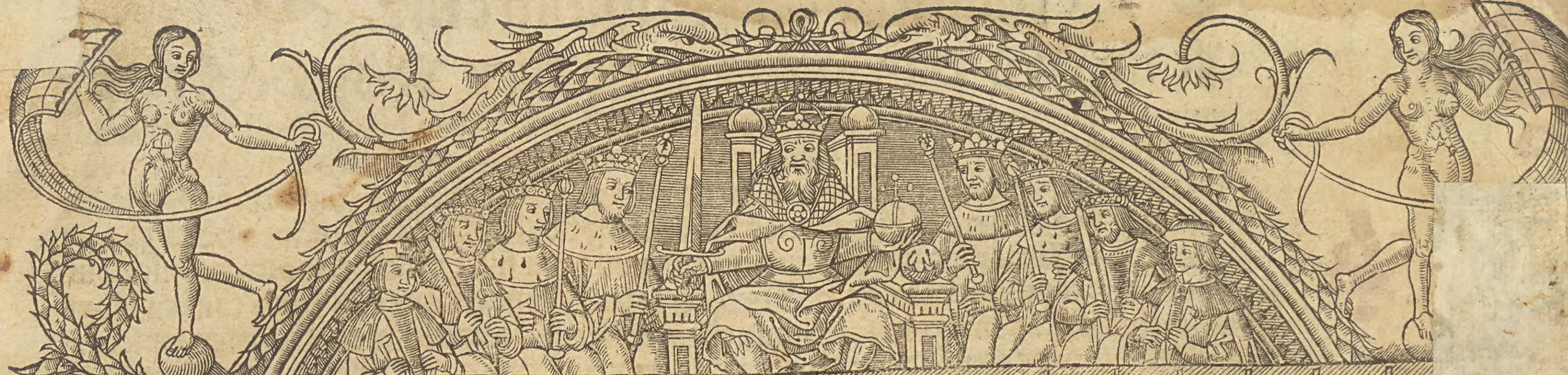
Ç. 29
C. 6

CONSILIORVM
D. PETRI PHILIPPI COR nei, in quatuor partes Digestorum, Volumen Quartum.

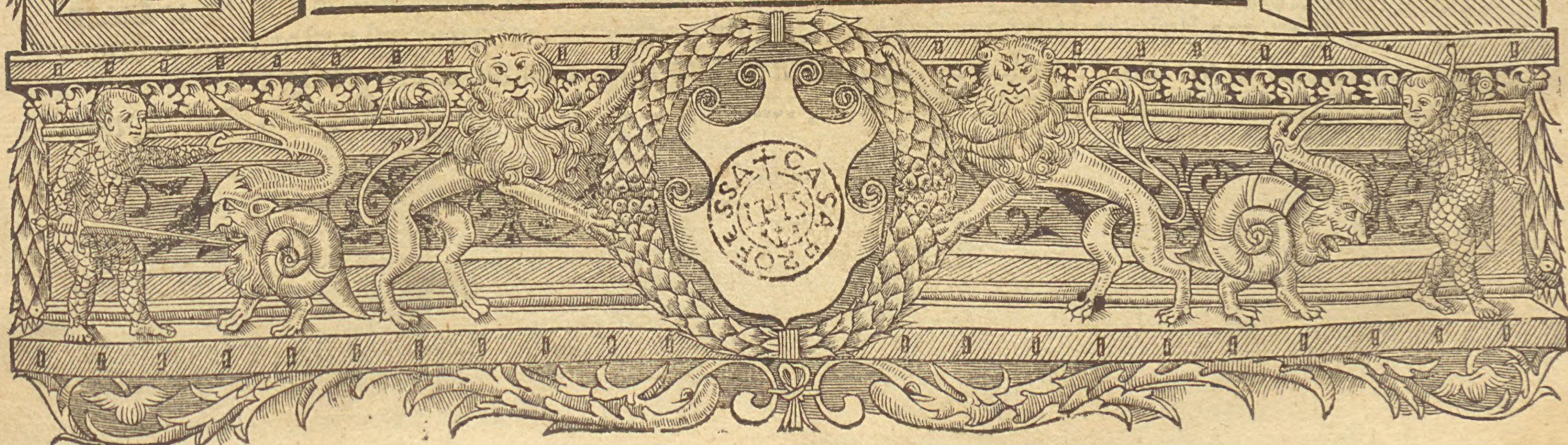

CLARISSIMI IVRIS VTRIVSQVE DOCTORIS DOMINI PETRI PHILIPpi Cornei Perusini Consiliorum pars quarta accuratissime excusa, cum summarijs omnem materiam q̃ breuissime complectentibus nuper adiectis, cura egregij uiri Domini Flori de Sura Lugdunensis, legum Doctoris: cuius nõ mediocri diligentia hoc opus castigatius redditum est.

M. D. XXXI.

CVM PRIVILEGIO.

Le priuilege du Roy nostre sire.

Francoys par la grace de dieu Roy de France
aulx Preuost de Paris/Bally de Rouen/Seneschal de Lyon/Bally Dorleans/
Seneschal de Tholose/et a tous noz aultres iusticiers et officiers de nostre Royaul-
me pays et seignouries ou a leurs Lieutenãs ꝛ chacung deulx si cõme a luy apartiẽdra
Salut. Noz chiers et bien aymes Lucẽbourg de Gabiano et Hugues de la Porte
Marchãs Librayres demourans a Lyon nous ont faict dire et remõstrer cõme pour
tousiours diuulguer accroistre et decorer la sciẽce et praticque des Loys tant en droyt
Ciuil que Canon ilz ont faict nouuellemẽt corriger sommer et repertoriser par scien-
tificque Docteur Maistre Flory de Sura deux Liures de Loix: cest ascauoir les Cõseilz de excellent Do-
cteur messire Pierre Phelippes Corneus cõtenans plusiers Cõseilz tant en droyt Ciuil que Canon et
lautre les Lectures de messire Anthoine de Butrio sur les Decretales cõtenans cinq Volumes qui a este
a leurs grans fraiz et despãs lesquelz Liures ilz nous ont faict presenter nous suppliant et requerãt a ceste
fin leur donner et octroyer priuilege permission et Licence diceulx Liures imprimer ou faire imprimer en
telles grãdeurs que bon leur samblera dedans le tẽps et terme de cinq ans cõmenceant au iour de la datte
de limpression des dictz Liures sans ce que pẽdant le dict tẽps il soyt loysible et permis a aulcungz aultres
Librayres et Imprimeurs de noz Royaulmez pays et seigneuries/aultres que iceulx de Gabiano et de la
Porte ou ceulx qui pource ilz cõmectront de iceulx Liures pour imprimer ou faire imprimer en aulcugne
maniere. Scauoir vous faisons que nous ce que dict est cõsidere inclinans liberallement a la supplication
et requeste des dictz de Gabiano et de la Porte: et ayant regard et cõsideration aulx poynes labeurs fraiz
et despans qui leur a cõuenu porter et soubstenir a faire corriger sommer et repertoriser les dictz Liures et
aussy que iamais ne furent imprimes en nostre dict Royaulme et que limpression diceulx redonde au
prouffit et vtilite de la chose publicque de nostre dict Royaulme iceulx pour ces causes et aultres raysons
a ce nous mouans auons donne et octroye donnons et octroyons de grace especial par ces presentes cõge
licẽce permission et priuilege de pouoir imprimer ou faire imprimer par leurs gens faicteurs et cõmis les
dictz Liures en telles grandeurs que bon leur semblera durant ledict temps et terme de cinq ans cõmen-
ceant au dict iour datte de limpression diceulx en vous mandant et ordõnant respectiuement par ces dictez
presentes que de noz presens don et octroy licence permission et priuilege vous souffres et laisses les dictz
Lucẽbourg de Gabiano et Hugues de la Porte iouyr et vser plainement et paysiblemẽt sans panser leur
dõner ou faire dõner aulcung destourbier ou empeschemẽt au cõtraire et en oultre ne souffrir ne parmectre
en quelque maniere que ce soyt que aulcungz aultres Librayres ou Imprimeurs de noz dictz Royaulmes
pays et seigneuries puissent imprimer ou faire imprimer pendant le dict temps les dictz Liures cõme dict
est sur poyne de cent Marcz dargent a nous a applicquer et cõfiscations des dictz Liures esquelz il auront
oultre nostre vouloir mespris car tel est nostre playsir. Donne a Vanuez le dernier iour de Decembre Lan
de grace Mil cinq cens trente et de nostre regne le seiziesme. Par le Roy a vostre relation. Delandes.

¶ Florus de Sura Lugduneus inter Iurium professores nouitius/egre-
gio viro domino Ioanni Gautbereto Officiali excessuũ Metropolitane
ecclesie Lugdu. ac eiusdẽ ꝛ. I. V. militi meritissimo: necnõ amãtissimis suis
magistris Annemũdo Ponceto/et Antonio Perruseto iudici Sauiniaci
Salutem: nõ postposito dñõ Ioanne Bertrando Tholosano Doctore.

Cum quatuor Consiliorũ nostri patris. D. Pe-
tri Philippi Cornei opera, recenti incude additis summarijs, iamiam excudenda
essent: vosq; adeo in huiusmodi arte profecisse viderem, vt medijs (qđ aiunt) Athe
nis nunc Tholose reuiuiscentibus ortos esse facile existimarem, nequeo cui magisq;
vobis dicanda sint amplius dubitare. Quamobrem nostrarum hodie vigiliarum
exiguos hilari fronte labores suscipite. Et si tenere nostra forsan negligẽtia multo-
rum legentium aures lacerabuntur, hoc tamen vnũ vos nosse velim, me nunq; tale
tantũq; onus suscepturum fuisse, ni vestra erga omnes singulari fretus benignitate
meis (si que sint) erratis vos veniam daturos facile perspexissem. Multa igitur (quod ingenue fateor)
in isthoc nostro labore desiderabũtur, multa forte superuacanea, multa forsan, que a nonnullis vt tenuia
nimium parum probabuntur, sed qui cunctis placuerit hactenus inuentus est nemo. At quia omnia per-
breui tempore sunt discussa, perurgente cura meorum famatissimorum Hugonis de Porta, ac Lucem-
burgi de Gabiano huiusce nostri operis sollicitatorum perstrictus, poteritis ipsi nostros ausus cõtinua
lectione doctissimoq; iudicio vestro corrigere, ac in melius (quod minime dubito) redigere.
Bene valete, fauorem mihi semper (vt cepistis) prestãdo, si cordi vobis sit. Lugduni Kalẽ. Aprilis.

¶ Quarta pars consiliorum iuris Cesarei Pōtificijq; interpretis acutissimi dñi Petriphilippi Cornei Perusini.

¶ Consilium primum.

1 ¶ Relictum filie factum vt legitime comprobetur duo testes requiruntur.
2 Non entis nulla a philosopho causa inuenitur.
3 Testamētū ad interrogationē alterius factū nullo iure cēsef validū.
4 Infirmus si interrogetur quo animo respondere dicatur.
5 Statuta iuri communi derogantia an ꝛ qñ sint seruanda.
6 Verba quello che gli tocca de ragione qualr̄ sint intelligenda.
7 Statutum disponens id qd̄ ius commune/iuxta iuris cōis rimas intelligi debet.
8 Legitima filie debita que dicatur esse.
9 Legitima quam ob causam filie a successione abintestato excluse denegetur.
10 Mater ꝛ ceteri in linea feminina ascendentes an ꝛ qñ a successio ne indicentur exclusi.
11 Non entis nulla fit diuisio: neqꝫ pars est quin toti⁹ alicuius sit.
12 Exclusus a successione an ꝛ quando iuris vel antiqui vel ciuilis sanctione succedat in legitima.
13 Legitima patre defuncto: alimēta aūt eodē viuente debentur.
14 Dos competens in dubio statutorum sanctione minor legitima iure communi debita haudquaq̄ creditur.
15 Benedictus capra sua tempestate autoritatis maxime integerrimiq; iudicij fuisse censetur.
16 Dos an ꝛ quomodo aliter consyderetur ꝙ legitima statuto stāte qd̄ filia dotata: a successione excludatur.
17 Lex Platonica ab initio ad finē vsq; obseruari qd̄ scriptum est mandans probatur.
18 Qualitas verbo iuncta qualiter intelligatur.
19 Legitima an cōsydereť iuxta delicti aut cōdēnationis tp̄s statuto stante qd̄ pater legitimam soluat pro delicto vel filij damnatiōe.
20 Dos qñ ꝓprie dicatur: ꝛ quo casu nō teneať pater filiā dotare.
21 Mutuās ob periculū minime excusatur ad vsura: sed qñ ꝛ vbi et in quibus contractibus spes lucri non vetetur.
22 Dictiones de ꝛ ex/quid denotent.
23 Dos data filie qñ speretur in patrem consolidari.
24 Dos qñ in legitimā imputetur: vel legitime sit cōmēsuranda et quos fructus percipiat maritus premoriente vxore. nu. 25. ꝛ 26.
27 Substitutio fideicōmissaria a patre collata mortuis filijs qua cōditione intelligatur.
28 Filij naturales ipsi⁹ rogati qñ faciāt deficere appositā ꝯditionē.
29 Statutum qñ excludat filiā propter substitutum: ꝛ quare filij ponantur in conditione.
30 Conditio si decesserit sine liberis quare non intelligatur in vulgari substitutione post mortem collata.
31 Masculinum quando concipiat femininum.
32 Aditione hereditatis per creditorem facta: quare nō dicatur creditum remissum sed solutum.

IN noīe domini nostri Jesu Christi. ¶ Circa primū cōsultatiōis quesitū vı̄ pma facie dicēdū qd̄ pbeť qd̄ dict⁹. d. Ant. reliq̄rit legitimā dn̄e Lionore ei⁹ filie legitime ꝛ naturali.
1 ¶ † Nā relictū factū filie pbať legitime p duos testes p. l. fi. C. fa. her. ꝛ. l. hac ꝯsultissima. §. ex īperfecto. C. de testa. Ideo cū dictū relictū ltīe videať pbari p duos testes inductos p pte dicte. d. Lionore videať in ꝯnam pbatū dictū relictū ltīe factū dicte filie: q2 p pte dicte. d. Lionore iter cetera capl'a fit tale capl'm. xxj. in ordine vc3 Itē qd̄ dictus. d. Ant. filius dei. d. Jo. de canigianis de pñti ānō. Mccccclxxxviij. de mēse maij prime pteriti: dū eēt infirm⁹ infirmitate qua decessit voluit ꝛ disposuit inter alia qd̄ dicta dña Lionora ei⁹ filia de bonis ipsi⁹ do. Ant. hr̄et ꝛ sequereť ꝛ legitimā ꝯsequi deberet sup quo capl'o frater Euāgelista ordinis obseruātie sancti Frācisci deponit vera eē cōtēta in dicto articulo reddēdo cām scie: q2 pdictis iterfuit audiuit ꝛ pñs fuit ꝛ sic reddit sufficiētē cām scie subiungēdo qd̄ ipse testis dicto. d. Ant. dixit hec vba vc3: meser Antonio volete voi lassare nulla qui a ma dona Lionora vr̄a figliola: ꝛ qd̄ tūc. d. Ant. rn̄dit qd̄ sic. Et qd̄ tūc dict⁹ frater Euāgelista reqsiuit dictū. d. Ant. che gli volete voi lassare: ꝛ qd̄ dict⁹. d. Ant. rn̄dit q̄llo che gli tocca de ragiōe: ꝛ qd̄ tūc dictus frater Euāgelista dixit dicto do. Antonio no intendo quello volete dire voi voleti forsi dire de la legitima ꝛ qd̄ tūc dictus. d. Ant. rn̄dit qd̄ sic: ꝛ qd̄ dictus frater Euāgelista dixit dicto. d. Ant. se voi gli volete lassare la legitima pare che voi gli voliate lassare quello che nō gli potete togliere: ꝛ qd̄ tūc dictus d. Ant. dixit possegliolo togliere: ꝛ cū dictus frater Euangelista respōdit non so: ma mi credo de no: ma quādo voi gli la toglieste parebe che fosse bastarda ꝛ nō legitima. ꝛ sic iste testis p dicta verba vr̄ pbare volūtatē dicti. d. Ant. q volebat dicte dn̄e Lionore linquere legitima qd̄ etiā deduciť ex his q̄ subdit dict⁹ frater Euāgelista deponēs qd̄ postea ex interuallo dixit dicto. d. Ant. hec verba vc3 io ho inteso che ce vno statuto in fiorēza che filie dotate moriēte pr̄e abintestato nihil pñt petere. Et che stāte questo statuto quella nō poterebe dimādare nulla. ꝛ qd̄ tūc dictus. d. Ant. rn̄dit voglio che labbia quello glie tocca de ragione. Et qd̄ tūc. d. frater Euāgelista intēdete voi la legitima. ꝛ qd̄. d. Ant. rn̄dit qd̄ sic. ꝛ dixit volo qd̄ illā habeat. Sup eodē capl'o deponit et Nicola⁹ Laurentij qui videť in effectu cōcordare cū dicto fratre Euāgelista deponēdo qd̄ dictus frater Euāgelista dixit hec verba vc3 meser Antonio in casu che meser domene dio facesse piu vna cosa che laltra de voi volete voi fare nulla per lanima vostra ꝛ qui ala Lionora figliola vostra dispozre nulla. ꝛ qd̄ tūc rn̄dit dict⁹. d. Ant. hec vba vc3 ſi: ꝛ qd̄ dictus frater Euāgelista dixit q̄ volete voi fare. Et qd̄ dict⁹. d. Ant. rn̄dit ꝛ dixit quello che gli tocca de ragiōe. Et qd̄ tūc dictus frater Euāgelista rn̄dit che volete voi fare: voleti forsi dire de la legitima. ꝛ qd̄ dictus. d. Ant. rn̄dit si. Et qd̄ postea dict⁹ frater Euāgelista dixit meser Antonio voi gli lassate quello che non gli potete togliere. Et qd̄ dictus. d. Ant. rn̄dit io nō glie lavoglio togliere anze voglio che labbia. Itē subdit qd̄ postea p interuallū tp̄is frater Euāgelista ꝛ mattheus accesserūt iterū ad. d. Ant. ꝛ dictus frater Euāgelista dixit dicto. d. Ant. hec vba: vc3 voi meser Antonio vesete acōcio cū meser domene dio oggi voi lassasti che Lionora vostra figliola hauesse la legitima hora me fare intēdere che gli statuti glie ne togliono ꝛ che morēdo el patre abintestato la figliola nō po domādare la legitima hora guardate q̄llo che voi volete fare: ꝛ qd̄ tūc rn̄dit. d. Ant. io nō gli la voglio torre anzi voglio che labbia: ꝛ sic in effectu videť cōcordare cū dicto fratre Euāgelista ꝛ vr̄ ambo pbare qd̄ volūtas dicti dn̄i Ant. fuit qd̄. dña Lionora hr̄et legitimā de bonis dicti dn̄i Ant. q2 vba vr̄ id ipoztare. Et qd̄ habuit intētionē relinquēdi ꝛ disponēdi: ꝛ nō ꝓtulerit illa verba aīo nō disponēdi: deduciť q2 interrogatus dictus. d. Ant. a quodā Antonio simonis p hec verba vc3: meser voleti voi fare piu vna cosa che vna altra p lamore de dio per lanima vostra o de q̄sta brigata. ꝛ qd̄ dictus. d. Ant. rn̄dit ꝛ dixit io ho facto ꝛ lo sa qui fratre Euāgelista ꝑut hic deponūt. d. Nicolaus ꝛ ser Franciscus labertini. ex quibus verbis deprehendiť qd̄ ipse. d. Ant. in prascripta verba ꝓlata ad interrogationē fratris Euāgeliste ꝑtulerat aīo disponēdi. qd̄ etiā videť ostēdi: q2 dicti frater Euāgelista ꝛ Nicolaus deponunt qd̄ post verba primo loco ꝓlata inter fratrē euāgelistā ꝛ. d. Ant. de quibus. §. tūc Franciscus tanai de narlis volēte voi che fratre Euangelista ne facia recordo ꝛ qd̄ dictus. d. Ant. rn̄dit hec verba vc3 si bñ. ꝛ ex his vr̄ inferri ad decisionē scd̄i quesiti vc3 qd̄ dictus. d. Ant. voluerit relinquere dicte Lionore simpliciter legitimā quā poterat de iure cōi petere ex quo de legitima vr̄ expresse disposuisse ꝛ vr̄ ēt cōcludendū qd̄ intelligať dictū relictū de legitima quā dicta Lionora haberet cōsequi scd̄m ius cōe nō habito respectu ad formā statutorū q2 scd̄m verba statutorū nihil habitura erat abintestato ꝛ ꝯr̄ scd̄m formā statutoꝝ nulla eēt legitima: attēto qd̄ legitima est olim quarta hodie tertia vel dimidia eius qd̄ qs eēt habiturus abintestato. l. cū querit. ꝛ. l. parētib⁹. ꝛ aut. nouissima. C. de inoffi. te. ꝛ. l. papinianus. C. qñ aūt quarta
2 ff. eo. ti. † Si itaq; in nihilo est successura abintestato nō pōt cadere aliqua quota eius qd̄ nihil est: q2 nō entiū nulle sunt cause scd̄m phm ꝛ pbať in. l. eius qui in prīncipio ver. qñ tūc. ff. si cer. pe. ꝛ in. l. ij. ff. de vsufruc. ꝛ. l. adeo. §. qd̄ si toto. ff. de acqui. re. do. ita qd̄ nō vr̄ dictū relictū posse referri ad legitimā scd̄m formā statutorum: ꝛ id vt actus valeat ꝛ nō cēseať ludibrio gestus cēseať esse relicta legitima q̄ de iure cōi sibi debereť: ꝛ p hec videť etiā decidi tertiū quesitū cōsultationis. ¶ His tñ nō ob. cōtrariū puto rn̄dendū vc3 qd̄ nō sit pbata legitime vltima volūtas. d. Antonij: adeo qd̄ cēseať dicte Lionore relicta legitima q̄ eidē debereť scd̄m terminos iuris cōis. nā aīaduerto qd̄ ex attestationibus testiū pductorū p parte matthei vr̄ satis deprehēdi qd̄ intētio dicti. d. Antonij nō fuit relinquere dicte Lionore nisi illud qd̄ sibi tāgebat. ¶ † Nā primo est ad
3 nertēdū qd̄ nō est expeditū de iure quo valeat testm̄ factū ad interrogationē alterius. nā Pileus in suis questionibus tenuit qd̄ nō ꝛ silr̄ Ja. de are. in. l. heredes palā. in prin. de testa. qd̄ ꝛ tenuit Nicolaus de mat. ꝛ idē tenebat Albertus papiēsis ea inter cetera ratiōe q2 al's dareť materia fabricādi falsum q2 īfirmus mortis ꝛ cogitatione turbatus de facili applauderet oībus: ꝛ oībus de quib⁹ interrogať rn̄det qd̄ sic ꝑut cū refert Jo. an. in additionib⁹ Spe. in ti. de testa. §. j. ver. qd̄ si is. qui Jo. an. ꝑut dicit. d. Ant. in. c. cū tibi de test. approbat dictā opi. tn̄ etiā dicit Pau. de ca. in. d. l. hac cōsultissima. C. qui test. face. pos. Solēt eñ infirmi cōiter applaudere cōsanguineis ꝛ eorū interrogationibus rn̄dere qd̄ sic ꝑut dicit Jo. an. in. d. addi. l3 ipse Jo. an. nō firmet precise hāc opi. s. qd̄ absolute testm̄ factū ad interrogationē alterius nō valeat: tñ qd̄ nō teneat voluit. d. Ant. in. d. c. cū tibi. ꝛ Bal. in. l. iubemus. C. de testa. qd̄ ꝛ voluit Bal. ibi nisi sit interrogatus a tabellione rogato a te-

statore qꝛ tūc est quedā suggestio scd̄m eū ⁊ idē voluit ibi Pau. de
ca. dicens qd tūc videt̄ quedā suggestio ⁊ nō videt̄ mens testato-
ris: ideo nō vꝫ scd̄m eū qui dicit ita se cōsuluisse Aretiī: ⁊ lꝫ dictā
opi. ꝑcise nō teneant maxime vbi non agit̄ de institutione here
dis ꝓut non agit̄ in casu isto: tñ dicta opi. ⁊ dicta ratio per eū assi
gnata nō puto qd sit oīno spernēda: ita qd qñ ex cōiecturis ⁊ circū
stantiis pōt iuuari ꝓbabiliter puto qd teneri possit ⁊ maxime vbi
verba sunt ambigua. In casu aūt nostro plura vñr cōcurrere que
suadēt qd voluntas. d. dñi Ant. nō fuerit relinquere dicte Liono-
re eius filie vltra ꝙ ipsa deberet cōsequi. Nam primo est aduertē-
dū qd ipse. d. Ant. erat grauiter īfirmus adeo qd die seq. decessit.
Itē qd ipse. d. Ant. fuit pluries interrogatus ⁊ multotiēs nihil re-
spōdit: ⁊ fuit interrogatus a pluribꝰ vꝫ a Mattheo eiꝰ fratre cui
nihil rñdit prout deponūt plures testes. Itē a Lionora eius filia
cui qñqꝫ nihil rñdit: ꝓut deponūt Nicolaus ⁊ Io. bapti. Itē vno
semel tu hai hauta la parte tua. Itē Io. baptista deponit qd di-
cta Lionora dixit semel: ecco qui ser Francesco vr̄o volete voi che
lo scriua: tūc dictus. d. Ant. videri ipsius testis dixit qd nō. itē plu
res testes deponūt qd postꝙ dictus frater Euangelista scripserat
de quo in articulis animo verisilr̄ scribēdi volūtatē ipsius domi-
ni Ant. ⁊ incepit interrogare dictū dñm Ant. ipse. d. Ant. asperit
versus mattheū: ⁊ voluit spatulas ⁊ nihil rñdit: ex quo deprehen
ditur qd moleste ferebat dictas interrogationes. Itē fuit etiā in-
terrogatus ab Ant. quid velit relinquere dicte Lionore cui nihil
rñdit. Itē Nicolaus olim vencilai deponit qd dictus. d. Ant. dixit
Lionore tu hai hauta la parte tua. Item Io. baptista ⁊ Bene-
dictus deponūt qd ipsi arbitrant̄ qd dictus. d. Ant. nolebat dispo
nere nec aliquid relinquere dicte dñe Lionore. ⁊ Odoardus depo
nit qd arbitrat̄ qd dictus. d. Ant. egre ferebat dictas interrogatio
nes ex quibus attestationibus satis deprehendit̄ qd dictus domi.
Ant. nō habebat ītētionē qd dicta Lionora haberet vltra ꝙ sibi de
bebatur de bonis ipsius dñi Ant. vel saltē prebent magnā suspi-
tionē ne dictus. d. Ant. verba que ꝓtulit non protulerit animo re
linquendi aliquid dicte dñe Lionore: sed potius ad suggestionem
alterius ꝓtulit ⁊ arbitrant̄ Io. baptista ⁊ Benedictus testes qui
4 interfuerunt verbis prolatis per. d. Ant. ¶ † Ita qd p̄dictis cir-
cunstātiis cōcurrētibus pōt ꝓbabiliter teneri opi. Pilei Alber.
papiē. Nico. de mat. Bal. ⁊ Pau. de ca. qd non censeatur infirmꝰ
rñdens interrogationi rñdere animo disponēdi: sed potiꝰ ad sug-
gestionem ⁊ gratia remouendi molestias. Et qd in casu nostro di
ctus. d. Ant. nō censeat̄ voluisse aliquid relinquere dicte Lionore
nisi solū ⁊ dūtaxat id qd alias debuisset habere de bonis suis: attē
to maxime qd verba ipsius. d. Ant. nō significāt aliud: qꝛ legitima
dicte dñe Lionore nō debet̄: attenta forma statutorū vt. j. deducā.
Et qd non est nō potest relinqui. Et deprehenditur mēs dicti dñi
Ant. ex verbis precedentibus qd volebat eidem relinquere id qd
eidem tangebat de iure per que verba precedentia declaranda ve-
niunt verba sequentia. ar. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ⁊ l. here
des palā. §. sed si notā. de test. ⁊ l. qui filiabus. de leg. j. ⁊ sic qd inten
debat eidē relinquere legitimā quatenus de iure sibi debebatur.
5 ¶ † Et si dicatur verbū de iure seu vulgari sermone de ragione in
telligendū est in potiori significatu: ⁊ sic de iure cōi inst. de iure na-
tu. gen. ⁊ ci. §. sed ius quidē ciuile. ver. sed quotiēs. rñdetur qd ius
ciuile disponit qd statuta derogantia iuri cōi sint seruanda per ea
que hñr in. l. oēs populi de iusti. ⁊ iur. cum si. Et ideo tpe dictoꝝ
verborū ꝓlatorū per. d. Ant. de iure ciuili non debebatur legitima
6 dicte Lionore. ¶ † Et sic illa verba quello che gli tocca de ragione
que sunt verba p̄ntis tpis scd̄m vim verborū non important id qd
tangeret ei de iure ciuili si statutū non vigeret. Et ꝓpterea vltima
verba ꝓlata per dictū. d. Ant. io voglio che labbia intelliguntur
qd volebat qd haberet legitimā que sibi tangebat de iure: attentis
verbis p̄cedentibꝰ. Et attēto qd illa verba vltima possunt referri
etiam ad verba p̄cedentia vꝫ dū dixit quello che gli tocca de ragio
ne. Et licet ad interrogationem fratris Euangeliste interrogan-
tis qd forte intelligebat de legitima rñdit qd sic: tñ pōt intelligi
qd intelligebat de legitima q̄ sibi tangebat ⁊ maxime qꝛ premittit
non gli voglio torre. Nā per dicta verba nō gli voglio torre depre-
hendet̄ qd ipse intelligebat de legitima q̄ sibi tāgebat cum priua-
tio p̄supponat habitū. l. decē. de ver. ob. ⁊ l. non pōt videri desine-
re. ff. de reg. iur. Et licet in scd̄a vice in qua frater Euangelista in-
terrogauit dictū. d. Ant. dictus frater Euangelista non deponat
qd dictus. d. Ant. ꝓtulerit illa verba non gli voglio torre: tñ de di
ctis verbis deponit. d. Nicolaus: nec sunt aliī testes qui de dictis
verbis prima facie ⁊ secūda vice ꝓlatis p dictū. d. Ant. ad interro
gationem fratris Euangeliste io voglio che labbia deponant nisi
dicti duo testes vꝫ frater Euange. ⁊ Nico. lāberti ⁊ cum dicto Ni-
colao satis concordat Io. bapti. qui deponit qd dictus. d. Anto.
ad interrogationem dicti fratris Euange. factā scd̄o loco dixit io
non gli voglio torre nulla. Itē dictus alius Nicolaus olim villa-
nelli deponit qd dictus. d. Anto. rñdit fratri Euange. loquenti de
legitima quello non gli po esser tolto: ⁊ silr̄ Odoardus deponit ꝙ
dictus do. Anto. rñdit dicto fratri Euangeli. ⁊ dixit io non gli
voglio torre nulla: ⁊ silr̄ Bñdictꝰ deponit ꝙ dictus. d. Ant. rñdit
dicto fratri Euā. dixit io nō gli voglio torre nulla de q̄llo che e de
ragiōe ex qbꝰ oībus satis apte meo iudicio deducit̄ ꝙ intētio dc̄i
do. Anto. nō erat aliqd de nouo relinq̄re. s. vltra id qd ipsa petere
potuisset: sꝫ nō adimere sibi aliqd ⁊ idcirco puto apta fronte ꝯclu
dendū attētis oībus. s̄. deductis ꝙ dc̄ā Lionora vigore dc̄i asserti
relicti nō possit aliqd petere nisi forte vsqꝫ ad ītegrā ⁊ ꝯgruā dotē
si qd deest de quo tñ dicet̄ in seq. q̄sitis: ⁊ lꝫ reperiā in apostilis fa-
ctis sup dictis testiū ꝓ parte Matthei ꝓductoꝝ nonnulla q̄ im-
pingunt̄ eoꝝ attestationibus q̄ longum esset recensere ⁊ sigillatim
rñdere tñ puto ꝙ nō habeāt obstare p̄dictis. Nec obstāt adducta
in contrariū qꝛ satis apparēt sublata p adducta ꝓ hac pte: lꝫ enim
aliqua innuant ꝙ dictus. d. Anto. voluerit aliqd relinquere dicte
Lionore ⁊ ꝙ v̄ba ꝓtulerit aīo disponendi: tñ plura vident̄ innue-
re ꝯtrium vel saltem ꝙ noluerit disponere ꝙ ipsa hr̄et vltra ꝙ al̄s
habitura esset: nec cēseret̄ actus inualidus seu ludibrio gestꝰ si sibi
reliquisset id qd al̄s legitime seu de iure sibi cōpeteret: nā saltē ope
ratur ꝙ vbi alias posset cōsequi illud idē preter vel cōtra volūtatē
disponētis vigore dicte dispōnis poterit illud petere ex voluntate
ipsius defuncti ita qd poterit illud petere actione ꝑsonali ⁊ actiōe
hypothecaria ꝑ. l. j. ⁊. ij. C. cōia de leg. ⁊ satis est ad validitatē actus
7 ne cēseat̄ ludibrio factꝰ ꝙ actꝰ ꝓducat nouū remediū. ¶ † Prout
in simili voluit Panor. in. c. cām q̄. de rescri. dicēs ꝙ statutū dispo
nens id qd ius cōe intelligit̄ ſm ius cōe qꝛ satis est ꝙ ꝓducat nouū
remediū ⁊ satis idē vident̄ ibi velle Inn. Host. Cōposto. ⁊ Io. an.
qd maxie vr̄ dicēdū in casu isto qꝛ nō est paruū interesse hr̄e dictas
actiones maxime hypothecariā: ⁊ lꝫ si legitima nō debet̄ ex forma
statutoꝝ dicta dispositio nō producat ad legitimā dictas actiōes
sed potius videat̄ non valere: tñ non vr̄ qd habeat obstare p̄dictis
qꝛ satis est si voluit reliquere casu quo deberet̄ ltīma ꝓut v̄ba sua
vident̄ sonare. vel dicamꝰ qd ltīma possit sumi ꝓ eo qd a lege debet̄
arguendo ab etymologia vocabuli prout de iure lꝫ arguere. l. ij. §.
appellata. ff. si cer. pe. ⁊ l. tiguriī. ff. de v̄b. sig. ⁊ insti. de dona. §. est ⁊
aliud cū si. ⁊ ꝓut heredes dicunt̄ legitimi qꝛ leges duodecim tabu
8 larū vocant̄ ad hereditatē vt pꝫ in titulis de legi. here. ff. ⁊. C. ¶ † Et
hoc respectu id qd deberetur filie ꝓ supplemento dotis lege cōi seu
lege munici. possit nō īmerito vocari ltīma quasi lege debita ⁊ in ea
operetur dicta dispositio casu quo dispositio resultaret ex verbis
de quibus testes deponūt supra hincinde pōderatis ⁊ hoc modo
intellecta dispositio nō cēseret̄ ludibrio fc̄tā nec esset oīno inutilis.
9 ¶ † Qd aūt legitima nō debeat̄ filie ex forma statuti excluse a suc-
cessiōe abintestato deducit̄ ex eo qꝛ cōis opi. doc. est qd statuta pos
sint tollere legitimam ēt filioꝝ ꝓut disputant ⁊ ꝯcludunt Dyn. ⁊
Io. an. in regula indultum in. vj. ⁊ Io. an. in addi. Spe. in rubrica
de succe. abintest. ⁊ Ang. in. l. papinianus. §. qm̄ quarta. ⁊ in. §. vñ
si qs. ff. de inof. te. ⁊ in. l. plane. §. si duobus de le. j. ⁊ in. l. qd de bonis
§. fi. ad legē fal. ⁊ in repe. l. pr̄ filiū de inof. testa. ⁊ bal. in aut. hic am
plius. xxxviij. q. C. de fideicō. ⁊ in. l. si defunctꝰ in p̄n. C. de suis ⁊ leg.
⁊ Imo. in. l. titio centū. §. titio genero. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ in. d. l.
plane. §. si coniūctim. ⁊ Pon. in. l. seq. gradus ad syll̄. ⁊ Bo. de san
cto gemi. in. c. q̄uis de pac. l. vj. ⁊ maxime hoc ꝓcedit quādo statu
tū loqueret̄ de filia dotata qꝛ tūc intelligit̄ potiꝰ diminuere ꝙ peni
tus tollere ⁊ assumere dotē loco ltīe prout voluit bar. in. d. §. titio
10 genero. ¶ † Posset ēt fieri aliqua hesitatio an mater ⁊ ceteri ascen
dētes per lineā femininā exclusi a successione censeant̄ exclusi ēt a
ltīa: nam videbatur dōm qd non: qꝛ legitima vr̄ succedere loco ali-
mentoꝝ ⁊ qui denegat alimenta vr̄ necare. l. necare de agno. li. ⁊ sic
statutū si denegaret legitimā tendere videretur ad delictuꝫ perpe
trandū. item a ltīa non vr̄ qs excludendus nisi expresse de legitima
caueatur. l. si quando. §. gñaliter. C. de inoffi. testa. ⁊ hoc velle vide-
batur Saly. in aut. nouissima. C. de inoffi. test. ⁊ etiā disputando et
consulendo idē dicat̄ tenuisse: tamen ꝯtrium est tenendum efficaci
rōne: qꝛ legitima est portio eius qd qs est habiturꝰ abintestato oliꝫ
quarta hodie tertia vel dimidia. l. papinianus. §. qm̄ autem quar-
ta debite portiōis. ff. de inoffi. test. ⁊. l. parentibꝰ. C. eo. ti. ibi qd de-
est legitime portioni. i. quarte parti successionis abintestato et in
l. que nuper. e. ti. ibi legitime portioni. i. quarte parti abintestato
successionis. et in. c. raynutius. versi. qꝛ vero ibi legitimā ipsaꝫ vꝫ
eius partis que sibi debebatur abintestato extra de testa. si itaqꝫ in
nihilo est mater abintestato successura vigore statuti ⁊ non entiuꝫ
nulle sunt cāe vt inqt philosophus ⁊ probatur in. l. adeo. §. qd si to
to de acquir. re. do. ⁊ in. l. ij. de vsufru. ⁊ in. l. eius qui in ꝓuinciā. si
11 cert. pet. † Et naturali ratione est euidens qd nō ens nō potest di-
uidi nec datur pars eius qd nihil est: iō simpliciter disponens ꝙ nō
succedat ⁊ sic tollens successioneꝫ abintestato tollit etiam legitimā.
12 † Qd ⁊ pꝫ qꝛ nemo in iure reperitur qui exclusus a successione suc
cedat in legitima: ecce deportatus spurius emancipatus respectu
iuris antiqui ⁊ plures hmōi qui de iure ciuili excludunt̄ a successio
ne excluduntur etiam a legitima vt est notum per iura vulgaria et
ita quotidie practicatur ꝙ exclusi p statuta a successiōe intestati ex
cludantur etiam a legitima et hoc in terminis consuluit Ange. in
consi. suo. cv. ſm ordinem informis incipiente statuto cauetur ꝙ si
aliquis

aliquis. Nec obstāt adducta in cōtrariū ꝛ primo nō obstat qđ dice
batur qđ legitima sit loco alimētorum qm̄ hoc iure non cauetur ꝛ
multa dissimilia videmus nā diuiti nō debenť alimēta. l. si qs libe
ris. §. sed ꝛ si filius ꝛ. §. seq. de lib. agno. ſʒ legitima pariter debet di
13 uiti ꝛ inopi. † Itē alimēta debenť inuita patris legitima post mor
tem legitima est vniformis nobili ꝛ rustico viro ꝛ femine infanti ꝛ
iuueni ꝛ nō ita cōtigit in alimētis ꝛ de iure ca. spuri⁹ est alendus.
c. cū haberet qui filij sint leg. ꝛ nō debeť legitima. itaq3 multa dissi
milia danť ꝛ pauca similia. itē qui tenetur alere ꝛ nō alit: lʒ cēseať
necare factione iuris: tñ nō necat ꝛ statutū pōt tollere fundamen
tū qđ nō teneať alere quo casu cessat. d. l. necare nō ob. §. ꝛ gñaliter
qꝛ loquiť in pacto non in statuto vel ꝛ melius is qui renūciat suc
cessioni simplr̄ anteq3 illā acceptet vel facit pactū de nō succeden
do casu quo valeat nō succedit in legitima. ca. quāuis. ꝛ que ibi ha
bētur de pac. in. vj. ꝛ ibi Do. ſʒ qui succedit si facit pactū de nō petē
do hereditatē nō refert ad legitimā: ꝛ ita loquať. d. §. ꝛ generalr.
itē statutū excludit fundamentū legitime tollendo successionē ab
intestato cū legitima vt dixi sit portio successionis abintestato: vt
s. ꝓbatū est qđ nō ita cadit in pacto in quo loquiť. d. §. ꝛ generali
14 ter ꝛ per hoc fit risum ad prima tria quesita. ¶ † Circa quartum
autē quesitū memini me pluries consuluisse qđ in terminis hmōi
statutorū dos cōpetēs in dubio nō censeať esse minor legitima de
bita de iure cōi: qꝛ alio nō docto bon⁹ vir nō deberet arbitrari mi
norē dotē esse cōgruā fretos maxime auť. Bal. ꝛ Saly. qui hoc te
15 nent † ꝛ. d. Bñdictus in consulendo dictas autoritates passim se
quebať: qui fuit doc. sua tēpestate maxime autoritatis ꝛ integerri
mi iudicij ꝛ pceptor meus in canonibus ꝛ hoc idem ſcʒ qđ alio nō
docto cōueniat arbitrio boni viri id iudicare consuluimus apud
florentiam in ardua questione dñs Bal. de bartholinis ꝛ ego pro
pter quā vt arbitror sui deuentū ad nouā cōstitutionē mihi trans
missaʒ q̄ appellať lex platonica nec saltē circūscripta. d. l. platonica
sum ad presens alterius opinionis: semp tñ fui in ea sentētia quā
nuper reperio cōsulendo retentā p excellentissimos doc. d. Barth.
16 soci. ꝛ. d. Jo. baptistaʒ caccialupū † vcʒ qđ dos debeat in huiusmo
di statutis excludentibus filias dotatas a successione aliter consi
derari q̄ legitima: qꝛ in legitimis solū cōsiderať quātitas patrimo
nij ꝛ in dote ꝛ de iure cōi ꝛ de iure municip. habetur consideratio
nō solū quātitatis patrimonij: sed etiā qualitatis personarum vt
ipi late declarant ꝛ iura sunt clara: ideo in allegationibus non insi
sto: sed cōsiderabā qđ etiā in huiusmodi statutis pōt haberi consi
deratio qualitatis personarū retenta etiā opinione qđ dos nō de
beat esse minor legitima qꝛ pōt cōsiderari qualitas psonarū qđ si
ſcđm qualitatē psonarū quātitas legitime nō sit cōgrua dos ..nia
maritus ꝛ vxor mereanť maiorē dotē attēta eorū cōditione: tunc
cōsidereť eorū qualitas vt dos maior legitima cōstituať. itē puta
bā qđ non esset standū pcise sentētie Bal. ꝛ Saly. adeo qđ si doce
retur qđ ſcđm morē ciuitatis cōiter soleret dari minor dos q̄ esset
legitima indiuidua de qua ageret qꝛ hoīes similis cōditionis ꝛ nō
minus diuites solerent dare non maiorē dotē q̄ illā de qua ageba
tur illa dici deberet cōgrua dos: adeo qđ cum casus semel occurre
ret in territorio nostro pro quodam meo intimo dedi operā vt pro
eo cōsuleret pfatus preceptor meus qui simpliciter tenuit qđ dos
minor legitima nō censereť congrua dos ꝛ suo cōsilio nolui me sub
scribere qꝛ mihi inotuerat qđ in illo oppido illa erat reputāda cō
grua dos ſcđm morē loci: licet esset satis minor legitima. Et ppter
ea dum cōsului apud florentiā locutus fui conditionaliter alio non
docto ꝛ pariter in alijs cōsilijs cū simili moderatione locut⁹ fui ita
qđ in hac ꝯsultatione pariter cōcludo qđ si ſcđm morem ciuitatis
florētie dos data dicte dñe Lionore fuit dos cōgrua nō debeat hri
17 respectus ad quātitatē legitime † ita qđ nequeat agi ad supplemē
tum dotis qđ maxime dicendū arbitror stāte dispositione legis pla
tonice qua disponiť qđ a principio vsq3 ad finē obserueť inuiolabi
liter put iacet ꝛ scriptū est ad vnguē ꝛ attēto qđ postea ꝓhibet agi
ad supplementū legitime vel congrue dotis lʒ loquať stāte cā testa
ti vel alterius vltime voluntatis ꝛ attento maxime qđ subditur in
statuto sub rubrica qualiter mulier abintestato succedat quaten⁹
dicitur in eo. si vero tales mulieres inueniant fuisse dotate compe
tenter ꝛ conuenienter a patre vel auo vel ab alio ascendēte mascu
lo nihil de bōis illi⁹ de cuius hēditate agitur abintestato occasiōe
dotiū suarum vel quacunq3 alia de causa possint recipere vel habe
re ponderando qđ primo loquitur statutum de mulieribus com
petenter ꝛ conuenienter dotatis: ꝛ postea subditur qđ nihil de bo
nis illius de cuius hereditate agitur possint recipere vel habere
occasione dotium suarum. Si em̄ fuerunt competenter dotate nō
videtur qđ aliquo colore possent vltra petere occasione dotiū sua
rum nisi allegando qđ dotes sue non ascendunt ad quantitatē le
gitime ꝛ hoc censeatur tollere dictum statutum maxime stante di
cta lege platonica disponente vt supra qđ totum dictum statutum
inuiolabiliter obseruetur prout scriptū est ad vnguē: pro quo etiā
facit qꝛ dictum statutū in dicto ver. loquitur si mulieres inueniā
tur fuisse dotate cōuenienter ꝛ c. Et sic loquitur per verba preteri
ti plusq3 perfecti tpis ꝛ consequenter satis videtur esse qđ tpe quo
dotate fuerunt: ꝛ sic retro censerentur congrue ꝛ competentes do
tes quo tpe non habetur consideratio legitime: qꝛ legitima consi
deratur respectu tpis quo defertur successio ex quo vt dictum est
18 supra est portio eius qđ quis est habitur⁹ abintestato. † Et quali
tas adiecta verbo itelligitur ſcđm tps verbi. l. in delictis. §. si extra
neus. ff. de nora. cū cōco: qđ est plurimū ponderandum ad decisio
nē quinti quesiti: ꝛ sic casu quo dos debeat descendere vsq3 ad legi
timā debeat considerari tps dotis constitute: ꝛ sic quāta esset tunc
legitima si dotās tūc abintestato decederet licet postea tpe mortis
reperiatur qđ maior esset legitima de iure cōi: satis videtur ſcđm
verba statuti qđ mulier reperiať fuisse aliqñ cōgrue dotata hoc est
tpe dotationis lʒ tpe mortis eius de cuius hereditate agitur non
esset censenda cōgrua dos. hoc em̄ videnť significare verba dicti sta
19 tuti vt est supra deductū. ¶ † Pro quo facit qđ alias no. Bal. in. l.
quāq3. C. ad legē falcidiam ꝛ in. l. ij. C. de adop. in quibus iuribus
vult qđ stāte statuto qđ pater teneatur soluere legitimam pro deli
cto vel condēnatione filij consideretur legitima ſcđm tempus de
licti vel condēnationis sic consideratur legitima non habito respe
ctu ad tps mortis eius de cuius hereditate agitur: lʒ tūc legitima
non debeať: ꝛ lʒ possit augeri ꝛ minui: ita ꝛ in simili in isto statuto
consideretur tempus dotis constitute quo ad considerationem
congrue dotis attentis verbis dicti statuti q̄ considerant tempus
preteritū ꝛ disponūt qđ post mortē nihil vltra dotate possint habe
re de bonis defuncti: ꝛ ppterea cum tpe dotis constitute dicte do
mine Lionore dictus. d. Ant. haberet alterū filium ꝛ consequēter
legitima filie de iure cōi nō esset nisi sexta pars oīum bonorū si tūc
decessisset dictus. d. Ant. p. d. auť. nouissima. ideo dos tūc tpis cen
senda fuisset cōgrua habito respectu ad legitimā si ascendebat ad
sextā partē bonorū. d. dñi Ant. lʒ dictus filius postea decesserit: et
sic veniret augenda legitima filie. ¶ Deueniendo ad sextū quesitū
memini me al's cōsuluisse apud ciuitatē Florentie vna cum prefa
to dño Baldo de bartholinis qđ in hmōi dotibus montis habea
tur consideratio solius capitalis immissi per patrem in mōte nec
censeať dos ꝓfecta a patre quatenus excedit dictū capitale. Tūc
aūt non innotuerat qđ filia decedebat anteq3 nuberet vel ante tps
quo dos venit a monte danda cōe florentie lucratur illud capitale
prout nunc innotescit nec etiā qđ per patrē emunť credita montis
ascendentia ad quantitatē dotis dande postea p montē filie. Qui
denarij montis ſcđm leges montis de anno in annū augenť: ita qđ
20 dicti denarij montis subijciunť periculo. † Nam pater non tene
batur dotare filiā in casu quo decesserit nō nupta: cū dos non pos
sit esse sine matrimonio ꝓprie sumpta. l. si. C. de do. ante nu. ꝛ. l. sti
pulationē. ꝛ. l. ꝓmittendo cum si. ff. de iure dot. Jta qđ saltē quate
nus est extimabile illud periculū censeať esse ꝓfectū a patre vltra
quantitatem quam pater exposuit p emendo dicto creditū mon
tis. Et verisimiliter respublica florentina ppter spem dicti lucri
mota fuit ad disponendū dictū montē puellarū. Si nō in totū seu
ea sola rōne saltem magna ex pte. Et p cōsequēs non censeať dicta
dos tota vltra quātitatē per patrē expositā dicta dos ꝓfecta a re
publica florētina. Sed cēseať ꝓfecta a patre quatenus extimandū
venit dictū piculū dāni. Et cōsequenter illud augmentū cedat ad
cōmodū patris. ratio em̄ naturalis suadet qđ qui subijt piculū pti
cipet etiā de cōmodo. l. ſcđm naturā. ff. de re. iu. ꝛ. l. manifestissimi.
C. de fur. ibi vbi em̄ piculū ibi ꝛ lucrū colloceť. ꝛ. l. si is qui. §. si quē
questū. ff. cōmo. ꝛ facit. l. si non fuerit. §. ita cohiri iuncta gl. super ver
bo dānum. ff. pro socio. vbi extimať periculū dāni ad cōsecutionē
maioris lucri: ꝛ ideo puto aperta frōte concludēdū qđ quatenus
ascēdit extimatio dicti piculi censeať ꝓfectū a patre ꝛ non a repu
21 blica florentina nec censeatur vsura. ¶ † Nec ob. c. nauigāti. extra
de vsu. vbi piculū qđ subijt mutuans nō excusat ab vsura: qꝛ loqui
tur in mutuo in quo ꝓhibeť oīs spes lucri p. c. consuluit extra de
vsu. ꝛ luce. vj. in quo dicitur mutuū date nihil inde sperantes. In
alijs autē cōtractibus nō ꝓhibeť spes lucri put in mutuo put vi
demus in cōtractu societatis emptionis ꝛ vēditionis ꝛ hmōi. si
qd igiť mutuās sperat periculū nō contingere ꝛ ppterea mutuat
nō immerito cēsendus est vsurarius sperās eo casu aliqd recipere
vltra sortē: sed qd emit credita mōtis. Et inde cōstituit dotē pro fi
lia nō mutuat aliqd reipublice florētine: nec sperat cessante piculo
rehabere id qđ exposuit. Ideo nō incurrit vsurā etiā si ascribatur
ad eius cōmodū hoc est ad cōputationē legitime. Itē quatenus il
lud creditū mōtis emptū a dicto dño Ant. si fuisset retentū apud
dictū. d. Ant. apud se fuisset lucratū effectualiter. ꝛ sic quātū exti
maretur illud lucrū illud iudicari dʒ esse ꝓfectum occasione rei a
patre pfecte qꝛ illud creditū negari nequit esse ꝓfectū a patre ꝛ cō
cessum filie sub illa cōditione si maritabitur ꝛ peruenit ad tps de
putatū ꝛ sic peruentū ad filiā occasione crediti montis empti per
patrē. Et ideo militare videť qđ in simili tex. in. l. oīmodo. §. impu
tari ibi occasione militie. C. de inof. test. ꝛ tex. in. l. ꝓfectitia iuncta
glo. super verbo facto. ff. de iure do. ꝛ qđ habetur in. l. sed ꝛ si plu
res. §. in arrogato. ff. de vul. ꝛ pup. Et qꝛ cōsiliū qđ in cōtrarium
adducitur fundat latius hanc partem ne nimis sim prolixus non
me extendo: sed insistam in rñdendo ad obiecta in cōtrariū. Non

eīn ob.qđ primo loco dicitur qđ statutū requirit qđ mulieres de-
22 beant congrue dotari de bonis patris vel aui.¶†Et dictio de de
notat substantiam rei cui adiungit̃.Et dictio ex denotat causam
immediatam ⁊ dictum lucrū montis non est de substantia patris
dato qđ immediate descenderet ex substantia patris:qꝛ rñdet̃ pri-
mo qđ dictiones impropriant̃ scđm subiectā materiā.l.si vno.ff.lo
ca.⁊.l.eas causas.⁊.l.pater seuerinā in prin.⁊.§.conditionū verba
de cōdi.⁊ de.ideo cum dos censeatur data a patre etiam si nō ꝓce
dat de bonis seu substantia patris.d.l.ꝓfectitia.Et similiter legi
tima.d.§.imputari suadet ratio qđ etiam in terminis dicti statuti
censeatur satisfactum si dos descendat ex bonis patris vel aui:vel
si volumus tenaciter verbis inherere statutū quatenus reqrit mu
lieres dotari de bonis patris vel aui:loquitur qñ non sunt dotate
in vita patris vel aui:sed veniunt dotande post eorum mortē.Dū
aūt loquitur in mulieribus dotatis in vita eius de cuius heredita
te agitur ⁊ sic patris vel aui non loquitur per similia verba sed lo-
quitur in mulieribus dotatis a patre vel auo:⁊ sic nil confert signi
ficatio prepositionis de ad propositum nostrū cum simus in dote
data in vita patris de cuius hereditate agitur ⁊ ab ipso patre ꝓfe
cta quatenus dictū lucrū sit ascribendum patri.Nec scđo ob.qđ h
lucrum habitū a cōi Florentie nulla lege exprimitur specialiter qđ
sit in legitima imputandum:ergo non sit imputandū in legitima
l.illud.§.hec aūt regula cū ibi no.C.de colla.qꝛ rñdetur qđ legisla-
tor nō potuit de hoc lucro non inuento suo tpe facere mentionem:
tñ satis est qđ expressit qđ dos in legitimā imputat̃ per.l.qm̄ nouel
la.in casu itaqȝ nostro non agitur qđ lucrū montis vt lucrū mon-
tis imputetur in legitimā:sed qđ dos ipsa in legitimam imputet̃
velvt aptius loquamur nō agit̃ in casu nostro de īputatione in le-
gitimā cum legitima vt dictum est non debeat̃:sed agitur de con-
gruitate dotis presupposito qđ dos debeat commēsurari cum le-
gitima⁊ fatuum esset dicere qđ istud lucrum non imputetur in do
tem ex quo non imputatur in legitimam.¶Nec tertio obst.qđ le
gitima est quota bonorū eius qđ quis fuisset habiturus abintesta
to.d.l.papinianus.§.quarta.⁊.d.aut̃.nouissima cum si.Sed tale
lucrū nō pōt dici fuisse in bonis parentū que fuisset filia abintesta
to habitura cū nullo iure amplius spectaret ad patrem per legem
rem in bonis de acqui.re.do.⁊.l.bonorū.§.in bonis.ff.de verb.sig.
qꝛ rñdetur qđ si dos datur per patrem filie cū hoc qđ restitutio sit
fienda filie solu.ma.illa dos nō est amplius reditura ad patrem ⁊
⁊ tñ absurdū est dicere qđ non imputetur in legitimam per gene-
ralitatem.d.l.qm̄ nouella quinimmo ⁊ si dos esset profecta a patre
habente filiā in potestate si pater decedit constante matrimonio fi
lie filia non est habitura dotem abintestato nec dos erat in bonis
patris ⁊ tñ nulli dubium qđ imputatur in legitimaȝ quo fit vt nō
inferatur datum in dotē non est in bonis patris nec illud filia eēt
abintestato consecutura:ergo filia non imputat in legitimā:satis
autē videtur qđ patre abintestato decedente filia est cōsecutura do
tem:lȝ non vt succedens patri abintestato tanq̄ in bonis patris:
sed satis est qđ censeatur esse ꝓfecta a patre saltem in dote in qua
generaliter est sancitū qđ in legitimam imputetur ⁊ legitima ipa
cōsideratur habito respectu ad bona que cōsecutura fuisset filia de
bonis patris computata dote.Nec ob.qđ talis dos respectu īple-
menti non speratur consolidari in patrem iuxta not.in.l.ij.§.qđ si
in patris.ff.sol.ma.⁊ non fuerit tale incrementum ꝓfectum a pr̄e
vel de substantia patris prout dicitur in adductis in contrarium
qꝛ rñdetur qđ immo censetur profectum a patre scđm consideratio
23 nem quam supra feci.¶†Nec consideratur qđ nō sperat̃ cōsolida
ri in patrē qꝛ dos data filie emancipate non sperat̃ cōsolidari in pa
trem ⁊ tñ nulli dubiū qđ computatur in legitimā ⁊ si dicta rō at-
tenderetur etiam capitale immissum nō esset in legitimā imputan
dū qđ esset absonū nec de illo sit dubiū nec est verū qđ pater potuis
set ab initio ꝓuidere qđ ad eū reuerteretur tale capitale qꝛ hoc ne
gatur:qꝛ.ll.cōdite super isto monte dotiū puellarum dant formaȝ
qualiter dotes ipse cōstituant̃ nec officiales montis habent facul-
tatem aliter accipiendi dotes predictas.Preterea negari potest
quod nō speretur dictas dotes consolidari in patrem:si eīn matri
moniū solueretur per mortem mariti viuo patre:tunc dicta dos
quatenus censeretur profecta a patre veniret reconsolidāda in pa
trem per.d.§.qđ si in patris ⁊.l.dos a patre profecta.C.sol.ma.cuȝ
concor.tota igitur vis est quatenus censeatur a patre ꝓfecta.Nec
ob.qđ si tale lucrum censeretur deberi ex pecunia posita per patreȝ
tale lucrum videtur esse non licitum ⁊ repetibile tanquam vsura.
⁊ si foret repetibile non esset imputandum in legitimam ⁊ ne di-
catur lucrum illicitum censendum est prouenire ex prouisione le-
gis fauore pupillarum non ex pecunia patris:et hoc videtur prin
cipaliter ponderandum:si enim censeretur vsura quatenus cense-
retur a patre profectum tunc meo iudicio fatendum esset quod
non deberet imputari in legitimam nec censeri profectum a patre
prout et per nos in consilio supra relato ponderatum fuit:sed
prout supra deduxi negandam est quod illud incrementum qua-
tenus censeatur profectum a patre iudicari debeat vsura vide-
tur enim simile quod si pater emeret vnum fundum ⁊ illum daret
cuidaȝ tertio cū hoc pacto ꝙ si filia viueret.xv.ann.⁊ nupserit de
beat soluere pro ei⁹ dote tantā q̄ntitatē al's fundus esset ipsi⁹ tertij
tunc enim nō esset iudicāda vsura nec ꝯctus illicitus saltē quaten⁹
extimāda esset spes lucrādi dictuȝ fundū ⁊ fructus medij tpis.Cō
stat enim ꝙ spes est in cōsideratione ⁊ precio extimanda.l.spē.C.
de do.⁊.l.si iactis retis.ff.de ꝯhē.emp.⁊ faci.d.l.nō fuerint.§.si ita
cohiri.ff.pro socio ⁊ negandum est ꝙ principalis intētio statuen-
tium fuerit velle fauere mulieribus dotādis.Saltem in totū.non
enim est verisimile ꝙ respublica florentina in tm̄ faueret dotibus
puellarum nisi speraret aliqđ commodū:⁊ lȝ non sit censendū ꝙ
sine magna maturitate fuerint facte tot leges sup dicto mōte puel
larum ⁊ ꝙ intelligendū fuisset si prauitatem vsurarū induceret ⁊
ꝙ intentio dictarū legum nō fuerit inducere vsurarū prauitatem
tamē vsuraria prauitas euitat̃ per supradictam interpretationē.s.
ꝙ censeantur dicte.ll.facte propter spem dicti lucri capitalis im-
missi ⁊ incrementi medij temporis saltē quatenus predicta sunt
extimāda.Si quid superflui restat censeatur forte facta fauore do
tium puellarum audio tñ ꝙ respublica florentina omnibus bene
consideratis nihil aut paruȝ deterioratur seu amittit propter di-
ctum montem dotiū puellarum ꝙ si ita esset de plano fatendū fo-
ret ꝙ dicta respublica florentina non vsa fuisset liberalitate erga
puellas maritandas nec fatendum est ꝙ dicte.ll.cōmunis floren-
tie sole censeātur esse cause immediate dicti lucri:sed cōcurrit etiā
factū patris ponētis suū creditū in dicto mōte quasi censeat̃ ipse
pater contrahere cū cōmunitate:vt cōmunitas lucretur reddit⁹
ipsius crediti currentis tempore statuto in dictis legibus ⁊ casu
quo filia non peruenerit ad dictum tempus statutum vel non nu
pserit commune florentie lucretur etiam dictum creditū.¶Cen-
setur enim pater vigore.d.legis ponens dictum creditum cōmu-
ni florentie contrahere per id qđ habetur in.l.quod semel.ff.de de
cre.decuri.⁊ in.l.cesar.ff.de publi.⁊ per Barto.in.l.omnes popu-
li.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ ideo prout si pater contraxisset cum cōmuni-
tate dictum lucrum non censeretur processisse a communitate sal-
tem in totum:ita etiam dicendum est in casu isto in quo tacite cō-
trahitur cū idem soleat operari tacitum ⁊ expressum:itaqȝ nega
tur ꝙ pater censeat̃ causa remota dicte dotis:nec omnino faten-
dum esset qđ si pater fuisset causa remota dos non esset imputan-
da in legitimam attento ꝙ tex.in.d.§.imputari loquitur per ver-
bū occasione qđ verbum denotat cām remotaȝ vt not.Jo.an.in.c.
solite de ma.⁊ obe.⁊ fatetur qui in contrarium instat ⁊ in termi-
nis.d.l.⁊ si plures.§.in arrogato.de vulg.⁊ pup.⁊.d.l.profectitie
cū sua gl.in verbo facto que allegat.d.§.in arrogato.cēsetur pr̄ cā
remota nō cā proxima nec semp militat fictio que in cōtrariū al-
legatur ꝙ breui manu censeat̃ datum pr̄i ⁊ ꝑ pr̄em filie ꝑ id quod
habetur in simili in.l.iij.§.si debitorem.ff.de dona.inter virum ⁊
vxo.⁊.l.singularia.ff.si cer.pe.nā dicta fictio qñqȝ cessat per legem
qui negocia.ff.mādati ꝑut ⁊ no.ꝑ gl.⁊ doct.in.d.l.singularia.Itē
ꝑut i.d.§.imputari malitia que ꝓbet occasionē lucri fuit ꝓfecta
a pr̄e:ita in casu isto illud creditū montis ꝙ prebet occasionē illi⁹
incremēti proficiscit̃ a pr̄e ita ꝙ negat̃ ꝙ termini.d.§.īputari sint
diuersi seu dissimiles a terminis casus nostri.Nec hȝ obstare consi
lium Ja.bu.quatenus ꝯcludit quod si parens hñs in ptāte filiaȝ
dedit dotem cum pacto quod dos cedat lucro viri filia premoriē
te dicto casu nepos ex filia premortua non imputet sibi dotem in
24 legitimam:†quia primo considerat quod illud quod est imputā
dum in legitima debet apud filiam esse sine dilatione ⁊ grauamē.
l.quoniam in prioribus.⁊.l.scimus.§.cuȝ autem.C.de inoffi.test.
debet esse sine diminutione huius fructus vt in autentico de triē.
⁊ semis.§.j.⁊ debet etiam habere ex dispositione defuncti ⁊ in bo-
nis eius.Unde non imputatur id quod a lege vel casu quodam
aduentitio aduenit.d.l.scimus.§.repletionem.propterea non cō-
putantur fructus quando certum tempus non est appositum a
testatore:quia percipiuntur casu non dispositione defuncti per
no.in.d.l.papinianus.§.vnde siquis.ff.de inoffi.testa.⁊ in.l.mu-
lier.§.si heres.ff.ad treb.subdens quod in casu ꝓmisso omnia defi
cere videbātur qꝛ nō habebāt nec hr̄e poterāt nepotes ex filia do-
tem:qꝛ ex pacto cedebat lucro eorum pr̄is:item nec habebāt nec
hr̄e poterāt vsumfructū nec re nec spe tempore mortis aui redit
ad filiam seu nepotes ex ipsius aui dispōne:sed ex legis beneficio.
preterea nunq̄ imputat̃ mulieri dos cuius exitus est inutilis sine
culpa mulieris vt in aut̃.quod locū.C.de col.ꝑm eū qui ex premis-
sis concludit.dotem in dicto casu nō esse imputādaȝ in ltīa casus
eīn predict⁹ Ja.bu.est satis diuersus a casu nostro qꝛ ibi nepotes
succedebant auo nec habuerunt dotē ab eo:nec agebat̃ de ltīa filie
que dotem habuit.Nec tpe mortis aui erat amplius dos que nō
cadunt in istis terminis.nā agit̃ de consideratione legitime ipsi⁹
filie que dotem habuit ⁊ cuius dotis vigore maritus subijt one-
ra matrimonij.Fructus eīn dotis lucrat̃ maritus pro onerib⁹ ma
trimonij.l.pro oneribus.C.de iure dotium.⁊.l.dotis fructus in
princi.ff.eo.titu.⁊ hoc respectu filia censetur habere quodammo-
do vsumfructū dicte dotis ⁊ si secus diceremus nulla dos constan
te matrimonio imputaretur in legitimam cum fructus dotis per

tincant ad

tineat ad maritũ:itẽ in casu isto tẽpore mortis patris dotãtis tota dos sperabatur redire ad filiã.s.si maritus pmoreret̃ ⁊ insuper dicta dos nõ censẽt pfecta ex mero legis bñficio sed ex puisione ⁊ tacito pacto patris:nec dicta dos est inutilis mulieri ⁊ sicut nulla ex rationibus Ja.bu.militat in casu isto. Nec etiã ob.decisio Bal.in d.l.qm̃ nouella in vlti.q.cõcludẽtis qd̃ si pater dotat filiã ⁊ stipulatur eã reddi sibi ⁊ heredibus suis talis dos non imputat̃ in legitimã:q2 legitima d3 queri adeo qd̃ nõ possit ab eo auferri vt in d.§. repletionẽ.q2 rñdetur qd̃ in casu isto dos nõ est reditura ad patrẽ ⁊ l3 in casu isto dos veniat querẽda viro ex forma statuti ⁊ filia premoriẽte nõ possit ad hẽdes trãsmitti p mulierẽ:nõ ppterea sequit̃ qd̃ dos debeat imputari in legitimã al's sequeret̃ qd̃ nulla dos imputaret̃ in legitima vbi ex forma statuti vel ex pacto maritus lucraret̃ dotẽ vel partẽ dotis vxore pdecedẽte q2 statutũ disponẽs qd̃ vir lucret̃ dotẽ vt mihi psuadeo nõ magis loquitur in dotib⁹ montis q̃ in aliis dotibus.nã vidi plures leges super dicto monte dotium puellarũ editas que nihil de hoc disponunt ⁊ absurdũ putarem qd̃ stante dicto statuto nulla dos constãte matrimonio cõputaretur in legitimã ⁊ dato sine piudicio veritatis qd̃ dos predicta nõ esset in legitimã imputanda pp̃ter lucrũ deuoluendũ ad viruz non tñ sequeret̃ qd̃ nõ deberet censeri congrua dos:nõ em̃ agimus de imputatiõe in legitimã s3 de dotis cõgruitate cũ statutũ disponat in dotata cõgruent̃ a patre:vñ intelligẽdũ est scd̃m naturam ⁊ cõditionẽ dotis.⁊ iõ nõ d3 cẽseri cõgrua dos vigore statuti gñal'r

25 disponẽtis qd̃ maritus lucret̃ dotẽ vxore pmoriẽte. ¶ †Et l3 dos esset cõmensuranda legitime quo ad quãtitatẽ nõ ppterea censeretur cõparãda quo ad oẽs qualitates maxime q̃ ex natura dotis resultãt vt deprehendit̃ ex dictis p Bar.⁊ doc.in d.l.titio centum §.titio genero ⁊ in l.sancimus.C.de nup.⁊ vidim⁹ qd̃ legitima debetur de bonis defuncti tp̃e mortis:⁊ tñ dos non erat defuncti tp̃e mortis. Itẽ per legitimã querit̃ dñium de presenti ⁊ tñ res dotalis constante matrimonio nõ est vxoris.l.doce ancillam.C.de rei ven. Preterea si talis ratio esset in cõsideratione nec capitale imissum esset imputandũ in legitimã nec ascribendũ congruitati dotis qd̃

26 esset absonũ nec in dubiũ vertitur. ¶ †Nec multũ cõfert ad ppositũ qd̃ lucrũ dotis qd̃ pcipit maritus premoriente vxore ex pacto vel ex dispositione legis cẽseat̃ filio aduentitiũ ⁊ nõ cõferendũ fratribus si vxor decedit post mortẽ patris p ea q̃ habent̃ p gl.⁊ Bar. in l.dotis.ff.de castren.pec.⁊ p Bar.⁊ doc.in l.si cũ dotẽ.§.si transgrediamur:l3 illud lucrũ concedat̃ marito pp̃ter onera matrimonii iuxta no.in l.si donaturus.ff.de cõdi.ob causam ⁊ in l.si te mari me p Saly.C.de pac.inter emp.⁊ vẽ.q2 in casu illo post mortẽ patris onera matrimonii supportant̃ per filiũ.ideo filio querunt̃:vñ nõ mirũ si indicat̃ aduẽtitiũ.Si aũt vxor decedit in vita pr̃is bar. post gl.vult qd̃ illud lucrũ fratribus conferat̃ tanq̃ pfectitium pp onera que ipse pater supportauit vsq3 ad tp̃s mortis dicte vxoris ⁊ scd̃m hoc illa decisio gl.⁊ Bar.videt̃ facere potius pro q̃ cõtra. Sed casus est satis separatus:⁊ separatorũ nõ est illatio.l.si.ff.de calũ.⁊ l.si maritus.C.de dona.inter vir.cũ cõcor. Et per hec meo iudicio satis clare tollunt̃ oĩa que in cõtrarium reperio adducta. Tota aũt vis presentis cõsultationis cõsistit in hoc vtrũ dictũ incrementũ censeat̃ puenire ex mera liberalitate cõis florentie in fauore puellarũ:an vero sit ascribendũ puisioni paterne ⁊ eius tacito pacto. Et pfecto cũ cõe florentie speret etiã cõmodum aliquo casu non videt̃ vllo pacto illud incremẽtũ mere liberalitati:magis aũt rationabilẽ arbitror habendã consideratiõnẽ supra deductã. De ueniendo aũt ad vij.quesitum pmitto qd̃ l3 in pũcto non declaret̃ qd̃ dicta reciproca substitutio vulgaris ⁊ fideicõmissaria fuerit col

27 lata post mortẽ. ¶ †Et qñ pater cõfert fideicõmissariã substitutionẽ post mortẽ filiorũ subintelligit̃ cõditio si decesserit sine liberis p l.cũ auus.ff.de condi.⁊ demõ.⁊ l.generaliter.§.cũ aũt.C.de insti.⁊ substi.sub cõdi.fac.⁊ l.cũ acutissimi C.de fideicom. Cum aũt d.d. Ant.decesserit relicta filia nõ vr̃ decessisse sine liberis cũ decesserit relicta filia Lionora p l.nõ est sine liberis.ff.de verb.sig.⁊ l.j.C.de condi.inser. Et l3 dicta filia nõ sit successura dicto dño Antonio pp̃ter superistẽtiã dicti Matthei:qui eñ ex forma statuti excludit a successione abintestato:tñ videt̃ qd̃ faciat deficere conditionẽ per no.per glo.in l.ex facto.§.si.ff.ad treb.⁊ qd̃ p Bar.Jmo.⁊ Pau. de cast.ibi qui volunt qd̃ etiã filii non heredes faciant deficere con

28 ditionem si decesserint sine liberis. ¶ †Et insuper videmus qd̃ si filii naturales ipsius rogati qñq3 faciunt deficere cõditionẽ si rogatus decesserit sine liberis.l.ex facto.§.si quis rogatus ad treb.⁊ tñ filii naturales non succedunt de iure antiquo:sed solum sunt vocati per nouissimũ autenticorũ in certa quota:⁊ sub certis conditionibus aut.licet.C.de nat.lib. Et al's in simili cõsultus fui in ciuitate fulginei ⁊ visum fuit qd̃ superexistẽtia filie excluderet substitutum licet ex forma statuti substitutus excluderet abintestato filiaz erat tñ illo casu cõditio expressa si decesserit sine filiis ⁊ rogatus instituerat filiam:itaq3 in casu isto satis perplexus ⁊ ambiguus fui in quam partem me verterẽ tandẽ oĩbus bñ pensatis videtur dicẽdum qd̃ dicta superexistentia filie non faceret deficere conditionẽ.

29 ¶ †Nã ex quo statutũ excludit filiã pp̃ter existentiam substituti nõ videtur qd̃ impediat̃ successio vigore substituti:vident̃ eñ filii positi in cõditione vt eis reseruet̃ successio abintestato vt vult text. iuncta gl.⁊ qd̃ ibi p doc.in l.lutius.in fi.ff.de here.insti.facit l.vel singulis.ff.de vul.⁊ pup.si ergo filia successura abintestato cessare videtur mens testatoris merito ⁊c. Ad hoc que tradit Bar.in l.si liusfa.§.cũ quis de leg.j. Ubi dicit qd̃ licet liberi qui nõ succedunt volũtate sua vel voluntate testatoris:vt q2 repudiãt hereditatẽ vel sunt a testatore exheredati excludũt substitutũ sub cõditione si rogatus decesserit sine filiis. Tñ secus est si excludit̃ ex legis dispositione scd̃m eũ qd̃ multũ confert ad ppositũ. Et l3 Bar.exemplificet in fratre minore ⁊ in deportato:tñ exẽpla non artãt regulam.l. damni infecti stipulatio cõpetit.ff.de dam.infe.⁊ c.j.ne cle.vel mo. cũ si. Confert etiã q2 verba conditionalia substitutiõis improprĩatur vt sit locus substõni qñ persona substituti est talis que ex verisimili mente defuncti nõ excluderet substitutum ⁊ illa que abintestato non excluderet substitutũ non censẽt esse psona que ex cõiecturata mente defuncti excludat substitutũ:put voluit Dy.consulendo vt referunt sequunt̃ Bar.⁊ Ang.in d.§.cũ ita ⁊ ibi etiam Raphã.cu.⁊ Pau.de ca.in lec.paduana ⁊ Pet.de ancha.in cle.ij.de deci.⁊ Jmo in l.fi.de cõdi.⁊ demõ. Censetur em̃ testator se conformare cum iure cõi vel cũ iure municip.si extat put Bar.in l.iusurãdi.§.si liberi.de op.li.⁊ Pet.de an.post Bal.in l.tres fratres.ff. de pac.⁊ Bar.in consi.incip.quidam accepit a quodam abbate ⁊ And.de iser.in c.j.in quibus casibus seu admit.⁊ qd̃ no.glo.in l. cũ ita relictũ.§.in fideicõmisso de le.ij.quã Bar.⁊ cõiter doc.sequũtur ⁊ in infinitis filii. Et ppterea cũ in casu nr̃o ius municipale preferat Mattheũ substitutũ dicte Lionore superistẽtia ipsius nõ faciat deficere substitutionem ⁊ maxime cũ in substitutione pdicta nõ fuerit adiecta cõditio si decesserit sine liberis:⁊ sic non op3 verba improprĩare.licet em̃ in substitutiõe fideicõmissaria collata post mortẽ filii subintelligat̃ conditio si decesserit sine liberis vt.s.in cõtrariũ dictũ est tñ illa subintelligitur ex verisimili cõiecturata mẽte substituẽtis vt d.l.gñaliter.§.cũ aũt.cũ concor.s.alleg.tñ ex quo scd̃m pdicta cõiecturata mens defuncti que censetur se cõformare cum lege municipali videt̃ voluisse preferre filiũ substitutũ nepti ex filio ex altero filio videtur qd̃ cessat hoc casu dispositio dictorũ iuriũ attenta supradicta ratione ⁊ cõcurrente etiã alia ratione qd̃ testator substituendo cumulauit substitutionẽ vulgarẽ ⁊ substitutionẽ fideicõmissariã substituendo vulgariter ⁊ p fideicõmissum.

30 ¶ †Et in substitutione vulgari etiã collata post mortẽ nõ subintelligit̃ cõditio si decesserit sine liberis:tñ q2 nõ reperitur hoc iure cautũ ⁊ regulariter non recedimus a verbis per l.non al'r de lega. iij.cũ cõcor.nec militat ratio que militat in substitutione fideicommissaria.non em̃ defert̃ hereditas filiis instituti si institutus repudiat vel se abstinet ab hereditate patris testatoris sed deuoluitur ad coheredẽ vel substitutũ.l.vnica.§.is ita.C.de cad.tol.⁊ l.cũ hereditate.ff.de acqui.here.cũ si.⁊ si conditio si decesserit sine liberis non censet̃ adiecta in vulgari substitutiõne:suadet ratio qd̃ non cẽseatur etiã adiecta in substitutione fideicõmissaria:q2 qñ vnũ determinabile determinat plura determinabilia interpretat̃ qd̃ illa pariter determinat.l.iã h̃ iure.ff.de vul.⁊ pu.⁊ l.hẽditate ⁊ l.quãuis.C.eo.ti.⁊ fi.C.de sen.⁊ interlo.om.iu.ex quib⁹ oĩb⁹ simul iũctis puto hanc interpretationẽ magis iuri consonã.s.qd̃ non obstante superexistẽtia Lionore sit locus dicte fideicõmissarie substitutiõi. nec ob.que in cõtrariũ adduxi q2 rñsum est ad id qd̃ dicebat̃ q̃ sub intelligebat̃ cõditio sine liberis in fideicõmissaria substitutione facta filio collata post mortẽ ⁊ qd̃ decedẽs cũ vna filia nõ dicat̃ decedere sine liberis:q2 illud pcedit regulariter tñ non militat in casu isto in quo est substituta psona filii testatoris que de iure excludit filiã ⁊ a successione aui testatoris ⁊ a successione pr̃is rogati:⁊ nõ videt̃ habuisse voluntatẽ testatoris nec habuit volũtatẽ pr̃is rogati put habuit in casu in quo apud fulgineũ consultus fui.nec ob. qd̃ qñq3 filius naturalis excludit substitutum:q2 l3 qñq3 excludat substitutũ qñ est adiecta expr̃sa cõditio si decesserit sine liberis put loquit̃ tex.in d.§.si qs rogat⁹.tñ negari põt qd̃ excludat vbi ex legis interpretatione subintelligit̃ dicta cõditio si decesserit sine liberis q2 cõtrariũ vr̃ pbare tex.in d.l.gñaliter.§.cũ aũt put ⁊ videtur velle gl.in d.§.si quis rogatus.⁊ in d.§.cum ante3.qd̃ ⁊ videtur sequi Dy.⁊ dictã differentiã inter conditionẽ expr̃ssam ⁊ subintellectã tenẽt Bal.⁊ Ang.⁊ Ricar.⁊ Bar.de saly.⁊ Pau.de ca.in d. §.cum autem.⁊ Ray.de for.⁊ Francis.de rampo.⁊ Jmo.quorum maxima est autoritas nec videt̃ spernẽda.l3 Bar.⁊ multi alii dictã differẽtiã reprobent:⁊ ppterea illã aliter non cõprobem gñal'r s3 volũt Bar.in d.§.cũ aũt ⁊ Cy.ibi in addi.⁊ gl.in d.§.si qs rogat⁹.q̃ regulariter naturalis filii superexistentia nõ excludit substitutum itẽ nõ loquit̃ d.§.si qs rogatus qñ substitutus erat alias successurus abintestato:nec aperit qd̃ filius naturalis eo casu nõ sit successurus abintestato. Constat enim qd̃ filii naturales etiam ante ius autenticorum succedebãt abintestato parentibus prout sunt naturales cõcepti in seruitute sub colore matrimonii vt insti.de seruili agn a.p totũ.itẽ naturalis succedebat matri.l.si qua illustris.C. de orfi.quinimmo etiam spurius succedebat matri non illustri vt

ꝺ.l.ſi qua illuſtris ⁊ inſti.e.ti.§.nouiſſime.⁊ inſti.ꝺe ſucceſ.cogna.
31 §.vulgo.†Et lꝫ tex.ꝺ.§.ſi qs rogatus.videaꝛ loq;ſub verbis maſcu
lini ſexus nõ refert qꝛ maſculinũ cõcipit femininũ ꝑ iura vulgaria
maxime qñ eſt tale verbũ qꝺ requirit aliud ſubſtantiuũ.nã tũc ma
gis ꝓprie cõprehendit genus femininũ per no.per Bart.in.l.j.ff.
ꝺe ver.ſig.cũ quo cõcordat Bal.in.l.ſi fugitiui.C.ꝺe ſer.fug.⁊ ideo
ꝺictum fideicommiſſum tanꝗ̃ es alienum videtur qꝺ cenſeatur ꝺi
minuiſſe bona.ꝺ.ꝺomini Anto.l.irritum.C.ad legem falcidiam.
ita quod in bonis ꝺomini Antonij non cenſeatur remanſiſſe ꝺe
bonis ꝺicti ꝺomi.Joan.niſi quãtũ aſcendit legitima ⁊ trebelliani
ca:ita qꝺ quo ad cõgruitatem ꝺotis ꝺicte Lionore bona ꝺicti ꝺo.
Ant.nõ ſunt conſiderãda niſi ꝺetracto fideicommiſſo ſi habeꝛ con
ſideratio ad congruitatem ꝺotis ſcꝺm tp̃s mortis.¶ Nec ob.ſi ꝺi
ctus Mattheus primo adiuit hereditatẽ ꝺicti ꝺñi Antonij ꝙ̃ ac
ceptauerit fideicõmiſſum cum poſſidendo ſimpliciter hereditatẽ
ſibi ꝺelatã iure ꝺirecto ⁊ iure fideicommiſſi vl'is cenſeatur poſſe-
diſſe vt heres ⁊ adiuiſſe hereditatem non iure fideicommiſſi vni-
uerſalis cuius vigore nõ poterat bona apprehendere ꝓpria auto
ritate ꝓut late concludit Ponta.in conſi.mihi.xxv.incip.primo
ꝺici poteſt chericum:⁊ ſic cenſeatur euanuiſſe fideicommiſſum et
conſequenter ꝺe eo non ſit habenda cõſideratio qꝛ rñdetur ꝙ ꝺies
fideicommiſſi ceſſit immediate mortuo.ꝺ.ꝺño Antonio:⁊ ſic pu-
rificata conditione fideicommiſſi.l.j.§.ſin aũt ſub conditione.C.ꝺe
ca.tol.cũ multis ſi.ita qꝺ tunc orte fuerunt actiones ꝑſonales ⁊ hy
pothecaria que cõpetunt pro legatis ⁊ fideicõmiſſis ſingularibꝰ
⁊ vniuerſalibus.l.j.⁊.ij.C.cõia ꝺe leg.⁊ ſic hereditas ꝺñi Antonij
habuit annexũ illud onus fideicommiſſi:⁊ ſic tempore mortis in
bonis.ꝺ.Antonij cenſebatur eſſe tanto minus.⁊ ſic ꝺiminuebat
hereditatem ⁊ bona ꝺefuncti tanꝗ̃ es alienum qꝺ es alienum ꝺi-
minuit legitimam.l.papinianus.§.quarta ꝺe inoffi.teſta.¶ Nec
aditione hereditatis facta per creditorem cenſetur remiſſum ſeu
repudiatum creditum:ſed cenſetur ſolutum:qꝛ aditio habeꝛ loco
ſolutionis.l.vxannius.ff.ꝺe fideiuſ.ibi ſolutionis iure ⁊.l.ſi ꝺebi-
tori creditor.e.ti.⁊ hoc quãꝺo ex hoc qꝺ cenſeatur loco ſolutionis
heres non patitur ꝺamnum prout concludit Bar.in.ꝺ.l.vxanniꝰ
⁊ Imo.ibi ⁊ in.ꝺ.l.ſi ꝺebitori.⁊ in.l.heres a ꝺebitore.§.fi.eo.tit.ſi
ergo in caſu iſto aditio hereditatis cenſetur loco ſolutiõis ex quo
eſt vtile non ꝺamnoſum heredi non video qua ratione poſſit attẽ
tari nedum concludi qꝺ cenſeatur repudiatum nec ob.qꝺ cenſeaꝛ
adiuiſſe ⁊ poſſeſſionem apprehendiſſe tanꝗ̃ heres qꝛ citra aditio
nem non poterat fideicõmiſſarius apprehendere poſſeſſionem li-
cite ꝓut ꝺicit ipſe Pon.⁊ ad hoc tendunt oĩa ſua ꝺicta.non autẽ
ꝺicit nec aliqua eius ratio facit qꝺ cenſeatur repudiaſſe fideicom-
miſſum merito eius ꝺicta nihil ad propoſitum conferunt.Et per
hoc ſit reſponſum ad vltimum queſitum. Laus ꝺeo.

¶ Conſilium.ij.

1 ☞ Mãdatũ ſicut mãdatarij ita et mãdãtꝭ morte finitũ indicaꝛ.
2 Heres eadem reputatur perſona cum ꝺefuncto.
3 Notarij tanꝗ̃ ſerui publici ſtipulatione etiam ratificatione non-
dum facta ius ⁊ actio queritur.

In nomine ꝺomini noſtri
Jeſu Chriſti.¶ Viſo ſuprascripto puncto ⁊.ꝺ.ꝺonatio
ne ⁊ inſtrumento tranſactionis ⁊ atteſtationibus te-
ſtium per ꝺictam Jacobam ꝓductorum:⁊ etiam preſuppoſito qꝺ
ꝺictus.ꝺ.Leonardus in quadã cauſa cõtra tertium noĩe ſuo.⁊.ꝺ.
Jacobe ꝺixit qꝺ ꝺicta bona olim ſaporoſi tenebanꝛ ⁊ poſſidebanꝛ
per ipſum ꝺo.Leonardũ ⁊.ꝺ.Jacobam conſidero qꝺ ꝺictis parti
bus eſt aſſignatus terminus ad ꝓducendum iura ſua generaliter
⁊ ſic tã ſuper ꝓprietate ꝙ̃ ſuper poſſeſſione.ideo quid circa vtrũq;
ꝺicendũ ſit eſt ꝺiſcutiendum ⁊ maxime qꝛ ex ti. precedenti cauſaꝛ
ꝓ̃ſcriptio circa poſſeſſionẽ.l.ij.C.ꝺe acqui.poſ.⁊.l.j.C.ꝺe impo.lu-
cra.ꝺeſcri.li.x.maxime inter coniunctos in quibꝰ poteſt cadere pre
ſumptio qꝺ actus poſſeſſionis indicatiui cenſeantur facti iure fa-
miliaritatis per.l.qui iure familiaritatis.ff.ꝺe acqui.poſ.que pre-
ſumptio poterat cadere in his terminis qꝛ ꝺicti.ꝺ.Leonardus et
ꝺ.Jacoba erant coniuncti in primo gradu affinitatis.aggredien-
ꝺo itaq; primo articulum ꝓprietatis circa quem conferunt qua-
tuor inſtrumẽta vnum ꝺonationis quam fecit ſaporoſus.ꝺ.Leo-
narꝺo clerico ſuo fratri cum pacto qꝺ.ꝺ.bona ꝺonata.ꝺ.Leonar-
ꝺus ſibi redderet ad petitionem ipſius ſaporoſi ⁊ eius heredum ſe
cundũ inſtrumentũ quo cõtineꝛ traditio quam ſaporoſus fecit.ꝺ.
Leonarꝺo ꝺe bonis ꝺonatis in quo ꝓ̃mittit qꝺ.ꝺ.bona pure libe-
re ſimpliciter nulla cõꝺitiõe adiecta ꝺonauerat ꝓut ꝺicit appare-
re publico inſtrumẽto.⁊ ſic videnꝛ aduerſari vna pars ꝺicit pactũ
ꝺe redꝺẽꝺo in inſtrumẽto ꝺonationis contentũ fuiſſe falſo additũ
ꝑ notariũ:altera vero pars ꝺicit ſcꝺm inſtrumẽtũ falſo fabricatuꝫ
⁊ vna ꝺicit vnũ alia aliꝺ ꝓ̃ualere ſuꝑ quo articulo viꝺi cõſultũ pro
ꝑte.ꝺ.Leonardi ⁊ mihi ꝑſuaſum qꝺ veritatẽ fouebat quare cõſul-
tus in eius parte inclinabã poſtea plenius rei ſerie ĩtellecta ꝺecre-
ui ſuꝑ hoc articulo ꝺictorũ inſtrumentorum nõ me intromittere
maxime viſis motiuis conſulentium ꝓ parte.ꝺ.Leonardi.vnum

ꝓfiteor ꝙ negari neq̃t quĩn reſultaret ex ꝓ̃dictis aliqua ꝓbabi-
lis ꝺubitatio in iure ⁊ in facto attẽta ꝺicta ꝯ̃rietate ⁊ attento ꝙ
ꝓ inſtr̃o preſumiꝛ.l.cũ precibꝰ.C.ꝺe fide inſtru.⁊ ſtãte veritate pri
mi inſtr̃i põt eẽ verꝝ ſcꝺm inſtr̃m qꝛ ſcꝺꝫ inſtr̃m narrat aſſertioneꝫ
ꝑtiũ nõ ipſam ꝺonationẽ alio tp̃e factã.Et qꝛ ꝺonatio nõ fuit ꝯdi
tionalis v̇ificari pñt illa v̇ba nulla ꝯditiõe adiecta ꝓprie ſumpta.
Et qꝛ p̃ria ſui facie ſimpl'r ꝺonauit:lꝫ adiecerit illud pactũ potue
rũt ꝑtes putare ꝙ pure libere ⁊ ſimpl'r ꝺonauerit.Et v̇ba ſepe im
proprianꝛ ⁊ ꝺiuerſimode ſumunꝛ vt ſunt iura vulgaria ⁊ infinita.
Nõ aũt firmo ꝙ ita ſint cõcorꝺãꝺa:ſꝫ ꝙ res habeat aliquã ꝺubie
tatẽ.idcirco nõ mirꝝ ſi orta fuit ꝯtrouerſia inter ꝺictos.ꝺ.Leonar
ꝺũ ⁊ Camillã filiã ſaporoſi ſuꝑ bõis olĩ cõibus inter ꝺictos ꝺñm
Leonardũ ⁊ ſaporoſuꝫ que cõtrouerſia fuit ꝺeciſa ꝑ trãſactionem
que ſuꝑ ꝺicta cõtrouerſia emanauit inter ꝺictũ ꝺñm Leonardũ ex
vna ꝑte ⁊ Luꝺouicũ ſocerum ⁊ troiulũ maritũ ꝺñe Camille noĩe
ipſius camille ex altera ꝑte.pro qua ꝺe rato ꝓmiſerũt in qua trãſ-
actione ꝯuentũ fuit ꝙ medietas bonoꝝ cõmunium foret libere ꝺi
cti ꝺñi Leonardi ⁊ alia medietas ſit ꝺñe camille reſeruata cõmo-
ꝺitate vtẽꝺi ⁊ fruẽꝺi medietate ꝺicte camille ꝓ tertia ꝑte:ita ꝙ
ꝺicta bõa olĩ cõia inter ꝺñm Leonardũ ⁊ ſaporoſuꝫ ꝭm ꝺictã trãſ
actionẽ ꝑtinere ꝺñt ad ꝺcm̃ Leonardũ quo ad plenã ꝓprietatẽ ꝓ
ꝺuabꝰ ꝑtibꝰ ⁊ ꝓ tertia ꝑte ꝺcẽ ꝺimidie q̊ ad nuꝺã ꝓprietatẽ ꝑtine
re ad ꝺictã camillã.¶ Que trãſactio vallata maxĩe iuramento ſer
uãꝺa eſt ⁊ ĩponit ſui naturã finẽ liti ⁊ ꝯtrouerſie.l.ſi fr̃is.⁊.l.cãs
⁊ lites trãſactione finitas.C.ꝺe trãſac.Nec ob.qꝺ in ꝯ̃riũ allegaꝛ.ſ.
ꝙ ꝺicta camilla cuius noĩe Luꝺouicꝰ ⁊ troiulus trãſegerãt ⁊ pro
ea ꝓmiſerãt ꝺe rato nunꝗ̃ ratificauit ⁊ ꝺefuncta ẽ.⁊ ꝯñter ampliꝰ
ratificare nõ põt ⁊ actꝰ geſti ꝑ ꝓcuratores nõ hñtes mãꝺatũ ſunt
nulli.l.lꝫ.C.ꝺe ꝓcu.⁊.l.ſi ego ꝺe neg.geſt.⁊.l.eius q in ꝓuinciam ſi
1 cer.pe.cum ſi.¶ †Et ꝓut manꝺatũ finiꝛ morte manꝺatarij ⁊ mor
te mãꝺantis.l.inter cauſas.§.morte.ff.mãꝺati.l.manꝺatum.C.e.
ti.⁊ ſic nõ tranſit ad herede:ita ⁊ ratihabitio q̃ manꝺato compa
ratur.l.fi.C.ad mace.⁊.c.ratihabitionẽ ꝺe reg.iur.in.vj.non tranſ
eat ad heredẽ.Nã ad hec reſpõꝺeꝛ ꝺuobus modis.vno ꝙ poteſt
ratificari ꝑ heredem geſtũ noĩe ſui autoris in his que ſunt ad here
ꝺem tranſitoria prout voluit Dy.in.c.ratum.ꝺe reg.iur.lib.vj.in
penul.q.⁊ Barto.in.l.bonoruꝫ.rem ratam haberi.per.l.ſi ſine.§.
ſi procuratori eo.tit.⁊ idem ſentiunt glo.⁊ Barto.in.l.ſi is cui.eo.
ti.item manꝺatũ re nõ integra non finiꝛ morte manꝺãtis.l.man-
ꝺatuꝫ.C.mãꝺati.⁊ ſic trãſit ad heredẽ:ita ⁊ tranſeat facultas ra-
tificãꝺi:nõ eſt aũt res integra cum actus ratificanꝺus eſt geſtus.
2 † Et ſuaꝺet ratio qꝛ heres cenſetur eaꝺẽ ꝑſona cũ ꝺefuncto.§.j.
in auꝛ.ꝺe iureiu.a mo.ꝓ̃ſti.⁊ ſuccedit in hẽꝺitate ⁊ iura heredita-
ria q̃rit.hẽꝺitas aũt ẽ ſucceſſio in vniuerſuꝫ ius ꝺefuncti.l.nihil
3 aliud ꝺe ver.ſig.⁊.l.hẽꝺitas.ꝺe reg.iur.¶ †Preterea ius ⁊ actio
queriꝛ ex ſtipulatiõe notarij ẽt añ ratificationẽ.l.ij.⁊.iiij.in ꝓ̃n.ff.
rẽ pupil.ſal.fore.⁊.l.j.§.exigere verſi.plane.ff.ꝺe magiſ.ꝯue.ſtipu-
laꝛ eñ tãꝗ̃ ſeruꝰ publicꝰ vt ꝺictis iuribꝰ.⁊.l.nõ aliter.ff.ꝺe aꝺo.iõ
ꝓut ſeruꝰ ſtipulãꝺo q̃rit ſtatim ꝺirectã actionẽ ꝺño.ff.ꝺe ſtip.ſer-
uo.quaſi ꝑ totũ.⁊ inſti.e.ti.ita ⁊ ſeruꝰ publicꝰ ſtipulãꝺo alteri q̃rit
ſtatim illi vtilẽ.ꝺ.l.iiij.in ꝓ̃n.⁊.ꝺ.§.exigere v̇ſi.plane.⁊ q̃rit infan-
ti vt ꝓbaꝛ in.ꝺ.l.iiij.iũcta.ꝺ.l.ij.⁊ in.ꝺ.v̇ſi.plane iuncto tex.ſ.pri
mo.⁊ tñ infans nõ ratificat:qꝛ qcqꝺ videt ignorat:cõcluꝺo itaq;
ꝙ ꝺicta trãſactio tꝫ nõ obſtante ꝙ nõ appareat ratificata in vita
ꝺñe camille ſiue ꝺonatio fuerit facta cũ illo pacto ꝺe reꝺꝺẽꝺo ſiue
abſq; illo pacto ſaltẽ ſi aliꝛ falſitas nõ ꝓbeꝛ v̇iſile aũt ẽ ꝙ cõtrouer
ſia inter partes nõ ex alio eſſet niſi vigore ꝺictoꝝ inſtrumentorũ.⁊
ſi ſuꝑ hoc erat cõtrouerſia ꝓpterea fuit trãſactũ nõ poſſet ampliꝰ
reſuſcitari lis ſuꝑ falſitate inſtrumẽti ĩter trãſigentes.l.ſi ex falſis
in fi.C.ꝺe trãſac.iũcta.l.cauſas ⁊ lites.e.ti.⁊ ex his vꝛ ꝙ ꝺicta bo
na ꝑtineãt vigore trãſactionis ad ꝺominã Jacobã heredem.ꝺ.
Camille ſue filie.⁊ qꝛ ꝺatus eſt terminus ad ꝓbãꝺũ ꝺe iuribꝰ par
tiũ gñaliter vꝛ qꝺ cenſeaꝛ ꝺatus tam ſuꝑ petitorio ꝙ̃ ſuꝑ poſſeſſo-
rio ⁊ qñ ꝺeduciꝛ petitorium ⁊ poſſeſſoriũ ſi vnus haberet potiora
iura in poſſeſſorio preualẽt iura in petitorio.c.cũ eccleſia ſutrina.
ꝺe cauſa poſ.⁊ ꝓprie.⁊.c.cũ ꝺilectus.eo.ti.tñ viſis atteſtatiõibus
ꝺñe Jacobe que produxit ſexꝺecim teſtes qui q̃ſi omnes ꝺeponũt
quod ꝺicta Jacoba ibat ad ꝺomum fracte poſt mortẽ ſaporoſi ⁊
qñq; ſtabat per menſem quanꝺoq; per aliquos ꝺies.⁊ maxime
tempore meſſium ⁊ vinꝺemie ⁊ ꝺomina Romanella.xij.teſtis ꝺe-
ponit quod ꝺomina Jacoba adminiſtrabat bona ꝺomus vt ſua
⁊ berarꝺinus.xiij.teſtis ipſius ꝺeponit quod adminiſtrabãt poſt
mortem ſaporoſi.ꝺ.leonarꝺus ⁊ ꝺomina Jacoba ⁊ ſimul poſſiꝺe
bant ꝺomum ⁊ poſſeſ.ita quod ex atteſtationibus iſtorum ⁊ alio
rum teſtium ſatis plene probatur quod ꝺicta ꝺomina Jacoba ꝓ
aliqua parte poſſiꝺebat ꝺictam ꝺomũ.Et attẽto tenore teſti ſapo
roſi q ipam Jacobã ĩſtituit in tertia ꝑte ⁊ filiã in tertia ꝑte ⁊ attẽ-
ta forma trãſactiõis ꝑ quã bona ſaporoſi attribuunꝛ camille filie
iacobe.⁊ ꝯñter hoꝺie ipſi Jacobe q̃ ſucceſſit ſue filie nõ ẽ ꝯiecturã
ꝺuꝫ ꝙ iure familiaritatis poſſeꝺerit:⁊ maxĩe qꝛ nõ ſolet eẽ tãta fa
miliaritas cũ vxore fr̃is ꝓ̃mortui ꝙ adminĩſtret bona tanꝗ̃ ſua ma-
xime poſtꝗ̃ non ſuꝑſunt filij fratris.Et regulariter ꝓ̃ſumiꝛ ex ꝺe-
tentatione

tentatione anim⁹ possidēdi qr ex detētatiōe p̄sumit possessio. dicit Inno. in c. olim. de p̄ui. ⁊ moderni in rubrica. ff. de noui op. nun. iō ex actib⁹ possessoris ꝓbat possessio ⁊ ꝯñter animus possidēdi p notata p gl. ⁊ doc. in. l. stipulatio ista. §. hec quoqꝫ. de vbo. ob. ⁊ p̄sertim in casu isto nō censet fecisse dicta Jacoba iure familiaritatis ꝓpter alios actus quos fecisse ꝓbāt testes in locādo possessiones in recipiēdo renūciatiōes laboratorū in recolligēdo fruct⁹ ⁊ siles actus q nō solēt fieri iure familiaritatis recollectionē enim fructuū plures testes deponūt inter alios blasi⁹ donati quart⁹ testis dñe Jacobe deponit ꝙ pluries ⁊ pluries ⁊ inter cetera itestate p̄sentis anni tpe messium vidit dictā dñam Jacobā stare in domo. p. xv. dies ⁊c. ⁊ recolligere granū ⁊ suā partē mittere ⁊c. vidēte ⁊ patiente dño Leonardo. Et ꝙ in vindemijs prime p̄teritis qdā Andreas famulus dicte Jacobe stetit per plures dies ad recolligēdū vuas in dictis possess. ⁊ portabat ad canales stātes in dicta domo ad instātiā dicte Jacobe vidente ⁊ patiente dicto dño Leonardo. Itē moriconus. vj. testis dñe Jacobe deponit ꝙ post mortē. d. Camille vidit. d. Jacobā recolligere granū a laboratoribus de dictis possessionib⁹ de fracta ⁊ mustū ⁊ coquere et colere vt qs rem suā. Et vidit hoc anno famulum dicte Jacobe recipere granū a laboratorib⁹ ⁊ tpe vindemiarū cū equa carigiare vuas ad dictam domū p̄nte dño Leonardo ⁊ cōsentiēte. Et dicebat illa portare ꝓ dña Jacoba. Itē Berardinus. viij. testis dñe Jacobe vidit post mortē Camille p mēses habitare dictas domos vt qs habitat in domo sua ꝓpria. Et multotiēs tpe recollectionis fructuū ibi erat ipa iacoba laboratores restituebāt fruct⁹ dicte Jacobe vinū ⁊ granū. ⁊ similiter famuli apportātes a laboratoribus. Itē per Joānes. ix. testis. d. Jacobe ꝙ ipse rñdit de fructu recollecto in quodam fundo de fracta dicte Jacobe. Thomas. x. testis vidit hoc anno rñderi de fructibus dictarū possessionū dicte Jacobe. Itē p Jacobus. xj. testis ꝙ vidit rñderi de fructib⁹ dicte dñe Jacobe tpe qua dñs Leonardus erat rome. Itē Romanella. xij. testis ꝙ simul recolligebāt fruct⁹. d. Jacoba ⁊. d. Leonard⁹. Itē Berardinus ꝙ vidit restitui fruct⁹ dicte Jacobe ⁊ ipse sibi restituit tāꝙ dñe ⁊ duo alij testes seq̄ntes deponūt ēt de recollectiōe fructuū q̄ fiebat p. d. Jacobā p recollectionē fructuū ꝓbat possessio in. l. titia. ff. de sol. ⁊ p gl. Bar. Bal. ⁊ doc. in. l. iij. C. finiū regū. ⁊. d. berardin⁹. xij. testis depōit expresse ꝙ simul possidebāt domū ⁊ possessiōes ⁊ ꝙ sibi ⁊ frī mutuauit certū granū de grano recollecto in dictis bonis ista qdē nō solēt fieri iure familiaritatis probat ēt p quosdā testes ꝙ ipsa locauit possessiones ⁊ ꝙ laboratores eidē renūciauerūt p̄dia. itē ꝙ ipsa faciebat pacta cū laboratorib⁹: ita ꝙ satis plene ꝓbat dictos testes possessio dicte domus ⁊ possessionū de fracta. Et presuppono ꝙ loquat de possessiōibus q̄ olim fuerāt cōia inter dñm Leonardū ⁊ saporosum: qr vt audio nihil aliud hꝫ agere dicta Jacoba in dictis locis de fracta nisi rōne bonorū predictor tanꝙ successor dicti Saporosi. ⁊ forte articuli id specificant ⁊ testes in dicta domo ⁊ in dictis bonis sunt referendi ad articulos: nec sup hoc fit hesitatio. iō extātibus dictis instrumētis donatiōis ⁊ trāsactiōis ⁊ maxie trāsactiōis cui⁹ vigore p̄sumit ꝙ p̄dicta fieret post ipsā trāsactionē iuxta. l. ij. ⁊ q̄ ibi habent. C. de acq. pos. ⁊ in. d. l. j. C. de ipo. lucra. descrip. lib. x. ⁊ in. l. qdā mulier. de rei ven. satis lucide ꝓbata vr̄ possessio dicte Jacobe: q̄ ꝓbatio iuuat ex confessione dicti dñi Leonardi: q licet in alio iudicio ipse nomine suo ⁊ vt procurator dicte Jacobe: ꝓfitetur dicta bona possideri per se ⁊ dictam Jacobam: ideo saltem facit semiplenam ꝓbationē saltē ꝯfessio facta absente pte iuxta ea que habentur in. c. si cautio. de fide instru. ⁊ in. l. admonēdi. ff. de iureiuran. Quis posset attentari ꝙ censeat fcā presente pte: ex quo ipse erat ꝓcurator Jacobe ⁊ vt ꝓcurator in eo actu se exercebat: sed nō insisto. satis aūt iuuat faciēdo semiplenā probationem iunctis alijs probationibus supra deductis. Laus deo.

¶ Consilium. iij.

1 ☞ Exceptio nulla cōtra scripturas opponitur etiā si ab inferiore a principe idipsum statuatur.
2 Nisi dictio negatiue adiecta orōni ꝯrie equipollet affirmationi.
3 Instrumenta hebreorum an executionē mereantur ꝓpter capitula que illis conceduntur.

Repetito diuino numine.

¶ In cā suprascripta ꝯ dictum hebreum reperio fuisse consultum ⁊ sentētiatum eo precipuo fundamento vt percipio quoniam dicta capitula non fuerunt confirmata a pa-
1 pa. ¶ † Et inferior a principe non potest statuere ꝙ nulla exceptio possit opponi contra scripturas ⁊c. nec aliquid contra legē principis. argu. cum inferiore de maio. ⁊ obe. cum si. ⁊ probatur in. l. formam. C. de offi. prefec. illirici. ⁊ not. glo. singulariter notanda in. c. fi. de here. lib. vj. pari ratione non potest tollere statuta cōfirmata a papa: quia censentur facta a papa: omnia enim nostra facimus quibus nostram autoritatē impartimur. l. j. ver. omnia. C. de vet. iure enucle. Ego autem in consilio meo presupponebā capitula fuisse cōfirmata p summum pontificē prout ⁊ ꝯfirmata erant: sꝫ in dictis iudicijs principalis cause ⁊ cause applōnis non fuerat de ꝯfirmatione deductum vel ꝓbatū nup in tertia instantia producit confirmatio tūc facta per legatum que ēt in alijs primis causis ꝓducta fuit p quam simplr confirmant dicta capitula hebreorum. ⁊ insuper ꝓducta est bulla Innocētij in qua ꝯfirmātur concessa per dictum legatum. ⁊ de nouo inꝗtū opus sit pōtifex in dicta bulla cōcedit de nouo. itaqꝫ dictū fundamentū quod erat principale ⁊ satis ꝓbabile ꝓ parte aduersa est sublatū. Et militat presuppositum qd faciebā in initio consilij. s. qd capitula fuerint confirmata p summum pontificē: primū aūt fundamētū qd in consilio faciebam nō video cōfutatū per tenentes ꝯriam ptem si non mouit eor mentē nō miror: qm̄ est aliqualiter subtile. ⁊ est satis rigorosum. Et licet in puncto iuris mihi videat substentabile: tñ in eo solo nō firmassem consilium qm̄ aīaduertebā qd non de facili casurū erat in mentem cuiuslibet iudicis: sed principaliter me mouit capitulū quo disponit qd ꝯ instra ⁊ ꝓuatas scripturas dictorum hebreorū nō possit apponi aliq̄ exceptio iuncto maxie capitulo precedenti disponente ꝙ dicta instra ⁊ priuate scripture hēant executionem paratā nō obstāte aliquo statuto in ꝯrium facienti ⁊ sequenti caplo qd silr disponit qd dcā statuta intelligantur puro intellectu. non obstāte quocūqꝫ statuto facto vel fiendo quibus expresse derogatur: ex quo ergo statutū qd nō detur fides instro facto de pluri summa ꝙ viderent ꝯhentibus numerari: ⁊ a cōtrahentibus accipi ⁊ secū portari: alias presumat factū in fraudem vsurarum si istud statutū nō esset istud instrm mereret executionē. capitula hebreor volunt qd instra mādent executiōi: nō obstāte aliquo statuto in ꝯriū faciēte. ⁊ aliō caplm vult qd dicta capitula inuiolabiliter obseruent: nō obstante aliquo statuto facto vel fiendo. ergo per capitula derogat huic statuto ex quo aduersarius nititur. ⁊ cum capitula sint confirmata per papam per ꝯns statutum illud non releuat ⁊ maxime vigore breuis nuper editi in quo de nouo confirmant dicta capitula ⁊ mādant obseruari inuiolabiliter: non obstantib⁹ constitutionibus statutis ⁊c. etiam apostolica autoritate roboratis ⁊ presertim statuto ciuitatis fani posito in scdo libro statutorū sub rubrica de instrumētis feneratorum capitulo. xxxiij. cuius tenore ⁊c. Quod statutū est vt p̄supono istud statutū de quo agit: ideo papa expresse derogat dicto statuto quatenus ipediat executionē instrumenti ⁊ pararet exceptionem ꝯ dictum instrumentū dicti hebrei. nam aliud capitulū disponit qd nulla exceptio possit opponi cōtra instrumentū dictorum hebreorū: ⁊ licet contra hoc allegetur qd statutum ponit dictum vt supra ⁊ fallentiam se nō quanto fosse cōtracto de christiano proprio: prout adducebam in princip. mei consilij. ¶ † Quia 2
dictio nisi posita post precedentem orationē negatiuam ponit cōtrariam affirmatiuam p glo. ⁊ doct. in. l. si eū. §. qui iniuriarū. ff. si quis cautio. ⁊ in. l. actiōe. C. de transac. sed ꝯtra christianū admitteretur exceptio vigore dicti statuti ergo ⁊ ꝯ hebreū que quidē allegatio militaret si capitulū vltra nō ꝓcederet: put ꝓcedit dicendo ne niuna altra exceptiōe si nō soluto o falso. est eñ sensus ꝙ nō possit opponi exceptio alia ꝙ solutionis ⁊ falsitatis. ⁊ ille nō possent opponi nisi quatenus opponi possit prout cōtra christianū prout late declaro in consilio. ⁊ ibi dictis addo qd coadiuuat vltimum capitulū quatenus cōtinet ꝙ capitula p̄dicta intelligantur scdm purū intellectū hoc est ꝭm ꝓprium intellectū verborum. Et hoc nō reperio ponderatū ab aduersa parte vꝫ circa illam particulam ne niuna altra ⁊c. Forte freta illa respōsione qd capitula nō fuerunt p pontificem ꝯfirmata que rñsio cessat p p̄dicta. nā fuerūt per bullam apostolicā confirmata ⁊ nuper breue. Qd vltra bullā derogat in specie dicto statuto in quo stat fundamentū partis aduerse: nec obstat qd papa nō pōt permittere vsuras. p. c. sup eo. de vsuris: qr respondet ꝙ dato qd etiā hebreis de quor animab⁹ nihil ad nos qr foris sunt. c. gaudeam⁹. de diuor. tamen tollendo dictū statutū nō pmittit vsuras: qr remanent ꝓhibite veteri ⁊ nouo testamēto ⁊ lege diuina ⁊ humana. ⁊ put erāt añ dictū statutum. Quod quidē statutū nō prohibet fenus: sꝫ inducit p̄sumptionem fenoris ⁊ fraudis fenerantis quā presumptionem cui dubium qd princeps potest tollere. itē posset attētari ꝙ dato ꝙ nō possit pmitti vsura etiā hebreis p pontificē p. d. c. super eo in generalitate sui tamē possit statui ꝙ instrumētis talis nō possit opponi exceptio vsuraria ad ipediēdū executionē. pōt eñ hoc induci p iuramētū priuati. c. debitores. de iureiuran. ⁊. c. significauit. de pign. ergo ⁊ p statutū maxime pricipis apostolici. facit qd no. gl. in rubrica. C. de decretis decu. lib. x. concludo itaqꝫ qd dictum instrumentum sit executioni mandandum siue absolutio a iuramento sit cōcessa siue nō siue iuramentū liget heredē siue nō liget. Laus deo.

¶ Consilium. iiij.

1 ☞ Quarta cuius meminit aut. preterea. an tollatur p relicta a testatore vxori facta: ⁊ an relicta alijs personis sint dicte quarte causa diminutionis.
2 Quarta nolenti an extorqueatur testatori.
3 Uolenti (qd dicitur) iniuria non irrogatur.
4 Quarta quo minus detur quando a testatore prohibeatur.

5 Quarta sicut in totum non impeditur sic in parte non minuitur.
6 Quarta que vxori debet pp legata a marito haudquaq minuit.
7 Quarta vxori debita sicut ppter inopiā vel debita nō augetur ita propter abundantiam non attenuatur.

In noie domini nostri iesu christi. ¶ Ultra punctū mihi psupponit q dos dicte dñe Simone erat ita parua q ex ea dicta dña Simona etiā cum operis suis sibi conuenientib⁹ nō potuisset sumere victum z vestitū quin mēdicaret. Sup puncto aūt suprascripto reperio bellissime z acutissime allegatū p excellentē legū doctorez.d. Raynaldū dñi Frācischini de mānozinis de mathelica cuius singularē doctrinā diu noui z expert⁹ sum. Et in suis egregiis allegationib⁹ clarissime ostendit q nō sufficit ostēdere seu pbare vxorez superstitē fuisse pauperē sed requirit q sit probatū q sit in nouissima inopia adeo q absq bonis mariti nō posset viuere quin mēdicaret qd minime probatū psupponebat. z idē ego respondebā anteq mihi psupponeret q nō erat tāta dos q p eā cessaret mendicatio: qd si fuisset deductū allegāti fortasse aliter respōdisset. Et lz aliqua vltra adducat p que aliqualiter innuat q etiā tūc idē respondisset nō refert: qm satis est firmāti allegādo vel consulendo vnā cōclusionē si habet vnū solidū fundamentū sepe adducuntur alia media colorata ad ornādum allegatiōes vel cōsiliū z vt magis alliciat mentē iudicis: qz nōnūq multa mouent z nō singula quin insup quādoq rō non vrgens mouet iudicē z nō illa que vrget. iō sepe rōnes adducunt colorate lz ille nō ꝯcludant. Et maxime hoc pmittit allegāti. Nā multa tolerant in allegatiōibus que nō tolerant in cōsulendo vel iudicādo. habebat itaq allegās solidū fundamētū: qz nō psupponebat i pūcto q dicta domina Simona foret tpe mortis mariti cōstituta in nouissima inopia ita q coacta fuisset mēdicare si in nihilo successisset in bōis mariti. quicqd aūt vltro allegatū est id reputo accurate factū ex causis supra enarratis. Nec ei⁹ doctrine est quicq detrahendū si psuppositū nouiter eo qd eradicat clarū fundamentū conclusionis facte p allegantē ꝯ illā ꝯclusionē cōsulat vel iudicet. Aggrediēdo itaq pūctū ꝯsultationis cū psupponat dotē esse adeo paruā attēta qualitate psone q nō faceret cessare nouissimā inopiā ex quo ea nō obstāte cogeretur mendicare qd attendit vt cōpetat dispositio dicte autētice preterea. C. vñ vir z vxor. put clare deprehēdit ex adductis p dominū allegantē doc. enim cōiter in hoc cōcordant prout z referēdo doc.
1 dico in.d.auten.preterea. itaq in hoc vlteri⁹ nō laboro. ¶ † Sz super duobus est instādū primo an dictam quartā de qua puidet dicta autētica ꝑterea. tollant relicta facta ipsi vxori p dictū testōrem. Secūdo an relicta facta aliis psonis minuāt dictā quartā. p quorū decisione premittendū duxi qd licet quidā dicant q dicta quarta inducta per.d.aut.preterea militet solū vbi coniunx diues decessit abintestato: tñ cōmuniter tenet q immo militet ēt si decessit testatus put in.d.aut. tenent Nico.de mat. Bal. Saly. Rapha. ful. Pau.de cast. z Ponta. q vltra alios ponderātes text. qui loqtur de legato adducit tex. in aut. de exhi. reis in fi. ibi aut aliquā institutionis partē reliquerit. institutio enim nō potest fieri in codicillis. l. nō codicillū. C. de testa. l. ij. C. de codi. l. qd per manus. ff. eo. ti. secus forte in legato qd vr posse fieri in codicillis ab intestato put z dicunt Bald. z Ange. in.d. aut. preterea. ad. l. si quis cū nullū. z l. abintestato. ff. e. ti. iūcta. l. ij. C. cōia de le. Cōmuniter aūt omnes tenēt q dicta quarta debeatur etiā vbi cōiunx locuples z decessit
2 testatus. z hoc clarū. ¶ † Sz aliqua est dubitatio vtrū dicta quarta extorqueat etiā ꝯtra volūtatē testatoris. nā Ang. in.d. aut. pterea. dicit q si decessisset testatus cōiunx superstes nō posset succedere cōtra voluntatē defuncti. Et sic videt sentire q etiā si nō fit prohibita dicta quarta: tamē si defunct⁹ de oībus bonis suis testat⁹ fuit dicta quarta detraheret ꝯ volūtatē testatoris. ideo detrahi nō pōt put ipse Ang. videt velle. Saly. e. aūt in.d. aut. pterea. vult q tūc possit quasi censeat tūc detrahi pter volūtatē testatoris. vult tñ q possit dicta quarta phiberi p testatorē. iō si qd legauit z prohibuit plus petere nō debebit dicta quarta hz cū. dicta eñ quarta debet cōtingenter nō necessario z deuoluit ne cōiunx cogatur men-
3 dicare in verecundiam defuncti quasi esset ei iniuria. ¶ † Sed iniuria non infertur volenti. l. prima. §. vsque adeo. ff. de iniuriis. ideo de ea non curatur si testōr phibuit sm cū. pro quo facit qz.d. aut. pterea venit ad. l. C. additiue. lz lex. C. loqtur in successiōe intestati nō in successiōe ꝯ testm merito z c. sm Bal. ibi q tñ post Nic. de mat. tenet q dicta portio habeat etiā ꝯ testm siue sint instituti filii siue extranei. z idem tenent ibidē Raph. ful. z Pau. de ca. qd z firmat Ponta. in. l. si diuortio in prin. ff. sol. ma. z in.d. aut. preterea. vbi ad hoc adducit gl. in vbo. hēdē in. §. si vero expressim. in
4 aut. de her. z fal. † ¶ Que gl. vult q testōr ēt expresse nō possit phibere istā quartā. z Ang. ibi eā nō impugnat. vñ satis videt acqescere illi determinatiōi illius gl. z sic est ibi gl. in terminis ēt ꝯ decisionem Saly. confirmat etiā Pōta. p aliqua similia vz per ea que habentur in. l. quod de bonis. §. j. ff. ad. l. fal. z que habentur in. l. scire. in fi. C. vt in pos. leg. possunt etiam vltra eum adduci alia filia q ponit dicta gl. in dicto vbo hēdē. adducit ēt Raph. rōnez: qz alias esset dare viā fraudādi dispositionē dicte aut. que via est amputāda. l. in fundo. de rei ven. z. c. detestanda. de cōces. pben. li. vj. sm eum. z sic qd dictā quartā nō possit phibere testator firmāt glo. cōiter. z idē legendo tenui in.d. aut. ꝑterea adducendo q dicta aut. ꝑterea z in corpore vnde sumit tex. simplr dicūt qd superstes accipiat quartā z loquunt ēt in cā testati. z siue sit supstiti aliquid relictū siue nihil. ergo gñaliter intelligat siue preter siue contra volūtatez testatoris ꝑterea tex. in corpore eqparat istā quartā z illā quartā que debet qñ cōiunx sua culpa diuertit. sed illa debetur ꝯ voluntatē. ergo ēt ista debeat ꝯ volūtatē. z doc. in.d. aut. preterea. z alibi vbi tractāt articulū an legatū cōpensetur cuz credito distinguūt inter debitū ex cā necessaria z debitū ex cā voluntaria. z istā quartā applicant debito ex causa necessaria. z sic ꝯ id qd dicit Saly. dū dicit qd ista quarta debetur cōtingenter nō debet necessario. nā imo debet necessario ex quo ex cā necessaria put dicunt doc. nec obstat ratio alia Saly. qz lz nō fiat iniuria volēti: tñ verecūdia sepe resultat ex actu voluntario puta ex furto z adulterio voluntarie cōmissis ita z si maritus in vita pmitteret voluntarie mendicare vxorem esset verecundia. ita z potuit iurislator prouidere verecūdie marito diuiti defuncto si vxor supstes mēdicat: lz negari possit qd verecūdia defuncti sit principalis rō illius dispositiōis. nec ob. qd dicit Bal. qd dicta aut. preterea veniat ad legē. C. additiue: qz id negari potest. nam lz Irneri videat venire additiue z illā ibi ponere dicēdo ꝑterea. tñ in corpore nulla sit relatio ad.d. l. C. nec Irnerius habebat facultatē ꝯdende constōnis preterea satis addit si disponit qd succedat abintestato z ꝯ vel preter testm. Remanet ergo ꝯclusio qd dicta quarta nō pōt expsse vel tacite ipediri p testōrē: z hāc ꝯclusionē puto marie in practica
5 tenendā p supradcā. ¶ † Et put nō pōt in totū ipediri: ita nec in pte qz idē iuris est de toto quo ad totū qd pte quo ad ptē. l. que de tota. ff. de rei vendi. z. l. q scit. de euic. z. c. pastoralis. §. item cū totū. de offi. dele. iō legādo sibi vel alteri nō pōt impedire testator dines quominus vxor supstes laborans nouissima inopia habeat integram quartā siue ex volunta te testatoris siue ꝯ volūtatē ex volūtate dico qñ legaret vxori aliqd. nā illud imputat in dictā quartam vt est expressuz in.d. aut. ꝑterea. z in corpore quo casu partim hz ex volūtate partim ꝯ volūtatē testatoris. Ex his ifert q lz sint facta multa legata aliis personis nihilominus vxor supstes consequetur integrā quartā de bonis testōris alias posset testator totā quartā phibere distribuēdo legatariis vniuersum suū pt̄imoniū marie si expresse phiberet falcidiā quā phibere pōt autentica sed cū testōr. C. ad legē fal. z in.d. §. si vo expressim z lz nō sit expssum. z licet nō sit specifice cautū qd dicta quarta detrahat de bonis legatis tñ gñaliter cautū q ꝯiūx iops hēat quartā ptē bonor testōris nō distinguēdo an nō sint bona alteri relicta. an vo sint alteri relicta iure instōnis vel legati. z sic sub gñalitate cautū q est dicta qrta debeat ēt si bona sint alteri relicta. alias nō hret vxor quartam substantie testōris put iura sibi tribuūt. Et marime qz vxor accipit hāc quartā a seipsa. §. qz vo. i aut. vt liceat mri z auie z accipit vt hēs in aut. de exhib. reis. §. fi. iō nō expectat aditionē hēditatis faciēdaz p institutos put regrūt legata in testō relicta. l. eā quā C. de fideic. z. l. si nemo. ff. de test. tut. nec q adeant venītes ab intestō put regrūt relicta ab intestō. vt p gl. sing. z doc. i. l. q filio. §. j.
6 de hē. insti. ¶ † Ita qd deuoluit ad vxorē integra quarta anteq debeant legata qz anteq sint ꝯfirmata aditione hēditatis: nec iure cauet q legatarii habeant regressum ꝯ vxorē succedētē in dicta quarta. optime facit eqparatio q vt. s. dixi fit vt quartā quā vxor accipit de substātia viri q sui culpa diuertit q sine dubio nō minuitur ppter legata a marito facta: ex qbus cōcludo qd vxor consequtur integram: nō obstantibus legatis factis de bonis hereditariis in testamento defuncti: non obstat quod alias z consulendo z legendo in.d. aut. ꝑterea in. iiij. col. dicebam quod gesta in fraudem huius quarte nō reuocantur ar. l. non vsq adeo. ff. si quis a parē. fuerit manumis. z aliis rationibus: quia loquitur de alienatis in vita eius de cuius substantia agitur post mortem ipsius pro quibus reuocandis solet competere fauiana z caluisiana actiones de quibus loquitur. d. l. non vsq adeo non autem loquitur nec procederet in relictis in vltima voluntate prout nec diminueret quarta parentis de qua loquitur. d. l. nō vsq adeo per. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testō. z put nō potest testōr diminuere quartam legando aliis ita nec pt legando sibi ex quo hec quarta extorquetur contra voluntatem testatoris ex cā necessaria vt supra deductum est. legatum enim imputatur in hanc quartā.d. aut. preterea. prout z imputantur in legitimaz filior vel parentū: nō aūt illam tollit vel minuit. l. oīmodo. l. si qñ. z. l. si quis suo. C. de inoffi.
7 testō. ¶ † Et lz qñ vxor habet tantū in bonis qd nō cogat mendicando suscipere victū z vestitū non querat illā quartam vigore.d. aut. preterea. et sic ad impediēdū dictam quartam sufficiat quod tempore mortis habeat vnde possit se alere non mendicando. tamen si non habet tunc non ponit ea meta acquisitione substantie testatoris: adeo quod licet quarta bonoruz testatoris sibi nō suffi

ceret quia laboraret tali morbo' qd indigeret ampliori substãtia
vel quia esset debitis inuoluta tamen non consequeretur vltra
quartam ne mendicaret: ⁊ ex aduerso si coniunx defunctus adeo
fuisset diues ꝙ centesima pars sue substantie satis esset vt vxor su
perstes non mendicaret tamen debebitur eidem integra quarta
totius substantie: ideo quo ad ea que consequitur post mortem vi
ri de bonis mariti non consideratur mendicitas hoc est ꝙ si conse
quatur tantum qd nõ mendicet: sed statuitur certa ⁊ determina
ta quota. ideo licet sit legatum vxori tantum ꝙ exinde possit com
mode ⁊ honorifice viuere si non ascendit ad quartam debet sup
pleri vsqꝫ ad integrã quartam vt ⁊ probat tex. in. §. quoniam vo
in autentico de exhib. reis ibi si tamẽ legatũ aliquod reliquerit ei
vbi minꝰ quarta parte suppleri: nã in generalitate sui cõprehẽdit
etiã casuꝫ in quo legata sunt alimẽta vel tm̃ ꝙ sufficeret ꝓ alimen
tis ⁊ sic ẽ ibi casus vt. s. inductꝰ ꝓ hac ꝯclusiõe. ⁊ pt adduci ratio
satis ꝑsuasiua vltra iã dicta qꝛ quartã põt accipere ꝑ suas manus
etiã anteꝙ̃ instituti adeant vt sumi põt ex tex. d. §. qm̃ vero. ⁊. §. fi.
de exhib. reis. ⁊. §. qꝛ vo. de equal. dotis dũ dicit accipere ⁊ dũ di
cit ex hac lege hẽs extiterit. legatũ aũt marie cõsistẽs in q̃titate hꝫ
hr̃e ⁊ ꝯseq ꝑ manꝰ hẽdis. l. j. quoꝝ leg. ⁊ hꝫ expectare ꝙ hẽs adeat
⁊ iterĩ posset forte mẽdicare: ex his ꝯcludo ꝙ dcã Simona si ꝓbat
sufficiẽtẽ iopiã ſm ꝑsupposita. s. ĩ fcõ dꝫ de substãtia viri ꝯseq inte
grã q̃rtã substãtie sui olĩ viri: cõputata tñ dote sua parua ⁊ sibi re
lictis nõ obstãtibus legatis factis eidem vel aliĩs. Laus deo.

Consilium.v.

1 Populi subditi an licite absqꝫ superioris iussu statuta con
dant in hoc articulo pleriqꝫ doctores variant.
2 Officialis vel capitaneus finito officio in ciuitate moratus si infra
ꝑfixũ tp̃s nõ absoluat: an tũc discedẽs liberatus iudicetur. nũe. 4.
3 Mulieris ꝯctꝰ inanis dr vbi a cõsanguineis minime ꝓbatur.
5 Officialis seu capitaneꝰ an ꝑmiet ꝓ ãno q̃ tm̃ ĩ pricipio famulat.
6 Pestis metu si abiens nõ reuertitur a iure nõ vituperatur.
7 Locator ẽt si operas nõ ꝑstet premiũ cõsequatur vbi tñ in prestã
dis per eum non stetur.
9 Tempus qd breuius dicitur in longiori includitur.
10 Summa que minor est vt in minori sit nihil obest.

In noĩe domini nostri iesu
xpi. In hac ꝯsultatiõe vr̃ de duobus dubitãdũ. prio
an sit legitĩe sindicatꝰ ⁊ absolutꝰ. scdo an debeat hr̃e in
tegrum salarium totius anni. circa pmũ videt dicẽdũ ꝙ non fue
rit dictꝰ capitaneꝰ legitĩe sindicatꝰ ⁊ absolutio nõ tenuerit: qꝛ nõ
vr̃ ꝙ cõitas capli hẽat ptãtẽ ꝯstituẽdi iudices q habeant iurisdi
tionẽ ꝯdẽnãdi eũ q fuit deputatꝰ a regia maiestate vt quodãmõ
vice regis ꝑesset illi vniuersitati: ⁊ sic vniuersitas q̃ subest officiali
statuat in eũ ac. c. cũ inferior. de maio. ⁊ obe. ẽ. n. dicta cõitas q̃ nõ
recognoscit aliã cõitatẽ ⁊ suus officialis merũ ⁊ mixtũ ĩperiũ loco
ꝓuĩcie. ⁊ ꝯñter eiꝰ pncipalis officialis loco ꝑsidis ꝑ no. ꝑ gl. ĩ. l. fi. C.
de ꝑscrip. lõ. tẽp. absit aũt ꝙ dicamꝰ ꝙ ꝓuĩcia possit statuere ĩ ꝑsidẽ
q post pncipẽ maiꝰ oĩbꝰ hꝫ ĩperiũ pter pncipẽ. l. ꝑses. ff. de offi. ꝑsi.
ideo nõ vr̃ ꝙ dicta cõitas potuisset disponere de sindicatoribꝰ nisi
1 quatenus est eis cõcessuꝫ ꝑ superiorẽ. † Licet als sit dubiũ an po
puli subditi possint statuta cõdere sine ꝯsensu superioris vel eius
cõfirmatione sup quo articulo doc. variãt. nã In. in. c. cũ. p. tabel
lio. de fi. instr. ⁊. d. Ant. ibi. Cõpo. ꝯtriũ in. c. cũ oẽs. de cõsti. Bal. in
c. q̃ in ecclesiarũ in pn. de ꝯsti. dicit ꝙ ĩ terris ecclesie seruat opi. Cõ
po. in aliĩs seruatur opi. In. bar. instat in. l. oẽs ppli de iusti. ⁊ iur.
⁊ vr̃ tenere opi. Compo. Gul. et Bal. ẽt ibi tangũt. ⁊ Panor. in. c.
qd clericis de fo. ꝯpe. ⁊ Pe. de anch. ĩ latissima sua repe. c. canonũ.
de ꝯsti. in ãtiqs. ix. q. pncipali col. xlvij. nõ aũt est necessaria dicta di
scussio in ꝑsenti cõsultatiõe ꝑ supradicta ⁊ marĩe qꝛ sup hoc extat
dispositio superioris q̃ disponit qualr ꝓcedendũ sit sup sindicatu
capitanei ⁊ ꝯcedit cõitati facultatẽ eligẽdi sindicatores capitanei
vñ ipi eligũt vigore facultatis eisdẽ ꝯcesse ꝑ supiorẽ nõ vigore suoꝝ
statutorũ: dispositio aũt supioris ꝙ in sindicatu ĩteruenire debeat
regius officialis successor in officio vbũ debeat sui natura ĩportat
necessitatẽ. no. gl. in. l. sepe. de offi. ꝑsi. glo. in vbo debeãt in cle. ij. de
statu mona. ⁊ gl. in vbo valeãt in cle. dispẽdiosaꝫ. de iudi. Si ergo
erat necessarium quod interueniret regius officialis ergo si defi
cit videtur ꝙ vnum de necessariĩs ⁊ actus sit nullus.
2 † Tamen his nõ ob. ꝯtriũ puto de iure respõdẽdũ. nã superio
ris dispositio in hac parte plura facit ⁊ vt meliꝰ discernatur duxi
eius tenorẽ describere q est talis videlicet capituli. xxij. in ordine
descripti tenoris sequentis. Itẽ ꝙ dictus capitaneus ⁊ tota eius
curia ⁊ familia debeãt stare ad sindicatũ post cõpletũ eorũ officiũ
de gestis ꝑ eos coram sindicatoribus deputãdis ⁊ ordinãdis per
cõitatẽ capli: in quo quidẽ sindicatu interuenire debeat regiꝰ offi
cialis successor in dicto offõ ⁊ successiue rõnẽ reddere diebus octo
extra palatiuꝫ terre predicte ⁊ debeant satisfacere de omni eo qd
iuste fuerint condemnati appellatione postposita debent prestare
idoneam fideiussionem cautionem de stando iuri corã dictis sin
dicatoribus de soluendo quicquid de quo fuerint condemnati
placet illustrissimo domino principi. et videtur de iure dicendum
et pro firma ⁊c. Que constitutio plura facit principaliter dispo
nit quod capitaneus cum tota eius familia debeat stare ad syndi
catum ⁊ successiue rationem reddere diebus octo extra palatium
item qd corã syndicatoribus eligendis ꝑ cõitatem campli. ⁊ sic cõ
cedit dicte cõitati facultatẽ eligendi syndicatores. tertio disponit
qd in dicto syndicatu interuenire deberet regius officialis succes
sor in officio. principales autẽ in syndicatu videntur esse ipsi qui
eligũtur a communitate: ex quo ipsi nominant syndicatores ⁊ co
raꝫ eis syndicat ſm vba dicti capituli ⁊ subdit in dicto capitulo ꝙ
debeat prestare fideiussoriã cautionẽ de stãdo iuri corã dictis syn
dicatoribus non dicit ⁊ officiali. Et ponderandum qd non tenet
stare ad syndicatum nisi per octo dies ex forma dicti capituli qd a
ꝯtrio sensu ꝓbat qd post octo dies nõ tenet stare ad syndicatũ nec
post octo dies tenet reddere rõneꝫ de gestis vl omissis in officio: ⁊
sic post octo dies vr̃ liberatas a syndicatu. ⁊ redditiõe dicte rõnis
in q̃vlat syndicatꝰ argumẽtũ em̃ a ꝯtrio sensu ẽ fortissimũ. l. j. §. huiꝰ
rei. ff. de offi. eiꝰ cui mãda. ẽ iurisdi. ⁊. l. q testõ. §. mulier. de testa. cũ
multis silibꝰ. ⁊ illa vba ĩtra octo dies ĩ fine posita referunt ad oĩa
precedentia. l. talis scriptura. de leg. j. c. scdo requiris. ⁊. c. inquisi
tioni. de appel. cũ concor. ideo nõ tenet amplius stare ad syndica
tũ ex quo stetit ꝑ octo dies ad syndicatũ coram syndicatoribꝰ. ⁊ nõ
stetit per eũ quominꝰ interueniret officialis: adeo qd lꝫ absolutio
nõ tenuisset. tñ posset dici ꝙ nõ teneat stare amplius ad syndica
tum ⁊ suadet equitas ad euitandũ expensas ⁊ incõmoda q̃ subi
ret officialis si ꝓlixo tempore arctaret stare ad syndicatũ. idcirco
vbiqꝫ locorum sunt limitata tempora syndicatibus ⁊ qdẽ breuia
puto tamen ꝙ sententia absolutoria tenuerit. nam dictum capi
tulum disponens qd debeat interuenire officialis intelligitur si
potest interuenire. secus si nõ põt interuenire qꝛ nõ sit regius offi
3 cialis. † Sicut in silĩ dicimꝰ in statuto qd in cõtractu mulieris
vel minoris debeant interuenire consanguinei vel quod non pos
sint ꝯhere sine consensu consanguineoꝝ qd intelligit si consangui
neos habeat als ꝯctus valeret: ꝓut de iure cõi ꝓut voluit Bald.
in. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. in. l. transactiõe. C. de trãsac. ⁊ in. l. cõiun
ctiõe. C. de nup. ⁊ in. l. turpia. de le. j. qd ⁊ voluit Pet. de anch. in
repe. c. canonum. de cõstit. xiiij. q. pricipali col. xlvj. idẽ Ponta. in
l. si quis mihi bona. §. pr̃ filio. de acqui. here. idem Pau. de cast. in
quodã suo cõsi. qd incipit in cã que vertit. ⁊ ita vidi cõsultũ ꝑ cla
rissimũ doc. ⁊ integerrimi iudiciĩ preceptorem meũ. d. Bñdic. ca
prã. ⁊ ego als ꝯsului. ⁊ legẽdo. d. l. j. vñ vir ⁊ vxor cũ hoc trãsiui ita
in hoc statuto idẽ dicamus ⁊ marĩe qꝛ ex quo est syndicãdus infra
octo dies minus malũ est ꝙ syndicetur sine officiali q nõ poterat
interuenire qꝛ nõ erat in reruꝫ natura ꝙ̃ ꝙ finirent octo dies sine
syndicatu attẽto ꝙ erãt syndicatores ad quos pncipalr spectabat
syndicatus. vt. s. deduxi. ⁊ de duobus malis minus malũ est eligẽ
dum. c. duo mala. ⁊. c. nerui. xiij. dist. ⁊. l. quotiẽs nihil. de re. iur. ⁊
l. ij. C. de car. edic. Nec ob. ꝙ verbũ debeat ĩportat necessitatem qꝛ
nemo necessitat ad ĩpossibile. l. impossibiliũ. de regu. iur. ⁊ illa ne
cessitas hꝫ tacitã conditionẽ si interuenire potest per supradicta.
item ex ꝑdictis infert qd finitis octo diebus nõ tenet stare in syndi
catu a ꝯtrio sensu statuti ⁊ eqtas idẽ suadet nõ dꝫ sibi ĩputari si ex
pectatis octo diebus ⁊ expectatis ex abũdanti etiã pluribus aliĩs
4 inde recessit. † Absurdũ enim esset qd officialis cũ sua familia
teneretur multo tẽpore stare in aliena terra suis maxime expensis
expectãdo post tp̃s statutũ syndicatui ꝓpter negligentiã syndica
toꝝ. ⁊ ar. ab absurdo ẽ efficacissimũ in iure. l. nã absurdũ. de bonis
liber. l. scire opꝫ. §. aliud. ff. de ex. tuto. facit illud vulgatũ ad tp̃s
ꝑmiuꝫ cẽsetur post tp̃s ꝓhibitũ. l. eũ q ita. de v. ob. l. iij. in princi.
de ser. ⁊ ibi Bald. ⁊. l. titia cum testõ. §. fi. in fi. de le. ij. cũ si. ⁊ plura
circa hic possent. ⁊ aliq̃ adducit dñs allegans que breuitatis cã
5 omitto ⁊ qꝛ arbitror rem clarã. † Restat aliõ dubiũ veꝫ an dictꝰ
d. Petrucius olim capitaneus debeat habere salariũ ꝓ toto an
no secunde ĩdictiõis. ⁊ sic ꝓ tpe quo nõ seruiuit. ⁊ hoc est duplex.
nã defecit seruitiũ in pn. anni dicte scde inditiõis qꝛ nõ inchoauit
offm̃ in pri. anni qꝛ tũc tpis nõ fuerat ad offm̃ deputatus ⁊ in fine
anni recessit ipse de licentia. ⁊ deinde sua familia ꝓpter pestẽ reces
sit circa primũ tẽpus dixi consultanti ꝙ nolebam me intromitte
re. nam lꝫ allegãs egregie conetur ꝓbare ꝙ etiã ꝓ illo tpe debeat
hr̃e salariũ cuius motiua nõ ĩprobo. tñ nõ me ꝑcise mouẽt ⁊ subsi
stam ꝓut als dicit iuriscõsultus Vlpi. in. l. seruũ quoqꝫ in pn. ff. de
ꝓcu. ⁊ celsus in. l. si me ⁊ titiũ. ff. si cer. peta. clarũ autẽ puto ꝙ pro
tpe quo ipse recessit cũ licẽtia cõitatis ⁊ seruiuit ꝑ familiã ⁊ offi
6 ciales suos ⁊ tempore quo familia discessit propter pestẽ. † Pe
stis enim prebet iustam causam recedendi de loco ⁊ nõ accedẽdi
ad locum in quo vel in quem stare vel accedere alias tenebatur. l.
de etate. §. fi. ⁊ ibi glo. ⁊ Barto. ff. ad trebel. glos. in. c. communis
filius. xxiij. dist. c. ex parte. de ap. c. ad supplicationem de renũ. l. de
pupillo. §. si quid riuos. ff. de no. oper. nunc. fuerunt ergo impe
diti seruire propter casum pestis ⁊ videtur casus contingere ex
parte cõitatis qꝛ non fuit infecta familia capitanei que habebat
7 seruire. sꝫ illi de cõitate cui deseruiebatur. † Et sic assimilãdus

est iste casus casui qñ nõ deseruit pp casum cõtingentẽ in personã 2ducẽtis quo casu debet prestare operas lȝ nõ pstet dȝ 2sequi salariũ etiã vbi ex 2ctu debet.l.qui opas.ff.loca.ꝛ p gl.Bart.ꝛ doc.in l.si vno.§.cũ qdã eo.ti.ꝛ p Bart.ꝛ doc.in.l.diẽ functo.de offi.assess.ꝛ tex.in.d.l.si opas.dicit generaliter ꝙ si nõ stat per locatorẽ quo minꝰ pstet operas dȝ cõsequi salariũ. ergo si stat p casum dȝ illud hr̃e dũmodo nõ cõtingat in psona sua vel rei sue multofortiꝰ in casu nr̃o in quo debet ex legis dispositione quo casu magis fauetur hñti pstare opas prout tradit Bar.in.d.§.cũ qdã.ꝛ latius in.l.j.§.diuus de varijs ꝛ extraor.cog.ꝛ in.l.diem functo.ꝛ in.l.fi.C.de pfecto ꝛ dome.ꝛibi Ang.ꝛ Bar.in quodã suo cõsi.quod incipit quidã de castello in ordine mihi.cclxxiiij.ꝛ Pe.de an.ꝛ Imo in.c. quia ppter sterilitatẽ de loca.qui cõcordant cũ distinctione Bar. cũ qua in effectu cõcordant etiã Salycetus ꝛ Ponta.in.d.l.diem functo.ꝛ Salycetus in.l.sed ꝛ adde.§.fi.ff.loca. ¶ Qui bar.vult ꝙ in istis officialibus principalibus in loco qui habent merum ꝛ mixtum imperium ꝛ si assimilantur presidibus iuxta ea que habent in.l.fi.C.de longi tẽporis pscrip.p glo.debet salariũ totuȝ etiam plurium annorũ licet nõ seruat etiam si ppter casum cõtingentẽ in psona sua in alijs inferiorib' vult ꝙ debeat pro vno anno integre si salarium nõ datur principaliter p labore sed pro industria ꝛ virtute alle. Bar.ad quodlibet mẽbrũ iura que omitto causa breuitatis in casu isto omnia concurrunt. primo casu non contingit in psona ipsius capitanei nec in pertinentibus ad partem suã: sed potius quodãmodo ex pte cõitatis vt supra dixi salarium nõ datur principaliter propter laborem.ꝛ censetur de maioribus iudicibus ꝛ agitur de vno salario non de pluribus: officiũ est vniꝰ anni vnũ ꝛ vnum salariũ: licet ratione faciliozis prestationis diuisa fuerit solutio ad hoc.l.si cũ prefinitione secũdo responso.ff.quãdo dies leg.ced.ꝛ sic ex multiplici capite deducitur debet habere integrum salarium: nõ obstante recessu officialium contingente ex casu pestisprebente iustam causam recedendi per supradicta: nec obstat recessus persone capitanei: qꝛ ꝛ ille fuit timore pestis vt innuitur ex themate. ¶ Et dato ꝙ nõ fuerit tantus timor ꝙ prebe ret iustam excusationem excusat eum licentia sibidata per cõmunitatẽ.l.hac.l.C.de ppo.sacro.scri.li.xij.vbi hec i indiuiduo determinat Bar.ꝛinsuper iuuatur dictus capitaneus ex speciali.c.municipali cuius tenor dicitur esse talisvidelicet ꝙ dictus ciprianus durante tẽpore sui officij debeat seruire in dicto officio personaliter non per substitutũ: alias salarium predictũ liceat vniuersitati remittere tempore sindicatus pro rata temporis quo per substitutum seruiuerit placet illustri domino principi nisi de licentia vni-
8 uersitatis ꝛc. † Illa enim dictio nisi ponit contrarium eius quod ponitur in precedentibus per ea que habent per glo.ꝛ doc.in.l.si eum.§.qui iniuriarum in fi.ff.si qs cau.ꝛ in.l.actiõe.C.de trans.ȝ pmittitur ꝙ non habeat salarium si non seruit personaliter ꝛ pariter loquitur siue seruiat per substitutũ siue non seruiat id primo disponitur per principẽ secũdo subditur nisi de licentia cõmunitatis.s.non seruiat: ꝛ sic disponit ꝙ si de licentia cõmunitatis nõ seruit debeat habere salariũ: ꝛ ꝙ ita generaliter debeat interpretari d.l.municipalis.facit qꝛ se conformat cum iure cõmuni per dicta s.iura enĩ iuribus sunt conformanda ar.l.vnice.C.de inof.dotibꝰ.ꝛ.c.cũ expediat de elec.li.vj.ꝛfacit quod per bar.in.l.iurisiurandi.§.si liberi de ope.li.ꝛ plura similia possent adduci: sed nõ est opus quia ex cõsensu ꝛ puisione cõmunitatis loco sui substituit assessores.ꝛsic de licentia cõmunitatis seruiuit per substitutũ: nec ob.qd̃ allat 2 dictũ dominũ petrutiũ scilicet qd̃ ipse nõ pot petere salariũ nisi p anno cum dimidio: neq quia ita ipse.d.petrutius professus est apud acta in quadã obligatiõe per ipsum facit apud acta eiusdem dñi auditoris tũc existentis in.d.terra cãpli tenoris sequẽtis vȝ die.xv.augusti.iij.indi.c.cũ versa fuerit lis ꝛ qd̃ ꝛ vertebatur corã magnifico capitaneo terre cãpli ꝛ hoĩbus deputatis p dcãm cõmunitatem bart.de testis Jacobo baldassaris Andrea andree papãcis ꝛ mecomedici sindicatoribus magnifici ꝛ eximij.ll.doc. d.Pe.de leopardis de amatrice sup administratiõe officij capitaneatus p ipsum administrati.d.terra pro vno anno cũ dimidio.in ij.indi.inter sindicũ ꝛ pcuratorẽ dicte vniuersitatis ex vna ꝛipsuȝ d.petrutiũ ꝛ suã oli familiã exaltera cã ꝛ causis vt in actis dicti sindicatꝰ appet: iõ ipse dñs Petrutiꝰ psonaliter 2stitutꝰ in curia et penes acta curie.M.J.U.doc.dñi mihaelis aurige de capua egregij ꝛ ducalis cõmissarij ꝛ serenissimi pricipis capue auditoris volens sup pdictis bonã fidẽ recognoscere ꝛ cũ ipsa cõitate amicabiliter agere 2stituit ꝛrecognouit se debitorẽ hieronymo dñi Jabbe de hõcordibꝰ camerario dicte vniuersitatis ꝛ notario Joãni nãtij iacobi de dicta terra vt syndicatorio nomine dicte vniuersitatis pñtibꝰ ꝛ p illa recipiẽtibꝰ ꝛ 2fessio se debere vigore ꝛ ex eo q i p'io anno sui officij nõ retinuit iudicẽ ꝛ assessorẽvt tenebatvigore capli dicti capitaneatꝰ ꝛc.ꝛ sic 2 cũ põderant illa vba pvno anno cũ dimidio quasi cõsentiat ꝙ tm̃ p vno anno cũ dimidio dȝ habere salarium. ¶ Sed respondetur ꝙ illa sunt verba enunciatiua ppter aliud prolata que regulariter non disponũt nec pbant vt late per bart.ꝛ doc.in.l.ex hac scriptura de dona.per bal.ꝛ doc.in.l.ex his verbis.C.de testa.mil.p Jo.an.l.c.nõnulli.§.sunt ꝛ aliũ de rescrip. ad hoc.c.si papa.de priui.li.vj.ꝛ ibi habet.ꝛ in cle.lrĩs.de pba.ꝛ
6 l.verba.C.de testa.ꝛ multis similibus iuribus. † Preterea ꝛ scdo si seruiuit p bienniũ seruiuit p annũ cũ dimidio qꝛ in longiori tpe cõtinet breuius patet ad sensum.ꝛ pbat qꝛ qd̃ pluris est vtiqꝫ tãti est.l.cũ furti.ff.de in litẽ iur.plus enim cadit circa morã tempo ris.§.plus.ꝛ.§.tempore.insti.de acti.put circa res ꝛ circa quãti-
10 tates. ¶ † In quibus dicimus qd̃ in maiori summa inest minor.l.j.§.si stipulãti.de verb.ob.ꝛ.l.diẽ pferre.§.si plures.de arbi.cum cõcor.ꝛ C.de re ad tps pcedit.argumentum.l.miles.ita heredẽ.§.ꝛ qꝛ diximus.ff.de mili.testõ.ꝛ p hoc qd̃ notabiliter dicit Bar.in.l. si cum dies in pn.ff.rerũ amo.volens qd̃ si dico tu debes mihi centum nisi adijciã dictionẽ taxatiuã nõ censeor dicere ꝙ nõ debeas plã. Propterea nõ tractamꝰ vtrũ administrauerit ꝛ syndicaret p bienniũ integrũ qꝛ certũ est ꝙ nõ qꝛ nõ administrauit in pncipio anni scõe indictiõis p tpe quo nõ adhuc intrauerat nec p illo tpe erat syndicãdus sir nõ administrauit post discessum sue familie ppter pestem ꝛ p illo tempore nõ syndicabat.ꝛ illa vba pro vno anno cum dimidio determinãt verba pcedẽtia q̃ loquuntur de administratione ꝛ syndicatoribus. Stant autem hic simul quod nõ administrauerit ꝛ non syndicetur nisi pro anno cum dimidio.et tamen debeatur sibi salarium pro maiori tpe per.d.s̃.ideo dicta verba nihil obstant. Laus deo.

¶ Consilium.vj.

1 ¶ Successor voluntarius colono non stabit: sed nullo obstante ipsum remouebit.
2 Ecclesia restitui iubetur aduersus contractus a quibus leditur.
3 Colonus si iure habito se tueatur a successore voluntario minime expelletur.
4 Prelatus ecclesie negocia de capituli consensu geret: hoc idem solus faciet si capitulũ scit atqꝫ tacet: vel consuetudo idipsuȝ dictet.
5 Bonorum mobilium ꝛ immobilium nomine quando dicantur iura competentia venire.
6 Prelatus cuȝ caput sit cuius membra capitulum: hos si recte texueris vnum corpus effeceris.
7 Precariũ rei sue non validatur vbi concedentis possessio censet.
8 Minus malum eligitur si de pluribus quis arctatur.

In noie domini nostri iesu Christi. ¶ Licet in hac cõsultatiõe prima facie videat dicẽdũ ꝙ dicti monachi q successerũt in dictis bonis datis ad cõtumum seu locatisvt i instrumẽto cõtinet nõ teneãtur stare dicte locationi.fuerũt enĩ successores voluntarij. ¶ † Et suc-
1 cessor voluntarius nõ tenet stare colono: sȝ põt ipsuȝ colonũ expellere nõ obstãte locatiõe sui autoris.vt est tex.in.l.emptorẽ.C.locati ꝛ.l.q fundũ ꝛ.l.si merces.§.q fundũ.ff.loca.ꝛ.l.iulianus.§.penul. ꝛ.l.nihil.§.j.ff.de le.j. Etiõ vr̃ qd̃ dicti monachi tanqꝫ successores voluntarij possint auferre ipsa bona ipsis 2cessa a dictis cõducto
2 ribus. † Preterea dr̃ ꝙ in dicto cõtractu locatiõis monasterium fuit lesum. Ideo videtur qd̃ possit restitui aduersus dictum 2tractũ si dictꝰ cõtractus trãsiret in dictos monachos qꝛ ecclia restituitur aduersus 2ctus a quibꝰ ledit vt in titulo de in integ.restit.in antiqs.ꝛ in.vj.quasi p totos. Preterea allegat ꝙ dictꝰ 2ctus cõtinet cessionẽ dictoꝝ honoꝝ potiusqꝫ locationẽ ꝛ 2ductionẽ ꝛ maxime qꝛ 2ductor nõ possidet rẽ cõductã.l.si rẽ aliquã.de acqui.pos. ꝛ.l.interdũ.§.fi.e.tit.cũ similibꝰ.ꝛ.l.certe.§.is q rogauit.ff.de preca. Jõ nõ põt alteri cõcedere ꝙ pcario noie suo possideat p Bar. ꝛ doc.in.d.l.interdum.§.fi.ꝛ in.l.qd̃ meo co.ti.in prin.ꝛ qꝛ nemo cõcedit qd̃ nõ hȝ.l.traditio.ff.de acq.rerũ dominio ꝛ.l.nemo plus iuris.ff.de regu.iuris.ꝛ qꝛ vbi pcariũ sequit 2ductionẽ euanescit cõductio ꝛ remanet pcariũ.l.si qs ante.ff.de acqui.pos.precarium autẽ põt reuocari nutu concedentis.l.j.ff.de precario. ¶ Cũ his nõ obstãtibus 2riũ puto aperta fronte rñdendũ.s.qd̃ dicti monachi nõ possint expellere dictos 2ductores.nã in dicto instrumẽto locatiõis ꝛ 2ductiõis fuerũt hypothecata p obseruãtia 2ctus oĩa bona dicti monasterij.ꝛ 2sequẽter in dicta gñalitate 2prehẽdũtur etiã dicta bona locata ꝛ successiue 2cessa dictis monachis.ꝛ sic dicti 2ductores hñt nõ solũ ius pcipiẽdi fructꝰ ex dictis bonis 2ductis ꝛ sic ius psonale: sȝ ẽt ius reale in dictis bonis. ¶ † Et qñ co-
3 lonus hȝ ius in re ꝛ vult se tueri dicto iure qd̃ hȝ in re nõ põt expelli a successore ẽt volũtario vt voluit Bar.ꝛ doc.post eũ i.l.si filia el.j.§.si vir in qnquẽnio.ff.so.ma.ꝛ in.l.q fundũ.s.alleg. ꝛ idẽ hr̃ p doc.in.d.l.emptorẽ.ꝛ in.l.j.§.qd̃ autẽ.ff.de supfi.cũ itaqꝫ dicti cõductores habeãt vigore dicti 2ctus ius in re ꝛ put psupponit velint ex eo iure niti nõ pñt expelli. Nõ obstãt adducta in 2riũ. non enĩ.obstat.d.l.emptorẽ.ꝛ similes supra adducte: qꝛ loquũtur i simplici 2ductore nõ in habẽte ius in re put habent dicti 2ductores put voluit Bar.ꝛ Bal.ꝛ ceteri doctores in.d.§.si vir in qnquẽnio ꝛ in alijs iuribꝰ supra adductis. Nec etiã obstat si pbaret ꝙ dictũ monasteriũ fuit lesum: qꝛ lȝ monasteriũ lesuȝ possit restitui si lesio probaretur tamen dicti monachi nouiter imissi in dicta abbatia non habent administrationem dicte abbatie quam administrationem

strationem habebant antiqui monachi.s3 illa erat cōmissa reuerē dissimo cardinali sancti marci:quod demonstratur ex dicto ɔtra ctu locationis qui fuit celebratus nomine dicti cardinalis nō no mine capituli monachoꝝ.Si eñ nō ptinuisset administratio ad cardinalem nō insurgeret monachi tanꝙ lesi vel tanꝙ esset cessio
4 nō locatio.¶†Licet autē regulariter prelatus negocia ecclesie de beat gerere cum ɔsensu capituli q̄nq; cū cōsilio.vt in.c.j.ꝛ.ij.c.nouit de his q̄ fiunt a prela.sine ɔsensu capituli cū multis similibus.ta men stāte cōsuetudine pōt solus prelat⁹.c.iij.de ɔsue.li.vj.Itē suf ficit ꝙ capitulū sciat ꝛ taceat saltē p sex mēses p ea que habenꝛ in d.c.ij.ꝛ maxime in locatione ad modicū tēpus put fuit dicta lo catio ꝛ cōductio.qꝛ nō agitur de magno pĭudicio.arg.eoꝝ que habentur in.d.c.j.Nec mihi sit dubium quin.reuerendissim⁹ dñs cardinalis seu dictus pcurator ɋ cōtraxit haberet facultatem lo cādi ad quinquēnium.Nec de paulina sit difficultas.qm̄ aduer sus illam presupponitur legitime puisum. quicqd autem sit de paulina super qua nō me intromitto multi aūt attentant dicere ꝙ illa neminem ligat.Item presupposito mādato sufficiēti ad lo candū.hoc eniȝ dico qꝛ mādatum nō vidi.Dico ꝙ dicti monachi nō possunt venire cōtra:nec ea rōne qꝛ nō teneantur stare colonis seu conductoribus.nec ea rōne qꝛ monasterium fuerit lesum per su pradicta ac etiaȝ qꝛ ipsi monachi noui nō fuerint lesi:quia ad eos nihil tūc attinebat nec ipsi representant totum monasterium: nā eis est assignata certa pars bonoꝝ monasterij.nō autem sunt eis assignata iura vel administratio iurium ecclesie put est ius pe tendi restitutionē in integ.iura enim que sunt incorporalia nō ve niunt appellatione bonoꝝ mobiliū ꝛ immobiliū.l.a diuo pio. §.in venditione.ff.de re iud.ꝛ.l.ꝙ tuberonis.§.in peculio.ff.de pe cu.ꝛ no.Jac.de are.in.l.monētiuȝ.ff.de verb.sig.ꝛ Bar.ibi.ꝛ in.l. potest.ff.de auto.tu.ꝛ Spec.in ti.de fruc.ꝛ interesse.§.j.ver.ij.que ritur qō ꝛ volūt Bar.ꝛ docto.in.l.j.C.si aduersus vēdi.ꝛ Specu. in dicto versi.ij.querit.assignat rōnem qꝛ noīa debitoꝝ non ve niunt sub specie bonoꝝ immobiliū:qꝛ sunt tertie species de per se p no.in.d.§.in vēditiōe.quod ꝛ tenent bar.ꝛ doc.in.d.l.j.dicen tes ꝙ de pprio significatu actio nō est res mobilis neq; immobi
5 lis.sed quedā tertia species de per se.¶†Et pluries ɔsuluit Bal. ꝙ etiam in materia fauorabili puta vltimarum voluntatū appel latione bonoꝝ mobilium ꝛ immobiliū nō veniant iura compete tia ad mobilia ꝛ immobilia.nā hoc firmat in consilio mihi.lxxij. incip.si consideremus legatum factum pepo ꝛ in consi.mihi.ccc. incip.mathiolus petri.ꝛ in consi.cccxxv.qō incip.viso testamento martini ꝛ per eum in.l.centurio.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ ego pluries cō sului ꝛ legendo tenui in.d.l.j.C.si aduer.trāsac.pariter si assignan tur fundi certi non veniūt iura ꝛ actiones seu officium iudicis:ꝛ sic incorporalia ad reuocandum contractum factum super ipsis fundis.Cum aliud sint ipsi fundi cōcessi dictis monachis ꝛ aliud dicta iura incorporalia p iam dicta ꝛ de se patet: ideo cū non sint generaliter subrogati in locuȝ primi capituli respectu bonoꝝ mo
6 nasterij:nō competūt eis dicta iura.Et si fuissent generaliter sub rogati non competeret sine capite idest sine prelato.¶†Cum ca pitulum tanꝙ membra ꝛ prelatus tanꝙ caput faciant vnum cor pus.c.ij.de his que fiunt a prela.ꝛ cañ.non decet.xiij.dist.ꝛ in auc. de eccle.ti.in prin.ꝛ in cañ.celebritatem.de conse.dist.iij.Nec ob. quod dicitur ꝙ continet cessionē:qm̄ est falsum:qꝛ vba ɔctus re pugnāt omnino:qꝛ sonant in locationem ꝛ conductionem ꝛ aver bis non est recedendū.l.j.§.psperit de exerci.ꝛ.l.non aliter.ꝛ.l.ille aut ille.§.cū in verbis de le.iij.Et maxime quia vt per alteraȝ par tem allegatur cessio nō valeret.ꝛ interpretatio debet fieri vt actus valeat non autem vt non valeat.l.quotiens in actionibus de reb⁹ dubijs.c.si papa de priui.li.vj.cū si.Nec obstat clausula precarij:qꝛ pcurator non possidebat nō poterat constituere se precario nomi ne possidere put dicunt Bar.ꝛ docto.in.d.l.quod meo.in pri.Et si dicaꝛ possidebat mādās.respōdeꝛ ꝙ ipse ɔstituit se precarie noīe possidere nō possidere dñium ꝛ act⁹ pcuratoris dȝ in psonā pro curatoris recipere fundamētale initiū.l.quecunq; gerimus.ff.de ac.ꝛ ob.Preterea ꝛ clarius illa cōstitutio pcarij nihil valuit:quia est dominiū ꝛ possessio erat ex parte rogantis.qꝛ apud eūm cuius
7 nomine celebratur contractus.¶†Et precarium rei sue nō valet nisi ad concedentem possessio pertineat.l.si aliquā rem.ff.de acq. pos.ꝛ.l.certe.§.si.cum.l.sequenti.ff.de preca.Et si dicamus ideo vt precarium valeat interpretemur fuisse cessionē.i.alienationē.rñde tur ꝙ nō pcedebat cā habilis ad trāslationē dñij ꝛ traditio sine cā nō trāsfert dominiū.l.nūꝙ nuda de acq.reꝝ dñio.Preterea alie
8 natio eēt nulla ꝛ successiue etiā pcariū eēt nullū.†Et minus ma lum est interpretari ꝙ solū pcarij clausula sit nulla ꝙ precarium ꝛ principalis ɔctus.Et de duob⁹ malis minus malū est eligendū.l. quotiens nihil de reg.iur.ꝛ cañ.duo mala ꝛ cañ.nerui.xiij.dis.Et ppterea nō obstat ꝙ p sequens pcariū recedit a locatione ꝛ cōdu ctione p.d.l.si qs ante qꝛ intelligi dȝ in pcario valido.ar.l.iiij.§.cō demnatum de re iud.ꝛ cle.pastoralis co.tit.preterea.d.l.si qs ante loquit quando cōducens pcario rogat non quando locans prout contingit in casu nostro. Laus deo.

¶Consilium.vij.

1 ¶Consulens fundamentū firmū si habeat hoc spreto alijs fun damentis ingenium colorat.
2 Verba sitis testes:quid importent:ꝛ ad quid cogentur testes.
3 Testium rogitus quando dicatur requisitus: qui si negauerint se rogatos quomodo intelligas eos.
4 Testes post cognita testificata in eisdem vel contrarijs pduci ve tantur articulis.
5 Testamētum primū an et quando tollatur per scdm.et.nn.6.ꝛ.7.
6 Mens nō ab re putatur vt verbis preferatur.

In nomine domini nostri Jesus Christi.¶Reperio me cōsuluisse p pte aduersa sub casu figurato apud viterbium ꝛ lȝ nō ppenderim tūc respicere hāc cām qꝛ nō ɔsuluissem.nō aūt ea rōne qꝛ id qō tūc cōsului nō potuisset iuste consuli ꝛ cū parua dubitatiōe stāte etiā firma cōclusiōe facta in suprascripto meo cōsilio.Sȝ abstinuissem vt euitare vanas voces ppli q̄ lȝ nō sint exaudiēde.l.decurionū.C. de penis.tū cauti⁹ est abstinere nō subsistēte vrgēti cā.ꝛ ego soleo abstinere cōiter lȝ q̄nq; ex cā sciēter faciam ɔsulēdo iuste p vtraq; pte variata facti narratione ex q̄ facti varietate variaꝛ ēt iuris di spositio.Nō ambigēs id facit nō eē dānabile apud bonos ꝛ gra ues ꝛ viros doctos in casu itaq; nr̄o ex varietate pūcti iminet ap tissima rō variādi iuris decisionē.Nā in themate huius pmi cōsi lij presupponiꝛ casum ɔtigisse pusie put est rei veritas vbi subest ius municipale qō in testō sufficiāt q̄nq; testes masculi:in thema te autē alterius ɔsilij psupponiꝛ casum ɔtingere apud viterbiuȝ vbi seruādū est ius cōe nō psupposito alio statuto:put nō psuppo nitur.de iure aūt cōi nō sufficiūt in testō q̄nq; lȝ regrunꝛ.vij.testes masculi.l.hac ɔsultissima in pn̄.ꝛ.§.p nūcupationē.C.de test.ꝛ in l.i testis.eo.ti.cū ɔcor.Et iō cū in dcō testō nō iteruenerint nisi.v. testes mascl̄i ꝛ vna femīa poterat ɔsuli clausis oclis qō illō testm̄ viterbij fcm̄ nō valebat.ꝛ i h̄ feci fundamētū i illo ɔsilio ꝛ erat clar.
1 ¶†Et h̄ vbi cōsulēs hȝ vnū fundamētū firmū plerūq; nō curat immo conaꝛ adducē alia fundamēta colorata ad ostentādū inge niū ꝛ ad ornādū ɔsiliū.ꝛ qꝛ nōnunꝙ iudices nō ppēdūt solonez. ꝛ iō q̄nq; media colorata ꝛ nō firma mouēt mētē iudicis ad queȝ finē ɔrunꝛ ɔsilia.Et ita mihi ɔtigit i pposito:qꝛ in illa ɔsultatiōe viterbiēsi vigebat fundamētū firmū ꝛ in dubiū.Et si illud solum adduxissem nihil igenij in erat qꝛ id erat notū ēt nouitijs studen tibus.iō ne cōsiliū apperet ita vt dixeri siccū:visuȝ fuit ɔueniens inserere aliud fundamētū vȝ qō nōnulli ex dictis testib⁹ dicebāt se nō rogatos ꝛ poterat eē pcordia testiū ꝙ plies dict⁹ pantoni ptulerit filia vba ꝛ vna vice fuerint testes rogati ꝛ alia vice nō fue rint rogati.ꝛ qdam deponūt de vno testō quidā alij de alio. ꝛ sic nedū septē lȝ nec q̄nq; pbent idē testm̄ put requiriꝛ.put dico in alio ɔsilio.qō qdem mediū erat satis coloratū.sed nō stabile quin posset subuerti:nec sup illo fundassem ɔsiliū:nā poterat rñderi qō si nulla alia cōcordia posset fieri.ꝛ alr̄ idētitas nō pbareꝛ dictum mediū fuisset satis pbabile.tū qꝛ aliter dicta testiū possunt cōcor
2 dari pluribus modis quos in.s.scripto cōsilio aperui.¶†Et in sup psone idiote nō oēs intelligūt ꝙ dicere sitis testes sit rogare. nā dicta vba nō magis sonant in deprecari ꝛ rogare ꝙ in precipe re seu mādare.que oīa ad ppositū pro eodeȝ assumunꝛ ꝛ qōlibet sufficit.sufficit.n.ꝙ testōr habeat ipos ad id ꝛ ad finē vt sint testes in testō.iō tex.in.d.l.hac ɔsultissima in prin.dicit testatorē exigere ꝛ testes adhibere insti.e.ti.§.si.dicit testibus adhibitis:ꝛ silr in.l. hēdes palā in prin.ff.e.ti.dicit adhibitas.ꝛ i.§.si.e.ti.l.dicit roga tis ex quo deprehēdiꝛ ꝙ cēsenꝛ rogati testes eoipso ꝙ sunt a testōre habiti qō sint testes testō qbuscūq; vbis id exprimat lȝ nō roget ppie sumendo verbum rogo licet large loquendo dicatur roga
3 re ad pdicta tex.cū gl.in.l.nullū.ff.de diuo.¶†Itē facit rō quia rogitus testiū videtur requisitus quia per illum ostenditur quod testōr profert verba deliberate animo testandi nō iocose seu blan diendo vel perfunctorie:ar.l.diuus.ff.de mili.testō.qui animus sa tis oñditur si testōr dixit astātibus sitis testes.ꝛ hoc interpretatur consuetudo generalis:quia communiter testes non rogantur.sed vt plurimum dicit sitis testes ꝛ quandoq; ante actum ꝛ quādoq; post actuȝ immediate.Et semper censentur rogati: si itaq; aliqui testes dicunt se non rogatos possunt intelligi de proprio rogami ne quia nō fuit dictum rogo te vel rogo vos:licet fuerit dictū sitis testes.Cum igitur dicta testium possent aliter concordari ꝛ quidē diuersis vijs ꝛ rogitus probetur per duos testes ꝛ in casu nostro tres deponant quod testōr dixit astantibus sitis testes. ꝛ sic probe tur rogitus testium per ea que habentur per glos.ꝛ doc.in.l.ij.C. de bono.posse.secundum tab.non possumus deuenire ad illam concordiam quod deponant de diuersis testamentis cum plu ralitas non presumatur.c.cum ioannes heremita. ꝛ que ibi ha bentur extra de fide.instrumento.saltem vbi concurrunt plures demonstrationes.nam primo quod duo simul inuicem se instituē rint eodem contextu raro contingit identitas loci tempus pestis identitas contestium. ex pluribus autem demonstrationibus

probatur identitas.arg.l.forma.ff.de censibus.⁊ notant Ber.et
doc.in.l.demonstratio.ff.de ꝯdi.⁊ demon.⁊ ad abundantē caute-
lā ꝓut dr̄ est nuꝑ ꝓbatū ꝙ dicti testes in illo loco de quo deponūt
seu cū illis testib⁹ de qb⁹ deponūt nō interuenerūt testō dicti pan-
tonij nisi semel ⁊ ꝑ hec oīno tollit̄ illud fundamētū ꝙ possint ꝯcor
dari ꝙ loquant̄ de diuersis testīs:lꝫ ⁊ sine alia ꝓbatiōe idē dicēdū
putarē ꝑ iā dicta.Ex qbus ꝯcludendū est ⁊ quidē intrepide ꝙ nō
obstant dicto Jacobo ⁊ conclusiōibus.s̄.firmatis in consilio sibi
reddito varietas testiū super rogitu eorūdē nec ea que dixi in alio
cōsi.sub themate viterbiēsi ⁊ ꝯñr nec scōm dubiū nuꝑ datū dicto
Jac.Suꝑ pmo aūt dubio nō insistā qꝛ fuerūt mihi lecte attestatio
nes ⁊ visum fuit ꝙ omnes vocarēt se in cōtestes:qꝛ interrogari de
p̄ñtibus noīant alios qui deponūt.⁊ dato ꝙ aliquos omitterent
nō obstaret qꝛ nō dicūt ⁊ nō alij̄.itē p̄ñt nō recordari de ꝯtestibus
maxime omnib⁹ qꝛ ꝓut in cōsi.dicebā memoria hoīum est labilis
maxime post longum tēpus: vt ꝓbaui nō repeto ⁊ insuꝑ ꝙ testis
tpe testamēti nō aduertat ad singulos testes astātes vel nō cogno
scat:ita ꝙ si deponat solū de testō ⁊ nō de cōtestib⁹ maxime oībus
nō viciat̄ eius dictum dūmodo duo saltē deponerēt de sufficienti
numero testiū ꝙ interuenerit.nā testes sunt de solēnitate testamē-
ti nō de substātia testamenti ⁊ solēnitatē testī sufficit ꝓbari ꝑ duos
testes vt supra deductū est.nec iure cautū reperit̄ ꝙ testes debeāt
se vocare in cōtestes ⁊ sepe interrogati dñt se non recordari de cō-
testibus ⁊ nō repellunt̄.interrogant̄ aūt vt deducat̄ quedam cōie-
ctura:an de eodē actu an de diuerso deponant vel vt facilius pos
sint eoꝝ dicta reprobari que in casu nr̄o cessant ꝑ ea que supra di-
xi super idētitate.Quod aūt potuerit testes in hoc iudicio exami
nari super declaratiōe loci nō obstante publicatione iam facta in
alio iudicio puto esse alienuꝫ a notabili dubietate:qꝛ nō fuit vnꝙ̄
alias deductum ꝙ caminata ⁊ salecta de qbus testes deponūt fo-
rent idem locus nec fuit articulatum alias qō essent diuersa loca.
4 ¶†Nā suꝑ eisdē articulis vel ꝯ̄rijs est prohibitum testes ꝓduci
post didicita testificata non autē super nouis.fraternitatis extra
de testib.qō.c.lꝫ loquat̄ in causa appellationis tamē idē est in cau
sa principali qꝛ est idētitas rōnis ⁊ probat tex.in cle.testib⁹.e.ti.⁊
qō ēt in cā principali post publicationē processus ⁊ didicita testi-
ficata possint testes produci est tex.in.c.ex tenore de test.vbi etiam
suꝑ ꝯ̄rijs permittuntur testes examinari ea rōne qꝛ ante publica-
tionē nō poterat ps īstrui ꝙ esset sibi opportunū ꝓbare id qō vult
postea ꝓbare prout voluit Jo.an.in addi.Spe.in ti.de test.§.se-
pe.in prin.⁊ in ver.porro.prout est qñ ex attestationib⁹ depreben
dit̄ qd expediebat ꝓbari:qꝛ nō poterat diuinari qd testes dicturi
erāt ita ꝙ non est ei imputandū si id prius nō ꝓbauerat ꝭm eum
qō ⁊ voluerunt Jmo.⁊ Panor.in.d.c.ex tenore ita intelligentes
illū tex.qō ⁊ cōiter tenet̄ prout ibi preceptor meus dñs Bñdict⁹
capra que rō militat in casu nostro qꝛ Jacobus nō poterat diui-
nare ꝙ aliq testes dicerent caminatā ⁊ aliqui loquētes de eodem
loco appellarent salectā ⁊ tātofortius qꝛ iste articulus est penitus
nouus neqꝫ idē neqꝫ directe vel indirecte ꝯtrarius ⁊ p̄fati doct.lo
quunt̄ etiā in articulis directo ꝯ̄rijs qō est fortius ꝑ.d.c.fraterni-
tatis.⁊ ꝑ dicta cle.testibus.Ulterius imminere dr̄ aliud dubiū qꝛ
p̄supponit̄ ꝙ Antonius pater dicti iacobi ⁊ fratrū ꝯdidit testm̄
in quo paulū eius filiū instituit in reb⁹ certis ⁊ iacobū ⁊ peranto
niū alios eius filios hēdes vl̄es instituit.itē drusilianā alterā eius
filiā instituit ī certa q̄ntitate ⁊ eidē substituit post ei⁹ mortē dcm̄ ia
cobū.deinde fuerūt examinati pl̄es testes q ꝓut vr̄ ꝓbant̄ ꝙ post-
ea dict⁹ Anto.infirmus peste,fuit interrogat⁹ a quodā fratre ber
nabeo alr̄ qꝛ frater bernabe⁹ dixit ⁊ ꝓtulit erga.d.Ant.infrascri-
pta v̄ba vel sil'ia idē īportātia vcꝫ'antonio io ho ītesо che tu hai fa
cta vna certa scripta ouero testō facta de tua mano ꝓpria ꝑ loq̄le
dice che tu priue Paulo de la sua hēditate ⁊ nō vole tu che Pau
lo tuo figliolo sia hēde īguale pte colli altri toi figlioli cassando ⁊
cancellando omne scripta ⁊ testō scripto de tua ꝓpria o ꝑ mano
de qualūche notario in sino ad q̄sto p̄ñte di ⁊ allora el dicto anto-
nio respose ⁊ repilogando ⁊ disse se io voglio che paulo sia herede
in vguale pte colli altri mei figlioli ⁊ voglio che paulo vēga ad ha
bitare qui in casa sua ꝑ che luie mio figliolo.nā lꝫ bernarbe⁹ nō he
ne probet:tamē alij̄ tres testes id probant.nam ser Simon depo-
nit ꝙ dictus Ant.dixit dicto fratri bernarbeo verba in articulo
contenta ⁊ alij̄ duo testes deponunt vera esse contenta in articulo
5 ⁊ oēs tres dicti testes reddunt idoneam causam scientie.¶†Et
quia inter liberos sufficiūt duo testes.d.l.hac cōsultissima.§.ex im
perfecto idcirco ꝓbatur dictū testm̄.⁊ vñr v̄ba sonare qō ip̄e An-
toni⁹ reuocabat simpl'r omne aliud testm̄ rñdendo scilicet eam si
ne expressa reuocatione faciendo secundū censeat̄ reuocare primū
testamentū per.§.posteriore.insti.qui.mod.testamenta infirman-
tur.⁊.l.j.⁊.ij.ff.de iniust.testa.⁊ ꝓpter ea videtur reuocatum reli-
ctum factum in primo testamento dicte sue filie ⁊ substitutio sibi
6 facta.¶†Sed his non ob.ꝯ̄riū videt̄ verius qꝛ in scōo testō non
fuit facta mentio de filia ⁊ ꝯñr fuit preterita.Et secundum testm̄
in quo filius vel filia in ptāte est preterita non rumpit primum te
stamentum.l.si filius in ptāte.ff.de lib.⁊ posth.iō remanet dictuꝫ
primū testm̄ ⁊ que in eo cōtinent̄ nō ob.dicto secundo testō inua-
lido ⁊ ꝑ ꝯñs subsistit dicta instō facta de dicta filia in dicto primo
testō.⁊ substō eidem facta de dicto Ja.Nec ob.si dicat̄ ꝙ lꝫ nō va-
leat dictū scōm testm̄ tñ ex quo dixit se reuocare pmū videat̄ facta
reuocatio primi qꝛ rñdetur plurib⁹ modis.prīo ꝙ lꝫ dict⁹ frater
Bernard⁹ apposuerit illa v̄ba cassando ⁊ cancellādo oīa scripta
⁊ testō ⁊c.⁊ dictus Ant.rñderit si voglio che Paulo sia herede
in vguale parte ⁊c.Non cēseat̄ rñdisse ad illa verba cassando ⁊ cā-
cellando ⁊c.sed ad id qō principaliter ꝓpositū fuerat.s.qō dictus
paulus eēt heres equaliter cū alijs filijs ⁊ hoc ꝓpter verba sequē-
tia post illud si:qꝛ ex sequentib⁹ p̄cedētia declarant̄.l.seru⁹ pluriū.
§.fi.de leg.j.⁊.l.heredes palā.§.sꝫ si notā.ff.de testamētis.⁊ qꝛ nō
est verisimile ꝙ testator voluerit nihil relinquere dñe drusiliane
eius filie ⁊ maxime etiaꝫ qꝛ censet̄ verisimile ꝙ noluerit reuocare
cōtenta in prīo testō nihil valeat scōm testm̄ ꝑ.l.si iure.ff.de leg.iij.
7 ¶†Et insuper nō vꝫ reuocatio primi nisi fiat scōm validū etiā si
expresse reuocat̄ pmū nisi forte ī scōo dicat̄ ꝙ reuocat pmū qꝛ vult
decedere intestatus ꝑ no.per Bar.in.d.l.si iure.⁊ ꝑ Bal.in repe.
l.j.C.de sacrosan.eccl.⁊ ꝑ do.in.l.sancim⁹.C.de testis.⁊ ꝑ Jmo. et
Pe.de ancha.in.c.cū esses extra eo.ti.⁊ Rap.cu.in repe.l.si filius
xxvij.col.de liberis ⁊ posth.Nec etiam obstat si dicat̄ quod dictus
Anto.dicēdo io voglio de Paulo sia herede in vguale parte col-
8 laltri mei figli cēseatur instituisse ēt dictā filiā.¶†Quia masculi-
nū in vltimis volūtatib⁹ ꝯcipit femininū.l.qui dos.de leg.ij.⁊.l.
seruis legatis.de leg.iij.cū si.⁊ maxie vt actus valeat ⁊ nō pereat.
ar.l.quotiens in actionib⁹.ff.de reb.du.⁊.l.quotiēs in stipl'ationi
bus.ff.de ver.ob.⁊.c.si papa de p̄ui.li.vj.qꝛ rñdet̄ qō ex quo ī prīo
testō testōr nō instituit hēdem vl̄em dictā suā filiā.sꝫ solum mascu
los Jacobū ⁊ perantoniū ⁊ fr̄ bernabeus nihil dixit de filia sꝫ so-
lum de paulo.⁊ iō nō est verisil'e qō dict⁹ testator voluerit appl'o-
ne filiorū ꝯprehēdere ēt filiā.nā in mente testatoris erat materia
differens inter masculos ⁊ feminam quia nō erat ita dilecta ꝓut
masculi ⁊ in materia differenti masculinū nō ꝯcipit femi.vt not.
Bar.in.l.j.ff.de v̄bo.sig.⁊ doc.in.c.generali.de elec.lib.vj.qō ⁊ pro
batur ꝑ ea q̄ horati⁹ articulat in quarto arti. ⁊ deponunt suꝑ eo
duo testes in quo qō.d.Anto.testator post dictum scōm testm̄ di-
xit:io ho dechiarato ⁊ voglio che paulo mio figliolo sia hēde in
vguale parte cū Jacobo:⁊ perātonio ratificādo la dicta sua volū
ta.per que verba declarat̄ aperte qō mens dicti testatoris fuit qō
appellatione dictorum verborum colli mei figlioli vt.s̄.prolato-
rum in dicto secundo testamento.noluerit comprehendere nisi
9 filios masculos.¶†Et constat ꝙ mēs preualet verbis.l.cū viruꝫ
C.de fideicō.⁊.l.in cōditiōibus primū locū.ff.de ꝯdi.⁊ demon.cū
multis si.licet etiā verba in propria significatione nō comprehen
dat feminas ꝭm not.per Bar.in.d.l.j.de verbo.sig.ex quibus eli-
cienda est conclusio quod dicta scōa vltima voluntas nō valuit,vt
testamentum propter preteritionem filie nec valuit vt codicillus
ꝓpter verbū ciuile herede ꝑ.l.nō codicillum.C.de test.⁊ ꝑ ꝯñs pri
mum testm̄ subsistit in q̄libet sui parte.ex qb⁹ ēt infert̄ qō ea q̄ re-
licta fuerunt.d.drusiliane delata fuerit post eius mortē in dictuꝫ
Jac.substitutū ⁊ hoc insolidū si locū habuit substitutio pupilla-
ris.Si v̄o fideicommissaria ex substitutiōe fuit deuoluta portio
que suꝑ erat a legitima.s̄.Utrū aūt militauerit substō pupillaris
an vero fideicōmissaria:qꝛ ad p̄ñs nō vidi verba testī nec tp̄s quo
decessit dicta domina drusiliana:ideo nō decido. Jnfert̄ etiam ex
predictis qō dict⁹ Paul⁹ nō successit dicto antonio nisi in his q̄
sibi relicta fuerūt in primo testamēto si sibi sufficiebant ad legiti-
mam alias vsqꝫ ad legitimā per.l.omnimodo.⁊.l.si quādo.⁊.l.sci-
mus.C.de inoffi.testa. Laus deo.

¶Consilium.viiij.

1 ☞Lege iusta cauetur ne quis ex suo delicto lucretur.
2 Actio de dolo qñ biennio:⁊ quando perseueret perpetuo.
3 Donatio a matre filio facta an per hoc remittatur qō se velle re-
mittere ⁊ in statum pristinū reponere filius fateatur.
4 Actiones que transeant in heredem.
5 Matrimonium a deo in paradiso terrestri instituitur.⁊ quando
dolus dolosum obligare dicatur.
6 Minor dolus confunditur vbi maior reperitur.
7 Actio de dolo mittitur vbi alio remedio consulitur.

In nomine domini nostri
Jesu Christi.¶Lꝫ in hac cōsultatione videat̄ prīo cō-
gressu dicēdū qō dicta dñā Juliua nequeat effectuali-
ter petere aduersus dictā berardinā seu aduersus ser Joannē ei⁹
legitimū administratorē vt patrē ⁊ vsufructuariuꝫ ꝑ.l.j.C.de bo.
mater.qꝛ dicta donatio fuit dolosa facta aīo decipiendi dictum
ser Joānē ⁊ berardinā eius filiā q nolebāt ꝯ̄here matrimoniū cū
dicto ꝑdominico.Et si sciuisset dictā ꝯuentionē de remittēdo di-
ctā donationē nō fuisset ꝯ̄ctū dictū matrimoniū cū dictus ser Jo
annes recusasset dictū matrimoniū ꝯ̄hi cū sua filia nisi fieret do-
natio p̄dicta.Et ꝑꝑ dictā donationem quam dictus ser Joānes
putabat esse simplicē ⁊ non reuocandam.d.ser Joannes deuenit
ad consentiendum

ad consentiendum dicto matrimonio sine cuius consensu verisimi
1 liter non fuisset contractũ.†Nõ ergo dꝫ lucrari dicta iuliua ex suo
delicto.l.j.in princi.⁊.l.ne ex dolo.ff.de dolo. satis aũt lucratur qui
volũtatẽ suã adimplet.l.pe.ff.de ꝯdi.ob cãm.ne ergo lucret̃ ex sua
malignitate ⁊ dolositate dicendũ sit ꝙ dictũ pactũ sibi non prosit
et dicto ser Joãni non noceat.vr̃ em̃ ꝙ noceret si dicta tertia pars
donata repeti posset:qꝛ si nõ fuisset factũ illud pactũ dicta Berar-
dina libere cõsequeretur dictã tertiã partẽ donatã: nec teneret̃ ad
restitutionẽ nec ad aliqḋ interesse.dolus em̃ nõ dꝫ esse alicui dãno-
sus:⁊ si est prouidetur dãnum passo per actionẽ de dolo.l.j.in prin.
2 ff.de dolo.cũ sĩlibus.†Et lꝫ actio de dolo duret biennio dũtaxat.l.
fi.C.de dolo.tñ per viam exceptionis durat perpetuo:quia q̃ ꝑpe-
tua sunt ad agendũ perpetua sunt ad excipiendũ.l.pure.in princi.
ff.de excep.doli.insuꝑ dictũ pactũ nõ fuit vallatũ stipulatione ⁊ ex
pacto nudo nõ oritur actio.l.legẽ.C.de pac.l.iurisgentiũ.§. sed cũ
nulla.cũ.§§.seq.ff.eo.ti.Jtẽ.d.Chrispoltus qui deponit suꝑ dicto
pacto est affinis forte dicti matri perdominici cũ in themate dicat̃
affinis dicti ꝑdominici.Jtem forte fuit particeps dicti doli:ideo
3 non videt̃ idoneus testis.c.j.cum ibi no. de testi.lib.vj. ¶†Tamẽ
predictis minime refragãtibus cõtrariã partẽ arbitror magis iu-
ri cõsentaneã.Nã primo ⁊ ante oĩa premitto ꝙ dicta promissio fa-
cta per.d.perdominicũ sue matri de remittẽdo dictã donationem
et reponẽdo eã in rebus donatis in pristinũ statũ probat̃ plene per
tres testes cõtestes quorũ duo sunt omni ex parte idonei ⁊ duo so-
li sufficerẽt.l.vbi numerus.ff.de test.⁊.c.in oĩ.eo.tit.cũ cõcor.Jtaqꝫ
etiã si Crispoltus repelleretur non obstaret lꝫ nõ sit repellendus.
non em̃ repellũtur oĩno affines lꝫ ſm gradus affinitatis aliquãtũ
plus vel minus detraheret̃ de fide per ea q̃ habentur ꝑ Bal.⁊ alios
in.l.parentes.C.de test.Jtẽ non deponit̃ in quo gradu affinitatis
attineret filio:ita ꝙ ex hoc ⁊ al's posset cõtingere ꝙ fuisset affinis
filio ⁊ non sit matri.Jtẽ nõ agitur de probando crimine quo casu
particeps criminis repellit̃ sed probãdo pacto:⁊.d.Crispoltus de
ponit ꝯtra ꝓpriũ cõmodũ attenta ꝓmissione penali quã ipse fecit
ser Joãni in casu quo dicta donatio reuocaret̃ ꝑ.d. dominã iuliuã
ꝓpter qḋ dꝫ augeri eius fides lꝫ posset dici ꝙ dicta iuliua nõ reuo-
cat donationẽ:sed petit fieri nouã redonationẽ ⁊ impleri modum
sub quo fuit facta donatio.aliud em̃ est reuocari donationẽ aliud
est impleri modũ ⁊ conuentionẽ appositã donationi.videmus em̃
diuersum esse titulũ.C.de reuo.do.⁊ titulũ de dona.que sub modo
et si post tp̃s non durat amplius donatio ex cõuentione applicat̃
tractatui ⁊ titulo de do.que sub modo.vt patet in.l.ij.e.ti. Non tñ
per hoc firmo ꝙ Crispoltus incidat vel nõ incidat ex hoc in penã
conuẽtam:qꝛ nõ est p̃ñtis ꝯsultationis:sed cõcludo ꝙ dicta conuẽ
tio est plene probata.Jtẽ scḋo concludo ꝙ.d.Juliue cõpetit actio
aduersus heredẽ dicti perdominici vt reponat̃ in pristinũ statum:
prout cõuentum fuit ⁊ si non reponitur eidẽ interesse em̃ dicamus
istã esse promissionẽ facti:quia cõtractus sunt facti.l. consilio.ff.de
cu.fu.⁊ tunc regulare est ꝙ in obligationibꝰ facti succedit obliga-
tio ad interesse.l.stipulationes nõ diuidũtur.ver.cel. de verb. obli.
et.l.traditio.C.de acti.emp.cũ multis si. siue dicamus esse obliga-
tionẽ reddẽdi ⁊ sic retrodãdi:⁊ tũc lꝫ in obligatione interesse nõ sit
sed agatur precise ad dãdum:tñ fallit in cõtractibus innominatis
in quibus lꝫ cõuentũ de dãdo tñ si nõ datur agit̃ ad interesse nõ vt
detur id qḋ dari est cõuentum.l.naturalis.§.j.ff.de prescrip.ver.et
iste est casus noster qꝛ dicta Juliua promisit donare cũ hoc vt ipse
filius donatarius ꝓmitteret remittere dictaꝫ donationẽ ⁊ ponere
dictã donatricẽ in pristinũ locũ suũ:⁊ ita filius promisit ⁊ sic fuit cõ
uẽtio reciproca ⁊ cõtractus innominatus ⁊ ex parte iuliue fuit con
cõtractus impletus ⁊ sic pactũ prius nudũ rei interuentu vestitum
ideo cõpetit actio p̃scriptis verbis ad interesse.d.l.naturalis quasi
per totã.et.l.ex placito.C.de rerũ permu.⁊ si dicamus pactũ fuisse
appositũ incõtinẽti iuxta cõtractũ donationis ⁊ esse cõtractum no
minatũ ipsam donationẽ prout multi tenẽt dici posset ꝙ esset pa-
ctum vestitum coherentia ꝯtractus per ea que habẽtur in.l.in bo-
ne fidei.⁊ in.l.petẽs.C.de pac.⁊ in.l.lecta.si cer.pe.lꝫ pactũ de donã
do nõ sit cõtractus noĩatus vt ꝑ Bar.in.l.iurisgentiũ.in prin.ff.de
pac.quicquid aũt sit siue vestiat̃ coherẽtia cõtractus siue rei inter-
uentu nõ refert quo ad effectũ actionis producende: qꝛ vtroqꝫ ca-
su oritur actio ex pacto vt in iuribꝰ prealleg.⁊ sic cõcludit̃ ꝙ.d.dñe
Juliue cõpetebat actio ꝯtra dictũ perdominicũ donatariũ vt im-
pleret qḋ cõuenit vel qḋ prestet interesse.d.Juliue:hoc est quãtum
sua interest qḋ remitteretur ⁊ retransferret̃ in eã dicta tertia pars
4 bonorum donata.†Et dicta actio transit in heredẽ:quia actiones
actiue ⁊ passiue trãseũt in heredẽ.l.j.C.si cer.peta.⁊.l.pro heredita-
rijs.et per totum titulum.C.de here.acti. censet̃ em̃ ꝑsona heredis
eadẽ ꝑsona cũ ꝑsona defuncti in autẽtico de iureiurãdo a mo.p̃sti.
in.§.j.idcirco illa eadẽ actio trãsit in heredẽ ipsius perdominici:et
sic cõtra.d.Berardinã que pretẽdit se heredẽ dicti ꝑdominici me-
diãte ꝑsona cõis filij:⁊ qꝛ vt audio ipsa detinet si ageret̃ ꝯtra eã ex
cõtractu donationis posset obijcere excepttionẽ dolo facis petere
qḋ imediate restituturus es.l.dolo.ff.de excep.doli.facit.l.vendicã
tem.de excep.doli.Cautius tñ esset constituere aduersarios in mo
ra propter fructus interim percipiẽdos. Non ob. adducta in con-
trarium.non enim obstat qḋ dicebat̃ de dolo dñe Juliue: qꝛ nega-
ri põt ꝙ.d.Berardina heres dicti perdominici fuerit decepta do-
lo dñe Juliue qꝛ nõ apparet ꝙ ipsa habuerit aliquã notitiã de di-
cta donatione vel qḋ mota fuerit ad cõtrahẽdum dictũ matrimo-
nium virtute dicte donationis nec dicta dña Juliua quicq̃ ꝑsua-
sit nec apparet ꝙ verba fecerit de hoc cũ dicta dña Berardina que
est principalis cũ ipsa sit heres ⁊ proprietaria nec cũ dicto ser Joã-
ne patre.⁊ insuꝑ ipsa nõ fecit dictã donationẽ ita qualificatam aĩo
decipiendi dictã Berardinã aut eius patrẽ: sed vt cõplaceret filio
qui ipsam rogabat ⁊ forte ꝙ esset bonũ inducere ad ineũdẽ dictum
5 matrimoniũ.†Cũ matrimoniũ sit sacrũ sacr̃m istitutũ a deo i para
diso terrestri genesis primo.⁊ bonus dolus oĩno obligat dolosum.
l.j.§.j.de dolo.et quelibet etiam iniusta ⁊ itrationabilis cã excusat
a dolo.l.igitur.de libera.cã.l.sed ⁊ si lege.§.scire.de peti.here. ⁊ no.
glo.in.l.vnica.§.fi.ff.si quis ius dicẽ.non obtẽ.⁊ in.l.satis.de in ius
vo.Preterea si dolus fuisset nõ põt illũ imputare heres dicti ꝑdo
minici qui fuit principalis in dolo ⁊ fuit instigator et ex eo lucratꝰ
fuit implendo votum suũ ⁊ cõsequẽdo qḋ anhelabat.ar.l.cũ in fun
do.§.si mulier.ff.de iure do.et si dictum pactũ nõ seruaret̃ ipsa iuli-
ua esset in dãno ⁊ pars perdominici lucraretur qui fuit causa doli ⁊
sic lucraretur ex suo dolo cũ aliena iactura contra.d.l.j.in prin.⁊.d.
6 l.ne ex dolo.de dolo.†Et minor dolus confunditur ⁊ maior preua
let.ar.eius qḋ no.per glo.⁊ doc.in.l.si mora.solu.matri. quinimmo
pars doli cõfunduntur.l.viro atqꝫ vxore.ff.solu.matri.et.l.si in are
na.C.de inoffi.testa.item dictus ser Joãnes noluit stare dicte do-
7 nationi voluit sibi prouidere per promissionẽ Crispolti.†Et quã
do alicui põt esse consultũ alio remedio cessat actio de dolo.l.j.§.fi.
cum.ll.sequentibus.ff.de dolo.insuꝑ actio de dolo competit ad in-
teresse decepti.l.si plures.⁊.l.arbitrio.de dolo.quod interesse foret
quãtum interesset nõ cõtraxisse tale matrimoniũ sine libera dona-
tione qḋ interesse nõ apparet nec de facili põt apparere:nõ autem
est quãtum interest non fuisse appositum tale pactum: quia sine
illo pacto nõ fuisset cõtracta donatio nec secutum matrimonium:
et predicti ser Joãnes ⁊ Berardina nõ fuissent cõsecuti dictam he
reditatem perdominici et sic nec dictam tertiam partem donataꝫ
de qua agitur:ideo ratione doli nõ posset repeti dicta tertia pars
bonorum de qua agitur:et sic cessat exceptio dolo facis petere qḋ
restituturus es nec etiam obst.exceptio cõpensationis de nõ liqui-
do ad liquidum.l.fi.C.de cõpen.et sic pluribus vijs euitari potest
allegatio doli ad cõtrarium qḋ ex pacto nudo nõ oritur responde-
tur qḋ nõ est nudum vt deductum est. Laus deo.

¶Consilium.ix.

1 ☞ Exheredatio statutaria quare sit odiosa.
Mulieres dotate et descendentes ex eis an succedant transuersali
bus ab intestato decedentibus.
2 Filij nõ qui ex soluto et soluta:sed qui ex retenta pro cõcubina nõ
sobolis procreande causa nascũtur hi naturales censentur.
3 Filiorꝫ noĩe an naturales etiã an vero soli legitimi debeãt venire.
4 Papa in terris imperij et imperator in terris ecclesie an possint le
gitimare a nõnullis videtur dubitare.
5 Romane curie stilus ad successionem laicos habiles reddit nec in
aliquo defectus natalium impedit.
6 Natalium defectus ⁊ si in legitimato non aboleat: obstantia tamẽ
apostolica dispensatione remouetur.
7 Dispensatio stricte capienda vt odiosa:et quando dispensatus sit
legitimus.

N nomine domini nostri

Jesu christi. ¶Memini proximis diebus me subscri-
psisse cõsi.dñi Bal.de bartholinis clarissimi doctoris pa
tris ⁊ cõciuis mei cõsulentis super dictis statutis cõcludẽdo qḋ in
dicto statuto primo nepotes hij prout vident̃ esse dicti comes lãci
loctus ⁊ comes antonius nepotes dñi Balduini patrui dicti ma-
gnifici Joãnis frãcisci de cuius hereditate agit̃ cõprehendant̃ sub
illis ꝟbis vsqꝫ in tertiũ gradũ sumẽdo gradũ ſm ius canonicũ qui-
busdã motiuis ꝯferẽtibꝰ ad casum nostrũ lꝫ regulariter saltẽ i ma-
teria successionis sumat̃ ſm ius ciuile ꝓut ⁊ sua excellẽtia nõ nega-
bat ⁊ est clarũ:⁊ ego ꝯclusi ꝙ etiã sumẽdo gradus ſm ius ciuile p̃ñt
dicta ꝟba cõprehẽdere dictos nepotes patrui referẽdo illa verba
vsqꝫ in tertiũ gradũ ad participiũ descẽdẽtes imediate ꝓximũ et si
nõ equiuoco mihi vr̃ ꝙ in copia statuti qḋ fuit nobis ostẽsum erat
ꝯsanguineos masculos qḋ ꝟbũ masculos est magnifaciẽdũ ad ex-
clusionẽ feminarũ vel descẽdẽtiũ ex ipsis feminis:lꝫ suꝑ hoc nõ in-
tẽdo insistere neqꝫ recedere a iã dictis in dicta subscriptione nec est
suꝑ primo statuto instãdũ:qm̃ statutũ ꝓuidet circa bona:bona au
tẽ de qbꝰ agit̃ sunt q̃si oĩa q̃sita ꝑ.d.Joãnẽ frãciscũ: bona aũt p̃rna
ꝓut asserit̃ sunt ꝑui momẽti:scḋm aũt statutũ sub rubrica de mulie
ribꝰ dotatis nõ succedẽtibꝰ magis astringit:qꝛ respicit ⁊ cõprehen
dit oĩa bona ⁊ ꝟba sunt multũ lata:⁊ lꝫ aliq̃ circa iterp̃tationẽ dicti
statuti dici possit:tñ nõ aliḋ sẽtio q̃ vt.s.retuli ꝯsultũ fuerit nihilo
minꝰ qꝛ i illo casu p̃supponebamꝰ ꝙ filij ⁊ nep.patrui eẽnt legiti.qꝛ

non narrabatur eos fore illegitimos idcirco non pudet aliud hoc
casu cōsulere quatenus aliud dictet iuris censura circa qꝺ premittē
dum est ꝙ hmōi statutū est exorbitantissimū et in sui generalitate
plurimum irrationabile.nam ꝙ mulier dotata a patre excludatur
ab hereditate patris dotātis ⁊ aui paterni non dotantis ꝓpter pa
truum forte fratrē vterinū patris ⁊ propter nepotes ipsius patrui
qui in linea transuersali attinet patri in gradu quarto ⁊ filia in pri
mo gradu linee descēdentis ⁊ auo silr̄ censetur esse in primo gradu
premortuo patre cū filia intret in locū sui patris.§.cum filius.insti.
de succes.ab intest.⁊ in autētico.eo.ti.§.j.⁊ illi trāsuersales in qnto
et ꝙ peius etiā est ꝙ dotata a matre vel auo materno excludat̄ ab
hereditate patris vel aui paterni ꝓpter predictos est plurimū irra
tionabile ⁊ Justinianus reputat maximū vitiū ꝑferre mares descē
dentes feminis descendentibus in.l.maximū vitiū.C.de lib.prete.
1 ¶†Et iste exclusiones statutarie cēsentur quedā exheredationes
ideo odiose ⁊ restringēde dicit Bal.in.l.illā.C.de colla.⁊ si qs dixe-
rit illud ꝓcedit qñ excluderet simpl̄r:secus si excludat dotatā quasi
dos succedat loco legitime.ar.l.qm̄ nouella.C.de inoffi.test.rñdet̄
ꝙ id foret colorate dictū si solū excluderet dotatas ab hereditate
dotātis: sed dotata a matre nullā cōcomitantiā habet cū legitima
hereditatis paterne: ideo ꝓpter dotē non cessat cōsideratio Bal.⁊
al̄s dicit signāter Bal.in.l.quicūq̃.C.de ser.fugi.ꝙ si statutū exclu
dit auū maternū ꝓpter patruū q2 est odiosum odio irrationabili
nō excludet̄ auia materna.et sic dicta ratione masculinū nō cōcipit
femininū ꝺm eū q̄tofortius dꝫ censeri odio irrationabili hoc statu
tum in quo nedū ꝓpter patruū:sed etiā ꝓpter filios ⁊ nepotes pa-
trui excludit filiā in suitate constitutā ab hereditate patris ad quā
de iure cōi antiquo nouo ⁊ nouissimo admittit̄ tanq̄ ad rem prius
suā.l.in suis.ff.de lib.⁊ posthu.⁊.l.ij.ff.pro herede.⁊.l.nihil.C.eo.ti.
ex qbus cōcludendū est qꝺ istud statutū est strictissime interpretā-
dum:nec ob.si dicat̄ in casu nr̄o nō agit̄ de successione ascendentiū
vel descēdētiū: sed de successione trāsuersaliū in qua nō cadit hmōi
exheredatio nec sil̄is irrationabilitas:q2 rñdet̄ ꝙ dictū statutū per
eadē vba excludit descēdētes ⁊ trāsuersales et in suitate cōstitutos
et non cōstitutos.ita ꝙ verba de quorū interꝑtatione agendū est si
stricte aut strictissime sunt interpretāda respectu descēdētiū in sui-
tate existētiū eodē modo sunt interpretāda respectu trāsuersaliū.
q2 vnicū verbū plura determinans illa dꝫ pariter determinare.l.si.
C.de sentē.⁊.l.iam hoc iure.de vul.et pup.⁊.l.hereditatē.⁊.l.q̄uis.
C.eo.ti.⁊ maxime vt minus recedat̄ a iure cōi ad qꝺ pro posse conā
dum est etiā si opus est vba impropriare vt est tex.⁊ doc.ibi in.c.cū
dilectus.de cōsue.facit.c.que a iure cōi exorbitāt.de reg.iu.lib.vj.⁊
l.ius singulare.⁊.l.qꝺ vero cōtra.ff.de legi.cū si.his ꝑsuppositis sta-
tutum excludit feminas dotatas a patre ⁊c.⁊ descendētes ex ea ita
ꝙ ex hoc capite exclusiuo cōprehēdit̄ ipsa comitissa dotata a patre
et cōprehēdit̄ eius filius.item statutū excludit a successiōe patris ⁊
aui ⁊ descendentiū ex eis per lineā masculinā ⁊ sub isto capite etiā
dictus Joānesfranciscus.q2 descēdens a p̄dictis per lineā masculi-
nam.item ex capite exclusiuo statutū includit inter ceteros patruū
et filios ⁊ nepotes patrui dicti comites Lancilottus et Antonius
sunt nepotes masculi nicolai patrui dicte comitisse dotate: ideo
etiā ex hoc capite exclusiuo vidētur verba statuti verificari si dicti
Christophorus ⁊ dñs Balduinus eoꝝ partes fuissent filij legitimi
dicti Nicolai.sed q2 presupponunt̄ fuisse natos illegitimos appel-
2 lantur aūt in themate filij naturales. ¶†Sed aduertēdū est ꝙ nō
oēs qui nati sunt ex soluto ⁊ soluta dicuntur de iure filij naturales:
sed illi qui nati sunt ex cōcubina pro concubina retenta aīo sobolis
procreāde ex indubitato affectu ꝓut voluit Jo.and.in addi. Spe.
in rubri.qui filij sint legi.quē refert ⁊ sequitur Pau. de cast.in cōsi.
incip.in causa in qua queritur in prin.in ordine.clxxxiiij.ꝺm nouā
impressionē reqritur etiā ꝙ sit in domo retēta: prout volunt glo.⁊
Bar.in.l.si.de concubi.⁊ Bal.in.l.eam quā.C.de fideicō.xiij.colū.⁊
Bal.etiā predicta requirit in rubrica.de succes.ab intest.ver.natu-
ralis filius.⁊ in.l.parētes.ff.de in ius vocā.⁊ Ang.in cōsi.incip.pro
decisione cōsultationis.ij.colū.cōsi.ccxxij.ꝺm ordinē informis req
ritur etiā ꝙ sit vnica ꝺm eum ꝙ et ꝓbatur in aut̄.qb.mo.natu.effi.
legi.§.finaūt effusa cōcupiscētia ⁊ oēs requirūt indubitatū affectū.
s.ꝙ retineret vt ꝯcubinā.s.pro sobole procreāda: ideo natus ex se ⁊
famula sua:licet sint soluti nō est filius naturalis. dicit Bar.in.l.si.
de cōcubi.⁊ ad ostendendū dictū affectū requiritur ꝙ p̄cedat prote
statio ꝙ illā retinebat vt cōcubinā. dicit Bal. in.d.l.eam quā.xiij.
colū.⁊ cum dictus Nicolaus fuerit magnus armorū cōducterius ⁊
vt aiunt habuerit dictos filios ex diuersis matribus nō puto predi
cta cōcurrisse ⁊ si cōcurrerūt nō posse probari itaq̄ nō arbitror di-
ctos Christophorū ⁊ dñm Balduinum fuisse filios naturales dicti
Nicolai:sed potius esse cēsendos filios spurios. sed posito ꝙ essent
3 naturales. ¶†Uidendū est an veniāt appellatione filioꝝ ⁊ in iure
quedā.ll.probāt qꝺ veniāt etiā filij naturales vt parētes naturales
appellatione filiorū ⁊ parentū: vt.d.l.parētes.ff.de in ius vocā.⁊.l.
hos accusare.§.oībus.ff.de accusa.l.lucius.in si. de leg.ij.quedā.ll.
qꝺ non veniāt: sed solū filij legitimi.i.nati ex viro ⁊ vxore vt.l.lege
iulia.§.nec distinguit̄.ff.de ritu nup.⁊.l.filiū diffinimus.ff.de his
qui sunt sui vel alie.iur.⁊.l.verba.ff.de adul.qñq̄ lex distinguit qua
litatē personarū.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ad treb.pro quoꝝ
iuriū cōcordia Gui.distinguit ꝙ aut lex considerat cām naturalē vt
reuerentiā ⁊ affectionē tūc cōprehendūtur naturales:vt.d.l.paren
tes.⁊.d.§.oībus.qñq̄ lex cōsiderat cām accidentalē:⁊ tunc veniunt
solum legitimi.d.l.filiū diffinimus.⁊.d.l.vbis.⁊.d.§.nec distinguit̄
ꝺm eūdē Gui.prout eū refert ⁊ sequitur Bal.in.d.l.parētes. quam
theoricā Gui.cōmendat ibidem Ange.recitat tñ eū per alia verba
vꝫ qꝺ in ordinatis a natura vel quasi naturales veniūt appellatio-
ne filiorū ⁊ parentū.Secus in ordinatis ex iuris dispōne ⁊ hoc nisi
lex vltra procedat.l.iij.C.de adul.⁊.l.gñaliter.§.cū aūt.C.de insti.et
substi.sub cōdi.fac.ꝺm eūdem Ang.qui ita residet.dictā etiā theo-
ricā tradūt Jaco.but.⁊ Pet.de bellaperti. prout eos refert Jmo.
in.d.§.si quis rogatus.et sequitur licet latius distinguat.itē Pau.
de ca.in.d.l.parētes.dicit qꝺ in materia in qua cōsideratur potius
natura q̄ ius positiuum veniunt naturales.l.adoptio.§.si.C.de ri-
tu nup.⁊.d.§.omnibus.Secus in materia in qua cōsiderat̄ potius
ius positiuum.l.lege iulia.§.hoc capite.de ritu nup.item Ponta.
dicit ꝙ in materia in qua ꝯsiderat̄ equitas ⁊ ratio naturalis veniat
naturalis filius vel parens:sentiens ꝙ al̄s non veniāt que oēs ten-
dūt ꝙ hoc casu in dicto statuto appellatione filiorum non venirēt
dicti Christoforus ⁊ dñs Balduinus.Nam equitas ⁊ ratio nō attē
ditur in hoc statuto:nā nulla equitas nec naturalis ratio ꝙ filia ex
cludatur ab hereditate patris etiam propter trāsuersales etiaꝫ in
quinto gradu:sed est fundatū statutum in sic volo sic iubeo sit pro
rōne voluntas:prout al̄s dicit Bal.in rubrica epm̄ vel abbatem.in
vsibus feud.ꝙ statuta cōiter fundātur:et sic considerat̄ merum ius
positiuum:ideo cōcurrunt theorice Pon.⁊ Pau.de ca. nec consi-
deratur tam naturalis vt affectio vel reuerentia:quia nullā reuerē
tiam debet mulier dotata descendentibus ex personis nominatis
in dicto statuto maxime descendentibus ex fratre patruo vel auū-
culo:nec reuerentia consideratur circa successionem ratio affectio
nis militat pro filia et nepte et pro magis coniuncta q̄ pro trāsuer
salibus minus coniunctis:vnde constat ꝙ non considerātur reue-
rentia vel affectio nec causa naturalis que ita se hꝫ ad dotatā:ꝓut
ad non dotatam.sed consideratur causa accidētalis prout est dona
tio:nec vllo pacto est dispositum a natura vel quasi: sed ex mera iu
ris municipalis dispositione:ita ꝙ militant oēs supradicte theori
ce doc.ꝙ sub verbo filijs in dicto statuto non comprehendantur fi-
lij naturales:ideo dicti Christoforus ⁊ dñs Balduinus non exclu-
sissent dictam comitissam dotatam vel descendentes ex ea pari ra
tione nec debent excludere ipsorum filij qui non attinent Joānni
frācisco aut Nicolao nisi mediantibus Christoforo ⁊ Balduino:⁊
sic attinent ex radice corrupta: ideo non veniunt per ea que habē-
tur in.d.l.illam.et in.d.l. maximum vitium. vbi traditur theorica
qꝺ exclusa vna persona a successione censentur exclusi oēs qui atti
nēt defuncto solum ex ea: ⁊ ita intelligunt qꝺ no.Bar.in.l.ij.vidē-
dum.ff.ad ter.Facit etiā.l.si viua matre.§.nepotibus.C.de bo. ma.
Concurrit etiam ꝙ dictum statutum est strictissime interpretandū
per supradicta:ita ꝙ reputo clarissimum ꝙ non probat aliqua le-
gitimatione facta de dictis Christoforo ⁊ dño Balduino non mili
taret dictū.Et longe fortius nō cōstito ꝙ illi nati fuerint ex licito
concubinatu ꝺm theoricam suprascriptam qui licitus concubina-
tus vt arbitror nunq̄ probabitur:sed probata legitimatione con
siderandi sunt duo casus:aut enim legitimatio fuit facta ab impe-
ratore vel ab habēte auctoritatem ab eo:aut fuit facta a papa vel
ab habente auctoritatem ab ipso papa.Si enim est facta ab impe-
4 ratore vel habente ab eo auctoritatē.†Licet sit nō parua discepta
tio an papa possit in terris imperij legitimare vel imperator in ter
ris ecclesie.Nam Jac.de bel.in aut̄.quib.mo.na.effi.legi. concludit
ꝙ sic quā vltimo loco recitat Bar.in ꝯsi.xcvj.ꝺm ordinē cōsi.meoꝝ
non informis incip.viso instr̄o locationis in fine. vbi dicit ꝙ Joā.
an.in.c.p venerabilē qui si.sint legi.vr̄ sequi opi.Jo.an.sꝫ cōtrariā
ꝑtē dr̄ tenere Ja.bu.in.l.iij.de offi.p̄si.⁊ idē tenet.d.Ant.de but.in
d.c.p venerabilē.dicēs ꝙ hoc vr̄ ibi sentire Joā.an.qꝺ etiā vult ibi
Panor.q post Jo.an.vident̄ loqui in imꝑatore legitimāte subdi-
tū eccl̄ie.⁊ silr̄ Bal.in.l.eā quā.C.de fideicō.ideo distinguēdū est ꝙ
subditū ecclesie legitimare nō pōt ⁊ ꝓcedat opi.Ja.bu.⁊.d.Ant.et
Panor.Bar.⁊ Bal.vbi.s.qꝺ ⁊ tenet bal.in.l.j.C.de aur.anu.opi.
autē Jac.de bel.⁊ sequaciū ꝓcedat qñ in terris ecclesie legitimaret
suū subditū:⁊ ita cōcordat opiniones Pet.de perusio in suo consi
lio incipiēte hieronymus petri de perusio.⁊ sup eodē facto consu-
luit collegiū bononiēse idē sup hoc articulo ꝯcludēs: cuius consilij
fuit auctor Saly.qui idē ꝯcludit in prima cōsti.C.idē vr̄ velle Pe.
de perusio.in.d.c.p venerabilē.gñaliter dicens ꝙ valet legitimatio
imperatoris si ꝑsona ⁊ bona sunt de terris imperij: nec pōderat lo-
cū vbi fit legitimatio ⁊ a ꝯtrario secus vult si ꝑsona aut bona sunt
de terris eccl̄ie.idē Pau.de ca.in cōsi.incipi.sup primo dubio in.j.
col.in ordine.ccxxviij.ꝺm nouā impressionē simpl̄r dicēs ꝙ legiti-
matio imperatoris nō trahit̄ ad bona sita in terris eccl̄ie.et ad hoc
allegat Barto.in.l.cūctos populos.C.de sum.trini. circa medium
ver.ecce.dicit statutum ꝙ filiusfami.nec distinguunt prefati doc.
an legitimatio

an legitimatio fiat cõsensu p̃ris necne: put similẽ distinctionẽ facit Bal. in pe. C. ꝛ repio relatũ idẽ voluisse Pau. de ca. in cõsi. inci. primo dubitaṫ. Sed gñal'r loquunṫ ideo ꝙ videnṫ gñaliter intelligẽdi maxime qꝛ videnṫ cõsiderare deficiẽtem potestatẽ seu iurisditionẽ nõ preiudiciũ tertij: ꝛ maxime in terminis huius statuti si ltiatio traheret ad exclusionẽ feminaꝝ: ꝛ si limitarenṫ p̃allegata dicta doct. nisi pater cõsentiret dcã ltiatio eẽt restringẽda ad bona p̃rna put vĩ voluisse Pau. de ca. in supradicto cõsi. cccxviij. dicẽs in dicta prima col. ꝙ legitimatio illa si fuerat facta autoritate cesarea valebat p vniuersum romanũ imperiuꝫ ꝛ quo ad bona paterna vbiꝗ sita ƀm eũ qui ex his facit diãꝫ inter bona paterna ꝛ alia bona ꝛ illa legitimatio fuit facta eius mandato in casu nostro nõ agitur de bo
5 nis paternis merito ꝛc. ¶ † Si aũt legitimati a papa seu ab habẽte autoritatem a papa circa qð aduertẽdũ est ꝙ de stilo romane curie est laicos ad successionẽ habilitare ad successionẽ ex testõ ꝛ abintestato nõ ob. defectu nataliũ cũ cl'a sine preiudicio veniẽtiũ abintestato vel sub aliqua simili cl'a: ego quidẽ vidi ꝙ plures legitimationes vt vulgari sermone vtar ꝛ nullã vidi aliter emanasse ex curia romana nisi ẽt quo ad spiritualia legitimaret ꝛ solet papa vti
6 verbo dispẽsamus. ¶ † Et hmõi gratie nõ sunt legitimatiões ꝫ dispẽsationes defectus eẽ natalium nõ est abolit᷒ p ltiationẽ: sed tollaṫ obstãtia per dispẽsationẽ apostolicã: vñ sitẽm diuiam inter dispẽsationẽ ꝛ ltiationẽ facit. d. Ant. in. c. p venerabilem qui fi. sint legi. in pe. char. v. nũc vltimo videamus circa primũ effectũ. idẽ no. Paul. de ca. in. l. ꝫ si hac lege. §. patronũ de in ius voc. p illũ tex. dicẽs se pluries cõsuluisse idẽ Pe. de anc. in cõsi. ccxliij. inci. ex tenore priuilegij ꝛ Pau. de ca. in. cõsi. cccix. inci. sup isto pũcto plura. vbi dicit ꝙ hmõi dispẽsatio est stricti iuris ꝛ differt a legitimatiõe. idẽ no. Bal. in quodam ꝯsi. qð incipit in xp̃i noĩe amẽ: vbi cõcludit ꝙ ista est quedã dispensatio nõ ltiatio: qꝛ nõ est restitutus nature ꝛ legitimitati antique: ꝫ solũmodo habilitatus ad succedẽdũ. Vñ pon
7 dero ad ꝓpositũ nr̃m ꝙ ipse Bal. vult ꝙ sit dispẽsatio. ¶ † Dispẽsatio aũt est stricte intelligẽda ꝛ interp̃tãda tanꝗ odiosa. c. j. in fi. de filijs p̃sby. li. vj. ꝛ. c. nõ põt. cũ sua gl. super verbo modicũ de prebẽ. eo. li. ꝛ no. in his terminis Pe. de anc. in. d. cõsil. ccxlij. dicẽs qð legitimatio est fauorabilis dispẽsatio hmõi est odiosa ꝛ qð taliter dispensatus nõ est legitimatus. ꝛ sic remanet illegitimus ꝛ ex quo nõ agnoscit patri nõ venit appellatione filij: prout illegitimus nõ venit maxime in statuto ideo odioso ꝛ exorbitãtissimo ꝛ irrationabili vt ostẽsum est ꝛ maxime qꝛ isti excluderẽtur de iure cõi dato ꝙ iure speciali dispẽsatiuo essent successibiles ꝛ statutũ exp̃sse puidet ꝙ mulieres dotate nõ excludãtur: nec descẽdentes ab eis si dicti filij vel nepotes excludunṫ de iure cõi vel municipali. ꝛc. que pticula statuti vt odiositas statuti restringatur patiṫ hãc interp̃tationẽ facit etiã ad p̃dicta. l. si. ꝛ qð ibi habeṫ. C. de his qui veniã etatis impetra. ex quibus cõcludo ꝙ dicta dispẽsatiua vt ita dixerim legitimatio non hꝫ obstare dicto filio comitisse. Laus deo.

¶ Consilium. x.

1 ¶ Appellatio a sñia super possessorio lata an censeatur valida.
2 Appellatio nõ recipitur vbi cã momentanee possessionis agitaṫ.
3 Notorium definitur ꝛ dubium ventilatur error iuris necnon facti inuenitur hic discuti.
4 Sententia lata qñ ꝛ cui sit lesioni.

In nomine domini nostri

Jesu Christi. ¶ Presupposito statuto ciuitatis Firmane huius tenoris: valet rubrica secundum que iura cause ciuiles debeant terminari sequitur nigrum. Statuimus ꝛ ordinamus ꝙ in oĩbus ꝛ singulis causis negocijsꝗ ciuilibus decidendis ꝛ terminãdis per rectores ꝛ iudices ciuitatis Firmi primo ꝛ ante oĩa decidãt ꝛ seruẽt statuta ꝛ ordinamẽta ciuitatis Firmi. deinde successiue in eoꝝ defectũ ꝯstitutiones generales puincie marchie tertio ꝛ successiue in eaꝝ defectũ ius ciuile. quarto ius canonicũ ꝛ in oĩbus deficiẽtibus ꝯsuetudines ꝛc. Itẽ p̃supponẽdũ est vigere sacrã ꝯstitutionẽ puincie q̃ est in viridi obseruãtia expresse disponẽtẽ ꝙ in cã momẽtanee possessionis appellari nõ possit nisi notoriũ de grauamine cõstaret ista sunt verba formalia cõstit. ꝛ visis nõnullis gestis ꝛ actitatis in cõtrouersia ꝛ cã vertẽte inter cõe castri rapagnani ex vna ꝛ Antoniuꝫ Nicolai christophori ex alia super possessorio retinẽde pos. inchoata vigore cõmissiõis magnifico rũ dnoꝝ firmanoꝝ acceptata per partes ab articulis vtriusꝗ ptis in quibus vtraꝗ ptiũ p̃dictaꝝ affirmat se possidere ac etiã lõgo tẽpore possedisse addendo possessionẽ ad ipsos spectare iure dominij ꝛ cõcludẽdo declarari se possessores ꝛ silentiũ apponi parti aduerse ne de cetero molestet ꝛ turbet ꝛc. Tandẽ factis hincinde probationibus fuit per ptãtem ꝛ cõmissarium ꝛ habitis consilijs sapientum pronunciatum ꝛ sententiatum dictum Antonium habere meliora ꝛ potiora iura in possessorio retinende in possessione predicta imponendo silentium communitati Rapagnani vt de cetero non molestet dictum Antonium possessorẽ prout in ea a qua sententia fuit pro parte dicte communitatis Rapagnani appellatũ ad magnificos dominos cõmittentes qui solum admiserunt si de iure erat dicta appellatio admittẽda queritur primo an dicta
1 appellatio sit admittenda necne. ¶ † Circa quaꝫ cãm memini me al's cõsuluisse circa merita cãe. s. p pte dicti Ant. item circa hũc articulum an potuerit a dicta sñia lata super possessorio appellari vidi elegans consilium excelẽtissimi legum doctoris dñi Amici de scagnarellis de mõte milone mihi vti fratris bono. plene discutiẽtis hãc ꝯsultationẽ. iõ ob eã rẽ qꝛ ad presens pax daṫ ocij ꝯclusiue ꝛ breuiter pcedã aliqua ex parte gerẽs morẽ subscribẽtis: qꝛ nõ dubito habẽri in hac re iudicare ꝛ illud p̃ntabiṫ ꝛ pfecto in p̃fato cõsilio plene discutiṫ ariculus an in possessorio retinende sit locus appellationi de iure canonico q non est alienus a dubitatione: qꝛ nõ sunt tex. aperte p̃bãtes ꝙ possit appellari nec de facili inducatur discrepãtia inter ius canonicũ ꝛ ciuile. ar. c. cum expediat iura iuribus concordari de elec. lib. vj. ꝛ. l. vnice. C. de inoffi. do. ꝛ p doc. in. c. j. de noui ope. nuncia. ꝛ etiã qd de iure ciuili dicendũ sit cũ sit cõis sñia gl. ꝛ doc. ꝙ per. d. l. j. C. si de mo. pos. inhibeaṫ appellatio in cã possessorij siue recuperande siue retinẽde: lꝫ tex. ille posset cauillari ꝙ nõ tollat appellationẽ sed effectuꝫ appellationis. s. ꝙ nõ suspendat executionẽ: tñ lꝫ hic oĩa cõferant satis ad huius consultationis decisionẽ maxime attẽta cẽsura iuris municipalis disponentis: prout in themate p̃supponitur nihilominus nõ sunt necessaria cum dictũ ius municipale clare ꝛ expresse puideat ꝙ vbi ius municipale nõ prouidet put cõtingit in hoc casu tũc ante omnia seruenṫ ꝯstitutiones puincie: ꝛ ideo vbi p ꝯstitutiones predictas aperte ꝛ clare puidetur superfluum vĩ insistere qd. nã disponat in
2 eo casu vel ius ciuile vel canonicum. ¶ † In casu autem nostre cõsultationis p̃supponiṫ cõstitutio clare ꝛ aperte disponẽs ꝙ in cã momentanee possessionis nõ possit appellari super qua cuꝫ verba sint clara nõ est locus interpretationi ꝛ discussioni. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de le. iij. ꝛ. l. continuus. §. cum ita de ver. ob. cũ si. maxime qꝛ si inter possessoria esset distinguẽduꝫ nõ exceptuaretur ab illa regula possessorium retinende: ꝫ potius possessorium recuperãde attentis his que habentur in. c. cum ad sedẽ. de restit. spo. ꝛ que discutit p̃fatus consulẽs. cum igiṫ sñia diffinitiua de qua agitur fuerit lata super mero possessorio retinẽde possessionis intrepide cõcludẽdum est ꝙ appellari non possit nisi forte diceretur ꝙ notorie cõstaret de grauamine quo casu dicta constitutio puidet excipiendo a supradicta regula constitutionis casum istum qñ de grauamine notorie cõstaret cum natura exceptionis sit aduersarij regule: vt. s. diuersum disponatur in casu exceptuato ꝙ disponaṫ in regula iuxta ea que habentur in rubrica de re. iur. li. vj. ꝛ in. l. j. ff. eo. tit. ꝛ in. l. nã qð liquide. §. si. de penu. lega. ꝛ natura dictionis nisi sit ponere ꝯtrium eius qð in precedẽti oratiõe disponitur iuxta no. in. l. si cum. §. qui iniuriarũ. in fi. ff. si quis cau. ꝛ. l. in actione. C. de trãsac. iõ si de grauamine notorie constaret nõ esset dubitãdum quin posset appellari. Acta aũt cause reddunt rem notoriaꝫ notorietate. s. iuris. vt in. c. vestra. ꝛ in. c. si. de coha. cle. ꝛ mu. ꝓpterea si ex actis constaret posset instari qð satis dicatur notorie constare de grauamine adeo ꝙ appellari posset: nõ autem posset iustificari appellatio ex nouis actis: qꝛ tunc tempore quo agebatur de potẽtia appellandi nõ poterat dici ꝙ notorie cõstaret de grauamine ꝛ qualitas adiecta vbo intelligiṫ ƀm tẽpus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. ꝛ. l. qð ait. §. iulianus. eo. ti. ꝛ. l. si tutoris. §. fi. ff. qð iussu. ꝛ pfecto si ex actis euidenter constaret ꝙ iudex grauasset qꝛ iniquã tulisset sñiam posset pbabiliter instari quod tunc potuerit appellari: lꝫ ẽt tunc res non trãsiret absꝗ discussione ꝛ pbabili dubietate: tñ hec non contingit in casu nostro in quo circa merita cause acta demonstrãt iustitiam esse p parte Antonij pro qua extitit sententiatum put alias super hac causa consulens late ostendi ponderando attestationes testium ꝛ probationes vtriusꝗ partis ꝛ in mea sentẽtia cõcurrit famosissimus. V. J. doctor do. Bal.
3 de Bartholinis. ¶ † Et si forte alij essent in ꝯria sñia. tamẽ saltem nullus sani consilij negare posset rẽ non esse claram ꝛ euidentem seu notoriam pro parte aduersa. ꝛ saltem per ea que dixim᷒ in p̃fato consilio que nõ intendit in p̃sentiarũ recensere negari nõ potest reddi rẽ saltẽ in iure pbabiliter dubiã ꝛ vbi est pbabile dubiuꝫ nõ potest dici euidenter seu notorie cõstare qnimo pbabile ꝛ dubiuꝫ iure eqparaṫ dubio facti ꝛ error iuris pbabilis cõparatur errori facti iuxta not. per glo. ꝛ doc. in. c. j. de postu. p̃la. lib. vj. ꝛ per do. Ant. et Jmo. in. c. cum dilectus de ꝯsue. qui notabiliter dicũt p illuꝫ tex. ꝙ vbi est casus de iure dubitabilis resultat iustus error sufficiens ad vsucapionẽ ꝛ lõgi tẽporis p̃scriptionem ꝛ sic limitaṫ regula. l. nunꝗ in princi. ff. de vsucapio. ꝛ idem tenet Jmol. in. c. si diligenti de p̃script. ꝛ do. Ant. in. c. de quarta co. ti. allegantes. d. c. cum dilectus. ꝛ not. per Joan. and. in. d. c. j. de postula. prelatoꝝ. Nec potest dici notorium vbi cadit iustus error seu iusta dubitatio cum sit lata culpa venire contra notorium no. Barto. in. l. omnes. C. de agri. ꝛ cẽsi. lib. xj. ꝛ no. in. l. j. C. qui ꝛ aduersus quos. ꝛ in. l. fi. C. de decretis ab ordine faciendis. ꝛ in. l. j. ff. de receptatoribus faciunt itaꝗ acta rem notoriam quando sunt adeo aperta ꝛ clara quod sint extra dubitationem. Alias enim licet dici possit cõstare ex actis: tamẽ non diceretur manifeste constare si merito pos

set in dubium refricari: ⁊ multominus posset dici notorie constare cum in plus se habeat notorium ꝙ manifestum vt no. glo. in. l. cives. ⁊ incole. C. de appel. ⁊ per Specu. in ti. de notorio crimine. §. sequitur. de manifesto in prin. ⁊ ꝑ Bart. in. l. heredes palam in prin. ff. de testamentis dicens ꝙ notoriū est illud qd̄ oībus pꝫ ⁊ qd̄ per Bal. in. l. cum fratrem. C. de his qui. vt indig. nec potest cēseri notorium illud qd̄ aliqua tergiuersatione celari potest ꝓbarī in d. c. fi. in fi. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ de offic. ordinan. c. ordinari. §. ceterum. nemo autem quivideret acta probatoria huius cause dicere auderet iustitiam partis appellantis taliter ex actis constare qd̄ nulla possit tergiuersatione celari. Et propterea nemo diceret notorie ex actis constare de grauamine. ⁊ sic non obstant dicto capitulo vestra. ⁊ d. c. fina. que iura non probant quelibet acta reddere rem notoriam: sꝫ ꝓbāt ꝙ notorium reddūt sentētia ⁊ confessio in iure facta que ꝯfessio pro iudicata habetur. ff. de confes. l. j. ⁊ C. eo. ti. l. vnica. ⁊ ideo nemo deberet audere dicere notorie constare de grauamine vbi iustitia si qua esset pro parte appellante pōt non solum tergiuersatione aliqua celari: immo efficacissimis rōnibus offuscari: adeo ꝙ mouerūt mētem non solum iudicis sed etiā plurium cōsulentium pro parte Antonij: intrepide itaqꝫ cōcludēdum est ꝙ de grauamine nō constat notorie per predicta ⁊ sic non sumus in casu ī dicta cōstitutione exceptuato sed in casu regule dicte constitutionis ⁊ vbi est casus. l. seu constitutionis nulla dꝫ fieri dubitatio. l. ancille. C. de furtis. ⁊ l. illam. ver. de modo. C. de coll. ⁊ l. ꝙ labeo ad carbo. ¶ Cum itaqꝫ dicta sentētia fuerit manifeste lata super possessorio retinēde possessionis clarissime concludendꝫ est ꝙ nō poterit appellari. ⁊ lꝫ posset in dubium refricari an fuerit mere intētatum possessorium retinēde: an ēt fuerit intētatum petitorium: qꝛ pro parte dicti Anto. deducitur in. xxvj. articulo ⁊ etiā in ꝑfatione dictoꝝ articuloꝝ qd̄ ipse Anto. est verus dominꝰ dicte rei de qua agitur ⁊ hꝫ potiora iura ꝙ dicta res ad euꝫ spectat iure dn̄ij vel quasi ⁊ ꝓprietatis vel quasi ⁊ cōcludit ꝙ ita dꝫ per iudicem ꝓnunciari. ⁊ ita prout arbitror fuit dictum in libello seu qualiquali petitione que adhibetur in hmōi causis summarijs iuxta cle. sepe post prin. de ver. signi. que petitio nō fuit ad me trāsmissa tū de ea fit mētio in prefatione sn̄ie. ⁊ sic vꝫ annullatum possessorium ⁊ petitorium. Tamē nō potest dici sn̄iam fuisse latā nisi super possessorio: qꝛ verba sn̄ie nullatenus adaptanꝰ ad petitorium: sed duntaxat ad possessorium: itaqꝫ sn̄ia fuit lata duntaxat super possessione ⁊ nō super proprietate nec appellatur a petitiōe sed a sn̄ia ⁊ ēt vbi petitorium ⁊ possessorium legitime annullantur lꝫ vtraqꝫ causa debeat simul terminari. c. cū dilectus. de causa pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ c. cū ecclesia sutrina in fi. e. ti. tū si altera terminaꝰ nōvitiatur prout vult do. Anto. post Calde. in. d. c. cum dilectus.

4 ¶ †Et lꝫ posset dici grauata pars appellās si probasset de dominio adeo ꝙ sn̄ia fuisset pro se ferenda in petitorio: tamē qꝛ nō probauit aliquid de suo dn̄io non vꝫ ꝙ ex hoc possit dici lesa ⁊ grauata ⁊ insuper dato ꝙ lesa cēseretur ex eo qꝛ diceret ꝙ veniebat in illo petitorio absoluēda. l. qui accusare. C. de eden. ⁊ d. c. cum ecclesia sutrina: nihilominus nō intulit grauamē sn̄ia lata que nō grauauit sed intulisset grauamen ipsum nō sententiare super petitorio. ita ꝙ omissio grauasset nō sententia: sed ab omissione predicta nō fuit appellatum: sed ab omissa sn̄ia merito dicta appellatio non tenet nec est recipienda per predicta ⁊ in vero in casu isto nō poterat cumulari petitorium ⁊ possessorium retinēde que regulariter nō cumulanꝰ l. ordinarij. C. de rei ven. ⁊ ibi per doc. in. l. naturaliter. §. nihil cōe de acq. possess. ⁊ in. l. in certi. C. de interdi. ⁊ in. d. c. cum dilectus. ⁊ in. l. edita. C. de eden. ⁊ ideo si verba dicte qualisqualis petitionis pn̄t aliquo modo id pati debēt interpretari ꝙ dominiumvel quasi censeatur deductum ad coadiuuādum possessorium non ad inducendū iudiciū petitorium cum verba debeant adaptari ad naturam rei super qua ꝓferūtur. l. si vno. in princi. ff. loca. l. eas cās ⁊ l. pater seuerinā in prin. ⁊ §. cōditionumverba. ff. de cōdi. ⁊ demō. cum si. ⁊ debēt ita interpretarivt valeat id quod agitur. l. quotiēs. de rebus dubijs. ⁊ l. quotiens in stipulatiōibus de ver. ob. Sed libellus in petitorio requirit ꝙ intentētur ꝯ possessorem seu eū qui dicatur possidere vl' dolo seu culpa desijsse possidere iuxta. l. j. C. de alie. iudi. mu. cā fac. ⁊ l. si culpa. ⁊ l. is qui dolo. ff. de rei ven. sed nihil de predictis vt puto fuit dictum in casu nostro cum quelibet pars pretenderet se possidere ⁊ negaret partem aduersam possidere merito nō procederet petitio in petitorio propterea dꝫ alteri fieri interpretatio itavt nō censeatur inepte petitum: attēto etiā ꝙ verba libellorum veniūt interpretanda per partem libellātem. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. Si itaqꝫ libellās. s. Anto. deduxit dominium ⁊ dixit se habere potiora iura super proprietate potest interpretari deductum ad iuuandum possessorium cum dominium nō impertinēter deducatur in causa possessorij retinēde vt per Bart. in. l. si duo. ff. vti possi. per docto. in. c. licet causam de proba. in. d. §. nihil commune. ¶ Et licet articuletur quod per iudicem debet pronūciari super dominio ⁊c. potest intelligi. s. interlocutorie ad finem inuādi possessorium nō autem per diffinitiuam sentētiam. Et licet dicta interloquutoria nō sit necessaria nō

ꝓpterea est impertinens. Et articuli nō causant possessoriū vel pꝰ titoriū: sꝫ petitio ad quā ⁊ nō ad articulos necessario est referēda sentētia iuxta. d. clemē. sepe ⁊. l. vt fundus. ff. communi di. ⁊ c. lꝫ bel ly. de simo. et. c. qualiter ⁊ quādo el grāde de accu. Ex quibus oībus censeo intrepide concludēdum nō potuisse appellari ⁊ appellationem interpositam non tenere. ¶ Sit ꝓut dꝛ alia dubitatio super eadē causa: qꝛ dicitur sn̄iam nullam esse ex defectu iurisditionis ex defectu potestatis committētium quem articulū deserit ēt prelibatus dominus consulens: ideo etiam breuiter pertransseam presupponendo ea que sua dominatio in consilio tradit. Sed animaduerto ꝙ in processu cause fuit ꝓ parte illorum de rapagnano petitum pronūciari per ipsos commissarios se esse in causa iudices competētes. Et ita ad eorum instantiam prefati iudices commissarij ꝓnūciarunt se iudices competētes ⁊ sententia illa transiuit in rem iudicatam quo ad partes. c. cum dilecti. de elect. ⁊ not. in. l. quod iussit de re iudi. ⁊ in. c. causa cessante de appellationibꝰ. vnde iam inter partes predictas est pronunciatum ꝙ committentes pn̄t facere similem commissionem. Nam ex quo tanqꝫ commissarij ꝓnunciauerunt se iudices competētes ⁊ nō potuerint esse iudices competētes nisi committētes haberēt facultateꝫ committēdi: ideo cēsentur sup dicta facultate ⁊ potestate committēdi ꝓnūciasse ar. l. illud. ff. de acq. here. ⁊ l. ij. ff. de iurisdi. om. iud. ⁊ l. ad legatū. ⁊ l. ad rem mobilē. ff. de ꝓcu. ⁊ c. ꝑterea de offi. dele. ¶ Nō tamē dico quod per hoc sit ꝓnunciatum posse procedere omissis substantialibus iudicij qꝛ stāt hec simul ꝙ potuerit causam committere. ⁊ sic iurisditionem trāsferre in delegatos nō tamē cū cl'a simpl'r ⁊ de plano ⁊c. prout contingit in legato ⁊ similibusvt no. gl. quam doc. sequunꝰ in. c. si. de here. lib. vj. que dꝛ. singularis sꝫ est alia glo. in verbo mādamus in. d. cle. sepe in prin. vnde eo casu putarem valere commissionem respectu iurisditionis trāslate in commissarios ⁊ nō tenere quo ad illam clām. ⁊ sic commissarios ipsos potuisse cognoscere sꝫ non simpliciter ⁊ de plano ⁊c. qꝛ vtile ꝑ inutile nō dꝫ viciari qn̄ potest vnū ab altero separari vt in regula vtile ꝑ inutile in. vj. ⁊ ff. de fideius. in. l. grece. §. illō cōe iuncta glo. ⁊ ibi no. ꝑ Bar. ⁊ docto. itaqꝫ ſm̄ hoc nō esset discutiēdum de defectu iurisdi. nec de nullitate ex tali defectu descēdente. Sꝫ de nullitate resultante ex defectu ordinis iudiciarij non seruati iuxta. l. platam. C. de sen. ⁊ c. j. de litis ꝯtest. cū si. vtrū aūt cōmittētes potuerint talem commissionem facere depēdet ex facultate cōcessa prioribus ⁊ cernite ꝯsilij seu prioribꝰ ⁊ solēni cernite ꝯcessa vel ex cōsuetudine vel ex forma statutoꝝ dicte ciuitatis: qꝛ nō esset dubium de iure cōmuni non possent illud facere ⁊ dispēsare super iure statuto per superiorem ꝙ nullus officialis facere pōt iuxta. l. formam. C. de offic. ꝑfecti. ꝑtorio illirici. ⁊ qd̄ not. ꝑ glo. d. c. fi. de here. Ptātes aūt huiusmodi officialium solēt ꝑ iura municipalia ampliari iuxta no. ꝑ Bar. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fac. ⁊ cōsilia ciuitatū solēt populum oēm representare vt no. in. l. aliud. §. refertur. ff. de re. iur. ⁊ C. que sit lon. consue. super rubri. ⁊ ꝑ Bart. in repe. l. oēs populi in ij. q. prin. ff. de insti. ⁊ iur. ⁊ ꝑ eum ⁊ doc. in. l. v. in ꝓn. ff. de verb. obl. Constat aūt ꝙ populus pōt statuere cōtra iura communia: vt. d. l. omnes populi cum cōcor. ideo sil'r illud posset cōsiliū ppl'm ipm representās ꝓut hꝫ in dictis iuribus: ideo illa cernita quevt audio est cōsilium populi firmani repn̄tat ipm populum vel vt melius loquar ipi prioresvna cū cernita populum repn̄tant dicēdum est ꝙ ꝓnt populus posset iuri communi derogare ita etiaꝫ possent priores vna cū dicta cernita. ⁊ per ꝯn̄s possent causam committere appellatione remota: qꝛ gesta ꝑ eos qui hn̄t ptātem. l. condēde habēt vim legis iuxta. l. cesar. ff. de publicanis. ⁊ l. pe. C. de do. intervirꝫ. Hec tamen depēdent a iure muni. statutariovel cōsuetudinario ꝙ mihi aliter nō innotescit: mihi autē ꝑsuadeo ꝙ illud facere potuerint cū sit verisimile ꝙ alias nō fecissent cū sit res q̄ plerūqꝫ verisil'r de facto cōtingit ⁊ nō videā ꝙ aperte fuerit in ꝓcessu oppositum ⁊ plures similes litere emanarūt etiam in hac causa. ¶ Hoc tamen est potius facti q̄ iuris: ideo non insisto: primo aūt respectu dubitabam: qꝛ lꝫ commissio primo facta potestati ⁊ capitaneo non fuerit tempore limitata: tamē commissio postea facta domino Francisco potestati fuit limitata ad mensem ⁊ sn̄ia postea fuit per eum solum lata elapso mēse. vnde videbaꝰ ꝙ fuerit expirata eius iurisditio cum tempus illud ſm̄ verba commissionis videretur adiectuꝫ iurisditioni potius q̄ iudici: vnde post lapsum temporis cessarevidebatur iurisditio commissa ipsi soli potestati per tex. in terminis in. c. de causis. in prin. extra de offi. delega. facit. l. diligenter. ff. mandati. ⁊ c. cum dilecta de rescriptis: tamē qꝛ per procuratores ptiuꝫ habentes ad id mandatum sufficiens fuit dictū tp̄s ꝓrogatū cessat dictus defectus: qꝛ potest huiusmodi iurisditio delegata ad tēpus de consensu partium prorogari ad vlterius tempus vt est expressum in. d. c. de causis. valet enim ꝓrogatio iurisditionis de tempore ad tempus prout de re ad rem seu de loco ad locumvel de persona ad personam: ꝓrout no. glo. ⁊ doc. post eam in. c. p. ⁊ g. eo. tit. ⁊ Bal. in. l. si qui ex cōsensu. C. de epi. au. vbi dicit quod prorogatio debet fieri in eadem forma ⁊ non in alia quam sit prima iurisditio per notata in. c. hi qui. de preben. in. vj. quod ⁊ no. Panor. in. d. c.

p.⁊.g.vnde talis ꝓrogatio cēseatur facta cū eadē qualitate.s.ꝓce-
dēdi ēt nō seruatis substātialib⁹ iudicij ꝓut ēt id sonāt ipsa vba
ꝓrogationis:lȝ hoc non sit necessariū in casu isto cum dicta ꝓro-
gatio fuerit facta tali tempore qd non erant postea adhibēda alia
substantialia iudicij nisi forte peremptorium ad sententiam audi
endam qd licet non interuenerit:tamen interuenit monitio iudi
cis facta in presentes que habet vim peremptorij: vt.l.ij. et quod
ibi per glo.⁊ docto.C.quomodo ⁊ quando iu.item inteuenerunt
solēnitates que requiruntur in sententia diffinitiua:quia lata fuit
in scriptis ⁊ iudice pro tribunali sedente:ita quod post dictam
prorogationem nihil de substantialibus omissum fuit:ideo ex hoc
capite non potest dici nulla sententia cum non sit nulla sed valida
vt predixi. Laus deo.

¶ Consilium.xj.

1 ¶ De nullitate sententie quando dicatur:⁊ an a sententia nulla
appelletur.⁊ nu.2.
3 Processus nullus iudicatur si venia non petatur.
4 Delegatus quando et cui subdelegare possit.
5 Gesta a viceptāte si frustrantur:ↄ̄ns est vt sentētia vicarij infirmet.
6 Testis nō admittitur si de solo auditu deponitur.

IN nomine domini nostri
Jesu xpi. ¶ In pn̄ti ↄsultatiōe appellās nitit̄ ex dupli
ci capite.s.nullitatis ⁊ iniustitie.nā cōis stilus est appel
lantium dicere sentētiā nullā ⁊ si qua est appellare:vt per gl.in.l.j.
C.qn̄ prouo.non est neces.⁊ ita p̄suppono factū esse in casu nostro.
1 †Cōstat em̄ qd pōt dici de nullitate sn̄ie p̄ncipalr̄ officio iud.nobi-
li.l.si exp̄ssim.⁊ ibi bar.⁊ Jmo.ff.de app. gl.in.l.j.in verbo qōnis.
ff.que sn̄ie sine ap.rescin.⁊ ibi Bar.Jnn.in.c.sepe.de ap.⁊ ibi bal.
col.pe.⁊ bal.in repe.l.tale pactū.§.qui ꝓuocauit.ff.de pac.col.xvj.⁊
bar.in.l.q̄ sub ↄdi.in fi.ff.de cōdi.insti.⁊ iō tex.in.l.si ↄstat.ff.de ap.
dicit qd supuacuo appellat̄.⁊.C.qn̄ ꝓuocare nō est necesse fere per
totū.dicit nō esse necessariā prouocationē qꝛ pōt dici de nullitate
supple principalr̄ vt dixi ⁊ incidēter officio iudicis mercenario:vt
no.glo.in dicto verbo qōnis in.d.l.j.que sn̄ie sine app.re.⁊ Bart.
ibi ⁊ in.d.l.si expressim.col.pe.⁊ in.l.de pupillo.§.si quis riuos.de
2 no.ope.nun.⁊ in.d.l.que sub condi.in fi. ¶ †Itē a sn̄ia nulla pōt
appellari.d.l.si exp̄ssim vs̄.vnde si quis per quē tex.hic tenēt Jnn.
⁊ Jo.an.c.dilecto.de ap.⁊ bar.in.d.l.si exp̄ssim.ad h̄ tex.in.c.signi
ficantib⁹.de offi.deleg.⁊.c.cū cām.eo.tit.ad h̄ ēt tex.in.c.exhibita.
de iudi.prout ⁊ ibi no.Panor.in.iiij.not.ad h̄ ēt text.d.c.dilecto
pront ⁊ ibi no.panor.in.iij.col.ex illo text.⁊ insup appellatio sim-
plr̄ interposita hȝ in se inclusam etiā cām nullitatis.l.q̄dā mulier
ff.fami.her.⁊.l.carmelia pia.ff.de iure patro.Ex q̄bus pȝ qd prefa
ti Petr⁹ ⁊ Mānes appellātes pn̄t coꝝ appellationē iustificare ⁊ ex
capite nullitatis ⁊ ex capite iniustitie ⁊ sufficit qd ex altero capite
eorum intentionem iustificent.Circa caput autem nullitatis est
aduertendum quod licet Guliel.dicat quod quando filius ci-
tat patrē nō petita venia nō sit nulla citatio ⁊ ↄ̄nter ꝓcessus inde
secutus qꝛ lex īponit penā ⁊ nō annullat actū ꝓut referunt Bart.
⁊ bal.in.l.quāuis.ff.de in ius vo.Tn̄ ↄ̄riū tenuit Cy.in.l.pe.ff.ne
qs eū.⁊ ↄ̄riū ēt simplr̄ dicit bal.in vna lec.in.d.l.quāuis.p.l.pe.
§.o filius.⁊ idē ēt ↄcludūt bar.Ang.Pau.de ca.⁊ Pōta.in.d.l.
quāuis.p.d.§.o filius eo casu quo ps cōparuit ⁊ opposuit vel nō
cōparuit:si vo nō cōparuerit ⁊ non opposuerit ꝓcedat opi.Gul.
ſm eos.⁊ idē tȝ ibi Frā.tigrini dicēs qd Guli.adhibuit ēt eandē
3 distinctionem. ¶ †Reperio aūt ex actis trāsmissis qd in exceptio-
nib⁹ productis ↄ̄ libellum ptis petētis in.ix.exceptione opponit
qd non est petita venia:ideo ſm distinctionem p̄fatoꝝ doctorum
restare vr̄ qd dictus ꝓcessus sit nullus:qꝛ tn̄ nō video qualr̄ fuerit
in cā ꝓcessum vtrum.s.super dicta exceptione fuerit tacite vel ex
p̄sse ꝓnunciatū cū nō fuerint ad me trāsmissa generaliter acta cau
se:iō nō possum p̄cise concludere ex hac cā reddi ꝓcessum nullū.
sed ex alio vr̄ posse deduci nullitas dicte sn̄ie:qꝛ dicta sn̄ia fuit la-
ta vigore cuiusdam rescripti illustris dn̄i comitis per qd cōmittit̄
vicario ptātis vt iustitiā faciat in cā vertente inter partes vigore
cuiusdam rescripti ⁊ cōmissionis facte per eundē illustrē dn̄m vice-
potestati qd scōȝ rescriptū fuit datuȝ die.xj.Aprilis.Mcccclxxij.⁊
primū rescriptū ad me trāsmissum ad qd dr̄ relationeȝ habere dcm̄
scōm rescriptū fuit datū die.ix.Januarij eiusdē millesimi nec pre-
supponitur alia rescripta emanasse dictum autem primuȝ rescri
ptū nō videt̄ quod committeret hāc cām.s.super declaratione iu-
ris ipsorū supplicantium. nam istud non deducebatur in suppli
catione:vt ptȝ euidēter ex eius tenore ⁊ iō signatura per quā sim-
pliciter rn̄detur qd cōmissarij se informent ⁊ prouideāt indēnita-
ti supplicantium ⁊ qd iustū fuerit decernāt vr̄ interpretanda ſm
petita in supplicatiōe.arg.c.inter dilectos. versi.ceteꝝ.ibi quāuis
ex forma petitionis q̄ in ipso priuilegio declaratur ⁊ quod hr̄ ibi
⁊ in.c.super literis.de rescrip.⁊ facit.l.titia respondit.§.idem re-
spondit.ff.de verbo.obliga.⁊.l.fina.ff.de here.insti.cum similib⁹.
¶ Preterea per dictum primum rescriptū fit commissio locum-
tenenti ⁊ potestati Eugubij qui erant diuerse persone vt denotāt
verba pluralis numeri dicti rescripti informent prouideant de-
cernant iuxta regulam pluralis locutio in.vj.⁊ in.l.inter illam.§.
fin.ff.de verb.signi.⁊ tamen presentatio dicti rescripti apparet fa
cta dūtarat domino Paulo viceptāti ciuitatis Eugubij qui asse-
ruit dictū dominum locūtenentem cōmisisse sibi vices suas in co-
gnoscendo super predictis nec de dicta cōmissione video qd ali-
quid aliud appareat ⁊ cōstat qd sue simplici assertioni nō statur:
itaqȝ si aliter nō apparet de commissione sine dubio gesta per euȝ
ex hoc capite vitiantur:qꝛ cognouit tanq̄ subdelegatus dicti lo-
cūtenentis cū non appareat subdelegatus ⁊ paria sunt non esse ⁊
non apparere.l.duo sunt titij de rebus dubijs.⁊.l.cuȝ res.§.itaqȝ
de leg.j.cum concor.⁊.l.ei qui dicit cum simi.ff.de proba.dato aūt
qd appareret subdelegatus a locūtenēti:nō auteȝ asserit se subde-
legatū a potestate nec pōt vnus delegat⁹ de cā cognoscere quādo
est simplr̄ delegata duobus.c.cām matrimonij.⁊.c.vno delegato-
rum de officio delega.⁊.lxiij.dist.obeūtibus.⁊.l.duo ex tribus.ff.
de re iudica.nec ob.qd ipse erat vicepotestas.qꝛ tanq̄ viceptās ha
bebat iurisditionem ordinariam no delegatam.C.de officio eius
qui vicem alterius gerit.l.subgerente ⁊ notant docto.in.l.⁊ quia.
ff.de iurisdi.om.iudi.prout ēt de vicario not.per Jo.and.⁊ doc.
in.c.tua nobis .extra de officio vicarij.vnde iurisditio ordinaria
potestatis erat deuoluta in viceptātem non autem delegata quā
ipse potestas habebat non ratione sui officij sed fingebatur in ea
parte iurisditione delegantis.l.j.§.qui mandataȝ.ff.de officio ei⁹
cui mand.est iurisdi.⁊.l.⁊ si pretor eo.tit.ideo ex hoc capite videt̄
4 qd eius processus non tenuerit. ¶ †Posset etiam dubitari an di
cti delegati potuissent subdelegare causam cui delegatus regula
riter non subdelegat.l.a iudice.C.de iud.Fallit in delegato princi
pis ⁊ in delegato proconsulis:vt ibi ⁊ in.l.cum pretor.§.j.ff.eod.
titu.proconsules antem equiparantur legatis de latere ⁊ presides
equiparantur legatis non de latere.c.ij.de officio legati.libro.vj
quia satis videtur qd isti qui habent terras in vicariatum a pon-
tifice ⁊ sic pontificem in temporalem superioreȝ recognoscunt cō-
parentur circa hoc presidibus quoruȝ delegati non subdelegant:
qꝛ tamen isti domini temporales solent se gerere tanq̄ princeps ⁊
solent etiam exercere reseruata principi forte non esset tutuȝ niti
hoc fundamento qd dicti delegati non potuerunt subdelegare:
ideo in hoc medio non facio fundamentum:sed precedens me-
dium si de subdelegatione aliter non apparet videt̄ indubitatuȝ
s.qd gesta per dictum vicepotestatem pretextu dicti rescripti non
tenuerint qd ⁊ videtur dicendum ex alio scilicet quia commis-
sio non videtur se extendere ad cognitionem iuris ipsorum sup-
plicantium cum de hoc non fuerit supplicatum:vt ex tenore sup
plicationis euidenter apparet ⁊ huiusmodi delegationes et sim
pliciter facte censeantur odiose tanq̄ derogatiue iurisditiones
ordinarie ⁊ per consequens sint restringende vt per glos.⁊ doc.in
clemen.fi.de offi.ordi.⁊ in.c.j.de rescrip.lib.vj.⁊ per docto.in.c.se-
des.eod.titu.in antiquis.⁊ multofortius videntur restringende
quando derogant ordini iudiciario ⁊ sic exorbitent a iure commu
ni iuxta not.per glos.in.c.fin.de hereticis libro.vj.iuncta regula
que a iure communi exorbitant ⁊ regula que propter necessitatē.
eod.titu.in.vj.⁊.l.ius singulare.⁊.l.quod vero contra de legibus.
5 ¶ †Facto autē hoc fundamento qd gesta per dictum vicepotesta
tem sint nulla restat qd etiā sententia postea lata per vicarium sit
nulla:qꝛ lata non precedentibus actis validis que consequenter
non merentur dici acta arg.l.iiij.§.cōdemnatum.de re.⁊ cle.pa-
storalis.eo.tit.⁊ sn̄ia sine actis est ipso iure nulla.l.prolatam. cum
sua materia.C.de senten.⁊ interlocu.om.iud.vnde sententia dicti
vicarij non potest iustificari seu validari actis gestis per domi-
num vicepotestatem acta autē gesta coram dicto vicario non sunt
trāsmissa:sed solum copia secundi rescripti ⁊ sn̄ia copia itaqȝ alio
nō apparente puto ex hoc capite reddi dictam sn̄iam nullam pro
quo ēt facit qꝛ dictum scōm rescriptum refert se ad supplicationē
⁊ rescriptum factum per illustrem dominationem domini comi-
tis vicepotestati eum in vero nulla cōmissio per dominum comi-
tem appareat facta dicto vicepotestati.Caput auteȝ nullitatis de
ducte:siue principaliter:siuē per appellationem deuoluit negociū
principale prout appellatio ex capite iniquitatis:itaqȝ constito de
nullitate sententie ipse iudex aditus cognoscit de negocio pricipa
li.d.c.exhibita.in fin.⁊ ibi per Jmol.⁊ per Barto.in.d.l.si expres-
sim.⁊ per Jnno.in.d.c.dilecto.⁊ per dominos de rota in decisiōe
ccclxj.que incipit.item fuit dubitatum vtrum appellatur.et per
Archi.Jo.monachi.⁊ Jo.an.in.c.fin.de re iudi.lib.vj.⁊ per La-
pum in sua magna allegatione que incipit appellatio dicens qd
appellatio a sententia nulla deuoluit cognitionem ⁊ decisionem
principalis negocij per iudicem appellationis sub hac forma: qꝛ
si sententia foret nulla vitio actorum substantialium habet ipse co
gnoscere de nouo hoc est a principio ⁊ ex integro omnia fient:sed
si sententiam est vna ex vitio solius sentētie ipse habet eam refor
mare ex primis actis vt in.l.cum querebatur cum ibi notatis.ff.
de regu.iur.⁊ per glo.⁊ docto.in.d.l.si expressim.ſm eundem La-
pum.⁊ per consequens si sententia fuit nulla habet iudex ad quē

cognoscere de iustitia cause principalis non est facienda magna vis an sententia fuerit nulla necne: attento qd etiam si est valida est euidenter iniqua sm acta ad me trāsmissa qz nullatenus probatur de iure ipsorum agentiū: tum qz testes per dictū vicepotestatē examinati fuerunt nulliter examinati: ita qd dicte attestationes sunt nulle sm ea que .s. dixi circa processum agitatū corā dicto vicepotestate pretextu dicti primi rescripti: tū etiā qz si dicte attestationes fuissent rite τ per iudicem cōpetentem recepte: tamen nō probarēt: nam originarius actor τ in hac causa appellatus: videlicet Thomas procurator domine Catherine pretendit bona de quibus agitur pertinere ad dictam dominā Catherinā ea rōne: qz executores testamētarij cuiusdaz domino Nicolelle tradiderint amore dei in totum vel saltē p dimidie dicte domine Catherine τ domine Bartholomee eius sorori bona de quibus agit amore dei, τ sic pretendit titulum ex dicta asserta cōcessione amore dei facta predictis dominabus. Et tamen testes super hoc deponentes nō deponūt nisi de auditu. videlicet Andreas mei Nannes Lancelotti Sanctes Molice τ Antoni⁹ cennis. Omnes em̄ predicti testes interrogati in causa scientie deponunt qd audiuerūt de dicta concessione.

6 †Constat autem qd testi deponenti de auditu non creditur. c. tam literis. in pncipio extra de testibus. τ c. super eo de eo, qui cognouit cōsanguineam vxoris sue. τ .l.ij.§. idē labeo cum sua glo. de aqua pluuia. arcēda. τ capituli inquisitiōis. §. quesiuisti. de accusa. cum similibus. Angelutius autem Lancilotti de castro costacciarij videbatur qd probaret qz interrogat⁹ in cā scientie dixit qz audiuit vidit τ presens fuit: τ tamen primo videtur qd deposuerit de dicta concessione. Sed nihilominus iste testis non magis probat quā alij: qz non est verū qd ipse deposuerit de dicta cōcessione facta per dictos executores dictis dominabus sed solū qd audiuit dici ab angelo cecciole τ arebouccello de costacciario qd dicta concessio fuit facta vnde postea interrogat⁹ in causa scientie dicendo qd audiuit τ presens fuit vt supra dixi non intelligitur qd fuerit presens ipsi concessioni: sed qd fuit presens quādo illi dicebant τ quatenus dicit qd vidit potest referri ad possessionem τ detentationem dictorum Petri τ Nannis de qua supra deposuerat: ratio enim testis intelligitur τ interpretatur sm eius dictum. argu. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interrogatorijs actionib⁹ prout ibi no. Bal. τ in repetitione. l. de quibus circa finem. ff. de. ll. τ Barto. in. l. labeo. §. idem tubero. de sup pel. leg. quod maxime videtur dicendum: quia subdit dictus testis hec verba vt supra. τ sic expresse se refert ad dicta supra. et ipse supra dixerat qd vidit τ presens fuit quo ad possessionem dictorū conuentorum τ quod audiuit quo ad dictam concessionem.

¶ Itaqz constat qd dicti testes nullatenus probant intētionem dictorum agentium. τ hoc medium est in iure clarissimum. Unde partes iudicis sunt in pronunciando male iudicatum τ in absoluendo dictos reos conuentos ab impetitione dicte actricis τ dicti sui procuratoris. Et quia hoc caput. s. partē agentem non fundasse suam intentionem τ propterea conuentos absoluendos esse. l. qui accusare. C. de eden. cū simi. vulgaribus est multum clarū nō insistendum multū super alijs posset etiam adduci qd pbato qd dicta actrix est sub patria po. non pertinet ad eos mouere litem super bonis aduenticijs: sed ad patrem. l. j. C. de bonis mater. non insisto. sed concludo qd res est adeo clara qd pars est etiam in expēsis condemnanda.

¶ Consilium. xij.

1 ¶ Contractus emptionis τ vendi. a contra. locationis τ conductionis quibus distinguatur indicijs.

2 Exgrauatio mercedis emptoribus gabellarū guerre vel incōmodo temporis sicuda estimar a Bart. speculo veritatis. τ nume. 12.

3 Periculi susceptio quādo et quid operetur hoc in loco videbitur τ nu. 4. 5. τ. 6.

7 Emptor dam nuz perpetitur quū a venditore lis mouetur. τ nu. 8. 9. τ. 10.

11 Damno dato excusatur si omnis culpa tollatur.

12 Emptori τ si fortuna imputetur: venditor tamē faueatur emptor re priuetur. τ nu. 13.

In nomine domini nostri Jesu xpi. ¶ Licet diffuse τ egregie discutiat pñtem cōsultationē prestantissimus. U. J. doctor domin⁹ Bar. de Bartholinis pater τ domin⁹ meus. tamen pro presenti clariori

1 decisione. ¶ † Primo inuestigandū duxi an dict⁹ 9ctus cēsend⁹ sit cōtractus emptionis τ venditionis an vero 9ctus locationis τ cōductionis: circa qd est aduertēdū qd Bar. in sua disputatiōe que incipit publican⁹ vult qd ad discernēdū an sit 9ctus locatiōis τ 9ductiōis an vo 9ctus emptionis τ vēditionis dz attēdi an sit vnū preciū semel. s. soluendū: an vo plures annue pstatiōes fieri debeāt ex forma cōuentionis. Nam dicit si hz ex forma 9uētiōis fieri vna solutio erit iudicāda emptio. Si vero solutio venit diuidēda per singulos annos vel mēses erit iudicāda locatio τ conductio. ita dicit velle gl. in. l. j. §. j. ff. de super fi. quam ita declarat in dicta disputatiōe circa decisionez disputatiōis. Et dicit nō curandū qd 9hentes vnde fuerint vbo emptio τ venditio seu emit τ vēdidit τ verbo precio nō verbo mercede: qz solent plerūqz equiuocari τ poni vnum p altero vt lati⁹ ibi probat Bar. nō recēseo gratia breuitatis. τ idē sentit in. l. cotem ferro. §. q maximos quaten⁹ se remittit ad dictam disputationē circa hūc articulum qñ pstatio precij est diuisa. Nec Bar. in dicta disputatiōe facit differentiam an precium annū sit ab initio cōstitutū an vero sit cōuentū pro toto tpe de tanta quātitate pro precio si postea pstatio talis quātitatis est diuisa per singulos annos. τ ita dicit velle glo. in. l. j. C. de iure emphiteotico. Et lz ipse loquatur de annua pstatiōe. tñ eadē est rō in pstatione mēstrua vel bimestrali seu trimestrali τ ipse idē sentit in ver. hoc ēt pz dū pōderat qd oēs. ll. loquētes de locatiōe fundi regulariter loquūtur cum merces annua vel menstrua cōstituitur. idem voluit Pet. de ancha. in consilio. ccccij. sm ordinem informis incipiente pluribus rationibus videtur ibi sequitur dicta Bar. Et ad propositum in. iij. col. sic inquit ad literam. Ad propositum ergo cum in casu nostro ex forma contratus appareat qd solutio precij fieri debet quolibet mense loquendo apparet quod iste contractus est locationis non emptionis. Et tamen ex precedentibus verbis consilij apparet quod fuerat verbum vendidit τ verbum preciuz τ vnica quātitas conuenta. Et circa predicta idē tenet Pet. de perusio in. c. propter sterilitatem extra de locato. sequendo dicta Barto. in dicta disputatione publicanus: prout refert Jmol. in. d. c. propter sterilitatem in penul. charta Paul. de cast. etiam in. d. §. qui maximos se remittit ad dictam disputationem. Et etiam specifice facit dictam differentiā an sit prestatio annua an vero sit vnicum precium semel prestandum. Et secūdū istam theoricam contractus iste de quo agitur est iudicandus locatio τ conductio ex quo lz in puncto non dicat tñ presupponit qd pstatio vniformis sit quolibet bimestri. ¶ Et insuper cōcludit Bar. in dicta disputatiōe qd quādo prestatio precij diuidit in plures annuas vel mēstruas prestationes dato qd esset emptio τ venditio nihilominus esset idē rñdendū qd probat per plura media vt per eum ibi in ver. posito tamē qd tanqz iudeus nolēs a vbis recedere τ c. quē sequit Pe. de perusio in. d. c. propter sterilitatem vt ibi refert Jmo. vbi. s. Et pro hoc etiā optime facit qd inquit bal. in. l. sed. C. locati. vbi in. iij. col. ver. v. quero dicit qd si vendunt fructus futuri fit remissio prout in locatione τ conductione. Nā sm eum equiparati in legis rōne equiparant in legis beneficio. l. j. §. si quis seruū. ff. depositi. τ noīs differētia nō mutat substātiā de prescriptis verbis. l. insulā scdm eū.

2 †Et scdm dictas theoricas tātorū doctorū maxime Bartoli qui fuit speculū veritatis in iure nostro deberet fieri exgrauatio mercedis p bimestribus quibus fuit tanta paucitas obuentū dicte gabelle qd ascribendū esset sterilitati. Et hoc presupposito qd nō obstet vis verborū quibus late suscipitur periculum p ipsos publicanos de quibus verbis in fin. immediate subijciet. Jtē premittēdum duxi qd tpe dicti cōtractus erat ita ingēte vniuersa italia Et ita steterat p plures annos.

3 ¶ †Susceptio autem periculi potest operari hoc casu qd lz commoditas pertinere soleat ad conductorem sine periculo casuum fortuitorū qui spectant ad locatorem ratione saltem remissionis faciende ratione sterilitatis: vt. l. ex conducto. in princip. τ. §. si vi. τ. l. si vno. §. cum quidam. τ. l. si merces. §. vis maior. τ. l. habitatores. ff. locati. τ. d. c. ppter sterilitatem. τ no. Bal. in. l. si ea. l. ij. colū. C. de vsuris. Tamen hoc casu censeatur prouisum circa istos casus fortuitos qui non causantur ab ipso venditore.

4 ¶ †Et scdm hoc non obstat theorica Bar. Ang. τ sequaciū in. l. sed τ si quis. §. quesitū. ff. si qs cautio. volentium qd susceptio periculi operetur semper aliquid tamē id qd est proximum ei qd ex natura contractus spectabat ad ipsum suscipientē periculum: potest etiam dici qd licet dicta susceptio periculi τ casuum fortuitorum sit generalis tñ trahatur ad casus fortuitos solitos non ad casus penitus insolitos qui vt ita dixerim in mille annis semel non contingeret. iste est text. secundū vnum intellectum in. l. fistulas. §. frumenta. ff. de contrahen. emp. ita illum tex. allegat Bar. in. l. seyo. §. medico. ff. de annu. lega. τ in. d. l. sed τ si quis. §. quesitum τ dictum intellectum ad illum tex. tāgit etiam Bar. in. d. §. frumenta. licet ibi ponat etiam alium intellectum ad illum tex. s. qd qui se obligat ad casus fortuitos tenetur ad insolita τ inconsueta quasi consueta non ascribantur casui fortuito τ Bal. τ Ludo. in. d. §. quesitum. referunt ita per tex. d. §. frumenta dicere Bar. in. d. §. quesitum. τ ad hoc illum tex. vt singularem allegat Ange. in. d. §. quesitum τ etiam Rapha. ibi τ re vera iste intellectus videtur magis conformis illi litere tamē vtraqz lec. est in se vera τ pro prima adducitur tex. in. d. §. medico. put τ vult

5 Ponta. in. d. §. quesitum. ¶ †Profecto ista guerra videtur posse applicari ad huiusmodi casum insolitum attenta origine τ causa ex qua mouetur summus pontifex. nam qd florentini suspenderint de facto. lz forte nō immeritū archiepiscopum in habitu existentem sine alia cause cognitione τ reuerendissimum dominum Cardinalem nepotem sanctissimi dñi nostri insontem quasi in carcere detentum diu tenuerint spretis oratoribus sedis apostolice

hec qu idem

hec quidē vere possunt ascribi casib⁹ insolitis qui in mille annis
semel nō acciderent: ⁊ ita etiam qđ summ⁹ pontifex dum pacata
esset Italia tempore.s.dicti cōtractus ⁊ turcus tanq̄ rugiens in
faucibus italie existeret ⁊ moueret bellū ꝑpter qđ tota fere italia
cōmoueref sil'r casui fortuito penitus insolito ascribēdum videt.
Nec credenduz qđ sine maxima ⁊ intolerabili causa mota fuerit
mens sue sanctitatis que quidem nullo pacto cogitāda erant tpe
dicti contractus.⁊ ideo ad hūc casum penitus insolitum nō traha
tur dicta generalis susceptio periculi ꝰm theoricam Bartholi in
locis preallegatis.⁊ licet in illa susceptione periculi fiat mētio de
casibus p̄uisis ⁊ non preuisis tñ ⁊ inter nō preuisos pñt esse mul-
ti qui non sunt ita preter oēm spēm ⁊ verisimilitudinem. Potuis
set eñ ꝯtingere aliq̄s casus nō preuisis ab ipsis ꝯhētibus. Qui ta
men a viro diligētiori potuisset preuideri. Et etiam talis quia
6 diligentissimo non fuisset vnq̄ preuisus. ¶ † Prout al's in simili
circa materiam aut.ex cā.C.de liberis preteritis in illo articulo an
cōseruenf legata testamēto nullo preteritione posthumi fit a ple-
risq̄ differentia vtrum haberet vxorem sterilem: ita qđ nulla esset
spes habēdi filium. An vero al's nō cogitauerit de posthumo: ꝑut
sumif ex dictis Bald.in.l.filio preterito de iniusto testō.⁊ in.l.ti-
tius.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ alias in terminis.l.si societatem.§.arbi
trorum.ff.pro socio.⁊.c.quintauallis de iureiurādo.⁊.l.si quis cū
aliter de verborum obligatio.fit differētia per modernos inter le
sionem enormem enormiorem ⁊ enormissimam de qua ēt per do.
Ant.⁊ Imo.in.c.cū cōtingat eo.titu. Ita etiaz inter incōsuetos
vel non preuisos possunt dari diuersi gradus. Casus eñ fortuiti
omnes possunt dici casus insoliti vt est text.in.d.§.frumenta ꝰm
vnam lec.tñ aliqui sunt magis insoliti ⁊ aliqui in superlatiuo gra
du insoliti et de istis saltem qui in suplatiuo gradu sunt insoliti
intelligebatur Barto. quod non veniant in susceptione casuum
fortuitorum. Et huic membro potest applicari casus noster qui
s.non fuisset verisimiliter cogitatus nec in specie nec in genere at-
tētis circūstātijs prenarratis. Et cle.sanctissimi dñi nostri. Mul-
ti autem sunt casus insoliti qui lz forte non fuissent preuisi in spe-
cie poterāt preuideri ⁊ sciri in genere prout de ista scientia et preui
dentia in genere est bonus tex.in.l.qui iure militari.ff.de militari
test.⁊ habef in.l.tres fratres.ff.de pactis.⁊ in.l.sub pretextu spe-
cierum.C.de trāsac.⁊ ibi Bar.⁊ per eundem in.l.aurelio.§.gaius
de li.leg.⁊ Ang.⁊ Pau.de ca.in.d.aut.ex causa ⁊ Ange.in.l.filio
preterito.ff.de iniusto testamento dū loquunf de preteritiōe igno
rāter facta ⁊ ad istos pōt trahi illa clausula. Sunt etiā alij casus
improuisi ⁊ in specie ⁊ in genere hac est de q̄bus nō fuisset verisil'r
cogitatū in spē nec in genere ⁊ ad istos nō trahaf hmōi susceptio
periculi ⁊ casuū fortuitoꝝ: ⁊ ita ꝓcedat qđ voluit Bar.in.d.§.me
dico ⁊ in.d.§.quesitum per.d.§.frumenta ꝰm vnā lec.⁊ saltem nō
veniat iste casus: quia guerra mota est per ipsum venditorem ⁊ a
vēditore emanarūt litere de quibus in pūcto ⁊ ipsa guerra ⁊ pre
narrate lr̄e fuerūt cā ꝑtensi intolerabilis dāni ductoꝝ emptoꝝ seu
7 conductorū dicte gabelle. ¶ † Et qñ emptores vel cōductores pa-
tiunf dānum propter guerram motā per ipsum vēditorē tenetur
vēditor ad id qđ emptor precepisset tpe pacis prout dicit bal.in
l.si ea lege col.fi.C.de vsuris.idez si moueaf a suis inimicis innuit
ibi Bald.⁊ videtur tex.in.l.si merces.§.culpe.ff.locati.⁊ ibi idem
notant specifice Bar. Bald.⁊ Pau.de cast.dicentes post glo.ibi
qđ procedit siue inimicitia seu guerra causetur sui culpa siue sine
culpa dicentes hoc esse notabile.⁊ idem voluit Barto.in.l.cotem
ferro.§.qui maximos de publi.dicens qđ nō curat siue guerra mo
ueaf iuste siue iniuste qđ ⁊ formaliter etiam dicit Bart.in dicta di
sputatione incipiēte publicanus col.antepenul.⁊ loquitur Bar.
etiam quādo esset vnicum precium: ita qđ esset certum qđ nō esset
locatio sed venditio.⁊ idem voluit sequendo Bart. Pe.de anch.
in consilio.ccccxv.incipiente viso instrumento.⁊ idem vult Bal.
in.d.l.si ea lege si venditor vel locator potest remouere guerram ⁊
non remouetur.l.si fundus.ff.locati cum itaq̄ papa potuerit re-
mouere guerrā ⁊ nō remouerit. Quinimmo guerrā intulerit ex q̄
causatur qđ gabella fuerit intolerabili damno affecta. Et ꝑpter
literas prefatas videf qđ dicti publicani cum fuerint lesi facto pa
8 peueniant restaurandi saltem in exgrauatione mercedis. ¶ † Nec
curef qđ iuste mouerit bellum florētinis ꝑut est presumendum in
principe ar.eorum que notant doc.in.c.que in ecclesiarum de con
sti.ex quo docto.volunt qđ etiam si ab inimicis moueatur guerra
iniusta: ita qđ venditor se defendat licet defensi omni iure sit iustis
sima nihilominus venditor teneaf multofortius si moueatur guer
ra per ipsum venditorem. Quantuncunq̄ guerra fuerit licita: tñ
9 imputatur ei qui guerram mouit. ¶ † Facit optime qđ habetur
in.l.nam seruius in prin.ff.de neg.ge.vbi notat Bal.qđ si iniuria
sit mihi propter te repeto a te ⁊ Bar.ibi notat qđ si fit mihi iniu-
ria propter factum meum ad id ordinatum debes mihi resarcire
damnum ⁊ loquitur ibi etiam in facto non reprobato ⁊ videtur
posse dici qđ licet absolute loquendo cesset culpa tamen quo ad
10 emptorem habeatur pro culpa. ¶ † Prout in simili dicerem⁹ hoc
casu ponamus qđ vni nobili auferref vnum castrum vel vna ciui-
tas ipse habet gentes per quas in ipso instanti potest recuperare
⁊ si supersederet secus esset ducit gentes suas per fundum titij et
illi dat dānū in.x.⁊ non potest de facili alibi transire.⁊ si voluisset
euitare illud damnum titij verisimiliter amisisset suam ciuitatem
que valebat centum milia ꝑfecto ille nobilis fecit id quod quili-
bet prudentissimus ⁊ diligentissimus fecisset. Quia non curasset
paruū damnum titij pro euitando maximo dāno suo: ideo facien
do id qđ quilibet diligentissimus ⁊ prudentissimus fecisset est se-
motus ab omni culpa iuxta theoricā bar.⁊ aliorum in.l.qđ nerua.
ff.depositi.⁊ tamen nemo dixerit vt arbitror euz non teneri ad re
sarciendum damnū predictum per ipsum datum titio: q̄r licet ha
bito respectu ad causam qua motus fuit nō videaf in culpa tñ re-
spectu titij dādo sibi dānū ⁊ in se illud dare damnum vr̄ ascribi de
11 bere culpe. ¶ † Et iniquissimum esset illum nō teneri de dāno da
to licet de dāno dato quis nō teneaf cessante omni culpa.l.in lege
aq̄lia leuissima ad.l.aquil.⁊ aliquādo etiam ex culpa nō teneatur.
l.si cuius.§.deniq̄.ff.de vsufru. Ita dicamus in ꝓposito lz vendi
tor vel locator non teneantur nisi de culpa ⁊ absolute loquēdo nō
sit in culpa qui ab illicito bello vel inimico se defendit: ⁊ etiam si
iuste mouet bellum. Tamen si ex hoc facto emptor vel conductor
damnificatur respectu emptoris ⁊ cōductoris censeatur ipse vēdi
tor vel locator in culpa. Et ista sit ratio.d.§.culpe.⁊ que ibi tradūt
doct. Prout etiam in terminis glo.⁊ docto.in.d.l.nam seruius.
licet captus a latrūculis ⁊ dimissus bene faciat non reuerti quan
tuncunq̄ promiserit prout dicit ibi Ange. Tamē q̄r ex illo facto
suo alij carcerati fuerūt damnificati ⁊ factū suum: licet iustuz erat
ad illud ordinatū quo ad illos ei imputaf illud factum suū prout
ibi notabiliter habef. Cum itaq̄ guerra quātūcūq̄ iusta ⁊ illi li-
tere destinate vt florētini retinerenf essent ordinate ad hoc dānum
publicanorū: q̄r quilibet potuisset dānum huiusmodi imaginere
dato qđ pontifex mouendo guerram ꝑpter maius suū vel ecclesie
interesse fuerit immunis ab oī culpa: ꝑut ⁊ credēdū ⁊ ꝓsupponen
dū est. Tñ respectu istoꝝ qui ab eo cām habēt indicādus est acsi
fuisset in culpa. ¶ Facit ēt.l.si vina.§.si in aduersione de ꝑicu.⁊ cō
mo.rei vēdite.vbi lz emptor suscipiat in se periculū: tñ tenetur ad
custodiā vt ibi est tex.ꝰm vnā lecturā ⁊ pōt ea esse rō quasi sit lata
culpa nō curare qđ emptor quātū in se est nō patiatur dānum in
re empta. Licet ille tex.alia patiaf lect.⁊ alia rō possit assignari in
12 illo tex. † Qualitercūq̄ aūt itelligatur ille tex.facit qđ lz casus for
tuiti ꝑtineāt ad emptorē: tñ vēditor hz curare quanto in eo est ne
emptor in re empta careat. Et ideo dz a clementia sue sanctitatis
dānum resarciri seu exgrauatio mercedis fieri: prout tangit ꝑm⁹
cōsulēs nec obstat id qđ dr̄ de aduentu gētium ecclesie: q̄r vltra rñ
sionem datā per dñm ꝯsulētē: pōt dici qđ dicti emptores forte nō
curauerunt suscipere in se ꝑiculum aduētus gētiū armigeroꝝ. S.
D.N.vel cōis tudertini: q̄r nō putabāt verisil'r eis afferre magnū
damnum. Et generalis cl'a non videf ad maiora expressis referri:
arg.c.sedes de rescriptis ⁊ clemē.ij.de ꝓcuratoribus ⁊ facit.l.fi.§.
cui dulcia de vino tritico ⁊ oleo legato. Ita notatur in.d.§.quesi-
tum per Gul. Bar. Bald. Ang. Ricciar.⁊ Bart.de Saly.⁊ com
13 muniter omnes. ¶ † Ideo cuz guerra cū maximo apparatu sit lō-
ge grauior casus quā simplex aduent⁹ gentiū: ac ēt quā caualcata
vel etiā trāsitus alicuius hostis seu exercitus. Dato sine p̄iudicio
qđ intelligaf de caualcata vel exercitu ecclesie: merito dicta genera
lis cl'a nō trahaf ad istū casum lōge maiorē ⁊ longe magis insoli
tū ⁊ qui erat nō verisil'r cogitādus nec in specie nec in genere ꝑ su
pradicta. Posset ēt dici qđ p̄dicta v̄ba per hoste o caualcata nō de
terminenf ꝑ sequentia verba de nostro signore o del cōmuno de to
di. Sed referūt dicta vltima verba de nr̄o signore solū ad ꝑxima
ad q̄ vt recte intuēti pz est magis ꝯgrua relatio: q̄r nō solet dici la
caualcata del tale. Sz la caualcata fcā del tale. Et v̄ba ꝯctuū solēt
interpretari cōtra stipulantē seu euz q ex cōtractu vult niti.l.q̄cq̄d
astringēde.§.j.de verb.ob.⁊.l.veterib⁹ de pac.⁊ labeo de cōtrahē.
emp. Concludo itaq̄ vna cū dño cōsulēte qđ dictis emptorib⁹ seu
conductoribus dz fieri restauratio damni seu exgrauatio merce
dis vel precij ꝰm iam dicta. Laus deo.

¶ Consilium.xiij.

1 ☞ Diuisio ad instantiā partis debetur qđ res pluribus cōmu
nis altero nolente stare in communione ad diuisionē deuenitur.
2 Conuentio non validatur si tempore non limitetur.
3 Pactum qđ claustrum remaneat indiuisuz an tollat petitionem
diuisionis claustri.⁊ nu.5.et.9.
4 Insinuatio requiritur vt donatio validetur.
6 Pactum dū de se infirmatur adiecto iuramento roboratur.
7 Insinuatio inducitur ne fraudes committantur.
8 Fideiussoris datio in dote inanis putaf.iuramento tñ vallata fir
matur ne inter coniuges perfidia nascatur.
10 Indefinita si equipolleat vniuersali non semper est veridica.

N nomine domini nostri
1 Iesu xp̄i. ¶ † Videtur in presenti cōsultatione prima
facie dicendum qđ dictum claustrum debeat ad instan

tiam alterius partis diuidi quia hoc est regulare quod res inter
plures cõis altero noléte stare in cõione dz ad diuisionẽ deueniri
qr nemo inuit⁹ cogit in cõione detineri.l.in cõione.C.cõi diuidũ-
do.hic est qd si alter nõ vult rẽ cõem diuidere dat͂ ꝯ eũ iudiciũ cõi
diuidũdo vt titulo cõi diuidũdo.ff.⁊.C.quasi per totũ:nec vr̃ ob-
stare ꝯctus initus inter dictas partes de quo in themate in quo
quidẽ ꝯctu disponit qd dictũ claustrũ debeat remanere cõe pro in
diuiso:nam ad hoc rñdetur duob⁹ modis vno mõ qd verba dicti
ꝯctus nõ videnť artare qd dictum claustrũ nõ debeat diuidi.sed
qd lz domus diuidanť tñ dictũ claustrũ remaneat indiuisum hoc
est qd per illã diuisionẽ domoꝝ nõ cẽseať diuisum ẽt claustrũ quasi
claustrũ accedat domib⁹:ita qd qlibet censeať habere partẽ clau-
stri a latere suaꝝ domoꝝ.arg.l.arbor in pñ.ff.cõi diuidũdo.⁊.l.ꝑ
regione.ff.de acqui.re.do.⁊.l.adeo.§.insula.⁊.§.quid si toto.ff.
eod.titu.⁊ insti.de re.diui.§.at insula in flumine.⁊.§.quod si nã-
li.vnde vba dicti ꝯctus quatenus dicunt qd dictũ claustrũ rema
neat ⁊ remanere debeat ⁊ intelligať pro indiuiso intelligi põt qd
tũc remaneat pro indiuiso nõ obstãte dicta diuisione domoꝝ non
aũt qd in futurũ debeat stare indiuisum ẽt altera parte inuita:qr
2 verba non videntur ad id artare necessario.¶†Et maxime quia
etiã si ad id verba artarẽt nõ videť qd dicta ꝯuẽtio artaret ad non
diuidendũ:nam non valet ꝯuẽtio sine tpis limitatione facta qd
qs non discedat a cõione:⁊ sic res remaneat oĩno pro indiuidua:
vt est expressum in.l.in hoc iudiciũ.§.si cõueniat.ff.cõi diuidũdo. et
facit.l.si cõuenerit.ff.ꝓ socio.⁊ põt ea esse rõ:qr mã communionis
solet discordias excitare etiã inter coniunctos.l.cum pater.§.dul
cissimis.ff.de le.ij.⁊.l.ij.C.qñ ⁊ qbus quarta pars debetur li.x.Da-
to igitur ꝙ fuisset expresse conuentũ qd dictum claustrũ non diui-
deretur ex quo non est statutũ certũ tps in ipsa cõuentione non vi-
deretur ꝙ dicta ꝯuentio releuaret nec impediret diuisionẽ ꝑ ꝑdi-
cta maxime ꝑ dictũ.§.si conueniat.Et ex hoc sumiť scda rñsio quã-
tofortius hoc dicendũ est in terminis nostris in qbus nihil vr̃ dici
de diuisione non facieda:nec videnť ita interpretãda vt ꝯuẽtio nõ
teneat.l.quotiẽs in stip.de vb.obli.⁊.ff.de rebus dubijs.l.quotiẽs
in actionibus cũ si.⁊ etiã verba conuentionũ in dubio interpretanť
ꝯ eũ qui ex conuentione nititť notãt glo.Bar.⁊ doc.in.l.veteribus
ff.de pac.facit.l.labeo.⁊.l.si in emptione.in prin.ff.de contrahẽda
3 emptione.⁊.l.quicquid astringende.§.j.ff.de verb.obli.¶†His tñ
non ob.ꝯtrarium puto de iure respondendũ scz ꝙ dictũ claustrum
non debeat diuidi altera pte inuita:primo ex natura rei ꝑ text.in
d.l.arbor.§.de vestibulo vbi vestibulum qd est inter duas domos ⁊
sic cõe duarũ edium non dz inuito altero dño diuidi:vt est ibi ex-
pressum ⁊ pari ratione idem vr̃ dicẽdũ in claustro qd est cõe dictis
domibus:⁊ maxime cũ per dictũ claustrum habeat introitus ad di
ctas domos seu ad alterã ipsarum vt deprehendiť ex themate.⁊ sic
in isto claustro vr̃ militare ratio dicti.§.de vestibulo ibi si alias adi
tum non habeat.Et si intelligať ꝙ per illa verba restringãtur oĩa
precedentia in illo.§.lz putarem magis de mẽte illius litere ꝙ illa
verba si alias aditum non habeat referãtur ad proxime ꝑcedentia
dum dr ꝙ interdũ habeat necesse facere precium totarũ ediuz:non
aũt restringat dictũ positum in prin.illius.§.⁊ sic sit sensus ꝙ vesti
bulum binarũ ediũ regulariter non diuidať inuito altero dño eo
qr si diuidereť posset qñqz contingere qd quis per indirectũ cõpel-
lereť vendere suas domos prout hoc contingeret si al's ad suas do
mos aditũ non haberet dictũ ergo poniť generalr̃ ne qñqz contin-
gat illud inconueniens pz qr dictio interdũ non denotat regulã sed
casum specialẽ ⁊ sic regulã in ꝯtrariũ ꝑut notant Saly.⁊ Rapha.
in.l.interdũ.ff.de condi.indebiti.per tex.ibi ⁊ in.l.interdum.ff. de
verbo.signi.⁊ Bal.in lec.perusina in.l.legitima.ff.de pac.⁊ raph.
⁊ Pau.de cast.ibi ⁊ Saly.in.l.admonendi in princi.ff.de iureiur.
que dictio ponitur in ratione dicti.§.de vestibulo ⁊ tñ premittitur
dictũ generale sic ⁊ al's dictũ est generalius rõne vt in.l.ꝓspexit.ff.
qui ⁊ a quibus.⁊ videmus al's ꝙ ne fraudes fieri contingãt requi
ritur magnus numerus testium in testamẽtis seu in vlti.volunta-
tibus.l.hac consultissima.in fi.C.qui testa.fa.pos.⁊.l.fi.C.de fideic.
⁊ tñ lz constaret cessare omnem fraudẽ tñ actus sine sufficienti nu-
4 mero testium celebratus non valeret.¶†Itẽ alias insinuationes
reqrunť in magnis donationib⁹ ne fraudes adhibeanť.l.data.C.
de donationib⁹ ⁊ tñ licet presupponereť fraudem cessare in aliqua
donatione excedente legitimã metam in qua cessaret insinuatio
donatio ipsa censereť inualida qr.l.generaliter prouidet qd tales
donationes insinuenť.l.sancimus.C.de dona.cum si.simile etiã vi-
demus in.c.fi.extra de priuilegijs.vbi dať gñalr̃ vna interpreta-
tio priuilegijs:qr alias non vnqͣ ꝯtingeret simile priuilegiũ pl⁹
dispẽdij quã vtilitatis afferre:⁊ tñ si aliquod priuilegium in illis
terminis ẽt alias interpretatum afferret plus vtilitatis quã dispẽ
dij nihilominus illud priuilegiũ illam interpretationem de qua
in.d.c.ad qd etiam alia similia adduci possent que gratia breui-
5 tatis omitto.¶†Scdo alia rõne videť qd dicta diuisio peti non
possit:qr ita vr̃ inter ptes fuisse ꝯuentũ cũ simplr̃ inter ptes ꝯuene
rit qd dictũ claustrum ⁊ cisterna remaneant ⁊ remanere debeant
pro indiuisis inter dictas partes que verba respiciunt tempus fu
turũ ⁊ indefinite loquuntur ⁊ consequenter indefinite disponunt
quod in futurũ debeant esse indiuisa cuius ꝯtrarium foret si post
illum cõtractum potuisset peti diuisio ꝑut prius:nõ eñ verifica-
renť illa verba qd debeãt remanere indiuisa quia verbum debeat
solet importare necessitatem cle.dispendiosã ⁊ ibi gl.de iudicijs.
⁊ glo.in verbo debeant.in cle.ff.ij.de statu mona.⁊ in.l.solet.ff.de
offi.presidis qd ⁊ demonstrat illa dictio ex nunc per quam datur
intelligi qd ab illo contractu imposterũ deberent remanere pro
indiuisis ⁊ a contrario sensu innuitur quod aliud erat ante illum
contractum:⁊ tamen etiam ante steterant communia pro indiui
sis vt ergo sit differentia inter tẽpus post contractum ⁊ anterius
opz dicere qd pro tempore posteriori cõmunio pro indiuiso sit ne
cessaria vbi antea fuerat voluntaria:constat eñ qd etiã in contra
ctibus locum habet argu.a contrario sensu.l.inter socerum.§.cũ
inter.ff.de pact.dotalibus.⁊.l.eum qui ita.§.qui ita.ff.de verbo.
6 obli.¶†Nec ob.d.l.in hoc iudicium.§.si cõueniat.in contrariũ
adducto qr videť dicendum lz alias dictum pactum nõ valeret ta
men firmetur iuramento apposito in.d.contractu quia constat
qd istud pactum ⁊ consequenter iuramentũ super eius obseruan
tia interpositum põt seruari sine dispendio salutis eterne ergo sit
seruandum ⁊ subsequenter validet pactum alias inualidum per
regulam.c.cum cõtingat de iureiuran.⁊.c.quãuis.de pac.in.vj.⁊
c.licet mulieres.de iureiur.lib.vj.⁊ quod habetur in auten.sacra
menta pu.C.si aduersus ven.⁊ per bar.in.l.si quis pro eod.ff.de fi-
deiu.vbi bar.concludit ⁊ doc.sequuntur eius theoricam quod qñ
contractus a iure vitiatur ꝑpter varias vtilitates subditorũ con
tractus firmentur iuramento.Et idẽ tenent doct.in iuribus pre-
allegatis ex quo inter alia infertur qd licet de iure donatio non in-
sinuata non teneat.d.l.sancimus.⁊.d.l.data.⁊.l.donatio.eod.tit.
adeo qd non potest huiusmodi solẽnitati insinuationis renuncia
ri prout voluit Simon vicen.in.d.l.sancimus.⁊ Jaco.de bel.in
quadam sua disputatione prout eos refert ⁊ sequitur Jo.and.in
additionibus speculi in titulo de instrumentorum edictione.§.
porro in vltima additione quod ⁊ tenuit bart.in.l.modestin⁹.ff.
de do.⁊ Bald.in.l.illud.C.de sac.san.eccle.⁊ Saly.in.l.antepe.C.
7 de don.⁊ Imol.in.d.c.cum contingat.in antepe.charta.¶†Ea
ratione qr insinuatio videť inducta ne fraudes fiant potiusqͣ fa-
uore donantium.d.l.data.tamen Jo.an.in.d.additione tz qd do
natio nõ insinuata fouetur iuramento ꝑ id qd habeť in.d.c.cum
contingat.⁊ in.d.c.quãuis.⁊ in.d.autẽ.sacramenta puberum.et
qr donatio non insinuata nõ est ex toto ꝓhibita qr intra certam
summã tenet.d.l.sancimus.⁊ nõ hz perpetuã cãm ꝓhibitionis.d.
l.antepenultima de do.ſm eũ qd ⁊ firmat Imo.in.d.antepenulti-
ma charta.⁊ idẽ tenet in.c.fi.de dona.⁊ etiam Panor.in eo.c.cum
contingat ea rõne qr.l.ciuilis nõ presumit firmiter dolũ sed indu-
cit illã dispositionẽ vt euiteť fraus q̃ posset interuenire sine insinua
tione.d.l.data ſm eũ.⁊ sic lz sit supecta donatio facta sine insinua-
tione ⁊ insinuatio sit inducta ne fraudes fiant nõ tamen ex hoc tol-
litur virtus iuramenti vt deprehenditur ex eorum dictis ⁊ per no.
8 per gl.in.c.si vero de iureiur.⁊ in.d.c.quãuis.¶†Hinc etiam dicit
Imo.in.d.c.cum contingat in.xlviij.charta.cõcludit qd licet non
valeat datio fideiussoris in dote.C.ne fideiussores dotiũ dentur in
rubro ⁊ nigro:tñ videť iuramento lz non ꝓhibitiua censeať esse ne
oriatur ꝑfidia inter coniuges.l.ij.eo.ti.qr ſm Imo.non dicit ibi ꝙ
semper ⁊ directe deť cã perfidie sz interdũ ⁊ occasionaliter qd non
attendiť ad impediendũ virtutẽ iuramenti ꝑ not.per glo.in.d.c.si
vero ⁊ Jo.and.in.d.c.quãuis ſm eũ.hinc etiã dicimus ꝙ lz dona-
tio inter virũ ⁊ vxo.non teneat inter cetera ea rõne ne faciat cessa-
re studiũ alimentandi vt colligitur ex tex.l.ij.in prin.de dona.inter
virũ.tamen firmať iuramẽto ⁊ rñdetur ad dictã rationem:qr illud
non semp ⁊ directe sed interdũ ⁊ occasionaliter induciť:ideo non
attendiť per no.in dictis iuribus ꝑut rñdet Fed.de senis in consil.
cel.alias.cxxxij.prout ⁊ eum refert ⁊ sequiť in.d.c.cum contingat.
9 ¶†Ita ⁊ in proposito nostro lz pactum qd res non diuidatur sed
remaneat cõis de iure vitietur forte ne prebeat cãm discordie:tamẽ
tale pactũ firmetur iuramẽto:qr nõ semper cõio causat discordiã.
Sed interdum ⁊ occasionaliter:ideo talis occasio remota non im-
pediat virtutẽ iuramenti que est quod firmet contractũ a iure re-
probatum per no.in.d.c.si vero ⁊ in.c.quãuis.⁊ prout supra ꝑri-
me dictum est post Fede.⁊ Imo.⁊ post Jo.an.panormitanus.Et
maxime quia huiusmodi pactum non est ex toto ꝓhibitum seu de
iure vitiosum:quia pactum temporale tenet vt in eodem.§.si con-
ueniat.⁊.d.l.si conuenerit.item non habet perpetuã causam ꝓhi-
bitionis per.d.§.de vestibulo.ideo militãt rõnes.s.adducte ꝑ Jo.
and.circa donationẽ non insinuatã qd ⁊ suadet ratio qr si non cu-
ratur dicta rõne discordia oriať ꝑpter eam rationẽ ne quis cogať
vendere suam domum fortius non dz considerari ne quis veniat
contra iuramentum.⁊ potissime cum dato ꝙ quãtũcunqz pactum
valeat nihilominus si discordia emanaret propter culpam vnius
partis posset alius ad diuisionem prouocare prout contingit quã-
do conuenit ad tempus ne res seu societas diuidatur qd tale pa-
ctum interpretatur nisi socius sit ita iniuriosus:aut quia non ex-
pediat

10 pediat eum pati:vt probat text.in.d.l.si conuenerit.¶†Posset etiam pōderari quod nō fuit conuentum qđ omnino seu semper res pmaneret indiuisa put loquit.d.§.si cõueniat.sed simplr ꝛ indefinite nec semper indefinita egpollet vꝫ.l.iulian⁹ de.le.iij.cum ibi notatis ꝛ per glo.notabilem in.c.vt circa de electione lib.vj.et ideo si iuramentū non validaret hmōi pactum qñ fuisset expssum quod nūq̄ diuideret nihilomin⁹ q2 iuramentum hꝫ virtutē clausule si non valeat qđ ago vt ago valeat vt valere potest.l.cum pr. §.filijs matrē de le.ij.operetur tale iuramentū qđ nō cēseat pactū perpetuū ꝫ tpale:ꝛ sic arbitrio boni viri ar.l.j.ff.de iu.deli.ꝛ.c.de causis de offi.de le.ꝛ.l.cū post.§.gener.de iu.dot.arguēdo de re ad tps qđ licet.l.qđ in herede.§.q2 diximus.ff.de militari testō precedens tamen responsio magis placet.Nec ob.id qđ in contrarium dicebatur qđ verba dicti contractus non videbantur artare ad impediendā diuisionem q2 rñdetur qđ immo artant per dicta s. vbi fuerunt ponderata verba contractus pro fundanda hac parte non repeto. Laus deo.

¶Consilium.xiiij.

1 ¶Statuto stāte qđ non appelletur si due sñie conformētur:an conformes censeantur si pma sup principali negocio altera super appellatiōe feratur.ꝛ nu.4.ꝛ.5.
2 Jus exorbitās debes restringere ēt si verba oporteat impropriare.
3 Sententia que sit interlocutoria ꝛ que diffinitiua.
6 Sententia iuris erroris dr inclusiua si causa propter quā fertur inueniatur erronea.
7 Appellatio a sententia nulla ad iudicem appellationis affert cognitionem negocij principalis.
8 Beneficium inuentarij in executione sententie obijcitur:si Bart. fides detur.
9 Prelegatum heredi factum quando censeatur inualidum.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi.¶†In hac cōsultatione primo est vidēdū que sint partes iudicis aditi super cā appellatiōis vltimo loco interposite a sñia qua fuit pnūciatū appellationē nullaꝫ q2 late erāt due sñie cōformes:si eñ pnūciabitur potuisse appellari ꝛ appellationē primā nō fuisse desertā:ꝛ per q̄ns primā sñiam nō transiuisse.in rē iudicatā restabit in q̄ntiā qđ in cā appellationis interposite ab ipsa prima sñia diffinitiua poterūt opponi exceptiōes ēt peremptorie opposite ꝛ nō opposite in pria instātia et ēt fieri potuerūt pbatiōes impugnatiue pme sñie diffinitiue quia nō pbatū pbabo ꝛ nō deductū deducā in cā appellatiōis.l.p hac ꝛ ibi per glo.ꝛ doct.C.de tempo.appel.ꝛ.c.fraternitatis.extra.de testi.ꝛ.l.eos.§.si qs autem.C.de ap.ꝛ cle.testib⁹ de testi.sinautem prima sententiā transiuisset in rem indicatā non posset amplius opponi exceptio perimēs sñiam.l.ad perēptorias.C.sñias rescin. non pos.ideo tūc esset vidēdū an exceptio inuētarij impugnaret sñiam:ꝛ q̄nter an possit opponi ad impediendū executionē sñie vꝫ itaq̄ pma facie dicendū qđ ptes iudicis pdicti sint in pnūciādo male appellatū ꝛ bñ iudicatū:naꝫ ex quo fuit in scđa sñia pronūciatū apppellationē desertā ꝛ primā sñiam mandare debere executioni vꝫ scđa sñia q̄formis prime.nā in effectu per scđam sñiam confirmatur prima maxime ex quo pronunciatur primam sñiam mandandā executioni:vtraq̄ eñ sñia est lata p eadē pte ꝛ vtraq̄ tēdit ad eundē finē:non eñ ferꝫ sñia nisi ad finē vt mandeꝫ executioni:itaq̄ prima tēdit ad finem executiōis ipsius sñie ꝛ scđa sñia slr respicit executionē ipsius pme sententie.iō ex quo tēdūt in eundē rei finē satis videnꝫ conformes argu.l.q sententiā.C.de penis. ¶Tamē his nō ob.ꝯriā arbitror partē esse de iure veriorē ꝛ quideꝫ nō dubiā:pmittendū enim est qđdā ius municipale disponēs qđ nequeat appellari vbi sunt due sñie conformes qđ psupponiꝫ vigere apud fulgineū prout ꝛ viget hꝫ pusie est derogatoriū iuris cōmunis per qđ permittitur secūda appellatio licet prohibeatur tertia appellatio.C.ne liceat tertio prouo.in rubro ꝛ nig.ꝛ.ij.qđ. vj.si qs in quacun.extra de app.c.directe.ꝛ.c.sua nobis.ideo si prima sentētia ferꝫ ꝯ vnū puta reū q̄uentū.ꝛ.a.d.sententia appellat ꝛ in cā appellatiōis pma sentētia q̄firmaꝫ.ꝛ sic sunt due sñie q̄formes ꝛ a dicta scđa sñia appellaꝫ erit ista appellatio scđa appellatio ꝛ p q̄ns de iure cōi permissa:ꝛ tñ de iure municipali reprobata ergo in hac parte derogaꝫ iuri cōmuni:ideo dictū ius municipale est q̄ntomagis fieri pōt restringendū.l.pcipimus.C.de app.ꝛ.l. ius singulare.ꝛ.l.qđ vero ꝯ.ff.de legibus ꝛ in regula que a iure cō
2 muni exorbitantꝛ in regula que pter necessitatem in.vj.†adeo qđ hmōi iura exorbitantia ꝛ fortius correctiua restringenda sunt si restringi pñt etiā si oporteret vba impropriare:ꝛ sic recedere a vi verboꝝ.c.cū dilectus.extra de consue.multofortius sunt restringēda qñ ppria vis vborum tēdit ad restrictioneꝫ.Jn pposito itaq̄ nr̄o dicte sñie nō sunt q̄formes inherēdo ꝛ rei veritati ꝛ verborū pprie interpretatiōi.pma eñ sñia est lata sup cā ꝛ negocio pncipali altera super pcessu ꝛ negligētia in psequēdo appellationē.pma itaq̄ sup meritis cause ꝛ iustitia ꝛ iniustitia partiū altera sup negligentia.non enim sequitur est negligens in appellando vel prosequendo appellationem ergo fouet vel non fouet iustitiam:pōt eñ appellans ex alijs causis nō proseq̄:ideo sentētie pdicte nō respiciūt eūdē finē nec descendūt ex eisdē causis nō sunt igiꝫ conformes quo ad vba sñiaꝝ nec respectu eorū super quib⁹ feruntꝫ.pma eñ sup petitiōe ꝛ meritis cause.scđa sup negligētia appellātis nec super qualitate q2 pma est sñia diffinitiua q2 per eā decidiꝫ nego-
3 cium principale ꝛ hoc constat.¶†Scđa vō est interlocutoria q2 nō tēdit ad diffiniēdū negociū pncipale:sed articulū iustū an sint elapsa fatalia appellatiōis put hic.s.qđ talis sñia sup desertiōe appellatiōis sit interlocutoria firmat bal.in.l.ij.C.de epi.and.ꝛ ideꝫ tꝫ in.l.eos in pn.C.de ap.eo q2 pm eū est lata sup pcessu nō sup negocia pn.adducit no.in.cle.si.de ap.facit ēt optie caplm sua nobis extra.e.tit.vbi pbaꝫ qđ sñia q̄ pnūciaꝫ nō licuisse tertio appellare est interlocutoria nō diffinitiua: cū itaq̄ ista sñia sit interlocutoria ꝛ interlocutoria pprie loquēdo nō dicaꝫ sñia q2 appellatione sñie in dubio venit sñia diffinitiua vt probaꝫ in rubrica.C.de sñijs ꝛ interlocutiōibus ꝛ in.l.j.§.qđ in sñijs.ff.qñ appellādū sit nō est dicendū qđ iste sentētie cēseanꝫ q̄formes ex quo altera pprie loquēdo nō est sñia ꝛ saltē nō est eiusdē spēi.ꝛ q̄nter nō est eiusdē forme. ꝛ sic nō est q̄formis saltē quo ad terminos nr̄os in qbus tractatur de correctiōe iuris cōis.ꝛ sic sumus in materia plurimū restringē-
4 da vt superius demonstratum est.¶†Nec obst.quod dicebatur quod tēdit ad eūdem finē cū pma q2 hoc negaꝫ:nā pma sñia tendit directo ad diffiniēdū negociū pncipale.ꝛ ista scđa sñia interlocutoria tēdit ad declarādū desertionē applōnis:ꝛ sic ad remouendū obstaculū applōnis nec ista scđa pnūciata respicit diffinitionē negocij pncipalis nec executionē sñie directo ꝫ respiciat in quādā q̄sequentiā q2 remoto obstaculo applōnis q̄ impediebat executionē pme sñie in q̄ntiā resultat qđ pma sñia mereꝫ executionē:gnimmo negari pōt pncipalē finē sñie diffinitiue tēdere ad executionē. nam pncipalis finis sñie diffinitiue est diffinire q̄trouersiā ꝛ declarare iura partiū ar.l.sicuti.§.si q̄raꝫ.ff.si serui.ven.ꝛ.l.si ptor in pn. ff.de iudicijs.ꝛ.l.qd tñ.§.si arbiter.ff.de arbitris.ꝛ insup executio sñie differt ab ipsa sñia put in simili differt solutio ab obligatione nec pñt pprie dici q̄formes solutio ꝛ obligatio maxime q2 tendit ad obligandū altera ad liberandū sic ꝛ sentētia obligat ꝛ executio liberat ab obligatione que resultauit ex sententia in qua sententia quasi cōtrahitur.l.iij.§.idem scribit.ff.de peculio ꝛ subsequenter ex ea oritur obligatio ꝛ actio indicati.ff.de re.iudi.l.miles.§.finali. ¶Et hinc est qđ licet in dicta scđa sñia subdaꝫ dictam primā sententiā mandandā executioni nō propterea dicendū est illā esse conformē prime sñie per pdicta.fuit eñ pronunciatū mādādam esse executiōi ex eo q2 applō erat deserta ꝛ pptereа illud scđꝫ caput dicte sñie dependebat ex pmo capite:ꝛ iō cū primum caput non sit cōforme prime sñie nec ēt scđm caput depēdens ex primo dꝫ censeri conforme saltē hoc respectu nec negari potest ēt quo ad dictam pronunciā esse interlocutoriā q2 pronuncia super executiōe est interlocutoria nō diffinitiua per ea que hñtur in.l.ab executiōe.ff.de appel.ꝛ probatur in.l.a diuo pio.§.in venditione versi.qđ si nulla
5 ff.de re iu.¶†Ex qbus euidenter ꝛ clarissime pꝫ qđ dcā scđa sñia non dꝫ censeri cōformis prime sñie ita qđ ab ea nō posset appellari ꝛ per q̄ns dicta sñia per quam fuit pronunciatū non potuisse appellari ꝛ appellatione fuisse nullā ea rōne q2 erant due sententie q̄formes fuit iniqua ꝛ iniusta ꝛ hoc clarū.Dubitari aūt posset an dicta sñia fuerit nulla ꝛ pfecto si cōstaret qđ iudex illo mō pronūciauerit eo q2 fuerint q̄formes dicte sñie.s.pma diffinitiua ꝛ secunda interlocutoria super desertiōe appellatiōis putarē dictam sñiam fuisse nullā q2 q̄tineret in se expressum iuris errorē:cū de iure dicte sententie nō sint censende q̄formes ꝛ sñia que cōtinet in se iuris errorem est ipso iure nulla.l.j.§.itē cum contra.ff.que sñie sine appellatione rescindanꝫ.ꝛ.l.ij.ꝛ.l.certa rōne.§.j.C.eo.tit.similiter ꝛ qñ apparet error sententie habita relatiōe sentētie ad libellū vel habita relatiōe sñie super appel.late ad pmā sñiam a qua extitit appellatū que relatiōes sunt necessarie.ꝛ sic quodāmō intrinsece:ideo tūc error censeꝫ in ipsa sñia q̄tineri ꝛ propterea sñia redditur nulla put voluit bart.in.l.j.C.de errore calculi.ꝛ in.l.si expressim de ap.ꝛ Ang.ꝛ Raph.cu.in.l.j.§.j.ff.que sententie sine appel. rescin.ꝛ idē volūt Ja.butri.Cy.ꝛ Bald.in.d.l.j.C.de errore calculi ꝛ canoniste in.c.in pñtia renunciatiōe.ꝛ in.c.inter ceteras de re
6 iu.vbi maxime per panor.¶†Et dicit continere expressuꝫ iuris errorem qñ in sententia redditur causa pter quā sententiatur ꝛ illa est erronea vt pbatur in.d.l.j.§.j.que sententie sine app.rescin. prout ꝛ ibi notāt doc.maxime Raph.cuma.dicens q̄ ideo male faciunt iudices qui in eorum sententijs causas exprimunt ad hoc capitulum sicut.extra de re iud.ꝛ ibi per Joannem and.ꝛ Panor.ꝛ per Spe.in ti.de sententijs.§.ꝛ qualiter ver.verum.si autē nō apparet qđ iudex in dicta vltima sententia loquutus fuerit de pma sñia diffinitiua tūc nō redderetur sententia nulla q2 nō appareret de expresso errore cuꝫ possibile forte quod fuissent late plures sñie cōformes super desertione app.dato qđ foret ex alijs actis cause de prehenderēꝫ mens iudicis qđ intellexerit de prima sñia diffinitiua:nā Ang.ꝛ Raph.cu.in.d.l.j.§.j.volunt qđ tūc nō cen

featur error expressus in snia lz de illo appareat per relationẽ ad
acta:iõ tunc nõ reddit sententia nulla ẽm eos quãuis vltramõtani
cõtrarium tenuerint argu.l.in summa.§.fin.de re iudi.⁊.l.si quis
ad exhibendum.de excep.rei iudica.tamen sententia de qua agi
tur lata fuit super appellatione que fuerat interposita aduersus
sniam diffinitiuã:ita qõ non vr̃ posse intelligi nisi de sententia il
la diffinitiua ⁊ de sententia lata super desertiõe appellationis: si
eñi fuisset alia sententia lata super desertione appellatiõis essetne
cesse ꝙ ista scõa snia sup desertiõe lata fuisset lata super appellatio
ne interposita ab illa sentẽtia lata super desertione:non aũt fuisset
lata super appellatiõe interposita a prima sentẽtia qꝛ super eadẽ
appellatiõe nõ ferunt due sniẽ ex eadem.s.instãtia iuxta notata p
bar.in.l.j.C.qñ prouo.nõ est necesse.Et iudex ipse sniando appel
latiõnẽ desertam esset functus officio suo cum lz illa snia sit inter
locutoria tñ hz vim diffinitiue prout volunt dñi de rota in decisio
ne.cccxxiiij.q̃ incipit item si a diffinitiua ⁊ Bald.in.l.ij.C.de epi.
aud.⁊ tacite pronunciat se iudicẽ incõpetentẽ que pronũcia super
incompetentia non põt per iudicẽ reuocari vt est casus notabilis
in.c.significantib⁹ de offi.dele. vñ iam vr̃ functus offõ suo.l.iudex
postꝙ de re iud.lz ꝓut dicit bal.in.l.si preses quasi desertã.C.quõ
⁊ qñ iu.ille tex de.c.significantibus loquat in iudice delegato vt ibi
per eũ tñ dato qõ posset reuocari ab ordinario nihilomin⁹ si due
fuissent ab eodẽ late sniẽ sup ipsa desertiõe snia altera eẽt inefficax
ar.l.qui bis idẽ.de ver.ob.iuncto.d.§.idẽ scribat.itaꝗ dictum sta
tutum exorbitans ⁊ correctiuũ non verificatur hoc casu ⁊ hoc cla
rũ nõ insisto.¶ Itaꝗ arbitror satis appere ex necessaria relatione
sniẽ ad tenorẽ appellatiõis que apparet iterposita a diffinitiua ꝙ
de sententia diffinitiua ⁊ de snia super desertiõe lata loquitur ista
sententia de qua agit.⁊ sic satis dicat ꝯtinere expressum errorem
⁊ cõsequenter sit nulla:lz nõ viderim aliter acta nec verba senten
tie nisi quatenus ex puncto deprehendit:nõ aũt multum expedit
inuestigare an sit nulla cũ snia sit ferenda pro appellãte siue sit nul
la siue valida ex capite iniustitie ⁊ iniquitatis qõ caput iniquita
tis est longe magis clarum ⁊ liquidũ:ideo nõ oportet intrare illã
difficultatẽ an fuerit nulla vel iniqua:nã ⁊ si valida:tñ rescissa per
appellationẽ.l.j.in fi.ad turpi.⁊ recissio ꝯfirmabitur per sniam su
per iniquitate ferẽdam ⁊ caput nullitatis deducte siue pncipaliť
siue per appellationẽ deuoluit negocium pncipale ꝓut appellatio
ex capite iniquitatis:ita qõ cõstito de nullitate sniẽ ipse iudex adi
tus super ea cognoscet de negocio pricipa i.c.exhibita in fi.extra
de iudic.vbi per Jmo.⁊ per Bar.in.l.si expressim de ap.⁊ p Jnn.
in.c.dilecto extra.c.ti.⁊ per dños de rota in decisiõe.ccclxj.q̃ inci
pit itẽ fuit dubitatũ vtrũ si appellet ⁊ per archi.Jo.mo.⁊ Joan.an.
7 in.c.si.de re iud.lib.vj.† ⁊ per Lapum in allegatione sua q̃ incipit
appellatio.dicens qõ appellatio a sentẽtia nulla deuoluit ad iudi
cem appellationis cognitionẽ ⁊ decisionez pncipalis negocij sub
hac forma qꝛ si snia foret nulla vitio actor substantialiũ tũc ipẽ hz
de nouo cognoscere ⁊ ex integra oĩa fiẽt:lz si snia est nulla ex vitio
solius sniẽ ipse hz eam reformare ex primis actis vt in.l.cum ꝗre
batur cũ ibi no.ff.de re iu.⁊ per doct.in.d.l.si expressum ẽm eun
dem Lapũ.⁊ per ꝯñs cũ etiã si.d.snia fuerit nulla iudex ad quem
hz cognoscere de iustitia cause hoc est an appellatio fuerit deserta
necne ⁊ si in võ nõ fuerit deserta hz cognoscere de inigtate prime
sniẽ diffinitiue.⁊ sic de negocio principali:iõ nõ est magna vis an
dicta vltima snia fuerit nulla necne attẽto quod est euidenter ini
qua vt dictum est.¶ Et ex predictis infertur qõ siue.d.vltima sen
tentia fuerit valida siue inualida ipse iudex appellationis cogno
scet an dicta appel.a diffinitiua sententia interposita fuerit deser
ta necne.⁊ si repererit eam nõ desertã nõ est dubium qõ poterit op
poni exceptio inuentarij ⁊ inuẽtariũ ꝓduci ex quo inuẽtario legi
time ꝯfecto causet bñficium:qꝛ heredi reseruant sua credita illesa
ac si nõ adiuisset vt est expssum in.l.fi.§.in cõputatiõe v̇.fin vero ⁊
ipse.C.de iure deli.ita qõ suũ creditũ p̃ualeret credito dicti actoris
ꝓut ꝯstat qõ p̃ualet si nõ apparet qõ debeat nisi vigore dicti testi
cũ tũc nõ debeat nisi tãꝙ legatũ.l.j.ij.⁊.iij.C.de falsa cã adiec.le.et
credita legatis p̃ferunt.d.l.fi.§.licẽtia el.j.tũc sine dubio posset di
ctus appellãs niti ex bñficio inuentarij ⁊ retinere dcã bona tanꝙ
sibi hypothecata pro suo credito.⁊ si hereditas nõ esset soluendo
posset dcm̃ agentẽ repellere per ea que hñtur in.d.l.fi.in.§.⁊ si pre
fatã.⁊.d.§.licẽtia.⁊.d.§.in ꝯputatione.attẽto maxie qõ legata vl
tra vires hereditarias ẽt de iure antiquo nõ debebant.l.si vniuer
se.C.de le.⁊.l.j.§.si is q quadringẽta.ff.ad tre.⁊ fortius hodie post
cõfectionẽ inuẽtarij cui⁹ ꝑtex.legata nõ debent ẽt si hereditas de
fierit esse soluẽdo post mortẽ testõris absꝗ culpa heredis p dictũ
§.licẽtia.⁊ lz nõ fuerit in cã pncipali deductũ:cõstet tñ qõ deduci
põt in cã appłonis.d.l.p hac cũ ibi notatis ꝓut dixi in pn. cõsilij.
8 ¶ † Est etiã aduertendũ qõ bñficiũ inuẽtarij põt opponi ẽt in exe
cutiõe sniẽ prout cõcludit bar.in.l.ex diuerso.§.fi.⁊ ibi doct.post
eũ maxie Pau.de ca.ff.so.ma.ar.illi⁹ tex.⁊ no.Bal.in.l.ab execu
tore.C.quor appellatiões ⁊ Joã.an.in additiõib⁹ spe.in ti.de in
strumentorũ edictiõe.§.fi.in fi.⁊ hec circa deducta in pũcto dicta
sufficiãt.Dubitari aũt põt de p̃legato facto dicte dñe Bẽtiline de

9 l.flo.vtrũ illud p̃ualeat legato facto dicto Joãniantonio.† Circa
qõ est aduertendũ qõ p̃legatũ factũ heredi nõ vz ꝓ sua portione
hereditaria:vñ si est hrs insolidũ nihil vz tanꝙ legatũ.l.⁊ qdẽ.ff.
de le.j.⁊.l.legatũ.§.j.e.ti.tñ qꝛ ꝯfessio facta in p̃sentia ptis ꝓbat de
bitũ ⁊ factũ in absentia ptis nõ ꝓbat.l.si.ff.de iterrogatorijs ac.⁊
l.certũ.§.si qs absente de ꝯfes.⁊ qd no.p gl.in.l.j.in fi.de iterroga
torijs ac.⁊ p̃supponat qõ dcã dña Bẽtilina fuit p̃sens dicto testõ in
quo testõr ꝯfessus fuit ꝯsumpsisse bona parafrenalia ipsi⁹ vxoris ⁊
dictus Jo.ant.fuit absens vr̃ qõ dicta cõfessio ꝓbat dictã cõsum
ptionẽ ⁊ nõ ꝓbet creditũ dicti Joãnisantonij.Et ꝓpterea videat
ꝙ p̃ualeat dictũ p̃legatũ factũ dicte dñe Bẽtiline:nõ qdẽ tanꝙ p̃
latũ lz tanꝙ creditũ resultãs ex ꝯsumptiõe bonor parafrenaliũ
sup quo vlteri⁹ nõ insisto nec alr̃ firmo ex q̃ in pũcto nõ q̃rit nec mi
hi innotescat in circũscripto dicto crediti.l.flo.dicte dñe Bẽtiline
hereditas sit soluẽda qõ debeant legata nec ẽt appareat an ꝯputa
to dicto credito.l.flo.hereditas sit nõ soluẽdo ita qõ ex hoc vitien
tur legata. Laus deo. ¶ Consilium.xv.

1 ¶ Incrementum per alluuionem factum cui credatur acquisi
tum ⁊ nu.2.3.⁊.9.
4 Incrementũ insule fundo accidens vicino pertinet domino non
autem vsufructuario.⁊ nu.6.7.⁊.12.
5 Alluuiõis ius vbi locũ hr̃e dicat:ea agri limitati q definiat ⁊ nu.13.
8 Canõ aut p̃sio soluẽda nõ augeť etiã si fund⁹ p alluuionẽ dilateť.
10 Ecclesia propria autoritate sibi ius dicere non permittitur quãꝙ
lesa inueniatur.
14 Prescriptionem sine titulo procedere quomodo intelligatur.

1 N noĩe dñi nostri iesu christi. ¶ Lz
clarã cẽseã p̃sentẽ ꝯsultationẽ tñ ꝓ pte eccľie p̃ma facie
dici pt qõ dictum terrenũ auctũ ptineat ad ecclesiam
et non ad dictos descendentes dicti fiordi.Nam dictum terre
num non fuit dicto fiordo cõcessum.Nec ꝯct⁹ trahi solet ad aliam
rẽ ꝙ ad rem in eo deductam.l.si vnus.§.ante oĩa.ff.de pactis.pro
quo etiam facit quia dicta ecclesia nõ vr̃ recepisse cẽsum ꝓ dcõ ter
reno aucto qõ nõ possidebat p ipsum soluentẽ ex quo per capitu
lum ipsius eccľie ꝓtestatũ fuit ꝙ nõ intendebat recipere censum
nisi ꝓ bonis p ipsos soluẽtes possessis vñ ꝓ dcõ terreno aucto nõ
possesso nõ vr̃ fcã solutio cẽsus cũ act⁹ agẽtiũ nõ operent vltra eor
intẽtionẽ.l.nõ oĩs.ff.si cer.pe.Et itẽtio demõstrat ex vbis.l.labeo
§.idẽ tubero de sup.le.⁊.c.ij.requiris de ap.⁊.xxij.q.v. humane.
2 ¶ † Qõ ex alio ⁊ tertio videt dicẽdũ qõ ex quo maxima quantitas
terreni est aucta videret iniquũ qõ dictus Fiordus vel eius descen
dẽs ꝯsequerent dictã magnã quãtitatẽ terreni ꝓ parua quãtitate
pecunie quã dictus Fiordus exposuit ꝓ cõsequẽda dicta emphi
teosi ⁊ ꝓ paruo annuo censu deputato ꝓ dicta re emphiteotica cõ
cessa cũ iustus census rei emphiteotice videat esse ille qui in.xx.an
nis ascẽderet ad preciũ rei vt no.gl.cũ qua doc.trãseunt in aut.per
petua.C.de sa.san.eccl.itaꝗ resultare videret magna lesio si ꝓ par
uo precio ⁊ paruo annuo censu reperiret facta concessio tam ma
gne quãtitatis terreni:vnde videretur vel qõ dicta magna quan
titas terreni aucti nõ veniat in dicta emphiteotica cõcessione vel
qõ ꝓ dicto augmẽto augeri debeat annuus canõ emphiteoticus:⁊
qꝛ nõ extitit solutus neꝗ oblatus canõ nisi quatenꝰ extitit ab ini
tio cõstitutus videť qõ res ipsa ceciderit in cõmissum ꝓpter non
solutionem canonis iuxta.l.ij.C.de iure emphi.⁊.c.potuit extra de
3 locato.¶ † Quarto hoc idẽ dicendũ videť p tex.in.c.j.§.si vero qs
de mãso in ver.nisi dñs de cõtrouersia inuestiture.x.colla.vbi dicit
qõ si dñs cõcessit aliquã rem in feudum ⁊ rei feudali aliqd accreuit
illud incrementũ in eo casu ptinet ad dñm non ad feudatariũ:vñ
4 ita in simili dicendũ videtur in emphiteota.¶ † Quinto ꝓ hoc fa
cit.l.itẽ si fundus.§.lz si insula.vbi pz qõ incrementũ insule que ac
cidit fundo vicino ptinet ad dñm ⁊ sic accedit ꝓprietario non vsu
fructuario:ita in sĩli istud incremẽtũ qõ accedit rei emphiteotice
5 ptineat ad dñm nõ ad ẽphiteotã.¶ † Sexto hͦ ꝓbari vr̃ p.l.i agris
limitatis.ff.de acq.re.do.vbi dr̃ qõ in agris limitatis nõ hz locum
ius alluuionis:agri aũt limitati vñr quib⁹ limites.i.fines sunt as
signati:vñ in ꝓposito cũ in cõcessiõe dicte rei emphiteotice fint de
signati fines:ideo dict⁹ ager emphi.limitatus cẽseat adeo qõ cesset
6 ius alluuionis.¶ † His tñ nõ ob.in cõtrariũ arbitror iustitiã luci
dã ⁊ aptã:cõstat eñi qõ regulr̃ incremẽtũ qõ fit p alluuionẽ spectat
ad eum ad quem spectat ager cui adijcitur vt insti.de rerum di.§.
preterea.⁊.l.adeo.§.j.ff.eo.titu.siue spectet iure plene ꝓprietatis
ꝓut loqui videnť iura p̃dicta ⁊.C.de alluuionibus.l.j.ij.⁊.iij.siue
spectet iure quasi dominij vt est tex.in.l.si ego.§.idẽ ait versi.qõ tñ
per alluuionem ff.de publiciana hinc etiam qõ si ager titulo ⁊ bo
na fide per longum tempus possidetur:⁊ sic queritur vtile dñium
agri mediante lõgi tpis p̃scrip.per ea que habentur in aut.nisi tri
cennalis.C.de bonis maternis q̃rit etiã vtile dñiũ eius qõ interim
accreuit p alluuionẽ:lz illud incrementũ nõ fuerit lõgo tpe posses
sum vt ꝓbat gl.notabilis quã approbat ibi Ang.⁊ alij transeunt
in.l.q fundum.§.si fundum.ff.p emptore siue spectet iure vsufru
ctus vt est tex.in.l.itẽ si fundi.§.huic vicin⁹.ff.de vsuf.siue spectet iu
re pignoris

re pignoris.ff. de pi.ac.l.si conuenerit.§.si nuda.ꝛ.ff.de pi.l.si fundus.in prin.siue ptineat respectu administrationis.l.quotiẽs.§.ff. de admi.tu.siue ptineat iure vtilis dñi subalterni.put est vtile dñiũ feudatarij vt est tex.ꝛ ibi glo.ꝛ Bal.in.d.§.si vero quis de manso.
7 ¶†Ex qbus pꝫ qḋ incrementũ ex alluuione ꝓcedens taliter accidit fundo qḋ iudicat̃ per oĩa.put iudicat̃ ipse fundus ꝛ idẽ ius in vtroqꝫ censet̃:ꝛ ꝓpterea prout ipse ager antiquus in emphiteosim cõcessus spectat iure vtilis dñi subalterni ad filios dicti fundi:ita etiã pertinet dictũ incrementum qḋ ex alluuione ꝓcessit qḋ ꝛ voluit gl.fi.in.l.j.C.de iure emphi.ꝛ idẽ voluit ibi bar.arg.illius.l.ꝑ locũ a ꝯtrarijs ꝛ ar.l.j.ꝛ.ff.C.de alluuionib⁹.ꝛ aliĩ transeũt ꝛ et clarissimũ:ꝛ ideo intrepide ꝯcludendũ est ꝙ dictũ argumentũ factũ per alluuionẽ spectat ad dictos emphiteotas eo iure quo spectat ager emphiteoticus de quo cãtat instr̃m emphiteoticũ nõ obstantibus adductis in ꝯ̃rium que vere nõ obstant.¶Non enĩ obstat pmum arg.de.§.ante oĩa qꝛ rñdet̃ ꝙ acquisitio huius augmẽti nõ descẽdit ex dicto ꝯ̃ctu imediate:sꝫ descẽdit ex alluuiõe p quã fit acqsitio de iure gentiũ vt.d.§.ꝓterea.ꝛ.d.l.adeo.§.j.illud enĩ incremẽtum censet̃ quodãmodo a flumĩe cõcessum flumina enĩ censitorum iure fungunt̃.l.ergo.§.alluuio.ff.de acq.rex do.qꝛ.put censitores ꝑdia concedebãt ꝛ auferebãt ita ꝛ flumina censent̃ predia ꝯcedere ꝛ auferre.put dicta ṽba censitoꝝ iure fungunt̃ declarat ibi gl.sup ṽbo censitores.Que verba etiã declarat Azo in summa insti.de rerum diui.ꝛ Bar.in tracta.tiberiadis in.j.lib.de alluuiõe in.§.acquirit̃ nobis ꝛ ꝑ consequẽs dicta acqsitio censet̃ ꝓcedere a flumĩe nõ simpliciter a ꝯ̃ctu:ꝛ sic nõ obstat dictus.§.ante oĩa vel dicamus ꝙ dispositio illius.§.limitet̃ in hoc casu in quo id quod accedit per alluuionẽ tanq̃ accessoriũ ad agrũ de quo loquit̃ ꝯ̃ctus fungat̃ iure ipsius agri ar.regule accessoriũ in.vj.cũ si.iunctis iuribus ꝑalle-
8 gatis ꝛ dictis supra.¶†Nec etiã obstat scõm ar.qꝛ est aduertendũ qḋ ꝑ dicto augmẽto nõ debebat solui ali⁹ canõ neqꝫ debebat canõ seu pensio augeri.put notat glo.fi.in.d.l.j.de iure ẽphi.ꝛ ibi Barnam.put ecõtra si res emphiteotica ꝑ parte fuisset diminuta illud cederet ad merum dãnum emphiteote vt est text.in.d.l.j.adeo qḋ non deberet pensio augeri vt notãt gl.Bart.ꝛ Bal.in.d.l.j.etiã si res fuerit reducta ad sterilitatẽ.put exprimit ibi Bal.ꝛ de mente glo.ꝛ Bar.dũmodo aliqs fructus ꝑcipiatur prout dicit ibi bar.ꝛ ita a cõtrario si res recipit augmentũ etiã maximũ nõ debet pensio augeri cum cõtrarioꝝ eadem sit natura.l.si ex toto.in princ.de leg.j.ꝛ si cõtra.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ.l.j.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu. cum si.ꝛ maxime cum incrementũ alluuionis paulatim fiat adeo qḋ dum augetur discerni nequit vt est tex.in.d.l.adeo.§.j.ꝛ in.d.§. preterea vbi dicit tex.per alluuionem autem videtur adñci qḋ ita paulatim adñcitur vt intelligere nõ possimus quãtũ quoquo momento tẽporis adñciatur.Que verba reassumit ꝛ declarat Bar. in dicto tractatu tiberiadis.§.per alluuionem.ꝛ ideo illud ꝙ primo loco accessit fundo emphiteotico fuit parum adeo qḋ ꝑ illo pauco sine dubio nõ debuit pensio augeri prout ꝛ ĩ simplici ꝛ pura locatione pro paruo augmento vel diminutione nõ augetur vl' minuitur merces.ff.locati.l.si vno.§.cum quidam.ꝛ.l.si merces.§. vis maior.ꝛ extra eo.ti.c.ꝓpter sterilitatem ꝛ iam cedit esse ager emphiteoticus cum illo augmẽto pro quo illa prima pensio dũtaxat solui debeat ꝛ successiue alio paruo tpe paruũ qḋ fuit auctũ adeo ꝙ ẽt pro illo paruo augmento nõ debuisset pensio augeri et vnius ager factus esset.ꝛ sic successiue singulis tpibus dõm esset.
¶Sed quicqḋ esset circa propriam locationẽ circa quam nil opꝫ ad pñs firmare:circa cõtractũ aũt emphiteoticũ nõ ꝯsiderat̃ magnũ augmentũ vel magna diminutio ẽt simul ꝓueniens vt probat tex.Et ibi gl.ꝛ doc.in.d.l.j.ꝛ ideo cũ nõ deberet solui nisi canõ de quo cãtat instrumẽtũ sine aliquo augmẽto canonis ꝛ ille canõ integer prestitus fuerit pro dicta re emphiteotica solutũ fuit id qḋ debebatur rõne dicti canonis:ideo sublata fuit omnis obligatio soluendi canonem predictũ qꝛ soluto eius qḋ debetur omnis tollitur obligatio insti quibus modis tollitur obligatio in princip. nec potest facere creditor recipiens solutionem quod ex solutione non sequatur liberatio integri debiti soluti: magis enim spectat ad debitorem in quam causam velit cedere solutionem q̃ ad creditorem.l.j.ff.de solu.ꝛ dato sine preiudicio qḋ ex dicta solutione nõ fuisset secuta liberatio obstante protestatione recipiẽtis solutionẽ non possent emphiteote censeri fuisse in mora soluẽdi cũ per eos nõ steterit quominus legitime soluerẽt id qḋ debebãt:sed potius mora:censeretur ẽt ex parte ecclesie denegantis recipere solutionem in eã cãm in quã recipi debebat:vñ mora dñi nõ dꝫ nocere emphiteote sed ipsi moroso ar.l.boiem.ff.mãdati.ꝛ.l.illud sciẽdũ de piculo ꝛ ꝯmodo rei vẽdite cũ si.ꝛ lꝫ alias dño recusante recipet soluõẽ emphiteote iniungat̃ vt pẽsionẽ ipam ꝯsignet ꝛ deponat vt est expressũ in.l.ff.in fi.C.de iure emphi.hoc nõ fuit necesse in casu nro cũ ipa ecclĩa ꝓprietaria ipm canonẽ recepit a soluẽte ꝑ dicta re emphiteotica:ita ꝙ ipa ecclĩa fuit loco depositarij ꝛ lõge plus fuit ecclesie soluere ꝛ apud eam seu apud deputatũ a capitulo ecclesie dimittere ꝛ relaxare ipsam pecuniam q̃ si fuisset deposita ꝛ cõsignata apud tertium vt de se constat cũ hoc modo fuerit translatum dñium in ecclesiã ꝛ pecunia ipsa apud eam fuerit nec habeat necesse illã ab alio querere nec ad aliũ finẽ fiat depositio ꝛ cõsignatione nisi vt creditor volẽs rẽ debitã consequi habebat consequẽdi facultatẽ qua consequẽdi facultate nõ indiget si
9 illam penes se hꝫ.¶†Nec ob.tertiũ qꝛ immo nulla resultat iniqtas nec aliqua lesio censetur resultasse cũ presupponat̃ qḋ a princ. ꝯ̃ct⁹ nõ fuit iniustus ꝛ ecclesia lesa nõ extitit ꝛ et post facto potuit contigere diminutio ex flumine.put augmẽtũ ꝛ sic cõpensabatur spes augmenti cũ timore diminutionis:ideo lꝫ augmẽtũ postea contingat nõ dꝫ iudicari ꝯ̃ctus iniquus neqꝫ alterã partẽ fuisse lesaꝫ vt.l.de fideicõ.C.de trãsac.ꝛ.l.j.ꝛ.l.cum proponas.C.de pac. ꝛ qḋ no.Bar.in prima ꝙ̃stõne.C.ꝛ facit.l.si pater puelle.ꝛ qḋ ibi hꝫ de inofficioso test.ꝛ ꝓpterea nõ est in ꝯsideratione si quid post ꝯ̃ctum augmẽti vel diminutiõis accidit vt in terminis probat̃ in d.l.j.C.de iure emphi.ꝛ ꝙ ibi per glo.ꝛ doc.de quo.s̃.prout ꝛ al's post ꝯ̃ctum emptionis ꝛ venditionis cõmodũ ꝛ incõmodũ rei vẽdite ad emptorem ptinet vt in titulo de periculo ꝛ ꝯmodo rei vẽ. ff.ꝛ.C.quasi per totum.attẽdit̃ enĩ iustitia ipsius ꝯ̃ctus vel iniustitia habita cõsideratione tpis in quo celebratur ꝯ̃ctus non consideratione ꝓsperi vel minus ꝓsperi euẽtus vt hꝫ in.l.ff.C.de rescind. ven.ꝛ in.c.cum cãm.ꝛ in.c.cum dilecti extra de emp.ꝛ ven.incertitudo enĩ futuri euẽtus reddit ꝯ̃ctum iustũ ꝛ licitum probat tex.in
10 l.si ea.l.C.de vsuris.¶†Et ex his clare pꝫ quod ecclesia non debet cẽseri lesa ꝛ ꝙ̃r nec restituenda per predicta ꝛ si lesa fuisset nõ debuit sibi ius dicere propria autoritate iuxta.l.non est singulis de reg.iur.nec ꝓpter dictum augmẽtũ debuit pẽsio augeri vt supi⁹ dictum est.ꝛ ideo res nõ incidit in commissum ꝓpter nõ solutio-
11 nem maioris pensionis.¶†Nec obst.quartũ qꝛ dictus.§.si vero quis de manso facit pro non cõtra.nam augmẽtum spectat ibi ad feudatarium quando simpliciter feudum concessit licet aliud ibi dicatur qñ dominus aliquid sibi reseruauit vltra directum dominium qḋ retinet concedẽs ex natura feudi.ꝛ ideo cum in casu nostro ecclesia simpliciter concesserit agrum in emphiteosim nihil sibi reseruans nisi id qḋ reseruatum veniebat ex natura emphiteosis dꝫ augmentũ ad empiteotã ptinere ar.illius tex.ꝛ maxime in incremẽto ex alluuione procedente per id qḋ dr̃ ibi per glo.ꝛ ꝑ di-
12 cta.s̃.¶†Nec ob.quintũ qꝛ.d.§.sed si insula loquitur in alijs terminis qꝛ illud incrementũ procedens ex insula facta in tiberi que accedit fundis vicinis differt quo ad terminos illius tex.ab incremento descendẽte ex alluuione vt probatur ibi iuncto.§.precedẽti in quo cõtrarium deciditur in alluuione ab eo qḋ ibi deciditur in insula ꝛ similẽ differẽtiã in feudo facit gl.in.d.§.si vero quis de manso.lꝫ doc.ibi maxime Bal.dictã differẽtiam in feudo non admittãt:qꝛ volũt ꝙ lꝫ insule incremẽtũ nõ cedat ad cõmodũ vsufr. tñ cedat ad ꝯmodũ feudatarij q hꝫ pleni⁹ ius.s.vtile dñiũ ꝙ ẽt hꝫ ẽphiteota.ff.si ager vec.vel ẽphi.pe.l.j.§.fi.de incremẽto itaqꝫ allu-
13 uiõis nõ fit dubiũ nec per gl.nec per doc.¶†Nec ob.sextum arg. in ꝯ̃rium adductũ qꝛ.d.l.in agris limitatis nõ loquit̃ in istis terminis.nã appositio finiũ nõ reddit agrũ limitatũ prout ꝯcludit Bal.in.d.§.si vero quis de manso.ꝛ iuriscõsultus in.d.l.in agris se ipsũ declarat dicẽs agrũ esse limitatũ qñ capt⁹ ab hostib⁹ ꝛ diuis⁹ est inter milites vt sciret qḋ cuiqꝫ datũ ẽet qꝙ̃ venisset ꝛ qḋ in publico relictũ esset.si ergo princeps vnũ integrũ agrũ assignasset nõ esset ager limitatus pꝫ qꝛ nõ est diuisus inter rẽ publicã ꝛ priuatũ.put ibi probat̃ vt declarat Bar.in dicto.j.lib.tractatus tiberiadis assignãs varias rões quare in fundis limitatis nõ cõsiderat̃ alluuio nec hꝫ locum incremẽtum alluuionis que nõ militãt in casu nostro nec dictus ager cõcessus censetur ager limitatus vt cesset allunio per predicta.¶Nec ob.ꝙ dicta ecclĩa retinuit per.xx.annos dictũ incremẽtum alluuionis tanq̃ rẽ ad ecclesiam spectãtem iure pleni dñi:qꝛ nõ habuit ecclesia iustã cãm capiẽdi possessionẽ dicti incrementi cũ ad eam nullo iure spectare poterat nisi eo pretextu qꝛ habebat ibi agrũ vicinũ quẽ tñ agrũ in emphiteosim cõcesserat ꝛ pretextu dicti agri emphiteotici nõ poterat pretendere incremẽtũ ad eã spectare nisi forte ex errore iuris illõ sibi psuaderet error aũt iuris nõ opitulatur cã longi tpis prescriptionem.l.nũq̃ in vsucapiõib⁹.ff.de vsuca.ꝛ.l.si fur.§.j.eo.ti.ꝛ in.l.ff.§.si a pupillo in fi.ff.ꝑ empto.preterea dicta ecclesia nõ hꝫ titulũ in dicto incremẽto nisi respectu directi dominij sepati ab vtili dominio:vñ non potuit longo tpe prescribere aduersus vtile dominiũ emphiteote cum prescriptio longi tpis nõ ꝓcedat sine ti.l.diutina possessio.C.
14 de lõgi tpis ꝑscriptiõe.ꝛ.l.celsus.ff.eo.ti.cũ si.¶†Et lꝫ tex.in.c.j. de pscri.li.vj.ꝛ gl.in.c.si diligẽti dicãt ꝙ pscriptio ꝓcedat ẽt sine titulo.ꝛ sufficiat bona fides qñ ꝯ̃ possidẽtẽ nõ est ius cõe tñ loquat̃ in pscriptione rex ecclĩasticaꝝ.i.in pscriptiõe rerũ q̃ prius ad ecclesias spectabãt.ꝛ sic in pscriptiõe q̃ emanat aduers⁹ ecclĩã quo casu reqrit̃ pscriptio q̃dragenaria vt ĩ aut.qs actiones.C.de sacro sanc. eccle.canonizata.xvj.q.iij.§.quas actiones.ꝛ i.c.de.iiij.ex de prescrip.Et sic nõ ꝓcedũt in lõgi tpis pscriptione de qua agitur.

¶Consilium.xvj.

1 ☞Jus municipale disponẽs ꝙ filiusfamilias sine patris cõsensu contrahat qualiter intelligi debeat.ꝛ nu.5.

3 Procurator vẽdens an possit stipulari: ⁊ quid ad esse locationis videatur requiri. ⁊ nu. 8.
4 Contractus innominatus licet penitentia reuocetur non tamen ab initio nullus reputatur.
6 Iure canonico an in contractibus innominatis locus penitentie tribuatur in hoc loco declaratur.
7 Multa fieri prohibentur que facta non destruuntur.

In nomine domini nostri

Jesu xpi. ¶ In presenti consultatione non requiritur a me quicꝙ circa processus ritítudinem ⁊ ordinem iudicij nec vidi aliter libellum ⁊c. acta iudicij presuppone libellũ productum ⁊ exceptiones aduersus libellum oppositas ⁊ super eis tacite vel expresse pronunciatũ ⁊c. deinde substantialia iudicij adhibita ſm formam iuris seu constitutionũ synodalium sup quibus me nõ intromitto ex quo acta non vidi vt premisi: sed solum consultus sum sup iustitia partiũ respiciente merita cãe ex ratiõibus deductis in themate. Circa qd vĩ prima facie dõm ꝙ partes iudicis sint in absoluendo dictã. d. Faustinã a cõtentis in petitiõe dicti magistri Frãcisci: qꝛ nõ vĩ ꝙ possit ex rõnibus in pũcto deductis ꝓnunciari dictam conuẽtionem fuisse nullam ⁊ nullius valoris vel effectus prout petitur in prima pte libelli. Nec ex deductis in puncto apparet aliquid de dolo vel fraude seu machinatione nec de periculo anime dicte domine ꝓpter quod dicta conuentio quatenus esset valida veniat rescindenda vel reducenda ad debitum ⁊ equũ modũ: lꝫ prout extra punctũ mihi dr̃ fit ꝓbata enormis lesio dicte conuentionis ex qua enormi lesione resultat dolus re ipsa. l. si quis cum aliter. de ver. ob. ex qua enormi lesione ⁊ dolo re ipsa resultat presumptio doli ex proposito prout no. doct. in. d. l. si quis cum aliter. ⁊ in. l. si societatem. §. arbitrorũ. marime Bar. ff. pro socio. ⁊ in. c. quintauallis. extra de iureiur. Sed qꝛ nõ vidi super hoc ꝓbationes factas me aliter nõ intromitto circa scdm. c. dicte petitionis in puncto deducte ex quo prout dixi in puncto nihil adducitur ꝓpter qd partes iudicis possint esse in prõnũciãdo pro actore. ¶ Circa scdm ca. petitionis. Et rões adducte circa

1 primũ. c. ipsius petitiõis nõ videnť prima facie ɣgere. Nam lꝫ ius municipale disponat ꝙ filiusfa. nõ possit cõtrahere sine consensu patris. Et si cõtrahat ꝯctus sit nullus ipso iure prout presupponitur in themate ⁊ ẽt vidi ipsum ius municipale nihilominus dictũ statutũ vĩ intelligẽdũ qñ filius ꝓ se ꝯberet ⁊ noĩe suo. secꝰ aũt vꝫ qñ ꝯbit noĩe alieno ad cõmodũ ⁊ incõmodũ alienũ ar. l. cogi. §. hi q solidũ. ff. ad treb. in quibus iuribus dr̃ ꝙ qñ aliquis est incapax bonorum seu a. l. est prohibitus capere solidũ pñt capere qñ sunt rogati alteri restituere adeo ꝙ nihil commodi vel incomodi fit penes eũ remãsurũ. Et ideo cum in casu nostro filius cõtraheret nomine mr̃is ad cõmodũ et incõmodũ maternũ: nec aliqd cõmodi vel incõmodi videať ex dicta cõuẽtione apud filiũ fore remãsurũ propterea videtur ꝙ dictum ius municipale nõ militet in casu nostro marime cum tale ius sit a iure cõi exorbitans ⁊ correctiuum ⁊ propterea restringẽdum iuxta. l. ius singulare. ⁊. l. qd vero cõtra ff. de legibus. ⁊. l. precipimꝰ. C. de appel. ⁊. c. cum dilectus. extra de consuetudine cum si. ¶ Preterea ⁊ scdo ex alio vĩ dõm dictum ius municipale nõ habere obstare in casu nostro: nã ipsuꝫ statutũ municipale disponit ꝙ pater possit quandocunꝙ contractum filij ratificare ⁊ contractus filij a patre ratificatus valeat ⁊ teneat: ideꝫ dato ꝙ alias cõtractus nullus nequeat ratificari super quo posset instari per ea que habentur in. l. lꝫ. C. de procu. ⁊ in. l. lꝫ. ff. de iu. ⁊ in. c. cum consuetudinis extra de consue. lꝫ tandem cõcludendum esset in casu isto non posse ex postfacto per patrem ratificari cõtractum nulliter per filium celebratum nihilominus ex q̃ statutum quod nullitatem inducit expresse disponit ꝙ casu quo postea per patrem ratificetur teneat ⁊ valeat dicendum est aperta fronte ꝙ possit per patrẽ ratificari ⁊ approbari nõ obstante ꝙ a princi. fuerit nullus: nõ ẽm potest dictum statutum disponens ꝙ contractus ratificatus per patrem valeat ⁊ teneat intelligi nisi de cõtractu ab initio nullo cum ipsum statutum primo generaliter disposuerit ꝙ cõtractus a filio celebratus sine paterno consensu sit nullus ipso iure ⁊ postea simpliciter disponat ꝙ talis contractus possit postea ex interuallo ratificari per patrem ⁊ ratificatus per patrem valeat ⁊ teneat. vnde stamus claro qd ipsum statutum in secunda parte loquitur de cõtractu in prima parte statuti reddito nullo. ⁊ sic statutum validat ꝓpter patris ratificationem contractum prius ipso iure nullum. Et propterea de hoc est casus legis municipalis ⁊ vbi est casus. l. non est instandum. l. ancille. C. de furtis. ⁊. l. illam versi. de modo. C. de colla. ¶ Ex quibus restat qd prima ⁊ principalis ratio in puncto deducta pro dicto actore ipsum non releuet. ⁊ per consequens nec tertia que tendit ad iuuandum primam ⁊ presupponit contractum esse inualidum ex parte filij quod presuppositum non videtur verum per iam dicta. Secunda etiam ratio non videtur iuuare dictum actorem quia licet non possit quis alteri stipulari lege stipulatio ista. §. alteri. ff. de verborum obligatione. et. §. alteri. et. §. si quis alij. institutio. de inutili stipulatione necꝫ pacisci. l. si tibi decem millia. §. si pactꝰ. ff. de pact. ⁊. l. quo tutela. §. fi. ff. de reg. iur. tñ potest quis stipulari seu pacisci ibi ꝓcuratorio nomine alterius quo casu sibi queretur obligatio ⁊ actio que nõ transit in alium sine cessiõe. l. possessio. §. ⁊ si possessio. ff. de acqui. pos. ⁊. l. procurator qui pro euictione. ff.

3 de procur. ff. de ac. emp. l. iulianus. §. si procurator. ¶ Preterea gl. in. d. §. si quis alij. dicit esse speciale in procuratore vendente qd possit alteri stipulari ⁊ pari rõne videtur idẽ dõm in locãte: cũ locatio assimiletur venditioni. l. j. ⁊. ij. ff. locati. ⁊ lꝫ ista conuẽtio nõ fuerit proprie locatio ⁊ conductio cum nõ interuenerit merces in pecunia numerata prout requiritur ad esse locationis ⁊ cõductionis. d. l. ij. sed fuit quidam ꝯtractus innominatus tñ assimilãdus est contractui locationis ⁊ conductionis ⁊ sapere vĩ eandem naturam qꝛ cõtractus innominati assumunt naturã ꝯctuũ nominatorum quibus magis assimilanť. l. naturalis. §. fi. ff. de prescrip. verbis. vñ idem videť dõm quo ad hoc in hoc ꝯctu innnominato qd in ꝯctu emptionis ⁊ vẽditionis cum de similibus idem soleat esse iudicium. l. non possunt. ff. de. ll. ⁊. c. inter ceteras. extra de rescrip.

4 ⁊. c. inter corporalia de transla. prela. ¶ Nec etiã vĩ iuuare dictũ agentẽ quarta rõ in themate deducta ex eo qꝛ nõ videť qd fuerit in libello deducta: lꝫ ẽm ꝯctus innominatus per penitẽtiam reuocetur. l. si pecuniam in princ. ff. de condi. ob cãm. tñ nõ est ab initio nullus saltem ante penitẽtiam nec in libello dr̃ ꝙ dictum actorem penituerit: ⁊ prout mihi dr̃ ista penitẽtia interuenit circa finẽ cause ⁊ ſm hoc nõ erat dictus ꝯctus inualidus ex hoc capite tempore porecti libelli: ideo hec inualiditas non videť fuisse in libello intentata ⁊ sñia nõ potest fundari in eo qd in libello nõ est deductũ nec in iure superueniẽte perdente lite. l. non potest videri. ff. de iudi. ⁊. l. nõ queadmodũ. eo. ti. preterea ⁊ scdo lꝫ de iure ciuili fit re integra locus penitentie in ꝯtractu innominato per. d. l. si pecuniaꝫ qꝛ ꝯctus innominati sunt inefficaces ante implementũ cum nullam interim actionem producãt. l. ex placito. C. de rerum permut. ⁊. l. j. ff. eo. ti. ꝓut ⁊c. pacta nuda actionem non producunt. l. legeꝫ. C. de pac. ⁊. l. iuris gẽtiuꝫ. §. sed cũ nulla. §. igitur nuda. ⁊. §. quinimmo. ff. de pac. tamẽ de iure cañ. secus dicendum vĩ. nam de iure illo ex pactis quãtuncunꝙ nudis actio oritur vt est tex. in. c. j. extra de pact. ſm cõem lec. fere ab oĩbus approbatam. Et ꝓpterea sĩr vĩ ꝙ ex contractibus innominatis lꝫ nudis actio oritur: ⁊ per cõsequens sint efficaces etiam re integra: adeo ꝙ nõ possint per penitentiam reuocari cum nõ videantur debiles de iure cañ. pront de iure ciuili prout hec videtur velle Bal. in rubrica. C. de rerum

5 permu. ⁊ Ang. in. l. ĩ traditiõibus. ff. de pac. ¶ His tñ non ob. in ꝯrium arbitror fore iustitiam: nam dictus ꝯctus per filiumf. celebratus vĩ ꝙ ab initio fuerit nullus vigore. s. dicte. l. municipalis que prout dictum est generaľr disponit ꝙ ꝯctus celebrati a filiof. sine patris cõsensu ipso iure nõ valeat ⁊ loquitur statutũ simpliciter de inualiditate cõtractꝰ nõ magis ex vna parte q̃ ex altera ⁊ sic inualidat nõ solũ ex parte filijfa. sed etiã ex parte secũ ꝯbentis qd ⁊ suadet rõ qꝛ cõtractus nõ deberet regulariter claudicare. l. j. in fi. ⁊. l. si id qd. §. fi. ff. de rescin. ven. ⁊. l. iul. §. si quis colludente. ff. de ac. emp. ⁊. l. sicuti. §. pe. ff. de arbi. iõ cum statutum clare in hoc loquatur nõ est instandum ꝙ ꝯtractus per filiumfa. celebratus sine consensu patris sit ipso iure nullus cum prout ⁊. s. dixi super casu legis nõ sit hesitãdũ dicta. l. ancille cum si. ¶ Nec hñt huic fundamento obstare ea que circa hoc in cõtrarium adduxit: nõ ẽm obst. ꝙ iste ꝯctus vĩ concernere cõmodum ⁊ incõmodũ matris: nã immo lꝫ filius contraxisset noĩe matris: tñ saltem ab initio nõ obligauit matrẽ: sed se filium cum nõ haberet mãdatuꝫ ⁊ ꝓmiserit de rato ⁊ ipsa conuẽtio recipit ab initio subsistẽtiam in persona ꝓcuratoris. l. quecũꝙ gerimus. ff. de ac. ⁊ obli. ⁊ obligatio ⁊ actio actiue ⁊ passiue saltem directa residet in persona procuratoris etiam habentis mandatum. d. l. quecũꝙ. ⁊. d. l. procurator qui pro euictione. ⁊. d. §. si procurator. ⁊. l. j. in fi. de instit. ⁊. l. qd procurator. ff. de procu. iuncta glo. quãdo itaꝙ sine mãdato ꝯbit ipse effectualiter obligaretur si statutuꝫ non militaret saltem ex quo promisit de rato: ideo mens statuti militat hoc casu. Et etiam verba militãt merito dicamus ꝙ statutum hoc casu militet: non ita in casu. d. §. hi qui solidum qꝛ in casu illo in nullo casu potest commodum aliqd remanere penes incapacẽ: ⁊ ideo ponderatur ꝙ coactus adit qua si a ꝯrio secus si sponte adiret. nam lꝫ adisset animo, restituendi hereditatem etiaꝫ integram: tñ qꝛ posset nõ restituere fideicommissario nolente recipere fideicõmissum: ideo prohibetur capere vt ibi a contrario sensu a quo sensu cõtrario licita est arg. l. j. §. huius rei ff. de officio eius cui man. est iurisdi. ⁊. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testa. ⁊. c. cum apostolica. ff. de his que fiunt a prela. sine cõsensu capituli. cum si. preterea loquitur de prohibito: sed nõ dr̃ capere q alteri est restituturus vt est expressum in. l. aliud est capere. ff. de verbo. signi. ⁊ facit. ff. de vulg. ⁊ pup. l. ex facto. §. iulianus. ⁊. ff. de regu. iur. l. nõ vĩ cepisse. ⁊. l. nõ videť gsꝙ. ideo non mirũ si eo casu ꝓhibitus cape põt accipere qñ in oẽm euẽtũ est alteri restituturꝰ sed in casu nr̃o filiusfa. nõ est ꝓhibitꝰ capere sed est quodãmõ ꝓhibitus ꝯbere qꝛ redditus est inhabilis ad ꝯhẽdũ sine ꝯsensu pr̃is ⁊ contractus

contractus est per filium celebratus: licet commodū ⁊ incōmodū respiceret aliā psonā ī dō casu isti sunt ex pluribꝰ separati merito ⁊c. ¶ Nec ob. alia rō q2 lz ex post fuerit adhibitus consensus pris tñ tpe porrecti libelli ɔctus erat nullꝰ ea rōne q2 nō fuerat adhibitꝰ ɔsensus patris ⁊ insuper ex ipsa libelli porrectione apparet ꝙ ipe magister Fran. stare nolebat dicte ɔuentioni ex quo ipse in libello petit ꝓnunciari dictam conuentionem nullā ⁊ si qua erat petit rescindi ⁊c. Euidenter eñ ex his demonstratur ꝙ ipse nolebat stare dicte conuentioni eo modo quo ɔcta erat ⁊ erat male contētus eā fecisse nil aliud est penitere nisi esset male contentus de gestis de qbus penitet ar. cañ. ecce ver. penitētia vera est dolor cordis ⁊ aie amaritudo ⁊c. de pe. di. j. ⁊ vꝫ sufficere ꝙ nō duret amplius eadeȝ voluntas: sed cesset ipsa volūtas ꝙ fiat id qđ ɔuētum est q2 videt ꝙ ɔctus innominati reuocent ex capite penitētie p mortē alteriꝰ ex contrahentibus cōtingentem re integra ar. l. si ego. §. j. ff. de iure do. sumpto ar. a spāli iūctis no. p doc. ibi⁊ꝙ p illū tex. dicūt doc. in d. l. si pecuniā in prin. ⁊ hoc firmat Pōta. ibi in antepe. col. Clare autem demōstratur ex deductis in libello ꝙ dictus magister Frā. habebat amaritudinem in corde ꝑpter dictā ɔuentionē: nā si fuisset ea ɔtentus non mouisset litē cum interesset sua litibus nō vexari. l. minoribus. xxv. annis subuenitur. ff. de mino. ⁊ l. q2 poterat ibi vexationē ⁊c. ff. ad treb. ⁊ facto datur voluntas intelligi. l. reprehendenda. C. de insti. ⁊ substit. sub condi. fact. ⁊ l. de quibus in fine. ff. de legi. nec refert qualiter certa appareat volūtas cōtrahētis quod non vult stare contractui arg. l. certum. ff. si cer. pe. cum simi.

¶ Et quilibet viso dicto libello ⁊ eius ꝓductione ⁊ instantia q̄ super eo fiebat diceret dictū magistrū Fran. penituisse de dicta conuētione ⁊ ɔñr ꝑpter penitētiam q̄ ipso facto tunc demonstrabatur ⁊ (vt opinor) fuerat demonstrata ex conditionē facta in exceptionibus productis cōtra libellū dicte dñe si exceptiones ꝓducte fuerūt. ita dictus ɔctus fuerat annullatus ⁊ redditꝰ inefficax ⁊ rescissus ⁊ hoc respectu vꝫ posse procedere libellum quatenus petit pronunciari dictā conuētionē nullam ⁊ nullius efficacie ⁊ quatenus petitur rescindi idest rescissam pronunciari prout alias cassari ponitur pro cassa denunciari vt est tex. ⁊ glo. in verbo cassetis et Inno. ibi super eodem verbo in. c. cum dilecti. extra de elec. ꝑsupponit eñ qñꝙ actum nullum vt ibi ⁊ in. c. innotuit eod. ti. ⁊ in. c. gratum de postu. p̄la. ⁊ dum dicit si qua est potest exponi respectu initij: nō eñ caret primordio veritatis. l. cum filius. §. heres. ff. de leg. ij. iuncta. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. ⁊ maxime q2 petitur iustitiaȝ ministrari omni meliori modo ⁊c. Nam ex quo ex serie libelli apparet contractum fuisse innoīatuȝ ⁊ penitere ipm actorem ⁊ per penitētiam contractus innoīatus rescinditur ⁊ cōsequēter iustitia est ꝙ contractus ipse reddatur inefficax ⁊ censeat rescissus: ideo petit ꝓnunciari rescissum ⁊c. Licet ex primo capite libelli etiā substentet ⁊ verba melius adaptentur: q2 ex quo rescissus satis potest dici hodie nullus ⁊ maxime stante nullitate ex eo q2 defecit cōsensus paternus ⁊ lz hodie adhibeatur: tñ nō adhibetur tpe congruo ex quo iam pnīa reuocatus. ⁊ per ɔñs cōsensus patris nō reperit cōtractū cōfirmabile: nā tūc actꝰ ille nō poterat in esse produci stantibus terminis qui hodie stant ar. l. bonorū. ff. rē ratam haberi. intelligendum eñ vꝫ dictū statutum rebus in eodē statu manētibus ar. l. cōtinuus. §. cum quis. ff. de ver. ob. ⁊ l. qđ seruius cum sua glo. ff. de cōdi. ob cām. ⁊ xxij. qđ. ij. nc quis. ⁊. ff. de
6 solu. l. cum quis. ¶ † Nec ob. qđ casus iste versatur in terris ecclesie in qbꝰ seruat ius cañ. ⁊ de iure cañ. dicat nō esse locū pnīe in ɔctibꝰ innominatis q2 respondet ꝙ immo vꝫ ꝙ ēt de iure canonico sit locus penitētie in ɔctibus innominatis q2 nō vꝫ ꝙ sit inducenda discrepātia inter ius cañ. ⁊ ciuile quatenus nō reperitur expresse dispositum in vno ꝙ̄ in altero ar. c. cum expediat de elec. in. vj. ⁊ l. j. C. de inofficiosis dotibꝰ. nec ob. d. c. j. de pac. q2 hz locum in pactis nudis a solēnitate verborum: non in pactis nudis respectu cause ⁊ ideo de iure canonico contractus innominati non pariūt actionem ante vestimentum rei interuentus prout hec no. Bal. in. l. sine apud acta. C. de transact. vnde omnia iura ciuilia loquentia de contractibus innominatis habent locum etiaȝ de iure cañ. ꝭm eū ibi. ⁊ sic ex hoc vult ꝙ iura ciuilia que disponunt de penitentia in contractibus innoīatis vendicant sibi locum etiam de iure cañ. Licet idē Bal. in. l. petens. C. de pac. in vltimis verbis in quibusdam lect. de hoc tangat ⁊ non determinet. ⁊ hanc partem firmat Pontanus in. d. l. si pecuniam in prin. dicens ꝙ. c. cum inter. r. seniorem. de elec. per qđ se fundat Bal. in. d. rubrica de rerū permu. nō ꝓbat eius dictū: ideo est standum iuri ciuili ex quo de iure cañ. nō reperit dispositum ɔrīu ꝭm eū ⁊ ibi hanc partē latius ꝓsequendo firmat. d. Jo. petrutius de mōte sperello qui hoc idē indubitā-
7 ter firmat in. l. iuris gentium. §. igitur nuda. ff. de pactis. ¶ † Nec obst. qđ ipse Bald. dicit in. d. rubrica de rerum permu. q2 nō dicit Bal. ꝙ post penitētiam possit agi sed simpliciter dicit ꝙ nō lz penitere de iure cañ. Multa aūt fieri nō lz que facta tenēt vt in. c. ad apostolicā de regularibus ⁊. xj. q. iij. c. j. ⁊ in. c. vnico in fi. de voto li. vj. ⁊ facit. l. nepos proculo. de ver. sig. ⁊ ita possunt concordari dicta Bal. q2 nō est licita penitētia tñ si penitentia adhibeatur operatur effectum quem disponit ius ciuile. Preterea dictum. c. cum inter. r. nullatenus probet eius dictum q2 loquitur in alijs terminis q2 in electione nō in ɔctibꝰ innoīatis ⁊ in electione etiam ante electionem perfectam nō est locus penitētie dummodo scrutiniuȝ sit publicatum. c. publicato de elec. prout et no. glo. in. d. c. inter. r. Preterea illa electio fit ibi per clericos ⁊ clericis est prohibita variatio magis ꝙ̄ laicis. c. qđ aūt. ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. de iure patro. ideo posset intelligi dictū Bal. in. d. rubrica de rerū permu. ꝙ non sit licita penitētia de iure cañ. s. in clericis seu personis ecclesiasticis in quibus nō est licita variatio ⁊ in quibus generaliter hz locū ius canonicum ⁊ nō in laicis in quibus licita est variatio. ⁊ in quibus generaliter ⁊ regulariter hz locum ius ciuile: licet regula illa fallat in terris ecclesie iuxta ea que habentur in. d. c. j. de no. oper. nū. ⁊ in. c. ij. de arbi. li. vj. ⁊ in. l. priuilegia. ⁊ l. placet. C. de sac. san. eccle. vt sic minus recedatur a iure ciuili ⁊ facit q2 dicta doc. intelliguntur ꝭm iura que allegant prout no. Bar. in. l. nō solum. §. liberationis verba. ff. de libe. leg. ¶ Nec ob. dcīm Ang. q2 dicendū est ꝙ nō recte sentit: nitit eñ q2 naturalis obligatio de iure cañ. ꝓducit actionem per. d. c. j. de pac. que ratio nō vrget q2 non est dispositum ꝙ omnis naturalis producat actionē: lz sit dispositum quod pactum nudū producat actionē ⁊ insuper ista naturalis que orit ex contractu innoīato est magis debilis ꝙ̄ illa que oritur ex pacto simplici iuxta no. per glo. ⁊ doc. in. l. petēs. C. de pac. ideo nō ꝓducat actionem vel si producat sit adeo debilis ꝙ tollatur penitētia.
8 ¶ † Nec ob. vltima ratio q2 regula videt esse quod nō liceat etiam procuratori alteri pacisci vt in iuribus. s. adductis. ⁊ est bonus tex. loquens in procuratore in. l. eum qui. §. iulianus. de consti. pe. ⁊ licet sit forte speciale in venditione non videtur quod trahatur ad cōtractum innominatum: nam similitudo si qua est: est multū remota: sed quicquid sit in hac ratione nō insisto: q2 sunt varij modi quibus potest quis pro altero stipulari vel pacisci ⁊ quibusdā modis concipiuntur quibus valent conuentiones pro alio facte ⁊ quibusdam modis concipiuntur quibus non valent ⁊ quedam conceptiones sunt dubie. ⁊ quedaȝ conceptiones recipiūt multos casus speciales de quibus omnibus late per Bart. ⁊ doct. in. d. l. stipulatio ista. §. si stipuler ideo in hac ratione non facio fundamētum sed attentis alijs rationibus supra ponderaris cōcludo ptes iudicis fore in pronunciando pro parte actoris. Laus deo.

¶ Conlium. xvij.

1 ☞ Filij ⁊ nepotes si substituuntur quo ordine inuitati dicātur.
2 Charitas si recte ordinetur inter quos esse censeatur.
3 Copule natura egregie definit: vbi ⁊ de inuitatorum ad successionem ordine tractatur.
4 Alternatiua declaratur si alter ⁊ nō omnes admittantur.
5 Verbum cōtractus interp̄tationē nullā meret si in eo nihil opet.
6 Coniunctis in fideicommisso re ⁊ verbis est locus iuri non decrescendi.
7 Filij si inconsulte se immiscuerint hereditati non possunt venire contra venditionem patris.
8 Prescriptio. xxx. anno. fit contra ius adeundi ⁊ qñ vbi ⁊ male fidei possessor nunꝙ̄ dicitur prescriptor.
9 Vendens minus dimidia iusti precij an dicatur ignorare.
10 Emptor citra precium iustum emens quando rem emptam restituere teneatur.
11 Remedium legis. ij. C. de rescin. ven. quando possit a domino intētari. Juramētū puberis vel minoris qñ validet vel inualidet cōtractum. ⁊ nu. 12. ⁊. 13.
14 Juramentum quando tollat remedium. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ an dubium iuris causet bonam fidem.
15 Trebellianica quando detrahatur sicut falcidia hic dubitatur: ⁊ an de legatis ad pias causas prohibeatur diserte disputatur. et nu. 16. ⁊. 17.
18 Dispositio effectum non sortitur cuius conditio non purificatur.
19 Verba sine detractione trebellianice ad quid referantur.
20 Tutoris confessio an ⁊ quando contra pupillum probet.
21 Bona in instrumento diuisionis scripta per tutores diuisa an cēseantur hereditaria ⁊ que in fideicommissaria substitutione sint computanda. ⁊ nu. 22.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ Circa pn̄tē cōsultationē est discutiēduȝ primo ⁊ ante omnia qualiter ⁊ quo ordine censeantur substituti dicti Hiero. ⁊ eius filij ⁊ nepotes: an. s. censeantur simul oēs substituti: an vero ordine successiuo: an autem solus Hieronymus substitutus censeatur ex quo tempore quo cessit dies substitutiōis solus Hieronymus reperiebatur esse in rerum natura q2 tunc nullus prout dicitur fuerat ex eo natus filius. ⁊ primo videtur dicendum quod censeantur dicti Hieronymus filij ⁊ nepotes inuitati ordine successiuo. nam quando plures persone honorantur in vltima volūtate inter quas cadit ordinata charitas videnť ille psone iuitate ordie successiuo veȝ primo cēseť iuitata psona magis ɔiūcta ⁊ ea deficiēte cēseť iuitata posterior i gradu vt ꝓbať in

l.cum pater.§.fratre.de legatis.ij.ꝛ.l.gallus.§.quidam recte.ff.
de libe.ꝛ postb.l.heredes mei.§.peto.ff.ad trebel.ꝛ facit etiam.l.
peto.§.fratre.ff.de le.ij.ꝛ.l.cũ ita legatur.§.in fideicommisso eo.
ti.quando eñ relinquitur aliquid in vltima voluntate pluribus
personis inter quas cadit ordinata charitas saltem si cũ ordine
charitas concordat ordo scripture censentur inuitati ordine suc
cessiuo prout concludit Bar.per dicta iura in.d.§.quidã recte.ꝛ
ideo vĩ qḋ p̃ius fuerit ad dictã substitutionẽ vocatus dictus Hie
rony.in eius vita ꝛ post eius mortem filij ꝛ successiue post mortẽ fi
liorũ nepotes prout ita dicta Bar.opi.declarat Paul.de cast.in
dicto.§.quidã recte.ꝛ facit optime dict⁹.§.fratre.vbi p₃ qḋ prim⁹
succedit solus tñ cauet de restituẽdo sequentibus facit etiã.l.sug
gestionem.C.de ver.sig.ibi ꝛ hoc v₃ gradati fieri vt post eius liber
ti perueniant ꝛc.ꝛ tũc dr̃ subesse ordinata charitas inter aliquos
qñ est inter eos ordo successionis prout dicit Bar.in.d.§.quidã
recte.ideo ĩ proposito nr̃o cũ Hierony.nepos ex fratre dicti testa
toris ꝛ eius filij ꝛ nepotes fuerint honorati dicta substitutione ꝛ
inter eos sit ordo successionis ꝛ per ꝯñs ordo charitatis ſm.d.di
ctã theoricam vĩ in ꝯñtiã dõm ꝙ censeanᷓ inuitati ordine successi
uo.ꝛ p ꝯñs dict⁹ Hiero.vĩ qḋ fuerit admissus in eius vita ad dictã
substitutionẽ ꝛ post eius mortem admittãtur filij ipsius Hiero.ꝛ
successiue post mortem filiorꝫ veniãt admittẽdi nepotes ꝛ ſm hoc
cum hodie supersint filij dicti Hiero.Hiero.mortuo vĩ ꝙ ad ipos
pertineat insolidum dictũ fideicõmissum detracta.f.ltima vel alia
1 quarta quatenus veniat detrahẽda,de qua.j.dicetᷓ.¶†Et aduer
so aũt vĩ posse dici ꝙ filij dicti Hiero.nõ censeanᷓ inuitati ad di
ctum fideicõmissum:nã qñ instituunᷓ filij ꝛ nepotes qñ censenᷓ in
uitati ordine successiuo censetur tunc ꝛ eo casu nepos inuitatus
in casu quo filius nõ supsit tp̃e mortis testatoris vt est tex.cũ gl.in
d.§.quidã recte.ꝛ sic censentur inuitati ordine successiuo qꝛ cẽsetᷓ
inuitatus primo filius solus si superit ꝛ successiue si filius tp̃e mor
tis testõris nõ superit censetᷓ solus nepos honoratus adeo ꝙ casu
quo filius admittaᷓ nõ admittitur amplius ipse nepos etiã post
mortẽ filij.ꝛ ita ẽt vĩ intelligendus ille ordo successiuus in termi
nis.d.l.cum pater.§.a te peto.ꝛ.d.l.heredes mei.§.peto.ꝛ ita po
test intelligi theorica Bar.in.d.§.quidam recte.quatenus gñalr
dicit ꝙ qñ plures in vltima volũtate copulatiue honorãtur si in
ter eos cadit ordinata affectio censenᷓ inuitati ordine successiuo
qḋ ꝛ persuadetur qꝛ Bar.id qḋ ibi dr̃ in tex.ꝛ glo.trahit gñaliter
ẽt ad alios casus vbi cadit sola dicta ordinata charitas:ꝫ tex.ibi
ꝛ glo.interpretanᷓ filium ꝛ nepotem censeri vocatos ordine succes
siuo supradicto modo.f.ꝙ nepos admittatur solum eo casu quo fi
lius nõ potest admitti ꝛ nõ admittaᷓ post mortẽ filij eo casu quo
filius primũ admissus fuerit:ergo opi.Bar.vĩ ita intelligenda cũ
adducat illum tex.ꝛ dicta doc.intelligantur ſm terminos iurium
que allegãt vt no.idẽ Bar.in.l.nõ solũ.§.liberationis verba de li.
leg.qḋ ꝛ persuadetᷓ ex alio qꝛ Bar.dicit ꝙ eo casu coniuncta resol
uitur in disiunctã ꝛ ad veritatẽ disiunctiue sufficit alterã partẽ ve
rificari nec solet admitti concursus vt in regula in alternatiuis in
vj.ꝛ.l.si heredi plures de cõdi.insti.cum si.Si eñ filij ꝛ nepotes cẽ
serentur inuitati oẽs vnus.f.post alterũ nõ resolueretur copulati
ua in alternatiuam ex quo oẽs cẽserẽtur inuitati l₃ diuersis tp̃ib⁹
vñ cum Bar.dicat ꝙ resoluitur in alternatiuam vĩ intellexisse qḋ
alter eorꝫ admittatur ꝛ nõ ambo.ꝛ per ꝯñs si filius admittiᷓ non
admittatur nepos ꝛ ecõtra hoc est qḋ nepos admittaᷓ solũ eo ca
su quo filius nõ admittitur.ꝛ sic nõ cõcurrãt.¶Et est aduertẽdũ
ꝙ glo.in.d.§.quidã recte.loquitur ẽt eo casu quo fuerit inuitatus
nepos nasciturus.Et doct.ita etiã trãseunt loquẽdo in terminis
glo.Vñ nõ est vis si in casu nostro substituũtur filij nepotes nasci
turi ex dicto Hiero.Et pro hac interpretatione etiã facit qꝛ put
mihi dr̃ tẽpore mortis testõris ꝛ tp̃e quo euenit casus dicte substi
tutiõis:qꝛ filie testõris decesserit nõ superat nisi Hiero.qui nõ ha
buerat tunc temporis filios nec nepotes vnde solus ipe vĩ inuitat⁹
cũ solus ipse esset in rerũ natura tempore quo fuit delata fideicõ
missaria hereditas put qñ deferᷓ hereditas attẽdiᷓ illud tempus
ad videndũ cui queratur ius successionis.l.si quis filio exhereda
to in p̃in.de inusto testõ.ꝛ.l.suum.§.in extraneis de here.insti.et
§.in extraneis.insti.de here.quali.ꝛ dif.item qñ relinquitur aliqd
cognatis vel cõsanguineis nõ veniũt qui nascuntur seu concipiũ
tur post mortem testõris.l.si cognatis de reb.dub.ꝛ ibi per Bart.
ꝛ tangit ẽt Bart.in.d.§.quidã recte.ideo nõ veniant filij ꝛ nepo
tes cõcepti post mortem testõris ꝛ saltẽ nõ veniant cõcepti postꝙ
2 cessit dies substõnis†pro quo facit qꝛ Bar.in.d.§.quidam recte.
dicit ꝙ ordinata charitas censetᷓ esse inter eos inter quos est ordo
successionis abintestato.Sed illi qui concipiuntur post mortẽ ali
cuius nõ habẽt ius succedendi.ff.vñ cognati.l.j.§.si qs primior.
ff.de bonõ.libertorũ.l.paulus.§.paulus merito quo ad istos filios
ꝛ nepotes qui fuerũt concepti post mortem filiarum non cadebat
ordo successionis ergo non cadat ordo ille charitatis ꝛ sit si censen
tur inuitati ordine successiuo ſm ordinem charitatis non veniãt
isti postea cõcepti quod non absurde dici posset pro quo facit gl.
in.d.§.quidam recte.volens ꝙ qñ testõr instituit filium ꝛ nepotẽ

nasciturũ cẽsetᷓ istituisse eũ nepotẽ qui nascetᷓ intra.x.mẽses a mor
te testõris ꝛ sic nepotẽ qui potuit esse cõceptus inuita ipsius testa
toris.ergo institutio predicta nõ trahitur ibi ad conceptum post
mortem testõris ſm dictã gl.cum qua trãseunt ibi doc.¶Est aũt
alia opinio ꝙ qñ honoranᷓ in vltima voluntate aliquis coniũctus
testõri ꝛ eius filij ꝛ nepotes l₃ inter eos cadat ordo scripture ꝛ or
do charitatis si tñ nõ cõcurrit necessitas debiti naturalis ꝛ timor
ne testm̃ rũpaᷓ nõ cẽseanᷓ inuitati ordine successiuo sed oẽs simul
3 qꝛ p̃pria vis verborꝫ ad hoc tendit†qꝛ natura copule est sepatos cõ
iungere non separare ꝛ pariter copulatos inuitare.l.duos.§.cum
in tabul.de duobus re.ꝛ.l.si mihi ꝛ titio in p̃in.de ver.ob.ꝛ.l.vni
ca.§.is itaqꝫ.de cad.tol.ꝛ.ff.de vsufr.accre.l.si qs titio.ꝛ.l.si p̃prie
tas el.j.eo.ti.p que iura ꝛ sĩlia Ja.de arc.tenebat ꝙ ẽt vbi cõcurrit
necessitas debiti naturalis ꝛ timor subuersiõis testi censeanᷓ filĩ in
uitati qñ p copulã plures honoranᷓ cuius opi.de rigore iuris seq
vĩ Jmo.in.d.§.quidã recte per dicta iura.ꝛ.l.codicil.ꝛ.l.instituto
de le.ij.iũcta.l.nõ aliter de le.iij.ꝛ.l.j.§.si is q nauẽ de exer.Tñ reie
cta hac opi.Ja.de are.qḋ qñ nõ subest necessitas debiti naturalis
ꝛ timor subuersionis testi l₃ subsit ordinata charitas:nihilomin⁹
cẽseanᷓ filĩ inuitati vĩ velle glos.j.d.§.quidã recte.qḋ ꝛ voluit Cy.ꝛ
cõiter doc.put dicũt Bal.ꝛ Ang.i.d.§.quidã recte qui idẽ tenẽt.
Pro qb⁹ vĩ cas⁹ i.c.Ray.ꝛ.c.ray.ex de test.put ꝛ dicit Jmo.i.d.
§.qdã recte qui idẽ tenuit in.d.c.Ray.in.vij.col.Nec ab hac opi.
vĩ recedendũ cũ ꝯcurrat sñia gl.q alijs p̃ualet in autoritate iuxta
no.per Jac.bu.in.l.j.C.qui p̃ sua iurisdi.Et ꝯcurrat ẽt cõis doct.
sñia.Nec in decisiuis est a cõi sñia doc.recedẽdũ iuxta no.p gl.in.l.
oĩs diffinitio.ff.de re.iur.ꝛ p Bar.in.l.ij.C.de sent.iu.qui male iu.
ꝛ per Bal.in.l.precib⁹.C.de impu.ꝛ doc.in.c.ne imitaris de cõsti.
4 ꝛ in.l.cum prolatis.ff.de re iudi.¶†Nec ob.iura Bar.qꝛ loquũ
tur in inuitatis per alternatiuã de cuius natura est ꝙ alter et nõ
oẽs admittantur vt prediri vel loquunᷓ in inuitatis per collecti
uum familiã qꝛ oneratus vt in familiã relinquat satisfacit etiã si
vni relinquat.l.filiusfa.§.cũ pr̃ de le.j.Nõ sic qñ pluribus p copu
latiuã reliquisset.Et l₃ disiuncta resoluaᷓ in ꝯiũctã ne aliena so
boles p̃prie preferatur.l.gñalr.C.de insti.ꝛ subst.ꝛ filĩ ne extranei
preferanᷓ suis cõiunctis ꝛ filijs in portione relicta eorũ patri ꝯiũ
cto testõri in.l.lutius de here.insti.Nõ ita resoluitur in disiũctã cõ
iuncta ne posterior in gradu admittaᷓ filĩ cum p̃tore:qꝛ nõ eadẽ rõ
tũ qꝛ ambo sunt coniũcti l₃ nõ eodẽ gradu:tũ qꝛ nõ agiᷓ de exclu
sione totali merito ꝛc.Et ſm hoc Hiero.censetᷓ inuitatus vt vnã
portionẽ ꝛ filij ad alterã ꝛ nepotes ad aliã:vt p̃batur in.d.l.si qs
titio ꝛ in.d.l.si mulieri.qꝛ inuitati sub noĩe collectiuo hñt p vno
vt dictis iurib⁹.ꝛ.l.si pr̃ filio.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ.l.si titius.ꝛ.l.inter
dũ.ff.de here.insti.ſm hoc dict⁹ Hiero.cõsecut⁹ fuit saltẽ tertiã ptẽ
absqꝫ onere restõnis.vtrũ ãt ꝯsecut⁹ fuerit alias duas ptes ea rõ
ne qꝛ tp̃e quo cessit dies substõnis nõ erãt nati nec cõcepti filij vel
nepotes:pt p̃babilr̃ dubitari p ea q̃ supra tetigi circa p̃cedẽtẽ opi
nionem Bar.nec ad p̃ns sup hᷓ aliqd firmo:ꝫ p ꝯstãti p̃supposito
ꝙ saltẽ tertia ps fuerit quesita dicto Hier.sine aliquo onere restõ
nis ẽt post mortẽ suã ꝛ p ꝯñs dictã tertiã partẽ potuerit libere alie
nare.¶Et ex his cẽseaᷓ rñsum ad scdm̃ ꝛ tertiũ quesita in thema
te qꝛ rñdetᷓ ꝙ dicti filij Hiero.nõ admittunᷓ in aliquo saltẽ vltra
tertiã ptẽ nec ad maiorẽ ptẽ agere pñt ꝛ ꝙ Hiero.saltẽ suã tertiã
ptẽ potuerit libere alienare vt p̃diri.¶Circa quartũ aũt quesitũ
est ꝙ p̃imũ caput ipsius quesiti pendet ex iã dictis qꝛ dicta vẽdi
tio iuriũ valuit saltem pro tertia pte vt dictũ est,p qua pte Hiero.
filij dicti Hiero.siue sint eius heredes siue nõ nequeũt venire cõ
tra dictã vẽditionẽ:qꝛ nõ remãserũt illa iura in bonis suis nec he
redes in eis iuribus successerũt:nec possent agere nisi ex p̃sona de
functi:iõ cũ defunctus ipse repelleretᷓ:ergo ꝛ ipsi heredes q cẽsenᷓ
eadẽ p̃sona cũ defuncto in auᷓ.de inreiur.a mo.p̃sti.in.§.j.ꝛ iura
actiua ꝛ passiua in eis trãseũt.l.j.C.si cer.pe.ꝛ.l.hereditas de reg.
iur.cũ si.ꝛ hoc clarꝫ quinimmo si adierũt vel immiscuerũt se here
ditati dicti Hiero.nõ facto inuẽtario nõ pñt effectualiter venire ꝯ
ẽt p eorꝫ portione si qua portio eis cõpetit:nam dictus Hierony.
p̃misit ꝙ si cõtingat eũ habere filios ꝛ nepotes se acturũ ꝛ curatu
rum ꝙ ipsi eius filij ꝛ nepotes ratificabũt dictã venditionẽ etiã si
milẽ ꝯtum venditionis facient sine internẽtu alterius p̃ecij.ꝛ si
non facerent promisit dictum Lucã cõseruare indẽnem si itaqꝫ di
cti filij ꝛ nepotes recusant id implere hereditas ipsius Hierony
mi tenetur Lucam predictum conseruare indemnem:ideo aut di
cti filij heredes repelluntur si volunt agere argumen.l.vendican
tem.ff.de euic.vel quod magis placet tenebuntur ad interesse.et
sic in effectu ad extimationem portionis quam ipsi extorquerent
vel si quod aliud interesse probabile caderet:nam in obligationi
bus facti succedit obligatio ad interesse.l.stipulationes non diui
duntur versicu.celsus.de verborum obli.cum concor.ꝛ per conse
quens Lucas predictus haberet regressum contra hereditatem
dicti Hieronymi que succedit in dicta obligatione passiua ꝛ ꝯ bo
na eiusdẽ que sunt hypothecata ad id qḋ euincetᷓ vigore dictorꝫ
iurium que haberent dicti filij nepotes.ꝛ si ipsi adierunt heredi
tatem vel ei se immiscuerunt.ꝛ tunc si inuẽtarium cõfecerũt solen

ne ad

ne ad predicta tenebũtur quatenus suppetũt vires hereditarie ⁊ nõ vltra.l.fi.§.⁊ si prefatã.⁊.§.in computatione.C.de iure deli.⁊ibi per glo.⁊ doc.⁊ bona Hieronymi erũt pariter obligata finautem non confecerint inuẽtarium ⁊ tunc tenebuntur simpliciter ⁊ absolute ad obseruãtiam dicti ꝯtus prout tenebatur dictus Hieronymus ⁊ consequenter ad integrum interesse si noluerint similem venditionem facere de dictis iuribus per.d.l.fi.§.cum igitur.⁊ in aut.de here.⁊ fal.§.si vero nõ cõfecerit inuẽtarium cum multis similibus:ad idem.l.cum a matre.C.de rei ven.cum concor.ibi per glo.adductis. ¶ Sed circa hoc insurgit dubium qꝛ dicti filij possent instare ꝙ ipsi volunt seruare ꝯtum paternum ⁊ nolunt venire cõtra:tñ dicũt ꝙ Hieronymus predictus vendidit iura que habebat vel hẽre sperabat ipe Hieronymus⁊.c.Nõ aũt iura que habituri erant eius filij vel nepotes:si itaqꝫ ipsi filij vel nepotes agũt pro portionibus eis competentibus retento qð tertia portio pertineat ad filios:tertia ad nepotes:tertia pertinuerit ad Hieronymum nõ videt ꝙ aliquid tãgant de iuribꝰ venditis per Hieronymũ ⁊ successiue nõ veniãt ꝯ cõtractũ defuncti.⁊ si dicatur ꝙ in dicto instrõ paterno subiungitur ꝙ si cõtinget dictũ Hieronymum habere filios ipse promisit se acturũ ⁊ curaturũ ꝙ dicti sui filij nasciturí ratificabunt dictã venditionem ⁊c.⁊ non venient cõtra:respondetur ꝙ ratificatio ipsa respicere hꝫ venditionem iurium dicti Hieronymi.⁊ sic prout venditio non respiciebat iura dictorum filiorum:ita etiam nõ vĩ ꝙ ratificatio ad ipsa iura filiorum trahat ⁊ pariter vĩ posse dici ꝙ nõ censeant venire ꝯ vẽditionẽ ⁊ cessionẽ predictã si petãt eorum portionem qꝛ si dicta venditio non trahit ad illam portionem filiorum petẽs illam portionem non veniunt cõtra venditionẽ:nã si vendo dimidiã vnius rei ⁊ postea peto aliã dimidiam aduersus emptorem nõ venio ꝯ vẽditionẽ qꝛ alia est res que petit:alia fuit res vẽdita ar.l.si vnꝰ.§.ante oĩa.ff.de pac.⁊ quatenus in dicto instrõ subdit ⁊ similem cõcessionẽ ⁊ venditionem faciet similiter vĩ intelligendum ꝙ faciunt similem venditionẽ de rebus venditis per dictũ Hieronymũ ⁊ nõ de alijs rebus ⁊ per cõsequẽs ꝙ faciunt venditionem de iuribus dicti Hieronymi:non aũt de iuribus eorum proprijs rñdetur ad predicta ꝙ lꝫ ẽm corticẽ verboꝝ predicta possent ꝓbabiliter tolerari tñ ẽm mentẽ aliter predicta intelligunt ⁊ mẽs ꝓualet verbis.l.in cõuẽtionalibus.ff.de ver.sig.⁊.c.intelligentia extra eo.ti.cum si.Nõ eñ erat opus ꝙ dicti filij ratificarent venditionẽ ⁊ concessionẽ factam per dictum Hieronymũ nec ꝙ facerent similẽ venditionẽ si intelligeret solum de iuribus dicti Hieronymi cum absqꝫ aliqua ratificatione habebat dicta venditio efficaciam nec ratificatio filioꝝ aliquid operabatur respectu iurium concessoꝝ ⁊ multominus venditio vel concessio de eisdem iuribus fienda per alios cum illa iura essent iam trãslata in dictum Lucã per cõtractum ⁊ cessionẽ factã per dictum Hieronymum nec iura ipsa erãt transitura in filios predictos.⁊ sic non poterant concedere qð nõ habebant.l.traditio.ff.de acquirẽdo rerum domi.et.l.nemo plus iuris.ff.de regulari cum similibꝰ. ¶ Et cum ipsa iura fuerint facta dicti Luce nõ valuisset emptio rei.l.cum res.⁊.l.si mater.C.de contrahen.emp.⁊.l.sue rei.ff.eo.ti.⁊.l.debitor.ff.eo.ti.⁊.l.debitor.ff.de pignora.actio.vnde vt ꝑdicte promissiones facte per dictum Hieronymũ aliquid operentur vt decet ar.l.si qñ.ff.de le.j.⁊.c.si papa de priuile.lib.vj.⁊ qð per Bal.

5 in rubrica.C.de contraben.emp.† vbi dicit ꝙ nullum verbum cõtractus debet interpretari positum sine virtute aliquid operandi predicta videntur interpretanda ꝙ dicti filij facient similem venditionem ⁊ concessionem.s.de iuribus ipsis filijs competentibus si qua iura eis competerent.⁊ sic similitudo versetur in hoc:qꝛ ꝑut dictus Hieronymus vendidit ⁊ concessit iura sibi competentia vigore dicte substitutionis:ita similiter faciens filij qꝛ vendent ⁊ concedent iura eis competentia vigore dicte substitutionis de eis facte ⁊ hoc satis aperte deprehenditur ex verbis sequentibus dicti instrumẽti dum subditur promittẽt nõ venire contra vigore alicuius iuris ꝙ pretenderent virtute alicuius substitutionis de eis facte.⁊ sic aperte se retulerunt dicti ꝯbentes ad iura ipsis filijs competentia rõne substitutionis de eis facte:iura autem competentia Hieronymo non competebant ratione substitutiõis facte de ipsis filijs:sed ratione substitutionis facte de ipso Hieronymo vt de se constat:nec vigore iurium ipsis filijs competentium poterant venire contra concessionem factã per Hieronymum de iuribus suis presupposito ꝙ diuersa forent iura Hieronymi ⁊ iura filiorum qꝛ separate forent portiones cum vigore vnius portionis nõ veniat contra in alia apparet itaqꝫ euidenter mens contrahentium ꝙ intendebant ꝙ filij non possent petere portionem eis competentem vigore dicte substitutionis.⁊ per cõsequens ꝙ venditio ⁊ cõcessio per eos fieret de iuribus eis competentibus vigore eorum substitutionis ⁊ nõ de iuribus concessis q̃ non competebant eis sed Hieronymo nec competebant vigore substitutionis facte de ipsis filijs sed vigore substitutionis facte de ipso Hieronymo:vnde mens est aperta que preualet vt dictum est ⁊ etiam verba possunt interpre

6 tari vt se conforment ipsi menti secundum supradicta. ¶ † Et etiã qꝛ dicti Hieronymus ⁊ filij sunt coniuncti in dicto fideicommisso re ⁊ verbis ⁊ inter coniunctos re ⁊ verbis est locus iuri non decrescendi prout voluit Bar.in.l.re coniuncti.de leg.iij.per.l.coniunctim eo.ti.vbi idem tenet ⁊ est cõmunis opi.glo.⁊ doc.⁊ dicuntur coniuncti re ⁊ verbis qñ duobus copulatiue est vna res simpliciter legata puta legatur titio ⁊ sempronio fundus dicuntur coniũcti re ⁊ verbis ipsi titius ⁊ sempronius secus si adderetur equis portionibus vel similia verba:tacita eñ distributio partium non impedit coniunctionem realem:licet expressa sit vt hec probantur in l.si duobus.§.si titio.⁊ qð ibi per glo.⁊ doc.ff.de leg.j.vbi doc.cõiter omnes hoc tenent.⁊ Bar.in.d.l.re coniuncti.⁊ est bonus text.in.l.quidam.§.fi.cum.l.seq.⁊ prin.l.vtrum.ff.de reb.dub.Item facit.l.triplici.de verb.sig.⁊ glo.in verbo separatim.in.l.j.in fi.ff.de vsufruc.accres.si est locus ius non decrescendi:ergo qui primo admittitur censetur vocatus ad solidum ita ꝙ si alius non admittitur nihil accrescit sed non decrescit prout decresceret si alius admitteretur vt.l.vnica.§.si vero non omnes.C.de cadu.tol.⁊ si hoc est Hieronymus qui solus erat in rerũ natura de substitutis tempore dicte venditionis erat inuitatus ad solidum:si enim censeret inuitatus ad id ad qð inuitati erant alij substituti non essent cõiuncti re:nam ex quo essent diuerse res seu diuerse portiones cuilibet relicte non esset coniunctio in eadem re.Item videtur secũdũ hoc ꝙ alijs substitutis non extantibus ipse interim haberet iura insolido fideicommissoꝝ filij postea venientes si ad partem veniũt faciunt decrescere de portione dicti Hieronymi ⁊ pro his theorica quam tradit Bald.quem doct.sequuntur in.d.l.si duobus.in prin.dicens quod ius accrescendi non hꝫ locum quando coniunctus non admittitur.secus dicit ipse in iure non decrescendi ꝑut subtiliter dixit glo.in.l.ij.ff.si pars hered.pe.secundum eum ſcdm quam theoricam Bal.⁊ doc.ibi:habemus ꝙ dictus Hieronymꝰ anteꝙ filij sibi nascerentur habebat iura in tota hereditate detractis.s.quartis detrahendis.Et ideo ẽm hoc dicta sua cõcessio fuit facta de solida hereditate delata vigore substitutionis predicte:lꝫ postea esset aliqua portio decrescenda casu quo filij nascerentur. Et tunc si ita esset magis adaptarentur verba ꝙ filij ratificarent ⁊ similem vẽditionem facerent de eisdem iuribus ex quo ipsi admittuntur secundum hoc ad eadem iura que tempore dicte venditionis competebant dicto Hieronymo. ¶ Ista autem vltimo loco dicta sunt subtilia ⁊ non transeunt sine dubitatione prior autem cõsideratio est magis plana q̃ sola sufficeret dato quod alia postea

7 adducta non procederent † ideo concludendum est ex omnibus predictis quod dicti non possunt effectualiter venire ꝯ dictã venditionem dicti Hieronymi si hereditati Hieronymi se immiscuerunt inconsulte:saltem quominus teneantur resarcire omne interesse dicto emptori vel eius successori.Et si consulte cum beneficio inuentarij se immiscuerunt pariter non potuerunt contrauenire quatenus suppetunt vires hereditarie.Et pari ratione si hereditas non est adita ⁊ dicti filij veniunt contra hereditas tenetur ad omne interesse ꝙ pretenderẽt heredes dicti domini Luce emptoris per iam dicta.Et pariter essent obligata bona hereditaria cũ dictus Hieronymus omnia bona hypothecauerit ꝓ obseruatione omnium ⁊ singulorum que conuenit vt ex tenore instrumenti apparet.Et omnia trãseunt cum suo onere in hereditatem prout erant apud defunctum arg.l.hereditas.de reg.iur.⁊.l.nihil aliud de verbo.signi.⁊ subdit hereditas iacens vices defuncti.l.cum hereditas.C.depositi.⁊.l.hereditas.de acquirẽ.rerum domi.Et per hoc patet responsum ad quintum quesitum. ¶ Circa sextum autẽ quesitum dicendum est quod aduersus dictum ius petendi rescissionem dicti contractus censetur esse prescriptum.nam ad rescissionem predictam competit actio personalis.l.conditio ex dicta.l.ij.C.de rescin.vendi.prout quidam tenent ⁊ alij dicunt actionem ex eo contractu cõpetere prout sunt Bar.⁊ Bal.sed non refert quia aduersus omnem actionem quin etiam aduersus omne ius siue sit actio siue officium iudicis vel quid similiter maxime si competat ad aliquid ab alio extorquẽdum prescribitur spacio.xxx.vel.xl.annorum.l.sicut.⁊.l.omnes.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorum.acce

8 dat quod habetur in.l.sed.C.de iure delibe.vbi glosa † ⁊ doctores cõmuniter volunt quod aduersus ius adeundi ⁊ ius immiscẽdi prescribatur spacio.xxx.annorum.licet non sit actio:⁊ licet non competat contra alium ⁊ nemo sit qui prescribat indubitatum est igitur quod aduersus ius causatum vigore.l.secunde.C.de rescindẽda vendi.⁊ similium prescribitur spacio triginta annorum.⁊ longe magis spacio quadraginta ⁊ sexaginta annorum.Et hoc nisi probaretur mala fides dicti domini Luce vel suorum heredum.Nam cum mala fide nullo tempore currit prescriptio capitulo possessor malefidei de regulis iuris libro sexto.⁊.c.quoniam omne.de prescript.in antiquis:ideo donec durasset mala fides non decurrisset prescriptio:tamen mala fides non presumitur:sed presumitur bona fides.argu.l.verius.ff.de ꝓbationibꝰ.⁊.l.penul.C.de euic.⁊ ibi gl.⁊ glo.in.c.si diligẽti de prescri.⁊ facit.l.merito.ff.ꝓ socio.⁊.l.dolũ.C.de dolo.⁊.l.quotiẽs.§.qui dolo.ff.de proba.Et maxie cõcurrẽte tã lõgissima possessiõe.ar.l.fi.C.vbi.⁊ qð ꝑ eã no.Bar.ibi in fi.et si dicat quilibet ꝑsumit scire vires sui ꝑrimonij ⁊ q̃litatẽ ⁊ valorẽ

sue rei.l.quisquis.C.de rescin.vend.⁊ sic presumitur ꝙ dictus do-
minus Lucas habuerit notitiam valoris rei quaꝫ emit saltem suc
cessu temporis cum res fuerit facta sua:⁊ sic postea dum rem em
ptam habuit verisimiliter nouit rei valorem ⁊ si nouit in ꝯñtiam
nouit rem emptam minus dimidia iusti precij ⁊ successiue ꝙ ven
ditori competit ius agendi ad recisionem dicte venditionis.ergo
9 per consequens videtur fuisse in malafide.¶†Rñdetur ꝙ dicta
presumptio est leuis:nam videmus ꝙ ille vendit minus dimidia
iusti precij nõ presumitur scire:qꝛ si sciens vẽderet censeretur illud
plus donare ⁊ non plus competeret illud remedium dicit gl.in.d.
l.quisquis.⁊ cum illa glo.transeunt doc.prout dicit ibi Bar.ideo
videt̃ tolli alia presumptione.s.ꝙ presumitur bona fides ⁊ nõ ma
la ⁊ maxime per lapsum tã longissimi tp̃is ar.eius quod habetur
in.d.l.fi.C.vñ vi. Et maxime hoc in casu in quo nõ fuit empta res
certa sed iura competentia dicto Hieronymo in hereditate dicti
Bal.in qua hereditate poterat esse es alienũ latens ⁊ illud etiaꝫ
ꝭm cõuentiones expressas cedebat dãno ⁊ oneri ipsius emptoris
ita ꝙ sempꝫ potuit probabiliter dubitare de valore rei empte.Et
etiã qꝛ emebat iura vẽditori cõpetẽtia poterat hesitari de efficacia
iurium saltẽ vtrũ testator fecisset aliud testm̃ vel quid simile ita ꝙ
qualitas rei empte suadet ꝙ poterat de facili ignorari valor rei
empte.Et maxime qꝛ fuit adiectũ pactũ ꝙ venditor nõ teneretur
suscipere aliquã defensionẽ.Nec teneretur de euictione aliqua nisi
vsqꝫ ad cõcurrẽtẽ q̃titatem.ccl.ista eñ reddebant rem dubiã pro-
pter quas qualitates preciũ erat in equiuoco ⁊ varij vario modo
extimassent.Et propter aliquã qualitatem:qꝛ sperabant̃ admitti
ad dicta iura filij ⁊ nepotes nascituri.Et lꝫ promiserit ipse vendi
tor curare ꝙ illi ratificarẽt:tñ qꝛ illi non astringebãtur ⁊ poterant
non immiscere hereditati.item poterat Hieronymus esse vel fieri
non soluendo ⁊ poterat ignorare vires bonorum ipsius vẽditoris
ista omnia diminuebant preciũ rei vendite ⁊ reddebant etiã pre-
cium dubium:qꝛ nõ ita de facili hec extimãtur prout certa domꝯ
vel aliquis alius fundus certus qui extimari possunt de facili vel
ex redditibus vel ex venditionibus factis de similibus rebus que
non occurrebant in rebus de quibus agitur.vt.s̃.venditis ita ꝙ
non bene discerni poterat vera rerum venditarũ extimatio.Et ca
de re non debemus interpretari malam fidem ex illa leui presum-
ptione generali de qua in.d.l.quisquis.accedat qd̃ in simili dicit
Jmo.in.d.c.penul.de emp.⁊ ven.dicens ꝙ rari sunt qui sciant ex-
timare dubium euentum litis ⁊ propterea non competere saltem
10 de facili remediuꝫ.d.l.ij.⁊ l.si quis cum aliter.de verb.obl.¶†Et
insuper ab initio.s.tempore cõtractus celebrati constat ꝙ dictus
emptor non censetur habuisse notitiam cum res non esset sua:sed
erat venditoris;⁊ licet postea superuenisset notitia lesionis vltra
dimidiam iusti precij non videtur qd̃ ex hoc fuerit in malafide qꝛ
nõ tenebatur rem ipsam simpliciter relaxare nisi restituto sibi pre-
cio per eum numerato.vt.d.l.ij.habet eñ emptor electionem vel
restituere rem recepta q̃titate per eum prestita pro precio vel sup
plere id qd̃ deest de iusto precio vt ibi probatur ⁊ forte vẽditor vo
luisset prius dimittere dicta iura vendita q̃ reddere pecuniaꝫ nu
meratam pro dicto precio:ideo si emptor sciens deceptionem re
ipsa contingentem in reũ tacet non vr̃ esse in mala fide.⁊ per ꝯñs
nõ vr̃ in hoc correctum ius ciuile cui derogatur per ius canonicuꝫ
solum eo casu quo versatur periculũ aĩe ꝑpter malã fidem.d.c.qm̃
oẽ.iuncta.l.precipimus.C.de appel.⁊ l.sancimus.C.de testa.⁊ c.
cum expediat in princi.de elec.li.vj.Prima tamẽ ratio est magis
11 clara.s.ꝙ non presumatur scia causans malam fidem.¶†Ex qui-
bus cõcludendũ aperta fronte ꝙ dictum remedium dicte.l.ij.C.
de rescin.vẽ.nõ possit a domino intẽtari obstãte obstaculo prescri
ptionis causate ex lapsu longissimi temporis.lx.an.Obstat ẽt ad
impediẽdũ dictũ remedium iurm̃ qꝛ.d.Hieronymus adultus iu
rauit dictũ cõtractũ vẽditionis ⁊ oĩa ⁊ singula in eo ꝓmissa perpe
tuo rata ⁊ firma habere tenere attendere ⁊ obseruare ⁊ nõ venire
cõtra rõne minoris etatis vel aliqua alia rõne vel cã iurm̃ aũt tol-
lit remediũ.d.l.ij.qꝛ põt seruari sine dispendio salutis eterne.d.c.
cum contingat.⁊ d.c.q̃uis.⁊ d.aut̃.sacramẽta puberũ.ꝓut tenẽt
glo.Bar.Bal.⁊ doc.cõiter in.d.l.ij.⁊ glo.⁊ doc.cõiter in.c.pen.
extra de emp.⁊ vendi.⁊ hoc cõiter tenetur iuramento maioris in
12 iuramẽto aũt adulti sunt opiniones†nam Joã.and.⁊ do.de sctõ
Ge.in.d.c.q̃uis de pactis.in.vj.dicunt ꝙ ille tex.loquitur in iura
mento puberis ⁊ sic volunt qd̃ iuramentum puberis validet illuꝫ
ꝯctum alias inualidum ex alia causa q̃ ratione minoris etatis et
in quo solent occurrere maxime lesiones ⁊ idem vr̃ velle Paul.de
ca.in.d.aut̃.sacramenta puberũ.in repe.in tertia col.dicẽs qd̃ licet
de iure ciuili iuramentum minoris non tollit alias inualiditates
nisi contingentes rõ minoris etatis qꝛ illas alias nec iuramentuꝫ
maioris tolleret tñ secus de iure cañ.qꝛ iuramẽtũ ẽt minoris tollit
omnia remedia ꝯ factũ iuramẽtũ alias cõpetẽtia:qꝛ in oĩbus mi-
litat rõ iuris canonici ꝭm eum.⁊ ideo iuramentum minoris sim-
pliciter prolatũ nõ seruãdo ꝯctum ⁊ nõ veniẽdo cõtra tollit reme
dium.d.l.ij.C.de rescin.ven.prout volunt Ang.⁊ Saly.in.d.aut̃.
sacramenta puberum dicentes.qd̃ doc.ita volunt prout eos refert
Jmola in.d.c.cum contingat.char.xxviij.quorum opi.procedere
posset quando non esset facta mentio minoris etatis nec aspectus
indicaret esse minorem ipsum iurantem prout ipse Jmola tangit
ibidem char.xxix.Si vero aspectꝯ indicaret esse minorẽ vel alr̃ ap
paret ꝙ innotuerat ꝯhenti cum minore ꝙ iurãs erat minor tũc iu
ramentũ simpliciter prolatum a minore nõ tollit illud remedium
qꝛ censetur prestitum solũ super etate hoc est de nõ veniendo ꝯ rõ
ne minoris etatis ꝓut volunt glo.Bar.Bal.Ange.⁊ doc.cõiter
in.d.l.ij.de rescin.ven.ista eñ est cõis opi.prout ⁊ dicit Jmo.in.d.
13 c.cum cõtingat chartis p̃dictis ⁊ char.xxxij.¶†Cũ qñ iurauit nõ
venire ꝯ rõne minoris etatis vel alia rõne primũ iurm̃.s.quatenꝯ
iurat nõ venire ꝯ rõne minoris etatis repñsentat cũ maiorẽ ⁊ scðm
iurm̃.s.quatenus subiungit vel alia rõne facit qd̃ sit perinde ac si
maior iurasset:vñ in casibꝯ in q̃bus iurm̃ maioris firmaret ꝯctũ si-
milr̃ firmabit iurm̃ huiꝯ minoris ꝓut hic volũt Bart.⁊ Rap.ful.
in.d.aut̃.sacrã.ideo ꝓut maioris iurm̃ firmat ꝯctũ ⁊ nequeat resci.vẽ.
remedio.d.l.ij.C.de resci.vẽ.ꝭm cõeꝫ op.vt.s̃.dcm̃ est:ita eñ iurꝫ mi
noris operat̃ hũc effectũ qñ iurat nõ venire ꝯ rõne minoris etatis vl̃
alia rõne ꝓut vr̃ esse cõis opi.vt ⁊ dicit ip̃e Jmo.in.d.c.cũ ꝯtingat
char.xxxij.⁊ hoc hꝫ pro indubitato Bart.in.d.l.ij.⁊ vr̃ ẽt de mente
Ange.ibi ⁊ ideo cũ in casu nostro dictus Hieronymus iurauerit
sub dicta forma dicamus ꝙ nõ poterat intẽtari remediũ dicte.l.ij.
⁊ maxime qꝛ dictus Hieronymus renũciauit exceptioni doli ma-
li exceptioni sine cã exceptioni nõ numerate pecunie ⁊ remedio re
stitutionis in integ.⁊ oĩ alij legum iuris auxilio ⁊ sic pꝫ qd̃ nõ se re
strinxit ad remedia competẽtia rõne minoris etatis:sed renũcia-
uit etiã alijs remedijs competẽtibus etiã maioribꝯ vt pꝫ ex specifi-
catis ⁊ etiã generali cl̃a qua renunciauit oĩ iuris auxilio:nam qui
omne dicit nihil excludit.c.solite.de maio.⁊ obe.⁊ canone si roma
norũ.xix.di.⁊ l.iulianus.de le.iij.⁊ cum iurauerit postea oĩa ⁊ sin-
gula rata ⁊ firma habere ⁊ seruare ⁊c.nõ venire cõtra certe iurauit
nõ venire cõtra hanc generalem renũciationẽ ⁊ illã seruare:ideo
per dictum iuramentum videtur fuisse sublatum dictum remediũ
dicte.l.ij.⁊ maxime cum interuenerit autoritas curatoris ⁊ decre
tum iudicis quibus curatori ⁊ iudici verisimiliter erat notum be
neficium vulgare dicte.l.ij.⁊ quam notitiam curatoris considerat
14 Bal.in.d.l.ij.¶†Et lꝫ nõnulli aliud teneãt in hoc articulo:nam
lꝫ iuramẽtum tollat remedium.d.l.ij.C.si aduer.vend.tñ supradi-
cta videt̃ cõis opi.s.ꝙ tollat in his terminis ⁊ hoc saltem negari nõ
potest quin res saltem sit probabiliter dubia ⁊ probabile dubium
iuris causat bonam fidem ⁊ iustum errorem sufficiẽs ad p̃scriptio
nem non soluꝫ longissimi temporis:sed etiã longi tẽporis causan
dum.c.cum dilectus de cõsue.⁊ notata per Jo.an.in.c.j.de postu.
prela.li.vj.⁊ per An.⁊ Jmo.in.d.c.cum dilectus.⁊ d.An.in.c.de
quarta.de prescrip.⁊ Jmolã in.c.diligenti eo.tit.itaqꝫ res est luce
meridiana clarior qd̃ cessat remedium.d.l.ij.resultans ex lesione
vltra dimidiã iusti precij ⁊ hec circa.vj.dubium dictã sufficiant.
¶Circa primum autem quesitum est primo aduertendum ꝙ di-
cte filie non potuerunt grauari in legitima per.l.qm̃ in prioribus
C.de inoffi.testamento.⁊ l.scimus.§.cum autẽ.eo.⁊ propterea nõ
est dubium qd̃ ex persona dictarum filiarum venit detrahenda le
gitima que debetur heredibus dicti domini Luce ex personis ea
rũdem filiarũ que iura sua cesserunt dicto domino Luce ⁊ in hoc
nulla est dubitatio per predicta ⁊ etiam qꝛ testator prohibuit de-
trahi trebellianicam non autem legitimam cuꝫ disposuerit qd̃ he
reditas deueniat integra sine detractiõe legitime vel trebellianice
15 ⁊c.¶†Sed vtrum detrahenda veniat trebellianica cadit ꝓbabi
le dubium ⁊ imminẽt plura dubia satis vulgata ⁊ trita:nam est
dubium nõ mediocre:an prout falcidia potest per testatorem pro
hiberi:ita etiam prohiberi possit trebellianica:nam glo.in aut̃.sꝫ
cum testator.C.ad.l.fal.⁊ in.l.si vt allegas.eo.ti.vult ꝙ prohiberi
non possit ⁊ eã sequitur Jac.de beluisio in corpore ⁊ idem voluit
Ja.butri.in.d.aut̃.prout ibi refert Saly.quod ⁊ concludit Jmo.
in.l.marcellus.§.quod autem.ff.ad trebel.⁊ Põta.in ampla repe.
aut̃.similiter in fi.C.ad.l.fal.respondens ad rationes que in cõtra-
rium adducuntur super quo aliter nõ insisto qꝛ non intendo hãc
partem aliter firmare.Est autem secundum dubium vtrum de le
gatis ad pias causas non detrahatur trebellianica prout nec de-
trahitur falcidia vt in dicta autentica similiter nam text.in capi-
tulo si pater.de testamentis.libro sexto.a contrario sensu facit qd̃
detrahatur vbi per illum textum ⁊ per plures rationes firmant
Archidiaco.⁊ Joannes andreas in glosa ⁊ in nouella ibidem qd̃
⁊ tenet ibi Zenzelinus vt ibi refert Dominicꝯ de sancto Geminia
no quod etiam tenuit Jacobus Butricarius vt refert Salycetus
in dicta autentica similiter secundum quem hec opinio est de rigo
re iuris verior ⁊ pro hac parte consuluerunt satis tamen per gene
rales rationes Joannes caldericus ⁊ Joannes de lignano.secun
dum eum ⁊ hoc est verius de rigore iuris secundum Jmolã in di-
cto.§.quod autem.per dictũ capitulũ si pater a contrario sensu et
vt cesset legũ correctio. et hanc parteꝫ latius prosequendo firmat
Ponta.in.d.auten.similiter col.lxxiiij.in.xl.specialitate circa vlti
mas volũtates.⁊ rñdẽt Saly.Jmo.⁊ Põta.ad rõnes Bar.⁊ se-
quacium

quacium vt latius per eos in dictis iuribus:q gratia breuitatis omitto maxime cum non intendā hanc partem aliter firmare licet satis placeat in puncto iuris prout etiā alias consulendo dixi ꝛ profecto retentis supra dictis opinionibꝰ in prenotatis dubijs.
16 s.qd non possit trebellianica prohiberi per testatorem. ¶†Et qd in relictis ad pias causas non detrahatur trebellianica remanet aliud dubium non leue vtrū possit aduersus primum substitutū detrahi trebellianica:nam prima fronte videtur dicendum qd nō per tex.in.l.auia.§.titio de consti.ꝛ demonstra.vbi per illum text. notat Bald.qd idē fauor debetur medie persone qui debetur illi persone ad quā deuenit finale cōmodū ita summans illū tex.qd si legatur mihi ꝛ rogor restituere amore dei dicitur esse ad pias causas non soluꝫ fideicommissuꝫ mihi iniunctū sed etiā legatū mihi factū ꝛ idē in effectu vult ibi ang.Et id dixit Ponta.in.d.auť.similiter.in dicta.xl.ꝑ ālitate qd tunc nō detrahitur trebellianica aduersus priuatū rogatū restituere pie cause retenta.ſ.opi.qd de relictis ad pias causas nō detrahtur trebellianica:pro quo est tex.melior qui fit in iure in.l.cum doté marito.ff.ad.l.fal.ꝺm eundem Pō.in.d.auť.similiter col.lxxviij.hoc firmātem ibi ꝛ in.d.§.quod autē.vbi dicit se hoc cōsuluisse per dictū bal.de quo.s.pro quo allegauit casum in.d.l.cum doté.ꝛ idem tꝫ pau.de cast.in.d.l.cū dotem.qd est summe notandū si procedit:ꝛ satis videť tolerabile et forte ꝓcederet quādo simplr ꝛ pure fuisset a primo legatario relictū pie cause vel sub eadem conditione sub qua est relictū ipsi primo legatario prout videntur loqui Bald.Pau.ꝛ Pon.vbi.s.ꝛ prout contingit in.d.§.titio.vbi viget etiā alia ratio:qꝛ al's fieret fraus legi ꝛ per indirectū aperta via impedirenť nuptie cui fraudi lex.obuiat vt ibi ꝛ clarius in.l.heres meus.§.fi.de condi.ꝛ demon.ꝛ Bal.in/mea lec.loquitur arguēdo non decidēdo in.d.§.titio.licet Ponta.aliter eum videatur allegare.Et licet tex.d.l.cuꝫ doté marito satis vrgebat:tamē non minus vrgent in cōtrarium iura que ibi glos.adducit pro contrarijs.l.ij.§.idem querit.ff.de dote prelegata.ꝛ.l.j.§.si quis creditori.ff.ad.l.fal.ꝛ solutio quam dat gl.in.d.l.cū dotem.ad dicta cōtraria:pro quo etiā facit quod not.Bar.in.l.fin.ff.de his que pro nō scrip.habentur volēs quod primus fideicōmissarius nō potest vti priuilegio pie cause qd dictū bar.Pe.de peru.vt qdam referūt consulendo firmauit procedere quādo ex interuallo debet fieri restō pie causesecus si incontinēti adeo qd esset nudus minister.qꝛ tunc videtur datus tanq̄ executor ad dictum legatuꝫ ꝛ eius officiuꝫ videtur pedissequum ad dictum legatum.arg.c.si super gratia de rescri.lib.vj.ideo ꝓut valet legatum factū ecclesie coram duobꝰ testibus per.c.relatum. de test.ita ꝛ vꝫ dicta datio executoris ꝺm eundem Pe.cuius vltimum dictū plurimū dependet a not.per glo.Bart.ꝛ alios in.l.si quis titio de leg.ij.ꝛ not.per glo.in.l.eam quā.C.de fideicom.quā
17 ibi tenent Bart.Bald.ꝛ doc.cōmuniter.¶†Et non vlterius in stando in illis terminis dictū bar.satis confert ad casum nostruꝫ. s.qd heredes dicte domine Pere non possint in hoc vti priuilegio pie cause.Et etiam plurimum cōfert dictū consilium Petri et ēt not.per glo.in.l.eam quam.Que omnia faciunt qd heredes ꝓdicti nō possunt allegare de iure tertij quo ad exclusionē dicte quarte prout est regula vulgaris qꝛ potest dicere successor dicti Hieronymi quo ad te liberas edes habeo arg.l.loci corpus.§.competit. ff.si seruitꝰ ven.Et maxime videnť hec procedere qꝛ est incertū an pie cause aliquid veniat debendū.Naꝫ si conditio deficiet censebitur nihil relictū pie cause ꝛ dici poterit vere nihil esse pie cause relictum vt ꝓbat tert.in.l.j.in princip.ff.de reg.catho.interim ergo non debet impediri detractio trebellianice cum regula sit quod trebellianica detrahatur ꝛ pro regula presumať adeo qd ei standū est donec probatur exceptio iuxta no.per Bar.in.l.quotiens. ff.si quis cau.ꝛ per glo.ꝛ doc.in cle.fi.de rescrip.Et ex quo est dubium an sit futurus casus exceptionis seu iuris exorbitantis sufficit illa dubietas vt stemus iuri regulari:arg.l.sufficit.ff.de condi.inde.iunctis.s.proxime dictis.Et qꝛ iura exorbitantia sunt restringenda vt quātominus potest ledať ius cōmune.c.cū dilect de consue.ꝛ.l.ius singulare.ꝛ.l.qd vero.ff.de.ll.Et maxime cū non versatur fauor:pie cause.Nan lꝫ interim detrahatur trebellianica aduersus dictum Hierony.tamē euenīēte casu substitutionis facte de pia causa illa trebellianica detracta debebit dari per ipm heredē ipsi pie cause ꝛ sic seruabiť volūtas testatoris quatenꝰ disposuit qd dicta bona ꝛ hereditas integra deueniat sine detractione trebellianice ad ipsa pia loca.Et Bald.in quodam suo consi. qd incip.in qōne que vertitur inter scholam sancte Marie videtur presupponere pro cōstanti qd in similibus terminis trebellianica detrahatur aduersus rogatum sub conditione restituere pie cause:ꝛ ita alias legēdo dictā auť.similiter visum fuit:ꝛ etiā alias consulendo.Et ita etiam ad presens videť licet in hoc casu versari videatur maius dubium.Attento qd est ꝓhibitū detrahi trebellianicā ꝛ ipse Hierony.substitutus ꝛ sic primus fideicommissarius est rogatus restituere pie cause ꝛ fideicommissarius non habet ipse detrahere trebellianicam: qꝛ falcidia ꝛ trebellianica detrahuntur a solo herede.ff.ad.l.fal.lex falcidia.§.nunc.ꝛ.ff.ad treb.l.mulier.§.fi.ita qilla ꝓhibitio trebellianice non pōt respicere nisi heredem ꝛ heres habet trebellianicam detrahere aduersus primum fideicōmissarium cui ipse hꝫ restituere hereditatē et per pijs cū illam restituere habuerit dicto Hieronymo nō pijs locis nō videť qd illa prohibitio possit verificari nisi in dicta restitutione que facta fuit seu fieri debuit dicto Hierony.ꝛ ꝯñr videatur ꝓhibita detractio trebellianice etiā aduersus dictum Hierony.Et facit etiam qꝛ illa ꝓhibitio simpliciter in fine posita videť referenda ad oīa ꝓcedentia.arg.l.talis scriptura de le.j.ꝛ.l.j.C.de
18 libe.preteri.ꝛ.c.ꝗ.requiris.de appel.cum si.¶†Tamē his nō obstantibus teneo.s.dictam conclusionem qꝛ non est simpliciter prohibita trebellianica sed est dispositum per testatorem qd dicta bona ꝛ dicta hereditas integra deueniat ad dicta pia loca sine detractione trebellianice:ꝛ hoc sub conditione si Hieronymus vel eius liberi decesserint sine liberis:ideo adhuc non sortitur effectum dicta dispositio cum non sit purificata eius conditio merito interiꝫ stādum est iuri communi eueniente conditione poterit adimpleri eum modum qui.s.narratus est.Et satis tunc deueniet integra ipsa hereditas ad dicta pia loca si post purificatam conditionem illa trebellianica detracta restituetur ipsis pijs locis vel ipsi Hieronymo vel eius heredibus ad quos transiuit onus restituendi dictam hereditatem.Et per hanc viam operatur ipsa prohibitio effectum suum.quia heres prohibetur detrahere trebellianicam sub illa conditione scilicet si Hieronymus vel eius filij decesserint sine liberis.Et ob illam finalem causam vt hereditas integra deueniat ad piam causam: ideo purificata conditione heres non detrahet trebellianicā ad hoc vt deueniat ad pia loca integra hereditas nec refert cui illam restituat:licet posset nō absurde dici qd recta via illam restituat dictis pijs locis cū heres cēseatur ipse rogatus satisfacere legatarijs ꝛ fideicommissarijs vt per bar.ꝛ doc.in.l.marcellus in princip.ad trebel.ꝛ per eundem Bart.in.l.codicillis de vsufru.lega.ꝛ.ff.de lega.iij.in.l.sed ꝛ si sic. ꝛ in.l.qui duos.ff.de vulga.ꝛ pupill.nec refert si Hieronymus fuit rogatus: quia possunt concurrere in illo onere:ita quod quilibet censeatur rogatus restituere hereditatem et bona dictis pijs locis quatenus habeat.quid enim si Hieronymus decessisset sine liberis in vita heredum vel in vita testatoris vel recusasset fideicommissum teneretur ipse heres ad illa onera et teneri posset non solum ex prouisione iuris de qua in.l.vnica.§. pro secundo.ꝛ.§.in nouissimo.C.de cadu.tollen.Sed etiam ex prouisione testatoris.ꝛ ita potest censeri factum in casu isto.Et maxime quia testator prius disposuit quod hereditas integra deueniat ad dicta pia loca demumꝰ rogauit dictum Hieronymum vt dicta bona restitueret dictis pijs locis:ita quod potest intelligi quod illud venerit ampliatiue non restrictiue ad precedentia.put est natura copule iuxta tex.communiter singularem in.l.ea tamen
19 adiectio.ff.de lega.iij.¶†Et per hec patet responsum ad id qd primo loco in contrarium subdebatur.Nec obst.aliud in contrarium adductum quia negandum est quod sit simpliciter prohibita trebellianica.Nam solum est dispositum quod hereditas deueniat integra sine detractione trebellianice ad dicta pia loca:ꝛ sic non refertur ad restitutionem faciendam Hieronymo.Et illa verba sine detractione trebellianice non sunt posita in fine nec in principio nec etiam in medio inter plura capitula seu inter plures substitutiones: sed in medio vnius orationis ꝛ sic in medio vnius capituli ꝛ vnius substitutionis vt de se patet merito non referuntur ad aliam substitutionem per tex.in.l.iij.§.si filius.ff.de liberis
20 ꝛ posthumis.Et hec de primo dubio dicta sufficiant.¶†Restat ammodo deuenire ad.vij.ꝛ vltimum quesitum circa que paucis insistendum duxi:tum quia multa circa alia quesita dicere oportuit ita quod nimia prolixitas tedium lectori est allatura:tum qꝛ non arbitror esse necessarium per ea que dicta sunt circa sextum quesitum.Et quia non creditur probari dictam lesionem vltra dimidiam iusti precij:dico itaq; quod voluntaria confessio tutoris non probat contra pupillum.l.certum.§.sed an ipsos.ff.de confes.ideo licet tutores in dictis diuisionibus dicant illa bona in ipsa diuisione specificata fuisse communia preterꝗ hereditatum Bald.ꝛ Putij non propterea id probatur aduersus ipsos pupillos ꝛ dato quod probarent aduersus pupillos inter eos pupillos ꝛ eorum heredes non tamen probaret in fauorem vel preiudiciū extranei quia res inter alios acta ꝛc.per iura vulgaria:itaq; cum hic agatur vtrum probatio redundat aduersus dominum Lucā emptorem quia producitur instrumentum diuisionis ꝛ confessio in eo contenta ad probandam lesionem aduersus ipsum emptorem qui fuit absens tempore illius confessionis itaq; confessio etiam venditoris sibi non opitularetur dicta.l.certum.§.si quis absente.et.l.finali.cum sua glos.ff.de interroga.actio. multo fortius non debet eidem nocere confessio sui aduersarij.ridiculum enim videtur quod confessio mei aduersarij sibi prosit et mihi noceat.Itaq; tanquam confessio et assertio quod illa bo

na remãserint ĩ bonis ꝛ hereditatib⁹ p̃dictis nullo mõ p̃bat dictũ instr̃m per p̃dicta ꝛ maxime q꞉ quo ad hoc sunt vba enũciatiua p̃pter aliud p̃lata q꞉ instr̃m fit de diuisione. nõ aũt fit instr̃m ad vidẽdũ ꝛ docẽdũ q̃ sint bona dictaꝝ hereditatũ. vba aũt propter aliud p̃lata nõ ita p̃bant prout q̃n p̃feruntur p̃pter se iuxta. c. fi. de succe. abintest. ꝛ. l. ex his verbis. C. de testa. mili. ꝛ qḋ ibi p̃ Bal.

21 ꝛ doc. ꝛ per Bar. ꝛ doc. in. l. ex hac scriptura de donat. ¶ † Licet itaqꝫ dicta bona in illo instr̃o diuisionis descripta diuidant̃ tanq̃ bona hereditaria per tutores pupilloꝝ nõ p̃pterea p̃bant̃ fuisse hereditaria in p̃iudiciũ dicti dñi Luce ꝛ suoꝝ heredum emẽtis postea a dicto Hieronymo iura sua in dictis hereditatibus ꝛ maxime hoc dicendũ est: q꞉ si terti⁹ dicta bona euinceret tanq̃ nõ hereditaria nõ haberet regressum de euictione dictus dñs Lucas vel eius heredes aduersus vẽditorẽ cũ non vendant̃ nisi iura que cõpetunt venditori ꝛ insup non apparet qḋ dictus Hieronym⁹ vel dña Piera possederint dicta bona vigore dicte diuisionis quantum est in ipso instr̃o diuisiõis. finauté doceret̃ aliter qḋ predicti possederint vigore diuisionis aliq̃d cõferret ex illo capite q꞉ in vẽditione dictoꝝ iuriũ exprimunt̃ iura que vẽditor habebat in rebus obuentis in partem dicte Piere vigore illi⁹ diuisionis: licet etiam circa hoc dici posset qḋ dato qḋ venirẽt in partẽ in illa diuisione tanq̃ hereditaria si non erãt hereditaria non veniũt in substitutione fideicõmissaria: q꞉ nõ veniunt ea q̃ heres sibi querit sua p̃uisione: lꝫ querat tanq̃ heres. l. ita tñ. §. si seruũ. maxime ibi stipulatus fuisset. ꝛ. l. in fideicõmisso. ff. ad treb. ideo si nõ erãt hereditaria non hẽat ius ipse venditor occasiõe dicte substitutiõis.

22 † ¶ Fatendũ tñ est qḋ lꝫ predicta vera sint: nihilominus q꞉ dicta Piera ꝯsecuta fuit dicta bona tanq̃ hereditaria ꝛ vigore arbitramenti diuisoꝝ ꝛ vigore diuisionis ꝛ ex his resultabat aliqua probatio plena vel nõ plena nõ determino aliter aduersus heredes dicte dñe Piere qḋ p̃pter hoc maioris extimatiõis sunt dicta iura vẽdita quã si predicta instrumẽta diuisiõis ꝛ arbitramẽti p̃dicto rũ nõ essent qḋ totum iudicis arbitrio relinquendum esset. ar. l. si quod ex pamphila ꝛ qḋ ibi per Bar. ff. de lega. iij. ꝛ quod p̃ eundem in. l. vnica. C. de confess. ꝛ in. l. semper. §. in hoc interdicto. ff. quod vi aut clam. Laus deo.

¶ Consilium. xviij.

1 ☞ Substitutio facta si heres sine liberis decesserit q̃d si institut⁹ religionem intrauerit: an purificetur cõditio: et quid si pia causa substituatur. ꝛ nu. 16.
2 Dispositio ad pias causas quibus casibus excipiatur. ꝛ nu. 9.
3 Subrogatum naturam capit eius cui subrogatur.
4 Substituti in eadẽ oratione ꝛ sub eodem determinabili eadem lege debent terminari.
5 Substitutio fraternitati secularium facta nõ dicitur fieri ad pias causas. ꝛ nu. 13.
6 Ingressu monasterij an deficiat conditio si sine liberis vel legitimis. ꝛ nu. 8. ꝛ. 21.
7 Monasterium substitutum an censeatur filius. ꝛ nu. 18. 19. ꝛ. 20.
10 Monasterium quare substitutũ excludat: hic Bar. manifestat.
11 Ius accrescendi quãdo locũ habere dicatur: accurate discutitur.
12 Ius exorbitãs quando ampliãdum et qua rõne restringẽdum.
14 Distributio tacita partium coniunctionem realem non impedit
15 Relictum pro anima pie cause relictum estimatur.
17 Testator filio monasterium ingresso substituere quando possit.
22 Verba sine herede quid importent.
23 Conditio turpis dicitur q̃ quis a contemplatiua vita retrahitur. Item quis ab ea retrahi dicatur. ꝛ quo timore. ꝛ nu. 24. ꝛ. 25.
26 Dispositio infirmatur: si conditio impediatur.
27 Relictum sub conditione postea euanescẽte: qua debeatur rõne.

In nomine domini nostri.

1 Jesu christi. ¶ † Circa hãc cõsultationem videtur primo aspectu dicendum qḋ nõ sit locus dicte substitutioni: nam substitutio fuit facta de dña Pelegrina vxore testatoris sub conditione que presupponitur expirasse ꝛ in defectum substitutiõis facte de dicta dña Pelegrina fuit substituta fraternitas sancte Marie ꝛ conuentus presbyteroꝝ ꝛ substitutio facta de p̃dictis fuit ꝯcepta sub cõditione: si Francisca filia testatoris heres instituta decesserit sine filijs q̃ conditio lꝫ prima facie videatur euenisse ex quo dicta Francisca nunq̃ peperit filios: ꝛ sic vere sine filijs decessit tamẽ q꞉ ipsa intrauit monasteriũ ꝛ in eo perstetit vsqꝫ ad eius interitum ibidemqꝫ decessit videtur iuris interpretatione non decessisse sine filijs: ideoqꝫ videtur iuris interpretatiõe dicta conditio defecta: non aũt purificata per text. in capitulo in p̃sentia extra de probationi. vbi est expressum in simili substitutione facta sub conditione si decesserit sine heredibus hoc est sine liberis iuxta. l. ex facto ad trebel. si rogatus ingressus est monasteriuꝫ ꝛ ibi decessit: lꝫ veros filios nõ habuerit: ꝛ sic vere sine liberis decesserit tñ nõ dicit̃ sine filijs decessisse iuris interpretatiõe ꝛ subsequẽter censet̃ cõditionem expirasse: nõ autem fuisse purificatam vt ibi est expressum qḋ ꝛ probatur in auten. nisi rogatus. C. ad trebel.

2 ꝛ in corpe de sanctissimis ep̃is. §. sed ꝛ hoc presenti. ¶ † Nec videt̃ huic cõclusioni refragari si dicatur qḋ dicta dispositio fallit q̃n est substituta pia causa per tex. in. d. §. sed ꝛ hoc presenti. versi. si tamẽ in redemptionem. ꝛ p̃pterea cum in casu nostro censeat̃ substituta pia causa ex quo sunt substituti fraternitas ꝛ conuentus clericorum: quia ad hoc videt̃ posse pluribus modis responderi p̃mo qḋ dictus versi. siue. §. si tñ in redemptionẽ non excipit omnem dispositionẽ ad pias causas sed solũ duos casus. s. quando est factuꝫ relictum in redemptionẽ captiuorum aut in alimenta egentium personarum: ergo in alijs non exceptuatis standum videtur regule ꝛ cõsequenter casus noster videtur applicandus regule non fallentie. secundo videtur respondendum qḋ dicta substitutio principaliter fuit facta de. d. dña Pelegrina vxore testatoris ꝛ in defectum substitutionis predicte fuerunt quodãmodo in subsidium substituti fraternitas ꝛ conuentus predicti: sed constat qḋ substitutio facta de dicta dña Pelegrina comprehendebatur sub regula predicta: ꝛ sic si dicta dña Pelegrina non transiuisset ad scdã vota ꝛ vixisset honeste monasterium exclusisset dictam dominã Pelegrinam ꝛ respectu dñe Pelegrine non diceretur dicta Frãcisca decessisse sine liberis: ꝛ sic monasterium exclusisset s̃m hoc dictam dominã Pelegrinam si alie cõditiones sue substitutionis fuissent purificate. ergo pari ratiõe ꝛ multo fortius videt̃ qḋ excludere debeat fraternitatem ꝛ conuentum predictos in subsidium substitutos ex quo dicta dña Pelegrina fuit magis dilecta a testatore et magis ab eo honorata quã dicti fraternitas ꝛ conuentus vt de se constat: ꝛ sic si monasterium preferretur persone magis dilecte ꝛ honorate a testatore fortius videtur preferendum personis minus dilectis.

3 ¶ † Preterea ex quo fraternitas ꝛ conuentus predicti substituti in defectum conditionis apposite prime substitutioni q꞉ prima substitutio fuit concepta sub conditione si domina Pelegrina honeste vixerit ꝛ vidualem vitã seruauerit ꝛ subdat̃ alias hoc est si dicta Pelegrina nõ seruauerit vitam vidualẽ aut nõ vixerit caste substituunt̃ fraternitas ꝛ conuentus: ꝛ ideo fraternitas ꝛ cõuentus censent̃ quodammõ subrogati in locuꝫ domine Pelegrine si ipsa nõ perseuerauerit in honesta viduitate. ꝛ p̃pter ea eorum substitutio debet eodeꝫ modo censeri ꝛ esse eiusdem nature: q꞉ subrogatum assumit naturã eius in cuius locuꝫ subrogatur iuxta. l. eum qui. §. qui iniuriarũ. ff. si q̃s cautionibus cum con cor. ꝛ ideo prout substitutio que domine Pelegrine si honestaꝫ viduitatem seruasset videretur expirasse propter ingressum monasterij q꞉ dicta Francisca eo respectu non censeret̃ decessisse sine liberis: ita etiã videtur dicendum qḋ nõ censeat̃ decessisse sine liberis respectu substitutionis facte de dictis fraternitate ꝛ cõuentu subrogatis in defectũ substitutiõis Pelegrine

4 † Qḋ ꝛ dicendum videtur alia ratione: q꞉ substitutio predicta in eadẽ oratione est facta ꝛ sub eodem determinabili de omnibus predictis scilicet de Pelegrina fraternitate ꝛ conuentu ergo debẽt pariter terminari ex quo omnes p̃dicti substituti ab eodẽ determinabili terminantur per regulam. l. iam hoc iure. de vulgari ꝛ pupillari. ꝛ. l. hereditatem. ꝛ. l. quãuis eo. tit. ꝛ. l. in testamento. C. de testa. milit. idcirco p̃ut respectu nomine Pelegrine dicta cõditio si decesserit sine filijs censeret̃ defecta s̃m supradicta: ita etiam censeat̃ defecta respectu fraternitatis ꝛ cõuentus per regulam prenarratã.

5 ¶ † Quinto cessantibus etiã predictis videt̃ dicta substitutio defecta respectu fraternitatis ea rõne: q꞉ fraternitates secularium prout arbitror esse dictam fraternitatẽ substitutã nõ iudicãtur esse pia loca: dicit Bald. in aut. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. Ideo relicta huiusmodi fraternitatib⁹ non censentur relicta ad pias causas: prout no. Bal. in quodã suo consilio qḋ incipit in dicto testamẽto in ordine. clx. Ea rõne concludens qḋ de relictis factis fraternitati detrahit̃ trebellianica. Et simili ratione Bal. in. l. si quis ad declinãdam. ver. denuo queritur. xvij. col. C. de epi. ꝛ cle. videt̃ concludere qḋ de relictis fraternitati episcop⁹ non detrahit quartam quã solet detrahere de relictis ad pias causas: ꝛ ideꝫ firmat idem Bal. in quodã suo consi. quod incipit fraternitatũ in ordi. ccxvj. Et idem latius prosequẽdo cõcludit Imo. in. c. officij de test. idcirco respectu fraternitatis videtur defecta dicta conditio si decesserit sine filijs. ergo similiter censeatur defecta respectu conuentus: ex quo ambo sunt pariter substituti in vltimo capite substitutionis per dictam regulã dicte. l. iam hoc iure cum concordã. Et si dicatur qḋ dicta regula. l. iam hoc iure verificetur in casu nostro per aliã viam vꝫ qḋ prout censetur purificata respectu substitutionis facte de conuentu p̃dicto: ita etiam censeatur purificata respectu fraternitatis vt sic pariter determinentur. Respõderi potest qḋ ex quo defectus dicte conditionis regulariter resultat per ingressuꝫ monasterij ꝛ a regula excepteatur pia causa poti⁹ videt̃ ceteris paribus inherendũ regule quã exceptioni iuxta not. per Bart. in. l. quotiens. ff. si q̃s cautionibus ꝛ per glo. ꝛ doc. in cle. si. de rescrip. Et in rubrica de reg. iur. in. vj. ꝛ maxime considerato primo capite substitutionis facte de pelegrina ꝛ dictis. s. circa illud. Et si diceremus qḋ regula. d. l. iam hoc iure. cum si. nõ militaret in casu nostro prout plerunqꝫ fuit dicta regula vt patet ex his que habent̃

in. l. n.

in.l.ij.ff.de officio proconsulis. et in.l.si cum dotem.in prin.ff.so. ma. Videretur dicendum quod pro parte fraternitatis deficeret dicta substitutio nec portio fraternitatis accresceret dicto conuētui: dato etiā qđ pro parte cōuentus substitutio subsisteret tanq̄ purificata: q2 quādo quis admittit̃ ad relictum iure singulari cōtra iuris regulas cessare videtur ius accrescendi per tex. singularē
6 l.si mulier et titio.ff.de condi. et demon. ❡† Nec videt̃ predictis refragari si quis instaret q̄ licet ingressus monasterij faciat deficere conditionem si rogatus decesserit sine liberis: prout videnf̃ loqui dictum.c.in presentia et dictus.§.sed et hoc presenti. Tamen non facit deficere conditionē si decesserit sine filijs legitimis et naturalibus .put contingit in casu nr̃o q2 dicti fraternitas et conuentus sunt substituti sub conditione si Frācisca decesserit sine filijs legitimis et naturalibus non sub conditione si decesserit sine filijs: et iō dicta iura que sunt exorbitātia nō trahant̃ ad hunc casū in quo nō loquuntur ar.l.ius singulare et.l.q̄ vo ʒ.ff.de.ll. et regule que a
7 iure cōi exorbitāt et regule q̄ .ppter necessitatē in.vj.† Et maxime q2 nō vr̃ eē eadē rō: q2 ɔstat qđ monasteriū nō est filius naturalis. Et si late hr̃ .p filio censeri dʒ filius legitim⁹ nō filius nālis. put dicimus in adoptato qui a iure censet̃ filius.l.j.et.ij. et quasi .p totum ff.et.C.de adoptionibus. Et sic censeat̃ filius simplr̃ sumptus et nō filius naturalis. Quia ad hec rñdetur qđ monasteriū facit deficere cōditionē si decesserit sine filijs nō ea simplici rōne q2 monasteriū censeat̃ filius. Sed ea si.rōne: q2 hmōi cōditiōes reijciunt̃ tanq̄ inualide et pro nō scripte quaten⁹ sunt ɔrie obseruantie castitatis et religioni .put hanc rōnem ponderare videt̃ text.in.d.§. Sed et hoc pn̄ti. Et prout hāc rōnem assignat Ricciardus malumbre dicens nullo iure cautū reperiri qđ monasteriū dicatur filius vel habeatur loco filij. Et idē firmat Bart.in.d. aut. nisi rogat⁹. et vbicꝫ nec fm̄ eundē Bar. obstat dictū.c.in presentia.q2 non dicit̃ ibi qđ nō censet̃ decedere sine filio sed q̄ nō censet̃ decedere sine hēde fm̄ eū et hec ratio plurimū cōuenit litere in.d.§. Sed et hoc presenti
8 secundum Rapha.ful.in.d.aut.nisi rogati. ❡† Vel dicam q̄ rō est: q2 testator apponendo hmōi cōditionē nō censet̃ cogitasse de ingressu monasterij: iō ius p̄sumit quod si de hoc casu cogitasset idem disposuisset .put et ius disponit .put hāc rationem assignat pau.de ca.j.d.aut.nisi rogati. dicēs se ita ɔsuluisse q̄ rōnes pariter militāt vbi est apposita ɔditio si decesserit sine liberis legitimis et naturalibus .put et q̄ eēt simplr̃ apposita ɔditio si decesserit sine liberis. Et .ppterea idē ius censeat̃ vtroq̄ casu .ppter rōnis idētitatē ar.l.illud.ff.ad legē aq.et.l.a titio.ff.de ver.obli.cū simi. .put et hāc partē.s.q̄ monasteriū faciat deficere hmōi ɔditionē si decesserit sine filijs ex suo corpore natis firmauit Ricciard⁹ malūbre .p dictā rōnem magis enim obuiat vite cōtēplatiue ɔditio si decesserit sine liberis ex suo corpe natis quā simplex conditio si decesserit sine liberis fm̄ eū quē sequit̃ Raph.ful.in.d.autē.nisi rogati dicens qđ dicta Ricciard.malumbre sunt omni sanctitate et equitate verissima. Et ista est vera ratio quā ponit tex.in corpore secūdū Bar.in.d.autē.qui hanc ptē firmat ibi. et in.l.si ita qs.§.fi.de le.ij. Et in pluribus consilijs vnum īcipit quidā noīe titius in ordine cxl.fm̄ ordinē qui habetur hic perusie aliud incipit scti spirit⁹ adsit gratia querit̃ an monast eriū in ordi.cxxx.al's forte incipit narniēsis quidā filiū licet habeā pro diuersis ɔsilijs et nō refert in quo cōsilio vltra predicta adducit qđ dos p̄supponit mr̄imoniū carnale.l.fi.C.de donatio. .ppter nup.cū similibus. Et tñ licet relictū pro dote hēat conditionē tacitam vel expressaʒ si naturales nupte emanauerint prout ipse latius ibi probat. Et nihilomin⁹ per ingressum monasterij est locus substitutioni facte in dote sub tacita vel expressa cōditione si nubet. Et tñ non potest dici purificata supradicta conditio si nubet. Ideo conditio reijcitur non autē habetur pro purificata secundum eum cuius consilio incipienti sancti spiritus et c.se subscripserunt Frāciscus tigrini de pisis et Bal. et rationes Barto. et refert et sequitur Panormi.in.d.c.in presentia. vbi idem tenet dominus Antonius de butri. Et idem voluit Dy.in.d.l.si ita quis.§.fi.ea ratione quia in condition e si decesserit sine liberis seu sine filijs tacite īest quod intelligatur de liberis naturalibus vt ibi et in.l. fideicommissum.ff.de conditionibus et demonstrationibus. et expressio eorum que tacite insunt nihil operatur.l.iij.ff.de leg.j.et.l.non recte.C.de fideiusso. cum similib⁹ secundum eū cum quo trāsit Cy.in.d.aut.nisi rogati et hāc ptem sequitur Benedictus de plumbino in.d.autē.per rōnem Barto. s.quia conditio habetur pro non scripta quia obuiat vite contemplatiue et hec ratio scilicet quod habeatur pro non scripta est de iure ciuili verior q̄ illa: quia monasterium habetur loco filiorum prout dicit Jmo.in.l.si ita quis.§.fina. Et supradicta opinio videtur amplectenda: quia fauet religioni: argu.l.sunt autē
9 persone.ff.de reli.et sump.fu. ❡† His tamē non obstantib⁹ cōtrariam partem arbitror de iure veriorē duplici ratione. Prima q2 casus noster debet applicari fallentie posite in.d.versi.si tamē in redemptionem. Naʒ lʒ dictus versi.si tamen.excipiat duos casus pios scilicet quando relinquitur in redemptionem captiuorum et quando in alimenta egentium: tamē trahitur ex similitudine rationis etiā ad alia relicta ad pias causas: et sic quando relinquitur p̄ns locis prout voluit glo.fi.circa fi.in.d.auc.nisi rogati.et gl. in.d.c.in p̄ntia in verbo instituit. et doc.in dictis iuribus: et ex quo communiter omnes concordāt nō est hoc in decisiuis in dubio refricandū: ar.l.minime.ff.de legibus.et.c.ne innitaris de ɔstitutionibus. Et.l.oīs diffinitio de reg.iur.prout not.glo.ibi et Bar.in l.ij.de pena iudicis qui male iudicauit.et Bald.in.l.precib⁹.C.de impuberum.et doc.in.l.cum prolatis de re iudi. Et .ppterea non sit dubium quominus substitutio facta de cōuentu clericorū censeatur facta pro loco et ad pias causas saltem hoc respectu censeatur defecisse dictā conditionē prout defecit quia ɔstat.d.franciscam vere decessisse sine filijs legitimis et naturalibus. ideo sit locus dcē substitutioni cū vere sit cōditio substitutionis purificata:
10 et sit par cā fauoris cū ex vtraq̄ pte immineat locus pi⁹. ❡† Nec huic rōni refragant̃ adducta supra in cōtrarium in hac pte: nam attenta ratione cōi Bar.et seq̄ciū monasteriū excludit substitutum nō ea ratione q2 cōditio interpretet̃ vno mō vel altero: sed q2 cōditio tanq̄ turpis reijcit̃ iuris dispositiōe fauorē i monasterij: ideo dicta cōditio apposita in.d.substōne pariter respicit et determinat omnes substitutos et quo ad disposita .p testatorē. Et q̄tū fuit in ipso testatore: et q̄tum respicit iterpretationē dispositiōis testatoris non aliter censentur vltimo substituti q̄ primo loco substituta .ppter que recte intuenti euitantur in cōtrarium adducta vigore.l.iam hoc iure cum concor.et vigore.§.qui iniuriarum cuʒ si. Et eo respectu q2 domina Peregrina fuerit magis dilecta a testatore. Jsta.n.dr̃ia et diuersitas inter substitutos dependet ex iuris dispositiōe nō fundata aliter in mente disponētis: sʒ in fauore pie cause q̄ fauor cessat in psona domine Peregrine: et iō cessant adducta in cōtrariū .put et cōtingeret in detractiōe trebellianice: nā aduersus cōuentū clericoꝝ non detrahet̃ trebellianica que nō detrahitur de relictis ad pias causas per auten. similiter.C.ad.l. fal. retenta illa communi opinione que habet q̄ illa autē. trahat̃ etiam ad trebellianicā a paritate rationis et per generalitatē text. d.l.si quis ad declinādam de quo in dictis iuribus et in.l.marcell⁹ §.qui autem.ff.ad trebel.sup quo vlterius nō insisto q2 in puncto nō queritur. Et tñ aduersus dominā Peregrinam fuisset detracta trebellianica. Et etiam aduersus dictā fraternitatem si p̄supponat̃ relictū fraternitati p̄dicte nō censeri factū ad pias causas. Et p ɔ̃ns hoc respectu diuersimode censerentur dicti substituti: ita etiā non inconuenit si respectu purificationis ɔditionis censerentur diuerso iure. Et si pro parte fraternitatis dicta substitutio euanesceret putarem eius ptem accrescere seu nō decrescere dicto conuentui. Et sic conuentus clericorum tunc deberet admitti ad totam hereditatem detractis.s.detrahendis: nam dicta fraternitas et dictus cōuentus sunt cōiuncti in dicta substitutione verbis vel re et verbis. Et legatū vel fideicommissum quod efficitur caducum in psona vnius ex cōiunctis accrescit coniuncto seu nō decrescit.l.vnica.§.si autem sub conditiōe versic.q̄ si forte.et.§.vbi aūt legatarij.C.de cadu.tol.et.l.si duobus.§.fi.de lega.j.et in.l.re cōiun
11 cti et ibi late .p Bar.de leg.iij. ❡† Nec obstat.d.l.mulieri et titio q2 loquitur quādo quis admittitur ad legatum vel fideicommissuʒ de iure speciali cōtra voluntatem defuncti. Quādo aūt admittit̃ de iure speciali secundū voluntatē defuncti habet locū ius accrescendi quādo debet̃ ab eo qui similiter habet defuncti voluntatē l.filium.§.ff.si.de le.p̄standis prout hec omnia notant Bar. Bal. Jmo.et doc.in.d.l.mulieri et titio.et per Bar.in.l.re coniuncti.de leg.iij.ideo cum in casu nostro dictus conuentus presbyterorum consequatur fideicōmissum secundum voluntatem testatoris aduersus illum qui similiter habet voluntatē testatoris est locus iuri accrescendi quantūcunq̄ diceremus euʒ admitti de iure speciali secundum supredictam theoricam: posset etiā dici q̄ dictus cōuentus admittatur ad dictū legatū de iure speciali et de iure communi quia inuitat⁹ sub ea cōditione que vere fuit purificata et habens legatū vel fideicōmissum cōditionale purificata postea conditiōe regulariter: et sic de cōmuni iure admittitur ad legatū seu fideicōmissum. Fallit dicta regula in conditione si decesserit sine liberis vel simili quādo grauatus ingreditur monasteriū. et istud negari nō pōt esse ius speciale inductū in fauorē monasterij seu religionis: ius aūt limitās dictū ius speciale reducit casum dicte limitationis ad ius cōmune ex quo limitat exorbitātiaʒ et spiritualitatem.iō dʒ censeri dicta limitatio reʒ poti⁹ de iure cōmuni q̄ de
12 iure speciali† Accedat qđ notat gl.cum qua doc.transeūt in.c.stare exorbitāti est ampliandum nō restringendum: lʒ iura exorbitātia sint restringēda vt in regula que a iure cōmuni exorbitant.in regula que propter necessitatem in.vj.cum conco.. et hoc nō est ex alio nisi quia dictum vltimuʒ ius exorbitans reducit rem ad ius commune: ideo est ampliandum et censendum prout ius commune: ita contingit in casu nostro quia quando est honorata pia causa limitatur specialitas inducta per.d.§.sed et hoc p̄nti in princi. et dictum.c.in presentia.ideo dicta limitatio debet censeri ius cōmune non speciale et debet ampliari potius q̄ restringi per dictā

rationem: et propterea non debet ad hoc trahi dispositio dicte.l. mulieri et titio ubi inter cetera dicitur per Imo. quod ratio est quia
13 iura specialia sunt restringenda non amplianda. ¶ † Ideo ex his est concludendum quod dato quod.d. fraternitas sancte Marie non censeatur locus pius nec relictum sibi factum censeatur ad pias causas per ea que circa hoc in contrarium adducta sunt. Et propter ea diceremus relictum evanescere quo ad dictam fraternitatem propter ingressum monasterii dicte domine Francisce nihilominus eius portio accresceret dicto conventui presbyterorum per supradicta multo fortius dicendum foret si diceremus militare in casu isto ius non decrescendi potiusquam ius accrescendi: nam dicta fraternitas et dictus conventus sunt coniunctim invitati ad hereditatem dicti testatoris. Et constat eos esse coniunctos verbis in dicto fideicommisso universali. Item videntur coniuncti re ex
14 quo simpliciter invitati ad eandem hereditatem. Et licet censeatur quilibet invitatus pro parte per.l. reos.§. cum in tabulis. de duobus reis et.l. si mihi et titio. de verbo. obliga. cum si. tamen dicta distributio partium est tacita et tacita distributio partium non impedit coniunctionem realem prout notant glos. Bart. et Bal. et doc. communiter in.l. si duobus.§. fi.ff. de lega.j. et Barto. in.d.l. re coniuncti. et inter coniunctos re et verbis est locus iuri non decrescendi.l. coniunctum de lega.iij. et ibi per glos. et Cy. et Bartol. per eundem Barto. in.d.l. re coniuncti et doc. in.d.l. si duobus.§. fi. et ubi est locus iuri non decrescendi admittitur quis ad totum iure suo quasi totum sit sibi relictum non quasi aliquid sibi accrescat.d.l. coniunctim. et.l. unica.§. sin vero non omnes. C. de cadu. tol. utrum autem dictum fideicommissum debeatur fraternitati necne non est presentis speculationis quia consilium postulatur pro parte fraternitatis et conventus nec prout audio est inter eos
15 controversia. † Et relictum pro anima iudicatur relictum ad pias causas ut est gl. quedam singularis in.l. si quis titio. de leg.ij. quam doct. communiter approbant quilibet autem ut arbitror iudicaret dictum relictum factum fraternitati non esse factum nisi timore dei et pro anima ipsius testatoris. et sic ad pias causas et sic censeretur ad pias causas substentaretur fideicommissum quo ad dictam fraternitatem prout quo ad dictum conventum clericorum pro quo facit id quod supra dictum est.s. quod dicta limitatio inducta per dictum versiculum. Si tamen in redemptionem est amplianda non restringenda sup quo tamen aliquid non firmo scilicet an dictum fideicommissum debeatur in totum dicto conventui: an vero debeatur pro parte dicte fraternitati: tanquam etiam respectu fraternitatis habeat dictum relictum privilegium relicti ad pias causas.
16 ¶ † Secunda autem ratione principali dicendum videtur esse locum dicte substitutioni quo ad dictum conventum. et dictam fraternitatem etiam si non censeretur facta ad pias causas respectu fraternitatis quia dicta substitutio non fuit simpliciter facta sub conditione si decesserit sine liberis: sed sub conditione si decesserit sine liberis legitimis et naturalibus. Nec isto casu loquuntur dicti paragraphi sed et hoc presenti. et dictum capitulum in presentia. que inducunt illam exorbitantiam a iure communi contra voluntatem defuncti. Ideo tanquam exorbitantia non sunt trahenda extra terminos suos. Et sic non trahantur ad casum nostrum in quo repugnant omnino verba testatoris que tantum loquuntur de filiis naturalibus. et ideo in eis tantum debent intelligi prout voluit Mar. fili. quem sequitur Ja. but. in.d. autentica nisi rogati. et idem disputando tenuit Jaco. de beluiso: quia textus in dicto.§. sed et hac presenti procedit interpretando et fingendo monasterium esse loco filii ut.d.c. in presentia que interpretatio locum habet quando testator expresse vel tacite committit suam voluntatem iuris interpretationi. Secus autem quando apparet quod testator voluit sua verba naturaliter intelligi secundum eum. prout refert et sequitur
17 Bal. in.l. deo nobis. C. de epi. et cle. ¶ † Est enim in potestate testatoris substituere etiam filio ingresso in monasterium ut est tex. notabilis in.d.l. deo nobis.§. hoc etiam ibi hoc eius voluntati concedimus secundum eundem Bald. et idem tenuit Ja. de beluiso in d.§. sed et hoc presenti. prout ibi refert et sequitur Ange. et idem tenet Ricciar. malum. presupposito quod monasterium habeatur loco filii prout hoc communiter tenetur ut videtur tex. in.d.c. in presentia et prout dicunt Cy. Saly. et Raph. ful. in.d. aut. nisi rogati. et quod monasterium habeatur loco filii est opinio glos. et est in iudiciis sequenda secundum Raph. fulg. in.d. aut. nisi rogati. vide tunc verba testatoris inducunt restitutionem fideicommissi puta si testator dixerit si decesserit sine filiis ex hac uxore restituat hereditatem. nam tunc si decedit cum filiis ex alia uxore tenebitur resti-
18 tuere secundum eundem Jac. de bel. † Et hanc opinionem.s. quod hoc casu substitutus admittatur tenuit Jo. an. in.d.c. in presentia. et est verior secundum Saly. in.d. aut. nisi rogati. secundum quem moderni respondentes ad rationem Cy. dicunt quod monasterium habetur pro filio civiliter nato et est specialem quod filius civilis faciat deficere conditionem si decesserit sine liberis secundum eum et pro hac parte est communis opinio et communis observantia prout dicit Bal. in.d.l. si ita quis.§. fi. in fi. ita transiens et huic opinioni videtur etiam inherere idem Bal. in quodam suo consilio incipiente inter scholam sancte Marie ubi dicit quod hec opinio consuevit usu approbari et hanc opinionem tenet etiam Host. in.d.c. in presentia ut refert Imo. in.d.l. si ita quis. et est de iure verior quia.d.§. sed et hoc presenti. tanquam exorbitans non est extendendus per iura vulgaria secundum Imol. in.d.c. in presentia. Quod et tenet Joan. and. et domin. Flo. in.c. Rainaldus de testamentis. Et procedit de iure canonico per rationem text. dicti.c. in presentia qui vult quod habeatur loco filii: ideo hec opinio est servanda
19 in terris ecclesie secundum Imo. in.d.l. si ita quis.§. fi. ¶ † Et hanc opinionem.s. quod hoc casu substitutus admittatur firmat etiam Pau. de ca. in.d. aut. nisi rogati. non per dictam rationem: quia monasterium habeatur loco filii: sed quia testator apponendo huiusmodi conditiones non censetur cogitasse de ingressu monasterii: ideo ius presumit quod si de hoc casu cogitasset disposuisset id quod disponit ius commune ista est ratio dicti.§. sed et hoc presenti. prout ipse dicit in.d. aut. et etiam consulendo prout et ipse ibi refert ideo quando se declarat quod vult excludere substitutum solum propter existentiam filiorum naturalium videtur cessare dicta ratio: ideo etiam cessat
20 dispositio secundum eum. ¶ † Nec ob. dicta ratio Cy. et sequacium quia tenendo rationem Pau. de ca. nihil fecit. Et tenendo dictam rationem glo. et communem quod scilicet monasterium habeatur loco filii respondetur ut supra patet ex dictis Saly. et prout etiam dicebat Jac. de bel. in corpore ut refert Rap. ful. in.d. aut. nisi rogati. scilicet quod monasterium habetur loco filii civilis. Et licet filius civilis regulariter non faciat deficere fideicommissum relictum sub conditione si decesserit sine liberis: tamen fallit favore pie cause. Et ideo quando exprimitur de filio naturali non exprimitur eo mo-
21 do quo inest secundum eos. ¶ † Nec ob. quod tex. in.d.§. sed et hoc presenti. non assignat rationem quia monasterium habeatur loco filii. Et sic non fingit defecisse conditionem ea quia monasterium fingatur filius: et sic decedens in monasterio censeatur decessisse cum filiis: sed tex. videtur reiicere huiusmodi conditiones tanquam turpes: quia retrahentes a vita contemplativa prout hanc rationem assignant Ricciar. malum. et Bar. nam tex. in corpore non dicit censeri conditiones expiratas sed invalidas et pro non scriptas. Quia ad hoc respondetur quod licet tex. in corpore dicat conditiones invalidas et pro non scriptis esse: non tamen exprimit qua ratione disponat esse invalidas et pro non scriptis. Ponitur enim dictum et non exprimitur ratio ideo cum ius canonicum videatur exprimere rationem quam non exprimit ius civile videtur standum rationi iuris canonici iuxta ea que tradunt docto. in.c.j. de novi ope. nun. et sparse
22 in multis locis. ¶ † Nec ob. responsio quam dat bar. ad text. in.c. in presentia. scilicet quod tex. ibi non dicit quod non dicitur decedere sine filiis: sed dicit quod non dicitur decedere sine here. secundum eum facit: quia monasterio queritur dominium bonorum monachi et heres idem significat quod dominus.§. fi. insti. de here. quali. et dif. Ideo non immerito monachus non dicitur decedere sine herede. sed respondetur quod si ita iuxta corticem verba illa intelligerentur non conferrent ad thema: ibi propositum: nec ratio adaptaretur ad dictum: et sic esset frustratoria et derisoria: ideo illa verba sine herede ibi posita intelligi debent.i. sine filiis prout alias fit similis expositio in.l. ex facto.§. fi.ff. ad trebel. et.c.j.§. hoc quoque de suc. feu. et.c.j. de fratribus de novo beneficio investitis. Ideo ratio glo. et doc. potest merito su-
23 stentari et est de mente tex.d.c. in presentia. † Pro quo facit: quia ratio Ricciar. malum. et Bar. et sequacium tenentium partem contrariam scilicet quod conditiones huiusmodi censentur turpes eo quia retrahunt a vita contemplativa et a religione non videtur rationi consentanea eo quia is qui ingreditur monasterium renunciat seculo et habetur quo ad seculum pro mortuo.l. deo nobis. versic. nam et maritis et uxoribus qui seculo renunciant et in versic. et hoc tantummodo. C. de episco. et cleri. et in can. placuit. el secundo.xvi.q.j. et renunciant proprie voluntati. quia non censentur habere velle nec nolle.c. quorundam.et.c. si religiosus. de elec. lib.vj. et.xij.q.j. non dicatis et in specie renunciant proprio: quia nihil possunt habere proprii.c. si.
24 c. super quodam et.c. cum ad monasterium de statu mona. ¶ Itaque non est verisimile quod quis retrahatur ab eligenda vita contemplativa ex eo quia per electionem talis vite bona sua post eius mortem sint devolvenda ad substitutum vel ad alium in testamento honoratum. Et non remaneat apud monasterium: nam ex quo eligendo talem vitam renunciat seculo ac si mortuus esset non est verisimile quod multum de bonis cogitet. Et maxime attento quod non agitur de preiudicio filiorum ad quos bona devolvuntur ex voto parentis et stimulus naturalis ad illud trahit non ita ut devolvantur ad alios.l. nam et si parentibus. in principio de inofficio: testamen. et l. scripto.ff. unde liberi. et.l. cum ratio in principio de bonis damna. Attento etiam quod non est certum quod conditio alias purificaretur: quia possit fideicommissarius decedere ante rogatum: ad purificationem enim conditionis attenditur mors naturalis non civilis.l. ex ea parte.§. in insulam. de verborum. significa. Mors enim civilis non comparatur morti naturali nisi in casibus in iure expressis dicit notabiliter glo. in.c. susceptum de rescriptis. lib.vj. et in.d. can. placuit. Ita quod bona non veniunt ad fideicommissa-
25 rium ante mortem naturalem ipsius ingressi. ¶ † Et propterea non est

nõ est verisimile qd timor euentus dicte conditionis vel similis retrahet quenpiam ab ingressu religionis per predicta qd ꝛ psuadetur ex eo quia prout supra dictum est non reijciuntur huiusmodi conditiones quando est honoratum aliud monasterium vel alius pius locus. Absonum autem esset quod monasterium vel pius locus vellet heredi seu alteri imputare quare non impleuerit turpem conditionem vel quare vitam contemplatiuam elegerit. ex quo datur intelligi quod non fuerit ea ratio illius dispositionis: quia hmoi conditiones censeantur turpes tanq̄ retrahentes homines a laudabili vita contemplatiua: nec est verum quod tex. d. §. sed ꝛ hoc presenti. exprimat dictam rationem ꝛ ex quo ratio non est expressa non videtur quod possimus niti ex ratione ad ampliationem ipsius. l. exorbitantis prout in simili dicit Bar. in l. liberorum de verbo. sig. saltem ex quo sumus in casu in quo pñt alie rationes excogitari prout est illa quā videtur ponderare tex. in. d. c. in presentia. ꝛ quam assignant glose ꝛ pleriq; doc. adeo qd forte faciat communem opinionem: vz quia censeatur conditio purificata: quia monasterium censeatur loco filiorum. ꝛ aliam rationem assignat pau. de ca. de qua supra. ¶ Et sic non ob. quod no. Bal. per tex. cum glo. ibi in. l. q̄uis simpliciter. C. de fideicom
26 missis. ꝛ in. l maximum vitium. C. de liberis preteritis. ¶ † Nec ob. quod tex. dicit inualidas conditiones: quia satis censetur inualida dispositio si est effecta caduca propter defectum conditionis: ꝛ licet tex. dicat cõditiones inualidas intelligitur quo ad terminos nostros quod sit inualida dispositio conditionalis. Si em̄ conditio esset inualida remaneret fideicommissum purum ꝛ validum remota conditione inualida etiam si simpliciter fuisset dictū si decesserit sine liberis quod est contra mētem illius text. ꝛ contra
27 dictum. c. in presentia. ¶ † Et quod subditur quod habeantur p non scriptis debet intelligi quod sit illo casu perinde ac si nõ fuisset scriptum. quando enim aliquid relinquitur sub conditione q̄ postea euanescit illud relictum non debetur ea ratione: quia censetur non datum potiusq̄ quia censeatur inutiliter datum vt est tex. in. l. j. in princi. de regula catoniana: vnde non est mirum si defecta conditione potest haberi pro non scripto: non autem potest intelligi esse prout non scriptū pro sumitur in. l. vnica. §. in primo C. de cadu. tol. vbi illud dicitur pro non scriptum quod ab initio non valuit vt ibi ꝛ in. l. iij. ꝛ que per totum de his que pro nõ scriptis habentur: nam in his terminis hmoi substitutio constat qd a principio non fuit nulla: naz si instituta non fuisset ingressa monasteriuz ꝛ sine filijs decessisset sine dubio fuisset locus substitutioni: ita quod ex post facto caducatur casu quo per ingressum mona
28 sterij efficitur inualida. ¶ † Cum itaq; dictus. §. sed ꝛ hoc presenti. sit plurimum exorbitans ꝛ non sit expressa ratio: nec etiaz est certa ratio nec potest adduci ratio multum astringens ad dictam dispositionem inducendam: concludendum videtur quod solum intelligi debeat his casibus quibus loquitur ꝛ nõ trahi ad alios casus in quibus potest aliqua ratio differentie assignari prout est casus noster per supradicta. Et ideo attentis hac rõe ꝛ alia ratione supra pmo loco principaliter adducta saltem simul iunctis cõcludo esse locum dicte substitutioni quo ad vniuersam hereditatem detractis. s. detrahendis. Laus deo.

¶ Consilium. xix.

1 ¶ Adulterij pena masculis indicatur capitalis. ꝛ incestus non dicitur dissimilis.

2 Pene remissio delicti simplicis nequaq̄ fiet in mixtis peccatis. ꝛ nu. 3. ꝛ 13.

4 Statutum puniens adulterium vel incestum quibus verbis vtatur: opus carnis in que membra diuidatur: ꝛ quodlibet qua pena corrigatur. ꝛ nu. 5. ꝛ 6.

7 Statutum delictorum penas si omittit potestas vel syndicus ipse supplebit. ꝛ nu. 8. 10. ꝛ 14.

9 Statuta penas pro actu venereo infligēdas ni sanguis obstet strigunt ad pecunias. ꝛ nu. 11. ꝛ 12.

In nomine domini nostri

1 Jesu Christi. ¶ † Constat qd de iure communi dictus Petrus esset capitali pena plectendus. Naz in masculo pena adulterij est pena capitis. l. q̄uis in fine. C. de adulterij ꝛ le nicici. c. ij. ꝛ nr̃ pena incestus est pena capitis vt notat in. l. si adulterium cū incestu in principio. ff. de adul. p gl. ꝛ Bar. incestus em̄ est maius crimē q̄ adulteriū no. gl. in. c. at si clerici. §. de adulterijs extra de iudicijs ꝛ est tex. i. d. l. si adulteriū cū icestu. §. stuprū ibi quā q̄ grauiora sunt ꝛ na. Ang. in. l. ij. in pncipio de vbo. multo forti⁹ nisi ꝯcurrūt adulteriū ꝛ incest⁹: nā ex quo cõcurrit; in eodez facto duplex delictū censet ꝛ est graui⁹ vt de se ꝯstat ꝛ facit. l. vim passaz §. pscriptione. ff. de adul. ꝛ. l. qm̄ multa facinora. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ qd notāt Bar. ꝛ doc. in. l. ij. in pncip. ff. de vbo. ꝛ q al's hr̃ i aut. itaq;. C. cõia de succe. cū itaq; dict⁹ petr⁹ ꝯmiserit simul adulteriū ꝛ incestū nõ est dubiū q attēto iure cõi venit capitis pena afficiē
2 dus. ¶ † Nec videntur refragari statuta trāsmissa: nam statutum non statuit penā in incestu: ꝛ licet limitet penā adulterij tñ videt minorare penā in simplici adulterio non in adulterio cui inheret etiam qualitas incestus: nā remissio pene facta in simplicibus delictis non trahitur ad mixta ar. d. §. pscriptione. ꝛ notat Bar. ibi ꝛ in. l. ij. in principio. ff. de verbo. ob. in. d. l. si adulteriū cum incestu. §. liberto. vbi dicit q statutū loquens in homicido prestāte impunitatē intelligitur in homicido simplici: non aūt in homicidio cui inheret aliqua qualitas aggrauans homicidium saltem si illa qualitas causat etiam aliā speciem delicti secūdum eum put ꝛ cõtingit in casu nostro in quo qualitas aggrauans adulterium causat aliud delictum. s. incestum. d. §. stuprum. ꝛ. l. quin etiam. ꝛ. l. si.
3 ff. de ritu nup. ꝛ per glo. in rubrica. C. de incestis nup. ¶ † Et licet Barto. in. l. ij. in principio sepius allegata dicat q in fauorabilibus sub simplicib⁹ mixta cõprehendunt. arg. l. si ita scriptū de lib. ꝛ posthu. tñ ipse ibi loquit qñ dispositio loquitur in quolibet simplici ꝛ duo simplicia contenta in dispositione fauorabilia concurrunt in aliquo casu vtrum ille casu in dispositione comprehendatur ꝛ concludit q sic: tamē non sunt termini pares in casu nostro: quia ius municipale licet minoret penaz in simplici adulterio nõ minorat expresse in simplici incestu: ꝛ sic non loquitur in simplicibus prout contingit in. d. l. si ita scriptum. Et etiam in terminis Barto. tenet contra Bart. Petrus de an. in. d. l. ij. in principio allegando Joan. cal. disputando idem velle ꝛ hoc per. d. §. prescriptione. ꝛ etiam idem voluit Bal. in. c. naturales si de feu. fuerit cõtrouer. x. col. ꝛ Jo. an. in addi. Spec. in rubrica qui filij sint legi. Quod ꝛ in similib⁹ terminis voluerunt Jo. an. d. Anto. ꝛ Jmo. in. d. c. ꝛ si clerici. ꝛ Jmo. diuersis annis cõtraria firmauit in. d. l. ij. sed quicquid sit i illis terminis in casu nostro videtur tenēdū qd dixi per rationem iam dictā. Et etiam qꝛ licet attenuatio pene sit in se fauorabilis: tamen correctio legum est stricti iuris. ar. l. precipimus. C. de appel. ꝛ. c. cum dilectus. de consue. c. que a iure communi exorbitant in. vj. cum concor. ꝛ probatur in. c. j. de filijs presbyterorum vbi dispensationes iudicantur stricti iuris eo respectu quia iuri derogant. Et in materia stricti Bar. ꝛ alij volunt in. d. l. ij. q sub simplicibus non comprehenduntur mixta. ¶ Ex quibus concludendum videtur q in casu isto non censeatur pena statuta per ius municipale limitans penā in cognoscentibus mulieres vltimo loco descriptam in themate: ideo stemus in terminis alterius statuti sub rubrica de maleficijs de quibus non esset pena determinata quod disponere videtur q pena imponatur per po
4 testatem secūdum ius commune. ¶ † His tamen non obstantib⁹ contrariam arbitror sentētiam veriorem. Et quidem est aduertēdum quod dictum vltimum statutum non punit adulterium vel stuprum vel sacrilegium ꝛ sic non loquitur per verba ius vel effectum seu nomen delicti significantia: quia non dicit si quis commiserit adulterium vel stuprum vel sacrilegium puniatur tali pena nec dicitur pro adulterio imponatur talis pena vel pro stupro vel pro sacrilego coitu talis pena imponatur sed loquitur per verba denotantia factuz: quia dicit si quis cognouerit aliquā virginem vel maritatam ꝛc. que verba in sui generalitate adaptātur ad hunc casum quia dictus Petrus cognouit dictam mulierem maritatā merito vis verboꝝ trahatur ad hunc casum iuncta regula iuris que dictat q indefinita equipollet vniuersali. l. si pluribus de leg. ij. c. quia circa de priuilegijs canone si romanorū. xix. distin. cum simi. Quod ꝛ videtur persuaderi posse ex eo quia statuens prosequitur plura membra. s. quando quis cognouit maritatam ꝛ quādo cognouit virginē ꝛ quādo viduam ꝛ qñ aliā honeste viuentē ꝛ quādo non religiosam ꝛ quando religiosam ꝛ qñ per vim ꝛ quando de voluntate mulieris: itē qñ in vno loco ꝛ qñ in alio loco ita q ex quo ita distincte plures casus considerando loquuti sunt statuentes vr̃ q statuens considerauerit omnes qualitates propter quas volebat penā aggrauari: non autem considerauit qualitatē incestus: quia forte noluit ex ea qualitate penam augere qd potuit ex duplici ratiõe voluisse vel quia nõ ita frequēter occurrit fieri put alie fornicationes: alie autez qualitates que magis frequētantur: ideo forte voluit acrius puniri q̄ pro qualitate incestus: nam ratione frequentie quādoq; augetur pena vt. l. multis crassantibus locus sit exemplo. l. aut facta. §. fi. ff. de penis
5 ¶ † Et si quis dixerit immo ꝛ incestus frequenter committit: saltem nõ venit frequēter in lucē ratio maioris cõuersationis ꝛ maioris habilitatis occurrit q de facili qñq; perpetratur et hoc etiā potuit considerare ipse statuens: sed put dixi nõ ita in apertū deducitur qꝛ perpetrantes magis curāt secrete agere ꝛ maior datur opportunitas rem habendi occulte ꝛ minor oritur suspitio: ita q homines nõ aduertunt ita prout qñ fornicatio cõmittit cū psona nõ ꝯiūcta: ideo forte iurislator voluit incestū non considerare in specie sed cõprehēdere sub generalitate: non autem qꝛ voluerit ipsuz crimē incest⁹ puniri pena iuris cõis que est pena capitis vt s. dictū est qd persuadet ex eo qꝛ nemo negaret quin cognoscere religiosam ꝛ sic quodā modo sponsam xp̄i sit grauius delictū q̄ cognoscere consanguineam ꝛ sic incestum perpetrare iuxta ea q̄ habent in. l. si quis nõ dicā rapere. ꝛ in. l. raptores. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ tñ fornicatio cum sponsa xp̄i nõ punit pena capitali: sed leuiori pena

ex forma statuti:ergo est verisimile quod nõ fuerit de mente statuẽ
6 tium quod incestus puniretur pena capitis.¶ † Et licet ꝑdicta
habeant aliquid dubitationis adeo qđ si nõ forent alia capitula
statutoꝝ supra descriptorum in themate nõ auderem decidere ꝙ
ꝑ hec censeret̃ esse recessũ a pena capitis de iure cõi hoc casu statu
ta per ea que deducta sunt in ꝯrium:tñ cõcurrente etiã dispõne q̃
cõtinet̃ in aliis partibus dictorum iurium municipalium concur
ro in hanc sententiam quod pena huius delicti debeat statui ⁊ im
poni secundum determinationem domini ptãtis ⁊ iudicis ma
leficiorum cum deliberatione domini syndici si extat alias eo non
extante secundum deliberationem dominorum priorum vigore
statuti primo loco in themate descripti sub rubrica in quibus ca
sibus possit ⁊ debeat per inquisitionem procedi in quo expresse di
sponatur quod vbi statuta non loquuntur circa penarum impo
sitionẽ tũc pene imponunt̃ ẜm determinationẽ ⁊ deliberationem
predictorum:⁊ per ꝯñs statutũ nõ remittit tũc ad penas a iure cõ
muni inductas:quinimmo moderat cõmissionẽ ⁊ autoritatẽ pre
dictam concessaꝫ dictis potestati ⁊ syndico aut priorib⁹ statuẽdo
qđ ꝓpterea non recedant a moderatione statutorũ dicte ciuitatis
⁊ licet videatur sonare in repugnantiam quod vbi statuta non lo
quuntur pene imponuntur secundum moderationem statutorũ:
nam si statuta non loquuntur non possunt moderationem indu
cere:tamen quia nihil in iure debet esse contrarium in prima con
sti.C.§.quibus.⁊ facit.l.vbi repugnantia de regulis iuris. ⁊ ma
xime in eodem capitulo statuti ⁊ in eadem oratione argu.l.non
ad ea.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ sint iura iurib⁹ concordanda. l.vnica.
C.de inoffic.dotibus.⁊.c.cum expediat. de elec.in.vj. multofor
tius concordanda est vna particula eiusdem statuti ⁊ eiusdem
7 orationis cum altera.¶ † Ideo interpretandum ⁊ intelligenduꝫ
est sane dictum statutum scilicet quod in casibus in quibus statu
ta non loquuntur qꝛ non statuunt in illis casibus penas tunc pe
ne imponuntur secũdum determinationẽ ⁊ ẜm deliberationem
potestatis ⁊ syndici vel priorũ:tamẽ potestas ⁊ syndicus vel prio
res in dicta deliberatione non debẽt recedere a moderatiõe pena
rum facta per statuta loci non facta in spẽ in eo casu de quo agit̃
cum in eo casu non loquantur dicta statuta:ſꝫ in casibus similib⁹
nam prout statutũ in vno casu simili penã capitalẽ iuris cõis mo
derat ad penã pecuniariã.ccccc.flo. siliter moderabũt ptãs ⁊ syn
dic⁹ seu ptãs ⁊ dñi p̃ores ĩ casu q̃ statuta nõ statuũt penas.⁊ ꝙ ita
intelligẽdũ sit apparet ex tenore alteri⁹ statuti sub rubrica đ male
ciis de quibus pena nõ esset determinata in fi.ibi ⁊ modificatiõe
penarũ presentiũ statutorũ de similibus ad silia ꝓcedendo:ſꝫ enĩ
statutuꝫ illud loquat̃ vbi pena nõ est per ius municipale determi
nata:tñ statuit quod imponatur secũdum modificationem statu
torum prout disponit precedens statutũ tamen illud dictũ decla
rat quod modificatio illa fiat procedẽdo de similibus ad silia qua
tenus in scđo preallegato statuto dicitur non recedendo a iure cõ
muni intelligit̃ qđ dñs ptãs ⁊ syndicus debeãt penas statuere secũ
dum ius cõe simplr vbi nõ cadit aliqua moderatio facta ex forma
statutorum in aliquo casu simili.item quod regulariter debeant
habere respectum ad penas in iure communi sancitas ⁊ illas mo
derare scđm moderationem statutorũ procedendo.s.de silibus ad
silia:nec in illa moderatione oĩno recedit a iure cõi cũ etiã de iure
cõi pene sint arbitrarie etiã ille que sunt a iure determinate vt in
l.hodie.ff.de penis.⁊ in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de infami.
8 ¶ † Et ẜm hãc interpretationẽ verificant̃ oĩa verba dictorum sta
tutorum:ita vt nihil habeant repugnantie vt decet per iura pre
allegata.Et vnum statutuꝫ interpretat̃ ⁊ declarat aliud argu.l.si
serui vestri.de noxa.⁊.l.nõ est nouũ.⁊.l.nã ⁊ posteriores.ff.de legi.
cũ si.ideo concludendum est qđ in casu nostro ptãs cum delibera
tione dñorũ priorum si non extat syndic⁹ debet determinare dictã
penam ⁊ ẜm ꝓuisionem ꝑ ipsos factam debet puniri dictus petr⁹
⁊ in dicta determinatiõe ⁊ prouisione ꝑ dñm potestatem ⁊ dños
priores faciẽda debẽt cõsiderare penã iuris cõis q̃ est pena capitis
⁊ sic pena mortis naturalis vt.s̃.dictum est.item debent cõsidera
re quod in similibus fornicationibus nõ violentibus pena capi
tis moderatur ad penam pecuniariam prout contingit in pena
adulterii que in masculo est pena capitis.d.l.q̃uis.in fi.⁊ per ius
municipale reducitur ad penam.ccccc.librarum seu ducentarum
⁊ similiter in pena sacrilegii in cognoscere monialem deo despon
9 satam qñ cognoui extra monasterium.† Et sic in actu venereo sta
tuta communiter moderant penã mortis ad penas pecuniarias:
ideo etiam in isto casu debent dominus potestas ⁊ domini prio
res moderare penam mortis ad penam pecuniariam.Et si repu
tant esse grauius delictum propter duplicem qualitatem concur
rentem in aggrauando delictum vel quia incestum reputent ma
ius adulterio vel mai⁹ sacrilegio ꝯmisso cũ sponsa xp̃i ĩponãt ali
quãto maiorẽ penã pecuniariã ⁊ qñ duo incipiũt peccare simul in
actu venereo si datur postea cõmoditas de facili labuntur ad ite
rum ⁊ iterum simili modo peccandum vt docet ipsa experientia
rerum omniũ magistra.c.q̃ sit in prin.de elec.li.vj.⁊.c.statutũ.in
prin.e.ti.⁊ lib.⁊.l.legatis.§.ornatricibus de leg.iij.ideo est facili⁹
eis miserẽdũ in hoc ꝙ propter reiterationẽ non veniẽdum ad ir
rogationem pene capitalis:sed ad augmentationẽ pene pecunia
rie.Et ista interpretatio est benignior ergo amplectenda.l.beni
gnius.ff.de legibus ⁊ maxime in penalibus regula in penis.vj.⁊
l.si preses.⁊.l.interpretatione.ff.de penis.⁊ arg.l.absentem.eo.ti.
10 ¶ Cũ itaqꝫ a me querat̃ an simpliciter sit imponenda pena iuris
cõis que est pena mortis an vero sit irrogãda pena scđm determi
nationẽ dñi potestatis vna cũ dñis prioribus:concludo qđ est im
ponẽda pena scđm determinationẽ dñi potestatis vna cũ priorib⁹
ciuitatis per iura ⁊ rationes.s̃.adductas.non ob.adductis in cõ
11 trarium que revera non obstant.¶ † Non.ob.qđ in cõtrariũ dice
bat̃ qđ dictũ statutũ tertio loco in themate descriptũ loquitur in
simplici carnali cognitione maritate virginis vidue vel religiose
nõ autem loquit̃ qñ cognosceretur cõsanguinea:tñ non videt̃ veri
ficari qñ cõcurrit qualitas cõsanguinitatis que aggrauat delictũ
⁊ causat aliã speciẽ delicti:⁊ ꝙ ſꝫ loqueret̃ etiã quãdo cõcurrit du
plex qualitas.s.qꝛ cognita erat maritata ex qualitate causat̃ adul
terium:⁊ qꝛ erat soror ex qua qualitate causatur incestus ꝓut hec
omnia.s̃.deducta sunt pro cõtraria parte:qꝛ rñdetur qđ dato ꝙ
omnia predicta procedãt ⁊ sic ꝙ hoc casu non sit pena determina
ta a statuto:⁊ per ꝯñs nõ trahatur ad casum nostrũ dictũ tertiuꝫ
statutũ nõ ob.supradicte cõclusioni:immo illã iuuat.nã si ꝑdictũ
tertiũ statutũ traheret̃ ad hunc casuꝫ esset pena statuta ab ipso iu
re municipali:adeo ꝙ illa esset irrogãda nec esset locus dictis aliis
statutis in themate descriptis q̃ loquunt̃ qñ pena nõ est ex forma
statutorũ determinata:itaqꝫ non adducitur supra pro conclusiõe
predicta dictum tertium statutum:sed dicta conclusio firmatur ꝑ
dicta duo prima statuta presupposito ꝙ dictum tertiũ statutũ nõ
12 loquatur in casu isto ne sit trahẽdũ ad hunc casum.¶ † Sꝫ firma
ta cõclusione predicta ꝙ.s.pena sit statuenda secundũ determina
tionẽ dictorũ potestatis ⁊ priorum ⁊ hoc vigore primi ⁊ secũdi sta
tutorũ tunc ad instruẽdum potestateꝫ ⁊ priores quã penã debeãt
determinare ponderatis verbis eorundem statutorũ adducitur
dictũ tertiũ statutum vt ad similitudinem moderationis facte per
statuẽtes in casib⁹ in illo tertio statuto specificatis etiã ipsi in hoc
casu moderent penam iuris communis non irrogando penã ca
pitis seu mortis:sed aliam penam prout eis videbitur pondera
tis ⁊ pensatis quali tatibus dicti delicti de quo agitur ⁊ delicto
rum de quibus in dicto tertio statuto . Et in simili prout statutũ
predictum tertiũ in ordine moderat penas iuris communis redu
cendo penas mortis ad penas pecuniarius :ita etiam dicti pote
stas ⁊ priores penam mortis moderent in casu isto incestus proce
13 do in hac moderatione de similibus ad similia.¶ † Et secundum
hanc consideratiõnẽ ꝓut dixi non obstant ea que dixi ꝙ casus mi
xtus non comprehẽditur sub simplici seu sub simplicibus:licet in
illo articulo an sub simplicibus mixta comprehenduntur iura ⁊
doc.videantur aduersari.nam ꝙ cõprehendãtur vt in.l.ij.in prin.
cum sua glo.de verb.obli.⁊ in.§.omnium insti.de acti.⁊ in.l.cle
mens.ff.de here.insti.⁊ in.l.si ita de iniu.test.⁊ concludit in.d.l.ij.
in prin.Bar.in illa questione an habens licentiam legitimandi
spurios item incestuosos vtrum possit legitimare spurios ince
stuosos hoc est natum ex adulterio ⁊ incestu ⁊ idem in illis termi
nis tenent ibi Ange.⁊ Pon.⁊ etiam Imol.vltima vice idem ibi
concludit ⁊ facit pro hac parte quia verba dicti tertij statuti refe
runtur ad factum ⁊ non ad ius ⁊ sunt potius naturalia q̃ ciuilia
verba quia statutuꝫ loquitur si qs cognouerit mulierem marita
tam ⁊c.puniatur tali pena ⁊ si quis coguouerit viduam vel virgi
nem tali pena ⁊c.ideo magis naturaliter q̃ ciuiliter sint intelligen
da vt iacent iuxta.l.tutelas.⁊ que ibi per bar.ff.de capi.dimi.nihi
lomin⁹ in hoc me fundo:sed in his que primo loco dixi scilicet qđ
istud tertiũ statutum trahatur ad casum nostrum per ar.a simili
14 iunctis primo ⁊ secundo statutis.vt.s̃.inductis. ¶ † Nec obstant
illa verba in secundo statuto apposita nõ recedendo a iure cõi qꝛ
sunt intelligenda prout.s̃.declaraui ne inducatur repugnãtia cũ
verbis immediate sequentibus ⁊ cum verbis primi statuti . vo
luerũt enĩ statuentes ꝙ licet remittatur ad determinationem dñi
potestatis vna cũ prioribus:tamẽ nõ debeat penitus recedi a iu
re cõi nisi quaten⁹ suaderet moderatio que fieret in simili in aliis
statutis:⁊ ꝑ ꝯñs remanet firma conclusio iam dicta.s.ꝙ pena in
casu nostro imponi debeat ẜm determinationem dñi potestatis et
dñorũ priorũ qui habent ꝯsiderare moderationẽ que fit in tertio
statuto vt sepe dictum est. Laus deo.

¶ Consilium.xx.

1 ☞ Substõ si filij vel eoꝝ liberi sine libe. masc.decesse.an sit locus
substõni si alter decedat cũ filio masculo ⁊ fili⁹ fr̃is cũ filia femina.
2 Substitutus post mortem plurium qñ admittẽd⁹.⁊ nu.sequenti.
6 Filij naturales qua ratione propter vxorẽ a succes.excludantur.
7 Causa cessante qua liberi non admittunt̃ cessat causa quare sub
stituti repelluntur.
8 Fratre extãte quando soror succedat.
10 Statutum excludẽs ꝑsonam alias admissam:personam admittit
in fauorem aliam excludit.
11 Auus cõtra tabulas hñs ius forti⁹ hr̃e đr ac aliis ꝑferri videtur.

12 Persona a testatore admissa psone abintestato succedēti pferēda.
15 Legata particularia non veniunt in substitutione fideicom.
16 Res dictio latissima ad res in genere & in specie relata.
17 Hereditas in vulgari substi. est censenda: a qua legata & fideicō.
sunt exclusa: & quādo prelegata & fideicō. in substi. fideicō. sunt cō
tenta. & nu. 18.
19 Liberi masculi in conditione positi: an tacita testatoris volunta.
sunt inuitati & inuicem substituti feminis exclusis. & nu. seq.
25 Verba in diuersa parte testamen. repetita licet equiuoce: eodem
modo sunt capienda.

In nomine domini nostri
1 iesu xpi. ¶ Videtur prima facie dicendū qd dicti sub
stituti vz filij dicte Gentiline nō admittantur ad dictas
fideicōmissarias substitutiones qz substitutiones predicte sunt cō
cepte sub conditionibus que non videntur purificate. sed potius
defecte tā quo ad verba ipsarū conditionum q̄ quo ad mētem ma
xime attento qd cōditiones dēnt impleri in forma propria. l. meui⁹
& l. qui heredi. in prin. ff. de condi. & demon. capiēdo em̄ primo ver
ba scōe substitutionis dicta substitutio fuit facta de dicta domina
Gentilina & eius descēdentibus sub hac conditione formali si oēs
dicti sui fratres vel eorū liberi masculi sine liberis masculis deces
serit qñcūq3 &c. vnde dicta conditio vz cōcepta sub conditiōe si oēs
liberi dictorū fratrū decesserint sine liberis masculis. nā illa dictio
oēs in prin. orationis posita videtur referēda ad ipsos fratres & eorū
liberos cum ad omnes referri possit ar. l. talis scriptura. de leg. j. &
l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularū. ff. de eden. & qd habe
tur in. l. si idem cum eodem. in fi. ff. de iurisdi. om. iudic. sed omnes
dicti liberi non decesserunt sine liberis: nā Jacobutius decessit cū
Andrea eius filio masculo adhuc superstite. ideo non verificātur
verba dicte substitutionis. cum natura vniuersalis sit omnia inclu
dere & nihil excludere. c. solite de maio. & obe. & cañ. si romanorum.
xix. di. & in. l. iulianus. de leg. iij. ¶ Et insup dato q illa dictio oēs
referatur tm̄ ad proxima & non ad secundū caput alternatiue & sic
non referatur ad verbum liberi: nihilominus idem videtur dōm qz
indefinita oratio equipollet vniuersali. l. si pluribus. de leg. ij. & c. qz
circa. de pri. & d. cañ. si romanorū. Et insuper pluralis locutio nō
est contenta vno: vt in regula pluralis loquutio in. vj. & in. l. vbi nu
merus. ff. de testi. & in. l. inter illam. §. si. ff. de ver. sig. vnde cum solus
vnus ex liberis dictorum fratrū decesserit sine liberis masculis vz
vannutius nō verificātur verba dicte cōditionis: ideo nō videtur di
cta conditio purificata qz non est in dubio a verbis recedēdum. l.
nō aliter. de leg. iij. & l. j. §. si is qui nauem. de exercito. nec etiam vi
detur purificata dicta conditio ēm mētem testatoris: tum qz mēs
non solet discrepare a verbis qz verba sunt expressiua cōceptus mē
tis. c. ij. requiris. de ap. & l. labeo. §. idem tubero. ff. de suppelle. le. &
in cañ. is aūt. xxij. q. ij. & facit. d. l. nō aliter & l. ille aut ille. §. cum in
verbis. eo. ti. tum etiā qz superest Andreas filius Jacobutij qz ex
mēte defuncti est in bonis de quibus agitur magis dilectus q̄ sit
dicta domina Gentilina cum appareat q voluit eam admitti si
masculi nō supersint. nam liberi positi in cōditione videntur a te
statore preferri substituto. probat tex. in. l. lutius. in fi. ff. de here. in
sti. & glos. in. l. filiussa. §. cum quis. de legatis. j. & in huiusmodi sub
2 stitutionibus. † Quando scilicet aliqui substituitur post mortem
plurium & purificatur conditio in persona vnius & non in perso
nis oīum tradūt doct. theoricam q tunc substitutus admittatur
qñ nō superest psona que ex verisimili mēte defuncti excludat sub
stitutum: sed qñ superest persona que ex verisimili mente defuncti
excludit substitutum substitutus non admittitur vt hec theorica
probatur in. l. pe. C. de impuberum. & in. l. heredes mei. §. cum ita
ad treb. simul iunctis. & doc. cōmuniter omnes ita ibi tradūt per
3 hāc theoricam concordantes dicta iura. ¶ † Ideo cum in casu no
stro supersit persona Andree magis dilecta a testatore vt supradi
ctum est: concludendum videtur q filij dicte Gentiline substituti
excludantur tam ex mente q̄ ex verbis testatoris: & qz filij positi in
conditione non censentur inuitati ex testamento sed abintestato.
ar. l. si quis sub conditione. ff. si quis omissa cā testa. & est cōis sniā
doc. in. d. l. lutius. & in. d. §. cum quis. & in. l. j. C. de condi. insertis.
licet nōnulli contrarium teneant sed non curandum: qz h est com
munis sententia a qua in decisiuis non est recedendum. iuxta gl. in
l. omnis diffinitio. de regulis iuris. & per Bar. in. l. precibus. C. de
impuberum. & Bart. in. l. ij. C. de pena. iu. qui male iu. & doct. in. l.
cum prolatis. de reg. iur. & in. c. ne innitaris extra de constitutioni
bus. Et abintestato nō admittitur dictus Andreas ad portionē
relictā dicto Thome: qz hereditas Tho. abintestato deuenit ad
Vānutiū eius filiū & post mortē Vānutij ad filiā ipsi⁹ Vānutij cū
in successione abintestato pria cā sit liberorū. vt in aut. de heredita
tibus abintestato venien. §. j. & in aut. in successione. C. de suis & le
gitimis. ff. & l. si tabule testamenti nul. extra. l. j. §. j. cū simi. ideo videtur
qd dicta filia admittatur excluso dicto Andrea & dictis substitu
tis. nam super existentia Andree excludere videtur substitutos lz
Andreas non admittatur prout alias contingit in terminis aut.

licet. C. de naturalibus libe. vbi cōiunx abintestato excludit filios
naturales: lz ipsa coniunx nō admittatur: sed ab alijs excludatur
qui tamen fuissent exclusi a filijs naturalibus si coniunx nō super
esset sic & alias contingit in lege. ij. §. si sit agnatus. vbi agnatus ex
cludit patrem naturalem in adoptiua familia constitutum. & ta
men ipse nō admittitur qz excludit a matre que mater a dicto pa
tre excluderetur. & in. l. equissimū. §. si ex filio. eo. ti. vbi pater excludit
matrē: & tñ ipse nō admittitur: qz admittitur auus manumissor q fuis
set exclusus a matre si pater nō superesset ex quo pz qd sepe contin
git q vna persona excludit aliā abintestato: lz ipsa persona exclu
dens nō admittatur: sed admittatur alia que alias fuisset exclusa
vt pz in iuribus preallegatis. vnde nō mirum si idem cōtingit in
casu nostro scz q propter existentiam Andree excludantur substi
tuti. lz ipse Andreas non inuitetur sed inuitetur dicta filia Van
4 nutij. ¶ † Nec refragatur si dicatur q sunt substituti etiam descē
dentes ex altero fratre predefuncto ipsi decedenti sine liberis vt vi
detur expressum in secunda substitutione ibi dum dicit. & ipsius li
beros masculos: qz ad hoc respondetur q liberi masculi sunt sub
stituti si alter ipsorum Thome & Jacobutij decesserit sine liberis:
quo casu ipsi erant inuicem substituti. & sic non erat facta reserua
tio successionis abintestato. Sed liberi ipsorum Thome & Jaco
butij nō erant inuicem substituti. Iste autem casus nō euenit: qz
ambo decesserit cum liberis: sz vnus ex eorum liberis decessit sine
liberis. sub qua cōditione nō sunt inuitati ipsi liberi supstites me
5 rito &c. ¶ † His tñ nō obstantibus in cōtrariam partem arbitror
fore iustitiam: nam supradicta procederēt si dictus Andreas ad
mitteretur ad dicta bona pro portione dicti Vānutij: qz eidē ab
intestato succederet. Nam tunc militaret illa theorica supra tradi
ta a doc. scz q substitutus repellatur: eo qz superest psona que ex ve
risimili mente defuncti substitutū excludit: verum qz dictus An
dreas nō succedit in dictis bonis proportione dicti Vannutij: qz
excluditur a filia dicti Vānutij prout supra dictum est. Ideo sup
existentia Andree non est in consideratione ꝑut hoc firmat in pro
prijs terminis vel quasi proprijs terminis Pau. de ca. post Nico.
de mat. & in. l. pe. de impuberum dicēs etiā in fideicōmissaria sub
stitutione q si duobus fratribus est facta substitutio sub cōditio
ne si vterq3 decessit sine liberis tunc si primus decessit sine liberis
condito testamento. & instituto extraneo: qz tunc frater superstes
non succedit abintestato. ideo tunc substitutus de equitate admit
titur. Volunt em̄ generaliter prefati doct. ibi & etiam Rap. ful. qd
quando is qui superest non succedit defuncto: tunc qz cessat ratio
verisimilis mentis testatoris: ideo non excluditur substitutus ēm
prefatos doc. Pro quibus facit id qd alias dicitur circa statuta di
sponentia q extantibus masculis femine non succedant: qz dicta
statuta intelliguntur si masculis qui sunt causa exclusionis defer
tur successio prout voluit Bald. in. l. maximum vitium. C. de libe.
preteri. & in. l. j. substitutione. ff. de vulg. & pup. in aut. ingressi. C. de
sacrosan. eccle. & in. l. si quis filium. C. de inoffic. test. Et in quodam
suo consil. quod incipit. qz statutum disponit. & in. l. omnes popu
li. de iusti. & iure. quod & firmant Bar. & Ang. in. l. j. §. filium. ff. de
contratabu. & Pe. de anch. in repe. c. canonum. de constitu. xiij. q.
princ. dicij. co. & d. §. si sit agnatus. & d. §. si ex filio. possunt induci
pro sicut 3. nam in. d. §. si sit agnatus pater nō excludit matrem qz
ipse non succedit exclusus ab agnato. & in. d. §. si ex filio mater non
excludit auum manummissorē ea ratione qz ipsa excluditur a pa
6 tre naturali. ¶ † Nec ob. id qd habetur in. d. aut. lz qz respōdetur
qd naturales filij nō excluduntur ibi propter vxorem patris ea rō
ne qz lex voluerit vxorem admitti ad successionem: sed alia ratiōe
puta propter iniuriam que videtur illata ipsi vxori ex illicito coi
tu mariti que ratio vel similis propter quā filius naturalis exclu
ditur a lege propter coniugem patris pariter militant siue cōiunx
succedat siue nō: sed in casu nostro testator ea ratione noluit substi
tutos admitti extantib⁹ liberis masculis qz volebat ipsos liberos
masculos preferri in successione ipsorum bonorū prout in simili
probatur in. d. l. lutius. & per glo. in. d. §. cū quis & per notata per
doc. in. d. l. penul. C. de impuber. vbi bonus tex. in simili. & per nota
ta etiam per doc. in. d. §. cum ita. que verisimilis mēs testōris prin
cipaliter ponderatur in his terminis: vt patet ex theorica doc. in
7 dictis iuribus. s. relata † Ideo cessante causa qz liberi masculi non
admittūtur cessat causa quare substituti repellebātur propter ma
sculos: ideo substituti sunt admittendi. & in hoc meo iudicio stat
punctus presentis consultationis: nam posset quis instare in con
trarium per theoricam Barto. in. d. §. filium. in. ij. q. vbi in simili
materia quando scilicet sunt tres quorum vnus excludit alterum
& alter alterum ita quod quilibet prima facie excludit & excludi
prout in his terminis filia Vannutij excludere videtur Andreā
& Andreas videtur excludere substitutos & substituti videtur ex
cludere dictam filiam Vannutij ipse Bartol. distinguit quod qñ
ille qui excluditur a me excludit eum qui me excludit. & succedit in
locum eius tunc ego excludor. & ad hoc membrum applicat. d. l.
equissimum. §. ex filio. & l. ij. §. obijcitur ad tertul. & iste non est ca
sus noster qz Andreas non succedit in locum substitutorum nec

substituti in locum dicte filie nec dicta filia in locum dicti andree aut vnus non succedit in locum alterius.⁊ tunc aut ille qui me ex cludit.ideo me excludit q2 habet potētius ius in successione.⁊ tūc ego non excludor si ille qui me excludebat ab alio excluditur.⁊ ad hoc membrum applicat tex.in.l.ij.§.si sit consanguinea ad ter.sup ple tu ⁊ pariter applicandus venit text.d.§.si sit agnatus fm men tem Bar.aut nō me excludit ex eo q2 habeat potentius ius in suc cessione:sed ex eo q2 deficiat conditio qua egovocabar ad successio nem:⁊ tunc ego excludor lʒ ille non admittatur.vt ad hoc mēbrū
8 applicat dictam auť.lʒ ⁊ dicta Bar.sequitur ibi Ange.¶†Et ex his infert Bar.ad statutum disponēs qđ extante fratre soror non succedat cōcludens ꝙ q2 illi ablatiui absolute extāte fratre faciūt nō solū cōditionē sed inducant etiā dispositionē.ideo soror nō ex cluditur si frater non succedit.nā ex quo frater cēsetur a statuto in uitatus soror excluditur a fratre q2 frater hʒ potentius ius idcir co si ius fratris deficit non excludiť ipsa soror:ex quibus videťvel le ꝙ si illi ablatiui absoluti non inducerent dispositionē:sed solam conditionem prout facere solent ablatiui absoluti.l.a testatore.ff. de condi.⁊ demon.⁊.l.euictis agris.de vsuris.tunc soror exclude retur etiā si frater non succederet.⁊ hoc etiā voluit Bal.in.l.si de functus.C.de suis ⁊ legitimis.vnde applicādo predicta ad casum nostrū vr̄ dōm ꝙ dicti substituti repellanť eo q2 sunt inuitati sub conditione si liberi masculi nō extabūt.ideo liberis extantibus de ficiat cōditio lʒ liberi masculi nō succedāt q2 illa conditio si deces serit sine liberis nō facit dispositionem q2 liberi nō censentur inui tati iuxta notata per gl.⁊ doc.in.d.l.lutius.⁊ in iuribus supra ad ductis.ideo non videť curandū an Andreas ipse succedat necne fm supra dictam theoricam Bar.⁊ Bal.⁊ in hoc videť extare dif ficultas huius cōsultationis.sed ꝑpter hoc nō recederē ab autori tate.Nico.de mat.Bal.⁊ Pau.de ca.de qua supra cum qua trāsi ui legendo in.d.l.pe.nam lʒ dicti liberi masculi nō sint positi in di spositione tn̄ ex mente testatoris veniebant admittēdi q2 putabat eos abintestato succedere non cogitādo forte hunc casum.ideovo luit substitutos repellere vt filij masculi bona ipsa perciperent lʒ ipsos filios masculos testōr ipse nō inuitaret ⁊ hunc casum nō cō siderat Bar.qui nitiť per dictā auť.lʒ vbi nō excluduntur natura les ea rōne nō admittatur coniūx ⁊ theorica Bart.procederet qn̄ positi in consideratione nō sunt in dispositione etiam ex mente di sponētis hoc est q2 nō excludūt vt ipsi admittātur ea lege vel alia nō eīn videť vis an excludāt ea ratione q2 admittantur eadem le ge vel ea ratione q2 sperātur admitti ea lege in casu nostro filij ma sculi excludūt substitutos q2 ipsi masculi sperabantur admitti ad successionem lʒ nō ex dispositione testōris.tn̄ ex dispositione legis s.abintestato.iō hoc casu attēdať ista verisilis mens disponentis.
9 ¶†Et procedat dicta snīa Nico.de mat.Bal.⁊ Paul.de cast.ex mente testatoris que in huiusmodi conditionibus prevalet.l.in conditionibus primum locum.ff.de condi.⁊ demon.cum si.⁊ ma xime q2 in nostris terminis doc.si considerant an verba substōnis verificentur sed an superstit persona que ex verisimili mente defun cti excludat substitutum necne adeo ꝙvbi persona talis nō supest admittitur substitutus etiā si verba cōditionis nulla verba veri ficentur qn̄o eīn pn̄t verificari verba conditionis q̄ dicit si vterꝙ decesseritvel si omnes decesserint qn̄ vnus tn̄ decedit si tn̄ nō supest persona que excludat substitutū admittitur substitutus censetur conditio purificata prout probatur in.d.§.cum ita iuncta prenar rata theorica doc.ibi.⁊ in.d.l.pe.nō ita contingit in terminis di cte auť.licet. vnde lex per quam fundat Bar.loquitur in casu pe
10 nitus separato.¶†Et lʒ ipse Bar.decidat casum statuti quādo persona excludēs est positus in dispositione:nō tamē determinat casum qn̄ statutum posuisset personā excludētem solū in conditio ne quem comittit q2 vr̄ velle ꝙ qn̄ excludit vnam personā q̄ alias admittebatur propter aliā personā cēseť admittere eam personaʒ in cuius fauorem excludit qn̄ aūt non admittit censetur persona apposita in conditione nō ob eius fauorē sed alia de causa merito forte Bar.omisit eum casum ⁊ qn̄ considerasset casum in quo per sona que est causa exclusionis esset posita solum in cōditione tamē exclusio fieret eius fauore vt sʒ ipsa persona que est causa exclusio nis alio iure admitteret.tūc Bar.forte nō aliud dixisset hoc casu ꝙ dicat eo casu quo posita est dispositione q2 videtur eadem ratio respondendi.ideo non est trahenda dicta theorica Bar.ad termi nos nostros in quibus habemus autoritates claras⁊ inheremus magis menti testatoris ꝙ iudex debet semper sequi prout venator sequitur leporem.dicit Bal.in.c.cum quidā.C.de necess.ser.here. insti.⁊ maxime dicere debemus hoc casu q2 verba conditionis nō repugnant q2 illud verbum omnes non repetitur in scđa parte al ternatiue ⁊ si non repetitur potest dici quod illa pluralitas resol uitur in singularitates.l.falsa.§.fi.de cōdi.⁊ demon.⁊.l.lutius.§. gayo.ad treb.⁊ ponamus quod alter frater decessisset sine filijs al ter cum filio qui filius decessisset sine liberis certe non esset nisivn⁹ filius qui decessisset ⁊sic non est pluralitas.⁊ tamen verificaretur dispositio quod ideo est quia resoluitur in singularitateʒvel singu laritates ⁊ quod illa dictio omnes referatur ad proximam parteʒ

alternatiue non ad sequentem persuadetur:q2 in prima simili sub stitutione facta eisdem personis ⁊ de eisdem substitutis verbum ambo adiectum in prima parte alternatiue nō repetitur nec pōt congrue referri ad secundam partem alternatiue:itaꝙ si refertur ad dictam scđm partem ita non.⁊ a simili non censeatur relatum simile verbum omnes positum in secunda substitutione cum tan tum erat dicere ambo fratres ꝙ tum omnes fratres cuʒ nō essent
11 nisi duo.¶†Et super illa theorica Bart.quam tradit in hac ma teria quādo vnus intrat locum alteriusvel q2 excludat ex eo q2 ha beat fortius ius ꝙ exclusus ab eo nō bene probatur iure maxime primū membrū.qđ eīn apparet in terminis.§.si sit agnatus.⁊.§. si ex filio.⁊.c.autoritate de concess.preben.li.vj.ꝙ vnus succedat in trando vel non intrando locum alterius⁊ non assignatur ista:sed videtur alia ratio ponderari in.d.§.si ex filio in fi.ibi qui ⁊ cōtra scriptos heredes bonoꝝ poss.recipere solet que verba nonvidētur apposita sine virtute aliquid operandi.ar.l.si qn̄.de leg.j.⁊.c.si pa pa.de priui.li.vj.cum si.itaꝙ alias consulendo apud fulgineū di cebam ꝙ in his terminis ⁊ in hac perplexitate.s.qn̄ sunt tres per sone quarum quelibet excludit vnam ⁊ excluditur ab vna:ita qđ quelibet videtur excludere ⁊ excludi.considerantur circunstantie ⁊ quis censeatur habere efficacius ius ita ꝙ ex circunstantijs vel ab effectu iudicetur eam personam preferendam:nam vnam de cet admitti ⁊ alias preferrivt probant iura preallegata:ideo in.l. equissimum in fi.consideratur ꝙ auus hʒ cōtra tabulas quas nō habent alij:vnde arguendo ab effectu iudicatur ꝙ ipse habeat po tentius ius.⁊ ea ratio suadet ꝙ ipse preferatur alijs ita videretur esse dicendum in alijs casibus occurrētibus ꝙ qn̄ iminent huius modi perplexitates attendantur circunstantie.⁊ que persona ha beat vrgentiores rationes ex quibus arguatur pre alijs in ea per
12 plexitate eligenda.¶†Et perfecto q2 iura multum fauentvltime voluntati defunctorum.ar.l.j.C.de sacrosan.eccle.⁊.l.cum quidaʒ de seruis necessarijs here.instit.⁊.l.anteꝙ.C.cōia.de succe.cum si. vnde decet qđ preferatur illa persona quam testator voluit admit ti ad ista bona poti⁹ ꝙ persona que abintestato succederet in his bonis cum fauorabilior sitvoluntas testatoris ꝙ successio abinte stato ⁊ q2 Andreas hʒ tacitam quādam voluntatem testōris illa voluntas testatoris potuisset facere ꝙ Andreas succederet abin testato dicto Vānutio prout habuit in mente ꝙ succederet puta rem ꝙ rationesvrgerent magis pro eo ꝙ pro alijs:sed q2 dicta vo luntas testōris nō potuit facere ꝙ successio abintestato deferatur dicto Andree nec dictus Andreas potest abintestato succedere in rebus ⁊ non in alijs.iuxta.l.j.cum si.ff.de acqui.here.ideo ipse nō pōt admitti:non eīn ex testō q2 non inuitatus ex testō nec abinte stato per rationes prenarratas:ideo ipse nullatenus admittitur restant substituti ⁊ filia Vānutij ipsi substituti habent voluntatē testatoris in casu quo nō sint impedimento liberi masculi.merito decentius est ꝙ admittanť ad ista bona ipsi substituti quos testōr magis dilexit ꝙ filia dicti Vānutij minus dilecta a testōre.⁊ istis medijs puto iuuari sententiā Nic.de ma.Bal.⁊ Paul.de ca.⁊ con futari adducta in contrarium que satis patent sublata per supra
13 adducta pro hac parte.¶†Sedvlterius posset instari cum dicta substitutio videatur facta ipsis liberis masculis dictorum Tho me ⁊ Jacobutij cum substitutio sit facta si dicti liberi masculi de cesserint sine liberis masculis ideo si ipsi non sunt honorati a testa tore:⁊ tunc non potuerūt honorari fideicommissaria substōne.iu xta.l.ab eo.C.de fideicom.cum concor.ideo fideicommissaria sub stitutio foret inefficax prout ⁊ tenebant in huiusmodi terminis Ricciar.⁊ Ray.de for.in.l.centurio.de vulga.⁊ pup.per.l.si sic.de leg.j.sed vt non sit inefficax interpretantur ipsi liberi positi in con ditione inuitati ⁊ substituti primo loco quādo sunt onerati ꝑut concludit Bar.in.d.l.centurio in penultima charta.ver.vlterius quero quid si testator.⁊ hoc per.d.l.deniꝙ.§.interdum de pecul. le.⁊ quod no.in.l.alio in fi.prime glo.de ali.⁊ ciba.leg.item per.l. si ita stipulatus in prin.de ope.lib.ad hoc vltra eum ter.in.l.titia seio tesseram.§.seia.de leg.ij.qui est singularis fm Bar.⁊ Jmo.ibi itaꝙ dicendūvideť aut fm opi.Ricciar.⁊ Ray.ꝙ substitutio non teneat aut fm opi.Bar.ꝙ teneat:tamē liberi masculi censeantur substituti dictis Thome ⁊ Vannutio quo casu andreas ipse tāꝙ substitutus a testatore absꝙ dubio omnibus preferretur.⁊per cō sequens nullo modo videantur admittēdi dicti filij Gentiline.tn̄ dicendum est ꝙ immo admittantur dicti filij Gentiline fm opi. Bar.nam hoc casu negatur dictam substitutionem esse factam li beris masculis dictorum Jacobutij ⁊ Thome:sed censetur facta ipsis Jacobutio ⁊ Thome sub duabus conditionibus alternati ue cōceptis.vna scilicet si decesserint sine liberis masculis dicti Ja cobutius ⁊ Thomas alia si liberi masculi eorum decesserint sine li beris masculis.Nam primus honoratus censetur sub duplici cō ditione oneratus in his terminis scilicet quādo quis honoratus ⁊ si decesserit sine liberis vel eius liberi sine liberis decesserit alius est substitutus prout voluit Barto.in.l.codicillis in princi.devsu fruc.lega.per text.ibi qui idem voluit in.l.si sic.de lega.ij.⁊ idem in effectu voluit in dicta.l.centurio dicto versic.vlterius quero qđ si testator

si testator. vbi idem concludit Imo. et per ea in hoc casu videtur concurrere Ricciar. et Cy. ex vna parte et Bart. et Imol. ex altera parte in hoc. §. q dicti liberi non censeantur substituti lz in aliis discordet et si dicatur immo ipsi liberi sunt expresse substituti ibi dum dicit substituit superuiuentem et ipsius liberos masculos respondetur q dicta substitutio de liberis masculis est facta sub cōditione si ipsi fratres seu alter eorum decesserit sine liberis que cōditio defecit nō autem est facta si liberi decesserint sine liberis prout est

14 casus noster. ¶ †Circa secundū autem quesitū premittendū est q in substitutione secundo loco facta de dictis Gentilina et eius descendentibus non veniant dicta centum propter illa verba in his rebus que proxime relicta sunt apposita in dicta secunda substitutione. nam dicta cētum non erant proxime relicta dictis Thome et Jacobutio: sed erant alia plura relicta eis post relictum dictorum centum et ante dictam scdam substitutionem. ideo dicta cētum nō possunt dici res proxime relicte. ar. l. proximus. de ver. sig. et l. j. §. proximus. ff. vnde cog. et institu. de legitima agna. suc. §. si plures.

15 cum si. ¶ †Circa primam aūt substitutionem videtur dicendum q dicta cētū nō veniāt eo qr videm⁹ q in substōne fideicōmissaria non veniunt legata particularia. l. sextiliam. ea. l. si titius. ff. de le. iij. et l. miles ad sororem. §. pro parte. ff. de leg. ij. l. item dr q dictis Thome et Jacobutio substituit Gentilinam vel eius descēdētes in dictis rebus et sic restringit substōnem ad res predictas et ppter ea videtur referri ad res quas in specie reliquerat non ad quātitatem centū nō erant relicte iste pecunie vel ille in specie. et sic nō erāt relicte vel dicte alique res in spē. ideo dicta substitutio vr restringenda ad dictas res que si expresse et dicte erant particulariter et in spē et non trahenda ad primum relictum factum in quātitate. Quod maxime vr dōm qr immediate post dictum relictum factū de dictis rebus in spē subsequuta fuit substō et primum relictum fuerat forte satis antea hoc est in anteriori pte per. c. certe relictuz ideo substitutio magis ad proxima referri videt q ad remota. ar. l. si idem cum eodem in fi. de iur. om. iudic. et in. l. cum delanionis. §. asinam. ibi proxima q copulata succedant. de fundo instruct. et facit qr subsequens substitutio refertur ad proxima: ideo cōgruit q et precedens. arg. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. l. qui filiabus eo. ti. cum si. et maxime qr frustra adiecisset testōr in secūda substōne illa verba in his rebus que supra proxime relicta sunt per que verba datur intelligi q nolebat substituere in omnibus rebus sz si prima substitutio ad omnia primo relicta traheretur in omni

16 bus esset facta similis substitutio merito. &c. ¶ †His tn̄ non obst. zriam arbitror sententiam veriorem et multum claram et lucidaz nam omissa secunda substitutione que restringitur ad res prime relictas. Prima substitutio fuit simpliciter facta non restricta ad res proxime relictas: sed in dictis rebus certe verbum rei verbum est latissimuz et refertur ad quātitates et ad res in genere prout ad res in specie vt in rubrica. et l. j. ff. de rebus creditis. et si certum petatur. creditum em̄ in mutuo est et creditum quantitatis venit appellatione rerum creditarum. ad idem. l. rei appellatione. ff. de verbo. sig. ideo illa verba in dictis rebus non restringunt substitutionem quo minus veniant centum prius relicta ex quo pariter adaptantur ad ipsa cētum prout ad alias res in specie relictas. ideo illa indefinita in dictis rebus videtur equipollere vniuersali arg. l. si pluribus de leg. ij. c. qr circa. de priuile. cañ. si romanorum. xix. dist. cum si. et sic perinde cēsetur ac si dixisset in omnibus rebus supra relictis. et si illo modo dixisset non esset dubium. merito &c. itē facit qr clausula in fi. vel in medio vel in prin. posita ad omnia refertur. l. talis scriptura. de le. j. l. j. C. de liberis preteritis. l. iij. §. si filius. ff. eo. ti. et c. secundo requiris. extra de appel. cuz si. ideo dicta substitutio facta post plura relicta ad omnia refertur nec obst. d. l. si idem cum in eodem in fi. cum ibi notatis qr ibi non poterat ad omnia referri qr induceretur repugnantia. ideo refertur ad proxima ita no. ibi doc. hic vero potest ad omnia referri nec resultat aliqua repugnantia merito ad omnia referatur. Et si ad omnia refertur etiam ad proxima et sic proxima copulata succedunt. et non obstat. d. §. asinā. et lz secunda substitutio sit restricta ad proxima non est restricta prima et prout in secunda dixi: illa verba: ita et dixisset verisimiliter in prima si voluisset iuxta. c. ad audientiam de decimis. et l. si seruum. §. non dixit pretor. de acquiren. hered. Et si dicatur cur adiecit illa verba in secunda substitutione ex quo pariter erat secundum hoc facta substitutio in omnibus: respondet quod in secūda forte ita dixit ne videretur frustra adiicere secūdā substitutionem vt denotaretur quod prima erat facta in reb⁹ primo relictis. et secunda in aliis vltimo relictis vel secundo respōdetur quod secunda substitutio differt a prima qr in prima nō sunt substituti liberi alterius si alter decesserit sine liberis masculis: in secunda vero sic: vnde secundam voluit forte restringere ad proxima. et primā ad alia. s. relicta. qr in rebus primo relictis noluit forte substituere liberos: licet autem in secunda ipsos liberos substituere voluerit: non tamen sub conditione que euenit sed sub alia

17 prout supra deductum est. ¶ †Nec ob. d. l. sextiliam. quia loquit in substitutione vulgari facta heredi: qr in ea venit hereditas non autem legata vel fideicommissa vt est ibi casus singularis prout dicit Imol. in. l. marcellus. §. quidam liberis ad trebe. sed est similis in. l. miles ad sororem. §. pro parte de legat. ij. et Barto. ibi tractat in. l. qui filiabus. §. si. cum. l. sequen. et l. filio cum. l. sequen. de leg. j.

18 ¶ †Nec obstat. d. l. si titius in contrariuz allegata: qr loquitur qñ in substitutione fideicomissaria facta heredi fit mentio hereditatis vel portionis hereditarie. nam tunc in ea non veniunt prelegata nec fideicommissa facta ipsi heredi. secus autem si substitutio fideicommissarie facta heredi fiat simpliciter non facta mentione hereditatis: nam tunc veniunt etiam prelegata et fideicommissa vt. d. §. quidam liberis. et l. cum virum. C. de fideicom. nec substitutio refertur ad proxima nec refert vtrum prelegata fiāt immediate ante substitutionem an vero sint aliqua vel plura intermedia necne. Multo fortius quando substitutio fideicommissaria nō fit heredi sed legatario non vniuersali sed singulari legatario quo casu non potest substitutio referri nisi ad legata singularia ideo simpliciter facta refertur pariter ad omnia per supradicta. Post cōpletum autem consilium fuit mihi ostensum testamentum quo lecto vidi quod in supradicta prima substitutione facta dictis fratribus sunt apposita hec verba: ita quod nullo casu dicte res deueniant ad feminas descēdentes ex dictis suis fratribus. Nec ad extraneos heredes vltra verba substitutionis in themate relata: q quidem verba plurimum conferunt ad decisionez consultationis reddendam cōtra dictam dominam Marinam filiam dicti Van

19 nutij prout. s. reddita fuit. ¶ †Reddunt autem dubiam conclusionem supra factam pro heredibus dicte Gētiline: quia possunt plurimum ponderari pro supradicto Andrea filio Jacobutij vt j. deducam verum qr consultans solum intendit excludere dictaz dominam Marinam filam Vānutij nec multum curat an admittantur heredes dicte domine Gentiline: an vero admittatur dict⁹ Andreas. Ideo aliqua addam vltra iam dicta ad exclusionem dicte domine Marine ponderando verba. s. proxime lineata. que quidem verba aperte demonstrant mentez ipsius testatoris q nolebat q dicta bona deuenirēt ad feminas descēdētes ex dictis fratribus nec ad extraneos heredes: sed vel ad liberos masculos dictorum fratrum vel ad dictam Gentilinam vel eius heredes seu descendentes et propterea debet dicta substitutio ita et taliter interpretari quod femina descendens ex altero ex dictis fratribus excludantur a dictis bonis vt sic mens dicti testatoris obseruetur que regit et gubernat vltimas voluntates. l. cum questio. in fi. C. de lega. et l. in conditionibus primum locum. de condit. et demon. cum simi. Et maxime in casu nostro in quo mens est verbis expressa ita quod hoc respectu cōcurrunt mens et verba: itaq est aduertendum quod licet sit communis sententia quod liberi positi in conditione non censeantur inuitati: adeo quod inuitentur velut ex vltima voluntate tamen multi sunt in contraria sententia nam ea deprehenditur mēs testatoris quod voluerit eos admitti: ideo in conditione posuerit vt probatur in lege lutius. ff. de here. insti. et no. glo. in. l. filiusfa. §. cum quis. de lega. j. et qr volūtas testatoris etiam tacita preualet vt dictum est non plerique tenēt q liberi censeantur substituti ex tacita voluntate prout in simili in l. fideicommissa. §. hec verba. de le. iij. iuncta. l. cum proponeretur de leg. ij. prout voluit Ponta. in. l. si cum dotem. in princi. ff. solu. ma. inheres huic opinioni per dicta iura. et per. l. j. C. de pac. et idē tenuit Oldra. in. l. C. de condi. insertis. et etiam Bal. ibi in lectura antiqua per pulchras rationes vt refert Pau. de ca. in. d. §. cum qs euz dicēs qd hec opi. semp sibi multū placuit de iure. et q si habuisset cōtestē quem potuisset ostendere libenter consuluisset pro hac parte qr credit verissimam: sed dicta lec. communiter nō habet no

20 luit consulere pro ea parte. ¶ †Hanc et partē saltem si positi in cōditione sint de liberis testatoris tenuit expresse Saly. in. d. l. j. de cōdi. insertis et reperio a solennibus doc. allegatum idem cōsuluisse. Pe. de anch. in consil. lxx. incipiēte cōtra Philippā. item reperio allegatum Bal. idem voluisse in consilio incipiente Petrus heredem. item idem consuluisse Franciscum de albergottis. et eius cōsilio se subscripserunt fere omnes aduocati Florētini. item Benedic. de plum. in. d. l. si cum dotem in prin. in repetitione tenet liberos in conditione positos omnino admittendos ex dispositione l. propter coniecturatam mentem testatoris. et idem solenniter dr consuluisse in consilio incipiente pro declaratione predictorum q filij admittantur. et videt etiam nostro tempore pro hac parte consultum a solennibus doc. et adduci multas modernas autoritates et nonnulli pro hac parte allegant glo. in. d. §. cum quis. ita quod non est omnino spernenda hec opinio quā tamen in puris terminis nunq putaui in decisiuis esse tenēdam: licet multa in ea argumenta et autoritates pro ea adduci possint nihilominus concurrente aliqua alia coniectura stante etiam in puris terminis dicta dubietate et varietate doc. de facili est deueniendum in eam sententiam quod liberi positi in conditione admittantur ex tacita voluntate defuncti non tanq abintestato heredes prout et videmus eos admitti in casu text. singu. l. titia seyo tesseram. §. seya. de leg. ij. et quando est substitutio facta post mortem ipsorum liberorum

qui sunt positi in conditione prout fuit facta in casu nostro dubitat Bartolus in.l.centurio.de vulgaris et pupil.in penulti.charta.an ipsi liberi positi in conditione censeantur substituti et non decidit sed se remittit ad dicenda per eum in.l.qui duos.eo.ti.vbi non clare decidit hanc dubitationem et possunt induci dicta ibi per eum maxime illa.l.quos.ad quam.l.in similibus terminis simili-
21 ter se remittit Imol.in.l.coheredi.§.cum filia.eo.tit.¶†Et vidi hoc anno a clarissimo doctore domino Francisco de aretio in quodam consilio reddito hic perusie allegari Bartol.in dicta penul. charta.d.l.centurio tenere hanc partem:ita quod hoc casu magis de facili tenenda est supradicta opinio quod positi in conditione censeantur inuitati ex tacita voluntate defuncti aliter quam ex legali successione abintestato et quamuis etiam hoc casu quando.s.substitutio est facta etiam post mortem liberorum apud me sit dubia dicta opinio nec illam consulendo tenerem nihilominus supradicta verba testamenti interlineata prestant vltra iam dicta vrgentem coniecturam et rationem plurimum arctantem quod ipsi liberi censeantur a testatore inuitati.dicta enim verba important quod dictus testator faciendo dictas substitutiones gerebat in mente eas taliter facere quod extantibus masculis dicte femine descendentes ex dictis fratribus excluderentur a dictis rebus vigore dictarum substitutionum et hoc omni casu eueniente:sed si liberi masculi positi in conditione non censeretur a testatore inuitati:ita quod ad dicta bona admitterentur aliter quam per successionem abintestato de facili et plerunque contingere poterat quod filie admitterentur puta aliquo ex dictis fratribus decedente cum liberis masculis et feminis vel si eorum liberi decessissent cum masculis et feminis.tunc enim expressa substitutio sine dubio cessat quia deficit conditio substitutionis:ita quod si liberis masculis censetur reseruatum ius succedendi abintestato et abintestato succedunt pariter femine cum masculis.vt in aut.in successione.C.de suis et legitimis.ideo illa verba ita quod nullo casu supra interlineata non sortirentur suum effectum ex quo dicto casu succederent in dictis bonis femine vna cum masculis.ideo vt dicta verba verificentur oportet dicte substitutiones interpretari quod liberi masculi censeantur inuitati ab ipso testatore:ita quod in dictis rebus succedant non abintestato:sed ex vltima voluntate:itaque censeantur ipsi substituti in casu quo ipsi fratres vel eorum liberi decesserint cum filijs masculis:nam hoc casu tria concurrunt scilicet quia apparet filios masculos esse predilectos a testatore eo quia positi sunt in conditione propter quod solum multi tenent quod censentur substituti vt supra dixi.Secunda quia substitutio est facta non solum si ipsi fratres decesserint sine liberis masculis:sed etiam si ipsi liberi masculi sine liberis decesserint:adeo quod videntur ipsi liberi masculi rogati prout nonnulli volunt.de quo.s.dixi.Tertio et fortius vrgent supradicta verba interlineata vt supra inducta:ita quod concurrentibus his tribus videtur elicienda hec conclusio quod liberi masculi censeantur inuitati:adeo quod excludant feminas: cum igitur supersit Andreas vnus ex liberis masculis alterius ex dictis fratribus dicta Marina descendens ex altero ex dictis fratribus excludatur a dicto Andrea vigore dicte tacite substitutionis ex qua videntur inuitati liberi masculi non solum in portione eorum patris:sed in portione patrui.ex quo testator voluit quod femine ex fratribus descendentes nudo casu admitterentur.et ex quo non substituit post mortem alterius ex liberis decedentibus sine liberis sed sub conditione si ipsi liberi decesserint sine liberis masculis.et sic per indefinitam que solet equipollere vniuersali.l.si pluribus de lega.ij.et can.si romanorum.xix.distin.cum si.et in his terminis equipollet quando superest persona que ex verisimili mente testatoris excludit substitutum,iuxta theoricam doc.s.relatam de qua in.d.l.heredes mei.§.cum ita.et in.d.l.pe.C.de impu.et alter decesserit cum liberis masculis et alter postea sine liberis masculis liberi masculi superstites ex altero predefuncto censentur inuitati ad exclusionem
22 feminarum ex vltio superstite.¶†Unde ex his puto clarissime decidendum esse quod dicta Marina nullatenus admittatur ad bona que respiciunt substitutiones primo loco facte vbi sunt apposita dicta verba interlineata.sed quantum ad alia bona super quibus sunt facte substitutiones secundo loco posite:quia ibi non sunt repetita dicta verba:non est ita clarum quod dicta Marina excludatur.nihilominus etiam in illis bonis est tandem concludendum quod excludatur per ea que.s.in consilio deduxeram.et etiam quia ex quo filij masculi positi in conditione in substitutionibus primo loco factis censentur ex tacita voluntate defuncti inuitati prestat coniecturam quod testator voluerit liberos masculos in conditione positos inuitare etiam in alijs substitutionibus secundo loco positis et per similia verba facta.nam ex precedentibus sequentia declarantur.l.si seruus plurium.§.fin.de leg.et.l.heredes palam.§.sed si notam.de testa.et in.l.legatorum in fi.de leg.ij.cum simi.ideo ex quo testator in prima parte testamenti vsus fuit ex verbis conditionalibus liberos masculos inuitare ita censeatur etiam in secunda parte testamenti per verba conditionalia ipsos liberos masculos in conditione positos inuitasse per dicta iura et per.d.l.si seruus plurium.§.fi.ubi ipsius patris consuetudo per quam Bar.in d.l.centurio in antepe.char.arguit ad similem verborum interpretationem in verb.vel quid si in precedentibus verbum illud commune accipitur pro directo certe et in sequentibus accipiam pro
23 directo.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.¶†Et sic vult Barto.quod verba in vna parte testamenti vno modo posita si postea simpliciter in alia parte testamenti apponantur licet sint equiuoca et in dubio aliter interpretarentur nihilominus tunc interpretantur in secunda parte.prout interpretarentur in prima parte.et cum illo dicto Barto.transeunt ibi doct.ita ergo interpretemur in casu nostro quod prout in prima parte testamenti liberi masculi dictorum fratrum positi in conditione censentur a testatore inuitati:ita etiam censeantur inuitati in secunda parte testamenti vbi pariter sunt positi in conditione concurrentibus alijs duobus supra ponderatis circa primas substitutiones.s.quod etiam in puris terminis et nihilo extrinseco concurrente multorum extat opinio quod liberi positi in conditione censeantur inuitati maxime et sic secundo quando substitutio est facta post mortem ipsorum liberorum prout contingit in casu nostro circa primas et secundas substitutiones:hec autem que post ostensum testamentum addidi tendunt quod dicta Marina excludatur et Andreas inuitetur.ea autem que in consilio premiseram tendunt vt descendentes domine Gentiline admittantur et non Andreas sed quod pariter dicta Marina excludatur.et per consequens concludo quod dicta Marina in omnem euentum excludatur.vtrum autem admittatur Andreas an heredes domine Gentiline consultans non manifacit nec curat declarari.ideo aliter non decido et hec circa primum consultationis articulum.¶Circa secundum autem conclusionis articulum:licet ea que in consilio dixi procedere videantur de rigore iuris tamen me dubium reddiderunt dicta verba supra interlineata ne alia fuerit mens testatoris quam supra concluserim.idcirco licet adhuc inclinem in eandem sententiam tamen illam remitto iudicio habentis iudicare. Laus deo.

¶Consilium.xxj.

1 ¶Testamentum in quo filijs filie preferuntur:an per secundum imperfectum in quo filij in primo prelati alij postponuntur quomodo et quando rumpi dicatur.et nu.seq.
6 Constantini dispositio in suis et emancipatis ad quos a Theodosio sit extensibilis.
7 Testamentum:codicilli et vltime voluntates minus solennes inter liberos vt valeant.
8 Licet dictio implicat et aduersatur.
10 Testamentum cum decem testibus testamento cum septem an sit preualidum.
11 Priuilegiatus aduersus priuilegiatum quando priuilegio dicatur vsus
12 Pia causa quando dicatur priuilegiata.
14 Testamentum inter liberos coram duobus testibus per secundum itidem cum duobus vel pluribus quando reuocatur.
16 Clausula derogatoria testamento inserta quibus indicijs iudicetur inutilis.
19 Notarius si indebite quid testamento inseruerit an testatori preiudicio erit.
21 Artes sunt nedum que mecanice fiunt sed et que intellectu et doctrina differunt.
22 Artis nomine que comprehendantur.

In nomine domini nostri
1 iesu xpi.¶†Videtur hac consultatione prima facie dominum quod dictum primum testamentum non sit reuocatum per dictam secundam et vltimam voluntatem.nam primum testamentum fuit prout presupponitur perfectum et de iure communi validum.secunda autem vltima voluntas fuit imperfecta de iure communi inualida quia non interuenit solennitas numeri testium de iure communi requisita in testamento.s.vij.testium.l.heredes palam in prin.ff.de test.et.l.hac consultissima in prin.C.eo.ti.nec requisita in alia vltima voluntate.s.v.testium l.fi.§.in om.C.de codicillis.ideo non videtur decens quod validum omni iure tollatur per aliud validum solum iure speciali cum sint efficaciora iura communia quam specialia.l.eius militis.§.militia missus.ff.de mili.testamento.et.l.fin.C.de
2 pac.conuen.¶†Secundo videtur idem dominum ex eo quia priuilegiatus non vtitur priuilegio aduersus similiter priuilegiatum petendes in aut.de sanctis.epis.§.si et hoc prohibiti.ideo priuilegium competens filijs quod valeat inter eos testamentum seu vltima voluntas imperfectum seu imperfecta.d.l.hac consultissima.§.imperfecto cum aut.ibi positis.et.l.fi.C.fa.her.non videtur quod debeat habere locum in preiudicium aliorum filiorum:ideo cum filij sint honorati in primo testamento prout in secundo et licet secundum respiciat fauorem quorundam filiorum:tamen pariter respicit incommodum aliorum filiorum.nam tantum est commodum filiorum quibus magis fauet dicta secunda vltima voluntas quod secunda valeat et reuocet primam quantum est incommodum filiorum quibus magis fauet prima vltima voluntas:ideo non considerentur fauor filiorum pro predicta et iuxta illud vulgare non debet discoopiri vnum altare vt aliud cooperiatur iuxta no.in.l.assiduis.C.qui po.in pig.ha.et in
3 c.cum causam extra de preben.et facit quod no.in.c.apostolice.de do.¶†Non tertio videtur probari per tex.in aut.hoc inter liberos.C.de testis vbi decidit quod testamentum inter liberos factum non reuocatur per aliud testamentum nisi parens coram.vij.testibus declaret se nolle tale testamentum valere et aliud disponat voluntatem

luntatem vel in testamento scripto vel non scripto ꝛ perfecta voluntate prout sunt formalia verba illi⁹ tex. iō cū in casu nr̄o nō interuenerint.vij.testes nec fuerit pfecta volūtas:nam etiā vbi volūtas inter liberos vz sine solennitate testiū dicit̄ imperfecta vt in d.§.ex imperfecto.ꝛ etiā testator non expressit se nolle primū testm̄
4 valere videtur qd̄ ibi sit casus contra consultantem.¶†Et lz gl. in corpore dicat dispositionē nō procedere qn̄ in secundo testamēto sunt instituti liberi ꝛ eā sequant̄ aliqui doct.tn̄ non bn̄ loquit̄ qꝛ tex.in corpore loquit̄ generaliter prout voluit Jac.de rauēna: ſm Cyn.in.d.aut.hoc inter liberos.ꝛ lz Bal.Saly.Raph.fulg.et Pau.de cast.saluēt glo.in eo casu in quo scōm est filiis fauorabilius primo tn̄ hoc nō cōtingit in casu nostro in quo secundū nō est fauorabilius filijs quā primū:sed habent se vt excedentia ꝛ excessa respectu.s.diuersorū filiorū ꝛ tandē pōt dici absolute loquēdo qd̄ ea que fauēt filijs vnū sicut alterum.ꝛ ꝯñter nō sumus in casu in quo doc.saluāt illā gl.que glo.etiā nō multū precise loquit̄ sed sub dubio forte ꝛ insup si dcā gl.procederet videt̄ intelligenda qn̄ primū testm̄ erat imperfectū prout eo casu loquit̄ tert.sup quo est posita illa glo.secus al's prout voluit Jo.an.in addi.Spec.in tit. de instru.edic.§.cōpēdiose versi.qd̄ si pmo.vbi videt̄ velle post mediū qd̄ minus solēnis volūtas inter liberos ita demū vz si eam nō precedit testamentū solēne in quo ipsi filij sint instituti qm̄ per illā nō reuocatur precedēs testamentū ſm eū cuius dicti rō sumi pōt ex dictis.s̄.in primo arti.cū itaqꝫ primū testamentū de quo agit̄ fuerit solēne.ꝛ scōm testm̄ seu vltima volūtas sit minus solēnis dicendū videt̄ qd̄ primū valeat ꝛ nō scōm.ꝛ maxime attento qd̄ in primo testō est apposita clausula derogatoria q̄ solet operari qd̄ non valeat scōm testm̄ nisi de primo faciat spālem mētionē.per.l.si qs in pnc.ff.de le.iij.put ꝛ doc.ibi not.cōiter omnes.ꝛ ēt in.l.si mibi.ꝛ tibi.§.in legatis de le.j.ꝛ in.l.sancimus.C.de testis.ꝛ in.l.humanū.C.de.ll.ꝛ iō cū in scōa vltima volūtate nulla fiat mētio maxime spālis de primo testō.ideo videt̄ qd̄ non valeat in derogatio
5 nē primi testamenti.¶†His tamē nō ob.salua meliori sn̄ia puto standū esse dicte secūde vltime volūtati.nā que in cōtrariū adducta sunt loquunt̄ qn̄ agit̄ de reuocatione primi testi.qd̄ si cōtingeret in casu nr̄o non auderē aliud dicere maxime ꝓpter autoritatē Jo.an.ꝛ ꝓpterea nō me intromisissez nō qd̄ ꝓpea aliud teneā pro cōstanti put.ꝛ.j.subnectā.sed in casu nostro nō puto qd̄ agendū sit de reuocatiōe primi testi qꝛ nō apparet qd̄ scōa vltima volūtas sit testamentū nec debemus eā interpretationez rei dubie adhibere per quā actus reddatur inualidus.l.quotiēs in stipulationib⁹ ff.de ver.ob.ꝛ.l.quotiēs in actiōibus.ff.de reb.du.cū si.si em̄ esset testm̄ aut tolleret primū:qꝛ nemo paganus pōt decedere cū duobus testis.inst.q.mo.testa.infir.§.posteriore.ꝛ.ff.de iniu.test.l.cū in scōo in pnc.ꝛ tūc haberemus intētū aut scōm testm̄ nō valeret per eādē regulā.ꝛ tūc militat.ar.s.qd̄ nō debeat interpretari testamētū si pōt aliter valere ꝑ quo ēt facit qꝛ v̄ba cōia tūc demū inducūt instōnē qn̄ nō est alius heres institut⁹.vt not.ꝑ glo.ꝛ doc.in.l. his v̄bis in prin.ff.de here.insti.iō cū in casu nr̄o sint heredes al's instituti ꝛ in dicta scōa vltima volūtate nō sit facta expssa instō lz per v̄ba pariter cōueniētia legato seu fideicōmisso put institutioni.Et sic per v̄ba hoc respectu cōia dicedū vr̄ qd̄ dicta scōa vltima volūtas nō sit cēsenda testm̄:qd̄ ꝛ dicēdū videt̄ ex alio qꝛ nō ꝓsumitur mutatio volūtatis nisi quatenus muta ta appet.l.eū q mutatā.ff.de ꝓba.e.l.nō ad ea.ff.de cōdi.ꝛ demō.ꝛ facit qd̄ habet̄ in.l. clam possidere.§.qui ad nūdinas.ff.de acq.pos.ꝛ.l.sancim⁹.C.de test.iō cū testator voluerit disposita in primo testō nec appareat mutasse volūtatē nisi quatenus per primū testm̄ vn⁹ filius in pl⁹ vel in minus succedebat quā alter ergo in alijs censet̄ durare in eadē voluntate.Ex quo infert̄ qd̄ si in primo testō erāt etiā alia disposita puta electio sepulture vel aliquid ꝑ aīa relictuz vel alicui priuato alteri quā filijs valebit ꝛ sortiret̄ effectum ex primo testō qd̄ non ita ꝓcederet si scōa vltima volūtas esset testm̄ qꝛ tunc primū testm̄ esset reuocatū vt dictū est.Et per ꝯñs reuocata viderent̄ ēt in eo cōtēta ad hoc.l.a iure.ff.de le.iij.ꝛ saltē nō deberent̄ ex primo testō.arg.instit.quibus mo.testa.infir.§.imperatores.in fine.
6 ¶†Hoc itaqꝫ premisso.s.qd̄ dicta scōa vltima volūtas nō sit testm̄ ꝛ ꝯñr nō tollat primū testm̄ videt̄ dicēdū qd̄ valeat lz deficiat solēnis numerus testiū.Nā general'r est dispositum qd̄ testm̄ codicillus ꝛ alie vltie volūtates min⁹ solēnes valeāt inter liberos.l.fi.C. fa.her.ꝛ in aut.de test.imperfec.in prin.vbi declarat̄ qd̄ dispō cōstātini de qua in.d.l.fi.q̄ loquebat̄ in filijs suis vel emācipatis ꝛ cōsequenter in parentib⁹ masculis ex linea masculina extēsa fuit per theodosiū ēt ad alios parētes ꝛ subsequēter ēt ad liberos nec suos nec emancipatos:que qdē extēsio theodosij dicit̄ facta in.d.§.ex imperfecto qꝛ aliā legē theodosij nō habem⁹ de mā tractantē.Et per ꝯñs cū constātin⁹ loqueret̄ nō solū in testō imperfecto:sed etiā in codicillis ꝛ alijs vltimis volūtatibus lz videat̄ loq in successione intestati ibi lz abintestato ꝛc.Tn̄ per theodosiū trahit̄ etiaz ad successiōnē testati:put tradunt doc.in dictis iuribus.licet Raph. ful.in.d.l.fi.dicat disputādo teneri posse qd̄ de iure.C.testm̄ imperfectū nō valebat iure testi.Et si valet testm̄ imperfectū vt testm̄ et codicillus vz abintestato.vbi nō est factū testm̄:put hec aperte ꝓbant̄ in dictis iuribus nō est rō quominus codicillus non valeat facto testō cum codicilli facti condito prius testō censeant̄ a testō cōfirmari.l.abintestato in fi.ff.de iure codicil.ꝛ insti.eo.tit.§.non tm̄ cum sua glo.Et tex.dicti.§.non tm̄ videt̄ ꝓbare recte intuenti qd̄ codicilli fortius seu magis de facili fieri possunt ꝛ efficaciā habent facto testō quā eo nō facto.Et tex.in.d.aut.de testa.impfec. in prin.referens dispōnē cōstantini ꝛ theodosij de quibus supra generaliter loquit̄ qd̄ valent vltime voluntates ēt minus perfecte nō se restringens ad cām intestati vel ad testm̄.iō dat̄ intelligi qd̄ dicte dispōnes sunt generaliter intelligēde in qlibet vltima volūtate siue successio deferat̄ abintestato siue deferat̄ ex testō.Et h̄ scōo casu siue min⁹ pfecta volūtas sit testm̄ siue sit alia vltima voluntas.Et suadet rō qꝛ pōt testari sub tali solēnitate min⁹ plena fortius pōt codicillari.ar.l.ij.cū ibi no.de le.j.ꝛ.l.fi.§.in oi.de codicil. iuncta.d.l.hac cōsultis.in princ.cū si.Et a paritate seu maioritate rationis optimum est arg.l.illud ad.l.aqui.ꝛ.l.a titio.de ver.ob. ꝛ.l.posthumi post principium.ff.de iniu.test.ꝛ aut̄.multo magis.
7 C.de sac.san.ec.cum simi.¶†Ex qbus omnibus concludendum arbitror qd̄ valent codicilli min⁹ perfecti inter liberos dato qd̄ ꝑcedat testamentū solēne:qꝛ codicilli nō tollunt testamentū:sed ab eo dependentiā hn̄t ꝛ confirmationē recipiunt.l.quod per man⁹. de iure codicil.ꝛ.l.conficiuntur in princip.ꝛ.l.abintestato in fi.eo. titu.Nec obst.quod.d.l.fi.fa.herci.de codicillis mentionem faciēs loquatur de successione abintestato quia responsio patet ex iam dictis.Et insuper attentari posset qd̄ etiā tēpore ꝯstantini idem
8 fuisse in successione testati.Tum qꝛ iustinianus dispositionem cōstātini generaliter refert vt supra deductū est.†Tum quia dictio licet est aduersatiua ꝛ implicatiua prout de dictione quāuis not. per glo.in.l.qui iurasse in prin.ꝛ in.§.fin.glo.pe.de iureiur.ꝛ per glo.j.in.c.porro de priui.ꝛ gl.in verbo quāuis in cap.venerabilez de elec.ꝛ in.l.tigni.§.si qs cum iudici.ff.ad exhiben.Et ideo posset dici qd̄ duz cōstantinus dicit lz abintestato innuat qd̄ fortius valuisset ipsa vltima volūtas ex testō hoc est vbi ex testamento succederet̄.ꝛ sic vbi ipsa vltima volūtas minus perfecta dependeret ex testamēto ꝛ ab eo confirmaretur tacite vel expresse. Et ita arbitror dicendū in casu nostro.s.qd̄ dicta secunda vltima voluntas minus solennis respectu numeri testium.Et sic hoc respectu imperfecta fuerit codicill⁹ ꝛ valeat ꝛ a testamēto dependētiā cēseat̄ habere.ꝛ per cōsequēs cēseat̄ per ipām vltimā volūtatem tātū de bonis testatricis relictū filijs quib⁹ in testamēto minus relictum fuerat reducant̄ ad equalitatē cū filijs qui in testamēto fuerāt pl⁹ honorati.ꝛ per hācviā equaliter succedāt in bonis testatricis:licet nō succedāt eodē modo:qꝛ ex quo fuerāt in testamēto inequaliter instituti nec per codicillos pōt institutio retractari.ff.de iure codi.d.l.qd̄ ꝑ manus.ꝛ.C.eo.ti.l.hereditatē.ꝛ.l.si idē codicilli.erunt dispariter heredes:sed id qd̄ vnus plus altero cōsequetur vt heres restituet alteri vt sic equaliter succedāt.Et similiter quatenus alter in primo testamēto iure legati cōsequutus fuit plusqꝫ alius filius eatenus consequet̄ alius vigore dictorū codicillorū.Et ꝑ hāc viam nō recedit̄ a testamēto nec reuocant̄ relicta in testamēto.sed heredes nouo onere legatorum vel fideicōmissorum onerant̄ ꝑut ꝛ cōiter contingit qn̄ facto testamēto adducūtur postea codicilli. Nā si in codicillis aliqua relinquunt̄ ꝑut cōiter contingit illa cedunt ad onera heredum ꝛ tn̄ non ꝓpterea dicitur tolli aut vitiari testamentū aut ab eo recedi:cūvt dixi codicilli cōfirmentur a testamento vt in iuribus.s̄.deductis.ꝛ in.l.si quis cum nullum in fi. de iure codi.Nec possunt testamentum annullare.d.l.qd̄ per ma-
9 nus.¶†Ex quibus elicienda est conclusio ꝛ responsio ad consultationem qd̄ dicta secūda vltima voluntas valet ꝛ tenet ꝛ sortiri debet effectū iuxta formā supra traditā non ob.s̄.adductis in contrarium que prout videtur non obstant.¶Non em̄ ob.id qd̄ primo loco in contrarium adducebatur qd̄ scilicet secunda vltima voluntas fuit minus solēnis:qꝛ respondetur qd̄ non est in consideratione:qꝛ emanauit inter liberos per.d.l.fi.fa.her.ꝛ.d.§.ex imperfecto.ꝛ.dicta aut̄.de imperfectis testamentis quasi per totum.
10 ¶†Nec ob.qd̄ minus solēne nō debeat tollere magis solēne:quia responderi posset illud negando quando vtrunqꝫ habet solēnitatem necessariā ad ipsius efficaciā.qd̄ em̄ si in primo testamēto interuenerūt.x.testes ꝛ in scōo.vij.dicet ne quispiā qui iure nr̄o versetur qd̄ scōm nō tollat pmum absit ꝛ tn̄ pmum maiorē habebat solēnitatē numeri testiū satis autem est ad hoc vt scōm testm̄ tollat primum ꝛ ipsum secūdum testamentum sit tale qd̄ ex eo possit hereditas adiri:nec al's requirit̄ qualē aut qn̄tam habeat solennitatem .d.l.cū in secūdo.ꝛ.d.§.posteriore.adeo qd̄ si miles primo testatus fuisset iure cōi ꝛ postea testaretur iure militari scōm licet minus solenne tolleret primū per regulam.d.l.cum in secundo. ꝛ hoc idem dicendum videtur in scōo testamēto impfecte celebrato inter liberos qd̄ tolleret primum solēne in quo fuissent extranei inuitati.Et idem posset attentari etiā si in pmo testamēto fuissent instituti soli liberi per eandem regulā ex quo secundū est tale qd̄

ex eo possit hereditas adiri z.d. auten. hoc inter liberos proce-dat qz secūdum ꝑpter defectū numeri testium est tale quod ex eo nequeat adiri hereditas prout regulariter contingit z hoc vt nō derogetur regula.d.l.cum in scđo.z ita generaliter substentetur. d.glo.in verbo imperfecta in.d.auē.de testamentis imperfec.et li-cet dicaē qđ Joā.and.in addi.in.d.§.compendiose.versi.qd sic in primo videtur contrariū velle quando precessit testamentū solē-ne:tamen nō clare loqtur sed multū cōfise z mouetur per.d.§.ex imperfecto.z.§.fi.eiusdem legis q parū faciunt.Et insuper in ca su nostro secūdū videē magis fauorabile filiis quā primū:qz secū dum fauet plus quā primū maiori numero filiorū.Item si secun-dū valeret tollereē primū z in cōsequentiā fortasse tollerenē relicta extraneis in primo testō z si hoc esset in hoc faueret filiis etiā in cō creto eis omnibus simul cōsideratis z sic militaret theorica quā tradunt Bald.Saly.Raph.fulgo.Paul.de cast.z insignis doc. d.meus.d.Joānes petrutij in.d.auē.hoc inter liberos dicentes ꝙ quādo scđm testm̄ minꝰ solēne est magis fauorabile filiis quā pri-mū tūc scđm tollat p̄mū in quo etiā sunt instituti filij z hoc casu ap

11 probāt opi.gl.ꝑalleg.¶†Nec qđ priuilegiatꝰ nō vtiē priuilegio cōtra priuilegiatū qz hoc negaē:nā minor lesus a minore restituiē aduersus.l.si iudex circūuento.ff.de minoribus.z si miles in testō minus solēni exheredaret filiū militem nemo diceret testamentū nō tenere.item si filiꝰ primi gradus grauatur hereditatem post tempꝰ restituere alteri filio primi gradus nō computabit fructꝰ in trebellianicā vigore.l.iubemꝰ.C.ad trebel.z in propriis termi-nis si minus solēni volūtate vnus filiꝰ oneratur de dādo alteri mi nus quā recipiat seruanda est:licet agatur de preiudicio filij ma gis honorati.d.l.fi.fami.hercis.maxime ibi seruato senatusconsul ti auxilio zc.z perraro sortirentur effectū dicta iura specialitem hanc inducentia in liberis si solū vendicarent sibi locū quando nō plus honoraret vnꝰ quā alter z quasi de vēto seruiret ex quo etiā nulla facta vltima voluntate erant equaliter successuri et maxime dictam.l.fi.que loquitur in successione intestati prout supra dictū est.z si procedunt dicta iura etiam si vnꝰ filius in plus onoratur. ergo pz qđ in hac materia priuilegiatꝰ vtitur hoc priuilegio ad-uersus priuilegiatū vel possumꝰ dicere qđ filij nō sunt priuilegia ti in hoc qđ non valeat testamentum minꝰ solenne in eorum pre-iudicium:sed sunt priuilegiati quod valeāt in eorū fauorem ꝑut alias consulendo dicebam pia causa non detrahit falcidiam ad-

12 uersus piam causam per auē.similiter.C.ad.l.falcid.†quia pia cā non est priuilegiata in detractione falcidie:sed est priuilegiata vt aduersus eam nō detrahatur prout z alias dicitur in auē.quos actiōes.C.de sacrosan.eccle.quod ecclesia nō prescribit aduersus ecclesiam minori spacio.xl.annorū per similem rationem vt de his ibi per Bar.z Bal.z in eodem casu cōsuluit etiam per dictam ra tionem celeberrimus iuriscōsultus pater z dominus meꝰ dominꝰ

13 Joānes ꝑnominatus.¶†Nec ob.dicta.l.assiduis quia ibi vtraqz est pariter priuilegiata in prelatiōe.vnde prefertur is qui preuale ret circa citra priuilegiū.in casu aūt nostro nō versatur equale pri uilegiuz circa prelationem:sed est ius commune qđ scđm testamen tum validum preualeat primo per.d.§.posteriore z in.d.cum in se cundo.nec obst.d.§.sed z hoc presenti quia illud est ius nouum in quo est concessum priuilegium cum illa limitatione posita in ea-dem lege.z sic est datum priuilegium limitatum merito nō vltra

14 extenditur.¶†Nec obst.tertium argu.de dicta auten.hoc inter liberos.quia respondetur vt supra quod non tollitur per secun-dum inualidum scilicet tale quod ex eo nequeat adiri hereditas alś.secus per regulam.d.l.cum in secundo vel non tollitur nisi se-cundum contineat parem vel saltem nisi contineat maiorem fauo rem filiorum z maxime hoc procedit quia dicta autenti.hoc inter liberos.loquitur in testamento imperfecto:nec potest persuade-ri ratione qđ testamentum inter liberos factum coram duobus te stibus non possit reuocari per aliud testamentum factum inter liberos coram duobus aliis testibus vel coram sex testibus contra regulam.l.nihil tam naturale.ff.de regulis iuris.cum concordan. z contra dictam regulam dicto.§.posteriore.z dicta.l.cum in se-cundo.itaqz ratio astringit qđ dicta autenti.hoc inter liberos in telligatur in testamento taliter imperfecto qđ nequeat etiam alś

15 ex eo adiri hereditas.¶†Uel dicamus z in hoc facio principale fundamentum qđ non agimus de reuocatiōe testamenti sed agi-mus de codicillo per quem adijcitur nouū grauamen heredibus qui magis fuerunt honorati in testamento nec dicitur propterea recessum a testamento:sed dicitur esse additum testamento codi-cillum confirmatum per testamentum per.d.l.si quis cum nullū. §.fin.z.d.l.conficiuntur.in princi.z.d.l.abintestato.§.fin.de iure

16 codicil.¶†Nec obstat clausula derogatoria apposita in testamen to per quam videtur derogari omni alij vltime voluntati quam contingeret testatricem postea facere sine solennitate citationis fi liorum primi matrimonij qui in illo testamento fuerunt magis honorati z nō interpositis v̄bis illis:aue maria gr̄a plena dn̄s te-cum.Nam ad hoc respondetur vt supra proxime ad precedens cō trarium vltimo loco responsum est qđ per codicillum secundo lo-

co factum non reuocatur in aliquo nec annullatur primum testa-mentū a quo recipit fomentum z confirmationem prout sepius dictū.non enim dicitur reuocari nec annullari primum legatuz factum in quo Titio legatur Pamphilus seruus:si postea ipse idem Pamphilus legaretur Seyo.sed sunt coniuncti re z faciunt sibi partes per cōcursuz.l.vnica.§.sinantem disiunctim.z.§.fin.ve ro nō omnes.C.de cad.tollen.nec diciē reuocari vel annullari insti tutio si heres rogatur vt restituat totam vel partem heredita-

17 tis vt patet per totuz titulum.ff.z.C.ad treb.¶†Preterea dicta clausula derogatoria nō videē efficax duabus rationibꝰ vna quia nō fuit apte cōcepta.nam aduersaē potentie nō voluntati.nam te statrix fuit vsa his verbis z volunt dicta testatrix hoc suū presens testamētū vllo vnqꝫ tpe non posse quoquo mō per ipsaz reuocare: neqꝫ quomodolibet annullare nō citatis zc.z ꝑpterea dicendum est qđ dicta clausula nihil operatur:qz non potest qs sibi legē im-ponere a qua non liceat sibi recedere.l.si qs in princ.testamenti.ff. de leg.iij.z ideo predicta clausula nō est impedimento quominus scđa vltima voluntas tollat primam quatenus prime aduersareē prout hoc.s.qđ licet in prima vltima voluntate sit clausula deroga toria tū reuoceē per scđam vltimā voluntatē generaliter tennerūt Jac.de are.z Jac.de beluiso.quorū tū opinio procedit qn̄ clausu-la primi testamenti est derogatoria potentie ꝑut est in casu nostro secus si esset derogatoria voluntatis:puta qz diceret si contingat me aliud testm̄ facere nolo ipsum valere vel per similia verba que respiciāt voluntatē nō potentiā quo casu ꝓcedit opi.Dyn.Cy.et Ray.de forliuio quos refert z sequiē Saly.in.l.sancimus.C.de te-sta.ꝑut dictā concordiā z distinctionē predictā approbat Bart. in.d.l.si quis in princi.testi.z in.l.si mihi z tibi.§.in legatis.de le. j.vbi idē voluit Bald.qđ z voluit idē Bald.z Raph.fulg.in.d.l. sancimus.z idem in effectu volunt Bald.Raph.z Pau.de cast. in.l.humanū.C.de.ll.z hoc videē esse magis cōmune ꝑut z videē dicere immo.in.d.§.in legatis:licet ipse de rigore iuris aliud sen-

18 tiat.¶†Scđm etiā ratione videē dicendū dictam clausulā dero gatoriā non esse efficacem z hoc vigore iuris municipalis.de quo in themate.nam in.xxiiij.capitulo statutoꝝ dicti cōmunis camere ni disponitur qđ statuta z deliberationes artium dicte citatis ser uenē prout statuta ꝑpria ciuitatis z inter statuta z deliberatiōes

19 artis notariorū est specifice statutū†ꝙ nullus notarius in aliqua vltima volūtate scribat seu ponat aliqua verba derogatoria pro-pter que ipse testator suā voluntatē mutare nequeat z si contrafa ctum fuerit nō valeat ipso iure.ideo tale ordinamentū tanqꝫ ius municipale ciuitatis concurrēte alio statuto prenotato seruandū videē iuxta.l.oēs populi.ff.de iusti.z iure cum concor.ideo cum in testō de quo agiē sit apposita clausula derogatoria pp quā si clau sula foret efficax ipsa testatrix nō potuisset mutare voluntatē saltē simpl'r z absolute prout alś mutare potuisset.ergo dicta cl'a sit ip so iure nulla vigore dicti iuris municipalis.presertim cū sit appo sita talis clausula q nō poterat de facili seruari.nam ꝑut audio il li tres filij q̄m dictā cl'az derogatoriā erāt citādi raro vl' nūqꝫ sta bant oēs ꝑntes in ciuitate predicta.itē poterat de facili dicta cl'a trāsire in obliuionē qz labilis est hoīum memoria iuxta.l.peregre cū ibi no.ff.de acq.pos.z.l.ij.circa mediū.C.de veteri iure enucle.z z maxime tpe testi quo tpe memoria hoīs turbaē cogitatione mor tis ꝑut dicit tex.in.l.hac consultissima ver.at cū humana fragili-tas.C.q testā face.pos.z si trāsiuissent in obliuionē nō poterant il la verba apponi in scđo testō ea intentione vt propterea valeret se cūdū z nō primū ita qđ in effectu vr̄ hoc casu militare dicta dispō municipalis z si dicaē.z.d.l.municipalis loquiē qn̄ verba deroga toria sunt alia qđ generaliter seu indefinite inducūt qđ testator vo luntatem suam mutare non possit z nō quādo verba derogatoria sonāt qđ mutare possit sed nō sine tali solēnitate vel nō appositis talibus verbis prout cōtingit in casu nostro pro quo facit qz istud idē cōtingit in duobus casibus precedentibus positis in ea.l.mu nicipali vz quādo posita esset donatio vel iuramentū de hñdo ra-tū respondeē:qđ licet ꝑdicta possint colorate dici attento maxime qđ dictum statutū est exorbitās z penale z per ꝯñs restringendū per iura vulgaria nihilominus qz si vellemus simpl'r inherere ver bis dicte.l.dicta.l.nunqꝫ in hac parte sortireē effectuz.z sic esset elu soria quod nō est dicendū.arg.l.si qn̄ de leg.j.z.c.si papa.de priui. lib.vj.z.c.commissa.de ele.eo.lib.qđ em̄ si vellemus v̄bis inherere d.l.nunqꝫ in hac parte procederet deduceē qz nulla verba possunt in testō apponi ꝑpter q testōr suā vltimā volūtatem mutare non possit.vt probaē in.d.l.si quis in ꝑn.testi prout z doc.ibi not.z in d.l.sancimus.z in.d.§.in legatis in.d.l.humanum.qz saltem mu-tare poterit faciendo specialē mētioneз primi testi vel clausule de rogatorie prout oēs cōcordāt z ꝓbaē p tex.in.d.l.si qs in ꝑnc.testi ex quo patet qđ v̄ba.d.l.nō sunt.ita vt iacent iudaice intelligen da.sed ciuiliter vt deseruiāt intentioni statuentiū prout fieri opz iuxta.c.intelligētia de ver.sig.cū infinitis si.Unde.d.l.vr̄ trahēda etiā ad casum nostrū:ei in quo clausula derogatoria nō fuit ex alio apposita nisi vt nō possit testm̄ reuocari.Et verisil'r vr̄ qđ fuerit ta liter concepta vt euitarenē verba.d.l.z mens offenderetur quo

casu

casu dr esse factũ cõtra.l.prout ꝛ qñ offendunt ṽba ꝛ mens.l.non
dubiũ.C.de.ll.Fit em̃ fraus legi.l.ꝯtra legẽ.ꝛ.l.fraus legi.ff.e.ti.ꝛ
fraudibus iura ꝑ posse obuiãt.l.in fundo.ff.de rei ven.ꝛ.c.quãto
extra de diuor.cũ si.maxime qñ adeo faciliter fieri possent qꝺ de fa
cili dispõ eluderet.d.c.quãto.ꝛ.d.c.cõmissa.ꝛ ar.l.j.§.exceptiões.
ff.quarũ re.actio non datur.ꝛ.l.fin.§.fin.C.de vsuris rei iudicate.
20 †¶ Posset etiã qs instare qꝺ dictũ ordinamẽtũ notariorum nõ
preiudicet testatori nõ notario tanq̃ non subdito statuentibꝰ.Et
nõ cõfirmet ꝑ statutũ ṗdictũ cõitatis:qꝛ statutum illud loquit de
statutis seu deliberationibꝰ artiũ instãdo qꝺ exercitiũ notariatus
nõ sit ars:sed aliud videt dicendũ qꝛ ꝑut audio in ea ciuitate bt
21 ꝑ arte qꝺ ꝛ põt iure ꝑbari.†Nam artes dicunt non solũ que me-
canice exercent:sed ẽt ille que intellectu ꝛ doctrina versant pꝫ qꝛ se-
ptẽ artes liberales depẽdent a.vij.scientijs q̃ appellant artes libe-
rales ꝛ q in eis magisteriũ accipiunt dicuntur magistri artiũ.Et
text.in cañ.si quis grãmaticam:grãmaticã appellant artem.Et
ius etiã dicit ars:qꝛ ius est ars boni ꝛ equi dicit text. in.l.j.§.ius
ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ ibi etiã tãgit gl.j.qd sit ars.Itẽ theologia ars
censet cũ regimẽ animarũ qꝺ a theologia plurimũ dependet dicat
22 ars artiũ in ṗnc.de eta.ꝛ quali.†Si igit scientia nr̃a ꝛ exercitium
nostrũ dr ars ꝛ grãmatica qua oĩno indigent notarij ius nostrum
qꝺ etiã plurimũ confert ad exercitiũ notariatꝰ bñ administrandũ
theologia ꝛ phĩa ꝛ huiusmodi ẽt artes appellant similiter ꝛ nota
riatus dꝫ artis appellatione cõprehẽdi qnimmo notariatꝰ ꝛ pre-
dicte scientie magis dꝫ cẽseri ars quã artes mecanice qꝛ quãto ma
gis versat doctrina ꝛ intellectus in aliquo exercitio tãtomagis dꝫ
eius exercitiũ ars cẽseri quãto magis ex arte dicunt fieri illa que
depẽdẽt ex pspicacia intellectꝰ quã illa que nõ depẽdẽt ex perspica
cia intellectꝰ:sed magis cõsistũt in exercitio ꝛ labore corporis quin-
immo illa que sine industria ꝛ doctrina in labore corporis consistũt
nõ veniũt artis appellatione.vt probat text.iuncta glosella in ver-
bo labore suo in.l.lex que tutores post mediũ.C.de excu.tu.prout
itaq̧ ordinamenta mercatorũ cerdonum sutorũ barbitonsorũ et
hmõi dicunt statuta artiũ.ita ꝛ fortius statuta notariorũ debent
dici statuta artiũ.licet in ciuitate nostra aliud forte ex consuetudi
ne iudicandũ esset.sed de iure dicendum est vt dixi ꝛ multo fortiꝰ
si in ciuitate illa habetur pro arte.¶ Super hoc aũt statuto non
facio magnum fundamentũ eo maxime qꝛ non arbitror statutũ
istud annullare ipsam clam derogatoriã sed scripturam ꝛ instru-
mentũ notarij.Nam istud meo iudicio sonant verba ordinamen-
ti recte intuendo.ꝛ qualitas statuentiũ hoc etiam suadet.Et sta-
tutum est sui natura restringendum non ampliandum. Super
quibus non insisto maxime quia non conferunt consulenti.
Laus deo.

¶ Consilium.xxij.

1 Testis singularis non probat.
2 Furor intellectu cognoscitur qui recte hic definitur.ꝛ nu.11.
3 Testi non creditur si qꝺ deponit sensu non percipitur.ꝛ nu.10.
4 Furiosus quibus signis congnoscatur.et an licite testetur.
8 Probatio in quibus consistat hoc in loco enucleat.
12 Testis deponens super actu in sensum corporeum cadenti nõ red
det scientie causam.
13 Argm̃ a communiter accidentibus in qua valeat materia.
14 Talis homo iudicatur qualia verba ab eo proferuntur.
15 Mente omnes alieni nunq̃ dicuntur testari.

In nomine domini nostri

iesu xp̃i.¶ Visis nõ nullis attestationibus testiũ extra
iudicialiter examinatorũ deponentiũ timorẽ cuiusdaꝫ
excõicationis que attestationes licet non probent in preiudiciũ
partis:tñ presupponit qꝺ idem ꝛ forte meliꝰ deponẽt dũ in iudi-
cio legitime deponent.Et presupposito publico instr̃o testi quod
dicit esse cõditũ per servãnutiũ matthiutij qꝺ ꝑut credit apparet
ex inspectione instr̃i solenniter editũ.Querit an ex his que dicti
testes deponũt possit dictũ testamentũ vitiari.ꝛ profecto duo vi-
dent adduci ꝯtra dictũ testamẽtũ.Unũ qꝺ testes nõ fuerint roga-
ti:prout reqrit de solẽnitate testi.l.hac consultissima in princ.C.de
test.ꝛ.l.heredes palã in fi.ff.eo.tit.ꝛ.l.fi.§.fin.C.de codi.Scꝺm qꝺ
dictus testator testi nõ erat sane mentis propterea testari non po-
terat.l.furiosum.C.qui test.fa.pñt.ꝛ in insti.eo.tit.§.item nec fu-
riosi.ꝛ.ff.de test.l.q testã.§. item nec furiosus.ꝛ.§.nec testamentũ
Et p̃supponit qꝺ vxor heres instituta in dicto testõ possidet bona
hereditaria dicti ser vannutij iam defuncti.Et coniũcti dicti te-
statoris tanq̃ heredes abintestato petũt bona predicta aduersus
dictam helisabettam vxorẽ dicti testatoris in testamento institu-
tam.¶ Et videt prima facie dicendum qꝺ dicta vxor foueat iusti
tiam qꝛ dictum testm̃ nõ videt vitiari ex his que deponũt dicti te
stes.Est enim fundata intentio ipsiꝰ helisabette:qꝛ producit in-
strumentũ solenne in quo apparẽt descripte oẽs solennitates te-
stamentarie ꝛ instrumentarie.Et vt arbitror dr in ṗnci.instr̃i ser
vannutiꝰ sane mẽtis ꝛc.ꝑut est de more tabellionũ cõficientiũ in-
strumẽta de testamẽtis.Et pro instrumẽto ꝛ his q̃ in instrumẽto
cõtinent presumit.l.cũ precibus.C.de ꝑb.Et certũ est qꝺ si per at
testatiões testiũ nõ impugnaret dictũ testm̃ instr̃m sufficienter ꝑ-
baret ꝛ iuuaret dcãm Helisabettã:qꝛ publicũ ꝛ autenticũ vt in.c.
j.ꝛ.ij.de fide instrumẽtoꝝ.ꝛ quasi per totũ tit.ꝛ.ff.ꝛ.C.ꝛ in autẽti
cis eo.ti.quasi per totos. solũ itaq̧ est instandũ an dicte attestatio
nes releuent successores abintestato q intendũt infringere dictuꝫ
1 testm̃.†Et circa primũ qꝺ aduersus dictũ testm̃ adducit.s.de de-
fectu rogitꝰ testiũ videt aperta fronte dicẽdũ qꝺ nihil est probatũ
ꝑpter qꝺ dcm̃ testm̃ habeat vitiari:qꝛ testes nõ deponũt qꝺ non
fuerũt rogati sed solũ deponũt qꝺ ipsi nõ audiuerũt qꝺ testes fue
rũt rogati.Et qꝛ quilibet deponit solum de suo nõ auditu sunt in
ea attestatiõe singulares.Et consequenter nõ probãtes iuxta.l.iu
risiurãdi.de testibus.ꝛ.l.vbi numerus.ff.eo.tit.ꝛ.c.tam literis. in
princ.extra eo.ti.cũ si.qnimmo ꝛ si precise dixissent se nõ fuisse ro
gatos nõ releuarent dicta rõne:qꝛ singulares vt est in simili exp̃s-
sum in.c.cũ dilecti.de electione.ideo cũ instrumentũ notarij asse-
rat se ꝛ testes fuisse rogatos standum est in hoc ipsi instrumento
2 ex quo contrarium non probatur per dictas attestationes.¶ †Si
militer ꝛ secundum non videtur releuare dictos agentes assertos
successores abintestato:qꝛ non videt sufficienter ꝑbatum de furo-
re dicti ser vãnutij pro cuiꝰ rei euidentia premittendũ est qꝺ furor
est quid inuisibile qꝺ cognoscitur iudicio intellectꝰ non sensu cor
3 poris.† Et circa talia que nõ percipiunt sensu corporis nõ credit
testi nisi reddat causam scientie per sensum corporis etiam non in
terrogatus prout est theorica Inn.ꝛ doc.in.c cum causam que ex
tra de testibus.ꝛ Bar.Bal.ꝛ doc. in.l.solã.C.eo.tit.ꝛ Spec.in tit.
de teste.§.nũc tractandũ versi.qd ergo si quis.Et Barto.in.l.qui
testõ.§.fi.ff.de testis testis enim dꝫ deponere per sensum corporis
dicto.§.fin.ꝛ.l.testiũ.C.de testibus.Et non per iudicium intelle-
ctus qꝺ ꝑtinet ad iudicẽ potiꝰ quã ad testem prout not.docto.in
locis preallegatis idcirco cũ in casu nostro testes deponẽtes in hac
parte deponere videantur de iudicio intellectus:tũ quia deponũt
de insania mentis dicti ser Vannutij q̃ prout dixi est inuisibilis:
ꝛ ideo directe non cadit in sensum corporis prout etiam in simili
dicit Bald.in.l.j.§.itẽ sciendũ.de edili .edic.qꝺ testis qui deponit
aliquem ebrium non probat nisi reddat causam scientie sui dicti
per supradictam theoricam:tum etiam quia communiter dicti te
stes in hac parte loquuntur per verba iudicium intellectus deno
tantia non sensum corporis:qꝛ quidam dicunt a suo parere ꝑut
est bernardinus Joannis primus testis.Et dominicus andree
tertius testis.Ut domina dionira quarta testis.Item porphy-
rius vgolini deponit per hec verba in cõsciẽtia sua ꝛ de lanima sua
ꝛ similiter christophorus vãnutij deponẽdo dicit secũdo la consciẽ
tia sua.Ideo cũ deponant de iudcio intellectus non vidẽtur qcq̃
probare per iam dicta cũ nullus reddat causaꝫ sciẽtie per sensum
corporis:ꝛ de teste qui deponit per verbũ videtur qꝺ regulariter
non probat notat Bar.in.l.j.in prin.de ventre inspi.ꝛ in.l.quid tñ
4 §.si arbiter.ff.de arbitris.¶ †Et lꝫ testes dicãt qꝺ dictus ser vãnu
tius spuebat in faciẽ ser matthei:ꝛ quidã qꝺ spuebat in faciẽ pso-
narũ nõ videt ex hoc solo qꝺ fuerit iudicãdus furiosus.nã quidaꝫ
iocose spuũt in faciẽ alterius quidã ad iniuriã lꝫ sint sane mentis
ita qꝺ ille actus nõ videbat sufficiens ad iudicandũ illũ esse furio
sum.nõnulli autem testes subdunt qꝺ interrogatus parum rñde-
bat.hoc etiã potuit ꝑcedere multis de causis puta qꝛ graui mor-
bo detentus parũ audiebat vel erat sibi laboriosum ꝛ tediosuꝫ lo
qui prout sepenumero contingit infirmis ꝛ qñq̧ prudens ad cau
telã non rñdet vel cogitat quid respõdere expediat.ꝛ ꝑpterea su-
spẽdit rñsionem vt magis accurate respõdeat.ideo ista nõ vident
probare insaniam mentis qꝛ non probat hoc esse id qꝺ ab hoc cõ-
tingit abesse.l.non hoc.C.vnde cognati.ꝛ.c.in presentia extra de
proba.ꝛ.l.neq̧ natales ꝛ.l.ad probationem.C.de proba.cum si.ꝛ
similiter licet quidam testes dicant qꝺ non respondebat ad propo
situm sed vacillabat.nihilominus non videtur probata insania
mentis qꝛ alio respectu potuit vacillasse ꝛ non respondisse ad pro
positum ad aliqua que interrogabantur.forte em̃ sibi non place-
bant ꝛ nolebat denegare:ita qꝺ prudenter potuit id facere ꝛ qñ
interrogabatur de eo qd sibi placebat forte rñdebat qꝺ sic.ꝛ ideo
etiam hoc non videtur concludenter probare mentis insaniam.
5 ¶ †Et ex his restare videtur qꝺ remaneat testamentum validum
ꝛ consequenter sit ꝑnunciandũ pro instantia in testamento qꝛ al-
leganti furorem seu mentis insaniam incũbit onus ꝑbandi.l.nec
codicillos.ꝛ ibi glo.ꝛ doct.C.de codicillis.ꝛ glos.in cano.iudicas
hermannum.iij.q.ix.ꝛ tex.in.c.cum dilectus.de succes.abintestato
maxime stant assertioni instrumenti ꝛ possessione heredis institu
te cum in re dubia sit pro possessore pronunciandum vt in regu-
la cum sunt partium iura obscura in.vj.ꝛ in regula fauorabilio-
res eo.ti.ꝛ in.l.qui accusare.C.de edẽdo cum similibus et insuper
quilibet insanus mente non propterea dicitur furiosus.nam qui-
dam sunt furiosi:quidam fatui:quidam dementes seu mente ca-
pti.ꝛ differentia inter furiosum ꝛ dementem.facit text.in aut.vt
hi qui post medium ibi aut furiosorũ aut dementium ꝛ inter fu-
riosum ꝛ mentecaptum seu dementem.facit text.in.l.si furiosi.C.

de nup.ibi exẽplo mentecapti ⁊ furiosi.⁊ ibi nõ solum de mentis
sed etiam furiosi ⁊ de mente est bonus tex.in.c.j.de cle.ergo.li.vj.
⁊ differentiam inter predictos ponit Bar.in tractatu de teste sub
rubricella 3ria prudentie.§.opposita prudẽtie ver.mẽtecapti vbi
ponit de mentecapto de fatuo ⁊ de stulto qui sint ꝓprie sumpti.⁊
qualiter differant ⁊ de furioso dixerat in prin.§.adeo qḋ.Bar.in
d.l.si furiosi dicit per illum tex.qḋ furiosi ⁊ demẽtes ⁊ alij hmõi dif
ferunt inter se adeo qḋ statutum loquẽs in vno non verificatur in
altero.ideo videtur qḋ cũ.d.l.furiosum.⁊.d.§.item furiosi.⁊.d.l.
qui testã loquanẽ in furiosis non videnẽ trahẽdo ad dementẽ vel
fatuũ prout censeri debebat iste ser Vãnuti⁹ si censeatur fuisse in-
sanus mente.non enim deponũt testes qḋ aliquem actum furo-
ris faceret licet videant deponere de actibus fatuis seu dementie.
6 ¶ †His tamen non ob.3rium arbitror intrepide concludendũ
q2 immo dicte attestationes videnẽ concludere mentis insaniam
⁊ cõsequẽter dictum testatorem fuisse intestabilem tempore testa-
menti.nam est aduertendũ qḋ lz furor ⁊ insania mentis nõ videaẽ
tamẽ percipiẽ ex sermonibus q̃ conueniunt furiosis fatuis vel de-
mentibus ꝓbaẽ in.l.quidam in suo.ff.de conditionib.insti.⁊ ibi
glo.⁊ text.in.l.ob que vitia.ff.de edil.edic.⁊ tex.⁊ gl.in.l.is qui.§.
diu⁹.ff.de tu.⁊ cu.dan.ab his.⁊ glos.in.d.l.nec codicillos.itẽ ex ge
stis cognosciẽ insania vt tex.⁊ glo.in.d.§.diu⁹.nam ex factis exte-
riorib⁹ dignosciẽ mens interior.l.reprehendẽda.C.de insti.⁊ sub
sti.sub condi.factis.⁊ in.l.ij.C.de iudeis ibi saxis aut alio furoris
genere qui tex.allegaẽ qḋ ꝓijciens lapides presumiẽ furiosus.⁊
d.l.ob que vitia in prin.⁊ ad reddendũ quem intestabilem suffi-
cit quecũq; mentis insania.vt notat glo.in.d.§.item nec furiosi ꝑ
text.ibi iuncta.l.a titio.de ver.ob.rõ enim assignaẽ ab imperatore
quare furiosi nequeũt testari scilicet quia mente carẽt que ratio
militat ẽt in mentecapto demente fatuo ⁊ huiusmodi merito etiã
tales reputantur intestabiles prout vult illa glos.loquens in men
tecapto quod ⁊ probat text.in.d.c.cum dilectus.vbi est expressum
qḋ alienatus a mente vt quia freneticus nequit testari seu codicil
7 lare.¶ †Ex quibus patet qḋ licet tex.iuris ciuilis in hac materia
communiter loquãtur in furioso tamẽ trahuntur etiam ad quosli
bet alios insanos mente qualitercunq; sint a mente alienati.⁊ li
cet ẽm proprietatem verborũ supradicti differant inter se tamen
iura sepe abutũtur huiusmodi vocabulis prout dicit Bartol.in
dicto tractatu de teste.dicto.§.opposita circa finem.⁊ ideo cum
plures testes deponant quod dictus ser Vãnuti⁹ spuebat in faciẽ
dicti ser matthei tẽpore quo agebatur de faciendo testamentum
satis deprehenditur qḋ ipse erat alienus mente ⁊ maxime atten-
to quod Berardinus deponit qḋ domina belisabetta opponebat
manus cum vno panno ne spueret in dictam faciem ⁊ ser Van-
nutius remouebat manus quia nolebat quod illa se opponeret
vt supra.⁊ Alexander herculani deponit qḋ non iuuabat aliquid
dicere ne ille spueret vt supra ex quib⁹ deprehenditur magis aper
te qḋ illud spuere non procedebat nisi ex dementia.item plures te
stes deponunt qḋ dictus ser Vãnutius vacillabat prout est Be-
rardinus ⁊ Dominic⁹.Item domina Dominica dicebat qḋ non
respondebat ad propositum ⁊ etiam nonnulli testes deponunt ꝙ
parum respondebat:licet hoc non multum astringat sunt etiam
aliqui testes qui deponunt qḋ post factum ipse testator dicebat se
nõ fecisse testamẽtum ⁊ ostendebat se non intellexisse facere testa-
mentum que omnia conferũt ad ostendendum quod erat alienus
a mente tẽpore dicti conditi testamenti confert etiã q2 ante infir-
mitatem multo tpe fuerat in quadam spẽ fatuitatis constitutus:
lz forte non in totum:ita qḋ magis de leui censetur postea deueni
re ad furorem ⁊ plenam fatuitatez seu amentiam prout ⁊ voluit
Rapha.in.l.furiosum.C.qui testa.facere possunt ⁊ sumi potest ex
dictis Pau.de cast.⁊ Ponta.⁊ suadet ipsa ratio quã solam suffi
cit allegare.l.scire op3.§.sufficit.ff.de excu.tut.⁊ facit.l.cum ratio
8 in princ.ff.de bonis damna.¶ †Itaq; oĩbus predictis pondera-
tis nulli dubium qḋ quilibet iudex credere ⁊ opinari deberet di
ctum ser Vãnutiuz fuisse alienum a mente tẽpore dicti asserti cõ
diti ⁊ non habuisse animum faciendi ea que diciẽ disposuisse nec
in alio consistit probatio nisi in deducendo ea per que probabili-
ter trahatur mens iudicis ad opinandum id de quo agitur.l.iij.
§.eiusdem.ff.de test.ibi sed ex sentẽtia animi tui te extimare quod
aut credas:aut parũ probatum tibi opinaris.quis em̃ non iudi-
caret insanum mente eum qui tẽpore quo agitur de condẽdo testa
mẽto studiose spuit in faciem notarij qui habebat rogari de testa
to.⁊ maxime non obstante cõtraria monitiõe que sibi fiebat ⁊ nõ
obstante quod vxor se opponeret.⁊ maxime cõcurrentibus etiam
alijs circunstantijs supra deductis.Et concurrente etiam quod
ipse nihil ex se dicebat sed interrogatus respondebat sic et qñq;
tacebat non respõdebat prime interrogationi que res etiaz indu-
cit suspitionem.nam plurimũ hesitatur.an valeat testamentũ.ius
qui non alr a seipso disponit:sed interrogatus:an velit ita dispo
nere puta an velit talem facere heredem respõdet qḋ sic q2 dicunt
doc.⁊ experientia docet qḋ infirmi qñq; semi mortui.l.quoniã in-
dignum.C.de test.⁊ saltem mortis cogitatione turbati de facili

cuilibet interrogationi rñdent sic.itaq; pleriq; tenent non valere
hmõi testamentũ de qua qõne per glo.⁊ doc.in.l.iubemus.C.de
test.in.l.heredes palam in princ.ff.⁊ ti.in.c.cũ tibi.extra.eo.ti.per
Jo.an.in addi.Spec.§.j.in addi.que incipit pilleus per Ponta
num in.d.§.at cum humana fragilitas.⁊ in.l.gerit.ff.de acqui.he
re.⁊ licet notarius soleat reputari fidelis nihilominus attento ꝙ
saltem vnus testis deponit qḋ ipsemet notarius dixit tpe testamẽ
ti anime a que ve sciete cõducto che me pare costui non stia in sen
timento ⁊c.itaq; dictus notari⁹ non videẽ in hac parte vsq;quaq;
alienus a suspitione attento etiã qḋ apparet ex suis dictis ⁊ ex di-
ctis aliorũ qḋ ipse notarius non habebat aliter notã voluntatem
ipsius testatoris nisi q2 ad eius interrogationem ita respõdebat.
de notario autẽ nõ cõfidere doc.in dictis iuribus q2 est verisimile
qḋ ipse non se roget de testã nisi habeat bene notã voluntatem di
cti testatoris vt deprehenditur ex dictis doctoꝝ in dictis iuribus.
9 ¶ †Ex quibus omnibus simul conglutinatis puta intrepide cõ-
cludendum dictum testamentũ non valere.Naz ⁊ si forte non pro
sunt singula saltẽ multa iuuant iuxta.l.excusanẽ in princ.cum con
cor.ibi in glo.adductis.ff.de excu.tu.Non ob.adductis in contra
rium que vere non obstant.Non.em̃ obstat primum de rogitu te-
stium.s.qḋ videtur probari negatiua:quia licet fatendũ sit qḋ si te
stes in iudicio examinati aliter non deponent non probeẽ defect⁹
rogitus testium si ex instrumẽto probaẽ testes fuisse rogatos:tamẽ
mihi dr̃ qḋ testes super hoc in iudicio examinandi legitime depo
nent de non rogitu qḋ si factum erit clarissimum testamentũ non
valere per.d.l.hac consultissima in prin.C.de test.⁊ ad.d.l.heredes
palã.de test.⁊ circa h̃ erit aduertendũ qḋ nõ sufficit quẽlibet roga
re testes vel notarium sed debent rogari a partibus facientibus
actũ de quo agitur prout notat Bald.post Nico.de ma.in.l.neq;
natales.C.de proba.in hoc tamen non facio magnum fundamen
tum:quia dependet ex futuro euentu hoc est futuris attestationi
bus:sed in alio fundamento scilicet amentie testatoris ⁊ alijs cir-
10 cunstantijs.s.ad plenũ deductis.¶ †Nec circa dictũ fundamẽtũ
obstãt ea q̃ in cõtrario sunt adducta.Non em̃ ob.qḋ furor seu amẽ
tia nõ percipiẽ sensu corporis:sed iudicio intellect⁹ ⁊ in his q̃ pci
piunẽ iudicio intellectu nõ credit testi nisi reddat sufficientẽ cãm
sciẽtie.put.s.in cõtrariũ deductũ est.⁊ in idiuiduo qḋ hoc ꝓcedat
in probatiõe furoris firmat Bal.⁊ post eũ Raph.ful.in.d.l.furio
sum.nec aliquis testis reddit causam de scientia per sensum corpo
ris:ideo non probent ⁊c.Ad hoc respondeẽ qḋ negari potest furo
rem seu amentiam esse talis nature qḋ requiraẽ qḋ testes reddant
causam sciẽtie etiam non interrogati.Nam contrariũ specifice fir
11 mat Barto.in trac.de teste in.d.§.opposita.†Nam ẽm euz furor
est res que facili discursu intellectus cognoscitur ex his que sensu
corporis percipiuntur.Et ideo tunc attendiẽ potius sensus cor-
poris quam iudicium intellect⁹ propterea vult quod furor pro-
12 betur per testes absq; aliqua redditione cause.¶ †Hoc etiã videẽ
de mente Bar.in.l.si.ff.de bono.pos.furiosi ⁊ infanti delata in hoc
tñ non est insistendũ:quia testes predicti non solum deponunt sim
pliciter de furore:sed etiã deponunt de actibus qui cadunt dire-
cto in sensum corporis q2 deponunt qḋ spuebat ⁊ vacillabat non
rñdendo ad propositum: ita qḋ deponunt de actib⁹ per quos tra
hunẽ ad iudicandũ illum testatorem fuisse dementem ⁊ super illis
actibus qui directo cadebãt in sensus corporeos non erat op⁹ red
dere causam sciẽ si non interrogabantur de ipsa cã scientie satis ꝓ
bant ipsos actus:ex q̃bus resultat probatio insanie mentis:ideo
satis probatur ipsa insania mentis.Nam iudex h3 ita iudicare ex
actibus ⁊ verbis probatis iuxta not.in.d.l.his qui ⁊.d.l.quidam
in suo.⁊.d.l.ob que vitia.⁊.d.s.Et ideo non refert si quidã testes
dĩt qḋ videẽ vel in cõscia sua.Nam circa furorem iudicant:tñ iu-
dicium eoꝝ dependet ex actibus de quibus deponunt super qui
bus actibus non deponunt per verbum videẽ vel verba in cõsciẽ-
tia vel similia:sed directe ⁊ simplr deponunt de pũs actibus qui
cadunt in sensus corporeos:ideo non curandum de dictis verbis
ex quo vt dictum est actus ipsi probantur ⁊ ex eis resultat ꝓbatio
dementie.Nec poterant aliter magis accurate loqui.Facit q2 quã
do testis deponit per verbũ videẽ vel verbũ credo ⁊ prius vel post
ea reddit sufficientem causam plene probat:vt not.Barto.in.l.
quid tamen.§.si arbiter.ff.de arbi.Preterea sunt ⁊ alij testes qui
non deponunt per dicta verba sed simpliciter.Et per hec respon-
detur ad primum ⁊ secundum principale fundamentum in con
13 trarium adductum contra dictas attestationes.¶ †Nec etiam
ob.qḋ dicti actus possunt processisse ex alijs causis q̃ ex furore vel
dementia vt in contrarium deductũ fuit.Quia respondeẽ qḋ im-
mo dicti actus conueniunt insanie mentis.Et lz possibile sit illos
actus emanasse etiã ab homine sane mentis.tamen non est verisi-
mile:q2 ẽm cõmuniter accidentia illi actus non fiunt ab homine
sane mentis.Et materia ꝓbationis argu.a communiter acciden
tibus optie cõcludit vt per gl.Bal.⁊ doc.i.l.neq; natales.C.de ꝓ
ba.⁊ in.l.nõ h̃.C.vñ cognati.facit.l.qḋ si nolit.§.q assidua.de edil.
14 edic.cum multis concor.†alias raro probaretur furor:q2 sapiens
semper posset fingere furorem ⁊ facere actus ⁊ proferre verba in-
dicantia

dicantia furorem vel fatuitatem:sed qꝛ est de raro cōtingentibus ideo talis quis presumitur qualia verba ꝓfert.Et quales actus facit vt probatur ex iuribus.s.adductis pro hac parte nō repeto
15 causa breuitatis.¶†Nec ob.qd̄ iura reddentia intestabilē insanū mente loquunꝫ in furioso nō in fatuo mente capto ⁊ hmōi qui dif ferunt a furiosis prout.s.adductum fuit.Quia rn̄detur qd̄ immo oēs alieni a mente sunt intestabiles:vt probat ratio tex.⁊ ibi glo. in.d.§.item nec furiosi.⁊ tex.in.d.c.cum dilectus.⁊ est de mēte tex. in.d.l.furiosum ibi qui in ipso actu testamenti aduersa valitudi ne tentus est innecto inferiori tex.ibi:⁊ hoc sana mente nullo tali morbo interueniente ⁊c.Qui tex.probare videꝫ qd̄ ad validitatē testamēti requiriꝫ testatorē esse sane mentis.Et qd̄ insanus mente siue ex morbo siue aliunde ꝓcedat insania large loquendo dici pos sit furiosus.Nec quicq̄ dubitat quominus quilibet insanus men te siue fatuus siue demēs siue mentecaptus sit intestabilis prout⁊ s.deductum est.Nec ob.si instrumentū dicit talis sanus mente:ex quo contra instrumentū probatur per plures testes:⁊ probatio ꝑ testes ɔ̄ria instr̄o tollit probationem instr̄i vt in.c.cū Jo.heremit. ⁊ ibi per glo.⁊ doc.de fi.instru.⁊ in.l.in exercēdis.C.eo.ti.⁊ maxi me qꝛ notarius non rogaꝫ de sanitate mētis vel insania.Et verba illa sunt enūciatiue prolata ⁊ hoc etiā clarum.Nec ob.qd̄ in re du bia fauetur reo.d.c.fauorabiliores cū si.qꝛ nō sanus in re dubia at tentis dictis testium.s.deductis.⁊ maxime qꝛ est verisimile qd̄ exa minati postea iudicē perito melius probabunt maxime in reddi tione cause q̄ fecerint in depositiōe simpl'r facta per modum reue lationis timore excōicationis.Circa scdm̄ autem quesitum.s.qua actione sit agendum non insistendum duxi.Nam ex quo preten dunt testm̄ esse nullū ⁊ se esse heredes abintestato habent intenta re petitionē hereditatis petendo se declarari heredes abintestato dicti ser vānutij ⁊ dictā dn̄am possidentē pro herede bona heredi taria condēnari ad restituendū bona hereditaria q̄ possidet expri mendo res ipsas hereditarias vel aliquam ex eis.l.iij.cum.ll.seq.⁊ l.regulariter.⁊.l.licet minimam de pe.heredita.prout notant do cto.in dictis iuribus.⁊ in.l.j.§.j.ff.de edendo non insisto super re clara. Laus deo.

¶Consilium.xxiij.

1 ¶Lauda qꝛ stricti sunt iuris ideo stricte interpretanda.
2 Vineate terre nomine an veniat aratoria ⁊ qn̄o exponiꝫ vineata.
5 Plurale quando verificetur pro pluribus rebus specie et nume ro differentibus.
7 Relatiuum quando resoluatur in quatenus.

In nomine domini nostri

1 iesu xp̄i.¶†Videꝫ prima facie dicendū q̄ in dicto lau do non veniat nisi dicta petia terre quatenus est vinea ta ex quo de petia terre vineate tantummodo fit mētio in laudo ⁊ lauda ipsa prout ⁊ sentētie sunt stricti iuris ⁊ stricte interpretāda l.paulus rn̄dit eos.ff.de re iu.⁊.l.j.C.si plures vna sn̄ia prout ⁊ no. doc.dictis iuribus verba em̄ sentētie interpretātur prout iacēt da to etiā qd̄ tenor libelli ⁊ natura obligationis aliam suadeat interꝑ tationem prout probaꝫ in dictis iuribus.ideo cum in dicto laudo nō fiat mētio nisi de dicta terra vineam nō videꝫ qd̄ dictum laudū sit trahendū ad terram aratoriā quantuncūq; in libello ⁊ in actis afferaꝫ pariter esse obligatam petiā terre aratoriā prout vineatā.
2 †Pro quo etiā facit qꝛ illud verbū vineata vꝫ exponēdū.i.in qua est vinea.⁊ sic resoluendū in relatiuū ⁊ verbū ⁊ relatiuū solet expo ni pro quatenus.l.stichū qui meus erit de le.j.⁊ sic vꝫ perinde acsi in laudo dictū fuisset dictā petiam terre quatenus est vineata quo casu verba fuissent clara qd̄ nonvenisset in dicto laudo dicta petia
3 terre quatenus est aratoria ⁊ non vineata.¶†Quod maxime et tertio dicendū videtur qꝛ in libello diciꝫ esse obligata bona in plu rali:⁊ tn̄ nō refertur nisi ad dictā petiā terre vineatam ⁊ petiā ter re aratoriam vt pꝫ in.d.libello in pluribus locis.⁊ maxime ibi dū dicit itē exponunt qd̄ dictus Leonardus possidet dicta bona vcꝫ dictam vineam cum terra pluralis aūt locutio nō est cōtenta vno sed requirit numerum saltem duorum vt in.c.pluralis locutio de reg.iur.in.vj.⁊.l.vbi numerus.ff.de testibus.⁊.l.inter illā in fi.ff. de ver.sig.ſꝫ in dicto laudo loquitur de petia terre in singulari.et sic de vna nō de pluribus petijs terre:ergo dictum laudum nō est referendum ad plures petias terrarum ad quas non adaptatur numerus singularis merito non intelligatur de petia terre arato ria facit etiam qꝛ in dicto libello pluries separatim nominantur vinea ⁊ terra qꝛ dicitur vinea cum terra ⁊c.vnde cum arbitri qui se retulerūt ad libellum vt patet in prefationibus laudi solum ad vineā tradendā loco pignoris condēnent videnꝫ denegare condē nationē in terra:nā cū plura premittunꝫ ⁊ de vno affirmaꝫ de alio censetur negari.c.nōne extra de presum.⁊.l cum pretor.ff.de iudi
4 cijs cū concordan.¶†His tn̄ nō ob.cōtrariam arbitror sentētiā veriorē pro cuius rei euidētia est premittēdū qd̄ dicta vinea ⁊ ter ra aratoria apud libellātem ⁊ apud ipsos arbitros nō habebatur nisi pro vna petia terre vt pꝫ ex verbis libelli in ver.⁊ bona q̄ per

uenerūt sunt scripta vꝫ vnā petiā terre partim laboratoriā ⁊ ꝑtim vineatam positā ⁊c.Ex quibus verbis apparet qd̄ loquaꝫ in plu rali:bona tn̄ postea loquiꝫ in singulari petiam terre ⁊ adijcit verbū vnam.⁊ sic dum facit specificā mentionem de petia terre loquitur in singulari ⁊ exprimit esse vnā ⁊ subiungit qd̄ illa vna est ꝑ parte aratoria ⁊ pro parte vineata:vnde illa qualitates vineatā ⁊ labora toriam respiciunt qualitates partium vnius petie terre nō respi ciunt qualitates duarum petiarū terre vt hec euidenter sonant su
5 pradicta verba libelli.¶†Et licet dixerit in plurali bona potest il lud plurale verificari qꝛ in vna petia terre ⁊ in vno fundo possunt esse plures res numero ⁊ spē differentes:nā sunt plures vites nu mero differentes sunt forte plures arbores diuersaꝝ specierū sunt plurime glebe terre:ita qd̄ multum bene potest stare singularitas vnius petie terre ⁊ vnius fundi ⁊ nihilominus adapteꝫ ad idem etiā plurale bona maxime cū fundus indicetur vnus vel plures so la destinatione dn̄i.l.qd̄ in rerum.§.si.ff.de leg.j.⁊.ff.cōia prediorū l.si quis duas.§.si quis partem.⁊.l.locus.ff.de ver.sig.Similiter ⁊ arbitri in prefationibus habent dictam petiam terre pro vna non pro duabus petijs terre ibi dum dicitur Alexandrum tanq̄ pos sessorem bonorum ⁊ dicte petie terre vineate partim ⁊ partim la boratorie de qua latius patet in petitione ⁊c.Et sic de dicta petia terre fit mentio in singulari dum dicit petie terre ⁊ postea dum il lam refert per relatiuum qua ⁊ subduntur verba que demonstrāt qualitates supradicte respicere partem terre ⁊ non totam vnam terram dum dicitur.vineate partim ⁊ partim laboratiue.
6 ¶†Ex quibus patet qd̄ illa vinea est pars petie terre non vna pe tia terre ſm̄ qd̄ eam capiunt ipsi arbitri prout al's differt locus a fundo vt in.d.l.locus.vbi locus dicitur pars fundi:non autem di citur fundus:ideo cum postea dicti arbitri condēnēt ad dandum dictos.xxxiiij.flore.petitos vel saltem ad tradendū dictam petiā terre ⁊ non debēt ad partem dicte petie terre videtur qd̄ intellexe rint de petie terre integra:nō autē de eius parte cum appellatiōe rei tota res nō eius pars soleat contineri.l.si quis cū totū.ff.de ex ce.rei iudi.⁊.l.recte dicim⁹.ff.de ver.sig.⁊.l.si alij fundū.ff.de vsu fru.le.⁊ maxime cū se referant ad dicta.s.vt demōstrat illud ꝑtici piū dictam ⁊.s.nominauerit ipsam petiam terre sumēdo pro to ta vna petia terre habente diuersas qualitates in partibus sepa ratis.¶Pro quo etiam facit qꝛ pro dictis.xxxiiij.flo.non dicebaꝫ esse magis obligata pars dicte petie terre vineata q̄ pars arato ria ⁊ ex actis prout arbitror licet acta non percunctauerim nisi qd̄ vidi libellum ⁊ laudum similiter non apparet esse magis obligatā illam petiā terre vineatam q̄ petiā terre arratoriam:ita qd̄ nō est rō quare magis arbitri voluerint condēnare ad tradendū partē terre vineatē q̄ residuum ipsius terre ⁊ sententia dubia venit de claranda ex actis per no.per gl.⁊ doc.in.l.si quis ad exhibendum ff.de excep.rei iu.⁊ in.l.ij.C.de sententia que sine certa quantitate ⁊ per Bart.⁊ doc.in.l.iulianus verum debitorem.ff.de condi.in de.ad idem etiam facit id quod allegatur in puncto scilicet quod dicta petia terre quatenus est vineata est parui valoris respectu debiti:qꝛ prout dicitur est forte extimationis.xij.floreno.ita quod non est verisimile qd̄ pro debito.xxxiiij.floreñ.voluerint arbitri al ternatiue condemnat debitorem ad ipsos.xxxix.floreñ.soluendos vel ad dandum dictam terram quatenus est vineata loco pigno ris cum sit ita parue extimationis quia pignus solet dari pro cau tione.l.plus cautionis.ff.de reg.iur.⁊ cautio pignoratitia solet di ci ydonea cautio.l.sancimus.C.de verbo.signi.sed non esset cau tum pro.xxxiiij.floreno.habere in pignus rem extimationis.xij. floreñ.vt de se constat in rebus aūt dubijs interpretādis plurimū attenditur illud quod est verisimile vt in.l.in obscuris inspici qd verisimilius est ⁊c.ff.de regu.iur.⁊ in.l.semper in stipulationibus eo.titu.⁊ in.c.inspicitur in obscuris eo.titu.lib.vj.sic ⁊ alias per exiguam quantitatem assumitur interpretatio dubij contractus vt notatur per gl.in.l.j.§.j.ff.de superficiebus.¶Ex quibus om nibus puto aperta fronte concludendum quod dictū laudū sit in terpretandum quod si non soluuntur dicti.xxxiiij.flore.tradatur loco pignoris dicta petita terre integra non solum pars vineata sed etiam pars aratoria:quia hec interpretatio conuenit verbis dicte sententie ⁊ etiam menti laudantium que mens precipue est attendenda ar.c.intelligentia de ver.sig.⁊ in.l.in ambiguis de re gu.iur.et.l.in conditionibus primum locum de condi.⁊ demon. cum similibus non obstantibus adductis in contrarium que ve re non obstant.¶Non enim obst.quod verba sententie sunt inter pretanda vt iacent:qꝛ in casu nostro propria vis verborum ten det in supradictam interpretationem vt supra deductum est ⁊ sic non obst.⁊ maxime quia concurrit verisimilis mens laudantium
7 que solet preualere verbis vt dictum est.¶†Nec obst.quod ver bum illud vineata videtur significare idest in qua est vinea ⁊ rela tiuum quandoq; resoluitur in quatenus:quia illud non descen dit ex propria vi vocabuli:sed ex quandam mentis interpretatio ne et in casu nostro verisimilis mens laudantis tendit in contra rium vt prediri:preterea hic non sumus in relatiuo qꝛ illud ver bū vineatā est adiectiuum nec hꝫ inclusum necessario relatiuum

substãtie:⁊ vñ videt adiectũ ad demõstrationẽ nec demõstratio rei
de qua sit dispositio arctat ipsam dispositionẽ si qualitas adiecta
ad demõstrationẽ nõ respicit vniuersam rẽ sed eius partẽ ar.l.de-
mõstratio.ff.de cõd.⁊ de.si em̃ demõstratio q̃ nõ adaptat ad aliquã
partẽ rei nõ arctat dispositionẽ pariter si nõ adaptat nisi ad partẽ
arguẽdo de toto ad partẽ ar.l.q̃ de tota.ff.de rei vẽ.⁊.c.pastoralis
ver.si qs cũ totũ.de re iud.⁊.l.qui scit.ff.de euictiõib⁹.⁊ maxime cũ
plerũq; res denominat a pte digniori iuxta no.per gl.in.l.j.in pri.
ff.de ver.ob.vinea aũt vr̃ dignior q̃ terra nõ vineata:ideo non est
mirũ si dicta terra denominat a pte digniori ⁊ sic a vinea facit.l.cũ
8 diuersis.ff.de reli.⁊ sump.fu.¶ †Nec obstat qd̃ in libello fit mẽtio
de bonis in plurali lз referatur solũmodo ad dictã vineã ⁊ terram
aratoriã qr supra rñsum est qr immo in libello.s.porrecto corã iudi
ce ad quẽ libellũ fit relatio in prefationibus laudi fit mẽtio de pe-
tia terre in singulari adijcit verbũ vnã.⁊ sic clare demõstrat inten-
tio libellãtis put ⁊ supra deductũ est ⁊ est supra rñsum ad plurale
bona nõ repeto:⁊ lз in dicto libello pluries dicat dicta vinea cum
terra:nõ tñ ex his verbis designat qd̃ habeat p plurib⁹ petijs ter-
rarũ.denotat em̃ differentiã inter vineã ⁊ terrã nõ vineatã:tñ non
ppterea intẽdebat libellãs qd̃ esset nisi vna petia terre que consta-
ret ex pte vineata ⁊ non vineata:vñ vinea ⁊ terra sumunt in dictis
locis tanq̃ ptes sepate vnius petie terre put ⁊ sumunt in p̃fatiõe
dicti laudi:sed pluralitas partium adaptat ad vnũ totũ.⁊ sic ad
vnã petiã terre put plura loca adaptant ad vnũ fundum.d.l.loc⁹
⁊ sic remanet defensata conclusio.s̃.facta. Laus deo.

¶ Consilium.xxiiij.

1 ☞ Probatio minus legitima in facto antiquo ⁊ difficilis pba
tionis sufficiens creditur.
3 Instrumentum reprobatur nisi autor eius notarius probetur.
5 Scriptura extracta a registro rodiano quando valeat.
6 Agens vigore dominij quid necessario deducere debeat.
7 Dñium anti[illegible]uum qño probetur ⁊ qñ de presenti vel de preterito.
9 Instrumenta exemplata quando probent.⁊ nu.17.
10 Habere verbum quibus adaptetur rebus.
11 Genitiuus casus quib⁹ rebus tribuat ⁊ quot modis ĩ iure sumat.
13 Indefinita cũ vniuersali est equi valoris in materia probationis.
14 Exẽplũ ex origi.sumptũ qñq; pbat ab eo tñ deductũ nũq̃ recipit.
15 Notariatus vt probetur in antiquis quid queritur.
18 Relatiuum sine copula restringit precedentia.
19 Possessio quibus probetur actibus.

IN nomine domini nostri
iesu xp̃i.¶ Lз in themate de trib⁹ q̃rat:tñ ɔsultãs mu-
tauit sñiam.postulauit em̃ solũ ɔsiliũ reddi sup scd̃o q̃si
to ⁊ aliqd sup tertio.Circa qd̃ vr̃ p̃ma facie dicẽdũ qd̃ dicta instr̃a
1 pbẽt directũ dñium intẽtatũ p dictũ p̃ceptorẽ.†Pro cuius rei eui
dẽtia est p̃mittẽdũ qd̃ dicta instr̃a sunt antiqssima ⁊ de antiqssimo
facto excedẽte metã.c.annorũ loquunt ita qd̃ agi vr̃ de pbatiõe fa
cti antiqssimi cui⁹ initij nõ extat hoim memoria nec ei⁹ facti pba
tio est facilis ⁊ in casib⁹ in qbus pbatio est difficilis admittunt p
batiões alias min⁹ ltĩe vt pbat in.l.ɔsensu.C.de repudi.⁊ in.c.ter
tio loco de pba.⁊ in.c.illud de p̃sump.in.c.ad nr̃am de emp.⁊ vẽ.
p Host.⁊.d.Ant.⁊ in.c.illo vos de pig.⁊ in.c.trãsmissa q filij sint
legi.⁊ ĩ.l.filiũ diffinim⁹ de his q sunt sui vel alie.iu.⁊ in.l.nõ oẽ.§.
a barbaris.ff.de re mili.⁊ in.c.p tuas de simonia.⁊.c.vñ vi in.l.si qñ
⁊ in.c.fi.ex̃ qd̃ met⁹ cã.⁊ p gl.in.l.in actiõib⁹ ĩ fi.⁊.§.alie.ĩsti.de act.
2 ⁊ ĩ cañ.xiij.q.ij.⁊.xxxv.q.ij.ex̃ordinaria ⁊ in ĩfinitis similib⁹.¶ †Et
spãliter in pbãdis factis antiqs excedẽtib⁹ memoriã hoim:qr p-
batio visus est ĩpossibilis p.l.fi.C.de sa.san.ec.⁊ in aut.h̃ cõstõ ino
uat post p̃n.Jõ relaxat legitim⁹ mod⁹ pbãdi al's necessari⁹:qr suf
ficit pbatio p auditũ s̃m theoricã gl.⁊ doc.ĩ.c.j.de p̃scri.li.vj.⁊ hr̃ ĩ
l.si arbiter.ff.de pba.ad h̃ ẽt tex.in.c.lз ex quadã de testi.vbi Host.
⁊ Jo.an.⁊ alij dsc.h̃ no.p illũ tex.q lз loquat in pbãda ɔsangui-
nitate:tñ doc.extẽdũt ad pbandũ oẽ factũ antiquũ.Optime facit
tex.in.c.cũ cãm de pba.⁊ qd̃ no.p gl.in.l.cũ aliqs.C.de iure delib.
ad h̃ ⁊ no.p Jnn.in.c.veniẽs de v̈.sig.in.vj.⁊ ibi p.d.Ant.⁊ Pa-
nor.⁊ p Bal.in.l.ɔuẽticulã.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l.pprietatis.C.de
3 pba.⁊ in.l.at q nã.§.cũ me abñte.ff.de ne.ge.†Et hinc est qd̃ lз ad
h̃ vt instr̃m notarij pbet reqrat pbatio qd̃ autor instr̃i sit notari⁹
iuxta no.p gl.in.l.gñali de decu.li.x.⁊ p doc.in.c.ij.de fi.instru.⁊ p
Jnn.in.d.c.veniẽs.⁊ Bal.in.l.barbari⁹.de off.p̃to.⁊ spe.ĩ ti.de in
stru.edic.§.restat v̈.sз nũqd si pducit al's ver.illud aũt notãdũ.Et
iõ ɔsuetudo est qd̃ qñ pducunt instr̃a ɔfecta manu notarij de alie
no territorio oriũdi nõ dat fides instr̃o nisi fiat fides de notariatu
put ⁊ no.doc.maxime Jmo.in.d.c.ij.Tñ h̃ fallit qñ pduceret in-
strumẽtũ antiqssimũ vt no.Bal.in aut.quas actiões.C.de sa.san.
ec.⁊ Spe.in ti.de instr.edic.§.restat v̈.sз nũqd si pducit.⁊ Jo.an.
in.d.§.restat v̈.⁊ scias ppe finẽ magne addi.silr allegat sз nõ inue
4 nio.†Vñ cũ in casu nr̃o agat de facto antiqssimo nõ exigit exqsita
pbatio nec vr̃ exigi pbatio qd̃ autores instr̃orũ fuerint notarij ⁊ p
pterea vr̃ qd̃ dcã instr̃a pbẽt dictũ antiqssimũ dñium dicte p̃cepto
rie:qr scriptura librorum antiquorum vr̃ facere plenã fidẽ qñ reperiunt
ĩ loco vbi sunt scp̃ture autẽtice vt ĩ.c.ad audiẽtiã.de p̃scrip.in.c.cũ
cãm de pba.⁊ ibi p gl.j.vbi Panor.dicit q etiã qñ agit de magno
p̃iudicio.Et liber vl' scriptura est talis cui ab antiqs nr̃is credit vl'
reperit in loco vbi sunt scripture auctentice faciũt plenã fidẽ p.d.
c.ad audiẽtiã facit gl.ĩ v̈bo prostris ĩ.l.ij.ff.de ori.iur.⁊ tex.ĩ aut.
ad hec de fi.instr.vbi dat fides scripture ex̃cte de archiuio publico
5 vbi solent teneri sub fida custodia scripture autẽ.¶ †Et ppterea
scriptura extracta de registro rodiano ⁊ illa extracta de registro
prioratus rome videtur q faciãt plenã fidẽ.Et maxime ɔcurren
te antiquitate tpis.c.anno.⁊ vltra.Et lз producãtur trãsumpta
⁊ nõ originalia ⁊ in illis trãsumptis extractis de dictis registris
nõ appareat interuenisse solẽnitates que in hmõi exẽplationib⁹
exiguntur de quibus in.c.cum.p.tabellio.⁊ in.c.fi.de fi.instr.⁊ in
aut.si qs in aliquo.C.de eden.⁊ in.c.albericus extra de testi.nihi-
lomin⁹ pp antiqtatẽ vr̃ presumi q oĩa fuerint solẽniter acta:ar.l.
in aliena.ff.de acqui.here.⁊ in.l.si filius.C.de pe.here.melius facit
id qd̃ in sñia dr per doct.in.l.iiij.§.condẽnatũ de re iu.⁊ in.c.cum
in iure pitus de of.dele.⁊ per Jnn.⁊ doct.in.c.innotuit de eo qui
furtiue ordi.susce.⁊ per Bart.in.l.sciendum de verb.obl.⁊ per
doc.in aut.si qs in aliquo.⁊ in.d.c.alberic⁹.⁊ in.d.c.fi.de fi.instru.
per Bart.in.l.acta de reg.iur.⁊ per Cy.⁊ Bal in.l.emancipatio
ne.C.de fi.instru.Cum itaq; producatur vnum instrumẽtum pu-
blicum exemplatũ ex registro rodiensi ⁊ aliud exemplatum ex re-
gistro prioratus rome ⁊ in quolibet asseratur castellarium sancti
michaelis cum terris cultis ⁊ incultis ⁊ pratis vineis cannetis syl
uis ⁊ nemoribus quibus pro ɔfinibus assignantur quatuor con
fines in quolibet instr̃o ⁊ sint instr̃a antiquissima satis videt pro-
bari de antiquissimo dñio dicte p̃ceptorie.⁊ maxime concurrente
alio instr̃o in quo bernardus ⁊ albericus comites soluerunt pen-
sionem pro dicto castellario cũ suis pertinentijs terris ⁊ oliuis et
cũ arboribus fructiferis ⁊ in fructiferis positis ĩfra hec latera vз
⁊ subijciuntur silr quatuor ɔfines qui vr̃ esse ijdem cũ ɔfinibus
de quibus.s̃.in alijs instr̃is.per reos conuentos non p̃supponit
probari aliq; titulus:ex quo fundent eorum intentionem sup dñio.
ideo intẽtio dicti actoris videt sufficienter fundata ⁊ probata per
dicta instr̃a.¶ Tñ his non ob.ɔ̃rium vr̃ de iure rñdendũ ex pluri
bus ⁊ primo p̃supponẽdũ est q nõ agitur ad p̃ns de probãdo do
6 minio tpis antiqssimi:sed de probãdo dñio p̃ntis tpis.†Nã agẽs
vigore dñij prout cõtingit in libellãte super rei vendicatione vel si
agat publiciana:⁊ sic se fundet in quasi dñio hз necessario deduce
re dñium vel quasi tpe quo agit iuxta.c.abbate sane de re.iu.li.vj.
⁊ in.l.in rem actio.ff.de rei ven.⁊.l.j.C.de alie.iu.mu.cã fac.et qd̃
hr̃ in.l.⁊ an eãdeз.§.actiões.ff.de excep.rei iu.⁊ idcirco ad fundã-
7 dam ei⁹ intentionẽ opз q legitime probetur dñium de p̃nti †Nec
releuat probatio dñij de preterito nisi quatenus ex illo presumpti
ue eneruaretur probatio de p̃nti.Et attento qd̃ dñium de p̃nti so
let posse aliter probari q̃ per illegitimas pbationes.Et lз sit diffi
cilis probatio:nihilominus non reputat adeo probatio difficilis
qd̃ ad illud probãdum admittantur pbationes minus plene iu-
xta ea que hñr in.l.cum res.⁊ in.l.proprietatis.C.de proba.iõ nõ
vr̃ qd̃ ppter antiquitatem debeat tolerari probatio minus legiti-
ma ad probandum dñium hodiernũ. Nec ob.si dicatur antiqui-
tas probatur ad supplendã probationem antiqui dñij:ita qd̃ do-
miniũ antiquum probatur per hmõi minus plenam probationẽ
⁊ probato dñio antiquo deuenitur ad probationeз dñij hodierni
mediãte iuris presumptione disponit qd̃ semel dñs p̃sumitur ho
die dominus.Et sic presumitur cõtinuatio dñij.l.siue possidetis
C.de proba.⁊ ibi p gl.⁊ doc.⁊ per doc.in.c.cuз ad sedẽ.⁊ in.c.olim
de rest.spo.qr rñdetur quod licet ad probandũ dictũ dñium anti
quum ppter se toleretur defectus probationis ea rõne qr ppter
antiquitatem nõ potest probari directa ⁊ plena probatione non
tamen dз tolerari defectus dicte probationis ad finem vt resultet
probatio sufficiens dñij hodierni qd̃ dñium hodiernuз põt aliter
pbari legitime.⁊ sic in dominio moderno cessat rõ pp quã tolera
tur defectus probationis circa dñium antiquum merito cessante
causa cesset effectus ar.l.adigere.§.q̃uis de iur.pa.⁊.c.cũ cessante
de app.⁊.l.quod dictum de pac. Et ideo minus plena probatio
dñij antiqui non sufficiat ad probandum dñium hodiernũ q̃tun
cunq; foret talis quod soleat sufficere probandis rebus antiquissi
8 mis.¶ †Qd̃ deducitur qr al's cõcurrerẽt due specialitates ad fin.
hñde vnius pbationis.Nam primo admitteretur defectus pba
tionis propter antiquitatem ⁊ difficultatem probatiõis ad pbã
dum dñium antiquum ad fi.vt deueniremus ad probationeз do
minij hodierno.Et negari nõ potest quin hoc sit vna spãlitas nõ
modica tendens ad finem probandi dominij intentati et sic domi
nij de p̃nti.alia est specialitas quod admittatur probatio presum
ptiua que non est regularis ⁊ propria probatio.l.lutius.ff.de con
di.⁊ demon.iuncta.l.filiuз diffinimus.de his qui sunt sui vel alie.
iu.ad quod faciunt no.per Barto.ff.de pac.in.l.si tibi.x.millia in
princi.⁊ Ray.Gul.de cu.Baldus ⁊ Angelus.in.l.iurisgentium
§.sed cum nuda.eod.titul.⁊ Bald.in.l.si pacto quo penam.C.e.
titu.⁊ Ange.in.l.ij.§.circa.ff.de excep.doli.volentes quod lex si
quis argentum

quis argentū.C.de dona.dispones ex pacto nudo donationis hodie oriatur actio non vendicet sibi locū in donatiōe presumpta ea ratione q2 cōcurrerēt due specialitates vna qd ex pacto nudo actio oriatur altera qd presumatur donatio contra.l.j.C.de do.promis. ſm eos.vnde ita in proposito non concurrat probatio presumptiua cum alia specialitate ad probandū dn̄ium de presenti.Cu3 igitur ex dictis instrumētis nō resultet plena τ legitima probatio vt infra deducā non videt in casu nostro tolerādus defectus probationis ꝑpter antiquitatem ad finē vt iuncta presumptiua probatione resultet sufficiens probatio dn̄ij de presenti:qd aūt dicta instrumenta non inducant legitimā probationē deducit ex eo q2 nō apparet qd sint cōfecta per personam publicā prout est necesse,put dictū est.Itē nō apparet qd sint legitime transumpta adhibitis requisitis a iure ad h̄ vt transumptum cēseat legitime sumptū adeo qd inducat plenā ꝑbationē prout requiritur τ iudicis interuentus τ autoritas τ citatio eius qui pretendit interesse,put hic hn̄r in.d.c.cum.p.tabellio.τ in.d.c.ſi.de ſi.instr.τ in.d.c.albericus.τ in d.auē.ſi quis in aliquo documēto.vbi cōiter tenet citationē requiri:licet quidā contra.Et oēs tenent requiri iudicis interuentum prout τ ꝑbat in.d.c.cum.p.tabellio.τ.d.c.ſi.ita qd dicta transumpta patiunt duplicē defectum τ dictū instrumentū solutionis dicte pēsionis patitur vnū.ſ.qd nō apparet de notariatu cōficientis illud instrumentū:vn̄ dato sine preiudicio veritatis qd antiquitas suppleret dictos defectus ad ꝑbationem facti antiqui:tn̄ nō suppleat ad finē vt probetur dn̄ium de pn̄ti:facit etiā qd al's no.Bar. in.l.quidam in suo.ff.de cōdi.insti.vbi dicit qd licet vbi dn̄ium deducit incidenter ex possessione presumat dn̄ium τ sufficit ad dicti dn̄ij ꝑbationem.l.ſicuti.§.ſi querat.ff.ſi seruit⁹ ven.τ.l.j.cū sua gl. ff.fa.herc.τ per Inn.in.c.olim de priuile.τ modernos in rubrica. ff.de no.ope.nun.tn̄ non sufficit probare possessionē antiquam ad ꝑbandū dictū dn̄ium incidenter deductū τ eū sequit ibi Bal.adducendo.l.ante oīa.ff.de pba.τ qd plene no.per Cy.in.l.cū res.C. que res pig.ob.pos.Ex quo etiā demonstratur qd magis artat ad ꝑbationem dn̄ij de presenti actus de presenti ex quo innuitur dominiū ꝙ actus antiquus.¶†Ex alio etiā videt qd dicta instrumē
9 ta exemplata non ꝑbent dn̄ium dicte ꝑceptorie agentis q2 non dicitur in dictis instrumētis qd dicta bona pertineant ad dictā ꝑceptoriam iure dn̄ij sed in primo instrumēto dicit qd h3 pro mēbro
10 τ bona mēse.†Verbū aūt habere adaptatur etiam ad id qd non habet iure dn̄ij.l.stipulatio ista.§.habere de ver.ob.τ.l.habere ꝑt ff.de ver.ſig.itē in alio instrō dr̄ questa sie copia de le possessione et mēbra de la mēsa de la comādaria τc.vn̄ attribuunt dicta bona mē
11 se dicte ꝑceptorie sub virtute genitiui casus† qui genitiuus casus nō semp adaptat ad dn̄ium:ſ3 varijs modis sumit in iure.nā qnq3 denotat causam efficiētē vt.l.librorū.§.ſi homeri.de le.iij.τ.l.ij.§. j.de ori.iur.qnq3 cām materialē vt in rubro ꝑncipij cuiuslibet libri ffo2.τ no.Bar.τ doc.in rubrica de no.ope.nū.qnq3 denotat ꝑeminentiā seu iurisditionē vt in.c.j.de postu.prela.in ter.τ gl.que incipit bona fuit τ gl.sup verbo sanctionē in prima cōstitutione ffo2. in pn̄.itē qnq3 significat possessionē τ detentationē vt.l.j.§.ait ꝑto2 cū seq.ff.nau.caup.sta.τ.l.j.§.ij.ff.arborū furtim cesarū.τ.l.j.§.dominum.ff.de aleato.τ.l.lex cornelia.§.domū.ff.de iniurijs.τ.l.ſi quis domū.ff.de adul.itē meorū suorū τ tuorū appellatione veniunt et ea que bona fide possident:l3 dn̄ium nō habeat.l.suos in princ.ff. de le.iij.τ q2 genitiuus pluribus modis in iure sumit qn̄ reperit simpliciter positū intelligit prout magis cōuenit subiecte materie ar.l.quotiens idē sermo.ff.de re.iu.τ.l.quotiēs in stipulationibus. de ver.ob.τ qd ibi per gl.τ facit.l.ſi vno.ff.locati.cū ſi.prout not. Bar.in.d.rubrica de no.ope.nū.cū quo doc.transeunt qui Bart. infert qd ſi statutū dicit qd quicūq3 acceperit rē alterius puniatur tali pena verificat ille genitiuus alterius etiā in possessore τ detentatore de lata significatione genitiui τ de cōi vsu loquēdi per dicta iura:τ per id qd no.gl.in.l.ij.§.j.ff.de orig.iur.qd τ tenuit Specu. in ti.de proba.§.videndū.ver.sed pone.τ idem sentit Bar.in proe
12 mio.C.licet quidam allegent in contrarium.¶†Et quicquid sit in dicto statuto penali sup quo moderni ibi instant satis est qd apparet qd genitiu⁹ adaptat et ad aliō ius ꝙ ad dn̄ium:ita qd verificatur etiā in detentatione.Et maxime verificat in bone fidei possessione τ subiecta materia de qua agitur suadet qd in casu nostro in possessione saltē bone fidei verificetur saltē qn̄ habetur iure putatiui dn̄ij:nā cōstat qd ſi quis prelatus vellet facere describi bona sue ecclesie vel etiā aliqs priuatus bona sua nō aliter docebit seu inuestigabit de dn̄io:sed describi faciet oīa que possident pro suo seu tanꝙ sua nec ſi verum fateri volumus possum⁹ h̄ negare:itaq3 qn̄ dicta bona fuerunt descripta in registro rodiensi τ in registro priorat⁹ rome pro bonis mense dicte ꝑceptorie sancte Marie ꝑdicte non fuit aliud verisimiliter inuestigatum nisi que bona possidebātur pro mēsa dicte ꝑceptorie:nec vllo pacto est verisimile qd tunc fuerint ꝑbata dn̄ia dictorū bonorū τ ꝑpterea non video quo pacto possit attētari qd per dicta registra probetur dn̄ium esse dicte preceptorie.Et qd est fortius non videtur vllo pacto probari per registra etiam ſi originalia producerentur qd tꝑe illo fuerint sub

dn̄io dicte ꝑceptorie ſ3 solū dicta registra tendunt ad probādū qd dicta bona τ alia descripta ꝑ bonis mēse dicte ꝑceporie tunc tꝑis tenebant τ possidebant per dictā ꝑceptoriā tanꝙ bona ꝑpria:nā hic solum erat sufficiens ad faciendū fieri illā scripturā.igit ſi qua ꝑbatio resultat ex dictis registris solū resultat hmōi ꝑbatio qd dicta bona tenebant ꝑ bonis dicte mense q2 h̄ suadet subiecta materia vt ex predictis euidenter deducit:ideo nō cōcludit dicta ꝑbatio ad dn̄ium dato etiā qd ps cōuenta fateret cōtenta in dictis registris vera esse:l3 hoc nō sit necessariū firmare nec aliter firmē:tn̄ recte intuenti infertur ex iam dictis cum ꝑbatio que h3 sead esse nō esse non reuelet.l.nō h̄.C.vnde legitimi.τ.c.in pn̄tia extra de ꝑba.τ.l.neq3 natales.τ.l.matrē tuam.τ.l.ad ꝑbationem.C.de proba.cum ſi.cum igitur verba dictorū instrumētorū dato qd legitima τ autētica essent instrumēta non ꝑbarent dn̄ium nisi quaten⁹ ex possessione deducitur ꝑbatio dn̄ij τ non sumus in terminis in quibus possessio inducat ꝑbationem dn̄ij:tum q2 dn̄ium ꝑncipaliter non incidenter deducitur quo casu non sufficit ꝑbatio possessionis vt habet in.d.l.cū res.τ in.d.l.ꝑprietatis.τ in.d.l.quidam in suo.τ per Pe.τ Cy.in.l.ij.C.que sit longa consue.τ in.l.j.C.de alie.iu.mu.cā facta.τ.l.ob maritorū.C.ne vxo2 pro marito.et per Inn.in.c.illud extra de ꝑsum.tn̄ etiā q2 possessio de ꝑterito τ nō de pn̄ti nō īfert ad ꝑbationē dn̄ij vt.ſ.deductū est ex notatis ꝑ Bar. Ba.in.d.l.quidā in suo restat qd dicta registra nō ꝑbant dn̄iu3 de presenti τ longe fortius dicta exēpla registro2ū.¶Quod etiā deducitur ex alio q2 nō dicit in dictis registris qd oīa bona posita intra dictos cōfines sint bona dicte mense:licet eīn describantur illi quatuo2 confines τ.ſ.describatur castellare cum terris cultis τ incultis τc.tn̄ non dicit cū oībus.τ pluralis loquutio verificari pōt in duobus iuxta regulā pluralis loquutio in.vj.τ.l.inter illā.§.ſi.
13 de ver.ſig.τ.l.vbi numerus.ff.de testi.†nec indefinita locutio equipollet vniuersali in materia ꝑbatiōis cū ꝑbatio dubia īterptetur cōtra ꝑbantem.d.c.in ꝑsentia.τ not.maxime ꝑ Imo.in.l.inter stipulantē.§.ſi sticbū.ff.de ver.ob.τ facit.d.l.nō hic cū ſi.vn̄ cū ꝑsupponatur qd multa sint bona ītra dictos cōfines que etiā hodie sint dicte ꝑceptorie τ ab illa teneant quedā iure plene ꝑprietatis quedā sint cōcessa in emphiteosim:satis verba dicto2ū registro2ū pn̄t verificari in dictis bonis que hodie sunt dicte preceptorie:τ ideo nō arctēt dicta registra respectu bono2ū que hodie a dictis reis cōuētis vt ꝑpria possidentur.Quod maxime dicendum est quo ad instrumentum scd̄o loco descriptū in puncto ius quo nō affirmantur precise dicti confines:sed qd dicuntur esse tales cō fines:τ propterea non ꝑbat ex quo quodāmodo deponit de dicto alieno dictum instrumentum ar.eius qd habet in.c.tam literis de testibus τ in.l.ij.§.idem labeo de aqua plu.arcē.cū ſi.iuncta.l.in exercendis C.de ſi.instru.ex alio etiam non ꝑbant dicta exempla q2 prout in puncto presupponitur ex dictis registris fuerunt primo extracta transumpta:τ sic fuerunt exemplata iam longissimo tempore excedente vitam hominū deinde nuper fuerunt dicta exempla iterum
14 exemplata.† Et sic istud exemplū qd est in actis productū est exēplū ex exemplis extractum:sed l3 exemplū solēniter ex originali extractum legitimā faciat probationem vt in iurib⁹ supra adductis tamen exemplum ex exemplo extractum quantuncunq3 solēniter extrahat nō probat vt est tex.sin.ſm lec.Ric.ma.τ Cy.in.l.sancim⁹ C.de diuersis rescriptis qua3 lec.sequit Bal.ibi.τ in.d.auē.ſi quis in aliquo.τ videtur etiā de mente Bar.in.d.auē.τ secundum hoc apparet dictum instrumentum ꝑductum nihil ꝑbat tanꝙ exemplum exempli qd etiā impugnatur ex alio q2 nō fuerūt citati illi de quo2ū ꝑiudicio agit,put talis citatio requiritur,put.ſ.dictum est,put τ voluit Inn.in.d.c.albericus.τ in.c.j.τ.ij.de ſi.instrumē. prout refert τ sequitur Bal.in.d.auē.ſi quis in aliquo.qd τ vult ibi Bar.referens Gul.de cu.Pe.τ Cy.idem volentes.τ ita communiter tenetur prout ibi dicit Pau.de ca.idem tenens qd τ voluit Joan.an.post Egydium τ Boatinum in.d.c.cum.p.tabellio τ ita seruatur in practica secūdum Imo.ibi τ per consequēs multis medijs deducitur qd per dictum instrumentum extractum de dictis registris non inducitur plena probatio sufficiens in hac lite ad victoriam.¶Et pluribus medijs patet esse sublatū illud fundamentum.ſ.factum pro parte contraria.ſ.qd ratione vetustissime antiquitatis substentetur huiusmodi probatio:licet vbi predicta deficerent nonsit expeditū qd ratione antiqtatis substentaret similis ꝑbatio.nā l3 Bal.post Spe.dixerit qd antiqtas suppleat defectū ꝑbationis qd auto2 instrumēti fuerit tabellio tn̄ Inno.in d.c.veniēs.de ver.ſig.li.vj.videt requirere probationē qd habebat cōi opinione pro publico notario qd τ videtur velle Spe.in ti.de proba.§.j.ver.verum.τ facit qd no.idē Spe.in ti.de instru.edic.§. restat ver.illud autem.Et sic non videt velle qd indifferenter sufficiat sola antiquitas quando negatur auto2em instrumenti fuisse notarium pro quo etiam facit tex.in auē.hec constitutio innouat post mediū dicens qd post centum annos perit integritas instrumēto2ū:qd non videt cōtingere ex alio nisi q2 non est facile ꝑbare qd aucto2 fuerit tabellio.item Bald.in.l.data opera.C.qui accusare non possunt in penulti.char.vtitur his verbis post centum

annos vacillāt oīa: vñ nec testiū memoria nec instrumētorū ītegri
tas vt plurimū durat: qs eni nouit qd scribēs fuerit notarius in
aūt. hec cōstitutio innouat post prin. ⁊ ita audiui fuisse obserua-
15 tū in ciuitate assisij per officiales ecclesie. Hec sunt verba ipsi⁹ Bal.
qui cōcludit qd etiā vbi cōcurrit antiqtas non psumit autorē in-
strumēti fuisse notariū etiā vbi plura sua manu reperiunt instru-
menta. qd etiā voluit Bal. in repe. l. barbarius. ff. de off. preto. xiij.
col. versi. qualr pbetur qd qs sit tabellio vbi cōcludit qd ad pban-
dū notariū in instrumētis antiqs de quibus pōt esse fama sufficit
inueterata fama per notata per Innocē. in. d. c. veniens. Et si esset
adeo antiquum qd nō esset fama sufficit qd reperiantur plura sua
instrumenta in locis autenticis puta in archiuio publico. C. de fi.
instr. auten. ad hec. Itē sufficit matricula quia psumit pro matri-
cula secundum eum qui ex predictis satis aperte vult quod so-
la antiquitas non relenet quo ad pbationē notariat⁹. Et idē sen-
tit in. l. j. C. ad macedo. se remittēs ad notata per eū in. d. l. barba-
rius ad que etiā se remittit in. l. si solēnis. C. de fi. instr. ad hec ēt qd
no. Bart. in. l. herenius. ff. de eui. ⁊ qd sola antiqtas nō pbet fuisse
notariū illū cuius instrumētū publicū pducit vidi h anno ꝯsultū
apud senas per excellētissimū doc. dn̄m Bal. ser Cole de bartolinis
cōciuē nr̄m qui profitebat qd antiquitas in hoc nō sufficeret circa
cōem opinionē vt per. d. Ant. de but. post Inn. ⁊ Jo. an. ⁊ ibi per
abbatē siculū circa. xij. regsitū ⁊ per Inn. in. d. c. veniēs. Et adduce
bat. c. ad audiētiā de prescriptionibus per ar. a speciali. ⁊. c. cū cām
de pba. ⁊ qd ibi p abbatē siculū ⁊ ꝯcludēdo dicebat hic esse certissi
mū qd sola antiqtas nō sufficit psitēdo se idē cōsuluisse apud sanū.
16 ¶ † Vidi etiā anno pterito cōsultū per egregiū doctorē in quadā
cā cōtra cardinalē bononiesem apud fulgineū qd quedā publica
trāsumpta antiqssima nō pbarēt ex eo q2 nō apparebat de nota-
riatu eox qui exēplauerant nec de notariatu eorū qui cōfecerunt
originalia nec qd qui pstitit autoritatē fuerit index nec qd in exē-
platiōe fuerint citati citādi ⁊ ego ipse cōsulēdo apud senas h an-
no dicebā nō repiri vt arbitror iure cautū nec doctorū autoritati-
bus roboratū qd antiqtas sit tāte efficacie qd oīa suppleat: nā licet
in varijs locis repiat doctores dicere antiqtatē aliquē defectū pba
tionis supplere nō aūt ex hoc dicēdū est qd pptera oēs defectus
suppleat ita qd vt ita dixerim sit oīpotens vt ipse deus nā constat
plures defectus magis afficere q̄ alter de p se ar. aut. itaqꝫ. C. cōia
de succes. ⁊ hn̄r in. l. diuus. ff. de in integ. resti. ⁊ in. l. excusant in pn.
cū notatis ibi gl. ff. de excu. tu. Accedat etiā qd ille scripture regi-
strorū fuerūt verisimiliter cōfecte in fauorē illas fieri cōficientium
vnde saltem debilitat fides ⁊ sunt inter alios acta prout super hec
plura ⁊ egregie tanguntur per allegantē que breuitatis causa omit
17 to. ¶ † Vñ ex his oībus videt intrepide concludendū qd per dictū
instrumentū in quo apparent exemplata exempla dictorū registro
rū nullatenus inducat pbatio dn̄ij in hoc iudicio intētati. Nec ēt
resultat pbatio dicti dn̄ij ex alio instrumēto cōtinente solutionem
pensionis pro castellario sancti Michaelis cū suis ptinentijs ter-
ris ⁊c. sub anno dn̄i. Mcclxxix. q2 contra hoc instrumentū pōt ad
duci id qd. s. dicebatur de defectu notariat⁹. Itē qd nō cōtinet for
maliter eosdē confines ⁊ forte hodie non posset doceri quales tūc
fuerint dicti cōfines q2 quis probabit vbi fuerit tunc fundus scor
naber hecci vel fundus magliani vel fundus ronchi: nam noīa p-
pria variant ex tpe iuxta. l. j. C. de emendatione noīs. ⁊ qd habet in
l. si quis in fundi vocabulo de le. j. ⁊ fundi destinatione patrissa. am
pliantur minuuntur ⁊ multiplicātur iuxta. l. qd in rerū. §. si. de le.
j. ⁊. ff. cōia prediorū. ⁊. l. si quis duas. §. si quis partē. Itē lꝫ enuncia
tiue nominetur ibi preceptor sancte Marie tn̄ premittitur nomē
proprium qd videt pualere alio nō doc. ar. eius qd habet in. l. si ser
uus cōis meuij de stip. seruorū. ⁊ in. c. quoniam abbas de offic. de-
le. ⁊ illud verbum preceptoris pōt esse positum enunciatiue gratia
demonstrationis. Et verba enunciatiua ob aliud nō propter se pn
cipaliter prolata nō probant nec disponunt iuxta. l. ex his verbis.
C. de test. mili. ⁊ qd ibi per Bal. ⁊ per Bar. in. l. ex hac scriptura. ff.
18 de dona. ¶ † Itē ad dictū instrumentū dici pōt qd non loquit de
omnibus terris: sed indefinite prout hec. s. circa alia instrumenta
dictum fuit. item dici pōt qd dicta indefinita locutio restringitur
per relatiuum que appositum sine copula ibi que confitentur pos-
sidere de iure dicte ecclesie: nam relatiuū que sine copula positum
restringit indefinita verba precedentia vt est tex. in se singularis in
l. ea tn̄ adiectio. ff. de le. iij. vnde potest intelligi fuisse factam solu-
tionē pro illis terris quas possi debant de iure dicte ecclesie c om-
prehensis sub illis confinibus non propterea fuerit facta solutio
predicta pro omnibus terris sub dictis cōfinibus comprehensis.
Et cum non appareat que fuerint ille terre possesse per illos comi
tes soluentes in consequentiam non apparet pro quibus bonis
fuerit facta dicta solutio pensionis ad hoc tex. in. l. titius heres. ff.
de act. emp. ⁊ quod no. Bar. in. l. si sic. §. j. de le. j. ⁊ in. l. eptor. ff. pro
emptore. ⁊ qd no. Spe. in ti. de locato. §. nunc aliqua ver. lix. Et in
super instrumentum solutionis pensionis non probat dominium
esse vel fuisse penes recipientem vt probatur in. c. inter dilectos ex
tra de fi. instru. quinimmo nec probat semper possessionem: nam
si alius possidet: lꝫ soluatur postea per colonū alteri pēsio nō pro
bat ppterea qd recipiens pēsionē seu mercedē possideat. l. q̄uis
§. j. ff. de acqui. pos. ⁊ no. doc. ibi. ⁊ in. l. q vniuersas. §. qd p colonū
ff. de acqui. pos. volunt tn̄ q in dubio per receptionem mercedis
probetur possessio quādo nō apparet aliū possidere vnr tn̄ loqui
quando per colonum vel inquilinum soluit pensio: nō enim est ve
risimile q mercedem soluat nisi rem pro qua soluit detineat ⁊ in-
de fructus seu commoditatem percipiat nec solet alias pensio sol-
ui ⁊ ar. ⁊ verisimiliter ⁊ ea cōiter accidentibus validum est in ma
teria probationis vt no. per gl. ⁊ Baldum in. l. neqꝫ natales. C. de
probationibus ⁊ per glosam ⁊ doc. in. l. nō hec. C. vnde legitimi.
merces enim solet cōmuniter esse correspectiua ⁊ equiualens com
moditati que percipitur ex re locata prout precium solet esse cor-
respectiuum ad extimationem rei vendite cum locatio ⁊ condu-
ctio assimuletur emptioni ⁊ venditioni. l. j. ⁊. ij. ff. locati. ad hec etiā
quod no. aut. ppetua. C. de sa. san. ec. ita q nō de facili visimiliter
19 soluitur a non percipiente fructus. † Et fructus solent cōmuni-
ter percipi p possessores: ⁊ ḡnr etiā merces solet possessoribus sol-
ui: vnde suadet ratio q p receptionē mercedis in dubio probetur
possessio: lꝫ solutio cañ. que solet fieri pro rebus emphyteoticis se
cundum consuetudinē hodiernam nō est correspectiua ad fruct⁹:
sed pro re magne extimationis ex qua magna commoditas perci
pitur solet solui res minima: ita quod magis de facili proceditur
ad solutionē canonis q̄ ad solutionem mercedis: ⁊ maxime quia
non solutio canonis generare potest maius preiudicium iuxta. l.
ij. C. de iure emphi. ⁊. c. potuit extra de locato. vnde sepe cōtingit
q etiam vbi res p alium possidet ille qui pretēdit habere iura em
phiteotica soluit canonem ne res incidat in commissum. Et cum
solutio sit rei minime non habet tanta consideratio an debeat re-
cipienti necne prout quando soluitur merces condigna. Et ideo
argu. sumpto a verisimili ⁊ a communiter accidentibus non est
eadem ratio in solutione canonis ⁊ in solutiōe mercedis: vnde at
tenta qualitate rei que apparet soluta in dicto instrumēto q̄ erat
minime extimationis: ⁊ attento q possidetur dicta res p alium ⁊
fuit longissimo tempore possessa: lꝫ non appareat q tēpore dicti
celebrati instrumēti possideretur p eosdem vel eorum autores ⁊ at
tento q vnica duntaxat solutio rei minime probat. accedat quod
no. Bal. in autē. quas actiones in si. de sa. san. ec. dicens q proba-
bitur possessio illa longissima per instrumēta successiua facta su-
per redditibus: nam ex recollectione fructuum ⁊c. Et sic ponde-
rat instrumēta successiua quasi non sufficiat vnum instr̄m sup re-
collectione redditū q̄to fortius vnū instr̄m super solutione rei
minime: ex his alijs ⁊ alijs supra deductis putarē ex eo solo non
probari possessionem dicte preceptorie: licet hic aliter non firmen
nec expediat firmare: cuꝫ dato quod possessio illus temporis pro-
baretur nō propterea resultaret probatio dominij de presenti pro
20 ut supra deductum est. ¶ Ex quibus remanet conclusio qd vigo-
re dictoꝝ instr̄oꝝ nō probatur dn̄ium dictaꝝ rex esse penes dictā
preceptoriā: nec instra predicta releuāt dictū actorē circa pbatio-
nem dn̄ij. Et ppea ptes iudicis dn̄t esse in absoluendo reos con-
uentos petitorio. Qd maxime dōm est si dicti cōuenti possederūt
tanto tpe quod memoria hoium nō existat in ꝯriū put in puncto
deducit. nam si hoc esset nulli dubiū quod hec probatio pualeret
pbationi que resultaret ex illis instr̄is: naꝫ possessio tanti tpis hꝫ
vim cōstituti dicit tex. in. l. hoc iur. §. ductus aque. ff. de aqua quo
ti. ⁊ esti. ⁊. l. j. in si. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ sic operat pinde acsi dicta
bona fuissent legitime ꝯcessa dictis ꝯuētis: facit tex. i. c. j. de pscri.
lib. vj. vbi admittit hmōi prescriptio ēt in casibus in qbus nō pro
cedit prescriptio sine titulo: ⁊ sic censet precessisse titulum: quinim
mo censet interuenisse cōcessionem principis quando illa est neces
saria vt est tex. ⁊ gl. in. c. super quibusdam. de verb. sig. not. Ange.
in. d. §. ductus aque. Immo. in. d. l. j. §. deniqꝫ. de aqua plu. arcē. ad
hoc qd not. Bar. in. l. si publicanus. §. si. ff. de publi. Et hinc est qd
ēt dicat esse prohibitam per summū pontificem alienationeꝫ rex
dicte pceptorie nullatenus tollit dicta prescriptio cuius nō extat
initij memoria: quin necvr interdicta prescriptio longissima. xxx.
vel. xl. an. per simplicem prohibitionem alienationis per gn̄alita-
tem. l. sicut. ⁊. l. oēs. C. de pscri. xxx. vel. xl. an. ⁊ aut. quas actiones.
C. de sac. san. ec. nam ⁊ res minoꝝ ⁊ ecclesiaꝝ regulariter sunt inter
dicte de iure cōi ⁊ tamen prescribūtur dicto tpe. sed quicquid sit
de hmōi prescriptione. xxx. vel. xl. ann. de illa autem prescriptione
cuius initij memoria non extat non est dubium cum per illa que-
rantur etiam ea que nō possunt haberi nisi permissu ⁊ priuilegio
21 principis. d. c. super quibusdam. ⁊ supra dictum est. ¶ † Et p hoc
responsum sit ad id quod tertio loco querebatur: licet hic non ar-
bitror necessarium. s. probare prescriptionem tanti temporis cui⁹
nō est memoria initij attēto quod non pbat aliquid cōcludenter
pro parte dicte preceptorie. ⁊ si quid probaretur solum probaret
de antiquissima possessione que non releuat in petitorio: nam si
ecclesia habuit olim possessionem ⁊ conuenti habent hodie que
preualet in petitorio cum in pari causa potior sit conditio posses-
soris vt in regula in pari in. vj. cum concor. hinc est quod titulo
possidens

possidens regulariter cõuenit publiciana.l.siue aũt.§.si duob⁹.ff.
de pub.hinc ēt est ꝙ petitio hereditatis nõ dat cõtra titulo possi
dentem.l.regulariter.⁊.l.nec vllam.ff.de peti.here.⁊.l.si heredita
tis.⁊.l.cogi.C.e.ti.ex quib⁹ sine pluri concludo qḋ dicta precepto
ria non probauit intentionem suam in isto petitorio intentato:
ideo succumbere debet.

¶Consilium.xxv.

1 ☞Emptionis ⁊ venditionis cõtractus solo cõsensu est initus.
2 Pactum quid sit hic proprie demonstratur.⁊ nu.10.
3 Promissio de vendendo differt a venditione:⁊ de contractibus innominatis.
4 Heres vendere vetitus coherede irrequisito:quem requirens an emere velit qui acceptãs pro iusto precio:an ex his consurgat emptio ⁊ venditio.⁊ nu.11.
5 Oblatio quando promittat id facere quod offert.⁊ in quo differant oblatio ⁊ promissio.
7 Contractui innitens contractum vt probet non sit negligens.
8 Venditio si sit arbitrio tertii:iuste debet arbitrari.
6 Vendere quis obligatur si iusta causa preponatur.
10 Pactum non semper faciunt quando plures consentiunt.
12 Iuri ciuili statur si per canones casus non terminatur.
14 Mãdatũ contra quaslibet psonas an in ecclesiã dilatet habenas.
15 Alienatio bonorum a testatore ad certas personas restricta.
19 Relatiuum substantie quando preposita possit limitare.
12 Preteritum imperfectum modi subiunctiui quando trahatur ad futurum eiusdem modi.
18 Alienare verbum cui adaptetur.
19 Alienatio fieri ꝓhibita nisi coheredi q emere vellet qũo itelligat.
20 Mortis memoria mentem et intellectum reddit obscura.
22 Qualitas verbo adiecta iuxta verbi tempus est capienda.
23 Religiosi in quibus ⁊ quando sunt velle priuati.

In nomine domini nostri
1 Iesu xpi.¶ †Circa primũ consultationis articulũ vr
prima facie dñm qḋ resultauerit perfecta emptio ⁊ ven
ditio inter Andream ⁊ Ambrosiũ:nã emptio ⁊ venditio est con
tract⁹ qui solo consensu initur.l.cõsensu.ff.de act. ⁊ obli.⁊.l.j.⁊.ff.
C.qñ liceat ab emptione discedere cum si.⁊ ꝓpterea cũ dicti An
dreas ⁊ Ambrosi⁹ ostẽderint verbis verbis eoꝝ volũtatem ⁊ con
sensum circa venditionem ⁊ emptionẽ qꝛ Andreas obtulit se vel
le vẽdere ⁊ Ambrosi⁹ velle emere ꝓ cõdecenti seu iusto ꝓcio: ergo
resultet perfecta emptio ⁊ vẽditio ꝗ vt dixi solo ꝯsensu pficit vt di
ctis iurib⁹.⁊.l.ab emptiõe.ff.de pact.interuenisse em vñr nõ solũ
consensus:sed ēt res ⁊ precium quibus mediãtibus deuenitur ad
venditionem ⁊ emptionẽ que est q̃dam permutatio specierũ cum
precio consistente in q̃titate pecunie.l.j.ff.de rerũ permu.Et insti
tuta de emptio.⁊ vẽditio.§.ꝫ ⁊ pciũ.satis em vr expressum pcium
ex quo se retulerũt ad iustũ preciũ ex quo dictus Andreas obtulit
vendere pro condecẽti precio ⁊ Ambrosius declarauit se velle eme
re pro illo precio quo valet qḋ nõ est aliud nisi velle emere pro con
decenti precio:nam illud qḋ res valet est condecens preciũ vt de
se constat.Et licet nõ sit declaratũ specifice ipsũ pciũ videtur ni
hilominus obligatio resultare arg.l.⁊ si equo.ff.de lega.j.poterit
enim postea declarari quid sit iustum precium maxime cum vi
deatur quod iustum precium sit in se certum secundum doctrinã
l.precia rerum.⁊ que ibi habentur.ff.ad legem falcidiam.⁊.ff.de
dona.causa mortis.l.mortis causa capimus.§.fi. cum sua glos.⁊
l.ipsa que dat robur contractibus est in se certa de omni eo quod
certa est natura.l. cum quidam. §. suam. cum ibi notatis.ff.de
acqui.here.⁊ quod habetur in.l.antiqui.ff.si pars here.pe.⁊ in.l.
fin.ff.de condi. instit. ⁊ in.l. restituentium.ff.si certum petatur.
2 ¶†Ad idẽ etiam facit quia pactũ nil aliud vr esse nisi duoꝝ plu
riũve placitus ⁊ consensus.l.j.§.j.ff. de pac.iõ inter dictos Am
brosium ⁊ Andream vr interuenisse pactũ cum placitus ⁊ consen
sus hincinde interuenerit eodẽ cõtextu de vendendo ⁊ emẽdo ea
dem bona pro iusto precio : vnde si pactũ interuenit ⁊ ꝯñr ꝯctus
debemus noiare dictũ ꝯctum emptionẽ ⁊ venditionem:ex quo vi
dentur interuenisse oĩa ad vẽditionẽ ⁊ emptionẽ requisita per ꝓ
dicta qḋ ⁊ tertio ꝯfirmatur per regulam philosophicam recita
tam ⁊ approbatã per Bar.⁊ doc.in.l.serui electione in prin.ff.de
le.j.que theorica dictat ꝙ qñ agens est hñ dispositum agere ⁊ pa
tiens hñ dispositum pati volẽs agere semper agit. in proposito
aũt nr̃o si Andreas ⁊ Ambrosius qui dñt censeri agẽtes quo ad
contractũ emptionis ⁊ vẽditionis vellent emere ⁊ vẽdere ⁊ ipsa
bona de quoꝝ venditione agebat erant disposita patiendũ vẽdi
3 tionẽ qꝛ vendi poterant vr ergo qḋ vẽditio resultauerit.¶† Da
to ēt ꝙ nõ resultauerit perfecta emptio ⁊ vẽditio nihilomin⁹ vr
qḋ saltẽ resultauerit pactũ ⁊ promissio quedã de emẽdo ⁊ vendẽ
do ꝙ differt ab ipsa vẽditione.l. necessarias.§.de vendẽdo.ff.de
pignoraticia ac.⁊ pactũ lꝫ cadat in ꝯctũ innoiatum nihilomin⁹
vr qḋ de iure canonico producat actionem per gñalitatẽ.l.j.C.de
pac.⁊ cõmunem sniam doct.que dictat per illum text.ꝙ pactum
quãtuncunq̃ nudũ sit de iure canonico efficax ad agendũ ⁊ lꝫ de
iure ciuili in ꝯctibus innoiatis onerosis sit re integra locus penitẽ
tie.l.si pecuniã in prin.ff.de condi.ob.causam tã secus vr dicendũ
de iure canonico de quo iure cõtractus innoiati videt qḋ ꝓducãt
actionẽ antequã vestiant implemento per generalitatẽ dicti.c.j.lꝫ
cõtrariũ sit de iure ciuili per.l.j.ff.de rerũ permu.⁊.l.ex placito.C.
eo.ti.Et ideo cũ de iure canonico habeant ab ipo initio maiorem
firmitatem ⁊ efficaciam q̃ habeant de iure ciuili non vr qḋ eo iure
tollant sola contraria voluntate vnius tñ cum sint efficaciter con
tracti voluntate duoꝝ per regulã legis nihil tam naturale.ff.de re
gul.iur.⁊.c.primi extra eo.ti.cũ concor.Et hoc vr velle Bal.in ru
brica.C.de rerũ permu.⁊ Ang.in.l.in traditionibus.ff. de pac. ex
quibus vr inferri ꝙ saltẽ dictus And.sit obligatus ⁊ cõpelli possit
4 vẽdendũ pro iusto precio.¶†His tñ non ob.cõtrariũ puto de iu
re respondendũ nã ex quo dictus Andreas non poterat alteri vẽ
dere preter vel contra consensum dicti Ambrosii si dictus ambro
sius emere volebat:ideo dictus Andreas requisiuit dictũ Ambro
sium si volebat emere partẽ suã bonoꝝ stabilium hereditatis Al
berti al's ipse vẽderet cui sibi placcebit illa requisitio ex hoc depre
hendit facta vt intelligeret voluntatem dicti Ambrosii an emere
vellet cã exequẽdi voluntatem testatoris:qꝛ si dictus Ambrosius
declarabat se nolle emere habilitabatur ad vendẽdũ impune cui
cunq̃ sibi placebat al's dicta requisitio ostẽdit mẽtẽ dicti Andree
paratã esse ad vendendũ dicto Ambrosio non qḋ per illã requisi
tionem ostenderet cõsensum circa venditionẽ tũc pñtem adeo ꝙ
ille consensus esset pars vẽditiõis:sed ostendebat animũ faciendi
postea vẽditionẽ adhibendo postea cõsensum ipsi venditioni tem
pore contractus celebrãdi ita est consensus ille respicit futurũ cõ
tractum:nõ autem pñtem:quia verba non arctant ad ostenden
dum consensum de presenti circa venditionem qḋ ⁊ sine dubio de
prehenditur qꝛ nullum fuit declaratum aliquo modo preciũ in di
cta requisitiõe facta ꝑparte dicti Andree:nec etiã in pria rñsione
facta p dictũ Ambrosiũ q simplr acceptauit:⁊ dixit se velle emere
⁊ qḋ nõ ꝯsentiebat ꝙ alter emeret:⁊ sic hacten⁹ nulla est facta mẽ
tio preciĩ sine quo nulla init ẽptio vel vẽditio.d.§.preciũ ⁊.d.§.ꝫ
⁊ preciũ.⁊.l.fi.C.eo.ti.cũ si.lꝫ per viã rõnis quare nõ cõsensit ꝙ vẽ
dat alteri subdat illa verba per le cose ragioneuele.subditur autẽ
postea ꝙ dictus.Andreas obtulit ⁊ offert eidẽ Ambrosio vende
re pro cõdecenti precio sed vult denarios que dictio sed:est sui na
tura aduersatiua ad ꝓcedentia:⁊ sic videtur innuere dictus An
dreas quod non intendit eidem vendere nisi in venditione dena
5 rios haberet:⁊ sic incontanti.¶†Et propter hoc nõ videtur di
ctus Andreas simpliciter ⁊ absolute hr̃e tunc voluntatẽ venden
di pro cõdecenti precio:ꝫ ita demũ si eius volũtas impleretur in
habẽdo denarios tpe venditionis ꝙ non fuit impletũ ⁊ ꝓpterea
ex parte dicti Andree nõ videt interuenisse cõsensum circa vendi
tionem quia verba ad id non arctant nec reperitur in iure qḋ me
minerĩ ꝙ oblatio inducat ꝓmissionẽ de faciẽdo id qḋ offert:saltẽ
quando offertur id ad quod offer ens tenebatur :prout enim no
mine differunt oblatio ⁊ ꝓmissio ita etiã videt qḋ differãt effectu
ar.l.si idẽ codicilli.C.de codicillis.videt igitur oblatio poti⁹ que
dam declaratio ⁊ intimatio voluntatis ipsius offerẽtis ⁊ quedã
protestatio potiusq̃ promissio:iõ nõ videt ꝙ ex dicta oblatiõe da
to ꝙ iuisset simpliciter per alterã ptem acceptata resultaret obla
tio attento qḋ dict⁹ Andreas erat astrict⁹ ad vẽdendũ dicto Am
brosio vigore dicti testi si dicta bona volebat alienare prout si de
bitor offert creditori soluere debitum ex dicta oblatiõe nemo di
ceret dixi nouam oblationẽ facit qḋ hr̃ in.l.acceptã.C.de vsuris.
⁊ in.l.oblatione.C.de solo.in.l.si.x.ff.e.ti.Et ex predictis videt di
cendũ ꝙ ⁊ dicta requisitio primo loco facta ⁊ oblatio sequuta ex
parte dicti Andree emanauerint ad extorquendã voluntatem di
cti Ambrosii an vellet emere ⁊ causa exequendi voluntatem testa
toris si dict⁹ Ambrosius volebat emere ⁊ denarios soluere q̃ cau
sa cõtrahendi nouã oblationem.Et hoc ex parte Andree successit
rñsio Ambrosii qui dixit denarios ⁊ tibi dabo:⁊ sic loquut⁹ fuit
per verba de futuro:⁊ subdidit volo pro illo precio quo valebit :
nec se refert ad tps tunc pñs sed ad temp⁹ futurũ:⁊ videt de men
te ꝙ se retulerit ad tps future vẽditionis q̃si diceret volo pro illo
precio quo valebit tempore quo vendes alias illud futurum tps
designatum per verbũ valebit non habet cõgruã relationem :nec
vllo pacto conuenit emptioni de pñti:nam ineptissima fuisset em
ptio si fuisset specifice cõtracta pro precio quod in futurum vale
bit:nam illud futurum tempus posset verificari postea in millesi
mo anno prout in sequenti die vel sequenti hora:ideo dicta verba
satis euidenter ostẽdunt ꝙ dictus Ambrosius nõ gerebat in ani
mo quod tunc resultaret perfecta emptio ⁊ venditio sed gerebat
in animo ꝙ de futuro venditio contraheretur pro precio condecẽ
ti secundum tẽpus quo venditio contraheretur cuꝫ precia varient
ex tẽpore.d.l.precia reꝝ.⁊ doceat experientia rerum magistra.c.q̃
6 sit in prin.de elec.lib.vj.⁊.c.statutum in prin.eo.ti.⁊ lib . ¶†Ex
quibus intrepide concludendũ est attentis verbis hincinde pro
latis ⁊ rationibus.s.deductis ꝙ nõ fuerit cõtracta emptio ⁊ ven

ditio inter p̄dictos Andreā ꝛ Ambrosiū nec causata nona oblō qd̄ ꝛ demonstratur per verba emanata in sequenti protestatione et reqsitione facta p procuratorē dicti Ambrosij die.x.mēsis Junij. MCCCClxxi. que verba ondūt venditionem nō factā sed esse faciendam dū primo dr̄ ꝙ interest qd̄ dictus Andreas dicta bona vendat ꝛ alienet dicto Ambrosio ẜm formam dicte prime protestationis ꝛ requisitiōis ꝛ dispōnis testārie: si enī vēdidisset eo qȝ venditio resultasset ex gestis in dicta reqsitiōe ꝛ protestatione nō esset alia venditio celebranda ẜm formam ipsius protestationis ȝ venditio facta fuisset executioni mandanda. ad idē tendunt verba sequentia dum dr̄ ꝙ dictus Ambrosius offert se paratuȝ emere ꝛc. si autē iam emisset nō obtulisset se paratū iterato emere. accedat
7 l. qui bis idē de ver. obli. ¶ †Pro quo ēt facit qȝ qui nititur ex cōtractu dȝ concludenter probare ipm̄ ꝯtractū ꝛ ea que necessario requirūtur ad ꝯtum pficiendū sed verba vt.s. prolata nō necessario concludunt emptionem ꝛ venditionem de p̄nti prout exigit ad esse dicti contractus merito ꝛc. presertim cū verba dubia inter pretentur ꝯtra eum qui ex eis nititur arg. eius qd̄ hr̄ in.l. quicqd astringende. §.j. de ver. ob. ꝛ in.l. veteribus.ff. de pac. ꝛ in.l. labeo de contrahen. empt. ꝛ ideo cum negari nequeat quin dicta vba saltem sint dubia an scilicet demonstrent consensum circa venditionem de presenti necne merito interpretentur contra eū q ex eis nititur: ꝛ sic ꝙ non inducant tūc ꝯtū emptionis ꝛ venditionis. ¶ Nec ob. prima ratio in ꝯriuȝ adducta q̄ apparet sublata ex iaȝ dictis et quibus demonstratū est qd̄ non interuenit consensus circa venditionē de presenti prout loquuntur iura in cōtrariū adducta. Et dato quod interuenisset cōsensus tn̄ nō fuit declaratuȝ certum precium prout vr̄ de iure regri. p. d. §. pciū. ꝛ. d. §. ȝ ꝛ pciū nec videtur satis declaratū si vendit̄ pro iusto precio: ȝ enī lex censeatur forte certa de ipso precio ꝛ precij q̄titate tn̄ nō sunt certi cō
8 trahentes quorum consensu pficitur emptio ꝛ venditio† constat enim qd̄ si res vendit̄ put ticius arbitrabitur ticius dȝ arbitrari iustum preciū: ꝛ ptes censentur habuisse respectum ad iustum precium qȝ dȝ arbitrari precium iustum arbitrio boni viri iuxta ea q̄ hr̄ in.l. fideicommissa. §. quāq̄ de leg. ij. ꝛ in.l. si sic de lega. j. ꝛ in c. quintanallis de iureiurā. ꝛ in.l. si quis arbitratu de verbo. obli. cum multis simili. ꝛ nihilomin⁹ anteq̄ ticius arbitretur non est perfecta emptio ꝛ venditio.l. fi. C. de contrahen. emp. ꝛ. d.l. si qs
9 arbitratu. ¶ †Nec ob. d.l. ꝛ si equo. qȝ nō negat̄ quin possit quis obligari ad vendendum p equo seu iusto precio qn̄ pcedit causa habilis ad inducēdam oblōnē put cōtingit in casu. d.l. ꝛ si equo vbi precedit legatum seu fideicommissum ex quo oblō ꝛ actio resultat.l.j. ꝛ. ij. C. cōia de le. ꝛ.l. filiusfa. §. alijs.ff. de le. j. cū si. ita ēt si emanasset stiplō de vendēdo p iusto pcio resultasset oblō ꝛ actio ad vendendum pro iusto precio ꝛ nō esset oblō ad tradendū rem vendendaȝ vel ad soluendū preciū sed esset oblō ad ineundū contractū emptionis ꝛ venditiōis. ꝛ sic ad factū cuȝ ꝯtus ꝯsistant in facto.l. consilio.ff. de cura. furio. nec possent ipsi ꝯhentes precise cōpelli ad dictū factū sed succederet oblō ad interesse.l. stiplōnes nō diuidūtur ver. celsus de ver. ob. qd̄ interesse regīr in his terminis est inter paruȝ ꝛ nihil cū cōiter parū intersit hr̄e rem vel iustā extimationem. facit optime.l. si stipulatus es opus.ff. de fideius. ꝛ.l. si ita fideiussorē accepero.ff. eo. ti. ꝛ maxime in casu nostro in quo dictus Ambrosius alteri donauit ꝛ donator de euictione non tenet̄ l. aristo. §. fi.ff. de dona. ȝ autem resultasset tunc oblō non tamē resultasset emptio ꝛ venditio ex qua ex parte ementis oritur obligatio ad dandum ꝛ sic non ad factum ex parte vendentis ad tradendum que traditio licet consistat in facto.l. si rem tradi.ff. de v. obliga. ꝛ.l. traditio. C. de acti. emp. ꝛ.l.j. in fi.ff. eo. ti. tamen si venditor habet facultatem tradendi cogitur precise ad tradendum iuxta nota. per glosam ꝛ doct. in. d.l.j. de acti. emp. ꝛ per Barto. ꝛ
10 docto. in. d. versicu. celsus. ¶ †Nec etiam ob. d.l.j. §.j.ff. de pac. qȝ primo negari potest quod interuenerit in idem placitus ꝛ consensus plurium attento eo quod dictum est quod dictus Ambrosi⁹ se refert ad iustum precium de futuro ꝛ dictus Andreas non se refert ad tempus futurum nec simpliciter consensit vendere: sed ita demum si denarios habebat vt prediximus. item non ex cōmuni consensu plurium resultat pactum: nam si plures cōsentimus in eūdo romam vel in eundo ad electionem vel in emendo aliquā rem vel quid simile non resultat inter nos aliqd̄ pactū nec aliquis cōtractus quia ille consensus plurium non tendit ad obligandum prout etiam si tu vendis rem meam ꝛ ego consentio ego nō oblig or neq̄ censeor contrahere vt de se cōstat. ꝛ facit.l. aliud est vēdere.ff. de re. iur. ita in proposito isti consensus qui dicuntur interuenisse non tendebāt ad obligandum ipsos consentientes: sed ad ostendendum eorum mentem et animum circa futuram emptionem et venditionē si contrahenda erat nec ponitur in. d. §.j. diffinitio pacti: sed quedā descriptio: nec sequit̄ pactum est in idē placitus ꝛ ꝯsensus pluriū ergo ois placit⁹ ꝛ ꝯsensus pluriū in idem est pactū prout si dicā homo est animal nō sequit̄ omne animal est homo: vel homo est animal rōnale non cōuertitur animal rōnale est homo qȝ differūt vt genus ꝛ spēs ꝛ posita spē ponit̄ gen⁹ ꝛ nō ecōtra ẜm regulas logicales.l. si qs eax. §. interemptū.ff. de leg. iij. l.j.ff. si cer. pe. ¶ Et ex his etiā rn̄detur ad illā philosophicā rōneȝ in contrarium adductā: qȝ ȝ oīa essent bn̄ disposita: ita ꝙ si dicte partes voluissent agere hūc est facere ꝯtum emptiōis ꝛ vēditiōis illud egissent si preciū declarassent tn̄ illud nō egerūt: tn̄ qȝ nō declaratū pciū: tn̄ etiā qȝ nō voluerunt tūc agere ȝ vn⁹ alteri ꝛ alter
11 alteri suā volūtatē declarauerit vt dixi. ¶ †Ex his itaq̄ rn̄detur ad quesitum ꝙ ex dictis requisitione ꝛ oblatiōibus hincinde nullatenus resultauit perfecta emptio ꝛ venditio: ꝛ hoc arbitror clarissimum nec etiam vt puto resultasset aliquod pactum de vendendo vel emendo: ꝛ dato sine veritatis preiudicio ꝙ aliquod pactum de emendo ꝛ vendendo resultasset non videt̄ ꝙ ex illo pacto resultasset efficax obligatio saltem sequuta penitentia: nā illud pactuȝ esset cōtractus innominatus hincinde reciprocus ꝛ onerosus ꝛ de iure ciuili non est dubium ꝙ ex hmōi ꝯtibus innominatis nō resultat efficax obligatio ante implementū vt. §. dictum est adeo ꝙ re integra est locus penitentie. d.l. si pecuniā. ꝛ iura ciuilia loquentia de cōtractib⁹ innominatis non sunt immutata de iure canonico prout dicit bal. in.l. siue apud acta. C. de trāsac. vbi ppterea dicit ꝙ cōtractus innominati non producunt actionem ante implementum rei interuentus alrat. c. cū inter. R. seniorem. de elec. ꝛ ȝ ille tex. non videat̄ id necessario probare tn̄ dictā sententiā Bald.
12 firmat Ponta. in. d.l. si pecuniam in prin. ij. col. ea rōne† quia vbi casus nō reperitur de iure cañ. specifice determinatus ꝛ reperitur determinatus de iure ciuili: statur etiā in foro cañ. iuri ciuili secundum ea que hn̄r in. c.j. de no. ope. nun. ꝛ per Bar. ꝛ Bal. in.l. placet ꝛ in.l. priuilegia. C. de sa. san. ec. ꝛ quia iurium correctio est euitanda per iura vulgaria: ꝛ hoc pro indubitato firmat clarissimus doctor ꝛ integerrimi iudicij Joānes petrutij de mōte sperello dominus meus ꝛ in. d.l. si pecuniam. ꝛ in.l. iure gentium. §. igit̄ nuda.ff. de pac. ꝛ hec opinio semper mihi placuit in puncto iuris et saltem negari non pōt quin res sit dubia cuȝ sint opiniones hincinde ꝛ iura non specifice determinantia ꝛ in dubijs pro reo est respondendum iuxta regulam cum sint partiuȝ iura obscura in. vj. ꝛ.l. inter pares.ff. de re iudi. ꝛ. c. fi. extra eodem titu. ꝛ.l. arrianus.
13 ff. de acti. ꝛ obliga. cum simili. ꝛ hec circa primum. ¶ †Circa tertium aūt ꝯsultationis articulum omisso scdo qui cōcernit vltimū quesitum vr̄ prima facie dōm qd̄ per dictam oblationem bonorū de qua in themate dicat̄ dictus Andreas venire ꝯ dictum testm̄ ꝛ prohibitionem testōris ꝛ incedisse in penas in testō appositas: ita qd̄ ipse act⁹ alienatiōis sit ipso iure nullus ꝛ bona dicti testōris censeat̄ deuoluta ad dictum Ambrosium qui emere volebat. prohibuit enim dictus testator alienationem ꝛ trāslationem dominij in alium q̄ in coheredem dummodo ipse coheres requisit⁹ emere voluerit que oīa vr̄r adaptari ad causam nostram quia dictus Ambrosius requisitus declarauit se velle emere ꝛ institit vt sibi venderetur ꝛ eo non obstant fuit per dictum Andreā deuentum postea ad alienationem ꝛ translationem dominij dictorū bonorum que erant prohibita alienari quia per dictam oblationeȝ dictus Andreas transtulit dominium oīm bonorum suorum in dictū monasteriū: nā per talem oblationē factā monasterio regulari censetur mutasse vitam: adeo ꝙ bona etiam si nō fuissent expresse oblata transiuissent in monasterium prout volunt doc. maxime Jmo. in. c. in presentia. extra de proba. pro quo facit qd̄ not. glos. ibi. ꝛ in. §. sed ꝛ hoc p̄nti. in aut. de sanctissimis epi. ꝛ iō cū dictus testōr indefinite prohibuerit alienationē ꝛ trāslationē dn̄ij in alterū fieri q̄ in coheredem ꝛ indefinita eqpolleat vl̄i iuxta.l. si pluribus de le. ij. ꝛ. c. qȝ circa extra de priui. ꝛ cañ. si romanorū. xix. di. ꝛ in casu nr̄o per dictū Andreā fuerit facta alienatio ꝛ dn̄ij translatio in aliū q̄ in coheredē volentē emere restare vr̄ ꝙ dcā alienatio sit facta ꝯ phibitionē testōris ꝛ successiue ipse alienās inciderit in supra dcās penas in dicto testō appositas. ¶ His tn̄ non ob. ꝯriuȝ arbitror de iure respondendū ex pluribus ꝛ primo quia cōuenit verba dicte phibitionis testārie huic alienationi de qua agitur ꝛ a verbis in dubio nō est recedendum.l. no aliter. de leg. iij. ꝛ.l.j. §. si is qui nauem.ff. de exercito. cum si. ꝛ maxime ad inducendam pene commissione cum in penalibus sit stricta interpretatio facienda.l. regula in penis in. vj. ꝛ.l. si preses. ꝛ.l. interpretatione .ff. de penis. ꝙ autem verba dicti testamenti non conueniant huic oblationi de qua agitur probatur quia verba dicti testamēti non prohibent simpliciter alienationem vel dominij translationē: sed prohibent alienari alicui persone: sed monasterium non est persona proprie sumpta vt de se constat. ꝛ no. Bald. in rubrica.ff. ad treb. ergo dicta prohibitio non trahatur ad hāc oblationem factam ecclesie cum non sit translatum dominiū vel proprietas concessa ali
14 cui persone prout alias dicebat bal. in. d. rubrica † ꝙ procurator habens mandatum ad agendum cōtra quascunq̄ personas non poterit agere contra monasterium vel ecclesiaȝ que non est psona vera ꝛ propria: ꝛ qcquid dōm sit in casu Bal. tn̄ hic vr̄ dōm in casu nostro ad hoc vt mitior fiat interpretatio in penis ꝛ etiam quia non videretur honesta interpretatio quod dictus testōr voluerit prohibere ingressum monasterij per id quod habetur in. d. §. sed ꝛ hoc

⁊ hoc pñti.⁊ in aut.nisi rogati.C.ad treb.⁊ in.c.in pñtia.maxime
attenta lectura ⁊ rõne Bar.ad dicta iura qui Bar. voluit qđ in
terminis dictoꝝ iuriũ ecclesia nõ habeatur simplr loco filiorũ:sed
ille conditiones de quibus in dictis iuribus reijciãtur tanꝗ tur-
pes retrahentes ab ingressu monasterij ⁊ vita contemplatiua et
sententiam Bar.multi ⁊ multi doct.sequuntur que ratio vr̃ etiã
militare in casu nostro si diceremus ꝙ censeretur probibita alie-
natio que resultaret ex ingressu in monasterium:naʒ ⁊ oblatꝰ mo
nasterio dicitur ingressus in monasteriũ ⁊ in eũ militant dicta iu
ra prout voluit glo.in.d.§.sed ⁊ hoc pñti.⁊ in.d.c.in pñtia cũ qui
bus transeunt communiter doc.Preterea ⁊ tertio quãdo est pro
hibita alienatio simpliciter non restricta ad certas personas vel
ad certum genus personarum non censetur probibita alienatio
in ecclesiam vt not.glo.in.l.si ita quis.§.ea lege.de ver.ob.quã gl.
licet magis generaliter loquatur saluat in hoc casu Bart.ibi fa-
cit quod no.per eum ⁊ alios in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.sed in
casu nostro alienatio est simpliciter probibita in alium hec in co-
heredeʒ nec est restricta ad certũ genus psonarũ:ideo nõ videtur
probibita ista generalis alienatio facta per ingressum monaste-
15 rij prout ⁊ volunt doct.in dictis iuribus.¶ †Et cũ dicta probi-
bitio non trahatur ad hunc casum oblationis vt supra deductuʒ
est nõ videtur rõ quare p dictam oblationeʒ dicti Andree dictus
Ambrosius censeatur liberatus a dispositione dicti testatoris:ita
quod pretextu dicte oblationis dictus Ambrosius potuerit vel
possit impune alienare contra dictam probibitionẽ.Que quidẽ
probibitio vr̃ inter cetera ea rõne facta qr prout dicitur dicti he-
redes erant post mortem inuicem substituti:ita quod dicta bona
testatoris veniebant alteri restituenda iure fideicommissi casu q̃
alter predecesserit sine liberis quod fideicommissuʒ adhuc potest
euenire in persona dicti Andree si dictus Ambrosius viuo An-
drea sine liberis decederet quia dictus Andreas hoc respectu nõ
censetur mortuus secundũ ea que habentur in.l.deo nobis.C.de
episco.⁊ cleri.⁊ in.c.susceptũ de elec.lib.vj.⁊ in.l.ab ea parte.§.in
sulam de verbo.obli.ita ꝙ ratio dicte probibitionis videtur ad-
huc durare:ideo videtur concludendum quod dicta oblatio non
liberauerit dictum Ambrosium a dicta probibitione testatoris:
ita quod potuerit vel possit impune alienare contra dictam testa
toris probibitionem ⁊ minus dicta liberatio ⁊ impunitas resul
tat ex oblationibus ⁊ requisitionibus vt.s. factis inter dictos
Andream ⁊ Ambrosium attento quod prout supra conclusum
est circa primum dubium nulla resultauerit emptio ⁊ venditio
inter predictos . Et dato quod resultasset non propterea censet
aliqua liberatio vel impunitas quia implementum factũ ex vna
parte non causat liberationem alterius partis immo potius vide
tur magis firmare obligationẽ alterius partis ar.eius qđ habet
in.l.iulianus.§.offerri de actio.emp.⁊.l.quero.§.inter locatoreʒ.
ff.locati cũ si.Et licet dictus Andreas vendidisset partem suam
dicto Ambrosio nihilominus intererat sua ꝗ dictus Ambrosiꝰ
non posset ptem suam alienare alteri ꝙ ipsi Andree ⁊ militat ẽt
dicta rõ:qr sperabat posse purificari fideicommissum in eius per-
sona quo ad partem bonorum que obuenerant dicto ambrosio ex
testamento dicti testatoris:merito ẽt militet dicta pbibitio ⁊ pe-
na dicte alienationi probibite apposita p quo etiã faciunt verba
apposita in ipsa penarum impositione ibi in casu quo ipsi here-
des vel alter ipsoruʒ:nã illa pluritas ipsis heredibꝰ videt adapta
ri ad casum quo vnus primo alienauerit ⁊ postea alius:ita quod
propter conuentionem vnius non paratur permissio ⁊ impuni-
tas alteri quod facit vltra.s.dicta quod oblatio in monasteriũ fa-
cta nõ causet ipunitatẽ.¶ Idcirco ex pdictis ɔcludendũ est circa
secundũ consultationis articuluʒ qđ p dcãm oblationẽ factã mo-
nasterio vel per dictas oblationes et ptestationes emanatas iter
dictos Ambrosiuʒ ⁊ Andreã nõ resultat aliqua impunitas neqʒ
liberatio dci Ambrosij:ita quod non potest neqʒ potuit post pre
dicta alienare partem suam magisꝗ prius potuerit ⁊ predicta re
puto satis clara.¶ Restat quartus consultationis articulus plu
rimum dubitabilis:naʒ pro parte dicti Ambrosij videtur quod
per donationem factaʒ dicto suo filio emãcipato de dictis bonis
nõ inciderit in penas in dicto testamẽto appositas adduci po-
test quod verba dicti testamenti non videntur trahi ad istum ca-
sum quo ad vltimam penam vcʒ qđ ipsa bona propter ipsaʒ alie
nationem censeantur deuoluta ad Andream attento quod ver-
ba dicti testamẽti dicũt ꝙ dicto casu deueniãt ⁊ deuenire debeãt
ad dictum heredem qui predicta emere vellet que non videntur
verificari in persona dicti Andree quia ipse nunꝗ ostendit volũ-
tatem volẽdi emere a dicto Ambrosio:quod in eo nõ vident veri
16 ficari illa verba qui pdicta emere vellet. † Et relatiuũ substãtie q
vel q̃ positũ sine copula est pcedẽtium restrictiuũ ⁊ limitatiuuʒ in
materia fauorabili vt est tex.in singulari.l.ea tñ adiectio.ff.de le.
iij.iũcta.l.in testis.ff.de reg.iur.⁊.c.cũ dilecti in fi.extra de donat.
⁊ si dicatur licet dictus Andreas nõ voluerit hactenus emere tñ
poterit imposterꝫ velle emere ⁊ saltem tũc in eo v̾ificabant dicta
verba cũ verbum vellet qđ est tpis pteriti imperfecti optatiui vel
subiunctiui trahat etiam ad futurum tẽpus.l.si debitor.§.verisi-
mile.ff.de ɔtrahẽ.emp.⁊.l.cũ certus.ff.de vino tri.⁊ oleo leg.⁊ fa-
17 cit.l.rome.§.augeriꝰ.ff.de verbo.ob.†Rñdet ꝙ licet qñdoqʒ v̾bũ
pteriti iperfecti tpis modi subiũctiui trahat ad tp̃s futurũ vt in
iuribꝰ preallegatis hec est qñdo nõ põt verificari in tpe presenti
ita ꝙ si ad futurũ nõ traheret actus redderet inutilis vt in iuribꝰ
preallegatis tamẽ de ppria vi verborũ ⁊ vbi dicta ratio cessat hu-
iusmodi verborũ pteriti imperfecti significat tp̃s pñs nec trahitur
ad futurũ vt est tex.ẽm vnã lr̃am in.l.cũ stipulamur.ff.de verb.ob.
⁊ ibi Bar.⁊ est ẽt tex.satis apertus in.l.scribit.§.idẽ scribit.ff.de
peculio legato.⁊ ideo cũ dicta verba potuerint verificari in tem-
pore presenti habito.s.respectu ad tẽpus ⁊ alienatiõis per alterũ
facta qr qualitas adiecta verbo intelligit secundũ tẽpus verbi.l.
in delictis.§.si extraneꝰ de noxa.⁊.l.ꝙ ait.§.iulianꝰ.e.ti.⁊.l.si alie-
nũ.de here.insti.⁊.l.si tutoris est.§.fi.ff.ꝙ iussu.preterea religiosus
nõ hʒ velle nec nolle cañ.nõ dicatis.xij.q.ij.⁊.c.quorundã.⁊.c.reli-
giosus in pn.de ele.li.vj.⁊ si nõ hʒ velle nõ pñt i eo verificari illa ver
ba emere vellet merito non verificet dicta pena vltima licet possit
verificari pena pcedẽs.s.nullitatis q̃ actus annullatio pena cẽset.
l.fi.C.de postu.hẽdi.insti.⁊.l.senatus cẽsuit si mihi bibliothecam.
de ɔtrahen.emp.Itẽ ꝙ neutra verificet põt ponderari ꝙ dicte pe
ne sunt apposite sub cõditiõe si dcãm vẽditionẽ vel venditiões fe-
cerit preter vel ɔ ⁊c.ita expresse sonant v̾ba thematis nõ aũt verifi
cari vñr dicta v̾ba cõditiõis in donatiõe:iđ nõ censeat purificata
cõditio q̃ debet purificari in forma ppria ⁊ specifica.l.q heredi.⁊
l.meuiꝰ.đ ɔdi.⁊.de.⁊.l.iulianꝰ.⁊.l.lutiꝰ.e.ti.¶ Ex aduerso facit ɔ
dictũ Ambrosiũ qr vr̃ clarũ ꝙ hmõi alienatio censeat pbibita:nã
licet fiat specialis mẽtio vẽditionis in dicta pbibitione tñ subiun
gitur generalis clausula ⁊ generalia verba vel dominiũ seu pprie
tatem alteri cõcedere que verba adaptant ad donationem prout
18 ad venditionẽ.†itẽ precedit generale verbũ alienare qđ nõ minus
adaptatur ad donationẽ ꝗ ad vẽditionẽ vt de se patet ad hoc.§.
alienatiõis in aut.de nõ alie.aut pmuta.⁊ facit.l.alienationis. de
verb.sig.⁊.l.statu liber a ceteris.§.qntus.ff.de statu liberis.⁊.l.ex
hoc edicto.§.alienare.i fi.ff.de alie.iudi.mu.causa facta cũ multis
similibus.Et licet i cõditiõis appositiõe fiat mentio solũ vẽditio
nis:tamen postea reperit omnia in probibitione descripta qr an-
nullat venditionem alienationẽ permutationẽ iurium concessio-
nem secus factã ⁊ subdit ꝙ talis res vendenda alienãda seu pmu-
tanda pueniat ad coheredẽ ⁊c.que verba sequẽtia apposita in ipsa
rum penarum appositione euidenter ostendunt ꝙ testator verba
illa venditionẽ seu venditiones fecerit late assumpsit vt comprehẽ
deret permutationẽ ⁊ alias alienationes alias nullatenus adapta
retur dispositio que sub illa conditione cõcipitur quia si vendidit
quomodo redditur nulla alia alienatio:⁊ ꝙ confert ad nullitateʒ
permutationis vel alterius alienationis si vendidit vel non vẽdi
dit.¶ Dicendum est itaqʒ ꝙ testator assumit verbũ venditionis
pro omni alienatione put aperte apparet ex precedentibus ⁊ se-
quentibus q̃ cõferunt ad interpretationeʒ medioꝝ.l.si seruus plu
riũ.§.fi.de leg.j.⁊.l.heredes palam.§.sed si notam.ff.de testa. nec
inconuenit quia ita assumitur in lege.xij.tabularum vt est expres
sum in.d.§.quintus.vbi optimus tex.ad propositũ maxime secun
19 dum primam lec.glos.†si itaqʒ est probibita alienatio ista de qua
agitur ⁊ videt verificari dicta conditio vt supra deductũ est ergo
pene predicte videntur verificari ⁊ ad illã rõneʒ que plurimũ vide
tur vrgere scilicet ꝙ non verificantur illa verba qui emere vellet re
sponderi potest ꝙ illa verba fuerunt verisimiliter apposita ea ra-
tione quia quando alter requisitus noluisset emere tunc erat per-
20 missa alienatio:†⁊ licet ista responsio non conueniat omnino ver
bis prout ⁊ sepenumero contingit ꝙ testatores qui quandoqʒ se-
mimortui testantur.l.quoniam indignum.C.de testa.⁊ saltem co-
gitant de morte dum testantur ⁊ mortis cogitatio intellectum et
mentem obtenebrat.l.hac consultissima.§.at cum humana fragi-
litas.C.qui testamen.facere possunt. ideo non semper accurate lo
quuntur/nec exprimunt conceptum mentis per verba propria et
accommodata:tamen mens est preferenda verbis.l.in conditioni
bus primum locum.⁊.l.eas causas.ff.de condi.⁊ demon.⁊.c.intel
21 ligentia.de verborum signi.cum similibus .¶ Et si omnino volu
mus more hebreorum verbis tenaciter inherere possunt verba ve
rificari referendo illa verba qui emere vellet ad verba proxime pre
cedentia deueniat ⁊ deuenire debeat ad dictum heredem ⁊c.⁊ sic
verbũ illud vellet adaptatur ad tempus quo deueniat vt sit sen-
sus ꝙ quãdo alter heres vellet emere reperirentur bona alienata
ita ꝙ non possent ita commode emi a coherede prout si non fuis
set facta alienatio tunc ⁊ eo casu deueniat ipso iure ad ipsum he-
22 redẽ qui emere vellet:†⁊ ita secundũ rigorẽ verborum sunt dicta
verba intelligenda ⁊ verificat ꝙ qualitas adiecta verbo intelligit
secundũ tempus verbi.d.§.extraneus.cum concor.⁊ verificantur
mens ⁊ verba:non enim videtur de mente testatoris ꝙ impune
possit alter heredum alienare irrequisito altero coherede ⁊ sola
resultaret forte nullitas actus que non est proprie pena quia non
priuatio patrimonij ⁊ quãdoqʒ contingit ꝙ interest vendentis ꝙ

23 vẽditio nõ teneat† nec ob. qđ religiosi nõ hñt velle nec nolle q2 da
to sine preiudicio veritatis ꝙ illud verificetur etiam in oblatis ni
hilominus habent velle ⁊ nolle cum licentia superioris vt proba
tur in.d.c.nõ dicatis.ideo cũ licẽtia abbatis dicti monasterij pos
set ipse oblatus velle emere: ita qđ dicta verba in eo verificarent̃ ⁊
in rei veritate religiosus quo ad veritatẽ hꝫ velle ⁊ nolle ⁊ secun
dum iuris dispositionẽ ex quo ĩteruenit superioris autoritas seu
licentia ⁊ insuper illa verba qui emere vellet si volum⁹ qđ per ea re
stringantur precedentia ꝓut suadet rigor verboꝝ tũc inducũt cõ
ditionem: vt.d.l.ea tñ adiectio ⁊ in.l.stichũ qui meus erit.de leg.
ij.⁊.l.j.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ qđ ibi per Bar.⁊ cõditio q̃ nõ põt im
pleri de iure satis est qđ de facto impleatur.l.meuius.ff.de ↄdi.⁊
demon.⁊.l.mulier.ff. de condi.insti.itaqꝫ satis purificatur dicta
conditio si habetur voluntas dicti oblati cũ autoritate superio
ris hoc est abbatis ipsius monasterij: ⁊ ideo rigor verborũ videt̃
adaptari ad hanc conclusionẽ.s. ꝙ dictus Ambrosius inciderit
in penã nec alienum vr̃ sed potius ↄforme verisimili menti testa
toris: adeo ꝙ si nõ essem⁹ in penalibus intrepide ↄcluderẽ dcãm
sniam: sed q2 sumus in penalibus aliquantulum subsisto tamẽ ri
gor iuris suadere vr̃ dictã sententiam ⁊ ↄclusionẽ predictam cui
tandem inhereo. Laus deo.

¶ Consilium.xxvj.

1 Neptis an sit de domo seu cippo domus sic quod succedat cum nepote ex filio.
2 Domus nomine quid significetur: ⁊ qui de eadẽ domo dicãtur.
4 Statuta Italie feminas excludentia qua ratione sint inducta.
5 Cippi nomine que veniant in arbore.⁊ nu.7.
6 Uxor in quibus virum ⁊ in quibus parentes sequatur.

In nomine domini nostri

1 Iesu Christi. ¶ † Uidetur dicendum quod dicta ne
ptis censeatur substituta: nã ipsa videtur esse de domo
patris ⁊ aui paterni ex quo a patre est genita ⁊ ex quo descendit
per lineam masculinam per.l.ꝓnunciatio circa fi.ff.de verb.sign.
ibi q ex eadẽ domo ⁊ gẽte ꝓditi sunt. Cõstat eñ neptẽ ex filio esse
de gente ⁊ ꝓgenie aui: ⁊ ↄñter de eius domo oẽs eñ de eadẽ pro
genie dicunt̃ de eadẽ domo.l.j.C.si quacunqꝫ preditus ptãte ⁊ ibi
per bal.⁊.l.j.C.ne liceat potẽtioribus ibi potẽtiorum domoꝝ opi
bus.⁊.c.j.in prin.de scismaticis lib.vj.ibi domus de columna.fa
2 cit tex.in.l.j.in pn.iuncta glo.in verbo domesticis.ff.ad sil̃. † ⁊ ibi
Iac.de are.exponit domus.i.agnatio que expositio est vera ꝓut
ibi dicit Bart.qui vltimo loco subdit qđ domus in ptibus tuscie
accipit̃ pro oĩbus descendẽtib⁹ ab vno stipite: ⁊ sic etiam ꝓ nepte
ex filio que ab auo descendit per masculinã lineam: ⁊ silr̃ domũ
pro agnatione exponit bar.in.d.l.ꝓnũciatio adducẽs ẽt tex.cum
glo.in verbo domũ in.l.cũ vnus in prin.ꝑ.de ali.⁊ ci.le.sꝫ nõ est du
bium ꝙ neptes ex filio sunt agnate auo q2 descendẽtes per lineã
masculinam.ff.de le.tu.l.sunt autem agnati.⁊ insti.eo.ti.in prin.
iuncta.l.ij.post prin.ff.vñ legiti.⁊.l.post cõsanguineos.§.agnati.
ff.de legiti.hered.iđ cũ ipsa sit agnata ⁊ ↄñter censeatur de domo
aui videtur qđ ipsa veniat appellatione domus ⁊ subsequenter
3 appellatione cippi domus. ¶ † His tamen non ob. ↄtriam sniam
arbitror esse veriorem.s. qđ ad dictã substõnem admittatur solũ
dictus nepos ex filio.lꝫ eñ domus in iure ponat̃ qñqꝫ ꝓ agnatiõe
iuxta dictam.l.ꝓnũciatio.⁊ ibi tangit Bar.⁊ Iac.de are.⁊ bart.
in.d.l.j.in prin.ad sil̃.prout ⁊ supra dictum est q̃uis vario modo
in iure sumat̃ vt pꝫ in.d.l.j.in princi.secundũ qđ cõiter ille tex.in
telligitur ⁊ in.§.cum vir ea.l.⁊ etiam in.d.l.j.C.si quacunqꝫ predi
tus ptãte.⁊ in.d.l.j.C.ne liceat potẽ.alr̃ potest sumi prout ⁊ tangit̃
in dictis iuribus ⁊ qñqꝫ sumit̃ ꝓ deferẽtibus eadem arma seu in
signia ꝓut no.Bart.in.l.tutelas.ff.de cap.di.⁊ ita vr̃ sumi in.d.c.
vnico.in prin.de scismaticis.nam sepe videmus qđ dicũtur de ea
dem domo ⁊ de eadem consortaria seu casata illi qui sanguine ni
hil inter se attinent ita se hꝫ cõis vsus loquendi tamen communi
ter plures de eadem domo sunt inuicẽ agnati: ideo nõ mirum si
domus ꝓ agnatiõe sumit̃ maxime in vltima voluntate cũ agna
ti verisilr̃ sint magis dilecti testatori q̃ ceteri de domo nõ agnati.
Et dato qđ domus late sumeret̃ ꝓ agnatis ⁊ nõ agnatis deferen
tibus eadem arma tñ etiã inter eos eẽt ordo: nã primo inuitaren
tur coniũcti sanguine tanq̃ magis ꝓximi.arg.l.cũ ita legat̃.§.in
fideicõmisso.⁊.d.l.peto.§.fratre cũ concor.⁊ qui sunt de domo et
⁊ cõiũcti sanguine sunt cõiter agnati: ideo siue pro agnatione su
meretur domus siue ꝓ consortibus deferentibus eadem arma nõ
refert quia idem quo ad propositum nostrum resultat effectus he
ne refert quãdo nõ reperirẽtur agnati vel reperti recusarẽt ⁊ eẽnt
alij cõsortes: itẽ forte referre posset pro bastardis filijs ⁊ pro filijs
spurijs filij legitimi: sed hoc non attingit casum nostrum: ideo nõ
curandum quandoqꝫ sumitur pro simul habitantibus in eadẽ
domo adeo qđ famuli ⁊ serui veniũt prout hr̃ in.d.l.j.ad sil̃.⁊ in
d.l.j.ne lice.potẽ.⁊ in.d.l.j.C.si quacunqꝫ pre.po.sed non est ita su
mendum in casu nostro quia non est credendũ quod voluerit sub
stituere familiares ⁊ seruos nec est de more: ideo sine dubio cre
dẽdũ est in casu nr̃o agnatos fuisse substitutos.tñ quia neptis ex
filio est agnata hic reddit rẽ dubiã: ⁊ tñ quia ꝑ masculos familia
⁊ agnatio cõseruat̃ non ita per feminas.d.l.sunt autem agnati.cũ
4 cõcor.s̃.adductis. † Et propterea extãt cõmuniter per italiã statu
ta excludẽtia feminas ꝓpter masculos quãdoqꝫ simpliciter ⁊ qñqꝫ
dotatas etiã filias ⁊ simile statutũ extat etiã assisij ꝓut arbitror:
rõ siliũ statutoꝝ censet̃ esse vt cõseruet̃ familia ⁊ agnatio que per
masculos conseruatur nõ per feminas dicũt Iac.de are.⁊ Cyn.in
l.publico.C.de adult.⁊ bal.in.l.cũctos populos.C.de summa tri.
⁊ in.l.maximũ vitium.C.de lib.pre.⁊ tãgit Bar.in.l.liberorũ.de
verb.signi.⁊ licet Bar.nõ videatur sequi Iac.de are.nõ ꝓpterea
dicit nõ esse hãc rõnem sꝫ dicit nõ esse scriptã: ⁊ doc. cõiter solent
dicere hãc eẽ rõnem statuẽtiũ.vñ qñ agit̃ de cõseruãdo familiã et
agnationem hr̃ potior respectus ad mares q̃ ad feminas: femine
eñ licet sint de familia tamẽ finitur familia in eis.d.l.pronũciatio
in fi.⁊ ibi per Barto.⁊ in dubijs mens testõris interpretat̃ cõfor
mari mẽti iurisiatoris siue sit ius municipale siue ius cõe iuxta no
tata per Bar.in.l.iurisiurãdi.§.si liberi.ff.de ope.lib.⁊ in.d.l.here
des mei.§.cũ ita.⁊ ꝑ Imo.in.c.potuit.de locat.qui refert ⁊ sequit̃
dictũ Bar.in.d.§.si liberi.iđ mẽs testõris ꝓut credẽdũ est fuit sub
stituere illos ꝑ quos cõseruaret̃ dignitas sue familie ⁊ sue domus
ꝓut ⁊ mens iuris municipalis multũ ad hoc tendit: ideo potius
credendũ est voluisse substituere nepotẽ q̃ neptem: attento etiam
ꝙ nõ substituit domũ sed cippũ domus: ⁊ sic non videt̃ substitue
re simpliciter illos de domo sed illos in quib⁹ ↄsistit firmamentũ ⁊
5 stabilitas ⁊ ↄseruatio domus. † nã cippus arboris ⁊ denotat ⁊ si
gnificat eã partẽ arboris in qua substentatur tota arbor ⁊ nõ ve
niunt palmites ⁊ frondes ⁊ fructus qui stãt in arbore licet omnia
sint pars arboris ⁊ de arbore dici possint ar.ad hic.l.fructus pen
dentes.ff.de vsuf.⁊ sic in effectu poni solet ꝓ stipite seu pro pedali
iuxta vulgare nostrũ ⁊ solet dici qñqꝫ cippus domus mãlis vel cip
pus palatij fundamentũ domus vel palatij ⁊ parietes principa
les propinq solo tramedia ⁊ terrata seu solaria non solent venire
appellatiõe cippi domus: vñ cippi appellatione solent in simili ve
nire ea in quibus principaliter cõsistit firmamẽtũ ⁊ stabilitas rei
de cui⁹ cippo agitur ⁊ nõ omnia que sunt pars rei de qua agitur
ita ⁊ in simili appellatiõe cippi domus sumpte pro familia agna
tione ⁊ cõsortaria nõ veniant omnes de domo vel agnatione vel
cõsortaria: sed ille persone per quas familia seu cõsortaria potissi
me recipit stabilitatẽ fundamentũ ⁊ maiorem perpetuitatẽ capiẽ
do cippum ꝓprie procedendo de similibus ad similia prout licitũ
est de iure.ar.l.non pñt.ff.de leg.⁊.c.inter ceteras.de rescriptis. cũ
si.⁊ hec modo testator voluit ꝓuidere magis agnationi ⁊ cõsorta
rie prout latores iurium municipaliũ solent etiã velle prouidere:
⁊ q2 firmamentũ domus ⁊ perpetuitatis ipsius residet in mascu
lis non ita in feminis prout ⁊ dicunt doc.vbi.s̃.ideo appellatiõe
cippi venire debent masculi nõ femine quo ad agnationẽ ⁊ con
sortariam quasi femine assimilentur palmitibus ⁊ frondibus ar
boris ⁊ que magis de leui caducantur q̃ caducentur stipites arbo
rũ: ⁊ maxime hoc dicendũ videt̃ si dicta neptis tempore cessit dies
substitutionis nupserat marito alterius agnationis seu domus.
6 ¶ † Uxor enim sequit̃ virũ quo ad foꝝ.l.cũ quedã puella.in prin.
ff.de iu.om.iu.⁊ de indi.l.exigere.⁊.ff.de manu.l.ea que.ij.⁊.l.fi.⁊
efficitur ciuis ciuitatis viri vt no.bar.in.l.fi.§.idẽ rescripserũt.ff.
eo.ti.post gl.in.l.ciues.C.de incol̃.li.x.⁊ desinit esse de primo foro
nõ solũ ratione incolatus: sed etiã ratione originis.l.origine.C.de
muni.⁊ origi.lib.x.prout dicũt bar.⁊ Bal.in.d.l.cũ quedam puel
la in prin.de quo per bart.in.d.§.idem rescripserunt.⁊ coruscant
radijs ⁊ dignitate maritoꝝ in aut.de consul.§.hoc itaqꝫ.⁊.l.femi
ne in prin.de sena.⁊ perdit dignitatẽ ⁊ nobilitatem quã a parente
fuerat consequuta filia que nubit ignobili.d.l.femine.§.parentes
licet itaqꝫ nupta remaneat sub patria potestate.l.si vxorem.C.de
condi.insertis.⁊ insti.ad tertul.§.j.in fi.⁊ non desinat esse agnata:
tamen in plurimis sequitur virũ: itaqꝫ prout ad ciuitatẽ ⁊ forũ
7 ⁊ dignitatem sequitur magis virum q̃ parentẽ † ita etiã quo ad
domũ sumendo domũ naturaliter prout vulgariter sumitur pro
his qui deferũt eadẽ arma prout dicit bart.naturaliter sumi in.d.
l.tutelas.⁊ prout sumitur in.d.c.j.de scisma.⁊ hic perusie dicũtur
de eadẽ domo consortes omnes q deferunt eodẽ arma ⁊ cognomi
nantur eodẽ cognomine.⁊ solent hic perusie mulieres nupte com
muniter cognominari de domo mariti ⁊ non de domo pr̃is et vti
armis mariti in his in quibus mulieres vtuntur armis ꝓut con
tingit in sigillãdo literas ⁊ i deferẽdo ãnulos cũ armis ⁊ huiusmo
di: mulier itaqꝫ nata in vna domo ⁊ nupta in altera nõ solet hic vt
plurimũ cognominari de domo patris sed de domo viri.⁊ ita est
verisimile ꝙ ita etiã occurrat assisij: ⁊ ideo cũ verba dicti testamen
ti sint naturaliter prolata ⁊ nõ ciuiliter q2 verbũ cippũ nõ est ver
bũ ciuile: dõm videt̃ ꝙ debeat sumi ꝓ his qui deferunt eadem ar
ma ⁊ nominant̃ eodẽ cognomine ꝓut no.bar.in.d.l.tutelas.vnde
si mos viget assisij ꝓut hic ꝙ filie nupte non cognominentur de do
mo patris sed de domo viri posset ex hoc capite dici ꝙ.d.neptis
nupta non veniat appellatione domus testatoris ⁊ ↄñr multomi

nus veniat

nus veniat appellatione cippi domus ꝛ propterea non admittatur vigore dicte substõnis ꝙ ꝛ psuadet ex eo qꝛ dictus testãtor hẽbat filias q̃ erãt sibi agnate: ꝛ tñ ipsas nõ honorauit vt filios: imo iussit eas eẽ tacitas ꝛ ɔtẽtas specialibꝰ relictis sibi factis vñ est visimile qd similiter noluerit ita honorare alias feminas: lꝫ descẽdẽtes ex masculis: ꝛ sic agnatas ꝑut masculos agnatos ex eo descẽdẽtes: ex qbꝰ oĩbus cõcludendũ cẽseo qd dicta neptis nõ admittaꝛ ad .d. substõnẽ sed admittatur solus .d. nepos testõris nõ obstãtibus adductis in cõtrariũ q̃ vere nõ obstãt qꝛ satis patet eis rñsuꝫ ꝑ adducta pro hac pte qꝛ licet dicta neptis sit agnata ẽt si sit nupta. ꝛ per ɔ̃ns sumẽdo domum ꝑ agnatiõe possit dici de domo tñ nõ vꝫ qd veniat appellatione cippi domus qꝛ nõ est firmamẽtum domꝰ maxime sumẽdo dicta verba naturaliter nõ ciuiliter prout naturaliter ꝑlatũ videtur illud verbum cippum ꝛ subseqũter sumẽdo domũ pro deferentibus eadem arma ꝛ eis qui vocantur eodem cognomine per supra latius dicta. Laus deo.

¶Consilium.xxvij.

1 ☞Transactio ratione enormis lesionis an rescindi debeat.
2 Transactio iuramento firmata quãdo rescinditur: ꝛ petenti absolutionem quando tribuitur ꝛ nu.9.
3 Contractus non reprobatur nisi lesio magna inferatur.
4 Rustici ꝛ simplices de facili perdunt lites.
5 Promissio putatur inualida si tristi euentui est coniuncta.
6 Pactum qd precarium non reuocetur quare non valere dicatur.
7 Juramentum contractui appositum quando sit obseruandum.
8 Minor quando efficaciter contrahere possit.
9 Autentica sacramenta pub. in quibus limitetur casibus.
10 Maior qui iurauit venire contra ratione enormis lesio. an possit absolutionem petere.
11 Juramenti vinculum ad heredem an trahatur.
12 Facultas intrãdi possess. si detur an licite autoritate propria intreꝛ.
13 Possess. ciuilis si animo teneatur hic vide quo casu amittatur.
14 Precario concedens autoritate propria possess. intrabit.
15 Fur nocturnus quñ ĩpune occidatur cõsequẽs est vt licite verbereꝛ.

1 N nomine domini nostri Jesu Christi. ¶In primo ɔsultatiõis articulo vꝫ prĩa facie dicẽdum qd dicta trãsactio tenuerit nec possit ptextu enormis lesionis reuocari. naꝫ tractactio fit timore litis future ꝛ rei dubie. l.j. ff. de transac. Dubius est eñ litis euẽtus. l. qd debeꝛ. de peculio. ꝛ interest nr̃a litibꝰ nõ vexari. l. minoribus. xxv. annis subuenitur. ff. de mino. ꝛ lꝫ ɔhẽtibus inter se decipere. ff. de mino. l. in cause. §. pe. ꝛ l. ideꝫ. §. queãdmodũ. ff. l. certi. ꝛ hoc nisi deceptio excedat dimidiã iusti precij vt. l. ij. ꝛ l. si volũtate. C. de rescin. vẽdi. ꝛ c. pe. extra de emp. ꝛ vẽdi. ꝛ l. sigs cũ alr de ver. ob. tñ nõ vꝫ hoc attendẽdũ in transactiõe ꝑ supradicta pp que vꝫ ꝙ remedia dictoꝝ iuriuꝫ nõ hẽant locũ in transactione ꝑut voluerunt glo. ꝛ Jo. an. in. d. c. pe. ꝛ spec. in ti. de emp. ꝛ vend. §. nunc videndũ versi. quid de transac. qd ꝛ tenuerũt cõiter antiqui ꝑut hꝫ in dictis iuribus qd ꝛ voluerunt Bald. Saly. in. d. l. ij. ꝛ Bald. in. l. fi. C. de ɔhen. emp. ꝛ sic nõ vꝫ attenda enormis lesio.

2 ¶†Qd ꝛ vꝫ ex alio dõm qꝛ dicta trãsactio fuerit iuramẽto vallata ꝛ iuramentũ saltẽ maioris ꝑut erat dictꝰ porphyrius tollit remediũ dictoꝝ iuriũ ꝑut voluerũt glo. Jo. an. ꝛ communiter doc. in. d. c. pe. qd ꝛ voluerũt gl. Bart. bal. ꝛ cõiter oẽs in d. l. ij. facit ad ꝑdicta tex. in auꝫ. sacramẽta pubeꝝ. C. si aduersus vẽ. in verbo inuiolabiliꝛ ꝑ quẽ tex. vꝫ dicẽdũ ꝙ ẽt nõ possit peti absolõ a iuramẽto qꝛ tũc ɔtus seu iuramẽtũ nõ seruareꝛ inuiolabilꝛ ꝛ facit ẽt text. in. c. ꝙuis de pactis in. vj. dũ dicit oĩno qd est vbũ pcisuꝫ ꝑut ꝛ ibi doct. põderãt qd ꝛ ponderat Jmo. in. c. cũ cõtingat. de iureiu. ẽm quẽ hoc voluit Archi. in terminis. d. c. ꝙuis põderans dictũ verbum oĩno ꝛ eũ ẽt allegat ibi Panoꝛ. col. xv. ꝙ ꝛ tenẽt do. Ant. imo.
3 ꝛ Panoꝛ. in. d. c. cum contingat † ꝛ tamen ibi contractus non reprobatur nisi ratione verisimilis magne lesionis ꝛ generalitas illiꝰ c. videtur trahenda etiam vbi magna lesio resultaret prout ꝛ communiter in illis terminis resultat: vñ pari ratione ꝛ fortius in istis terminis in quibus contractus de iure valet: licet propter magnaꝫ lesionem posset peti rescissio quod est minus ꝙ̃ vbi contractus est ipso iure nullus vt de se patet. Preterea ꝛ tertio videtur dici posse quod non fuerit dictus porphyrius deceptus in dicta trãsactione. nam primo ipse porphyrius promiserat dotem que erat. xl. florenorum post mortem filij restituere dicto flordemonti. Et ille contractus fuerat simplex non onerosus ꝛ iurauerat contractum illum seruare. vnde con tractus ille videbatur valere saltem iuuatus vinculo iuramenti per regulam. d. c. cum contingat. ꝛ d. c. quamuis. ꝛ d. auꝫ. sacramenta puberum. nec videtur obstare dictum statutum quod in puncto allegatur quia illud statutum videtur factum in fauorem mulieris vel eius successoris non in fauorem mariti: ideo videtur intelligendum quando promisso fuisset taliter concepta quod de iure preiudicasset mulieri ꝛ eius successori prout solet contingere qñ repromissio dotis restituende fieret tẽpore promissionis vel datiõis dotis iuxta id qd hꝫ in. l. ex morte in fi. C. de pac. conuen. ꝛ in. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. act. ꝛ in. l. quotiẽs. ff. so. ma. ꝛ in. l. si auia. C. de iure dotium non cõtingit qd in casu nostro. qꝛ dicta dos erat restituenda heredibus mulieris nec per promissionẽ postea factã dicto flordemonti preiudicabatur heredibus mulieris: bene antẽ poterat dictus porphyrius sibi preiudicare vt obligatus ad dãdum vni obligareꝛ etiã ad dandũ alteri: ideo cũ ex predictis videretur esse obligatus dicto flordemõti vigore dicte promissionis ad. xl. florenos ꝛ erat sine dubio obligatus vt presupponitur in alia manu ad. viij. florenos ꝛ videbatur esse obligatus de ꝑsenti ꝙ est plus ꝙ̃ obligari post mortẽ per. §. plus. isti. de act. ꝛ. l. i lege falcidia non habetur pro puro. ff. ad. l. fal. ꝛ in. l. si cõstante. §. quotiẽs ff. so. ma. iõ si obligatus sine dubio ad. viij. florenos de presenti ꝛ q videbaꝛ etiaꝫ obligatus de presentia ad. xl. si transigendo dedit. xl. post mortẽ suã non videꝛ ꝙ debeat iudicari enormis lesio. quinimmo videtur ꝙ nulla lesio resultauerit attentis predictis ꝛ qd habeꝛ
4 in. l. per diuersas. C. mãdati. † ꝛ cõsideratio etiã ꝙ dictus flordemõtes prout dicꝛ erat potentior ꝛ magis sagax ꝙ̃ dictus porphyrius ita ꝙ erat magis existimandus ille dubius euentus qꝛ rustici ꝛ simplices et parũ potentes de facili perdunt lites ꝛ longe magis eoꝝ interest in litibus non versari ꝙ̃ intersit ciuium q magis possunt ꝛ plura sciunt ꝛ magis de facili victoriã sperant ꝛ cũ minori incommoditate in litibus versanꝛ vt docet experiẽtia que est rerum magistra. c. ꝙ̃ sit in prin. de ele. lib. vj. ꝛ c. statutũ in princi. eo. titu. ꝛ lib.

5 ¶†His tamẽ non ob. cõtrarium puto de iure respondendũ: nam premittendũ est dicta prima promissio non tenuit non solũ ex eo ꝙ disponit statutum in themate deductũ: sed etiã quia interpretatur super re aliena post eius mortem qꝛ dos illa spectabat ad filium et per patrem promittitur alteri dari post mortẽ filij: vnde promissio illa videtur nulla qꝛ plena tristissimis euentibus per text. in. l. fi. C. de pac. propter qd illa promissio iudicaꝛ esse contra bonos mores prout est ibi text. ꝛ ibi doc. ꝛ propterea ibi reddiꝛ nulla vel ex odio vel fauore tertij: nõ autem fauore ipsorũ cõtrahentiũ vt de se patet ꝛ ꝑpterea nõ firmatur iuramento per theoricas quas tradit Bar. in. d. l. si quis pro eo de fideius. ꝛ doc. in. d. c. cũ contingat. ꝛ in. d. auꝫ. sacramenta puberũ. ad hoc ꝙ notant in proprijs terminis illius. l. fi. Bar. ꝛ Bald. ibi dicentes ꝙ pactũ ibi reprobaꝛ quia censetur ɔ bonos mores qꝛ inducit votum captande mortis ꝛ reputatur turpe qd ꝛ dicunt ibi cõiter doc. ꝛ ideo primo concludendum est ꝙ dicta prima promissio facta dicto flordemonti nõ tenuit: nam militat in casu nostro dispositio illius. l. fi. que non solũ loquitur in hereditate alterius post illius mortem certo modo disponenda: sed etiã in re particulari prout expresse sonant verba illius tex. in fi. ibi cũ ĩ alienis rebus ɔtra domini volũtatẽ ꝛc. ꝛ faciunt etiã verba illiꝰ tex. in pri. ꝛ sentiũt doc. in solutiõibꝰ nõnullloꝝ ɔtrioꝝ gl. ꝑut ꝛ ibi notaui in textualibꝰ: ꝑterea statutũ ĩ themate deductũ loquiꝛ gñaliter iõ vꝫ gñaliter intelligẽdũ: ꝛ licet vigeat maior rõ qñ ꝓmissio illa fcã tertio tolleret seu impediret obligationẽ de restituendo dotẽ mulieri: tamen ẽt quando nõ tollit nec impedit quominus mulier vel eius pars possit agere prestat aliquale impedimentũ ex eõ quia non ita de facili inducetur debitor ad soluendum mulieri vel eius successori si tenebatur alteri soluere prout si non tenebitur alteri soluere: ideo statutum generaliter loquens generaliter intelligatur argu. l. j. §. ꝛ generaliter. de leg. prestan. ꝛ cañ. si romanorum. xix. disti. ꝛ l. iij. de offi. presi. cum si. ꝛ cum dictus porphyrius successerit filio ꝛ ex ꝑsona filij ipsi vxori erat dicta ꝓmissio sibi remittenda. ꝛ ꝑ ɔ̃ns erat ɔ eum inefficax. Hoc presupposito est premittẽdũ ꝙ in transactione ꝑdicta fuit dictus porphyrius enormissime lesus: nam soluꝫ debebat consequi. viij. florenos ꝛ habebat pro se illã ꝓmissionẽ de xl. flo. nullam vel inefficacem ꝛ testm̃ sine dubio de iure inualidũ: ꝛ in illa trãsactione ipe extorsit ꝓmissionẽ ꝛ cõcessionem bonoꝝ stabiliũ valoris. xl. vel circa: ꝛ cõuentionem ꝙ testm̃ valeret: ꝛ lꝫ non potuissent testm̃ vt testm̃ confirmare tñ illud cõfirmare potuerunt vt pactum prout alias in simili dicꝛ in sñia in. l. ij. C. cõia. vtri. iudi. est enim eadẽ rõ hic in testõ ꝑut ibi in sñia. ergo idẽ ius per iura vulgaria. Et iõ flordemõtes extorsit in illa transactione cõcessionẽ rerum immobiliũ valoris. xl. vel circa ꝛ pactũ de obseruantia iuramẽti forte non minus extimandũ pro octo clare debitis ꝛ pro inani dubio inefficacis debiti quadraginta ꝙ dubium erat parui faciendum attentis supradictis: ideo lesio fuit nedũ vltra dimidiam iusti precij iudicanda: sed longe magis excessiua etiã cõsiderato dubio litis euẽtu ꝛ expensis futuris in lite que sunt cõsiderãda in contractu trãsactionis per notata per gl. in. d. l. lutius. in fi. ꝛ. d. l. per diuersas ꝑut ꝛ declarat Bart. in. d. l. ij. de rescin. ven. ꝛ ipse ꝛ Jmol. in. d. l. si quis cum aliter. ꝛ in. d. l. lutius. in fine fortasse enim ista vna cũ illis octo non ascendunt ad sextam vel septimam partẽ eius ꝙ conuenitur in fauorem dicti Flordemõtis in dicta trãsactione cõsiderata cõcessione clara rerum que concedũtur transactione ꝛ confirmatione cõtentorum in testõ quatenus respiciũt commodũ Flordemontis nec est

censenda minor lesio ex eo q2 cōcessio illarum rerū censeatur collata
post mortē porphyrij:nam est aduertendū quod concessio illa fuit
simplex ⁊ pura nō collata post mortē porphyrij:⁊ sīr cōstō precarij
fuit de pn̄ti ⁊ nō collata post mortem.dicit em̄ cōstituens ⁊c.Et sic p
participiū pn̄tis tēporis subdit p se ⁊c.precario nomine ⁊c.possi-
dere certe per se non possidetur post mortem cum mors omnia sol-
uat in aut.de nup.§.deinceps. Post mortē autem fuit collatū tps
quo habebat durare pcarij cōstō q2 cōstituit per se ⁊ suos heredes
precario nomine Flordemōtis tenere ⁊ possidere donec dictus Flor
demōtes post mortem tn̄ porphyrij possessionē acceperit:quā acci
piendi ⁊ intrandi ꝓpria autoritate post mortē tamē dicti porphy-
rij facultatem dedit:ita qd̄ post mortē porphyrij fuit collata facul-
tas intrandi possessionem propria autoritate Flordemontis pre-
carium concedentis ⁊ potestas reuocandi precarium per appreben
sionem possessionis:non autem fuit collata post mortem constitutio
precarij ⁊ concessio dictarum rerum stabilium vt aperte sonant ver-
ba dicte transactionis:⁊ si dicatur etiā propter hoc quod dict⁹ Flor
demontes non poterat precarium reuocare nec possessionem appre
bendere propter dictum pactum dicta cōcessio sibi facta est minori
6 precio extimanda.¶†Respondet id nō esse verū ea rōne q2 nō vz pa
ctū qd̄ precariū nō possit reuocari ad libitū precarij concedentis q2
est ɔtra naturam ipsius pcarij vt est tex.⁊ eius rō in.l.cū precario.
ff.de precario ⁊ not.Barto.⁊ Jmo.in.l.vbi ita donatur.ff.de dona.
Ex quibus restat q dictus porphyrius fuerit in dicta transactione
enormissime lesus ⁊ propterea videtur qd̄ ipse vel eius hr̄s potuerit
⁊ possit se tueri aduersus dictam transactionem nō obstante vincu
7 lo iuramenti.†nam licet iuramentum super obseruantia contract⁹
interpositum a contrabente sit regulariter inuiolabiliter obseruan-
dum ⁊ firmet contractum alias inualidum ⁊ inefficacem quando
seruari potest sine dispendio salutis eterne vt dicto.c.cū contingat
cum concordantijs.s.adductis adeo qd̄ tollitur remedium dicte.l.
ij.de rescind.vendi.⁊.d.l.si quis cum aliter.cum si.prout.s.dedu-
ctum est:tamen fallit quando dolus aduersarij interuenit quia tūc
iuramentum non firmat contractū de iure inualidū vel inefficacem
q2 rescindi possit aliquo iuris remedio per tex.d.c.cū cōtingat.⁊.d.
c.quamuis.dicentium quod iuramētū nō metu vel dolo prestitū est
seruandum si ⁊c.⁊ facit tex.dicta aut.sacramenta puberū circa fi. et
nō solū fallit quando appet interuenisse dolum ex proposito sed etiā
quando interuenit dolus re ipsa qui resultat ex enormi lesione quia
in enormi lesione presumitur dolus ⁊ subest causa presumendi do-
lum.l.omnes.§.lutius.ff.que in frau.cre.put hic dic.d.An.in.d.c.
8 cū cōtingat.†⁊ idē qn̄ interuenit enormis lesio cōcludit Pe.de an
cha.in sua latissima repe.c.canonū.de cōsti.in.xj.q.col.lxxvij.dicens
se consuluisse senis vbi viget statutū q null⁹ ɔctus finis vl' quietatio
facta p minorem.xxv.annis valeat nec de eo ius reddat nisi interce-
dat certa solēnitas:occurrerat em̄ qd̄ patruus dotauerat neptē in
quingentis ⁊ neptis cū iuramēto renūciauit dicto patruo oīa iura
sibi cōpetentia in dicta hereditate pr̄na que valebat in quadruplo su
per quo casu cōsulēdo ɔcludit qd̄ posset petere relaxationem a iurō
⁊ venire ɔ ɔctū p̄dictū per regulā q2 iurm̄ nō dz eē iniquitatis vinculū
c.inter cetera.xxij.q.iiij.⁊.c.q̄to.de iureiur.itē dz habere tres comi-
tes.c.⁊ si christus.de iureiu.⁊ cā.aduertendū.xxj.q.iiij.⁊ no.glo.in
aut.q eis.C.de nup.inter quos est iusticia vt dictis iuribus sed di-
cto casu non est iusticia sz euidens iniquitas ergo ⁊c.itē paria sunt
inesse dolū ex ꝓposito vel re ipsa.d.l.si qs cū aliter ⁊.l.ij.§.circa.de ex
cep.doli cū ergo videret in illo casu esse dolus re ipsa ꝓpter graue dā
nū:ideo rōne euidentis iniqtatis ⁊ doli saltem re ipsa vr̄ iuramen-
tum relaxandum ƀm eū qui cōsiderat qd̄ in illo casu concurrebat et
minor etas ⁊ sexus fragilitas qbus iura subueniunt:lz nō videatur
9 propter id se artare.¶†Cōcludit em̄ q aut.sacramenta puberū.et
iura similia limitari debēt in casibus in qbus argui potest de iniq-
tate ⁊ dolo re ipsa ex perspicuis indicijs.l.dolum.C.de dolo.vt lati⁹
per eum in dicto consi.⁊ in dicta repe.cuius verba satis placēt Pa
normitano in.d.c.cū cōtingat col.xxvj.Vult aūt Pe.de anch.⁊ ipē
Panor.qd̄ iuramētum sit relaxandū.sz.d.An.vult qd̄ nō requiratur
absolutio seu relaxatio iuramenti:nā iuramentū de seruādo ɔctum
vel de non veniendo ɔtra non trahitur ad enormē lesionem q2 enor
mis lesio ⁊ remedia exinde competentia vīr excepta ab hmōi iura-
mentis per ea que hīr in.c.quintauallis.de iureiu.vbi communiter
dicitur quod siqs iurat nō venire ɔ laudum iuratū nō trahitur ad
enormē lesionē q ēt adducit q.d.c.cum ɔtingat.⁊.d.c.quamuis.ex
ceptuāt iurm̄ dolo extortū siue ergo dol⁹ sit ex proposito siue re ipsa
ratione enormis lesionis videtur exceptio procedere secundum eū
qui dicit hoc procedere non solū in minore iurāte sed etiam in ma
iore dummō maior non iuret non venire contra etiam ratione enor
mis lesionis cuius dicta in effectu sequitur Panor.ibi.xxj.⁊.xxxij.
col.quia presumitur dolus ⁊ quia iurans non presumitur talem ca-
sum cogitare argu.d.c.quintauallis.⁊.c.veniens.de iureiur.⁊ quia
iura communiter excipiunt dolum secundum eū q dicit p̄dicta pro-
cedere non solum si sint verba indefinita:sed ēt si sint verba genera-
lia:vt q2 iurauit nō venire ɔ vlla rōne vel cā q2 dicta vba sunt intelli
genda ciuiliter ⁊ excipi dn̄t ab eis graues lesiones argumētū opti-
mū in.l.si creditor.§.lutius.ff.mādati.⁊.l.aurelio.§.j.de liberat.le.
10 ƀm eū†qui etiā ɔcludit q ēt si maior iurasset nō venire ɔ rōne enor-
mis lesionis poterit tamē tunc venire ɔtra rōne enormissime lesio-
nis saltē petendo absolutionē a iuramēto prout enim pōt quādo in
teruenit dolus ex proposito.d.§.lutius.ita ⁊ quādo re ipsa.d.l.si qs
cū aliter.⁊ hoc nisi appareret ex aliqbus circunstātijs q vere dona-
re voluerit id in quo fuit lesus.⁊ sic pōt intelligi.l.si quis donatio-
nis cā.ff.de ɔben.emp.in dubio autē q̄tuncūq sint verba late cō-
cepta nō presumit aīus donādi ƀm eundē Panor.q pro hoc addu-
cit notabile dictū Spe.in ti.de emp.⁊ ven.§.nunc videndū.ver.q
si vendēs.⁊licet Jo.de Jmol.insurgat in.d.c.cū cōtingat.in.xxviij.
charta cōtra dicta.s.per.d.Ant.ea maxime rōne q2 ƀm eū ex dictis
dn̄i Anto.si vera essent sequeret q p iuramentū etiā p maiorem in
terpositum super ɔtractu in quo quis est lesus nō tolleret remediū
l.ij.de rescin.vendi.cuius ɔriū ibi volunt gl.Bar.Bal.⁊ doc.cōiter
omnes ⁊ gl.⁊ doct.in.d.c.pen.de emp.⁊ vend.ƀm eū.⁊ sentit etiam
gl.in aut.sacramēta puberū in verbo ɔctibus.⁊ etiā Ang.⁊ Salyc.
ibi tamē postea idem Jmola in.xxxj.⁊.xxxij.⁊.xxxiij.chartis nōnul-
la adducit pro hac parte domini Anto.⁊ q iuramentū nō tollat re
mediū.d.l.ij.dicit articulū esse dubium attentis rōnibus adductis
hincinde.⁊ vadit cespitando,nec figit pedes videtur autē velle q in
minore muliere ⁊ rustico in quibus presumit ignorantia etiam iu-
ris iuramētū tollat dictū remediū etiā si verba sint generalia vt ibi
latius per eū ⁊ ƀm hāc opinionē q2 dictus porphyrius erat rustic⁹ ⁊
simplex homo eius iuramētum non tolleret huiusmodi remediū.d.
l.ij.⁊.d.l.si quis cū alr̄ nihilominus dubiū arbitrarer ⁊ nō tenendū
in practica qn̄ fuisset excessus seu lesio solū vltra dimidiā iusti precij
in aliquo leui nec hoc casu vt arbitror sunt itelligēda dicta do.An.
Pe.de anc.⁊ Panor.nā ex tali lesione iura non presumunt dolū ex
ꝓposito nec ɔpetit actio de dolo qd̄ persuadet q vbi est deceptio in
dimidia iusti precij a iure saltē ciuili licita reputatur per.d.l.in cau
se.§.pen.cū cōcor.nec suadet ratio q excessus in vno obolo inducat
presumptionē doli:adeo q iuramentum nō sit necessario seruādū
maxime cū doc.cōmuniter omnes dicant q iuramentū tollat reme
dium.d.l.ij.vt.s.sepius dictū est: sed dicta.d.Ant.Pe.de anch.⁊
Pan.intelligant nō solū si est excessus in aliquo vltra dimidiā iu-
sti precij:sz ēt si ē excessus ⁊ lesio longe magis vltra dimidiā:puta in
quadruplo prout erat in casu Pet.de anch.⁊ prout ēt dicendū est
in casu nostro attentis.s.deductis ⁊ in lesione plurimū excessiua
vidi etiā hoc consultū per clarissimos doctores integerrimi cōsilij
d.Jo.de monte sperello ⁊ do.Benedictū de bn̄dictis patres ⁊ do-
minos meos licet in illo casu esset minor ⁊ mulier tamen ratio sua-
det idem in maiore saltem rustico maxime q2 minor iurans nō ve-
nire cōtra ratiōe minoris etatis propter tale iuramentū censetur
maior:vnde si addit vel alia quacunq ratione tale iuramentū pro
uidet aduersus remedia maiori competentia prout no.doc.in.d.l.
ij.⁊ in.d.c.cum cōtingat.maxime Jmo.⁊ doct.etiam in.d.aut.sa-
cramenta puberū.⁊ ideo stante dicto duplici iuramento videt eadē
ratio in maiore ⁊ minore saltem rustico nō sagaci ⁊ ratiōes que per
eos adducunt etiā adaptant ad maiorē.Ex quibus videt conclu-
dendū q ratione huiusmodi enormissime lesionis potuerit dictus
porphyrius venire cōtra dictā transactionē non obstante iuramē
to saltem petita relaxatione iuramenti que relaxatio fuisset sibi ce-
11 denda si ab eo petita fuisset per predicta.¶†Tamē quia vinculū
iuramēti non trahitur ad heredem:vt in.c.veritatis.de iureiu. nō
puto post mortem iurātis esse necessariam petitionem absolutiōis
a iuramento.Et si cōcederetur concessio esset supernacua ⁊ eluso-
ria:quia non absoluitur non ligatus.arg.l.x.de ver.obl.cum ɔcor.
put ergo venire posset porphyri⁹ absolut⁹ a vinculo iuramēti:⁊ sic
a timore reatus periurij ita ⁊ eo absoluto a iuramento per ei⁹ mor
tem possit venire cōtra tale iuramentū eius successor qui est immu
nis a reatu talis periurij.Nō autē hoc dicerē vbi esset sola lesio in
aliquo minimo vltra dimidiā iusti precij:quia tunc per iuramen-
tum est sublatū illud remedium nec est concedenda relaxatio iura-
menti ⁊ talis virtus transit etiam ad heredem.Sed nos loquimur
in casu in quo propter lesionem longe magis excessiuam erat cōce-
denda absolutio a iuramento vt iurans sine metu periurij posset
venire contra ratione huiusmodi enormis seu enormissime lesio-
nis ita ⁊ possit eius successor in quo non cadit metus periurij vt di
ctum est.¶Nec ob.adducta in ɔriū.Et primo inquantū dicitur
q remediū.d.l.ij.non hz locū in trāsactione:q2 verū est attenta lesio
ne respectu valoris eius qd̄ remittit.Nā lz iura actoris valeret cen
tum ⁊ reus liberaret pro.xl.non ex hoc competeret remediū.d.l.ij.
quia illa iura propter expensas litis ⁊ vexationem iudicis ⁊ litis
euentū non valebant centū:ideo nō resultat tūc.d.lesio.s.vltra dimi
diā iusti precij:prout ⁊ vult gl.d.l.lutius in fin.⁊ Bar.⁊ imo.ibi.⁊
in.d.l.si quis cū aliter.⁊ Barto.in.d.l.ij.Sed quādo haberetur cō
sideratio dictarū expensarū ⁊ vexationis litis ⁊ dubietatis euētus
litis

litis. Et his consideratis nihilomin⁹ esset lesio vltra dimidiã iusti
precij vt volunt prefati doctores quos multi moder. sequuntur lo-
cum habeat remediũ.d.l.ij.vel dicamus qḋ licet non habeat locum
dictũ remedium in transactione; qꝛ est contractus stricti iuris ⁊ in
contractu stricti iuris tenetur qḋ nõ habeat locũ dictũ remediũ.d.l.
ij.sed remediuʒ.d.l.si quis cũ aliter ꝓut late ibi tradit. Imo. conclu
dens tamẽ post Bart. qḋ competat nõ solum remediũ exceptionis
de quo videt̃ loq.d.l.siqs cũ alr̃.sed ẽt actionis vt ibi latius ꝑ eum.
Et hoc non pñt ꝯcordari opi. preterea dato sine p̃iudicio qḋ sola le-
sio vltra dimidiã nõ eẽt sufficiẽs ad veniendũ ꝯ trãsactionem: tñ nõ
ꝓpterea seqtur lesio longe magis excessiua nõ sit sufficiens ad id in-
ducendũ vt ꝑ dicta.s̃. Nec ẽt ob. ꝙ tradũt doct.in.d.l.ij.⁊ in.d.c.pe.
qḋ.s.iuramentũ tollit remediũ dictoꝝ iurium qꝛ fatendũ est nisi sit
lesio multum excessiua prout.s̃.late dictũ est nõ repeto. Nec ẽt ob. ꝙ
tertio loco in ꝯrium dicebat̃ ad demonstrandũ nõ resultasse lesioneʒ
qꝛ imo.s̃.ꝓbatum est qḋ enormissima emanauit lesio: qꝛ dicta repro
missio dotis fuerat inefficax dicta cõcessio fuit pura non in diem et
vltra interuenit pactum in effectu de obseruantia iuramẽti in fauo
rem dicti flordemontis que oĩa.s̃.lati⁹ deducta sunt nõ repeto. Id
aũt quod.s̃.in ꝯrium ponderatur qḋ dictus flordemontes erat po-
tentior ⁊ magis sagax: licet aliqualr̃ tendat ad diminutionẽ lesiõis
tñ ex aduerso facit ꝓ hac ꝑte: qꝛ est magis verisil'e qḋ ex quo trãsegit
cum rustico simplici ⁊ non sagaci ⁊ minus potenti ipsum induxerit
ad trãsigendũ dolo vel metu: ideo hoc non min⁹ facit pro q̃ contra.
12 ¶ †Descẽdẽdo aũt ad scḋm cõsultatiõis articulũ vr̃ primo aspectu
dicẽdum ꝙ dictus flordemontes licite potuerit dictam possessioneʒ
apprehendere propria autoritate: ⁊ ꝯñr fuerit nõ licitũ dicto Bar-
tholomeo ⁊ fratribus sibi resistere. Nã dictus porphyrius dñs dicte
vinee in quã.d.flordemõtes intrauit dedit eidem flordemõti licen-
tiam ⁊ autoritatẽ dictam possessionẽ ꝓpria autoritate apprehendẽ-
di ⁊ intrandi dictã rẽ est q̃ quidẽ cõcessio p̃bet facultatẽ rẽ appreben
dendi sine iudice vt est tex.in.l.creditores.C.de pig.cũ concor.ibi in
gl.adductis.⁊ virtus talis pacti ⁊ talis ptãs ingrediendi durat ẽt
re alienata ⁊ sic ipsa re existẽte penas successorem ẽt singularẽ prout
concludit gl.circa fi.in.d.l.creditores ꝓut videt̃ eũ referre ibi Bar.
dicẽs qḋ idem tenent ibi Pe.⁊ Cy.⁊ Spe.in ti.de pig.§.j.ver.item
quid si debitor refert alios tenere ꝯriũ ip̃e aũt Bar. ꝓ cõcordia facit
suam distinctioneʒ ꝑ quã in casu nr̃o vr̃ dicendũ ꝙ licuerit dicto flor
demõti intrare dictã possessionẽ ꝓpria auc̃te ex quo dict⁹ flordemõ
tes vr̃ ꝙ habeat ius in re: tũ qꝛ de dicta trãsactiõe fuit cõfectũ instru
mentũ manu publici notarij et in instr̃is solet semꝑ apponi gñalis
hypotheca bonoꝝ. Itẽ ex quo est cl'a precarij de qua.j̃. dicã vr̃ fuisse
translatũ dñiũ ꝑ id qḋ habet̃ in.l.interdũ.de acq.pos.⁊ in.l.qḋ meo
in prin.eo.ti.iuncta.l.j.⁊.l.quisqs.C.de don.⁊ no.per glo.⁊ doc.in.l.
ab emptione.ff.de pac.⁊ instr̃a solent ex forma statutoꝝ hr̃e executio
nem paratam ad instar sñie. Et instr̃m illud cõtinebat rem liqdam.
Et vt arbitror nõ vertebat̃ in dubiũ ꝙ dicti Bartholomeus ⁊ fr̃es
possidebãt tanq̃ hñtes cãm ex dicto porphyrio: qbus cõcurrẽtibus
bar.concludit ꝙ liceat ingredi propria autoritate ẽt singulari suc-
cessore possidente.⁊ lʒ gl. Bar.⁊ doc.ibi velint qḋ vigore talis licen-
tie non possit possessionẽ ingredi quã inuenit resistentẽ ne scandalũ
inde oriat̃ ar.l.nõ ex singulis.de regu.iur.⁊.l.equissimũ in prin.de
vsufr.⁊ qḋ not.in.l.ex stipulatione.ff.de acq.pos. Tñ nõ videtur im
putandum dicto flordemonti qui forte ignorabat futuram resisten
tiam ⁊ forte ne resistentiam inueniret accessit de nocte quo tp̃e non
videbatur verisimile qḋ aliquem in vinea inueniret resistenteʒ. Pre
terea ⁊ clarius illa cõclusio glo.⁊ doc. ꝓcedit qñ est sola cõcessa licen
tia intrandi propria autoritate non autem est trãslata possessio. Nã
quando est translata possessio per cõstitutionem precarij prout trãs-
lata fuit in casu nostro cũ dictus porphyrius constituerit se nomine
dicti flordemontis precario possidere: tum qꝛ per talem constitutio
nem precarij transfertur in dubio possessio ciuilis ⁊ possessio natu-
ralis remanet penes precario constituentem.l.⁊ habet.§. eũ qui.ff.
de precario ⁊ not.doc.in.d.l.interdum. ⁊ Barto.in.d.l.creditores.
que quidem possessio ciuilis remanet penes ipsum precario conce-
dentem etiam postq̃ precario rogans seu constituens se possidere al
teri tradiderit possessionem: quia illa possessio ciuilis stat penes se
apud ipsum concedentem nec residet penes naturalem possessioneʒ
que pertinet ad constituentem. ideo pro defensione sue ciuilis posses
sionis licet ipsam rem ingredi ⁊ repellere resistentem ne suam ciuilẽ
admittat per ea que habentur in.l.clam possidere.§.qui ad nundi-
nas.ff.de acqui.pos.prout hec post Jac.bu.concludit Barto.in re-
peti.dicte.l.creditores.⁊ etiam in lec. Et quia dictus flordemontes
secundum hoc licite videtur intrasse apprehendisse dictam pos-
sessionem in consequentiam videtur quod dicti Bartholomeus et
fratres non potuerunt licite resistere et expellere ipsum ligitime
ingredientem ⁊ apprehendentem possessionem dicte rei. ¶ His ta-
men non obstantibus in contrarium arbitror sententiam verioreʒ
pro cuius rei euidentia premittenduʒ est quod dicti Bartholome⁹
et fratres post eorum titulum habitum a dicto porphyrio pluri-
bus annis possederunt sciente ⁊ patiente dicto flordemonte prout
in themate presupponitur ex quo causatur amissio possessionis.
13 †Nã licet ciuilis possessio animo retineat̃ iuxta.l.iij.§.in admitten
da.⁊.l.quẽadmodũ.de acq.pos.⁊.d.§.qui ad nũdinas cũ si. Et ideo
alio occupante possessionẽ absente vel ignorante ipso ciuiliter pos-
sidente possessio ciuilis nõ amittat̃ nihilominus si ipse ciuiliter pos
sidens reuertit̃ ⁊ scit rem ab alio possideri ꝙ ita habet facultatem
intrandi actualiter ipsam rem: si permittit illã naturaliter possiden
tem pacifice rẽ possidere amittit suã ciuilẽ possessionẽ per negligen-
tiam ipsius ciuiliter possidentis.d.l.si de eo.§.si forte.ff.de acq.pos.
prout ibi no.doc.maxime Bar.⁊ Imo. Et ideo cũ prout presuppo
nit̃ dicti Bartholomeus ⁊ fratres dictas res possederint per plu-
res ⁊ plures annos sciente ⁊ patiente dicto flordemõte videt̃ ꝙ di-
ctã possessionẽ amiserit. Preterea licet Bart.in.d.l.creditores vol-
uerit ꝙ si precario possidens alienat ⁊ tradit rẽ alterius vel deijcit̃
de possessione per.l.si de feudo.ff.de vi ⁊ vi ar. qꝛ possessio ciuilis pre
cario concedentis nec coheret naturali possessioni nec in ea requie-
scit: tamẽ cõtrariũ videt̃ velle Ang.in.l.fi.C.de acqui.pos.⁊ in.l.pre
tor ait.§.hac actione.ff.vi bo.rap.dicens post Ja.bu.⁊ vbertum de
bobio ꝙ si is q constituit bona precario nomine alterius possidere
⁊ postea alienat agit ad recuperandã illam possessionẽ cõtra eũ in
qua est facta alienatio conditione.d.l.fi.nec requirit̃ alia discussio
debitoris principalis.⁊ idẽ notat bald.in.l.j.C.de his que in frau.
cre. ꝙ ⁊ sentit idem Bal.in rubri.C.de ꝯhen.emp.q.xvj.ver.quinim
mo ⁊ in.l.ij.ff.pro socio in antiqua lec.⁊ in.l.filiofa.el secundo ver.
sinautẽ alius.ff.so.ma.⁊ sic vident̃ velle ꝙ per illã traditionẽ priuet̃
ciuiliter possidens sua possessione qꝛ remediũ.d.l.fi.militat quãdo
is cuius nomine possidet̃ priuat̃ sua possessiõe ex dolo vel negligen
tia eius q suo noĩe possidet vel detinet: ergo si ꝑ illã traditionẽ p̃ca-
rio rogãtis nõ priuaret̃ p̃cariũ cocedẽs sua ciuili possessione nõ vide
ret̃ cõpetere remediũ illius.l.nec vrget.d.l.si de fundo cũ sua glo.qꝛ
loquit̃ in naturali possessiõe vsufructuarij ⁊ ciuili possessiõe ꝓprie-
tarij in qb⁹ nõ videt̃ eadẽ rõ qꝛ vsufructuari⁹ nõ possidet noĩe ꝓprie
tarij nec eius possessio depẽdet a ꝓprietario sed fundat̃ in iure ipsi⁹
vsufructuarij cuius ius censet̃ ꝑs dñij.vt.l.iiij.ff.de vsufruc.⁊ sic est
diuersa rõ q̃ in p̃cario rogãte ⁊ p̃cario cõcedẽte qꝛ rogãs dr̃ noĩe cõ
cedẽtis possidere adiecta qualitate p̃carij: nec eius possessio fundat̃
in aliquo iure ipsi⁹ rogãtis: sʒ in mera volũtate ⁊ liberalitate conce
dẽtis.l.j.⁊.l.cũ p̃cario.ff.de p̃cario.⁊ sic casus sunt separati saparatã
rõnẽ habentes. iḋ de vno ad alterũ rõ infert̃.ar.l.fi.ff.de calũnia.⁊.l.
si maritus.C.de don.inter virũ ⁊.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.
de acqui.pos.vnde saltẽ cõcurrente.s̃.dicta prima ratione dicendũ
est ꝙ dictus Flordemontes non possidebat amplius ciuiliter dicta
bona tradita dictis Bartholomeo ⁊ fratribus ⁊ per eos multis
annis possessa proprie eorũ nomine ⁊ sic cessant termini bar.in.d.l.
14 creditores in rep.⁊ in lectura quatenus concludit †ꝙ precario cõ
cedens ratione sue ciuilis possessionis potest ingredi possessionem
propria autoritate etiam si inuenerit resistentem ⁊ hoc pro tuenda
⁊ defensanda sua ciuili possessione ne illam admittat: nam ex quo
presupponitur illam non breui interuallo tẽporis intermedio ami
sisse non cadit dicta ratio defensionis sue ciuilis timore ne amitta
tur cum fuerit iam amissa: sed agitur de ea recuperanda que non
potest propria autoritate salteʒ ex interuallo recuperari iuxta.l.iij.
§.cum igitur.⁊.l.cum fundus.⁊.l.colonus.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊.l.
qui possessionem.eod.titu.ideo ex his concludendum est ꝙ dictus
Flordemontes inuenta resistentia nõ potuit propria autoritate di
ctam possessionem velle apprehendere ⁊ dicti Bartholomeus ⁊ fra
tres qui naturaliter ⁊ ciuiliter possidebant ex iusto titulo donatio-
nis ⁊ qui verisimiliter ⁊ probabiliter ignorabant iura dicti Flordе
montis cum penderent ex facto penitus alieno.argumen.l.fina.ff.
pro suo.⁊.l.verius.ff.de probatio.⁊.l.qui in alterius.ff.de regulis
iuris.⁊.c.presumitur ignorantia.⁊.c.cum quis in ius.eo.titu.lib.
vj.potuerunt licite pro defensione eorũ possessionis resistere ⁊ repel
lere ingredientes per.l.j.cum ibi notatis.C.vnde vi.⁊ dicto.§.cum
igitur.⁊ dicta.l.qui possessionem.⁊.l.vt vim.ff.de iusticia ⁊ iure cuʒ
simi.⁊ maxime cum illi de nocte armati occuparent possessionem
illam ⁊ vuas ex vinea asportare vellent quas illi Bartholomeus ⁊
fratres putabant ex iusta causa probabiliter esse suas ⁊ saltem qua
si dominium habebant: quinimmo bonefidei possessor consequitur
dominium fructuum industrialium ratione cure ⁊ industrie eoip-
so quod sunt a solo separati a quocunq; separentur.lege qui scit.ff.
de vsuris.§.si quis autem a non domino instit.de rerum diuisio.et
ideo cum dictus Flordemontes et socij cõtratarent dictas vuas ad
dictos Bartholomeum ⁊ fratres spectantes iure dominij saltẽ eo-
rum opinione ex hoc erant fures nocturni cũ predicta de nocte age
rentur vel saltem dicti Bartol.⁊ fratres probabiliter ⁊ iustis moti
rationibus verisimiliter putabant illos esse fures nocturnos et se
armis defendebant ideo licite potuerunt nedum expelli sed etiam
15 vulnerari. ¶ †Cum lege humana ⁊ etiam lege diuina sit permissuʒ
furem nocturnum telo se defendentem occidere.l.itaq;.ff.ad.l.aq.
⁊.c.si perfodiens.extra de homici.⁊ exodi.xxij.c.⁊.ff.ad.l.corneliam
de siccarijs.l.furẽ.multo ergo fortius licuit paruum vulnusculum
inferre.non enim potest quis sine periculo tueri rem suam aduersus
eum qui armis resistit si vult se abstinere ab offensa alterius: vnde

attentis dictis circũstãtijs bonus vir arbitrari dz dictum paruum
vulnus non esse punibile ex causis ⁊ rõnibus preallegatis ⁊ dictis
Bartholomeo ⁊ frĩbus licuisse repellere ẽt p vim dictos Flordemõ
tem ⁊ socios per predicta nõ obstantibus adductis in 𝔷rium q̃vere
nõ obstant ⁊ satis apparẽt sublata p adducta pro hac parte nõ eñ
licuit dicto flordemonti dictam possessionẽ intrare inuento resisten
te ⁊ multominus vuas que in totũ vel in partem pertinebãt ad bo
nefidei possessores per industriã curã ⁊ culturã poterat sibi appro-
priare ⁊ asportare: ⁊ lz forte ab initio ignoraret futuram resistentiã
ratione temporis quo accessit nihilominus inuenta resistentia de-
buit desistere ⁊ retro cedere per notata in.l.creditores.⁊ in.d.l.ex sti
pulatione.⁊ in.d.l.equissimuz.⁊ in.d.l.nõ est singulis.preterea quic
quid ex pte flordemontis cui põt ĩpingi accessus de nocte iuxta illõ
qui male agit odit lucẽ.⁊ qõ no.in.l.j.C.de interdicto mr̃imonio: tñ
ex pte Bartholomei ⁊ frũm licuit resistẽtiã facere p tuẽda eoꝝ pos-
sessione maxime cum penitus ignoraret ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium.xxviij.

1 ☞ Pupillaris expressa an contra matrem admittatur substituto
hereditatem non adeunte.
2 Legata ⁊ fideicom.an transmittantur non agnita.
3 Compendiosa sub verbis communis sine temporis distributione
quando sit fideicom.
4 Expense facte a victrico pro victu filij quo dicantur fieri animo.

In nomine domini nostri

1 Jesu Christi. ¶ † Circa p̃ntem ꝯsultationem principali-
ter est videndũ: an dicta substitutio facta dictis filijs ĩpu
beribus de dicta domina Agnete eorum amita fuerit directa: an ve
ro fuerit obliqua: nã si dicta substõ in pupillari etate interpretatur
qõ fuerit directa si dicta dña Agnes substituta adiuit hereditatem
dicti vici tunc illã transmisisset ad eius heredes ⁊ mr̃ in nihilo sucee
deret qr p pupillarem substitutionẽ mr̃ in totũ excludit̃ ab hẽdita-
te filij.l.papi.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.te.⁊ in.l.p̃cibus.C.de
impu.⁊ in.l.i testõ.C.de te.mi.nec tũc eẽt agẽdũ de aliqua legitĩa vl̃
trebellianica qr mater ab oĩ legitĩa excludit̃ p substitutũ vulgarem
p dicta iura ⁊ per.c.si pr̃.de te.lib.vj.nec trebellianica respicit pupil
larem substõnem vt de se est notissimuz ⁊ hoc si pupillaris est exp̃ssa
si aũt est oĩno tacita illa admittit̃ 𝔷 mr̃em: vt.l.p̃cibus.⁊.l.fi.C.de in
sti.⁊ substi.sub cõdi.fac.tñ pupillaris comprehensa in compendio-
sa censetur expressa verbis.s.gñalibus ita ꝙ excludit mr̃em vt pbat̃
in.d.c.si pr̃.⁊ not.p doc.cõiter oẽs in.d.l.precibus.⁊ in.l.centurio.ff.
de vulg.⁊ pupil.⁊ in.c.Raynutius.⁊ in.c.Raynaldus.de testis.et
sunt in iure notissima.si autẽ nõ adiuit hẽditatem illã minime trãs-
misit p.l.qm̃ sororez.C.de iure delibe.⁊.l.j.§.in nouissimo.C.de cad.
tol.⁊ tunc mater succederet in vniuersa hereditate onus aũt pbãdi
qõ substituta adiuerit sine dubio spectat ad hẽdes dicte Agnetis q
debent illã adiuisse ⁊ sunt actores p regulã.l.ei qui dicit.ff.de pba.
⁊.l.qui accusare.C.de eden.cum infinitis sĩlibus ⁊ in proprijs ter-
minis hr̃ in.l.gerit.⁊ in.l.pro hẽde.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.in.l.j.C.de re
pu.her.sinaũt interpretaret̃ fideicommissaria tunc nõ eẽt agenduz
de aditione hẽditatis cũ illa non adeat̃ p fideicõ.sed per heredem.
2 ¶ † Tñ legata ⁊ fideicõmissa trasmittunt̃ ẽt non agnita vt.d.§.in
nouissimo.⁊ lz gl.in.l.cum filio.ff.de leg.j.aliud videat̃ velle in lega
to vniuersali: tñ cõiter a doc.reprobatur.sed tunc mr̃ hẽret detrahe-
re legitimã ⁊ trebellianicaz ex quo diuersis tpib⁹ detrahunt̃.d.c.ray
nutius.⁊.d.c.raynaldus.⁊.d.c.si pr̃.⁊ p gl.in.l.quanq̃.C.ad.l.fal.⁊ lz
de rigore iuris ciuilis hoc dubiũ reputet̃ tñ ex quo est de iure cañ.ex
presse decisum est seruandũ maxime in tertis ecclesie vbi causa verti
tur put omnes tenent ⁊ residuum hr̃et restituere heredibus dicte
agnetis fideicommissarie.⁊ hoc nisi sit elapsum longissimum tẽpus
xxx.vel.xl.an.ita quod esset prescriptum aduersus ius petendi resti-
tutionem fideicommissi per.l.sicut.⁊.l.omnes.C.de prescrip.xxx.vel
xl.an.cum dicta mater fuerit in bona fide pretendens iustam igno-
rantiam dicte substitutionis que constabat ex facto alieno.l.fi.ff.p
suo.⁊.l.qui in alterius.ff.de re.iu.cum si.cum itaq̧ dicatur dictam
dominam agnetem non adiuisse hereditatem dicti vici ⁊ etiam di-
catur post mortem dicti vici esse elapsum longissimum tempus nec
fuisse interruptam prescriptionem restat concludendum quod ex
vtroq̧ capite dicta mater sit tuta ⁊ possit licite retinere vniuersam
hereditatem secundũ dicti presupposita: tamen posset prout dixi
pbabiliter dubitari: an dicta substitutio fuerit pupillaris an fidei-
3 commissaria. ¶ † Est tritum dubium an scilicet compendiosa facta
per verba communia sine temporum distributione filijs impuberi-
bus sit omni tempore fideicommissaria an sit pupillaris intra pu-
pillarem etatem: licet articulus sit prolixus ⁊ satis tritus ⁊ dubius
tamẽ pp nuncij festinãtiã ⁊ qr cã est leuis vt õr breuiter me expediã.
Nam in hac qõne doc.cõiter añ Bar.fuerũt in ea opi.ꝙ oĩ tempore
esset fideicõmissaria bar.aũt tenuit regl'r 𝔷riuz per.d.c.si pater. Fal-
lit secundum eum quando mater esset in meo. Nam fauore matris
substitutio hmõi interpretat̃ semper fideicommissaria tamen cõis
sententia moder.est ꝙ etiam matre pupilli existente in medio inter
pretetur directa intra pupillarem etatem per text.d.c.si pater.ma-
xime in ratione sui atttento ꝙ ibi mater erat in medio. Et hãc opi.
dicitur tenuisse glo.in.§.qua ratione.insti.de vulg.⁊ pu.quã glo.se
quitur Cy.⁊ idẽ tenuit Joan.an.in.d.c.si pater.in nouella.⁊ Jo.de
san.ibidem vt ibi refert Dominicus de sancto ge.idem tenens. Et
licet predicti glo.⁊ doc.loquantur generaliter non exprimentes sit
mater in medio necne nihilominus Jo.an.⁊ Joan.de santu.⁊ simi
les qui se fundant per text.d.c.si pater.vbi mater erat in medio sa-
tis aperte videntur idẽ velle etiam eo casu quo mater sit in medio.
Et idem siue mater sit in medio siue non. Firmat Saly.Fran.de rã
po.⁊ Raph.ful.in.d.l.precibus. Quod ⁊ tenuit florentinus in dicto
capitulo raynutius.⁊ Jmola in.d.l.centurio.et etiam.d.c.Raynu-
tius.dicens ꝙ hoc est satis determinatum per.d.c.si pater.⁊ ex quo
est ita determinatũ hec opi.seruanda est in terris imperij ⁊ in foro
seculari secunduz eũ quam opi.tenuit etiã.d.Nico.siculus. Et hec
opi.firmatur etiã per Pe.de anch.in.d.l.precibus per tex.isti ⁊ di-
cit ꝙ sepe cõsuluit ita ⁊ qõ cõmuniter tenetur per doc.⁊ do.Ant.in
d.c.raynutius.col.xviij.dicit qõ hec opi.est hodie cõmunis opi.ca-
nonistaꝝ.⁊ ita reperio ꝙ cõmuniter tenetur in scholis. Et inter ce-
teros hoc firmat celeberrimus doc.d.Jo.petrucij pater ⁊ dominus
meus in.d.l.precibus.⁊ ita ibi legendo tenui ⁊ tenendum duxi in
presenti consultatione in qua due cõiecture cõcurrunt pro hac con
clusione elicienda: prima qr dicta mater transiuit ad secunda vota
propter que secũda vota nõ est ita fauẽdũ in materia excludẽde sub
stitutionis pupillaris prout si non transiuisset ad scõa vota: prout
habetur per Ange.in.d.l.moribus in prin.ff.de vul.⁊ pu.qui voluit
quod ppter transitũ ad secũda vota etiã tacita pupillaris admitta
tur contra matrem. Scõa coniectura est qr testõr.s.proxime dictos
suos filios inuicem substituerat sub eadẽ forma ⁊ in illo mẽbro vi-
detur ꝙ intra pupillarem etatem comprehenderet̃ pupillaris sub
illa compendiosa: quia substitutus eo casu erat talis persona que
ex verisimili mente testatoris erat matri pupilli preferenda. Et hoc
etiã attendatur vt pupillaris etiã tacita que sub verbis non potest
cõprehendi excludat matrem vt per Bar.⁊ doc.in.d.l.ij.ad hoc gl.
fi.in.d.l.precibus.qõ ⁊ tenuit Ang.ibi.⁊ in.d.l.fi.de insti.⁊ substi.
Et si hec procedũt in pupillari oĩno tacita licet nõ transeant absq̧
dubitatione quia nõnulli contrariũ tenent fortius dicenduz est in
pupillari nõ oĩno tacita que põt comprehendi sub verbis generali
bus compendiose. Et si in precedenti prima substitutiõe verbũ cõ-
mune substituo trahitur ad pupillarẽ substitutionẽ prestat cõiectu-
ram qõ etiã in alio mẽbro substõnis eã cõprehendat put est theori-
ca bar.cũ quo doc.trãseunt in.d.l.centurio post mediũ. Ubi Bart.
cõcludit ꝙ licet qñ mater est in medio cõpẽdiosa facta v̀bis cõibus
interpretet̃ fideicommissaria etiã intra pupillarẽ etatem. Et alias
secus tñ dicit aliter esse dicendũ quando militarent alique coniectu
re id suadentes. Ex quibus oĩbus concludo ꝙ in casu nostro dicta
substitutio sit interpretanda pupillaris.⁊ per ꝯñs non adita here-
ditate p substitutam nihil debet̃ eius heredibus: sed integra heredi
tas pertineat ad dictam matrem pupilloꝝ. Que in hereditate vlti
mi decendentis inuenit hereditatem etiã fratris: quia vltimus dece
dens erat suus heres fratri prout patri per regulaz.l.sed ⁊ si plures
§.quos possum.ff.de vul.⁊ pup.ad hec.l.qui duos.eo.ti cũ si.⁊ hanc
conclusionem puto magis expedire dicte matri consultanti: ex quo
pro claro presupponitur qõ nunq̃ fuerit hereditas adita per dictã
agnetẽ substitutaz. Et si ita est non remanet hesitatio circa alia que
sita. Nã ex quo ipsa est heres insolidũ si qd sibi debebat̃ ex heredita-
tate vel a testore vel ab herede illud cõstat esse cõfusum: qr nec potest
sibi ipsi deberi per iura vulgaria. Sinaũt dicta agnes adiuisset con-
stat qõ ipsa mater deberet conseq.xvij.florenos relictos sibi tãq̃ do
tales in testamẽto patris testõris siue fuerint dati in dotẽ siue nõ.l.j.
⁊.l.si nõ designata.C.de falsa causa adiecta leg.⁊ etiã duos ducatos
aureos sibi relictos. Et etiam posset repetere ea que de suo exposuit
pro soluẽdis relictis ad pias causas factis in dicto testamẽto: quia
soluendo vtiliter gessit negocia heredis.l.soluendo.ff.de neg.gest.
4 ⁊.l.si quid possessor.ff.õ peti.here. ¶ † Circa expẽsas aũt q̃ fuerũt fa
cte p victu dicti filij est aduertendũ ꝙ in puncto dicit̃ ꝙ fuerunt fa
cte per victricũ dicti pupilli q in dubio nõ censet̃ fecisse animo donã
di sed aĩo repetẽdi.l.si pr̃no affectu.C.de neg.gest.⁊ ibi p glo.⁊ doc.
ideo nõ repeteret ipsa mater sed victricus q expendit. Sinaũt ipsa
mater expẽdisset distinguitur aut fecit aĩo repetẽdi ⁊ repeteret aut
animo nõ repetendi ⁊ nõ repeteret.l.alimẽta.C.de ne.ge.⁊.d.l.nẽse
nius in dubio regulariter nõ repetit: quia cẽset̃ expẽdisse animo nõ
repetendi dictis iuribus.⁊ facit.l.ꝙ in vxorẽ.C.eo.ti.fallit qñ mater
gerit negocia filij. Nã tũc censet̃ poti⁹ expẽdisse vt negocioꝝ gestrix
q̃ animo donandi: vt.d.l.nensenius.⁊ bart.ibi.⁊ bald.in.l.fi.C.de
dot.promi.⁊ doc.in dictis iuribus.⁊ in.d.l.alimenta. Et maxime
hoc procedit si mater erat pauper prout audio ⁊ expensa non modi
ca prout habetur in dictis iuribus maxime in dicta.l.alimenta per
glosam ⁊ doctores. Tamen quia mihi dicitur ꝙ fuit facta a victri-
cis non est insistendum circa alimenta que prestantur a matre.

Laus deo.

¶ Consilium.xxix.

1 ☞ Pater se soluturum offerens filij creditoribus sua iura osten-
dentibus

dentibus an per hoc contrahat cum absentibus ⁊ quando videat ratificasse gesta filij.⁊ nu.5.

2 Contractus inter absentes cum quibus valet personis ⁊ quibus probetur vñs.

3 Lege licitatio.cauetur vt subhastatione venditio rerũ minoris fiat ⁊ quomodo fiat subhastatio.

4 Licitatio ad quem finem ⁊ quibus modis fiat.

5 Ratihabitio fit parte absente:⁊ pro alio quis soluit eo nesciente.

6 Regula dictans qđ nomine meo non gestum per me non ratificet in quibus casibus intelligatur.

7 Pater contractum filij ratum habens licet obligetur:tamen qđ in patria potestate sit filius tunc requiritur.

8 Aditio hereditatis non inducitur ex actu qui citra ius ⁊ nomen heredis geritur.

In noīe domini nostri Jesu

xpi.¶ Cõsilio.s̃.reddito in cã Jo.de bergamo se subscri
pserũt.d.Bal.do.Pe.de eubaldis ⁊ dñs balion⁹ in ɔ̃riũ
ꝑut dr cõsulu erũt dñs Andreas barbati⁹ ⁊ do.Alexã.de Jmo.eo
medio q2 ſm eos illa oblatio facta ꝑ dictũ magistrũ Leonardũ ad in
terrogatoriũ cuiusdã frãcisci trãsiuit in ɔ̃ctu ⁊ obligat dictũ magr̃m
1 Leonardũ ſm eos:† q2 dict⁹ magister Leonar.rñdendo interrogato
rio dixit ⁊ obtulit se paratũ soluere ⁊ satisfacere tã p̃ncipali ipsi⁹ euã
geliste q̃ꝫ qbuscũqꝫ alijs creditorib⁹ olim dicti Bartholomei sui filij
dũmodo ipsi ostẽdãt legitime de iurib⁹ eoꝝ:⁊ sic ꝑmisit dicto ser euã
geliste ⁊ notario stipulãti ⁊ recipiẽti vice ⁊ noīe dicti frãcisci soluere
⁊ satisfacere oẽ id qđ ltīe ipse frãcisc⁹ ꝓbauerit se debere hr̃e a dicto
suo filio vigore cuiuscũqꝫ ꝑmissionis sibi facte ꝑ dictũ ei⁹ filiũ:ita ꝙ
ꝑ dictã oblationẽ quã retulit ad ꝑsonas incertas vr̃ ɔ̃xisse cũ ꝑsonis
2 incertis.¶ † Et qñ cũ ꝑsonis incertis ɔ̃hit vꝫ ɔ̃ctus inter absentes
celebrat⁹ ⁊ ẽt quãtũcũqꝫ cõsensus ɔ̃hẽtiũ ex interuallo emanauerit
ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.licitatio in p̃n.ff.de publi.⁊ ꝑ eundẽ Bar.⁊ Ange.
in.l.si tpa.C.de fide instru.⁊ iure aste fis.li.x.per id qđ no.Bal.in.l.fi.
C.de cõdi.ob cãm.⁊ adducit etiã simile de eo q hꝫ rem ꝓ derelicta
q2 vr̃ donare ei q p̃mo occupauit.l.si id qđ ad fi.ff.ꝓ derelicto.Con
cludebant itaqꝫ p̃fati doc.qđ ita sit dicendũ in casu isto.s.qđ dictus
magister leonard⁹ cẽseat ɔ̃xisse cũ dicto suo aduersario q postea ltīe
ꝓbauit fuisse debitorẽ dicti Bartholomei.Ad quorũ motiuũ do.
Bal.cõsulẽdo rñdet plurib⁹ modis:p̃mo qđ ꝓcedat dicta theorica
qđ valeat ɔ̃ctus celebratus inter absentes puta ꝑ viã licitatiõis qñ
sumus in re publica ⁊ similib⁹ vniuersalib⁹ q̃ ꝑ viã.l.ɔ̃hũt gñalr̃ et
vlr̃ sine expssione certe ꝑsone vꝫ in vẽdendo vel locãdo plus offerẽti.
Nã illa est q̃dã.l.q̃ ad sui esse requirit qđ sit cõis ⁊ gñalis p̃ma distin
ctione erit aũt lex ꝑut h̃ ſm eũ dicit Bal.in.d.l.fi.q adducit no.per
doc.in.l.oẽs ppl̃i.de iu.⁊ iu.⁊ subdit cõsulẽs qđ h̃ vr̃ sensisse Bar.in
d.l.oẽs ppl̃i in.ij.q.prin.ver.subijcio vnã q̃õnem vbi dicit qđ stante
statuto ⁊c.subdit cõsulẽs.vñ vult Bart.qđ illa ipletio cause ex ꝑte
talis vendẽtis ꝑficit cõtractũ ⁊ obligat ipsam rẽ tanq̃ presentẽ ⁊ sic
nõ est aliqua ratio nisi q2 lex ipsius rubrice est vbiqꝫ ⁊ semp loquit
⁊c.⁊ sic ad ꝓpositũ rõ Bal.in.d.l.fi.est optima ⁊ cõcludẽs ⁊ de dire
cto facit ɔ̃ dictos actores q se fundãt ex p̃allegato dicto bal.cũ em̃ di
ctus magister Leonardus sit ꝑsona priuata nec põt facere legem ta
lis sua ꝑmissio nõ põt inducere obligationẽ cũ requirat partiũ pre
sentia ⁊ simultaneus cõsensus.d.l.quecũqꝫ gerimus.⁊.l.cõsensu.eo.
ti.⁊.l.j.ff.de pac.p̃terea posito qđ sit vera ratio Bal.in.d.l.licitatio.
⁊ in.d.l.si tpa tñ illud dictũ procedit ⁊ ratio sua in cõtractibus qui
de sui natura nõ possunt alr̃ iniri nisi cũ incerta ꝑsona tũc em̃ eqta
te immo etiã necessitate suadẽte receptũ est vt inter abñtes ⁊ etiam
nõ eodẽ contextu retrahatur obligatio ꝑut rationẽ põderat Bar.
⁊ expssius ar.in.d.l.si tpe.⁊ ipse etiã Bar.in.d.l.qđ seruus.ff.de stip.
seruorũ ad fi.vñ non hꝫ hoc locũ in ꝑmissionibus q̃ pñt ɔ̃hi cũ certa
ꝑsona nec aliqua equitas suadet qđ tunc ɔ̃trahatur obligatio inter
absentes ⁊ ꝓpterea nõ procedat in casu nostro in quo poterat con
trahere cum certis personis ⁊ ꝓ hoc adducit casum expressum in.l.
fi.C.de heredi.vel acti.ven.qđ lꝫ emptor hereditatis ꝑmiserit satis
facere oībus creditoribus hereditarijs tñ non cogitur inuitus illis
soluere si non fuerint pñtes ⁊ sic quasi in terminis deciditur ibi ca
sus noster.preterea vi₂ casus in.l.fi.ff.de interrog.act.ſm vnã lec.scđm
eum qui latius inducit illam.l.⁊ subdit ecce ergo in terminis qđ cõ
fessio vel oblatio vel promissio lꝫ ſm verba dirigat etiã in absentes
tñ non obligat ipsum cõfitentẽ vel ꝑmittentẽ etiã si essent ꝑsone in
certe prout sunt creditores hereditarij:itẽ dicebat per iudicem qđ
magister Leonard⁹ ꝑ dictã oblationẽ cẽset ratificasse ɔ̃ctus celebra
tos ꝑ dictũ suũ filiũ ⁊ ratificatio ⁊ ratihabitio retrotrahit ⁊ man
dato cõparat ⁊ fit ex interuallo etiã inter absentes ⁊ qñqꝫ non tam
verbis q̃ꝫ facto.¶ Diuino numine repetito extranea mihi apparet
illorũ sententia qui aut cõsulẽdo aut iudicãdo tenuerũt qđ illa obla
tio facta ꝑ magistrũ Leonardum ipsum obligauerit creditoribus
etiã absentibus q2 censeat ɔ̃xisse cũ personis incertis.licet em̃ subti
lis ⁊ colorata fuerit eorũ inductio de his q̃ habent per Bar.⁊ doc.
in.l.licitatio in princ.de publica.⁊ in.l.si tempora.C.de fide instru
mentoꝝ ⁊ iure haste fis.li.x.⁊ maxime q2 bar.⁊ Ange.in.d.l.si tpa lo
quunt nõ solũ in fisco seu alia persona que necessario hꝫ deuenire ad
subhastationẽ de necessitate:sꝫ etiã generalit loquũtur de p̃uata ꝑso
na q̃ priuata ꝑsona nõ habet potestatẽ legis cõdende nec solet teneri
3 ad subhastationẽ faciendam in vẽditione suarũ rerũ.¶ † Et Bar.
in.d.l.licitatio loquit in venditione rerũ minoris in qua licet cautũ
sit ⁊ expediat venditionẽ fieri ad subhastationem de rebus minorũ
per.l.⁊ si sine.§.q̃situꝫ.ff.de mino.qui tex.nõ est alibi loquens de sub
hastatione facienda in rebus minorum prout dicit Ange.in.d.l.si
tẽpora tamẽ ipsa subhastatio non est necessaria in venditione reruꝫ
minoris quia non reperitur iure cautum iuxta.l.magis puto.§.ne
passim.ff.de rebus eoruꝫ.⁊.l.lex que tutores.C.de admini.tuto.⁊.C.
de predijs mino.ꝑ totum secundũ eundem Ang.in.d.l.si tempora.
vnde Bar.⁊ Ange.loquentes etiã in subhastatione facienda in ven
ditione rerũ minoris videtur velle eoruꝫ dicta intelligere etiã quã
do cõtractus celebratus inter priuatos etiã non subsistente necessi
tate ⁊ quia Barto.vult ꝙ sufficiat offerre ex interuallo et etiam soli
notario ⁊ etiam anteq̃ꝫ veniat tẽpus appositũ in subhastatione nõ
videtur ꝙ tunc cadat illa cõsideratio quã cõsulẽdo dicit fecisse Bal.
s.ꝙ resultet stipulatio ex quo precedit interrogatio ⁊ sequit respon
sio illa enim cõsideratio Bald.procedere posset quando tẽpore quo
subhastatur ad vocem preconis aliqd offerret:nam tunc ex quo p̃co
preconizat ex commissione sibi facta ⁊ dirigit verba in personã com
mittentis expresse vel tacite videt ꝙ interrogatio ab ipso principali
ꝓcedat ꝑ organũ nũcij iuxta.l.pr̃ ex prouincia.ff.de manumis.vin
dicta ⁊ ꝙ no.ibi.⁊ in.l.multũ interest.C.si qs alteri vel sibi.sed hec
cõsideratio militaret in alijs ɔ̃ctibus q pñt inter absentes celebrari
per nunciũ vel epl̃am iuxta.l.cõsensu de acti.⁊ obli.per.l.j.in fi.ff.de
contrahen.emp.⁊.l.absenti.ff.de donat.tamẽ secus est in stipulatio
ne.l.j.in prin.ff.de verbo.ob.⁊ insti.de inutili.stipu.§.itẽ verborũ.
sed replicari posset ꝙ in minore vendẽte:lꝫ licitatio forte nõ sit oīno
necessaria nihilomin⁹ q2 dꝫ fieri ex inq̃sitiõe iudicis q hꝫ cõsiderare
qd magis minori expediat vt ꝓbat i.d.§.ne passim.⁊ i.d.l.lex q̃ tuto
res si expedit venire ad licitationẽ satis vr̃ licitatio ex necessitate ꝓce
dere ex quo iudex tenet facere fieri illud qđ expedit minori:lꝫ nõ sit
talis necessitas ꝙ ei⁹ omissio vitiet ɔ̃ctũ ⁊ nõ semp expediat minori
expectare licitationẽ:iõ ꝓcedere possit dcm̃ Ang.quaten⁹ dicit lici
tationẽ nõ eẽ necessariã Bar.tñ in.l.alio in vlti.col.ff.de alimen.et
ciba.lega.vr̃ ꝑ claro presupponere hãnimenta esse necessaria in alie
natione reꝝ minoris per.d.l.⁊ si sine.§.j.⁊ idem dicit tenuisse Bal.
in quodam suo consi.qđ incipit nota que requirantur vt venditio
facta ⁊c.Et ſm h̃ nõ ob.si Bar.loquitur ẽt in licitatiõe reꝝ minoris
ex quo ipse tenet ꝙ licitatio est necessaria.⁊ lꝫ in.d.l.si tpa loquat sim
pliciter de ꝑsona priuata:cũ posset intelligi in ea persona priuata in
qua est necessaria licitatio vel de iure communi vel ex forma forte iu
ris municipalis:suadet em̃ ratio qđ qñ lex necessitat ad faciendaꝫ li
citationẽ que necessario hꝫ respicere personam incertã censeat dispo
nere quod licitatio artet ⁊ obliget offerentẽ licitantẽ ⁊ vt sic licitatio
sit effectualis ⁊ persone sint magis faciles ad offerendum ⁊ lex ipsa
constat quod potest inducere quod obl̃o ɔ̃trahat ex actibus gestis
inter absentes ita quod nõ est mirum si eo casu receditur a regula iu
ris communis que cessat in alijs terminis qñ persona priuata spon
te ⁊ cessante oī legis dispositione vellet cũ ꝑsonis incertis cõtrahere:
quia tũc nõ artat rõ vt recedam⁹ a regula iuris cõmunis nec lex ali
qua vt reperiã ad id astringit ⁊ sic stãdũ est regule iuris ar.§.cõside
remus in autẽtico de triẽ.⁊ semis.⁊.l.illã.C.de colla.nec ob.l.qua rõ
ne.§.fi.de acq.re.do.q2 nõ ꝓbat ibi ꝙ resultet ĩ illo casu aliqua obl̃o.
lꝫ resultet dñij trãslatio ꝑut ⁊ ɔ̃tingit ĩ hñte rẽ ꝓ derelicto:itaqꝫ cũ
iure nõ ꝓbet qđ saltem in eo casu quo licitatio nõ est necessaria obli
get licitantem vt artetur ⁊ obligetur plus offerenti: licet Barto.⁊
Ang.illud dicant nõ esset inconueniens restringere eorum dictum
ſm ɔ̃siderationeꝫ Bal.quã facit in.l.fi.C.de cõdi.ob cãm ꝑut refert
prefatus ꝑrimus ɔ̃sulens ⁊ si limitatio nõ placeret põt rñderi ꝙ in
licitatione ꝑsona cũ qua venit celebrãdus futurus ɔ̃ctus est incerta
nõ solum facienti licitationem sed ẽt legi ex qua fuit ꝑdita obl̃o iu
xta.l.ex hoc iure gentium.ff.de iusti.⁊ iure.sed in casu nostro ex quo
creditores erant presentes non futuri licet forte essent incerti ipsi li
citanti:tamen erant certi ipsi legi que est certa de oī eo de quo est cer
ta natura naturata que est certa de presentibus ⁊ preteritis non de
futuris que innotescunt solum nature naturanti hoc est deo iuxta
no.per glo.⁊ doc.in.l.respiciẽdũ.ff.si cer.pe.iuxta.l.cum qdã.§.suuꝫ
ff.de acq.here.⁊ quod no.in.l.antiqui.C.si ps hereditatis petatur.
iõ nõ est eadẽ rõ in terminis nr̃is ꝑut in temĩs bart.⁊ angel.in.d.l.si
tpa.⁊ in.d.licitatio.⁊ ideo illa sp̃ãlitas q̃ inducit iuris dispõne qñ
ꝑsona est oīno ĩcerta ⁊ ɔ̃hent ⁊ nature ⁊ legi nõ trahat ad ꝑsonã nõ
ita incertam.ar.l.ius singulare ⁊.l.ꝙ vero ɔ̃.ff.de.ll.⁊.c.q̃ ꝑp necessi
tatem.⁊.c.que a iure cõi exorbitant.de reg.iur.in.vj.iõ hoc casu ste
mus regule.l.quecũqꝫ gerim⁹.de acti.⁊ obl.⁊.l.j.ff.de pac.⁊.d.l.ɔ̃sen
4 su.⁊.l.j.§.j.de verbo.ob.cum si.† itẽ in terminis licitatiõis licitatio
ipsa fit ad eum finem vt ipsa licitatio ꝑueniat ad aures volentium
emere mediante voce preconis.ideo noticia licitationis deuenit
ad offerentes mediante prouisione facientis fieri licitationem.in
casu aũt nostro magister Leonardus licet fecerit illã oblationem tñ

nihil disposuit de medio quo ipsa oblatio pueniret ad notitiā credi torum ita qd casus iste est separatus a casu licitationis prout al's in simili habemus in.l.absenti.ff.de dona.qd si quis dicit ego dono ta lē rem titio absenti si talis donatio peruenit ad notitiā titij median te dispositione donātis qui ad eū misit nunciū vel epistolā illo acce ptāte resultat valida donatio.sec⁹ autē si ali⁹ q interfuit dicte dona tioni retulit ipsi titio non ex cōmissione donantis.item in terminis licitationis apparet de voluntate licitantis qd intendit se obligari plus offerenti.ad hec vt quis inducatur ad plus offerendum ⁊ obli getur ad obseruandū id qd offert ita qd facit fieri licitationem pro suo interesse:ita qd ⁊ si de eius mente non appareret magis de faci li presumēdus est animus ⁊ mens volēdi se obligare qñq ex obliga tione nō resultat aliqua vtilitas offerenti:qz tunc non est ita verisi mile qd velit se obligare vt inuitus cōpelli possit qz tunc est potius perdere ⁊ suū iactare qd non presumit.ar.l.cū de indebito.de pba. ⁊.l.si cū aurum.ff.de solutio.⁊.l.cōtra iuris.§.fi.ff.de pac.⁊ plerūq contingit qd quis spōte facit id ad qd nollet inuitus cōpelli ⁊ in du bijs attendit id qd est verisimile.l.in obscuris inspici.ff.de reg.iu.⁊ l.semper in stipulationibus.eo.ti.⁊in.c.inspicitur in obscuris eo.ti. lib.vj.vnde in pposito licet magister Leonardus obtulerit velle sa tisfacere in oībus creditoribus olim sui filij ⁊ illud habuerit in men te qz nemo presumitur dicere nisi qd mente cogitat.l.labeo.§.idem tubero.ff.de suppel.lega.non propter ea sequitur qd voluerit cōtra here cum ceteris creditoribus vel voluerit dictis creditorib⁹ se obli gare vt sic posset cōpelli ad soluendum id qd sponte offerebat se pa ratum facere.stāt eñ hec simul vt sim paratus aliquid facere ⁊ illud facere nullatenus vellē pati vt quispiā me compelleret ad id facien dum vt quotidie docet experiētia que est rerum magistra dicit text. in.c.q̄ sit in prin.de elec.lib.vj.⁊ in.c.statutū.in prin.eo.ti.⁊ li.Pa tet igit ex pmissis qd in multis differt casus noster a terminis Bar. ⁊ Ang.adeo qd nullo pacto puto dicendū qd sint trahenda eorum dicta ad terminos nostros ⁊ valde miror qdvnq potuerit alicui do cto viro id persuaderi insup Bar.in.d.l.licitatio vult qd in illis ter minis sit locus penitentie anteq actus impleatur ex altera pte.Et scdm cōtra dato sine piudicio qd theorica Bart.⁊ sequacium trahi posset ad terminos nostros nihilominus scdm suā theoricā dictus magister Leonar.potuit penitere saltē anteq creditores probarent de eorum creditis:qz non simpliciter obtulit se paratum soluere cre ditoribus sed dūmodo illi pbarēt ⁊c.Unde anteq pbassent potuit penitere.Sed dict⁹ magister Leonardus in exordio litis allegauit se non teneri ad soluendum debita filij ⁊ ex hoc ostendit contrariā voluntatem.Ex quo ostenditur penitentia:qz facto datur volūtas intelligi.l.reprehendenda.C.de insti.⁊ substi.sub cōdi.fac.cum con cor.ideo ex hoc capite posset dictus magister Leonardus se tueri. Et hoc si ex suis exceptionibus vel alijs per eum deductis in exor dio litis potest deprehendi id qd dixi prout arbitror qd aperte de prehendatur licet pro nunc processum non viderim.Et quāuis al's viderim in presentiarum formaliter nō memini de ipsis actis que ēt ad hoc propositum non ponderari:qz non cogitabam nec vnq co gitassem in tali medio fieri fundamentū:ideo in hoc vltimo princi paliter non me fundo:licet putem fundamentum esse optimum.

¶ Aliud autem medium in quo prout intelligo se fundauit index qui vltimam tulit sententiam contra magistrum Leonardū est ma gis meo iudicio coloratū.s.qd dictus magister Leonardus per talē oblationem censeatur ratificasse gesta per filium ex qua ratificatiōe resultet obligatio ipsius patris vt insolidum teneatur actiōe qd ius su.l.j.§.si ratum.ff.quod iussu.⁊.l.si res.§.pe.ff.de in rem verso.

5 ¶ †Constat eñ qd ratihabitio potest fieri absente parte vt.l.pōpo nius scribit si negocium ⁊ ibi per gl.⁊ Bar.ff.de neg.ge.item cōstat qd ratihabitio resultat plerunq non solū verbis sed etiam factis.l. iij.§.falsus.⁊.l.paulus.ff.rem ratā hri.ideo dictus magister Leonar dus promittendo satisfacere creditoribus dicti olim sui filij videtur ratificasse gesta per ipsum filium prout alias is cui delata est here ditas soluendo debita hereditaria censetur hereditatem adire.l.ij. C.de iure deli.Licet ille actus solutionis potuerit fieri circa ius ⁊ no men heredis.Nam p quolibet potest quis soluere etiam sine illius voluntate.l.solutionē ⁊ iudiciū.ff.de solu.⁊.l.soluendo.ff.de neg.ge. nihilominus qz non presumit qd quis velit pro alio soluere:qz non solet quis cōiter soluere debitū alienū.Ideo lex presumit solutionē fieri pro soluente si fieri potest.Ideo presumit solutionem factā ani mo adeundi sumendo forte argu.a cōmuniter accidentibus qd est validum in iure.l.fi.C.de fideiuš.l.qd si nolit.§.qui assidua.ff.de edi. edi.l.semper in stipulationibus.⁊ in.l.in obscuris inspici.ff.de reg. iur.⁊ no.gl.Bal.in.l.neq natales.C.de proba.prout ⁊ eo ar.vtitur imperator in.l.j.C.de arbi.scdm gl.ibi.Ita ergo videtur in proposi to qd dictus magister Leonardus promittēdo soluere ⁊ satisfacere creditoribus filij censeatur ratificasse gesta per filium ⁊ consequen ter se obligasse ex ipsis gestis per filium vt sic in consequentiam solu tio fiat pro sua obligatione.Cum promissio ⁊ solutio soleant cōpara ri.l.fi.C.ad.l.fal.Et per hoc medium videtur posse cōcludi quod di ctus magister Leonardus sit proprie nomine obligatus ad satisfa ciendū creditoribus olim sui filij:ex quo expresse obtulit de suis pro prijs bonis satisfacere nec admittitur penitentia hoc casu vt est tex.

6 in.d.l.pc inponi⁹.¶ †Nec videtur obstare regula que dictat qd nō possum ratificare non gestum nomine meo.l.si pupilli.§.sed si ergo ff.de neg.gest.⁊ regula ratum in.vj.quia illa regula non militat in gestis per filium in potestate aut seruum:qz potest dominus vel pa ter eorum gesta ratificare licet sint gesta per seruum vel filium noīe proprio ⁊ noīe patris vel dñi vt probatur in.d.§.si ratum.⁊ in.d.l. si res.§.pe.⁊ no.gl.in.d.§.sed si ego.⁊ Dy.in.d.regula ratum.Non eñ ratificantur per patrem vel dñm gesta per filium vel seruū tanq gesta noīe patris vel domini:⁊ sic vt mediante ratificatione oriatur actio negociorum gestorum sed ratificantur vt ex talibus gestis per filium vel seruum preiudicetur ipsi patri vel dño ratificanti prout alias contingit in.l.mater.C.de rei vendi.prout ad propositū dicit

7 Bar.in.d.§.sed si ego.¶ †Sed his nō ob.puto dictā vltimā senten tiam fuisse iniquā ⁊ cōsequēter in causa appellationis rescindendā qz lz pater ratificādo cōtractus filij obliget actiōe qd iussu tñ opor tebat deducere qd filius tpe actus gesti erat sub pria potestate ⁊etiā oportebat deducere qd pater ratificauit gesta per filiū:ita qd libell⁹ cōcluderet in actione qd iussu qd quidē nō arbitror fuisse factū:⁊ lz fortasse quis diceret qd si narrauit illā oblationē seu pmissionem ex qua dicit resultasse ratificationem satis sit iūcta virtute clausule pe tēs ius ⁊ iustitiā ministrari solite in libellis apponi de qua habetur p doc.in.c.cū dilectus extra de or.cog.⁊ p Bal.in.l.nec qcq.§.de pla no de offi.procon.⁊ in altera sua repe.l.edita.C.de eden.⁊ p.d.Ant. de but.in.c.j.de iu.⁊ sparsim per doc.in multis iuribus:pōt dici qd illa clausula non operat effectus suos qñ ex facto deducto possunt alie res resultare actiones ⁊ est opposita exceptio de generalitate li belli:put hoc dixit Bal.in.d.l.edita.Preterea si ex tali actu ratifi catio resultat illud elicitur ex iuris psumptiōe:iuris aut psumptio licet non indigeat pbatione tñ indiget allegatione.l.si adulterium cū incestu.§.idem pollioni.ff.de adulte.prout ⁊ ibi not.Bar.qz tñ in presentiarū non vidi libellū neq acta nō facio in supradictis ma gnum fundamentū:⁊ pptera vlterius super eis nō insisto.Sed pla cuit hec in medium adducere vt iudex videndo libellū ⁊ acta aīad uertat sup his qz arbitror qd potuerint per pdicta euitare fundamē tum qd vt dicitur mouit iudicē a quo in pferendo illā iniquā sentē tiam cōtra dictū magistrum Leonardum.Que quidē iniustitia sen tentie pdicte ex alio deducit qz negandum est qd ex illa oblatiōe fa cta per magistrū Leonardum resultet ratificatio gestorū per filium constat eñ qd ille actus geri potuit citra ius ⁊ nomen ratificātis.ex quo pro alio solui potest vt dictū est:ergo dictus actus non infert in ratificationem nec ratificationē pbat:qz pbatio dz cōcludere neces sario.c.in presentia extra de proba.⁊.l.non hoc.C.vnde cog.cum si.

8 †Et hinc dicimus qd ex actu qui pōt geri citra ius ⁊ nomen here dis nō inducit aditio hereditatis.l.p herede ⁊.l.gerit de acqui.he re.Nec ob.l.ij.C.de iure delib.qz verū est qd qñq sufficit pbatio pre sumptiua q̄ solet plerunq colligi ex cōiter accidentibus vt.s.dictū est:tñ nō est eadē ratio in casu nostro put in terminis.d.l.ij.in qua p aditionem consequitur adiens hereditatem.Ita qd est verisimile qd ideo subierit onus soluendi debitum hereditariū vt etiā cōsequa tur commodū hereditariū ar.l.scdm naturā.ff.de reg.iur.cū concor. sed in casu nostro pater ex ratificatione huiusmodi nullum sperabat cōmodum:sed duntaxat dānum passiue obligationis:ideo nō ita de facili dz hic presumi animus ratificādi put ibi animus adeūdi: ar.eorum que habent in.l.qui patitur.ff.man.⁊ in.l.que dotis.ff.so. ma.⁊ in regula is qui tacet in.vj.⁊ lz cum non soleat cōiter accide re qd qs soluat pro aliena obligatione tñ nec solet accidere q quis spōte nō requisitus velit se obligare vt inuitus cōpelli possit p alio soluere maxime qñ nulla imminet vrgens causa se obligandi prout non occurrebat in casu nostro maxime quo ad creditores absentes quorum nomine nihil dicebatur.Et multo leuius inducetur quis ad pponendū in animo suo sponte soluere pro alio cum necessitas suberit q ad interim se obligandū soluere pp̄ter casus qui interim possunt cōtingere put ⁊ supradictū est.ita qd nō constat ex tali actu ratificatio gestorū per filiū patre negante se habuisse animū ratificā di cū de his que dependēt ab aīo stetur dicto eius de cuius animo querit vt in.l.in ambiguis orationib⁹.ff.de reg.iur.⁊ p glo.in.§.alie insti.de act.⁊ no.Bar.in.d.l.gerit.

9 †Et qd ratificatio non censeatur resultasse ex illa oblatione vltra predicta eo efficacissimo medio dedu citur quia illa oblatio respicit indifferenter oēs creditores dicti fi lij qz loquutus fuit per vniuersalem quibuscunq: vnde neminem exclusit.c.solite in fi.de maio.⁊ obe.⁊ canon.si romanorū.xix.di.⁊.l. iulianus de le.iij.constat aūt qd poterant ⁊ possunt esse creditores dicti filij absq cōtractu ipsius filij quinimo absq aliquo eius facto qz qñq quis obligat lege puta ad soluendum collectas ⁊ alia onera publica seu ad dotandū ⁊ alimentandū filios ⁊ huiusmodi.l.obli gamur.§.lege de act.⁊ ob.cum si.⁊ quandoq ex delicto ⁊ quādoq ex alterius facto puta qñ quis gerit negocium meum re ipsa vel ipo gestu seu cura ⁊ sollicitudine vt in dicta.l.si pupilli.§.sed si ego ⁊.§. item queritur.⁊.l.sed an vltro.⁊.l.soluendo cum similibus.ff.de ne

10 go.gest.†Et licet pater possit ratificare gesta per filium ex quibus ipse filius est obligatus: ita vt per talem ratificationem obligetur qd iussu

qđ iussu tñ nõ põt ratificare gesta per alios lʒ filiꝰ ex illis gestis fuerit obligatus vt est tex. ꝛ gl. in. d. §. sed si ego ver. qđ si amicitia. ꝛ vsi. nã ꝛ si seruũ. ꝛ p Dy. in. d. regula ratũ. ꝛ cũ dicta gl. doc. ibi transeũt pro qua facit, qꝛ oẽs. ll. tituli qđ iussu loquunt̃ in cõtractibꝰ filij vel serui ꝛ nõ loquũtur in eorũ delictis nec in obligationibꝰ resultantibus sine eorũ facto. ꝛ ꝑpterea ꝑ dictã oblationẽ q̃ gñaliter respicit oẽs creditores nõ resultat ratificatio cũ nõ possit ratificatio resultare respectu oĩum creditorũ ita qđ in dubio dʒ ea iterpretatio adhiberi vt pariter respiciat oẽs creditores ꝑ theoricã q̃ tradit̃ ꝑ iurisla torẽ. in. l. iam hoc iuris. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ in. l. hereditatẽ. ꝛ. l. quãuis. C. eo. ti. ꝛ. l. in testõ. C. de test. mili. ꝛ ꝑ cõsequẽs cessante ratihabitiõe cessat actio qđ iussu in creditoribꝰ resultãtibꝰ ex ɔ̃ctu filij, ꝑut cessat in creditoribꝰ qui aliũde originẽ habuerũt ar. dictorũ iuriũ ꝛ ꝑ hec apparet̃ ɔfutata q̃ in ɔ̃riũ adducunt̃ ita qđ ꝑtes iudicis sunt in ꝑnunciando ꝑ dicto magistro Leonardo appellãte male. s. iudicatũ ꝛ bñ appellatũ ꝛ nõ firmãdo penultimã sñiam. Laus deo.

Consilium. xxx.

1 Donatio iurata quando filiorum aduentu annulletur ꝛ vt valeat que requiruntur.
2 Clausula precarij qua possessio transfertur in instrumentis ponit̃.
3 Dispositio. l. si vnq̃. in quo donante intelligatur.
6 Augustinus ꝛ si episcopus fuit potestatem tamen condende legis non habuit.
8 Uerbum aliquam iunctum verbo partem vel portionem quid importet.
9 Bona puelle a quo dicantur ei prouenire.
10 Filia quando patri sponsalia contrahenti consentire dicatur.
11 Jus non competit filie ex dotis ꝑmissione si non sequatur nuptie.
12 Statutum quod mulier nupta extra territorium mediola. non succedat in territorio mediol. quomodo intelligatur.
13 Juramentum contractui adiectum eas recipit conditiones quas in contractu reperies.

In nomine domini nostri

1 Jesu xp̄i. †In hac cõsultatione vr̃ ꝑma facie dicendũ qđ dicta donatio teneat. nã donatio est cõtractus iuris gentiũ qui est validus olim ad eius efficaciã ꝑfectã requirebat̃ traditio hodie sufficit pactũ simplex qꝛ hodie nudũ pactũ donationis ꝑducit actionẽ olim secus. l. senatus. §. j. de dona. cã mor. l. si qs argentũ. C. de dona. no. ꝑ gl. ꝛ doc. in. l. in edibus. §. ex rebus. ff. eo. ti. ꝛ ꝛ in. l. iuris gentiũ in prin. ff. de pactis. itaq̃ donatio predicta a ꝑncipio valuit: tũ qꝛ hodie sufficit nudũ pactũ donationis: tũ in dicta donatione interuenit cessio iuriũ ꝛ actionũ prout arbitror qꝛ solẽt notarij in instrumẽtis apponere illã clausulã qđ donãs cedit ꝛ concedit oĩa iura ꝛ actiones ꝛc. ꝛ idẽ operat̃ cessio in actionibꝰ qđ tra-
2 ditio in rebꝰ corporalibꝰ vt no. gl. in. l. fi. C. vt nemo ꝑua. †Preterea in instr̃is solet apponi clausula ꝑcarij vel simplicis cõstituti ꝑ quam trãsfert̃ possessio in donatariũ si cõstituẽs erat possessor ꝛ subsequenter transfert̃ dñium. l. qđ meo in prin. ꝛ. l. interdũ. ff. de acq. pos. cum no. in dictis iuribꝰ. ꝛ in. l. j. ꝛ in. l. qsquis. C. de dona. nec videnť refragari validitati. d. donationis statuta de qbꝰ in themate fit mẽtio qꝛ nõ vr̃ loqui i istis terminis: nõ tñ sigillatiʒ illa reassumo breuitatis gratia ꝛ qꝛ intẽdo ɔtrariã partẽ firmare alio ꝑncipali fundamẽto q̃ vigore statutoꝝ ita q̃ supfluũ foret cuilibet statuto singulariter respõdere immo statutũ sub rubrica de cõtractibꝰ factis post nuptias in ver. ꝛ si fieret facit ꝑ validitate donationis nõ cõtra nec etiam vr̃ refragari supradicte validitati dicte donationis qđ dicta donatrix suscepit postea filios qꝛ licet ꝑ filiorũ supueniẽtiã reuocet̃ donatio vigore. l. si vnq̃. C. de dona. ꝛ. l. si totas. C. de reuo. dona. ꝛ cañ. fi. xvij. q. iiij. nihilominꝰ dicta reuocatio videt̃ pendere ex verisimili mente donãtis qꝛ est verisimile qđ si de filijs cogitasset nõ fecisset talẽ donationem; ꝑut in simili dicit̃ in. l. gñaliter. §. cũ autẽ. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. ꝛ alias in. l. sicut certi. ꝛ. l. si cũ vel in vtero. C. de testa. mili. ꝛ alias in. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. sed attẽto qđ dicta donatrix erat iuuenis viro desponsata ad pariendũ filios aptavr̃ de filijs verisimiliter cogitasse cũ naturalis appetitus artet ad cogitandũ ꝛ optandũ habere filios. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ insti. de iu. na. gen. ꝛ ciui. §. j. ita qđ vr̃ cessare dicta ratio in casu nr̃o. ꝛ ꝑ cõsequens vr̃ cessare dispositio. d. l. si vnq̃. cũ cõcor. qꝛ cessante ratione legis cessat ipsa lex. l. adigere. §. quãuis. de iure pat. ꝛ. l. qđ dictũ. ff. de
3 pac. ꝛ. c. cũ cessante. † Uidetur eñ dispositio. d. l. si vnq̃. intelligenda in tali donante qui non habebat nec sperabat habere filios vt videt̃ ꝑbare tex. in. d. cañ. fi. ibi cũ filios non haberet nec speraret qui text. a ɔtrario sensu videtur ꝑbare qđ si sperabat habere filios non reuocatur postea donatio licet nati sint filij ꝛ hoc videtur applicandum ad casum nostrũ ex quo dicta Baptista donatrix erat talis cõditionis qđ verisimiliter debebat filios sperare: ideo dicamus donationem non reuocari: licet postea filij sint sibi nati qđ ꝛ videtur dicendum ex alio quia reuocatio huiusmodi donationis tunc videt̃ fieri quando donantur omnia bona vt loquitur tex. in. d. can. fin. ꝛ in. d. l. si totas. vel quando donat̃ pars bonorum vt loquitur text. in. d. l. si vnq̃. sed appellatione partis venit dimidia. l. nomen filiorum. §. portionis verbo de verb. sig. in. c. ij. §. j. de deci. in. vj. ꝛ ita dictam. l. si vnq̃ intelligebat Ricciar. de saly. in quodã suo consi. vt refert Bal. non impugnans in. d. l. si vnq̃. sed in casu nostro non donauit dimidiam suorũ bonoꝝ nec aliquam quotaʒ sed certa bona qꝛ donabat iura que habebat vel habere sperabat in bõis paternis ꝛ maternis: sed bona paterna adhuc ad eam nõ pertinebant viuente patre nec habebat spem succedendi multum considerabilem ex quo erat sibi seu pro ea ꝑmissa dos ꝛ filia dotata cõmuniter non solet succedere dotanti ex censura iuris municipalis q̃ si bene memini viget etiam senis: licet de tali statuto non fiat mentio specifica in themate enunciatiue tamen fit mentio in reformatione que incipit. item cuʒ sepe contingat inseritur tamen aliud statutum in casu fortiori: quia dotatam a patre excludit etiam ab hereditate materna propter quod statutum videtur q̃ dicta dñã Baptista excludatur a successiõe materna ex qua supererat filius masculus. ꝛ sic dicta donatio videt̃ fuisse parui ponderis adeo q̃ etiam quo ad effectum non videtur donasse dimidiam vel aliam notabilem partem suorum bonorũ ꝛ propterea non videtur reuocata dicta donatio per superuenientiã filiorum: qđ ꝛ videtur dicendum ex alio. s. propter virtutem iuramenti q̃ cum possit seruari sine dispendio salutis eterne videtur validare dictã donationem. licet alias inualidã arg. c. cũ cõtingat de iureiur. ꝛ. c. q̃uis de pac. in. vj. ꝛ aut. sacramẽta puberum. C. si aduersus vẽ.
4 cum no. in dictis iuribus. †His tamẽ non ob. contrariam arbitror sententiam veriorem ea ratione quia donatio q̃tuncunq̃ valida reuocatur per natiuitatem filiorum vel filiarum Est enim verisimile q̃ si de filijs cogitasset non fecisset talem donationem prout ꝛ supra deductum est: non enim est verisimile q̃ alienã sobolem voluerit proprie anteferre arg. l. cũ acutissimi. C. de fideicommissis. ꝛ fit talis reuocatio ipso iure vt est tex. cũ gl. in. d. l. si vnq̃. ꝛ not. docto. in d. l. si totas. de inoffi. dona. quasi talis donatio videatur habere tacitam conditionẽ si filios non procreauerit vt no. Bal. post Jaco. but. in. l. titia seyo tesseran. §. imperator. de leg. ij. fit enim talis reuocatio ex presumpta mente donantis secũdũ oẽs in dictis iuribus. ꝛ qꝛ de hoc habemꝰ casum in. d. l. si vnq̃. ꝛ in. d. l. si totas. ꝛ in. d. cano. fi. nõ est instãdum in firmãda hac cõclusione q̃ donatio predicta censeatur reuocatã per dicta superuenientiã filiorum. Sed solũ est videndum an habeant obstare adducta in ɔ̃rium. Et profecto nõ ob. qđ primo loco in cõtrariũ deducebat̃. s. qđ dicta dñã Baptista erat accõmodata ad suscipiendum filios: quia puella per patrem desponsata ita quod erat verisimile q̃ speraret habere filios ꝛ ɔsequẽter de filijs cogitaret ꝛ successiue in ɔ̃iam cessaret ratio dictorum iurium ꝑut latius. s. deductũ est. Qꝛ ad hoc rñdet̃ qđ si ꝑbaret̃ qđ tunc cogitasset de futuris filijs ꝛ nihilominꝰ donasset militarẽt dcã in ɔ̃riũ. Et ɔ̃ñr nõ reuocaretur donatio ꝑut ꝛ firmatꝰ Bar. in. d. §. impera-
5 tor. † Tamẽ in dubio procedit dispositio. d. l. si vnq̃ que generaliter loquit̃: iõ est gñaliter intelligenda: ar. l. j. §. ꝛ gñaliter de leg. prest. ꝛ l. iij. ff. de offic. pref. ꝛ can. si romanoꝝ. xix. dist. ideo cum in casu nostro non appeat an dicta Baptista tempore dicte donationis cogitauerit de filijs stãdum est generalitati. d. l. si vnq̃. Nam licet foret apta ad procreandũ filios ꝛ natura sit prona ad sperandũ ꝛ desiderandũ habere filios non propterea semper cogitat̃ de filijs fictis. ita qđ stãt hec simul sperare ꝛ desiderare habere filios: ꝛ tñ tempore donatiõis de filijs nõ cogitauerit. Et si nõ cogitauit non sperabat tũc habere filios prout hec declarat Bart. in. d. §. imperator. cum quo doc. trãseunt. Et ita rñdet ipse Bart. ad text. d. cañ. fi. ad queʒ text. põt ẽt rñderi qđ illa verba nec habere speraret denotãt facti contingentiam nec per argumentũ a cõtrario sensu debet tolli generalitas
6 d. l. si vnq̃. ꝛ. d. l. si totas. † Et maxime cum sit tex. Augustini qui nõ habebat autoritatem legis condende aut limitãde. item respõderi põt qđ ibi dicit tex. qđ ille eps donatarius restituit bona donata q̃ restituere non tenebatur de iure fori: sed de iure poli. Et glo. ibi dicit qđ ideo tex. dicit qđ de iure fori restituere non tenebatur. s. vniuersa bona donata sed tantũ vsq̃ ad debitum bonorum subsidium ex quo erat facta donatio ecclesie prout qñ donatio fit alteri filio quo casu non reuocatur nisi vsq̃ ad legitimam. d. l. si totas. Et sic equiparat ecclesiam filio in hac parte qđ ꝛ voluit bar. in. d. §. imperator. Jdeo potest dici qđ cõtrarius sensus ibi admittatur eo respectu quia si non appareret qđ nõ sperabat habere filios dictꝰ ep̄s non debuisset vniuersa bona restituere etiã de iure poli: quia prelatꝰ nõ debet donare bona ad ecclesiam spectantia extra de dona. cap. fraternitatem. Jta quod in dubio si aliter non appareret de mente donantis nisi ex sola simplici presumptione. d. l. si vnq̃. ꝛ. d. l. si totas. dictus episcopus etiam de iure poli non debuisset restituere vniuersa bona donata sed tantum illa ad que iure fori astringebatur ideo forte augustinus considerauit quod donator tempore
7 donationis non habebat nec sperabat habere filios. † Et quicquid sit de intellectu. d. canoñ. fi. qui vt dixi est canon augustini qui non habebat potestatem legis condende standum est generali-

tati.d.l.si vnq̄ in dubio vt dictū est ꝓut ⁊ stāt doc.in dictis iurib⁹.
Et maxime in casu nostro in quo ipsa donatrix erat puella tenere
etatis verisimiliter virgo.Nec puelle tenere etatis maxime adhuc
nō nupte solēt ita de filijs cogitare ꝓut ille q̄ sunt maioris etatis vi
ro copulate.Et maxime attēto qḋ donatio illa fuit facta de cōsensu
patris ⁊ filijs ipsius patris cui puella verisimiliter reuerentiā hēbat
ipsumq̄ verisimiliter timebat:ita qḋ forte nō audebat cōtradicere
⁊ vix forte intelligebat qd ageret ar.l.j.§.q̄ onerāde in fine quarum
rerū actio nō dat̄ ⁊ q̄ ibi ꝑ Bar.ita qḋ multū de facili potuit cōtin-
gere qḋ tūc de futuris filijs nō cogitauit attētis p̄dictis circūstan-
tijs.Nec ob.qḋ nō donauit oīa bona nec dimidiam ⁊ forte qd mini
mū ex quo exclusa a successione materna ꝓut.s̄.in cōtrariū deductū
est:q̄ r̄ndetur duobus modis p̄mo qḋ nō est verū qḋ requirat̄ qḋ do
natio fiat de oībus bonis vel de dimidia bonorū ipsius donātis q̄n
scʒ donat̄ extraneo.Nā immo ⁊ si donat̄ vna res in spē militat dicta
dispositio ꝓut tradit Bar.in.d.§.impator quē sequit̄ Bal.ibi.Et
licet quis posset dicere qḋ verū sit q̄n donat̄ certa res in spē q̄ tñ ascē
dit ad extimationē dimidie bonorū ipsius donātis potest enim esse
vna res adeo preciosa qḋ vʒ longe plusq̄ totū residuū intelligantur
itaq̄ bar.Bal.⁊ sequaces q̄n res donata est ponderosa scʒ magne
extimationis:Non q̄n donat̄ quid vile qḋ lʒ rationi consonū videa
tur cū ⁊ habentes filios sepenumero donāt res ꝑue extimatiōis:ita
qḋ cessare videtur dicta verisimilis mens donātis.§.ponderata ni-
hilominus non videt̄ qḋ requirat̄ qḋ donatio sit de dimidia parte
bonorū vel de re tāte extimationis q̄ ascendat ad extimationē dimi
die partis bonorū ipsius donatoris nā tex.d.l.si vnq̄ nō loquit̄ sim-
pliciter de ꝑte bonorū sed adiungit verbū aliquā qḋ facit vt non re
8 quiratur qḋ sit donatio de dimidia.¶ † Nā verbū aliquā iunctū ver
bo partem vel verbo portionē operatur vt verbū portionē vel verbū
partē qḋ alias in dubio intelligeretur de dimidia verificetur etiam
in ꝑte minore etiā minima prout est glo.not.in de.quāuis in verbo
aut eorū parte de foro cōpe.cū qua transeunt ibi doc.⁊ eā allegat ⁊
sequit̄ Jmo.in.l.filio preterito.ff.de iniust.test.in.xviij.col.⁊ Pon.
in.l.si cū vel in vtero.C.de test.milit.qḋ ⁊ tangunt Host.⁊ Panor.
in.c.pasto.de offi.deleg.⁊ Bal.in terminis nostris ponderat dictū
verbū aliqua in.l.j.col.pe.C.de inoffic.do.⁊ satis videtur de mente
Bar.in.d.§.imperator scʒ qḋ non requirat̄ qḋ donatio sit immen-
sa ascendens ad dimidiā bonorū ex quo dicit qḋ ꝓcedit etiā si vna
res donatur.Cōiter eñ accidit qḋ vna res donata non est extimatio
nis dimidie partis bonorū ipsius donātis:ita qḋ si Bart.voluisset
intelligere de re tāte extimationis verisimiliter id declarasset.Et fa
cit ad predicta.d.§.cū autē in fi.quatenus generaliter loquit̄ de lega
to singulari.Preterea ⁊ scḋo est verisimile in casu nostro qḋ bona
9 donata quasi oīa bona ipsius donantis.† Nā puella nō est verisimi
le quod habeat bona aliunde quam a patre vel matre obuenientia
vel ex coniunctorum successione:arg.l.quintus de do.inter virū q̄
nō presupponit̄ accidisse in casu isto.Et lʒ ꝑ dicta do.Baptista pr̄
ꝓmiserit dotē.dccc.flo.tñ ꝓmissio fuerat facta sponso que habebat
tacitā conditionē si nuptie sequerent̄.l.dotis promissio.⁊.l.in ꝓmit
tendo.ff.de iure dotiū:q̄ nō potest esse dos sine matrimonio.l.fi.C.
de do.ꝓpter nup.ita qḋ nō erat adhuc in bonis dicti do.Baptiste
nō adhuc purificata ꝓmissione.Et ea purificata actio ex stipulatio
ne querenda veniebat marito stipulāti non ipsi Baptiste.l.si ꝓ te.
C.de dotis ꝓmis.Et dote soluta dñium erat futurum ipsius viri.l.
doce ancillam.C.de rei vendi.⁊.l.in rebus.C.de iure do.⁊ so.matri.
reuertenda veniebat dos ad partem si erat simpliciter data forma
stipulatiōis.l.dos a patre profecta.C.so.ma.ita ꝙ nō erat adhuc di
cta quātitas dotis ꝓmisse in bonis dicte donatricis nec re:nec spe
multū firma bona insuper materna pertinebant ad ipsam filiā ne-
dum spe.¶ Quia statutū excludit tꝑaliter quādiu extat masculus
que exclusio est tꝑalis nō ꝑpetua ꝓut vult Bar.in.l.fi.ff.ad ter.bal.
in.l.si quis filiū.C.de inoffi.test.in.l.si auus.C.de lib.prete.in.l.si pō-
sionilla.C.q̄n di.le.ce.⁊ in cōsi.incip.antiquū statutū cōiter tenetur.
Et dicit̄ tale statutū ita semꝑ interpretatū senis:tū maxime q̄ dicta
filia tꝑe quo vere successit non erat adhuc dotata:nā erat per patrē
promissa:ꝓmissio aūt futurarū nuptiarū inducit spōsalia que nil
aliud sunt.l.j.ff.de spōsa.⁊ pater pro filia sponsalia cōtrahere potest
10 l.in spōsalibus.§.j.† Lʒ eñ requiratur cōsensus filie tñ censetur filia
consentire si pater cōtrahit sponsalia ⁊ ipsa non dissentit vt ibi.⁊.l.
sponsalia.⁊.l.sed ea.e.ti.itaq̄ non erat nupta sed solum desponsata.
Et dos erat promissa per patrem ipsi sponso non ipsi filie.Dicta au
tem promissio erat conditionalis.l.stipulationem.l.non enim.l.pro
mittendo in prin.⁊.l.dotis promissio.ff.de iure do.ea ratione quia
dos non potest esse sine matrimonio.l.fin.C.de dona.propter nup.
ideo non contractis nuptijs non erat adhuc vere ⁊ proprie dotata:
⁊ propterea statutum exorbitantissimum eā excludens cum loqua-
tur de dotata non loquitur hoc casu per predicta. Interim autem
anteq̄ nuptie fuerint cōtracte sequuta fuit illa donatio de qua agi
tur q̄ donauit oīa bona que sibi obuenissent vel obuenire possent
ex bonis ⁊ hereditate materna sed bona materna tūc delata sibi he

reditate poterāt eidē obuenire ergo illa donauit.sed ad h̄ vt dona-
tio ipsa compleret̄ exigebat̄ qḋ illa prius bona ipsa cōsequeretur:q̄
nō pōt quis donare id qḋ non hʒ.c.qḋ aūt de iure pat.l.nemo plus
iuris de re.iur.l.traditio de acq.re.do.iūcta.l.senatus.§.j.de do.ꝑꝑ
nup.ideo donādo censet̄ velle querere quatenus ad effectū donatio
nis exigitur ar.l.illud de act.here.⁊.l.ad rē mobilē.⁊.l.ad legatū.ff.
de procu.cum si.ideo censetur tunc adiuisse cum aditio solo animo
querit̄.l.ꝓ herede.⁊.l.gerit de acqui.here.⁊.l.si auia.C.de iure deli.
vbi bonus tex.quasi in terminis ad ꝓpositū ⁊ insuper est verisimile
qḋ dicta donatione fuerit factū instrumētū manu publici notarij ⁊
solent in instrumentis inseri multa verba ex quibus potest argui
qḋ ipsa persona donās censeatur velle trāsferre omne ius qḋ hʒ vel
potest habere.⁊ maxime est hoc dicendū in casu nostro ex eo q̄ do-
natio p̄dicta fuit facta etiā fratribus natis ex alia matre:ita quod
alias quo ad illos esset elusoria donatio nisi mediante aditione quo
autem ad fratrem ex eadē matre satis operaretur si ea occasione re
pudiasset hereditatē:vnde mediante dicta donatione censetur tūc
adiuisse hereditatē maternā cū adhuc nō esset dotata ꝑ supradicta.
¶ Nec ob.huic conclusioni id qḋ tradit Bar.in.l.titio cētū.§.titio
genero de condi.⁊ demon.quatenus dicit qḋ si pater in testamento
reliquit dotem filie ⁊ decessit filia nō nupta qḋ dicitur dotata etiam
quo ad terminos huiusmodi statutorū:nā r̄ndetur qḋ dato sine pre
iudicio veritatis qḋ Bar.bene loquatur in casu suo a quo consulen
do non auderem recedere licet non bene videā qualiter probet̄ iure
nihilominus non videtur eius dictum trahendum ad casum nr̄m
q̄ nō est eadem ratio:nā in casu Bar.legatū fuit factū filie ⁊ sibi cō
petebat actio ex legato ⁊ erat effectuale nec reuocabile contra volun
tatem filie cuicunq̄ nuberet in casu autē nostro ꝓmissio dotis erat
facta sponso:non aūt ipsi filie nec ex ipsa ꝓmissione cōpetebat actio
11 filie.l.si pro te.C.de dotis ꝓmis.† Et si nuptie inter ipsum sponsum
⁊ ipsam filiā non fuissent secute nullū ius competijsset dicte filie ex
dicta dotis promissione que fuisset reddita inutilis propter defectū
conditionis dicta.l.stipulationem cum si.supra adductis.⁊ insuper
poterat a dicta promissione recedi voluntate ipsorum contrahen-
tium.s.patris ⁊ spōsi absq̄ cōsensu filie ar.l.nihil tā naturale de re.
iur.⁊.l.ab emptione.ff.de pac.cū si.ex quibus pʒ qḋ nō erat quesitū
ius huic filie ex dicta ꝓmissione dotis nec re nec spe qḋ querit̄ filie le
gatarie in casu Bar.ita qḋ de illo casu ad istum non est inferēdū cū
sint separati habentes separatā rationē ar.l.si.ff.de calū.⁊.l.si mari-
tus.C.de do.inter vir.cōcurrit etiā vltra predicta q̄ si secute fuissent
nuptie ex dictis spōsalib⁹ ⁊ matrimoniū postea fuisset solutū morte
viri vel morte ipsius filie dos ipsa erat reuersura ad patrem non ad
ipsam filiam vel eius heredes saltem non extantibus filijs ꝑ.l.dos a
patre profecta.C.solu.ma.qḋ non ita contingebat in terminis bar-
to.ex quo pater p̄decesserat:⁊ licet fuerint postea secute nuptie ⁊ cō
sequenter fuerit dicta filia dotata a patre eueniente conditione ta-
men q̄ tūc tꝑis dicta filia iam quesiuerat hereditatem maternam
⁊ per consequens dictū statutū nō vr̄ operari aduersus eā.nā hmōi
statuta excludētia filias dotatas nō trahunt̄ ad hereditatē prius q̄
12 si tam.ar.l.si postea.ff.vnde legitimi.¶ † Prout in simili concludit
Bald.in.l.si mr̄em.C.de suis ⁊ leg.dicēs ꝙ statutū mediolani ꝙ mu
lier nupta extra territoriuʒ medionali non succedat in territorio me
diolanēsi nō vendicat sibi locū in nupta extra territorium post aditā
hereditatē q̄ dcm̄ statutū dʒ intelligi in acqrendis non in acqsitis
priusq̄ nuberet f̄m eū ꝙ ⁊ tenēt Rap.cu.⁊ Pōt.a.in.l.heres ꝑ seruū
de acq.hē.⁊ Pe.de ancha.in repe.c.canonum de constitutionib⁹ in
antiquis in.xij.q.prin.colum.cj.ita ergo in simili statutum nostrum
non vendicet sibi locum in dotata post aditam hereditatem quin-
imo homini statutum intelligitur de dotata tempore mortis eius de
cuius successione agitur seu tempore quo defertur successio argu.l.si
quis filio exheredato in prin.ff.de iniusto rup.⁊ irri.testamento.⁊.l.
ij.§.proximum.ff.de suis ⁊ legi.prout concludit Barto.in consilio
suo.lxxiiij.secundum ordinem qui habet̄ hic perusie qḋ incipit qui-
dam decessit intestatus in fi.consilij:licet ratio sua precedēs loqua-
tur in suis heredibus ⁊ inter suos ⁊ extraneos possit adduci ratio
differentie per ea que habentur in.l.si alienū.§.in extraneis de here
dibus instit.⁊ in.§.in extraneis insti.de here.quali.⁊ differentia:tñ
saltem sn̄ia Bar.confirmat precedentē theoricā Bal.⁊ sequacium.
Ex quibus deducit̄ ꝙ bona mr̄na venerūt in dcā donatione:⁊ ꝯn̄r
venit in dcā donatione vltra dimidiā bonorum ipsius donātis.Nec
obst.vltima ratio in ꝯriuʒ adducta:q̄ iur̄m non astringit in casu no
stro:nā huiusmodi donatio ex tacita voluntate donātis censet̄ con-
cepta sub tacita conditione si filios non habuerit prout habetur in
13 d.l.si totas.⁊ in.d.l.si vnquam.¶ † Et iur̄m appositum super cōtra
ctu recipit easdem conditiones quas recipit ipse ꝯctus.l.fin.C.de nō
nume.pecu.⁊.l.si.ff.qui satisd.cogā.⁊ ꝙ habetur in.c.peruenit.⁊ in
c.quemadmodum de iureiurando.⁊ quod iuramentum non impe
diat huiusmodi rescissionem voluit in terminis Bartolus.in.l.titia
seyo tesseram.§.imperator.in fine.dicens quod ita consuluerunt
dominus Recuperius de Sancto Miniato et Franciscus de pi-
sis per

fis per dictam rationem ⁊ dicta iura.⁊ per id quod in simili habe
tur in.c.quintauallis de iureiur.⁊.l.si libertus de ope.liber.⁊ idē
tenet ibi Bal.⁊ Moderni in.c.fi.extra de do.⁊ est cōis sententia:
ideo non ideo instandum. Laus deo.

Consilium.xxxj.

1 Legitime nullum onus apponitur.
2 Iuri accrescēdi non est locus in diuerso iure succedentibus.
3 Iure institutionis verba notariorum apponuntur imperitia.
4 Ius accrescendi impeditur si voluntas testatoris videatur.
5 Instituto in re certa quando totum accrescere dicatur.
6 Legitima bonorum esse quota qua legē definiatur.
7 Uerba ⁊ si plus peteret quid importent.
8 Testator filiam prohibens succedere: quo animo credatur hoc fa
cere.⁊ nu.seq.
10 Onus soluendi legata heredibus incumbit.
11 Bona obligare ⁊ dominium in bonis concedere an differant.
12 Legatum vsusfru.⁊ alimentorum distinguuntur penes diuersita
tem tractatuum.
13 Uerba de rata sua vel quantū ad ratā quem sensum habeant.

IN nomine domini nostri
Iesu xpi. Circa pmū ꝯsultatiōis articulū vr̄ pma fa
cie dicēdū qd̄ dicta.d.Ludouica nō possit ꝯsequi de he
reditate dicti Martini nisi qnquaginta sibi in dicto testamēto re
licta saltē si dicta qnquaginta ascēdūt ad legitimā debitā dicte fi
1 lie.† Nā quo ad legitimā nullū pōt onus apponi p testatorē per.l.
qm̄ in priorib⁹.C.de inof.testa.nec gn̄alia verba trahi debent ad
legitimā seu ad legitime supplemētū ar.l.si qn̄.§.gn̄aliter.C.eo.ti.
nec vr̄ qd̄ dicta do.Ludouica possit venire ad residuū hereditatis
ex testamēto dicti Martini iure accrescēdi ex quo ipsa fuit dunta
xat instituta in certa quātitate cū īstituta in re certa cēseatur loco
legatarij.l.quotiēs de heredib⁹ instituēdis.⁊.l.ex facto.ff.eo.ti.Et
sic succedere vn̄r diuerso iure q̄ fuisset inuitat⁹ dict⁹ Isydorus in
2 stitut⁹ heres vl̄is in dicto testamēto. †Et inter succedētes diuer
so iure nō soleat esse loc⁹ iuri accrescēdi.l.si cū patrono in pn̄.ff.de
bo.pos.⁊ lȝ institutio in re certa attrahat ad se vniuersuȝ.l.j.§.si ex
fundo.⁊.l.quotiēs.§.si duo de here.instituē.tn̄ hoc vr̄ verū qn̄ nul
lus fuit heres vniuersaliter institut⁹ qr tūc detrahit̄ mētio rei vel
certe quātitatis.d.§.si ex fundo.Et sic cēset̄ pinde ac si simpl'r sine
aliqua parte fuisset institut⁹ vt ibi.⁊ in.l.ex facto pponebat̄ eo.ti.
Et ꝯsequēter cēset̄ vniuersaliter institut⁹ vt dictis iurib⁹.⁊.l.quo
tiēs.C.eo.ti.sȝ qn̄ alius fuit vniuersaliter institutus put cōtingit
in casu nostro vident̄ pdicta cessare.⁊ p cōsequēs nō vr̄ qd̄ tūc insti
tutio in re certa trahat̄ ad vniuersum ⁊ cesset tūc ius accrescendi
put cessat inter legatariū ⁊ heredē.l.eā quā.C.de fideicōmis.⁊.l.si
nemo.ff.de reg.iur.prout hāc partē tenuerunt Nicolaus de mat.
Martinus silimani ⁊ Iac.butrig.per dicta iura ⁊ dictā.l.sed cū
patrono quorum opinioneȝ firmat Bal.in.d.l.quotiēs.⁊ eā sequi
tur Fran.de rāpo.vt refert Imo.in.d.§.si ex fundo ad quē.§.rn̄de
tur,vt.s̄.qr ibi institut⁹ in re certa nō cōsequitur totū per viā iuris
accrescēdi.Sed qr censetur vniuersaliter institutus prout dicit Ra
pha.ful.in.d.l.quotiēs.immo.d.§.si ex fundo a contrario sensu in
3 ducitur pro ista opinione s̄m Imo.ibi. †Et facit pro hac opi
nionē qr ista verba iure institutionis ponuntur hodie ex quadam
consuetudine notariorū qui non intelligunt quid dicant secundū
Bal.in.d.l.quotiens.facit qd̄ al's in simili dicebat Bar.in.l.j.ff.de
iure codi.⁊ hāc opinionem probat Bal.in.d.l.quotiens per arg.
ab absurdo vt ibi per eum qd̄ maxime videtur dicendum in casu
isto:qr testator expresse videtur phibuisse ius accrescendi cū prohi
beat dictam institutam in re certa plus petere, subdendo quod si
plus peteret cadat a dicto legato ⁊ ab omni alia successione.
4 †Et qn̄ manifeste apparet voluntas testatoris impeditur ius
accrescendi etiam vbi a principio fuit sola institutio in re certa vt
pbatur in.l.quotiens.§.si duo.ff.de here.insti.prout ⁊ ibi declarat
Bar.vnde multofortius qn̄ ab initio interuenerit institutio vni
uersalis dȝ cessare ius accrescendi quo ad institutū in re certa:licet
postea vniuersalis institutio euanescat per dicta.s̄.⁊ propterea cū
satis videatur apparere manifesta volūtas testatoris ex dicta pro
hibitione ne plus peteret dicamus qd̄ in casu isto dicta institutio
in re certa non trahatur ad vniuersum ⁊ consequenter dicta filia
non possit in vniuerso succedere.Et si dicatur quando manifesta
voluntas testatoris apparet tunc propter repugnantiam ne quis
decedat pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus.l.ius nostruȝ.ff.
de reg.iur.causa intestati attrahit ad se cām testati vt tradit Bar.
in.d.§.si duo.⁊ facit.l.si quis ita heres instituatur si legitimi eo.ti.
⁊ per consequens cum filia abintestato teneat primum locum suc
cessionis ⁊ ceteros excludat in aut̄.de heredi.abintesta.§.j.cum si.
ipsa abintestato totum consequatur videtur posse responderi qd̄
cum in testamentis soleat apponi clausula codicillaris puto etiam
in isto testamento fuisse appositam:licet in copia testamēti ad me
transmissa non sit inserta dicta clausula ⁊ virtus dicte clausule est
disposita in testamēto repetet abintestato tanq̄ codicilli sint abin
testato facti absq̄ testō ar.l.si quis cū nullū.⁊.l.cōficiūtur in prin.
l.ab intestato.ff.de iure co.⁊ no.in.l.eam quā.C.de fideicō.⁊ in.l.fi.
C.de codi.⁊ per bart.in.l.j.ff.eo.tit.⁊ per doc.in aut̄.ex eā.C.de li.
preter.itaq̄ dicta prohibitio ne plus petat:videtur etiā facta ab
intestato:⁊ sic videtur ab intestato militare eadē ratio ⁊ ꝯn̄r nullo
5 iure possit totū vendicare. †His tamē minime refragantib⁹ cō
trariā arbitror sententiā veriorē: nā quicquid nōnulli teneant cō
munis sn̄ia doctorū est q̄ instituto in re certa totū accrescat nō so
lū si ab initio nullus est institutus heres vniuersalis:sȝ etiā si fuit
institutus repudiauit:nam paria sunt ab initio non habere cohe
redem vel habere inutilē.l.coheredi.§.fi.ff.de vulg.⁊ pup.prout
hanc opinionem firmāt Gul.de cu.Cy.bart.Ange.⁊ Saly.in.d.l.
quotiens de here insti.⁊ bar.bal.in.d.l.ex facto.⁊ Ang.in.d.l.si ex
fundo.⁊ idē disputando tenuit Pe.de cerbo.vt refert Io.an.in
addi.Spe.in titu.de testis.§.in primis in additione que incipit
huic questioni:⁊ est cōmunis opi.secundū Imo.in.d.l.ex facto.⁊
in.d.l.si ex fundo.⁊ Pau.de ca.in.d.l.quotiens qui eā tenent:fun
dat̄ potissime hec sn̄ia ea ratione ne testamentū ruat vl' alias quis
decedat pro parte testatus ⁊ pro pte intestatus contra.d.l.ius no
strū propter quā rationē alias dicimus q̄ sit locus iuri accrescen
di inter non coniūctos.l.si seruus extero.ff.de acq.here.⁊ hec opi
nio est tenenda quia fauet testamēto iuxta theoricam iurisconsul
ti in.l.si pars.ff.de inoffi.testō.⁊ facit qd̄ habetur in.c.fi.de r e.iur.
put hec adducit Imo.in.d.§.si ex fundo vbi late psequit̄ hūc arti
culū:licet ipse plerūq̄ dicat q̄ non sit propria locutio dicere q̄ sit
loc⁹ iuri accrescendi:nō aūt refert quoad ppositū nostrū que opi
nio maxīe est tenēda in casu nostro:qr sumus in filia cui debetur
legitima:vnde ipsa filia instituta in certa q̄titate censetur institu
ta in legitima.d.l.quoniam in prioribus ⁊ cōsequenter in quota:
ideo tunc magis de facili sit locus iuri accrescendi seu trahēdi ad
se vniuersum prout voluerunt Marti.sil.⁊ bal.in.d.l.quotiens
licet ipsi in simplici instituto in re certa tenuerint contrariam sen
6 tentiam vt.s̄.dictum est. †Et licet legitima sit quota bonorum.l.
papinianus.§.quarta.de inoffi.testō.⁊ p gl.⁊ doc.in.l.cū a matre
C.de rei ven.⁊ sic non sit quota hereditatis quando scilicet in he
reditate sunt debita tamen ista differentia nō est generalis:sed ca
sualis.qr lȝ in hereditate nō sint debita nihilomin⁹ hereditas ē, et
saltem quota bonorū habet similitudinem cū hereditate ⁊ in ha
bentibus symbolum facilis est transitus.l.in rem actio.§.itē que
cunq̄.ff.de rei ven.prout dicit bal.in.d.l.quotiens.⁊ maxime hoc
procedit in casu isto in quo tempore mortis testatoris nullus repe
riebatur heres vniuersaliter institutus: quia dictus Isydor⁹ scri
ptus heres vniuersalis decesserat ante testatorē.Ex quib⁹ conclu
dendū est qd̄ dicta filia succedat dicto testatori in vniuersa heredi
tate:non obstātibus adductis in ꝯtrium.nō eñ obstat qd̄ inter suc
cedentes diuerso iure nō soleat esse locus iuri accrescendi: quia re
sponderi potest pluribus modis.Primo qd̄ nō censeant̄ succede
re diuerso iure exquo quilibet succedit ex testamento ⁊ quilibet
succedit vt institutus heres:⁊ maxime operet̄ ius accrescendi hoc
casu per rōnes supra adductas:dato qd̄ aliqual'r recederet̄ a regu
lis iuris accrescēdi ar.d.l.si seruus extero .Et qr potest dici qd̄ nō
succedit in vniuerso per ius accrescendi:sed tanq̄ instituta simpli
citer absq̄ aliqua mentione partis seu certe q̄titatis ar.d.§.si ex
fundo.⁊.d.l.ex facto preponebat̄ ⁊.d.§.si duo. Preterea in.d.l.sȝ
cū patrono est effectualiter locus iuri accrescendi:lȝ nō ipso iure:
nam ibi defecta portione patroni institutus vniuersum cōsequit̄
⁊ glo.fi.in.l.vnica.C.quando non pe.part.dicit etiaȝ illo casu esse
locū iuri accrescēdi.vñ in effectu illa.l.nō facit ꝯ qr nō esset hic cu
randū an sit necessaria noua aditio necne licet in vero nō cadant
illi termini exquo nunq̄ habuit aliquā subsistentiā institutio vni
uersalis post mortem testatoris licet etiā alias tenēdum esset non
reqri nouā aditionē ex mente doct.nec obstat illa prohibitio ne
plus peteret:qr ex ea nō deprehendit̄ manifestissima volūtas testa
toris qd̄ voluerit phibere ius accrescēdi put requirit tex.in.d.§.si
duo.nam testator in casu nostro instituit filiam in certa q̄titate p
omni ltīa ⁊ pro omni portione quā petere posset in bonis testato
ris:vñ testōr habuit respectum ad id qd̄ dicta dn̄a petere poterat
rōne ltīe vel sit'i cā nec vr̄ habuisse respectum ad hūc casum in quo
vniuersa hereditas deuoluitur exquo facit mentionem de portio
7 ne ⁊ non de vniuerso. †Et ideo dicta verba ⁊ si plus peteret ⁊c.vi
dentur intelligenda s̄m precedētia. ⁊ sic si plus peteret occasione
ltīe vel alterius portionis sibi debite ⁊ non quando peteret vni
uersum ex quadam iuris necessitate:quia non potest succedere vi
gore dicte instōnis in illa re certa quin succedat in vniuerso ar.l.j.
de acqui.here.⁊.l.vnice.§.his itaq̄ de cadu.tol.⁊.d.l.ius nostrū.
8 †Preterea dicta phibitio vr̄ intelligenda rebus sic se habenti.
bus ar.l.continuus.§.cum qs de v̄.ob.⁊.l.quod seruius cum sua
glo.ff.de condi.ob cām.⁊.c.quemadmodū de iureiur.⁊ propterea
cum dictus Isydorus decesserit in vita testatoris ⁊ testm̄ non du
ret in eodem statu quia instō vl'is que erat caput testamenti fuit
reducta in cām caduci iuxta.l.vnicam.§.in triplici.⁊.§.pro secun
do merito.d.prohibitio nō vr̄ ꝯsideranda exquo res nō durat in

eodẽ statu.videt̃ eñi cõiecturãdũ qđ dicta ꝓhibitio emanauerit fa
uore dicti Isydori heredis vniuersaliter ĩstituti qui fuerat magis
a testatore dilectus ꝙ filia.nõ aũt vr̃ adiecta dicta clausula ꝓhibi⸗
tiua fauore aliorũ veniẽtiũ abintestato q nõ fuerãt vllo mõ a testa
tore honorati ⁊ ex his q̃ apparẽt ex testõ fuerũt minus dilecti quã
dicta filia pp qđ est verisile qđ dicta ꝓhibitio nõ emanauerit fauo
re eorũ q abintestato succederẽt semota filia ar.l.publius.ff.de con
di.⁊ demõ.⁊ etiã qꝛ rõ naturalis suadet qđ ipse testator noluerit
ipsam filiã ꝑuare ei⁹ hereditate pp extneos heredes hoc est pp alios
nõ descẽdẽtes ar.l.cũ acutissimi.C.de fideicõ.⁊ in.l.generaliter.§.
cũ aũt.C.de insti.⁊ substi.sub cõdi.fac.⁊.l.cũ ratio in ꝑncipio de bo
nis dãna.⁊.l.scripto.ff.vñ libe.cũ si.cõcurrit etiã qꝛ nõ possunt ve
nire alij abintestato nisi annullato testamẽto per regulam.d.l.ius
nostrũ iuncta regula.l.anteꝙ.C.cõia de suc.⁊.l.quãdiu.C.qui ad⸗
mitti.⁊.l.j.C.de bo.pos.ₛm tab.nec videt̃ qs eligere viã ꝑ quã suũ
9 iudiciũ impugnet̃.l.iij.ff.de militari testõ.†Et ꝑ ꝑdicta deducitur
qđ nõ apparet manifestissima nec manifesta volũtas testatoris qđ
voluerit hoc casu ꝓhibere filiam in vniuersa hereditate succedere:
quinimo est verisile qđ hoc casu mortuo.s.vniuersali herede ⁊ nul
lo alio herede instituto nec existẽte alio magis dilecto ꝙ dicta filia
testator voluisset qđ ipsa filia in vniuerso succederet si de hoc casu
cogitasset ꝑ dicta supra:iõ succedat iuris dispositio dictãs qđ insti
tutio in re certa tota accrescat hereditas nullo alio existẽte herede
ꝑ.d.§.si duo a cõtrario sensu.⁊ per alia iura supra adducta ꝓut et
h̃,in terminis volũt Bar.⁊ Bal.in.d.§.si duo.qđ'⁊ oẽs tenẽt ꝓut
⁊ ibi dicit Imo.s.qđ filis ꝓhibitio cẽset̃ facta fauore vniuersaliter
instituti adeo qđ cessante ipo fauore cessat ipsa ꝓhibitio ar.l.adi⸗
gere.§.quãuis de iure patro.⁊.c.cũ cessante de app.cũ cõcor.⁊ hec
10 circa primũ dubiũ dicta sufficiant.¶†Circa scđm aũt cõsultatio⸗
nis articulũ cõcludendũ est qđ dicti.xlij.floreni in testamẽto dicti
Isydori relicti dñe Catherine eius vxori pro restitutione suarum
dotiũ debẽt solui ab heredibus dicti Isydori quia cõstat qđ onus
soluẽdi legata spectat ad heredes testatoris ꝑ iura vulgaria:vnde
cũ dicti.xlij.floreni sint relicti ⁊ legati dicte dñe Catherine solui de
bẽt ab heredibus testatoris:aut eñi dictus Isydorus erat debitor
in dicta quãtitate ex cã dotis recepte.⁊ tũc heres tenet̃ satisfacere
dicto debito.Et etiã vȝ tunc legatũ ꝓpter cõmodũ representatio⸗
nis seu interusurij tp̃is qđ datur ad restituendã dotẽ consistentem
in quãtitate.l.si creditori cũ.l.seq.ff.de le.j.iũcta.l.vnica.§.ex actio.
C.de rei vxo.ac.⁊.l.si cõstãte.§.quotiẽs.ff.so.ma.sin autẽ nõ erat de
bitor dicte quãtitatis.Et tunc oĩmodo debet̃ tanꝙ legata iuxta
l.j.⁊.l.si nõ designata.C.de falsa causa adiecta le.⁊ hoc clarum non
instandũ.Et similiter est clarum qđ oĩa bona testatoris sunt hypo
thecata ꝓ legato.l.j.⁊.ij.C.cõia de leg.⁊ similiter ꝓ debito dotis.l.
vnica in prin.C.de rei vx.ac.⁊.l.assiduis.C.qui po.in pi.ha.ita qđ
dicta dña Catherina hȝ generalẽ hypothecã in bonis dicti testato
ris:itẽ dictus testator in dicto suo testamẽto in spẽ obligauit ⁊ hy
pothecauit certa bona de quibus ĩn testamẽto non autẽ reliquit il
11 la bona dicte dñe Catherine:sed illa locauit ⁊ obligauit.¶†Con
stat eñi aliud esse obligare bona aliud esse legare seu dñium cõcede
re in ipsis bonis qꝛ oblĩo bonorũ cõcernit hypothecã vt patet in.l.
obligatione generali.ff.de pignoribus.⁊.l.res obligatas.C.e.ti.⁊
l.j.debitorẽ pignoris venditionẽ cũ infinitis si.nec potest cuiꝙ esse
obligata res sua.l.neqȝ pignus.⁊.l.nec ex pretorio.ff.de reg.iu.nec
ꝙtqs obligare rẽ alienã vt.l.si rẽ alienã in pri.⁊.l.aliena res.ff.de pi
gnora.ac.⁊.C.si res aliena pignori data sit.⁊.l.q̃ ꝑdiũ.⁊.l.fi.⁊ quasi
ꝑ totũ nec res cõis põt pro parte socij obligari eo non consentien
te.l.vnica.C.si cõis res pig.da.sit.⁊.l.si probatũ.C.cõi diuidũdo ex
quibus concludendũ est qđ dictus testator obligauit bona in te⸗
stamẽto expressa pro portione ad eum spectante pro quo etiam fa
cit.l.serui electione.§.fi.⁊.l.qđ in rerum.§.j.⁊.l.si domus.§.fi.de le.
j.cũ concor.Et cõsequenter dicta dña Catherina põt habere recur
sum in dictis bonis tanꝙ iure hypothece quatenus spectabãt ad
dictũ Isydorũ testatorem.⁊ hec arbitror esse in iure clarissima : iõ
non insisto.Nec etiã insistendũ puto circa tertiũ cõsultationis arti
culũ:nã verba dicti testamẽti sunt clara qꝛ testator reliquit marti⸗
nũ ⁊ dictam dñam Catherinã ĩsimul vsufructuarios in oĩbus bo
nis mobilibus ⁊ immobilibus.Et in ipso vsufructu eos inuicem
substituit ⁊ cũ verba sunt clara standum est ipsis verbis nec est de
volũtate disputandũ.l.ille aut ille.§.cũ in verbis nulla dubitatio
est de le.iij.non eñi possumus dicere qđ cẽseant̃ relicta alimenta qꝛ
tunc non esset relictus vsusfructus oĩum bonorũ mobiliũ ⁊ immo
12 biliũ nec essent vsufructuarij.¶†Cum diuersa sint legatũ vsusfru
ctus ⁊ legatũ alimentorũ prout diuersi sunt de eis tractatus ⁊ ti⸗
tuli in.ff.⁊ insuper in alimentis nõ succedit vnus alteri:⁊ lȝ qñ te⸗
stator reliquit vxorẽ dñam massariã ⁊ vsufructuariam dicta verba
improprientur ex quadã cõsuetudine vulgari vt per gl.in aut̃.hoc
locũ.C.si scđo nupserit mulier.⁊ per Bal.in.l.fi.C.de indi.vidui.⁊
per Bar.in.l.titia cũ testamẽto.§.titia cum nuberet.de le.ij.tamẽ
dicta cõsuetudo habet locum fauore filiorum scilicet qñ sunt insti⸗
tuti filij non quando sunt instituti alij ꝙ filij testatoris vt habetur
in dictis iuribus:⁊ ita cõtingit in casu nostro merito ⁊c.qđ etiam
apparet qꝛ quo ad martinũ cessat oĩno dicta consuetudo ⁊ dicta
Catherina est substituta martino merito constat qđ non intellexit
de alimentis etiã quo ad dictã vxorem.Posset etiam quis instare
qđ nõ cedit dies ⁊ legatũ vsusfructus nõ subsistit nisi ab adita he
reditate.l.ij.⁊.iij.ff.qñ dies lega.ced.nec in casu nostro videt̃ quod
possit dici hereditas adita:qꝛ heredes instituti in dicto testamen⸗
to vident̃ instituti post mortem martini ⁊ dñe Catherine per que
verba videtur qđ dicta institutio reddatur conditionalis.ff.de cõ
di.⁊ demon.l.heres meus in prin.⁊.ff.qñ dies le.ce.l.si cum heres.
Et sic nõ videtur delata hereditas dictis heredibus institutis in
vita dñe Catherine.⁊ idcirco non videtur confirmatũ legatũ vsus
fructus ꝑ predicta ⁊ etiã qꝛ est gñale qđ legata nõ dñr nisi adita he
13 reditate.l.eã quã.C.de fideicõmissis.cũ si.†Ad qđ rñdetur qđ di⸗
cta institutio non fuit cõditionalis:sed fuit pura ⁊ simplex respe⸗
ctu vniuersalitatis:sed quãtũ ad ratam relictam martino ⁊ domi
ne Catherine fuit collata post mortẽ.hoc eñi importãt illa verba
vt.s̃.de rata sua tñi vt sic sit sensus qđ illi noĩati in testamẽto quo
ad vsumfructũ relictũ.s̃.in vita martini ⁊ dñe Catherine dicti in⸗
stituti cẽseant̃ instituti post mortẽ martini ⁊ Catherine qꝛ ipsum
vsumfructũ nõ erat ad eos ꝑuẽturũ in vita dicti martini Catheri
ne sed post eorũ mortẽ sic. respectu ꝓprietatis aũt ⁊ ceterorũ bo⸗
norũ nõ censeant̃ instituti post dictã mortẽ:nec pñt alr̃ intelligi il
la verba vt.s̃.ex quo.s̃.nulla erat facta mentio de institutione pre⸗
dictorũ Petri ⁊ Bernardini ⁊ hec interp̃tatio est amplectenda vt
actus valeat ⁊ nõ ꝑeat ar.l.quotiẽs in stipulationibus de ver.obl.
⁊.l.quotiẽs de re.du.⁊.c.si papa de ꝑuil.li.vj.⁊ vt seruet̃ volũtas te
statoris q̃ ita vr̃ fuisse ar.l.in cõditionib⁹ primũ locũ de cõdi.⁊ de.
⁊.l.cũ virum.C.de fideicõmis.cum simi. Laus deo.

¶Consilium.xxxij.

1 ☞Pupillaris expressa qua lege matrem excludat.
2 Dotis promissio non habet effectum sine existentia nuptiarum.
3 Statutum quod filia dotata non succedat quomodo intelligi debeat.
4 Dos quia loco legitime constituitur nullo onere grauabitur.
5 Relictum factum in diem vel sub conditione secũdum temporis dilationem extimatur.
6 Pro prepositio quid importet.
7 Dotem loco legitime succedere quomodo intelligatur.

In nomine domini nostri
Iesu xp̃i.¶Licet ₛm thema ꝓpositũ tres fuerint filie
dotate in testõ dicti hieronymi earũ p̃ris quib⁹ filiab⁹
fuerit substitut⁹ dictus Contes earũ frater filiusqȝ dicti testatoris
⁊ ab eo heres vlr̃ institutus ⁊ oẽs dicte tres filie decesserint super⸗
stite matre noĩe piubella:tñ in themate nõ querit̃ nisi de relictis fa
ctis duab⁹ ex dictis filiab⁹ vȝ pulite ⁊ frãcisce quarũ dicta domi
na piubella ꝑtẽdit se heredẽ vnius ex testõ alterius abintestato nec
de dicta dña Sancta ⁊ eius bonis seu dotib⁹ sibi relictis vr̃ fieri cõ
trouersia ex his q̃ narrant̃ in themate ⁊ nõ ĩmerito qđ dicta San
cta decessit in pupillari etate:ita qđ dictus Cõtes substitut⁹ dictis
filiab⁹ sub cõditiõe si decesserint in pupillari etate vel postea qñ⸗
cũqȝ vr̃ dicte dñe Sancte substitute pupillariter ⁊ ꝑ ꝯsequẽs eue⸗
niẽte casu substitutionis pupillaris ipse cõtes hȝ ei insolidũ succe
1 dere exclusa matre.¶†Quia exp̃ssa pupillaris excludit matreȝ.l.
papinianus.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.test.⁊.l. precibus.C.
de impuber.⁊ silr̃ cõprehẽsa in cõpendiosa.c.si pater de testamẽtis
li.vj.⁊ ꝑ doc.ibi.⁊ ꝑ gl.⁊ doc.in.d.l.ꝑcibus.saltẽ qñ est facta sub ex
pressa dinumeratione etatum vt ibi per glo.⁊ doc.⁊ per Barto.⁊
doc.in.l.centurio.ff.eo.titu.⁊ per doct.in.c.raynutius.⁊ in.c.ray⸗
naldus extra de testamentis.⁊ licet super hoc posset instari:tñ alr̃
nõ instabo ex quo in dubiũ non refricat̃ per ꝯsultantẽ sed deueniẽ
do ad dotes relictas dictis alijs filiabus que decesserunt pube⸗
res posset nõ immerito instari qđ dict⁹ cõtes substitut⁹ dictis filia
bus insolidũ succedat.⁊ maxie quo ad dotẽ relictã dicte dñe Frã.
q̃ decessit nõ tradita nuptui attẽto qđ dos nõ p̃t eẽ sine matrimo⸗
2 nio.l.fi.C.de do.propter nup.¶†Et ideo ꝓmissio dotis hȝ taci⸗
tam cõditionẽ si nuptie sequentur.l.dotis ꝓmissio.⁊.l.in ꝓmittẽ
do.⁊.l.stipulationẽ.ff.de iu.do.Et silr̃ videat̃ dõm in legato dotis
cũ ꝓcedat ar.de ꝯctib⁹ ad vltĩas volũtates.l.seruũ filij.§.eũ q cyro
graphũ.de le.j.⁊.l.fi.C.de leg.⁊.l.si ex legati cã dever.ob.cum si.⁊ ꝑ
cõsequens legatũ dotis factũ dicte domine Francisce videat̃ habe
re tacitã cõditionẽ si nuptias ꝯxerit ⁊ ex quo decessit nuptijs non
ꝯctis videatur factũ caducũ dictũ relictũ dotis:⁊ ꝑ ꝯñs deuoluat̃
ad substitutũ ⁊ cessante substituto vel cõiuncto remaneat apud
heredem oneratũ.l.vnica.§.sin aũt sub cõditione.C.de ca.tol.⁊ fa
cit.§.in primo.⁊.§.ꝓ scđo ea.l.⁊ ꝑ ꝯñs nõ videat̃ ꝙ dictũ relictuȝ
transmissum fuerit ad matrem ⁊ heredem dicte Frãcisce prout et
in simili vidi alias cõsultũ fuisse apud ciuitatem castelli per Ioã
nem de imo.⁊ Pau.de cast.⁊ dominum Lellum aduocatum so⸗
lennissimum florentinum ⁊ dominũ Florianum ⁊ dominũ Ioan
3 nẽ petrutij cõtra quẽdã meũ coniũctũ.†Nã viget statutũ in ciuita
te castelli ꝙ filia dotata nõ succedat ⁊ ĩtelligat̃ dotata si fuerit dos
in testamẽto

in testamento relicta ⁊ accidit casus qd cuidā filie fuit a patre reli
cta dos si nupserit ⁊ institutus fuit filius decesserat dicta filia pu
bes nō nupta dubitabatur an trāsmiserit dictū relictum dotis ad
eius heredē an vero remanserit apud filiū institutū a testatore. et
concludebāt prefati consulentes qd dictū relictū pro dote euanue
rit deficiente cōditione nuptiarū: ⁊ per cōsequēs illud nō trāsmise
rit ad eius heredē ⁊ subsequenter remanserit apud filiū heredem
oneratū dicto relicto: vñ stāte dicta cōclusione idē videret posse di
ci in casu nostro. Et lʒ idē Pau. de ca. in eadē causa cōsuluerit pro
parte cōtraria ⁊ similiter Raph. ful. ⁊ Raph. cu. nihilominus idē
Pau. de ca. in dictis consiliis ⁊ in lectura. l. titio centū. §. titio ge
nero de cōdi. ⁊ demon. tradidit semp hāc doctrinā qd aut statutū
excludit filiā dotatā: ⁊ tūc filia decedēte nō nupta nō debeat priua
ri dote ⁊ hereditate aut statutū excludit filiā ꝓpter filium: ⁊ iniun
git filio qd dotet filiā: ⁊ tūc filia decedente nō nupta nō trāsmittit
neqꝫ dotē quā nō habuit neqꝫ hereditatē a qua est exclusa p statu
tū ⁊ ad hāc distictionē reducit opinionē Bar. de qua in. d. §. titio
genero. ⁊ Ricar. mal. in. l. sancimus. C. de nup. ⁊ que p doc. in dictis
iuribus. ⁊ per Dy. in regula indultū in. vj. ⁊ per Jo. an. in additio
nibus Spe. in rubrica de succe. abintestato. Que theorica Paul.
de ca. videtur satis rationi consona. Et applicando illā ad thema
nr̄m videt facere pro dicto Conte: nam lʒ rubrū statuti ⁊ principiū
ipsius statuti loquat de muliere dotata nihilomin⁹ ipsum statutū
videt excludere filiā etiā nō dotatā extante filio masculo. nā lʒ pnci
piū statuti loquat de muliere dotata ⁊ maritata tñ postea mulie
rem excludit siue fuerit maritata siue nō si habuerit dotē ⁊ si dotē
nō habuerit iniungit fratribus qd sororē dotēt subiungendo qd si
non darent dotē vel dare nollent cū effectu possit ipsa filia reuerti
ad successionē patris: ⁊ sic verba statuti satis aperte demonstrant
qd filia etiā non dotata excludatur a successione patris extante fi
lio masculo: ⁊ sic excludatur propter filium: tamen iniungit filio
quod det dotē cū effectu alias ipsa hr̄et partē successionis ſm qd
eidē contingeret ergo soror excluditur ꝓpter fratrē donec appet
negligentia fratris in dotando scdm tenorē dicti statuti. facit ad h
qd tradunt Pe. ⁊ Cy. ⁊ Bal. post eos in. l. conuēticulā. C. de epis.
⁊ cle. nihilominus qꝛ hoc hʒ aliquātulum dubietatis ⁊ consultās
instat pro expeditione non intendo p nunc prout ⁊ dixi consultā
ti firmare hanc ꝯclusionē ꝙ integrū relictū factū p dote dicte Frā
cisce deuoluatur ad substitutum ⁊ multominus integrum relictū
factum dicte dn̄e pollite cum dicta pollita fuerit nuptui tradita:
sic euenerit conditio nuptiarū si illud relictū pro dote cēseatur ha
bere tacitā ꝯditionē de quo p Bar. ⁊ doc. in. d. §. titio genero. Con
cludendū autē videt qd quicquid sit de dictis quantitatibus reli
ctis pro dotibus quatenus ascendūt ad concurrentē quantitatem
legitime cum legitima nullū recipiat onus sed onus omne reiicia
tur. l. qm̄ in prioribus. ⁊ l. scimus. §. cum autem. C. de inoffi. testa
mento super quo etiā instari posset tñ quatenus dicte quātitates
pro dotibus relicte excedūt legitimam dictarum filiarum deuoluā
tur ad substitutum. ¶ Cum substitutio ⁊ vulgaris ⁊ fideicōmis
saria cadat in relictis singularibus prout in vniuersalibus. l. vt he
redibus de leg. j. ⁊ l. imperator de le. ij. ⁊ d. l. vnica. §. in primo. ⁊ §.
pro secundo. ⁊ §. sinautem sub cōditione. ⁊ §. vbi autem legatariis.
⁊ sequentibus cum si. ⁊ scdm hoc dicte filie honorate a testatore in
dictis quantitatibus eis relictis potuerint ab eodem onerari one
re substitutionis ⁊ vulgaris ⁊ fideicommissarie saltem quatenus
4 excedunt legitimam dictarum filiarū † lʒ in contrariū videat posse
dici qd ex quo statutū excludit filiam dotatā a successione videatur
dotem ipsam constituere pro legitima ⁊ sic cum dos scdm hoc suc
cedere videatur loco legitime non videatur posse filia grauari in
dote prout non potest grauari in legitima per dicta supra cum
subrogatū sapiat naturam eius rei in cuius locum subrogat. l. si eū
§. qui iniuriarū cū concor. ff. si quis cauti. p quo etiā facit qd no t.
Jmo. in. l. plane. §. si duobus. ff. de le. j. vbi in similibus terminis di
cit qd stante simili statuto dotes filiarū detrahuntur tanqꝫ es alie
nū: sed testator super es alienū non pōt substituere neqꝫ onus iniū
gere ergo neqꝫ potuerit super his dotibus. nihilominus hoc non
obstāte puto ꝓcedere qd dictū est. s. qd teneat onus iniunctum a te
statore saltē quatenus ipse dotes excedūt legitimā dictarū filiarū:
nā h est indubitatū de iure cōi nec ius cōe reperit in hac parte imu
tatū: ergo ei standum est ar. l. sancimus. C. de testamentis. ⁊ l. pci
pimus. C. de appel. ⁊ c. cum expediat. de elec. in. vj. cū cōcor. p quo
etiā facit: qꝛ dictū statutū tendit ad diminuendum iura mulierū
⁊ fauendum masculis: vnde non debet contrarium effectum ꝓdu
cere iuxta. l. qd fauore. C. de lega. ⁊ l. legata inutiliter. de lega. j. ⁊ de
adimen. le. ⁊ ideo cum de iure cōi potuerit dictus masculus dictis
filiabus substitui in dictis quātitatibus relictis pro dotibus sir̄r
⁊ possit de iure municipali inducto in fauorē nō in odiū filij. item
ad idem facit qꝛ illud onus substitutionis est immediate appositū
in eadem vltima voluntate: vñ censetur inesse ipsis dotibus quia
que incontinenti fiunt insunt seu censentur inesse. l. lecta. versi. di
cebam. ff. si cer. pe. ⁊ l. iuris gentium. §. quinimmo. ff. de pac. vnde
dotes dictis filiab⁹ in dicto testō nō censent neqꝫ sunt simpliciter
cōstitute in dictis q̄titatib⁹ relictis in dicto testō. Sʒ sunt consti
tute cū illo onere substōnis ⁊ ꝓut pater in vita dādo dotē potuis
set silem ꝯuentionē facere iuxta id quod hr̄ in. l. si auia. C. de iu. do
tium. ⁊ in. l. quotiens. ff. sol. mat. ⁊ in. l. ex morte in fi. C. de pac. cō
uen. ita pariter vr̄ ꝙ potuerit illud facere in vltima voluntate cū
sit eadē rō ar. d. §. eū qui cyrographū cū concor. ⁊ maxime cū in di
cto testō nō sint simplr̄ dotes ꝯstitute: sʒ dicte q̄titates sint relicte
filiarū p earū dotib⁹ cū illo onere substōnum: ita ꝙ dotes vñr cō
stitute in dictis q̄titatibus nō liberis: sʒ subiectis dicto onere sub
stitutionis: ⁊ ꝯñr onus potest dici non esse adiectum dotibus sim
pliciter ⁊ absolute loquendo: sed esse adiectum dictis relictis
q̄titatum: lʒ dicta relicta ita onerata sint facta pro dotibus adeo
ꝙ dici potest ꝙ tanto minus fuerit relictum pro dote q̄tum ex
timandū veniebat illud onus substōnis ipsis filiab⁹ legatariis in
5 iunctum. ¶ † Prout alias in sīli dr̄ in relicto fcō in diē vel sub cō
ditiōe qꝛ tanto min⁹ extimat de relictū quātū venit extimāda di
latio tpis vel dubi⁹ euētus ꝯditionis vt in. l. vt. l. fal. nō hr̄ pro pu
ro. ⁊ in. l. in quātitate. §. in diē. ⁊ §. magna. ⁊ in. l. circa. ⁊ l. qui qua
dringēta. §. si. ff. ad. l. fal. ⁊ l. si cōstante §. quotiens. ff. so. ma. prout
si als fuisset data in dotē res nō libera vel si hn̄s rem subiectā resti
tutiōi dedisset in dotē iura que hēbat in illa re non censeret tm̄ esse
in dote quantū valeret ipsa res qd apparet qꝛ si qs vellet dicta iura
vendere nō inueniret tantā q̄titatem p precio q̄tum vendidisset
p ipsa re si libere venderet: vñ ipsa res extimat quantū vēdi potuis
set illo cū illo onere. l. mortis cā capimus. §. fi. ff. de do. cā mor. ⁊ l.
si seruū in fi. prin. ff. de cōdi. fur. ⁊ ppea pōt dici ꝙ nō grauatus in
dote: sʒ tātomin⁹ fuit datū in dote q̄tum extimat illud onus con
ditiōale nō ita ꝯtingit in ltīa qꝛ illa est certa ꝯstituta a iure: ⁊ ppea
nō sequit nō pōt ltīa onerari: ergo nec pōt in dote ꝙ maxie dōm
est retenta opinione bar. de qua. i. d. l. titio centū. §. titio gn̄o. de cō
di. ⁊ demō. q. vult ꝙ relictum factum pro dote filie nō sit conditio
nale sed purum ⁊ ꝯñr debeatur anteqꝫ dos possit constitui. vnde
ipsum relictum antequā transeat in dotem habet annexum illud
onus conditionalis restitutionis: vnde legatum postea transfun
ditur in dotem cum illo onere: nam est factum cū illo onere vt ita
oneratum trāsfundatur in dotem seu vt ipsa q̄titas relicta cedat
6 postea in dotem cum eo onere substitutionis. ¶ † Naʒ prepositio
pro non denotat substantiam: sed causam vel modum vel similem
quandā circūstantiam iuxta not. per bart. in. l. j. ⁊ in. l. quibus die
bus. §. termilius. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. ⁊ per gl. in. l. huiusmodi. in
prin. ff. de le. j. ad hoc. l. si quis redemptione in prin. C. de do. cuʒ si.
aliud est dare quātitatem p emēda domo aliō est emere domum
aliud est dare centū p alimētis aliud est dare alimēta vt pʒ ad sen
sum: ita aliud est relinquere centū p dote aliud est relinquere seu
cōstituere dotē pʒ qꝛ illud relictuʒ stare pōt sine mr̄imonio vt dcm̄
est. tñ dos nō est sine mr̄imonio vt pdixi. Ex qbus cōcludendū est
meo iudicio intrepide qd saltē quatenus dcā quātitas relicta exce
dit legitimā teneat illud onus substōnis ⁊ ꝯñr eueniente cōditiōe
substōnis illud qd excedit ltīmā veniat substitutio restituendum.
Quinimo posset nō absurde dici qd saltē si dictū relictū: ita cōdi
tionale tantū fuisset extimandū quantū extimata fuisset legitima
de iure debita: ita quod extimatio illi⁹ oneris esset equiualens cū
ea quantitate que excederet legitimā qd tunc euenīete ꝯditiōe in
tegra quātitas relicta veniret substituto restituenda. nec vr̄ min⁹
congrue dotata illa que hʒ iure subiecta restōni sub ꝯditione que
iura cum illo onere extimarent cētum q̄ illa q̄ in dotē hʒ centum
pura ⁊ libera nā illa q̄ hʒ in dotē forte centū sexaginta cū illo one
re conditionali pōt conditione nō euenīete longe plus habere q̄
altera: ideo ista spes maioris dotis perpetuo habende cōpēsatur
cum dubio perdende dotis ceteris. s. correspondentibus: ⁊ cōside
rato etiam interusurio medij temporis quod interim plus hr̄ de
maiori summa: ⁊ propterea nō extimatur plus vnum q̄ alterum
facit optime. l. de fideicōmisso. C. de transa. ⁊ qd ibi hr̄ per doc. ⁊ p
bar. j. consti. C. sed licet hoc nō videatur absonum: tñ non plʒ hoc
aliter firmare: sed solum pro nūc firmo qd veniat restituenda q̄ti
tas relicta quatenus excedit q̄titatem legitime nō ꝓpterea aliud
7 volēs in residuo. ¶ † Nec ob. qd dos succedat loco legitime qꝛ re
spondetur ꝙ hoc negari potest nec reperitur ius quod arctet ad
hoc dicendū. Et in multis differt dos a legitima q̄ p nūc gra bre
uitatis omitto. Et licet qnqꝫ doc. dicant ꝙ succedat loco ltīe nō tñ
volunt qd succedat per viam subrogationis ita ꝙ sapiat per oīa
eandem naturā. patet ex nota. per bart. in. d. §. titio genero q bar.
solet ad illud allegari. s. ꝙ succedat dos loco ltīe. ⁊ tamen Barto.
vult ꝙ licet legitima pure debeat tamen dos hʒ annexam condi
tionem: ⁊ sic minuit respectu temporis ⁊ conditionis annexe ſm
eum ergo non vult quod sapiat eandem naturam: item nemo di
ceret quod stante dicto statuto requiratur qd dos relinquat iure
institutionis cum sufficiat si titulo inter viuos concedatur. ⁊ ta
men ratione legitime debite filie est necesse qd ipsa aliqd habeat
in testō iure instōnis. §. aliud quoqꝫ capitulum in aut. vt cū de ap
pel. cogno. qbus accedat et quod tradit per doc. in. l. pater filium
ff. de inoffi. testa. ⁊ in. d. §. si duobus. ⁊ in. l. papinianus. §. si ꝯdi

tioni per. vnde si qs. z qd per gl. in verbo sextans de inof. test. z maxime ibi per Ang. z Rap. z p Pon. in l. vnica. C. qñ non pe. par. in ea. q. qualiter cõsideraē legitima filiorū masculorū stante hmõi statuto: nā si dos succederet loco legitime standū esset claro z expedito qd legitima masculorū esset tanta stante dicto statuto quāta est de iure cõi. Et tñ cõiter teneē contrariū in dictis iuribus ergo ptz qd hmõi dos nō subrogabat loco legitime saltē ita z taliter qd assumat naturā legitime z insuper dato qd dos assumeret naturā legitime esset ītelligēda de dote postq̄ est dos: sz dos ipsa est quoddā ius vniuersale vt p Bar. z doc. in rub. ff. sol. ma. z ff. de impē. in rebus dota. fac. l. qd dr. ideo dos cõstituta in illo legato affecto illo onere est q̄ succedit loco legitime prout si haberet pater bona emphiteotica vel vsumfructū vel aliqd ius tpale dedisset in dotē illud ius tpale vel illa bona empbiteotica vel cõmoditatē vsusfruct⁹ si essent tanti precij qd quātitas equiualēs illi precio cõstitueret congruā dotē diceret ne qspiā sani capitis dictā filiā nō esse legitime z congrue dotatā certe nemo. ergo siīr si istud relictum seu ius ex eo causatū duraturū perpetuo vel ad tps scōm qd cōditio purificabitur vel expirabit cedat in dotē dz ipsa dos censeri congrua: licet illud onus adiectum sit: nec etiā obstat id qd dicebā qd dos consideratur vt es alienum: qz responderi potest vt dixi ad proximū contrarium non reassumo et insuper non procedit illud dictum generaliter sed quo ad computationem legitime prout loquitur ipse Jmo. Laus deo.

Consilium. xxxiiij.

1 Inquisitio z si a iure non admittitur: tamen in prin. litis hoc discutiatur.
2 Inquisitus de fractione murorum ciuitatis z vi turbatiua an puniatur.
4 Consuetudine permittitur vt super muros ciuitatis a priuato edificatur.
5 Juris ignorantia excusat a dolo z consequenter a delicto.
6 Uis quando inferri dicatur.
7 Muri ciuitatis qua ratione sacri seu sancti dicantur. z nu. 11.
8 Alueus fluminis quare sit publici iuris.
9 Rescriptum gratiosum quando iudicetur nullum.
10 Bona vniuersitatis possideri possunt ab ipsa z a priuatis.
12 Usus viarum publica. z fluminum censetur de iure gentium.
14 Damnum datum simplex etiam culpa leuissima criminalr puniē.
15 Sindici relationi quando non creditur.
16 Dolus in delictis quare presumatur.
17 Dolosus in inquisitione deductus venit condemnandus.
18 Qualitas libello adiecta quando mutetur.
19 Assessores docti z boni quando forment inquisitionem.
20 Possessio hic describitur: quare possessor non molestatur.
21 Possidere iniuste quando quis dicatur.
22 Bestialis causa a dolo quando excuset.
23 Usuarius quam posses. habere dicatur z quid si in ea turbetur.
24 Uerba possunt ipropriari quo rei conueniāt ad quā debēt referri.
25 Uis verbum quando verificetur.
27 Partis nomine quid intelligitur.

In nomine domini nostri Jesu xpi. Uisa inquisitione formata aduersus Angelū Petri gentiloni inquisitū ad querelā Andree et Baptiste z pcessum sup ea ingstione trāsmissum z dubia q̄ asserūtur p iudicē data ipsis querelātibus. Et nõnulla q̄ p parte inqui
1 sitorū adducunē in iure z in facto. †Ante oīa pmittendū est qd lz de iure cõi non admittatur passim ingstio iuxta no. p gl. Bar. z doc. in l. j. §. si publico. ff. de adul. z Bar. in extraua. ad reprimendā. in verbo p inquisitionē. z c. cū oporteat. z c. qualr z qñ. z c. ingstionis de accusa. z Saly. in l. ea quidē. C. eo. ti. z Spe. de ingstio. z p glo. ff. q. j. cañ. de manifesta. tñ de hoc dz discuti in exordio litis adeo qd si postea pcedit z pbaē delictū sequi dz cõdēnatio. licet in initio nō debuerit per inquisitionē pcedi. c. j. de accusa. li. vj. z not. Bar. in verbo per inquisitionē in extrauag. ad reprimendam. z qz nō reperio pro parte inquisiti fieri in hoc aliquod fundamentū: idō
2 nō insisto vlterius super hoc †sed deueniendo ad merita cause super quibus instaē videē ex multis dicendū qd partes iudicis sint in ab soluendo dictū inquisitū. nā est aduertendū qd duo intentantur in inquisitione vnū qd dictus Ange. inquisitus discarcauit z destruxit z guastū cõmisit in dānū z dedec⁹ murorū ciuitatis tuderti ne hm qd pper pdicta dict⁹ Ang. molestauit z ingetauit possessionē dicti edificij z in possessione pdicta dictos Andreā z Baptistā z vim turbatiuā z inquietatiuā intulit pter z cõtra volūtatem dictorū Baptiste z Andree: z capiēdo primū delictū intentatum qz extat statutum sub rubrica de pena destruētis muros ciuitatis. c. clxij. destructio muri: lz videatur pbari ex cõfessione ingsiti nihilo minus vr qd dicti ingsiti excusenē ex eo qz dictū murū discarcauit seu fregit tanq̄ ad se spectantē iure dñij vel quasi: nam videē qd dictus murus z edificium pdictum fuerit legitime concessum dicto Ang. per cõitatē tuderti: nā d. Ang. seu eius autor supplicauit cõ
3 silio. d. cõitatis qd fieret sibi. d. cõcessio. †Quod quidē cõsiliū representat totā ciuitatem put dr ex forma statutorū. z facit glo. in l. aliud. §. refert. ff. de reg. iu. z in rubrica. C. que sit long. cõsue. z per Bar. in repe. l. oēs ppli de iusti. z iur. z cõsiliū fecit cõmissionē prioribus cū certis ciuibus: adeo qd vigore dicte cõmissionis fuit post certa tpa deuētū p priores ad executionē z fuit dictus murus z dictū edificiū ex ipsorū cõmissione traditus z cõcessus dicto Ange. muri aūt ciuitatis vñr ad ciuitatē spectare ar. l. oēs puinciarū. C. de oper. pub. z no. glo. in l. per puincias. C. de edifi. priua. ideo si pertinet ad vniuersitatē videē qd ipsa vniuersitas seu consiliū vniuersitatē repñtans potuerit dictā cõcessionē facere qz rei sue quilibet est moderator z arbiter. l. in re mādata. C. mādati. z cõsuetudo vr hoc idē approbare: qz solēt ciuitates cõcedere priuatis habere edificia supra muros ipsarū ciuitatū z prout audio multi priuati hñt edificia supra muros ciuitatis tuderti z illa tenēt z possident pro
4 suis z tanq̄ suis. †Et cõsuetudo pōt permittere priuato habere edificiū. s. muros ciuitatis vt no. Ang. in d. l. per puincias per id qd habeē in. l. an in totū. e. ti. si ergo. d. ang. fregit dictū murū videtur qd licite fregerit ex quo fregit rē ad se spectantē: z per consequēs nō inciderit neq̄ in penā iuris municipalis neq̄ in penā iuris cõis impositā violātibus muros ciuitatis que pena in. l. fin. ff. de re. diui. est pena capitis: tñ loquiē in muris vrbis rome doc. aūt ibi dicūt qd nō militat in muris municipalibus seu aliarū ciuitatū tñ est pena arbitraria put doc. ibi dicūt: z ita videē intelligēda glo. in. §. sancte insti. de re. diui. dicta autem pena videē habere locū qñ ipsi muri nō sunt ipsius priuati qz murū violat seu frangit ar. d. l. in re mandata. Et maxime attento tenore inquisitionis in qua intentaē maleficiū dolo cõmissum: nā saltem dictus inquisit⁹ videē immunis a dolo ex quo habuit dictā cõcessionē. nā nō solum iusta cā prout videē esse dicta cõcessio: sed etiā quelibet cā iniusta z bestialis excusat a dolo. l. igitur. ff. de libe. cā. z no. gl. no. in l. vnica §. fina. si quis ius dicen. non obtempe. z in. l. satisq̄ de in ius voc.
5 †Adeo qd etiā iuris ignorātia facit cessare dolū. l. sed si lege. §. scire. ff. de pe. here. vñ cessante dolo videē cessare delictū intentatū in inquisitione: z non solū dictus Angelus videē immunis a dolo: sed etiā ab omni culpa: nā dicta cõcessio fuit facta ob fauorē publicū causa reformādi in melius muros dicte ciuitatis q̄ refectio z reformatio habebat fieri per ipsam vniuersitatē. d. l. oēs. ideo videtur qd pariter potuerit cõcedi vt alius loco vniuersitatis illud faceret qz qñ aliqd fit nrā cõmissione censeē a nobis factū ar. l. itē eorū. §. si decuriones. ff. qd cuiusq̄ vniuer. no. z l. ij. circa mediū. C. de vete. iur. enu. z regule qui per aliū facit in. vj. cū cõcor. Et dato sine preiudicio qd dicta concessio pateret aliquē defectū in iure: tñ qz dictus Ange. put dicitur est murator z persona forte illiterata z iuris ignara videē pter iuris ignorātiā excusari cum istud de quo agiē non sit ius naturale neq̄ quasi naturale sed mere positiuum z iuris ignorātia solet a dānis excusare z consequēter a pena l. iuris error. z l. regula. ff. de iur. z facti igno. ideo dictus Angel⁹ excusetur ab hac pena ad hoc glo. in l. respiciendū. §. delinquunt ff. de penis quā ibi sequiē Bar. z maxime hoc videē dicendū qz frāgere muros ciuitatis nō videē esse delictū qd respiciat certā personā. z ideo in tali delicto non videē puniri criminaliter leuis culpa per id qd habeē in. l. adulteriū cū incestu. ff. de adulte. vt no. Bar. in. d. §. delinquunt. Et h saltē casu videē verificari qd no. Cy. in. l. si qs nō dicā rape. C. de epis. z cle. volēs qd leuis z leuissima culpa non puniaē criminaliter. Et ex his videē dictus Angelus absoluēdus a primo capite ingsitionis. Et etiā pdicta faciūt qd veniat absoluēdus a secundo capite inquisitionis. Et maxime attēto qd intētaē qualitas doli q̄ nō vr pbata put z pbāda videē cū dolus nō psumaē nisi pspicuis indicijs pbeē. l. dolum. C. de dolo. z l. quotiēs. §. qui dolo. ff. de pba. Et maxime ad penā irrogandā in iudicio criminali in quo deduciē delictū dolo cõmissum: qz intentans tale delictū videē se astrinxisse ad pbādū dolū ar. l. diuus. cum ibi no. p Bar. z doc. ff. de re iu. z c. lz cām de pba. z ibi p Jo. an. z doc. z p Arch. in. c. presentiū de test. li. vj. ad h tex. in. l. pretor. §. docere. ff. vi bo. rap. z qd p Bal. in. d. l. si qs nō dicā rape. Preterea dato q dolus nō fuerit intētatus in scdo capite ingsitionis: tñ videē qd debuerit necessario intētari. Ex eo qz prout turbatiua non videē qd qs possit puniri nisi ratione doli tam de iure cõi iuxta no. per Jade are. in. l. hoc iure de re. iu. z qd habetur in. l. iniuriarū. §. si qs me ff. de iniur. iūcta. l. qui seruū de act. z obli. z l. illud. §. j. ff. de iniur. z similiter de iure municipali non videē puniēda vis turbatiua nisi dolus interuenerit p no. p Bar. in. l. j. §. j. ff. si qs testamēto lib. esse iussus fuerit. vbi vult qd si hmõi statutū loquiē in psonā regraē dolus adeo qd succūbere dz accusans aliquē de turbata possessiōe nisi dolū pbet cuius theoricā solent sequi assessores. sed statutū vr verba dirigere in psonā dū dicit in rubrica de pena inferentis alicui violentiā turbatiuā z inquietatiuā. Et etiā ad id vidētur tendere vba nigri ibi dū dicit qui ꝯfecerit tali molestato z getato zc. Et sic psupponit statutū psonā molestatā z ingetatā merito scōm dictā doctrinā Bar. vr dict⁹ Ang. absoluend⁹ ex quo dolus nō est probatus. Et lz Bar. aliud dicat vba statuti diriguntur in rem tñ

Bal. in

Bal.in sua dispu.que incipit accusatus de vi turbatiua dicit qd dicta distinctio Bar. non probatur iure ⁊ est potius verbalis quã realis: nam si statutum prohibet ne quis turbet possessioné alterius vi in effectu disponere ne possessor patiatur in sua possessione turbationem vt lati⁹ ibi per eundem Bal.⁊ propterea etiam si verba statuti dirigantur in rem nõ in personam videtur quod exigatur probatio doli reiecta distinctione Bart.ẽm sententiam Bal.⁊ ideo qꝛ ex parte curie ⁊ ex parte querelãtium nõ videt̃ probari dolus: ideo videt̃ ꝙ inquisitus veniat absoluẽdus. Quinimmo non solum deficere videt̃ probatio doli ex parte inquirentis ⁊ querelãtium: sed videt̃ resultare probatio negatiua sc; quod dolus cessauerit ex deductis pro parte inquisiti attenta concessione sibi facta ⁊ traditione dicti muri seu edificij super eo impositi. Et insup attento quod dictus Baptista videtur remisisse iura sua ⁊ suam possessionem in manibus dictorum dominorũ priorum qui dictũ Petrum immiserunt in possessionem que quidẽ vñr ꝓbere eidẽ in stam causam disponendi de dicto muro prout disposuit vel saltez videtur reddere ipsum immunem a dolo a quo quelibet causa solet excusare ar.l.j.de abigeis.⁊ dicta.l. igit̃ ꝓut ⁊ supra lati⁹ dictũ fuit. Ex alio etiam videt̃ absoluendus dictus Ange. inquisitus a dicto scdo capite inquisitionis: qꝛ nõ vr̃ aliquo modo probari delictum intẽtatum in inquisitione ex duplici capite. Primo qꝛ in inquisitione videtur intentata vis turbatiua prout ⁊ intentãda vi debatur: qꝛ statutum qđ videt̃ intentatũ loquitur in rubro de pena inferentis alicui violentiam turbatiuam ⁊ inquietatiuaʒ. Et verba nigri vñr etiã idem denotare in principio ibi aut in ea vim aliquam turbatiuam ⁊c.⁊ in.§.ita tamen ibi si de tali violẽtia fuerit inquisitum ⁊c. Ita ꝙ dictum nigrum videt̃ presupponere vim ⁊ violẽtiam: ⁊l; quãdoq; verba dicti statuti videant̃ magis gñal'r seu indefinite loqui nõ incõuenit si indefinita locutio ex preceden tibus ⁊ sequentibus verbis restringit̃ ⁊ declarat̃ ar.l.si seruus plurium.§.fi.de le.j.⁊.l.heredes palam.§.sed si notã.ff.de testa. ¶ Et maxime ex verbis rubrice arguimus ad interpretationeʒ nigri ar gu.l.imperatores de in diem adiectione ⁊ qđ no.glo.in.c.j.⁊ in.c. ab arbitris de officio dele. li.vj.⁊ glo.in.l.fi.in prin.ff.de condi.in debi. ꝓut ex prefationibus arguitur ad interpretationem dispositionis.l.pacumeius androtenes.ff.de hered.insti.⁊ latius per

6 Bar.in.l.ambitiosa de decre.ab ordi.fa. † Tunc autem videt̃ vis inferri quando aliquid fit contra prohibitionem eius cõtra queʒ aliquid perpetratur alias poti⁹ dicitur clandestine fieri ꝙ ꝑ vim vt.ff.quod vi aut clam.l.j.§.quid sit vi factum cum sequentibus. l.iij.§.clam facere eo.ti.sed non reperio probatã aliquam ꝓhibitionem seu protestationem factaʒ per dictos Baptistã ⁊ Andreã seu alterum eorum: ideo nulla vis seu violentia videtur esse cõmissa: ⁊ propterea videtur ꝙ non inciderit dictus Ang. inquisitus in penam dicti statuti nec in delictum in inquisitiõe deductũ: qđ r̃ dicendum vr̃ ex alio sc; qꝛ in inquisitione deducitur ꝙ dictus Ang. inquietauit possessionem dictorum Baptiste ⁊ Andree ⁊ in dicta possessione dicti muri eis vim turbatiuam ⁊ inquietatiuã intulit sed nõ ꝓbari videt̃ aliqua turbatio possessionis neq; aliqua vis illata seu aliqua turbatio in possessiõe dicti muri qm̃ nulla vi probata possessio dictorum Baptiste ⁊ Andree ea rõne qꝛ l; ipsi detinuerint dictũ murũ seu edificium super muro ciuitatis impositum nihilominus non videt̃ ꝓbata eorum possessio qꝛ muri ciuitatis tudertine: l; quo ad munitionem ⁊ refectionem seu cõseruationem dicant̃ spectare ad vniuersitatem tudertinã ꝑ no. per gl. in

7 d.l.per prouinciam.⁊.d.l.omnes.⁊.d.supra. ¶ † Tamẽ alio respectu vñr sancti seu sacri ar.l.pe.§.muros.ff.de re.diui.⁊ ꝙ hr̃ in.l.fi. eo.ti.⁊ in.d.§.sancte ad hoc glo.in.l.sanctum in prin.eo.ti.ad hoc etiam.l.secunda.ff.ne quid in loco sacro.vbi muri dicuntur sacri: sunt enĩ destinati ad vsum publicum ⁊ propterea videnť cẽseri publici iuris ⁊ in nullius bonis: qꝛ que publici iuris sunt nõ sunt in bonis alicuius.ff.ne quid in loco pu.⁊.ff.ne quid in flumie publico quasi per totos titulos.⁊.l.fluminum in princ.ff.de dam.infec. ꝓut ⁊ res sacre ⁊ res sancte in nullius bonis esse cẽsent̃ insti.de rerum diui.§.nullius.cum itaq; muri ciuitatis ẽm hoc videant̃ esse publici prout vie publice flumina ⁊ hmõi: ita ⁊ edificia super muris ciuitatis vñr esse eiusdem iuris cum edificium superedificatum cedat solo ⁊ parti inferiori.l.adeo.§.ex diuerso.ff.de acqui.rerũ do.⁊ insti.eo.ti.§.ex diuerso.cum simi.ideo edificatum super eo qđ est publici iuris ⁊ in nullius bonis videt̃ sequi eandem naturã ⁊ ꝯñr effici publici iuris ⁊ in nullius bonis prout ⁊ not.per glo. Bar.⁊ doc.in.d.l.fluminum in prin.l; hoc fallat in flumine cuius solum seu alueus est publici iuris ⁊ in nullius bonis: tñ si quid in eo edificatur quod excedat superficiem aque nõ est publici s; priuati iuris ad instar insule nate in flumine prout no.Bart.in.d.l. fluminum ⁊ in.l.quo minus de fluminibus cuius ea potest esse rõ

8 qꝛ † alueus fluminis eatenus est publici iuris quatenus ab aqua fluminis occupatur qꝛ aqua fluminis reddit alueum esse publici iuris: ita ꝙ eo ipso ꝙ aqua deserit alueũ desinit eẽ publici iuris ⁊ incipit priuatis queri.d.l.adeo.§.insula.⁊.§.ꝙ si toto alueo.⁊.§. nouus aũt.iõ si edificium in flumine factum tegitur ab aqua fluminis ab aqua censetur eẽ publici iuris ⁊ in nullius bonis prout alueus: sed quatenus non tegitur ab aqua non est publici iuris ad instar aluei ab aqua derelicti in alijs autem rebus stabilibus publici iuris cessat ratio preallegata: ⁊ ideo remanet regula quod pars superior cedit parti inferiori ex quibus inferendum vr̃ ꝙ edificium impositum super muris ciuitatis sit publici iuris ⁊ in nullius bonis si muri ciuitatis sunt talis nature ⁊ prout sunt in nullius bonis quo ad dominium ita etiam quo ad possessioneʒ quia huiusmodi res que in nullius sunt bonis nequeunt possideri.l.j. §.pe.ff.de acqui.pos.facit.l.sed ⁊ celsus in prin.ff.de ꝯhẽ.emp.vbi huiusmodi res publice non sunt in commertio: ⁊ licet possint ad vsum concedi ⁊ concedantur: nõ tñ vñr possideri sed quasi possideri.l.j.§.qđ autem ait.ff.quorum lega.vsus enĩ ⁊ huiusmodi incorralia non possidentur sed quasi possidentur.l.iij.in prin.cum sua gl.ff.de acqui.pos.inquisitio autem loquitur de possessione nõ de quasi possessione que non est possessio proprie loquendo vt probatur ibi ⁊ in.d.§.ꝙ ait.item ex quo dictus Angel.seu Pe.eius auctor fuit immissus in possessionem dicti muri ⁊ edificij impositi super muro videt̃ qđ ipse potuerit pro tuitione sue iuridice possessionis turbare ⁊ inquietare dictos Andream ⁊ Baptistam in eorum possessione si quam propriam vel impropriam habuerint: nam illorum possessio si qua erat videtur ꝙ erat iniusta qꝛ nullaʒ legitimam concessionem habuisse vñr ex quo habuerunt a dominis prioribus solis primo loco qui domini priores nõ hñt de iure communi hãc facultatem: nam soli priores nõ possunt alienare bona cõis qꝛ hoc iure cautũ nõ reperitur ⁊ in ꝯtrium facit.l.iij.§.plane cũ ibi nõ.per Bar.ff.ꝙ vi aut clam.⁊.l.fi.C.de vendẽ.rebus ciuita.facit.l.preses.C.de transac.cum si.item facit.d.§.muros.⁊.d. l.opus qđ ⁊ clarius disponitur per iura municipalia que dãt prioribus tudertinis amplissimam facultatem exceptis certis rebus inter cetera quod non possint aliqua bona possessiones iura libertates vel iurisditiones communis tudertivendere donare permutare vel titulo donationis concedere vltra tempus annorum sex ⁊c.ideo dicta concessio facta per dictos dominos priores dictis Baptiste ⁊ Andree vr̃ nullius fuisse roboris vel momenti tanꝙ facta a carẽtibus facultatem faciendi: nec etiaʒ videtur valida cõcessio facta ꝑ dñm gubernatorẽ vel eius locũtenẽtẽ eo maxime qꝛ vr̃ subreptitia qꝛ nulla facta fuit mentio de supplicatiõe porrecta per dictũ pe.⁊ prouisionem sup ea factã ꝑ cõsilium ciuitatis qꝛ nõ est verisimile quod preses seu gubernator voluerit preiudicare dicto pe.ar.l.ij.§.merito.⁊.§.si quid a principe.ff.ne qd in loco pu-

9 blico.⁊.l.cum auus.C.de eman.liberorum. ¶ † Rescriptũ aũt gratiosum per subreptionem impetratum vr̃ esse nullius roboris: sed ipso iure nullũ.c.ad audientiam.ĩ.de rescriptis.l; non gratiosũ sed ad lites ꝑ subreptionẽ nõ reddatur ipso iure nulluʒ: sed ope exceptionis.c.super literis.de rescriptis.⁊.l.j.⁊.l. prescriptione.C.si ꝯ ius vel vtili.publicam cũ si.dr̃ aũt subreptitie impetratum quãdo aliqd tacet̃ ꝙ si fuisset expressum cõcedens non concessisset vel fuisset difficilis ad cõcedendum: ita ꝙ verisimiliter non cõcessisset de leui vt est tex.singularis in.c.postulasti in fi.extra de rescri.multifariam: itaq; multis; vijs deduci vr̃ ꝙ ptes iudicis sint in absoluendo dictum Angelum a contentis in inquisitione predicta. ¶ His tñ minime refragãtibus in ꝯtrium puto fore iustitiam satis lucidã: pro cuius rei euidentia est premittendũ quid iuris haberent vel habeãt dicte ptes in muro ⁊ edificio de quo agit̃. Et ꝑ notitia huius articuli est videndum an muri ciuitatis tudertine sint publici iuris seu sancti vel sacri per ꝯñs in nullius bonis: an vero sint vniuersitatis tudertine circa qđ video ꝓut mihi refertur varie allegatum ꝓut in articulo de quo agitur confert ad propositum allegantis.nam dum agitur an per communitatem seu cõsilium communitatem representans potuerit cõcedi dicto petro patri dicti Ang.⁊ nõ potuerit per priores cõcedi allegatur quod sunt vniuersitatis tudertine: ita ꝙ potuit concedi per consilium generale vel per habentes autoritatem a consilio ⁊ nõ ꝑ dominos priores ⁊ ꝑ hoc allegat̃ gl.d.l.per ꝓuincias ⁊ Ang.ibi l; in Ang. quem vidi nõ dicat ⁊ Jo.fabri in.d.§.sancte.quatenus aũt tractatur an potuerint concedi per Angelum ⁊ Andreaʒ dr̃ ꝙ sunt publici ipsi muri ita ꝙ nõ sunt in alicuius bonis nec possunt possideri: ita ꝙ nõ verificat̃ ingsitio quatenus intẽtat̃ ꝙ dictus Ang.

10 turbauit ⁊ inquietauit possessionẽ ⁊c. ¶ † Si aũt essent bona vniuersitatum nõ ꝓhiberent̃ possideri ab vniuersitate vel a priuatis qꝛ bona ciuitatum ⁊ possidentur ⁊ ꝑscribũtur a priuatis.l.fi.C. de sac.sanc.eccle.⁊.l.cum qui vectigal.⁊.l.inter publica cuʒ sua gl. ff.de ver.sig.⁊.l.in omnibus.ff.de diuer.⁊ ꝑscrip.⁊ temp.ꝑscri.⁊.l. oẽs.C.de ꝑscri.xxx.vel.xl.an.ibi ius priuatũ vel publicũ.⁊ no.gl.in l.vsucapionẽ.ff.de vsuc.alias aũt ꝯsulẽdo in hoc facto ante litigiũ motũ vt arbitror visum fuit nõ esse vniuersitatis: l; nõ multũ accurate locutus fuerim: maxime qꝛ hoc põt induci ꝑ ⁊ cõtra ꝓut ⁊ ꝑ ptẽ aduersam ꝓut intelligo adducit̃ mouebat p.d.l.pe.§.muros. de re.di.⁊ ꝑ.§.sancte insti.eo.ti.⁊ vult glo.in.l.sanctũ.in prin.⁊ in §.municipiũ.ff.de rerũ diui.quaten⁹ verbũ sanctũ exẽplificat p.d. §.muros.ꝯstat autem quod res sancte sunt in nullius bonis.l.in

tantum.§.sancte.eo.ti.⁊.§.nullius insti.eo.ti.nec obst.d.l.omnes. q̄ꝛ stat hoc simul qd̄ sint in nulliꝰ bonis:⁊ tñ imponaṫ collecta municipibꝰ ꝓ reficiēdis vel manutenēdis muris:nec ibi vniuersitatis expensis reficiunṫ vel manutenenṫ sed erogatione singulorum de vniuersitate:⁊ tñ bona ciuitatis non sunt singulorꝫ nec ecōtra.d.l.in tm̄.§.vniuersitatis.⁊.l.ȝ si hac.§.qui manumittiṫ.ff.de in ius vocā.cum si.itaqꝫ ille tex.nō vrget Glo.aūt in.d.l.per ꝓuinciam lȝ dicat qd̄ sit vniuersitatū:tñ allegat.§.nullius insti.de rerū diui. qui nihil facit meliꝰ facit tex.d.l.per prouinciā.Et ꝑfecto si muri fuissent facti per vniuersitatem in solo ipsius vniuersitatis prout fieri possunt vt in.d.l.per prouīciā ⁊ no.Bar.in.l.opus.ff.de ope. pub.⁊ in.l.ex hoc iure gentiū.ff.de insti.⁊ iure allegat.l.omnes.C. de ope.pu.⁊ glo.in.d.l.omnes.regrat semp autoritatem presidis ꝭm eum qui dicit glo.ibi scꝫ.in.d.l.opus que vult cōtrarium cōmuniter teneri:⁊ aduerte q̄ꝛ de mēte glo.⁊ Bar.vꝫ nō facere mentionem inter facere de nouo ⁊ reficere si diligenter pōderātur verba ⁊ iura refectio est magis fauorabilis.l.fi.de ope.pu.⁊.l.j.in pn̄. ⁊.l.iij.§.si quis ruina.de riuis lȝ quis dicere possit qd̄ facere muros possit q̄ꝛ non sunt sancti anteq̄ꝫ fiant que ratio cessat in factis

11 †Et aduerte quia muri dicuntur esse sancti ⁊ iter sanctas res ennumeranṫ insti.de re.diui.§.sancte.Et lȝ gl.suppleat.s.ciuitatis romane tñ tex.in.l.sanctum.§.in municipijs.de rerum diui.⁊ gl.in ea.l.in prin.facit etiā tex.in.l.j.§.sancte.eo.ti.quatenus ꝭm vnam literam est ciuitatis in tex.prout dicit glo.⁊ sit plurali:ergo nō solum vnius ciuitatis.s.romane:ita qd̄ pōt teneri in nullius bonis esse.Et satis hoc teneri posset de rigore iuris.equitas suadet cōtrarium.s.quod si fiāt ab vniuersitate tunc fatendū esset qd̄ essent vniuersitatis tñ si aliter sunt cōstructi q̄ꝫ in solo vniuersitatis ⁊ forte nō sumptu vniuersitatis nō suadet rō neqꝫ ius aliqd̄:qd̄ meminerim qd̄ sint vniuersitatis. Et sepe cōtingit qd̄ capiūt de stratis publicis siue in nullius bonis vꝫr esse q̄ꝛ sunt publice ꝓut flumina.d.l.fluminum in prin.⁊.l.ij.§.viā publicam.ff.ne quid in loco publico.vñ edificata in ea parte super solo publico vꝫr effici publica per.no.in.d.l.fluminū.si aūt nō cōstat in cuius solo ⁊ cuius expensis fuerint edificati muri ⁊ vꝫr cēsendi publici ꝓut dicimus de vijs cōstructis cōtributione priuatorū si nō extat de hoc memoria qd̄ censenṫ publice non priuate.l.ij.de locis ⁊ itineribus publicis.Videṫ enī eadē rō in muris ꝓut in vijs:ideo putare qd̄ muri quorꝫ initij ⁊ cōstructionis nō extat memoria censeantur publici ꝓut vie publice:large tñ loquendo ⁊ improprie bona.vniuersitatum dicūtur publica.d.l.in publica.⁊.ff.de rerū diui.l.j.§.quedā publice.⁊ insti.eo.ti.in prin.§.quedā publice iuncta glo.j.vide q̄ꝛ forte pōt dici q̄ꝛ lȝ sint vniuersitatis:tñ q̄ꝛ sunt ad vsum publicuꝫ seu ad cōmodū publicū vie publice ⁊ muri ciuitatuꝫ destinati nō censeanṫ esse eodē mō vniuersitatis ꝓut predia ⁊ serui ⁊ hmōi que nō sunt ita ad vsum ⁊ cōmodū ꝓprium destinata ⁊ qd̄ vie publice cēseanṫ vniuersitatū facit gl.in verbo habuit.dicto.§.viā publicam quatenus ad tex.qui dicit qd̄ ius intrādi ⁊c.supplet inter cetera de vniuersitate ⁊ facit text.l.viam publicā.ff.de via publica vbi dicit populū ⁊c.vide tex.bonū ad idē in.l.ij.§.loca.ij.ff.ne qd

12 in loco publico.⁊ibi Bar.†Et vide Bar.i.d.§.viā publicā.q̄ ꝑ illā gl.dicit q̄ꝫ ciuitates pn̄t facere viā publicā ⁊ eadē rōne reducendi viā publicā in locū priuatū dicit Bart.vide q̄ꝛ Bart.sentit cōtrariū de flumi.in.l.quo minus in prin.vbi dicit q̄ꝫ vsus viarꝫ publicarū est de iure gentiū ꝓut vsus riparꝫ fluminū ergo nō vꝫ qd̄ fiat publicus iure munici.item facit q̄ꝛ si posset destruere viam publicam ergo edificare:tñ nō vꝫ qd̄ possit fieri sine permissu principis l.ij.ne qd in loco publico.sed tex.dicit ⁊ glo.supplet municipali. ⁊ Bar.approbat.§.loc.eo.ti.His ꝑmissis est videndū de iuribꝰ q̄ hn̄t dicte ꝑtes i dicto muro,⁊ deueniēdo ad iura dicti Ang.est añ oīa aduertēdū qd̄ dicto Ang.nullū extitit ius ꝯcessum ab aliquo lȝ solū ꝑtendiṫ q̄ꝫ fuerit facta cōcessio Pe.pṙi dicti Ang.circa quā cōcessionē Pet.dōm est qd̄ nullū ius tribuit dicto Pet.in re de qua agiṫ ex pluribꝰ.⁊ primo q̄ꝛ dicti priores ꝓcesserunt ex cōmissione eis facta per cōsilium generale ciuitatis ⁊ non seruauerunt formā commissionis eis datā.Et ꝓpterea gesta ꝑ eos nihil valuerūt ar.l.diligēter.ff.mādati.⁊.c.cū olim.de offi.dele.⁊.c.cū dilecta de rescri.cū si.q̄ꝫ aūt nō seruauerint formā ꝯmissionis appet ex eo q̄ꝛ fuit eis cōmissum qd̄ eligerēt.x.hoies ⁊ cū dictis.x.hoibus electis viderēt petitionē dicti Petri ⁊ cōcederēt ꝓut eis videbiṫ expedire cōitati.dicti aūt priores tūc prout deprehēdiṫ ex actis elegerūt dictos.x.hoies ⁊ in dicta electione videnṫ functi eorum officio.ar.l.iudex postq̄ꝫ.ff.de re iu.⁊ in.c.ex literis.extra de offic.dele. iuncta.l.boue.§.hoc sermone.ff.de ver.sig.⁊ dicti.x.homines primo loco electi nihil egerūt de cōmissione ꝑdicta:postea post pluri mos annos trāsactos de anno prime ꝑterito dn̄i priores elegerūt viij.hoies vna cū duobꝰ hoibus primo loco electis q̄ dicebanṫ supesse de dictis.x.hoibus primo electis.⁊ dicti.x.hoies separatim a dictis priorībꝰ viderūt dictū locū q̄ in supplicatiōe dicti Pe.ꝯtinebaṫ ⁊ retulerūt cōtēta in supplicatione dicti Pe.fore vtilia ⁊ tēdere ad cōmodū dicte cōitatis ⁊ deinde dicti dn̄i priores deputauerūt quatuor ex eis q̄ꝫ irent ad videndū dictū locū ⁊ viderēt an cōtenta in dicta supplicatione tēderet ad cōmodū cōitatis.ita qd̄ expediret illa mādari executiōi qui retulerūt alijs prioribus illa cōmunitati expediret ñ nō apparet q̄ꝫ dicti priores fecerint cōcessionem ali quam scōm formā dicte supplicationis. non enī supplicabatur qd̄ aliqd simpl'r cōcederet dicto Pe.sed ob cām onerosam s.vt dictus Pe.faceret ibi domū ⁊ in angulis domus faceret certum quid ad defensam ciuitatis.dicti aūt priores dūtaxat deputauerūt syndicū cōis ad immittēdum.d.Pe.in possessionē dicti muri cum gardiola de quibus agitur ⁊ dictus syndicꝰ immisit in dictam possessionem alterum filium dicti Pet.recipientē pro dicto Pe.ita qd̄ nō apparet q̄ꝫ aliquid eidem concesserint nisi solū traditionem possessionis.nec illa traditio fuit facta ob cāmvt ipe Pe.construeret ipsam domum nec Pe.se obligauit ad construēdū prout obligare se debebat ꝭm contenta in dicta supplicatione Unde excesserunt fines ꝯmissionis.Et maxie q̄ꝛ gratuita cōcessio nō venit in generali commissione.l.contra iuris.§.fi.ff.de pac.⁊.l. qui peculiū.ff.de peculio.⁊ filiusfa.ff.de dona.cum si.Preterea nō inquisiuerunt vna cū.x.hominibꝰ deputatis primo loco ad quos spectare videbaṫ dictum iudiciū quid ciuitati expediret nō fuit ēt in hoc seruata forma cōmissiōis per supradicta.Preterea fuit cōmissum dictis prioribus q̄ꝫ vna cum.x.per eos eligendis nō soluꝫ inuestigarent ⁊ iudicarent quid expediret communitati:sed etiā vna cum eis procederent ad concedēdum id quod viderint expedire ita sonant verba dicte commissionis si diligenter ponderenṫ. Nam illa verba cum quibus in prin.posita referēda sunt ad oīa sequentia non solum que respiciunt inuestigationem ⁊ iudiciū.sed ⁊ que respiciunt executionē ⁊ concessionem ar.l.si quis ex argētarijs.§.si initium tabularū.ff.de eden.⁊.l.iij.§.si filius.ff.de libe.et posthu.⁊.l.j.C.eo.ti.cum si.Jdcirco cum soli domini priores dederint dictam cōmissionem syndico vt mitteret in possessionem dictum Petrum ex commissione eis facta per dictum consilium generale nihil egerunt ex quo commissio nō erat solum eis facta:sed cum dictis.x.hominibus.Preterea ⁊ clarius si diligēter aduertātur verba dicte supplicationis ⁊ consequenter cōmissionis facte dictis prioribus de exequēdo contēta in dicta supplicatione quatenus communitati expediret nihil cōferunt ad rem de qua agiṫ. Nam supplicatio ⁊ consequenter commissio cantaṫ de alia re.Nā supplicaṫ per dictum Petrum qd̄ sibi cōcedaṫ quidam murus q̄ est extra portam de qua agitur ⁊ cōcedatur solum qd̄ extra portā ⁊ ipse ꝑmittit super dicto solo ⁊ sic extra dictā portā facere domū vsqꝫ ad murum ciuitatis nec petit murum ciuitatis sibi concedi sed solum petit sibi concedi posse appodiare ad dictum muruꝫ ciuitatis:ideo dato qd̄ per ipsum consilium fuisset concessum id qd̄ petebaṫ potuerit legitime concedi nihilominus nihil cōcedebaṫ de re super qua vertiṫ qd̄ q̄ꝛ illa est.s.murū ciuitatis per directuꝫ nō aūt extra murum seu extra portā:dūtaxat aūt potuisset dictus Pe.pretendere ius super dicto muro ⁊ guardiola ⁊ columbaria super muro appositis appodiandi edificium per eū construēduꝫ ⁊ icto muro ⁊ edificijs super eo impositis:itaqꝫ dicti priores committendo syndico qd̄ immitteret dictum Petrū in possessio dicti muri ⁊ dicte guardiole penitus excesserunt omnē cōmissionē eis factam:vñ luce meridiana clarius est qd̄ dictus Pe.nullum poterat ius pretendere ex dicta immissione in possessionē ⁊ longe minus Ang.eius filius:ita qd̄ nō est opus inuestigare an consilium ciuitatis potuerit facere dictam concessionem super quo instādū esset qd̄ si fecisset nō valuisset:nam aut dicimus dictum murū ciuitatis esse publicū ⁊ in nullius bonis tāq̄ꝫ sanctū seu ad instar fluminū.⁊ tunc absqꝫ dubio vꝫ qd̄ nō ꝑtineat concessio ad vniuersitatem:lȝ enī refectio manutētio ad vniuersitatē pertineat ꝭm terminos.d.l.omnes.nō tñ sequitur q̄ꝫ vt reficiant possit illos alteri concedere:⁊ maxime cum ad reficiendū possint vniuersitates seu hoies vniuersitatū inuiti cōpelli per presides prouinciarū vt est expressum in.d.l.oēs.si aūt dicimus muros esse vniuersitatis tudertine tūc etiā nō videṫ qd̄ de iure valeat alienatio simpl'r facta non seruata forma.l.fina.C.de vendendis rebus ciuitatis libro.x.per tert.ibi ⁊ per.l.prohibere.§.plane.quod vi aut clam.⁊ quod ibi no.per Bar.lȝ vt dixi nō sit necessaria presens discussio.Deuenendo aūt ad cōcessiones factas dictis Baptiste ⁊ Andree est aduertendū qd̄ per priores fuit eisdē facta ꝯcessio de edificijs de quibus agitur ⁊ si tenemus muros dicte ciuitatis non esse ipsius ciuitatis sed publicos ad instar fluminum ⁊ teneamus totam communitatem posse illud concedere vel de iure vel de consuetudine similiter videtur qd̄ potuerit concedi per solos priores qui ex forma iuris municipalis generaliter eandem potestatem quam habet totū cōmune tuderti exceptis quibusdam casibus specialibus ⁊ inter cetera excipitur alienatio bonorum communis posset autem attentari quod dato etiam quod muri ciuitatis sint vniuersitatis tamen concessio quod aliquid super eis edificetur ⁊ superedificatuꝫ pertineat quo ad vsum ad edificantē non sit alienatio rei communis:nam aer qui tūc existebat supra murum non erat in alicuius bonis licet cōitas haberet facultatē altiandi:nec edificium futurū erat in alicuius bonis:quia non entium nulle sunt cause secundū philosophum

philosophum ⁊ probatur in.l.adeo.§.qđ si toto.ff.de acquir.rerum domi.⁊ in.l.ij.ff.de vsufruc.⁊ in.l.eius qui in prouinciam prope finē ff.si cer.pe.⁊ dum edificatur efficitur communis cum illa qualitate qđ edificans habebat etiam ius sibi concessum puta vsum:ita qđ na scitur vt ita dixerim cum illo onere:lʒ hoc non firmē nec expediat fir mare tamen videtur quod quicquid sit de concessione priorū tamē illud concedere potuerit per presidem prouincie:⁊ cōsequenter p gu bernatorem ciuitatis qui iure presidis fungitur.c.ij.de inoffi.legat. li.vj.⁊ facit qđ no.glo.in.l.fi.C.de longi temporis prescript.nam est expressum in.d.l.penul.§.muros.de rerum diui.quod potest quis de permissu presidis super muris municipalibus seu ciuitatum super-
13 edificare.† Quin insuper videtur posse attentari quod si quis pro pria autoritate edificauerit super muris publicis ciuitatis si non est impedimento publico vsui ad quē muri deputantur nec preiudicet alicui iuri priuato non debeat prohiberi retinere edificium per se propria autoritate constructum.arg.l.ij.§.si quis nemine.ff.ne quid in loco publico vbi est expressum qđ lʒ non debeat quis propria au toritate edificare in loco publico:tamen si edificat nemine prohiben te ⁊ edificium non nocet vsui publico non debet tolli dictum edifi cium:sed debet salarium seu pēsio quedam imponi ratione dicti edi ficij prout ⁊ no.ibi ⁊ Bar.ex illo tex.cum igitur dicti Baptista ⁊ An dreas edificauerint super dictis muris publicis existentibus supra viam publicam nemine prohibente:immo concedētibus prioribus qui regulariter representant vniuersam communitatem ⁊ dictum edificium per eos edificatum non esset impedimento vsui publico: immo prestaret commodiorem vsum:nam muri ciuitatū sunt depu tati ad defensam ciuitatis ⁊ ad hunc vsum principaliter sunt desti nati.Et dictum edificium esset proficuum ad defensaʒ ciuitatis ma gis ꝙ esset primus murus depressus non debebat dictum edificium tolli nec eo priuari debebant vel inquietari maxime:ita de facto ꝑut factum extitit.Et pro hac vltima consideratione facit qꝛ multi ꝑut audio habēt edificia ⁊ domos super muros ciuitatis tuderti de qui bus forte nulla apparet concessio.Et consuetudo in his plurimum operatur prout ⁊ supra dictum fuit.Ex quibus omnibus videtur concludendum quod dicti Baptista ⁊ Andreas habuerint ius vten di dicto muro ⁊ ipsum retinendi prout retinebant.Ex quo inferen dum est quod non debuerunt nec potuerūt inquietari ⁊ molestari su per eorum pacifica detentione seu possessione.Probatur enim eorū possessio per quamplurimos annos per plures testes examinatos ꝑ parte dictorum Baptiste ⁊ Andree ⁊ etiam coadiuuāt attestatiōes testium productum pro parte inquisiti.⁊ etiam probatur inquieta tio ⁊ molestatio dicti Angeli tam per eius confessionem ꝙ per testes ⁊ qꝛ super hoc prout percipio non sit dubium per partem aduersaʒ ne sim nimium prolixus non insisto aliter super hoc:ideo cum statu tum prohibeat ne quis alium molestet seu inquietet in sua possessio ne vel detentatione sub pena in statuto comprehensa ⁊ dictus Ang. molestauerit ⁊ inquietauerit dictos Baptistam ⁊ Andream in pos sessione dicti edificij restat quod inciderit in penam in statuto com prehensam.Et similiter quia fregit dictum murum ciuitatis mili tat dispositio alterius statuti sub rubrica de pena destruentis murū ciuitatis:satis enim destruxit in ea parte qua fregit ⁊ discarcauit:ma xime quia nigrum loquitur etiam in eo qui aliquos lapides ex eo ex traxit:⁊ licet statutum non imponat aliam penam nisi refectionis: tamen videtur quod de iure communi sit pena arbitraria.Ex quo etiam de iure communi erat prohibitum per id quod habetur in di cto.§.muros.⁊ in.l.fi.eodem titulo vbi docto.dicunt quod violanti
14 muros alicuius ciuitatis preter romam est pena arbitraria.¶†Et insuper simplex damnum datum punitur criminaliter vt no.Bart. in.l.fi.ff.de priua.delic.vt no.glo.⁊ Bar.in.l.fi.de priua.delic.⁊ dicit ibi Bar.quod punitur criminaliter etiaʒ si fuerit datū dānuʒ culpa leuissima ꝗ venit in.l.aqlia.l.in lege aqlia leuissima culpa.ff.ad.l.aq liam.negari autem nō potest quin destructio illius muri fuerit dam nū publicum ⁊ etiam damnum dictorum Baptiste ⁊ Andree qua tenus ad eos spectabat.nā etiā pro fractiōe muri seu edificij cōpetit remediū legis aquilie vt est expressum in.l.si seruus seruum.§.si quis edificij.ff.eo.tit.merito non est dubium qđ illa destructio ⁊ deuasta tio muri ⁊ fractio muri punienda veniat criminaliter pena scilicet applicanda fisco.Et qꝛ pena nō est statuta intelligitur arbitraria ar gumē.l.j.ff.de iure deliberan.⁊ quod habetur in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de infam.⁊ in.l.hodie.ff.de penis cum similibus.Ex qui bus concludendum est quod est fundata intentio querelantium ⁊ consequenter curie inquirentis.Et ideo partes iudicis sunt in cō demnando dictum inquisitum:non obstantibus adductis in con trarium que non obstant.¶Non enim excusat dictum Angelum inquisitum ex eo quia pretenderet dictum murum ad se spectare: nam ex eo nullam potest pretendere iustam excusationem.omitto quod cōcessio illa si qua facta fuisset non cantabat de ipso Ang.sed de petro gentiloni.sed dico quod nec petro aliqua fuit facta conces sio:quia prout differt possessio ⁊ dominiuʒ seu aliud ius in re ab ipa possessione iuxta.l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquiren.pos. ita differt traditio possessionis a concessione iurium.Puta dominij vel vsus rei vel quid simile.Solum autem deducitur in actis quod priores commiserunt sindico quod dictum Petrum immitteret in possessionem ⁊ sindicus non ipsum Petrum sed eius filium immi sit prout ipse retuli:nec forte ipsa immissio aliter probatur ꝙ ex rela
15 tione sindici.†Cuius relationi forte non est standum:solus ⁊ non in ratꝰ nec in forma iudicij examinatus per iura vulgaria nisi aliud for te ex forma statutorum prouideretur.non autem reperitur aliqua concessio nisi forte sola traditio possessionis vt dixi.Et dato quod cō cessio facta fuisset illa fuisset penitus nulla per ea que supra circa hāc partem latius deducta sunt.preterea illa traditio possessionis fuit facta reseruato expresse iure tertij qꝛ in commissione dictum fuit per priores ⁊ in traditione per sindicum dictum fuit saluo iure tertij:vn de cum Baptista ⁊ Andreas haberent ius saltem possessionis seu detētationis que iure consistunt ⁊ ius aliquod tribuunt ⁊ dicuntur esse ius vt patet ex no.per docto.in.l.j.in prin.ff.de acquir.here.maxi me per Bar.circa diffinitionem possessionis ⁊ detentationis.cum itaqꝫ dicti Baptista ⁊ Andreas possiderent videtur eis dictum ius reseruatum ita ꝙ nō debuerunt in illo iure molestari pretextu dicte traditionis:nec refragatur qđ dictus Baptista remiserit iura sua in dn̄is prioribus.quia non apparet quod ipsi priores vigore illius commissionis voluerint ipsi Baptiste in aliquo preiudicare:ex quo in traditione quam fecerunt dicto petro vt.s.reseruauerunt indefi nite ⁊ generaliter iura tertij:ideo dato quod habuissent potestatem disponendi de iuribus dicti Baptiste ex commissione eis facta per dictum Baptistam tamen de illius iuribus nō disposuerūt.preter ea non cecidit dictus Baptista a sua possessione dato quod quis di xerit quod dictus baptista in illa remissione voluerit iura sua trans ferre in dominos priores nihilominusꝙ quia erat in absentia rei non potuit transferre possessionem ⁊ consequenter nec ius si quod habe bat in re quia sine corpore non queritur possessione nec queritur ab existente extra rem ⁊ extra rei conspectum.l.iij.§.j.⁊.l.ꝙ meo.§.si ven ditorem.de acqui.pos.Et quia in alium non transtulit nec putauit se transferre possessionem non censetur illam amisisse.arg.d.l.quod meo.§.si furioso.in vero autem non videtur quod illa fuerit conces sio iurium seu possessionis sed potius quedam commissio quod de dictis suis iuribus disponerent que commissio videbaꝰ intelligen da sane ⁊ arbitrio boni viri ar.c.quintauallis.de iureiur.⁊.l.si liber tus.de ope.lib.iō non videtur commisisse quod absqꝫ causa cōcede rent ipsa iura.tertio ex quadam liberalitate:sed potius quod forte componerent pro interesse communis ex quo vertebatur controuer sia inter priores nomine cōmunis ⁊ inter ipos priores nomie cōmu nis ⁊ inter ipsos Baptistam ⁊ Andreā super dicto edificio de quo agitur.non est ergo verisimile quod remittere voluerit ea intentio ne vt altero priuato simpliciter concederetur ⁊ in generali commis sione seu remissione non veniunt ea que non fuissent verisimiliter in specie concessa.l.obligatione concessa.ff.de pig.⁊ regula in genera li.in.vj.⁊.c.fi.de offi.vica.eo.li.vj.ita quod ex multis deducitꝰ quod dicta remissio nullam prebet excusationem dicto Angel.⁊ maxime qꝛ nullatenꝰ tāgit iura andree qꝛ res iter alios acta.Et qꝛ de iuribꝰ Andree nihil dictum fuit nec ad rem confert quod dicebatur quod muri ciuitatis ad ciuitatem spectant quia si ad ipsam vniuersitatē ciuitatis pertinerent quo ad dominium non pertinebāt propterea ad Angel.⁊ poterant possideri per priuatos quia nihil obstat quo minus bona vniuersitatis a priuato possideri possint prout ⁊.s.de ductum est nec licebat frangere murum ⁊ damnificare vniuersitatē si ad vniuersitatem spectabat ita quod dicta allegatio nullatenus iuuat dictum inquisitum nec similiter iuuat quod multi habent.s. muros ciuitatis tudertine edificia:quia immo ista allegatio iuuat potius dictos Baptistam ⁊ Andream quod etiam eis sibi liceret habere.Et licet allegetur quod ratione dicte cōsuetudinis potuerit concedi per consilium representans ciuitatem respondetur quod cō silium nihil concessit vt.s.sepius ⁊ late dictum est.Et insuper non apparet quod illa edificia que sunt supra muros dicte ciuitatis fue rint constructa de permissu cōsilij fortasse edificia illa fuerunt cōstru cta vel propria autoritate prout sepe cōtingere videmus in hac no stra ciuitate perusina:qꝛ iura publica seu communitatis de facili ne gliguntur ⁊ a priuatis vsurpantur.Et attenta amplissima potesta te dominorum priorum ciuitatis tuderti ⁊ considerato quod dici posset potest nō esse propriaʒ alienationem rei communis permit tere qđ.s.murum ciuitatis priuatus habeat edificium potest ꝓba biliter persuaderi qđ illa edificia fuerint facta de permissu domino rum priorum ꝑut qđ fuerint facta de permissu consilij.⁊ si hoc esset consuetudo concessisset saltem hanc facultatem prioribus:ita ꝙ hec allegatio potius vꝫ iuuare iura dicti Baptiste ⁊ Andree qui habue rūt primā cōcessionē a dn̄is prioribꝰ:⁊ saltē dicta cōsuetudo ꝙ multi priuati habeāt edificia.s.muros ciuitatis tendit ad inuadū dictā cō cessionē factā per gubernatorē seu eius locūtenētē qꝛ magis de faci li poterat iduci ad ꝯcedēdū nō obstāte aliqua re leui que adduceret
16 in cōtrariū.¶†Nec ob.ꝙ in inquisitione dolus intētaꝰ ⁊ dolus nō

presumit̃ ⁊ qꝺ quecũq; causa etiã iniusta excusat a dolo qꝛ ad hec re
spõderi põt ꝙ in delictis dolus p̄sumit̃.l.j.de siccariis.C.⁊.l.si nõ cõ
uicij.C.de iniuriis.⁊.c.j.extra de presumptionibus:ideo cũ rũpere
murũ alienũ sonet in delictuz:⁊ similiter inquietare aliũ in sua pos
sessione attẽta forma statutorũ potest attentari qꝺ dolus presumat̃,
lz hoc aliter nõ firmẽ:sed dolus ꝓbat̃ ex ꝑspicuis indiciis.l.dolũ.C.
de dolo.ad iudicẽ aũt spectat iudicare de hmõi indiciis:bonus eñ
iudex satis vr̃ posse arbitrari subesse perspicua indicia presumendi
dolum in casu isto attento qꝺ illa traditio fuit facta saluo iure ter
tij:⁊ attento ꝙ illa traditio fuerat facta ex arrupto extra omnẽ com
missionem ⁊ vltra petitionẽ dicti petri ⁊ nõ fuerat facta ipsi Ang.
lo qui prout arbitror sciebat ⁊ si nõ erro apparet ex actis dicta scien
tia qꝺ Baptista ⁊ Andreas possidebant dictum edificiũ.Et saltem
scire debebant ad aliũ spectare ex quo causatur mala fides ⁊ sic do
lus vt probat tex.in.l.fi.C.vnde vi.Et cõsiderato etiã quod ius mu
nicipale generaliter disponit ꝙ nullus ingrediat̃ possessionẽ rei quã
alius possideret vel teneret etiam de licentia iudicis seu officialis di
cti cõis nisi citato detentore vel possessore ⁊ ꝯtra faciẽs incidit in pe
nam vt est expressum in statuto sub rubrica de possessionibus nãciscẽ
tis ⁊c.in.§.in aliis autem.quod minime factuz fuit in casu isto que
omnia prestant coniecturas qꝺ illa discarcatio ⁊ inquietatio fuerit
dolosa.Concurrit etiam conditio temporis qꝛ tunc temporis ciui
tas illa erat in mala dispositiõe qꝛ erat mutatus status ⁊ dicti Ba
ptista ⁊ Andreas habebant malam conditionem ⁊ dicti Petrus
⁊ Angelus amicabantur illis de statu qui tunc regebant ⁊ erat ꝓut
fertur ius in armis prout frequenter solet esse in qualibet reuolutio
ne status:non ergo immerito iudex intentauit in inquisitiõe quod
dictus Ang.dolose ⁊ appensate dicta delicta perpetrauit:licet hoc
nõ firmẽ qꝺ dolus censeat̃ probatus:sed relinquo iudicandum ⁊ ar
bitrandum a iudice ex circunstantiis ⁊ indiciis supra deductis ⁊ ex
17 his que infra dicam.¶ †Dico autem ꝙ licet dolosus sit in inquisi
tione deductus ⁊ nõn sit probatus si alias de iure dolus ad punitio
nem delicti non exigebatur ꝙ̃ tuncũq; dolus non probetur nihilom
nus sequi dz condemnatio probato delicto non doloso per theori
cam Bar.in.l.denunciasse.§.qui tamẽ.ff.de adulte.vbi tradit hanc
theoricam ꝙ quando adiectio qualitatis deducte in libello non fa
cit censeri aliud factum nec facit cessare accusationem seu actionem
propositam tunc non probata qualitate potest ex eodem processu se
qui condemnatio.ar.l.bone.§.aliquando.ff.de edil.edicto prout ⁊
voluit Sul.de cug.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui no.
infa.Si tamẽ propter illam qualitatem variaretur effectus condẽ
nationis tunc dz pendente iudicio fieri detractio dicte qualitatis
ad hoc vt sequi possit condemnatio.l.in delictis.§.si detracta.ff.de
noxa.ſm eundem Bart.cuius theoricam tenent communiter doct.
18 prout dicit̃ Imo.in.c.significantibus.de lib.obla.idẽ tenẽs.†Et idẽ
in effectu vr̃ velle glo.Bar.Bal.Raph.⁊ Paul.de ca.in.l.edita.
C.de eden.dicentes qꝺ qualitas adiecta in libello põt mutari vsq;
ad sententiam si ex illa qualitate non resultat mutatio facti vel actio
nis per.d.§.si detracta.in casu igit̃ nostro dolus non diuersificat fa
ctũ lz illꝺ qualificet actionẽ neq; diuersificat actionẽ seu accusationẽ
cũ inquietatio ⁊ molestatio veniat punienda ex eodẽ capite statuti si
ue sit dolosa siue non dolosa tenendo qꝺ non requiratur dolus pre
ut infra subdam:⁊ similiter fractura muri:ideo sequi potest condẽ
natio ex eodem processu etiam non probato dolo maxime si detra
heretur illa qualitas doli lz non videat̃ necessaria illa detractio.Cũ
in statuto non variet̃ pena in molestatione dolosa a pena molestatio
nis culpose nec etiã statutum de pena frangentis muros variat pe
nam ⁊ de iure cõi.s̃.dictum est pena est arbitraria:vnde siue dolosuz
sit factum siue culposum arbitraria erit.Nec ob.d.§.docere.⁊ simi
lia que in cõtrarium adducũtur qꝛ loquũtur qñ mutat̃ factum vel
actio ex mutatione qualitatis vel mutatio illa facit cessare accusa
tionem intentatam per.s̃.dictam theoricã Bar.⁊ doc.nec ob.d.l.di
uus.de re iu.⁊.d.c.lz cãm.qꝛ lz factum qualificatum sit in libello de
ductum non vr̃ libellans se astrinxisse ad probandam qualitatem ꝑ
p̄dicta prout etiã tangit Bal.in.d.§.si detracta.loquantur ergo di
cta iura qñ alias ꝙ̃ in libello deduceret factum qualificatum ⁊ põt
ea esse ratio quia permittitur emẽdatio libelli per.d.l.edita.⁊.d.l.si
detracta.⁊ ideo libellans deducens factum qualificatum vr̃ confisus
in dicta iuris dispositione:⁊ preterea non vr̃ se astringere ad probã
dam illã qualitatez ⁊ hec vr̃ cõsuetudine approbari:nam quasi sem
per in inquisitionibus ⁊ accusationibus ponunt̃ similia verba scien
ter dolose ⁊ appẽsate ⁊c.nec a doctis assessoribus illa verba apponerẽ
tur in inquisitionibus si ex illorum appositione oneraretur curia in
19 probando dolum:†maxime quia non solent boni ⁊ docti assessores
formare inquisitionem quin putent ex ea sequi condemnationẽ ⁊ so
lent sibi ascribere ad aliqualẽ verecũdiã qñ ex inquisitione absolutio
resultat quasi ipsa curia cẽseat̃ cãm amisisse.hoc eñ quotidie experi
mur:vñ verisimiliter nõ eẽt inducta talis practica si appositio dicto
rum verboꝝ causaret absolutionem nõ probato dolo:nec obstat id
qꝺ dicebat̃ qꝺ istud delictũ exigit dolum alias nõ venit puniẽdũ:nã
statutũ de pena frangentis muros ⁊ statutũ de pena inquietantis
vel molestantis possessionem alicuius non exigunt expresse dolum:
sed generaliter loquũtur:ideo sunt generaliter intelligenda per iu
ra vulgaria ⁊ verba dictorum sunt in rem recte intuenti nõ in perso
nam de statuto de pena frangentis muros de se constat ⁊ non instan
dum.statutum autem de pena inferentis alicui violẽtiam loquitur
in nigro per verba denotantia factũ in rem cum dicat qꝺ nullus per
se vel alium alterius tenutam siue possessionem alicuius rei immobi
lis molestet vel inquietet aut in ea vim aliquam turbatiuam seu in
quietatiuã inferat seu ĩferri faciat que omnia verba sine dubio sunt
in rem:ideo ſm theoricam Bar.dictum statutum nõ requirit dolũ
⁊ licet postea incidẽter loquatur de ꝑsona molestata vel inquietata
non propterea cessat quin verba dispositiua ⁊ prohibitiua p̃cipa
20 liter nõ sint in rem ⁊ non sint attendenda.†Possessio autem est ius
qꝺ residet in persona qꝛ animo retinetur.l.iij.§.in amittẽda.⁊.l.quẽ
admodũ.ff.de acqui.poss.cuz si.iꝺ nõ põt inqetari possessio alicuius
saltem regulariter quin inquietetur seu molestetur possessor in sua
possessione:ideo non est mirum si statutum postea subdit de mole
stato ⁊ inquietato qꝺ eidem teneatur dimittere ⁊c.⁊ reficere sibi om
ne damnum.⁊ lz Bal.recedat a theorica Bar.nõ recedit ex eo qꝛ sta
tutum exigat dolũ siue statutum dirigat verba in rem seu in ꝑsonã
sed potius si bene memini qꝛ ad presens nõ vidi recedit a Bar.ex eo
qꝛ vult nõ requiri dolũ etiam si verba statuti loquãtur in persona ⁊
idem Bart.in consi.suo incipiente.quidã accusatus est de turbata
possessione in ordine.ccx.alias incipit mathiolus de assisio cõcludit
qꝺ accusatus de turbata possessione qꝛ turbauit ⁊ molestauit titiuz
in vna petia terre per eum possesse intrando in ea contra eius volũ
tatem animo turbandi ⁊c.venit condemnãdus ex eo solo qꝛ ꝓbatur
qꝺ ipse accusatus intrauit dictam rem ⁊ probabatur ꝙ dictus ti
tius prius possederat attẽto ꝙ accusatus dicebat se possidere ⁊ pos
sessionem illam ad se pertinere:nam eo ipso ꝙ quis contendit se pos
sidere turbat alium in sua possessione vt no.Cyn.in.l.vnica in.v.col.
C.vti pos.⁊ ipse Bar.in.l.si duo.ff.eo.ti.prout ipse refert in.d.consi
lio.ad hoc etiã nota per Bar.in.l.si prius.de noui ope.nun.⁊ Bal.
in.l.ordinarij.C.de rei ven.¶ Item Bar.in.d.consilio formaliter di
cit inter cetera:dico autem quod iste introitus ⁊ accessus est modus
⁊ actus turbationis:nam prohibitus ⁊ illicitus est de iure.l.iniuria
rum.§.fi.ff.de iniuriis.⁊.ij.di.c.j.cum si.ergo iniuriaris mihi ⁊ mole
stas me dum vteris re mea illicite contra meam voluntatem:item cõ
cludit ibi ipse Bar.qꝺ lz accusatus probauerit de sua possessione nõ
prodest ei qꝛ accusator probat antiquiorem possessionem ergo venit
condemnandus.⁊ per cõsequens vult idem Bar.in.d.suo cõsilio ꝙ
eo ipso quod accusans probat de sua antiquiori possessione ⁊ quod
accusatus postea ingressus est dictam rem animo possidendi quod
demonstratur ex eo qꝛ postea dicit possessionẽ ad se pertinere ex his
sequi debeat condemnatio ⁊ satis vr̃ sentire qꝺ ex quo ille facit rem
illicitam resultet iniuria ⁊ ꝯñr presumatur dolus:ita qꝺ oriat̃ actio
iniuriarum.Si ergo in illo casu Bar.ex solo ingressu cum assertiõe
possessionis postea in iudicio facte est sufficiens ad causandam con
demnationez multofortius in casu nostro idem dõm est cũ nõ inter
uenerit solus ingressus ⁊ fractio muri ⁊ continuatio possessionis et
in iudicio inquisitionis contenderet ad se spectare dictum edificiũ ⁊
eius possessionem:⁊ est aduertẽdum ꝙ in dicta inquisitione erat de
ductus dolus prout in casu nostro qꝛ erat intentatum quod turba
uit titium in tali petia terre eã intrando ꝯ volũtatem titij ⁊ aĩo eum
turbandi ex quibus verbis dolus euidenter intentat̃ nec aliter pro
babatur nisi vt.s̃.deductum est:⁊ tamẽ consuluit Bar.condemna
tionem sequendã ⁊ sentit satis constare de dolo:ita ergo ⁊ nos con
cludamus in casu nostro in quo plura concurrũt ꝙ̃ ibi per iaz dicta
nec est verum ꝙ Ang.habuerit aliquam cãm propter quam veniret
21 excusandus a dolo.¶ †Nã qñ probatur aliquez prius possidere ille
qui hz recẽtiorẽ possessionẽ p̄sumitur habere iniustã:⁊ sic possidere
vi vel clã vt no.Cy.⁊ Bal.in.l.j.C.vti pos.⁊ Bart.in.l.j.§.fi.⁊ in.l.si
duo.ff.eo.ti.vis autẽ ⁊ clãdestinitas vident̃ in se hr̃e dolũ merito ⁊c.
⁊ illa traditio possessionis vt.s̃.dixi reseruat iura tertij:ideo nullaz
causat excusationẽ.⁊ maxĩe qꝛ de iure fuit nulla per ea que supra de
ducta sunt ⁊ iuris ignorãtia nõ presumit̃.l.ll.sacratissime.⁊.l.fi.C.de
ll.⁊ qꝺ hr̃ in.l.late culpe.de ver.sig.Et lz iuris ignorãtia excuset a do
lo tñ illud est verũ qñ iuris ignorãtia ꝓbat̃:ita loquit̃.d.§.scire.qui
p̄supponit iuris ignorantiam:sed in dubio iuris ignorantia nõ pre
sumitur vt predixi adeo qꝺ potius p̄sumitur mala fides:⁊ sic dolus
ꝙ̃ iuris ignorãtia.vt est gl.no.quam ibi sequũtur doc.in.c.si diligẽti
de prescri.facit regula qui contra iura mercatur in.vj.⁊.l.quẽadmo
dum.C.de agri.⁊ cẽsi.lib.xj.ille itaq; qui recipit possessionẽ nulliter
de iure ⁊ cõtra iuris dispositionẽ presumitur esse in mala fide:⁊ sic
in dolo:ita ergo eadem presumptio resultet in casu nostro.Et sic di
cta acceptio possessionis non excuset cum fuerit facta contra ius mu
22 nicipale de quo supra ⁊ fuerit de iure nulla.¶ †Et lz bestialis causa
excuset a dolo verũ est qñ apparet ꝙ ex illa causa motus fuit credẽs
ex illa bestiali causa sibi licere actũ gerere:ita loquunt̃ iura p̄allegata
nõ autem

non autem sufficit semper dicere suberat talis causa ex illa mutus
fuit put ⁊ dixi supra circa iuris ignorantiã:non autem apparet ꝙ
dictus Ang.fregerit dictum murũ ⁊ vsus fuerit dcã Gualdiola ex
eo qꝛ crediderit sibi licere ex causa dicte traditionis possessionis nec
est verisimile qd id crediderit attentis iam dictis:id tum qꝛ dolus
nõ requirit:tum qꝛ dolus potest dici probatus ex indicijs ⁊ cõiectu
ris legitimis ex dictis capitibus vel altero eorum non iuuatur di-
ctus Ange.eo pretextu nec obstat si dicatur si dolus non requiritur
saltẽ requirit lata culpa primo qꝛ negari põt qd lata culpa requirat
cum ẽt leuis ⁊ leuissima culpa puniatur criminalr̃ sm theoricam
Bar.in.d.§.deliquunt.⁊ in.d.l.fi.ff.de priua.deli.attento qd nega-
ri nõ potest quin dictũ delictum inquietationis ⁊ molestationis tẽ-
dit contra certam personã ⁊ etiã fractura muri ciuitatis tendit ꝯ ci
uitatem que est certa persona ficta ⁊ tendat etiam contra dictos ba
ptistam ⁊ Andreã qui dictum murum destructum ⁊ fractum tene
bant ⁊ possidebant.Et insuper dato qd culpa lata requireret (qd
tñ negat)nihilominus frangere dictum murum ⁊ turbare dictos
antiquos possessores fuit plusq̃ lata culpa ponderatis iam dictis:
nec obstat qd allegatur ꝙ in libello est deductum ꝙ Angel.turba-
uit possessionem dicti muri spectantem ad dictos Andream ⁊ Ba
ptistam ⁊ ea que sunt publica sancta vel sacra non possidentur quia
non sunt in nostro commertio quo ad proprietatem vel possessionẽ
dicta.l.sed ⁊ celsus.d.l.vsucapionem ⁊ dicta.l.fluminum.⁊.l.j.§.pe
nul.de acqui.posses.quia respondetur ꝙ presupposito qd muri sint
vniuersitatis cessat dicta allegatio quia res communitatis possunt
possideri:item licet loca publica nequeant possideri : tamen edifi-
cia superimposita possunt possideri a priuatis dicto.§.siquis nomi
ne.⁊ maxime stante dicta consuetudine in ciuitate tuderti qd mul-
ti habent edificia propria in muris ciuitatis ⁊ illa perpetuo possi-
dent pro suis . item licet forte possideantur respectu proprietatis
tanq̃ publica loquitur dicta.l.sed ⁊ celsus.⁊ dicta.l.j.§. penulti.et
dicta.l.vsucapionem.tamen possideri possunt respectu vsus.argu.
23 d.l.fluminum cum ibi notatis.⁊ in.d.§.muros.¶ † Usuarius au-
tem habet quasi possessionem vsus.item habet naturalem possessio
nem rei adeo qd si turbatur in dicta naturali possessione habet di-
rectum interdictum vti possidetis pro sua naturali possessione vt
est tex.gl .⁊ Bart.in.l.in summa.ff.vti possidetis ⁊ pro ista natura-
li possessione rei pariter potest competere iudicium criminale p vi
turbatiua seu pro turbata possessione nec talis possessio est impro-
pria possessio sed vera ⁊ propria respectu rei per ea que habentur
ibi.⁊ in.l.naturaliter in prin.ff.de acqui.pos.⁊.l.iij.§.vnde vi.ff.de
vi ⁊ vi ar. ⁊ per consequens verificantur verba inquisitionis : nec ex
hoc capite põt dici libellus inquisitionis ineptus qꝛ non refert ad
quasi possessionem iuris:sed ad veram possessionem rei competen-
tem ratione vsus:dato autem sine preiudicio veritatis qd muri ciui
tatis nec edificia superimposita possideri possent ꝙ minime veruz
puto saltem respectu edificiorum superimpositorum p predicta ⁊ p
l.iij.§.si quid in loco.⁊.§.si quis nemine.ff. ne quid in loco publico
nihilominus si verũ esset saltẽ detineri põt ⁊ statutum pariter pu-
nit molestãtem detentationem prout punit molestantem possessio-
nem alterius ⁊ si muri ciuitatis ⁊ edificia superimposita nequeunt
possideri.Et libellus loquatur de possessione dictorum muroꝝ seu
edificiorũ superimpositorũ qꝛ tũc referrentur ad res in quibus nõ
24 cadit possessio.¶ † Ideo tunc possessio pro detentatione sumeretur
nam verba impropriantur vt conueniant rei ad quam referuntur.
l.plenum.§.equitiũ.ff.de vsu ⁊ ha.⁊.l.pater seuerinã in prin.⁊.§.do
minus testõ.de condi.⁊ demon.⁊.l.eas causas.eo. titu.⁊.l.si vno in
prin.ff locati.⁊ in spẽ qd verbum possessio pro simplici detentatiõe
ponat rõne subiecti ad qd refertur probatur in.l.stipulatio ista.§.
hec quoq̧ de verb.obli.⁊ ibi per gl. bar.⁊ doc.ideo saltem ne libel-
lus vitiaretur deberet tunc poni possessio pro detentatione : qꝛ ver-
ba impropriantur ne actus pereat nedum verba libelli que solent
pendere ex interpretatione libellantis: sed etiam verba sententie
vt est glo .notabilis in.l.⁊ puto fa.her.licet sententia soleat censeri
stricti iuris vt not .in.l.paulus respondit eos.ff.de re iudi.⁊ in.l.j.
C.si plures vna sententia.⁊ etiam verba stipulationis.licet stipula-
tio sit stricti iuris vt.l.quicquid astringende.de ver.ob.tñ ipsa ver-
ba impropriantur ne stipulatio pereat.d.l.stipulatio ista.§. hi q.⁊.§.h
quoq̧.⁊.l.quotiens in stipulationibꝰ eo.ti.⁊ facit.l.quotiẽs.ff.de re
bus dubijs.⁊ sic in oẽm euentum non vitiatur ex hoc dicta inquisi-
tio nec venit inquisitus absoluendus eo pretextu qꝛ muri ciuitatuz
ne queant possideri:nec ob.ꝙ statutũ vr̃ reqrere vim ⁊ violentiam:
nã primo hoc negari potest qꝛ lz rubrica loquat de pena inferentis
alicui violẽtiã turbatiuã tñ nigrũ vr̃ loq gñalr̃ de quolibet molestã
te ⁊ inqetãte.nã gñalr̃ phibet ne aliqs aliũ molestet vel inqetet ⁊ lz
subdat aut in ea vim aliquã turbatiuã vel inqetatiuã iferat nõ pro-
pterea restrĩgit gñalia vba pcedẽtia qꝛ illud qd subdit vr̃ tẽdere ad
ampliãdã dispõnem nõ ãt ad restringendã qꝛ in alternatiuis suffi-
cit alterã partẽ verificari vt in regula i alternatiuis in.vj.⁊ in.l.si he
redi plures.ff.de ꝯdi.inst.cũ ꝯcor.⁊ ꝙ tẽdit ad ampliãdũ nõ dꝫ in-
ducere restrictionẽ:⁊ sic ꝯriũ effectũ ar.l.legata inutiliter.de le.j ⁊.c.
ꝙ ob gratiã.de regulis iuris.in.vj.⁊.l.ꝙ fauore.ff.de leg.cum simi.

25 ¶ † Preterea verbum vis late sumptum verificatur quotienscũq̧
quis propria autoritate in licite ius sibi dicit vel occupat propria
autoritate rẽ ad alium spectantem vt probatur in.l.extat.ff.quod
metus causa ⁊ in.l.creditores.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊ ita est sumenda vis
⁊ violentia in terminis nostri statuti vt conueniat generalitati di-
cti statuti in.j.responso.⁊ quod generaliter verificetur etiam in hu
iusmodi vi ponderandum est verbum aliquam quasi dicat quecũq̧
sit vis siue ppria siue impropria siue vno modo sumpta siue alio mo
26 do prohibetur inferri ⁊ punitur per statuentem.¶ † Prout alias
in simili no.glo.in cle.q̃uis de foro competenti in verbo aut earum
probans qd lz appellatione partis intelligatur de dimidia.l.nomẽ
§.portionis verbo de ver.sig.nihilominus quando adijcitur verbũ
aliqua sumitur etiam pro qualibet minori portione ⁊ illam glo.se-
quitur Imo.in.l.filio preterito.de inutilitate.⁊ Põta.in.l.si cũ vel
in vtero.C.de testõ mili.⁊ tangit etiam Bal.in.l.j.C.de inoffi.dona.
⁊ sic alteratur natura verbi portionis vel partis propter adiectionẽ
verbi aliquam ita ⁊ amplietur natura dictionis vim propter addi
tum verbum aliquam:lz ergo in terminis interdicti quod vi aut clã
⁊ in alijs iuris partibus verbum vis aliter reperiatur sumptum ta
men in his terminis latius sumitur propter dictuz verbum aliquã
⁊ propter generalia verba precedentia ⁊ sequentia.Restat itaq̧ cõ
culsio quod partes iudicis sunt in condemnãdo dictum Angel.in-
quisitum in vtroq̧ capite inquisitionis ad penas in dicto statuto
de pena inferentis alicui violentiam ⁊c.contentas que sunt vera ex
timatio ipsius rei applicanda fisco seu communi ⁊ refectio damni
⁊ interesse ipsius molestatis ⁊ inquietatis ⁊ insuper condemnãdus
venit ad dimittendum dictos Baptistam ⁊ Andream pacifice ac
libere habere ⁊ tenere ipsam tenutam seu possessionem dicti muri ⁊
dicti edificij de quo agitur ⁊ ad reficiẽdum dictum muruz destructũ
vigore alterius statuti de pena frangentis muros ciuitatis ⁊ forte
etiam alia pena arbitraria per ea que tradunt doc.in.l.fi.ff.de reruz
diui.volentes quod violantes muros municipales puniantur pe-
na arbitraria.Et insuper qꝛ dictus Ange.videtur temere litigasse
nec habuisse iustam cãm litigandi videtur in expensis condemnan
dus per.l.eum quem temere.ff.de iudi.⁊.l.properandum.§.sin autẽ
alterutra.C.eod.tit.⁊.C.eo.ti.⁊.c.finem litibus extra de dolo ⁊ con-
tuma.

¶ Laus deo.

¶ Consilium.xxxiiij.

1 ☞ Filio decedenti abintestato filijs relictis ⁊ patre quis succedat.
2 Dos data filie per patrem viuo auo:an imputetur in partem filij.
3 Dotes promisse per auum neptibus quando detrahantur de portio
ne filiorum.
4 Fratres communiter operãtes quomodo dicantur societatẽ ꝯhere.
5 Societatis natura que sit.
6 Impuberes contrahere nequeunt.

In nomĩe domini nostri Je
su xpi.¶ Quia de pluribus queritur ⁊ res de qua agitur
est parue estimationis:ideo breuiter ⁊ conclusiue proce-
1 dam.¶ †Et deueniendo ad primum quesitum respondendum est
quod in bonis dicti Caroli si castrensia vel quasi castrensia vel aduẽ
titia habebat succedũt sibi eius filij:qꝛ in successione abintestato pri
ma causa est filioꝝ in aut.de hereditatibus abintestato.§.j.⁊ instit.
eo.ti.§.j.⁊ aut.in successione.C.de suis ⁊ legitimis:⁊ lz de iure anti-
quo filij in potestate non haberent regulariter heredem abintestato
l.ij.ff.de castrensi peculio ⁊ not.Bal.in.l.post dotem.ff.sol.ma.tñ ho
die de iure nouo secus est.l.quod scitis.C.de bonis q̃ libe.⁊.d.aut.in
successione posset autem hic instari an admittantur dicte filie femi-
ne verum qꝛ eis non vertitur controuersia:ideo non insisto.¶ Deue
niendo autem ad secundum quesitum breuiter respondenduz est ꝙ
hereditas dicte Thome pertinet ad dictum perantonium p dimi
dia ⁊ ad dictos filios Caroli pro alia dimidia qꝛ descendentes suc
cedunt in stirpes ⁊ nõ in capita:quia nepotes succedunt intrando
locum eorum patris.d.aut.in successione.⁊ insti.de heredibus abin
testa.§.cum filius.⁊ in aut.de heredibus abintesta.venientibus.§.j.
versi.sic tñ ¶ Circa tertium autem consultationis articulum dicen-
dum est quod dos promissa per dictum Carolum dicte sue filie seu
pro ea si nõ est soluta spectat solutio ad heredes dicti Caroli q sunt
dicti eius filij:sin autẽ fuit soluta per dictum Carolum est videndũ
an fuerit soluta de eius bonis an de bonis cõibus.Si eñ fuit solu-
ta de eius bonis non est amplius de hoc querendum eo qꝛ exijt pa-
trimonio eius ad cuius onus pertinebat solutio.Sin autẽ fuit solu
ta de bonis paternis esset probabiliter dubitandum per tex.in.l.pa
ter filie.ff.de euic.vbi casus singularis prout eum allegat Bal.in.l.
2 fi.C.de dotis promis.† ꝙ si filius dotat eius filiam in vita patris de
bonis paternis seu bonis profectitijs que ad patrem spectant illa
dos post mortez patris non imputatur ipsi filio qui filiam dotauit
nec tenetur eius fratribus ea occasione aliquid conferre loquitur ta
men ille tex.simpliciter quando in dotem dedit bona paterna non
autem quando prius ipse promisit dotem ⁊ se ad eã soluendam obli
gauit ⁊ postea soluit de bonis paternis qꝛ tñ prout arbitror non po
test probari quod ipse soluerit de bonis paternis vel bonis cõibus

3 ideo non duxi aliter super hoc insistendum.† Dotes autem que fuerunt promisse per auum dictis neptibus non sunt detrahende de portione dictorum nepotum nec earum pretextu tenentur dicti nepotes aliquid conferre seu resarcire dicto perantonio eius patruo. ar.d.l.pater filie.nam si quādo ipse pater dotat filiā de bonis paternis non tenetur post mortem patris aliquid fratribus heredibusq́ dicti patris conferre seu resarcire occasione dicte dotis multominus tenetur aliquid conferre si ipse auus dotat neptem:ꝛ maxime quia auus dando aliquid nepti ex filio cēsetur dare contēplatione neptū ꝛ non contemplatione filij.l.quesitum in prin.de le.j.prout ibi not. glo.ꝛ doc.communiter lꝫ in contrarium faciat.l.dedit dotem.ff.de col.bo.sed loquitur quando dos per auum data nepti ex filio reuersa fuit ad patrem:nam tunc illam confert a contrario sensu probat ꝙ si non fuisset reuersa ad patrē nihil conferret ꝛ sic applicando ad casum nostrum facit pro nō cōtra illa lex etiā si fuisset viuus Carol⁹ multofortius cum nō viuat ꝛ due ex dictis neptibus fuerint dotate ab ipso auo post mortem filij.Ita quod onus dotandi spectabat ad ipsum auum nō ad fratres per.d.l.dedit dotēꝫ.ꝛ.l.qui liberos.ff.de ritu nup.iuncta.l.liberorum.ff.de ver.sig.ideo si auus dotauit fecit id ad qd̄ tenebaꝑ.ideo nō debēt eius heredes illud imputare dictis
4 nepotibus.¶†Restat vt deueniamus ad quartum consultationis articulū circa quod est aduertēdum ꝙ inter istos fratres qui simul habitāt ꝛ communiter operanꝑ ponentes quesita ex industria ꝛ operis in communis censeꝑ cōtracta societas lucri ꝛ questus ẜm tñ qd̄ deprehendiꝑ ex actibus per eos gestis:nam si aliqua communicarēt ꝛ aliqua non tunc nō censeaꝑ generalis societas ꝫcta etiā lucri ꝛ questus si nō omnia lucra ex questu prouenientia communicarent.sed si ponebant omnia que industria ꝛ opera querebant tunc censetur cōtracta societas lucri ꝛ questus ex industria ꝛ opera prouenientis:ſꝫ si etiā prouenientia ex eorū bonis tunc latior censeꝑ contracta societas lucri ꝛ questus isti aūt patruus ꝛ nepotes prout presupponitur tenebant in cōi eorum bona.ꝛ etiā bona materna ꝛ cōicabant fructus dictoꝝ bonorum ꝛ operas ꝛ industrias:ꝛ ita etiā fiebat tempore patris dictoꝝ nepotum ꝛ dicti Thome eorum aui patrisq́ dicti perātonij vn̄ censeꝑ in predictis cōtracta societas ꝛ qꝛ nō alia habebāt:vn̄ lucrum ꝛ questū facerent censeꝑ inter eos contracta societas lucri et questus per notata per Bar.in.l.titium ꝛ meuium.§.altero.de admini.tuto.per Bald.ꝛ doc.in.l.si patruus.C.cōia vtriusq́ iudi.per Bal.in tractatu suo de duobus fratri.additio ad tractatum Bart.
5 de duobus fratribus.¶†Natura aūt societatis est qd̄ partes censeātur equales inter socios si aliter nō est conuentū.l.si nō fuerint in pn.ꝛ.§.j.ff.pro socio ꝛ insti.eo.ti.§.j.tñ ista equalitas intelligitur proportionabiliter ad id qd̄ immittiꝑ ꝛ ponitur in societate:si em̄ vnus poneret in societate mille ꝛ alius centum nō deberent diuidere lucrum pro dimidia sed correspectiue ꝛ proportionabiliter admissam. nam si lucrareꝑ.xj.ille qui immisit mille habebit.x.ꝛ ille qui centum immisit habebit vnum isto modo fit diuisio arbitrio boni viri ꝛ fraternaliter prout fieri dꝫ inter socios.l.si societatem.§.arbitrorū.ꝛ.ll.sequētibus maxime.l.quid em̄.§.illud ad idem.l.verum in prin.eo.ti.ꝛ ad hoc ꝙ equalitas intelligaꝑ respectiue ad posita in cōi est bona glosella in verbo equales in.d.§.j.insti.de socie.ꝛ tex.ꝛ gl.in.d.l.si nō fuerit §.ita coiri.ff.eo.iuncta glo.cum qua doc.transeūt:facit etiā tex.in.l.societas cōtrahitur.§.societas.etiā coiri eo.ti.Et ita tenui legendo l.si pascenda post glo.in prima principali questione in scd̄o quesito. ver.si vero.C.de pac.ꝛ pluries consulendo semel apud montem falconem alias apud maceratam semper fui in hac snīa etiā applicando ad terminos nostros ꝙ si sunt plures fratres simul negociātes ꝛ opera vnius est notabiliter preciosior opera alterius vt qꝛ puer.xv.an. meretur.x.ꝛ alter.xxv.vel.xxx.an meretur forte.xvj.vel.xx.nō debereꝑ tñ de lucro illi adolescenti quantum alteri:ista etiā consideratione dico faciendā in casu nostro:in quo etiā est considerādum qd̄ non solum erant posita in cōi lucra ex operis ꝛ industria:sed etiam fructus bonorum propriorꝫ ꝛ maternorū:itaq́ cum nepotes essent quatuor ꝛ vt audio multa fuerunt quesita postq̄ omnes fuerunt maiores nō solum.xiiij.an.sed.xviij.ꝛ.xx.ꝛ audio ꝙ opera illius perantonij non erant excessiua vltra operas istorum nepotum existentium.xvj.ann. vel circa erunt in lucris factis considerande qualitates operarum ꝛ attribuendum vnicuiq́ q̄tum opere cuiuslibet mereanꝑ.Et similiter erunt animaduertēda bona que quilibet ponebat in cōi ꝛ rōne bonorum habebunt detrahere plus ꝛ minus ꝑ quantitate ꝛ estimatione bonorum puta subiciendo rem exemplo:si opere singulorum nepotum merebantur.x.pro quolibet ꝛ opera perantonij merebatur.x. quilibet rōne operarum debebit detrahere virile de lucro percepto ꝛ si nihil foret attribuēdū bonis qꝛ nullus posuisset bona in cōi tūc diuisio lucri debuisset fieri per capita ita qd̄ quatuor nepotes quatuor ptes de quinq́ consequunꝑ ꝛ patruus aliā quintā partem:qꝛ tñ erāt posita in cōi etiā bona est habēda consideratio q̄tuꝫ fructabāt seu q̄tum merebanꝑ bona vniuscuiusq́ verbi gratia si bona dictorū nepotum merebantur annuatim puta.xx.ꝛ bona patrui.x.ꝛ opere cuiuslibet.x.vt dixi tunc quatuor nepotes deberent detrahere sexaginta ꝛ ille patruus.xx.ꝛ sic ẜm hoc totum lucrum diuidendū veniret in quatuor partes vna assignāda esset perantonio patruo ꝛ tres partes dictis quatuor nepotibus.Sinautem duo ex nepotibus interuenissent in illo lucro tunc similis consideratio fit in duobus ꝛ retentis in alijs eiusdem terminis tunc dicti duo nepotes detraherent duas partes de tribus ꝛ patruus vnam tertiam partem.Sinautēꝫ opere illius perantonij essent tante extimationis quāte essent opere omnium nepotum ꝛ similiter bona per eum immissa essent paris extimationis ꝛ paris fructus tunc dictus perantonius extraheret de lucro pro se q̄tum omnes dicti nepotes:ita qd̄ plus ꝛ minus debent habere nepotes ꝛ patruus prout plus ꝛ minus posuerunt in cōmuni.Et si non apparet quis plus posuerit in communi ꝛ societate tūc lucrum diuidetur in capita per.d.l.si nō fuerint in prin.ꝛ.d.§.j.inst. eo.ti.que iura possent ita intelligi circa bona quesita in vita Caroli vel in vita Thome est habenda similis consideratio respectu etiam personarum ꝛ bonorum Thome ꝛ Caroli ꝛ illud quod de lucro cōsiderabitur attribuendum Carolo deueniet ad dictos eius filios. Et illud qd̄ attribuetur Thome veniet diuidendum prout cetera eius bona.s.in duas partes vna ptinet ad nepotes altera ad patruū ꝛ scd̄m hanc considerationem diuidendum venit superlucratum:ita quod plus ꝛ minus cuilibet attribuitur de pte lucri prout plus me-
6 retur ẜm dictam considerationem.¶†Est autem aduertendum qd̄ impuberes non censentur contraxisse societatē qꝛ non possunt se obligare.§.pupillus.instit.de inuti.stipu.de auto.tuto.§.neq́.ideo cum pupillis non censetur contracta societas prout dicit Bar.in.d.§.altero.si tamen essent acta gesta nomine etiam ipsius posset ratificare dicit Bal.in preallegato tractatu suo de duob⁹ fratribus videretur tamen quod si opere pupillorum aliquid vltra expensas pro sua persona merebātur tunc etiā esset sibi resarciendū quatenus fuisset ab eo positum in communi puta qꝛ pastor impubes merebatur.v.vltra expensas pro ipso tunc deberet idem resarciri qꝛ opere ipsius debēt cedere ad sui nō alterius vtilitatem.ar.l.cum opꝫ.de bonis que liberis ꝛ que habentur ibi ꝛ in aut.ex testō.C.de colla.ꝛ in.l.si donatione.eodē ti.ꝛ in dictis tractatibus de duobus fratrib⁹:nec em̄ opere impuberum sunt omnino inanes sed plerunq́ sunt etiā extimande.l.ceterum.ff.de rei vendi. iudices itaq́ vel arbitri qui habebunt iudicare ꝛ diuidere dicta bona superlucrata habebit aduertere ad tempora quibus fuerunt lucrata:ꝛ quis eo tempore habebat plus vel minus in societate ꝛ plus ponebat in communione ẜm supradictam cōsiderationem ꝛ ẜm eam plus ꝛ minus vni q̄ alteri assignare ex superlucratis.Quod nō potest per consulentem discerni qui ignorat qualitates ꝛ quantitates operarum ꝛ bonorum vniuscuiusq́.Laus deo.

¶Consilium.xxxv.

1 ¶Pater an teneatur dotare filiam nuptam.
2 Pro prepositio non semper modum importat sed quando.ꝛ nu.2.
3 Dotis augmentum quando fieri possit.

In nomīe domini nostri Jesu xpi.¶Dominus Alexāder de tartagnis de Imol.cōsuluit ꝙ sic allegat in cōtrarium.l.a filio in prin.l.lutius. §.maritus.l.deductis in fi.ad trebel.l.cum pater.§.fidei tue.de le.ij. item qꝛ potest ipsa diminuere fideicommissum se dotando.l.mulier. §.cum proponeretur.ff.ad treb.ꝛ aut.res que cum ibi notatis maxime per Bal.C.communia de le.concludit vt dixi per regulam.l.marcellus.§.quidam liberis.ad treb.l.tum virum.C.de fideicom.contraria loquuntur in his que loco eris alieni habentur.ponderat tex.d. l.a filia ibi eris alieni facit pro potiusq̄ ꝫ.item adducit ꝙ Bar.Saly.ꝛ Fulg.in aut.res que.dicunt qd̄ si filia erat nupta q̄uis non dota
1 ta nō potuisset minuere fideicommissū vigore.d.aut.res q̄.¶†Et qd̄ pater non teneatur dotare filiam iam nuptam saltem si nimium non distulit adducit notata in.d.aut.res que ꝛ per Bar.in.d.l.a filia ꝛ in terminis Bar.in.l.obligamur.§.lege.de ac.ꝛ obli.idem Ful.de cu.in.l.cum hi.§.ciuiliter.de condi.inde.per.§.quam ob rem.in aut. de resti.ꝛ ea que parit.ita etiā determinat Saly.in.l.qui liberos de ritu nup.hoc etiam videtur velle Bald.ibi ꝛ expresse abbas siculus in.c.j.de adul.lꝫ nonnulli teneant contra Bar.non decidit qꝛ fuerat congrue dotata plus voluit Pau.de castro in consilio.cxviij.incipiente sub anno domini milesimo quadringentesimo ꝛc.quod quādo filia dotatur non possit dicere se incongrue dotatam.arg.l.nec in ea de adul.l.si furioso puberi in fi.de cur.fur.ꝛ.l.fi.in prin.C.de cur.fur. nisi ex magno excessu appareret dolus secundum eum.Et hoc in terminis consuluit Pan.de ca.in suo consilio incipiente viso dicto puncto ꝛ dubijs obiectis vbi vult quod quando relictum sit in causam dotis quando dos non erat debita veniat in fideicommisso ꝛ Bartholomeus soci.in subscriptione dicit quod pater non tenetur dare plus filie in dotem lꝫ alteri filie plus contulerit in dotem ita punctualiter consuluit Bald.in consilio incipiente cum in causa.ꝛ idem Joannes Baptista caccialupus de sancto seuerino.¶Repetitio ꝛc. placet mihi Petrophilippo ꝛc.conclusio facta per suprascriptos dominos consulentes.Et profecto non video text.vrgentem vt per eum debeamus recedere a regula dicti.§. quidam liberis.nam.d.l. a filia a tre.facit potius pro q̄ cōtra cum loquatur in dote data vel promissa ꝛ ponderat quod vt es alienum ꝛc.prout ꝛ ponderat plene

text.primus

tex.primus cõsulens alij tex.allegati loquuntur in dote debita a vi
ro:nec ob.d.§.cum proponeretur ⁊ aut.res que.qꝛ loquuntur quan
do non habuisset dotem congruam alias secus vt probat text.ibi in
fi.ibi pro modo ⁊c.prout ⁊ hoc ponderat primus cõsulens.Preter
ea loquuntur quando res subiecte restitutioni sunt date vel promis
se in dotem.Sed hic non fuit data vel promissa nec danda in futurũ
cum sit mortua ea de cuius dote esset agendum.Aduertendum etiã
duxi quod testator reliquit filie non genero illam quantitatem nec
mihi persuaderi potest quod testator voluerit artare filiam vt dictã
quantitatem sibi relictam daret marito alias potuisset legare gene
ro ⁊ resultasset ille idem effectus.l.titio centum.§.titio genero.ff.de
condi.⁊demonstrationibus.Et quia filie afficitur principaliter ⁊oc
casione filie solet affici genero:ideo est verisimile quod filie voluerit
queri nõ eius viro cuius est dos hoc est bona dotalia.l.doce ancillã.
C.de rei ven.⁊.l.ex pecunia.C.de iure do.⁊ sepenumero vigent iura
municipalia cõcedentia marito qd̃ lucretur tertiam vel quartã ptẽ
dotis prout est hic perusie vbi vt arbitror est presens disceptatio nec
est verisimile quod pater voluerit taliter disponere quod marito que
reretur huiusmodi portio statutaria etiam de dicto supplemento.
2 ¶†Itẽ licet prepositio ꝑ soleat importare modum.l.lutius titius.
§.a te.ff.de le.ij.⁊ Bar.ibi.⁊ in.l.quibus diebus.§.termilius.de cõ
di.⁊ demonst.ad hoc.l.si quis pro redemptione.C.de dona.tñ qñqꝫ
aliud significat:quandoqꝫ enĩ non significat modum nec causam fi
nalem sed causam quãdam occasionalem prout patet in.l.cum ⁊ mi
nores.C.si aduersus rem iu.ibi pro sua grauitate ⁊ habetur in cano
ne agathe.lxiij.disti.⁊ per Archi.j.q.j.cum ordinationes ⁊ cañ.iudi
ces.⁊ facit etiam quod habetur per Bart.⁊ alios in.d.§.titio gene
ro.⁊ de mente testatoris que preualet.l.in conditionibus primum
locum.de condi.⁊.demon.⁊.d.l.cum virum.⁊.l.cum questio.in fi.C.
de leg.cum si.istud videtur de mente:licet aliqualiter verba repugnẽt
sed potest exponi pro supplemento dotis domine Bartholomee.i.
pro supplemento quãtitatis date pro dote dicte dñe Bartholomee:
⁊ sic ꝑ supplemento q̃titatis dotalis vt sic contineatur continẽs ꝑ
contento prout ⁊ interdum contingit.vt in ca.de famulis iuncta gl.
in verbo ecclesiam.extra de seruis nõ ordi.⁊glo.ij.in.c.j.de parochijs
⁊ sic esset merum legatum:licet factum occasione maioris dotis ha
bite per alteram filiam ab ipso testatore:sed dato sine preiudicio ve
ritatis quod dictum relictũ quantitatis censeatur factum vt dare
3 tur viro pro augmento dotis.¶†Nam ⁊ constante matrimonio po
test fieri dotis augmentum.l.si constante.C.de dona.propter nup.⁊
aut.ibi posita ⁊ sic monosyllaba pro faceret modum tũc modus erat
implendus ⁊ non implens modum priuatur relicto sibi facto ꝑut
non implens conditionem prout est tex.apertus.⁊ ibi glo.⁊ doc.C.
de his que sub modo facit.l.cuꝫ in testõ.ff.de fideicommis.liber.⁊.d.
§.termilius.⁊.l.eas causas.eo.ti.⁊.l.si pater.§.cum sub conditione.
eo.ti.⁊.l.si tibi legatum.ff.de leg.iij.nec curatur quod intersit rogati
quod modus impleatur.d.l.si tibi legatum.⁊.d.l.cum testõ.⁊ ideo
dicta domina Bartholomea debuisset dictam quantitatem relictã
pro dote facere dotalem:⁊ sic dare marito pro dote.⁊ consequenter
transferre dominium.d.l.doce ancillam cum simi.quod non fecit vt
audio:ideo debet priuari relicto ⁊ consequenter remaneret in here
ditate:⁊ propterea pertineret ad coheredem ⁊ fideicommissariam:⁊
sic haberet attentum qui aliam viam pro parte insuper est aduerten
dum quod si dicta quantitas non fuisset relicta dicte domine Bar
tholomee ipsa domina Sebastiana contulisset dotem suam dicte do
mine Bartholomee ⁊ versa vice dicta domina Bartholomea eideꝫ
domine Sebastiane ⁊ dotibus collatis si actualiter conferri potuis
sent tanq̃ omnia reducta ad vnum cumulum fuisset facta de omni
bus diuisio pro virilibus.l.illam circa fi.C.de co.verũ qꝛ dotes erãt
penes maritos constantibus matrimonijs dotes ille fuissent collatẽ
tanto minus accipiendo.l.dotis.C.eo.tit.ita ꝙ dicta domina Bar
tholomea habuisset illam quantitatem in qua excedebat dos domi
ne Anastasie de ipsa hereditate:ita quod omnino illa quantitas ve
nisset in restitutiõe ex quo de hereditate habuisset tanq̃ heres ⁊ illa
fuisset portio sua:ideo venisset restituenda accedat.l.debitor.§.fi.in
fi.ibi non quasi heres ⁊ ibi occasione hereditatis a cõtrario sensu.ff.
ad tre.ita pariter videtur venire istud datum a testatore pro equa
mento dotis prout illud quod eadem causa datur a lege cum idem
iudicetur de dispositione legis ⁊ de dispositione testõris.ar.§.dispo
nat.in aut.de nup.⁊ de hoc tex.ibi no.in.l.pe.ver.queadmodum enĩ
C.de verb.sig.ex quibus omnibus collectis tam dictis per dominos
consulentes q̃ dictis supra additis puto aperta fronte firmandam
esse dictam conclusionem.s.quod tota dicta quantitas veniat in re
stitutione fideicommissi salua tamen ratione legitime ⁊ trebelliani
ce quo ad dimidiam res est magis lucida quia prelegatum pro por
tione hereditaria est nullum.l.⁊quidam.ff.de leg.j.⁊ ideo tanq̃ per
ceptum iure hereditario non tanq̃ prelegatum venit in restitutione
fideicom.l.in fideicommissaria.in fi.ff.ad treb. Laus deo.

¶Consilium.xxxvj.

1 ☞ Maritus obligans se pro debito vxoris qñ teneatur.et nu.4.
2 Beneficium inuentarij quando prosit marito promittenti.
3 Obligatio talis in termino referẽte iudicat qualis in relato inuenit.
5 Dicta in prefationibus repetuntur in sequentibus.

IN nomĩe domini nostri Je
1 su christi.¶†Videtur in hac consultatiõe prima facie di
cendum quod dictus Isac teneatur ad centuꝫ in testõ re
licta dicte perne ⁊ etiaꝫ quatuor florenos annuos.nam dicta Flora.
videtur quod ad dictas quãtitates sit obligata tanq̃ heres dicti ma
gistri Abrã ⁊ heres debeat soluere legata in testõ relicta.⁊ lꝫ habeat
beneficium inuentarij vigore.l.fi.§.⁊ si prefatam.⁊.§§.sequẽtibus.
C.de iure delibe.⁊ in aut.de here.⁊ falci.§.sancimus.igitur quoniã.
2 ¶†Non tamen videt quod dictum beneficium inuentarij prosit ma
rito promittenti vt.s.in themate dicitur prout alias nõ prodest sibi
beneficium ei qui se obligat ad quantitatẽ quam alius debet vt pro
batur in.l.nensenius.in prin.ff.de re iu.⁊ in.l.si donaturus.§.j.ff.de
condi.ob causam.⁊ in.l.pure.§.si eum.ff.de excep.doli.⁊ in.l.doli.in
prin.de noua.cum igitur in testõ fuerit dicte quãtitates relicte dicte
perne vxori testõris ⁊ dictus Isac se obligauerit pro dictis relictis
videtur quod ipse teneatur ad dictas quantitates integre soluẽdas
non obstante dicto beneficio inuentarij qd̃ inuentarium fecit dicta
flora ⁊ non ipse Isac.arg.dictorum iurium.Et qꝛ dictus Isac in di
cta sua ꝓmissione videt retulisse ad contẽta in testõ dicti Abram sed
in testõ dicti Abraꝫ continebantur dicte quantitates ergo similiter
dicta promissio Isac videtur continere dictas quantitates cum id
contineatur in scriptura seu dispõne referẽte qd̃ continetur in ea ad
quam fit relatio ar.l.si ita scripsero.de condi.⁊ demõ.⁊.l.a se toto.de
here.insti.⁊.l.institutio.de condi.insti.cum si.merito cum dicta pro
missio videat facta per dictum Isac de soluendo contenta in dicto
testõ ⁊ consequenter de soluendis dictis centum ⁊ dictis annuis flo
renis quatuor maxime cum dicatur in instrumẽto qd̃ sit obligatus
pro dicta quãtitate contenta in dicto instrumẽto ⁊ postea subdãtur
hec verba s̃m tenorem dicti testamenti.Et maxime cum subdat hec
clausula:⁊ sic bene placuit sponte promisisse dictam quãtitatẽ expres
sam in dicto testamento:idcirco videtur quod ipse Isac vigore di
cte promissionis astringatur ad dictas quantitates integre soluen
das non obstante quod dicta relicta non fuerint insoliduꝫ efficacia
aduersus dictam floram:est enĩ pium exequi volũtates defunctorum
quãtuncũqꝫ de rigore iuris essent fortasse inefficaces.l.quidã ver.il
lo vꝫ obseruãdo.C.de necessarijs seruis here.insti.⁊ in aut.de here.⁊
fal.§.si vero expressim propter quod dicta promissio non videt absqꝫ
causa emanasse.Et insuper est cum iuramento renũciatum exceptio
ni sine causa ⁊c.preterea dicta centum vñr debita non solum iure le
gati:sed eteam iure dotis cum ipse testator cõfiteatur se habuisse il
la centum pro dote sue vxoris ⁊ confessio maxime facta in instrumẽ
to ꝑiudicat cõfitẽti.l.gñalr.C.de nõ numerata pecunia.l.j.ff.de ꝯfess.
⁊.l.vnica.C.eo.ti.cũ si.¶His tamẽ nõ ob.cõtrarium arbitror esse iu
stitiã.Nam est aduertendum ꝙ dictus Isac nõ promisit simpliciter
soluere quantitates in dicto testõ relictas nec ꝓmisit simpliciter sol
uere contenta in testamẽto sed se obligauit ꝑ dicta eius vxore ꝑ di
cta quãtitate cõtenta in dicto instrõ ad quam teneretur dicta domi
na Flora s̃m tenorem ⁊c.Et per ꝯñs dicta ꝓmissio non refertur ad
contenta in testõ sed ad ea ad que dicta Flora tenetur s̃m tenorẽ te
stamenti predicti prout aperte sonãt verba dicte obligationis s̃m re
lata in puncto:sed dicta Flora nõ tenebat nec tenetur vigore vel occa
sione contentorum in dicto testamento ad soluendas dictas quanti
tates integras si vires hereditarie non suppetunt cum presupponat
ipsam habere beneficium inuentarij:ergo similiter dictus Isac non
teneatur vigore dicte promissionis ad soluendas dictas quantita
tes nisi quatenus suppetunt vires hereditarie:⁊ sic quatenus dicta
Flora tenebatur:nam relatiuum illud quam facit conditionem qꝛ
resoluitur in si.vel quatenus.l.stichum qui meus erit.ff.de lega.j.l.j.
⁊ quod ibi per Bart.ff.de conditio.⁊ demonst.⁊ per consequens di
ctus Isac videtur se retulisse ad obligationem dicte Flore ⁊ per con
sequẽs voluit obligari quatenus teneretur dicta domina Flora ⁊ nõ
aliter.Et per hoc videt in simili tex.quasi in terminis in.l.qui prior.
ff.so.ma.quẽ tex.Bar.ibi summat q ꝓmittit qd̃ dꝫ intelligi ꝓmisisse
3 debitũ cũ effectu† ⁊ Bal.⁊ Ang.summãt talis ⁊ tãta est oblĩo ĩ termio
referẽte qualis ⁊ quãta est in termino ad quẽ fit relatio qm̃ ãbo termi
ni sunt eiusdem potẽtie ⁊ virtutis.Est enĩ ibi tex.qd̃ si prior maritus
habuerat x.in doteꝫ ⁊ promisit secundo marito dotis nomine dotem
quã debebat dicte vxori nõ tenetur secundo marito soluere integra
decẽ quatenus aduersus vxorem habebat beneficium ne cõueniat vl
tra quam facere possit quod beneficium competit qui pro dotis re
stitutione conuenitur lege maritum cum.ll.sequentibus eodem tit.
licet dictum beneficium sit personale vt in.d.l.marituꝫ.⁊.l.quia tale
eo.ti.⁊ non extinguit ipso iure obligationem:sed parat exceptionẽ
⁊ consequenter reddit obligationem inefficacem:non autem nullaꝫ
seu extinctam vt satis probatur in.d.l.maritum.in fi.⁊ in.d.l.qꝛ tale
⁊ in.d.l.nensenius.quinimmo nec omnino inefficacem.l.quod nomi

ne.τ.l.nam τ maritus.ff.de condi.inde. multo aūt fortius est idem dōm in casu nostro in quo dicta Flora nō est obligata neq; efficaciter neq; inefficaciter quatenus non suppetūt vires hereditarie:nam etiam de iure antiquo ante proditū beneficiū inuentarij legata erāt ipso iure nulla quatenus excedebant vires hereditarias.l.j.§.si is q quadringenta.ff.ad treb.τ.C.de legatis.l.si vniuerse.τ.C.ad.l.fal.l. successores τ per cōsequēs dicta legata vltra vires hereditarias erāt ipso iure nulla nec erat dicta Flora aliquo modo etiam inefficacia obligata ad predicta τ etiam quatenus suppetunt vires hereditarie dicta relicta sunt ipso iure nulla vsq; ad concernētem quantitatem legitime dicte Flore.l.quoniam in prioribus.τ.l.scimus.§.cum autem iuncto prin.eiusdem.l.C.de inoffi.testa.†τ propterea est con-
4 cludendum qd᷑cum dictus Isac se obligauerit pro dicta quantitate aliquam teneretur dicta domina Flora nō teneatur vigore dicte promissionis nisi ad eam quantitatem in qua dicta domina Flora erat obligata τ ad quam conueniri poterat τ per cōsequēs cum dicta domina Flora nō foret:nec sit obligata ad dicta centū nec ad dicta quatuor annua relicta dicte Perne nisi quatenus suppetunt vires hereditarie τ detracta legitima:similiter dictus Isac nō teneatur vlteriꝰ τ facit etiam q᷑ ipse se obligauit pro dicta eius vxore:sed si promisisset soluere vltra vires hereditarias seu quatenus se extendebat legitima dicte domine Flore nō promisisset pro ea ex quo ipsa non erat vllatenus obligata:ideo euidenter deprehenditur qd nō erat intentio dictorum contrahentium quod dictus Isac obligaret᷑ ad dictas quantitates integras soluendas: sed quatenus debebantur a dicta domina Flora eius vxore:facit etiam q᷑ non est verisimile ꝙ dictus Isac voluerit iactare suum.l.cum de indebito.ff.de proba.τ.l.si cuȝ auium.ff.de solu.τ.l.contra iuris.§.fi.C.de pac.ideo nō est verisimile ꝙ voluerit se obligare ad id ad qd nec ipse nec domina Flora eius vxor pro qua se obligabat erant aliquo modo obligati:nam tunc iactasset suum seu donasset qd nō presumitur ar.dictorum iurium:τ si vltra promisisset forte ignorantia vel in aduentitia ductus vel fuisset promisso sine causa τ hoc respectu inefficax.l.ij.§.circa.ff.de except. doli vel fuisset facta ex causa putatiui debiti dicte domine Flore:τ sic fuisset facta dicta promissio de indebito:τ ideo obstaret exceptio ad uersus promissionem prout competeret repetitio solutiōe facta vt in toto titulo de conditione indebiti iuncta.l.si.C.ad.l.fal.τ.l.indebitam.ff.de condi.indebi.τ.l.ex quibus eo.ti.iunctis que tradit Bar.
5 in.l.stichus.§.idem scribit.eo.tit.¶†Pro quibus etiam facit optime q᷑ dicta in prefationibus censentur in sequentibus repetita.l.titia respōdit.§.idem respōdit.ff.de ver.ob.τ.l.fi.ff.de here. inst.τ.l.τ q᷑.ff.de pact.τ que per Bar.in.l.ambitiosa.ff.de decretis ab ordine fac.sed in prefationibus dicti contractus dicit᷑ ꝙ dicta domina Perna dubitabat ne dicta domina Flora recederet a ciuitate τ comitatu Perusij absq; solutiōe dicti debiti obtinuit a gubernatore rescriptum per qd mandabat᷑ potestati vt deberet cogere dictam dominā Floram τ dictum Isac eius maritum ad dādum fideiussorem de iudicio sisti τ iudicatum soluendo de omni eo τ toto qd dicta domina Flora tenere᷑ vigore dicti testamenti τ dictus Isac volens dictā dn̄aȝ Pernam cautare τc.Profecto fere omnia verba huius p̄fationis tendunt vt dictus Isac nō teneretur simpliciter ad dictas quantitates in dicto testamento relictas:sed quatenus deberent᷑ primo causa in primis verbis apposita que est q᷑ dubitabat domina Perna ne dicta Flora recederet absq; solutione dicti debiti:τ sic se refert ad debitum non verba testamenti.item q᷑ rescriptum ob eam cām impetratum mandabat qd deberet cogere dictam Floram τ dictum Isac ad dandum fideiussorem de iudicio sisti τ iudicatum soluendo:sed fideiussor nō tenetur in plusq; p̄ncipalis.l.grece.§§.illud.τ.§.sequētibus.τ.l.fideiussor obligari.in prin.τ.l.si ita fideiussorem cū si.ff.de fideiuss.ergo si domina Flora nō teneba᷑ nō mādabatur ꝙ fideiussor dare᷑:preterea expressius subditur ꝙ de᷑ fideiussor vt.s.de omni eo τ toto qd dicta domina Flora teneretur vigore dicti testamenti:τ sic nō mandabatur qd daretur promissor de eo qd contineretur in dicto testamento ad qd domina Flora non teneretur.item subditur qd dictꝰ Isac volens cautare dictam dominā per nam τc.deuenit igi᷑ dictꝰ Isac ad dictum contractum vigore dicti rescripti τ vt cautaret dictā dominam Pernam de dicto debito:ergo nō volebat ampliare obligationem τ aliud promittere ꝙ soluendum esset vigore dicti debiti sed volebat reddere cautum de eo de quo dubitabat dicta Perna q̄ quidem dubitabat de solutione debiti nō aūt de eo qd nō debebatur ideo promissio postea facta dȝ interpretari s͠m prefationem prefatā τ sic prout supra extitit impetrata per iura supra adducta:q᷑ limitata causa limitatum producit effectum.ff.de his que in testa.delē.l.cācellauerat.l.in agris limitatis.ff.de acqr.re.do.cum si.Item facit q᷑ verba stipulationum interpretantur contra stipulantem.l.quicquid astringende.§.j.ff.de ver.ob.τ.l.labeo.de contrahē.emp.τ.l.veteribꝰ. cum notatis.ff.de pac.posset etiā dici quod dictus Isac in dicta promissione censeatur intercessisse vt si fideiussor attenta supradicta prefatione τ attento ꝙ pro dicta domina Flora se obligauit:τ qn̄ quis ꝑ alio obligato se obligat censetur vt fideiussor se obligare.d.l.grece.§.
illud ibi qui pro alijs obligantur τc.cum si.τ si vt fideiussor se obligasset non censeretur in plus se obligasse cum in plus non obligetur fideiussor.vt.s.dictum est:nec obstant huic rationi verba precedentia dicti cōtractus ibi τ tanꝙ principalis τ priuata persona si tāꝙ principalis ergo non tanꝙ fideiussor q᷑ ad hoc respondetur quod principalis potest sumi respectu eius qui se accessorie obliget.τ tūc differt principalis τ fideiussor argu.regule accessorium in.vj.cum si. quādoq; sumitur principalis respectu administratoris vel qui nomine alterius agit τ tunc etiam fideiussor qui se nomine ꝓprio obligat potest dici principalis.Et ita sumitur in casu nostro vt demonstrāt verba precedentia ibi tanꝙ maritus τ legitimus procurator dicte domine Flore τ tanꝙ principalis τ priuata quasi dicat tanꝙ procurator nomine domine Flore τ tanꝙ principalis nomine.s.pro prio.item tanꝙ maritus τ tanꝙ priuata persona.s.tanꝙ extranea persona.Ex quibus omnibus puto intrepide concludendum qd dictus Isac non possit conueniri ad dicta legata quatenus non suppetunt vires hereditarie.nec etiam vsq; ad concurrentem quantitatē legitime:non obstantibus adductis in contrarium que vere nō obstant.¶Non em̄ obstant.d.l.nensenius cum simi.s.adductis:quia loquuntur quando quis se obligat ad quantitatem simpliciter per alium promissam vel ad quid simile:non autem se refert ad debituȝ vel qualitatem que.s.quatenus deberetur prout se obligauit dictus Isac in casu nostro:nam tunc non procedunt dicta iura.sed.d.l.qui prior.Quod autem dictus Isac se obligauerit ad quātitatem que deberetur per dictam dominam Floram supra est ostensum ex pluribus:τ maxime per illa verba ad quam teneretur τc.apposita in ipa promissione:τ maxime q᷑ non se obligauit ad quantitatem.sed pro quantitate τc.Nec obstat quod in versic.τ hoc facit τc.referat se dictus promissor simpliciter ad quantitatem in testamento contentā: quia ibi non fecit promissionem:sed reddit rationem quare promissionem fecit vt pȝ cum dicat τ hoc fecit: quia τc.itaq; ratio ipsa refertur ad dictum:τ sic cum promiserit quātitatem contētam in testō quatenus teneretur:ita etiam intelliguntur dicta verba in ratione dicti simpliciter prolata maxime cum dicat hoc fecit:τ sic illud pronomen demonstratiuum hoc demonstrat τ refert promissionē precedentem non nouam demonstrat nec ampliat iam facta sed simpliciter refert:τ demonstrat vt de se patet facit qd habetur de hoc pro nomine in.l.j.in prin.de no.ope.nun.cum si.nec verba dicta sonant qd promittat:sed quare promiserit:itaq; non potest intelligi nisi de promissione procedenti:ideo verba ipsius promissionis sunt attendenda: etiam subiecta materia τ verba prefationis que omnia tendūt quod nō censeatur promisisse nisi quatenus domina Flora tenere᷑ τ hec interpretatio est benignior ergo amplectenda.ar.l.benignius. ff.de.ll cum concor.τ conferunt plura supra adducta:nec ob.qd ad illa centum quod confitetur se recepisse pro dote:τ sic videatur esse creditum non legatum:q᷑ respondetur qd τ si creditum esset non teneretur.d.Flora vltra vires hereditarias per.d.§.τ si prefatā τ quatenus tractaretur de preiudicio aliorum creditorum presumeretur fraudulenta τ nō vera vt in aut.sed iam necesse cum ibi notatis.C. de dona.propter nup.sed dicendum est qd ex quo dicta confessio facta in vltima voluntate non presupponitur facta presente parte non probat debitum.l.certum.§.si quis absente.ff.de confess.τ.l.fin.ff.de inter.acti.cum sua glo.ideo hȝ vim relicti non vim credidi.l.prima τ lege si non designata.C.de falsa causa adiect.legat.cum concordantijs.

Laus deo.

¶Consilium.xxxviij.

1 ¶Cōfessio mariti ɔ̄stāte matrimonio:qua dicit se recepisse aliquā quantitatem pro dote an sit facta in fraudem creditorum.
2 Confessio inter personas prohibitas vtrum suspecta.
3 Heres habens beneficium inuentarij non omnibus creditoribus satisfaciet.
4 Confessio debitoris non preiudicat creditori.
5 Hebreorum anime creduntur perdite.
6 Iuramentum iudeorum aliorumq; infidelium non validat contractus inualidos.

In nomīe domini nostri Iesu christi.¶†In hac consultatione videtur prima facie
1 dicendum quod dicta domina Perna possit niti ex dicta cōfessione τ petere dictos.cx.flo.in pecunijs τ.l.in rebus habitos a dicto Helia patre dicte dn̄e Perne pro dote dicte Perne ex quo dictus Abraā fuit confessus dictas quantitates recepisse τ solēniter ꝓmisit illas restituere in oēm casum τ euentum restituende dotis τ ꝓmissionem illam iureiurando firmauit.lȝ em̄ emanauerit ta.. s cōfessio τ ꝓmissio inter virū τ vxorē inter quos cadit suspitio donationis cū sint ꝓhibite donatiōes inter vir.τ vxo.vt in.l.j.τ ꝑ totū.ff.τ
2 C.de do.inter.vi.τ vxo.¶†Et cōfessio emanās inter ꝑsonas ꝓhibitas cēsea᷑ suspecta τ nō releuet.ff.de ꝓba.l.q testīū.τ.l.cū qs decedēs §.titia.ff.de le.iij.tn̄ q᷑ do.inter vi.τ vx.firma᷑ iu so.ar.c.cū cōtingat. de iure iurā.τ.c.ꝗuis.de pac.in.vj.τ aut.sacramēta puberū.C.si aduersus

uersus ven.⁊ insuper cõfirmetur morte donãtis etiã si nõ sit iurata dummodo interuenerit traditio vel aliqd aliud loco traditionis l.papinianus.ff.de dona.inter virum ⁊ vxorem.⁊.l.ij.C.de dote cauta nõ numerata ⁊ in casu nostro vr̃ hoc interuenisse ex quo cõstituit se pro dote habuisse.clx.florenos.vt.s.⁊ sic vr̃ qđ sumus in terminis. d.l.ij.de dote cauta non numerata:⁊ ꝓpterea videt̃ nõ consideranda dicta prohibitio nec ponderanda dicta suspitio fraudis:q2 dato qđ voluisset donare non videtur referre ex quo donatio ipsa valeret ex duplici capite:nec etiam videtur refragari id qđ in puncto allegat̃.s.qđ censeat̃ facta in fraudem creditorum:nam fraus nõ presumit̃ nisi probet̃.l.quotiens.§.qui dolo.ff.de proba.⁊.l.dolum.C. de dolo:ad hoc enim vt in dubio presumatur factũ in fraudẽ creditorum videtur requiri ꝙ fiat alienatio oĩum bonorum vel maioris partis.l.oẽs.§.lutius.ff.que in frau.credi.ideo cu in dicta confessio ⁊ dicta ꝓmissio nõ appareat qđ cõcernat oĩa bona vel maiorem partem bonorũ dicti Abraam promittentis nõ videt̃ qđ sit ꝑ̃sumptio ꝙ fuerit facta in fraudem creditorum:nec etiam videtur dicte dñe Perne obstare dispositio aut̃.sed iam necesse.C.de donatio.ꝓpter nup.ex eo q2 nõ loquit̃ in viro cõfitente se recepisse dotes:sed in faciẽte augmentum dotis in rebus mobilibus qđ non cõtingit in casu nostro. item in illo text.dicitur qđ in dicto augmento vxor non vtetur aliquo priuilegio aduersus alios creditores:non autem videtur dicta aut̃.disponere ꝙ vxor non possit dictum augmentum petere volendo vti iure cõi ⁊ nõ priuilegio dotis:nec etiam sibi videtur obstare qđ dictus Abraam in dicto suo testamento reliquit eidem restitui florenos centum quos dixit recepisse pro eius dotib⁹: quia licet dictam quantitatem reliquerit ⁊ confessus fuerit eam recepisse:non autem negauit maiorem quantitatem recepisse:nam etiam si mille in dotem recepisset verificaretur dicta confessio:quia in maiori summa minor cõprehendit̃.l.j.§.si stipulanti de ver.obliga.⁊.l.diem proferre.§.si plures.ff.de arb.cum si.ideo in proposito si dicta domina Perna vult repetere dictas quantitates.cx.⁊ quinquaginta florenorum nolendo vti priuilegio dotis:sed iure communi videtur quod nihil ei obstet sed dictas quãtitates repetere pos-
3 sit per iam dicta.¶†His tamen non obst.cõtrarium arbitror de iure respondendum in casu nostro in quo mihi dicitur quod heres adiuit hereditatem dicti Abrae cum beneficio legis ⁊ inuentarij ⁊ hereditas non est soluendo omnibus creditoribus si dicta quantitas confessata computatur inter credita itaq3 heres habens beneficium inuentarij non tenetur omnibus creditoribus satisfacere. sed dũtaxat quatenus suppetunt vires hereditarie.l.fi.§.⁊ si prefatam.C.de iure.delibe.⁊ debent preferri creditores antiquiores seu antiquiores hypothecas pretẽdentes vt in eadem.l.fi.§.sin vero heredes.itaq3 si dicta dña Perna posset petere dictos.clx.flo.cõfessatos tanꝙ perceptos a dicto Helia qui forte decessit ante cõtractum matrimoniũ per dictum Isaac generaretur preiudiciũ alijs creditoribus:nõ autem ipsi marito confitenti ex quo decessit nec suo heredi ex quo legitime vt presupponitur fecit inuentarium. Quando autem marit⁹ cõstante matrimonio confitetur se recepisse aliquam quantitatem pro dote illa confessio non preiudicat ceteris creditoribus:q2 presumitur facta in preiudiciũ creditorum prout notant Bart.⁊ doc.in.d.aut̃.sed iam necesse arg.illius text.nam militat eadem ⁊ maior ratio in cõfessione quã in augmento ⁊ est presumptio iuris ⁊ de iure contra quã nõ admittit̃ ꝓbatio in contrarium nisi forte per confessionem prout ibi notant doc.cõmuniter oẽs per gl. in corpore vnde sumitur dicta aut̃.⁊ hoc saltem quando nõ cõstat de aliqua dotis promissione prius facta:q2 tunc forte cessat dicta ꝑ̃sumptio ꝓut voluit Jo.and.in addi.Specu.in titulo de dona.inter virum ⁊ vxo.quem sequitur Pau.de ca.in.l.j.ff.solu.matrimo. de quorum dicto non curandum an procedat cum in casu nostro presupponatur non constare de aliqua promissione dicte quantitatis:idcirco cum Isaac dotali creditor dicti Abrae in quantitate.cccc.flo.ex causa dotis flore sue vxoris ⁊ filie dicti Abrae ⁊ dictu3 creditum precesserit dictam confessione3 factam dicte domine Perne non debet dicta cõfessio preiudicare dicto Isaac seu dicte domine Flore quominus dicti.cccc.flo.promissi dicto Isaac pro dotibus dicte Flore debeant ante omnia solui de bonis hereditarijs dicti Abrae attento qđ.x.anni appositi in dicta promissione dicte dotis sunt iam elapsi.Et sic iam venit tempus solutiõi destinatum.⁊ similiter debet satisfieri alijs creditoribus quoꝝ credita sunt antiquiora dicta confessione qbus non d3 aliquod preiudicium generare dicta ꝯfessio que presumitur facta in fraudem dictorum creditorum a[illegible]iorum iuxta.d.aut̃.sed iam necesse cum his que tradunt ibi doc.[illegible]nautem essent creditores posteriores in tempore.licet glo. et Bald.in.d.aut̃.sed iam necesse simpliciter dicant idem esse quo ad posteriores creditores:tamen Bart.illud verum intelligit duntaxat quando immineret aliqua coniectura fraudis.Et hoc videtur magis applaudere illi litere:sed non curandum quo ad propositu3 nostrum:quia non interest consultantis nisi quod dicta domina Flora non teneatur vltra vires hereditarias ⁊ hoc clarissimum et qđ dicti.cccc.flo.promissi dicto Isaac ꝓ dote dicte Flore debeãt prius detrahi quã dicti.clx.flo.vt supra cõfessati:⁊ ex supradict̃ appa-
ret qđ dicti.cccc.flo.sunt prius detrahendi per sepe dictam auten.
4 sed iam necesse cum ibi notatis.†Quod ⁊ suadet ratio:quia dicta confessio Abrae nõ debet preiudicare dicto Isaac suo creditori nec debet probare dicta cõfessio nisi aduersus confitentem:q2 res inter alios acta ⁊c.per iura vulgaria:vnde potest dicit qđ respectu Isaac non ꝓbatur fuisse factã dictam solutionem:q2 confessio vnius non probat contra tertium facit.l.non nudis.⁊.l.non epistolis.C.de proba.⁊ maxime cum dicta confessio emanauerit inter virum ⁊ vxore3 inter quos cadit suspitio donationis:⁊ sic qđ confessio emanauerit animo donandi argu.d.l.qui testamentum.⁊.d.§.titia.nec tollitur dicta suspitio:licet donatio morte confirmetur:quia forte volebant qđ donatio ipsa ab initio valeret nec posset reuocari:⁊ maxime:q2 tũc temporis ignorabatur quis erat primo moriturus an maritus an vxor:vnde dicta confirmatio non tollit dictam suspitionem.
¶Et licet iuramentum firmet donationem inter virum ⁊ vxorem ẽm communem sententiam doc.licet quidã cõtra tamen non est expeditum qđ hoc ꝓcedat in iuramento haberi cum dispositio.d.ca. cum cõtingat.⁊.d.c.quãuis respiciat animã iurantis vt euitet dispẽ-
5 dium salutis eterne†qđ nõ videtur esse in cõsideratione in hebreis quorum anime presupponunt̃ deperdite:ad eo qđ ecclesia de eis nõ curat iuxta illud dictum apostoli prime ad corinthios.v.cap.quid enim ad nos de his que foris sunt.ij.q.j.in canoñ.multi ⁊ de diuortijs.c.gaudeamus.Et ideo in fideles ꝓut sunt pagani ⁊ hebrei nõ artantur constitutionibus canonicis dicit text.in.d.c.gaudeamus qui videtur intelligendus in constitutionibus concernentibus ani-
6 mam seu spiritualia:de quo tamen vt ibi.¶†Et iuramentum iudeorũ ⁊ aliorũ infidelium nõ firmet cõtractus al's inualidos tenet Bal.in.c.j.§.item sacramẽta de pace iuramento fir.x.col.in.d.aut̃. sacramenta puberum in verbo puberum in.vj.q.⁊ dato qđ firmaret non referret:q2 donatio esset posterior crediti dicti Isaac ⁊ minus priuilegiata iuxta id quod habetur in.l.assiduis.C.qui potio.in pigno.habeant ⁊ in.l.j.ff.solu.mat.⁊ in.l.j.C.de priuilegio dotis:ideo cessaret suspitio fraudis quãtuncunq3 donatio cum iuramento teneret:q2 licet potuisset dictus Abraam validam donationem facere dicte sue vxori:tamen suspitio remanet ne voluerit potius confiteri se recepisse pro dote quã aperte donare ad hoc vt vxor preferatur ceteris creditoribus quod ⁊ ꝓbatur:quia in terminis.d.aut̃. sed iam necesse valet illud augmentũ quo ad ipsos virum ⁊ vxorem licet propter suspitionem fraudis nõ teneat in preiudicium creditorum prout hec habentur in dicta aut̃.ita etiam al's in simili habetur in.l.sicut.§.supernacuum.ff.quibus mo.pignus.vel hypo. sol.item l3 ista cõfessio emanata in vltima voluntate dicti Abrae nõ probet nõ fuisse factam solutionẽ maioris quãtitatis per ea que in contrariũ adducta sunt:tñ q2 est verisimile qđ si recepisset.clx.ꝓ dote sue vxoris recognouisset bonã fidẽ in vltima voluntate ⁊ cõfessus fuisset recepisse dictam summam.clx.⁊ illam summã reliquisset pro dotis restitutione ⁊ non fecisset solum mẽtionem de centũ receptis ideo dicta confessio non adducitur vt de se probet dictam negatiuã sed vt inducat quandã coniecturã ⁊ verisimilitudinem ꝓpter quã augeatur suspitio ⁊ presumptio fraudis cum in dubijs plurimũ inspiciatur id qđ est verisimile iuxta regulam inspicitur in obscuris in vj.⁊.l.obscuris inspici.⁊.l.semper in stipulationibus.ff.eo.titu.⁊.c. quasi verisimile de presum.cum si.Item l3 regulariter fraus nõ presumatur.d.§.qui dolo cũ si.Tamen dicta regula qñq3 fallit ⁊ inter cetera fallit in casu isto per dictam aut̃.sed iam necesse cum ibi notatis ⁊ magis de facili quis confitetur aliquid recepisse vel se esse in aliquo debitorem ꝙ deueniat ad alienationem bonorum ⁊ forte dicta ratione magis de facili iurislator induxit presumptionem fraudis in confitente se debitorem ꝙ in alienante ⁊ propterea nõ sequitur alienatio non presumitur in dubio facta in fraudem creditorũ si non est facta de omnibus bonis vel maiori parte bonorum.ergo similiter non presumatur confessio facta in fraudem nisi concernat vniuersum patrimonium vel maiorem partem saltem inter virum ⁊ vxorẽ in quibus nimia affectio auget suspitionẽ fraudis iuxta.l.j. ⁊.ij.⁊.l.si seruus.ff.de donatio.inter virum ⁊ vxorem ⁊ insuper leuius est denegare priuilegiũ creditori volenti exigere suum creditũ quam sit auferre domino rem suam sibi legitimo titulo quesitam: tum quia priuilegia que sunt de iure speciali facilius tolluntur.l. eius militis.§.militia missus.ff.de mili.test.⁊.l.fi.C.de pac.conuen. cum not.ibi.⁊ in.l.j.C.si aduer.ven.⁊ in.l.assiduis.C.qui pot.in pi. habe.tum q2 facilius denegatur exactio ꝙ exactũ auferatur iuxta illud turpius eijcitur quam non admittitur hospes.c.quemadmodum extra de iureiuran.⁊ per consequens militant rationes aduersitatis in terminis dicte auten.sed iam necesse ⁊ in terminis ti.his que in fraud.cre.⁊ sunt casus separati merito de vno ad alterum non infertur.argumentum.l.fina.ff.de calum.⁊.l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquiren.posses.⁊.l.si maritus.C.de donatio.inter virum ⁊ vxorem.cum itaq3 in dicta aut̃.sed iam necesse non distinguatur vtrum augmentum sit factum de oĩbus bonis vel maiori parte bonorum sed simpliciter ⁊ generaliter loquatur est generaliter intelligenda.argumen.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de le.prestan.et cañ.si romanorum.xix.dist.⁊.l.iij.de offi.presid.cum simi.⁊ licet di-

cta dña Perna in petendo dictos.clx.flo.vtatur iure cõi qꝛ interue
nit vera stipulatio ex qua causat certi cõdictio institu.de ver.oblig.
in prin.ꝛ.d.aut.sed iam necesse.Et tex.in corpore vnde sumitur nõ
videatur denegare ius cõmune sed dũtaxat priuilegium.ꝛ ideo di
cta dña Perna nõ videat ex hoc repellenda put.s.in ꝯrium dedu
ctũ est,ꝛ verũ foret si hereditas esset soluẽdo ita qd ppter exactionẽ
dicte summe.clx.flo.nõ generaret preiudiciũ creditoribus.tñ quia
put.s.dictũ est heres dicti abrahe hꝫ bñficiuꝫ inuẽtarij.ita qd nõ te
netur vltra vires hereditarias.¶Et prout dicit vires hereditarie
non suppetũt vt ex eis possit satisfieri dictis.clx.flo.ꝛ dictis.cccc.de
bitis dicto Ysaac ꝛ sibi in dotem pmissis ante dictam factam con
fessionem ꝛ oblationẽ de dictis.clx.flo.ideo concludit qd.d.cõfessio
in nihilo preiudicat dicto Ysaac quominus sibi debeant dicti.cccc.
flo.ꝛ quominus in eis pferat dicte domine perne ex quo est prior in
tpe quã emanauerit dicta confessio q̃ nõ preiudicat anteriori credi
tori prout.s.deductũ est etiam si fuisset confessus se recepisse ante di
ctam promissionẽ factam dicto Ysaac.nam ex quo cõfessio est poste
rior nõ preiudicaret dicto Ysaac per ea que habent in sepe allegata
aut.sed iam necesse.ꝛ per dicta.s.in vero autẽ nõ apparet ex confes
sione quãdo receperit dictos.clx.flo.Itaqꝫ si staret confessioni non
probaret qd creditũ dicte perne pcederet in tpe creditũ dicti Ysaac
nam si recepisset per horam antea verificarent vba dicte confessiõis
nisi forte doceret quod Helias pater dicte perne antea decessit cuꝫ
confiteatur se recepisse ab helia predicto:sed nõ refert qꝛ etiã si aper
te fateret se recepisse diu ante dotem promissam dicto Ysaac idem
esset respondẽdũ per alia.s.adducta.Sed si tps mortis anteriꝰ nõ
probaretur res esset longe clarior.Et ex predictis apparent soluta
omnia contraria. Laus deo.

¶Consilium.xxxviij.

1 ☞Stantibus tribus sententijs conformibus:an liceat tertio pro
uocare.ꝛnu.2.ꝛ.4.
3 Sententia lata super desertione appellationis que sit.
5 Iudex diffinitiue non indicabit nisi appellatio fuerit iustificata.

In nomine domini nostri
1 Iesu xpi.¶†Videt in hac consultatione prima facie di
cendũ qd dicta vltima sentẽtia per quam fuit pronũcia
tum appellationẽ nullam:eo qꝛ non licuit tertio prouocare fuerit
iusta:ꝛ per consequẽs appellatio dicte sentẽtie sit iniusta. Nam di
cta.d.Gẽtilina vere tertio appellauerat.Nam primo reportauerat
contra se sñiam in primo iudicio in quo fuit condemnata ad satis
faciendum legatum qd petebatur ꝛ in dicta cã appellationis fuit
similiter contra eam sententiatũ.Et confirmata dicta prima sñia:
qꝛ fuit pronunciatũ dictam sentẽtiam deberi executioni mandari
ꝛ fuit etiam pronunciatũ appellationem desertam ꝛ a dicta secũda
sñia dicta domina Gentilina scda appellauit ꝛ in dicta secũda cau
sa appellatiõis reportauit contra se aliam sñiam diffinitiuam con
formem prime sententie diffinitiue a qua sentẽtia diffinitiua lata su
per dicta secunda causa appellatiõis dicta domina Gentilina iterũ
2 appellauit ꝛ sic appellauit tertio.¶†Et de iure est declaratum qd
non liceat tertio prouocare vt.C.ne liceat tertio puocare in rubro ꝛ
nigro ꝛ extra de app.c.directe.ꝛ.c.sua.ꝛ.ij.q.vj.si qs in quacũqꝫ.nec
videt obstare si quis dixerit qd nõ lꝫ tertio prouocare super eodem
capitulo sed sup diuerso:lꝫ vt pbatur in.d.l.vnica.C.de liceat tertio
prouocare.ꝛ not.glo.in.de.c.directe.Nã in casu nostro videtur qd
omnes dicte sententie super eodem capitulo emanauerint quoniaꝫ
in dictis causis solũ agebat ad finem cõsequendi vnũ legatũ ꝛ pma
sñia vnicũ.c.continebat.Et scda sñia videtur confirmatoria prime
cũ per eã declaretur dictam primam sñiam esse mandandam execu
tioni:ꝛ sic videt respicere idem capitulũ.Et lꝫ etiam in dicta secũda
sñia pronunciatũ fuerit appellationem esse desertam:tamen etiam
in hac parte videt concernere idẽ capitulũ cum ex desertione appel
lationis resultet confirmatio prime sententie.l.ij.in fi.ꝛ.l.fi.§.illud.
ꝛ aut.ei qui.C.de tempo.app.ꝛ.c.qd si romana extra de app.ꝛ cle.si
appellationem.eo.ti.cum si.ꝛ ideo glo.in.d.l.si preses quasi desertã.
C.quemodo ꝛ quando iu.dicit qd sñia super desertione lata est cõ
firmatoria prime sententie prout etiam ibi no.Bal.tertia sñia con
stat qd fuit lata super eod.cap.quo fuit lata prima sentẽtia.ꝛ ideo
dicte tres appellationes videntur super eodem.c.emanate.ꝛ per cõ
sequens videtur qd iudex iuste pnunciauerit non licuisse tertio ap
3 pellare.¶†His tñ non ob.in ꝯrium arbitror esse iustitiaꝫ satis cla
ram.nam prima sñia fuit diffinitiua lata super causa principali:se
cunda autem sñia lata fuit super processu non super negocio princi
pali:prout dicit Bald.in.l.eos.in princip.C.de appel.volens dicta
ratione qd sñia lata super desertione appellationis sit sentẽtia inter
locutoria prout ipse tꝫ ibi.ꝛ.l.ij.C.de episco.au. Et idem qd dicta
sñia sit interlocutoria dixit bal.in.l.cum ꝛ minores.C.si aduer.rem
iu.allegando glo.in cle.si.de appel.que glo.nõ loquit in proprijs ter
minis sed in sñia lata super exceptione peremptoria ꝛ in sententia
lata qd appellãs nõ potuerit appellare.de quo vltimo est text.in.d.
c.sua.tamen est eadem rõ in vna sñia que in altera prout etiã dictas
sñias assimilat glo.super verbo desertã.in.d.cle.si appellationem.ꝛ
idẽ qd.d.sñia lata super desertione sit interlocutoria voluit Barto.
in eadẽ.l.cum ꝛ minores in scda oppositione duꝫ allegat.l.si preses
quasi desertam.Et idẽ etiam voluit idẽ Bar.in eadem.l.preses qua
si desertã.vbi Bald.clarius idem firmat adducens etiam autorita
tẽ Ioã.and.ꝛ idem etiã concludit bal.in.l.a nemine.C.quorum ap.
in fi.dicens quod etiã si iudex ad quẽ pronunciãdo dicat per hanc
nostram sñiam diffinitiuam dicimus ꝛ pronunciamus appellatio
nem esse desertã primam sñiam finaliter confirmãtes a tali sñia ap
pellatur tanq̃ sentẽtia interlocutoria:qꝛ iudices non possunt face
re qd interlocutoria sit diffinitiua ꝫm eũ qui formaliter subdit quã
tum vero ad secundam partem de confirmatione non expedit ap
pellare:quia superuacuo hoc adiungit.Nam si deserta est appel
latio ergo ꝛ deserta est iurisditio ꝫm eum:qui subdit ex quo sequi
tur quod ad eum nõ pertinet executio adducens etiam no.per Io.
and.in nouel.in.c.romana.de appel.libro.vj.item qd hmõi sñia la
ta super desertione appellatiõis sit interlocutoria etiã si sit more dif
finitiue sñia optime faciũt no.per Barto.in.l.titia.ff.de acc.licet eo
respectu qꝛ imponit finẽ cõtrouersie possit dici diffinitiua put etiaꝫ
sumit ex no.per Bart.in.d.l.titia.Nam iudex qui pnunciat appel
lationem desertã absoluit in effectu ab obseruatione iudicij preten
sa cã:qꝛ appellatio est deserta ad hoc.d.l.si preses quasi desertaꝫ vbi
circũducitur pcessus,eo pretextu:quia appellatio erat deserta. Ex
quibus ptꝫ qd sñia qd appellatio est deserta est sententia interlocu
toria vere ꝛ proprie loquẽdo ꝛ est quedam sñia absolutoria ab obser
uatione iudicij prout etiã illa quod sñia nulla:quia non lꝫ tertio ap
pellare de qua per glo.in.d.cle.si.ꝛ in.d.c.sua.iuncta glo.in.d.clemẽ.
si appellationem.ꝛ hoc est qd voluit Bald.quod est lata super pro
cessu fertur eñ super negligentia commissa in procedendo ꝛ prose
quendo appellationẽ tẽpore constituto ꝛ non fertur directo super
negocio principali vt ex se ptꝫ ꝛ probatur ex iam dictis:ideo non
potest dici qd secunda appellatio emanauerit super eodem ca.quo
emanauit prima appellatio qꝛ prima fuit interposita super.c.dire
cte concernente negocium principale.secunda vero appellatio fuit
interposita super articulo concernente directe processum ꝛ negligen
tiam in pcessu commissam ꝛ non cõcernente directo negocium prin
cipale:licet in consequentiam quandã trahatur ad negociuꝫ princi
pale:ideo licuit tertio appellare:quia non concernunt dicte appel
lationes idem capitulum sed censentur ꝛ sunt interposite super di
uersis capitulis quo casu.s.quando super diuersis capitulis potest
tertio ꝛ pluries appellare.d.l.vnica ne liceat tertio prouo.ꝛ per gl.
ꝛ docto.in.d.cap.directe.item qui secundo appellauit ab interlocu
cutoria potest appellare tertio appellando ab interlocutoria vt est
tex.in clemen. finali.de appella.Ex quibus claro clarius est quod
dicta tertia appellatio potuit licite interponi.Non obstantibus
4 adductis in contrarium que patent sublata ex supradictis.¶†Nõ
enim obstat illa regula que dictat qd non liceat tertio prouocare:
qꝛ intelligitur quãdo super eodem cap.interponitur secus si super
diuerso hic autem interponitur super diuerso vt.s.probatũ est me
rito ꝛc.idem procedit qñ omnes interponunt aduersus diffinitiuã
super eodem negocio prolatã vel super vna interlocutoria secus si
aliqua sup interlocutoria alie super diffinitiuis prout hic contingit
vel econtra due super interlocutorijs altera super diffinitiua.Nec
obst.quod secunda sñia est confirmatoria prime:quia non est confir
matoria directo ꝛ principaliter sed per quandaꝫ cõsequentiam de
monstrat primam sententiã esse cõfirmatam non autem qd confir
met per ipsam secundã sñiam super desertione prolatam quod ptꝫ:
quia lapsus fatalium absqꝫ alia pronuncia iudicis confirmat pri
maꝫ sententiam.d.cle.ꝛ appellationem.ꝛ.d.auten.ei qui. cuꝫ simi.
s.adductis.Et sic large ꝛ improprie dicitur confirmatoria prime
sententie.Nec obstat qd per secundã sententiã fuit pronunciatum
qd prima debebat executioni mandari:qꝛ respondet quod illa fuit
superuacuo prolata in ea parte:qꝛ id non spectabat ad eum cuius
extincta erat iurisditio per ea que habentur in.d.clemen.si appel
tionem.prout ꝛ nota.bald.in.d.l.ante sententie in verbis.s.relatis.
preterea etiam sententia super executione prolata est diuersa a diffi
nitiua ꝛ super diuerso cap.quia vna super declaratione negocij pn
cipalis alia sup executiõe ipsiꝰ hinc est qꝛ lꝫ a sñia diffinitiua nequeat
appellari.vel quia sit elapsum decennium vel secundo appelauerit:
Tamẽ poterit saltẽ ex causa appellari a sñia lata sup executione iu
xta ea q̃ habentur in.l.ab executione.ff.de ap.ꝛ in.l.ab executore.C.
quorum app.non recipiuntur.Ex quibus intrepide concludẽdum
est qd dicta vltima sñia qua fuit pronunciatum non potuisse tertio
appellare fuit iniusta ꝛ per ꝯñs rescindẽda Secunda autem sñia sitr
nõ debuit ferri put lata fuit:nam iudex dictam snlam proferẽs fue
rat aditus super articulo an appellatio fuit deserta:qꝛ fuerat ap
pellatum a sñia lata super desertione appellatiõis.Et sic fuerat ap
pellatum ab interlocutoria non a diffinitiua:ideo ipse erat iudex
illius articuli.s.desertionis appellationis non autem spectabat ad
eum cognitio negocij principalis nisi post iustificatam appellatio
nem per.c.vt debitus.extra de ap.vbi apparet qd qñ appellatur a
sñia interlocutoria iudex cognoscit super ipso articulo;an.s.interlo
cutoria a qua extitit appellatum fuerit iusta.ꝛ ꝯsr appellatio in
iusta

iusta an vero appellatio fuerit iusta ⁊ sñia iniusta. Et si reperit ap-
pellationẽ iniustã ꝓnũciabit male appellatũ ⁊ causam remittet ad
iudicẽ a quo si aũt reperit appellationẽ iustã ꝓnunciabit bñ appel
latũ ⁊ ꝓcedit in negocio ꝑncipali: ita ꝓbatᷣ ibi ex tex. iũcta gl. pe. et
facit optime tex. in. l. generaliter. §. sinaũt nõ rite. C. de reb. cre. ⁊ iu-
reiur. ⁊ qḋ not. gl. si. ij. q. vj. §. fi. Iudex eñ aditus sup appellatione
ab interlocutoria censetᷣ aditus sup negocio ꝑncipali sub quadã con
ditiõe si appellatio iustificabit ꝓut no. d. glo. pe. Cũ qua ibi trãseũt
doc. Ex qbus pȝ qḋ dictus iudex aditus sup appellatione interpo-
sita a sñia interlocutoria lata sup desertiõe appellatiõis nõ poterat
ꝓnũciare sup negocio ꝑncipali: ꝓut ꝓnũciauit nisi prius iustificata
5 appellatione per. s̃. dicta. † Et idõ cũ nõ presupponatᷣ iustificata ap-
pellatio nõ potuit iudex ꝓferre sñiam diffinitiuã ꝓut ꝓtulit sup ne
gocio ꝑncipali: ⁊ subsequẽter videtᷣ qḋ dcã sñia diffinitiua fuerit nul
la per. s̃. dcã. Et p ea que tradit. d. Ant. in. d. cle. si appellationẽ di-
cens qḋ si corã iudice ad quẽ reuocatᷣ in dubiũ de desertiõe appella-
tionis. Et nõ obstante dicto dubio nõ ꝓnunciando aľr super eo iu
dex procedit ad vlteriora ⁊ diffinitiuã sñiam profert tunc sñia erit
nulla ſm eum: qui tamen videtᷣ loqui qñ in vero appellatio erat de-
serta: ideo si iudex predictus pronunciauit diffinitiue eo pretextu:
q̃ prima appellatio fuerit deserta tunc clarum qḋ illa sententia dȝ
censeri nulla per. d. cle. si appellationẽ ⁊ per eam not. ibi do. Anto.
Si vero diffinitiue pronũciauit: ex eo q̃ declarasset appellationem
nõ fuisse desertã: tunc dicta sñia diffinitiua teneret q̃ negociũ ꝑnci-
pale tũc fuisset delatũ ad eũ per. d. c. vt debitus. ⁊. c. exhibita de in.
si vero ꝓcessit ad sñiam diffinitiuã nõ cognito aliter de articulo de
sertionis: vr̃ qḋ sñia fuerit nulla: q̃ nõ fuerat super id adit⁹ nec ne-
gocium erat ad eum adhuc deuolutũ per supradicta. Nec tunc sñia
videtur conformis appellationi: ⁊ sic petitioni coram eo producte
prout etiã dȝ quelibet sñia conformis. s. petitiõi. l. vt funduscõmuni
diuidun. ⁊. c. qualiter ⁊ qñ el grande de accu. ⁊ ca. licet hely de sy. ⁊
cle. sepe. §. j. de verb. sig. Laus deo.

Consilium.xxxix.

1 Neptes si petãt dotem sibi ab auo relictam an heres illis red-
dere debeat.
2 Pater filiam iam nuptaȝ an dotare teneatur hoc in loco disputatᷣ.
3 Residui nomine quid veniat et de verbo restaret. ⁊ nu. 4.
5 Preteritũ impfectũ modi subiũc. quomodo verificetᷣ in tpe ꝑsenti.
6 Filius quando qui erat patri.
7 Heres quando teneatur legata soluere vltra vires hereditatis. et
numero. 8.
9 Probatio per confessionem partis contra iuris presumptionem
quando audiatur.

In nomine domini nostri
Iesu xp̃i. † Adeo clara mihi visa fuit ꝑmo aspectu pre
1 sens cõsultatio qḋ nõ facile apparuit rõ dubitãdi: nam
verba dicti testamenti⁹ videntur adeo clara qḋ non relinquatur lo-
cus interpretationi iuxta. l. ille aut ille. §. cũ in vbis de leg. iij. facit
l. continu⁹. §. cum ita. de verbo. ob. Presupponitᷣ eñ in facto qḋ fi-
lie maritate in vita testatoris excepta dña Mibilina restant habe-
re dotem seu dotis residuum ex quo ꝑsupponitᷣ in puncto qḋ nõ ap-
paret qḋ ipse habuerint aliquam quãtitatem pecuniarum de bo-
nis dicti testatoris nisi q̃ vna habuit tres eminas terreni dicte he-
reditatis itaq̃ȝ cum per dictum testatorem sint relicta centum cuili
bet ex dictis filiabus nuptis si restarent aliquid habere occañõe sua
rum dotium non videtᷣ dubium qḋ eis debetur dictũ residuũ vsq̃ȝ
ad. d. quãtitatem centum ꝓ qualibet bene tñ videtᷣ regri qḋ appeat
dotes deberi vt sic verificetur illa conditio in testamento apposita
si aliqua dictaruȝ suarũ neptum habere restaret aliquã quãtitatem
2 pecunie occasione earum dotium. † Si autem non appareret do
tis promissio tunc res esset multum dubia dependens ab illo arti-
culo an pater teneatᷣ dotare filiam que iam nupsit nulla facta dotis
promissione in qua questione doc. variauerunt. Nam Bar. in. l. obli
gamur. §. lege. ff. de act. ⁊ obli. tenet qḋ non tenetᷣ sed glo. ord. ibideȝ
tenet cõtrariũ ⁊ eã sequitᷣ ibi Ang. per generalitatem. l. dedit doteȝ
de col. bo. ⁊. l. qui liberos de ri. nup. ⁊. l. fin. C. de do. ꝓmi. ⁊ cum illa
glo. transit etiã Bal. in. l. cũ mulier. ff. de condi. inde. super quo non
multũ insisto: q̃ ꝓut arbitror dotes fuerunt ꝓmisse: q̃ multum ra
ro occurrit qḋ pater vel auus filiam vel neptem maritet sine dote:
presupposito itaq̃ȝ qḋ dotes debeantur põt adduci qḋ dicta cẽtum
relicta minime debeantur dictis neptibus maritatis tempore testa
menti: ex eo q̃ subditᷣ in facto qḋ nõ apparet eis aliquid solutuȝ ni-
si vni testator autem videtᷣ loqui sub conditione si restaret aliqd de
beri occasione dotium que verba videntur verificari quando aliqd
esset solutum ita qḋ non totum sed aliqua pars restaret deberi con
ditio autem debet impleri in forma. l. meuius. ⁊. l. qui heredi in ꝑn-
3 cipio. ff. de condi. ⁊ demon. † Tamen hoc minime habet obstare
quominus etiam dicto casu. s. quo nihil appareat esse solutum nihi
lominus debeantur dicta centum: q̃ appellatiõe residui etiam to-
tum cõtinetᷣ. l. ij. C. de heredi. insti. ⁊. ff. e. ti. l. qḋ si meui⁹. ⁊. l. ceterorũ.
ff. de v. sig. ⁊ sic vificatᷣ cõditio si restaret hr̃e aliquã quãtitatẽ etiam
si integrã dotẽ restaret habere ⁊ in hoc puto rem indubiã: adeo qḋ
si dicte neptes nupte tempore testi restãt aliqd habere ⁊ suppetunt
vires hereditarie debeantᷣ eis centũ pro qualibet eaꝝ si id qḋ restat
ascẽdit ad dictã quãtitatẽ centũ: nam si residuũ qḋ deberetᷣ non ascẽ
deret ad quãtitatem centum non sonant verba testamenti nec vi-
detᷣ de mẽte testatoris qḋ debeantᷣ integra centuȝ sed solũ quãtitas
que restaret: sinaũt appareret soluta integra dos non de bonis testa
toris: sed appareret soluta per Antonium patrem de ei⁹ bonis tũc
tres casus essent excogitandi: nam aut dicta solutio facta per An-
tonium de bonis suis erat facta tempore testamenti: aut fuit facta
post mortem testatoris: aut ante mortem ⁊ post testamentum. ꝑmo
casu contra dictas filias sonant verba testamenti: quia ex quo dos
fuerat soluta in consequentiam erat sublata omnis obligatio que
resultauerat occasione dotis institu. quibus mo. tollen. obligatio in
princip. nec refert per quem solutio fiat. l. solutionem ⁊ iudicium. ff.
de solutio. ⁊. l. soluendo. ff. de nego. gest. cum simi. Et propterea non
verificatur conditio in testamento apposita si aliqua habere resta-
ret aliquam quantitatem pecunie occasione dotiũ ⁊c. idem videtur
posse dici etiam si dicta solutio per Antonium sit facta post morteȝ
testatoris: quia satis videtur esse quod hodie tempore quo peteren
tur dicta centum non restaret aliquid habere occasione dotis.
4 † Nã illud verbum restaret qḋ est tpis preteriti imperfecti et sub
iunctiui modi hȝ tractũ in futurũ: ita qḋ ẽt respectu futuri tpis con
ditio purificatᷣ vel deficit iuxta. l. si debitor. §. verisimile. ff. de ꝯhen-
emp. ⁊. l. cũ certus. ff. de vino tri. ⁊ oleo le. ⁊. l. q rome. §. augerius.
ff. de v. ob. Tamen hoc nõ obstante ꝯtrarium putarẽ rñdendũ. Nã
circa hoc vr̃ ꝯsiderandum saltem tp̃s mortis testatoris: q̃ tũc cedit
dies legati iuxta. l. j. §. in nouissimo. C. de ca. tol. ⁊. ff. qñ di. le. ce. l. j. ⁊
l. si dies. cum multis si. ⁊ ipso iure trãsit dñium rei legate in legata-
riũ si natura rei legate id patitᷣ. l. a titio. ff. de furtis. lȝ vere transeat
tempore aditionis hereditatis. l. si tibi hõ. §. cum seruus. de leg. j.
⁊. l. legatum ita de lega. ij. Fingitur aũt translatum a die mortis. vt
d. l. a titio facit. l. heres quandoq̃ȝ. ff. de acquiren. heredi. vnde tem-
pus testamenti ⁊ tp̃s mortis videtur esse in consideratione prout
aľs habetᷣ in. l. si cognatis. ff. de re. du. Itẽ facit qḋ in simili habetᷣ. ff.
de here. insti. in. l. si alienum. §. in extraneis iuncta glo. in verbo here
ditatem ⁊ insti. de here. quali. ⁊ dif. §. sui. ⁊. §. in extraneis. Quinim
mo videtur dicendum qḋ etiã si tpe testamẽti aliqua neptis tũc nu
pta restabat aliquid hr̃e occasiõe suaꝝ dotiũ debeatᷣ sibi dictum le
5 gatũ. † Nã quãdo verbũ ꝑteriti impfecti tpis subiunctiui modi po
test verificari in tpe p̃nti nõ trahitᷣ ad futurũ sed ad p̃ns tp̃s refertᷣ
vt est tex. ff. de ver. ob. l. cũ stipulamur. ⁊. l. scribit. §. item scribit ibi
presentis tpis demonstrationẽ in se cõtinet iuncto prin. §. ff. de auro
⁊ arg. leg. Et ꝓpterea si tpe testamenti restabat aliquid habere veri
ficantur verba dicti legati: ⁊ maxime q̃. s̃. testator solũ cõsiderauit
solutiones factas tpe testamenti ⁊ circa illas fecerat ꝓuisionẽ: ideo
dũ subdit: ⁊ si aliqua restaret habere ⁊c. intelligitur restaret. s. vltra
solutiones hactenus factas: ⁊ sic restaret. s. tpe testamẽti. Ita sonant
verba a quibus verbis non est recedendũ nisi quatenus de mẽte cõ-
traria cõstaret. l. non aliter de leg. iij. ⁊. l. j. §. si is qui nauẽ de exerci.
nõ autẽ cõstat de mẽte si post testamentũ dictus Ant. de ꝓprio solue
ret maxime cũ dictũ legatũ factũ filiabus ipsius Antonij videatᷣ fuis
se factũ etiam contẽplatione Antonij prout innuũt illa verba testa
menti nec occasione dictarũ solutionũ minui debeat in aliquo pars
hereditatis relinquenda eidẽ Antonio ⁊ facit. l. dedit dotẽ de colla.
bo. ⁊ faciũt etiã alia verba sequẽtia ⁊ nõ de pecunia seu expensis di
ctorũ Antonij ⁊c. Nam per precedentia ⁊ sequentia media declarã
tur. l. heredes palã. §. sed si notã. ff. de test. ⁊. l. si seruus pluriũ. §. fi. de
le. j. cum si. Cum aũt fuerit mens testatoris nõ solũ prouidere nepti
bus sed etiã filio vr̃ de mente testatoris qḋ neptes habeant integraȝ
dotem sine incõmodo filij. Et ideo nõ videtᷣ de mente qḋ si Antoni⁹
postea de suo ꝓprio soluat liberetur Alexander ab onere dicti lega
ti pro sua portione hereditaria ⁊ Antonius patiatur integrũ onus
solutionis dotis que restabat soluenda tpe testamẽti: sed potius vi
detur tunc de mente qḋ legata debeantᷣ dictis neptibus ⁊ ex earum
ꝑsonis debeatᷣ patri tanq̃ȝ profectitia per ꝑdicta ⁊ p. d. l. dedit dotẽ.
Et verificantᷣ tunc verba testamenti referẽdo verbũ restaret ad tp̃s
testamenti ⁊ mens testatoris q̃ fuit qḋ ipse neptes haberẽt integras
dotes ⁊ non soluerent integras de bonis proprijs ipsius Antonij:
⁊ sic Antonius ipse releuaretur ab onere soluẽdi dictas dotes tãq̃ȝ
pater sed haberet illas soluere tanq̃ȝ heres pro sua portione. Et cũ
ad hanc interpretationem eliciendam concurrant verba ⁊ mens te
6 statoris nihil aliud est querendum. † Nec predictis refragatur
quod licet regulariter filius querat patri olim omnia. l. placet de ac-
qui. here. ⁊. l. cum filio de leg. j. hodie profectitia in quibus nihil est
immutatum insti. per quas perso. no. ac. §. igitur liberi. ver. sancitũ
tamen hoc fallit in dote. l. pomponius filadelphus. ff. fa. her. ⁊ habe
tur in. l. post dotem. ff. solu. ma. Et ideo cum dicta centum relinquã
tur dictis neptibus ꝓ dotibus videtur quod non querantur patri.
Nam respondetur qḋ verũ est qḋ filia potest ex causa profectitia ha
bere proprium in dote quando datur ea intentione vt filie queratᷣ
⁊ non patri: ita procedit dicta. l. pomponius filadelphus. Sed in

cta dña Perna in petendo dictos.cr.flo.vtatur iure cõi qꝛ interue
nit vera stipulatio ex qua causat̃ certi cõdictio institu.de ver.oblig.
in prin.⁊.d.aut.sed iam necesse.Et tex.in corpore vnde sumitur nõ
videatur denegare ius cõmune sed dũtarat priuilegium.⁊ ideo di
cta dña Perna nõ videat̃ ex hoc repellenda put.s.in ꝯrium dedu
ctũ est,⁊ verũ foret si hereditas esset soluẽdo ita qd ꝑpter exactionẽ
dicte summe.clx.flo.nõ generaret̃ preiudiciũ creditoribus.tñ quia
put.s.dictũ est heres dicti abrahe hꝫ bñficiuꝫ inuẽtarij.ita qd nõ te
netur vltra vires hereditarias.¶Et prout dicit̃ vires hereditarie
non suppetũt vt ex eis possit satisfieri dictis.clx.flo.⁊ dictis.cccc.de
bitis dicto Jsaac ⁊ sibi in dotem ꝓmissis ante dictam factam con
fessionem ⁊ oblationẽ de dictis.clx.flo.ideo concludit̃ qd d.cõfessio
in nihilo preiudicat dicto Jsaac quominus sibi debeant̃ dicti.cccc.
flo.⁊ quominus in eis ꝑferat̃ dicte domine perne ex quo est prior in
tpe quã emanauerit dicta confessio q̃ nõ preiudicat anteriori credi
tori prout.s.deductũ est etiam si fuisset confessus se recepisse ante di
ctam promissionẽ factam dicto Jsaac.nam ex quo cõfessio est poste
rior nõ preiudicaret dicto Jsaac per ea que habent̃ in sepe allegata
aut.sed iam necesse.⁊ per dicta.s.in vero autẽ nõ apparet ex confes
sione quãdo receperit dictos.clx.flo.Jtaqꝫ si staret̃ confessioni non
probaret̃ qd creditũ dicte perne ꝓcederet in tpe creditũ dicti Jsaac
nam si recepisset per horam antea verificarent̃ vba dicte confessiõis
nisi forte doceret̃ quod Helias pater dicte perne antea decessit cuꝫ
confiteatur se recepisse ab helia predicto:sed nõ refert qꝛ etiã si aper
te fateret̃ se recepisse diu ante dotem promissam dicto Jsaac idem
esset respondẽdũ per alia.s.adducta.Sed si tps mortis anteri⁹ nõ
probaretur res esset longe clarior.Et ex predictis apparent soluta
omnia contraria. Laus deo.

¶Consilium.xxxviij.

1 ¶Stantibus tribus sententijs conformibus:an liceat tertio pro
uocare.⁊nu.2.⁊.4.
3 Sententia lata super desertione appellationis que sit.
5 Judex diffinitiue non iudicabit nisi appellatio fuerit iustificata.

In nomine domini nostri

1 Jesu xpi.¶†Videt̃ in hac consultatione prima facie di
cendũ qd dicta vltima sentẽtia per quam fuit pronũcia
tum appellationẽ nullam:eo qꝛ non licuit tertio prouocare fuerit
iusta:⁊ per consequẽs appellatio dicte sentẽtie sit iniusta.Nam di
cta.d.Sẽtilina vere tertio appellauerat.Nam primo reportauerat
contra se sñiam in primo iudicio in quo fuit condemnata ad satis
faciendum legatum qd petebatur ⁊ in dicta cã appellationis fuit
similiter contra eam sententiatũ.Et confirmata dicta prima sñia:
qꝛ fuit pronunciatũ dictam sentẽtiam deberi executioni mandari
⁊ fuit etiam pronunciatũ appellationem desertam ⁊ a dicta secũda
sñia dicta domina Sentilina scdo appellauit ⁊ in dicta secũda cau
sa appellatiõis reportauit contra se aliam sñiam diffinitiuam con
formem:prime sententie diffinitiue a qua sentẽtia diffinitiua lata su
per dicta secunda causa appellatiõis dicta domina Sentilina iterũ
2 appellauit ⁊ sic appellauit tertio.¶†Et de iure est declaratum qd
non liceat tertio prouocare vt.C.ne liceat tertio ꝓuocare in rubro ⁊
nigro ⁊ extra de app.c.directe.⁊.c.sua.⁊.ij.q.vj.si qs in quacũqꝫ.nec
videt̃ obstare si quis dixerit qd nõ lꝫ tertio prouocare super eodem
capitulo sed sup diuerso:lꝫ vt ꝓbatur in.d.l.vnica.C.de liceat tertio
prouocare.⁊ not.glo.in.de.c.directe.Nã in casu nostro videtur qd
omnes dicte sententie super eodem capitulo emanauerint quoniaꝫ
in dictis causis solũ agebat̃ ad finem cõsequendi vnũ legatũ ⁊ ꝑma
sñia vnicũ.c.continebat.Et scda sñia videtur confirmatoria prime
cũ per eã declaretur dictam primam sñiam esse mandandam execu
tioni:⁊ sic videt̃ respicere idem capitulũ.Et lꝫ etiam in dicta secũda
sñia pronunciatũ fuerit appellationem esse desertam:tamen etiam
in hac parte videt̃ concernere idẽ capitulũ cum ex desertione appel
lationis resultet confirmatio prime sententie.l.ij.in fi.⁊.l.fi.§.illud.
⁊ aut.ei qui.C.de tempo.app.⁊.c.qd si romana extra de app.⁊ cle.si
appellationem.eo.ti.cum si.⁊ ideo glo.in.d.l.si preses quasi desertã.
C.quemodo ⁊ quando iu.dicit qd sñia super desertione lata est cõ
firmatoria prime sententie prout etiam ibi no.Bal.tertia sñia con
stat qd fuit lata super eod.cap.quo fuit lata prima sentẽtia.⁊ ideo
dicte tres appellationes videntur super eodem.c.emanate.⁊ per cõ
sequens videtur qd iudex iuste ꝓnunciauerit non licuisse tertio ap
3 pellare.¶†His tñ non ob.in ꝯrium arbitror esse iustitiaꝫ satis cla
ram.nam prima sñia fuit diffinitiua lata super causa principali:se
cunda autem sñia lata fuit super processu non super negocio princi
pali:prout dicit Bald.in.l.eos.in princip.C.de appel.volens dicta
ratione qd sñia lata super desertione appellationis sit sentẽtia inter
locutoria prout ipse tꝫ ibi.⁊.l.ij.C.de episco.au.Et idem qd dicta
sñia sit interlocutoria dixit bal.in.l.cum ⁊ minores.C.si aduer.rem
iu.allegando glo.in cle.si.de appel.que glo.nõ loquit̃ in proprijs ter
minis sed in sñia lata super exceptione peremptoria ⁊ in sententia
lata qd appellãs nõ potuerit appellare,de quo vltimo est text.in.d.
c.sua.tamen est eadem rõ in vna sñia que in altera prout etiã dictas
sñias assimilat glo.super verbo desertã.in.d.cle.si appellationem.⁊
idẽ qd.d.sñia lata super desertione sit interlocutoria voluit Barto.
in eadẽ.l.cum ⁊ minores in scda oppositione duꝫ allegat.l.si preses
quasi desertam.Et idẽ etiam voluit idẽ Bar.in eadem.l.preses qua
si desertã.vbi Bald.clarius idem firmat adducens etiam autorita
tẽ Joã.and.⁊ idem etiã concludit bal.in.l.a nemine.C.quorum ap.
in fi.dicens quod etiã si iudex ad quẽ pronunciãdo dicat per hanc
nostram sñiam diffinitiuam dicimus ⁊ pronunciamus appellatio
nem esse desertã primam sñiam finaliter confirmãtes a tali sñia ap
pellatur tanqꝫ sentẽtia interlocutoria:qꝛ iudices non possunt face
re qd interlocutoria sit diffinitiua ꝫm eũ qui formaliter subdit quã
tum vero ad secundam partem de confirmatione non expedit ap
pellare:quia superuacuo hoc adiungit.Nam si deserta est appel
latio ergo ⁊ deserta est iurisditio ꝫm eum:qui subdit ex quo sequi
tur quod ad eum nõ pertinet executio adducens etiam no.per Jo.
and.in nouel.in.c.romana.de appel.libro.vj.item qd hmõi sñia la
ta super desertione appellatiõis sit interlocutoria etiã si sit more dif
finitiue sñia optime faciũt no.per Barto.in.l.titia.ff.de acc.licet eo
respectu qꝛ imponit finẽ cõtrouersie possit dici diffinitiua put etiaꝫ
sumit̃ ex no.per Bart.in.d.l.titia.Nam iudex qui ꝓnunciat appel
lationem desertã absoluit in effectu ab obseruatione iudicij preten
sa cã:qꝛ appellatio est deserta ad hoc.d.l.si preses quasi desertã vbi
circũducitur ꝓcessus,eo pretextu:quia appellatio erat deserta.Ex
quibus ptꝫ qd sñia qd appellatio est deserta est sententia interlocu
toria vere ⁊ ꝓprie loquẽdo ⁊ est quedam sñia absolutoria ab obser
uatione iudicij prout etiã illa quod sñia nulla:quia non lꝫ tertio ap
pellare de qua per glo.in.d.cle.si.⁊ in.d.c.sua.iuncta glo.in.d.clemẽ.
si appellationem.⁊ hoc est qd voluit Bald.quod est lata super pro
cessu fertur eñ super negligentia commissa in procedendo ⁊ prose
quendo appellationẽ tẽpore constituto ⁊ non fertur directo super
negocio principali vt ex se ptꝫ ⁊ probatur ex iam dictis:ideo non
potest dici qd secunda appellatio emanauerit super eodem ca.quo
emanauit prima appellatio qꝛ prima fuit interposita super.c.dire
cte concernente negocium principale.secunda vero appellatio fuit
interposita super articulo concernente directe processum ⁊ negligen
tiam in ꝓcessu commissam ⁊ non cõcernente directo negocium prin
cipale:licet in consequentiam quandã trahatur ad negociuꝫ princi
pale:ideo licuit tertio appellare:quia non concernunt dicte appel
lationes idem capitulum sed censentur ⁊ sunt interposite super di
uersis capitulis quo casu.s.quando super diuersis capitulis potest
tertio ⁊ pluries appellare.d.l.vnica ne liceat tertio prouo.⁊ per gl.
⁊ docto.in.d.cap.directe.item qui secundo appellauit ab interlocu
cutoria potest appellare tertio appellando ab interlocutoria vt est
ter.in clemen.finali.de appella.Ex quibus claro clarius est quod
dicta tertia appellatio potuit licite interponi.Non obstantibus
adductis in contrarium que patent sublata ex supradictis.¶†Nõ 4
enim obstat illa regula que dictat qd non liceat tertio prouocare:
qꝛ intelligitur quãdo super eodem cap.interponitur secus si super
diuerso hic autem interponitur super diuerso vt.s.probatũ est me
rito ⁊c.idem procedit qñ omnes interponunt̃ aduersus diffinitiuã
super eodem negocio prolatã vel super vna interlocutoria secus si
aliqua sup interlocutoria alie super diffinitiuis prout hic contingit
vel econtra due super interlocutorijs altera super diffinitiua.Nec
obst.quod secunda sñia est confirmatoria prime:quia non est confir
matoria directo ⁊ principaliter sed per quandaꝫ cõsequentiam de
monstrat primam sententiã esse cõfirmatam non autem qd confir
met̃ per ipsam secundã sñiam super desertione prolatam quod ptꝫ:
quia lapsus fatalium absqꝫ alia pronuncia iudicis confirmat pri
maꝫ sententiam.d.cle.⁊ appellationem.⁊.d.auten.ei qui.cuꝫ simi.
s.adductis.Et sic large ⁊ improprie dicitur confirmatoria prime
sententie.Nec obstat qd per secundã sententiã fuit pronunciatum
qd prima debebat executioni mandari:qꝛ respondet̃ quod illa fuit
superuacuo prolata in ea parte:qꝛ id non spectabat ad eum cuius
extincta erat iurisditio per ea que habentur in.d.clemen.si appel
lationem.prout ⁊ nota.bald.in.d.l.ante sententie in verbis.s.relatis.
preterea etiam sententia super executione prolata est diuersa a diffi
nitiua ⁊ super diuerso cap.quia vna super declaratione negocij ꝓn
cipalis alia sup executiõe ipsi⁹hinc est qꝛ lꝫ a sñia diffinitiua nequeat
appellari.vel quia sit elapsum decennium vel secundo appelauerit:
Tamẽ poterit saltẽ ex causa appellari a sñia lata sup executione iu
xta ea q̃ habentur in.l.ab executione.ff.de ap.⁊ in.l.ab executore.C.
quorum app.non recipiuntur.Ex quibus intrepide concludẽdum
est qd dicta vltima sñia qua fuit pronunciatum non potuisse tertio
appellare fuit iniusta ⁊ per ꝯns rescindẽda Secunda autem sñia sit̃
nõ debuit ferri ꝓut lata fuit:nam iudex dictam sñiam proferẽs fue
rat aditus super articulo an appellatio fuit deserta:qꝛ fuerat ap
pellatum a sñia lata super desertione appellatiõis.Et sic fuerat ap
pellatum ab interlocutoria non a diffinitiua:ideo ipse erat iudex
illius articuli.s.desertionis appellationis non autem spectabat ad
eum cognitio negocij principalis nisi post iustificatam appellatio
nem per.c.vt debitus.extra de ap.vbi apparet qd qñ appellatur a
sñia interlocutoria iudex cognoscit super ipso articulo;an.s.interlo
cutoria a qua extitit appella tum fuerit iusta.⁊ ꝯsr appellatio in
iusta

iusta an vero appellatio fuerit iusta z snīa iniusta. Et si reperit ap-
pellationē iniustā ꝓnūciabit male appellatū z causam remittet ad
iudicē a quo si aūt reperit appellationē iustā ꝓnunciabit bñ appel
latū z ꝓcedit in negocio ṗncipali: ita ꝓbaᵗ ibi ex tex. iūcta gl. pe. et
facit optime tex. in. l. generaliter. §. sinaūt nō rite. C. de reb. cre. z iu-
reiur. z qᵒ not. gl. fi. ij. q. vj. §. fi. Iudex eñ aditus sup appellatione
ab interlocutoria censeᵗ aditus sup negocio ṗncipali sub quadā con
ditiōe si appellatio iustificabit ꝓut no. d. glo. pe. Cū qua ibi trāseūt
doc. Ex qbus pꝫ qᵒ dictus iudex aditus sup appellatione interpo-
sita a snīa interlocutoria lata sup desertiōe appellatiōis nō poterat
ꝓnūciare sup negocio ṗncipali: ꝓut ꝓnūciauit nisi prius iustificata
5 appellatione per. s̄. dicta. † Et iō cū nō presupponaᵗ iustificata ap-
pellatio nō potuit iudex ꝓferre snīam diffinitiuā ꝓut ꝓtulit sup ne
gocio ṗncipali: z subsequēter videᵗ qᵒ dcā snīa diffinitiua fuerit nul
la per. s̄. dcā. Et p ea que tradit. d. Ant. in. d. cle. si appellationē di-
cens qᵒ si corā iudice ad quē reuocaᵗ in dubiū de desertiōe appella-
tionis. Et nō obstante dicto dubio nō ꝓnunciando alr super eo iu
dex procedit ad vlteriora z diffinitiuā snīam profert tunc snīa erit
nulla ṡm eum: qui tamen videᵗ loqui qñ in vero appellatio erat de-
serta: ideo si iudex predictus pronunciauit diffinitiue eo pretextu:
qꝛ prima appellatio fuerit deserta tunc clarum qᵒ illa sententia dꝫ
censeri nulla per. d. cle. si appellationē z per eam not. ibi do. Anto.
Si vero diffinitiue pronūciauit: ex eo qꝛ declarasset appellationem
nō fuisse desertā: tunc dicta snīa diffinitiua teneret qꝛ negociū ṗnci-
pale tūc fuisset delatū ad eū per. d. c. vt debitus. z. c. exhibita de iu.
si vero ꝓcessit ad snīam diffinitiuā nō cognito aliter de articulo de
sertionis: vꝛ qᵒ snīa fuerit nulla: qꝛ nō fuerat super id adit⁹ nec ne-
gocium erat ad eum adhuc deuolutū per supradicta. Nec tunc snīa
videtur conformis appellationi: z sic petitioni coram eo producte
prout etiā dꝫ quelibet snīa conformis. s. petitiōi. l. vt funduscōmuni
diuidun. z. c. qualiter z qñ el grande de accu. z ca. licet hely de sy. z
cle. sepe. §. j. de verb. sig. Laus deo.

Consilium. xxxix.

1 Neptes si petāt dotem sibi ab auo relictam an heres illis red-
dere debeat.
2 Pater filiam iam nuptaꝫ an dotare teneatur hoc in loco disputaᵗ.
3 Residui nomine quid veniat et de verbo restaret. z nu. 4.
5 Preteritū impfectū modi subiūc. quomodo verificeᵗ in tpe ṗsenti.
6 Filius quando qui erat patri.
7 Heres quando teneatur legata soluere vltra vires hereditatis. et
numero. 8.
9 Probatio per confessionem partis contra iuris presumptionem
quando audiatur.

In nomine domini nostri

1 Iesu xpi. † Adeo clara mihi visa fuit ṗmo aspectu pre
sens cōsultatio qᵒ nō facile apparuit rō dubitādi: nam
verba dicti testamenti videntur adeo clara qᵒ non relinquatur lo-
cus interpretationi iuxta. l. ille aut ille. §. cū in v̄bis de leg. iij. facit
l. continu⁹. §. cum ita. de verbo. ob. Presupponiᵗ eñ in facto qᵒ fi-
lie maritate in vita testatoris excepta dña Mihilina restant habe-
re dotem seu dotis residuum ex quo ṗsupponiᵗ in puncto qᵒ nō ap-
paret qᵒ ipse habuerint aliquam quātitatem pecuniarum de bo-
nis dicti testatoris nisi qꝛ vna habuit tres eminas terreni dicte he-
reditatis itaq cum per dictum testatorem sint relicta centum cuili
bet ex dictis filiabus nuptis si restarent aliquid habere occasiōe sua
rum dotium non videᵗ dubium qᵒ eis debetur dictū residuū vsq
ad. d. quātitatem centum ꝓ qualibet bene tñ videᵗ reqri qᵒ appeat
dotes deberi vt sic verificetur illa conditio in testamento apposita
si aliqua dictaruꝫ suarū neptum habere restaret aliquā quātitatem
2 pecunie occasione earum dotium. † Si autem non appareret do
tis promissio tunc res esset multum dubia dependens ab illo arti-
culo an pater teneaᵗ dotare filiam que iam nupsit nulla facta dotis
promissione in qua questione doc. variauerunt. Nam Bar. in. l. obli
gamur. §. lege. ff. de act. z obli. tenet qᵒ non teneᵗ sed glo. ord. ibideꝫ
tenet cōtrariū z eā sequiᵗ ibi Ang. per generalitatem. l. dedit doteꝫ
de col. bo. z. l. qui liberos de ri. nup. z. l. fin. C. de do. ꝓmi. z cum illa
glo. transit etiā Bal. in. l. cū mulier. ff. de condi. inde. super quo non
multū insisto: qꝛ ꝓut arbitror dotes fuerunt ꝓmisse: qꝛ multum ra
ro occurrit qᵒ pater vel auus filiam vel neptem maritet sine dote:
presupposito itaq qᵒ dotes debeantur pōt adduci qᵒ dicta cētum
relicta minime debeantur dictis neptibus maritatis tempore testa
menti: ex eo qꝛ subdiᵗ in facto qᵒ nō apparet eis aliquid solutuꝫ ni-
si vni testator autem videᵗ loqui sub conditione si restaret aliqd de
beri occasione dotium que verba videntur verificari quando aliqd
esset solutum ita qᵒ non totum sed aliqua pars restaret deberi con
ditio autem debet impleri in forma. l. meuius. z. l. qui heredi in ṗn-
3 cipio. ff. de condi. z demon. † Tamen hoc minime habet obstare
quominus etiam dicto casu. s. quo nihil appareat esse solutum nihi
lominus debeantur dicta centum: qꝛ appellatiōe residui etiam to-
tum cōtineᵗ. l. ij. C. de heredi. insti. z. ff. e. ti. l. qᵒ si meui⁹. z. l. ceterorū.
ff. de v̄. sig. z sic v̄ificaᵗ cōditio si restaret hr̄e aliquā quātitatē etiam
si integrā dotē restaret habere z in hoc puto rem indubiā: adeo qᵒ
si dicte neptes nupte tempore testī restāt aliqd habere z suppetunt
vires hereditarie debeanᵗ eis centū pro qualibet eax si id qᵒ restat
ascēdit ad dictā quātitatē centū: nam si residuū qᵒ debereᵗ non ascē
deret ad quātitatem centum non sonant verba testamenti nec vi-
deᵗ de mēte testatoris qᵒ debeanᵗ integra centuꝫ sed solū quātitas
que restaret: sinaūt appareret soluta integra dos non de bonis testa
toris: sed appareret soluta per Antonium patrem de ei⁹ bonis tūc
tres casus essent excogitandi: nam aut dicta solutio facta per An-
tonium de bonis suis erat facta tempore testamenti: aut fuit facta
post mortem testatoris: aut ante mortem z post testamentum. ṗmo
casu contra dictas filias sonant verba testamenti: quia ex quo dos
fuerat soluta in consequentiam erat sublata omnis obligatio que
resultauerat occasione dotis institu. quibus mo. tollen. obligatio in
princip. nec refert per quem solutio fiat. l. solutionem z iudicium. ff.
de solutio. z. l. soluendo. ff. de nego. gest. cum simi. Et propterea non
verificatur conditio in testamento apposita si aliqua habere resta-
ret aliquam quantitatem pecunie occasione dotiū zc. idem videtur
posse dici etiam si dicta solutio per Antonium sit facta post morteꝫ
testatoris: quia satis videtur esse quod hodie tempore quo peteren
tur dicta centum non restaret aliquid habere occasione dotis.
4 † Nā illud verbum restaret qᵒ est tpis preteriti imperfecti et sub
iunctiui modi hꝫ tractū in futurū: ita qᵒ ēt respectu futuri tpis con
ditio purificaᵗ vel deficit iuxta. l. si debitor. §. verisimile. ff. de ꝯhen-
emp. z. l. cū certus. ff. de vino tri. z oleo le. z. l. q rome. §. augerius.
ff. de v̄. ob. Tamen hoc nō obstante ꝯtrarium putarē rñdendū. Nā
circa hoc vꝛ ꝯsiderandum saltem tp̄s mortis testatoris: qꝛ tūc cedit
dies legati iuxta. l. j. §. in nouissimo. C. de ca. tol. z. ff. qñ di. le. ce. l. j. z
l. si dies. cum multis si. z ipso iure trāsit dñium rei legate in legata-
riū si natura rei legate id patiᵗ. l. a titio. ff. de furtis. lꝫ vere transeat
tempore aditionis hereditatis. l. si tibi hō. §. cum seruus. de leg. j.
z. l. legatum ita de lega. ij. Fingitur aūt translatum a die mortis. vt
d. l. a titio facit. l. heres quandoq. ff. de acquiren. heredi. vnde tem-
pus testamenti z tp̄s mortis videtur esse in consideratione prout
als habeᵗ in. l. si cognatis. ff. de re. du. Itē facit qᵒ in simili habeᵗ. ff.
de here. insti. in. l. si alienum. §. in extraneis iuncta glo. in verbo here
ditatem z insti. de here. quali. z dif. §. sui. z. §. in extraneis. Quinim
mo videtur dicendum qᵒ etiā si tpe testamēti aliqua neptis tūc nu
pta restabat aliquid hr̄e occasiōe suax dotiū debeaᵗ sibi dictum le
5 gatū. † Nā quādo verbū ṗteriti impfecti tpis subiunctiui modi po
test verificari in tpe pn̄ti nō trahiᵗ ad futurū sed ad pn̄s tp̄s refert
vt est tex. ff. de ver. ob. l. cū stipulamur. z. l. scribit. §. item scribit ibi
presentis tpis demonstrationē in se cōtinet iuncto prin. §. ff. de auro
z arg. leg. Et ꝓpterea si tpe testamenti restabat aliquid habere veri
ficantur verba dicti legati: z maxime qꝛ. s̄. testator solū cōsiderauit
solutiones factas tpe testamenti z circa illas fecerat ꝓuisionē: ideo
dū subdit: z si aliqua restaret habere zc. intelligitur restaret. s. vltra
solutiones hactenus factas: z sic restaret. s. tpe testamēti. Ita sonant
verba a quibus verbis non est recedendū nisi quatenus de mēte cō-
traria cōstaret. l. non aliter de leg. iij. z. l. j. §. si is qui nauē de exerci.
nō autē cōstat de mēte si post testamentū dictus Ant. de ꝓprio solue
ret maxime cū dictū legatū factū filiabus ipsius Antonij videaᵗ fuis
se factū etiam contēplatione Antonij prout innuūt illa verba testa
menti nec occasione dictarū solutionū minui debeat in aliquo pars
hereditatis relinquenda eidē Antonio z facit. l. dedit dotē de colla.
bo. z faciūt etiā alia verba sequētia z nō de pecunia seu expensis di
ctorū Antonij zc. Nam per precedentia z sequentia media declarā
tur. l. heredes palā. §. sed si notā. ff. de test. z. l. si seruus pluriū. §. fi. de
le. j. cum si. Cum aūt fuerit mens testatoris nō solū prouidere nepti
bus sed etiā filio vꝛ de mente testatoris qᵒ neptes habeant integraꝫ
dotem sine incōmodo filij. Et ideo nō videᵗ de mente qᵒ si Antoni⁹
postea de suo ꝓprio soluat liberetur Alexander ab onere dicti lega
ti pro sua portione hereditaria z Antonius patiatur integrū onus
solutionis dotis que restabat soluenda tpe testamēti: sed potius vi
detur tunc de mente qᵒ legata debeanᵗ dictis neptibus z ex earum
ꝑsonis debeaᵗ patri tanq̄ profectitia per ṗdicta z p. d. l. dedit dotē.
Et verificanᵗ tunc verba testamenti referēdo verbū restaret ad tp̄s
testamenti z mens testatoris q̄ fuit qᵒ ipse neptes haberēt integras
dotes z non soluerent integras de bonis proprijs ipsius Antonij:
z sic Antonius ipse releuaretur ab onere soluēdi dictas dotes tāq̄
pater sed haberet illas soluere tanq̄ heres pro sua portione. Et cū
ad hanc interpretationem eliciendam concurrant verba z mens te
6 statoris nihil aliud est querendum. † Nec predictis refragatur
quod licet regulariter filius querat patri olim omnia. l. placet de ac-
qui. here. z. l. cum filio de leg. j. hodie profectitia in quibus nihil est
immutatum insti. per quas perso. no. ac. §. igitur liberi. ver. sancitū
tamen hoc fallit in dote. l. pomponius filadelphus. ff. fa. her. z habe
tur in. l. post dotem. ff. solu. ma. Et ideo cum dicta centum relinquā
tur dictis neptibus ꝓ dotibus videtur quod non querantur patri.
Nam respondetur qᵒ verū est qᵒ filia potest ex causa profectitia ha
bere proprium in dote quando datur ea intentione vt filie queraᵗ
z non patri: ita procedit dicta. l. pomponius filadelphus. Sed in

casu nostro nō relinquit neptibus nisi ea intētione vt habeāt inte⸗
gras dotes:nō aūt aliquid vltra eaꝝ dotes habeāt ⁊ in hoc cōsulit
neptibus.Itē eis relinquit ea rōne vt p̄ri ꝯsulat ne pp solutionem
dictaꝝ dotiū bona dicti Antonij diminuātur nisi ꝑ ei⁹ portiōe here
ditaria:iō nō suadet rō qđ istō ꝓfectitiū nō q̄rat patri:iō hoc casu
standū est regule supradicte que vult qđ profectitia querantur pa⸗
tri per filiū.Et per hoc consulit menti testatoris quā piū est ample
cti.l.cum quidā.C.de ser.neces.heredi.insti.⁊ eā dꝫ iudex sequi ꝓut
venator leporē dicit Bal.ibi.Et hec circa neptes testatoris nuptas
tpe testi.Circa neptes aūt q̄ fuerunt postea nupte dū erat in cōmu⸗
nione nō cadūt supradicte disceptationes:cum quo ad eas legata
eis facta de cētū ꝑ qualibet nō habeat dictas cōditiōes:sed vnā dū
taxat.s.si maritarent eis manētibus in cōmunione q̄ conditio dr ex
titisse:itaqꝫ quo ad eas est purificatū legatū cuiuslibet eaꝝ.Tū in⸗
stari pōt circa hāc ꝯsultationē tā respectu eaꝝ q̄ nupserūt post testm̄
quā respectu eaꝝ que prius nupserāt.Nā aut apparēt esse in here⸗
ditate tot bona que sufficiunt pro soluendis dictis legatis factis
pro dictis dotibus:⁊ tunc bene quidem.frustra autem tunc ponde
ratum fuisset in puncto qđ Antonius ⁊ Alexander adiuerūt here
ditatem incōsulte non ꝯfecto inuentario aut in hereditate non ap⸗
parent bona sufficientia pro satisfactione dictarū quantitatum.vt
s̄.relictarum.Et tunc pro alexandro adduci pūt verba testi ibi de
bonis ⁊ reb⁹ tenoris ⁊ ceteris expensis dicti testatoris ⁊ de eius here
ditate ⁊ non de pecunia seu expensis dictorum Antonij ⁊ Alexan⸗
dri:que verba denotant qđ dicta centum legata pro qualibet que
maritaret postea donec ⁊c.debeant solui de bonis ⁊ pecunia testa⸗
toris seu hereditatis sue.Non aūt de bonis ipsorum heredum:sed
si hereditas non est soluendo ⁊ non sunt bona testatoris de quibus
possunt solui dicta centum:⁊ Alexander haberet soluere dicta cen⸗
tum pro sua portione ipse solueret de suis bonis ⁊ sua pecunia nō
de pecunia ⁊ bonis testatoris merito non seruaretur voluntas te⸗
7 statoris.¶†Et hoc voluit Bald.in.l.j.C.de his que pe.nomine.in
lectu.antiqua excipiens hunc casum a regula que dictat qđ heres
non conficiens inuentarium tenetur soluere legata vltra vires here
ditarias in aut.de he.⁊ fal.§.si vero non confecerit inuentarium:
nam hic fallit quādo testator iussit legata solui de bonis suis prout
voluit Bald.ibi dicens quod ex quo lex in penam iniungit here⸗
di vt si non conficiat inuentarium presumatur contra eum ita vt
teneatur vltra vires hereditarias potest.d.pena remitti per testa⸗
torem ſm eum quem refert ⁊ sequit Pon.in Rubrica.ff.de acqui.
8 here.vnde hoc videtur in terminis decidere hunc casum.¶†Item
facit qđ dicit Bart.in Rubrica de acq.here.volens qđ in foro con⸗
scie heres nō teneat vltra vires hereditarias ⁊ idē voluit Bal.post
Bar.ibi.⁊ in.l.cū hereditate.eo.ti.⁊ in.l.cum a mr̄e.C.de rei vendi.
⁊ ideo ecclesia que dꝫ viuere ſm ꝯsciā nō debet exigere debita vel le⸗
gata vltra vires prout voluit Bart.in.l.j.C.de sac.san.eccle.quē re⸗
fert ⁊ sequit Pontanus in dicta rubrica de acqui.here.Tamen sal⸗
uo semper iudicio rectius sentētijs vr̄ in casu nr̄o dicendū qđ si par
tes faterent nō esse ampli⁹ in bonis testatoris seu in hereditate tūc
de plano fatendū est qđ legata non deberent vltra vires:qꝛ iurisla⸗
tor p̄sumit dolū ⁊ subtractionē bonoꝝ hereditariorum.vt.d.§.si ve⸗
9 ro non confecerit inuentariū.¶†Aduersus aūt presumptionē iu⸗
ris ⁊ de iure prout est ista de qua agit admittit ꝓbatio ꝑ ꝯfessionē
partis ꝓut est glo.cōiter singularis in aut.de equali.dot.§.si aūt su
per v̄bo scribat:vū sumit aut.sꝫ iā necesse.C.de dona.ꝓpter nu.vbi
doc.cōiter oēs idē tenēt:iō cū in foro cōscie stetur veritati que ꝯstat
deo nō tenet ipse hr̄s.itē legatarius si nouit vires hereditarias te⸗
net fateri ⁊ hinc est qđ in foro cōscie non debet vltra vires heredita⸗
rias.vbi aūt non fatent legatarij nihil esse in bonis tūc lex p̄sumit
esse subtractū de bonis hereditarijs ⁊ in hereditate esse plura bona
quā appareāt.ita volūt oēs doc.vbiqꝫ vbi materia inuētarij tracta
tur:vū legatarij dicēt heredi:soluas nobis de bonis hereditarijs su
mus cōtenti.Sed assigna que subtraxisti nam remanserunt tot in
bonis testatoris que sufficiunt.Et hoc ꝓbabunt per p̄sumptionem
iuris ⁊ de iure cum presumptiones iuris sint liquidissime proba⸗
tiones.l.licet imperator de lega.j.l.j.C.de condi.inser.⁊.l.fi.ff.quod
metus causa cū si.Unde ſm hoc verificant v̄ba testatoris.Nec mēs
repugnat in casu nr̄o:qꝛ testator adijciendo illa v̄ba non habuit ve
risimiliter in mente ꝓuidere aduersus penam legalē.Nec prouide⸗
re vt heredes non teneant vltra vires quo casu loquit Bal.vt subie⸗
cta materia tituli ⁊ rō per eum adducta id ostendūt:sed testator ap
posuit illa verba:qꝛ volebat releuare patrē puellarū ab onere dotiū
vt coheres in aliqua parte ꝯtribueret:vt sic dotes extraherentur de
hereditate.Et hec mens deprehendit ex p̄cedenti relicto facto filia⸗
bus nuptis qbus silr̄ reliquit qđ pro residuo dotis cuiuslibet centū
pro qualibet soluerent ⁊ nō apposuit illa v̄ba de suis bonis ⁊c.Nec
verisimiliter voluit pinguius ꝓuidere Antonio in iam nuptis re⸗
spectu cētum pro residuo quā in nubēdis immo verisilr̄ est ꝯriū cuꝫ
circa nuptas iā consuluerat in eo qđ erat datuꝫ tpe testi.Et illa v̄ba
fuerunt verisimiliter adiecta in filiabus nubendis non eo respectu
vt prouideret aduersus dictā p̄sumptionē sed fuit mod⁹ ille loquen
di vt ostenderet testator quod non deberent detrahi integre dotes

filiarum de bonis paternis.Et hoc aperte suadent verba que im⸗
mediate subdunt ⁊ nō de pecunijs ⁊ bonis ipsius Antonij ⁊ Ale⸗
xandri cum sit ponderādum qđ ipse testator non fecit prius legatū ⁊
⁊ postea apposuit illa verba qđ legatū solueretur de bonis testato⸗
ris ꝓut est intelligendū dictum bal.⁊ Pontani:qꝛ tunc illa verba
satis censent ad eū finem apposita.Sed ipsum relictū concepit sub
illis verbis:qꝛ reliquit qđ centum soluerentur de bonis suis ⁊ nō de
bonis Antonij ⁊ Alexādri.Nec poterat testator relinquere qđ cen
tum pro dote filie non soluantur per patrem vel bonis ipsi⁹ patris:
qꝛ esset absonum ⁊ impium.⁊ tamen ſm corticem verborum id
censetur fecisse:ideo non inherendo verbis more hebreorum dicen⸗
dum est qđ testator voluit in illis verbis denotare qđ licet de iure do
tes veniant soluende de bonis patris.Tamen volebat quod rele⸗
uaretur in centum que ipsi heredes pro portionibus hereditarijs
haberent soluere ⁊ hec pro certo fuit mens testatoris que est ante
omnia ponderanda.l.in conditionibus primum locum.cum mul⸗
tis si.ff.de conditio.⁊ demon.Non obstat ergo dictum Bal.qꝛ alio
casu loquitur.s.quando testator ad illum finem protulit illa verba
licet ⁊ eo casu posset instari sed non curo.Et hec sufficiant pro de⸗
cidenda hac consultatione cui poteram respondere prout respon⸗
dit imperator in.l.vt responsum.C.de transact.⁊ in.l.precibus.C.de
impu.   Laus deo.

¶Consilium.xl.

1 ☞Agens vigore contractus illum obseruare debet.
2 Conuentio cum iuramento intelligitur vbi promissa seruantur.
3 Remedium.l.si quis maior.C.de transactio. vbi locum habeat.⁊
numero.9.
4 Contractus rumpitur si in termino prefixo precium non soluitur.
5 Clausula precarij in venditione posita tollit obligationē ex vendi⸗
tione consurgentem.
6 Conductor vel inquilinus an dicatur possessor.
7 Possessio domus ab ipsa domo an differat.
8 Executio vbi fit more purgatio locum non habebit.
10 Proprietarius quando debeat habere pensionem non solu.cano.

1 In nomine domini nostri
1 Jesu xp̄i.¶†Uiso processu agitato inter Jacobum frā⸗
cisci ⁊ ambrosium angeli de tudertovidetur prima facie
dicendum qđ dictus Jacobus originarius actor non foueat insti⸗
tiam:sed in sua petitione habeat succumbere.Nam cōstat quod is
qui vult agere vigore alienus cōtractus debet prius illum obserua⸗
re.l.iulianus.§.offerri de act.emp.⁊.l.qui pendētem.eo.ti.qꝛ nō ob
seruanti seu nō implenti contractum nō est sibi obseruandus.l.cum
2 proponas el.ij.C.de pac.⁊.l.quero.§.interlocatorem. ff.loc.¶†Ha
bet enim conuentio ⁊ iuramentum super ea interpositū tacitam cō
ditionem si sibi promissa seruentur.Et ideo si altera pars non obser
uat non tenetur quis ad obseruantiam conuentionis vel iuramen
ti.c.peruenit el.ij.de iureiuran.⁊ xxviij.qō.ij.si infidelis.⁊.xcv.dist.
esto.⁊.ff.pro socio.l.si conuenerit cum simi.⁊ propterea cum dictus
Jacobus non videatur obseruasse ex parte sua dictam contractum
ex eo maxime qꝛ prout dicitur pro parte ambrosij nō tradidit pos⸗
sessionem dicte domus pro dictis portionibus venditis prout tra
dere promisit ex eo quia quidam paulus continuo retinuit partem
dicte domus occupatam suis rebus ⁊ sic non erat dicta domus va
cua.Et etiam dictus Jacobus retinuit in dicta domo certas suas
res:⁊ per ꝯñs non videtur tradidisse dictam domum vacuam ⁊ ex⸗
peditam:prout videt se obligasse ad tradendum:ideo cum ipse nō
impleuerit non vr̄ qđ possit imputare dicto ambrosio si etiam ipse
ambrosius non impleuit per predicta ⁊ etiā quia remedium.d.l.si
quis maior.solum videtur competere his qui pacta pro parte sua
obseruauerint vt patet ibi in versic.itaqꝫ ibi eis qui intemerata pa
3 cti iura custodierint.†Et propterea si Jacobus non obseruauit nō
potest niti ex.d.l.si quis maior.super qua est fundatus dictus libel⸗
lus:qđ ⁊ secundo videtur dicendum ex eo quia.d.l.si quis maior.vi
detur intelligenda in transactione ⁊ nō in venditione cum sit situa⸗
ta sub titulo de transact.argu.l.imperatores de in diem adiec.et in
proe.vj.in verbo congruis subdere titulis.Et quia de transactione
pluries fit mētio in illo text.⁊ nunq̄ de venditione:ideo cum sit ex⸗
orbitās ⁊ penalis illa dispositio non videtur trahenda ad venditio
nem:argu.regule in penis ⁊ regule que a iure cōmuni exorbitant in
vj.⁊.c.statutum de cle.eo.lib.⁊.l.ius singulare.⁊.l.qđ vero cōtra.ff.
de.ll.cum si.Item Bald.in.l.qui neminē.C.qui accu.non pos.xj.q.
dicit qđ.d.l.si quis maior.non procedit de equitate canonica.dicit
enim qđ etiam si quis fideiussit cum iuramento possit purgare mo
ram vt not.in canoñ.apud misericordem.xxxij.questio.ij.beatus.⁊
de consti.ex literis oppo.de.d.l.si quis maior.Et subdit quod illa
l.non procedit de equitate canonica ⁊ nihil aliud allegat.Qđ ⁊ ter
tio videt dicendum qꝛ dato qđ dictus ambrosius inciderit in penā
d.l.si quis maior eo pretextu qꝛ non soluit precium seu p̄cij ptem tpe
ꝓmisso.Tamē paulo post lapsum termini obtulit soluere adeo qđ
videt moram purgasse incontinenti ⁊ tempore quo ius aduersarij
non erat factum deterius.Et propter hoc vr̄ effectualiter liberat⁹ a
dicta pena

dicta pena legali.s.d.l.si quis maior.quia quando est dies ab hoie appositus ⁊ pena legalis pôt mora purgari incontinenti si ius actoris non est deterius factum vt est casus in.l.⁊ si post tres secundum vnā lec.ff.si quis cau.Et ibi hoc no.gl.Bar.⁊ doc.⁊ in.c.potuit ex tra de locato.⁊ in.l.si ita quis.§.seya.⁊ per bart.⁊ doct.in.l.si insulam fieri de ver.ob.cum si.Que purgatio videtur procedere etiam vbi est appositum iuramentum:ar.d.cañ.apud misericordem.⁊ qd ibi per glo.xxxij.q.j.Ad idem ⁊ quarto qr dato qd dictus ambrosius inciderit in dictam penā rescissionis ɔtractus ⁊ retranslatiōis iuris in aduersarium.
3 ¶†Nihilominus qr dictus Jacobus postea recepit illā quātitatē pcij in qua dictus ambrosius fuerat in mora soluendi vr recessisse a dictis penis ⁊ reintegrasse dictū ɔctū venditionis.l.si p emptorem.§.fi.⁊.l.post diē.ff.de lege cōmissoria.vbi est expressum qd si in vēditione est adiectū pactū legis cōmissorie vez qd si infra talem diem precium non soluatur res sit in empta.Et acciderit ꝙ pciū intra terminum nō soluat.Et ꝑpterea ɔctus ipso iure rescindat ⁊ dñium in vēditorē ipso iure reuertat nihilominus si venditor postea pcium recipiat censet recessisse a dicta pena ⁊ reintegrat dictus ɔctus vt est exp̄ssum in dictis iuribus ⁊ facit.l.emilius ff.de mino.ita ergo in ꝑposito lz vigore.d.l.si quis maior pp non obseruātiam ɔctus iurati fuerint venditio ipso iure rescissa adeo qd iura vigore venditionis translata in emptorem fuerint ipso iure retranslata in vēditorem nihilominus ex quo postea recepit pcium in dicta vēditione ɔuentū videt a dcā pena recessisse ⁊ reintegrasse ɔctū venditionis.Cum videat eadē rō in casu isto que est in casu dictarū ll.Et maxime attento ꝙ dictus Jaco.fecit dcō Ambro.refutationē ⁊ liberationem de dcā qtitate pcij recepti ⁊ sic ꝙtū ad dcām partez dicti precij super qua dr mora cōmissa videt recessum ⁊ cācellatum dictum pactum appositum in dicta venditione de solutione scz facienda.s.illum terminum conuentū ꝑut ⁊ ad hoc adducit ꝑ parte Ambrosij in sua quarta exceptione.Quinto hoc idem vr maxime dōm cum pro parte dicti Ambrosij adducatur in quinta exceptiōe ꝙ ipse dictam domū alteri alienauit.Nā cū mediante alienatione fuerit ius emptoris translatum in tertiū non vr loqui hoc casu.d.l.si qs maior.qr non loquitur de iure in tertium trāslato:sz qd reuertant ad aduersariū oīa cōmoda q̄ cōsequutus fuit ex ipso ɔctu ille q venit ɔtra ipsum ɔctum iuratū.Et cū illa.l.sit exorbitās ⁊ penalis vr ex duplici capite restringenda ꝑut ⁊.s.deductū est.ideo non videtur trahenda in preiudicium tertij:qr pene debent afficere delinquentes ⁊ non alios.l.sancimus.ff.de penis debe qs alterius odio pregrauari nec alteri per alterum iniqua conditio inferri vt in regula non debet aliquis in.vj.cum concor.ibi adductis in glo. ⁊ in.l.non debet alteri.ff.eod.tit.
4 ¶†His tamen non obstan.arbitror fore iustitiam satis claram ꝑ parte dicti Jacobi actoris adeo quod partes iudicis sint in condemnando dictum Ambrosium et sentētiando iusta petitionem actoris victūqz condēnando in expensis.naz pro parte dicti Jacobi probantur incumbentia: nam ipse vendidit ⁊ pro implemento venditionis promisit tradere possessionem rei vendite prout ⁊ hoc veniebat ex natura venditionis iuxta l.j.ff.de act.emp.⁊.l.traditio.C.eod.titu.⁊.l.si stipulatus.ff.de vsuris itaqz in hac parte expressit id quod inerat ex natura contractus ita quod hec expressio que tacite inerat non videt alterare oblationem iuxta.l.hec verba.ff.de de leg.j.⁊.l.non recte.C.de fideius. Subiunxit autem in promissione expressa.s.de tradēdo possessionem liberam vacuam ⁊ expeditam non tamē adijciēdo tempus dicte traditioni ⁊ in hac parte ipse impleuit contractum ex parte sua:nam ipse transtulit possessionem in ipsum emptorem mediante precario per quod vera possessio transfertur in precario concedentem.l.certe.§.j.ff.de precario.⁊.l.interdum.cum ibi notatis per Bartolū.⁊ et
5 doc.ff.de acqui.pos.¶†Adeo quod per clausulam precarij appositā in cōtractu venditionis tollitur ⁊ dissoluitur obligatio ex ipsa venditione resultans vt est glo.notanda in.l.ab emptione fi.in ordine.ff.de pact.quā doct.ibi approbant ⁊ non apparente aliqua seruitute cōstituta in dicta domo libera debet censeri tradita cum quelibet res censeatur libera nisi appareat seruituti subiecta iuxta.l.altius.C.de serui.⁊.l.fina.ff.eod.titu.⁊ noata per bar.in.l.si prius in contrario scdo ad tertiā particulā.ff.de no.ope.nun.⁊ similiter vacua ⁊ expedita debet cēseri eo quia si ab alio nō occupatur vacua resultat ⁊ occupatio ipsa est facti ⁊ facta nō presumuntur nisi probentur.l.in bello.§.facte.ff.de captiuis.alias raro probaretur implementum similiū cōtractuū ita qd ex ipsa ɔstitutione pcarij videtur dictus Jacobus satisfecisse sue obligationi alio non docto vel si non nō satisfecit nō videt stetisse per eū ex quo possessionem tenebat de licentia ⁊ permissu emptoris:adeo qd non potest emptor ipsi venditori imputare cum non tradidit ex quo dedit emptor venditori licentiam illam retinendi quam' ex contractu precarij transtulit in ipsum venditorem:⁊ maxime nō est sibi imputandum ex quo non erat appositū temp⁹ ipsi traditioni prout ⁊.s.dictum est.Ponderato vltra predicta quod pro parte dicti Jacobi est probatuz quod tempore dicti ɔctus ipse possidebat dictam domum venditam ꝑut requiritur vt ctā precarij suū effectum operet prout voluit Bar.in l.qd meo in pn.ff.de acqui.pos.⁊ rō ad hoc artat:qr si ipse nō possideret nō potuisset trāsferre possessionē in emptorē per actū vere traditiōis.l.traditio.ff.de acqr.re.do.⁊.l.nemo plus iuris.ff.de reg.iur.⁊ c.qd aūt de iurepatro.Ergo nec trāsferret per actū fictū iuxta.l.qui ad certū.ff.loca.⁊.l.adoptio.ff.de adop.⁊.l.cōfessionibus.ff.de inter ro.actio.⁊ successiue per easdē rōnes non posset emptor trāsferre in venditorē.a accedāt que no.Bart.in.l.interdū in princi.de acq.pos. ideo cōsulte fecit Jacobus predictus in probando qd ante ɔctum ⁊ tpe dicti ɔctus ipse possidebat.Et insuper dictus Jacob⁹ p aliā viam impleuit transferendo in dictū Ambrosium possessionez dicte domus:qr prout nōnulli testes deponunt dictus Ambrosius intrauit possessionem dicte domus et eam apprehendit quasi incontinenti post dictū ɔctū celebratū ꝑut h̄ deponūt quidā Lucan⁹ ⁊ quidā Galeaci⁹ super tertio articulo dicti Jacobi:⁊ licet dicti duo testes sint affines prout dicti Jacobi:qr fratres sue vxoris:⁊ propter hoc laborent aliqua suspitione:tñ non ꝑpterea sunt repellendi:qr hoc non reperitur iure cautū prout ⁊ no.maxime per Bal.in.l.parentes.C.de testibus.vbi vult qd nec fratres carnales repellant ⁊ saltē in casu nostro dicti affines sunt admittendi:quia iuuantur alio teste carente suspitione ⁊ sic concurrunt tres testes.Accedat qd notāt bal.Angel.⁊ moder.in.l.si qs ex.argētarijs.in pnc.ff.de edē.vbi volūt ar.illi⁹ tex.qd si in ꝓbatiōe ɔcurrit vn⁹ testis laborās aliquo morbo suspitionis vel aliqua macula nō reddente testem penitus incapacem si ɔcurrit cū eo alius testis oī ex parte idoneus suppletur illa macula adeo qd plene probāt.Quātofortius in casu nrō vbi cōcurrūt vnus testis omni ex parte idone⁹:⁊ duo testes laborātes aliqua suspitiōe:nō tñ ex toto inhabiles ad testificandū:⁊ marie qr dci tres testes iuuant quodā adminiculo duoꝝ alioꝝ testiū qui deponūt qd qdā paulus qui quandam apothecam dicte domus retinebat ad pensionem a dicto Jacobo incontinenti post dictū celebratū ɔctuz de voluntate venditoris ⁊ emptoris recognouit dictum emptorem in dñm ⁊ possessorē dicte apothece deponendo sup dicto articulo dicti Jacobi.item deponūt qd ab illo tpe postea donec retinuit dictā apothecam per plures menses respōdit de pensione dicte apothece dicto Ambrosio emptori.Licet in hac parte laborent aliqua suspitiōe cum agat de liberatiōe vnius ex dictis testibus cuius alter testis est filius. Quantum autem ad recognitionem possessionis non agitur de eorū interesse.Coadiuuant itaqz dicti duo testes attestationes alioꝝ testiū qr est verisimile qd ꝑut voluit dict⁹ Ambrosi⁹ recognitionē dicte apothece incontinēti post ɔctū celebratum.Ita est v̄isimile qd ⁊ voluerit apprehendere possessionē residui ipsi⁹ domus ⁊ ecōtra.Ita qd dicti testes inuicem se coadiuuāt.Adminiculatur etiā vltimus testis qui deponit ꝙ dictus Jaco.tenuit ⁊ possedit dictas domos vēditas donec ⁊ quousqz dictus Jac.vendidit dictas domos dicto Ambrosio.Et sic a cōtrario sensu innuit qd postea ꝙ vendidit nō possedit amplius qd non est verisimile ex alio processisse nisi quia postea possedit.d.Ambrosius.Ex quibus euidēter resultat ꝓbatio possessionis translate in dictum Ambrosium iuncta licentia data in instrumento vēditionis de apprehēdēdo possessionem ꝑpria autoritate ad beneplacitum ipsius emptoris.Et maxime qr si quis vellet instare qd licet sufficienter probetur apprehensio possessionis domorum:tamen non probatur possessio dicte apothece ex quo velit instare qd de eorū interesse agatur:licet hic neget vt.s.dixi.tñ dato qd verum esset qd ipsi nihil probarent nihilomin⁹ sufficeret aliorum testium probatio:quia non requiritur qd pro apprehensione possessiōis alicuius rei apprehēdēs attingat seu aggrediatur quālibet partem rei:sz sufficit qd in ipsa re ingrediat aīo apprehendendi rei possessionem vt est tex.in.l.possideri.§.quod autez diximus ibi sufficit quālibet partē eius fundi introire ea mente ⁊c. ff.de acqui.pos.itaqz intrando in possessiōe dicte domus.d.Ambrosius apprehendit possessionem totius domus. Eam enim censeri debet fuisse mentem ipsius ex quo simul emerat domum comprehensa apothecam ⁊ ex primordio tituli posterior iudicatur euentus vt.l. j.C.de impo.luc.descrip.li.x.⁊.l.nimis instructus.C.de acqui.possess.⁊.l.quedam mulier.ff.de rei vēdi.nec predictis refragatur quod.d. Paulus cōductori retinebat dictam apothecam:⁊ per consequens dicatur non fuisse traditam possessionem vacuam vel qd dictus Jaco.retinuit in dicta domo quedā sua suppellectilia vel alias res mobiles.Nam respondetur quod ex his non debet censeri nō fuisse traditam vacuam possessionem.Nam satis dici potest possessio vacua si non est ab alio occupata.
6 ¶†Constat autem qd conductor nullatenus possidet et ita qd non occupat possessionem.iuxta.l.certe.§.j.in fine.⁊.l.si quis ante.⁊.l.quod meo in prin.⁊.l.si rem aliquam de acquiren.possessio.Et ideo cum inquilinus non occupet possessionem non videtur min⁹ vacua tradita possessio:licet inquilinus fuerit in apotheca.Saltē ex q̄ nō denegabat recognoscere emptorem in dñm ⁊ possessorē alias sequeret qd raro vēditores cēserent tradere emptorib⁹ vacuā possessionē fundi rustici cū tales fundi quasi semp habeāt colonos ꝑprios vel ptiarios q ad culturam retinēt ipos fun-

dos quod esset absonum. Confert quia emptor non tenetur stare co
lono.l.emptorem.C.locati cum cōcor.ita qd potius interest empto-
ris habere colonum vel inquilinum quā non habere in re empta.
Confert etiam qr dictus ambrosius consensit retentioni dicti inqui
lini recipiendo ab eo pensionem prout deponūt dicti paulus ⁊ fili⁹:
⁊ ēt paulo post cōtractū dicendo dicto paulo qd ammodo recogno-
sceret eū in dñm put deponit dictus filius pauli ⁊ ex quo ambo de
ponūt qd dictus paulus recognouit dictum ambrosiū in dñm que
recognitio solet fieri ex actibus seu cōsensu vtriusq partis. Ex qui
bus omnibus deducit qd retētio dicti Pauli ad pensionem dicte
apothece nō hz obstare dicto Jacobo: quominus ipse censeat im-
pleuisse ex parte sua attento etiam qd dictus paulus deponit qd di
ctus Paulus restituit claues dcē apothece dicto Ambrosio ⁊ filius
dicti Pauli deponit qd dictus Paulus recognouit dictam apo-
thecā dico Ambrosio qd non videtur processisse ex alio nisi: qr non
retinuit amplius dictam apothecam sed eam restitueret dicto Am
brosio. Et lz hoc non cōcludat necessario ⁊ forte similiter aliqua ex
iam dictis: tamē adduxi: qr coadiuuant ad eliciendum veritatē rei
⁊ ad mouendum mentem iudicis qui ex varijs probationibus non
adaptādo se tantū ad vnam speciē pbationis habet animaduerte
re qd credat aut quid existimet esse verum iuxta doctrinam iuriscō
sulti in.l.iij.§.tu magis scire potes.ff.de testi.⁊ qr q̄ non prosunt sin
gula multa iuuāt.l.excusantur in prin.cū cōcor.ibi adductis in gl.
ff.de excu.tu. Nec etiā obstat dicto Jacobo si aliqua suppellectilia
vel alia bona mobilia retinuit in dicta domo post venditionem fa-
ctam ⁊ post traditam possessionē primo ficte deinde vere: qr rñdetur
qd lz dicte res reddiderint forte occupatā dictam domum non red
7 diderunt occupatā possessionem domus. † Constat enī qd aliud est
domus que constat ex superficie ⁊ solo seu ex solo parietibus ⁊ tecto
iuxta.l.eum qui edes.⁊ q̄ ibi hñtur.ff.de vsucapio.⁊ aliud possessio
domus que est quid iuris iuxta ea que habentur in diffinitiōe pos
sessionis in.l.j.in prin.ff.de acqui.posses. Et insuper appellatione
domus vel fundi si ad ius fiat relatio ⁊ non ad corpus venit dñiū
seu pprietas rei.l.si alij fundum.ff.de vsufru.lega. iuncta.l.si pprie
tas.ff.de vsufru.accre.ad idē.l.si rem aliquā.ff.de acquir.pos.iūcta.
l.scire debemus.§.fi.⁊.l.si rem meā a contrario litere.ff.de ver.obli.
⁊.l.sue rei.ff.de contrahen.emp.cum si. Et possessio non hz qcq̄ cōe
cū dominio dicit tex.in.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acq.posses.id
circo cū dictus Jacobus nō pmiserit tradere domum vacuam sed
possessionē domus vacuam satisfecit promissiōi tradendo possessio
nem vacuā lz tradiderit domū nō oīno vacuam psertim attēto qd
emptor nō reclamauit requirēdo venditorem qd domum venditā
disgombraret ⁊ extraheret de ea res suas. Durum enī esset ⁊ a rōne
alienū tenere qd si domus vēdita nō est vacuata omnibus reb⁹ mo-
bilibus vēditoris nō censeatur impletus contractus ex parte vēdi-
toris qui pmiserat tradere possessionē vacuā. Nec verba sunt captā
da sed ciuiliter intelligenda iuxta.l.si cui.ff.de ser.⁊.l.pe.ff.ad exhi.
Nec ea videt fuisse mens ɔhentiū que pualet verbis iuxta.l.in con-
uentionalibus.ff.de verb.sig.⁊ facit.l.in conditionibus primuz lo-
cū.ff.de cōdi.⁊ demon. Nec insup diceret aliquis possessionē dom⁹
alterius occupatā: ex eo qr in ea forent alique res vicini vel cōiuncti
nō ɔdicēte possessore. Sed eius nutu: ideo ex his oībus eliciendum
est q̄ dicte res mobiles dicti Jacobi que remanserūt in dicta domo
vendita non sunt impedimēto quominus dictus Jacobus censeat
impleuisse ex parte sua. Dictus autem ambrosius non impleuit ex
eius parte attēto qd pmisit soluere tertiam partem pcij conuenit.j.
annū qd non impleuit: qr non soluit intra annuz. Et sic fuit in mo-
ra soluēdi: qr dies interpellauit pro hoīe.l.magnam.C.de ɔhen. et
commit.stip.⁊.l.traiectitie.§.de illo.ff.de act.⁊ ob. Censet enim duo
promisisse.s.vnum de soluēdo aliud de soluendo.j.tps conuentum.
l.celsus in prin.ff.de arbi.⁊.c.cum dilecti de dolo ⁊ contu. Ideo licet
seruauerit vnum.s.soluendo summā pmissam non seruauit aliud:
qr non soluit.j.tps. Et ppterea statim cecidit a iure suo vigore.d.l.
si quis maior.qr non impleuit que in ɔctu iurato pmiserat quo ca
su.d.l.disponit qd ipso iure priuetur ipse non implens omni cōmo
do qd ex cōtractu consequutus fuerat: vt pz ibi actione priuatus ⁊
ibi rerum proprietate careat ⁊ emolumento quod ex pacto vel trans
actione illa fuerit consequutus: itaq oia eorum mox ɔmoda depu
tabunt eis qui ⁊c. Ex quibus verbis sumunt ibi doct.qd dicta pena
irrogat ipso iure maxie ppter dictā dictionē mox iuxta no.p glo.in
aut.de incestis nup.in princip.facit etiā verbuz priuat⁹ qd est prete
riti imperfecti iuxta no.p gl.⁊ doc.in.l.in criminali.C.de iurisd.om.
iud.⁊ in.c.si diligenti extra de fo.cōpe. Et forte id etiam suadet ver
bum careat put voluit Ang.in.d.l.in criminali adducendo text.in
l.prouidendum.C.de postu.ibi careat foro. Et facit gl.super verbo
8 carere in.c.licet canon de elec.li.vj. ¶ † Et vbi pena ipso iure irroga
tur in ɔñtiam trahit secum executionē. Et vbi est facta executio ces
sat purgatio more.l.si is cui.ff.de leg.ij.⁊.l.si ob rem.ff.de cōdi.inde.
iō nō pdest purgatio more ad euitandū penas.d.l.si qs maior.put
firmant Bar.Bal.⁊ doc.fere oēs in.d.l.si qs maior.⁊ Saly.in repe.
l.semel mora.ff.sol.ma.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.si insulā.ff.de verb.ob.vbi
Jmo.in.xix.co.vult qd ēt quo ad penā ɔuentam cesset tūc purgatio
more pp virtutem iuramēti que causat executionez in penis.d.l.si
qs maior. Lz in hoc sit dubiū: qr quo ad penā cōuentā ɔsistentez in
quantitate non sit fcā executio: tū hoc nō pertinet ad pñtē discepta-
tionē: qr non agit nunc de pena ɔuenta: in qua aliud fuisset impedi
mento purgationi more.s.qr fuit in conuentione adiecta dies ⁊ pe
na: iuxta.d.l.traiectitie.§.de illo.⁊ qd tradūt cōiter doct.in.d.l.⁊ si
post tres.⁊ in.d.l.si insulā. Probauit itaq dictus Jacobus cōuen
tionē iuratā ⁊ hoc p instrm publicū in actis pductū. Item pbauit
se obseruasse cōuenta: ⁊ etiā probauit lapsum esse terminū assignatū
Ambrosio ad soluendū ⁊ Ambrosium non obseruasse qd in hac par
te ea que conuenerat ex parte sua qd pbat eoipso qd ɔrium nō pba
tur ex quo erat sibi implendū p aduersariū iuxta theoricaz doc.in.l.
ij.C.de iure emph.⁊ in.c.potuit extra de locato.⁊ in.l.hoc iure.ff.de
ver.ob. Qd etiam ostendit ex ptestatione facta per dictū Ambrosiū
post lapsum termini ⁊ reqsitione qd dictus Jacob⁹ vadat corā iudi
ce ad recipiendū pecuniam sibi debitam pro dicta prima solutione
⁊ ex actis postea sequutis: qr Jacobus comparuit ⁊ primo negauit
quādam cōpensationem quā dictus Ambrosius faciebat in sua cō
paritione demum alio die obtulit se paratū recipere q̄titatem sibi
debitam cū ptestatione qd non intēdit per dictā receptionē sibi in
aliquo piudicare maxime ex eo: qr dict⁹ Ambrosius nō obseruauit
pmissa ⁊ iurata p eū: ⁊ dictus Ambrosius replicauit: ⁊ interim de-
posuit penes mercatorem a iudice pro idoneo electū tandē post nō-
nullos dies dicta solutio fuit de ɔsensu partiū facta p dictū Ambro
sium Jacobo predicto qui fecit super ea instrumentuz solutiōis re-
futationis: et expedito actu ptestatus fuit incōtinenti qd p talem
actū nō intēdebat sibi piudicasse nec piudicare in iure eidē quesito
propter nō obseruātiā dicti ɔctus iurati factā per.d.Ambrosium:
q̄ oīa fuissent elusoria si prius fuissent facta solutio: itaq satis aper
te apparet qd intra tps cōuentū non fuit facta solutio prime paghe
dicti precij. itez pbauit.d.Jacobus aliud qd requirit.d.l.si quis ma
ior.s.qd dicti cōtrahentes saltem cōtrauenienes fuerit maior tempo
re iuramenti ⁊ contractus. ¶ Nā hec pbat per cōfessionē partis fa
ctā in respōsiōe quā fecit articulis per vbū credit que tm valet quā-
tum si per vba pcisa assertiua: vt no.glo.in.c.ex literis de iureiur.ad
hoc.l.ij.§.qd obseruari.C.de iur.cal.cum no.ibi p doct.⁊ in.c.si post
prestitū de confessis lib.vj.cū simi. Ex quibus apparet qd p parte
Jacobi agentis sint probata omnia incūbentia ex parte sua. Itaq
succedit dispositio.d.l.si qs maior.que puat ipso iure cōtra venien-
tem seu non implentem contractum prout fuit dictus Ambrosius
rerum proprietate ⁊ omni commodo quā ⁊ quod consequutus fue
rat ex dicto contractu. Et per consequens partes iudicis sunt in
pronunciando pro actore iuxta formam libelli non obst.adductis
in contrarium que vere non ob. ¶ Non enim obstat id quod pmo
loco in cotrarium adducebatur scilicet quod dictus Jacobus non
impleuit ex parte sua. Nam respondetur qd immo impleuit vt su-
pra late deductum est. Et casu quo plene non impleuisset videtur
fecisse de licentia ⁊ volūtate emptoris q ɔcessit sibi precario posside
re. Et insuper ipsi venditori non erat statutū tps ad implenduz ex
parte sua: prout erat statutū emptori. prout hec supra latius dedu-
cta sunt. Et facit ad vltimā considerationē recte intuenti.l.ad dic.
9 ff.de verbo.obli. † Nec ob.scdm arg.ɔrium qr negat qd dicta.l.si qs
maior loquat in sola transactione: qr immo generaliter loquit in pa
ctis: vnde intelligit in transactiōe ⁊ in alijs pactis alias frustra plu
ries reijceret de pacto aut transactione put hoc pōderant ibi Bar.
Bal.⁊ doc.qui cōiter tenent qd illa.l.pcedit nō solū in transactiōe
sed ēt in alijs pactis. Et satisfacit ad titulū ⁊ ad subiectā materiā: si
etiā in transactione pcedit.accedat qd notat in.d.l.si prius de noui
operis nunciatione nec subesse vr ratio differentie inter transactio-
nem ⁊ alia pacta. Nam lz aliqua specialia dari possint in trāsactiōe
odio forte litiū vt.s.ipe lites euitent dicta ratio cessat in casu isto: qr
propter dispositionez.d.l.si quis maior pōt restaurari lis magis q̄
euitari. Nam si nō iplet transactionē ille q aliqd pmisit vt a lite di-
scedatur dispositio.d.l.tendit ad restaurandā litē vt de se cōstat. Et
sic eadē videt rō in alio pacto put in transactione. Et verba sunt ge
neralia: ideo nō immerito a doctorib⁹ generalib⁹ intelligit.d.l. Et
ita vidi pluries obseruari ⁊ minime mutanda sunt ⁊c.l.minime.ff.
de.ll. Nec ob.tertiū arg.qr in casu isto cessat facultas purgādi morā
put.s.deductū est nō repeto. Nec ob.quartū ar.ɔriū qr si dict⁹ Am
brosius recepit solutionē pcij recepit id qd sibi debebat etiā duran-
te rescissiōe contractus ex parte nō implētis. Nā iuramētum opera
tur vt non implens perdat oē ɔmodum ex eo ɔctu sibi competens.
Et tamen non liberatur ab ipso contractu prout probat tex.l.si qs
maior. Et propterea dicunt doct.ibi ⁊ in.d.l.si insulam. Et salyc.in
d.l.semel mora.quod iuramentum super contractu appositum ha-
bet vim clausule rato manente pacto. Itaq cum duo deberentur
dicto Jacobo scilicet restitutio datorum ⁊ solutio precij recipien-
do alterum non suadet ratio quod liberetur ab vtroq.

¶ Ad hoc

10 ¶†Ad hoc qd not. Bart.in.l.ij.C.de iure emphi.vbi dicit qd ex quo proprietarius non soluto cañ.debet habere pẽsionem p̄teritã non obstante qd emphiteosis sit ad eũ reuersa lꝫ receperit canonẽ ꝓ anno p̄terito nõ ꝓpterea videt̃ recessisse a pena amissionis emphiteotici iuris ad eũ reuersi qd multũ cõfert ad ꝓpositũ nostrũ: idẽ tenẽt ibi cõiter doc.saltẽ qñ apparet de volũtate recipiẽtis canonẽ. Nec ob.d.l.si peremptorẽ.⁊.d.l.post diẽ.⁊.d.l.emilius in cõtrariũ adducte: qꝛ in illis iuribus nõ debebat̃ id qd receptũ fuit stante firma rescissione cõtractus: vnde ille qui recepit id qd sibi debebatur ex contractu cessante rescissione censet̃ nolle ꝯtractuꝫ esse rescissum vt sic actus suus nõ sit inefficax. Nam alias posset ab eo solutũ repeti vt indebitũ: iõ nõ mirũ si censet̃ renunciatũ rescissioni contractus ar.l.ad rem mobilẽ.⁊.l.ad legatũ.ff.de ꝓcurato.⁊.l.ij.ff.de iurisdi.om.iud.⁊.l.illud de acquirẽ.here. Que ratio cessat in casu nostro per ea que proxime sunt adducta. Et etiam qꝛ dictus Jacobus expressit suam intentioneꝫ qd non intendebat recedere a remedio sibi competente vigore.d.l.si quis maior cum pluribꝰ talem intentionem coram iudice ⁊ parti explicauerit nec p̄sumitur fuisse mutatam voluntatem argumento.l.eum qui mutatam.ff.de probatio. Et maxime cum incontinenti post dictam factam solutionem illud idem repetierit. Nec actus quem fecit fuit contrarius precedenti sue declarationi ex quo poterat vtrunq̃ consequi vt dictum est. Et vbi de mente constat idem voluit Bald. qd Bart.in.d.l.ij.de iure emphi.⁊ doc.cõmuniter idem volunt; que mens satis constat in casu isto ex protestationibus precedẽtibus ⁊ ex sequẽti immediate emanata. Nec obstat qd dicit Bal.in.d.l. qui crimen: qꝛ loquitur sine iure ⁊ ratione ex sui capitis sentẽtia. Non enim eius dictũ probant iura per eũ adducta dictus canon apud misericordem: qꝛ loquitur in foro penitentiali ⁊ de culpa remittenda apud deum. Item gl.loquitur de purgatione more in pena conuentionali nec loquit̃ in conuentione iurata: dato etiam qd loquatur in pena cõuentionali interueniente iuramento posset procedere: qꝛ executio pene ꝯuentionalis nõ fit ipso iure ⁊ propter executionem factam a iure impedit̃ more purgatio prout et dixi in.d.l.si quis maior: licet doc.aliud in illis terminis videntur velle etiã in pena conuentionali: prout ⁊ ibi retuli: et dato quod illud procederet qd volunt docto.nihilominus posset procedere contrarium dictum quando non seruans nihil ex cõtractu consequitur: ita qd in nihilo fit executio ipso iure: ⁊ ꝓpterea cessat ratio docto.insuper glo.d.c.cañ.apud misericordem allegat iura ciuilia: ita qd nullam differentiam sentit inter ius canonicum ⁊ ciuile: nec aliquid facit qd vrgeat.d.cañ.beatus: qꝛ loquitur qñ ex iusta causa non implet iuramentũ quo casu nullatenꝰ incidit in periurium vt ibi est expressum: qd etiam esset de iure ciuili: argumen.l.fin.ff.qui satisdare cogan.⁊.l.adigere.§.quamuis de iure patrona. Et ita etiam intelligit Archdiaco.d.cañ.apud misericordẽ in eodem.c.apud misericordem addens super text.duntamẽ iustum impedimentum interueniat ⁊ dies aliter ab homine non sit appositus que verba Archid.faciunt qd idem de iure canonico ⁊ ciuili. Nec ob.d.c.ex literis qꝛ loquitur quando propter contumaciam priuatur cõmunione: ita qd nemini applicatur pena: et non est conuentionalis pena sed legalis: vnde patent rationes differentie. Nec obst.v.argumentum contrarium qꝛ lꝫ illud adducat̃ in quinta exceptione: tñ non probatur ꝓut probandũ erat iuxta l.in exceptionibus.ff.de probatio.⁊.l.ei qui dicit eodem tit.ideo non est instandũ an.d.l.si quis maior procedat etiam facta alienatione ab eo qui postea cõtrauenit: nec esset expeditũ quod si probaret̃ alienatio cessaret dicta dispositio: nã si alienatio emanasset post ꝯtrauentionẽ videret̃ dicendũ qd militaret dispositio.d.l. ex q̃ ip̄o iure fuerat facta retrãslatio iuriũ in aduersariũ. Sin aũt fuisset facta p̄us suadet rõ qd si alienãs aliq̃d ꝯmodi fuerit ꝯsequutꝰ ex illa alienatiõe illud veniret restituendũ aduersario per gñalitatem dicti ver. Itaq̃ omnia eorũ cõmoda ⁊c. Licet vt dixi quia de hoc nihil probat̃ in actis non sit super hoc insistendũ. Laus deo.

¶Consilium.xlj.

1 ☞Substitutio facta si filiꝰ decedat in pup.etate vel postea sine liberis an hereditas veniat ad cippum.
2 Filia quare de domo patris dicatur.
3 Testator substituens cippum de quo cippo loquatur.
4 Testator instituens pauperes: de quibus loqui dicatur.
5 Domus vario modo in iure capitur.⁊ qui de eadem modo dicantur.⁊ nu.6.⁊.11.
7 Mens testatoris conformatur menti iuris latoris.
8 Cippi arboris ⁊ domus nomine que veniant.
9 Domus firmamentum ⁊ perpetuitas in masculis extat.
10 Uxor quo ad que virum sequatur.
12 Filia nupta quando cognominetur de domo patris.

1 In nomine domini nostri iesu christi. ¶†Videt̃ in hac cõsultatione p̄ma facie dicendum qd dicta substitutio non teneat ratione incertitudinis: quia nõ apparet quem testator voluit substituere. Naꝫ substituit cippum non declarãdo de quo cippo intelligebat. constat enĩ qd cippus absolute sumptus nõ est habilis ad substitutionẽ: qꝛ non est quid animatũ qd possit hereditatem vel fideicõmissum acceptare. Et si dicatur qd aliquam personam substituere voluerit imputandum vr̃ testatori quare non expressit. Nam vltima voluntas ratione incertitudinis vitiatur.l.duo sunt titij.ff.de testamentaria tutela.⁊.l.si fuerit.ff.de rebus dubijs. Dato auteꝫ qd substitutio teneat: quia.s.censeatur substitutus cippus domus ipsius testatoris prout videtur de mente ipsius testatoris que preualet verbis.l.cum virum.⁊.l.cum acutissimi.C.de fideicommissis.⁊.l.in conditionibus primum locum.ff.de condi.⁊ demon.cum simi.

2 ¶†Videtur dicendum qd dicte filie censeantur substitute. Nam ipse videntur esse de domo p̄ris: ex quo a patre sunt genite per.l.pronunciatio circa fi.ff.de verb.sig.ibi q ex eadem domo et gente proditi sunt. Cõstat enim filiam esse a patre genitam et de eius gente ⁊ cõsequenter de eius domo: omnes enim de eadẽ progenie dicuntur de eadẽ domo.l.j.C.si quacunq̃ p̄ditus potestate. Et ibi per bal.⁊.l.j.C.ne liceat potentioribus ibi potentioruꝫ domorum opibus.⁊ capi.j.in prin.de scismaticis libro.vj.ibi domꝰ de columna facit tex.in.l.j.in princip.iuncta glo.in verbo domesticis.ff.ad sil.⁊ ibi ia.de are.exponit domus.i.agnatio que expositio est vera ꝓut ibi dicit bar.qui vltimo loco subdit qd domus in partibus Tuscie accipitur ꝓ omnibus descendẽtibus ab vno stipite. Et sic etiam pro filia que immediate descendit a stipite p̄rno. Et similiter domum pro agnatiõe exponit Bar.in.d.l.pronunciatio adducens etiã tex.cum gl.in verbo domum in.l.cum vnus.in princip.ff.de ali.⁊ ci.leg.sed non est dubium qd filie sunt agnate patris: qꝛ descendentes per lineam masculinam.ff.de leg.tu.l.sunt autem agnati ⁊ insti.eod.titu.in princip.iuncta.l.ij.post princip.ff.vnde lega.⁊.l.post consanguineos.§.agnati.ff.de legi.heredi. ideo cum ipse sint agnate ⁊ consequenter censeantur de domo patris: videtur quod ipse venient appellatione domus et subsequenter appellatiõe cippi domus: ⁊ licet etiam frater ipsius testatoris patruusq̃ filij defuncti veniat appellatione domus: quia de eadem agnatione vt probatur in iuribus preallegatis. Tamen preferende videntur filie: quia illi de domo censetur inuitati ordine successiuo. Naꝫ prior in gradu ceteros excludit quatenus ipse admittitur.l.cum ita legatur.§.in fideicommisso.⁊.l.peto.§.fratre.ff.de lega.ij.cũ suis cõcor.ideo cũ filie sint p̄ores in gradu vt de se constat censeantur sole inuitate: facit quia censentur magis dilecte a testatore: qꝛ non est verisimile testatorem voluisse alienã sobolem proprie anteferre: ar.d.l.cũ acutissimi.⁊.l.generaliter.§.cuꝫ autem.C.de insti.⁊ substi.sub condi.fac.⁊.l.isti quidem.ff.qd met.causa.⁊.l.fi.in prin.C.de cura.fu.cuꝫ si.

3 ¶†His tñ nõ ob.cõtrariã arbitror sententiam veriorem pro cuius rei euidentia est aduertẽdum qd licet testator substituendo cippum nõ se declarauerit de quo cippo loqueretur nec istud vocabulũ cippꝰ quã habeat significationẽ reperio in iure determinatũ: tñ qꝛ verba intelligunt̃ eo modo ꝓut cõiter hoĩes solent intelligere iuxta.c.in literis.de spõ.⁊.l.librorum.§.qd tamen cassius.de leg.iij.⁊.l.labeo.§.idem tubero.de suppel.le.cum si. Et interpretant̃ vt deseruiant menti loquẽtis.c.intelligentia.de ver.sig.cum concor.⁊ voluntas testatoris sit precipue attendenda iuxta.d.l.in conditionibus primum locum cum concor. Adeo quod Bal.in.l.cum quidam.C.de neces.ser.insti.dicit quod iudex debet sequi testatoris voluntatem prout venator leporem prout ẽt videmus quod iurislator plurimum inheret verisimili menti testatoris vt patet in.d.l.cum acutissimi.⁊ in.d.l.generaliter.§.cum autem.⁊ in.l.pe.C.de impu.⁊ in.l.heredes mei §.cũ ita.ff.ad treb.⁊ in.l.publius.de cõdi.⁊ demõ.cum infinitis si. adeo qd multotiens recedit a verbis et inheret verisimili mente vt apparet in.d.l.cum acutissimi.⁊ in.d.§.cum autem.⁊ in.d.l.⁊.d.§.cum ita.⁊ qd habetur in materia tacite substitutionis in.l.j.c.ij.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in.l.precibus.C.eo.ti.multofortius verba ambigua ⁊ equiuoca sunt interpretãda vt seruiant verisimili mẽti testatoris. In casu autem nostro verisimilis mẽs testatoris fuit substituere cippum sue domus. Non enim est verisimile quod voluerit substituere nisi sibi coniunctos nec voluerit substituere cippum arboris vel quid simile. Et satis dici potest quod verbum domus fuerit ex errore omissum: ⁊ verbum ex errore omissum suppletur a iure.vt probatur in.l.j.§.sin autem.⁊.l.quotiens.§: sed si non de here.insti.⁊.l.cum pater.§.cum imperfecta.de leg.ij.ideo interpretari debet perinde ac si substituisset cippum domus.⁊ si substituisset cippum domus licet forte non expressisset domus: sue tamen subintelligeretur de domo sua et non de domo aliena.

4 ¶†Prout alias si quis instituisset pauperes nõ declarãdo quos pauperes intelligitur de pauperibus sue ciuitatis vt est tex.not.in.l.si quis ad declinandam.C.de episco.et clericis. Ad hoc etiam l.si cognatis.ff.de reb.dubijs.vbi valet legatum factum cognatis ⁊ non apparet qd ibi expresserit de quibus.⁊ tñ ibi intelligitur de cognatis testatoris iunctis nota.ibi per Bartol.facit etiam text.cum glos.in.l.vbi est.eodem.titulo.vbi si quis relinquit

carthagini cum due essent carthagines nec aliter apparet de qua
senserit interpretari debet vt valeat legatū inherendo verisimili
menti testatoris adeo qđ si vnā frequentare solebat ⁊ aliā nō illi le
gasse censet quam frequentauerat vt ibi iuncta glo. facit etiam. l.
qui habebat flacc⁊um fullonē eo. ti. ⁊ propterea dicit tex. in. l. cū
in testō eo. ti. qđ quando aliquid ꝑperam in testō scriptum est be
nigne dꝫ interpretari ⁊ ꝼm id qđ credibile est cogitatū. Et genera
lis regula est qđ in dubijs attendatur id qđ est verisimile ⁊ qđ ple
runqꝫ fieri consueuit. l. in ambiguis inspici. ⁊. l. semper in stipula
tionibus. ff. de reg. iur. ⁊ in regula inspicitur in obscuris in. vj. ⁊ ex
his dicendum ⁊ concludendū est qđ dicta substitutio debet inter
pretari ex verisimile mente disponentis qđ censeatur substituta
domus ipsius testatoris. nec obstat. d. l. duo sunt titij. ⁊. d. l. si fue-
rit. quia intelliguntur quando verisimilis mens testatoris non ap
plicatur vni magis quā alteri: alˀs enim cessant dicta iura per. d. l.
vbi est. d. l. qui habebat. ⁊. d. l. si quis ad declinandam. cū alijs iu-
ribus supra adductis iuncta. l. quotiens in stipulationibus. de
regu. iur. ⁊. l. quotiens in ambiguis. de reb. dub. cum si. Ex qbus
concludendum est circa primum quesitum qđ sit locus dicte sub-
5 stitutioni. ¶ † Circa scđm autem quesitum dicēdum videtur qđ
admittatur ad dictam substitutionē frater testatoris patruusqꝫ
filij instituti: licet enim domus in iure ponatur quandoqꝫ ꝑ agna
tione iuxta. d. l. pronunciatio. ⁊ ibi tangit Barto. ⁊ Ja. de aretio
⁊ Barto. in. d. l. j. in princip. ad fille. prout ⁊ supra dictum est quā-
uis vario modo in iure sumatur vt patet in. d. l. j. in principio ꝼm
qđ communiter ille text. intelligatur. ⁊ in. §. cum vir eadem. l. et
etiam in. d. l. j. C. si quacunqꝫ preditus po. ⁊ in. d. l. j. C. ne liceat po
ten. aliter potest sumi prout ⁊ tangitur in dictis iuribus. ⁊ quan
doqꝫ sumitur pro deferentibus eadē arma seu insignia prout no.
Barto. in. l. tutelas. ff. de capitis diminu. ⁊ ita videtur sumi in. d.
6 c. vnico. in princip. de scismaticis. † Nam sepe videmus qđ dicun-
tur de eadē domo ⁊ de eadem cōsortiora seu casata illi qui sangui
ne nihil inter se attinēt: ita se habet cōis vsus loquēdi tñ commu-
niter plures de eadem domo sunt inuicem agnati. ideo non mi-
rum si domus pro agnatione sumitur ⁊ maxime in vltima volun
tate cum agnati verisimiliter sint magis dilecti testatori quā ce-
teri de domo non agnati. ⁊ dato qđ domus late sumeretur pro
agnatis ⁊ non agnatis deferentibus eadem arma tamē etiam in
ter eos esset ordo. nam primo inuitarentur coniuncti sanguine
tanqꝫ magis proximi argu. d. l. cum ita legatur. §. in fideicōmisso.
⁊. d. l. peto. §. fratre cum concor. Et qui sunt de domo ⁊ coniuncti
sanguine sunt communiter agnati: ideo siue pro agnatione sume-
retur domus siue pro consortibus deferentibus eadem arma nō
refert: quia idem quo ad propositum nostrum resultat effectus be
ne referret quando non reperirentur agnati vel reperti recusarēt
⁊ essent alij consortes. Item forte referre posset pro bastardis te-
statoris ⁊ pro filijs spurijs filij legitimi: sed hoc non attingit ca-
sum nostrū: ideo non curandum. Quandoqꝫ sumitur pro simul
habitantibus in eadem domo adeo quod famuli ⁊ serui veniunt
prout habet in. d. l. j. ad fille. ⁊ in. d. l. j. ne lic. poten. ⁊ in. l. j. C. si qua
cunqꝫ preditus potestate. Sed non est ita sumendum in casu no
stro: quia nō est credendum quod voluerit substituere familiares
⁊ seruos. nec est de more: ideo sine dubio credendum est in casu no
stro agnatos fuisse substitutos. Tamen quia ⁊ filie sunt agnate
quod nequaqꝫ negari potest ⁊ sunt magis coniuncte hoc reddit
rem dubiam. Tamen qꝛ per masculos familia ⁊ agnatio conser-
uatur non ita per feminas. d. l. sunt autem agnati. cum concor. s̃.
adductis. ⁊ propterea extant communiter per italiam statuta ex-
cludentia feminas propter masculos quandoqꝫ simpliciter qñqꝫ
dotatas etiam filias. ⁊ simile statutum extat etiam fulginei. Et ra
tio similium statutorum censetur esse vt conseruetur familia et
agnatio que per masculos conseruatur ⁊ non per feminas, dicunt
Jaco. de aretio ⁊ Cyn. in. l. publico. s̃. de adul. ⁊ Bald. in. l. cun-
ctos populos. C. de summa trini. ⁊ in. l. maximum vitium. C. de li
beris preteritis. ⁊ tangit Barto. in. l. liberorum. de verbo. signi.
⁊ licet Bart. non videatur sequi Jaco. de are. non propterea dicit
non esse hanc rationem: sed dicit non esse scriptam. ⁊ doc. commu
niter solent dicere hanc esse rationem statuentium. vnde quando
agitur de conseruando familiam ⁊ agnationem habetur potior
respectus ad mares quā ad feminas: femine enim licet sint de fa
milia tamen finitur in eis. d. l. pronunciatio in fine. ⁊ ibi per Bar.
7 ¶ † Et in dubijs mens testatoris interpretat, conformari menti
iurislatoris siue sit ius municipale siue ius cōe iuxta notata per
Bar. in. l. iurisiurādi. §. si liberi. ff. de operis liber. ⁊ in. d. l. heredes
mei. §. cum ita. ⁊ per Jmol. in cap. potuit. de loca. qui refert et se
quitur dictum Barto. in. d. §. si liberi. ideo mens testōris ꝓut cre
dendū est fuit substituere illos per quos conseruaretur dignitas
sue familie ⁊ sue domus. ꝓut ⁊ mens iuris municipalis multū ad
hoc tendit. ideo potius credendum est voluisse substituere fratrē
quā filias: attento etiam qđ non substituit domū sed cippū scilicet
domus. ⁊ sic non vr̃ substituere simpliciter illos de domo: sed illos
in quibus consistit firmamentū ⁊ stabilitas ⁊ conseruatio domus

8 ¶ Nam cippus arboris denotat ⁊ significat eā partem arboris in
qua substentatur tota arbor. ⁊ non veniunt palmites ⁊ frondes
⁊ fructus qui stant in arbore: licet omnia sint pars arboris ⁊ de ar
bore dici possint. argumētū ad hoc. l. fructus pēdētes. ff. de vsufr.
⁊ sic in effectu poni solet pro stipite seu pro pedali iuxta vulgare
nostrum ⁊ solet dici quandoqꝫ cippus domus materialis vel cip-
pus palatij fundamentum domus vel palatij. ⁊ parietes princi-
pales propinqui solo tramedia. ⁊ terrata seu solaria non solent
venire appellatione cippi domus vnde cippi appellatione solent
in simili venire ea in qbus principaliter consistit firmamentum ⁊
stabilitas. rei de cuius cippo agitur ⁊ non omnia que sunt pars
rei de qua agitur. ita ⁊ in simili appellatione cippi domus sumpte
pro familia agnatione vel consortoria non veniāt omnes de domo
vel de agnatione vel cōsortoria sed ille persone per quas familia
seu ꝯsortoria potissime recipit stabilitatem fundamentū ⁊ maiorē
perpetuitatē capiendo cippū proprie ꝓcedēdo de filibus ad filia
prout licitū est de iure. ar. l. non pñt. ff. de leg. ⁊. c. inter ceteras. de
rescri. cum simi. ⁊ dr cippus. i. stipes agnationis Ang. in. l. fi. C. de
verb. sig. reperi allegatū in mea lect. non dicit sed alˀs latius legit.
⁊ hoc mō testator voluit prouidere magis agnationi ⁊ ꝯsortorie
9 prout ⁊ latores iuriū municipaliū † solent etiā velle ꝓuidere ⁊ qꝛ
firmamētū domus ⁊ ꝑpetuitas ipsius residet in masculis: nō ita
in feminis ꝓut ⁊ dicunt doc. vbi. s̃. iō appellatione cippi venire
debent masculi nō femine casu quo ad agnationem ⁊ consortoriā
femine assimilentur palmitibus ⁊ frondibus arboris que magis
de leui caducantur qꝫ caducentur stipites arborum. facit quod
no. glo. notabilis in. c. iij. qui feudū dare possunt. dicens qđ femi
ne nequeūt eleuare faidam domus vel casate. ⁊ per Angel. in. l.
pro herede in fi. ff. de acqui. here. ⁊ maxime hoc dicendum videtur
qꝛ dicte filie tempore quo cessit dies substōnis erāt nupte maritis
10 qui erant de alijs domibus. ¶ † Vxores aūt sequuntur virum q̊
ad foꝝ. l. cum quedam puella in prin. ff. de iuris. om. iud. ⁊ de iud.
l. exigere. ⁊. ff. ad muni. l. ea que scđo. ⁊. l. fi. §. iij. ⁊ efficit ciuis ciui-
tatis viri. vt no. Bar. in. l. fi. §. idē rescripserunt. ff. eo. ti. post gl. in
l. ciues. C. de incol. lib. x. ⁊ desinit esse de primo foro nō solum rōne
incolatus: sed ēt rōne originis. l. origine. C. de mune. ⁊ origi. lib. x.
ꝓut dicunt Bart. ⁊ Bal. in. d. l. cū quedam puella. in prin. de quo
per Bart. in. d. §. idem rescripserunt. ⁊ coruscant radijs ⁊ digni-
tate maritoꝝ in aut. de cōsul. §. hoc itaqꝫ. ⁊. l. femine in princ. ff. de
sena. ⁊ perdit dignitatē ⁊ nobilitatem quam apparente fuerat cō
sequuta filia que nubit ignobili. d. l. femine. §. parētes. lꝫ itaqꝫ nu
pta remaneat sub patria ptāte. l. si vxorem. C. de condi. inser. ⁊ inst.
ad tert. §. j. in fine. ⁊ nō desinat esse agnata tamē in plurimis sequi
tur virum itaqꝫ prout quo ad ciuitatem et forum et dignitatem
sequitur magis virum quā parentem: ita etiam quo ad domum
sumendo domum naturaliter prout vulgariter sumitur pro his
qui deferunt eadē arma prout dicit Bar. naturaliter sumi in. d.
11 l. tutelas. ⁊ prout sumitur in. d. c. j. de scisma. † ⁊ hic perusie dicun
tur de eadem domo consortes omnes qui deferunt eadem ar-
ma ⁊ cognominantur eodem cognomine. ⁊ solent hic perusie mu
lieres nupte cōmuniter cognominari de domo mariti ⁊ nō de do
mo patris: ⁊ vti armis mariti in his quibus mulieres vtuntur
armis ꝓut cōtingit in sigillādo lr̃as ⁊ in deferēdo annulos cū ar
mis ⁊ huiusmodi. mulier itaqꝫ nata in vna domo ⁊ nupta in alte-
ra nō solet cognominari de prima domo sed de domo scđa hoc est
de domo viri vt plurimū. ⁊ ita est verisimile qđ occurrat fulginei.
⁊ ita ēt intellexi. ⁊ ideo cū verba sint naturaliter ꝓlata ⁊ nō ciuili
ter qꝛ verbum cippū nō est verbum ciuile. dicendū vr̃ qđ debeat
sumi ꝓ his qui deferunt eadem arma ⁊ nominantur eodē cogno
12 mine ꝓut no. Bart. in. d. l. tutelas. † vñ si mos viget fulginei ꝓut
hic qđ filie nupte non cognominent de domo patris sed de domo
viri posset ex hoc capite dici qđ filie predicte nō veniant appella-
tione domus testatoris. ⁊ ꝯñter minus veniāt appellatiōe cippi
domus. ⁊ ꝑpea non admittātur vigore dicte substōnis qđ ⁊ dicen
dum videt ex alio. s. qꝛ dicte filie in dicto testō sunt ꝓhibite plus
petere de bonis testatoris vltra relicta in specie eis facta: q̄ quidē
prohibitio est simpliciter ⁊ indefinite facta ⁊ indefinita equipol
let vlī. l. si pluribus. de lega. ij. ⁊ canone si romanorū. xix. di. ⁊. c. qꝛ
circa de priuilegijs cū si. sed si admitterent ad dictā substitutionē
plus peterent qđ esset contra gñalitatem dicte cl̃e prohibitiue
nec videt testator incōtinenti recessisse a dicta gñali prohibitiōe.
arg. l. nō ad ea. ff. de condi. ⁊ demō. ⁊. l. cū qui mutatā. ff. de ꝓba. ex
quibus oībus concludēdum censeo qđ dicte filie nō admittant ad
dictam substitutionē sed solus dictus frater testatoris. nō ob. ad-
ductis in cōtrariū que vere non obstant quibus satis pꝫ respōsuꝫ
per adducta pro hac pte. lꝫ enim filie sint agnate. ⁊ si sint nupte ⁊
per ꝯñs sumendo domū ꝓ agnatione possint dici de domo: tñ nō
vñr qđ veniant appellatiōe cippi domus. maxīe sumendo v̇ba na
turaliter nō ciuiliter ꝓut naturaliter ꝓlatū vr̃ verbū illud cippū.
⁊ subsequēter sumēdo domū pro deferētibus eadem arma ⁊ eis q
vocant eodem cognomine. ⁊ potissime cōcurrente alia cl̃a in qua
factis relictis in specie dictis filiabus gñaliter prohibuit ipsas
filias

filias plus petere prout hec omnia latius deducta sunt non repeto.
Laus deo.

Consilium.xlij.

1 Filia dotata quando succedat in emphi.auo excluso.
2 Jus accrescendi non cadit inter primos contrahentes.
3 Diuisio transmutatio esse definitur.
4 Emphiteosis si fuerit alteri fratrum assignata in diuisione an ipso decedente proximior succedat.
5 Feudum a natura aliarum rerum est extraneum: et quomodo decidantur eius cause.
6 Statutum feminas excludens in quibus intelligatur.
7 Filia dotata a patre vel auo quare excludatur propter auiam maternam.
8 Statutum qd masculus excludat filiam dotatam: et qd primogenitus excludat secundo genitum hic discutitur.
9 Contractus diuisionis non facit recedere a fideicommisso.
10 Refutatio generalis ad que trahatur.
11 Euincens rem venditam quomodo teneatur.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. Videt prima facie dicendum qd dicta domus emphiteotica nullatenus deueniat seu ptineat ad dnm Antoniu pro portione que cotigit in parte dicto bndicto.
2 Ex pluribus et primo qr quo ad portione dicti petri non ratificantis dictam renouatione emphiteosis videt qd dicta renouatio sit inefficax nec accrescat cosorti qr in cotractibus no est locus iuri accrescedi salte inter primos cotrahentes.l.si mihi et titio in prin.ff. de ver.ob.et ibi per Bar.et doc.et pbatur in feudo in.c.j.de fratrib. de no.bnfi.inuesti.et in.c.vnico de duob9 fratrib9 a capitaneo inuestitis et ppterea cum deficere dicatur dictus cotractus emphiteoticus p portione dicti petri qui fuit vnus ex primis contrahentibus dicta portio videt inutilis et reuersa ad ecclesiam proprietaria.item pro altera portione et etiam pro predicta si dicta ratio non militaret vr dicendu qd pertineat ad dicta dnam Jacobam filia dicti Antonij duabus rationibus vna qr ipsa est primior dicto Antonio ad que pertinebat dimidia dicte domus emphiteotice de qua dimidia agitur et est de vocatis in dicto cotractu emphiteotico qr dicta emphiteosis fuit stipulata pro ipsis primis tribus contrahentibus et vsqz in tertia generationem dni Benedicti et Antonij et cuiuslibet eoru tertia generationem masculina et feminina.ideo cu ipsa dna Antonia sit tertia generatio dicti Antonij qr eius proneptis.et io tanqz primior dicto antonio nepoti ipsius stipulantis videt ipsa excludere dictum Benedictu fratrem carnale dicti Antonij de cuius portione agit.censent em illi de dictis generationibus vocati ordine successiuo vt proximiores ceteris preferant.arg.l.cu ita.§.in fideicommisso.et l.peto.§.fratre.de leg.ij.et l.fi.C.de ver.signi.et in portione vnius filij censet magis dilectus nepos ex filio qz alter fili9 vt est bonus tex.in.l.cum auus.ff.de codi.et demon.et magis in terminis est tex.in.c.vnico.de natura succes.feu.vbi si duo fratres diuidunt feudum et alter decedit succedut in portione sua sibi primiores et etia si totu feudu illi fuerit assignatum succedunt pariter in toto feudo eius proximiores:lz quo ad stipitem sint alij in equali et forte in primiori gradu.et per illu tex.ita al's vidi consultu apud Camerinum per Pau.de ca.in quoda suo cosilio decisiuo in materia emphiteotica.vnde videtur ibi quasi casus et decisio Pau.de ca.in terminis p hac pte qd.s.dna Jacoba admittat tanqz primior in portioe ephiteotica dicti sui patris et tanqz eius heres attenta etia forma dicte diuisionis in qua dictus Benedictus qui pretendit cosequi dicta portione in diuisione qua fecit cu dicto Ant.concessit eide Ant.oia iura ad eu ptinentia in dicta portione dicto Ant.aduemete in partem in dicta diuisione.ideo no videt qd possit habere regressum ipe Bndictus ampli9 ad dicta portionem ex quo cocessit oia iura sua.
3 Et etia attento qd diuisio est quedam transmutatio habes vim emptionis.l.j.et l.si fratres.C.coia vtri.iu.et l.si familie.C.fami.her. et l.cum pater.§.hereditatem.el.ij.ff.de leg.ij.Adeo qd est loc9 euictioni vt.d.l.si fratres.et d.l.cu pater.§.euictis.et que de euictione tz actio eundem agente repellit exceptio.idest vendicantem cum.l.sequenti.ff.de euic.et l.si a titio.ff.de rei ven.nec videtur huic sententie refragari si quis dixerit qd predicta procederent si dicta filia de iure succederet patri prout contingit de iure coi.Secus tamen videt de iure municipali per qd videtur qd dicta filia dotata a patre excludatur a successione paterna propter patruum prout satis aperte videntur sonare verba dicti statuti in eius principio.et prout excludit ab hereditate ita censeatur excludi ab ipsa emphiteosi per ea qz tradit Bar.in.l.iurisiurandi.§.si liberi.ff.de operis lib.nam ad hoc videtur posse responderi duobus modis.primu qd dictum Bar.non procedat nisi quando filij inuitarentur ad emphiteosim demum si sint heredes prout voluit Bal.in.l.liberti libertecz.C.de opis lib.et dato qd dictum Bar.procederet nihilominus cessat in casu nostro qr dictu statutum exorbitantissimum videtur restringendu vt qua tominus potest ledat ius coe per iura vulgaria.et propterea dictu statutum censeatur excludere mulieres dotatas demum qn supersint descendentes dotantium seu eoru de quoru successione agitur per linea masculinam.et masculi.vt videtur expressum circa mediu dicti statuti ibi saluo quod femine possint venire ad successionem parentum et fratrum et aliarum psonarum ad quarum successione de iure vocantur si descendentes per lineam masculinam masculi no superfint remittendo vel cedendo vt.s.dotes suas in hereditate.q verba interlineata videntur aperte sonare in dicta interpretatione cum ille.§.saluo.videatur respicere et determinare oia precedentia cu clausula in fi.posita ad oia precedentia referatur.l.talis scriptura.de le.j.et l.j.C.de lib.prete.et similiter clausula in medio posita.l.et si pepercerit.§.si filius.ff.de libe.et posth.et c.ij.requiris.et c.inquisitioni.extra de appellationibus.
4 His tamen non ob.contrarium arbitror de iure rndendum.s.qd dicta portio que obuenit in parte dicto Antonio deuoluatur in totu ad dictum bndictum nepote dicti Antonij primi stipulatoris et sic primioris ipsi stipulati:nec est expeditu qd succedat primior ei qui vltimo decessit ad quem pertinuit portio emphiteosis vel tota emphiteosis de qua agitur.na iura volunt qd in similibus casibus veniant primiores vnde potest intelligi de proximioribus ipsius testatoris vel stipulantis.et ita vidi iam est annus consultum super quoda testamento cardinalis sancti Eustachij in interpretatioe cuiusda substitutiois et sic terminis dicti.§.in fideicomisso.per clarissimu vix dnm Bal.de bartholinis et alias vidi in materia emphiteotica cosultu apud Camerinum p famosissimu docto.integerrimi iudicij do. Bene.capram. vbi queda emphiteosis fuerat assignata vni ex fratribus in diuisioe.et post ea decesserat et volebat prefatus osulens qd in dicta emphiteosi succederet proximior quo ad primu stipulatem:lz sint alij primiores quo ad illum cui obuenit in partem.et Bald.etiam in quodam suo cosilio incipiente premissis verbis statutorum conclusit in quadam emphiteosi obuenta vni in partem quod eo decedente non succedat sibi in emphiteosi predicta eius primior si est alius proximior ipsi stipiti qui quesiuit emphiteosim saltem non succedat in totum put et eo casu si bene memini loquebatur dominus Benedictus erat tn in casu Bal.prohibita diuisio.
5 Et tenedo quod attendatur proximioritas quo ad stipitem et non proximioritas quo ad vltimum decedentem posset responderi ad dictum.c.vnicum de nat.suc.feu. qd loquatur in feudo cuius natura est sepe extranea a natura aliarum rerum vt no.Bar.in.l.iurisiurandi.§.si liberi.de operis lib.et probatur in.c.j.de cogni.feu.vbi patet quod cause feudorum deciduntur secundum consuetudines et mores feudales et demu in subsidium recurritur ad leges romanorum quod et patet quia ius feudorum dicitur ius consuetudinarum vt pz in primo rubro in quo dicitur incipiunt constitutiones feudorum adeo quod plerique dubitant an ille liber sit autenticus.de quo disputat Bal.in.d.rubri. et allegatur in vsibus feud.quando allegatur aliquid in illo libro.et ideo reperiuntur in materia feudali multa que deuiant a dispositione iuris cois in alia materia ea ratione quia vt dixi regulatur poti9 ab vsu feudali qz a ratione seu iure coi.vnde non esset absonum si qs diceret quod in hoc etiam.s.quod disponitur in.d.c.vnico deuiet a iure coi.et propterea forte positum fuit illud.c.sub rubro.de natura succes.feu.quasi in hoc sit singularis natura feudi et propterea non trahatur ad materiam emphiteoticam vel ad similem materia. de qua in.d.§.in fideicommisso.et in.d.§.fratre.in hoc tn iam diu continuo dubitaui propter illum tex.cum non habeamus tert.contrarium disponentem in iure coi.et Pau.de ca.in quodam consilio decisiuo reddito apud Camerinum.de quo ibi habetur copia.et vt intelleri ipsum originale extendebat illum tex.etiam ad emphiteosim ideo nec ad presens audeo hoc firmare tame ex alio probatur dicta conclusio.s.quod dictus Benedictus preferatur in dicta emphiteosi quia.s.prefertur in hereditate vigore supradicti statuti quod in sui principio nolendo penitus verba cauillare et maximam violentiam facere verbis ipsius statuti probat quod filia in successione patris preferatur eius patruo quando fuerat dotata ab ipso patre cu dictus statutum dicat quod si qua mulier erit dotata a patre et c.vel fratre carnali vel patruo carnali no possit ipsa mulier dotata reuerti ad successionem predictorum vel alicuius ipsorum dotantiu vel non dotantium vel descendentium ab eisdem vel ab aliquo predictorum per lineam masculinam quousqz superuixerit aliquis masculus legitimus et naturalis de predictis vel aliquo ipsoru vel descendentibus ab eisdem per lineam masculinam.que verba vident clara decidentia casum nostrum.s.quo ad hereditatem hoc est quod dictus Benedictus preferatur dicte domine Jacobe in hereditate dicti Antonij patris dicte domine fratrisqz dicti Benedicti attento quod ipsa dna Jacoba fuit dotata ab eius patre.et superest ei9 patruus vnus ex dictis nominatis in prin.statuti qui est descendens ex vno ex nominatis in statuto:quia descendens ex auo dicte domine Jacobe.et sic qualitercunqz intelligantur illa verba quousqz superuixerit aliquis masculus de predictis vel aliquo ipsorum vel descendentibus ab eisdem comprehendunt casum nostrum ex quo dictus Benedictus est vt dixi vnus ex predictis nominatis.et descedens ex aliquo ex predictis.
6 Et licet alias soleat dici qd huiusmodi statuta que excludunt feminas a successioe propter masculos intel

ligant in successione dotātiū ꝓut voluit Bal.in.l.j.C.de leg.here.p glo.ibi.⁊ idem ibi tenuit Guido de suza.⁊ allegat.l.vt liberis.C.de colla.⁊ idem ibi tenuerunt excellentes viri dñs Jo.de nobilibus de monte sperello ⁊ dñs Dionysius de barigianis cū quo transeūt cōiter legentes ⁊ cōsulentes qñ statutū simplr loquit̄ prout sunt termini Bal.tñ hoc non cadit in terminis nostris cum statutū aperte loquatur de successione dotantium ⁊ non dotātiū:quinimmo pleriqꝫ tenent qđ licet dictū Bal.⁊ sequa.ꝓcedat qñ statutū simpliciter loquitur vt dixi:sed nō procedat qñ statutum loquitur alternatiue respectu dotantiū ⁊ respectu eorū de quorum successione loquitur puta si statutum dicit qđ dotata a patre:matre:auo vel fratre vel patruo non succedat patri:matri:auo vel fratri vel patruo.nā tūc dotata ab vno ex predictis censetur exclusa non solum a successione dotantis:sed etiā a successione alterius ex prenominatis ſm eos.⁊ in hoc in terminis habeo consilium Bal.incipiens de iure cōi nullum dubiū.item habeo consilium Pe.de ancha qđ incipit pro veritate premittendum est qđ Philippus.⁊ his diebus vidi similirer consultum apud Gualdum in similibus terminis:vnde multofortius hoc dicendum est in terminis nostris in quibus statutum non solū loquitur alternatiue:sed exprimit de successione non dotantium. et ponit etiam alia verba idem aperte sonantia quam sonent verba statuti de quibus loquuntur Bald.⁊ Petri.de ancha.⁊ in terminis proprijs dicti statuti qđ viget camerini quod dotata ab vna ex dictis personis non succedat alicui ex ꝓnominatis in ipso statuto de nec supersunt aliqui masculi ex dictis nominatis seu descendentes masculi ab eisdem per lineam masculinam consuluit idem Bal.cuius cōsilij copia fuit ex camerino ad me transmissa cum a͛ls consultus fuerim in alia causa super simili interpretatione dicti statuti.et etiam in illa causa fuit tunc repertum dictum cōsilium Pau.de ca. decisiuum qui idem concludebat in simili casu:quinimmo hoc per ipsum consulentem ⁊ per aduocatos partium presupponebat̄ hoc pro claro prout deprehenditur ex dicto consilio Pau.de ca.in quo referebantur motiua aduocatorum qui in alio faciebant vim.⁊ita tunc his consului super simili interpretatiōe huius statuti.⁊ in casu fortiori.s.qđ dotata a patre excludat ab hereditate matris ⁊ alioꝝ nominatorum in dicto statuto ⁊ ab hereditate descendentium ab eisdē:licet non supersint descendentes eius de cuius hereditate agitur prout ⁊ consulebant prefati Bal.⁊ Pau.de ca.quorum maxima est autoritas ⁊ prout quasi pro expedito presupponebant patroni cause.s.relate.⁊ in hac sententia concurro etiam ad presens in casu nostro in quo viget maior ratio qꝛ agitur de hereditate dotantis:licet non supersit descendens masculus ex ipso dotante ⁊ de cuius hereditate agitur prout nec supererant in casib⁹ Bal.⁊ Pau. de ca.in quibus casibus etiam non agebatur de hereditate dotātis ⁊ sic erant duo que videbantur obstare.⁊ tñ consuluerunt qđ nō obstabant illa duo:vnde fortius concludendum est in casu nostro qđ non obstet vnum ex dictis duobus.ar.aut.itaqꝫ.C.cōmunia de successio.⁊ ad dictum.§.saluo.responderi potest prout ⁊ respondebat Bal.in dicto consilio qđ ille.§.seu ver.saluo.intelligatur secundum principium illius statuti.s.si non supersint masculi inuitati in principio statuti.pro quo facit qꝛ non dicit dictus ver.saluo.si non supersint masculi per lineam masculinam descendentes ex his de quorū successione agitur sed simpliciter dicitur si non supersint descendentes masculi ⁊c.nec dicitur descendentibus quorum vnde potest intelligi de descendentibus eorum de quibus loquitur princ.eiusdem statuti quod principium quodammodo subuerteretur si dictus.§. saluo.generaliter intelligeretur si nō supersunt descendentes masculi eorum de quorum successione agitur cum verba principij ⁊ verisimilis mens statuentium aliud tendat.⁊ quod dictus versicu.saluo. non patiatur illam interpretationem demonstratur ex eo quia ex quo permittit non solum de successione parentum:sed etiam de successione fratrum ⁊ aliarum personarum ad quarum successionē de iure vocantur.⁊ quando agitur de alia successione quam de successione parentum femine excluderentur nedum si superessent descendentes masculi per lineam masculinam sed etiam si superessent descēdentes femine per quamcunqꝫ lineam sed descendentes masculi per lineam femininā.⁊ sic respectu successiōis fratrum ⁊ aliarū personarum de quibus ibi premittitur illa verba si descendentes per lineam masculinam masculi non supersint forent inepte posita per predicta:vnde intelligantur vt dicebat Bal.⁊ hec responsio placet. Dabam etiam dum alias super dicto statuto consului ad illum versiculum duas alias responsiones.s.quod dum ibi dicitur ad quarū successionem de iure vocantur intelligatur scilicet de iure communi ⁊ iure municipali.ideo quando per principium illius iuris municipalis excluduntur non loquatur ille versicu.⁊ sic non discordet a principio illius statuti vel ille versicu.saluo referatur ad proxima non ad multum remota prout est principium illius statuti quod multum distat ab illo versi.saluo.facit quod dicit glos.in.§.item lapilli insti.de re.diui.vbi ponderat hoc an sit proximus vel multum remotus vt in ea patet in proxime enim precedenti versi.dicitur in dicto statuto quod vendicet sibi locum in presentibus preteritis et futuris.quod est contra naturam nouarum.ll.que est dare formam futuris reb⁹ nō preteritis.l.leges ⁊ cōstōnes.C.de.ll.⁊.c.fi.extra de cōsti.vñ quatenus ꝓrime disponit̄ qꝫ habeat locū in preteritis succedat limitatio p dictū ver.saluo.⁊ sic nō limitat pncipiū statuti que limitatio esset destructio dicti principij.sed limitet ⁊ moderet proximū dictum precedens:item dñs Marianus socin⁹ q subscripsit se meo consilio dabat etiā aliud rñsum qꝫ gratia breuitatis omitto . et qꝛ
7 magis placet prima responsio supra data.¶ Nec ob.huic interpretationi si dicat̄ qꝫ per hanc interpretationē incidimus in nō mediocrē absurditatē.nā secundū hoc si filia dotat̄ a patre vel ab auo paterno ⁊ superest auia materna vel descendēs ex ea excludet̄ a successione patris vel aui qꝛ superest auia nolata a statuto que nō attinet in aliquo psona de cuius hereditate agit̄:nā auo prno nihil attinet:⁊ patri nō nisi iure affinitatis que affinitas nō est in cōsideratiōe quo ad successionē.l.affinitatis.C.cōia de succes.qđ qdē nō inmerito iudicari d3 absonū:nam ad hoc rñdeo ꝓut:⁊ alias rñdebā qđ qñ statutum excludit feminas dotatas vel nō dotatas:si vel donec supsunt masculi intelligit̄ eo casu quo illi masculi supstites succedunt ⁊ non alias qꝛ ex quo statutum excludit feminas in fauorē masculoꝝ intelligi debet quando cadit dictus fauor.⁊ ideo si masculi non sunt suc
8 cessibiles non militat statutaria exclusio feminarū.¶ Et propterea frater minor non excludit feminam prout hic not.Barto.in.l.j. in fi.ff.de cōtratab.⁊ facit.l.ex facto.§.fi.ff.ad treb.⁊ i fratre minore not.Bal.in aut.ingressi.C.de sac.san.ecc.⁊ predicta tāgit etiā Bal. in.l.maximū vitiū.C.de lib.prete.⁊ in l.in substitutiōe.§.nō simili modo.ff.de vulg.⁊ pup.vbi dicit Bal.qꝫ statuta qꝫ masculi excludāt filiā dotatā dñt intelligi si masculi extant tpe quo de exclusione tractatur ⁊ si sint heredes.⁊ facit tex.ibi in rōne sui.⁊iō si masculi repudiant non excludūt feminas.dicit Bal.in quodā suo consilio quod incipit qꝛ statutum disponit.⁊ alias dicit Bald.in.l.omnes populi de iust.⁊ iur.qđ si statutū dicit qꝫ primogenit⁹ succedat excluso secūdo genito d3 intelligi si est capax ⁊ merit⁹ secus si est incapax vt frater minor vel demerit⁹ vt exheredatus secundum eum ibi.⁊ Pet.de anch.in repetitione.c.canonum.de constitutionibus.xiiij.q.princi. colū.xliij.⁊ hoc applicando ad terminos nostri statuti cessat dicta absurditas.nam intelligetur si supererit aliquis ex dictis personis qui exclusa femina dotata succedat in hereditate de qua agit̄ prout ⁊ intelligi debet per predicta.item est aduertendū qđ ꝓpter superexistentiam auie paterne vel materne nō excludit̄ femina dotata cum statutū excludat quousqꝫ superuixerit aliquis masculus legitimus ⁊ naturalis de predictis.⁊ ꝓpterea nō excluditur ꝓpter feminas licet sit de predictis . considerant̄ ergo femine prout sunt mater ⁊ auia prna ⁊ auia mrna ad finē vt si ipse dotent succedat exclusio statuti quo ad successionē ipsaꝝ ⁊ aliarū personaꝝ q̄ in statuto noiantur. ⁊ sitr si alij dotent excludant̄ femine dotante a successione passiua dictaꝝ matris ⁊ auie.⁊ ꝓut nō excludunt̄ femine dotate pp existentiam psaꝝ matris ⁊ auie:ita forte nec excludantur pp descendentes ex ipsis mre ⁊ auia qꝛ non possunt esse descendētes per lineā masculinā.⁊ sic per hec moderat̄ aliquātulū durities dicti statuti:l3 hoc nō sit presentis discussionis nec expediat hoc aliter firmare: sed ex predictis concludendum est quod dicta filia dotata a patre excludatur a successione patris propter dictum Benedictum fratrē patris eiusqꝫ patruū carnalem.ex quo infertur ad propositum nostrū quod prout excluditur a successione hereditaria: ita etiam excludatur a successione in emphiteosi quia ipse stipulator censetur se cōformare cum dispositione municipali.vt scilicet femine admittantur ordine successiuo.i.masculis non superstitibus eo casu quo femine a masculis excluduntur prout sunt femine dotate quando supersunt aliqui ex inuitatis in dicto statuto seu descendētes ex eis secundum dictas considerationes prout concludit Barto.in.d.§.si liberi.⁊ in quodam suo consilio quod incipit quidam accepit a quodā abbate.alias incipit questio ista habet duo dubia in ordine.cxxxij. secundum ordinem qui habetur perusie.⁊ ita similiter consuluit Cy.prout referunt Barto. Ange.⁊ ceteri in.l. heredes mei.§.cum ita.ff.ad treb.qui idem volunt.⁊ idem voluit Jmo.in.c. potuit circa fi.de locato.sequēdo Bar.in.d.§.si liberi.⁊ ita ꝓut reperio allegatū tenuit Pe.de anch.i.l.tres frēs.ff.de pac.⁊ in cōsi.cccxiij.⁊ And. de iser.in.c.j.in quib.cau.feu.amit.facit qđ no.glo.in.d.§.in fideicōmisso volēs qꝫ l3 ibi dicat̄ qꝫ in relictū facto familie ꝓrimiores succedant:tñ si cōcurrat frater cū filio alteri⁹ frīs p̄mortui l3 frater sit proximior:tñ succedat fili⁹ fratris vna cū eo attēto qꝫ de iure pariter succedit in hēditate p aut.cessante.⁊ aut.post fratres.C.de leg. here.et sic vult illa gl.qꝫ in dispositione hoīs in qua censent̄ inuitati ꝓrimiores succedit̄ ꝓut de iure succedit̄ in hereditate:l3 ſm merā regulam illius tex.aliter esset dicendū ⁊ sic nō cōsideret̄ qꝫ sit ꝓrimior ꝓut tanquā ꝓrimior nō succedit in hēditate:vñ ita in filij dicam⁹ in hac emphiteosi qđ l3 filia sit ꝓrimior tñ nō succedat in emphiteosi ꝓut nec succedit in hēditate.⁊ ita tenēdū vl̄ qꝫ qd dicat Bal.in.d.l.liberti libertęqꝫ.⁊in aut.si qs ruinas.C.de sac.san.ecc.cui⁹ dictū ꝓcedat qñ superessent masculi excludētes feminas ab hēditate qui tñ non succederēt in emphiteosi:qꝛ non sint de gñatione inuitata in contractu emphiteotico:nā dicit Bal.in dictis locis quod licet statutū excludat feminas ab hereditate non tamen excludit ab emphiteosi ad quam

quā inuitant filij ēt non heredes. qđ quidē non negaret Barto. sed licet exclusa ab hereditate nō excludat simplr ab emphiteosi: tñ excludit si supsūnt masculi successibiles in emphiteosi ꝓpter quos excludit ab hereditate. nā tunc femina excludit ꝓpter masculos mediante dispositione municipali: lȝ non excludat simplr ꝛ absolute. ꝛ ita concordet Bal. cū dictis Bar. ꝛ aliorū de quibus supra. ꝛ remanet cōclusio supra facta qđ Bñdictus excludat a dicta emphiteosi dictā dñam Jacobā non obstāte qđ ipsa sit ꝓximior dicto Antonio suo genitori non obstātibus adductis. s. in cōtrariū q̃ non obstant. nā prima ratio in cōtrariū adducta tollit ꝓpter verba dicte concessionis emphiteosis cū verba arctēt qđ excluso vno ex ꝑncipalibꝰ nō deficiat emphiteosis nec reuertat ad cōcedentē sed ad alios ꝓut cōtingeret si verba cōuentionis nō arctarent in cōtrariū secus vbi verba cōuentionis cōtrariū suadēt. vt ꝓbat tex. in. d. c. j. de duobꝰ fra. a capi. inuesti. ꝛ gl. in. d. c. j. de fra. no. benefi. inuesti. verba autē in casu nostro satis aperte id sonant: ideo non insisto. ꝛ hec responsio placet. Posset etiā dici qđ licet in cōtractibus cesset ius accrescendi vbi a prin. cōtractus initiatus in ꝑsona vnius ex ꝯtrahentibus tñ secus in contractibus onerosis vt. ff. de cōtrahē. emp. l. fundus ille. itē secunda ratio. s. in ꝯtrariū adducta est sublata per adducta ꝓ hac parte. Nec ob. tertia ratio fundata in dicta diuisione. Nā est aduertendū ad verba dicte diuisionis in qua non dederunt inuicem iura sibi cōpetitura de futuro: sed dōtarat iura de presenti vt pȝ ibi que vna dictarū partiū hȝ in altera pte dicte domus ꝛ possessione ꝛc. ꝛ qđ postea subdit ibi facere potuissent ꝛ potuerunt ante presentem contractum diuisionis. ideo non trahat dicta concessio ad iura futura. ar. l. cū stipulamur. ff. de ver. ob. ꝛ qꝛ verba cōtractuū interpretent contra stipulantem. l. quicqd astringende. de ver. ob. ꝛ. l. veterinus. ff. de pac. ꝛ. l. labeo. ff. de contrahē. emp. ad hoc notata per Bar. in. l. qui
9 rome. §. duo fratres. ff. de ver. ob. ꝓ tex. ibi scđm vnam lec. ¶ † Ubi Bar. post summariū notat ex illo tex. qđ per cōtractū diuisionis nō censet recessum a iure fideicōmissi qđ sperabatur a diuidentibꝰ puta qꝛ erant inuicē substituti post mortē licet in contractu diuisionis inuicē promiserint nihil agere contra dictā diuisionē. ꝛ idem postea latius prosequendo firmat ibi Bar. in. j. ꝛ. ij. q. per plures rationes vt ibi per eū. ꝛ idē videt tandē ibi sequi Jmo. lȝ dicat casum esse dubiū. ꝛ eadē ratio cadit in terminis nostris in quibus idē consuluit Bar. in suo cōsi. cxxiiij. incip. ex themate predicto tria dubia oriunt vbi fuerūt verba magis lata q̃ in casu nostro. nā circa tertiū dubiū hec sunt verba Bar. tertio cū tpe diuisionis vnus frater alteri quietauit finiuit ꝛ cessit omne ius qđ hȝ vel habere poterat in parte alterius: an propter hoc frater superuiuens impediat petere partem dicti fundi patris premortui. ꝛ tñ Bar. simplr loquit in emphiteosi
10 per patrem stipulata pro se ꝛ filijs. ¶ † Et postea idem Bar. concludit qđ dicta generalis quietatio non porrigit ad tale ius. allegat inter cetera. l. paulo calimaco. §. j. de leg. ꝛ qđ generalis refutatio non trahit ad nō cogitata. vt ibi latius per eū. ꝛ si dicatur sciebant fratres rē esse emphiteoticam ꝛ forte naturā ipsius rñdetur qđ potuerunt non cogitare hunc casum: scȝ qđ alter ꝑcederet sine filio masculo: ꝛ idem concludit Pau. de ca. in preallegato consilio decisiuo allegando tex. in. c. j. de eo qui fi. fecit agna. in vsibus feudo. vbi est bonus tex. qđ generalis refutatio facta inter fratres non trahitur ad successionem q̃ postea obuenit ex natura feudi. vnde pariter non veniat id qđ postea obuenit ex successione in emphiteosi. cū videat eadem ratio. ꝛ sic illud. c. loquens in feudo videtur tenendū etiam ad emphiteosim. prout ꝛ concludit Pau. de ca. in dicto consilio. ꝛ ita etiam alias consului apud Camerinū in consilio: de quo supra men
11 tionem feci. ¶ † Nec ob. id qđ dicebatur qđ diuisio hȝ vim emptionis seu permutationis: adeo qđ tenentur diuidentes inuicē de euictione: qꝛ rñdetur per no. per Bar. in. d. §. duo fratres in. j. q. vbi cōcludit in terminis illius. §. qđ fratres euincens non teneatur de euictione ea ratione qꝛ euincens euincit rem venditam facto emptoris vel sui auctoris non tenetur de euictione per tex. l. fundū meum. ff. de euic. ꝛ. l. licet placeat de dote preleg. ꝛ. l. si ad me. ff. ad. l. fal. ꝛ idē postea repetit in fi. vnde ad propositum qꝛ dictus Benedictus vendicat dictam emphiteosim ex facto Antonij primi stipulatoris qui fuit auctor dicti Antonij vltimo defuncti nō debet teneri de euictione. ꝛ facit optime. d. c. j. de eo qui finē fecit agnato. nam si ibi teneret de euictione non posset postea vindicare per regulam. d. l. vindicantem cum si. supra adductis. Licet dici possit qđ ibi non peruenit ex diuisione: qꝛ de diuisione non fit ibi mētio sed satis est verisimile qđ non sine causa fuerit facta dicta refutatio. ꝛ plerunq; solet fieri in diuisione seu ex contractu oneroso. vnde potest induci ex sui generalitate ꝛ ad terminos contractus diuisionis trahebat Pau. de cast. illum tex. in dicto suo consilio decisiuo. ꝛ posset induci etiā tert. d. c. j. de natura suc. feu. ꝛ insuper si dictus Bñdictus succedit dicto Antonio in hereditate prout succedere potest scđm dicta. s. oīa ꝑdicta cessant qꝛ sibi queritur omne ius ex dicta diuisione resultans ꝛ non dicte filie excluse ab hereditate ꝓpter Benedictum vigore supradicti statuti prout supra deductū est. Constat enī qđ dicta dña Jacoba non potest niti ex dicto contractu diuisionis nisi tanq̃ heres dicti Antonij sui patris. esset itaq; cautū qđ dictus Benedictus adiret hereditatem dicti Antonij sui fratris. ꝛ si timet de viribus hereditarijs facere potest inuentarium ꝛ erit tutus per. l. fi. §. ꝛ si prefatam. C. de iure deliberan. ꝛ in autentico de here. ꝛ falcidia. §. sancimus igitur. Laus deo.

¶ Consilium. xliij.

1 Statutum excludens filiam dotatam an solum excludat ab hereditate dotantis.
2 Affinitas an trahatur ad viri consanguineos.
5 Filia dotata a patruo vel amita quādo succedat abintest. ipsi dotāti.

In nomine domini nostri Jesu Christi. ¶ Uidetur in hac consultatione prima facie dicendū qđ hereditas dicti Laurentij delata sit dñe Margarite eius sorori carnali vtrinq; coniuncte exclusis fratribꝰ patruelibus: qꝛ dicta dña Margarita erat coniuncta dicto Laurētio in secūdo gradu agnatiōis. ꝛ dicti fratres patrueles in quarto. Jtem erat coniuncta ex vtroq; parente. ꝛ dicti fratres patrueles nō attinebant dicto Laurentio nisi ex latere patris dicti Laurentij et patris dictorū fratrum patruelium. merito tanq̃ prior in gradu et coniuncta pluribus vinculis preferatur aut. cessante. C. de le. here. ꝛ insti. de legi. agna. suc. §. si plures ꝛ aut. itaq;. C. cōia de successoribꝰ. ꝛ. l. post consanguineos in prin. ꝛ. §. hereditas. ff. de suis ꝛ leg. qđ et clarissimū est de iure cōi. nec videtur obstare dictum ius municipa
1 le de quo in themate. ¶ † Nam dictum statutum exclusiuum femine dotate videtur intelligendum qđ excludat dotatā a successiōe dotantis per theoricā Bal. in. l. j. C. de le. here. qui tenet qđ statuta exclusiua femine dotate a successione abintestato extantibus masculis non censentur excludere nisi a bonis dotantis. per id qđ habetur ibi in tex. ꝛ glo. ꝛ per. l. vt liberis. C. de colla. cū quo concordat Ange. in consi. cxxiij. incipiente testamenti factio. ꝛ dicitur idem consuluisse Pe. de anc. in consi. clxx. incipiente repetito ordine. ꝛ dñm Contem de perusio qui fuit concurrens do. Bal. ꝛ legentes. ꝛ etiam consultātes solent cōiter transire cum illo dicto Bal. vnde ita videtur etiam dicendū in casu nostro. ꝛ licet verba dicti statuti videantur aliqualiter repugnare qꝛ non loquuntur simpliciter sed disponit statutum qđ dotata a patre matre vel auo proauo nō possit venire ad successionem patris vel matris aui proaui auie seu proauie tñ possunt intelligi referēdo singula singulis hoc est dotata a patre non succedat patri. ꝛ dotata a matre non succedat matri. ꝛ sic de singulis. ꝛ verba que subdūtur a quocunq; dotata fuerit possunt etiam pariter interpretari qđ a quocunq; dotata esset non succedat ipsi dotanti donec ꝛc. ꝛ secūdū istā interpretationem dictū statutum intelligitur secūdum dictā theoricam doc. ꝛ statutum exorbitantissimum a iure cōi ꝛ per consequens restrigendum iuxta. l. maximum vitium. C. de libe. pre. ꝛ ar. c. cum dilectus extra de consue. ꝛ. l. qđ vero contra. ff. de legibus. cum concor. qđ maxime videtur dicendum qꝛ alias dictum statutum videretur continere magnam iniquitatem ꝛ quandā absurditatem qꝛ dictum statutum excludit dotatā donec superest aliquis descendens per lineam masculinam ex aliquo predictorum. et si intelligeretur qđ dotata ab vno excluderetur ad successionem alterius donec superesset aliquis masculus ex aliquo predictorum intelligendo vt verba sonare videntur sequeretur qđ filia dotata a patre vel a matre non succederet patri puta defuncto etiam si solum superesset descendens ex auia materna qui descendēs ex auia vel auo materno nihil attineret ipsi patri nisi iure affinitatis que affinitas nō est in aliqua cōsideratione in materia successionis. l. victrico. ꝛ. l. affi
2 nitatis. C. cōia de successionibus. † quinimmo etiam si cessaret vinculum affinitatis idem dicendum foret. nam filius mariti non est affinis patri vxoris qꝛ affinitas non trahitur ad consanguineos viri ꝛ consanguineos vxoris. c. qđ super his. extra de consanguini. ꝛ affi. et tñ statutum excludit dotatam a successione descend am ex predictis: ita qđ si decedit frater cōsanguineus dotate superstite filio matris ipsius dotate ex altero matrimonio. ꝛ sic fratre vterino ipsius dotate ille frater vterinus excluderet a successione fratris cōsanguinei ipsam sororem dotatam. ꝛ tñ ille frater vterinus nihil attinebat illi defuncto. simile exemplum potest poni si decedit auus paternus superstite auo materno ipsius mulieris: nam illi inter se nihil attinent. ꝛ tñ donec superesset masculus ex illo auo materno excluderet dicta neptis a successione sui aui qđ videtur iniquissimum qđ penitus extraneus excludat filiam neptem vel proneptem a successione ascendentium ipsius neptis vel proneptis. ideo ne incidamus in talē absurditatem non videtur amplectenda dicta interpretatio quā verba primo aspectu indicare videntur. arg. l. nam absurdum. ff. de iure pa. ꝛ. l. scire oportet. §. aliud. ff. de excusa. tu. Debent enī statuta interpretari ne possint a sapiente reprehendi. l. saluius aristo. ff. de leg. prestan. quam legem ad hoc sepe allegat Bal. in suis consilijs inter cetera hoc dicit in suo consilio qđ incipit per statutum prohibet appellatio ex quibus concludendum videtur qđ dicta dña Margarita que non fuit dotata a dicto Laurentio nec superest aliquis ex ipso Laurentio non excludatur iure municipali ab hereditate dicti Laurentij. ꝛ per consequēs admittatur de iure cōi exclusis fratri
3 bus patruelibus. ¶ † His tñ non ob. in contrariū arbitror esse iusti

tiam satis claram.nam licet Bal.⁊ doc.in.d.l.j.de leg.here.⁊ consu
lendo tradunt supradictam theoricam:nihilominus loquunt in sta
tuto simpliciter excludente dotatam a successione intestati.nam il
la verba indefinita recipiunt supradictam interpretationem scdm
prefatos doc.cũ quibus standum est propter eorum autoritates: lz
recte intuenti q̃ iura adducunt non multũ arctent.satis tamen di
cta interpretatio conuenit verisimili mente statuentium ⁊ indefini
ta sepe restringitur vt non trahatur ad oẽs casus qui sub simili vni
uersali oratione cõprehenderent prout habetur in.l.iulianus.de le.
iij.⁊ in.l.si pluribus.de leg.ij.⁊ in.c.vt circa de ele.li.vj.cũ si.Tamen
qñ verba magis specifice suadent aliã interpretationem non loquũ
4 tur pfati doc.⁊immo Bal.in quodã suo ꝯsilio qd incipit de iure cõi
firmat qd statutũ huiusmodi loquẽs alternatiue de pluribus pso
nis dotantibus ⁊ de eisdem succedentibus abintestato puta si statu
tum dictat qd dotata a patre matre auo vel auia nõ succedat patri
matri vel auie interpretetur vt dotata ab vno:puta a patre exclùda
tur etiam a successione alterius puta matris ⁊ similiter Pe.de anc.
in quodã suo cõsilio incipiente pro veritate premittendũ est qd phi
lippus specifice concludit qd statutum dicens qd dotata a patre vel
auo vel proauo excludatur a successione patris aui vel proaui:lz non
aliter statuens se declaret:tamẽ excludat dotatã ab vno ex predictis
excludat a successione non solum dotantis:sed etiam non dotantiũ
⁊ cum alio anno ardua questio vigeret super interpretatione statu
ti camerini fuit huc transmissum aliud consilium Bal.qd dicebat
esse ibi sigillatum ⁊ etiam consilium decisiuũ Pau.de ca.super illo
statuto in quibus cõsilijs intelligebat statutum Camerini simili mo
do.⁊ hoc bis consului super illo statuto in quo tñ verba erant ma
gis clara q̃ in terminis supra relatis in quibus.s.consuluerunt bal.
⁊ Pe.de anc.⁊ hoc anno vidi etiam cõsultum in statuto terre gual
di in quo verba videbantur similia vel parum distantia a verbis su
pra relatis in quibus consuluit Bal.⁊ Pe.de anch.similite ⁊ hic cõ
sultum qd dotata ab vno excluderetur a successione alterius ita pu
to interpretandum esse statutum de quo agitur.in quo non solum
dictum statutum loquitur alternatiue respectu personarum dotan
tium ⁊ personarum de quarum successione agitur:sed etiam subdũ
tur in statuto alia verba magis vrgentia ad eliciendam dictam in
terpretationem.excludit enim dotatam a successione abintestato pa
tris matris aui proaui auie seu proauie donec superest aliquis ma
sculus ex linea masculina descendens omnium predictorum vel ali
cuius ipsorum a quocunq̃ dotata esset:que quidem verba aperte
sonant quod non referat a quo sit dotata dummodo sit dotata ab
aliquo ex predictis nominatis ⁊ sonant etiam qd non curetur vtrũ
supersit descendens ex dotante sed satis sit quod descẽdat ex aliquo
ex predictis.Nec potest dari alia interpretatio de qua.s.sine maxi
ma violentia dictorum verborum vt de se patet nec fuisset opus tot
verba exprimere si statuentes voluissent dotatam excludi solummo
do a successione dotantis vel voluisset excludi propter descendentes
a dotante.Potuissent enim se expedire vnico verbo non admittat
ad successionem dotantis donec superest aliquis descendens vel sim
pliciter dicere non admittatur ad successionem donec ⁊c.Nam etiã
hoc secundo casu fuisset magis de facili elicienda dicta interpre
tatio quam in casu nostro vbi sunt adiecta illa alia verba.s.rela
ta ita quod non potest coniecturari quod illa verba fuerint appo
sita nisi ad ampliandum exclusionem ⁊ demonstrandum mentem
statuentium quod dotata excluderetur a successione dotantis ⁊ nõ
dotãtis.⁊ hoc idem suadẽt verba sequentia nec etiam possit venire
ad successionem descendentium ex aliquo predictorum donec aliqs
masculus predictorum ⁊c.ideo cum verba sint clara non debet in du
bium refricari huiusmodi intellectus statuti.ar.l.ille aut ille.§.cuz
in verbis de lega.iij.⁊ facit.l.non aliter eod.titu.⁊.l.j.§.si is qui na
uem.ff.de exercitoria.⁊ quod ista fuerit mens statuentium demon
5 stratur ex alio versicu.ipsius statuti ibi.si vero a patruo ⁊c.† vbi ex
presse decidit qd dotata a patruo vel amita non possit venire ad suc
cessionem abintestato ipsius dotantis vel fratris ipsius dotantis
vel filiorum ipsius existente fratre dotantis vel filijs ipsius fratris.
vnde patet quod statuentes voluerunt excludere dotatam etiam a
successione non dotantis.vnde interpretandum est quod etiam id
voluerint in pn.ipsius statuti attento qd verba id ĩportant facit qr
ex sequentibus interpretamur precedentia.l.si seruus plurium.§.
fina.de lega.j.⁊.l.heredes palam.§.sed si notam.ff.de testamentis cũ
si.Stante itaq̃ dicta interpretatione supra proxime data dicto sta
tuto:que vt dixi conuenit verbis ⁊ verisimili menti statuentium in
fertur qd dicta dña Margarita que fuit dotata a patre excludat a
successione dicti Laurentij extantibus descendentibus aui paterni
ipsius domine Margarite dotate a patre prout sunt filij dicti Fran
cisci qui Franciscus fuit filius Bartholoni aui paterne dicte domi
ne Margarite.ex quo statutum excludit filiam dotatam a patre
nõ solũ a successione patris matris aui ⁊ proaui:sed etiaz a successio
ne descendentis ex aliquo predictorum donec superest aliquis
masculus predictorum descendentium a predictis vt est expres
sum post princi.dicti statuti in.§.seu.versicu.nec etiam possit.
6 ¶ † Non ob.adductis in cõtrariũ.nõ enim obstat theorica Bal.in
d.l.j.C.de leg.here.⁊ sequaciũ quia illa procedit in statuto simplici
ter excludente feminã dotatam nõ exprimendo a cuius successione
excludatur.nã tunc illa indefinita recipit interpretationẽ secundũ
theoricam prenarratã que hoc casu loquitur.non autem loquit di
cta theorica nec procedit quando statutum vlterius progreditur ex
primẽdo personas a quarũ successione excludat prout occurrit in
casu nostro vt superius late declaratum est.Nec ob.qd ⁊ secundo lo
co in contrarium adducebatur.s.de iniquitate ⁊ absurditate que vi
detur resultare ex dicta interpretatione.Nam ad hoc respondetur
qd ad euitandum dictam absurditatem posset dici q̃ vbi dicta ini
quitas ⁊ absurditas resultaret limitaretur dictum statutum ratio
ne absurdi euitandi ⁊ in alijs casibus remaneret dispositio statuti
secundum predictam interpretationem vt sic verba non recipiant
tantam violentiam quantam reciperent ex alia interpretatiõe.secũ
do possumus respondere quod huiusmodi statuta excludentia fe
minas propter aliquos masculos tunc vendicat sibi locum quando
illi masculi qui sunt causa exclusionis sunt successibiles alias cessat
statutum ⁊ femine admittuntur prout voluit Bar.in.l.j.in fine.ff.
de contratab.⁊ Bal.in.l.maximum vitium.C.de liber.preteritis.
⁊ ideo fratre minore existente non excludetur femina: prout voluit
Bald.in aut.ingressi.C.de sac.san.eccle.Requiritur enim q̃ mascu
li qui sunt causa exclusionis sint heredes.l.institutione.§.non simi
li modo in ratione sui.ff.de vulga.⁊ pupilla.prout tibi not.Bal.⁊
ideo etiam si sint successibiles ipsi masculi tamen si repudiant here
ditatem femine non excluduntur prout voluit idem Bal.in.d.l.ma
ximum vitium ⁊ in quodam suo consilio quod incipit quia statutũ
disponit.ideo stante supradicta theorica cessat dicta absurditas qr
si supererit aliquis masculus ex his qui comprehenduntur sub ver
bis statuti qui non sint successibiles ipsi defuncto:de cuius heredi
tate agitur ex eo quia non sint sibi coniuncti aliquo modo vel tantũ
iure affinitatis:tunc quia ipsi non succedunt femina dotata non ex
cludetur p dictam theoricam doctorum.⁊ ita alias consulendo di
xi circa ĩterpretationẽ dicti statuti Camerini in quo cadere poterat
similis absurditas.⁊ tamen Bal.⁊ Paul.de cast.dabant similẽ in
terpretationẽ dicto statuto.⁊ eadem contrarietas dicte absurdita
tis poterat allegari in terminis aliorũ statutorum in quibus cõsu
luerunt Baldus ⁊ Pe.de anchrano in alijs consilijs supra rela
tis .⁊ tamen prefati doctores dant interpretationem quam dixi
etiam in casibus in quibus verba non erant ita lata prout in casu
nostro. Laus deo.

¶Consilium.xliiij.

1 Auferẽs violenter an sit puniendus pena statu.Rub.de pena dero
bantis ⁊ an puniatur de fractura pacis.⁊ nu.11.
2 Confessio facta in iudicio an faciant rem notoriam.⁊ nu.9.
3 Copula quando requirat extremorum concursum.
6 Statuta sic interpretantur vt a sapiente non redarguantur.
7 Condemnatio iniusta censetur nisi ex actis delictum probetur.
8 Latrones quot modis dicantur ⁊ statutum de eis qñ capiatur.
10 Derobare verbum in inquisitione positum quid significet.
12 Adulterij quanta sit culpa ⁊ an ex ea pax frangatur.
13 Nocens iustius absoluitur q̃ innocens condemnetur.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi.¶† Deueniendo ad primũ dubium videtur
prima facie dicendũ q̃ dictus inquisitus qui in sua respõ
sione facta inquisitioni confitetur in hac parte omnia ⁊ singula in
inquisitione contenta veniat condemnandus pena dicti statuti.nã
dictum statutum in rubro generaliter loquitur de pena derobãtis
aliquem.⁊ nigrum dicti statuti etiaz generaliter loquitur q̃ si quis
derobauerit aliquem in ciuitate iterannis ⁊ eius districtu condem
netur in.xv.solidis ⁊c.⁊ sic dictum statutum loquitur generaliter in
derobante aliquem sed dictus inquisitus derobauit dictũ Franci
scum derobando sibi dictam roncham cum in inquisitione intente
tur dicta derobatio maxime ibi dũ dicit iniuriando ⁊ derobãdo ⁊ vi
deantur omnia ⁊ singula probata per confessionem ipsius inquisiti
⁊ consequenter videatur probatum qd ipse inquisitus derobauerit
dictum Franciscum.ideo videtur militare dictum statutum nec vi
detur obstare finis dicti statuti ibi.⁊ hoc locum habeat in publicis
latronibus ⁊ hominib9 male fame.nã videtur qd dictus inquisitus
2 possit dici publicus latro.¶† Nam confessio in iudicio facta reddit
rem notoriam ⁊ publicã.vt in.c.vr̃a.⁊ in.c.fi.de coha.cle.⁊ mulie.et
ex quo est derobator satis vr̃ dici latro ⁊ ꝯñter publicus latro. ⁊ hoc
respectu verificet.d.l.municipalis.nec vr̃ obstare si dicat qd dato q̃
verificetur dicta verba in publicis latronibus nõ verificantur ver
ba sequentia ⁊ hominibus male fame:quia non apparet q̃ dictus
3 inquisitus sit homo male fame.¶† Et copulatiua solet requirere
concursum copulatorũ.l.si heredi plures.ff.de cõdi.insti.⁊.l.genera
liter.in prin.C.eo.titu.cũ si.Nam ad hoc potest rñderi quod in casu
isto non requiritur dictus concursus quia copulatiua plerũq̃ adij
citur ad ampliandam dispositionem nõ ad restringẽdam.vt est tex.
in suo casu singularis in.l.ea tamẽ adiectio.ff.de lega.iij.⁊ ppterea
qñ copula ponitur inter plura adiectiua non requirit cõcursus put
voluit

voluit Bar.in.l.si is qui ducenta.§.vtrũ.ff.de rebus dubijs.ꝛ in.l. gallus.§.etiã.ff.de lib.ꝛ postħ.per.d.l.ea tñ adiectio.ꝛ hoc nisi appareat qd adiectiua respiciant idem subiectũ vt etiã sumitur ex dictis Bal.Ang.ꝛ Pau.de ca.in.d.§.etiam ꝛ modernorũ in.c.ij.extra de rescri.in casu aũt nostro dicta copulatiua ponit inter duo adiectiua:qꝛ inter publicos latrones ꝛ hoĩes male fame.ꝛ sic iter illas duas qualitates q̃ possunt respicere diuersa subiecta:ideo nõ requiratur necessarius cõcursus sed sufficiat qd alterũ ex predictis interueniat.s.qd sit publicus latro vel qd sit homo male fame.Similiter etiã videt puniẽdus penã rupte pacis.nam ex quo offendit dictum Franciscũ ipsum derobãdo ꝛ iniuriã inferẽdo ꝛ cũ eo fecerit pacem videt clarũ qd fregerit ipsam pacẽ:nõ eñ aliter rũpitur pax nisi qñ aduersarius offendit ꝛ iniuriat nec potest negari quin ex illo actu derobandi per vim ꝛ violentiã fuerit dictus franciscus offensus et

4 iniuriatus.¶†Nam non solũ ex violenta derobatione:sed etiã ex simplici furto irrogat offensa ꝛ iniuria dño ꝑut dicit Bar.ꝛ ꝓ claro presupponit in.l.verũ.ff.de furtis.ꝛ maxime hoc est dicẽdũ in casu nostro:ex quo in inquisitione deducit qd dictus inquisitus abstulit dictã ronchã iniuriãdo dictũ Frãciscũ ꝛ ipse inquisitus cõfiteat

5 oĩa ꝛ singula in inquisitione contenta.¶†His tñ non ob.cõtrarium arbitror de iure rñdendũ:nã deueniẽdo ad ꝑmũ cõsultationis articulũ est aduertẽdũ qd dictũ statutũ videt plurimũ rigorosum ꝛ odiosum ex quo ꝓ qualibet derobatione nõ distinguẽdo siue sit facta de re magna:siue de pua:siue pluries:siue semel.Et lȝ ponat puã penã pecuniariã tñ imponit aliã qd.s.triduũ faciat.lxxx.cãnas muri q̃ cũ maxima difficultate fieri possunt in tã breui spacio tpis vt de se cõstat.ꝛ subdat in statuto qd al's furcis suspẽdatur ita qd verisilr vt plurimũ cõtingit qd in casibus in quibus sequat condẽnatio vigore dicti statuti deueniet ad vltimã penã.ꝛ sic ad vltimũ suppliciũ ita qd hoc respectu durũ nimiũ vi dictũ statutũ si gñaliter in quolibet derobãte intelligeret:ideo est stricte interpretandũ tanq̃ a iure cõi exorbitãs ꝛ odiosissimũ ar.regule in penis ꝛ regule odia in.vj.ideo finis dicti statuti.ꝛ hoc locũ habeat in publicis latronibus ꝛ hoĩbꝰ male fame tendens ad restringẽdã ꝑcedentẽ generalitatẽ statuti dȝ

6 intepretari ita vt cesset dicta iniquitas ꝛ durities statuti.¶†Nam statuta debẽt ita interpretari vt nequeãt a sapiẽte reprehendi.l.saluius aristo.ff.de le.ꝑstan.quã sepe solet in suis cõsilijs Bal.allegare inter cetera in cõsilio incipiente per statutũ ꝓhibet appellatio.ꝛ ꝓpterea dico qd dictũ statutũ per cõtrariũ sensum finis ipsius statuti dȝ adeo restringi qd nõ censeat penã nimis durã imponere ꝛ iniquã nã scdm qualitatẽ delicti maior ꝛ minor pena imponẽda est.C.ad.l.iul.de vi insti.de publi.iud.l.itẽ lex iulia de vi.ꝛ ibi glo.j.ꝛ.l.aut facta quasi per totũ ita qd non decet qd pro leui delicto prout est leuis derobatio pena vltimi supplicij irrogetur.ꝛ ꝑpterea non dȝ intelligi nec verificari statutũ predictũ in quolibet violẽto fure lȝ de delicto ꝯstet legitime ita qd acta iudicij reddant rẽ notoriã vt dictũ est.

7 ¶†Et notoriũ in plus se hȝ q̃ publicũ iuxta ea q̃ habent in.l.ciues ꝛ incole.C.de ap.ꝛ in.c.euidentia.de accusa.in.c.ad nostrã.de iureiu.in.c.cũ sit romana.de ap.cũ multis si.Non eñ põt qs condẽnari iuste nisi ex actis legitime cõstet.l.qui accusare cũ cõcor.C.de edẽ.ita qd si statutũ intelligeret de tali notorietate q̃ resultet ex actis ꝓbatoriis iudici quasi semp militaret dictũ statutũ.s.in quolibet derobãte qñ esset iniquũ quinimmo etiã iniquissimũ foret si intelligeret in qualibet derobatiõe que appareret per cõfessionẽ cũ cõfessio probet delictũ nõ aggrauat ipsum delictũ quinimmo negatio q̃nq̃ aggrauet.l.cõtra negantẽ.C.de lege aquilia.ꝛ plerũq̃ ex forma statutorũ pene alleuiant ꝑpter confessionẽ:ideo statutũ istud dȝ aliter in

8 telligi dũ loquitur de publicis latronibus.¶†Nam dȝ intelligi in illis qui publice latrocinant ꝑut de iure cõi acrius puniunt famosi latrones.l.capitaliũ.§.famosos.ff.de penis.vbi dicit Bar.post glo. qd latrones dicunt duobus modis.vno modo vt cõprehẽdant etiã fures qui clã subripiũt.alio modo intelligunt latrones.i.derobatores stratarũ qui hoc publice faciunt postea in ver.quero quis dicat famosus latro vel fur.refert gl.in aut.nouo iure.C.de seruis fugi.dicentẽ qd dicunt illi qui sepius hoc fecerũt qd ipse putat verũ si ꝯtra eos de hoc est publica fama ꝑut denotat verbũ famosos ꝫm cũ ꝛ gl. in.d.aut.sed nouo iure intelligit idẽ esse publicũ latronẽ ꝛ famosum latronẽ.cũ querat quid sit publicus latro ꝛ allegat postea ad id.d.§.famosos.ꝛ Bar.etiã in.d.§.famosos.idẽ sentit recitando illã glo. in famoso latrone.ꝛ idẽ etiã sentiunt doc.in illa aut.sed nouo iure. qd satis suadet vis verborũ.cum igitur nõ appareat dictum inquisitũ pluries derobasse seu furtũ cõmisisse:nec appareat qd laboraret aliqua fama cõtra eũ nec dictã robariã cõmiserit in strata publica nec appareat ex actis qd ab aliquo visus fuerit.ideo nõ dȝ vllatenus dici publicus latro.itẽ nõ apparet nec est deductũ qd dictus inquisitus sit homo male fame nec presumit in dubio quis male fame ȝ potius bone ar.l.oĩmodo.C.de inof.test.ꝛ.c.si.extra de presump.ꝛ.l. merito.ff.pro socio cum si.Ideo clarissimũ est qd ex his que apparẽt deducta in actis non verificant in isto inqsito verba apposita in fine dicti statuti.ꝛ ideo statutũ non hȝ locũ in isto casu vt ꝓbat finis tex. dicti statuti a cõtrario sensu ex quo redditur fortissimum argumentum in tute.l.j.§.huius rei.ff.de officio eius cui mãda.est iurisdi.et

l.apud antiquos.C.de furtis.ꝛ in.c.cũ apostolica extra de his que

9 fiunt a prela.sine cõsensu capituli cũ multis simi.¶†Nec ob.qd in cõtrariũ deducatur qd confessio in iudicio facta reddit rem notoriã qꝛ satis pȝ rñsum ex iam dictis.illa eñ notorietas est notorietas iuris nõ facti.ꝛ sic nõ est ꝑpriũ ꝛ naturale notoriũ.ꝛ ideo statutum de notorio loquens.saltẽ si sit exorbitans ꝛ odiosum nõ dȝ intelligi in notorio iuris sed in notorio facti qd est magis propriũ.arg.l.si.C. de his qui ve.eta.impe.ꝛ.l.fideicõmissum.ff.de condi.ꝛ demon.cũ cõcor.ꝛ maxime cũ etiam de iure cõi famosus ꝛ publicus latro alr sumit vt deductũ est.ꝛ ideo similiter dȝ sumi in statuto ꝑcedendo de similibus ad similia ꝛ qꝛ statuta recipiunt interpretatiõe a iure cõi per iura vulgaria.ꝛ qꝛ h' suadet qualitas pene ꝛ sic subiecta materia cum verba interpretent scdm subiectã materiã.l.si vno.ff.locati cũ concor.ꝛ.c.intelligentia extra.de verb.sig.Preterea tpe forma te inquisitionis nõ emanauerat adhuc cõfessio saltẽ iudicialis.vnde tunc tpis non erat adhuc notorium etiã iuris.ꝛ ꝑpterea non fuit actũ ad hanc penã cum nunq̃ fuerit deducta ista qualitas ꝛ ꝑpterea non dȝ sequi condẽnatio ratione qualitatis nõ deducte in iudicio.arg.l.edita.C.de eden.ꝛ.l.libellorum.C.de accus.ꝛ sic multa conferunt ad eliciendam intrepide hanc conclusionem indubiã qd dictꝰ inqsitus nequaq̃ veniat puniẽdus pena dicti statuti et si veniat puniẽdus tanq̃ derobauerit dictam roncham.quam tñ condẽnationẽ patronus cause cognatur euitare impugnãdo confessionẽ tanq̃ meticulosam ꝛ allegando ablationẽ dicte ronche fuisse factã ad defen-

10 sam saltem iuris sui super quo non insisto.¶†Sed est aduertendũ circa illud verbũ derobando in inquisitione positũ qꝛ in iure nõ reperio attributã ꝑpriam significationem tali verbo.sed prout dicit Bal.in.d.aut.sed nouo iure est materialiter ꝛ modo grosso positũ. ideo dȝ intelligi prout vulgus intelligit scdm eũ nec est deductum in actis qualiter vulgus intelligat ꝛ q̃nq̃ solet poni simile verbũ etiaȝ si aliqd non fuerit ablatũ animo lucrandi.ꝛ sic etiam si non sit commissum furtũ qd requirit animum lucrandi.iuxta nota.in.l.j.ff.de furtis.ꝛ in.l.per.ff.de condi.ob causam.forte posset euitare penam furti vel penam rapine que est species furti.insti.vi bo.rap.in prin. suadet eñ qualitas facti qd non abstulerit dictam roncham animo lucrandi maxime attenta vilitate rei ꝛ attento qd ipsam rem immediate restituit.nam ex postea gestis interpretantur prius gesta in.c. cũ per bellicam.xxiij.q.ij.ꝛ in.c.peruenit.xviij.distinc.ꝛ cañ.multis xliij.dist.ꝛ maxime ex his que incontinenti sequuntur.l.si ventri.§. si.ff.de priuile.credi.ꝛ qd habetur maxime per Bar.in.l.post cõtra-

11 ctum.ff.de dona.¶†Circa scdm aũt cõsultationis articulũ dicendũ est qd dictus inquisitus non potest puniri de fractura pacis quam ipse inquisitus negauit.nã est aduertendũ qd qñ post factam pacem sequit offensa ex causa de nouo superueniente ꝛ nõ ob.antiquã causam nõ censet pax rupta.vt voluit Bar.in.l.aut facta.§.causa.ff.de penis.ꝛ Pau.de cast.in.l.licitatio.§.qd illicite.ff.de publicanis.et Ponta.in.l.semel mora.ff.so.ma.ꝛ in suo cõsi.clxviij.ad hoc eñ vt censeat pax rupta non sufficit quelibet offensa ꝛ quelibet iniuria.ȝ requirit qd fiat animo vindicandi primã iniuriam vel causa renouã

12 di causam ex qua sequuta fuerat pax.¶†Et ꝑpterea licet ex adulterio resultet grauissima iniuria marito adultere:adeo qd q̃nq̃ reputat maior offensa q̃ homicidiũ filij.l.codicillis.§.matre ibi.ꝛ alia mihi deteriora fecit ad qd supplet.i.adulterauit.ff.de leg.ij.tñ qꝛ fit causa libidinis non cã renouandi inimicitiam seu vindicandi veterem offensam regulariter non resultat fractura pacis:licet sit adulteriũ commissum cũ vxore eius cum quo fuerat facta pax prout notabiliter vult Bar.in.l.verũ.ff.de furtis.subdens qd similiter ꝑpter furtũ commissum de re illius cui facta est pax non censentur fracta pax per similem rationem scdm eũdem Bar.in.d.l.verũ.pari ergo ratione per robariam non censeatur fracta pax cũ rapina ipsa sit furtum.ꝛ furtum vt dixi cõiter fiat causa lucrandi non causa vindicandi:ita ergo dicamus in casu nostro qd ꝑ derobationẽ factam de dicta roncha non censeatur fracta pax.cũ non videatur tendere ad vindicandam offensam prius recepta sola derobatio ronche:saltem concurrentibus alijs circunstantijs que concurrunt in casu nostro: nam via ablatio ronche fuit per eum facta in possessione ipsius inquisiti.ꝛ deponitur per plures testes qd dictus inquisitus prohibuerat Baptiste patri dicti Francisci qd non transiret per dictam eius possessionem ipse vel familia sua subiungendo se tu ce passi o io te occido o tu me occidi.hoc eñ deponunt duo testes:licet non afferam eos esse omnino contestes.item alij deponunt qd dictus inquisitus prohibuit ꝛ resistentiam fecit cum armis cuidam alteri filio dicti Baptiste volenti transire per possessionem ipsius inquisiti ꝛ superueniente ibi dicto baptiste qd nolebat qd per eos transire ꝑ suaȝ possessionem que suadent qd ablatio dicte ronche facta in possessione ipsius inquisiti non processit causa vindicande prime offense:sed ob aliam causam attento quod erat.ꝛ est contentio inter eos de seruitute dicti fundi in quo dictus actus fuit perpetratus ꝛ maxime quia natura facti id suadet quia auferre arma ꝛ aufugere prout de fuga deponunt quidam testes non solet fieri ad vindicandum offensam seu vulnera prius recepta vt de se est notum.ꝛ ideo prout in simi dicimus in furto ꝛ adulterio qd licet alteri irrogetur offensa ꝛ iniu-

ria:nibilominus nō cēseatur pax fracta.ita etiā vindicandū est in casu nostro in qualitate ipsius facti:attento maxime qd̄ etiā alia adminiculant̄ vt dixi.⁊ veritas satis potest probabiliter cōiecturari.⁊ iudex dȝ veritati pro posse adherere:vt in cañ.iudicantē.xxx.q.v.l.ij.C. de eden.l.si eum in fine principij.ff.si quis cau.cū cōcor.ibi per gl.adductis:etiam lȝ forte singula p̄dicta nō plene probētur.tñ satis adminiculantur nec etiam probat̄ qd̄ animo vindicandi primā offensam id actum fuerit:ideo ad interpretandum actum istum dubiū: iste circūstantie plurimū debent mouere mentem iudicis in banc interpretationē attenta principaliter natura actus perpetrati.⁊ attēto etiā qd̄ nec ille actus ꝓbatur legitime nisi per cōfessionē partis q̄ negat fracturam pacis potuisset vtrūq̧ negare si non timuisset periuriū ⁊ si non prosunt singula multa iuuent.l.excusant̄ in prin.ff.de excu.tu.cū concor.ibi in glo.adductis.⁊ q2 in dubijs mitior via in penalibus.⁊ qñ iura sunt dubia ꝓ reo est pronunciandū vt in.c.cū
6 sint partiū iura obscura.⁊.c.fauorabiliores.de reg.iu.in.vj.† q2 melius est nocentē absoluere q̄ innocētē cōdēnare..l.absentē.ff.de penis nec obstat si dicatur qd̄ verba inquisitionis sonant qd̄ fecit animo iniuriandi.nam premitti̅t animo infrascripta maleficia perpetrandi ⁊ postea subditur iniuriando ⁊ derobando per vim arripuit ergo fecit animo iniuriandi non solo aīo tuēdi ius suū vel gratia se tuēdi ideo dicam⁹ qd̄ censeatur rupisse pacem.ex quo fatetur omnia ⁊ singula in inquisitione contenta.Nam ad hoc respondetur qd̄ dato qd̄ iniuriaretur tamen propter illum transitum non propter veterem causam item ex illo actu per vim ⁊ violentiam resultat iniuria ⁊ offensa prout ⁊ dicit Bar.in.d.l.verum.vnde est delictū violente ablationis in quo virtualiter plura delicta possunt comprehendi scilicet vis priuata que punitur.l.iulia.de vi ⁊ rapina seu derobatio saltem si animo non restituēdi vel sumendo derobare magis late vt supra tetigi.ideo illud verbum iniuriando satis verificatur qd̄ sit qualitas q̄ resultat ex illo actu.non autē qd̄ resultet delictū separatū.ꝓut sumitur in titulo de iniur.prout ⁊ alias dicitur dānum iniuria factum in.l.aquilia in.l.j.⁊.ij.cum multis similibus.ff.ad.l.aqui.⁊ad hoc facit q2 responsio dicti inquisiti debet concordari vt non contineat contrarietates.arg.c.cum tu.de testi.⁊.l.scripture.C.de fide instru.⁊.c.imputari extra eo.ti.cum notatis in dictis iuribus.⁊quod per Bal.in.l.cum falsa.C.de iur.⁊ facti igno.vbi in terminis dicit q̄ responsiones rei debent pro posse concordari ad similitudinem aliarum probationum.vnde in proposito cum dictus inquisitus negauerit vno contextu se non fregisse pacē non dȝ prima confessio interpretari ita vt censeatur fateri virtualiter qd̄ ipse fregerit pacem ex quibus omnibus restat concludendum qd̄ dictus inquisit⁹ veniat absoluendus a pena fracture pacis in inquisitione deducte nec puniendus veniat pena supradicti statuti sub rubrica de pena derobātis aliquem. Laus deo.

¶Consilium.xlv.

1 ☞Donatio ob causam an sit donatio:⁊ an efficax vel quando reuocari possit.
2 Alimenta que alicui debentur penes etatem eius estimantur.⁊ numero.8.
3 Causa principalis attenditur in contractu non id quod incidenter sequitur.
4 Quod nullum est non rescinditur.
5 Testis quod deponit scientie causa regulabit.
6 Victus seu alimentorum que comprebendantur.
7 Obligatus aliquid prestare si negatur dedisse cogetur boc idem probare.
9 Donatio ob causam ⁊ remuneratoria an ⁊ quando insinuationem requirant.⁊ nu.10.

N nomine domini nostri Jesu Christi.¶Licet in hoc iudicio de quo in themate actum sit de conficiendo instrumentum de donatione celebrata inter partes:tñ non queritur an instrumentum fieri debeat: sed an dicta donatio sit nulla aut inefficax quasi frustra foret donationem nullam seu reuocabilem redigi in publicū instrumentū ideo solum ad decisionem quesitorū condescendam ⁊videtur prima facie dicendum qd̄ dicta donatio nō reddatur nulla vigore legis municipalis in puncto descripte de donationibus non faciendis.nam est premittendum qd̄ dicta lex municipalis est exorbitans a iure communi:quia de iure communi non requiritur presentia potestatis vel iudicis vel consanguineorum:sed quilibet potest rem suam pro libito donare.l.in re mandata.C.mandati. nec presumitur fictitia. ¶Presumptio enim sonat in specialitatem quandam:vt no.Bar. in.l.si tibi.x.millia in prin.ff.de pac.⁊ Ray.de forliuio.Bal.⁊ Ang. in.l.iurisgentium.§.sed cū nuda.ff.eo.⁊ Bal.in.l.si pacto quo penā C.eo.ti.⁊ Ang.in.l.ij.§.circa de exceptione doli.⁊ facit.l.lucius.ff. de condi.⁊ demōstra.item annullatio actus censetur pena.l.fi.C.de postbumis bere.isti.⁊.l.senatus censuit si mihi bibliothecā.ff.de cōtrahen.emptio.iura autem exorbitantia sunt restringēda.l.ius singulare.l.qd̄ vero contra.ff.de legibus.⁊.c.que a iure cōi exorbitant. de reg.iu.in.vj.cū multis simi.⁊ sic iura penalia regula in penis in vj.⁊.l.si preses.⁊.l.interpretatione.ff.de penis.⁊.c.statutum de elec. lib.vj.cum similibus.Vnde huiusmodi statuta sunt intelligenda in casu proprio ⁊ non in casu improprio.l.iij.§.hec verba.ff.de neg. gest.⁊.l.fi.C.de his qui ve.eta.impetra.⁊.l.j.§.si is qui nauem.de ex
1 ercitoria.¶†Sed donatio ob causam non est proprie donatio.l.j. ff.de dona.⁊ hinc est q̄ donatio ob causam non indiget insinuatione.l.aquilius regul⁹.⁊.l.si pater cū sua gl.ff.de donationib⁹.licet iura simpliciter dicant q̄ donationes insinuentur.C.de dona.l.data ⁊.l.in hac.⁊.l.secundum.⁊.l.sancimus ⁊ hoc notat Ang.in.d.l.j.de dona.scilicet qd̄ donatio ob causam non indiget insinuatione quia non est propria donatio.⁊ qd̄ non sit propria donatio notant etiaȝ ibi Bart.Imo.⁊ Paul.de ca.ex hoc inferentes q̄ statutum faciēs mentionem de donatione: saltem si sit exorbitans non verificatur in donatione ob causam quod dictum videtur in terminis decidere casum nostrum quo ad primum consultationis articulum.
2 ¶†Circa secūdum autem quesitum videtur dicēdum q̄ dicta donatio seu ob causam datio non sit inefficax nec reuocari possit pretextu non prestitorum alimentorum que promittuntur in ipso contractu donationis.licet enim quando donatio fit ob causam alimētorum si alimenta non prestantur reuocetur donatio.l.j.C.de dona. que sub modo.⁊ etiam alias reuocetur per conditionē ob causam prout no.gl.in.d.l.j.ff.de dona.⁊ ibi Bar.Ang.⁊ moderni.⁊ ꝓbat̄ in.l.iij.cum sua gl.eo.ti.⁊ in.l.si vt proponis.⁊ in.l.dictam.C.de cōdi.ob causam.nibilominus hoc casu non videtur q̄ dicta donatio veniat reuocanda propter causam non sequutam.quia immo videtur q̄ pro parte donatarij fuerit causa impleta.nam plures testes deponunt quod dictus Butius donatarius a tempore dicte donationis citra semp nutriuit ⁊ gubernauit dictam dominam Salbanellam suis sumptibus ⁊ expensis.hoc enim probat domina Marina vxor Bellutij ⁊ perioannes antonius ⁊ Paulus Jacobi.⁊ sunt etiam alij testes qui plurimum adminiculantur prout est frater Franciscus qui deponit quod dictus Butius nutriuit.⁊ gubernauit dictam Salbanellam post dictam factam donationē.et licet non loquatur per vniuersalem semper tamen loquitur indefinite.⁊ indefinita equipollet vniuersali.l.si pluribus.de legatis secūdo ⁊ in canon.si romanorum.xix.distinctione cum similibus. Et etiam alijs tres testes deponunt quod dictus Butius prestitit dicta alimenta:licet se restringant ad certa tempora:vnde licet non probent de toto tempore nibilominus adminiculantur : sufficerent tamen soli tres testes per legē vbi numerus.ff.de testibus.⁊ capitulo in omni.extra eodem titulo cum concordantijs.
¶Item ex quo apparet dictam dominam Salbanellam vixisse et adhuc viuere nec sine alimentis viuere potuit videtur quod alimēta sint prestita ab eo a quo erāt prestanda ꝑ tex.ad hoc notabilem in.l.C.vbi pupil.educari.de.vbi probatur qd̄ q2 pupillus nō pōt viuere de vento presumit̄ alimentatus a tutore qui tenebatur eū alimentare nisi doceat̄ ab alio alimentatus vt ibi est tex.notabilis per quem tex.bar.ibi tradit notabilem theoricam dicēs qd̄ quotiēs reperitur aliqd factum qd̄ requirit sumptum semp p̄sumit̄ factū ab eo qui illud facere tenebatur.⁊ ꝓpterea si testator reliquerit alicui domū sub conditione si fecerit ibi pingi imaginem beate virginis si post morteȝ reperitur imago illa depicta presumitur depicta sumptu legatarij secundam eum ibi.⁊ in.l.cum seruus.ff.de verborum obligatione ⁊ Baldus in.d.l.fi.ita ergo in proposito presumatur dictam dominam Salbanellam alimentatam sumptu dicti Butij donatarij qui se obligauerat ad alimentandum per supradictam
2 theoricam Barto.⁊ Bald.¶†His tamen non obstantibus puto contrarium de iure respondendum: nam prout mihi presupponitur dicta Salbanella donatrix erat in etate senili seu decrepita: adeo qd̄ breui tempore sperabatur viuere secundum consideratio nem quam facit iurisconsultus in.l.hereditatum.ff.ad legem falcidiam.vbi textus singularis quantum sint extimāda alimēta alicui debita distinguendo etatē illius cui alimenta debentur: ⁊ licet ille tex.loquatur dū habet̄ cōputatio falcidie q2 ita ibi occurrebat: tñ non videntur aliqua verba tex.denotare aliquam specialitatem respectu falcidie:nec est rō diuersitatis inter illum casum ⁊ alios vbi esset deueniendum ad extimationem debiti alimentorum ⁊ consequenter nō debet eē diuersa iuris dispositio.l.postbumi.ff. de iniusto testamen.⁊.l.illud.ff.ad.l.aquiliā.⁊.l.a titio.ff.de verb.obli. Et ideo illa ꝓmissio de alendo ⁊ gubernando dictā donatricē erat breui precio extimanda:puta.xxx.vel.xl.habita etiā ɔ̄sideratione iterusurij medij tēporis:put badenda est iuxta.l.si constante.§.quotiens ff.solu.matri.⁊ in.l.falcidia nō habet̄ ꝓ puro.⁊.l.in quantitate.§.in dic.ff.ad.l.falci.⁊ instit.de actio.§.plus⁊.§.tempore bona autem donata excedebant extimationem centum vel ducentorum:ita quod non fuit equiualens causa alimentorum ipsis rebus donatis. Et propterea dicta donatio non debet simpliciter dici aut censeri datio ob causam. ¶Sed censetur mixtus contractus donationis et donationis ob causam prout in simili dicit textus in.l.aristo.ff.de donationibus.vbi propter solum commodum medij temporis nō reputatur simplex contractus innominatus seu simplex datio ob cām:sed contractus mixtus donationis ⁊ contractus innominati seu dationis

seu dationis ob causam: ad hoc autē vt censeatur simplex contractus innominatus seu datio ob cām ꝛ nō donatio ꝫ causa ꝓpter quā datur esse equiualēs rei donate: put in donatione facta ob merita per patrē filio no. Bal. in aut. ex testō. C. de colla. ꝛ Pau. de ca. in. l. si donatione. C. eo. ti. ꝛ legentes in dictis iuribus: alias de facili esset parata via fraudibus ad euitandū necessitatē insinuationis de iure cōi ꝛ necessitatem adhibendi solēnitatem dicti iuris municipalis: qꝛ semper possent partes apponere in donatione aliquam causam veram ꝛ ꝓbabilē que esset de facili implenda ꝛ leuis extimationis vt validaretur donatio forte maxime: fraudibus autem est obuiandum. l. in fundo. ff. de rei vendi. ꝛ. c. quāto extra de diuoꝛ. Ideo ad obuiandum huiusmodi fraudi per quam dispositio dicte legis municipalis de facili posset eludi ꝛ effici elusoꝛia cōtra. c. cōmissa de electio. li. vj. ꝛ. l. fi. C. de vsuris rei iud. dictum statutum est trahendum ad donationem factam ob causam saltem si non est ob causam que non equiualet rebus donatis ita qꝫ res donate ꝛ eoꝛum extimatio excedit extimationem cause vltra quantitatem in statuto descriptā ꝛ hoc saltem si extimatio rei donate excedit multū extimationē cause puta vltra duplū vel triplū: put cōtingit in casu nostro. Nam et alias vbi apparenter cōtrahitur emptio ꝛ venditio ex modicitate precij. ꝛ sic ex magno excessu extimatiōis rei vendite presumif donatio dicit Cy. in. l. j. C. de pac. facit glo. in. l. j. in prin. ff. de superficieb⁹ multo ergo foꝛtius hoc dicendū est vbi exprimif cā donatiōis: qꝛ apparenter donatio cōtrahitur. Licet aliquid ꝓmittatur donanti qꝫ est parue extimationis respectu extimationis rerū donatarū. Attēditur em̄ ad iudicādum qualitatē contractus in re dubia illud qꝫ est maioꝛis extimationis: ita qꝫ si ex vna parte traditur domus ex altera quātitas pecunie numerate ꝛ predium: ita qꝫ dictus contractus potest esse emptio ꝛ venditio considerata pecunia numerata ꝛ potest esse permutatio cōsiderato predio ad iudicādum: an sit emptio ꝛ vēditio an vero ꝑmutatio cōsideraf an prediū sit maioꝛis extimationis ꝙ pecunia numerata an autē ecōtrario. Nam si prediuꝫ est maioꝛis extimationis reputaf permutatio. Si ecōtrario reputatur emptio ꝛ venditio: put hec tradunt Bar. Ang. Imo. ꝛ Paul. de ca. in. l. aristo. ff. de donatio. Unde in ꝓposito cū res donate sint lōge maioꝛis extimationis etiā vltra duplū vel triplū ꝙ sit extimatio alimentoꝛū que ꝓmittuntur ipsi donanti debet attendi ipsa res donata vt iudicetur cōtractus donationis potius ꝙ promissio alimētoꝛum vt iudicetur datio ob causam. ꝛ sic contractus innominatus maxime ex quo concurrunt ad hanc interpretationem eliciendam etiam verba contrahentium que sonant in donationem non in dationem ob causam que etiam verba plurimum attenduntur ad agnoscendū qualitatem contractus: prout ꝛ tangunt prefati doc. Maxime Bar. in. d. l. aristo. ꝓ quo facit qꝛ non oīs causa apposita in donatione operatur qꝫ non censeatur propria donatio vt ꝓbatur in. l. fi. in prin. C. de iure doti. vbi si extraneus dat mulieri pecuniam vt det marito pro dote vel dat dotem marito pro muliere: licet datio fiat ob causam dotis non desinit esse propria donatio quominus ex parte mulieris sit insinuāda vt est expressum ibi in prin. Licet hodie fauoꝛe dotis sit ibi aliter sancitū. Requiritur ergo qꝫ sit talis causa q̄ equiualeat donationi: ita qꝫ faciat cessare liberalitatem ex parte donantis ꝛ si facit cessare liberalitatem pro parte non cessat donatio ꝓ altera parte arguendo de toto ad partem argu. l. que de tota. de rei vendi. ꝛ. l. qui scit in prin. ff. de vsuris ꝛ. c. pastoꝛalis ver. si quis cum totum extra de offi. deleg. Saltem si altera pars est longe maioꝛ. Ridiculum em̄ esset dicere qꝫ si ego dono tibi mille ꝛ tu donas mibi quam valoꝛis decem qꝫ ego non censear fecisse propꝛiam donationem: saltem in nongentis nonaginta: adeo qꝫ talis donatio indigeret sine dubio insinuatione ꝛ compꝛehenderetur sub isto iure municipali. Ex quo datur intelligi qꝫ non omnis causa impedit contractum esse propꝛiam donationem. facit etiam. l. si sponsus. §. si maritus. versi. Item que ꝛ si lancem ibi tantūdem in re moꝛtua impēdit. ꝛ. l. si vir vxoꝛi. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. Ideo illa causa alimentoꝛū nō ipediat hoc casu quin fuerit ꝓpꝛia donatio: saltem in eo qꝫ excedit extimationem bonoꝛum que donata fuerunt. qꝫ maxime est dicēdum qꝛ dicta donatio non fuit facta pꝛincipaliter propter habenda alimenta a dicto Butio: sed pꝛincipaliter fuit facta fauoꝛe ipsi⁹ butij vt ditioꝛ appareret ꝛ esset ad hoc vt sibi daretur vxoꝛ de qua agebatur vt hoc aperte denotant verba precedentia ꝛ prefationes ipse articulate ꝓ parte Butij vt de se cōstat. ex prefationibus em̄ deprehenditur mens contrahentium. l. pacumeni⁹ androtenes. ff. de here di. insti. ꝛ per Bar. in. l. ambitiosa de decretis ab oꝛdi. facien. ꝛ facit l. titia respondit. §. idē rñdit de ver. ob. cum si. Illa itaqꝫ causa alimētoꝛum fuit re vera apposita incidenter: quia si dicta donatrix nihil sibi reseruabat non poterat verisimiliter cōmode viuere nisi ab alio alimētaretur cū esset decrepite etatis. Ita qꝫ non fuit illa causa propter quam deuentum fuit ad donationem ꝛ ipsa donatio fuit causa promissionis alimentoꝛum vt depꝛehendi potest ex ipsis prefationi
3 bus ꝛ serie facti. † Unde est attendēda pꝛincipalis causa ꝛ id qꝫ pꝛincipaliter agitur non id quod incidenter resultat seu annectitur arg. l. qui exceptionem. ff. de condictio. indebi. ꝛ. l. si quis nec causam. ff. si cer. pet. Ex quibus omnibus puto intrepide concludendum qꝫ dictus cōtractus censeaf ꝓpꝛia donatio ex quo verba id suadēt a quibus in dubio non est recedendū per iura vulgaria ꝛ ex quo ex liberalitate ꝓcessit mero seu saltem pꝛincipali fauoꝛe donatarij. ꝛ ex quo ipse donatarius effectus fuit locupletioꝛ ex ipsa donatione qꝛ extimatio alimentoꝛum erat minima seu pua respectu extimationis rerum donatarū. Ex quo patet qꝫ multa ad idem concurrunt: ꝛ que non prosunt singula plerunqꝫ multa iuuant. l. excusantur in pꝛincipio cum concoꝛ. adductis ibi in glo. ff. de excusa. tuto. Et propterea aperta fronte concludendum est qꝫ in hac donatione militat ius municipale in themate descriptum. Et maxime quia statutū loquif per verba vniuersalia nulla donatio ꝛc. Et qui omne dicit nihil excludit. c. solite in fi. de maioꝛitate ꝛ obedien. ꝛ in canone si romanoꝛū xix. dist. ꝛ. l. iulianus de lega. iij. Ita qꝫ illud vniuersale nulla operetur vt verbum donatio latius interpretetur ꝙ si verbū donatio fuisset simpliciter pꝛolatum vt in simili pꝛobatur in. d. l. iulianus. Attēto etiam qꝫ alias de facili posset fieri fraus dicto statuto ꝛ illud reddi elusoꝛium qꝫ est euitandum vt supꝛa deduxi. Et ex his intrepide concludendū esse arbitroꝛ qꝫ qꝛ in dicta donatione non fuit seruata foꝛma dicte legis municipalis dicta donatio fuerit nulla saltem quatenus excedebat extimationem oneris iniuncti: ꝛ sic extimationem alimentoꝛum non obstantibus adductis in contrariū que satis patent sublata ex iam dictis. Nam licet istud statutum sit stricte interpꝛetandum ex eo qꝛ est exoꝛbitans ꝛ aliquo respectu penale licet annullatio actus non sit propꝛie pena: tñ non propterea est adeo stricte interpꝛetandum qꝫ reddatur elusoꝛium: qꝛ de facili posset fraudari ꝛ quominus non compꝛehendat hanc donationem que propꝛie potest dici donatio vt supꝛa ꝓbatum est ꝛ maxime ponderatis verbis vniuersalibus dicti statuti. Et qꝫ dicūt doc. qꝫ donatio ob causam nō compꝛehenditur sub statuto exoꝛbitanti ꝓcedit qñ ipsa cā est coꝛrespectiua ad res donatas: ita qꝫ donatio fuerit facta ob illā causam non autem qñ donatio procedit pꝛincipaliter ex liberalitate donantis licet adijciatur aliquod onus donatario qꝫ est parue ex
4 timationis respectu eius qꝫ donatur per supꝛadicta. ¶ † Quātum autem ad secundum consultationis articulum non expedit multū insistere ex quo supꝛa pꝛobatur donationem fuisse nullam saltē quatenus excedit omnes alimentoꝛum qꝫ est leuis extimationis non est tractandum de reuocatione qꝛ qꝫ nullum est rescindi seu reuocari non potest. l. nam ꝛ si sub conditione. §. post defectū. ff. de iniusto te. ꝛ. l. x. de ver. ob. ꝛ. l. non potest videri desinere ff. de re iud. cum si. nec libenter in hac parte insisterem qꝛ rigoꝛ iuris de facili cōtingere potest qꝫ cōtrarietur veritati nihilominus puto qꝫ licet plures testes deponant qꝫ dictus Butius donatari⁹ aluerit ꝛ alimentauerit semper dictam Galbanellam. Et propterea satis verisimiliter persuaderi potest qꝫ in vero dictus Butius aluerit ꝛ gubernauerit dictam Galbanellam nihilominus de rigoꝛe iuris arbitroꝛ nō esse legitime pꝛobatum qꝫ dictus Butius obseruauerit ad plenum ea que ꝓmisit: nam licet tres testes deponant qꝫ Butius semper aluit dictam Galbanellam post dictam donationem nihilominus interrogati in causa scientie non reddunt sufficientem causam maxime qꝛ omnes dicunt qꝫ viderunt dictum Butium poꝛtare ad domum habitationis dicte Galbanelle granum vinum ꝛ carnes ꝛ alia cibaria: nec aliquis testis dicit in redditione cause qꝫ illa tradiderit dicte Galbanelle. Et stant hec simul qꝫ poꝛtauerit ad illam domum ꝛ tamen ex illis non alimentauerit dictam dominam Galbanellam sed in suos vsus conuerterit ꝛ maxime considerato qꝫ ipse articulat ꝛ testes deponunt qꝫ tempoꝛe dicte donationis dicta galbanella habitabat familiariter cum dicto Butio: vnde si simul familiariter habitabant potuit deferre vinum ꝛ granum ꝛ alia pꝛo suo victu ꝛ non pꝛo victu Galbanelle: ideo cum in causa scientie dicta testium non conclu
5 dant. ¶ † Et dicta testium regulentur a causa scientie iusta not. per Inno. ꝛ doc. in. c. cum causam que extra de testibus ꝛ per Bar. in. l. qui testamento. §. fina. ff. de testamentis. ꝛ in suo tractatu de teste in multis locis ꝛ per doc. in. l. solam ꝛ in. l. testium. C. de testib⁹ ideo cū causa scientie non concludit pariter nec concludit dictum per not. in dictis iuribus. Concurrit etiam quia licet dicti testes in eoꝛum dictis loquantur per vniuersalem semper tamen non ita loquūtur in causa scientie: sed in causa scientie simpliciter loquuntur ꝛ immediate interrogati de tempoꝛe dicunt post dictam donationem non repetendo vniuersalem semper sed simpliciter vt dixi pꝛont ita deponunt domina Marina ꝛ Paulus Perioannes autem interrogatus de tempoꝛe dixit de diuersis tempoꝛibus ꝛ diebus post dictā donationem que verba possunt verificari in duobus tempoꝛibus ꝛ duobus diebus iuxta. l. vbi numerus. ff. de testibus ꝛ regulam pluralis locutio in. vj. ꝛ. l. inter illam in fi. ff. de verb. sig. Alij autem testes non deponūt de toto tpe. ꝛ sic non concludunt. Itē dictus Paulus vnus ex dictis tribus testibus qui magis artant ꝓpter vniuersalē semper appositam in eoꝛum dictis in causa scientie dixit quod
6 vidit poꝛtare vinum granum carnes ꝛ alia cibaria. ¶ † Sed sub verbo victus ꝛ sub verbo alimentoꝛum compꝛehenduntur alia ꝙ cibaria puta vestitus ꝛ habitatio sine quibus coꝛpus commode alinon potest. l. verbo victus. ꝛ. l. sequenti. ꝛ. l. quis nos. §. verbū viuere. ff. de ver. obli. ꝛ. l. legatis. ff. de alimentis lega. Sed appellatione

cibariorũ non veniunt predicta scilicet vestitus ꝛ habitatio vt est ex pressum in.l.diarijs.eo.ti.ꝛ probatur in.d.l.legatis.Et put appellatione victus ꝛ alimentorũ oĩa predicta veniũt ita videt qḋ sub illis verbis che me gouerne ꝛ nutriche.s.oĩa cõprehendant ꝛ sic habitatio ꝛ vestiariũ ꝛ calciariũ qꝛ dicta verba videnẗ generalia.Et ita cõiter vt arbitroꝛ intelligerenẗ non solũ de gubernio ꝛ nutrimẽto cibariorũ:sed etiã aliorũ q̃ ad vitã sunt necessaria:vnde ita sunt intelligenda generaliter vt oĩa cõprehendãt iuxta.c.in literis de spon.cũ si.maxime qꝛ ita deprehendiẗ mẽs cõtrahentiũ:attento qḋ dicta mulier decrepite etatis oĩa sua donabat dicto Butio:ita qḋ non est verisimile qḋ voluerit sibi reseruare onus habitatiõis ꝛ onus vestimẽtorum ꝛ mens contrahentiũ semper predominatur.l.in cõuentionalibus.ff.de ver.sig.ꝛ arg.l.cũ questio in fi.C.de le.ꝛ.l.in condi.primum locũ.ff.de con di.ꝛ demon.cũ si.Ex quibus oĩbus resultat qḋ dicti testes non plene probãt qḋ dictus Butius aluerit ꝛ gubernauerit dictam Galbanellam prout nutrire ꝛ gubernare promisit.

7 ¶†Et ex quo ipse erat obligatus ad predicta prestandũ si pro parte dicte Galbanelle negatur sibi esse impleta ꝑmissa onus probandi incũbit ipsi butio per theoricam que tradiẗ per glo.ꝛ doc.in.l.ij. C.de iure emphi.ꝛ per Bar.ꝛ doc.in.l.hoc iure.ff.de ver.ob.ꝛ habetur etiã in.c.qḋ sup his extra de accusa.ꝛ in.c.potuit extra de locato. Et propterea si nõ ꝓbatur qḋ impleuerit ꝑmissa competit aduersarie ius repetendi data ob eam causam per dictã.l.ij.ꝛ.l.dictã.C.de condi.ob causam cum si.prout ꝛ.s.dictũ est ꝛ maxime hoc procedit fauore alimentorum contra non seruantẽ promissionem de prestandis alimentis per tex.dicte.l.j.C.de dona.que sub modo ꝛ ibi p gl. ꝛ doc.Et per cõsequens videtur qḋ dictus butius teneatur restituere sibi donata nec illa possit retinere etiam vsq; ad concurrentẽ quãtitatem alimentorum cum illa non probentur prestita vt dictũ est. ¶Non obstantibus adductis in cõtrarium que non obstant quia pro parte apparent soluta ex iam dictis solũ restat rñdere ad.l.fi.C. de alimentis pu.prestã.ꝛ qḋ per eã tradit Bar.ibi.ꝛ in.d.l.cũ seruꝰ. circa qḋ est aduertendum qꝛ Bal.in.d.l.fi.tenet contra Bar.ꝛ idem tenet Ange.in dicta.l.cum seruus.prout ibi refert Imo.et respondet Bald.ad dictam.l.final.quod ibi constabat quod pupillus fuerat alimentatus a tutore:sed dubitabatur an fuerit alimentatus de rebus pupilli:an de rebus tutoris ꝛ similiter Ange.põderat quod in.d.l.fi pupillus continuo steterat apud tutorem.Item Imo.licet impugnet responsionem Ange:ad dictam.l.fin.nihilominus circa capellam ad quam extendit Bar.dictam.l.fi.tenet contra Bart.ea ratione qꝛ capella faciliter contingere potest qḋ fiat per alium.Sed in alimentis prestitis pupillo vel in expensis factis in eius doctrina non sic faciliter contingit qḋ fiant per alium pupillo manente apud tutorem:ideo in illis insurgit iuris presumptio:ar.notatorum in.l. certi condictio.§.si nummos.ff.si cer.pet.ꝛ.l.neq; natales.C.de probatio.secundum eundem Imo.Et sic Bal.Ange.ꝛ Imo.non volunt quod.d.l.fi.trahatur ad alios terminos.Unde nec videtur trahenda ad casum nostrum in quo non apparet quod dicta Galbanella steterit continuo penes dictum Butium.Item licet dictꝰ Butius teneretur dictam Galbanellam alimentare tamen etiam ipsamet non debebat se dimittere non alimentatam:quia se necare diceretur si sibi alimenta negaret.l.necare.ff.de li.agno.ꝛ magis sibi imputaretur q̃ si denegaret alteri etiam si alteri obligaretur argu.l.si preses.C.de serui.ꝛ aqua.Unde potuit a se alimentari.pupillus autem licet potuisset se alimentare:tamen quia talis etas quicquid videt ignorat dicit tex.in.l.j.C.de falsa moneta.non est ita arbitrandum quod se alimentauerit ꝛ dato quod seipsum alimentauerit ꝛ soluerit salarium suo magistro nihilominus de suis bonis id verisimiliter fecisset ꝛ per consequens tantum esset quantum si dicte expense fuissent facte per tutorem:quia in redditione rationum computande essent dicte impense:nec aliud vult text.in.d.l.fi.Potius tñ debent presumi facte a tutore sub cuius administratione sunt omnia bona pupilli q̃ ab ipso pupillo sub cuius cura ꝛ administratio ne nihil habetur:licet de hoc non disceptareẗ in.d.l.fi.Sed an censerentur exhibite impense ab alijs ita qḋ non essent detrahẽde de bonis pupilli in computis tutoris in terminis autem nostris non militat eadem ratio qꝛ dicta Galbanella licet donauerit bona que habebat tpe donationis non donauit futura.Et quilibet presumitur lucrari.l.defunctus arbitriũ tutele.Et ex postea quesitis ex industria vel ex fortuna potuit sibi necessaria administrare:ꝛ propterea cum casus sint separati de vno non videt ad aliũ inferri.l.fi.de calũ. ꝛ.l.si maritus.C.de dona.inter vi.cũ subsit ratio diuersitatis de qua §.ꝛ etiam qꝛ.d.l.fi.loquitur in tutore q ex necessitate subijt officiũ tutele onerosum.l.tria onera.ff.de excusa.tu.ꝛ quasi per totum ꝛ obligatur ad administrationem ex dispositione legis:ita qḋ benignius est cum eo agendum ne officium necessarium sit sibi damnosum.l.si quis ex signatoribus.ff.quemadmo.testa.ape.ꝛ.l.valet.ff.ex quibus causis ma.ꝛ.l.cum quedam.versi.inuenimus.C.de admini.tuto.et benignius agitur cum lege q̃ cum homine.l.celsus.cum sua glos.ff. de arbi.ꝛ facit.l.fi.C.de pact.conuen.ꝛ quod not.glos.in.l.j.C.si aduersus ven.ibi pretor tuum non suum tibi denegat auxilium:ista autem galbanella suo contractu sibi prouidit qḋ per dictum butium aleretur ꝛ gubernareẗ ꝛ dictus butius sponte nulla necessitate coactus ad id se astrinxit ꝛ licet.d.obligatio sit sibi onerosa:tamẽ longe plus cõsequutus fuit ex liberalitate galbanelle q̃ sit illud onus:ita ꝙ cõtractus ille fuit magis lucratiuus q̃ onerosus: vnde si magis rigorose cũ eo procediẗ.ꝛ non ita benigne:prout cũ tutore nõ est mirum.Adeo qḋ teneri potest ꝙ illa presumptio de qua in.d.l.fi.per quã recedit a regula que habeẗ in.d.l.hoc iure.ꝛ in.d.l.ij.de emph. cum simi.non sit trahenda ad nostros terminos in quibꝰ assignari possunt plures rationes differẽtie per ꝑdicta.ꝛ ita alias cõsului in hac ciuitate ꝛ vidi ab alijs cõsultum.s.ꝙ in hmõi terminis incumbat onus ꝓbandi legatario qui promisit alimenta prestare.ꝛ ita vidi in practica obseruari.Potest etiã rñderi ꝙ licet appareat dictã galbanellã vixisse ꝛ nõ presumaẗ vixisse de vento sicut lupus prout no.in.d.l.fi.tamen nõ apparet ꝙ hñ ꝛ cõgrue fuerit alimẽtata : naꝫ etiã sine vino põt qs viuere ꝛ etiã sine pane qꝛ ex radicibus herbarum in deserto pleriq; viuebant:ita qḋ non sequitur vixit ergo fuit nutrita ꝛ gubernata prout nutrienda ꝛ gubernanda erat vigore

8 dicte promissionis.¶†Que quidem promissio est intelligenda secundũ qualitatem personarum ꝛ quãtitatem patrimonij ꝛ alijs circunstantijs arbitrio boni viri arg.l.cum alimenta in prin.ꝛ.l.cum vnus in pñ.ꝛ.§.fi.ff.de ali.ꝛ cib.lega.ꝛ.l.si cui.ff.de annuis lega.ꝛ.l. cũ post genere.ff.de iure do.non autem apparet ex actis hoc ad qḋ tenebatur dictus butius fuisse factũ.s.ꝙ dicta galbanella fuerit nutrita ꝛ gubernata prout nutrienda ꝛ gubernãda veniebat vigore dicte promissionis per ꝑdicta.Et p ꝯsequens cessat.s.dicta theorica bar.ꝛ iõ remanet cõclusio ꝙ licet donatoꝛ appareat vixisse ꝛ viuere non tamẽ vere vel presumptiue probatur legitime alimentatum a donatario qui promisit alimentare.Item qḋ onus ꝓbandi sibi incumbit ꝛ aliter nõ probato reuocẽtur data ob eã causam si pro parte donantis repetuntur data ex eo qꝛ negantur alimenta ꝑstita per

9 donatarium prout prestare tenebantur.¶†Donatio ob causam requirit insinuationem text.in.l.fi.ad finem.C.de dona.propter nuptias pro hoc etiã bonus tex.in.l.donatio fine.C.de dona.vnde bal. in.l.illud.C.de sacrosan.eccle.dicit ꝙ donatio facta ob causam vel sub mõ regrit insinuationẽ ꝛ dicit esse tex.in.d.l.donatio.ꝛ subdit ꝙ vbi est causa motiua ꝛ nõ necessitatiua ibi regritur insinuatio p no. per Gul.in.l.si tibi.ff.si cer.pe.Et ipsemet Bal.in.l.si tibi.dixit qḋ donatio facta sub modo regrit insinuationẽ vnde si dono tibi mille vt illa statim mihi dones necessaria est insinuatio secundum eum.

10 ¶†Qui etiam allegat ꝙ si donatur in premium emancipationis filio requiritur insinuatio ꝛ tamen est ob causam:ꝛ rñdet ad.l.aquilius regulus qḋ loquitur in donatiõe facta ob merita de preterito. Et saltem videtur hoc verum si onus erat tenue:adeo quod etiam habita ꝛ detracta extimatiõe illius oneris donatio remanet excessiua per id quod notat Imol.in.d.l.aquilius regulus vbi dicit quod tunc donatio remuneratoria non indiget insinuatione quando detracta extimatione munerum summa donata non excedit summaꝫ legitimam.ccc.aureorum alias forte secus vt ibi latius per eum.Et hoc etiam fuit de mente ang.ibi dicentis quod donatio remuneratoria tunc non indiget insinuatione quando remuneratio est condigna secus si excessiua:quia quatenus excedit est vera donatio:ita etiam Baldus in.d.l.illud.in.iiij.qõne.ꝛ etiã Gul.de cunio.arg. l.qḋ si adipiscende.ff.de do.inter virũ.vnde si onus alendi dictam donatricem nõ extimaretur tanti valere quod faciat donationem censeri intra summã legitimã donatio debet insinuari ꝛc.ſm Alexandrum de imo.ꝛ Bald.ser cole idem consuluit ꝛ adducit etiam qḋ Cy.idem voluit in auẗ.eo decursum.C.de dona.ꝑpter nup.Facit etiam qḋ not.Saly.in.l.j.C.de dona.propter nupti.subdit illud enim dicitur vt lucrum haberi:qḋ remanet deducto omni onere.l. nõ amplius in prin.de leg.j.ꝛ.l.sed si hoc.§.j.ꝛ qḋ ibi per bart.ff.de condi.ꝛ demonst.ꝛ.l.quotiens.ff.ad.l.fal.Nec.ob.d.l.fi.C.de do.propter nup.qꝛ est correcta per auẗ.ibi positã ꝛ nõ ex alio est correcta nisi continebat absurdũ ꝙ donatio ob cãm que non est simplex donatio requirat insinuationem. Laus deo. ¶Consilium.xlvj.

1 Sententia lata pretextu falsi instrũi quando rescindatur.ꝛ nu.2.
3 Sententia lata iuxta attesta.quatuoꝛ testium quorum duo veri et duo falsi an sit rescindenda.
4 Judex recte dicitur motus ex actis ad sententiaꝫ concludentibus.
5 Interesse appellatione que monstrentur venire.

In nomine domini nostri Jesu christi.¶In hac ꝯsultatione videtur prima facie dicendum qḋ dicta sententia veniat rescindenda mediante

1 te beneficio restitutionis in integrum.¶†Nam constat qḋ sententia lata pretextu falsi instrumenti venit rescindenda a beneficio restitutiõis in integrũ per.l.j.ꝛ quasi p totũ.C.si ex falsis instrĩs ꝛ.l.diuꝰ ff.de re iu.ꝛ.c.cũ venerabilis extra de exceptio.Sꝫ in casu nr̃o ꝛ qḋ sña seu licẽtia fuerit cõcessa ꝑtextu falsi instrumenti. Ergo videtur qḋ veniat rescindenda beneficio restitutiõis in integrũ intẽtato: put intentandũ erat sc̃dm ꝯmunẽ sñiam gl. ꝛ docto.in dictis iuribus:licet nonnulli teneãt ꝙ sña sit ipso iure nulla ꝛ regulariter nõ bene loquantur:put habetur in dictis iuribus quod aũt sententia fuerit

fuerit lata ex falsis instrumẽtis ostendit. Naʒ presupponitur quod
instrumentũ refutationis in actis productum pro parte dicte do-
mine Baptiste sit falsum ⁊ iudex in sua sñia facit de illo instrumen
to mẽtionem. ⁊ propterea videtur ꝙ dicta licentia fuerit concessa
ratione dicti falsi instrumenti: quia alias frustra fuisset de eo facta
mentio in concessione licentia. Preterea dicta licentia videtur fun
data in ipsa refutatione: quia dicta domina Baptista non videtur
qꝺ ex alio fuerit in dãno nisi propter pecuniam ab ea solutã prete-
xtu obligationis quaʒ ipsa fecit pro dicta Bartholomea nec preten
dit se fuisse passam aliud damnum vt deprehenditur ex prefationi-
bus factis in ipsa concessione licentie. Et propterea cum dicta solu-
tio videretur probata per dictum instrumentum refutationis vide
tur qꝺ dicta licentia fuerit fundata super dicto instrumẽto ⁊ maxi-
me quia licet interuenerit etiam iuramentum dicte domine Bapti
ste nihilominus non videt̃ ꝙ iudex sequutus fuerit dictum iuramẽ
tum attento qꝺ non videtur ꝙ illud sequi deberet. Cum nullus sit
idoneus testis in causa propria. l. nullus. ff. de testibus. ⁊ l. omnib⁹
C. eo. ti. Nec videtur dictum iuramẽtum iuuari vigore iuris muni-
cipalis sub rubrica de conseruatiõe indẽnitatis: quia dictum statu-
tum nõ videtur trahendũ ad casum nostrũ: quia dictum statutũ lo
quitur de eo qui principaliter vel vt fideiussor vel alio modo se obli
gauerit ꝓ alio. Sed dicta domina Baptista nõ se obligauit pro di
cta dña Barnabea: ad id ad qꝺ tenebatur ipsa dña Barnabea: qꝛ
non se obligauit dicta Baptista ad aliqd soluendũ pro dicta Bar-
nabea: sed solũ prestitit cõsensum deposito facto de rebus suis ⁊ pro
misit non venire ꝯtra ⁊ dedit licẽtiam ꝙ depositarij post certũ ter-
minũ possent res depositas alienare si interim non esset eis de debi
to satisfactum ꝓ parte dicte dñe Barnabee. Et aliud est deponere
aliud deponenti consentire. l. aliud. ff. de regulis iuris. Ideo dictuʒ
statutum non videtur loqui in casu nostro. Item statutum videtur
loqui quãdo est facta ꝓbatio solutionis facte per eum qui pro alio
se obligauit: vt patet ibi ⁊ facta dicta ꝓbatione procedũt ⁊c. ⁊ ibi:
⁊ ipsam pecuniã soluerit. Et ibi pro quo est soluta vel mutuo acce-
pta pecunia. Et ibi in receptione mutui ⁊ solutionis ⁊ certa. Per
que verba videtur apparere quod dictũ statutum requirat solutio
nem esse factam vel pro ea facienda esse acceptam pecuniam mutuo
quorum neutrum ꝓbatur esse factum nisi vigore dicti instrumẽti re
futationis. Et propterea non videt̃ ꝙ dictũ statutuʒ loqueretur in
casu nostro circũscripto dicto instr̃o: sed probata solutione vel rece-
ptione mutui: vt. s̃. tunc videtur succedere dispositio dicti statuti
disponẽtis ꝙ stetur iuramẽto eius qui pro alio se obligauit. Et vult
qꝺ stetur suo iuramẽto de interesse non autem dicit statutum ꝙ ste
tur iuramento de ipsa solutiõe. Preterea dictũ statutuʒ nõ dispo-
nit precise ꝙ stetur iuramento predicto: sed inspecta ⁊ cõsiderata ꝑ
iudicem qualitate personarũ ⁊ rerum ⁊ cause: ita quod si non fuis-
set productum dictũ instrumentum iudex fortasse non credidisset
dicto iuramento etiam presupposito ꝙ dictum statutũ militaret in
istis terminis. Et propterea videt̃ remanere ꝯclusio ꝙ dicta licẽtia
censeatur cõcessa vigore falsi instr̃i. ⁊ per ꝯñs debeat rescindi reme-
dio restitutiõis in integrum qꝺ intentatum extitit ⁊c. ¶ His tamẽ
non obstantibus in cõtrarium arbitror sententiam veriorẽ ad hoc
enim vt sententia rescindatur propter falsa instrumenta in iudicio
producta non sufficit qꝺ pars que sententiam pro se reportauit vsa
fuerit falso instrumẽto: illud in iudicio producendo sed requiritur
etiam ꝙ iudex in iudicando fuerit sequutus formã falsi instrumẽti
vt est expressum in. l. falsa ibi probare potueris eum qui iudicaue
rat sequutum eius instr̃i fidem. C. si ex falsis instr̃is. l. j. ibi qs sequu-
3 tus ꝓconsul. ⁊c. † Facit etiã text. in. l. ij. ⁊ in. l. fi. eo. ti. ⁊ in. l. diuus. ff.
de re iudi. ⁊ in. d. c. cum venerabilis ibi falsorum instrumentorum
pretextu lata sentẽtia prout notant docto. cõmuniter oẽs in dictis
iurib⁹: adeo quod dicit Bal. in. d. l. falsaʒ in pñ. ꝙ si sunt attestatio
nes quattuor testium quorum duo sunt falsi ⁊ duo veri iudex sentẽ
tiando non presumitur sententiasse pretextu illorum falsorum te-
stium adeo quod sententia non venit rescindenda incumbit ergo
onus probandi petenti rescissioneʒ sententie ꝙ iudex fuerit motus
ad sententiandum vigore falsi instrumenti seu falsarum attestatio-
num vt probatur in dictis iuribus: ⁊ maxime in. d. l. falsa. ⁊ hoc in
iure est indubitatum. Sed in casu nostro non apparet probatum
qꝺ iudex in concedendo dictam licentiam fuerit sequutus fidem in
strumenti vt ⁊ infra deducam: ergo non debet dicta licentia rescin-
di: nihil enim deducitur ex quo deprehendi possit quod iudex fue-
rit motus ad ꝯcedendum licentiam pretextu dicti instrumenti nisi
quia in prefationibus precedentibus dictam concessionem licentie
dicitur viso tali instrumento: sed hoc non astringit quia non sequi-
tur vidit illud instrumentum: ergo fuit motus ad pronunciandũ
pretextu illius instr̃i: qꝛ multa in actis videntur per iudicem que ta
men non mouent mentem iudicis ad pronunciandum. Unde non
probat hoc esse ⁊c. l. non hoc. C. vnde cogna. ⁊. c. presentia extra de
probatio. cum si. Et maxime quia de stilo notariorum in prefatio-
nibus ante sententiam est facere mentionẽ quasi de omnib⁹ actis: li
cet non habeant notitiam que acta moueant iudicem ⁊ que non ⁊
cõiter contingit qꝺ a notario cãe dicit̃ visis talibus actis ⁊c. nõ con-
ferendo aliter cũ iudice que acta viderit ⁊ que nõ vt quotidie docet
experientia est que est rerum magistra. c. ꝗ sit in prin. de elec. lib. vj.
⁊. c. statutum in prin. eo. titu. ⁊ li. Et a cõiter accendẽtibus optimũ
est arg. in materia probationũ: vt per gl. ⁊ Bal. in. l. neq; natales. C.
de proba. ⁊ per glo. ⁊ docto. in. d. l. nõ hoc facit. l. in obscuris inspici
de reg. iur. ⁊. c. inspicitur eo. tit. lib. vj. cum simili. Et ideo cuʒ hmõi
visis ⁊c. soleant premitti ex consuetudine ⁊ stilo notarioruʒ nõ sunt
multũ ponderanda: prout in simili dicit Bar. in. l. j. ff. de iure codi-
cil. Et maxĩe in casu nostro in quo dictum instrumentũ nõ debebat
mouere mentem iudicis ad cõcedendam dictã licentiã de qua agit̃
eo quia nullatenus apparet qꝺ dicta refutatio presupposita eius ve
ritate se referat ad debitum illius instr̃i cuius pretextu agebat̃ sup
indẽnitate prestando. Nã multũ variat dictũ instrumentum refu-
tationis ab illo instrumẽto de quo agebat̃ qꝺ. s. fuit initum princi-
paliter inter Barnabeam ex vna ⁊ guidum ⁊ bacciolum ex altera
parte: nam primo dictum primum instrumentũ cantat de summa
debiti. xl. florenorum ⁊ dictum instrumentum refutationis cantat
de summa. xlvij. florenorum ⁊ ex diuersitate summarum deprehen-
ditur diuersitas factorum. l. quinquaginta. ff. de proba. Itẽ in dicto
instr̃o refutatiõis fit refutatio dicte dñe Baptiste de. xlvij. florenis
eidem Baptiste mutuatis per dictos guidonẽ ⁊ bacciolum. Et in
primo instrumento nulla fit mẽtio de mutuo immo in dicto instr̃o
deducit aperte alia cã debiti ꝗ cã mutui. Item in primo instr̃o con
tinetur qꝺ dña Barnabea erat effecta debitrix dictorum guidi et
baccioli ⁊ non dicta domina Baptista. ⁊ instrumentum refultatio
nis loquitur de debito dicte Baptiste. ideo dictum instrumentum
refutationis nihil probabat aduersus dictam Barnabeam etiam
si fuisset verissimum. Et ideo iudex nõ debebat moueri ad concedẽ-
dum licentiam aduersus dictam Barnabeã vigore dicti instrumẽ-
ti refutationis: ideo non est verisimile quod fuerit motus pretextu
4 dicti instrumenti. ¶ † Cum iudex presumat̃ motus ex illi actis que
concludunt ad sñiam ꝓlatam iuxta ea que hñtur per glos. ⁊ doc. in
d. l. si qs ad exhiben. ff. de ex. rei iu. Nã iudex recte ⁊ iuste p̃sumitur se
mouere per. l. herennius. §. gaya. ff. de euic. ⁊. c. in presentia extra de
renuncia. ideo potius est presumendum qꝺ fuerit motus vigore iu-
ramenti prestiti per dictam Baptistam ad delationem iudicis vi-
gore statuti. s̃. deducti sub rubric. de conserua. indemnitatis quate-
nus disponit quod de damno ⁊ interesse stetur iuramento partis: si
enim dictum instrumentũ refutationis mouebant menteʒ iudicis
ad concedendum dictã licentiam nõ erat opus qꝺ deferret iuramẽ-
tum parti. Est ergo verisĩle qꝺ iõ iudex detulerit iuramẽtũ dicte. d.
baptiste qꝛ intendebat illud sequi casu quo p̃staret̃ prout prestitum
fuit ita quod iudex verisĩr motus fuit potius ex probatione vt ita
dixerim statutaria: vlʒ ex probatione iuramenti roborata ⁊ appro
bata per dictum statutũ ꝗ ex probatiõe iuris cõis: veʒ resultante ex
publico instr̃o a iure cõi approbato. Qꝺ etiã persuadet̃ ex eo quia
in verbis deductis in prefationibus magis accurate ponderatur
dictum statutũ ꝗ cetera que narrant̃ vt patet ex illis verbis in the
mate ponderatis viso considerato ⁊ mature ⁊ diligenter librato di-
cto statuto. Qꝺ ⁊ dicendũ est ex eo quia videtur qꝺ dictum iuramẽ
tum deberet de iure iudicem mouere ad dictã licentia concedendaʒ
⁊ hoc vigore dicti statuti qꝺ general̃r disponit qꝺ de interesse creda
tur iur̃o: negari enim nõ põt qꝺ si pro te solui centum de mea pecu
nia: ex eo quia me vel mea bona pro te obligaueram. ⁊ sic solui pro
liberando me vel bona mea ab obligatione qua astrĩgebar vel pro
qua mea bona erãt obligata mea interest in centum non fecisse talẽ
obligationem ⁊ non soluisse eo quia tantum de meis bonis amisi. ⁊
5 sic fui damnificatus in centum. ¶ † Uenit eñ appl̃one interesse dã-
num ⁊ lucrum cessans: vt. l. vnica cũ ibi no. ꝑ gl. ⁊ doc. C. de sen. qui
pro eo quod interest qꝺ ẽt apparet ex verbis dicti statuti ibi tam in
quisitoꝝ amissione ꝗ in lucri cessatione itẽ in. d. l. vnica etiã appet ꝙ
extimatio rei de qua agit̃ dicitur interesse vt ibidem no. vnde tantũ
est iteresse partis in casu isto quãte extimatiõis erat id quod diceba
tur esse solutum: ideo statutum de interesse loquens militat in ca-
su isto. Nec ob. que in hac parte in contrarium adduxi. Non enim
ob. quod dicebã quod dicta. d. baptista nõ se obligauit ꝓ alia qꝛ lʒ
nõ se obligauerit ad soluẽdũ ꝗtitatẽ ad quã erat obligata dicta bar
nabea: tñ se obligauit ad obseruãtiã depositi facti de suis rebus pro
debito do. barnabee. ⁊ ad obseruãdã venditionẽ dictoꝝ suoꝝ bono
rum: si contingerit eã fieri pp debitũ in tpe deputato non solutum.
⁊ talem obligationem non fecit. d. domina baptista nisi ꝓ domina
barnabea. ⁊ ideo dicta. d. barnabea ꝓmisit dictam baptistam con-
seruare indẽnẽ. Et propterea militat in hac parte dictum statutuʒ
de conseruatione indemnitatis. ⁊ maxime quia dictum statutum
aperte disponit censeatur quis pro alio se obligasse eoipso quod ha
bet instr̃m promissionis qꝺ cõseruet̃ indẽnis. Item non ob. quod
statutũ presupponit solutionem: quia licet dictũ statutum sepius
mentionem faciat de solutione ⁊ de acceptione pecunie mutuo sub
vsuris non tamen se artat ad illos casus nec exigit probationem
solutionis facte vel receptionis pecunie sub vsuris nec ad istos

fines videntur statuentes sepius fecisse mentionem de predictis.
Sed eo respectu vt ostenderetur quod deberet conseruari indẽnis
non solum de sorte. Sed etiam de vsuris. Que omnia veniunt ap-
pellatione interesse vt de se constat. ⁊ ideo licet non fuerit accepta
pecunia sub vsuris nõ tamẽ deberet cessare statutuȝ si alias interes-
set ipsius qui pro alio se obligauit. ⁊ tamẽ statutum in illo. §. ⁊ si pe
cunia semper loquitur de eo qui accepit pecuniam sub vsuris ⁊ lo-
quitur copulatiue. Si acceperit pecuniam ⁊ ipsam pecuniam solue
rit ⁊c. Ita qd̃ si per illum. §. ⁊ si pecuniam. restringeretur generali-
tas dicti statuti esset restringẽda ad casum quãdo pecunia mutuo
acciperetur qd̃ nullatenus est de mẽte: ideo stãdum est generalitati
illius statuti in. §. ⁊ facta dicta probatiõe, licet enim postea subdatur
in. §. sequẽti decisio vnius casus vbi videbatur forte maior dubita-
tio nõ tamẽ propterea tollitur generalitas precedẽtis. §. ⁊ illa ver-
ba ⁊ facta dicta probatiõe. nõ loquuntur de probatiõe interesse vel
solutiõis; sed de probatiõe ꝙ quis se obligauerit pro alio vt deno-
tat illud participium dicta: qd̃ refertur ad precedẽtia in quibus ni
hil dicebatur de solutione vel acceptiõe pecunie mutuo; ideo illa ver
ba ⁊ facta dicta probatiõe nõ possunt referri ad probationẽ solutio
nis. Et quicquid sit an scilicet debuerit solutio probari aliter q̃ per
iuramentum partis satis est ꝙ non apparet ꝙ iudex motus fuerit
vigore illius instrumẽti qd̃ dicitur falsum quod quidem instrumẽ-
tum nullo pacto astringebat ad probationem solutionis ex causa
de qua agitur; ita qd̃ erat certum ꝙ illud instrumentum etiaȝ si fuis
set verum nõ probabat: sed de iuramẽto est salteȝ dubium; ⁊ ideo cũ
iudex illud detulerit verisimiliter non ex alio nisi vt prestito daret fi
dem: ⁊ licet potuisset esse quod sine illo instrumento non dedisset fi
dem iuramento: tamen potuisset etiam esse quod dedisset fidem:
ideo saltem est luce meridiana clarius quod operatur illa prestatio
iuramẽti vt reddat saltem rem dubiam adeo ꝙ nõ potest dici appa
rere qd̃ iudex motus fuerit vigore illius instrumẽti. ⁊ hoc sufficit cũ
vt dixi onus probandi spectabat ad petẽdam sniam rescindi ea ra-
tione quia lata fuerit pretextu falsi instrumẽti.

¶ Consilium. xlvij.

1 ☞ Inuitati inter quos est ordo affectionis: an simul vel successiuo
ordine sint inuitati. ⁊ nu. 3.
2 Et coniunctio eius est nature vt diuersa velit vnire.
5 Stipulari pro filiis ordine quomodo quis dicitur ⁊ quãdo natura
lis ordo requiratur.
6 Filii et nepotis appellatione qui veniant.
7 Nepotes proprie qui dicantur.
8 Petitione hereditatis quis conueniatur.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶† In presenti cõsultatione videtur prima fa
cie dicendum qd̃ dictus Jacobus nepos dicti Joannis
succedat dicto Jacobo ser Antonii vigore dicte substitutionis pro
tertia parte ex persona sua. Nam dictus Jacobus ser Antonii sub-
stituit dicte domine Ludouice si decesserit sine filiis Joãnem ⁊ ipsius
Joãnis filios ⁊ filias ac etiam nepotes ex dicto Joãne legitime de-
scendentes. Et sic vĩ eos copulatiue inuitasse ad dictã substitutionẽ.
⁊ natura copulatiue est requirere concursum copulatorum ⁊ copu-
latos pariter simul inuitare. l. si heredi plures. ff. de cõdi. institu. et
l. si mihi ⁊ titio in prin. de verbo. ob. ⁊ ff. de vsufr. accrescen. l. si pro-
prietas, ⁊ l. si quis titio. ff. de vulg. ⁊ pu. l. si pater filio. ideo videntur
in dicta substitutione pariter inuitati Joannes filii et nepotes: ita
qd̃ ioãnes videtur inuitatus pro vna tertia parte ⁊ filie collectiue
nominate pro altera tertia parte. Et nepotes pro altera tertia parte
quia collectiue nominati habentur pro vno. vt. d. l. si quis titio ⁊. d.
l. si pater ⁊. ff. de here, insti. l. titius. ⁊ l. interdum. ii. responso. ⁊ ideo
cum casus substitutionis euenerit quia dicta domina Ludouica
decessit sine liberis viuo testatore: ita qd̃ fuit locus substitutioni vul
gari comprehense sub compendiosa iuxta ea que habẽtur in. l. pre-
cibus. C. de impub. ⁊ in. l. centurio. ff. eo. titu. ⁊ in. c. si pater. de testa-
mentis lib. vj. ⁊ in. c. raynutius. ⁊ in. c. raynaldus eod. titu. in anti-
quis. Nec videtur huic sentẽtie refragari si quis dixerit quod dictus
Jacobus licet sit nepos dicti Joãnis: tamen nõ est nepos dicti Ja-
cobi ser Antonii ⁊ in substitutione dicitur ac etiam nepotes ⁊ ne-
ptes ipsius testatoris ex dicto Joãne legitime descendẽtes. Et ideo
cum dictus Jacobus non sit nepos dicti testatoris non videatur
inuitatus vigore dicte substitutionis quia ad hoc videtur respon-
deri posse ꝙ videtur dicto testatori pronepos ⁊ appellatione nepo-
tis saltem ex lata significatione venit etiam pronepos vt sumitur ex
his que not. docto. communiter oẽs post Bal. in. l. ii. C. de succes. edi
cto. ⁊ qd̃ no. Bald. in aut. matri ⁊ auie. C. quando mulier tu. offi.
fun. potest. ⁊ per Bald. in quodam suo consilio circa statutum ciui
tatis burgi. Et cum simus in directa substitutione que est fauora-
bilis verba ipsius videntur late interpretanda ar. l. cum quidam
ff. de lib. et posthu. ⁊ l. in testamentis. ff. de reg. iur. ⁊ c. cum dilecti
extra de donatiõibus ideo appellatiõe nepotuȝ cõprehendantur etiã
pronepotes: quinimmo appellatione filiorum solent comprehen-
di ⁊ nepotes ⁊ pronepotes ⁊ ceteri descendentes. l. filii appellatio-
ne ⁊ l. iusta interpretatio. ff. de verb. sig. ⁊ l. lutius. ff. de heredibus
institu. ⁊ l. liberorum de verb. sig. vbi de hoc late per Bart. Et hoc
quidem deprehenditur ex verbis dicti testamẽti: nã ex quo dicta sub
stitutione primo inuitauerat filios ⁊ filias dicti Joannis qui sunt
nepotes ⁊ neptes ipsius testatoris superuacuo substituisset nepo-
tes testatoris descendentes ex Joanne. verba autem debent ita in-
terpretari vt non stent sine virtute aliquid operandi. l. quando de
2 leg. j. ⁊. c. si papa de priuile. in vj. cum concordantiis. ¶† Preterea
natura coniunctionis ⁊ est poni inter diuersa iuxta notata per
glos. in rubrica de iuris ⁊ facti igno. Sȝ si nepotes sumerentur stri-
cte in dicta substitutione. ⁊ sic pro filiis primi gradus dicti Joan
nis dicta copula ⁊ posita inter filios dicti Joannis ⁊ nepotes dicti
testatoris ex Joanne descendentes non poneretur inter diuersa. Nã
filii Joannis sunt nepotes dicti testatoris. Preterea copula ⁊ solet
precedentem dispositionem ampliare per tex. sing. in. l. ea tamen ad
iectio. ff. de lega. iii. ⁊ notãt docto. in. c. ii. extra de rescript. ⁊ in. l. gal
lus. §. etiam. ff. de lib. ⁊ posth. Sed si nepotes in dicta substitutiõe
ponerentur pro filiis dicti Joannis non ampliaretur dicta dispositio
tio per dictam copulam merito ⁊c. Hoc etiaȝ suadet natura dictio
nis etiam posite in dicta substitutione que solet implicare etiam
alium casum vt in. l. j. C. qui admitti. ⁊ in. l. etiam. C. si tutor vel cura
tor interuenerit cum similibus: et ideo in. d. substitutione videtur
implicare quod substituebat nedum filios ⁊ filias. d. Joannis: sed
etiam vlteriores. ⁊ sic nepotes ipsius Joannis qui etiam videntur
posse dici nepotes dicti testatoris ex lata interpretatione vt dictuȝ
est. Nec etiam videtur obstare si quis dixerit quod in dicta substitu
tione videãtur inuitati ordine successiuo. ⁊ sic primo Joannes fra-
ter testatoris deinde eius filii vel filia ⁊ tertio loco nepotes dicti Jo
annis pronepotesq̃ testatoris. Nam concurrit ordo scripture cum
3 ordine charitatis. ¶† Et quando ordo scripture concurrit cuȝ or-
dine charitatis videntur inuitati ordine successiuo vt predixi. l. gal
lus. §. quidaȝ recte. ⁊ l. peto. §. fratre. ⁊ l. cum pater. §. penul. de leg.
ii. l. quotiens. de vsufructu. cuȝ similibus. quia ad hoc videtur posse
respõderi quod ad hoc vt censeantur inuitati ordine successiuo nõ
sufficit quod concurrat ordo scripture cuȝ ordine charitatis nisi cõ
currat etiam ordo debiti naturalis prout concurrit in. d. §. quidaȝ
recte. ⁊ in. §. instituens eadem. l. gallus prout voluerunt Cyn. ⁊ do-
cto. communiter secundum Bald. in. d. §. quidam recte. qui ideȝ te
net qd̃ tenet ibi Angelus, ⁊ pro hac parte est casus in. d. c. raynutius
scdm Jmol. in. d. §. quidam recte. ad hoc etiam. d. l. si quis titio. ⁊ l.
si mulieri cum liberis de vsufructu accrescendo. ⁊ l. finali. C. de im-
puberum, ideo cum in casu nostro non concurrat ordo debiti natu
ralis: quia transuersales nõ tenẽtur ex debito naturali inuitati trãs
uersales ad eorum successionem nec eis debetur legitima nec prete-
riti rumpunt testamentum nisi fratres quando est instituta turpis
persona non aliter. C. de inoffi. testamento. l. fratris. ⁊ l. fratres. di
cendum videtur quod non censeãtur inuitati ordine successiuo pro
ut est de ppria natura copule ⁊ prout etiam generaliter tenuit Ja-
co. de arena: etiam vbi cõcurrerent ordo scripture ⁊ ordo charitatis
⁊ ordo debiti naturalis cuius opinionẽ dixit de iure viriorẽ Jmo.
in. d. §. quidam recte. licet in practica sit tenenda communis opinio
s. dicta que tamen non militat in casu nostro in quo cessat ordo de-
4 biti naturalis. ¶† His tamen nõ obstantibus in contrarium arbi
tror iustitiam veriorem ex pluribus ⁊ primo quia immo videtur
qd̃ censeantur fuisse inuitati ordine successiuo. Ex quo ꝯcurrũt ordo
charitatis ⁊ ordo scripture ꝓut hec duo sola militãt in terminis. d.
l. cũ pater. §. penul. ⁊ in. l. heredes mei. §. peto. ff. ad trebellianũ. licet
illa iura loquantur in alternatiua non in copulatiua ⁊ ita etiaȝ cõ-
tingit in. l. j. C. de secundis nup. ⁊ in. l. si quis incestis. C. de incestis
nupt. ⁊ in. l. j. C. de naturalibus liberis in quibus iuribus. l. vocat
plures personas per copulam et. tamen non inuitantur simul sed
ordine successiuo: similiter idem videtur in voluntate testatoris cũ
voluntas testatoris habeatur pro lege in aut. de nup. §. disponat.
Nec obstat quod non ꝯcurrit in casu nr̃o ordo debiti naturalis. Nã
etiã in iuribus proxime allegatis cessabat ordo debiti naturalis et
tamen intelliguntur inuitati ordine successiuo similiter in. d. l. cum
pater. §. penul. ⁊ in. d. l. heredes mei. §. peto cessabat ordo debiti na-
turalis ⁊ tamẽ censentur inuitati ordine successiuo ⁊ ꝓpterea Jmo
la. in. d. §. quidam recte. tenet quod sufficiat ordo scripture ⁊ ordo
5 charitatis. ¶† Prout et doctores. interpretantur illam stipulatio
nem emphiteoticam quod quis stipulatur pro se ⁊ filiis et nepoti-
bus vsq̃ in tertiam generationem censeatur stipulatus ordine suc-
cessiuo et ita interpretatur communis obseruatio cui standum est
iuxta. l. cũ de interpretatione; ⁊ l. minime. ff. de legibus. ⁊ c. cum di
lecti. extra de consuetudine. ⁊ tamen in emphiteosi cessat ordo debi
ti naturalis prout et dicunt doctores in. d. §. quidam recte. quod
cessat in legatis et fideicommissis et similibus et de contractibus ad
vltimas voluntates et econtra bonum est argumentum in iure.
l. seruum filii. §. cum qui cyrographum. ff. de legatis. j. et. l. finali.
C. de leg. ⁊ l. si ex legati causa. ff. de verborum obliga. Et ideo prout
in emphiteosi

in emphyteosi stipulata pro filijs ⁊ nepotibꝰ sit interpretatio quod censeantur honorati ordine successiuo: ita ⁊ in substitutione facta in vltima voluntate: licet ad hoc argumentum posset responderi quia non indifferenter illud tenetur per omnes doctores in omnibus filijs tamen quicquid sit in illis terminis ⁊ generaliter in vltimis voluntatibus vel contractibus tamen in materia substitutiõis licet alias teneatur qđ requiratur concursus debiti naturalis nihilominus in ea tenendum est qđ censeantur inuitati ordine successiuo iuxta ordinem litere ⁊ charitatis: quia quãdo dispositio confertur in incertum euentum in quem constat testatorem ordinem considerasse tunc nõ requiritur ordo debiti naturalis licet alias requireretur prout cõcludit Jmola in dicta.l.gallus.§.etiam si apparenter vbi ex hoc cõcludit qđ si quis instituit filium ⁊ substituit titiũ ⁊ eius filios ⁊ heredes primo veniet titius deinde filij deinde heredes extranei tenendo qđ heredes extranei inuitentur. Constat enĩ ꝙ testator considerauit ordinem: quia primo voluit admitti institutum ⁊ successiue substitutum: vnde de facili coniecturatur ꝙ etiã inter substitutos voluerit ordinem considerare. ⁊ sic non obstat qđ habetur in.d.§.quidam recte qui loquitur in institutione prout vel le videtur ipse Jmola in.d.§.etiam si itaqꝫ censentur inuitati ordine successiuo non admittunt.d.filia ⁊.d.nepos.dicti Joannis. Ex quo tempore quo fuit delata hereditas. ⁊ sic tempore quo fuit locus d.substitutioni viuebat Joannes primo inuitatus. ⁊ sic Joannes fuit heres insolidum ⁊ propterea alij nõ possunt esse heredes per regulam.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum cuꝫ concor.ff.commoda. ⁊ regulam.l.si quis soluendo.ff.de here.insti.cũ cõcor.prout in terminis.d.§.quidam recte existente filio non inuitatur nepos ⁊ similiter in terminis.d.§.peto.⁊.d.l.si quis incesti.cum simili.supra adductis admisso primo ceteri excluduntur: secundo pro hac conclusione potest adduci qđ.d.testator in substitutione predicta non inuitauerit nisi.d.Joannem ⁊ eius filios primi gradus: nam testator non inuitauit nepotes Joannis: sed nepotes ipsius testatoris ex.d. Joãne descẽdentes: filij autem Joannis erant nepotes dicto testatori qui erat frater Joãnis. ⁊ propterea cum dictus actor videlicet Jacobus nepos.d.Joãnis non sit nepos testatoris: sed nepos Joannis non videtur comprehendi sub verbis.d.substitutionis ⁊ maxime quia testator in proxima precedenti particula.d.testamẽti specificat diuersitates graduum cum dicat quãdocunqꝫ decesserit sine
6 filijs ⁊c.seu si dicti filij: aut filij eorum decesserint ⁊c. † Et sic licet ałs pleriqꝫ teneant ꝙ appellatione filij veniant nepotes ⁊ ceteri liberi per iura superius adducta: prout appellatione nepotum veniunt pro nepotes tamẽ testator non ita assumpsit: sed appellatione filiorum vocauit filios primi gradus: prout ⁊ plerunqꝫ sumitur in iure iuxta.d.l.liberorum versi.sed ꝙ papinianus.⁊.l.quid si nepotes.ff. de testa.tute.ibi aliter nepotes appellanť ⁊ insti.eo.titu.§.penultimo prout late traditur in.d.l.liberorum.⁊ in.d.l.gallus.§.vt instituens.⁊ in.d.l.lutius ⁊ prout filios accepit pro filijs primi gradus. ⁊ sic in stricta significatiõe: ita ⁊ videtur qđ in casu proxime sequẽti assumpserit dum inuitauit filios ⁊ filias Joannis ⁊ nepotes ipsius testatoris ar.eorum que habẽtur in.l.si seruus plurium.§.fi.de leg. j.⁊.l.heredes palam.§.sed si notam.ff.de testamen.⁊.l.legatoruꝫ.ff.
7 de lega.ij. ¶ † Pro quo etiam facit quia nepotes proprie loquendo sunt filij filiorum non autem filij fratris.l.iurisconsultus.§.secũdo gradu.⁊.§.tertio ⁊ institu.eod.titul.§.secundo gradu et.§.tertio.⁊ in auten.vt fratrum filij in rubro ⁊ nigro ⁊ in canone ad sedem versiculo filij fratrum ⁊ versicu.nepotes ⁊ licet ex abusiuo vsu loquendi reperiatur quod filij fratrum appellentur nepotes: prout ⁊ appellantur in capitulo tua nos de consanguini.⁊ affinitate ⁊ in c.j.de scismaticis lib.vj.⁊ in.c.felicis de penis eodem libro in.c.j.§. item si fratrem quibus modis feudum amittatur.x.collatione non autem proprie loquendo: quia nepos significat gradum descendentem non collateralem vt voluit Cyn.in consilio incipiente statuto ciuitatis pistorij ⁊ Cyn.in.l.si instituta.§.de inofficioso.ff.de inoffi. testamento in additio.⁊ Bald.in.l.ij.C.de successori.edicto ⁊ Ang. ⁊ Saly.ibidem qui omnes tenent quod in materia stricte interpretanda appellatione nepotis non venit filius fratris quod ⁊ voluit Cyn.in consilio qđ incipit diligenter. Sed licet sit impropriatum qđ filius fratris quandoqꝫ dicatur nepos: non autem eodem modo reperitur quod nepos fratris dicatur pronepos ⁊ dato ꝙ reperiretur nõ videtur quod appellatione nepotis veniat pronepos ex fratre quia tunc militarent due improprietates vna quod appellatione nepotis veniat transuersalis alia quod appellatione nepotis veniat pronepos: nec videntur amittende due improprietates: prout ⁊ alias diximus quod non amittuntur due specialitates.l.j. C.de dotis promissio. Et sumendo verbum nepotes proprie pro filijs dicti Joannis dicendum est quod testator substituendo filijs domini Joannis ac etiam nepotes ipse testatoris non apposuit illa verba: ac etiam nepotes ⁊c.vt vellet ampliare substitutionem: sed vt demonstraret quod filij Joannis erant sui nepotes. ⁊ sic ad demonstrandum ipsos substitutos per duplicem qualitatem: quia tanquam filios Joannis ⁊ tanꝙ nepotes ipsius testatoris forte vt demonstraret maiorem affectionem nominando illos suos nepotes.et sic illa verba et etiam nepotes ⁊c. non sunt omnino superflua nec semper copula ⁊ venit ampliatiue immo quandoqꝫ venit restrictiue: quia requirit concursum copulatorum prout habetur in.l.si is qui ducenta.§. vtrum. ⁊ in.d.c.ij.de rescrip. ⁊ in.d.l. gallus.§.etiam. ¶ Tertio hec pars videtur amplectenda ex alio et principali fundamento: quia presupponitur in puncto quod dictꝰ Jacobus satisfecit creditoribus dicti Jacobi testatoris ⁊ etiã legatarijs eiusdem vna cum domina Piera filia.d. Joannis tanꝙ herede.do. Jacobi primi testatoris ex persona.do.Joannis. ⁊ per consequens soluendo dicta debita vt heredes Joannis heredis.d.testatoris: presupponebant.d.ioannem fuisse heredem insolidum.d. Jacobi primi testatoris: ideo aut est dicendũ quod.d.Joannes fuit heres insolidum.d.Jacobi ⁊ tunc qꝫ.d.substõ compendiosa verificata fuit in casu vulgaris substitutionis ex quo instituta non fuit heres quia predecessit testõrem ⁊ tunc.d.Jacobus esset exclusus tanꝙ inuitatus ordine successiuo: aut dicendum est quod si fuerunt inuitati simul.d. Joannes fuit heres pro sua rata ⁊ licet alie portiões fuerint delate ad dictam pieram ⁊.d.Jacobum tenendo qđ Jacobus veniret appellatione nepotis: tamen quia dicti piera ⁊ Jacobꝰ nõ erant astricti adire hereditatem.d.Jacobi primi testatoris ⁊ poterant illam consequi ex persona Joannes renunciando hereditati. d.Jacobi eis delata ex capite substõnis predicte. Nam eis repudiãtibus eorũ portiones accrescant portioni.d.Joannis licet repudiauerint post mortẽ ipsius Joannis vt est expressum in.l.si ex pl'imis ff.de legi.here.accrescit enim portioni non persone.ff.de acquirẽda hered.l.si totam.⁊ cum.d.Jacobus haberet duplicem viam consequendi hereditateꝫ dicti Jacobi primi testatoris scilicet ex persona sua vigore substitutionis pro tertia parte tenẽdo quod ipse censeatur inuitatus ⁊ etiam ex persona dicti Joannis soluendo integra debita.d.Jacobi primi testatoris tanꝙ heres ipsius Jacobi: ex persona Joannis censeatur nominasse se heredes in totum.d. Jacobi ex quo simpliciter se nominauerunt heredes.d.Jacobi ⁊ soluerunt integra debita et legata eiusdem et qui integra debita soluit censeatur velle integraliter esse heredem.l.ij.C. de iure deliberandi. Et propterea.d.domina piera et dictus Jacobus soluendo integre.d. debita ⁊ legata censentur voluisse itegre esse heredes.d.Jacobi mediante persona Joannis ex quo soluerunt tanꝙ heredes.d.Jacobi mediante persona Joannis. ⁊ ex quo voluerũt esse heredes.d. Jacobi mediante persona Joannis: nec poterant esse heredes insolidũ d.Jacobi mediante persona Joannis ⁊ ex personis proprijs: ideo volendo esse heredes ex persona Joannis censeantur recusasse hereditatem ex personis proprijs argumen.l.illud.ff.de acqui.here.⁊.l. ad rem mobilem.⁊.l. ad legatum.ff.de procuratoribus. ⁊.l.ij.ff.de iurisditione om.iudi.cum similibus. Quibus omnibus consideratis concludendum restat quod.d.Jacobus nepos dicti Joãnis nõ possit petere tertiam partem hereditatis dicti Jacobi ex persona propria nec etiam ex persona Joannis ex quo presupponitur quod ipse Joannes certam domum que insolidum possidetur per.d.dominam pieram legauit eidem domine piere ⁊c.bona que petuntur per.d.Jacobum non fuerunt alienata insolidum per.d.pierã: sed ꝑ dictam pieram ⁊ dominum Jacobum seu eius patrem legitimũqꝫ administratorem ipsius Jacobi. Et sic dicta piera heres pro dimidia.d.Joannis censetur pro dimidia alienasse.d. bona argumentũ l.reos.§.cum in tabulis.ff.de duobus reis.⁊.d.l.si mihi ⁊ titio. ⁊ d.l.si quis titio cum similibus. ⁊ sic censetur alienasse pro parte sua ita quod nihil potest sibi imputari per Jacobum coheredem nec etiam video qualiter dicta bona alienata vt supra possint aduersus.d.pieram peti per.d.Jacobum: nam etiam si dictus Jacobꝰ succederet in tertia parte hereditatis ex persona sua pertineret ad dictam pieram dimidia hereditatis.d.Jacobi: videlicet tertia ex persona sua ⁊ dimidia tertie ex persona Joãnis: ideo si alienasset bona dicti Jacobi: pro dimidia pro indiuiso alienasset portionem suam: ita quod nihil posset eidem imputari cum rei sue quilibet sit moderator ⁊ arbiter.l.in re mandata.C.mandati. Nec predictis obstant adducta in contrariũ quia satis patet ad ea responsuꝫ per adducta pro hac parte. Est etiam aduertendum quia prout mihi dicitur et prout reperio in certis allegationibus patroni cause dictus Jacobus agit aduersus.d.pieram petitione hereditatis tanꝙ heres.d. Jacobi ser Antonij pro tertia parte ex persona propria petendo tertiam partem dicte domus legate ⁊ tertiam partem bonorum alie-
8 natorum. † Nam vltra predicta videtur contrarium respondendũ ex eo quia non conuenitur petitione hereditatis nisi possessor possidens pro herede vel pro possessore.l.regulariter cum legibus sequẽtibus.ff.de peti.here. Sed dicta piera rea conuenta non posset bona alienata. ergo non potest pro eis conueniri petitione hereditatis. requirit enim petitio hereditatis que est actio realis: licet propter prestationes personales dicatur mixta.l.sed ⁊ si lege.§.titio.ff. de peti.here. extremum ex parte conueniri scilicet quod possideat vel detineat vt.d.l.regulariter cum similibus et prout in simili alia actio in rem.l.j.C.de alienatione iu.mutandi causa facta.⁊.l. officium.⁊.l.qui restituere.ff. de rei.ven. ⁊ si dicatur in petitione here. pretium succedit loco rei.l.si ⁊ reꝫ ⁊ pretium.ff.de peti.heredit.⁊.l.

imperator.§.si.de lega.ij.cum simi. Respondetur quod precium nõ petitur nec etiam precium detinetur ex quo illud fuit solutum creditoribus et legatarijs vt dictum est.item in.d.domo habet dicta domina piera titulum pro legato saltem pro portione hereditaria dicti iacobi actoris ꝛ sic non possidet eo respectu pro herede vel pro possessore ergo succumbat agens petitione hereditatis super quibus:tamen aliter nõ insisto qꝛ nõ tangunt in themate nec aliter vidi acta dicte cause. Laus deo.

Consilium.xlviij.

1 ☞ Pars plani de vno territorio est an ꝑ inquisitiões damni dati factas.l.annis ab officialib⁹ illi⁹ loci probetur dñiũ totus plani.
2 Verisimilitudo in quibus conferat.
3 Dimittens possidere alium quem expellere non potest an possessionem perdat.
4 Fama probat in antiquis ꝛ quando recentibus actis.ꝛ nu.5.
6 Iudex competens in sua causa dicit qui nulli superiori subditur.

In noĩe domini nostri Iesu christi. ¶ † Presupponitur qđ pars plani alme est de indubitato territorio castri scarlini.ita qđ si inquisitiones reperiuntur facte de maleficijs commissis in plano alme possunt verificari in illa parte que est de territorio dicti castri ꝛ idez accidit in processibus factis super damnis datis qui processus sunt etiam criminales si ad penam applicandam fisco vt per bart.in.l.si.ff.de priuatis delic. Licet etiam si ageretur ciuiliter pro damno dato in tali loco contra nõ subiectum alias iurisditiõi esset pariter vt iurisditione non dico in loco:sed ratione loci. Nam si presupponitur qđ per l.annos cõtinuo fiebant processus super damnis datis ꝛ alijs delictis commissis in plano alme contra illos de dicto castro ꝛ alijs si indifferens esset tot⁹ loc⁹ plani Alme longe magis censendũ est qđ quasi possessio fuisset quesita ꝙ si pars plani alme erat de indubitato territorio castri scarlini:tum quia illi actus iurisditionales possunt cẽseri facti ratione loci qui est indubitati territorij scarlini: ita qđ illi actus non probant concludenteruvsum iurisditionis ratione loci de quo est controuersia:ita ꝙ probatio non concludit:ideo non releuat.c.in presentia de proba.ꝛ.l.non hoc.C.vnde legi.cum cõcordan.ꝛ magis ad propositum.l.non solum.§.sed vt probari.ff.de noui ope.nuncia.ꝛ que ibi per Bar.ꝛ alios ꝛ quod circa tempus dicitur in.l.eum actum.ff.de nego.gest.ꝛ in.l.ij.C.de peti.here.cuz de tempore ad locum procedat ar.l.vinum.ff.si cer.pe.ꝛ.l.in hac ꝛ.l.fi. ff.de triti.tum etiam quia comites de ilcio ad quos pertinebat iurisditio in residuo loci alme plani si sciuerũt quod ꝑ officiales castri scarlini procedebatur contra dantes damnum vel aliter delinquentes in plano alme potuerãt probabiliter credere ꝙ procederetur ratione eius loci qui erat in territorio castri scarlini. Et si qui processus fiebant super cõmissis in alio loco dicti plani alme specificatis locis illi fuerunt nõ multi ꝛ vt credit̃ pro maiori pte aduersus eos q erant alias subiecti iurisditioni illorum officialium ꝛ pauci actus non presumuntur ita venire in noticiam prout multi ꝑut docet experientia rerum magistra.c.ꝙ sit princip.de elec.lib.vj.ꝛ.c.statutuz in princi.eo.titu.ꝛ li.tum etiam quia officiales inquirentes potuerunt arbitari quod loca per eos cõfinata in eorum inquisitionibus essent intra limites ptis plani alme que erat de antiquo territorio castri scarlini ꝛ nõ in pte que erat de territorio antiqui castri seu arcis plani alme. Et sic non processisse tanꝙ totus locus plani alme foret sub territorio castri scarlini:sed tanꝙ esset intra illum locum ꝛ partem loci plani alme que erat de territorio scarlini.ꝛ si dicat non apparet ꝙ eo animo processerit respondetur ꝙ nec apparet qđ eo animo vt omnes pertinentie alme plani essent sub iurisditione castri scarlini.ꝛ consequenter non apparet ꝙ habuerint animuz quasi possidendi totum planum alme seu omnes pertinentias alme plani ꝛ sine animo possidendi non queritur possessio.l.iij.§.j.ꝛ.l.quem admodum de acquiren.posses. Si itaꝗ non apparet de animo respectu totius loci non resultat quasi pessessio iurisditionis in toto loco plani alme. Et equiuoca probatio non releuat vt in iuribus vulgaribus.ꝛ si dicatur qđ immo quidam processus de damnis datis in omnibus locis alme plani:prout videtur presupponi in prefato consilio domini Baldi. Ergo ostenditur animus quasi possidẽdi iurisditionali in omnibus rñdetur id negari posse:qꝛ põt contingere ꝙ id expressum fuerit qꝛ sub toto pars continet̃.l.in toto.ff.de reg.iur.l.si quis cũ totum de excurie iudi. Et insup mihi persuadeo ꝙ fuerint pauci illi processus ita formati qđ in multis processibus fuerit dictum ꝙ damnum fuerit per inquisitos datum in toto plano alme:quia non est verisimile. Et forte illi pauci fuerunt formati contra alios subiectos iurisditioni inquirentis quo casu nihil cõferunt:quia potuisset procedi ratione originis vel domicilij.l.j.ꝛ.ij. C.vbi de crimine agi oportet.ex his itaꝗ constat ꝙ plurimum confert ad confutandum fundamenta facta in consilio illud presuppositũ quod fit pro parte domini Andree.s.ꝙ pars plani alme est de indubitato territorio castri scarlini ꝙ non fuit presuppositũ in cõsultatione partis aduerse. Item in cõsilio dñi Bal.presupponebatur ꝙ dicti comites de ilcio autores domini Andree forent vicini.

¶ Ita ꝙ ratione vicinitatis erat verisimile ꝙ peruenerint in notitiam ꝛ de iure presumitur.l.si vicinis.C.de nup.ꝛ.c.quãto extra de presump.ꝛ qđ per Bart.ꝛ doc.in.l.j.ff.si cer.peta. Quod multum coniecture prestabat quod si continuo tacebant scientes per illos de scarlino procedi iurisditio pertineret ad officiales castri scarlini. Est enim verisimile ꝙ si ad eos spectasset aliquando reclamassent. ¶ † Et in re dubia multum confert verisimilitudo regula 2 inspicitur in obscuris in.vj.ꝛ in.l.in obscuris inspici.ff.eo.ti.facit.l. fi.ff.qđ me causa.ꝛ.c.qꝛ verisimile extra de presum.cum similib⁹. Et maxime in hmõi materia confinium ꝛ iurisditionũ in locis saltem incultis ꝛ inhabitatis in quibus multum valent coniecture ꝛ indicia ꝛ probationes minus plane in.c.cum causam matrimonij extra de proba.ꝛ in.l.cum aliquis.C.de iure delib.ꝛ in.l.in actionibus.§. plane de in litem iurã.ꝛ in.l.atqui natura.§.cuz me abñte.ff.de neg. gest.cum si. Non aũt puto qđ constito de iure illorum comitum circa iurisditionem predictam eis precise preiudicaret etiam in eorũ possessione:scientia illorum actuum iurisditionaliũ in faciendo dictos processus in castro scarlini:quia non poterãt impedire quominus illi in eorum tribunali citarent quem volebant:nec forte fuisset tutus accessus ire ad illud castrum ꝛ impedire quod nõ procederetur. ¶ † Et licet quando quis metu dimittit alium possidere timẽs se posse repelli a possessiõe illã ꝑdat p.l.si id qđ.§.si.de acq.pos. 3 tamen si quis non accedit ad locuz:quia timeat se posse repelli a possessione:sed timeat de persona nõ perdit possessionem tex.ꝛ gl.in.l.ij C.de acqui.pos.idcirco dicta ratione concurrente etiã ꝙ illi act⁹ nõ fiebant in loco de cuius loci iurisditione agitur non puto qđ etiam si sciuissent propterea iudicãdum sit quod amiserint quasi possessionem iurisditionis. ¶ Non enim est imputandum siquis non prohibet eũ quem impedire nõ põt per ea que habentur in.l.sepe.ff.de re. iu.ꝛ.l.in omnibus.ꝛ.l.in delictis in principio.ff.de nox.culpa enim caret qui scit ꝛ tacet cum prohibere nõ possit.l.culpa caret.ff.de reg. iur.ꝛ no.Jo.in canone.v.xxxij.distin.ꝛ gl.Jo.an.in.c.is qui tacet de reg.iur.in.vj.itaꝗ si dicti comites sciuissent officiales castri scarlini procedere contra damnum dantes vel delinquentes in dicto plano alme ꝛ nõ inerant ad prohibendũ nõ est eis culpe ascribendum cuz non obstante prohibitione potuissent iure vel iniuria precedere et satis est etiam si iniuste posset actus fieri vt voluit glo.in.d.c.is q tacet exemplificans.d.l.culpa caret per.l.rem alienã.ff.de ꝯhen.emp. que militat etiam in alienante rem alienam scienter.ꝛ sic malafide: licet hoc medium nõ videatur necessarium cum ignorantia in facto alieno presumatur.l.verius.ff.de proba.ꝛ regula presumitur ignorãtia lib.vj. Item pro parte domini Andree presupponitur extitisse et esse in illis locis famam publicam quod dicta bona de quib⁹ agitur ꝛ in eisdem iurisditionẽ pertinere ad auctores domini Andree que fama non presupponebatur in consultatione aduerse partis ꝙ quidem est ponderandum. ¶ Nam fama in huiusmodi operatur duo.vnum quia causat malam fidem illorũ de scarlino ꝛ mala fides impedit prescriptionem.c.quoniam omne de prescrip.ꝛ.c.possessor malefidei de regulis iuris libro.vj. Id enim de quo est fama in loco presumitur peruenire in notitiam.c.cũ in tua qui matri.accu.pos. no.glos.ꝛ doc.in.l.si tutor.C.de pericu.tut. Barto.in.l.is potest de acquir.here.ꝛ in.l.quidam decedens.§.si.ff.de admi.tut. Bald.in.l. quicunꝗ.prima col.C.de ser.fu.ꝛ Ang.in.l.ꝛ si scisses.C.de admini. tuto. Saly.in.l.j.C.de his qui a latro.ꝛ Barto.in.l.si cui.§.iisdem.ff. de accu.ꝛ sic per eam tollitur vnum ẽt precipuis fundamentis que fiebant in cõsilio prefato aduerse patris. ¶ † Item fama probat plene in factis antiquis.l.si arbiter.ff.de probationibus alias sequerentur plura absurda prout dicit Specu.in titu.de probationibus.§. 4 probare versicu.nota quod prescriptio. ꝛ ita intelligitur ꝛ saluetur glo.in.l.atqui natura.§.cum me absente de nego.ges.ꝛ ita nota.ibi Ange.idem vult Inn.in.c.veniens de verborum signi.bene faciunt no.per eũ in.c.cũ causam de iuramen.calũ.ꝛ quod per Bald.anc.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.ꝛ not.per Cyn.ꝛ Barto.in.l.si quidez C.de solu.ꝛ Cy.in.l.cum res in fi.C.de probatio.ꝛ not.Saly.in.l.iij. circa tertiam vel quartam colum.ff.de testi.ꝛ clare firmat Anto.de Butri.in.c.veniens.j.de testi.ꝛ Paulus de castro in.l.cum aliquis C.de iure delibe.fortius dixit dominus Antonius in.d.c.veniens. ꝛ in.c.quid per nouale de verborum significatio.quod fama sufficit etiam ad factum antiquum.xl.annorum per ea que notat Innocẽ. in.d.c.veniens.de verborum significa.ꝛ Specu.in.d.§.probare ver. ꝛ no.quod prescriptio.hoc tamen vltimum quod dicit.d.Anto.nõ transit sine dubio:nos autem sumus in antiquis centum annorum ꝛ in minus antiquis.saltem in non antiquis inducit semiplenam probationem nota glos.que incipit fama in.c.veniens de testi.ꝛ ibi per doctores.ꝛ per Baldum in.l.proprietatis.C.de probationibus.
5 ¶ † Ideo fama etiam in recentibus factis plene probat iũcta cum vno vel alia semiplena probatione in causa ciuili prout voluit glos. in.c.veniens.j.de testi.ꝛ in.c.j.de appel.ꝛ in.l.ij.§.eiusdez de testi. et habetur in alijs iuribus supra adductis. Et quandoꝗ etiam in factis ꝑdictis nõ antiqs plene ꝑbat ꝑut voluit Joan.an.i additio. Spec.i ti.de notorio crimine.§.fama.§.qd si agente.l casu nr̃o militãt mlta indicia ꝑ pte magnifici militis do.andree ꝛ ꝯ ptẽ aduersaz que deducuntur

que deducuntur in themate que latissime psequuntur famosissimi doctores τ mihi vti patres honorãdi do. Joannes baptista caccialupus de sancto seuerino τ domini Bartholomeus socinus de senis τ prolixe τ eleganter illa probant iurib⁹ τ rationibus concludẽtes ꝙ ex illis probatur iustitiam esse pro parte dicti magnifici militis domini Andree q adeo prolixe τ egregie versati sunt exordiendo materiam quod pauca substãtialia meo iudicio addi possent. Et rei sufficienter demonstrate frustra alia superaddit demõstratio dicit iurisconsultus in.l.prima in fine.ff.de dote prelegata. Ideo in hac parte me remitto ad eorum dicta vna cum eis concludens qd iusticia est pro parte prefati domini Andree attenta dicta fama cõcurrentib⁹ aliis mediis que in themate deducuntur in dictis consiliis que sunt reddita per suprascriptos clarissimos doctores.d. Bartholomeum socinum τ dominum Joannembaptistam caccia
6 lupum. τ hec super primis quesitis dicta sufficiant. ¶ † Circa vltimum autem quesitum scilicet quis sit cognitor huius cause dominus Bald. conclusit qd dominus Andreas agendo contra cõmunitatem scarlini cui cõmunitati erat superior dominus de plumbino illius cause erat iudex competens τ ego confirmaui presupposito ꝙ sua dominatio non recognoscat superiorem quia non recognoscens superiorem est iudex competens etiam in causa propria per.l. τ hoc tiberius.ff.de here.insti. τ.l.proxime.ff.de his qui in testamento delen. τ per Bartol. τ Jmo. in dictis iuribus τ per Bar. in.l.qui iurisditioni.ff.de iurisdi.om.iudi. in quibus docto. simpliciter loquuntur non solum in principe: sed etiam in aliis non recognoscentibus superiorem. τ tamen non ignorabant docto. qd alii non recognoscentes superiorem haberent plures non subditos ꝙ subditos: ideo videtur generaliter intelligẽdi secũdum verisimilez eorum mentem nec text. c.nouit de iudi. probat contrarium prout τ tangit ibi Panor. immo innuit qd papa non cognosceret nisi ratione peccati vel periurii vel pacis fracte que cause spectãt ad forũ ecclesie prout vult tex. τ ibi Panor. in fine secunde colum. versi. no. ex tex. singulariter qd etiam non recognoscens superiorem non potest recta via conueniri coraz papa. τ licet ipse Panor. ibi post Hostien. in.d.c.nouit, in.ix.seu.x.col. in versi. glo. sup ỽbo, iudicare aliter videatur loqui post Hostien. sed ex eius dictis potest colligi ꝙ non dicat qd non possit esse iudex τ sic non possit adiri τ conueniri coram seipso vel eius subditos coram ipso superiore conueniri posset: licet causa pertineret pariter ad ipsum superiorem τ non possit recusari tanꝙ incompetens sed possit allegari suspectus. τ ideo possit adiri papa. Item τ secundo posset adiri papa via directa nõ de ordinaria potestate pape. τ ita procedit quod not. ex illo text. Panor. in dicta secunda col. versicu. nota ex tex. singulariter sed ratione absolute τ supreme potestatis possit papa adiri. τ tunc non possit inuito nõ subdito cognoscere. τ ita procedat ꝙ post Hostiẽ. dicit ibi Panor. in.x.col. sup gl. in ỽbo iudicare: si ergo qs sit iudex ordinarius dicte cãe dubitat si magnific⁹ dñs Andreas vult cõuenire scarlinẽses respõsio fuit bona ꝙ iudex cõpetens est dictus dominus de plũbino nõ recognoscens superiorẽ licet causa sit etiã sua τ etiam si ipse directo conueniretur. τ ita procedat generalis theorica legistarũ τ qd innuit tex. in.d.c.nouit. τ qd ibi p Panor. in.d. ỽsicu. nota. ex tex. singulariter: si tñ prefatus domin⁹ Andreas vult eũ cõuenire corã papa etiam possit ex causis predictis τ ita procedat qd dicũt Hostien. τ Jo. and. in.d.c.nouit τ post Hostien. Panor. ibi sup gl. in verbo iudicare τ procedat quod concludunt prefati domini consulentes.s. caccialupus τ socinus consulentes pro dicto Andrea qui id volebat. Laus deo.

¶ Consilium.xlix.

1 Mater sororib⁹ petruelib⁹ preponit τ a quib⁹ ipsa excludat.
2 Masculinum in qua materia femininum non concipiat.
3 Fratrum patruelium nomine qui dicantur venire.
4 Verba in stirpes τ non in capita qualiter intelligenda.
5 Clausula in medio orationis posita ad totã orationẽ referri debet.
7 Pupillaris substitutus fideicommissi onere grauatus ex pupilli persona an legitimam τ quando trebel. trahat hic dubitamus.
9 Compromissi forma vbi non seruatur ab ipso compromisso nemo astringitur.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ Viso themate suprascripto τ tribus consiliis super eo redditis vno reddito in fauorem neptum contra Marietam presupposito in facto quod dictus Mattheus decesserit in pupillari quo caso res esset clara quod non detraheret legitima quia pupillaris substitutio non est on⁹ prout probat tex. in.l.ex tribus.C.de inoffi.te. τ est indubitatum: tamen quia inter alias pupillariter substitutas est vna dicta Guerrina saltez p parte tangente dicte Guerrine tũc succederet dicta Marieta eius mater.
1 ¶ † Constat enim qd de iure communi mater prefertur sororibus patruelibus per au.f. defuncto. C. ad tert. Nec obst. statutum: quia licet dictum statutum excludat matrẽ propter fratres patrueles: tamen non excludit propter sorores patrueles. τ lz appellatiõe fratrũ venire solent etiam sorores.l.tres fratres.ff.de pac. quia masculinũ maxime in iuris dispositionib⁹ prolatum solet concipere femininũ per ea que habentur per Bart. in.l.j.ff.de verbo. significa. τ p Bal. τ Ange. in.l.quicũq3.C.de seruis fug. τ in.l.siquis id quod.§.j.ff.de iurisdi.omni.iudi. τ per gl. τ doct. in.c. generali de elec.lib.vj. Tamen in casu nostro puto contrarium esse dicendum: quia statutum in successione abintestato facit differentiam inter mares τ feminas.
2 † Et non soleat sub masculino comprehendere femininum vt patet ibi dum dicit existente fratre vel sorore τ dum subdit quod sorores non veniant ad successionem superstite fratre vel fratribus. Et duz postea subdit τ filii siue nepotes vel alii succedẽtes abintestato: sub quibus verbis masculini generis non concipiuntur femine τ similiter in ver. de omnibus bonis patris aui patris vel auie sub masculis non concipiuntur femine. ¶ Et attenditur modus loquendi ipsorũ disponentium per.l.si seruus plurium.§.fi. de lega.j. τ in materia differenti inter mares τ feminas masculinum non concipit fe
3 mininum vt volunt doc. in locis prellegatis. ¶ † Idcirco attentis predictis τ etiam ad euitandum.l. correctionem que plurimum est restringenda per iura vulgaria concludendum puto quod in dicto statuto appellatione fratrum patruelium non comprehendantur sorores patrueles ad exclusionem matris facit optime quod no. Bal. in.d.l.quicunq3 dicens quod si statutum propter patruum excludit auum maternum non excludetur auia materna attento quod statutum predictum est odiosum odio irrationabili secundum eum. Et in hac ciuitate fuit consultũ fere per omnes perusinos τ doc. senenses primarios quod in statuto nostro disponente quod succedant patrui τ auũculi non succedant non censentur excluse matertere. et ita fuit iudicatum in causa propria propter statuti odiositatem et euitandam correctionem que rationes militant etiaz in casu nostro in quo est magis irrationabile quod fratres patrueles excludãt matrem ꝙ in casu Bald. patruus excluderet auum maternũ vel auiaz maternam τ ꝙ in casu statuti nostri patruus excluderet auunculũ vel materteram ita ꝙ presupponendnm est ꝙ dicte guerrine succedat dicta marieta mater exclusis dictis sororib⁹ patruelibus. Unde videndum est in qua parte successit dicta guerrina.
4 ¶ † Circa qd imminet ante omnia vnũ dubiuz an videlz in dicta vltima substitutione Frãcisca Bartholomea τ Guerrina substitute censeant inuitate in viriles in duabus tertiis. Et cõsulentes presupponunt ꝙ sic, put τ de iure dicẽdũ foret si nõ essent apposita illa verba in stirpes τ nõ in capita que verba primus cõsulens dicit esse referenda ad filias ipsaruz qz dicit ꝙ dicta verba sunt posita in medio vltime substitutionis τ sic in medio vnius capituli τ propterea nõ sunt referenda ad omnia precedentia per tex. τ per que ibi habẽtur in.l.iii.§.si filius.ff.de libe. τ posthu. Sed licet dicta ỽba in stirpes non in capita sint posita intra vltimã substitutionem τ non referantur ad primam; tamen due dũtaxat fuerunt facte substitutiones: vna qz duo nepotes instituti fuerunt inuicẽ substituti: τ in ista nõ cadit inuitatio in stirpes vel in capita: qz in vno solo poterat verificari illa prima substitutio: adeo ꝙ etiã si illa verba in stirpes nõ in capita fuissent post secũdã substitutionem posita nõ referrentur ad primam substitutionem in secũda autẽ substitutione sunt inuitate simul dicte neptes scilicet Frãcisca Bartholomea τ Guerrina et earũ liberi in duabus tertiis τ fraternitas in alia tertia τ illa verba stirpes nõ in capita sunt posita post nominationẽ dictarum neptum τ earum nominationem liberorũ τ ante nominationem fra
5 ternitatis. ¶ † Et clausula posita in medio vnius dispositionis seu vnius articuli seu vnius orationis; debet ad totam illam orationem seu articulum referri si cõmode potest. Sed in casu nostro potest commode referri ad ipsas neptes prout ad earum liberos: quia Francisca τ Bartholomea nate ex eodem patre faciunt vnam stirpem τ Guerrina orta ex alio patre facit aliã stirpem: ideo ad eas referãtur vel tanꝙ in medio oratiõis posita vel tanꝙ posita in fine prime partis vltime substitutionis. nam illa vltima substitutio habet duas partes vnam factam in duabus tertiis de neptibus τ earum liberis aliam in vna tertia factã de fraternitate τ in fine prime partis ponuntur illa verba in stirpes τ non in capita: ideo referuntur ad omnia precedẽtia tanꝙ in fine posita per tex. d.l.iii.§.si fili⁹. τ.l.talis scriptura de leg.j. τ.c.ff. requiris. τ.c.inquisitioni de appel. cum similib⁹ iuncto alio modo ꝙ idẽ iuris est de parte quo ad partem qd de toto quo ad totũ.l.que de tota.ff.de reiuendi. τ.l.qui scit ff.de euic. τ capitulo pastoralis.§.item cum totum de offic. delega.
6 ¶ † Et pro hac interpretatione etiaz facit qz dicte neptes de iure circunscripta dispositione successissent in dictis bonis in stirpes nõ in capita vt hoc est de iure notissimum. Et testator censetur se conformare cum dispositione iuris vt per Bar. in.l.iurisiurandi.§.si liberi de ope.lib. cuius dicum approbat Jmo. in.c.potuit. in fi. de locato. τ in.l.fi.ff.de cõdi. τ demon. ad idem qd post Dy.no. Barto. et Ange. τ Raph.cu. in.d.l.heredes mei.§.cũ ita ad trebel. et ibi etiaz per Pau. de castro in lec. paduana. id etiaz voluit Pet. de anch. in cle.si.de iure patrona. cum si. Cum itaq3 in dicta substitutione sint inuitate dicte neptes inter quas de iure est determinatus ordo successionis in stirpes non in capita et sunt a testatore nominate

simpliciter per illa verba collectiua filias suprascriptas. Et sint in fine vt.s. apposita illa verba in stirpes non in capita bis omnibus concurrentibus dicendum sit q dicta guerrina censeatur inuitata in vna tertia parte dictorum bonorum ꝛ dicte domina Francisca ꝛ domina bartholomea in alia tertia parte siue substitutio iterpretaretur pupillaris prout presupposuit secundus consulēs qui presupposuit qd mattheus decessit impubes siue interpretetur ꝛ sit fideicommissaria presupposito q mattheus decesserit pubes prout presupponunt alij consulentes ꝛ prout mihi nunc presupponitur. ¶ Ex his ergo concludendum est qd quicquid defertur ex dicta vltima substitutione de duabus tertijs que deferunt dictis neptib⁹ dimidia delata fuerit ad guerrinam ꝛ ex persona sua ad marietam eius heredem ꝛ alia dimidia ad franciscam ꝛ Bartholomeam. Et itaq videndum quid valeat in vltima substitutione que verificantur in persona dicti matthei qui vltimo decessit: circa qd respondendum est presupposito q sit fideicommissaria substitutio prout clarum est si dictus mattheus decessit pubes prout presupponitur in facto: licet secundus consulēs presupposuerit contrarium tunc heres dicti matthei h3 detrahere legitima3 ex persona dicti matthei: ꝛ sic parte portionis sue que est sexta pars totius hereditatis dicti

7 rentij cum essent duo filij per aut. legittima. C. de inoffi. test. ¶ † Legittimam autem ex persona francisci non potest detrahere heres dicti matthei si in persona dicti francisci fuit verificata substō pupillaris: quia substitutus pupillaris grauatus onere fideicommissi vel legatorum non detrahit legittimam ex persona pupilli per tex. fin.

8 gu. in. l. si fundum per fideicommissum. §. fi. ff. de lega. j. ¶ † Utrum autem tunc detrahat trebellianicam ex persona pupilli non est mediocre dubium: nam qd non detrahat trebellianicam de portione pupilli tenent Dy. Cyn. ꝛ Bald. in. l. ex tribus de inoffi. test. ꝛ bald. in. l. cum virum in. iij. col. C. de fideicom. in vna lectura: sed idē Bal. in. eo. l. cum virum in pleniori lectura colum. iiij. presupponit cōtrarium scilicet quod trebellianica detrahatur ꝛ aperte idem decidit ipse Bald. in consi. mihi. clx. incip. in. d. testamē. colū. j. ꝛ Jmo. in. l. coheredi. §. cum filie de vul. ꝛ pup. vult qd si grauatur heres legittimus filij impuberis a quo pater poterat hereditatem auferre talis heres detrahat trebellianicam ꝛ eadem ratio militat in substitutione pupillari. Et vidi sup hoc varie consultum. Et pro parte affirmatiua facit optime tex. in. l. qui fundum. §. qui filium. ff. ad. l. fal. et in. l. in ratione el. j. §. quod vulgo. eo. titulo iuncta. l. marcellus. §. q autē. ff. ad trebellia. ꝛ idem videtur velle Bart. in. d. l. coheredi. §. cū filie ver. qui si heredem ibi tertio not. vbi vult qd legittimus heres pupilli rogatus a testatore detrahit falcidiam ꝛ trebellianicā. Nam eadem ratio militat in substituto pupillari vt dictum est. Ex tenendo hanc parte3 q detrahat trebellianicam debebit fieri isto modo diuisio dictorum bonorum: quia dicta guerrina ꝛ post eius morte3 dicta domina marieta ex persona dicte guerrine h3 conseq hereditatem dicti rentij iure directo insolidum: sed tenetur illam restituere detractis legatis pro tertia parte dicte fraternitati. detract. tamen sexta patre dicte tertie partis pro legittima ipsius matthei: quia secundum magis communem sententiam de relictis ad pias causas non detrahit trebellianica ꝛ super hoc nō insisto: qꝛ de hoc non queritur. Et de alijs duabus tertijs partibus ipsa marieta ex persona dicte guerrine debebit habere dimidiam tanq substituta in dimidia ꝛ tanq heres matthei abintestato. Et de alia dimidia ꝛ sic de tertia parte totius hereditatis detrahet sextā parte3 pro legittima ipsius matthei: ꝛ octauam partem dicte tertie partis pro trebellianica ex persona dicti Matthei. Circa aliam octauam partem pro trebellianica detrahenda de portione dicti Francisci est dubiu3 de quo. s. sunt opi. de quibus. s. inclino in partem affirmatiuam scilicet q detrahatur non autem firmo. alias enim visis duntaxat autoritatib⁹ Dy. Cyn. ꝛ Bald. perfunctorie consulendo visum fuit contrarium postea plus consultus nolui quicq firmare ita qd facto bene computo dictis franciscē ꝛ bartholomee debent habere si nō detrahitur dicta trebellianica de portione dicti francisci aliquantulum plusq nouam partem totius hereditatis detractis prius relictis singularib⁹ minus tamen octaua parte: ita qd interest dicte mariete q de nouo fiat diuisio secundum de iura cuilibet competit de dictis bonis. Et si dicatur dicta guerrina decessit non adita hereditate fratris: ꝛ forte mattheus decessit non adita hereditate fratris ꝛ hereditas fratris non adita non transmittitur. l. quoniam sororem. C. de iure delib. ꝛ. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tollen. respondetur quod dicti nepotes vocati inuicem ex substitutione pupillari sunt vocati vt sui heredes. l. sed ꝛ si plures. §. quos pessum de vulg. ꝛ hereditas non adita iure suitatis transmittitur. l. si fratris. C. de iure deliber ꝛ. l. apud hostes. C. de suis ꝛ lege. cum simi. ꝛ idem contingeret quo ad hereditatem matthei si decessisset in pupillari substitutione ita quod esset locus pupillari substitutioni: sed non militāte substitutione pupillari mattheus decesit pubes tunc dicta guerrina non transmisisset hereditatem fratris non aditam. ¶ Transmisisset autem ius petendi restitutionem in integrum aduersus hereditatem non aditam. l. qui duos cum ibi nota. per Barto. ff. de reb. dub. ꝛ que habentur in. l. pantonius de acquiren.

here. ꝛ in. l. j. C. de resti. mil. ꝛ in. l. si infanti. C. de iure delib. ꝛ presupposito quod nihil transmiserit vel ius transmissum sit sublatum aliter non refert: quia exclusa ab hereditate matthei hereditas dicti matthei deuoluitur ad matrem: quia nemo eam precedit put. s. dixim⁹ in hereditate guerrine: succedit igitur mattheo ipsa mater ab intestato cum onere substitutionis fideicommissarie ꝛ ex psona matthei detrahet legitimā ꝛ trebellianicam quatenus supra deductum ꝛ declaratum est. Item succedit guerrine ꝛ in eius hereditate inuenenit ius delatum ipsi guerine: ita quod non est vis vtrū dicta Guerrina adiuerit vel transmiserit hereditatem Matthei vel non transmiserit. Na3 vtroq casu tantundem pertinet ad dictam marietam. Nec sibi obstat compromissum factum in dominum frāciscum de burgo doctorem quidem doctissimum: licet iuuenem: quia licet nūc non habeam compromissum tamen mihi videtur quod illud vide-

9 rim. ¶ Et si non erro in compromisso dicitur quod partes promiserunt seruare id quod per dictum franciscum consultum fuerit de iure: ꝛ tunc si non est consultum de iure compromissum ꝛ consilium non astringit tanq non seruata forma compromissi prout voluit Bartol. in. l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. que sequitur Jmo. in c. quintauallis. x. col. de iurein. ꝛ Panor. in. d. c. quintauallis. ꝛ in. c. cum dilecta de rescrip. ꝛ Jmo. in. c. ex insinuatione de rescrip. ꝛ ide3 sentit Panor. i. c. causam que de re iudica. quod ꝛ firmat Ponta. in rub. ff. de arbi. col. vj. quod ꝛ consulendo firmauit Bald. in consilio quod incip. videtur dicendum quod dicti testes ꝛ vidi alias consultum ꝛ allegabatur etiam florianum idem firmare in. l. si societatem §. arbitrorum. ff. pro so. ꝛ alias consulendo secutus fui tanq commune. licet quidam contra. Quod saltem dicendum videtur in casu nostro in quo consultori vt deprehenditur ex themate quod premittitur consilio fuit variatum factum. Nam presupponitur in themate quod dictus mattheus decessit impubes ꝛ in vero decessit pubes vt mihi presupponitur. Item narratur in themate illo quod mater non petierit tutore3 quasi innueretur quod petere teneretur quod est falsum: quia erat prouisum de tutore testamentario in testamento rentij quod non narratur in themate quod vidi mihi ostē sum parfecto hoc consilio: tenorem autem consilij non legi: quia pro litus ꝛ ego alijs eram occupatus ꝛ dies festus imminebat et consultans instabat pro recessu et variato facto potest probabiliter dici non esse consultum super facto incompromisso deducto ideo ꝛc. Laus deo.

¶ Consilium. l.

1 ☞ Statuto stante quod filij ꝛ vxor teneantur p exercentibus negocia societatis extra ciuitatem an teneantur creditoribus pro exercente in ciuitate.

2 Actio personalis aduersus quos tribuatur.

3 Uxor defuncta si resuscitaretur prioris mariti non esset vxor.

IN noīe domini nostri iesu Christi. ¶ Jn hac ɔsultatiōe placet mihi Petro philippo de corneo. U. J. doc. de peruſ. suprafacte ɔclusiōes p prestante. U. J. doc. dñm Lancilotu3 decium vti fratrem mihi hon. Et cum de subscriptiōe sola fuerim requisitus paucis rem absoluā.

1 † Et si dictus Joannes angeri nō gessit negocia societatis extra boniam prout in facto presupponit prefatus dominus cōsulēs res videtur magis clara: qꝛ prout dicit dominus consulens statuta que proponuntur in contrarium loquūtur de gerentibus negocia societatum extra bononiam. ¶ Et dictum statutū est exorbitantissimū nam de iure communi filius non tenetur pro patre. C. ne filius pro patre in rub. ꝛ ni. nec vxor pro marito. C. ne vxor pro marito in rub. ꝛ nig. facit. l. nō debet alteri per alterum conditio inferri. ff. de regu. iur. ꝛ in. c. non debet aliquis alterius odio pregrauari. codē. tit. lib. vj. Et is qui nititur aliquo iure exorbitanti habet necesse probare ea que verbis dicti iuris continentur prout no. dicit bal. in. l. siquis nō dicā rapere. C. de epi. ꝛ de. col. iiij. allegat dictum Jo. an. in. c. j. de homi. lib. vj. dicens qd a pena illius capituli loquentis de assassinante xpianū quidā fuit inquisitus vel accusatus quod fecit assassinare quendam hominem non fuit articulatum nec probatum quod ille homo assassinatus esset christianus: propterea fecit eum euadi ad idem not. per glos. in cle. si. de rescrip. que vult quod quia illa cle. est exorbitans. ideo incumbit onus probandi illi qui ea nituntur: ide3 no. legentes in. l. si quis maior. C. de transa. si itaq non est probatu3 ꝛ forte non est verum quod. d. Joannes exercuerit predicta societate negocia extra ciuitate3 bononie non possunt eius creditores niti ex dictis statutis loquentibus de his qui gesserunt extra ciuitatem bononie: nec puto quod habeat obstare. §. ꝛ predicta omnia obseruentur potius in statuto incipiente quilibet pcurator quod disponit quod supradicta omnia similiter obseruentur in quocunq alio qui se obligauerit reddere rationem alicuius rei vel societatis ꝛ pro quocūq qui exercuerit aūt ꝛc. in ciuitate bononie vel alibi q respōdetur qd dictū capitulū intelligendū est in persona illus qui se obligauerit de reddendo rōnē ꝛ in eo q gesserit negociā. ꝛ sic oīa que dicta sunt supra i eo qui gessit negocia ꝛc. puta q ipse capi possit psonaliter p curiā ꝛ captus retineri ꝛ capi per creditorē ꝛ duci ad curiā in eodem

in eodem die vel intra duos dies ꝛ si non pot capi capiant̄ ei⁹ bona: nō aūt intelligat̄ de his q̄ pmissa sunt i eoꝝ filijs pfib⁹ vxorib⁹ vel fratrib⁹ vel eoꝝ bonis: ꝛ ita suadent illa verba in quocūq̄ alio q̄ se obligauit ꝛc. ꝛ verba sequētia ꝛ pro quocunq̄ ꝛc. qui exercuerit artem ꝛc. Non enim verificantur dicta vel in filijs patre vxore vel fratrib⁹ qui non se obligauerunt reddere rationem nec exercuerunt artem vel mercantiā. facit quia per hoc statutum adeo exorbitantissimum minus leditur ius commune prout fieri debet interpretatio vt q̄to minus fieri potest ledat ius commune. c. cū dilectus. ꝛ ibi per doc. extra de consue. facit. l. ius singulare. ꝛ. l. qō vero ꝯtra. ff. d. ll. cū si. facit etiam quia alias frustra in pluribus statutis fecissent statuentes mentionem de exercentibus extra ciuitatem bononie si per omnia idem statuissent in exercentibus in ciuitate bononie ꝛ argumentū a contrario sensu in dictis statutis cessaret que non videntur dicenda arg. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iurisditio cum multis similibus. ꝛ argumē. l. si quando de leg. j. ꝛ. c. si papa. de priuilegijs. lib. vj. in exercentibus negocia societatis extra ciuitatem Bononie procedant ea que statuuntur in filijs patre fratribus ꝛ vxore ꝛ eorum bonis. Et predicta non procedant in alias se obligantibus ad reddendum rationem nec in exercentibus alibi artem ꝛc. Sed que statuta sunt in exercentibus negocia societatis obseruent̄ in omnibus tam si exercuerint extra bononiam q̄ si alibi se exercuerint ꝛ in se obligantibus reddere rationem. Cum ergo dictus Joannes vt consulēs presupponit non exercuerit negocia dicte societatis extra bononiam: ideo eius filius nec bona predicta debent dari creditoribus ipsius olim Joannis: quoniam effecta sunt bona filij

2 pro dotibus matris: licet vxoris olim dicti Joannis. ¶ † Non enī habent dicti creditores nisi actionē personalem que non datur aduersus possessorem seu singularē successorem. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. ꝛ. l. si. ff. de contraben. emp. cum si. Non enim habent dicti creditores obligata bona prout declarat dominus consulēs ꝛ est clarum non insisto: si itaq̄ non militant. d. statuta loquentia de exercentib⁹ artem extra bononiam: nec quo ad personam dicti pupilli: nec quo ad bona sibi data insolutum non habent ius aliquod dicti creditores: q̄ autem dicta statuta non vendicent sibi locum in casu isto dicendum est non solum quia. d. Joannes non exercuerit artem extra Bononiā: sed ēt ex alijs medijs vltra adducta per dominū consulentem: nam sumus post mortem debitoris: mors autem omnia soluit §. deinceps in autē. de nup. col. iiij. Et statutum loquit̄ de filijs diuisis a patre ꝛ de vxore non diuisa mors autem diuidit vnum ab altero merito statuta predicta non militant in casu nostro in quo diuisi sunt per mortem ꝛ post mortem est longe maior ratio q̄ si inter viuos esset facta diuisio: ergo idem ius etiam si quis attentaret dicere q̄ non essent diuisi. ¶ Nam a maioritate rationis extenditur lex autē. multomagis de sacrosanc. eccle. immo a paritate rationis. l. illud ff. ad. l. aqui. l. a titio. de verb. ob. cum simili. ꝛ maxime vt restringatur ius adeo exorbitans ꝛ irrationabile. Nec obstat si quis dixerit non erant diuisi tempore contracti debiti: respondetur enim quod qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. cum concordan. Sed illa verba filij ꝛ vxor non diuisi. determinantur a verbis capi possint in primo statuto ꝛ a verbo capiantur in secundo statuto: ideo tempore quo agitur de captura personarum vel ipsorum bonorum debet adesse qualitas q̄ sint non diuisi. Nec etiam obstat si quis dixerit q̄ dicta verba non referantur ad fratres qui sunt proxime positi in primo statuto: quia respondetur q̄ immo verba in fine posita quādo possunt referuntur ad omnia precedentia. l. iij. §. si filius de libe. ꝛ post hu. l. talis scriptura de lega. j. ꝛ. c. ij. requiris. ꝛ. c. inquisitioni de appella. in casu isto potest ad omnia referri immo conuenit vt minus recedatur a iure communi per supradicta merito ad omnia referat̄ ꝛ maxime quia in secundo statuto vbi ponuntur quasi eadem verba si referrentur ad proxima non referrentur ad fratres sed ad patrē qui proxime exprimitur iuxta illa verba non diuisi. Nec est ratio quare magis consideretur diuisio quo ad patrem q̄ quo ad filium insuper statutum loquitur de filijs ꝛ vxore habentis reddere rationem sed post mortem viri est solutum matrimonium ꝛ non est am

3 plius eius vxor. ¶ † Immo dicit Barto. in. l. ex his. ꝛ. l. nā ad ea q̄ simul iunguntur si resuscitaret non esset eius vxor per. l. si duo in fi. ff. de capti. Et similiter stricte loquendo non sunt amplius filij patris defuncti: ideo qui volunt loqui dicunt filius olim talis vel vxor olim talis. Et alias habemus quod statuta exorbitantia loquentia de filijs vel vxoribus taliam non verificentur post illorum mortem. hinc dixit bald. in. l. omnium. ff. de adop. q̄ statutum disponens q̄ vxores rebelliū nō possint stare in ciuitate nō militat post mortē mariti rebellis scōm eum: ideo statuta ista similiter quo ad filios ꝛ vxores ꝛ eoꝝ bona nō militēt post mortē illoꝝ qui gesserunt negocia cōmunia societatis. Ex quibus infertur q̄ dictus pupillus non pōt molestari nec in persona nec in bonis de quibus agitur. Laus deo.

¶ Consilium. lj.

1 ¶ Mulier transiens ad secunda vota nō pl⁹ dabit secundo viro q̄ vni filiorum primi matrimonij. ꝛ nu. 2.

3 Senece memorandum dictum hic recensetur.

4 Vitricus an habeat portionem ad legitimam vnius priuignorū ascendentem.

In nomine domini nostri Jesu Christi. ¶ Viso suprascripto testamēto in quo inter cetera dicta testatrix reliquit flo. xx. pro quolibet Joanni ꝛ rosate nepotibus ex filijs dicte testatricis ex primo matrimonio descendentibus in quib⁹. xx. flo. eos heredes instituit ꝛ heredē vniuersalem instituit ꝛ fecit loꝝ ser Antonij eius virum: queritur q̄ multa plura reliquit secūdo viro q̄ vni ex nepotibus descēdentib⁹ ex primo matrimonio qualiter fiat diuisio dictorū bonorū inter dictum scōm virum ꝛ dictos nepotes ex primo matrimonio. Circa qō videtur prima facie dicēdum q̄ dicta tota hereditas debeat diuidi in tres partes ꝛ reduci ad equalitatem dictus loꝝ secundus vir

1 heres vniuersaliter institutus cū dictis nepotibus. ¶ † Quia sancitum est per. l. hac edictali. ꝛ. l. qm̄ preteriti. C. de secundis nup. quod mulier que transiuit ad secunda vota nō possit plus relinquere secūdo viro q̄ reliquerit vni ex filijs primi matrimonij. Et illud qō pl⁹ relinquit secundo viro q̄ vni ex filijs primi matrimonij hr̄ pro non scripto ꝛ idem qō in filio primi matrimonij statuit̄ in nepotibus vt exprimitur in ea lege hac edictali in. §. quā obseruationē in psonaꝫ ꝛ c. illud qō plus relinquit̄ secundo viro applicat̄ liberis primi mr̄imonij qō gl. ibi in ver. sin vero intelligit qō illud plus diuidat̄ inter virum ꝛ ipsos liberos vt ad equalitatē reducant̄. ꝛ illā gl. sequit̄ ibi Cy. idem tꝫ Bald. in eadē. l. ver. omni circumscriptione quē vr̄ legere pro. §. in ver. modo occurrit. Et idē tꝫ ibi Saly. idē tꝫ Ang. in. l. qm̄ preterite. eo. tit. Sed Rapha. ful. in. d. l. hac edictali in princi. refert Jac. but. tenere ꝯriū scilicet qō filij seu nepotes totum illud plus qō est relictum scōo viro q̄ vni ex liberis primi matrimonij aufert a secundo viro ꝛ totū illud applicatur illis liberis. Et ideo dicit ipse Raph. qō putat in stricta disputatione veriorē esse opinionē Jaco. but. Et profecto verba tex. d. l. hac edictali sunt satis clara pro opi. Jac. but. in ver. si vero plus ꝛ magis clara sunt verba. d. l. quoniam preterite. dum dicit ad solos filios primi matrimonij puenire reuocata oīa que ampliora quocunq̄ modo dederit vel reliquerit. dicit em̄ vniuersaliter omnia ꝛ sic nihil excludit arg. l. iul. de lega. iij. ꝛ. c. so lite de maio. ꝛ obedien. item dicit solos filios ex primo mr̄imonio

2 genitos. ¶ † Et sic omnes alios excludit lꝫ principaliter videat̄ illō dicere ꝑpter filios secundi matrimonij similiter tex. in aut. de nup. post mediū ti. in. §. optime dicit infrascripta verba vcꝫ qō plus est in eo qō relictū aut datū est omnino aut nouerce aut vitrico atq̄ si neq̄ scriptum neq̄ relictū aut datū vel donatū cōpetat filijs ꝛ inter eos solos diuidi. ꝛ sic primo dicit omnino qō est vbū precisum. postea dicit filijs competat ꝛ deinde subdit ꝛ inter eos solos diuidi. nec verbum solos ꝑfert̄ ibi respectu filioꝝ scōi matrimonij: q̄ nō fecerit mentionē de filijs primi matrimonij dum dicit filijs competat. sed indefinite loquit̄ immo postea immediate subdit qō sancitū erat q̄ filij scōi matrimonij participarent ꝛ istud corrigit repetens qō solū filijs primi matrimonij referatur. Illa itaq̄ prima taxatiua solos videtur excludere nouercam: vel vitricum vnde mihi videntur tex. multū precisi. facit q̄ postea etiā tex. in. d. ti. de nup. §. hoc autē quod plus: pluries repetit qō filij inuicem diuident qō plus est filijs deferatur nō faciens vnq̄ de vitrico vel nouerca mentionē. ponderandus est etiā tex. eo. tit. in. §. de augmentis in fi. vbi decidit̄ qō si vxor secundo viro dedit magnā dotē vel vir scōe vxori dedit immensam donationē propter nuptias: deinde ad notitiam perueniens dispō d. l. hac edictali diminuit vxor dictam dotē. vel vir donationē ꝑpter nuptias de communi consensu. Subdunt̄ in tex. infrascripta verba nequaq̄ erit lucrum filijs qō datū est: sed licebit lucrari aut vitricū aut nouercā filijs scōm hoc lesis. ꝛ ne hoc sequet̄ iustinianus ibi ꝓhibet diminutionem: vult ergo tex. q̄ si liceret diminuere tunc vitric⁹ vel nouerca lucrarent̄ ꝛ filij damnificarent̄ ꝑpter dictā diminutionē sed si vera esset sententia glo. ꝛ sequaciū nō posset lucrari vitric⁹ ex diminutione dotis neq̄ nouerca ex diminutione donationis ꝑpter nup. quia ponamus dedisset filio centū ꝛ nouerce ducēta si diminutionem faciat ad. c. erit damnū nouerce: q̄ scōm sniam gl. si nō fuisset facta diminutio filius habuisset. cl. ꝛ nouerca alia. cl. hoc enim mō reducerentur ad equalitatem: si autem diminueret ad. cl. ꝛ filio relinqueret. cl. nihil lucrabitur nouerca: quia etiam si non diminuisset habuisset nouerca. cl. merito non cauillando ille text. probat quod non reducuntur ad equalitatem quando plus relinquitur nouerce vel vitrico q̄ filijs primi matrimonij: glos. tamen hoc sentiens ꝛ volens istud euitare dicit vitricus vel nouerca lucratur ex diminutione: quia reuocando ꝛ diminuendo aperte dabit minus ꝛ postea dabit residuū in absconso vitrico vel nouerce: sed hoc est diuinare ꝛ nō conuenit illi litere que dicit licebit lucrari: sꝫ si in fraudeꝫ daret non verificaretur verbum licebit lucrari: merito dicta intelligentia glos. nō congruit illi litere: ꝛ per hec medias alꝫ ꝯsultus tenui hanc partem: licet plurimum suspensus fuerim propter autoritatem glos. et

3 sequacium. ¶ † Tamen fretus autoritate Justiniani qui in. l. j. circa medium. C. de vete. iur. enu. dicit quod quandoq̄ vnus longe minoris scientie ꝛ autoritatis in aliquo plures et maioris autoritatis

⁊ scientie superat ⁊ qđ inquit Seneca nō te moneat preceptorū auctoritas sed quis te meliori foueat rōne attēdito.que refert ⁊ approbat Raph.fulg.in.l.pe.C.de cōdi.inde.tandem decreui consulere per dicta media ⁊ postea aliis vicibus pluries cōsulendo tenui.et vidi etiā pluries cōsultū per famosissimū.U.J.doc.dñm Bald.de bartholinis qui referebat vidisse ꝯsiliū do.Mariani socini pro hac parte ⁊ disputationē dñi floriani de bononia qui dicebat glo.famosissimam.⁊ ponderabat idē do.Bal.in.d.consi.ꝙ bal.in.d.l.hac edictali ibi minor portio hic occurrit presupponit ꝯtrariā opi.esse verā si recte aduertatur scđm eum.Sit itaqꝫ dicta ꝯclusio ex predictis qđ illud quod plus est relictū dicto viro nō diuidatur equaliter:inter eū ⁊ dictos nepotes:sꝫ illud totū deuoluitur ad dictos nepotes
4 inter eos solos diuidendum.¶†Sed occurrit alia dubitatio vtrū si dictis nepotibus est relictū minus legitima:ita ꝙ legitima suppleatur vtrū dictus lorus secundus vir debeat habere tantundem q̄tum est legitima vniꝰ ex dictis neptibus:circa qđ Bal.in.d.l.hac edictali in ver.:ita tamē arguit ad partes ⁊ cōcludit ꝓ victrico scilicet qđ debeat habere vsqꝫ ad legitimā vnius filii ⁊ miscetur ꝓuisio testatoris cū ꝓuisione legali.⁊ qꝛ ꝓuisio legalis venit ad ꝯfirmādū iudiciū defuncti vt nō expugnet testamentū per querelā.⁊ perinde habet ac si testator legitimā reliquisset filio dicens se de facto ita cōsuluisse pro parte nouerce.⁊ idē cōcludit ibidēꝫ Saly.refert tamen Bar.cōtrariū tenere qđ magis placet ꝑ tex.d.l.hac edictali in.§.siue ro equis ibi cui minor portio in vltima voluntate de relicta vel data fuerit aut donata ⁊ per verba.d.§.optime in auť.de nup.ibi filiꝰ ex illius substantia perceperit aut ex nouissima voluntate dimissum aut in vita datū cōstat enim ꝙ dicta verba nō verificant in eo quod suppletur pro supplemento legitime:qꝛ illud non est relictuꝫ vel datum in vltima voluntate:neqꝫ in vita datum a testatore.⁊ per consequens in eo quod suppletur per legem:quia illud non est datum vel relictum ab ascendente prout requirunt dicta verba: nec est eadem ratio in dicto supplemento qđ percipitur preter seu contra voluntatē testatoris:qꝛ lex videt abhorrere ꝙ ascendens magis relinquat vel det secūdo viro q̄ꝫ relinquat vel det vni ex liberis primi matrimonii:que ratio militat etiā respectu legitime que suppleť: maxime quando suppletur cōtra voluntatē ascendentis prout contingit in casu nostro in quo prohibuit ipsa testatrix ne liberi plus peterent q̄ꝫ eis reliquerit.Et licet cōcedat supplementuꝫ legitime ne testamentū rumpat per querelam nō propterea sequitur ꝙ illud supplementū censeatur habitū a testatrice maxime cū contra eius voluntatem suppleatur ⁊ negari potest ꝙ misceatur prouisio legis cū prouisione hominis:nō enim sequitur suppletur ergo miscetur.Nō autem est mirum si Bald.⁊ Salyce.qui volunt ꝙ victricus ⁊ liberi reuocantur ad equalitatem si pro equalitate seruanda volunt considerari dictum supplementū legitime vt sic filius cui minus est relictū non habeat plusquam victricus vel nouerca vigore.d.l.hac edictali.⁊ ita sequēdo opi.bar.alś cōsului ⁊ vidi ꝯsultū ꝑ prefatū.d.Bal. de Bart.⁊ ita ad presens cōcludo per.s̄.dicta. Laus deo.

¶Consilium.lij.

1 ☞Tenuta seu immissio in poss.non seruato statuto circa eam disponente an valeat.
2 Semel factum fieri solitum dici potest.
5 Citatio in quo loco fieri debeat.
6 Verba quare debeant impropriari hic potes contemplari.
7 Habitatio solita que ⁊ quare solita dicatur

In nomine domini nostri

1 Jesu xpi.¶†In hac cōsultatione viso dicto dicto themate ⁊ nonnullis actis que in publicā formaꝫ mihi ostensa sunt:lꝫ prima facie videat dicendū qđ dicta missio in possessionē tenuerit:qꝛ statutū videt militare:nā requirit ꝙ quis citet ad domuꝫ ipsius bis vt si nō comparet ille ad cuius domū fuit citatus debeat in possessionē immitti in bonis contumacis dicti antonellus ⁊ natalinus fuerunt bis citati domi ipsoꝝ immo trina videt fuisse citatio nā prima citatio incusata ante libellū seu petitionē productā in termino secunde citationis fuit porrecta petitio ⁊ assignatꝰ terminus dictis Antonello ⁊ natalino ad opponēdū ⁊ notificatū domi illoꝝ fuit.Et sic videt ter reqsitus.⁊ sic videt seruata forma statuti:qđ statutū disponit ꝙ si citatus nō cōparuerit in p̄io ⁊ scđo citatiōis termino fieri debeat immissio in bōis ipsiꝰ citati: ⁊ sic videt immissio facta ꝑm ꝙ disponit statutū in quo videt casus ꝙ dicta immissio valeat.Nec obstare videt ꝙ dicti Antonellus ⁊ natalinus nō habebāt domū habitatiōis in terra montis sancti in qua fuit citatꝰ:qꝛ respōdetur duabꝰ modis.primo qꝛ baiulus retulit se citasse domi nō dirit domi site in terra mōtis sancti:iđ intelligatur in domo ī qua erat citandus.secundo respondetur ꝙ statutum requirit ꝙ citetur quis in domo ipsius vel solite habitationis vel personaliter ⁊ sic alternatiua vel est posita inter verbum ipsius ⁊ verba solite habitationis.
2 ¶†Et natura cōiunctionis est cōiungere diuersa per not.per gl.in rubri.ff.de iur.⁊ fac.igno. ⁊ natura alternatiue est quod sufficiat alteram partem esse veram regulam in alternatiuis in.vj.l.si heredi plures de condi.instit.⁊.c.inter ceteras de rescrip.cum simi.sufficiat ergo quod ad domum ipsorum fuerint citati licet non sit domus solite habitationis:si ergo nuncius retulit se citasse eos domi ipsorum satisfactum videtur verbis statuti ⁊ consequenter statuto qꝛ a v̄bis nō est recedendum.l.nō aliter.de lega.iii.⁊.l.j.§.prospexit.ff.de exer. preterea licet tempore citationis nō habitarent tamen videtur qđ satis sit quod alias habuerit:quia verbum illud solite est participiū preteriti temporis non presentis temporis:ideo satis sit si de preterito
3 to habitauerit licet de ꝑsenti non habitaret.¶†Si enim semel habitauit pōt dici solitū habitare scđm theoricam Bar.in.l.mela.§.j. ff.de ali.⁊ ciba.leg.satis ergo videtur esse quo ad Antonellū quod ipse alias habitauit domū in qua citatio de eo facta fuit vt sic cita-
4 tus dicatur ad domū solite habitatiōis.¶†Tamen his nō ob.ꝯriū puto aperta fronte concludendū.s.qđ dicta immissio nō valuerit nō solū dicta rōne que ponderat in puncto: sed etiā ex aliis.ꝑmitto eñ qđ de iure cōmuni dicta immissio nō valeret qꝛ nō precessit peremptoria citatio prout requiritur anteq̄ꝫ deueniatur ad primū decretuꝫ vt probat tex.in.l.presenti.C.de his qui ad eccl. confug.⁊ in.l.ii. C.vbi in rem actio ⁊ not.glos.Bartolus ⁊ Angelus ⁊ doctores communiter in.l.si finita.§.iul.de dam.infec.et Bartolus in.l.consentaneum.C.quomodo ⁊ quando iud.in casu isto non interuenit citatio peremptoria; licet enim tres citationes habeant vim peremptorii.l.consentaneum.⁊.l.tres denunciationes.C.quomodo et quādo iud.tamen ille debent habere spaciū.x.dieꝝ intervnā et alteram citationem.l.per interualla.ff.de iud.in casu isto inter secundā et tertiā citationem nō interuenit spaciū.x.dieꝝ vt pꝫ ex actis merito nō habent vim peremptorii de iure cōmuni:ꝑterea tertia citatio nō emanauit sup eo vel ad id emanauit ad qđ prime citationes:nam prime citationes emanauerunt vt compareret corā iudice alia et sic tertia non fuit vt compareret coram iudice:sed quod acciperet copiam et opponeret si quid valebat et poterat:vnde ad idem non interuenerunt tres citationes.item Barto.in.d.§.iul.requirit quod debet intentionem precedere petitio alias reus non esset contumax.⁊ ideo non posset contra eum procedi vt contra cōtumacem ad primū decretum et preceptor meus in rub.ff.de in ius voc.item Pau.in.d.§. iulia.vult quod licet ad finem vt citatus non comparens censeatur comparens ⁊ ratione cōtumacie possit mulctari nō requirat vt precedat libellus ante citationē aut ad finē vt cōtra nō cōparentē deueniatur ad missionē in possessionem ⁊ tunc debeat citationē precedere libellus ꝑm euꝫ qđ vt multū equū cū alś ignoret super qua re fuerit cōtumax.pōt enim cōtingere qđ is qui fecit citari illo cōparente intendebat citato cōparente petere vnū ⁊ postea eo contumace fingit voluisse petere aliū debitū qđ forte erat solutū qđ nō petiisset si citatus cōparuisset:ideo equum qđ prius notū fiat iudici qd actor petere intendit in casu isto nō precessit petitio ante primā ⁊ secūdaꝫ citationē merito ꝑm istam opi.Bar.Ange.⁊ Paul. de iure cōi nō
5 valeret licet quidam contra ⁊ pro nunc nō aliter firmem.¶†Est ēt aliud mediū qꝛ de iure nō sufficit citatio ad domū nisi ꝑus excutiat an reperiat principalis ꝓut volūt Dy.bar.Jmo. ⁊ Pau.de cast.in l.iiii.§.pretor ait de dam.infec.⁊ refert Bar.ꝙ idem tꝫ Riccar.ma. ⁊ Inno.in.c.fi.de eo qui mit.in pos.vbi idē firmat ⁊ cōiter tꝫ ꝓut ⁊ ibi dicit preceptor meus.Itē dꝫ citari in domo in qua degit ⁊ sic in qua habitat tempore citationis nec attenditur in qua cōsueuit habitare ꝓut no.ibi prefati doc.⁊ hꝯ nisi statutū aliud exprimat ꝑm eos ꝓut exprimit in casu isto ⁊ in hoc exorbitat a iure cōi qꝛ de iure cōi anq̄ꝫ deueniat ad primū decretū fit notū iudici ⁊ sic aliqua ꝓbatio fit de debito qđ petitur prout voluit gl.in.c.quoniam frequenter.§.ꝙ si super rebus extra vt lit.cōtest.idem voluit Spe.in ti.de primo et secundo decre.§. sequitur.in prin.qđ dictū refert Jo.an.in.d.c.qm̄ frequenter in penul.col.licet nō vrgeat necessario: qꝛ dicit Spe.qđ iudex potest tamen qđ sit necessarium tꝫ Panor.in.d.§.qđ si sup rebus qđ ⁊ videtur velle glo.in auť.ei qui.C. de bo.auť.iud. possi.sup verbo examinati.⁊ in.l.ii.C.vbi in rem actio. sup verbo summatim. dum allegat.d.auť.ei qui.qđ ⁊ vult expresse in auť. de exhib en.reis §.si vero ⁊ quidam iurent super verbo declarari cuius dictū vr approbare Spec.in.d.§.sequitur.ver.sed nūquid in fi.qđ ⁊ voluit idē Specu.in titu.de cōtuma.§.sequit versi.porro in fi.qđ ⁊ voluit Ange.in.d.§.si vero etiaꝫ quidā iurent per text.ibi dū dicit examinato. Nam per prestationem solius iuramenti nō exinanitur negociū ꝑm eum.Statutum autem nō requirit nisi solum iuramentū.lꝫ etiam hoc medium nō sit expeditū. Et si in his nō est exorbitans dictū statutū est saltem exorbitans in eo qđ statuit qđ nō solum fiat immissio in possessionem sed qđ etiam in pena in statuto expressa.item quod actor banniatur in quantitate vel repetita qđ nō est de iure communi immo tex.in.d.c.quoniam frequenter.§.fi.vt lit.nō contesta.videtur velle qđ regulariter satis sit punitus contumax per missioneꝫ in possessionem:ideo cum dictum statutum sit exorbitans a iure communi ⁊ per consequens stricte hac ratione interpretandum iuxta.l. ius singulare.⁊.l.qđ vero contra de.ll.⁊ regula que a iure communi exorbitant in.vj.ac etiam quia penale regula in penis in.vj.c.statutum de elec.co.li.⁊.l.si preses.⁊.l.interpretatione de penis.ideo sunt probāda singula verba legis prout dixit Jo.an.in.c.j.de homi.li.vj. et eum refert ⁊ sequitur Bal.in.l.si quis nō dicam rapere.C.de epi.

⁊ cle.

⁊ cle.⁊ no.Mod.in.l.si quis maior.C.de trāsac.⁊ facit optime quod
no.gl.⁊ doc.in cle.fi.de rescrip.Sed in hac immissiōe non apparent
verificata verba dicti statuti vt deducam merito nō valeat dicta im
missio in possessionem quod autem non appareant verificata verba
statuti deducitur ex pluribus.Et primo quia statutum requirit qꝺ
bis citetur in domo citati vel personaliter vel domi solite habitatio
nis vel vbi consuetum est ⁊c.prima autem citatio non apparet vbi
fuerit facta:quia baiulus retulit se citasse simpliciter forte citationē
fecit procuratori forte domi quam putabat esse solite habitationis
cuius contrarium ostenditur:quia ibi non habebat solitam habi-
tationem maxime Natalinus qui nunꝗ in monte sancto habita-
uit.secunda autem citatio in actis dicitur facta domi non dicit̄ fa-
cta domi ipsorum nec domi solite habitationis:vnde non apparēt
verificata verba dicti statuti.si quis igitur velit inherere tenaciter
verbis dicti statuti non probando alteram partem alternatiue ha-
bet succumbere per predicta:licet realiter intelligendo dicta verba
statuti prout decet.quia non sunt calumnianda verba legum.l.pe-
6 nultima.ff.ad exhiben.¶†Et verba impropriantur vt deseruiant
subiecte materie.lege si vno.in principio.ff.locati.⁊ lege eas cau-
sas.⁊.l.pater seuerinā.in princ.⁊.§.cōditionū.verba.ff.de condi.et
demon.⁊ impropriantur vt se concordent cū iure cōmuni:qꝛ iura
iuribus sunt concordāda.l.vnica.C.de inoffi.doti.c.cum expediat
de elec.lib.vj.vel saltem vt minus ledant ius cōmune vt est tex.in.c.
cū dilectus extra de consue.ideo dꝫ intelligi dictum statutū in do-
mo citati.s.qua degit.s.tp̄e citatiōis.d.l.iiij.§.pretor ait.de dam.in
fec.⁊ in.l.j.§.j.ff.de lib.agno.ita quod si in hyeme solet habitare in
ciuitate ⁊ in estate in rure citatio fieri debet in domo in qua tunc
habitat ⁊ sic in estate debebit citari domi in rure ⁊ in hyeme domi
in ciuitate.Statutum autem addit quod sufficit citari vbi habi-
tare consueuit:ideo tunc sufficit si citat in domo in qua pro maio-
ri parte tp̄is habitat:⁊ ita intelligitur qꝺ not.Joā.and.in cle.cau-
sam de elec.prout volunt Bar.Imo.⁊ Pau.de cast.in.d.§.pretor
ait.vbi ang.idem vult iura itaqꝫ que dicunt de citatione intelligū-
tur in domo habitationis ⁊ non de domo in qua quis hꝫ dn̄ium
vel possessionem ⁊ nō habitat ꝓut sumitur ex dictis doc.ibi et fa-
cit.l.cornelia.§.domum.ff.de iniurijs.⁊ ibi etiā dicit Barto.qꝺ dꝫ
fieri citatio ad domū habitationis qꝺ ⁊ dicit in.l.itē apud labeo-
nem.§.cōuitiū.Et de iure cōi nō sufficeret si nuncius referret se ci-
tasse ad domum solite habitatiōis sed dꝫ omittere illud solite nisi
statutum aliter disponat prout hec dicit Pau.de cast.in.d.§.pre-
tor ait.quod ⁊ sumit̄ ibi ex dictis Bar.⁊ Ang.ideo v̄ba statuti ad
domum ipsius intelligat̄ domus ipsius ratione habitationis ꝓut
⁊ exponitur per iurisconsultum verbū domū prolatū a senatuscon
sulto in.d.l.j.§.j.ver.domum accipere debemus de li.agno.⁊ in si-
mili verba.l.cornelie in.d.l.lex cornelia.§.domum.⁊ prout expo-
nunt doc.verba iurisconsulti in.l.scire oportet.§.opꝫ.de excu.tu.et
l.aut qui aliter.§.⁊ si forte.ff.qꝺ vi aut clam.statutū enim recipit in-
terpretationeꝫ passiuā a iure cōi.l.si serui vestri.C.de noxa.etiam si
opus est verba impropriari vt.d.c.cū dilectus.genitiuus autē in iu
re sumitur multis modis ꝓut adaptatur ad subiectam materiam
vt hr̄ in multis locis ⁊ maxime per doc.in rub.de noui op.nun.Ex-
ponant̄ ergo illa verba statuti domū ipsius.i.domuꝫ quā tunc.s.tp̄e
citationis inhabitat ⁊ verba sequentia vel solite habitationis expo
nant̄ licet tūc non habitet:qꝛ aliqua parte anni habitet in rure:tn̄
7 solet habitare in domo ciuitatis.¶†Et solita habitatio dr̄ illa in
qua pro maiori parte anni inhabitat.dicit ange.in.d.§.pretor ait.
facit cle.cāmqꝫ de elec.⁊ qꝺ per eā no.Bart.in.d.§.pretor ait.Et dꝫ
intelligi solita.s.tp̄e citationis puta anno illo ⁊ annis tūc ꝓximis.
Nō si fuit solita habitatio iā sunt multi anni ⁊ a longo tp̄e citra nū-
quā solitus est ibi habitare.Nam qualitas illa solita intelligi dꝫ ſm
tp̄s verbi arg.l.in delictis.§.si extrane⁹.ff.de nox.cū si.qꝺ ptꝫ qꝛ per-
mittit̄ citatio ad domū:qꝛ est verisile qꝺ per illos de domo notifice-
tur ꝓut doc.volūt qꝺ nō cadit in domo quā citatus nūꝗ vel a lon-
go tp̄e ⁊ citra nō habitauit merito verba statuti ibi dū dicit solite
habitationis nō verificant̄.Et ſm p̄dicta alternatiua vel stat ꝓprie.
Et pro hoc faciunt verba sequētia statuti:dū dr̄ cōsuetū est hospita
ri vel in hospitio vbi hospitaret̄.Ex his deducit̄ qꝺ nō fuit seruata
forma statuti si citati habitabant perusie ⁊ soliti erāt ibi habitare
⁊ fuerūt citati in terra montis sancti.Et attento tp̄e cōmissionis ⁊
relationis prime citationis ⁊ distantia loci cōstat qꝺ non fuit facta
citatio perusie.Et insuper nō apparet qꝛ fuerit aliquis eoruꝫ citat⁹
domi ipsoꝝ vel eorum solite habitationis:nō em̄ nuncius id retulit
sed in prima citatione retulit se citasse nō dicit vbi vel qualiter in
scd̄a citatione refert se citasse domi nō dicit qua:que relatio etiā illa
qua expressit se citasse domi nō sufficit ⁊ nō valet ꝓut cōcludit bar.
in.d.§.p̄tor ait ante mediū versi.sed qd dꝫ nuncius ⁊ ver.seq.in fin.
Item statutū requirit qꝺ scd̄o loco citet̄ peremptorie exprimendo
⁊ peremptorie.cū ergo nō interuenerit peremptoria citatio que re-
quirit̄ ex forma statuti.⁊ etiā de iure cōi ꝓut.s.dictū.Ideo dictum
primū decretū nō valet insuper ex alio nō est seruata forma statuti.
Nā statutū vult ꝙ anteꝗ fiat missio in possessionē actor iuret plura
copulatiue vt per hec verba vꝫ recipiendo primo sacramentum ab
actore quod ea que petit iuste recipere debet et sibi de iure fieri de-
bere:⁊ qꝺ non petit animo calumnie ⁊c.In casu nostro nō est presti-
tum iuramentū nisi qꝺ nō petit animo calumnie.⁊ sic nō est seruata
forma statuti.Ex quib⁹ omnib⁹ puto intrepide qꝺ dicta immissio
in possessionem non teneat. Laus deo.

¶Consilium.liiij.

1 ☞Mulier testans in articulo mortis si conualuerit ⁊ testamen-
tum non reuocauerit an valeat.⁊ nu.3.
2 Notarius de quibus instrumentum conficere possit.⁊ nu.8.
4 Periculum quando ⁊ quid requiritur vt periculum dicatur.
5 Tempus in solennitate testamenti inspicitur.⁊ nu.13.
6 Testis deponens de fama vel notorio probat quāuis scientie cau-
sam non reddat.
7 Notarius scribens testatorem sane mentis an probet ⁊ an conficiēs
testamentum sine solennita.requisita crimen falsi incurrat.⁊ nu.9.
10 Ratio stricta legis an restringat dictum iuris.⁊ nu.seq.

In nomine domini nostri
1 Jesu xp̄i.¶†In hac cōsultatiōe nō sequēdo ordineꝫ que
sitorum videt̄ prima facie dicendū qꝺ dictum testamētū
nō valeat:ex eo quia nō fuit seruata forma statuti ⁊ statutum dispo
nit qꝺ forma nō seruata:qꝛ nō interuenerit presentia duorum proxi
mioꝝ cōsanguineorum testamentū seu vltima voluntas non teneat
ipso iure:nec videt̄ obstare qꝺ dicat̄ qꝺ dicta testatrix erat in pericu
lo mortis:qꝛ ex quo nō decessit nō vr̄ qꝺ esset in periculo qꝛ pericu
lum mortis videt̄ qꝺ sit qn̄ mors sequit̄ vt ꝓbat̄ in ti.de pericu.⁊ com
mo.rei ven.ff.⁊.C.iuncto nigro cum rubro.Cū ergo mors tūc non
fuerit secuta demonstrari vr̄ qꝺ cessauit periculū:nam ex postea secu
tis priora declarant̄ ⁊ dignoscuntur.c.cum per bellicam.xxxiiij.q.ij.
⁊ per glo.in.c.scribam de presump.⁊ in cañ.multis.xliiij.dist.⁊ in.c.
peruenit.xiij.dist.⁊ maxime qꝛ statutū requirit periculū mortis quo
tempus ⁊ locus nō patiant̄ predictoꝝ habere vel expectare presen-
tiam.Patet enim ex postea secutis qꝺ temp⁹ patiebat̄ habere ⁊ ex-
pectare presentiā consanguineoꝝ proximioꝝ cū ipsa testatrix super
uixerit post per plures annos qbus cessauit pestis:ita qꝺ affuit loc⁹
⁊ tempus quibus potuit adhiberi illoꝝ presentia.Et poterat no-
uum testamentū facere cū illorū presentia.ideo videt̄ ipsi testatrici
imputandū quare nō adhibuit proximiorū presentiam:a quo de fa
cili potuit adhibere de nouo testando eum ad sanitatē reducta: iō
prius factum testamentum nō valeat:prout in simili notat Ang.in
aut̄.vt facte noue cōstitutiones.§.prouinciarum per text.ibi dū di-
cit repente plerūqꝫ incidūt hominibus mortes a cōtrario sensu di-
cens formaliter ⁊ hic est casus coniūcto ver.repente.ī.ad questionē
factū est nuper statutū qꝺ nulla mulier pōt testari sine consensu duo
rum proximiorū consanguineorū quedā mulier ante statutum cōdi
derat ⁊ post statutuꝫ superuixerit ⁊ testamentum non mutauit:an
erit aliquod an vero nullū ⁊ hic est casus qꝺ mulier q̄ post statutuꝫ
tp̄e egritudinis nō habuit potestat̄ē mutandi testm̄:quia mors re-
pentina sibi venit qꝺ illud testm̄ valet:nec irritatur per statutū sec⁹
si mors non fuisset repentina sed habuit potestatem mutandi testa
mentum tp̄e sue egritudinis ⁊ non mutauit arg.huius litere a con
trario sensu.⁊ quia voluntas est ambulatoria vsqꝫ ad mortē vt.l.qꝺ
per manus.ff.de iure codi.sed inspiciendo tp̄s mortis illud testm̄ di-
citur factū post statutū ergo ⁊c.Ista sunt verba Angeli formalia in
d.§.prouinciarū.qui idem vult per eundē tex.in aut̄.vt cum de ap.
cog.in prin.⁊ ideo idem videt̄ dicendū in casu nostro cum videat̄ ea
dem ratio:ergo idē ius per iura vulgaria.Qꝺ maxime videt̄ dicen-
dum qꝺ dictū testm̄ non valeat si non probet̄ dictū periculū mortis:
nā statutū primo ponit regulā qꝺ testm̄ non valeat sine presentia cō
sanguineorū proximioruꝫ.secundo ponit exceptionē qn̄ immineret
periculū mortis quo ⁊c.pro regula autem presumit̄ dicit Barth.cū
quo docto.transeunt in.l.quotiēs.ff.si quis cau.ideo qui se fundat
in exceptione habet illā probare.ad hoc.l.in exceptionib⁹.ff.de pro
ba.⁊ qꝺ per gl.⁊ docto.in cle.fi.de rescrip.si itaqꝫ non probat̄ pericu
lum mortis quo ⁊c.standū est regule statuti qꝺ testamentū sine pre-
sentia proximiorum consanguineorū factū.Nec videtur id proba-
re instrumentum testamenti in quo asseritur qꝺ dicta testatrix erat
in periculo mortis cōstituta:qꝛ grauiter infirma.Item in alia par-
te instrumenti asseritur qꝺ ipsa erat in articulo mortis constituta.
2 ¶†Quia rn̄detur qꝺ videt̄ qꝺ in hoc non credat̄ notario:qꝛ nota-
rius non pōt conficere instrumentū nisi de his q̄ percipit sensu cor-
poris qꝛ assimilatur testi argumen.l.domitius labeo.ff.de testa.et
que habentur per Barto.⁊ docto.in auten.si quis in aliquo docu
mento.C.de eden.⁊ qꝺ per Joan.andre.in addi.Specu.in titu.de
instru.edi.§.restat.versi.sed quero.qui dicit qꝺ notarius non potest
conficere instrumentum nisi de his que percipit sensu audit⁹ vel vi-
sus non alias etiam si alijs censibus perciperet ſm eum qꝺ tangit
Bal.post Nico.de mat.in rub.C.de fide instru.dicens qꝺ de his que
percipiuntur sensibus visus ⁊ auditus potest simpliciter conficere
instrumentum de his que ipse videt vel audit coram testibus.Non
autem de his que percipiuntur tactu vel gestu:quia licet ipse perci
piat gestu puta quod vinū sit dulce vel sit bonū nisi videat ꝙ testes

gestent ⁊ afferant tale esse ⁊ sic de singulis. Et similiter in tactu. Et
ratio est qꝛ alij sensus nõ sunt ita cõmunes omnibꝰ prout sensus vi-
sus ⁊ auditus ſm eosdẽ Nico. de mat. ⁊ Bald. Et ideo prout testes
nõ possunt deponere de his que percipiũt nõ sensu corporis: qꝛ si de
ponunt nõ reddẽdo cãm scientie eis nõ credit regulariter. l. testiuʒ.
C. de testi. l. qui testõ. §. fi. ⁊ ibi per Bar. ⁊ p Inno. ⁊ doc. in. c. cũ cãm.
de testi. ita ⁊ si notarius cõficiat instrm̃ de his que percipit iudicio
intellectus nõ sensu corporis nõ probat per ꝑdicta. Et ideo Bald.
in. l. in eo. ff. de testi. dicit qđ si notarius cõficiens instrumentũ dicit
talis sanus mente ⁊c. nõ ꝓbat per dictũ instrumentũ sanitas men-
tis qꝛ illa nõ percipit sensu corporis sed iudicio intellectus: ideo in-
strumẽtũ nõ ꝓbat ſm eũ. Et facit qđ no. Nico. de mat. ⁊ Bald. in. l.
neqꝫ natales. C. de proba. vbi volunt qđ natiuitas non probat per
instrm̃: qꝛ nõ depẽdet substãtia natiuitatis alicuius a volũtate par
tium sed a motu nature ⁊ requirit iudicis cognitionẽ ſm eos: item
facit qꝛ nõ põt notarius cõficere instrm̃ nisi de his que tunc gerunt
inter partes prout dicunt Bart. Bal. Raph. fulg. in aut. si quis in
aliquo documento. C. de eden. Sed periculũ mortis nõ vr̃ sensu cor-
poris sed iudicio intellectꝰ percipit merito instrm̃ nõ ꝓbet periculũ
mortis de quo periculo nõ vr̃ notarius rogatus a testatrice nec ab
aliquo. merito ẽt per hoc nõ ꝓbet periculũ mortis dictũ instrm̃ et
dato qđ probaret periculũ mortis nõ vr̃ qđ probaret tale periculuʒ
quo tempus ⁊ locus nõ patiat habere aũt expectare presentiã proxi
mioꝝ cõsanguineoꝝ: sed ista nõ afferunt in instr̃o merito non ꝓbet
per instrm̃ mortis tale quale exprimit in statuto: vr̃ insup qđ dicta
testatrix eligeret viã testandi ſm formã statuti requisitã qñ periculũ
mortis nõ imminet. iđ illa via sit attendenda iuxta illud viã quã ele
gisti hec tibi pateat. l. si mulier. §. fi. ff. qđ met. cau. ⁊ l. non codicillũ.
3 C. de testa. ¶ † Tamẽ his nõ ob. cõtrariũ puto ꝯcludendum scilicet
qđ saltem si probat qđ tẽpore testamenti imminebat periculũ mor-
tis vt qꝛ probetur qđ erat grauiter infirma qđ tunc testm̃ illud va-
leat cõsiderato qđ vt presupponit in ciuitate tunc vigeret maxima
pestis. statutũ enim requirit periculũ mortis non requirit mortem
tunc secutã ex illo periculo ⁊ statutũ predictum quatenus requirit
pñtiaʒ duoꝝ proximiorũ cõsanguineoꝝ in testis est exorbitãs a iure
cõi: ⁊ iđ est stricte interpretandũ per. l. ius singulare. ⁊ l. qđ vero cõ-
tra. ff. de. ll. ⁊ c. cum dilectꝰ de consue. ⁊ exceptio est large interpretã
da qꝛ reducit ad ius cõmune ⁊ ẽt qꝛ fauet testamento qđ est res fa-
uorabilis. l. in testamẽtis. ff. de reg. iur. ⁊ c. cũ dilectus extra de do-
na. ⁊ l. j. C. de sacrosan. eccle. ⁊ iura fauent validitati actus. l. quo-
tiens in actionibus. ff. de reb. dub. ⁊ cap. si papa. de priuile. lib. vj.
nullitas enim testamenti censetur pena testatoris. l. fi. C. de posth. de
here. insti. ⁊ l. senatus de ꝯhẽ. emp. ⁊ facit. l. turpia in ꝑn. de leg. ꝑut
⁊ no. ibi Bal. qđ ⁊ no. Bar. in. l. nemo martyres de sac. san. ecc. ideo
restringẽda. d. l. si preses. ⁊ l. interpretatione. ff. de penis. ⁊ c. statutũ
4 de elec. lib. vj. cum si. ¶ † Ideo dʒ large sumi periculũ: ita qđ pericu
lũ dicat etiã si nõ sequat mors prout ⁊ cõmuniter sumit ſm cõmu-
nem vsum loquendi ita qđ si quis sit in mari tempore tempestatis
dꝛ esse in periculo lʒ non pereat quotiens est iusta suspitio mortis
censet periculũ mortis. probat in. c. ad supplicationẽ de renun. ma-
xime iuncta glo. j. ⁊ tex. iuncta gl. in v̍bo periculũ in. c. fin. de hereti-
cis li. vj. ⁊ facit. c. vbi periculũ de ele. e. lib. nõ enim semper euenit id
propter cuiꝰ timorem fit illa prouisio ⁊ tamẽ periculũ presupponit
similiter facit tex. in. c. accedens. ij. extra vt lite nõ cõte. ibi sub mor-
tis periculo nõ enim necessario ĩminet mors in loco vbi sunt capita
les inimicitie ⁊ tamẽ dꝛ subesse periculũ mortis. facit etiam. c. fi. de
procu. lib. vj. cũ multis si. Et maxime hoc modo sumendũ est in ca
su isto. Nõ enim potest sumi periculũ mortis pro casu mortis: quia
post casum mortis nec in puncto mortis nõ datur facultas testãdi
iuxta ea que habent in. l. fi. ff. de condi. insti. ⁊ in. l. fi. ff. quando dies
lega. ce. Nõ enim fieri tunc potest scilicet in puncto mortis aliquid
per moriturum qđ requirat voluntatẽ seu sensum morientis vt pro
batur in dictis iuribus. ideo periculũ mortis nõ sumitur in dicto
statuto pro casu sed pro iusto timore instantis mortis. ideo si tunc
imminebat periculum mortis sufficit vt nõ requirat solennitas re-
quisita a statuto: qꝛ a regula statuti exorbitantis a iure exceptuatur
casus vbi imminet periculum mortis per quã limitationẽ reduci-
mur ad ius cõmune quo iure cõmuni testamentũ istud valeret me-
rito dicamus qđ valeat prout ⁊ si essemus in terminis. l. fi. C. de test.
vbi testamentũ factũ per rusticũ in rure sine solennitate cõmuniter
requisita seruata forma. d. l. fi. valeret licet testator postea superui-
uens efficeretur ciuis ⁊ decederet in ciuitate vbi esset copia testium
5 qꝛ verum est esse factum a rustico in rure. ¶ † Quo ad ea enim que
concernunt solennitatem testamenti inspicitur tempus testamenti
l. ad testiũ. §. cõditionem. ff. de testa. ⁊ l. j. C. e. ti. ⁊ §. sed cum aliqs fa
cit qꝛ multa fieri nõ possunt que prius facta tenẽt. l. patre furioso. cũ
concor. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ c. ad apostolicaʒ. de regu-
la ⁊ semper verum est testamentum esse factum in periculo mortis.
nec etiam obst. qđ requisiuit presentiam proximioris consanguinei
aliorum duorum propinquoruʒ presentiam adhibuit: quia potuit
id facere ad abundantem cautelam ⁊ caute ad tollendã dubitatio-
nem ⁊ onus probandi periculũ mortis ⁊ abundãs cautela nõ no-
cet. l. testamentũ. C. de testa. ⁊ q̃ dubitationis cã fiunt ius commune
nõ ledunt. l. que dubitatiõis. ff. de reg. iur. Nec censetur quis elige-
re viam per quã suũ testamentũ vitietur. l. iij. ff. de mili. testamento.
ideo nõ censetur eligere viaʒ testandi ac si nõ fuisset in periculo mor
tis si per hanc testamentũ nõ valeret. Et maxime qꝛ censet potius
eligere viam iuris cõmunis quã iuris specialis etiã si vtroqꝫ iure te
stamentum valeret. l. quãqꝫ. C. de testamen. militis. cum itaqꝫ de iu-
re communi nõ requiratur presentia consanguineorũ in testamen-
to: ideo non censeant eligere viam statuti exorbitantis maxime si ꝑ
illam viam nõ valeret. facit etiam quia in dubio debemus interpre
tationẽ eam amplecti per quã actus valeat. d. l. quotiens. ⁊ d. cap. si
papa. ⁊ maxime testamentum quod est quid fauorabile. d. l. in testa
mentis cũ amplius arbitriuʒ non redeat. l. j. C. de sacrosan. ecclesijs
Et ex his cõcluditur qđ probato periculo mortis tale quale requi-
rit statutum testamentum sine dubio valeat. probatio autem suffi-
ciens videtur si probatur per testes qđ erat grauiter infirma: quia
eam viderunt. Nam ex his que videntur facile discernitur commu-
niter quẽ esse grauiter infirmum ⁊ ea que per iudicium intellectus
percipiuntur facili discursu ex his que sensu percipiuntur cõmuni-
ter innotescunt probantur per testes etiam sine redditione cause vt
sumitur ex dictis Barto. in tractatu de teste in. ij. vel. iij. colũ. sub ru
bricella de eo qui dicit aliquem esse dominum ⁊c. ⁊ Baldum in. l.
solam. C. de testi. ⁊ dicit Flor. in cap. cum causam. extra eod. ti. Et iđ
dicit Barto. in. d. tractatu de teste in rubro. de probatio. hominis
mortui circa finem quod sufficit si testis dicat quod vidit mori.
6 ¶ † Et Flor. in. d. capi. cum causam. per dictam rationem dicit qđ
si testis deponit super fama vel notorio probat sine redditione cau-
se si de ea non fuit interrogatꝰ. lʒ hoc vltimũ scilicet saltẽ de fama nõ
transeat sine dubio qđ facili discursu possit discerni ex his que au-
diuntur per ea que tradit Barto. in. l. de minore. §. tormenta. alias
§. si plurium. de quest. tamen pondero qđ satis est qđ id quod depo
nit testis possit de facili discerni cõmuniter per ea que videntur. Et
ideo si testes dicunt quod talis erat grauiter infirma vel talis labo
rat in extremis videtur sufficere: quia ex visu ⁊ tactu communiter
discernitur prout si videtur ⁊ tangitur mortuus. Si igitur testes de
ponerent qđ dicta testatrix erat grauiter infirma satis videretur
probata infirmitas. Et nemo debet dubitare quominꝰ infirma exi-
stens in loco vbi viget magna pestis censeatur esse in periculo mor
tis. et quod sit magna pestis in loco adeo insigni non potest esse
nisi notorium prout alias in simili dicit textus in capitulo illđ. de
translatio. prelato. ita qđ vt arbitror de facili probari põt periculũ
mortis quinimmo attentari posset qđ constito qđ testatrix stabat in
loco in quo inualebat pestis censeatur esse in periculo mortis pro-
pter quod periculum mortis citatus ad locum pestiferum non te-
netur comparere. dicunt Bar. ⁊ Imo. ⁊ doc. in. l. de etate. ff. ad treb.
ad hoc tex. ⁊ glo. ⁊ que ibi per doc. in dicto. c. ad supplicationem de
renun. ⁊ facit quod no. Bar. in. l. j. C. de bo. pos. ex testamento mili. ⁊
quod no. Bal. in. l. fi. C. de testamen. Et maxime stante assertione no
tarij qui in suo instrumento asserit testatricem fore constitutam in
7 periculo mortis ⁊ constitutionem in articulo mortis. ¶ † Licet enĩ
Bal. in. l. in eo. ff. de test. dicat qđ notarius afferens in instrumento
testamenti testatorem fuisse sane mentis non probet sanam mẽtem
qꝛ sanitas mentis non percipitur sensu immediato corporis: tamẽ
Imo. ibi tʒ contrarium: qꝛ creditur officiali in his que pertinẽt ad
eius officium vt ipse probat: ⁊ ideo cũ pertineat ad eius officiũ ani-
maduertere an qui testatur sit sanus mente: ideo debet ei credi: ⁊ li-
cet non percipiatur immediate sensu corporis: tñ potest percipi per
alias circunstantias secũdum eum: ⁊ proximis diebus vidi consul-
tum qđ Saly. in. d. l. in eo tenebat hanc partem. licet Saly. non vide
8 rim. † Nec obstare videtur qđ dicebã in contrariũ. s. qđ notarius nõ
põt cõficere instrumentũ nisi de his gestis que percipiũtur sensu cor
poris tũc per notariũ: nã id videtur intelligendũ quo ad ea de qui-
bus principaliter cõficitur instrumentũ: secus videtur quo ad circũ
stantias requisitas ad actum vel ad instrumentũ verbi gratia nota-
rius in instrumento asserit qđ dña Gabriela vxor quondã Frãcisci
fecit testamentũ corã titio filio gaij sempronio filio seij ⁊c. ꝑfecto nõ
cadit in notitiã notarij nec geritur tũc qđ gabriela fuerit olim vxor
Francisci: nec titius fuerit filius gaij: ⁊ sic de singulis: ⁊ tñ quo ad ef
fectũ ⁊ efficaciã instrĩ ⁊ testamẽti statur assertioni notarij vt consue-
tudo docet que est optima. ll. ⁊ statutorum interpres. l. cũ de inter-
pretatione. ff. de. ll. ⁊ c. cũ dilectus de consue. ita ⁊ credatur notario
de sana mente ⁊ de periculo mortis cũ alias non debuerit conficere
instrumentũ stante dicto statuto qꝛ alias non deberet cõficere instru
mentum de testamento non interueniente debita solennitate.
9 ¶ † Quia notarius conficiens testamentũ sine solennitate censetur
incidere in falsi crimen. l. iubemus in fi. C. de test. ⁊ licet quidam di-
cant esse speciale de illa solennitate nominãdi heredes ore proprio
tamen magis cõmuniter tenetur qꝫ idem sit in alijs solẽnitatibus te
stamentarijs: ideo ad eius officium pertineret videre an testamen-
tum haberet debitas solẽnitates ⁊ non recusare rogitum si vigebat
periculum mortis ⁊ si cessabat periculum recusare rogitum vigore
dicte. l. iubemus. ideo ratiõe sui publici officij sibi credatur: prout

qd illa testatrix fuerat illa que vocabatur gabriella que fuerat uxor dicti fracisci et illi qui fuerunt rogati fuerint filii etc. Et pdicta nō fieret a pte nec percipiant sensu corporis. nec de predictis rogetur notari' nisi forte in quadā cōsequentiam ita et possumus dicere in casu isto: et ideo cōstito de imminente magna peste ut satis teneri posse qd sit probatum periculū mortis cōcurrente assertione notarii maxime si p testes pbatur de graui infirmitate: et cū loc' et tps forēt suspecti et maritus aufugerit pter pestem et similiter inde quem debebat requisitio proximior cōsanguineor videntur verificari verba statuti q locus et tempus nō patiebatur presentiā ipsorum expectare argu. d.c. ad supplicationē cum si. iuribus et autoritatibus. s. adductis. Nec ob. text. d. §. prouinciarū qz immo facit pro si recte cōsideretur. Nā tex. ibi simpliciter dicit qd testm factū ante dictam legem valet: lz nō sit seruata solennitas illius legis et postea testamentū non sit mutatum et hoc pluries videt repetere: nec distinguit ille text. an habuerit potestatem mutandi necne: sed generaliter loquitur: ideo generaliter est intelligendus. l. j. §. generaliter. ff. de lega. prestan. et canoñ. si romanor. xix. dist. et l. iij. de offi. pre. cum si. lz ratio videatur
10 specialis in ver. repente iuncto versi. quāobrem. ¶ † Nihilominus nō videtur qd restringi debeat dictū generale per text. no. in. l. prosperit. ff. qui et a qui. licet enim Jac. de are. diceret qd illa. l. caret spiritu ut refert Bald. in. l. non dubiū. C. de. ll. et Cy. in. l. j. C. que sit lō. cōsue. dicit qd. d. l. prosperit semper turbat spiritū Pet. de bel. pertica. Nihilominus standū est illi legi qd ratio stricta nō restringit generale dictum legis: et lz in cōtrariū sit tex. in. l. adigere. §. quāuis ff. de iurepatro. et l. qd dictum de pac. tñ Bart. in. l. nō dubium. C. de. ll. pro solutiōe. d. cōtrarii distinguit qd aut sum' in casu in quo si generale dictum legis traheretur ad casum in quo cessaret ratio legis quis indebite pateretur damnū. Et tunc ratio legis restringit dictum legis: et ita procedit. d. §. quāuis. aut si generalitas legis traheretur ad casum in quo cessaret ratio legis quis indebite amitteret lucrum et tunc ratio legis non restringit generalitatem ipsius legis: sed. l. generaliter loquens quantuncunq dura est generaliter intelligenda et trahenda etiam ad casum in quo cessat ratio legis: et iste est tex. in. d. l. prosperit sm eundē Bar. quē recitat ibi Bald. et nō impugnat per quā theoricam infert qd in terminis. d. §. puinciarū testm factum ante illam legē remaneat firmum: lz non sit seruata solennitas illius legis: licet testator superuixerit post illam legem et habuerit facultatem mutandi testamentum per generalitatem illius text. etiam si cessaret ratio illius text. quia ex validitate dicti testamenti nullus indebite patitur damnum qz damnum est diminutio patrimonii. l. iij. ff. de dam. infec. lz agatur de preiudicio venientiū abintestato qui inualidato testamento lucrarentur ex successione abintestato. Et sic posset forte dici qd indebite amitterent lucrum: tamen hoc non est in consideratione tantum theoricā Bar
11 to. s. datam. ¶ † Potest etiā ad hoc applicari notabilis theorica. Bald. in. §. sit decedenti qui feudum dare pos. x. col. dicens qd aut lex disponit de ratione et tūc attenditur lex nō ratio. l. psperit. ff. q et a qui. aut ratio disponit de lege. et tunc attendit rō et nō lex hoc est generalitas legis. l. qd dictū. ff. de pac. sm eū que verba lz ambigua videntur intelligenda qd qñ per punctam rationis aliquid in rōne decidit: tūc rō distinguit dictū generale: put cōtingit in. d. l. quod dictum. et cōiter in. ll. iurisconsultor. q rñdebant de iure: nō autē statuebant de iur. natu. gen. et ci. §. rñsa prudentū. l. ij. §. j. ff. de orig. iur. et qñ iurislator pcedit respondendo censet declarare quid ius disponit et nō de nouo statuere pbat text. iuncta glo. in verbo respondemus in. c. si. de ver. sig. lib. vj. ad hoc etiam qd hr in. c. consultationi de tempo. ordi. in antiquis vbi habetur qd quando papa rescribit ad consultationem alterius nō censet de nouo disponere consequēter dictū fundatur tunc in ratione nō in autoritate rñdentis vel rescribentis: lz respōsio et rescriptū sit lex: nā quicquid pncipi placuit legis hz vigorē. l. j. ff. de cōsti. prin. tunc enim pprie rō disponit de lege qñ aūt iurislator aliqd de nouo disponit cuius cōtrariū ratio iuris antiqui disponebat tunc lex noua principaliter fundatur in autoritate cōdenti. legē: licet iurislator in noua consti. moueatur aliqua ratione: tunc enim ratio proprie non disponit de lege et hoc casu intelligatur primum membrum Bal. pro quo facit qd notabiliter dicit Jo. an. in. c. supplicationē de rerū. dicens qd lex fundatur in rōne et in autoritate cōdentis legem: et ideo sublata rōne legis remanet. l. propter autoritatē cōdentis legē sm eum. et in hoc est pōt fundari ratio. d. l. prosperit et primum membrum Bald. d. §. si decedenti. licet multi libri nō habeant illum. §. in lec. bal. neq etiā in tex. habent tamē alii libri et ex his deducitur qd. d. §. puinciarū probat. et ita est intelligendus qd testm factum ante illā legem sine solennita- illius legis remanet validum: lz testator nō repente decesserit post legē conditā ita qd habuerit postea facultatem mutandi testamētū et adhibendi istā solennitatem illius legis et idem dicendum esset in statuto disponēte qd noua solennitas requiratur in testōr sic in casu angeli qui mouet per illum tex. qui viget cōtra eius decisionem: qd etiā ex alio dicendū est qz ratio illius legis est qz aliqñ contingit qd testatores post legē cōditā repente decedunt a cōtrario sensu argu. sumeret qd si plerunq nō cōtingeret quod qnq homines non repente decederent secus statuendū sit non autē esset proprius sensus se cōtrarius qd si vnus testator nō repente decessit post legem cōditam ergo cessat in eo illius legis dispositio: quia text. dicit quod plerunq: vnde satis est qd plerunq ptingat: licet in vno casu non cōtingat. put hoc recte intuenti satis aperta probatur per tex. iuncta glo. in. l. meminerint. C. vnde vi. vbi tex. disponit imponendo penas ingredientibus possessionem autoritate rescripti iniusti vel iniuste sñie et si est administrator minoris nocet administratori non minori annectendo rationem qz tutores et curatores plerunq colludunt et gl. sup ex vbo colludio dicit idē esse si bonafide id faciūt et Bart. ibi no. qd tex. dicit plerunq quasi dicat quādoq sit colludio nō interueniente: subdens ego dico qd adesse istius cōstitutionis nō requiritur qd probetur qd tutor vel curator cum aduersario colluderet: lz hoc timens imperator hāc cōstitutionē fecit et hic etiā sentit gl. hic que dicit idē si bonafide sm Pileū hic sunt verba Bar. q aperte declarat qd qñ. l. aliquid de nouo disponit: qz plerunq vel aliquando aliquid cōtingit. l. illa locū hz etiā casu quo illud non cōtingit: et hoc recte intuenti apertevult ibi glo. qd de directo cōfert ad terminos. d. §. prouinciarū vbi imperator disponit qd testamentū prius factū remaneat validum: qz plerunq ptingit qd testator repente decedit: ideo militet illa dispositio etiā eo casu quo testator nō repente decessit. Lz enim ille testator nō repente decesserit: tamen verum est quod
12 testator repente decedit. † Ad predicta optime facit qd habetur in. l. data. C. de dona: vbi disponitur qd donationes insinuentur: qz facile fiunt fraudes inclandestinis: et domesticis donationibus: et tamen nemo attentaret dicere qd si donatio nō est insinuata valeat: licet ps aduersa confiteretur nullā fuisse adhibitā fraudē: et sic licet videatur cessare ratio: nō tamē cessat generalis dispositio legis. Ad idem. l. cum hi in princip. ff. de transac. vbi oratione diui Marci impugnatur transactio facta super alimentis sine autoritate iudicis ea ratione qz facile transigerent contenti modico presēnti: et tamē illa dispositio generalr intelligitur etiā si transactio nō fuisset facta qd nemo ambigeret similiter senatusconsultū macedonianū impugnat mutuū factū filiofamilias qz si valeret sepe materiā peccandi aliis hoībus pstaret vt est tex. in. l. j. in princ. ff. ad senatuscon. macedonianū: et tñ nemo ambigit quod ēt si mutuū nō dedit peccandi: lz fuit factū filiofa. optimo viro et ēt si bonū opus inde psecutū fuerit nihilominus mutuū nō valeret seu vt actius loquar obstaret exceptio macedoniani et posset diligens indagator plura similia adducere q gratia breuitatis omittenda sunt. Sed ex his satis euidenter deductuz sit qd qñ lex pro rōne assignat qd sepe vel plerunq vel facile aliqd cōtingit lex ipsa locū hz ēt in casu in quo illud nō cōtingit nec pzius sensus tūc militat et sic cū de ver. repente loquatur per dictionē plerunq illa dispositio militet ēt in casu in quo testōr non repente decesserit: et per pñs ille text. artat contra decisionē Ange. ibi. Et per pñs de autoritate dicti Ang. nō est curādū. Sed ille tex. est adducēdus pro decisione facta in. d. cōsilio. Et loquitur ille tex. in vltima voluntate que est ambulatoria vsq ad mortē: et propterea pbat qd illa ratio nō est in cōsideratione in his terminis: et merito qz lz sit ambulatoria eo respectu qz mutari potest non propterea censet factū tēpore mortis.
13 † Dato aūt sine piudicio veritatis qd dcm angeli pcederet tñ loquitur in casu separato a casu nostro: qz loquitur qñ superuenit lex noua requirens aliquā solennitatē in testamentis: tūc si. d. noua militaret in testamētis q adhuc penderēt: qz testōr viueret nō pptera sequeretur qd si lex antiqua requirit solennitatē adhiberi in illo casu et non in alio quominus dz attendi tūc casus qui militat tpe testamēti cōditi et nō ille casus qui cōtingit tpe mortis testatoris: dz enim tūc attendi tps testamēti vt pbatur in. l. j. C. de testa. vbi psideratur tps testamēti circa solēnitatē testiū. Et ponam' qd rusticus in iure tpe quo testes nō inueniuntur puta tpe pestis pdidit testm corā. v. testibus. et postea decedit in ciuitate vel superuenit copia testiū ita qd potuit adhibere plures testes nō tñ viciaretur testm: sed valeret p. l. fi. C. de testa. vel ponam' qd corā psbytero parochiano et corā aliis duob' vel trib' testib' cōditum est testm. Et ille psbyter nō esset psbyter parochianus tpe mortis testōris valeret: nihilominus testm per generalitatē. c. cū esses de testamētis. Et sic quo ad solēnitatē testamēti attenditur tps testamenti et non tps mortis testatoris per pdicta. Et si dcm Angeli esset verū loquitur in casu sepato: et separator nō est illatio. l. si. ff. de calum. et l. si marit'. C. de dona. inter virū. et l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acquir. pos. et per predicta apparent sublata adducta in contrarium. Laus deo.

¶ Consilium. liiii.

1 ¶ Donatio omnium bonorū a fratre nepoti facta an valeat. et an non insinuata valeat. et nu. seq.
4 Aurei legales ab aureis moderni temporis in quo differentes.
5 Donatio defertur insinuationis quando vitiet et eidē an renūcietur
7 Libere dictio quid. Itez libere nō fit qd factum alterius requirit.
8 Donatio que indigeat insinuatione.
9 Filius patri querere dicitur profectitia nanciscitur.

In nomine domini nostri
1 Jesu xpi. ¶ † In themate presupponuntur tres donationes. vna facta per Fracīscū mattheo filio. vici scōa facta

per Vicum cuidã paci.tertia ex internallo facta per eundem vium dicto paci. Et dubitaẽ de virib⁹ ⁊ efficacia dictarũ donationũ. Et de earum effectib⁹: ideo de qualibet per se discutiendũ est: iõ capiendo primã donationẽ factã per frãciscũ dicto Mattheo eius nepoti de qua non õz apparere instrm. Nec apparet aliter in pũcto de forma ipsius nisi qȝ verbo donauit dicto Mattheo presenti ⁊ recipiẽti omnia sua bona mobilia ⁊ immobilia. Donatio autem etiam nudo pacto hodie valet per.l.si quis ar.C.de dona.⁊ instit.eo.ti.§.per ficiuntur. Et per cõsequens alio nõ docto dicendũ est qȝ bona dicti Frãcisci pertinẽt ad dictũ Mattheũ qꝛ dicto Mattheo fuit quesita actio aduersus dictũ franciscũ ⁊ eius hẽdes ad petendũ dicta bona vȝ quo ad proprietatẽ ⁊ dicto vico quo ad vsumfructũ quẽ pater querit in bonis aduentitijs filijs.C.de bonis que libe.per totum.

2 ¶†Nec viciaẽ dicta donatio tanq̃ donatio omniũ bonoꝝ impeditiua libere testamẽti factionis: qꝛ nõ presupponiẽ qȝ donauerit omnia bona presentia ⁊ futura: sed simpliciter omnia bona in qua donatione nõ veniũt bona futura per ea q̃ habenẽ in.l.fi.C.que res pig.ob.pñt.⁊ in proprijs terminis tenẽt doctores in.l.fin.C.de pac. ⁊ in.l.stipulatio hoc modo cõcepta de ver.ob.qȝ lȝ donatio omniũ bonoꝝ p̃sentiũ ⁊ futuroꝝ nõ valeat ne impediat liberã testamenti factionẽ.tñ secus est in donatiõe facta simplr̃ de omnibus bonis qꝛ nõ veniunt futura sup q̃bus remanet testi factio cũ quilibet p̃suma

3 tur ditarij.l.si functus.C.arbi.tute. ¶†Ex alio etiã substentaẽ quia nõ presupponiẽ in themate qȝ donauerit oĩa bona mobilia et immobilia in qua donatione nõ veniũt iura ⁊ actiões q̃ nõ veniant appellatione mobiliũ ⁊ immobiliũ vt.l.a diuo pio.§.in venditiõe.ff. de re iu.⁊ in.l.quã tuberonis.§.in peculio.ff.de peculio ꝓut dicunt doc.in dictis iuribus ⁊ in.l.ij.C.si aduersus trãsactionẽ ⁊ not.Bar. in cõsilio incip.si cõsideremus legatũ factum pape nu.lxxij.⁊ in consilio incip.viso testamẽto martini numero.cxxxvj.⁊ in cõsilio Matthiolus petri numero.cxc.ẽm ordinẽ non informis qꝛ habeẽ perusie ita qȝ remanet facultas testãdi in iuribus ⁊ actionibus: iõ cõcludẽdum est qȝ dicta donatio sit efficax nisi obijciatur defectus insinuationis: sed vt ob.defectus insinuationis est necesse qȝ donatio exce

4 dat valorẽ q̃ngentoꝝ aureoꝝ per.l.penul.§.fin.C.de dona. ¶†Qui aurei legales erãt longe maioris extimatiõis quã sint moderni aurei per id qȝ hẽ in.l.quotiens.C.de suscep.⁊ arca.lib.x.⁊ per glo.in l.si.ff.de in ius vocando.adeo qȝ nõ puto qȝ dicta donatio patiaẽ dictũ defectũ ex his que habui in facto a latore puncti.si tñ dicta donatio facta per Frãciscũ excederet valorẽ dictoꝝ quingen.aur.legaliũ cõcludendũ esset qȝ nõ valeret quatenus excederet per.d.l.pe.⁊ l.sancimus.eo.ti.ideo cõcludendũ est qȝ bona francisci mobilia et immobilia si nõ excedebant tempore donationis valorem dictoruȝ quingentoꝝ.aur.legaliũ pertinẽt ad dictũ Mattheum attento qȝ vsusfructus qui spectabat ad patrem fuit extinctus per mortẽ.l.tio cum morietur.ff.de vsuf.⁊.§.finitur insti.eo.ti.⁊ hec quo ad primã donationẽ: quãtum aũt ad donationẽ primo loco factã per dictum vicum dicto paci ⁊ dominico dicendũ est qȝ dicte donationi nõ potest impingi qȝ nõ valeat ex eo qꝛ sit facta de oĩbus bonis per ea que supradixi circa donotionem factam per dictum Franciscum ⁊ insuper quia reseruauit sibi vsq̃ in quantitate centum flo.licet illam reseruationem fecerit pro dote ⁊ nomine dotis domine Gentilis eius neptis: qꝛ nõ erat quesitũ ius dicte Gentili: ⁊ licet obijciaẽ in themate qȝ dicta donatio excedebat summã quingentoꝝ aureorũ ⁊ tanq̃ non insinuata videaẽ inferri qȝ nõ valeat tñ aduertẽdũ

5 est. ¶†Qȝ defectus insinuatiõis nõ viciat donationẽ nisi quatenus excedit summã a iure taxatã vt est expressum in.l.sancim⁹.C.de dona.que.l.lȝ loquaẽ de summa trecentoꝝ aureoꝝ: tñ illa summa est reducta ad summam quingentoꝝ aureorũ ⁊ per.d.l.penul.§.fi.e.tit. ⁊ sic vsq̃ ad summã q̃ngentoꝝ aureoꝝ legaliũ: nõ ob.defectus insinuatiõis qui quingenti aurei legales excedunt summã sexcentoruȝ aureoꝝ qui hodie sunt in vsu: ita qȝ vt arbitror nõ est necessarium insistere sup dicto defectu insinuationis: qꝛ non credo qȝ bona dicti vici excedant summã sexcentoꝝ aureorũ seu summam q̃ngentoꝝ aureoꝝ legaliũ qui sint tanti ponderis qȝ septuagintaduo aurei ponderent vnã libram cũ prout audio hodie nonaginta aurei nõ ponderent vnã librãȝ: imminet aũt maximũ dubiũ vtrũ donatio excedens legitimã summã nõ insinuata firmeẽ in totũ mediante iurõ super quo articulo pluries cõsului ⁊ multa essent dicenda tñ cõis conclusio canonistaꝝ est qȝ firmeẽ iurõ saltem si est renunciatũ defectui insinuatiõis: ⁊ hoc per.c.cũ cõtingat de iureiur.⁊.c.quãuis de pac. in.vj.q̃ quidem capitula.lȝ loquatur in casib⁹ specialib⁹: tamẽ qꝛ se fundãt in ratione generali generaliter ab omnib⁹ intelliguntẽ etiam extra suos casus: idcirco lȝ ius cõmune vel municipale annullet donationẽ nõ insinuatã: tñ illa videẽ iuuari iuramẽto ꝑ dicta iura ꝓut ⁊ firmat Jo.an.in addi.Spe.in ti.de instrn.edic.§.porro.invltima addi.per iura p̃allegata ⁊ per ea q̃ in eis habenẽ.itẽ qꝛ donatio nõ insinuata nõ est ex toto prohibita qꝛ intra certã summaȝ tenet.d.l. sancim⁹.⁊ quia nõ hȝ perpetuã causam prohibitionis.d.l.penul. C.de dona.ẽm eum quem simpliciter videtur sequi Ponta.in con

6 si.mihi in ordine.xxiij.incip.pro decisione eorũ. ¶†Sed dubiũ remanet an censeaẽ renũciatũ dcẽ insinuatiõis exceptiõi: nã specifice nõ est renũciatũ defectui insinuatiõis: vꝫ tñ effectualr̃ ⁊ implicite renũciatũ: ⁊ sic actũ equipollẽs: nec solet curari qd ex equipollentib⁹ fiat.l.mulier.ff.ad treb.⁊.l.si mater.C.de insti.⁊ substi.sub cõditione factis cũ similib⁹: nã primo donauit pure libere simplr̃ ⁊ irreuocabiliter. Ex quo em̃ pure: iõ nõ sub cõditione si insinuabiẽ. Si em̃ nõ facta insinuatione nõ valeret nõ teneret exequi pure.sed sub quadaȝ

7 conditione. ¶†Itẽ verbũ libere importat qȝ sine aliqua solẽnitate vt est tex.ẽm intellectũ Host.i.c.j.de rescrip.in antiq̃s cui intellectui satis videnẽ inherere ibi Florẽ.⁊ Panor.ad idẽ.l.j.C.de sac.san.ec. ⁊ q̃ ibi per Bar.in.vj.q.itẽ vbi requiriẽ alterius factũ nõ cẽseẽ libere fieri gl.in v̓bo libere in cle.dudũ de sepul.⁊ in.c.fi.de postu.pla.⁊ in.c.ordinarij de offi.or.li.vj.in insinuatiõe aũt requiriẽ factũ iudicis ⁊ scribẽtis insinuationẽ in actis qꝛ notarius dȝ donationẽ scribere de cõmis.iudi.vt dicit Bal.in.l.illud.C.de sa.san.ec. confert et verbũ irreuocabiliter.itẽ dictus donator ꝓmisit nõ reuocare aliquo ingratitudinis titulo vel causa de iure vel de facto modo causa vel ingenio: nõ ob.aliqua lege quib⁹ oĩbus dictus Vicus renũciauit q̃ verba generalia videnẽ posse trahi ⁊ qȝ trahẽda sint ad reuocationem ex causa insinuatiõis. Sup quo tñ nõ vꝫ esse multũ insistenduȝ qꝛ si q̃s defectus foret in prima donatione viget scđa donatio q̃ nõ patiẽ defectũ insinuatiõis: tñ qꝛ nõ excedit summã q̃ngẽtoꝝ aureoꝝ legaliũ remanẽte valida p̃ia donatione in q̃ngẽtis aureis legalib⁹ in q̃bus defectus insinuationis nihil operaẽ: ⁊ sic vt dicta scđa donatio indigeret insinuatiõe requireret qȝ dict⁹ Vic⁹ habuisset in bonis mille ducatos legales qꝛ q̃ngenti aurei donati in prima donatione nõ erant amplius effectualiter in bonis suis. Preterea dicta secunda donatio fuit insinuata qꝛ facta apud iudicẽ pro tribunali sedentem apud solitum suũ banchum ⁊ interponentem suã autoritatẽ.

8 ¶†Et donatio facta apud acta scripta per notariuȝ nõ indiget aliqua alia insinuatione.l.in donationib⁹.C.de dona.⁊ facit gl.in.d.l. illud.C.de sac.san.eccle.⁊ quod ibi per Bald.⁊ qȝ insinuatio est que dã in actis descriptio.vt ibi habetur nec possunt dicte donationes infringi tanq̃ inofficiose. ¶Sed si dicta domina Gentilis filia dicti Vici nõ habet ex reseruationibus factis in dictis donationibus tñ qȝ ascendat ad integrã legitimam omnium bonorum dicti Vici potest agere ad supplementũ vt debitã legitimã consequaẽ per.l. j.in fin.l.si liqueat.⁊.l.fi.C.de inoffi.do.iunctis.l.omnimodo.l.si q̃n. ⁊.l.scimus.C.de inoffi.test.ꝓut cõmuniter oẽs tenent in.d.l.j.de inoffi.do.ex quibus omnibus concludendũ est quod ad dictã dominaȝ Gẽtilem pertinent omnia bona mobilia ⁊ imobilia dicti Frãcisci vigore dicte donationis: item legitima in omnib⁹ bonis dicti Vici que est tertia pars dictorũ bonorũ dicti Vici per auẽ.nouissima.C. de inoffi.te.residuũ vero bonorũ Frãcisci ⁊ Vici pertinẽt ad dictos donatarios: vcȝ bona mobilia ⁊ immobilia: bona autẽ q̃ nõ veniũt appellatione mobiliũ ⁊ immobiliũ prout sunt iura ⁊ actiones vt.s. ꝓbatum est pertinẽt ad dictã dñam Gentilẽ ad quã est delata hereditas dicti Vici ⁊ etiã dicti Francisci ex p̃sona dicti Vici si hereditatẽ dicti Francisci adiuit.d.Vicus alias ex p̃sona sua cũ ipsa sit proximior.d.Vico patri.⁊.d.Frãcisco eius patruo.⁊ per hec est rñsum effectualr̃ ad p̃ma quesita qꝛ est declaratũ que veniat in dictis donationibus ⁊ illa que non veniunt in donationibus predictis ptinent

9 ad dictã Gentilẽ. ¶†Deueniendũ autẽ est ad vltimũ quesitũ circa illud dicendũ est qȝ si.d.emptio facta p.d.Mattheum fuit facta de pecunia.d.Vici dicta possessio empta per.d.Mattheũ pertinuit ad dictũ Vicũ tanq̃ ꝓfectitia: nã in ꝓfectitijs quicq̃d querit filius querit patri: nã de iure antiquo erat generaliter dispositũ qȝ filius querebat oĩa patri p̃ter castrẽsia vel quasi.l.placet de acquir.here.⁊.l.cũ filio.de leg.j.cũ multis si.⁊ in ꝓfectitijs nihil est immutatũ: si autem fuerit empta dicta possessio aliũde quã de pecunia patris tũc censeretur aduẽtitiũ ⁊ ꝑ cõsequẽs post mortẽ patris ꝑtineret pleno iure ad heredẽ dicti Matthei ꝓut est dicta Gẽtilis. In dubio aũt si nõ appet: vñ dictus Mattheus habuerit pretiũ quo emit dictã possessionẽ vtrũ censeaẽ solutũ de pecunia patris vel aliũde est recurrẽdũ ad cõiecturas. Et cõsiderãdũ vtrũ filius ex industria sua vel aliũde verisimiliter potuisset habere dictũ p̃tiũ: nã tũc dicta possessio vt.s. empta cẽsebiẽ aduẽtitia: si aũt ex cõiecturis deprehẽdi potest qȝ pretium dicte pos.fuerit solutũ de pecunia p̃ris: qꝛ forte filius nõ habebat vñ verisimilr̃ potuisset de sua pecunia soluere dictũ p̃tiũ: ⁊ tũc dicta possessio iudicabiẽ ꝓfectitia.⁊ per cõsequens quesita patri ⁊ ꝑtinere vna cũ alijs bonis immobilibus ad dictos donatarios si fuit empta ⁊ habita possessio añ dictas dõatiões vel altera earũ: si v̓o fuit ẽpta postea vel fuerit empta verisimiliter de pecunia filij: ⁊ tũc dictis casibus ꝑtinet ad dictã Gentilẽ neptẽ predictã per supradicta: si vero nihil doceẽ de dictis cõiecturis ⁊ emptio facta fuit ante dictas donationes vel alterã earũ: ⁊ tũc erit potior ille qui possidet siue si dcã neptis siue sint donatarij vel alter eorũ prout hec voluit Bart.Saly. Rap.⁊ Pau.de ca.in.l.cũ oportet in prin.C.de bonis q̃ liberis qȝ voluntibi Bal.⁊ Ang.⁊ ita prefati doc.reducunt ad concordiam opi.ibi positas in glo. Laus deo.

¶Consilium.lv.

1 ☞Testamentum solenniter factum: per vltimam voluntatem ad piam causam coram tribus testibus an dicatur reuocatum.

Condemnatio

2 Condemnatio facta vigore ficte confessionis nõ facit vt condemnatus sit infamis.ꝛ nu.4.
3 Relinquere simplr:ꝛ post mortem filie differunt:quare testis deponens de scdo non est contestis deponentibus de primo.
4 Condemnatio ob publicum crimen hominem reddit infamem.
5 Confessio in iudicio ciuili quando habeatur pro condemnato.
6 Statuta volentia qd cõtumax habeatur pro confesso quomodo intelligantur.
7 Peccatum mortale putatur si a fratre minore in ecclesia meretrix retineatur.
8 Infamis infamia iuris vel facti an a testimonio repellatur.
9 Testes quando duo sufficiant ꝛ quando tres iura requirant.

In nomine domini nostri Jesu xpi. ¶ Videt in hac cõsultatione qd dicta ecclesia sancti Francisci foueat iustitiam saltem vt possit bona
1 dicta testatoris petere iure saltem fideicommissi. ¶ † Nam constat qd valet testamentum ꝛ vltima voluntas ad pias causas facta corã duobus vel trib⁹ testibus vt est tex.ꝛ ibi doc.in.c.relatum.de testa. el.j.ꝛ habetur per Bar.ꝛ alios in.l.j.C.de sac.sanc.eccle.item cõstat qd illi de collegio vel de vniuersitate possunt esse testes pro suo collegio vel vniuersitate:quia cã vniuersitatis vel collegij non censetur esse cã singulariũ personarũ de collegio vel vniuersitate.l.sed si hac. §.qui manumittit.ff.de in ius vo.ꝛ in cañ.qui manumittit.xij.q.ij. ꝛ.l.intantum.§.vniuersitatis.ff.de rer di.ꝛ no.Jo.an.ꝛ docto.in c.cum nũcius de testi.ꝛ Jo.an.ꝛ doc.in.c.insuper eo.ti.cum igitur in casu nostro tres testes deponãt qd dictus Mattheus post cõditum testamentum in quo dictos heredes aduersarios dicte ecclesie instituit dixerit qd volebat qd sua bona essent post mortem suam dicte ecclesie sancti Frãcisci videtur qd sufficienter probẽt dictam vltimã voluntatẽ dicti Matthei:vltima enim voluntas preualet priori vltime voluntati.l.si mihi ꝛ tibi.§.in legatis.ff.de le.j.ꝛ.§.po steriore insti.quẽad.te.infirme.facit.l.pacta nouissima.C.de pac.et maxime videtur hoc dicendũ in casu isto quo qꝛ possunt simul stare ꝛ testamentũ ꝛ dicta vltima voluntas ad pias cãs:qꝛ heredes scripti in testamento possunt censeri esse rogati de restituendo hereditatem ipsi ecclesie sancti Frãcisci ꝛ fm hoc vltima volũtas stabit in suo robore. Relictum enim vniuersale bonorũ non inducit restitutionem quãdo est alius heres institutus vt per glo.ꝛ docto.in.l.his verbis.in princip.ff.de here.insti.facit.l.nam qd.§.fi.cum legibus se.ff.ad treb.facit etiã pro hac parte,quia prout dicitur ꝛ prout innuunt dicta testium dictus testator ante dictũ cõditum testũ considerat aliud testamentũ siue vltimãvolũtatem in qua relinquebat bona sua dicte ecclesie sancti Francisci:ita qd de facili credendũ est qd voluerit in eadem voluntate perseuerare ꝛ ad illã redire argu.l. eum qui mutatã.ff.de proba.ꝛ.l.si nullus.§.pactum ne peteret ver. quod ꝛ in specie dotis.ff.de pactis.nec videt obstare qd dicitur in themate dictus frater croceptus est infamis:quia condemnat⁹ de adulterio:quia videt posse responderi qd immo non censeatur infamis ex quo vt in pũcto presupponitur fuit condẽnatus ex contumacia:ꝛ vt mihi persuadeo fuit cõtumacia condemnatus:qꝛ ex forma constitutionum sinodalium vel constitutionũ prouincie contu
2 max habetur pro confesso. ¶ † Et qñ quis condemnatur vigore ficte confessionis propter quã habetur pro confesso non fit de condẽnatione infamis fm theoricam Bal.in.l.si tutor.C.de interdic.ma tri.preterea duo testes videntur sufficere:cum ergo tres testes deponunt:licet vnus repellatur remanent duo qui vidẽtur sufficere per predicta:preterea defectus vnius testis suppletur per alium testem idoneum.argu.l.si qs ex argentarijs.in princip.ff.de eden.put ibi not.Bal.ꝛ Ang.ꝛ legentes. ¶ His tamen non obstantib⁹ contrariam partem arbitror iuri magis cõsentaneam:nam aduertendum est qd licet tres testes deponant super verbis dicti Matthei: tamẽ vna testis non est cõtestis cum alijs duobus:non enim vocat alios duos testes vel aliquem ex eis in contestes nec econuerso dicti alij duo testes vocant eam in cõtestem ꝛ id super quo ipsa deponit est de facili reiterabile:ideo verisimile est qd nõ deponant de eadem voluntate:ꝛ cõsequenter fit iudicanda singularis ꝛ non probet.accedat quod notabiliter dicit Bal.in.l.edicto.C.de edicto diui adri. tol.circa medium dicens qd prout nõ probant testes singulares:vt
3 in.c.cum dilecti.de elect.ꝛ in.c.quã literis de testi. ¶ † Ita ẽt nõ probãt testes qui possant esse singulares ꝛ contestes adducens notata per Bar.in.l.celsus de vsucap.qd ꝛ voluit idem Bald.in.c.bone de electio.ꝛ in.l.testium.C.de testi.in.viij.col.adducens notata per Guli.de cu.in.l.itẽ exigit.ff.de dolo.Quinimmo probat singularis dicta testis:qꝛ ipsa deponit qd audiuit qd dictus mattheus pluries dixit hec verba io voglio che habia sancto Frãcisco el mio:nõ adijciendo diem vel conditionem:ꝛ tamẽ alij duo testes deponunt qꝫ dictus Mattheus dixit qd volebat qd oĩa bona sua forẽt sancti Francisci post mortem sue filie ꝛc. Cõstat aũt qd aliud est relinquere simpliciter aliũ est relinquere post mortẽ filie.ꝛ per ꝯsequẽs pꝫ qd dictũ mulieris nõ est in cõsideratiõe dictus ẽt frater croceptus non vr qd sit idoneus testis ea rõne qꝛ vt dicitur in themate ipse erat ꝛ est infamis:qꝛ condemnatus de adulterio quod est crimen publicum.
4 ¶ † Cõdemnatiõ de crimine publico sunt infames.l.infamem.ff. de pub.iu.ꝛ.l.j.§.qui in iudicio publico.ff.de his qui no.infa. Infamis aũt infamia iuris nõ potest esse testis.§.preterea.de testibus cogẽdis.ꝛ.c.licet ex quadã.de testibus.ꝛ.c.testimoniũ.eo.ti.ꝛ.l.iij. §.lege iulia.ff.eo.ti.qd procedit etiã si fuerit cõdẽnat⁹ ex inquisitione:vt no.Bar.i.d.l.infamẽ.Et lꝫ in themate dicat qd fuit cõdẽnat⁹ in cõtumacia:tñ nõ dicitur qd fuerit cõdẽnatus ex ficta cõfessione ꝛ dato qd fuerit cõdẽnat⁹ ex ficta cõfessiõe nõ sequit qd nõ sit infamis infamia iuris:verificant eñ verba iuriũ dicentiũ qd dãnatus de cri
5 mine publico est infamis. ¶ † Et insuper dicit Bar.in.d.l.infamẽ. qd cõfessus in iudicio ciuili famoso habet pro cõdẽnato per.l.j.ff.de confes.ꝛ sola confessiõe efficit infamis:secus in cõfesso in cã criminali ex qua condẽnatio inferret infamiã:qꝛ talis confessus non habet pro condẽnato.l.si ꝯfessus.de custo.reor.ꝛ sic Bar.vult qd ficta condemnatio quo ad infamiã operet idem qd vera condẽnatio:ꝛ ideo videt qd cõdẽnatus de adulterio vigore ficte cõfessionis resultantis ex cõtumacia efficiatur infamis:nec obst.qd dicit Bald.in.d.l. si tutor.qꝛ Bald.loquitur vtrum ex ficta confessiõe sit infamis per confessionẽ prout ibi in.d.l.si tutor efficit infamis ex quadã tacita cõfessione:nõ tamen loquit Bald.post sententiã latã vigore.d.ficte cõfessionis nec aduersatur dictum Bald.dictis per Bar.in.d.l.in
6 famem. ¶ † Quia nõ videt qd ficta cõfessio resultãs ex contumacia habeatur pro ficta cõdemnationevt sic resultent due fictiones contra.l.j.C.de dotis promis.cum ibi no.preterea.d.statuta disponentia qd cõtumax habeatur pro cõfesso loquunt cõmuniter in cã criminali in qua confessus nõ habetur pro cõdemnato:si aũt.d.croceptus est infamis infamia iuris cõstat qd ipse omnino repellendus. ꝛ per cõsequẽs remanet vnus solus testis qui nõ sufficit etiam in vltima volũtate ad pias causas.sed requirunt tres aut duo legitimi testes ꝛ dicit text.in.d.ca.relatum.dato autem sine preiudicio veritatis qd.d.croceptus non appareat infamis infamia iuris:tamẽ videtur qd sit infamis infamia canonica que causatur ex peccato
7 mortali.vt in.c.testimonium de testi. ¶ † Et infamia canonica de iure canoñ.repellit a testimonio vt est expressum in.d.c.testimoniũ. videt aũt satis probatum peccatum mortale,pbato qd frater sancti Francisci in ecclesia publice retinuerit mulierem nõ bone fame: ita qd donec non appareat de crimine emendatus videtur qd sit iudicandus infamis infamia canonica:ideo ex hoc capite videtur repellendus ex hac causa que est indicãda fm canones ꝛ non fm leges vt dicit text.in.d.capitulo relatum de testamen.insuper videtur qd saltem sit infamis infamia facti:qꝛ videtur apud bonos ꝛ graues lesa eius opi.propter dictam condemnationẽ ꝛ dictas attesta
8 tiones ꝛ eius malam vitam. ¶ † Et licet infamis infamia facti non repellat omnino a testimonio in cã ciuili:licet dñs Flo.in.d.c.testimoniũ.voluerit qd etiã in cã ciuili repellatur:sed contrarium volunt docto.cõmuniter ibi ꝛ Bart.ꝛ Bald.in.l.cunctos populos. de summa tri.ꝛ doc.cõmuniter tamẽ eidem minus creditur quã alteri integre opinionis prout voluerũt.d.Ant.ꝛ Jmol.in.d.c.testimonium per id qd habetur in.c.licet causa de proba.ꝛ in.l.iij.§.due cause.ff.de car.edic.quod ꝛ voluerunt Bart.ꝛ Bald.in.l.cunctos populos.C.de summa trini.Jtem lꝫ clericus possit deponere pro sua ecclesia seu suo capitulo prout etiã quis deponit pro sua vniuersitate vt supra dictum est:tamẽ non videtur qd sit omnino integer testis deponẽdo pro suo collegio tenuerunt Archidi.in.d.ca.super prudẽtia.ꝛ Bald.in.d.§.vniuersitatis ꝛ Jmo.in.d.c.insuper.ꝛ etiã d.Ant.in.d.c.cũ nũcius in collegio ecclesiastico.faciunt not.in.c.cuꝫ dilecta.de exces.prela.ꝛ in.l.fi.de colleg.illici.ꝛ qd ibi per Barto.videt etiã qd ex alio ledatur opinio dicti fratris crocepti:qꝛ ipse vr qd fuerit causa qd dictus Mattheus disposuerit id quod ipse deponit qd ꝛ suadent verba dicti Matthei dicentis eidem nõ dubitare che io ꝛc.ex quibus innuitur qd dictus croceptus egre ferebat dictã mutationẽ quã fecerat dictus Mattheus in dispositione suorũ bonoꝝ ex qbus saltẽ simul iunctis vr quod modica fides sit adhibẽda dicto crocepto:alter testis non vr oĩno omni exceptione maior nõ tñ ea rõne qꝛ sit socius ꝛ clericus dicti crocepti:sed ẽt ea rõne qꝛ ipse deponit ꝓ suo collegio per dicta supra:ita qd eius attestatio nõvidetur supplere defectũ alterius testis nec videt militare qd habet in.d.l.ex argentarijs in princ.qꝛ loquit quãdo alter testis est legalis:ita qd eius legalitate supplet legalitas alterius testis:ideo nõ puto qd dicti duo testes probent dictam vltimã voluntatẽ quã conantur probare in fauorem dicte ecclesie sancti Francisci:quia nõ sunt duo testes integri ꝛ sacra scriptura in qua se fundat.d.c.relatum dicit in ore duorũ vel trium stat omne verbũ:vt ibi in fine. et in.c.omni de testi.ꝛ in.c.cum esses.de testa.ꝛ.ij.q.j.in cap.si peccauerit cum simi.nec est verisimile quod superuacuo ꝛ sine ministerio adijciant totiens illa verba vel trium:qꝛ verba non debẽt esse posita sine ministerio aliquid operandi.l.si quando de lega.j.ꝛ ca.si pa
9 pa de priuile.lib.vj. ¶ † Videtur ergo mens dictorum iurium et sacre pagine quod licet regulariter de iure diuino vel gẽtium sufficiat duo testes:tamen non semper etiam dictis iuribus sufficiant:sed quandoqꝫ requirant tres:vt quia forte testes non sint omnino inte

gri:ꝫ nō sint repellendi: qḋ totū videt̄ iudicis arbitrio remittendū: arg.l.j.ff.de iure delibe.ꝛ.c.de causis de offi.deleg.ꝛ qḋ notat̄ per gl. in verbo canonicus in.c.qm̄ frequēter.§.porro.vt lite non cōtest. et qḋ ibi per Hosti.dicentē qḋ qn̄ in iuribus ad aliqd reperiunt̄ diuersē mēte tempoꝝ deputate denotat̄ qḋ est iudici arbitrariū adhere re vni vel alteri mete tempoꝝ qḋ est notandū.pari rōne videt̄ dicendū vbi iura loquunt̄ de vario numero testiū prout cōtingit in istis terminis qn̄ itaqꝫ duo testes deponūt qui nō sunt integri:sed laborant suspitione in cā presertim non leui iudex debet arbitrari quod duo nō sufficiant ne illa verba vel tria stent ludibrio sine virtute aliquid operandi:ex quibus omnibus videt̄ cōcludēdum qḋ dicta vltima volūtas que deducit̄ ꝑ dictā ecclesiā sancti Frācisci nō sit legitime ꝓbata ꝛ cōsequenter dicta ecclesia sit repellenda a petitione dictorū bonorum.alij autē qui contra dictas attestationes adducunt̄ omitto.qꝛ puto predicta sufficere per que apparent sublata adducta in contrarium. Laus deo.

¶Consilium.lvj.

1 ¶Dos an prescribatur iure cōmuni et quando municipali debeat restitui.ꝛ nu. sequenti.
2 Mala fides autoris in humeros transit successoris.ꝛ nu.4.
3 Actio de dote quanto tempore tollatur.
5 Ius canonū ciuili non dꝫ derogare nisi credatur peccatū imminere.
6 Dotem maritus possidebit quandiu matrimonium stabit.

In nomine domini nostri

1 Jesu xp̄i.¶†In hac consultatiōe prima facie dicendū vr̄ qḋ dicta dn̄a Magdalena filia dicte Venere possit petere dictos ducentos ducatos ab heredibus dicti Nicolai proximioris cōsanguinei dicti betti tanq̄ heredibus mediante persona dicti Nicolai ꝛ heredib⁹ dicti Frācisci ꝓ dimidia ex persona dicti Nicolai filij ꝛ heredis dicti Francisci.nā dicta dn̄a Magdalena heres dicte Venere hꝫ de iure cōmuni fundatā suam intentionē qḋ soluto matrimonio dos dꝫ restitui vxori vel eius heredibus per.l.vnicam quasi per totā.C.de rei vxo.act.ꝛ.l.ij.ff.solu.matri.cum multis similibus.Et licet dictus Nicolaus ꝓmiserit reddere dictam dotem:tamen promisit Franciscus insolidū vna cū betto restituere dictam dotem ꝛ ipse Nicolaus vt presupponitur fuit heres dicti Frācisci pro dimidia:ideo pro dicta dimidia tenebat̄ restituere dictā dotē vt heres dicti Francisci;ꝛ successiue pariter eius heredes qui conueniunt in hoc iudicio.similiter si dictus Nicolaus fuit heres dicti betti pariter pro alia dimidia extitit obligatus ad restitutionem dicte dotis ꝛ successiue eius heredes:quia heres heredis primi defuncti est heres.l.fi.C.de here.insti.nec videt̄ obstare dicta trāsactio interposita vigore laudi nec ipsum laudū:qꝛ trāsactio predicta ꝛ dictum laudum emanauit inter Franciscū ꝛ Bettum.ꝛ per cōsequēs nō videtur q̄ preiudicēt dicte Venere nec eius heredibus:qꝛ res inter alios acta alijs nō preiudicat.C.res inter alios acta.in rubro et nigro.ꝛ.l.sepe iuncta.l.j.ff.de arbi.ad idem.l.fiun⁹.§.ante omnia.ff.
2 de pactis.¶†Nec etiā vr̄ obstare prescriptio iuris cōmunis qꝛ dictus Bettus ꝛ dictus Frāciscus habuerūt notitiā dicti debiti.ꝛ sic videnṫ fuisse in mala fide.ꝛ mala fides autoris trāsit i suū successorē.ff.de perpe.ꝛ tēpora.prescrip.l.cum heres.ꝛ de iure canonico nullo tempore procedit prescriptio cū mala fide.c.quoniam omne de prescriptio.ꝛ.c.ij.de regulis iuris in.vj.Et eodem modo videt̄ posse respondendi ad cōstitutionem prouincialem loquētem de prescrip.quinquēnali que videtur succedere in locū longissime prescriptionis per ea que in simili habentur in prescriptione statutaria reducta ad minus tempus vltra.x.annorum.l.fi.C.in quib⁹ causis in integ.resti.nō est necessaria.ꝛ cōseqūeter militat dispositio.d.c.quoniam omne.ꝛ d.c.ij.que iura loquūtur in qualibet prescriptione.ꝛ sic trahuntur ad prescriptionem municipalem ꝛ prouincialem:qꝛ dicta capitula semp loquūtur per.l.arian.C.de hereti.ꝛ ꝑ iura antiqua interpretantur ꝛ distinguūtur iura noua.l.nō est nouū.ff.de.ll.ꝛ.l.si serui vestri.C.de epi.ꝛ.ꝛ ratio.d.c.qm̄ omne est generalis etiam ad prescriptionem de nouo inductam.Et vbi eadem ratio idem ius.l.a titio ff.de verbo.obli.ꝛ.l.illud.ff.ad legem aquiliam.nec etiam obstat quod dicta dos videt̄ qḋ per dictum Nicolaum fuerit restituta dicto Betto prout ei restitui debebat:quia ipse sustinebat onera matrimonij et ibi esse debet dos vbi sunt onera matrimonij.l.si is.§.ibi dos.ff.de iure dot.ꝛ si dicatur quod ex quo eam semel restituit cui debebat videtur quod non debeat iterato teneri ad eam restituendam.qꝛ bona fides non patitur qḋ bis idem exigatur.l. bona fides.ff.depositi.respōdetur quod licet dos foret assignāda Betto: tamen nō propterea liberabatur Nicolaus.sed debebat sibi prouidere per cautionem.l.si filia.§.j.ff.fami.herci.item dato qḋ esset prescriptum aduersus actionem personalem per lapsum.xxx.an.tamē videtur qḋ nō sit prescriptum aduersus actionem realem.s.hypothecariam que a iure cōceditur pro restitutione dotis.l.vnica.§.sed pe allegata.ꝛ.l.assiduis.C.qui pot.in pign.habe.que hypothe. contra principalem debitorem nō tollitur nisi spacio.xl.an.l.cum notissimi in prin.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.¶His nō obst.cōtrariā partem arbitror iuri magis consentaneam:qꝛ lꝫ dos de iure communi fuisset restituēda dicte mulieri in dictis.cc.ducatis tamen repellit̄ exceptiōe prescriptiōis tam de iure cōi quā vigore dictaꝝ cōstitutionū prouincialiū:nā prout presupponit̄ maritus decessit iam
3 sunt elapsi.xxx.anni ꝛ vltra.¶†Et sic dicta dos fuit tūc restituēda: ꝛ per cōsequens de iure cōmuni fuit scripta aduersus actionem de dote per.l.sicut.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annoꝝ.ꝛ.l.in rebus.§.cum nis aūt.C.de iure dot.vbi est expressum qḋ etiam actio de dote tollitur spacio.xxx.annorū ꝛ alijs prescriptionibus que militant aduersus alias actiones non priuilegiatas.Et nō solum obstat dicte repetitioni dotis taciturnitas per.xxx.annos sed etiā taciturnitas per quinquēnium vigore dicte consti.prouincialis que clare loquitur.nec obst.qḋ in contrarium allegabatur de mala fide:quia negatur qḋ dicti heredes dicti Nicolai fuerint in mala fide nec qḋ vnq̄ habuerint notitiam dicte dotis dicte domine Venere:nec notitia presumitur sed ignorantia per.l.verius.ff.de probatio.ꝛ in cap.presumitur ignorantia.is qui in ius de regul.iuris.in.vj.cum simi.ꝛ licet Nicolaus habuerit notitiam de dicta dote:tamē ex themate nō apparet qḋ ipse Nicolaus superuixerit post dictum Bettum et si decessisset ante dictum Bettū vel post eum intra annum qui datur a lege ad restitutionem dotis per.d.l.vnicam.§.ex actio de rei vxo.act.non censeretur fuisse in mala fide ex quo adhuc nō venerat dies restitutionis dotis.si autem decessit postea.ꝛ tunc probabiliter videt̄ posse dici quod ex quo ipse restitueret dictam dotem dicto Betto ꝛ pro dicta dote dictam domum quam post mortem Betti tenuerunt ꝛ possederunt dicta Venera ꝛ dicta Magdalena non censeatur fuisse in mala fide putando se excusatum a solutione dicte dotis.¶Cum quelibet leuis ꝛ iniusta cā excuset a dolo.l.igitur de liberali causa.ꝛ per gl.ꝛ doc.in.l.j.§.fi.ff.si quis ius dicenti nō obtēperauerit ꝛ in.l.satisꝗ.ff.de in ius vocan.preterea ex quo dicta dos fuit restituta dicto Betto dictus Bettus erat obligatus ad conseruandum indemnem dictum Nicolaum ab obligatione dicte dotis per.d.l.si filie.§.j.fami.herciscū.idcirco magdalena eius filia possidendo dictam domum que pertinebat ad dictum Bettum censeat̄ immiscuisse hereditati dicti betti.ꝛ per cōsequens censeatur obligata heredibus dicti nicolai ad satisfaciendū de dicta dote cui debereṫ:ꝛ cōsequenter posset repelli exceptione recōpensationis seu exceptione dolo facis petere qḋ restitutura es arg.l.si dolo.ff.de excep.doli.ꝛ hoc medio etiam citra exceptionē prescriptionis videntur se tueri posse dicti heredes nicolai aduersus dictā magdalenā.itē dato qḋ dict⁹ Nicola⁹ censeat̄ fuisse in mala fide:tamen eius heredes non censentur fuisse in mala fide quia scīa defuncti nō
4 trāsit in heredē per.d.l.qui in alterius cū si.¶†Nec ob.d.l.cū heres qꝛ loquit̄ in ꝑscriptiōe q̄ erat cognita illo iure in qua mala fides defuncti nocebat heredi:non aūt ꝓcedit illa.l.in prescriptiōe.xxx.vel l.an.q̄ de iure ciuili ꝓcedit etiā cū mala fide p.d.l.sicut.ꝛ.l.si qs emptionis.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.ꝛ ideo mala fides autoris de iure ciuili quo ad istā prescriptionē nō nocebat ipsi qui erat in mala fide fortius nō nocebat eius heredi ex quo pꝫ qḋ illa.l.q̄ est pars iuris ciuilis ꝛ de iure ciuili loquit̄ non militat ipsa nec eius ratio in prescriptione longissimi tp̄is q̄ prescriptio nō erat cognita illo iure ffoꝝ.no.gl.in.l.qui occidit.ff.ad legem aqui.ꝛ in.l.iul.alias incipit non solū.ff.ex quibus causis maio.ꝛ in.d.l.si quis emptionis ꝛ isti.de perpetu.ꝛ tēpora.act.circa principiū ꝛ in aut.vt ecclesia romana centū annorū gaudeat spacio quas glossas cōiter sequuntur doc.lꝫ
5 quedā glo.videantur velle cōtrariū.¶†Et iura canonica non derogant iuri ciuili nisi quatenus immineat peccatū vt patet ex ratiōe tex.d.c.qm̄ omne.sꝫ heredes qui ignorant nō sunt in peccato:ergo ius canonicū non militat in herede qui de iure ciuili prescriberet ꝛ nō est in peccato.ꝛ ita potest intelligi Bar.qui in.d.l.cū heres.allegādo Dy.in.c.cum possessor de reg.iur.in.vj.dicit qḋ de equitate canonica est:secus si ex persona sua vult incipere prescriptionē:nā ei⁹ dictū potest intelligi ne in prescriptione.xxx.vel.xl.anno.que ꝓcedit de iure ciuili cum mala fide vel in prescriptione.xl.anno.que de iure canonico competit aduersus ecclesiā.c.de quarta de prescri.ꝛ facit aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccl.idcirco si post mortē dicti Nicolai sunt elapsi quinqꝫ anni militat prescriptio.d.consti.prouincialis ꝛ similiter si post mortem dicti Nicolai sunt elapsi.xxx.anni mili-
6 tet prescriptio iuris cōis longissimi tēporis.†Licet etiam videatur posse dici qḋ etiam in vita dicti Nicolai currerent dicte prescriptiones per supradicta maxime stante dicta transactione ꝛ possessiōe dicte domus date pro dicta dote dicto Betto ex qua possessione resultauit hereditatis immixtio vt dictum est ꝛ si non resultauit imixtio hereditatis potuit dictus Nicola.ꝓbabiliter credere quod dicta Magdalena se immiscuisset:maxime qꝛ domus illa si fuit tradita Betto erat ipsius Betti cū dos ꝯsisteret in pecunia erat restituēda dicte Venere in casu soluti matrimonij.Et dos constāte matrimonio est mariti.l.doce ancillam.C.de rei vē.si fuisset data venere ipsa cōsentiēte fuisset sibi satisfactum cum aliud pro alio volente creditore solui potuerit:ꝛ ideo causatur cessatio saltē male fidei:ꝛ per cōsequens dicti heredes Nicolai possunt se tueri vel prescriptione vel alijs exceptionibus quibus supra:nec ob.d.l.cum notissimi.quia illa tollitur per.d.constitutionem cuius verba respiciunt pariter hypothecariam

pothecariã prout actionẽ personalẽ.item tollitur.d.cõtrarium per
alias exce.que.s.deducte sunt.⁊ ad cõtraria patet responsum per
adducta.s.pro hac parte. Laus deo.

¶Consilium lvij.

1 Mãdans delictũ fieri pari pena punitur cuz eo cui mãdatur.
2 Mandator quis dicatur perspicue nunc declaratur.
3 Mandans homicidiũ fieri capitis pena mulctat.sed si mãdat per
cuti ⁊ occiditur quid iuris, sit dubitatur.
4 Verba ego sum contentus qđ fiat homicidium:et verba eatis ⁊ de
tis quomodo intelligantur.⁊ nu.5.
6 Mandans non tenetur si is cui mandat iam comminabatur.
7 Homicidium cum instrumento ad mortem inepto factum quo
modo puniatur.
8 Homicidio consilium vel fauorem prestãs nõ tamen associans quo
modo puniendus.

IN nomine domini nostri

1 Jesu xpi.¶†Egregie allegat in pũcto pro vtraq; parte
adeo qđ res nõ caret dubitatiõe:vr enĩ prima facie dicen
dum qđ dictus Fuschinus veniat condẽnandus pena capitis tanq̃
mandans cum statutũ tali pena disponat cõdẽnandũ fore mandã
2 tem homicidiũ cõmitti.¶†Et mãdare censet q vtit verbo impati
ui modi ꝓut dicit Bal.in.l.j.de ser.fugi.allegat in themate ⁊ Bar.
in.l.non solũ.§.si mãdato circa principiũ.dicit qđ mandator dr ille
qui vtit verbis mãdo siue rogo siue qbuscunq; verbis si sit ad satis
factionẽ volũtatis sue prout vr contingere in casu isto qr dict⁹ Fu
schinus fuerat offensus:ideo vr protulisse verba de quib⁹ in inqui
sitione per eũ cõfessata ad satisfactionẽ sue voluntatis pro vindicã
da sua iniuria:nec facit ad propositũ qđ in pũcto dr per alterã par
tem qđ mandans vere non cõmittit homicidiũ sed interpretatiue.
3 ¶†Quia satis est ad ꝓpositũ nostrũ qđ statutũ punit mãdãtem ho
micidiũ cõmitti pena capitis qđ ⁊ disponit ius cõmune:qr pari pe
na de iure cõi punitur mãdãs ⁊ delictũ cõmittẽs.d.§.si mandato.et
c.j.de offi.dele.cũ concor.ideo solũ est cõsiderãdũ vtrum cẽseat pre
cessisse mãdatũ dicti Fuschini qđ homicidiũ cõmitteretur:mãdatũ
autem videt precessisse per supradicta.⁊ ẽt qr constat de voluntate
dicti Fuschini qđ voluerit qđ dictus Petrus percuteretur duab⁹
bastonatis prout percussus fuit.Satis enĩ cẽset factũ mandato Fu
schini ex quo eius volũtate factum fuit.l.post dotẽ.ff.sol.ma.prout
ibi declarãt ⁊ firmãt Bar.⁊ doc.facit.l.j.quaten⁹ loquit de vbo vo
lo.ff.mãdati.nec vr obstare qđ nõ mãdauit homicidiũ cõmitti sed
solum percuteret duabus percussionib⁹ cũ bastono:qr respondetur
in themate qđ homicidiũ sequutũ imputatur mãdãti per.c.fi.de ho
mi.li.vj.qđ videt loqui in casu longe fortiori qr disponit qđ si aliqs
mãdauit alteri qđ verberaret titiũ cũ hoc qđ non occiderit si vulne
rauit mãdatarius ⁊ ex vulnere sequuta est mors imputat homici
diũ ipsi mãdãti vt ibi est tex.fortius in casu nostro in quo non fuit
expressum in mãdato qđ non occideret attẽto qđ in casu isto mãda
tarius nõ vr excessisse fines mãdati ⁊ in casu.d.c.fi.mãdatari⁹ fines
mandati excessit ꝓut ibi tex.exprimit.nec etiã iuuare videt dictum
Fuschinum si allegaret qđ dictus Cheses dictũ homicidium cõmi
sit pro vindicãda iniuria illata nõ solum illata ipsi Fuschino.sz pro
vindicãda iniuria illata Lauren.⁊ eius nepti ⁊ forte cõtemplatiõe
valẽtis sui victrici qui videt qđ foret magis animosus ad sumendũ
vindictã contra dictũ Petrũ ⁊ alios nominatos in inqsitione quã
foret dict⁹ Fuschinus vt deprehẽdit ex ratiocinio qđ habuerũt pri⁹
inter se ipsi valẽtes ⁊ Fuschinus ⁊ Laurẽti⁹ qr vr qđ mãdãs teneat
ẽt si mãdatarius erat al's facturus ꝓut videt sumi ex dictis bar.in
d.§.si mãdato.v.q̃ro vtrũ in ꝑsuadẽte vbi exp̃sse cõcludit qđ ꝑsuadẽs
delictũ cõmitti punit vt ꝑsuasor delicti ẽt si ꝑsuasus erat al's delictũ
cõmissurus:nec hz fieri distinctio quo ad penã imponẽdã vtrũ fuis
set al's cõmissum delictũ necne:ita pariter dicẽdũ vr in mãdante:cũ
magis videat delinquere mãdãs quã ꝑsuadẽs vt de se cõstat ⁊ appet
ex tenore dicti statuti ⁊ quod acrius punit mandãs quã persuasor.
4 ¶†His tñ nõ ob.ꝯtrariũ puto de iure rñdendum vcz qđ.d.Fuschi.
nõ veniat cõdẽnandus pena capitali tanq̃ mãdans:sed pena pecu
niaria qr nõ vr qđ vba in inqsitione cõtenta inducãt mãdatũ qr di
cẽdo ego sum cõtentus qđ fiat homicidiũ non videt qđ importent
mandatũ:sed potius cõsensum:⁊ ideo dicta vba inquisitiõis:io son
cõtento andate ⁊ dategle doie bastonate possunt significare qđ ipse
Fuschinus erat cõtent⁹ qđ ipsi irent ⁊ darent duas bastonatas non
propterea quod mãdaret ⁊ hoc modo intelligendo nõ obstat quod
5 dicit Bal.in.d.l.j.de seruis fugi.¶†Quia nõ sunt verba imperati
ui modi exponendo eatis ⁊ detis:qr verba eatis ⁊ detis sunt vba
optatiui modi vel subiũctiui modi ⁊ vulgarizant andate ⁊ date ⁊c.
⁊ lz pariter vulgarizarent vba imperatiui modi ite ⁊ date tñ in istis
penalib⁹ mitior ⁊ benignior interpretatio est adhibenda.l.si preses.
⁊.l.interpretatione de pe.⁊ regula in penis.in.vj.⁊ insuper confes
sio dz esse certa.l.certũ.in princip.ff.de confes.⁊ tanq̃ species proba
tionis debet necessario cõcludere.l.non hoc.C.vnde cognati.⁊ cap.
in presentia extra de proba.cum simi.si ergo verba habent etiã aliũ
intellectũ non necessario concludunt merito nõ probant quod sint
verba imperatiui modi:iđ non importãt mandatũ qđ suadẽt ver
ba precedẽtia:quia dictus Fuschinus nõ fuit interrogatus vtrum
mãdaret:nec etiã simpliciter vtz vellet qđ fieret dicta vẽdita:sed di
ctus Cheses dixit.d.Fuschino volemo noi fare questa vendetta que
interrogatio demõstrat quod nõ intendebat qđ vindicta fieret ad
instãtiam dicti Fuschini sed cõmuni volũtate dicẽdo volemo.⁊ sic
dictus Cheses faciebat se coequalẽ in voluntate vindicaui.⁊ sic tã
quã ꝑncipalis loquebat nõ tanq̃ mãdatari⁹ ⁊ quodãmõ accessori⁹.
⁊ ad hoc etiam adaptatur responsum dicti Fuschini dicendo son cõ
tento non dicendo io voglo rogo vel mando.⁊ sic responsio adapta
tur ad interrogationem prout adaptari debet ⁊ per illã interpreta
ri.l.si defensor.§.qui interrogatus.ff.de interrog.acti.⁊.c.nõne de
presum.⁊.l.j.§.si ita.⁊.l.titia respõdit.§.idem respondit.ff.de ver.
6 oblig.¶†Et quando est par inimicitia presumitur potius consi
lium quã mãdatum:etiam si sunt verba imperatiui modi dicit no
tabiliter Bald.in.l.j.C.de serui.fugi.circa fin.iij.colum.ponderãs
qđ est mitius interpretari consiliũ quã mandatum:quia efficacius
⁊ durius obligat mãdatum quã consilium:vt not.per Joan.an.in
capitu.nullus ex consilio de regu.iur.lib.vj.ꝭm eundem Bald.qui
etiam concludit qđ vbi quis mandat illi qui minatus fuerat si mi
ne erant verisimiliter exequende mandans non tenet:quia proba
tur quod principalis erat facturus sine mandato aliquo prout
voluit Jaco.but.in.l.j.ff.de eo per quem fac.est.⁊ in.l.met⁹.ff.quod
metus causa ꝭm eundem Bal.in.d.l.j.de ser.fugi.ij.colum.quod cõ
fert ad casum nostrũ quia dictus Cheses ⁊ dictus Joãnes nõ requi
rebant mandatum dicti Fuschini ad illud delictum perpetrandũ:
sed solũmodo requirebant eius consensum ⁊ concursum volũtatis
vt demonstrat satis aperte verba primi ratiocinij ⁊ verba secunde
locutionis:ad hoc etiam quod notabiliter voluit Bart.in dicto.§.
si mandato in versiculo ista autem distinctio.dicens qđ dicta distin
ctio an esset al's facturus vel non non põt habere locum in manda
tore quia pro certo presupponitur qđ non erat alias facturus nisi
gratia mandãtis.Et sic presupponit qđ ad hoc vt quis censeatur
facere tanq̃ mandatarius illud fecerit gratia mandantis non alio
respectu:verba autem que referuntur in inquisitione innuit po
tius cõtrarium scilicet quod non deueniebatur ad dictam vindi
ctam principaliter gratia dicti Fuschini ⁊ ratione sui mãdati sed
pro communi honore qđ maxime deprehenditur ex verbis dicti Va
lentis habitis in primo ratiocinio in quo rõcinio dictus Fuschin⁹
incitatus fuit non principaliter incitator ⁊ vnanimiter fuit cõclu
sum qđ Joannes ⁊ Cheses darent dictas bastonatas qui erant pri
uigni dicti Valentis:⁊ sic verisimile est qđ potius se mouerent con
templatione seu persuasione Valentis quã Fuschini:⁊ sic qđ erant
parati illud facere:etiam sine mandato Fuschini:licet vellẽt perscru
tari eius cõsensum forte ad finem vt cõtribueret ad penam soluen
dam vel eam soluere ⁊ sic omnes circunstantie videntur innuere qđ
7 illi erant facturi etiaz sine mãdato.¶†Et qđ mandans non tenea
tur etiam ex mãdato quando mãdat alias facturo voluit etiã Bal.
in.l.j.§.persuadere.ff.de seruo corru.si recte aduertatur quod ⁊ vo
luit Ange.in cõsilio.xxij.incipiente pro decisione questionis: si er
go mãdans alias facturo nõ tenetur mandãs videtur qđ dictus Fu
schinus non teneretur etiam si expresse mandasset multo fortius nõ
teneatur in casu isto in quo vba sunt ambigua nõ important neces
8 sario mandatũ per.s.dicta.¶†Nec obstat qđ dicebatur per Bar.
in.d.§.si mandato.dum dicebat qđ nõ erat distinguendũ an quis
esset alias facturus vel nõ:qr loquitur in persuasione secus subdẽs
in mandato vt premisi:nec etiã obst.qđ supra dicebatur quod fa
ctum voluntate mea cẽsetur factum me mandãte per.d.l.post dotẽ.
quia rñdetur qđ illud nõ semper ꝓcedit:quia videmus qđ persua
dẽs ⁊ cõsulẽs ⁊ prestans opem delicto differũt a mãdante:vt proba
tur in statuto de quo in themate ⁊ nota.per Bart.in dicto.§.si mã
dato.⁊ tamẽ persuadẽs consulens ⁊ prestãs opem delicto volunt
delictum cõmitti ⁊ supradictis deprehenditur in casu nostro quod
fuit potius prestatio cõsensus seu cõsiliũ ⁊ persuasio quã mandatũ.
tũc autez videtur qđ ex volũtate resultet mandatũ quando ipsa vo
luntas est causa inductiua ⁊ principaliter vt id fiat secus alias per
supradicta:nec supradictis obstat qđ dicit Barto.in.d.§.si manda
to versiculo venio ad materiam.dum dicit non curo quib⁹ verbis
vsus fuerit siue mãdo siue rogo siue qbuscũq; verbis:qr loquitur qñ
verba proferrentur gratia eius cui loquitur qr vult quod licet dixe
rit mando vel rogo nõ resultet mandatum sed persuasio.Et sic in
minorem partez:non autẽ id dixit scilicet qđ non curabat quibus
verbis vteretur resultaret mandatum.Ex quibus omnibus simul
iunctis arbitror satis aperte concludendum fore qđ dictus Fuschi
nus non debeat condemnari pena capitis tanq̃ mandator sed pe
na pecuniaria quod ⁊ suadetur:quia non erat verisimile quod ex
duabus bastonatis deberet sequi mors.nec videtur ea intentio Fu
schini quod dictus petrus occideretur ex quo voluit qđ percutere
9 tur cum bastone.¶†Et ideo non videt qđ sit puniendus ꝓ homi
cidio per dolũ commisso per text.in simili in.l.j.§.sed ⁊ si claua.ff.
ad legem cor.de sicca.probans qđ si qs aliũ ꝑcussit cũ claua ⁊ ex per
cussione mors secuta fuit nõ punit pena homicidij voluntarij seu

dolosi sed potius censet homicidiū casuale p quē tex.hoc dicit Bal. in.l.cū mādati.C.mādati.dicēs qđ si qs percussit cū instrumēto qđ nō erat aptū ad mortē inferendā siue per se siue per procuratorē non est pena homicidij ſm eum.cū ergo statutū de quo in themate non puniat capitaliter sed pena pecuniaria homicidiū nō dolo ſʒ culpa cōmissum:ideo videt qđ dictus Euscbinus pro dicto homicidio non debeat nisi pena pecuniaria condēnari.nec ob.d.c.si.de homi.li.vj. immo facit pro:qꝛ non pōderat dolum sed culpam:ꝛ sic innuit qđ dictum homicidiū imputetur illi mandāti non tanq̄ homicidium dolo cōmissum:sed tanq̄ homicidium culpa commissuʒ ꝛ ille text. loquitur quo ad irregularitatem quo causat ex homicidio etiam

10 non voluntario.¶†Quinimmo ex homicidio etiā si nō culpa per petrato vt glo.no.in cle.vnica de homi.sup vbo nō valens subdens qđ etiā pro homicidio meritorio incurrit quis irregularitatem vt in iudice iuste occidēte.l.ij.distin.c.j.ſm illā glo.ꝛ per Jo.an.in.c.in ter opera extra de sponsa. remanet ergo cōclusio qđ.d.Euscbi.non sit cōdemnandus pena capitali sed pena pecuniaria:posset etiā du bitari vtrū sit cōdemnandus pena.ccc.li.que per statutū imponit pro homicidio nō dolo sed culpa cōmisso:an vero pena.l.li.que per statutum imponit ei qui prestiterit homicidio cōsilium auxilium vel fauorem:non tamē associauerit homicidiā ad homicidū com/mittendum:circa qđ videt dicendū qđ si teneremus qđ cēseret pre/cessisse mādatū p illa verba io son cōtēto andate ꝛ dategle ꝛc.debe/ret irrogari pena.ccc.li.si vo teneam⁹ qđ nō cēseat resultasse mādatū ex illis verbis qđ magis placet:tunc militet statutum loquens de pena.l.lib. Laus deo.

¶Consilium.lviij.

1 ☞Societas inter filios viuente patre inita post eius obitum durans que sit.
2 Societas omnium bonorum que:ꝛ quando contrahatur.
3 Societatis partes in lucro quando sint equales.ꝛ nu.seq.
5 Socius industriosior si fierit an eius portio preualebit.
6 Socij opera que perditur pecunie interusurio compensatur.
7 Socius si ex pecunia consocij lucretur quomodo lucrum partietur. ꝛ numero.8.
9 Societati an imputetur quod ob honorem socij vel liberorum ei⁹ impenditur.
10 Dos data filie vnius sociorum an veniat in patris computum.
12 Socius vel frater bona communia cōsumi si permittit repetere an valebit.

N nomine domini nostri

1 Jesu xpi.¶†Ad euidētiā huius consultationis pmittē dum est qđ inter dictos tres fratres fuit tacite inita so/cietas lucri ꝛ questus ꝛ fructuū bonoꝝ cōmuniū nō generalis socie tas omniū bonoꝝ si enī plures fratres negociant ꝛ ponūt lucra in cōmuni censet vniuersalis societas lucri ꝛ questus cōtracta.si vero solū cōmunicāt lucra vnius negociationis:ꝛ tūc resultat tacita limi tata societas circa illā negociationē.put cōcludit Bart.in.d.§.alte/ro.ꝛ in.d.l.si patru⁹.vbi idem Saly.ꝛ Raph.ful.idē Bar.ꝛ Ang. in.l.j.§.si qs ꝟ interdicto.ff.de iti.actuq₃ priua.idē Bal.in cōplemē to tractatus Bar.ppe fi.idē ang.in cōsi.predicto.lxxxv.circa finem ꝛ in cōsi.cxij.ſm ordinē informis.qđ cōsiliū incipit Pānuti⁹ꝛ An to.j.col.ꝛ Pōta.in.d.cōsilio.ccciij.ꝛ in cōsi.clxviij.incipiēte circa pri mū quo querit ꝛ Pe.de anch.sequit ēt in hoc Bart.in cōsi.clviij. ſm dictum ordinē informis incipiēte plura dubia elicita ꝛ in consi. ccciij.incipiēte materia de qua querit.col.iij.ꝛ Panor.in cōsi.incipiē te attingā breuissime in ordine.lxvj.ſm ordinē informis:iō inter di ctos fratres non censet cōtracta societas oīum bonoꝝ:sed lucri ꝛ que/stus qꝛ dicti actus q̄ psupponunt interuenisse inter dictos fratres

2 potuerūt fieri citra ius ꝛ nomē societatis omniū bonoꝝ.¶†Que societas omniū bonoꝝ nō resultat nisi specialiter omniū bonoꝝ in/eat dicit tex.in.l.ea vero.§.j.ff.pro socio.ꝛ glo.ibi verbū specialiter exponit.i.expresse:ideo text.ibi iuncta gl.videt probare qđ societas omniū bonoꝝ nō cōtrahitur tacite sed solū expressa partiū cōuētiōe ꝛ idē vr̄ sumi ex dictis Bar.in.l.cū duob⁹.§.idē papinianus.ff.pro socio quatenus premittit qđ ex actibus inducit tacita societas post ea subdit nō omniū bonoꝝ.Et ēt quatenus ibi ꝛ in.l.si patru⁹.C. cōmunia vtriusq₃ iudicij.ꝛ in.l.si titiū ꝛ meuiū.§.altero de admi.tu. dicit qđ si neuter negociatur vel negociat vnus tantū nō contrahit societas sed negociatio nō respicit societatē omniū bonoꝝ merito ꝛc.Et lʒ id non puto verū qđ non possit contrahi societas omniuʒ bonorum tacite:nec putē id esse de mēte glo.ꝛ Bar.vbi.s̄.per iura que allegat:ꝛ qꝛ cōtrariū cōcludit idē Bar.in cōsi.incipiēte ꝛ pma facie videt qđ amatutius in ordine.xxxv.ſm ordinē informis qđ et voluit Bal.in.d.l.si patruus ꝛ in addi.suis ad tractatū Barto.de duobus fratrib⁹ quem refert ꝛ sequit Pe.de ancha.in cōsi.ccciij.in cipiente materia de qua querit:ꝛ idē tāq̄ nō dubiū cōcludit Ang. in cōsi.cxij.ſm ordinē informis incipiēte Vānuti⁹ ꝛ Antoni⁹:cum itaq₃ inter dictos fratres nō iteruenerint tales act⁹ qui nō soleant geri citra ius ꝛ nomē societatis omniū bonoꝝ clicio primā cōclusio nē qđ inter dictos fratres nō fuerit inita societas oīm bonoꝝ:sʒ lu/

cri ꝛ questus.Ex quo lucra questuaria cōtinuo cōicauerunt.istud tñ puto cōtingat in facto.lʒ in themate dicat qđ inter eos fuerit so cietas omniū bonoꝝ puto aūt qđ id dicat:qꝛ oīa cōiter possidebāt.

3 ¶†Secūdo premittēdū est qđ cōtractus societatis cōtrahitur ad instar cuiusdā fraternitatis.l.verū in prin.ff.pro socio.ꝛ requirit in supremo bonāfidē.dicebat Bal.in suo cōsilio incipiente videam⁹ que societas ꝛ dʒ cōtrahi insta ꝛ equa arbitrio boni viri.l.quod enī. §.j.ꝛ.l.in proposita.ꝛ.l.si societatem mecū coieris.ff.eo.titu.ꝛ.l.iij. in fin.cod.tit.pro socio ꝛ debent partes in societate esse equales si aliud nō appareat.l.si non fuerint in princip.ff.eo.titu.ꝛ instituta eo.titu.§.j.nec potest vnus plus lucri percipere quā alter nisi aliqd plus conferat societati.d.l.si nō fuerint.§.j.versi.si modo aliqd pl⁹ contulit societati:adeo qđ nec vʒ pactum qđ partes sint inequales ꝛ nō pportionabiles ei qđ in societate immittitur prout proba tex. d.ver.si modo aliquid plus cōtulit societati a contrario sensu put firmat Azo.vt refert ꝛ approbat Accursius ibidem:qđ et videtur velle Salyc.in.l.mutius.ff.eod.titu.ꝛ est communis opinio.prout dicit Raph.fulgo.in.d.l.si non fuerint.§.j.vbi in hoc finaliter resi/det.ꝛ idem sentit in.l.si societatem mecum coieris.eodem titulo.fa/cit etiam text.in.d.l.si non fuerint.§.ita coiri ibi si tāti est opera quā ti damni ꝛc.per que iura restringitur generalitas text.in.§.j.insti.

4 eodem titulo.ꝛ.d.l.si non fuerint.§.j.in primo respōso.¶†In qui/bus iuribus dicitur qđ conuentio qđ partes sint equales vel inequa les est seruanda:quia verum est si est inequalitas circa ea que hinc/inde in societate immittuntur:finaūt nihil est conuentum tunc de/bent esse partes equales in lucro dicit text.in.d.l.si non fuerint.in princip.ꝛ in.d.§.j.instituta eodem titulo.quod est verum si equalia sunt ea que in societate hincinde conferuntur:nam tunc est planuʒ. Similiter si non apparet qđ vnus plus contulerit societati quam alter quo casu debent esse partes equales:ita procedat generalitas dictorum iurium.finautem vnus plus confert societati quā alter et est societas simpliciter contracta debent portiones lucri et damni esse correspectiue ad ea que in societate conferuntur:ita quod si ti/tius ponit in societate mille et gayus quingenta ꝛ ineunt simpli/citer societatem diuidetur lucrum in tres partes:ita quod titius habebit duas partes lucri ꝛ gayus tertiā partem:censetur enī so cietas coita arbitrio boni viri:bonus autem vir ita arbitrari debe/ret quod qui plus laborat plus manducet: qui plus meretur plus lucretur:ꝛ sic qui plus capitalis habet plus sentiat lucri.quia cui dubium quod plus meretur magnuʒ capitale quā paruū.pecunie enim interusurium sepe correspōdet precio seu extimationi operaꝝ

5 vt ex infra proxime dicendis apparebit.†Itaq₃ si vnus erit homo multum industriosus contrahere volet societatem cum alio qui po net pecuniam inueniet ponentem forte mille:ꝛ si opere sue erūt ma gis viles non inueniet ponentem tantam quantitatem sed tenuem correspondentem opere ꝛ industrie vt quotidie docet experientia re rum magistra.c.quam sit in princi.de elec.in.vj.ꝛ.c.statutum.eo.ti. ꝛ lib.ꝛ si finita huiusmodi societate inuenietur aliquid vltra capita le illud totum censebitur lucrum non habita consideratione opera/rum:qꝛ totum id quod supra sortem immissum reperitur in societa te diuiditur inter socios non detracta extimatione operarum vt.l. cum duobus.§.item ex facto.ff.pro socio.ꝛ.l.questus.eo.titu.prout nec ascribitur damno nisi id quod de capitali perditur quod ꝛ pro/batur in.d.§.ita coiri si recte ponderatur qđ ꝛ approbat consuetu/do que est optima.ll.interpres.l.cū de interpretatione.ꝛ.l.minime. ff.de.ll.ꝛ.c.cū dilectus.de cōsuetu.vnde si finita societate nihil vltra capitale reperitur illud redditur immittenti.prout dicit glo.esse de consuetudine in.l.j.C.pro socio.sentiens consuetudinem illam fore obseruandam quinimmo hoc est de iure circunscripta omni consue tudine.prout firmat Jaco.de are.cum quo transeunt Cy.ꝛ Bart. in.d.l.j.quod ꝛ tenet Bald.in.d.l.si non fuerint.ꝛ in.d.l.si cum duo bus.§.si in coeunda dicens Ray.idem velle quod ꝛ voluit Oldra. prout refert Rapha.in.d.l.j.quod ꝛ firmat Salyce.in.ij.q.ꝛ in.d.l.

6 mutius in.ij.q.¶†Et compensatur perditio operarum cū interusu rio pecunie prout concludit Bal.in.d.l.j.C.pro soc.ꝛ Saly.in.d.l. mutius.iij.q.sed cui dubium qđ maioris extimationis est interusu/rium maioris capitalis q̄ minoris capitalis.ideo maius capitale plus lucri meretur hoc quidem conuenit bone fidei equitati ꝛ arbi trio boni viri que cōueniunt nature contractus societatis prout.s. in prin.deductum est ꝛ hoc quod partes lucri debeant esse correspō dentes ei quod in societatem confertur probatur etiam autoritate glossellе super verbo equales in.d.§.j.insti.de societa.que ad tex.sup plet ꝛ dic equale fuisse capitale.vult ergo qđ regula illius tex.quod partes lucri ꝛ damni sint equales:procedit tunc demum qñ capita/le est equale.secus ergo si capitale non est equale.nam tunc non de/bēt esse equales partes lucri ꝛ damni.sed proportionabiles ad por/tiōes capitalium.quod ꝛ clarius firmant Nico.de mat.in.d.l.j.C. co.ti.ꝛ Bal.ibi.iiij.q.ꝛ Saly.ibi in.vij.q.ꝛ Ang.in consi.cxiij.inci/pien.quid autem si fuerint.ꝛ idem videtur velle Barto.in consi.in/cipien.cianzarellus.ꝛ ita pluries consului.ꝛ ita legendo firmaui in l.si pascenda pecora.C.de pac.extra gl.in.j.q.principali. in secundo

7 quesito.¶†Et ideo quando vnus lucratur cum pecunia alterius

pars lucri

pars lucri attribuitur pecunie et pars ascribitur opere quod τ cõsi
deratur etiam alias quã in socijs.puta qñ filius lucratur in emẽdo
cũ pecunia patris ps lucri censet ꝑfectitiũ tanq̃ ꝑfectũ ex pecunia
patris:τ pars aduẽtitium tanq̃ profectum ex opera filij prout hoc
voluit glo.τ doct.ibi post eam in.l.cum oportet in prin.C.de bonis
que libe.quod τ voluit Bar.in.l.j.§.sed nec castrense.ff.de colla.bo.
τ in tractatu de duobus fratribus qđ τ voluit Bal.in auth.ex testa-
mento.C.de de colla.x.colum.dicens qđ Bart.dicit quod lucrũ su-
sceptum ex negociatiõe quam facit filius cum pecunia patris dimi
dia lucri ascribitur pecunie τ dimidia ascribitur opere filij prout
hec voluit Bar.in.d.§.sed nec castrense.τ in.d.tractatu de duobus
fratribus in prin.de quo etiam tangit in.d.l.cum oportet in princ.
τ in.l.illud.C.de colla.sed prout dicit Bal.hoc procedit de sui capi
tis equitate.sed de iure hoc remittendum arbitrio iudicis qui ha-
bebit considerare quantitatem pecunie paterne τ industrie filij.τ
idem voluit ipse Bal.post Jaco.but.in.d.l.cum oportet quod τ vi
dentur velle Ang.τ Pau.de ca.in.d.l.cum oportet.τ idem voluit
Ponta.in.d.auth.ex testamento quando filius negociatur nomine
suo τ patris:τ eadem fuit intentio Bart.vt deprehenditur ex eius
dictis in locis preallegatis τ maxime in dicto tractatu de duobus
fratribus vbi dicit attendendum extimationes operis τ industrie
persone filij.τ hoc etiam deprehenditur per eum ex dictis in.d.l.il
lud.vbi Pau.de ca.sequitur eius dicta subdens quod communis
consuetudo est quod dimidia attribuatur opere τ dimidia pecunie
τ hinc est quod voluit Bar.quod in dubio iudex habeat diuidere
pro medietate.scꝫ attẽto communi vsu prout alias latius dixi post
8 dominum meum in.d.auth.ex testamento.¶†Et ex his alias consu
lui apud montemfalconem vna cum insigni doctore domino Phi
lippo Franc.τ in agro pisano vna cum famosissimo docto.domino
Baldo de bartholinis patre bono.quod si duo fratres ineunt sim-
pliciter societatem lucri τ questus τ vnus est lõge magis industrio
sus q̃ alter:tunc quesita ex eorum operis non debeãt equaliter diui
di:sed tanto plus debet consignari magis industrioso quanto eius
opera fuit preciosior hoc est magis lucratiua.τ idem alias in varijs
causis diuersis annis pluries consului:itaq̃ iste est sextus vel septi-
mus casus in quo idem concludo τ postq̃ pluries consulueram re-
peri Pontanum idem consuluisse in preallegato consilio.clxv.Idẽ
itaq̃ puto concludendum in casu nostro scꝫ quod dictus magister
Petrus pictor plus debeat detrahere de superlucratis quantum
plus meretur eius industria arbitrio boni viri τ hoc nisi inter eos
fuisset contracta societas omnium bonorum quod non puto lꝫ in
puncto dicatur τ hoc per supradicta:sinautem fuisset contracta so-
cietas omnium bonorum secus putarem τ ex his deciditur vltimũ
quesitum τ conferunt premissa ad decisionem aliorum quesitorum
nam societas omnium bonorum ad plura obligat quam societas
9 lucri τ questus.¶†Est enĩ non mediocre dubium vtrum impen-
sum in honorem vnius ex socijs omnium bonorum vel suorum libe
rorum imputetur societati:τ similiter vtrum quid si est dos data ꝑ
filia vnius ex socijs omnium bonorum.nam Bal.in.l.si societatem
vniuersarum vult quod impendia facta in honorem vnius fiant de
communi.τ idem videtur velle in.d.l.ex parte.§.si filius.τ Paul.
de ca.in recollectis florentinis in.d.l.si societatem.τ in.l.si socius ꝑ
10 filia.ff.pro so.¶†Sed in contrariũ quod immo dos data filie vni-
ex socijs omnium bonorum cedat ad onus patris videtur deprehẽ
di ex tex.l.si socius pro filia.ff.pro socio iuncta glo.que illum tex.in-
telligit in societate omium bonorum qui tex.vꝫ probare quod dos
censetur profecta a patre τ quod ad patrem reditura sit soluto ma
trimonio vt patet ibi patet defuncta in matrimonio filia recuperas
set τ ibi per doc.τ in dote danda pro filia vidi varie consultum τ va
rie sunt sententie τ dependet plurimum ab intellectu.d.l.si socius
pro filia super cuius intellectu doc.videntur variare τ non mirũ ma
xime q2 verba text.in varijs variare vidi libris.nam quidã libri ha
bent copulam τ:nonnulli habent aduersatiuam:sed quidam carẽt
vtroq̃.nõnullos reperi habere copulam τ seu aduersatiuam sed vir
gulatam tanq̃ superabundantem τ non debere esse in text.τ super
hoc articulo de dote filie alterius ex socijs omnium bonorũ fui plu
ries consultus tandem visum fuit:τ ita semel consului quod durã-
te societate dos debeat solui de communi:nam ex quo omnia sunt
communia pater non potest durante societate dotare nisi de bonis
communibus vel sunt communicanda:ideo cum necessitetur dota
re filiam iure cogente.l.obligamur.§.l.de actio.τ obliga.τ.l.fi.C.de
dotis promis.necessitas autem non est subnixa.ll.l.que propter ne
cessitatem.ff.de reg.iur.τ.c.quod non est licitum extra eo.ti.cum cõ
cor.tamen finita societate imputetur in partem patris vel habeat
partem dotis date reddere socio:τ ita concordantur opiniones do
cto.qui videntur varie loqui in hoc articulo:videtur itaq̃ etiã ad
presens quod etiam si fuissent socij omnium bonorum expensas fa-
ctas pro dotibus filiarum debeant ascribi patribus earum τ fini-
ta societate teneantur dicti parentes dictas dotes solutas de cõmu
ni ponere ad eorum computum τ reficere alios socios pro rata ad
eos spectãte singula singulis referẽdo vcꝫ dicto magistro Petro de
beant quilibet frater dare tertiam partem quantitatis quam ha-
buit eius filia pro dote:τ tanto plus quanto plus de lucratis debet
retrahere dictus magister Petrus ratione maioris industrie:τ si-
militer ille pater qui plus erogauit in dote:τ pro dote sue filie debet
pro rata refundere fratri qui minus exposuit pro dote eius filie:et
idem puto dicendum in erogatis pro doctoratu per supradicta: τ
a simili de erogatis pro emptione librorum:si autem non sunt so-
cij omnium bonorum:sed solum lucri τ questus tunc sine dubio pre
11 dicta procedunt.¶†Dicit enĩ Bal.in addi.quam facit ad tracta-
tum Bar.de duobus fratribus in vltima parte formaliter ita.Sed
an sumptus qui fiũt in persona vnius fratris filij vel filie sue debeãt
fieri de communi τ loquor de sumptibus honestis respondeo nõ ni
si sint socij oĩum bonorum.l.si socius pro filia.ff.pro socio.ex hoc ap-
paret quod filius fratris debet stare in studio sumptibꝫ patris non
de communi patrimonio similiter dꝫ filia dotari de bonis patris
non de communibus:similiter si ducit vxorem debet fieri sumptus
de sui parte nisi sint socij omniũ bonorum:vt no.ff.de mu.et hono.
l.τ qui originem.§.fi.hec ille ex cuius dictis apparet quod non so-
cij omnium bonorum non tenentur ad ea ad que tenentur socij om
nium bonorum non solum circa communicanda quesita:sed etiam
circa contribuenda in oneribus τ impendijs.Quod τ sumitur ex
dictis eiusdem Bal.supra in eodem suo tractatu ante medium in
ver.τ predicta sunt vera.vbi recitatis pluribus que dicit Spe.cir-
ca materiam duorum fratrum simul habitantium in titulo de iu-
dicijs.iiij.parte ver.specialia.ver.quid si alter.τ ver.quid si vnus.et
positis quibusdam casibus in quibus vnus frater non debet contri
buere pro spectantibus ad alterum fratrem subdit τ predicta sunt
vera vbi non constat de societate inter eos contracta vbi autem ap-
pareret quod essent socij omnium bonorũ essent participanda pro
spera τ aduersa que ius τ natura societatis participari iubet τc.ẽm
eum.Ex quibus dictis concludendum est ad propositum nostrum
qđ si fuerint socij omniũ bonorum expense circa victum τ vestitum
in studio filij debẽt omnes participare:lꝫ vestes preciose facte dicto
filio tanq̃ profecte a patre deberent communicari:τ similiter debe
rent participare in expensis pro infirmitate ex quo prospera τ ad-
uersa sunt communicanda:secus si nõ fuit cõtracta inter eos socie-
tas omniũ bonorũ sed tm̃ societas lucri τ questus q2 predicte impẽ
se nõ tendũt ad lucrũ τ questũ nec occasione lucri τ questus fiũt.Et
ita puto in dubio concludendum:q2 donatio nõ presumitur ꝑ iu-
ra vulgaria.Dicit aũt alias Bar.scꝫ in quodam suo cõsilio incipiẽ
te super predictis narratis in puncto loquendo de expensis factis
in conuiuijs tempore nuptiarum vnius ex fratribus quod vtrum
possit frater repetere pro sua rata quod tunc dꝫ considerari affectꝰ.
12 ¶†Non enĩ repetet frater qui patitur granũ τ vinũ commune cõ
sumi pro communi honore:q2 nõ habuit animum obligandi alius
sibi ar.l.nensenius.ff.de neg.gest.τ.l.creditor.§.j.ff.mãdati.τ.l.j.§.
nonnullos.de tute.τ rati.distra.τ.l.cum in plures.facit.l.si paterno
affectu.C.de nego.gest.τ dicta rõ militat in alijs impensis quas fra-
ter patitur fieri de communi fraterno affectu nõ animo repetendi:
ideo consulant dicti fratres eorum cõscientie.In dubio aũt nõ ꝑsu
mitur aĩus non repetendi saltem si impense sunt magne argu.l.cum
de indebito de ꝑba.τ.l.si cum aurũ de sol.τ que ꝑ Bar.in.l.que do-
13 tis.so.ma.¶†Ad idem qđ no.Pau.de cast.post Ang.in.l.si.C.de
collatio.limitans dictum Bal.ibi dicentis q̃ si fratres simul viuũt
lꝫ vnus de communi plus expendat pro victu sue familie non est lo
cus repetitioni ẽm Bal.nisi expensa sit magna:τ socius non est mul
tum diues ẽm Pau.post Ang.facit quod no.idem Bal.post Pe.
τ Cy.in dicta.l.si paterno affectu.dicens qđ si sunt duo rustici simul
habitantes quorꝫ vnus hꝫ multos filios τ alius nullum:τ omnes vi
uunt de cõmuni possit tpe diuisionis repeti expensa facta ꝑ dictis
filijs si illi filij nullam notabilem operam prestiterũt alias secus per
ea que ibi habentur:itaq̃ ẽm ea que ꝑponuntur in themate dictꝰ
magister Pe.non debeat participare in dictis expẽsis factis in stu
dio pro filio dicti Anto.qui non prestitit operam notabilem dicte
societati dum fuit in studio.Nec in expẽsis factis pro infirmitate di
cti Marci τ hoc si nõ fuerunt socij omnium bonorũ.Impẽse aũt fu
neris τ exequiarum debent fieri per heredes defuncti.τ cedunt one
ri hereditatis.l.q̃ si nulla.τ.l.pe.ff.de relig.τ sump.fune.τ.l.fi.§.in
computatione.C.de iur.deliber.nec debet imputari societati que fi
nita est morte socij.l.adeo.in prin.τ.l.actione.§.morte.ff.pro socio.
τ sic fiunt dicte impense tempore quo nõ est amplius societas:τ iõ
quo ad eas non refert si fuerit societas omnium bonorum:circa vl-
timum quesitum sine dubio concludendum quod quatenus opere
dictorum filiorum Marci τ Antonij plus contulerunt societati su
pra eorum expensas eis factas de communi debeant haberi in con
sideratione τ respectiue debeat eis vel eorum parentibus concedi
de bonis societatis superlucratis proportionabiliter secundum di
cta supra:vult enim Ang.in consilio.cxij.secundum ordinem infor
mis quod incipit Panutius τ Antonius alias incipit bona quesi
ta.qđ in his terminis magister Pe.censeatur contraxisse societatẽ
cum dictis filijs Marci τ Anto.sed non Marcus τ Ant.cum pro
prijs filijs:sed qđ cẽseatur cõtracta societas solum inter fratres:τ nõ
cum filijs concludunt doct.in locis superius allegatis quod diui-

sio fiat proportionabiliter etiaꝫ ad operas filiorum ꝛ quod supra
dicitur quod fiat per capita procedit in his que lucrantur solum
ex operis ꝛ opere sunt equales. Non autem semper per dicta supra
post principium. Laus deo.

Consilium.lix.

1 Vendens aliquid ad mensuram si non sit talis mensure quā-
do teneatur supplere.
2 Venditur ad mensuram duobus modis.
3 Mensura in rebus vendēdis quare inuenta.ꝛ nu.4.
5 Dictiones vel circa vel similes quomodo intelligibiles.

In noīe domini nostri Jesu

1 xpi. †Licet videatur in presenti consultatione dicēdū
ꝙ dictus Francis. foueat iustitiā ea ratione qꝛ qñ vendi-
tor aliquid dicit circa qualitatem rei vēdite qḋ nō reperitur veruꝫ
tenetur emptori.l.si venditor.ꝛ.l.sciendum.ff.de edil.edic.ꝛ ideo cū
in dicta venditione dicatur qḋ dicta res vendita erat ad mensurā
x.eminarum ꝛ reperiatur non esse tante mensure videt ꝙ debeat te
neri dicto emptori ad implēdū dictā mensurā vel saltem ad pstandū
quantum interest habere terrenum illius mēsure que deest de mēsu
ra.x.eminarum per dicta iura ꝛ similia qḋ ꝛ videt probari per tex.
in.l.iulianus.§.si titius.ff.de acti.emp.vbi est tex.qḋ si in venditio
ne dictum fuit qḋ erat ad mensuram centum iugerum fundus vē-
ditus ꝛ deficiebant decem iugera que postea per alluuionem accre-
uerunt si venditor scienter mentitus fuit tenetur venditori ꝛ do-
lus ipsius nō purgatur per dictum augmentum: scientia autem vi
detur presumi qꝛ presumitur quis scire voluntatem sue rei.l.quis-
quis.C.de rescin.ven.ad idem ꝛ fortius videtur text.in.c.per tuas.
extra de dona.vbi est tex.quod ecclesia ex quadam causa iusta con-
cessit in feudum quatuor modios terre quibusdam nobilibus ꝛ tē-
pore inuestiture fuit terra mensurata ꝛ reparata duorum modioꝝ
deciditur quod illa duo modia reintegrantur: item etiam dicēduꝫ
videtur in casu nostro quod illa mēsura que deficit sit reintegranda
ꝛ consequenter cogatur dictus Laurentius venditor tradere dicto
emptori tantundem terre quantum deficit mensure in fundo ven-
2 dito. †Tamen his non ob.contrarium puto aperta fronte con-
cludendum. Nam est aduertendum qḋ fundus venditur ad mēsu-
ram duobus modis. vno em̄ modo qn̄do constituitur precium re-
spectiue ad mensuram: vcꝫ qꝛ venditur fundus ad rationem.x.pro
qualibet emina.ꝛ tunc censetur fundus venditus sub conditione
quando mensurabitur.ꝛ tunc illud quod accedit fundo vendito
ante mensurationem cedit lucro venditoris per id quod habetur
in.l.quod si pendente.ff.de pericu.ꝛ commo.rei ven.ꝛ que habent
in.l.quod sepe.§.in his.de contraben.emp.prout hec dicit Bartol.
in.d.§.si titius.ita post glo.intelligens illum tex.licet non multum
applaudat illi litere.qñqꝫ ꝛ secundo fundus venditur designatis vo
cabulo ꝛ confinibus ꝛ pro certo determinato precio ꝛ dicitur fun-
dum esse tante mensure.ꝛ tunc venditio est pura ꝛ non conditiona
lis ꝛ quod accedit vel deperit ascribitur lucro ꝛ commodo empto-
ris.l.j.ꝛ quasi per totum.ff.ꝛ.C.similem distinc.facit Bal.C.de con
traben.emp.in rubrica.xxij.q.vbi dicit quod doc.dicunt quod mul
tum refert an contrahentes conceptum dum exprimant ad nume-
rum vel ad mensuram an exprimant per nomina designantia certā
speciem vel corpus determinatum licet in latitudine sit aliquid fal
sum denunciatum: nec tunc talis denunciatio vitiat factum qꝛ in-
3 tegritas rei vendite consistit in semetipsa ꝛ nō in mēsura. †Sed
mensura censetur posita ad demonstrationem ꝛ falsa demonstratio
non vitiat actum necꝫ minuit: prout dicit Jo.an.in addi.Spec.in
titulo de emp.ꝛ ven.§.j.in fi.quem refert ꝛ sequitur Bal.in dicta ru
brica.C.de contraben.emp.in dicta.xxij.q.ꝛ idem dicunt doc.maxi
me Panor.in dicto.c.per tuas.in vltima colum.allegans Oldra.
in consi.cxxxij.allegantes dictam rationem: qꝛ mensura hoc casu vi
detur adiecta ad demonstrationem. Et falsa demonstratio non vi-
tiat.l.falsa demonstratio.ff.de condi.ꝛ demonstra.ꝛ Panor.ibi in-
telligit illud capi.per tuas.in precedēti casu.scꝫ quādo fundus fuit
venditus vel alias ex titulo oneroso concesso ad mēsuram quasi sen
tiens quod secus fuisset in illis terminis si non fuisset fund⁹ vendi-
4 tus ad mensuram prout nō fuit in terminis nostris. †Et lꝫ Ol-
dradus Jo.an.Bal.ꝛ Panor.loquant̃ ꝓm thema proposite qōnis
in casu quo fund⁹ vēditus erat maioris mēsure: tñ rō quā allegāt mi
litat etiam vbi est minoris mensure qꝛ si gratia demōstratiōis est mē
sura expssa qḋ grā demōstratiōis enūciat̃ nō disponit ꝛ nō obligat
vt pꝫ ex notatis per Bar.in.l.ex hac scriptura.ff.de do.per Bal.in
l.ex his verbis.C.de testamento mili.per tex.ibi ad idem.l.nec pro-
fessio.C.de testa.ꝛ.l.cum falsa.C.de iur.ꝛ facti igno.ꝛ no.ꝛ octo.in
dictis iuribus qḋ maxime dicendū est in his terminis propter duo
que concurrunt primum: qꝛ precium est condignum: ita quod em-
ptor non fuit deceptus sed si haberet suppleri vna emina foret de-
ceptus ipse venditor: ita quod nō est verisimile quod adiecerit men
suram.x.eminarum causa se astringendi ad mensuram.x.eminarū
si non erat tante mensure ex quo prout erat valebat illud precium
conuentum ex quantitate ꝛ correspondentia precij coniecturatur
mens contrahentium per ea que habentur per glo.in.l.j.§.j.ff.de su
perfici.sed quod adiecerit mēsuram vt demōstret quam petiam ter
re vēdebat: qꝛ habebat aliam ibi contiguam seu vicinam lōge mino
ris mēsure ita quod verisimile satis est quod ob eam causam fuerit
facta mētio de mēsura: ꝛ maxime qꝛ vt puto licet nō viderim instru
mentum non apparet quis expresserit mēsuram an emptor an ven
ditor ꝛ solet in instrumētis apponi in quolibet cōtractu stipulatio
num: quia solet dici talis vendidit tali presenti recipienti ꝛ stipulā
5 ti ꝛc. †In stipulatione autem verba incipit proferre stipulās iō
verba cōtra eum interpretātur.l.quicquid astringende.§.j.de ver.
obli.ꝛ.l.veterib⁹.ff.de pac.ꝓm quod est plurimum pōderādum: qꝛ
nō fuit precise apposita precisa mensura: qꝛ nō fuit dictum qḋ esset
x.eminarum sed adiecta fuerūt verba vel circa que verificantur etiā
si forent maioris vel minoris mēsure vt probatur in.c.continebatur
c.attestationes.ꝛ.c.fi.extra de despon.impub.vbi domi.Anto.no-
tabiliter concludit quod iste dictiones vel circa vel similes sunt di-
ctiones dubie que non clauduntur sub certa meta ꝛ allegat dicta et
alia iura vt ibi per eum qui ex hoc cōcludit quod testes deponētes
per dictiones vel circa vel similes dictiones nihil probant: qꝛ nihil
certi deponunt ꝓm eum: ꝛ ita pariter possumus dicere etiam in sti-
pulante quod stipulās de.x.eminis vel circa nihil certi quo ad mē-
suram stipuletur ꝛ propterea sibi imputant.ar.d.l.quicquid astrin
gende.§.j.ꝛ.l.veteribus.ꝛ.l.labeo.ff.de contrahen.empt.vti verba
6 dubia interpretantur contra emptorem. †Et si dicatur dicte di-
ctiones vel circa referantur ad modicum tempus.arg.l.hec tamen
adiectio de ver.sig.ꝛ quod per Gul.ꝛ doc.in.l.si post tres.ff.si quis
cau.ꝛ ideo intelligantur de modica mēsura.respondetur quod mo
dicum potest sumi varijs modis in.l.si quis suo.C.de inoffi.testamē
to probatur quod quarta portio dicitur modica portio multo for-
tius decima pars mēsure dicatur modica mēsura: ꝛ consequenter si
dictum fuit ad mensuram.x.eminarum vel circa verificantur ille di
ctiones vel circa si res vendita est nouem eminarum ꝛ alias habe-
tur per glo.in.l.pupillus.ff.de regu.iur.quod proximus pubertati
dicitur ille qui est minoris etatis etiam per tres annos: vñ de qua-
tuordecim annis tres anni minus non videntur esse multum distā
tes a quatuordecim an.ꝛ prout verificatur verbum proximus pari
ratione videntur verificari verba vel circa ꝛ alias habemus quod
dictiones incontinēti mox ꝛ similes verificantur in maiori ꝛ in mi-
nori tempore ꝓm subiectam materiam.vt in.l.iij.§.cūm igitur.ff.de
vi ꝛ vi arma. Cum itaqꝫ dictus emptor nō fuit deceptus in precio
ꝛ nō interest sua nō emisse pro tali precio ꝛ mēsura nō fuerit certitu
dinarie expressa videtur quod possit clarissime cōcludi quod dict⁹
venditor non teneat̃ tradere dicto emptori aliam eminam terreni:
maxime qꝛ vt mihi dicitur dictus vēditor offert dicto emptori rece
dere a dicta vēditione ꝛ restituere sibi precium. Et attēto etiam qḋ
de facili potuit cōtingere quod dictus vēditor ignorabat veram mē
suram dicte petie terre vēdite cum ipse nō sit mēsor. Et hoc etiā de-
monstrāt dictiones vel circa. Et magis de facili solet innotescere va
lor rei sue quā mēsura sui prediȷ. Et per hoc nō ob.d.l.quisquis.C.
de rescin.vē. Nec ēt ob.d.c.per tuas.p id quod dicit.s.Panor.in-
telligendo illum tex.quod ibi fuit habitus respectus ad mensuraꝫ
nec sunt ibi dictiones vel circa: preterea ratio quam assignat ibi tex.
denotat specialem esse in ecclesia. Et sic sumi possunt tres responsio
nes ad illum textum nec obstat dictus.§.si titius. quia Bartolus
illum textum. intelligit similiter in fundo vendito ad mensuram
ꝛ ꝓm hoc non loquitur in nostris terminis: preterea ille tex.presup-
ponit dolum: ꝛ sic emptorem fuisse deceptum que deceptio cessat in
casu nostro ex quo res fuit vendita pro iusto precio. Et insuper ibi
nō fuerūt adiecte dictiōes vel circa ꝛ sic similiter trib⁹ modis respon
detur ad illum tex.potest etiam responderi quod ibi fuit deductū
in pactum quod fundus venditus esset centum iugerum vt deno-
tant verba illius tex.ibi in.l.venditionis ꝛc.facit.l.legem.C.de pac.
ꝛ.l.ea lege.C.de condi.ob causam.hic autem verba.x.eminarum nō
fuerūt deducta in viam legis seu pacti sed in viam cuiusdam demō
strationis.vt.s.dictum fuit. Nec etiam ob.d.l.si venditor.ꝛ.d.l.sciē
dum.qꝛ in eis verba illa non fuerunt adiecta gratia demonstratio-
nis sed ad laudandum rem venditam verisimiliter ad inducenduꝫ
emptorem vt carius emeret ꝛ fuerunt illa verba prolata a vendito
re ꝛ non ab emptore. Nec presupponitur ibi ꝙ res fuerit empta iu
sto precio. Et insuper sunt verba precisa ꝛ clara nō dubia ꝓut sunt
in terminis nostris propter dictiones vel circa. Laus deo.

Consilium.lx.

1 Sorores quarū vna data altera non quomodo fratri succedāt
stante matre dicti fratris: ꝛ an soror que renunciauit hereditati ma
terne possit ei succedere.ꝛ nu.seq.
4 Instrumentum infirmatur omisso loco vbi conficiatur.
5 Absolutio non requiritur si obligatio non fuisse credatur.

In nomīe domini nostri Je

su xpi. In hac ꝯsultatiōe priovidēdū ē circa hēditatē
Gul.ꝙ filius ꝓ tertia parte institutus nō potuit grauari
in legitima per.l.qm̄ in prioribus.C.de inoffi.testa.que legitima est
tertia

tertia portio eius qđ ipse filius esset habiturꝰ abintestato per auť. nouissima.§.eo.ti.Et sic cum essent tres filij dicti testatoris vꝫ masculus vnus ⁊ due femine que de iure communi pariter succedunt per auť.in succes.C.de su.⁊ legitimis lꝫ in multis partibus sint statuta excludentia feminas extantibus masculis quo casu pinguior esset legitima filij qꝛ esset tertia portio totius hereditatis.Sed dicta statuta nõ presupponuntur in themate:ideo stando in iure commu
1 ni legitima dicti filij esset nona pars totius hereditatis.¶†Tũ filie femine que habuerunt dotes deberent dotes conferre volẽdo succedere per titulum.ff.de col.dotis per totum.⁊.C.eo.ti.auť.ex testã ⁊.l.filie dotem.cum simili.ita quod cum legitima filij erat nona pars totius hereditatis⁊ quantitatũ que fuerũt date in dotes per predicta nec diminuitur dicta nona portio propter legata ⁊ fideicommissa per.d.l.quoniam in prioribus.Et in dicta nona portiõe ⁊ sic in dicta legitĩa succedit dicta domĩa Helisabetta soror vtrinqꝫ coniuncta succedit dicto suo fratri filioqꝫ testatoris in tertia parte: qꝛ concurrunt in hereditate predicta ipsa ⁊ domina pontiana pariter soror vtrinqꝫ coniuncta ⁊ Anna mater per auť.defuncto.C.ad tertul.⁊ hoc si dicta Anna que iam decessit adiuit hereditatem dicti filij:si enĩ non adiuisset hereditatem predictaꝫ eius portio accresceret dictis filiabus:qꝛ hereditas non adita non transmittitur p l.vnicam.§.in nouissimo.C.de cad.tol.etiam hereditas filij que nõ transmittitur per ascendentem etiam in descendẽtes:lꝫ secus in hereditate ascendentis que trãsmittitur in descendẽtes prout hec habentur in.l.vnica.C.de his qui ante apertas tab.puto tñ qđ censentur adiuisse ex quo vt arbitror dicta domina Anna ⁊ dicta domina Nicola possederunt post morteꝫ filij omnia bona hereditaria dicti Gul.⁊si ita contigit in facto dicte domine Helisabette debentur fructus percepti de portione sibi tangente de dicta legitima filij q̃ non subiacebat restitutioni quin insuper videť dicendum qđ etiaꝫ sibi debeantur fructus de integra portione tertie non solum legiti
2 me sed integre portionis in qua dictus filius est institutus.¶†Licet enĩ dicta portio tertia esset pro parte subiecta restitutioni vigore dicte substitutionis facte in testamento domini Gul.tamen fructus percepti ante restitutionem fideicommissi pertinent ad rogatum non ad substitutum nisi fuerit in mora.ff.ad treb.l.mulier.§.si heres dummodo sint percepti post aditam hereditatem ab ipso rogato per.l.in fideicommissaria.§.fi.ff.eo.ti.Nec predictis ob.renunciatio facta per dictã dominã Helisabettam dictis dominabꝰ Anne ⁊ domine Nicole:qꝛ non renunciauit hereditati sui fratris sed legitime sibi debite in hereditate dicti do.Guli.vt patet ex tenore te
3 stamenti.¶†Circa hereditatẽ autem domine Anne est premittendum qđ circunscripto omni testamento ⁊ codicillis ⁊ renunciatione de quibus.ĩ.dicetur dicta Helisabetta succederet abintestato in dimidia bonor⁊ hereditatis dicte domine Anne ex quo due remãserunt filie videť tñ qđ ipsa Helisabetta excludatur ab hereditate dicte Anne vigore dicti testamenti codicillorum ⁊ renunciationis de quibus in themate qđ testamentum ⁊ codicilli obstarẽt dicte domine Helisabette stante maxime dicta renũciatione si legitime probarentur.Sed non videtur qđ legitime appareant.Nõ enĩ probanť per testes:⁊ lꝫ ad probandum ostendantur instrumenta:tñ dicta instrumenta non apparent solẽniter cõfecta.⁊ per consequens nõ pro
4 bant.†Nam capiendo instrumentum dicti asserti testamenti in eo prout presupponitur non est insertus in instrumento locus testamẽti cõditi ⁊ ipsius instrumẽti cõfecti que insertio loci est de solẽnitatibus requisitis in testamento vt est glo.in.l.gñali.C.de tab.lib.rñ.⁊ no.Bar.ibi ⁊ in proemio.ff.⁊ Bal.in.l.contractus.C.de fide instr. ⁊ in.l.comparationes eo.tit.⁊ glo.in auť.vt pponatur nomen imperatoris.⁊ Spe.in ti.de instru.edi.§.instrumentum.versi.quid si locus.⁊ ibi Bal.in addi.ver.an locus.⁊ Spe.de rescri.presentatione.§.iiij.ver.item qđ nõ est.⁊ in titulo de inquisitiõe.§.iiij.ver.qđ si ille.⁊ per dominos de rota in decis.antiquis in decisione.cccliv.volentes qđ nõ valeat cõsuetudo qđ instrumentum fiat sine insertione loci.Et omissio dicti loci vitiet dictũ instrumentum vt hꝫ in dictis iuribus.⁊ per consequens tanq̃ insolẽne instrumẽtum non probat ⁊ paria sunt nõ probari ⁊ nõ esse.l.duo sunt titij.ff.de testa.tu.cum si.Et ideo est perinde ac si testamentum non esset factum ex quo factum nõ apparet:similiter ⁊ instrumentum codicillorum est nulluꝫ propter similem defectum.Nec ob.qđ in margine est insertus locus confecti instrumenti ⁊ codicillorum.qꝛ ex quo in subscriptione notarij non est facta mẽtio quod ipse notarius scripserit illa que sunt descripta in margine.⁊ litere plerunqꝫ assimilantur:ideo dicta scriptura in margine facta nihil releuat qꝛ non censetur habere diem ⁊ consulem put voluit Marti.fili.fm Bal.in.l.si vnus.C.de testa. qđ ⁊ tenent ibi Ang.Raph.⁊ Paul.de cast.⁊ idem voluit Bal.in l.nřam.eo.ti.⁊ Jo.an.in addi.spe.§.oñso in addi.magna inci.dicit romaninus.faciunt que hñr per Dy.Bar.⁊ Bal.in.l.j.de his q de lege vel essu.⁊ ex his cõcludẽdum est qđ dicta instrumẽta dicti asserti testamenti.⁊ dictorum assertorum codicillorum nihil probant. Et ex quo testamentum ⁊ codicilli non probantur per dicta instrumenta nec per testes qui vt mihi dicitur sunt mortui descripti in instrumentis predictis de dicto testamento ⁊ codicillis non est habẽda consideratio.⁊ per consequẽs est locus successioni abintestato ad quam pro dimidia admittitur dicta heres Helisabetta ex quo due tantuꝫ filie supersunt.Et hoc clarum si nõ esset dicta refutatio quã fecit dicta domina Helisabetta dicte domine Anne que vꝫ multuꝫ generalis.tñ vꝫ qđ sibi nõ obstet saltem in totum:ex eo qꝛ vꝫ qđ non renunciauerit omni successioni:sed solummodo successioni que sibi deberetur iure legitime seu iure nature.Et sic illi successioni qꝛ non potuisset priuari a dicta anna cui quietauit illa enĩ successio vꝫ proprie iure nature de qua loquitur dicta quietatio ⁊ verba sequentia ex quocunqꝫ modo succedendi determinẽtur a verbis precedentibꝰ iure legitime seu quocũqꝫ alio iure nature.Precedẽtia enĩ declarãt sequẽtia.⁊ ecõtra.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.⁊.l.heredes palã. sed si notam.ff.de testa.cuꝫ si.Attento ꝙ nõ est in medio inter dicta verba aliqua copula per ea que habentur in.l.ea tñ adiectio.de leg. iij.pro quo etiam faciunt verba sequentia ibi liberans ⁊ absoluens
5 ⁊c.¶†Liberatio enĩ ⁊ absolutio presupponunt quandam obligationem ⁊ ligamẽ.ar.l.decẽ.de ver.ob.⁊.l.nõ potest videri desinere. de re.iur.cum si.Sed dicta Anna nõ erat astricta quo ad sua bona ⁊ hereditatẽ dicte.d.Helisabette in successione abintestato in qua succeditur ex tacita voluntate defuncti per.l.si quis qđ nullũ.⁊.l.cõficiunť in fi.prin.ff.de iure codi.⁊ per cõsequẽs circa istam successionẽ nõ cadebat aliqua liberatio vel absolutio ex quo deprehendi põt ꝙ illa quietatio pcedẽs respiceret successionẽ ad quã vocaretur illa Helisabetta etiam inuita Anna.⁊ hoc denotent illa verba precedẽtia iure legitime seu quocũqꝫ alio iure nature alias illa verba forent quodam modo superflua.Cõfert etiã pcedẽs verbũ quietauit.qꝛ nõ cadit quietatio super eo ad qđ quis nõ astringitur.Nec ob.si dicať nõ succeditur necessario nisi rõne legitĩe.⁊ tñ illa verba seu alio quocũqꝫ iure nature loquunť de alio iure ꝙ in iure legitĩe:ita qđ videnť referenda ad simplicẽ successionem abintestato:qꝛ rñdetur qđ põt referri ad ius qđ habere poterat ĩ bõis si forte ptingeret ꝙ idigereť alimẽtis ad q̃ mř qđ insubsidiũ teneť ad pstãdũ filio quodã iure nature p.l.si qs a liberis.§.si mater.ff.de li.agno.⁊idẽ solet dici in dote vt habeť in.l.mater.C.de iure do.faciunt ad pdicta qꝛ verba stipulationis interpretantur ꝯ stipulantem.l.quicquid astringẽde.§.j.de ver.ob.⁊.l.veteribus.ff.de pac.pro quo etiam facit qꝛ dicta quietatio facta super bonis ⁊ hereditate dicte dñe Anne vꝫ facta sine cãvľ saltẽ ex leui cã non proportionabili maxime ad omnẽ successionem abintestato.Attẽto qđ lꝫ dicta domina Helisabetta ratiõe dicti cõtractus habuerit certa bona:tñ nõ plus habuit a dicta Anna ꝙ habuit a dicta domina Nicola cum quibus pariter transegit super legitima sibi debita in bonis Gul.sui patris ad quam nõ minus tenebatur dicta Anna quã teneret dicta Nicola.⁊ ideo cũ tantundem dederit dicta Nicola quãtum dicta Anna.vꝫ qđ illud datuꝫ fuerit vigore transactionis facte super dicta legitima quam dicta Helisabetta pretendebat habere in bonis dicti Gul.⁊ cõsequenter paruꝫ vel nihil censetur datum dicte Helisabette pro speciali refutatione quam ipsa fecit dicte Anne:ita ꝙ nõ est verisimile ꝙ voluerit renũciare omni successioni etiam procedente ex voluntate dicte Anne tacita vel expressa:vnde multa confluũt in hanc interpretationẽ.
6 ¶†Et posset non immerito attentari quod dicta quietatio tanq̃ facta sine causa nõ arctaret per id quod habetur in.l.ij.§.circa.ff.de excep.doli.⁊ quod no.Bal.in rubrica.C.de rerum permut.qui vult quod in muliere rustico ⁊ minore stipulatio facta etiam cum iuramento efficaciter nõ astringat sed tanq̃ captiosum debeat per episcopum relaxari:cõfert qꝛ prout mihi dicitur dicte Helisabette debebatur pro legitima sibi debita in bonis Gul.postq̃ valeret id qđ ipsa fuit consecuta vigore dicte transactionis.Et hodie offert relaxare bona que habuit in dicta transactione si sibi concedatur qđ ea nõ obstante possit petere id qđ petere poterat pro supplemento legitime in bonis dicti Gul.ex quibus demonstratur quod supradicta interpretatio est multum equa.⁊ dicta domina Helisabetta souet magnam equitatem.Et si predicta eam non iuuarent qꝛ dicta quietatio magis late interpretaretur est aduertẽdum qđ dicta Anna stipulatur pro se ⁊ suis heredibus.⁊ ideo cum dicta Helisabetta sit heres pro dimidia ius dicte stipulationis quesitum est sibi pro dimidia ⁊ non est quesitum insolidum dicte domine Pontiane.⁊ maxime quia non potest stipulari regulariter vni heredum duntaxat per.l.continuus.§.fi.de ver.obl.vnde per dictam quietationem dicta domina Pontiana nõ potest repellere dictam Helisabettam nisi forte pro dimidia eius quod est quietatum.Considerandum est enim quod dicta Helisabetta non repudiauit neqꝫ renunciauit hereditati vel legitime sed quietauit faciendo pactum de non petendo.Stant enĩ hec simul quod quis succedat ⁊ quod quis adeat hereditatem ⁊ succedat ⁊ tamen nihil petat ⁊ cõsequẽter dicta quietatio non operatur quod dicta Helisabetta non sit heres dicte Anne pro sua dimidia ex quibus deducitur quod qualitercunqꝫ verba dicte quietationis intelligãtur etiam presupponitur quod sit efficax ⁊ non obstet exceptio doli que competit aduersus actionem que oritur ex stipulatione sine causa facta.nihilominus dicta quietatio non repellat dictaꝫ Helisabettam ab hereditate⁊ bonis dicte Anne in totum per predicta. Laus deo.

Consilium.lxj.

1 Auunculus quando excludat fratres patrueles ab bereditate fratris.
2 Inuitatus ad succes. sub conditione si non extet alius: alio extante iste est exclusus. ⁊ nu.7.
3 Hereditas voluntate declarata dicitur adita.
4 Statuta laicorum quando non aduersentur ecclesiastice libertati.
5 Argumentum de toto ad partem quando valeat.
6 Doctorum dicta quomodo intelligenda.
8 Statutum excludens feminas masculis extantibus quomodo intelligamus.
9 Hereditas adita quando repudiari possit.
10 Restitutio in integ. ab ecclesia si petatur an ⁊ quando tribuatur.
12 Jus accrescendi rem ipsam: verba autem statuti intuentur psonā.
13 Restitutio que esse definiatur.

In nomie domini nostri Je
1 su christi. † Licet videatur prima facie dicendū qd dictus Alfon. nō succedat dicto Lau. nisi in. iiij. pte bonoꝝ pter domos ⁊ castella: qꝛ statuta disponūt qd si supsunt ꝯsanguinei vsqꝫ ad quartū gradum ex latere patris aui vel proaui: ⁊ mater vel ꝯiuncti ex latere materno mr̄ vel coniuncti ex eius latere nō succedāt nisi in quarta parte bonorum exceptis domibus ⁊ castellis. sed in eis ⁊ residuis bonorum succedant consanguinei ex latere patris aui vel proaui. ⁊ disponit vnum ex dictis statutis qd gradus itelligitur ꝓm ius canonicum ⁊ idcirco cum supsint dicto Laurentio Philippus qui est in scdo gradu ⁊ Ang. ⁊ Anto. qui sunt in tertio gradu ꝓm ius canonicum ⁊ omnes attinebant dicto Laurentio ex latere patris dicti Laurentij seu aui vel proaui. ⁊ dictus Alfonsus attineret dicto Laurentio ex latere matris ⁊ aui materni dicti Laurentij ideo videtur ꝙ dicta statuta militant. ⁊ per cōsequēs dictus Alfonsus non succedat nisi in quarta parte. vt. s̄. nec vꝫ obstare ꝙ dictus frater Philippus seu capitulum fratrum renunciauerit hereditati dicti Laurentij: qꝛ eo semoto supersunt Anto. ⁊ Ang. qui sunt ex comprehēsis in statuto a quibus dictus Alfonsus videtur excludi.
2 † Preterea quando aliquis inuitatur sub conditione si alius nō extet: tunc illo alio extante ille sub conditione inuitatus excluditur siue positus in conditione qui erat causa exclusionis siue succedat siue non succedat vt est ter. in auē. lꝫ. C. de na. lib. ⁊ que no. ibi. ⁊ in. l. si iussa. §. cum quis. ff. de leg. j. ⁊ tradunt Bar. ⁊ Ang. in. l. j. §. filium. ff. de bo. pos. contra tab. ⁊ Bald. in. l. si defunctus. C. de su. ⁊ le. sed in casu nostro dictus Alfonsus est exclusus a residuo bonorum sub cōditione si extant consanguinei ex latere patris aui vel proaui pater ni: ⁊ consequenter ad dictum residuum inuitatus si non extarent predicti. ergo ex quo extant patruus dicti Laurentij ⁊ filij patrui magni eiusdem Laurentij qui omnes sunt intra quartum gradū. ideo dictus Alfonsus videtur qd censeatur exclusus a dicto residuo: siue
3 illi succedant siue non. † His tamen non ob. contrarium puto de iure concludendum presupposito qd fratres tacite adiuerint hereditatem dicti Laurentij pro monasterio possidendo communiter bona dicti Laurentij cum dicto Alfonso. Nam sola voluntate dummodo extrinseco facto declarata aditur hereditas. l. si auia. C. de iure delibe. ⁊ l. pro herede. ⁊ l. gerit. ff. de acqui. here. nam constat qd de iure communi dictus Alfonsus succederet in vniuersa hereditate vna cum dicto Philippo patruo exclusis dictis Ang. ⁊ Anto. filijs patrui magni. cum dictus Alfonsus sit in propinquiori gradu ꝙ̄ sint dicti Anto. ⁊ Ang. ⁊ in equali cum dicto Philippo. nec de iure cōmuni refert vtrum attineant ex latere patris vel matris. cum sit sublata differentia agnationis ⁊ cognationis. auē. cessante. ⁊ autenticis sequentibus. C. de legi. here. ⁊ auē. in successione. C. de su. ⁊ legit. Si itaqꝫ excluderetur veniret excludendus vigore dictorum statutorum. Et huiusmodi statuta exclusiua matris vel cognatorum vel feminarum propter masculos vel agnatos ita demum militent si inuitati seu propter quos fit exclusio succedunt adeo qd si ipsi non succedunt vel qꝛ sint inhabiles vel qꝛ repudiant vel qꝛ ab alijs excludanē cessat exclusio statutaria ⁊ remanet successio de iure communi prout concludunt Bar. ⁊ Ang. in. d. l. j. §. j. de contra tabu. ⁊ Bar. in. l. ij. §. ex modica. §. si filius. ff. de bonis li. ⁊. d. §. filiū. ⁊ per dicta iura Bar. sed si sunt sui. ff. ad tertu. per tex. ibi. ⁊ in. l. siue. §. si. de iure pa. ⁊. l. ⁊ si ⁊ eius autoritate idem concludit Ponta. in. l. apud iulianū. §. idē inē. circa finem. ff. ad trebel. idem tenet Bal. in. l. maximum vitium C. de libe. prete. ⁊ in. l. quicunqꝫ. C. de ser. fugi. ⁊ in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. sequitur Pe. de ancha. in repeti. c. canonum. de cōsti. xiiij. q. principali. col. cliij. ⁊ communiter tenetur. ⁊ ideo cum dicti Ang. ⁊ Ant. non succedant qꝛ de iure excludūtur a dicto Philippo pariter agnato ⁊ constituto in potiori gradu ꝓpterea dictus Alfonsus ab eis non excluditur ex quo ipsi non succedunt exclusi a dicto Philippo. nec dictus Philippus excludit dictū Alfonsum vigore statuti seu reformatio. edite in anno. Mcccclxxij. qua prouidetur ꝙ omnia statuta senensia que loquuntur de suc. ⁊c. in fauorē eorum qui non sunt subiecti iurisditioni senarum. ⁊ qui nō soluūt onera dicti communis non procedant necꝫ militent in eius fauorē: sed seruetur ius commune. dictus enim Philippus cum esset religiosus non subiacet iurisditioni communi Senarum nec subit onera que per commune imponunē: ideo non gaudet dictis statutis exclusiuis coniunctorum ex latere matris. ⁊ propterea dictus Alfon-
4 sus de iure successit dicto Laurentio. † Et huiusmodi statuta laicorum ꝙ eorum statuta non prosint clericis seu religiosis valent ⁊ tenent nec censentur esse contra libertatem ecclesiasticam: qꝛ nihil tollunt personis ecclesiasticis lꝫ non dent prout hec dicit Bald. in. l. de quibus. ff. de. ll. viij. col. ver. vj. queritur. Et propterea dictus Alfonsus succedit in dimidia omnium bonorum etiam in domibus ⁊ castellis si Laurentius illa habebat ⁊ hoc de iure communi ex quo dicta statuta non militant ⁊ si dictus Alfonsus admittitur quodam modo beneficio dicti Philippi qui excludit de iure cōmuni dictos Ang. ⁊ Ant. dictus enī Philippus nullo iure reperitur exclusus a successione dimidie. Et dicti Ang. ⁊ Ant. sunt de iure communi exclusi in totum a dicto Philippo. ⁊ dictus Alfonsus de iure municipali excluderetur a quarta. s̄. a dictis Ant. ⁊ Ang. ⁊ in huiusmodi vel similibus perplexitatibus pluries consului. ⁊ vno semel in eadem ciuitate Senarum. ⁊ legēdo. l. si quis vel si qua. C. ad ter. qd vbi contingit qd sint tres persone quarum vna a nemine excluditur in totum: ⁊ alie varijs respectibus venirēt excludende videlicet qꝛ vna persona excluditur ab illa que non reperitur exclusa ⁊ excludit aliquo iure tertiam personam tunc illa tertia persona que non excluditur ab illa que non reperitur exclusa succedit vna cum ea eius beneficio si illa adit hereditatē vt est ter. in. l. ij. §. si sit consanguinea. ff. ad ter. vbi soror consanguinea excludit patrem in adoptionem dictus pater excludit matrem: mater admittitur ad partem cum sorore deciditur ibi qd si soror succedit. qꝛ adit hereditatem pater excluditur. ⁊ cum sorore admittitur mater si soror repudiat succedit pater exclusa matre. ⁊ sic consideratur persona sororis ⁊ lꝫ ipsa succedat in parte excludit in totum nec habetur consideratio persone ab ea excluse. ⁊ perinde succeditur ac si persona exclusa a sorore non esset in rerum natura. facit ter. in simili in. §. sed si fuerit soror. insti.
5 ad ter. † Et ex his apparet qd non est bona argumentatio in nostris terminis arguere de toto ad partem: qꝛ non succedens in aliquo in nihilo excludit. Et succedens. in parte ⁊ in patre non succedens excludit in totum. ⁊ sic etiam a parte in qua non succedit. Item si nō succedit in aliquo non facit alium admitti in aliquo. ⁊ tamen qui succedit in parte facit alium admitti ad partem in qua ipse non succedit: ita formaliter contingit in terminis dicti. §. si sit consanguinea ⁊ in terminis. d. §. sed si fuerit soror. ⁊ in terminis. d. c. autoritate in fi. de conces. preben. lib. vj. Et in omnibus casibus in quibus vt. s̄ loquuntur Bar. Bald. Ang. collegium perusinum ⁊ Pet. de ancha. Nec reperio aliquem aduersantem in his terminis nisi qd forte vnum verbum in cursu loquēdi videtur ponere Pan. de cast. in. l. illam. C. de colla. sed illum intelligendo ꝓm. l. quam alle-
6 gat non facit contra. † Et dicta doc. intelligi debent ꝓm. ll. quas allegant. vt no. Bar. in. l. non solum. §. si liberationis verba. de libera. lega. ⁊ in. l. cum quidam. ff. de his qui. vt indig. Nec autoritas Pau. de cast. est magnifacienda etiam si expresse dixisset contrarium attētis tot ⁊ tam magnis autoritatibus supra recēsitis. Et decisionibꝰ dictorum iurium. vnde in proposito ex quo dictus frater Philippus succedit de iure communi: nec excluditur a statuto. ⁊ de iure communi excludit in totum dictos Ang. ⁊ Ant. Et non excludit de iure communi nec ex forma statutorum Alfonsum. sed dictus Alfonsus de iure communi succedit equaliter cum dicto fratre Philippo. ideo non habita aliqua consideratione de dictis Antonio ⁊ Angelo exclusis a Philippo dictus Alfonsus potuit succedere ⁊ successit in dicta hereditate equaliter cum dicto Philippo.
7 † Nec obstāt adducta in contrarium. nam quando quis excluditur sub conditione si talis persona superest si illa persona que est cā exclusionis non inuitatur sed solum in conditione ponitur tunc licet non succedat tamē excludit. ita cōtingit in terminis dicte auē. licet. C. de natu. liber. vbi filij naturales inuitantur ad successionem non obst. coniuge patris que coniunx non propterea admittitur siue naturales extent siue non. ⁊ propterea ad exclusionem naturalium sufficit quod coniunx supersit. sed quando quis excluditur qꝛ alius admittiē vel vt alius admittaē ad successionē. tūc illo nō succedente cessat exclusio. vt probatur in dicto. §. si consanguinea. ⁊ in alijs iuribus supra adductis. Ad hoc etiā dicta. l. ij. ⁊. l. equissimū ff. ad ter. ⁊ ita contingit in terminis nostris: qꝛ statuta excludūt matrem ⁊ coniunctos ex latere matris vt succedant coniuncti ex latere patris per not. per Barto. in. d. l. ij. §. videndum ad tertul. ⁊ per docto. in. l. illam. C. de colla. in. l. maximum vitium. C. de liber. prete
8 ritis. ⁊ in lege si defunctis. C. de su. ⁊ le. † Et in multis alijs locis in quibus concluditur quod si statutum excludit filias extantibus masculis. vel congnatos extantibus agnatis censentur inuitati ipsi masculi vel agnati censentur inuitati a statuto. Et sic statutum censetur habere duplex caput vnum inclusiuum aliud exclusiuum in dictis ⁊ similibus: prout volunt doctores in locis preallegatis. vel dicamus quod aut sub conditione inuitantur aliqui qui alias

qui alias non erant inuitati ad successionem. Et tunc satis est qd persona posita in conditione superstit: licet non succedat vt sic inuitati sub dicta conditione non admittantur ad successionem ita cõtingit in terminis.d.auf.licet.z in terminis.d.l.filiusfamilias.§.cũ quis.aut persona que alias erat inuitata ad successionem excludit sub conditione si talis superest.z tunc vt exclusio locum habeat requiritur qd illa persona in conditione posita succedat: alias cessat exclusio.ita contingit in terminis nostris.z in terminis.d.§.si consanguinea z aliorum iurium que supra adduxi.z in omnibus casibus supra recitatis qui ponuntur per doct.s.relatos. Et datur ratio differentie: qz statuta excludentia personas que alias inuitabãtur sub conditione si alia persona extat non videtur excludere nisi vt persona posita in conditione admittat non sic quãdo persona alias non inuitata ad successionem sub simili conditione inuitatur.z sua det ratio que in simili habetur in illo vulgari turpius eijcitur ꝙ nõ admittitur hospes.c.queadmodum.de iureiuran.vel dicamus soluendo dictum contrarium prout soluit Bar.in.d.§.filiũ.z in.l.j.§.si pater.de coniun.cum eman.li. Nam Bar.in dicto.§.filium.in.j.z ij.q.concludit ad propositum.z aut quis ab alio excluditur quia ille excludẽs habet potentius ius in successione. Et tunc cessat exclusio si ille excludens non succedit aut quis nõ excluditur dicta ratione.sed qz deficit conditio sub qua vocabatur ad successionem z tũc secus.vt in dicta auf.licet similiter in dicto.§.si pater distinguit qd aut ille qui impediebat.ideo impediebat qz faciebat deficere conditionem dispositionis ex qua debebat admitti: aut impediebat qz ius succedendi habebat.primo casu etiam priuantur iudicio defuncti me impedit.vt.d.l.filiussa.§.cum quis.cum ibi no. Secundo casu distinguit.loquitur tamen quando priuatur iudicio testatoris que distinctio non adaptatur ad terminos nostros z dicte solutiones Bar.non aduersantur solutionibus.s.datis qd dicta auf.licet z.d.§.cum quis non obstant supradicte conclusioni que conclusio vt supra dixi procedit si ex persona dicti Philippi fuit legitime adita hereditas: secus si ea non adita fuisset repudiata: prout repudiata apparet in copia instrumenti ad me transmissa. Si enim fuisset legitime repudiata ante aditionem secus putarem per.d.§.si consan
9 guinea. ¶ † Si autẽ fuit adita prout mihi presupponitur non potuit repudiari.qz hereditas adita repudiari non potest.vt.l.sicut. C.de repu.here.nisi forte mediante resti.in integ.que non apparet
10 concessa neqz petita. † Posset autem queri z dubitari quid si ꝓ pte ecclesie peteretur restitutio in integ.aduersus aditionem: z concederetur prout cõcedi potest si resultaret lesio ex aditione.l.si fine.§. sed qd papinian⁹.ff.de mi.z.l.j.C.si vt se ab hereditate abstineat cũ si.an tunc admittantur dicti Ange.z Antonius prout si ab initio fuisset hereditas repudiata: an vero admittantur ad portionem dimidiam in qua successerat dicta ecclesia ex persona dicti Philippi: an vero dicta dimidia accrescat dicto alfonso. Circa qd licet videatur prima facie dicendum quod dicti Ang.z Antonius admittãtur ad tres partes dictorum bonorum Laurentij z insolidum ad domos z castella si qua sunt: qz restitutio est in pristinum statum repositio.l.quod si nolit.§.restitutio.ff.de mino. Et sic si ecclesia restitueretur aduersus aditionem videt perinde ac si non adiuisset: sed si non adiuisset z repudiaret dicti Ang.z Antonius admitterent ad dictas ratas.ergo z si adiuit z ab aditione receditur mediante restitutione in integ.z sequitur repudiatio pariter.videtur inferri quod predicti Ang.z Antonius ad predicta admittuntur.z si nõ admitterentur ad omnia predicta saltem admittantur ad dimidiã in qua successerat dictus frater Philippus: qz quãdo prior in gradu adit hereditatem z postea se abstinet mediãte restitutione in integrum succedit sequens in gradu.l.j.§.si quis adita.z.l.ij.§.si bonorũ possessione.ff.ad ter.facit.l.z si fine.§.sed quod papinianus.z
11 l.ex contractu.ff.de re iu. ¶ † Videtur autem quod non debeat restitui ecclesia.qz non restituitur nisi lesus.l.minoribus.z.l.fin.C.de in integ.resti.mili.z.c.j.extra de in integ.restitutio. Sed non est verisimile quod ecclesia fuerit lesa ex aditione hereditatis quam alij desiderant z pro ea consequenda litigant seu litigare intendunt. Si tamen restitueretur videtur quod dictus alfonsus non sit priuandus iure sibi quesito cum aduersus eum non petatur restitutio nec ratione partis delate dicto alfonso restituitur ecclesia: ideo nõ suadet ratio quod ius sibi quesitum auferatur iuxta illud vulgare turpius eijcitur nec iure cantum reperitur quod si is qui adiuit z postea mediante restitutione recuset hereditatem coheres inuitus priuetur sua portione sed bene reperitur iure dispositum qd portio minoris qui est restitutus accrescit coheredi si non vult suam porti onem recusare.l.si minor.ff.de acquir.here.z.d.l.ex contractu. Et alia iura disponunt quod portio vacans per repudiationem accrescit coheredi.l.vnica.C.quando non pet.par.z.l.si duo.z.l.seruus communis ab extero.z.l.cum hereditate.ff.de acqui.here.cum similibus. Et non accrescit persone sed accrescit portioni.l.si totam.ff.de acq.
12 heredi.z ibi Bart.qui ita summat illam legem. † Et subdit qd ius accrescendi respicit rem non personam per illuz textum.z.l.si titio ff.de vsufruc.verba autem statuti respiciunt personam z non rem ideo cum statuta sint correctoria iuris communis z irrationabilia prout in simili dicit Bal.in.d.l.quicũqz de seruis fugitiuis loquẽs in statuto disponente quod patruus excludat auum maternum: quãto fortius dixisset in istis statutis excludẽtibus etiam matrem que est proximior auo propter nepotes patrui magni qui sunt in quarto gradu cum patruus sit in secundo de iure canonico.z in tertio de iure ciuili. Et vigore dictorum statutorum constitui in octauo gradu: excludunt etiam matrem itaqz sunt per maxime restringenda per iura vulgaria.ideo restringantur quod excludat solum a delatione hereditatis.z sic vt non succedat non autem vt aliquid auferatur ei qui successit.nec verba id important: nec est par ratio per superiora dicta. Et qz post ius quesitum tractat de damno euitando.l.iij.ff.de dam.infect.ante vero ꝙ successerit tractabat de lucro captando nec est par ratio z c.l.si.C.de codici. Et procedat quãdo persona succedit non quando portio accrescit ipso iure rei non persone. Et hec pars mihi videtur magis equa z rationi consona
13 z etiam rigori. † Nec obstat quod dicebatur quod restitutio est in pristinum statum repositio per.d.§.restitutio.quia non dicitur ita absolute in.d.§.restitutio.sed dicitur quod vnusquisqz ius suum reciperet: sed dicti Ang.z Antonius nullum ius habebant ante aditionem: qz nõ erat eis delata hereditas: ideo cessent verba illius textus itaqz si volumus verbis inherere non viget. Si autem volumus inherere menti intelligendus quod prout minori restituitur qd ami sit per actum aduersus quem in integrum restituitur: ita z aduersario quod sibi affuit: ex illo actu restitui debet prout suadent ea ꝙ ibi subdunt: z que habentur in.l.j.z.j.C.si aduer.transac.z.l.j.C.de repudi. Non autem si per indirectum tertius lucratur vel damnificatur sit repositio in pristinum statum: verbigratia est factum legatum titio si.x.dederit heredi Sañ minor adit hereditatem titius si bi dat.x.postea restituitur minor aduersus aditionem dicet ne quispiam quod legatum purificatum reddatur cõditionale prout erat ante ita quod si titius decedit legatuz caducetur absit.facit ad ꝓdicta.d.l.quod si minor.§.sceuola. Laus deo.

¶ Consilium.lxij.

1 ☞ Ratio semel reuisa qua ratione reuideri debeat.z nu.3.
2 Sententia est reuocanda que ex actis apparet iniusta.z nu.8.
4 Tutor reddens rationes de datis z receptis pupillis dabit qd restat de licite expensis.
7 Ueritas probatur per rem que iudicatur.
9 Tutor premium non petet: sed iudex quandoqz ei constituet.
10 Tutor qui male administrauit salarium laborum non habebit.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Quãqz videatur prima facie dicendum ꝙ dicta ratio debeat reuideri non obstante quod fuerit semel reuisa z non obstante dicta sententia quia error calculi videtur quod reddat sentẽtiã nullam per.l.j.§.j.ff.que sententie sine appel.rescin.facit qz in sententia quasi contrahitur.l.iij.§.idem scribit.ff.de pecu.z contractus initi super ratione calculata non impediũt quo minus debeat ratio reuideri si allegatur error in calculo per.l.j.C.de erro.calcu.z licet ibi dicatur qd sentẽtia non retractetur pretextu erroris calculi: neqz etiã transactio videtur posse intelligi quãdo super errore calculi est sententiatum vel transactum.secus si in transactione vel in sententia sit erratum in computo. Et ideo cum petatur ratio reuideri pretextu erroris in calculo videtur quod ratio reuidenda sit vt per reuisionem rationis videatur an sit erratuz in calculo.maxime videtur dicendum si petatur reuideri ratio vt sequatur condemnatio ad mille libras quas dictus Joã.olim tutor in sua petitione petebat tanquam sibi debitas a dictis eius olim pupillis scilicet Hieronyma z Alexandro de quibus mille libris nulla facta est mentio in dicta sententia. Et sic cum dicti olim pupilli non fuerint absoluti a dictis mille libris petitis per dictum Joã. saltem in illis videtur quod sit discutiendum an debeantur dicto Joanni quod bene videri non potest nisi tota ratio reuideatur.z ꝑ consequens videtur quod dictus Joã.fouet iustitiam maxime quo ad dictas mille libras. Et si in dicta reuisione rationis iudicialiter constaret de errore z consequenter de iniustitia dicte sententie videtur quod dicta sentẽtia quatenus appareret iniusta deberet reuocari per ea que habentur in.c.fraternitatis.de frigi.z malefi.z in.c.ij.
2 extra de purga.vulga. † Quãdo enim notorie constat ex actis de iniustitia sententie ipsa sententia venit retractanda per id quod legitur in.c.cum Bertholdus.de re iudica.ꝭm Jmol.in.c.cum dilecta. de rescrip.z idem vult ibi domi.Anto.z ꝭm eos.licet sententia que transiuit in rem iudicatam inducat notorium.tamen z probationes in iudicio facte inducunt notorium.c.vestra.z.c.fin.de cohabi.cle.z mulie.z primum notorium est presumptionis.secundum est probationis quod debet preualere ꝭm eos non obstat qd nõ admittitur probatio contra presumptionem iuris z de iure: qz illud est verum stante dubio: qz volens probare repellitur: sed si admittitur z probatur illa portio transit in notorium z sententia reuocabitur ꝭm do.Ant.ꝭm quem non ob.sñia contra sñiam.l.j.C.qñ prouo.nõ est neces.qz ꝑcedit qñ non est ꝓbata iniustitia.nã ea ꝓbata notoriũ ꝑsumptiõis est obfuscatũ per notoriũ ꝓbationis qd ꝓualet ꝭm eũ.

3 ¶†His tñ non ob.contrarium puto respondendum scilicet quod
dicta ratio quatenus reuisa fuit.⁊ super ea pronunciatum non de
beat amplius reuideri:qꝛ lꝫ stipulatio ratione erroris calculi retra
ctetur ⁊ semel vel pluries calculata ratio debeat iterum reuideri si
allegatur error.Licet in primis calculis emanauerit promissio cer
te quantitatis vt hec habētur in.d.l.j.C.de erro.cal.tñ secus est quan
do emanauit sententia que transiuit in rem iudicatam vel est transa
ctum.vt est etiam expressum in.d.l.j.de erro.cal.vbi casus ⁊ super ca
su legis non est disputandum.l.ancille.C.de fur.⁊.l.illam.ver.de mo
do.C.de col.nec loquitur ille tex.quando super errore calc.esset liti
gatum ⁊ sententiatum.sed generaliter quando est sentētiatum sup
lite in qua in reuisione rationis allegatur esse erratū in calculo:⁊ ita
generaliter intelligunt illum tex.doc.ibi communiter omnes nō ob
stat.d.l.j.§.j.ff.que sententie sine appellatione rescin. qꝛ immo text.
ibi in fi.§.ibi si vero.ideo facit pro non contra ⁊ principium illius
§.loquitur quādo error in computatione est in sententia expressus.
nam tunc sententia est nulla.secus si error non est expressus in sentē
tia.⁊ in simili probatur ⁊ in.§.sequenti.⁊ in.l.ij.C.eo.tit.sed in casu
nostro nō est error exp̄ssus in sentētia merito sentētia nō debet rescin
di nec iterum calculi ratio reuideri pretextu erroris calculi prout
etiam ita distinguūt doc.maxime Bar.⁊ Bal.in.d.l.j.C.de erro.cal.
lꝫ inter se discrepent in casu quando sententia haberet expressam re
lationem ad acta in quibus apperet de errore.nam Bar. tunc vult
q̄d snīa vitiet̄ quasi error cēseat̄ expressus in sententia ex quo est error
expressus in termino ad quem fit relatio.⁊ id censetur contineri in
termino referente quod continetur in termino ad quem fit relatio p
l.si ita scripsero.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊.l.asse toto.⁊.l.institutio talis.
ff.de here.insti.sed Bal.in hoc vult contrarium qꝛ tunc non est pec
catum in forma vel materia.secus quando in forma sententie est ex
pressus error ꝯm eum.in casu autem nostro sententia non hꝫ expres
sam relationem ad aliqua acta in quibus appareat error calculi.me
rito non sumus in dicta dubitatione.sed dicendum est quod nō fit
expressus error in sententia:nec sententia vitietur pretextu erroris
calculi qui non apparet nec veniant retractanda.lꝫ petatur reuisio
calculi:ex eo qꝛ dicatur erratum in calculo per supradicta.⁊ insuper
dato sine preiudicio veritatis quod censeretur expressus error in sen
tentia propter relationem ad acta.⁊ ideo diceretur sententia:nulla
tamen non videtur quod in casu nostro possit amplius de nullita
te dici ex quo a sententia extitit appellatum ⁊ de nullitate dictum.
⁊ appellatio fuerit deserta ⁊ pronunciatum super desertione appel
lationis ⁊ presupponatur in facto vigere statutum quod interposi
ta appellatione si simul ⁊ semel intentatur iniquitas ⁊ nullitas.et
causa appellationis est postea deserta non potest amplius dici etiā
de nullitate.⁊ per consequens videtur casus statuti quod amplius
de nullitate dicte sententie non possit discuti.Nec ob.quod per iudi
cem appellationis fuerunt electi ⁊ deputati arbitratores qui habe
rent reuidere dictam rationem:vtrum esset bene calculata.⁊ conse
quenter dicta calculatio rationis facta per primos arbitratores ⁊
sententia super ea emanata fuerit iusta:necne ⁊ dicti secundi arbi
tratores.vt.s.electi nihil retulerint iudici nec forte quicquā reuide
rint de dicta ratione:qꝛ respondetur quod dicta deputatio ⁊ electio
facta per iudicem non impedit cursum instantie seu fatalia appella
tionis:qꝛ iure cautum non reperitur.nec ob.aut.si tamen.C.de tem
po.appel.vbi deciditur quod tempora instantie appellationis non
currunt dum durat compromissum:qꝛ loquitur in compromisso fa
cto a partibus non loquitur in arbitratoribus deputatis a iudice.
Preterea presuponit̄ in themate quod officium illorum arbitrorum
non durabat nisi a triennio ⁊ a tpe snīe late est elapsum quadrien
nium ⁊ vltra ⁊ videtur innui quod post dictum trienniuꝫ essent ela
psa tempora constituta ad appellandum super quo prouident com
muniter statuta limitando tempora iure communis.Et insuper de
hoc amplius disputandum:ex quo lata est sententia super desertiōe
appellationis a qua non presupponitur esse appellatum.⁊ sic trans
4 iuit in rem iudicatam.¶† Et sententia etiam mera interlocuto
ria transit in rem iudicatam quo ad partes:ideo partibus preiudi
cat.c.cum dilecti.de elect.⁊ habetur per doct.in.l. quod iussit.ff.de
re iudi.⁊ in.c.cum cessante extra de appel.Remanet ergo ex his con
clusio satis clara quod ex eo qꝛ allegetur error iuris nō potest dicta
5 sententia retractari tanq̄ nulla neqꝫ etiā tanq̄ iniqua.¶†Est mo
do deueniendum an debeat reuideri dicta ratio pretextu illarū mil
le librarum que fuerunt petite in libello dicti Jo.nec super eis fuit
expresse pronunciatum.Circa quod est ad euidentiam premitten
dum quod actio tutele intentata per dictas partes est actio genera
lis in qua continet̄ redditio rationis:vt habetur in.l.j.§.j.ff.de edē.
super glo.magna.ff.de tute.⁊ ra.distra.quasi per totum.Ratio aūt
est illa que continet data ⁊ accepta.d.l.j.§.edictiones in fin.⁊.l.si qs
ex argentarijs.§.rationeꝫ.ff.de eden.⁊.l.emptor.§.lutius.ff.de pac.
Et ideo in reuisione ⁊ aedditione rationis veniunt data ⁊ accepta.
⁊ sic debita ⁊ credita pupilli ⁊ tutoris contracta ratione tutele.Et
quod reliqua restituātur hoc est ea que supersunt computatis hinc
inde datis ⁊ acceptis:vt hec probantur in.l.cum seruus.ff.de condi.
⁊ demō.⁊ ibi per doc.Et faciunt alia iura supra proxime adducta ⁊
veniunt reliqua in redditione rōnis ostensis datis ⁊ receptis.vt.d.
l.cum seruus.§.fi.⁊.l.qui sub conditioane.de conditio.⁊ demonst.
⁊.l.si statu libera.§.si quis non dare.ff.de statu liberis.⁊.l.si quis ra
6 tiones.de libe.leg.cum si.¶†Reliqua enim non sunt alia nisi quod
facto computo de datis ⁊ receptis restat debitor qui rationes red
dere dꝫ:vt probatur in dictis iuribus maxime in.d.l.qui sub condi
tione ibi:sed quod reliquum fuerat per contextum scripture rema
nere apud eum soluere dꝫ.habēs ergo reddere rationes prout est tu
tor non tenetur dare pupillis nisi id quod restat.⁊ sic reliquum est
apud eum computatis inuicem datis ⁊ receptis.⁊ ita redditur ra
tio:⁊ ita calculatur ⁊ reuidetur per dicta iura.Et ita etiam reuisa
⁊ reportata fuit per reuisores ad id deputatos in casu isto vt euidē
ter patet ex instrumento eorum reportus in quo exprimitur quod
viderunt libros administrate dicte tutele inter ceteros librum con
tinentem introitus ⁊ exitus ad quem prout dicitur se refert petitio
dicti Jo.de mille libris.item patet ex dicto reportu quod computa
uerunt ⁊ compensauerunt introitus ⁊ exitus.Et facta conturba
tione seu computatione hincinde declarauerunt in quo restaret de
bitor dictus Jo.Et per consequens declarauerunt quod omnibus
his que erogauit dictus Jo.pro vtilitate pupillorum ⁊ que debent
ad exitum pupillorum poni sibi Joā.admissis pro suo exitu ⁊ illis
compensatis cum suo introitu restat debitor in quantitate per eos
declarata super quo est iudicatum ⁊ sententia transiuit in rem iudi
catā q̄ res iudicata facit ius inter ptes.⁊ habet̄ p veritate.l.res iudi
cata p veritate habet̄.ff.de re.iu.Et facit de indebito debitū.l.iulia
nus verum debitorem.de condi.indebi.ideo nō pōt inter partes in
litem deduci vtrum facto computo ⁊ calculo de erogatis per dictus
Jo.⁊ receptis per eum fit dictus Joan.in aliquo creditor.Nam ex
quo est iudicatum quod eis computatis remanet debitor in necessa
riam consequentiam infertur quod in eis si fieret reuisio ratiōis nō
esset creditor:qꝛ esse creditorem ⁊ debitorem in eodem calculo com
pensatis hincinde debitis ⁊ creditis est impatibile vt de se cōstat ita
quod constat quod stante veritate eorum que declarata sunt per re
uisores rationis predicte.Et consequenter iudicata per iudicem ne
cessario sequitur quod Joannes non debet habere illas mille libras
7 quas petit.¶†Sed veritas ipsa probatur per ipsam rem iudicatā
per.d.l.res iudicata.Ergo non dꝫ audiri dictus Joannes super di
ctis mille libris.Sufficit enim quod ex re iudicata in consequentiā
aliquid inferatur vt obstet aduersario exceptio rei iudicate:vt de di
recto probat tex.in.l.si inter te ⁊ me.ff.de excep.rei iudi.vbi si iudica
tum est rem esse meam vel me esse heredem.⁊ tu vis agere dicendo te
heredem vel rem esse tuam tibi obstat exceptio rei iudicate adeo q̄d
non debes audiri:qꝛ stante veritate rei iudicate necessario apparet
iniustitia tue petitionis.ideo non debes audiri.ita pariter contin
git in casu nostro:qꝛ si facto calculo ⁊ reuisa ratione ⁊ admissis hinc
inde admittendis tu es meus debitor.necessario sequitur quod tu
non es meus creditor in illa ratione.ideo non debes audiri si vt cre
ditor agis.ideo pariter non debes audiri si iudicatum est calcula
tis hincinde tutorem in ratione tutele esse debitorem non debet au
diri si dicit se in ea creditorem.facit etiam .l.si quis cum totum eo
dem ti.⁊.l.quod in diem.§.si rationem.ff.de compen.vbi si est oppo
sita exceptio compensationis.⁊ super ea cognitum.Et super ea nō
est pronunciatum:sed excipiens est condemnatus ad quantitatem
per aduersarium non potest condemnatus petere id q̄d deduxit in
exceptione:qꝛ si obtineret detegeret̄ iniquitas rei iudicate ex qua re
sultat p̄sumptio iuris ⁊ de iure cōtra quā nō admittit̄ pbatio:ideo
put nō admittit̄ pbatio cōtra rem iudicataꝫ seu quod ex eius iusti
tia infert̄ prout dicunt dñs Ant.⁊ Imol.in.d.c.cum dilecta.de re
scrip.⁊ ideo ex his infert̄ q̄d nō dꝫ audiri dictus Jo.sup dictis mil
8 le libris:super quibus est saltē per indirectū iudicatū.¶†Nec ob.
adducta in ꝯrium:qꝛ lꝫ qñ pars que obtinuit snīam p se fateretur
cognosci de iniquitate rei iudicate:⁊ probationes detegeretur iniq
tas snīe.snīa veniret rescindenda.prout no.Inn.⁊ Jo.an.in.d.c.cū
Bertholdus.⁊.d.Ant.⁊ Imo.in.d.c.cum dilecta.tñ pars que obti
nuit snīam potest impedire cognitionē fieri sup iniquitate snīe pro
ponendo exceptionem rei iudicate quo casu nō admittitur cogni
tio seu probatio post rem iudicatam.put volunt prefati doc.in su
pradictis locis.q̄d probatur per supradicta.Et propterea non po
terit detegi iniquitas rei iudicate dato q̄ re vera fuisset iniqua.⁊ p
hoc respondetur ad.d.c.fraternitatis.⁊ ad.d.c.ij.de purga.vulg.in
quibus snīa rescinditur cōstito p euidentiam facti de eius iniquita
te ad que iura etiā respōdetur q̄d in eis snīa fuit lata per minus in
tegras probationes.Nam tunc postea comperta veritate snīa resci
dit̄.⁊ iste est tex.ꝯm lec.Vincētij quā sequit̄ Panor.in.d.c.ij.de pur
ga.vulg.Et ita etiā contingit in.d.c. fraternitatis.vbi snīa est lata
pretextu attestationum testiū iurātium de credulitate ꝯm vnaꝫ lec.
quā tangit ibi.d.Ant.in tertia col.Et idem tenent Pe.de ancha.⁊
Panor.in.c.ex tuaruꝫ.de purga.canō.q̄d ⁊ voluit Inn.in.c.tua nos
de coha.cle.⁊ mulie.quem allegat Ang.in.l.j.C.que sententie rescin.
nō possunt.dicens esse notabile.⁊ idem vult in.l.j.C.que snīe rescin
di nō pos.⁊ in.l.diuus.ff.de mili.test.⁊ in.l.sub specie.C.de re iudi.
vbi ad hoc allegat.l.admonendi.ff.de iureiur.⁊ idem volunt doct.
cōmuniter

communiter in.c.proposuisti.de proba.potest etiam responderi ad d.c.fraternitatis.quod in causa matrimoniali sententia non transit in rem iudicatam.et propterea rescinditur reperta in Siumveritate. Et ex his veniūt decidenda plura quesita posita in themate ecq3 primum quesitum sc3 quod dictus Joā.non possit dicere de nullitate vel iniustitia dicte ratiōis reuise:aut sententia super ea lata.et quod instantia dicte cause appellationis et nullitatis non intelligatur esse suspensa sed deserta causa appellationis et nullitatis.et consequenter dicta sententia que transiuit in rem iudicatam debeat mandari executioni non obstante replicatione quod iterum ratio debeat reuideri et calculari. Et per consequens sit respōsum ad tertiū et quartum quesita primo loco facta in themate et pariter primum dubiū secundo loco positum in themate.et etiam ad tertium secundo loco positum quod dicte mille libre non possint amplius peti per dictu3 Joannem et ex quo dicta ratio reuideri non debet frustra discutiendum venit scdm quesitu3 primo loco positum in themate.et secūdu3 dubium positum secundo loco.ad que breuiter respōdeo quod dicte partite que respiciunt culpam tutoris in administrando non respiciunt errorem calculi sed malam administrationem et sic culpam vel dolum tutoris. Jdeo si ratio reuideretur ex causa erroris calculi non venirent retractande ille partite rei iudicate que respicerent malam administrationem non errorem calculi:limitata eñ causa limitatum producit effectum.l cancellauerat.ff.de his que in testamento delentur.et.l.limitatis agris.ff.de acquirendo rerum domi. et facit.c.cum cessante.de appella. ¶ †Restat itaq3 solum vltimum quesitum:an dictus Joā.debeat habere salarium pro tempore quo fuit tutor et administrauit.et sic pro octo annis ad quod breuiter respondeo quod non est iure cautum quod tutor possit petere salariū licet reperiatur quod iudex possit tutori salariū constituere et qñq3 cum tutores.per.l.j.§.si pupillus.ff.de tute.et rationibus distrahē. l.tutoribus.§.fi.ff.de admini.tuto.et ibi der glo.et Bar.per eunde3 Bar.in.l.in eos.ff.de tute.et per Bal.in.l.sumptus.C.de admi.tut. et non dicunt dicta iura neq3 prefati doc.quod tutor possit salariu3 petere nec quod iudex teneatur salarium constituere tutori:sed dicunt glo.et Bar.quod potest constituere et non quicquid iudicis potestati committitur iuris necessitati subijcitur.l.non quicquid.ff.de iudi.et.l.j.C.quomodo et quando iudex.et tex.in.d.§.si pupillus.dicit quod salarium fuit constitutum tutori:q2 aliter se exhibere non poterat.ex quo innuitur quod alias de facili salarium nō constituitur.et Bart.in.d.l.a tutoribus.dicit quod iudex potest tutori salarium constituere ex causa quasi innuat quod generaliter et non apparente causa non possit iudex tutori salarium constituere.et ibi gl. dicit quod potest iudex salarium constituere tutori gratia remune-
10 rationis.†Satis autem suadet ratio quod si reperitur tutorem male administrasse non mereatur remunerationem.et consequenter nō debeat salarium sibi constitui:q2 tamen non est iure declaratum qñ salarium tutori constitui possit. Jdeo hoc totum videtur remittendum arbitrio iudicis per.l.j.ff.de iure delibe.et que habentur in.c. de causis de offic.delega. Cantius tamen putarem quod iudex non constitueret salarium attentis supradictis:et etiam q2 communiter tutores gerunt tutelam non habito salario a pupillis.et debemus inherere in dubijs his que cōmuniter fieri cōsueuerūt.c.inspicim⁹. de reg.iur.in.vj.et in.l.in obscuris inspici.ff.eo.ti.et facit.l.fi.C.de fideiusso.cum si. Laus deo.

¶ Consilium.lxiij.

1 ¶ Uniuersitas an pasturando et similes actus faciēdo in territorio vicine vniuersitatis in eodem acquirat iurisditionem.
2 Uniuersitas an acquirat ipsius particularib⁹ psonis acquirētib⁹.
3 Uniuersitas quando per liberam personam dominiu3 sibi querat.
4 Uniuersitas que requiruntur vt aliquid facere dicatur.
6 Uniuersitati licet actibus singularium personarum pos.non queratur per vsum tamen ipsarum possessio.quesita retinetur.
7 Possessio non probatur per vsum qui amicis conceditur.
8 Jus pascendi et similia an seruitutis sint inductiua.et nu.9.
10 Laudo non agitur sed ei metu pene paretur.
11 Quasi dictio improprietatis nota.

n nomie domini nostri Jesu christi. ¶ †Et si in hac consultatione videatur prima
1 facie dicendum quod cōmunitas castri vallis et eius speciales homines habeant facultatem lignādi pasturandi et faciendi frondes pro eorum animalibus in possessionibus sitis in territorio castri sancti Felicis spectantibus ad castrum sancti Felicis seu spectantibus ad particulares personas dicte vniuersitatis:ex quo presupponitur quod dicti homines vniuersitatis castri vallis fuerant consueti lignare pasturare et facere frondes in dictis possessionibus ante latum laudum inter dictas communitates et in laudo expresse cōtinetur quod vti homines dictorum castrorum hactenus possederant:ita possideant in futurum:neq3 debeant quoquo modo a dictis vniuersitatibus seu singularibus personis referendo singula singulis molestari seu inquietari videtur aperte disponi p dictum laudu3 quod liceat dicte vniuersitati et singularibus personis ipsius pasturare et lignare et frondes facere in nemoribus dicte vniuersitatis castri sancti Felicis et eius particularium personaru3 put soliti erant facere ante dictum latum laudum.quando enim homines dicte vniuersitatis solent indiffereter pasturare vel vti nemore p eorum bestias vniuersitas eorum censetur possidere ipsum nemus prout videtur velle glo.in.l.sicut.§.si quid vniuersitati.ff.qō cuiusq3 vniuer.no.et dicit ibi Paul.de ca.sequendo illam glo.quod actus particularium personarum conferunt ad retentionem possessionis vniuersitatis. Et dato quod ille possessiones de quarum vsu agitur dicantur esse vniuersitatis castri sancti Felicis vel particulariū personarum ipsius castri.tamen vsus potuit pertinere et spectare ad dictam communitatem castri vallis et eius particulares homines:q2 potest quis habere vt seruitutem personalem ius pasturandi et lignandi et frondes faciendi in re aliena per no.per Pe.et Cy.in rubri.C.de vsufruc.et per Bart.in.l.vt pomum.ff.de ser.ti.generali.et per Rapha.post doc.in.l.pecoris.ff.de ser.rust.predi.vsurarius autem possidere videtur rem in qua habet vsum.argumē.naturaliter in prin.ff.de acqui.pos.et saltem h3 quasi possessionem seruitutis:q2 seruitutes quasi possidentur.l.quotiens el secundo de ser.et.l.sicuti. §.aristo.si serui.vendi.et.l.si edes.de serui.vrba.predi.et per gl.et doc. in.l.iij.in prin.ff.de acquirē.pos.ideo in dicta possessione seu quasi possessione non debent communitas castri vallis vel eius particulares homines molestari vel inquietari in dicta possessione vel quasi possessione quo minus lignent pasturent vel frondes faciant in possessionibus in quibus soliti erant predicta facere donec iudicialiter conuincantur.et hoc vigore dicti laudi.cuius verba videntur clara.
2 ¶ †Tamen his non ob.contrariam partem arbitror veriorem.nā licet presupponatur quod homines singulares dicte vniuersitatis castri vallis soliti fuerint pasturare:lignare:et frōdes facere in dictis possessionibus castri sancti Felicis et particularium hominū ipsius tamen non videtur quod fuerit aliqua possessio vel quasi possessio apud dictam vniuersitatem castri vallis vel particularium personarum ipsius. Nam vniuersitas non querit possessionem ex actibus particularium personarum ipsius argu.l.j.§.municipes ibi:q2 vniuersi consentire et c.ff.de acquirē.possef.et facit.§.per procuratorem. eadem.l.iuncta.l.si ego.ff.de neg.ge. Licet autem in.l.ij.ff.de acqui. pos.subdatur quod vniuersitas querit possessionem per seruum et liberam personam tamen intelligitur per liberam personam habētem mandatum et sic per actorem vniuersitatis.l.municipio.ff.vt in pos.le.et sentit glo.in.d.l.ij.dum allegat.d.c.municipio.q2 dicta gl. et doc.intelliguntur secundum leges quas allegant.vt no.Bart.in l.non solum.§.liberationis verba.ff.de lib.leg.et pro hoc etiam facit l.ita tñ in prin.ff.ad tre.et.l.j.§.j.ff.qō cuiusq3 vniuer.no.et que habē
3 tur in dictis iuribus. ¶ †Nec reperitur ista specialitas in vniuersitate qō querat possessionem aut dominium per liberam personam non habentem mandatum cum regulariter secus sit.d.l.si ego.et.d. §.per procuratorem.l.possessio.§.et si possessio eo.tit.et insti.p quas personas no.acqui.§.ex his.itaq3.vbi tex.generaliter probat quod per liberam personam non queritur alteri possessio seu dominium nisi in casibus.s.expressis et nisi per procuratorem.et sic per habentē ab alio mandatum et generalitas comprehendere potest vniuersitatem et collegium in quibus est eadem ratio.ergo idem ius.l.a titio.
4 de ver.obl.et.l.illud.ff.ad.l.aquil.cum si. ¶ †Aliud enim est vniuersitas:aliud particulares homines particulariter considerati.l.in tātum.§.vniuersitatis.ff.de rerum diui.et.l.sed si hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius vocan.et ideo concludendum est quod possessio nō queritur vniuersitati per singulares actus per dicta iura.et.d.§.si qd vniuersitati.vbi Bar.Ang.et Pau.de ca.dicunt q si quid faciunt omnes de vniuersitate si id faciunt vniuersitate non solenniter congregata et non communicato consi.non censetur actus gestus ab vniuersitate.quod et vult Bar.in.l.aut facta.§.fi.ff.de penis.ad hoc eñ vt actus gesti afficiant vniuersitatem requiritur qō vniuersitas sit solenniter congregata.et ipsi actus gerantur communicato consilio et habita deliberatione.no.doc.prefati in dictis iuribus.et in.l.metū §.animaduertendum.ff.qō me.causa.et per glo.in.l.aliud.§.referr. ff.de re.iur.et per glo.in.l.sed et dolo.§.j.ff.de dolo.et qō per glo.in ru
5 brica que sit lon.consue.et per Bar.in.l.omnes populi.circa prin.ff. de iusti.et iur. ¶ †Nec ob.glo.que videtur velle contrarium in.d.§. si quod vniuersitati dum loquitur de vsu nemoris per bestias hominum ville sentiens quod vniuersitas ville censeatur possidere nem⁹ si homines ville vtuntur nemore cum eorum bestijs q2 respondetur quod illa glosa nihil determinat.et in questione quam primo loco format arguit pro et cōtra et nihil decidit.et l3 vltima allegatio sit q illud qō singuli homines de vniuersitate faciūt cēseatur factū ab vniuersitate:tñ nō figit pedes.et Bar.et doc.firmant in hoc contrariu3 sc3 q etiam si omnes homines vniuersitatis aliquid faciāt illud nō censeatur esse factum ab vniuersitate prout.s.dictū est. Et dicta glo. videtur velle quod illud quod subditur in ea de vsu nemoris veniat decidendum ex decisione precedentis questionis.glos.ideo cum illa precedens questio glo.decidatur q gesta hominū de vniuersitate etiā dominiū nō afficiūt vniuersitatē actiue nec passiue:ita etiā veniat decidendū fm mentem dicte glo.q l3 omnes homines ville vtatur

nemore pascendo cum eorum animalibus: nō propterea censeatur
vsum fuisse communitatem ville: ⁊ sic per vsum suorū hominum nō
censeri quesitam possessionem per ipsam villam. ⁊ hoc sentit Paul.
de ca.in.d.§.si quid vniuersitati qui circa illam glo.concludit ex di
6 ctis doct.vt.s.dixi.lz nō ita clare.¶†Subdit tñ pro saluāda illa gl.
que secundū eum sentit contrarium qd licet nō queratur possessio p
illos actus singularium personarum: tñ possessio per vniuersitatem
quesita retineatur per dictum vsum singularium personarum vni
uesitatis: vult ergo ipse Paul.de ca.quod vsus conferat ad retentio
nem possessionis iam quesite.nō autem conferat ad querendam pos
sessionem. ⁊ sic pro decisiōe supra facta cum in casu nostro non appa
reat quod communitas castri vallis aliter quesiuerit dictam posses
sionem. ⁊ sic qualitercunqz dicta glos.intelligatur: non obstat dicto
castro sancti Felicis. Et dato quod inclinet in vnam sententiam p
fundamento materie: tamen qr illud fundamentum a doc.damnatr
non est de ea curandum: pro quo etiam facit qr non apparet q ho
mines castri vallis vsi fuerint dictis possessionibus sen nemoribus
tanquam in rebus vniuersitatis. Et sepe contingit quod rebus in
cultis ⁊ sterilibus homines promiscue vtuntur adeo quod vsus non
ostendit possessionem seu animum possidendi: qr talis vsus plerūqz
7 frequentatur etiam in re aliena.¶†Adeo qd vsus non videatur in
ferre ad possessionem prout in simili dicitur in vsu qui solet permit
ti amicis ⁊ familiaribus propter talem vsum nō probatur possessio
per.l.qui iure familiaritatis cum ibi no.ff.de acqui.pos.videtur em̄
similis. ⁊ eadem ratio in casu isto ⁊ maxime si alij vicini ⁊ etiam simi
lia faciebant in dictis nemoribus. Licet hoc non reputez necessario
in casu isto per supradicta. Nec etiam videtur quod singulares ho
mines quesiuerint possessionem sibiipsis: qr nō videtur quod vsi fue
rint tanq̄ in rebus ad se particulariter pertinentibus. Attento qd
passim ⁊ indifferenter accedebant etiam illi qui nunq̄ accesserāt ad
possessionem puta paruuli pastores prout assolet fieri: ex quo depre
henditur quod nō vtebantur tanq̄ eis competeret possessio vel qua
si possessio. ⁊ sic non videtur quod particulares homines possint
niti ex eorum possessione vel quasi possessione seu ex possessione
8 vel quasi possessione eorum vniuersitatis.¶†Quod ⁊ videtur alio
dicendum: qr simile ius pascendi animalia ⁊ lignādi ⁊ faciendi frō
des nō videtur cedere in seruitutem: sed in ius personale per no.per
Bar.in.l.mela.§.fi.ff.de ali. ⁊ ciba.leg.vbi vult qd si relinquitur ali
cui ius aque ducende per predium vicinum si ille cui relinquitur nō
hz aliud predium vicinum. ⁊ sic non cadit seruitus realis: sed illud
ius non cadit in seruitutem etiam personalez: sed ius mere persona
le prout etiam hoc tenet ibi glo. ⁊ idem tenet etiam Bar.in.l.vt po
mum.C.de ser.ti.generali in eo qui habet ius colligendi pomum q
⁊ videtur tenere ibi Bal.colligens ex illo tex.quod aliud est seruit9
aliud est obligatio personalis.idem vult glo.in.l.pecoris.ff.de serui
tu.rusti.predi.vbi concludit quod si alicui relinquitur ius pascēdi
pecora in suo predio nō censeatur tali legatario relicta seruitus per
sonalis sed ius quoddam personale. ⁊ ista fuit opi.Azo. ⁊ Jo.quaz
sequuntur ibi Bal. ⁊ Ang. ⁊ communiter doct.prout ibi dicit Ra
pha.sm quem hoc tutius est tenendum tanq̄ commune: lz ipse p cō
cordia distiguat quod aut testator dixerit verba executiua erga lega
tarium. ⁊ tunc interpretetur seruitus personalis. ⁊ sic intelligetur
sententia Rogerij Pe. ⁊ Cyn.aut dixerit verba executiua erga pso
nam debitoris. ⁊ tunc censeatur ius mere personale. ⁊ procedat opi
nio Bart. ⁊ sequacium. Non autem tangit tertium membrum scili
cet qñ verba executiua non referuntur erga debitorem: nec erga cre
ditorem: prout loquuntur verba glo.Bar. ⁊ sequacium.vnde dicto
casu tutior est sententia glo.Bar.Bal. ⁊ Ange. ⁊ communis quam
9 vt tutiorem dicit Rapha.esse sequendam.¶†Et ideo in dubio ius
pascendi aīalia non censetur esse seruitus etiam si consideretur quod
vtentes isto iure haberent ius vtendi sed in iure personali non cadit
possessio seu quasi possessio.d.l.iij.in prin.de acqui.poss. ⁊ l.seruus q
bona fide.§.incorporales.ff.de acqui.rerum do. Ex quibus patet q
verba dicti laudi non habent obstare dicte vniuersitati castri sancti
Felicis vel eius particularibus quatenus dicuntquod vti possederūt
ita possideant. Nec possint quoquo modo inquietari. Si em̄ nō datr
possessio neqz quasi possessio non inquietantr aliquo modo quo mi
nus possideant vti possederunt. Quia qualitas sine subiecto esse nō
potest.l.ij.ff.de vsufruct.eius qui in prouinciam. versicul.quoniam
tunc.ff.si cer.pe. ⁊ l.adeo §.quod si toto.ff.de acquirē.rerum domi.
10 ¶†Et maxime laudūz non iuuat homines castri vallis: qr ex laudo
regulariter non agitur.l.j.C.de arbi.sed paretur laudo metu pene.l.
diem proferre.§.stari.ff.eod.ti.in penis autem mitior interpretatio
est amplectenda regula in penis in.vj. ⁊ l.si preses. ⁊ l.interpretatio
ne.de penis. Et facit qr verba sententie sunt stricte interpretanda.l.
paulus respondit eos.ff.de re iudi. ⁊ l.j.C.si plures vna sententia pa
ri ratione ⁊ verba laudi sunt stricte interpretanda.l.j.ff.de arbi. Itē
verba contractus interpretantur contra eum qui nititur ex contra
ctu.l.labeo. ⁊ l.si in emptione in prin.ff.de contrahen.emp. ⁊ l.vete
ribus.ff.de pact. ⁊ l.quicquid astringende.§.j.de verborum obliga.
11 †adeo quod etiam si competeret dictis hominibus castri vallis ser
uitus personalis vsus ⁊ quasi possessio ipsius seruitutis non verifica
rentur verba dicti laudi: quia illa dictio quasi denotat impropieta
tem.l.equissimum in princi.ff.communi diui.cum si. ⁊ verba in du
bio sunt proprie intelligenda.l.non aliter.ff.de leg.iij. ⁊ l.j.§.prospe
xit.ff.de exerci.licet hoc nō sit necessarium: quia dicti homines castri
vallis non censentur habuisse aliquam seruitutem nec similiter eoz
vniuersitas per supradicta ⁊ ius mere personale nullo modo possi
detur.vt supradictum est. Et sic omnino cessant verba dicti laudi. ⁊
etiam nullo modo queritur ius personale in re aliena nisi doceatur
de aliquo titu.non enim queritur prescriptiōe quia sine possessione
nulla causatur prescriptio.l.sine possessione.ff.de acqui. possess. ⁊ .c.
sine possessione de reg.iur.in.vj. ⁊ rei sue quilibet est moderator ⁊ ar
biter.l.in re mandata.C.man. ⁊ consequenter potest alium prohibe
re ne ingrediatur rem suam.l.iij.ff.de acqui.re.do. ⁊ insti.eo.ti.§.pa
le. ⁊ per consequens particulares domini possessionum possun lici
te prohibere ne homines castri vallis vtantur eorum possessionibus
in pasturando lignando seu frondes faciendo pro eorum animali
bus ⁊ pari ratiōe vniuersitas sancti Felicis potest prohibere dictos
homines ne ingrediantur dicta bona ad se pertinentia ⁊ ne his vtā
tur in pasturando animalia lignando ⁊ frondes faciendo nisi com
munitas castri vallis vel eius homines aliter probent quod eis com
petat ius predicta faciendi alio medio q̄ dictum vsum. Et p p̄dicta
patet responsum ad omnia in contrarium adducta. Laus deo.

¶Consilium.lxiiij.

1 Uxor bonoz vsufructuaria alienandi ptātem habēs: an possit
legare ad pias causas in preiudicium heredis instituti.
4 Dispositio quid importet: ⁊ quare arbitrium boni viri ei applicetr.
5 Interp̄tatio p quā actus vz est capiēda: ⁊ q̄ fauet pie cause āplectēda.

In noīe domini nostri Jesu
1 christi.¶†In casu presentis consultationis fui consult9
pro parte dictarum neptum vtrum dicte domine Camil
le competeret facultas vendendi ⁊ alienandi dicta bona cum ipsa
domina Camilla ex suo patrimonio ⁊ dicto vsufructu vt.s.sibi reli
cto posset sm eius qualitatem ⁊ conditionem commode viuere adeo
quod non erat sibi necesse venire ad aliquam alienationem bonorū
dicti Francisci: in qua consultatione conclusi quod non posset dicta
domina Camilla pro libito voluntatis alienare dicta bona conclu
dendo quod erat vsufructuaria.non autem domina dictoruz bono
rum.vt latius deduxi in dicto consilio. Et propterea videtur etiam
in hac consultatione prima facie concludendum quod dicta domi
na Camilla nō potuerit dicta bona mobilia vel immobilia dicti frā
cisci relinquere in suo testamento in preiudicium dictarum neptuz
heredum dicti primi testatoris: sed potius censeantur reliquisse ius
suum: qr vsufructuarius legando rem in qua hz vsumfructum cen
setur legare ius suum dato quod ex tali interpretatiōe legatum red
datur inutile.l.vxor patrui.C.de le. ⁊ l.quod in rerum.§.si vsumfru
ctum.ff.de leg.j. ⁊ l.sticho.ff.de vsufru.le. ⁊ maxime hoc videtur dicē
dum ex quo legauit quasi omnia bona mobilia ⁊ immobilia dicti
Francisci. ⁊ ex hoc generaretur maximum preiudicium dictarum
neptum heredum testatoris ita quod non videtur verisimile quod
fuerit ea intentio testatoris quod per dicta eius verba generalia vo
luerit priuare suum nepotem ⁊ suas neptes fere tota sua substantia.
Et in re dubia multum ponderatur id quod est verisimile.l.in ob
scuris inspicitur.de reg.iur. ⁊ .c.inspicitur.eo.ti.lib.vj. ⁊ prout con
clusum fuit in dicta consultatione quod non poterat ad libitum di
sponere alienando ex contractu inter viuos: ita ⁊ videtur quod non
potuerit alienare per vltimam voluntatem cum de cōtractibus ad
vltimas voluntates procedat.ar. ⁊ econtra.l.seruum filij.§.eum qui
cyrographum. de leg.j. ⁊ l.fi.C.eo.ti. ⁊ l.si ex legati causa.ff.de verb.
2 obli.¶†Et licet postea fuerint mihi ostensa consilia doctissimoruz
doc.quibus concludebatur quod dicte domine Camille per dicta
verba testamenti censeatur esse relicta proprietas dictorum bonorū
mobilium ⁊ immobilium per tex.in.l.proculus. ⁊ que ibi per Bal.
qui sm eos notat ex illo text.qd si cui relinquitur vsusfructus rei: ⁊
prohibetur vt nequeat alienare censetur relinquere proprietatem ⁊
idem dicit ibi Ange. Adducunt etiam.l.species.de auro ⁊ argento
legato. ⁊ l.fi.de vsufruc.earum rerum que vsu consumuntur. ⁊ l.do
nationes.§.species.ff.de dona.adducebatur etiam quod not.Bar.
in.l.iiij.in princ.ff.de alimen. ⁊ ciba.lega. Item adducebatur quod
consuetudo bulgari per quam illa verba interpretantur reliquit do
minam Massariam ⁊ vsufructuariam prout dixi in dicto meo con
silio: loquitur in relicto vniuersali omnium bonorum.in relicto au
tem particulari sm Bar. ⁊ doc.alia fit interpretatio per.l.si titio.ff.
de vsufruct.lega.vbi datur electio legatario vtrum velit habere do
minium: an vero vsumfructum. ⁊ huic secundo membro applicaba
tur in dictis consilijs casus noster. ⁊ si ita foret sine dubio potuisset
dicta domina Camilla legare prout legauit tanq̄ de rebus proprijs
disposuerit: quasi legādo dicta bona que legare non poterat tanq̄
vsufructuaria censeatur legasse tanq̄ domina ne legata sua redde
rentur inutilia prout in simili probatur in.l.si ania.tamen predicta
motiua me mouerunt nec ad presens mouent: nō curo autem aliter
respondere: quia non confert ad propositum consultantis cuius in
terest

tereſt qḋ vera eſſet illoꝝ concluſio. nam ſi cenſeretur dicte dñe Ca‑
mille relicta ꝓprietas ſimpliciter vel alternatiue ꝓprietas vel vſuſ‑
5 fructus conſultans haberet intentū. ¶ † Tū preſuppoſito etiā qḋ
dictū mediū nō iuuet ꝯſultantē ꝑut arbitror ꝙ nō iuuet non obſtā
tibus ſupra adductis puto de iure ꝯcludendū ꝙ dicta legata facta
ad pias cās valeant. Licet em̄ in alio cōſi. concludā ꝙ ꝑ verba dicti
teſtamēti nō cenſeaꝛ abſolute cōceſſa facultas alienādi ꝑ libito volū
tatis: ꝛ illud putem etiā ꝓcedere in alienatiōe que reſultaret ex vl
tima volūtate qꝛ militat eadē ratio. ꝛ ſic ꝓcedat qḋ ſupra dixi in cō
trariū. ratio tamē eſt: qꝛ vbū placuerit poſitū in dicto teſtamēto nō
ſignificet abſolutā volūtatē: ſed arbitriū boni viri. per. l. thais ancil
la. §. ſorore. ꝛ. l. lutius. de fideicōmiſ. liberta. cōiuncta. l. fideicōmiſſa
eo. tit. ꝛ no. Bar. in d. l. lutius. ꝛ in. l. ſi ſic. in prin. de leg. j. ꝛ in con
ſilio ſuo qḋ incipit bittonenſis in ordine tertio ſm̄ ordinē peruſinū
nō informis. ex quo videtur qḋ ita demū potuerit alienare ſi appa‑
reret aliqua iuſta cā alienandi ꝑut hec latius cōcluſi in alio cōſilio.
tū videtur ſatis cōuenire arbitrio boni viri ſi ille cui cōmittiꝛ facul‑
tas alienandi per teſtatorē alienat ad pias cauſas. ꝛ ſic ꝓ anima te‑
ſtatoris q̄ eſt ceteris reb⁹ ꝓferēda. l. ſancim⁹. C. de ſacroſan. eccle. ꝛ ꝓ
hoc vr̄ tex. in. c. cū tibi extra de teſta. ſm̄ lec. Inno. que ꝑut dicit ibi
Panor. cōmuniter placet canoniſtis ꝛ legiſtis. vbi probaꝛ ꝙ ſi teſta
tor cōmiſit alteri diſpoſitionē ſuoꝝ bonoꝝ cenſeꝛ diſponere qḋ ille
diſtribuat ad pias cauſas. Et ꝓpterea nō dicatur decedere inteſta‑
tus: prout dicit ille tex. Conuenit ergo arbitrio boniviri qḋ etiā ille
qui nullū ius hꝫ in bonis poſſit alienare in pios vſus ꝑut ſibi pla
cet ſi a teſtatore eſt ſibi cōceſſa poteſtas diſponēdi de dictis bonis. et
tamen nō poſſet alienare in cām prophanā. Et ſic alienare ad pias
cauſas vr̄ qḋ pertineat ad eū qui hꝫ facultatē alienādi arbitrio bo
4 ni viri ꝑut habebat in caſu noſtro dicta dña Camilla. ¶ † Et verbū
diſpoſitio non videtur ꝙ ſignificet liberā ꝛ abſolutā voluntatē: ſed
arbitrio boni viri: prout al's in ſimili dicit Bar. de verbo licentia et
verbo poteſtate in. l. alio. ff. de alimē. ꝛ cib. lega. ꝛ facit qḋ habeꝛ in. l.
fideicōmiſſa. §. quāq̄. de lega. iij. ꝛ in. l. ſi ſic. de lega. j. ꝛ ꝑ conſequēs
apparet per. d. c. cū tibi. qḋ arbitriū boni viri applicatur ad diſpo
ſitionem ꝛ alienationem in pias cauſas qḋ maxime videtur dicēdū
ſi dictus teſtator habebat etiam alia bona q̄ nō veniunt appellatio
ne mobiliū ꝛ imobiliū ꝑut itellexi qḋ habebat dict⁹ teſtator q fuerat
magn⁹ mercator ita qḋ in bonis ſuis remāſerūt multa credita q̄ nō
veniūt appellatione bonoꝝ mobiliū ꝛ imobiliū. l. a diuo pio. §. in
venditione. ff. de re iudi. ꝛ in. l. q̄ tuberonis. §. in peculio. ff. de pecu‑
lio. ꝛ habetur in. l. j. ꝛ. ij. C. ſi aduer. tranſac. Ita qḋ etiā ſi per dictā
dominā Camillam fuiſſent in eius teſtamento oīa bona mobilia ꝛ
immobilia dicti teſtatoris ad pias cauſas. Nihilominus inſtitutio
heredis remaneret ſine notabili vtilitate. Et tanto fortius in caſu
iſto in quo prout mihi dicitur nō reliquit ad pias cauſas dicta do‑
mina Camilla omnia bona mobilia ꝛ immobilia dicti primi teſta‑
toris. ꝛ ideo ex his videtur cōcludendū quod dicta relicta ad pias
cauſas facta per dictam dominā Camillam de dictis bonis mobi‑
libus ꝛ immobilibus valeant ꝛ teneāt nō obſtantibus adductis in
contrarium quibus ſatis apparet reſponſum per adducta pro hac
parte. Licet enim vſufructuarius cenſeaꝛ relinquere ius ſuum relin
quēdo ſimpliciter rem in qua habet vſumfructū cenſeatur relinque
re ius ſuum licet ex hoc legatum reddatur inutile per dictā. l. vxor
patrui. ꝛ. d. l. qḋ in rerum. §. ſi vſumfructū. cū ſimilibus. tamē aliud
videtur eſſe in caſu iſto in quo dicta domina Camilla non habebat
ſolum vſumfructū ſed habebat facultatem alienandi ꝛ diſponendi
de dictis bonis ꝑut ſibi placuerit. Nā tunc ne relictū reddaꝛ inuti
le non cenſetur reliquiſſe tanq̄ vſufructuaria ſed tanq̄ habens fa‑
cultatem alienandi: quia non cenſetur quis eligere viam per quam
5 ſua iudicia ipugnentur prout dicit tex. in. l. iij. ff. de mili. teſta. † Et
quia in dubio debemus aſſumere interpretationem per quā actus
valeat ꝛ non pereat per. l. quotiens in actionibus. ff. de reb. dub. et
c. ſi papa. de priuileg. lib. vj. ꝛ. l. quotiens in ſtipulationib⁹. ff. de ver
bo. obli. cū ſimi. Et etiam qꝛ amplectenda eſt interpretatio que fa‑
uet pie cauſe. arg. l. ſunt perſone. in fi. ff. de relig. ꝛ ſump. fune. ꝛ. l. in
ambiguis pro dotibus. ff. de iure dotium. ꝛ. ff. de regu. iuris iuncta
l. cū his. §. ſi mulier. ff. de ꝯdictio. indebi. ꝛ qḋ habeꝛ. in. l. j. C. de ſacro
ſan. eccle. Que rōnes ſimul iūcte preualēt illi rōni ſoli ꝙ quis cenſeaꝛ
relinq̄re ius ſuū. Plures em̄ rōnes vincūt vnā. ar. autentice itaq̄. C.
cōmunia de ſucceſ. Nec militat illa rō qḋ nō ſit veriſimile ꝙ voluerit
ꝙ inſtitutio heredū fuerit inutilis: qꝛ nō reddiꝛ inutilis: tū qꝛ rema
net vtilis in bonis q̄ nō veniūt appellatiōe bonoꝝ mobiliū ꝛ imobi
liū ꝑut ſunt noīa debitoꝝ. Itē reddebaꝛ vtilis in ſpe illa ꝙ vxori nō
placeret de omnibus bonis mobilibus et immobilibus diſponere.
Nam ꝛ ſpes eſt in conſideratione ꝛ ꝓcio extimāda. l. ſpem. C. de do‑
na. ꝛ. l. in lege falcidia nō hr̄ ꝓ puro. ꝛ. l. in q̄titate. §. magna. ff. ad le
gem falci. Nec etiā obſtat ꝯcluſio quā feci in conſilio qḋ in vita dicte
dñe Camille reddidi ꝙ. ſ. ipſa nō poſſet ꝑ libito volūtatis diſpone
re ſ ſubſiſtēte cā: qꝛ illa ꝯcluſio fundaꝛ ī virtute ꝛ ſignificatiōe verbi
placuerit qḋ ſignificat arbitriū boni viri: ſed arbitrio boniviri cēſen
tur cōuenire relicta ꝛ alienata ad pias cās: ꝛ ſatis ꝓbet iuſtā cām
fauor aīe ꝛ pie cauſe per dicta ſupra merito ꝛc. Laus deo.

¶ Conſilium. lxv.

1 ¶ Iudex qn̄ iuſte pronunciet de compromiſſo faciendo.
2 Lis a controuerſia hoc in loco eſt diſtincta.
3 De facto verbum in ſtatuto expreſſum quem habeat intellectum.
4 Compromittere nemo cogitur a iure.
5 Statuto ſtante ꝙ conſanguineoꝝ cauſe compromittantur que res ſint compromittende.
6 Saltem dictio cuius ſit nature hic poteris videre.
7 Obſcure exprimens non exprimere iudicatur.

In nomine domini noſtri
1 Ieſu chriſti. ¶ † Quoniā preſens conſultatio mihi ap‑
paret clara ꝛ cōſultans plurimū inſtat pro expeditione
idcirco breuiter rem abſoluā. Licet em̄ ſtatutū generaliter diſponat
ꝙ ſi qua lis queſtio vel cōtrouerſia verteretur ſeu eſſet inter aliquos cō
ſanguineos vſq̄ in quartū gradum cōputandū ſcōm ius canonicū
ꝛ petitū fuerit cōpromiſſum ab altera partiū teneaꝛ iudex de facto
litē queſtionē vel cōtrouerſiā ipſas partes cogere ad cōpromittēdū.
ꝛ dicti Berardin⁹ ſint cōſanguinei in. ij. gradu. ꝛ inter eos videatur
eſſe ꝯtrouerſia: idcirco videꝛ quaſi iudex iuſte ꝓnunciauerit in cau
2 ſa fore cōpromiſſum faciendū. ¶ † Controuerſia enim videꝛ latius
ſe habere q̄ verbum lis etiā ſi extraiudicialiter prout no. gl. in. l. lu
tius. §. tres heredes. ff. ad treb. quam Bar. ibi dicit eſſe notandā. et
ſepe ſcōm Imo. ibi ꝛ maxime cū conculcenꝛ tot verba ſi lis queſtio
cōtrouerſia ſeu certamen. cumulari enim ſolent dicta verba ad cau‑
telam vt plura cōprehendat prout alias dicit Bart. in. l. amplius
3 nō peti rem ratā haberi. ¶ † Et verbū de facto expreſſum in ſtatuto
importare videꝛ qḋ dicta coactio nō ſit regulata a diſpoſitiōe iuris
poſitiui: ſed iudex cogat manu regia: id enim importat verbū de fa
cto prout dicit Bar. in extrauagan. ad reprimēda. in verbo videbi‑
tur circa finē. ꝛ Lapus in allegatione. cxxvi ij. dicit qḋ dictū verbū
importatione amplā ꝓtātem dūmodo nō fiat ꝯ ius ꝛ honeſtū queꝫ
refert Ponta. in rubrica. ff. de arbi. ꝛ dum dicit ꝯ ius intelligendū ꝯ
ius naturale vel ius gentiū. Nā man⁹ regia non erat arctata ad ſeruā
dum ius ciuile. l. princeps legibus. ff. de legib⁹. vel intelligatur ꝙ lo
quaꝛ quādo cōcurrit ꝙ ſit cōtra ius ꝛ etiā ꝯ honeſtū. ꝛ de hoc verbo
de facto per Bar. in cōſilio incipiente punctus queſtiōis vertentis
inter albertū in ordine. lxxv. ſm̄ ordinē peruſinum nō informis ꝛ ꝑ
Bal. in. l. j. ff. de euic. ꝛ per eū in conſi. incipiente premittendū eſt ad
euidentiā qḋ verbū de facto in ordine mihi. cccccl j. ꝛ aliquid per. d.
Ant. de bu. in. c. in ꝑntia. de proba. ꝛ per bal. in. l. ſolā. C. de teſti. cuꝫ
ergo ꝑ ſtatutū ſit attributa ampla ꝛ libera facultas capitaneo ꝛ ei⁹
vicario in cogēdo partes ad cōpromiſſum ꝓnunciādo ꝙ cōpromiſ
ſum fieret videꝛ qḋ dicta ꝓnūcia nō debeat cēſeri nulla neq̄ iniuſta.
4 ¶ † Tamē predictis minime refragātibus ꝯriam partē puto aper
ta fronte cōcludendū. ꝓmitto em̄ ꝙ iſtud ſtatutū eſt exorbitans a iu
re cōmuni cū de iure cōmuni nemo cogaꝛ ad cōpromittendū litem
queſtionē ſeu controuerſiā. l. iij. §. j. de arbi. ꝛ iō debent verificari ſin
gula verba poſita in ſtatuto: vt no. Bal. in. l. ſi quis non dicā rapere.
C. de epiſ. ꝛ cle. col. iiij. allegando Io. and. in. c. j. de homicidio li. vj.
ꝛ notāt moderni in. l. ſi quis maior. C. de trāſac. facit gl. quā ſequunꝛ
ibi doc. in cle. ſi. de reſcrip. ꝛ qḋ not. Bart. in. l. quotiens. ff. ſi qs cau.
item ꝓmitto qḋ ſtatuta maxīe ſi ſunt exorbitātia recipiunt a iure cō
muni iterpretationē paſſiuā. l. ſi ſerui vr̄i. C. de nora. ꝛ. l. ſ ꝛ ſi lege. §.
vt gradatiꝫ. ff. de mune. ꝛ hono. ꝛ vt min⁹ recedaꝛ a iure cōi ēt ſi opꝫ
verba improp̄riare. c. cum dilectus. ꝛ qḋ ibi per doc. extra de conſue.
5 ¶ † Et in ſpecie hoc ſtatutū ꝙ cauſe inter ꝯſanguineos cōpromittā
tur lꝫ generaliter loquaꝛ: tū ꝑ dictā rōnem reſtringiꝛ vt nō cōpromit
tanꝛ res liquide: vt per Bal. in. l. ancille. C. de furtis. itē ea que impe
diunt litis ingreſſum impediūt cōpromiſſum inq̄t notabiliter bal.
quē doc. ſequuntur in. l. ſi fratris. C. de tranſac. his preſuppoſitis fa
ciliter deſcēdimus ad cōſultatiōis deciſionē. naꝫ verba dicti ſtatuti
nō militant in caſu noſtro. naꝫ in petitiōe cōpromiſſi ad quā ꝓnū
cia qḋ cauſa compromittaꝛ referenda eſt iuxta. l. vt fundus. ff. com
muni diui. ꝛ. c. licet hely. de ſymo. ꝛ cle. ſepe circa principiū. de verb.
ſigni. petitur fieri compromiſſum ſuper diuiſione certorum bono
rum hereditatis boſchi nec aſſerit qḋ ſuper diuiſione dictorum bo
norum eſſet aliqua lis queſtio cōtrouerſia vel certamen prout requi
rit principium ſtatuti ꝛ Franciſcus reſpondet qḋ ſi ſunt aliqua bo‑
na indiuiſa illa ſunt apud manus Berardini que diuidi debent ꝑ
partitores ꝛ diffinitores communis cortone ſm̄ formam ſtatutoꝝ
ciuitatis predicte: itaq̄ nō eſt controuerſia ſuper diuiſione bonoꝝ
dicte hereditatis boſchi que poſſiderētur per dictum berardinum
itaq̄ ſi poſſidentur per berardinum nulla eſt controuerſia inter di‑
ctas partes ꝛ cū dictus berardinus non aſſerat qḋ illa bona poſſi‑
deantur per dictum Franciſcum non apparet de aliqua controuer
ſia inter eos: ꝛ ſi dicat Franciſcus remanſiſſe aliqua bona dicte he‑
reditatis boſchi indiuiſa ꝛ berardinus inſtat in contrarium reſpō‑
detur qḋ dictus Franciſcus non negat ſimpliciter remanſiſſe bona
indiuiſa ſed ſe reſtringit ad bona per ipſum Franciſcū poſſeſſa ſub
dendo ſaltem per eum poſſeſſa. vnde ad verificationem ſue nega‑
tionis ſatis eſt qḋ bona per eum poſſeſſa non remanſerint indiuiſa.

6 ¶ †Cum natura dictiōis saltē est qȝ verificet̃ dispositio si militat qualitas cui adiungit̃: vt est apud grāmaticos. ⁊ pbat̃ p tex. iūcta glos. in. c. statutū. §. cū vo. de rescrip. li. vj. ⁊ ibi Joan. and. in nouella. ⁊ in addi. Spe. ⁊ p Bart. in. l. si ita legatū de auro ⁊ argēto lega. ⁊ in. l. j. de iur. cod. ⁊ affirmatiua berardini pōt verificari in bonis per ipm berardinum possessis. Et sic cū stare pōt veritas affirmatiue contente in petitione dicti berardini ⁊ veritas negatiue cōtēte in exceptionibus dicti frācisci. ideo ex his nō apparet aliqua lis questio vel cōtrouersia inter eos. ⁊ si per negationem resultaret lis questio vel cōtrouersia illa esset orta post petitionē que petitio non videtur respicere litem futuram. ideo nō verificant̃ verba dicti statuti nec petit̃ compromissum fieri sup lite q̃ verteretur vel esset ⁊c. Quo ad hanc particulam petitionis scilicet faciendi cōpromissi super rebus indiuisis hereditatis boschi: ex quo saltem tēpore petitionis non apparet qȝ aliqua lis questio vel interesse verteretur vel esset inter dictas partes ⁊ paria sunt non esse ⁊ non apparere. l. duo sunt titij. de testamentaria tutela cum similibus. nec in dicta petitione fit aliqua mētio de lite questione vel controuersia aliqua. ⁊ sic nō verificantur verba statuti petitum fuerit qȝ super tali lite questione fiat cōpromissum. nec verba posita in principio statuti si qua lis questio seu controuersia verteretur seu esset ⁊c. Que verba proprie sumpta tempus presens significant. l. scribit. §. idem scribit. de auro ⁊ argento legato. ⁊. l. cum stipulamur. ff. de verborum obligationibus. Quantum autem ad alias partes petitionis nō militat statutū. q꞉ licet in petitione cōpromissi dicat̃ quod vertebantur lites sup quadā domo in petitione nominata ⁊ super alijs bonis mobilibus ⁊ imobilib⁹. ⁊ petitur super dictis litibus fieri cōpromissum. nō tamē dr̃ in petitione qȝ lites ille verterētur corā capitaneo vel eius vicario ꝑut requirūt verba statuti. ⁊ cū deficiant verba deficit statuti dispositio p ea que dixi in euidētiali. Et maxime cū statutū loquatur per dictionem si que solet facere conditionē. vt per Bar. in. l. j. de cōditionib⁹ ⁊ demonstrationibus. ⁊ est notissimū ⁊ a contrario sensu statutum probat qȝ capitaneus vel vicarius nō cogat cōsanguineos ad compromissum q̃ cōtrarius sensus prestat fortissimū argumētū dicit tex. in. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui māda. est iurisdi. ad idē. l. q testamento. §. mulier. ff. de testa. cum similib⁹. ȝ non allegatur neduȝ qȝ probetur qȝ dicte lites pēdeant corā capitaneo aut eius vicario qn insuper lȝ allegetur ꝙ vertantur lites ⁊c. tamen p cōnentū dicit̃ qȝ nulle lites vertuntur. ideo debebant ꝓbari per berardinū qui pro fundamento sue intentiōis dicit qȝ lites pendebāt. l. ei qui dicit. de probationibus cū cōcordantijs ⁊ vt dictum est supra paria sunt nō esse ⁊ nō apparere p iura vulgaria. Preterea dictus berardinus nō exprimit q̃ sint lites sup quibus petit fieri compromissum: nec exprimitur cā nec exprimunt̃ bona sup qbus fieri petit cōpromissum: ita qȝ reus certificet̃ vtrū velit causas cōpromittere ⁊ vtrū cause sint cōpromittēde necne: cū statutū excipiat certas cās que nō sint cōpromittende adeo ꝙ impediret̃ ex similib⁹ causis litis ingressus p ea q̃ habentur in. l. j. in pn̄. ff. de edē. ⁊ in. l. edita. C. de edē. ⁊ in. l. si in rem agat aliqs de rei vē. ⁊ in. c. significātib⁹ de libelli obla. idȝ dȝ impedire etiā cōpromissum per dictā theoricā Bal. ⁊ sequaciū in. l. si fris. C. de transac. obstā. excep. qȝ petitio est dubia ⁊ obscura generalitas enim parit obscuritatē. l. ita fidei. ff. de iure fis. l. in tradēdis in prin.
7 ff. cōia pdi. ⁊. d. c. significantibus. ¶ †Et alˀs paria sunt nihil exprimere ⁊ obscure exprimere. l. de etate. §. nihil. ff. de interroga. acti. nec obstant verba illa de facto: tum q꞉ ēt illa verba recipiunt passiuam interpretationem a iure cōi. l. si apparet causam esse compromittibilem ar. d. l. si serui vestri cum similibus. ⁊ etiam ab eodē statuto. l. si lis vel questio vel controuersia verteretur vel esset coram capitaneo vel eius vicario his concurrentibus procedat ad cogendū sine aliqua solennitate ita verificentur illa verba de facto: sed in casu nr̃o non concurrunt per supradicta merito ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. lxvj.

1 ☞ Maritus vxore decedente filio relicto an ex persona filij dotem possit petere.
2 Promisit verbū in instrumento positum quō intelligatur.
5 Dos quo casu restituatur. ⁊ cui restituenda dicatur.
8 Promissio ⁊ iuramentum sine causa factum est inefficax.

In nomine domini nostri

1 Jesu xpi. ¶ †Quāuis in hac cōsultatione videat̃ pma facie dicēdum ꝙ dicta dos librar. dcccl. sit necessario restituēda dicto Joāni cū indumētis ⁊ mobilib⁹ ⁊c. ex quo ita conuen
2 tum fuit in contractu dotali ⁊ per solam stipulationem. ¶ †Nam verbū pmisit in instrō positū intelligitur p stipulationē. §. si scriptū insti. de inuti. stipu. ⁊ p gl. in. l. j. C. de vsur. facit. l. sciendū de ver. ob. ⁊. §. fi. insti. de fideius. nec vllo loco exceptuant̃ dicti qnquaginta ducati. immo subditur i instrō qȝ eueniēte casu dotis restituēde liceat dicto Joanni ꝓpria autoritate accipere de bonis dicti nicolai vsqȝ ad integraȝ restitutionem ⁊c. intelligo sub illis verbis ⁊c. dicte quātitatis octingentarū librarū seu dicte dotis: ⁊ idvˀ ꝙ ēt dicti quinquaginta ducati veniant in dicta restōne: ⁊ videtur qȝ dictus Nicolaus teneatur restituere dicto Joanni dictas octingentas libras: ⁊ nō possit petere dictos. l. ducatos dict⁹ nicolaus q postea solēni stipulatiōe pmisit nō petere nec peti facere dictos. l. ducatos nec pmittere qȝ dicta dn̄a Margarita petat: sed stabit cōtenta dicta dote: ea ratiōe vr̃ postea facta dicta promissio q꞉ dictus Joānes asserebat se voluisse in dicta promissiōe octingentarū librar. cōprehendere dictos quinquaginta ducatos prout dicit̃ in prefatiōe in
3 strumēti qȝ ⁊ de iure videtur ꝙ subintelligeretur. ¶ †Quia lȝ regulariter extraneus dotādo simpliciter quatenus nō stipulatur sibi restitui censeat̃ de suo donare mulieri per. l. vnicaȝ. §. accedit. C. de rei vxo. acti. ⁊ no. doct. in. l. fi. C. de dotis promis. tñ fallit quādo est debitor mulieris. nā tunc nō p̄sumit̃ anim⁹ donādi sed cōpensandi cū debito etiā si interposita sit similis stipulatio de restituendo dotem ipsi dotanti in casu deficientiū liberoꝝ vt est tex. in. l. vxorem. §. pater. ff. de le. iij. cū igitur dict⁹ nicolaus promiserit restituere dicto Joanni integrā dictā dotē ⁊ nō petere dictos quinquaginta ducatos videtur ꝙ ambas stipulationes obseruare teneatur: maxime si sint iuramēto vallate ⁊ iuramentū seruari possit sine dispendio salutis eterne argu. c. cū cōtingat de iureiur. ⁊ c. q̄uis de pac. lib. vj. ⁊ sit adiecta stipulatio penalis ar. l. stipulatio ista. §. alteri de verbo. obli. ⁊ ideo teneat̃ restituere dictas octingentas libras integre dicto Joanni vigore prime promissionis ⁊ nō possit petere dictos quinquaginta ducatos: adeo ꝙ si petat incidit in penam vigore secunde promis
4 sionis. ¶ †Tamē predictis non ob. arbitror cōtrariam partem magis iuri cōsentaneam vcȝ ꝙ dictus nicolaus nō teneatur effectualiter restituere dictos. l. ducatos vel si hȝ illos restituere possit eos repetere nam si quis dat dotem de bonis mulieris non censet̃ ipse dotare: sed ipsa mulier censet̃ dotare seipsam. ille eniȝ qui actualiter dat dotem censetur illud facere vt negocioꝝ gestor mulieris ⁊ sic ipsamet censet̃ se dotasse ex quo de suo dotatur: qui eñ p aliū facit p se facere videt̃ vt in regula q per aliū in. vj. cū cōcor. vñ videt̃ esse perinde ac si seipsam dotaret quo casu nulla cōsuetudo nec aliquod ius dictaret ꝙ restitueret̃ dos nisi mulieri vel eius heredibus: verba eñ iurium non sunt nisi ciuiliter intelligenda. l. si cui. ff. de seruitutibus. ⁊. l. pe. ff. ad fille. ipsa autem iura nō artant restituere dotem non habitam.
5 ¶ †Et si dicatur ipse nicolaus fuit cōfessus se habuisse ⁊ recepisse respōdetur ꝙ censet̃ cōfessio emanata spe future numerationis ꝑut voluit Bal. in. l. in his. §. si mulier. ff. sol. ma. ⁊ in. l. si absentis in fine tertie col. C. si cer. pe. ⁊ Ang. in consi. cxlv. scdm ordinē informis incipiente inquirendū est: cū ergo dictus nicolaus nō teneatur restituere dotem non habitam ⁊ qȝ eā nō habuerit ꝓbatur per cōfessionē immediate secutā prout ⁊ volunt prefati doc. in dictis locis ⁊ idem volunt Bar. ⁊ doc. in. d. l. in his. §. si vir. ad hoc qȝ per Bal. post gl. in. l. aduersus in fi. C. de nō numerata pecunia tenetur tamē hȝ opi. Bal. ⁊ Ange. cedere actionē ei cui restituenda est dos. Bart. aūt in d. §. si vir. vult ꝙ illud nomen debitoris censet̃ habitū insolutum. ⁊ idē vult ibi Imo. ⁊ idem nisi quando mulier cui dos veniret restituenda promisisset tenet ibi Pau. de cast. ⁊ scdm opinionem Bar. ⁊ sequacium esset restituenda dos cōfessata ei cui de iure est restituēda ⁊ maritus cui facta est promissio ⁊ qui confessus est recepisse do
6 tem agere posset ex promissione dotis. ¶ †Est itaqȝ videndum cui de iure veniret restituenda dicta dos ⁊ profecto de iure communi dos profecta a patre restitui debet patri. l. dos a patre profecta. C. so. ma. de cōsuetudine tamen filijs extantibus mortua in matrimonio vxore maritus retinet pro filijs vt omnes tenent post glo. in. d. l. dos a patre profecta ⁊ de dicta consuetudine fit mentio per doc. in multis partibus iuris inter ceteras in. l. post dotē. ff. so. ma. in. l. in quarta. ff. ad. l. falci. in. l. illā. C. de col. cū itaqȝ in casu nostro remanserit filius post matrē mortuā in matrimonio sine dubio dos ipsa pertinuisset ad filium ⁊ successiue ad eius heredes circūscripta stipulatiōe ⁊ municipali statuto vel cōsuetudine: ⁊ maxime quo ad ducatos quinquaginta qui non fuerunt profecti a patre: sed fuerunt filie relicti sibi a tertio pro dote: dos enim aduētitia in casu restitutionis dotis est restituenda filie nō patri aut. ꝙ locum. C. de colla. ⁊ not. gl. in. l. ij. §. p in patris. ff. so. ma. ⁊ Bar. in. l. post dotē co. ti. in. iij. q. ⁊ ea mortua ad ei⁹ heredes. l. aūs. ff. de iure dot. q̃ loquit̃ de iure ffoꝝ. de iure. C. est magis clarū p. l. quod scitis ⁊. l. quicunqȝ. C. de bonis q̃ li. ⁊ de iure autēticoꝝ clarius ꝑut hec oīa latius cōcludit Bar. in. d. l. post dotem. iij. q. ⁊ est fere oīum sn̄ia cōsuetudo municipalis vt video percepisse ex his que vidi ⁊ audiui est ꝙ dos paterna reuertatur ad patrem si filia moritur in matrimonio sine filijs vel cuȝ filijs non peruenietibus ad etatem. xxv. annoꝝ. nō aūt vllo pacto mihi persuadeo ꝙ dos aduētitia restituat̃ patri filia mortua cū filijs nō peruenientib⁹ ad etatē. xxv. annoꝝ. ⁊ est aduertendū ꝙ dictus Nicolaus nō promisit restituere dotē dicto Joanni: sed pmisit illā restituere simpliciter seu fm generalem cōsuetudinem p illa verba ⁊ scdm formā ⁊ approbatā consuetudinē ciuitatis Narnee ⁊ si cessat consuetudo censetur stipulari fm formā iuris q꞉ stipulator censet̃ se cōformare cū dispositione iuris vt notat Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. ff. de operis liber. faciūt que habent̃ per doct. in. l. heredes mei. §. cum ita ad treb. ⁊ qȝ per Bal. in. l. precib⁹. C. de impub. ⁊ de vltimis volūtatibus ad cōtractus ⁊ ecōtra bonū est argumentū. l. si ex legati causa. ⁊. l. ita stipulat⁹. ver. sabin⁹ de ver. ob. ⁊. l. fi. C. de lega. cū similib⁹.

⁊ tanto

τ tanto fortius q: in stipulationibus fit interpretatio cõtra stipulãtem q potuit legem aperti⁹ dicere.l.veterib⁹.ff.de pac.τ.l.quicquid astringẽdę.§.j.de ver.ob.τ ideo censeat stipulatus qd dos restituat sibi quatenus de iure sit sibi restitueda τ filie vel eius heredib⁹ quatenus sit eis restituenda pater aũt põt stipulari filie.l.quodcũq;.§.si
7 quis ita.de ver.obli.maxime in dote.l.anus.ff.solu.ma. ¶ †Et maxime q: in dote subintelligit a iure stipulatio p eo cui de iure est restituenda.l.vnica.de rei vxo.acti.τ ideo pro istis.l.ducatis qui sunt aduentitij restitutio censeatur promissa mulieri τ successiue eius heredibus:τ scdm hoc dicta restitutio dotis pro dictis.l.ducatis censeatur debita per dictũ nicolaũ sibi ipsi vt heredi sue vxoris ex persona sui filij.τ sic sit perinde ac si ipsi heredi.margarite soluisset illos l.ducatos.l.vranius de fideius.vel fuisset confusa per.l.debitori.de pac.cũ cõcor.nõ refert q: l; esset confusa actio q̃ cõpetebat pro restitutiõe dotis aduersus dictũ nicolaũ nõ est sublata actio q̃ cõpetit nicolao aduersus Joãnem p datione dotis:τ ideo sibi cõpetat actio contra dictũ Joannẽ ex stipulatiõe p eũ facta a dicto Joãne qd sibi det libras.dcccl.qd sibi soluat vsq; in.l.ducatos pinde ac si ipse soluisset dicte sue vxori vel eius filio dictos.l.ducatos vel actionẽ cessisset ad illos exigendos quo casu ipsi cessionarij potuissent illos.l.ducatos petere etia; ipsa Margarita nec veniret cõtra dictã vltimã promissionem factam per dictum nicolaum quod dicta Margarita non petet:quia illa promissio facta fuit de non petendo illos.l.ducatos vltra dictas.dcccl.libras vt euidenter deprehenditur ex precedentibus τ sequẽtib⁹ τ ex pcedẽtibus τ sequẽtibus media declarãtur.l.heredes palã.§.sed si notã.de test.l.si seru⁹ pluriũ.§.si.de le.j.nã ideo pmittit illos quinquaginta ducatos nõ peti: q: fuerũt cõprehẽsi in quantitate.dcccl.librarũ promissarũ p dote qua dote sit cõtenta τc.Conuentũ itaq; fuit q margarita nõ petat.l.ducatos eidem per Filicianũ relictos τ nõ q nõ petet tanq̃ comprehẽsos in sum.dcccl. librarũ vigore pmissionis facta Nicolao eius viro τ nõ censeret ventum contra etiã si Margarita petijsset ex iure sibi cesso per Nicolaũ τ sic ex iure superuenienti p ea que habent in.l.continuus.§.cũ qs de verb.obli. τ in.l.qd serui⁹ de cõditio.ob cãm τ in.c.queadmodũ
8 de iureiuran. ¶ †Et alias dicta pmissio facta fuisset sine cã τ promissio facta sine cã nõ ẽ efficax.l.ij.§.circa de excep.doli.Et nõ video quod iuramẽtum sit interpositum in copia instrumenti non video q fiat de iuramẽto mentio τ Bal.in rub.C.de rerũ pmu.vult q iuramẽtũ ex simplicitate interpositũ sup stipulatiõe sine causa nõ est efficax accedat qd mens etiã in cõtractibus preualet verbis.l.in conuentionalibus.ff.de ver.signi.τ.c.intelligẽtia.extra.e.ti.cũ si.nec ob. supradictis qd dicit in primo instrumẽto q liceat dicto Joãni propria autoritate capere de bonis Nicolai vsq; ad integrã restitutionem τc.q: l; sibi pmittat id nõ propterea pmittitur sibi restitutio: põt enim intelligi qd permittat capere p se τ p alijs quib⁹ veniret restituẽda dos vel vsq; ad integrã restitutionem q.i.quatenus esset ei fiẽda τ qd nõ cẽseatur sibi facta pmissio de restituẽdo sibi soli suadet vltra supradicta illa particula instrumenti in qua voluit Joannes q dictus Nicolaus promitteret nõ recipere aliqua; donationẽ a dicta Margarita de dicta dote:τ si reciperet ex nunc cassauit τc. adeo q adueniente casu sibi Joanni liceat capere τc.si enim erat tota sibi restituenda nõ habebat dubitare de aliqua donatione fienda p Margaritã q: sibi nõ preiudicasset adeo q nõ liceret cape τc.τ si dicatur voluit prouidere filijs peruenientibus ad.xxv.annũ l; tunc datur intelligi q ipse capere intendebat p alijs capere τc.τ sic nõ facit illa facultas capiendi τc.qd censeatur promissio restituẽde integre quantitatis sibi Joanni per hec in effectu tolluntur omnia adducta in contrarium τ remanet cõclusio q dictus Nicolaus possit petere dictos quinquaginta ducatos. Laus deo.

¶ Consilium.lxviij.

1 Filia an possit remittere dote; maternam sine pñtia iudicis.
2 Juramentum cuius obseruantia tendit in delictum non tenẽdum.
3 Contractus duo inter eosdem contrahentes eodem die loco τ testibus celebrati dicuntur respectiui.
4 Stipulatio in qua causa nõ exprimitur an in dubio donatiõis causa subintelligatur.
5 Stipulatio sine causa ad obligandum facta censebitur vana.
6 Statutum vitians contractum quomodo intelligatur.τ nu.8.
7 Statutum dictans prescriptio.contra actio.in minorib⁹ h; locum.

In nomine domini nostri

1 Jesu xpi. ¶ †In hac cõsultatione videt prima facie dicẽdum quod dicta remissio dotis non valuerit ex quo non apparet de aliqua causa et promissio etiam per solennem stipulationem sine causa non est efficax:quia obstat exceptio doli.l.ij.§.circa de excep.doli.c.si cautio de fide instrumen.l.cum de indebito.§. fi.ff.de pba.prout τ traditio nuda a causa non transfert dominiu; licet tradens habuerit animum transferendi.l.nũq̃ nuda de acquiren.rerum dominio.nec plus operatur datio vel cessio in iuribus incorporalib⁹ quam traditio in rebus corporalibus vt per glossam τ doctores in.l.finali.C.quando fiscus vel priua.et Bartolus in.l.is cui.§.fi.ff.vt in possessione lega.habetur enim pro traditione secundus Bal.in.l.si ea.C.de vsur.per.l.pe.de dona.τ ideo sine titulo hoc est sine causa nõ valet sm Barto.in.l.per diuersas.C.mãdati et ibi Bal.in.ij.q.τ Bart.in.l.j.C.de actio.τ oblig.τ Spec.in titulo de pac.ver.finis.τ Bal.in.l.eius.C.de cõpen.τ l; iuramentũ quod potest seruari sine dispendio salutis eterne soleat validare contractus alios inualidos τ inefficaces iuuare.c.cu; cõtingat.de iureiur.τ.c. q̃uis.de pac.in.vj.τ.l.j.τ aut.ibi posita.C.si aduer.vendi.tñ nõ reddit efficacem stipulationẽ sine causa interpositam:sed iuramentum tanq̃ iniquitatẽ cõtinens debet relaxari per episcopu; prout cõclu
2 dit Bal.in rub.C.de rerum permu. ¶ †Et suadet ratio q: qui petit promissa sine causa dolo facit:ideo obstat exceptio doli.d.§.circa.τ dolus est delictum.l.iij.de crimine stelliona.τ iuramentũ cuius obseruantia tendit in delictũ eius qui obseruantiam requirit licet obliget iurantem tamẽ non reddit efficacem.τ iudex ecclesiasticus absoluit a iuramento τ cõcessa absolutione nõ astringitur ad obseruantiam contractus prout habetur in.c.j.τ.c.debitores.de iureiuran.τ.c.significante de pigno.τ hoc sit quod velit Bald.dum dicit tanquam iniquitatem continens debet relaxari. ¶ Tamen his minime refragantibus contrariam partẽ puto intrepide tenendã ex pluribus et primo quia dici potest quod dicta remissio dotis non censeatur facta sine causa:nam illa remissio est facta iuxta cõtractũ cõpromissi qd cõpromissum forte factum nõ fuisset nisi fuisset facta dicta remissio dotis τ habita relatiõe huiusmodi pacti ad compromissum resultare censetur quidam contractus innominatus prout in simili dicunt vltramon.in pacto apposito incontinẽti iuxta contractum pront per doc.in.l.in bonefidei τ in.l.petens.C.de pactis.
3 τ in similib⁹ iurib⁹. † τ Bal.in altera ex repetitionibus suis in.d.l. petens.notabiliter dicit qd quãdo reperiuntur duo contractus inter eosdem contrahentes eodem die loco τ testibus celebrati censentur correspectiui hoc est vnus factus propter alium:τ idem si incõtinenti vnus post alium fuit celebratus puta q: non diuerterũt inter vnum contractum τ alterũ ad extraneos actus voluit Bart.in suo consi.incipi.proponitur q sindicus in ordine.lxix.sm ordinem perusinum nõ informis:ita ergo τ forti⁹ in casu isto in quo vno cõtextu τ nõ perfecto contractu cõpromissi interuenit remissio dotis censeantur contractus cõpromissi τ contractus remissionis correspectiui celebrati:intererat enim forte mulieris nõ versari in litibus
4 iudiciarijs τ sepe imortalibus. ¶ †Preterea nõ est leuis disceptatio vtrum in stipulatione in qua non est expressa cã subintelligat in dubio causa donationis in qua Bart.qui fuit speculũ veritatis in iure nostro tenet q sic in.l.a titio de verb.obli.τ in.l.ij.§.circa de exceptio.doli.quem multi sequuntur per.l.campanus.ff.de operis li. τ.l.hoc iure.§.j.de dona.nõ me extendo super hec q: non intẽdo facere fundamẽtum qd est satis dubiũ:q: etiam multi tenent cõtrarium τ pñtis consultationis decisio h; medium clarũ:sed adduxi q: in tanta dubietate nõ ab re dici posset q cõcurrente virtute iuramenti qd habet vim clausule si non valet qd ago vt ago valeat vt valere potest l.cum pater.§.filijs matrem de leg.ij.ideo operetur qd si non valet vt simplex promissio valeat vt promissio ex causa donationis : licet
5 hoc etiam non sit necessarium. ¶ †Quia licet stipulatio ad obligãdum sine causa nõ sit efficax prout omnes presupponunt quãdo presupponeretur fore sine causa:tamen secus in promissione ad liberãdum secus est q: est efficax fauore liberationis per.l.tale pactum in principio de pactis vbi Bar.τ doc.cõmuniter ibi τ in.l.generaliter. τ maxime Ang.in.j.col.C.de nu.pecu.τ doc.in.c.si cautio de fide instru.sed ista cõuentio est liberatoria merito sit efficax.Postq̃ scripseram que precedũt superuenit consultans τ aliter rem declarauit quã prius perceperim .intellexeram enim propter verbum remisit q dictus Gregorius esset debitor dicte remittentis quo casu dicta vltima ratio videbatur mihi non esse necessaria prout supra scriptũ est postea q̃ vidi deficere in facto dictum vltimum fundamentum quod reputabam clarũ magis pensatis alijs medijs per illa cõcludo idem etiã presupposito q dicta conuentio donationis τ remissionis dotis predicte sit valida τ efficax nec vitianda tanq̃ sine causa facta per supradicta.adduxit insuper cõsultãs aliud dubiũ:q: dr extare in ciuitate assisij statutũ dispones q in donationib⁹ inter viuos est necesse qd interueniat presentia iudicis alias sint nulle vtrũ per dictum statutu; vitietur dicta cõuentio dationis dotis:circa qd non arguendo ad partes concludo q non primo quia potest teneri qd non censeatur donatio:sed datio vt deueniatur ad compromissum prout supra deduxi τ prout dicit mihi consultans qd fuit rei veritas licet in dicto consultãtis non faciam fundamentum fecido dato q esset clara donatio:tamen valeret interueniente iuramẽ
6 to. ¶ †Quando enim lex vel statutum simpliciter vitiat contractũ potest intelligi non interueniente iuramento vt sic in hoc non contradicat iuri cõmuni putr fieri debet in his terminis prout latius hoc concludit Pau.de cast.in sua repe.auten.sacramenta puberũ C.si aduersus vendi.dicens hoc procedere quando statutum loquitur in contractibus onerosis seu inonerosis τ lucratiuis vt ibi latius p eum facit.l.serui vestri.C.de nora.c.cum dilectus.de consue.τ quod not.per glo.τ doc.in.d.l.si.§.in cõputatione.C.de iure delibe.τ qd per bar.in.l.etia;.§.circa si.ff.de mino.τ in.l.si.C.in qui.cau.in inte.

7 resti. nõ ẽ necess.† vbi vult qd statutũ dictãs simpliciter ꝙ aduersus actiões currat pscriptio.x.anno.nõ habet locũ ꝯtra minores vt sic non contradicat.d.l.fi.vnde ita in pposito statutum disponens qd contractus mulierum sine tali solennitate nõ valeat nõ habeat locũ in contractu iuramento valliato ne contradicat regule tradite in.c. cum cõtingat in fi.extra de iureiurã.ꝛ.c.quis.de pac.lib.vj.ꝛ dicta autẽ.sacramẽta puberũ.ꝛ hoc videtur etiam de mente docto.in.d. c.cum contingat.ꝛ suadet ratio qꝛ prout p dicta iura canon.limitã tur etiam in terris imperij iura ciuilia actus simpliciter annullãtia vt probatur in dictis iuribus iuncto.c.licet mulieres.de iureiuran. lib.vj.ita ꝛ pari ratione limitent statuta que sunt ius municipale. l.omnes populi.de iusti.ꝛ iur.cũ similibus.cũ autem istud iuramẽ tum possit seruari sine dispendio salutis: ideo seruãdum est vt ca. cum contingat.de iureiuran.ꝛ.c.quamuis.de pac.in.vj.cum simi.

8 ¶† Idcirco licet statutũ vitiet donationem non factam coram iu dice tamen firmetur iuramento prout ꝛ firmat iuramentum dona tionem que a iure vitiatur quia non insinuata iudici est enim eadẽ ratio ꝛ aliquo respectu maior ratio in casu isto ꝙ in defectu insinua tionis a iure cõmuni requisite ꝛ saltem sunt casus similes ꝛ ꝙ illaꝫ firmet iuramẽtum concludit Joan.and.in addi.Specu.in titu.de instru.edic.§.porro.in vltima addi.qd ꝛ firmat in.d.c.cum contin gat in antepenul.char.qd ꝛ tenet ibi Panor.presertim ea ratione quia ius presumit firmiter dolum sed inducit illã dispositionem vt euitetur dolus ſm eum.hanc etiã partem in anno.Mcccclxxiij.cõ suluit clarissimus doctor.d.Alexãder de Jmo.allegabat idẽ firma re Bal.in.d.c.cũ cõtingat.viij.col.vbi dicit qd iuramentum firmat donationẽ nõ insinuatã quia nõ ꝯ bonos mores cuiꝰ trãsgressio in ducit peccatum.de alijs enim moribus nõ est curandũ per id qd ha betur in.c.quãuis de pac.in.vj.ꝛ Ang.in cõsi.xcij.Federi.de sen.cõ silio.cclxxvij.ꝛ Bald.in consi.incipi. quidam nomine Jaco.de to scanella ꝛ Inno.in.c.cuꝫ contingat.ꝛ ibi Jmo.in antepe nul.char. ꝛ Panormitanus ibi in.xxj.col.ꝛ ita ego pluries consului.ꝛ etiam idem tenui legendo: vnde idem concluderem in casu isto si foret donatio. Laus deo.

¶ Consilium.lxviij

1 ☞ Substitutio facta alicui ꝛ eius liberis an verificetur in vnica filia ipsius ipso decedente ante conditionis euentum.ꝛ nu. seq.

2 Liberi dictio an comprehendat feminam: ꝛ masculinum an femi. ninum concipiat ꝛ.nu.seq.

3 Relictum sub conditio.si decesserit sine liberis quid si decedat cũ nepote ex filia.

4 Liberorum appellatione qui veniant ꝛ: continetur dictio quid importet.

5 Plerunqꝫ dictio regulam significat.

6 Pluralitas quando resoluatur in singularitates.

In noĩe domini nostri Jesu Christi. ¶ Licet hanc consultationem in iure reputẽ cla ram tamen vt non videatur aliena a dubitatione aliqua in contrarium adducam.

1 ¶† Premitto enĩ ꝙ respectu persone di cti Jacobi dicta substitutio euanuit: qꝛ fuit facta caduca: qꝛ si ho noratus in vltima voluntate sub conditione decedit pendente con ditione relictum caducatur ꝛ euanescit.l.vnica.§.sin autem sub con ditione.C.de cad.tol.l.heres meus in princ.ff.de condi.ꝛ demon.et l.si cum heres.ꝛ.l.sequenti in princ.ff.quando dies lega.ced.cũ si ꝙ autem non verificetur in psona dicte filie: vr̃ dicẽdũ ex eo qꝛ v̾bum illud liberi seu liberos est pluralis numeri ꝛ pluralis locutio nõ ve rificat̃ in vno.l.inter illã in fi.ff.de ver.sig.ꝛ in.c.pluralis locutio de regu.iur.in.vj.ꝛ in.l.vbi numerꝰ.ff.de testi.idcirco dicta substitu

2 tio nõ verificet̃ in vnica filia.† Qd̃ ꝛ scd̃o vr̃ dicẽdũ qꝛ v̾bũ liberi seu verbũ liberos in substõne p̃dicta positũ vr̃ ꝙ sit masculini generis ꝛ verbũ masculini gñis ex ppria significatiõe nõ ꝯprehendit feminã ſꝫ qñqꝫ ad feminã extẽdatur put volũt gl.ꝛ Dy.in.l.j.ff.de ver.sig. ꝛ idem firmat Bar.ibi qñ verbũ masculini generis est substantiuũ qd nõ indiget adiuncto allegat tex.in.l.pronũciatio.eo.tit.vbi tex. dicit porrigitur: ꝛ sic per viã extẽsionis.ſꝫ in dubio stãdum est pro prie verborum significationi.l.j.§.psperit.ff.de exercito.etiã in vlti mis volũtãtibus.l.nõ aliter de leg.iij.ꝛ videmꝰ quod in cõtractibꝰ masculinum non concipit femininum prout post Guid.de suꝫ.cõ cludit Archi.in.c.si quis suadẽte diabolo.xvij.q.quẽ refert ꝛ sequi tur Ponta.in.l.ij.in prin.ff.de verbo.obli.col.xix.dicẽs ꝙ dictũ ver bum fuit inter legistas notũ soli Baldo.ꝛ idẽ referẽdo Archi.tenet Jmo.in.l.fi.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ in.c.potuit de loca.in fi.si in con tractibus ita tenetur: ergo videtur idem in vltimis voluntatibus quia de contractibus ad vltimas voluntates ꝛ econtra bonum est argumen.l.seruum filij.§.eum qui cyrographum de lega.j.l.fi.C.de leg.l.si ex legati causa de verborum obligatio.cum simi.

3 ¶† Tamen his non ob.contrarium puto intrepide concludendũ. nam verbum liberi licet in plurali prolatuꝫ verificatur ẽt in vna fe mina vt est text.in.l.non est sine liberis.ff.de verbo.signi.vbi est ex pressum quod nõ est sine liberis qui habet solam vnam filiã.et tex. in.l.j.C.de cõdi.inser.probat aperte ꝙ relictũ factũ sub cõditione si decesserit sine liberis euanescit si decedit cũ nepote ex filia si non ex cluderet substitutũ filia pariter nõ exclusisset nepos ex filia ar.l.si vi ua matre.§.nepotibꝰ.C.de bonis mater.ꝛ qd habet̃ in.l.illam.C.de colla.ꝛ per Bar.in.l.ij.§.videndũ.ff.ad tertu.iũcta theorica docto. in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb.ꝛ ꝙ verbuꝫ liberi cõprehendat etiam sexũ femininũ pbatur etiã in.l.cognoscere.§.liberos.de v̾bo. sig.ꝛ in.l.sed si hac.§.liberos.ff.de in ius vocan.ꝛ.l.j.ff.de lega.pre stan.ꝛ tex.in.d.l.cognoscere.§.liberos.loquit̃ p verbũ cõtinetur qd põt induci vt comprehẽdat feminas de ppria significatione put ad hoc ponderat bar.verbũ cõplectitur in.d.l.j.ff.de verbo.signi.ꝛ no. Bar.in ipso verbo cõtineri qd significationẽ propriã importet not. Bar.in.l.cui eorꝫ.§.affinitatis.ff.de postulan.ꝛ potest esse ratio qꝛ forte nõ reperitur saltẽ in vsu in genere feminino put in vsu est plu ralis numerus in v̾bo liberi nõ singularis vt dicit text.in.l. non est sine liberis.ita nec est vsu in genere feminino: quotiens enĩ in iure fit mẽtio de liberis sub masculino vel forte sub communi genere vt est videre in iuribus preallegatis ꝛ in rubrica.ff.de lib.ꝛ posthu.ꝛ.C.e. titu.in rubrica.ꝛ.l.lucius de heredi.insti.ꝛ.l.liberoꝝ.de verb.signi. ꝛ.d.l.sed si hac.§.liberos.ij.ꝛ in.l.iiij.§.j.e.tit.vbi pretor in alijs ver bis nõ est contẽtus verbo masculini generis: sed addit etiã verbuꝫ feminini generis.dicit enĩ patroni patroneve.ꝛ nõ ita facit in verbo

4 liberos.ꝛ similiter fit in.d.l.sed si hac.§.liberos.ij.† ꝛ ideo tex.d.l.co gnoscere.§.liberos.vtitur verbo cõtinetur qd sine dubio importat ppriã significationẽ quo ad primũ determinabile qd sequitur: ita ꝛ importet quo ad secundũ determinabile scilicet feminini sexus p regulam.l.fi.C.de sententijs.ꝛ.l.iã hoc iure.ff.de vulga.ꝛ pupilla.cũ cõcor.ꝛ scd̃m hoc appellatione liberoꝝ continentur pprie etiã descẽ dentes femine saltẽ ex cõmuni vsu loquẽdi: sed dato qd hoc nõ pro cederet: ſꝫ vsus fuisset verbo filij: idẽ dicendum est scilicet qd masculi num conciperet feminũ qꝛ in vltima voluntate masculinum conci pit femininũ vt est expressum in.l.qui duos mulos.ff.de lega.iij.vbi in casu lõge fortiori testator q tempore testamẽti habebat duos mu los masculos legauit duos mulos qui sui erunt cũ morief.accidit ꝙ tempore mortis habebat duas mulas postea quesitas deciditur ibi qd veniant in legato: ꝛ assignat rationẽ quia serui appellatione ple runqꝫ veniũt serue ꝛ per verbũ plerunqꝫ loquitur tex.in.d.l.pronũ

5 ciatio.de verbo.signi. ¶† Dictio autem plerunqꝫ denotat regulam vt in.l.iuris gẽtiũ.ꝛ que ibi habent̃ per doc.ff.de pac.ꝛ in.l.in obscu ris inspici.ff.de reg.iur.ꝛ in.c.inspicit̃ in obscuris.eo.ti.lib.vj.ꝛ in.l. tutelã.ff.de tutelis.ꝛ in.l.j.in pri.ff.de tute.ꝛ rati.distra.ꝛ ibi Nico. de neapoli.quinimo in.d.l.q duos in fine subdit̃ qd semper masculi nũ cõcipit femininũ quare ꝯcludendũ est indubie qd in vltimis vo luntatibꝰ maxime ex parte honorati masculinũ concipit femininũ: nõ obstat qd dr̃ in ꝯtctibus qꝛ licet illud dictũ Archi.ꝛ sequaciũ nõ trãleat sine dubio: tñ presupposito ꝙ sit verũ ratio que assignat̃ per eũ ꝛ sequaces est: qꝛ verba ꝯtcũ sunt stricte interpretanda ꝛ cõtra proferentẽ q potuit legẽ apertiꝰ dicere.l.veteribꝰ.ff.de pac.ꝛ.l.qcqd astringende.§.j.ff.de verb.obli.ꝛ.l.labeo.ff.de ꝯtraben.emp.cũ si.q̃ rõ cessat in vltimis volũtatibꝰ in qbꝰ latior fit iterpretatio.l.in testis ff.de reg.iur.ꝛ.c.cũ dilecti in fi.de dona. Nec obstat qd pluralis lo quutio nõ est ꝯtenta vno qꝛ respõdet̃ qd verbũ liberi qꝛ nõ profert̃ in singulari: iõ verificat̃ in vna psona vt est expressuꝫ in.d.l.nõ est sine liberis.vbi dicta ratio ponderatur.probatur etiaꝫ in.d.l.j.C.de cõ

6 di.insertis† itẽ qñ pluralitas respicit plures effectꝰ pluralitas resol uit̃ in singularitates.l.falsam in fi.ff.de ꝯdi.ꝛ demon.l.lutiꝰ.§.gaio ff.ad tre.qꝛ si plures forẽt liberi plures ptes haberẽt qlibet suã: ideo vr̃ dicta pluralitas resolui i singularitatẽ sic ꝛ alias pluralitas veri ficat̃ in vno in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad tre.militat etiã alia rõ ex quo relictũ est factũ in plurali liberis oẽs liberi sunt ꝯiuncti si nõ su perſit nisi vnus quo ad plures relictũ euanescit.ꝛ qñ relictũ fit plu ribꝰ ꝛ euanescit in aliqua pte accrescit cõiuncto siue sit p nõ scriptũ vt.l.vnica.§.in prĩo.C.de cad.tol.siue in causam caduci vt eadẽ.l.§. pro scd̃o siue sit caducũ.e.l.§.sin autẽ sub ꝯditiõe ad hoc etiã.l.ꝯiun ctim ꝛ.l.recõiuncti de leg.iij.cũ si.iõ portiones que deuoluerent̃ ad plures liberos si extarent eis cessantibus deuoluitur ad filiam que superest per predicta. Laus deo.

¶ Consilium.lxix.

1 ☞ Heres scd̃s an teneatur soluere legatũ si testator dixit ꝙ infra scripti eius hered.soluerent.ꝛ heredis nomine qui veniant.

2 Legatũ hic definitur: ꝛ quis illud soluere debeat lucide monstrat̃.

4 Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates est validuꝫ.

5 Contractuũ verba contra eum interpretantur qui eisdẽ innititur.

6 Testator onerans filiam fortius futuros hered.onerare dicitur.

In nomine domini nostri Jesu xpi. ¶

1 † Quãꝙ in hac ꝯsultatione videatur prima facie dicẽdum ꝙ dictũ legatũ annuũ solui nõ debeat.a verbis enim testamenti recedi non dꝫ nisi de mente constet.l.non ali ter de leg.iij.facit.l.j.§.si is qui nauem.ff.de exerci.cum si.cum itaqꝫ testãt dixerit qd infrascripti eius heredes soluerent quolibet anno quatuor staria grani ꝛc.videtur qd grauauerit ipsos heredes scri ptos in testõ ꝛ isti de quibus agitur licet sint heredes dicte Mite ꝛ ex persona

τ ex persona dicte Mite sint heredes dicti mãnis testatoris:q2 heres heredis testatoris est heres.l.fi.C.de heredi.insti.tñ nõ sunt heredes scripti in testõ:ita qd non veniunt sub illis verbis heredes infra scripti:τ qui de vno dicit de alio videtur excludere.l.cum ptor. in prin.cum multis cõcor.ibi per glo.adductis:ideo nõ scripti licet sint heredes non censeantur grauati facit.l.qui liberis.§.hecverba ff.de vul.τ pup.vbi tex.qd inuitatis ad substitutionem heredibus testatoris non veniũt nisi qui ex ipso testõ est heres:ideo heres heredis nõ venit appellatione heredis vbi verbum heres profertur a testatore vt est ibi textus.τ est prolatum verbum heres in substitutione pupillari que est fauorabilis pupillo τ substituto qui honoratur:ideo deberet magis late interpretari verbum heres prolatũ ibi in materia omni ex parte fauorabili φ in casu nostro in quo legatum ex parte legatarij est fauorabile ex parte heredis est onus nõ fauor:ideo fortius verbum heres dz restringi.facit qd habetur in.l. sed si hac.§.fi.ff.de in ius vo.vbi verba edicti pretoris ex capite eius qui oneratur interpretantur stricte τ ex capite eius qui honoratur edictum late interpretatur.quod in simili dicit glo.no.in.l.venia. C.de in ius vo.τ videmus quod legata sepe restringuntur in fauorem rogati.l.numis.cum concor.de lega.ij.in.l.si ita sit ascriptum. de leg.j.in.l.si domus.§.fi.eo.ti.in.l.pe.de dote prelega.item in.l.sticho.de vsufruc.lega.item in.l.vxor patrui.C.de legatis.item in.l.cũ alienam eo.ti.facit etiam quod habetur in.l.boue.§.hoc sermone. de verb.sig.τ.l.hec conditio.ff.de conditio.τ demonst.vbi verba intelliguntur de primo τ nõ de posteriori:ita quod si testator facit mẽtionem de nuptijs intelligitur de primis non de vlterioribus:ita τ dicamus in verbo heres quod vbi testator facit mentionem de herede itelligatur de primo immediato herede nõ de secũdo τ mediato herede:τ maxime in casu nostro in quo verbum heres profertur in capite oneroso τ in quo non verificatur verbum infrascripti:τ tãto fortius q2 testator in codicillis reuocauit illos substitutos quos rogauerat:τ disposuit quod dicta Mita filia testatoris possit disponere de bonis ipsius testatoris prout de sua processerit voluntate.

2 ¶†Tamen his non ob.contrariã partem arbitror magis fore iuri consonam:nam premittendum est quod onus soluẽdi legata simpliciter relicta pertinet ad heredem τ de herede transit in fideicommissarium vniuersalem restituta hereditate.l.qui.cccc.τ.l.marcell° in prin.ff.ad tre.legatum eñ est donatio quedam a defuncto relicta τ ab herede pstãda dicit Iustinianus in.§.legatũ isti.de leg.facit in sti.de lega.fal.ideo licet in cõtractibus impersonalitas ex parte onerati vitiet actum auten.si qñ.C.de consti.pecu.tñ secus est in vltimis voluntatibus q2 subintelligitur persona heredis text.est notabilis in.l.si seruus legatus.§.qui margaritam.ff.de legat.j.ideo si testator diceret voluit quod dentur τ prestentur τc.subintelligeretur ab heredibus institutis:expressio autem eorum que tacite insunt nihil operatur.l.hec verba.de legat.j.τ.l.ij.C.de fideius.†ideo dictum le

3 gatum annuum debeatur ab omnibus heredibus τ primis τ secũdis prout cetera legata:heres eñ scriptus obligatur legatis τ eius heredes obligantur tanφ representantes personam defuncti quia censetur heres eadẽ persona cum defuncto in auẽ.de iureiu.a mor. prestito.omnia eñ iura defuncta actiue τ passiue transeunt in heredem.l.j.C.si cer.pe.l.pro hereditarijs.C.de heredit.acti.querit enim heres hereditatẽ:τ succedit in ea que nihil aliud est nisi successio in vniuersum ius defuncti actiuum.s.τ passiuum.l.nihil aliud de ver. sig.τ.l.hereditas.de reg.iur.ideo obligatio τ actio quibus astringebatur domina Mita testatoris vxor ille transeũt in eius heredem per predicta.item nos habemus quod licet in pacto sit adiecta persona aliqua siue ex parte obligationis actiue siue obligationis passiue nõ reddit pactum personale:sed transit regulariter in heredem actiue τ passiue siue persona adijciatur verbis obligatiuis siue verbis executiuis.l.si pactum.ff.de proba.τ.l.stipulatio ista in princ.de ver.ob.τ.l.iuris gentium.§.pactorum.ff.de pact.põderata natura dictionis plerũφ que denotat regulam vt ibi ponderant doc.τ probat tex.in.l.j.in prin.τ ibi no.Bar.ff.de tute.τ rati.distra.τ dictam theoricam qd pacta lz in eis exprimatur persona ex persona ex parte que obligetur siue ex parte cui obligatio queratur faciat pactũ personale tradit latius prosequendo Bar.τ doc.post eum in.l.qui in futurum.§.j.ff.de pac.τ in.l.si sic.ff.de ver.obl.τ procedit etiam si sunt apposita verba taxatiua prout voluit Bal.in.l.fi.C.de ac.emp. ad hoc vt singu.allegans tex.d.l.stipulatio ista in prin.quod τ sentit Bar.ibi in summario pro quo facit tex.in.l.necessarias.§.de vendendo.ff.de pigno.acti.τ quod no.per glo.τ Bar.in.l.cum seruus in prin.de condi.fur.τ per Bal.in.c.j.qui succe.ten.in vsibus feudorum.lz Bar.aliud voluerit in.d.l.in futurum τ in.l.non solum.§.tale.de lib.lega.possunt concordari.sed non est presentis discussionis q2 non est hic apposita aliqua dictio taxatiua:τ maxime predicta procedunt vbi est oratio affirmatiua per no.per Petrum de bellaperti.τ Cy.in.l.veteris.C.de contraben.τ commit.stip.τ per Bar.

4 in.l.si sic de ver.ob.†prout autem hoc est in contractibus idem dicẽdum est in vltimis voluntatibus:quia de contractibus ad vltimas voluntates bonum est argumen.τ econtra.l.eum qui cyrographũ de lega.j.l.fi.C.de legatis.l.si ex lega.causa.τ.l.ita stipulatus.§.sabinus de verbo.obli.Et longe fortius dicta theorica tenenda est in vltimis voluntatibus:quia in eis latior fit interpretatio.c.cum dilecti.in fi.de dona.l.in testamentis.de reg.iur.τ maxime in his termi

5 nis:†q2 paciscens potest legem apertius dicere exprimendo de persona heredis:τ ideo videretur sibi imputandũ.l.veterib°.ff.de pac. ideo verba contractuum interpretantur contra eum qui ex contractu nititur.l.quicquid astringende.§.j.de ver.ob.τ.l.labeo.τ.l.si in emptione in princ.de contraben.emp.que ratio non militat in legatis:q2 legatarius non potuit legem apertius dicere:q2 verba proferuntur a testatore non a legatario:τ potissime dicta interpretatio fieri debet fauore pie cause cui iura multum fauent vt est notissimũ facit.l.sunt persone in fi.ff.de reli.τ sump.fu.ex quibus concludo φ dicti heredes domine Mite tenentur soluere dictum legatum dicte ecclesie.nec.ob.d.l.qui liberis.§.hecverba.q2 ratio que allegatur ibi per Bar.Bal.τ doct.est quod ideo ibi non comprehenduntur nisi heredes scripti:q2 substitutiones fiunt ex affectione que affectio nõ habetur erga non institutos prout erga institutos que ratio cessat

6 in casu isto immo militat in oppositum:†q2 si voluit onerare filiaz institutam cui magis afficiebatur multo fortius estverisimile quod voluerit onerare futuros heredes quos ignorabat:preterea in casu illo dispositio non incepit in primo herede:ideo non transit de primo in secundum.si enim substitutio fuisset verificata in primo herede quia successisset heres scriptus ipsi filio ex substitutione tunc succederent etiam eius heredes:sed spes substitutionis ibi non transmittitur:nec hereditas nõ adita per iura vulgaria:sed in casu isto verificatur dispositio in persona heredis scripte τ ipsa obligata fuit τ verificantur si verba in eius persona τ obligatio actiua τ passiua transmittitur in heredem ideo etiam non ob.quod dicebatur φ non est recedẽdum a verbis nec etiam ob.quod in codicillis fuit reuocata substitutio:q2 non propterea fuit reuocatum dictum legatum nec alia.nam dicta Mita erat per testamentum onerata restituere hereditatem dictis substitutis τ ipsi substituti erant onerati dicto legato post restitutaz eis hereditatem annullatur per codicillos illud onus fideicommissi vniuersalis iniuncte domine Mite τ illud redit ad eam a qua erat relictum:τ ideo redit cuz onere soluendi dictum relictum pium per.l.vnicam.§.pro secundo.τ.§.fin. autem sub conditione iuncta glo.in verbo simili modo.τ.§.ne autẽ in fi.τ.§.his ita.C.de cad.tol.τ sic prout a substitutis deberetur dictum legatum post mortem dicte Mite:ita τ debeatur post mortem Mite annullata scz substitutione per codicillos.τ licet in codicillis dicatur quod possit disponere Mita prout de sua processerit voluntate intelligitur non obstante substitutione vt suadent verba precedentia τ sequentia per que media declarant.l.heredes palam. §.sed si notam de testa.τ.l.si seruus plurium.§.fi.de le.j.preterea ipsa Mita nihil disposuit. Laus deo.

¶Consilium.lxx.

1 ¶Scripturis notariorum quando credatur:τ an filij τ eius filij exclusi ex primo capite succedant ex secundo in bonis patris τ fris.

2 Instrumento vt credatur notarij signum an queratur.

3 Protocollo vt credamus solennia requirimus.

4 Rogitus notarij exigitur anteφ instrumento credatur.

5 Publicaui verbum non verificatur si notarius non rogatur.

6 Prescriptio lõgissimi tpis est impedimento iuri aditionis.τ nu.7.

8 Filia τ nepos quãto tempore excludatur:τ quando eis successio deferatur.

10 Aditio hereditatis non consurgit quod quis possideat iure familiaritatis.

In nomiẽ domini nostri Iesu christi.

1 ¶†Duo veniunt principaliter inuestigãda in hac consultatione.primum an sit dãda fides dicte scripture que videtur scripta manu publici notarij.secundum an per dictam possessionem .xliiij.annorum sit per dictos Christophorũ τ filios prescriptum.Circa primum videtur dicendum quod dicte scripture lz non appareat publicate:tamen debeat dari fides:q2 videtur solum deficere q2 notarius non dicit se rogatum τ non apposuit signum sed videtur φ notarius presumatur rogatus prout voluit glo.in.§.nos autem.in auẽ.de tabel.quam glo.sequitur ibi Ja. de are.τ tangit Spe.in ti.de instru.edic.§.ij.ver.τ no.τ dicta gl.approbat Ang.in repetitione.l.sciendum.de ver.obli.circa medium. sed dato quod non procederet dicta secunda opi.ibi recitata:tamẽ quando notarius asserit se publicasse:q2 dicit in instrumẽto ego notarius scripsi τ publicaui presumitur rogatus.nam tacite dicit se rogatum:q2 non potuisset publicare si non fuisset rogatus:ex quo ergo dicit publicaui necessario dicit se rogatum:q2 alias non esset publicatum ex quo non scripsisset vt publica persona:ideo sufficit φ ita dicat prout voluit Bar.in.d.l.sciendum.τ Ang.ibi in repetitione:circa medium.dicens qd hoc casu intelligit glo.predictam in d.§.nos autem.ex quo eñ dicit publicaui τ id esse nõ potest nisi fuerit rogatus:solennitas rogitus est tunc de solẽnitate intrinseca:iõ presumitur vt ibi pñ eundẽ Ang.τ est de mente Bar.cum ergo in subscriptione notarius asserat se publicasse in casu isto:ideo roga

2 tus presumatur:⁊ sic nõ obstet defectus rogitus.¶†His tñ mini-
me refragantibus contrariam partem arbitror iuri magis consen
taneam:nam licet forte de iure specifice non sit expresse decisum qđ
signum sit de solennitate instrumenti:tamen per docto. adducun-
tur in argumentum plura ex quibus concludunt quod signum re
quiratur ad essentiam instruměti autentici:nã hoc voluit Specu.
in ti.de instru.edic.§.breuiter versi.in fi.aũt.⁊ Cy.in.l.contractus
circa fi.C.de fide instru.Jaco.de are.in.l.ad testium.§.si quis.ff.de
testa.per tex.in auť.de instru.cau.⁊ fide.§.sed si instrumentum.⁊ibi
glo.super verbo adñciatur ⁊ super verbo oportet.⁊ tex.iuncta glo.
in verbo signum.institu.de public.iudic.§.item lex cornelia de fal-
sis ad idem.l.fi.C.de assesso.⁊.l.ij.C.de cõue.fis.debi.li.x.⁊ idem vo-
luit Bal.in.l.si quis ex argẽtariis.§.fi.initium tabularũ.ff.de edě.
item idem Bal.in.l.lutius.ff.de mili.testa.Pe.de ancha.cõsi.cccc-
xxxij.incipiente promissa in principio.⁊ Ang.in auť.de tabellio.ad
idem Bal.in prima constitutione.C.quod ⁊ voluit Panor.in.c.j.
de fide instru.que opinio procedit quando est de consuetudine qđ
signum notarij ponatur in instrumentis:nam tũc dʒ apponi aliter
non valet prout voluit Bar.in.d.l.testium.§.si quis ⁊ in prima cõ-
stitutione ffor.⁊ idem voluit Jmol.in.d.c.j.extra de fide instru.⁊ad
hoc no.per glo.in auť.vt prepo.no.impera.in principio.⁊ ꝑpterea
dicit Bal.in.c.significauit de appella.quod si instrumentum nõ hʒ
signum consuetum non facit fidem argumento illius text.⁊ hoc qđ
standum sit consuetudini voluit tandem Spe.in.d.§.breuiter pre-
allegato ver.in fine autem. in fi.ver.vbi autem cessaret consuetudo
non vitiaretur instrumentum:si signum nõ apponatur prout aper
te voluit Bar.in dicta prima constitutione fforum.⁊ Jmo.in.d.c.
j.⁊ ita procedat opi.Jo.an.in.d.ver.in fi.autem.quem sequitur do
mi.Anto.de but.in.d.c.j.cum itaqȝ vbi apud nos ⁊ in terra camere
ni soleant notarij apponere signum:ideo omissio vitiat hãc scriptu
ram:ideo tale protocollum si protocollum dici posset non valet qꝛ
nõ habet solennitates requisitas:non enĩ videtur publicatum:cum
3 publica habeant solennitatem signi.¶†Et protocollo non publi-
cato non datur fides.dicit Bal.post Nico.de mat.in rub.C.de fide
instru.⁊ Pe.de ancha.in.d.consi.ccccxxxij.similiter dicit quod pro
tocollum non habens solennitates signi non probat ⁊ quod instru
mentum inde extractum non facit fideʒ tanq̃ ex infecta radice cau
satum ẽm eum.debent enĩ protocolla habere omnia solẽnia que exi
guntur in instrumentis publicis prout videtur presupponere Jo.
an.in addi.in Spe.in ti.de instru.edic.§.videndum.ver.⁊ nota qđ
tabellio. coadiuuantur premissa:qꝛ dicta scriptura non presuppo-
nitur reperta in loco autẽ.seu loco vbi erant alie scripture publice
prout erat verisimile quod deberet stare protocollum vnius testa-
menti cũ testamentum soleat esse magni põderis ⁊ solent fieri frau-
des ad quas obuiandas iura adhibuerunt plures solennitates nõ
requisitas in contractibus ⁊ aliis actibus.l.fi.C.de fideicom.⁊.l.hac
consultissima.C.qui test.face.pos.auget diminutionem fidei seu su-
spitionem:qꝛ prout mihi dicitur octo testes descripti in dicta scri-
ptura omnes sunt mortui:non est elapsum tantum temporis spa
cium quod deberent esse mortui.litere autem plerunqȝ assimilatur
⁊ nonnunq̃ contrafiunt:ideo ne veritas appareat potuerunt de fa
cili ad cautelam describi testes mortui:itẽ contingit ꝙ quãdoqȝ no
tarius primo facit scripturam completam ⁊ ponit diem testes ⁊ om
nia requisita anteq̃ legat testamentum:deficit etiam in casu nostro
nõ solum signum notarij:sed etiam subscriptio notarij in qua nota
4 rius solet dicere se rogatum ⁊ se publicasse.¶†Rogitus enim no-
tarij non presumitur:ideo si non asserit in instrumento se rogatum
non creditur instrumento prout voluit Spe.in.d.ver.⁊ nota.⁊ ita
eum tenere allegat Bart.in.d.l.sciendum.versi.quero ergo quid si
⁊ merito qꝛ licet recitet postea aliam opi.⁊ vltima opi.censeatur in
dubio ab actore approbata arg.l.qui filium.§.sabinus ad trebel.tñ
id non procedit quãdo autor primo aliquid notat seu aliquid asse-
rit simpliciter non tanq̃ ab alio dictum seu tanq̃ alterius sit opi-
nio postea vltimo ponit aliam opinio.sub verbo alij:tunc enim pre
cedens opinio censetur opinio autoris prout dicit Raphael fulg.
in lege secunda.C.si aduer.do.⁊ dicit dominus meus in.l.certi con
dictio.in prin.si cer.pe.iungendo glo.ibi cum gl.rubrice eo.ti.⁊idẽ
sumitur ex glo.in.l.puberes.de ver.ob.⁊ ex dictis glo.⁊ doc.in.l.ij.
in princ.ff.de do.prout dixi in qualibet earum ⁊ in.c.ex parte de re-
scriptis.⁊ ratio est vis verbi alij quod non potest aliud excludere ni
si se autorem qui locutus est merito ergo Bar.hoc sentiens allegat
Spec.tenere quod debet notarius scribere se rogatum alias nõ pre
sumitur ad quod allegat etiam Jnno.in.c.ij.de fide instru.⁊ idem
tʒ ipe Barto.ibi:vbi similiter Ang.in repeti.circa medium allegat
5 ⁊sequiť Jnn.in.d.c.j.ver.item no.vtile esse.¶†Et hoc nisi dicat in
scriptura publicaui qꝛ non verificaretur verbum publicaui nisi cẽt
rogatus prout ibi dicunt Bar.⁊ Ang.qui hoc casu intelligit gl.in
d.§.nos autem.licet etiam eo casu aliud voluerit Pet.de ancha.in
d.consilio.ccccxxxij.Et ita videtur intelligendus Bal.in.d.§.quo-
tiens.qui in consi.mihi.cccxciij.incipiente ad euidentiam premit
tenda dicit ꝙ si notarius nõ tanq̃ notarius se subscripsit nõ presu-
miť rogatus ⁊ nõ põt publicare nisi citatis ⁊ citãdis testes ꝓbẽt illuʒ
fuisse rogatum cum igitur non sit signũ notarij non sit subscriptio
notarij nõ sint testes qui ꝓbent immo omnes testes descripti sunt
mortui cõcludendum est satis plane qđ dicte scripture nõ est fides
adhibenda ⁊ insuper nõ fuit repertũ prout đr inter scripturas au-
tenticas dato qđ forte id male probari possit:⁊ ideo in hoc non fa-
6 ciam magnum fundamentũ ¶†Circa scđm aũt lʒ videatur prima
facie dđm ꝙ iuuetur dicti filij Christophori duplici ꝑscriptiõe lon-
gissimi prima qꝛ dicte filie dicti Mei nõ se immiscuerunt heredita
ti predicte ⁊ elapsi sunt anni.xliiij.item nec adiuerunt hereditatem
Jo.qui decessit pupillus iam sunt vltra.xxx.anni cuʒ aduersus ius
⁊ facultatẽ immiscendi ⁊ adeundi obstet prescriptio longissimi tẽ-
poris.xxx.annorum ar.tex.l.lʒ.C.de iure delibe.prout ibi tenet glo.
Pe.Cy.Bal.Ang.⁊ Pau.de ca.qđ tenent glo.⁊ doc.in.l.ꝙdiu.j.
ff.de acqui.here.⁊ qđ tʒ Bar.in cõsi.qđ incipit quidam habuit vxo
rem.numero mihi.xxxviij.ẽm ordinem Perusinum nõ informis ⁊
⁊ est communis opi.prout ⁊ dicit Rapha.in.d.l.lʒ idcirco vꝫ quod
d.Allegretia ⁊ filij sororum sint exclusi a dicta hereditate Mei:⁊ ẽt
ab hereditate Jo.⁊ per consequens nequeant molestare possessores
nam possessor qui cõuenitur nõ solum obtinet victoriam ex iure suo
sed etiam ex nõ iure actoris.l.fi.C.de rei vẽ.l.qui accusare.C.de edě.
c.cum ecclesia sutrina de causa pos.⁊ ꝓprie.in fi.cum multis simi.
item iuuãtur eorum prescriptione:qꝛ ipsi computato tempore eoꝝ
patris ⁊ presupponitur possederunt.xliiij.annis quo tempore pre-
scribitur aduersus omnẽ actionẽ ⁊ cum bona fide queritur vtile do
minium per.l.sicut.l.omnes.⁊.l.si quis emptionis.C.de prescript.
7 xxx.vel.xl.an.¶†Cñ his nõ ob.cõtrarium puto de iure responden
dum constat enĩ qđ de iure cõi filia abintestõ excludit oẽs alios in
auť.de heredi.abintestõ.§.fi.⁊ in auť.in successione.C.de suis ⁊ legi
timis.⁊ similiter soror carnalis:⁊ sic constituta in scđo gradu exclu-
dit fratrem cõsobrinum cõstitutũ in quarto gradu per auť.cessante
C.de legi.here.⁊.l.ij.§.hereditas.ff.eo.ti.cõcurrunt aũt soror ⁊ filie
sororis cũ succedant in locum eoꝝ matris.d.auť.cessante.⁊ in auť.
vt fratrum filij in rubro ⁊ nigro ⁊ in auť.de heredibus abintestõ.
veni.§.reliquum.⁊per ꝯñs nõ ob.dictis prescriptiõibus sine dubio
dicta Allegretia vna cũ filiis sororũ excluderet dictos filios Christo
phori ab hereditate dicti Mei eorũ ascendente ⁊ ab hereditate di
cti Jo.fratris dicte Allegretie ⁊ auunculi supradictoꝝ:itaqȝ subla
tis obstaculis dictarũ prescriptionũ:⁊ remanet clara cõclusio ꝓ di
cta Allegretia ⁊ dictis filiis suarũ sororum.sed nõ ob.prima prescri
ptio:qꝛ lʒ aduersus ius adeundi seu immiscendi currat prescriptio
spacio.xxx.an.prout tʒ cõmunis opi.de qua supra lʒ Saly.pluribꝰ
8 rationibus tenuerit cõtrariuʒ in.d.l.lʒ.¶†Cñ lʒ filia vel nepotes
excludantur spacio.xxx.anno.a facultate succedendi tanq̃ filia et
nepotes simul ⁊ semel referẽdo tñ eis deferť successio tãq̃ legitimis
heredibus.ar.l.j.§.sed videndũ.ff.de succe.edic.ideo ipse tanq̃ ꝓxi
miores succedunt tãq̃ legitime seu legitimi ar.d.§.cũ hereditas cũ
si.⁊ ideo hñt alios.xxx.an.ad adeundum ꝓut notabiliter cõcludit
Bar.in.d.cõsi.inci.quidã habuit vxorem quẽ sequiť Bal.in.d.l.lʒ.
⁊ ibi ẽt eũ sequitur dñs Meus ⁊ ego idẽ ibi legẽdo tenui eos defen
sando ab obiectionibus Saly.⁊ Rapha.⁊ pluries consulẽdo tenui
tanq̃ magis communem ⁊ tanq̃ magis equũ.⁊per hoc tollitur obsta
culum prime prescriptionis primo deducte:⁊ si dicať dicta ratio nõ
respicit hereditatẽ dicti Jo.rñdetur ꝙ lʒ dictꝰ Jo.trãsmiserit iure
suitatis hereditateʒ sui patris pro sua rata in quoscunqȝ eius here
des per.l.apud hostes.C.de suis ⁊ legitimis ⁊.l.si fratris.C.de iure
deliberan.cum multis si.tamẽ illud ius per eum transmissum tolliť
spacio.xxx.anno.prout sublatum fuisset si ipse vixeret ꝙ non trans-
mittit efficacius ius in heredẽ quã foret apud eũ per.l.nemo plus
iuris de reg.iur.cum concor.nec potuit transmitti ius succedendi
ex secundo capite tanq̃ legitimis : quia illud ius habuit originem
post mortem ipsius Jo.ita qđ nũq̃ potuit sibi cõpetere ⁊ ius sibi nõ
delatũ non transmittit:⁊ per ꝯñs portio sibi delata euanuit.⁊ ꝯñr
9 nõ est in cõsideratione.¶†Nec ob.obstaculũ alterius ꝑscriptionis
xxx.vel.xl.an.qꝛ dicta ꝑscriptio lõgissimi tpis nõ incipit currere he
reditate iacente per.l.ea que cũ ibi no.per doc.C.de tẽporibus in in
teg.resti.prout per.d.l.ea que firmãt Pe.Cy.Bal.Ang.⁊ Pau.de
ca.in.d.l.lʒ.⁊ Ang.⁊ Jmo.in.l.furtũ.§.j.ff.de vsucap.⁊ tñ cõiter te
netur idcirco cum dicta hereditas dicti Mei fuerit delata eius fi-
lio ⁊ filiabus ⁊ ipsi vnquam agnouerint dictã hereditatẽ:ideo con
tra eos nõ inchoauit dicta prescriptio lõgissimi tpis:nec etiã cõtra
hereditatem per iam dicta:adeo ꝙ etiã ꝑsupposito qđ dictus Chri
stophorus ⁊ eius filij fuerint in bona fide ꝙ possent se tueri prescri
ptione lõgissimi tpis:nec etiã lõgi tpis qꝛ deficit titulus nõ enĩ sibi
ꝓbet titulũ nec iustũ errorẽ dicta scriptura asserti testamẽti:tum qꝛ
nõ apparet ꝙ notitiã aliquã habuerit dicti Christophorus vl' eius
filij ⁊ sciẽtia nõ ꝑsumiť:immo ignoratia de reg.iur.in.vj.⁊.l.verius
ff.de ꝓba.⁊.l.fi.ff.ꝓ suo.ꝑterea si habuisset de dicta scriptura noti-
tiã nõ est verisimile ꝙ crediderit dicte scripture cui de iure nõ est cre
dẽdũ.s.ꝙ dictũ testũ fuerit ꝑfectũ ⁊ solẽniter cõditũ ꝑ ea que supra
dicta fuerũt:⁊ error iuris nõ est iustus error vt habeť in.l.sacratissi
me.⁊.l.fi.C.de legi.⁊ in.l.nec supina ⁊ in.l.iuris igno.ff.de iu.⁊ fac.
igno.⁊ habeť in.l.late culpe.ff.de ver.sig.⁊.l.ij.C.eo.ti.nec etiã iuris
qui contra

qui ꝯ.ignorātia ꝑsumit̃ ⁊ potiꝰ ꝑsumit̃ mala fides ꝙ̃ error iu.ar.c.
qui cōtra iura mercatur de re.iu.in.vj.⁊.l.quēadmodū.C.de agri.
⁊ cēsi.li.xj.⁊ per glo.in.c.si diligēti.extra de prescrip.Et maxime cō
tra dictū Christophorum presumit̃ mala fides ex presuppositis in
themate in quo presupponit̃ qꝺ ꝯtinuo possedit bona hereditatis
dicti Mei post eius mortē etiā in vita Jo.in cuiusvita etiā si dictū
instrm̄ probaret validū testm̄: ⁊ illud innotuisset dicto Christopho
ro nō potuisset bona fide dicta bona possidere: ⁊ sic dicta scriptura
nō dꝫ inducere ꝯiecturā bone fidei dicti Christophori: cū semel ma
lus semꝑ presumit̃ malus in eodē gn̄e mali.c.semel malus.de re.iu.
in.vj.⁊.c.scribā.de presump.⁊.l.si cui.§.iisdē.ff.de accu.⁊ si dicatur
forte possedit iure familiaritatis tpe vite dicti Jo.respondetur qꝺ
pariter potest cēseri ꝙ possederit iure familiaritatis post mortē di
cti Joan.cum dicta Allegretia ⁊ eius sorores essent sibi coniūcte in
eodē gradu prout dictus Joā.⁊ sic potest militare alia coniectura
quare dictus Christophorus possederit quā vigore dicte scripture
⁊ dicti asserti testamēti:† ⁊ si iure familiaritatis possedisset non re
sultasset aditio hereditatis nec prescriptio: qꝛ qui iure familiarita
tis rem detinet nō possidet.l.qui iure familiaritatis.ff.de acq.pos.
⁊ sine possessione prescriptio nō procedit.l.sine possessione.ff.de vsu
capio.⁊.c.sine possessione.de regul.iur.in.vj.qualitercunqꝫ autem
tenuerit vel possederit non prescri. per alia media supra deducta.
¶ Ex quibus omnibꝰ restat defensata cōclusio supra facta ꝙ dicta
Allegretia possit petere dicta bona paterna nunc adeūdo eius he
reditatē pro eius rata si filii sororum fuerūt cōcepti in vita aui per
s.dicta si vero nō fuerunt concepti in vita aui nō possunt succedere
ex eorum personis per.l.j.§.quibus proximior.ff. vnde cogna.⁊.l.
paulus.§.paulus.ff.de bonis liber.nec ex personis eorū matrū.si di
cte eorum matres decesserunt intra dictos.xxx.an.post mortem di
cti Mei.⁊ tunc ius eis delatum fuisset sublatū prescriptiōe.xxx.an
norum ⁊ ius postea delatum ex alia parte nō potuissent transmitte
re prout.s.dictū fuit circa personam dicti Jo.⁊ per consequens di
cto casu tota hereditas dicti Mei pertineret ad dictā Allegretiā
alias ad eam pertineret pro tertia parte ⁊ ad filios suarum sororū
defunctarum pro duabus ratis. Laus deo.

¶ Consilium.lxxj.

1 Relictum dotis factum his verbis voglio ⁊ comando se tra
gha de mia denari: ⁊ se non bastasseno si traghino de fructi ⁊c.quo
modo hec intelligas.
2 Legati interpretatio fauebit heredi.
3 Copula et proximiora coniungere debet.
4 Dos extrahi debet de denariis testatoris in manu tertii existētibꝰ
si facilis fuerit ad reddendum.
5 Vsure dotis non solute an debeantur ⁊ quante.⁊ nu.6.
6 Azo vir doctissimꝰ mēs fons legū ⁊ vas electiōis est cognominatꝰ.
7 Periculum anime dum tractatur via tutior eligitur.
8 Mulieres quo iure se teneantur alere.
9 Capitulū salubriter volēs in dotali ꝯtrac.licitas vsuras hic exponit̃.
10 Obligatio non est ad seipsum.
11 Arbitrio iudicis relinquitur quid ꝓ vsuris dotis marito tribuat̃.
14 Vsure dotis non debentur si matrimonii onera non ferantur.

N noīe domini nostri Jesu
christi. ¶ Ad euidentiā ꝑmittēdū est qꝺ verba dicti lega
ti facti.d.Catherine habeāt vnū sensum: nā verba posita
in testamēto materno sermone possent recipere duplicē sensum: nā
v̓ba testamēti formalia sunt ista vcꝫ ꝑ liquali flo.Mccccc.se al tēpo
de la mia vita nō fosoro pagati voglio ⁊ comādo se traghano in tu
to ⁊ ꝑ che mācassero de denari che a quel tēpo se trouassero di mio ⁊ si
1 bastassero si traghino di fructi de le possessiōe ⁊ beni mei.† Que v̓ba
⁊ beni mei ꝑn̄t hr̄e duplicē intellectū vno mō ꝙ sint genitiui casus.⁊
sic ꝑinde ac si dixisset bonoꝝ meoꝝ: ⁊ tūc est sensꝰ ꝙ dicta dos q̄tenꝰ
nō sufficiant denarii remanētes ex.d. testatore debeāt extrahi ⁊ sol
ui de fructibus possessionū ⁊ de fructibus bonoꝝ suorū.⁊ sic illi ge
nitiui bonorū suorū regant̃ a verbo fructibus.⁊ tunc est sensus pla
nus ꝙ dicta dos extrahi ⁊ solui dꝫ de fructibus possessionum ⁊ de
fructibus alioꝝ bonorū: possessiones eñ vt mihi dr̄ appellant̃ in ci
uitate senarum fundi rustici ⁊ dictus testor̄ vt asserit̃ habebat apo
thecas ⁊ alia bona ex quibus redditus capiebatur. Pn̄t etiā dicta
verba aliter sumi: scꝫ ꝙ sint ablatiui casus ac si dixisset ⁊ bōis meis:
⁊ tunc est alius sensus.s.ꝙ dicta dos solui debeat de fructibus pos
sessionum ⁊ etiā de aliis rebus testōris.⁊ sic copula ⁊ censeatur ap
posita inter verbum fructibus ⁊ verba bonis meis ⁊ intelligendo
primo mō copularet verbū possessionū ⁊ verba bonoꝝ meoꝝ: itaqꝫ
videndū est que interpretatio sit melior: ⁊ prima facie vr̄ dicendum
ꝙ qꝛ sumus in legatis in quibus plena hꝫ fieri interpretatio.l.in te
stamentis.ff.de re.iu.⁊.c.cū dilectus.extra de do.ideo intelligat̃ qꝺ
dicta dos debeat extrahi nō solum de fructibus sed etiam de aliis
bonis: qꝛ non hoc magis plena ⁊ fauorabilis sit interpretatio pro
legato qꝛ si haberet fieri solutio solū de fructibꝰ oporteret expectare
recollectionē fructuū.l.si debito.§.qꝛ verisimile.ff.de ꝯhen.emp.pre
terea interꝑtatio in dubio fieri dꝫ ꝓ dotibus.l.in ābiguis ꝓ dotibꝰ
2 ff.de iu.do.⁊.l.in ambiguis ꝓ dotibꝰ.ff.de reg.iu. ¶ † In ꝯtrariū aūt
vrget qꝛ in legatis fit interꝑtatio ꝓ herede: vñ teneatur ad id qꝺ mi
nus est.l.nūmis legatis.cū cōcor.ff.de leg.iii.⁊ alias magis fauet̃ he
redi grauato ꝙ̃ legatario.l.si ita sit ascriptū cum ibi no.de leg.j.⁊ ēt
alias in.l.pe.ff.de dote prele.⁊ in aliis ēt terminis.l.scripto.de vsuf.
leg.⁊ in.l.vxor patrui.C.de le.⁊ in.l.si domus.§.fi.cū si.de leg.j.ideo
vr̄ magis fauēdū heredi qꝺ teneat̃ soluere de fructibꝰ ꝙ̃ legatarie vt
possit petere sibi satisfieri de bonis testatoris pro quo scꝺo facit: qꝛ
rei sunt fauorabiliores ꝙ̃ actores vt in.l.fauorabiliores.ff.de re iu.
3 ⁊ in.c.cū sint ꝑtiū iura obscura eod.ti. ¶ † Tertio facit qꝛ copula ⁊
magis verisimile est qꝺ copulet ꝓxima ꝙ̃ remota ar.l.cū delaniōis
§.asinā.ff.de fundo.instru.ibi ꝓxima quoqꝫ copulata succedūt.⁊ qꝺ
habet̃ in.l.si idē cū codē.in fi.ff.de iuris.om.iu.⁊ in.l.ii.ff.de statu ho
mi.⁊ ꝓpterea fit melior interꝑtatio ꝙ dicta verba de li beni mei in
telligant̃ ꝙ sint genitiui casus ꝓut verbū illud de le possessione: ita
ꝙ sit perinde ac si dixisset de fructibus possessionū ⁊ bonoꝝ suorū
ꝓ quo ēt facit qꝛ si testōr voluisset ꝙ gn̄aliter de bōis suis fieret solu
tio frustra exꝑssisset de fructibus possessionū qꝺ non vr̄ dōm per id
qꝺ hr̄ in.l.si qn̄.de lega.j. ⁊ in.c.si papa.de priui.lib.vj.cū si.⁊ iste rō
nes ꝓ hac parte adducte sunt plures ⁊ vident̃ magis efficaces: ⁊ iō
lꝫ rōnes sint hincinde: tñ hec pars vr̄ amplectēda tanq̄ rōnibus effi
cacioribus suffulta: ⁊ ꝯm hoc nō est necesse disceptare ꝙ nō possit di
ctus dn̄s Pius ꝓ dicta dote accipere possessiones ex quo de dena
riis primo scꝺo de fructibus ꝯm dispositionē testōris est extrahēda
dicta dos: fatendū tñ esset ꝙ si ex dispositione testōris esset extrahen
da: ēt ex aliis bonis prius deberet extrahi de bōis mobi.ꝙ̃ imob.ar.
l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iu.⁊ hec circa primū quesitū
4 dicta sufficiant. ¶ † Circa scꝺm aūt quesitum dicendum est quod si
denarii testatoris inueniuntur licet apud manus alterius magis
facilis ad exigendum prout audio quod est facilis ad exigendum
dictus Batholomeus: tunc dicta dos debet ante omnia extrahi de
dictis denariis qꝛ verba testamenti clare important.⁊ a verbis non
est recedendū vbi de mente nō cōstat.l.nō aliter.de le.iii.maxime vbi
sunt clara.l.ille aut ille.§.cū in verbis.eo.ti.disponit eñ testōr ꝙ di
cti mille quingēti flo.ita demū extrahant̃ dei fructi de le possessiōe
⁊ de beni soi.si denarii sui nō reperirent̃ tpe sue mortis: si ergo repe
riuntur lꝫ apud manus alterius deficit dicta cōditio si non reperi
rentur ⁊ verificatur cōditio precedentis particule testamēti qua di
sponit̃ ꝙ extrahant̃ dicti.Mccccc.flo. de denariis ipsius testōris q
tpe sue mortis reperirent̃ nō distinguēs vbi reperirent̃: erit tñ discu
5 tiendum an tēpore mortis essent denarii testōris. ¶ † Deueniendo
ad tertiū dubium pro euidentia dicti tertii dubii ⁊ sequaciū est vi
dendū vtrum vsure dicte dotis debeant̃: si eñ dicte vsure nō deben
tur resultat decisio oīum quesitoꝝ.s.tertii quarti ⁊ quinti dubii: cir
ca qꝺ lꝫ prima facie videat̃ dōm ꝙ dicte vsure q̄ vulgariter solēt di
ci alimenta dotis debeant̃ ⁊ sint licita in dote dāda marito ꝑ.c.salu
briter.extra de vsu.vt ibi tenēt doc.cōiter ꝙ tꝫ Bar.⁊ doc.in.l.insu
lam.§.vsuras.ff.so.ma.⁊ Bald.⁊ doct.in.l.fi.C.de dotis promis.⁊
Bal.in aut.ei qui.C.de bonis auto.iudi.pos.⁊ assignat̃ rō qꝛ mari
tus ꝓpter dotē seu dotis fructꝰ sustinet onera matrimonii.l.dotis
fructus in prin.ff.de iure do.⁊.l.ꝓ oneribus.⁊.C.eo.ti.iō in recom
pensatione ⁊ quasi ꝓ suo interesse debent̃ dicte vsure tanq̄ fructus
dotis ꝯm doc.ꝓut in simili si emptor qui recepit rē emptā ⁊ nō sol
uit preciū tenet̃ ad vsuras precii.l.curabit.C.de actio.emp.⁊ glo.in
l.ii.C.de vsuris.dicit qꝺ ille vsure ēt de iure canonico exigunt̃.⁊ ꝯn̄r
licite exigunt̃.⁊ idē tenēt doc.ibi ⁊ in.c.cōquestus.extra de vsu.idē
no.in simili per glo.⁊ doc.in.l.sociū qui in eo in prin.ff.pro socio.⁊
per ꝯn̄s vr̄ concludendū ꝙ cū dicta dos debeat̃ dicto marito q ꝓp
dictā dotē tenet̃ alere dictā vxorē: iō dicto marito vsure debeantur
⁊ sint licite nō eñ debent̃ vt vsure: sed vt interesse vt per glo.in.d.l.
ii.⁊ in.d.l.sociū qui in eo ⁊ in dote hoc no.Barto.⁊ ⁊ Imo.in.d.l.
insulam.§.vsuras.⁊ Bal.in.d.l.fi.§.preterea.vbi eñ cessat interesse
nō debent̃ iste vsure de iure canonico quo iure regulariter oēs vsure
sunt ꝓhibite.c.super eo ⁊ quasi per totū de vsur. hinc dicendum vr̄
qꝺ si vir sustinet onera matrimonii dꝫ percipere ista alimenta dotis
6 per.d.§.vsuras.⁊ ibi per Bal. ¶ † Sed his nō ob.vr̄ cōcludendum
qꝺ hoc casu dicte vsure seu alimenta dotis non debeant̃: sunt eñ nō
nulli doc. non leuis autoritatis tenentes ꝙ ēt in dote danda mari
to regulariter sunt vsure prohibite prout in hac opi. fuit Azo in
summa de vsuris volens ꝙ omnes vsure sint de iure canonico prohi
bite vt euꝫ refert Bar.in.d.§.vsuras.qui Azo appellatus fuit mēs
legū vt dicit Cy.in.l.certi iuris.C.loca.⁊ Bal.in.l.contractus.i.iii.
col.dicit ita ponit vas electionis.i.fons legum Azo ⁊ Rapha.in.l.
non iustam.C.ad treb.dicit ꝙ Azo inter oēs doc.obtinet principa
tum seu paritatē ⁊ idem in effectu dicit in.l.edicto in pe.char.C.de
edic.diui.Itē Inn.⁊ Jo.in.d.c.salubriter.dicunt ꝙ vsure dotis nō
sunt ꝑmisse preterq̄ in casu.d.c.salubriter in quo illi fructus nō sunt
certi.s.subiacent eñ iudicio fortune non sic annua quantitas pecu
nie prout eos refert Imo.in.d.§.vsuras nec sunt leuis autoritatis
Azo Inno.⁊ Jo.an.maxime in materia canonistali ⁊ lꝫ dictam eo
rum opinionem non teneam tñ eam ponderaui ad finem vt ostēdā

7 vt ista materia vsurarū dotis nō fit de facili extēdenda. ¶ †Et ma-
xime q̄ agit̄ de periculo aīe. et vbi de periculo aīe agit̄ tutior via eligē
da. c. ad audientiā. ⁊ c. significasti. el. ij. ⁊ c. pe. de homicidio. ⁊ c. iu-
uenis. de spon. cum si. Et ideo cōmuniter tenet̄ qd̄ in dote restituē
da mulieri lȝ hn̄s restituere sit in mora nihilominus non debeātur
vsure prout voluerunt Inn. ⁊ Jo. an. in d. c. salubriter. ⁊ Hostiē. in
sum. de vsu. §. in aliquo verbo quid econuerso ⁊ Bar. in d. l. in insu
lam. §. vsuras. ⁊ in. l. atqui natura. §. nō tm̄ sortē. ff. de neg. ge. ⁊ idē
similiter tȝ Ang. in d. §. nō tm̄. ⁊ idē ēt firmat Jmo. in. l. diuortio in
prin. ff. so. ma. ⁊ volunt prefati doc. qd̄ nō possint peti dicta alimen
8 ta q̄ esset vsura prohibita. †Mulier eñ nō tenetur se alimentare
ꝑpter dotē sed quodā iure nature. prout eñ quis tenet̄ alere filios
⁊ qn̄qꝫ parentes. l. si quis a liberis. ⁊ quasi per totū. ff. de lib. agno.
pariter tenet̄ alere seipsum. Omnis eñ ordinata charitas incipit a
seipso. l. si preses. C. de seruitu. ⁊ aqua. Ad propositum itaqꝫ reducē
do dicta quantitas mille quingentoꝝ flo. vigore dicti legati debet̄
dicte Catherine a dicta Romana pro sua rata ⁊ non debetur dicto
dn̄o Pio ⁊ legatū predictū nō causat dicte Catherine onus se ali-
mentandi: ideo non vī ꝙ sibi competat ius exigendi dictas vsuras
seu alimenta dicte quātitatis. Non eñ dicta Romana obligata est
dicto dn̄o Pio sed dicit domine Catherīe. ⁊ lȝ domina Catherina
cesserit ius suum qd̄ habebat aduersus dictā dominā Romanam
nō potuit in eū transferre aliud ius ꝙ ipsa haberet. l. nemo plus iu
ris. ff. de reg. iur. ⁊ l. traditio. ff. de acqui. rerum do. ⁊ ideo prout di
cta Romana non tenebat̄ dicte domine Catherine ad dicta alimē-
ta seu vsuras dotis ita nec teneat̄ dicto domio Pio cessionario nec
actio de dote que olim erat reiuxo. act. ⁊ hodie est ex stipulatu. vt in
§. fuerat insti. de actionibus. ⁊ C. de reiuxo. ac. l. j. in prin. ⁊ §. j. cōpe
tit contra dictam dominā Romanā. Et ex hoc deprehendit̄ ꝙ nō
cadunt in his terminis alimenta dotis nec dictus dn̄s Pius obli-
gatus fuit ad onera matrimonij propter dictū legatum sed ex con-
tractu dotali inito inter eū ⁊ dominam Catherinā queut arbitror
dedit sibi in dotē dictos mille quingentos flo. sibi relictos ⁊ sibi ces
sit iura ⁊ actiones quas habebat aduersus dominam Romanam
eius coheredem cōtra quā sibi competebant due actiōes. l. actio per
sonalis ex legato ⁊ hypothecaria. l. j. ⁊ ij. C. commu. de leg. ita ꝙ di-
ctas actiones vtiles ex cessione hȝ dictus dominus Pius aduersus
dictam dominā Romanā: non aūt actionem de dote ⁊ sic actionem
dotalem ex stipulatu: q̄ nulla vera vel ficta stipulatio inter dominā
Romanā ⁊ dominū Pium interuenit: nec cadit mora irregularis
in dicto debito quo ad dictam dominā Romanā que caderet si te-
neret̄ actione dotali iuxta. l. fi. §. preterea. C. do. promis. ⁊ per gl. ⁊ de
9 doc. in. l. diuisione. ff. so. ma. †Non ergo militat in casu nostro dispo
sitio. d. c. salubriter. ꝑ qd̄ disponitur qd̄ in cōtractu dotali licite sint
vsure: nec reperitur iure cautum ꝙ heres teneatur ad vsuras vigo-
re legati facti pro dote nec militat ratio in legato pro dote facto
mulieri que militat in promissione dotis facta marito que pro
missio dotis correspectiuatur ad onera matrimonij quia maritus
se obligat ad onera matrimonij propter promissione dotis ⁊ dos
sibi promittitur propter onera matrimonij sed legatum sit filie
non propter onera matrimonij sed contemplatione ipsius filie ⁊
ex quo iure cautum non reperitur ⁊ ratio diuersitatis assignari
potest inter hunc casum ⁊ casum. d. c. salubriter. ⁊ etiam casum ad
quem trahunt doc. illud. c. puto satis aperte concludendum esse qd̄
dicte vsure non debeantur nec licite peti possunt ⁊ maxime hec ps
amplectenda est: q̄ de periculo anime agitur: ideo hec via tanqꝫ se
curior est amplectenda per iura superius allegata ⁊ hec quo ad di-
ctam dominam Romanam que ad dictum legatum tenebatur
pro dimidia cum pro dimidia fuerit heres instituta pro alia autē
dimidia dictum legatum est inutile ex quo Catherina legataria et
10 heres ex testamento pro alia dimidia. l. ⁊ quidem. ff. de le. j. ¶ †Nō
eñ pōt quis obligari sibijpsi immo obligatio prius orta extiguit̄ si
deuenit ad eū casum in quo resultaret obligatio sibijpsi. l. vranius.
ff. de fideius. ⁊ l. debitori. C. de pact. cum si. ⁊ propterea non potuit
cedi ius ꝙ non competebat nec contra dominā Catherinā potuit
dictus dominus Pius agere ex iure cesso prout presupponitur in
puncto ꝙ egit lȝ faciliter mihi persuadeam ꝙ non sit effectualiter
litigium inter virum ⁊ vxorem: sed dicte vsure petantur ⁊ exigātur
pro parte dicte domine Romane: sed quicquid sit ex iure cesso non
puto qd̄ potuerit agi aduersus dictam dominam Catherinam. sȝ
si dicta domina Catherina dedit in dotem dicto domino Pio mil
le quingentos flo. sibi relictos in dicto testamento Griphoni: tunc
esset sensus ꝙ pro medietate censeretur sibi concessum in dotem no
men debitoris ⁊ sic actio cōpetit aduersus dominam Catherinam
pro alia medietate cū nulla actio aduersus dn̄am Catherinā cōpe
teret vt premisi impetrari dȝ ne pro dicta medietate contractus sit
inutilis ꝙ dicta Catherina censeatur se obligasse ad dādam medie
tatem dicte quātitatis ar. l. quotiens in actionibus. ff. de rebus du
bijs. ⁊ c. si papa. de priui. lib. vj. ⁊ l. quotiens in stipulationibus. ff.
de ver. ob. ⁊ maxime q̄ in ambiguis interpretatio fit pro dotibus.
l. in ambiguis pro dotibus. ff. de iure do. ⁊ l. in ambiguis ꝑ dotibꝰ
ff. de regu. iur. ⁊ ideo fm̄ hoc dicta domina Catherina teneretur ad

vsuras dotis cū in ea cessent rationes adducte supra pro dn̄a Ro-
mana. ideo hoc respectu discutiēda sunt vltima dubia si dicte vsure
peterentur pro parte domine Catherine: lȝ in tertio dubio solum
11 fit mentio de ipsa domina Romana. ¶ †Sed dato ꝙ vellet dictus
dominus Pius exigere dictas vsuras aduersus dictam dominam
Catherinam eius vxorem vel posset eas petere aduersus dominam
Romanam: non est determinatū in iure quantum pro cētenario de
beatur marito pro vsuris: ⁊ propterea vī esse remissum ad arbitriū
iudicis ar. l. j. ff. de iu. deli. ⁊ c. de causis. extra de offi. dele. ⁊ q̄ petun
tur vt interesse hȝ iudex arbitrari quantum verisimiliter interesset
dicti mariti habuisse dictam dotem: ⁊ q̄ interesse vī respectiuū ad
onera matrimonij dicta. l. pro oneribus. ⁊ dicta. l. dotis fructus sa-
tis probabiliter puto posse dici ꝙ etiam sit habendꝰ aliquis respe-
ctus ad qualitatem oneris matrimonij: sed q̄ prout plerunqꝫ asso-
let fructus dotis non correspondent seu non sufficiūt ad onera mr̄i
monij non puto vllo pacto ꝙ tunc sint extimandi dicti fructus do-
tis seu alimenta dotis quantum extimarētur onera matrimonij ex
quo non tantum interest ipsius mariti habuisse dictam dotē: ⁊ ideo
si tantundem peteretur quātum ascenderet ad extimationem one-
12 rum illud totum nō peteretur vt interesse. ¶ †In ciuitate aūt no-
stra est de more ꝙ iste vsure extimantur ad rationem septē vel octo
flo. pro centenario que consideratio videtur satis equa ⁊ satis fauo
rabilis pro dote ⁊ lȝ in ciuitate Senarum maiores forte fierent sum
ptus pro oneribus matrimonij q̄ꝫ hic perusie: tamē ex aduerso dan
tur etiam maiores dotes. ⁊ non est parum lucrari secure octo pro cē
tenario nec in redditibus bonorum stabilium solet tantum lucra-
ri: ⁊ lȝ cum denarijs incōtanti maius lucrum quandoqꝫ percipiat̄:
tamen quandoqꝫ perditur capitale nec malitia mariti confert ad
maius interesse extimandum in recipiendo vel non recipiendo quā
titatem dotalem immo si mihi iniungeretur onus iudicandi incli-
narem ad extimandum maius interesse in marito mercatore vel ar
tifice q̄ꝫ in marito milite ceteris paribus: ⁊ hec circa tertiū quesitū.
13 †Circa quartum dicendum est qd̄ tenēdo quod supra retentū fuit
in primo quesito ꝙ dicta quantitas legata veniat soluenda de fru-
ctibus possessionum seu bonorum quatenus fructus non essent re
collecti non deberetur quantitas principalis per. l. si debitor. §. ve-
risimile. ff. de contrahen. emp. ⁊ l. cum certus. ff. de vi. tri. ⁊ ole. leg. ⁊
quatenus non debebatur sors principalis fortius non debent̄ ali-
menta que sunt accessoria ar. c. accessorium. de re. iur. in. v. j. ⁊ l. cum
principalis. ff. eo. ti. dato etiam qd̄ dicta quantitas legata deberet
extrahi etiam de bonis hereditarijs dicti testatoris deberet meo iu
dicio haberi etiam consideratio quod tempore guerre nō intererat
dicti domini Pij solui sibi de dictis bonis prout interfuisset si non
fuissent guerre: ita ꝙ in omnem euentum esset habenda considera-
tio qualitatis guerre saltem ad diminuendum extimationem vsu-
rarum que vt premisi petuntur vt interesse q̄ alias non essent licite
⁊ eādem consideratione puto habendam respectu temporis rebel-
lionis q̄ nō intantum intererat sibi solui dicta bona dicto tempo-
re rebellationis quantum si non fuisset rebellis: immo forte ⁊ veri
14 similiter intererat sibi non solui q̄ de facili fuissent sibi allate. †Vi-
detur etiam ꝙ pro tempore quo non subijt onera matrimonij non
debeantur dicte vsure que non ex alio debentur nisi propter onera
matrimonij: ideo quatenus onera matrimonij nō supportauit vi-
detur ꝙ cesset ratio ⁊ causa ꝑpter quam licite exigūtur dicte vsure:
⁊ cessante ratione vel causa cessat dictum ⁊ effectus. l. quod dictum
ff. de pac. ⁊ c. cum cessante. de appellatio. ⁊ l. adigere. §. quamuis de
iure patro. ⁊ hoc saltem quo ad dominam Catherinam que viuen-
do de bōis hereditarijs eo respectu supportauit onera matrimonij
suis sumptibus ex quo vixit de fructibus bonorum suorū. Si au
tem dictus dominus Pius habebat onus alimentandi commu-
nes filios ⁊ ipsos alimentasset tunc etiam ipse dominus Pius cen
seretur pro rata correspondente supportasse onera matrimonij: iō
dicta ratio non omnino eum excluderet a facultate petendi dictas
vsuras si alias deberentur nec dicta domina Romana videtur pa-
riter posse iuuari dicta ratione prout dicta Catherina q̄ si ambe vi
xerunt de bonis hereditarijs communibus quelibet se alimētauit
de sua portione. ⁊ sic dicta domina Romana secundū hoc nō sup
portauit aliquod onus ex eo q̄ dicta Catherīa vixerit de bonis he-
reditarijs ⁊ non sumptibus domini Pij: vnde nō suadet equitas
ꝙ si vel quatenus non sensit incommodum sentiat commodum ar.
c. cum fm̄ naturam de reg. iur. in. vj. cum simi. tamen q̄ conclusum
est supra ꝙ dicta dn̄a Romana nō est obligata ad dictas collectas:
ideo sup hoc nō est insistdūē. Laus deo. ¶ Consilium. lxxij.

1 ☞ Transigens ant teneat̄ exhibere mandatum sibi datum vt pe
nam in transactione contentam euitet.
2 Legum ⁊ statutorum natura non respicit preterita.
4 Uniuersitatis interesse suos homies diuites esse sane hic intellige.
5 Stipulatio principalis an valeat ⁊ quando penalis.
7 Identitas vt probetur due demonstrationes exiguntur.
9 Restitutio in integ. tribuitur si iusta ignorantia quis ledatur.
10 Notarij instrumēto de commissiōe sibi facta an sit fides adhibēda.
12 Priuilegium transactiones ⁊ pacta inter se ferunt discrimina.

13 Collecta non debetur si predium in territorio alieno situatur.
14 Collecta pro refectione murorum ciuita. petitur a quibus inhabitatur.
15 Clericus an collectetur pro muris si construantur. ⁊ nu.seq.
16 Clericus etiam si es vigilabis pro custodia ciuitatis.
17 Exemptio definitur: ⁊ vide: exempti qui dicantur.

In nomine domini nostri

1 Iesu xpi. ¶ † In hac cõsultatione videtur prima facie di-
cendũ qd dicta vniuersitas hominũ castri fracte foueat
clarã ⁊ apertam iustitiã: nã p3 qd qui contrahit tanq̃ mandatari⁹
alterius seu tanq̃ habens ius cõtrahendi super re vel negocio alte-
rius tenetur secum cõtrahentẽ docere se esse talem qualẽ contrahen
do se asseruit: iste est tex. notabilis quem Bar. ibi dicit ad hoc ꝓposi
tum se pluries quã millies allegasse in. l. j. C. creditorem euict. pig.
non debere vbi tex. qd si quis vt creditor vendit rem sibi pignoratã
a debitore pretendens se vt creditorem habere facultatem vẽdẽdi
tenetur emptori docere se habere dictam facultatem vendendi: iõ
tenetur docere se esse tunc creditorẽ pignoratitiũ potiorem alio cre
ditore euincente alias tenetur de euictione vt probat ibi text. ⁊ sic
actione exempto per quã de euictione agitur vt. l. non dubitatur. C.
de euict. l. euicta. ff. eod. titu. cum similibus. ⁊ inducunt ibi Barto.
Bald. ⁊ docto. ad procuratorem seu tutorem contrahentem tuto-
rio vel procuratorio nomine quia tenentur docere se tutorẽ ⁊ pro-
curatorem s'm eos pari ratione idem dicendũ est in procuratorib⁹
sindicis seu administratoribus vniuersitatũ non enĩ refert quo no-
mine vocentur. c. petitio de procura. cum ibi no. per Inn. ideo dicti
rei conuenti cu3 in contractu transactionis asseruerint se esse homi
nes electos ad contenta in dicta transactione: ideo debeant docere
se fuisse tales quales se esse asseruerunt ⁊ si non probent competat
actio ad interesse ⁊ ad penam conuentam centũ ducatorũ prout cõ
ueniri potuisset cõmunitas castri sancti Andree si habuissent man
datũ dicti homines qui ei⁹ nomine transegerunt: nã exegerũt colle
ctas ab hominibus dicti castri fractaru3 quas nõ poterant exigere
s'm formã dicte transactiõis nec videntur excusari vigore statuti no-
uiter editi per vniuersitatẽ totius vicariatus quo expresse disponitur:
qd omne3 de vicariatu soluant collectas ⁊ onera pro eorum prediis in
illis locis vbi dicta predia sunt accatastrata qd statutum dicitur esse
confirmatum per dominũ eorum nec de efficacia ⁊ valore dicti statuti
dubitatur: q2 r'ndetur qd dictum statutũ circa collectas pro tem-
pore futuro imponendas prouidet non circa collectas iam imposi-
2 tas. ¶ † Q2 de natura legum ⁊ statutorũ nõ est aspicere preterita s3
futura. c. fi. extra de cõsti. ⁊ C. eo. ti. l. leges ⁊ cõstitutiones. sed dicta
cõmunitas castri sancti Andree exigit collectas ab hominibus ca-
stri fractarũ pro dictis prediis allibratis in eorum extimo etiã pro col
lectis preteritis. propterea dictũ statutũ nõ iuuat quomin⁹ censea
tur deuentũ cõtra dictam transactionẽ. Nec similiter videntur ex-
cusari vigore rescripti concessi dicte communitati sancti Andree q̃
ipsi possint exigere collectas a possidentibus p'dia in eorũ territo-
rio pro fortificatione dicti castri impositas tam pro tempore prete
rito quã pro futuro: q2 videtur posse responderi qd dictum rescri-
ptum non cõcedit illud simpliciter: sed excipit nisi possidentes sint
aliquo priuilegio exempti: sed dicti homines castri fractarũ viden
tur exempti vigore dicte transactiõis. ⁊ propterea videntur compre-
hendi sub exceptione predicta ⁊ maxime q2 dictum rescriptum est
exorbitans a iure cõmuni ⁊ per consequens restringendum per. c.
cũ dilectus de consue. ⁊ l. ius singulare. ⁊ l. qd vero cõtra. ff. de legi
bus cum similibus. ⁊ per consequens videtur concludendum qd di
cti rei conuenti teneantur ostendere qd habebant facultatẽ transi-
gendi prout transegerunt hoc est qd ad id fuerunt deputati a cõ-
muni sancti Andree prout ipsi asseruerunt in dicto cõtractu trans-
actionis per. d. l. j. ⁊ qd ibi per doct. C. credi. euic. pigno. non debe
re alias teneantur ad interesse seu ad penam in transactione con-
3 tentam. ¶ † His tamen non obst. cõtrarium arbitror de iure respõ
dendum v3 qd dicti rei conuenti nequeant astringi ad ostendendũ
se fuisse tales quales se asseruerunt in dicto instrumento transactio
nis pluribus rationibus ⁊ primo q2 nõ videtur qd agentis pecu-
niariter intersit ⁊ quia nõ videtur qd dicta transactio valuisset etiam
si ipsi transigentes habuissent mandatũ ad id transigendum quia
transactio fuit facta cũ vniuersitate castri fractarum seu cũ represen
tantibus dictam cõmunitatem ⁊ in ea fuit actum qd particulares
hoĩes dicte vniuersitatis possidẽtes predia in territorio castri san-
cti Andree non soluerẽt collectas in dicto castro sancti Andre nisi
pro pagis domini: licet enim conuentũ fuerit qd etiam nõ solueret
dicta cõmunitas castri fractarum: tamẽ prout presupponitur dicta
cõmunitas in vniuersum nihil possidet ⁊ sic non interest dicte vni-
uersitatis qd transactio obseruetur respectu interesse ipsius vniuer
sitatis in nõ soluendo collectas nomine vniuersitatis: itẽ dicti admi
nistratores vniuersitatis nõ potuerunt pacisci ꝓ particularib⁹ ho-
minib⁹ a quib⁹ nõ habuerũt mandatũ nec potest qs alteri stipula
ri neq3 pacisci regulariter. l. stipulatio ista. §. alteri de verborum obl. ⁊
l. q̃dam. §. si pact⁹. ff. de pactis ⁊ institu. de inuti. stipulatiõe. §. alteri
4 ⁊. §. si quis alteri. ¶ † Nec ob. si dicatur qd vniuersitatis interest habe
re suos homines diuites ⁊ eos non vti male sua substantia institu.
de his qui sunt sui vel alie. iur. §. sed ⁊ maior ver. expedit eni3 rei pu
blice ne quis re sua male vtatur ⁊ facit in autẽtico vt iudices sine quo
quo suffragio. §. cognitio. ⁊ q̃n stipulantis vel paciscẽtis interest põt
alteri stipulari vt. d. l. stipulatio ista. §. si stipuler. ⁊. §. si qs insulã. q2
illud intelligitur q̃n stipulantis vel paciscentis interest pecuniariter
vt patet ex exemplis positis in illis iuribus ⁊ tãgunt ibi doctores
maxime Imo. sed illud interesse. d. §. sed ⁊ maior. ⁊. d. §. cognitio nõ
est interesse pecuniarium: ergo nõ valet stipulatio vel transactio al-
teri facta sicut alias dicitur qd interest rei publice mulieres esse dota
tas. l. j. ff. solu. matrimo. ⁊ al's possumus dicere nostra interest lucra
ri ⁊ sic interest voluntatem nostra3 impleri quia satis lucratur qui
voluntatem suam adimplet. l. penulti. ff. de conditio. ob causam et
tamen propter tale interesse dicti lucri cessantis nõ validatur stipu
latio vel pactum alteri factum quia si propter tale interesse valida-
retur semper seu cõmuniter valeret stipulatio facta alteri: quia qui
5 stipulatur vult impleri id quod stipulatur. ¶ † Et si dicatur dato
qd non possit agi ad interesse: tamen potest agi ad penam apposi-
tam in transactione: quia quando quis alteri stipulatur ⁊ adiicit
penam: licet non valeat stipulatio principalis: tamen valet stipu-
latio penalis vt est text. in. d. l. stipulatio ista. §. alteri. quia illud ve-
rum est quando quis stipulatur sibi penam secus si stipulatur alte-
ri penam: quia militat eadem ratio prout id stipulatione princi-
pali: sed quando stipulatur sibi penam vel eam simpliciter stipula-
tur cessat ratio que militat in stipulatione principali interest sua sol
ui penam: quia pena venit sibi applicanda. Sed quando stipula-
tur penam alteri non interest stipulantis penam committi. Ideo
non valet etiam si pena venit applicanda fisco ex stipulatione: quia
fiscus tunc agere non potest: quia ipse non fuit stipulatus nec al-
ter potuit sibi stipulari: nec stipulator quia sua non interest penam
solui fisco vt notabiliter dixit Bartolus. in. l. j. in fine principii.
ff. de iure fisci. sed in dicta transactione fuit conuentum quod pe-
na solueretur camere Illustrissimi domini dictarum commu-
nitatum: ergo dicta pena exigi non potest: maxime per dictam
communitatem castri fractarum: quia non venit sibi soluenda
6 ex forma dicte conuentionis. ¶ † Nec potest agi ad interesse ex quo
pecuniariter sua non interest: ⁊ ad factum conuentum paciscens
non arctatur precise vt. l. stipulationes non diuiduntur. versiculo
celsus ⁊ ibi per Bart. ⁊ doc. cõmuniter omnes et ex his deprehen-
ditur qd dicta cõitas castri fractarum frustra petit dari sibi copiam de
mandatis dictorum transigentium ⁊ per consequens venit reppel-
landa: qd ⁊ secundo videtur dicendum qd non debeat audiri quate
nus petit contra Mencum capitaneum ⁊c. quia intentat qd dict⁹
Mencus trransegit sindicatorio nomine hominũ dicti castri san-
cti Andree asserens de suo mandato apparere manu ser Matthei
Bernardi: ⁊ in dicta transactione dictus Mencus interuenit vt
capitaneus non vt syndicus dicti castri sancti Andree: non enim as
seruit se syndicum: sed capitaneum dicti castri: vnde non tenetur dare
copiam instrumenti syndicat⁹ que petitur in libello communitatis
castri fractarum: ⁊ si dicatur tenetur se docere esse capitaneũ: r'nde-
tur qd id non petitur ⁊ dato qd peteretur presupponitur in thema
te qd de capitaneatu non solet fieri scriptura: ita quod non potest
dare copiam eius: qd nõ reperitur in rerum natura. Item presup-
ponitur quod officium capitaneat⁹ in dicto castro non est transige-
re vel pacisci pro communitate. ⁊ sic dicta qualitas non fuit adiecta
pro dando robur transactioni cum ad transactionem nihil confer-
ret: sed ad demonstrandum personam transigentem prout si dicere
tur titius sei doctor vel miles transegit ⁊c. Ridiculũ fuisset dicere q̃
teneretur docere de doctoratu vel militia. l. eñ. j. C. creditorem euic.
pigno. non debere loquitur de ea qualitate ex qua dependet validi-
tas seu efficacia actus qui geritur prout etiam deprehendit ex ver-
bis Bal. ibi item dicta petitio non procedit aduersus Franciscum
Bal. q2 Franciscus Bal. non nominatur in dicta transactione: sed
Francisus Bal. ⁊ licet dicatur quod fuit erratum nomine fratris
istud non appet ⁊ incumbit agenti docere de identitate persone sc3
qd Franciscus contra quem agitur fuerit vnus ex dictis transigen-
7 tibus. ¶ † Et identitas debet saltem probari per duas demonstra-
tiones vltra identitatem nominis proprii argu. l. forma. ff. de censi-
bus ⁊ notant Bar. ⁊ doc. in. l. demonstratio de condi. ⁊ demonstra.
sed in casu nostro non militant dicte due demonstrationes tenden-
tes ad ostendendum identitatem persone. Immo militat vna de-
monstratio magis particularis per quam ostẽditur diuersitas per-
sone q2 alia persona patris nominatur in transactione alia persona
patris nominatur in libello solum est conformis vna demonstratio
vc3 de dicto castro que est nimium generalis: quia in eodem castro
plerunq3 contingit quod sunt plures persone eiusdem nominis ipi
⁊ eorum patris prout etiam dicitur quod ad presens reperiuntur
in dicto castro sancti Andree duo qui nominantur Francis. Bal.
adeo quod etiam si in transactione diceretur qd Franciscus Baldi
transegit non posset agi contra vnum ex eis nisi aliter doceretur qd
ille Franciscus contra quem agitur fuisset ille qui transegit.

8 ¶†Deficeret enim tunc probatio:lz non ius put dicit text.in.l.duo
sunt titij.ff.de testa.tute.itē quatenus agit contra heredes petri cic
chi videtur posse dici qd attento qd rogit⁹ dicti ser Matthei pau-
ci reperiuntur ex multis de quibus fuit rogatus.ꝛ in eis cadit iu-
sta ignorantia per.l.q in alterius.ff.de regulis iuris.ꝛ in.c.cuz quis
ius eod.titu.libro.vj.Forte enim dictus petrus habebat instrumē-
tum sindicatus penes se vel sciebat vbi erat.ꝛ illud non peruenit
ad manus heredis prout nec presumitur peruenisse vt in.l.si quis
ex argentarijs.§.fi.ff.de eden.ita qd etiam si dictus petrus vere fuis
set syndicus non possent de illo syndicatu docere si non peruenit ad
eorum manus:nec de eo habuerunt notitiā prout presumitur per
supradicta.ꝛ ideo videntur excusatione digni dicti heredes dicti
Petri ꝛ si incurrerent propter nō ostensionem sindicatus dicti Pe-
tri in absolutionem ad interesse vel ad penam videretur qd eis com
peteret restitutio in integr.ex clausula generali si qua mihi propter
iustam ignorantiam.Prout alias dicunt bar.ꝛ Ange.in.l.j.§.hoc
9 interdictum de itinere actuqꝫ priua.¶†Quod ex iusta ignorantia
legis competit restitutio in integr.qd ꝛ volunt glo.ꝛ doctores in.l.
ij.C.de iure empbi.ꝛ in.l.pantonius.ff.de acquirend.hereditā.ꝛ in
multis alijs locis:vel dicamus qd dicti heredes non censeantur es-
se in mora ex quo non habent facultatem dandi copiam sindicatus
vel mandati etiam si vere interuenisset sindicatus vel mandatum
quia difficultas in obligationibus facti excusat a mora.l.si heben-
da.§.idem iuris.ff.ad legez rhodiaz de iactu.ꝛ in.l.ij.ff.si quis cau.
ꝛ per Barto.in.l.continuus.§.illud in vltima oppo.ff.de verborū
obligatione ꝛ per doc.in dictis iuribus.Insuper qd dicti rei connē
ti non teneantur ad prestandas dictas copias q̄ petuntur deduci-
tur ex alio videlicet quia ex quo ser Mattheus fuit vnus ex transi-
10 gentibus non crederetur suo instrumento.¶†Per notata per
Bal.in.l.omnibus.C.de testibus.vbi dicit quod non creditur no-
tario facienti instrumētum de commissione sibi facta.qd et voluit
idem Bald.in.l.indices.C.de fide instrumento.facit quod alias di
cimus qd licet publico baiulo credatur de citatione per eum facta
notat glossa in.c.cū parati.de appellatio.ꝛ glossa in canone propo-
suisti.lxxxij.distinctio.ꝛ.iiij.q.ij.§.item in criminali.ꝛ Specu.in
titulo de citatione.§.sequitur.versiculo sed nunquid creditur.ꝛ per
Barto.in extrauag.ad reprimenda.in verbo per nuncium.tamen
sibi non creditur de commissione sibi facta vt citet prout voluit Cy.
in.l.fina.C.de exhibend.reis ꝛ Joan.and.in additio.Specu.in di-
cto versicu.sed nunquid creditur:ꝛ hoc maxime dicēdum est in his
terminis in quibus agit de notabili interesse ipsius qui fecit trans-
actionem ꝛ qui teneretur secum trāsigenti quatenus interesset trās
actionem valere si mandatum non probaretur.ꝛ sic instrumentum
ser Matthei probando validitatem transactionis probaret ad cō
modum ipsius notarij.ꝛ sic esset quodammodo testis in causa pro-
pria contra.d.l.omnibus.C.de testi.ꝛ.l.nullus idoneus.ff.eo.titu.
itaqꝫ non interest agentis qd sibi ostendatur instrumentū ser Mat
thei de quo fit mentio in trāsactione merito ꝛc.posset vlterius attē
tari quod.d.l.j.C.euic.pigno.non debe.militet in contractu bone
fidei in quo loquitur in quibus contractus ex bono ꝛ equo latius
agitur quā in contractibus stricti iur.§.in bone fidei.insti.de acti.ꝛ
l.in actionibus.ff.de in litem iu.l.in bone fidei.ff.de eo quod certo
loco ꝛ bone fidei.ꝛ.l.quicquid astringende de verbo.oblig.licet hoc
non auderem firmare.Postremo qd conuenti veniant absoluendi
deducitur quia dato sine preiudicio veritatis qd dicti transigentes
nomine cōmunitatis castri sancti Andree non fuissent sindici vel
electi ad transigendum prout se esse asseruerunt ꝛ fuissent viui.ꝛ es-
sent illi qui transegerunt ꝛ valuisset transactio.ꝛ sic non iuuarentur
medijs.s.deductis:nihilo minus non tenerentur dicte communita
ti castri fractarum:quia nō est deuentum contra transactionē:nam
id qd actum est per cōmunitatē castri sancti Andree actum fuit ex
nouo iure eis superueniente:vcz vigore dicti statuti generalis vni-
uersitati vicariatus cōfirmati per superiorem ꝛ vigore concessiōis
nouiter concesse per eorum communem dominum de cuius pote-
11 state non disceptatur.¶†Illa enim transactio intelligit rebus sic se
habentibus arg.d.l.continuus.§.cum quis.ꝛ.c.quemadmodum.
de iureiuran.ꝛ text.cū glos.in.l.qd seruius.ff.de condi.ob causam.
ꝛ per doc.ꝛ ibi ꝛ in alijs iuribus supra proxime adductis:adeo qd
etiam si transactio fuisset facta per dictam communitatē castri san-
cti Andree potuisset dicta communitas exegisse dictas collectas ꝛ
in futurum exigere vigore noui iuris sibi competentis per dictum
statutum ꝛ per dictum rescriptū.ꝛ licet dictum statutum nō iuuet
quo ad preteritas collectas:qꝛ de illis non loquitur:tamen iuuat
rescriptum superioris qd expresse loquitur de collectis etiam prete
ritis.Nec obstat exceptio in dicto rescripto apposita per illa verba
nisi possidentes sint aliquo priuilegio exēpti:qꝛ rūdetur qd vigore
12 dicte trāsactionis nō cōpetit aliqd priuilegiū seu exēptio.¶†Diffe
rūt enim priuilegiū pacta ꝛ trāsactiōes pz ex diuersitate vocabulorꝫ ar.
l.si idē codic.C.de codi.ꝛ ex diuersitate titulorꝫ.ꝛ in.ff.ꝛ extra in de-
creta.ꝛ in his q̄ cōtinent in titulis tractantib⁹ de ṗuilegijs:qꝛ nō lo
quunt in exceptionib⁹ pacti vel transactiōis:sz loquunt in priuile-
13 gijs a iure vel superiore cōcessis.¶†Preterea nō subdit rōne p̄dio

rum q̄ possident in alieno territorio nō tenent ad collectas de iure
cōmuni.l.rescriptū.§.fi.ff.de mune.ꝛ hono.ꝛ in.l.libert⁹.§.sola.ad
munici.ꝛ per Bar.in dictis locis.ꝛ in.l.j.C.de muli.ꝛ in quo loco ꝛ
per eū in.l.forma.§.j.ff.de cen.ꝛ in.l.j.C.de auro corona.li.x.ꝛ in.l.
cum neqꝫ.C.de incolis eo.lib.vbi dicit qd nec ad custodiā ciuitatis
vel castri cōpelli potest forensis nec ad collectas pro custodia: licet
ibi bona possideat qd ꝛ dicit Bal.in.l.non tantū.§.inquilin⁹.ff.de
14 excusa.tut.¶†Ad qd etiā.l.omnes.la.ij.C.de operib⁹publi.vbi est
tex.qd astringuntur ad faciendum nouos muros vel ad reficiendū
antiquos muros singularium vrbium ciues ꝛ incole ꝛ a contrario sen
su ibi probat qd forenses nō astringunt:qui cōtrari⁹ sensus generali-
ter intellectus.Ut probare qd etiā ad refectionē murorꝫ vel ad con
structionē de nouo nō tenerent forenses ad collectas q̄ imponuntur
personis pro reb⁹.ꝛ suadet ratio qd forenses qui non habēt in terri
torio nisi predia non pretendunt interesse si castrum vel ciuitas est
munita muros necne qꝛ lz castrum vel ciuitas caperet vel subijceret
alteri dño nō perdit dominiū prediorū priuatarum personarū nec
asportantur predia prout asportantur res mobiles ꝛ trāsactio non
15 cantat nisi de pdijs.¶†Et lz in ecclesijs vel clericis doc.varient vtrꝫ
astringant ad collectas pro refectione vel cōstructione murorꝫ ꝛ di-
stinguant aut fiunt muri ad ornatum:ꝛ tunc ecclesia vel clerici non
teneātur:aut fiunt muri ob necessitatē puta ꝑpter guerrā vel pro-
pter suspitionem guerre.Et tunc ecclesia ꝛ clerici teneant cōtribue
re pro cōstructione murorꝫ ꝺm Jac.bu.qꝫ in.l.ad instructionē.C.de
sac.san.eccl.ꝛ dicit ibi Ja.bu.qꝫ ecclesia tenet soluere gabellā de plau
stris seu curribus si gabella conuertitur in reparatione viarū ꝛ pon
tium:qꝛ de eius sicut de vtilitate priuatorū tractatur prout in pre
dicta refert ꝛ sequitur Petrus de ancb.in.c.non min⁹ extra de im
muni.ecclesiarū vt refert ibi Panor.ix.colum.subdēs qd idez Pet.
de ancb.dicit posse dare generalē doctrinam.Qd vbicunqꝫ tractat
de generali vtilitate clericorꝫ ꝛ laicorꝫ simul ꝛ mixtim teneant cōtri
buere clerici ꝛ laici subdit se audiuisse qd ad agros qui sunt iuxta
mare vel flumina tenentur pro possessionibus suis contribuere cle
rici sicut laici ad expensas que fierent ad euitandā cōmunem inun-
dationem seu cōe periculū.idē forte ꝺm euz in expensis q̄ fierent ad
euitandū rapinas incendia ꝛ captiuitates ꝛ alia mala q̄ timerētur
ex aduentu hostiū:si ciuitas se pecunia redimeret aliter se defendere
nō valēs.Fit enim talis impēsa ad euitandū damna in reb⁹ laicorū
sicut clericorꝫ.vbi ergo est cōmodū debet esse on⁹.l.secundū naturaz
de regu.iur.secundū eum.ꝛ hoc vltimū fuit Bart.licet ipse non al-
16 leget in.l.nullus.s.de anno.publicis lib.xij.ꝺm Panor.¶†Facit
etiā.c.peruenit de immu.ecclesiarꝫ vbi clerici tenent inuigilare ꝓ cu
stodia ꝛ tuitiōe ciuitatis ꝺm eundē Pet.de ancb.Panor.ibi ꝑ plu
res col.prosequit hunc articulū interserēdo consiliū qd ipse fecit in
ciuitate senarꝫ redactum in formis cōsilio tertio incipiente quidam
potens dñs.cōcludendo qd nō teneant clerici vel ecclesie ꝓ possessio
nibus vel alijs reb⁹ quas possidēt in territorio ad soluendū ꝓ posses
sionibus seu bonis predictis collectas per laicos impositas pro re-
fectione murorū inter cetera pondera tex.in.d.c.non minus.quate-
nus loquitur de fossatis faciendis que profecto concernunt custo-
diam ciuitatis ꝛ vtilitatem publicā tam clericorū quā laicorum.et
tamē non tenent ꝛc.ꝛ sic equiparat muris ciuitatis alia q̄ cōcernūt
custodiā ciuitatis:sed supra deductū est qd forenses non tenent ad
collectas pro custodia ciuitatis vt per Bar.ꝛ Bal.vbi supra meri-
to nec ꝓ muris ciuitatis vel castri q̄ fiunt pro custodia loci ꝛ saltez
si non habitant in loco nec reponūt ibi bona:qꝛ tūc nullū aut paruū
interesse pretendūt qd muri fiāt vel fortificent:iō non suadet rō qd
ipsi forenses possint cōpelli ad soluendum collectas pro murorꝫ con
structione impositas per homines sancti Andree quibus non sub-
sunt:nam duo repugnant scilicet qd non versat cōmunis vtilitas:
ꝛ qꝛ imposite sunt personis non subiectis imponenti quorū ꝑmum
ponderat Petrus de ancb.post But.vt supra ꝛ etiā Panor.in di-
cto cōsilio ꝛ in.d.c.non minus qui in dictis locis pōderat etiam se-
cundū volens qd dato qd ecclesie contribuere tenerentur in expēsis
murorum vel similibus:tū non tenerent nisi collecte imponerentur
etiā per episcopū seu clerꝫ quib⁹ clerici ꝛ ecclesie subijciunt qd et vo-
luit Bal.in.d.l.ad instructionē.C.de sacrosan.eccle.pari rōne videt
17 id dicendum in forensib⁹ qui nō subsunt imponenti collectas.†Nō
ergo sunt liberati ꝛ exempti per transactionem immo de iure cōmu
ni ꝛ regulari ꝛ nō obligati erant dicti homines de fractis.ꝛ sic non
sunt exempti:quia exempti dicuntur illi qui sunt a iure regulari se-
moti denotat enī quedā ꝑuatio remotio a iure regulari qꝛ ꝑuatio
ꝑsupponit habitū.l.decē.ff.de ver.obli.ꝛ.l.non pōt videri.de regu.
iur.cū si.Et est videre vbicunqꝫ tractat de exemptis:nō ergo verifi-
caret in hominib⁹ castri fractarū dicta exceptio in rescripto posita
dato qꝫ trāsactio fuisset fcā ꝑ habētes legitimū mādatū qꝛ nō veri fi
cat verbū priuilegio nec verbū exempti ꝑ ꝑdicta.ꝛ ꝑ ɔ̄ns nō interest
cōitatis castri fractarū qꝫ doceat de mādato trāsigentiū:iō sunt re-
pellēdi.Nā exceptio tua nō interest repellit agentē.l.posthumus.§.
si qs ex his.ff.de inoffi.te.ꝛ ibi ꝑ bart.ꝛ doc.ꝛ ꝑ Inno.in.c.sup his
de accusa.ex quibus omnibus concludo qꝫ dicta communitas castri
fractarum non fouet iustitiam ꝛ est repellenda. Laus deo.

Consilium.lxxiij.

1 Bona rebellium an quando & quibus sint restituenda.
2 Extimatio quando emptionem facere dicatur.
3 Permutatio specie distinguitur ab emptione & venditione.
4 Mens condentium leges municipales circa primam legem que.
5 Lex quare iusta & honesta & ius vnde dicatur.
6 Lex prima duas habet partes & que sint hic habes.&.nu.7.
8 Species quomodo generi deroget.
9 Duobus se habentibus vt excedēs & excessum qd magis excedit loco generis: quod minus loco speciei habetur.
10 Comparato dictio invulgari sermone quid sonet.&.nu.11.
12 Statuta in volūtate statuentium fundatur: qd sufficit habere aliqd motiuum licet non ex toto sit iustum.

1 In nomine domini nostri Jesu xpi.†Quāuis videat pma facie dicendū qd dicta sentētia fuerit iusta: qz secūda lex in qua se fundat dicta snīa vr iustificare dictam sententiā: nā dict9 Massainus domū emit a dicto dño philippo p pte: vcz p̄o.ccc.florenis taliarum &p parte accepit in permutationē cum alia domo ipsi9 Massaini extimata ccl.flor.& sic nō emit in totū ad denarios pagarū nec aliqd emit ad denarios incōtanti.†Et lz adduci possit qd extimatio soleat facere emptionē.l.plerūqz.ff.de iure dot.l.vnica.§.extimatarum.&.§.extimatas.C.de rei vxo.act.& no.gl.in.l.inter virū.C.de iure dot.& sic videat perinde ac si vendidisset Massainus domino Philippo domū suā p̄o.cccl.flore.& emisset illā domum dñi Philippi p̄o.dcl.flore.& breui seu longa manu censeat hincinde facta solutio.arg.l.singularia in fi.ff.si cer.pe.&.l.si pecuniā.ff.de sol.& insup pro domo domini philippi censeant eidē dño philippo dati illi.cccl.floreni.nō aūt domus Massaini sed domus Massaini censet data pro illis cccl.flore.& sic restituendi sint.dcl.flore.& non domus per Massainum data &.ccc.flore.Tamen rñdetur qd predicta essent colorata nisi verba instri repugnarent: sed repugnant qz in instro pluries dr qd dicti dominus Philippus & Massainus permutauerūt p par

2 te.& sic aperiunt qd extimatio dicte domus nō fecit emptionē.†Extimatio eni lz in dubio faciat emptionem seu sit loco emptionis vt dictū est tñ nō semper: qz qnqz alia de causa quā qd sit loco pcij quo casu nō facit emptionem.d.l.si inter virū.& ita cōtingit in casu nro in quo apparet ex verbis instri quod fuit permutatio que differt ab emptione sm vba instri que capiūt pmutatione stricte put est 3ct9 innominatus & put in tit.de rerū permutatione cū pluries in pnc. instri afferat de emptione p parte.& sic nō in totū.dū sit & mētio de

3 trecētis florenis taliarū dr pro pcio.†Cū preciū designet emptionē.l.fi.C.de predijs curi.lib.x.& qd ibi per glo.& Bart.vbi al's semp nominat permutationē.& pmutatio cōiter sumit in iure & et de cōi vsu loquendi vt spēs distincta a venditiōe & emptio: licet large loquendo sit nomen generis.& propterea pmutatio nō est cōtractus nominatus vt per gl.& bar.& doc.in rub.C.de rerū permu.& in.l.iuris gentiū in prin.seu.§.j.ff.de pac.& in.l.j.ff.de rerum permu.cōstat itaqz qd nō fuit facta venditio incōtanti: & ideo militēt verba secunde legis a quib9 verbis nō vr recedēdū ar.l.j.§.si is qui nauē.ff.de

4 exerci.&.l.nō aliter de lega.iij.†Nec vr obstare si quis dicat prout et mihi scribitur ab his qui fuerunt cōditores dictarū legum qd fuit mens cōdentiū dictas leges municipales.s.qd prima lex loquat de his qui emerunt a particularibus personis scda lex intelligitur in his que emerunt a cōi senarum.& ita cōcordent dicta iura municipalia cum sint iura iuribus cōcordanda.c.cū expediat de ele.lib.vj.&.l.vnica.C.de inoffi.do.& id innuat etiā finis secūde legis: qz rñdet qd immo dicta lex vr intelligēda gñaliter put loquit nō enim fit mētio de cōparantib9 a cōi.Et lex gñaliter loquens generaliter est intelligēda.l.j.§.gñaliter de legatis pstan.c.qz circa de priuileg.&.l.de precio de publi.cū si.& statutū in fi.verificabit eo casu quo pōt verificari: nō enim videt sequi finis legis loquitur in emptoribus communis: ergo similiter & principium & maxime: qz iniquum videt qd representantes cōmune statuant qd habentes causam a cōmuni teneant habentib9 causaz ab eis per legē cōmunis teneant in plus qp cōmune eis teneat si res extorquetur ab ipsis vltimis emptoribus

5 seu alio titulo tenentibus & extorqueat sola lege cōmunis.†Lex enim dz esse honesta & iusta sm naturā & cōsuetudinē quarta distinctione erit autem lex.Lex enim est species iuris & eius cōstituit insti.de iure natu.gen.& ciuili.§.cōstat.&.§§.sequentib9 & canone ius naturale.j.dist.ius aūt qz iustū vt eodē canone ius naturale.iō interpretari dz lex vt sit iusta: ininstū aūt vr esse qd cōmune seu ipsum representantes disponant qd habētes cām ab eis qui emerunt a communi teneant de facto restituere bona antiqs dñis & ipsi qui habuerunt titulū ab emptoribus a cōi habeant regressum ad integrū interesse 3 suos autores & autores eoz nō habeant regressum ad eoz interesse 3 eoz autorē qui est ipsum cōe qd sua lege causat euictionē iō vt euitet dicta iniquitas & inhonestas interpretet dcā vltia lex generalr vt vba sonant siue emant ab emptorib9 a cōi siue ab ementibus a particularib9 psonis hñtibus cām a cōi.& prima lex interpretet qd habeat regressus cōtra autores ac si legitime fuisset euictio fa

6 cta vz ad id qd dicit in vltima lege.& ita cōcordent dicte.ll.†Ex his nō ob.cōtrariū puto rñdendū: nā aīaduertendū duxi qd prima lex hz duas partes pncipale primā q est gñalis qd oēs res imobiles que peruenerint ad man9 alicui9 per vēditionē vel donationē aut aliū modū de bonis illoz de ordine nouē aut alioz ordinū debeāt infra decē dies restitui ad petitionē patronoz et si fuerint trāslate in plures manus intelligēdo qd possessores restituant & istud primū caput legis loquit generalr tā in hñtibus cām imediatā a cōi quā in hñtibus cām a particularib9 personis dūmō cōe alienauerit.Scda aūt pars q loquit de regressu quē hēant possessores qui cogunt restituere virtute dicte legis se restringit ad eos q habuerūt titulum a ciuibus particularib9: idcirco a 3rio aliud vult in habētibus titulum a cōi: nā q de vno dicit de alio excludit.l.cū pretor de iudici.l.si qs ex argētarijs.§.prohibet de edē.&.l.maritus.C.de pcur.cū si.Et maxime cū premittit de duob9 & disponit postea de vno ar.c.nonne de psump.dat ergo intelligi qd aliud disponit in hñte cām imediatā a cōi circa iustū regressuz quā disponat in hñtib9 cā immediatā a particularib9 ciuibus.lz mediatā cām hēant a cōi insup pariter disponit in ementib9 & hñtibus titulo pmutatiōis & titulo dotis qui tituli nō hñtur ex denarijs incōtāti neqz ex pactis: vñ dicti casus debēt pariter terminari p.l.fi.C.de sentētijs & interlo.om.iudi.&.l.iam hoc iure.&.l.luti9.ff.de vulg.& pupil.cū cōcor.nō aūt piter terminarent si aliter haberet regressus vbi emptio fuisset fcā incōtāti vel de denarijs pagarū & si fuisset facta alr vel habuisset alio titulo quam emptiōis.& sic vba ipropriarent h respectu impropriarent etiā alio

7 respectu.†Qz si fuissent habituri regressuz solū ad id qd exposuerint nō habuissent regressū put si fuissent legitime factis denūciationib9 & defensionib9 rei euicte.Nā tūc ageret pro euictiōe ad integrū interesse.s.quātū interest res nō fuisse euictas vel ad penā cōuentā vt in titulo de euic.ff.& C.& in.l.j.C.de rex pmu.& in.l.j.in fi.iuncta gl.ff.e.nec ex alio verisilr se astrinxit prima lex ad hñtes titulū a pticularib9 hominib9 nō a cōi nisi qz aliter volebat teneri cōe si res esset penes suos imediatos successores aliter si esset apud mediatos successores q vigore legis restituere cogerent & ex his est interpretāda scda lex qd loquat in hñtib9 immediatā cām a cōi & sic in his qui esset habituri regressuz aduersus cōe: & lz gñaliter loquat nō faciēs mētionē de cōi: tñ ne 3dicat pme legi illa indefinita locutio restringat vt sic per hanc viā dicta iura cōcordent p qua cōcordia vltra iaz dicta plura faciunt: pmo qz natura indefinite est vt equipolleat vniuersali quando est eadem ratio & conditio omniū cōtentorū sub vli als secus vt per glo.Bar.& doc.in.l.si pluribus de lega.ij.& per gl.& doc.in.c.vt circa de elec.li.vj.sed apud cōditores dictarū legū reputabat alia cōditio cōis & particulariū ciuiū: vt pz ex dispositiōe pme legis vt supra pōderata est merito &c.Scdo qz prima lex loquit tñ in rebus immobilibus alienatis per cōe vcz in his que permāserūt apud habētes titulos a cōi & in his rebus que apud eos nō remāserūt: sed translate fuerūt in alios & postea in secūda pte loquit in specie in casu quo restituāt illi in quos transtulerūt ipsi habentes cām a cōi.secūda autē lex loquitur in genere in his qui 3parauerūt aliter qp incontanti vel ex pagis nō distinguētes inter habentes cām a cōi & habentes cām a particularib9 ciuibus.maxime cū sint plures qui sunt habituri regressum aduersus cōe qp illi q sunt habituri regressum aduersus particulares ciues: nā aduersus cōe sunt habituri regressum illi qui nō transtulerūt in aliū res emptas a cōi qui verisilr sunt plures qp illi qui in alios transtulerūt: nā res immobiles cōiter non querunt titulo oneroso vt in breui alienent: itē aduersus cōe habetur regressus etiā si res predicte fuerint in alios translate: qz tunc vltimi possessores qui vigore prime legis coguntur restituere habebūt regressum aduersus suos auctores ciues particulares & illi ci

8 ues particulares habebunt regressum aduersus cōe.†Et illa prima lex tanqz in hac parte species deroget vltime legi tanqp generi cū generi per speciē deroget: vt in regula generi in.vj.cū cōcor.& si dicat iste leges habēt se vt excedētia & excessa: qz prima lex loquit sine habuerint p pecunia incontanti siue p denarijs pagarum lex autē secūda loquit in his qui cōparauerunt aliter qp incōtanti vel denarijs pagarū.& sic non loquit de his qui emerūt de denarijs pagarū vel incōtāti.& h ideo respectu dicta secunda lex est magis specialis qp pma & ideo hoc respectu deberet derogare prime per.d.regulam generi.

9 †Respondet qd qū duo se habēt vt excedētia excessa illud habet loco generis qd magis excedit: & illud loco speciei qd minus excedit.l.seruo manumisso.ff.de pecul.legato & notat Bar.in.l.j.in prin.ff.de noui oper.nuncia.& qd per Dy.in dicta regula generi & Bar.in extrauagan.ad reprimendo in verbo nō obst.& per eum in.l.in sacris de proxi.sacro.scri.lib.xij.videt autē in hac parte magis excedere secunda qz verisimile rari sunt qui cōparauerint a particularibus ciuibus qui emissent a cōi attento qd non multo tempore durauit illorū exilium ideo &c.Illa ergo lex noua non trahatur ad id qd erat prouisum per.l.sanctio legum.ff.de penis facit.l.stipulationes commodissimum.§.doli clausula &.l.doli clausula de verbo.obli.Accedit etiam quia vltima lex disponit duo vnum qd omnes qui comparauerint aliter &c.debeant habere illud quod soluerint & eo modo quo soluerint aliud quod debeant describi pro creditoribus in

membris ordinatis in quantitate eis debita istud scdm caput non
verificatur in his qui cõparauerint a ciuibus particularibus qui
communiter nõ habent mẽbra ordinata:ideo illa verba tuti quelli
che ⁊c.que determinant ambo sequẽtia debent pariter illa determi-
nare ⁊ ab eis determinari argumen.d.l.fi.C.de sententijs.⁊.d.l.iam
hoc iure cũ sequentibus:sed quo ad secunduȝ non cadit determina
tio nisi in his qui sunt habituri regressum aduersus commune qꝛ
alias nõ describerentur pro creditoribus ad membra ordinata: idõ
non etiam circa primum caput idem dicẽdum sit scilicet qđ nõ in-
telligatur nisi in his qui haberent regressum aduersus commune
⁊ consequenter in his qui emissent a cõmuni facit ad predicta opti
me.l.si mancipia.C.de seruis fugi.iuncta glo.⁊ quod ibi per Iaco.
butri.cuius theoricam multũ notat Pon.in suis singularibus:igi
tur hac ratione ⁊ quia prima lex denotat aliud esse in his qui ha-
buerunt a particularibus ciuibus quã in his qui habuerunt a com
muni iunctis alijs supra deductis videtur satis plane concluden-
dum qđ dicta secũda lex intelligatur solum in his qui comparaue-
rint a communi.⁊ sic non militet in casu nostro in quo Massainus
habuit domum a particulari ciue non autem a cõmuni.Et si non
prodessent singula tamen omnia simul iũcta iuuent arg.l.excusant
in princip.cum concor.per glo.ibi adductis.ff.de excu.tuto.Item
per aliam vim deduci potest intẽtio Massaini vltima lex loquitur
10 in tuti quelli che hanno comparato ⁊c.¶ †Quod verbum compa
rato in vulgari sermone solet idẽ significare qđ in latino emptum ⁊
verbum emi nõ aliter solet vulgarizari nisi comparai vel ho com-
parato nec qđ habemus titulo dotis vel permutationis vel transa-
ctionis vel similibus solemus dicere lo hauemo comparato sed lo-
hauemo cãbiato hauemo hauuto in dota.⁊ sic de singulis sed quã-
do emimus solemus dicere lauemo comparata:⁊ ideo illa v̓ba che
hanno comparato intelligantur in his qui emerunt ⁊ non in his
qui alio titulo receperint:⁊ pro hoc facit qꝛ in prima lege ponũtur
vt diuersa hauere comparato o hauere hauuto in permutatione o
in dota:item facit:qꝛ in fine secunde legis dicitur qđ debeant descri
bi pro creditoribus in quantitate eis debita.pondero verbum in
quantitatẽ qđ non adaptatur ad domos ⁊ alias species qđ demon-
strat qđ verba precedentia loquantur in his qui emerunt:quia in
emptione necessario interuenit quantitas.l.j.ff.de contrahen. em-
11 ptio.¶ †Et sic licet verbũ cõparatũ in latino sit generale vt in.l.j.C.
de rerũ permutatiõe ⁊ ibi notãt gl.⁊ Bar.per tex.ibi ⁊.l.j.ff.de ꝯh.
emp.tñ in vsu maxime in vulgari cõiter sumitur pro titulo emptio
nis ⁊ ad hoc tẽdunt verba sequentia in fine ipsius secũde legis ⁊ ver
ba precedentia p̄me legis q̃ verba prime ⁊ secũde legis sunt ad pro-
positũ.s. ponderata ⁊ per p̄cedẽtia ⁊ sequẽtia media declarant.l.he
redes palam.§.sed si notam de testa.⁊.l.si seru⁹ plurium.§. fina. de
lega.j.item confert quia minus per hanc interpretationeȝ recedere
tur a prima lege si secundam legem vellemus intelligere generaliter
etiã in his qui habuerunt titulũ a particularibus ciuibus.si auteȝ
intelligeretur intelligitur prout supra deductum est in habẽte cau-
sam a communi duntaxat tunc Massainus habet intentũ per il-
lam viam supra deductam:sin vero quis vellet pertinaciter insiste-
re qđ loquatur etiam in his q habuerint causam a particularibus
ciuibus tunc Massainus fouet iustitiã per hanc aliam viam ex his
itaqȝ concludo qđ dictus Massainus habet regressum contra di-
ctum dominum Ludouicuȝ eius autorem ad suũ interesse.i.quan-
tum sua interest habere domum quam habuit a dicto domino phi
lippo ⁊ nõ astringitur ad recipiendum suam domum:quam dedit
dicto philippo in cambium.⁊ hoc est magis conforme iuri cõmu-
ni stãte dispositione qđ habeatur p̄ euicta.⁊ etiam verbis legis mu
nicipalis:⁊ licet lex sit dura tamen seruanda est.l.prosperit.ff.qui ⁊
a quibus ⁊ stante canone in.l.scriptum est in lege.vj.qđ.iij.Et licet
iniustum sit qđ qui vendidit teneatur ad dictum integrum inter-
esse:tamẽ etiam iniquũ est qđ qui emit non cõsequat̃ suũ interesse et
est verisimile qđ habuerint a cõmuni illi qui fuerant causa nouita-
tis per quam fuerint expulsi illi de ordine nouem ⁊ eis complices ⁊
est verisimile qđ a cõmuni fuerint res rebellium habite in bono im
mo optimo foro prout solet fieri ⁊ a solitis bonum est argumentũ.
l.qđ si nolit.§.q assidua de edil.edic.⁊.l.fin.C.de fideiuss.⁊.l.j.C. de
arbi.cum sua glo.⁊ in.l.neqȝ natales per glo.⁊ bald.C.de p̄ba.cum
multis si.ideo nõ incõuenit ⁊ si statutũ fuerit qđ q emerũt a cõmu-
ni habeant regressum ad id qđ exposuerũt ⁊ aliter habeãt regressuȝ
illi q habuerũt titulũ a particularib⁹ ciuib⁹ qui verisimiliter nõ ha
12 buerũt in eo foro a particularib⁹ ciuibus.¶ †Et sufficit qđ statu-
tũ habeat aliqđ motiuũ:licet ex toto nõ sit equũ ẜm Bald.in.l.lege
xij.tabularũ.C.de legi.heredi.⁊ eo ipso qđ legis vel statuti conditor
putat aliqd rationabile dicit Bal.in.l.j.§.si initium seu.§.qꝛ mode
ratũ.ff.de postu.allegat Federi.de schalis ⁊ alias dicit Bald.in.c.
j.de alie.feu.in vsibus feud.qđ qꝛ statuta sunt cõmuniter fundata
in sic volo sic iubeo:ideo est verbis tenaciter inherendum qđ ma-
xime contingit in his que fiunt in reuolutione status prout fuerũt
facte dicte leges ⁊ ad tollendũ omnem iniquitatem dictarum.ll.nõ
esset peccatũ in spiritũsanctũ interpretari qđ si habentes cãm a cõ-
muni q in alios transtulerũt si fuerint dãnificati ex illa restõne quia
fuerint coacti dare habentibus cãm ab eis vltra quã receperint tũc
cõe teneat̃ eos releuare a dãno.⁊ ita intelligant̃ verba p̄me legis ibi:
e quelli primi lo hanno dal cõe habino ad essere descripti.in questo
credito:ita qđ emptores a cõi nõ hẽant esse in dãno nec in lucro.fa-
cit qđ dicũt Bar.⁊ Bal.in.l.nõ dubiũ.C.de.ll.ad intellectũ dicte.l.
p̄sperit qui ⁊ a quib⁹ ⁊ hoc putarẽ esse multũ rõnabile ⁊ posse de iu
re substẽtari ⁊ per iam dicta puto satis esse sublata oĩa in cõtrariũ
adducta ⁊ remanere conclusionẽ qđ sententia fuerit iniusta ⁊ esse re
formandam ẜm.s.dicta. Laus deo.

¶ Consilium.lxxiiij.

1 ☞ Emphiteosis quando possit alienari irrequisita ecclesia.
2 Concessio differt a promissione de concedendo.
3 Collegium cuius caput prelatus solenniter vocatur vt actus eius validetur.
4 Collegium sine prelati consensu cõtrahere nõ poterit ⁊ prelato defuncto quis illud conuocabit.
5 Dominium rei trãsfertur si sub conditione qua vendita est tradat̃.
6 Dominiuȝ vt transferatur rei traditio requiritur.
7 Contractus emphiteoticus locationi assimilandus.

In nomine domini nostri
Iesu christi.¶ Premitto in hac consulatione de quo nõ
puto fieri dubiũ scilicet qđ dicti abbas ⁊ capitulum po
terat et potest concedere dictam domuȝ ⁊ alias similes in casu quo
fuerint alienate per habentes eam vel eas vel quãdo per lineam fi-
nitam essent recadute:nam vtraqȝ pars se fundat in concessione sibi
1 facta a canonicis dicte ecclesie.¶ †Et de iure est qđ res ecclesie in aliũ
translate vel in emphiteosim vel in feudum:vel simili modo ita qđ
semel sunt licite facte alterius quo ad vtile dominium.nam ex quo
sunt alienate possunt more solito alienari non seruatis solennitati-
bus auten.hoc ius porrectum.C.de sacrosan.ecclesi.⁊ canoñ.sine ex-
ceptione.xij.q.ij.ad hoc.c.ij.extra de feudis.⁊ cap.vnico episcopum
vel abba.in vsibus feudo.⁊ in.c.vt super extra de rebus ecclesie non
alie.hoc presupposito videtur dicendum qđ dictus Vlyxes foueat
meliora iura:nam prius fuit eidem facta concessio seu concedimen
tum vt vtar vocabulo loci et fuit facta per duas partes illorum
de capitulo:ideo videtur qđ valuerit dicta concessio:quia illud qđ
facit maior pars capituli seu collegij seu vniuersitatis totum fecisse
censetur.l.quod maior ad muni.extra de his que fiunt a maiori par
te capituli quasi per totum dummodo due partes interueniant.l.
nulli.ff.qđ cuiusqȝ vniuer.nomine.⁊ licet etiam Margarita habeat
cõcedimentũ a capitulo tamẽ ꝯcedimentũ dicti Vlyxis fuit prius ⁊
ex eo prius habita possessio:ideo videt̃ qđ sit preferendus per.l.quo
tiens.C.de rei ven.⁊.l.siue aũt.§.si duobus.ff.de publi.⁊ licet domi
na margarita prius habuerit possessionẽ illam nõ habuit ratione
perfecti ⁊ pleni tituli qꝛ non habuit cõcessionem ecclesie ad quã spe-
ctabat concedere ⁊ ex qua concessione hȝ transferri vtile dominiũ
nõ aũt ex sola venditione emphiteote:qꝛ de iure cõmuni talis ven-
ditio nõ valuisset.l.fi.C.de iure emp.⁊ de prohibita feu.alie.per to
tos in vsibus feudo.⁊ si dicat̃ qđ iste domus nõ sint proprie feuda-
les nec emphiteotice cum non soluat̃ pro eis canon qui solet solui
pro rebus emphiteoticis.l.j.⁊.ij.C.de iure emphiteo.⁊.c.propter ste
rilitateȝ.⁊ cap.potuit de loca.nec seruitia ⁊ fidelitas pro eis presta-
tur prout pro feudis sed habent aliam naturã:respõdet̃ qđ hñt sal-
tem similitudinẽ qꝛ recognoscunt ecclesiam in directam dñam.⁊ qñ
fit alienatio requirit̃ qđ ecclesia confirmet ⁊ cõcedat.⁊ similiter quã-
do recadit solet cõcedere proximiori seu alteri prout est de consuetu
dine ⁊ pro predictis recipit certam portionem prout solet fieri etiã
de iure in emphiteoticis ita qđ habent naturã emphiteosis preterq̃
in quibusdam quibus est derogatũ ex vetustissima consuetudine q̃
habet vim cõstituti.l.hoc iure.§.ductus aque de aqua quoti.⁊ esti.
⁊.l.j.in fi.ff.de aqua plu.arc.⁊ qđ habetur in capi.veniens.de verb.
signi.lib.vj.⁊ in.c.super quibusdam.⁊ in.c.quid per nouale eod.tit.
in antiquis vel forte ex priuilegio vel ab initio ex causis a iure per-
missis fuit facta per ecclesiã alienatio sub illis ꝯditionib⁹ qualitati
bus ⁊ modis vt alijs concederet̃ vtile dominium retento per eccle-
siam directo dominio ⁊ non soluat̃ canon nec requirat̃ consensus
ecclesie in alienatione sed postea requirat̃ cõcedimentum cũ aliqua
li solutione vel forte ab initio ecclesia quesiuit dictas domos sub di-
cta forma:ita qđ de his nõ vertitur controuersia:sunt ergo dicte do
mus vel emphiteotice vel similes emphiteoticis ⁊ de similibus idẽ
est iudicium.l.non possunt.ff.de.ll.⁊ cap.inter ceteras.de rescriptis
cum simi.⁊ ante concessionem ecclesie non fuerat quesitũ dominiũ
vel quasi:ideo dictus Vlyxes qui habuit prius concedimentũ a ma
iori parte capituli videtur potior per predicta.¶ †Nec videt̃ ob-
stare promissio facta dicte Margarite per capitulũ qꝛ aliud est con
cedere aliud promittere qđ concedetur prout aliud est promittere
de vendendo.l.si necessarias.§.de vendendo.ff.de pig.acti.Nec etiã
videt̃ obstare qđ dicti canonici fuerint per episcopum excommuni
cati qꝛ videt̃ qđ prius fuerit facta ⁊ perfecta concessio per eos quã
irrogata fuerit excommunicatio:qꝛ excommunicatio lata fuit sub
condi.si alienauerint seu si alienationem seu concessionem fecerint.

⁊ sic sub

⁊ sic sub verbis preteriti perfecti vel futuri subiunctiui habentis de
riuationem a preterito perfecto indicatiui: ideo denotant rem per-
fectam ⁊ consummatã.l.j.§.hec verba.ff.qđ quisqꝫ iur.⁊.l.si quis sti-
pulatus fuit stichum aut pamphylum de ver.ob.⁊ ideo ante perfe-
ctam concessionem non irrogatur excõicatio ⁊ propterea non infi-
cit actum prout in simili no.Bar.in.l.qui absenti.§.si quis possessio
nem.ff.de acqui.pos.¶ Tamen his non obstantibus conttrariam
partem puto intrepide tenendam: nam ante omnia premittẽdum
est qđ dicta concessio facta Ulyxi nedum fieri non debuit qꝛ contra
generalem consuetudinem dicte ecclesie que est vt presupponitur qđ
cõcessio per ecclesiam fieri debeat illi in quem facta est alienatio per
emphiteotam seu habentem prius vtile dominium.item cõtra pro-
missionem capitulariter per abbatem ⁊ monachos factam patri ꝓ
dicta Margarita ⁊ licentiam datam de capiendo possessionẽ que
capta fuit per dictam Margaritam vigore dicte licentie ⁊ contra
prohibitionem superioris: tamen si predicta omnia cessassent illa cõ
5 cessio facta dicto Ulyxi fuisset nullius momenti.¶ † Nã ex quo erat
in capitulo seu collegio illo prelatus tanꝙ caput ⁊ superior aliis et
ad ipsum pertinebat conuocare collegium seu capitulum.l.obserua
re.C.de decu.lib.x.⁊ Bart.ibi.⁊.l.nominationum.eo.ti.ad hoc qđ
per Inno.⁊ doc.in.c.j.de maio.⁊ obe.⁊ per Bar.in.l.j.de albo scri-
ben. Debet enim solenniter congregari collegium vt actus a colle-
gio factus valeat vt dicit Bar.in.d.l.qđ maior.⁊ in.d.l.obseruare.⁊
in.l.omnes populi.de iusti.⁊ iure.⁊ Bal.in addi.Specu.in titu.de
sindi.§.j.⁊ vt gesta per capitulum valeant requiritur interuẽtus ab
4 batis vel prioris si est prior non abbas.¶ † Quia collegiũ sine prio-
ris consensu contrahere vel aliquid agere non potest dicit Jo.an.in
c.cum omnes de consti.Pau.de cast.in.l.j.§.in filii.ff.ad treb.qđ in-
telligi debet quando priorem habet ad quem spectet conuocatio ca
pituli: alias ad digniorem ⁊ in dubio ad antiquiorem spectat cõuo
catio vt notant Inno.⁊ doc.in.d.c.j.de maio.⁊ obe.⁊ Bar.in.l.j.de
albo.scrib.potest enim esse collegium sine rectore dicit Bal.in.l.fin.
ff.de colle.illi.⁊ Bal.in rubri.C.pro socio.⁊ videmus quod mortuo
prelato remanet capitulum ⁊ facit electionem prelati ⁊ plura alia ⁊
quando non est ad quem pertinet conuocatio dicit Panor.in.d.c.
j.de maio.⁊ obed.tunc due partes si conueniunt possunt actum fa-
cere.si vero est ad quem spectat conuocare collegium tunc debet per
illum conuocari secundum eum qui dicit canonistas ita velle. cũ er-
go foret abbas ⁊ noluerit conuocare capitulum nec in capitulo in-
teresse illi.vj.monachi cõcedentes dictam domum Ulyxi non repre
sentabant capitulum ⁊ concessio per eos facta non valuit per predi
cta ⁊ per hoc medium tolluntur adducta in contrarium qꝛ infert
qđ stante inualida concessione facta vlyxi secunda concessio facta so-
lenniter dicte Margarite valuerit posset etiam attentari qđ etiam
ex alio dicta concessio non valuerit facta.s.dicto Ulyxi qꝛ ex quo pre
supponitur qđ est consuetũ qđ liceat emphiteotis dictarum domorum
illas alienare irrequisita ecclesia ⁊ ꝙ eccl'ia alienationẽ confirmet fa
ciendo actum quem appellant concedimentum ex illa alienatione
ius alienãtis sit translatum in recipientem: licet cum hoc qđ habeat
concedimentum ab ecclesia.⁊ sic quodammodo sub modo quesitum
fuisset dicte Margarite dominium vtile: saltem apprehensa posses-
sione de voluntate ecclesie post petitum concedimentum pro parte
dicte Margarite ⁊ promissum per ecclesiam quasi censeatur per ec-
clesiam facta traditio pro concedimento secuturo.¶ Nam tunc cen
setur interim transferre dñium ex causa de futuro prout si ante con
tractum matrimonium aliquis tradit rem pro dote quo casu dos
resultat demum contracto matrimonio.l.stipulationem.l.ꝓmitten
do in prin.⁊.l.dotis ꝓmissio in prin.ff.de iure do.⁊ tñ ante transfer
5 tur dñium.l.dotis fructus.§.si.cum.ll.se.eo.ti.¶ † Et alias si vendi
tur res sub conditione si interim traditur res sub conditione vendi
ta transfertur interim dñium titulo pro suo.tradit Bar.in tractatu
tiberiadis sub secunda particula.s.de insula in penul.colũ.ita pari
ratione si conuenit inter nos de emptione ⁊ venditione facienda ꝓ
certo precio certe rei interim trado tibi illam rem censeat in te trãs-
latum dominium vt cedat in illam causam futuram interim autem
habens titulo pro suo prout si trado tibi ob causam de futuro inte-
rim transfertur dominium.⁊ causa non secuta condicitur vt in toto
titulo de condi.ob causam.cum nemo condicat rem suam preterꝙ
a fure.l.fin.ff.de vsufru.quemadmo.caue.§.sic itaqꝫ institu.de actio.
6 ¶ † Et paria sunt si a me traditur ⁊ si quis mea voluntate possessio
nem capit.l.nimis instructus.C.de acquirẽ.posses.⁊.l.j.C.de impo.
lucra.descrip.lib.x.facit etiam.l.quedam mulier.ff.de rei vendi.⁊.l.
certi condictio in fi.ff.si certum peta. In quibus iuribus probatur
quod satis est quod quis possideat voluntate domini ex causa habi
li ad translationem dominii ad hoc vt transferatur dominium: licet
dominium non transferatur sine traditionẽ.l.traditionibus.C.de
pactis.⁊ sic possessio quesita voluntate dñi idem operatur qđ tradi
tio ⁊ traditio facta ex causa de futuro interim transfert dñium meri
to prius fuit translatum dñium in dictã Margaritã qđ potuit au-
ferri nuda voluntate capituli etiam si non fuisset vnꝙ secutum con
cedimentũ sibi factum ab ecclesia: sed casu quo capitulum potuisset
penitere ⁊ non concedere quod promisit qđ tamen non teneo: non
ꝓpterea abdicaretur dominiũ: sed fuisset opus condictione ob cau
sam.l.si pecuniã in principio ⁊ quasi per totum titulum.ff.de cõdi-
ctio.ob causam.⁊ sic per concessionem factã vlyxi non fuisset in eum
translatum dominium: sed remansisset apud Margaritam prout
prius erat ita qđ potuisset postea cõfirmari per cõcessionem postea
sibi factam per ecclesiã.⁊ ideo concessio sibi facta per ecclesiam preua
let quia in eam fuit prius translatum dominiũ ⁊ illud vltimo loco
confirmatum ⁊ prius fuit sibi tradita possessio.⁊ ideo.d.l.quotiẽs.
⁊.d.§.si duobus.faciunt pro Margarita: non autem contra eam:
posset insuper attentari ꝙ illud concedimentũ est quidã cõtractus
qui solo cõsensu perficitur ad similitudinem emptionis ⁊ venditio
nis ex quo ab vna parte interuenit res ab altera ꝑte interuenit pe-
cunia numerata que vt audio est ꝯsuetudine declarata ⁊ taxata cor
respectiua ad precium quo alienata fuit seu ad rei extimationem.
7 ¶ Prout contractus proprie emphiteoticus: in quo interuenit an
nua merces seu canon est similis locationi ⁊ cõductioni.l.j.C.de iur.
emphi.⁊.§.adeo insti.de loca.ita ⁊ vbi nõ interuenit nisi vna solu-
tio sit loco precii ⁊ cõsequenter similetur emptioni ⁊ venditioni cũ
locatio ⁊ conductio ex vna parte ⁊ emptio ⁊ venditio ex altera par
te assimilent̃.l.j.⁊.ii.ff.locati.ideo illud concedimentum sit contra-
ctus qui solo consensu contrahitur cum de similibus idem sit iudi-
cium.l.non possunt.ff.de leg.c.inter ceteras extra de rescriptis: ideo
consensu de concedendo ⁊ permissione de capiendo possessionem ex
illa causa censeantur concedere qđ habeat ⁊ postea recipere solutio
nem ⁊ facere instrumẽtum concedimenti qđ est satis coloratum: lꝫ
ex hoc solo me non fundarem: tamen ex omnibus iam dictis puto
intrepide concludendum qđ dicta Margarita foueat iustitiã non
obstantibus adductis in contrariũ que satis apparent sublata ad-
ducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Consilium.lxxv.

1 ☞ Legatũ alimẽtorum factum si noluerit legatarius stare cũ he-
redibus an transeat ad heredes ipsius.
2 Legatum conditionale non debetur si conditio non verificetur.
3 Impotens quid facere non dicitur nolle: quia inter velle ⁊ nolle me
dium potes dare.
4 Conditioni si plura copulatim inserantur oportet vt copulate ve-
rificentur.

In nomine domini nostri
1 Jesu xpi.¶ † Circa qđ lꝫ dõm ꝙ dictus Berardinus te-
neatur prestare dictas res heredibꝰ dicti Antonii: quia
legatum trãsmittitur ad heredes.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cad.
tol.cũ multis si.⁊ lꝫ videantur esse relicte dicte res sub cõditiõe si he
redes noluerint stare cum Antonio: tamẽ dicta conditio videt̃ pu-
rificata ex quo nõ habent volũtatem standi cum eo.⁊ sic dici possunt
nõ velle stare ⁊ morari cũ eo cũ quo stare nõ possunt: nõ eñ censetur
velle ille qui non põt per ea que habent̃ in.l.is põt de acqui.heredi.
2 ¶ † Tamẽ his nõ ob.cõtra puto absqꝫ vlla dubitatione cõcluden-
dũ: nã constat dictũ legatũ de dictis rebus fuisse cõditionale.⁊ lega
tum conditionale nõ debetur nõ purificata cõditione.l.cedere diem
ff.de ver.sig.⁊.d.l.vnica.§.si autem sub cõditione.C.de cad.tol.⁊.l.
j.⁊ quasi ꝑ totũ.C.de cõdi.inser.cũ multis si.⁊ nõ censetur purifica-
ta sed defecta si ea pendente legatarius decessit.d.§.si autẽ sub cõ-
ditione.⁊.l.heres meus in prin.de condi.⁊ demon.l.si cum heres.⁊
l.sequenti.ff.quando dies leg.cedat.idcirco cũ dictus Antonius et
Berardinus donec vixit dictus Antonius semper steterint ⁊ habi
tarent in eadem domo nunꝙ fuit purificata dicta conditio si nolue
rint stare ⁊ habitare ⁊c.cũ semper voluerint simul stare ⁊ habitare
ex quo simul habitauerunt qꝛ facto datur volũtas intelligi.l.repre-
hendenda.C.de institu.⁊ substi.sub condi.factis cum concor ⁊ dato
qđ censeat̃ euenisse casum dicte cõditiõis post mortẽ dicti Antonii
tñ ĩmodo legatũ euanuisset ⁊ esset nulliꝰ momẽti ex quo legatariꝰ de
cesserat pendente cõditione per.d.§.si autem sub condi.cũ si.s̃.ad-
ductis.⁊ insuper etiã post mortẽ Antonii nõ verificant̃ verba dicte
conditionis nec casus dicte conditionis euenit neqꝫ euenire potest.
3 ¶ † Cũ ille qui nõ põt nõ censeat̃ nolle.l.nolle.ff.de acqui.here.⁊ in
super ille qui nõ hꝫ voluntatem affirmatiuam vel negatiuam: quia
inter velle ⁊ nolle ẽ dare mediũ.l.j.§.sciam.ff.de tributoria.⁊ ꝓpterea
nõ verificãtur illa verba testamẽti si infrascripti heredes noluerint
⁊c.⁊ insuper dato quod verificarentur illa verba si noluerint: tamẽ
modo verificantur verba sequentia et de dicta domo ipsum expel-
lere reiicere ⁊ leuare voluerint ex quo non adest voluntas repellen-
di de domo illum qui non est in rerum natura cum sit mortuꝰ. Pre
terea non adest culpa heredum seu heredis si mortuus reiicitur et
leuatur de domo quia quilibet etiam diligentissimus homo id fa-
ceret et facere id quod diligentissimus faceret alienum est ab omni
culpa vt late habetur per Bartolum.in.l.quod nerua.ff.de pos.
4 ¶ † Et vbi plura in conditione copulatiue ponuntur vt conditio
purificetur requiritur qđ omnia copulate verificentur.l.si heredi
plures.ff.de condi.insti.⁊.l.si is qui ducenta.§.vtrum.ff.de rebus
dub.⁊.l.si quis ita stipulatus fuerit.x.aureos.ff.de verborum ob.
ex quibus euidenter apparet quod conditio dicti legati deficit et

per cõsequens dictũ legatũ fuit oĩno factũ caducũ ⁊ nullius momẽti ⁊ per supradicta apparent sublata adducta in cõtrariũ ⁊ res redditur clara qd dicta legata nemini debentur dato autem qd deberẽtur illa deberentur dicte Angelutie tanq̃ heredi dicti Antonij ex persona dicti sui filij ⁊ filij dicti Antonij qui decessit post mortẽ dicti Antonij: nã iure suitatis transmisit dictus filius hereditatẽ patris ad eius heredẽ.l.apud hostes.C.de suis ⁊ legit.in.l.si fratris.C.de iure deli.⁊.l.ventre.ff.de acqui.here.filio autẽ succedit mater vna cũ patre ⁊ fratribus vtrinq̃ cõiunctis ⁊ excludit ceteros ascendentes vlterioris gradus vt hic probant in aut.defuncto.C.ad ter.⁊ iõ cũ in casu nostro duas filias nõ habuerit aliquos fratres neq̃ p̃rem ideo succedit ipsa mater exclusis alijs ascendentibus si qui sunt: ⁊ ex persona filij succedit dicto Antonio ⁊ cõsequenter succederet in dictis relictis si valerent ⁊ hoc clarum de iure communi.

❡Consilium.lxxvj.

In nomine domini nostri Jesu xpi. ❡†Licet in p̃nti cõsultatione videat dicendũ qd dictus dñs Nico.teneat ad prestandũ dicta legata p medietate de sua propria pecunia: nã rogatus a testatore de prestando aliquid legatario censetur oneratus de suo satisfacere nõ de bonis hereditarijs ⁊ hinc est qd si nõ est honoratus onus nõ v3.l.ab eo C.de fideicõmi.⁊.l.lutius titius dãmam de here.isti.cũ si.⁊ si est oneratus non v3 nisi qd respectiue ad quãtitatẽ in qua est honoratus.l.imperator de leg.ij.qd nõ esset si censeretur oneratus de soluendo de hereditarijs ⁊ licet ex hoc videret qd onus iniũctũ dicto.d.Nicolao eum nõ astringeret tanq̃ onus inualidũ per.s.dicta tñ secus videt dicendũ in casu isto vigore sui cõsensus qr videt obligatus ex cõtractu ⁊ ex quodã pacto inito cũ testatore ex quo ambo in idẽ consenserunt.
2 ❡†Et pactũ est duorũ vel plurium in idem placitus ⁊ consensus.l.j.ff.de pac.⁊ de iure canonico ex pacto quantũcunq̃ nudo orit actio scdm cõem fere oĩum sniam p.c.j.extra de pac.⁊.c.p tuas.de arbi.qd ius canonicũ est seruandũ in terris ecclesie vt p gl.in.c.ij.de arbi.li.vj.⁊ p glo.in.c.ij.eo.li.⁊ Bar.Bal.in.l.priuilegia.C.de sacrosan.ec.⁊ doc.in.c.de no.ope.nun.⁊ ideo videtur qd ab heredibus dicti testatoris possit dictus do.Nicolaus compelli ad satisfaciendum dictis legatis pro medietate vigore dicti contractus qd ⁊ voluit bar. in.l.cum quis decedens.ff.de lega.iij.dicens qd licet non possit agi actione ex testamento ex quo non fuit honoratus ⁊ sic non potuit ex testamento onerati; tñ censetur initus contractus mandati ⁊ actio mandati cõpetit heredibus.qui heredes possunt eam cedere legatarijs qui possunt postea actione mãdati eis cessa petere sua legata aduersus oneratum que legata alias peti non poterant scdm eũ.⁊ ideo videt inferri qd ipse habeat soluere de suo qr alias non videretur interesse heredum habere actionem cõtra ipsum grauatũ si ille grauatus haberet soluere de pecunia hereditaria seu ipsorũ heredũ: p quo etiã facit qd no.Bar.in.l.alio.ff.de alimen.⁊ ciba.lega.in prima op.⁊ prima col.vbi no.glo.dicentem qd qñ testator dicit executori volo qd des tm̃ tali perinde est ac si diceret volo accipias de hereditate
3 mea ⁊ des tali. qd Bart.dicit esse notandum.❡†Et subdit qd puto verũ qñ talia verba ad executorem diriguntur quasi velit secus esse qñ talia verba non dirigerentur ad executorẽ.⁊ sic tũc non censeat testator velle qd accipiat de hereditate.⁊ sic quod soluat de suo ipse grauatus de soluendo.facit etiam qd notatur per Bar.in.l.que dotis in prima colũ.in.j.⁊.ij.oppositione.ff.sol.mat.vbi vult qd adhibitus ad partem tantum videtur adhibitus animo donandi: licet secus qñ est adhibitus ad totã dotẽ secũdum eũ.⁊ ideo cũ dictus.d. Nico.fuerit adhibitus ⁊ rogatus de soluendo partem legatorũ censeatur consensisse aĩo donandi vel dicamus qd censeat consensisse: qr testator ipsum substituit heredibus institutis.⁊ sic censeat consensisse illi oneri de soluẽdo medietatem legatorum qr testator ipsum honorauit substituendo ipsum ipsis heredibus: licet sub conditione.⁊ ideo videtur posse dici qd possit conueniri a legatarijs actione ex testamento tanq̃ honorat⁹ a testatore ⁊ licet onus iniunctũ sit maius q̃ commodum sibi relictũ: non refert ex quo non est honoratus in quantitate: sed in iure vniuersali hereditatis qd nõ est cõpensabile cũ his que relicta sunt legatarijs.d.l.imperator.§.si centũ ver.h ita.

4 ❡†His tñ non ob.qd cõtrariũ puto aperta fronte concludendũ videlicet qd dictus dñs Nicolaus non teneat soluere medietatem dictorũ legatorum de suo saltẽ quominus soluendo habeat facultatẽ repetendi ab heredibus dicti testatoris: aut em̃ diceret eum teneri ex testamento.⁊ tunc nõ potest censeri obligatus nisi quatenus est honoratus in testamẽto per.d.l.ab eo.C.de fideicõmissis.cũ concor. Et honoratus sub cõditione nõ tenetur nisi eueniente cõditiõe.Nã conditione defecta onus sibi iniunctum nõ subit ipse nec eius heredes: sed cedit oneri illius ad quẽ deuenit commodũ.l.vnica.§.finautem sub cõditione iuncto.§.ne autem.C.de cadu.tol.⁊ facit.§.in primo.⁊.§.p secundo ea.l.cum concor.si nõ fuisset adhibitus cõsensus per.d.dñm Nicolaum: nõ posset vllo pacto cõpelli.d.dñs Nicolaus ad soluendũ dicta legata nisi purificata foret cõditio dicte substitu-
5 tionis.❡†Ratione autem consensus adhibiti non potest censeri obligatus ex testamento sed si qua obligatio illa resultat ex mutuo consensu.⁊ per cõsequens ex cõtractu prout hec firmat Bar.in.l.cũ quis decedens.ff.de leg.iij.qui concludit qd cõsentiens oneri sibi iniuncto a testatore obligatur ex contractu mandati.⁊ actione mandati potest conueniri vt satisfaciat oneri sibi iniuncto: non autẽ a legatarijs quibus est oneratus: vt soluat nisi habeãt actionem eis cessam ab heredibus sm Bar.in.l.cum quis decedens.⁊ merito qr cõtractus non fuit initus cũ legatarijs sed cum testatore. Et quis nõ potest alteri pacisci regulariter.l.si tibi.§.si pactus.ff.de pac.⁊.l.stipulatio ista.§.alteri de ver.ob.nisi paciscentis intersit quo casu queritur actio paciscenti non illi cui paciscitur per.d.l.stipulatio ista.§.
6 si stipuler.⁊.§.si quis insulam.⁊ que ibi per doc.❡†Non enim potest actio personalis alteri queri per liberam personam.l.possessio.§.si possessio.ff.de acqui.posses.⁊.C.per quas personas nobis acqui.l.j.C.de acti.⁊ ob.sed mandatarius si quid expẽdit de suo pro implẽdo mandato illud totum repetit a mandante vel eius heredibus p contrariam actionem mandati.l.si quis alicui.§.impendia.ff.mandati.⁊.l.si mandassem.⁊.l.si quis mandauerit eo.ti.⁊.l.si quis cum procuratore.§.finautem ex parte.ff.de procu. Et ideo si dictus dominus Nicolaus compelleretur aliquin soluere si de suo solueret illud repetere poterit ab heredibus dicti testatoris. Pro quo facit qr non est verisimile quod dictus dominus Nicolaus voluerit se obligare ad soluendum dicta legata pro medietate que excedunt summam duorum millium flore.habita extimatione legati annui.x.flo. pro fabrica ecclesie quod legatum debet extimari longe plusq̃ decẽ floreni ⁊ habita extimatione legati alimentorum facti vxori cuius extimatio fieri debet secundum considerationem.l.hereditatum.ff. ad.l.falci. Nam summe legate si bene computaui ascendunt ad quãtitatem.MD.ccccxlij.⁊ habita consideratione extimationis legati annui ⁊ alimentorum de quibus.s.⁊ certarum rerum in speciebus relictarum satis excedunt summam duorum millium floreno.etiam non habita consideratione.dccc.flore.relictorum in casu quo heredes instituti decederent sine liberis: ita quod non est verisimile quod dictus do.Nicolaus voluerit sine causa se obligare ad soluendum tam magnam quantitatem saltem absq̃ animo repetendi ⁊ consequenter iactare suum quod velle facere nemo presumitur.l.cum de
7 indebito de probat.maxime in tanta quantitate.❡†Nec presumitur animus donandi saltem in magna quantitate quando potest subesse alia causa.l.si cum aurum.ff.de soluti.⁊ facit.l.filiusfami.ff. de dona.⁊.l.contra iuris.§.fin.ff.de pac.⁊ late per Bar.in.l.que dotis.ff.solu.ma.⁊ ideo cum in casu nostro possit subesse causa soluendi gratia exequendi mandatum sibi iunctum animo repetendi: put regulariter censetur actum inter mandantem ⁊ mandatarium scilicet quod si quid mandatarius impendat: impendat gratia exequẽdi mandatum illud totum repetat per.d.§ impendia cum simi.supra adductis idcirco non presumatur qd dictus dominus Nicola. consenserit dicto oneri sibi iniuncto causa donandi dicto testatori seu eius heredibus. Quod etiam deprehenditur ex ipso tenore testamenti: nam dictus testator iussit⁹ qd omnia ⁊ singula supra relicta per eum soluantur pro medietate per dictum dominum Nicolaum ⁊ pro alia medietate per dictos Franciscum ⁊ Joannem heredes institutos.⁊ si testator vsus fuit verbis vniuersalibus omnia ⁊ singula.⁊ qui vniuersaliter loquitur nihil excludit.c.solite.in fi.de maio.⁊ obedien.⁊ cañ.si romanorum.vnir.distinc.⁊.l.iulianus.de lega.iij.
8 maxime cum sint geminata vniuersalia.❡†Geminatio enim verborum solet plurimum operari.l.balista cum ibi no.ff.ad trebel.⁊ in.c. si christus de iureiurando.⁊ quod per glo.in.c.vt circa de elec.libro vj.⁊ per Angel.in.l.si stichum.§.stipulatio de verbo.obliga.⁊ in.l. ij.§.furiosus.ff.de iure codicil.⁊ Pau.decastro in.l.ex hac scriptura.ff.de do.⁊ Ponta.in.l.adoptiuum.§.patronum.ff.de in ius vocan. Et ideo dicta dispositio testatoris scilicet quod dictus dominus Nicolaus soluat medietatem relictorũ refertur ad vnũquodq̃ legatum nullo excluso sed non potest intelligi quod omnia legata soluat de suo: quia quedam legata sunt relicta de bonis testatoris: prout sunt vestes relicte vxori ⁊ prout etiam est relictum comprehẽhensum sub illis verbis reliquit dictam eius vxorem dominã ⁊ vsufructuariam omnium ⁊ singulorum eius bonorũ saltem quatenus posset comprehendere vsumfructũ, put erat aptus nat⁹ cõprehẽdere deficiẽtibus

re deficientibus liberis vt habet p Bar.in.l.titia cũ testamẽto.§.fi.
de lega.ij.⁊ p doc.in aut.qđ locũ.C.si scđo nupserit mulier.⁊ tñ tũc
nõ haberet vsumfructũ bonoꝝ.d.Nicolai:qꝛ verba relicti nõ patiũ
tur.⁊ sic dictũ relictũ esset tunc soluendũ per.d.Nicolaũ de bonis te
statoris.⁊ lꝫ extãtibus liberis interpretet qđ recipiat alimenta:tñ
suadet ratio qđ habeat alimẽta recipere de bonis testatoris ꝓpter
illa verba omniũ ⁊ singuloꝝ eius bonoꝝ ⁊ verba in domo eiꝰ.Qđ
⁊ suadet p id qđ subdit qđ dotes suas non retraxerit ad quas resti
tuendas erãt obligata bona testatoris ⁊ nõ bona.d.do.Nic.Itẽ sua
detur per id qđ immediate subdit in dicto testamẽto.Et si in dicta
domo stare ⁊ habitare nõ posset cũ infrascriptis suis heredibus cul
pa ⁊ defectu ipsoꝝ iussit ⁊ voluit qđ ipsi ⁊ quilibet eoꝝ teneantur
⁊ obligati sint dare ⁊ prestare eidẽ domine victũ ⁊ vestitũ ⁊c.In qua
cunqꝫ alia domo vbicunqꝫ ipsi dñe placuerit ⁊c.Et sic voluit testa
tor qđ dicti heredes teneant ⁊ obligati essent ad prestandũ dicte do
mine victũ ⁊ vestitũ ⁊ sic oĩa alimẽta ⁊ tñ postea subdit qđ dictus.d.
Nicolaus solueret dictã medietatẽ dicti relicti qđ voluit qđ presta
rent dicti heredes ex quo datur intelligi qđ volebat qđ effectualiter
prestaretur dictũ relictũ ab ipsis heredibus ⁊ maxime cum testator
disponat casu quo interuenerit culpa ipsoꝝ heredũ ⁊ dãnũ qđ cau
satur ex culpa dꝫ imputari culposo in regula damnũ in.vj.Itẽ su
prascriptũ legatũ annuum testator disposuit qđ.x.flor.annui essent
soluendi per dictos eius heredes:tñ postea iussit qđ pro medietate
soluantur per.d.d.Nico.⁊ ꝓ alia medietate per dictos heredes qđ
videt sonare in aliqualẽ repugnãtiam nisi intelligatur qđ effectuali
ter heredes soluãt totũ legatũ tñ medietas habeat actualiter solui
per.d.d.Nico.de bonis ipsoꝝ heredũ vel de bonis proprijs cum fa
cultate repetẽdi.⁊ hoc etiam suadet qꝛ si effectualiter dicti.x.annui
flo.fuissent soluẽdi de bonis.d.Nico.non repetẽdi ab heredibꝰ fuis
set equũ ⁊ verisimile qđ distributio non fuisset facienda in totũ ꝓut
placuerit dictis heredibus.⁊ tñ testator disposuit qđ dicti.x.flo.di
stribuerent insolidũ in fabricã vel in ornamentũ ecclesie ꝓut melius
videbit eius heredibus.Et pariter ṗdicta militant in sequenti reli
cto facto ecclesie sancte Marie de.cccc.flo.Item militat alia conie
ctura circa relictũ factũ filiabus de mille flo.pro dotibus earũ:naꝫ
disponit qđ si dicte filie decederẽt sine filijs reuerterent ad eius here
des ⁊ tñ fuisset decens qđ si medietas dictarũ dotũ fuisset soluẽda
de pecunia.d.Nico.non repetenda ab heredibus reuerteretur ad eũ
in casu deficientiũ liberoꝝ.⁊ ita est verisimile qđ ita fuisset actũ in
9 ter eos scilicet testatorem.⁊.d.Nico.¶†Et in ambiguis interpreta
tio facienda est secundũ qđ est magis verisimile vt in.l.in obscuris
inspici.ff.de reg.iu.⁊ in.c.inspicitur in obscuris eo.ti.li.vj.⁊ sic mul
ta concurrunt ex quibus eliciẽda est verisimilis mens testatoris.et
d.dñi Nico.cõsentiẽtis ⁊ subsequẽter cõclusio.s.facta qđ dicta lega
ta oĩa soluant saltẽ effectualiter de bonis testatoris seu dictoꝝ here
dũ:licet medietas veniat soluẽda mediãte dicto dño Nicolao tanqꝫ
mandatarius ⁊ minister:aut soluẽdo de bonis hereditarijs seu di
ctoꝝ heredũ ꝓut facit executor seu soluendo de suo ꝓ celeriori expe
ditione animo tñ repetẽdi ⁊ nõ animo donãdi ꝓut solẽt facere man
datarij vt.s.dictũ est.Et maxime qđ non potest censeri animus do
nandi ad soluendũ de suo quo ad oĩa relicta vt supra demonstratũ
fuit maxime circa legatũ de pannis lini ⁊ lane factũ vxori.Et quan
do plura determinant ab eodẽ determinabili in dubio debent intel
ligi vt pariter determinent in.l.hoc iure.ff.de vulgari ⁊ pupil.⁊ in
l.in testamẽto mili.⁊.l.fi.C.de sentẽ.⁊ interlocu.om.iud.itaqꝫ prout
illud legatũ venit soluendũ de bonis hereditarijs ⁊ ad incõmodum
ita ⁊ cetera legata arg.dictorum iurium.¶Non obstant adducta
in contrariũ:non eñ obstat qđ dicit Bar.in.d.l.cũ quis decedẽs.qꝛ
nõ dicit ibi Bar.qđ oneratus cõsentiens nõ possit repetere ab here
dibus sed solũ dicit qđ heredes habent actionẽ cõtra dictũ oneratũ
qui adhibuit consensum.Nec sequit tenet actione mandati soluere
legatarijs ⁊ actio competit heredibus:ergo soluens non repetit ab
heredibus cum regula sit in contrariũ per.d.§.impendia cum si.su
pra adductis.⁊ regule est standum in dubio.l.quotiens ⁊ quod ibi
per Bar.ff.si quis cauti.⁊ qđ habetur in.l.j.ff.de regu.iur.⁊ p Dy.
in rub.eo.ti.li.vj.Et dato sed non concesso quod in terminis Bart.
oneratus teneretur soluere de suo ⁊ non haberet regressum contra
heredes nihilominus nõ esset necessario idem dicendum in casu no
stro:nam termini sunt separati.⁊ separatoꝝ non est illatio.l.fi.ff.de
calum.⁊.l.si maritus.C.de dona.inter virũ ⁊ vxo.⁊.l.naturaliter.§.
nihil commune.ff.de acqui.posses.nam termini Bar.loquuntur qñ
quis consentit testatori leganti rem ipsius consentientis grauando
eum ipso legato.et sic legatum videtur fuisse relictum ab ipso domi
10 no rei legate.¶†In casu autem nostro videntur legata esse relicta
ab herede:quia regulariter legata simpliciter relicta censentur ab
herede relicta.ff.de lega.j.l.si seruus.§.qui margaritam.⁊ insuper
in certis legatis fuit expressum quod ab heredibus soluerentur.et
licet testator in fine iusserit legata solui pro medietate per domi.
Nicola.Nihilominus ad eum sunt collata verba executiua non ver
ba obligatiua.Constat enim quod sit differentia ad quid referan
tur verba obligatiua ⁊ ad quid referantur verba executiua vt habe
tur in.l.ex his verbis.C.quando dies le.cedat.⁊ quod habetur in.l.

stipulatio ista.§.alteri.⁊.§.si stipuler.⁊.§.si quis insulã de verb.ob.
Et põt excogitari in istis terminis ratio differentie:quia quãdo le
gatum rei mee relinquitur a me censet mihi iniunctũ qđ quodam
modo donem rem meã:quia legatũ donatio est dicit iurisconsultus
in.l.legatũ donatio est testamento relicta.ff.de le.ij.ideo nõ esset mi
rum si ꝯsentiens legato rei sue censeret consensisse animo donandi:
nõ ita quãdo legatũ est relictum ab herede expresse vel tacite ⁊ aliꝰ
est grauatus de soluendo:qꝛ tunc donatio cõfertur in heredem: ita
ꝙ heres censet debitor ⁊ obligatus ad donandũ ⁊ alius grauatus
11 censetur astrictus ad soluẽdũ debitum ipsius heredis.¶†Et qui
debitũ alienũ soluit solutũ repetit a debitore.l.soluendo.ff.de ne
go.gest.cũ si.Et sic nõ censetur consensisse animo donandi.⁊ per cõ
sequens videtur subesse ratio differẽtie licet vtroqꝫ casu verius putẽ
ꝙ sit locꝰ repetitioni q̄uis vigeat magis ratio repetendi in casu isto
q̄ in casu Bar.Nec ob.qđ dicebatur ꝙ frustra cõpeteret actio man
dati ipsis heredibus aduersus.d.dñm Nico.ꝙ solueret dicta lega
ta:quia haberet soluere de eoꝝ bõis vel soluẽdo de suo posset ab eis
repetere quia negatur ꝙ cesset omnino interesse prout si mandare
tur per debitorem alicui qđ solueret suum debitũ competeret soluẽ
ti contraria actio mandati.interest enim mandantis solutionẽ fieri
per quam liberatur a debito.Nec refert si ex aduerso mandans obli
gat mandatario soluenti.interest eñ nostra quandoqꝫ liberari ab
vno ⁊ obligari alteri prout contingit in delegatione per quã libera
tur quis ab vno creditore ⁊ obligatur alteri ⁊ licet non interesset he
12 redis tamen videtur interesse testatoris qui mandauit.¶†Et suffi
cit semel interesse vt actio mandati oriatur.l.si remunerandi.§.si
mandati actio.ff.mandati.Nec videtur magis frustratorium di
ctum mandatum q̄ sit cõstitutio executoris testamentarij.Et ideo
prout valet cõstitutio executoris:licet habeat soluere de pecunia he
reditaria pariter non sit frustratorium istud mandatuꝫ.Preterea
Bar.loquitur quando testator nõ erat alias relicturus nisi graua
tus cõsensisset qđ nõ est verisimile in casu nostro in quo testator pri
mo fecit simpliciter dicta legata ⁊ in quibusdam subiunxit quod
essent soluenda ab heredibus.Et insuper prout intellexi dictus te
stator fecerat prius alia testamenta in quibus dicta legata omnia
vel fere omnia reliquerat:licet non grauauerat dictum.d.Nico.de
13 aliquid soluendo.¶†Nec obst.qđ dicit Barto.in.d.l.alio.quia po
test intelligi quod Bartolus aliud putabat quando verba nõ di
rigerentur ad executorem : quia tunc relictum esset inutile vt ibi
per eum premittitur.Preterea satis potest dici ꝙ dictus domi
nus Nicolaus fuerit relictus executor ex quo in eum sunt collata
solum verba executiua legatorum et non verba obligatiua.tertio
responderi potest quod Bartolus vult quod quando talia verba
sunt collata in executorẽ censetur perinde ac si dixisset volo qđ acci
pias de hereditate mea ⁊ des tali:secus aũt si talia verba nõ dirigũ
tur ad executorem:qꝛ tunc nõ fit pinde ac si diceret volo ꝙ accipias
de hereditate mea:ſꝫ tanqꝫ nõ honoratus relictũ nõ valeat per tex.
ibi:cũ simili:vel si valet nõ fit perinde ac si testator dixisset qđ accipe
ret de hereditate sua ſꝫ cẽseatur iniunctũ qđ solueret qualitercunqꝫ
14 posset ⁊ si de suo solueret illud repeteret.¶†Nec ẽt obstat qđ not.
Bar.in.d.l.que dotis in prima ⁊ scđa oppositionibꝰ dum facit dif
ferentiam an qs sit adhibitus ad ptem tm̃:an vo qs sit adhibitꝰ ad
totũ vt pmo casu censeat adhibitus animo donãdi scđo casu secus.
qꝛ respondet qđ termini bar.sunt separati a terminis nostris:nã ibi
loquit in eo q fuit adhibitꝰ ad stipulãdũ partẽ dotis sibi reddi sol.
ma.quo casu nõ videt subesse alia rõ quare fuisset adhibitꝰ ad sti
pulandum sibi solui nisi ex causa donationis prout ibi dicit Bart.
secus aũt si fuit adhibitus ad stipulandũ totam dotem sibi solui:ea
rõne qꝛ ex quo mulier adhibuit alium ad stipulãdum subest verisi
milis causa propter honestateꝫ quã ponderat tex.in.l.pupillus pro
pe finẽ.ff.de auc.tut ⁊.l.optimã.ibi ꝓpter mulieres quasi naturalis
cura nõ omnibus perperã se manifestare concedit que quidem ra
tio cessat quãdo adhibetur ad stipulandum partem ex quo ꝓ alia
parte ipsa interuenit ⁊ eius psona manifestatur ⁊ nomẽ suum in in
strumento describit.ideo tunc nõ censet subesse alia verisimilis cau
sa nisi cã donãdi ſm eundẽ Bar.que rõ differentie cessat ĩ terminis
nr̃is inter eũ qui rogat soluere partem legatoꝝ ⁊ eũ qui rogat solue
re integra legata ⁊ regulariter idem ius est de toto quo ad totũ qđ
de parte quo ad partem ⁊ econtra.l. que de tota.ff.de rei vend.⁊.l.
qui scit.ff.de euic.⁊.c.pastoralis.versi.siquis cum totuꝫ extra de offi.
15 deleg.¶†Nec ob.quod vltimo loco in contrarium allegabatur.s.
quod censeatur.d.Nico.consensisse dicto oneri sibi iniuncto:vt testa
tor ipsum substitueret heredibus institutis:prout ipsum substi
tuit:quia respondetur quod dicta causa non videtur vllo pacto
verisimilis:attento quod ex dicta substitutione non poterat spera
re se posse tantum consequi attento quod prout mihi dicitur bona
dicti testatoris ascendebant ad quantitatem valoris quatuor mil
lium quingentorum floren.⁊ non vltra de quibus filij instituti ha
bebant detrahere legitimam ⁊ trebellianicam per.c.raynutius.et
c.Raynaldus de testa.⁊.c.si pater eodem titulo libro.vj.ita quod re
stabant vltra dictam legitimam ⁊ trebellianicam bona duntaxat ex
timationis duorum millium ducentorum quinquaginta floreno

rum. Et legata pure relicta longe excedebant quantitatē duorum milliū flore. oībus bene pensatis: ita qd nō restaret in hereditate detractis legatis puris de quib⁹ nō detrahit falcidia ex quo apud heredem remanet vltra quartam que eueniente casu substitutionis venit detrahēda ex fideicōmisso vniuersali vt no. Bar. in. l. marcellus. §. idem pompo. ff. ad treb. ⁊ in. l. ita tñ. §. ex asse. eo. ti. ⁊ idē videt in simili dicendū in legitima: ⁊ tñ in casu quo purificaret cōditio substitutionis testator reliquit. dccc. flore. qui cederent oneri fideicōmissarij vniuersalis: ita qd detractis legatis pure relictis ⁊ legitima ⁊ trebellianica filiorū nihil aut parū remaneret apud fideicōmissarium vniuersalē etiā si legitima defalcaret etiā pure relicta: attento qd legata pure ⁊ sub conditione relicta ascēdunt ad quātitatem trium millium flo. vel circa: attenta extimatione annui relicti ⁊ relicti alimentorū ⁊ pānorū lini ⁊ lane: nec vllo pacto persuaderi potest quod quis velit se obligare ad tam magnam quātitatē in casu certo pro cōsequenda spe exigue quātitatis: attento maxime qd illa spes erat multū dubia: qꝛ sub conditione si duo instituti magis iuuenes decederent ante substitutū. Si eñ substitutus antea decederet illa spes erat inanis: qꝛ conditio censeretur defecta. l. vnica. §. finautē sub cōditione. C. de cadu. tol. ⁊. l. si cū heres. ⁊. l. sequenti. ff. qñ dies lega. cedat cū si.

16 ¶ † Item sub cōditione si dicti instituti decesserint sine liberis: adeo qd si immineret spes consequendi magnam quantitatē longe maiorem ꝙ esset onus iniunctū nō fuisset magnifacienda: attēto qd erat parū verisimile qd vendicaret sibi locū euentus talis spei adeo qd nullo pacto est verisimile qd propter spem parui commodi futuri sub tanta dubietate voluisset quis subire magnum incommodum de presenti. Quinimmo paruum cōmodū de presenti solet preponi magno cōmodo de futuro iuxta illud vulgare dictum ad presens oua cras pulli sunt meliora vt no. in. l. cū hi. in prin. ff. de trāsa. in qua ratione fundatur decisio illius dispositionis prout tangitur ibi per glo. ⁊ doc. Laus deo.

¶ Consilium. lxxvij.

1 ☞ Testamentum tempore pestis ad interrogationem alterius factum an valeat.

2 Infirmi consanguineis passim applaudent: quare testator heredis nomen proferet ne quis falsitatem fabricet.

3 Testamentum a notario de testatoris voluntate confectum si coram testibus non legatur omni robore priuabitur. ⁊ nu. 11.

4 Institutio heredis ad interrogationem alterius facta quando dicatur valida.

5 Notarius conficiens instrumentum de testamento absqꝫ solēnitate falsi penam incurrit.

6 Testamento probando non qd in verbis formaliter sed in sensu testes concordent requiritur.

8 Testator licite inducitur vt aliquis instituatur.

9 Verba volo testamentum condere / volo instituere / dupliciter capiuntur.

10 Testator interroganti respondens dispositiue loqui creditur.

12 Notarius an tempore actus gesti instrumentum facere teneatur vel sufficiat vt postea coficiatur.

13 Testi pro instrumento magis creditur ꝙ qui ei aduersatur.

In nomine domini nostri

Iesu xpi. ¶ Viso dicto themate ⁊ attestationibus nonnullorū testiū productorū hincinde videtur prima facie dicendū qd dictū testamētum nō valuit: qꝛ videt factū ad suggestionem dñi Francisci vlpini qui interrogauit. d. Io. bernardinū vt induceret eum ad instituendū eius filiā. ⁊ ideo non videtur qd dictus testator noīauerit heredes ore proprio: prout videtur requirere tex.

1 in. l. iubemus. C. de testamen. ⁊ in. l. heredes palam in princ. ¶ † Et hoc qd si quis ad interrogationē alterius interrogātis vtrū vellet instituere talē rñdit qd sic qd testamentū non valeat tenuit Pille⁹ in questionibus suis ⁊ Ia. de are. in. d. l. heredes palā prout refert Ange. in. d. l. iubemus qd ⁊ tenuit Nico. de mat. scdm quē non ob. l. hac consultissima. per quā gl. se mouet in cōtrariū qꝛ ibi alius scripserat de voluntate testatoris: ⁊ scriptura fuerat lecta corā testatore ⁊ testibus: vnde sufficit qd testator id approbet vt ibi alias ipse testator dꝫ exprimere nomē heredis qd nō est per aut. ibi positā correctā in testamento nuncupatiuo licet glo. aliud velit. ⁊ non bene scdm eū in. d. l. iubemus. qꝛ. d. aut. non corrigat legem. C. in testamēto nuncupatiuo. tꝫ etiā Bal. in. d. l. iubemus. ⁊ videtur velle Saly. in. d. aut. qd ⁊ finaliter videtur esse etiā de mente Rapha. ⁊ ibi: ⁊ qd huiusmodi testamentum vt supra factū ad interrogationē alterius non valeat tꝫ etiā Albertus papiensis ea ratione qꝛ alias daretur materia fabricandi falsum: qꝛ infirmus de facili oībus applaudet ⁊ oībus de qb⁹ interrogatur rñdet qd sic ⁊ qꝛ iste modus testādi nō reperitur a iure approbatus immo potius improbatus: vt. d. l. iubemus. prout eū refert Io. an. in addi. Spe. in ti. de testamen. §. j. versi. quid si is qui Io. an. prout dicit. d. Ant. in. c. cū tibi. de testamen. approbat dictā opi. alberti. ⁊ ita etiā dicit Pau. de ca. in. d. l. hac consultissima. qui idem tenet ibi vt quidā referunt lꝫ in mea lec. nō dicat qui etiā hāc partē tenet in. d. l. iubemus. nam videtur tunc quedam suggestio ⁊ nō videt voluntas testatoris. ideo nō valet scdm eum qui dicit ita se

2 cōsuluisse Aretij. ¶ † Facit qꝛ ꝓut dicit Io. an. vbi. s. infirmi solent cōiter applaudere cōsanguineis ⁊ eorū interrogationib⁹ rñdere qd sic. qd ⁊ firmat Bal. in. d. l. iubemus. qꝛ talis interrogatio est magis quedā suggestio ꝙ volūtatis requisitio. l. j. §. questionē. de questi. ⁊ idē lex voluit qd testator noīaret nomē heredis ne detur materia fabricādi falsum. l. ij. §. diem. ff. quemadmodū testamenta aperiātur. ⁊. l. fi. C. de fideicōmis. scdm eū qui rñdet ad. l. hac cōsultissima. in effectu prout. s. rñsum est per Nico. de mat. ⁊ hanc partem. d. Ant. videtur velle in. d. c. cū tibi. nisi hec interrogatio fieret a notario qꝛ cum notario cōmittatur tota substantia actus ei standū est tanꝙ fido ⁊ carēti suspitione scdm eū qd ⁊ ponderat Bal. in. d. l. iubemus. dicens qd fides notarij aufert oēm suspitionē qd ⁊ videt sentire Bar. in. d. l. iubemus. ⁊ in. d. l. heredes palā. loquens in notario interrogante. ⁊ similiter Pont. in. l. j. §. si quis ita de ver. ob. in. v. oppo. vj. col. loquēs in notario interrogante. Cum igit in casu nostro non interrogauit notarius sed socer ⁊ ageretur de fauore filie interrogantis: ⁊ ideo videatur persona suspecta: idcirco videtur qd dictū testamentū nō valuerit. Quod ⁊ videtur dicendū ex eo qd testes deponunt qd notarius non scripsit neqꝫ publicauit testamentū prout deponit ser Frāciscus merchioccis ⁊ dñs Io. qd nō fuit lectū testamentū. Matthe⁹ claudij deponit qd notarius nullū verbū dixit nisi dateme li testimo

3 nij. ¶ † Nā etiā vbi notarius scripserit testamētum de voluntate testatoris si illud non legit corā testibus testamētū non valeat prout dicit Bar. in. l. fideicōmissa. §. quotiens. ff. de leg. iij. per tex. item facit qꝛ testes deponunt qd testator fuit interrogatus vis facere testm̄ vis instituere ⁊ respondit qd sic. nō aūt fuit interrogatus facis testamentū instituis ⁊c. Dicta eñ verba vis instituere non important necessario ex vi verborū institutionē de presenti. nam verba infinitiui modi sunt apta nata trahi ad omne tps vt glo. ⁊ docto. in. l. quinta. §. stipulatio. de ver. ob. ⁊ tex. cū gl. j. q. j. cañ. eos. ⁊ p Io. an. in proemio. vj. ⁊ qd habetur per glo. ⁊ doc. in. l. emētis. C. de contrahenda emp. ⁊ in. l. serui electione. ff. de leg. j. verba itaqꝫ interrogantis fuerunt equiuoca que trahi poterāt ad dispositionē de presenti ⁊ dispositionē de futuro ⁊ predicta rñsio itelligit fm interrogata. l. si defensor §. qui iterrogatus. ff. de interroga. actio. ⁊. §. preterea. insti. de inuti. stipu. ⁊. l. j. §. si quis ita. de ver. ob. Et ideo non probetur dispositio testatoris cum probatio debeat esse necessario concludens. c. in presentia de proba. l. ad ꝓbationem. C. eo. ti. l. non hoc. C. vnde legi. Cōfert qꝛ testes qui iterfuerūt dicte vltime volūtati arbitrabāt dictū testamentū non esse idonee factum ⁊ esse potius factū per dictum do. Io. Franciscū ꝙ per dictum Io. bernardinum ꝓut ostendunt ver-

4 ba que ad inuicem immediate proferebant. ¶ † His tñ nō ob. cōtrarium puto aperta fronte concludendum qꝛ institutio heredis facta ad interrogationem alterius per testatorem qui articulate loquitur valet prout concludit glo. in. d. l. iubemus. que fuit opi. Azo. quam tenent Marti. fili. Iac. but. ⁊ Cy. ⁊ cōiter approbatur in iudicijs ⁊ in scholis ⁊ tenenda est prout dicit Ang. ibi. Et ista opi. cōiter tenetur: licet quidam contra scdm Rapha. fulg. qui cum ea transit quā ⁊ tenet ibi Saly. quādo apparet qd respondens articulate loquit. Et hanc partem tenet etiam Benedictus de plum. qd ⁊ tenet Ange. in. l. in fraudem. ff. de mili. testamento. Et hanc partem tenet etiā Io. an. in dictis addi. d. versi. quid si is. secundū Imo. in. d. c. cum tibi. ⁊ est cōis opi. scdm eum qui idem tenet. Et sic doc. magis communiter sequuntur opi. glo. que non loquitur in notario interrogante licet Bar. in. d. l. iubemus. ⁊. d. l. heredes palam. in princi. ⁊ similiter Ponta. in. d. §. si quis ita loquantur in notario interrogante non tamen secus volunt in alio interrogante. Maxime qꝛ etiam ipsi videntur sequi opi. glos. que non loquitur in notario sed generaliter de notario autem loquuntur forte qꝛ magis id communiter contingit. Nec videntur vim facere in qualitate interrogantis: ⁊ circūscripta etiam autoritate Bar. ⁊ Ponta. est longe magis cōis opiñ. tenentium generaliter. Et sic tam in notario ꝙ in alio interrogante qd testamentum valeat: ⁊ constat qd doc. communiter omnes tenēt qd non sit dubium nisi ratione suspitionis qd non fuerit intentio testatoris disponendi sed respondēdi gratia complacendi interroganti seu causa euitandi molestiam: ita qd doc. cōiter omnes presupponunt qd non vitietur ea ratione qꝛ testator non censeatur nominasse nomina heredū ore proprio: ⁊ sic qꝛ deficiat forma tradita in. d. l. iubemus. nam si ea ratione vitiaret idem dicendum esset in notario interrogāte: nam interuent⁹ notarij vel eius interrogatio non sup-

5 pleret defectum forme vel solennitates testamēti. ¶ † Quinimmo si notarius conficit instrumentū de testamēto carēte solēnitate incidit in penam falsi qꝛ presumit dolose versatus scdm Cy. ⁊ Ang. ⁊ Rap. in. d. l. iubemus. ꝑ tex. ibi qd ⁊ vult Bar. post Ricar. ma. in. l. si post. C. de iur. ⁊ fac. ign. dicens qd presumitur falsum quo ad penā notarij non quo ad alia. ⁊ idem post eum dicit Pau. de cast. in. d. l. iubemus. Et sic patet qd testamentum factum ad interrogationem alterius licet testator solum responderit quod sic non peccat in forma vel solennitate. doc. autem solū variant ratione suspitionis qd respōdens non habuerit intentionem testandi q̄ suspitio de facili remouetur ex quo doc. tenentes quod non valeat dicunt secus esse si notarius

tarius interrogat propter fidem notarij. Sed in casu nostro nota-
rius interuenit et fuit a dicto Jo.bernardino rogatus et de dicto
testõ extraxit publicum instrm tanꝗ de testõ solẽniter confecto:et
propterea videtur eadẽ ratio prout si ipse interrogasset: qꝛ non de
bebat se rogari seu facere publicum instrm nisi perpendisset illam
fuisse voluntatem rñdentis:⁊ sic fides notarij videt̃ militare in ca-
su isto:et per cõsequens videtur ꝙ testm̃ valeat etiam ſm opi.tenẽ
tium contra glo.nisi interrogatio fiat a tabellione cum ſm eos fi-
des tabellionis aufert oẽm suspitionẽ vt ⁊.s.dictũ fuit. Preterea
in casu isto:lꝫ testator primis interrogationibus simplr rñdiderit
sic tñ vltimo loco ipse rogauit testes ⁊ notarium exprimendo ver-
bis specificis ⁊ voi siate testimonij ⁊ tu notario sia rogato:quinim-
mo testes.iiij.vcꝫ Joãnes magister Antonius ser Gaspar Nicolai
Santes ⁊ Mattheus vignati deponunt ꝙ dictus Joã.Bernardi
nus dixit euoi siate testimonie ⁊ tu notario sia rogato che io lasso
herede per le tre parte la Thomasina mia madre ⁊ per laltra parte
la Angela:vel per similia verba.io lasso li mei beni ⁊c.non em̃ oẽs
6 loquuntur per eadem verba formalia.† Nec est necesse ad proban-
dum testm̃ ꝙ testes in verbis formalibus sed satis est cõcordẽt in
effectu verborũ.arg.l.qui sniam.C.de penis.lꝫ em̃ dñs Ant.de bu.
et Panor.in.c.nihil.de verb.sig.velint ꝙ testes deponẽtes de ver
bis testatoris debeant concordari in verbis formalibꝰ al's nõ pro-
bent:tamen hoc est verum qñ est inter partes contentio de verbis
testatoris:al's secus:prout dicit idem dñs Ant.in.c.cũ ecclesia su-
tri.in.xiij.vel.xiiij.colũ.vel dicamus ꝙ aut testes deponũt ꝙ testa
tor protulit talia ṽba:⁊ tunc posset ꝓcedere id qđ dicũt.d.Ant.⁊
Panor.in.d.c.nihil.aut testes dicunt testator dixit sic:tunc lꝫ va-
rient in verbis non refert dũmodo idem significent: ⁊ hoc probat̃
in.d.c.nihil.Et quotidie dicimus ita dicit talis doctor vel talis
predicator vel quiuis alius:lꝫ ille non protulerit eadẽ verba:nõ tñ
solet ita dici talis protulit talia verba qñ fuit vsus alijs verbis: vt
quotidie docet experientia rerum magistra.c.ꝗ sit.in prin.de elec.
lib.vj.c.statutum.in princi.eo.tit.⁊ lib.videmus etiam quotidie in
examinatione testium ꝙ testes loquuntur sermone vulgari ⁊ nota
rius scribit latino sermone ⁊ tñ scribit ꝙ testis dixit:⁊ tñ testis non
protulit illa verba que sunt scripta:sed dixit id qđ cõtinet̃ in ṽbis
per notarium scriptis:itaqꝫ si vnus testis deponit ꝙ testator dixit
instituo te heredem:alius ꝙ dixit sis heres:non sunt censendi sin-
gulares:⁊ fortius si alius testis deponit ꝙ dixit qđ esset heres: ita
pari ratione si quidam testes deponunt ꝙ testator dixit.siate testi
monij che io lasso herede.⁊ alij deponũt ꝙ dixit ꝙ relinquebat bo
na sua ex quo etiam per ista verba instituitur: ⁊ sic importat che
lo lassa herede per.l.his verbis.in princ.cum ibi no.per gl.⁊ doc.ff.
de here.insti.sunt ergo quinqꝫ testes contestes ꝙ testator non fuit
contentus solummodo satisfacere requisitioni instigantis: sed ad
maiorem declarationem sue mẽtis voluit exprimere conceptũ sue
mentis subiungendo verba aperta que ex se proferebat non ad in-
terrogationem alterius:nec ad instigationem. nã instigationi sa-
tisfactum fuisset si simpliciter dixisset:⁊ voi non siati testimonij et
tu regato.Ex his itaqꝫ verbis prolatis ex seipso clare demonstrat̃
mens ipsius testatoris:⁊ tollitur illa suspitio quam põderãt docto.
Concurrunt etiam duo alij testes:vcꝫ Joãnes de mãnaria ⁊ Joã-
nes frãciscus:qui deponunt ꝙ non recordantur de verbis:sed ꝙ fe
cit heredem Thomasinã eius matrẽ pro tribus partibus ⁊ Ange-
lam pro quarta parte:ita ꝙ sunt saltem sex testes probantes satis
apte dictam institutionem heredis.Concurrunt etiã nonnulli alij
examinati ⁊ nonnulli ad instantiam partis aduerse qui oẽs depo-
nunt ꝙ ad interrogationẽ.d.Joã.francisci respondidit ꝙ sic ⁊ qđ
rogauit testes ⁊ notariũ:itaqꝫ testatoris volũtas probatur ꝑ testes
plures.vij.⁊ similiter solẽnitas ⁊ illa suspitio qua mouẽtur nõnulli
doc.supra relati remouetur per attestationes illorũ septẽ testium:
maxime illorũ quinqꝫ.si enim suspitio tollitur per fidem vnius ta-
7 bellionis fortius per attestationem quinqꝫ testium.† Tollit̃ etiã
per instrumentum publicum notarij pro quo presumitur.l.cũ pre
cibus.C.de fide instrumentoꝝ.iuuatur etiam quia non fuit interro
gatus in lecto prout assolet:sed cõuocatis testibus fuit ductus in
summitatem schalarum verisimiliter ad finem vt testaretur.Item
satis iuuat:qꝛ testes plures deponunt ꝙ etiam alia disposuit non
ad interrogationem alterius ꝙ appareat:nam ser Jacobus Joã-
nis deponit ꝙ fecit certa legata magister Antonius testis aduer-
se partis ꝙ legauit pro male ablatis. Itẽ ꝙ reliquit cerã ⁊c. item
Joãnes ꝙ fecit alia legata.item dominus Joãnes ꝙ reliquit cor-
pus suum ⁊c.Que attestationes etiã ostendũt ꝙ testator habebat
animum testandi ⁊ non faciebat animo complacendi interrogan-
ti vel animo remouendi molestias:ideo hoc casu intrepide tenen-
da est supradicta communis opinio que vult ꝙ si quis interroga-
tus vtrum velit facere talem heredem respondet ꝙ sic valeat testa-
mentum:attentis tot circunstantijs supra deductis que cõcurrũt
in isto casu:que si singula non prodessent simul iuncta iuuant.ar.
8 l.ij.in prin.cũ concor.ibi adductis per glo.ff.de excusa.tuto.† Non
obstãt adducta in contrariũ.non em̃ obstat qđ dicebatur in ꝯtra-
rium qđ testamentũ factum ad interrogationẽ alterius nõ valeat:
quia immo valet ſm cõmunem opi.potest enim quis aliquẽ induce
re suis persuasionibus ad se vel alium instituendum.l.si.ff.si quis
aliquem testari prohib.Que cõis opinio saltem procedit quando
ex circũstantijs suadetur qđ ea fuerit voluntas testatoris vera non
gratia complacendi vel euitandi molestiam facta prout ex multis
9 clare deducitur in casu isto vt.s.ostensum est.† Non etiã obstat ꝙ
dicebatur de verbis suspensiuis.s.de volo condere testamẽtũ volo
instituere ⁊c.Quia rñdetur ex dictis Bar.in.d.l.serui electione.ꝙ
dicta verba habere possunt duplicem sensum vno modo prout su-
mitur pro actu cõsummato:⁊ tũc disponunt ⁊ ad hunc sensum ap-
plicat quãdo sumus in vltimis volũtatibus:ideo verbũ volo iũctũ
verbo infinitiui modi in vltimis volũtatibus inducit dispositionẽ
ſm eum.pro quo Bal.in.l.cunctos populos.C.de summa tri.col.
iij.in.iij.oppo.versi.dices tu.allegat.l.et eo modo.de leg.j.⁊.l.quo
niam indignum.C.de testa.⁊.l.omneverbum.C.communia.de leg.
idem volens licet non se fundet in ratione Bart.Item Bart.vult
ꝙ qñ ad interrogationẽ alterius respondetur censetur dispositiue
proferri.non enim interrogabatur vtrum vellet in futurum testa-
ri:sed vtrũ tũc attẽto maxime instanti periculo mortis nec fuissent
tot congregati instante periculo epidimie:nec fuisset ille Joãnes
bernardinus tãto pestifero morbo grauatus ꝙ se retinere nõ po-
terat ductus in caput schalarũ vt perscrutaret̃ ab eo volũtas testã-
di in posterũ maxime cuꝫ mors paulopost secuta fuit prout ⁊ sequi
solet ex simili morbo:nec libenter reiterãdus erat accessus: ꝓterea
sequentia verba quibus rogauit testes ⁊ notarium declarant ṽba
precedentia qđ fuerunt prolata dispositiue ⁊ non enũciatiue.arg.
l.si seruus plurium.§.si.de leg.j.cum concordantijs.Et maxime qꝛ
sequentia verba fuerunt de se dispositiua:⁊ lꝫ testes murmurarent
inter se de dicto testõ:non propterea infertur ꝙ non valeret:⁊ for-
10 te aliqui ⁊ non oẽs.† Nec etiã obst.ꝙ aliqui testes conantur impu-
gnare instrm notarij: qꝛ Frãcis.merchoccis deponit ꝙ testamẽtũ
non fuit scriptum neqꝫ publicatũ nisi ꝙ ipse scripsit testes: Mat-
theus claudij ꝙ nullum aliud verbum dixit notarius nisi ꝙ dixit
datimi li testimonij:dñs Joãnes ꝙ non fuit lectũ testm̃: ⁊ per hec
videatur impugnatum instrm.Quia ad esse instrumenti videt̃ re-
quiri ꝙ notarius instrm legat coram testibus prout voluit Jo.an.
in addi.Spec.in ti.de instru.edi.§.ostenso.versi.illud quoqꝫ.per.l.
ꝯtractus.C.eo.tit.⁊ refert.d.Ant.in.c.j.extra eo.ti.cũ eo trãsiens.
facit.l.fideicommissa.§.j.de leg.iij.prout dicit Imo.in.d.c.j.simili-
ter transeũdo.qđ ⁊ videntur velle ipsi.d.Ant. et Imo.in.c.cum.p.
tabellio.eo.ti.Preterea dicti Mattheus ⁊.d. Joãnes deponunt
contra tenorẽ testamenti in quo continent̃ plura legata.⁊.d. Joã
nes deponit ꝙ nullum relictum fuit factum nisi ꝙ reliquit corpus
suum ⁊c.Et Mattheus claudij deponit ꝙ nullum relictũ fecit pro
eius anima.rñdetur em̃ ꝙ dato ꝙ dicti testes impugnarẽt instru-
mentum:tñ nõ propterea vitiaretur testm̃ qđ probatur per testes
numero sufficientes.Preterea videtur ꝙ non vitietur etiã instru-
mentum:quia nõ videtur qđ sit necessarium ꝙ notarius tpe actus
gesti scribat.videtur enim satis esse si postea scribat qđ gestũ fuit:
nam quotidie videmus ꝙ notarij rogantur de gestis per partes:⁊
tunc nõ scribunt coram testibus:⁊ tñ postea conficiunt publica in-
strumenta.⁊ consuetudo est optima legũ interpres.l.cum de inter-
pretatione.ff.de legi.⁊.c.cũ dilectus.extra de consue.qđ et videtur
probari per tex.in aut.de tabel.in prin.vbi probatur ꝙ ante illam
constitutionem notarij consueuerant rogari de gestis coram eis ⁊
mandabãt alijs qui non interfuerant in actis qđ scriberẽt:⁊ sic scri
bebatur instrm per eum qui actui nõ interfuerat:ex quo deprehẽ-
ditur ꝙ non inscribebatur instrm tempore actus gesti.Et licet ibi
impugnetur ille modus faciendi instrm:quia disponitur ꝙ nota
rij qui de actis rogantur scribant per seipsos et non mandẽt alteri
qđ scribat nisi ille etiam fuerit rogatus:non tñ ibi statuitur ꝙ scri-
ptura fiat in presentia testium.Et propterea in hac parte non vi-
detur recessum ab antiquiori iure:⁊ si tunc non fiat scriptura quod
non est scriptũ legi non potest merito.lꝫ tunc non fuerit scriptum
nec lectum:non propterea vitietur instrumentum:⁊ lꝫ Jo.an ⁊se
quaces dicant ꝙ non valeat instrm nisi sit lectum coram testibꝰ:tñ
Panor.in.d.c.j.⁊ in.d.c.cum.p.tabellio.verum intelligit qñ actus
requirit scripturam al's secus ſm eum quem refert vltimo loco cũ
eo transiens preceptor meus.d.Benedictus capra in dictis iuribꝰ
pro quo facit quia Joã.and.allegat.l.contractus.C.de fide instru.
et dicta docto.intelliguntur ſm leges quas allegant.dicit Bar.in
l.non solum.§.liberationis verba.de lib.leg.⁊ in.l.cum quidam.ff.
de his quibus vt indig.Imo.autem allegat.l.fideicõmissa.§.quo-
tiens.de leg.iij.vbi decisio nõ fundatur ꝙ requiratur ad esse instru
mẽti qđ instrm legatur coram testibus:sed tex.loquitur qñ defun-
ctus fecerat scribi suã voluntatẽ animo ſm eam disponẽdi postea
coram testibus:quia tunc si morte preuentus non disposuit nõ va
let vltima voluntas tanꝗ non facta seu non cõpleta.ista est inten
tio illius tex.patet dũ dicit exemplum testandi prepararet.est em̃
tũc preparamẽtũ ad testandũ: ⁊ hec etiã est mens Bar.vt patet ex
dictis per eũ ibi.⁊ in.l.si is qui.de testa.vbi allegat.d.§.quotiens.
et ita etiam videtur ibi intelligere Imo. non autem procedit qñ

testator prius disposuit deinde rogauit notariũ ⁊ testes ⁊ habuit
actum pro perfecto tũc sine dubio valeret testm̃ quod nõ requirit
instr̃m: ⁊ sic hoc casu non loquit̃.d.§.quotiẽs.quem allegat Jmo.
cũ.d.§.disponat ꝙ nõ valeat vltima volũtas.non aũt ꝙ nõ valeat
instr̃m:sed tũc in ɔsequẽtiam nõ posset confici instr̃m de vltima vo
lũtate tãꝗ pfecta.⁊ ideo prout plerũꝗ assolet fieri notarius prius
scribat cõtractũ vel vltimã volũtatẽ faciendã corã testib⁹:lz testes
sint presentes non solet haberi pro actu cõsummato anteꝗ legat̃
et vulgariter dicit̃ stipuletur a notario.ideo tũc si non legit̃ nõ va
leret instr̃m neꝗ actus tãꝗ non pfectus:q2 illa scriptura est quod
dã preparamẽtum ad actum: ⁊ hoc casu verificat̃ opi. Joã. and.d.
Ant.⁊ Jmo.per iura que allegant:sed si testator hz actũ p cõsum
mato:q2 primo testatus fuit ⁊ de testõ rogauit notarium et testes
nihil ob.quominus testm̃ valeat: ⁊ sic non militant.d.l.cõtractus.
et.d.§.quotiẽs.⁊ sil'r si notarius habuit actum pro cõsummato nõ
video quid obstet quin possit inde conficere instr̃m de iure validũ.
Ex quibus videt̃ posse concludi ꝙ etiã dictũ instr̃m in casu nostro
valeat dato ꝙ ipse notarius tunc nõ scripserit neꝗ legerit seu sti
pulatus fuerit dictũ testm̃:lz non sit expeditũ ꝙ dictus notarius
non fuerit stipulatus testm̃:q2 magister Antonius deponit ꝙ no
tarius stipulatus fuerit testamẽtũ.⁊ sil'r Jo.franciscus ⁊ ser Gaspa
ri Nicolai deponit ꝙ notarius legit testm̃. Et sic contrariant̃ testi
bus deponentibus cõtra testm̃: ⁊ cõcordant cum ser Jacobo Joã.
11 qui confecit instr̃m ⁊ deponit vt testis.† Et lz agatur de aliquali
suo honore ⁊ pptera non videatur tanꝗ testis omni exceptione
maior pro validitate instrumẽti:tamẽ suppletur per integritatem
aliorũ testium.arg.l.si quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.⁊ ibi not.
Bal.⁊ Ang.⁊ cõiter legẽtes ⁊ iuuantur presumptione iuris cũ pro
12 instr̃o notarij presumatur.† Jta ꝙ ceteris parib⁹ magis creditur
testibus deponentibus pro instr̃o ꝙ̃ testibus instr̃o cõtrariantib⁹
per ea que habentur in.c.cum ioãnes eremita.extra de fide instru.
et.l.in exercendis.C.eo.tit. Et saltem dictus notarius videtur sa
tis idoneus testis ad probandum testm̃ saltem concurrentib⁹ alijs
testibus idem probantib⁹ per predicta. Ex quibus puto intrepi
de concludendum vt.s.ꝙ institutio dictarum heredum: ⁊ sic testa
mentum predictum sit legitime probatum.

Laus deo.

Summarium super consilio.lxxviij.

1 Socius vel frater quando possit aliquid facere in re cõmuni inuito altero socio vel fratre.
Prohibentis melior est conditio in re communi.
2 Edificari quando in muro communi liceat.nu.1.

Consilium.lxxviij.

IN nomine dñi nostri iesu
christi. In hac cõsultatione breuis ero prout mei
moris est in cõsultationibus decisiuis:immo nõnũꝗ
sine iuriũ ⁊ rationũ allegationibus sequẽdo doctrinã
1 Speculatoris in titu.de cõsilij requisitione.versi.porro.† Premit
to ad euidentiam vnam regulam ꝙ vnus socius in re cõi nõ potest
inuito socio aliquid facere:quia regulariter in re cõi potior est con
ditio ꝓhibentis.c.in re cõi.de reg.iur.in.vj.⁊.l.sabinus.ff.cõmuni
diui.⁊ hec regula limitatur duobus modis si res cõis fuit destina
ta ad aliquem vsum.nã tunc non potest socius socium prohibere
quominus socius re cõmuni vtatur ad illũ vsum.l.si edes.ff.cõmu
ni diui.⁊.l.cum duobus.§.item mela.ff.pro soci.prout p dicta iura
no.glo.fi.d.c.in re cõmuni.⁊ glo.in.d.l.sabinus.⁊ in.d.l.si edes.et
no.Ange.in.l.inter quos.ff.de dã.infec.adducens etiã tex.in.l.in
cõmunis.eo.ti.⁊ cõiter oẽs tenent.scdo limitatur si ꝓhibẽti nõ no
cet ⁊ vtenti prodest prout concludit glo.in.d.l.sabinus.⁊ in.c.in re
cõmuni.per.l.quidam hiberus.per totam legem.ff.de serui.vrba.
pred.et.l.fistulam.§.schalas.eo.titu.prout ⁊ no.Ang.in.d.l.inter
quos.⁊ cõiter oẽs tenent.in casu autẽ nostro nulla ex dictis limita
tionibus militat:quia paries predictus cõis non erat ad id depu
tatus vt altiaretur ex quo super eo erat positum tectum:et sic erat
iam deductum ad terminum deputatum:et propterea stamus re
gule que est ꝙ melior sit conditio prohibẽtis per.d.l.sabinus.⁊.d.
regulam in re cõmuni:attẽto ꝙ interest prohibentis ꝙ nõ supedi
ficetur ex quo sibi preiudicat in lumine prout in themate p̃suppo
nitur: ⁊ in dubio stamus regule vt per Dy.in rubrica de reg.iur.in
vj.⁊ per Bar.in.l.quotiẽs.ff.si qs cau.facit ꝙ per glo.⁊ doc.in cle.si
na.de rescrip. Et hoc ꝙ sup muro cõi non possit quis edificare vel
altiare tenet Ang.in.d.l.inter quos.qð ⁊ videtur velle in.l.hoc qð.
d.§.si ex tribus.ff.de serui.vrb.predi.qð tñ ꝓcedit si paries est cõis
pro indiuiso. Si autẽ esset cõis pro diuiso tunc posset vnus altiare
partẽ suã vsꝗ ad mediũ parietis non tangendo partem alterius:si
paries est ita grossus ꝙ posset edificari in parte sua:vcz in medie
tate parietis ⁊ latere suo:q2 tunc edificaret in suo ⁊ nõ in re commu
ni: ⁊ rei sue quilibet est moderator ⁊ arbiter.l.in re mãdata.C.man
dati.et potest quis rem suam altiare nõ ob.qð lumina vicini obscu
rentur.l.altius.C.de serui.⁊ hoc qð quis possit edificare in pariete
communi pro diuiso:vcz supra medietatem a latere suo no.Ange.
in.d.§.si ex tribus. Et satis deprehenditur ex dictis Bart.in.d.l.
inter quos.vbi vult ꝙ paries in dubio cõis cẽseatur pro diuiso.ar
gu.l.arbor.in prin.ff.cõi diui.pro indiuiso autẽ censetur qñ vterꝗ
vicinus vtitur pariete cõmuni vltra mediũ parietis:puta quia im
mittit tigna in pariete vltra mediũ parietis vel quid simile facit.
Ex quibus elicienda est conclusio super hac cõclusione ꝙ si paries
predictus est cõis pro diuiso ⁊ est ita grossus ꝙ.d.Georgius possit
edificare super dimidia muri a latere sue domus nihil imponendo
super alia dimidia muri tũc nõ potest prohiberi a dictis Jo.bap.
⁊ Blasio lz lumina dicte sue domus offusquẽtur:lz si paries est cõ
munis pro indiuiso vel non est ita grossus ꝙ possit supedificari in
sola dimidia ipsius muri non potest superedificare inuitis dictis
Joã.bap.⁊ Blasio:ex quo eorum interest ꝙ dictus paries non al
tietur per supradicta.

Laus deo.

Summarium super consilio.lxxix.

1 Episcopus vel prelatus ecclesie quicquid acquirit presumitur acquisiuisse ex rebus ecclesie:et post eius mortem ecclesie applicatur.nu.seq.vsꝗ ad nu.7.
2 Clericus aliquid acquirens durãte vita sui clericatus an sint ecclesie post eius mortem.nu.seq.et.10.per totum.
3 Episcopus emens aliqua ex proprijs pecunijs ratione sui patrimonij potest illa donare.
4 Episcopus vel prelatus seu abbas debet ẽm qualitatem sui status et persone expensas detrahere de rebus ecclesie.
5 Episcopus vel prelatus an possit donare ea que acquisiuit ex pecunijs quas lucratus est sua industria vel ratione officiorum sibi concessorum.
6 Episcopi vel prelati succedit ecclesia bonis quesitis ex reb⁹ eiusdẽ ecclesie vt redditibus ⁊ earum intuitu.
7 Mandatum ad donandum que cõprehendat.nu.seq.
8 Punctus an possit poni pro copulatiua.
9 Adeundi voluntas an declaretur ex mandato ad donandum.numero sequẽ.
10 Aditio hereditatis presumit̃ facta ab illo qui reliquit alteri partem hereditatis sibi delate vel qui procuratorem constituit ad donandum.
11 Aditio qñꝗ facta trahitur retro post tempus mortis.
12 Venditor clericus in quo foro teneatur emptorem defendere.
Venditor potest implorare beneficium personale ex p̃sona sua.
13 Clericus volens aliquem defendere coram iudice laico an audiat̃.
14 Defensor tertius pro sua causa vel interesse dz remitti suo iudici.
15 Defensor necessarius an possit vti beneficio sibi competenti et sic ex persona sua mutare iudicem.

Consilium.lxxix.

IN nomine dñi nostri iesu
1 christi. † In hac consultatione sunt discutiẽda plu
ra dubia prout in themate presupponitur.ad primũ
autem deueniendo:lz videatur prima facie dicẽdum
ꝙ censeantur quesita ex bonis ecclesiarũ per tex.in aut̃.licentiã.C.
de epis.⁊ cle.vbi tex.vult ꝙ id qð non probatur epm habuisse ante
episcopatũ vel habuisse post episcopatũ ratione agnationis vsꝗ
ad quartum gradum tenetur ipse ecclesie reseruare.⁊ idem ibi dici
2 tur in alijs prelatis vel administratoribus ecclesiarũ.† Et ꝙ bona
quesita postꝗ quis preest alicui ecclesie sint post mortem ipsius cle
rici reseruanda sint ecclesie.est tex.in.c.vnusquisꝗ.⁊ in.c.fi.de pec.
clericorũ.facit etiã tex.in.c.presbyter.eo.ti.⁊ sic in dubio id qð ha
bet prelatus post prelaturam vel presbyter post beneficiũ adeptũ
censetur esse ecclesie vt dictis iuribus.⁊ not.Inno.⁊ doc.in.c.cũ in
officijs.extra de testa.⁊ in iurib⁹.s.adductis p doc. Jdcirco vt pre
supponit̃.d.Cardinalis emerat dicta bona post ecclesias adeptas
videtur ꝙ sint censenda bona suarũ ecclesiarũ: ⁊ teneretur illa eccle
sie reseruare p iura preallegata ⁊ consequenter nõ potuerit illa do
nare q2 prelatus bona ecclesie donare nõ potest.c.ij.extra de dona.
3 † Tamẽ his nõ ob.puto aliter rñdendum:fatendũ est enim qð si
pecunie quib⁹ fuerũt empta dicta bona fuissent prouente ex reddi
tibus ecclesiarũ bona ipsa spectarent ad ipsas ecclesias:tñ secus est
in aliunde quesitis:quia illa non pertinent ad ecclesiã vel ecclesias
etiam si peruenerunt ex industria seu opera ipsius clerici: q2 illud
qð prelatus seu alius clericus querit ex sua industria acquisiuit cẽ
setur propriũ ipsius querentis et non sue ecclesie vt est expressum
in.c.relatum.el.ij.ibi.vel artificio aut doctrina peruenerũt.de testa
mẽ.⁊ ibi p doc.⁊ est tex.etiã in.c.q2 nos.eo.ti.vbi Host.Pet.de pe
ru.d.Anto.Cardi.Flo.⁊ Jmo.hoc firmant.⁊ voluit Pet.vt refert
Cy.in aut̃.licentia.⁊ idem voluit Jac.but.in.l.sac.sancta.C.de sac.
sanc.eccle.prout refert ⁊ sequitur Pet.de ancha.in.c.presente.de
offi.ordi.lib.vj.qð ⁊ voluit Panor.in.c.cum in officijs.de testa.et
doc.in.c.requisisti.eo.tit.⁊ Bal.in.d.aut̃.licentia.⁊ Panor.in.c.j.
de pec.cle.cum si. Cum igitur prefati reuerendissimus cardinalis
habuerit aliqua bona patrimonialia:lz forte non multa: et fuerit
clarissimus doc.⁊ multis annis anteꝗ beneficia ecclesiastica conse
queretur versatus fuerit in exercitio doctorat⁹: ⁊ legẽdo in varijs

studijs

studijs et in aduocando:ita ꝙ verisimiliter multa lucratus fuerit
attenta eius fama ꝛ sciẽtia:ꝛ deinde plura officia administrauerit
ex quib⁹ etiã verisimiliter multa lucratus fuit ꝛ nũq̃ multis reddi
tibus beneficiorũ abundauit:ex quib⁹ prout ferebat̃ vis ſm eius
dignitatẽ poterat honorabiliter viuere:ideo verisimile est qđ ea q̃
ipse emit peruenerint aliũde q̃ ex redditibus ecclesiarũ seu earũ
cõtemplatione.doc.eñ cõiter oẽs in iuribus.s̃.allegatis dicunt ꝙ
lꝫ qñ nihil docetur sit presumptio pro ecclesia:tñ qñ probat̃ ꝙ cle
ricus habuerat patrimoniũ vel aliquod officiũ seu exercitium vel
quid aliud.vnde verisimiliter poterit querere illud qđ quesitũ re
peritur tollitur dicta presumptio dato ꝙ formaliter nõ probetur
ꝙ illa bona de quibus agitur fuerint empta de pecunijs superlu
cratis.Omnes enim doc.cõiter cõcordant ꝙ tunc attendatur vtrũ
verisimiliter fuerint lucrata ex bonis ecclesie vel intuitu ecclesie:
an vero ex bonis ipsius vel ex industria vel aliunde intuitu ꝑsone
et prout est magis verisimile attribuitur illud quesitum vni vel al
teri.Attendi ergo debet quãtitas reddituũ ecclesie ꝛ quãtitas fru
ctuũ patrimonij vel que habebãtur ex industria seu intuitu ꝑsone
et respectiue debebit iudex arbitrari ꝙ censeãtur quesita ex bonis
ecclesie vel aliunde ꝛ proportionabiliter concedere ecclesie seu suc
cessori in ecclesia ꝛ ipsi clerico ꝛ successoribus clerici prout conclu
dunt Inno.Jo.an.ꝛ fere oẽs in.d.c.cũ in officijs.ꝛ alijs iurib⁹ pre
4 allegatis.ꝛ Bal.ꝛ cõiter legiste in.d.aut.licentia.†Et est aduertẽ
dum ꝙ in habenda dicta consideratione considerande sunt etiam
expense que verisimiliter fuerũt necessarie vel oportune pro victu
et alijs indigentijs ipsius prelati seu clerici.nã ille detrahẽde sunt
de redditibus ecclesie:quia ꝑtinent ad onus ecclesie.c.cũ ſm apo
stolũ.de prebẽ.ꝛ.xxij.q.ij.cañ.de his.ꝛ prima ad Corinthios.ix.c.
prout ad hoc propositũ not.Joã.an.ꝛ Jmo.in.d.c.cum in officijs.
ita ꝙ illud solum qđ verisimiliter superest ex prouentibus ecclesia
rum detractis hmõi expensis pro victu et alijs indigentijs ipsius
prelati seu clerici ſm dignitatem ꝛ qualitatẽ persone illud solũ cẽ
sebitur peruenisse ex prouentibus ecclesie ſm dictam cõsideratio
nem ſm eosdem Jo.an.ꝛ Jmo.Et ideo cũ dictus dñs Cardinalis
plura ex suo ingenio ꝛ industria superlucratus fuerit ante clerica
tum ꝛ postea cum etiam post clericatum quesita ex artificio licito
querantur clerico adeo ꝙ de eis potest libere testari.c.tua nos.de
testa.ideo consideratis etiã paruis redditibus beneficiorum arbi
trandum est dicta bona prouenisse ad dictum dominũ Cardinalẽ
5 in totum vel magna ex parte non intuitu ecclesie.† Sed aliunde
adeo ꝙ quatenus arbitrabitur peruenta fuisse non intuitu eccle
sie:sed ex redditib⁹ antiqui patrimonij vel al̃r ex industria sua pu
ta ex officijs sibi concessis vel ex eius doctrina ꝛ exercitio seu aliter
intuitu sue persone potuit illa donare ꝛ ꝓ libito disponere vt est
expressum in.d.c.tua nos.ꝛ tenent doc.ibi ꝛ in.d.c.cũ in officijs. et
in alijs iuribus.s̃.deductis.Et predicta iuuantur: quia prefatus
dñs Cardi.erat reputatus vir bone ꝯsciẽtie ꝛ veridicus ꝛ nõ igno
rabat ius notissimum disponens qđ bona ecclesie donari nequeũt
cum esset doctissimus cum etiam alij generaliter presumãtur iura
non ignorare.l.leges sacratissime.ꝛ.l.fi.C.de legi. adeo qđ potius
presumitur mala fides ꝛ sic dolus q̃ iuris ignorantia.dicunt Bar.
et Ange.in.l.sed ꝛ si lege.§.scire.ff.de peti.here.ad qđ.l.quẽadmo
dum.C.de agri.ꝛ censi.lib.xij.ꝛ.c.qui contra iura mercatur.de reg.
iur.in.vj.ita qđ nõ est verisil̃e qđ ꝯtra ꝯscientiã donasset si fuissent
bona ecclesiarũ.Sed verisimile est qđ fuerint propria ipsius domi
ni Cardi.aliunde obuenta q̃ intuitu ecclesiarum prout ꝛ ipse asse
ruit in dicto instr̃o donationis.Que assertio est etiã nõ mediocri
ter consideranda attenta conditione ꝑsone:ꝛ attento qđ vnde pro
uenerint dicta bona non potest de facili liquido probari.arg.l. nõ
omnis.§.a babaris.ff.de re mili.vbi bonus tex.ad propositum.Et
ex his concludendũ est circa scdm quesitũ qđ dicta donatio sortiri
debet effectum presuppositis his que presupponuntur in dicto se
cundo quesito.Jtem ex his etiã infertur ad decisionẽ tertij quesi
6 ti.†Nã lꝫ tex.in.c.j.ꝛ in.c.vt vnusquisqꝫ.ꝛ in.c.fi.de pecu.cle.videã
tur generaliter disponere ꝙ in bonis clericorũ succedant eoꝝ eccle
sie:tamen illi tex.intelligũtur in bonis quesitis ex redditibus eccle
siarum vel earum intuitu:vel etiam in bonis proprijs si clericus de
cedit sine herede:al̃s bona propria clerici deuoluuntur ad successo
rem ex testamento vel ab intestato per tex.in.d.aut.licentiaꝫ.in fi.
7 et in cañ.j.xij.q.iiij.prout ꝛ cõiter oẽs intrepide tenent.¶†Descẽ
dendum est ad quartum quesitum:circa qđ videtur prima facie di
cendum ꝙ dicta bona non venerint in dicto mandato: quia ipse
mandans videtur mandatuꝫ suuꝫ restrinxisse ad bona que ipse mã
dans possidebat tempore mandati ꝛ prius possederat per illa ver
ba posita in mãdato quas ꝛ que possidet de presenti ꝛ possedit: nã
relatiuum quis vel qui positum sine copula restringit precedentẽ
dispositionem.l.ea tamen adiectio.ff.de le.iij.hoc idem vñr deno
tare verba sequentia in quibus ꝛ ad que ꝛ in iuribus ꝛ pertinẽtijs
suis ius sibi quomodolibꝫ competit ꝛc.nã cũ vt presupponitur di
cta bona de q̄bus agitur: tũc non possidebat nec possederat in pre
teritũ ꝛ sibi ius nõ cõpetebat in eis vel ad ea si donatio erat reuo
cata:ideo nõ videtur ꝙ illa venerint in dicto mãdato de donãdo.

¶Tamen his non ob.contrarium puto de iure respõdendum: lꝫ
enim dicta verba.s̃.ponderata si aliter non declararentur:per ver
ba sequentia viderent̃ interpretãda:vt.s̃.dictũ est tñ al̃r declarant̃
ꝑ verba sequẽtia ex quo in mãdato subditur exprimẽdo primo bo
na que ipse.d.Carolus possidebat: deinde subdendo. Jtem infra
scripta bona in quibus et ad que ius sibi cõpetere asseruit sunt hec
vꝫ in primis vna domus ꝛc.ꝛ enumerantur bona contenta in do
natione quam reuocauerat que non possidebat:sed occupata fue
rant per cameram apostolicã:ꝛ sic ipse mãdans a parte se declarat
ꝙ volebat ꝙ in dicta donatione venirent bona contenta in dicta
donatione que dicit̃ reuocata:lꝫ illa nõ possideret:sed asserebat si
bi ius competere in eis vel ad ea:vnde verba vñr clara ꝛ nõ admit
tenda voluntatis qđ ar.l.ille aut ille.§.cũ in verbis .ff.de le.iij.ꝛ per
sequẽtia precedẽtia declarant̃.l.si seruus pluriũ.§.fi.de le.j.ꝛ.l.here
des palã.§.sed si notaꝫ.ff.de testamẽ.ꝛ maxime si ipse.d. Carolus
possederat:quia tunc illa verba precedentia ac possedit interpretã
tur posita ampliatiue quasi censeatur repetitũ relatiuum que ꝛ sit
perinde cẽseatur ac si dixisset:ac que possedit quo casu ampliasset
per.d.l.hec tñ adiectio.Si autẽ non possedit tunc illa verba in qui
8 bus ꝛ ad que interpretantur venisse ampliatiue.†Et lꝫ non sit co
pula tamen potest censeri positus punctus pro copula vt in simili
in.l.in triplici.de verbo.signi.Et hoc qꝛ verba sequentia.s̃.ponde
9 rata ad dictam interpretationẽ necessario astringũt.†Circa quin
tum autẽ quesitũ dicendũ vr̃ ꝙ ꝑ dictũ mandatũ ostẽdat̃ voluntas
d.dñi Caroli adeũdi hereditatem.d.Cardi.sibi delatam si ipse ha
buit notitiã dicte reuocationis.cũ eñ asseruerit in dictis bonis si
bi donatis ius sibi cõpetere qđ ius nõ poterat sibi cõpetere nisi me
diãte aditione si donatio reuocata fuerit in cõsequentiam videtur
asseruisse se adiuisse hereditatẽ cũ al̃r dicta ṽba verificari non po
terant:ꝛ cũ dicta verba potuerit vere ꝛ licite proferre adeũdo here
ditatẽ non debeãt cẽseri mendaciter ꝛ illicite ꝓlata.ar.l.merito.ff.
pro socio.et.c.fi.extra de presump.Et consequẽter dicta verba nõ
potuerũt licite proferri citra ius ꝛ nomen heredis: ergo censeatur
voluisse adire hereditatẽ.ar.l.pro herede.ꝛ.l.gerit.ff. de acqui.he
re.ꝛ que ibi ꝑ Bar.ꝛ doc.Preterea cũ dicta bona donauerit ꝛ do
natio ipsa dictorũ bonorũ non potuerat consequi effectũ nisi me
diante aditione.Cũ donatio sit doni datio.l.senatus.§.j.ff.de do
na.causa mortis..Et datio presupponit dominij translationẽ.l.fi.
ff.de condi.ob ca.ꝛ.§.sic itaqꝫ.insti.de act.Nec possit quis in alium
transferre id qđ nõ habet.l.traditio.ff.de acqui.rerũ do.ꝛ.l.nemo
10 plus iuris.ff.de reg.iur.†idcirco cẽseatur adiuisse vt donatio ipsa
dictorum bonorum sortiatur effectuꝫ.l.si auia.C.de iure deliberã.
Ubi est tex.ꝙ relinquendo quis partem hereditatis sibi delate cẽ
setur hereditatem adiuisse ꝛ merito qꝛ quãdo quis vult vnũ cẽsetur
velle omne id sine quo ad id perueniri nõ potest.l.ad rem mobilẽ.
et.l.ad legatum.ff.de procura.ꝛ in.l.ij.ff.de iurisdi.om.iud.quapro
ter donando res hereditatis sibi delate censeat̃ hereditatẽ adiuisse
vt donatio ipsa sortiatur effectum suum ꝛ pari ratione mandando
ꝙ dicte res donarentur per eius procuratorem.Quia constituen
do talem procuratorem censetur adiuisse.arg.l. paulus respondit
per procuratorem.ff.de acqui.here.Et hoc presupposito ꝙ dictus
d.Carolus tempore dicti mandati habuerit notitiam reuocatio
nis.Si enim non habuisset notitiam de dicta reuocatione dona
tionis predicta cessarent:quia censeretur voluisse donare dicta bo
na quia credebat ius sibi competere vigore dicte donationis:sed
tunc licet donando per procuratorem dicta bona sibi delata non
potuerit res alienas in donatarium transferre: tñ postea adeũdo
11 superuenit ius ipsi donanti.†Et qñ superuenit ius auctori confir
matur ius successoris ꝛ contractus al̃s inefficax confirmatur:ꝛ ius
in singularem successorem transfertur propter superuenientiam iu
ris auctoris.l.cum vir predium.ff.de vsuc.ꝛ.l.si a titio.ff.de rei ven
di.et.l.si a titio.ff.de exceptio.rei vendi.et.l.penultima.in fin.ff.de
cast.pecu.Et hoc saltem qñ ius auctoris suꝑuenit ex causa que re
trotrahitur per.d.l.penul.in fi.nã in dicto casu sine vlla distinctio
ne concludunt Bar.Ang.ꝛ Jmo.in.d.l.cũ vir.qđ titulus successo
ris confirmatur per suꝑueniẽtiã iuris auctoris: lꝫ qñ ius suꝑuenit
de nouo ꝛ sic ex causa que non trahitur retro distinguant.Sed eo
rum distinctio non pertinet ad casum nostruꝫ in quo ius auctoris
superuenit ex causa que retrotrahitur.Nam tempore dicti mãda
ti dicto dño Carolo erat delata hereditas dicti.d.cardinalis prius
defuncti:et aditio quãdocũqꝫ facta retrotrahitur ad tẽpus mor
tis.l.heres quandoqꝫ.ff.de acqui.here.et per hec patet responsum
12 ad sextum quesitum.¶†Restat deuenire ad septimũ et sic ad vlti
mum quesitum:circa quod videtur prima facie dicendum ꝙ prout
presupponitur possessores dictatum rerum emerunt a personis ec
clesiasticis que non subsunt iudici seculari.immo non possunt con
sentire vt apud forum secularem conueniantur.c.si diligenti.de fo
ro compe.Et venditor teneatur assumere defensionem emptoris
et sit necessarius defensor licet si venditor fuisset persona non eccle
siastica teneretur defendere emptorẽ coram iudice seculari ipsius
emptoris.l.venditor.ff.de iudi.Tamen secus est si venditor est cle
ricus vel persona ecclesiastica:quia tũc videtur ꝙ possit declinare

forum ⁊ rem deducere ad iudicem ecclesiasticum: prout voluit Ange. in. d. l. venditor. quem ibi sequitur Pau. de ca. allegans glo. in cañ. clericum nullus. x. q. j. ⁊ Spe. in tit. de primo ⁊ scđo decreto. §. restat. versi. quid si dñs clericus. Et ꝑ hoc ꝟm Pet. de anch. in repeti. c. ea que a iudice. de reg. iu. in. vj. xvij. q. videt̃ tex. cũ glo. in. l. si parentem. C. de euic. Ubi glo. sentit ꝙ venditor ex persona sua potest implorare beneficium ꝑsonale in causa agitata cũ emptore dũ dicit nisi essent minores postulantes ex persona sua: pro quo etiã videtur text. cum glo. in. l. iij. C. de iure fisci. lib. x. vbi glo. magna in ver. si autem contra emptorem. vult ꝙ si emptor emit a fisco ⁊ fiscus vult eum defendere causa agitanda sit coram procuratore cesaris qui est iudex inter fiscum ⁊ priuatum ꝟm eũdem Pet. de ancha. in d. xvij. q. qui etiam adducit not. ꝑ Spec. in. d. versi. quid si clericus dñs. ⁊ versi. seq. ⁊ glo. Joãnis in. d. cañ. clericum nullus. ¶ His tamen non obst. cõtrariũ puto de iure rñdendũ: vcʒ ꝙ venditor lʒ sit clericus vel ꝑsona ecclesiastica: tñ teneatur suum emptorem defendere coram iudice ipsius emptoris: ⁊ sic lʒ veniat ad causam defendendam non mutat forum secularem. ar. l. j. C. vbi in rem actio. ad hoc. d. l. vẽditor. ff. de iudi. vbi videt̃ casus huius questionis prout dicit Pet. de anc. vbi. s. per quã legẽ regulariter idẽ vult Bal. ibi. Et probatur etiam rõne quia ex persona defensoris venientis ad causam in nullo debet fieri deterior cõditio aduersarij. l. iij. §. defendi. ff. ex qbꝰ causis in pos. ea. ⁊ l. sed ⁊ hee. §. defendere. ⁊ l. si minor. §. fi. ff. de procu. ꝟm eũdem Pet. de anc. Item ꝟm eum ius istorum qui veniunt ad causam ab alio seu contra alium motam regulatur quo ad prosecutionem iudicij ꝟm qđ regulatur ius principalis litigatoris vt a quibus ipse principalis litigator excluditur excludatur etiam illi vt est casus notabilis in. c. fi. vt lite pendente. lib. vj. et facit qđ no. de elec. c. j. ⁊ in. c. cum super. de re iudi. per Inno. ita ergo videtur dicendum in casu isto ꝟm eum qui hanc partem firmat: quia videtur casus in. d. l. venditor. ꝟm eũ. quam partẽ tenuit etiã Raph. fulg. in. d. l. venditor. dicens ꝙ videtur sibi iniquum ⁊ iniuriosum vt propter hoc vt ipse venditor velit defendere causam cogatur actor litem apud iudicem ecclesiasticum agitare ꝑ rationes ibi per glo. adductas: ⁊ per illum tex. qui generaliter loquitur: nec est verum ꝙ glo. in. d. c. clericum nullus. dicat id ad quod ꝑ Ange. allegatur: lʒ dicat ꝙ clericus cum tenetur de euictione non sequatur forum emptoris: lʒ prestet auctoritatem. Nam potest intelligi duobus modis. vno modo ꝙ si res est euicta conuenietur apud iudicem ecclesiasticum de euictione: et tunc nil facit ad propositum: vel secundo intelligatur ꝙ clericus venditor non teneatur assistere liti coram iudice seculare. sed non dicit ꝙ possit trahere causam ad suum forum ꝟm eũdem Raph. vel dicas ꝙ Joãnes glo. in. d. c. clericũ nullus. vult ꝙ lʒ clericus defensor prestet auctoritatẽ emptori. i. ꝙ potest vti iuribus ⁊ defensionibus ex persona propria. s. coram eodem iudice: non tamen efficitur de illo foro: quia inuitꝰ ad
13 illud non trahitur ꝟm Pet. de anch. in. d. xvij. q. †Nec etiã obst. qđ no. Spec. quia non vult id ad quod Ang. eũ allegat: sed notabiliter vult ꝙ clericus venditor necessarius defensor alterius non auditur volens defendere iudicio laicali. non enim dicit ꝙ nõ potest admitti: sed dicit ꝙ non est idoneus defensor: ⁊ allegat Spe. l. placet. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ ita ipse se declarat in versi. seq. ⁊ nõ dicit ꝙ clericus possit dicere dñe iudex non cognoscatis de hac causa: nec est verum ꝟm eũdem Raph. qui subdit ꝙ dubitaret an dictum Spe. sit verum: quia clerici non debent voluntarie defendere: sed quando sunt necessarij ꝙ nõ possint videtur durum: quia etiam milites possunt. l. j. §. in propria. ff. quando appellandum sit. et. l. filiusfa. §. veterani. ff. de procu. ⁊ l. qui stipendia. C. eo. ti. ꝟm eum. Pet. autẽ de ancha. vbi. s. aliter rñdet ad no. per Spe. d. versi. quid si clericus dicens ꝙ loquitur qñ clericus non assistit defensioni cause alterius sed ad ius suum defendendum principaliter venit puta conuento feudatario vel emphyteota laico clericus dñs emphyteote vel feudi nominatus in iudicio venit ad defensam pro suo directo dominio quo casu est iudicium ordinandum cum eo coram suo indi-
14 ce. ¶ †Qua ratione dicendum est generaliter ꝙ in omni casu tertius venit ad suam causam principaliter pro defendendo suo iure. non autem assistendo alteri debet remitti ad suum iudicem ꝟm eũdem Pe. de anch. siue autem intelligatur Spe. vt ipsum declarat Pet. de anch. siue intelligatur vt ipsum intelligit Raph. fulg. qđ magis videtur conuenire verbis Specu. non ob. supradicte cõclu-
15 sioni. †Nec ob. glo. d. l. parentes. quia aliud est querere vtrũ defensor necessarius in defensione possit vti iure vel beneficio sibi cõpetente coram iudice cause. Aliud est querere vtrum possit ex persona sua mutare iudicem ⁊ causam retrahere a iudice coram quo est inchoata cõtra. l. vbi ceptum. ff. de iudi. prout inter predicta differentiam facit Pet. de ancha. in. d. xvij. q. ⁊ sumitur ex dictis Bal. ⁊ doc. in. d. l. venditor. preterea dicta glo. d. l. parẽtes. loquitur in minore qui fuisset lesus forte in defensione legitime non facta: nã tũc petet restitutionem in integ. ex persona sua ⁊ erit nouum iudiciũ principaliter intentatum super in integ. restitutione qđ prout fatendum est agitabitur coram suo iudice: licet de hoc nihil dicatur in. d. glo. nec ob. glo. d. l. iij. C. de iure fisci. lib. x. quia dato ꝙ illa gl. in casu suo procedat: tamen vult ꝙ causa inchoetur coram procuratore cesaris: ⁊ loquitur etiam si fiscus non assumat defensionem. fiscus enĩ ibi erat obligatus agenti contra emptorẽ sibi rem restituere qđ non contingit in casu nostro. licet enim venditor teneat̃ de euictione emptori: non tamen tenetur ad aliquid ipsi euincẽti: et cõsequẽter termini sunt separati ⁊ separatorũ nõ est illatio. l. fi. ff. de calũ. ⁊ l. si maritus. C. de dona. inter virũ ⁊ vxo. cum si[mi]libus.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxx.

1 ☞ Renunciatio facta fratribus cum iuramento eam dotantibꝰ de omni iure quod ipsa habebat ĩ hereditate patris an teneat ita ꝙ dicta soror fratribus decedentibus sine filijs masculis nõ possit venire ad hereditatem paternam petita absolutione a iuramento stante statuto qđ filia dotata non succedat donec stant masculi. nu. sequẽ.

Renũciatio facta per pactum iuri futuro an trahatur tantum ad ius quod habet dependentiam de preterito.

¶ Consilium. lxxx.

In nomine dñi nostri iesu
1 christi. ¶ Placet mihi Petrophilippo de Corneo U. J. doctori conclusio supra facta per famosissimum U. J. doctorem dominũ Baldum de bartholinis patrem ⁊ dominum meum. qđ. s. dicta dña Francisca possit venire cõtra dictam conuentionem saltem petita absolutione a iuramento attentis iuribus ⁊ rationibus per eũ adductis. Et hoc etiam presupposito ꝙ dicta renunciatio trahatur ad hoc ius causatum ex successione in hereditate paterna. videtur autẽ posse dici ꝙ dicta conuentio non trahatur ad istud ius de nouo supueniẽs successionis pro suis iuribus in bonis ⁊ hereditate patris. promisit enĩ stare tacitam ⁊ contentam dicta dote: nec aliud petere contra dictos fratres et eorum heredes: quia si dicta Francisca succedens patri ageret petitione hereditatis vel rei vẽdicatione fratribus defunctis nihil peteret contra fratres. ⁊ hoc constat: nec quicꝙ peteret cõtra fratrum heredes vt heredes. nam si nõ essent heredes posset pariter agi contra eos: ideo non censeatur agi vel peti contra heredes dictorum fratrum prout si dicta Francisca mutuasset titio cẽtum ⁊ titius fuisset postea heres dictorum fratrum nemo attentaret ꝙ censeretur prohibita petere illa centum. Et similiter si heredes dictorum fratrum succederent debitori dicte Francisce nonne posset petere ab eis debitum? Non obst. ꝙ essent heredes fratrum certe sic ⁊ nemo negaret: ratio quia ex quo in puncto nominantur heredes fratrum considerantur quatenus sunt heredes ⁊ non aliter. arg. l. quotiens. ⁊ l. nonnunꝙ. ff. ad trebel. ⁊ l. si communis seruus. l. ultimo. ff. de stipu. seruorum. ⁊ arg. c. quoniam abbas. de offi. delega. ⁊ facit qđ no. Bar. in. l. j. §. nunciatio. de noui operis nun. Nec posset quis alteri pacisci nisi vt heredi. l. stipulatio ista. §. alteri. de verb. oblig. ⁊ l. si tibi decem milia. §. si pactus. ff. de pac. cum similibus. Ergo non prosit nisi quatenus petatur ab eis vt heredibus paciscentium. Preterea stipulatio ⁊ pactum habent tacitam conditionem rebus sic se habentibus. l. continuus. §. cum quis. in fi. de verb. oblig. ⁊ in cañ. ne quis. xxij. q. ij. ⁊ l. qđ seruus. cũ sua glo. ff. de condi. ob causam. ⁊ in. l. cum quis. ff. de solu. Sed res nõ extat in eo statu: nec ita se habent prout tempore contractus: quia tunc non erat delata hereditas paterna dicte Francisce: quia non deficiebant masculi: merito dicta promissio de non petendo nõ trahatur ad hoc: nec obstat qđ renunciat omni legum ⁊ iuris beneficio auxilio ⁊ fauori competenti ⁊ competituro. Et sic renunciare videtur iuri futuro: prout importat illud participium competituro ideo trahatur ad hoc ius superueniens: quia respondetur ꝙ dicta verba restringuntur per illa verba super hoc facto: non ergo renũciat beneficio ⁊ iuris auxilio que nõ aduersantur illi facto: ⁊ sic illi constitutioni dotis ⁊ promissioni de stando tacitam ⁊ contentam dicte doti ⁊ aliquid aliud non petendo ⁊c. a dictis fratribus et eorum heredibus. si ergo predicta non trahũtur ad hoc ius vt supra
2 deductum est. †Ergo nec dicta renunciatio. preterea renunciatio facta per pactum iuri futuro non trahitur nisi ad ius quod habet dependentiam de preterito per no. per Bar. in. d. l. qđ seruus. et ꝑ Bal. in. l. pactum qđ dotali. xiij. q. C. de col. et per Barto. in. l. post emancipationem. §. illud. de lib. leg. ⁊ in aut. hoc amplius. C. de fideicommissis. ⁊ in. l. qui cum tutoribus. C. de transactio. ⁊ licet ius succedendi dicte domine Francisce sit ex causa de preterito: tamen ius petendi a dictis heredibus est ex causa de nouo ratione noue possessionis. si enim non apprehendissent possessionem dictorum bonorum non posset ab eis peti. Et per hec omnia simul iuncta videtur ꝙ citra absolutionem a iuramento possit dicta domina Frãcisca hereditatem patris agnoscere illi se immiscendo ⁊ bona petere possit paterna pro sua portione hereditaria aduersus possessores licet sint heredes fratrum cum illa non petat tanꝙ contra heredes eorum: tenebitur tamen conferre dotem: quia hereditas delata fuit fratribus cum onere dotandi sororem a statuto exclusam per no. per Dy. ⁊ Bar. in. l. si marito. §. si voluntate. ff. solu. matri. et per

et per Bal.in.l.fi.C.de dotis promis. Ideo suadet ratio φ dotem illam conferat si vult succedere quatenus censeatur habita a fratribus vigore dicti statuti:sed quatenus censeatur dotata a seipsa:qr de suo non suadet ratio φ conferat:quia dos confertur que habita est ab eo de cuius hereditate agit.l.vt liberis.C.de colla.aduentitia autem non conferuntur.l.fi.C.eo.tit.sed dicti.cc.flo.promissi pro dote dicte Francisce censentur pro parte aduẽtitij: quia dicta Francisca habebat in bonis centum sibi a matre relictis que centũ remisit dictis fratribus promittendo stare tacitam ꝛ contentã dicta dote nihil vlterius petere:ideo prout si pater dedisset filie aliquid pro illis centum illud esset aduentitium etiam si vsus fuisset verbis in donationem sonantibus per no.per glo.ꝛ doc.in.l.si donatione.C.de colla.ꝛ in.l.cum oportet.in prin.C.de bo.que lib.ita nec isti.cc.flore.censentur profectitij in totum:sed aduentitij respectiue ad centum relicta per matrem.ꝛ ideo solum centum erũt conferendi:ꝛ consequenter illa centum sibi relicta consequetur per viã retentionis tantominus conferendo.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.lxxxi.

1 ¶Inuentarium an teneatur facere curator vel tutor seu fideicommissarius adulti in testamento datus aut negotiorum gestor vt si non fecerit possit contra eum in litem iurari.per totum.

2 Curatores in testamento non dãtur.

3 Curator ad lites non facit inuentarium nec potest ei solui.idẽ etiã executor testamenti vel curator ad exigendum.nu.seq.

4 Inuentarium an debeat facere administrator.

5 Iuramentum in litem quando prestatur ob dolo aduersarij.

6 Negotiorum gestor an de neglectis teneatur.

7 Negotiorũ gestor non tenetur nisi de dolo et lata culpa.

8 Liber rationum an probet expensas magnas a curatore vel tutore aut administratore seu negotiorum gestore.vsq ad fi.consi.

9 Libro rationum tutoris etiam pro ipso tutore creditur.

10 Factum vel gestum esse presumitur ab eo qui ad illud tenebatur.

11 Expẽsarum qualitas presumitur et probatur ex qualitate operis et alias iudicis arbitrio remittuntur.nu.13.

12 Testes domestici ꝛ familiares probant ea que fiunt p domesticos vel familiam.

¶Consilium.lxxxi.

1 In nomine dñi nostri iesu christi.¶†Quãuis in hac consultatione videatur qđ dictus ser Antonius qui gessit negotia dicte dñe Catherine teneretur facere inuentarium ad qđ teneretur qui obligãtur reddere rationem.dicit Bald.in.l.cũ oportet.§.non autẽ.C.de bo.que libe.Ideo executor ꝛ distributor tenẽtur facere inuẽtarium per.l.nulli.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ ibi no.doc.qđ ꝛ vt no.Spec.in ti.de instru.edic.§.nũc vero aliqua.versi.sed an teneatur inuentarium.ꝛ versi.seq.ꝛ no.Bal.in auẽ.sed cum testator.in prin.C.ad.l.falci.vbi vult qđ etiam procurator tenetur facere inuentarium.ꝛ vult Ang.in consi.incip.reuocatur in dubiũ.in fi.in ordine cxliiij.ꝫm ordi.informis.dicens φ inuentarium est caput omnium rationũ.Ideo is cui per testatorem est iniuncta administratio bonorum tenetur facere inuentarium.qđ ꝛ dicit Jac.bu.in.d.l.nulli.prout ibi eum refert Raph.cum eo transiens.Et ꝓpterea videtur φ si administrant non confecto inuentario sint suspecti prout tutores ꝛ curatores qui non conficiunt inuentarium suspecti sunt.l.fi.C.arbi.tu. Et presumuntur esse in dolo: id eo contra eos iuratur in litem.l.tutor qui repertorium.in prin.ff.de admini.tu.ideo et dictus ser Antonius q vt curator administrauit negotia adulte et non confecit inuentarium presumatur fuisse in dolo adeo φ cõtra eũ iuretur in litem cum ad exemplum tutoris teneatur q gessit se pro tutore:adeo φ prout tutor tenetur actione tutele:ita ꝛ qui gessit se pro tutore tenetur actione pro tutela vt in titu.de eo qui pro tutore nego.gest.ff.ꝛ.C.per totum.ideo videtur φ pariter contra eum iuretur in litem si non fecit inuentarium:ꝛ prout in tutore ꝛ pro tutore.idem in simili dicendum videtur in curatore ꝛ procuratore:quia de similibus idem est iudiciũ.l.nõ possunt.ff.de legi.

2 ꝛ.c.inter ceteras.extra de rescrip.¶†Tamẽ his non ob.premitto qđ curator testõ non datur.insti.de curato.§.sed curator. Nec datur volenti.insti.eo.ti.§.item inuiti.Nec obstat si quis dixerit φ lꝫ de iure ciuili clarissimum sit φ curator testõ dari nequit neq inuito per dicta iura.ꝛ.l.qui habet.§.si pupillus.ver.ꝛ sciendũ.ff.de tutelis.tñ de iure cañ.curator testõ dari põt prout per cañ.ciprianus.xxiij.q.iij.videntur tenere Archi.Jo.an.ꝛ Domi.de sancto Gemi.in.c.fi.de iudicijs.vltimo loco.dando dictam lec.ad.d.c.Ciprianus.seu solutionem ad oppositionẽ factã de dicto cañ.ciprianus.ad iura dicentia φ curator testõ dari non potest.vltima eñ opi.videtur ab auctore approbata.ar.l.qui filium.§.sabinus.ff.ad treb.et.l.si idem cum eodem.§.fi.ff.de iurisdi.om.iudi.ꝛ idem allegando Jo.an.videtur tenere Bal.in suo repertorio qđ principaliter fecit super dictis Inno.in verbo curator.Et adducunt prefati doc.vꝫ Archi.Jo.an.ꝛ Dominicus rationem quia ius cañ.non curat de huiusmodi subtilitatibus.c.dilecti.de iudic.ꝛ no.in.c.j.de dolo et contu.Si itaq de iure cañ.curator potest dari in testõ prout velle videntur prefati doc.ea ratione quia ex quo datus venit confirmãdus.d.§.sed curator ius canonicum de hac subtilitate non curans voluit testamento dari absq alia confirmatione: ergo dictus ser Antonius qui fuit datus curator in testamento patris erat curator cum in ciuitate Fani cũ sit de terris ecclesie seruandũ sit ius canonicum vt per glo.in.c.ij.de arbi.lib.vj.ꝛ in.c.ij.de iudi.eo.lib.et per Bar.ꝛ Bal.in.l.priuilegia.C.de sa.san.eccle.ꝛ canonistas in.c.j.de noui ope.nun.nam ad predicta rñdetur φ non est inducenda discrepantia inter ius canonicum ꝛ ciuile:sed iura iuribus sunt cõcordanda.c.cũ expediat.in prin.de elec.lib.vj.ꝛ.l.vnica.C.de inoff.do.ꝛ euitanda est iurium correctio.l.precipimꝰ.C.de appel. quod enim non mutatur quare stare prohibetur.l.scimus.C.de testamẽ. constat enim φ ante donationem Constantini in terris quas donauit ecclesie seruabantur dicta iura ciuilia cum tunc essent subdite imperatori nec per dictã donationem fuerunt iura ciuilia in eis correcta:nisi ergo postea appareat aliud per pontifices dispositũ necessario standum est etiam in terris ecclesie iuri ciuili siue sit fundatum in subtilitate siue in equitate:ꝛ absonum esset dicere φ oĩa iura fundata in subtilitate sint sublata per ius canonicũ in terris ecclesie.ꝛ insuper negari potest φ sit alienum ab equitate φ adulto curator non detur in testamẽto:licet testamento datus veniat confirmandus:quia pretor non semper cõfirmauit datum in testamento etiam patris:sed animaduertere debet vtilitatem pupilli seu adulti.l.in confirmando.ꝛ.l.vtilitatem.ff.de confirma.tuto. et.l.si vt proponis.C.eo.ti.ꝛ iudicis officium nititur equitate.l.qđ si ephesi.ff.de eo qđ certo loco.ꝛ equum est φ animaduertatur vtilitas pupilli seu adulti cuius curator est confirmandus: preterea licet sit confirmandus non confirmabitur inuito adulto per.d.§.itẽ inuiti.ꝛ.d.§.si pupillus.itaq ratio predicta φ ius canonicũ nõ curat de subtilitatibꝰ iuris ciuilis non vrget.ꝛ minus vrget.d.cañ.ciprianus.quia solum prohibet nominari clericum in testõ tutorem vel curatorem ne detur occasio φ se implicet negotijs secularibus et imponit penam denegande sepulture contrafacienti: non propterea infertur φ alius permittatur dari in testõ:sed innuitur a cõtrario sensu φ alius.s.laicus nõ prohibeatur nominari in testamẽto tutor vel curator:ꝛ sic possit nominari φ non discrepat a iure ciuili:nam ꝛ illo iure permittitur nominari cum nominatus veniat confirmandus.d.§.sed curator.et forte ne dicitur occasio vt datus confirmetur prohibetur nominari prout ibi voluit Archi.opponens contra illum tex.φ testamento curator dari non potest quasi dicat frustra prohibetur ibi de nouo subdit:respondeo non datur sed datus confirmatur:ꝛ sic aperte vult post Jo.φ non ideo ꝓhibetur nominari quia dari possit:sed nominatus venit confirmandus:ꝛ sic satis clare presupponunt Joã.ꝛ Archi.ibi φ in terminis dicti canonis seruanda erant iura ciuilia disponentia curatorem testamento dari non posse:sed datum esse confirmandum:ꝛ non loquuntur alternatiue prout alternatiue loquuntur Archi.ꝛ sequaces in.d.c.fi.de iudi.lib.vj.ad cuius alternatiue veritatem sufficit alteram partem esse veram.regula in alternatiuis.in.vj.cũ sili.ꝛ sic qui loquitur alternatiue non se firmat:ita φ non merentur allegari Archi.ꝛ Joã.an.ꝛ Domi.in.d.c.fi.tenere φ de iure cañ.curator potest dari:ita qđ non indigent confirmatione:ꝛ maxime qr continuato sermone subdunt φ curator dari non potest nisi volenti et petenti per.d.l.qui habet.§.si pupillus.ꝛ lꝫ ipsi loquantur in pupillo indigente curatore:quia ita loquitur.d.§.si pupillus. quem allegant.tamen maior ratio est in adulto in quo sanior est sensus. et insuper satis est φ volunt φ ipsi videntur velle φ non sit aliud ꝫm canones ꝛ in terminis.d.§.si pupillus non aliud statuatur:ꝛ tamen in illis terminis viget maior subtilitas:quia iudex nõ dat nisi petẽti curatorem lꝫ sit necessario dandus:ꝛ vult Pet.de ancha.φ pupillus in hac materia equiparetur adulto.ꝛ Spe.in ti.de cura.§.fi.ver.si dicit generaliter.dicit φ põt opponi φ curator fuit datus non petenti:lꝫ eñ quis recipere cogatur:tñ debet petere ꝛ cogitur petere.l.j.C.qui pet.tut.insti.de cura.§.item inuiti ꝫm eum cũ quo transit ibi Jo.an.in addi.vñ vr̃ idẽ velle attento eo qđ ipse dixit in proemio illius sui operis:si ergo non datur nisi petenti:ergo datus in testõ non est curator nisi adultus velit ꝛ eũ petat:nec loquuntur magis de iure ciuili φ̃ de iure cañ.ꝛ attentis predictis Archi.ꝛ Jo.an.possunt allegari pro ser Antonio φ non fuerit curator lꝫ datus in testamento patris:ꝛ φ etiam de iure cañ.curator testamento dari non possit firmat in.d.c.fi.aperte Pet.de ancha. et idem firmat ibi ꝑceptor meus dñs Benedictus qui fuit doctor integerrimi iudicij:ꝛ puto intrepide tenendum per supradicta:et attento φ.d.c.ciprianus dirigitur ad plebem furnẽsem:ꝛ sic ad locum non subiectũ ecclesie vbi inter laicos non erat seruandum ius canonicum sed ciuile:itaq ibi nõ poterat dari curator in testamẽto laici:ꝛ tñ laicus ibi prohibetur nominare clericum in curatorẽ: ergo nullo pacto ibi deciditur neq innuitur φ curator dari possit in testõ.auctoritas autem Baldi non est in proposito magnifaciẽda:quia illud dicit in repertorio ꝛ in reptorijs solent recitari dicta

non firmari: remanet ergo ꝙ de iure datio curatoris in testamēto facta non tenuit ⁊ dicti iuris scientia presumitur. l. leges sacratissi me. C. de legi. ⁊ l. fi. eo. tit. ⁊ c. qui contra iura mercatur. de reg. iur. in. vj. si itaq; sciebat se non esse curatorem lꝫ assereret se curatorem non sequitur ꝙ in ceteris per eum gestis vt curator gesserit: sed po test censeri gessisse vt simplex negotiorum gestor saltem in his in quibus non profitebatur se curatorem: cum non presupponat ap parere ꝙ assumpserit curam animo gerendi omnia negotia: ⁊ si nō intendebat omnia negotia gerere non suadet ratio ꝙ generale in uentarium facere teneatur quia de his que non puenerint ad eius manus ⁊ de quibus administrationē non assumpsit non teneat̄ ra tionem reddere: cum etiam ꝓtutor non teneatur regulariter de non gestis per. l. j. §. fi. ff. de eo qui pro tut. nego. gest. ⁊ quis non te netur facere inuentariū de non peruētis ad eius manus vt voluit
3 Spe. in tit. de actore. versi. puberes. † Ubi dicit ꝙ curator ad lites non tenentur facere inuentarium assignat inter cetera rationem: quia sibi non potest solui. l. hoc iure. de solu. quid enim in eo pone ret ⁊ de quo ipsum faceret ⁊ qd scriberet se inuenisse ⁊ recepisse ſm eum. q. d. si nihil recepit de nihilo habet facere inuentariū. ad idē ibi Jo. an. qui plures allegat idem tenere qđ Spec. facit etiam qđ not. Bar. in. l. ⁊ si ad species. ff. rem pupil. saluam fore vbi assignat rōnem quia sibi non potest solui. similiter Bal. in versi. puberes. in addi. idem dicēs in curatore dato ad agendum ⁊ exigendum: quia anteꝙ exigat non habet quid ponat in inuentario ⁊c. ⁊ sil'r Ja. bu. qui generaliter dicit ꝙ omnis administrator qui tenetur reddere rationē debeat facere inuentarium: tamen dicit ꝙ tenetur de reb⁹ ad eius manus peruentis. ideo dictus ser Antonius qui non erat curator non tenebatur facere inuentarium de rebus hereditarijs cū ad eius manus non erant ex debito peruētures: ⁊ lꝫ de rebus ad eum peruentis deberet facere inuētarium vt de eis redderet ratio
4 nem. † Non tamen artatur ad faciendum ex debito officij q2 nulla lex dicit ꝙ procurator vel negotiorum gestor teneatur facere inuē tarium ſm Bal. in. l. nulli. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ lꝫ administrator teneat̄ facere inuentarium pro ratione reddenda: tamen si non habet offi cium publicum non tenetur ex debito officij ſm eum in aut. sed cū testator. in prin. C. ad. l. fal. qui loquitur in generali executore testa mentario subdēs ꝙ propterea non poterit obijci tali administra tori ꝙ ipse non confecit inuentarium: licet secus sit in tutore ⁊ cu ratore qui prohibentur ingerere se administrationi non confecto prius inuentario. l. fi. §. illo. C. arbi. tut. ideo potest sibi opponi de inuentario non confecto prout ibi habetur per doc. ⁊ per Bart. in d. l. tutor qui repertorium: ⁊ per consequens differt alius admini strator cuius officium non habet causam publicam a tutore ⁊ cu ratore: ideo non infertur tutor qui non confecit inuētariū ⁊ admi nistrat censetur in dolo: ergo alius administrator presumit̄ in do lo: quia alius administrator non prohibetur administrare prout prohibetur tutor vel curator vt dictum est: ⁊ q2 dolus regulariter non presumitur. l. quotiēs. §. qui dolo. ff. de proba. l. merito. ff. pro socio. sed debet probari perspicuis inditijs. l. dolum. C. de dolo. et hoc saltem si scripsit librū rationum prout fecit inuentariū. ⁊ ideo non debet. d. dña Catherina admitti ad iurādum in litem ex eo q2 dictus ser Antonius non confecerit inuentarium nō probato ali
5 ter dolo. † Cū dūtaxat ob dolum iuratur in litem. l. in actionibus. ff. de in litem iur. ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. fallit in actione tutele in qua iuratur ob culpam. l. ij. ⁊ l. alio. C. eo. ti. prout ibi no. cū ergo dictus ser Anto. non fuerit tutor: immo nec curator. d. Catherine nō pre sumitur fuisse in dolo: lꝫ non cōfecerit inuentariū: propterea nō sit deferendum iuramentum in litem: maxime cum non sit conuenie dus vt curator: sed vt simplex negotiorum gestor. l. curatorē. C. de nego. gest. Immo attentari posset ꝙ nec propter presumptū dolū sit deueniendum ad iuramentum in litem cū negari nequeat quin probatio per iuramentum in litem sit magna specialitas: quia cre ditur vni in causa propria contra. l. nullus idoneus. ⁊ l. vbi nume rus. ff. de testi. ⁊ l. iusiurandi. ⁊ l. omnib⁹. C. eo. ti. cū simi. ⁊ presum ptio est aliud speciale: ideo non concurrant per text. et que ibi per glo. ⁊ doc. in. l. j. C. de dot. promis. ⁊ licet in. d. l. tutor qui repertoriū prestetur iuramentū in litem propter dolum presumptum. Ratio potest esse quia in actione tutele non requiritur dolus vt deuenia tur ad iuramentum in litem. d. l. ij. ⁊ d. l. alio. ⁊ constat ibi immine re culpam. hoc autem. s. ꝙ vbi est presumptus dolus nō iuretur in litem nō aliter firmo nec expedit: quia vt dixi cessat in casu isto pre sumptio doli per supradicta. Et maxime si non apparet ꝙ ad ma nus suas peruenerint res hereditarie q2 alias res vt arbitror non habebant dicte puelle ⁊ vt audio res illas extraxit de domo here ditaria maritus. d. Chaterine: sed in hoc non facio fundamentū: quia idem firmo ⁊ si ad eius manus peruenerunt: cōcludo itaq; qđ dictus ser Antonius: licet aliqua tanꝙ curator administrauerit: tamen non presumatur dolose administrasse: licet non confecerit inuentarium nec contra eum iurari debet in litem per supradicta. Non obstant adducta in contrarium quibus satis apparet rñsum per adducta pro hac parte. nō enim obstat ꝙ tutor ⁊ curator tenē tur facere inuentarium: quia tenentur ratione officij. iste enim nō

fuit tutor neq; curator: nec ratione officij tenebatur facere inuen tarium: ideo non presumitur in dolo: licet administrauerit non cō fecto inuētario: ⁊ maxime quia presumitur habuisse notitiā ꝙ nō erat curator prout hec omnia supra deducta fuerunt. nec obstat ꝙ tutor tenetur actione pro tutela: quia non inuenitur similis actio contra eum qui se gessit pro curatore: sed datur cōtra eum directa actio negotiorum gestorum prout contra simplicem negotiorum gestorem vt. d. l. curatorem. nec insuper est per omnia similis actio protutele actioni tutele per id quod dicetur in sequenti quesito. ⁊ sumus in odiosis ⁊ exorbitantibus: nam iuramentum in litem de fertur in odium dolosi per ea que habentur in. d. l. in actionibus. ideo non de facili trahi debet in consequentias per iura vulgaria: maxime quia ad tollendum sufficit dare instantiam ꝓ notata. j. q. j.
6 cañ. sicut vrgeri. ⁊ facit glo. in. l. creditori. ff. de no. ope. nū. † Circa secundum autem quesitum vis est in facto potius ꝙ in iure: nā lꝫ foret disceptatio inter antiquos glossatores quos refert glo. in. l. tutori. C. de neg. gest. an. s. negotiorū gestor teneatur de neglectis quando negotiorum gestor accessit ad negotia gerenda oīa gestu rus: tamen quando non accessit omnia gesturus ꝙ non teneatur regulariter de non gestis glossatores non discordant: ⁊ docto. con cordant prout voluerunt Pet. Cy. Bar. ⁊ Bal. ⁊ docto. communi ter in. d. l. tutori. nam tunc ad hoc ꝙ negotiorum gestor teneat̄ de non gestis debet actor plura probare: nā primo debet probare qđ alius erat gesturus ea que ille neglexit. itē ꝙ ille alius erat diligēs. item et tertio qđ ille alius omisit gerere ex eo quia ipse quedam ge rebat prout hec omnia probātur in. l. si pupilli. §. videamus. ff. de nego. gest. ſm Bar. ibi ſm quem requiritur etiam qđ probet quar tum. s. ꝙ iste qui quedam gerebat sciebat alium esse gesturum oīa al's non posset sibi imputari culpa: ideo non tenetur ſm eum. qđ ⁊ voluit Pau. de cast. in. d. l. tutori. requiritur etiam ⁊ quintum. s. ꝙ in omittendo fuerit in culpa: nam regulariter negotiorum gestor tenetur de culpa leui: vt habetur in. d. l. tutori. et in. l. quicquid. de administra. tuto. licet quandoq; solum teneantur de culpa lata. l. ij. §. interdum. ⁊ l. si negotia. ff. eodem titu. ⁊ quandoq; de leuissi ma vt habetur in. d. §. interdum. et in. d. l. tutori. ⁊ sic omni casu cul pa gestoris requiritur: sed qui culpam allegat tenetur illam proba re vt notant doctores in. l. si quis ex argentarijs. §. fina. ff. de eden. et in. l. que fortuitis. ⁊ in. l. creditor. ⁊ l. sequenti. C. de pigno. actio. Si autem quis accessit omnia negotia gesturus: et tunc glossato res discordant: quia Joannes tenuit ꝙ etiam dicto casu nō teneat̄ de neglectis nisi vt. s. ⁊ eius opinio ꝓbabiliter teneri posset in via disputatiua: tamen communis opinio est in contrarium. s. ꝙ tunc teneatur de neglectis: ⁊ illa tenenda est in decisiuis prout conclu dit Barto. in. d. l. si pupilli. §. videamus. ⁊ in. d. l. tutori. ⁊ doc. com muniter in dictis iuribus: tamen fallit quādo gessit suspitione ne cessitatis: hoc est quia credebat sibi imminere necessitatem geren di negotia per id quod habetur. l. prima. §. finali. ff. de eo qui ꝓ tu tore negotia gessit. ⁊ sic in casu nostro dicta domina Catherina de bet probare qđ dictus ser Antonius accessit ad negotia sua admi nistranda omnia gesturus. quia hoc est fundamentum sue intētio nis merito ⁊c. argumē. l. tutor qđ asseuerat. C. de probatio. ⁊ l. qui accusare. C. de eden. vel probare illa quatuor que ponit Barto. in d. §. videamus. ⁊ supra retuli. ⁊ insuper habet probare ꝙ dictus ser Antonius fuerit in culpa leui cum al's vt dixi non teneretur etiaꝫ
7 si sponte accessisset omnia gesturus. † Quia negotiorum gestor tā voluntarius ꝙ necessarius regulariter non tenetur nisi de dolo la ta culpa ⁊ leui. d. l. tutori. et. d. l. quicquid. ideo culpa est necessario probanda al's ser Antonius predictus non teneretur siue accessit omnia gesturus siue non omnia gesturus: ita ꝙ non sufficit dicte domine Catherine probare ꝙ domus sua quandoq; non fuit pen sionata vel predia sua quandoq; steterunt inculta nisi probaret ꝙ si alius diligens homo administrasset domus fuisset pensionata et predia cultiuata illis temporibus: et si id probaret tunc recurrē dum esset ad distinctionem que sumitur ex premissis: ⁊ per hoc sit
8 responsum ad secundum questitum. † Deueniendo ad tertiū que situm: licet videa... dicendum ꝙ saltem expense magne non pro bentur per librum rationum administratoris: sed aliter probari debeant vt not. Cyn. in. l. id quod pauperibus. C. de episcopis et cleri. distinguas inter paruas ⁊ magnas expensas quē refert Bar to. in. l. fina. §. in computatione. C. de iure delibe. ⁊ idem tenet in li bro rationum tutoris Nico. de neapo. in. l. j. §. officio. ff. de tut. rat. distra. per ea que habentur per Spec. in titu. de instrumen. edic. §. quid si executor. et per Ray. de forli. in. d. l. fi. §. in computatione. de iure delibe. ⁊ idem in terminis. d. §. in computatione. dicunt do cto. ſm Saly. Benedic. de plumb. ⁊ Rapha. fulg. ibi volentes qđ tunc stetur iuramento partis si persona heredis est fide digna. ar gu. l. si quis pro redemptione. C. de donatio. ⁊ l. nēsenius. ff. de ne go. gest. et aliorum iurium que allegat glo. in dicto. §. in computa tione. non enim possunt aliter faciliter probari ſm Ang. ibi: quia non solent testes adhiberi vt. C. de bonis. au. iudi. possi. l. fina. §. vt autem. in fi. ⁊ simile videmus in expensis litis. l. sancimus. cum ibi no. C. de iudi. prout dicit Pau. de cast. in dicto. §. in cōputatione.

Tamen

9 ¶ Tūc est aduertendum qḋ Bar. in.l. ex sententia.ff.de testamē. tute.simpliciter dicit ꝙ creditur libro rationum tutoris etiam pro ipso tutore.et idem tenet Bal.in.l.iudices.C.de fide instrumen.et in.l.j.C.de.conuen.fisci debi.lib.x.et idem Bald.in rubrica.C.de fide instrumento.in princip.vltime charte. generaliter vult ꝙ libro rationum creditur de expensis si est descripta causa expensarum si expense sunt verisimiles cum iuramento scribentis si viuit:subdēs ꝙ non potest dari certa regula:sed recurritur ad coniecturas pro arbitrio iudicis.et idem Barto.in dicto.§.in computatione vltimo loco.dicit qḋ si est facta magna expensa fiet probatio eo modo quo in simili habetur in.l.fina.C. de alimentis pupi. prestan. vel forte stabitur iuramento facta taxatione per iudicē inspecta qualitate cause.in qua expenditur ad exemplum expensarum litis ſm eum quem referunt simpliciter ibi Ange.ꝛ Salyce. etsic videntur cum eo transire et loquuntur etiam in expensis factis per heredem de quibus forte non apparet in libro rationum in quibus scribuntur data ꝛ accepta:ita ꝙ suadet maior ratio ꝙ debeat credi pro se ex quo creditur contra ipsum.Et saltem videtur standum libro rationū si aduersarius vult ꝓbare introitus per librum rationū pro se:nam tunc tenetur stare dicto libro circa exitus ꝛ expensas licet sint diuerse partite prout concludit Ange.in.l.sumptus.C.de administratio.tuto.ꝛ est aduertendum qḋ prout ꝑsupponit̄ nōnulle magne expense scripte in dicto libro rationum possunt probari prout asseritur per publica instrumenta que se conformant cum libro rationum que conferunt ad coadiuuandam fidem dicti libri prout ponderat dominus Ang.aretinus in.§.actionum. institu. de actio.dicens ita fuisse consultum per Pau.de cast. Item est in dictis libris descripta magna expensa in constructione cuiusdam capelle cum dote data eidē capelle prout reliquit dictus dominus Nicolaus testator:que capella apparet facta et cōstructa.vnde presumitur constructa et dotata expensis ipsius ser Antonij qui ad id fuit deputatus in testamento dicti domini Nicola.probato em̄ facto presumitur factum expensis facientis.argu.ff.de pigno.l.fina.et.l.ventri.in fi.de priui.credi.et quod notatur per Barto.ibi. et in.l.cum seruus.ff.de verborum obligatio.ſm Pau. de ca.in.d. §.in computatione.quod ꝛ not.Barto.in.l.qui sub conditione.ff.
10 de conditio.ꝛ demonstratio.†Et si probantur facta et non apparent per quem fuerint facta censentur facta per eum ad quem negotium pertinebat.argumen.l.fina.C de alimen.pupi. prestan. et quod not. Barto.in dicta.l.cum seruus.de verbo.obligatio.ꝛ in.l. ij.ff.de conditio.et demonstratio.et per Bal.in.l.id quod pauperibus.in fi.C.de episco.et cleri.dicens ꝙ si executor est constitutus super capella facienda et postea apparet facta presumitur facta ab ipso executore per.d.l.fina.de ali.pupil.prestā.ꝛ quod ibi per Barto.ita qḋ in casu nostro presumitur facta per ipsum ser Antonium quia erat ad id deputatus maxime attenta qualitate dicte domi-
11 ne Catherine ratione etatis ꝛ sexus.†Et ex qualitate operis presumitur ꝛ probatur quantitas expēsarum prout dicit Baldus ibi et in dicto.§.in computatione.allegās tex.in.l.lex que tutores.ibi: testificatione operis.C.de administratione tuto.sunt etiam descripte expense vestium annulorum ꝛ iocalium pro dicta domina Catherina que similiter censentur facte per dictum ser Antonium si probatur ꝙ dicta domina Cetherina illa habuerit cum introitus bonorum dicte domine Catherine peruenerint ad ipsum ser Antonium prout apparet ex eius libro rationum: ita ꝙ verisimiliter dicta domina Catherina que morabatur apud dictum ser Antoniū non poterat illa honeste aliunde habere:ideo presumitur illa habuisse a suo administratore.argu.d.l.fina.de alimentis pupillo prestan.et per dicta supra:et attento qḋ de his non solent fieri instrumenta:et attenta qualitate dicti ser Antonij qui prout dicitur reputatur fidelis mercator et fidedignus videtur quod index debeat arbitrari secundum qualitatem persone dicte domine Catherine ꝙ sit standum dicto libro cum iuramento ipsius ser Antonij saltem probato qḋ dicta domina Catherina habuit annulos vestes et iocalia que verisimiliter probari possunt: licet per testes idoneos verisimiliter probari nequeāt quot iocalia habuerit aut quot annulos aut quot vestes: quia non solet super his adhiberi testes:ꝛ si ab alijs videntur communiter non solent reduci ad me-
12 moriam:ita ꝙ de facili probari non possunt per alios ꝙ̄ per illos de domo.†Et ad probandum ea que de facili probari nō possunt nisi per illos de domo tunc domestice persone sunt idonei testes.l. consensu.cum ibi notatis.C.de repu.licet al's nō sint idonei testes. l.etiam.C.de testibus.et.l.penul.ff.eo.titu.idcirco videtur qḋ quo ad iuuandum fidem libri rationum etiam iuramentum ser Antonij debeant etiam admitti frater ipsius ꝛ vxor fratris qui poterūt deponere de qualitate et quantitate vestium annulorum et ioca-
13 lium et quis illa fecerit.†Ex quo enim doctores volunt ꝙ in his plerūqꝫ stetur iuramento partis propter difficultatem probationum quanto fortius debent admitti ad iurandum persone domestice ipsius partis:et maxime quia potest probabiliter dici qḋ dicte expense singulariter considerate forte non cēsebuntur magne expense:qḋ tamen vtrum sint magne vel parue relinquitur arbitrio iudicis prout dixit glo.in.l.hactenus.ff. de vsufruc. et Ange. in dicto.§.in computatione.quibus omnibus consideratis puto qḋ index in predictis debeat stare libro rationum dicti ser Antonij cum eius iuramento maxime concurrentibus etiam iuramentis fratris et vxoris ipsius fratris:licet super his nō possit dari certa doctrina:quia debet attendi qualitas personarum ꝛ quantitas expensarum et verisimilia prout dicebat Bal.in.d.rubrica.C.de fide instrumentorum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lxxxij.

1 ¶ Neptis ex fratre an succedat patruo exclusis agnatis existentibus in remotiori gradu ꝙ̄ neptis stante statuto ꝙ excludant feminas ꝛ cognatos ꝛ matrem.nu.6.ꝛ per totum.
2 Statutum per quod femine excluduntur videtur factum pro conseruanda agnatione.
Diuitie saluatur alicuius dignitas qḋ publice interest.
3 Masculis conseruatur nomen domus non autem per feminas.
4 Statutum excludens feminas propter agnatos habet duo capita vnum exclusiuum feminarum:aliud vero inclusiuum agnatorum et ex dicto capite inclusiuo inuitat agnatos ꝛ inuitando agnatos censetur ceteros excludere:ꝛ an dictum statutum videatur irrationabile odio irrationabili.nu.1.et.6.
5 Testamentum filij an possit querelare pater vel mater.
6 Statutum quod excludit feminas cognatos ꝛ matrem non excludit neptem ex fratre tā ꝙ̄ limitatum in vno non trahatur ad aliud non limitatum.nu.10.
7 Agnatorum appellatione venit neptis ex fratre vtrinqꝫ cōiuncta tā ꝙ̄ coniuncta ex linea masculina.
8 Lex an attendatur a paritate rationis et vtrum extendi possit a maioritate vel paritate rationis.nu.11.
9 Statuta exclusiua feminarum propter masculos censentur quedā exheredationes.
11 Argumentum non admittitur a paritate vel maioritate rationis ad iuris correctionem.

¶ Consilium.lxxxij.

In nomine dn̄i nostri iesu
1 christi. ¶ †Licet in hac consultatione videatur prima facie dicendum ꝙ dicta Maphilia neptis ex fratre vtrinqꝫ coniuncto dicto Nicolao nō succedat saltem si dotata fuit:nam statutum excludit filias ꝛ alias descendentes si sunt dotate ꝛ extant agnati vsqꝫ in tertium gradum ſm ius canonicum computandum si excludit filias absurdum videretur ꝙ non excluderet transuersales. Et argumentum ab absurdo est efficacissimum in iure.l.nam absurdū.de iure patro.et.l.scire oportet.§.aliud.de excu.tuto.adeo ꝙ etiam lex correctiua extenditur ad casum in verbis legis non comprehensum per nota. per glo. in clemen.fina.de rescriptis.prout per dicta iura ꝛ dictas glo. determinat Imo.in.l. si vero.§. de viro.ff.soluto matrimonio.in.vij.et viij.col.allegat Barto.id velle in.l.omnes populi.de iustitia et iure.in.vj.questione principali.et Bal.in.l.non dubium.C. de legi. facit.l.si vina matre.§.in nepotibus.C.de bonis maternis.vbi imperator reputat inconueniens ꝙ filij sint deterioris conditionis ꝙ̄ nepotes fortius inconueniens reputari deberet qḋ deterioris conditionis sint filie ꝙ̄ neptes transuersales.si itaqꝫ dicta neptis ex fratre est dotata excludatur prout excluderetur si esset filia.preterea dictum statutum habet duo capita: vnum exclusiuum filiarum aliud inclusiuum agnatorum ex capite inclusiuo inuitat agnatos et inuitando agnatos censetur ceteros excludere:quia nō possunt plures insolidum succedere.l.si hereditatem.ff.de castren.pecu.ꝛ.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.ff.commodati.prout hāc rationem ponderat Barto.in.l.ij.§.videndum.ff.ad tertu. per eā concludens qḋ si statutum stantibus agnatis excludens matrem ex capite inclusiuo agnatorum censentur exclusi alij agnati: et dictam rationem capitis inclusiui ponderant etiam Bal.et Salyce. in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.et eam ponderat etiā idem Baldus in.l.si vero.§.de viro.ff.soluto matrimonio. quem sequitur ibi Imo.et tāgit eam etiam idem Baldus in.l.si defunctus.C. de suis et legitimis.item dato ꝙ dicta Mamphilia neptis nō excluderetur vigore dicte prime particule dicti statuti videt̄ nihilominus excludenda vigore vltime particule dicti statuti:etiam si dicta Mamphilia non erat dotata: nam dictum statutum inuitat proximiores agnatos vsqꝫ in tertium gradum vt supra computādum qui presupponuntur extare:nec videtur qḋ illud masculinū agnati comprehendat agnatos:et sic comprehendat dictam Maphiliam:quia non videtur eadem ratio in femina prout in mascu-
2 lo.† Quia dictum statutum videtur factum pro conseruanda agnatione vt per Iacobum de areti.et Cyn̄.in.l.si publico.C. de adulterijs/vt familiarum et sic agnationum:vt propter diuitias dignitas sit salua ꝙ publice interest.l.j.§.sed ꝛ si seruus.versiculo pu

blice.ff.de ven.inspi.et facit quod notatur per Bal.in.l.j.C.que sit
longa consuetudo.⁊ quod per eum in.d.l.maximum vitium.et qꝺ
ꝑ eundē in.l.non dubium.§.de legi.⁊ quod per Ioā.and. in addi.
3 Specu.in rubrica de successio.ab intestato.†Constat autem quod
per feminam non conseruatur agnatio prout per masculos: nam
per descendentes masculorū conseruatur agnatio ⁊ non per descē-
dentes feminarum.l.pronūciatio.ff.de verborum significatio.⁊.l.
sunt autem agnati.ff.de legiti.heredi.⁊ institu.eo.tit.§.j.preterea.
in materia differenti masculinum non concipit femininum.l.fina.
ff.de tute.et per Barto.in.l.j.ff.de verborum significatio.⁊ per do
cto.in.c.generali.de electio.libro.vj.per Ange.Salyce.et moder-
nos in.l.quicūqꝫ.C.de seruis fugi.adeo qꝺ per statutum qꝺ frater
excludens matrem frater non concipit sororem prout inquit Bal.
in consi. mihi.cccxxxviij. incipiente viso statuto. sed ista materia
successionis ab intestato videtur differens apud ipsos statuentes
cum in.c.statuti proxime precedente excludat filias feminas pro-
pter masculos agnatos eiusdem gradus:ideo propter illud mascu
linum agnati positum in secundo capitulo dicti statuti non videt̄
ꝙ includat agnatas:et maxime vt restringatur correctio dicti sta-
4 tuti.†Et maxime quatenus excludit matreꝫ que exclusio videtur
irrationabilis ⁊ odiosa odio irrationabili iuxta no.per Bald.in.l.
quicūqꝫ.C.de ser.fugi.quatenus dicit ꝙ statutum excludens auuꝫ
maternum propter patruum non excludit auiam maternam quia
censetur odiosum odio irrationabili ꝭm eum:et sic masculinū non
concipit femininum:licet in feminino subsideat ratio ⁊ aliquo re-
spectu maior:vnde multofortius videtur ꝙ in huiusmodi statuto
masculinum non concipiat femininum cum in femina militet mi
nor ratio excludendi:cum licet sit agnata tamen non persenera-
tur per eam prout per masculos:⁊ si masculinum non concipit fe-
mininum per consequens inuitantur masculi nō femine:si mascu-
li inuitantur:ergo ceteri censeantur exclusi ex capite inclusiuo per
5 supradicta.†Et maxime quia fortius videt̄ ius matris in successio
ne filij ꝙ̄ sororis vel neptis ex fratre cum matri debeatur legitima
et mater querelat testamentum.l.j.ff.de inoffi.testamento.⁊.l. pa-
pinianus.§.sed nec impuberis.eo.titu.⁊ hodie dicit testm̄ nullum
si exheredatur vel preteritur non expressa causa in aut̄.vt cum de
appella.cogno.§.et hoc quidem de parentum. iuncto sequenti.§.
si autem hec non fuerint obseruata que iura non competūt nepti
ex fratre.si itaqꝫ excludunt matrem que habet potentius ius pari
ter excludant neptem ex fratre que non habet adeo potēs ius:pre
terea masculi agnati vsqꝫ in dictum tertium gradum ꝭm ius cañ.
constituti vincunt filias dotatas vt in primo capite statuti: ergo
vincant etiam neptes ex fratre que vincuntur a filiabus etiam do
tatis aut̄.in successione.de suis ⁊ legitimis.⁊ aut̄.cessante.C. de le-
gi.heredi.quia si vinco vincentem te:ergo vinco te.l.de accessioni-
6 bus.ff.de diuer.et tempo.prescrip.¶†Tamen his non obstanti-
bus contrarium puto aperta fronte concludendum: nam statutū
nō excludit in aliqua sui parte sororem vel neptem ex fratre: quia
de ea non loquitur argu.l.si vero.§.de viro.ff.solu. matrimo.et.l.si
seruum.§.non dixit pretor.ff.de acquiren.heredita. cum similibꝰ.
nec est eadem ratio excludendi neptem ex fratre que est excluden-
di matrem ⁊ cognatos.nam mater non est agnata.⁊ de iure.xij.ta-
bu.non succedebat ipsa nec ceteri cognati.institu.ad ter.in prin.et
7 insti.de succe.cogna.in prin.†Neptis autem ex fratre vtrinqꝫ cō-
iuncto est agnata quia coniuncta ex linea masculina.d.l. sunt autē
agnati.de legi.tuto.et omni iure antiquo ⁊ nouissimo excludit ce-
teros agnatos vlterioris gradus per iura vulgaria ⁊ in ea militat
fauor agnationis ex quo est agnata licet magis militet in mascu-
8 lo.†Et al's habemus ꝙ lex extenditur a paritate rationis etiam
ad casum vbi non militat tam efficax ratio vt est glo.no.quam glo.
doctores sequuntur in.l.vnica.C.de his qui ante apertas tabu.et
attento ꝙ masculinum regulariter concipit femininum maxime
prolatum in dispositione iuris per iura vulgaria posset probabili-
ter attentari qꝺ illud verbum agnati positum in statuto cōprehē-
deret etiam agnatas:attento maxime qꝺ mater non excluditur in
totum et qꝺ per hoc reducimur ad ius antiquum.xij.tabu.quo iu-
re ista neptis ex fratre excludebat matrem.facit quod no.glo.in.c.
statutum.el primo.de preben.lib.vj.super verbo numerandum.di-
cens ꝙ ius nouum derogans iuri antiquo qꝺ ius derogabat anti-
quiori iuri est extendendum.quia.l.de facili reuertitur ad suā pri-
menam naturam tamen cum moderamine.xxv.distinctio.cañ.cum
ab exordio.et.l si vnus.§.pactus ne peteret.versi.qꝺ in specie do-
tis.ff.de pac.Et attento ꝙ principalis intentio est fauere agnatis
⁊ hoc respectu videtur fauorabile prout huiusmodi statuta essent
fauorabilia.dicit Baldus in.l.prima.C.de sacrosanc. eccle. saltem
ex capite inclusiuo per Baldum post glossam ibi in.l.venia.C.de
in ius vocan.dicens quod statutum excludens filias propter filios
masculos ex parte filiorum qui inuitantur censetur fauorabile ex
parte filiarum que excluduntur censetur odiosum. et idem notat
Paulus de cast.in.l.fina.C.de suis et legi.facit etiam quod notat
Baldus in.l.is quidem.C.qui non possunt ad liberta.perue.dicēs

qꝺ statutum qꝺ frater excludat sororem et huiusmodi quantum
ad intentionem statuentis intelligitur fauorabile potius ꝙ̄ odio
sum:nam intelligitur statutum fauorabile licet fauor sit causa odij
secūdum eum.secus autem in statuto quod excluderet filiam:quia
aufert dominium filie in potestate quod est odiosum.l.maximum
vitium.C.de libe. prete.et.l.in suis.ff.eo. titu. secundum eundem
Baldum in dicta.l.is quidem. et idem in dicto secundo membro
dixit Baldus in.l.omnes populi.ff.de iustitia et iure.col.xv. ⁊ vbi
statuentes voluerunt non comprehendi feminas expressit adiun-
gendo verbum masculis.ideo potuisset idem exprimere in casu se-
quenti si voluisset feminas nō comprehendi sub verbo agnati.Et
insuper in casu precedenti secundum dictam theoricam Bald.sta-
tutum est odiosum:quia agitur de exclusione filiarū siue sint agna
te siue cognate non ita in casu sequenti vbi agitur de exclusione co
gnatorum dūtaxat:⁊ si statutum in dicto secundo membro sub ver
bo agnati comprehenderet etiam agnatas staremus claro qꝺ di-
ctum statutum in dicto secundo membro includeret.non autē ex-
cluderet dictam neptem:hoc tamen qꝺ dictum statutum in dicto
secundo membro:inuitat etiam agnatas ad exclusionem matris ⁊
aliorum cognatorum non firmo nec expedit: quia non agitur de
exclusione predictorum:⁊ satis est dicte nepti quod non exclúda-
tur per dictum statutum ex quo ipsa admittitur ad successionem
de iure communi exclusis alijs agnatis vlterioris gradus semota
differentia sexus per aut̄.cessante.C.de legiti.heredi.cum autenti-
cis ibi sequentibus.qꝺ autem ipsa agnata non excludatur conclu-
dendum est aperte ex quo in capite exclusiuo nullatenus sub ver-
bis dicti statuti comprehēditur cum statutum loquatur solum de
matre et cognatis:ideo exclusio eam non comprehendit cum sit
agnata:et cum non sit eadem ratio excludendi agnatos prout co-
gnatos ex quo attenditur fauor agnationis vt supra dictum est.
Et insuper dictum statutum si extenderetur ad exclusionem agna
torum esset correctiuum et iuris antiquissimi ⁊ nouissimi ⁊ omnis
iuris communis:que correctiones sunt pro posse restringende vt
non trahantur ad casum in verbis legis correctiue non compre-
hensum.l.precipimus.cum ibi notatis.C.de appellla.et.d.l. si ve-
ro.§.de viro.⁊ ibi late per Imo.⁊ per Barto.in.l.omnes populi.
de iustitia et iure.et per Salyce.in.l.maximum vitium.C.de liber.
prete.quod enim non mutatur quare stare prohibetur.dicit text.
in.d.l.sancimus.C.de testamen. quinimmo verba impropriantur
vt statutum corrigat ius commune vt est text.in.c.cum dilectus.de
cōsuetudi.⁊ ibi per docto.Nec a paritate vel maioritate rationis
debet extendi lex correctiua per notata per glo. et docto.in aut̄.
quas actiones.C.de sacrosan.eccle.et maxime vbi ratio nō est ex-
pressa in statuto prout in similibus terminis ponderat Bart.in.l.
liberorum.ff.de verborum significatio.⁊ facit optime glo.in.c.cu-
pientes.§.qꝺ si per.xx.de elec.lib.vj.et ad propositum reperio col-
legium perusinum al's consuluisse qꝺ si statutum excludit matrem
propter patruum:non propterea excludit sororem ex quo de ea
non est facta mentio.quod consilium refert ⁊ sequitur Petrus de
ancha.in repetitione.c.primi de constitutio.xiiij.questione princi
pali sub quarto membro principali versiculo inter consilia collegij
quod consilium est redactum inter consilia Ange. informis in or-
dine.ccx.incipit statutum supradictum. primo excludit ⁊c. forte
Ange.fuit ordinator consilij ⁊ sibi retinuit:ideo inter consilia An
ge.fuit redactum.si ergo in illis terminis nō excluditur soror:quia
de ea non est facta mentio:quinimmo per eaꝫ patruus excluditur
quia illa est proximior:ita ⁊ in casu nostro quia statutum non facit
mentionem de nepte vel de agnatis feminis:ideo ipse non exclu-
dantur:sed ipse excludant masculos remotiores in gradu ꝭm ius
commune.item al's Bal.in.l.quicūqꝫ.C.de ser.fugi. dicit ꝙ si statu
tum excludit auum maternum propter patruum non excluditur
9 auia materna siue sola sit siue concurrat cum auo materno.†Itē
Bal.in.l.illā.C.de colla.dicit ꝙ hmōi exclusiones statutorū cēsent̄
quedā exheredationes ⁊ exheredationes nō trahuntur ad ꝑsonas
nō noīatas.l.ij.⁊.l.cū quidā.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ ex his casus in sta
tuto nō cōprehēsus cēsetur omissus ⁊ ꝓ omisso habet̄.accedat.l.cō
modissime.eo.tit.⁊.l.si extraneus.ff.de cōdi.ob cau.⁊.l.si cū dotē.in
prin.ff.solu.ma.ad idē adducit̄ tex.quē ibi pōderat Bal.in.d.l.illā
vbi cōstitutio que loquebat̄ de auūculis dr̄ nō trahi ad materteras
quia discrepat a iure cōi fortius in casu nostro in quo discrepat ma
xime si traheret̄ ad agnatas ⁊ etiā de maiori ꝑiudicio agitur : ideo
dictum statutum nō trahat̄ ad agnatas maxime neptem ex fratre
vtrinqꝫ cōiūcto que succedit intrando locū fratris aut̄.cessante.C.
de legi.here.⁊ ex his apparet ꝙ ratio capitis inclusiui non cōside-
rat̄ ad exclusionē ꝑsone ī capite exclusiuo nō noīate:ad hoc etiā qꝺ
no.Bar.in.l.j.§.filiū.de ꝯtratab.dicēs ꝙ si ex forma statuti frater
ꝯsanguineus excludit sororē vtrinqꝫ ꝯiūctā si ꝯcurrūt frater cōsan
guineus soror vtrinqꝫ ꝯiūcta ⁊ mr̄:qr mr̄ excludit fratrē ꝯsangui-
neū de iure cōi ꝑ aut̄.defuncto.C.ad tertu.frater cōsanguineus nō
hr̄ ī ꝯsideratiōe:sꝫ mr̄ succedit ī dimidia ⁊ soror ī alia dimidia ꝓut si
frater nō supesset ꝑ.d.aut̄.defuncto.⁊ idē sequit̄ Ange.in.d.§.filiū.
et idem

10 et idem voluit Bald.in.l. si quis filium.C.de inoffi. testa.† Et al's in hac ciuitate super statuto perusino disponente ꝙ non extantibus masculis ascendentibus ꝛ descendentibus succedant fratres ꝛ filij fratrũ ꝛ auunculi non succedant ꝙ per tale statutũ non excludantur matertere propter patruũ prout consuluerunt.d.Benedictus capra.ꝛ.d.Jo.petrutij patres et preceptores mei qui fuerunt cõsultores integerrimi iudicij ꝛ se subscripserunt omnes doc. perusini qui tunc erant alicuius estimationis.ꝛ idem consuluerunt clarissimi doct.d.Marianus suzzinus ꝛ dñs Doctius senenses ꝛ dñs Franciscus aretinus:ꝛ pro dictis cõsilijs fuit sententiatũ in ardua causa ꝛ ad dictam rationem capitis inclusiui:respondetur ꝙ dicta inclusio est respectiua ad nominatas,in statuto in capite exclusiuo prout cõsiderat Bal.in.d.l.illam.ꝛ in.l.qđ vero contra.C.de.ll.nec dictam rationẽ capitis inclusiui considerat Bal.in.d.l.quicunqȝ.ꝛ in.l.si defunctus.C.de suis ꝛ legi.et in.l.si qs vel si qua.C.ad tertul. ꝛ in.d.l.si quis filiũ nec illam etiam cõsiderat Pau.de cast.in dictis iuribus ponens suas theoricas:nec etiã Rapha.fulg.in.d.l.illam. nec Saly.in.d.l.maximũ vitium cõsideratur.ergo dicta ratio aliqñ non semper vt deprehenditur ex notatis per doct.in locis preallegatis.ꝛ per supradicta dicendũ est ꝙ nõ attenditur dicta ratio capitis inclusiui in terminis nostris.
11 ¶†Nec ob.ꝙ videtur maior ratio excludendi neptẽ ex fratre quã matrem.quia licet aliquo respectu videretur maior ratio excludẽdi matrẽ quam sororẽ vel neptẽ ex fratre si mater excluderetur in totũ: tamẽ alio respectu videtur maior ratio excludendi matrẽ quam sororẽ vel neptem ex fratre ea ratione:quia in statuto ponderatur ratio agnationis que militat in sorore ꝛ nõ in matre.Et insuper mater nõ excludit in totũ:ꝛ si dicta neptis vel soror excluderẽtur ex capite inclusiuo excluderẽtur in totum.Et maxime hoc est dicendũ cum mater non supersit que excluditur a statuto qđ plurimũ est ponderandũ prout ponderat Bal.in.d.l.si defunctus.ꝛ Pau. de ca.in.d.l.illam.ꝛ per hec patet ꝙ non obstat dictum ẜm membrũ statuti ꝙ agnati vsqȝ in tertium gradũ succedant exclusa matre ꝛ ceteris cognatis ꝛ facit vltra iam dicta ꝙ ex quo cognatos excludit nõ cognatos non excludit.ar.l. cum pretor.de iudi.ꝛ similibus. Non ob. primũ membrũ statuti ex quo filie nõ supersunt nec argumentũ a paritate vel maioritate rationis admittitur ad iuris correctionẽ ad casum ad quẽ verba non possunt adaptari aliqua etiã in propria significatione maxime vbi ratio nõ est expressa per dicta.ś. nec ratio illa si vinco vincentẽ te. ergo vinco te vincentẽ militat in casu iuris correctiuo saltẽ quãdo ille qui me vinceret non est in medio per notata per Bal. in.d.l. si defunctus.ꝛ Pau.de cast.in.d.l.illam.ꝛ dicta.ś.proxime:preterea et ipsa neptis posset dicere agnatis vlterioris gradus ego vinco vos.ergo vinco filias dotatas que vincũtur a vobis:ꝛ similẽ allegationem facere possent filie dotate si cõcurrent cum agnatis cõprehensis in statuto ꝛ cum sorore vel nepte ex fratre:nam possent dicere agnatis soror ꝛ neptis ex fratre vincunt vos agnatos nos vincimus eas.ergo et nos vincimus vos prout cõtingit in terminis.l.j. §.si sit agnatus.ff.ad tertul. ꝛ in terminis.l.equissimũ.eo.titu. que perplexitates militant quando tres persone cõcurrunt que inuicẽ se excludunt:ita ꝙ nulla psona reperitur que ab aliqua persona ex eis nõ vincatur ꝛ que alterã ex eis nec decet ꝙ omnes excludantur nec ꝙ omnes admittantur quo casu loquuntur.d.§.si sit agnatus. et.d.l.equissimũ.ꝛ termini Bal.in.d.l.si defunctus.d.l.si quis vel si qua.ꝛ.d.l.si quis filiũ.in quibus locis Bal. variauit ꝛ in dictis terminis Bar.ꝛ Ang.in.d.§. si filiũ dant hanc theoricã ꝙ si remotior me excludit eum qui me excludit succedendo in locum eius qui me excludit: et tunc mihi prefertur al's secus ẜm eos:sed in terminis huius statuti isti agnati nõ vocantur tanqȝ intrantes seu succedentes in locũ filiarũ que essent dotate: quia statutũ id nõ dicit nec ratio ad id astringit. ergo nõ militat in nostris terminis illa ratio si vinco vincentẽ te. ergo vinco te duplici ratione prout sumitur ex premissis vna : quia filie que vincerent sororẽ vel neptem ex fratre nõ sunt in medio:ꝛ sic non vincũtur ab agnatis masculis:alia quia agnati nõ excludunt succedẽdo in locũ filiarũ prout in terminis.d. §.si sit agnatus ipse agnatus qui excludit illũ patrẽ:quia nõ succedit in locũ patris:ideo nõ excludit matrẽ:licet mater excluderetur a patre si nõ esset agnatus in medio. Et si dicatur in.d.l. equissimũ non apparet ꝙ auus manumissor succedat in locũ patris puta ꝙ Bar.ꝛ Ang.cõsiderauerint ꝙ auus ꝛ pater eius de cuius hereditate agitur sunt ambo ipsi ascendentes eiusdẽ linee ꝛ inter se sunt pater ꝛ filius censentur eadẽ persona.l.fi.C.de impube. ideo de facili possit cõsiderari ꝙ vnus succedat in locũ alterius ex quo cẽsentur vna psona:ꝛ quia in habentibus symbolũ.i.similitudinẽ facilis est trãsitus.l.in rem actio.§.item quecũqȝ.ff.de rei ven.ista vt arbitror fuit cõsideratio Bar.ꝛ Ang. licet ipsi non aperiant nec reperiã ab alijs declaratũ:ꝛ licet ego aliã intelligentiam habeã ad.d.l.equissimum.ꝛ.d.§.si sit agnatus quã legendo posui in.d.l.si qs vel si qua: tertia etiam ratio facit ꝙ dictũ caput dicti statuti non obstet dicte nepti vel sorori si superesset:quia filie excluduntur ꝓpter qualitatẽ quia dotate:ideo nõ debet excludi alia psona licet inferior qui nõ habet illam qualitatẽ. Prout Bar.similẽ theoricã tradit in simili in.l.liberorũ.ff.de verb.sig.dicens ꝙ lex loquẽs de filio cum aliqua qualitate non trahitur ad eius filium: et sic nepotem cui non insit illa qualitas ad hoc quod no.Bal.in.d.l.maximum vitium dicens ꝙ licet statutũ excludens filiam trahatur ad nepotem: ex ea tamẽ secus est si statutũ excludit filiam dotatam.ꝛ licet Saly. eum impugnet:tamen ibi legendo defensaui ab obiectis ad propositũ dictũ statutum loquens in filiabus dotatis non trahatur ad sororem vel neptẽ ex fratre nõ dotatas.ꝛ si dicatur forte fuerunt dotate respõdetur ꝙ non censentur dotate si nõ fuerunt dotate ab eo de cuius hereditate agitur prout hoc voluit Bal. in.l.j.C.de legi.here. per ibi no. et idem tenet ibi Pau. de cast. et idem tenuit ibi Guido de suzza.remanet ergo cõclusio ꝙ dicta neptis ex fratre succedat insolidum exclusis agnatis remotioris gradus et si soror superesset pariter succederet ꝛ cõcurrerent per.d.aut.cessante. Laus deo.

¶Summarium super consilio.lxxxiij.

1 ☞Cõpromissum stipulatione factum vel nudo pacto an pariat actionem.Et an homines vicariatus mundanij possint dare damnum cum eorũ animalibus in possessionibus ciuitatis fani stante compromisso de quo infra isto cõsilio.per totum.vsqȝ ad nu.9.
2 Generalis concessio vel gratia non cõprehendit ea que concedens non esset verisimiliter in specie concessurus.
3 Pasturãdi ius eũdiqȝ ꝛ redeũdi cum animalibus an sit dãnosum. Damnum dare est delictum.
4 Indefinita oratio censetur obscura et quãdo iuste vniuersali equipolleat.nu.2.
5 Laudũ latum vltra id qđ in cõpromisso venit est nullũ ipso iure. Capitulo vno expressa videantur in alio repetita. Verba in fine posita possunt qñqȝ ad omnia precedentia referri.
6 Forum quis sortitur ratione delicti.
7 Statuere non potest populus subditus absqȝ superioris licentia.
8 Possessionem alterius nemini licet intrare inuito domino.
9 Collectari an possint forenses possidentes bona in districtu vicariatus mundanij imponenti collectam vt cogi possint ad dictam collectam vigore priuilegij eis concessi non obstan.statutis et consuetudine ciuitatis fani.vsqȝ ad fi.consi. Forenses sunt collectandi in loco vbi habent predia.
10 Cõsuetudo generalis probatur per duos doctores eam allegãtes.
11 Statuta debent potius intelligi secundũ consuetudinem ꝙ̃ scõm ius cõmune.
12 Forenses non ligantur statutis territorij cui nõ subijciũtur. nu.15.
13 Consuetudines que sunt facti approbantur.
14 Doctori non creditur sine iuramento. Consuetudo specialis derogat generali.
15 Consuetudo ꝛ statutum non astringunt extra territorium.
16 Rescriptum principis quãdo possit concedi in preiudiciũ tertij.
17 Citãdus an sit is qui leditur vbi de graui illius preiudicio agitur.
18 Clausula non obstantibus constitutionibus et alijs quibuscũqȝ in contrarium quid importet. Collecta est munus personale.

¶Consilium.lxxxiij.

In nomine dñi nostri Jesu christi.
1 ¶†Circa primum consultationis articulũ premitto ꝙ cõtractus initi per habentes potestatem legis condende habent vim legis.l.cesar.ff. de publica.ꝛ.l.antepenul.C. de dona.inter virũ ꝛ vxo.cum itaqȝ dicte cõmunitates cõtraxerint cõpromittendo ꝛ in cõpromisso promittendo seruare laudũ ferendum per arbitros:ideo videtur ꝙ dictum laudum sit seruandum ꝛ per dictas cõmunitates in vniuerso ꝛ per singulares personas dictarum vniuersitatum que ligantur earum.ll. municipalibus cum omnes populi statuta cõdere valeant.l. omnes populi.ff.de iusti. et iur.ꝛ insti.de iure natu.gen.et ciuili.§. sed ius quidem ciuile.ꝛ.l. lege municipali.ff.de decre.ab ord.fac. ideo dictum laudum tanqȝ lex videtur seruandũ inter non cõpromittẽtes per predicta ꝛ inter compromittentes seruandum est iure contractus.et licet lauda de iure non obligent sed eis pareatur metu pene.l. diem proferre.§. stari.ff.de arbi.ꝛ consequenter non pareatur virtute compromissi: sed timore stipulationis penalis: tamẽ id procedit: quia compromissa solebant fieri nudo pacto secus vbi fiebant per stipulationem.d.l.diem proferre.§.fina.ꝛ ibi Barto. ex pacto enim nudo de iure ciuili non oritur actio.l.legem.C. de pact.ꝛ.l.iurisgentium.§. sed cum nulla.ꝛ.§. igitur nuda.ꝛ.§. seq.ff.eo.titu. secus est de iure canonico ẜm cõmunem fere omniũ canonistarum sententiam per c.j.extra eo.titu.et in.c.per tuas.extra de arbi. quod ius canonicũ seruandũ est in ciuitate fani cum sit de terris ecclesie. per not.per glo.in.c.ij.de regu.iur.lib.vj.ꝛ in.c.ij.de arbi.eo.lib. et per Barto. et Bald. in.l. priuilegia. de sacrosan. eccle.et cano. in.c.j. de noui operis nuncia. et insuper in instrumentis hodie cõmuniter adijcitur stipulatio : ideo concludendum quod vigore stipulationis astringantur non solum vniuersitates quarũ nomine fuit factum compromissum : sed etiam particulares personas de dictis vniuersitatibus quibus ipse vniuersitates poterant legem imponere:

cum itaq; in dicto laudo cōtineatur quod hominibus vicariatus liceat libere et impune pasturare cum eorum animalibus omnibus in territorio ⁊ curte fani. ⁊ subdatur iterum in alio loco quod liceat possessoribus de dicto castro montis belli ⁊ ville montis ⁊ totius vicariatus in locis predictis differentie. ⁊ tota curte ciuitatis et comitatus fani ⁊c. pasturare libere ⁊ impune ⁊c. ⁊ sic arbitri laudantes non fuerunt cōtenti verbo libere ꝙ non videtur verificari in eo quod non potest fieri sine metu pene. sed voluerūt exprimere verbum apertum et clarum impune. et vt aliquid operetur debet intelligi quod liceat etiam si actus esset alias puniendus prout est damnum dare: nam damnum datum punitur non solum iuribus municipalibus: sed iure cōmuni ciuiliter per legem aquiliā. l. item mella. §. pena. ff. ad legem aquil. ⁊ quasi per totum. et criminaliter. vt per glo. ⁊ Bar. in. l. fi. ff. de priua. delic. ideo censeatur concessum per dictū laudum ꝙ liceret impune facere actum alias punibilem. et sic dare damnū vt verbum illud impune aliquid operetur prout decet. l. si quando. de lega. j. ⁊. c. si papa. de priuileg. lib. vj. et si dicatur dicta verba restringi debēt per illa verba honesto tamē modo et sine detrimento particularium personarum ⁊c. Respondetur ꝙ illa verba ponuntur in vno capitulo non in alijs. ⁊ in illo capitulo non ponitur verbum impune prout ponitur in sequentibus capitulis: ideo illa verba honesto tamen modo et sine detrimento ⁊c. moderent ⁊ restringant illud capitulum ⁊ nō alia capitula sequentia distincta habentia orationes perfectas iuxta not. per Barto. in. l. j. in prin. ff. de publica. et in. l. in repetendis. ff. de lega. iij. quod maxime videtur dicendum. quia cōmuniter contingere videtur ꝙ pasturādo animalia dant damnum saltem in comedendo herbam que posset esse vtilis pro vberiori pastura aliorum animaliū et pro faciendo fenum. ⁊ sic censeatur permissum pasturare etiā cum damno ⁊ detrimēto aliorū impune. al's illa permissio videretur inanis et frustratoria. ¶ His tamen non obstantibus contrarium puto aperta fronte concludendū: permittitur enim per dictum laudum quod hominibus vicariatus liceat pasturare impune in territorio fani. non autem permittitur damnum dare: nec est verisimiliter ꝙ laudantes voluerint qō plus liceret in territorio fani hominibus

2 vicariatus quā ipsis fanensibus. nec id solet fieri. † Et in generali concessione non veniunt que concedens non esset verisimiliter in specie concessurus. regula in generali in. vj. c. ij. de offi. vica. eo. lib. l. obligatione generali. ff. de pigno. ideo sub illā generalitate verborum non veniat damnum dare per dicta iura: et quia solet inspici quod est verisimile ⁊ quod fieri solet. l. in obscuris inspici. ff. de reg. iur. ⁊. c. inspicitur. eo. titu. lib. vj. nec indefinita oratio equipollet vniuersali ex vi verborum: sed ex interpretatione ⁊ ex humanitate tex. est in. l. si seruitus. de serui. vrba. predio. ⁊ not. Bald. ⁊ Ange. ⁊ Rapha. fulg. ibi ⁊ Petrus de bellapertica Bar. ⁊ Imo. in. l. si pluribus. de lega. ij. ⁊ tunc equipollet vniuersali quando est eadem ratio ⁊ conditio omnium que sub vniuersali comprehendūtur prout notant glo. ⁊ Barto. in dicta. l. si pluribus. Dy. in rub. de reg. iur. in. vj. Bal. ⁊ Ange. in dicta. l. si seruitus. glo. ⁊ doct. in. c. vt circa. de

3 elec. lib. vj. † sed ire redire cum animalibus et pasturare potest fieri non dando damnum. ⁊ damnū dando ⁊ non est eadem ratio ⁊ condictio predictorum. Quia dare damnum est delictum et de genere prohibitorum ⁊ ire redire et pasturare nō est de genere prohibitorum, ideo illa indefinita verba laudi non equipolleant vniuersali: sed restringantur ad ea in quibus ratio magis suadet et in quibus conuenit humanitas. et consequenter non trahuntur ex interpretatione ad damnum datum in quo nō cadit eadem ratio prout in simplici pastura. nec cadit humanitas cum non sit humanum alteri dare damnum vt de se constat. et propterea non censeatur permissum hominibus castri vicariatus cum eorum animalibus dare

4 damnum per verba indefinita dicti laudi per predicta. † Ut quia indefinita oratio censetur obscura. vt. d. l. si seruitus. ⁊ verba obscura sententie restringuntur. l. paulus respondit eos. ff. de re iudica. et in. l. j. C. si plures vna sententia. et cum sint obscura militant que habentur in. d. l. in obscuris inspici. ⁊ in. d. c. inspicitur. ⁊ insup non est verisimile ꝙ id quod cōprehendatur in cōpromisso cum verisimiliter nō verteretur cōtrouersia inter dictas vniuersitates vtrum liceret adinuicē dare damnū ⁊ compromissa fiunt super his in quibus versatur cōtrouersia. per id qō habetur in aut. si vero contige

5 rit. C. de iud. iuncta. l. j. ff. de transac. † Et laudum datum vltra id quod venit in cōpromisso est penitus nullū. c. examinata. de confir. l. non distinguemus. §. de offi. ff. de arbi. ⁊. l. si cum dies. §. plenum. eo. titu. preterea nō est honestū dare alteri damnū ⁊ in dicto laudo apponūtur dicta verba honesto tamē modo que verba licet apponantur solūmodo in primo capitulo. tamen censentur repetita in sequentibus capitulis quia dicta in vno capitulo censentur repetita in sequentibus si concernunt iuris dispositionem. insti. de lege aqui. §. hoc tamen capite. ⁊. ff. eo. titu. l. quemadmodum. §. fi. ⁊ no. Bar. in. l. pretor ait. el secūdo. §. eritq; differentia. ff. vi bonorum raptorum: quod maxime videtur dicendū quia in sequentibus capitulis cōprehenduntur etiam homines castri sancti Constantij de

quibus loquitur dictum primū capitulum. ⁊ propterea si in sequētibus capitulis non censerentur repetita dicta verba liceret dictis hominibus dicti castri sancti Constantini prout alijs etiam nō honesto modo pasturare ⁊c. et sic dicta verba honesto tamen modo apposita in dicto primo capitulo essent superuacua ꝙ nō est dicendum per. d. l. si quando. ⁊ per. d. c. si papa. Et quod per Bal. in rub. C. de fide instru. qui dicit ꝙ nullum verbum instrumenti debet censeri positum sine virtute aliquid operādi. preterea in sequentibus capitulis referūtur clausule posite in dicto capitulo. nam in proximo sequenti capitulo ponūtur illa verba modo et forma predictis que verba cōprehendunt dictas clausulas honesto tamen modo ⁊ sine detrimēto ⁊c. ex quo dictus modus ⁊ forma erat supradictus. et in alio sequenti capitulo ponuntur dicta verba vt supradictū est per que verba referuntur dicte due clausule honesto tamen modo et sine detrimēto ⁊c. ex quo dicta verba in fine posita censeri debēt relata ad omnia precedentia. l. talis scriptura. de lega. j. ⁊. c. secūdo requiris. ⁊. c. inquisitioni. de appel. cum concor. ⁊ quia sunt indefinita equipollent vniuersali. d. l. si pluribus. ⁊ cañ. si romanorum. xix. distin. cum sit humanum ꝙ dicte clausule repetantur in sequentibus ⁊ non liceat dare damnū maxime particularibus hominibus nec censeatur permissum hominibus vicariatus facere in alieno territorio quod nō est eis permissum gerere in proprio territorio et plus sibi liceat in locis in quibus erat differentia quam in locis eorum proprijs in quibus nulla erat differentia: que quidem sunt ab omni honestate ⁊ a verisimili aliena. ex quibus est concludendū quod nullo pacto censeatur eis permissum: nec eis licet vigore dicti laudi dare damnum in territorio vel cōmunitate ciuitatis fani:

6 ita ꝙ si damnum dant possunt puniri in territorio fani. † Cum ratione delicti quis sortiatur forum in loco delicti. l. j. ⁊ autētica qua in prouincia. C. vbi de crimine agi oportet. ⁊ maxime non licet impune dare damnum particularibus hominibus qui particulares homines non cōpromiserunt. et attenta supradicta clausula dicti laudi ⁊ sine detrimento particularium personarū ⁊ hominum possessorum dictorum locorū: licet etiam absq; dicta clausula putarem idem dicendū adeo ꝙ etiam cōmunitati fani non possint impune

7 dare damnum homines vicariatus per alia. s. adducta. ¶ † Non ob. adducta in contrarium. ⁊ primo non ob. ꝙ dicebam ꝙ contractus habentis potestatem legis condende habet vim legis ⁊ consequenter artat etiam non contrahentes. quia ex quo contractus et laudum: vt. s. probatum est non trahitur ad damnum datum pariter virtus legis ad id nō trahitur nec est expeditū ꝙ populi subditi ecclesie possint libere facere statuta absq; cōfirmatione superioris. de quo per Bar. ⁊ Bal. ibi in. d. l. omnes populi. ff. de iustitia ⁊ iure. ⁊ per Pe. de anchara. in repetitione capituli canonum. xj. q. principali. de cōstitu. nec etiam ob. quod dicebatur vt verbum impune aliquid operetur. debet intelligi etiam in actu alias punibili

8 quia respōdetur. † Non licet impune intrare locum alterius inuito domino quia incurrit crimen iniuriarum. vt est tex. cum glo. in l. iij. §. plane. ff. de acqui. rerum domi. ⁊ insti. eo. titu. §. plane. ita ꝙ per dictum laudum inducitur ꝙ liceat hominibus vicariatus intrare ⁊ exire ⁊ pasturare in territorio fani etiam in loco differentie libere. et sic sine contradictione et impune etiam si prohibeantur. et sic aliquid operatur illud verbum impune et refertur ad actum etiam punibilem. item pasturando non semper datur damnum et casu quo daretur aliquod damnum leue pasturando herbas solitas pasturare pertinentes ad cōmunitatem fani: fortasse censeretur permissum per dictum laudum: tamen si datur damnum in rebus non solitis pasturare puta in frumento ordeo et huiusmodi non censeatur permissum impune posse fieri per supradicta. Et maxime si predicta cōtingerint fieri in bonis particularium personarum per dictam clausulam positam in laudo et sine detrimento particularium personarum ⁊c. propter quam clausulam videtur ꝙ non sit permissum pasturare etiam simplicem herbam deputatam ad pasturam animaliū si pasturando inferrent aliquod detrimentum particularium personarū in bonis eorum. vt quia indigerent

9 dicta herba pro pastura animalium suorum vel aliter. ¶ † Circa scōm autem dubium videtur dicendum ꝙ dictum statutum cōprehendat etiam forenses. ⁊ sic ipsos fanenses habētes predia in territorio vicariatus. nam videtur generalis cōsuetudo ꝙ forēses collectantur in locis vbi habent predia prout notat Barto. in. l. libertus. §. sola. in fi. ff. ad munici. dicens ꝙ hodie ciuitates sibi occupauerunt hoc priuilegium collectandi forenses pro predijs sitis in eorū territorio. ⁊ Bal. in. l. etiam. in quinta. col. C. de execu. rei ind. dicēs ꝙ generalis cōsuetudo seruat ꝙ vbi quis possidet ibi soluat

10 collectas et loquitur in forensibus. † Et cōsuetudo generalis probari videtur per duos doctores cōsuetudinem referētes. vt inquit Bar. in repetitione. l. de quibus. ff. de. ll. ⁊ per Pau. de cast. in cōsi. clix. qui dicit ꝙ probatur consuetudo relata per vnum famosum doctorem. ⁊ cum ita sit videtur ꝙ dictum statutum simpliciter lo

11 quens comprehendat tam forenses quā terrigenas. † Nam statuta debent intelligi ſm consuetudinem potiusq; ſm ius cōmune. arg. l. cum delanionis. §. asinam molendinariā. ff. de fundo instruc. et quod

et qd per Bar.in.l.labeo.de suppel.leg.& in.l.j.in prin.ff.ad.l.fal.& l.stipulatio ista.§.hec quoq;.de ver.obli.& per Bal.in.l.ij.in prin. C.de iuramēto calū. ideo dictum statutū intelligendū videtur ẜm dictam cōsuetudinem.& maxime quia dictū statutum loquitur per vniuersale vnusquisq;. et quia vniuersaliter loquitur nihil exclu- dit.c.solite.circa finem.de maio.& obe.& c.quia circa.de elec.lib.vj. et.l.iulianus.de leg.iij.cum simi.& maxime quia ipsi statuentes:ita videntur interpretasse dictum statutum iniungendo exactoribus collectarū ꝙ exigerent collectas a fanensibus ẜm dictū statutum. et si non fuissent interpretati sunt parati interpretari. et in dubio recurritur ad mentē & interpretationem statuentiū.l.in ambiguis orationibus.ff.de regu.iur.cuius enim est cōdere eius est interpre- tari.ideo statuentes interpretantur eorum statuta. vt per Barto. in.d.l.omnes populi.& in.l.omnes.C.de sacrosan. eccle.& per Bal. in.l.postꝙ liti.in.iij.col.C.de pactis. et facit.c.ordinarij.§. si vero. de offi.ordi.& l.ex facto queritur.in prin.ff.de vulga.& pupil.et ibi per Ange.& Imo.dato autem ꝙ dictū statutum non cōprehende ret forenses nō est magna vis quia possent de nouo statuere expri- mendo etiam de forēsibus.et prout creditur essent parati id facere si illud eis de iure permitteretur: itaq; est videndum an dicte vni- uersitati vicariatus & eius superiori licet eorū statuto facto fiendo ligare dictos fanenses ad soluendum dictas collectas aliter quam soliti sint soluere circa ꝙ videtur dicendum ꝙ licet de iure cōmuni forenses nō possint astringi ad collectas pro eorum predijs etiam sitis in territorio exigentiū collectas quia collecta est onus quod

12 imponitur persone pro rebus.† Ideo persona non subdita non astringitur statuto per.l.rescripto.§.fi.de mu.et hono.& per Bar. ibi.& in.l.j.C.de mu.& in quo loco.li.x.& per Bal.in.d.l.etiā.tamen de cōsuetudine videtur derogatū dictis iuribus per dicta.s. ideo videtur ꝙ possint forenses ratione cōsuetudinis inueterate que vi detur habere vim priuilegij & cōstitutionis per id qd habetur in.l. hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quotidia.& estiua.& in.l.j.§.de- niq;.& quod ibi per Bar.ff.de aqua plu.arcen.et per Inno. in.c.j. de aposta.& per glo.et docto.in.c.super quibusdam.§.preterea. de verb.signi.Et maxime hoc videtur dicendū quia predia dictorum fanensium sunt posita in estimo dicti vicariatus vbi sunt site. ideo videtur ꝙ etiā de iure cōmuni ratione dicti estimi possint grauari ad soluendū collectas imponendas per libram. vt notanter dicit Bal.in.d.l.etiam in quinta col.dicens ꝙ habentes estimū possunt ibi compelli ad collectas soluendas: quia ad hoc tendit estimū. et idem Bal.in.l.j.in.vj.col.C. de sentētijs que pro eo quod interest dicit ꝙ causa finalis soluendi collectas est ipsum estimū quo extin- cto cessat onus pro futuris collectis.et per eundē in addi. Specu. in titu.de censi.§. nunc dicendum.versicu. ꝙ si aliqua vniuersitas ibi. sed an ad istud debitum teneantur forenses et ibi si vero sunt allibrati tenentur ad onus libre. & idem sentit in auē.sed periculū.

13 C.sine censu & reliquis. ❡† His tamen non obstantibus contra- rium puto de iure respondendum. nam constat ꝙ de iure cōmuni homines de vicariatu vel eorum superior non potest statuto suo imponere collectas forēsibus etiam pro predijs sitis in eorū terri- torio per dicta.s. et dato quod esset generalis consuetudo in con- trarium que posset probabiliter negari cū consuetudines que sunt facti sunt probande.c.j.de constitu.lib.vj. & ꝙ consuetudo sit pro- banda volunt doct.in.c.fi.de consuetudine.& in.l. de quibus.de.ll.

14 et in.l.j.C. que sit longa consuetudo.† Et doctoribus si viuerent sine iuramento non crederetur si deponerent de consuetudine:ita quod mirum est ꝙ credatur mortuis.& maxime quia cōsuetudines solent variari ex tempore & poterant esse tales consuetudines eorū tempore que hodie non essent. ideo mirandum esset ꝙ crederetur eorum voci mortue de consuetudine hodierna. et illa repetitio.l. de quibus licet ascribatur Barto. tamen multi profitentur ꝙ non est Bar.quia non videtur stilus Bar.& Imo.ff. de publi.indi.in.l. is qui reus in fi.penul.char. in antepenul. additione ad glo. dicit quod scripta Bar. in primo libro.ff.veteris forte non sunt scripta Bar.sed cuiusdam alterius docto.qui pro eo legit.reperitur enim in multis variare ab alibi dictis per eum ẜm eundē Imo. presup- posito autem ꝙ credatur vigere dictam cōsuetudinem generalem prout asserunt Barto.& Bald. et eam probari per eorum scripta. tamen constat quod specialis noua consuetudo derogat generali consuetudini: quia iura noua derogant iuribus vlterioribus con- trarijs.l.sed et posteriores.ff.de legi.facit.l. pacta nouissima.C. de pactis.et specialia derogant generalibus. vt in regula generi per speciem in.vj.& in.l.in toto iure.ff.eo.titu.& in.l.sanctio.ll.ff.de pe- nis.cum multis similibus.& ideo cum presupponatur ꝙ sit consue tudo ꝙ licet imponantur collecte per libram in totum vel in par- tem in territorio vicariatus.tamen illas non soluunt fanenses nisi pro censu domini vicariatus.itaq; in alijs collectis quo ad eos ser- uatur ius cōmune & propterea cum in dicto loco territorij vicaria- tus appareat que consuetudo vigeat non sit curandum de consue tudine que in alijs locis dicitur vigere ẜm quod dicunt Barto. et Bal.vbi.s.cum consuetudo aliorum locorum non liget in territo-

15 rio vicariatus vbi viget specialis consuetudo.† Quia consuetudo et statutum non astringunt extra territorium.c. vt animarum.§. statuto.de constitu.lib.vj. & arg.l.extra territorium. de iurisditio. omnium iudi. maxime quia res de facili reuertitur ad suam natu- ram.l. si vnus.§.pactus ne peteret versiculo qd in specie dotis.ff. de pactis.& in cano.ab exordio.xxxv.distin. ideo res de facili reuer titur ad ius cōmune dicit glo.in.c.ij.super verbo numerandum.de preben.libro.vj.quapropter dicti fanenses non possunt collectari nisi pro censu domini & vigore iuris cōmunis & vigore dicte specia lis consuetudinis.et satis est quod in territorio vicariatus non est consuetudo qd fanenses etiam pro predijs allibratis in territorio vicariatus collectentur pro collectis impositis pro libra quoad pro estimo. preterea quod est fortius dicti fanēses sunt muniti speciali priuilegio eis cōcesso a summo pontifice quo eis conceditur quod pro eorum iuribus bonis et possessionibus vltra solitum non gra- uentur occasione quacunq;.cum ergo nō sint soliti grauari eorum possessionibus sitis in territorio vicariatus quod territorium vt presupponitur comprehenditur sub dicto priuilegio apostolico. ideo per dictum priuilegium videtur aperte eis concessum quod non possint grauari pro collectis occasione dictarū possessionum: licet sint allibrate. et sic nec possunt grauari occasione dictarum possessionum nec occasione libre et estimi quia papa vniuersaliter loquitur ponendo illa verba quacunq; occasione que sunt verba vniuersalia adeo ꝙ nihil excludunt.d.c.solite.in fi.cum concordā. et insuper pontifex mandat omnibus et singulis. vt priuilegium illud obseruent & faciant inuiolabiliter obseruare derogando apo stolicis constitutionibus et statutis ciuitatum & terrarum et alijs quibuscūq; ita ꝙ videtur generaliter derogare his que in contra- rium allegarentur. nec obstant que patronum cause reperio alle- gata.Non enim ob.quod allegatur ꝙ illa clausula in fine priuilegij posita quodq; pro iuribus bonis & possessionibus &c.intelligenda sit ẜm precedentia specificata et restringatur ẜm terminos prece- dentes specificatos.l.emptor.§.lucius.ff.de pactis.et ibi per doct. et.l.si de certa.C.de transac. & per Barto.in.l.aurelius.§. gaius.q. v.versi.ideo pro declaratione.et per Bal.in.l.pactum dotali.xiij. q.C.de colla. quia respondetur ꝙ illud procedit quando ratione recti sermonis potest restringi al's generaliter intelligitur. argu.l. plautius.de auro & argen.leg.prout concludit Barto. in dicto.§. gaius.v.q.versicu. ideo sed in casu isto precedentia loquuntur de extractione fructuum pro quibus extrahendis non vult ꝙ aliqua exactio fieri possit si sequentia intelligerentur ẜm precedētia indu ceretur qd grauari possent iuxta solitum quod negatur in prece- dentibus: preterea clausula generalis dicit ꝙ pro possessionibus predictis &c. sed possessiones et fructus possessionum sunt diuersa vt de se constat.et pro diuersis sunt posite in precedentibus.meri- to verba et ratio recti sermonis non patiuntur qd dicta clausula

16 generalis restringatur ẜm precedentia. ❡† Nec etiam obst. quod secundo allegatur quod principis concessio & indultum principis intelligitur sine preiudicio tertij nisi de preiudicio tertij fiat men- tio.l.ij.§. merito.& §. si quid a principe.ff.ne quid in loco publico. et.l.nec auus.C. de emancipa.libe.& l. ex facto.de vulga. et pupil. et per Barto.in.l.gallus.§.et quid si tantum.de liberis et posthu. Adeo quod de iure tertij debeat fieri mentio vt tertio preiudicet. ẜm Pau.de cast.in.l.si titius.de liberis & posthu.sed in dicto priui legio non fit mentio de iuribus vicariatus. merito ei non preiudi cet: quia respondetur primo negando qd vniuersitas vicariatus vel suus superior haberet ius collectandi fanenses per supradicta. secundo respondetur quod non trahitur priuilegium principis in preiudicium alterius magnum. secus si paruum prout dicit glos. in dicta.l.nec auus.facit ꝙ not. Barto.in.l.ij.C. de tempo.appel. in casu isto censeatur paruū preiudicium : ex quo reseruatur facul- tas grauandi iuxta solitum:licet aliud velit Ange.in.d.§.merito. et in dicto.§.si quid a principe. tertio respondetur quando appa- ret de certa scientia principis concedentis qd scilicet priuilegium tertio preiudicat: nam tunc generat tertio preiudiciū. prout vult Bal.in.d.l.nec auus. saltem quando preiudicium tertij necessario et apparenter continet: al's priuilegium esset inane. iste est tex. in c.si papa. de priuileg.lib.vj. si enim papa facit aliquam ecclesiam exemptam: licet nō faciat mentionem de iure episcopi licet graue sit preiudicium episcopi : tamen sibi preiudicat.iste est tex. in.d.c. si papa.& in.c. cum capella.eo.titu. in antiquis in quibus iuribus non fit mentio de citatione episcoporū qui leduntur.& tamen pri- uilegia valent.ideo in casu nostro generetur preiudicium illis qui al's grauassent ex quo ad hoc aperte tendit priuilegiū: et al's nihil operaretur gratia saltem cum sit adiecta clausula vniuersalis non obstantibus quibuscunq;. et sic non obstantibus preiudicijs alio- rum non ignotis concedenti qui intendebat iuribus aliorum de- rogare ne priuilegium esset inane. et sic non obstantibus iuribus dicentibus ꝙ priuilegium intelligitur sine preiudicio tertij & iuri- bus si qua sunt requirentibus quod in priuilegijs requiritur cita-

17 tio eorum qui ledi possunt.† Circa quod dicit Barto. in dicta.l. ij.C.de tempo.appella. quod vbi agitur de graui preiudicio cita- ri debet qui leditur secus si de paruo preiudicio agitur ẜm eum:

non tamē dicit Bar. ꝙ si non citatur priuilegiū non valeat saltem
18 quando cōstat ꝙ de preiudicio aliorū agitur.† Et est vniuersalis clausula non obstantibus constitutionibus ⁊ alijs quibuscunqꝫ in contrariū facientibus maxime cum ex curia pape non soleat exire clausula non obstante tali lege: saltem lege imperatoris: vt passim quotidie videtur maxime in legitimationibus spuriorū. et per hoc responsum sit ad. l. euacuatis. C. de decurio. ⁊ quod per Bar. ibi. et in. l. hij qui. ff. de iure immu. quibus etiam respondetur ꝙ loquuntur in his qui de iure tenentur ad munera non sumus in his qui si tenerentur iure speciali tenerentur cum sint forenses ⁊ iura specialia facilius tolluntur. l. eius militis. §. militia missi. ff. de mili. testa. et de facili reuertitur ad ius commune: vt notat glo. in verbo numerandum in. d. c. ij. de preben. lib. vj. item Dy. in. l. spadonem. §. qui accepit. de execu. tuto. post glo. ibi dicit ꝙ immunitas concessa trahitur ad munus publicum auctoritate ⁊ vtilitate et personale non ad reale: prout refert ⁊ sequitur Nicolaus de neapoli ibi: quia
19 Bar. illam legem non legit ⁊ parum de illo titu.† Sed collecta est munus personale: vt per Barto. in. l. libertus. §. sola ad munici. et in. l. forma. §. j. de cēsi. ⁊ in. d. l. j. de mul. ⁊ in quo loco. ⁊ in. d. l. rescripto. §. fi. et illa collecta imposita a statuto censetur munus ordinarium quod est conditum a populo: non autem si est conditum ab alijs licet auctoritatem habeant statuendi ⁊ imponendi collectas dicit Barto. in. l. hij qui. ff. de iure immunita. preterea ista collecta fanensibus preterqꝫ pro censu domini non erat imposita tempore concessionis priuilegij ⁊ facilius impediuntur contrahenda ⁊ imponenda ⁊ statuenda quā tollantur iam contracta imposita vel statuta. c. ad apostolicā. de regula. ⁊. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. cum sua glo. ⁊ cōcordan. ibi adductis in glo. ex quibus omnibus puto aperta fronte concludendum ꝙ attento dicto priuilegio et dicta consuetudine loci dictum statutum non intelligatur de fanensibus nec posset contra eos fieri: nec obstat ꝙ bona sunt allibrata in estimo vicariatus quia allibratio erat necessaria ex eo quia tenebantur soluere collectas pro censu soluendo de quo fanenses pro eorū predijs astringebantur consuetudine nec eximebantur per priuilegium. non autem censetur velle se obligare pro collectis non solitis imponi similibus personis ille qui facit estimū ex necessitate: quia in necessitatibus nemo liberalis existit. l. rem legatam. ff. de adimē. lega. ⁊ ad id tendit actus qui fit ex necessitate circa quod versatur necessitas ⁊ non vltra. ar. d. l. rem legatam. ⁊. l. fideicōmissa. §. si rem. de lega. iij. ⁊ ad hoc nos artat ratio naturalis quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de excusa. tu. et qḋ habetur in. d. l. incola iam muneribus. ⁊ Bal. in. d. l. etiam. et alibi. vbi. s. procedunt quando estimum fit voluntarie vel quādo solite sunt similes persone habentes estimum soluere collectas prout est de iure cōmuni ⁊ regulariter. ⁊ ad hoc tendit ratio Bal. in dicta. l. etiam. dum dicit ꝙ ad id tendit estimum ad alia patet responsum ex premissis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxiiij.

1 ☞ Statutum dictans ꝙ patruus excludat matrem an procedat quando supersunt mater ⁊ sorores filie in pupillari etate defuncte cum dicatur ꝙ ipse patruus nō acceperit tutelam dicte pupille.
2 Conditio prolata a lege habet vim dispositionis.
3 Statutum dictans ꝙ mulier non succedat stantibus agnatis an inuitet agnatos.
4 Statutum per quod excluditur secūdogenitus propter primogenitum intelligitur si is qui est causa exclusionis succedat.
5 Statutum quod excludit sororē vtrinqꝫ coniunctam stante fratre consanguineo non habet locū concurrentibus simul matre sorore consanguinea vtrinqꝫ coniuncta ⁊ fratre consanguineo.
6 Succedere in locū alterius quis nō pōt nisi sit de descendentibus.
7 Preteritio matris an operetur querelam cōtra testamentum filij vel exheredatio sine causa legitima vtrum inducat nullitatē testamenti filij.

¶ Consilium. lxxxiiij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † In hac cōsultatione imminet quedā perplexitas: quia sorores de iure cōmuni excludunt patruum. per aut. cessante. C. de legi. heredi. et quia proximiores in gradu. ⁊ etiam iure antiquo proximiores agnati nō habita differētia sexus succedebant. l. ij. §. hereditas. ff. de suis ⁊ legi. itaqꝫ cum statutū eas nō excludat ipse prefertur patruo ⁊ possunt dicere matri nos vincimus patruū in hac successione. et ipse in ea te vincit. ergo et nos te vincimus per. l. de accessionibus. ff. de perpetuis ⁊ temp. prescrip. et in simili questione pro eis cōcludit Bal. prout ipse refert in. l. si quis vel si qua. C. ad tertul. dicēs stante simili statuto ꝙ excludant matrem fratres patrueles si concurrunt fratres patrueles mater ⁊ amita ipse cōclusit pro amita que a statuto nō excluditur ſm eum per eandem regulā potest niti patruus dicēdo ego vinco vos sorores quia vinco matrē que vincit vos. ⁊ pro patruo mutata sentētia cōcludit Bal. in. d. l. si qs vel si qua. qui in. l. si defunctus. C. de suis et legi. dicit ꝙ pro patruo. facit ille tex. ꝙ patruus seu agnati per statutum excludentes matrem preferantur amite. Nam ibi est tex. melior qui sit in iure ꝙ vbi statutū diminuit successionem alicuius id qḋ diminuitur accrescit ei ad cuius cōmodum emanat statutum ſm Bal. ⁊ Pau. de cast. ibi. et eundē Pau. de cast. in. l. illam. C. de colla. arguit tamē idem Bal. in. d. l. si defunctus ad partes. ⁊ tandē concludit ꝙ si statutum disponit qḋ extantibus agnatis et matre succedant agnati masculi. ⁊ tunc duo sunt precepta statuti. vnū de agnatis ꝙ succedant. aliud de matre ꝙ non succedat. vnde ex primo capite excluditur amita: quia verificantur termini in quibus statutum loquitur nec vltra statutū requirit ſm eum. Si vero ponat agnatos cōditionaliter ad excludendum matrem. et tunc non excludunt amitam sed matrem ſm eum qui formaliter subdit hec
2 questio est dubia.† Quia Barto. videtur velle ꝙ cōditio prolata a. l. habeat vim dispositionis. ⁊ sic vtrobiqꝫ erunt duo precepta ſm eum qui aliter non decidit quādo verba conditionaliter proferuntur. Sed videtur inclinare pro agnatis: licet quidā eum allegent in contrarium quādo verba conditionaliter proferūtur. et per hec in casu isto videtur cōcludendum pro patruo. pro quo facit qḋ no.
3 Bar. in. l. ij. §. fi. ff. ad tertul.† Dicens ꝙ si statutū dictat ꝙ extantibus agnatis mater non succedat istud statutū inuitat agnatos ⁊ excludit matrem ex capite quo excludit matrem non trahitur statutum ad alios cognatos: quia odiosum ⁊ nō extendendum. ex capite autem quo inuitat agnatos ad successionē. Censentur etiam alij cognati exclusi prout dicit ⁊ firmat Barto. ibi. quam rationem reassumit etiam Bald. ⁊ Saly. in. l. maximum vitium. C. de liberis preteritis. facit etiam pro patruo ꝙ no. Pau. de cast. in. l. illam. C. de colla. dicens in terminis dicti statuti ꝙ si psona exclusa superest tunc agnatus admittitur exclusis omnibus quibus de iure cōmuni prefertur persona a statuto exclusa. ⁊ sic propter matrem exclusam excluditur amita. prout ⁊ ipse dicit in. d. l. si defunctus. et hoc siue alia persona excluderetur de iure cōmuni in totum prout contingit in terminis nostris. ⁊ amite in quibus ipse loquitur in. d. l. si defunctus. Nam tunc in illa parte admittitur agnatus ſm eum in dicta. l. illam. qui dicit ꝙ hec est veritas sicut Euangelium fundat se principaliter ea ratione. quia qui excluditur iure speciali cēsetur quo ad exclusionē alterius habere id a quo excluditur per. l. si mulieri ⁊ titio. ff. de cōditio. ⁊ demonstra. ⁊ dicte rationes pariter militare videntur in terminis nostris ad exclusionem matris ⁊ sororū. Similiter mater potest dicere patruo ego vinco sorores que vincunt te de iure cōmuni. ideo ex quo vinco vincētem te etiam te vinco. et pro matre facit quia hmōi statuta excludentia matrem vel alias psonas que de iure cōmuni admitterentur propter agnatos vel similes personas intelligūtur si illi possunt ⁊ volunt succedere. al's statutum cessat prout concludunt Bar. ⁊ Ang. in. l. j. §. filium. ff. de bonorum posses. contratabu. et idem tangit Bal. in. d. l. maximum vitium. ⁊ in. l. substitutione. §. non simili modo. ff. de vulg. et pupil. ꝙ statuta ꝙ masculi excludant filiam dotatam debent intelligi si masculi extāt tempore quo de exclusione tractatur. Et si sunt
4 heredes. ⁊ facit tex. ibi in ratione sui.† Et ideo si masculi repudiāt non excludunt feminam. dicit Bal. in quodam suo consilio ꝙ incipit statutum disponit. ⁊ al's dicit Bal. in. l. omnes populi. de iusti. et iure. ꝙ si statutum dicit ꝙ primogenitus succedat excluso secundogenito debet intelligi si est capax: et merito secus si est incapax vt frater minor vel demeritus vt exheredatus. ſm eum ibi. ⁊ Pet. de anchara. in repetitione. c. canonum. de constitu. xiij. questione
5 principali col. clij.† Facit etiam pro matre quod no. Bald. in. l. si quis filium. C. de inofficio. testa. Ubi stante statuto ꝙ soror vtrinqꝫ coniuncta excludatur extante fratre consanguineo si concurrunt mater ⁊ soror vtrinqꝫ coniuncta ⁊ frater consanguineus nō habet locum statutum: sed mater ⁊ soror succedunt excluso fratre consanguineo quasi iste casus sit in statuto omissus ſm eum qui similiter in. l. quicunqꝫ. C. de seruis fugitiuis. dicit ꝙ si statutum propter patruum excludit auū maternum nō censetur excludere auiam: vnde si concurrunt patruus auus ⁊ auia propter auiam que excludit patruum admittitur auus excluso patruo ſm eum. ita ergo in casu isto propter sorores que excludunt patruum admittatur mater excluso patruo quasi iste casus non sit in statuto comprehensus. et patruus non excludat matrem quia ipse non succedit ſm predi-
6 cta.† In simili autem perplexitate Bar. ⁊ Ange. in. d. l. j. §. filium. de cōtratabu. dant hanc theoricam ꝙ quando ille qui est me remotior excludit eum qui excludit me vtrum me excludat cōsideratur An ille remotior me succedit in locum eius quem excludit. ⁊ tunc ipse succedit ⁊ ego excludor: vt. l. equissimū. et in. l. ij. §. obijcitur. ff. ad tertul. Nam ibi auus succedit in locum patris ⁊ filij quo ad eum merito excludit matrē sicut ipse pater excluderet. Si vero ille me remotior nō succedit in locū eius quē excludit. ⁊ tunc aut ille quem ille remotior excludit me eo quia habet potētius ius in successione. et tunc ego nō excludor. sed potero ad successionem vocari iure meo perinde ac si ille exclusus nō esset in rerū natura. vt in. l. ij. §. si sit consanguinea. ff. ad tertul. ſm eos quam theoricam adducendo ad propositum nostrum facit pro matre: quia dicte sorores excludunt patruū. ⁊ non succedunt in locum patrui. Et dictus patruus excludit

excludit matrem vigore statuti: quia habet potentius ius quã ma ter: nõ quia facit deficere cõditionem sub qua mater vocatur: ideo mater succedat excluso patruo pinde ac si nõ esset in rerũ natura: ex quo ipse non succedit sed excluditur a sororibus ꝛ ad hoc appli cari potest decisio text. d. l. ij. §. si sit agnatus. ad tertul. vbi mater admittitur quia pater datus in adoptionẽ excluditur ab agnato habente potẽtius ius quã dictus pater: tamẽ non intrat in locum patris ꝛ retenta ista theorica Bar. ꝛ Ang. videtur ꝙ artet pro ma tre: licet al's legẽdo ꝛ consulẽdo visum fuerit ꝙ nõ appareat quod in. d. l. equissimũ auus manumissor excludat patrẽ intrãdo in locũ eius. Quia iure non cauetur ꝙ in successione quis succedat in locũ alterius nisi in descẽdentibus. insti. de succes. ab intest. §. cum filius. et iure nouissimo in filijs fratrũ qui succedunt in locũ fratrum per aut. cessante. C. de legi. here. qđ non cõtingit in successione ascẽden tium. per aut. defuncto. C. ad tertul. maxima tamen est auctoritas Bar. ꝛ Ang. ꝛ satis persuadet ratio ꝙ auus manumissor succedat tanꝙ pater: ideo satis ponderanda est dicta auctoritas Barto. et Ange. pro matre: tamẽ visum fuit pluries cõsulendo ꝛ legẽdo. d. l. si quis vel si qua. ꝛ ad presens etiam videtur ꝙ alia possit reddi ra tio. d. l. equissimũ que videtur ibi ponderata per iurisconsultũ que etiam plurimũ cõfert ad decisionẽ presentis cõsultationis pro ma tre. Nam tex. ibi in fi. dicit rectius est auo ius suũ conseruare qui et cõtra scriptos heredes bonorꝫ possessionẽ accipere solet que verba non videntur prima facie cõferre ad propositũ decisionis cum ibi nõ agatur de successione cõtra testamentũ: sed de mera successione ab intest. ꝛ sic posset accipere bonorũ pos. cõtratabu. nõ videbatur aliquid cõferre ad admissionẽ aui cõtra matrem in successione ab intestato: tamẽ non est verisimile ꝙ fuerint dicta vltima verba po sita ibi sine ministerio aliquid operandi circa decisionẽ questionis ibi preposite: sed sint posita vt demõstrent rationẽ quare ibi auus manumissor preferatur matri. cõsiderauit em̃ iurisconsultus in tãta perplexitate ꝙ iura aui manumissoris sunt in se efficaciora quam iura matris qđ demõstrat: quia preteritus habet cõtratabu. quas nõ haberet mater preterita: ita rectius putauit qđ vinceret is qui habet iura efficaciora. suadet em̃ ratio ꝙ in hmõi pplexitate atten datur persona cuius cõditio solet causare iura efficaciora. Et si id non potest deprehendi in casu de quo agitur recurritur ad alios ca sus: licet separatos: ꝛ ſm hoc verba. in fi. d. l. equissimũ posita red dunt rationem illius decisionis. in dicto autẽ. §. si sit agnatus. Ea potest excogitari ratio decisionis: quia psona patris in ea perple xitate. ideo nõ cõsideratur quia ipse dedit causam illi perplexitati: quia suo facto occurrit cum dederit se in adoptionem in illa itaq perplexitate eius facto sic causata nõ cõsideratur persona patris. ideo mater que al's pfertur agnato succedit in ea perplexitate ac si
7 pater non esset in medio.† Ex quibus elicienda videtur conclusio ꝙ in hmõi pplexitatibus recurrimus ad rationes extrinsecas que al's nõ artarent prout dixi in. d. l. si quis vel si qua. applicando etiã ad terminos. d. l. et etiam ad terminos. d. c. auctoritate. de conces. preben. lib. vj. que plurimũ conferunt ad presentẽ decisionem pro matre cum iura matris in alijs terminis sint potiora quã iura pa trui vel iura sororum cum mater preterita vel exheredata habeat querelã cõtra testamentũ. Et etiã ius dicendi nullũ de iure nouissi mo quãdo exheredatur vel preteritur nõ expressa legitima causa. vt in autẽtico. vt cum. de appel. cognoscitur. §. aliud quoq capl'm iuncto. §. ꝛ hec quidẽ de parẽtibus. ꝛ. §. sin aũt hec nõ fuerint obser uata. Et ideo tanꝙ habẽs efficaciora iura in hac pplexitate prefe renda videtur patruo ꝛ sororibus. tamen ex alio videntur iura ma tris magis clara ꝛ aperta. qr dictus patruus videtur al's insuccessi bilis: quia tutela legitima dicte pupille de cuius hereditate agitur fuit sibi delata vigore statuti. de quo in themate. Et vt presuppo nitur ipse fuit negligens etiã per bienniũ in assumendo dictã tute lam. ideo excluditur a successione dicte pupille ſm quod cõcludit Bar. in. l. ij. ff. qui petant tuto. dicẽs ꝙ prout si successurus ab inte stato nõ petit dari tutorẽ pupillo nõ habenti tutorẽ legitimũ pri uatur successione eius postea decedentis in pupillari etate per. l. sciant omnes. C. de legiti. heredi. ita ꝛ excluditur ille cui delata est legitima tutela si illam intra annũ nõ assumpserit seu nõ legitime administrauerit prout cõcludit ipse Bar. in. d. l. ij. qui etiam cõclu dit ꝙ mater nõ tenetur petere tutorem quãdo subest legitimus tu tor vt ibi latius per eum. ꝛ idcirco ex quo patruus est insuccessibi lis nõ excludit matrẽ per no. per Bar. ꝛ Ange. in. d. §. filium. ꝛ per alios. s̃. relatos. ꝛ attenta hac vltima ratione nõ est necesse respon dere ad rationes. s̃. adductas pro patre vel sororibus quibus satis plane posset respõderi. Et maxime ad rationes assignatas pro so roribus. dicta em̃ ratio quia vincunt vincentẽ matrẽ. ergo vincant matrẽ pariter retorquetur cõtra eas: quia patruus vincit matrem que eas vincit: vt. s̃. ponderatũ fuit ꝛ alia ratio quia a statuto non excluditur nõ artat: quia licet nõ excludatur a statuto excluditur a iure cõmuni. et licet Bal. referat al's se respõdisse pro amita: que respõsio si foret vera concluderet pariter pro sororibus si patruus non fuisset al's exclusus propter nõ petitũ tutorẽ. tamẽ ipsemet se correxit ꝛ cõmuniter cõtra amitas respõdetur quãdo mater est in medio: vt patet ex his que habentur in. d. l. illam. ꝛ in. d. l. si defun ctus. et in. d. l. si quis filiũ. ita ꝙ parua remaneret dubitatio etiam si patruus nõ fuisset exclusus ꝙ dicte sorores nõ succederẽt. posset etiam responderi ad rationes adductas pro patruo. Nam ad. d. l. si mulieri ꝛ titio adductã per Pau. de cast. rñdeo in. d. l. si quis vel si qua. ꝛ ad. d. l. si defunctus. rñdet Rapha. ibi prout. ꝛ ibi refero ꝛ ad rationẽ capitis inclusiui respõdetur ꝙ illa nõ semper attẽditur. vt patet ex notatis per Bal. ꝛ Pau. de cast. in. d. l. illam. et per Bal. in. d. l. si qs filiũ. ꝛ per eum in. d. l. quicũq. Et multa similia possem adducere tamẽ breuitatis causa omitto. ꝛ maxime quia cõsultans instat pro expeditione. ꝛ non est necesse insistere attentis rationi bus. s̃. adductis pro parte matris ꝛ maxime vltima. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxv.

1 ☞ Appellatio a secũda sententia an valeat de qua. per totum.
2 Hypotecaria an possit conueniri tertius bonorum possessor non discusso principali. nu. seq. ꝛ. 9. ꝛ. 14.
3 Exceptio discussionis dicitur anormala.
4 L. fi. C. de acqui. pos. vt habeat locum que requirantur.
5 Oblatio per traditionem de soluendo creditori possidenti suum debitum quando valeat. nu. 15.
6 Oblatio quando releuet quomodo ꝛ per quos sit fienda. nu. seq.
7 Oblatio potest fieri post litem contestatam vt releuet.
8 Oblatio verbalis sola in iudicio facta sufficit vbi alias requiritur consignatio ꝛ depositio.
9 Exceptio discussionis non facte contra principalẽ an possit oppo ni post litem contestatam ꝛ sententiam. nu. 2.
10 Judex procedendo ad vlteriora an videatur pronunciasse super exceptione.
11 Exceptionibus declinatorijs an possit renũciare tutor vt curator.
12 Exceptio declinatoria excludit per pcessum ad vlteriora. nu. 10. Judex quãdo dicit hac exceptione neglecta nõ dicitur super exce ptione cognoscere. Appellari an possit vel liceat a processu ad vlteriora etiã si iudex super emergentibus pronũciare omittat tanꝙ pronũcia transierit in rem iudicatam.
13 Judex si non pronũciat super exceptione incompetentie an pro cessus reddatur nullus. nu. seq.
14 Discussionis omissio non vitiat processum ꝛ fieri potest pendente iudicio.

¶ Consilium. lxxxv.

n nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Uidetur prima facie dicendũ ꝙ dicte prime sententie fuerint iuste late et cõsequenter partes huius tertij iudicis sint in sententiando male appellatum ꝛ bene iudica tum. Nam dicta domina Polysena videtur ꝙ iuste fuerit absolu ta ex duplici capite seu ex duplici medio. primo quia ipsa fuit con uenta actione hypotecaria tanꝙ possidens bona ipsis agentibus
2 hypotecata. et sic vt tertius possessor.† Et constat ꝙ tertius pos sessor etiam si sine vllo titulo possideret non potest hypotecaria cõ ueniri nisi discusso prius debitore principali: vt in aut. hoc si debi tor. C. de pigno. ꝛ in. §. ad hoc autem. in autentico. de fideius. ꝛ per doct. in. l. fi. ff. si certum peta. ꝛ in. l. x. de verb. obli. ꝛ in multis iuris partibus. Et ideo cum pro parte dicte dñe Polysene fuerit ab ini tio opposita exceptio discussionis omisse debuit non facta discus sione dicta dña Polysena absolui quinimmo ꝛ si non fuisset ab ini tio opposita potuisset opponi post litem cõtestatam licet sit decli
3 natoria.† Est enim exceptio anormala adeo ꝙ licet omissa fuerit ante litem contestatã: tamen potest opponi post litem cõtestatam prout dicit Bar. in suo consi. incip. an si tertius numero. cccxviij. ſm ordinem perusinũ non informis. immo ꝛ post sententiã prout dicunt Bal. ꝛ Pau. de cast. in. l. fi. ff. si certum peta. Nec iuuantur actores eo quia debitor se constituerit precario nomine possidere quo casu non requirit discussionem. dicit Jaco. butri. in. l. fi. C. de acqui. posses. ꝛ Bal. in. l. j. C. de reuo. his que in fraudem credi. ꝛ in l. ij. C. quãdo fiscus vel priuatus. et Ange. in. l. exitus controuersie. ff. de acqui. posses. quia loquũtur quando intentatur remediũ. d. l. fi. de acquirẽ. posses. prout declarat Bal. in. d. l. j. circa finem. de his que in fraudem creditorum. ꝛ notant doct. in dicta. l. exitus. Nam Jaco. butri. ꝛ doct. se fundant ex tex. d. l. fi. cuius remediũ non fuit intentatũ in petitione dicti ser Corradi. Nec forte potuisset inten tare dictum remediũ: quia dicta dña Polysena non fuit cõsecuta possessionem dictorũ bonorum: quia debitor qui cõstituit se preca rio nomine possidere dereliquerit possessionẽ vel desidia seu dolo
4 alteri tradiderit.† Prout requirit remedium. d. l. fina. sed extor sit possessionem et dominium a dicto debitore remedio. l. si con stante. in princi. ff. soluto matrimonio. et. l. vbi adhuc. C. de iure dotium. que remedia competunt etiam aduersus inuitum. et sic cessante desidia vel dolo possessoris. et propterea non habet ob stare dicte domine Polysene allegatio constituti. Et remanet eius fundamentum quod non potuit cõueniri non discusso prin cipali debitore. Jtem et secundo dato quod fuerit facta discussio

principalis debitoris: tamen ipsa dña Polysena habebat poten⸗
tiora iura in dictis bonis que petũtur: quia habuerat priorem hy⸗
potecam ex causa dotis que est priuilegiata.l.assiduis.C. qui pot.
in pig.habe. Licet priuilegium dotis cesset ex quo de iure cõmuni
ratione prioritatis erat potior ⁊ ratione dicti sui crediti reciperet
dicta bona insolutum pro suo credito. Nec videtur sibi obstare qđ
dicti creditores agentes obtulerint sibi soluere quantitatem sibi
5 debitã ex causa dotis et depositũ fecerint.† Cum liceat posteriori
creditori offerre suum debitum etiam si insolutũ receperit a debi⸗
tore res sibi obligatas. vt est expressum in.l.j.C. si antiquior credi⸗
tor pig.vendidit: quia respõdetur pro parte domine Polysene ꝙ
dicta oblatio non iuuat quando mulier cõsequitur dotem suam in
bonis mariti: quia vergit ad inopiam. vt concludit Bar.in.d.l. si
constante.in tertia parte ⁊ septima questione.et Pe.Cy.et Saly.
in.l.cum tibi.C.qui potio.in pig.habeantur: quod ⁊ voluit Jaco.
de arena prout ibi eum refert Rapha.fulg.dicens ꝙ nemo ei con⸗
tradicit. Adeo ꝙ durum esset contra eum in pratica obtinere ẜm
eũdem Rapha. Cum itaqꝫ cesset dictum remedium posterioribus
creditoribus vbi mulier recepit pro dote insolutum bona hypo⸗
tecata.ideo videtur ꝙ fuerit dicta domina Polysena iuste absolu
ta.⁊ per consequens fuerint iuste. ⁊ prima ⁊ secũda sentẽtie ⁊ subse
quenter partes iudicis habentis super tertia instantia pronũciare
sint in sententiando quod ⁊ dicendũ videtur ⁊ alio: quia dicte dñe
Polysene fuerant debiti vltra ducentos aureos Venetos quos
obtulerunt dicti agentes. et per consequens cum non obtulerint
integrum debitum dicte dñe Polysene. Ex hoc etiam capite vide
tur quod debeant succumbere dicti agentes: ex quo tempore litis
contestate non cõpetebat remedium qđ deduxerunt in eorum pe⸗
titione: ius autem competens post lit.contest. non videtur in indi
cium deductũ.l.non potest videri.ff.de indi.⁊ per consequens non
videtur releuare dictos agentes si post lit.cõtesta.obtulerunt resi⸗
duum debiti vel fecerũt discussionẽ debitoris principalis. ¶ His
tamen nõ obstantibus: contrariũ puto de iure respõdendum.nam
dicti agentes vt presuppono legitime docuerunt ꝙ bona in peti⸗
tione deducta fuerant eis hypotecata quod est principale eorum
fundamentum ⁊ obtulerunt priori creditori soluere suum creditũ.
Oblationem enim depositionẽ ⁊ consignationem fecerunt in ipsa
productione libelli. et licet illa forte non fuerit de integro credito
propter parafrenalia pro quibus forte erant bona expresse hypo⸗
tecata: que vt ex actis que vidi percipi potest. tamen magis plena
fuit bis facta post litem contestatam ⁊ fuit vltima vice productus
mercator qui obtulit se paratum soluere estimationem arnensium
corredalium et se habere in depositum a dictis agentibus omnem
quantitatẽ pecunie qua estimabuntur dicta arnensia: pro quibus
6 dicta bona petita fuerunt obligata.† Et vbi debitum nõ est liqui⸗
dum non requiritur liquida ⁊ certa oblatio.l.si residuum.⁊ ibi per
Bal.C.de distrac.pig.⁊ in.l.j.C.ne lic.in vna eademqꝫ causa tertio
prouo.in.ij.col.⁊ in.l.acceptam.vij.opposi.C.de vsu.⁊ per glo.in.l.
creditor.C.de pig. Et sufficit ꝙ fiat oblatio per tertium etiam sine
mandato.ẜm Bald.in dicta.l.acceptam.⁊ in.l.obsignatione.C. de
solu.et Ange.⁊ Pau. de cast.in.l.tale pactum.§. post diuisionem.
ff.de pact. de quo etiam per Ange.in aut. vt exacti.instru. dotis.
7 col.vij.† Et sufficit eam fieri etiam post litem cõtest.vt est tex.no.
in.l.si rem.§.fina.ff.de pigno.act.⁊ no.doct.ibi: sufficit enim produ
cere ius superueniens actori pendente iudicio in quacunqꝫ parte
iudicij: dũmodo ex causa de preterito vt ibi.⁊ in.l.si mãdauero tibi
vt titio.ff.manda. Et no.doct. in dictis iuribus.et in.l. non potest
videri.ff.de iud. quod maxime dicendũ est in casu isto in quo actio
intentata erat orta.oblatio autem sit ad remouendũ exceptionem
que impediebat exercitiũ actionis. vnde multofortius sufficit ius
superueniẽs pendente iudicio quã in casibus.d.l. si rem.§.fi.⁊.d.l.
si mandauero.in quibus tempore litis cõtest. non erat orta actio.
ideo satis est ꝙ fuerit facta integra oblatio cõsignatio ⁊ depositio
8 pendente iudicio.† Quinimmo vbi al's requiritur consignatio et
depositio sufficit in iudicio sola oblatio verbalis per.d.l. si rem.§.
fi.prout ⁊ no.Barto.ibi.⁊ in.l.item soluitur.§.qui paratus.ff.qui⸗
bus mo.pig.vel hypo.sol.⁊ per Bal.in.l.inuicem.C.de compen.et
per glo.⁊ doct.in.l.nec creditores.C.de pig.acti.dũmodo offerens
habeat pecuniã ad manus prout not.Barto.in.d.§.qui paratus.
per.l.si peculiũ.in fi.ff.de statu libe.⁊.l.fundus.ff.de rescin.vendi.et
facit qđ habetur.ff.de solu.l.qui decem.§.j.⁊ qđ per Bar.in.l.ꝑtor
ait.§.si quis paratus.ff.de noui ope.nũcia. Et ideo suaderem ꝙ si
qua dubitatio fieret sup oblationibus iam factis ad abundantem
cautelã fieret oblatio cum pecunia ad manus de omni eo ꝙ dicta
domina Polysena pretenderet debuisse cõsequi ratione dicte do⸗
tis ⁊ arnensium pro quibus pretendit dicta bona fuisse sibi hypo⸗
tecata ⁊ data insolutũ quatenus eidem debita fuissent cum vt dixi
sufficit oblatio facta in quacũqꝫ parte iudicij per iam dicta. Et ex
his videtur fundata intẽtio ipsorũ agẽtiũ per.d.l.j.C.si antiquior
9 creditor.† Nec videntur eis obstare que in cõtrarium adducũtur.
Et primo non videtur ꝙ eis obstet exceptio discussionis nõ facte
que fuit opposita ante litẽ contestatã que habebat impedire litis
cõtestationem per dicta aut.hoc si debitor. Et ideo per processum
ad litis cõtestationem factam mandato iudicis videtur pronũcia⸗
10 tum super ea ꝙ nõ habeat obstare.† Nam quando opponitur ali⸗
qua exceptio que impedit processum ad vlteriora si iudex ad vlte⸗
riora procedit censetur sup exceptione pronũciare reijciendo exce
ptionem: vt est tex.in.c.ex parte.M.de appel.et gl.notabilis in.l.
ij.§.si dubitetur.ff.de indi.⁊ per doct.in iuribus preallegatis.⁊ per
Joan.and.in clemen.repulsione.de appel.⁊ per Specu.in titu.de
exceptio.§.si.versi.proposite.⁊ per Bar.⁊ Bal. in.l.a procedente.
C.de dila. Et ideo cum post oppositã dictam exceptionẽ discussio⸗
nis iudex processerit ad vlteriora mandando partibus qđ conte⸗
staretur lis censetur pronunciasse dictam exceptionẽ reijciendam:
et consequenter non habere impedire processum. Et cum partes
paruerint precepto litis contest. censentur acquieuisse dicte tacite
pronuncie. Interlocutoria enim a qua non appellatur transit in
rem iudicatam quo ad partes ⁊ inter eas facit ius per.c. cum dile⸗
cti.de elec.⁊ not.per glo.et doct.in.l.ꝙ iussit.ff.de re iudica.et pro⸗
pterea videtur ꝙ ex quo super dicta exceptione censetur pronun⸗
ciatum non possit amplius per partem instari: ⁊ allegare ꝙ obstet
vel debuerit obstare non facta discussione principalis debitoris.
Nec predictis videtur obstare si dicatur ꝙ sup emergenti questio⸗
ne est pronunciandum ⁊ super ea requiritur cause cognitio: ideo si
non est de ea cognitum non censeatur super ea tacite pronuncia⸗
tum seu processum ad vlteriora non habeat repellere: prout cõclu⸗
dit Ange.in.l.ij.ff.si quis in ius vocã.non ie.vbi si opponitur exce
ptio declinatoria iudicis debet primo iudex de ea cognoscere alias
processus videtur nullus per illum tex.et facit.c.exhibita. de iudi.
ideo processus ad vlteriora nõ videtur releuare si de incidenti que⸗
stione non est cognitum: ⁊ hoc idem cõsuluit idem Ange. in consi.
numero.cc. ẜm ordinem informis incip. in ciuitate Lucane.co.ij.
versi.super eo autem expresse cõcludit ꝙ si super exceptione incom
petentie non fuerit disputatum inter partes omnis processus est
nullus: quia iudex debuit primo cognoscere de iurisditione et ea
cognita pronunciare prout voluit Inno.in.c. preterea. de dila.in
glo.j.versi. sed tamẽ cognoscere ẜm eundẽ Ange. qui idem tenuit
in cõsi.ccxvij.ẜm eundẽ ordinem informis ꝙ incipit in causa accu⸗
sationis producte.col.iiij.allegãs id qđ no.Inno.in.c.ceterum.de
rescrip.dicens ꝙ ita est intelligendus. Sed in casu isto super dicta
exceptione declinatoria nõ videtur fuisse disputatũ inter partes:
quia in replicationibus nihil allegatur ꝙ nõ debuerit fieri discus⸗
sio vel quod facta fuerit: ideo nõ censeatur super dicta exceptione
pronunciatũ neqꝫ ipsa reiecta cum nõ videatur ꝙ de ea fuerit co⸗
gnita per iudicẽ per dictam theoricam Ang.ꝙ ⁊ videtur fuisse de
mente Bal.in.l.non eo minus.C.de procu.vbi singu.dixit. Quod
licet iudiciũ cum minore vel eius administratore minus legitimo
fuerit agitatum si respicit fauorẽ minoris valeat: ideo cautum est
ꝙ aduersarius opponat de minori etate et de illegitima persona
administratoris quasi sentiat ꝙ tunc per processum ad vlteriora si
non fuerit cognitum de dicta exceptione nõ censeatur iudex reie⸗
cisse exceptionem per processum ad vlteriora. Ad predicta enim
respõdetur ꝙ immo glo.⁊ doc.simpliciter tenent ꝙ per processum
ad vlteriora censeatur tacite pronunciatũ super exceptione emer⸗
genti nec distinguũt fuerit super exceptione disputatũ inter par⸗
tes vel cognitum per iudicem necne. Nam Anto.de but.in.c.ij. de
iuramento calũ.no.simpliciter illum tex.ꝙ per processum ad vlte⸗
11 riora videtur iudex tacite pronũciare super exceptione.† Et simi
liter Bal.in.l.pactũ procuratoris.C.de pac. dicens ꝙ licet al's tu⸗
tores ⁊ curatores non possint exp̃sse renũciare exceptionibus decli
natorijs vel peremptorijs cum donare nequeãt ⁊ renũciare esset do
nare.⁊.l.cõtra iuris.§.fi.ff.de pac.cum si.tamẽ possunt tacite renun
12 ciare.† Ideo per ꝓcessum ad vlteriora excluditur exceptio declina
toria cum censeatur tacite pronũciari per iudicẽ ⁊ nisi tutor vel cu
rator seu procurator appellet: transit illa pronũciatio in rem iudi
catam ẜm eum qui allegat.d.c.ex parte.M. Similiter gl.in.d.§.si
dubitetur simpliciter loquitur nõ distinguens: vtrũ iudex sup exce
ptione cognouerit necne.⁊ hãc partẽ simpliciter sequũtur.d.Ant.
de bu.⁊ Imo.in.c.sup literis.de rescrip.pro quo allegãt tex.in.d.c.
ex parte.M.cum ad id sit melior tex. qui sit in iure ibi enim iudex
nõ denegabat exceptionẽ admittere nec etiam expresse reijciebat:
sed prout dicit tex.ꝙ ea exceptione neglecta procedebatur in cau⸗
sa.⁊ sic aperte probat: ꝙ iudex procedendo ad vlteriora cõtra vim
exceptionis censetur tacite pronũciare exceptionem non obstare:
nec distinguit tex.an iudex cognouerit vel non cognouerit immo
innuit ꝙ super exceptione nõ cognouit cum dicat hac exceptione
neglecta proprie enim negligere est nõ curare. ⁊ sic innuitur absqꝫ
cause cognitione iudex procedebat ad vlteriora. et ita etiam sim⸗
pliciter transeunt docto.in.d.c. ex parte.M. ⁊ idem etiam simpli⸗
citer firmat Bal.in.l.j.circa finem.C.de ordi.cogni.dicens per tex.
notabilem in dicto.c.ex parte.M.ꝙ licet glo. alias voluerit quod
super emergentibus esset necessario pronunciandum per iudicem
al's in causa procedit non posset vt in.d.l.a procedente. et in.d.l.j.
tamẽ tex.notabilis ⁊ clarus est in contrarium in.d.c. ex parte.M.
quia

quia licet iudex procedat omissa expressa pronunciatione sup legitimatione personarum tutoris vel curatoris valet processus nisi appelletur: quia ipso facto censetur pronũciasse super exceptione impediente processum quando iudex procedit ad vlteriora: ita qđ omissio expresse pronũciationis in emergentibus non vitiat processum ẽm eum qui non facit vim an iudex examinauerit vel nõ cognouerit de exceptionibus. ꝛ ita etiam simpliciter ꝛ generaliter loquitur Inno. in. c. j. de ordi. co. Et sic doc. cõmuniter volunt quod per processum ad vlteriora censetur pronũciatum super exceptionibus emergentibus qđ et clarius voluit Bar. in. d. l. a procedente querens. An si iudex promiserit pronũciare super emergenti exceptione vitietur processus allegat speculatorem ꝙ nõ vitietur ipso iure sed potest appellari ab eo qui exceptionẽ vel cõtradictionem non admisit: vt in. c. ex parte. de offi. deleg. subdens aduerte quandoqꝫ iudex non obstante contradictione partis procedit in causa nulla facta examinatione de eius cõtradictione tunc habet locũ. c. interposita. extra de appel. quia si exceptio erat legitima ꝛ opponens obtulit se probaturum eoipso ꝙ iudex eum non admisit eum grauauit sed si non obtulit se probaturum tunc haberet opponẽs a grauamine appellare et in causa appellationis veritatem exceptionis docere vt ibi patet. et sic vult qđ etiam vbi nulla est facta examinatio requiritur appellatio ꝛ quod processus non est nullus prout ꝛ innuitur in. d. c. interposita. licet aliqualiter sequentia verba Bar. innuant ꝙ quãdo nulla est facta examinatio non censeatur tacite pronunciatũ cum in illo membro quando de causa emergenti cognouit dicat ꝙ per processum ad vlteriora censeatur tacite pronũciasse. Et id non dixit in precedenti membro. Sed solum qđ grauauit tamen ex quo in precedenti membro vult qđ habeat locum. d. c. interposita. et illud. c. requirat appellationẽ satis videtur velle qđ processus ad vlteriora preiudicet nisi appelletur. Et ideo possumus dicere ꝙ Barto. ibi potius concordet cum cõmuni

13 opi. s. relata quã discordet. † Nec obstant glo. que dicunt ꝙ super emergenti exceptione est pronunciandũ quia satis censetur pronũciatum si tacite pronunciatur per processum ad vlteriora. Et licet subdant ꝙ alias procedi non potest debeat intelligi ꝙ non potest licite procedi sup principali nisi cognoscatur et pronũcietur super emergenti. Non em̃ dicimur posse ꝙ licite non possumus. l. nepos proculo. ff. de verb. signi. Non autem dicunt ille glo. ꝙ procedẽdo ad vlteriora non censeatur pronunciatum et ꝙ si non pronũciatur expresse processus non valeat nec loquuntur de pronunciatione expressa nec similiter Inno. in. d. c. preterea. requirit pronũciationem expressam prout ꝛ dicit ipse Ange. in. d. cõsi. ccxvij. Nec dicte glo. nec Inno. in. d. c. preterea. et in. d. c. ceterum. distinguit prout distinguit Ange. Nec est verum ꝙ dicta distinctio Ang. videatur fuisse de mente Bal. in. d. l. non eo minus. licet enim dicat ꝙ cautũ sit ꝙ aduersarius minoris opponat de minori etate vel de illegitima persona administratoris. Non propterea sentit ꝙ si ad vlteriora proceditur non censeatur iudex pronunciasse rejiciendo exceptionem per processum ad vlteriora: et maxime quia non ponderat vtrum iudex cognouerit necne. Sed ideo cautũ est opponere quia verisimiliter iudex de ea cognoscet et ꝙ iustũ erit determinabit: quia pro iudice presumitur. c. in presentia. de renun. ꝛ. l. herennius. §. gaia. ff. de euic. Et si secus faceret poterit appellare merito cautum est opponere ꝛ non sub silentio pertrãsire: quidam tamen pro concordia opinionum distinguũt ꝙ aut iudex statim ꝙ opposita fuit exceptio declinatoria pronũciauit procedendum ad vlteriora vel ad vlteriora processit. et sic constat ꝙ de ea non cognouit. et tunc procedat opi. Ange. s. ꝙ processus non valeat: quia requiritur cause cognitio super emergenti que constat ꝙ non fuit adhibita: ideo non valeat processus per no. in simili per Bar. in. l. prolatam. C. de sententijs. ꝛ per no. per enm in. l. hec autẽ. §. j. ff. ex quib. causis in pos. ea. Si vero iudex non processit ad vlteriora incontinenti. Sed inter obiectum exceptionis et processum ad vlteriora est tanta distantia temporis in qua verisimiliter iudex potuit vidisse ꝛ cognouisse exceptionem oppositam. ꝛ tunc procedat cõmunis opi. s. relata que simpliciter et generaliter vult qđ per processum ad vlteriora censeatur sup exceptione emergenti tacite pronũciatum ꝛ talis pronũcia. tunc non sit nulla ita al's Imo. ꝛ Panor. in. c. tum ex literis. de in integ. resti. limitat per illum tex. dictum Bar. in dicta. l. prolatam. in casu autem nostro inter exceptionem oppositam ꝛ mandatum iudicis ꝙ lis contestaretur elapsi fuerunt ꝙplures dies in quibus iudex potuit cognoscere ꝛ deliberare. An dicta exceptio esset admittenda vel repellenda ꝛ forte putauit esse rejiciendam ex quo in exceptionibus dicebatur ꝙ ꝓpter inopiam debitoris fuerat dos restituta constante matrimonio quasi ad hoc redderetur certum ipsum non esse soluendo: ideo eam tacite reiecerit. potest etiam dici ꝙ Ang. in. d. l. ij. ꝛ in. d. suis cõsi. loquitur exceptione incompetentie iudicis ꝛ non loquitur generaliter in qualibet exceptione emergenti seu declinatoria dicens qđ iudex debet cognoscere an sua sit iurisditio quasi velit ꝙ si processit non aliter cognito an esset iudex competens tanꝙ ignarus an sua sit iurisditio non valeat eius processus posset etiã dici et ratio suaderet ꝙ si esset talis exceptio que etiam si nõ esset opposita redderet iudiciũ nullum vt est exceptio incõpetentie iudicis. C. si a non cõpe. iudi. per totũ tunc si opponitur ꝛ de ea non cognoscitur processus non teneat. Et ita procedat opi. Ang. aut est talis exceptio que si non fuisset opposita processus nõ vitiaretur tunc si opponitur et de ea non cognito proceditur ad vlteriora per iudicem tunc censeatur reiecta exceptio et processus teneat. Et hoc casu loquitur. d. c. ex parte. M. per quẽ tex. potissime fundatur dicta cõmunis opi. hoc

14 etiam casu loquitur dicta glo. d. §. si dubitetur. † Et ad hũc casum applicatur hec disceptatio. ꝙ vꝫ omissio discussionis non reddit iudicium nullum vt notat Bar. in. l. ij. C. cõmuni diuidũdo. et in. l. si mancipium. §. cõmuni diuidundo. ff. de euic. ꝛ in. l. si queramus. ff. de testamen. ꝛ in. l. prolatam. C. de sententijs. ꝛ Bal. in aut. cõtra rogatus. C. ad trebellianum. in fi. dicens ꝙ nulla omissio vel ordinis preposteratio ante litem cõtesta. vitiat nisi sola libelli oblatio. et idem Bala. in. d. l. si rem. §. si de pigno. acti. post Albertum Galeotti in sua margarita: dicit ꝙ discussio fieri potest pendente iudicio et ꝓdest acsi facta esset ab initio ꝛ plura allegat vt ibi per eum. Et ideo dato ꝙ de dicta exceptione excussionis omisse non censeretur cognitum tamẽ censeretur per processum ad vlteriora super ea pronunciatum ꝛ ipsa reiecta et propterea processus valeat et de ea non sit amplius disputandum ex quo nõ fuit appellatũ. Et hoc puto intrepide tenendum licet cautius putarem ꝙ pendente hoc iudicio fieret discussio vel ẽm formã iuris cõmunis vel ẽm formam statuti de materia loquentis. Nec supradictis obstat. c. exhibita. de iudicijs qđ quidam ad propositum adducunt: quia ibi non fuit tacite vel expresse pronunciatum super exceptione emergenti: sed fuit pronunciatum quod super ea ꝛ super principali simul cognosceretur qđ fieri non potest in illis terminis. Et ita etiam possunt intelligi glosse que dicunt ꝙ non potest procedi super principali

15 nisi pronuncietur super emergenti. ¶ † Nec etiam obstat ꝙ secũdo loco in contrarium allegabatur scilicet ꝙ oblatio per posteriorem creditorem fieri non potest quando dos est constante matrimonio restituta mulieri pretendenti anteriorem hypotecam propter inopiam mariti: quia dato ꝙ illa opinio procedat a qua nõ esset cautum recedere in decisiuis ex quo doctores cõmuniter concordant: licet probabiliter teneri posset contrarium prout et dicit Rapha. tamen ratio docto. quia tex. in dicta. l. vbi adhuc ait qđ ipsa bona mulieri cõcessa pro restitutione dotis retinenda sunt vt ex fructibus subueniatur oneribus matrimonij. Que ratio cessat soluto matrimonio ratio cesset dicta docto. opinio. argu. c. cum cessante. de appellationibus. ꝛ. l. quod dictum. ff. de pactis. cum similibus. et ideo remaneat tunc regula. d. l. j. C. si antiquior creditor pro quo optime facit tex. d. l. j. vbi adhuc ibi: sed ita eam posset easdem res vendicare vel a creditoribus posterioribus vel ab alijs qui non potiora iura legibus habere noscuntur vt potuisset si matrimonium eo modo dissolutum esset quo dotis et ante nuptias donationis exactio ei cõpetere poterat per que verba ostenditur ꝙ non consequitur efficaciora iura propter illam vendicationem que fit cõstante matrimonio propter inopiam mariti quã si facta fuisset soluto matrimonio: sed si facta fuisset solu. matri. sine dubio competeret posterioribus creditoribus offerre anteriori creditrici et abuocare ab ea res sibi cõcessas pro dote per generalitatem. d. l. j. a qua non reperitur exceptuatus iste casus nec eum doc. exceptuant. Nec est nostrum. d. l. limitare saltẽ in casu in quo cessat ratio doct. que fundatur in. d. l. vbi adhuc que ratio non militat nisi constante matrimonio: quia vbi lex non distinguit nec nos distinguere debemus. l. iij. ff. de offi. presi. cum cõcor. ꝛ in dubio standum est regule per ea que habentur in rub. de reg. iur. in. vj. ꝛ ꝙ per Bar. in. l. quotiens. ff. si quis cau. Nec etiam ob. d. l. non potest videri: quia limitatur per. d. l. si rem. §. fi. de pig. act. ꝛ per. d. l. si mãdauero tibi. ff. man. sub qua limitatione cõprehenditur casus noster prout superius apparet. Ex quibus remanet conclusio ꝙ partes iudicis sint in pronunciando bene appellatum ꝛ male iudicatũ ꝛ condemnando partem conuentam ad tradendũ bona petita parti agenti. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxvj.

1 ☞ Expensas vtiles ꝛ necessarias ac volũtarias quas fecit maritus in rebus vxoris an possint heredes dicti mariti repetere ab ipsa vxore. vsqꝫ ad. nu. 9.

2 Expense facte in re aliena quando non repetantur.

3 Expense facte ab ascendente in rebus descendentis quando possint repeti.

4 Usufructuarius petit expensas a proprietario quas fecit in re qua vsumfructum habebat si dicte expense pertinent ad perpetuam vtilitatem.

5 Expense facte per aliquem in re aliena que repetũtur qua actione possunt repeti.

6 Usufructuarius ad quas expensas teneatur.
Expense necessarie que sint.

7 Libellus debet continere nomen actionis.

8 Possessor bone fidei vel male fidei an possit repetere expẽsas quas fecit in re possessa.

Fructus rei an lucretur possessor bone fidei ex benignitate an vero ex iuris rigore.
9 Heredes mariti an possint ab vxore repetere.cccc. florenos solutos pro restitutione cuiusdā dotis de pecunia propria dicti mariti qui ad dictam restitutionē erat procurator in vita et post mortem patris vxoris non obstante ꝙ fuerit dictū in instrumento dictam pecuniam solutam de pecunia vxoris.vsqꝫ ad fi.consi.
Confessio recepti inter virū ⁊ vxorem dicitur suspecta tanꝙ facta inter personas prohibitas.
10 Aditio hereditatis presumitur fructuum recollectione et possessione rerum hereditariarum.
11 Mandatum quod est collatum post mortem an expiret post mortem mandantis.
Expense facte a negotiorū gestore habente vel non habente mandatum an presumantur facte animo donandi.nu.seq.
12 Dos extraneo administratore rerū mulieris an constituta dicatur animo donandi vel repetendi.

¶Consilium.lxxxvj.

N nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶†Circa primum dubium videtur prima facie dicendum ꝙ dictus ser Bernardus nequeat repetere dictas impensas ea ratione quia dictus ser Antonius habebat verisimiliter notitiam ꝙ dicta bona erant dicte dñe Cilie et non erant sua.arg.l.quisquis.C. depositi iuncta.l. de tutela.C. de in integrū resti.mi.⁊ in.l.octaui.ff.vnde cog.⁊ ꝙ per Barto.in.l.j.ff.si certum
2 peta.†Et expendens scienter in rem alienā non repetit impensas insti.de rerū diui.§. ex diuerso.in fi.⁊.ff.eo.ti.l. adeo.§. ex diuerso. in fi.ꝙ maxime videtur dicendum attento ꝙ ser Antonius impendens erat maritus dñe Cilie: adeo ꝙ de facili presumitur donatio inter virū ⁊ vxo. propter mutuū amorem.ar.l.j.⁊.ij.⁊.l.si seruus.ff. de dona.inter virum et vxo.Preterea dato qđ ipse ser Antonius ignorauerit bona fuisse dñe Cilie ⁊ illa bona fide possideret:tamen bone fidei possessor expensas non repetit: sed solum sibi cōsulitur per retentionē si possidet rem in qua impendit.ff.de cōdi.inde.l. si in area.⁊ dictis.§§.ex diuerso.versi.certe. Si itaqꝫ dicta dña Cilia possidet dicta bona in quibus facte sunt impense nō videtur ꝙ dictus ser Bernardus possit dictas impensas extorquere a dicta Cilia cum nō habeat beneficium retentionis.Et dato ꝙ possideret ⁊ vellet vti beneficio retentionis: tamē videtur ꝙ dicte impense sint compensande cum fructibus perceptis per dictum ser Antonium in bonis donatis dicte dñe Cilie: quia impense facte in re aliena per bone fidei possessorē quantūcunqꝫ vtiles vel necessarie vsqꝫ ad cōcurrentē quantitatē cōpensantur cum fructibus per eum perceptis adeo ꝙ per viam retentionis sibi non cōsulitur quatenus fructus percepit vt est tex.in.l.sumptus.ff.de rei vendi. ¶His tamen non ob.contrariū puto de iure respondendū.Donatio enim regulariter nō presumitur quādo potest verisimiliter subesse alia causa. l.si cum aurum.ff.de solu.l.cum.de indebito.ff.de proba.Et ex quo inter virū ⁊ vxo. est donatio prohibita similiter nō debet in dubio presumi causa donationis subsistēte alia verisimili probabili causa prout videtur ꝙ possit cōiecturari ꝓbabilis ⁊ legitima causa in terminis nostris ex quo maritus sciebat bona predicta esse dñe Cilie maxime cum interuenerit in donatione dicte dñe Cilie facte de dictis bonis censeri pōt fecisse dictas impensas tanꝙ gerens vtiliter negotia sue vxoris.Solent eñ mariti negotia vxorū gerere.et arg. a solitis bonū est in iure.ar.l.si.C.de fideius.⁊.l.ꝙ si nolit.§. qui assidua.ff.de edili.edic.⁊ ꝙ no.glo.in.l.j.C.de arbi.⁊ glo.et Bald.in.l. neqꝫ natales.C. de proba. Ideo actione negotiorū gestorū dictas impēsas repetere possit per tex.in.l.alimēta.secūdo responso.C.de
3 nego.gest.†Ubi etiam ascendens repetit a descendente expensas factas in bonis descēdentis: qꝛ presumitur facta animo repetendi prout no.ibi glo. ⁊ cōmuniter doct. pari ratione idem dicendū est in expensis factis per maritū in bonis vxoris.Et maxime si negotia vxoris administrabat prout fieri solet:preterea et fortius.d.ser Antonius in dictis bonis erat vsufructuarius pro parte vna cum dicta sua vxore ex forma statuti sub rubrica de acquisitis per vxorem viuente marito per quod statutum disponitur ꝙ si vxor alicuius aliquid acquisiuerit vel ad ipsam quocunqꝫ iure deuenerit talis vir etiam vxore in vita possit vna cum tali vxore toto tempore vite sue vti ⁊ frui prefatis bonis sic acquisitis et fructus ⁊ prouentus percipere exceptis certis casibus qui non pertinent ad casum nostrum. Et insuper disponitur quod ipsa vxor dicta bona nullo modo possit alienare sine consensu sui viri. Et per consequens vigore dicti statuti ad maritum pertinebat vsusfructus dictorū bo-
4 norum prout etiam demōstrant verba sequentia dicti statuti.†Et quando vsufructuarius facit impensas in re in qua habet vsumfructum si pertinent ad perpetuam vtilitatem hoc est vltra quam duraturus sit vsusfructus illas repetit a proprietario vt est tex. in.l. eum.C.de vsufruc.⁊ notant glo.et docto.in.l. hactenus.ff.eo.titu. dūmodo non sit modica impensa:quia illa pertinet ad vsufructuarium:vt dicta.l.hactenus. Jta quod clarum est ꝙ vsufructuarius
5 impensas repetit a proprietario.† Licet sit dubium quo remedio repetat. Nam glo.vult ꝙ repetat per actionē negotiorū gestorū.⁊ Bar.per actionē in factū per.l.in venditione.§.his verbis.alias.l. pretor.§. his verbis.ff. de bon.auctoritate iudi. possiden. vel per vtilem actionē mandati:prout hec dicunt glo.et Bar.in.d.l.eum. et ponit Ange.in.d.l.hactenus.qui videtur sequi opi.Bar.Uidetur ergo vsufructuarius gerere negotium cōmune suum scilꝫ quia artatur ad faciendum ꝫm opi.Bar.⁊ Ange.⁊ proprietarij:quia ad eum principaliter pertinet vtilitas prout in simili dicit tex.in.d.§. his verbis.in fi.posset tamē dici pro cōcordia glo.⁊ Bar. ꝙ impensas necessarias prout sunt impēse refectionis repetat vsufructuarius per actionem in factū per rationem Bar. qui in expensis refectionis loquitur ⁊ in eis loquitur tex.quem allegat.s.l.damni infecti stipulatio cōpetit.§.ei cuius.⁊ potest dici ꝙ etiam tunc competat vtilis actio negotiorū gestorū.arg.l.iij.§. hec actio.ff.de nego. gest.⁊.l.curatoris.C.eo.titu. et ita potest saluari opinio glo.prout et dicunt Bal.⁊ Rapha.in.d.l.eum.⁊ cōstat ꝙ in his cessat presumpta causa donationis.quia in necessitatibus nemo liberalis existit. l.rem legatam.ff.de alimē.leg.⁊.l. fideicōmis.§.si rem.ff.de lega.iij.
6 ¶†Ad expensas autē vtiles nō necessarias nullatenus videatur dicendū ꝙ vsufructuarius teneatur: quia iure nō cauetur: nec ratio id suadet ⁊ ꝓpterea videtur ꝙ cessat ratio Bar.⁊ Ange. ⁊ hoc videtur sentire Bal.in.d.l.eum.dicens ꝙ non est verum qđ vsufructuarius teneatur ad aliam impēsam nisi que est ex natura vsusfructus.l.si pendentes.§.si quid.ff.de vsufr. ⁊ qđ notatur in simili in.l. nec stipendiū.ff.de impēsis in rebus dotal.fact.ꝫm eum et ideo tūc videtur qđ procedere possit opinio glo.s.ꝙ cōpetat directa actio negotiorū gestorum.obstat tamen generalitas.d.§. his verbis per quem tex.:potest dici qđ censeatur negotiū cōmune quia impensa concernit etiam vtilitatē ipsius expēdentis et sic in terminis.d.§. his verbis vtilitatē immissi in possessionē qui sperat ex ipsa re vel eius venditione cōsequi suum creditum ⁊ similiter vsufructuarius sperat cōmodū pro tempore sui vsusfructus: ideo censeatur cōmune negotiū.⁊ propterea cessat actio negotiorū gestorū: saltem directa ⁊ quia censetur negotiū cōmune cessat presumpta causa donationis ⁊ quicquid sit circa dictam difficultatē que actio competat
7 cuius inuestigatio non est multū necessaria.†Cum actionis nomē non sit necessario exprimendū in libello vt notant glo.⁊ doc.in.l.j. in prin.ff.de eden.⁊ in.l.edita.C.eo.titu. Satis est ad propositum nostrum ꝙ vsufructuario ⁊ sic heredi dicti ser Antonij cōpetit facultas repetendi impensas.s.necessarias vel vtiles:ex his igitur cōcludo qđ dictus ser Bernardus vt heres dicti ser Antonij: potest repetere dictas impensas necessarias vel vtiles factas in dictis bo-
8 nis donatis dicte dñe Cilie. ¶†Nec obstant adducta in cōtrariū. Non enim ob.presumpta causa donationis:quia patet responsum per iam dicta. Nam immo cessat presumptio donationis per dicta.s.Nec etiā obstant dicti.§§.ex diuerso: quia loquūtur in male fidei possessore qui expendit tanꝙ in re sua. Nam tunc censetur in culpa prout dicit tex.dictorū iurium. Non autē procedit in eo qui bona fide impendit in re aliena tanꝙ in re aliena per.d.l. alimēta. cum ibi no. Nec in eo qui habet aliquod ius in re prout est vsufructuarius per.d.l.eum.⁊ in simili ꝙ in marito habetur in marito habetur in titu.de impensis in rebus dot.fact.et in feudatario in.c.j. §.si vasallus.in titu.hic finitur lex corradi ⁊ incipiūt cōsuetudines Specu.in vsibus feu.quē tex.dicit Bal. ibi locū habere in emphyteosi: igitur in terminis nostris non militant dicti.§§. ex diuerso. Sed in eo qui possidet mala fide in quo recurrendū est ad id quod habetur in.l.domū.C. de rei vēdi. Nec ob.d.l.sumptus.ff.eo. titu. Et qđ per eam dictū est.s. in contrariū.s. ꝙ impense sunt compensande cum fructibus: quia respōdetur ꝙ.d.l. sumptus loquitur in bone fidei possessore qui possidet rem tanꝙ suam ⁊ sic facit impensas nō animo repetendi credens facere in re sua.Et fructus lucratur solū propter bonā fidem.Nam tunc nō lucratur illos de rigore sed de equitate.Et propter eādem equitatem statuitur vt expense cōpensentur cum fructibus. Non autē procedit in eo qui fructus lucratur de rigore iuris prout hoc dicit Pau.de ca. in cōsi.incipiēte quidā Jaco. testator alias in causa que vertitur in vlti. colū.in ordine.xvij. ꝫm nouam impressionē et alias in simili dicit Bal. in dicto.§.si vasallus.in auc.excipitur.C.de bonisqꝫ libe.quem refert et sequitur Pau.de cast.in cōsilio qđ incipit quidā possidebat.col. fi.in ordine.cccxxv.ꝫm eandem impressionē ꝙ.l. in fundo.ff. de rei vendi.procedit in bone fidei possessore qui nullam habet causam a dño non autē in eo qui habet causam a dño. ita etiam dici potest ad propositū nostrum ꝙ.d.l. sumptus loquitur in bone fidei possessore qui nullam habet causam a dño secus in vsufructuario ⁊ in alijs qui habent causam a dño et hoc quantū ad impensas necessarias vel vtiles circa voluntarias aūt dicendū est ꝙ repeti nequeūt. arg.d.l.in fundo.⁊.l.pro voluntarijs.ff.de impensis in rebus dota. factis.debet tamen dña Cilia pati qđ ser Bernardus vt heres ser Antonij illas remoueat de ipsis predijs si sine lesione remoueri possunt per dicta iura al's si non vult ꝙ remoueantur debet ipsas impensas reficere per.d.l.pro volūtarijs.et arg.d.§.si vasallus.nec videtur

videtur q hoc casu permittatur dicte dñe Cilie offerre dicto ser Bernardo sibi dare tantũ q̃tum habiturus esset ex ipsis reb9 ablatis prout permittitur in terminis.d.l.in fundo que loquitur in bonefidei possessore qui non hʒ cãm a dño ⁊ non procedat in vsufructuario qui habet cãm a proprietario qui videtur magis assimilãdus marito vel feudatario qui habent cãm a dño q̃ bonefidei possessori per ea que dixit Bal.in.d.§.si vasallus.⁊ in.d.aut.excipitur
9 et post eum Pau.de ca.vbi.s. ¶ †Circa secũdum aũt quesitũ videtur dicendum q dicti.cccc.flo.non repetantur per dictum ser Bernardũ:q2 videt̃ q dictos.cccc.flo.quibus fuerunt vendita dicta duo predia dicto Joanni exposuerit dicta dña Cilia pro qua fuerunt empta dicta predia s̃m noiationẽ q̃ fecit dictus Joães attento eo quod asserit dictus Joães:dum noiauit dictã Ciliam dicendo quod preciũ predictũ fuit solutũ de pecunia dicte Cilie et lʒ ipsa Cilia remiserit dicta predia dicto ser Antonio asserẽdo precium predictum fuisse solutũ de pecunia dicti ser Antonij:tamen videt̃ q dicta remissio ⁊ dicta cõfessio sibi non preiudicet q2 inter eos est p̲hibita donatio vt in ti.de dona.inter virũ ⁊ vxo.ff.⁊.C.q̃ si per totos ⁊ confessio facta inter personas p̲hibitas est suspecta tanq̃ facta in fraudem:ideo non probat.l.qui testm̃.ff.de proba.⁊ l.cum quis decedens.§.titia honestissima.ff.de lega.iij.p̲terea dato q fuerint soluti dicti.cccc.flo.p dictum ser Antoniũ de propria eius pecunia pñt censeri fuisse solutos ex causa donationis.⁊ licet donatio inter virũ ⁊ vxorem non valeat:tamẽ confirmat̃ morte donantis per.l.donationes quas.C.de dona.inter virum ⁊ vxo.cuz s̲.alios autem centum flore.videt̃ q repetere non possit dictus ser Bernardus a dicta Cilia pari ratione:q2 presumatur causa dona
10 tionis. ¶ †Tamen his non obstantib9 contrariũ puto apta fronte concludendũ.Nã in puncto p̃supponitur qd̃ dicti.ccccc.flo.fuerũt soluti de proprijs pecunijs ipsi9 ser Antonij pro soluẽdo credi tum dicte dñe Spinete creditricis olim dicti petri ⁊ successiue ei9 heredis:⁊ consequenter dicte dñe Cilie sue neptis que possidendo bona hereditaria dicti Petri ⁊ fructus ex eis recolligendo vt in puncto presupponitur censetur adiuisse eius hereditatem per ea que habentũ in.l.pro herede.⁊.l.gerit.ff.de acqui.here.Jdcirco soluendo dictos.ccccc.flo2.soluit creditum dicte dñe Cilie.⁊ cõsequẽter liberauit dictam Ciliam.l.soluendo.ff.de neg.gest.⁊.l.sol.⁊ iudicium.ff.de solu.⁊ soluens debitum alterius repetit a debitore.l.siue pro fratre.de neg.gest.⁊.d.l.soluendo cum sua glo.ideo.d.ser Bernardus heres dicti ser Antonij videtur absq3 dubio qd̃ possit repetere dictam quantitatem.ccccc.flore.⁊ quãtitatem expensarũ solutã vt in puncto cum dicta quãtitas in effectu soluta fuerit i vtilitatẽ dicte Cilie p̃supposito q dicta predia vendita dicto Joanni pertineant ad dictã dominam Ciliam ⁊ non ad dictum ser bernardum vt heredem dicti ser Antonij de quo.s.ad quem pertineãt di
11 cta predia ad presens nõ discutitur nec in themate queritur.†Nec obst.adducta in contrarium q2 donatio nõ presumitur maxime in tanta quãtitate ⁊ maxime cũ sit prohibita per dicta.s.in p̲cedenti quesito ac etiã q2 dictus ser Antonius fuerat a dicto Petro originali debitore dicte spinette relictus p̲curator generalis ⁊ in specie ad soluendũ⁊ satisfaciendũ cuicũq3 creditori dicti peri:⁊ consequẽter ad soluendũ dicte dñe spinette creditricis dicti Peri.Et lʒ mãdatum soleat finiri morte mãdantis.l.inter causas.in p̃in.cum si.ff.man.Tamen fallit quãdo mandatũ fuit post mortẽ mandatoris collatum vt est expressum in.l.si vero non remunerandi.§.si.ff.man.idcirco cum dictum mandatũ fuerit collatum etiã post mortem peri mandantis:ideo durabat mandatum ⁊ cõsequẽter dict9 ser Antonius qui mandatũ acceptauerat censetur soluisse vt procurator non vt donator:q2 etiã vbi al's presumeretur gestum animo donandi si geritur a gerente negotia alterius cum mãdato vel sine censet̃ gestum non aĩo donãdi:sed repetẽdi ⁊ sicut administra
12 tor.vt patet ex his que habent̃ in.l.fi.C.de dotis promi.†Ubi habetur q licet si extraneus dat simpliciter dotem cẽseatur dare animo donandi mulieri regulariter.vt.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.acti. ¶ Tamen fallit si ipse extraneus qui dedit dotẽ gerebat al's negotia mulieris:nam tunc non censetur dotare animo donandi sed vt administrator ⁊ sic animo repetendi ⁊ repetere poterit p̲ut volunt in.d.l.fi.Jac.de are.Cy.⁊ Bar.qui intelligit id velle gl.ibi super verbo officium q ⁊ vult ibi Sal.Et est cõmunis opi.vt dicit ibi Bal.idem tenens.Confirmantur predicta ex postea gestis iter dictam Ciliam ⁊ ser Antonium:q2 Cilia recognouit dictam quantitatem quatuor centorum florenorũ esse solutam de pecunia dicti ser Antonij.Et non animo donãdi.Et si precessisset animus donãdi non perseuerauit in eodem proposito dictus ser Antonius et etiam dicta Cilia vt demonstrat dictus contractus seu actus post ea agitatus inter eos.Facto enim datur voluntas intelligi vt.l.reprehẽdẽda.C.de insti.⁊ subst.cum concordantijs:ideo donatio nõ valeret:⁊ subseq̃ẽter esset locus repetitioni etiã si soluisset animo donandi:licet re vera non censeatur soluisse animo donandi p supradicta. ¶ Non ergo obstat q cõfessio inter virum ⁊ vxorem: vt suspecta non probat:q2 dictus ser Bernardus nõ se fundat in ipa confessione tanq̃ probet.Sed negari nequit quin adminiculetur.

Et ostendit non durare animum donãdi si ab initio fuisset.Principaliter autem se fundat in alijs medijs prius adductis q nõ presumatur animus donandi.Nec obstat q dictus Joães recognouerit dictos quadringentos florenos fuisse solutos de pecunia dicte Cilie:quia non preiudicat ser Antonio res inter alios acta.C.res inter alios acta in rubro ⁊ nigro.Preterea satis poterat Joãnes dicere fuisse pecuniam mulieris si soluta fuit per suum administratorem pro ea ⁊ ipsa haberet eam reddere.Et in themate presupponitur pecuniã solutam fuisse ser Antonij:prout ⁊ in dubio presumitur per.l.quintus.ff.de donationi.inter virum.et.l.etiam C.eodem titulo. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.lxxxvij.

1 ☞ Substituti pupillariter si non curauerint tutorem dari pupillo in annum an ab hereditate pupilli decedentis post annum excludantur.vsq3 ad.nu.7.
2 Tutorez petendi pupillo olim erat soli matri imposita necessitas dari suo filio impuberi.
3 Testamenti sciẽtia an p̃sumatur in heredib9 vel substitutis.nu.seq.
4 Negligentiam facit cessare iusta ignorantia.
Restitutionis in integrum petende non currit tempus ignoranti.numero sequenti.
5 Jgnorans non dicitur negligens.
6 Reus qui non habet ius in re quandoq3 illud potest obtinere ex non iure actoris vt etiam possit ex duplici capite victoriã obtiere.
7 Tutorem non petentis negligentia an omnibus noceat vt si substituti illum non petant pupillo an videantur etiã exclusi auus et auia a dicta hereditate.

¶ Consilium.lxxxvij.

N nomĩe domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Circa primum videtur presupponere domini consulentes quod dicti substituti censeantur exclusi si non fuit constituta tutrix dicto pupillo.Et clarum est in iure quod substituti pupillariter priuantur successione si fuerunt negligentes in petendo tutorem.per annũ post mortem patris per.l.sciant omnes.C.de leg.here.⁊ not.Bar.in.l.ij.ff.qui petant tutores.Et in sua disputatione que incipit pupillus et etiam clarum quod si fuerunt negligentes venirent priuandi successione ex dicta pupillari substitutione.Tamen puto quod non sint priuati dicta successione ex his que reperio in actis deductis:q2 ad hoc vt successurus pupillo propter non petitum tutorẽ excludatur a successione requiritur negligentia ipsi9 successuri pupillo in non petendo tutorem.vt probat tex.in dicta.l.ij.ibi expellitur a legitima filij hereditate quasi existens indigna accipere hereditatem legitimam negligens ⁊ constituit tutorem.ad idem tex.institu.ad senatuscon.tert.§.pe.ibi vltra annum petere neglexerint. ¶ Et p̲pterea impeditus aliquo impedimento excusat̃.Nec currit sibi tempus ad petendum pupillo tutorem per.l.ij.§.confestim.ff.ad tertu.Et licet dicta iura loquãtur in matre:tamen eadem ratio.Et maior viget in alijs cui incumbit necessitas petendi tutorem:quia in matre imminet duplex ratio scilicet matris pietas et spes successionis ab intestato in alijs non ascendentibus ipsius pupilli viget solummodo ratio causata ex spe successionis ab intestato vt deprehenditur ex dictis Barto.in dicta.l.ij.qui petãt
2 tutores. ¶ †Jtem de iure antiquo solum matri erat imposita dicta necessitas petendi tutorem non autem alijs successuris ab intestato nisi forte descendentibus ex linea materna de quibus est varatio inter docto.qui de transuersalibus ⁊ substitutis concordãt.scilicet quod de iure antiquo non priuabantur successione p̲pter non petitum tutorem: et sic eis non iniungebatur necessitas petẽdi tutorem prout concludit ⁊ pro claro presupponit Barto.in dicta sua disputa.⁊ in.d.l.ij.qui petant tuto.⁊ Salyce.in.l.nepotib9.C.de leg.here.⁊ Rapha.in dicta.l.sciant omnes.Jtaq3 si matri imputatur sola negligentia:ita nec imputari debet alijs successuris ab intestato si non fuerũt negligentes in petendo tutorem:licʒ lapsus fuerit annus post mortem patris ⁊ non fuerit petitus tutor cum militet eadem ⁊ maior ratio ⁊ vbi eadem ratio idẽ ius.l.illud ad.l.aqui.⁊.l.a titio.de verbo.obli.⁊ de similibus idem est iudiciũ l.non possunt.ff.de.ll.⁊.c.inter ceteras.de rescript.cum si.Si ergo substituti non fuerunt negligentes non veniunt priuandi successione eis competente ex pupillari substitutione quod autem non fuerint negligentes deducitur:quia non reperio probatum q dictus Petrus re9 cõuentus habuerit notitiam dicte substitutiõis.Et scientia non p̃sumitur sed ignorãtia.l.verius.ff.de proba.et.c.
3 presumitur ignorãtia.de regu.iur.in.vj.⁊.l.fi.ff.pro suo.†Et q nõ presumatur sciẽtia testamenti probatur ex dictis Bart.in.l.is põt de acqui.here.⁊.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.obli.⁊ sic non apparet quod dictus Pet.substitutus habuerit notitiã dicte substitutionis in vita dicti pupilli.⁊ consequenter non apparet qd̃ ipse habuerit notitiam q sibi incumberet onus seu necessitas peten
4 di tutorem.†⁊ consequẽter videtur quod non appareat q ipe fuerit negligens in petendo dictum tutorem:q2 ignorantia iusta fa

cit cessare negligentiam: prout dixit Panor. in. c. j. de prescript. dicens ꝙ tempus ad petendum in integ. resti. non currit ignoranti ponderando tex. in. c. j. de in integ. resti. li. vj. dum dicit si quis ne
5 gligenter omiserit. † Quoniam ignorans non est negligens. c. ij. ⁊ c. qr diuersitatis. de cõces. preben. qr allegat etiã glo. in verbo distulerit in. §. item mixta quod ⁊ voluit Bar. in suo ↄsi. incip. carissime dñe. Isti nostri nucerini in ordine mihi. cxij. ⁊ secundũ ordinem in formis. cij. ⁊ probatur ex glo. super verbo negligentia in cle. qr cõtingit. de religi. do. ⁊ probatur in. l. si ex plagijs. in prin. ff. ad legem aqui. negligentia sonat in vitiũ tex. ⁊ glo. in. c. ea que. de offi. arch. et per Joan. an. post Archi. in. c. ij. de re. non alie. lib. vj. ad idẽ tex. in cle. j. de vi. ⁊ hone. cle. ⁊ Zab. in cle. j. de eta. ⁊ quali. Sed ignorantia facti alieni est iusta ignorantia merito ignorans non dicit negligens. vt. s. dixi. Si itaqꝫ dictus Petrus ignorabat se substitutum dicto pupillo per cõsequẽs ignorabat sibi incũbere onus petẽdi sibi dandi tutorẽ cum ipse non esset successurus ab intestato: qa auus ⁊ auia superstites sibi preferebantur ab intestato et etiã mater que decessit pauloante mortẽ dicti pupilli: ideo non est sibi imputanda negligẽtia petendi tutorem. ⁊ ꝑ cõsequens nõ videtur exclusus a successione licet tutor nõ fuerit petitus si ipe ignorauit dictã substitutionẽ ꝑut ignorasse presumit vt dictũ est: ⁊ dato ꝙ forte sciuerit: tamẽ de hac sciẽtia ex his que vidi non apparet ⁊ paria sunt non esse ⁊ nõ apparere. l. duo sunt titij. de testa. tu. ⁊. l. in lege. de contrahen. emp. ⁊ maxime in iudicijs: qr iudex debet iudicare secũdum acta. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. ⁊. c. pastoralis. §. qr vero cũ ibi no. de offi. dele. ⁊ dato sine preiudicio veritatis ꝙ. d. petrus fuerit a successione exclusus ꝑpter negligentiã in non petẽdo tutorem: tamẽ non debet censeri exclusus eius frater qui vna secuz fuit dicto pupillo substitutus pupillariter. ⁊ continuo fuit absens prout presupponitur ⁊ in longinquis partibus. ita ꝙ satis videt constare de illius ignorantia ⁊ de iusta excusatione si tutorẽ pupillo non petijt cum dicitur fuit absens in longinquis partib⁹ ita ꝙ forte ignorauerunt mortẽ patris ⁊ forte superexistentiã pupilli ita ꝙ multo fortius euitatur eius negligentia ⁊ iniquũ esset ꝙ stante eius legitima absentia debẽt priuari successione. Et licet dicta absentia non sit probata neqꝫ deducta in actis tamen poterit deduci ⁊ probari in causa appellationis. Et cautum erit id probare: quia licet absentia dicti fratris ⁊ eius non exclusio non excusat dictum Petrum reum conuẽtum: tamen si dictus alter consubstitut⁹ nõ
6 excluditur venit dictus Petrus absoluendus. † Nam reus conuẽtus obtinet victoriã ex duplici capite quoruz quolibet sufficit. s. ꝙ ex iure suo si illud habet ⁊ si ipse illud nõ habet obtinet ex non iure actoris. l. fi. C. de rei ven. ⁊. c. cum ecclesia sutrina de causa possess. et proprieta. ⁊. l. qui accusare. C. de eden. cuz si. Si eñ neuter ius hꝫ in re de qua agitur: neqꝫ reus neqꝫ actor sunt in pari causa: ita ꝙ potior est conditio possidentis regula in pari causa in. vj. cum cõcor. ⁊ cum fundamẽtum partis agentis sit ꝙ hereditas dicti pupilli sit delata ab intestato ⁊ appareat testamentũ in quo cõtinetur pupillaris substitutio que cẽsetur testm̃ pupilli. l. ij. in prin. ⁊. §. interdũ. ⁊. l. patris ⁊ filij. ff. de vulg. ⁊ pupil est necesse per eos probari ꝙ ambo substituti sint exclusi ab hereditate pupilli. qr donec potest esse locus successioni ex testamẽto cessat successio ab intestato. l. anteꝙ̃ C. cõmunia de succes. ⁊. l. ꝙ̃diu la. ij. de acqui. here. ⁊. l. ꝙ̃diu. C. qui admitti nisi ergo probetur ambos substitutos fore exclusos deficit fundamentũ agentiũ. ⁊ per ↄñs debent succũbere per. l. qui accusare. C. de eden. cum vulga. ⁊ hoc mediũ sufficit dicto petro pro obtinenda victoria in causa appellationis. ⁊ per hoc tollitur quicquid adductũ fuit per consulentẽ pro parte agentiũ qui non tangit su
7 pradicta nec etiã tangunt per cõsulentẽ pro dicto petro. † Aliud antẽ mediũ quod respicit ꝰm consultationis articulũ reputo satis dubiũ pro vtraqꝫ parte: nam licet videatur cõmunis opinio glosarum et doctorũ ꝙ regulariter nõ priuetur hereditate propter non petitũ tutorem nisi is ad quẽ pertinebat prima causa successionis ⁊ Bar. videatur variasse: quando successio deuoluit ad alios ꝙ̃ ad matrẽ vel auiam seu auum maternũ ⁊ ita loquitur glo. in. d. l. nepotibus ⁊ hoc casu potest verificari cõmunis opinio ⁊ etiã hoc casu videtur loqui. l. ij. §. fi. ff. ad tertul. per quã se fundat dicta gl. ⁊ est precipuum fundamentũ cõmunis opinionis: tamẽ in matre ⁊ auo materno seu auia Bar. nõ variauit: sed semper tenuit ꝙ etiã si super sint plures habentes succedere in diuersis gradibus omnes excludantur omnibus negligẽtibus petere tutorem super quo plurimũ instat consulẽs pro parte rei cõuenti: nec videtur dictã differentiã considerare consulens pro parte agentium: ⁊ quidem permaxima est auctoritas Bart. nihilominus pro nunc non intendo decidere dictã difficultatẽ nec expedit stãte ꝑmo fundamẽto de quo supra.

Laus deo.

Summarium super consilio. lxxxviij.

1 ☞ Emens dãnum datum in pertinẽtijs castri portus ⁊ ciuitatis firmi si facit abolitiones de dãnis datis in alijs locis an debeat puniri pena statutaria non obstante quadã consuetudine de qua per totum consil. ⁊ presertim in numerro quinto.

2 Contractus in dubio censentur celebrati scdm morem regionis.

3 Penam ne quis dicatur incurrisse consuetudine ꝙ̃tumcũqꝫ reprobata alijsqꝫ medijs de quibus infra potest excusari.

4 Prescribi an possit merum ⁊ mixtum imperium.

6 Consuetudo populi consensu fundatur qua potest quis a pena excusari numero tertio.

7 Delinquens palam an puniatur acrius ꝙ̃ qui occulte delinquit.

Delinquẽs nõ solũ si dolo sed etiã si culpa delinquit est puniend⁹.

Consilium lxxxviij.

1 In nomie domini nostri Jesu xp̄i. † Viso supra scripto themate ⁊ copia cõtractus initi inter magnificũ cõmune firmi ⁊ dictum Felicem ⁊ copia statuti sub rubrica. xxxiij. de abolitione concedẽda ⁊ copia alterius statuti sub rubrica. xxxviij. de pena cõmittentis baratariam vel fraudẽ videtur prima facie dicendum ꝙ dictus felix non veniat puniendus: quia ipse emit oĩa dãna data ciuitatis firmi cum vno. c. qd bestie inuente in dãno per patronos possessionũ debeãt assignari emptori vel suis officialib⁹ et pene ⁊ abolitiones sint dicti emptoris qd capitulum generaliter ⁊ indefinite loquitur ergo videtur generaliter intelligẽdũ arg. l. j. §. et generaliter. ff. de lega. presta. ⁊ cañ. si romanorũ. xix. dis. cum indefinita equipolleat vniuersali. l. si plurib⁹ de leg. ij. ⁊. c. vt circa de elec. lib. vj. ⁊. c. qr circa de priui. ideo videtur ꝙ ex tenore dicti cõtract⁹ pene exigende a dominis animaliũ que fuerunt inuenta dare dãnum pertineant generaliter ad dictum emptorem ⁊ sibi bestie debuerint assignari ⁊ abolitio per eum concedi. Nec videtur obstare ꝙ dictũ dãnũ datũ non fuit datum in pertinentijs ciuitatis firmi ⁊ castri portus vsqꝫ ad riueriam maris. Et dicto Felici non fuerunt vẽdita dãna data in comitatu ciuitatis firmi q̃ dãna data in comitatu habent alium exactorẽ ⁊ officialẽ propter qd allegatur ꝙ dãnum datum de quo agitur nõ venit in venditione facta dicto Felici quia fuit factum in comitatu ⁊ non in pertinentijs ciuitatis vel dicti castri portus: ⁊ propterea non pertinebat ad dictum Felicem se intromittere de dicto dãno dato in dicto comitatu. Et inde pecuniã recipere prout recepit. Et per ↄñs dicatur ꝙ fecit illicitũ lucrum in officio ⁊ fraudem cõmisit ⁊ sic veniat puniẽdus pena dicti statuti. xxxviij. quia ad ista videtur posse responderi ꝙ ipse felix nõ emit dãna data in ciuitate vel pertinentijs ciuitatis. Sed dãna data ciuitatis firmi hoc est dãna data que pertinent ad ciuitatem firmi. Et quorum abolitio ⁊ exactio penarũ alias pertineret ad ipsaz ciuitatem. Et idcirco cuz dicte bestie dãnum dantes fuerint ducte ad ciuitatem firmi prout mihi presupponitur ꝙ duci poterãt pene exigende verisimiliter spectabant ad ciuitatem firmi. Et etiam abolitio per ipsam ciuitatem vel eius officiales verisimiliter erat concedenda. Et per consequẽs videtur ꝙ ea que spectant ad dictũ dãnum datum venerint in dicta venditione oium dãnorum datorum dicte ciuitatis: ille enim genitiuus ciuitatis firmi videtur habere dictam significationem ꝙ dãnum datum dicatur ciuitatis firmi quãdo cognitio ipsius dãni dati ⁊ que ex ea depẽdent pertinẽt ad ciuitatem firmi: babet enim genitiuus in iure multas varias significationes de quib⁹ per doc. in rubrica. ff. de no. ope. nun. ⁊ sparsim in multis alijs locis q̃ breuitatis causa omitto. Et propterea videtur ꝙ dictum dãnum datum licet nõ fuerit datum in pertinẽtijs ciuitatis distinctis a pertinentijs comitatus qui comitat⁹ habet separatos officiales a ciuitate: tamen censeatur pertinere ad ciuitatem: ex quo bestie inuente dãnum dare in comitatu possunt duci ad ciuitatem firmi vt ibi de damno dato cognoscatur et puniatur vel abolitio concedatur: alias frustra ad ciuitatem ducerentur si predicta per officiales comitatus fieri non deberent. Idcirco videatur ꝙ dictum dãnum datum comprehendatur sub illis verbis vniuersalibus venditionis omnia dãna data ciuitatis firmi. et per consequens videtur ꝙ abolitio pertineret ad dictum emptorẽ ⁊ nulla fraus vel illicitum lucrum per eum factum fuerit: ꝙ maxime videtur dicendũ si probat per duos testes cõsuetudo ꝙ similes
2 emptores soliti sunt facere similes abolitiones. † Quia contract⁹ in dubio censentur celebrati ꝰm morẽ regionis. l. lꝫ. C. de loca. et. l.
3 semper in stipulationib⁹. ff de reg. iur. cum si. † Preterea cõsuetudo lꝫ reprobata adeo ꝙ censeatur corruptela excusat a pena vt est glo. sing. ꝰm Panor. ibi in. c. cum venerabilis extra de consue. quã ad hoc no. ⁊ sequitur ibi Panor. ⁊ idem tenet ibi Pe. de anch. dicens ꝙ eam no. Oldra. in cõsi. suis. ⁊ facit ꝙ no. Archi. in. c. eũ qui de preben. lib. vj. ꝰm eundem Pe. de ancha. qui super hoc dicit se de facto defendisse apud ariminum quendã rectorem cuiusdã ville qui fecerat poni plures in compedibus ꝙ non teneretur pena pri
4 uati carceris. † Nam licet allegaretur merum imperium non posse prescribi vt plene habetur in. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iudi. tamen excludebatur a pena propter illam consuetudinem ꝰm eum: pariter ergo videtur ꝙ dictus felix veniat excusandus a pena propter dictam consuetudinem dato ꝙ non debuerit abolitionẽ concedere seu lucrum inde percipere maxime cum concessio abolitionis non videatur de genere prohibitorum saltem prout priuatus carcer ⁊ prout de genere prohibitorum erat act⁹: de quo in. d. c. cũ venerabilis.

venerabilis.vnde prout ibi cõsuetudo excusat a pena multo forti⁹ videtur ꝙ consuetudo habeat excusare in istis terminis per predicta: facit etiã quia pene sunt odiose et in dubio interpretatio fieri debet in mitiorem partez regula in penis in.vj.ꝛ.c.statutũ de elec. eo.lib.ꝛ.l.si preses.ꝛ.l.interpretatione de penis.Et potius deueniri ad absolutionẽ ꝙ̃ ad condẽnationem.l.absentẽ.ff.de penis facit regula cum sint partium et regula fauorabiliores in.vj.cum cõcor. Sed licet predicta videantur multum obstare ꝛ reddiderint me perplexum in ingressu cõsultationis: tamen tandẽ puto cõtrariũ concludendũ.Nam principaliter pondero ꝙ fuerunt vendita non solũ dãna data ciuitatis firmi.Sz dãna data ciuitatis ꝛ castri port⁹ vsq̃ ad riueriam maris.Et dicta verba genitiui casus ciuitatis firmi ꝛ castri portus reguntur ab eisdem verbis precedentibus:vnde debẽt pariter terminari ꝛ pariter intelligi:q2 quando plura determinabilia determinantur ab eodem determinabili illa debent pariter terminari.l.fi.C.de sententijs ꝛ interlocut.om.iudi.ꝛ.l.hoc iure.ꝛ.l.lutius.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.hereditatẽ.ꝛ.l.ꝙ̃uis.C.eo.tit.ꝛ.l. in testamẽto.C.de tes.mili.sed illa verba dãna data castri port⁹ necessario intelliguntur in damnis datis in pertinentijs dicti castri vsq̃ ad riueriam maris: quia non pertinet cognitio damnorũ datorum ad dictum castrum neq̃ ad riueriã maris: sed damna data in locis castri portus in riueria maris cognoscuntur ꝛ deciduntur in ciuitate firmi prout mihi dicit̃:ideo quo ad illa verba castri portus vsq̃ ad riueriã maris non cadit dicta interpretatio ꝙ intelligatur de damnis datis pertinentibus ad cognitionẽ ꝛ punitionẽ seu concessionẽ abolitionis:quia nulla ex predictis pertinẽt ad castrũ portus:neq̃ ad riueriam maris.vnde necessario dicta venditio interpretatur facta de damnis datis in pertinentijs castri portus ꝛ riuerie maris ꝛ non de damnis datis in pertinentibus ad cognitionem dicti castri.ideo similiter intelligat̃ facta venditio de damnis datis in pertinentijs ciuitatis firmi ꝛ nõ de alijs:lz deuoluerentur ad ciuitatẽ firmi quo ad cognitionẽ ꝛ forte penarum exactionem ꝛ abolitionũ concessionẽ vt sic illa verba ciuitatis firmi que possunt pati varias interpretationes pariter interpretẽtur ꝛ pariter determinẽtur:prout sequentia verba castri portus vsq̃ ad riueriam maris per iura preallе.ꝛ successiue verba sequentia dicti contract⁹ intelligantur de dãnis datis in pertinentijs ciuitatis firmi vel castri portus ꝛ non in damnis alibi datis:quia per precedentia sequentia declarantur.l.si seruus plurĩũ.§.fi.ꝛ.l.heredes palã.§.sed ꝛ si non tam.ff.de test.ꝛ dicta in prefationibus censentur repetita in sequẽtibus.l.titia respondit.§.idem respondit.ff.de verbo.obli.ꝛ.l.itez quia cum sua glo.ff.de pac.Ideo verba dicti.c.contract⁹.Itẽ quãdo se trouassero le bestie trouate in dãno per li patroni delle possessione se debbia assignare a dicto compratore o ali suoi officiali ꝛ le pene o abolitione sia desso cõpratore:intelligi debẽt de bestijs inuentis in dãnis datis in pertinẽtijs ciuitatis firmi ꝛ castri port⁹ ꝛ sic in dãnis vt.s̃.venditis . Et non in omnib⁹ dãnis vbiq̃ datis: ꝙ illa indefinita in dãnis ꝛc.nõ potest vniuersaliter intelligi de omnibus dãnis:quia dictũ capitulũ esset absonũ:vnde necessario est restringenda ſm precedẽtia ꝛ sic ad dãna.s̃.vendita ꝛ cõcessa dicto emptori ꝛ cõsequenter dictum capitulũ in quo se fundat dict⁹ emptor nõ potest intelligi in bestijs inuentis dare dãnum extra pertinentia ciuitatis firmi ꝛ castri portus merito nõ pertinebat ad euz cõcedere abolitionẽ de dicta inuentione.Et per ꝯñs lucrũ exinde exactũ censeatur iniustũ lucrum ꝛ exactor veniat puniendus pena

5 dicti statuti.xxxiij.†Nec puto ꝙ obstat dicta allegatio cõsuetudinis:lz enĩ duo testes ꝓbẽt se fecisse sĩles abolitiões tpe quo ipi emerunt non propterea vt puto ꝓbant generalem cõsuetudinem ꝓut de generali consuetudine loquitur.d.c.cũ venerabilis.Nec verisĩr cõcessio dictarũ abolitionum ꝓuenit in notitiã populi ita quod cẽ

6 seatur populũ consensisse.†In quo cõsensu populi fundatur consuetudo.l.de quibus in fine.ff.de legibus Nec forte dicte exactiones ꝛ abolitiones de quibus deponunt dicti duo testes ꝓuenerunt in notitiam dicti Felicis tempore quo dictam abolitionem cõcessit ꝛ lucrũ ex ea ꝑcepit que notitia non ꝓsumit̃ sed ignorantia.l.verius.ff.de ꝓba.ꝛ.l.fi.ff.pro suo.ꝛ.c.presumit̃ ignorãtia.de re.iur.in vj.Et si ignorauit non videt̃ ꝙ ex dicta cõsuetudine potuerit se excusare:q2 gñalis cõsuetudo excusat a pena:eo q2 ille q gessit actum punibilẽ censet̃ credidisse sibi licere gerere talem actum ex quo ita est cõsuetũ.ꝓut sumitur ex dictis Petri.de anch.in.d.c.cũ venerabilis post Archi.ꝛ Oldra.vbi.s̃.ideo non arbitror esse ꝓbatam taliter cõsuetudinẽ ꝙ per eam dictus felix veniat excusandus a pena attento qđ ꝓut ꝓsupponitur dicti testes nõ ꝓbant nisi de abolitionibus factis ꝑ eos nõ aũt vidi dicta testium ꝓpterea loquor.vt s̃.per verba vt arbitror ꝛ vt puto:sed cõsidero qualitatem actuũ qui vt audio non cõtingunt multũ frequẽter ꝛ non fiunt aliter. vt ꝓueniant in notitiam multorum.Et ꝑ hec concludo qđ ꝑtes iudicis sint in condẽnando dictum Felicẽ in pena dicti statuti.xxxviij. tanꝙ̃ ꝑcipiens iniustum lucrum vtrum autem debeat puniri pro vna exactione dicti lucri an pro pluribus a me non queritur.ꝛ pro parte communitatis videtur adduci quod debuerit fieri vna abolitio ꝛ non plures.Et sic innuitur quod fuerit vnum delictũ si aũt debuissent fieri plures abolitiones in ꝙ̃ partem inclino per.l.scire debemus.de verbo.obli.ꝛ in.l.ij.de leg.ij.super quo vlterius me nõ

7 extendo.†Nec supra dictis obstat ꝙ palam fecit dictam abolitionem:quia iure non cauetur quod quis excusetur a pena: ex eo q2 palam committit illicitum immo quandoq̃ magis delinquit ꝛ acrius punitur qui palam delinquit ꝙ̃ qui occulte.vt per Cy.in.l. nemo.C.de summa trini.ꝛ per Barto.in.l.pretor.§.generaliter.ff. vi bono.rap.licet non ita presumatur dolus in eo qui palam gerit actum non licitum prout in eo qui occulte eum gerit vt probatur in.l.fi.ff.de ritu nup.ꝛ in ca.fi.de clandesti.desponsa.ꝛ in.l.cum ipse.C.de contrahen.emptio.Tamen punitur regulariter non solũ qui dolo delinquit:sed etiam qui culpa lata vel leui immo etiã qui leuissima culpa delinquit.vt no. Bart.in.l.respiciendum.§.delinquunt.ff.de penis per tex.ꝛ glo.ibi licet in leuissima culpa quidaz contrarium teneant ꝛ non bene secundũ eum:sed error iuris non censetur esse alienus a culpa non solum leui sed plerũq̃ lata vt habetur in.l.late culpe.de verbo.signifi.facit.l.leges sacratissime.ꝛ.l. fi.C.de.ll.Nec iurĩ error presumitur quinimmo potius presumitur dolus ꝙ̃ iuris error prout notant Bart.ꝛ Angel.in.l.sed ꝛ si lege. §.scire.ff.de peti.here.facit.l.quemadmodum.C.de agrico.ꝛ cen.libro.xj.ꝛ.c.qui contra iura mercatur.de reg.iur.in.vj.ideo non debet excusari dictus felix ex ignorantia.Et maxime cum esset in ciuitate insigni habẽte copiã peritorũ ita ꝙ potuit ꝯsulere peritiores.arg.l.in bonorum.ff.de bono.pos. Laus deo.

Summariũ super consilio.lxxxix.

1 Substitutionis ius an ad filios transmittatur substituta prima decedente ante conditionis euentum ita ꝙ dicti filij excludãt pia loca substituta stante testõ heredis instituti.ꝑ totum.

2 Filij positi in conditione an videantur tacito iudicio testatoris inuitati.nume.1.

3 Uoluntates captatorie an valeant quo ad dispõnes ad pias cãs. Legata ad pias causas conseruantur iure canonico que al's iure ciuili inutilia essent.

Consilium.lxxxix.

1 N nomĩe domini nostri Iesu christi.†Multa allegãtur in themate ꝓ parte liberorum domine libere quod ipsi preferantur dictis ecclesijsque non oportet aliter in consilio repetere.Pro quibus etiam facit:quia multi tenẽt quod filij positi in cõditione censeantur iure fideicommissi inuitati prout tenet origialiter Oldra.in.l.j.de conditio.inser.prout refert ibi Salyce.q putat hanc opinionem veriorem in filijs testatoris.argu.l.cum acutissimi.C.de fideicom.ꝛ idem tenuit Pet.de ancha.in consilio incipiente contra Philippum.hanc etiam opinio.dicit esse verissimam Pont.in.l.si cum dotem.in prin.ff.so.ma.item Pau.de ca. in.l.filiusfamilias.§.cũ quis.de leg.j.refert Bal.in.d.l.j.de condit. inser.in lectu.antiqua tenuisse hanc opinionem per pulchras rationes ꝛ dicit ꝙ hec opinio semp sibi placuit ꝛ ꝙ si haberet consocium consuleret ꝓ hac parte pro qua recusauit cõsulere:q2 dicta lectura Bal.cõiter non habetur ſm eum qui in.d.l.cũ acutissimi. dicit ꝙ pluries fuit requisitus pro cõtraria parte ꝛ noluit consulere et hanc partem dicit tenuisse Bal.in quodam suo consilio incipiẽte Petrus heredem.item Imo.in.d.§.cũ quis ꝛ in.l.lucius lutia de heredi.insti.dicit plures idem cõsuluisse ꝛ ego vidi consiliũ dñi Anto.de prato veteri qui tenebant hanc ꝑtem dicens ꝙ alias cõsuluit ꝛ obtinuit cũ subscriptione Pau.de cast.ꝛ Jo.de ana.ꝛ dñi Ant.de rosel.Item vidi aliud consilium in quo dicebatur ꝙ Rapha.Ful.ꝛ Pau.de ca.ꝛ multi doc.moderni cõsuluerãt ꝓ hac pte. Item aliud consilium in quo dicebat̃ ꝙ Bal.ꝛ collegiũ florentinũ ꝯsuluerãt ꝓ hac parte:ꝛ in alio cõsilio allegabatur ꝙ idem tenuit Paul.de ca.in consi.cccxxxiij.incipi.dubitatio vertitur de bonis dñi Francisci.vj.Item Benedi.de plũ.in repe.l.si cum dotẽ.in ꝑn. so.mat.tenet filios positos in cõditione esse inuitatos ex.l.disposi tiõe ex cõiecturata mente testatoris sicut in termis.l.si cum anus. ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ.l.generaliter.§.cũ aũt.C.de insti.ꝛ subst.sub ꝯdi.fac.ꝛ multa ꝓ hac pte adducunt̃ que breuitatis cã omitto.Jõ cum dicta dña Libera fuerit filia testatoris:ꝛ cõsequenter liberi ipsius sint descẽdentes testatoris:ideo vidẽtur inuitati ꝛ succedãt iure fideicõmissi tanꝙ̃ substituti vel saltem tanꝙ̃ inuitati ex dispõne l.ex ꝯiecturata mẽte testatoris ſm opi.Bene.de plũ.tanꝙ̃ magis dilecti ꝙ̃ pia loca inuitata sub cõditione si dicta dña Libera decesserit sine liberis.Ita ꝙ ex his ꝛ alijs adductis per consultantes in themate videtur concludi posse ꝙ dicti liberi dicte dñe Libere admittantur ad.d.bona.d.xpofori testatoris ꝛ dato ꝙ dicti liberi nõ admitterentur videtur ꝙ dicta pia loca excludant̃ ab eis:quia faciunt deficere conditionem sub qua inuitãtur dicta Pia loca substituta in testamẽto.d.xpofori.Nam positi in conditione dato qđ non succedant tamen excludunt substitutum per id qđ habetur in aut̃.licet.C.de na.libe.ꝛ in.d.l.cum filiussa.§.cum quis iuncta sua gloss.prout not.Bartol.in.l.j.ver.quinto quero.ff.de contratab.

2 †Tamen non obst.predictis et que deducũtur in themate pu

to aperta fronte concludendũ ꝙ.d.pia loca licet forte nequeãt suc cedere in dictis bonis vigore testamẽti xpofori per ea que dicunt in contrario maxime vltimo loco:tamen admittãtur ad dicta bona eis relicta ex testamẽto.d.Anto.secũdi testatoris.Nam constat ꝙ substitutio facta de dicta domina libera euanuit ex quo decessit pendente conditione: ⁊ sic fuit effecta caduca per.l.j.§.sinautem sub conditione.C.de ca.tol.⁊.l.qui liberis.§.hec verba ibi neqꝫ heredis heres.⁊.l.sed ⁊ si plures.in prin.ff.de vul.⁊ pup.⁊.l.si ex pluribus in fi.ff.de suis.⁊ leg.cum si.Et ipsi liberi dicte domine Libere positi in conditione non censentur a testatore vocati:nec admittũtur nisi veniant tanꝗ heredes ab intestato:prout hanc opinio.firmat glo.Ray.de for.Jaco.de a re.Cy.Barto.Bal.Ange.Fran.tigri.Nico.de nea.Rapha.cu.Fran.de alber.⁊ Jmo.in.d.l.lucius.⁊ Barto.in.l.centurio.ff.de vul.⁊ pupil.ver.vlterius quero.⁊.in.d.l.si cum dotem.in prin.⁊.in.l.si sic.de lega.j.⁊ Bal.in.l.cunctos populos.ver.venio ad secũdum.C.de sum.tri.⁊.d.l.cum acutissimi.et in.l.tanꝗ.C.de fideicom.in lectura antiqua.colũ.xxix.⁊.l.ꝙ scitis.C.de bonisqꝫ lib.⁊ in.l.pater.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ in consi.ꝙ incipit super primo quesito sic respondeo:⁊ in alio consilio ꝙ incipit titius instituit sororem:qđ ⁊ tenuit Pec.de ancha.in.c.si pater.de testa.in.vj.in.xj.no.⁊ in.c.in presentia.de proba.ver.decimo quero.⁊ in c.licet de voto ⁊ in consilio.ccccxxvj.secũdum ordinez informis ꝙ incipit:ꝙ supra consultum est:⁊ in alio consilio numero.cxxxvj.incip.principaliter ponderandum est qđ ⁊ tenuit Jmo.⁊ etiã Pau.in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad trebel.⁊ Raph.cu.⁊ Jmo.in.d.§.cuz quis.⁊ Rapha.ful.in.d.l.generaliter.§.cum autẽ dicens quod ita fuit obtentum in quodam suo cõsilio ab omnibus doc.a quatuordecim annis citra inter ceteros nominat Saly.Zab.⁊ Pe.de anc. Ex quibus patet hanc esse cõmunem sententiam prout etiaz dicit esse cõmunem Jmo.in.d.l.lucius.⁊ Pau.de cast.in.d.§.cum quis.et in dicta.l.cum acutissimi:ideo non est ab ea saltem in decisiuis recedendũ iuxta no.per glo.in.l.omnis diffinitio.ff.de re.iur.⁊ per Bal.in.l.precibus.C.de impub.⁊ per docto.in.l.cuz prolatis.ff.de re iudica.⁊.c.ne innitaris.de cõsti.⁊ ita consulendo pluries tenui ⁊ etiam legendo in.d.l.j.de condit.inser.respondendo ad adducta in contrarium:ita quod liberi dicte domine Libere nõ censent̃ tacite inuitati:sed censetur eis reseruatum ius succedendi ab intestato in bonis testatoris deuentis ad dictã dñam Liberã casu quo eius substitutio fuisset purificata.⁊ ita intelligitur dicta.l.lucius in fine ẽm gl.⁊ docto.ibi ⁊ in.d.§.cum quis.⁊ facit tex.in.l.vel singulis de vulgari ⁊ pupillari.⁊ quod notant docto.in.l.penulti.C.de impu.et in.l.heredis mei.§.cum ita.ff.ad trebelleanum.⁊ in.l.qui duos.ff.de vulgari ⁊ pupillari.Et ideo cum dicta bona testatoris nõ deuenerint ad dictam dominam Liberam qꝛ eius substitutio fuit caducata.vt supradictum est fortius non deuenerint ad filios dcẽ domine libere qui censentur habuisse voluntatez testatoris casu quo in dictis bonis successisset dicta domina Libera adeo ꝙ posset attentari ꝙ etiam retenta prima opinione que vult quod filij positi in conditione censeantur tacite a testatore inuitati.⁊ sic veniant ex tacita dispositione testatoris vel legis dispositione ex coniecturata mente testatoris:tamen hoc casu non veniant quasi censeãtur inuitati in casu quo domina Libera succederet quasi ipsa domina Libera censeatur fuisse rogata de restituẽdo suis liberis:pro quo facit.l.qui habebat de vulgari:⁊ pupillari vbi est tex.ꝙ quidam filium instituit et filiam ab eo exheredatam pupillariter eidem substituit ⁊ dicte filie pupillariter substituit vxorem ⁊ sororem suam filia predicta decessit ante filiũ postea decessit filius in pupillari etate deciditur ibi quod secundo loco substituti non succedũt ex quo expirauit substitutio prime substitute ⁊ sic expirata substitutione primi gradus cesset substitutio secũdo loco facta primo substituto vt ibi videt̃ casus:licet hoc aliter non firmez ⁊ non expedit ex quo communiter tenetur quod etiam si sit locus prime substitutiõi vel institutioni filij postea positi in conditione non censeantur inuitati ex dispositione testatoris nec ex legis dispositione sed solum censeatur eis reseruatum ius succedendi ab intestato.Ex his itaqꝫ cõcludo qđ dicti filij domine Libere nullatenus veniant ad dicta bona ex quo Antonius primo institutus a dicto Christoforo condidit testamentum ⁊ de dictis bonis disposuit.Et propterea ab intestato non succedunt dicto Antonio per.l.antequã.C.communia.de succes.⁊.l.quãdiu.C.qui admit.cum similibus.Nec ex testamento dicti Christofori.Quia non censetur a Christoforo inuitati per supradicta.Nec ex dispositione legis.prout dicebat Benedictus de plumbino quia ipse solus fuit in illa sententia alij contra: quia quidam quod censeantur tacite inuitati a testatore ⁊ succedant vt substituti ⁊ sic ex dispositione testatoris.Alij magis communiter quod non cẽseantur aliquo modo inuitati nec lege cauetur quod succedatur dicto casu defuncto nec ab intestato nec exultia volũtate. Allegat.l.cum annis de cõditionib⁹ ⁊ demõstrationib⁹.⁊.d.l.cũ acutissimi.⁊.l.gñaliter.§.cum autem.C.de insti.⁊ substit.sub condit. factis.Que iura solum subintelligunt conditionem ad exclusionẽ substitutorum.Non autem vocant substitutum.Nec obstat ꝙ censentur magis a christoforo dilecti filij domine Libere ꝙ dicta pia loca.Quia volo fateri casu quo dictus Antonius non distribueret.Nã eo casu quo scilz distribuisset pretulit pia loca in testamento christofori nominata ipsi domine Libere ⁊ consequenter etiaz suis liberis cum dictam.d.liberam inuitauerit sub conditione si.d.Anto.hereditatem non distribuerit in dicta pia loca ⁊ sic quaten⁹ inuitauit dicta pia loca illa fuerunt a Christoforo magis dilecta ⁊ si dicatur non distribuit hereditatem respondetur quod exponit̃ si id est quatenus per ea que habẽtur in.l.stichuz qui meus erit.de lega.j.⁊ quod per illam legem notat Barto.in.l.j.ff.de iure codi.⁊ in auten.ex causa.C.de liberis preteritis.⁊ doctores ibi ⁊ per Bal.in.l.fin.C.de codicil.ideo quatenus dictus Antonius distribuit in dicta pia loca ipsa pia loca censentur magis dilecta ⁊ dicti filij do

3 mine libere.†Nec habet obstare quod dicitur in themate quod captatoria voluntas non valet per.l.captatorias.C.de testa.mili.et l.captatorie.de lega.j.quia respondetur quod licet regulariter captatoria voluntas non valeat per dicta iura.⁊.l.institutio talis.et l.captatorias.de here.institu.Tamen fallit in dispositiõe ad pias causas:qꝛ tunc valet captatoria voluntas per.c.cum tibi.extra de testa.per ꝙ.c.hoc voluit Angel.in dicta.l.institutio talis ⁊ hoc in terris ecclesie secus dicens de iure ciuili.et consequenter in terris imperij secundum eum ⁊ secundum hoc cũ ciuitas Asisij sit de terris ecclesie in ea valeat captatoria voluntas ad pias causas.Communiter tamen tenetur quod in relictis ad pias causas seruetur ius canonicum etiam in terris imperij.vt patet ex notatis in.c.relatis.⁊ in.c.cum esses.⁊ in.c.tua nobis.de testa.⁊ voluit Bar.in.l.j.C.de sac.sanc.eccle.in.v.q.secundum Jmol.in dicta.l.institutio talis.col.xiiij.⁊ consequenter tenendum videatur quod generaliter vbiqꝫ teneat voluntas captatoria ad pias causas prout voluit barto.in dicta.l.ij.de sacrosanc.eccles.⁊ in.l.captatorias.de here.inst.per dictũ capitu.cum tibi.⁊ videtur fuisse originaliter opinio.Cy.in.d.l.captatorias quẽ vltimo loco recitat Bald.in.l.et in epistola.C.de fideicom.⁊ firmat Raph.Ful.in dicta.l.captatorias.C.de testa.mi.licet etiam si fuisset voluntas in causam profanam nõ eẽt iudicanda inefficax neqꝫ captatoria:quia testator nõ commisit voluntatem suam in voluntatem alterius:sed instituit Antonium ⁊ sibi promisit quod liceret distribuere suam hereditatem quo casu non intendebat eum onerare onere substitutionis quam intendebat facere si non distribuebat dictam hereditatem:itaqꝫ distribuẽdo dictam hereditatem illi in quos distribuit:licet ex permissu testatoris non habent ab ipso primo testatore.sed habent ex volũtate Antonij et ex eius testamento:⁊ hec interpretatio fuisset ãplectanda etiam si fuisset dispositio in causam profanam vt actus potius valeret quam periret per capitulum si papa.de priuileg.li.vj.cum si.licet hoc non sit necessarium ex quo vt dixi captatoria volũtas ad pias causas valet et si non valeret satis est inuitatis in testamento Antonij quod dicta bona christofori peruenerunt ad dictũ Antonium ⁊ onus iniunctum dicto Antonio euanuit in persona domine Libere que sola censetur fuisse substituta cum eius filij positi in conditione non censeantur tacite inuitati vt superius dictũ fuit.⁊ per consequens dicta bona Christofori libere pertinebant ad dictum Antonium defecta substitutione:et ideo de dictis bonis Christofori potuit dictus Antonius pariter disponere.ꝓut de ceteris bonis suis:et ideo bona sua pertinent ad honoratos in testamento dicti Antonij et filij libere non habent aliquod ius in dictis bonis.seu ad petenda dicta bona:nec est vis vtrum ex ordine scripture testamẽti dicti Christofori vel aliter censerent̃ magis dilecti ipsi liberi dñe Libere ꝙ illi quos honorauit dict⁹ Antoni⁹ qꝛ cõstat ꝙ.d.Anto.fuit magis honorat⁹ ⁊ magis dilectus a xpoforo ꝙ filij libere ⁊ honorati a dicto Antonio non veniunt ad dicta bona vt dilecti a Christoforo:sed tanꝗ succedentes in dictis bonis Christofori in locum dicti Antonij ⁊ tanꝗ eum representãtes et succedunt tanquam in bonis Antonij non tanꝗ in bonis chri stofori.⁊ ideo oẽs honorati in testõ dicti Antonij preferuntur filijs libere pariter ceteri ꝓut pia loca nolata in testõ Christofori ꝑ supradicta. Laus deo.

¶ Sũmariũ super consilio.xc.

1 ¶ Donatio an reuocetur vt res donate deueniant ad heredem donantis donatario non obseruante conditionem in donatione apposita.per totum.

Donatio causat donatario rei donate dominium.

2 Videlicet dictio quãdo est precedentiũ restrictiua.nu.6.

3 Dominium an transferatur ex nudo pacto vel resolutione cõtractus vel specialiter pacto legis cõmissorie.nu.7.⁊.8.

4 Princeps potest ex causa alteri ius suũ auferre ⁊ in aliũ trãsferre.

5 Gerũdium relatum ad verbum futuri temporis ĩportat cõditiõez.

7 Pactum appositum iuxta contractum actionem querit implẽti contractum.

8 Rescriptum in dubio censetur concessum sine tertiũ ꝑiudicio.

9 Papa habet plenam potestatem in bonis ecclesie dandis ⁊ auferendis etiam sine causa rationabili vt de illis ad libitum disponere possit:et in terris sibi subditis temporali subiectione potest omnia ex certa scientia:nec sibi potest dici cur ita facis licet non debeat et

beat ⁊ potest tollere disposita p predecessorē.nu.seq.
10 Constitutio vna potest tolli per aliam constitutionem successoris principis.

¶Consilium.xc.

In nomie domini nostri
1 Jesu christi.¶In causa vertēte inter moniales monasterij sancti Euchalistie de pauperibus nuncupatas ex vna parte.Et Berardinum dauit ex altera videtur prima facie dicendum ꝙ foueant iustitiam dicte moniales capitulum ⁊ conuentus sancte euchalistie de pauperibus.Nam cōstat ꝙ dicte domus fuerunt quesite per donationem dicte domine Casandre dictis sororibus sancte Elizabette cum ille.j.terminum in donatione statutū accesserint in dictas domus ⁊ possessionem apprehendiderint secundū conuentionem ⁊ conditionem appositam in dicta donatione ⁊ per aliqua tempora obseruauerint contenta in dicta donatione.⁊ per cōsequēs sine dubio quesiuerūt dominium dictarum domorum ex precedenti titulo dicte donatiōis cum ex donatione dominium queratur.l.senatus censuit.§.j.ō do na.inter vi.⁊ vxo.⁊.l.j.cum ſi.C.de dona.Nec videtur ꝙ dominiū amiserint licet non permanserint in dictis domibus sed se transtulerint in aliud monasterium pro meliori vita ducenda:q2 id fecisse videntur spiritu dei ⁊ que spiritu dei aguntur non sunt sub.l.c.licz de reg.⁊ canoni.due sunt.xix.q.ij.preterea licet non perseuerauerint in obseruando ea que fuerunt iniuncta in donatione non propterea videtur ꝙ sit omnino rescissa donatio.Nā videt̄ ꝙ in duobus casibus pactū fuerint in donatione.ꝙ dōatio ipsa irritaret̄.vz in casu quo dicte sorores cessauerint.j.terminū.xv.anno.se ꝯferre ad habitādū in domibus p̄dictis vel casu quo dicte domus aliquo modo alienarentur lꝫ em̄.d.donatrix ḡnaliter p̄uiderit ꝙ si secus factum fuerit in premissis vel aliquo premissorum donatio sit irri-
2 ta.†Cū subiūxit verbū vcꝫ qd̄ est p̄cedentiū restrictiuū.l.in venditione.ff.col.predio.⁊.l.ſi.C.in quib⁹ ca.in inte.re.non est ne.⁊ in.l.j.ff.de bonis li.⁊ facit.l.ſi.in ſi.C.de iu.deli.⁊ in.l.ſi plus.§.j.de eni.et.l.sed postꝗ̄ in ſi.ff.commu.di.ita ꝙ per sequētia post dictionem vcꝫ videt̄ supradicta ḡnalitas restricta ad dictos duos casus qui sequuntur vcꝫ ſi cessauerint ire.j.xv.annos.vt.ſ.vel ſi dictas domos in totū vel in partem alienauerint:sed neutrū predictoꝝ cōtingit.q2 non cessauerunt ire intra terminū statutū sed accesserūt ad habitandū in dictis domibus infra terminū constitutū in eis habitando ⁊ seruando ꝙ actū fuerat in donatione:nec dictas domos i aliqua parte alienauerūt merito non videt̄ ꝙ dicta donatio fuerit facta irrita:nec vendicet sibi locū illa clausula q̄ subdit̄ in instr̄o donationis ꝙ dicta donatio ipso facto euanescat ⁊ pro irrita ⁊ infecta censeatur:preterea ⁊ tertio dato sine p̄iudicio veritatis ꝙ dc̄a clausula instr̄i verificet̄ ⁊ sic euenerit casus i quē actū fuit ꝙ ip̄a donatio euanesceret ipso iure ⁊ pro irrita ⁊ infecta censeret̄ ⁊ ipse domus redirēt ⁊ applicarentur ⁊ remanerēt heredi Casandre donatricis.Tamen non propterea videtur ꝙ rediret dominiū ad heredes Casandre nec quod rediꝫsset ad ipsam Casandram si viueret.
3 †Quia ex nudo pacto ⁊ resolutione cōtractus nō videt̄ ꝙ retrāsferatur dn̄ium per.l.traditionibus.C.de pac.put hoc videt̄ velle gl.ibi dicens qd̄ est speciale in pacto.l.commissorie⁊ in pacto additionis in idem ꝙ ⁊ voluit glo.in.l.ſi ager.ff.de rei vēdi.⁊ glo.in.l.com missorie.C.de pac.inter emp.⁊ ven.⁊ glo.⁊ bar.in.l.j.ff.de dona.Si ergo est speciale in dictis duobus pactis ergo in alijs secus est.l.j.ff.ad mu.⁊.l.j.C.de thesau.li.x.⁊ p cōsequēs videt̄ ꝙ dicte sorores per conuentionē non amiserint dominiū dictarū domorū insup et quarto dato ꝙ dn̄ium amiserint ⁊ illud translatum fuerit in heredibus dicte Casandre:eo q2 non fuerint seruata conuenta in dicta donatione nihilomin⁹ videtur ꝙ per literas apostolicas sixti moniales sancte euchalistie quesiuerint ius retinendi dictas domos ⁊ ius fruendi per annos.xx.p fabria eorum monasterij cum pōtifex presupponendo qd̄ ad eas non pertineret expresse illud eis conce-
4 deret.†Et princeps ex cā pōt alteri auferre ius suū ⁊ in alium trāsferre.vt per Inno.⁊ doc.in.c.que in ecclesiaꝝ.de consti.⁊ in.c.quia plerꝗ.de immu.ecclesiaꝝ.Et facit.l.item ſi verberatum.§.j.⁊ qd̄ ibi per Bar.ff.de rei.ven.⁊ in.l.ſi locus in ſi.ff.ſi serui.vē.⁊ habetur in.l.bene a zenone.C.de quadri.pre.⁊ per Cy.in.l.quotiens.C.de pre.impe.offe.⁊ per eundem in.l.ſi.C.ſi contra ius vel vti.pub.et ibi per Bar.⁊ Bal.⁊ in dubio causa presumit̄ dicti Cy.in.d.l.quotiens.⁊.l.ſi.⁊.Jo.an.in.d.c.que in ecclesiaꝝ ꝙ maxime videtur dicēdum ſi ad alium non p̄tinet dn̄ium sed solū actio per no.per glo.et doc.in.d.l.quotiēs.⁊ in.d.l.ſi.ex quo em̄ actiōes sunt inducte de iure ciuili.ff.de ori.iu.l.ij.§.oīum.ideo videtur ꝙ illas tollere possit etiā sine cā:q2 ea que sunt iuris ciuilis pōt princeps sine cā tollere prout videntur velle Inno.⁊ Composte.in.d.c.que ecclesiarum et idem volunt ibi Joan.andr.⁊ dominus Anto.⁊ cōmuniter tene-
5 tur.¶†His tamē non obstātibus cōtrariū puto magis iuri cōsonum.Nā videt̄ ꝙ dicte moniales sancte Elizabette venerint cōtra conuentiones ⁊ cōditiōes appositas in ipsa donatione adeo ꝙ secundū formā cōditionis apposite in ipsa donatione.d.donatio facta fuit irrita ⁊ pro non facta.Nā expresse cōuentū fuit ꝙ dicte sorores perpetuo habitarēt in dictis domib⁹ gerendo vitā claustralem subdendo ꝙ si secus factū fuerit in predictis vel altero p̄missorū donatio esset irrita ⁊ pro infecta ⁊ dicte domus remanerēt dicte Casandre donatrici si superesset al's vero suis heredib⁹:⁊ ideo cum secus factū fuerit per dictas sorores in aliquo p̄missorū:q2 nō habitauerūt prout cōuentum fuit in dictis domibus:ideo purificata est cōditio sub qua cōuentū fuit ꝙ dicte domus remanerēt heredibus dicte Casandre ⁊ ꝙ dicta donatio pro infecta ⁊ irrita remaneret verificantur em̄ illa verba si secus factum fuerit in predictis vel altero premissorū ⁊ licet subdatur verbū vcꝫ per qd̄ videt̄ limitari seu declarari generalitas p̄cedēs ꝙ vcꝫ intelligat̄ ꝫ sequētia tamē etiā sequētia nō sunt obseruata:q2 nō subdit̄ simpl'r si cessauerint ire ad hereditandum in domibus predictis sed adiungit̄ agendo vt predictum est claustraliter earū dies ⁊ vitam ꝙ videtur facere conditionem.Quia gerundiū relatū ad verbū futuri t̄pis cōditionē importat s̄m Bar.in.l.j.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ clarius in.l.ſi tu ex parte.ff.de acqui.heredi.Jdeo cum non egerint vitā claustralem in dictis domibus.Quinimmo nōnulla earū nullibi vitaꝫ claustralem egerunt:sed ad propria.vt presupponitur remearunt:
6 ideo venerunt cōtra id qd̄ subditur post dictionē vcꝫ.¶†Nec dictio videlicet vnꝗ̄ restringit precedentia nisi quatenus suadent verba sequentia vt patet in iuribus ad p̄positum supra adductis.Nec semper ponitur restrictiue vt patet in.l.vcꝫ.ff.ex qui.cau.maio.⁊ per Bal.in repe.l.cum mulier.ff.so.ma.⁊ sepe ponitur exēplificatiue seu declaratiue.Et ideo cōcludēdū videt̄ ꝙ cēseat̄ cōuētū adeo ꝙ s̄m cōuentionē iam dictam dicta donatio debet censeri pro irrita ⁊ infecta ⁊ dicte domus debent remanere heredib⁹ di-
7 cte Casandre.†Et licet glo.⁊ Bar.vbi.ſ.dicāt ꝙ est speciale in pacto legis cōmissorie ⁊ pacto adiectionis in diē ꝙ per pactū resolutiuū cōtractus retrāsferat̄ dn̄ium.Tamē Bal.in.l.ea lege.C.de cōdi.ob causam dicit ꝙ nō est adeo speciale in dictis pactis quin idē sit in alijs cōtractibus quando verba sunt directo resolutiua cōtractus:⁊ dicit Pau.de ca.in.d.l.j.ff.de dona.⁊ pro eis licet non allegent facit glo.in.l.ſi mortis causa res donata est.ff.de dona.causa mortis in verbo in rem ibi vtrum etiā inter viuos ⁊c.Et s̄m hanc opinionem.d.glo.Bal.⁊ Pau.de ca.dominium dictarum domorum per dictum pactum censetur translatum in dictum heredeꝫ dicte Casandre cum verba dicti pacti sint directo resolutiua dicti cōtract⁹ donationis.Et dato ꝙ dicta opinio dicte gl.Bal.⁊ Paul.de ca.non procederet ⁊ sic dominium non esset retranslatum ipso iure in heredem dicte Casandre.Tamen saltem negari nequit qn vigore dicti pacti fuerit heredi dicte dn̄e casandre quesituꝫ ius ad rem ⁊ sic actio ad repetendum dictas domus.Quia ex pacto apposita iuxta cōtractum queritur actio saltem implenti cōtractum.l.in bonefidei.⁊.l.petens.C.de pac.⁊.l.ex placito.C.de rerum pmu.et.l.ſi conuenit.ff.de rescindenda venditione.Et maxime de iure canonico quo iure ex pacto etiam nudo oritur actio s̄m communem fere omniū sententiaꝫ per.c.j.extra.de pac.⁊.c.per tuas de arbitris.ꝙ ius canonicum seruandum est in ciuitate Aquile cum sit de temporali iurisditione ecclesie prout est totū regnum neapolitanum vt in clementina pastoralis de re iudicata.Et ideo dicte domus pertinere debent circūscripta bulla Sixti ad dictum heredē domine Casandre vel ratione iuris directi dominij s̄m opinionē Bal.⁊ Pau.de cast.de qua supra vel ratione iuris ad rem iuxta legem verbum illud pertinere.ff.de verb.signi.⁊ si possidet prout mihi persuadeo ꝙ possideat potest se tueri exceptione dolo facis petere ꝙ restitutur⁹ es.l.ſi dolo.ff.de exceptione doli.⁊ facit.l.mēdicantem.ff.de euictio.⁊ maxime poterat se tueri aduersus sorores sancte euchalistie ad quas dicte domus non pertinebant nec etiaꝫ pertinebant ad illas sorores sancte Elizabette que se contulerunt
8 in dictū monasterium sancte euchalistie.¶†Licet em̄ dn̄ium dictarū domorū pertinuerit ad sorores sancte Elizabette nō pertinebat ad eas vt singulas sed vt vniuersas ⁊ sic ad collegiū seu cōuētū ipsarū ⁊ bona collegij seu vniuersitatis non sunt illoꝝ de vniuersitate vel collegio.l.sed si hac.§.qui manumittit̄.ff.de in ius vo.⁊.l.in t̄m.§.vniuersitatis.ff.de rerū diui.⁊ ꝙ habet̄ in.c.cū nūci⁹ extra de test.⁊ p̄pterea cū sorores sancte Elizabette nō se cōtulerint collegial'r in monasteriū sancte euchalistie:ſꝫ vt singule:ideo iura que habebāt collegialiter in dictis domibus non fuerunt translata in monasterium sancte Euchalistie seu eius conuentum.Et per consequens circunscripta bulla Sixti dicte sorores monasterij sancte Euchalistie nullum ius habent in dictis domibus neq͂ ad dictas domus.prout ⁊ presupponitur in supplicatione facta Sixto.Nec d.bulla sixti videtur eis opitulari aduersus dictum Cherubinum de quo vel eius auctore ⁊ eius iure nulla est facta mentio in literis d.Sixti.Et concessio principis censetur in dubio facta sine intentione preiudicandi tertio ⁊ propterea interpretantur sine preiudicio tertij de quo non est in literis facta mentio.l.cum anus.C.de emancipatione libe.⁊.l.ij.§.merito.⁊.§.ſi quis a principe.ff.ne qd in loco publico.⁊ in.c.ex tuarum.extra de vsupal.cum similibus.Et ideo non censetur per dictas literas Sixti sublatum ius in re

vel ad rem q̄ cōpetebat dicto Cherubino vel eius auctori hr̄di. d. Casandre cum heres heredis sit heres. d. testatricis. l. fi. C. de heredibus insti. Et licet Sixtus in suis literis videatur voluisse preiudicare iuribus si qua competebant ecclesie sancti saluatoris de podio et eius capitulo adeo q̄d dici possit q̄ prout voluit prouidere de vsu dictarum domorum ꝛ commodo ipsarum temporaliter non obstantibus iuribus dicte ecclesie sancti Saluatoris ita verisimiliter prouidisset dictis sororibus non obstante iure dicti Cherubini si quod ei competeret ꝛ fuisset illud enarratum ipsi Sixto. Et fortius cum ecclesia sit res magis fauorabilis ꝛ magis ei fauetur q̄ sit priuata persona respondetur quod papa magis de facili preiudicabit vni ecclesie in rebus ipsius ecclesie in vtilitatem alterius ecclesie q̄ preiudicaret laico seculari: tum qꝛ in habentibus symbolū facilis est transitus. l. in rem actio. §. item quecunq̄. ff. de rei vend.

6 † Preterea papa in bonis ecclesiarum habet plenam potestatem dandi ꝛ auferendi res earum: potest enim res vnius ecclesie dare alteri etiam sine causa rationabili not. gloss. magna in. c. j. de religio. do. ꝛ Pau. de cast. in consi. cclxxxiiij. incipi. primum dubium procedit secundum ordinem informis nouiter impressum. Ad idē q̄d ipse no. in proximo precedenti consilio incip. in facto presenti. vbi plura adducit quod papa habet ius disponendi de bonis priuatarum ecclesiarum q̄d ꝛ voluit Ponta. in cōsi. cccc. incip. circa pmū colū. x. ꝛ xj. adducens primo tex. expressum secundum eum in. c. ex multiplici. de deci. Ubi patet quod si concurrit pape voluntas ius vnius ecclesie ex contractu licite quesitum potest papa in totū tollere ad idem tex. expressus in cle. dudum. §. nos ꝛ cum de sepultu. vbi est expressum q̄ papa potest ex toto tollere ius ex contractu religiosorum quesitum aduersus ecclesiam secularem ꝛ econtra pōt ex toto auferre secundum eundem Ponta. Habet enim papa in omnibus ecclesijs plenitudinem potestatis secundum Spec. in titu. de prescrip. versi. illud ꝛ est dominus rerum ecclesiarum secundū Pau. de leaz. ꝛ Car. Zab. in cle. j. de sum. tri. ꝛ tangit Joan. an. in c. j. eo. titu. lib. vj. Non ita censetur papa dominus rerū temporalium quo ad proprietatem etiam in terris ecclesie subiectis prout dicit Zab. in. d. cle. j. ad idem not. per Inno. ꝛ doc. in. c. que in ecclesiarū. extra. de consti. ꝛ doc. in. l. bene a zenone ꝛ in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. ꝛ firmat Pau. de ca. in dicto consi. cclxxxiiij. ꝛ in. l. quotiens. C. de pre. impe. offe. Et ideo concludit ibi Paulus. de cast. Quod papa potest bona vni⁹ ecclesie auferre sine aliqua causa licet non debeat per ea que habentur in. c. j. xxij. dist. ꝛ in. c. cōstitutum. de capel. mona. ꝛ in. c. antiqua de priui. Tamen non potest auferre bona laicorum sine causa etiã in locis sibi subditis quo ad temporalem iurisditionem: ꝛ multo fortius non potest auferre bona laicorum in terris regni neapolitani que non sunt ad plenum subiecte romane ecclesie: ex quo regi sunt concesse in feudum et sic vtile dominium vniuersale est apud regem feudatarium ꝛ directū apud ecclesiam. Et ideo papa quo ad vtile dominium non videtur plus posse in terris regni q̄ in terris imperatoris. ꝛ saltem non potest ita de facili disponere prout in terris pleno iure subiectꝪ ecclesie ꝛ multominus de eis potest disponere q̄ de bonis ecclesiarum: non ergo sequitur voluit papa prouidere monasterio sancte Euchalistie in preiudicium capituli canonicorum ecclesie sancti saluatoris: ergo voluisset pariter prouidere in preiudicium Cherubini laici secularis: maxime de terra non subiecta pape pleno iure: sed solum quo ad directum dominium. Ideo dato sine preiudicio q̄ potuisset preiudicare dicto Cherubino seu eius auctori q̄d non pnto maxime quo ad iura causata de iure gentium per supradicta et latius dicta per alios consulentes. Tamen non censetur voluisse per supradicta: ꝛ per hec videtur quod dicta bulla Sixti nullū preiudicium generauerit iuribus dicti Cherubini. Et maxime nō preiudicat stante prouisione facta per literas Innocentij quibus disponitur quod dicto Cherubino ministretur iustitia: nec sibi ob-

10 stent dicte litere Sixti. † Et potest papa tollere disposita per precessorem cum habeat eandem potestatem ꝛ quotidie videmus q̄d vna constitutio principis tollitur per aliam constitutionem principis eiusdem vel successoris ꝛ generale est quod eo modo quo aliquid inducitur eodem modo dissoluitur. l. nihil tam naturale. de regu. iur. l. ab emptione. de pac. cum si. Et per adducta pro hac pte apparent sublata adducta in contrarium. Illud autem q̄d dicitur que spiritu dei aguntur ꝛc. Respondetur quod non constat q̄ spiritu dei actum fuerit: licet enī elegerint artiorem regulam ꝛ meliorem vitam: tamen poterant illam eandem eligere in eisdem domibus et seruata fuisset cōuentio ꝛ forte ille que ad propria remearunt non discessissent. Et deus nouit si est bonum dissoluere vnam congregationem sororum tertij ordinis sancti Francisci pro reducendo maiorem partem ad artiorem regulam ꝛ alias inducere vt redeant ad propria prout tentatum fuit facere hic perusie per fres ordinis minorum sancti Francisci qui eis presunt sed non fuit eis permissum. Laus deo.

Summarium super consilio. xcj.

Heres qui tempore mortis testatoris possessionem rerū hereditariarum accepit an dicatur contra sorores testatoris dicentes se possidere predicta bona intentasse possessorio retinende vel recuperande. per totum.

1 Petitorium hoc est rei vendicatio vel publiciana seu petitio hereditatis non datur nisi contra possidentem vel detinentem rem que petitur.

2 Publiciana vel rei vendicatio cōpetit ratione quasi dominij.

3 Clausula petens ius dici ꝛ iustitiam ministrari ampliat plerunq̄ libellum adeo q̄ licet sit conclusio facta in possessorio tamen trahitur etiam ad petitionem. nu. seq. ꝛ. 6.

4 Judex non potest reum fatigare sine libello ꝛ procedere ad iudicium. nume. seq.

5 Libelli vis consistit in conclusione.

6 Probationes quãdo sunt pares in possessorio preualet illa q̄ probat de suo dominio vel quasi.

7 Sententiam interlocutoriam facit quodlibet verbum iudicis ad causam faciens.

8 Super prepositio varijs sumitur modis et latã hꝫ significatiōem.

9 Libellus ambiguus interpretatur per libellantem.

10 Possessio defuncti non transit in heredes.

11 Possidere hodie presumitur qui semel possedit.

12 Jus tertij an prosit alteri si fuerit per eum intentatum.

13 Responsio intelligitur secūdum interrogata.

14 Probationibus hincinde factis que vidētur plurimum aduersari attenditur que attestationes deponunt verisimiliora ꝛ presumitur ꝓ eo qui habet pro se iuris presumptionē. nu. 24.

15 Negatio sup possessorio facta inducit turbationem possessionis.

17 Possessio non probatur recollectione fructuum vel alijs actib⁹ q̄ fieri solent iure familiaritatis.

18 Responsio que fit super articulis dꝫ interpretari vt cōcordet non autem vt discordetur.

19 Forte dictio est nota dubitationis non ponens quid certum.

20 Possessio potest sumi pro detētatione: ꝛ ꝓprio sumpto vocabulo potest intelligi de naturali possessione ꝛ non potest alteri queri sine mandato. nu. seq.

21 Possidens naturaliter non potest in ea turbari nisi per habentem ciuilem.

Mandatum ab vxore in quibus censeatur habere maritus.

22 Testamentum vt valeat debet fieri vno contextu.

23 Testamentum factum per eum qui insan⁹ dicebatur an valeat vt quia erat semimortuus vel semialienatus a mente.

Consilium. xcj.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. † In cã vertēte inter dōnum Cyprianū de camplo rectorē ꝛ plebanū ecclesie sancte Marie terre p̄dicte ex vna pte agentem ꝛ Bernardū zaberellū Simonē ꝛ hieronymū iulij Simōis de dicta terra ex altera parte cōuentos. Premitto q̄ est intētatū possessoriū retinēde nō petitoriū neq̄ possessoriū recuperãde: qꝛ ipse narrat noīe ecclesie sancte Marie cepisse possessionē ꝛ possidere de p̄senti. Et ex quo non narrat q̄ pars aduersa possideat vel detineat non censet intētatum petitorium. Cū petitoriū hoc est rei vendicatio vel publiciana vel petitio hereditatis nō datur nisi cōtra possidentē vel detinentē rē que petitur. l. si. ff. de rei ven. ꝛ. l. j. C. de alie. iud. ꝛ. l. regulariter cū. ll. seq. ff. de pe. here. cū petitio hereditatis nō competit nisi

2 cōtra eū qui possidet pro herede vel pro possessore. † Itē rei vē. vel pub. nō potest cēseri intētata: qꝛ cōpetit rōne dnij vel quasi dnij. l. in rē actio. in p̄n. ff. de rei ven. ꝛ. d. l. j. C. de ali. in. mu. cã fac. ꝛ. l. j. ꝛ q̄si per totū. ff. de publi. ꝛ. §. alie. inst. de actio. ꝛ. c. abbate sane. in p̄n. de re. iur. li. vj. Et sic deficit principale fundamētum in quo fundat petitio super dictis actiōibus lꝫ hoc mediū non respiciat pariter petitoriū petitionis hereditatis: qꝛ in petitiōe narrat ecclesiã cui⁹ noīe agitur institutã a testatore ꝛ adiuisse hereditatē ꝛ q̄nter eē heredē q̄ est p̄ncipale requisitū in petitione hereditatis iuxta not. p glo. ꝛ doc. in. l. j. in p̄n. ff. de eden. ꝛ in. l. hereditatē. ꝛ. l. diuus. ꝛ. l. legitimã. de pe. he. deficit tamē aliud extremū ex pte cōuentarum: qꝛ non narrat in petitione q̄ cōuenti possideāt aliquã rē hereditariã et ꝓ cōsequēs videt q̄ non sit in petitione deductū petitoriū seu in-

3 tentata aliqua actio realis. † ꝛ nō obstat p̄dictis. clausula petēs in p̄dictis ius ꝛ iustitia administrari per quã plerūq̄ ampliat libellus adeo q̄ lꝫ sit conclusio facta in possessorio: tamē libellus trahit etiã ad petitoriū per no. per doc. in. c. cū dilectus. de or. cog. ꝛ maxime ꝓ Jo. cal. qui dicit se de facto hoc obtinuisse vꝫ q̄ si actor in libello concludit in possessorio ꝓpter dictã clausulã petens ius ꝛ iustitia administrari possit postea sup petitorio ꝓbationes induci ꝛ successiue sñiam ferri: qꝛ dicta clausula gñalis adaptat ad vtrunq̄ fm eū quē refert ꝛ sequit ibi. d. Anto. in. iiij. col. Quia respōdet q̄d d. clausula operat q̄ñ ex narratis deducit id q̄d respicit petitoriū: put possessoriū: put expresse loquunt Jo. cal. ꝛ dñs Ant. q̄d est clarius vt voluit prefatus dñs Ant. in. c. j. de iudi. dicēs q̄ dicta clausula operat dūtaxat vbi ex narratis apparet iustitia pro libellãte: quē refert ꝛ sequitur dñs meus in. l. j. in p̄n. ff. de edē. ꝛ merito quia

non

non reperitur in iure attributa.d.clausula:q2 tex.d.c.cū dilectus.
vbi ponitur.d.clausula nō declarat quā virtutem habeat dcā clau-
sula:sed doc.magistraliter vbi loquunt declarando virtutē.d.clau
sule ex vi verborū.q2 generalr petēdo sibi ius τ iustitia administra
ri in predictis libellās nō se restringit ad vnū ius magisꝗ ad aliud
sed generalr petit sibi ius τ iustitia administrari in pdictis:τ sic in
narratis in libello:τ qnter petit per iudicē ministrari iustitiā qua-
tenus ex narratis deprehēdit libellantē fouere ius τ iustitiā:nec iu
stitiā administraret iudex si procederet super iure qđ non infertur
4 ex narratis in libello.†Quia iudex non pōt pcedere τ reuz fatiga
re nō precedente libello:τ vbi libellus nō apte cōcludit oīs pcessus
reddit nullus iuxta no.per glo.in verbo sm.insti.de obli.titu. gña
li.Ad idē.c.cum dilecti.τ ibi per doc.de emp.τ ven.deficit em̄ fun-
damentū iudicij aut.offerat cum ibi no.C.de lit.cōtesta.τ extra. de
5 libel.obla.per totum τ in.c.examinata.de iudi.†Ideo si ex narra-
tis in libello non concluditur iudici ꝙ debeat pcedere cōtra reum
sup petitorio:q2 non narrat ꝙ reus possideat non cōcludunt vba
dicte clausule ꝙ sup petitorio iudex pcedat:sed qñ fuisset narratū
ꝙ ecclesia esset heres τ possideret ciuiliter τ aduersarij possiderent
naturaliter vel detinerēt τ turbarent dictā ecclesiā in sua possessio
ne τ cōclusum fuisset per iudicē pnunciari ecclesiā eē potiorē in pos
sessione τ aduersarios debere desistere a turbatione τ sibi sup mole
stia imponi ppetuū silentium:lz cōclusio predicta respiciat solum
possessorium τ conclusio in libello principaliter apprehendatur.
Nā dicit Bal.in.l.oleū.§.merito.ff.de dolo ꝙ tota vis libelli consi
stit in cōclusione.Est enim terminus libelli τ in ea libellus maxime
consistit prout dicit Inno.in.c.super literis.de rescriptis.quem re
fert τ sequitur Bal.in aut.causa que fit cū monacho.C.de epis. et
clericis.τ per cōsequēs si non esset adiecta dicta clausula gñalis pe
tens ius τ iustitia administrari in predictis nō posset procedi vel
pronunciari super petitorio:tamē si in libello est adiecta supradi-
cta clausula poterit iudex pcedere etiā sup petitorio sm supradi-
ctas theoricas doc.Sed in casu nostro ex narratis nō cōcludit qđ
rei cōuenti sint molestandi sup petitorio ex quo nō narratur quod
possideāt vel detineāt.Idcirco.d.clausula nō trahitur ad petito-
riū τ maxie q2 regulariter non potest cumulari petitoriū cū posses
sorio.vt no.per Bar.in repe.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.
pos.τ per doc.ibi.τ.l.ordinarij.C.de rei ven.τ in.l.incerti.C.de iter
6 dic.τ in.l.edita in materia cumulationis.C.de edendo.†Et licz iu
dex assignauerit terminū partibus ad probandum super possesso-
rio τ deinde longius tempus ad probandum super petitorio non
ppterea videt ꝙ iudiciū pcedat sup petitorio:ex quo deficit funda
mētum libelli ad quē sñia habet necessariā relationē:naz iuxta ei9
formam habet ferri.l.vt fundus.ff. commu.diui.τ.c.licz ely.de sy.
et in.c.qualiter τ quādo.el grāde.de accu.etiā in causis summarijs
in clemētina sepe post pncipiū.de ver.signi.τ ppterea dicta dila-
tio assignata per iudicē sup petitorio vel est iudicāda inutilis vel
verba sunt impropriāda vt intelligantur sup petitorio.i.sup his
ꝙ adaptant sup petitiōe τ sic sup iure hereditario deducto in libel
lo vel iure dñij vel quasi que iura pncipalr respiciūt petitoriū lz nō
sunt sufficientia ad intentandū petitoriū deficiēte extremo ex par
te reorū lz incidēter conferūt etiā ad possessoriū.Ubi probationes
sunt pares super possessione preualet illa pars que probat de suo
dñio vel quasi.vt no.per doc.in.c.lz causa.extra.de pba.τ p Bar.in
l.j §.fi.τ.l.si duo.ff.vti possi.τ p Bal.in.d.l.ordiarij τ habet in.l.j.C.
vti pos.τ verba snie vt snia valeat impropriant vt dicit gl.no.in.l.τ
7 puto.ff.fami.herc.τ illa dilatio snia dici potest.†Quia quodlibet
verbū iudicis faciens ad cām censetur snia interlocutoria.§.in ex-
cludendis in autentico.de relig.τ regulare est ꝙ verba impropriē-
tur sm subiectam materiā.l.si vni.in prin.ff.locati.τ.l.si stipulatus
ff.de vsu.τ.l.eas causas.τ.l.pater seuerinam.de conditio.τ demon.
8 †et verbū sup varijs modis interpretat τ latam hz interpretatio-
nem iuxta notata per Bal.in.l.j.C.cōia.de leg.τ in.l.liberti.C.de
oper.lib.τ per Pau.in.c.ex literis.de resti.spolia.ad hoc etiā tex.
cū glo.in verbo sup in.l.pe.ff.de pericu.τ cōmo.rei ven.ex his con-
cluditur ꝙ hoc iudicium versat sup possessorio retinēde τ nō super
9 petitorio presertim actore ita declarāte suam petitionem.†Q2 am
bigua oratio petitionis interpretatur p libellantem.l.si quis intē
tione ambigua.ff.de iudi.τ ex generalitate generat ambiguitas.l.
ita fidei.ff.de iure fisci.licet etiam si censetur deductū petitoriū pa-
riter putarē ꝙ deberet sup petitorio obtinere:q2 puto pbata ex-
trema que requiruntur in petitorio.s.actori cōpetere petitionem
hereditatis τ dñium vel quasi vt apparebit ex dicendis super me-
ritis cause tamen insteti super dicta discussione an censeatur dedu
ctum petitorium quia video in hoc satis instatum per patronum
10 cause.¶†Deueniendū est modo ad merita cause quis videlicet
foueat iustitiā super possessione τ quid super iure hereditario seu
dominio vel quasi circa res deductas in iudicio circa qđ videtur di
cendum qđ dictus dōnus Cyprianus plebanus τ ecclesia cui9 no-
mine agit non foueat iustitiam ex pluribus.τ primo quia per mul
tos testes probari videtur ꝙ domia Margarita τ dña Leuteria et
dña Galitia τ dicti cōuenti earum noīe possederūt eam inuita Cy
priani asserti auctoris dicte ecclesie cui9 noīe agitur bona sup qui-
bus agitur τ dictus don Cyprianus nomine dicte ecclesie fundat
se in possessione per eum apprehensam post mortem dicti Cypria-
ni sui asserti auctoris:quia possessio dicti Cypriani fuit extincta p
mortem ipsius Cypriani quia possessio defuncti non trāsit in here
dem.l.cum heredes.in princip.ff.de acqui.pos.τ possessio dictaruz
11 dominarum videtur continuata vsqz in presentem diem.†Quia q
semel possedit presumitur hodie possidere presertim si ipse asserit
continuasse possessionem.l.siue possidetis cum ibi not.per glos.et
docto.C.de proba.τ docto.maxime dominum Anto.in.c.cum ad
sedem.extra.de restitu.spolia.τ licet etiam pro parte plebani pro-
betur ꝙ Cyprianus eius auctor in vita sua possederit.d.bona ta-
men possunt dicte probationes concordari ꝙ omnes possiderent
scz quilibet pro rata sua quod est satis verisimile cū essent frater et
sorores simul habitantes.τ.d.bona fuerint bona eoꝝ ascendentes
ita ꝙ verisimiliter quilibet faciebat actus possessorios:q2 quilibet
pretendebat possidere prout cōmuniter contingit in fratribus et
sororibus habētibus bona cōmunia τ cōmuniter accidit ꝙ mascu-
li longe magis versantur circa dictas possessiones ꝙ femine super
rebus cōmunibus vt experientia docet que est rerum magistra.c.
quāuis.in princip.de elec.lib.vj.τ.c.statutum.in princi.eo.titu.et
li.τ a solitis bonum est.arg.l.fi.C.de fideius.l.quod si nolit.§. q assi
dua.ff.de edil.edic.cum simi.etiam in materia probationis.vt per
glo.τ Bald.in.l.neqz natales.C.de proba.τ per gloss.τ docto.in.l.
non hoc.C.vnde leg.τ sic saltem sint potiores dicte domine cū sint
in possessione pro earū virilibus in possessorio q2 licet.d.plebanus
nomine.d.ecclesie post mortez Cypriani apprehendiderit posses-
sionē dictorū bonorū:tamen non quesiuit ecclesia dictam posses-
sionem nisi quatenus inuenit vacantem τ non quesiuit possessionē
quatenus erat apud dictas sorores Cypriani que censentur conti
nuasse possessionē:vt.s.dixi.Et plures non possunt eandem rē vel
partem insolidum possidere.l.iij.§.ex contrario.ff.de acquirē.pos
sessio.τ.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.eo.titu.τ si dicatur di
cti Bernardus τ alij litis consortes non conueniuntur nomine di
12 ctarum mulierum.†Et regulariter quis non nititur ex iure tertij
l.si seruus quispiam cū ibi not.maxime per Bal.C.de ser.fugi.τ per
Barto.in.l.ij.ff.de excep.rei iudi.τ per composto.τ per cano.post
eum in.c.mandatis.de rescrip.τ in.c.cum dilectus de iure patro.re
spōdetur ꝙ non pōt quis niti ex iure tertij nisi ius tertij ipso iure
excludat ius agentis:prout habetur in dictis iuribus.τ in.l.si alie
nam.ff.solu.matri.Sed in casu nostro probata possessione dictarū
sororū dicti Cypriani denegatur ipso iure possessio dicti agentis
ex quo plures nequeunt eandem rem insolidum vel pro eadē par-
te possidere.d.§.ex cōtrario τ facit.l.si vt certo.§.si duobus vehicu
lum.ff.commo.τ l.hereditatem.ff.de pe.ca.idcirco.videtur ꝙ dicti
conuenti possint niti τ se defendere ex possessione dictarum mulie
rum per quā excluditur de necessitate possessio agentis.τ maxime
quia ipsi conuenti turbant dictum agentem vigore possessionis di
ctarum mulierum τ pro ipsis mulieribus.Preterea in secūdo arti
culo dictorum conuentorum ponitur qđ post mortē dicti Cypria-
ni domia Oliueria vxor dicti Bernardi vindemiauit τ vindemia
re fecit dictam vineam dele capedosse τ vinum ex dicta vindemia
recollectum in suo celario reposuit τ reponi fecit ac etiam oliuas
immaturas pro salando collegit τ similiter alios fructus: vt po-
ma τ ficus et dictus don Cyprianus actor respondit dicto articu-
lo credit τ sic confitetur dictum articulum:τ per consequens vide
tur fateri quod dicta eleuteria possidebat dictam vineam: quia p
recollectionem fructuum demonstratur possessio esse penes recol
ligentem fructus.l.titia.ff.de solu.τ licet subdat de licentia pleba-
ni non videtur ꝙ propter hoc inferatur quod dicta domina Leu-
teria non possideret quia potuit dare licentiam qđ dicta domina
Leuteria pacifice possideret prout possessionem demonstrat recol
13 lectio vindemie.†Item in sexto articulo.ponunt dicti conuēti qđ
de mense Januarij proxime preteriti cum predicti Bernardus Si
mon τ Hieronymus accessissent ad possessionem dicte capedisse τ
inuenissent quosdam clam τ furtiue quercus incidentes forte ad
instantiam Cypriani supradicti Bernardi Symōis τ Hieronymi
supradictos incisores ac depopulatores arboꝝ de dicta possessio-
ne expulerunt τ ipsi remanserunt in dicta eorum possessione pacifi
ce τ quiete nemine contradicente cui articulo dictus plebanus re
spondit credit propter scandalum euitandum τ sic confitetur om-
nia que in articulo continentur.Quia responsio intelligitur secū-
dum interrogata.l.si defensor.§.qui interrogatus.ff.de interroga.
actio.τ.l.j.§.si ita.τ.l.titia.§.idem respondit.ff.de verbo.obliga.et
§.preterea.insti.de inuti.stipu.ideo dictus dōnus plebanus actor
videtur qđ fateatur qđ dicti Bernar.Symon.τ Hierony.reman-
serunt in pacifica possessione dicte possessionis de capadosse et si
ipsi remanserunt in possessione inferri videtur quod alius postea
non possideret ex quo duo non possunt esse in eadem possessione
vt supra sepius dictum est.τ sic videtur inferri quod dictus dōnus
Cyprianus si quā possessiōem habuerat illam amisit qđ τ deduci-
tur:quia quando expellitur is qui pro me detinet possessionē ego

amitto possessionem. vt. l. j. §. ꝙ seruus. ff. de vi ⁊ vi. ar. ⁊ ꝙ habetur in. l. fi. C. de acqui. pos. idcirco. cum fuerint expulsi de possessione il li qui stabant in illa possessione pro dicto plebano censeatur quod dictus plebanus amiserit possessionem: ⁊ per cõseq̄ns nequeat ob tinere in interdicto vti pos. ꝙ reqrit actorẽ possidere. ff. vti pos. l. j. in prin. ⁊. §. interdictum autẽ. ⁊. §. hoc interdictum locũ habet. ⁊. d. c. licet causam. Nec videtur ꝙ habeat obstare ꝙ subditur in dicta responsione dicti plebani, dum subdidit ꝙ credit propter euitan dum scandalum: qꝛ dicta causa scandali euitandi non operat̃ quo minus expulsus amittat possessionem. Nec propterea limitat̃ ge neralitas. d. §. ꝙ seruus. ⁊ similium. videtur etiam ꝙ per testes di ctorũ reorum probentur aliȷ̃ actus indicãtes possessionẽ esse apud eos vel apud dictas mulieres pro quibus mulieribus ipsi interce dunt: ⁊ per cõseq̄ns videt̃ ꝙ ipsi veniant absoluendi a petitione dicti plebani maxime quia in dubio veniunt rei absoluendi. c. cum sint partiũ iura obscura. ⁊. c. fauorabiliores. de re. iu. li. vj. Preterea dicte mulieres que presupponunt̃ eẽ sorores dicti Cypriani tanq̃ proximiores ptendunt se eẽ heredes ab intestato dicti Cypriani: ⁊ per cõseq̄ns si dicta bona erant dicti Cypriani ipse ptendunt ha bere titulũ dominiȷ̃ vel quasi in dictis bonis. Et licet dominiuz vel quasi non sit necessarium in interdicto vti pos. tamen multũ cõfert et iuuat vt ceteris paribus sententia super possessorio retinẽde re ferat̃ pro habẽte dñium vel quasi vt habet̃ in. d. c. lz cãm. ⁊ in. l. si de eo. §. fi. de acqui. pos. ⁊ in. d. l. naturaliter. §. nihil cõmune: ⁊ in aliȷ̃s iuribus. s. ad propositum adductis. Nec videt̃ eis obstare dictum assertum testamẽtum: qꝛ videt̃ ꝙ dictum testm̃ non teneat duplici rõne: prima qꝛ non videt̃ ꝙ fuerit factum eo dez cõtextu: prout de iure requiritur. l. cũ antiquitas. C. de test. Nam probat̃ ꝙ tempore quo fiebat testm̃ dictus testatoꝛ discessit de loco vbi testm̃ ordina batur: licet postea reuersus fuerit. Itẽ ex alio nã videt̃ ꝙ p testes dictorum reorũ pbetur ꝙ dictus Cyprianus testatoꝛ fuerit furio sus ⁊ constat ꝙ furiosus non potest condere testamẽtũ. l. furiosum C. qui testa. face. pos. ¶ His tamẽ non obst. contrariȷ̃s puto de iure respondendũ. nam pro parte dicti Cypriani pbantur oia q̃ requi runt̃ ad fundandum suam intẽtionem super possessorio retinẽde: nam probat pmo per instrm̃ ꝙ ipse accepit possessionem bonorũ de quibus agitur post mortem. d. Cypriani testatoris. Et etiã per plures testes qui super sua possessione deponũt videlicet. ix. testis vȷ̃. ⁊ omnes sequentes vsq̃ ad. xvj. testem inclusiue ⁊ etiam vltim⁹ testis deponentes super. vj. arti. d. plebani articulorum primo lo co productorum ⁊ etiã super tertio articulo articulorũ. scdo loco p ductorũ per dictũ plebanum sup quo tertio articulo deponit etiã notarius Ioan. v. testis qui plene probant apprehensionẽ dcẽ pos sessionis factam per dictũ plebanum post mortez dicti Cypriani. Itẽ. d. plebanus pbat ꝙ. d. Cyprianus testatoꝛ stans separatus a suis sororib⁹ possedit bona relicta dicte ecclesie vcz tria pdia de q bus agitur. Item in secundo articu. ponitur ꝙ. d. Cyprianus pos sidebat dictam possessionẽ de capadosse quã prelegauit dicte eccle sie de qua agitur. Item quod Cyprianus possedit aliud predium cesarũ de quo agitur ponit. d. plebanus in tertio articulo primoꝝ articulorum ⁊ illud probat per nouem ex dictis. xvȷ̃. testibus. Isti testes sunt plures numero q̃ testes partis aduerse qui deponũt su per possessione. nam super primis articulis reorũ tractãtibus de possessione rerum de quibus agit̃ examiati sunt solũ. v. testes quo rum secundus testis probat pro plebano. Et prim⁹ testis deponit de vno actu bernardi in anno preterito qui potuit id facere p cy priano suo affine. prout pro vxore. Nec apparet quo animo: qꝛ nõ instatur pro parte conuentorũ qd̃ Bernardus possideat sed ꝙ so rores Cypriani possident ⁊ de sororibus primus testis nihil depo nit. Et quintus testis qui de vno actu domine Leuterie in vinea capadosse ⁊ de alio actu eiusdem in quodam petia terre cesarum qui actus deponit fuisse gestus simul cum cypriano est in predictis singularis ⁊ testi singulari non adhibetur fides. l. iurisiurandi. C. de testi. c. tam literis. c. licet ex quadam. extra. eod. titu. cum simili. Item dicti testes non se referunt ad bona per dictum Cyprianuz relicte dicte ecclesie super quibus vertitur litigium. Et null⁹ testis deponit de predio cesarum nisi quintus. vt supra. Et deponentes de vinea capadosse possunt verificari in alia vinea quam habet ibi dictus Bernar. seu eius vxoꝛ prout est deductum in actis pro par te plebani quod ipsi Bernar. ⁊ eius vxoꝛ seu alter eorum habent aliam vineaz capadosse: et dato ꝙ non appareret de alia vinea nõ propterea constaret quod deponerent de vinea capadosse de qua litigatur cum ad illam non se referant nec demonstrãtur due quali tates. Ex quibus solet deduci identitas. l. forma ff. de censi. ⁊ p bar

15 to. in. l. demonstratio. ff. de conditio. ⁊ demonstra. † ⁊ sic multa con fluunt per que apparet quod probationes super possessione sunt efficaciores pro parte plebani: quia testes sunt plures numero et deponunt de possessione antiquiori Cypriani auctore dicti pleba ni ⁊ de actibus efficacioribus ad ostendendam possessionem et se referunt ad possessiones in testamẽto Cypriani relictas dicte eccle sie super quibus lis vertitur ⁊ deponunt verisimiliora: tum qꝛ non est verisimile ꝙ Cyprianus in articulo mortis cõstitutus religsset ad pias causas res alienas: tũ etiam quia. d. Cypri an⁹. d. bona ha bebat in suo cathastro ⁊ pro eis soluebat onera: tum etiam quia di cte sue sorores fecerunt sibi refutationem de bonis parentum que omnia in actis deducuntur. Et quando probationes fiunt hincin de que videntur aduersari plurimum attenditur que attestatiões deponunt verisimilioꝛa dicto. c. licet causas. de probatio. ibi aptio ra negotia ⁊ vero proximioꝛa. ⁊ in. l. ob carmen. §. fi. ibi q̃ rei aptio ra ⁊ veri proximioꝛa. ff. de testi. Item. d. Cyprianus probat tituluz sue possessionis scilicet titulum pro herede: ex quo secuta possessio ne probat de suo dominio vel quasi. ⁊. d. rei conuenti nihil de titu lo probant vel assertione. Ex quibus euidẽter deducitur quod di ct⁹ plebanus debet in causa obtinere probata turbatione que cla re deducitur et probatur in actis ex depositione multorum testiũ

16 examinatorum pro parte. d. plebani super primis articu. † Et in super ex negatione facta in iudicio per reos conuentos negantes ipsum plebanum nomine ecclesie possidere resultat turbatio pos sessionis que sufficit ad effectum possessoriȷ̃ retinende: et sev̄ alios pro quibus insistunt possidere asserentes. vt notat. Bal. in dicta. l. ordinariȷ̃. C. de rei vend. in versi. deinde quero ago contra te ⁊c. et in. l. non ab re. C. vnde vi. ⁊ in sua disputatione que incipit accusa tus de vi turbatiua. et in addi. Specu. in titu. de loca. §. vj. ver. lxv. et per Specu. ibi. ⁊ in titu. de resti. spolia. §. nunc videamus. et per Barto. in. l. si prius in. v. oppo. ff. de no. oper. nuncia. ⁊ ibi p Ra

17 pha. cu. ¶ † Nec predictis obstant adducta in contrarium. Nõ ẽm obst. attestationes super possessione facte pro parte reorum con uentorum: quia ad eas supra responsum est. Nec etiam obst. si qui testes plebani interrogati super interrogatoriȷ̃s partis aduerse vt testes ipsorum reorum deponunt quod dicte sorores accedebãt ad dictam vineam capadosse ad colligendũ vuas ficus ⁊ poma ⁊ alios fructus qui possunt intelligi de similibus fructibus. Et huiusmo di actus solent fieri in vineis consanguineorum iure familiarita tis per ea que habentur in. l. qui iure familiaritatis. ff. de acq. pos. et in. l. ⁊ habet. §. hospites. ff. de preca. ⁊ quod habetur in. l. stipula tio ista. §. hȷ̃ quoq̃. de verbo obligatio. Attento enim ꝙ. d. pleba nus probat de antiquiori possessione. d. Cypriani ⁊ de actibus pos sessoriȷ̃s qui non solent fieri iure familiaritatis et attentis aliȷ̃s cir cunstantiȷ̃s supra deductis. ⁊ quod ille erant sue sorores presumen dum est quod illi actus qui probantur gesti per dictas sorores nõ censeantur facti animo possidendi sed potius quodam iure cõsan guinitatis seu familiaritatis maxime constituto quod dicta bona fuerunt paterna vel materna quibus dicte sorores renunciauerũt et cessarunt iura sua in dictis bonis. d. Cypriano. Nec obst. d. renũ ciationi quod allegatur quod quidam episcopus persuasit quod renũciatio sibi non nocebat ⁊c. Quia dato quod illud probaretur non propterea redditur actus nullus super quo tanquã super cla ro non insisto. item circa dictas attestationes saltem quo ad ali quas potest dici quod non referuntur ad vineam capadosse reli ctam dicte ecclesie magis quam ad aliam. prout ⁊ supra dictum est circa alias attestationes dictorum reorum. Nec etiam obstat respõ sio facta dicto secundo articulo per dictum Plebanum qui cõfes sus fuit quod dicta Leuteria vindemiauit dictam vineam capa dosse de licentia ipsius plebani: quia non propterea confitetur se amisisse possessionem: potuit enim dare licentiam vt vindemiaret animo donandi fructus vel eos mutuãdi non animo desinẽdi pos sidere. Et si. d. domina Leuteria vindemiasset ratione sue possessio nis vel iuris sui non indigebant licentia plebani. ⁊ sic. d. confessio plebani potius tendit ad possessionẽ. d. plebani q̃ cõtra. ⁊ maxime nõ obstat qꝛ ex quo. d. plebanus in sua petitione ⁊ in tota lite insi stit se possidere p dicta ecclesia non est verisimile ꝙ ipe confiteatur

18 se amisisse possessionem. † Quia cõfessiones ⁊ assertiones q̃ fiunt in respondendo articulis debent in dubio interpretari quod nõ sint contrarie sed sunt concordande quatenus fieri potest vt dicit bal. in. l. cum falsa. C. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ ideo. d. cõfessio est interpretan da ꝙ. d. plebanus nõ dedit licentiam aio desinendi possidere: ideo d. cõfessio sibi non ob. ⁊ similiter nõ obstant depositiones facte sup secundo articulo: qꝛ testes non deponunt de. d. Leuteria ꝙ vinde miauerit. d. vineam post mortem Cypriani. Nec etiã obstat respõ sio facta per. d. plebanum sup. vj. arti. quatenus censet̃ confiteri ꝙ pdicti Ber. Sy. ⁊ Ier. expulerũt de possessiõe capadosse quosdã q̃r cus incidentes: quia per hoc non infertur quod dict⁹ plebanus ce ciderit a sua possessione. tum quia non apparet quod. d. incisores fuerint missi ad incidẽdum per dictum Plebanũ. nã articulus di

19 cit quod incidebant forte ad instantiaz. d. plebani. † Et dictio for te est nota dubitationis non ponens quid certum iuxta illud sub dubio forte respondent sepe periti de quo per Archi. xiȷ̃. q. iȷ̃. §. cum ergo ⁊ de se est notum. Et dubia confessio non nocet. l. certuz in princip. de confes. tum etiam quia dato ꝙ miserit ad incidendũ arbores. ⁊ fuerunt expulsi non propterea videtur ꝙ mittẽs cadat possessione: qꝛ incisores arborum non videntur stare in fundo aio possidendi pro alio put facit pcurator: ⁊ colonus sed solum stãt in loco animo incidendi arbores: ideo non sequit̃ expulso colono perdit dñs possessionem ergo expulsis incidentibus arbores ad

instãtiã

instantiã dñi ergo dñs censeť amisisse possessionẽ ex quo incisores arborum non stant in fundo animo possidendi vel detinendi pro alio sed sola intentione incidendi si de alia intentione nõ apparet: ideo si.d.incisores recesserunt animo scãdali euitãdi non propter ea sequitur q.d.plebanus amiserit possessionem nec q ipse fuerit suspicatus se posse repelli ⁊ nõ probat hoc esse q ab hoc contingit abesse.l.non hoc.C.vñ cog.cum si.maxime cũ ipse plebanus asserat se possidere de pñti ⁊ gñter non amisisse possessionem ⁊ cõsequẽter habuisse animum pseuerandi in possessiõe ⁊ de animo alicuius sta tur sue assertioni vt dicit notabiliter glos.in.§.alie.insti.de actio.
20 †nec etiã obstat quatenus in.d.vj.arg.continetur q.d.Ber.Sy.⁊ Jero.remanserant in.d.eoꝝ possessiõe pacifice ⁊ quiete nemĩe eis contradicente ⁊.d.plebanus confitetur. Quia respondetur qd pot poni possessio pro detentatione iuxta ea que habenť in.d.l.stipula tio ista.§.hec quoq3.de verbo.oblig.⁊ quod habetur.ff.de acquirẽ. poss.l.si quis ante vbi dicit tex.quod lõge aliud est possidere aliud in possessionẽ esse.item si volumus capere ppꝛie verbum possessio ne potest intelligi de possessione naturali que erit vacans absente d.plebano quia in absentia retinebat ciuilem possessionem.d.l.clã possidere.§.qui ad nundinas.de acq.pos.vbi pbatur quod absens non perdit possessionem ciuilem licet alius querat possessionẽ na turalem ⁊ maxime si ignorat ⁊ scientia non presumitur: sed presu mitur ignorantia.l.verius.ff.de proba.⁊ in.c.presumitur ignoran tia.de regu.iur.in.vj.cum concord.nec etiam ob.q aliqui testes.d. reorum deponũt de actibus possessoꝛijs dictorum reorum quia vi dentur singulares ⁊ quia ipsi non pretendunt pro se possidere sed dictas sorores Cypriani:⁊ attento quod non probatur de eorum
21 mandato non iuuat possessionem dictaꝝ sororum Cypriani.† Qꝛ regulariter non querit possessionem alteri sine mandato.l.si ego cum ibi notatis.ff.de nego.gest.⁊ per docto.maxime per Panoꝛ. in.c.cum venissent.de restit.spo.vbi notabiliter dicit quod si quis apprehendit possessionem vacantem nomine meo sine mei manda to anteq ratificem non queritur mihi possessio:adeo quod si alius interim ingreditur eundem fundum animo querendi possessionez vacantem illam querit nec me iuuat si postea ratifico.arg.l. bonoꝝ rem ratam haberi fm eum cum quo transit ibi preceptor meus do minus Benedictus capra ⁊ ita in ardua questione fuit in hac ciui tate iudicatũ.Nec obstat si dicatur quod maritus censetur habuis se mandatum ab vxore per.l.i.C.de pac.conuen.⁊.l.maritus. C.de procu.quia respondetur q.d.l.si.loquitur in rebus parafrenalib⁹ prout sunt res que per vxorem traduntur viro ⁊ sic nõ loquitur in terminis ⁊.l.maritus loquitur in agendo ⁊ pro iure quesito ⁊ requi ritur satisdatio de rato vt ibi probat tex.⁊ per consequens requiriť ratihabitio que requiritur vt fiat tempore congruo per.d.l.bono rum.Et sic nil facit ad terminos casus nostri in quo non sumus in iudicialibus:item ex quo alius ante ratificationem apprehẽdidit possessionem per iam dicta insuper dictus plebanus apprehendi dit possessionem quam inuenit vacantem nõ solum quatenus pos sederat Cyprianus.Sed etiam quatenus possedissent dicte soro res Cypriani:quia pro illa rata quesiuisset naturalem possessionez p.d.§.q ad nundinas in qua naturali nõ posset turbari nisi p hñtẽ ciuilẽ p ea que hñr in.d.§.q ad nũdinas.Jdcirco nõ potuerũt tur bare dictũ plebanũ in sua possessione qualiscũq3 fuerit siue ciuilis siue naturalis dicti rei conuenti nõ pretendentes se possidere: sed sorores Cypriani de quaruz iure nequeunt excipere cum possessio earum non toleret possessionem naturalem.d.plebani. nec quis potest regulariter opponere de iure tertij vt dictũ est.s.circa pnci. consi.nec ob.q plures nequeũt eãdẽ rem possidere:quia verum est eodem genere possessionis.d.§.ex contrario.sed diuerso gñe posses sionis sic vt qꝛ vnus naturaliter alius ciuiliter per.d.§.qui ad nun dinas.⁊ not.in.d.§.ex contrario.nec pñt gesta p dictos reos cõuen tos per dictas mulieres ratificari:qꝛ non apparent gesta earũ no mine ⁊ neq ratificare potest quis non gestum nomine suo.l.i.§ pu pilli.§.sed si ego.ff.de nego.gest.⁊ in.ca.ratum.de re.iu.in.vj.⁊.ix. q.i.c.j.in hoc tamen vltimo non facio vim quia iuuant partem.d. plebani alia media que magis sibi conferunt. Et licet predicta cir ca possessionem viderentur sufficere dicto plebano etiam sine titu. valido.tamen multo fortius precedenti titu.testamenti validi.Nec ob.d.testamento illa que contra dictum testamentum adducũtur.
22 †Non enĩ ob.q.d.testator dr recessisse de loco vbi testamẽtum cõ debatur:⁊ sic dicatur non esse factum eodem contextu prout requi ritur per.d.l.cũ antiquitas.quia immo probatur factum eodẽ con textu.nam licet dum testamẽtum scribebatur ⁊ ordinabatur id qd testator disponere intendebat.d.testator distulerit quãdoq3 de lo co.tamen per plures testes probatur quod dum notarius corã te stibus rogauit se de testamento ⁊ stipulatus fuit testamentum vul gari sermone loquens.d.testator semper interfuit a principio te stamenti vsq3 in finem.† Et tunc censetur fieri testamentum non prius dum scribitur id quod testator intendit postea coram nota rio et testibus: quia illud censetur quedam preparatio testamen ti facit quod habetur in.l.fideicommissa.§.quoties.de legatis.ij.
23 ⁊ sic vno contextu censetur factum testamentum.† Nec etiam ob stat quod allegatur quod testator erat furiosus non sane mentis: quia licet dicti rei conuenti conentur probare multos actus dicti testatoris per quos volunt inferre ad fatuitatem ⁊ dementiam ta men non probantur actus qui necessario concludant dementiam vel fatuitatem seu furorem dicti testatoris. Nam multa que dedu cuntur in articulis aliqua non probantur vllo modo aliqua solum probantur per testes singulares aliqua nihil releuãt etiam si eẽnt vera ⁊ ea que videntur aliquid conferre licet arguãt eum fuisse pa rum prudentem illa faciẽdo prout est inter cetera illud quod ibat multum male indutus:licet forte fuisset diues ⁊ non viliter natus. Tamen hoc tendit potius in auaritiam quam ad furorem vel de mentiam.item illud quod persequebatur iudeos cum pueris per stratas ⁊ plateas non concludit dementiam vel furorem non eniz infertur ex hoc quod esset furiosus demẽs vel fatuus ⁊ maxime qꝛ probatur per testes plebani examinatos super.xij.argumẽ. secun dorum articulorum quod illud solent facere in terra campi etiam sapientes ⁊ non dementes:item conantur probare quod retinebat duos canes magnos mastinos cum non esset venator neq3 bocari⁹ neq3 pastor nec retinere canes infert fatuitatẽ.Et licet dederit ip sis canibus quandoq3 bibere oleum non propterea infert in demẽ tiam dato q instat in paruam prudentiam ⁊ prout dicitur oleum prodest canibus ne fiant scabiosi ⁊ insuper id non probatur per te stes contestes.Et licet aliqui testes deponant quod nõ erat sapiẽs non infertur quod esset fatuus vel furiosus nam rari sunt sapiẽtes ⁊ rari furiosi fatui vel dementes.Et multi sunt qui tenent mediuz qui non sunt sapientes neq3 furiosi vel similes:⁊ tamen testari pñt videmus quod puelle.xij.annorum pueri.xiiij.annorum licet non plenum sensum ⁊ plerumq3 faciant puerilia ⁊ derisoria ⁊ non con uenientia viro prudenti:⁊ tamen non sunt intestabiles. Et semi mortuus ⁊ consequenter semialienatus a mente testatur.l.quoniã indignum.C.de testamẽ.Et ex his deprehẽditur quod licet quis in aliquibus patiatur defectum cerebri ⁊ in aliquibus sit insipiens non propterea sit intestabilis. Nam vt fertur mille sunt genera ma lenconie.i.fatuitatis.Et nullus sine crimine viuit nec sine aliquo defectu prudentie.⁊ per consequens sine aliqua particula demẽtie ⁊ tamen cõiter omnes puberes sui iuris sunt testabiles ⁊ pauci in testabiles.⁊ ideo licet.d.Cyprianus testator fecerit nonnullos act⁹ alienos a viris prudentibus ⁊ in illis ostendiderit se non prudentẽ. tamen absolute loquendo nõ probatur fatuus furiosus demẽs vel mente captus.sepe enĩ contingit q dicimus ⁊ indicamus q aliqs fecerit aliquas fatuitates:⁊ tamen non iudicamus eum fatuum. Et non iudicaretur fatuus iudicio boni viri. Jta contingit in casu nostro.qꝛ actus pdicti ⁊ alij actus qui impinguntur dicto Cypria no l3 forte arguãt imprudentiam non tñ gñalem vt ita dixerim fa tuitatem per quaz tolleretur sibi testamẽti factio.Et hoc indubie ⁊ intrepide concludendum est stantibus depositionibus multorũ testium vltra.xx.deponentium q.d.Cyprianus erat homo prudẽs ⁊ reddunt meliorẽ cãm scie aliqui qui cõuersati fuerunt cuz eo. Jtẽ q faciebat bñ sua negotia. Jtem q fuit camerarius in ciuitate cã pli ⁊ de cõsilio ⁊ alia faciebat que cõueniebant prudenti viro referẽ do singulas attestationes put cõueniunt.quia nimis lõgum esset singulas attestationes recensere:nec dubium est quod longe meli⁹ cõcludunt sanam mentem dicti Cypriani testes plebani q testes aduersariorum insaniam mentis.Et sunt plures numero cõtestes.
34 †Et vbi essent in oĩbus pares pualerent.qꝛ hñt pro se iuris psum ptionẽ.nã qlibet psumiť sane mẽtis.l.nec codicillos.C.de cod.⁊.c. si.de succes.ab inte.put no.doc.in dictis iurib⁹.Jtẽ iuuať assertiõe notarij qui dicit cũ tpe testi sane mẽtis cui⁹ assertiõi dicit stãdũ esse Jmo.i.l.ij.ff.de testa.⁊ saltẽ adminiculať.Jtẽ plures testes testarij deponũt q tpe testi erat sane mẽtis ⁊ reddunt bonã cãm scie qbus standũ esset dato q pbatũ fuisset de fatuitate. Qꝛ l3 semel furiosus psumať durare in furore cañ.indicat hermãnus.iij.q.ix.⁊ no.glo.⁊ doc.in.c.fi.de suc.ab inte.tñ potuit respicere ⁊ pbari zrium. Jta q res caret dubio q dictũ testm̃ valet tãq factũ ab hoĩe sane mẽtis: ⁊ pbet legitimũ titulũ plebano. Jta q debuisset obtinere etiã ĩ pe titorio si illud censereť intẽtatũ:multa etiã alia possent adduci que adminiculantur ⁊ remouent que friuole in contrarium deducunť: que omitto gratia breuitatis. Et quia ex iam dictis redditur meo iudicio res clara quod partes iudicis sint in pnunciando pro acto re etiam in condẽnando aduersarios in expẽsis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xcij.

1 Datio insolutũ facta tutore auctorante an valeat.
2 Tutor an prohibeatur vendere pupilli rẽ palam.nu.seq.
3 Prescribi qto possit tpe dos stãte statuto.de quo.nu.7.
4 Donatio facta a tutore rerũ insolutum datarum an valeat. nu.2. vsq3 ad fi.consi.
Donans rem alienã nõ tenetur de euictione.
5 Alienatio rex stabiliũ pupilli an valeat non discusso an extarent bona mobilia.p totum.
6 Debitor dr ille qui inuitus exigi potest.
8 Dotis loco fundus p decem datus an dicatur dotalis.
9 Prescriptiõis cursus an impediať pter pestẽ vel guerrã.nu.seq.

Consilium.xcij.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. †Licet in hac consultatiõe videatur
prima facie dicendum q̃.d.ser Dñicus veniat absol-
uendus a petitione.d.Baldasaris.qr.d.Antilia erat
creditrix dictoꝝ Baldasaris ꝛ ser dñici heredũ ser Nicolai qui pro
misit restituere dotem p̄dictam dicte.d.antilie seu alijs ꝑ ea reci-
pientibus.ꝛ si non ꝓmisisset teneret̃ ex ficta stipulatione.l.vnica.
C.de rei vxo.ac.ꝛ pro debito pupilli soluendo possent vẽdi cum de
creto iud.p̄dia pupilli.l.ob es.C.de p̄di.mi.ꝛ.l.j.ꝛ quasi per totum.
ff.eo.ti.ꝛ non solum vendicet sed etiam dari insolutum.l.si minor.
xxv.an.predium.C.eo.ti.a contrario sensu.ꝛ.l.j.§.j.ff.eo.tit.vbi ge
neraliter permittitur alienari predia minorum cum decreto ꝑ sol-
uendo ere alieno non astringit se ille tex.ad venditionem magis q̃
ad aliam alienationem ꝓut est datio insolutũ:nec prohibetur ven
dere vni creditori magis quã alteri et si creditor emisset ꝛ de precio
fuisset sibi satisfactum idem fuisset effectus prout si fuit datum in-
solutum ꝛ vtroq̧ casu militat eadem ratio:ergo idem ius.l.a titio
2 de verbo.oblı.cum si.†Nec prohibetur vnus tutor vendere alteri
rem pupilli dummodo palam fiat.l.cum ipse.C.de cõtrahen.emp.
ꝛ.l.non existimo.ff.de admini.tut.ꝛ.l.pupillus in p̄n.ꝛ.§.item ipse
de aucto.tuto.idcirco cum es alienum immineret ꝛ interuenerint
subastatiões ꝛ auctoritas tutoris ꝛ decretum iudicis pro quo p̄su-
mitur.l.herennius.§.gaya.de euic.ꝛ.c.in presentia de renũc.ꝛ.c.in
notuit.ꝛ quod ibi per Inno.de eo qui furti.ordi.susce.cũ itaq̧ cõ-
tutor palam dederit insolutum dicte antilie creditrici seruatis so-
lẽnitatibus a iure requisitis videtur q̃ dicta datio insolutũ value-
rit:ꝛ cõsequenter dicte res insolutum sibi date sunt sub dñio.d.dñe
Antilie.ꝛ ꝯsequenter potuit illa donare.d.ser Dñico nec possit.d.
Baldasar illa appetere:nec videtur obstare q̃.d.ser Dñicus tutor
potuerit satisfacere de bonis mobilibus: qr lꝫ cõueniens videatur
prius satisfacere de bonis mobilibus si extant quam de immobili-
bus ꝑ.l.a diuo pio.§.in vẽditione.ff.de re iu.ꝛ.c.qm̃ frequenter.§.
fi.extra vt lite non contest.ꝛ.l.lex que tutores.C.de admi.tuto.tñ
non videtur q̃ ꝓpter hoc reddat̃ actus nullus immo vidi consultũ
ab excellentissimo doc.d.Jo.Petru.patre ꝛ dño meo q̃ ꝓpter nõ
3 seruatũ ordinẽ.d.§.in venditione non cõpetat in integ.resti.†nec
etiã obstare vr̃ q̃ dicta dña Antilia successerat dictis dñabus Ca-
therine eius matri ꝛ dñe pie eius auie ꝛ ser Joanni eius fratri qui
ꝓmiserãt soluere.d.dotẽ.ꝛ ꝯñter cũ esset debitrix ꝛ creditrix pote-
rat.d.credito satisfieri remedio compensationis:qr respõdet̃ quod
videt̃ q̃ aduersus.d.debitũ fuerat decursa p̄scriptio vigore.l.muni
cipalis que vt in themate p̄supponitur disponit q̃ qui nõ petierit
dotẽ.j.xv.an.fit suis iuribus p̄scriptũ nec possit vti aliqua retẽtio-
ne vigore.d.dotis sibi debite:ꝛ ꝓpterea nõ potuerit cõpẽsatio fieri
obstante replicatione p̄scriptionis.p̄terea ꝛ tertio cũ.d.Baldasar
successerit.d.Antilie.ꝛ sic ꝑ sua rata censetur eadẽ ꝑsona cum ipsa
Antilia vt in aut̃.de iureiurã.a mo.presti.§.j.videtur q̃ prout ipsa
Antilia non poterat venire contra dictam donationem:ita etiam
nec possit.d.Baldasar eius hr̃s per.l.cũ a matre.C.de rei ven.ꝛ.l.
si a meo.C.de li.ca.ꝛ quod ꝑ Dy.in regula ratum in.vj.ꝛ ꝑ Bar.in
l.cũ vir.ff.de vsuc.ꝛ qd̃ habet̃ in.l.fi.§.in cõputatiõe.C.de iure deli.
4 †His tñ non ob.ꝯrium puto de iure rñdendum vꝫ qd̃ dicta da-
tio insolutũ non tenuerit quo ad partem dicti Baldasaris pupilli
ꝛ per cõsequens.d.bona remãserint in dñio ipsius Baldasaris pro
sua rata ꝓut erat ante dationẽ insolutum nec potuit dña Antilia
illa bona donare.d.ser Dñico cum non essent sua nec tenet̃ donãs
rem alienã de euictione.l.aristo.§.fi.ff.de dona.ꝛ facit.l.j.C.de iure
dot.ꝛ ideo vr̃ q̃ dñs Baldasar possit vẽdicare.d.bona tanq̃ sua ad
uersus.d.ser Dñicum donatarium vꝫ pro sua rata ꝓut si non fuis-
sent data insolutũ.d.em̃ datio insolutum vr̃ q̃ fuerit nulla eo qr ꝓ-
hibẽtur bona pupilli regulariter alienari ꝑ tutorẽ.l.j.in prin.ff.de
rebus eorum.Fallit qñ imminet es alienum.ꝛ sic creditũ ꝛ nõ sunt
alia bona ex quibus possit satisfieri:ita dicit text.in.d.l.j.§.quod si
forte es alienũ tantuꝫ fuerit vt ex rebus ceteris non possit absolui
tũc ꝛc.ꝛ sic ibi est tex.apertus q̃ tunc demum pñt bona immobilia
minoꝝ alienari qñ ex ceteris bonis nõ põt satisfieri:si ergo ex bo-
nis mobilibus vel nominibus debitoruꝫ potest satisfieri eri alieno
tũc nõ pñt alienari bona immobilia minoꝝ vt ꝓbat tex.a ꝯrio sen-
5 su.in.d.§.q̃ si forte ꝛ ꝓbat ẽt tex.eiusdẽ.l.in p̄n.i sui gñalitate.†Cũ
igit̃ p̄supponat̃ q̃.d.debitũ potuerit satisfieri ex alijs bõis q̃ bõis
imobilibus.d.Baldasaris.ergo videtur qd̃ ex hoc capite.d.datio
insolutum non tenuerit nec ob.q̃ supradictum fuit in contrarium
in terminis.d.l.a diuo pio.§.in venditione vcꝫ q̃ lꝫ ibi debuerint
prius solui vel alienari bona mobilia vel nomina debitorũ q̃ bona
immobilia:tñ omissio illius ordinis nõ vitiat nec prebet remediũ
resti.in integ.vt dixi contrarium fuisse consultum:quia respondet̃
quod illud non transit sine dubio quia immo Jo.glo.tenuit quod
in illis terminis omissio dicti ordinis reddat processum ipso iure
nullum vt eum refert Joan.andr.in.d.c.quoniam frequenter.§.fi.
ꝛ eius opi.Imo.in.d.§.in venditione dicit de iure procedere.arg.
l.cum hij.§.si pretor.ff.de transac.ꝛ.l.non dubium.C.de legi.ꝛ.l.ꝓ-
latam.C.de senten.ꝛ insuper dato q̃ in illis terminis.ꝛ sic in pigno
re iudiciali omissio dicti ordinis nõ vitiet nec causet remedium re-
stitutionis in integ.quia non resultat magna lesio que requiritur
vt competat resti.in integ.aduersus venditionem pignoris preto
rij:vt in.l.j.C.si aduer.ven.pig.secundum vnam lectu.ꝛ eadem ra-
tio militat in pignore iudiciali ꝛ forte maior prout dicebat prefa-
tus dñs consulens qui in dictis terminis loquebatur qui termini
non militant in casu nostro in quo extraiudicialiter fuit facta alie
natio quo casu loquitur.d.l.j.de rebus eorum ꝛ casus sunt separati
ꝛ separatorum non est illatio.l.fina.ff.de calum.ꝛ.l.si maritus.C.de
dona.inter virum: maxime cum non sit eadem ratio cum auctori-
tas rei iudi.multum operetur ꝛ etiam calor iudicij que longum eẽt
in presentiarum recensere.preterea.d.domina Antilia erat debi-
trix tanquam heres eorum qui promiserũt soluere.d.dotem.ꝛ pro-
pterea poterat exceptione cõpensationis repelli:ꝛ idcirco.d.Bal
6 dasar poterat dici non debitor.d.quantitatis.†Cum debitor dica
tur ille qui inuitus potest exigi.l.debitor.ff.de verboꝝ signifi.ꝛ.l.fi-
deiussor obligari.§.fideiussor.ff.de fideius.nec ob.replicatio prescri
ptionis:quia non videtur quod competeret hoc casu quia presup
ponitur in themate extare.l.municipalẽ disponentem quod qui
7 dotem non petierit.j.xv.annos repellatur prescriptione.†Qd̃ sta
tutum est correctorium iuris communis dictantis: quod debitum
dotale non tollatur minori spacio.xxx.vel.xl.an.l.in rebus.§.oĩs.
C.de iure dotium prout etiam est generale in alijs debitis.l.sicut.ꝛ
l.omnes.C.de prescrip.xxx.vel.xl.anno.ꝛ lex exorbitans est stricte
interpretanda.ꝛ maxime lex correctiua vt quãtum minus fieri po-
test corrigat ius commune.l precipimus.C.de appella.ꝛ.c.cum di-
lectus.de cõsuetu.ꝛ.c.que a iure communi exorbitant de reg.iuris
in.vj.ꝛ.l.ius singulare.ꝛ.l.quod vero contra.de legi.sed in casu no-
stro recte intuendo dos censebatur soluta ex quo maritꝰ confessus
fuit se habuisse ꝛ recepisse pro dote.d.domine Antilie flo.ccc.a do
minabus Catherina ꝛ pia ꝛ a ducio vt ꝓcuratore ser Joannis quã
confessionem censetur fecisse vigore promissionis incõtinenti secu
te:ꝛ sic cẽsetur recepisse pro dictis.ccc.flo.dotalibus insolutum no
mine dictorum debitoꝝ qui dictam q̃titatem soluere ꝓmiserunt ꝑ
notata per Bar.in.l.pe.§.si vir.ff.solu.matri.ꝛ idem quod Barto.
vult ibi Jmol.ꝛ Pau.de cast.quod ꝛ in effectu sentit Ange.in con
silio.cxlvj.incipiente in primis.ꝛ sic dos videtur soluta.ꝛ consequẽ
ter non agitur de prescriptione aduersus ius petẽdi dotem sed de
prescriptione aduersus dictos promissores qui censentur dati inso
8 lutum.†Si enim mulier promisisset marito dotem.in.c.ꝛ pro illis
c.dedisset fundum ille fundus non esset dos:sed.c.essent in dote ꝑ
ea que habentur in.l.si inter virum.C.de iure do.ꝛ in.l.ij.eo.titu.ꝛ
in.l.plerũq̧.§.fi.ff.eo.ti.que iura loquuntur in casu fortiori pari ra
tione si pro.c.data sunt insolutum nomina debitorum illa nomina
non sunt dos.sed.c.que censentur soluta sunt dos mulieris: vñ nõ
agitur de petendo dotem ꝓprie loquẽdo.ꝛ sic non verificantur ver
ba.d.l.municipalis que referuntur in themate:quia formalia ver-
ba.l.non vidi.ꝛ ideo iste casus videtur omissus in statuto exorbitã
ti ꝛ correctiuo:ideo tãquam casus omissus remaneat in dispositio
ne iuris communis.arg.l.commodissime.ff.de liber.ꝛ posthu.ꝛ.l.si
extraneus.ff.de condi.ob causam.ꝛ.l.si cum dotem in prin.ff.solu.
matri.quo iure communi requiritur lapsus.xxx.anno.dicto.§.oĩs
ꝛ dicta.l.sicut quod tempus nõ presupponitur esse elapsum meri-
to ꝛc.preterea presupponitur in themate quod post mortem dicto
rum promittẽtium ante tempus dicte cõsignationis non erat de-
cursum tempus.xv.an.maxime deducto tempore guerre ꝛ tempo
9 re pestis quibus temporibus non fuit ius redditum.†Attento qd̃
dictis temporibus scilicet quibus ius non redditur propter pestẽ
vel guerram prescriptio non currit vt est text.in.c.ex transmissa.de
prescrip.ꝛ in cañ.vna actione.xvij.q.iij.ꝛ in.l.fin.C.de fundis limi.
libro vndecimo.ꝛ in extrauaganti Federi.de pace constan.§.pos-
sessores ꝛ no.Barto.in.l.naturaliter in principio.ff.de vsuca.ꝛ Ar
chi.in dicta cañ.vna actione: ꝛ dictio maxime est implicatiua.l.j.
§.vel maxime.ff.de coll̃.bonorũ tempore autem vite dictorum ꝓ-
mittentium non currebat dicta prescriptio.licet enim Barto.in
l.fina.ff.quemadmo.serui.amit.ꝛ in.l.sequitur.§.si viam.ff.de vsu-
capio.vnde cum in casu nostro post mortem dictorum promitten-
tium non fuerint decursi.xv.anni ante dictam dationem insolu-
tum ꝛ tempore eorum vite cum sciuerint se esse debitores dicte quã
titatis per eos promisse non curreret dicta prescriptio concurren-
te etiam post dictam promissionem dictus ser Nicolaus sustinuit
onera matrimonij:ita quod ipsi promissores cẽsentur fuisse in mo-
ra soluendi dictam quantitatem saltem post biennium per.l.finalẽ
§.preterea.C.de iure dotium.ꝛ sic non obstat dicta prescriptio nec
etiam obstat quod dictus Baldasar successit pro dimidia dicte do
mine Antilie quia non propterea videtur quod amiserit dominiũ
rei sue.heres enim representat defunctum circa bona ꝛ iura acti-
ua et passiua defuncti quia succedit in hereditate que hereditas
est successio in vniuersum ius defuncti.l.hereditas.ff.de regulis
iuris et.l.nihil aliud.ff.de verborum significationibꝰ.sed dictum
ius

ius quod habebat Baldasar in dictis bonis non erat ius defuncti ideo in illo non representat.d.defunctam nec defuncta erat in aliquo obligata dicto donatario per dictam.l.aristo.§.si.Et pro hoc facit.l.si seruo.ff.qui & a quibus.&.l.rem alienam in prin.ij.respõso. ff.de pigno.acti.& ibi Bart.facit dictam distinctionem aut defunctus ex actu obligabatur & heres non potest venire contra aut nõ obligabatur & tunc secus ad idẽ.l.lucius.ff.so.ma. vbi Bart.idem no.& Jmo.post Bal.& pagliarensem ibi & facit glos.in.l.si ab eo.C. de liber.causa & Bal.in.d.l.rem alienam & videtur satis rationi cõsonum licet nõ auderem firmare per notata per Bart.in.l.cum vir de vsuc.tamen si theorica Bar.sibi noceret:noceret dumtaxat pro dimidia pro qua est heres dicte domine Antilie.nam ꝑ alia dimidia pro qua non est heres non astringitur facto defuncti prout nõ astringeretur si non esset heres in aliquo:quia idem iuris est de pte quo ad partem quod de toto quo ad totum.l.que de tota rei ven.& c.pastoralis.§.si quis cum totum.de offic.deleg.l.qui scit de vsur.& insuper potest contra ser Dominicum agere quia fuit in culpa et forte in dolo dãdo insolutũ bona immobilia pro debito quod poterat euitare obijciendo compẽsationem & cum haberet bona mobilia que non erant fructifera prout immobilia & ex qua datiõe in solutum fuit secuta donatio ipsorum bonorum in damnum ipsius pupilli & in lucrum & commodum tutoris ex quo actu non multuz postea secuto oritur quedã cõiectura dolí in actu preambulo cũ ex postea secutis ꝑsumimus in ꝑteritũ cañ.cũ ꝑ bellicam.xxxiij.q.ij.& per glo.in.c.scribã de presump.& in cañ. multis.xiij.di.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.xciij.

☞Appellatio a sententia lata pro executione instrumẽti in ꝑncipio corrosi inditione carentis an teneat presupposito quod erat decursa prescriptio.xl.annorum contra petitionem executiõis dicti instrumenti.per totum.

1 Executio si faciat iudicij exordiũ non valet de iure cõi.

2 Executionẽ ꝙ mereanť instrã guarẽtigiata statuto sine aliqua sententia intelligitur de instrumẽtis validis.

3 Error apparens in petitione censetur apparere in sententia.

4 Instrm in ꝑncipio corrosum & sine inditione nõ valet.idẽ si sint appositi anni dñi & subditur in inditione &c.

5 Judicibus duobus datis ad cãm discernendam non potest vnus sine alio de causa cognoscere.

6 Sententia lata non citata parte non valet.
Citatio quibꝰ possit argui tanꝗ non legitime facta.

7 Prescriptio.30.annoꝝ de iure ciuili obligat etiã in debito dotali.

8 Dotis restitutio an debeat intentari ꝑ vxorem aduersus heredes mariti vel heredes dotem promittentis.

9 Sentẽtia appellationis ꝯfirmatoria sententie prime dr continere eundem errorem quem ipsa prima sententia continet.

10 Assertioni notarij in instro descripte an & qñ credatur.

¶Consilium.xciij.

N nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶†Quia causa est parui regni & tenuis merces & breue tempus conceditur:idcirco breuiter et conclusiue procedam capiendo primo sententiam primam illam nullam & iniustam puto ex multiplici capite:nam ꝑmo constat quod de iure cõmuni non est incipiendum ab executione & si ab ea inchoatur actus est nullus.l.j.C.de execu.rei iudi.&.l.si cuz

2 nulla.ff.de re iu.†Et lz forte ex forma statutorum instrumẽta guarentigiata mandentur executioni sine alia sententia:tamen debẽt intelligi de instrumentis validis que saltem prima facie apparent valida.l.iiij.§.condemnatum de re iudi.cle.pastoralis.de re iudi.si enim in sui prima facie apparent non valida & petuntur exeq apparet iuris error in petitione:& consequẽter in sententia quod mã

3 detur executioni.†Error enim apparens in petitione cẽsetur apparere etiam in sententia que habet necessariam relationem ad petitionem prout dicit Bar.in.l.j.C.de errore calculi & in.l.j.in prin. ff.que sententie sine appe.rescin.& merito quia id censetur contine ri in termino referente quod continetur in termino ad quod fit relatio.l.si ita scripsero.de condi.& demon.&.l.asse toto.de heredibus instituen.&.l.institutio talis.ff.de conditio.insti.sed in instrumẽto quod producitur non est descripta inditio nec constat quod in eo

4 vnquam fuerit descripta.†Et instrumentum sine inditione nõ valet in auť.vt prepo.nomen imperat.in princip.in auť. quibus modis natu.effi.leg.§.quantum glos.in.l.generali.C.de tabu.libro.x. Joan.and.in mercu.super data.vj.lib.in Spec.de instru.edic.§.ij. versi.post annos Bar.in.l.nominatim.ff.de conditio. & demonstr. & in.l.si librarius.de regu.iur.Et ꝯsumptio inditionis in instrumẽto vitiat facit text.& ibi habetur in.c.inter dilectos.de fide instrumen.& licet Bal.in.l.vnum ex familia.§.si obmissa.de legatis.ij.videatur velle quod si ex antiquitate delata est litera.& ita quod non apparet inditio si apparent anni domini perinde est ac si apparere inditio. quia cetera que leguntur supplent quia representant eorum intellectum:argumentũ illius text.secundum eum tamẽ loquitur argumentatiue dicens nota argumentum &c.& argumentum ex illo tex.parum vrget:nam ibi verborum expressio vel verborum descriptio non est de substantia patet quia nutu potest fideicommitti.l.nutu in principio.de leg.iij.mens enim attenditur in fideicommissis potiusquam verba.l.cum virum.C.de fideicommis. l.in conditionibus primum locum.ff.de condi.& demonstra.cum similibus.sed in solẽnitatibus requisitis non est ita.nõ enim sufficit habere mentẽ adhibendi solennitatem si non adhibeatur:nec sufficit quod ex annis domini possit deprehendi qualis inditio tunc currebat si inditio non scribatur prout dicit Barto.in dicta.l.si librarius & sumitur ex dictis aliorum qui supra allegãtur quod omissio inditionis vitiat instrumentum:nam cum anni domini semper apponantur in instrumentis nunquam omissio inditionis vitiaret instrumentum:quia semper habitis annis domini deprehendi tur que inditio currit vbi inditio est omissa prout vbi est corrosa vel delata:& ideo prout non sufficit quod ex annis domini appareat que inditio tunc currebat quãdo omittitur. Jta pari ratione non sufficiat quando instrumentum est deletum vel corrosum: ita quod non apparet an inditio fuerit descripta necne: quia paria sunt non esse & non apparere.l.duo sunt titij.de testamen.tuto.l.si fuerit.de rebus dubijs.l.in lege.de contrahen.empt.& eo casu quo verba sunt obmissa loquuntur iura ex quibus arguit Bald.adeo quod si illa iura artarent ad terminos inditionis que habet apponi in instrumentis pariter artarent in casu omisse inditionis ꝑut in casu quo instrumentum esset corrosum vel deletum prout ergo argumentum quod sumitur ex illis iuribus non artat in terminis inditionis omisse:ita & non artat in terminis vbi inditio non apparet instrumento corroso vel deleto & multa dicuntur argumentatiue que non tenentur decisiue.Facit ad predicta quod notabiliter dicit Bald.in cap.cum in iure peritus.de officio delega.vbi disputat quid si instrumento sunt appositi anni domini & subditur inditione &c.an instrumentum valeat & tandem concludit quod instrumentum non valet ita quod probabiliter teneri potest quod dictum instrumentum ex defectu inditionis non apparentis non debuerit mandari executioni licet alia media de quibus infra sub-

5 dam magis clare procedant. ¶†Et primo ex quo fuerunt aditi duo iudices & petitum ab eis duobus iudicibus instrumẽtum per eos mandari executioni non debuit vnus solus pronunciare.ff.de re iudi.l.duo ex tribus.facit.l.placuit.C.de pedane.iudi.&.l.sicuti

6 &.l.idem.§.fin.ff.de arbi.†Secundo quia sententia fuit lata parte non legitime citata quia secũdum formam statutorum vt presupponitur debet citari vna die pro altera:& citatio fuit facta eodem die late sententie:& sic non seruata forma statuti propterea citatio non valuit.argu.l.cum hij.§.si pretor.de transactio.preIa.nuncius se citasse indici vel notario actorum dicit seu notario cause:sed ipse notarius cause fecit mentionem de relatione citationis relatu alterius notarij.& ideo talis scriptura notarij non probat relationez nuncij:inter nec citationem per ea que habentur in auť.si quis in aliquo documento.C.de edẽ.vbi instrumẽtum habens relationez ad aliud instrumẽtum non probat multominus probare debet instrumentum habens relationem ad simplex dictum alterius notarij.& per consequens non apparet citatio:& sic sententia potest censeri lata parte non citata:& in quolibet actu ex quo pars ledi potest requiritur citatio partis.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudicata.&.l. nam ita diuus.ff.de adoptio.cum multis similibus.vnde cum dicta sententia multum sit preiudicialis debuit sine dubio pars citari:ideo lata parte non citata non valuit tertio dicta sententia fuit iniusta quia fuit oppositum.de prescriptione.xxx.&.xl.annorum decursa

7 post mortem promittentium.†Et constat quod de iure ciuili prescriptiones nedum.x.xx.anno.sed.xxx. annorum. obstat etiam in debito dotali.l.in rebus.§.omnis.C.de iure dotium.& maxime obstat prescriptio.xxx.an.quo tempore omne ius tollitur.l. omnes. C.de prescript.xxx.vel.xl.anno.& sic tollitur etiam ius implorandi officium iudicis via executiua:nec contrarium disponitur de iure canonico quod solum derogat iuri ciuili vbi propter malam fidem debitor peccaret per.c.vigilanti.&.c.quoniam omne.de prescript. &.c.possessor male fidei.de regulis iuris in.vj.& ideo licet ipsi qui dotem promiserunt ꝑpter sciẽtiam debiti forte nõ prescriberẽt tamẽ eorum heredes qui talem ꝑmissionem & tale debitum ignorarunt prout ignorasse presumũtur.l.veriꝰ.ff.de ꝓba.&.c.presumitur ignorantia.de regulis iuris.in.vj.l.si.ff.pro suo.ideo cum ipsi heredes nõ peccarent propter ignorãtiam ipsi prescripserunt.ideo obstante exceptione prescriptionis nõ debuit instrumẽtum mãdari exe-

8 cutiõi.& ꝯñter snia fuit iiusta.†Jtẽ ex alio.d.snia fuit nulla & iiusta qr instrm dotis ꝑmisse fuit factũ marito & nõ vxori & marito ex stipulatiõe fuit ius quesituz.nõ aũt ipsi vxori vt est tex.in.l.si ꝓ te.C. de do.ꝑmis.vbi casus vxor.n.hz ius petẽdi dotẽ sibi restitui aduersus heredes mariti nõ aduersus heredes ꝑmittẽtis dotez marito: & ideo nõ competebat dicte mulieri ius petendi executionem dicti instri:& propterea dicta snia fuit iniusta & nulla ex eo quia habita relatiõe snie ad instrm apparet de errore iuris:& ꝯñter de nullitate snie per supradicta & ex his vr euidenter constare de nullitate

⁊ iniustitia prime sententie: et eadem ratione de iniquitate vlti-
9 me sententie confirmantis primam sententiam.† Nam qñ error iu-
ris apparet in prima sententia censetur etiam apparere in senten-
tia lata in causa appellationis prout dicit notabiliter Bar. in l. j.
ff. que sententie sine appellatione rescindantur. ⁊ saltem dicta vlti
ma sententia fuit iniusta propter obstaculum prescriptionis. ⁊ q2
ius petendi executionem dicti instrumenti competebat heredibus mari
ti cui fuit facta promissio non ipsi vxori: ⁊ per consequens partes
domini abbatis aditi super secunda appellatione debent esse in p
nunciando bene appellatum ⁊ male indicatum ⁊ reos conuentos
absoluendo a dicta petitione executionis dicti instrumenti ⁊ par-
tem aduersam in expensis condemnando ⁊ hec quo ad sententias
10 latas in causa principali: † quo autem ad interlocutoriam latam
super legitimatione manda. versatur paruum preiudicium: ideo pa-
rum insistendum est. solum enim versatur interesse impensarum: ⁊
circa hoc dicendum est q si mandatum principale procuratoris ipsi
ce non fuit in publicam formam productum. sed solum facta fides
per notarium rogatum de mandato non debuit pronunciari man
datum legitimum: quia non creditur voci notarij asserentis se ro-
gatum per regulam generalem q assertioni vnius non creditur p
c. licet ex quadam. ⁊ c. tam literis. de testi. ⁊ l. iurisiurandi. C. eo. tit.
vnde debet produci instrumentum habens descriptionem testiuz
⁊ alias solẽnitates: nõ autem fides seu assertio notarij ⁊ hoc est cla-
rum: ideo non instanduz: ⁊ hoc videntur importare verba notarij
de quibus in themate quod etiam potest apparere ex inspectione
actorum vtrum instrumentum mandati sit in actis super hoc au-
tem non insisto quia vt dixi parum interest ex quo sententia prin-
cipalis ferenda est pro parte conuentorum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xciiij.

1 ☞ Instrumentum an vitietur ex eo quod notarius nõ apposuit suum signum. nu. seq.
2 Prothocolla seu note debent hre solẽnitates a iure vel consuetudine requisitas vt faciant fidem. nu. seq.
3 Comparatio lrarum non facit regulariter plenam fidem.
4 Instrumẽtum non põt extrahi seu exemplari mortuo notario nisi eius pthocollum sit autẽticũ ⁊ ad illius extractũ requiritur de iure cõi iudicis auctoritas.
Dilectus in institutione cẽsetur pariter in substitutione dilectus.
5 Renũciatio gñaliter per mulierẽ facta de oĩ iure hereditario sibi debito ⁊ de eo faciens quittantiam an renũciatũ intelligatur de iure fideicommissi vniuersalis.
6 Clausula iure hrditario importat ius succedendi.
Hereditatis appellatione an veniat fideicõmissaria hereditas.
7 Ante restitutionem fideicõmissi nõ succeditur in hereditate.
8 Cedi nõ põt ius q hereditas restituatur ex trebelliano.

¶ Consilium. xciiij.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † Consuluit dñs Baldus satis prolixe
q defectus signi notarij vitiet q requiratur de iure al
legat Spe. in titu. de instrumentorum edictione. §. j.
gui. de cu. in l. comparationes. C. eo. tit. Jac. de are. ⁊ Bart. in l. ad
testium. §. si quis ex signatoribus. ff. de testa. ⁊ glos. instit. de publi.
iudi. §. item lex cornelia per illum text. ⁊ per text. in §. oportet. in
auť. de instrumentorum cau. ⁊ fide. ⁊ quod post multa. idem sequi-
tur Panor. in c. j. extra de fide instru. in tertia colũ. qui dicit quod
ita approbat consuetudo ⁊ communis pratica notariorum ⁊ glo.
in l. generali. C. de tabula. lib. x. quod saltem de consuetudine (vbi
est) debeat apponi alias vitietur Bart. in d. j. consi. ff. text. in l. fi.
C. de asse. ibi signum tex. in auť. vt preponatur nomen impera. §. si
qua vero. vbi bona glos. quod attendatur consuetudo circa solita
apponi si obmittantur instrumentum vitietur de qua glo. facit fe-
stum Bald. in prin. sui commenti in pace constantie. idem tenens
ibi ⁊ in rubrica. C. de fide instru. xiij. col. ⁊ dictam glos. pro notabili
ponderat Ange. in d. §. si qua vero.

¶ Subscriptio.

Repetito diuino numie.
¶ Multum diffuse ⁊ eleganter discussa est presens
consultatio per famosissimum. U. J. doctorem dñm
Baldum de Bartholinis patrem ⁊ dominum meũ
adeo quod additiõe non indiget: idcirco de subscri-
ptione requisitus paucis rem absoluam: placet enim conclusio do
mini consulentis quod dictum instrumentum non sit autenticum
⁊ non probet non apparente signo notarij stante saltem consuetu
dine apponendi signum notarij in instrumentis publicis prout
est fere vbiq per iura ⁊ auctoritates late adductas p supzascriptuz
dominum consulentem quod ⁊ tenuit Bald. in l. j. §. edictiones.
ff. de eden. ⁊ Ange. in auť. de tabel. ⁊ in consilio suo incipiente ad
hoc vt scriptura sit publica in ordine. ccxx. secundum ordinem in-
formis loquens in breuiatura notarij ponderans consuetudinem
2 generalem apponendi signa in instrumentis.† Ita quod etiam p
thocolla seu imbreuiature que sunt sinonyma debent habere solẽ-
nitates requisitas a iure vel consuetudine vt faciant fidem. ideo di
cebat Jaco. de aret. quod imbreuiature notarij non faciunt fidem
prout eum refert Bald. in rubrica de fide instrumen. ix. colum. ver
sicu. tertio. queritur quod ipse Bald. verum intelligit si non sunt
publicate hoc est non habent omnia solemnia publici instrumenti
⁊ ideo subdit ibi Bald. quod dictum Jaco. de arena potest proce-
dere in bastardellis notariorum quanto fortius dicendum est in
vno folio non reperto inter prothocolla notarij non publicato et
quod non apparet quod fuerit scriptum a notario nisi per compa
rationem seu recognitionez literarum que est probatio fallax quia
litere possunt falsificari et fieri adeo similes quod non recognosci-
3 tur differentia.† Hinc est quod comparatio literaruz non facit re
gulariter plenam fidẽ prout habeť in auť. ⁊ si ptus. C. de fide instr.
⁊ qñq contingit q notarij faciunt qñq notulam de eo de quo sunt
rogandi ⁊ postea partes dissentiunt vel superuenit aliquod impedi
mentum pter q actus tunc non perficitur: ⁊ tñ scriptura rema-
net forte quia putant alias fore expediendum ⁊ quicquid sit ex his
⁊ latius dictis per dñm consulentẽ ↄclusio est elicienda satis plane
quod dicta scriptura non est solẽnis ⁊ non probat nec potest publi
cari seu ex ea publicum instrumentum extrahi ipso notario qui di
4 citur eam scripsisse mortuo.† Quia inter cetera que requirũtur vt
instrumentum possit per alium extrahi ex imbreuiatura alteri9 no
tarij requiritur quod imbreuiatura sit autẽtica. ⁊ sic publicata per
notarium defunctum qui eã fecit put volunt doc. in c. cũ. p. tabel-
lio. de fide instru. ponderantes ad hoc illum tex. ibi in notam rede
git q ⁊ voluit Ang. in d. consilio. ccxx. vbi filius habebat ex specia
li concessione facultatem extrahendi instrm ex imbreuiaturis pa-
tris: ⁊ tñ concludit Ang. q ille filius notarius non poterat id face
re ex imbreuiatura que deficiebat in solẽnitatibus publici instru-
menti inter cetera carebat signo pris. de iure autem communi req
ritur auctoritas iudicis. d. c. cum. p. tabellio. prout ⁊ ibi omnes cõ-
cordant ⁊ alia requiruntur de quibus ibi stante hac prima conclu-
5 sione† constat q d. dña Francisca succedit ex substitutione fideicõ
missaria in portionibus Simonis Frãcisci ⁊ dñi Armolei quia in
substitutione compendiosa reciproca actiue ⁊ passiue comprehen
debatur ipsa Francisca pariter dilecta in institutione prout mascu
li: ideo cẽnsetur pariter dilecta in substitutione per ea que habenť
in l. j. C. de impuber. ⁊ quia masculinũ in materia indifferenti con-
cipit femininũ per iura vulgaria: ⁊ maxime quia sub masculino te-
stato in eadem substitutione ↄprehendit femininum vz dum dicit
si decesserint sine filijs: nam illud masculinũ filijs sine dubio compre
henderet filias per ea que habentur in l. cum auus. de condi. ⁊ de-
mon. ⁊ in l. gñaliter §. cum auť. C. de insti. ⁊ substi. de qua tñ substi-
tutione venit detrahenda legitima ⁊ trebellianica per. c. raynuti9.
⁊ c. raynaldus. de testa. ⁊ c. si pater. eo. tit. lib. vj. ⁊ in substitutiõe fa
cta domino Armelio vltimo decedenti venient etiam portiones
aliorum fratrum predefunctorum deuolutas ad dominum Armi
leum ex substitutione cum substitutio ipsa non fuerit facta sub no
mine hereditatis per ea que habentur in l. marcellus. §. quidam li
beris. ff. ad tre. in l. cum virum. C. de fideicom. dato etiam sine pre-
iudicio veritatis quod dicta scriptura faceret plenam fidem placet
conclusio domini consulentis quod dicta quietatio ⁊ cessio iurium
non preiudicaret dicte domine Francisce quominus posset petere
portiones eidem delatas postea ex substitutione facta Francisco ⁊
Hermileo qui postea decesserunt ⁊ hoc per late adducta per prefa
tum dominum consulentem que non repeto: sed addo ad id quod
sua excellentia dicit circa dolum domini Hermilei in decipiendo
dictam puellam quod arguitur ex alio eius dolus: nam ipse ad in-
ducendum dictam puellam ad refutandum ⁊ cedendum iura asse-
ruit se dedisse pro dote ipsius puelle floreñ. cccc. cum re vera prout
mihi dicitur non dedit ipse de suo nisi. cc. alios. cc. dederũt duo alij
sui attinentes quod erat sibi notum: quia in facto proprio nõ pre-
sumitur error. l. qq. ff. ad velle. ⁊ c. ab excommunicato. de rescrip.
ideo ipse dominus Hermileus sciebat quod nõ dederat ipse tãtã
qtitatẽ ipsa auť puella psumiť ignorasse cũ in facto alieno psumiť
ignorãtia. l. fi. ff. p suo. c. psumiť ignorãtia. d reg. iu. li. vj. ⁊ l. veri9. ff.
de proba. ⁊ licet etiam ipsa illud assereret tamen constito quod res
aliter se habebat constat de errore vt per Barto. in l. non fatetur.
ff. de confess. ita quod ex hoc arguitur aperte dolus ipsius domini
Hermilei: item addo ad id quod sua excellentia dicit quod verba
dicte refutationis non trahantur ad fideicommissa conditionalia
quorum dies postea cessit quod id deducitur etiam ex alio quia di
cta domina Francisca quietationem fecit de omni eo quod conse-
6 qui posset ex iure hereditario sibi debito ⁊c.† Que verba heredita
rio iure proprie sumpta videtur quod comprehendãt ius succedẽ
di directo in hereditate et non ius fideicommissi vniuersalis per
textum. ad hoc notabilem in l. si titius. de legati. iij. ⁊ quod per il-
lum text. no. Bart. in l. liberto. §. filium. ff. de annuis le. ⁊ in l. mar
cellus. §. quidam liberis. ff. ad trebel. ⁊ docto. ibi. ⁊ in l. cum virum
C. de fideicommis. Si enim appellatione hereditatis. vel portio
hereditatis

hereditatis non comprehenditur fideicommissaria hereditas vel portio fideicommissarie hereditatis in fideicommisso vniuersali. quod est late interpretandũ.l.in testamentis.ff.de reg.iur.ꝛ c.cum dilecti.in fi.de dona.fortius non comprehendatur in stipulatione que est strictius interpretanda cum strictius sumãtur verba in cõtractibus ꝙ in vltimis voluntatibus.vt dicit text.in.d.c.cum dilecti.in fi.verba autem stipulationis interpretantur contra stipulantem.l.quicquid astringende.§.j.de verbo.obli.imputatur enim stipulanti quare legem apertius nõ dixit vt.l.veteribus.ff.de pactis. Et alias verba interpretantur cõtra eum qui nititur ex ipsis ꝟbis l.labeo.ꝛ.l.si in emptione in prin.ff.de cõtrahen.emp.ꝛ per glos.et doc.in.d.l.verberibus.idcirco cum dictus dñs Armileus stipulatus fuerit.d.quietationem ꝛ eius heres nititur ex dictis verbis refutationis igitur.d.verba iure hereditario in.d.quietatione apposita interpretari debẽt stricte ꝑ directo iure hr̃ditario:ꝛ sic ꝑ successione iure directo ꝙ deuoluta fuerat ad.d.dñam Franciscã vigore sue institutionis ꝛ nõ trahant ad iura fideicommissarie substitutionis ex quo mẽtio facta de hr̃ditate seu portione hr̃ditaria non trahit ad hr̃ditatẽ fideicõmissariam etiam delatam ꝛ acqsitam ꝑ.d.l.si titius ꝛ dicta supra pari rõne dicẽdum est in ꝟbis hr̃ditario iure: vt non possit reddi rõ diuersitatis ergo idẽ ius cẽseri dꝫ.l.posthumi. ff.de iniusto testamẽto.ꝛ.l.a titio.de ꝟbo.ob.cum si.ꝛ tanto fortius qꝛ sumus in materia stricte interpretanda vt dictũ est ꝑ quo etiã facit qꝛ.d.verba iure hr̃ditario determinant ꝟba sequẽtia ex successione Jacobi ꝛ alia sequentia verba ex iure successionis ꝙ sibi deberetur ex hr̃ditate dñe Bitie:ꝛ ꝓut determinãt illa ꝟba ex iure successiõis ꝙ sibi deberet ex hr̃ditate dñe bitie intelligũt de successione iure directo qꝛ illo tm̃ iure succedere poterat.d.dñe bitie.ergo similiter prout referunt ad verba a successione Jacobi pariter intelligant ex successione directa qꝛ regula est ꝙ ꝟbũ determinãs plura determinabilia illa pariter determinet ꝛ ipsum verbum pariter intelligat quo ad vnũ ꝓut quo ad alterũ determinabile per.l.iaꝫ hoc iure ꝛ.l.lucius.ff.de vul.ꝛ pupil.cum concor.ꝛ.l.fi.C.de sen.ꝛ inter. om.iu.ꝛ ꝑ hoc mediũ vr̃ posse cõcludi ꝙ in.d.qetatione nõ veniat etiã id ius qđ erat delatum.d.dñe Frãcisce ex fideicõmissaria substitutiõe facta Simoni q decesserat sine liberis ante dictã quietatio-
7 nẽ.†Pro quo etiam facit:qꝛ añ factã restitutionẽ fideicõmissi non succedit in hr̃ditate ꝛ iure obliquo:sed per restitutionẽ factã re vel verbo transferuntur iura hr̃ditaria in substituto ꝛ nõ antea.l.j.in ꝑnc.ꝛ.l.restituta in ꝑn.ff.ad tre.ꝛ.§.restituta.insti.de fideicõ.hr̃di. ideo cũ.d.dñe Frãcisce non fuerit restituta portio hr̃ditaria.d.Simonis nihil competebat iuris hr̃ditarij ex passiua successione Jacobi.d.dñe Frãcisce.item confert qꝛ asseritur in dicto ꝫctu quietatiõis ꝙ id qđ dicta Frãcisca remittebat ꝛ cedebat dicto Hermilao non erat equiualẽs ei ꝙ dictꝰ Hermilaus dederat ꝑ eis dotẽ:sꝫ vt dꝫ si ꝫputabat id qđ erat sibi delatũ ex substõne facta Simoni erat equiualẽs quantitati.cccc.flo.que asserebatur data ꝑ dictũ Hermileum in dotẽ ipsius Francisce merito non censeat voluisse remittere ius sibi cõpetens vel cõpetiturum ex substõne fideicommissaria
8 etiã facta dicto Simoni.¶†Coadiuuantur ꝑmissa.qꝛ dicta Frãcisca cessit omne ius eidẽ competens ꝛ competiturum circa cõsecutionem hr̃ditatis ꝛ successionis ꝑdictarum referendo participium ꝑdictarum ad proxima ꝓut fieri solet iuxta id qđ habet in.l.si idem cum eodẽ in fi.ff.de iurisdi.om.iu.ꝛ facit.l.ij.ff.de statu ho. ꝛ.l.cum delanionis.§.asinã.vbi pxima copulata succedant.ff.de fun.instr. Nam ius ꝙ restituat hr̃ditas ex trebelliano non põt cedi.l.si mulier.§.ex asse.ff.de iure dotium.ꝛ per glo.ꝛ doc.in.l.apud iulianum §.vtrum.ff.ad tre.ideo non veniat in dicta cessione ius sibi competens vt sibi Francisce restituatur hr̃ditas etiam ꝑ successorẽ Simonis vigore substõnis ꝑdicte compendiose que verificat in fideicommissaria.ꝛ multominus veniat in cessione ꝛ inquietatione ꝑdictis ius postea cõpetens ex substõne facta Frãcisco ꝛ dño Hermilao ꝓpter ꝟbum illud debito ꝙ est tpis ꝑteriti quod ponderat dominꝰ consulens:nec ob.verbum competiturum:qꝛ põt referri si in dictis hereditatibus erat aliquod ius ꝫditionale ex quo erat competitura actio vel erat competitura actio ad fructus recolligẽdos vel ad quid simile:ex quibus ꝫcludo vna cũ dño consulente ꝙ.d.domina Francisca potest petere fideicommissum sibi restitui ex substitutione facta Francisco ꝛ ex facta domino Hermilao:etiam si dicta scriptura quietationis ꝛ cessionis plene probaret ꝛ vltra eum etiaꝫ ex substitutione facta Simoni per supradicta.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.xcv.

1 ☞Vẽditoris heres si nõ defendit emptorẽ vel eiꝰ hr̃dem an incidat in penã ꝫctus vẽditionis ꝫtentam.nu.7.vsqꝫ ad fi.ꝫsi.
2 Appellatio viua voce facta an valeat vel fieri debeat in scriptis si appellet tpe late snie seu dicere sufficiat ꝙ appellat in scriptis.
3 Heres ab intestato sufficit quod se probet filium defuncti vel alꝰs coniunctum defuncto.
4 Snia lata de sero vel mane absqꝫ partis citatione an valeat. Relationi seu cõmissioni nuncij an credatur.
5 Nullitas deuoluit totũ ꝑncipale negotiũ ad iudicẽ ad quem.
6 Appellatio comprehẽdit causam nullitatis.
8 Patris iussus nõ ꝑstitus qñ prestitus filio presumatur. Adire filius an possit hr̃ditatẽ sibi delatã absqꝫ patris iussu ꝛ quã do talis iussus prestitus presumatur.nu.seq.
9 Agere qui nõ põt sine cõsensu vel auctoritate alterius an defensio per eum facta sine ꝫsensu vel auctoritate requisita valeat tãꝙ actꝰ non valeat dici nullus.circa fi.
10 Curatoris datio facta filio in ptãte an valeat absqꝫ pr̃is cõsensu vt patri ꝑiudicet vbi curator dari non debeat filiofa.nu.seq.ꝛ nu.9. Curatoris datio suo filio pr̃ ꝫsentiẽs an sibi ꝑiudicet quo ad vsum fructum aduentitiorũ ipso iure eidẽ patri acquisitum.
11 Nullitas actus censetur pena.
12 Consilium sapiẽtis quo tempore sciscitari debeat. Requisitio fieri debet tempore congruo.

¶Consilium.xcv.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi.¶†Viso ꝓcessu agitato inter dñam Angelicam ꝛ dictũ Marcũantoniũ eius maritum ꝛ ꝓcuratorẽ ex vna pte agẽtẽ ꝛ Sebastianũ ꝛ dñm Laurentiũ eius curatorẽ ex altera parte cõuẽta nõ arguam ad ptes ꝓpter euitãdã nimiam ꝓlixitatẽ ꝛ tãgam ea ꝙ ꝑncipalr̃ versantur in dubietatem ſm ea ꝙ mihi ꝑponuntur ꝛ que mihi videntur substãtialia:ꝛ ante oĩa ꝑsuppono ꝙ extat statutum ꝙ solet esse cõiter ꝑ italiã:ꝛ maxime per tusciaꝫ ꝙ instr̃a guarẽtigiata mãdẽtur executioni via executiua sine litis ꝫtestatione ꝛ substãtialibus ꝛ iudicis ordinarijs nõ seruatis:ita ꝙ si in hoc iudicio non fuit seruatꝰ oĩs ordo iudiciarius:ꝛ maxime litis ꝫtestatio ꝛ peremptorium ad sniam non ꝓpterea vitietur ꝓcessus ꝛ iudiciuꝫ:neqꝫ ex hoc reddat irrita snia lata sup executiõe instr̃i:sꝫ satis est nõ recessisse a forma executiua statuti sup quo nõ video fieri instãtia:ideo vlterius nõ insisto. item premitto ꝙ pro pte agẽte seu petẽte instr̃m exeq vr̃ sufficienter fundata intẽtio:nã ꝑ dictũ instr̃m apparet inter cetera ꝙ Thomas Christophori Thome vẽdidit insolidũ nõnulla bona instr̃a ꝫtẽta cuidã Nicolao auo mr̃no.d.dñe Angelice dicto Carla ꝑ certo ꝑcio in instr̃o ꝫtẽto ꝛ promisit de euictiõe ꝛ ipm̃ defendere ꝛ indẽnẽ ꝫseruare ꝛ in cãm potiorẽ facere oĩbus ꝛ singulis eius laboribus ꝛ expensis ꝓut latius in.d.instr̃o ꝫtinetur.ꝛ insup per pactuꝫ remisit necessitatẽ appellandi ꝛ denunciãdi si sup euictione ꝓnunciari cõtigerit:ꝛ insup ꝓmisit ꝛ iurauit ꝑdicta oĩa ꝛ singula obseruare sub pena dupliciter dicte ꝙtitatis.dccccxvij.flo.auri que pena toties ꝫmittat ꝛc.ꝛ cum clausula quod dicta pena soluta vel nõ singula in contractu contẽta firma remaneãt que oĩa latius ꝓbantur ꝑ publicũ instr̃m petitũ mãdari executioni: item ꝓut ꝑsupponitur ꝑ instr̃a ꝓbatur ꝙ dicte dñe Angelice fuit factũ ꝑceptum de discũberando ꝛ dimittẽdo nõnulla ex dictis bonis vt.s̃.vẽditis.d.Nicolao ꝑ.d.Thomã quoꝝ bonoꝝ idẽtitas ꝓbat ꝑ testes:itẽ ꝑ instr̃a ꝓbatur vt ꝑsupponit ꝙ fuit.d.dña Angelica citata:ꝛ etiã.d.dominus Marcusantonius ꝙ debeant comparere infra tres dies ad dicendum quare non debeãt.d.bona relaxare vacua libera ꝛ expedita cuidã ser Baptiste seu eius ꝑncipalibus ꝛ quare brachium militare concedi nõ debeat ꝛ in scripturis ad me trãsmissis reperio factam notificationẽ.d.Sebastiano vt filio ꝛ hr̃de.d. dñe Magdalene eius matris ꝛ filie ꝛ hr̃dis.d.Thome vẽditoris de dicta citatione ꝛ reqsitione ꝙ debeat eos defendere ꝛ defendat sumptibꝰ laboribus ꝛ expẽsis.d.Sebastiani a cõcessione dicti brachij militaris et ꝙ oĩa faciat in ꝑdictis ꝛ circa ꝑdicta ꝛ quolibet ꝑdictoꝝ necessaria ꝛ oportuna nõ recedẽdo ab alijs ꝓtestationibus ꝛ petitionibꝰ iam pluries factis ꝛ petijt.d.dña Angelica seu dñs Marcantonius eiꝰ noĩe ius ꝛ iustitia fauorabilr̃ administrari ꝛc.itẽ ꝑsupponit ꝙ post ea ꝫ.d.dñam Angelicã ꝛ dñm Marcumantoniũ fuit ꝫcessum brachiũ militare ꝛ capta tenuta dictoꝝ bonoꝝ:itẽ ꝙ fuerunt citati ad vidẽdũ taxari expẽsas ꝛ hoc dꝫ ꝓbari ex libro militis capitanei tũc tpis ꝙ instr̃a ꝛ quẽ librum ꝑsuppono apparere ex actis:licet illa nõ viderim:itẽ ex attestationibꝰ testiũ apparet ꝛ.d.Sebastiã.cõuẽtus fuit ꝛ est hr̃s ex ꝑsona dñe Magdalene sue mr̃is dicti Thome aui materni ꝛ vẽditoris vt.s̃.itẽ probat ꝑ testes ꝙ.d.domina Angelica fuit ꝛ est heres dicti Nicolai emptoris sui aui paterni mediante ꝑsona mathie sui patris:nam heres heredis primi defuncti est heres.l.fi.C.de heredi.insti.ꝛ ideo ex his videtur fundata intẽtio agẽtis ꝙ inciderit in penã dictꝰ Sebastianus tanꝙ hr̃s dicti Thome vẽditoris:qꝛ nõ assumpsit defensionẽ ꝛ nõ fecit.d.dñam Angelicã potiorẽ in.d.bonis ꝛ non conseruauit eam indẽnem prout promiserat.d.Thomas auctor.d.Sebastiani.ꝛ per consequens.d.instrumẽtum debet mandari executioni quo ad.d.penam.ꝛ etiã quo ad obseruãtiam contractus propter clausulã ipsius ꝫctus ꝑ id quod habetur in.l.qui fidem.ff.de trãsac.ꝛ in.l.cum ꝓponas.C.de pactis ꝛ propterea videtur quod sentẽtia lata sup predicta fuerit iusta et valida:ꝛ consequenter non veniat rescindẽda in causa appellationis non obstantibus his que in contrarium deducuntur per par-
2 tem aduersam.†Et antequam ad illa respondeam premitto quod appellatio.d.sententie debuit fieri in scriptis:qꝛ non fuit appel-

latum in tempore sentẽtie: sed ex interuallo vt. l. j. in. fi. cũ. l. se. ff. de appel. non ergo sufficit appellare viua voce ⁊ facere reduci in scripturam ⁊ dicere ꝙ in scriptis appello: sed requiritur ꝙ scribat appellatio ex interuallo interposita: ⁊ illa scriptura producatur corã iudice: tũc enim dicitur appellatuʒ in scriptis prout habetur in. d. §. fi. ⁊ in. l. se. ⁊ in. c. cordi. de appella. lib. vj. ⁊ in simili habetur in contractu qui celebratur in scriptis vt. l. cõtractus. C. de fide instrumẽtorum. nõ enim sufficit ꝙ contractus in scriptis p notariũ redigat vt dicat contractus in scriptis ⁊ similiter testem in scripturam publicam redactum non dicitur testamentum in scriptis: sed nuncupatiuum sine scriptis: vt habetur in. l. hac consultissima in prin. et §. per nuncupationem. C. de testa. Similiter ergo appellatio facta viua voce nõ dicitur appellatio in scriptis: licet per notarium redigatur in publicam scripturam: nec puto ꝙ sufficiat ꝙ appellans dicat ꝙ in scriptis appellat: quia tunc instrumentum notarij probat ꝙ appellans dixit ꝙ in scriptis appellabat: non autem ꝙ scripturam appellationis produxerit. Est enim de more quando in scriptis appellatur ꝙ producatur appellatio scripta coram iudice ⁊ notarius cause scribit ꝙ producta fuit. d. appellatio. et sic alia est scriptura notarij qui de appellatione rogatur alia est scriptura appellationis ⁊ a solitis ⁊ cõmuniter accidentibus optimuʒ est argumẽtum: vt per glo. in. l. j. C. de arbi. ⁊ in. l. neqꝫ natales. C. de appel. ad idem. l. fi. C. de fideius. ⁊. l. ꝙ si nolit. §. q assidua. ff. de edi. edic. cũ multis similibus. ⁊ ideo attento tenore scripture publice mihi ostẽse de. d. appellatione deprehẽdi videtur ꝙ. d. appellatio fuerit voce interposita: licet fuerit dictum ꝙ in scriptis appellat: ⁊ si ita est sententia transiuit in rem iudicatam: ⁊ consequenter omnia ruerẽt que in contrarium super iniustitia sententie deducuntur: presupposito autem ꝙ. d. appellatio fuerit rite interposita nihilominus partes iudicium appellationis sunt in pronunciando male appellatum ⁊ bene iudicatum cum non obstent que reperio in cõtrariũ adduci per capitula Sebastiani ⁊ Thome non enim obstat ꝙ allegatur in primo capitulo ꝙ ex domina Magdalena ⁊ Thomasso eius filio remanserunt tres filij videlicet hieronymus Constantia ⁊ Sebastianus: quia non reperio ꝙ sit probatum desuper existentia hieronymi ⁊ Constantie ⁊ qui allegat aliquos cõiunctos remãsisse habet necesse probare arg. l. ei qui dicit. ff. de proba. ⁊. l. in exce-

3 ptionibus eodem titulo. † Sufficit enim ei qui dicit se heredem ab intestato probare ꝙ ipse est filius vel aliter coniunctus ipsi defuncto nec habet necesse probare ꝙ non supersunt alij priores vel pares in gradu prout firmant Rapha. cu. ⁊ Ponta. in. l. heres institutus. ff. de acqui. heredi. alias raro contingeret ꝙ petens hereditatem abintestato obtineret maxime cõstitutus in remoto gradu si haberet necesse docere ꝙ nullius alius esset propinquior vel pari gradu successionis: qꝛ dicte negatiue ꝓbatio est difficilis ⁊ quodãmodo impossibilis ꝙ non est dicendũ ⁊ pro hac parte vidi pluries consultum per dictas auctoritates ⁊ dictã rationem facit: quia paria sunt non esse ⁊ non apparere. l. duo sunt titij de testa. tu. et. l. in lege. ff. de contrahen. emp. cum similibus. audio tamen ꝙ remãsit domina Constantia ⁊ renunciauit hereditati materne ⁊ persuadetur ꝙ nullus alius erat heres: qꝛ probatur per testes. ꝙ. d. Sebastianus ⁊ Thomas eius pater insolidum possiderunt bona hereditaria. d. domine Magdalene ⁊ Thome aui materni. d. Sebastiani: nec etiã obstat quod in tertio capitulo ponitur ꝙ citatio vel citationes facte de Sebastiano prout facta fuit et est nulla: qꝛ iuris ordo non est seruatus: qꝛ reperio probatum per testes causidicos ꝙ per longũ tempus fuit continuo seruatus in citationibꝰ ille ordo ẜm quem fuit citatus. d. Sebastianus ⁊ consuetudo facit ius et iuri derogat per ea que habentur in. l. de quibus. ff. de lega. et in. c. fi. de consue. non autẽ bene percepi qualis ordo fuerit omissus an

4 statutariꝰ an iuris cõmunis: ideo in hoc vlterius nõ insisto. † Nec obstat ꝙ allegatur in quarto capitulo ꝙ Sebastianus fuit citatus ad audiendã sententiã de sero ⁊ sententia fuit lata de mane: ⁊ consequenter fuit lata absqꝫ citatione partis per ea que habentur in. l. aut qui alter in prin. ff. ꝙ vi aut clam. quia respondetur ꝙ ex actis apparet ꝙ baiulus requisiuit ꝓ hora qua lata fuit sententia: vt ex eius relatione apparet nec video ex actis apparere qualiter fuit facta sibi cõmissio. Nam solet esse plerumqꝫ de stilo ꝙ statur relatione nuncij de cõmissione ⁊ citatione: ⁊ ideo in actis non aliter describitur commissio: ⁊ insuper si quis in hoc defectus esset respiceret validitatem vel innaliditatem sententie. non autem iustitiam ipsius

5 sententie. † Et dato ꝙ sententia in hoc peccasset nihilominus sententia esset ferenda pro parte Angelice super causa principali: qꝛ etiam nullitas deuoluit negotium principale ad iudicem ad queʒ per. l. si expressim. et que ibi per Bar. ff. de appel. maxime nullitas

6 cõprehensa expresse vel tacite sub appellatione. † Appellatio em̃ comprehendit etiam causam nullitatis. l. carmelia pia de iure pa-

7 tro. ⁊. l. quedam mulier. ff. fa. her. † Nec ob. ꝙ dicitur in. vj. ⁊. vij. capitulis. s. ꝙ de iure emptor debet a sententia appellare vt vẽditor de euictione teneatur: qꝛ dato ꝙ debeat id procedere quando simpliciter fuisset facta venditio: tamen secus est in casu nostro in quo aliter conuentum fuit ⁊ contractus ex cõuentione legem accipiũt

l. j. §. si conuenerit. ff. depo. cum concor. sed in casu nostro dicti venditores ⁊ inter alios dictus Thomas expresse promiserunt statim lite mota per quẽcũqꝫ modum questio seu controuersia moueretur in iudicio vel extra in se ⁊ super se suscipere causaʒ tractare ⁊ terminare ⁊ expensas omnes facere ⁊ in iudicio stare vsqꝫ ad finem cause ⁊ deinde promiserunt omnia ⁊ singula suprascripta perpetuo firma ⁊ rata habere tenere ⁊ inuiolabiliter obseruare sub vinculo iuramenti ⁊ contra non facere vel venire sub pena dupli. Et per illa vniuersalia verba omnia ⁊ singula clare apparet quod si in vno ex supradictis fuerit contrauentum venditor contraueniens incidit in. d. penaʒ dupli. quia qui vniuersaliter loquitur nihil excludit. c. solite de maio. ⁊ obe. cum concordan. ⁊ maxime cum sint geminata per id quod habetur in. l. balista. ff. ad tre. ⁊ de dictis verbis omnia ⁊ singula per glos. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ⁊ maxime qꝛ subditur ⁊ quolibet eorum: ita quod si in minimo fuerit contra factum veniet incursa. d. pena: quia verba id important: ⁊ similis oratio falsa in vno redditur in totum falsa. l. si is qui. cc. §. vtrum. ff. de rebꝰ du. sed dictus Sebastianus heres venditoris postqꝫ sibi fuit denunciatum motam questionem ⁊ controuersiam dicte Angelice heredis dicti emptoris non suscepit in se statim iudicium nec procuratorem acquisiuit nec expensas omnes fecit nec in iudicio stetit vsqꝫ ad finem cause nec dictam Angelicã defendidit nec in causam potiorem fecit nec operas laborem ⁊ impensas impendidit super dicta lite que omnia ⁊ singula facere promisit. d. venditor. ⁊ sic in multis venit contra: ⁊ sic incidit in penam etiam ante sententiam latã ⁊ consequenter anteqꝫ fuerit opus appellare: ⁊ consequenter teneretur ad penam predictam etiam si res vẽdite non fuissent euicte: ⁊ maxime quia predicta specifice promisit siue res fuerit euicta siue non ex quo nihil ex supradictis obseruauit: licet sufficeret ad penã incurrendam quod aliquod ex supradictis non obseruauerit: quia verba aperte id important ⁊ a verbis minime est recedẽdum. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exercito. ⁊. l. non aliter. de leg. iij. ita ꝙ parum est curandum vtrum in contractu fuerit apposita illa clausula per quam remittitur necessitas appellandi: ⁊ propterea non est opus insistere an standum sit prothocollo: an vero instrumento publico inde extracto: ⁊ maxime quia non reperio in scripturis ad me trãsmissis dictum prothocollum, ⁊ quia prout dixi pena fuisset cõmissa etiam si res non fuisset euicta: ⁊ etiam si fuisset appellatum et in causa appellationis obtentum: nec insuper est de iure verum quod presumatur quod. d. Angelica fuerit in concordia cum molestante ex eo quia non stetit iuri cum molestante: quia hoc iure non cauetur presertim attento quod eius auctor tenebatur litem in se suscipere ⁊ causam defendere ⁊ expensas omnes ⁊ labores subire: nec ꝓpterea redditur sententia nulla: ⁊ dato quod nulla fuisset non euitaretur propterea pena incursa per dicta supra. ⁊ per consequens

8 nullatenus obstat id quod allegatur in octauo capitulo: † nec etiã obstat id quod deducitur in nono ⁊ decimo capitulis quia licet nõ appareat quod. d. Thomas iusserit vnqꝫ quod filius hereditatem d. Magdalene adiret prout deducitur in decimo capitulo: tamen dato quod iussus patris requireretur: tamen ex quo probatur qꝺ filius ⁊ pater bona hereditaria possederunt per longum tẽpus maxime. d. filius tanquã heres Magdalene vt deponunt multi testes presumitur quod iussus interuenerit per tex. ⁊ que ibi habentur ꝑ docto. communiter omnes in. l. qui in aliena in prin. ⁊. §. j. ff. de acquirẽ. heredi. ⁊ in. l. si filius. C. de peti. heredi. ⁊ facit quod habetur in. l. cum de in rem verso. ff. de vsu. Preterea licet olim scilicet tempore ffo rum. requireretur iussus patris vt filius posset adire hereditatem sibi delatã per. d. l. si in aliena. ⁊. l. si quis mihi bona. §. iussu. eo. ti. ⁊ ideʒ procedat hodie in hereditate profectitia in qua nihil est immutatum: tamen secus est in hereditate aduentitia filio delata quia filius potest adire talem hereditatem etiam inuito patre ⁊ econtra pater inuito filio per. l. cum non solum in principio. ⁊. §. si vero econtrario. C. de bonisqꝫ liberis. ⁊ prout potest vnus inuito altero adire: ita etiam potest eo ignorãte: ⁊ sic altero non recusante nec iubente seu nec volẽte nec inuito ꝑ regulã traditam in. l. qui potest inuitis. ff. de reg. iur. prout firmant doc. in. d. l. cum non solum. ⁊ in. l. j. C. qui admitti. ⁊ per consequens. d. Sebastianus potuit adire hꝛ̃ditatem maternam etiam non interueniente iussu patris ⁊ gerendo ea que geri nequeunt citra ius ⁊ nomen heredis vt possidere bona hereditaria ⁊ fructus inde recolligere cẽsetur adiuisse dictam hereditatem per ea que habentur in. l. pro herede. et in. l. gerit. ff. de acquir. heredita. nec obstant ea que deducuntur in vndecimo ⁊ duodecimo capitulis: non em̃ reperio quod. d. Thomas vt maritꝰ fuerit vsufructuarius bonorum dicte dñe Magdalene nec ꝙ. d. bona. d. noie possederit ⁊ possideat ꝓ dote: sed bñ ꝓbat ex actis ꝙ post mortẽ. d. do. Magdalene eiꝰ bona fuerũt possessa ꝑ. d. Thomã vna cũ Sebastiano eiꝰ filio vt hꝛ̃de. d. dñe Magdalene: ⁊ dato sine preiudicio veritatis ꝙ do. Thomas fuerit vsufructuarius bonorum. d. dñe Magdalene in eius vita ⁊ dicto nomine pro dote possederit nõ ꝓpterea tollitur quin. d. Sebastianꝰ vt proprietarius non potuerit ciuiliter possidere: lꝫ potius arbitrandũ sit ꝙ post mortẽ domine Magdalene pater possederit vt vsuf.

bonorum

bonorum filij aduentitiorū et vt eius legitimus administrator per l.j.et quasi per totum.C.de bo.ma.et filius possederit tanq̄ proprietarius per.d.iura.et insuper nullatenus verum est de iure q̄.d.dña Angelica agere debuisset contra.d.Thomassum vt vsufructuariū bonorum vxoris:nam Angelica nititur principaliter ex obligatione personali contra Sebastianum vt heredem domine Magdalene heredis Thome venditoris ius autem personale non sequitur fundum hoc est non competit contra possessorem vel habentem iura in rebus singularibus:et sic non competit contra singularem successorem.l.j.§.si heres.ff.ad treb.et.l.fi.ff.de contrahen. emp.cum si. idcirco contra heredem agendum fuit prout actum fuit poterat autem agi contra patrem non vt vsufructuarium:et sic nomine proprio ipsius patris:sed vt administratorem legitimum ipsi᷒ filij per l.j.C.de bonis mater.et per glo.ibi que incipit ergo de calūnia in fi. et cautius fuisset agi contra vtrumq̄ videlicet contra filium vt heredem obligatum et contra patrem vt legitimum administratorē filij prout dicit Saly.in.d.l.j.tamen potuit agi etiam contra filium solum vt no.ibi.d.glo.que bene loquitur ḃm Ang.ibi est enim in electione actoris quem conueniat si filius est maior infante et presens secundum Cy.et Pau.de ca.ibi.et idem videtur velle ibi Raph.ful.

9 †et ideo videtur q̄ ex quo pater prestitit consensum filio adulto se defendenti cum auctoritate curatoris nec fuit oppositum quod ad patrem pertinebat administratio non reddatur ex hoc processus nullus nec iure cauetur quod filius pro obligatione aduentitia nō possit conueniri et se defendere licet caueatur iure q̄ agere nequeat per.l.primā in fine.C.de anna.exceptio.et facit.d.l.j.in fin.de bonis

10 maternis.†Et licet regulariter filio constituto sub patria potestate nequeat dari curator arg.l.fi.in prin.C.de cura.fu.et facit text.in ⁊ſti.de tute.in prin.et ibi hoc firmat glo.et iudicium agitatum contra minorem non legitime defensum non valeat.l.acta in fi.ff.de re iu. et.l.contra minores.C.si aduer.rem iu.et.l.non ideo minus.C. de p̄cu.tñ qñ hereditas est delata filiofamilias et pater non vult adire hereditatem nec bona hereditaria administrare tunc constituitur curator:lʒ filius sit sub patria potestate.d.l.cum non solum.§.sinautem in secunda etate de bo.q̄ lib.et si pater ꝯsentit dationi curatoris eo casu censeṫ recusare acquisitionē vsufr.in ipsis bonis ꝓut sumitur ex dictis Bar.in.d.l.cū nō solū.§.necessitate.qui vult q̄ cum datur curator ꝯstet de repudiatione patris ḃm eum qui ex hoc vult q̄ non sit necessarius ꝯsensus patris et cū eo transit Pau.de ca.in d.§.sinaūt in secūda.Et q̄ si pater ꝯsensit filio dum petit curatorem dari non sit necessarius postea alius consensus patris ea rōne quia qui consensit in officio cōsentit in eius executione vt notatur in.l. lucius titius gayū.ff.de admi.tu.in glo.ij.q̄ est ad hoc singul'r notā da ḃm Bald.in.d.§.sinaūt in secūda.lʒ ad cautelam pater postea prestiterit consensum filio interessendi in iudicio.et ideo stante consensu patris et interuentu curatoris videtur q̄.d.iudicium executiuum fuerit validū p̄dictis aūt vr̄ aduersari:q2 in.d.casu non datur simpliciter curator gñalis sed datur.d.hereditati aduentitie quam pater repudiauit et in casu isto nō vr̄ q̄ fuerit datus curator hereditati predicte:sed simpl'r datus.d.Sebastiano cum nulla fuerit facta mentio hr̄ditatis mr̄is:et insup.d.pater Sebastiani non recusauit.d.hereditatē.Imo vr̄ q̄ cēseatur eam acceptasse cū ꝓbeṫ per testes q̄ longo tēpore possederit bona.d.hr̄ditatis vna cū.d.filio.nec etiā apparet q̄ pr̄ nollet administrare.d.bona hr̄ditaria ꝓut ponderaṫ in.d.§.sinaūt in scd̄a.lʒ rñdeṫ q̄ pr̄ ꝯsentiendo petitioni et dationi.d.curatoris censeaṫ ꝯsensisse omni sine quo cura dari nō debebat:q2 vbi quis vult vnū censeṫ velle oē id sine quo illud fieri nō pōt l.ad rē mobilē.et.l.ad legatā.ff.de procu.et.l.ij.ff.de iu.om.iu.et p̄ ꝯñs censeatur pater recusasse vsumfruc.et administrationē.d.hereditatis si p̄dicta erāt necessaria ad ꝯstōnem curatoris:et lʒ censeaṫ cōsensisse et acceptasse vsumf.nō tollitur qn postea illū recusare nō possit per id qd̄ habeṫ in.l.cū opʒ.§.finaūt res.C.de bo.q̄ li.lʒ dici possit q̄ nō sequiṫ testes viderūt eū possidere:ergo vsumfr. acceptauit:q2 potuit possidere iure familiaritatis.arg.l.iure familiaritatis.ff.de acqui.pos.et testes deponunt de actu facti q̄ respicit detētationem vt per glo.et doc.in.l.stipulatio ista.§.hec quoq̄.de verbo.ob.ex detētatione aūt p̄sumiṫ possessio vt p̄ Innoc.in.c.cū olim de priui.et p̄ moder.in rubrica.ff.de no.opi.nūc.tñ ex.d.consensu p̄stito petitioni curatoris declaraṫ animus ipsi᷒ p̄ris nō volēdi vsumf.p̄ supradicta vel q̄ noluerit a p̄ncipio vel acq̄sitū voluerit dimittere non refert quo ad ꝓpositū cū vtroq̄ casu videaṫ subesse eadem rō merito idē ius p̄ iura vulgaria:et lʒ nō fuerit declaratū q̄ curator dabatur d.hereditati materne:tñ q2 petebaṫ dari rōne iudicij agitādi vigore.d.hereditatis et attēto q̄ alias dari non debebat neq̄ poterat dʒ censeri et interpretari quod fuerit datum hereditati q2 verba intelligūṫ ḃm subiectā materiā etiā si op᷒ est impropriatione.l.si stipulatus.ff.de vsu.et.l.si vno in prin.ff.loca.et.l.pater seuerinā in p̄nc.et.§. ꝯditionū verba.ff.de ꝯdi.et demō.cū si.Itē adhiberi dʒ interp̄tatio vt actus valeat et nō p̄eat.l.quotiēs in actionib᷒.ff.de reb.du.et.c.si papa.de priui.li.vj.et ex his vr̄ q̄ dicta datio curatoris cēseaṫ facta vt esset curator.d.hr̄ditatis.et sic administraret ea q̄.d.hr̄ditatē cōcerneret prout ꝯcernebat executio.d.instrī nec etiā obstat id quod deducitur in.xiiij.c.scʒ q̄ fuerit petitum ꝯsiliū sapientis et nō decretū:q2 rñdetur q̄.d.statutum est exorbitans.et p̄pterea restringēdū et non trahendū in consequentiam maxime quatenus disponit qd̄ sententia sit ipso iure nulla:iō cū loquaṫ in causis ordinarijs et in extraordinarijs et summarijs et supra declarauerit que sint cause extra ordinarie et disponit q̄ ille cause extraordinarie sint summarie loquendo postea de causis extraordinarijs et summarijs videtur q̄ intelligi debeat de causis supra nominatis:et maxime quia videtur supra proxime posuisse vt diuersas causas extraordinarias et summarias et causas executiuas dicendo tam ordinaria q̄ extraordinaria summaria siue executiua iuxta ea que habētur in rubrica.ff.de iu.et fac.igno.loquendo postea de causis ordinarijs si de causis extraordinarijs et summarijs disponendo in eis q̄ sententia lata nō ḃm cōsilium sapientis sit nulla non repetendo de causis executiuis videṫ aliud in eis sentire.ar.c.nonne de presump.et.l.cum pretor.de iudi. cum similibus nec sequitur conceditur q̄ in causis executiuis peti possit consilium sapientis prout dr̄ in.d.statuto ergo si non ꝯcedi-

11 tur sententia lata non tenet.†Facit q2 nullitas actus censeṫ pena. l.fi.in fi.C.de posth.heredi.insti.et.l.senatus censuit.ff.de contrahē. empti.et pene sunt restringende regula in penis in.vj.et.c.statutum

12 in prin.de elec.eo.lib.†Preterea consilium sapientis non petitur in initio cause anteq̄ detur terminus ad probādum non debet peti causam decidi in initio litis:sed re cognita:q2 nō debet mitti aratrū ante boues et requisitio debet fieri congruo loco et tempore.ar. l.mora in prin.ff.de vsuris.ideo cum in initio litis non congruo tēpore petitur causam decidi similiter nō congruo tempore petitur causam consilio sapientis decidi q2 vbi non cadit subiectum prout est decisio cause non cadit qualitas prout significant qualitatē decisionis illa verba ḃm cōsilium sapientis quia qualitas sine subiecto esse non potest.l.eius qui in prouinciam si cer.peta.et.l.ij.de vsufru. item consilium sapientis peti debet in fine cause.et tunc concedi debet per ea que habentur in.l.j.et.ij.C.de rela.et quod per speculatorem in tit.de requi.consilij in prin.et.§.porro.et facit optime statutum sub rubrica proxime precedenti de causis ciuilibus ordinarijs in quo disponitur quod de consilio petendo et concedendo agitur post conclusum in causa et quod intra tres dies debent peti et concedi consilium sapientis et cōsultorum eligi et causam instructam mitti ad consultorem:et ita in simili fieri debet in extraordinarijs et summarijs cum de similibus idem sit iudicium.l.non possunt.de leg.c. inter ceteras.de rescrip.non eñ debet cōcedi longius tempus iudici ad concedendum consilium sapientis et mittendum ad consultorem in causis summarijs quam in ordinarijs:ideo debet peti causa iam cognita:ita quod intra illud breue tempus possit mitti causa consulenda ad consultorem:ideo nō artat petitio facta in initio litis in summarijs additur q̄ si petitum fuerit post.xv.dies vtiles nō sit cōcedendū et sententia ferri possit sine cōsilio sapientis et hoc ne si postea peti posset decisio cause in longius tempus protraheret:et ex his videtur quod sententia lata fuerit iusta et valida.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.xcvj.

☞Donatio bonorum rebellium an valeat.p̄ totum.

1 Rebellis esse et haberi ꝓ rebelle non est idem et quō quis rebellis probetur.vsq̄ ad fi.ꝯsi.

2 Rebellis pōt dici cōdēnatus et non cōdemnatus.

3 Declaramus seu ꝓnunciamus sunt verba constitutionis declaratoria et q̄nq̄ noui iuris ꝓmulgatoria.nu.seq.

4 Decernimus est verbum noui iuris ꝓmulgatorium.

5 Filiatio quomodo possit probari.

6 Mors quomodo probetur.

7 Opinio cōis causat bonā fidē seu bone fidei p̄sumptionem.

8 Possessor bone fidei p̄sumitur possessione longissima.

9 Possessio longissimi tp̄is cessante mala fide tribuit ius.

¶Consilium.xcvj.

1 In nomine domini nostri Iesu christi.¶†Licet videaṫ in hac ꝯsultatione prima facie dicēdū q̄ nō sit ꝓbatum q̄ dictus Thomas fuerit rebellis:q2 nō repitur q̄ vnq̄ fuerit condēnat᷒ ꝯdēnatio.n.p̄ scripturas nō reperiṫ nec aliq̄s testis deponit q̄ viderit ei᷒ ꝯdēnationē nec q̄ iterfuerit ꝯdēnationi et audiuerit eū cōdēnari:et sic lʒ aliq̄ testes dicāt eū fuisse rebellē nihilomin᷒ non deponūt p̄ sensum corporis interrogati de cā sciētie sed deponūt p̄ auditū ab alijs et testi p̄ auditū deponēti nō crediṫ.c.tā literis.ō testi.et.c. sup eo de eo q̄ cognouit ꝯsan.vxoris sue.et.c.ꝯsistitiōis.et.c.q̄sisuisti de accu.et.l.testiū.C.de testi.et lʒ testes d̄ponāt q̄ hēbaṫ et reputabaṫ ꝓ rebelle nō tñ vr̄ q̄ p̄p hoc ꝓbēt eū fuisse rebellē.Q2 aliud est eē rebellē aliud haberi ꝓ rebelle aliud est.n.esse talem aliud haberi pro tali vt habeṫ in.l.mercedes.ff.de rei vendi.et per Barto.in.l. pretor.§.si quis.ff.de no.oper.nunc.et in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsucapi. et in.l.p̄ma in princip.ff.de suis et legi.et per glos.in.l.mercis appellatione.el.ij.de verbo.signi.similiter videtur q̄ testes qui deponūt quod erat publicum et manifestum quod erat rebellis non videtur

quod probēt ipsum fuisse rebellem: nam potest aliquid publice di-
ci: ⁊ tamen non esse verum ⁊ publica fama non facit plenam proba
tionem: sed alias probationes coadiuuat. l. ij. ff. de testi. ⁊. iiij. qō. iij.
§. sepe. ⁊ per Bart. in. l. de minor. §. tormenta. ff. de questio. ⁊ ꝑ glo.
in. c. veniens. el. j. extra de testi. ⁊ per doct. in. l. admonendi. ff. de iu-
reiur. nec. d. testes videntur reddere idoneam causam scientie sup
publica fama vel notorietate: ⁊ licet aliqui testes probent prodimē
tum. d. Thoma: nō tamen videtur quod probent rebellionem: qꝛ
2 non per hoc probatur condemnatio. † Et videtur quod quis non
debeat haberi pro rebelle nisi sit cōdēnatus prout hoc dicit Pau.
de cast. in quodam suo consi. incip. domina Margarita alias inci-
pit omisso ordine numero. xxxij. secundum ordinem noue impres-
sionis in vltimis verbis formaliter dicens nec ostendunt sententiā
aliq̄ꝫ vel confiscationem: ideo non videntur habere fundamentum
iuris non debeat habere pro rebelle nisi sit condemnatus etiam si
fuisset in iure confessus: ita videtur posse dici. d. magistro manueli
quod non habeat fundamentum iuris eius intentio qui se fundat
in rebellione. d. Thome cuȝ non ostendat aliquam sententiam vel
confiscationem licet conetur probare delictum ꝓdimenti fuisse cō-
3 missum per. d. Thomam. † Tamen his non ob. contrarium puto
de iure respondendum primo ⁊ principaliter ponderando text. in
extrauag. quoniam nuper per quam declaratur qui sint rebelles ⁊
nil aliud facit vbi expresse deciditur quod rebelles dicuntur ⁊ sunt
etiam non condemnati qui publice ⁊ occulte rebellionis opera fa-
ciunt ⁊ illi qui imperatori vel imperij prosperitati aliquid machi-
nantur contra eum vel eius officiales in his que ad commissuȝ eis
officium rebellantur: declaratur ergo per. d. constōnem qō subditi
facientes opera hostilia rebellionis sunt ipso iure rebelles dato ꝙ
non sint pro rebellibus condemnati: quinimmo etiā anteq̄ꝫ sit pa-
tefactum eorum delictum vt probat ille tex. dum dicit occulte et ꝙ
ibi per Bart. in illo verbo occulte ⁊ dicit Bart. ibi in verbo infide-
lis ꝙ antiqui. ll. conditores non vtebantur isto vocabulo rebelles:
ideo. d. constitutio edita fuit ad declarādum qui sint rebelles ⁊ est
constitutio declaratoria nō noui iuris promulgatoria quo ad eos
qui faciebant opera hostilia seu opera rebellionis prout declarat
Bar. ibi in verbo declaramus ⁊ in verbo pronunciamus licet quo
ad quedam alia sit noui iuris ꝓmulgatoria scilicet q̊ ad nō obediē
4 tes q nō faciūt opera hostilia. † Prout declarat ibi bar. in ꝟbo de
cernim⁹ qō ꝟbū ē noui iur̄ ꝓmulgatoriū vt no. gl. i cle. q̄ꝫuis in p̄n.
de appella. ⁊ glos. in verbo decernimus in cle. generalem de etate et
qua. ⁊ glo. in cle. si vna de rebus eccle. non alie. ⁊ Flo. in. c. sedes apo
stolica. de rescrip. allegando docto. in. c. decernimus. de snīa excōi.
quatenus ergo est veteris iuris declaratoria. d. ꝯstō qm̄ nuper vide
tur fundata in ratione iuris antiqui non in sola auctoritate condi
toris ⁊ propterea lȝ ille tex. loquat̄ in rebelle imperatoris vel impe
rij eadē ratione videtur ꝙ dicatur ⁊ sit rebellis alterius dn̄i ille sub
ditus qui facit opera hostilia suo dn̄o ⁊ propterea si. d. Thomas fe
cit opus hostilie aduersus comitem carolum suum dn̄m censeretur
⁊ esset rebellis ipsi comiti dato quod non fuerit condemnatus ma
xime qꝛ. d. comes carolus gerebat vices principis in. d. castro mon-
toni vel si illud castrum habebat a pontifice censebatur summi pō-
tificis officialis: ⁊ sic in eo videntur verificari verba. d. constitutio-
nis cum fecerit opera hostilia rebellādo aduersus officialem impe-
rij apostolici ⁊ ex his videtur qō cum per aliquos testes probetur
ꝙ. d. Thomas fecerit opera hostilia immittendo inimicos in dictū
castrum cā auferendi dn̄ium dicti castri. d. comiti carolo prout de-
ponit Jo. an. corsetti de montone super primo cap̄. secūde intētio-
nis deponens ꝙ tradidit ipsum castrum montoni in manibus co-
mitis Guidonis de vrbino. ⁊ idem deponit ser nocentes Bartho-
lomei de montone dicens ꝙ ipse est nepos dicti quōdam Thome
sil'r Bartholomeus Stephani de villa sancti sauini deponit quod
d. Thomas immisit in. d. castrū pedites ⁊ armigeros comitis Gui-
donis de vrbino similiter Julianus Stephani deponit ꝙ vidit. d.
Thomam habentem in manibus clauem vnius porte. d. castri cuȝ
quibus aperuit. d. portam ⁊ intra. d. castrum misit ⁊ introire fecit
nouem stipendiarios comitis Guidonis p̄dicti cum tribus multis
oneratis armis defendibilibus ⁊ offendibilibus causa pugnādi cō
tra. d. comitem carolum sil'r Guido mazancolli de montone depo-
nit ꝙ ipse Thomas fecit quoddam ꝓdimentum seu proditionem
cōtra. d. comitē carolum volens tradere. d. castruȝ in dominationē
comitis Guidonis comitis vrbini. sil'r Antonius Frācisci de castel
lo deponit ꝙ vidit qn̄. d. Thomas cū alijs ꝓdidit tradendo castrū
mōtoni hoībus ⁊ gentibus tunc comitis de vrbino: itaqȝ per mul-
tos testes probatur ꝙ. d. Thomas se rebellauit a. d. comite faciēdo
ꝓdimentum hostilie aduersus. d. comitē carolū: ⁊ ideo vr̄ ꝙ ipso iu
re fuerit rebellis dicti comitis: ꝙ etiā videt̄ probari ex alijs attesta
tionibus testium: nam. d. Antoni⁹ Frācisci de castello deponit qō
ꝓpter. d. ꝓdimentum. d. comes carolus fecit do. Thomā rebellem
interrogatus in cā scientie dixit p̄dicta scire qꝛ vidit ⁊ audiuit: ⁊ sic
videtur sufficienter reddere causam. scientie. item probatur ꝑ mul-
tos testes ꝙ fuit habitus ⁊ reputatus pro rebelli ⁊ multi testes id
5 ꝓbant qō confert satis ad iuuandū ꝓbationem. † Prout alias vi-
demus ꝙ iuuat ad probationem filiationis ꝙ quis fuerit habitus
et reputatus pro filio talis vt habetur in. c. per tuas. de probatio. ⁊
in. c. transmisse qui filij sint legiti. ⁊ facit ꝙ habetur in. l. filius. ⁊ in. l.
cū quidā. ff. de ꝓba. ⁊ quotidie praticat̄ ꝙ ad ꝓbandum consangui
nitatem vel affinitatē inter aliquos sit positio ꝙ fuerūt habiti ⁊ re
putati ⁊c. † ⁊ alias habem⁹ qō ad ꝓbādū mortem alicuius sufficit ꝓ
6 bare ꝙ inter notos ⁊ consanguineos fuit habitus ⁊ reputatus pro
mortuo per no. per Bar. in. l. genero. ff. de his qui no. infa. ⁊ in. l. ij.
§. si dubitetur. ff. quēadmo. testa. aperiā. ⁊ ꝑ Ang. in. l. si quidē. C. so.
ma. ꝯcurrente etiam ꝙ forte nec alie condēnationes facte per offi-
ciales comitis caroli reperiuntur cum eius domus fuerint dirute ⁊
que ad eum spectabāt verisimiliter omnia fuerūt passa ruinam: ita
ꝙ non est mirandum si ꝯdēnatio non reperitur: verisimile enim est
quod fuerit condēnatus attento delicto apparēte ⁊ attento quod
eius domus ob illam causam fuit derobata. et attenta eius fuga:
⁊ attento quod plures testes deponunt qō comes carolus bona
dicti Thome ꝓpter dictam rebellionem per longissimum tempus
possedit tanq̄ꝫ publicata videtur ex omnibus premissis probata re
bellio vt si non ꝓsint singula tn̄ oīa simul iuncta satis plene ꝓbent
dictam rebellionem dicti Thome ar. l. excusant̄ in p̄n. de excu. tut.
cū cōcordan. nec ob. ꝙ dicit Pau. de ca. qꝛ in casu suo non appare
bat de delicto nisi per suā cōfessionē q̄ non plene p̄iudicat ꝺm eum
nec probat eius cōfessio cōtra tertiū ꝓut erat pius locus donatari⁹
⁊ alia media adducebantur ꝓ pio loco: ⁊ insup dictum vltimū fun-
damentum ꝙ requiratur snīa videt̄ cōtra text. d. §. extima. qm̄ nup
nec in casu illius cōsilij ꝯcurrebant plura adminicula ꝓut cōcurrūt
in casu isto ⁊ insup si qua dubitatio esset sup hoc qꝛ qs vellet ꝓterue
insistere ꝙ non sit plene ꝓbata rebellio dicti Thome saltem videt̄
ꝙ artent ꝙ cōmuniter habebatur ꝓ rebelle ⁊ erat attenta qualita-
7 te excessus verisimile ꝙ fuisset pro rebelle cōdemnatus. † Et attēto
quod comes carolus dicta bona possedit tāq̄ꝫ publicata ꝓut depo-
nunt testes debet presumi ꝙ ipse comes carolus bona fide possede-
rit: cōmunis enim opinio causat bonā fidem seu bone fidei presum
ptionem ꝓut ⁊ dicit Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. ⁊ maxime cum co-
mes carolus a pueritia in armata militia militaris ⁊ in castris ver-
sabatur: ita ꝙ ignorabat iura ar. l. fi. in p̄nci. C. de iure deliberandi.
itaqȝ potuit de facili ignorare ꝙ sententia requireretur casu quo re
quisita fuisset maxime cuȝ mos armigerorum sit occupare de facto
bona inimicorum qn̄ p̄nt: ⁊ quelibet leuis cā etiam iniusta ⁊ bestia-
lis excusat a dolo. l. igitur. ff. de libe. cā. ⁊ per glo. ⁊ doct. in. l. vnica in
fi. ff. si quis ius dicen. nō obtem. ⁊ in. l. satisqȝ. ff. de in ius vocā. ⁊ con
8 sequenter a mala fide que non est sine dolo. † Et maxime cesset pre-
sumptio male fidei ex eo qꝛ comes carolus possedit longo ⁊ lōgissi-
mo tempore: dicūt enim Inno. ⁊ Imo. in. c. ij. de in integrum resti.
quod qui longo tempore possedit p̄sumitur bone fidei. itē. d. Ant.
⁊ Panor. in. c. si diligenti de prescrip. idem volunt in possessore lon
gissimi temporis ad hoc not. per Barto. in. l. finali. in fine. C. vnde
vi quorum dictum saltem ꝓcedat concurrentibus his que supra de
9 ducta fuerunt. † Et cessante mala fide possessio lōgissimi temporis
tribuit ius possidenti. l. sicut. ⁊. l. omnes. l. si quis emptionis. C. de p̄
scrip. xxx. vel. xl. annor. ideo dictus magister manuel fouet iustitiā
etiam ex hoc capite insuper nō video quod eius aduersarius ꝓbet
quod Thomas fuerit dn̄s dictorum bonorum solum ꝙ possidebat
tanq̄ꝫ dominus ⁊ non ꝓbat titulum: vt viderim: dictus autem ma-
gister manuel probat possessionem ⁊ titulum donationis ⁊ conse-
quenter quasi dn̄ium. §. alie cum sua glo. insti. de acti. ⁊. l. j. ff. de pu-
bli. ⁊ in. c. abbate sane de re iudi. lib. vj. ideo habet potiora iura etiā
ex hoc capite: quia nō sufficit ꝓbare antiquiorem possessionem ad-
uersus eum qui habet recētiorē possessionem cum titulo accedat id
qō notabil'r hr̄ in. l. siue aūt. §. si duob⁹. ff. de publiciana. ⁊ sic ex plu
ribus medijs deducitur ꝙ dictus magister manuel fouet iustitiā.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcvij.

1 ☞ Legitimam ꝙ pater soluere cogatur eo viuēte suo filio ⁊ hoc
ꝓ cōdēnatione sui filij statuto vel ꝯstitutione an ꝓcedat si filius est
ꝓ cōtumacia cōdēnatus ⁊ si filius decessit. nu. 4. ⁊ ꝑ totum.
2 Confessio ficta non nocet nec ad aliam trahitur personam. nu. 5.
3 Contumacia est delictum ⁊ crimen.
4 Statutū puniens cōdemnatum nō verificatur in cōdemnato vigo
re ficte ꝯfessionis. vsqȝ ad fi. ꝯsi.
5 Statutū ꝙ pater teneat̄ soluere ꝯdēnationē ꝓ filio quō itelligat̄.
6 Cōfessio ficta i vna cā nō p̄iudicat in alia ēt inter easdē personas.
7 Precedentia seu prefationes determināt oīa sequētia ⁊ loquentiū
mentem detegunt.
Hmōi est relatiuum precedentium.
8 Constitutio exorbitans vt sibi vendicet locū q̄ reqrant̄ eā allegāti.
9 Statutū exorbitās seu penale nō trahit̄ ad casum fictum.
10 Cōtumacia an ex citatione ad domū facta resultet.
11 Statuto disponēte ꝙ bāniti vxor nō possit stare in ciuitate pote-
rit dicta vxor redire mortuo suo viro.
12 Orō seqns ⁊ nō ꝑfecta vr̄ repetita in p̄cedenti oratione ꝑfecta.
13 Tunc est dictio monosillaba tp̄is extremitatem denotans.

Consilium.

¶Consilium.xcvij.

In nomine dñi nostri Jesu
1 xpi.† ¶Lz in hac cõsultatione videat̃ prima facie dicẽ-dũ q̃ pater cõpelli possit ad soluẽdũ cõdẽnationem pecuniariam filij cõdẽnati in cã materiali: qr videtur sup causis in dicta noua extrauagãti Sixti de qua in themate q̃ vult simplr̃ q̃ pater teneat̃ soluere cõdẽnationẽ filij vsq ad cõcurrẽtẽ quãtitatẽ legitime: et vbi casus legis seu cõstitutionis nõ relinquit̃ dubitationi locus.l.ancille.C.de furtis.l.illã versi.de mõ.C.de colla.et lz sint cõdẽnati in cõtumaciã ex forma statutorũ q̃ hñt cõtumaces p confessis nihilominus: qr cõstitutio põderat cõdẽnationẽ dicẽdo: si vero in pecuniarijs penis dãnati sint ad penas ipsas soluẽdũ p cõcurrẽti quantitate quanta ascenderet valor legitime memorate et c. videt̃ q̃ locũ habeat dicta cõstitutio: qr verum est dictũ filiũ fuisse bãnitũ et cõdẽnatũ in pena pecuniaria: idcirco vñr verificari verba.d. cõstitutionis ergo et ipsa cõstitutio: qr a verbis in dubio nõ est recedẽdũ l.nõ aliter.et.l.ille aut ille.§.cũ in verbis de leg.iij.et.l.j.§.prospexit. ff.de exercito.et hoc in terminis videtur decidere Bart.in.l.cũ filius ff.de ver.ob.secus dicens si statutum loqueretur de cõmittẽte maleficium puta furtum vel homicidiũ puta. Si statutũ diceret si quis cõmiserit furtũ et fuerit cõdẽnatus pena pecuniaria cogat̃ pater soluere cõdẽnationẽ pro filio nã tũc vult Bart. q̃ pater non posset cogi soluere cõdẽnationẽ filij cõdẽnati in contumacia ex quo furtũ nõ fuit probatum nisi per fictam confessionem filij resultantis ex cõtu-
2 macia filij.† Cum ficta cõfessio nõ noceat nisi cõfitẽti nec trahit̃ ad aliã psonã p tex. notabilẽ.l.eius q delatorẽ.et q̃ ibi p eũdẽ Bart. ff. de iure fis. Cum itaq dicta extrauagans videatur ponderare solaz cõdẽnationem videtur militare primũ membrum Bar.s. q̃ pater possit cõpelli ad soluẽdũ cõdẽnationẽ q̃ etiã videretur dicendum si statutũ vel cõstitutio loqueret̃ de condẽnato pro delicto vel pro cri-
3 mine.† Quia contumacia est delictum et crimen. l.etiam delictũ.ff. de re mili.et q̃ hr̃ in.l.vnica per totam.ff.si qs iusdi.nõ obtẽ. Et per ɔ̃ns cõdẽnati pp cõtumaciã vñr cõdẽnati p delicto et pro crimine: et ex his videtur dicẽdũ q̃ in casu isto pater possit cõpelli ad soluẽdã cõdẽnationẽ filij pecuniariã vsq ad concurrentẽ quantitatẽ legiti-
4 me.† His tñ nõ ob.cõtrariũ puto de iure rñdẽdũ pmittendo q̃.d. cõstitutio extrauagans est plurimũ restringẽda: tũ qr penalis.l.si p̃ses.et.l.interpretatione.ff.de penis.et.c.statutũ in prin.de elec.lib.vj tuz qr est iuris cõis correctoria seu saltẽ exorbitãs qr pene nõ debẽt trãsgredi delinquentes.l.sancimus.C.de pe. qr pater non tenet̃ pro filio nec ecõtra.C.ne filius pro p̃re in rubro et nigro: et q̃ legitima nõ debet̃ in vita patris. itẽ qd.l.puniẽs cõdẽnatum pro maleficio vel delicto nõ verificat̃ in cõdẽnato vigore ficte cõfessionis resultantis
5 ex forma statuti propter contumaciã.† Quia ficta confessio filij nõ nocet patri prout voluit Ang.in.d.l.cũ filius in prin.per.d.l.eius q delatorẽ.et facit qd habet̃ in.l.qui repudiantis et in.l.papinianus.§ meminisse.ff.de inof.te.et in.l.et ideo.ff.de euic.ẽm eum.et idem vult Ang.in.l.iij.ff.si ex noxa.cã agat̃.et Bal.in.l.transigere.C.de transac.et in.d.l.et ideo de euictio.et in.d.l.vnica.§.si pcurator.ff.si qs ius dicen.non obtempe. Dicens qd statutuz disponẽs qd pater teneat̃ soluere cõdẽnationẽ pro filio cõdẽnato pro homicidio nõ verificat̃ si filius inqsitus de homicidio cõdẽnat̃ in cõtumaciã et dicit ita fuisse consultum.et ita tenere Jaco.but.Joan.de lig.et Ray.de for.de q̃
6 ẽm eum est casus in.l.si perlusorio.§.fi.et ibi Bar.ff.de ap.† Quinto ficta cõfessio in vna causa nõ preiudicat in alia etiã inter easdez personas: put no.Bar.in.l.eius q delatorẽ in fi.prin.p.l.ij.§.diuus eo.ti. Quod et firmat Bal.in.l.ij.in vltima col.C.de edẽ. dicens qd nũq̃ ficta cõfessio etiã inter easdẽ personas nocet in alio iudicio p d.§.diuus.et p.l.iij.de fide instru. idcirco videt̃ qd.d.ficta cõfessio filij resultans ex eius cõtumacia non debeat preiudicare patri vt teneatur soluere eius cõdẽnationẽ. Licet.n.dicta extrauagans sixti in.d. §.si vero in pecuniarijs penis et c. simpliciter loquat̃ in damnatis in penis pecuniarijs: tñ videt̃.d.ver.interpretãdus in dãnatis pro eorũ criminibus per id qd dicitur in prefatione.d.extrauagantis ibi vt late cõtra criosos pro tpe cõdẽnationis debitũ sortiant̃ effectum opem et operã impẽdere efficacẽ in fide digna relatione accepimus
7 qd nõnulli suis exigẽtibus demeritis et c. pro tpe cõdẽnati et c.† Dicta enĩ in pfationibus determinant oĩa sequẽtia.l.titia rñdit.§.idẽ rñdit de ver.obli.et.l.item qr.§.fi.ff.de pac. Et detegũt mentẽ loquẽtiũ.l.fi.ff.de heredi.insti.et.l.alimẽta.§.fi.ff.de ali.et ciba.le.et p Bar. in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.fa.et in.l.cũ hij in prin.ff.de trans. et per Bal.in.c.j.in prin.de pace te.in vsi.feu. Et per cõsequẽs deprehẽdit̃ intẽtio cõstituẽtis.d.extraua. puidere vt soluant̃ cõdẽnationes criminaliter late cõtra criminosos.et iõ.d.extraua.est intelligẽda qñ criminosi sunt cõdẽnati et maxime qr in verbis dispositiuis.d. extraua.fit mẽtio de hmõi cõdẽnationibus cõcedendo exactoribus hmõi cõdẽnationẽ qd cõpellãt parẽtes ad soluẽdũ penas pecuniarias filiorũ dãnatorũ et c. Nõ ergo pmittitur alijs exactoribus id facere nisi exactoribus dictarũ cõdẽnationũ.s.latarũ contra criminosos qui sunt cõdẽnati suis exigẽtibus demeritis: prout important verba decisiua ibi sancimus licere exactoribus cõdẽnationuz hmõi et c. q̃ verba determinãt etiã.d.versi.si vero in pecuniarijs et c. Et verbũ hmõi est relatiuũ pcedẽtiũ et ɔ̃nr necessario venit intelligẽdus ille tex.de cõdẽnationibus latis cõtra criminosos et ppterea vt vẽdicet sibi locũ tex.d.extraua.q̃ est plurimũ exorbitãs et penalis et consequẽter plurimũ restringẽda vt.s.dictuz fuit est necesse qd appareat
8 qd sñia sit lata cõtra criminosum.† Ad hoc enĩ vt cõstitutio exorbitãs vendicet sibi locum requiritur qd fundans se in ea pbet quodlibet eius verbũ verificari vt notabiliter voluit Jo.an.in.c.j.de homi.lib.vj.quem refert et sequitur Bal.in.l.si quis non dicam rapere. C.de epis.et cle.et no.doc.legentes in.l.si quis maior.C.de transac.facit qd no.glo.in cle.fi.de rescrip. Sed nõ probatur qd.d.filius cõmiserit delictum propter qd est cõdẽnatus nisi vigore ficte cõfessionis q̃ nõ probat cõtra patrẽ vt.s.per.d.l.eius qui delatorẽ.et latius per dicta.s.ideo cũ nõ probet̃ crimẽ fuisse cõmissum quo ad piudicium patris ppterea nõ possit pater cõpelli ad soluẽdũ.d.cõdẽnationem vsq ad cõcurrẽtẽ quãtitatẽ ltie cum nõ appareat sñiam latã cõtra
9 criminosum vel pp demerita filij per supradicta. ¶Nec obstat qd cõstat de cõtumacia filij et cõtumacia est delictum vt.s.dictũ est in adductis in cõtrariũ: qr rñdet̃ qd cõdẽnatio nõ fit pro cõtumacia: sed contumacia se hz ad cõdẽnationẽ vt pbatio et sic si crimen intẽtatũ nõ apparet lz appareat de cõtumacia nõ apparet cõdẽnatũ ex suis demeritis et sic ex suo crimine: et insuper fuit citatus domi prout et mihi psupponit̃ nõ apparet de vera cõtumacia: et statutum maxime exorbitãs et cõtra rõnem et penale nõ extendit̃ ad casum fictũ.l.iij.§ hec verba.ff.de neg.ge.et Bar.ibi.et in.l.oẽs populi de iusti.et iu.et no. Joã.an.in.c.fi.de cõsue.li.vj.et in.c.perpetue de elec.et flo.in.c.cũ dilectus de cõsue.et Bal.in.l.si qs seruo.C.de fur.et Pe.de anc.in repeti.c.canonũ de cõsti.xiij.q.principali.co.lxxxvj.et ideo non verificet̃
10 d.cõstitutio in ficta contumacia.† Prout est qñ resultat ex citatione facta domi q̃ citatio potuit nõ puenire ad notitiã citati: et iõ non reputat̃ verus cõtumax vt per glo.et doc.in cle.vnica de dolo et contu.et in.l.fi.ff.de in inte.resti. ¶Preterea dicta cõstitutio disponit qd exactores dictarum cõdẽnationũ licite possint exigere pecuniarias penas in qbus filij sunt cõdẽnati ab eorũ patribus: ideo vt dicta verba verificent̃ dz dicta qualitas adesse tẽpore quo cogit̃ soluere et qd tunc si pater cõdẽnati non est amplius pater et cõdẽnatus nõ est amplius in rerũ natura qr mors oĩa soluit in auc.de nup.§.de inceps.et nõ entiũ nulle sunt cãe inqt philosophus: et qualitas sine subiecto esse non põt.l.ij.ff.de vsuf.et.l.eius qui in prouinciam versi. post aditam.ff.si cer.peta.et.l.adeo.§.qd si toto.ff.de acq.rerũ dñio. ideo non est pater sine filio et lz fuerit nõ est de p̃nti post mortem filij Et sic nõ lz hodie exigere eũ qui fuit pater cõdẽnati et nõ est amplius: qr qualitas adiecta verbo dz intelligi ẽm tps verbi.l.in delictis.§. si extraneus.et.l.qd ait.§.iulianus.ff.de noxal.et.l.titius.ff.de mili. testa.et.l.si tutoris.§.j.ff.qd iussu.ideo apud eos qui volunt proprie loq post mortẽ patris dicunt talis puta titius filius olĩ talis quasi
11 dicãt olim et non amplius filius.† Sic et alias si statutuz disponit qd vxor bãniti vel rebellis nequeat redire vel stare in ciuitate mortuo viro poterit ad ciuitatem redire et stare put dicit Bar.post Ja. de are.in.l.titia.ij.§.vsuras.ff.de le.ij.et Jmo.ibi post eos et Bal.in l.volũtas.j.co.et in.l.cũ accutissimi.C.de fideicõmissis.et in.l.fi.C.qbus ad liberta.procla.nõ lz. Jtẽ dicta cõstitutio pmittit cogi parentes qui hñt condẽnatos in potestate ad soluendũ p illis quos hñt in potestate. Et sic bis repilogat de patria potestate. Sz in casu pater nõ hz condẽnatũ in potestate cum mors tollat patriam potestatem per.d.§.deinceps.et videmus qd filius mortuo patre efficit̃ sui iuris.et sic morte tollitur patria potestas insti.quibus mo.ius pa-
12 trie potesta.soluitur.§.j.† Et illa verba licet sint posita in precedenti capitulo. Tamen determinant etiam capitulum seques: vz dicti versi.si vero.nam alias dictus versi.si vero nullum haberet sensum: qr nõ ponit̃ in eo qs soluere cogatur neq quis cogat: itaq illa verba precedẽtia parentes hñtes taliter cõdẽnatos in ptãte necessario referunt̃ ad verbũ soluẽdũ positum in dicto versi.si vero. Jtez illud pticipiũ dãnati in dicto versi.si vero positũ nõ hz substãtiuũ qd est necessariũ et aliqd importet: ideo subintelliguntur illi de quibus p̃misit.s.quos parentes hñt in ptãte. Ad hoc etiã notata per Bar.in l.pretor ait.ij.§.eritq differentia.ff.vi bonorũ rap.vbi cõcludit qd vbi omnia reguntur ab eodem verbo tunc dicta in vno capitulo censentur repetita in sequẽti capitulo.et ita contingit in casu isto: qr dictus versi.non habet verbum principale: ita qd regitur ille versi.a verbo principali precedentiũ capitulorum ad idem qd not.Barto. in.l.in repetendis.ff.de le.iij.volens qd quando oratio sequens nõ est perfecta censeatur repetita dicta in precedenti oratione.et idẽ dixit Bar.in.l.j.in prin.ff.de publica.et post eum ibi Jmo.et Pau.de ca.in casu autem nostro oratio sequens.s.dicti versi.si vero est defectiua nedum in vno prout loquuntur prefati doc.et iura que ipsi allegant. Sed in pluribus quia deficit in apposito in supposito et in verbo principali. Jdeo multo fortius debent precedentia censeri repetita in dicto versi.si vero.et sic qd cogantur solum parentes qui habent filios in potestate soluere penas pecuniarias cõdemnationuz filiorũ qui sunt sub eius potestate. Sed nec filij mortui sunt sub parentum potestate: nec parentes habent mortuos sub potestate: me-

rito deficiunt verba dicte cōstitutionis: que verba etiam deficiunt in alio: quia cōstitutio predicta loquitur de legitima quam filij cōdemnati haberent in bonis eorūdem parentum si tunc decederent parentes prout dicitur aperte in capitulo proxime precedēti que verba censentur repetita in sequenti proximo capitulo de quo agitur per dicta. s. ac etiam quia ad illam legitimā. s. expressam aperte se refert versicu. si vero de cuius interpretatione agitur. Et hoc per illa verba valor legitime memorate. legitima enī memorata est illa quam filij condemnati haberent si parentes decederent tunc. s. tempore quo de cogendo agitur de illo enim tempore loquuntur
15 verba proprie sumpta. † Et monosyllaba tunc denotat extremitatem temporis. l. iiij. §. si ita. de condi. et demō. et ibi Bar. et l. in substitutione. de vulg. et pupil. Ang. in l. gallus. in prin. de lib. et posthu. Jo. and. in c. requisisti. de appel. ideo dicta extrauagans loquitur de legitima quā haberet in bonis patris filius condemnatus si pater tunc. s. dum cogitur decederet post mortē nulla esset legitima filij merito pater post mortem filij non debet cogi vt aliquid soluat cum nullus sit valor legitime memorate. ¶ Et ideo puto intrepide concludendū ꝙ pater cuius filius in contumaciā: vt. s. condemnatus est iam mortuus non possit nec debeat cogi ad soluendum penam pecuniariā quam filius suus fuerat condemnatus: attenta etiam exorbitātia cōstitutionis et odiositate quia penalis vt dictū est. Et attento ꝙ dicta cōstitutio licet ex causa ꝓbabili sit inducta non tamen est rationabilis ad hoc. l. ꝙ nō ratione. ff. de ll. Et quia pater laborat alieno morbo: ideo idem ignoscendum. ar. l. legē. C. de natu. lib. et ex his saluo saniori consilio putarem ꝙ nec pater filij viui cōdemnati ob fictam cōtumaciā sit cogendus soluere condemnationem filij: et puto ꝙ iudex longe cōsultius faceret si abstineret a cogendo patrem ad soluendū quam si cogeret quia nihil dubitationis videtur ꝙ habeat si nō cogit: quia dicta cōstitutio concedit potestatē cogendi nō mandat nec imponit necessitatē cogēdi: quī non quicquid iudicis potestati cōmittitur iuris necessitati subijcitur. l. non quicquid. ff. de iudi. et l. j. C. quomodo et quando iud. solū enim sancitur per dictā constitutionē ꝙ liceat cogere non autem omnino ꝙ licet est necessariū: quinimmo nō omne ꝙ licet est honestum. l. nō omne. ff. de reg. iur. et l. semper in cōiunctionibus. eo. ti. et in re dubia cautius est absoluere quam cōdemnare licet forte absolnatur nocens. l. absentē. in prin. ff. de penis multofortius. vbi agitur de absoluendo innocentem: prout est pater in his terminis: et maxime quia abstinēdo a coactione nō absoluit: nec tribuit aliqō ius patri prout tribuit sentētia absolutoria in terminis. d. l. absentem. in prin. Cōcludo itaqꝫ ꝙ honestius et cōsultius est iudici non cogere dicto casu patrē et filij viui cōdemnati in contumaciā fictam per iam dicta. Nō obstant adducta in contrariū: quia patet respōsum per adducta pro hac parte per que patet qō casus noster est applicādus ad terminos Bar. in eo membro quo statutū requirit maleficiū et non ad terminos ipsius Bar. s. quādo loquitur statutū simpliciter in cōdemnatione: licet etiam in. d. secūdo casu Imo. in dicta. l. cum filius. teneat cōtra Bar. s. ꝙ etiam eo casu quo statutū simpliciter loquitur ꝙ pater tenetur soluere cōdemnationē filij. d. statutū non trahatur ad casum quādo filius cōdemnatur in contumacia vigore ficte confessionis vt ibi per eum: ita ꝙ retenta opi. Imo. resultat predicta esse magis clara. et ideo iudex qui non artatur aliquo casu ad cogendū patrem licet quādoqꝫ sibi liceat patrē cogere nō esset prudens se ponere in discrimine dictarū opi. etiam si cōstitutio loqueretur simpliciter in cōdemnatione. Et per consequens non obstant adducta in contrariū per predicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcviij.

1 ☞ Societas contrahitur non solum expresse sed etiam tacite ex actibus socialibus qui fieri verisimiliter nequeūt citra ius et nomē societatis. nu. 3. et an videatur cōtracta si promiscue vtatur bonis. Societas se habet ad instar fraternitatis.

2 Societas nō censetur contracta inter fratres licet promiscue vtantur bonis suis.

3 Actus voluntarij an extendi possint vltra mentem agentium.

4 Societas est cōtractus qui requirit in supremo bonam fidē debet contrahi iuste vt debeāt equales partes esse inter socios. fallit vbi plus vnus confert ꝙ alter et quomodo sit agendum vbi damnum accidit in re sodali. nu. seq.

5 Socius emens predia nomine proprio durāte societate an debeāt cōmunicari.

¶ Consilium. xcviij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Licet videatur in hac cōsultatione prima facie dicendū ꝙ inter dictos fratres censeantur omnia bona cōmunia: ita ꝙ venientes ad diuisionem debeant omnia bo-
1 ter diuidi inter eos: nam ex quo bona cōmuniter possidebant et in cōmunione viuebant et dictus Baldasar operas suas ponebat vt arbitror in cōmunem vtilitatem exercendo ruralia in bonis cōmunibus et dictus Joannes Matheus etiam quesita ex sua industria cōmunicauit emēdo predia cōmuni nomine et pecuniam forte sua industria quesitā soluendo. Et licet aliqua predia nomine proprio emerit: tamē fructus cōmunicabantur: que omnia ostendere videtur animū ineundi tacite societatē. Contrahitur enī societas non solum expresse: sed etiam tacite ex actibus socialibus. l. societatem coire. ff. pro socio. et per Barto. in l. titium et meuiū. §. altero. ff. de admini. tu. et per eum Bal. et doct. in l. si patruus. C. cōmunia vtri. iud. et per Bald. in l. si fratres al's. l. cum duobus. §. si fratres. ff. pro socio. Et inter cetera ibi dicit post Cy. in addi. ꝙ videtur ad presumendam societatem sufficere ꝙ bonis promiscue fratres vterētur: vnde dicit de facto cōtigisse ꝙ patre mortuo duo filij possederunt bona cōmuniter frater maior natu ibat foris ad emendū merces et frater minor gubernabat stationem domi: pecuniā retinebat frater maior qui emit quedā bona nomine ꝓprio inscio fratre tamen dictis bonis vt. s. emptis ambo promiscue vtebantur decessit frater minor relicta vna filia frater superstes dicebat dicta bona proprio nomine empta esse sua precipua dicit Bal. consultū fuisse contra eum pro filia ſm Cy. in addi. Quod videtur multum conferre et quasi de directo ad casum nostrū si dictis bonis per Joannē Matheum nomine proprio emptis promiscue ambo fratres vtebantur: prout arbitror ꝙ vterentur licet in themate nō dicatur. Et inter fratres suadet ratio ꝙ de facili cēseatur cōtrahi societas magis quam inter alios: quia societas instar fraternitatis habet. l. verū. in prin. ff. pro socio. et in habentibus symbolū. i. similitudinē facilis est transitus. l. in rem actio. §. item quecūqꝫ. de rei vendi. societatis autem partes si nō sunt expresse in dubio censentur equales. l. si nō fuerint. in princi. ff. pro socio. et insti. eo. titu. §. j. Et ideo videtur ꝙ
2 omnia sint equaliter diuidenda. ¶ † Tamen his nō obstantibus aliter puto respondendū: nam premitto ꝙ licet duo fratres possideant bona cōmuniter et simul viuant. Et sic promiscue vtātur bonis cōmunibus non propterea inter fratres censetur contracta societas vt est tex. et ibi Bal. et doct. in. d. l. si fratres. al's. §. si fratres. et l. ex parte. §. si filius. ff. fami. hercis. et not. Bar. in l. titiū et meuiū. §. altero. de admi. tu. et in. d. §. si fratres. et in l. si patruus. C. cōmunia vtriusq. iudi. et ibi per Bal. et doc. et per eundē Bal. in additione quā fecit ad tractatū Bar. de duo. fra. ad hoc etiam no. per eum in l. j. C. qui testa. face. pos. et per Pet. de ancha. in cōsilio. xxx. incipiente quia questio modica. &c. in cōsi. ciij. incipiente parū subtiliter et per Ponta. in consilio incipiente in casu proposite consultationis in
3 ordine. cccxxiiij. ſm ordinem nō informis. † Cōtrahitur enim tacita societas ex actibus qui verisimiliter nō fierent citra ius et nomē societatis: vt quia cōmunicāt hincinde ea que al's essent propria: nō enim presumitur id fieri ex causa donationis. arg. l. si cum aurū. de solu. et l. cū de indebito. de ꝓba. et l. si filius. de donationi. Ideo eo casu ꝓsumitur tacito cōsensu contracta societas cōformis dictis actibus prout no. doc. in dictis locis et per Ang. in cōsi. dccv. incip. pater habens alias ex themate predicto circa fi. et in cōsi. cxij. incip. Vānutius et Antonius al's bona acquisita. in prima col. et Pe. de ancha. in cōsi. cxlviij. incip. plura dubia. et in consi. ccciij. incip. materia de qua queritur. Actus enim volūtarij non extenduntur vltra quā gerantur. l. fi. C. ne vxor pro ma. et l. j. §. hoc interdicto. et que ibi per Bar. ff. de iti. actuqꝫ priua. et ꝙ no. per glo. et Jaco. de are. in terminis proprijs societatis in l. qui margaritā. ff. pro so. idcirco cum do. Joannes Matheus de lucris suis plura predia emerit nomine proprio et opere sue nō erant correspōdentes ad operas Baldasaris sui fratris sed longe preciosiores non videtur qō necessario sit presumēda generalis societas lucri et questus: quia repugnant emptiones facte nomine proprio et nō correspōdentia operarū. et licet forte de pecunia quesita ex sua industria emerit predia cōmuni nomine potuit pecuniā exponere animo gerendi negotia cōmunia. et sic animo repetendi per actionē neg. gest. Uel potest cōiecturari ꝙ exposuit partē pecunie quesite ex sua industria in cōmunē vtilitatem vt correspōnderent operis. d. Baldasaris quas exponebat in cōmunem vtilitatē et similiter ob eam causam forte permittebat vt predia empta proprio nomine essent in promiscuo vsu sibi. et. d. Baldasari fructus cōmunicarentur nō autem proprietas. d. bonorum nec capitale pecunie exposite pro precio prediorū que empta fuerunt cōmuni nomine et in hoc potest censeri contracta societas inter. d. fratres saltē si fructus qui recolligebātur ex dictis predijs emptis de pecunia. d. Joannis Mathei erāt equiualentes estimationi operarū. d. Baldasaris et non censetur cōtracta generalis societas lucri et questus: attento ꝙ si fuisset contracta inter eos generalis societas lucri et questus tunc. d. Joannes Matheus nō exposuisset licite pecuniā quesitā ex sua industria in emptiones factas proprio nomine et in dubio debet interpretari taliter actus vt sit licite et non illicite factus. l. merito. ff. pro so. et l. pro herede. de acq. heredi. Si autē interpretaretur cōtracta generalis societas lucri et
4 questus non propterea deberent lucra pariter diuidi. † Nam societas est contractus qui requirit in supremo bonā fidem prout dicebat Bal. in quodam suo cōsi. incip. videamus que societas et debet cōtrahi iusta et equa arbitrio boni viri. l. ꝙ enim. §. j. et l. in proposita. et l. si societatem mecū coieris. ff. pro socio. et l. iij. in fi. eo. titu. Et debent partes in societate esse equales si aliud non appareat. d. l. si non fuerint.

non fuerint. in prin. nec debet vnus plus lucri percipere quã alter nisi aliquid plus cõferat societati. d. l. si nõ fuerint. §. j. ver. si modo aliquid plus cõtulit societati nec valet pactũ ꝙ partes sint inequales ei ꝙ in societate immittitur: prout probat tex. d. versi. si modo a cõtrario sensu prout firmat Azo. vt refert ⁊ approbat Accursius ibidẽ ꝙ ⁊ videtur velle Saly. in. l. mutius. ff. eo. titu. ⁊ est cõmunis opi. prout dicit Rapha. ful. in. d. l. si nõ fuerint. §. j. vbi in hoc finaliter residet: ⁊ hoc ꝙ partes lucri debeant esse equales ⁊ correspondentes ei ꝙ in societatẽ cõfertur ꝓbatur etiã auctoritate glosselle super verbo equales in. d. §. j. insti. de socie. que ad tex. supplet ⁊ dic equale fuisse capitale. vult ergo ꝙ regula illius tex. ꝙ partes lucri et damni sint equales procedit tunc demũ quãdo capitale est equale secus ergo si capitale nõ est equale: nam tunc nõ debẽt esse equales partes lucri ⁊ damni sed proportionabiles ad portiones capitalium vt clarius firmant Nico. de ma. in. d. l. j. C. pro so. ⁊ Bal. ibi. in. iiij. q. ⁊ Saly. ibi in. vij. q. ⁊ in. d. l. mutius in. vij. q. ꝙ ⁊ vult Ang. in consi. cxiij. incip. Quid autẽ si fuerit. ⁊ ideo si vnus ponit tantũdem pecunie quantũ alter ⁊ insuper alter solũ ponit operam debebit in detractione lucri haberi estimatio operarum arbitrio boni viri prout in terminis dicit Saly. in. d. l. j. ⁊ volunt etiam alij. s. re-

5 lati. † Et ideo quando vnus lucratur cum pecunia alterius pars lucri attribuitur pecunie pars ascribitur opere ꝙ et consideratur etiam al's quã in socijs puta quãdo filius lucratur in emendo cum pecunia patris prout habetur per glo. ⁊ doc. ibi post eam in. l. cum oportet. in prin. C. de bonisq̃ libe. ⁊ per Bar. in. l. j. §. sed nec castrẽse. ff. de colla. ⁊ in tractatu suo. de duobus fratribus. ⁊ Bal. in auẽ. ex testamento. C. de colla. x. colum. Idcirco cum. d. Joannes Matheus posuerit operã suam in societate si generalis societas lucri ⁊ questus dicatur inter eos cõtracta ⁊ opera sua ⁊ industria fuit longe preciosior ⁊ maioris precij quam opera ⁊ industria. d. Baldasaris: ideo debet in diuisione societatis tantã maiorem partẽ superlucratorum ex eorũ questu percipere quanto sua opera ⁊ sua industria fuit ꝓciosior ⁊ maioris estimationis quã opera ⁊ industria. d. Baldasaris ex quo partes lucri debent esse correspectiue ad id qđ ponitur in societate. Et hoc idem. s. ꝙ si duo fratres cõtrahunt inuicem societatẽ lucri ⁊ questus querendo ex eorũ operis si vnus est longe magis industriosus quã alter tunc quesita ex eorũ operis nõ debeãt equaliter diuidi: sed tãto plus debeat cõsequi magis industriosus quanto eius opera fuit preciosior pluries consului primo apud oppidũ montis falconis vna cum preclaro. U. J. docto. dño Philippo frãche meo cõcive ⁊ reuolutis annis in diuersis causis bis cõsului apud montem falconẽ ⁊ etiam al's idem cõsului. ⁊ ita in presentiarũ puto respõdendũ in hac cõsultatione. Circa quã videtur ex predictis dicendũ circa primũ questitũ ꝙ filij. d. Joãnis Mathei debent percipere de bonis quesitis per eos ante partẽ quantum plus merentur opere ⁊ industria do. Joannis Mathei quam opere. d. Baldasaris. Si indicaretur ꝙ inter eos censeretur cõtracta societas lucri ⁊ questus ⁊ ꝙ sue opere fuerint preciosiores satis deprehendi potest ex his que deducũtur in puncto cum presupponatur ꝙ. d. Joãnes Matheus sua mera industria quesiuerit omnẽ pecuniam ex qua fuerunt facte emptiones prediorũ de quibus est controuersia. ⁊. d. Baldasar: solum operatus fuerit circa ruralia ⁊ cõstat operas rurales esse parue estimationis al's in docto putarẽ potius arbitrandũ ꝙ non censeretur contracta generalis societas ex quo. d. Baldasar: parũ lucrabatur. ⁊. d. Joannes Matheus lucrabatur multa. Et multa ex suis lucris consumpsit in sui vtilitatẽ emendo predia proprio nomine de sua pecunia. Sed potius censeatur posuisse in societate interusurium pecunie exposite in emptione prediorũ facte cõmuni nomine ⁊ fructus prediorum emptorũ nomine proprio si illi cõuertebãtur in vsus promiscuos ⁊ in cõmunem vtilitatẽ. Est tamẽ arbitrio boni viri cõsiderandũ an ex dictis fructibus. d. prediorũ tam emptorũ proprio nomine Joãnis Mathei quam emptorũ cõmuni nomine ⁊ ex operis. d. Baldasaris fuerit verisimiliter aliquid suplucratũ ⁊ illud qđ verisimiliter superlucratum fuerit ex opera do. Baldasaris: ⁊ ex bonis paternis et maternis cõmunibus pro parte spectãte ad. d. Baldasarẽ debet attribui. d. Baldasari: ⁊ residuũ filijs. d. Joãnis Mathei: ita ꝙ in omnẽ euentũ debet haberi cõsideratio quantũ verisimiliter ex operis. d. Baldasaris ⁊ fructibus bonorũ cõmuniũ pro parte. d. Baldasaris fuerit superlucratũ vltra verisimiles expensas factas pro ipso Baldasare et eius familia ⁊ quantũ verisimiliter fuerit superlucratũ ex industria. d. Joannis Mathei: de fructibus bonorum suorum vel cõmuniũ pro rata sua ⁊ vltra expẽsas verisimiliter factas pro ipso Joanne Matheo ⁊ eius familia ⁊ alio non docto filij do. Joannis Mathei habent fundatã intentionẽ: primo ꝙ bona nomine proprio empta sint propria ipsorũ filiorum ⁊ hoc in omnẽ euentum et que ibi habentur per Bar. ⁊ doc. in. d. l. si patruus. vbi Bar. etiam in casu quo socius emisset nomine ꝓprio de cõmuni pecunia societatis vult ꝙ predia sint propria ipsius ementis et nõ sint cõmunicanda: licet Specu. in titu. de iudi. §. sequitur videre versi. vt autẽ teneat ꝙ sint cõmunicanda quẽ refert ⁊ nõ impugnat Bal. in. d. l. si patruus. vbi etiã in primo refert opinionẽ Bar. et similiter non impugnat. ⁊ idem Bal. in quodã consi. mihi. lxxxij. ꝙ incipit vnus vcz Joãnes refert istas opiniones cõtrarias Specu. ⁊ Bar. ⁊ eorũ motiua tandẽ dicit ꝙ arbitrator coram quo forte pendebat cõtrouersia potest vni vel alteri opinioni inherere ita residens multum tamẽ vrget pro Barto. generalitas. d. l. si patruus. et ratio suadet: nam si nõ sunt socij nisi in lucro questuario ꝙ ex opera querebant si quid obuenit ab extra nõ venit in societatẽ ex quo ipsa societas tacita se extendit quatenus actus sociales indicant tacitũ consensum prout superius dictum fuit: si itaq̃ ex actibus socialibus non deprehenditur societas in emẽdis predijs videtur procedere sentẽtia Bar. si autẽ ex actibus socialibus deprehenderetur societas in emendis predijs tũc procederet opinio Specu. quã sequitur Pe. de ancha. in cõsilio incipiente pulchra dubia ⁊ licita in casu autem nostro nõ indicant societatẽ in emendis predijs merito predia nõ sint cõmunicanda: ⁊ maxime quia. d. varietas opinionũ militat in eo casu quo emptio fuerit facta de pecunia societatis. ⁊ sic de pecunia cõmuni non quando preciũ fuerit solutum de pecunia propria ipsius ementis prout cõtingit in casu isto. Censetur enim quis in dubio emisse de proprio ⁊ nõ de cõmuni. l. ij. C. si quis alteri vel sibi. et ibi Bar. ⁊ doc. ꝙ ⁊ tenet Bar. in. d. §. alteri per. l. si defunctus. C. arbi. tu. Et cõfert id qđ cõcludit Bal. in cõsilio. cccccxvj. incipiẽte quidã. b. vbi concludit ꝙ si vnus frater recepit pecuniã pro dote ⁊ reperitur ꝙ postea emit vnũ potere: licet nõ appareat vnde soluerit pecuniã illud potere nõ est cõmune neq̃ cõmunicandũ: licet stẽterint simul in cõmunione: ⁊. d. potere tractauerint vt cetera bona cõmunia licet in cõsilio mihi. cccccxv. incip. duo fratres teneat ꝙ si probatur ꝙ per plures annos prius cõmunicauerint lucra et vnus emerit nomine ꝓprio debeat cõmunicare. Debet aũt intelligi quando non est cõiectura ꝙ aliũde potuerit habere: nam est in ea sentẽtia ꝙ recurrendũ sit in dubio ad cõiecturas. sed Bar. in. d. §. altero vult ꝙ coniecture de quibus in. l. cum oportet. in prin. de bonisq̃ libe. nõ procedant nisi in certis personis puta filijs ⁊ prelatis alias aũt pluries cõsulendo visum fuit recurrendũ esse ad theoricas quas tradunt doct. vcz Bar. Bal. Ang. Saly. Rapha. fulg. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. cum oportet. in prin. ⁊ Ang. in. l. facultas. C. de iure fis. lib. x. qui in articulo vnde presumantur lucra obuenisse distinguũt ꝙ aut sumus in casu in quo si nõ presumitur lucrari ex alieno presumitur delictũ. Et tunc presumitur ex alieno lucrari: et sic pecunia lucrata cẽsetur aliena. l. quintus. ff. de dona. inter virũ. Aut sumus in casu in quo si lucratus fuisset de alieno resultaret delictũ. ⁊ tunc ꝑsumitur lucratũ de suo ⁊ nõ recurritur ad coniecturas: vt. d. l. si defunctus. Aut neutro casu resultat delictum. et tunc recurritur ad dictas cõiecturas ſm eos. Et ideo si frater soluit pro re empta suo nomine ⁊ pro se nõ recurritur ad cõiecturas: quia videtur dolus ⁊ sit delictũ sibi appropriare cõmunem pecuniã. ⁊ per cõsequens militat dispositio. d. l. si defunctus prout enim dolus est in tutore exponere pecuniam pupilli pro re suo nomine empta vt ibi: ita ⁊ expendere rem cõmunem pro re propria: ⁊ ideo tunc non recurritur ad coniecturas: sed si pecuniã exposuit pro re empta cõmuni nomine siue pecunia fuerit propria siue cõmunis nõ cadit in delictũ. Ideo ſm. d. theoricã recurrendũ est ad cõiecturas. s. vtrum soluẽs verisimiliter potuisset habere de suo. ⁊ tũc presumitur pecuniam fuisse suã secus si verisimiliter nõ potuisset habere de suo: sed verisimiliter de alieno: q2 forte aliena negotia gerebat. in casu autẽ nostro. d. Joannes Matheus potuit de suo verisimiliter habere prout ⁊ presupponitur ꝙ habuit pecuniã quesitã ex sua industria quã exposuit in emptionẽ bonorũ. Et ex predictis resultat decisio dubiorũ de quibus in themate. Nam circa primũ questitũ infertur ex iam dictis ꝙ quesita ex sua industria sibi sunt attribuenda saltẽ pro ea parte pro qua sua industria iudicãda est preciosior seu maioris estimationis quam opera. d. Baldasaris: et hoc si pro parte. d. Baldasaris probarentur tales actus sociales ex quibus resultaret societas al's omnia quesita ex industria do. Joãnis Mathei essent precipua ⁊ propria filiorũ. d. Jo. Ma. eius heredũ. Circa scdm aũt questitũ respondetur ex iam dictis ꝙ bona empta nomine proprio sunt precipua filiorũ ⁊ heredũ. d. Joannis Mathei. Ad tertiũ aũt questitũ respondetur ꝙ preciũ solutum per. d. Joannẽ Matheum presumitur solutum de propria pecunia ipsius Joannis Mathei quesita ex eius industria. et per cõsequens. d. Baldasar. d. pecuniã solutam pro precio prediorũ emptorum cõmuni nomine tenetur pro sua rata refundere heredibus. d. Joannis Mathei ſm tamen considerationẽ que sumitur ex decisione primi quesiti. s. vel pro dimidia vel pro rata correspõdenti ad preciositatẽ operarum ipsius Joãnis Mathei et ipsius Baldasaris ſm cõsiderationẽ de qua. s. pluries dictũ fuit. ¶ Nec obstant adducta in contrariũ quia ad ea patet respõsum per adducta. s. pro hac parte ⁊ in specie ad id quod dicit Bal. post Cy. in additionibus. in. d. §. si fratres respõdetur ꝙ illud dictũ non transit sine dubio per supradicta: et casu quo illud dictum procederet ibi plura concurrebant que non concurrunt in casu nostro: nam illo casu opere erant pares nec presupponitur disproportio operarũ: ita ꝙ pecunia soluta in emptionẽ prediorũ presupponebatur ꝙ erat cõmunis: quia ex cõmuni negotiatione

quesita ⁊ ille qui emit et pecuniã soluit administrabat tanꝙ maior natu. ⁊ sic cẽseretur illicite fecisse si emisset animo non cõmunicãdi bona empta ex pecunia cõmuni. Idcirco stante hac coniectura qđ noluerit illicite administrare pecuniã cõmunem ⁊ stãte promiscuo vsu postea secuto non est mirum: si consultum fuit ꝙ. d. bona licet empta proprio nomine deberent cõmunicari in casu autem nostro predicta cessant merito aliter est respõdendum: licet etiam in illis terminis res non transiret sine magno dubio. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcix.

☞ Renunciatione facta per minorẽ. xxv. annis cum iuramento suis fratribus de bonis paternis causa dotis sibi et eius marito promisse an possit dicta renuncians non petita iuramenti absolutione venire cõtra. Et dictus cõtractus renunciationis possit insinuari per alium ad eorum instantiã vt validetur stante statuto de quo. j. isto cõsi. maxime cum per dictam sororem renunciantem sit de nullitate dicti contractus dictum. per totum.

1 Fictio in quibus procedat ⁊ an contra eam admittatur probatio in contrarium.

2 Iuramentum dolo extortum an firmet contractũ tanꝙ dolus faciat cessare consensum vt ex eo iurans obligetur ꝙ nequeat venire contra contractum sine absolutione. nu. 4.

3 Decretum non valet quoniã iudici est obreptum.

5 Insinuatio an possit fieri per alium notariũ requisitione vtriusqꝫ partis ex interuallo ad validitatẽ contractus vbi est renunciatum exceptioni nullitatis vel postꝙ dictũ est de nullitate. vsqꝫ ad fi. ꝯsi.

6 Insinuatio nõ claudit vias exceptioni fraudis ⁊ doli licet sit inducta ad euitandas fraudes.

7 Insinuatio fieri dꝫ ad instantiã donatoris ⁊ nõ donatarij. nu. seq.

8 Donatio propter nuptias an debeat insinuari.

¶ Consilium. xcix.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Magnũ dubium est vtrũ iuramentũ validet donationẽ non insinuatã: et maiores nostri variauerũt: nam pro parte negatiua plures rationes adducuntur quibus magni iuris vertices mouentur inter ceteras: quia donare est pdere. l. filiusfami. ff. de dona. cum si. item Federicus de senis in suo cõsilio incip. casus talis est statuto ciuitatis cauet̃ vult ꝙ si statutũ disponit ꝙ quelibet donatio debeat insinuari vel registrari in actis al's sit nulla. tunc simplex iuramentũ de seruãdo donationes non validat contractũ ẜm eum: et idem eo casu tenet in. c. cum cõtingat. de iureiurã. ⁊ dñs Antonius prout eum refert Imo. ibi in. vij. mẽbro principali ⁊ eum sequitur eo casu: ⁊ licet Panor. in. d. c. cum cõtingat loquẽdo in terminis iuris cõmunis teneat donationẽ nõ insinuatam firmari iuramento tamẽ mouetur ea potissime ratione qꝛ ius ciuile nõ presumit firmiter dolũ: sed inducit illam dispositionẽ vt euitetur fraus ẜm eum: que ratio non militat in casu isto in quo ius ciuile municipale presumit ⁊ fingit firmiter dolũ ⁊ similiter constitutio ꝓuincialis ẜm thema propositũ: licet copias nõ viderim: sed mihi dicitur ꝙ ad vnguẽ in eis cõtinetur prout in themate recitatur: presumunt enĩ in casu dubio et fingunt in casu claro pro ea est natura fictionis ⁊ presumptionis vt per glo. ⁊ doc. in. l. siue possidetis. C. de proba. ⁊ ꝙ per glo. in. l. fi. ff. ꝙ metus causa. et per Bar. in. l. si is qui pro emptore. de vsuc. Et sic volũt ꝙ nequeat probari contrariũ: quia cõtra fictionẽ non admittitur probatio vt per glo.

2 in. l. si duo. ff. de acqui. heredi. ⁊ in. d. l. siue possidetis. † Et quando iuramentũ est per dolum extortũ non firmat contractũ super quo interponitur: vt. d. c. cum contingat in. c. ꝙuis. de pac. in. vj. Et ꝙ statutũ etiam laicorũ infringat vires iuramenti presumẽdo dolum concludit Bar. in repeti. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. Ex quibus non absurde teneri posset ꝙ si solũ esset ius municipale a potestate seculari emanatũ foret seruandũ: quia tamẽ viget cõstitutio prouincialis apostolica: quia vt presupponitur a summo pontifice cõfirmata: ideo habemus sup hoc casum cõstitutionis apostolice: ideo nullus est dubitationi locus iuxta. l. ancille. C. de fur. ⁊ l. illam versi. de modo. de colla. Cum dictus cõtractus non sit insinuatus in actis prout in themate presupponitur ⁊ fuerit cum muliere minore. xxv. annis celebratus: ideo militat cõstitutio que ipsum impugnat. ⁊ ita alias ꝓpter dictã constitutionẽ prouincialẽ consului apud assisium: ⁊ licet posset instari ꝙ iuramentũ dolo extortum nõ obliget ex quo statutũ municipale ⁊ cõstitutio prouincialis presumunt cõtractum fuisse per dolum extortũ. Quãdo enim dolus est talis ꝙ facit cessare consensum tunc iuramentũ non obligat prout voluit Jo. and. in. c. j. de cõmo. quẽ refert et sequitur. d. Anto. in. d. c. cum contingat. ⁊ idem tenet ibi Panor. col. ij. dicens ꝙ est casus clarus. ⁊ tunc dicitur dolus qui excludit cõsensum quãdo fallatijs inducitur quis per dantẽ causam cõtractui secus si incedit in contractum ẜm eundẽ. d. Anto. prout refert Imo. in. d. c. cum contingat. q. xxvj. licet eum non sequatur: ⁊ al's. d. Uincentius mediolañ. eximius canonista dicit ꝙ licet iuramentum per dolũ vel metum interpositum in casu a lege nõ prohibito obliget ipso iure in iuribus. s. allegatis. tamẽ secus est quando interponitur in casu a iure prohibito vt in terminis. d. c. cum cõtingat. ⁊ aut. sacramẽta puberum. C. si aduersus ven. ⁊. c. ꝙuis. de pac. in. vj. ẜm eum prout refert Panor. in. d. c. cum cõtingat. ij. col. dicens ꝙ hec opi. semp sibi placuit ẜm quã opi. si in hereditate quã. d. dña Elizabetta renũciauit et remisit suis fratribus erãt bona stabilia que nõ possunt alienari nisi ex iusta causa ⁊ in subsidiũ cum decreto iudicis. l. j. in prin. ff. de rebus eorũ. ⁊ l. ob es. C. eo. ti. ⁊ cum decreto iudicis vt. C. eo. titu. in

3 rub. ⁊ nig. † Nec valet decretũ ⁊ consequenter nec alienatio si iudici sit obreptũ. d. l. j. §. manente. de reb. eorũ. ⁊ est regulare ꝙ decretum per subreptionem interpositũ non valeat. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. ⁊ l. tutor si petitus. ⁊ l. seie egresse. ff. de tuto. et cura. dan. ab his. ⁊ l. thais ancilla. §. subuentũ. de fideicom. libe. Et si cõtractus fuit per dolũ extortus prout presumitur fuisse per. d. statutũ municipale ⁊ per. d. cõstitutionẽ prouincialẽ in consequentiã decretum censetur per dolũ ⁊ subreptionẽ interpositũ: et ideo de iure cõmuni. d. alienatio nõ fuisset permissa ⁊ si permissa fuisset de iure cõmuni est prohibita iure municipali ⁊ prouinciali cessante insinuatione: ideo sumus in casu in quo Uincẽ. mediolañ. ⁊ Panor. voluit ꝙ iuramentũ per dolum extortum non obliget etiam ipso iure: quia tamen vbi agitur de periculo anime tutior via est eligenda. c. iuuenis. de spõ. ⁊. c. significasti. de homi. † Et solet cõmuniter teneri ꝙ

4 iuramentũ per dolũ extortũ obliget: sed debet cõcedi absolutio a iuramento si petatur per. c. si vero. de iureiur. ⁊ ibi doct. hoc cõmuniter tenent ⁊ etiam in. d. c. cum cõtingat. Et facit ꝙ habetur in. c. verum. eo. titu. ⁊ in. c. abbas. ꝙ metus causa. ⁊ ꝙ per Inno. in. c. ad aures. eo. titu. ideo nõ audeo firmare ꝙ non requiratur absolutio: sed absolutione petita debet ea concedi per ea que habentur in dictis iuribus. ⁊ in. c. j. ⁊ in. c. debitores. de iureiur. ⁊. c. significante. de pigno. ⁊ absolutione concessa potest. d. Elizabet sine labe peccati

5 infringere dictũ cõtractũ et venire cõtra per predicta. ¶ † Restat modo videre an possit nunc insinuari ad validandũ dictum cõtractum. Et videtur prima facie dicendũ ꝙ sic: nam dicte leges municipales ⁊ prouinciales requirunt insinuationẽ nõ autem statuunt tempus quo habeat fieri insinuatio: ideo quandocũqꝫ fiat videtur satisfactũ dictis nouis legibus prouinciali et municipali: maxime cum sint iura in hac parte exorbitãtia et cõsequenter restringenda vt minus derogent iuri cõmuni. c. cum dilectus. de cõsue. ⁊ l. ius singulare. ⁊ l. ꝙ vero cõtra. ff. de legi. cum cõcor. Et presertim cum de iure cõmuni insinuatio fieri possit ex interuallo vt est tex. in. l. fi. §. similiqꝫ modo. C. de dona. ante nup. ideo fortius insinuatio ista que iure exorbitãti requiritur fieri possit ex interuallo statuta enĩ et iura noua recipiunt interpretationẽ a iure cõmuni: et a iuribus anterioribus. l. si serui. C. de noxa. ⁊. d. c. cum dilectus. ⁊ l. non est nouum. ⁊ l. seq. ff. de legibus. ⁊ per glo. in. l. sciendum. in princi. ff. qui satisda. cog. Et maxime attenta ratione quam adducit imperator in. d. §. similiqꝫ modo que pariter militat in his terminis: nam pur hodie posset fieri dictus contractus ita et hodie possit insinuari prius factus ẜm rationẽ que ibi adducitur per imperatorem: nec requiritur mandatũ iudicis vt insinuetur: nõ enim hoc iure cautũ reperitur nec dictis nouis. ll. municipali et prouinciali ex his que video relata in themate: idcirco iudicis mandatũ nec facit insinuationem: nec inducit ꝙ nequeat per alium quã per mandatarium insinuari: maxime quia est electio partis nõ iudicis apud quẽ iudicem fiat insinuatio. l. in hac. C. de dona. ⁊ sic successiue per quem notarium quia diuersa tribunalia solent habere diuersos notarios: idcirco licet notarius cui mandatũ fuit ꝙ insinuaret sit defunctus non propterea videtur sublata facultas insinuandi. ¶ Tamẽ his non obstãtibus puto ꝙ per dictos Archãgelũ et Jacobũ nequeat dictus cõtractus insinuari seu per alium notariũ ad eorũ instantiã postꝙ per. d. Elizabettã fuerit de nullitate contractus principaliter vel incidenter dictũ prout hoc firmat Ang. in dicto suo cõsilio cccclxxix. in vlti. colũ. vbi firmat ꝙ postꝙ dictũ est de nullitate donationis propter defectũ insinuationis nõ possit amplius insinuari. ⁊ Bal. in. l. j. §. vbi autẽ legatarij. in fi. C. de cadu. tol. dicit ꝙ post cõtestationem litis de nullitate nequeat amplius fieri insinuatio. Et suadet ratio ꝙ nequeat fieri insinuatio postꝙ dictũ est de nullitate propter defectũ insinuationis: quia al's de facili eluderentur iura loquentia de insinuatione ⁊ ipsorum iuriũ ratio. Nam constat ꝙ facilis est donationis insinuatio quia est scriptio in actis vt per glo. ⁊ Bal. in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. ⁊ sic semp posset donatarius ⁊ alius qui vellet niti ex cõtractu requirente insinuationẽ statim ꝙ dictũ esset de nullitate producere instrumentũ contractus

6 apud acta et faceret ipsum insinuari. † Nec per insinuationẽ clauderetur via fraudibus ad quas euitãdas fuit inducta insinuatio. l. data. C. de dona. ⁊ patet ex prefatione. d. cõstitutionis ꝓuincialis: nec debet fieri interpretatio per quam de facili leges eludantur. c. cõmissa. de elec. lib. vj. ⁊ facit. l. j. §. exceptiones. ff. quarũ rerum act. non da. ⁊ l. fi. §. fi. C. de vsu. rei iudi. Ideo postꝙ. d. Elizabet opposuit de nullitate contractus nequeat amplius contractus insinua-

7 ri. † Et insuper videtur ꝙ insinuatio debeat fieri ad instantiã eius de quo dubitatur ne veniat fraudandus ex cõtractu. Et sic de iure cõmuni donatio deberet insinuari ad instantiã donatoris non ad solam

solam instantiam donatarij ea ratione quia non prouideretur ne
fraus fieret si donatarius ignorante donatore posset donationem
8 facere describi in actis put si fieret ad instantiã donatoris.† Pre-
terea et clarius videtur hoc probari per tex.d.l.in hac.C.de dona.
vbi tex. expresse dicit ꝙ donator habet liberã facultatẽ apud quẽ
maluerit publicare ⁊ sic insinuare donationẽ rerum suarũ.et Bar.
in.l.modestinus. dicit ꝙ hoc cõsistit in mera voluntate donatoris
per.d.l.in hac pro quo videtur etiam tex. in auten. eo decursu.C. de
dona.propter nup.et in.§.illud.in auten.vt fratrum filij vbi cauetur
ꝙ si vir qui fecit donationẽ propter nuptias vel alius donator nõ
insinuet donationẽ ppter nup. donatio quo ad eum sit inefficax.⁊
sic videtur ꝙ insinuatio habeat fieri a donãte:⁊ licet Ang. in dicto
cõsi.cccclxxix. velit contrariũ ea ratione quia al's esset in potestate
donatoris suã donationẽ eludere ꝙ reputat absurdũ.⁊ per.d.auten.
eo decursu vbi donatio propter nup. insinuatur per mulierem sm
eum: sed immo in.d.auten. eo decursu non dicitur ꝙ insinuatio fiat
per mulierẽ:sed ꝙ quantũ ad mulierem insinuatio non requiratur
et tex.in.d.§.illud.dicit nõ esse necessariũ mulieribus ante nuptia-
les donationes insinuari.⁊ sic loquitur impersonaliter non se refe
rens ad personas mulierũ:ideo inductio Ange. nullatenus artat.
Nec videtur absurdũ ꝙ ex quo donatio nõ insinuata nõ valet sit in
potestate donatoris eludere donationẽ anteꝙ̃ valeat:attento etiã
ꝙ intentio iurislatoris intendit prouidere ne fiant clandestine do
nationes que plerũqȝ non carent clandestinis fraudibus ⁊ donata
rius potest prouidere ⁊ sibi consulere ne sit in potestate donatoris
eludere donationẽ faciẽdo eam fieri apud acta prout videtur velle
tex.in.d.l.data ibi statuimus vt donationes interueniente actorũ
testificatione conficiantur ⁊ ibi id qd̃ necessario sup donationibus
apud acta cõficiendis iampridẽ statuimus:⁊ suadet ratio ꝙ prout
donatio cõsistit in mera volũtate donantis: ita consistat confirma
tio donationis inualide in volũtate donatoris : quia qui cõfirmat
actum inefficacẽ censetur nouo facere per ea que habentur in.l.si
quis priore.ff.ad trebel. Et propterea non est mirum si donator ex
interuallo põt donationẽ insinuare. ⁊ ad hoc adaptatur ratio.d.l.
si.§.similiqȝ modo.de dona.propter nup. que vult ꝙ prout dona-
tio propter nup.potest fieri cõstante matrimonio multomagis po
test insinuari.Facilius enim est actũ inutiliter factum confirmare ⁊
validare quã actum de nouo inducere vt probat tex.⁊ ibi Bal.in.l.
vnica.§.j.C.de rei vxo.ac.⁊ que supradicta sunt. de donatione que
requirit insinuationẽ militant etiã in terminis nostris in quibus
insinuatio similiter requiritur ad euitãdas fraudes ⁊ sic viget eadẽ
ratio ergo idẽ ius per iura vulgaria.Et ex his concludo ꝙ insinua
tio que fieret de dicto cõtractu ad instantiam dictorũ Archangeli
et Jacobi: non validaret dictũ contractũ saltem postꝙ̃.d.domina
Elizabet dixerit vel opposuerit de nullitate.d. cõtractus propter
defectum insinuationis. Non obstant adducta in cõtrarium quia
patent responsiones per adducta pro hac parte. Laus deo.

Summarium super consilio.c.

1 ☞ Emphyteosi stipulata pro se et filijs eiusdem nepotibus an
requiratur dictos filios ⁊ nepotes esse heredes eiusdem stipulato-
ris.nu.seq.
2 Emphyteosis etiã ecclesiastica an sit ad heredem extraneũ trãsito-
ria ⁊ an pater possit in ea filio preiudicare postꝙ̃ a patre stipulata
fuit pro se ⁊ heredibus suis.nu.4.vsqȝ ad fi.consi.
3 Prescriptio longissimi temporis currit aduersus ignorantem.
4 Hereditate patris per filium repudiata an possint consequi bona
emphyteotica ab auo acquisita per stipulationẽ pro se ⁊ filijs non
obstante ꝙ pater eiusdẽ filij dicta bona alienauerit.per totum.
5 Emphyteosis stipulata vsqȝ ad secundũ heredem non prohibetur
concedi filijs ⁊ nepotibus non heredibus.
Heredum species sunt due natura quidẽ sunt heredes sanguinis ⁊
quidam hereditatis.
6 Emphyteosis stipulata pro se ⁊ filijs eiusdẽ nepotibus non potest
per patrem nepotũ alienari in eorũdem nepotum preiudicium.

Consilium.c.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi.† Uisa dicta copia instrumẽti ex pluribus di-
cendum videtur ꝙ filij dicti Anselmi et nepotes dicti
Lazari nullum regressum habeant.Et primo quia vt presupponi-
tur dicti nepotes Lazari nõ sunt eius heredes ex quo recusauerũt
hereditatem Anselmi qui fuerat heres Lazari stipulantis emphy
teosim: nec videtur ꝙ possint cõsequi rem emphyteoticam nisi sit
heres per plures tex.quos allegat Bal.in auten. si quas ruinas. col.
iij.versi.vltimo hoc cõfirmo.vt primo tex. in.§.itaqȝ. in verbo suc-
cessionis.in auten.de non alienando.secũdo tex.in.§. emphyteosim.
eo.titu.in verbo heredem.tertio tex.eo.titu.§.neqȝ illud.in verbo
heredum.⁊ in verbo heredibus.quarto tex.in.§.quia vero leonis.
in verbo successores.⁊ in.§.vtrum.in verbo successores. et in verbo
transmittere.eo.ti.⁊ ita tenet Azo. in brocardis suis prout refert
Jaco.de bel.in.d.§.emphyteosim.⁊ eum sequitur.sm eundẽ Bal.
in.d.auten. si quas ruinas. idcirco cũ dicti filij Anselmi recusauerint
hereditatem Anselmi in qua includebatur hereditas Lazari non
videtur ꝙ possint cõsequi.d.emphyteosim. Quod iuuatur ꝙ put
in filia que vltimo loco inuitatur requiritur forma contractus qd̃
hereditatẽ stipulantis consequatur eadẽ ratio videtur militare in
masculis.ergo idem ius per iura vulgaria.Tertio probari videtur
ista eadem conclusio:quia licet per.d.§.emphyteosim dispositũ fo
ret ꝙ emphyteosis ecclesiastica nõ transiret in heredẽ extraneũ sed
2 dũtaxat in filios et nepotes.† Tamen secus hodie videtur dicen-
dum.s.ꝙ immo etiã emphyteosis ecclesie sui natura sit transitoria
ad heredem extraneũ prout voluit gl. in.l.si tibi.x.mili.§. pactus.
ff.de pac.Sed quando stipulatur pro se et filijs in re transitoria ad
heredem extraneũ censetur vt heredibus stipulari prout voluerũt
post glo.Bar.Bal.Ange.⁊ Rapha.fulg. et Pau.de cast.in.d.l.si
tibi.x.milia al's.l.quedam.§.si pactus.ff.de pac.⁊ Bar.in.l.ꝙ dici-
tur.de verbo.obli. Si ergo emphyteosis ecclesie est transitoria ad
heredes extraneos pater stipulãdo pro filijs ⁊ nepotibus censetur
stipulari vt heredibus per.d.theoricam in cõsequentiã infertur ꝙ
si filij ⁊ nepotes nõ sunt heredes stipulantis nequeant consequi.d.
rem emphyteoticam prout hoc videmus determinatum in feudo
vt in.c.j.titulo an ag.vel filius defun.rep.hered.⁊c. in vsibus feud.
Dato aũt sine preiudicio veritatis ꝙ in.d.emphyteosi potuissent
succedere filij ⁊ nepotes etiam nõ heredes stipulãtis nihilominus
videtur ꝙ hoc casu nõ succedant. Quia pater in emphyteosi vide-
tur ꝙ possit filio p̃iudicare prout voluit Bal.in.d.auten.si quas rui-
nas.⁊ in.l.j.C.per quas personas no.acqui.et Jmo.in.c.potuit.in
vltima char.de locato.adducens no.per Bar.in.l.iurisiurandi.§.si
liberi.de operis liber.⁊ no.per eundẽ Bar.in.d.l.ꝙ dicitur.de ver.
obli.⁊ in.l.si mihi et titio.eo.ti.Et ideo cum pater renũciauerit.d.
emphyteosi ⁊ illam vẽdiderit videtur ꝙ preiudicauerit dictis suis
filijs ⁊ dato ꝙ non potuisset eis preiudicare nec predicta obstarent
3 dictis filijs Anselmi.† Tamẽ videtur ꝙ eis preiudicet prescriptio
longissimi temporis.xxx.⁊.xl.annorum que currit etiam aduersus
ignorantẽ per tex.in.l.fi.in fi.C.de prescrip.long.temp.⁊ no. Bar.
in.l.j.§.hoc interdictum.ff.quod vi aut clam per.d.l.fi.⁊.l.sicut. de
prescrip.xxx.vel.xl.an.⁊.l.si partẽ fundi.§.si per fundũ.ff.quemad.
serui.amit.⁊ facit.l.attilicinus.de serui. rusti.predio.⁊.l. si partem.
§.j.quemadmo.serui.ami.⁊.c.vigilanti.extra de prescrip.et notant
Bar.⁊ Ange.in.l.j.§.si quis autem.ff.de itine.actuqȝ priua. Jdeo
cum.d.emptor bona fide possederit.d.rem emphyteoticã per.xxx.
et forte.xl.annos videtur preclusa via dictis filijs Anselmi ad petẽ
dum.d.rem emphyteoticam obstante exceptione prescriptionis
longissimi temporis maxime.xl.annorũ per.l.omnes.C. de prescri
4 ptio.xxx.vel.xl.an.⁊ per supradicta. † Tamen his nõ obstanti-
bus puto de iure respondendũ ꝙ dictis filijs.d.Anselmi nõ sit pe-
nitus p̃clusa via extorquendi.d.rem emphyteoticã de manibus.d.
emptoris seu suorũ successorum. Nam dicta emphyteosis non fuit
concessa dicto Anselmo sed Lazaro patri ipsius Anselmi vsqȝ in
tertiam generationẽ ita ꝙ veniunt nepotes: qui in ea emphyteosi
veniunt nepotes etiam non heredes prout voluerunt Bar. Bal.
Ange.⁊ Rapha.fulg.in.d.§.si pactus.⁊ Bar.in.l.iuris.§.si liberi.
ff.de ope.liber.allegans Specu.in titu.de locato.in.§.nũc aliqua.
in ver.clviij.Quod et voluit Bar.in consi.incip. quidam accepit a
quodam abbate al's incip. questio hec habet duo dubia in ordine
cxxxij.sm ordinẽ perusinũ non informis.et idem tenet in alio cõsi.
incip.quidam amatus sm ordinem informis numero.lv.sm alium
ordinẽ numero.clxix.idem Bal.in cõsi.mihi.ccclxxxix.incip.in pri
mis videamus.⁊ idem videtur in cõsi.ccxxij.incip.circa ꝙ dico. idẽ
tenuit idem Bal.in.d.auten.si quas ruinas.C. de sacrosan. eccle.⁊ in
l.liberti liberteqȝ.C.de operis liber.col.vij.ver.quero quid si filius.
et idem Jmo.in.l.ꝙ dicitur.ij.ff.de verbo.obli.in.x.col. ꝙ ⁊ voluit
Pe.de ancha.in cõsi.cxxiiij.incipiente visis ⁊ diligenter col.vij.ibi
non dico.per.d.§.licentiã.Et sic est cõmunis opinio: ⁊ ita vidi plu
ries consultum per celeberrimos iuris interpretes ⁊ integerrimos
consultores dñm Joan.petrutij ⁊ dñm Benedictũ capram patres
et dominos meos.Quod saltẽ procedit stante cõsuetudine ecclesie
cõcedendi emphyteosim solũ vsqȝ in tertiam generationẽ. Et per
cõsequens non transeundi in heredes extraneos.Prout ⁊ de iure
cõmuni ꝙ non transeat in heredes extraneos tenent fere omnes
prenominati doc.in locis preallegatis.⁊ glo.Bar.⁊ Bal.⁊ Põta.
in.l.etiam.in prin.solu.ma.et Bar.in.d.l.ꝙ dicitur.et idem firmat
Pe.de ancha.in cõsi.cxxxiij. incipiente plene ⁊ subtiliter.⁊ in cõsi.
xliij.incipiẽte primo de iure in prima col.⁊ idem vult Pau.de cast.
in cõsi.incipiente quidã testator al's viso statuto numero.clxij. sm
nouissimam impressionẽ concludens ꝙ si quis stipulatur pro se et
heredibus suis emphyteosim ecclesie non transit nisi in descenden
tes:⁊ licet nõnulli teneant contrariũ:tamen consuetudo fere vbiqȝ
et in specie in dicta ciuitate castelli approbat dictã opi.⁊ consuetu
dini standum est vt dicit Bal.in.d.auten.si quas ruinas.⁊ Barto.in
auten.qui rem.C.de sacrosan.eccle.ita ꝙ saltem stante tali consuetu-
dine ciuitatis vel ecclesie illius res videtur clara per supradicta et
similiter si illa res emphyteotica de qua agitur fuisset solita solum
concedi in filios ⁊ nepotes:nam tunc si concederetur in extraneos

heredes esset alienatio que in rebus ecclesie est prohibita: vt in ti. de rebus eccle. non alie. per totū. in antiquis. vj. et clemen. z. l. iubemus. z auť. hoc ius porrectū. z auť. qui rem. C. de sacrosan. eccle. militat enim theorica indubitata que traditur in. d. §. si pactus. s. qd stipulādo pater pro filijs in re nō transitoria in heredem extraneū censetur stipulari filio vt filio non vt heredi. Et sic non obstat ꝙ multi teneant ꝙ emphyteosis ecclesie transire possit in heredem extraneum per. d. §. licentiā. super quo sunt opiniones hincinde: quia dicta emphyteosis de qua agitur non erat transitoria in heredem extraneum: preterea etiam nōnulli tenentes ꝙ emphyteosis etiam ecclesiastica sit trāsitoria in heredē extraneū tenent nihilominus ꝙ stipulando pater pro se et filijs z nepotibus non requiratur ꝙ sint heredes inter alios Jmo. in. d. l. ꝙ dicitur. z licet quando stipulatur pro se et filijs censeretur stipulari pro filijs vt heredibus quia in stipulatione subintelliguntur heredes. l. si pactum. ff. de proba. z filij censeantur expressi: quia sperabantur futuri heredes: tamen quando limitantur persone ꝙ non transeat tertiam generationem videtur ꝙ non habeatur consideratio heredum ex quo constat qd stipulans et concedens noluerunt transire in heredem extraneum. Jdeo forte tunc etiam retenta dicta opi. ꝙ. d. §. licētia ex toto corrigat. d. §. emphyteosim etiam circūscripta omni cōsuetudine non censeatur stipulata vt heredibus. Et ideo doct. s. recitati indifferēter tenent ꝙ nō requiratur ꝙ filij z nepotes sint heredes. Nec obstat ꝙ in. d. §. emphyteosim exprimitur de heredibus: quia ibi videtur sumi verbum heredibus pro heredibus sanguinis prout sumitur in feudo: vt in. c. vnico. §. hec quoqꝫ. de succes. feud. et in. c. vnico. de fratribus a capitaneo inuestitis. z in. c. j. §. pen. de lege corradi. et in. c. j. de eo qui fecit fidē agnatis in vsibus feu. cum
5 multis simi. facit. l. ex facto. §. si. ff. ad trebel. † Quidam enim sunt heredes sanguinis quidam heredes hereditatis dicit Jnnocen. in rub. de iure patro. z Bal. in. c. j. in fi. de eo qui sibi z heredi. suis ma. et femi. z in quodā suo cōsilio ꝙ incipit premissis verbis statutorū. Et insuper licet ibi prohibeatur concessio in emphyteosim vltra scdm heredem non autem prohibetur eam cōcedi pro filijs z nepotibus non heredibus videbatur enim ꝙ transiret in omnes heredes vel in omnes descendentes si sint heredes. Et hoc velit remouere ille tex. nō autem ꝙ non possit pater stipulari filijs etiam non heredibus. Jtem forte si emphyteosis conceditur simpliciter censeatur cōcessa in secundū heredem tamen descendentem: ita posset intelligi tex. d. §. emphyteosim. z sequētium qui. s. adducti fuerūt: sed quando stipulatur pro se z filijs z nepotibus non requiratur ꝙ sint heredes z procedant dicta. s. Et per consequens dicta emphyteosis deuoluta fuit ad filios Anselmi non ob. ꝙ recusauerint patris hereditatem. Nec obstat ꝙ in filia requiritur ꝙ habeat hereditatem immo facit pro nam ex quo pmisit de filijs masculis z nepotibus z in filia requirit z specificat ꝙ suam habuerit hereditatē in masculis censetur illud nō requiri: quia qui de vno dicit de alio negat. l. cum pretor. de iudi. c. nōne. de presump. maxime quia si contrahentes voluissent ꝙ idem requireretur in masculis sufficiebant dicere habuerint. facit quod no. Bar. in. l. fi. ad trebel. z ꝙ habetur
6 in. l. plautius. de auro z argen. leg. † Nec etiam ob. ꝙ pater eorum alienauit dictam rem emphyteoticā: quia Anselmus filius Lazari pater istorum nepotum nō potuit preiudicare filijs. licet enim sit non mediocri dubiū vtrum pater primus stipulator possit preiudicare filijs alteri concedendo vel repudiando circa ꝙ Bar. in. d. l. iurisiurandi. §. si liberi vult ꝙ non in illa questione qua querit an filia instituta in re certa et iussa plus de bonis patris non petere perdat ius petendi portionem cōtingentem sibi in rebus emphyteosis: et in. l. j. C. per quas personas no. acqui. vult idem quando non queritur ex pecunia patris. Et fm predicta Anselmus qui pecuniam non exposuit non potuit filijs preiudicare: tamē multo fortius non potuit quia ipse non quesiuit emphyteosim z sic filij non habent eius prouisione: ideo eius gesta filijs non preiudicauit per ea que habētur in. l. diui fratres. de iure patro. z in. l. j. de interdic. et releg. per Bar. Et hoc casu cessant omnes rationes que allegantur ꝙ pater possit emphyteosim auferre filijs que adaptantur ad patrem primum stipulatorem. Laus deo.

Summarium super consilio. cj.

1 Filie instituti an videantur posite in cōditione ita ꝙ substitutum excludant si substitutio fiat filio vel extraneo. nu. seq. z. 4. p to.
2 Succedo verbum an sit directum vel cōmune. nu. 9.
3 Substitutionem fideicōmissariam inducunt hec verba volo hereditatem meam ad titium peruenire.
Peruenire verbum facit quandoqꝫ substitutionem fideicōmissariam. nu. 6.
5 Masculinū non concipit femininū in materia differenti.
7 Substitutio que plures gradus continet inuitat illos ordine successiuo.
8 Secundum dictio non facit conditionem.
9 Substitutione fideicōmissaria an succedatur testatori vel heredi.
Substitutio facta hijs verbis succedant adinuicē quomodo intelligatur z quid importet. nu. seq.
10 Succedentes ab intestato non succedunt ex vera et expressa tacita et ficta testatoris voluntate.
11 Fideicōmissarie res alienate per rogatū institutum sub cōditione reuocantur a substituto fideicōmissario post euentū conditionis.

Consilium. cj.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. † Licet in hac cōsultatione videatur prima facie dicendum ꝙ dictus Bartholomeus non succedat in dictis bonis que obuenerunt dicto Petro z successiue dicto Francisco. Sed dicta bona deueniant ad Agnetem vel ad hospitale: nam cōstat ꝙ de iure. d. Frācisco succedit ab intestato dicta agnes eius soror carnalis cū dictus Bartholomeus sit in vlteriori gradu nec sit filius fratris vel sororis auť. cessante. z seq. C. de legi. heredi. et. l. ij. §. hereditas. ff. eo. titu. Testatrix autē posuit filios masculos in conditione non autem eos substituit z filij positi in conditione non censentur inuitati fm magis cōmunem opi. glo. z doct. in. l. lucius lultimo. ff. de heredi. insti. z in. l. filiussa. §. cum quis. de lega. j. in. l. si cum dotem. in prin. ff. solu. matri. z in. l. j. C. de condi. inserti. vbi super hoc articulo late scripsi: censetur autē posuisse eos in cōditione vt positis in cōditione cōseruaret ius legitimarū hereditatum. l. vel singulis. de vulg. z pupil. z. l. qui duos. eo. ti. z. d. l. lucius. in fi. cum sua glo. z no. doct. ibi. z in. l. pen. C. de impuberum. et in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. z in. d. §. cum quis. fm hanc opi. cōmunem si non esset ille. versi. nō preiudicādo in hoc zc. qui immediate subditur post substitutionē clarum esset ꝙ nō veniret Bartholomeus ad bona dicte testatricis obuēta dicto Francisco. Sed forte locus esset substitutioni facte de hospitali per ea que habentur in. d. §. cum ita. z. d. l. penul. vtrum autē tunc venisset hospitale an vero dicta Agnes non est presentis discussionis. Sed vigore dicti versi. nō preiudicando in hoc nō videtur ꝙ sit inuitatus dictus Bartholomeus ad fideicōmissum. Quia videtur reseruatum ius succedēdi ab intestato dictis Petro Bonauēture Bartholomeo. et eorū filijs vt denotant illa verba in succedēdo inuicem: nam per fideicōmissum nō succedunt inuicem succedūt testatrici per. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. z pupil. et facit ꝙ no. Bal. in. l. fi. C. de
2 sacrosan. eccle. † circa articulum an verbū succedens sit directū vel cōmune in quo articulo Jo. and. in. c. si pater. de testa. lib. vj. tenet ꝙ est directū Bar. aūt. in. l. centurio. de vulg. z pupil. tenet ꝙ est cōmune per. c. raynutius. de test. ipse autem Bal. pro cōcordia distinguit ꝙ aut dictū verbum succedat refertur ad bona vt quia dicat testator si filius meus decesserit bona mea succedant titio tunc est verbum cōmune si autē refertur ad personā instituti vt quia dicatur succedat filio meo. z tunc sit directū ex quo per substitutionem fideicōmissariā nō succeditur instituto sed testatori per. d. §. coheredi. fm eum. Sed in casu nostro verbum succedendo refertur ad personas nō ad bona merito nō importat substitutionem fideicōmissariam: sed directā successionē: prout est successio ab intestato per quā habent succedere vnus alteri pro quo z scdo vrgent verba sequētia ibi voluit ad eos peruenire fm iuris dispositionem iuris enim dispositio vocat eos inuicē ab intestato non autem disponit de successione ex fideicōmissaria successione nisi quatenus disponit dicta testatrix vel codicillatrix: ideo dicta verba fm iuris dispositionem nō videtur ꝙ possint referri nisi ad successionē ab intestato vel saltem si importarent substitutionem fideicōmissariam: tunc dicta verba important ꝙ per fideicōmissariam substitutionē deferatur hereditas fm ordinē successionis ab intestato. z sic per fideicōmissum inuicē succedant prout succederent ab intestato ex iuris dispositione sed ab intestato nō succederet dictus Bartholomeus sed dicta Agnes: vt. s. dictum fuit merito nec succedat ex substitutione fideicōmissaria sed si substitutio fideicōmissaria cēsetur facta tunc ex ipsa substitutione videtur ꝙ succedat dicta Agnes. Licet enim fuerint positi in cōditione filij masculi ad excludendū hospitale: tamē in versiculo nō preiudicādo dum loquitur de successione z ipsa codicillatrix vult hereditatē ad eos peruenire videtur loqui generaliter de filijs dicendo z filijs eorum nō dicendo z filijs eorum masculis z sub verbo filijs solent cōprehendi etiā filie: quia masculinum regulariter cōcipit femininum. l. j. z. l. pronūciatio. de verb. signi. tres fratres. de pact. cum simi. maxime cum agatur de fauore filiorū. Jgitur verbū filijs videtur ampliandū per iura vulgaria et sic tenendo ꝙ filij inuitentur per verba illius versi. non preiudicando zc. inuitentur etiā femine z proximiores fm ordinem successionis ab intestato per ea que habētur in. l. cum ita legatur. §. in fideicōmisso. de leg. ij. z in. l. peto. §. fratre. eo. titu. z. l. fi. C. de verb. signi. et ꝙ per Rapha. cu. in. l. gallus. §. z quid si tantū. ff. de libe. z posth.
3 † His tamē minime refragantibus contrariū puto aperta fronte concludendū: nam dicta testatrix expressit ꝙ volebat ad eos. s. Petrū Bonamuenturā peruenire per que verba inducitur fideicōmissum. l. z eo modo. de leg. j. z. ij. C. cōmunia de lega. z. l. verbum
4 volo. C. de fideicō. et insti. eo. titu. §. fi. † cōcurrit ꝙ multi tenent ꝙ filij positi in conditione censeantur per fideicōmissum inuitati in qua opi. fuit originaliter Oldr. in. l. j. de cōdi. inser. prout ibi refert

Saly.

Saly. dicens ꝙ putat eam veriorē: licet tamē relinquat cogitandū quando substitutio fit extraneo quando autē fit filio firmat simpliciter hanc partē: hanc etiam partē generaliter dicit esse verissimā Ponta. in d. l. si cum dotem. in prin. item Pau. de cast. in d. §. cum quis refert Bal. in d. l. j. de cōdi. inser. in lec. antiqua per pulchras rationes. ⁊ dicit ꝙ hec opinio semper sibi placet ⁊ si haberet consocium cōsuleret pro hac parte idem cōsulnerūt pleriqꝫ doct. in d. §. cum quis. ⁊ in d. l. lucius. similiter Pau. de ca. in l. cum acutissimi. C. de fideicō. dicit ꝙ pluries fuit requisitus pro contraria parte et noluit cōsulere ⁊ hanc partē dicitur cōsuluisse Bal. in quodam suo consilio incip. Pet. heredē. ⁊ Pe. de ancha. in alio cōsilio incipiē. cōtra Philippū ⁊ ego vidi consiliū dn̄i Mariani suz. senensis suo tempore doct. famosissimi in quo firmabat hanc partē et allegabat pro hac parte cōsuluisse Rapha. ful. ⁊ Pau. de cast. et dn̄m Anto. de rosel. ⁊ plures alios quos nominabat ⁊ in alijs duabus alijs causis in quibus fuit cōsultus vidi consi. modernorū doct. tenentium hanc partem et allegabant plures moderniores hoc idem firmare Benedictus etiam de plumbi. in repeti. d. l. si cum dotem. in prin. tenuit filios positos in cōditione censeri tacite inuitatos ex dispositione. l. ex cōiecturata mente testatoris. Et licet in cōtrarium sit magis cōmunis opi. tamen prebet nō leuem coniecturā positio in cōditione ad exclusionē substituti ꝙ ipsi liberi positi in cōditione censeantur tacite inuitati adeo ꝙ licet ea sola ſm cōmunē opi. nō sit sufficiens ad inducendū tacitum fideicōmissum iuncta alia cōiectura que de per se nō foret sufficiēs ad inducendū fideicōmissum. Tamen simul iuncte operātur ꝙ resultet fideicōmissum prout hec theorica sumitur ex dictis Bar. in l. cēturio. in penul. char. in ver. quero vlterius quid si testator. Et idem in simili al's apud mutinā consului in casu aūt nostro ipsa codicillatrix disposuit in codicillo ꝙ nolebat in substitutionē preiudicare dictis Petro Bonauenture ⁊ Bartholomeo ⁊ eorū filijs in succedendo adinuicem per que verba resultat non leuis coniectura ꝙ voluerit predictos inuitare ad portionem decedentiū sine liberis masculis ꝙ ⁊ clarius demonstrat per verba sequentia ꝙ voluit ad eos peruenire: ⁊ licet masculinum

5 soleat concipere femininū. † Tamē ex quo filij masculi sunt positi in cōditione ⁊ non filie femine coniecturanda est mens testatricis ꝙ voluerit solos masculos positos in cōditione inuitare ad dictum fideicōmissum. nam si sole filie superessent constat ꝙ hospitale eis preferreretur ⁊ tamen filij masculi superstites preferuntur hospitali. ⁊ etiam dicti tres instituti: ita ꝙ predicti possunt niti ex regula. l. de accessionibus. ff. de diuer. et tempo. prescrip. dicendo si vinco vincentem te: ergo te vinco ⁊ propterea non est verisimile ꝙ ipsa codicillatrix voluerit inuitare filias feminas ad exclusionem hospitalis vel filiorū masculorū seu dicti Bartholomei vel aliorū nominatorū in testamēto ⁊ codicillis et cōstat ex predictis ꝙ apud mentē testatricis est materia differēs inter masculos ⁊ feminas ex quo totiens fecit mentionem de filijs masculis ⁊ nunꝙ de filiabus feminis ponendo illos in cōditionibus ⁊ non feminas. Et in materia differenti inter masculos ⁊ feminas masculinum non concipit femininū: vt no. Bar. in l. j. de verb. sig. ⁊ Bal. et doct. in l. quicūqꝫ. C. de seruis fugi. ⁊ Inno. in c. generali. de elec. lib. vj. Ideo verbum filijs positum in d. versi. nō preiudicando ⁊ relatiuū eos masculini generis non cōcipiant feminas. Preterea ⁊ clarius in d. versi. ponitur relatiuū dictis ꝙ relatiuū in principio positū referēdum est ad Petrum Bonauenturā ⁊ Bartholomeū ⁊ filios eorū quia verbum in principio positū ad alia sequentia refertur. arg. l. si quis ex argentarijs. §. si initiū tabularum. ff. de edendo. ⁊ l. iij. §. si filius. ff. de liberis ⁊ posthu. et ꝙ habetur in l. si idem cum eodem. in fi. ff. de iurisdi. om. iu. Sed s. dixerat de filijs masculis: ideo per dicta verba dictis filijs solum cōprehendantur filij masculi: et sic multa con-

6 currunt qđ censeantur inuitati solū masculi et nō femine. ¶ † Nec obstant adducta in contrariū: non enim obstat qđ primo loco dicebatur ꝙ filij vel alij positi in cōditione non censeantur tacite inuitati per fideicōmissum: quia licet ex eo solo ꝙ essent positi in cōditione non resultaret fideicōmissum quo ad ipsos tamē iunctis verbis sequentibus. s. ponderatis demonstratur a parte testatricis ꝙ voluerit ipsos positos in conditione substituere maxime per illa verba ꝙ voluit ad eos peruenire: vt. s. deductū est facit vltra predi

7 cta. l. fideicōmissa. §. hec verba. de lega. iij. † Nec obstant illa verba sequentia ſm iuris dispositionē: quia possunt intelligi qđ vocētur ex fideicōmisso ſm iuris dispositionē hoc est ꝙ licet plures masculi supersint non semper omnes pariter admittantur: sed vocentur proximiores ſm ordinē successionis ab intestato per ea que haben

8 tur. in d. §. fideicōmisso. ⁊ in d. §. fratre. ⁊ in d. l. fi. C. de ver. sig. † Et insuper dictio ſm non facit conditionem prout not. Barto. Bal. Rapha. in l. eum qui. §. iulianus. el secūdo. ff. de cōsti. pec. per tex. ibi ⁊ facit. c. abbate. de verb. signi. ⁊ idem in simili dicit consuluisse

9 Pau. de cast. in l. admonendi. post prin. ff. de iureiur. † Nec obstāt illa verba in succedendo adinuicem: quia licet stricte loquendo per fideicōmissum non succedatur rogato sed testatori: tamē large loquendo etiā possunt dici succedi adinuicē per fideicōmissum. Et maxime qz fideicōmissarius habet ab herede rogato iura vtilia. l. j. in prin. ⁊ l. restituta. cum fi. ff. ad trebel. ⁊ ponitur in locū heredis. l. qui quadringenta. eo. ti. Unde satis potest dici ꝙ fideicōmissarius succedat in locū heredis prout dicitur successor in officio ⁊ in beneficio: licet successor nihil habeat a precessore sed habeat a superiore et verbū succedat cōuenit etiā fideicōmisso. nam Bar. in d. l. centurio. dicit ꝙ verbū succedat est verbum cōmune ⁊ sic pariter adaptetur ad fideicōmissum: prout ad directam successionem per casum. c. raynutius. de testa. ⁊ facit. l. non tantū. in primo. ff. de fideicō. liber. et. d. l. restituta. §. fi. cum. l. seq. Et dicta verba succedendo inuicem possunt intelligi qđ inuicē succedant in hereditate seu in dictis bo

10 nis eisdē relictis que voluit ad eos peruenire. † Ille autē qui succedit ab intestato nō succedit ex vera et expressa volūtate testatoris: sed ex tacita ⁊ ficta volūtate. l. cōficiuntur. in fi. prin. ff. de iure codi. Pro quo faciunt verba illa codicillorū portionem eisdē relictam: nam verbū eisdem referendū videtur ad Petrū Bartholomeum et Bonauenturā ⁊ ad eorum filios. et maxime quia de filijs magis proxime premiserat ⁊ clausula in fine posita vel ad omnia precedētia refertur. l. talis scriptura. de leg. j. ⁊ c. ij. requiris. ⁊ c. inquisitioni. de appel. vel ad magis ꝓxima. d. l. si idem cum eodē. in fi. facit. l. cum delanionis. §. asinā. ibi proxima copulata succedāt. ff. de fun. instru. Et sic ipsa testatrix presupponit portionē filijs relictā non autem reseruatā per successionē ab intestato: et sic declarat in casu isto id de quo alio nō apparente dubitat Bar. in d. l. cēturio. char. penul. d. versi. quero vlterius quid si testator videlꝫ quādo substitutio est facta post mortē instituti ⁊ suorū filiorum vtrū filij censeantur inuitati: quia ipsi filij censeantur rogati pro quo etiā faciebant verba precedentia ibi hereditas Petri Bartholomei ⁊ Bonauenture ⁊ suorū filiorum ⁊c. deueniat ⁊c. Et sic substituit etiā in hereditate filiorum: ergo filijs substituit ⁊ sic filios onerat ergo ⁊ honorat per dicta. s. Remanet ergo cōclusio qđ dicta Agnes non succedit in dictis bonis: sed in eis succedit dictus Bartholomeus: vcꝫ in portione que deuoluta fuit ad dictū Franciscum: qui decessit sine liberis detracta tamē trebellianica in qua cōputātur fructus percepti iudicio testatricis per. l. fideicōmissaria. in prin. ff. ad treb. qui

11 verisimiliter absorbent totā trebellianicā. ¶ † Circa scđm autem quesitū: non est locus probabili dubitationi. est enī casus legis clarus ꝙ si per heredē sub conditione rogatū de restituēdo hereditatem fit pēdente cōditione alienatio de rebus subiectis restitutioni dicta alienatio eueniente postea cōditione nullius est momēti in preiudiciū fideicōmissarij. l. fi. §. sinautē sub cōditione. cum sequentibus. ⁊ aut. res que. C. communia de lega. Et sup casu legis nulla est hesitatio. l. ancille. C. de furtis. ⁊ l. illam. versi. de modo. C. de colla. Preterea dictus Bonauentura ſm thema ꝓpositū donauit iura sua non donauit bona hereditaria: sed iura donātis erant temporalia apud eum ita ⁊ apud donatarium. ar. l. ex vectigali. ff. de pig. cum fi. ad hoc tex. in l. ij. in prin. de heredi. vel acti. vendi. ⁊ insuper quādo venditur vel donatur hereditas defuncti vēditur vel donatur ea cōditione tacita si nō exprimitur ꝙ soluātur onera hereditaria. d. l. ij. §. illud. §. sicuti. §. fi. ⁊ §. cum quis in simili. Idcirco donatio ꝑdicta nihil nocet dicto Bartholomeo quominus cōsequaꝛ dictū fideicōmissum prout si donatio nō fuisset facta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cij.

1 ¶ Fideicōmisso conditionali an videatur renūciatum per diuisionem factā inter coheredes adinuicem substitutos cum clausula de non veniendo contra.

L. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obli. quomodo intelligatur.

¶ Consilium. cij.

In nomine dn̄i nostri Jesu

1 christi. ¶ † Licet in hac cōsultatione videatur prima facie dicendū ꝙ per dictā conuentionē censeatur preiudicatum fideicōmisso qđ prout presupponitur al's deberetur dicto Bartholomeo prout pridie cōsului: nam cōuenit inter dictas partes ꝙ bona de quibus agitur forent cōmunia inter dictas partes pro dimidia pro qualibet parte vcꝫ pro dimidia sint Francisci et Agnetis ⁊ pro dimidia sint dicti Bartholomei ⁊ conuenerunt qđ inter eos fieret diuisio bonorū cōmuniū: deinde promiserunt inuicem attendere ⁊ obseruare et non cōtrafacere vel venire: sed dictus Bartholomeus exigeret dictū fideicōmissum nō essent dicta bona cōmunia pro dimidia pro qualibet qm̄ dictus Bartholomeus haberet vltra dimidiā ⁊ dicta Agnes ⁊ heres dicti Francisci nō haberent dimidiā dictorū bonorū cōmuniū: ideo veniret dictus Bartholomeus cōtra dictā conuentionē propterea nō possit petere dictum fideicōmissum ⁊ petendo incidat in penā dicte conuentionis prout ⁊ videtur probare tex. in l. qui rome. §. duo fratres. de verb. obli. vbi fuit lata sentētia ꝙ per diuisionē factam inter coheredes censeatur remissum fideicōmissum conditionale: ita ꝙ si alter eorū petijt fideicōmissum purificata cōditione in eius cōmodū inciderit in penam conuentā in contractu diuisionis cōtra venientē contra et ꝙ ille inciderit in penā quia censeatur remissum fideicōmissum voluit ibi glo. ⁊ etiā Dy. ⁊ ꝙ voluit Guil. in l. qui cum tutoribus. ff. de transac. prout refert Bar. in d. §. duo fratres. idem voluit ibi

Ang. vbi fideicõmissum est reciprocum ⁊ equiualet hincinde secus alˀs ẜm eum qui eandẽ distinctionẽ fecit in cõsi. cclxxxvj. incip. pro decisione: sed in casu nostro fideicõmissum erat reciprocũ tempore conuentionis ⁊ equale inter Bartholomeũ ⁊ Franciscũ merito ⁊c. Bal. etiã in. d. §. duo fratres. tenet eandẽ opi. cum quadã tñ modificatione ⁊ hãc partẽ tenent Dy. Gui. ⁊ Ray. de forli. in. d. l. qui cũ tutoribus si fuit adiecta clausula de nõ veniẽdo cõtra ⁊c. Bal. etiã in. d. §. duo fratres. tent hanc partẽ cum quadã tamen dist. ¶ His tamẽ non ob. cõtrariũ videtur de iure dicendũ vẓ ꝙ dicta cõuentio nõ generet preiudiciũ dicto fideicõmisso: nam licet nõnulli teneant ꝙ per diuisionẽ cum clausula de nõ veniẽdo cõtra censeatur remissa spes fideicõmissa cõditionalis: ita ꝙ eueniente conditione repellatur fideicõmissarius volẽs petere bona diuisa vigore fideicõmissi tñ Bar. in. d. §. duo fratres. reprobat dictam opinionẽ quia illa clausula generalis nihil contrafacere posita in diuisione referẽ ad ea que veniũt ex natura cõtractus diuisionis quia verba interpretãtur ẜm naturã cõtractus super quo interponũtur. l. si stipulatus. §. verũ. ff. de vsuris. ⁊ l. dãni. ver. ⁊ ꝙ in stipulatione. ff. de dãno infec. Sed natura diuisionis non est excludere ius futuri fideicommissi. l. cum pater. §. hereditatẽ. ff. de leg. ij. ergo ⁊c. ẜm eum qˀ ⁊ voluit Bal. in. d. l. qui cum tutoribus nisi ex coherẽtijs seu cõiecturis probetur oppositũ. arg. l. procula. ff. de proba. ⁊ l. apud celsum. in prin. ff. de excep. doli ẜm eum. sed in casu nostro cessant hmõi coherentie seu cõiecture merito ⁊c. idẽ etiã tenent Pau. de ca. in ead. l. qui cum tutoribus nisi verba fuerint ita late cõcepta ꝙ non patiãtur restrictionẽ: ita etiã tenet Jmo. late prosequẽdo hunc articulũ in. d. §. duo fratres rñdendo ad rationes adductas pertinentes ad cõtrariã opi. ⁊ pro hac opi. videtur tex. in. d. §. duo fratres tenẽdo ꝙ ibi fuit male iudicatũ et propterea merito dubitabatur de pena an esset cõmissa: quã opi. tenuit Pe. de bellapertica. ibi ⁊ in. d. l. qui cum tutoribus. ẜm Bar. ibi qui idem tenet ꝙ ⁊ tenent Jac. de are. et Jaco. but. ⁊ cõmuniter tenetur prout dicit Saly. cũ ea transiens in. d. l. qui cum tutoribus. ⁊ in. l. tres fratres. ff. de pact. et eam late prosequitur Bal. in. d. l. qui cum tutoribus dicẽs esse sustentabilẽ. Et sic est cõis opi. ꝙ in. d. §. duo fratres fuerit male iudicatum ꝙ censeretur remissum fideicõmissum adeo ꝙ illud petens censeatur venisse cõtra contractũ diuisionis in quo partes apposuerãt clausulam se nihil facturos cõtra diuisionem prout probat aperte ille tex. pari ratione videtur dicendũ in casu nostro in quo simpliciter conuentũ est ꝙ dicta bona sint cõmunia pro dimidia inter dictas partes: licet promiserint postea attẽdere ⁊ obseruare ⁊ nõ cõtrafacere vel venire. ⁊ tãtofortius quia nõ sunt verba vniuersalia prout sunt in terminis. d. §. duo fratres prout ergo cõcedens partem bonorum per diuisionẽ ⁊ promittens nihil cõtra eam facere nõ censetur venire cõtra dictam conuentionẽ petendo dicta bona. vt. s̃. cõcessa vigore fideicõmissi postea purificati: ita et pari ratione ꝙ bona sint cõmunia partibus pro dimidia pro qualibet ⁊ promittens nõ venire cõtra non censeatur venire cõtra conuentionẽ si fideicõmisso postea purificato petit fideicõmissum sibi restitui ⁊ cõsequenter petat vigore dicti fideicõmissi bona sibi restitui. ⁊ maxime quia non offendũtur verba dicte cõuentionis que fuerũt ꝙ essent cõmunia: ⁊ cõmunia fuerũt post dictã conuentionẽ vsqꝫ ad restitutionẽ fideicõmissi nec dictũ fuit ꝙ perpetuo essent dictarũ partium pro dimidia pro qualibet intelliguntur ergo ꝙ essent inter dictas partes cõmunia rebus sic se habẽtibus. arg. l. cõtinuus. §. cum quis. in. ff. de verb. obli. ⁊. c. quemadmodũ. extra de iureiu. ⁊ in canone ne quis. xxij. q. ij. ⁊ in. l. ꝙ seruius. cum sua glo. ff. de cõdi. ob cau. et pro hac parte põt adduci etiam supradicta opi. Ang. attento ꝙ dicta cõuentio fuit facta etiã cum Agnete que nõ fuit vocata ad fideicõmissum. ⁊ per cõsequens ẜm sententiã Ang. quantũ ad eam nõ censetur renunciatũ fideicõmisso ẜm distinctionem Ange. ⁊ per consequens nec etiã quantũ ad dictũ Franciscũ censeatur fideicõmissum renunciatũ ex quo verba ad vtrũqꝫ pariter referũtur: ergo debent quo ad eos pariter terminare. argu. l. iam hoc iure. ⁊. l. lucius. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ l. in testamẽto. C. de testa. mili. ⁊ l. fi. C. de sentẽtijs. item ad hanc partẽ trahi potest opi. Bal. in. d. §. duo fratres. quatenus vult ꝙ opi. Bar. ꝓcedat si poterat aliter quã vigore fideicõmissi venire cõtra diuisionem. attento ꝙ in cõuentione de qua ad presens agitur plura hincinde fuerant cõuenta cõtra que nõ venitur per petitionẽ fideicõmissi ita ꝙ dicta clausula de nõ veniendo cõtra necessario refertur ad aliud quã ad fideicõmissum nec verba sunt taliter concepta ꝙ non pati possint restrictionẽ maxime cum sint indefinite nõ vniuersaliter cõcepta. ⁊ sic opi. Pau. de ca. in. d. l. qui cum tutoribus est pro hac parte nec coherentie circũstantie vel cõiecture suadent remissionẽ fideicõmissi. ⁊ sic cõcordat opinio Bal. in. d. l. qui cum tutoribus quinimmo coherẽtie et circũstantie iuuant hanc partẽ attento ꝙ dicte partes fecerunt inuicẽ refutationem ⁊ liberationẽ ab omnibus ⁊ singulis que hincinde peti potuissent quacũqꝫ de causa vsqꝫ ad diẽ. xxiij. februarij. M. cccclxxxiij. et pluries repetierũt dicta verba vsqꝫ ad dictũ diem ergo a cõtrario noluerunt liberari adinuicem de debitis vel debendis postea. Nam etiam in cõtractibus militat argumentũ a contrario sensu. l. inter socerũ. §. cum inter. ff. de pac. do. l. eum qui ita. §. qui ita. ff. de ver. obli. ergo spes dicti fideicõmissi cõditionalis nõ videtur fuisse remissa pro quo etiam viget clausula dicti cõtractus: vẓ declarantes tamen ꝙ si veniret casus substitutionis et fideicõmissi facti per dictam. d. Bartholomeã inter dictas partes vel eorũ descendẽtes dicta donatio remaneret in eius vigore ⁊c. Et sic partes videntur per dicta verba considerasse casum dicti fideicõmissi et substitutionis purificate futurum esse effectualiter et cõsequenter deducitur intentio ipsorum cõtrahentium noluisse renunciare dicto fideicõmisso. restat igitur ex his cõclusio ꝙ dicta conuentio non preiudicat dicto fideicõmisso in totũ vel in partem per que patet responsum ad adducta in contrarium. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ciij.

1 ☞ Legatum rei aliene seu cõmunis vel vsusfructus eiusdem rei quãdo valeat vt si frater habẽs bona cõmunia cum altero fratre et nepotibus ex alio fratre instituat filiũ alterius fratris viui ⁊ in dicto testamẽto reliquit sue filie vsumfructũ omniũ bonorũ carini et castellutij si vidua remãserit an dicta filia que vidua remãsit possit petere vsumfructũ omniũ predictorũ bonorũ posito ꝙ dictus testator in dictis bonis non habeat nisi quartã partem. per totũ.

2 Donatio facta mulieri a consanguineis viri an remanere debeat apud viri heredes vel mulieres.

3 Legatum rei aliene per testatorem in totum vel in parte an censeatur heres oneratus ad redimendum.

4 Legatum rei que tempore testamenti non erat heredis vel testatoris sed est facta tempore mortis an valeat.

5 Legatũ dubiũ largius interpˀtaṙ qñ legatarius est filius testatoris.

6 Omnis est dictio vniuersalis que proprie ad vnam rem tantũ non potest adaptari.

7 Compensatio non potest fieri de specie ad speciem vel de specie ad quantitatẽ sed tantũ de quantitate ad quantitatem.

¶ Consilium. ciij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Videtur primo aspectu dicẽdũ ꝙ nõ debeatur vsusfructus in dictis possessionibus carini ⁊ castellutij relictus dicte dñe Dorice nisi pro quarta que quarta pars proprietatis dictarũ possessionũ pertinebat ad dictũ testatorẽ. Nam quãdo quis legat rem cõmunẽ censetur legare partẽ suam vt notatur per docto. cõmuniter omnes. in. l. serui electione. §. fi. de lega. j. Quinimmo si testator habet rem cõmunẽ ⁊ legat dimidiã dicte rei censetur relinquere dimidiã sue partis dicit Bar. ibi facit tex. in. l. lucius. in prin. eo. ti. ⁊ ꝙ ibi per Bar. ⁊ Jmo. ⁊ generaliter legando rem vel partẽ rei censetur qs legare tantũ ius ꝙ habet. l. ꝙ in rerũ. §. si vsumfr. l. si domus. §. fi. de leg. j. ⁊ l. vxor patrui. C. de leg. ⁊ ꝙ est fortius ꝓcedit dicta interpretatio: licet per eam legatũ vitietur vt dictis iuribus ⁊ etiã si legetur cõiuncte persone. l. sticho. de vsufru. lega. per quã legem hoc voluit Bal. in. l. habitatio. ff. de vsuf. lega. ꝙ et videtur velle Bar. in. d. l. ꝙ in rerũ. §. si vsumfru. quatenus faciunt differentiã inter legantẽ rem alienã ⁊ legantẽ rem in qua habebat ius finiturũ morte legantis: itaqꝫ in. d. l. sticho cõcurrebant duo. s. ꝙ relictũ factũ fuit cõiuncte ꝑsone. quia nepotibus ⁊ ꝙ legatum redditur inutile fortius videtur hoc dicendũ in casu nostro in quo licet relictũ sit factũ cõiuncte ꝑsone. tamen nõ redditur relictũ inutile: licet censeatur relictũ ipsius testatoris: ideo longe magis admitti debet hec interpretatio. arg. l. quotiẽs in actionibus. ff. de reb. dub. ⁊ l. quotiẽs in stipulationibus. ff. de verb. obli. cũ si. Jdcirco videtur cõcludendũ ꝙ in sola portione testatoris censeatur relictus vsusfructus ⁊ sic dicta Dorica legataria non consequatur nisi quartã partẽ vsusfru. in dictis bonis. ¶ Tamẽ predictis minime refragãtibus aliter puto rñdendũ vẓ ꝙ vel totus vsusfr. debeatur vel saltẽ in portione etiã Orlãdini et sic saltẽ in dimidia vel maiori parte si maiorẽ partẽ in dictis possessionibus habebant Nicolaus testator et Orlandinus pater Bartholomei instituti: nam dictus testator erat cõiunctus dicto Bartholomeo mediãte Orlãdino: ⁊ ideo videtur dicendũ ꝙ dictus testator instituerit Bartholomeũ cõtẽplatione Orlãdini eius fratris. ar. l. sed si plures. §. in arrogato. in fi. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ ꝙ ibi no. Bar. per illũ tex. ⁊ facit. l. profectitia. primo rñso. ⁊. §. j. ff. de iur. dot. ⁊ idẽ ꝙ Bar. tenet Jmo. in. d.

2 §. in arrogato. ⁊ etiã Ange. ibi licet cum quadã distinctione. † Et facit etiã ꝙ no. Bal. in. l. cum te spõse. C. de dona. ante nup. quatenus ibi dicit ꝙ datũ vxori ⁊ cõsanguineis viri remanet apud heredes vxoris si est cõsuetudo ꝙ cõsanguinei viri donent vxori quasi a cõtrario sensu secus velit si cessaret dicta consuetudo facit etiã ꝙ ipse subdit ad intellectũ. d. §. in arrogato dicens ꝙ ibi loquiṫ in ea persona que erat subiecta ratione patrie potestatis arrogatori cui querebat ꝑfecto ⁊ in casu nostro instituta fuit ꝑsona subiecta cõiuncta ratione patrie potestatis cui querit pleno iure ꝑfectitia ⁊ aduẽtitia queruntur patri quo ad vsumfructũ ⁊ plenã administrationẽ tanqꝫ esset dñs in vita patris. l. j. C. de bonis mater. ⁊ quo ad plenã proprietatem. l. fi. in prin. C. de bonisqꝫ libe. ⁊ sic militat ad propositum nostrum etiã opi. Bal. ⁊ si dicatur patri tunc tẽporis omnia querebantur

querebantur

querebantur pleno iure non ita hodie respondetur ꝙ non ex hoc
debemus dicere ꝙ ille tex. hodie sit correctus legũ em̃ correctio est
euitãda.l.precipimus.C.de appel.l.sancimus.C.de testa.nec est de
mẽte doc.ꝙ ille tex.d.§.in arrogato.hodie nõ ꝓcedat:ex his itaqꝫ
vr̃ ꝯcludendum ꝙ dicta institutio Bartholomei censeatur facta
contemplatione Orlandini ⁊ sic censeatur profecta ab Orlãdino
et sibi queratur dicta hereditas quo ad plenam proprietatẽ:⁊ per
consequẽs ipse Orlandinus sit in effectu heres Nicolai testatoris
quia per momentum non residet hereditas penes filiũ.l.cum filio.
3 de leg.j.l.placet.de acqui.here.cum concor.†Testator autem cẽse-
tur non solum relinquere ius suum sed etiam ius heredis.l.cum fi-
lius.§.dominus.de lega.ij.⁊ ibi Bart.⁊.l.is cuius.eo.tit.⁊ est ratio
quia testator legando rem alienam in totum vel pro parte non cẽ-
setur voluisse onerare heredem onere redimendi rem legatam vel
soluendi estimationem ipsius rei legate vt est tex.in.d.l.sticho.§.fi
na.in fi.de vsufru.lega.⁊ in.l.vnum ex familia.§.si rem.ff.de lega.ij.
vbi iurisconsultus dicit ꝙ si res heredis est legata debetur legata-
rio quia cessat dicta ratio ex quo rem suam heres potest prestare:
que ratio pariter militat si res non est heredis pleno iure: sed ha-
bet partem rei vel ius simile puta vsuf.nam pariter tunc cessat di-
cta ratio:nam ius quod habet non tenetur redimere nec prestare
ipsius iuris estimationem:hinc est qđ legatum tunc valeat ⁊ venit
4 in legato etiam ius heredis.d.l.is cuius.et.d.§.dominus.†Hinc
etiam relultat ꝙ licet quando tempore testamenti res legata non
est testatoris non debeatur regulariter:tamen si tempore mortis
est facta testatoris legatum debetur si nõ est legata sub cõmemora-
tione iuris sui:quia scilicet non adiecerit pronomen manum vel si-
mile:vt est tex.a contrario sensu in.l.si ita legatum.ff.de auro et ar-
gẽto lega.qđ ⁊ voluit glo.in.d.l.serui electione.§.fi.ꝫm qđ eam in-
telligit Bar.qui idem tenet qđ ⁊ tenẽt Bal.et Imo.in.l.si ex toto.
in prin.de leg.j.pari ratione idẽ dicendũ esset si tp̃e testamenti nõ
esset nec testatoris:tamen tempore mortis testatoris esset heredis
quia tunc militat eadem ratio:que ratio pariter militat in iure pa-
tris cui queritur hereditas per filium cum ipse sit effectualiter he-
res vt dictum est ⁊ ipse pater habeat soluere legatũ nõ filius apud
quem nihil est hereditatis nisi nudum nomen heredis:⁊ cum sit ea-
dem ratio ergo idem ius.l.illud.ad legem aqui.et.l.a titio.de verb.
obliga.cum similibus.et ex his concludendum puto ꝙ dicte Dori-
ce legatarie debeatur vsuffr.in dictis possessionibus:non solũ pro
parte que erat Nicolai testatoris:sed etiam pro parte Orlãdini cõ-
fert quia filius institutus censetur etiam in vita patris quodãmo-
do dominus bonorum paternorum.l:in suis.de lib.⁊ posthu.⁊.l.ij.
5 ff.pro herede.†Item quia legataria est filia testatoris propter qđ
largior interpretatio solet adhiberi ꝑ ea que habẽtur in.l.cũ alie-
nam.C.de lega.⁊ in.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.ibi.charitas et
necessitudo.⁊.l.si fuerit.⁊.l.si is qui.§.j.de reb.dub.quinimmo po-
test attentari ꝙ sibi debeatur in totum vsuffru. attentis supradi-
ctis duabus rationibus proxime adductis et ponderata dictio-
ne vniuersali omnibꝰ cuius natura est nihil excludere.l.iulianus.
de leg.iij.vbi propter verbum omne censetur recessum a dicta re-
gula ꝙ testator censeatur legasse ius suum:nam immo tunc censet
legasse rem totam licet habeat ius in parte tantũ:⁊ propterea alle-
gatur ille tex.qđ qui omne dicit nihil excludit.⁊ lꝫ ille text. loquat
6 in singulari:ideo exponatur.i.totũ.†Nã vniuersalis oĩs ꝓprie nõ
adaptatur ad vnam rem.l.si pluribus.in prin.de leg.ij.ideo quãdo
refertur ad vnum exponitur.i.totum:vt per glo.in prima cõstitu-
tio.ffor.in.§.omnẽ.⁊ ibi hec tradit Bar.post Ja.de are.prout ver-
bũ totorũ qđ refertur ad plurale exponitur totorũ.i.omniũ vt ex-
ponit.j.glo.insti.de societate.in prin.⁊ alia glo.in verbo totor.in
§.j.eo.ti.⁊ qñ refertur ad plures videtur qđ stet in propria virtute.
et verificari potest etiã in duobus solis.l.liberuꝫ.cum sua glo.ff.de
adop.⁊ text.cũ glo.in.l.quid ergo.ff.ad muni.⁊.l.si ita quis.§.seia.
in fi.ff.de ver.obli.tamẽ est aduertendũ ꝙ in.d.§.seia ponitur ver-
bum emat in singulari numero non in plurali: et sic verbum omne
ampliat singulare cui adijcitur ⁊ in terminis.d.l. liberum.⁊.d.l. qd
ergo.verbũ omnes vel omnibus nõ habet substantiuũ:vnde satis
operantur si comprehendit duo substantiua precedentia posita in
precedenti oratione vel precedenti particula orationis.⁊ ita etiaꝫ
contingit in terminis.d.l.si plures.in prin.de leg.ij.sed quando est
expressum substantiuum pluralis numeri ꝙ necessario refertur ad
plures saltẽ ad duos.l.inter illã.in fi.ff.de ver.sig.⁊ in regula plura-
lis locutio.in.vj.verbum oĩbus nihil operatur si non significat qđ
actum intelligatur de ipsis rebus in totum:sed nullũ vbũ dꝫ cẽseri
positũ sine virtute aliquid operandi.l.si qñ.de leg.j.et.c.si papa.de
priui.lib.vj.et qđ ꝑ Bal.in rubri.C.de fide instru.vbi dicit ꝙ nullũ
verbũ instrumẽti dꝫ censeri positũ sine virtute aliquid operãdi:id-
circo cũ mihi dicat ꝙ possessiones in.d.legato ꝯtente non sint nisi
due vt vbũ oĩbus aliquid operet intelligat de dictis possessionibꝰ
in totũ põt dici ꝙ verbũ oĩbus vel sĩe etiã qñ refert ad plura ꝙ̃ ad
duo cõprehẽdat illa plura in totũ vt videt de mẽte glo. supradicta-
rũ insti.de socie.qr qñ cõtrahit societas oĩm bonorũ cõtrahitur so-
cietas quorũlibet bonor in totũ vt probãt illi text.iunctis illis gl.

Si enim contraheretur societas omnium bonorum pro medietate
non videretur contracta societas omnium bonorum vt volunt illa
iura:⁊ ꝫm hoc in terminis nostris illa vba in omnibus possessioni-
bus intelligantur de omnibus possessionibus in totum ꝓ quo etiã
facit quia vbi testator voluit relinquere ius suũ seu partẽ suã illud
expssit dum inter cetera legata facta .d.dñe Dorice. itẽ partẽ suã
stabulorũ retro apothecam:ita verisimiliter expressisset in legato
de quo agitur si de parte sua intellexisset:attentis igitur omnibus
supradictis simul iunctis satis probabiliter videtur posse dici ꝙ di-
cte Dorice debeatur vsuffru.de dictis possessionibꝰ carini ⁊ castel-
lutij etiã pro parte aliorum ⁊ sic insolidum lꝫ pro nunc non bene re-
solutus finaliter non firmẽ:sed volui predicta tangere vt prebeam
iudicare volenti materiam cogitandi: nec debet dictum legatum
vsulfru.diminui ꝓpter dotes cõstitutas dicte Dorice in certa par-
te dictarũ possessionũ ꝑ dictũ Nicolaũ eius patrẽ: et si dotes dicte
Dorice debuissent solui a solo patre tũc quominus de residuo di-
ctarũ possessionũ ꝙ nõ esset dicte Dorice consignatũ pro dote de-
beretur integre vsuffr.ꝓ medietate vel insolidũ ꝫm dicta supra.nã
licet soluisset dictus testator dotes filie sue de bonis cõibus vbi de-
bebat soluere de suo proprio ⁊ sic deberet resarcire socijs quatenus
soluit de possessionibꝰ sociorum:tñ non teneretur ipse vel eius heres
resarcire de residuo dictarũ possessionũ:sed aut socij ratificãt illam
dationẽ in dotem de eorũ portionibus:⁊ tũc deberent habere esti-
mationẽ ipsarũ portionũ.ar.eorũ que habẽtur in.l.mater.C.de rei
vendicatio.⁊ in.l.j.C.de rebus alie.non alie.⁊ in.l.si fundũ per fidei
commissum.ff.de leg.j.aut non ratificant nec sunt exclusi tp̃e:⁊ tũc
habẽt vendicare eorũ possessiones ex quo dictus Nicolaus non po-
tuit transferre dominiũ qđ non habebat.l.traditio.ff.de acqui.re-
7 rum domi.et.l.nemo plus iuris.ff.de reg.iur.†Nec admittitur cõ-
pensatio de parte residui dictarũ possessionũ que spectabãt ad.d.
Nicolaum cũ partibꝰ sociorũ quas habebant in bonis datis in do-
tem.d.dñe Dorice cũ solum de quãtitate ad quãtitatẽ non de spe-
cie ad speciem vel de specie ad quãtitatẽ possit fieri cõpensatio.l.si
ex ea pecunia.C.de rei vẽdicatio.⁊ in iuribꝰ ibi adductis in gl.qui-
bus iuribus probatur ꝙ non potest quis exigere vnam rem ꝓ alia
prout ⁊ econtra non potest debitor vnam rem soluere pro alia.l.ij.
§.j.ff.si certũ pet.⁊ prout non potest vna res pro alia solui vel exi-
gi inuito aduersario:ita nec pars rei cum procedat argumentũ de
toto ad partem.l.que de tota.ff.de rei ven.⁊.l.qui scit.ff.de vsuris.
itaqꝫ clarum remanet ꝙ dicta constitutio dotis non diminuit di-
ctum relictum vsuffructus quominus debeatur in toto residuo ꝓ
dimidia vel in totum vt supra.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.ciiij.

1 ☞ Diuisio facta cum clausula de non veniendo cõtra per substi-
tutos filio qui pubes decessit superstite matre an obstet matri ne
possit petere vna cum filia substituta bona obuenta cũ substituto
per diuisionem cum dicta filia ratificauerit dictam substitutionem
per maritum factam stante etiam statuto de quo infra isto nume-
ro.1.et per totum.
2 Gradus computatio in materia successionis debet fieri ꝫm ius ci-
uile ⁊ materia matrimoniali s est fienda ꝫm ius canonicum.
3 Copulatiua et venit qñqꝫ additiue.
Statutum quo disponitur ꝙ agnati masculi vsqꝫ ad secundũ gra-
dum inclusiue in successione ab intestato preferantur agnatis ⁊ fe-
minis.de quo nu.1.quomodo intelligatur.
4 Legitima et trebellianica possunt diuerso tempore detrahi.
5 Ratificatio mandatum operatur ⁊ qui ratificat gestum suo nomi-
ne censetur ipse gessisse.
6 Legitima quanta sit et an soluta iuris errore repetatur.nu.seq.
7 Trebellianica quanta sit et an possit repeti soluta iuris errore.nu-
mero sequẽti.
8 Solutum iuris errore an possit repeti.
Error iustus potius presumitur ꝙ̃ donatio seu scienter solutum
indebitum.

¶Consilium.ciiij.

In nomine dñi nostri iesu
1 christi.¶†Cõstat ꝙ de iure cõi mater ⁊ soror vtrin-
qꝫ ꝯiũcta equaliter succedũt ab intestato ꝑ aut.defun-
cto.C.ad tertu.itẽ cõstat ꝙ sorores excludunt de iure
cõi fratrẽ cõsobrinũ seu patruelẽ.aut.cessante.⁊ duabꝰ sequẽ.de le-
gi.heredi.⁊ sĩr mater prefert fratri patrueli.§ consequens.in aut.
de heredi.ab intesta.veni.idcirco dicto Piermarino q decessit ab
intestato succedũt mater ipsius Piermarini et.d.dña Michelina
soror vtrinqꝫ ꝯiũcta excluso Marco antonio eius fratre patruele.
Nec vr̃ obstare statutũ per qđ disponit ꝙ agnati masculi vsqꝫ ad se-
cũdum gradũ inclusiue in successione ab intestato preferant agna-
tis ⁊ feminis:qr dictũ statutũ non vr̃ qđ verificet in casu nostro: qr
statutũ predictũ loquit de agnatis existentibꝰ in scđo gradu:nam
frater patruelis de iure ciuili est in quarto gradu.ff. de gradi.l.iu-
riscõsultus.§.quarto gradu.⁊ insti.eo.ti.§.quarto gradu.⁊ licet de

iure canonico frater patruelis sit in secundo: vt in canone ad sedē.
2 xxxv.q.v.ꝛ in.c.si.extra de affi.ꝛ cõsan.† Tamē in materia successio
nis attenditur computatio iuris ciuilis: vt est glo. singularis in.§.
vj. insti. de gra. ꝛ probat tex. in.d.cañ. ad sedē. circa prin. ꝓpꝛioꝛ eñ
est cõputatio iuris ciuilis ꝙ̄ canonici: qꝛ illa iuris canonici non va
dit per gradus sed potius per saltus vt disputando dixit Jac. bu.
ex hoc inferens qḋ statutum faciens mentionem de gradibus de-
bet intelligi ꝫm ius ciuile vt refert ꝛ sequitur Bar. in.l. si auie. C. de
suc. edi. Dispositio enim iuris canonici inducta est in speciali casu
matrimonij. vnde in alijs standum est regule ꝫm Nico. de mat. in
d.l. si auie. in lectura. qḋ ꝛ volunt ibi Bal. Ange. ꝛ Saly. et Raph.
dicens qḋ Nico. de mat. ꝛ omnes idem tenent. et idem etiam tenēt
ibi Paulus de cast. et Ponta. et est clarum. est etiam ponderandū
ꝙ statutum prefert agnatos masculos cognatis ꝛ feminis. que ver
ba cognatis et feminis possunt habere duplicem intellectum: vnū
qḋ preferantur omnibus cognatis tam maribus ꝙ̄ feminis ꝛ etiā
3 feminis licet sint agnate.† Et sic copula ꝛ venit additiue prout vi
detur esse regulariter de natura copulatiue.l. ea tamē adiectio. de
leg. iij. et que habentur per Bar. in.l. si is qui ducenta.§. vtrum. ff.
de rebus dub. et per Barto. et doctores in.l. gallus.§. etiam. de li-
be. et posthu. et per modernos maxime Flo. Jmo. ꝛ Panoꝛ. c. ij. de
rescrip. alium vero intellectum qḋ requirantur due copulatiue.s. ꝙ
sint cognati ꝛ femine: ꝛ ꝫm hunc intellectum non excludentur co-
gnati masculi vel agnate femine prout ꝛ plerūꝗ denotat copula-
tiua vt habetur per doc. in iuribus pꝛeallegatis: ꝛ vno mō vel alte-
ro sumitur copulatiue rōne subiecte materie ꝛ ex coniecturis per
notata ꝑ Bar. in.d.§. etiā. ꝛ notata per Bal. in.l. liberti liberteꝗ.
C. de operis liber. ꝛ Bar. in.l. iurisiuran.§. si liberi. ff. eo. tit. ꝛ Jmo.
in.l. si mihi ꝛ titio. ff. de verb. obli. ꝛ doc. in.c. potuit. extra de loca
to. in stipulante emphyteosim ꝓ se ꝛ suis filijs ꝛ heredibꝰ. subiecta
autem materia satis dici pōt ꝙ suadeat hūc scōm intellectū in hoc
statuto vt euitetur.ll. correctio que est ꝓ posse euitanda.l. pꝛecipi-
mus. C. de appella. ꝛ.c. cū dilectus. extra de consuetu. ꝛ maxime qꝛ
ꝫm primum intellectum filia in successione patris excluderet a fra
tre defuncti qḋ videtur plurimū inconueniens. faciunt notata per
Bal. in.l. illam. C. de collatio. ꝛ tex. que ibi per doc. in.l. maximum
vitium. C. de libe. prete. vbi iurislatoꝛ reputat maximum vitiū in-
ducere in materia successionis differentiam inter filios masculos ꝛ
feminas. Et propterea volunt doc. ꝙ statuta excludentia feminas
propter masculos sint plurimum restringenda vt restringatur.ll.
coꝛrectio. et dictum vitium longe magis militat qñ transuersalis
prefertur descendentibus feminis: ideo vt euitetur dictum vitiū
qḋ resultaret qḋ agnatus trāsuersalis etiā in remotioꝛi gradu cōsti
tutus preferatur descendenti etiā si existat in potioꝛi gradu: ꝛ ma-
xime qꝛ in successione agnate defuncte statuentes volunt ꝙ nō pre
ferantur descēdentibus: lꝫ descendentes sint cognate. Vñ cōiectu-
ra suadet ꝙ statutum fauens agnationi noluerit excludere descen
dentes agnatos ex quo non excludit descendentes cognatos. et si
dicatur in casu nostro non agitur de successione descēdentiū: ideo
cesset predicta cōsideratio. rñdetur ꝙ si dictum statutū habeat pri
mū intellectum qḋ.s. excludantur cognati mares ꝛ femine ꝛ exclu-
dantur femine etiā agnate infertur ex dicto statuto dictū inconue
niens: ideo vt illud inconueniens euitetur dandus sit statuto secū-
dus intellectus per quē coꝛrectio restringitur: ꝛ etiā simile incōue-
niens per quē intellectū habetur qḋ solū excluditur ꝑsona in qua
cadunt due qualitates.s. qḋ sit cognata ꝛ non agnata ꝛ qḋ sit femi-
na: adeo qḋ vbi cessat altera ex dictis qualitatibꝰ non militet dicta
exclusio statutaria: pro quo intellectu faciunt verba que subdunꝭ
in eodē statuto que ponderāt ꝑsonā dotatā vel personā dotādam
que qualitas non cadit in masculis: ꝛ si secus diceremus sequendo
primū intellectū magis honoꝛate femine excluse quibus per statu-
tum assignaꝭ legitima si nō sunt dotate ꝛ masculis cognatis nihil
assignatur. Ex quibus oībus saltem simul iunctis non excluditꝭ di-
cta Michelina que est agnata.d. Piermarini. ꝛ consequenter quo
ad eam remanet ius cōmune: quo iure dictus Marcus antonius
ab ea excluditur: ꝛ per primam rationem etiam nō excluditur ma-
ter: ꝛ dato ꝙ prima ratio cessaret ꝛ scōa militaret lꝫ per Marcum
antoniū videretur deberi excludi matrem que est femina ꝛ cogna-
ta: tñ quia Marcus antonius excluditur a Michelina q̄ est agna-
ta non excludit matrem. Sed mater succedit vna cum soꝛoꝛe vigo-
re iuris communis per text. ad hoc notabilem in simili in.l. ij.§. si
sic consanguinea. ff. ad tert. et insti. eo. tit.§. sed si fuerint frater. ꝛ.c.
anctoꝛitate. de conces. prebē. lib. vi. et per ea que latius dico in.l. si
quis vel si qua. C. eo. tit. vbi per dicta iura teneo hanc theoꝛicā qḋ
quando sunt tres persone quarum vna excludit alteram et illa ex-
cludens excluditur a tertia persona cū qua tertia persona de iure
communi concurrit illa persona primo exclusa si illa tertia persona
vult succedere eius beneficio admittitur prout si persona que alꝭs
eam excluderet nō esset in medio: quā theoꝛicam late pꝛobaui per
plura doc. dicta in diuersis casibus et sic illam sepius cōsului in va-
rijs causis. ꝛ idcirco mater lꝫ excluderetur a Marcoantonio si so-
roꝛ nō esset in medio cessante prima ratione supꝛa assignata: tamē
si ipse excluditur a Michelina propter secundam rationem mater
non excluditur sed succedit vna cum Michelina volente succede-
4 re Piermarino per predicta.† Ex quibus remanet supradicta cō-
clusio ꝙ dicto Piermarino sunt heredes mater ꝛ soroꝛ si ei succe-
dere volūt: et vigoꝛe substitutionis fideicōmissarie heredes Pier-
marini tenentur restituere hereditatem dicti Nicholai detracta le
gitima ꝛ trebellianica que diuerso tēpoꝛe detrahuntur. c. si pater.
de testa. lib. vj. et.c. raynaldus. ꝛ.c. raynutius. eo. titu. in antiquis.
ideo dicto Marco antonio debebatur solum quarta pars heredi-
tatis dicti Nicolai ꝛ dicte matri debebat remanere alia quarta ꝑs
dicte hereditatis et dicte Micheline debebatur dimidia. quarta
enim pars ad ipsam pertinebat vt heredē dicti Piermarini ꝛ alia
5 pars vt sibi substitutam.† Est igitur videndum vtrū diuisio facta
per Piermarinum nomine dicte Micheline pro qua promisit de
rato ꝛ dictum Marcum antonium noceat dictis matri et soꝛoꝛi. et
profecto si dicta Michelina non ratificauit dictam diuisionem fa
ctam per maritum. satis planū est qḋ eis non preiudicat quia res
inter alios acta ꝛc. et licet coniuncta persona possit agere pro cōiū
cta ꝛ maritus pro vxoꝛe.l. sed ꝛ hee. ff. de procu. et.l. maritus. C. eo.
titu. tamen non preiudicant coniuncte persone vel vxoꝛi nisi secu-
ta ratihabitione vt habetur in dictis iuribꝰ. item licet possint age-
re non tamen possunt alienare ꝛ indebitum soluere: quia hoc iure
non cauetur: ꝛ ideo non secuta ratihabitione videtur ꝙ gesta per
dictum Piermarinum nullatenus preiudicent dictis matri Mi-
cheline per predicta. si autem dicta Michelina ratificat dictā diui
sionem eius nomine factam pariter preiudicat dicte matri: maxi-
me quia eius nomine non fuit facta diuisio. quātum autē ad ipsam
Michelinam ratificatio operaꝭ vt sit perinde ac si ipsamet fecisset
dictam diuisionem. et ratihabitio operatur idem qḋ mandatū. C.
ratihabitio. de regulis iuris in. vj.l. fi. C. ad ma. et qḋ mandatarius
gessit censetur gestum a mandante.l. j.§. gessisse. ff. de vi et vi arma.
et ca. qui per alium facit. de regulis iuris. in. vj. Unde et qui rati-
6 ficat gestum nomine suo ipse censetur gessisse.† idcirco videndum
est an si ipsa Michelina fecisset dictam diuisionem sibi preiudicas-
set: et profecto dicta Michelina erat de iure obligata restituere di
midiam hereditatis Nicolai detracta legitima et trebellianica: et
consequēter erat obligata restituere dūtaxat quartam partem di-
cte hereditatis dicto Marco antonio ꝛ dimidiam pro se retinere:
si ergo tacite vel expresse restituit dimidiā dicte hereditatis soluit
pro quarta parte indebitum pro parte ratione legitime: ꝛ pro par
te ratione trebellianice: legitima est tertia pars totius auꝭ. nouissi
7 ma. C. de inofficio. testamento.† trebellianica autem est quarta re-
sidui: ita ꝙ presupposito ꝙ bona essent valoꝛis. cccc. floꝛe. legitima
esset tertia pars que ascenderet ad valoꝛem. cxxxiij. floꝛe. ꝛ vno ter
tio alterius floꝛe. trebellianica autem esset quarta pars totius re-
sidui que ascenderet ad. lxvj. floꝛe. cum duobus tertijs alterius flo-
re. de quibus ducentum floꝛenis: floꝛeni centum spectant ad ma-
trem et centum spectant ad Michelinam videlicet bona hereditā
ria equiualentis estimationis ꝛ de bonis peruentis ad dictū Mar
cum antonium dimidia sibi debebatur vigoꝛe fideicōmissi: ꝛ si bo-
na estimationis centum floꝛenoꝛum ꝛ bona estimationis alioꝛum
centum floꝛenoꝛum erant eidem indebita de quibus pro medieta
te spectabat ad matrem ꝛ medietas ad dictam Michelinam et sic
bona estimationis quinquaginta floꝛeno. fuerunt indebite soluta
dicto Marco antonio ꝛ censentur indebite soluta per erroꝛem iu-
ris. Et solutum indebite respectu trebellianice non potest per con
ditionem indebiti repeti si fuit solutum per erroꝛem iuris: quia
censetur debitum naturaliter: licet indebitum ciuiliter. argumē.l.
erroꝛ. C. ad.l. falcidiam. est enim eadem ratio in trebellianica que
in falcidia: ergo idem ius per iura vulgaria: sed pro poꝛtione legi-
time que dicitur debita iure nature videtur qḋ fuerit solutum in-
debitum vtroꝗ iure: et ideo est locus repetitioni: siue sit solutum
erroꝛe iuris siue sit solutum erroꝛe facti. vt.l. j. et quasi per totum.
ff. de conditio. indebi. et quod habetur in.l. cum quis. C. de iuris ꝛ
8 facti ignoꝛātia.† Et potius ꝑsumitur iustus erroꝛ ꝙ̄ donatio seu
scienter solutum indebitum.l. sed si me putem. ff. conditio. indebi.
et facit.l. cum de indebito. ff. de pꝛobatio. ꝛ.l. si cum aurum. ff. de so
lutio. iūcta.l. eius quod per erroꝛem. ff. de regulis iuris. ꝛ ideo pro
poꝛtione legitima solutum potest repeti per dictam Michelinā
que legitima indebite soluta ascendit ad valoꝛem. xxxiij. floꝛeno-
rum ꝛ vno tertio. solum ergo pꝛeiudicatur sibi per dictam diuisio-
nem in residuo quinquaginta floꝛenoꝛum: ꝛ sic in. xvj. floꝛe. ꝛ duo-
bus tertijs alterius floꝛe. in quibus cessat conditio indebiti per di
ctam.l. erroꝛ matri autem non preiudicat dicta diuisio quia nō fuit
facta eius nomine ꝛ nō fuit ꝓ eius parte trāslatū dominiū qꝛ dictꝰ
Piermarinus nō habuit facultatē trāsferēdi dominiū bonoꝛ he-
reditarioꝛ in aliū: nec.d. mater teneꝭ ratificare: ꝛ si nō ratificat non
est obligatus.d. Piermarinus: qꝛ nō promisit de rato ꝓ dicta ma-
tre Piermarini: sed solū ꝓ Michelina: iō dicta mater potest repe
tere bona que possidētur per dictū Marcū antoniū vꝫ pro quar-
ta parte: ꝛ silr si vellet agere aduersus filiam posset repetere quartā
partem bonoꝛum hereditarioꝛum que obuenerūt in partē.d. filie
quia

quia in qualibet re ad ipsam spectat quarta pars. Ex quibus concludendum est qd dicta divisio preiudicat solum. d. Michelina pro portione ad quam ascendebat pro sua parte trebellianica que sua portio trebellianice ascendebat ad quātitatem. xvj. florenorū et duorum tertiorum presupposito ꝙ bona hereditaria ascenderēt ad. cccc. flo. et consequenter dictus Marcus antonius potest retinere. cxvj. flo. ⁊ duos tertios alterius flo. ⁊ ad. d. matrem habēt puenire centū flore. ⁊ ad. d. Michelinā. clxxxiij. flo. ⁊ vno tertio alteri⁹ flore. presupposito valore. cccc. flo. integre hereditatis saluo errore calculi: ⁊ in effectu dicta divisio prodest dicto Marco antonio quo ad dimidiam trebel. que poterat per. d. Michelinam retineri si non fuisset facta divisio.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cv.

1 ☞ Fideicōmissum quando factum sub nomine hereditatis operatur ꝙ prelegata non veniant in restitutione.
2 Permutatio est similis emptioni.
3 Dividens tenetur de evictione si res evincatur.
4 Prelegatum heredi factum quando veniat in restitutione fideicō missi et pro qua parte. per totum.
5 Pactum de non veniendo contra intelligitur rebus sic se habentibus.

¶ Consilium. cv.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur prima facie dicendum casamentum non veniat in dicta fideicommissaria substitutione ⁊ ꝯsequenter in nulla sui parte veniat per dictam Agnetem Francisci restituendum dicto Bartholomeo sed portiones Bonaventure ⁊ Petri que pervenerunt ad dictum Franciscum pertineant ad dictam Agnetem in totum non obstante dicta substitutione fideicommissaria quātūcūqꝫ dicta substitutio sit purificata in ꝑsona dicti Bartholomei: adeo ꝙ eidem veniat fideicommissum restituendum prout per me superioribus diebus consultum fuit. constat enim ꝙ dictum cassamentum fuit dictis Anzeline Bonaventure Petro ⁊ Bartholomeo relictum iure legati particularis. item constat ꝙ dictum fideicommissum vniversale comprehensum in dicta compēdiosa substitutione fuit relictū sub nomine hereditatis. nam primo disposuit ꝙ hereditas Bonaventure Petri ⁊ Bartholomei perveniret ad hospitale et postea subdit in versicu. non preiudicando sub verbis portionem hereditatis disposuit ꝙ perveniret ad predictos nominatos ⁊ eorum filios. Et quando fideicommissum vniversale fit sub nomine hereditatis non veniunt prelegata. casus est in. l. marcellus. §. quidam liberis. ff. ad trebel. et ibi per omnes. et non solum prelegata singularia prout videtur loqui dictus. §. quidam liberis sed etiam non veniunt prelegata vniversalia. l. si titius. ff. de leg. iij. vbi tex. ad hoc singularis prout dicit Imo. in dicto. §. quidam liberis. merito dictum singulare prelegatum domorum non veniat in dicto fideicommissi vniversali: et per consequens dictus Bartholomeus non possit quicꝗ̄ petere de portionibus dictarum domorum pervenientis ad dictam Franciscam et dictam dominam Agnetem vigore prelegati et vigore donationis facte per dictum Bonaventuram dicto Petro per iura preallegata. et etiam videtur idem dicendum vigore divisionis facte inter dictum Bartholomeum et dictos Franciscum et Agnetem: per quam divisionem videtur remissum fideicommissum conditionale quatenus adversaretur dicte divisioni per tex. in. l. qui rome. §. duo fratres. de verborum obligatio. scdm vnam lectu. pro quo facit quia divisio vicem emptionis obtinet. l. j. et. l. si fratres. C. communia vtriusqꝫ iur. et est similis permutationi. l. cum pater. §. hereditatem. ff. de legatis
2 secundo. † Et permutatio est similis emptioni. l. ij. C. de rerum per
3 mutatio. et. l. j. ff. de cōtrahen. emptio. † et ideo si res divisa evincatur tenetur dividens de evictione. d. l. j. cum sua gl. et. d. l. si fratres et quem de evictione tenet actio eundem agentē repellit exceptio
4 l. vendicantem. et. l. se. ff. de evictio. ¶ † His tamen non obst. contrarium arbitror de iure respondendum: videlicet ꝙ licet tota portio prelegata Bonaventure et Petro super dicto casamento nō veniat in dicto fideicommisso prout venit residuum hereditatis ei relictum iure hereditario per supradicta: tamen venit in dicto fideicommisso certa portio de portionibus prelegatis dicto Bonaventure et Petro: nam est advertendum ꝙ dicti Petrus et Bonaventura erant heredes ⁊ legatarij: ita ꝙ ipsi pro portionibus hereditarijs cēsentur onerati sub ipsis: quia quilibet heres censetur obligatus ad prestandum legata pro portione hereditaria. l. pro hereditarijs. C. de hereditari. acti. ⁊. l. j. C. si certum peta. iuncta. l. j. et. ij. C. cōmunia. de lega. et quia non potest quis obligari sibiipsi. l. vranius. de fideius. et. l. frater a fratre. ff. de condi. inde. et. l. debitori. C. de pac. cum similibus. idcirco prelegatum factum heredi pro sua hereditaria portione est inutile: vt est tex. in. l. et quidem. ff. de legatis primo. et facit. l. quesitum. §. si duobus a contrario sensu. eo. titu. ita ꝙ rem prelegatam habet pro sua portione hereditaria vt heres non vt legatarius vt. l. eum qui. §. penulti. de his quibus vt indig. et. l. titia. ff. ad. l. falci. nam vt legatarius habet rem prelegatam tantum pro portionibus hereditarijs coheredum vt habetur in. l. qui filiabus. §. fina. de lega. j. et infertur ex supradictis: et ꝑ consequens ratio suadet qd illam partem quam heres habet iure hereditario in re prelegata cum illam partem habeat eo iure quo residuum hereditatis teneatur restituere fideicommissario vniversali prout residuum hereditatis non obstante ꝙ fideicommissum vniversale sit relictum sub nomine hereditatis vel portionis hereditarie cum illa portio rei prelegate sit pars portionis hereditarie: et sic ratio vrget ꝙ veniat appellatione hereditatis vel portionis hereditarie: et cōsequenter cessat ratio. d. l. si titius. et. d. l. marcellus. §. quidam liberis. que adducte sunt in contrarium: et consequenter cesset dictum ar. l. qd dictum. ff. de pactis. et. l. adigere. §. quāvis. ff. de iure patrona. et. c. cum cessante. de appella. et pro dicta conclusione est tex. apertus in. l. in fideicommissaria. §. fin. ff. ad trebel. et vbi est casus legis non est disputandum: vt. l. ancille. C. de fur. et. l. illam. versi. de modo. C. de colla. et. l. qd labeo. ff. ad carbo. et ita tenent Barto. et communiter docto. ibi et in. l. cum virū. C. de fideicommissis. et licet Dyn. et Ray. sumant illum text. d. §. fina. in computatione in trebellianicam: tamen nullatenus convenit illi litere: non enim cadit in fideicommissum id quod imputatur in trebellianicam. preterea supra eadem lege aliter disposuerat circa id quod in fideicommissum cadebat ⁊ circa quod imputatur in trebellianicam ita ꝙ nullatenus est verisimile qd immediate dixisset qd cadat in fideicommissum id quod imputatur in trebellianicam ⁊ non venit in fideicommisso: preterea premittit quod solum illud non debet restituere qd capit a coherede: ergo agitur de restitutione eius quod capit a seipso non de imputatione in quartam. preterea et fortius ponam quod esset heres pro dimidia et valeret hereditas. 1000. prelegatur predium valoris. dccc. rogatus restituere hereditatis portionem profecto retinet solam dimidiam prelegati et residuum restituit quod ascendit ad quātitatem. cccc. vbi trebellianica non ascendit nisi ad. l. et tamen tex. dicit qd solum illud non debet restituere qd a coherede accepit: et ꝑ consequens generalitas illius tex. non patitur illum intellectum queꝫ sequitur ibi Imo. Nec ob. d. l. si titius. et. d. §. quidam liberis. quia debent intelligi qd non veniant in fideicommisso vniversali legata et fideicommissa facta heredi rogato quatenus illa habet heres rogatus in re legati vel fideicommissi non quatenus illa habet iure hereditario: ⁊ sic dicta iura limitantur per rationem supra adductam. et per tex. in dicta. l. in fideicommissaria. §. fina. nec est novuꝫ qd vna. l. distinguat et limitat alteram: sive sit anterior sive posterior. l. non est novum. et. l. nam et posteriores. ff. de leg. nec etiam obstat. d. §. duo fratres. quia licet ibi sententia fuerit lata contra fideicommissarium: tamen fuit iniusta quia per divisionem non impeditur petitio fideicommissi. l. cum pater. §. hereditatem. de leg. ij. et not. Barto. et magis communiter docto. in dicto. §. duo fratres. et in. l. qui cum tutoribus. ff. de transactio. ex quo enim condi
5 tione pendente res erat cōis non poterat impediri divisio. † Et pactum de non veniendo contra intelligitur rebus sic se habentibus. l. continuus. §. cum quis. ff. de verborum obligatio. et. c. quēadmodum. de iureiurando. et canone ne quis. xxij. questio. ij. et. l. quod servius. cū sua glo. ff. de conditio. ob causam. et quia res evincitur ex dispositione testatoris quem heres representat ⁊ censetur eadem persona cum testatore: vt in autentico de iureiurand. a mo. presti. §. j. ideo dividens non tenetur de evictione: ⁊ qd divisio et pactum de non veniendo contra non preiudicet huiusmodi fideicommisso consului superioribus proximis diebus pro dicto Bartholomeo: et etiam qd pactum de communicando similiter non preiudicet: idcirco vlterius non insisto: sed ex predictis concludo qd attento qd dicti Banaventura et Petrus fuerunt heredes dicte testatricis pro duobus sextis: ⁊ sic pro duabus vncijs de. xij. et pro quatuor vncijs fuerunt eis prelegate dicte domus. vj. pars dictarum. iiij. vnciarum censetur venire in dicto fideicommisso vniversali: ita ꝙ si totum dictum casamentum omnibus heredibus prelegatum est valoris. Mdccc. florenorum portiones prelegate dicto Bonaventure et Petro essent valoris. dc. florenorum de quibus sexta pars veniret in fideicommisso: ⁊ per consequens portio valoris centum florenorum de dicto casamento veniret per heredes dicti Francisci restituenda dicto Bartholomeo.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cvj.

1 ☞ Gabellam dotium ꝙ solvere teneatur statuto burgi qui vxorem accipiet extra territorium. si quis forensem accepit ⁊ in domicilio dicte vxoris cum ea matrimonium consummat ibiqꝫ gabellā dotium solverit an solvere iterum teneatur dictam gabellam in proprio domicilio postꝙ̄ ibi vxorem transduxit. per totum.
2 Loquendi vsus communis an debeat attendi etiam in interpretatione statutorum. nu. i. circa medium.
3 Interpretatio statutorum per quem fieri possit. nu. i.
4 Gabella pro eadem re ⁊ contractu non debet pluries solvi.

¶ Consilium.cvj.

In nomine dn̄i nostri iesu

1 christi. ¶ † Quā̄uis in hac cōsultatione videatur prima facie dicendū ꝙ dictus Martinus debeat soluere dictam gabellam: nam statuti verba videntur verificari in casu isto. nam dictus Martinus est de terra burgi. et accepit in vxorem mulierem alterius districtus ⁊ postea eam adduxit in terram burgi: ita ꝙ omnia verba dicti statuti verificata videntꝛ: et cōsequenter videtur qd̄ dictum statutum vendicet sibi locum qꝛ verbis standū est vbi de mente non constat. l. non aliter. ⁊ l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de lega. iij. ⁊ vbi casus legis nō est locus disputationi. l. ancille. C. de furtis. ⁊ l. illam. versiculo de modo. C. de collatio. nec videtur obstare ꝙ gabella fuerit alibi soluta: quia statutū non distinguit fuerit alibi soluta vel non: ⁊ vbi lex non distinguit nec nos distinguere debemus. l. iij. de offi. presi. ⁊ l. de precio. de publi. ⁊ lex generaliter loquens est generaliter intelligenda. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de lega. prestan. ⁊ can̄. si romanorū. xix. distinc. cū concor. nec etiam videtur obstare qd̄ allegatur in themate de cōmuni vsu loquendi. Quia cōmunis vsus loquendi vulgarium non videtꝛ ꝙ sit attendendus interpretatione statutorum que fiunt a peritis prout dicit Bal. in. l. ij. C. de succe. edic. ⁊ in. c. j. de successio. feu. ⁊ in consilio qd̄ incipit simplr̄ extat vel non extat. pro quo Pōta. in. l. generaliter. in prin. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. allegat. l. si dictum. in prin. ff. de euic. ibi. non vt vulgares opinantur. ⁊ l. idē prętor. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ glo. in. l. quid si nepotes. ff. de testa. tute. et in l. quotiens. C. fami. herci. ꝫm eum. facit etiam vltra eū qd̄ no. Bar. in. l. si quid earum. de leg. iij. vbi dicit ꝙ differentia que ibi fit inter emere ⁊ comparare nō cadit in sermone vulgarium: idcirco subdit ꝙ in dictis testium ⁊ vulgarium non debet attendi dicta differentia: sed in legibus ⁊ statutis cōditis a peritis fieri debet dicta differentia ꝫm eum: ⁊ propterea videtur ꝙ dicta gabella sit soluenda. ⁊ si qua dubitatio resultat in interpretatione dicti statuti videtꝛ qd̄ declaratio ⁊ interpretatio pertineant ad maiorem officialem gabelle ⁊ eius interpretatio sit obseruāda: qꝛ statutū sub rubrica. cxx. id expresse disponit: ergo ei standum est per supradicta. ¶ His tamen non obstantibus cōtrarium puto rn̄dendū: vz ꝙ dictus martinus nō teneatꝛ soluere dictā gabellā i terra burgi ex pluribꝰ. ⁊ primo quia verba statuti non videntur verificari in casu isto: qꝛ illa verba statuti ad tāto che la menasse in essa terra o vero nel suo destrecto videntur intelligenda quando mulier ducitur ad maritū causa permanendi cum eo ⁊ consummandi matrimonium nō qn̄ fuisset ducta in alio territorio ⁊ postea incederent in territoriū burgi maritus vt vxor prout sumitur ex sequenti capl̄o eiusdē statuti qd̄ imponit simile onus gabelle eis qui mittunt extra territorium burgi mulieres ipsius territorij disponens ꝙ soluant ille persone que de districtu burgi mitterent mulierem ad maritum extra territorium et sic istud statutum ponderat casum qn̄ mulier mittitur ad maritum: non autē qn̄ mulier fuerit ducta ad maritum in terram burgi et postea inde discederent ambo. s. maritus ⁊ vxor. tunc enim mulier non ducitur ad maritum: sed ducta incedit cū marito in aliud territoriū: ⁊ ita videntur intelligenda verba precedentis capituli in quo disponitur ꝙ similem gabellam soluat ducens vxorem de alieno territorio in districtu terre burgi non quādo duxit eā in domū suam ⁊ matrimonium cum ea consummauit in alieno territorio et postea per notabile interuallum simul vel separatim accesserunt in territorium burgi: quia tunc non dicitur ducere eam ad maritum prout videntur intelligenda ipsa verba ad tanto che la menasse in essa terra ⁊c. nam per sequentia declarātur precedentia. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. pre. presupponitur in thema. ꝙ ita se habet cōis vsus loquēdi. s. ꝙ maritus dicitur ducere vxorem qn̄ eam ducit causa consummandi ma-

2 trimonij. † Et cōis vsus loquendi est attendendus vt. l. librorū. §. qd̄ tn̄ cassius. de leg. iij. ⁊ l. labeo. §. idem tubero. de suppel. leg. qd̄ ⁊ voluit Bart. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. dicens ꝙ verba duplicia que habent proprium ⁊ improprium significatum intelligūtur ꝫm proprium nisi de alia mente constet. l. non aliter. de lega. iij. cum si. de mente autem apparet si proprius significatus continet absurditatem. item si aliter se habet communis vsus loquendi ꝫm eum quem refert ⁊ sequitur Pet. de ancha. in repe. c. j. de consti. in antiquis. xiiij. q. principali. colū. cliij. ⁊ silr̄ Bal. in. d. l. omnes populi. dum loquitur de interpretatione passiua statutoruz dicit ꝙ ipse communis vsus loquendi dicitur proprius intellectus. i. ipsius vocabuli propria passio. allegat. d. l. labeo. prout eum refert Pe. de ancha. in. d. c. j. d. xiiij. q. col. clv. d. l. librorum. §. qd̄ tamen cassius, et ad idem qd̄ notat Imo. in repeti. l. si vero. §. de viro, ff. so. ma, in materia extēsionis statutorum correctiuorum. col. ix. volens ꝙ ex cōmuni vsu loquendi extendatur statutum correctiuum: multofortius ex communi vsu loquendi debet restringi statutum odiosum prout est statutum imponens gabellam. Attēto ꝙ in dubio interpretatio fieri debet contra Gabellam vt no. Bart. in. l. pupillus. ff. ad legem falci. ⁊ maxime hoc dicendum videtur fauore dotis cum dos sit multum fauorabilis cui iura dant infinita: vt ita dixerim priuilegia que solent poni in rubrica seu in. l. j. ff. solu. matrimo. et propterea statutum qd̄ pro dote soluatur gabella videtꝛ plurimuz restringendum: ⁊ per consequens stetur communi vsu loquēdi ad

3 restringendum dictum statutum. † Nec obstat qd̄ in contrariū dicebatur de communi vsu loquendi ꝙ non habeat locuz in statutis conditis a peritis: quia illud dictum non transit sine dubio per generalitatem. d. §. qd̄ tamen cassius. et. d. §. idem tubero. et qd̄ not. Bar. in. l. j. in prin. ff. de suis ⁊ legi. nec ipse ⁊ alij doctores supra relati in locis preallegatis qui generaliter loquuntur. preterea si dictum illud procederet militaret quando appareret ꝙ alius esset cōmunis vsus loquendi peritorum ⁊ alius cōmunis vsus loquēdi imperitorum vt cōtingit in terminis. d. l. si quid earum. ⁊ in terminis glo. d. l. quid si nepotes. ⁊ glo. in. l. quotiēs. C. fami. herci. Preterea non apparet ꝙ statutum de quo agitur fuerit conditum a peritis immo cōtrarium suadetur ex quo est compositum sermone vulgari: ita qd̄ verisimile est ꝙ a vulgaribus fuerit compositum: ⁊ sic ꝫm communem vsum loquendi vulgarium ⁊ imperitorum. insuper ex alio dicendum est ꝙ dicta gabella solui non debeat per dictū martinum quia in themate presupponitur ꝙ ipse Martinus ꝓ dicta dote soluit gabellam in ciuitate Fossombronij vbi duxit vxorē matrimoniū cum ea consummando vbi coactus fuit soluere gabellam

4 ex forma statuti. † Ideo dictam gabellam iterum soluere non tenetur: quia pro eadem re seu pro eodem contractu non debet pluries solui gabella vt notat Bar. in. l. interdum. §. quotiens. ff. de publica. ⁊ idem tenent ibi Imo. ⁊ Ponta. idem vult Bal. in. l. cuz dotē. C. solu. matri. ⁊ in. l. cum per eos. C. si quis alteri vel sibi. ⁊ Pau. de ca. in consi. lxxxiiij. incipiente punctus quistionis super hoc. quibꝰ omnibus concludo ꝙ dictus Martinus non tenetur ad dictā gabellā nec dictus potestas maior officialis gabelle licite pōt aliud declarare attentis rationibus preallegatis. permittitur enim sibi vt iudici facultas declarandi: ⁊ si male declararet vel interpretaretur competeret beneficium appellandi per ea que habentur in. c. vt debitus. de appella. et in. c. cordi. et. c. concertationi. eo. ti. lib. vj. et non obstant adducta in contrarium: quia patet responsio ꝑ supra adducta pro hac parte.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cvij.

1 ☞ Falsi pena nemo punitur nisi falsitas sit alicui nociua.
2 Statutum vel lex noua loquens simpliciter de donatione verificatur etiam in donatione causa mortis. nu. 9. fallit tamen vbi etiam statutum disponit ꝙ donatio debeat insinuari. de quo supra nume. 1. et. 6.
3 Aliquis aliqua aliquod est dictio ampliatiua: fallit tn̄ vbi adijcit verbo portioni vel parti. nu. 8.
4 Notarius asserens in instrumento ꝙ fuit facta donatio causa mortis et testibus probatur facta inter viuos punitur de falso extante statuto ꝙ donatio debeat isinuari. de quo. s. nu. 1. et. 2. ⁊ ꝑ totū ↄsi.
5 Donatio causa mortis etiam excedens summam legitimam insinuationem non requirit.
6 Donationis appellatione non venit donatio causa mortis in materia insinuationis.
7 Donatio simplex intelligitur facta inter viuos et nō cā mortis.
10 Inditia que sint etiam ad torturam sufficientia: ⁊ quot testes probent inditia. nu. seq.
11 Falsum committit qui veritatem tacet.
Inditia quando probari non debeant.

¶ Consilium. cvij.

In nomine domini nostri

1 Iesu christi. ¶ † Videtur in hac consultatione dicendum qd̄ dictus notarius non possit de falso condēnari quia non punitur quis pena falsi nisi falsitas sit alicui nociua. l. damus. C. ad. l. cor. de fal. prout no. post glo. ibi Bart. ⁊ doc. sed videtꝛ dicta falsitas non est nociua heredibus donātis nec alteri ex eo: qꝛ siue dicta donatio fuerit donatio cā mortis siue inter viuos nō videtur ꝙ valuerit ex eo quia dictum statutum annullat donationē que infra quindecim dies post contractum publicum instr̄m non fuerit in concilio generali lecta ⁊ publicata: ⁊ cum loquatur generaliter de donatione non exprimendo de donatione inter viuos magis q̄ de donatione causa mortis videtur dictum statutum generaliter intelligendum. argumento. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de lega. prestan. et. c. quia circa. de priuileg. et canon̄. si romanorum. xix. di-

2 stinctio. † Prout al's videmus in silr̄ ꝙ lex noua loquēs simplr̄ de donatione verificatꝛ etiā in donatione cā mortis ꝑ notata per glo. cōiter singularē in. l. cū pater. §. meuio. de leg. ij. que vult ꝙ lex si qs argentū. C. de dona. de nouo disponēs ꝙ ex nudo pacto donationis oriatur actio seu ꝓpter nudū pactū donationis cōpetat cōditio ex. d. l. si quis argentū. lz sit exorbitās: qꝛ ↄtra regulā iuris antiqui dictantē ꝙ ex pacto nudo actio nō oriatur. l. legē. C. de pac. et l. iurisgētiū. §. sed cū nulla. ⁊. §. sequētibꝰ. ff. e. ti. tn̄ militat etiā i donatiōe cā mortis: ita ⁊ i terminis nr̄is statutū disponēs ꝙ donatio debeat

debeat legi et publicari in concilio generali trahatur ad donationē
3 causa mor.†Et maxime cū sit adiecta dictio aliqua p quā videtur ampliari dictio seques cui adiūgitur argumēto notatorū per glo. in cle.j.in princ.de foro cōpe.in verbo parte.quā allegat et sequitur Pon.in.l.si vt certi.et in.l.si cū vel in vtero.C.de testa.mili. ad intellectum.l.si vnq̄.C.de reuocā.dona.et ex his vr qd ex quo etiā donatio cā mortis non lecta nec publicata in generali consilio videtur qd sit nulla et ɔsequēter nemini preiudicet: ideo notarius dato qd falso addiderit suo instrō illa verba cā mortis non sit puniēdus de
4 falso.¶†His tñ nō ob.cōtrariū puto de iure rñdendū vcz qd presupposito prout in puncto presupponitur q fuerit donatio simplex seu donatio inter viuos:ostenso instrō qd cantat de donatione causa mortis notarius de falso inquisitus veniat puniēdus pena falsi ex quo falsum publicū instrm confecit.l.j.in princ.ff.de fal.
5 et.l.qui falsas.C.eo.ti.†Nec hz obstare nullitas dicte donationis et cōsequenter qd habetur in.d.l.damus.Quia est aduertendū qd de iure cōi donationes cā mortis non requirunt insinuationem:lz excedāt legitimam summā.ccc.seu.cccc.flore.vt est tex.in.l.fi.C.de donatio.cā mor.et ɔsequēter iura simplr loquētia q donationes insinuētur prout est lex data.l.sancimus.et.l.si quis pro redēptione. C.de dona.non verificantur in donatione causa mortis ex quo patet in materia insinuationis differt donatio cā mortis et donatio
6 inter viuos.†Et in materia insinuationis appellatione donationis non venit donatio causa mortis:ideo lex noua loquens q donatio sit insinuāda intelligi debet de donatione inter viuos nō de donatione cā mortis:qr lex noua etiam municipalis recipit interpretationē passiuā et restrictiuā a iure cōi et a iure antiquo.l.si serui vestri.C.de noxa.et.l.non est nouum.cū.l.seq.ff.de le.et qd notatur per glo.et doc.in.l.sciendū.in prin.ff.qui satisda.cog. et ppterea dictum statutum loquens de donatione non intelligatur neq verificetur in donatione cā mortis:cū dictū statutū loquatur de insinuādo donatione in cōcilio generali.dicta enī publicatio et lectio in cōcilio generali est quedam insinuatio seu saltē similis insinuationi. et de silibus idem est iudicium.l.non possunt.ff.de legi.et.c.inter ceteras.de rescrip.pro quo facit quia dictū statutū loquitur per verba indefinita:et indefinita locutio non equipollet vniuersali ex vi verbo.sed ex humana interpretatione:vt est tex.et doc.ibi in.l.si ser uitus.ff.de serui.vr.predio.et no.Pet.Bar.et Imo.in.l.si pluribꝰ. ff.de leg.ij.et dicta interpretatio qn est eadem ratio et conditio eorum que sub vniuersali cōprehendūtur locū hz vt no.glo.et doc.in.c.generali.de elec.lib.vj.et Bar.et doc.in.d.l.si pluribus.ideo cū in terminis huius statuti non sit eadē rō et conditio donationis cā mortis et donationis inter viuos p.d.l.fi.C.de dona.cā mor.et dicta.§. propterea vba indefinita dicti statuti non intelligantur in qualibet donatione:sed solū in donatione īter viuos in qua viget maior ratio vt patet ex dispōne iuris cōis qua disponit q donatio inter viuos insinuetur et non donatio cā mortis:et que magis proprie venit appellatione donationis q̄ donatio cā mortis.ar.l.j.ff.de dona.et patet qr in titulis de donationibꝰ.ff.et.C.tractat materia donationis inter viuos.et leges in dictis titulis situatis loquūtur de dictis donationibus inter viuos et non de donationibꝰ cā mortis: sed de eis ponūtur diuersi tituli:ex quo suadetur q ppie appella
7 tione donationis venit donatio inter viuos.†Pro quo etiam facit qr qn quis simplr donat censetur donare inter viuos non causa mortis nisi sit facta mentio mortis vt habetur in.l.seia.ff.de dona. causa mortis.et in.l.seia.de dote prele.et per Bar.in.l.que dotis.ff.
8 solu.matri.†Nec obstat verbum aliqua positum in dicto statuto: quia licet adiectum verbo portioni vel parti vnius rei alteret interpretationem verbi portionis vel partis:non tamē semper alterat interpretationem aliorum verborum vt recedamus a propria vi verborum vel vt recedamus a iure communi prout contingeret in terminis nostris:quia non est eadem ratio:nam quando adijcitur verbo portioni vel parti non potest aliquid operari verbū aliqua nisi vt dicta verba portio vel pars non restringantur ad partem dimidiam:ideo vt aliquid operetur censeatur adiectum vt nō restringantur ad partem dimidiam:attento etiaz q propria significatio verbi ita adaptetur ad tertiam vel quartam partē prout ad dimidiam que non cadunt in terminis nostris in quibus verbū aliqua potest censeri appositum vt comprehendat non solum donationē quātitatis excessiue sed etiam donationem parue quātitatis: et in hac parte non recipiat interpretationez a iure cōmuni.Preterea etiam in terminis.d.l.si vnq̄.Bal.in.l.j.C.de inoffi.dona.vult qd
9 non ponderetur q sit adiecta dictio aliqua.†Nec etiam predictis obstat qd notatur per glo.in.d.§.meuio.quia.d.l.si quis argentū. loquitur in materia fauorabili:et propterea extendenda iuxta regulam odia.in.vj.sed non minus immo magis fauorabilis est donatio causa mortis q̄ donatio inter viuos cum donatio cā mortis assimiletur vltime volūtati:vt.l.illud.de dona.causa mor.vt.l.j.in princ.de tute.et ratio.distra.et donatio inter viuos assimiletur contractui et vltime voluntates regulariter sunt magis ampliande q̄ contractus.c.cum dilecti.in fi.extra de dona.item.d.l.si quis argētum.producit actionem vbi est pactum nudum ex quo regulariter non oritur actio:et tamen ex nuda vltima voluntate actio oritur. l.j.et.ij.C.communia.de leg.ideo ratio suadet qd ex donatione causa mortis inita nudo pacto competat actio fortius q̄ ex donatione simplici:ideo non mirum si lex si quis argentum.simplr et indefinite loquens de donatione intelligatur etiam in donatione causa mortis que rationes cessant in terminis nostri statuti per supra dicta.nec ob.l.apud celsum.in.§.j.ff.de exceptio.doli. nam respondet allegans post pūctum supra formatum cuius respōsiones placent:et poterat esse ratio dubitandi in donatione inter viuos:quia non donauerat maritus vxori:sed spopōderat consobrino vxoris vt ad mulierem perueniret:et sic videbatur q nō esset donatio seu stipulatio prohibita ex quo non emanauerat inter virum et vxorē. Nec etiā obstat q donatio inter virū et vxorē expectat confirmationem mortis vt donatio causa mortis:et ideo videatur assimilanda donationi causa mortis que non requirit insinuationem: quia licet quo ad quid assimilentur: tamen non sunt similes quo ad insinuationem:quia donatio inter virum et vxorem insinuationem requirit:vt.l.donationes quas parentes.C.de donatio.inter virum. vbi est casus.ex quibus omnibus remanet conclusio q dictus notarius veniat puniendus de crimine falsi:stantibus presuppositis
10 de quibus in themate.†Presupposito autem q aliter non appareret q fuisset simplex donatio inter viuos nisi quia testes deponunt q maritus dixit do et dono et non declarant an fuerit donatio causa mortis an simplex donatio:dubitatur an attentis dictis testium resultent inditium et inditia sufficientia ad ponendum ad torturam dictum notarium:super quo quia in materia inditiorū non potest dari certa doctrina vt notat Bart.in.l.fi.ff.de questio. Sunt enim inditia quedam suspitiones et coniecture vt pbat tex. in.d.l.fi.que possunt esse vrgentes coniecture et leues: ideo remittitur iudicis arbitrio.arg.l.iij.§.eiusdem.ff.de testibus.et quia vbi lex non declarat regulariter remittitur arbitrio iudicis.l.j.ff.de iure delibe.et.c.de causis.de offi.delega.Ideo breuiter rem absoluam tandem remittendo ad arbitrium iudicis.Licet enim inditiū probari debeat per duos testes no.glo.in.l.fi.C.fami.hercis. quam sequuntur ibi doc.et Barto.idem tenet in.d.l.fi.ff.de questio.adeo q vnus testis probans inditium non sufficit ad torturam per predicta:licet qn deponeret directe super maleficio sufficeret ad torturam:quia vnus testis facit semiplenam probationem et semiplena probatio est plusq̄ inditium.not.glo.in.l.cum proba.ff.de proba. ideo dictum vnius testis sufficit ad torturam si directo probat delictum vt not.Bar.in.l.maritus.ff.de questio.et propterea dictum testis deponētis q dictus notarius conuenit cum parte de faciendo dictam falsitatem recepta certa mercede et eam pro parte recepit:quia non probat directo falsitatem:sed magnam coniecturam commisse falsitatis non videtur qd sit sufficiens ad torturam cū sit singularis non deponens directo super delicto nec etiam testes deponentes q dictus maritus dixit do et dono videntur sufficienter deponere:adeo q deducant falsitatem vel suspitionem falsitatis vrgentem ad torturam:quia non deponunt q non subiūxerit illa verba causa mortis.si enim dixisset do et dono causa mortis vel post mortem meam verum deposuissent dicti testes deponētes q dixit do et dono ex quo non deponunt nihil vlterius dixisse.Item alius testis qui deponit q vidit certam scripturam factam de dicta donatione et qd fuit requisitus q dictaret instrumentum donationis inter viuos.similiter est singularis non deponens super delicto:ideo non videtur q releuet quia testibus singularibꝰ fides nō adhibetur.c.tam literis.de testi.c.cum dilecti.de electio.et.l.iurisiurandi.C.de testibus.tamen negari nequit quin ex dictis attestationibus immineat magna suspitio et vrgens coniectura falsitatis aduersus dictum notarium.licet enim non probetur negatiua q nō fuerit dictum causa mortis:tamen est multum verisimile qd aliqui ex dictis testibus deponentibus de dicta donatione fuissent recor
11 dati de dictis verbis causa mortis vel similibꝰ si dicta fuissent.†Et si recordati fuissent et illa tacuissent incidissent in crimē falsi per.c.j. de crimi.fal.vbi est expressum q prout testis dicēs falsum committit crimen falsi:ita etiam testis qui scienter tacet verum:quod non est verisimile in tot testibus.Et ideo satis est vrgens coniectura q dictus donator fecerit donationem inter viuos et non causa mortis:et adminiculatur dictum illius testis deponentis quod fuit requisitus quod dictaret instrumentum donationis inter viuos:ita quod cum reperiatur instrumentum donationis causa mortis ex dictis attestationibus imminet suspitio falsitatis:et maxime concurrente depositione alterius testis deponentis de conuentione facta de committendo falsitatem predictam et traditione certe partis mercedis conuente ex qua depositione videtur resultare vrgens suspitio falsitatis commisse: ita quod negari nequit quin ex omnibus supradictis simul iunctis sit vehementer suspicandum quod dicta falsitas fuerit commissa et immineat non leuis: immo maxima coniectura falsitatis: prout ratio naturalis id suadere videtur quam solam sufficit allegare.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excusatione tutorum.ideo cum nil aliud sint inditia nisi rationabiles suspitiones et coniecture.videtur quod

iudex possit arbitrari dictum notarium subijciendum esse tortu-re. et que non prosunt singula multa iuuant. l. excusantur. cum ibi notatis. ff. de excusatio. tuto. † Et quādoq; sunt inditia adeo vrgē-
12 tia ⁊ indubitato q̄ probata p̄ duos testes sufficiunt nedum ad tor-turā sed ad condēnationē: puta si quis est visus exire de domo cum gladio sanguinolento ⁊ aufugere ⁊ in domo illa fuit repert⁹ homo interfectus: lz non probetur q̄ ille qui de domo exiuit cū dicto gla-dio sanguinolēto interfecerit: tn̄ dictus talis poterit cōdēnari per dictum inditium prout voluit Spec. in ti. de proba. §. iij. v̄si. xiij. ⁊ ibi Joā. an. in addi. ⁊ Bal. post Nico. de mat. in. l. sciant. j. col. C. de proba. ⁊ facit qđ ipse not. in. l. neq; natales. in. j. col. eo. tit. De quo etiā per Pau. de cast. in consi. cxcvj. vbi dicit q̄ inditia indubitata sufficiūt ad cōdēnationē pecuniariā ad hoc etiā qđ habet in. c. ter-tio loco. extra de presumptio. ⁊ in. c. afferte. eo. tit. ⁊ prout tale indi-tium probatum p̄ duos testes inducit sufficientem probationem ad condēnationē: suadet ratio q̄ probatū per vnū testem inducat semiplenam probationem: ⁊ ꝯsequēter plusq̄ inditium ad tortu-ram: ex quib⁹ oībus puto rem saluo iudicio saniori q̄ iudex possit arbitrari dictū notariū subijciendū esse torture: nihilominus hoc totum subijciendū est iudicis arbitrio prout supra premissum est.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cviij.

☞ Donatio omnium bonorum facta cum iuramēto per patrē filio in potestate an per testamētum dicti patris postea factū reuo-cetur. nu. seq. per totum.

2 Donatio facta per patrem filio in potestate morte patris con-firmatur.

3 Confessio debiti inter socerum ⁊ generum an teneat iuramento in-teruueniente.

4 Sequestrum an impediat petitionem seu executionem via ordi-naria. nu. seq.

5 Creditor habens pignus potest contra debitorem agere vt soluat etiam si fuerit in possessione rei missus.

¶ Consilium. cviij.

In nomine dn̄i nostri iesu
1 christi. ¶ † Ad euidentiā huius ꝯsultationis primo discutiendū duxi: an dicta donatio facta per dictum Philippum dn̄e Nicole eius filie cōstitute sub eius patria potestate vallate iuramēto tenuerint necne. circa qđ prima facie dicendum videtur qđ licet donatio inter patrem ⁊ filiam cōsti-tutam sub patria potestate nō teneat. l. secunda. C. de inoffi. dona. et. l. donationes quas parentes. C. de dona. inter virum ⁊ vxo. cū si. Et pluries ꝯsulendo tenui hanc partem s. q̄ donatio facta filio in potestate non firmetur iuramento ⁊ alio anno fuit similis questio ventilata in hac ciuitate ⁊ consilia ostensa hincinde: ⁊ tandem fuit
2 decisum pro hac parte pro qua consulueram. † Et licet donatio fa-cta per patrē filio soleat morte cōfirmari per. d. l. donationes quas parentes. de dona. inter virum. ⁊. d. l. filie cuius. familie herci. tamē illud procedit quādo facta fuerat traditio: al's secus: vt not. Bal. in auth. ex testō. C. de collatio. ⁊ in. l. ij. C. de inoffi. dona. ⁊ Cy. in. l. j. C. de dona. ante nup. in casu autē nostro non videt̄ facta traditio vera vel ficta: nam dominiū remansit apud patrem donantem: ⁊ cō-sequēter reseruatio vsusfructus formalis fuit frustratoria: ⁊ inanis cum vsusfructus non fuerit separatus a proprietate: ⁊ sic fuit vsus-fructus causalis concretus cū proprietate iuxta. l. id qđ nostrum. cū ibi notatis. ff. de vsuf. ⁊ lz videat̄ facta ficta traditio que solet re-sultare ex reseruatione vsusfructus per. l. quisquis. C. de dona. ta-men illud ponderaui ad ostendendum q̄ si valuisset donatio cessa-ret obligatio etiā naturalis ad dandum propter fictam traditionē ita q̄ nō suadet rō q̄ ex quo donatio est inualida causetur ipsa na-turalis obligatio que cessaret in donatione valida. Preterea do-natio facta per patrē filio confirmatur morte patre perseuerāte in eadem voluntate vt habetur in iuribus preallegatis que perseue-rantia in dubio presumitur: quia non presumitur mutatio volun-tatis. l. eum qui mutatā. ff. de pbatio. in casu aūt nostro satis videt̄ mutata voluntas donatoris saltē in casu quo bona alienarētur cū voluerit in dicto casu bona sua ad fraternitatem deuenire: nā si vo-luisset donationem valere inanis fuisset dicta dispositio fideicom-missaria. s. q̄ bona sua deuenirēt ad fraternitatem ex quo in dona-tione fuerunt deducta omnia bona presentia ⁊ futura exceptis cē-tum ducatis: ⁊ fraternitati fuerant relicti octuagintaquinq; duca-ti: ita q̄ restarent solum. xv. ducati: dato q̄ illa conuentio inita cū ser Victorio non impediret illam reseruationē centū ducatorum nec est verisimile q̄ ipse Philippus voluerit facere institutionem vniuersalē solūmodo in. xv. ducatis: nec q̄ voluerit prohibere solā alienationē quindecim ducatorū: ⁊ q̄ facto datur volūtas intelli-gi. l. reprehendenda. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. cū concor. ibi adductis satis videtur apparēs mutatio volūtatis: hoc est q̄ dict⁹ Philippus noluerit q̄ dicta dn̄a Nicola haberet generaliter bo-na sua titulo donationis saltem casu quo bona alienaret: et ex his videtur elicienda conclusio q̄ dominium dictorum bonorum dicti Philippi fuerit apud ipsum Philippum tēpore mortis ⁊ trāsie-rit in hereditatem ⁊ successiue post aditam hereditatem in eius he-redem ex his etiam dicendū videtur q̄ dicta dn̄a Nicola censeatur habuisse animum immiscendi se hereditati paterne saltem ex quo alienauit vt presupponitur omnia bona dicti Philippi que alie-nare non poterat fieri non reseruando quātitatē cētum florenorū qui non venerant in donatione cū illa licite alienare non poterat citra ius ⁊ nomen heredis: merito animus immiscendi deprehēdi-tur ⁊ ꝯsequenter resultauit immixtio hereditatis si habuit noti-tiam testamenti. si autem ignorasset testamētum inanis fuisset im-mixtio per ea que habentur in. l. si is ad quem. et in. l. heres institu-tus. in princ. ff. de acqui. heredi. lz autem tunc non censeatur se im-miscuisse hereditati: non tamen tolluntur supradicta. item licet su-pra deduxerim q̄ iuramentum forte obligauerit ad non reuocan-dum: tamen iuramentum non ligat heredem per. c. veritatis. de iu-reiu. nec inualidat reuocationē secutam per supradicta. ⁊ ex supra-dictis infertur ad decisionē vltimi quesiti. s. q̄ dicta bona sint de-uoluta ad dictam fraternitatem vigore dicti testamēti saltem si di-cta domina Nicola habuit notitiam dicti testamēti tpe alienatio-
3 nis predicte. ¶ † Circa scōm autē quesitū non insistā: q̄ lz si non in-teruenisset iuramētum concludendum fuisset q̄ dicta confessio cē-seretur fraudulenta ⁊ non preiudicaret confitenti per ea que habē-tur in. l. qui testā. ff. de probatio. ⁊ in. l. cū quis decedēs. §. titia ho-nestissima femina. ff. de leg. tertio. vt latius deduxit dominus alle-gans. Tamen quia interuenit iuramentum qđ validat donationē factā inter virū ⁊ vxorē ⁊ socerū ⁊ generū vt concludūt Bart. ⁊ doc. cōiter in. d. l. si quis pro eo. de fideiusso. ⁊ in. d. c. cū cōtingat. ⁊ in. d. auth. sacramēta puberū dicta confessio iuuata iuramēto ꝯfitētis nō videtur facta inter psonas prohibitas ex quo non est phibita do-natio iurata inter socerum ⁊ generum prout nec inter virum ⁊ vxo-rem. ideo super dicta simulatione nō me intromitto relinquendo
4 iudicio habentis iudicare. † Circa tertium autem quesitum breui-ter me absoluam concludendo q̄ licet fuerit factum sequestrum ad petitionem dicte fraternitatis: non propterea impediri debet via executiua seu ordinaria petēdi debitum cuius pretextu fuit factū dictum sequestrum: quia sequestrum non fit ad alium finem nisi vt creditor liquidato credito possit consequi suum creditum. est enim sequester tanq̄ depositarius vt. l. si oleum. ff. de dolo. ⁊ habetur i. l. interesse puto. de acquirē. pos. ita q̄ sequestre habet tenere rem se-questratam in depositum donec inter sequestrantem ⁊ assertū debi-torem discutiatur de veritate ⁊ virtute crediti vt. d. l. si oleum. sua-det etiam ratio qđ sequestratio non impediat petitionē et cogni-tionem debiti inter creditorem ⁊ debitorem: nec impediat execu-tionem seu executionis petitionem: attento q̄ sequestrum non fit ad alium finem nisi vt deueniatur facilius ad executionem crediti ideo non debet impedire ipsam petitionem executionis. arg. l. qđ fauore. C. de legi. ⁊. c. qđ ob gratiā. de reg. iur. in. vj. ⁊. l. legata inuti-liter. de leg. j. cū si. ⁊ hoc in terminis decidit Bal. in. l. qui legati. C. vt in pos. leg. arg. illius tex. adducens etiam. c. ij. extra de dolo ⁊ cō-tuma. et bene facit glo. que incipit quid si pignus. in. §. j. in auth. de fideius. fm̄ eūdem Bal. facit qđ in simili notant Raph. ful. ⁊ Pau.
5 de cast. notanter ex illo tex. † Qđ lz creditor habeat pignus preto-rium vel conuentionale: tamen potest petere debitum sibi solui a debitore: nec potest debitor dicere tu es securus: incumbas pigno-ri ⁊ de illo tibi satisfacias vendendo ⁊ recipiendo insolutum: hinc etiam Pau. de cast. ibi subdit q̄ immissus in possessionem bonorū debitoris potest nihilominus facere capi debitorem prout prius potuisset. argu. l. j. §. qui verbo. de ven. inspi. ⁊ quod notat Barto. in. l. consentaneum. C. quomodo et quando iudex. et Archi. in ru-brica de eo qui mittitur in possessio. et facit quod not. Gui. ⁊ Bar. in. l. quāuis. C. de pigno. fm̄ eūdem Pau. de cast. pariter ergo nō impeditur petere executionem debiti propter factum sequestrum vel immissionem in possessionem.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cix.

1 ☞ Pecunia si deterioratur post debitum contractum an cedat dāno debitoris vel creditoris. nu. seq.

2 Solutione dilata in alium locum q̄ in locum contractus an videa-tur esse contractum in loco solutionis.

3 Dotis restitutio an sit fienda de currenti pecunia tempore con-tractus vel confessionis dotis non obstante qđ dos fuerit postea promissa et soluenda in diuersis temporibus. nu. 1. per totum.

4 Solutio debiti debet fieri de pecunia currenti tēpore contractus.

¶ Consilium. cix.

In nomine dn̄i nostri iesu
1 christi. ¶ † Viso puncto et eleganter super eo dictis per honorandum fratrem dominum Hieronymum baldoli fulginatem. V. J. docto. cum fuerim de sola subscriptione requisitus paucis rem absoluam. Et circa primum quesitum claram puto decisionem domini consulentis per iura et auctoritates per eum adductas. Est enim trita questio que po-nitur per

nitur per doc.in multis iuris partibus de quibus per dominum consulentē ⁊ per Bal.in.l.acceptam.xvij.q.C.de vsu.⁊ in.l.si quis argumentum.in princ.C.de dona.⁊ per Jo.an.in spe.de cōces.pre ben.super rubrica ad finē.⁊ p Jmo.in.l.in rōne.§.diligēter.ff.ad.l. fal.⁊ p Pe.de ancha.in regula peccatum.in.vj.⁊ per canonistas in c.quanto.de iureiur.⁊ in cle.si beneficiorum.de deci.⁊ per Bal. in l.ij.in prin.C.cōia.de leg.⁊ in.l.quicūqꝫ.vltima col.C.de ser.fugi.et cōis quasi omniū snia est ꝙ si pecunia post debitum contractū de teriorātur in bonitate intrinseca dꝫ solui ſm tps debiti contracti etiā circūscripta mora prout concludit dñs cōsulens non repeto.⁊ ita als consulendo conclusi.

2 †Sed dubium aliquale restat circa secundum quesitum:quia prima confessio ⁊ conuentio videtur facta spe future numerationis collate post tempus.qđ deprehendi videtur ex sequenti promissione immediate facta eodē die loco ⁊ testibus propter quā satis apparet qđ in veritate licet pater mariti cōfessus fuerit se recepisse.cccc.flo.pro dote:tamen illos non recepit: et propterea satis apparere videtur ꝙ dos non fuit tūc recepta sꝫ confessio facta fuisse videtur spe future numerationis vt deprehēditur ex dictis Bal.in.l.pe.§.mulier.ff.solu.matrimo. ad hoc etiā nota.per Bal.in.l.si voluntate.C.de dona.promis.⁊ p Ang.in cōsilio.cxlvj.incip.in primis.de quo etiam per Bald.in.l.si absentis. in fi.iij.col.C.si cer.peta.⁊ per Pau.de ca.in.d.l.penul.§.si vir.qui dicit ꝙ tunc mulier cui maritus cōfessus fuit recepisse dotem que incōtinēti postea fuit sibi promissa non potest postea eam repetere si postea non apparet solutam:licet maritus eam restituere promiserit.qđ et vult Bald.in.d.l.si voluntate.ex quibus videtur deprehendi qđ ex quo quantitas dotis tunc soluta non fuit nō attendatur illud tempus:sed tempus quo soluta apparet vel saltem tēpus in quod collata fuit promissio soluendi dotem:nam tunc censetur facta promissio in tempus in quod collata fuit solutio.arg.l. in tempus.ff.de hered.insti.⁊.l.j.⁊.l.qđ sponse.C.de dona.propter nup.in quibus iuribus habetur qđ paria sunt aliquid fieri in tempore ⁊ in illud tempus conferre.ad idem.l.contraxisse.ff. de actio. et obliga.vbi probatur ꝙ si contrahitur in vno loco ⁊ solutio confertur in alium locum contraxisse censetur in locum destinate solutionis.⁊ idem habetur in.l.exigere dotem.ff.de indi.et de loco ad tempus bonum est argu.notatur in.l.vinum.ff.si cer.pe.⁊ in.l.fi.ff. de tritica. et secundum hoc videtur perinde ac si promissio dotis fuisset facta pro parte tempore contracti matrimonij ⁊ pro parte per tres annos postea in que tempora fuit collata solutio ꝓmissionis dotis:⁊ consequenter illa tempora videtur ꝙ attendi debeāt quo ad intrinsecam bonitatem monete:quia equum videtur quod prout soluta fuit dicta dos eodem modo ⁊ in eadem intrinseca bonitate reddatur:et maxime respectu primi temporis cum dos ante contractum matrimonium esse non possit.l.fi.C.de dona.propter nup.et ideo quelibet promissio dotis quātūcūqꝫ simpliciter facta habet tacitam conditionem.l.dotis promissio.⁊.l.promittendo.et l.stipulationem.ff.de iure dotium.⁊.l.si donaturus.ff.de conditio. ob causam.

3 ¶†Tamē his non ob.veram puto conclusionē supra factam per dominū cōsulentem ad quā probandā vltra adducta per dñm consulentem adduco theoricam Bar.in.d.l.pe.§.si vir.solu.ma.qui vult ꝙ qñ maritus vel eius pater fuit cōfessus habuisse dotem ⁊ eam promisit restituere:⁊ statim non obstante confessione predicta pater vel extraneus dotans promisit marito illā dotē soluere censetur confessio facta non spe future numerationis: sed spe future promissionis:adeo ꝙ maritus vel socer cēsetur illud nomē debitoris recepisse insolutū ꝓ illa quātitate confessata ⁊ tantūdem videtur estimasse illud nomē debitoris adducit.l.pretiū cā.C. de rescin.vendi.dicens ꝙ in hac opinione videtur inclinare Jacobus de are.⁊ se dixisse in.l.meuia.in princi.⁊ eādē opinionē approbat ibi Jo.de imo.reprobata opinione Bal.in.d.§.mulier. adducit in arg.l.inter causas.§.abesse.ff.mā.⁊ idē vult ibi Pau.de ca.secus dicens si ipsamet mulier cui esset dos restituenda promitteret quo casu iniquum esset ꝙ ipsa mulier exigeret id qđ non soluit. et idem in effectu sumitur ex dictis Bal.in.d.l.si voluntate.nec Bal. in.l.si absentis.clare se firmat ⁊ videtur se remittere ad Jac. de are. et Bar.in.d.§.si vir.⁊ quicquid velit ipse Bal.verior videtur sententia Bar.⁊ sequaciū:nec Ang.vult contrarium in.d.consilio.cxlvj. quia concludit ꝙ si mulier succedit socero promittenti dotem non potest dotem petere nisi probet solutionem qui casus non hꝫ dubitationem ſm eum:nec Barto.dixisset contrarium.presuppono etiam ꝙ lꝫ dos non possit esse sine matrimonio:tamē si aliquid datur in dotem vel pro dote potest incontinenti sequi dominium et in dubio censetur datum vt dominium transeat in recipientem vt est tex.no.in.l.dotis fructus.in fi.cum.l.seq.ff.de iure do.⁊ sic solutio facta pro debito conditionali causat translationem dominij licet liberationem inducat demum conditione veniente.l.sub conditione.ff.de solu.⁊ propterea prout pater mariti cui habebat solui dos poterat recipere pro solutione dotis debende quantitatē connūeratam.ita etiam potuit recipere insolutū nomē debitoris ꝓmittētis sub conditione.⁊ ideo per predicta videtur quo ad ipsam mulierem cui competit repetitio dotis esse perinde ac si tpe ꝯfessionis predicte ⁊ promissionis de restituendo dictam quantitatem dotis fuisset actualiter soluta dicta quantitas.

4 †Et ex his vna cū dictis per dñm consulentem confirmo conclusionē factā per eūdem dñm consulentē ꝙ attendatur qualitas monete que erat in vsu tempore dicte confessionis et primi contractus: nec agit dicta mulier vigore promissionis facte per eius patrem que collata est in tempora suprascripta:sed vigore promissionis facte per eius socerū ⁊ vigore supradicte confessionis ⁊ receptionis dicti nominis insolutū. et propterea nō obstat ꝙ dicta promissio sui patris fuit collata in tēpus futurū:nec vꝛ ꝙ attēdi debeat tps quo solutio fieri debet:sꝫ tēpus cōtractus ex quo agiꝛ vt videꝛ probari p text.d.c.olim cām. et.d.c.cum canonicis.de cēsi.⁊ exac.in quibꝰ iuribꝰ non consideraꝛ tēpus solutionis fiende:sed tēpus contracti debiti.et silr in.l. cum quid.si cer.pe.⁊ qđ notāt doc.in materia ista in dote recepta: que licet sit per maritum soluēda so.matri.tñ non attenditur illud tēpus:sed tempus cōtractus dotis per que ptꝫ rñsum ad adducta in contrarium.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cx.

1 ☞Testari patrem filiꝰ prohibēs an teneaꝛ dānū passis.nu.seq.
2 Actio ex delicto defuncti vel actio ꝑsonalis non trāsit in successorem vniuersalem seu singularem.
3 Testamentum factum seu prohibitum dolo vel metu an vitietur ipso iure vt ex eo impedita videatur hereditatis aditio.nu.7.
4 Aditio hereditatis an presumatur per donationem factā de parte rei hereditarie.
5 Testari vel donare an videatur prohibitus captus pro crimine capitali pro quo fuit testō vel donatione facta suspensus.
6 Dominium rei ex quibus translatum videatur.

¶Consilium.cx.

In nomine dñi nostri iesu

christi.

1 ¶†Licet ꝓhibens aliquē testari teneaꝛ dānū passo oliꝫ ad simplū p.l.lucius.§.sempronia.ff. de le. ij.⁊ de iure nouissimo ad duplū p.§.sed hoc ꝓuenit.in auc.vt nulli iud.prout voluit Pau.de ca.in.l.ij.C.si quis aliquem testa.ꝓhi.ita concordās opi.Pet.⁊ Cy.qui volūt ꝙ incidēs in crimen tituli si quis aliquē testari ꝓhi.teneaꝛ leso solū ad simplū p.d. §.sempronia.⁊ opinionē glo.in.d.l.ij.que vꝛ ꝙ teneaꝛ ad duplum per.d.§.sed hoc ꝓuenit.quā opinionē glo.approbāt Bar.Ang.et Saly.verificaꝛ eā.d.§.sed hoc ꝓuenit.non solū in officiali publico prout intelligunt Pet.⁊ Cyñ.sed etiam in homine priuato dicāt Pet.⁊ Cy.quicquid volunt ſm Rapha.⁊ Benedic.de plum.in.d. l.ij.

2 †Tamē cū teneaꝛ ex delicto non transit in alium etiā si sit vlis successor.l.j.C.ne ex deli.defunc.fortius non trāsit in singularē successorē cū actiones ꝑsonales non trāseāt in singularē successorē.l.j. §.si heres.ff.ad treb.⁊.l.fi.ff.de contrahē.emp.⁊ p ꝯñs non videtur ꝙ transeat in dictū hospitale donatariū.⁊ iō hospitale non vꝛ artari ad resarciendū dictū dānum lesis ex illa ꝓhibitione.

3 †Et dolus et metus illatus p cogentē testari vel prohibentē non vitiat actuꝫ ipso iure nec impeditur adiri hereditas per ipsum dolosum vel inferentem metum prout volunt Raph.⁊ Pau.de ca.in.l.j.C. si qs ali.testa.ꝓhi.per illum tex.pro quo facit qꝛ fiscus aufert a crimino so vt ab indigno.l.j.in prin.ff.si quis aliq.te.prohibu.⁊ in.l.ij.C.eo. ti.fiscus autē nō aufert ab incapace:sed vt auferat requiritur ꝙ ius succedendi sit fundatum in ꝑsona eius a quo aufert prout concludit Bal.in.l.hereditas.C.de his quib.vt indi.in vlti.col.qđ ⁊ vult Bar.in.l.fi.ff.eo.ti.ad idē qđ post glo.dicit Bar.in.l.eius qui delatorē.§.fi.ff.de iure fisci.ideo relictum factum incapaci fiscus non aufert per dictā rationē prout voluit Bal.in.l.j.C.de secū.nup. ponderās tex.ibi dū dicit expers.qđ ⁊ volunt Bar.Ang.Saly.et Rapha.in.d.l.hereditas.⁊ communiter tenetur:cum ergo fiscus auferat vt dictum est:ergo ius est delatum compellenti vel impedienti alium testari:⁊ non impeditur facultas adeūdi:ideo non obstante dicto impedimento ⁊ prohibitione testandi dictus prohibens habuit ius adeūdi hereditatem patris pro quarta parte prout ceteri filij licet fiscus potuisset auferre:sed cum non abstulerit nullus potest de iure fisci opponere ante sententiam super indignitate pro fisco latam.l.his consequenter.in principio. et ibi glo. singu.ff.fami.hercisců.ideo dictus prauus filius potuit adire hereditatē patris per predicta.

4 †Et dato qđ prius non adiuerit censetur adiuisse donando quartam partem bonorum paternorum:et sic partem suam per.l.si auia.C.de iure delibe.

5 †Nec videtur obstare qđ fuerit captus pro crimine capitali vt paulopost donationem per eum factam fuit suspensus:qꝛ fuit vltimo supplicio dānatus crimine priuato quia pro furto qđ est delictum priuatū vt.ff.de fur. cum titulus ille sit positus sub tractatu priuatorum delictorum ⁊ probatur in.l.j.et.ij.ff.de priua.delic.Et ꝯdēnatus fuit ex forma statutorū: ideo bona sua non veniebant publicanda per notata per glo.in.l. si is qui.C.qui testamentū facere.pos.et idem tenent ibi Salyce.et Ange.quod et tenuit Baldus ibi.⁊ in.l.iij.col.iij.C.si penden. appel.mors interuene.per dictam glo.quam dicit singularem. idem

⁊ latius tenuit idem Bald.in.l.data opera.C.qui accu.nō pos.⁊ in
c.j.de pace ten.in vsi.feu.prout eum refert Ponta.in.d.l.si is qui cū
eo trāsiēs.⁊ idem voluit Petrus de ancha.in repetitione.c.j.de cō
sti.in antiquis.xiiij.questione principali col.clxxxij.allegādo Bal.
in.d.l.data opera.ꝙ ⁊ tenuit Pau.de cast.in.l.eius qui.§.j.ff.de te
sta.⁊ ideo videtur communiter teneri licet Pau.de cast.in.d.l.si is
qui secus tenet ⁊ idem teneat in effectu Rapha.ibi ꝙ licet videatur
posse de rigore iuris teneri:tamen alia opinio est magis cōmunis ⁊
iuuat auctoritate glo.ita ꝙ durum esset cōtra eam obtinere: ⁊ ideo
dicta donatio non videtur impugnanda tanꝙ facta in preiudiciū
fisci.et dato ꝙ esset facta in fraudem fisci non propterea videtur qd
esset nulla sed rescindenda tanꝙ facta in fraudē fisci vt per Bart.⁊
doc.in.l.post contractum.ff.de dona.⁊ anteꝙ fiscus reuocet non vi
detur qd alius possit opponere de iure fisci per.d.l.his consequen-
ter cum glo.sua:ideo videtur qd dictū hospitale possit vēdicare.d.
bona sibi donata attento ꝙ donans sibi reseruauit vsumfructum:⁊
cōsequenter videtur qd transtulerit possessionē ciuilem in donata
rium ⁊ dominiū per.l.quisquis.C.de dona.⁊ hoc nō obstāte condē-
natione ⁊ cōdēnationis executione sequuta ⁊ non obstāte prohibi
tione testādi que vltra iam dicta nō videtur obstare ex alio qr videt
requiri metus mortis vel cruciatus corporis.⁊ sic metus qui cadit
in cōstantem hominem vt habeat locum titulus si quis aliquem te
sta.prohi.⁊ sic vt incidat in penam illius edicti dicit Bar.in.l.fi.ff.
si quis ali.test.prohi.⁊ idem volunt Bal.Saly.⁊ Pau.de cast.in.l.
j.C.eo.tit.nec videtur ex deductis in puncto qd talis iustus metus
interuenerit merito ⁊c. ¶ His tamē nō ob.cōtrarium puto de iure
respōdendum vz ꝙ dictum hospitale nequeat dicta bona sibi dona
ta petere aduersus alios filios qui vt presupponit possident dicta
bona ⁊ ea possidebāt tēpore dicte donationis ⁊ per ꝯns dictus do-
nator dato ꝙ habuerit dominiū dictorum bonoruz paternoꝝ quia
sibi successerit pro sua rata ⁊ adiuerit ipsius patris hereditatē ⁊ po
tuerit illa donare tanꝙ sua per late adducta supra pro parte cōtra-
ria:tamen ex quo ipse nō possidebat non potuit possessionē in aliū
transferre quia nemo dat ꝙ non habet.l.traditio.ff.de acqui.re.do.
⁊.l.nemo plus iuris.ff.de regul.iur.⁊ per consequens nō potuit per
reseruationem vsusfru.transferre possessionem quam non habebat
per predicta ⁊ per notata per Barto.⁊ docto.in.l.ꝙ meo in prin.⁊
6 l.interdū.§.fina.ff.de acquiren.posses.† Et sine traditione posses-
sionis vera vel ficta nō transfertur dominiū.l.traditionibus.C.de
pac.⁊ dato ꝙ sit speciale in hospitalibus et illud hospitale cui facta
est donatio sit de venerabilibus locis qui ponūtur in.l.fin.C.de sa.
sanc.eccle.⁊ per consequens dominium ex nudo titulo potuerit in
ipsum hospitale transferri titulo donationis per.d.l.fi.tamē videt
qd dicti possessores possint se defendere aduersus dictū hospitale:
quia dictus donator tenebatur dictis suis fratrib9 qui dicta bona
possident ad resarciendū eis dānum sibi illatum propter prohibi-
tionem ⁊ impedimentū per eum factuz quominus pater testaretur
qui vt presupponit testabatur instituendo dictos alios tres filios
⁊ dicto filio prohibenti erat parum relicturus ⁊ quia id expresserat
testator:ideo ille impediuit que vt mihi dicitur apparent ex depo-
sitionibus testiū:⁊ sic apparet in quo lesi fuerunt dicti alij tres filij
qui habuissent integrā hereditatē detracta legitima illius filij pro
hibentis testari.⁊ sic fuerūt lesi ex dicta prohibitione in duab9 par-
tibus quarte partis hereditatis q̄ obuenit dicto filio prohibēti te
stari et ille due partes dicte q̄rte partis erāt dictis alijs trib9 filijs
resarciende vel earū extimatio in duplum per adducta.s.in princi-
pio consi.⁊ quia dicta donatio fuit quasi de omnib9 bonis ipsi9 do
natoris presumit facta non solum in fraudē fisci:sed etiā in fraudē
creditoruz prout erant dicti sui fratres per.l.omnes.§.iussus.ff.q̄
in frau.credi.⁊ per cōsequens creditoribus ad repetendū dicta bo-
na ⁊ reuocationem donationis tanꝙ factam in fraudem competit
actio pauliana per.d.titulum que in frau.credi.⁊ instit.de actio.§.
si quis in fraudem.ideo contra donatariū agentem potest per viā
exceptionis opponi ꝙ donatio fuit facta in eorum fraudē:ideo ve
nit reuocanda ⁊ bona a donatario aduocāda.Nam,cui datur actio
fortius datur exceptio.ff.de superficie.l.j.§.is autē.versiculo nam
cui damus.⁊.l.inuitus.§.j.ff.de reg.iur.⁊ sic potest obijci exceptio
dolo facis petere qd restituturus es.l.dolo.ff.de excep.doli.⁊.l.nec
nō.§.exemplo.ff.ex quibus cau.maio.⁊ per hanc viam dicti posses
7 sores se tueri possunt:nō obstātib9 adductis i ꝯtrariū.† ¶ Nō em̄
obstat ꝙ ex deductis in themate nō apparet met9 q cadat in cōstā
tez virū puta met9 mortis vel cruciat9 corporis p.l.iterpositas.C.
de trāsac.⁊.l.metū.j.cum sua glo.ff.qd metus causa prout requiri-
tur vt locum habeat titulus predictus si quis aliquem tes.prohi.
per dicta in contrarium: quia respondetur quod videtur qd illud
dictum procedit quādo metus infertur sine dolo inferentis:sed cul-
pa.nam sufficit in his terminis solus dolus.l.j.§.j.⁊.§.fin.⁊.l.ij.in
prin.⁊.§.fi.ff.si quis ali.testa.prohi.negari autem non potest quin
in minis illatis per dictum filium non inesset dolus arg.c.j.de pre-
sum.⁊.l.j.⁊.l.si non conuitij.C.de iniur.ideo videtur ꝙ ipse incide-
rit in penam tituli si quis ali.testa.prohi.⁊ licet docto.dicant qd in
eum qui cōpulsus fecit testamentū qd requirat metus a violentia
qui cadant in constantem virum non reperio qd dicant in prohib
to seu impedito testari.⁊ magis de facili quis inducitur ad non te-
standum ꝙ ad testandum metu arg.glo.in.l.si mora.ff.so.matri.et
que habentur in.l.patre furioso de his qui sunt sui vel ali.iur.et.c.
ad apostolicā de reg.⁊ insuper mihi extra punctū dicit ꝙ minabat
interficere fratres filiosq; prohibiti:ideo attēto qd ipē minās erat
hō scādalosus ⁊ piculosus:ita ꝙ satis videt iust9 met9 ex quo pre-
cedebant mine de nece filiorū quam pater solet iuste timere vt pro-
priam ⁊ nonnunꝙ magis.l.isti quidem.ff.qd metus causa.nec ob-
stant alia adducta in contrarium quia non aduersantur fundamē-
tis factis pro hac parte que militant etiam presupposito qd here-
ditas patris fuerit delata dicto filio qui impediuit testari et ipse
adiuerit ⁊ donatio valuerit:⁊ in heredem trāsit actio ex delicto de-
functi quatenus ad eum peruenit.d.l.j.C.ne ex delic.defunc.et in
casu isto in vita delinquentis actio competere incepit cōtra dictū
donatarium:ita qd non agitur qd actio contra verum competens
transeat in alium vniuersalem vel singularem successorem.

Laus deo.

Summarium super consilium.cxj.

1 ☞ Debitor ex pluribus causis an possit compensare suum credi
tum in quam causam vult. numero seq.⁊.4.
2 Compensatio est debiti ⁊ crediti contributio ⁊ contra exceptionē
compensationis an detur replicatio cōpensationis. nu.6.
3 Exceptio cōpensationis cōpetens principali an prosit fideiussori.
4 Solutione vnius teri non specificati facta per debitorem qui te-
netur ex diuersis potest suum creditum debitor compēsare in quā
causam vult.numero sequenti.
5 Compensatio solutioni comparatur.
7 Cōpensatio fit inuito creditore eo ipso ꝙ per debitorem opponit.
8 Solutionis appellatione omnis liberatio comprehenditur.

Consilium.cxj.

1 In nomine domini nostri
Jesu xpi. ¶ Videtur prima facie dicendum ꝙ compen-
sari ⁊ cōputari deberent cum illis summis alijs in quib9
est pro debitore descriptus erat in fi.libri pro rebus non pertinenti
bus ad acomanditiam ea principali ratione:quia tempore quo di-
ctus Alexander exposuit pecunias suas pro Mattheo ⁊ socijs flo
rentinis cambinis non erat dictus Alexander adhuc effectualiter
debitor dictorum Matthei ⁊ sociorum:nec illos.cccc.florenos erat
obligatus reddere tunc temporis: sed finito triennio dicte societa-
tis:nec simpliciter post triennium:sed ita demum si finita societate
dicti.cccc.floreni erāt in illa negociatione traffico seu societate vel
culpa ipsius Alexādri desierint esse.si enim dictus Alexāder absq;
culpa sua perdidisset in illo exercitio acomāditie non teneretur ad
restitutionem quadringentorum sed solum pro rata sua ſm ratam
lucri conuentam.l.cum duobus.§.dāna fatalia.§.pro socio iuncto
§.illud instit.eo.titu.item si in fine societatis si res societatis om-
nes essent in speciebus alijs nō in pecunia deberetur penunia:sed
venirēt diuidende species ipse et corpora rerū societatis detracto
prius capitali de ipsis rebus societatis:ita ꝙ nō erat certū ꝙ in pe
cunia fuisset futurū debitum nec in quāta quātitate:quia id depē-
debat ex futuro euentu incerto : idcirco nō potest censeri solutum
in illam causam quia aliud pro alio nō cōsentiente creditore solui
nō potest.l.ij.§.j.cum ibi notatis si cer.peta.⁊ sic per viam solutio-
nis nō debet censeri sublatum illud creditum:nec per viam cōpen-
sationis pluribus rationibus.primo quia ex quo Mattheus et so
cij prout videtur est creditor societatis predicte acomāditie vt eoꝝ
vulgari vocabulo vtar illud eorum creditū debet de corpore socie-
tatis antea detrahi ꝙ creditū resultans ex capitali per.l.si actione
§.si communis.ff.pro socio ⁊ facit.l.omne es alienum.ff.pro socio
vbi es alienum est soluēdū de cōmuni.⁊ sic de rebus societatis que
sunt cōmunes.sed debita ⁊ credita dictorū Matthei ⁊ sociorum de
scripta in.d.libro videntur esse credita et debita societatis ex quo
principium libri est intitulatum societati predicte per notata per
Barto.in.l.si patruus.C.cōmunia vtriusq; iudic.⁊ facit qd habet
in.l.si quis ex argētarijs.§.si initium tabularum.ff.de eden.et in.l.
imperatores.ff.de in diem adiec.ad idem qd per Bal.in.l.eius.C.
de cōpen.vbi vult ꝙ nō cōpensatur id quod debetur societati cum
eo qd debetur vni ex socijs alteri socio:qr alia persona censetur esse
ipsa societatis alia persona vnus ex socijs ſm eum:facit etiā quod
no.Cy.in.l.iura.C.eo.tit.vbi similiter vult ꝙ nō cōpensatur id qd
debetur societati cuz eo qd vnus ex socijs debet alteri licet ille alter
petat creditum societatis:quia ei est soluendū ſm eum : idcirco cū
dicti Mattheus ⁊ socij mercatores florentini sint creditores socie-
tatis Alexandri ⁊ sociorum debet compensari eorum creditorū cū
eo qd socij vt socij debēt retrahere de societate prout est illud qd est
immissum in societate:vt sic corpus vt ita dixerim societatis.et sic
necessario sit compensandum id in quo Mattheus ⁊ socij apparēt
descripti pro debitoribus cum eo in quo apparent descripti in eo
de libro pro creditoribus.Item quādo vnum creditum est cum hy
potheca ⁊ aliud sine tunc non potest debitor compensare in quam
causam

causam velit vt per Bar.in.l.cum ex pluribus.§.ff.de solut.insuper dicti Mattheus cũ socijs videtur quod prius opposuerint de cõpensatione facienda de eorum debito cu credito quod nõ petũt. et per consequens vr quod ipso iure sint extincta illa debita. et credita cum ipso iure extinguantur debita post oppositam exceptionem
2 compensationis non sunt amplius debita et credita:†et ideo nõ potest postea fieri alia compensatio que est debiti et crediti contributio.l.j.C.de compensa.et compensatum cum vno credito nõ potest cum alio credito compensari.l.quod labeo.ff.de compensat. Ideo dicebat Petrus de bellapertica quod cõtra exceptionem cõpensationis nõ datur replicatio cõpensationis:lz secus in alijs exceptionibus.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pact.sm eum quod et tangunt ibi Bald.et Pau.de ca.nec obstat quod dictus Alexander prius declarauit per publicum instrm quod volebat id in quo apparet descript⁹ pro creditore ascribatur cum debito acomaditie quia respõdetur quod verba illa nõ tendunt in compensationem sed in solutionem et exceptio debet certe opponi alias non releuat.l.j.§.labeo de flumi.et per Bart.ibi.et in.l.j.de except.preterea illa non fuit notificata aduersario prout videtur requiri vt voluit Bar.in.l.verum.ff.de cõpen. et facit quod ipse notat in.l.non solum.§.morte de noui ope.nunc. versi.an sit facienda ptestatio declaratoria voluntatis:et ideo videtur quod per viam compẽsationis nequeat dictus Alexander se tueri et consequenter nec dictus dñs Gabriel fideiussor:nec etiam vr quod possit se tueri exceptione solutionis quia non videtur quod resultauerit solutio cũ sint descripti et accensi pro debitoribus et creditoribus hincinde et non sunt descripti ex aduerso sed in locis separatis:qñ autem mercatores volunt quod debitum cãcellet creditum et cedat insolutũ describunt ex aduerso ad aliud et non in locis separatis: vnde saltẽ qñ debitum et creditum sunt descripta in locis separatis pcedit sine dubio quod dicit Imo.in.l.j.in fi.ff.de so.quatenus vult quod non cedant insolutum et tangit etiam in.d.l.cum ex pluribus et verba id significant et a verbis vbi de mente non cõstat non est recedendũ.l. non aliter.de leg.iij.l.j.§.si is qui nauẽ de exercito.de mente autem non constat:immo innuitur cõtrarium ex eo quia vnã partitã trium florenorum que erat descripta in computo currẽti in.d.libro ad chartas.viij.posuit ex aduerso vnam partitam quam eleuauit de alio loco eiusdem libri vt demonstraretur quod illa quãtitas cedebat ad illum cõputũ vt denotat aperte sequens partita que dicit pro residuo.ar. l.si ex pluribus de solutio.et quod per illum tex.no.Ray.de for. Ang. et Imo.ibi et Pau.de ca.in.l.ij.C.de hered.insti.preterea si cẽserentur ille quantitates date animo soluendi cum nõ esset declaratum in quam causam debiti tunc censeretur solutum in causam debiti tunc presentis non in debitum acomaditie quod non erat debitum tunc temporis pure vt.l.j.in fi.et.l.iij.et.l.in his in princi.ff.de solu.et ideo cum debitum acomaditie.cccc.flor.non esset debitũ tũc de presenti nõ debet cẽseri solutũ in illam causam per.d.iura.et per cõsequens videtur quod.d.dñs Gabriel nequeat se tueri neque per viaz
3 solutionis facte neque per viam exceptionis cõpẽsationis. ¶†His tñ non ob.cõtrium puto cõcludẽdum vz quod.d.dñs Gabriel veniat absoluendus pro viam cõpensationis:nam fideiussor põt exceptiõe cõpensationis se tueri put põt reus principalis pro quo fideiussit.l.
4 verum.ff.de compensa.†Item debitor qui tenetur ex plurib⁹ causis põt suum creditum compensare in quam cãm vult prout voluit glo.in.l.si constat.C.eo.tit.et ibi Pet.de bellaper.quod et voluit clari⁹ Bart.in.d.l.cũ ex pluribus in fi.cũ quo doc.trãseunt et dictus Alexander erat debitor ex vna causa ex dictis.cccc.flore.ex causa dicte acomaditie et ex alia causa de qua in fi.libri.ideo ad eum pertinere debet in quã cãm velit compensare suum creditum:nõ aũt esset ei⁹ electio si pariter pertineret ad creditorem ex plurib⁹ causis:ita quod ipse creditor posset prius opponere exceptionem compensatiõis quod est de directo contra mẽtẽ Bar.in.d.l.cum ex plurib⁹ vbi discutitur vtrum electio pertineat ad creditorem an ad debitorem et
5 cum dicat quod electio pertinet ad debitorem censentur negare quod pariter pertineat ad creditorem.†Pro quo etiã facit quod compẽsatio assimilatur solutiõi.l.si debitor qui potiores in pi.habe.et quod habetur in.l.amplius nõ peti.rẽ ra.ha.et per Bar.in.d.l.cum ex plurib⁹ in fi.et in.l.si ex pluribus eo.ti.sed in solutiõe ceteris paribus est magis electio creditoris quam debitoris.l.j.ff.de solutio.Et solutũ semp debet censeri solutum in duriorem causam.d.l.j.et.l.iij.et.d.l.in his cum si.de solu.ergo similiter compẽsatio in dubio fieri debet in duriorem causam.nam etiã vbi electio est creditoris debet creditor eligere duriorem causam quia debet eligere prout eligeret in sua causa d.l.j.de solu.sed si is haberet compẽsare eligeret causam sibi duriorem ergo siliter debet eligere causam suo debitori duriorẽ: sed durior est causa illa que habet satisdationem.d.l.in his in princi.ver.grauior.et cõsequẽter illa pro qua est datus fideiussor vel pignora.l.sancimus.C.de vbo.signi.sed dictũ debitum.cccc.flo.acomaditie erat debitum sub fideiussore et sub hypotheca bonorum dicti Alexandri.et consequenter illa causa debiti erat grauior:ideo in illam causam debet fieri cõpensatio.et maxime quia illud debitum.cccc.flor. petebatur et aliud debitum adhuc non petebatur:ita quod verisimiliter quilibet debitor prius eligeret soluere illud debitum quod petitur quam illud quod non petitur.igitur in illam causam deberet censeri facta solutio.ar.d.l.j.de solu.et ideo similiter videtur dicendum in compensatione.et maxime quia compensatio videtur quod fiat de debito quod petitur vt.l.ij.et.l.si quid a fideiussore.et.l.quod labeo.ff.de compensa.et.l.j.et.l.neque.C.eo.ti.propterea in illud debitum quod fuerat petitum deberet fieri compensatio:facit etiaz ad predicta:quia compensatio videtur inducta ea ratione quia interest nostra potius non soluere quam solutum repetere.l.iij.ff.de compensa.sed dicti Mattheus et socij non dubitabãt compelli ad soluendum cum ab eis nihil peteretur nec dubitaretur ne compellerentur soluere igitur ad eos non debebat ptinere cõpẽsare:sed poti⁹ ad Alexandrum debitorem ex pluribus causis:et consequenter ad dominum Gabrielem eius fideiussorem: et per cõsequens videtur ex predictis quod dato sine preiudicio veritatis quod ipse Mattheus cum socijs prius opposuisset exceptionem compensationis quam dictus Alexander vel dominus Gabriel nihilominus sit admittenda compensatio cum debito.cccc.flo.acomaditie cũ sit grauior causa debiti et cum in eam cãm velint compensari dictus Alexãder et.d.dñs Gabriel nec attendatur oppositio compensationis facte per dictum Mattheum et socios tanquam non legitime facta pro supra
6 dicta.¶†Nec ob.quod non admittitur exceptio compensatiõis contra exceptionem compensationis:quia per exceptionem pime compensationis debitum extinguitur:nam respondetur quod debet intelligi quando exceptio compensationis opponitur legitime et ab eo ad quem spectat eligere in quod debitum sit compensandũ puta si plura debita peterentur hincinde et plura deberentur habẽtia parem causam:nam tunc esset locus electioni ex qualibet parte et esset locus preuentioni:ideo tunc cessaret replicatio compẽsationis et procederet quod circa hoc dictum est in contrariuz: preterea satis videtur quod dictus Alexander declarauerit quod pagamẽta quam ipse fecerat dictis Mattheo et socijs de quibus constat per libros et codices rationum suprascripti Alexandri in quibus libris apparet ipsum Alexandrum creditorem in quampluribus quantitatibus fecerat animo et intẽtione satisfaciendi omni debito dicte acomaditie et dependentibus ab ea et ex computandi de dicta summa cccc.flo.et ex tunc expresse declarauit dictas quantitates cedi et poni debere ad computum dicte acomaditie que verba cedere et poni debere ad computum etc.nil aliud videtur significare nisi quod cõpensentur dicte quantitates cum debito dicte comaditie. maxime attenta ratione subiecte materie cum dicte quantitates in quibus ipse alexander apparebat creditor non poterant cedere ad dictuz computum acomaditie per viam solutionis cum non censerentur solute:quia verba libri non patiebantur prout etiam superius demonstratum fuit.et etiam quia si fuissent dicte quantitates solute non appareret creditor dictus Alexander.et sic non verificarentur illa verba dicti instrumenti declarationis videlicet in quibus quidem libris etiam apparet ipsum Alexandrum creditorem in quãpluribus quantitatibus:non enim appareret creditor Alexander si non esset creditor:quia quod non est non potest apparere quia non entium nulle sunt cause inquit phylosophus et.l.eius qui in puinciam versi.quoniam tunc.ff.si cer.pe.et.l.ij.ff.de vsufr.et.l.adeo.§.quod si toto.ff.de acqui.re.do.nec ob.quod tradit Bar.in.d.§.morte circa protestationem voluntatis declaratoriam:quia Bar. loquitur quando ex mea exoneratione alter leditur:sed in casu isto alter nõ leditur:quia tantum adest quantũ abest:preterea ista non est ptestatio declaratoria mera voluntatis:sed potius inductiua compensa
7 tionis.¶†Et cõpensatio inuito creditore fit eoipso quod per debitorem opponitur per Bald.in.l.si cõstat.C.de compensa.et est de se clarum et regula est quod qui põt inuito altero põt eo ignorante.l.qui potest inuitis.ff.de regu.iur.nec potest referri dicta declaratio ad quantitates quam apparẽt ex aduerso dicti debiti.cccc.flo.quia vt supra dictum est in eis non verificantur illa verba etiam apparet ipsum Alexandrum creditorem:ideo attenta consuetudine mercatorum que hz quod qñ ex aduerso creditum scribitur debitum censetur datũ animo soluendi quod deprehenditur ex libro ipsius Alexandri ex illa partita libri in qua dr per resto iunctis partitis precedentibus: itẽ dicti Alexander et dñs Gabriel comparuerunt cum fuerunt conuẽti et vt mihi dr opposuerunt quod dicti Mattheus et socij fuerunt satisfacti ex quantitatibus receptis et dato quod fortasse non opposuerint formaliter et expresse exceptionem compensationis: tamen videtur quod effectualiter illam censeantur opposuisse:quinimmo et si opposuissent de solutione apparente in libris societatis videtur quod posset substentari quod censetur opposita exceptio compen
8 sationis ex qua resultat liberatio.†Cũ appellatiõe solutionis oĩs liberatio cõprehẽditur quoquo mõ facta.l.solutiõis vbũ.ff.de solu.et l.solõnis verbũ.de ver.sig.et facit.l.liberatiõis.eo.ti.et verba libellãtis et excipientis interpretantur secũdum proferentem.l.si quis intentione ambigua.ff.de iudi.et facit.l.in ambiguis orationibus.ff. de reg.iur.ideo cum pro parte domini Gabrielis excipientis instetur quod ipse prius opposuit exceptionem compẽsationis per ea que ipse et Alexãder opposuit videtur quod ipse preuenerit in opponendo exceptionem compensationis:licet ego nõ viderim for-

mam oppositionis.⁊.d.dominus Gabriel faciat paruā in hoc vim ⁊ causa pendēt corā iudicibus mercantie corā quibus agitur de plano ⁊ equo ⁊ nō agitur de apicibus iuris nec predictis obstat quod habetur per Cy.in.l.iura.C.de compensa.quia se fundat in ratione quod debitum deputatum ad vnam causam non compensatur cum credito non deputato ad eandem causam in qua ratiōe se fundat etiam Bald.in.d.l.eius eo.ti.⁊ lȝ se fundet etiam in alia ratione:qꝛ scȝ persona vnius socij censeatur diuersa persona societatis:tamen in casu nostro non agitur ꝯtra societatem:sed contra Alexandrum ⁊ eius fideiussorem:nec agitur nomine societatis: sȝ Mattheus agit noīe suo ꝯ Alexandrum ⁊ dn̄m Gabrielē. ⁊ sic nō sumus in terminis Bald.vbi agitur noīe societatis ⁊ vult compensare alter tanꝗ priuatus creditum non concernēs societatem : nec ob.l.rationis.§.si ꝯmunis.ff.ꝓ socio qꝛ loquitur in socio qui impēdit in vtilitatē societatis:nam decet ꝙ impensum in vtilitatē societatis sibi resarciatur ⁊ residuum diuidatur inter socios:sed in casu nostro non apparet aliquid impensum in vtilitateȝ societatis nec forte est de societate deperditum sed remanet debitor Alexander societati ⁊.d.Mattheo ⁊ socijs:qꝛ forte fraudauit vel cōuertit pecunias societatis ⁊ pecunias redactas ex venditione rerum pertinentium ad dictum Mattheum nec expediebat fortasse societati recipere dictas merces Matthei ⁊ sociorum ad vendendum:adeo quod agitur de debito.d.Alexandri potiusꝙ de debito societatis ⁊ sic termini sunt separati ⁊ separatorum non est illatio.l.si.ff.de separa.⁊.l.si maritus.C.de do.inter virum.cum si.Et insuper dominus Gabriel mihi asserit quod litere dirigebantur ad Alexandruȝ non ad societatem ⁊ scribebatur ꝙ teneret computum separatum de rebus quas Mattheus ⁊ socij mittebānt ad vendendū.d.Alexandro.⁊ si ita est ostenditur quod non agebatur vt non poneret ad computum.d.acomaditie ipsas res transmissas:nec pretium inde redactum.⁊ consequenter deprehenditur quod societas.d.acomaditie non sit debitrix nec creditrix vigore dictarum rerū vel precij inde redacti:sed sit debitor ipse Alexander ⁊ mihi persuadeo ꝙ etiam ipse Alexander sit creditor in computo separatim retento inter partitam.cccc.flo.acomaditie ⁊ partitas respicientes res trāsmissas per Mattheum ⁊ socios ⁊ deprehenditur ex instrumento dicte declarationis facte per Alexandrum ibi dum dicit in quib⁹ quidem libris ⁊ apparet ipsum Alexandrum creditorem in quam pluribus quantitatibus.Non autem dicit societatem creditricem: nec etiam ob.quod ꝓ debito acomaditie imminet hypotheca propter quod dicitur quod electio est creditoris per notata per Bar. in.d.l.cum ex pluribus:quia respondetur quod si recte aduertatur illa theorica Bar.confert potius quod compensatio fiat cum debito pro quo extat hypotheca:qꝛ vult Bart.quod pecunia redacta ex re hypothecata pro vno credito debeat conuerti ⁊ compensari in creditum pro quo extabat hypotheca ⁊ non in alio credito.⁊ iō cum creditum acomaditie habeat hypothecam ⁊ aliud creditū cū quo vult compensare dictus Mattheus non habeat hypothecam suadet theorica Bart.quod potius compensari debeat cum credito acomaditie quam cum alio credito in quod dictus Mattheus vult compensare:nec predictis obstat quod tempore numeratiōis dictarum quantitatum non debebatur dicta quantitas.cccc.flore. qꝛ respondetur quod id deberet attendi si dicte quantitates fuissent date causa solutionis quo casu militat.d.l.j.⁊.l.ceterum.⁊.l.in his de solu.sed prout ⁊ supra dictum fuit non fuerunt date pro solutione quod patet:qꝛ tunc non essent descripti Mattheus ⁊ socij pro debitoribus:quia solutio non facit debitorem:sed immo de debitore facit non debitorem vt de se constat.⁊ quod non cedat in solutionem creditorum resultantium ex dictis mercibus transmissis ad vendendum demonstratur vltra iam dicta:quia prima partita debitorum que veniūt compensanda fuit facta prout mihi dicitur anteꝙ inciperet computus dictarum mertium:ita quod illa pma quantitas nullo pacto potest censeri animo soluendi crediti quod non erat in re neqȝ in spe ⁊ prout illa prima quantitas in qua est descriptum creditum Alexandri vel societatis non censetur facta ex causa solutionis:maxime creditorum dictarum mertium:ita etiaȝ debent presumi facte alie numerationes sequentes in dicto cōputo:nam ex precedentibus sequētia declarantur.l.si seruus plurium. §.si.de lega.j.⁊.l.heredes palā.§.sed si notā.ff.de testa. Laus deo.

Summarium super consilio.cxij.

1 Venditio facta per patrem et filium per quos fuit iuratum seruare omnia in instrumento contenta:an possit per filium rescindi in totum dicentem dictam venditionem esse factam citra dimidiā iusti precij.per totum.

Quilibet est distributiua dictio attribuēs actū cuilibet insolidū.

2 Iuramentum defuncti an liget heredem ⁊ an extincto iuramento tollatur vis contractus.

Consilium.cxij.

Epetito diuino numine.

1 †Eleganter ⁊ diffuse discussa est presens consultatio per excellentem legum doctorem dominum Franciscum de corbolis vrbinatem vti patrem honorandū adeo quod de sola confirmatione requisitus paucis rem absoluam ad confirmationē autem conclusionis supra per eum vltra supra deducta ponderandum plurimum videtur quod secundum notulam instrumenti mihi ostensam pater ⁊ filius ⁊ quilibet ipsorum vendiderunt per que verba significatur quod vnusquisqꝫ vēdidit insolidum:quia natura distributiui quilibet est attribuere actum cuilibet insolidum vt per glos.j.in.l.si pluribus.de leg.ij.⁊ per Bart.in.l.hoc articulo.ff. de heredi.insti.ex quo ergo filius insolidum tenetur de euictione ⁊ quem de euictione tenet actio eundem agentem repellit exceptio l.vendicantem.ff.de euic.⁊ maxime quia prout quilibet insolidum vendidit:ita ⁊ que sequuntur censentur insolidum cōuenisse.arg. l.si quis ex argentarijs.§.si initium tabularum.ff.de eden.⁊ facit.l. si seruus plurium.§.fi.de lega.j.⁊.l.heredes palam.§.sed si notam. ff.de testa.⁊ quod per Barto.in.l.pretor ait.§.eritqꝫ differentia.ff. vi bo.rap.maxime subiunguntur ad essentiam vel corroborationē vēditiōis que fiebat insolidū:vñ ⁊ alia q̄ sunt de apēdītijs vēditionis ⁊ saltē vēditionem ipsam respiciunt insolidū cuilibet eoꝝ attribuantur ⁊ insolidum promittere censeatur defensionem in totum ⁊ in parte.item quilibet eorum censeatur promisisse omnia ⁊ singula obseruare ⁊ non contrauenire.⁊ sic per vniuersalia ⁊ qui vniuersaliter loquitur nihil excludit.c.solite circa finem de maio.⁊ obe.l. iulianus.de leg.iij.cañ.si romanorum.xix.distin. maxime cum sint vniuersalia geminata.argumen.l.balista cum ibi no.ff.ad treb.geminatio enim verborum plurimum operatur vt ibi habetur ⁊ in.l. cum scimus.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.⁊.c.⁊ si christus in principio.de iureiuran.⁊ per Ange.in.l.si stichū.§.stipulatio.de verborum ob. ⁊ in.l.ij.ff.de iure codi.⁊ per Bald.in pace constantie in verbo irritetur.⁊ multa huiusmodi possent adduci:ideo dictus filius ꝓmittendo ⁊ iurando obseruare omniā ⁊ singula premissa censeatur ex vi verborum iurasse obseruare ⁊ non venire contra venditionem etiam factam per patrem:⁊ ideo ex sua conuentione iurata repellatur non solum ex conuentione patris iurata: sed etiam ex iurata conuentione propria:lȝ etiam videatur quod repellatur ex cōuē
2 tione iurata patris eius auctoris.†Quia licet iuramentum defuncti non liget heredem quo ad vinculum spirituale.d.c.veritatis.de iureiuran.put ibi volunt Innocen.Hostien.⁊ cōmuniter doct.tamen contractus firmatus iuramento ligat heredem prout supra allegatur;voluisse Bald.in repeti.padnana in.l.ij.C.de rescin.ven. ⁊ idem voluit in aut.sacramenta puberum.C.si aduer.vēdi.⁊ est de mente doc.ibi ⁊ in.c.cum contingat.de iureiur.⁊ in.c.ꝙnis de pac. in.vj.⁊ sic conuentio de non veniendo cōtra ⁊ obseruando omnia ⁊ singula ⁊c.⁊ renunciatio omni iuris bn̄ficio ⁊ conuentio de obseruando renunciationem virtualiter comprehensa sub illa generali promissione de obseruando omnia ⁊ singula ⁊c.firmata iuramēto ligat etiam heredem nec requiritur certioratio bn̄ficij competētis dicit Bald.in.l.j.in fi.C.de rebus credi.post Joan.an.⁊ Bart.⁊ sic extincto vinculo iuramenti non tollitur virtus ⁊ vinculum contractus iuuati iuramento prout quando iurans absoluitur a iuramēto remanet ligatus contractu validato iuramento prout dicebat Angel. in suo consilio incipiente domina Catherina quem refert Panor.in.d.c.cum cōtingat dicens esse perpetuo menti tenendū ⁊ subdit ꝙ ꝯtrarium videtur sentire Jo.cal.⁊ Pan.de leaz.in quodam eorum consilio inquantū dicūt ꝙ petens absolutionē a iuramēto ꝯfirmāte ꝯtum debet facere citari partē quia agitur de eius ꝓiudicio cum sublato iuramēto sequatur rescisio ꝯtus ꝑm eos vt refert ipse Panor.qui formaliter subdit mihi non placet ⁊ vide q̄ habent in aut.sacramēta puberum in verbo inuiolabiliter in fi.prime.q.vbi ita dixi legendo.d.aut.sacramēta puberum ⁊ postea pluries cōsulendo que videntur aduersari supradicte facte ꝯclusioni:qꝛ vr̄ qd̄ ꝓut absolutio a iuramēto tollit vinculū iuramenti spirituale:ita ꝙ potest cōtrauenire sine periurio ⁊ sine peccato:ita ⁊ operetur absolutio que resultat ꝑ mortē iurantis que pariter tollit spūale vinculum iuramēti ⁊ successor qui non ligatur iuramēto defuncti veniens cōtra nō incidat in periuriuȝ ⁊ non peccet:ideo possit intētare remedium.d.l.ij.C.de rescin.vēd.ꝓut potest illud intētare absolut⁹ a iuramēto ꝑm supradictam theoricam quod tenere nō reputarem absonum si interuenisset solum simplex iuramētum de obseruando cōtractum vēditionis:sȝ vbi interuenit renūciatio ol iuris auxilio.⁊ consequēter auxilio.d.l.ij.⁊ stipulatio seu pactuȝ de obseruando omnia ⁊ singula ⁊c.⁊ consequenter de obseruando dictam renunciationem sublato vinculo iuramenti per absolutionē vel per mortem remanet vinculum stipulationis vel pacti iuuati iuramento si alias de se foret inefficax.⁊ ita cōtingit in casu:ex quibus omnibus puto intrepide concludendum quod dictus filius veniat omnino repellendus. Laus deo.

Summarium super consilio.cxiij.

1 Statutū excludēs feminas ꝓpter masculos ꝓximiores defuncto an patrui excludant matrē seu auū maternū vigore dicti statuti a successione filiorum.nu.seq.ꝑ totum.

2 Linea paterna vel auita que dicatur ⁊ qui dicantur esse de masculina linea.nu.seq.

Sen

3 Seu et sive dictio disiungit verba et non sensum.
4 Substitutio fideicommissaria facta in bonis mobilibus et immobilibus an dicatur vniuersalis.
5 Mater transiens ad secūda vota non petito tutore filio suo an priuetur successione sui filij. vsqꝫ ad fi. consil. stante maxime statuto de quo. nu. 1. et an regula predicta limitetur in alijs ꝓximioribus succedere debentibus iure cōi eidem pupillo. nu. seq.
6 Mater transiens ad scḋa vota tribus rationibus priuatur tutela sui filij et pro mortua habetur quo ad tutelam et an predicta procedant in auo. nu. seq.
7 Tutor legitimus nepotis dicitur auus maternus qui priuatur successione pupilli culpa administrationis neglecte.
Mater vel alius proximior tutor legitimus priuatur successione pupilli propter culpā administrationis neglecte. nu. seq.
8 Tutor qui administrat inuentario non cōfecto punitur. idem si temere administrat. nu. 7.

Consilium. cxiij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. † Circa primuz consultationis articulum premittendum est quod transitus ad scḋa vota exclu dit matrem a successiōe filij ab intestato quo ad ꝓprietatē non quo ad vsumfructum et ꝓpterea nō potuit succedere filio primo decedenti nisi in vsufructu exclusa a ꝓprietate ꝓpter scḋas nuptias per. l. femine. et auten. ibi positis. C. de secū. nup. filio autē scḋo decedenti succedere potuit in ꝓprietate non obstantibus secundis nuptijs quia non supererant alij filij per tex. in. d. l. femine in fine priuatur tamē successione quia non petijt tutelam dari filijs et quia nō reddidit rōnē administrationis cum solutiōe reliquorum ꝑ tex. in. l. oēm C. ad ter. nec videtur quod possit se excusare a negligentia petēdi tutorem ea rōne: quia prima spes succedendi nō spectaret ad eā vigore supradicti statuti sub rubri. de deceden. ab inte. cuius vigore videtur quod patrui excludāt matrē a successione ab intestato: quia videtur negari posse quod dictum statutū militet in casu isto: nam istud statutum excludens matrē ꝓpter patruū a successiōe filij est exorbitans et correctiuum iuris cōis et ꝓpterea restringendum per iura vulgaria et dicit Bal. in. l. quicunqꝫ. C. de seruis fugi. quod statutū excludēs auum maternum ꝓpter patruum est odiosum odio irrōnabili propterea est adeo restringendum quod licet maior ratio videatur in auia materna et masculinum ꝯcipiat femininuz per iura vulgaria tamē auia nō excluditur secundum eū: vnde ponderanda sunt verba statuti: quia non vocant simpliciter masculos ad exclusionem feminarum: sed masculos natos in domibus patris persone defuncte seu ex linea masculina. d. patris. frater autem patris persone defuncte non censetur natus ex linea. d. patris. quia solum descendētes per rectam lineam dicūtur de linea ascendentis: non autem dicuntur de linea alicuius puta titij illi qui sunt sibi transuersales prout formaliter cōcludit Bar. in consilio incipiente gualterius petri. numero. lv. secundum ordinē perusinum non informis et in ꝯsilio sequenti incipiēte in qōne predicta
2 licet alias consuluerim. † Ubi tradit regulam quod linea paterna dicitur illa cuius pater est caput et linea auita est illa cuius auus est caput et stipes: ita quod cōiunctus ex trāsuerso ipsi patri vel ipsi auo non dicitur de linea patris vel aui referendo singula singulis secundum eum: ita quod in patruo nō verificantur illa verba statuti ex linea masculina. d. patris nati essent: nec vidētur verificari verba precedētia in domibus patris illius decedētis nati que verba vidētur declarari per verba sequētia: quia illa verba in domibus non vidētur sumi pro domibus materialibus que constant ex solo et supficie seu ex solo parietibus et tecto. l. eum qui edes de vsuca. cum ibi notatis: sed ciuiliter pro domibus. i. pro agnatione ꝓut sumitur in. l. ꝓnunciatio. §. familie. ff. de verbo. signi. non enim videtur in cōsideratione in qua domo aliquis nascatur quantū ad successiōnē ab intestato: sed ꝯsideratur in qua agnatiōe nascatur et si per dicta verba precedētia inuitātur solum nati in agnatione patris superfluo subijciuntur sequētia verba seu de linea patris descēdētis: nam illi qui sunt de linea masculina patris sunt de agnatione patris nisi censeantur sub disiunctiua
3 seu declaratiue apposita. † Huiusmodi enim dictiōes seu vel siue plerumqꝫ disiungunt verba et non sensum iuxta illud Alexander siue paris iuit pro helena: et ita videtur quod sumi debeat dictio seu in terminis istius statuti ne dicta verba seu ex linea masculina &c. sint apposita superfluo sine virtute aliquid operādi contra ea que habentur in. l. si quando de leg. j. et in. c. si papa. de priui. lib. vj. dato autem quod dictuz statutum militaret in patruo. et sic in terminis nostris: tamen est aduertendum quod statutum non inuitat proximiores masculos in vniuersa hereditate: sed disponit quod succedant in omnibus bonis mobilibus et immobilibus sub quibus verbis non comprehenduntur iura et actiones seu nomina debitorum. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iu. et in. l. quam tuberonis. §. in peculio. ff. de pecul. et maxime non veniunt iura passiua: et sic non venit hereditas que est successio in vniuersum ius defuncti. l. heredi-
4 tas. ff. de reg. iur. et in. l. nihil aliud. ff. de verb. signi. † Et propterea solet dici quod substitutio fideicommissaria facta in bonis mobilibus et immobilibus non censetur substitutio vniuersalis prout cōcludit Bart. in consilio incipiente viso testamento Martini in ordine. cxxxv. secundum ordinem perusinum non informis et facit quod habetur in. l. cogi. §. et generaliter. ff. ad trebel. et si predicta procedunt in fideicommissis que sunt fauorabilia et extendenda. l. in testamentis. ff. de reg. iur. et. c. cum dilecti. de dona. fortius procedere debent in terminis huius statuti quod tanquam correctiuum est restringendum arg. l. precipimus. C. de appel. cum cōcor. et quod habetur in. l. maximum vitium. C. de lib. prete. et quod habetur in. l. illam. C. de col. quia ergo statutum ꝑdictum non defert vniuersalem successionem ꝓximioribus masculis non excluditur. d. mater vigore. d. statuti a successione ab intestato in vniuersali successione hereditatis saltem deductis bonis mobilibus et immobilibus ꝑ supradicta: et sic non excusatur a negligentia petendi tutorem ex eo quia prima spes successionis sibi nō competebat: et per cōsequēs videtur quod. d. mater sit exclusa ab omni successiōe p. d. l. oēm. ad ter. sed licet. d. mater cēseatur exclusa ab oī successione dictarum suarum filiarum: tamē nō videtur quod debeat admitti. d. patruus ea ratione quia autē. d. statutum militat in casu isto. sed quod per illud delata fuerit sibi successio non obstante matre vel auo materno: et tunc ipse patruus videtur exclusus ꝓpter non petitum tutorem: quia ex quo ipse sperabat ab intestato succedere ipsis filiabus casu quo decederent ipso viuo incumbebat ei onus petendi tutorem: et propterea eo negligente per annum videtur quod debeat excludi ab omni successione per. l. sciant. C. de legi. heredi. aut. d. statutū non militat in casu isto. et tunc videtur quod auus maternus ipsum patruum excludat cum auus de iure cōmuni preferatur patruo. auten. defuncto. C. ad ter. et facit auten. cessante. C. de legi. here. nec videtur quod auus veniat excludendus ꝓpter non petitum tutorē: quia sibi nō competebat prima spes successionis quia propter non petitum tutorem videntur exclusi solum tenentes primum locum in spe succedendi ab intestato pupillis: ita quod excluso primo et delata successione secundo in gradu non incumbit ei onus petēdi tutorem pupillo intantum quod propter negligentiam non petendi tutorē priuetur successione prout hoc vidētur tenere communiter gl. et doct. nam hoc voluit gl. in. l. nepotibus. C. qui pe. tu. et in. l. ij. §. fina. ff. ad ter. quod et firmat Bal. in. d. l. sciant. et idem ibi per multas ratiōes firmat Angelus prout ibi refert Pau. de ca. idem tenens quod et dicit esse seruandum Rapha. fulg. et idem tenet regulariter Saly. ibi. et in. d. l. nepotibus. vbi sequitur opi. gl. quam et sequitur Bald. in. l. precibus. C. de inpub. item in consilio mihi. dlxxix. incipiente quidā simō. vbi dicit quod est cōmunis opi. et idem voluit idem Bald. in auten. si captiui. C. de epi. et cle. et Ang. in. d. l. nepotibus. si autē teneamus quod. d. secundum statutum militet: et sic patruus preferatur matri. et consequenter etiam auo materno per theoricam quā tradit Bart. in. l. ij. §. videndum. ff. ad ter. que cōmuniter approbatur in his terminis scilicet quod exclusa matre propter agnatos vel ꝓpter patruum excludantur omnes coniuncti mediante matre: ꝓut habetur in. l. illam. C. de colla. et in. l. maximum vitium. C. de libe. pre. tunc prima causa successionis spectasset ad ipsum patruū: ideo ipse censeatur propter non petitum tutorem exclusus a successione pupille vltime decedenti. et non auus maternus. et consequēter ex his
5 videtur concludendum quod patruus nō succedat. † His tamē non obstantibus puto contrariū respondendū videlicet quod succedat d. patruus exclusis matre et auo materno. nam mater excluditur propter transitum ad secunda vota non petito tutore nec reddita ratione cum restitutione reliquorum per. d. l. omnem: nec obstat huic medio. d. secundum statutum quia nō videtur quod illud militet in hoc patruo per supradicta. et si militaret nō videtur quod excusaret. d. matrem quia non inuitatur patruus ad hereditatem sed duntaxat ad bona mobilia et immobilia: ita quod hereditas non obstante statuto deferenda veniebat ad matrem. et ab illa successione que sibi delata erat priuanda veniret: non obstante quod patruus succederet in rebus particularibus prout sunt bona mobilia et immobilia per dicta supra: nec etiam succedere potest dictus auus mater-
6 nus. quia etiam ipse excluditur propter nō petitum tutorem post transitum ad secundas nuptias dicte sue matris. † Nam licet sit communis opi. quod regulariter propter non petitum tutorem excludatur solum licet obtinens primum locum in successione ab intestato quod regulariter tenuit Bart. in. d. l. ij. ff. qui pe. tuto. tamen secus ibi vult in matre et auia quę artantur ad petendum tutorem nō solum propter spē successionis ab intestato: sed etiam ex materna et auita pietate. et ideo est eis magis negligentia imputanda quam ceteris secundum eum. et eadem ratio militat in auo materno. et per consequens idem ius per. l. a titio. de verb. obli. et. l. illud. ff. ad. l. aq. et dato sine ꝑiudicio quod. d. opinio non procederet nec sit in hoc differentia inter ascēdentes et transuersales ꝓut eam facit Bart. tamē. d. cōis opinio dato quod militet etiam in auia et auo materno: tamen non videtur quod militet in terminis nostris scilicet quando mater trāsiuit ad secunda vota: quia quando obtinēs primum gradum in successione excluditur a spe successionis impuberis: sed etiam ab ipsa tutela remouetur vt suspecta: sicut etiam mater que transiuit ad secūda vota que remota est a iure tanquam suspecta triplici ratione. ꝑmo

ratione morum inhonestorum secundo ratione mutate affectiõis
in liberos. tertio rõne presumpte dilapidatiõis: vt in aut. de nup.
§. si autẽ tutela col. iiij. ⁊ C. de admi. tu. l. lex que tutores. ⁊ isto casu
ille qui post matrẽ exclusã sperat impuberis successionẽ priuatur
ea si est in simili culpa ⁊ negligentia: vt. d. l. sciant. C. de legi. heredi.
coniũcta. d. l. ij. §. nõ solum. versi. sed in prioribus. ff. ad ter. nam lo-
co remoti vt suspecti alius in eius loco petendus est: hec sunt vba
quasi formalia Bald. in consilio mihi numero. cccclx. incipiẽte fa-
ctum sic proponitur domina Viua: alias incipiente hic plura ver-
tuntur vbi post predicta formaliter subdit. ⁊ considera quod remo
ta matre vt suspecta tunc incipit origo prime petitiõis: ex hoc etiã
incepit ab immediatis post matrem in quo onere petitionis ipse
tunc est primus: vnde non fallit regula immo verificatur in ipso ex
cludendo propter negligentiã. item q2 iste casus transitus ad secũ-
da vota similis est morti. Quia quantum ad tutelam mater habet
pro mortua. arg. de libe. ⁊ posth. l. gallus. §. ⁊ si quid tñ. sed ea mor
tua eadem sollicitudo ⁊ pena respicit sequentem: q2 tunc primum
itrauit gradũ: vt in aut. de hereditatibus q̃ ab intestato. §. ex his
7 col. ix. visa ista theorica verissima: † nunc seqtur videre de ipso auo
an propter moram anni fuerit exclusus a spe successionis. ⁊ primo
videtur quod non q2 vbi est legitimus tutor sicut ipse est non imi-
net necessitas petendi tutorem: vt notatur. C. ad ter. l. matrem. qđ
aũt auus matern9 sit tutor legitimus etiam ipso iure patet in. d. §.
ex his. ⁊ notatur in aut. matri ⁊ auie. ⁊ insti. de legi. patro. tu. ⁊ bar.
in. d. l. ij. ff. qui petant tut. ij. col. ibi dum dicit contra credo ⁊c. dicit
legitimum tutorẽ non administrantem priuari successione per la-
psum anni non quia non tutorẽ petijt: sed propter culpã admini-
stratiõis neglecte eadem pena punitur. ⁊ qui de facto administra-
tionem ingessit non facto inuentario. non enĩ parcitur sibi: quia
non legitime administrauit: immo iustius excluditur si est temere
administrans quã si non se ingereret: vt notatur in. d. §. si mater.
versi. quod si pater. ⁊ l. ita autem. ff. de admi. tut. ⁊ in. l. tutor qui re-
8 pertoriũ in prin. eo. tit. † Non enim excusat aliquem factum de fa-
cto cum de iure fieri debuit. vt. d. §. non solum. cum igitur iste auus
fuerit in mora spem successionis impuberis amisit hec Bal. ad li-
teram in dicto consilio qui in fine dicit q̄ idẽ consuluit Petr9 eius
frater ex quorũ decisione deciditur casus noster scz q̄ ipse auus ma
ternus propter morã non administrate tutele per eũ prout admi-
nistrare debebat amisit spẽ successionis ab intestato dictarũ pupil
larũ. ⁊ idẽ reperio consuluisse per easdẽ rõnes excellẽtissimũ docto.
dñm Dionysiũ de barigianis qui suo tpe meruit appellari doc. ve
ritatis ⁊ incipit consiliũ ex dispositione testamenti. ⁊ per hec puto
concludendũ quod. d. mater. ⁊. d. auus excludãtur a successione di-
ctarũ pupillarũ. ⁊ per consequens succedat ipse patruus qui post
matrẽ ⁊ auum est proximior. d. pupillis. nec sibi ob. quod nõ petijt
tutorem: tũ quia petere nõ tenebatur ex quo. d. pupille habẽt auũ
legitimũ tutorẽ per. d. supra per Bald. in dicto consi. ⁊ que haben-
tur in. ll. per eum ad propositum allegatis: ac etiã quia ad eum nõ
spectabat prima causa successionis: maxime respectu successionis
vniuersalis per supradicta. ⁊ per adducta p hac parte patet respon
sum ad omnia in contrarium adducta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxiiij.

1 ☞ Legitimã an possit petere mater in bonis sui filij defuncti in
pupillari etate exclusa auia paterna ⁊ patruis statuto non obstan
te q̄ masculina proles excludat femineũ sexũ ac substitutione non
obstante facta per auum dicti filij pupilli. per totum vsq3 ad nu. 6.
2 Preteritio filij que testm̃ rumpit an virtute clausule codicillaris
cõfirmetur dictũ testm̃ vt filij preteriti rogati videantur ab intesta
to fideicommisso. nu. 1.
3 Filius qui ab intestato videt rogatus de restituẽda hereditate an
possit detrahere duas chartas. nu. seq.
4 Substitutio facta filio post mortem suã an habeat tacitã conditio
nem si decesserit absq3 liberis.
5 Statutũ an valeat si nõ est scriptum in volumine statutorum.
6 Donatio facta sponse future per sponsum vel socerum an ⁊ in qui
bus teneat. nu. seq.
7 Iocalia ⁊ vestes an presumantur donata sponse.

¶ Consilium. cxiiij.

1 In nomine domini nostri
Iesu christi. ¶ † In hac consultatione posset in du-
bium deduci vtrũ dictũ testamentũ valeat quia filij in
suitate constituti non fuerunt pure instituti: sed sub-
stituti post mortẽ matris. ⁊ sic sub conditione casuali honorati. nã
glos. in. l. suus quoq3 in prin. ff. de heredi. insti. videtur sentire q̄ ta
lis conditio nõ reijciatur ⁊ testamentũ reddatur nullum put olim
q̄ ⁊ tenent Iac. de ra. Pe. ⁊ Cy. in. l. si pater. C. de insti. ⁊ substi. sub
condi. fac. per hoc reprobantes glo. ibi que ſm eos vult 2rium qđ
⁊ tenuerunt cõiter docto. ante Bar. qui fuit dictam opinionẽ secu
tus pluribus temporibus. ⁊ idẽ tenent Bal. Ang. ⁊ Rapha. fulg.
in. d. l. si pater. ⁊ Bald. ⁊ Ang. in. d. l. suus quoq3. ⁊ Bald. in. l. si ma

ter. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ in. l. qm̃ in prioribus. ⁊ in. l. scimus. §. cum au
tẽ. C. de ioffi. testa. ⁊ in. l. generaliter. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ita in questio
ne facti tempore Barto. tenuit Rayner. de forliuio: quod ⁊ tenet
Frãcisci. de rãpo. in. d. l. si pater. ⁊ fundatur dicta opinio q2. d. l. qm̃
in prioribus puidet vbi cõpetebat querela in qua erat dubium de
euentu litis. ⁊ sic fauore filij vt sine grauamine habeat legitimã vt
dicit Bar. in. d. l. si pater. itẽ q2 est correctiua: ⁊ q2 vbi filius est pre-
teritus nõ corrigũtur iura antiqua: vt patet in. l. omnimodo. C. de
inoffi. testa. sed cũ occurrisset casus de facto Bart. consuluit 2rium
qđ tenet in. d. l. si pater. ⁊ in. d. l. qm̃ in prioribus. ⁊ in. d. l. suus quo-
q3 per casum ſm eũ apertũ in. d. l. scim9. §. cũ aũt. nec. d. l. qm̃ in prori
bus est inducta solũ fauore filiorum sed etiã fauore testatoris quod
patet q2. d. l. qm̃ in prioribus venit ad interpretationem. d. l. oĩmõ
que respicit fauorem testamẽti. ⁊ idem per. d. §. cũ autem tenuerat
Richar. malũ. prout refert Bald. ⁊ l3 dentur multe rñsiones ad. d.
§. cum aũt tñ prout dicit Pau. de cast. totus mũdus. seqtur Bart.
⁊ per neminẽ hactenus est data congrua rñsio ad illũ. §. cum autẽ.
ideo dicit se sepius cõsuluisse ſm opinionẽ Bar. ⁊ idẽ latius prose
quendo firmat finaliter Imo. in. d. l. suus quoq3. ⁊ in. l. fin. de condi.
insti. qui in effectu põderat tex. d. l. oĩmodo ibi. de inofficioso testa-
mento vel alio modo subuertẽtis per quem tex. patet q̄ illa lex p-
uidet non solum aduersus querelam: sed etiam vbi alias testamẽtũ
vitiabatur: ⁊ l3 articulus sit dubius. tamen opinio Barto. est beni-
gnior ⁊ magis cõmuniter obseruatur ⁊ ſm eam testm̃ Ioannis est
validũ ⁊ dicto Ang. deuoluta fuit legitima pure. ⁊ sic in vita. d. dñe
Paule. ⁊ illam transmisit iure suitatis ad eius heredes. l. apud ho
stes. C. de suis ⁊ legi. ⁊. l. si fratris. C. de iure delibe. cum si. sinautem
2 teneatur contraria opinio scz quod conditio non remoueat. † Et
consequenter testamentũ preteritione filiorũ reddat nullum tunc
virtute clausule codicillaris que cõiter solet apponi in instrumẽtis
testõrum ⁊ arbitror q̄ fuerit apposita in dicto testõ cẽserent filij ab
intestato rogati de restituendo hereditatẽ. d. Paule q2 ea est virt9
d. clausule codicillaris. ar. l. si quis cum nullũ. ⁊. l. cõficiuntur in p̃n.
⁊. l. ab intestato. ff. de iure codi. put habetur per Bart. in repet. l. j.
eo. tit. ⁊ per eum. ⁊ doc. in aut. ex causa. C. de libe. prete. ⁊ per Bald.
in. l. fi. C. de codi. ⁊ per doc. in. l. eam quã. C. de fideicõ. ⁊ per 2sequẽs
heredes. d. Angeli tenerentur restituere. d. Paule dictã heredita-
3 tẽ p portione. d. Angeli. retẽta sola legitima. † Non enĩ tunc reti-
netur nisi vna quarta ex quo tunc eodem tẽpore veniret detrahen
da trebellianica quo legitima per ea que habent in. l. quãq̃. C. ad
l. falc. ⁊ in. l. in ratione. §. quod vulgo. ff. eo. ti. ⁊ ideo etiam dicto ca
su sola legitima in effectu pertineret ad heredes Angeli que legiti
ma filiorũ est tertia debita oĩbus filijs p aut. nouissima. C. de inoffi.
testõ. ⁊ per 2ñs de. xij. partibus totius hereditatis vna dũtaxat p3
deuoluta fuit effectualiter ad. d. Angelũ q̃cũq3 opinio retineatur.
⁊ illa deuoluta fuit post mortẽ. d. Angeli. ad filios ipsius Angeli
qui decesserunt superstite matre ⁊ superstitibus patruis eorũ substi
tutis in dicto testamẽto. d. angelo que tñ substitutio est inefficax.
Tum q2 in legitima reijcitur omne grauamẽ p. d. l. qm̃ in priorib9:
4 † tum etiã q2 substitutio facta filio post mortem ipsius filij censetur
habere tacitam conditionem si decesserit sine liberis per. l. cũ auus
ff. de con. ⁊ demon. ⁊. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. ⁊. l. generaliter. §.
cum aũt. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. ideo cum. d. Angelus de
cesserit cum liberis defecit substitutio facta post mortẽ Angeli. so-
lũ itaq3 est ponderãdũ quis ab intestato succedat dictis filijs An
geli an mater: an vero patrui. licet enĩ dictus Ioannes decesserit
testatus ſm opi. Bar. ⁊ sequacium de qua supra: tamen constat qđ
Angelus ⁊ eius filij decesserũt ab intestato prout presupponitur.
⁊ ideo licet de iure communi mater succederet in totũ dictis suis fi
lijs exclusis patruis per aut. defuncto. C. ad ter. ⁊ consequenter in
portione. d. Angeli succederet dicta mater q2 illam iueniret in he-
reditate filiorum qui eam transmisissent iure suitatis in ipsam ma
trem per. d. l. apud hostes cũ si. tamẽ vigore primi statuti descripti
in themate dicta mater veniret excludenda pter agnatos ex quo
mater est cognata. ⁊ statutum generaliter excludit cognatos ⁊ vo
cat agnatos put ⁊ faciebat antiquum ius legis. xij. tab. vt patet in
stit. de sena. consul. tertu. in p̃n. ⁊ insti. de success. cogna. in prin. ⁊ id
circo si non emanasset reformatio de qua in themate videretur di-
cendum q̄ res reducta fuisset ad terminos. l. xij. tabularũ. ⁊ sic ma-
ter fuisset exclusa a successione filiorum. ⁊ succederent dicti patrui
qui sunt agnati sed dictũ nouum statutũ loquitur aperte quod ma
ter succedit in legitima. ⁊ illi standum videtur tanq̃ iuri nouissimo
presupposita potestate statuentium nisi desuetudine sit abolitũ.
5 † Illa autem allegatio qđ non est redacta in volumine statutorũ
est inanis q2 nõ est de esse statuti q̄ scribat in volumine aliorũ sta-
tutorũ: nam id nõ reperit iure cautũ. ⁊ videm9 in simili in extraua-
gantib9 que non sunt redacte in corpore iuris. ⁊ tñ sunt obseruan-
de ⁊ obseruant qñ in iudicio deducũtur: vt de se 2stat ⁊ habet in. l.
cũ prolatis. ff. de re iu. ⁊ videm9 in plurib9 extrauagãtib9 que glos-
santur p Bar. ⁊ in pace 2stantie q̃ glossatur per Bal. ⁊ quotidie nõ
nulle alie extrauagãtes allegant itaq3 p̃supposita validitate ⁊ effi-
cacia dicte reformationis de hereditate dicti Ioannis deuoluta
censetur

censet legitima legitime.d.Angeli.qr sola Angeli reperta cēsetur in hereditate filiorū quib⁹ mater succedit solū in legitima.ꝛ p ꝯns facto recto cōputo ad dictā romanā vxorē.d.Angeli matrēꝗ filio rū ipsi⁹ Angeli pertinere potest solū.xxxvj.portio bonorum dicti Joannis.psupposito etiā ꝙ seruanda sit dicta reformatio.residuū vero dicte hereditatis Joannis pertinet ad dictos alios filios dicti Joānis ꝛ ad.d.Paulā vꝫ tertia pars dicti residui bonoꝝ pertinet ad dictos filios supstites dicti Joannis.ꝛ due partes dicti residui ptinēt ad.d.Paulā. ¶†Quantū aūt ptinet ad collanā ꝛ plas
6 q̄ sunt apud.d.romanā traditas eidem p.d.Joānem eius socerū.ꝛ Paulam eius socrū aduertendū est ꝙ predicta iocalia solent tradi sponse qn̄ꝗ de futuro ꝛ qn̄ꝗ sponse de presenti. donatio aūt facta sponse de futuro per sponsum valet.l.cū in te.ꝛ.l.si cum ante.ꝛ.l.si aū.ꝛ.l.cū te.ꝛ sequentib⁹.C.de dona.ante nup.ꝛ.l.cum hic stat⁹.§.si sponsus.ꝛ.l.si quis sponsum.ꝛ.l.si sponsus.ff.de dona.inter virū.ꝛ est irreuocabilis si sequitur postea matrimonium. secus si postea matrimoniū non sequat.l.cū veterū eo.tit.ideo cum in casu nostro postea secutuꝫ fuit matrimoniū si donatio facta fuit per sponsum dicte sponse fuit valida ꝛ pari ratione.immo fortius si facta fuit p socerū:similiter si facta fuit post matrimoniū cōtractū:licet donatio inter virū ꝛ vxorem ab initio non valeat per.l.j.ꝛ quasi per totū.ff.ꝛ.C.de donationibus inter virū ꝛ vxorem. tamen cōfirmatur morte si interuenit traditio vel aliquid loco traditionis.l.donationes quas parentes.C.de dona.inter virum.ꝛ.l.papinianus.ff.eo.tit.ꝛ.l.ij.C.de dote cau.non nu.cum igit in casu nostro traditio interuenerit:vt est verisimile:ex quo dicte res reperiūtur apud dictā romanam donatariam.Et marit⁹ ꝛ socer decesserint superstite dicta romana.igitur si dicte res fuerunt ei donate per maritū vel socerum dicte res debent esse dicte romane donatarie.nec sunt restituende heredibus donatoris.Et similiter predicta pcedunt in donatis per socrum nurui si dicta socrus decessit maxime quia presumitur fuisse de bonis soceri eiusꝗ mariti per.l.quintus.ff.de dona.inter virū.ꝛ.l.etiam.C.eo.tit.†Solum autem discutiendum videtur an presumant predicta iocalia donata sponse vel vxori per
7 maritū socerū vel socrū:circa quod videtur prima facie dicendū ꝙ censeant donata:qr inter personas coniūctas de facili donatio presumitur.l.si seruus cōis.ff.de dona.inter viꝝ.put per illā.l.vult gl. in.l.verum.eo.ti.qd ꝛ videtur velle glo.in.l.que dotis ibi nisi ratio ne temporis vel sanguinis.ff.solu.matri.qd non cōtingit nisi rōne presumptionis affectionis que affectio magna solet cadere inter maritum ꝛ vxorem seu inter sponsos ꝛ socerum ꝛ nurum.vt docet experientia rerum magistra.c.ꝙ sit in prin.de elec.lib.vj.ꝛ.c.statutum in pnc.eo.titu.ꝛ lib.idcirco predicta collana ꝛ cetera iocalia tā quā verisimiliter donata censeantur pertinere ad dictam mulierē. ¶Sed predictis non obstantibus contrarium puto de iure respōdendum.nam est cōis fere omnium sentētia ꝙ vestes preciose ꝛ alia ornamēta festiua tradita vxori vel sponse per sponsum vel maritū non cēset donata:vt habet per docto.in.l.penul.sol.mat.ꝛ p Bal. in.l.cum te.C.de dona.ante nup.Et ita pluries ꝯsulēdo tenui. Et lꝫ doc.loquant cōiter iter ꝯiuges vel inter spōsum ꝛ spōsaꝫ.tn̄ eadē rō militat qn̄ socer vel socrus tradunt iocalia nurui.ꝛ multomagis qr non est par affectio inter socerū vel socrū ꝛ nurum.put inter cōiuges qui censentur duo in carne vna.c.gaudeam⁹ extra de diuor. ꝛ genesis.ij.ad fi.ꝛ Matthei.xix.Et idcirco traditio facta de dicta collana ꝛ dictis perlis per socerum vel socrum nurui non censet in dubio facta animo donādi sꝫ vt nurus magis ornate incederet per supradicta.Et per consequens remanserunt in dominio donātiū put prius erant.Et ideo pertinent ad heredes dictorū donantiuꝫ ꝛ nō ad dictā romanā nisi p portione ad eam spectante tanꝗ heredem dicti Joānis donatoris ex personis Angeli ꝛ filiorū suorū.vt s.deductum est.Et predicta clare pcedunt:ex quo non deducitur quod dicti socer ꝛ socrus dum predicta tradiderunt vsi fuerint verbo dono.vel simili licet alias consuluerim vna cū clarissimo vtriusꝗ iuris doctore domino Baldo ꝛ Bartolo apud ariminum quod etiam si sponsus tradendo sponse quandam collanam preciosam vsus fuerit verbo dono.non pptera resultaret vera donatio adeo quod post eius mortē pertineat ad heredes donantis:licet sequutum fuerit matrimonium.non tamen super hoc oportet insistere ex quo nō deducit quod similia verba interuenerint.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cxv.

1 ¶Compensatio non extinguit debitum anteꝗ opponatur exceptio compensationis.

2 Legatum factum creditori per debitorem an cēseatur factum aio debitum compensandi.

3 Peti posse non videt qd euitari potest exceptione mediante.

¶Consilium.cxv.

1 In nomine domini nostri Jesu christi.¶†Quanquam videatur in hac consultatione prima facie dicendum quod dictus sempronius possit petere dictos quinquaginta florenos. non ob.ꝙ.d.Antoni⁹ testor fuerit creditor dicti semproniȷ in lōge maiori ꝗtitate.ꝛ non obstantibus dictis codicillis.ꝛ relicto in eis facto.Constat em̄ qd compensatio non extinguit debitum anteꝗ opponatur exceptio compensationis nam licet tex.in.l.si constat ꝛ in.l.fi.C.de compen.dicant quod compensationes ipso iure fiant tamen intelligitur si opponatur a parte p.l.j.ꝛ.ij.ꝛ.l.quod labeo.ꝛ l.si quis.ꝛ.l.verum.ff.de compē.prout firmat glo.Bart.ꝛ Bald.in in.d.l.si constat ꝛ communiter tenetur regulariter.fallit tn̄ in multis casibus qui notātur per Bal.in.d.l.si constat qui casus cessant
2 in terminis nostris.†Item constat quod legatum in dubio nō cēsetur factum aio compensandi saltem in debito voluntario vt est expressum in.l.creditorem.ff.de leg.ij.facit.l.si compensandi:ꝛ qd ibi habetur.C.de her.insti.idcirco lꝫ.d.Ant.fuerit creditor in.ccc. ꝛ debitor in.l.cum non fuerit opposita exceptio compensationis per hoiem tn̄ subsistebat debitū efficax in.l.quod debitū non videt sublatum per legatū factum in codicillis.verba namꝗ dictoꝝ codicilloꝝ nō vident significare liberationem heredis a dictis.l.nec in ducere compensationē.Nā reliquit omne id ꝛ totū qd ipse Antonius petere posset a dicto sempronio ꝛ ad qd dictus sempronius tenebatur ꝛ obligatus esset.Et per consequens videt reliquisse quātitatē integram.ccc.flo.quam ipe codicillator petere poterat.ꝛ ad quam dictus sempronius erat ei obligatus:qd etiam ostendunt sequentia verba.ꝛ maxime omnem quantitatem pecuniarū habitā ꝛ receptam per dictū sempronium tam dicto Antonio ꝙ etiam a quacūꝗ persona de pecunȷs dicti Antonȷ aut pro dicto Ant.ꝛc. cum quātitatē predictā.ccc.flo.dictus sempronius p parte receperit mutuo a dicto Antonio.ꝛ pro parte acceperit de suis pecunȷs existentibus sup bācho ꝛc.Et verba dictoꝝ codicillorū per que demonstratur ꝙ dictū relictum factum fuerit in dictis codicillis ad obuiandum scandalis.ꝛ ne alique discordie seu dissensiones de bonis ꝛ hereditate sua orirentur.possunt verificari etiam si dictū relictum non censeatur factum animo compensandi cum dicta quātitate.l.florenorum:quia poterat dubitare ne dissensiones ꝛ discordie orirentur ppter debita ipsius sempronȷ ꝛ non propter creditū ipsius sempronȷ ita ꝙ non concluditur necessario quod relictum fuerit factum animo compensandi.ꝛ probatio debet necessario cōcludere.l.non hoc.C.vnde cog.ꝛ.c.in presentia extra de probatio. nec videtur iuuare dictam titiā id qd secūdo loco allegatur in themate attēto ꝙ in principio thematis presupponitur ꝙ dict⁹ Antonius erat creditor in dictis.ccc.flo.nam si dictus sempronius accepisset pecuniā insolutū p quātitate crediti ipsius sempronȷ non fuisset in ea quantitate creditor ipse Antonius qr solutio parit liberationem.Et eadē solutio non potest parere liberationē ꝛ obligationē.ff.de solu.l.qui hominē.§.fi.ꝛ.ff.de ꝯdi.inde.l.cum is.§.j. Preterea in fine thematis psupponitur ꝙ partē dicte pecunie accepit mutuo dictus sempronius:ꝛ partē dict⁹ Antonius soluit p eo intelligo scꝫ creditoribus ipsi⁹ sempronȷ.Et sic sempronius nō recepit insolutum p suo credito. Soluens enim pro alio repetit p actionē negotioꝝ gestoꝝ.l.soluendo: cum si.ff.de nego.gest. Et sic efficitur creditor:nō aūt liberat a suo debito nisi forte mediante exceptione cōpensationis postea opposita:nec etiā videt obstare qd tertio loco in themate dicitur:qr lꝫ dederit dictus sempronius vt administrator dicte titie in dotē ipsius titie omnia ipsi⁹ bona: nō propterea infertur ex hoc ꝙ ipse non foret creditor in quinquaginta.nā bona intelligunt deducto ere alieno.l.subsignatū.§.bona.ff. de ver.signi.Et lꝫ qn̄ꝗ scꝫ in materia largissime interpretāda appellatione bonoꝝ nō deducat es alienū.l.princeps bona.eo.ti.Tn̄ tunc is cui bona ꝯceduntur artantur ad soluēda debita put ibi habetur ꝛ in.l.nam quod.§.fi.ff.ad treb.cū si.Sed lꝫ predicta videāt satis vrgere adeo ꝙ plurimum perplexus fui. ¶Tn̄ his nō ob.tādem visum fuit contrarium esse verius ꝛ magis de mēte dicti Antonȷ.Et mēs testatoris seu codicillantis est pncipaliter attēdēda l.in conditionibus primū locū in prin.ff.de ꝯdi.ꝛ demon.ꝛ.l.cū viꝝ C.de fideicō.cum multis si.Adeo ꝙ dicit Bald.in.l.cū quidā.C.de neces.ser.here.instituēdis:qd iudex debet sequi voluntatē testatoris prout venator leporem:volūtas em̄ testōris videt satis deprehendi ex verbis dicti codicilli.Ex prefatione em̄ deprehendit mēs disponentis.l.fi.ff.de codicil.ꝛ.l.itē qr.ff.de pac.ꝛ.l.titia respondit. §.idem respondit.de ver.ob.ꝛ per Bar.in.l.ambitiosa.ff.de decre. ab ordi.faciē.fecit ergo dictus Antonius dictum legatum relictū in dictis codicillis ne alique discordie seu dissensiōes in ꝛ de bonis ꝛ hereditate sua oriantur:ergo voluit obuiare huic dissensioni et discordie q̄ oritur inter dictā titiā ꝛ dictū semproniuꝫ vigore dicti crediti cū voluerit omnibus discordȷs ꝛ dissensionibus obuiare vt denotant illa verba ne alique discordie ꝛc.ergo voluit huic discordie obuiare.ꝛ consequenter voluit quod dictum creditum.l.flo.nō possit peti p dictum semproniū aduersus dictā titiā qd ꝛ facere potuit relinquēdo aio ꝯpensandi.ideo cēset relictū factū aio ꝯpēsandi.attēto etiā ꝙ dicta titia erat filia testōris.ꝛ ꝯnter magis delectaꝗ dictus sempronius.ita ꝙ est verisimile ꝙ testor voluerit obuiare discordie q̄ oriri posset ex lite mouēda p semproniū cōtra titiā.put ecōtra pbet etiā aliquid ꝯiecture ꝛ verisimilitudinis illa datio oim

bonoꝝ dicte titie in dotem: q2 est verisimile ꝙ si sempronius putasset se creditorem in quinquaginta sibi satisfecisset anteꝙ dedisset oia bona in dotẽ cũ poterat sibi soluere existẽs administrator. per l. diuortio cũ si. ff. de neg. gest. ita ꝙ licet tertia allegatio facta ĩ themate ꝑ dictã titiã nõ vrgeat necessario per adducta in contrariuz. tñ adminiculatur: quia est verisimile quod dict⁹ semproni⁹ noluerit sibi soluere: q2 forte habuit notam mentẽ codicillantis. itẽ lz secunda ratio allegata in themate nõ adaptetur nec substentari valeat quo ad pecuniã receptã in mutuũ ꝑ dictũ sempronium: nec quo ad pecuniam per dictum Antoniũ solutã pro ipso sempronio. tamen poterit ꝓbabiliter substentari quo ad pecuniã dicti Antonij receptam per dictum semproniũ existentem super bancho. nã si aliter non apparet ex qua causa recepit põt ꝓbabiliter interpretari ꝙ receperit in causam solutõis potiusꝙ animo se obligandi. arg. ei⁹ qd̃ habetur in. l. j. ⁊ sequentibus. ff. de solutio. iuuatur etiã dicta cõclusio scilicet quod dicta. l. peti nequeant per dictum sempronium
3 †Quia large loquendo põt dici non posse peti illud quod euitari potest mediante exceptione ⁊ non teneri neq3 obligatum esse illuz qui potest se tueri exceptione. arg. l. si quis obligatione. §. j. ff. de regulis iur. cum ergo dictus antonius lz esset debitor in. l. tñ ex quo poterat se tueri exceptione compensationis censeri poterat nõ teneri neq3 obligatum esse ad soluendum. d. l. Et pariter nõ posse ab eo peti scz effectualiter. ideo concurrente prefatione ⁊ causa ꝑpter quam fuit factum dictum relictum nõ censeatur dictus Antonius voluisse relinquere liberationem dicto sempronio ⁊ sibi reseruasse facultatem petẽdi sed voluisse relinquere id quod effectualiter aduersus eum peti poterat. ⁊ id ad quod effectualiter tenebatur. Ex omnibus itaq3 predictis simul iunctis: vt que non prosunt singula multa iuuent iuxta. l. excusant in princ. cum concordan. ff. de excu. tut. concludendum sit quod dictus sempronius nõ possit effectualiter petere. d. l. non obstantibus adductis in contrariũ que patent sublata per adducta pro hac parte.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxvj.

1 ☞ Socius administrans negotia societatis si non fuit appositũ pactum quod deberet habere salarium aliquod an possit petere salarium a cõsocijs vel plus consequi lucri ratione sue opere ⁊ industrie. per totum.
2 Uerba contractus sunt interpretanda secũdum naturam cõtract⁹ etiam si opus est illa impropriare.
3 Contract⁹ in dubio censent̃ cõtracti scd̃m consuetudinem.
4 Pactum appositum iuxta cõtractum vestitur coherentia ꝯtract⁹ imo ⁊ censetur pars contractus.

¶ Consilium. cxvj.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Licet videatur prima facie dicendũ in hac cõsultatione ꝙ ex quo actum fuit inter partes ꝙ dicta salaria spectaret ad dictum Franciscũ ꝓ quarta parte ⁊ ad alios in scriptura nominatos ꝓ alijs tribus partibus vcz ꝓ quarta parte ꝓ quolibet. Et postea subdatur ꝙ lucrum diuidatur ⁊ capitale assignãdo cuilibet lucrũ ⁊ capitale ꝓ rata sua. Ita quod inter partes videtur actum ꝙ ꝑut capitale venit diuidendũ inter quamlibet partem ꝯtentium ꝓ quarta portione: quia tãtũdem immissum fuit per vnam partẽ ꝑut per alteram: ita ꝙ Franciscus solum quartaz partẽ capitalis immisit in societate. ideo quartam partem extrahere debet in diuisione: pariter quartam partez vtilis ⁊ lucri extrahere debeat. Ita ꝙ illa verba ꝓ rata que referuntur ad lucrum ⁊ capitale illa pariter determinet. Cum vnum determinabile relatũ ad plura determinabilia debeat illa pariter determinare ꝑ. l. fi. C. de sen. ⁊ inter. om. iu. ⁊. l. in testamento. C. de testa. mili. ⁊. l. iam hoc iure. ⁊. l. lucius. ff. de vulga. ⁊ pup. Attento etiã ꝙ s. declaratur ꝙ ꝓ quarta parte ad quẽlibet ꝑtinerent dicta salaria ⁊ sic per precedentia declarentur sequẽtia. arg. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ⁊. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. Et ꝑ ꝯñs vr̃ ꝙ nõ debeat percipere maiorẽ partẽ lucri ip̃e Francisc⁹ ꝙ̃ ceteri socij qui tantũdem exposuerunt ꝓ emptiõe salarie ꝙ̃ ipse Frãcisc⁹: nec videt̃ ꝙ petere possit mercedẽ seu salariũ ꝓ suis operis. ⁊ industria cum de mercede nihil conuentum fuerit. ¶ Et insuꝑ merces dz certa exprimi vt debeat: al's non debetur. l. si merces in ꝑn. ff. loca. ⁊. l. j. ⁊. ij. eo. ti. iuncto. §. precium. insti. de emp. ⁊ vend. ⁊ imputet sibi Frãciscus q conuenit de administrãdo negotia dicte salarie. et nihil ꝯuenit de mercede. Uolũtas em̃ in mẽte retenta nihil operat̃ l. si repetẽdi. C. de cõdit. ob cãm. Et sic qd̃ damnum ex hoc patitur sibi imputet cũ videat̃ fuisse in culpa nõ cõueniendo de mercede et ꝓmittendo p̃stare operas suas ad hoc regula dãnum qd̃ quis sua culpa sentit in. vj. Cõtract⁹ em̃ ex cõuentione legem accipiunt. l. j. §. si conuenerit. ff. depositi. ⁊. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obli. ⁊. l. ea lege. C. de condi. ob cau. Ex quo ergo in conuentione actum fuit quod ipse administraret dictam salariaz cum nihil actum fuit de mercede ea lege videtur celebratus dictus cõtractus scilicet ipse Franciscus administraret absq3 eo quod pro administratiõe ꝯce

quã perciperet a socijs. ¶ His tñ non ob. contrarium puto magis equitati ⁊ iuri cõsonum. Ad cuius rei euidentiam premittendum est quod. d. cõtractus societatis nõ cõtractus locationis ⁊ conductionis vt de se constat ex natura ipsius ꝯtractus. Et quia in dicta scripta pluries dicte partes nominantur socij sermone tamen materno. Contractus autem societatis cõtrahitur ad instar cuiusdaz fraternitatis. l. verum in prin. ff. pro soc. ⁊ requirit in suppremo bonam fidem dicebat Bal. in suo consi. incip. videamus que societas. Et debet cõtrahi iusta ⁊ equa arbitrio boni viri. l. quod enim. §. j. ⁊. l. in ꝓposita. ⁊. l. si societatez mecum coieris. ff. ꝓ so. Et debent partes in societate esse equales. l. si non fuerint in princ. ff. eo. ti. ⁊ insti. eo. tit. §. j. nec debet plus lucri vnus percipere ꝙ̃ alter nisi aliquid plus ꝯferat societati. d. l. si nõ fuerint. §. j. ver. si modo aliquid plus contulit societati cum multis similibus. His premissis resultare videtur decisio presentis consultationis scilicet qd̃ dictus Frãciscus qui posuit quartam partem capitalis in dicta societate. cuius capitalis respectu deberet si nihil aliud ꝯtribuisset societati detrahere quartam partem capitalis ⁊ lucri resultantis ex dicta societate debeat aliquid vltra cõsequi a dicta societate. ex eo ꝙ in dicta societate posuit operam ⁊ industriam suam ꝙ̃ scz merentur sue opere ⁊ industria. vt sic societas censeatur cõtracta arbitrio boni viri. ⁊ quod partes lucri sint correspectiue ad ea que sunt posita ꝑ socios in societate. ⁊ vt seruetur bona fides in socios que in suppremo requirit̃ in contractu societatis magis ꝙ̃ in ceteris ꝯctibus: ꝑut hec omnia ꝓbantur per iam dicta. Nec ob. adducta in cõtrarium. quia illa verba ꝓ rata ꝑsit interpretari s̃m naturam societatis scz ꝓ rata cõueniente ⁊ correspectiue ad posita in societate: ita ꝙ qui plus meret̃ plus percipiet: ex quo rate nõ sunt expresse ⁊ declarate in diuisiõe
2 lz sint declarate in emptione salarie. †Uerba etenim contractus interpretantur s̃m naturam contractus etiam si opus est illa impropriare. l. si vno in prin. ff. loca. ⁊. l. si stipulatus. ff. de vsu. ⁊. l. eas causas cum si. ff. de condi. ⁊ demõ. Lõge magis vbi verba adaptari pñt ad naturam contractus sine impropriatiõe: ꝑut ꝯtingit in casu nostro: ⁊ illa verba ꝓ rata pñt intelligi ꝓ rata correspectiua ad ea que sunt posita in societate ꝑ dictos socios. Et sic ꝓ rata correspectiua nõ ad pecuniam immissam ꝓ emptiõe salarie: sed ad alia que ex cõuentiõe posita sunt in vtilitatẽ societatis. ⁊ hoc modo intelligẽdo pariter determinant lucrum ⁊ capitale. ⁊ licet non pariter determinarent. ⁊ sic esset opus aliqua impropriatione illa toleranda esset vt verba conuenirent nature contractus: presertim cum sepe de facili recedatur ab illa theorica ꝙ vnum determinabile relatũ ad plura determinabilia illa pariformiter determinat. vt patet in. l. ij. cuz cõcord. ibi per gl. adductis. ff. de offic. pcõ. Et ꝑ hec in effectu tollũtur oia in ꝯtrium adducta. ⁊ ꝑ hanc viã deduci põt iustitia cõtract⁹ ⁊ equitas q̃ suadet ꝙ dictus Franciscus nõ debeat amisisse operas suas: ⁊ ꝙ socij qui solũ posuerũt pecuniã eiusdem ꝙ̃titatis ꝑut dictus Frãciscus tm̃ lucri ꝯsequerent̃ ꝙ̃ dictus Frãciscus qui posuit in societate tantũdem pecunie: ⁊ insuꝑ operas tanto tp̃e q̃ nõ fuerunt parue extimatiõis. sinaũt p̃dicta via nõ placeret ꝑ aliã viam deducẽda esset eqtas q̃ suadet ꝙ dictus Franciscus debeat plus cõsequi ꝙ̃ ceteri socij qui operas nõ immiscuerũt. q2 deberet sibi solui a societate equalens ⁊ cõdignum salarium seu merces. lz de mercede nihil ꝯuẽtum sit: ex quo ꝯsueuit in ceteris societatib⁹ hm̃oi salariũ administratori ꝯcedi pro industria ⁊ labore nõ parua ꝙ̃titas
3 annua pecuniarũ: vt in themate presupponitur. †Contractus em̃ cẽsent̃ ꝯcti s̃m ꝯsuetudinẽ. ⁊ iuxta cõsuetudinẽ interpretãt̃. l. lz. C. locati. ⁊. l. semꝑ in stipulatiõibus. ff. de reg. iur. ⁊ in. l. cũ delanionis §. asinam molẽdinariam. ff. de fun. instru. ⁊. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. cũ si. Et sic nõ ob. ꝙ de salario vel mercede nihil est exp̃sse cõuentum: q2 cẽsetur tacite cõuẽtum ex quo ita erat de more ꝙ scz salariũ cõdignum cõcederet̃ administratori coadiuuant̃ p̃dicta ex alijs capitulis dicte scripte quatenus cõtinetur ꝙ sit licitum Francisco deputare venditores ⁊ ministros in dicta salaria bonos ⁊ sufficiẽtes ⁊ ab eis accipere bonos ⁊ sufficientes fideiussores. Et nõ exprimitur qcꝙ̃ de salario eis dãdo. Et tñ nemo dixerit ꝙ nõ censeatur actũ ꝙ dicti vẽditores ⁊ ministri deputarent̃ sine salario vel qd̃ dict⁹ Frãcisc⁹ de ꝓprio solueret eis salariũ. Et similiter in alio capitulo ꝯtinetur ꝙ qñ dñs Nicolaus rabatti ⁊ ricasoli vellent mittere vnum factorem ad ciuitatẽ nouã ⁊ vnũ aliũ in locũ vbi eis placeret versus marinam possent illos mittere qui habeant reddere cõputum ⁊c. Nec aliquid expresse actum est de eoꝝ salario. Et tamẽ non est verisimile qd̃ actum fuerit ꝙ illi mittantur absq3 salario. Et vt arbitror immissi per predictos ⁊ etiam deputati a dicto Francisco habuerunt salaria de corpore dicte societatis. Et sic ꝑut predictis fuit ꝯstitutum salariũ a dicta societate: lz nihil expresse cõuentuz fuerit de salarijs eorũdẽ: ⁊ nihilominus illi salarium habuerunt a societate. Ita etiã dicendum sit ꝙ Franciscus debeat etiam habere salarium pro sua administratione ⁊ ꝑ periculo quod ipse habebat subire si male administrasset: licet de eius salario nihil expresse actum fuerit. Et etiam per hanc viam deduci potest equitas dicte societatis ⁊ partes lucri s̃m hoc erũt equales ⁊ correspectiue ad posita in societate. Et censebitur societas equa ad instar fraternitatis

et ad

⁊ ad arbitrium boni viri. ⁊ habebit supremam bonā fidem: prout
hec oia sunt de natura societatis. q̄ oia cessarēt si dict⁹ Frācisc⁹ ni-
hil haberet cōsequi p̄ suis operis ⁊ industria ⁊ periculo administra
tionis. Et attentari posset ꝙ tale pactum non valeret ꝓpter natu
ram societatis per ea que dicta fuerunt in euidentiali. ⁊ tollūt etiā
p̄ hanc viam adducta in contrarium. Nec obstat qđ merces debet
esse certa: qꝛ illud ꝓcedit in contractu locationis ⁊ cōductionis ꝓ-
ut loquūtur iura ad ꝓpositum adducta. nos autem loquimur in
contractu societatis in qua plurimum versatur iudicis arbitrium
4 prout etiam in euidentiali deductum est. †Est enim pactum appo
situm iuxta ɔ̄tum societatis quod vestitur eius coherentia iuxta
l. in bone fidei. ⁊ l. petens. C. de pac. cū si. ⁊ censetur pars contract⁹
societatis. l. fundi partem. ff. de contrahenda emptione. ⁊ censetur
inesse contractui societatis. l. iurisgentium. §. quinimmo. ff. de pact.
⁊ l. lecta ver. dicebam. ff. si cer. pe. idcirco incertitudo mercedis nō
habet vitiare. sed veniet certificanda iudicis arbitrio ⁊ etiam ex cō
suetudine aliarū societatum huiusmodi salarie. Et sic salarium vel
merces non est iudicanda omnino incerta. ex quo venit certificāda
per relationem ad aliud. nam etiam in contractu emptionis ⁊ ven
ditionis ⁊ in contractu cōductionis ⁊ locationis satis est quod pre
tium vel merces: licet ab initio sit incertum vel incerta: tamen spe
retur certificari per id quod habetur in. l. fi. C. de contrahen. empt.
⁊ in. d. l. si merces secundo responso. Ex quibus cōcludēdum est qđ
dicto Francisco debet cōdigne satisfieri pro operis ⁊ industria suis
⁊ pro periculo administrationis per eum suscepte vel qꝛ ei cōstitua
tur per societatem solitum seu condignum salarium: vel qꝛ sibi at-
tribuatur maior pars lucri correspectiua ad id quod merent̄ eius
opere ⁊ industria ⁊ periculi susceptio: que vie tandem in idem reci
dunt ne alias resultaret iniqua societas ⁊ iniquum ⁊ forte inuali-
dum pactum: nec transisset sine scrupulo conscientie: quia est sentē
tia theologorū quos refero in repetitione. l. si pascenda. C. de pac.
in. j. prin. q. quod vbicū3 in contractu societatis vnius socij condi
tio est melior. ⁊ alterius socij conditio deterior societas non tran-
sit in scrupulo conscientie ⁊ sine peccato propter specialem natu-
ram societatis.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. cxvij.

Sentētia interlocutoria qua iudex ꝓnunciauit se iudicem cō
petentem an possit reuocari p̄ eundem iudicem.
1 Delegationes sunt stricti iuris qꝛ derogant ordinarie iurisditiōi.
2 Supplicationū responsiones debent intelligi secundum ipsas sup
plicationes.
3 Actio cōuētionis coram vno iudice delegato in vna cā intentata
an possit in alia actorem reconuenire.
4 Sentētia interlocutoria qn̄ ⁊ quo ad quos transeat in rē iudicatā.
5 Sentētia interlocutoria reuocata an reuocētur ceteri actus depē
dentes ex eadē interlocutoria.
Sententia declarat ⁊ p̄ veritate habetur.
6 Spoliationis actionem intentans si non probet spoliationem an
succumbat. nu. seq.
7 Spoliatus quis dicatur.

¶Consilium. cxvij.

In nomine domini nostri
Jesu christi. ¶Uiso processu agitato inter manuelē
hebreum ex vna parte agentē ⁊ Bernardum thome
de terra montoni ex aduerso conuentum. Premittē-
dum est ad euidentiam ante oia de virtute cōmissionis facte p̄ san-
1 ctissimu3 dominū nostrū gubernatori ciuitatis castelli. †Circa qđ
est aduertēdum ꝙ delegatio que fit in rescripto sup quo est funda
tus dictus ꝓcessus est stricti iuris. qꝛ derogat iurisditiōi ordinarie
vt no. per glo. in cle. j. de offic. deleg. ⁊ in. c. j. de rescrip. lib. vj. ⁊ per
2 doc. in. c. sedes. eo. tit. in antiquis. †Item l3 in supplicatione dicti
hebrei plura contineantur: ⁊ inter cetera contineatur ꝙ pro parte
dicti Bernardi obtentum fuit rescriptum a sixto ad locumtenētē
dicte ciuitatis: vt eundē Bernardū ad possessionē domus ⁊ certar
terrarum restitueret ⁊c. Et tandem postulatum fuit ꝙ causam p̄di
ctam que in supplicatione dicebantur pendisse corā dicto locumte
nente summus pontifex ad se aduocaret ⁊ ad tollēdum dubitatio-
nem: an remoto locumtenente predicto gubernator possit cogno
scere alicui probo viro committeret ⁊ mandaret vt dictū manuelē
ad possessionem dictarum terrarum restitueret. tamen sanctissim⁹
dominus noster Innocētius ad vnum tantum ex premissis respō-
dit dicendo fiat vt petitur de commissione cause que responsio est
intelligenda secundum postulationem. ar. l. si defensor. §. qui inter
rogatus. ff. de interro. actio. ⁊ l. j. §. si quis ita. ⁊ l. titia respondit. §.
idem respondit. ff. de verborum obliga. ⁊ propterea responsio fa-
cta ad dictam supplicationem: ⁊ sic signatura fiat de ɔ̄missione cau
se referēda est ad causam que in supplicatione petitur committi. et
cōsequēter de causa q̄ in supplicatione dicebat̄ cōmissa locūtenēti
⁊ coram eo inchoata: qꝛ illa sola petita fuit per superiorem aduoca
ri ⁊ committi: sed percūctatis actis cause de qua agitur non repe-
rio ꝙ appareat ꝙ aliqua causa pēderet nec fuerit cōmissa dicto lo-
cūtenēti. ⁊ per ɔ̄sequēs causa que est intētata corā gubernatore nō
videt̄ ꝙ vllo pacto venerit in cōmissione nec potuerit agitari vir-
3 tute dicte cōmissionis coram eo. †Et l3 conuenta coram iudice de
legato in vna causa possit actorem in alia causa recōuenire. l. papi-
nianus ⁊ aut. ⁊ consequēter. C. de sen. ⁊ inter. om. iu. ⁊ extra. de mu
tuis petitionibus per totum: tamē predicta ꝓcedunt qn̄ reus pri-
mo cōuentus actorem recōuenit ita loquunt̄ iura preallegata ⁊ si-
milia. nō autē loquunt̄ quādo est solum cōmissa vna causa ɔ̄ aliquē
qui anteꝙ̄ impetrans rescriptum delegationis illo rescripto vtat̄
inchoando causam per rescriptum cōmissam reconuenit quo casu
non esset recōuentio seu mutua petitio sed simplex ⁊ primitiua cō-
uentio: idcirco si non apparet ꝙ dictus Bernardus coram locum-
tenente causam inchoauerit vigore sui rescripti non cadit materia
recōuentionis: sed simplicis ɔ̄uētionis que fieri non potest nisi sup
expressis in rescripto delegationis per. c. cum olim. de offi. delega.
⁊ c. cum dilecta. de rescriptis. ⁊ facit. l. diligenter. ff. mandati cū con
cordātijs. ⁊ ex p̄dictis ɔ̄cludēdum est ꝙ alio nō apparente dictus
dominus gubernator nō erat iudex competēs sup causa dicti ma-
nuelis in libello deducta. videtur tamen aduersari sententia inter-
locutoria qua dictus dominus gubernator ꝓnunciauit se iudicem
4 competentem. †Sentētia autem interlocutoria transit in rem iu-
dicatam quo ad partem. c. cum dilecti. de elec. ⁊ no. per gl. ⁊ doc. in
l. qđ iussit. ff. de re iudi. Sed respōdetur quod tēpore dicte late in-
terlocutorie non erat adhuc porrect⁹ libellus sup causa de qua nūc
agitur. Et sic dicta interlocutoria nō trahit̄ ad istam causam tunc
futuram. tractus enim futuri temporis nō pertinet ad iudicem. ff.
de vsuris. l. j. §. j. Sed interpretanda est dicta interlocutoria quod
esset iudex competens super causa sibi cōmissa: itē predictis videt̄
aduersari qꝛ post oblatum libellum fuit opposita exceptio declina
toria ꝙ causa in libello deducta nō venerat in commissiōe que ex-
ceptio erat discutiēda ante litis contestationē. l. fi. C. de excep. l. ita
demum. C. de ꝓcu. l. exceptiōi. C. de ꝓba. cum si. Et ideo iudex mā-
dando ꝙ lis contestaretur. cēsetur tacite pronunciare exceptionē
non obstare. ⁊ consequenter se iudicem competentem super dicta
causa in libello deducta per ea que habentur in. ca. ex parte. B. de
appel. ⁊ l. ij. §. si dubitetur. ff. de iud. ad hoc etiam. d. l. ita demum. ⁊
quod habetur in. l. pomponius. §. rati. ff. de procu. Et p̄ consequēs
dicta tacita interlocutoria transiuerit quo ad partem in rem iudi-
catam. ita ꝙ ad presens non videtur ꝙ dictus Bernardus possit
super hoc se fundare cum fuerit lis contestata per iura preallega-
ta. circa quod dici potest qđ licet interlocutoria transeat in rem iu
dicatam quo ad partem tamen quo ad iudicem nunꝙ̄ transit in rē
iudicatam. d. l. quod iussit ⁊ c. cum cessante extra. de appel. Et ideo
iudex videns interlocutorias suas fuisse iniustas potest eas reuo-
5 care ⁊ honestum est ꝙ reuocet. †Et reuocata dicta interlocutoria
litis contestatio postea emanata erit nulla tanꝙ̄ facta coram iudi-
ce incompetente. Et similiter ceteri actus secuti per ea que habent̄
C. si a non compe. iudic. per totum. ⁊ quod notabiliter per glos. in
cle. j. de sequest. pos. ⁊ fru. nec p̄ dictam interlocutoriam fuit factus
iudex competens nec validitati actus sequentes alias nulli: licet
claudatur os parti vt non possit de nullitate dicere stante firma in
terlocutoria que transiuit in rem iudicatam. Sentētia enim decla
rat ⁊ habetur pro veritate. non tamen veritatem inducit. l. sicuti. §.
si queratur. ff. si ser. vend. ⁊ l. res iudicata. de regulis iuris. ⁊ facit. l.
quid tamen. §. si arbiter. ff. de arbi. ⁊ l. si pretor in princip. ff. de iud.
⁊ ideo dicta acta in rei veritate alio non apparente censeri debent
iudici nulla licet parti precludatur via deducēdi dictam nullitatē.
Et per hanc viam potest iudex pronunciare processum inefficacē
6 ⁊ reum absoluere ab obseruatione huius iudicij. †Circa merita au
tem cause si iudex nollet dictas interlocutorias reuocare. Est ad-
uertendum quod pro parte dicti emanuelis principaliter deduci-
tur in libello quod dictus Bernardus pendente lite super breui
impetrato per dictum Bernardum se intrusit in possessionem di
ctorū bonorum ⁊ dictum magistrum manuelem spoliauit sua pos-
sessione. quod etiam principaliter deduxit in sua supplicatione et
etiam deducit in articulis. ⁊ in specie concludit in dicto suo libello
ipsum magistrum manuelem fuisse ⁊ esse reintegrandum ⁊ reponē
dum in possessionem actualem ⁊ corporalem supradictarū rex ⁊c.
Circa ꝙ dict⁹ magister manuel deficit in salutari suo: qꝛ non ꝓbat
incūbētia q̄ ꝓbare tenebat̄ p̄ victoria reportāda cū actore nō ꝓbā-
te fundamētū sue intentionis. reus etiā si nihil probauerit veniat
absoluendus. l. qui accusare. C. de eden. l. fi. C. de rei vendi. c. cum ec
clesia sutrina in fi. de causa possess. ⁊ proprie. cum infinitis si. Quod
autem non probet quod in hac parte deduxit in libello apparet ex
pluribus. primo quia deducit in libello quod dictus Bernardus
lite pendente ingressus fuit possessionem dictorum bonorum ⁊ ip
sum magistrum manuelem spoliauit. ⁊ de tempore litis non ꝓbat
quod dicto tempore acceperit dictus bernardus dictam possessio
nem de qua agitur. Quinimmo ex attestationibus testium potius
inducitur contrarium scilicet quod ante tempus litis mote dicta3
possessionem acceperit: licet non possit id bene apparere cum non

7 appareat de tẽpore mote litis. † Preterea ꝛ clarius licet appareat quod dictus Bernardus acceperit dictam possessionem. nõ tamen apparet quod dictum manuelem spoliauerit sua possessione: quia non apparet quod tempore quo dictus Bernardus dictã possessionem acceperit dictꝰ manuel possideret prout requiritur ad hoc vt agens possessorio recuperande obtineat: quia nõ potest dici deiectus vel spoliatus nisi qui tunc possidet. vt est expressum in. l. j. §. interdictum autem hoc. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ no. per glos. ꝛ doct. in. cap. cum ad sedem extra de resti. spolia. ꝛ probatur per theoricam generalem que dictat quod priuatio presupponit habitum. l. decem. ff. de verbo. oblig. ꝛ. l. non potest videri desinere. ff. de reg. iur. Sed ꝙ dictus emanuel possideret tempore quo dictus Bernardus accepit dictam possessionem non probatur in actis: quia nullus testis id deponit. quinimmo nec dictus manuel vnꝗ in actis id asserit ꝙ reperiam: quinimmo videtur potius asserere contrarium. Nam in supplicatione quam fecit dictus manuel pontifici ꝛ quam produxit in actis cause asserit quod ipse emanuel tenuit ꝛ possedit donec comes carolus priuatus fuit comitatu montoni. ꝛ ad immediatã subiectionem ecclesie romane deuenit. ꝛ idem attestatur in libello ꝛ etiam in articulis primo loco ꝓductis in causa. ergo videtur negare se postea possedisse: quia qui de vno dicit de alio negare videtur. c. nonne extra. de presumptio. ꝛ. l. cum pretor. ff. de iudic. et in. l. eum qui ita. ff. de verb. oblig. vbi paciscens ad tempus videtur post tempus pacisci contrarium. qđ etiam iuuatur ex alio qꝛ Thomas primus testis deponit quod dictus manuel nõ possedit postquã dictus comes carolus priuatus fuit dicto castro montoni. Et nonnulli alij testes deponunt ꝙ non viderunt ꝙ post dictam priuationẽ comitis caroli dictus manuel possideret dicta bona quorum dictum licet non concludat: quia non sequitur: non viderunt ipsi testes. ergo non possedit. tñ aliquid adminiculatur. Cõstat autem quod dominus Bernar. accepit dictam possessionem postquã dictus comes carolus priuatus fuit. vt. s. ꝛ ex testium depositionibus. ꝛ etiã ex his que asserit dictus emanuel in dicta eius supplicatione ꝛ in dicto libello ꝛ in dictis suis positionibus. ergo dicta apprehensio possessionis facta per Bernardum facta fuit post tempus quo dictus manuel dicit se possedisse. ergo videtur ex eius dictis deduci quod non fuit spoliatus a dicto Bernardo. Adminiculatur etiam ꝛ plurimum: qꝛ ser christophorus vnus ex testibꝰ dicti manuelis deponit ꝙ tempore quo dictus Bernardus accepit possessionem predictam dicta bona possidebantur per cameram apostolicam. Et ser nocentius deponit quod post priuationem dicti domini caroli nonnulla bona fuerunt capta ꝛ tenta per camerã apostolicam. Et Joannes alius testis eiusdem manuelis deponit quod per cameram apostolicam dicta bona fuerunt apprehensa ꝛ sic se refert ad bona de quibus agitur. Licet postea subdat omnia que erant dicti comitis caroli. ꝛ etiam alia que per eum possidebãtur: non propterea potest dici quod non intellexerit de bonis predictis. licet tunc temporis non essent dicti comitis caroli. ex quo expresse premiserant de dictis bonis. ꝛ que nõ prosunt singula solent multa iuuare. l. excusantur in princi. cum concordan. ibi adductis per glos. ff. de excu. tut. ꝛ dato sine preiudicio veritatis qđ non probaretur dicta negatiua scilicet quod dictus Manuel non possideret dicta bona tempore apprehensionis facte per dictum Bernardum. tamen satis est quod non probatur affirmatiua scilicet ꝙ tunc temporis possideret dictus Manuel dicta bona per supradicta. Nec obstat si dicatur quod qui semel possedit presumitur cõtinuasse possessionem per ea que habẽtur in. l. siue possidetis. C. de probatio. ꝛ per doctores maxime Antonius de but. in dicto capitulo. cum ad sedem. quia respondetur quod dicta presumptio iuuat quando allegatur non alias per. l. si adulterium cum incestu. §. idem pollioni. ff. de adulter. prout ibi no. Barto. per illum text. quod ꝛ notat idem Bartolus. in. l. cum quid. ff. si certum petatur. Sed dicta presumptio seu quod dictus Manuel possideret tunc temporis non allegatur per dictum Manuelem: immo potius videtur asserere contrarium. vt supra deductum est ergo ex hoc capite debet dictus Manuel succumbere. Et ex hoc capite debet dictus Bernardus absolui. et dictus Manuel in expensis condemnare.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxviij.

1 ☞ Cancellatio seu interlineatio in instrumento apparens an vitiet ꝛ quid in alijs contractibus vel libris priuatis seu quinternis. Prothocolla publicare an sufficiat seu quinternum continẽs plura instrumenta non confecta cum solemnitate de qua numero sequenti. ꝛ. 3.

2 Instrumẽtum extractum ex prothocollo solẽnitates non habẽte nõ facit fidem tanꝗ ex infecta radice causatum.

3 Signum notarij est de solẽnitate instrumẽti adeo quod eius omissio vitiat instrumentum licet iure non reperiatur quod signum sit de solemnitate.

4 Instrũm an vitietur in ditionis ꝛ signi omissione. nu. 3.

5 Legatum factũ sub conditione si religionẽ ingrediatur an valeat cum ꝑsupponatur interlineatio.

¶ Consilium. cxviij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Placet mihi petrophilippo de corneo. V. J. doctori conclusio supra facta per excellentẽ ll. doctorẽ dominum Joãnem Franciscũ domini Frãcischini de matellica vti fratrem honorandum per ea que egregie deducit prefatus dominus consulens principaliter moueor ea rõne: qꝛ prout ipse adducit non apparet qđ dicta interlineatura seu cancellatio fuerit facta post perfectum testamentum quo casu Jo. and. concludit qđ cancellatio vitiet instrumentũ in parte cancellata. Et maxime quia prout dicit Bald. in. l. j. §. sed consulto in fi. de his que in testamẽto delentur. Cancellatio seu deletio presumitur in dubio facta tẽpore testamẽti seu instrumenti anteꝗ̃ sit habitũ pro absoluto prout eius excellentia adducit ꝛ ego retuli. in. d. l. si vnus circa fi. C. de test. Sed videt̃ predictis refragari ea que tradit Bal. in. l. ea que. C. comi. vel episto. vbi videt̃ velle ꝙ theorica doct. volentiũ ꝙ quando instrumentũ testamenti non stetit apud manꝰ testatoris sed apud manus tertij instrumentum probet non obstãte cancellatione procedat quando quodlibet instrumentum est publicatum: non autem quando liber vel quinternus plura instrumẽta continens est in fine vel in principio publicatus: naꝫ tunc id qđ in ipso quinterno vel libro reperitur cancellatum vel deletum non censetur publicatum nec in ea parte debet instrumento adhiberi fides. ꝛ sic facit Bald. differentiam inter instrumentuꝫ publicatum ꝛ librum vel quinternum publicatum. ꝛ consequenter videtur velle quod si reperitur instrumentum publicatum cancellatum nihilominus probet. ꝛ idcirco in casu nostro in quo ꝓut deprehẽditur ex tenore transumpti publicatio facta fuit in quolibet instrumẽto secundum dictam theoricam Bald. videtur quod probet etiã cancellatum quod videtur contra predicta. Non tamen assignat bald. rationem differentie inter librum publicatum ꝛ instrumentum publicatum cum videatur eadẽ ratio vtroꝗ casu quia publicatio in fine quinterni facta vel in principio refert̃ ad omnia precedentia vel sequentia singula singulis referendo per. l. sij. §. si filius. ff. de libe. ꝛ postu. ꝛ. l. si qs ex argentarijs. §. si initium tabular. ff. de edend. ꝛ. l. talis scriptura. de lega. j. ꝛ. c. ij. requiris. de appellatio. ꝛ idem solet operari generalis dispositio seu relatio quo ad ea que sub illa generalitate comprehendunt̃ quod operat̃ specialis dispositio seu relatio. l. si duo in fi. cum concord. ff. de admini. tuto. dictum autẽ Bal. potest procedere quando totum instrumẽtum est cancellatum ita quod publicatio non potest in aliqua parte verificari nisi cancellatio fuisset facta post instrumentum habitum pro perfecto ꝛ absoluto: quia si fuisset antea cancellatum consulto publicatio nõ fuisset vera. Sed in libro vel quinterno presupponit quod erant quedam instrumenta cancellata. ꝛ quedaꝫ non: ita quod publicatio in principio vel in fine facta verificari potest ꝛ referri ad instrumenta non cancellata. ista videtur intentio Bald. eadem ratio militat qñ instrumentum est pro parte cancellatum. ꝛ pro parte non cancellatum: quia tunc publicatio simpliciter facta in principio vel in fine instrumenti pariter referri potest ad capitula instrumenti non deleta vel cancellata adeo quod capitula cancellata remanent nõ publicata. Et sic ceteris paribus est eadem ratio in quinterno publicato ꝛ instrumento publicato. facit ad supradicta: quia publicatio indefinita non videtur equipollere vniuersali publicationi quando non est eadem conditio eorum que sub vniuersalitate comprehenduntur per ea que habentur in. l. si pluribus. de leg. ij. ꝛ in. c. vt circa. de electione libro sexto in quibus iuribus habetur quod oratio indefinita equipollet vniuersali quando est eadem ꝯditio ꝛ nõ alias. Sed quando in instrumento sunt quedam cancellata ꝛ quedam non cancellata non est eadem conditio omnium que in instrumento continentur merito oratio indefinita que continetur in publicatione non est referenda ad omnia in instrumento cõtenta sed duntaxat ad ea que non sunt cancellata. Et ista vt arbitror fuit intentio Baldi prout in effectu idem legẽdo tenui in dicta. l. si vnꝰ. Et ex predictis concludo vna cum domino consulente quod dictum relictum factum sub conditione si filius institutus ingressus fuerit religionem peti nequeat cum nõ appareat processisse de voluntate testatoris. Et maxime predicta videntur procedere quia dicta interlineatura reperitur facta in prothocollo. Solent enim notarij in eorum prothocollis sepe facere interlineaturas: quia ꝓthocolla solent scribi per notarios antequam contractus vel testamẽta habeantur pro perfectis ꝛ absolutis. ꝛ sepe occurrit quod in eorum confectione aliqua scribuntur ꝛ interlineãtur: quia partes variant vel non bene se intelligunt: ita quod cõtingit aliquid scribi ꝛ postea cancellari ꝛ dum instrumẽtum postea legitur coram testibus: legitur id quod non est cancellatum ita quod sepissime contingit qđ in ꝓthocollis reperiuntur similes cancellationes ꝛ interlineature que non ponuntur postea in instrumentis que exinde a notarijs postmodum extrahuntur ꝛ a solitis plerumꝗ sumitur argumẽtum iuxta ea que habẽtur in. l. fi. C. de fideiusso. ꝛ in. l. qđ si nolit. §. qui assidua. ff. de edili. edic. ꝛ ꝑ glos. ꝛ Bald. in. l. neꝗ natales. C. de

C.de probationi.et per gloss.in.l.j.C.de arbi.cum simili. Posset etiam attentari quod ex alio dictum transumptum non probet dictum testamentum: quia prothocollum quod est transumptū nō
2 videtur quod habeat debitas solennitates. ¶ †Et instrumentū extractum ex prothocollo non habente solennitates non facit fidem tanquam ex infecta radice causatum. prout voluit Pet. de anchara.in consilio.cccclxxxij.incipiente premissa.debent enī prothocolla habere omnia solennia que requiruntur in instrumentis publicis.prout videtur presupponere Joan.andr.in additio.specu.in titulo.de instrumen.edi.§.videndum.versic.& nota quod tabellio. Et prothocollo non publicato non datur fides dicit Bald. post Nicol.de Mat.in rubrica.C.de fide instrumen.non autem videtur publicatum quando in publicatione deficiunt solennia inter que solennia connumeratur signum notarij. prout concludit Petrus de anchara.loquens de prothocollo in dicto consilio.cccc
3 lxxij. †Volunt enim docto.quod signum notarij sit de solennitate instrumenti: adeo quod eius omissio vitiet. licet enim non reperiatur in iure expressum quod signum notarij sit de solennitate. prout dicit Joann.in additio.Specu.in titulo.de instrumen.edi.§.secundo versiculo in fin.autentice.et Jmola.in.l.ad testium.§.si quis.ff.de testa. Tamen per docto.adducuntur in argumentū plura ex quibus concludunt quod signum notarij est de solennitate instrumenti et requiritur ad validitatem ipsius. Nam hoc voluit Specu.in titulo de instrumento.edic.§.breuiter versiculo in fine autentice.et Cyn.in.l.contractus circa finē.C.de fide instrumentorum.et Jac.de arena.in dicta.l.ad testium.§.si quis per text.in autentico de instrumen.cau.& fide.§.sed & si instrumenta.et ibi glos. super verbo adijciatur et super verbo oportet.et text.iuncta gloss. in verbo signum instituta de publicis iudi.§.idem lex cornelia.de falsis. Ad idem.l.finali.C.de assesso.et.l.secunda. C.de conue.fi. debi.libro.x.& idem voluit Bald.in dicta.l.si quis ex argentarijs. §.si initium tabularum.et.l.lucius.ff.de militari testamento.& Angel.in autentico de tabellio.& Panor.in.c.j.de fide instrumentorum. Ad idem Bal.in prima constitutione codicis. Que opinio procedit quando est de consuetudine quod signum notarij apponatur in instrumentis.nam tunc debet apponi alias instrumentum non valet prout voluit Barto.in.d.l.ad testium.§.si quis.& in.j.consti.ff. quod et voluit Jmol.in.c.j.de fi.instrumē.ad hoc etiam nota.per gloss. in aut.vt ppo.no.impe.in prin. Et propterea dicit Bal.in.c.significauit.de appella.quod si instrumentum non habet signum consuetū non facit fidem.argumē.illius tex.cum igit vbicq sit cōsuetudo.et vt arbitror sit in terra fabriani quod signum notarij apponatur in instrumentis. Et in dicto prothocollo deficiebat signū notarij put quod deficeret deprehenditur ex transumpto dici potest qd dicto prothocollo & consequenter dicto transumpto non sit adhibenda fides.attento etiam quod in dicto prothocollo non est apposita quota
4 seu tempus inditionis. †Et omissio inditionis vitiat instrumētū. vt not. Bart.in.l.si librarius.ff.de reg.iur.& in.l.si nominatim.ff. de condi.& demō.& Bal.in prima cōsti.C.j.in.§.excepto.& in.l.fi.in iij.col.C.de fideicō.& Spec.in ti.de rescrip.§.quarto versi.item qd nō est.pōt etiā attentari quod dato quod dictū instrumentum probaret
5 etiam dictum relictum interlineatum. †Tamen dictū relictū non deberetur ex quo est relictum sub conditione si filius qui oneratur dicto relicto ingredietur religionē.& si dictū relictū factū sub cōditione pdicta videt factum sub turpi cōditione tanq detrahens a religione.& sic a vita cōtēplatiua.ar.tex.in autē.de sanc.epis.§.sed huc presenti.vnde sumit autētica nisi rogati.C.ad treb.nā ratio illorū iuriū sm Barto.in.d.aut.nisi rogati est qr cōditiones que ibi ponunt reijciunt tāq turpes quasi obstent vite cōtemplatiue sm eum:quā ratione ad illū tex.posuit Richar.mal.& etiā Cyn.in.d. aut.nisi rogati.& Dy.in.l.si ita quis.§.fi.de leg.secūdo.quod & voluit Bar.ibi.& in pluribus consilijs:quorū vnum incipit quidā nomine titius in ordine.cxj.aliud incipit sancti spiritus adsit gratia queritur an monasterium in ordine.cxxx.cui consilio se subscripserunt Franci.tigri.et Bald.et eius rationes refert et sequitur panor.in.c.in presentia.de probatio.vbi idem tenet.d.Anto.et idem tenet Bene.de plum.in.d.auct.nisi rogati.& idem videtur tenere Ponta.in.l.stipulatio hoc modo concepta.de verbo.obli.si ergo conditiones adiecte legato alicui facto retrahunt a vita contēplatiua.vt quia legatarius careat relicto ingrediendo monasteriū propter quem ingressum deficiat conditio legato adiecta pari ratione dicendum videtur in casu isto in quo onus est adiectum specifice sub conditione si monasterium ingrediatur ipse oneratus: et longe maior ratio videtur in casu isto in quo conditio directo videtur tendere ad impediendum ingressum religionis. et sic magis directe videtur aduersari vite contemplatiue dicta conditio quam conditiones de quibus in dicto.§.sed hoc presenti. Preterea oneratus sub dicta conditione tractat de dāno in casu quo monasterium ingrediatur. Sed honoratus sub conditione si nubet vel si filios habuerit vel simili conditione per defectum conditionis non patitur damnum:sed lucri amissionem nec est par ratio amitti lucrum & dānum pati.l.fi.C.de codi.& l.iuris ignorātia. et.l.regula.in princi.ff.de iuris & facti ignorantia. Habet tū istud vltimum medium aliquid dubietatis:quia multi aliter loquūtur ad intellectum.d.§. sed hoc presenti. Jdeo hoc aliter non firmo nec etiam quod dictum transumptum non probet testamentū in parte non cancellata:qr non tangitur in consilio nec queritur i pūcto. Et ego fui de sola subscriptione requisitus:ideo vna cum dño consulente concludo quod dictum relictum interlineatum non debetur per supradicta. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.cxix.

1 ☞ Conuentio facta inter socios & matrem tutricem pupillorū qd eorū lites debeāt decidi p vnū vel duos mercatores an liget pupillos vel minores cū quibus fuit cōtracta societas.per totum.
Minor compromittendo:an possit eo ipso dici lesus vt restitutio in integrum sibi competat.
2 Compromissum vel conuentio per quam mercatores habent decidere rem an debeant procedere via iuris mercatorum more.
3 Sententia arbitratoris an sit maioris efficatie snia arbitrorum.
4 Laudum an debeat peti refirmari via appellationis vel recursus ad arbitrium boni viri.

¶ Consilium.cxix.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ †Quamq videatur prima facie dicē-
1 dum quod dicti heredes Ambrosij olim pupilli possint petere restitutionem tanq lesi ex dicta conuētione. Quia minor eoipso quod compromittit censetur lesus adeo quod aduersus compromissum potest petere restitutionem in integ. vt supra expressum in.l.si minor.xxv.annis filiofamilias.§.minores. ff.de mino.& not. Barto.in.l.j.consti.C.j.in.§.quibus. psumit enī minor non ita diligenter prosequi causam suam.prout factus maior ideo interest sua non denegari beneficium appellandi prout denegatur aduersus laudum.l.prima.C.de arbitri.et.l.diem proferre.§.stari.ff.eodem titulo. Et propterea iuris presumptione censetur lesus eoipso quod facit compromissum. Et pari ratione videtur lesus si promittit compromittere. Et vbi eadem ratio idē ius l.illud.ad.l.aquil.& l.a titio.de verborum obligationib.cum si.et facit.l.oratio.ff.de sponsa.vbi probatur quod prohibito matrimonio censentur prohita sponsalia que nil aliud effectualiter continent nisi quandam promissionem.de contrahendo matrimonio. l.j.&.ij.&.l.sufficit.ff.de sponsalib.dispositum.ergo circa consequēs trahitur etiam ad antecedens dicta.l.oratio.cum multis concord. ibi adductis per glo. Et ideo dispositio dicti.§.minores trahēda videtur ad promissionem de compromittendo. Et per consequēs minores non videntur astringi dicta conuentione quo minus aduersus eam tanquam lesi possint petere restitutionem in integrū et ea mediante rescindere dictam conuentionem ita quod sit perinde ac si dicta conuentio non emanasset cum restitutio in integrū sit repositio in pristinum statum.l.quod si minor.§.restitutio.ff.de mino. Jta quod mediante restitutione in integrum rereducatur ad eum statum in quo esset si dicta conuentio non interuenisset.et per consequens dicti minores tunc non cogentur compromittere nec stare dicte conuentioni ¶ Sed predictis minime refragātibus contrarium puto aperta fronte concludendum. Licet enī supradicta forte procederent quādo emanasset simplex promissio de compromittendo.non autem pariter procedunt quando similis promissio interuenit in contractu reciproco:ita quod illud pactum censetur pars ipsius contractus.argumento.l.fundi partē. ff.de contrahenda emptione. Censetur enim inesse contractui.l.lecta.versiculo dicebam.ff.si certum petatur.et.l.iurisgentium.§.qn immo.ff.de pactis. Et ideo non potest peti restitutio in integrum aduersus ipsum pactum quominus petatur aduersus totum contractum.l.etiam.§.ex causa cum ibi notatis.ff.de minoribus.facit l.neminem.ff.de legatis secundo.& l.aurelio.§.idem quesijt.ff.de liber.lega. cum similibus. Jtem licet dictum pactum censeatur generare aliquod preiudicium ipsis minoribus. tamen non sequitur quod ex illo contractu ipsi minores censeantur lesi. Nam fortasse non fuisset inita dicta societas absq dicta conuentione.ideo est cōsiderandum vtrum dicti minores fuerint lesi ex dicto contractu societatis inito cum dicto pacto quo casu campeteret eis restitutio in integrum aduersus ipsum contractum societatis.non dumtaxat aduersus dictum pactum:sed prout percepi dicti minores non fuerunt lesi ex dicto contractu societatis : quia dicta societas fuit lucrosa. ideo non intendunt recedere a dicta societate aut aduersus eā petere restitutionē in integrum. Sed vellēt stare dicte societati & rescindere dictū pactum quod facere nequeunt per supradicta. Nec obstat quod eorum interfit non cōpromittere:qr nō pptereа interest non fecisse dictam conuentionem. Ex quo non apparet quod sine dicta conuentione fuisset facta dicta societas. Et prout psupponitur interest eorum fuisse factam dictā societatē prout inita fuit cum dicto pacto.et verisimiliter non interuenit lesio eorum facilitate vel dolo aduersarij. prout requiritur ad hoc vt competat restitutio in integrum ratione minoris etatis.l.finali.C.de in inte-

grum resti.mino. Cum quilibet diligens fecisset societatem q̃ omnib⁹ cõsideratis esset verisimiliter futura vtilis. lz interueniat aliquod pactũ sibi aliqualiter preiudiciale. ex quo non obstãte eo preiudicio est sibi vtile celebrasse dictũ cõtractũ cũ dicta cõuẽtione preiudiciali. Et maxime predicta procedũt qꝛ nõ fuit cõuẽtũ ꝙ differẽtie terminarentur p arbitros: sed potius p arbitratores. qꝛ arbitri assimilant̃ iudicibus. c. vno delegatoꝝ. de officio deleg. Nam arbitria sunt redacta ad instar iudicioꝛum. l. j. ff. de arbitris. Et consequenter arbitri debent iudicare ẜm iura ꝑut iudices. ꝛ si aliter iudi-
2 cant faciunt litẽ suam. l. si quis in conscribẽdo in fi. C. de pac. †Tacite enim inest ꝙ arbiter de iure laudet prout dicit Frãci. de aib. in l. si quis arbitratu. de verb. obli. ꝛ do. Anto. in. c. quintauallis. ꝺ iureiu. qui tenent ꝙ adeo insit ꝙ lz exprimat̃ in cõpromisso ꝙ de iure sententiet talis expressio nihil operet̃. Et licet Bar. in. d. l. diem ꝓferre. §. stari quẽ multi sequũt̃ aliud velit. s. ꝙ dicta expressio aliquid operet̃. nõ tamẽ ipse vel sequaces volunt ꝙ arbiter nõ teneat̃ sententiare de iure non tamẽ eo modo inest quo exprimit̃ ẜm eos. Et ꝓpterea ad ꝓpositũ cũ dicta cõuẽtio de stãdo declarationi mercatoꝝ fuerit facta ea ratione: qꝛ mercatores gerunt eoꝛuz negotia cũ puritate ꝛ non fundata in legibus vel statutis vt deprehendit̃: ex prin. capituli dicte cõuentionis aperte demõstrat̃ ꝙ nõ intendunt ꝙ mercatores eligẽdi habeãt iudicare ẜm leges aut statuta: sed mercãtili modo qđ cõuenit poti⁹ arbitratoꝛibus q̃ arbitris p
3 predicta. †Et sententie arbitratoꝛum non est ita precise standum siue eque siue inique arbitrent̃: prout standũ est sñie arbitroꝝ. d. §. stari. Sed tũc demum standũ est arbitramẽto arbitratorũ si nõ iniq̃ arbitrauerint: vt est exꝑssũ in. c. qntauallis. de iureiu. ꝛibi p doc.
4 ꝛ p bar. ꝛ doc. in. l. si societatẽ. § arbitroꝛũ. ff. pro socio. †Et per cõsequẽs cõtra arbitramẽtũ habet̃ recursus ꝑut aduersus sñiaz iudicis lz non mediãte ꝓpria appellatione sed per viã recursus petẽdo arbitramẽtum reduci ad arbitriũ boni viri. Et sic nõ militat idẽ interesse si minoꝛ compromittit in arbitratorẽ ꝑut si compromittit in arbitrũ: vt de se cõstat. Et quibus omnib⁹ ꝑꝫ ꝙ nõ ob. d. §. minores ꝛ dicta in contrarium ad que patet respõsum p adducta. s. ꝛ ꝓpterea concludendũ est ꝙ dicta ꝯuentio est seruãda. Et ex ea agi potest qꝛ vestita coherẽtia ꝯtractus nominati. per ea que habẽtur in. l. in bonefidei ꝛ in. l. petẽs. C. de pac. ꝛ in. l. iurisgẽ. §. quinimmo. ff. eo. ti. cum si. Nec aduersus dictam cõuentionẽ potest petere restitutionem in integrum per supradicta. Laus deo.

¶ Sũmariũ super consilio. cxx.

1 ☞ Promissio vxori facta per maritũ de faciẽdo sibi fieri instrumentum venditiõis an teneat presupposita cõfessione mariti asserentis se pro vxore emisse. nu. 4. per totum.
2 Emere pro tali vel nomine talis paria sunt.
3 Compelli quilibet potest ad faciendum instrumentũ contractus vel alterius obligationis.
Instrumentum venditionis tenetur venditoꝛ facere emptoꝛi.
5 Venditio rei ecclesie non valet.
6 Confessio inter personas pꝛohibitas non valet tanquam facta in fraudem.

¶ Consilium. cxx.

1 In nomie domini nostri Jesu chꝛisti. ¶ †Licet prima facie instari possit ꝙ dictus Franciscus Christoforus et fratres filij ꝛ heredes dicti Angeli non foueant iustitiam. Nam ex quo eoꝛum pater ꝛ auctoꝛ cuius personã repꝛesentant cum heredes cẽseantur eadem persona cum defuncto. vt in autenti. de iureiuran. a mori. presti. §. j. cõfessus fuerit se habuisse a dicta domina Mariotta flore. xv. ꝛ quod. xij. exposuerit pro precio dicte vinee ꝛ residuz conuerterit in suos vsus. ꝛ quod emptionem predictã fecit pro dicta domina Mariotta ꝛ quod faciet sibi fieri instrumentum venditionis dicte vinee: videtur quod dicta confessio pꝛobet receptionẽ dicte pecunie. ꝛ quod emptio fuit facta ꝛ quod fuit facta pꝛo dicta domina Mariotta. Quia confessio facta pꝛesente parte pꝛobat cõtra confitentem. l. generaliter. C. de non nu. pec. ꝛ. ff. ꝛ. C. de confes. quasi per totum. ꝛ consequenter videtur pꝛobatum quod dicta em-
2 ptio fuit facta nomine dicte Mariotte. †Quia paria vidẽtur esse si dicatur emo pꝛo tali. ꝛ si dicatur emo nomine talis: vt notat per Barto. in. l. j. §. nunciatio. ff. de no. oper. nuncia. ꝛ per glo. ꝛ docto. in. l. huiusmodi. in pꝛin. ff. de lega. j. Et si emptio fuit facta nomie suo ipsa ratificante censetur facta per eam: quia qui per alium facit per se facere videtur regula qui per alium in sexto. cum concoꝛ.
3 †Et potest quis compelli ad faciendum instrumentum contract⁹ vel alterius obligationis seu exceptionis: vt per Barto. ꝛ doct. in l. si finita. §. allegantur. ff. de dam. infect. Et quod venditoꝛ teneat̃ facere emptoꝛi instrumentum ponit Barto. in. l. ex ea. de verboꝛũ obligatio. ꝛ Bald. in. l. instrumenta. C. de fideicom. ꝛ in. l. plures. C. de fide instru. ꝛ per gloss. ꝛ docto. in. l. sicut datum. C. de libe. causa. ideo fieri debeat dictum instrumentum. ꝛ maxime qꝛ dictus Angelus pꝛomisit dicte domine Mariotte quod faceret sibi fieri dictuz instrumentum. Et pꝛomissio est seruanda maxime de iure canonico. Quo iure ex pacto nudo oꝛitur actio: pꝛout communiter omnes tenent per. c. j. extra. de pac. ꝛ. c. per tuas. extra. de arbi. Et in terra gualdi seruari debet ius canonicum cum sit de tempoꝛali iurisditione ecclesie: iuxta no. per glo. in. c. ij. de arbi. li. vj. ꝛ per glo. in regu. possessoꝛ malefidei. eo. li. ꝛ per Bar. ꝛ Bal. in. l. priuilegia. C. de
4 sac. sanc. eccle. ꝛ canonistas in. c. j. de noui. oper. nuncia. ¶ †Tamẽ predictis minime refragantibus contrariam partem puto de iure intrepide ꝛ indubie amplectendam. Nam pꝛimo est aduertendum quod iudicium fuit directum contra moniales quod ipse facerent instrumentum venditionis. ꝛ super dicto pꝛecepto est fundatũ dictum iudicium: licet sit reductũ in vim simplicis citationis. ex quo erat iustificatum: tamen illa citatio censetur virtualiter facta super his qui in ꝓcepto ꝯtinebantur. ꝛ ideo processus sup cõtentis in dicto pꝛecepto censetur fundatus: qꝛ Franciscus ꝛ Christofoꝛus negauerunt fieri debere contenta in dicto ꝓcepto. ꝛ domina Mariotta instetit quod fieri debebant̃. ꝛ fuit sibi datus terminus ad ꝓbãdum. ꝛ iustificandum contenta in dicto ꝓcepto. Et sic omnia acta habent relationem ad contenta in dicto pꝛecepto: sed nihil fuit ꝓbatum contra dictas moniales: tum quia non fuerunt citate ad iuramenta testiuz nec ad alia acta: tum etiam quia confessio dicti angeli tanq̃ res inter alios acta non pꝛobat contra dictas moniales tum etiam quia dato quod venditio fuerit facta dicte domine ma-
5 riotte. †Tamen alio non docto vẽditio rei immobilis ecclesie nõ valet. c. nulli. de reb. eccle. non alie. in antiquis. ꝛ. c. j. eodem titu. li. vj. ꝛ quasi per totos. ꝛ canoni. sine exceptione. xij. q. ij. cum si. Preterea etiã cõtra dictos heredes Angeli dato qđ directe fuisset actũ contra eos. ꝛ supradicta nõ opitularent: nõ videtur ꝙ dicta domina Mariotta foueat iusticiã. Nam est aduertendũ ꝙ inter virum ꝛ vxo. est pꝛohibita donatio. vt. j. ꝛ. ij. ꝛ quasi per totũ. ff. ꝛ. C. de don.
6 inter vi. ꝛ vxo. †Et inter personas ꝓhibitas cõfessio nõ releuat: qꝛ censetur facta in fraudem. l. cũ quis decedẽs. §. titia. ff. de le. iij. et. l. qui testamẽtum. ff. de pꝛoba. ꝛ no. per Bar. ꝛ doc. in. l. si foꝛte. ff. de cast. pec. ꝛ in. l. si donatione. C. de colla. ꝛ in. l. sciendũ. ff. de ver. obl. ꝛ in. l. j. C. de fide instru. ꝛ iure hast. fis. lib. x. Ideo dicta confessio facta per dictum Angelum dicte sue vxoꝛi. ꝛ pꝛomissio de faciendo sibi fieri instrumentum venditionis tanq̃ suspecta de fraude nõ valeat prout non valuisset donatio ei facta per dictum Angelum. et per hoc tollitur fundamentaliter omne fundamẽtũ dicte dñe Mariotte adeo ꝙ euelluntur ꝛ confutantur omnia adducta in cõtrarium. Et insuper satis persuadet̃ veritati: qꝛ si dictus Angel⁹ fuisset obligatus dicte domine Mariotte ad dictos. xv. flo. vel ad dictam vineam verisimiliter id expressisset in suo testamẽto: prout expressit ea que volebat sibi dari vel restitui.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxj.

1 ☞ Statutum pꝛohibens mulierem contrahere sine certa solennitate alias fingit contractum simulatum an muliere contrahente sine certa solennitate cum iuramento firmetur contractus. per totum.
2 Juramentum an possit lege canonica infringi.
3 Periurus non dicitur is qui ex causa concessa deserit iuramentũ.
4 Juramentũ potest p partẽ remitti cuius fauoꝛe emanauit.
5 Plerũq; seu plerĩq; quid impoꝛtet ꝛ cuius sit nature.
6 Confessio emissa a persona pꝛohibita actum gerere est suspecta: ꝛ non pꝛobat.
7 Fideiussoꝛes an obligentur ex cõtractu inualido stante etiam statuto de quo supꝛa. nu. 1.
8 Omnis cõtractus cõditionalis an dicatur ob cãm factus.
Stipulatio facta sine causa licet non valeat an facta pꝛesumat̃ animo donandi.
9 Dos ab extraneo constituta quia illa pꝛesumitur animo donandi an egeat insinuatione.

¶ Consilium. cxxj.

1 In nomie domini nostri Jesu chꝛisti. ¶ †Videtur pꝛima facie dicendum qđ dicta domina Bernardina teneatur obseruare dictũ contractum ea ratione quia ex quo ipa fatetur quod eius pater reliquerat eius bona dicto Gaspari suo patri ꝛ fratrib⁹ ipsius sui patris: Videbatur astricta ad obseruantiam: quia ad relicta soluenda heres est obligatus. l. j. et. ij. C. communia de legatis. et per infinita iura. Et ideo dicta cessio videtur facta ex causa predicta. et per consequens non videtur vitiari: eo quia censeatur facta sine causa. nec videtur vitiari ratione minoꝛis etatis: quia iuramentum supplet talem defectum. autentica sacramenta puberum. C. si aduer. vend. ꝛ capitu. cum contingat. de iureiurando. et capitu. quamuis. de pactis in sexto. et capitu. licet. mulieres. de iureiurando. Similiter et pꝛomissio facta per dictum Antonium videtur quod valeat cum ipse esset maioꝛ. ideo non potest dici inefficax ratione minoꝛis etatis. Nec videtur posse dici inefficax qꝛ sine causa. Licet enim pꝛomissio facta sine causa nõ sit efficax. l. ij. §. circa.

circa.de exceptione doli.z.l.qui sine.de conditione sine causa quia dicendum videtur qd non censeatur facta sine causa.Nã forte fuit facta vt ipse gaspar cõsentiret matrimonio contrahẽdo inter ipaz bernardinã z dictũ andrianũ:pterea promissio quam fecit dictus Antonius est effectualiter facta sub hac forma q si ipsa Bernardina non obseruabit dictum contractum cessionis z concessionis ipse Antonius de suo obseruabit istud significant illa verba aliter z alio modo.z sic promissio quod de suo obseruabit est conditionalis:promissio autem conditionalis non dicitur facta sine causa: sz ipsa conditio est pro causa prout dicunt Barto.z Ange.in.l.a titio.de verbo.obligatio.per tex.ibi.z.l.supra proxime.z.l.hoc iure et.l.quicquid astringende.§.fi.eod.titu.z.l.hoc iure.de dona.sup promissione ipsius Andriani non est instandum quia minor:z nõ iurauit.satis autem videtur esse ipsis gaspari martinãgelo z apollonio q valeat z sit efficax cessio quam fecit dicta domina bernar
2 dinã z pmissio facta per dictũ Antoniũ.¶†Tamẽ his minime refragantibus contrariam partẽ arbitror iuri magis cõsentaneaz s.q nec cessio facta per do.Bernardinã teneat nec promissio facta per dictum Antonium nec ipsi sint efficaciter obligati ad obseruãtiam predictorũ contractuum.nam capiendo contractum factum per.d.Bernardinam:licet de iure communi talis contractus firmaretur forte iuramento per dicta autẽti.sacramenta puberum.z d.c.cum contingat z similibus supra in contrarium adductis. tamen attenta constitutione apostolica que dat formam adhibendã in cessionibus remissionibus z alienationibus minorum que minime seruata est in cessione z alienatione facta per dictam Bernardinã que psupponitur minor dicendũ est q dictus cõtract9 non valeat qz peccat in forma que dat esse rei.l.iulianus.ff.ad exhi.peccatũ eñi in forma reddit actũ ipo iure nullũ.l.cũ hij.§.ptor ait.de trãsac.l.j.§.si qs ita.de ver.ob.z.l.an inutilis sm vnã lec.z q p Bald.z Ang.in.l.ij.ff.de lib.z posth.q autẽ ɔstitutio apostolica adhibeat formã ptz ex rubrica ipsius cõstitutionis dũ dicit de modo z forã seruanda in cõtractibus z insuper verba nigri sunt aperta q ɔtractus sit penitus nullus ibi:z nullam obtineant firmitatẽ.Nec iuramentũ hoc casu validat cõtractũ quoniã ista cõstitutio papalis loquit etiam interposito iuramẽto.Lex eñ canonica potest infringere iuramentum.c.quẽadmodum.de iureiur.vbi hoc volunt Hostien.Jo.an.z doc.cõiter.Et insuper iuramẽtũ dolo extortũ nõ validat cõtractũ.d.c.cũ contingat.in fi.z.d.c.quis.de pac.in fin.z facit.d.aut.sacramẽta pub.in fi.Sed in casu isto presumitur dolose extortus talis cõtractus cum iuramẽto vt est expressum in dcã cõstitutione ibi z si factũ z celebratũ fuerit non seruatis oibus solennitatibus supradictis psumatur z fingat dolose extortũ zc.merito zc.Et si dicat cõstitutio inducit fictionem dũ dicit fingat:fictio autẽ cõtraria veritati:qz fingit esse qd non est vel nõ esse qd est vt ẽ videre in fictione postliminij.z.l.cornelie.z oibus fictionibus que in iure reperiuntur ad hoc qd no.gl.in.l.sine possidetis.C.de pba.et in.l.fi.in prin.ff.qd me.cã.dũ dicunt q emanat super certo:quia ex quo fingit presupponitur factũ esse certũ.s.in cõtrariũ ad hoc diffinitio fictionis quã ponit Bar.in.l.si is qui pro emptore.de vsuca. ideo certũ censeat esse q cesset in veritate dolus:rñdet q psumptio sit super casu dubio:vt volũt predicte glo.z pbat in tit.extra de psump.p totum tex.dicte constitutionis dicit psumat z fingat:ideo ea ratione qua dicimus q ppter verbũ fingat inducit fictionẽ eadem rõne dicendũ est q ppter verbũ presumat inducat psumptionem:cũ aũt fictio z presumptio nequeant simul stare put nec certitudo z dubietas z falsitas z veritas dici dz q vtraqz inducat p dictã cõstitutionẽ sed quelibet vbi materia patit.Nã si sumus in dubio vt qz nõ cõstat de nõ dolo:z tũc militet psumptio q̃ sui natura semp sup dubio cadit.Si vero est certũ q cesset dolus qd põt cõstare saltẽ per aduersarij cõfessionem que tollit oẽm presumptionem vt per gl.sing.in aut.de equali.dot.§.illud.z per doc.in aut.sed iã necesse.C.de don.ppter nup.z tunc militet fictio que emanat sup certo.Et ita verificant verba cõstitutionis.Jn dubio itaqz presumitur dolus z psumptio iuris est liquidissima pbatio.l.licet imperator.de leg.j.z.l.j.in fi.C.de condi.inser.Ideo iuramentum nõ relevet.Et hoc clarum cũ sit cõstitutio pape ad quẽ spectat prouisio sup iuramẽto z eius relaxatione:sed etiã si esset statutũ laicorum z presumeret dolũ iuramentum nõ firmaret cõtractum:put voluit Bar.in.l.oẽs populi de iusti.z iure in repe.dicens q licet statutuz laicor disponere simpliciter nequeat q ɔtract9 iuratus nõ valeat put voluit Ray.de for.tamẽ si pcedit remouẽdo materiã peccati vt quia presumat dolum vel metum:z tunc procedat statutum vt ibi latius per eum.Et idem videt velle Bal.in.l.non dubiũ de.ll. Si enim statutum presumit dolum:quia iuramẽtũ non tollit presumptionẽ iuramentũ nihil operatur sm eum:z hec est bona cautela prout dicit Bal.in.d.aut.sacramẽta pub.lz eam derideat ipse Bal.in.d.l.omnes populi volens tamẽ q z citra dictã cautelã statutum valeat etiã si non presumat dolum dũmodo habeat equitatẽ vel rõnem naturalẽ vt qz hoies illius loci sunt multũ proni circa decipiendos minores.Lex eñ hz vim apostoli in distinguẽdo iuramentum.vt no.glo.in.l.adigere.§.quamuis de iurepa.sm eũ qui idem vult in.l.pactũ dotali.C.de colla.z idem videt velle in.l patronus.de ope.lib.z idem firmat Saly.in.d.aut.sacra/pub.in vti.q.per.l.si quis inquilinos.§.fina.de leg.ij.z.l.nõ dubiũ.C.de.ll.
3 †Et qz non dicitur periurus is qui ex causa cõcessa deserit iuramẽ
4 tum.l.fi.ff.qui satisdare cogantur:†z iuramẽtũ potest remitti per partem cuius fauore emanauit.l.fi.ff.qui z a quibus.z.l.si patron9 ff.de bo.lib.ergo z per statutum per no.per glo.in rubrica.C.de decre.decur.lib.x.sm ipsum Saly.hanc etiam partẽ Bal.videtur tenere Pe.de ancha.in repe.c.canonum.de cõsti.col. lxxvj.recitans dictum Bal.z cum eo transiens.Et idem videtur tenere flozen.in d.c.cũ contingat dicens se consuluisse qd valet statutũ z impedit iuramẽtum cũ presumit dolum sine aliam iustã cãm:qz tunc cõtrahens satis videtur esse in dolo sm eum:prout eñ refert ibi panor. xvj.col.z in hanc partem inclinat Raph.ful.in.d.aut.sacra pube. subdẽs q ita eo anno fuerat iudicatũ z dicunt ipse z Pau.de cast. ibi q ista opi.cõiter obseruat.Et saltẽ qñ psumit dolũ vr seruãdũ. Et hoc verũ intelligũt.d.Ant.z Panor.in.d.c.cum contingat.et Pau.de ca.in.d.aut.sacra pub.in lec.z in repe.quando apparent cause presumendi:vt qz est verisimilis z vrgẽs ɔiectura fraudis sm Pau.de cast.z Panor.vt qz minores cõiter in loco decipiunt:ideo introduxit quandã solẽnitatẽ qua omissa presumit dolum sm panor.vel si statutum dicit q vbi de facili potest haberi curator contrahens cũ adulto sine curatore presumat dolosus sm Pau.de ca. Sicut eñ per ius cõmune quedam presumptiones verisimiles specificant ad probãdum verũ dolũ.l.dolum.C.de dolo.Jta z fieri potest per statutum sm eum.Cũ itaqz ad ppositũ nostrum solẽnitates quas requirit dicta cõstitutio sint faciles ad obseruandũ:qz decretum iudicis de facili haberi põt z etiam insinuatio de facili fieri possit.Et deceptiones minorum fieri saleant.vt ptz ex prefatione
5 dicte cõstitutionis ibi sicut in plerisqz factum esse ɔperim9.†Põderata ppria natura dictionis plerisqz:nam sui natura denotat regulã seu maiorẽ partẽ qd in idem recedit.l.j.in princ.ff.de tutel.et rat.dist.ibi plerosqz prout dicimus q dictio plerũqz denotat regulam z cõmunem contingentiam.l.iurisgentiũ.§.pactorum iunctis ibi no.per doc.ff.de pac.ad hoc etiã.l.iij.§.z qz plerunqz.ff.de offi. pfec.vig.z.l.in obscuris inspici.de regu.iur.z.c.inspicitur in obscuris.eodem titu.lib.vj.z facit etiam ius municipale Assisij ibi leduxerint z seducant tota die minores zc. Satis videretur teneri posse qd si esset ius municipale a potestate seculari emanatum foret seruãdum.quia tamẽ constitutio prouincialis apostolica:qz vt presupponitur a summo pontifice confirmata est sine dubio obseruanda:ideo habemus quo ad hoc casum legis apostolice : iõ nullus est dubitationi locus iuxta.l.ancille.C.de fur.z.l.illam.ver. de
6 modo.C.de col.†Nec obst.illa assertio.de voluntate patris:qz cõfessio emanãs a persona probibita actum gerere est suspecta adeo quod non probat.l.qui testamẽtum.ff.de proba.z.l.cum quis decedens.§.titia.de lega.iij.Preterea pater ei9 erat filiusfamilias sub potestate qui non poterat testari neqz vltimam voluntatem condere.l.senium in fi.C.qui testa.facere possunt.et.l.pe.eodem titul. et.l.qui in potestate.ff.eod.titu.z.l.ij.ff.de leg.j.z.l.diui.§.codicil
7 los.ff.de iure col.z.l.j.in princ.ff.de leg.iij.¶†Restat vt deueniamus ad promissionem Antonij in quo cessat ratio minoris etatis circa quam premittendum est qd dato sine preiudicio veritatis q dicta promissio teneret cuius contrarium infra firmabo tamen ipse non teneretur nisi pro dimidia.nam ipse z Adrianus promiserunt de suo obseruare si ipsa domina Bernardina non obseruabit et sic sunt duo copulatiue promittentes:ideo quilibz pro dimidia censetur promisisse.l.reos.§.cum in tabulis de duobus reis.z.l.si mihi z titio.in princip.de verbo.obligatio.cum simi.q autem in nihilo teneatur videtur dicendum ex eo qz dicta promissio non videtur habere causam nisi forte causam donationis:donatio autez nõ valet qz presupponitur statutum in ciuitate Assisij qd donatio excedens summam decẽ librarũ fiat corã capitaneo vel suo iudice al's non valeat nec teneat:sed ista presupponit esse hmõi qz res in dicto cõtractu deducte valent longe vltra decẽ libras z non fuit facta corã iudice merito non valeret neqz teneret si donatio interpretaret nec refragat q dictum statutũ videt facere mentionẽ de donatione rei stabilis dum dicit excedens summã vel quantitatẽ rei stabilis valentis decẽ libras dena.zc.res autem in dicto contractu deducte presupponuntur fuisse z esse dicte dñe Bernardine z non dicti Antonij:ideo Antonius illa de suo dare non poterat. videt ergo intelligendũ q de suo daret tantũdem q̃tum valent dicte res in cõtractu deducte z sic nõ erit donatio rei stabilis merito statutũ nõ militet : sed ad hoc rñdet q imo dictũ statutum militat in casu isto:qz obseruãtia dicti cõtract9 est q dicti donatarij habeãt res si bi concessas per dictũ contractũ põt autem quis de suo facere obseruantiã cõtractus initi super re aliena emẽdo ipam rem z dãdo eam:preterea dictũ statutum videtur q generaliter militet:nõ autem sit restringendũ ad donationem rei stabilis qz non dicit quod quelibet donatio rei stabilis:sed dicit quelibet donatio excedens summaz vel quantitatẽ rei stabilis valentis decem libras.verbum enim summa pprie loquẽdo videtur referẽda ad pecuniã vel saltẽ

ad res consistentes in pondere numero vel mensura non ad res stabiles per ea que habentur in.l.quisquis.de le.iij.vbi gloss.videtur velle qd idem significent summa et pecunia dum opponit de.l.talis scriptura.de le.j.qd et satis est de mente Bar.in vltima solutione quã dat ad contrariũ.d.l.talis scriptura et suadet hoc casu natura coniunctionis vel que est poni inter diuersa iuxta ea que notãtur in rubrica.de iur.et facti ign.ideo illi genitiui rei stabilis referãtur et restringant verbum q̃titatẽ et non verbũ summã et sic statutũ sit gñale cuius gñalitas deprehenditur ex rubrica ipsius statuti. Per quam rubricam deciditur quod generaliter mandatur qd donationes fiant corã capitaneo cũ dicta rubrica habeat orationẽ perfectam:ideo licet nigrũ non loquat generaliter satis est q rubrica sit generalis per ea que habent in rubrica.C.de capi.ciui.cen.eximen.p glo.ibi:et per glo.in verbo hmõi lex.in autẽ.vt facte noue cõsti.§.j.vbi p generalia verba rubrice extendit lex stricte loquẽs vide Bal.ad idẽ in simili in consilio mihi.ccclxj.incipiente rubrica dicit q vir etc.vbi licet negare dicat q maritus lucret tertiã partem dotis date:tamẽ q rubrica simpliciter dicit q maritus lucret tertiam partẽ dotis pmisse et non date item Pau.de ca.in consi.ccccxxxiij.incipiente primus casus dicit q si nigrũ dicit q dotata a fratre non succedat fratri si dotata est mulier a patruo non succedit patruo q rubrica simpliciter dicebat q dotata non succedat dotanti:et ita consuluit Alex.de Imo. per auctoritatem Pau.licet consiliũ Pau.de ca.haberet alias rationes:ex quibus cõcludo q si interpretamur dictam promissionẽ dicti Anto.cadere in causam donationis non valent vigore dicti statuti al's videret q non valeat effectualiter tanq̃ facta sine causa nulla em subest causa apparens quare dictus Ant.pmiserit obseruantiam dicti cõtract':nõ em pro matrimonio ptrahẽdo quia psupponit ptract' cũ in instro narret marit' ipse Andrea.nec cõsensus gasparis erat necessarius nepti in contrahẽdo matrimonio c.cũ causa de rapto.et c.p tuas.de sponsa duorũ.et c.veniens.de spõsa.et hoc de iure canonico qd preualet licet de iure ciuili secus esset. l.iij.et l.filiusfa.ff.de ritu nup.et insuper ipse Gaspar iam prestiterat gratis consensum cum die precedenti sponsalia contraxerit ipse gaspar pro dicta Bernardina eius nepte insuper dicta causa nõ apparet et paria solent esse non apparere et non esse. duo sunt titij. de testa.tut.et l.si fuerit.de reb.dub.et l.cum res.§.itaq.de leg.j.cuz si mi.item nec idonea causa stipulationis videtur esse si tertius non obseruabit mihi talẽ promissionẽ.tu ideo pmittis obseruare put
8 quia papa est rome:ideo tibi promitto.† Nec omnis cõtract' conditionalis dr factus ob causam put dicit Imo.in.d.l.si titio dicẽs q stipulatio sine causa:ideo non valet q pmittẽs censet pmittere q credat se debere id qd pmittit:ideo qñ cõtrahẽtes sciẽtes se nõ debere pmittit nulla subsistẽte causa cẽset velle donare et subintelligit causa donationis.l.campanus.de oper.lib.et l.hoc iure.de dona.et l.eius qd per errorẽ.de re.iu.et l.j.ff.de cõd.inde.iuncta.l.fi.C ad legem falci.fm eundem Imolam et per gl.in.d.§.circa quod et p dicta iura volunt Imo.et Panor.in.c.si cautio.de fide instru.et idẽ voluit Ange.in.§.circa.et in.d.l.hoc iure vbi idem vult Pau.de castro.dicens docto.intelligere.d.§.circa in errante secus si ignorat se non debere quod autem in dubio sunt opiniones:nam Bart.in d.§.circa tenuit qd presumatur causa donatiõis.et idem voluit ange.in.d.§.circa.dicens q moderni idem tenent in.l.generaliter.C. de non nu.pec.multi tenent contra:tamẽ dicit Imo.in.d.l.a titio quãdo stipulatio concipit sub conditione apparet q promittens nõ putabat se teneri ante pditionis euentum:ideo tũc censet scienter promittere non ex causa artatiua:ideo censetur ex causa donationis et propterea valet secũdũ eum cuius sniam al's legendo.d.l. a titio secutus fui et in presentiarum placet cum hac moderatione q quãdo in conditione venit aliquid explicandum per promissorem considerabile tunc censeatur stipulatio:licet sub cõditiõe emanasse ad finem vt fiat per stipulantem id qd in conditione deducit: et ideo tunc censeatur subesse alia causa extrinseca a liberalitate et procedat hoc respectu quod notant Bar.et Ange.in.d.l.a titio ad hoc notata per Guil.et Barto.in.l.siue apud acta.C.de transac.volentes quod tunc potest concipi contractus innominatus p dictionem si et sub conditione non sub modo quando ex implemento cõditionis aliquid adest alteri contrahenti fm eos.tunc enim quando alteri contrahenti nihil adest non vestitur contractus ex implemento conditionis prout dicit Bald.in dicta.l.siue apud acta et Ange.in sua disputatione que incipit exorta est guerra inter illustrem.ver.iiij.principaliter quero.finautem adest alteri de voluntate aduersarij:licet nihil ipsi aduersario absit:censetur tamẽ sibi abesse prout voluit Barto.in.l.naturalis.§.quod si faciam.de prescriptio.versi.et in.l.iurisgentium.in princip.de pac.et in.l.cum propones de dolo.idem quando alteri contrahenti abest aliquid ex suo implemento:licet nihil adsit aduersario secundum sententiã Rapha.fulg.in dicta.l.siue apud acta exemplificat in contractu do ut des.x.si manumittes seruum tuum:tamen istud exemplũ amplificatur theorice Guilielmi Barto.et Bal.et Ang.iuncta theorica eiusdem Barto.in.d.§.q si faciam et alijs iuribus supra adductis.alie

itaq conditiones nõ faciũt eorũ aduẽtu censeri cõtractũ innoĩatũ qui censeat habere causam q si haberet causam pareret actionẽ.d.
9 l.iurisgentium.§.sed cum nulla a cõtrario.ff.de pact.† Ad pdicta facit q si extraneus pmittit dotem:lz dos habeat conditionem si matrimoniũ sequet.l.dotis promissio.et l.pmittẽdo cum si.de iure dot.tamẽ resultat mera donatio quo ad mulierẽ ad hoc q indigebat insinuatione.l.fi.in prin.C.de iure dotium.licet donatiões ob causam non indigeãt insinuatione per ea que habent in.l.modestinus.et l.aquil.regulus.et in.l.si pater.de dona.et in.l.aristo.eo.titu. Ista itaq causa non est talis quin resultet liberalitas et sic donatio ad hoc etiã que habentur in.l.si donatione.C.de collate.ista itaq causa nõ est cã que impediat liberalitatẽ.et ideo statutum predictũ militet in casu et pptera talis pmissio nõ astrigat dictũ Anto.et p hec patet sublata contraria. Laus deo.

Summarium super consilio.cxxij.

Statutum stante qd bannitus possit impune offendi si quis bannitum occiderit an procedat statutum:ita quod bannitum occidens non debeat puniri stante constitutione de qua in pricipio presentis consilij.per totum.

1 Procurator an admittatur tanq̃ procurator vel defensor cũ mandato vel sine mandato in criminalibus absq mandato vel cũ mandato vbi venit pena capitis imponenda.nu.4.et.5.

2 Statutum de quo in principio summarij quomodo intelligatur. numero.4.et.5.

3 Actio an dicatur legitime competere ante litem contestatam vel quando non est legitime intentata an iudex debeat ab illa supercedere.nu.seq.

4 Bannitum offendenti de maleficio et quesito dubitanti tamen cõparere ne incarceretur quomodo sibi succurratur per tertium.numero.sequenti.

5 Innocentem non puniri et eum posse defendere cuilibet interest.

6 Homicidio accusatus:et inquisitus qui potest in sui absentia condemnari potest per tertium admitti ad pbandum innocẽtiam.

7 Confitens in causa capitali non habetur pro conuicto quin possit contrarium probare.

8 Statutũ generaliter disponẽs debet generaliter intelligi ex quo etiam disponit ad publicã vtilitatem.

Consilium.cxxij.

In nomie domini nostri Jesu xpi. Viso dicto pũcto et psupposito q vigeat statutũ in loco q cõtumax in criminalibus habeatur pro cõfesso et possit cõdẽnari et presupposita quadã reformatione in qua fuit concessum q bãniti possint secure accedere vna cũ alijs terrigenis ad succurrẽdũ quoddã castrũ et etiã possint secure redire videt prima facie dicẽdũ q dicti inquisiti veniãt cõdẽnãdi ex quo de homicidio videt cõstare vtut psupponi in themate q de hoc nõ fit dubium forte vigore dicti statuti q contumax habeat p cõfesso nec vident excusandi ppter dictã cõparitionẽ dicti dñi Siluestri q lz pbauerit dictũ occisum fuisse bannitum in psona tñ nõ vident ex hoc excusandi dicti inquisiti.† Ex eo q in cri-
1 minalibus vbi venit imponenda pena capitis nõ dz admitti pcurator.l.pe.§.ad crimẽ.ff.de publi.iudi.et in.c.veniẽs.de accu.et p gl. in.l.reos.C.de accus.et si nõ admittit quis cũ mandato multominus videt admittendus sine mãdato et pptereavt q acta gesta p dictuz dñm Siluestrum nõ releuent.preterea lz statutũ pmittat q possit impune offendi:nõ tñ facit mentionem q possit impune occidi:ideo videt q illa indefinita nõ debeat trahi ad homicidiũ ppter grauitatẽ offense cũ indefinita nõ semp equipolleat vniuersali nõ em equipollet:quãdo nõ est eadẽ rõr cõditio omniũ q̃ sub vniuersali cõprehenderentur.vt p gl.Bar.et doc.in.l.si pluribus.de leg.ij.et p gloss.
2 et doc.in.c.vt circa.de elec.lib.vj.† Preterea et tertio dictũ statutũ videt intelligendum quãdo bãnitus offendit ob vindictã publicam tanq̃ hostis ciuitatis nõ quãdo offendit ex alia causa et maxie quãdo offendẽs ignorabat illũ esse bãnitum.arg.eor que habẽtur in.l.ij.de cõdi.et demon.et in.l.cum seruus.ff.de verbo.obli.et qd per Bart.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.et iure.et facit tex.in.l.j.§.vtrũ.ff. ad sille.et ibi per Barto.et Ponta.et sciẽtia non presumit:sed presumit ignorantia.vt in.l.verius.ff.de proba.et in.l.fi.ff.pro suo.et in.c. presumit ignorantia.de reg.iur.in.vj.ex alio etiã videt q nõ excusent dicti ingsiti ppter bãnum occisi q dictus bãnitus accessit ad succurrẽdũ dictũ castrũ vna cũ alijs et fuerat ordinatũ et statutũ qd bãniti possent ire et redire secure et cõsequẽter videt derogatũ dicto statuto q possent impune offendi:et io dictũ statutũ vt q non rele-
3 uet.† His tamẽ nõ ob.ptrariũ puto de iure rñdendum vcz qd partes iudicis postq ei cõstat q dictus interfectus erat bãnit' in persona et cõsequẽter q delictũ nõ erat punibile.et per pñs q nõ cõpetebat ius inquirendi ptra occidentes sint in pnunciando nõ eẽ ad vlteriora procedendum et dictos inquisitos absoluendũ ab obseruatione iudicij tanq̃ deficiat fundamentum inquisitionis put in simili quãdo in causa ciuili ante litem contestatam cõstat actionẽ nõ competere vt habet in.l.si pupilli.§.videamus.ff.de ne.gest. et in.l.

et in.l.nam postea.in pn.ff.de iureiuran.prout hec not. Barto.et Bal.z communiter doc.in.l.vbi pactum.C.de transac.z per Bar. in.l.si seruus.C.de his qui ad eccle.confu.z per Bal.in addi.Spe. in ti.de senten.versi.exceptio.bāni z potest opponi per quēlibet vt no.Bar.in.d.l.vbi pactum.z in.l.pe.§.ad crimen.de publi.iud.et Bal.in.l.ij.§.fi.C.de iuramē.calum.z in.l.ij. C.vt nemo priuatus.
4 ¶ †Non obst.adducta in cōtrarium non em̄ obst.q in causa capitali non admittitur procurator:qz licet illud sit regulare:tamē qn̄ iudici qualitercunq constat q non competit ius inquirendi vel aliquem sine actione experiri vel aliquē accusare aliū vbi non cōpetit ius accusandi debet ex officio reijcere agentē vel accusantem et reijcere inquisitionem vt quādo constat delictū intētatum nō esse delictū vel non esse punibile vt est tex.sm lect.Azo tertio loco ibi recitatā per glo.que est verissima sm Barto.z cōiter ibi tenet:z ppterea cautela est qd stante statuto q bannitus possit impune offendi:si offendens bannitum inquiritur de maleficio z dubitat cōparere ne incarceretur vel ponatur ad torturā q tunc tertius compareat z probet bannum z iudex non poterit procedere:qz liquet iudici non esse delictum vt dicit ibi Bar.per illum tex.z si dicatur quomodo admittitur iste tertius:respondet q ideo admittitur qz q banniti possint impune offendi continet publicam vtilitatē.l.j. et.ij.C.quando licet sine iudi.vin.sm eundem Bart.in.d.l.vbi pactum.z in consilio suo quod incipit visis dictis statutis.z idem qd
5 Barto.volunt Ange.z Saly.in.d.l.vbi pactum.†Viget z alia ratio qz talis debet audiri propter suū interesse:nam cuiuslibet interest innocentem non puniri z posse eum defendere.l.aditos.C.de appella.sm Rapha.in.d.l.vbi pactum.z per istum modum prouidebitur contra leges dicentes q in causa criminali non admittitur procurator:sed debet principalis per se comparere.d.l.pe.§. ad crimen.quia bene admittitur ille qui ostendit ius inquirēdi vel accusandi non competere qz non venit vt procurator:sed tanq defensor innocentie sm Pau.de cast.in.d.l.vbi pactum.z licet Cyn. in.d.l.reos.in.vj.q.dicat q talis debet audiri si bannum est notorium non aliter tamen vbi bannum producitur in publicam formam satis deducitur in notorium.arg.l.edicto.C.de edi.diui.z qd no.Bar.in.l.iij.C de pigno.sm Pau.de ca.in.d.l.vbi pactum.Et
6 insuper†vbicunq accusatus vel inquisitus de crimine capitali potest in absentia condemnari tunc admittitur quis ad probandū innocentiam inquisiti vel accusati per.l.seruum quoq.§.publice. ff.de procurato.licet enim tunc sit dubium an in dicta causa admittatur procurator: tamen in dubietate plnries consului z semper fui huius sententie qd non debeat admitti tanq procurator susci piens in se telam iudicij:nec tanq excusans sed tanq defensor ad probandum innocentiam accusati vel inquisiti z ad instruendum iudicem super defensionibus z innocentia rei per tex.in.l.seruum quoq.§.publice.ff.de procura.prout firmat Bart.ibi z in.d.§.ad crimen.z in extrauag.ad reprimen.in verbo legitime.z Richar.et Bar.in.d.§.publice.quod z voluit Anto.de butrio.in.d.c.veniēs et Jmola.in.d.§.ad crimen.z Panor.in.d.c.veniens.z quidā etiā volunt quod non solum.vt defensor sed vt procurator interuenire possit per tex.d.§.publice secūdū intellectū gl.ibi.z gl.in.l.reos.C. de accusa.in qua opi.fuit Cyn.z legendo z consulendo z eam tenet Joan.and.in additio.Specu.in titu.de procur.§.j.z versi.sed pone quod causa est criminalis z Ange.in.d.§. publice in repetitione z est communis opinio modernorum put dicit Cy.in.d.l. reos qui ita residet z hanc opinio.latius prosequendo firmat Jmol.in d.§.ad crimen dictus quod eam sentit Jmo.in.d.c.veniens. et qd est communis z vera ponderant Ange.z Jmo.text.in.d.§. publice ibi quēuis zc.nec ista opinio vult quod non admittatur vt defensor vnde saltem vt defensor est admittendus nec voluit Bart. quod procurator non admittatur quia si admittitur nullum habens mandatum non vult quod repellatur habēs mandatum sed vult qd non admittatur tanq procurator qui habeat excusare pncipalem ab onere comparendi:z ita quilibet admittitur siue cum mandato siue sine z hoc respectu potest dici qd procurator admittit put dicunt preallegate glo.z sequaces.item pōt dici q procurator repellitur qz non admittitur put ceteri procuratores admittuntur:z hec opinio semper mihi placuit cum igitur ex forma statuti vt presupponitur possent dicti inquisiti in contumaciam absentes condēnari:licet deberent comparere personaliter non comparendo censeantur contumaces z ficte confitentes delictū.†Ta-
7 men quia in causa capitali confessus non habetur pro conuicto quin possit probare contrarium.l.si confessus z quod ibi per barto.ff.de custo.reorum.ideo probato contra confessionem veniunt inquisiti absoluendi:et probatio fieri potest per tertium cum mandato vel sine mandato.vt supra deductum est merito in terminis nostris probata innocentia z sic quod delictum non sit punibile se
8 qui debet absolutio per iam dicta.¶†Nec etiam obstat q statutū nō facit mentionē de homicidio:qz ex quo generalr loquit et disponit ad publicam vtilitatē dz gnaliter intelligi ar.l.j.§.z generaliter.ff.de leg.prestan.z.c.qz circa.de priui.cū si.z no.formalr Bar. in.l.iij.§.si.ff.de alimen.leg.per casum ibi z per.l.testamēto de manu.test.z est casus in.c.si.de homi.li.vj.sm eū qui idem tenuit in cōsilio incipiēte statuto castri plebis in ordine.xlvij.sm ordinē perusinum nō informis q z tenet Pau.de ca.in.l.binas edes.ff.de serui.ru.predio.de quo etiam per Jo.an.in additio.Spe.in.ti.de cōstitutio.ad si.z hoc q bānitus possit impune occidi quotidie in praxi tica obseruat:z similiter obseruatur q etiā nō puniat qui talē bānitum offendit licet nō appareat q sciuerit ipsum bānitū vel non offenderit eū qz bānitus sed ex alia causa.licet em̄ qn̄ tractat de premio consequendo propter aliquod factum nō sufficit illud fcō impleri prout loquitur dictus.§.vtrum z que in contrariū circa hoc adduxi:tn̄ secus est quando agit de euitanda pena vt in nostris terminis.vt notat Bar.in.l.cū seruus.ff.de ver.obli.z in.l.ij.ff.de cōdi.z demon.Nec etiam obstat q vltimo loco adducebatur in cōtrariū de noua cōstitutione que videbatur derogare statuto permittēti bānitū offendi:qz illa noua cōstitutio nō loquitur in casu isto: nam solum permittit q banniti possint secure ire z redire pro succurrendo dictum castrū:nō aūt permittit q reuersi possint secure morari per notabile spatium tpis post reuersiōem z sic non assecurat bannitos nisi in eundo z redeundo z nō prius vel postea vl saltem per notabile tempus.cessant enim tūc verba ipsius noue constitutionis z ppterea cessat ipsa constitutio:qz vbi deficiunt verba legis deficit ipsa lex.l.iiij.§.pretor.versi.totiens.ff.de dā.infec.z.l. si seruum.§.nō dixit pretor.ff.de acqui.her.z.l.si vero.§.de viro lex loquitur.ff.solu.matri.cū si.Et insuper cessat causa propter quam concessa fuit dicta securitas q̄ causa durabat demū imminente causa succurrendi illud castrū z non post reditū eorū qui iuerūt ad succurrendū.Cessante aūt causa securitatis cōcesse suadet ratio q cesset ipsa securitatis cōcessio.arg.l.adigere.§.q̄uis.de iurepa.z.c.cū cessante.de appel.cū si.z maxie vt minus deroget alteri statuto generalr pmittēti bānitos impune offendi:cū iura iuribus sint p posse cōcordāda.l.vnica.C.de inoffi.do.z.c.cū expediat iura iuribus cōcordari.de ele.li.vj.cū itaq dictus bānitus fuerit occisus diu post reditū predictū dicta vltima cōstitutio nō militat sz militat dictū statutū qd permittit bānitū impune offendi per predicta.

Laus deo.

¶ Sūmariū super consilio.cxxiij.

1 Venditio an intelligatur facta per ista verba vol me tu vendere ex tuo cellaio z vendens respondet qd sic.et che ne volena quatrocento florini et volens emere dixit io te ne voglio dare quatrecento florini abolognini.x.per florino et vendēs:respondit tu me hai intenso.per totum.
2 Testibus discordantibus preualent illi qui verisimiliora deponunt.
3 Actus vel animus precedens ostenditur ex his que incontinenti sequuntur.
4 Testium dicta sunt concordanda vbi possunt cōcordari.
5 Judex debet esse proclinior potius in eum qui tractat de dāno vitando q̄ qui tractat de lucro captando.
6 Delegatus cum clausula ad cognoscendum de causa sine strepitu et figura iudicij si die feriata in honorem dei nulliter procedit.
7 Judiciarij actus attendere debent statuta:z consuetudines locorum vbi geruntur z fiūt dicti iudiciarij actus.

¶ Consilium.cxxiij.

In nomie domini nostri Jesu christi.
1 ¶†Videtur prima facie dicendū quod partes iudicis sint in pronunciando bene appellatum et male iudicatum et in condemnando dictum Mazarolum seu eius procuratorem iuxta petitionem dicti Nicolai: nam attestationes dicti Nicolai:videntur plene probare eius intentionem:deponunt enim quod dictus Nicolaus interrogauit dictum Mazarolum:vtrum vellet sibi vendere dictum Cellarium: et dictus Mazarolus respondit quod sic et ne voglio quatrocento flore.et tunc dictus Nicolaus.respōdit.orsu te ne voglio dare quatrocento florenī.ad ragione de.x.bol.per flore.z quod dictus Mazarolus dixit da qua dame larra:et quod dictus Nicol. dixit te: et quod dictus Nicolaus protulit dicta verba te ne voglio dare quatrocento flor.ad.x.bolone.per flore.alta et intelligibili voce.prout hec formaliter deponit Michelangelus Hieronymi primus testis examinatus per potestatem fulginei de commissione iudicum subdelegatorum in dicta causa appellationis:z idē in effectu deponit Jaco.ideo secundus testis examinatus per dictum potestatem: licet per quedam alia verba idem importātia: subdens quod pro arra. et pro parte precij dictus Nicolaus dedit dicto Mazarolo duos grossones: subdens: etiam quod remanserunt. vt supra concordes de predictis similiter dominus Marchion ser Antonij deponit quod Mazarolus venditor dixit qd de dicto Cellario volebat.cccc.flore.et dictus Nicolaus:respōdit alta et intelligibili voce quod erat contentus tantūdez dare ad rationē.x.bol.pro quolibet flo.z q dictus mazarolus remāsit cōtentus et tūc incōtinenti dictus Nico.extēdit manus ad dandū certā monetā argenteam dcō mazarolo p arra z parte pagamenti.et idem

multi testes deponunt de auditu: qui licet non probent per.c.tam
literis de testib⁹.⁊.c.inquisitioni de accusationi.⁊.l.testium.C.de
testibus cum simil.tamen videtur aliqualiter adminiculari: suffi-
ciunt autem sex testes plene probantes dictam venditionem.qn-
immo sufficerent duo per.l.vbi numerus.ff.de testi.⁊.c.in omi.cũ
si.extra.eodem titulo.Nec videntur obstare attestationes testium
productorum pro parte mazaroli quia tres dumtaxat testes ĩ pri-
ma causa deponunt super venditione predicta pro parte mazaro-
li: videlicet felix domini Mat.benedictus fiordij ⁊ benedictus ba-
ptiste qui deponunt ꝙ dictus Nic.dixit dicto Mazarolo voli tu
vendere el cellaio de quo agitur ⁊ dictus Mazarolus respondit: si
io lo voglio vendere: ma ne voglio quatrocento flore.⁊ dictus Ni-
co.respondit: io te ne voglio dare quatrocẽto ad ragiõe de.x.bol.
per flore.⁊ hucusq; concordant testes mazaroli cum testibus Nic.
subiungunt tamẽ testes mazaroli ꝙ mazarolus replicauit: tu me
hai inteiso: io ne voglio quatrocento flor.non exprimendo ad quã
rationem videntur aũt preualere testes dicti Nico.ex quo sunt plu
res numero quia sunt sex: ⁊ testes mazaroli sunt tres: ⁊ non viden-
tur ita precise deponere prout testes dicti Nico.maxime quaten⁹
deponunt quod dicti Nico.⁊ mazarolus remanserunt concordes
quando dictus Nico.dixit quod volebat sibi dare quadringentos
flore.ad rationem.x.bol.pro flore.⁊ constat ꝙ ceteris paribus te-
stes plures numero preualent paucioribus.c.licet causam.de pro-
ba.⁊.l.ob carmen.§.si testes.ff.de testi. ¶ †His tamen non ob.cõ-
trariã sniam arbitror de iure veriorẽ.s.ꝙ dictus Maza.veniat ab
soluendus ꝓut absolutus fuit in prima causa: nã licet testes Nico.
sint plures numero: tamẽ testes mazaroli deponunt magis verisi-
milia q2 nõ est verisimile ꝙ mazarolus requisitus a Nico.de vendi
tione dicti cellarij ⁊ respõdit ꝙ volebat de dicto cellario quadrin-
gentos flo.ita de facili cõsensisset venditioni pro precio centũ flo.
maxime cum dictum cellarium foret maioris estimationis q̃ cen-
tum flor.prout deponunt testes vtriusq; partis: licet inter se va-
rient q2 testes Nicolai cõiter deponunt de valore centũquinqua-
ginta vel sexaginta flor.⁊ testes mazaroli deponunt ꝙ valor dicti
cellarij excedebat.cc.flo.ita ꝙ nõ est verisimile ꝙ dictus Maza.ita
de facili sine replicatione cõsenserit venditioni pro dicto paruo
2 precio: maxime requirendo dictũ Nico.ꝙ daret sibi arrã.†Et vbi
testes discordant preualent attestationes que deponũt verisimilio
ra.l3 sint numero dispares.vt est tex.in.d.l.ob carmen.§.fi.⁊ facit
tex.in.d.c.l3 cãm ⁊ est bonus tex.in.c.in nostra.de testi.ibi.q2 etia3
ad multitudinem tantũ respicere nõ op3.sed ad testium qualita-
tẽ ⁊ ad ipsorũ deposita quibus potius lux veritatis assistit ex qui-
bus motum sui animi conuenit iudicem informare.cum itaq; sit
magis verisimile ꝙ dictus mazarolus noluerit vẽdere dictum cel
larium pro centũ flore.cũ esset longe maioris estimationis: ideo iu
dex motũ sui animi d3 applicare huic parti que demonstrat ex at-
testationibus mazaroli qui dicendo tu me ai inteso ostẽdebat se ꝑ-
sistere in ꝑcio.cccc.flo.currẽtiũ ⁊ sic ad rationẽ.xl.bol.pro flo.⁊ ma-
xime q2 possunt concordari attestationes vtriusq; partis: q2 l3 te-
stes Nico.verũ deponerent.s.ꝙ dictus Nico.dixerit alta ⁊ intelli-
gibili voce ꝙ volebat sibi dare.cccc.flore.ad rationem.x.bol.ꝑ flo
re.⁊ dictus mazarolus receperit arrã ⁊ remanserint apparẽter con
cordes saltem in dando ⁊ recipiendo dictam arram etiã pro parte
pagamenti: tamen vnus intellexerit de precio.cccc.flor.ad rationẽ
x.bol.pro flore.⁊ alijs intellexerit de precio.cccc.floreno.ad ratio-
nem.xl.bol.pro flore.⁊ sic flo.currentium ⁊ dictus Mazarolus di-
cendo.or su dãme larra insteterit vt daretur sibi aliquid pro arra ⁊
ꝑte pagamenti pro precio.cccc.flo.currentium ⁊ dictus Nicolaus
voluerit dare illos grossones pro arra ⁊ parte pagamenti ꝑcij cen-
tum flore.currentium seu.cccc.ad rationẽ.x.bol.pro flore.quod sa
tis apparenter ostenditur ex actu dicti Mazaroli immediate se-
cuto quia testes deponunt ꝙ cum dictus Mazarolus intellexit ꝙ
astantes dicebant venditionem esse factam ad rationem.x.bol.pro
flor.ipse Mazarolus statim proiecit arras ostendendo se noluisse
3 nec velle vendere pro dicto precio.†Et ex his que incontinenti se
quunt ostenditur anim⁹ in actu precedenti.l.ventri.§.fi.cum con-
cordantijs.ff.de priuile.credito.⁊ que incontinenti fiunt cẽsentur
inesse.l.lecta.versicu.dicebam.ff.si certum petatur.⁊.l.iurisgen.§.
quinimmo.ff.de pactis.nec ꝑsumit mutatio voluntatis.l.eum qui
mutatã.ff.de probationi.maxime incõtinẽti.l.non ad ea.ff.de ꝯdi.
⁊ demõ.itaq; poti⁹ presumendũ est ꝙ dictus Mazarolus nõ con-
senserit dicto ꝑcio q̃ ita incõtinẽti ꝑmo cõsenserit ⁊ postea dissenti
ret ⁊ maxime id persuadetur quia plures testes deponũt ꝙ dictus
Mazarolus erat tunc temporis surdaster: ita qõ oportebat ꝙ lo-
quens cum eo loqueretur magis altiori voce q̃ loqui soleat: ita qõ
licet testes Nicolai deponant qõ dictus Nicolaus loquebatur alta
et intelligibili voce: tamen non deponũt ꝙ loqueretur ita alta qõ
verisimiliter intelligeretur ab homine surdastro qui non solet in-
telligere vocem communiter intelligibilem ⁊ communiter altam:
ita qõ multa concurrunt ex quibus deprehendi potest qõ dictus
Mazarolus non consensit precio.cccc.flore.ad rationem.x.bol.ꝑ
flor.Et maxime id ostendunt verba illa que replicauit dictus ma-
zarolus: tu me ai inteso: ex quibus deprehenditur mens dicti Ma
zaroli ꝙ ipse persistebat in primo proposito.s.volendi.cccc.flor.et
loquendo de.cccc.flore.intelligitur de currentibus ⁊ sic ad rationẽ
xl.bol.pro flore.prout deponunt plures testes dicti Mazaroli et
nullibi vt arbitror reperitur quod floreni intelligãtur ad.x.bol.ꝑ
flore.ita ꝙ satis clare deprehenditur quod dictus Nicolaus mali-
tiose dixit ꝙ volebat dare.cccc.flore.tamen ad ratione3.x.bol.pro
flore.Poterat enim magis proprie loqui dicendo qõ volebat sibi
dare centum flo.erat enim magis accommodata ⁊ magis commu
nis locutio: malitijs autem hominum non est indulgendũ.l.in fun
do cum concordan.ibi per glo.adductis.ff.de rei vend.⁊.c.quãto.
4 de diuor.†⁊ licet testes dicti Nico.non deponant qõ dictus Ma-
zarolus dixerit dicta verba: tu me ai intese: tamen non deponunt
contrarium.s.qõ dicta verba non fuerint dicta: ita qõ possunt di-
cte attestationes concordari.s.quod interuenerint verba de quib⁹
deponunt attestationes dicti Nicolai ⁊ etiam verba de quib⁹ de-
ponunt testes Mazaroli quia testes Mazaroli non negant ea q̃
deponunt testes Nicolai ⁊ testes Nicolai non negant ea que depo
nunt testes Mazaroli: ⁊ dicta testium sunt concordanda quando
concordari possunt.c.cum tu.⁊.c.in nostra.extra.de testibus: ⁊ que
habentur per docto.in.l.ij.§.creditum.ff.si certum peta.⁊ in.l.sed
et si possessori.ff.de iureiurando.⁊ in multis alijs locis: ⁊ maxime
in terminis istis in quibus de facili contingere potest quod testes
non recordantur de omnibus verbis hincinde prolatis vel forte
non intellexerunt omnia verba vel forte non fuerunt interrogati
de omnibus verbis hincinde prolatis ex quibus omnib⁹ videtur
posse cõcludi ꝙ ex attestationibus hincinde deductis deprehẽda-
tur potius qõ dictus Mazarolus nõ consenserit precio.cccc.flore.
ad rationem.x.bol.pro flore.⁊ consequenter veniet absoluendus ⁊
maxime quia in re dubia sententia est ferenda pro reo in capi.cu3
sunt partium iura obscura.⁊ capitu.fauorabiliores.de regulis iu-
5 ris.in.vj.†⁊ maxie iudex debet esse in hac parte procliuis quia di
ctus Nicolaus tractat de lucro captando ⁊ dictus Mazarolus.de
damno euitando.Cum tractanti de dãno vitando iura magis fa-
ueant q̃ tractanti de lucro captando.l.fi.C.de codi.⁊.l.iuris igno.
et.l.regula.ff.de iuris.⁊ fac.igno.⁊ ne contingat quod dictus Nic.
ex malitia ⁊ dolo suo lucretur cum iactura dicti Mazaroli argu.l.
6 ne ex dolo.ff.de dolo.⁊.l.nam hoc natura.ff.de condi.inde.†⁊ sal-
tem predicta procedunt attento quod attestationes dicti Nicolai
videntur quod non sint rite recepte quia prout presupponitur te
stes examinati per potestatem fulginei iurauerũt die veneris qui
dies apud fulgineum est feriatus in honorem dei ex forma statuto
rum.Et diebus feriatis in honorem dei non potest in causa proce
di etiam vbi causa est commissa simpliciter ⁊ de plano sine strepitu
et figura iudicij.vt est tex.in cle.sepe.circa prin.de verbo.signi.die
enim feriata in honorem dei omnis strepitus iudiciorum d3 cessa-
re.c.fina.in princip.extra.de ferijs.⁊.l.dies festos.C.eodem titulo.
7 ¶ †Et circa actus iudiciarios attenditur statutum seu consuetu
do loci vbi actus iudiciarius agitatur etiam si ex commissione iu-
dicis alterius loci quantum ad ordinatoria iudicij.l.iij.in fin.ff.de
testibus prout volunt Joan.andr.Pe.de perusio.⁊ Jmola.in ru-
brica.extra.de consuetudine.⁊ est de mẽte domini Antonij ibi qõ
et vult Floren.in.c.fi.de consuetu.q.xlix.⁊ est communis opinio ⁊
propterea videtur quod dicte attestationes sint nulle: similiter vi
dentur non rite recepte attestationes dicti Nicolai recepte per po
testatem perusij quia non fuit citatus Mazarolus vel eius procu-
rator ad videndum iuramenta testium prout de iure requiritur.l.
si quando.C.de testi.⁊.c.ij.extra eodem.titu.⁊ sic ex his omnibus
videtur satis aperta fronte concludendum qõ partes iudicũ sint
in pronunciando in fauorem dicti Mazaroli prout pronunciatũ
fuit in prima causa. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxiiij.

☞ Donator peste infirmus protulit hec ṽba io do ⁊ dono ogni
mio bene a la francesca ma mogliere ⁊ renoco ogni testamẽto ꝑ me
facto ⁊c.an donare intelligatur causa mortis vel inter viuos.
1 Donatio causa mortis vel inter viuos quãdo dicatur.
2 Donatio inter virũ ⁊ vxorẽ morte cõfirmatur si interuenerit tra-
ditio ⁊ valet inter virũ ⁊ vxorẽ qñ fit causa mortis.
3 Donatio in qua fit mentio mortis an ⁊ quãdo dicatur causa mor-
tis vel inter viuos.

¶ Consilium.cxxiiij.

N nomie domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Licet in hac consultatione videa-
tur prima facie dicendum quod dicta donatio fue-
rit inter viuos et non causa mortis ex quo non cõ-
tulit donationem post tempus mortis: sed per verba presentis
temporis et simpliciter prolata: ⁊ donatio propria est donatio in-
ter viuos.l.j.ff.de dona.⁊ dictus donator dicendo simpliciter do ⁊
dono ⁊c.ostendere videt ꝙ volebat dictã suam vxorem poti⁹ habe
re dicta bona q̃ ipsum donãtem ꝓut sonare vident ṽba predicta
simpliciter ꝓlata: ⁊ a verbis nõ est recedẽdũ nisi de mẽte constet.l.
non

non aliter.ꝛ.l.ille aut ille.§.cũ in verbis.ff.de lega.iij.ꝛ.l.j.§.si isqui nauem.ff.de exercito.ꝓprium autem donationis cã mortis est q̃d donatoꝛ magis vult se habere q̃ donatariũ id quod donatur.l.j.ꝛ l.senatus.§.sed mortis causa donatio.ff.de donatio.causa mortis. itaq̃ ex his videtur ꝙ dicta donatio sit iudicãda donatio simplex
2 inter viuos ꝛ non donatio cã mortis.¶†His tamẽ non obstanti bus cõtrariũ puto de iure respõdendũ pro cuius rei euidẽtia p̃mit tendũ duxi ꝙ ex quo dicta donatio emanauit inter vi.ꝛ vxo.ꝛ non interuenit traditio si interpretaret̃ donatio inter viuos nõ valeret q꞉ donatio inter viuos inter vi.ꝛ vxo.regulariter nõ valet vt in ti. de dona.inter virum ꝛ vxorem.ff.ꝛ.C.ꝛ licet cõfirmet̃ morte donã tis.l.donationes quas.C.de donationibus inter virum ꝛ vxo.cuz si.Tamen illud procedit quãdo interuenerit traditio vel aliq̃d lo co traditionis al's secus.l.cũ hoc status.§.papinianus.al's.l.papi nia.ff.de dona.inter virum ꝛ vxo.ꝛ notat̃ in.d.l.donationes quas. et in.l.ij.C.de dona.cau.nõ nu.ꝛ in hoc doc.oẽs cõcordãt.Dona tio aũt causa mortis valet inter virũ ꝛ vxo.l.inter virũ.cũ.ll.sequẽ. ff.de dona.inter virũ ꝛ vxo.actus autem in dubio interpretari de bet ita valeat nõ vt pereat.l.quotiens in actionibus.ff.de rebꝰ du bijs.ꝛ.l.quotiens.in stipulationibus.ff.de verbo.obligat.ꝛ in.c.si papa.de priuile.lib.vj.ꝛ propterea suadet ratio ꝙ debeat interpre tari donatio causa mor.put in simili dicunt Pet.de bellaperti.et
3 Cy.in.l.licet.C.de pac.†Quod lз quãdo in donatione fit mentio mortis presumat̃ donatio causa mortis.l.seia.ff.de dote preleg.et l.seia.ff.de donat.causa mortis.ꝛ ibi per Bar.ꝛ alios ꝛ per Bar.in l.si.C.de pac.ꝛ per'eum.ꝛ doc.in.l.que dotis.ff.solu.matrimo.ꝛper Bal.in.l.ꝛ si mortis.C.ad.l.fal.ꝛ in.l.j.C.si quid in frau.pa.ꝛ in.l.si. post glo.C.de dona.causa mortis.Tamen si donatio est facta corã duobus testibus tantum interpretat̃ donatio inter viuos꞉lз facta mentio mortis vt quia donatio fit post mortem donantis collata ea ratione quia donatio causa mortis non valeret quia requirit nu merum quinq̃ testium.d.l.si.C.de donatio.causa mortis secundũ eos.item est aduertendum quod in dicta donatione fuerunt adhi biti quinq̃ testes qui non erant necessarij in donatiõe inter viuos ita quod prebet non leuem coniecturam quod voluerit dictus do natoꝛ donare causa mortis maxime꞉quia non sine difficultate pos sunt testes inueniri apud infirmum moꝛbo epidimie꞉ita quod nõ est verisimile quod sine vrgenti causa fuerint adbibiti supfluo tot testes꞉prebet etiam coniecturam donationis causa mortis quia re uocauit testamentum quod erat collatum post mortem꞉et cogitãs de testamento cogitat de morte.l.hac consultissima.§.at cum hu mana fragilitas.C.qui testa.fac.pos.ꝛ facto datur voluntas intel ligi.l.reprehendenda.C.de institu.ꝛ substi.sub condi.fac.cum con coꝛdantijs adductis ibi per glo.prout ergo cogitatio mortis que depꝛehenditur ex verbis donantis faciat censeri donationem cau sa mortis per dictas leges seia pari ratione videtur quod cogita tio mortis que facto ostenditur faciat censeri donationem causa mortis꞉et maxime quia in locum testamenti in quo vt mihi dici tur instituerat dictaз vxorẽ postea donatariam et sibi substitueret post eiꝰ mortem voluit reuocando testamentum verisimiliter sub rogare dictam donationẽ Et subrogatum sapit naturã eius in cu ius locum subrogatur.l.si eum.§.qui iniuriarum.ff.si quis cautio. ideo prout testamentum soꝛtiebatur effectum post mortem testa toris ita dicta donatio censeatur effectualiter collata post morteз donantis maxime facta inter virum ꝛ vxorem.l.sed interim.de do natio.inter virum ꝛ vxorem.ꝛ insuper donatio causa mortis com paratur vltime voluntati.l.illud generaliter.ff.de dona.cã mortis et.l.j.§.j.ff.de tute.ꝛ ratio.distra.cum similibus.confert etiaз quia non est verisimile quod voluerit se priuare omnibus bonis in casu reconualescentie꞉idcirco ex predictis concurrente maximo pericu lo mortis videtur dicta donatio interpretanda causa mortis vt q̃ non prosunt singula multa iuuent.l.ij.cum concoꝛdantijs addu ctis ibi per gloss.ff.de excusatio.tuto.ꝛ saltez hec interpretatio est amplectẽda q꞉ prout in pũcto p̃supponitur dicta donatio fuit fa cta propter instans periculum propinque mortis ꝛ imminẽtem iu stissimum mortis metum꞉propter que solet deueniri ad donatio nẽ causa mortis.l.ij.cũ quatuoꝛ legibꝰ sequentibꝰ.ꝛ.l.moꝛtis causa capit̃.§.rursus.ꝛ.l.senatus.§.mortis cã donatio fit.ff.de donatio. causa mortis.ꝛ pfecto si dictus donatoꝛ expꝛessit verbis ꝙ dona bat ꝓpter predicta.s.ꝓpter instans periculum mortis vel ꝓpter iu stum metum mortis res meo iudicio esset indubia ex quo fuisset f cta mẽtio mortis ipsius donatoꝛis.ꝛ putsupra dictũ fuit q̃n in do natione fit mẽtio mortis interp̃tat̃ donatio causa mortis꞉ideo ex quo tũc fuisset facta mẽtio mortis ipsiꝰ donatoꝛis sine dubio esset interp̃tanda donatio causa mortis ꝓpter factã mẽtionẽ mortis p dictas leges seia ꝛ dicta supꝛa꞉ꝛ maxime q꞉ mentio mortis tũc eẽt facta p modum cause.Nã põta.in cõsilio mihi.dxiij.dicit ꝙ tũc mẽ tio mortis facit presumi donationẽ causa mortis quando est facta mẽtio mortis per modũ cause non alias꞉ꝛ licet eius dictũ nimisre stringat dictas.ll.seia.ꝛ cõem theoꝛicam doctoꝛũ magis general'r loquentẽ꞉tñ est põderãdum ꝙ est magis vrgẽs p̃sumptio donatio nis cã mortis q̃n mẽtio mortis fit p modũ cause q̃ q̃n fit mẽtio moꝛ tis alio respectu꞉ex quibus ptз ꝙ res esset clarissima si donatoꝛ p p̃ijs verbis id exp̃ssisset put videt̃ depꝛehẽdi ex verbis pũcti si tñ id nõ exp̃ssisset verbis sed p ꝯstanti p̃supponeret̃ put in pũcto pre supponit̃ idẽ putarẽ dicendũ q꞉ idẽ solet operari tacitũ q̃d exp̃ssũз l.cũ quid.ff.si cer.pe.nec lex est ponẽda verbis sed factis.l.ij.in fi.C. cõia.de leg.nec mẽtio mortis facta verbis per donantẽ inducit pre sumptionẽ donationis cã mortis nisi ea rõne q꞉ censet̃ facta cõtẽ platiõe mortis꞉nõ eñ põt alia ratio verisil'r assignari꞉vñ multo foꝛ tius militat dicta ratio q̃ñ p certo p̃supponitur ꝙ ꝓpter instanteз mortẽ seu piculũ mortis fit donatio꞉lз de morte nõ fiat vbis exp̃s sio in donatione꞉ꝛ vbi est eadẽ ratio ideз ius.l.illud.ad.l.aql.ꝛ.l.a titio.de ver.obli.cum si.ex quibus omnibꝰ concludo ꝙ dicta do natio debet cẽseri donatio causa mortis valida non autem dona tio inter viuos inualida.¶Nõ obstãt adducta in cõtrariũ꞉q꞉ licз regulariter donatio simpliciter ꝓlata cẽseat̃ donatio inter viuos꞉ tamẽ sepe ꝯtingit cõtrarium put contingit in casu nostro ex ratio nibus supꝛascriptis ꝛ sic non obstat.d.l.j.de dona.nec obstat quod secũdo loco in cõtrariũ dicebat̃ q꞉ etiã in casu isto dictus donatoꝛ in casu recõualescẽtie maluisset p se hr̃e q̃ p donataria ex natura donatiõis causa mortis nõ eñ requirit̃ ꝙ id exprimat̃꞉sed presup posita donatiõe causa mortis id regul'r interpꝛetat̃ ita loquunt̃ iu ra in cõtrariũ allegata maxie q꞉ facta ꝓpter instãs periculũ mortis seu ꝓpter infirmitatẽ reuocat̃ remoto periculo vel secuta recõuale scentia.l.si mortis causa res donata est.ꝛ.l.mortis causa capit̃.§.si mortis cã iusserit.ff.de dona.causa mortis. Laus deo.

¶Sũmariũ super consilio.cxxv.

1 ☞Frater an ab hereditate fratris defuncti excludatur a filia ip sius fratris stante consuetudine de qua infra isto.cõsilio.ac statu to ꝙ stantibus masculis femina non succedat.p totum.

2 Testis satagens negatiuam probare est de falso suspectꝰ vbi nega tiua non cadit in sensum coꝛpoꝛis.

Negatiuam non coartatam loco ꝛ tempoꝛe nitens probare falsũ committit.

3 Cõsuetudo requirit labi longũ tp̃s꞉ꝛ dз sumere initiũ a tpe primi actus inductiui consuetudinis.

¶Consilium.cxxv.

Epetito diuino numie.

1 ¶†Al's in hac causa elapsis nõnullis annis ꝯsului cuiꝰ cõsilij motiua ponuntur per dñm cõsulentem excellẽtissimũ vtriusq̃ iuris doctoꝛẽ dñm Ang.de vbaldis vti patrẽ honoꝛandũ qui etiã plura addi dit ad cõcludendum ꝙ filia a successione p̃ris excludat fratrem de functi ipsius filie patruũ꞉nõ obstãte statuto fanẽsi sub rubrica q̃d extantibꝰ masculis filia femia nõ succedat.ꝛ q꞉ dictus articulꝰ ple ne ꝛ latissime est discussus in dcõ meo ꝯsilio ꝛ latius p supꝛascriptũ dñm cõsulẽtẽ sum cõtẽtus adductis p suã d̃nationẽ vno addito q̃d meo iudicio plurimũ vrget ꝛ cõcludit ad dictã decisionẽ ponderã do.s.vba dicti statuti꞉vз ꝛ de iure cõi tũc succedere valẽtibꝰ ꝛ actu succedentibus ꝛc.Nam dicta verba debẽt verificari vt dictum sta tutum militet꞉quia dictum statutũ per copulam ꝛ requirit dictas qualitates.ꝛ sic q̃d non solum ad exclusionem filiarum supersint ex masculis agnati legitimi naturales ipsius defuncti laici ꝛc.sed etiam quod tunc succedere valeant et actu succedant de iure com muni.Quia natura copule et est requirere concursum.l.si heredi plures.de condi.institu.ꝛ.l.generaliter.C.eodem titulo.cum si.sed dicte qualitates cessant in dicto fratre quia dictus frater extante filia non potest succedere de iure communi꞉sed de iure communi a filia excluditur꞉quia prima causa successionis de iure communi est filioꝛum ꝛ filiarum autenti.in successione.C.de suis ꝛ legiti.cum si. adductis per dominum consulentem꞉cum ergo dictus frater extã te filia non succedat nec succedere valeat de iure communi ideo sta tutum non verificatur in eo ꝛ sic inherendo verbis statuti ꝛ illa nõ cauillando clarissime habemus intentum quod frater defuncti nõ excludit filiam defuncti ꝛ absonum videretur recedere a verbis sta tuti vt extendatur iuris coꝛrectio maxime ad casum adeo irratio nabilem pꝛout est ꝙ transuersalis excludat filiam꞉cũ verba statuto rum soleant impꝛopꝛiari vt minus recedatur a iure cõmuni vt est tex.in.c.cũ dilectus.extra.de consue.verificatur autem dictum sta tutum quãdo supersunt ex masculis aui vel proaui tales agnati q de iure cõmuni succedãt etiã extante filia put sunt descendentes p lineã masculinã q in successione cõcurrũt cũ filia siue sint eiusdeз gradus ꝛ sic filij defuncti de cuius successione agit̃ vel nepotes vel ꝓnepotes qui intrant locũ alioꝛũ precedentiũ.§.cũ filius.insti.de here.ab intesta.isti eñ tales succedere valent ꝛ actu succedũt de iu re cõmuni ꝛ tunc statutũ excludit filiã ꝛ exclusa filia vigoꝛe statuti eius poꝛtio accrescit de iure cõmuni poꝛtioni ipsius filij seu nepo tis vel pronepotis.Poꝛtio enim accrescit poꝛtioni.l.si totã.ff.de acqui.here.vnde ꝓbabiliter dici potest ꝙ de iure cõmuni succedit in totũ.ꝛ dato ꝙ de iure cõi nõ succederent in totũ satis verificant̃ verba statuti si in aliquo de iure cõmuni succedũt꞉lз eñ indesinita aliquãdo equipolleat vniuersali꞉nõ tñ equipollet ex vi verboꝝ seu

propria verborum significatione:sed ex benignitate.l.si seruitus.
de serui.vr.predio.⁊ ibi Bald.⁊ Ange.⁊ Rapha.Fulg.⁊ per bart.
et Imo.in.l.si pluribus.de lega.ij.sed non esset humanum necꝫ be
nignum in casu isto si vellemus adducere dictam equipollentiam
ad finem vt dicta verba taliter interpretarentur quod transuersalē
excluderēt filias:sed esset potiusꝯtra oēm benignitatē ⁊ humani
tatē ⁊ contra oēs tramites iuris.ex his meo iudicio reddit᷑ res cla
ra quod circunscripta consuetudine frater non excludit filiam de
functi:qui enim se fundat in statuto nouo exorbitanti debet ꝓba
re quod verificentur verba omnia ipsius statuti al's succumbere de
bet not.Joan.and.in.c.j.de homi.lib.vj.quem refert ⁊ sequit᷑ bal.
in.l.si quis non dicam rapere.C.de epis.⁊ cler.⁊ notant moderni le
gentes.in.l.si quis maior.C.de transac.ad intellectum illius legis.
circa successionem autem sororis defuncte.§.vtrum admittatur pa
truus extante sorore me ad presens non intromitto prout me non
intromisi dum al's in hac causa consului.Quod autem non obstet
filie allegata consuetudo vt interpretatiua dicti statuti placet con
clusio facta per dominum consulentē attentis rationibus per eū
adductis:⁊ presertim illa ratione quod non probatur ꝙ interue
nerint tales actus ex quibus concludenter quinimmo nec verisimi
liter peruenerit in notitiam populi vel maioris partis populi ciui
tatis Fanensis quod frater vel aliquis transuersalis excluderet fi
liam a successione patris decedentis ab intestato non solum ex ra
tionibus egregie adductis per dominum consulentem ⁊ ꝑ patro
num cause qui sigillatim ponderauerunt singulas attestationes:sed
etiam quia non probatur ꝙ illi de quorum bonis agebat᷑ sup qui
bus testes deponunt decesserint ab intestato:potuit enim contin
gere quod frater successit ex testamento eius de cuius successione
agebatur ⁊ testamentum non innotuerit testibus deponentibus.
et communiter dicti testes non deponunt precise ꝙ illi de quorū
hereditatibus deponunt decesserint ab intestato:⁊ si qui illi depo
nunt non reddunt causam scientie saltem idoneam quia qd̄ qs de
cesserit ab intestato ⁊ sic nullo condito testamento non cadit ī sen
sum testis quinimmo est talis negatiua que non potest cadere in
2 notitiam testis quia potest condi testamētū in secreto.¶†Et te
stis satagens probare negatiuam est suspectus de falsitate.c.cū ec
clesia sutrina de causa pos.⁊ proprie.⁊ ibi per Inno.⁊ docto.⁊ idē
dicit Bald.in.c.si per triginta si de feu.fu.contro.inter do.⁊ agna.
in vsibus feu.⁊ videtur sequi abbas siculus in.d.c.cum ecclesia su
trina super gloss.in verbo negatiuam.et adeo est suspectus de fal
so quod ratione temeritatis ⁊ late culpe poterit extra ordinem pu
niri secundum Angelum.in.l.plagij.C.de plagiarijs.¶Idem ta
men Angelus in.l.penul.ff.ne quis eū dicit quod testis deponēs
negatiuam non coartatam loco ⁊ tēpore committit falsum ꝑ text.
d.c.cum ecclesia sutrina.⁊ no.ibi per Innocen.⁊ licet sit dubiū vtrū
proprie sit falsarius tamen qd̄ sibi non sit credendum tenendū est
ex predictis:⁊ maxime circa probationem ipsius negatiue que vt
supradixi non cadit in sensum testis ⁊ propterea sine extrinseca cā
scientie probari non potest nec de facili causa scientie idonea red
di si non coartat᷑ loco ⁊ tempore:⁊ ideo attento ꝙ ad probandum
quem decessisse ab intestato est necesse probare qd̄ defunctus nul
lum fecisset testamētum ꝙ probari non potest per testes per supra
dicta merito ⁊c.⁊ Ponta.in.l.si emancipati.C.de collationi.con
cludit ꝙ incumbit probatio ei qui dicit quem decessisse ab intesta
to per tex.ibi:⁊ quia alleganti negatiuam incumbit onus proban
di.l.hoc iure.de verborum obliga.⁊ ibi per Bar.⁊ doc.⁊ per Cy.in
l.ij.C.de iure emphy.⁊ per Inno.⁊ Host.in.c.super his.de accusa.
et Io.and.in.c.bone.de elec. Bartolus autem in.l.is potest.ff.de
acquir.here.distinguit ꝙ aut est cōmunis opinio ꝙ quis decesserit
condito testamēto ⁊ tunc incumbit onus probandi alleganti qd̄ il
le decesserit intestatꝰ aut est cōmunis opinio ꝙ quis decesserit ab
intestato ⁊ tunc incumbit onus probandi ꝙ ille fecerit testamētū
neganti decessisse ab intestato ⁊ regula est ꝙ ei qui dicit seu se fun
dat in aliquo artatur ad illud probandum.l.ei qui dicit.ff.de ꝓba.
et.l.actor.quod asseuerat.C.eod.titu.iuncta.l.in exceptionibꝰ.ff.
eodem titu.cum simi.⁊ maxime ei qui dicit aliquid quod est funda
mentum iuris exorbitantis seu correctiui per dicta supra ⁊ nota
ta per glo.⁊ doc.in cle.si.de rescrip.⁊ ex his videtur quod licet pro
baretur per multos testes deponentes qd̄ tales ⁊ tales fratres de
functorū possederint bona hereditaria fratrum defunctorū qui de
cesserant superstitibus filiabus non propterea probet᷑ ꝙ possede
rint tanꝙ heredes ab intestato non probato aliter ꝙ illi decesserit
intestati:ex quo potuerunt succedere ex testamento:ita ꝙ nō pro
bat hoc esse ⁊c.l.non hoc.C.vnde cogna.⁊.c.in presentia.de proba
ti.⁊ dato sine preiudicio veritatis ꝙ probaretur qd̄ illi possederit
tanꝙ succedentes ab intestato tamen non sunt tales actus qui ve
risimiliter veniant in notitiam populi quia lꝫ videat᷑ ⁊ in notitiam
multorū deueniat ꝙ talis possidet bona defuncti:tamen non ita
deuenit in notitiam quod ex tali titulo possideat:vnde ex quo fra
tres qui probantur possedisse bona defunctorum potuerunt illa
possidere alio titulo ꝙ vigore dicti statuti puta ex testamento vel
codicillis vt supra:vel titulo emptionis:vel forte quia dotauit fi
liam tanta quātitate que absorbebat valorem bonorum heredita
riorum patris vel forte quia fecit filiam repudiare hereditatē pa
ternam quod de facili contingere potest qꝛ neptes stātes ad manꝰ
patruorū de facili seduci possunt vt renūcient hereditati vt patrui
eas maritent ⁊ dotent vt docet experientia rerū magistra.c.ꝙ sit.
in prin.de elec.lib.vj.⁊ in.c.statutum.in prin.eo.titu.⁊ libro.⁊ ideo
cum ex diuersis titulis potuerit frater possidere bona fratris de
functi etiā extante filia ⁊ homines ad quos non pertinet commu
niter non inuestigant quo titulo quis possideat:ideo licet multi
actus interuenissent in quibus frater tenuisset bona defuncti fra
tris exclusa filia:non tamen de facili nec verisimiliter peruenisset
in notitiam populi quod illi fratres tanꝙ heredes ab intestato te
nuissent dicta bona.⁊ per consequens ex his deducitur quod non
est probata aliquo pacto cōsuetudo ꝙ frater ab intestato excludat
filiā:tum qꝛ non ꝓbatur ꝙ in casibus de quibus testes deposuerūt
defuncti decesserint ab intestato per supradicta:tum etiā qꝛ nō ꝓ
bantur multi actus maxime qꝛ euenerint in ciuitate Fani ⁊ actus
comitatiuorū non de facili veniunt in notitiam populi ciuitatis:
tum insuꝑ qꝛ dato ꝙ fratres tenuissent bona fratrum defunctorū
vt heredes ab intestato:tum ꝙ vt heredes ab intestato tenuerint
non de facili peruenit verisimiliter in notitiam multorū ⁊ sic popu
li vel maioris partis ipsius populi ꝑut supra latius deductū est.
Est etiam animaduertendū ꝙ ad probandum dictam consuetudi
nem requiritur ꝙ probetur filiatio persone exclusē ⁊ fraternitas ꝑ
sone excludentis in casibus qui deducuntur ad inducendā dictam
consuetudinē:⁊ qꝛ predicta nō cadunt directo in sensum testis.vt
de se patet requirit᷑ ꝙ testes redderent idoneam causam sciētie scꝫ
qualr̄ sciāt ꝙ talis decesserit superstite fratre ⁊ superstite filia nec
sufficit si interrogati de causa scientie dicāt qꝛ vidi:qꝛ filiatio nō vi
detur nec fraternitas et si bene percunctantur dicta testium non
redduntur super his communiter cause scientie nisi forte substen
tentur aliqua dicta testium super hoc dicentium se esse vicinos sꝫ
non omnes dicunt se vicinos:item est aduertendū quod nonnulli
testes deponunt de tempore mortis eorum super quorum bonis
deponūt ⁊ ꝙ post eorū mortē fratres superstites possederūt eorū
bona post mortē illorum ⁊ sic nō deponūt de tpe quo possederunt
qꝛ post mortē possedissent si heri possederunt ⁊ ꝯstat ꝙ nō attēdit᷑
tps mortis sed tps successionis ad probandū cōsuetudinē ꝙ frater
succedat exclusa filia ⁊ ex tunc incipit currere tempus ad inducen
dā longeuā consuetudinem seu cōsuetudinē prescriptā ⁊ volūt do.
Anto.⁊ Imo.in.c.fi.de consue.ꝙ incipit currere tempus qñ inter
uenit talis actus vel tot actus ꝙ verisir̄ ꝑuenerint in notitiā po
3 puli.†Adeo ꝙ post notitiā populi vel maioris partis eius debet
labi longū tempus vt resultet longa consuetudo.Licet enim Joā.
and.in.d.c.fi.dicat cōiter teneri ꝙ a tpe primi actus sumi debet ini
tium tpis ad consuetudinē requisiti ⁊ ita trāseat ibi Pe.ancha.tñ
do.Anto.⁊ Imo.ibi verū intelligunt qñ primus actus est talis ꝙ
verisimiliter peruenerit in notitiam populi vel maioris partis ip
sius al's non posset habituari cōsensus populi qui non adesset ꝑm
eundē.d.Ant.Ex his itaqꝫ ⁊ alijs adductis per dñm consulentem
puto intrepide concludendum ꝙ dicta cōsuetudo nō sit legitime
probata.⁊ per cōsequens remaneat cōclusio ꝙ dicta filia succedat
excluso fratre defuncti prout cōcludit dñs consulens et al's consu
lendo tenui. Laus deo.

¶Summarium super consilio.cxxvj.

1 Mulieri agenti hypotecaria suꝑ bonis sui viri defuncti pro dote
sibi restituenda an obstet exceptio rei iudicate suꝑ proprietate in
rium aduersus eam late maxime cum dotalis contractus dicatur
simulatus.per totum.
2 Exceptio rei iudicate in vno etiam iudicio an in alio obstet.nume
ro.7.et.13.
3 Dotis recepte cōfessio qñ facta ꝑsumatur in fraudem creditorū
nō obstet eis exceptio rei iudicate suꝑ ꝓprietate ꝑ mulierē citata.
4 Hypotecam anteriorem debet habere qui habet anteriorē ꝯctū.
5 Pro dotis restitutione sunt tacite obligata omnia bona presen
tia ⁊ futura.
6 Exceptio declarat regulam ⁊ dꝫ sub regula comprehendi.
8 Omnis simulatio an inferat contractus nullitatem.
9 Exceptio rei iudicate nō obstat snīe late suꝑ alijs rebus.
10 Sententia an possit ferri sine actione: et vltra rem de qua iudex
cognoscit.
11 Sententia an debeat ferri super eisdem que inter easdem partes
alias fuerunt decisa.
12 Sententia lata super vno prodest etiam tertio super eodē habēti
tamē ius ab illo pro quo primo lata fuit.

¶Consilium.cxxvj.

In nomie domini nostri
1 Jesu christi.¶†Uiso pūcto ⁊ visa copia snīe de qua
in puncto fit mentio ⁊ statuto sub rubrica de dote et
donatione restituendis ⁊ exigēdis ⁊ statuto sub ru
brica de ꝑcepto de disgumbrando ⁊c. Uidetur prima facie dicēdū
ꝙ non

ꝙ non obstet dicta exceptio rei iudicate: quia lꝫ fuerit pronunciatum Franciscum habere potiora iura ꝙ̄ dicta dña Bartholomea: tamē non apparet ꝙ fuerit id pronunciatū ex eo quia contractus dotalis dicte dñe Bartholomee cenceatur simulatus seu fraudulentus ꝛ in dubio sententia lata in fauorē rei cēsetur lata ẜm cōem cursum causarum quia non probatum vt no. Bar. in. l. fundū. ꝛ l. sed si ante. ff. de exceptio. ꝛ per glo. ꝛ doc. in. l. iulianus verū debitorem. ff. de cōdi. inde. ꝛ per Bar. in. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. ideo cēseatur lata sententia quia pro parte dñe Bartolomee non fuerit probatum bona ad que agebaꝛ fuisse in bonis dicti Lippaci debitoris dicte dñe Bartholomee ꝛ nō q꞉ ꝯfessio dotis recepte ꝛ cōtractus dotalis cēseatur simulatus ꝛ factus in fraudem creditorum. qꝺ ꝛ tertio deduci videtur ex eo q꞉ cōtractus dotalis fuisset simulat⁹ dicta dña Bartholomea nō habuisset aliqua iura per id qꝺ habetur in. l. imaginaria. ff. de reg. iur. ꝛ in. l. nuda. ff. de cōtrahē. emptio. sed in dicta sñia innuitur cōtrariū: quia ex quo sententiatur ꝙ Frāciscus habet potiora iura ꝙ̄ dicta dña Bartholomea: ergo ex vi verborū significaꝛ qꝺ. d. Bartholomea habebat iura lꝫ debiliora: quia cōparatiuū potiora relinquit positiuum in termino ẜm grāmaticos ꝛ Bar. in. l. vbi autē nō apparet. in princ. ff. de verbo. ob. quarto idem deduci potest quia si cōtractus fuisset simulatus non debuisset dicta dña Bartholomea obtinere contra dictum Benedictuꝫ de ciccaporcis: prout obtinuit: maxime quia statutum sub rubrica de precepto de disgūbrando. in princ. requirere videtur ꝙ tenuta sit data vigore alicuius iuris exequibilis ad hoc vt fiat preceptū de disgūbrādo. itaꝗ iudex faciēdo dictū preceptum videtur pronūciasse dictā dñam Bartholomeam habere ius exequibile ꝛ cōsequēter non simulatum nec aliter nō cōpetens et ex his resultare videtur ꝙ nō cēceatur lata sententia super dicta inefficacia ꝯtractus dotalis: ꝛ ꝑ cōsequēs nō obstet dicta exceptio. Item quinto ꝙ exceptio rei iudic. nō obstet saltem quo ad bona de quibus actum fuerit cōtra Benedictum dicendū videtur ex alio quia dicta dña Bartholomea obtinuit cōtra dictum Benedictū et contra Frāciscū quatenus cōparuit pro eo defensorio nomine: et sic ex quo sententia fuit lata pro ipsa dña Bartholomea nō debet aduersus eam parere exceptionē. l. euidenter. ff. de re iudi. nec sententia lata super potioritate iurium respicere videtur bona petita aduersus dictum Benedictum: tū q꞉ super illis bonis nō erat discutiendum de potioritate iurium cū non fuerat probatum aliquid ex his que statutum requirit vt deueniatur ad cognitionē super potioritate iurium: tum etiā quia videtur pronūciatum quod Franciscus habebat potiora iura: sed dictus Franciscus non habebat iura sup bonis petitis aduersus Benedictum q꞉ iura que habuerat transtulerat in ipsum Benedictum si iura non habebat ergo nō habebat potiora iura: quia qualitas requirit subiectum ꝛ sine eo esse non potest. l. eius qui in prouinciam. prope fi. ff. si certum peta. l. ij. ff. de vsufru. ꝛ l. adeo. §. qꝺ si toto. ff. de acqui. re. do. ergo sententia lata super potioritate iurium non videtur lata super dictis bonis petitis aduersus dictum Benedictum: ꝛ per ꝯ̄ns videꝛ ꝙ super dictis bonis non obstet exceptio rei iudic. per. l. cū queriꝛ. cū legibus seq. ff. de excep. rei iudi. Et dato sine preiudicio veritatis ꝙ predicta nō iuuarēt tū saltem. ꝛ sic sexto videretur dicendum ꝙ non obstarent quo ad bona super quibus nunc agitur aduersus Benedictum de biliocti ꝛ Joānem de lāfredinis qui non fuerunt nominati in primo iudicio: ita ꝙ si qua sentētia lata fuit in primo iudicio super dicto cōtractu dotali illa lata fuit inter alias personas et res inter alios acta aliis non prodest neꝗ preiudicat. C. res inter alios acta in rubro ꝛ nigro. Septimo ꝙ non obstet dicta exceptio rei iudicate saltem quo ad dictū benedictū de cicciaporcis conuētum deducitur ex eo q꞉ prout in allegationibus patroni cause deducitur dictus Frāciscus voluit assumere defensionē dicti Benedicti de cicciaporcis aio nouādi iudiciū ꝛ nō fuit admissus ꝑut nec admitti debuit inuito aduersario iuxta no. ꝑ Bar. ꝛ doc. i. l. solutionē ꝛ iudiciū. ff. de solutio. igiꝛ sñia lata sup prioritate iuriū nō videꝛ trahēda ad bona dicti Benedicti de cicciaporcis: et sic dato qꝺ quo ad bona dicti Francisci censeatur lata super prioritate iurium ex eo quia cēseatur tacite pronunciatū super simulatione seu fraude dicti contractus dotalis dñe Bartholomee: tū non censeatur id pronunciatū quo ad bona Benedic. de cicciaporcis ꝛ multo minus quo ad bona dicti benedicti de biliioctis nec aduersus Jo. de lāfredinis cū quibus non fuerat actum ꝛ sic ꝑ eis nulla defensio

2 fuit assumpta. †Octauo videꝛ ex alio dicendū ꝙ non obstet dicta exceptio rei iudicate etiā pro parte Frācisci q꞉ dato sine preiudicio ꝙ fuisset pronūciatū Frācis. habere potiora iura: eo q꞉ cōfessio ꝛ cōtractus dotalis fuerit simulata ꝛ in fraudē creditoꝝ facta: tū quia lata sup qōne incidēti in iudicio summario tendente ad confirmandum preceptū de disgūbrando ꝛ ad cōfirmandū tenutā: ꝛ sic in iudicio summario ꝛ nunc agitur iure actionis ꝛ sic iudicio ordinario et sententia lata in iudicio summario seu vbi summarie articulus incidēs ventilatur nō obstat in iudicio ordinario vt no. Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. de verbo. obli. ꝛ notata ꝑ Inno. et Hosti. in. c. ij. ꝛ in. c. fi. de or. cog. ꝛ ꝑ Bal. in sua margarita in vbo sñia post medium allegantem Inno. ꝛ Hosti. vbi supra. ad hoc etiam qꝺ habetur in. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iudi. et facit optime tex. ꝛ que ibi habentur in. c. veniens. de testi. iuncta theorica Innocē. in. c. causam que. de testi. quā refert ꝛ sequiꝛ Bart. in. l. sepe. in fi. de re iudi. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de edē. qui volunt ꝙ cui noceret sñia nocēt acta probatoria ꝛ sic cū in. d. c. veniēs. testes examinati in iudicio summario non probēt in ordinario: ergo nec sñia super ipso iu-

3 dicio summario lata obstat in iudicio ordinario. ¶†His tamen minime refragantibus contrarium puto de iure respondendum videlicet quod exceptio rei iudicate iuuet Franciscum in bonis contra se petitis de quo ẜm allegationes patroni cause non fit dubium ꝛ iuuet etiā habētes causam a Frācisco vt. j. deducā. nam premittendū est ꝙ sñia lata sup prioritate iuriū necessario censeꝛ lata ex eo q꞉ cōfessio ꝛ cōtractus dotalis dñe Bartholomee presumitur simulatus et factus in fraudē creditorū per ea que habētur in auꝛ. sed iam necesse. C. de dona. ꝑpter nup. et in corpore. vꝫ in. §. illud. i auꝛ. de equa. do. ꝑꝑ q̄ iura appet ꝙ sñia ꝑdicta si lata fuit ex dicta

4 cā fuit iusta ꝛ si lata fuisset ex alia cā fuisset iiusta. †Nā. d. dña bartholomea ostēdidit dictū suū cōtractum dotalem anteriorem tempore habentem hypotecam ꝛ sic videbatur potior. l. prior. qui potio. in pigno. ha. ꝛ. l. potior. ff. eo. ti. cum si. Item probauit ꝙ bona sup qb⁹ vertebatur iudicium fuerant olim Lippaci olim sui mariti qui obligauerat omnia bona sua presentia ꝛ futura prout in dubio interpretatur facta generalis obligatio bonorum per. l. fin. C.

5 que res pigno. obli. po. †Et tacite pro dote omnia bona debitoris presentia ꝛ futura sunt obligata. l. vnica. §. j. C. de rei vxo. actio. ꝛ. l. assiduis. C. qui potio. in pigno. ha. et per cōsequēs non potest videri lata sñia super potioritate iurium contra dictā dñam Bartholomeam ex eo q꞉ dicta dña Bartholomea non probauerit intētionem suam si dictus cōtractus dotalis ipsius dñe Bartholomee nō cēseretur simulatus seu fraudulentus: ꝛ maxime quia si bona non fuissent dicti Lippacci debitoris non essent potiora iura dicti Frācisci qui pretendebat bona Lippacci sibi obligata ꝛ nō nitebaꝛ ex aliis iuribus. vnde si bona de quibus agebatur non fuissent dicti Lippacci debitoris vtriusꝗ partis non habuisset dictus Fran. iura in eis ꝛ consequenter non habuisset potiora iura: cum ergo per sententiam declaretur ꝙ dictus Francis. habeat potiora iura in cōsequentiam declaratur ꝙ dicta bona fuerant dicti Lippaci ꝛ sententia que transiuit in rem iudicatam habeatur pro veritate. l. res iudicata. ff. de reg. iur. ꝛ posito vno ponitur omne necessarium antecedens. l. illud. ff. de acqui. here. ꝛ. l. ad rem mobilem. ꝛ. l. ad legatum. ff. de procu. ꝛ facit. l. oratio. de sponsali. Et propterea cum ex actis nulla alia causa elici potest pro iustificanda dicta sentētia nisi censeatur lata quia contractus dicte dñe Bartholomee ꝛ cōfessio dotis recepte presumatur ꝛ sit simulata ꝛ fraudulenta: ideo sup dicta simulatione ꝛ fraude censetur sñia lata per ea que habentur per glo. et doc. in. l. si quis ad exhibendum. ff. de excep. rei ind. ꝛ per cōsequens si heredes dicte domine Bartholomee nitūtur in hoc nouo iudicio super hypotecaria resultante ex dicto dotali contractu dicte domine Bartholomee ꝛ opponitur qꝺ est simulatus ꝛ fraudulentus probatur simulatio ꝛ fraus vigore dicte sententie: ideo aduersus agenteꝫ dicta hypotecaria obstat exceptio rei iudicate. que obst. quotiens eadem questio que per sententiam decisa fuerit vertitur in eodem vel alio iudicio. l. iulianus. ꝛ. l. si quis cum totū. in princi. ꝛ. §. et generaliter. ff. de excep. rei iudi. et prout reperio in allegationib⁹ patroni cause pars actoris fatetur ꝙ obstet quo ad bona in primo iudicio petita contra dictum Frā. super quibus solis pretendit esse pronunciatum super potioritate iurium. et propterea instat ꝙ quo ad alia non obstet exceptio rei iudic. quia sup eis non censeatur pronunciatum super prioritate iurium: sed circa hoc est aduertendum ad verba sententie: quia non fuit pronunciatum Franciscum habere potiora iura prout dicitur in themate sed fuit pronunciatum ser Symonē dictis nominibus causis modis ꝛ formis quibus ipse ser Symon pro dictis suis principalibus interuenit vt supra habuisse ꝛ habere in dictis bonis meliora ꝛ potiora iura ꝙ̄ dictus ser Leonard. dictis nominibus ꝛ aliis ei⁹ principalibus. Dictus autem ser Symon interuenit pro Francisco nō solum ipsius Francisci proprio nomine: sed etiam defensorio noīe aliorum de quibus in processu. itaꝗ censeatur pronunciatum qꝺ dictus Francis. vt defensor cēseatur habere potiora iura super bonis super quibus assumpsit defensionem. licet enim noīe suo nullū ius haberet in dictis bonis in alium translatis: tamen si eius principales quos defendebat habebant potiora iura: tamen satis verificatur ꝙ ipse vt defensor habeat potiora iura prout verificātur in ser Symone procuratore qui nullum ius habebat in dictis bonis: et tū pronunciatur ipsum habere potiora iura. Preterea ipse ser Symon interuenit in dicto iudicio non solum vt procurator Frācisci: sed etiam vt procurator aliorū: ꝛ ꝑpterea cum sit pronūciatū ipsum ser Symonem dictis nominib⁹ causis modis ꝛ formis quibus ipse ser Symon pro dictis suis principalibus interuenit habere potiora iura: ergo non fuit pronuciatum nō solū dictū Francis. habere potiora iura super bonis aduersus eū petitis sed etiā alios

suos principales pro quibus interuenit habere potiora iura in
bonis aduersus eū petitis cū tot verba indefinita respectu perso
narū ꝛ respectu bonorū ꝛ nominū causarū modorū equipolleāt vt
arg. l. si pluribus. de leg. ij. ꝛ c. q꜠ circa. de priuile. ꝛ cā. si romanoꝝ.
xix. dist. inq꜠ etiā apparet ex eo q꜠ in dicta snīa super prioritate iu
rium lata exceptuatur pars bonorū pro qua ipse ser Symon in di
6 cta causa nominauit presbyterum Mattheū Jacobi. † Exceptio
eīm declarat regulam ꝛ dꝫ sub regula cōprehēdi. l. nā q꜠ liquide. §.
fi. ff. de vi. tri. ꝛ ole. leg. ꝛ per Dy. in rub. de reg. iur. in. vj. et per glo.
et Bart. in. l. j. ff. eo. tit. si eīm snīa cēserek lata solū Frācīscū habuisse
potiora iura nō esset bona exceptio illa q̄ in dicta snīa subdit vt. s.
ideo vt sit bona exceptio est necesse intelligere snīam fuisse latā q꜠
etiā alij pro quib⁹ dictus ser Symon interuenit habebant potiora
iura q̄ dicta dn̄a Bartholomea seu Leonardus ipsius procurato
rio nomine: ꝛ sic deducitur q꜠ Benedictus predictus de cacciapor
cis ꝛ alij pro quib⁹ interuenit dictus ser Symon habebant potio
ra iura in bonis ꝯtra eos petitis quā haberet dicta dn̄a Bartholo
mea. si igitur est pronunciatū ꝙ ipsi habeant potiora iura ꝙ dicta
dn̄a Bartholomea ꝛ cōsequēter q̄ eius heres ꝛ snīa transiuit in rē
iudicatā ꝛ per ꝯn̄s habetur ꝓ veritate: ergo obstat exceptio rei iu
dicate quo ad ipsos in primo iudicio nominatos. si enim habent
potiora iura: ergo debēt obtinere ex quacūq꜠ cā id cēseatur pronū
tiatum cū nō sit snīa lata pro reo absolutoria: sed sit lata super iure
rei q꜠ ius rei non potest fundari in nō probatione actoris: nam li
cet actor non probauerit iura sua: ꝛ ꝑ ꝯn̄s reus veniat absoluēdus.
non propterea seqnī ꝙ reus habeat aliq꜠ ius: q꜠ stāt hec simul ꝙ
nec reus nec actor aliquod ius habeat in re de qua agitur ꝛ super
qua reus est absolutus. l. si inter me ꝛ te. in fi. ff. de re iudica. ꝛ idcir
co non potest censeri lata dicta snīa: ex eo q꜠ actor non probauerit
quia tunc lata fuisset snīa super nō iure actoris: non autē super iu
7 re rei prout lata fuit per dictā. l. si inter me ꝛ te. † Et qn̄ snīa fertur
super iure rei tunc obstat exceptio rei iudicate etiam in alio iudi
cio vt probat tex. in allegata. l. si inter me ꝛ te. sit ergo conclusio ex
predictis ꝙ obstet exceptio rei iudicate aduersus heredes dicte do
mine Bartholomee non obstantibus adductis in cōtrariū ¶ Nō
enim obstat prima ratio in cōtrariū adducta ad quā patet respon
sum per dicta. s. pro hac parte: q꜠ lꝫ non appareat expresse ꝛ speci
fice: tn̄ id deprehenditur ꝑ relationē ad acta cū snīa censeak lata ex
causa que ex actis deprehenditur vt. s. dictum est. Nec obstat q꜠ se
cūdo loco in contrariū dicebak ꝙ snīa censeatur lata q꜠ nō ꝓbatū.
illud eīm procedit in dubio qn̄ non apparet ꝙ sit probatum: prout
apparet in casu isto ꝑ id quod habetur in. d. l. si quis ad exhibēdū.
Et lꝫ diceretur ꝙ iudex forte non credidit testibus id probantib⁹:
tn̄ non obstat. nā tunc snīa fuisset iniusta ꝯtra. l. herēnius. §. gaia.
de euictio. Nec presumik iudicē iniustitiā facere: sed pro eo presu
mitur. c. in presentia. de renūciatione. cū concor. Preterea si sentē
tia fuisset lata q꜠ non probatū vel q꜠ iudex non crediderit ꝓbatio
nibus actoris tunc debuisset pronunciari actori iure nō cōpetere:
non autem reum habere iura potiora ex quo defectus probationū
actoris non infert reum ius habere vt. s. deductum est. Non obstat
tertia rō in cōtrariū adducta: q꜠ rn̄detur ꝙ decisi. d. auf. sed iam ne
cesse. ꝛ presumptio iuris ꝛ de iure que ibi ponderatur nō absorbet
in totū ius neq꜠ annullat in totū contractū dotalē: sed quatenus
preiudicat creditoribus aduersus ergo debitorē hoc est promittē
tē dotē restitui ꝛ sic aduersus Lippacciū vel eius heredē. d. dn̄a bar
tholomea habeat ius ꝛ etiā habuisset aduersus tertios possessores
et hoc respectu verificatur natura cōparatiui: licet de facili soleat
8 contingere ꝙ dicta natura cōparatiui impropríetur. † Nec oīs si
mulatio infert nullitatē actus q꜠ qn̄q꜠ simulatur aliquid agi: et in
vero illud nec aliud agitur: ꝛ tunc nullus resultat iuris effectus: et
ita loqunk. d. l. imaginaria. ꝛ d. l. nuda allegata in contrariū. qn̄q꜠
vnum simulatur ꝛ aliud in vero agitur ꝛ tunc resultat iuris effect⁹
et valet actus qui vere agitur ꝛ non quatenus simulak. iste est tex.
C. plus vale. q꜠ agi. in rubrica. ꝛ in. l. j. ꝛ in. l. emptione. et in. l. pe. C.
eo. ti. Et ad hoc membrū applicatur casus noster: quia lꝫ receptio
dotis forte fuerit simulata: tamen inter virum ꝛ vxo. obligatio do
tis cēsetur contracta: lꝫ in preiudicium creditorum. Jtē in istis ter
minis potuit vere recipi quantitas pro dote animo expendendi ꝛ
frandandi creditores. valuit ergo contractus inter virum ꝛ vxorē
saltem interueniente iuramento: sed non preiudicat creditoribus
prout hec habentur in. d. auf. sed iam necesse ꝛ in corpore vnde su
mitur. Et per hec sumi potest rn̄sio ad quartam rationem in cōtra
rium adductam quia dicta dn̄a Bartholomea habebat ius exequi
bile vigore dicti ꝯtractus. lꝫ quo ad dictū Benedictū de cicciapor
cis obstaret sibi exceptio si fuisset alterū probatū ex illis tribus que
probanda erant vigore statuti ad impediendum confirmationem
tenute et preceptum de disgūbrando. Et q꜠ predicta non fuerūt
probata ꝛ iura dicte dn̄e bartholomee erant de se exequibilia alio
extrinseco non probato: ideo potuit ꝛ debuit concedi tenuta vigo
re statuti sub rubrica de disgūbrando: quia tꝑe concesse tenute di
cta dn̄a Bartholomea ostendebat instrumētū dotale de se apparē
ter exequibile ꝛ sic iudici cōcedenti tenutam apparebat ipsam do

minam Bartholomeam habere ius exequibile: vnde concessio te
nute fuit iuste et rite facta. Et quia dictus Benedictus non proba
uit id quod sibi incumbebat ad impediendum preceptū de disgū
brando. Et statutum non ꝓbato altero ex illis tribus iniungit iu
dici ꝙ deueniat ad preceptum de disgūbrando: ideo iudex pro ser
uanda forma statuti deuenit ad dictum preceptū licet sibi cōstaret
de potioritate iurium dicti benedicti quasi pronunciauerit dictaꝫ
Bartholomeā fouere iustitiā super tenuta ꝛ ꝗr quodāmodo sup
possessorio ꝛ dictū Frācis. ꝛ Benedi. habere potiora iura super pe
titorio prout al's contingit q꜠ in eodeꝫ iudicio ferk snīa sup posses
sorio pro actore ꝛ sup petitorio pro reo. Et preualet snīa lata super
petitorio: vt in. c. cū ecclesia sutrina. circa fi. de cā pos. et ꝓprie. et. c.
cum dilectus. de resti. spo. Confirmātur predicta: quia statutū pre
dictum requirit ꝙ tenuta fiat rōne alicuius iuris exequibilis: et sic
sufficit ꝙ tꝑe concesse tenute ius esset exequibile. Quia qualitas
adiecta verbo intelligitur ꝯm tempus verbi. l. in delictis. §. si extra
neus. ff. de noxa. cum cōcor. Sed tꝑe dicte concesse tenute ius dicte
Bartholomee erat exequibile non probata adhuc prioritate iuriū
Benedicti: nec aliter tunc constito de simulatione vel fraude me
rito dicta quarta ratio non obstat. Ex his etiā elici potest rn̄sio ad
quintam rōnem in cōtrarium adductā: q꜠ lꝫ sententia super tenu
ta ꝛ precepto de disgumbrādo fuerit lata pro dicto Benedicto de
cicciaporcis ꝛ ex illa non obstet exceptio rei iudicate aduersus euꝫ
vel eius successorē: tn̄ fuit lata alias sententia sup potioritate iuriū
que lata fuit pro dicto Benedicto: ꝛ ex illa oritur exceptio rei iudi
cate aduersus Bartholomeā ꝛ successiue eius heredē. Et q꜠ ꝓba
tum fuit supra ꝙ sententia fuit lata non solūꝫ super bonis petitis
aduersus Franciscū ꝛ super potioritate iurium ipsius Francisci: lꝫ
etiā super potioritate iuriū aliorū pro quib⁹ dictus ser Symon cō
paruerat: idcirco non obstat q꜠ dicebak in contrariū ꝙ Franciscus
9 nulla iura habebat in alijs rebus contra alios petitis. † Nec etiam
obstat q꜠ dicebak q꜠ sententia fuit lata super alijs rebus: vnde nō
obstat exceptio rei iudicate. d. l. cū queritur. cū sequentibus. quia
immo sentētia lata fuit sup prioritate iurium dicti Benedicti pro
quo cōparuerat dictus ser Symon ꝛ pro rebus aduersus ipsum be
10 nedictū petitis. † Nec obst. ꝙ super prioritate iuriū dicti Benedi
cti de cicciaporcis nō erat cognoscendū ex forma dicti statuti: q꜠ lꝫ
statutum predictum non disponat ꝙ discutiatur de prioritate iu
rium nisi ꝓbato altero ex tribus de quibus in eodē statuto: tn̄ non
propterea denegat quin partibus non cōtradicentibus cognosci
possit. Et ideo cū per vtrāq꜠ partē fuerit simpl'r petitum ꝙ cogno
sceretur de prioritate iuriū ꝛ ita cognitum fuerit potuit sup ipsa
potioritate iurium generaliter pronūciari. Quia de qua re iudex
cognoscit pronūciare dꝫ. l. de qua re. ꝛ. l. solemus. ff. de iudicijs. ꝛ. c.
cū ecclesia sutrina. de cau. pos. ꝛ proprie. Et al's habemus ꝙ lꝫ sine
actione nemo experiak. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. Et
super actione fundek iudiciū. l. edita actio. C. de edendo. tn̄ de volū
tate partium procedit iudicium sine actione. l. si quis hominē. al's
incipit iulianus. §. quātum. in fine. ff. ad exhiben. Et al's habem⁹
ꝙ lꝫ aduersus rem iudicatam nihil opponi possit. l. ad perempto
rias. C. sentētias rescindi non posse. ꝛ sententia lata cōtra rē iudi
catam non teneat. C. qn̄ prouo. non est necessa. l. j. Tamen si ꝑ par
tes permittitur cognosci de iniustitia rei iudicate ꝛ iniustitia pro
batur snīa rescindi dꝫ prout not. Inno. ꝛ Jo. an. in. c. cum bertol
11 dus. de re iudi. † Insuper dato sine preiudicio veritatis ꝙ nō fue
rit pronūciatū super potioritate iuriū nisi super iuribus dicti Frā
cisci ꝛ super bonis aduersus eum petitis: tn̄ quia fuit ventilatum
et discussum iura dicte Bartho. fuisse simulata vel fraudulenta et
ꝯsequēter inefficacia aduersus creditores Lippacci. Et istud idem
venit discutiendum in hoc iudicio nouiter intētato. Non curak q꜠
agatur de alijs rebus: quia satis est ꝙ id q꜠ modo discutitur inter
easdem personas fuerit al's discussum ꝛ per sentētiam decisum ꝑ. l.
iulianus. ꝛ. l. si quis cū totū. in prin. ꝛ in. §. et generaliter. ff. de exce.
rei iudi. ꝛ per Pau. de ca. in. d. §. ꝛ generaliter. ꝛ in. §. plane. eadē. l.
saltem si sit decisum ex eo quia sit probatum de iure rei. nō autē q꜠
non probatum per actorem per ea que habentur per Bart. in. d. l.
fundum. ꝛ in. d. l. etiā. ꝛ in. d. l. qui rome. §. duo fratres. ꝛ in. d. l. na
12 turaliter. §. nihil cōmune. † Nec obstat q꜠ sexto loco in contrariuꝫ
adducebatur: quia ex quo dictus Benedictus de biliottis habuit
causam a dicto Francisco sententia lata pro dicto Frācisco: ꝓdest
etiam ipsi Benedicto quo ad exceptionē rei iudi. ꝑ tex. in. l. si a te.
§. iulianus. ff. de excep. rei iudi. ꝛ ibi Barto. in fi. ꝛ in. l. cū vir. ff. de
vsuca. vbi latius per eum cū quo trāseūt cōiter doc. Et per hoc me
dium iuuatur etiam Benedictus de cicciaporcis ꝛ si qui alij sunt
habentes causam a dicto Benedicto. Nec obstat q꜠ septimo loco
in contrarium deductum fuit. s. ꝙ dictus Franciscus non fuit ad
missus pro dicto Benedicto de cicciaporcis tanq̄ defensor animo
nouandi iudicium: q꜠ rn̄detur ꝙ dato q꜠ id verum sit: tamen non
refert: quia pro eo fuit admissus ser Symon tāq̄ procurator vt su
pra dictum fuit. ꝛ forte fuit admissus pro Francisco defensorio no
mine dicti Benedicti: lꝫ non iure nouationis. Et insup supra pro
xime dictum fuit ꝙ exceptio rei iudicate prodest habenti causam
a dicto

a dicto Francis. etiā si nō interuenerit in iudicio: prout fuit dictus Benedictus de bilioctis: ideo pariter prodest benedicto de ciccia porcis dato q super prioritate iuris sui nihil fuerit iudicatū: lz supra deductū fuerit z probatū ex vbis sententie q etiā super potioritate iuris ipsius Benedicti de cicciaporcis fuerit pronūciatum:
13 vt deducitur ex verbis ipsius sententie. ¶ †Nō obstat vltimū argumētum: qr rñdetur q prout presupponitur vtrūq iudicium est summarium: z sic non militat illud argumētum. Preterea quādo in iudicio summario plenarie est cognitū obstat exceptio rei iudicate etiam in ordinario per ea que not. Jaco. bu. in. l. ab hostib᷒. §. sed qd simpliciter. ff. ex quibus cau. ma. et per dñm Anto. Jmo. et Panor. in. c. veniens. extra de testi. qui volunt q tunc pbationes facte in iudicio summario probant in ordinario. Et si probāt z nocent probationes pariter nocet res iudicata: quia non nocent acta cui non nocet snīa per no. per Jnno. in. c. causam que. de testib᷒. et Bar. in. d. l. sepe. in fi. z Bal. in. l. ij. C. de edē. z in. l. gesta. de re iudi.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxvij.

1 ¶ Dotis partem dimidiā qd vir lucretur vxore predecedēte statuto an procedat si vir accepit vxorem nulla dotis promissione sibi facta: sed bene vxori facta promissione de soluendo sibi suā portionem hereditatis ex causa transactionis. per totum.
2 Mulier non presumitur dare in dotem bona sua.
3 Actio sine cessione non transfertur de vno in alium.
4 Sententia valida ferri non potest super libello inepto.
5 Libello si vnum deducatur z alind probaṫ habet sequi absolutoria sententia.
6 Confessione si quis nitatur actor dz ei stare prout iacet.
7 Sententia certa ferri nō potest nisi probeṫ certa debiti quātitas.
8 Testes vt probent debent idoneam scientie causam reddere: nec deponentes per verbum credit probant.
9 Juris dispositio potest ex longa consuetudine induci.
10 Testis vnicus z singularis non probat.
11 Fama vt probari possit testibus que requirantur.
12 Fama iuuat alias probationes et semiplene qnq probat.

¶ Consilium. cxxvij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †Licet in hac consultatione videatur prima facie dicendū q dicti heredes ser Joānis foueant iustitiam: qr videtur ad eos pertinere dimidia dotis dicte dñe Mariotte vigore statuti clare disponētis q vxore predecedente maritus lucretur dimidiam dotis. Jdcirco cū dicta domina Mariotta vxor dicti ser Joānis decesserit sine liberis superstite dicto ser Joāne eius viro. ppterea dicto ser Joanni fuit quesita dimidia dotis dicte Mariotte: que dos videṫ fuisse. ccc. flo. qui. ccc. flo. fuerūt ex cā transactionis promissi dicte Mariotte p eius fratres reos in hoc iudicio cōuentos. z in dictis. ccc. flo. videtur fuisse dos dicte Mariotte: prout deprehēdi vr ex cōfessionib᷒ dictorum reorū qui in scđa exceptione videnṫ fateri se debitores in dote predicta detracta quātitate certorū pānorū. Jtem in rñsione ad sextū articulū offertur dari residuū cōputatis pānis z alijs rebus habitis per dictum ser Joānē. Preterea allegatur z nōnulli testes deponūt esse cōsuetudinē q vbi cōtrahiṫ matrimoniū non facta mētione dotis censeṫ mulier dare in dotē oīa sua bona. Et tenuit Aristoteles in thopicis: vt refert glo. in. l. mulier. ff. de iure dotium. et Bar. in sua disputatione incipiēte mulier habēs magnū patrimonium. ¶ His tñ minime refragantib᷒ cōtrariū puto de iure rñdēdum. Nā premittendū est q dicti. ccc. flo. fuerūt promissi dicte dñe Mariotte z non dicto ser Joāni p dictos reos nūc cōuētos: et nō fuerunt promissi pro dote: sed simplr ex cā transactionis. Et in petitione dictorū heredum ser Joānis: nō asseritur q dicti rei conuēti promiserint aliquid ser Joanni: sed q promiserunt dicte Mariotte: z se referūt ad instrm manu ser Gasparis de factorib᷒. in quo instrō non cōtinetur q promiserint pro dote. Et lz in dicto libello subdatur q dicta Mariotta promiserit sibi dare in dotem dictam
2 quātitatem. ccc. flo. tñ dicta pmissio nō probaṫ ex actis. † Nec presumitur mulier dare in dotē bona sua: qr matrimoniū sine dote esse potest. l. fina. C. de dona. propter nup. Nec iure caueṫ dicta presumptio: prout concludit Bar. in dicta sua disputatione dicēs qd non curat de opinione Aristo. z habetur in. l. mulier bona. ff. de iure dotium. z in. l. nulla. C. eo. ti. z Bal. in. l. fi. C. de sen. que sine cer. quāti. refert Aristo. loqui qñ mulier tradidit bona sua marito: dicens q tunc eius dictū est equum si maritus est dignus dicta dote. Si autē non tradidit videṫ secus presupponere: immo subdit q tunc non potest cogere vxorē ad dādū dotē: licet dicat q possit eā expellere. Ideo nō pbata dicta pmissione dotis deficit fundamentū dictor agentium. Et insuper dato q probarentur deducta in libello: nō propterea concluderetur q dicti rei conuēti venirent condēnādi: quia lz dicta dña Mariotta promiserit dicto ser Joāni dare in dotem dictam quātitatē. ccc. flo. nō propterea dictus ser Joānes habuisset actionē aduersus dictos fratres Mariotte qui promiserāt Mariotte dare quātitatem. ccc. flo. Fuisset enim satisfactum dicto ser Joāni si dicta dña Mariotta dedisset. ccc. flo. aliūde habitos q a dictis suis fratribus vigore dicte promissionis. Vñ dicta pmissio dñe Mariotte obligauit ipsam Mariottā et nō eius fratres eius debitores: maxime cum non deducitur in libello q promitteret dictos. ccc. flo. sibi debitos: sed q promisit dare dictā quantitatē. ccc. flore. Et insuper dato sine preiudicio veritatis q verba libelli intelligantur q promiserit dare illos. ccc. flo. sibi promissos. nō propterea videtur q dicto ser Joāni cōpeteret actio aduersus dictos debitores Mariotte cum non deducatur in libello q dicta domi-
3 na Mariotta cesserit actionem. † Et actio sine cessione regulariter de vno in alium non transfertur vt habeṫ in. l. j. C. de acti. z obli. et in. l. possessio. §. z si possessio. ff. de acquirē. pos. Prout enim non transit dominium sine traditione possessionis. l. traditionibus. C. de pac. ita nec actio sine cessione. Nam ita se habet cessio circa incorporalia prout traditio circa corporalia. vt no. glo. in. l. fi. C. quādo fiscus vel priuatus. z in. l. ad eū. ff. de dona. z per Bart. in. l. non quocūq. §. gaium. de leg. j. Et maxime cū in libello dicatur qd dicta Mariotta promisit dare ser Joāni dictā quātitatem z nō promiserit q dicti sui debitores sibi darent: nec pmiserint dare actionem que cōpetebat aduersus suos debitores. Et ex his cōsequēter deducitur q etiam probatis his que in libello dicta sunt non deberēt obtinere heredes dicti ser Joānis: immo libellus predictus videtur ineptus: quia non concludit actionē competere aduersus dictos reos conuentos. † Et sup libello inepto non potest ferri vali-
4 da sententia. c. cum dilecti. de emp. z vendi. z no. gl. i verbo ƀm insti
5 tu. de oblig. titulo generali. † Et si vnum deduciṫ in libello z aliud probatur habet sequi absolutoria z non condēnatoria. c. examinata. de iudi. z in. l. habebat. ff. de institoria. idcirco dato sine preiudicio veritatis qd probaretur q dicti rei conuenti essent debitores dicti ser Joānis: q ei promisissent dare predictam dotem: non propterea venirēt condēnandi in hoc iudicio ex quo nō fuit deductū in libello q ipsi promiserint aliquid dicto ser Joāni nec q promiserint dicte Mariotte pro dote. Jtem licet procurator dictorū cōuentorū in scđa exceptione asserere videatur dotem esse cōstitutā dicendo q principales ipsius procuratoris scire nō possent in quāta quātitate remaneāt debitores vel creditores in dote predicta: tamen non videtur q eis preiudicet: qr videtur intelligendum in casu quo esset dos: attento q in prima exceptione ipse procurator non appellat dotem: sed dicit occasione asserte dotis. Et sic noluit fateri esse dotem. vnde immediate ponendo illa verba in dote predicta non debet censeri q voluerit confiteri esse dotem: sed debet intelligi de dote asserta: nam per precedentia sequentia declarātur l. si seruus pluriū. §. fi. ff. de leg. j. z. l. qui filiabus eo. tit. et. l. heredes palā. §. sed si notam. ff. de testa. Preterea illa verba videntur verba enunciatiua propter aliud prolata: et verba enunciatiua propter aliud prolata nō probāt. vt no. Bar. z doc. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. z Bal. z doc. in. l. his verbis. C. de testa. mili. Preterea dato q censerentur fateri dotem constitutam non fatentur in quanta quantitate: z sic confessio non est certa et consequenter nō pro-
6 bat. l. certum. in prin. ff. de confes. † Preterea si dicti actores volūt niti dicta confessione debent ei stare prout iacet iuxta no. p Bart. in. l. aurelio. §. idem quesijt. ff. de libe. lega. z qñ nō facta declaratione de certis pānis z bonis de quibus in dicta exceptione nō po-
7 test sciri in quāta quātitate remaneāt debitores vel creditores. † z si non potest haberi certa quātitas debiti nō potest ferri certa snīa prout certa ferri dz. insti. de actio. §. curare. sententia enim incerta regulariter non valet. C. de sen. que sine cer. quāti. l. iij. quasi p totū. Et insuper nō dicitur in dicta exceptione cuius remanerent debitores vel creditores. vnde potest intelligi de debitoribus dicte mariotte cui promiserant. Nec ob. rñsio facta per alterum ex reis conuentis. vj. articulo vel per ambos non curo quatenus offerūt dare residuum computatis pānis zc. quia nō dicunt q offerant dare ser Joanni: sed pōt intelligi qd offerunt dare residuum cui debetur. et sic heredibus dicte Mariotte. Preterea non apparet qd sit istud residuum: ideo non possunt dicti actores niti dicta confessione et obligatione tanq incerta. Et illi ablatiui absoluti quibus cōputatis faciunt conditionē. l. a testatore. ff. de condi. z demon. z. l. victis agris. ff. de vsuris. que conditio non est purificata: quia dicti pāni annui z alie plures res non sunt computate: ideo dicta responsio non releuat dictos actores: et per consequens clare remanet q dicti actores debent succumbere. Et tanq temere ligitantes in expēsis condēnari iuxta. l. eum quem temere. ff. de iudi. z. l. properandū. §. sinautem alterutra. C. de iudicijs. z. c. finem litibus. de dolo z cō-
8 tuma. † Nec obstat qd quidam testes deponunt super consuetudine. quia non probant cōsuetudinem. Tum quia interrogati de cā scientie non reddunt idoneam causaz scientie prout requiriṫ iuxta no. in. l. solam. z in. l. testium. C. de testi. z in. c. causam que. extra eo. ti. Tum quia non asserunt consuetudinem nisi per verbum credit vel iudicio suo. propterea non probant per ea que habenṫ p Bar.
9 in. l. j. de ventre inspi. † Tum etiam quia non deponunt de longa consuetudine prout requiritur ad inducendum iuris dispositionē

10 l. de quibus. ff. de legi. ⁊ C. que sit long. cōsue. per totum. † Nec ob. ꝙ vnus testis deponit ꝙ audiuit dici a dictis fratribꝰ Mariotte reis cōuentis: qꝛ est vnicus ⁊ testi singulari nō creditur. l. iurisiurā. di. C. de testi. ⁊ c. tam literis. ⁊ c. licet ex quada. cū ſi. extra eo. tit. Et insuper nō deponit ꝙ illi asseruerint presente parte ⁊ confessio facta absente parte non probat. l. certum. §. si quis absente. ff. de con
11 fessi. ⁊ l. ſi. ff. de interro. actio. † Nec etiā obstant attestationes triū testium qui deponunt super fama: quia fama per eos nō probatur nam vnus testis vcz Carolus: lz dicat ꝙ audiuerit dici a ser Joāne ⁊ a duobꝰ alijs ꝙ dicti fratres. d. Mariotte ꝓmiserunt dare sibi ser Joāni ⁊ dn̄e Mariotte flore. ccc. pro dotibus et nomine dotis ipsius dn̄e Mariotte: tñ nihil deponit de publica voce ⁊ fama. itē dn̄s Almericus: lz deponat ꝙ audiuit publice dici: tamē nō deponit ꝙ audiuerit a maiori parte populi: prout requiritur ad esse fame iuxta no. per Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. Et si vnus publice coram eo dixit: verificatur eius dictum qđ publice dici audiuit: ⁊ tñ non propterea resultat fama etiam si audiuerit a tribus vel quatuor vel pluribus: ⁊ maxime qꝛ potuit a pluribꝰ audire ⁊ non publice. Et ideo lz dictus testis subdat ꝙ audiuit a tali et a pluribus alijs non propterea probat famam: ex quo non dixit ꝙ audiuit a maiori parte vt. s. ⁊ non repetijt ꝙ audiuit publice dici a pluribus: ⁊ propterea ipse non probat iuxta no. per Bar. in. d. §. tormenta. al's. §. si plurium. cuius opinio cōiter tenet̄ prout dicit
12 Jmo. in. l. heredes palam. in prin. ff. de testa. † Itē Benedictus tertius testis in hac parte laborat eodem morbo: ⁊ fortius qꝛ interrogatus in causa scientie dicit ꝙ dici audiuit ⁊ non ꝙ publice audiuerit dici. item non facit mentionem de dote ⁊ per consequens fama non est probata. Et dato sine preiudicio veritatis ꝙ fama esset probata non tamen plene probaret promissionem dotis: quia fama iuuat alias probationes. l. iij. §. eiusdem. ff. de testibus. ideo cuz alijs probationibus probat non sola not. glo. in. c. veniens. el. j. extra eo. ti. Et nonnulli volunt ꝙ faciat semiplenā probationem vt habetur in dictis iuribus. et. l. admonendi. ff. de iureiurā. et in. l. in bone fidei. C. eodem titulo.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxviij.

1 ☞ Solutio in dubio an presumatur facta in antiquius debitū.
2 Appellationis causa an possit probari ius actoris qđ in prima instantia non fuit probatū. vsq3 ad fi. consi.
3 Suorum appellatione non venit id quod vendicari non potest.
4 Hypothecari non potest res aliena sine domini consensu.
5 Possessio sola an probet dominium quod incidenter deducitur.
6 Diuisio est quedam permutatio similis emptioni probans titulū habilem ad vsucapiendum.

¶ Consilium. cxxviij.

N nomine dn̄i nostri iesu
1 christi. ¶ † Quoniam agitur de parua quātitate ⁊ ꝑ tenui mercede idcirco rem breuiter absoluam. Et circa primum quesitum dico ꝙ vsq3 ad cōcurrentē quātitatē censetur facta solutio pro primo debito septuagintaquinq3 florenorū ⁊ residuum cēsetur solutū pro debito. xxix. flore. quia ex quo cause sunt pares: quia quodlibet debitum est ex causa depositi: quia vt arbitror quodlibet sub obligatione bonorum debitoris. Jdeo solutio cedere debet in dubio in antiquius debitū vt est tex. in. l. in his. in princi. ⁊ in. l. si ex pluribus. in fi. ff. de solu. ⁊ in. l. vbi si deinssor. eo. ti. vbi est tex. ꝙ vsq3 ad cōcurrentem quātitatē solutio accedit in antiquiorē causam. ⁊ si quantitas soluta excedit quātitatem primi debiti id qđ excedit cōputatur in vltimum debitum: et ita formaliter dicendum est in casu isto. s. ꝙ solutio. lxxvij. floreñ. extinxerit primū debitū. lxxv. flo. et duo flo. qui restant censeātur
2 soluti pro dicto debito. xxix. flore. ¶ † Circa scđm vero quesitum non insistam: quia petitur consilium in fauorē dicti Frācisci agentis ⁊ pro eo non videtur posse recte rn̄deri cū vt presupponitur dictus marcus debitor obligauerit generaliter omnia bona sua ⁊ nō in specie domum ad quam agitur. Jdeo oportebat probare ꝙ dicta domus fuerit ipsius Marci vt dicta domꝰ venerit in dicta obligatione: nec sufficit probasse ꝙ dictus Marcus dictam domum
3 possederit. † Nō enim venit appellatione suorū id quod vendicari nō potest vt dicit tex. in. l. quintus. §. argento. ff. de auro ⁊ arg. leg. licet qn̄q3 veniat in legato id qđ bonafide possessum fuit dūmodo probetur qđ testator illud habuit appellatione suorū vt ꝓbat tex.
4 in. l. suos. in prin. ff. de leg. iij. qđ nō est ꝓbatū in casu isto. † Et maxime cū res aliena non possit hypotecari sine domini voluntate. l. res aliena. ff. de pigno. actio. ⁊. l. si rem alie. in prin. eo. ti. ita ꝙ etiaz si fuisset spāliter hypotecata dicta domus agēs hypotecaria haberet necesse probare ipsam domū fuisse sub dominio venditoris ex quo al's non potuerit eam hypotecare. Et propterea debuit dictꝰ actor in casu isto probare ꝙ dictus Marcus qui hypotecauit fuerit dn̄s dicte domꝰ: ⁊ maxime quia prout mihi dicitur ita asseruit in suo libello: licet etiam si id nō asseruisset idem dicendū esset: nec sufficit ꝓbare solam possessionem prout concludit Bar. in. d. l. res
5 aliena. † Et licet quādoq3 ex sola possessione probetur dominium qđ incidenter deducitur. ff. si seruitus vendicetur. l. sicuti. §. si queratur. ⁊ tex. cū glo. in. l. j. ff. fami. hercis. ⁊ glo. in. l. quidam in suo. ff. de condi. insti. ⁊ ibi Bar. ⁊ facit qđ not. Cyn. in. l. j. in. iiij. q. ⁊ in fi. ij. q. C. que sit long. cōsue. secus autem si probat̄ possessio de preterito non de presenti vt no. Bar. in. d. l. quidaz in suo. per. l. et que nōdū sunt. §. qđ dicitur. ff. de pig. ⁊ notata per glo. in. l. j. C. de salui. inter. et facit qđ solet dici per doc. in. l. cū res. C. que res pigno. obli. po. ⁊ qđ no. per doc. in. §. item seruiana. insti. de actio. ꝭm eūdem Bart. Licet autem dictus actor non probauerit dominium dicti Marci super dicta domo. Et propterea videatur ꝙ iuste succubuerit: tamen quia non probatur in prima causa vel secunda potest probari in causa appellationis siue sit scđa causa siue sit tertia per. l. ꝑ hāc. ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. C. de tēpo. appella. ⁊ in. c. fraternitatis. extra de testi. ⁊ in cle. testibus. eo. ti. ⁊ dūmoddo non agatur de probando ꝑ testes super articulis antiquis in quibus attestationes fuerint in priori causa publicate vel super articulis directo contrarijs vt probat̄ in. d. cle. testi. ⁊ in. d. c. fraternitatis. sup eisdē autē articulis vel directo ꝯtrarijs pōt fieri in causa appellationis probatio ꝑ instra iⁱ qbꝰ nō cadit timor subornationis ꝑꝑ quē timorē subornationis inductū fuit ꝙ testes nequeāt examiari post didicita testificata sup eisdē articulis vel directo ꝯtrarijs vt in aut. de testi. §. Uo. ⁊ i aut. at qui semel. C. de ꝓba. et habet̄ in. d. c. fraternitatis. ⁊ in. d. cle. testibus. ideo cum mihi dicatur ꝙ possit probari ꝑ testes ꝙ dictus marcus possederit dictam domum per. xxx. annos et vltra et per possessionem bone fidei. xxx. annorum queritur dn̄m. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum. ⁊ bona fides presumitur vt per glo. ⁊ doc. in. l. penul. C. de euictio. maxime vbi probat̄ possessio tanti tēporis per. no. per Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. ⁊ in. l. fi. C. vnde vi. † Et prout mihi presupponitur non fuit articulatum in pri-
6 ma causa ꝙ dictus Marcus possederit dictam domū per. xxx. annos: ⁊ sic nō fuit articulatum de tempore dicte possessionis: sed solum fuit articulatum ꝙ dictus Marcus possederit dictam domū potest in causa appellationis probari etiā ꝑ testes dicta possessio dicte domus. xxx. annorū. et per ꝯn̄s ꝙ dictus Marcus habuit dominium dicte domus: ⁊ cōsequēter dicta domus fuerit hypothecata pro dicto. debito. xxix. flo. cum dictus articulus non sit idē articulus cū primo nec directo cōtrarius. Et maxime hoc procederet si probaretur de titulo dicti Marci. prout dictus consultans pretendit se posse probare. Et inter cetera titulum diuisionis: nā diuisio cū sit quedam permutatio seu similis permutationi. l. cum pater. §. hereditatē. de lega. ij. et vicem emptionis obtinet. l. j. C. communia vtriusq3 iudicij: cum permutatio sit similis emptioni. vt. l. ij. C. de rerū ꝑmu. ideo re euicta agitur de euictione. l. si familie. C. fami. hercis. et. l. si fratres. C. communia vtriusq3 indi. ideo diuisio pro dimidia prebet titulum habilē ad vsucapiendū prout emptio et permutatio per dicta iura ⁊ per. l. si per errorem. ff. de vsuca. ⁊. l. si ancillā. §. si pater. ff. pro suo. Et ideo si ipse consultās ꝓbabit dictā possessionē. xxx. anno. vel possessionē cum titulo saltem. xx. anno. debebit obtinere in dicta causa appellationis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxix.

1 ☞ Fructus bonorum parafrenalium extantes an cedant lucro mariti vel debeant vxori restitui per heredes mariti.
Fructus naturales ⁊ industriales qui sint.
2 Oleum est de fructibus industrialibus.
3 Fructus naturales vel industriales rerū vxoris quos maritus restituere tenetur. nu. seq. per totum.
4 Bona mariti sunt tacite obligata ꝑ administratione rerū vxoris.
5 Usuras rerum parafrenalium vel dotis an maritus restituere teneatur heredibus vxoris quas percepit vxore viuente.
6 Emptio facta per maritum bona vxoris administrantem tāq3 heredem patris vxoris sue an facta intelligatur noīe sue vxoris. vsq3 ad fi. consi.
7 Contractus gestus cum herede putatiuo valet quo ad ipsos contrahentes.
8 Tanq3 dictio denotare solet improprietatem.
9 Administratorio nomine gestum quando administrator actū gerit qui pertinet ad eum cuius negotia gerit.
10 Dominium an possit transferri in emptore absq3 traditione virtute legati.
11 Heres verus potest petere omne id quod ad petitorium heredem peruenit.
12 Uendita re hereditaria an teneatur venditor ad precium actione petitionis hereditatis.

¶ Consilium. cxxix.

N nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † Ad euidentiā primi quesiti est premittendum ꝙ qualiter fructus bonorum parafrenalium debeant cedere lucro mariti doc. sunt varij: quia text. l. fina. C. de pac. conuen. loquitur in vsuris ex actis ex pecunia parafrenalia

parafrenalia debita vxori et decidit ꝙ maritus potest consumere
illas vsuras pro se ⁊ pro vxore sua: ⁊ glo. ibi querit quid in fructib⁹
dicens secus esse q̄r in vsura exigenda interuenit labor ⁊ industria
exigentis non ita in fructibus: verū q̄r in fructib⁹ industrialib⁹ in-
teruenit opa ⁊ industria recolligētis: prout in vsura: ideo appellan
tur fructus industriales: ideo videt̄ eadē ratio in illis militare, put
est illa quā glo. allegat in vsuris. Et ꝓpterea doc. cōiter illam glo.
intelligūt loqui in fructib⁹ naturalibus ⁊ velle ꝙ idem sit in indu-
strialibus qđ ibi dicitur in vsuris prout refert ibi Saly. ita trāseū-
do: ⁊ ita illā glo. allegat Bar. in. l. penul. ff. ad legē falci. ⁊ in cōsilio
suo qđ incipit questio talis est titius habēs vxorē. in ordine mihi
xlj. ꝑm ordinē perusinū nō informis. vbi dicit nō esse dubiū in fru-
ctibus industrialibus allegando. d. glo. ⁊ Cy. in. d. l. fi. dicit Bar. ꝙ
maritus lucratur fructus industriales bonorum parafrenalium: ⁊
constat ꝙ granū ⁊ vinum sunt fructus industriales: quia exigitur
2 magna industria. † De oleo autē videtur magis dubiū: q̄r oliua vi
detur fructus naturalis: nihilominus Barto. in. d. l. pe. tenet ꝙ sit
fruct⁹ industrialis p. l. antepe. ff. de rei vēdi. vbi idē dicit. ⁊ idē vult
Bar. in. l. ex diuerso. eo. tit. ⁊ Bal. in. l. ancille. C. de furtis. ⁊ in. l. j. in
vlti. colū. C. de vsu. ⁊ fruc. lega. ⁊ in. l. pro oneribus. C. de iure dotiū.
3 et Imo. in. d. l. penul. † Circa naturales autē distinguit ꝙ aut sunt
magni ⁊ tenet̄ maritus eos restituere quatenus est factus locuple
tior secus si sunt parui ꝑm eūdem Bar. in. d. l. pe. referēs ita distin-
guere Martinum sili. in quadam eius disputatione. ipse aūt Bar
to. in consilio. s. recitato refert Martinum sili. idez dicere in dicta
sua publica disputatione in fructibus naturalibus qđ in industria
libus. s. ꝙ maritus nō teneatur dictos fructus restituere: cuius opi
nionē ipse Bar. approbat in dicto consilio: nam ꝑm eū ope seruor
equiparant̄ fructibus naturalibus. l. ij. iij. ⁊ iiij. ff. de operis seruor.
et. l. quesitum. ff. de acqui. re. do. Sed vxor a marito non repetit di-
ctas operas. l. si id quod. §. si quas. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorē.
ergo nec naturales fructus repetat vxor a marito ꝑm eum in dicto
consi. Saly. autē in. d. l. fi. C. de pac. cōuen. approbat precedentem
distinctionē inter fructus naturales ⁊ industriales ⁊ inter paruos
et magnos: licet in hoc non sit vis quo ad presentem cōsultationē
quia vt arbitror non agitur de fructibus naturalibus: maxime in
magna quātitate. Bal. autē in. l. si viua matre. C. de bonis mater.
refert Bar. consuluisse ꝙ vir tenetur fructus rerum parafrenaliū
restituere vxori qđ ipse Bald. illud verum intelligit quatenus fru-
ctus consumpti excedunt promiscuum vsum: ⁊ sic vult Bal. quod
consumptos in promiscuum vsum ipsius viri ⁊ vxoris vir nō tenet̄
restituere mulieri vel eius heredibus: sed quatenus cōsumpsit ali-
ter q̄ in promiscuos vsus. teneatur etiā fructus industriales bono
rum parafrenalium restituere vxori ⁊ eius heredibus: ⁊ ita proce-
dat opinio Bart. per eum recitata ⁊ glo. in. l. vbi adhuc. C. de iure
dotium. quatenus dicit ꝙ viro non seruiunt fructus rerum para-
frenalium ꝑm eum. Et idem volunt Ange. ⁊ Imo. in. d. l. penul. ff.
ad legem falci. ⁊ Saly. in. d. l. fina. de pac. conuē. qđ ⁊ sentit ibi Bar.
notans ex illo tex. qđ vir potest consumere vsuras pecunie parafre
nalis in cōmunes vsus quasi a cōtrario sentiat ꝙ non possit eas cō
sumere in vsum proprium nō communem. Idem etiā voluit Bal.
in cōsi. mihi. cccccx. incipiente quedam sunt res. vbi ad propositū
inter cetera sic formaliter inquit quedā sunt res que sunt in domi-
nio vxoris ⁊ administratione viri ⁊ iste sunt res parafrenales quas
4 vir administrat sua diligentia ⁊ periculo. † Et pro tali administra
tione bona mariti sunt tacite obligata. C. de pac. conuen. l. fi. in his
vir non facit fructus suos sed potestatē h₃ consumendi in se ⁊ vxo-
rem ⁊ cōmunem familiam: ⁊ quatenus cōsumpsit non tenetur resti-
tuere: sed quatenus extant vel conuersi sunt in res mariti vel eius
5 patrimonium auxerūt repeti possunt ⁊c. † Itē Pau. de cast. in cō-
silio. clxxxvij. ꝑm nouam impressionem incipiente proponitur qđ
domina Catherina concludit ꝙ l₃ vir vsuras rerum parafrenaliū
et a debitore vxoris exactas possit vir circa se ⁊ vxorem expendere:
et tunc non teneatur de illis rationē reddere: quia in exigendo la-
borem habuit non sic in fructibus ꝑm glo. in. d. l. fi. C. de pac. cōuē.
et glo. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. que incipit sic. ergo ꝑm eum ꝑm
quā potest assignari alia ratio in vsuris: quia sunt lucrū inhonestū
et odiosum: ⁊ ideo circa ipsas facilius presumitur remissio. argu. l.
cum post. in prin. ff. de iure do. et. l. qui semisses. in princ. de vsuris.
et. l. cum quidam. §. j. eo. titu. ⁊. l. vsuras. C. eo. ti. ⁊ no. Bar. per illas
leges in. l. que dotis. solu. matri. in prima vel secūda col. ⁊ quia non
habemus tex. qui faciat pro viro nisi tex. illius. l. fi. qui loquitur de
vsuris. Sed pro vxore videtur casus in terminis in. d. l. pe. ad. l. fal.
videtur inter diuersas opiniones doctorum securius in consulen-
do et iudicando sequi opinionem glossatorum propter eorum ma
ximam auctoritatem ꝑm eum qui recitata postea opinione Cy. et
ea aliqualiter confutata subdit formaliter. Preterea posito ꝙ di-
stinctio Cy. esset vera tamen in casu nostro non faceret contra Ja-
cobam petentem: quia Cy. vult ꝙ in fructibus industrialib⁹ sit idē
qđ in vsuris: sed in vsuris pecunie parafrenalis exactis tunc demū
non tenet̄ rationē reddere vxori qū eas expendisset circa se ⁊ vxorē
vel cōmunem vsum ipsorum prout dicit text. in. d. l. fi. Sed si al's in
suam vtilitatem conuertisset secus vt ibi colligitur a contrario sen
su. ⁊ arg. eius qđ in simili habetur in. l. titius rogatus. ff. ad trebel.
Sed ꝙ iste maritus consumpserit in causam vsum sui ⁊ vxoris hoc
non apparet nec presumitur: q̄r vt audio probatur ꝙ erat diues et
non indigebat eis pro substentatione communis familie cum ha-
beret de proprijs: et sic etiam stante dicta opinione Cy. non tollit̄
intentio domine Jacobe petentis ꝑm eum. Qui subdit ꝙ tertia
fuit opinio Marti. sili. qui disputando hanc questionem determi
nauit ꝙ in duobus casibus maritus teneatur restituere. s. si extant
vel si sunt consumpti et fuerunt extra vel preter voluntatem vxo-
ris percepti: al's tenuit indistincte ad restitutionem ipsorum non
teneri siue sint naturales siue industriales per. d. l. si id quod. vbi nō
tenetur restituere operas serui que possunt equiparari fructibus
naturalibus cū in eis nullus labor mariti versetur. Bar. autem ali
ter recitat opi. Marti. in. d. l. pe. ad. l. fal. et ad illam legē vbi videt̄
esse casus in contrarium r̄ndet ꝙ si dicimus eam loqui in fructib⁹
licet illa. l. dicat maritum teneri rationem reddere: non tamē dicit
ꝙ teneat̄ eos restituere si sunt ꝯsumpti: ⁊ subdit formaliter Pau.
de ca. breuiter ista distinctio in primis duobus casibus sine dubio
est vera: sed in tertio ꝙ extra illos nullo modo teneat̄ quicūq₃ sint
fructus videtur omnino falsa: ⁊ contra text. d. l. pe. que simpliciter
loquitur: ⁊ sic tam de extantibus q̄ de cōsumptis: ⁊ querit an id qđ
ex administratione apud maritum resedisse constiterit cum ceteris
bonis restitui debeat ⁊c. Et postea r̄ndet ꝙ illud venit in rōne ⁊c.
Unde vt respōsio adaptetur interrogationi quod fieri debet insti.
de inuti. stip. §. preterea videtur dicere ꝙ sit restituendum. Certū
est enim ꝙ illa verba id qđ ex administratione rerum recedisset pe
nes maritum ⁊c. Possunt optime verificari in fructibus per eum
perceptis et in suam vtilitatem consumptis. verum est enim ꝙ illi
resederint ex quo eos non restituit vxori. Et velle restringere illā. l.
ad res principales ⁊ qđ non loquatur de fructibus nulla lex vel ne
cessitas seu ratio ad hoc nos compellit: sed potius in contrariū vt
statim dicam. Item intellectus quem dat illi legi Bar. vc₃ ꝙ l₃ ibi
dicat ꝙ teneatur reddere rationem: nō tamen dicit ꝙ teneatur re-
stituere est contra illum tex. de directo: quia de hoc ibi queritur an
restitui debeat. Preterea si non debet restitui nec ratio esset reddē
da per. l. iulius paulus. et. l. cum seruus. ff. de condi. ⁊ demon. Pre-
terea ratio suadet vt teneatur: quia de rebus alienis ⁊ quas sciebat
alienas percepit. Unde non potest dici bone fidei possessor vt sic
eos lucretur pro cultura et cura q̄m ille dicitur bone fidei possessor
quo ad hoc ꝙ possidet cogitatione domini. C. de furtis. l. apud an
tiquos. i. credit se dominum: ⁊ sic percepit tanq̄ ex re sua: et ꝑ con-
sequens suo nomine videtur percipere: sed quando scit se non do-
minum ⁊ tanq̄ de re aliena percepit videtur percipere nomine do
mini sicut cum quis vendit rem alienam tanq̄ alienam. C. de neg.
gest. l. ab vno. ⁊ fami. hercis. l. in familie. ⁊ in vtraq₃. per Bar. Et sic
statim fuerunt effecti vxoris sicut si ipsa percepisset: ⁊ extātes pote
rat vendicare consumptos cōdicere iuxta no. in. l. certum. C. de rei
vendi. Nec potest presumi animus donandi in muliere: quia si hoc
esset etiam extantes petere non posset quos passa est eum percipe
re: cuius cōtrarium ipse Marti. sili. vult: nam perceptio fit ea sciē-
te ⁊ patiente: sed consumptio posset fieri ea ignorante. Item quia
circa magnam quantitatem non presumitur animus donādi vt in
iuribus supra allegatis: sed in paruis tantum ne amare ⁊ tanq̄ in-
festos res geratur: ⁊ ita loquitur tex. ille in quo Mart. se fundat in
l. si id quod. §. si quas. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. et sic non est bo
num fundamentum: hec Pau. formaliter qui recitata postea pro
quarta opinione Bar. in consilio relata vt supra per Bal. ⁊ ꝑ quin
ta opinione Bal. in. d. l. si viua matre. subdit: cum igitur in casu no
stro non appareat ꝙ eos consumpserit in promiscuum vsum. Nec
sit verisimile: quia vt dicitur erat probatum qđ erat diues ⁊ nō in-
digebat eis pro sustentatione communis familie cum haberet de
proprijs: siue teneamus opinionē glo. cum qua securius est trāsire
in consulendo ⁊ decidendo: vt supra dixi siue opinionem Bald. et
Ang. siue etiam Barto. in dicto consilio habet hec domina suā in-
tentionem fundatam vt heres mariti sit condēnandus ad estima-
tionem fructuum perceptorum. vt. d. l. penulti. ⁊ quod no. glo. pri-
ma. ff. de leg. iij. l. qđ in verbis. Ex quibus patet qđ ꝯcordant Bal.
in. d. l. si viua matre. ⁊ in dicto suo consilio. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in. d. l. pe
nul. et Saly. in. d. l. fi. ⁊ Pau. de cast. in dicto suo consilio. qđ si mari
tus fructus rerum parafrenalium etiam industriales ꝯsumpserit
in non promiscuos vsus sui et vxoris seu communis familie tene-
tur illos restituere vxori: quod etiam concludit dominus Recupe
rus de sancto Miniato in subscriptione quam fecit ad supra rela
tum consilium Barto. incipiens questio talis est titius habēs vxo
rem. vbi concludit qđ ex fructibus rerum parafrenalium tenetur
reddere rationem quatenus consumpsit in proprios vsus: quia de
buit consumere in vsum communem sui ⁊ vxoris. vt. d. l. pe. ⁊ no. in
l. si stipulata. §. j. de donatio. inter virum et vxorem. Reperio etiā
idem consuluisse dominum Francis. de acoltis aretinum in cōsilio
suo ꝑm ordinem informis incipiente longa est ista consultatio
vbi plus dicit ꝙ si consumpsit in alimenta communis familie quā

ipse tenebatur alere: quia habebat proprias facultates ex quibus eam alimentare poterat: tenetur illos fructus restituere: quia censetur factus locupletior ex dictis fructibus ex quo tantūdē de suo expendisset: licet hoc de expensis factis in communem familiā sit dubium propter id quod dicit Bal. in dicto suo consilio qui sentit qđ censeatur conuertisse in communem vsum si consumpsit pro cōmuni familia. si autem conuertisset alias in sui vtilitatem puta in emptionem aut permutationez alicuius rei nomine suo tunc ipse Bal. in. d. l. vbi adhuc. in penul. col. clare concludit qđ teneatur eorum estimationem restituere. et similiter Saly. in. d. l. fina. Applicando itaqꝫ ista ad propositum huius consultationis concludendum est circa primum quesitum presupposito qđ bona de quibus agitur sint parafrenalia si fructus extāt prout aliqui presupponūtur extare: ⁊ isti sine dubio aliquo sunt vxoris: ⁊ si essent apud manus heredum viri tenerentur illos restituere per text. d. l. fi. de pac. conuē. vbi vsure exacte extantes sunt restituende vxori seu eius heredibus: fortius sunt restituendi fructus et naturales ⁊ industriales extantes prout omnes concludunt in locis supra adductis: nec in his est aliqua dubitatio. Fortius ergo si ipsi fructus sunt penes vxorem non potest ipsa in eis molestari ab heredibus viri: circa fructus autem consumptos tenendum est ꝙ si non consumpsit in promiscuos vsus sui ⁊ vxoris: sed al's conuertit in sui vtilitatem teneātur heredes viri dictorum fructuum estimationem reddere. lꝫ em̄ Cy. in. d. l. fi. ⁊ Mar. sili. in dicta disputatione ⁊ Bar. in. d. l. penul. simpliciter velint ꝙ fructus saltem industriales consumptos non teneatur vir restituere: tamen se fundant principaliter in. d. l. fina. de pac. conuen. vnde debent intelligi ẜm illam: quia dicta doctorū intelligi debent ẜm leges quas allegant vt notat Bar. ff. de libe. lega. in. l. non solum. §. si liberationis verba. et. ff. de his quibus vt indig. in. l. cum quidam. et licet indefinite loquātur non inconuenit si verba eorum indefinita non equipolleant vniuersali: sed distinguantur ẜm communem opinionem aliorum qui supra recitantur cum indefinita non semper equipolleat vniuersali per iura vulgaria: ⁊ quia tex. vrget in. d. l. penul. et ad tex. d. l. si id quod. §. si quas. licet satis placeat responsio Pau. de ca. de qua supra: tamen vltra eum potest etiam respōderi ꝙ tex. ibi loquitur in operis prestitis per maritum vxori ⁊ tum ratione subiecte materie tituli: tum etiā ex his que subduntur in tex. loquitur in operis prestitis ex causa donationis et non loquitur in bonis parafrenalibus: quia bona parafrenalia sunt bona vxoris que habent extra dotem que volūtate vxoris administrantur per maritum. Et magna est ratio differentie inter fructus bonorum prestitos per coniugem alteri coniugi et inter fructus rerum quarum administratio est iure concessa. Preterea magis presumitur animus donandi per virum vxori ꝙ̄ econtra: cum magis liberales sint masculi ꝙ̄ femine quaruz genus est auarissimum. dicit glo. in. d. l. si stipulata. ff. de donatio. inter vi. Quatenus ergo dictus maritus fructus pceptos ex dictis bonis non consumpsit in promiscuos seu communes vsus tenentur illorum estimationez heredes ipsius restituere dicte mulieri. Et quia regula est qđ administrator alterius tenetur reddere rationem de administratis per eum ⁊ ostendere quid actum est de rebus alienis et fructibus earum per iura vulgaria a qua regula exceptuatur et exorbitat iste casus fructuum rerum parafrenalium consumptorū in communes vsus. Et qui se fundat in casu exorbitanti a regula incumbit ei onus probandi: vt not. per glo. et doc. in clemē. fina. de rescrip. ad hoc qđ no. Bal. in. l. si quis non dicam rapere. C. de epis. et cle. post Jo. an. in. c. j. de homi. lib. vj. et facit quia pro regula presumitur. dicit Bart. ff. si quis cautio. l. quotiens. qđ ⁊ videtur velle Pau. de cast. in dicto suo consilio. s. allegato. nam dictus maritus habebat bona propria vt dicitur cōmunia cum fratribus ⁊ apparet qđ tempore dicte administrationis ipse emit nonnulla bona. vnde militant similes termini cum illis quos pōderat Pau. de ca. vbi supra. Et ideo saltem quatenus dictos fructus verisimiliter nō consumpsit in communes vsus: heredes viri tenentur illorum estimationem restituere per supradicta. Et posset probabiliter attentari ꝙ pro dicta restitutione fructuum: ⁊ sic generaliter pro reddēda ratione administrationis sint bona mariti hypotecata per tex. d. l. fi. C. de pac. conuen. Et si ita est posset dicta vxor vti retentione bonorum mariti retinendo ipsa bona tanꝙ̄ hypotecata: qđ lꝫ nō displiceat: tamē quia non reperij doc. declarare vtrum dicta tacita hypoteca competat pro sorte tantum: an etiam pro vsuris: ideo nō audeo id firmare. Et alio non reperto minus auderem firmare

6 contrarium. ¶ † Restat modo deuenire ad scđm ⁊ vltimum quesitum: circa quod licet videatur dicendum ꝙ dictus Andreas cēseatur emisse pro se et pro heredibus suis non pro dicta. d. Catherina herede dicti Pauli: quia verba dicti contractus videntur clara. nā venditio fuit facta Andree recipienti pro se ⁊ suis heredibus ⁊ nō recipienti pro Cath. Et vbi verba sunt clara non videtur admittēda voluntatis questio vt dicit tex. in. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. Et licet in alio contractu ipse Andreas stipulatus fuerit et receperit pro domina Catherina: non sequitur ꝙ in isto de quo agitur censeatur recepisse pro ea immo potest induci in contrariū videlicet ꝙ vbi voluit recipere pro Catherina id expressit: ita etiā expressisset in isto contractu si pro ea recipere voluisset prout al's in simili dicit in. c. ad audientiam in fi. de deci. Et licet venditio fuerit facta tanꝙ̄ heredi ⁊ fuerit erratum in dicta qualitate: non propterea infertur ꝙ censeatur voluisse recipere pro Catherina herede: nec videt̄ vitiari vēditio propter dictum errorem ex quo de corpore constat per ea que habentur in. l. in venditionibus cum. ll. se-

7 quentibus. ff. de contrahen. emp. † Et al's contractus gestus cum herede putatiuo valet quo ad ipsos contrahentes. ff. de pac. l. quedam. §. cum possessor. et. ff. de consti. pec. l. si post constitutam: et ex quo dictus Andreas habet titulum emptionis et venditionis nō videtur ꝙ possit conueniri petitione here. que regulariter non datur contra titulo possidentem. l. regulariter. cum legibus sequentibus. ff. de peti. here. Nec videtur competere conditione sine causa seu remedium. l. si ⁊ me ⁊ titium. ff. si cer. pet. ex quo dictum prediū habuit eo quia soluit pretium: et sic non absqꝫ causa. Tamen licet predicta videantur vrgere: nihilominus satis verisimile est qđ dictus Andreas emerit effectualiter ꝑ domina Catherina eius vxore cum eius negotia administraret: et verisimiliter sciret se nō heredem. non enim poterat esse heres ab intestato dicti Pauli cui vt arbitror in nihilo attinebat nisi iure affinitatis quo iure non defertur hereditas: vt. l. victrico. ⁊. l. affinitatis. C. communia. de successio. et hoc est ius notissimum: ita ꝙ non cadit verisimilis ignorantia. Et vir et vxor censentur vna caro. c. gaudeamus. de diuor. et capitulo debitum. de bigamis. ⁊ hoc respectu possunt censeri vna

8 persona. Et dictio tanꝙ̄ solet denotare impropriietatem. l. apud antiquos. et ibi Bal. C. de furtis. et no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de insti. ⁊ iur. in articulo an statutum extendatur a contrario sensu et attento ꝙ negotium pertinebat ad vxorem dūtaxat ⁊ ipse admi-

9 nistrabat eius negotia. † Et quando administrator gerit actū qui tantum pertinet ad eum cuius negotia administrat censetur administratorio nomine actum gerere. l. post mortē. §. j. ff. quando ex facto tutorum. et ibi per Bart. ⁊ per eūdem in. l. j. §. nunciatio. ff. de no. operis nun. Ex his omnibus videtur non absurde posse attentari qđ intentio contrahentium fuerit vendēdi dicto Andree tāꝙ̄ marito ⁊ administratori dicte domine Catherine. Attento ꝙ verba contractus aperte sonant ꝙ dicta venditio fuit facta ꝓ satisfaciendo ⁊ adimplendo quodam legato seu contractu per quem dicta fraternitas erat obligata dare et restituere dictum petium terre pro dicta quantitate heredibus dicti Pauli. Et ideo omni meliori modo ⁊c. vendiderunt ⁊c. Pro dicto legato implendo. sed nō resultaret implementum dicti contractus seu legati per venditionem factam Andree tanꝙ̄ Andree qui non erat heres nec verisi'r heres putabatur: idcirco satis persuadetur ꝙ censeatur facta venditio dicto Andree pro dña Catherina. Uerū quia verba sunt multum precisa in contrarium non audeo precise id firmare. Sed dato ꝙ censeatur Andreas emisse pro se ⁊ non pro domina Catherina: tamen puto tenendum ꝙ dicta domina Catherina possit dictum petium terre petere aduersus heredes dicti Andree: ex quo ad dictum Andream dictū prediū peruenit tanꝙ̄ heredem dicti Pauli et ex causa hereditaria vigore legati facti dicto Paulo seu eius he-

10 redibus. † Et licet dictus Andreas soluerit precium tamen quia dicta venditio fuit facta vigore precedentis legati censetur illud predium habuisse iure legati per ea que habēt̄ in. l. ⁊ si equo precio. de leg. j. Adeo ꝙ licet ex emptione non transferatur dominiū sine traditione per. l. traditionibus. C. de pac. ⁊. l. clauibus. ff. de cōtrahen. emptio. tñ virtute legati absqꝫ traditione ipso iure trāsfertur dominium in emptorem per. l. vxorem. §. agri plagam. de leg. iij. et ibi per Dy. ⁊ Bar. ⁊ idem tenet Cy. in lectu. in. l. j. communia de leg. in. ix. q. quod ⁊ tenuit Bald. ibi. Et per consequens videtur illud predium potius consecutus fuisse tanꝙ̄ heres dicti Pauli ⁊ consequenter possidere pro herede: ⁊ ideo peti possit per verū he-

11 redem prout est dicta dña Catherina petitione hereditatis. † Id enim qđ peruenit ad putatiuum heredem tanꝙ̄ ad heredem peti potest per verum heredem licet ꝯcurrat aliquis titulus prout apparet si quid solutum fuit putatiuo heredi ex debito hereditario. Nam tunc militat titulus pro soluto vt in titulo pro soluto per totum: ⁊ tamen constat ꝙ tenetur petitione hereditatis. l. euicta. ff.

12 de peti. here. ⁊. l. sed ⁊ si lege. §. quod ait. co. tit. † Similiter si qs vēdit rem hereditariam: lꝫ precium habeat titulo venditionis: tamē tenetur petitione hereditatis ad ipsum precium. l. si rem ⁊ preciū. et. l. seq. cum simi. ff. eo. ti. facit etiam. l. si post constitutam. ff. de ꝯsti. pe. Et sic non obstat ꝙ dictus Andreas possederit dictum predium titulo pro emptore ex quo predium sibi venditum fuit tanꝙ̄ heredi dicti Pauli vigore precedentis obligationis hereditarie. Ex quibꝰ concludendū arbitror ꝙ dictū prediū debeat restitui dicte dñe Catherine soluto tñ precio prestito ꝑ dictū Andream.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxx.

☞ Communitas Bulsene pascua vendens cuiusdam terre teni-

1 menti et faciens prohibitiones ne animalia immitterentur in dictis pascuis et locis sciente et patiente tertio qui pretēdebat habere ius

bere ius in dicto tenimento an acquisiuerit dominium dicti teni-
mẽti contra dictum tertium ex dictis actibus.per totum.
Possessio seu possidendi vel possessionẽ continuandi animus mu-
tatus nõ presumitur.
2 Possessio non cadit in loco vel re incerta.
3 Dubitatio alicuius rei est bone fidei et equiparatur ei qui rẽ alie-
nam ignorat.nu.7.
4 Fama non probat qñ agitur de dominio de presenti: fallit qñ agi-
tur de dominio antiquo.
Dominium alicuius rei quibus probetur.nu.seq.
5 Presumptio vel probatio per presumptionem sapit quandã spe-
cialitatem.
6 Fama non probat nisi qñ habet ortum ex probabili causa.
7 Possessio et consequenter dominium seu quasi vel vsucapiẽdi cõ-
ditio propter incertitudinem non consequitur per ementem rem.
8 Actio publiciana an causetur ex scientia.nu.seq.
9 Transactio an sit titulus sufficiens ad dominium transferendum
quando cum domino transigitur: et quomodo arbitramentũ est
transactionis species.nu.seq.
10 Possessio longi tpis inter presentes an causet rei possesse dñium:
⁊ quõ dicatur inter presentes possideri: ⁊ cõtinuatio possessionis
longi temporis ⁊ longissimi habita vigore concessionis summi põ-
tificis presumit omnia solenniter acta.

¶ Consilium.cxxx.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Elegãter discussa est presens cõsulta
tio per excellentissimũ.U.J.doctorem dñm octauia-
num.d.Francis.de briscidis de viterbio olim discipu-
lum meũ ⁊ in presentiarũ vti fratrẽ honorandũ. Adeo ꝙ eius egre
gie dictis merito acquiescere possem ⁊ sola subscriptione vti: verũ
quia per cõsultantẽ requisitus sum vt aliqua scribam ne cuiꝙ for-
te videatur nõ multum accurate ad subscriptionẽ descendisse: id-
circo breuiter nõnulla subnectã. Et quidẽ cõsidero ꝙ cõitas bulse
ne iam diu fuit ⁊ est in possessione tenimenti de quo agitur. lʒ eniʒ
qñ cõtingit ꝙ pascua venderentur aliqua portio precij forte dimi-
dia fuerit tradita dicto dño Ualerio aduersario dicte cõmunitatis
bulseñ.a certis annis citra: tñ venditiones semp fuerũt facte p cõ-
munitatem bulseñ. sciente ⁊ interueniẽte qñꝙ dicto dño Ualerio
tãꝙ vno de populo seu de consilio dicte terre non tãꝙ pretenden-
te aliquod ius in dictis bonis que vendebantur: ⁊ pariter facte fue
runt prohibitiones ne bestie seu aĩalia immitterentur in dictis lo-
cis per dictam cõitatem seu eius consiliũ cõitatẽ representãs tãꝙ
in bonis ad dictam cõitatem pertinentibus nulla facta mentione
de dicto dño Ualerio: ⁊ sic dicta cõitas fecit cõtinuo actus insoli-
dum qui geri non poterant citra ius ⁊ nomen possessionis: ita qꝺ
ipsa cõitas censetur semper cõtinuasse possessionẽ insolidum dicti
tenimẽti de quo agitur prout insolidũ sñiam seu arbitramentum
obtinuit cuius vigore possessionẽ apprehendidit dicti tenimenti:
et per multos annos illam continuauit absꝙ eo qꝺ aliquid dede-
rit dicto dño Ualerio. Nec presumitur mutasse animum cõtinuan
di possessionẽ insolidum.ar.l.eum qui mutatam.ff.de proba.et qꝺ
not.per glo.⁊ doc.in.l.siue possidetis.C.de pba.⁊ per doc.in.c.cuʒ
ad sedem.⁊.c.olim.de resti.spo.maxime continuãdo actus q respi-
ciunt possessionem insolidum. Et licet per aliqua tẽpora dicto do-
mino Ualerio dederit aliquam portionẽ de pecunijs redactis ex
precio venditionis pasture: tñ potuit illud facere rõne dubitatio-
nis ne dictus dñs Uale. aliquod ius pretenderet in dñio ⁊ proprie
tate dicti tenimẽti. Et qꝛ non erat certa de iurib⁹ dicti dñi Ualerij
noluit sibi preiudicare in possessione dicti tenimenti qꝺ demõstrat
qꝛ nõ permisit ꝙ dictus dñs Uale. se intromitteret circa possessio-
nẽ dicti tenimẽti: sed voluit ꝙ si quid dictus dñs Ualerius perci-
piebat illud perciperet per manus cõitatis: non auteʒ per manus
emptorũ. Sed oĩa que cõcernebant dominium et possessionẽ dicti
tenimenti de quo agitur continuo gesta fuerunt noĩe cõitatis nõ-
nũꝙ interueniẽte dicto dño Ualerio: non tãꝙ ꝓtẽdente aliqꝺ ius
vt dictũ est. Et ideo non potest censeri ꝙ dictus dñs Ualerius ali-
quã possessionẽ quesiuerit per dictam solutionem per predicta. et
etiam quia nõ dicebatur prout arbitror ꝙ dicta pecunia sibi solue
retur pro aliqua certa portione quam dictus dñs Ualerius habe-
ret in dicto tenimento. Et licet forte solueref dimidia pecunie re-
dacte ex venditione: tamẽ qꝛ iura que pretendebat dicta cõitas in
dictis bonis concernebant aliam vtilitatẽ ⁊ cõmodum ꝙ̃ precium
qꝺ redigebatur ex venditionibus predictis nõ declarato ex qua cã
traderentur dicte pecunie non deducitur quam portionem pretẽ-
2 deret habere dictus dñs Ualerius in dicto tenimento. † Et locus
incertus vel portio incerta possideri non potest.l.locus incertus.
ff.de acqui.pos. Ex quibus deducitur ꝙ dicta cõitas bulseñ.semp
fuit in possessione ⁊ possedit longissimo tempore vltra quadragin
ta annos: ideo censetur prescripsisse: ⁊ dato ꝙ al's non habuit inte
grum dominiũ dictorũ bonorũ: tñ vtile dominium prescriptione
quesiuerit per.l.si quis emptionis.C.de prescrip.xxx.vel.xl.anno.
et quesiuerit exceptioneʒ aduersus actiones reales vel personales
si que cõpetijssent dicto dño Ualerio per.l.sicut.⁊.l.omnes.eo.ti-
3 tu.†Et licet p aliqua tẽpora ante perfectã prescriptionẽ longissi-
mi tẽporis dubitauerit de iurib⁹ dicti dñi valerij: nõ ꝓpterea cessa
uit prescriptio nec censetur fuisse in mala fide: nam dubitãs semp
interpretatur esse bone fidei si quam habet occasionẽ dubitãdi: qꝛ
equiparatur ei qui ignorat rem alienam.l.manifestissimi.§.sin au-
tem dubius.C.de furtis.⁊ in ambiguo possessor debet potius sibi
fauere ꝙ̃ dissauere: qꝛ debet se conformare consciẽtie legis ⁊ dispo-
sitioni legali cum leges sint per ora principum diuinitus promul-
gate prout hec formaliter dicit Bal.in consilio mihi.xcix.incipiẽ.
hec materia est altioris inquisitionis. Cũ itaꝙ dicta cõitas possi-
deret dicta bona: ⁊ possessore presumitur vt per Inno.in.c.cũ
olim.de priui.et per moder.in rubrica.ff.de noui ope.nũ.⁊ facit qꝺ
habetur in.l.sicuti.§.si queratur.ff.si seruitus vendicetur: lʒ dictus
dñs Ualerius ostẽderit suaʒ emptionẽ: ⁊ forte fama foret ꝙ aucto
res sui auctoris habuerint dictũ castrũ ⁊ suũ tenimentũ pro aliqua
parte: ⁊ in factis multũ antiquis fama ꝓbet prout ⁊ dicit ad aliud
4 propositum dominus cõsulens ⁊ multa alia adduci possent.†Ta-
men al's bis consulendo visum fuit ꝙ vbi agitur de probando do-
minio de presenti: lʒ per famam probetur dominium antiquũ au-
ctorum: non tamen probatur dominium de presenti: licet semel do
minus presumatur hodie dominus per.d.l.siue possidetis.quia ad
probãdum dominium de presenti concurrerent due specialitates:
vna ꝙ dominium antiquum probaretur per minus plenam pro-
bationẽ puta per famam que regulariter non probat saltem plene
sed coadiuuat alias probationes vel facit semiplenã probationẽ.l.
iij.§.eiusdem.ff.de testi.⁊.c.veniens.et ibi per glo.⁊ doc.eo.ti.⁊ per
5 doc.in.l.admonẽdi.ff.de iureiu.⁊ in.c.cũ oporteat.de accusa.†Itẽ
et probatio per presumptionem sapit specialitatem: qꝛ non est di-
recta probatio.l.j.C.de dotis promis.et concludit ad simile propo
situm Bar.in.l.si tibi decem milia.in princ.ff.de pac.dicens ꝙ si sit
pactum nudum non expressa causa donationis: lʒ simus in casu in
quo presumitur donatio: tamẽ non producetur actio per.l.si quis
argentum.C.de dona.vnde resultant duo specialia.s.ꝙ fauore libe
ralitatis pactum nudum producat actionem.secundo ꝙ causa do-
nationis tacita probetur per presumptionem.et hoc idem volue-
runt Ray.de forli.Bal.⁊ Ang.in.l.iurisgen.§.sed cum nulla.⁊.§.
igitur nuda.ff.de pac.⁊ Bal.in.l.si pacto quo penam.C.eo.ti. Ita
ergo dicamus in proposito ꝙ non concurrant dicta duo specialia
scʒ presumptio continuati dominij ⁊ plena probatio per famam.
Itẽ fama ꝙ dictũ castrum ⁊ eius tenimentum erat olim auctorum
dicti dñi Ualerij potest intelligi respectu possessionis: cum geniti-
uus verificetur qñꝙ in possessione vt late per Bar.⁊ doc. in rubri.
de no.ope.nun. Et ideo non concludit necessario in dominio: ⁊ fa
ma circa dominium nõ est verisimile ꝙ causetur ex alio ꝙ̃ ex posses
6 sione de preterito.†Et possessio de preterito nõ probat dominiũ
de presenti etiam vbi non exigitur exacta probatio vt deprehen-
ditur ex theorica Bar.in.l.quidam in suo.de condi.insti.⁊ fama nõ
probat nisi habeat ortum ex probabilibus causis.al's enim potius
dicitur vana vox populi que non est in consideratione.l.decurio-
num.C.de penis.ita voluit Barto. in.l.de minore.§.tormenta.ff.
de questio.⁊ Bal.in.l.proprietatis.C.de probatio. ⁊ in.l.diffama-
ri.C.de ingenuis ⁊ manu.⁊ Saly.in.l.ea quidem.C.de accusatio.⁊
do.Anto.in.d.c.veniens.de testi. Ideo etiam non potest pondera
ri fama predicta ad causandam malã fidem dicte communitatis:
coadiuuantur etiam premissa: quia dictus dominus Ualerius nõ
emit dictum castrum seu eius tenimentum vel aliquam eius partẽ
sed emit iura que venditor seu venditores habebãt in dicto castro
et eius tenimento. vnde dicta sua emptio habet tacitam conditio
7 nem si vẽditor ius habebat: ita ꝙ nihil certum emit.† Et propter
incertitudinem emens non ꝯsequitur aliquam possessionem ⁊ ꝯr
nec dñium seu quasi dñium seu vsucapiendi ꝯditionẽ prout voluit
Dy.in.l.si sic.§.si mihi.de le.j.p.l.iij.§. incerta.de acq.pos.⁊.l.si fur.
§.incerta.de vsucap. Et idem tenet ibi Bar.adducens etiã nota.p
Specu.in titu.de instru.edi.§.nunc autem.versi.j.⁊ idem tenẽt ibi
Bal.Ang.⁊ Imo. Et si dicatur similem emptionem fecit commu-
nitas Bulseñ.rñdetur ꝙ saltem post sñiam dicta communitas pos
sedit certũ tenimẽtũ pretextu dicte emptionis: ⁊ sic cessat ratio in
certitudinis in qua se fundant Dy.⁊ sequaces.⁊ sic videtur ꝙ dicta
communitas possederit titulo emptionis prout videntur innuere
Dy.⁊ sequaces in.d.§.si mihi.quatenus pro ratione assignant ꝙ
8 deficit acquisitio possessionis ꝓpter incertitudinem. †Preterea
dicta communitas potest pretendere titulum sententie qui titu-
lus causat publicianam.l.sunt alie.in fi.ff.de publi.⁊ per ꝯñs ꝓbet
etiam titulum ad vsucapiendum. Quia vbi deficit vsucapiendi cõ-
ditio deficit publiciana.vt eo.ti.l.eum qui. in prin.⁊.l.traditionẽ.⁊
insti.de actio.§.alie. Et si dicatur dicta communitas non pretẽdit
titulũ sñie sed arbitramenti: quia lʒ qui iudicauit fuerit etiã iudex
tamen quia fuit arbiter ⁊ arbitrator ⁊ iudicãdo dixit se eligere viã
arbitratoris videtur potius ꝙ censeatur arbitramentum ꝙ̃ sentẽ-
9 tia iudicis.†Et arbitramentum est species transactionis vt no.in

auf. si vero contigerit. C. de indi. et transactio non videtur titulus habilis ad transferendum dominium quando transigitur cū dño. ar. l. si pro fundo. z ibi no. C. de transactio. z consequenter pari ratione videtur ꝙ non prestet titulum ad vsucapiendum si transigit cum non dño. arg. l. quecūqz. ff. de publi. iunctis dictis. §. alie. l. eu3 qui. et. l. traditionem. rñdetur ꝙ. d. l. si pro fundo. z qḋ supra per eā dictum fuit procedit qñ res ex causa trāsactionis dimittitur apud reum: z sic actor promittit nō amplius inquietare aliquo recepto. in casu autem nostro litigabatur super toto tenimento dicti castri castelloncхi z quelibet pars pretendebat totum tenimentum ad se pertinere: z iudex seu arbitrator adiudicauit cuilibet parti litigantium certam portionem pro diuiso dicti tenimēti: z sic non sumus
10 in terminis. d. l. si pro fundo. †Sed dicēdum videtur ꝙ dicta cōitas bulseñ. titulo possederit dictam portionē sibi adiudicatam: z consequēter possidendo lōgo tpe: z sic per decēnium inter pñtes quesierit vtile dominium per iura vulgaria. Et inter presentes censetur qñ inter eos qui sunt de eadem prouincia: vt est tex. in. l. fi. C. de lō. tēp. prescrip. z quis presumitur esse in ciuitate sua: vt no. Bar. in. l. is potest. ff. de acqui. here. Idcirco cū dictus dñs Ualerius z sui auctores fuerint z sint de terra bulseñ. z dicta cōitas post dictam sententiam possederit vltra. x. annos anteqꝫ aliquid dederit dicto domino Ualerio vel suis auctoribus: ideo videtur ꝙ possit niti prescriptione longi tpis concurrente tit. z bona fide. Et sic etiā ex hoc capite non obst. dicte cōitati dicta prestatio quam fecit dicto dño Ualerio. Ex his itaqꝫ restat ꝙ dictus dñs Ualerius si quid peteret habet succumbere: tum ex defectu iuris sui: tum etia3 ex iurib⁹ dicte cōitatis que potest niti ex longa z longissima prescriptione ꝑ supradicta. Est etiam aduertendū ꝙ si qua iura habuissent auctores dicti dñi Ualerij non videtur etiā cessantibus iam dictis ꝙ ipse possit ex eis niti tanqꝫ redēptor litiū nisi quatenus concernit quātitas pretij expositi p. l. per diuersas. z. l. ab anastasio. C. mandati. l3 hoc non sit necessarium q2 ex alijs medijs venit repellendus in totum: concurrunt etiam alia fundamenta deducta per dñm consulētem que de subscriptione requisitus non repeto. Sed addo ꝙ continuatio possessionis longi z longissimi tēporis habita vigore dicte concessionis summi pontificis iuuat dictam concessionē: q2 facit presumi oīa solēniter gesta. arg. eorum que habētur in. l. si filius. C. de peti. here. z in. l. qui in aliena. in prin. ff. de acqui. here. et in. c. peruenit. extra de cēsi. z no. p Inno. Bal. z Imo. in. c. ea noscit. de his que fiūt a prelato sine cōsen. ca. z per Cy. in. l. emācipatione. C. de fide instru. z Jo. an. in. c. albericus. de testi. z. d. Ant. flo. z Imo. in. c. peruenit. de emp. et vendi. Confirmo itaqꝫ ex predictis conclusionē. s. factam per. d. consulentem. s. ꝙ dicta cōitas bulseñ. potest se tueri aduersus dictum dñm Ualerium qḋ nihil sibi prestet vigore dicti tenimenti z qḋ dictum tenimentum spectet pleno iure insolidum ad dictam cōitatem quatenus eidem fuit adiudicatum: quinimmo id qḋ retro prestitit possit repetere per conditionē indebiti pet adducta per dñm consulentem.

Laus deo.

Summarium super consilio. cxxxi.

1 Executio instrumēti dotalis petita in vna instātia tāqꝫ ab heredibus vnius: z in alia instantia tanqꝫ ab heredibus alterius an sit admittenda.
Actio intentata ex vna causa que non competit l3 ex altera cōpetat dicitur inepta.
2 Testm̄ tēpore pestis factū a muliere sine consensu proximorum cōsanguineorum prout requirit statutum an valeat.
Peste tactus quibus quis possit legitime probari. nu. seq.
4 Notorium est quod probatione non indiget
5 Mortis periculum censetur imminere ei qui in loco pestifero habitat. nu. seq.
6 Citatus ad locum pestiferum comparere nō tenetur.
7 Judicis arbitrio remittuntur que iure communi non sunt determinata.
8 Testis non redditur inhabilis ad testandum propter amicitiā cū producente illum. nu. seq.
9 Amicitia an efficaciter aliquid de fide detrahat.

Consilium. cxxxi.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. †In hac consultatione aliter non arguēdo ad partes causa breuitatis: z q2 plurib⁹ negotijs sum detentus puto concludendum ꝙ dictus Franciscus conuentus foueat iustitiam. fuit enim petita executio dicti instrumenti dotalis nomine dictorū Pantasilee Antonij z Bernardini vt heredū dictorum Francisci z Petri z non vt heredum domine Sirelle nominando in petitione se heredes dictorum Francisci et Petri z non nominando se heredes dicte Sirelle. Ex quo eni3 ipsi non erāt nominati heredes in dicto instrō dotali non poterāt petere executionē instrumēti dotalis nisi pretēderēt se heredes nominatorū in instrō dotali: z idcirco censentur petijsse executionem dicti instrī ex eo q2 erat dos eis restituēda: q2 erāt heredes dictoꝝ Francisci z Petri: qḋ etiā ostenditur ex positionibus factis in prima cā. Ex quib⁹ etiā solet declarari intentio petentiū iuxta ea que habentur in. l. ij. C. de iudicijs. z in. c. cū dilectus. de ordi. cog. z qḋ p Inno. in. c. super spoliatione. circa finē sue glo. magne. versi. si vero originem. eo. ti. Et qui aliquid petit ex vna causa ex qua sibi ius nō cōpetit vel q2 sit inepta vel non probata debet succūbere: l3 ex alia causa sibi ius competat. l. habebat. in prin. ff. de insti. z ibi per doc. et in. c. examinata. de iudicijs. z in. c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. et facit qḋ no. Bar. in. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. Qui em̄ exprimit aliquā causam in sua petitione d3 illam probare prout volunt doc. in. d. l. habebat. maxime Raph. fulg. z habetur in alijs iurib⁹ supra adductis: maxime qñ exprimitur in petitione id qḋ erat de substantia petitionis: al's petēs nō debuisset admitti prout cōtingit in casu isto in quo non debuissent admitti ad petendū executionē qui non erant noīati in instrō nisi pretēdissent se heredes nominatorū in instrō. Nec pōt ferri snīa ꝙ eis fiat restitutio dotis tanqꝫ heredibus dñe Sirelle. Quia tūc snīa non fuisset cōformis petitioni: prout est necesse nō solū in iudicijs ordinarijs in quibus requiritur libellus: vt. l. vt fundus cōi diui. z. c. l3 eli. de symonia. z. c. qualiter z qñ. el grande. de accusatio. sed etiā in alijs iudicijs in quib⁹ nō requiritur libellus: sed interuenit qualis qualis petitio: vt in cle. sepe. post prin. de verb. sig. Et ex his videt ꝙ dato sine preiudicio veritatis ꝙ ipsi petentes executionē essent heredes dicte Sirelle z cōsequēter eis esset restituēda dicta dos: tñ deberēt succūbere in hac lite. Videt aūt ꝙ non sit necesse niti ex hoc medio: q2 videt ꝙ dict⁹ Frāciscus conuentus sit heres dicte domine Sirelle: z ꝙ eius testamentum valeat. constat enim et presupponitur ꝙ in dicto testamēto fuerunt adhibite solēnitates requisite in testamentis de iure cōmuni: z dicta domina Sirella habebat testamenti factionem actiuam z dictus Franciscus heres institutus passiuam de quibus nō
2 dubitatur. †Solum autē vertitur in dubiū vtrū dictū testm̄ reddatur inualidum ex eo quia non fuerūt adhibiti proximiores consanguinei qui regulariter adhibēdi sunt in testamētis mulierū ex forma statutorū. Sed quia statutum exceptuat casum qñ mulier esset in periculo mortis quo tempus z locus non patiatur habere aut expectare presentiam consanguineorum est discutiendum vtrū ex his que probātur militet regula dicti statuti annullatiua testamēti: an autē militet exceptio dicti statuti seu saltem cesset regula dicti statuti circa que est premittendū ꝙ hmōi statuta requirentia cōsensum consanguineorū in contractibus vel testamētis non vendicant sibi locum in non habentes consanguineos vt voluit Bal. in l. j. C. vnde vir z vxor. z ibi per doc. que conclusio si vera est pariter trahenda est ad casum nostrum: q2 non probat ꝙ aliquis ex proximioribus cōsanguineis esset in ciuitate ancone vel in loco ex quo de facili potuerit adhiberi. licet em̄ forte probet ꝙ aliquis eorum esset in territorio ancone: tamē non articulatur nec probatur ꝙ de facili adhiberi potuerit: prout requirebatur ƀm theoricam supradictam: maxime quia non est verisimile ꝙ de facili adhiberi potuerit attenta peste que vigebat in loco testamenti hoc est in ciuitate ancone. Et potissime attēta infirmitate testatricis: quia tpe pestis non de facili inueniuntur neqꝫ de facili possunt haberi qui velint accedere ad personas infirmas tempore pestis in loco pestifero maxime qui existunt extra locum pestiferum: z sic non probat ꝙ dicta dña Sirella haberet proximiores cōsanguineos qui de facili adhiberi potuerint vt interessent testamento. Et multominus probatur ꝙ illi proximiores consanguinei quos probatur habuisse dictā dominam Sirellam tempore testamenti fuerint habiles ad prestādum consensum: prout Pau. de cast. vbi supra videtur velle ꝙ dicta habilitas sit probanda. Et ex his videtur ꝙ etiam si pro parte dicti Francisci conuenti non esset plene probatum ꝙ militent verba dicti statuti posita in exceptione: nihilominus dictum testamētum videretur sustentandum per iam dicta. Tamen videtur quod pro parte dicti Francisci rei conuenti sit sufficienter probatum qḋ militat exceptio dicti statuti. nam plene probatur ꝙ dicta Sirella testatrix erat in periculo mortis. Probatur enim per plures z plures testes ꝙ tēpore dicti testamenti vigebat non mediocris pestis in ciuitate ancone: et hoc per homines existentes in dicta ciuitate qui presumuntur habere notitiam de peste existente in loco vbi habitant cū soleat ibi notescere omnibus in loco existentibus cum soleat id esse notoriū: ergo creditur testib⁹ de ea deponētibus qui in loco existūt tpe pestis. arg. eoꝝ que habent in testib⁹ cōsanguineis et vicinis qui ex eo q2 presumunt scire facta vicinorū z consanguineorū. l. si vicinus. C. de nup. z. l. octaui. ff. vnde cog. z. l. de tutela. C. de in integ. re. mi. ideo probant l3 non reddāt causam scientie per sensum corporis per no. per Bar. z doc. in. l. j. ff. si certum pe. Et insuper nonnulli ex dictis testibus reddunt specialem causam sciētie quidam: quia erant aromatarij z vendebāt remedia p infirmis de
4 peste: quidā ꝙ decesserunt aliqui de suis. †Et insuper notoriū nō indiget pbatione. ar. c. eminētia. de accu. z. c. ad nostrā. de iureiur. et. c. cū sit romana. in fi. de appel. z no. gl. in cle. appellāti. de appel. Jo. and. in. c. ij. vt lite non cōtest. z habetur in. l. ciues z incole. C. de appel. z in. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisd. cog. ita ꝙ ex his

5 ex his plene constat de peste predicta.† Et qui permanet in loco pestifero satis censetur esse in periculo mortis: prout probaui in
6 alio cōsilio.† Ubi etiā deduxi ꝙ propter periculū mortis citatus ad locum pestiferū non tenetur cōparere per no. per Bar. ⁊ Imo. et doct. in. l. de etate. ff. ad trebel. ⁊ qđ habetur in tex. et glo. in. c. ad supplicationē. de renū. ⁊ per doct. ibi. ⁊ qđ per Bar. in. l. j. de bono. pos. ex testa. mili. ⁊ per Bal. in. l. fi. C. de testa. Et ex hoc etiā deducitur ꝙ si proximiores consanguinei fuissent personaliter citati non erat sperandum de ipsorum aduentu propter periculum pestis: et maxime cum esset opus accedere ad assistendum persone infirme: quia propter infirmitatē imminet maior suspitio et maius periculum. probatur enī legitime ꝙ dicta dña Sirella erat tempore testamenti infirma graui infirmitate. Deponunt enim de eius infirmitate quatuor testes: videlʒ frater Stephanus qui deponit ꝙ vidit eam valde infirmitate magna oppressam adeo ꝙ valde tunc dubitabatur: et loquitur de tempore testamenti. Item dñs Bartholutius deponit eam grauiter oppressam infirmitate ⁊ ipsam vix posse loqui. Et deponit de tempore testamenti. Et sic dicti quatuor testes deponunt de graui infirmitate et consequenter probatur ꝙ erat in periculo mortis. Et licet nō deponāt qua infirmitate: infirmabatur tamē tempore pestis propter aeris corruptionem quelibet infirmitas reputatur periculosa. Et licet testes non deponant ꝙ tempus ⁊ locus nō patiebantur expectare presentiā consanguineorum: tamē qualitas temporis ⁊ loci demōstrat ꝙ id non patiebantur ex quo tempus erat pestiferū ⁊ locus pestiferus ⁊ homines recesserant de loco propter timorem pestis vt probatur per plures testes. Et ideo ex his que testes deponūt satis id deprehendi-
7 tur.† Et vtrū tempus ⁊ locus id paterentur pertinebat ad iudiciū iudicis potiusq̄ ad testes cum nō sit declaratū in iure quādo locus et tempus patiatur expectare aduentū consanguineorum. Ideo remittendū est iudicio iudicis. ar. l. j. ff. de iure delibe. ⁊ c. de causis. de offi. deleg. Et ex his aperte deducitur ꝙ pro parte Francisci est fundata intentio ipsius scʒ ꝙ in testamēto predicto nō requirebatur presentia consanguineorū tam de iure municipali quā de iure cōmuni. Coadiuuatur etiā quia testes deponūt ꝙ propter pestem nō reddebatur ius in ciuitate Ancone: ⁊ quod potestas recesserat propter timorē pestis. Ex quo demonstratur ꝙ non dabatur facultas de facili citandi personaliter proximiores cōsanguineos quod pertinebat ad iuris redditionē: ⁊ habebat fieri per potestatem seu eius curiā. Solum autē restat videre vtrū predictis obstent probationes ⁊ deducta pro parte agentiū que quidem nō obstant. Nam in primo ⁊ secūdo articulo articulorū productorū in causa appellationis ponunt ꝙ viget dictū statutū: ⁊ ꝙ solēnitas statuti predicti non est seruata. Et in. xj. xij. xiij. xiiij. ⁊ xv. ponunt ꝙ dicta domina Sirella habebat proximiores consanguineos ex latere patris ⁊ ex latere matris ⁊ conātur dictos articulos probare. Item in. xix. ponunt ꝙ Bernardus et Antonius predicti sunt nepotes carnales dicte dñe Sirelle. Et licet super probatione dictorū articulorum posset instari: tamē presupposito ꝙ probentur nō habent obstare: quia defectus presentie proximiorum consanguineorū non vitiat dictum testamentū dñe Sirelle prout. s. probatū fuit iūctis dictis in alio consilio per me reddito. vnde super his amplius nō insisto.

¶ Nec etiam ob. ꝙ dña Sirella post conditū testamentū reconualuit ⁊ vixit per plura tempora: quia hoc etiam sublatū fuit in alio cōsilio. nec etiā obstant que in alijs articulis ponūtur vt ex ipsorū lectione apparet ex iam dictis. Nec etiam obstant dicto Francisco oppositiones que fiunt contra eius testes: et eorum attestationes. Opponitur enī ꝙ dñs potestas tempore dicte pestis dimisit vicarium qui reddidit ius: et hoc ad impugnandū attestationes testiū deponentiū ꝙ tunc temporis nō reddebatur ius: sed non reperio dictam positionē probatam nisi per vnum testem ⁊ dictum vnius dictum nullius: vt. s. deductum est. Preterea ille testis deponit ꝙ dictus vicarius erat vicarius in criminalibus et sup criminalibus cognoscebat ⁊ indicabat. Testes aūt Francisci sunt intelligendi ꝙ non reddebatur ius in ciuilibus: maxime quia subiecta materia super qua deponebāt respiciebat ciuilia nō criminalia prout erat citatio facienda vt cōsanguinei interessent testamento mulierum. Item ponunt quod frater Stephanus ⁊ frater Dionysius erant amicissimi dicti Francisci et conantur probare per tres testes ꝙ. d. Fran. erat amicitia cōiunctus fratribus sancti Francisci ciuitatis Ancone inter quos fratres erant dicti frater Stephanus ⁊ frater Dionysius sed non deponunt qđ esset amicissimus seu maxima
8 amicitia coniunctus dictis fratribus.† Et simplex amicitia non reddit testem inhabilem: vt no. glo. in auē. de monachis. §. cogitādum. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. eos. C. de testi. ⁊ Specu. in titu. de teste. §. j. in prin. ⁊ Ange. in. l. sciendum. de vsu. facit qđ habetur per Bald. in. l. parentes. C. de testi. vbi vult ꝙ etiam frater non repellatur a testimonio et inter fratres communiter est non medioeris amici-
9 tia.† Licet propter amicitiā aliqualiter de fide detrahatur. vt per Barto. ⁊ Bald. in dicta. l. eos. ⁊ in. d. l. parentes. tamen si quid de fide detraheretur propter amicitiam suppletur per attestationes contestium per notata per Bal. Ang. ⁊ doct. in. l. si quis ex argēta. in princi. seu. §. j. ff. de eden. vbi no. argu. illius tex. ꝙ dictum vnius testis minus integri suppletur dicto alterius testis fidedigni multomagis in casu isto in quo cōcurrunt attestationes plurium contestium: et maxime cum dicti duo fratres sint religiosi qui seculo renunciauerunt adeo ꝙ de eis minus est suspicandum per. c. cum ex iniuncto. de noui ope. nuncia. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxij.

1 ☞ Decretum primum ⁊ secundū dationis in solutum non seruatis seruandis an teneat. per totum.
2 Testis debet produci ⁊ examinari parte cuius interest citata.
3 Clausula viso instrumento apposita in actu quid operetur. nu. 5.
4 Instrumentum manu vnius notarij sumptū vt possit legitime per alterum transsumi que requirantur.
5 Ad missionem in possessionē ex primo decreto requiritur perēptoria citatio habentis interesse de iure cōmuni statuto etiam disponente ꝙ reo non cōparente fiat missio in possessionem.
6 Decreta ex falsa causa interposita sunt nulla ⁊ si nō valet primum secundū etiam validum est nullum.
7 Testamenta non habent executionem paratam quia iure cautum nullibi reperitur.
Ab executione iure cōmuni non est incipiendum.
8 Debitor quando creditori succedit ⁊ econtra confunditur omnis actio ⁊ obligatio.
9 Fideicōmissum etiam vniuersale qua actione possit consequi et an fiat eiusdem restitutio hospitali vel ecclesie ipso iure.
10 Legatarius cui pecunia fuit sibi relicta cū hoc ꝙ sibi soluere possit de bonis testatoris prout sibi placuerit an sibi solui possit de dictis bonis non obstante ꝙ heres sibi offerat pecuniam. nu. seq.
11 Placite placebit placuit placuerit verbū non verificatur in mera voluntate sed significat boni viri arbitrium.

¶ Consilium. cxxxij.

In nomine dñi nostri Iesu
1 christi. ¶ † Licet in presenti cōsultatione videatur prima facie dicendū ꝙ dicta datio insolutum et processus sup ea habitus valeat et teneat virtute legis municipalis que permittit dari petitionē ⁊ procedi ⁊ sentētiari aduersus heredes innominatos ⁊ vigore statuti loquentis de precepto guarentigie quo disponitur ꝙ debitori vel eius heredibus fiat preceptum de soluēdo: ⁊ si non venerint infra tale tempus capiatur tenuta de eorū bonis ⁊c. prout latius in dicto statuto continetur. Si itaq̄ de dicto debito dotali est factum instrumentū guarentigiatū prout fieri solet videtur ꝙ virtute dictarū legum municipaliū dictus processus et sentētie tenuerint nō obstāte ꝙ nō sit seruatus ordo iuris cōmunis: quia per iura municipalia derogatur iuri cōmuni. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ c. cum dilectus. de cōsue. ¶ Tamē his nō ob. puto aperta frōte cōcludendū contrariū vcʒ ꝙ dictus processus et missio in tenutā ex primo decreto ⁊ adiudicatio seu datio insolutū sint ipso iure nulli. nam premitto ꝙ ad petitionē dicte Matthie fuerūt citati heredes innominati domi solite habitationis et illis non cōparentibus fuit capta tenuta de quibusdā bonis tanq̄ de bonis hereditarijs dicti testatoris non cōstito aliter de credito: quia in processu ad me trāsmisso nō apparet aliquid ꝓbatū nisi de morte dicti testatoris super qua fuerunt examinati nonnulli testes ad
2 quorū iuramentū nullus fuit citatus.† Licet de iure cōmuni citatio interuenire debeat ad iuramenta testiū de his quorū interest: vt. l. si quādo. C. de test. ⁊ c. ij. extra eo. ti. qđ maxime interuenire debebat: quia instrumentum dotale ⁊ cōsequenter guarentigia in eo cōtenta est cōditionale: quia restitutio dotis promittitur sub cōdi-
3 tione si matrimoniū soluatur:† ideo vt guarentigia ꝓdicta debeat mādari executioni doceri debebat matrimoniū fuisse solutū: et sic purificatā fuisse conditionē dicte guarētigie: ideo rei cōuenti debebant ad id citari qđ minime factū fuit. item nō fit mentio in actis de aliqua ꝓductione instrumēti dotalis guarētigiati vel testamenti nec in processu ad me trāsmisso apparent registrata instrumēta predicta nec de eis vel eorū productione facta aliqua mentio ante interpositionē primi decreti nisi ꝙ in cōmissione citationis dicitur viso instrumēto dotali dictorū quinquaginta florenorū guarētigiam continente manu talis notarij transumpto manu talis notarij ⁊c. Et viso instrumēto dicti testamenti. debebant autē instrumenta predicta apparere in actis ad hoc vt si citati cōparuissent in termino potuissent tūc videre dicta instrumēta an essent valida et quid cōtinerent ⁊ an dictum instrumentum dotale fuerit legitime
4 transumptū.† Quia plura requirūtur ad hoc vt instrumentū cōfectum manu vnius notarij exēpletur vel trāsumatur per aliū notarium vt habetur in. c. cum. p. tabellio. de fide instru. ⁊ in auē. si quis
5 in aliquo documēto. C. de eden.† Et dicta verba viso instrumento possunt verificari etiā si iudex extraiudicialiter vidisset tūc vel alio tēpore. item possunt verificari: si tunc fuissent ostēsa iudici vt iudici: non tamen dimissa in actis vt apparere potuerint citatis qui si cōparuissent nō potuissent facere suas exceptiones nec potuissent tunc certificari an deberent soluere necne cum heredes pretēdant

iustam ignorantiā de gestis per defunctum.l. qui in alterius.ff.de
reg.iur.⁊ in.c.is qui in ius.eo.ti.lib.vj.⁊.l.verius.de proba.cum si.
vnde debebat in actis fieri mentio de productione instrumentorū
ante immissionē in possessionē ex primo decreto prout facta fuit
postea mētio de productione dictorū instrumentorū ante interpo
sitionem secūdi decreti.item licet statutū dicat ꝙ reis non cōparen
tibus capiatur tenuta de bonis debitoris pro executione guarēti-
gie ad voluntatē creditoris:tamen ad illum actū videtur ꝙ de iure
deberent citari rei cōuenti qui non cōparuerunt: nam prima cita-
tio fuit facta ad aliū actum. Et in vnoquoq; ex quo quis ledi pōt
debet interuenire citatio.l. de vnoquoq;.ff.de re iudi.⁊.l. nam ita
diuus.ff.de adop.cum si. Et ideo cum in apprehēsione tenute po-
5 tuerint ledi ipsi citati: ideo ad illū actū citari debebāt.† Quinim-
mo de iure cōi ad missionē in possessionē ex primo decreto requiri
tur peremptoriū vt no.glo.magna.⁊ ibi Bar.⁊ doc.in.l.si finita.§.
iulianus.de dā.infec.Nec statutū disponit ꝙ citatio non reqratur:
ideo debet intelligi ꝓm ius cōmune quia ius nouū simpliciter lo-
quens distinguitur per antiquū.l.nō est nouū.⁊.l. nam ⁊ posterio-
res.ff.de legi.⁊ qđ notant glo.⁊ doct.ibi in.l.sciendū.in prin.ff.qui
satisd.cog. Et statuta recipiūt interꝓtationē passiuā a iure cōmu-
ni.l.si serui vestri.C. de noxa.⁊.l. vt gradatim.§. sed et si lege.ff. de
mu.⁊ ho.⁊.c.cum dilectus.de cōsue. Ideo dictū statutū disponens
ꝙ reo nō cōparente fiat missio in possessionē interpretetur per ius
cōmune ꝙ fiat interueniente citatione partis aduerse ad actū im-
missionis. Et ideo si nō interuenit saltē vnica citatio videtur ꝙ di
cta immissio ⁊ sic primū decretū non valuerit. Et multofortius nō
valeret scđm decretū si non interuenisset citatio. Tamē vnica cita
tio interuenit que nō videtur de iure sufficiēs per ea que habētur
in.d.§.iulianus.⁊ in.l.cōsentaneū.C.quō et qñ iud.Nec in statutis
ad me trāsmissis reperio quicꝙ statutū circa scđm decretū seu adiu
dicationem ⁊ dationē insolutum: ideo si nō est aliter dispositū per
ius municipale stamus iuri cōi ꝙ requirit peremptoriū per iam di
cta. Quia ꝙ nō mutat cur stare ꝓhibetur dicit tex.in.l. sancimus.
C.de testa. Et legū correctiones sunt pro posse euitāde per ea que
habētur in.l.precipimus.C.de appel.⁊.c.cum dilectus.de cōsue.fa
6 cit.l.ius singulare.⁊.l.ꝙ vero cōtra.ff.de legi.cum si.† Et insuper si
nō valet primū decretū vitiatur etiā scđm interpositū super primo
decreto: ideo si primū cessat eo quia primū decretū sit nullū reddit
nullū etiā scđm tāꝙ ex falsa causa interpositū. Quia decreta ex fal-
sa cā interposita sunt nulla.l. thais ancilla.§. subuentū. de fideicō.
li.⁊.l.seie egresse.⁊.l.tutor si petitus.ff.de tu.⁊ cu.dā.ab his.⁊.l.j.§.
hec verba.ff.ne vis fiat ei. Et maxime ꝑdicta vidētur ꝓcedere qua-
tenus primū decretū ⁊ scđm interponūtur pro quātitate relicta in
testamēto in quo nō interuenit guarētigia: sed statutū ad me trās-
missum nullā facit mentionē de testamēto sed de precepto guaren
7 tigie.† Et testamēta nō habēt executionē paratā: quia iure cautū
nullibi reperitur.⁊ ab executione de iure cōmuni nō est incipiēdū.
l.j.C.de execu.rei iudi.⁊.l.si cum nulla.ff.de re iudi. ideo si aliud sta
tutum nō viget in loco res est indubitata ꝙ quatenus acta concer
8 nunt quantitatē in testamēto relictā sunt penitus nulla.† Sinaūt
dicta media nō militarent quia legibus municipalibus aut consue
tudine aliter iudicandū foret saltē nullitas dicti processus. ⁊ sic pri
mi ⁊ secundi decreti clarissime resultaret pro parte dicte dñe Mat
thie que fuit heres instituta pro dimidia ⁊ ea existente herede pro
dimidia est sublata omnis obligatio ⁊ actio pro dicta dimidia que
cōpetebat pro dicto debito dotali et relicto testamētario: quia qñ
debitor succedit creditori vel ecōtra cōfunditur obligatio ⁊ actio.
l.debitori.C.de pact.⁊.l.vrānius.ff.de fideius.cū si.nec poterat ipsa
esse actrix ⁊ rea cōuenta: vnde cum citentur heredes ad instātiam
ipsius dñe Matthie ⁊ ipsa est heres non procedit iudiciū pro eius
parte ⁊ cōsequenter pro eius rata primū ⁊ scđm decretū in dicto iu
dicio interpositū est ipso iure nullū: tum q; est ex falsa causa inter-
positum pro eius rata: quia pro debitis extinctis.⁊ quia ipsa Mat
thia esset actrix ⁊ rea qđ iura nō patiuntur. Quia differētia debet
esse inter iudicē actorē ⁊ reum.l.in tribus.ff.de iudi. ⁊ que habētur
in.c.forus.de verb.signi.⁊ facit ꝙ habetur in.l. frater a fratre.ff.de
cōdi.inde.ideo saltē pro dimidia dicte dñe Matthie intrepide cō-
cludendum est ꝙ dictū primum decretū ⁊ dicta datio insolutū sunt
nullius momenti.⁊ per cōsequens dictū hospitale substitutū dicte
dñe Matthie post eius mortē potest aduersus heredes dicte dñe
Matthie agere actione ex testamento vt eidē hospitali restituant
bona hereditaria dicti testatoris obuenta ad dictā dominā Mat-
9 thiam.† Et inter cetera ad bona sibi data insolutū pro dicta dimi
dia cum in pūcto presupponatur dictā dominā Matthiam fuisse
defunctā ⁊ cōsequenter fuisse locum dicte fideicōmissarie substitu-
tioni. Et pro fideicōmisso cōpetit actio ex testamēto ⁊ actio hypo-
tecaria.l.j.⁊.ij.C.cōia de lega. Et posset etiā cōpetere fideicōmissa-
rie hereditatis petitio que cōpetit pro fideicōmisso vniuersali ver-
baliter vel ipso iure restituto.ff.de fideicō.here.pe. per totū. Et in
ecclesiam ⁊ hospitale restitutio fideicōmissi vniuersalis fit ipso iure
per.l.fi.C. de sacrosan.eccle.ꝓm opi. Bar.in dispu. sua que incipit
titius filiū. Bal.antē tenuit contrariū in.d.l.fi. vnde tutius est pro
euitandis opinionibus agere actione ex testamento vel actione
hypotecaria. Esset etiam aduertēdum ꝙ si nō probaretur ꝙ dicta
dña Perioanna fuisset heres tempore facti dicti processus omnia
ruerent ex alio capite: quia pro eius rata nullus fuisset tūc heres.⁊
sic citatio pro eius rata nullam personā apprehendisset cum nulla
ꝑsona fuisset heres pro dicta dimidia: et sic non fuisset citatus he-
res innominatus prout statutū loquitur: quia vbi nō est heres de-
ficit subiectum. ⁊ cōsequenter deficit qualitas que significatur per
verbum innominatis: vnde si nō est heres: nō est heres innomina
tus cum qualitas sine subiecto esse non potest.l.eius qui in prouin
ciam. prope fi.ff.si cer.peta.⁊.l.ij.ff.de vsufr.⁊.l.adeo.§.ꝙ si toto.ff.
de acq.re.do. Et de facili cōtingere potuit ꝙ dicta dña Perioan-
na tunc nō adiuerit hereditatē attēto ꝙ dicta dña Matthia erat
relicta vsufructuaria omniū bonorū in vita sua. Et si ita esset: esset
res satis clara ꝙ etiam pro parte dicte Perioanne dictū primū et
scđm decretū nullatenus tenuisset. Sinaūt adiuerat hereditatem
tempore dicti ꝓcessus agitati esset magis dubiū quia dubito ne di
ctus processus sustētetur aliqua lege municipali nō transmissa vel
cōsuetudine. Sed aliꝭs nō visis putarē etiam ꝙ pro parte dicte dñe
Perioanne dictū primum ⁊ scđm decretū sit nullū ⁊ maxime scđm
per adducta.s.adeo ꝙ dicta dña Perioāna posset agere petitio-
ne hereditatis vt sibi restituātur bona hereditaria que possideren
tur ꝑ heredes dicte Matthie ⁊ inter cetera dicta bona adiudicata
dicte Matthie vigore dicti ꝓcessus. Et absq; dubio veniunt bona
exacta a debitoribus hereditariꝭs: quia hereditaria erant ⁊ tanꝙ
hereditaria fuerūt exacta: ideo veniūt in petitione hereditatis.l.
item videndū.§.fi.ff.de peti.here. Et pari ratione venirēt restituē-
da hospitali mediante bonorum possessoria hereditatis petitione
que competit fideicōmissario vniuersali restituta hereditate.ff.de
bo.pos. hereditatis peti. per totū. Competit etiā fideicōmissario
vniuersali actio ex testamēto vt soluat ⁊ impleatur fideicōmissum.
et sic restituātur ⁊ hereditas ⁊ bona hereditaria.l.j.⁊.ij.C.cōmunia
de leg. Et hec nō obstantibus adductis in contrariū quibus satis
10 patet respōsum per.s.adducta pro hac parte. ¶ † Circa illud aūt
quesitū vtrum dña Matthia propter petitionē quā fecit de suis
dotibus fuerit priuata vsufructu sibi relicto ⁊ etiā hereditate testa
toris breuiter rem expediam pōderando ꝙ dicta cōditio si dotem
non repetierit nō est adiecta institutioni facte de dicta dña Mat-
thia: sed relicto vsufructu: ex quo resultat ꝙ petendo dictas dotes
fuerit dicta dña Matthia tunc priuata dicto vsufructu omniū bo
norum et nō hereditate qđ cedit in vtilitatē dicte Perioanne pro
sua dimidia: quia ad eam vt proprietariam redit vsusfructus.et sic
fructus postea percepti pro dicta dimidia sunt restituēdi per here
dem dicte dñe Matthie. Sed pro alia medietate pertinuerunt ad
dictam Matthiā tanꝙ heredē. Insuper quia in dicto testamento
dicti Alberti relinquūtur dñe Matthie vxori dicti Alberti.lx.flo
reni prouēti ad manus dicti Alberti de bonis dicte dñe Matthie
capiendo de bonis dicti Alberti: vbi sibi placuerit dubitatur vtrū
dicta dña Matthia possit prout sibi placuerit capere de bonis di-
cti alberti si eius heres offert soluere in pecunia numerata dictos
lx.flo.⁊ nō vult ꝙ dicta dña Matthia capiat aliūde de bonis here
ditariꝭs dicti testatoris. Circa ꝙ licet videatur prima facie dicēdū
ꝙ dicta dña Matthia possit pro dictis.lx.flo.vt.s. sibi relictis ca-
pere bona dicti testatoris etiam immobilia vbi sibi placuerit quia
verba testatoris id important. Et a verbis nisi de mente cōstet nō
est recedendum.l.non aliter.de lega.iij.⁊.l.j.§.prospexit.ff.de exer.
maxime quādo sunt clara.l.ille aut ille.§.cū in verbis.ff.de lega.iij.
¶ Tamē his non ob.contrariū videtur posse cōcludi.nam quanti
tas pecunie principaliter est in obligatione: quia.lx.flo. sunt reli-
cti ⁊.lx.flore. fuerunt percepti prout cōfessus fuit dictus testator ⁊
propterea videtur ꝙ dicti.lx.floreni possint ⁊ debeant solui.⁊ vide
tur de mēte testatoris ꝙ permiserit dicte dñe Matthie capere de
bonis ipsius testatoris: vbi sibi placuerit ad finē vt si heres nō sol-
ueret facilius possit dicto relicto satisfieri. Et ex quo quātitas pe-
cunie est in obligatione equū est et cōueniens arbitrio boni viri ꝙ
11 possit solui pecunia debita.† Et verbū placuerit nō verificatur in
mera voluntate sed significat arbitriū boni viri.l.lucius.⁊ ibi Bar.
de fideicō.lib.⁊.l.thais ancilla.§.sororē iuncta.l.fideicōmissa.eo.ti.
qđ ⁊ no.Bar.in.l.si sic.in prin.de lega.j.⁊ in cōsilio suo incip.bitto-
niensis tertio in numero ꝓm ordinē perusinum non informis.et in
alio consi.incip.in.q.preposita nec videtur cōuenire arbitrio boni
viri ꝙ ex quo debetur quantitas in pecunia: pecunia solui nō pos-
sit: facit optime.l. si stipulatus fuerit.x. in melle.ff. de fideiusso. et
ideo videtur ꝙ licet dicta dña Matthia nolit accipere pecuniam
pro solutione dicti relicti seu sui crediti: nihilominus quia arbi-
trio boni viri debet sibi placere: ideo ipsa recusare non possit: fa-
cit quia verba testamenti sunt indefinita. Et indefinita non equi-
pollet vniuersali ex propria vi verborum sed ex humanitate vt di-
cit tex.in.l.si seruitus.ff.de serui.vrb.predio.prout et ibi not.Bal.
Ange.et Rapha.fulg.qđ ⁊ per.d.l. si seruitus tenent Pet.de bel.
per Bar.⁊ Imo.in.l.si pluribus.de lega.ij. Et equipollens vniuer
sali procedit quando est eadem ratio et eadem conditio omnium
comprehensorum

cōprehensorū sub vniuersali al's secus vt no. glo. Bar. ꝛ doc. in. d. l. si pluribus. ꝛ glo. Jo. and. et doc. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. sed quo ad propositū nostrū nō videtur eadē ratio neqꝫ eadē cōditio pecunie ꝛ aliorū bonorū que capere potest dicta domina Mathia: quia pecunia est in obligatione et alia bona sunt dūtaxat in facultate accipiendi merito dicta indefinita debet verificari in pecunia per debitorē oblata: quia debet creditori placere accipere id quod sibi debetur. Ex quo vt dixi cōuenit arbitrio boni viri. Et cōsequēter videtur ꝙ si heres dicti Francisci Alberti vult soluere dictos. lx. flore. in pecunia numerata non possit dicta domina Mathia recusare et velle accipere de aliis bonis per predicta. Per que patet responsum ad adducta in cōtrarium: saluo tamen iudicio semper rectius sentientis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxiij.

1 Substituti an possint reuocare alienata per heredem ignorantes que restitutioni iacebant etiam si successerint eidem substituto.
2 Alienata per grauatum institutū ignoranter quando reuocentur realiter vt agi debeat contra alienantem ad precium alienatarum rerum. nu. 4. vsqꝫ ad fi. consi.
3 Alienate res an cōputētur in quartā inuito fideicōmissario. nu. 6.
5 Alienate res restitutioni subiacētes qua cautela possint reuocari.
7 Potest verbum habet tractum in futurum.
8 Pactum vel transactio super testamento de cuius vi non erat cognitum firmatur iuramento.

¶ Consilium. cxxxiij.

In nomine dn̄i nostri Jesu

1 christi. ¶ † In p̄senti cōsultatione videtur aperta frōte concludendū ꝙ dicti Joannes Bartholomeus substituti possint aduersus dictum emptorē extorquere dictā tertiā partem dicti poteris per tex. in terminis in. l. fi. §. sinautē sub cōditione ꝛ §§. seq. C. cōmunia de leg. Et hoc presupposito ꝙ eis sit facta restitutio hereditatis expresse vel tacite: quia al's nullū ius eis cōpeteret. Nam in fideicōmissarium vniuersalē transeunt iura hereditaria demum facta restitutione. §. restituta. ꝛ l. j. in prin. ꝛ l. facta restitutione in prin. ff. ad treb. Licet forte quo ad res alienatas nō sit necessaria alia restitutio prout volunt glo. fi. in prin. in. l. sancimus. §. cum autē. C. ad treb. ꝛ in. l. marcellus. §. res que. eo. ti. ꝛ doc. in dictis iuribus. Si tamē ipsi substituti sunt heredes Angeli est cōfusa illa actio quā habebant aduersus heredē ad restitutionem fideicōmissi per. l. debitori. C. de pac. l. vranius. de fideius. cum simi. Sinautē fecerint inuentariū censetur non confusa. l. fi. §. sinuero ꝛ ipse aliquas. C. de iure delibe. ꝛ ita vt audio cōtingit in casu huius consultationis: sed videtur posse instari ꝙ dictus Angelus tēpore alienationis ignorauerat testamentū factum ita ꝙ non poterat se immiscere: non enim ex testamento: quia illud ignorabat. l. si is ad quē. ꝛ l. heres institutus. de acqui. heredi. nec ab intestato quia nō erat ab intestato delata hereditas. l. anteꝙ̄. C. cōmunia de succes. l. ꝙdiu. C. qui admit. cum simi. Ideo tempore alienationis nō erat heres neqꝫ obligatus restituere. Tamen non curandū: tum quia si non erat heres nō poterat alienare quia non dn̄s non potest rem alienā facere. Et sic non pōt alienare: tum etiā quia postea factus heres videtur cōfirmare prima alienatio. l. cum vir. ff. de vsuca. Et ꝫm hoc tunc. s. tempore quo cōfirmatur transfertur dominiū ideo tunc alienatur. et sic ꝫm hoc heres rogatus de restituēdo effectualiter alienauit. Et licet ius superueniēs venditori non causet iuris superuenientis translationē in emptorē sed solū exceptionē aduersus venditorē ꝛ aduersus alios publicianā. l. si a titio. ff. de rei vēdi. et. l. apud celsum. §. si a titio. ff. de excep. doli. Et quasi dominiū nō prodest aduersus dn̄m quia publiciana non cōpetit regulariter cōtra dn̄m. l. paulus. ff. de pub. non refert quia si hoc est substituti habent intentū: quia in rebus hereditariis efficiūtur dn̄i facta restitutione si dominium erat testatoris prout mihi presupponitur. Et substituti censentur successores testatoris substituētis nō heredis rogati. l. cum heredi. §. cum filie. de vulg. ꝛ pupil. Nihilominus ius superueniens ex causa que retrotrahitur transfertur prout cōcludit Bar. in. d. l. cum vir. circa mediū. versi. vt igitur liqueat. et hoc

2 per. l. j. in fi. de castren. pecu. ¶ † Nec vꝫ obstare. l. fi. §. fi. de lega. ij. vbi videt̄ decidi ꝙ si ignorāter fit alienatio nō repetuntur res alienate. Sed substituti agunt ad preciū aduersus alienantē. Quia respondetur ꝙ illa lex est antiqua annullatio alienationis est inducta per iura noua. s. per. d. l. fi. §. sinautē sub conditione. C. cōmunia de leg. ideo stādū videt̄ dicte legi noue potiusꝙ̄ dicte legi antique. ar. l. pacta nouissima. C. de pac. ꝛ l. si mihi ꝛ tibi. §. fi. de leg. j. ꝛ quotidie videmus ꝙ. l. noua derogat prioribus. itē ibi facto testatoris factū fuit ꝙ onus fideicōmissi non veniret in notitiā heredis rogati: secus in casu isto: ideo ille tex. nō sit trahēdus ad hūc casum: sed

3 casus iste cōprehēdatur sub regula. d. §. sinautē sub cōditione. † nec obstat ꝙ dicto angelo debetur legitima ꝛ trebellianica per ea que habentur in. c. raynutius. ꝛ c. raynaldus. de testa. in. vj. ꝛ c. si pater. eo. ti. lib. vj. ꝛ alienata cōputātur in istas quartas per. l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. quia forte dictus heres alienauit etiam vltra predictas quartas ꝛ forte ante alienationem istam de qua agitur: preterea videtur ꝙ ita demū imputetur in quartā si fideicōmissarius vult non al's nisi forte index id arbitretur vt per Bar. in. d. §. res que. ꝛ doct. ibi: sed in casu isto fideicōmissarij cōtradicūt ꝛ iudex

4 forte id nō arbitrabitur merito ꝛc. ¶ † Tamē his nō obstantibus cōtrariū puto de iure verius. s. ꝙ dicta alienata nequeant reuocari si alienans ignorabat onus fideicōmissi prout ignorasse p̄sumitur. arg. l. verius. ff. de pba. ꝛ l. qui in alterius. de reg. iu. ꝛ c. presumitur ignorātia in. vj. ꝛ per Bar. in. l. eius qui in p̄uinciā. ff. si cer. peta. et in. l. qui rome. §. duo fratres. de verb. obli. tunc eñ preciū succedit loco rei. arg. l. imperator. §. fi. de leg. ij. ꝛ l. si rem ꝛ precium. de peti. heredi. ideo alienatio nō reuocatur per. d. l. fi. §. fi. vbi casus singularis. ꝫm Dy. qui. §. nō corrigitur. per. d. l. fi. §. sinaūt sub cōditione sed per tex. d. §. fi. limitatur. §. sinautē sub cōditione prout volunt Bar. Bal. ꝛ Saly. in. d. §. sinautē sub cōditione quod et vult Imo.

5 in. d. l. fi. §. fi. de leg. ij. † Et idē voluit Ange. ꝛ Imo. post eum in. d. §. resqꝫ. dicens ꝙ sit cautus aduocatus vt qñ petitur per fideicōmissarium res subiecta restitutioni pendente conditione alienata ꝙ articulet ꝛ probet scientiam fideicōmissi. s. ꝙ heres qui alienauit scienter alienauerit al's si nō probat talem scientiā nō reuocabitur per. d. §. fi. ꝫm eum vt refert ꝛ seqtur Imo. in. d. §. resqꝫ. ꝛ licet Bal. in. d. l. fi. §. fi. de lega. ij. ponderet ꝙ ibi ignorātia fuit causata facto testatoris precipiētis codicillos aperiri post mortē heredis rogati de restituendo hereditatē quasi sentire videatur ꝙ al's nō procederet: nihilominus Dy. Bar. Ang. Saly. ꝛ Imo. generaliter intelligit. d. §. fi. in quolibet rogato iuste ignorante ꝛ pro hoc tex. d. §. fi. qui licet in narratione facti deducatur ꝙ testator illud precepit: tamē in decisione solū ponderat iustā ignorantiā. dicit eñ propter iustam ignorantiā non dicit ꝑpter preceptū testatoris: preceptū itaqꝫ testatoris denotatur in facti cōtingentia ad demōstrandum iustam ignorantiam: nec obstat ꝙ. d. l. fi. §. fi. est ius antiquū. ꝛ. d. §. sinautē sub cōdi. est ius nouū: quia iura noua: licet nō corrigantur per iura antiqua: tamē distinguūtur ꝛ limitātur per iura antiqua. l. non est nouū. ꝛ. l. nam ꝛ posteriores. ff. de leg. ꝛ no. per glo. ꝛ doct. in. l. sciendū. in prin. ff. qui satisd. cog. legum autem correctio est euitanda. l. p̄cipimus. de appel. l. sancimus. C. de testa. c. cum dilectus.

6 de consue. cum si. ¶ † Nec ob. ꝙ non cōputatur in quartā res alienata inuito fideicōmissario: quia licet hoc verū sit nisi iudex aliter arbitretur. tamen hoc nō tollit fundamentū. d. l. fi. §. fi. ꝛ insup quo ad dimidiā in qua cōsistit legitima ꝛ trebellianica cessat onus fideicōmissi ꝙ defalcatur ipso iure. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. et. l. linea margaritarū. ff. ad. l. fal. ꝛ. l. penul. C. eo. ti. itaqꝫ dimidia hereditatis nunꝙ̄ fuit subiecta restitutioni: ideo saltem dimidiā potest emptor retinere etiā si cessaret prouisio. d. l. fi. §. fi. de leg. ij. ꝛ licet forte alia fuerint prius alienata interim oēs alienationes tenebant nec militabat defalcatio aut imputatio in legitimā anteꝙ̄ cederet dies fideicōmissi: tēpore quo cessit dies fideicōmissi omnia erant alienata: itaqꝫ videtur ꝙ iudex habeat arbitrari ꝙ defalca-

7 tio fiat de omnibus pro rata ꝛ similiter imputatio. † Faciunt etiā pro dicto emptore verba dicte diuisioni adiecta relata in themate dederunt cesserunt concesserunt mandauerunt ꝛ remiserunt vnus alteri omnia iura ꝛ actiones que ꝛ quas habet et habere pōt: nam verbum potest habet tractum in futurū. l. si ita quis. de lega. ij. ꝛ ibi Bar. ꝛ doct. ꝛ Bar. in. l. si ita. de auro ꝛ argen. leg. ꝛ fere in propriis terminis ipse Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. in. vj. q. de verbo. obli. ita ꝙ videtur trahi ad istud ius fideicōmissi qḋ erat ius futurum ex causa: tñ de p̄terito ꝛ sunt verba vniuersalia que sui natura nihil excludunt. l. iulianus. de leg. iij. c. solite. in fi. de maio. ꝛ obe. et cañ. si romanorū. xix. dist. ꝛ de facili hoc presupponendū quia cuilibet debebatur fideicōmissum sub cōditione. ar. l. de fideicōmisso. C. de trāsac. attēto etiā qḋ non habebāt aliquā causam de p̄terito ex qua sperarent ius cōsequi in dictis bonis per no. per Bar. in. d. §. duo fratres. vj. q. et maxime hoc procederet si sciebant fideicōmis-

8 sum: † ꝛ licet sup dependētibus a testamēto nō possit de iure ciuili pacisci nisi visis ꝛ cognitis verbis testamēti. l. de his. ff. de transac. Tamē firmatur pactū iuramēto prout voluit Imo. in. c. cum cōtingat. de iureiu. quē refert ꝛ sequitur dn̄s meus in. d. l. de his. ꝛ est de mēte Panor. in. d. c. cum cōtingat. in penul. col. qui refert. d. Ant. tenere ꝙ iuramentū sit seruandū: quia principalis est subditorū: et licet dicat. d. Anto. ꝙ iuramentū sit seruandū et nō dicat ꝙ cōtractus firmetur: non mirū quia ipse. d. Anto. fuit in opinione ꝙ etiā in terminis. d. c. cum cōtingat. ꝛ c. Quis. de pac. in. vj. iuramentum non firmet cōtractum: sed cogatur quis ad obseruantiā iuramenti omnes autē ibi tenēt ꝙ immo iuramentū firmet cōtractū. Et satis est ꝙ. d. Anto. simpliciter videtur presupponere ꝙ dicta. l. de his non sit fundata in odio. Ubi enim dispositio est fundata in odio licet iuramentum liget per. c. j. ꝛ c. debitoris. de iureiuran. ꝛ c. significante. de pigno. Tamen non est absolute seruandum: quia conceditur absolutio. item aduersarius cogitur relaxare iuramentum prout hec habentur in iuribus preallegatis: ideo tenendum est quod iuramentum firmet contractum non obst. d. l. de his prout et visum fuit legendo. d. l. de his. ꝛ auten. sacramenta puberum. C.

si aduer. ven. in verbo cōtractibus. xvij. q. principali illatione quar-
ta. Est etiam aduertēdū an sit in cōtractu diuisionis apposita clau
sula apponi solita ad habendum tenendum vendendum ⁊ alienan
dum ⁊c. Nam dicta clausula. ſm Bar. in. d. §. duo fratres in. viij. q.
concludit ꝙ eo casu emptor nequeat inquietari. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxiiij.

☞ Delicto accusatus inquisitus tamē ⁊ incarceratus ⁊ nō prece
dentibus inditijs qui cōfessus est delictū cōmisisse an possit puniri
vbi alias non probatur ipsum delictum cōmisisse. per totum.

1 Confessio facta in tortura nō precedentibus inditijs non nocet.
2 Torture suspitio seu metus equiparatur torture.
3 Testes examinati non citata parte inditiū non faciunt nec eorum
depositiones in aliquo tenent.
4 Confessionem metu torture precedētis factam nō iustificant indi
tia post torturam superuenientia.
5 Inditiū an faciant tres testes examinati cōtra non citatū. nu. seq.
7 Inditium an faciat testis vnicus etiam contra male famatum et
quomodo probatio bone fame eneruat inditium.
8 Dies appositus in libello accusationis probari debet.

¶ Consilium. cxxxiiij.

In nomine dñi nostri Jesu
christi. ¶ In causa Gasparis Petri inquisiti de furto
visis nōnullis scripturis ad me delatis sup quodā furto
quod dicit factū per. d. Gasparē breuiter incedā: quia breuissimū
tempus mihi concessum: ex eo quia vt mihi dicitur tempus instat
promulgāde sentētie alias consiliū esset serotinū ⁊ post comedere.
Et ad euidentiā cōclusionis eliciende premitto pro fundamēto ꝙ
delictū intentatū in inquisitione nullo modo constat nisi forte per
1 confessionē dicti Gasparis inquisiti. † Item premitto ꝙ confessio
facta in tortura nō precedentibus inditijs nō nocet. l. penul. et ibi
per glo. et Bar. ff. de questi. ⁊ Gandi. in suis libellis prout refert et
sequitur Imo. in. l. qui in aliena. §. fi. ff. de acqui. heredi. vbi idem
tenent Ang. ⁊ Pau. de cast. Et loquuntur prefati doct. etiam si ex
interuallo fuerit dicta cōfessio facta apud bancū iure sine tortura
ratificata censetur eṁ tunc metu torture facta illa ratificatio idem
Saly. in. l. ij. C. de custo. reorū faciūt que habētur per Inno. ⁊ alios
in. c. j. extra ꝙ metus causa ⁊ que habētur in. l. metū. C. eo. ti. quin-
immo Pe. de ancha. in cōsi. suo incipiente visa inquisitione forma
ta cōtra Philippū vult ꝙ cōfessio facta per incarceratum non no
ceat ad cōdemnationē quasi cēseatur facta metu tormentorū que
solēt inquisitis inferri et allegat Bal. in cōsilijs suis debet intelligi
in incarceratis nō precedentibus inditijs qđ ⁊ tangit ipse idē Pe.
de ancha. in cle. j. de homi. allegādo. l. nouissime. et qđ ibi per Bal.
ff. qđ falso tuto. optime facit. l. qui in carcerē. ⁊ qđ ibi no. per Bar.
ff. qđ me. causa. Suadet ratio ꝙ prout iniuste processit ad capiēdū
et incarcerandū ita probabiliter pōt suspicari qđ iniuste procedet
2 ad torquēdū. † Et suspitio seu metus torture equiparatur torture
dicit Bal. in. l. interpositas. C. de trāsac. ideo al's dicit Saly. in. l. ij.
C. de custo. reo. ꝙ si quis est spoliatus vt torqueatur ⁊ cōfiteatur cō
fessio nō aliter nocet quā facta in tormētis. Et insup inditia debēt
precedere inquisitionē dicit Pe. de anch. in cle. j. de homi. ⁊ Ang.
de are. in tracta. suo de malefi. in materia torture: al's cōfessio facta
postea in tortura nō releuat ſm eos allegāt no. per gl. ⁊ Bar. in. d.
l. pe. ff. de questi. sed in casu nostro dictus Gaspar fuit captus et in
carceratus iniuste nō precedentibus aliqbus inditijs solū ad requi
sitionē cuiusdā Silij vt deprehēditur ex cōmissione gubernatoris
qui licet sit superior: tamen et ipse est subiectus legibus: nec potest
aliquid decernere cōtra ius cōmune qđ est ius superioris. l. formā.
C. de offi. prefec. preto. orien. et per glo. cōmuniter singu. quā doct.
approbāt in. c. fi. de here. lib. vj. ⁊ est glo. similis in cle. j. de verb. sig.
que ad illā se remittit: itaqꝫ nō iustificatur illa captura ⁊ incarcera-
tio ex precepto superioris: nec sumus in principe qui non est subie
ctus. ll. per iura vulgaria. Licet si fuisset princeps non iustificata
fuisset tortura ex preceptis factis: prout facta fuerūt in hac causa
per gubernatorē prout deducit patronus cause nō adduco qꝛ non
sumus in principe et insup nō mādauit dictus supior ꝙ torqueret
dictū Gasparē: sed ꝙ potestas caperet informationē a dicto ser Si
lio de certis assertis pecunijs ablatis per dictum captum de domo
Michaelis. ⁊ ipso reperto culpabili pcedat cōtra eum vt iuris fue
rit nō ergo mādauit vt torqueret nō precedentibus inditijs qđ est
cōtra ius cum mādauerit procedi: vt iuris fuerit. Item mandauit
procedi eo reperto culpabili. Nō ergo anteq̄ reperiatur culpabilis
his presuppositis cum in casu isto nulla precedebant inditia ante
incarcerationē hoc est expeditū: quia illa penitus de facto pcessit.
Item ⁊ ante torturā nulla precesserūt inditia vt probabo. Ideo cō
fessio dicti Gasparis nō releuat curiam vt possit eum cōdemnare.
Solū ergo est instandū an inditia precesserint. Et profecto fuerūt
examinati plures testes ante torturam pro parte curie: tamē non
3 citata parte. ¶ † Testes autē examinati nō citata parte nō faciūt
inditiū sufficiens ad torturam: no. Bal. in. l. fi. ff. de questi. ⁊ Saly.
in. l. fi. C. eo. ti. ⁊ facit qđ no. Bar. in. l. si qs. ff. de adul. Testes enim

nō debēt examinari nō citata parte. l. si quādo. C. de testi. c. ij. extra
eo. titu. ⁊ testis qui nō debuit examinari examinatus nō facit indi
cium: vt no. Bar. in. l. j. §. idem cornelio. ⁊ §. diuus. ⁊ §. si seruus. et
in. l. maritus. ff. de questi. ⁊ Bal. in. l. seruos. C. de testi. ⁊ in. l. si quis
ex argentarijs. §. ij. ff. de eden. vnde nō debuit torqueri per attesta-
tiones dictorū testium que non fuerant recepte citata vel monita
4 parte. Et si dicatur fuerūt postea repetite in pſentia partis. † Re-
spondetur ꝙ inditia superuenientia post torturam nō iustificant
confessionē factam metu torture precedentis: prout volunt glo. et
Bar. in. l. maritus. de questi. Bal. in. l. fi. C. de accusa. per glo. ibi. et
gl. in. d. l. maritus. ⁊ Ang. de are. in. d. tract. de male. verbo ꝙ fama
in tractatu torture. ver. vbi iudex ꝙ suadet ratio: quia pars citata
habet pbabiliter timere ꝙ prout fuit iniuste tortus: ita ⁊ verisimi-
liter torquebatur si ipse instabit cōtra testes examinādos sup indi-
5 tijs. Et metus future torture sufficit vt premisi. † Sed posset circa
hoc instari qđ immo testes examinati faciunt inditiū contra non
citatū: vt voluit ipse Bar. in. l. a sentētia. ff. de appel. volēs ꝙ testes
examinati in causa titij et sempronij faciunt inditiū contra gaium
qui nō fuerat citatus in illa causa. arg. illius tex. ⁊ idem voluit ipse
Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. facit glo. in. l. res hereditarie. C.
de cri. expil. here. tamē respōdetur ꝙ illi testes fuerūt rite examina
ti prout examinari debebant. Nec iudici vel cuiqꝫ potest imputari
quare tertius nō fuit citatus: sed quādo testes examinātur contra
aliquē secus est quia imputandū est quare in presentia partis non
detulit iuramentū attēto ꝙ in eius preiudicium veniebant exami
nandi. arg. l. de vnoquoqꝫ. de re iudi. ⁊. d. l. si quādo. cum si. insuper
non video ꝙ testes examinati probent inditiū sufficiens ad tortu-
ram pfecto attestationes dñe Joanne ⁊ dñe Catherine dñe Lau-
rentie nō sunt extense in copia ad me delata recensentur tamen et
refellūtur in certis allegationibus factis in causa ⁊ vt opinor iam
ostensis iudici ad que me remitto maxime pter temporis instan-
tiam. Et subdo ꝙ prout percipio non fit inquisitio super furto far
delli: sed sup furto pecunie: licet inquisitionis copiā aut cōfessio-
nis nō viderim: sed cōsidero preceptū superioris ꝙ super pecunijs
assertis ablatis per dictū captum de domo Michaelis sui affinis:
item cōsidero ꝙ post torturā cum curia assereret dicto Gaspari ꝙ
in sua confessione non dixerat verum ꝙ. d. Anselmus portauisset
dictam pecuniarū quantitatē ad domū ipsius Gasparis ipse inste
tit ꝙ super confessionis veritate diceretur ꝙ mitteretur pro eius
vxore que vocata et accedens dixit esse verū ꝙ. d. Gaspar portauit
ad domū dicti Gasparis quosdā denarios. itaqꝫ super ista pecunia
que asseritur per Anselmū portata ad domū Gasparis mihi psua-
deo formatā inquisitionē ⁊ emanatam confessionē ⁊ non super far
dello ꝙ dicitur traditū in domo dicti Michaelis: itaqꝫ dicti testes
loquentes de dicto fardello tradito apud domū Michaelis nihil
iudicant de hoc maleficio pecuniarū. Nec insuper instatur ꝙ aliqđ
fardellū fuerit ablatū forte illud fardellū erat de rebus ipsius An-
selmi vel ipsius Gasparis prout super hoc latius instat allegans et
recte. Itaqꝫ non mirū si mittens scripturas nō curauit mittere co-
piam extensam attestationū istarum duarū testiū: similiter non ha
beo extensam attestationē tertie testis vcꝫ Laurētie que deponit
de auditu prout asserit allegās nescio quid audiuerit cōstat testem
de auditu nihil probare per iura vulgaria: item dicitur ꝙ est singu
7 laris testi aūt singulari nō datur fides per iura vulgaria. † Et licet
vnus testis faciat inditium. vt per Bar. in. l. maritus. ff. de quest. ⁊
per Bal. in. c. j. §. sacramentū. de cōsue. feu. facit glo. in. l. cum pba-
tio. ff. de proba. tamē illud verū quādo deponit directe sup malefi-
cio: puta quia deponat ꝙ vidit talem cōmisisse furtum vel homici
dium: de quo agitur ita loquitur Bar. in. d. l. maritus. et glo. in. l.
quisquis. C. ad leg. iul. maie. sed testis deponēs super aliquo ꝙ indi
cat delictū de quo agitur: quia prebet aliquā suspitionē seu conie-
cturam delicti predicti: tunc debet probari saltē per duos testes vt
per gl. Bar. Bal. ⁊ doc. in. l. fi. C. fami. hercis. ⁊ facit glo. in. l. ppone
batur. ff. de leg. ij. ⁊ not. Bar. l. fi. ff. de quest. vbi Bar. declarat vt. s.
quādo vnus testis sufficit ad inditiū ⁊ qn requirūtur plures testes
similiter Laurētius quartus testis est singularis ⁊ deponit ex audi
tu qui nō releuat vt. s. ⁊ maxime qꝛ illa a qua dicit audiuisse depo-
nit contrariū. s. ꝙ nō est verū id qđ dixit Laurētius. s. ꝙ ab ea audi
uerit illud qđ deponit sed sibi dixit sta forte non cōfessare niente. ⁊
sic sunt testes cōtrarij. Itaqꝫ si essent mille id deponētes nō facerēt
aliquod inditiū cōtra dictum Gasparē ꝙ subtraxerit pecunias de
domo Michaelis: nec video in scripturis mihi ostēsis quid etiam
per indirectū conferat ad propositū: si tamē cōferat nō refert quia
non faceret inditium per alia media. s. deducta. Nec similiter alij
testes quicqꝫ probant cōtra dictum Gasparem ita ꝙ nō est vnicus
qui deponat aliquid qđ plene probatū faceret inditium aliquod
ita ꝙ aperta fronte potest cōcludi ꝙ nullū inditiū saltē sufficiens
ad torturā est probatū etiam per testes examinatos post torturā.
Nec etiam obstat dictū sue vxoris: tum quia non reperio ꝙ dixerit
iurata: tum quia nō deponit de tempore: tum quia nō deponit ꝙ
pecunia quā prout ipsa asserit portauerit ille Anselmus fuerit pe
cunia Michaelsi de qua agitur maxime cū nō appareat aliquam
pecuniam

pecuniam Michaelis fuisse subtractam vel deperditam neq; per famam neq; per aliquas coiecturas: tum etiam quia quodammodo instigante dicto Gaspare illa videtur deposuisse qui Gaspar quicqd faciebat agebat metu tormentorũ qui metus cẽsetur durare: vt.s. deductũ est dicitur etiã allegari ꝙ dictus Gaspar non erat solitus accedere ad domũ dicti Michaelis nisi tempore sue infirmitatis: ideo propter talem frequentationẽ presumatur contra eum per.l. dñs horreorũ.ff.locati.et ꝙ ibi no.Bar.quia respõdet dñs allegãs istud non apparet ex actis:ideo nõ attendendũ per ea que habentur in.l.illicitas.§.veritas.de offi.presi.cum concor. item.d.l.domi nus horreorũ loquitur ⁊ ita Bar.ibi quãdo de delicto cõstat plene vel ex ꝓbabilibus cõiecturis: quia tex.loquitur effractis horreis.⁊ Bar.loquitur quãdo domus frangitur de facili torquentur vicini non dicit ꝙ absolute.Sed ex leui alio inditio ita videtur quod sint intelligenda illa verba de facili infert ꝙ quando maleficia occulta fiunt iudices solent capere vicinos pro perquirenda veritate.Non dicit ꝙ ex hoc solo eos torqueat. Et ꝓsupponit maleficia cõmissa. Sed in casu nostro nihil presupponitur apparere de furto neq; plene neq; per probabiles cõiecturas merito ⁊c. Et maxime attenta qualitate rei que dicũtur subtracte: quia nõ ita de facili innotescunt per breuem conuersationẽ vbi reponũtur prout alie res que magis palã retinentur. Et persuadetur ꝙ pecunia ex cassa nõ fuerit subtracta:quia pro parte Gasparis deducit ꝙ dictus Michael cuius pecunia dicitur subtracta retinebat pecuniam muratam in quodã pariete ⁊ in sua infirmitate illã manifestauit sup quo deponunt duo testes videlicet Frãciscus cobelli qui deponit ꝙ dictus Michael dum laborabat in extremis manifestauit certã pecuniarum summã que erat abscondita in quodam pariete sue domus et ꝙ.d.pecunie fuerunt diuise inter sorores ipsius Michaelis: quia de hoc est publica vox ⁊ fama ⁊ notum ⁊ manifestũ per.d.ciuitatẽ. item magister gentilis deponit ꝙ fuit requisitus a consanguineis dicti Michaelis vt curaret dictum Michaelem. Et si posset sciret in quo loco dictus Michael egrotus tenet pecunias. Et dictus magister gentilis dixit eidem se vole guarire se vole trouare cento ducati e farli stillare dentro vno pollo. Et tunc.d.Michael dixit credi che me gioui che litronaro. Et tunc vocauit eius consanguineas et fecit se portare prope quendã parietem vbi erant pecunie circa quantitatẽ.cccc.ducatorũ prout ipse audiuit a dictis consanguineis ⁊ ꝙ fuerunt diuise dicte pecunie inter eas consanguineas. Et ipse testis habuit vnũ ducatũ pro labore ⁊ notificatione:profecto ex his attestationibus eliciuntur cõiecture ꝙ.d.Michael non haberet pecuniã in cassa neq; in loco tali ꝙ innotesceret habentibus breuem conuersationẽ in domo ex quo erant ignoti sororibus que verisimiliter habebant maiorẽ conuersationem in domo Michaelis quã ipse Gaspar.et ex quo pro habẽdis centũ ducatis fecit se portare ⁊c.vt.s.est verisimile ꝙ nõ habebat quãtitatem centum ducatorũ alibi saltem in domo: et licet dicti testes forte non plene probent predicta tanq̃ contestes:saltem debilitant dicta aliorum testium examinatorum pro parte curie qui etiam sunt singulares: vt.s.adminiculantur etiã alie probationes super fidelitate ⁊ bona fama dicti Gasparis. arg.l. non omne.§.a barbaris. de re mili. Et innuunt verba Bar. in.l.i.ff.de questi. ꝙ cõuersatio in domo sola non sufficiat nisi sit homo male cõditionis.⁊ fame:ita ꝙ probatio bone fame ⁊ cõditionis eneruat inditiũ non multũ efficax ⁊ adducit Bar.d.l.dñs horreorũ.forte ponderans ꝙ loquitur de tortura seruorum qui sunt viles persone:deducitur ergo ex premissis ꝙ dicte confessiones tanq̃ facte metu tormentorũ iniuste habitorum hoc est non precedentibus inditijs nõ artant ad condemnationem:sed dictus Gaspar tanq̃ delicto non probato veniat absoluendus. postremo dicitur ꝙ in cõfessionibus non exprimitur mensis deductus in inquisitione.s.cõmissi delicti ita ꝙ nõ probatur inquisitio seu que necessario deducebãtur in libello.l.libellorum. de accusa. si autẽ non esset necesse probare mẽsem cõmissi delicti frustra necessario apponeretur in accusatione seu inquisitione. ¶ †Et hoc qñ reus accusatus vel inquisitus veniat absoluendus si non probatur mensis cõcludit Bar.in consi.ccxix. incipiente Catherina accusauit.et idẽ Bar.in.l.is qui reus.de publi.iu.dicit ꝙ qui ponit diem in libello accusationis debet illum probare al's succumbit ꝺm eum licet hoc sit magis dubiũ:idem concludit Bar. in.l.denunciasse.§. quid tamẽ.ff.de adul.s.ꝙ si probatur delictũ alio loco vel tempore quam sit deductũ in libello accusationis nõ potest reus condẽnari sed absolui quia diuersitas loci vel temporis facit diuersificare delictum hoc est aliud esse delictũ quã illud intentatũ tangit Ange.in cõsi.incip.in causa accusationis producte in ordine.ccxvij.ꝺm ordinem informis in.v.col.adduceñ.l.ij.§. docere.ff.vi bonorũ rap.⁊ ꝙ per Jac.de are.⁊ Cy.in.l.si de possessione.C.de ꝓba.et ꝙ per Guil. de cu.in.l.item exigit. de dolo. et per Dy. in.d.§. quid tamen. Si itaq; probaretur furtũ ⁊ non locus vel mensis in accusatione deductus non videtur cõcludenter probatum delictum in inquisitione deductũ:ideo ex illa inquisitione non possit sequi cõdemnatio. Ex quibus omnibus simul iũctis videtur aperta fronte posse cõcludi quod dictus Gaspar veniat absoluendus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxxv.

1 ☞ Priuilegiũ cõcessum terre de saxoferrati per papã ꝙ omnes prime ⁊ secũde ciuiles ⁊ criminales debeant audiri ⁊ per officiales dicte terre cognosci nec inde quoquo modo extrahi an sit reuocatum per aliam bullã pape disponentẽ ꝙ in causis homicidij appellari nequeat nisi ad gubernatorem.per totum.

2 Dispositio seu lex debet illa attẽdi duabus simul concurrentibus que habet maiorem causam specialitatis vbi non discernitur de specialitate alterius.

3 Papa vel princeps an presumatur scire iura vel priuilegia specialia per eum concessa.

4 Clausula generalis non obstantibus quibuscũq; quid importet ⁊ quomodo non tollit statuta.

¶ Consilium.cxxxv.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ †Licet videatur in hac cõsultatione prima facie dicendũ ꝙ dicta cõstitutio Pij ⁊ successiue constitutio Pauli que specialiter disponunt ꝙ in causis cõtra homicidas vertẽtibus solũ appellari possit ad gubernatorẽ ciuitatis vel ꝓuincie ⁊ non ad aliũ officialẽ. Cum ergo dicta terra saxiferrati non habeat gubernatorẽ specialẽ vel faciat ibi residentiã:sed solũ ab extra habeat generalẽ gubernatorẽ totius prouincie vcꝫ legatũ vel vice legatũ Marchie qui alibi residentiã facit si seruatur bulla Pij et successiue bulla Sixti nõ põt militare dispositio dicti breuis:ergo videtur derogatũ dicto breui: tum quia posteriora iura derogant prioribus.c.j.de cog.spiri.cañ.vasa.de cõse.dis.ij.c.j.de cõsti. lib.vj. Item ⁊ scðo quia dicte cõstitutiones Pij ⁊ Sixti loquũtur in specie de appel.interpositis a sententijs latis cõtra homicidas ⁊ dictũ breue loquitur generaliter in qualibet causa ciuili ⁊ criminali non exprimendo de causa homicidij et in sui generalitate cõprehendit appellationes a sentẽtijs latis pro homicidijs quã contra homicidas bulle autẽ predicti Pij ⁊ Sixti loquũtur dũtaxat de appellationibus interpositis a sententijs latis cõtra homicidas: vnde dictum breue hoc respectu est generale ⁊ cõstitutiones predicte sunt speciales generi aũt per speciẽ derogatur vt in regula generi in.vj. cum cõcor.ideo generalis dispositio distinguitur ⁊ moderatur per specialem vt per Dy.in.d.regula generi per Bar.in.l.j.in prin. de no.ope.nun.⁊ in extrauag.ad reprimẽda. in verbo nõ obstãtibus. col.ij. Et maxime ⁊ tertio quia bulla ⁊ cõstitutio Sixti habet clausulam derogatoriã. Nam dicitur nõ obstãtibus que Pius noluit obstare ceterisq; cõtrarijs non obstãtibus quibuscũq; per quã clausulam videtur derogatũ omnibus que in cõtrariũ facerent:ergo videtur derogatũ dicto breui in cõtrariũ faciente:operatur eñ dicta clausula ꝙ dispositio virtute dicte clausule derogat his quibus al's nõ derogaret vt per Bar.in.d.extrauag. dicto verbo nõ obstã.per Jo.and.⁊ doc.in.c.j.de exces.prela.per Bar.in.l.si qs.in prin.testamenti.per Bal.in.l.humanũ.C.de legibus.⁊ sparsim per docto.in infinitis vt ita dixerim iuribus. ¶ His tamẽ non ob.cõtrariã sententiam arbitror magis iuri cõsonam. Nam regula est ꝙ iura noua distinguant per iura antiqua.l.nõ est nouũ.⁊.l. nam ⁊ posteriores. ff.de legi.per glo.⁊ doc.in.l.sciendũ.in prin.ff.qui satisd.cog.etiã si ius nouũ habet clausulã derogatoriã non obstãtibus alijs.ll. quia intelligitur de alijs legibus que nõ possunt per distinctionẽ vel limitationem concordari ꝓut voluit Bar.in.d.l.sciendũ.per glo.in verbo vacãtibus.in auẽ.de here.ab intest.in prin.col.ix. ꝙ est mẽti tenendũ dicit Ang.ibi idẽ tenens ꝙ ⁊ tenet ibi Bal.dicẽs ꝙ dicta glo.est vera:quia talis clausula recipit etiã alias interpretationes iuxta no.in.l.iij.§.si is pro quo.ff.ꝙ quisq; iuris.⁊ in auẽ.hoc inter liberos.C.de testa.ꝺm eum ꝙ ⁊ tenet ibidẽ Pau.de cast. dicẽs hoc esse verũ nisi in lege noua dicatur nõ obstante aliqua.l.generaliter vel spãliter in cõtrariũ faciẽte ꝓut no.Bar.in.d.extrauag.ad reprimenda.in verbo nõ obstãtibus.ꝺm eum. Et ibi Bar.tradit eãdem theoricã cum dicta limitatione Pau.de ca.in.ij.col. Et sic patet ꝙ per dictã clausulã nõ obstãte aliqua lege positã in lege generali nõ tollitur lex specialis faciẽs in cõtrariũ prout volunt ꝓfati doc.post dictã gl.ideo dicte generales bulle ⁊ cõsequẽter cõstitutiones principum nõ derogent speciali cõstitutioni põtificis que potest cõcordari cum dictis bullis.s.ꝙ procedãt regulariter:sed limitentur per dictã specialẽ dispositionẽ.s.ꝙ nõ procedat quãdo per tales cõstitutiones cause scða extraheretur extra curiã terre saxoferrati. Nec hoc casu operetur clausula non obstante ⁊c.per dictã theoricã que videtur decidere hũc casum:sed in contrariũ potest instari ꝙ dicta theorica procedit qñ vnũ est speciale ⁊ aliud generale. Sed qñ duo se habẽt vt excedẽtia ⁊ excessa ita ꝙ quodlibet se habet vt generale aliquo respectu ⁊ vt spãle alio respectu ꝓut cõtingit in istis terminis:qꝛ breue quo nititur cõsultans est generalius dictis bullis per ea que dixi in adductis pro 3ria parte qꝛ generali respectu causarũ et bulle respectu causarũ sunt spãles: qꝛ de causis cõtra homicidas breue de causis pro homicidijs ⁊ cõtra eos et de alijs causis. Bulle aũt sunt generales respectu locorũ: qꝛ ille militãt in vniuerso orbe in foro ecclesiastico ⁊ in terris ecclesie in foro seculari ꝙ qñ cõtingit

attenditur ꝙ est magis generale. Nam illud habetur vt genus et
aliud qđ est minus generale habetur vt species ⁊ limitat aliud ꝓut
cõcludit Bar. in. l. j. in. §. j. ff. de noui ope. nũcia. per. l. seruo manu-
2 misso. ⁊ ita tenent ibi doct.† Et vbi nõ discernitur attenditur que
dispositio habet maiorẽ causam specialitatis propterea ibi Bar.
disputat an. l. in sacris. C. de proxi. sacro. scri. lib. xij. que dat certam
prerogatiuam militantibus in sacris scrinijs in modo procedẽdi.
An vero illa extranagans ad reprimendã que dat certã prerogati
uam in modo procedendi in causis lese maiestatis limitet. d. l. in sa
cris cum quelibet aliquo respectu sit generalior altera: nam lex in
sacris est generalior respectu causarũ ⁊ dicta extrauagans genera-
lior respectu personarũ. Cõcludit ꝙ quia quodlibet speciale fit ob
aliquam vtilitatẽ illa dispositio debet in dubio censeri specialis in
qua maior et euidentior vtilitas reperitur: nam ista est benignior
interpretatio et amplectẽda. l. benignius. ff. de. ll. ideo quia illa ex-
trauagans est facta ratione publice vtilitatis ⁊ est manifesta vtili-
tas: ideo debet censeri magis specialis vt deroget. d. l. in sacris. vbi
autẽ sumus in dubio tunc vltima lex derogat priori ſm eum. Que
videntur vrgere cõtra consultantem: quia bulla Pij ⁊ bulla Sixti
videntur emanate ob publicã vtilitatem ex prefationibus earum
ad refrenandũ ne homicidia perpetrentur ⁊ euidens vtilitas vide
tur in hoc cõtineri et ille bulle maxime illa Sixti: ideo illa deroget
illi breui ꝙ non cõtinet tantã vtilitatem ⁊ fuit prius editũ. Et hec
videntur aliquantisper reddere rem hanc dubiã. Tamẽ non puto
obstare quominus non censeatur dicto breui derogatũ. Ex pluri-
bus ⁊ primo qꝛ theorica est ante omnia qđ illa deroget alteri que
est magis specialis: vbi autem hoc non discernitur tunc deuenitur
ad illas cõsiderationes quas facit Bar. ⁊ alibi fiunt plures diuerse
considerationes quas breuitatis causa omitto. Sed cui dubium ꝙ
dicte bulle sunt magis generales: nam maior generalitas est regu-
lare homicidas vniuersi vt ita loquar orbis quam secũdas causas
parue terre saxiferrati hoc vt arbitror nemo negaret. Itẽ ille bulle
sunt odiose facte in odium homicidarum et nimiũ rigorose quod
nequeat appellari ad iudicem in domicilio ⁊ trahi ad aliena terri-
toria: ideo restringende. argu. regule odia in. vj. ⁊ derogat iurisdi-
tioni ordinariorũ: ideo etiam hoc respectu restringendo. arg. eius
ꝙ dicitur in iurisditione delegata que derogat iurisditioni ordina
rie: ideo restringenda vt per glo. ⁊ doct. in cle. j. de offi. deleg. et per
doc. in. c. sedes. de rescrip. Et breue fuit cõcessum in merum fauorẽ
terre saxoferrati. et hoc respectu ampliandum. Ideo hoc respectu
decet vt bulle restringantur per breue. argu. regule odia restringi
fauores conuenit ampliari ⁊ in. l. cum quidam. ff. de libe. ⁊ posthu.
cum simi. ⁊ Barto. in dicta extrauag. in dicto verbo non obstante.
colũ. iij. ponderat etiam que cõstitutio habeat fauorabiliorem cau
sam. Item al's habetur ꝙ noue constitutiones non tollunt priuile
gia alijs concessa prout voluit Bar. in dicta extrauag. in verbo nõ
obstantibus in. iij. seu in. iiij. colũ. vbi videtur velle ꝙ in lege noua
debeat dici non obstante aliquo priuilegio. ⁊ Dominicus de san-
cto geminiano in. c. j. de constitu. lib. vj. Idem videtur velle. s. quod
noua lex non tollat priuilegia prout nõ tollit statuta vt probatur
3 de statutis ⁊ cõsuetudinibus in illo tex.† Et est eadem ratio quia
papa presumitur ignorare specialia priuilegia etiam per eum fa-
cta propter multiplicitatẽ negotiorũ prout videmus ꝙ ſm rescri-
ptum non faciens mentionem de primo tanꝙ subreptitiũ non va-
let. c. ceterum. ⁊. c. si autem. cum simi. de rescrip. ad idem qđ notat
Barto. in. l. non fatetur. de confes. prout ergo non censetur tollere
statuta vel consuetudines terrarum: quia illas seu illa presumitur
ignorasse vt ibi. s. in. d. c. j. de cõsti. lib. vj. est tex. ita ⁊ non censeatur
tollere priuilegia concessa aliquibus specialibus terris qm̃ ⁊ in illa
presumitur ignorare. Et sic cum sit eadem ratio ergo idem ius. l.
illud. ad legem aqui. l. a titio. de verb. obli. cum simi. multofortius
presumitur ignorare gesta predecessoris. c. cum quis in ius. de reg.
iur. l. fi. ff. pro suo. l. verius. de proba. Ideo maxime Sixtus presu-
mitur ignorasse indultum per predecessorem cõcessum terre saxo-
ferrati. Et est ponderandum ꝙ licet bulla Sixti habeat clausulam
derogatoriam illam non habet bulla Pij qui fecit illud indul-
4 tum.† Item est aduertendum ꝙ generalis clausula non obstante
non tollit statuta: prout vult Bar. in dicta extrauag. in dicto ver-
bo non obstantibus ergo pariter non tollit priuilegia in quibus
militat eadem ratio per predicta. Facit etiam ꝙ lege noua priuile
gia nõ tollantur glo. in. l. iij. C. de silentiarijs. lib. xij. facit etiã regu-
la indultum in. vj. item confert ꝙ in supradicto indulto pontifex
non fuit contentus stare in simplici concessione ꝙ cause ibi agiten
tur sed vltra processit qđ nullo modo possint inde extrahi. et sic nõ
possint extrahi etiam vigore noue legis generalis vel specialis nõ
derogantis illi indulto concesso dicte terre. Ex quo etiã deprehen
ditur maior mens specialitatis cõcedende. Et insuper ꝙ pontifex
seu pontifices noluerint ꝙ appellaretur ad alium quã ad guberna
torem specialem terre quam generalem prouincie videtur ea ratio
posse cõsiderari. quia ad presidẽ videtur pertinere purgare prouin
ciam prauis hominibus. l. congruit. ff. de offi. presi. et presidibus
vel proconsulibus comparantur isti gubernatores terrarum vel

prouinciarum. c. ij. de offi. lega. lib. vj. Appellãtur enim legati isti
gubernatores sed priores ciuitatis vel terre non videntur habere
minorem curam purgandi eorum terram homicidiarijs quam ha-
beant legati seu gubernatores generales prouincie. ideo minor ra
tio specialitatis hoc respectu videtur esse in dictis bullis quam in
dicto breui. Et minus recedi a mente disponẽtis si per breue dero
gatur bulle quã econtra dicitur etiam mihi ꝙ dictũ breue est cõfir-
matum successiue per alios pontifices ita ꝙ illa ratio posteriorita
tis non obstaret licet illa vltimo loco sit in cõsideratione. Ex qui-
bus omnibus cõsideratis puto cõcludendum ꝙ per dictas bullas
non sit derogatum dicto breui. Et ad contraria satis patet respõ-
sum ex premissis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxvj.

1 ¶ Rescriptũ impetratũ non expressa bulla cõtra quã fuit impe
tratũ nec facta appellationis mẽtione an dicaƚ subreptitiũ. per to.
2 Appellatione in vna causa interposita et in alia causa non facta
mentione appellationis an emisse litere impetrãtur ille nõ vitian
tur. vsqꝫ ad finem consilij.
3 Debitor fugitiuus vt possit capi que requirantur.
4 Rescriptũ per quod impetratur sententias esse exequendas si ab
eis fuerit appellatum ⁊ supplicans non facit mentionẽ de appel-
latione emissa dicitur subreptitium.
5 Appellari licet a quocũqꝫ grauamine.
6 Solutio iniuste facta propter executionem an possit reuocari per
appelllationem.
7 Clausula fiat vt petitur in rescripto expressa quid importet et ad
que videatur relata.

¶ Consilium. cxxxvj.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶† Uisis actis factis et actitatis coram vicario
episcopi Fanensis principaliter a me queritur: an dictũ
nouum rescriptũ censeatur subreptitium: quia decisio huius arti-
culi est reseruata in fine cause. Et reperio in actis pro parte Mar
chetti allegari duplicem subreptionem vnam ꝙ non fit mentio de
quadã bulla Sixti cuius tenor dicitur esse talis videlꝫ Sixtus eps
seruus seruorũ dei ad perpetuã rei memoriã sicut nostris et sancte
ro. eccle. subditis pro bono eorũ regimine ⁊c. sequitur deinde quai
iuxta finem ipsius bulle versiculus talis vcꝫ quodqꝫ gubernatores
non possint neqꝫ debeãt causas in prima instantia cõmittere nec
primo tribunali ad qđ spectant extrahere vel aduocare decernẽtes
ex nunc irritum ⁊ inane si secus super his a quoqꝫ quauis auctori
tate scienter vel ignoranter contigerit attentari non obstantibus
facultatibus literis ⁊ indultis apostolicis: ideo quibuscũqꝫ verbis
et clausulis etiam derogatoriarum derogatorijs ⁊ pro illarũ dero
gatione de necessitate exprimendis gubernatoribus predictis et
ipsorum officialibus seu al's quẽlibet in specie seu in genere cõces
sis ceterisqꝫ contrarijs quibuscũqꝫ vt autem presentes nostre litere
ad cognitionem omniũ ⁊c. Ex quo enim bulla disponit ꝙ guber-
natores non possint extrahere vel aduocare a primo tribunali ad
quod spectat in prima instantia non obstantibus facultatibus sibi
in genere vel in specie concessis de qua bulla non est facta mentio
in isto rescripto delegationis per quod per gubernatorẽ extrahi-
tur causa a proprio tribunali in prima instantia: secundo ⁊ princi-
paliter quia in isto rescripto non fit mentio de appellatione inter-
posita de qua. s. ¶ Sed his nõ obstantibus videtur dicendum ꝙ
dictum vltimũ rescriptum non sit inefficax seu subreptitium. Nam
primum mediũ non videtur obstare: quia in rescripto est adiecta
clausula non obstantibus priuilegijs apostolicis sub quibuscunqꝫ
verborũ formis etiam cum clausulis derogatorijs derogatoriarũ.
Nõ enim potuit Sixtus imponere sibi aut successori legem a qua
non liceat recedere. l. si quis. in prin. testamenti. de lega. iij. et habe-
tur in. l. humanũ. C. de. ll. ⁊ in. l. si mihi. §. in legatis. de lega. Et suffi
cit tunc. s. quando precedit dispositio derogatoria sequentiũ quod
sequẽs dispositio faciat mentionẽ specialem de priori dispositione
derogatiua. Non autem requiritur ꝙ fiat singularis mentio vt vo
luit Dy. in regula qđ semel in. vj. in. l. j. C. de sacrosan. eccl'. Barto.
in. d. l. si quis. in prin. testamenti Cy. Bal. et docto. cõmuniter in. l.
sancimus. C. de testa. Bal. Rapha. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. humanũ.
Barto. Bal. ⁊ Imo. in. d. §. in legatis ideo sufficiat dicta mentio
de priuilegijs habentis clausulas derogatorias derogatoriarum
quod maxime videndũ propter aliam clausulam quam habet di-
ctum vltimum rescriptum. s. etiam si de eis et earum totis tenori-
bus hic esset habenda mentio specialis quibus ⁊c. preterea bulla
Sixti disponit ꝙ gubernatores non possint nec eis liceat causas
extrahere vel aduocare ⁊c. Non autem loquitur de aduocatione
et extractione facta per ipsum summum pontificem prout videtur
fieri per eum quando causam delegat quia delegando causam vni
adimit illam causam a cognitione cuiuslibet ordinarij. c. studuisti.
2 de offi. lega. in ratione sui prout et volunt ibi glo. et docto.† Nec
videtur obstare secunda ratio adducta pro subreptione rescripti
de quo agitur. s. quod non sit facta mentio de statu prioris cause
nec de

nec de appellatione interposita pro parte aduersarij prout fieri debet vt in.c.parte.ij.de rescriptis.prout ibi volunt cõmuniter doctores. Nam ad hoc respõdetur q appellatio interposita videtur super alia causa:quia super articulo suspitionis et super captura facta ratione fuge. Et quãdo appellatio interponitur in vna causa et litere impetrantur super alia causa nõ facta mentione de appellatione non vitiantur litere vt est text. sm vnam lectu. in dicto.c. ex parte prout dicit ibi Composto. vt refert Pe. de perusio idem tenẽs. preterea illa causa suspitionis erat iam sopita: quia ex quo dederat idoneũ fideiussorem de iudicio sisti et iudicatum soluendo et fuerat relaxatus iam nõ erat amplius super illa causa suspitionis fuge instandum. Attento maxime q ipse Joannes declarauit non voluisse aliud petere coram dicto vicario epi fanensis nisi qd faceret capi dictum Marchettum et ad actorem spectat declarare suam petitionem.l.si quis intentione ambigua.ff.de iudi.et.l.inter stipulantem.§.si stichũ.de verbo.obli. Et ideo videtur q appellatio illa fuerit friuola. Et de appellatione friuola nõ videtur q habeat fieri mentio prout volunt doct. vt dicit Pe. de perusio in.d.c.ex parte. Nec videtur obstare qd dictus Marchettus possederit immobilia et sit legalis mercator dato q ista probentur. Tamẽ nõ videtur q propter hoc vitietur litere iustitie prout sunt iste: quia licet haberet totum mundũ vt ita loquar et licet esset maior mercator et legalior omnibus non propterea sequitur q aduersario non debeat fieri debitũ. Et quominus debeat dari iudex qui sibi ministret iustitiam. Et sic verisimiliter de facili impetrasset literas iustitie etiam si illa nõ narrasset. Et maxime cum narrauerit q satisdederat de iudicio sisti et iudicatum soluẽdo vt relaxaretur ita quod nõ videbatur amplius de eius insufficientia et illegalitate hesitandum: ideo videtur q de leui obtinuisset dictas literas etiam si illa non narrasset: vnde non videtur q ex hoc deberent litere iudicari subreptitie per ea que habentur in.c.super literis.de rescrip.et in.l.j.et.l.prescriptione.C.si contra ius vel vtilitatem pub.et in.c.postulasti. de rescrip. vbi tex.in fi.a contrario sensu. ¶ His tamen non obstantibus cõtrariam arbitror sententiam magis iuri cõsonam. Nam premittendum est q.d.Joannes mensanus plura fauorabiliter obtinuit iniuste contra dictum Marchettũ:nam primo obtinuit q in curia gubernatoris capi bona et subhastari dicti Marchetti licet extaret bulla Sixti prohibẽtis causam extrahi et abuocari a primo tribunali per gubernatorem et reddentis irritum et inane quicquid secus factum fuerit et nihilominus non obstante bulla obtinuit bona vendi et illa possidet prout ex actis deprehenditur licet nulliter ex quo apparet qd plus sibi iuuabant fauores iniusti quã asserta subterfugia Marchetti q et demonstratur clarius ex alio quia vicarius episcopi Fanensis subito ostenso breui cũ supplicatione introclusa visa cõmissione sibi facta anteq discutiatur de viribus et efficacia cõmissionis pronunciauit se cõpetentem in dictis causis nõ dixit super articulo suspitionis ex quo maxime locutus fuit in plurali non potest restringi solum ad articulum suspitionis cum pluralis locutio non sit cõtenta vno.l.vbi numerus.ff.de testi. non debuit autem pronũciare se iudicem competentem in dictis causis non citato aduersario.arg.l.de vnoquoq.ff. de re iudi.et.l.nam,ita diuus.de adop.item fecit capi non facta ali-
3 qua fide.† Ad hoc autem vt possit concedi licentia de capiendo suspectum et fugitiuum requiruntur plura inter cetera q fiat fides iudici de debito taliter q si talis probatio fuisset facta presente parte plene probaret solum deficit q sit parte absente et nõ citata vt plene concludit Ange. in repeti.l. nemo carcerem.C. de exact. tribu.lib.x.allegans glossas Accursij et Specu.et Cy.et ita cõmuniter tenetur et seruatur in pratica:et tamen iudex fecit capi dictum Marchettum nõ facta aliqua probatione debiti sm acta que vidi immo dictus Joannes assertus creditor asserebat se non habere probationes in promptu et sic sine aliqua probatione debiti iudex ad eius instantiã fecit minus legitime capi Marchettum mercatorem: ideo nõ debebat dubitare ne iudex prime cõmissionis esset negligens in exequendo cõmissionem sibi factam prout asserit se dubitare in sua supplicatione. item narrat qd fuit captus dictus Marchettus et satisdedit:ideo superior debuit sibi persuadere q legitime fuerit captus et sic iudici fuerit facta fides de debito: licet in absentia debitoris: ideo verisimiliter fuit promptus superior ad cõcedendas literas: adeo fauorabiles cum tot clausulis raro solitis apponi quas non ita de leui concessisset si ista que tacita fuerunt fuissent expressa et multominus si fuisset narratum qd dictus Marchettus possidebat multa bona in ppria ciuitate Firmi vbi poterat conueniri prout in ciuitate Fani vbi contraxerat domicilium et q erat fidelis mercator et famosus prout deponunt qd erat et diues et multũ famosus quam plures testes nec pro parte Joannis mensani reperio probatũ contrarium nisi q multa litigia fecit cum suis creditoribus certe ex hoc nõ iudicatur suspectus de fuga capitur antẽ suspectus de fuga vt satisdet de iudicio sisti et iudicatum soluendo profecto ex attestationibus testium productorum pro parte Joãnis deducitur q comparebat in iudicio et litigabat et nõ aufugiebat et nõ bene probant an litigauerit iuste an iniuste forte non erant creditores forte ignorabat credita: et maxime hoc poterat probabiliter circa creditores hereditatis quam dicitur emisse: sepe autẽ contingit q et maximi et legales et ditissimi mercatores litigant hec quidem plurimũ adminiculantur ad inducendũ mentem iudicis ad opinandũ q si põtifici fuissent narrata omnia predicta nõ rescripsisset prout rescripsit iuncto etiã q fuisset narratus tenor bulle Sixti: licet enim leges vnius pontificis nõ ligent alium:tamen verisimile est q velit illis subijci. arg.l.princeps.ll.ff. de.ll.et.l.digna vox.C.eo.titu.et licet ex hoc solo nõ auderem dicere rescriptum subreptitiũ saltem attẽtis clausulis ipsius vltimi rescripti nihilominus opitulatur coniuncto etiam q narratur primum rescriptũ q nõ habebat illas clausulas et plura narrãtur in eo que non probantur maxime q quãdo ipse impetrãs voluit exigere sua credita Marchettus se absentauit et latitauit q non video articulatum et minus probatũ et pontifex vltimo rescribẽdo cui fuit narratus terror primi rescripti et q illud primũ rescriptum fuit aliqua ex parte executum quia eius vigore fuit captum et prestita satisdatio de iudicio sisti et iudicatũ soluendo potuit probabiliter credere vera esse que narrabãtur in prima supplicatione.et propterea leuiter moueri ad ita fauorabiliter rescribendum.et non ita de leui als verisimiliter rescripsisset saltem si innotuisset primum rescriptum subreptitiũ maxime cum in secũda supplicatione ipse supplicans principaliter se fundet in.d. subterfugijs et negligentia dictorum
4 iudicum.† Insuper cum fuisset appellatũ a pronuncia quam fecit iudex se esse iudicem cõpetentem et a captura et inde secuta debuit exprimi in nouo rescripto qm de appellatione aduersarij debet per impetrãtem fieri mentio als rescriptũ redditur subreptitiũ prout concludunt doct.cõmuniter omnes in.d.c.ex parte.ij. de rescrip.et als in.c.inter monasteriũ.de re iudi.probatur et ibi doct.notant q debet fieri mẽtio de statu cause in quo est tempore impetrationis de quo statu et appellatione nulla fuit facta mentio in nouo rescripto:ideo redditur subreptitiũ.et ideo ex his omnibus puto aperta fronte concludendũ dictum rescriptũ fuisse et esse subreptitium
5 non obstãtibus adductis in cõtrariũ. ¶ † Non enĩ obstat q causa suspitionis fuge erat sopita.et sic appellatio erat friuola: quia licet posset instari vtrum de friuola appellatione sit facienda mẽtio per ea que habẽtur in.d.c.ex parte. tamẽ nõ est opus quia nõ est verũ q a sola captura appellauerit:appellauit enim etiã a pronũcia facta super cõpetentia a qua pronũcia nedum de iure canonico quo iure ab omni grauamine potest appellari.c.vt debitus.de appel.et c.cordi.eo.ti.lib.vj.cum si.sed etiam de iure ciuili vt per glo.in auth. habita.C.ne filius pro patre.et per Bar.in.l.ij. versi. secũdo quero. ff.de appel.reci. q autem appellauerit ab illa interlocutoria apparet ex tenore appellationis in qua primo narratur dicta pronũcia super cõpetentia inde narrãtur gesta sup captura. et deinde narratur q a dicta pronũcia et cõmissione capture et captura. Licet nulliter facta et cõmissa dicit omnia et singula acta et actitata nulla et si qua sunt in totũ vel in partem dicit se grauatum et appellat et c. et sic verba appellationis sunt clarissima q appellat etiam a sententia competẽtie.et apparet etiã quia prima causa grauaminis respicit
6 ipsam pronũciam. ¶ † Nec ob. q allegatur q pronũciauit se cõpetentem super causa suspitionis: nam hoc est falsum vt dictũ est.s. quia pronũciauit se competentẽ in dictis causis.et insuper nõ erat sibi cõmissa causa suspitionis et capture sed erat sibi cõmissa principaliter causa principalis et incidenter in consequentiam veniebat questio capture ex causa suspitionis: si enim nõ fuisset iudex cause principalis sibi cõmisse:nõ fuisset etiam iudex istius incidẽtis questionis et ipse. Jo. dum produxit dictũ primum rescriptũ petijt sibi fieri q in eo cõtinetur. et sic procedi super negotio principali non super sola causa suspitionis que narrabatur in rescripto et si verba erant clara interpretatio nõ cadebat que fit sup dubijs.d.l. si quis intẽtione ambigua.de iudi.et.l. ille aut ille.§.cum in verbis.de leg. iij.item iudex qui pronũciauit nõ potuit diuinare de dicta futura declaratione partis.c.vt nostrũ. extra vt ecclesiastica bñficia. cum similibus:insup negatur fuisse sopitã causam suspitionis et capture:nam intererat sua pnũciari se nõ fuisse legitime captũ et coactũ satisdare et in his grauatũ maxime cum esset mercator et mercatorũ plurimũ interest nõ reputari suspectos et fugitiuos vt docet experientia rerũ magistra.c.quã sit. in prin.de elec.et.c.statutũ. in prin. eo.ti.et lib.item vt euitaret carceres fuisset coactus satisdare potest per iudicem appellationis retractari dicta satisdatio si fuit iniuste facta:quia nõ debebat satisdari. Prout enĩ executio sentẽtie: et sic solutio facta iniuste per appellationẽ reuocatur vt habetur in.l. ab executione.de appel.per doct.ita et promissio iniuste facta reuocatur cum promissio et solutio soleant equiparari.l.fi. cum ibi notatis.C.ad.l.fal.et facit.l.dissolute.C.de cõdi.sine causa et ppterea dicta appellatio non fuit facta super alia causa nec fuit friuola nec causa super qua appellatũ fuit erat sopita : ideo de dicta appellatione erat facienda mentio: nec clausule apposite in dicta secunda supplicatione respiciunt hmõi subreptiones : quinimmo augent subreptiones : nam verisimiliter papa ita fauorabiliter rescripsit propterea que narrata fuerũt et verisimiliter credebat illũ legitime

captum velut suspectū ꝛ non fuisse appellatū et alias latitasse. ille autem clausule respiciunt priuilegia ꝛ cōstitutiones ꝛ hmōi que haberent obstare dicte cōmissioni vt satis aperte sonant verba ipsius
7 supplicationis.† Posset etiam instari qd̄ illa simplex ꝛ indefinita signatura fiat referatur ad cōmissionem cause que principaliter postulabatur ꝛ nō ad illas clausulas que sunt iuris derogatorie: nam indefinita nō trahitur ad ea que sunt iuri cōtraria licet loquēs potuisset super illis disponere.ar.l.vxori.§.vxori.de leg.ij. prout per dictam legem no.glo.in.l.talis scriptura.de lega.j.ꝛ vidi alias hoc cōsultū per famosissimū doctorē ꝛ integerrimi iudicij dn̄m Benedictum caprā patrem ꝛ dn̄m meum in signatura fiat seu placet vt petitur ꝛ per hec possent aufugi ea que dixi ad tollendū obstantiam bulle sixti: nō tamen multū insisto super illa bulla: quia huiusmodi subreptiones meo iudicio sunt magis plane. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxxvij.

☞ Cōpromissum an possit petere sup restitutione dotis heredes patris qui stipulatus fuit dotem sibi reddi et cogere mariti heredes vt illam sibi restituant non obstante quodā iudicio prius agitato de quo fit mentio in presenti cōsilio.per totum.

1 Reus alter debēdi ex duobus an videatur liberatus effectualiter facta petitione debiti in totū contra vnum ꝛ secuta sn̄ia.nu.4.ꝛ.5.
2 Dotis profectitie actio est cōmunis inter patrē ꝛ filiā adeo ꝙ patre mortuo licet consolidetur dos in filiam vt quia sui iuris effecta non transmittitur in heredes filie.vsq; ad fi.consi.
3 Rei debendi quando habeant diuisionis beneficium inter se.
4 Res inter alios acta quando alteri videatur preiudicare.

¶ Consilium.cxxxvij.

1 In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † Videtur in hac consultatione prima facie dicendum ꝙ.d.Petrusphi.ꝛ linorus filij ꝛ heredes.d.magistri seueri nequeant agere cōtra dictos heredes.d.Petriangeli: nam ex quo erāt duo rei debēdi Petrusangelus et Francischinus petitione facta aduersus vnū ex reis debēdi videtur alter effectualiter liberatus.l.ij.in fi.ff.de duobus reis. Et cui nocet litis pendentia: nocet etiā sentētia iuxta theoricā Inno.in.c.cum causam que.de testi.ꝛ Bar.post eū in.l.sepe.in fi.de re iud.ꝛ hoc si.d.Petrusangelus non censetur cōuentus ipse ex sua obligatione: sinaūt etiam ipse censetur conuentus principaliter pro sua obligatione tunc ex quo duo fuerūt cōuenti ꝛ vnus fuit cōdēnatus alter videtur absolutus.ar.l.cum pretor.de iud.c.nōne.de presump.cum si.ꝙ ꝛ suadebat ratio quia ipse Francischinus receperat omnē pecuniā ad quā reddendā se obligauerant dicti Petrusangelus ꝛ Frācischinus et ad illum ex duobus reis debēdi negotiū pertinet et ille ad quē res ad quā obligantur peruenit censetur principalis debitor et alius cēsetur eius fideiussor ꝛ si negotiū pertinet pariter ad ambos reos debendi censentur inuicē fideiubere pro rata prout videtur pbare tex.in auť.de duobus reis.in prin.iuncta.l.vnde queritur. in prin. ff.cōmo. prout hoc declarat Bar.in.l. in duobus.§. vbi duo.ff.de duobus reis in.vj.ꝛ.vij. questionibus si recte aduertatur et ibi per doc. decēs ergo videbatur ꝙ ab arbitro ꝛ arbitratore cōdemnaretur Francischi.ꝛ successiue Angelus eius filius ꝛ heres ꝛ non Petrusangelus: si itaq; fuit absolutus.d. Petrusangelus videtur qd̄ non possit inquietari amplius obstāte exceptione rei iudicate: nec videtur obstare ꝙ dicta lis et sentētia sup ea secuta fuerūt agitata et lata inter Camillā predictā ꝛ Petrūangelū ꝛ Francischi.et non cum dicto magistro Seuerino seu cum eius heredibus et res inter alios acta alijs non preiudicat.C.res inter alios acta in rubro ꝛ nigro: quia videtur posse rn̄deri ꝙ ex quo actio principaliter ptinebat ad ipsos heredes magistri Seuerini patiendo agere dictā Camillam eis videtur imputandū adeo ꝙ sentētia videtur eis preiudicare.l.sepe.ff.de re indi.ꝛ.c.q̄uis.extra eo.ti.ꝛ maxime hoc videtur dicendum in casu isto in quo dicti heredes magistri Seuerini approbauerūt iudiciū agitatū cum.d.Cami. agēdo ex dicta actione ex iure cesso: preterea actio ex stipulatu que cōpetit ad dotē per patrē prestitā mortuo patre cōsolidetur in filiam.l.vnica.§.videa-
2 mus.C.de rei vxo.act.ꝛ.§.ꝛ hoc rei vxorie.eo.lib.† Tamē his non ob.in contrariū puto esse apertam iustitiā: nam licet actio de dote profectitia sit regulariter cōis inter patrē ꝛ filiam.l.ij.§.ꝙ si in patris ꝛ.§.volūtate ꝛ.ll.sequētibus.ff.solu.matri.cum si.ꝛ filia effecta sui iuris per mortē patris vel aliter in eam cōsolidetur ꝛ nō trāsmittatur in heredes patris: vt.d.§.videamus.ꝛ.d.§.ꝛ hoc rei vxorie tamen si pater qui dat vel promittit dotē pro filia illam sibi reddi soluto matrimonio stipulatur statim.s.tempore contractus dotalis actio de dote nō est cōis: sed solius patris stipulātis.l.quotiens.ff.solu.ma.ꝛ.l.auia a cōtrario sensu.C. de iure dot. nec eo casu loquitur.d.§.videamus.ꝛ.§.ꝛ hoc rei vxorie ius cōsolidationis in filiam quia illa locum habet qn̄ actio de dote est cōmunis.loquitur em̄ in actione ex stipulatu cōcessa per illā legē vel qn̄ pater stipularet̄ simpliciter dotē reddi vel qn̄ ex interuallo stipularetur sibi reddi secus si stipularetur incōtinenti ꝙ solu.matri. dos sibi reddatur per.d.l. quotiens. in prin. ideo cum dictus magister Seuerinus tempore promissionis dotis stipulatus fuerit dotem sibi reddi in omnē casum ꝛ euentū restituende dotis: ideo actio de dote nunq̄ fuit cōis filie: sed solius patris: ideo trāsiuit ad heredes prout trāseunt alie actiones: ideo dicti heredes magistri Seuerini habēt fundatā eoꝝ intentionē petēdo dictā dotē aduersus heredes.d.Petriangeli et possunt petere cōpromissum si ius municipale disponit ꝙ cause cōpromittantur prout mihi psupponitur.item potest peti executio instrumēti liquidatis liquidandis si ex forma statuti instr̄a hmōi habent executionē paratā prout res indicate prout mihi psuadeo ꝙ habeant. cum em̄ presupponitur dotē fore integraliter solutā ꝛ ad restitutionē se insolidū obligauit.d.Petrusangelus vna cum Fran.eius filio heredes ipsius Petriangeli possunt insolidū cōue-
3 niri.† Et licet rei debēdi habeant beneficiū diuisionis qn̄ negotiū ad ambos reos pertinet ꝛ beneficiū excussionis qn̄ ad alium totum negotiū per id ꝙ habetur in auť.de duobus reis.ꝛ per Bar.ꝛ doc. in.d.l.ij.tamē tali būficio fuit renūciatū quia in instrumēto dicitur renūciauit ꝛc.maxime beneficio diuisionis ꝛc.sub illis em̄ dictionibus ꝛc. virtualiter cōprehenditur beneficiū excussionis per ea que habētur in.l.gallus.§.idem credendū.de libe.ꝛ posth.per can̄.in.c. cum.p.tabellio.de fide instru.et in.c.ex parte.c.significāte.in fi.ꝛ.c. rodulphus.de rescrip.ꝛ per Spe. in ti.de instru.edic.§.ostēso.ver. quid si imbreuiatura ꝛ insup mihi dr̄ ꝙ hereditas dicti Francischi. non est soluēdo ꝛ Angelutius eius filius ꝛ heres se immiscuit cum beneficio legis ꝛ inuentarij: ita ꝙ non pōt exigi vltra vires hereditarias.l.fi.§.ꝛ si pfatā.C.de iure deli. Et qn̄ alter ex reis debēdi est minus idoneus quia nō est soluēdo vel nō exigibilis cessat.d.beneficium excussionis ꝛ beneficiū diuisionis.in auť.de reis pmittendi. §.si vero minus idonei colla.vij. ideo dicti heredes Petriangeli vnius ex dictis reis possunt insolidū cōueniri nō obstāte beneficio
4 excussionis vel diuisionis. ¶ † Nec obstāt alia adducta in contrarium: nō em̄ obstat ꝙ actio de dote pfectitia est cōis patris ꝛ filie ꝛ illa post mortē patris recōsolidatur in solam filiam: quia.s.rn̄sum per.d.l.quotiens.in prin.ff.solu.ma.item nō obstat ꝙ petitione facta de vno ex reis debēdi videtur alter liberatus: qꝛ illud negatur saltem finito iudicio vt disputat Bar.in.l. ex duobus. de duobus reis fundans se per.l.fi.de fideiu̇s.et rn̄det ad.d.l.ij. de duobus reis similiter sn̄ia cōdemnatoria lata cōtra vnū ex reis debēdi nō nocet neq; pdest alijs prout volūt Bar.Ang.ꝛ Jmo.in.d.l.ex duobus.ꝛ si qua dubitatio foret in premissis rn̄sionibus clara responsio est ꝙ nō egit reus credendi nec fuit actū ex causa ex qua descēdit obligatio ista reorum debendi ex qua volunt agere isti heredes magistri Seuerini: nam reus credendi fuerat dictus magister Seuerinus et post eius mortē filij sui masculi vcꝫ Petrusphilippus et Linorus qui sunt eius heredes. item illa Camilla egit ex stipulatione interposita vt idem Camille dos redderetur isti Petrusphilippus ꝛ Linorus intēdunt agere ex stipulatione interposita vt reddatur dos magistro Seuerino ꝛ eius heredibus: itaq; sentētia absolutoria lata ex illa causa nō pareret exceptionē rei iudicate agēti ex ista alia causa.l.ꝛ an eandē.ff.de excep.rei indi. Et pptērea nō obstat aliud qd̄ allegatur.s. ꝙ tacita absolutoria lata fuit pro dicto Petroangelo: quia dato sine piudicio veritatis ꝙ fuisset expresse absolutus non obstaret heredibus magistri Seuerini: quia ipsi nō egerunt: ꝛ quia ex alia causa agunt; nec obstat.d.l.sepe.ꝛ.d.c.quāuis. quia in dictis iuribus eadē causa intētatur per eum cui obijcitur exceptio rei indicate cum illa sup qua fuit lata sentētia bic secus per supradicta.item tunc nocet qn̄ ille cui obijcitur sciuit causam agitari cum alio ꝛ nō prohibuit ꝛ prohibere poterat.d.l.sepe in casu isto forte ignorauerūt causam agitari per dictā Camillā: ꝙ tamen nō puto: ideo sup hac ignorantia nō facio magnū fundamentū: tamē dato ꝙ sciuerint tamē prohibere nō poterant: quia illa agebat ex causa que ad ipsam solā pertinebat si vera fuisset: nec dicti heredes magistri Seuerini habebāt aliquod ius prohibēdi cum illa Camilla nō intētaret causam vel actionē que eos tangeret cum alia sit stipulatio et alia actio numero que cōpetebat dictis heredibus magistri Seuerini ꝛ alia illa que intētata fuit per dictam Camillā: preterea licet forte sciuerint litē motam per dictā Camillā: tamē forte ignorabant dictū magistrū Seuerinū fuisse stipulatū sibi reddi prout ꝛ ignorantia presumitur.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.c.presumitur ignorātia.ꝛ.c.cum quis in ius.eo.ti.lib.vj.ꝛ maxime quia cōmunis stilus est ꝙ pater stipulatur reddi filie: ita ꝙ dicti filij ꝛ heredes magistri Seuerini debebant credere ꝙ magister Seuerinus fuisset stipulatus prout solitū erat stipulari.ar.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua. de edili.edic.ꝛ.l.si prius.ff. de aqua plu. arcen.ꝛ.l.fi.C. de fideiu̇s. cum
5 simi.† Jtem.d.l.sepe.ꝛ.c.quāuis ponūt regulā.res inter alios alijs nō preiudicat.item duas fallētias.s.qn̄ ille ad quē primo loco cōpetebat actio vel defensio permisit illū litigare ad quē scd̄o loco cōpetebat actio vel scd̄o qn̄ permisit litigare illum a quo immediate habuit causam prout deprehenditur ex illis iuribus ꝛ in eis habetur per doc.in casu aūt isto predicta cessant qꝛ dicte Camille nō cōpetebat scd̄o loco actio vel defensio nec dicti heredes magistri habebāt causam ab ea vel econuerso ipsa ab eis: ideo iste casus remanet sub regula: idcirco sn̄ia si qua lata fuisset pro dicto Petroangelo non preiudicaret

preiudicaret dictis heredibus magistri ſeuerini: insuper non vi-
detur qd dictus Petrusangelus cenſeatur abſolutus: tum q ipe
non conuẽtus tanq̃ promiſſor nec fuit petitum ipſum condẽna-
ri: ſed vt auus ⁊ legitimus adminiſtrator dicti Angelutij ⁊ pro om
ni iure ⁊ intereſſe ſuo hoc eſt quatenus intereſſet ſua dictũ Angelu-
tium non condẽnari: poterat enim intereſſe quia Angelutio con-
dẽnato habebat fieri executio in bonis ſuis ⁊ in bonis nepotis cõ-
ſtituti ſub auita poteſtate auus habet vſumfru. ⁊ legitimam admi
niſtrationem plenariam. l. j. C. de bonis mater. ⁊ quaſi per totũ il-
lum titulum ⁊ ſequentem maxime iuncta. l. iuſta interpretatiõe de
ver. ſi. ⁊ ideo fuerit conuentus pro ſuo iure ⁊ intereſſe: ⁊ ideo credẽ
dum eſt quod arbiter ſeu arbitri non fecerunt in laudo mentionẽ
de dicto Petroangelo: ⁊ forte ipſe Petrusangelus non interue-
nit in compromiſſo ⁊ ſi hoc eſſet non potuiſſet condẽnari nec abſol
5 ui. † Preterea non videtur qd ſi duo conueniuntur ⁊ vnus condẽ-
natur alter cenſeatur abſolutus: nam iudicium agitatum contra
alterum non condẽnatum põt eſſe in ſuſpenſo ⁊ põt in poſterũ cõ-
dẽnari. item ſi vnus cõuenitur in centũ ⁊ cõdẽnatur in quinquagi-
ta non cenſetur abſolutus ab alijs. l. q tunc cenſeretur iudicatũ ſu
per toto ⁊ ſnia valeret cuius contrariũ habet in. l. j. C. ſi aduer. rem
iud. prout ibi volunt glo. Bar. ⁊ doc. cõiter oẽs in ſententia em̃ nõ
intelligitur niſi id qd exprimit ar. l. j. C. ſi plures vna ſnia. ⁊. l. apud
celſum. §. item queritur. de excep. doli prout dicit Bart. in. d. l. j. ſi
aduer. rem iud. ideo nec vno condẽnato cenſeat alter abſolutus ex
quibus omnibus puto intrepide concludendũ q dicti petrusphi
lippus ⁊ linorus heredes magiſtri Seuerini poſſint agere contra
heredes dicti Petriangeli ⁊ repetere dictam dotem non obſtante
iudicio agitato contra dictum Angelutium ⁊ dictum Petrũan-
gelum vt ſupra ⁊ non obſtante ſententia ſuper illo iudicio lata. vt
ſupra.

Laus deo.

¶ Sũmariũ ſuper conſilio. cxxxviij.

1 Subſtitutio vltimo loco facta per hec vba. Et ſi predicte filie vna vel plures in pupillari etate moriantur vel poſtea quicunq inteſtate ſuccedant infraſcripti ſubſtituti an ſit interpretanda directa pupillaris an vero fideicommiſſaria q cũ alique ex dictis filiabus deceſſerint in etate pupillari et ſimiliter inſtituti ⁊ primo loco compendioſe ſubſtituti deceſſerunt. nu. 5. ⁊ p totum.
2 Subſtitutiones plures compendioſa comprehendit. nu. ſeq.
3 In ſubſtitutione fideicõmiſſaria veniunt queſita ex pupillari ſubſtitutione.
4 Subſtitutus pupillaris a teſtatore grauatus an detrahat legitimã.
5 Subſtitutio compendio facta ſine dinumeratione etatũ an poſſit dici pupillaris matre in medio exiſtente. nu. ſeq.
6 Verba teſtamenti dubia poſſunt interptari ex teſtõris cõſuetudie.
7 Subſtitutio pupillari vel fideicomiſſaria cui ſuccedatur.
8 Substitutio quando directa vel fideicõmiſſaria poſſit interptari.
9 Differentia que ſit inter verbum inteſtatus ⁊ ab inteſtato.

¶ Conſilium. cxxxviij.

In nomie domini noſtri

1 Ieſu chriſti. ¶ † Nulli dubium in hac conſultatione
videt qn ſit quo ad vba purificata cõditio vltime ſub
ſtitutionis q alique ex dictis filiabus deceſſerũt i pu
pillari etate. ⁊. d. vltima ſubſtitutio eſt facta ſub cõditione ſi vna vl
plures ex dictis filiabus deceſſerint in pupillari etate. ⁊ ſic vna ⁊ plu
res deceſſerint in pupillari etate. itẽ dictus Dñicus deceſſit: ita q
verificantur illa verba ſubſtitutionis eueniente dicto caſu. ⁊ ſimili
ter prime ſubſtitutiõis facte filijs maſculis inſtitutis vniuerſaliter
q vt preſupponitur oẽs deceſſerunt impuberes poſt mortẽ teſta-
toris ſuperſtite antonello eis ſubſtituto. ⁊ ſilr verba ſecũde ſubſti-
tutionis in qua filie femine inſtitute in rebus certis fuerũt Anto-
nello ſubſtitute ⁊ a verbis non eſt recedendũ niſi de mente conſtet
l. nõ aliter. de leg. iij. l. j. §. ſi isq nauẽ. de exerci. cum ſi. que mẽs mini
me conſtat hoc caſu: ideo ſtandũ eſt verbis. ⁊ q conſultans verbo
dumtaxat mihi poſuit caſum ⁊ dimiſit teſtamentum cũ putaſſem
ſtatim illud expedire vel mihi tunc punctum ſcribere propter ſup
uenientes occupationes diſtuli non bene memor qualiter ſucceſſi
ue ſecute fuerunt mortes: ſum autem memor q vna dũtaxat apud
me imminebat dubitatio de qua. j. ideo conſiderabo caſus contin
2 gibiles ⁊ breuiter in eis concludam quid iuris ſentiam. † Premit
tendo q in cõpendioſa ſubſtitutione prout ſunt iſte de quibus agi
tur maxime prime comprehendũtur plures ſubſtitutiones quan-
doq pupillaris vulgaris ⁊ fideicõmiſſaria. prout contingit quãdo
eſt facta filijs impuberibus in poteſtate conſtitutis ſub dinumera
tione etatum put fuit pma ſubſtitutio facta filijs vniuerſaliter in
ſtitutis. quandoq cõprehẽdunt vulgaris ⁊ fideicommiſſaria qñ ſci
licet fit ei cui nõ poteſt pupillariter ſubſtitui ⁊ hmõi nature fuit ſe-
cũda ſubſtitutio in qua filie fuerũt ſubſtitute Antonello cui ppter
plura nõ poterat pupillariter ſubſtitui. ⁊ iſte cenſent expſſe verbis
generalibus: q ſi is cui ſit ſubſtitutio decederet invita teſtatoris ve-
rificantur verba ſubſtitutionis: ideo verificari debet ⁊ verificatur
vulgaris ſubſtitutio ſilr ſi deceſſit poſt mortẽ excluſus ad heredita
te repudiatione tempore vel aliter fideicõmiſſaria ſi deceſſit here-
ditate habita poſt pupillarem etatẽ vel aliter ceſſante ſubſtitutio
ne pupillari prout hec habẽtur per gl. ⁊ doc. in. l. precibus. C. de im
pu. in. l. centurio. ff. eo. tit. in. c. Raynutius. extra. de teſt. ⁊ in. c. ſi pa-
ter. eo. ti. li. vj. ⁊ vbiq vbi tractatur materia ſubſtitutionis compẽ
dioſe que principaliter tractatur in dictis iuribus. vltima autẽ
ſubſtitutio de qua agitur eſt ſilr cõpendioſa ⁊ erat apte nata cõpre
hendere fideicõmiſſariam ſi ille filie deceſſiſſent puberes. item vul-
garẽ ſi deceſſiſſent nõ inuitate vel excluſe ab hereditate paterna ſz
ex quo deceſſerunt non excluſe forte ceſſat vulgaris: remanebit du
bium vtrum ſit pupillaris ppter dinumerationem etatis pupilla
ris in qua ipſe filie deceſſerũt: an vero ſit fideicõmiſſaria ppter ver-
bũ inteſtate vt. j. deducã: ſi itaq filij maſculi deceſſiſſent in via teſta
toris Antonellus ſuperſtes poſt mortẽ teſtatoris fuiſſet vocatus
ex vulgari ſubſtitutione. ⁊ ſilr ſi deceſſiſſent poſt mortẽ teſtatoris
excluſi ab hereditate puta per abſtẽſionẽ: ſin aũt antonello nõ fuiſ
ſet delata hereditas q deceſſiſſet ante teſtatorẽ vel ante filios tũc fi
liabus delata fuiſſet hereditas ex vulgari ſubſtitutione cõprehẽſa
ſub compẽdioſa ſubſtitutione facta antonello que reſultat quod ſi
antonellus decederet nõ ſuccedendo ex ſubſtitutiõe qua erat inui
tatus in eius locũ intrabant dicte filie in dicta ſubſtõne. ⁊ ſic ipe cẽ
ſerent pupillariter ſubſtitute filijs. ſin vero dictus Antonellus deceſ
ſiſſet hereditate teſtatoris adita deuoluta ad eum ex vulgari vl pu
pillari ſubſtitutionibus cõprehenſis in dicta cõpendioſa tũc filie
predicte ei ſubſtitute veniſſent ex ſubſtitutione fideicõmiſſaria in
qua veniſſent bona teſtatoris detracta trebellianica ſi ſucceſſiſſet
ex vulgari. d. antonellus. ſin autẽ ſucceſſiſſet ex pupillari tũc ipe an
tonellus cenſeret rogatus de reſtituẽdo filiabus id qd ipſe perce-
3 piſſet ex pupillari q in alio nõ caderet ſubſtitutio. † Et q etiã als
in fideicõmiſſaria ſubſtitutione. veniũt q̃ſita ex pupillari ſubſtitu-
tione: vt per Bar. in. l. ita tamẽ. §. qui ſuſpectã. ff. ad tre. ⁊ in. l. mar
cellus. §. quidã liberis. eo. titu. ⁊ facit. l. ſceuola. ⁊ quod ibi Bar. ad
tre. precedit enim in caſu iſto ſubſtitutio pupillaris ſm ordinẽ in-
tellectus ⁊ ſm ordinem ſcripture: vt de ſe manifeſtũ eſt. ⁊ hoc etiã
voluit Imo. in. d. §. qui ſuſpectam licet Ange. ibi aliud velit prout
ipſe refert. ⁊ idem voluerit Ray. de forliuio vt refert Ange. ibi. et
Bal. in. l. ex tribus. C. de inoffi. teſt. vltimo loco recitat opi. Ray.
quam ex hoc videtur ſequi. arg. l. qui filium. §. ſabinus ad treb. que
tamen difficultas videtur ceſſare in caſu noſtro in quo ſi nõ veni-
ret queſitũ ex pupillari nihil veniret. ⁊ eo caſu quo veniret non de
4 trahitur legitima. † Quia quando ſubſtitutus pupillaris grauat
a teſtatore non detrahit legitimam. l. ſi fundum per fideicõmiſſum
§. fi. cũ. l. ſequẽti. de leg. j. ⁊ per Bal. in. l. ex tribus. C. de inoffi. teſt. ⁊
in. l. cum virũ. C. de fideicõmiſſis. ⁊ in ſimili per Barto. in. l. cohere-
di. §. cum filie. verſi. ſi heredes. de vulga. ⁊ pupil. vtrum autem de-
trahant trebel. ⁊ quidam. vt Dy. ⁊ Cy. ⁊ Bald. in dicta. l. ex tribus
tenent q non. ⁊ idem in dicta. l. cum virum in vna lect. in alia con-
tra. ⁊ ſimiliter Imo. in. d. §. cum filie. ⁊ quidam allegant Bartol. in
d. §. cũ filie ver. q ſi hrdes: ſed meo iudicio id non dicit ipſe Bar. ⁊
deuoluta hereditate ad. d. filias in totum vel in partem vigore ea-
rum inſtitutionum in rebus certis. ⁊ vigore dicte ſubſtitutionis
eſt modo videndum de viribus ſubſtitutionis facte. d. filiabus que
deceſſerunt in pupillari etate. ⁊ conſtat prout ⁊ ſupra deductũ eſt
quod euenit caſus. d. ſubſtitutionis. ex quo deceſſerunt ſuperſtiti-
bus ſubſtitutis in pupillari etate: ſed dubitatur an ſit locus ſubſti
tutioni pupillari an vulgari. an vero fideicõmiſſarie de vulgari cõ
ſtat ſi. d. filie que deceſſerunt non ſucceſſiſſent ex earum inſtitutio-
nibus vel ex ſubſtitutione nec tranſmiſiſſent qd non puto eueniſſe
attẽto q fideicommiſſa tã vniuerſalia q̃ particularia trãſmittunt
l. vnica. §. in nouiſſimo. de cadu. tol. ⁊. l. iij. cũ oibus. ll. ſequẽtibus. C.
quãdo dies leg. cedat. ⁊ habetur de fideicõmiſſo vniuerſali in. l. cum
filio. de leg. j. ⁊ ſi deuoluta eſſet directo hereditas filiorũ vigore ſub
ſtitutionis facte de ipſis filiabus fuiſſet facta trãſmiſſio cum ſui he
redes teſtatoris ſuccedentes ex pupillari filijs teſtatoris ſuccedãt
iure ſuitatis. l. ſed ⁊ ſi plures. §. quos poſſuz. ff. de acqui. hereditate
et iure ſuitatis ſit tranſmiſſio hereditatis non agnite. l. iij. C. de iu-
re deli. ⁊. l. apud hoſtes. C. de ſuis ⁊ legi. cum ſimi. eſt autẽ locus tũc
ſubſtitutioni que militat hereditate agnita vel trãſmiſſa prout eſt
5 ſubſtitutio pupillaris vel fideicommiſſaria. ¶ † Et non immeri-
to heſitari poteſt: an dicta vltima ſubſtitutio ſit interpretanda di-
recta pupillaris: an vero fideicõmiſſaria. ⁊ hoc ſolũ memini dũ cõ-
ſultus fui viſum fuiſſe heſitationi dignũ. lz em̃ cõpendioſa fcã ſub
dinumeratione etatis pupillaris ⁊ alterius etatis prout eſt iſta de
qua agitur ſit in dubio interptanda pupillaris maxime matre nõ
exiſtente in medio: vt in. d. c. ſi pater. de teſt. lib. vj. ⁊ ibi per doct. in
d. c. Raynutius. ⁊ in. d. l. centurio. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. d. l. precibus.
et ideo dicta ſubſtitutio videatur ex hoc cenſenda pupillaris: tñ ex
aduerſo in contrarium vrget q pupillaris ſubſtitutio eſt teſtamẽ-
tum filij conditũ a patre. l. papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de
inoffi. teſta. ⁊. l. ij. in prin. §. quiſquis. ⁊. §. interdum. ⁊. l. patris ⁊ filij.
ff. de vulga. ⁊ pupilla. itaq pupillariter ſubſtitutus ſuccedit ex te-
ſtamento: non ab inteſtato: ideo als apud ſpoletum cõſuluiſſe me-

mini qđ si pater substituit filio per hec verba: videlʒ si filius meus decesserit in pupillari etate ⁊ ab intestato substituo sibi ⁊c. nō censeatur pupillaris: sed fideicommissaria: tamen in casu isto puto qđ sit interpretanda pupillaris. nam est facta mentio specifica pupillaris etatis. item supra testamēto. fecit ipsis filiabꝰ ⁊ filijs substitu-
6 tiones pupillaris. † Et ex consuetudine testatoris verba dubia testamenti interpretantur. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ⁊ qđ not. Bar. in. l. cēturio post medium in tertia questione principali. vers. vel quid si in p̄cedētibus. prout ergo in precedentibus compēdiosa facta sub dinumeratione etatū interpretaꝝ pupillaris: ita ⁊ ista
7 vltima interpretur. † Itē per substitutionē fideicōmissariaꝫ succeditur testatori. d. l. coheredi. §. cum filie. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ per pupillarem succedit̄ filio seu filie. de leg. ij. quasi per totam. ⁊ l. sequēti. et. l. sed ⁊ si plures. §. quos possum ⁊ sequēti. eo. titu. cum infinitis si. verba autē vltime substitutionis dicunt ꝙ succedant ei vel eis. scʒ filie vel filiabus. ⁊ sic tendunt in substitutionem directam. scʒ pupillarem merito censeatur pupillaris per quam succeditur pupillis. ⁊ non si deicōmissaria per quam succederetur patri testatori.
8 † Pro quo facit qꝛ in dubio semper substitutio interpretatur directa quādo pōt conuenire verbis ⁊ personis. c. si pater. de testa. li. vj. in ratione sui: sed in casu nostro potest cōuenire personis: vt de se constat. item conuenit verbis supra ponderatis. ⁊ qꝛ est facta sub expressa conditione si decesserit in pupillari etate quod superuacuo fuisset factū nisi vtꝰ denotarent pupillarē substōnē. ⁊ gl. ⁊ doct. hoc ponderant in locis supra adductis. nō obstat verbū intestate qꝛ potest responderi duobus modis. vno modo ꝙ verbum intestate referatur ad proxima. ⁊ sic ad verba vel quandocunqꝫ sine filijs ⁊ non ad remota si in pupillari etate. Tunc autem verba in fine posita referuntur ad omnia p̄cedentia non solum ad proxima quando est eadem ratio in remotis que in p̄rimis: al's secus. l. j. in fi. C. de li. prete. ⁊ ibi not. doc. sed in casu nostro non est eadem ratio: tū qꝛ pupilli non possunt decedere intestati proprie loquēdo: sed intestabiles. l. j. in prin. ff. de suis ⁊ le. tū etiā qꝛ dinumeratio etatū ⁊ alia verba supra ponderata. ⁊ mos testatoris suadent ꝙ testator volebat ꝙ decederent cū pupillari substitutione que aliquo respectu censetur testamentum filij. nō ita quando al's decederēt sub duplici ergo conditione alternatiua inuitanꝫ substituti vcʒ vna si decesserit in pupillari etate alia si quādocūqꝫ decesserint intestate ⁊ sine filijs ⁊ sic nullū verbū stat superfluo sine virtute aliquid operādi. vt decet ar. l. si qñ. de lega. j. ⁊ c. si papa. de p̄ui. lib. vj. secūdo respondeꝫ ꝙ filia cui est facta substitutio pupillaris aliquo respectu dr̄ decedere cum testō aliquo respectu sine testō ꝑut magis sibi expedit. l. papinianus. §. sed nec ipuberis. de inoff. test. vbi pupillaris substitutio dr̄ testm̄ filij si id expedit filio. ⁊ dicitur testamentum patris ⁊ non filij si id expedit filio. ⁊ censetur expedire filio ꝙ decedat cū pupillari substitutione. ⁊ quod habeat heredem ex pupillari substitutione. ⁊ non veniant sibi coniuncti etiam mater vt hec oīa ibi signāter probanꝫ: ita ergo in casu nostro dicatur non testata lʒ succedāt pupillariter substituti exclusis successoribus ab intestato quasi pupillariter substituti hoc respectu succedant ex testamento patris non ex testamento filiarum que re vera non fuerunt testate: lʒ aūt non fuissent ipse testate: tamen non deserūt ab intestato ex quo decesserunt cum testamento patris quod excludit successionem ab in-
9 testato. † Verbum enim ab intestato videꝫ magis latū qꝛ videꝫ impersonaliter positum id est non facto testamento quo ad eū p̄ali-quē. ⁊ sic siue ipe siue alter fecerit testamentū de hereditate pupilli per qđ excludanꝫ succedētes ab intestato non dicatur aliquo modo decedere ab intestato: sed posset dici decedere intestatus: qꝛ ipse testatus non fuit licet alius sibi heredem ex testamento fecerit: sic ⁊ al's Saly. in. l. cum antiquioribus C. de iure deli. facit differentiā inter verbum intestatus ⁊ verbū ab intestato allegans etiam in quarto prisciani vt latius eum refero in. l. generaliter. in p̄n. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. in vltima colū. ⁊ ideo non obstat id qđ dixi in alio consilio supra relato dicta ratione: iūcta etiā alia ratione qꝛ in illo casu erat solū apposita cōditio si in pupillari etate decesserit: ita ꝙ verbū ab intestato necessario refertur ad illam conditionem si decesserit in pupillari etate: ideo si interpretaretur pupillaris verbum ab intestato esset superfluū vt de se p̄ʒ: remanet ergo cōclusio ꝙ dicti substituti succedunt ex pupillari substitutione in hereditatibꝰ dictarum filiarū que decesserūt in pupillari etate. Et in earum hereditatibus inuenirēt hereditatē dicti Mariotti proportionibus pro quibus hereditas mariotti fuit eis delata qꝛ illā transmiserunt in earū heredes prout supra deductū est. Et iste vltimus casus prout postea dum reddidi consiliū fui a cōsultante certificatus est in consideratione in casu isto. ⁊ cum presuppona̅ꝫ ꝙ antonellus decessit in vita testatoris. ⁊ filius vnicus remansit qui decessit in pupillari etate superstite vnica filia ex tribus filiabus substitutis duabꝰ alijs premortuis in vita hereditatis. instituti tamen post mortem patris quo casu imminet dubitatio qꝛ ipse decesserūt in vita instituti cui fuerunt pupillariter substitute. ⁊ ideo videtur casus in. l. qui habebat. ff. de vulg. ⁊ pupil. ꝙ non sit locus pupillari substitutioni in personis eorum qui vltimo loco fuerunt substi-

tuti. tamen ex dictis Barto. ⁊ doc. ibi sumi potest decisio in cōtrarium. Nam Bar. ⁊ doct. ibi dicunt ꝙ ideo est ibi quia expirauit conditio substitutionis quia fuerunt substitute soror ⁊ vxor si filia impubes decesserit: ita ꝙ deficit conditio: ideo substituti non succedunt quia filia decessit pubes. ⁊ hoc etiā sentit glo. super verbo nuberet. sed in casu nostro substitutionis cōditio purificata fuit: ideo dicti substituti in locum filiarum quibus sunt substituti si decesserint in pupillari etate succedunt filio postea decedenti in pupillari etate pro portionibus in quibus successissent ille filie defuncte si superessent videlicet illi substituti qui supererant tempore mortis filij. ⁊ audio ꝙ vnus ex substitutis decessit prius: ideo alij superstites succedent in bonis dicti filij nati ⁊ ex persona sua in bonis testatoris ex pupillari substitutione.

Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cxxxix.

1 ¶ Renunciatio facta per vxorem de certis petijs terrarum sibi in testamento relictis a marito pro suis dotibus an teneat cum dicatur dictam vxorem testamentū ignorasse. per totum. ⁊ an iuramento firmatur. numero. seq. ⁊ numero. 5.
2 Iuramentum an et quando firmet contractum de iure ciuili alias inualidum. numero. 6.
3 Ignorantia presumitur non autem scientia.
4 Consensum quando non videatur prestare qui tacet.
5 Testis dictum per iudicium intellectus an probet et an cum causa scientie.
6 Dolus presumitur vbi est lesio enormis propter quam contractus non firmatur etiam iuramento.
7 Absolutio iuramenti non est necessaria vbi iuramentum fuit dolo vel metu extortum vel vbi lesio enormis interuenit.
Contractus correspectiui qui dicantur ⁊ quando facti incontinenti dicantur.

¶ Consilium. cxxxix.

1 In nomīe domini nostri Jesu xp̄i. † ¶ Viso testamento pauli mariti domine Apollonie ⁊ instrumento dotali ipsiꝰ domine Apollonie ⁊ instrumento renunciationis per eam facte. et visis attestationibus trium testium examinatorum in causa appellationis pro parte Luce rei conuenti. ⁊ que super hac causa allegātur in consi. reddito per excellentissimū vtriusqꝫ iur. doctorē dn̄m Bontium de florentia vti patrem hono. ⁊ qꝛ. d. domina Appollonia habet fundatam eius intentionem per testamentum. d. pauli testatoris cuius successorem se pretendit. d. lucas in quo dicta predia relinquūtur. d. domine Apollonie pro dotibus. ⁊ presupponūtur dicta predia fuisse dicti Pauli testatoris. vidēdum est itaqꝫ an renunciatio quam fecit dicta domina Apollonia valuerit necne. Et profecto dispositio. l. de his. ⁊ l. non est ferendus. ff. de transac. aperte disponit ꝙ non valet transactio super dependentibus a testamento nisi visis ⁊ cognitis verbis testamenti que leges licet sint situate sub titulo de transac. Tamen militant etiam in alijs pactis onerosis. prout vidētur presupponere doc. in. d. l. de his. ⁊ in. l. tres fratres. ff. de pac. quinimmo glo. in. d. l. de his vult ꝙ illa lex procedat etiam in pactis gratuitis. quod ⁊ volunt ibi Barto. ⁊ Ange. ⁊ idem volunt ibi doc. prout ibi dicit Rapha. istud autem pactum in casu nostro putamus ꝙ non fuerit omnino gratuitum: vt appa ret ex attestationibus testium prout infra dicemus. ⁊ etiam verba instrumenti non discrepant dum dicunt. ⁊ hoc ideo fecit dicta domina apollonia quia dixit ⁊ confessa fuit se bene tractatam a dicto Luca ⁊ pro iustis meritis ⁊ seruitijs que dixit habuisse ⁊ recepisse a dicto Luca. concessio autem remuneratoria nō censeꝫ gratuita. l. si pater cum ibi nota. per glos. ⁊ doc. in. l. aquilius regulus. ff. de dona. etiā vbi est expressa causa donationis prout loquuntur dicta iura fortius vbi non est expressa causa donationis prout cōtingit in casu nostro qꝛ nec in instrumēto exprimitur causa donationis nec
2 in dictis testiū. † Et lʒ dicta conuentio fuerit iurata. tamen videtur ꝙ iuramentum non firmet dictam conuentionem: adeo ꝙ obstet dicte domine: non solum per ea que dicit dominus consulens allegando consilium domini Fede. de senis ꝙ iuramentum non firmet contractum super dependentibus a testamento alias nullum vigore. d. l. de his quod et videtur velle Barto. in. l. cum hij in princi. eo. tit. quod ⁊ firmat Rapha. fulgo. in. d. l. de his. pro quo facit quia ratio illius legis videtur esse odium occultantium testamenta: prout volunt Jaco. butri. Bart. Bal. Ange. Rapha. fulg. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. de his ⁊ per dictam rationem ⁊ quia inducta propter publicam vtilitatem volunt communiter doc. ꝙ non possit renunciari dispositioni. d. l. de his s̄m Rapha. et Pau. que rationes faciunt ꝙ iuramentum non firmet conuentionem que vitiatur ex dispositione dictorum iurium. Nam doc. cōmuniter omnes cōcordant ꝙ vbi contractus vitiatur ex odio contrahentis iuramentū nō firmat contractum prout cōcludit Barto. in. l. si quis pro. ff. de fideius. ⁊ doct. ibi. ⁊ in auꝫ. sacramenta puberum. C. si aduer. vendi. ⁊ in. c. cum contingat. de iureiur. et s̄m istam opi. si dicta conuentio

conuentio facta fuit non visis ꝛ cognitis verbis testamēti dicta cō-
uētio nō firmatur iuramēto: lȝ hanc conclusionem pro nunc aliter
nō firmemus scilicet ꝙ iuramentū nō tollat defectū. d. l. de his. ta-
men ꝙ in casu nostro iuramentū prestitū non habeat obstare vna
cum dicta cōuentione ex aliis mediis videtur concludendū. Nam
ponderādo verba dicti instrumēti nō videtur ꝙ dicta cōuentio ob
stet. d. dñe apollonie. nam renunciauit iuribus suis ꝛc. reseruatis si
bi dotibus suis ꝛ iuribus dotalibus vt aperte sonant verba instru-
menti sub quibus verbis dotibus suis ꝛ iuribus dotalibus cōpre-
henduntur iura que. d. dña apollonia habebat ex legato in dictis
quinqꝫ petiis terrarū quia dictus Paulus maritus nō cōuenerat
de dando simpliciter centum florenos in dotē dicte. d. Apollonie:
sed centum florenos bonis ꝛ super bonis suis: que verba significāt
ꝙ possit debitor soluere de bonis suis: licet alias teneretur ad pe-
cuniam in genere per. l. si quis stipulatus sim decē in melle. ff. de so-
lu. vbi probat. ꝛ ita dicunt ibi doc. ꝙ lȝ vbi stipulatus sim florenos
decem non possim soluere mel vel quid aliud nisi. x. florenos quia
aliud pro alio inuito creditore solui non potest. l. ii. §. i. ff. si cer. pe.
tamen si quis stipulatur. x. in melle. lȝ. x. sint in obligatione. tamen
mel solui potest etiā inuito creditore. vt. d. l. si quis stipulat⁹ sim. x.
in melle. itaqꝫ iura dotalia erant ad petendū in dictis bonis sibi re
lictis centū florenos. ex quo ille petie terrarū erant eidē relicte pro
dictis centum flo. sibi pro dote cōuentis in bonis pauli testatoris.
itaqꝫ negari non potest quin iura que habebat super dictis quinqꝫ
petiis terrarū essent iura dotalia. ideo renunciatio nō tollit dicta
iura. ꝛ ꝯñr nec iuramentū ligat respectu dictorū iuriū attenta for-
ma instrumenti. nec videt refragari si quis dicat ꝑ testes probatur
ꝙ ipsa nō intendebat reseruare nisi centū florenos: qꝛ respondetur
ꝙ nō apparet nisi per vnum testem ꝙ. d. apollonia habuerit noti-
ciam ꝙ. d. petie terrarū fuerint sibi relicte pro dictis centum cōsti-
tutis sibi pro dotibus. ideo forte ignara in hac parte. d. relicti reser
uabat sibi iura petendi centum in quibus putabat consistere suam
dotē. prout ipsa asserebat. dictū enim vnius nō releuat. l. iusiuran-
di. C. de testi. c. tam literis. ꝛ. c. licet ex quadā extra eo. ti. cū concor.
3 Ignorantia autē non constito de scientia presumitur regula presu
mitur ignorātia in. vi. l. verius. ff. de proba. l. si. pro suo cum simi-
libus. item licet assereret se velle centum florenos pro sua dote: nō
propterea se obligabat ad non petendum. stant enim hec simul ꝙ
ipsa nollet petere nisi centū florenos tamen nollet se obligare ad
non petendum dictas quinqꝫ petias terrarū: sepe enim occurrit ꝙ
quis non vult petere ꝙ petere potest. ꝛ tamen non vult remitttere
ius petendi. item licet illa verba protulerit coram testibus: tamen
non iurauit omnia que asseuerauerat obseruare: sed iurauerat ob-
seruare ea que in instrumento continentur. plerumqꝫ enim cōtin-
git ꝙ multa verba inter contrahentes fiunt de quibus omnib⁹ nō
rogat notari⁹ ꝛ notari⁹ dat ꝯhentib⁹ iuramentū de seruādo ea de
quibus ipse est rogatus. ꝛ que ipse stipulatur coram partibus legē
do instrumentum (vt vulgarium sermone vtamur) qui dicunt no-
tarium stipulari quando coram testibus ꝛ partibus recenset et ex-
primit ea que in matrice sua descripsit seu de quibus rogatur qui
communis modus loquendi non est absonus nec longe distans ab
ethymologia verborum: nam tabellio solet partes coram testi-
bus postea interrogare an ita faciant prout ipse recensuit ꝛ stipu-
lari significat idem ꝙ interrogare ſm Priscianum prout dicit gl.
in. l. i. in prin. ff. de verbo. obliga. ꝛ doc. ibi. Ideo dato ꝙ. d. domina
apollonia dixerit ꝙ volebat suos centum florenos: non propterea
iurauit non petere dictas quinqꝫ petias terrarū relictas sibi in te-
stamento pro dictis centum florenis pro sua dote. ꝛ licet forte dixe
rit dicta domina apollonia. io voglio darui questi cinque pezzi de
terra e voi me diati li mei cento fiorine de la mia dota prout depo-
nit dictus vnicus testis videlȝ Jacobus sanctis blasii: tamē nō ap
pareret ex dicta sua depositione ꝙ illa verba transiuerint in cōuen
tionem: qꝛ non deponit ꝙ lucas consenserit licet deponat de pre-
4 sentia dicti luce ꝛ petri eius filii. † Itaqꝫ non resultat ex dictis ver-
bis mutuus consensus qꝛ ex quo agebatur de obligatione hincin-
de tacēs non censetur consentire: vt in. c. is qui tacet. de reg. iur. in
vi. ꝛ per Bar. ꝛ doc. in. l. que dotis. ff. sol. ma. ideo dato ꝙ forte pro
tulisset. d. apollonia. d. verba. non tamen apparet ꝙ transiuerit in
contrariū qꝛ non potuisset. d. dña Apollonia niti sup hoc quoniā
dictus lucas potuisset dicere ego nō promisi tibi dare centum flo-
renos volo tibi dare dictas quinqꝫ petias terrarum ex quo sum ti
bi obligatus dare centum in bonis dicti testatoris. ꝛ tantoforti⁹
predicta procedunt quia verba dicte Apolonie loquuntur in plu
rali ꝛ pluraris locutio non verificatur in vno: vt in regula plura-
lis locutio in. vi. ꝛ in. l. vbi numerus. ff. de testi. ꝛ per Bart. in. l. si. ff.
ad trebel. ita ꝙ videtur ꝙ. d. verba significēt ꝙ ipsa volebat conce-
dere dictas petias terrarum dictis luce ꝛ petro eius filio dūmodo
ipsi darent sibi. d. florenos centum: ipsi autem nō conuenerunt de
dando dictos centū florenos: ideo non fuit astricta ipsa ad relaxā
dum dictas petias terrarum. ꝛ insuper confert ꝙ. d. verba non de-
clarant verba instrumenti que dirigi videntur solum ad lucam cū
quo instrumentū innititur prout patet ex verbis ipsius instrumē
ti quod ꝛ demonstratur: qꝛ ſm attestationem dicti testis. d. verba
fuerunt prolata ꝛ ante renunciationem de qua cantat instrumen-
tum ꝛ postea: si autem renunciatio tolleretur iura dictarum petia
rum terrarum. d. iura fuissent iā remissa dicto luce nō possent am-
plius concedi: sed occurrebat dicere: ideo ho date non dicere io vo
glio dare post dationem factam dicendo: itaqꝫ ꝑ illa verba io vo-
glio darue ꝛc. ostenderit quod non dederat per verba in instrumē-
to relata: ex quo illa verba io voglio darue ꝛc. fuerunt prolata post
ipam relationem secūdum depositionem dicti testis qui tamen in
his est singularis. vt predixi et prefatus. d. Dominicus ponderat
quod in aliquo variat a prima sua depositione: ita qȝ saltem detra
hitur per. d. variationem de ipsius fide. dato quod forte tētari pos
set quod non repelleretur in totum ex hoc capite. tertius autē te
stis videlicet nardus philippi deponit inter cetera quod dicta do
mina renunciauit omni iuri quod. d. domia in bonis pauli sui ma-
riti et pauli eius filii reseruando sibi dotem suam que est florenorū
centum subiungendo e non voglio altro che dicti Florini cento ꝑ
la mia dote elasciouе le terre e omne altra cosa che me hauisse la-
sciato paulo mio marito: iste testis non deponit quod. d. domina
sciret petias terrarū relictas fuisse pro dicta dote. ꝛ insuper depo-
nit quod predicta scripsit ser Marcus notarius: et tamen non ap
paret in scriptura notarii predicti similiter Paulus Marci mei se
cundus testis deponit de similibus verbis non exprimendo quod
dicte terre essent relicte pro dote predicta centum flore. ꝛ insup ip-
se testis deponit ꝙ. d. domina renunciando dicebat Luce ꝛ petro
tunc intelligentibus ꝛ acceptantibus. et tamen instrumentum in
quo continetur iuramentum non cantat nisi de luca. ꝛ simil'r nar-
dus tertius testis loquitur per verba pluralis numeri ita quod de
monstratur qȝ renunciabat pluribus prout ꝛ supra deductum fuit
circa aliam attestationem. ꝛ insuper isti duo vltimi testes deponūt
quod tunc dicti Lucas ꝛ Petrus dederunt vnam camorram ꝛ vni
cam tunicam ꝛc. pro parte solutionis dictorum centum flor. quod
demōstrat ꝙ ambobus fiebat renunciatio. ꝛ tamen notarius fuit
rogatus solū de contractu inito inter. d. dñam Apolloniam ꝛ Lu-
cā ꝛ de dicto Petro nulla est facta mentio. ꝛ ideo potest probabi
liter deduci ꝙ. d. dña plura verba protulerat erga dictos Lucam ꝛ
Petrum de quibus non fuit rogatus notarius ꝛ super quibus nō
interuenit iuramentum. prout ꝛ apparet qȝ non fuit rogatus no-
5 tarius. de his que Lucas ꝛ Petrus dederunt ipsi apollonie. † Si
ne iuramento autem constat ꝙ predicta cōuentio non valuisset nō
cognitis verbis testamenti per dicta. l. de his que non apparent co
gnita. prout ꝛ deducit dñs consulens vt supra. lȝ enim tres prenō-
minati testes quorum dicta indicamus ꝛ non cetera deponāt ꝙ ip
si putant ꝛ iudicant ꝙ dicta dña sciuerit cōtenta in dicto testamen
to per ea que ipsi deponunt tamē non ꝓbant qꝛ deponunt per in-
dicium intellectus non reddentes cām scientie idoneam. ideo ꝛc. ꝑ
ea que habentur in. l. seiam. C. de testi. ꝛ in. l. testium. eo. titu. ꝛ per
Innocen. ꝛ alios in. c. cū causam que extra. eo. titu. ꝛ per Bar. in. l.
qui testamento. §. fi. ff. de testa. ex eorum enim dictis potius depre
hendit ignorantia contentorum in testamēto ꝙ̄ scientia cū depo-
nant ꝙ asseuerabat contineri in testamento ea que non continent
non enī continet in testamēto ꝙ sibi relinquebat granū ꝓut depo
nit dictus Jacobus sanctis primus testis. itē deponit ꝙ ipsa apol
lonia dixit ꝙ dictus Paulus reliquerat vinum ꝛ oleū sub cōditio
ne si volebat stare ꝛ sub simili conditione relinquebat sibi reuersio-
nem ad domū ꝛc. ꝛ tamen non relinquit ei reuersio ad domū nec re
linquit vinū ꝛ oleū sub aliqua conditione: sed domus non reditus
ad domum ꝛ non sub conditione ꝑdicta sed casu quo vellet esse vi
dua ꝛ vitā vidualē seruaret ꝛ sil'r pure ꝛ simpl'r reliquit vinū ꝛ oleū
et alia plura de quibus non fit mentio: ita ꝙ illa verba de quibus
deponit dictus Jacobus non inferunt qȝ dicta Apollonia habe-
ret veram notitiam contētor in dicto testamēto. sed potius con-
trariam scȝ ꝙ fuerat sibi persuasum ꝙ testamētum erat factum. et
qȝ aliqua relinquebat sub conditione si vellet stare in domo: quia
ipsa non intendebat stare: ita ꝙ depositio predicta potius innuit
ignorātiam cōtentor in testamēto ꝛ deceptionē ꝙ̄ verā notitiam
et idē ostēdunt verba que refert Paulus secūdus testis qui depo-
nit ꝙ dicta dña apollonia dixit io so che paulo mio marito nel suo
testamēto me lascio che io petessi stare in casa nr̄a e che hauessi da
viuere come dōna da bene: ꝛ tamē ꝑdicta nō ꝯtinent in testō qꝛ nō
apponitur dicta cōditio: nec relinquit victus: sȝ solū aliqd vini et
olei ꝛc. ꝛ nō oīa ad vitam oportuna ꝓut est panis caro ꝛ hmōi. nar-
dus autem tertius testis solū deponit ꝙ dixit lasciole le terre e om
ne altra cosa che me hauesse lassato paulo mio marito ꝛ ex hoc in
fert ꝙ habebat plenā notitiā testamēti ꝛ dicti relicti: sed nō infert
qꝛ potuit audiuisse ꝙ reliquerat sibi certas terras q̄ forte nō erant
eius valoris prout ille que relicte erāt sibi in testamēto. ꝛ non infer
tur ad notitiam aliorū que sibi in testō erāt relicta. itē ignorātia cō
tentorū in testō ꝛ deceptio deducit ex dictis pauli secūdi testis qui
deponit ꝙ. d. dña apollonia post verba de quibus supra subiūxit:
ma per che voi mi fate questa habilita che voi mi lassati questi len-
zola e laltri pāni lini che voi me dati. perho voglio farue questo be

ne.ꝛ non voglio se nō ꝛc. Ex quo eñ paulus reliquerat sibi domuꝫ
ꝛ molēdinū ꝛ lectū ꝛ lintheaminat massaritias domus si habuisset
notitiā de p̄dictis relictis sibi ita factis verisimiliter non renun-
ciasset dictis relictis pro illis lintheaminibus ꝛ pānis que habuit:
ita qd̄ innuitur ꝙ nō habuerit notitiaꝫ potiusq̄ꝫ habuerit. sed nisi
forte doceatur quod nolebat se remaritare ꝛ nō seruare vitā vidua
lē deducit̄ ꝙ fuit enormiter lesa: attēto ꝙ ille quinq̄ꝫ petie terrarū
prout nobis dicitur erāt maioris estimationis q̄ꝫ illi centum flore-
ni ꝛ lectū ꝛ lintheamina ꝛ massaritie ꝛ domus cum molendino erāt
etiā longe maioris estimationis q̄ꝫ ea que dictus Lucas sibi dedit.
6 †Et vbi est enormis lesio p̄sumit̄ dolus: adeo ꝙ iuramētū nō vali-
dat 𝔠ctū al's inualidum: prout voluerunt. d. Anto. ꝛ Panor. in. c.
cū contingat. de iureiu. ꝛ Jmo. ibi late prosequitur tandem cōclu-
dere idē videt̄ ꝙ in minore muliere ꝛ rustico q de facili fallunt̄ ſm
eum. ꝛ idem magis generaliter firmat Petrus. de anch. in repeti-
tione. c. canonū. de consti. in antiquis. xj. q. principali col. lxxvij. di
cens se ita consuluisse senis: cuius consilium refert etiam Panor.
in. d. c. cum contingat. idē videtur velle Ange. in sua disputatio-
ne: que incipit duo ad inuicem litigantes: rationes autem quib⁹
mouentur causa breuitatis omittamus. ꝛ licet sit dubiū an debue
rit peti absolutio. nam quidam tenent ꝙ debet peti absolutio qui
dam non quādo dolus vel metus interuenit ꝛ Jo. an. in. c. j. de cō-
mo. distinguat ꝙ aut est talis dolus qui facit cessare concensuꝫ nō
requiritur absolutio aut ꝛc. tamen vbi est contractus al's a iure re-
probatus se interuenit dolus vel metus iuramentum nullius est
momenti. dicit tex. in. d. aut̄. sacramenta puberum: tamen docto. in hoc
equiparant dolum ꝛ metum: que equiparatio satis probatur in. d.
c. cum contingat. ꝛ in. c. quāuis. de pactis in. vj. ꝛ ita dicta iura in-
telligebat Uincentius prout refert. ꝛ sequitur Panor. in. d. c. cum
contingat. ꝛ sequitur. d. Benedictus dicens se pluries consuluisse.
7 †Et retenta dicta opi. in casu nostro iuramentum non requireret
absolutionem cum contractus foret reprobatus per. d. l. de his. et
ex quo dicti testes deponunt ꝙ dictus Lucas ꝛ Petrus inconti-
nenti dederunt certas res dicte domine Pollonie censetur renun
ciatio facta propter illa bona: quia que incontinenti fiunt censen-
tur inesse. l. iurisgentium. §. quinimmo. ff. de pactis. ꝛ. l. lecta versi.
dicebam. ff. si certum peta. ꝛ contractus cēsentur correspectiui qñ
incontinenti sequuntur vnus post alterum. dicit Bal. in altera re-
petitiōe. l. petēs. C. de pactis dicens ꝙ si duo contract⁹ inter eosdē
apparent facti eodem die loco ꝛ testibus censentur correspectiui
vnus factus propter alium. ad idē ꝙ dicit Bar. in. l. penul. §. si vir.
ff. solu. mat. ꝛ quod volūt vltramō. in. l. in bonefidei. C. de pactis qd̄
quando pactum apponitur iuxta contractum si habita relatione
pacti ad contractum resultat contractus innominatus qui imple
tur rei interuentu. ꝛ sic volunt ꝙ quando contractus est pro vno ꝛ
pactum pro alio si incontinenti emanat censentur correspectiui.
facit etiā. l. si ventri in fi. ff. de priuile. cred. ꝛ dato ꝙ requireret̄ ab-
solutio ne incideret in periurium: nō ꝑptere a vitiatur iudiciuꝫ: qꝛ
iuramētū nō vitiat actum qui fit contra iuramētū. ꝓut cōcludunt
doc. in. c. intellecto. de iureiu. id̄ iudiciū valet. ꝛ actio cōpetit super
qua fundat̄ iudiciū ꝛ sup qua pōt fundari sn̄ia nec reperio ꝙ sit op
positū de nō absolutiōe a iuramēto. ex quib⁹ oīb⁹ putamus cōclu-
dēdū ꝙ dicta sn̄ia fuerit iusta ꝛ veniat confirmanda.

Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cxl.

1 ☞ Laudi vel sententie appellatione non venit laudum nullū vel
sententia.
2 Ordo iudiciarius vel iudiciorum solennia non possunt per partes
remitti etiam cum clausula quod procedatur de facto super cogni
tione iuris partium.
3 Solennia arbitriorum hec quod coram arbitro non seruētur iu-
diciorum solēnitates remitti possunt per partes.
4 Clausula ꝙ de facto procedant arbitri quid importet quādo etiaꝫ
per principem mādatur rescripto quodq̄ꝫ procedatur simpliciter
et de plano. nu. seq.
5 Clausule sepe extra de. verbo significatio. quomodo intelligatur.
6 Executio laudi vl' sententie impeditur ratione nullitatis stāte sta
tuto ꝙ de nullitate sn̄ie ꝛ laudi debeat cognosci intra dies. xxx. a
die lati laudi vel sententie. per totum.
7 Laudum nullū cōfirmatur emologatione ꝑtium in vim pacti.

¶ Consilium. cxl.

1 In nomie domini nostri
Jesu christi. ¶ †Uiso puncto ꝛ nonnullis exceptio-
nibus que opponuntur aduersus petitionem execu
tionis ꝛ quedam statuta breuiter incedam. qꝛ breue
tempus mihi concessum est. ꝛ ego multis occupat⁹ sum: p̄ncipalis
autē hesitatio presentis cōsultationis est an executio. d. laudi im-
pediri possit ratione nullitatis laudi. †Et profecto si laudū est nul
lum nō venit appellatione laudi. l. iiij. §. condēnatū. de re iudi. cle.
pastoralis. eo. tit. ꝛ ideo statutū loquens de laudo non verificatur
in laudo nullo ꝑ dicta iura ꝛ simili no. bar. in. l. j. §. pui. ff. ꝙ vi aut
clā. ꝛ canoniste in. c. item cū quis. de resti. spoli. ꝛ multa possent ad
duci ꝛ est clarum. ꝙ autem dictū laudū sit nullū deducit̄ qꝛ non fue
runt in procedēdo seruata solēnia iudiciorū maxime qꝛ fuit vt dꝛ
laudatū sup eo qd̄ non fuit in petitione corā arbitro deductum: id̄
non vr̄ ꝙ super eo potuerit laudare qꝛ sn̄ia dꝫ ferri ſm formā peti
tionis. c. lꝫ hely. de simonia. l. vt fundus. ff. cōmuni diui. c. qualiter
ꝛ qñ. de accu. qd̄ procedit etiam vbi remittitur ordo iudiciari⁹ cle.
sepe post p̄ncipium. de verb. sig. tūc eñ non requirat̄ petitio solen
nis. tamen requirit̄ qualis qualis petitio q̄ describat̄ in actis vt est
ibi expssum. ꝛ idē videtur dicēdū in laudo qd̄ vt valeat requirat̄ li-
bellus vel saltē qualisqualis petitio vt iuxta eius formā possit lau
dū ferri cū arbitria sint redacta ad instar iudiciorū. l. j. ff. de arbi. id̄
2 arbiter dꝫ procedere ſm ordinē iudiciorum prout index. †Nec ob
stare videtur qd̄ dicitur in pūcto de iure ꝛ de facto tn̄ qꝛ responde
tur ꝙ ordo iudiciarius remitti nō potest per partes prout notant
doc. in aut̄. offerat̄. C. de litis contest. ꝛ in. c. de causis. de offi. deleg.
ad hoc. l. ij. §. sed qꝛ veremur. C. de iuramento calū. ꝛ quod per glo.
in. c. fi. de re iudi. secūdo qꝛ dato ꝙ possit ꝛ sit remissus ordo iudicia
rius: tn̄ nō videt̄ remissa ista qualis qualis petitio. ar. d. cle. sepe. id̄
si in cōpromisso sint illa verba de facto ꝓut refertur in themate qꝛ
cōpromissum nō vidi. tamen non potuerit remitti ꝛ si potuerit nō
censeatur remissa ista qualis qualis petitio per p̄dicta. tertio vide
tur ꝙ illa verba de iure ꝛ de facto videntur referri ad laudi iustifi-
cationē. s. ꝙ possit laudare ſm ius ꝛ iustitiā faciat laudando. s. pro
eo qui fouet iustitiam. itē possit laudare de facto nō sentētiando
in totum pro mera iustitia: sed pro bono forte pacis ꝛ ꝯcordie par
tiū aliter laudare prout hoc innuūt verba que sequūtur videlicet:
ita qd̄ possit de iure vnius partis alteri dare ꝛc. ꝛ non respiciāt illa
verba de facto iudiciariam solēnitatē que respicit etiam acta ante
3 sententiam seu laudum. ¶ †Tamen his non ob. contrarium pu-
to de iure respondendum. nam officiū arbitri ꝛ eius potestas depē
det ex cōpromisso. l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. ꝛ licꝫ
non possint remitti ꝑ partes solēnia iudiciorū. vt supra deductum
est in cōtrariū. tn̄ remitti possunt arbitriorum solēnia hoc est ꝙ co
ram arbitro non seruētur solēnia iudiciorū. l. nō distinguemus. §.
si quis litigatorū. ff. de arbitris. ꝓut vult Bar. in aut̄. offerat̄. C. de
litis contesta. in fine dicens ꝙ ita potest per partes remitti in com
promissis solēnitas oīs iudiciaria cum cōpromissum ab eis depen
deat. prout potest per p̄ncipem remitti solēnitas in iudicijs ſm eū
idem vult Bal. in. l. obseruare. §. proficisci. de offi. proconsu. moder
ni in. d. c. quintauallis. Ponta. in rubrica. de arbi. ꝛ ita passim ser-
uat consuetudo que est optima legum interpres. l. cum de interp̄-
4 tatione. ff. de. ll. c. cum dilect⁹. de consue. †Sꝫ facultas arbitro da-
ta de facto importat remissionem solēnitatis iudiciorū. nam in iu
dicijs intelligitur qd̄ manu regia: prout dicit Bar. in versiculo vi-
debitur in fi. in extrauag. ad reprimenda que manus regia non ser
uabat ordinem iudiciariā. ar. l. princeps. ll. ff. de. ll. continet eni la-
tissimam ꝛ amplā potestatē: prout vult Bar. ibi. ꝛ Lappus allega-
tione. cccxxviij. quē refert ꝛ sequit̄ Pōta. in rubrica. de arb. ad ideꝫ
qd̄ per Bar. in cōsi. suo incipiente pūctus qōnis vertentis inter al
bertū in ordine. lxxv. ſm ordinē perusinū nō informis. ꝛ ꝑ Bald. in
l. j. ff. de euic. ꝛ in cōsi. incipiente p̄mittendū est ad euidentiā ꝙ ver
bū de facto. ꝛ aliquid ꝑ Anto. de but. in. c. in p̄sentia. de ꝓba. ꝛ per
Bal. in. l. solā. C. de testibus. ꝛ id̄ al's cōsului apud eugubiū ꝙ arbi-
ter hn̄s potestatē de facto pōt laudando exire petitionē. ꝛ maxie
si est etiā arbitrator q non tenet̄ seruare ordinē iudiciariū: qꝛ dꝫ ꝑ-
cedere extraiudicialiter dicit Bal. in. l. fi. C. de cōtrahen. emp. ꝛ vo-
lunt doct. maxime. d. Ant. Jmo. ꝛ Panor. in. d. c. quintauallis. ꝛ ꝑ
Bar. in. d. §. arbitrorū in. ij. col. ideo cum fuerit factū cōpromissum
vt in arbitrū ꝛ arbitratorē de iure ꝛ de facto possit laudare non ser
uato ordine iudiciario. ꝛ sic lꝫ exiuerit petitionem tamen non pro
pterea vitietur laudum. nec obstat qd̄ in contrarium dicebatur ꝙ
non possit per partes tolli ordinem iudiciarium: qꝛ procedit quan
do causa agitat̄ corā iudice: secus si coram arbitro vel arbitratore
5 per supradicta. †Nec ob. cle. sepe. qꝛ lꝫ ꝓcedat quādo cōmittat̄ cau
sa simpl'r ꝛ de plano ꝛc. q̄ frequētat̄ ꝛ de facili apponit̄. id̄ ꝓpterea
nō tollunt̄ oēs solēnitates etiā iuris positiui: ꝓut inter cetera ē ꝙ
sn̄ia feratur in scriptis qd̄ requirit̄ in. d. cle. sepe. versi. sn̄iam. itē qd̄
fiat ista qualis qualis petitio actis scribenda. nō enim dū manu re
gia causa agitabat̄ erat necessaria scriptura ꝑtꝫ ex eo qd̄ habet̄ ter
tio regū. c. iij. vñ trāsumptiue sumit̄. c. afferte. de presum. ꝛ facit qd̄
habetur in aut̄. nisi breuiores. C. de sententijs. ex pericu. reci. ideo
termini illius cle. non sunt trahendi extra suum casum ꝛ ad casum
in quo sunt verba magis precisa. ꝛ non ita frequenter vsitata. ꝛ suc-
cessus in ꝯpromissis in quib⁹ partes habēt latas habenas. ꝛ ex quo
cōpromissuꝫ est factū vt in arbitrū inꝛ arbitratoēꝛ est verisile ꝙ cō
promittentes nō curauerint ꝙ ordo iudiciarius obseruetur ꝛ agi
tur de minori preiudicio cōpromittentium ꝙ in processu non ser-
uetur ordo iuris q̄ꝫ ꝙ possit tollere ius vnius partis ꝛ dare alteri ꝛ
magis frequentatur ꝛ magis de facili cōceditur ꝛ frequentius con
ceditur. ita ꝙ illa verba cōpromiserūt de iure ꝛ de facto etiam ad
ordinem

ordinem iudiciarium referātur vt illa indefinita equipolleat vni-
uersali.ar.l.si seruitus.de serui.vrb.predi.⁊.c.vt circa.de elec.lib.vj.
et.l.si pluribus.de lega.ij.⁊ subditur illa clausula ita.vt possit ⁊c.vt
exprimat casum magis dubium nō decet ꝙ tollat virtus preceden
tis indefinite orationis maxime apparet ex eo qđ subditur ⁊ intel-
ligatur lis mota de omni eo ⁊ toto super quo lis verteretur aut ver
ti posset vsq; in diem laudi ferēdi.si enim lis nō esset versa neq; po
tuisset nisi iuxta diē lati laudi certum est ꝙ nō potest seruari iuris
ordo iudiciarius:per ea que habentur in.l.prolatam.C.de senten-
tijs neq; quod dicitur in.d.cle.sepe.versi.sententiam illud autē qđ
penderet lis de eo super quo fuit laudatum non video qđ probe-
tur vel opponatur ⁊ super lite que mota est ⁊ vertitur coram iudi-
ce fit cōpromissum:vt est tex.in aut.de app.§.ij.collatione.ix.vnde
6 sumpta est aut.si tamen.C.de tēpo.app.†Concluditur itaq; ꝙ di
ctum laudum teneat ⁊ dato sine preiudicio veritatis ꝙ non tene-
ret tamen ex quo petita est executio ipsius laudi.⁊ a die lati laudi
sunt elapsi nedum.xxx.dies vel.lx.sed vltra tres annos cum dimi-
dio non pōt amplius apponi ad impediendū executionem : nam
ita clare disponit statutum sub rubrica ꝙ sententie ⁊ lauda mandē
tur executioni.c.xxvij.ꝙ statutum clare disponit ꝙ exceptio nulli-
tatis opponi possit intra.x.dies a die lati laudi ⁊ cognosci ⁊ termi
nari intra.xx.dies postꝙ corā potestate vel iudice fuerit appositū
et subditur formaliter ⁊ de nullitate nō possit cognosci nec aliqua
questio fieri corā potestate ⁊c.post.xxx.dies a die laudi cōputādos
que verba sunt clara.ideo super eis non est instādū ille aut ille.§.cū
in verbis nulla dubitatio est ⁊c.remanet ergo cōclusio ꝙ dictū lau
dū valet.⁊ saltē non pōt cognosci de nullitate:maxime ad impediē
dū executionē que impediri non potest per obiectionē nullitatis
per predicta:item ꝙ potuit intētari via executiua: quia statutum
hoc clare decidit.⁊ vbi casus legis nulla dubitatio est.l.ancille.C.de
7 fur.⁊.l.illam.versiculo.de modo.C.de col.cum similibus.† Omit-
to ꝙ prout presupponitur dictum laudū fuit ꝑ partes statiȝ emo-
logatum ex qua emologatione si laudum fuisset nullū confirmaret
in vi pacti:per.l.ij.⁊ que ibi habentur.C.communia vtriusq; iudi.
et pactum illud esset seruandum ⁊ ex eo agi posset cū simus in ter-
ris ecclesie ⁊ de iure cañ.ex pacto licet nuda oritur actio.de iure ca
no.c.j.de pac.c.per tuas.de pac.ſm cōmunem sniam que seruanda
est:prout ⁊ cōmuniter seruatur.tamen non habet paratam execu-
tionē:ideo non potuisset intentari via executiua:ideo super ea nō
insisto:dicitur etiam esse statutum ꝙ opponens exceptionem nul-
litatis debet dare depositum vel fideiussorem vel stare detentus q̄
forma seruata non fuit:ideo audiri merito non debuit neq; debet
super dicta nullitate:qđ etiam est ponderandū:sed qꝛ non vidi ver
ba dicti statuti:ideo super hoc non facio fundamentum circa consi
lium sapientis denegatum iudex iuste fecit si videns rem claram iu
dicauit non esse dandum consiliū sapientis.per no.per Bart.post
Jaco.de are.in.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de lega.iij.⁊ Bal.ibi
et in.l.dubium.C.de repu.⁊ in.l.prima.C.de.ll.⁊ facit quod habe-
tur per eum in.l.ancille.C.de fur.qꝛ non vidi appellationeȝ ab ista
interlocutoria nec quid postea actum fuerit super ea:nec reperio
quedam statuta que ponderant:iō non me intromitto.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cxlj.

1 ☞ Mater que propria autoritate rupit quandā capsam cū auo
et auia:⁊ asportauit instrumenta ⁊ scripturas aliasq; res heredita
rias an priuetur successione sui filij pupilli stante statuto ꝙ intrās
aliquā tenutā vel hereditatē propria autoritate perdat iura sua.
per totum.
Verba presentis prolata a lege presupponente condemnationem
an intelligatur ipso iure vt non requiratur sentētia iudicis.in ꝓn.
ibi preterea.⁊ nume.3.
2 Alternatiua vel copulatiua an sufficiat verificari in altera parte.
4 Fiscus vt legitime per cōdēnationē aliquid auferat ꝓpter delictū
requiritur ꝙ a quo aufertur habeat ius in re ablata.

¶Consilium.cxlj.

1 In nomie domini nostri
Jesu christi.¶†Videtur prima facie dicēdū ꝙ dicta
mr̄ terea conuēta veniat absoluenda:qꝛ ex quo statu-
tum priuat ingredientē ꝓpria auctoritate possessio-
nem defuncte sine auctoritate iudicis.⁊ sic veniat priuādus ex deli
cto videt ꝙ tanꝙ indignus auferatur a fisco ar.l.j.⁊.l.hereditas.
C.de his quibꝯ vt indignis cū multis si.⁊ ti.ff.⁊.C.nec vr̄ obstare ꝙ
subditur in eodem statuto.⁊ si non inueniatur cui de iure talis he-
reditas deueniret in defectū ipsa hereditas ipso iure sine aliq̄ snia
sit communis spoleti:profecto nō vr̄ ꝙ reperiat cui hereditas ob-
uenire deberet.nā ex quo pertinebat ad matrē patruꝯ ⁊ alij vlteriꝯ
erant exclusi.Preterea quando lex priuans loquitur per verba fu
turi temporis non defert alicui statim.vt habet in.l.in criminali.
C.de iuris.om.iud.⁊ in.l.si quis in tantā.C.vnde vi.⁊ in.c.si diligen
ti.de foro cōpe.sed statutum vtit verbo futuri tēporis perdat meri
to ⁊c.tertio pater ⁊ mater.d. Nesterelle.⁊ sic auus ⁊ auia materni
persone defuncte nō habebant aliquod ius:nec pretendebant ali-
quod ius habere in dictis bonis vel hereditate qꝛ hereditas specta
bat ad matrem:⁊ sic ad Nesterellam exclusis auo ⁊ auia aut.defun-
cto.C.ad ter.ideo non videtur ꝙ dictum statutum verificet in eis
cum imponat penam ꝙ apprehendentes tenutā perdāt oē ius
quod haberent vel habere pretenderent in dictis bonis rebus vel
hereditate:cum autē nullū ius haberent non poterant illud ꝑde-
re cum priuatio ꝓsupponat habitū.l.decē.de ver.ob.l.non potest
videri desinere.ff.de reg.iur.cum si.⁊ vbi deficiunt verba legis: de-
ficit legis dispositio.l.ita aūt.in prin.ff.de admi.tu.l.iiij.§.pretor.
versiculo totiens.ff.de dā.infec.item.iiij.videtur ꝙ ipsi occupātes
non amiserint iura que habebant in hereditate:sed si qui amiserit
iura si qua habebant in bonis occupatis prout sunt illa instrumen
ta ⁊ scripture.non em̄ videtur verisile ꝙ statuentes voluerit quod
occupans vnū rem perdat alias res sed illā rē perdat quā prout in
simili habet in.l.si quis in tantā.C.vn̄ vi.in.l.meminerint.eo.tit.et
in.l.extat.ff.qđ me.cā.¶Tamen his non ob.contrarium puto de
iure respondendū ad cuius rei euidentiam premitto ꝙ hereditas
est ius intēporale ⁊ nomen iuris:qꝛ successio in vniuersum ius de-
functi.l.hereditas.ff.de reg.iur.l nihil aliud.ff.de verbo.sign.ideo
qꝛ in iure cōsistit incorꝑalis est.insti.de rebus corpor.⁊ incorpo.§.
incorporales ⁊ res incorporales nequeunt possideri.⁊ sic nec tenu-
ta vel possessio incorporaliū apprehendi potest.l.iij.in princ.ff.de
acqui.pos.nec sui natura tangi possunt.d.§.incorporales.ideo illa
verba statuti intrare vel apprehendere tenutam vel possessionem
bonorum rerū vel hereditatis alicuius defuncti non possunt verifi
cari proprie sumpta respectu hereditatis.⁊ tamē nō est dicendū ꝙ
sint posita ludibrio sine virtute aliquid operandi contra.l.si quan-
do.de leg.j.⁊.c.si papa.de priuile.li.vj.⁊.c.cōmissa.de ele.eo.li.ideo
videtur necessario intelligendū in hac parte dictū statutū qñ quis
capit bona hereditaria rōne iuris hereditarij.tūc perdat heredita
tē sinaūt occupet vnā rem defuncti nō ꝑtendens ius in hereditate
tūc perdat ius qđ haberet in illa re si referātur singula singulis vel
posset intelligi ꝙ siue res particulares alio iure ꝙ iure hereditario
siue animo occupandi hereditatem ꝓuetur bonis rebus ⁊ heredita
te.⁊ hoc magis conuenit verbis:quia circa apprehensionē bōa res
2 hereditas ponuntur alternatiue.†Ad veritatem autem alternati
ue sufficit alterā partē verificari regula in alternatiuis in.vj.cū cō-
cor.⁊ circa amissionem.d.verba in statuto ponūtur copulatiue ad
veritatem autem copulatiue non sufficit alteram verificari.l.si he
redi plures.de condi.insti.l.generaliter.in prin.C.eod.titu.siue au
tem vno modo siue altero intelligat quo ad hanc cōsultationē nō
refert ex quo.d.Nesterella ⁊ eius pater ⁊ mater ceperūt.d.bona nō
pretēdētes habere aliqđ ius in dictis bonis nisi iure hereditario.
et sic rōne iuris hereditarij occupasse censent.ar.l.ꝓ herede.⁊.l.ge-
rit.de acqui.heredi.iō sequat amissio hereditatis seu iuris qđ ha-
bebāt vel pretēdebāt habere in hereditate ꝑdicta:al's in eā nō ca-
derēt termini ꝙ vllo casu amitteretur hereditas vł ius qđ haberet
in hereditate.¶Non obstant in contrariū allegata:qꝛ lȝ quando
aufertur hereditas.vt ab indigno deferat fisco.tamen hoc casu:se-
cus apparet ex dispositione statuti qđ expresse disponit ꝙ in subsi
dium queratur cōmuni spoleti.scilicet si non inueniatur cui de iu
re deberetur talis hr̄ditas:commune autem spoleti non est fiscus:
nec fiscum habet: sed iure priuati censetur.l.eum qui vectigal.⁊.l.
bona ciuitatis.ff.de verb.sig.⁊ fiscus nunꝙ desinit.ideo si esset de-
uoluenda in fiscum semper inueniretur in quem talis hereditas de
3 uolui deberet.†Item statutum priuat ipso facto absq; sentētia.fi-
scus autē aufert mediante sentētia non ipso iure:vt no.gl.in.l.his
4 consequenter.in prin.ff.fami.hercis.†Itē ad hoc vt fiscus auferat
requirit ꝙ a quo aufertur habeat ius:sin autem nullum ius funda
tu in persona indigna non venit fiscus:vt sumitur ex dictis Bart.
Bal.Ange.Saly.⁊ Rapha.in.l.hereditas.C.de his quibus vt in
dig.⁊ Bartol.in.l.fina.ff.eo.titu.⁊ Bal.in.l.j.C.de secundis nupt.
¶Nec obstat ꝙ auus ⁊ auia excludūt patruū qui pretēdit succede
re ꝑ.d.aut.defuncto.⁊ sic patruus non succedat:qꝛ respondetur ꝙ
auus ⁊ auia etiam ipsi sunt exclusi.nā ⁊ ipsi occupauerunt bona de
functi.ideo a bonis defuncti sint exclusi.⁊ licet ipsi nō haberēt ius
de pn̄ti.tn̄ si excluderent a iure qđ haberent tunc quesitum fortius
debent excludi a iure querendo.arg.eorum que habentur in.l.p̄re
furioso.de his qui sunt sui vel alieni iuris.⁊.c.ad apostolicaȝ.extra
de regula.⁊ facit illud vulgatum turpius eijcitur ꝙ non admitti-
tur hospes.c.quemadmodum.de iureiur.⁊ maxime qꝛ verbum ha
beret habet tractum etiā in tempus futurum.l.quinta.ff.de vino
triti.⁊ oleo lega.⁊.l.si debitor.§.verisimile.de contrahen.emp.pre
terea illa mater in occupatione fuit ipso iure priuata hereditate
ex dispositione legis municipalis:lex autem disponit sine interme
dio temporis.vt habetur in.l.iulius noster in fine.ff.de condi.⁊ de
monstra.⁊.l.fi.ff.de condi.insti.⁊ quod per glo.in.l.cum hereditas.
C.depositi.ideo immediate fuit hereditas delata ipsis auo ⁊ auie.
et quia postea continuauerunt occupationem aliarum reruȝ:ideo
⁊ ipsi fuerunt priuati iure succedendi qđ quesiuerant per occupa-
tionē factam per nesterellā matrē.in factis enim hominū necessa-

rio datur temporis internallum.l.foramen.ff.de serui.vrb.predi.
ideo defertur hereditas ad aliū proximiorē.r per hec respondetur
ad vltimū qđ in contrariū adductum fuit.illud autem ꝙ statutuʒ
loquiẗ per verba futuri temporis:ideo requiratur sententia:qꝛ ve
rum foret si statuentes vlterius nō processissent:statutū exprimit
qđ sine sententia ipso facto:ita ꝙ stamus claro quia nulla est dubi-
tatio in verbis.ar.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de lega.iij.item ad
id quod quarto loco in contrarium adductū est supra qđ perdide-
rint iura que habebāt ipsi occupatores in bonis occupatis:nō aūt
iura que ipsi habebant vel pretendebant habere in hereditate.pa
tet respōsum ex adductis supra pro hac parte.

Laus deo.

¶ Summariū super consilio.cxlij.

☞ Substitutus duobꝰ filijs vni impuberi r alteri puberi qui ad-
inuicem erant substituti r moriēte p̄rio impubere r postea alio pu
bere quomodo censeaẗ substitutus:r vtrum auiam maternam di-
ctorum defunctorum excludat ab eorū hereditate.

1 Grauatus filius restituere hereditatem de iure canonico duas de-
trahit quartas que vsꝗ ad dimidiam totiꝰ assis ascēdūt.nu.seq.

2 Substitutio breuiloqua seu reciproca facta pluribus sub vna ora-
tione interpretatur facta in eū casum quo potuit vtriꝗ substitui.

3 Substitutis duobꝰ qui adinuicem erant substituti an videaẗ sub-
stitutus vtriꝗ vel vltimo morienti tantum.vsꝗ ad fi.cōsi.

4 Substitutus pupillariter vel per fideicommissum an detrahat le-
gitimam vel trebellianicam de relictis ab eo factis.

5 Substitutio facta duobus filijs quorū vnus erat pubes r alter im-
pubes an dicatur directa vel fideicommissaria.

¶ Consilium.cxlij.

In nomīe domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Uidetur in hac cōsultatione prima
facie dicendū ꝙ.d.auia detrahere r retinere debeat
duas quartas.vcʒ legitimam r trebellianicam maxi-
me cū simus in terris ecclesie cū de iure cañ.sit expressum ꝙ rogati
restituere hereditatem post mortē detrahant duas quartas.c.ray
nutiꝰ.r.c.Raynaldus.de testa.r.c.si pater.eo.ti.li.vj. Sed in casu
isto videẗ ꝙ fuerit in personis amboꝝ filioꝝ substitutio fideicōmis
saria:nā in persona vnius nō videẗ ꝙ potuerit verificari pupilla-
2 ris ex quo presupponitur ꝙ vnus erat pubes.†Et substitutio plu
ribus maxime breuiloqua seu reciproca facta in vna oratione iter
pretatur facta in eū casum quo potuit vtriꝗ substitui.l.iaʒ hoc iu
re.r.l.lucius.ff.de vulg.r pupil.r.l.hereditatem.r.l.ꝙuis.C.eo.ti.
et.l.in testō.C.de mili.test.r si hoc est clara resultaret cōclusio ꝙ de
tota hereditate esset detrahenda legitima r trebellianica q̄ ascen-
3 dūt ad dimidiā.†Dato aūt ꝙ in persona sabatini impuberis esset
substitutio pupillaris.tamē videẗ ꝙ Joānes de dimidia detrahe-
re possit legitimam trebellianicam:r de portione sabatini saltem
trebellianicam possit detrahere:nam licet sabatino fuerit pupilla
riter substitutus Joānes in euentū quo ip̄e solus decesserit.tamen
in casu quo postea etiā Joānes decesserit:r sic ambo decesserint cē
seatur rogatus restituere lucio substituto.Bal.enim in consi.mihi
clx.incipiente in dicto testamēto disputat an in huiusmodi casu vl
timus substitutus censeatur substitutus ambobus an vltimo dece
denti.r licet p̄cisse nō firmet.tamē videtur velle ꝙ censeatur substi
tutus vtriꝗ.nec inconuenit ꝙ p̄mo censeaẗ facta duplex substitu
tio sub diuersis cōditionibꝰ pupillaris.s.in casu quo ip̄e solus pri-
mo decederet.r in casu quo alter postea decederet cēseatur facta si
bi substitutio fideicōmissaria.sinautē etiā p̄mo decedenti cēseatur
facta substitutio fideicōmissaria ipse p̄mus seu ex eiꝰ p̄sona suus he
res detrahit trebellianicā ẜm Bal.in.d.l.ex tribꝰ in fi.vult ꝙ si cē-
seẗ substitutus ambobus ꝙ tunc detrahiẗ legitima r trebellianica
ex p̄sona p̄mi de portiōe primo relicta.r ex p̄sona vltimo de portio
ne vltimo relicta:r sic in effectu vniuersaľr ꝙ detrahaẗ legitīa r tre
bellianica de tota hr̄ditate.r vult ip̄e Bald.ꝙ qñ substō sit in tota
hereditate censeaẗ substitutus vtriꝗ:sʒ hic cēsetur dictus Lucius
in tota hereditate substitutꝰ merito patiaẗ detractionē legitime r
trebellianice de tota hereditate ẜm dictā theoricā Bal.qui vltimo
loco subdit ꝙ ista qđ est de apicibus iuris. ¶ Tamē his non obst.
ꝯtrariū puto de iure respondendū.nā p̄mo morienti qui fuit saba
tinus fuit pupillariter substitutus Joannes eius frater ex primo
capite substitutionis.post mortem autē vtriusꝗ fuit substitutꝰ lu
tius.ideo lucius cēsetur substitutus vltimo moriēti.quādo em̄ sub
stitutio fit filijs post mortē pluriū censeẗ facta vltimo morienti quā
do illi sunt inuicē substituti put contingit in casu isto.cū itaꝗ por
tio relicta p̄mo moriēti deuenerit in Joannē superuiuētē ex substi
tutiōe facta ꝙ vnus alteri moriatur.vt supra.r post mortē amboꝝ
sit inuitatus dictꝰ Luciꝰ ad vtrāꝗ portionē qꝛ illud verbū succe-
dat indefinite positū referēdū ad oia bona cū nō dicaẗ ꝙ succedat
in vna portiōe magisꝙ in altera lʒ si censereẗ inuitatus in portiōe
4 tm̄ vltimo moriētis res esset magis plana p cōsultātē.†Quia sub
stitutus pupillaris nō detrahit legitimā de relictis ab eo factis.l.si
fundū p fideicōmissum.§.fi.de leg.j.ideo dictus Joānes rogatꝰ de
restituēdo hereditatem lucio p portione sabatini nō debet detra-
here legitimam r qꝛ legitima est magis p̄uilegiata ꝙ trebellianica
suadere videẗ ratio ꝙ non detrahat etiā trebellianicā r hoc ꝙ sub-
stitutus pupilli rogatus de restituēdo hereditatem non detrahat
legitimā neꝗ trebellianicā firmāt Dy.r Cy.r bal.in.l.ex tribꝰ.C.
de inoffi.testa.r Bald.in.l.cum virum.C.de fideicōmissis in vna le
ctu.in tertia.col.r ẜm hoc de portiōe sabatini nihil venit detrahē-
dū r de portione Joannis venit detrahenda legitia r trebelliani-
ca.ideo medietas dimidie tantum venit detrahenda.Et sic quar-
ta totius r residuum.et sic tres quarte dicto Lucio veniūt restituē
de. ¶ Nec obstat qđ dicit Bal.in.d.l.ex tribꝰ in fi.ꝙ quādo substi-
tuitur in tota hereditate censetur oneratus pupillus.r substitu-
tio facta pupillo:nam iura r auctoritates supra allegata in cōtra
rium scilicet ꝙ substitutio censetur facta vltimo morienti loquunẗ
eo casu quo respicit totā hereditatē:sed dato sine p̄iudicio ꝙ mili
taret dictū Bal.scʒ ꝙ pupillus cēsereẗ rogatus restituere suā por-
tionē.d.lucio vltimo substituto.r per cōsequens detrahereẗ ex per
sona pupilli de illa portiōe legitima r trebellianica.r per cōsequēs
ratione substōnis fideicōmissarie facte pupillo nō posset lucius sub
stitutꝰ exigere nisi dimidiā portiōis dicti pupilli p̄mo defuncti ta
men illa dimidia remanēs in hereditate pupilli deuoluta fuit ad
Joānē pupillariter substitutū apud quē deuoluta fuit hereditas
pupilli ex pupillari substōne cōp̄rehēsa in primo capite substōnis:
sʒ in fideicōmissaria substōne facta post pupillarē substōnē veniūt
etiā q̄sita ex pupillari substōne.put concludit Bar.in.l.marcellus
§.quidam liberis.r.l.ita tamē.§.qui suspectam.r in.l.sceuola.ff.ad
treb.r idem volunt Jmo.r Raph.cu.in.d.§.qui suspectam vt ibi
latius habeẗ.r quatenus ipse substitutus pupillariter rogaẗ resti-
tuere portionē sibi obuentā ex pupillari nō detrahit legitimā vel
trebellianicam ẜm dictā opi.Dy.Cy.r Bald.vbi supra.r ẜm hoc
etiā legitima r trebellianica detracta ex fideicommisso facto pupil
lo veniūt restituende substituto fideicōmissario per pupillarē sub-
stitutū ratione fideicōmissi ab eo relicti.ita videẗ dicendū p p̄uctaʒ
rationis Bal.ergo dicit verū quatenꝰ dicit ꝙ de fideicōmisso reli-
cto a pupillo detrahiẗ legitima r trebellianica.r bene loquiẗ p su-
pradicta.vtrū aūt veniant in fideicōmisso relicto ab ipso pupillari-
ter substituto non tāgit ipse Bal.qui supra tetigerat r non habue
rat p expedito vtrū quesita ex pupillari veniāt in fideicōmissaria
substitutione.r sic Bal.non contradicit in hoc per predicta r i effe
ctu ex iā dictis resultat ꝙ non refert quo ad propositum vtrū sub-
stitutio vltima fideicōmissaria censeatur facta vltimo morienti an
vtriꝗ quia vtroꝗ casu tantūdem effectualiter restituendum venit
fideicōmissario p rationem preallegatam que est viua licet ab alijs
5 specifice non tacta ꝙ viderim. ¶ †Nec obstat ꝙ dicebatur ꝙ p̄ma
substitutio sit fideicommissaria:quia negatur r constat ꝙ si tēpore
testamenti ambo erāt impuberes primū caput substitutionis esset
sine aliquo dubio interpretanda pupillaris.per.d.l.iam hoc iure
cum similibus nec diciẗ contrarium in themate:sed solū dicitur qđ
tempore mortis testatoris erat pubes sed dato ꝙ etiam tempore
testamenti Joannes fuisset pubes:ita ꝙ in eius persona non po-
tuisset verificari pupillaris tamen in persona impuberis interpre
tanda pupillaris.alias frustra fuisset facta mentio specifica de pu-
pillari etate quod non est dicendum.argumētum.l.si quando.de
legatis.j.r.c.si papa.de priuileg.lib.vj.cum similibus.nec hoc ca-
su loquuntur dicta.l.iam hoc iure.r dicta.l.lucius r simileſ:quia in
eis non fuit facta expressa mentio de pupillari etate.que expressio
operatur vt casu quo aľs non interpretaretur substitutio directa
vľ esset dubium p talem expressionē indubie interpretatur directa
vt patet ex notatis.p glo.r doc.in.l.precibus.C.de impube.r habe
tur etiam in.l.centurio.ff.eo.ti.r in.c.si pater.de testa.in.vj.r.c.ray
nutius.eo.titu.in antiquis.item ptʒ ex his que habenẗ in.l.si ita
sit scriptū.§.qui filio.de bono.po.ẜm tabu.item in dictis iuribꝰ cō
trarijs nō interpretaẗ substō fideicōmissaria.Jura aūt magis fauēt
directis substitutiōibꝰ ꝙ fideicōmissarie:ita ꝙ quādo termini sunt
habiles interpretaẗ directa nō fideicōmmissaria vt pbat generaľr
tex.in ratione sui in.d.c.si pater est.latis pbaẗ in.l.in testō.C.de te
stamēto mili.r in.d.l.iam hoc iure r similes cū multis alijs adeo ꝙ
Pau.de ca.in.d.l.in testamēto dicit ꝙ si substitutio breuiloqua et
cōpendiosa sit personis imparibus:vt qꝛ pubere r impubere insti-
tutis substituanẗ inuicē post mortē in persona impuberis iterpre
tabiẗ pupillaris nō fideicōmissaria lʒ puberi non potuerit directo
substitui r dicit se ita consuluisse qđ dictū est substētabile lʒ illud
non tenerē quādo non est facta expressio pupillaris etatis:sed vbi
expresse facta est mentio pupillaris etatis tenēda est opinio paul.
de ca.concurrunt enim due rationes vrgentes.vna ne frustra cen-
seaẗ facta mētio pupillaris etatis alia ꝙ in dubio substitutio iter-
pretari debet directa per supradicta que due rationes simul iūcte
preualeant illi rationi ꝙ vbi vnum determinabile determinat plu
ra determinabilia debet illa si potest pariter terminare que regula
sumitur ex.d.l.in testamento.r.d.l.iam hoc iure cum similibus que
regula fallit in multis casibus.vt habetur in.l.ij.ff.de offi.procon-
sulis r due rationes vincunt vnam.ar.auť.itaꝗ.C.communia.de
suc.ex

suc. ex predictis itaq; videtur resultare decisio quod dicto substituto debeantur tres partes de quatuor partibus tamen nolo ad presens hoc specifice firmare: sed quod saltem de tribus vnc. et sic octo vncie puto aperta fronte concludendum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxliij.

1 ☞ Appellari an possit seu recurri a sententia executionis instrumenti stante conuentione in dicto instrumēto contēta de qua ifra in principio consilij. nu. seq. et p totum.

2 Notarius aliquid asserere nō potest nisi illud quod fit in sua pñtia.

3 Factū quod dicitur cessasse propter me requiritur deduci quod si meū factum non fuisset id quod defecit fuisset factum.

4 Tutor qui non potest debitum liquidū remittere gratis an possit impedire debitū: et actionem oriri.

5 Gerundium relatum ad verbum futuri temporis conditionem importat.

6 Instrumentum quod ad aliud habet relationem nil probat.

7 Contractus factus per eum qui putat se non posse contrahere an valeat.

8 Exceptio instrumenti quando non possit peti etiam statuti forma dictāte quod instrumentum confessionatum habeat executionē patā.

9 Appellari quod non liceat ab executione instrumenti statuti forma non procedit statutum quando iniquitas est manifesta: quia tūc potest recurri ad superiorem ratione lesionis enormis.

10 Appellari licet non possit a iudicio sortis tamen ratione lesionis enormis potest recurri ad superiorem et peti in melius reformari.

¶ Consilium. cxliij.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur prima facie dicendum quod dicti. d. Antonius. et Ludouicus teneantur ad dandum dictos. dc. flo. d. domine Constantie: nam ex quo Ludouicus et Franciscus renunciauerūt matrimonio, contrahendo cum dicto Francisco filio dicti Ludouici cū quo agebatur de contrahendo matrimonium videtur qd purificata sit dicta conditio primi contractus cuius executio petitur renunciando enim matrimonio videntur recusare ipsum matrimonium nullum enim ius habebant Ludouicus et Franciscus nec obligationem de presenti vel de futuro circa dictum matrimonium: quia neutra partium conuenit de contrahēdo matrimonio: sed matrimonium fuit positum in conditione et posita in conditione nō sunt in obligatione. l. si quis sub conditione. ff. si quis omi. causa testamenti: vnde illa renunciatio non videt esse aliud quam recusatio matrimonij: ita quod videntur verificata illa verba instrumenti recusando de non volere contrahere tale matrimonio. dc. flor. itaq; videntur promissi sub conditione si Ludouicus vel eius filius recusauerit contrahere tale matrimonium scilicet inter dominam Constantiam et filium ludouici: cum ergo ludouicus et eius filius recusauerint dictum matrimonium per dictam renunciationem ab eis factā. ideo videtur quod sit purificata conditio dicte promissionis de dando. dc. flore. pro dote. d. domine Constantie nec videtur obstare id quod allegatur in puncto quod Ludouicus et Franciscus non fuerūt presentes: quia respōdetur quod dicta allegatio militaret si constaret quod fuerint absentes tamen si non probatur nō videtur quod militet.

2 † Cum notarius asserat qd renunciauerūt: nō enim pōt notarius id asserere nisi in presentia sua fiat id qd ipse asserit vt notāt gl. et doc. in. l. si ex cautione et actus qui affirmatur per notariū in instrumento censet celebratus tpe instrumenti lz notarius vtatur vbis preteriti temporis notat Bar. in. l. post dotē. ff. solu. ma. et ibi Bal. allegans Inno. in. c. quoniam contra falsam. de proba. ad idem gl. in. l. j. C. de fide instru. et iure aste fisca. li. x. et qd notatur in. l. si ex cautione. C. de nō nu. pecu. et qd per doc. in. l. pdia. ff. de acqui. pos. et lz in principio notarius apponat illa vba put infrascripte ptes asseruerunt et partes erant domina pola et dñs Antonius: vt clare apparet ex conuentionibus que in instrumēto sequūt. tamē dicta clausula put et c. videtur referenda ad pximiora nō ad multum remota vt esse videtur glo. notabilis in. §. item lapilli. insti. de rerum diui. cum itaq; dicta particula dicte renūciationis videat multum distans a principio instrumēti. vbi sunt posita illa vba put infrascripte partes asseruerunt. ideo vr quod nō determinēt dicta capitula renunciationis et dicti cōsensus. et sic notarius ipse videt asserere renūciationē et cōsensum. et renūciatio et cōsensus necessario psupponūt psentiā renunciantiū et consentientiū. ergo presentia psumit seu probat per. l. optimā. C. de cōtrahen. et cōmit. stipulatione. et qd habet in. l. sciēdū. de verb. obli. nec videtur obstare quod consensit tutor dicte dñe constātie: quia nō videtur quod tutor potuerit remittere gratis dictum debitū. dc. p ea que habentur in. l. contra iuris. §. si. ff. de pac. et. l. pactum curatoris. C. eo. ti. et. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. est enim donare: vt notatur in. l. si quis delegaueris. ff. de noua. et donatio censet excepta a qualibet administratione. d. §. lucius. et. d. l. contra iuris. §. fi. et ratio rationis est quia donare nō est administrare sz dilapidare. l. si seruus furiosi als incipit ab agnato. ff. de manumis. et. l.

3 imperator ad tre. et facit. l. cum de indebito. de proba. ¶ † His tamen non obstantibus contrariā partē puto de iure veriorē: et quidem meo iudicio clarā et lucidā et vehementer miror quod fuerit lata snia contra dictū Ludouicū quod teneatur p parte sua dare trecētos florenos pro dote dicte domine Cōstātie vigore dicte pmissionis qua conuenit de dādis. dc. florenis dicte Cōstantie pro eius dote in caso che la dicta Constāza non se maritasse ad vno de li figlioli del dicto Ludouico per defecto et cagione del dicto Ludouico o suo figliolo recusando de nō volere contrahere tale matrimonio. nam constat qd dicta pmissio fuit conditionalis: quia facta sub conditione si causa et defectu Ludouici aut eius filij contingeret qd matrimoniū non contraheret cū filio ipsius ludouici. ideo instrm est conditionale et cōditio nō apparet purificata. ideo nō potuit pnūciari exequēdū nec cōcedi licentia. cōstat em qd instrm conditionale nō meret executionē: vt p Bal. in. l. si cām. C. de execu. rei iud. et in. l. cum testamento in fi. C. de test. ma. lz cōditio nō fuit purificata quia si cōstātia non nupsit vni ex filijs Ludouici nō pcessit defectu ludouici vel sui filij. lz em forte renūciauerint mrimonio contrahēdo nō pptērea pbatur quod dicta renūciatio fuerit cā nō contrahēdi matrimoniū cū vno ex filijs ludouici. nō em cōstat quod si non renūciassent tale mrimoniū fuisset contractū. requirebat em consensus constātie qui nō appet requirebatur etas habilis q tūc tpis deficiebat. Ad hoc em vt censeat aliqd cesset pter meum factū requirit quod deducat quod si meū factum non fuisset illud qd defecit fuisset factū. iste est tex. singularis fm Bar. ibi in. l. qui cōmeatus. ff. de re mili. vbi est casus quod si mihi incūbebat aliquid facere et mihi occurrit aliqd ipedimentū et volo me excusare quod non feci: quia ipeditus debeo pbare quod als verisimiliter fecissem si cessasset illud ipedimētū: sed in casu nro non apparet quod dicta cōstantia pter illā renunciationē mota fuerit ad cōtrahendū spōsalia cū dicto Petro filio naturali dñi Antonij nec apparet quod si non fuisset facta renūciatio pdicta fuisset contractū matrimoniū cū vno ex filijs ludouici. tūc em cōstitisset quod defectu et causa Ludouici vel eius filij non nupsisset et c. quādo dicta Cōstātia fuisset parata nubere vni ex dictis filijs. et Ludouicus vel eius filius recusasset: sed id minime contigit: immo nō apparet quod dicta cōstātia habuerit aliquā notitiā de dicta renūciatione. itaq; nō apparet quod illa renūciatio fuerit cā sponsaliū q postea contracta fuerūt cū dicto Petro q spōsalia prestiterūt impedimētū quod nō posset contrahi postea matrimoniū cū aliquo ex filijs Ludouici et si dicat habuit de ea notitiā tutor ipsius rūdet quod tutor ipe cōsensit dicte renunciatiōi. si ergo psona tutoris cōsiderat nō debet impingi Ludouico si id qd fecit factū fuit de volūtate et cōsensu tutoris et maxime si spōsalia facta fuerūt sine auctoritate tutoris. et dato quod consideretur scientia tutoris q auctoritatem interposuerit nō sequit pptērea quod dicta renunciatio dederit cām dictis spōsalibus. attēto quod etiā absq; dicta renūciatiōe poterāt dcā spōsalia contrahi cū. d. petro et nō cōtrahi matrimoniū cū aliquo ex filijs. d. ludouici. nec apparet quod als cōtraxisset matrimoniū cum vno ex filijs. d. ludouici. ita quod nō pbatur cōcludenter quod. d. dña casandra non nupsisset filio Ludouici causa dicti Ludouici aut eius filij. et pbatio nō cōcludens nō releuat. l. nō hoc. C. vnde legi. et c. in psentia. de proba. l. ad pbationem. C. eod. titu. et si fuisset causa non sequitur qd fuerit defectus quod significat culpam. et culpa non presumitur nisi probetur. vt not. gloss. et Bart. in. l. si creditor. C. de pig. acti. et glo. et docto. in. l. si quis ex argentarijs. §. fina. ff. de eden. et attenta qualitate domini Petri qui erat filius vnicus multū dilectus a patre diuite et scientificus: et ita est verisimile. ex quo id fieri voluerūt mater et domina Pola auia et Andreas nuri auus et tutor dicte dñe Casandre qui omnes cōcordant: prout dicitur in dicto instrumēto. ita quod non censetur dicta Casandra decepta aut lesa in dicta renūciatione: nec presumitur dolus aut culpa. d. Ludouici vel eius filij erga dictā. d. Casandram. ex quo interuenerunt tot ex suis propinquioribus. et tutor qui omnes id fieri voluerunt et cōcordarūt per ea que habentur in. l. transactione. C. de transactio. † Et licet

4 tutor nequeat gratis remittere debitū liquidum. vt. l. pactum curatoris. C. de pact. et latius in cōtrarium deductum est. tamē potest impedire debitū et actionem oriri. l. si vnius. §. j. ff. de iniur. put per illum text. dicūt glo. Bart. et docto. in. d. l. pactū curatoris. non em erat in casu nostro orta aliqua actio ad. dc. flore. sed erat oriūda in casu quo culpa domini Ludouici vel eius filij recusantium et c. d. casandra non nuberet vni ex filijs Ludouici que conditio nōdū euenerat et volūtas tutoris facit cessare culpam et actionē oriri ad. dc. prout facit in. d. l. sed si vnius. §. j. preterea et debitum liquidum potest remittere tutor quādo pupillo videret expedire put volūt Jaco. butri. Albericus de rosa. Bald. Saly. et Pau. de cast. in. d. l. pactum curatoris et Gandinus in opere suo maleficiorum. et habetur etiam in. l. si preses. C. de transac. videntes ergo tutor et auus. item mater et auia forte quod expediebat. d. Casandre nubere. d. Petro: iō verisimiliter voluerunt et concordarunt quod dictus Ludouicus et Franciscus renunciauerint dicto futuro matrimonio: quia als. d. Petrus noluisset cōtrahere sponsalia predicta cū dicta Casandra ne faceret verecūdiā suo patruo et fratri patrueli cum fuerit habitus tractatus de cōtrahendo cum eo matrimonium consensus et volūtas tutoris potuit facere culpam seu defectū Ludouici et eius filij cessa-

re ⁊ impediri ortum obligationis per predicta. ⁊ hec dato ꝙ ꝓba-
retur ꝙ dicti Ludouicus ⁊ Franciscus vere recusauerint velle cō-
trahere matrimoniū predictū: qꝛ per ꝑdicta resultaret ꝙ non tene
rentur. d. Antonius ⁊ Ludouicꝰ ad dictos. dc. flo. ⁊ multofortius
hoc tenēdū est in casu nostro: quia dicti Ludouicus ⁊ Frāciscꝰ non
recusauerunt velle cōtrahere matrimoniū cum. d. Casandra: qꝛ nō
fuerunt de cōtrahendo. d. matrimonium requisiti nec erat tp̄s cō-
trahendi matrimonium predictuꝫ ꝑpter etatē. d. Casandre. ⁊ ꝓut
non poterant tūc velle cōtrahere matrimoniū: ita ⁊ non poterant
nolle. l. nolle. ff. de acqui. hereditate. ⁊ l. eius est velle. ff. de reg. iur.
ita ꝙ non verificant̄ illa verba primi instrumenti recusando de nō
5 volere contrahere il dicto matrimonio. † Illud enī gerundiuū re-
cusando ⁊c. facit conditionem ex quo iungit̄ verbo futuri tēporis
l. si tu ex pte. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. de acqui. hereditate: cū ergo nō re
cusauerit velle ꝯtrahere matrimoniuꝫ cū non possent velle ⁊ non
erant requisiti non censetur purificata conditio que resultabat ex
dictis verbis recusando ⁊c. quod etiā dicēdū est ex alio qꝛ dato qđ
renunciauerint matrimonio ⁊c. tamen potuerunt renunciare alio
respectu q̄ꝫ qꝛ nollent contrahere: sepe enim occurrit quod qs vel
let aliquid. tamen vt complaceat alteri vel ne displiceat vel ob ve-
recundiam vel alio respectu renunciat: puta inuitant̄ mulieres ad
nuptias desiderant accedere renunciant: qꝛ verecundant̄ accepta
re prima vice: item quis desiderat assequi aliquod officiū vel digni
tatē vel quid aliud renunciat ex eo qꝛ alteri cōuenit. vel alius que-
rit quē timet vel amat ⁊ renunciat vt ille habeat. nō qꝛ ipse nollet
pro se. ita in proposito dicti Ludouicus ⁊ Franciscus renunciaue-
runt. d. matrimonio. non ex eo qꝛ nollēt ipse Frāciscus cōtrahere.
d. matrimonium: sed quia volebant qđ sponsalia cum Petro con-
traherentur ꝓut ⁊ denotant verba sequētia affirmādo ꝙ cōtentā-
tur ꝙ sponsalia de futuro contrahi debeant cum Petro ⁊c. non er
go renunciatū fuit matrimonio contrahendo ⁊c. ex eo quia recu-
sarent velle ⁊c. sed quia ipsi Franciscus ⁊ Ludouicus ⁊ domina po-
la ⁊ mater puelle ⁊ tutor ⁊ auus concordauerant ⁊ contentabantur
quod contraherentur dicta sponsalia cum. d. Petro ⁊ quia forte
d. Petrus non al's illa contraxisset: ⁊ sic non apparet ex dicta renū
ciatione qđ recusauerint velle ⁊c. quod ⁊ demōstratur ex alio quia
natura renunciationis est qđ quis renunciat iuri pro se facienti ⁊
iuri sibi competenti. non autem resistit iuri alterius. l. si quis in cō
scribendo. C. de pactis. ⁊ C. de epi. ⁊ clericis. ideo quia videbatur
actum ꝙ contraheretur matrimonium inter Casandram ⁊ Fran-
ciscum. si itaqꝫ Franciscus renunciauit illi matrimonio renuncia-
re censetur illi iuri quod ex debito honestatis saltē inducēdi dictaꝫ
casandram ad contrahendū secum matrimonium. non autem simi
li iuri qđ cōpetebat casandre ad inducendum dictum franciscū ad
contrahendum secum matrimoniū: ꝓut in simili inuicem sumꝰ sub
stituti. ego renuncio illi substitutioni: renūcio iuri quod mihi cōpe
tit nō iuri tibi cōpetēti. ꝑterea ad franciscum nō pertinebat renun
ciare nisi matrimonio secū contrahendo. non autem matrimonio
contrahendo cū alijs filijs Ludouici. ⁊ ideo renūciatio francisci re
feratur ad matrimoniū secum contrahendum. ⁊ qꝛ verbum renun
ciauerunt determinat verbum Frāciscus ⁊ verbum Ludouicus de
bet pariter terminare ambos. argu. l. iā hoc iure. ⁊ l. lucius. de vul-
ga. ⁊ pupil. ⁊ l. fi. C. de sententijs ⁊ interloc. om. iud. cū si. ⁊ ideo cen-
seat̄ renunciatū mr̄imonium cōtrahēdo cū dicto ludouico cū quo
tractatum erat ꝙ spōsalia cōtraherent̄ vt ibidē ꝑmittit̄. ⁊ sumunt̄
ibi spōsalia pro spōsalibus de p̄senti. ⁊ sic pro matrimonio. et. pro-
pterea illa verba dicto matrimonio cōtrahēdo referant̄ ad matri-
moniū. de quo ꝑmiserat tūc proxime. vbi em̄ voluit loqui de spon-
salibus de futuro expressit in versi. immediate sequēti ⁊ ꝑpe finem
instrumenti in versi. ꝓmittens ⁊c. ⁊ attento ꝙ in nulla parte fit ali
qua mētio de matrimonio. ⁊ tamē qđ renunciauerūt dicto matri-
monio. ex quo euidēter apparet ꝙ sponsalia de quibus ꝑmiserat
sunt posita pro matrimonio: al's illud verbū dicto nō posset verifi
cari: lꝫ aūt Frāciscus ⁊ ludouicus recusassent matrimoniū contra-
hi cum Francisco: nō propterea recusauerunt matrimoniū contra
hi cū vno ex filijs Ludo. cū enim Ludouicus haberet plures filios
poterat matrimonium cōtrahi cū vno alio filio Ludouici. ⁊ sic nō
purificatur conditio dicte promissionis. dc. ex quo non fuit conce-
pta sub conditione si non nubet dicto Francisco. sed sub conditio-
ne si causa et defectu dicti Ludouici non nubet vni ex filijs Ludo-
ui. debuerat autem Ludouicus tempore congruo requiri qđ ma-
trimonium contraheretur cum vno ex filijs suis si nollet ꝙ cū Frā-
cisco contraheretur cum vno ex alijs filijs. ⁊ tūc si recusasset fuisset
purificata conditio dicte promissionis ⁊ cum dicta constantia nu-
psisset alteri non requisito Ludouico qđ curaret ꝙ alius filius di-
cti Ludouici cōtraheret matrimonium cum ipsa Cōstantia vide-
tur qđ per eam steterit saltē si sponsalia cū petro fuerunt cōtracta
in infantili etate ꝓut asseritur in dicto instrumento. nam sponsa-
lia cōtracta in tali non inducunt impedimentum publice honesta
tis cū nulla sint. d. c. j. de despon. impub. lib. vj. item etiam alio me-
dio deducitur qđ dicti Ludouicus ⁊ Frāciscus non recusauerunt
velle contrahi matrimonium inter dictam Casandram ⁊ filium lu-
douici: quia non videtur qđ ipsi aliud fecerint nisi qꝛ affirmauerūt
et concordauerunt quod sponsalia de futuro contraherentur cum
dicto Petro ex quibus sponsalibus inferebatur ꝙ non posset cō-
trahi matrimonium cū filio Ludouici per. d. c. j. de despon. impu.
lib. vj. ex quo causabatur per indirectum renunciatio matrimonij
predicti. ita videntur interpretanda verba illa dicti instrumēti re-
nunciauerunt dicto matrimonio contrahendo affirmando quod
contentantur ⁊c. Nam gerundiuum iunctū verbo presentis vł pre
teriti temporis modificat ⁊ qualificat verbū cui adiungit̄. l. vim fa-
cit. ff. de vi ⁊ vi arma. prout no. Bar. in. d. l. si tu ex parte. ff. de acqr.
hereditate. ⁊ sic modus renunciandi ⁊ qualiter renunciauerūt im-
portatur per illud gerūdiuū affirmando. ⁊ sic notariꝰ attestatur ꝙ
renunciauerūt affirmādo ⁊c. ⁊ sic significāt. d. verba ꝙ dicti ludoui
cus ⁊ franciscꝰ de volūtate cōcordia ⁊ cōsensu dictoꝝ tutoris aui ma
tris et auie affirmauerunt ꝙ cōtētauit ꝙ spōsalia de futuro ꝯtra-
herent̄ cū. d. Petro. ⁊ ex hoc renunciauerunt mr̄imonio cōtrahen
do modus ⁊ qualitas renūciationis fuit illa affirmatio: ita signifi-
cat vis illius gerundiui affirmādo sꝫ illa affirmatio nō erat recusa
re velle cōtrahere matrimoniū attēto maxime ꝙ nō arctabat. d. ca
sandrā ad ꝯtrahendū. d. sponsalia. ideo nullatenus cōditio seu cō-
ditiones sub quibus cōcepta fuit stipulatio de soluendis illis. dc.
florenis extitit purificata varijs itaqꝫ medijs deducitur ꝙ dato ꝙ
dicta renunciatio ꝓbaret̄ nihilominꝰ nō deberent̄ dicti. dc. flore-
ni: multofortiꝰ non debent̄ maxime a. d. ludouico ea rōne qꝛ non
ꝓbatur ꝙ ipse renūciauerit aut eiꝰ filiꝰ. nā licet in instrumēto sint
descripta illa ṽba ꝙ ludouicꝰ ⁊ frāciscꝰ renūciauerūt ⁊c. tn̄ non de
ponit notariꝰ in. d. instr̄o ꝙ dicti ludouicꝰ ⁊ Frāciscꝰ renūciauerūt
tp̄e dicti instr̄i sꝫ se refert ad aliud instrumētum factū eadē die ma-
nu eius eiusdē notarij: qꝛ illa verba qui ludouicꝰ sub hodierna die
manu mei notarij infrascripti referuntur etiam ad renunciationē
referuntur ad verbum renunciauit prout ad verbum vēdidit. ar.
l. iij. §. si filius. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ c. secūdo requiris. de appel. ⁊. d. l.
si quis ex argentarijs. §. si initium tabularū. ff. de edē. illud em̄ ṽbū
ludouicus: ita determinat verbū renūciauit ꝓut ṽbū vendidit: ita
et verba illa sub hodierna die ⁊c. pariter ꝑdicta oīa determinet tā-
quā in principio duarū orationum posita ꝑ. d. iura vel tanꝙ in se-
quēti oratione imperfecta repetita ꝑ notata ꝑ bar. in. l. in repeten
6 dis. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. j. in prin. de publi. † Sed instr̄m ꝙ hꝫ relatio
nē ad aliud instr̄m nihil probat. aut̄. si qs in aliquo documēto. C. de
edē. merito dictum instr̄m non ꝓbat dictā renūciationē ꝙ ⁊ dicen
dum est ex alio: qꝛ. s. notarij nō attestant̄ de dicta renūciatione: sed
ꝙ ptes ita asseruerūt qꝛ in prin. instr̄i apponunt̄ illa verba cū hoc
sit vt infrascripte ptes asseruerunt. in p̄n. instr̄i posita determinēt
oīa sequentia vsqꝫ ad actū deueniendi ad cōtractū ꝑ supradictā re
gulā ꝙ in prin. posita ad omnia sequētia referunt̄. d. §. si initiū ta-
bularū cū concor. ⁊ si bene aduertat̄ omnia alia que permittuntur
in. d. instr̄o fuerūt alio tp̄e facta de quibus nō potuit tunc rogari
neqꝫ cōficere instr̄m: quia notarius nō pōt rogari nisi de his q̄ tūc
fiunt inter partes prout dicunt Bar. ⁊ bal. in aut̄. si quis in aliquo
documento. C. de eden. ⁊ Bal. in rubrica. C. de fide instrumentoꝝ
ad hoc ꝙ per glo. ⁊ doc. in. d. l. si ex cautione. vbi gl. ⁊ doc. ꝙ si par-
tes cōfitent̄ numeratam esse pecuniam non pōt notarius conficere
instrumentū ꝙ numerata fuit pecunia: sed super cōfessiōe partis:
ita ⁊ in hoc notarius in principio conficit instrumentum de asser-
tione vsqꝫ velint in presentiarū seu paulopost. ibi deuenerunt ⁊c.
ideo notarius attestatur quod partes asseruerunt qđ Ludouicus
et Frāciscus renunciauerunt matrimonio cōtrahendo ⁊c. nō autē
attestatur ꝙ ipsi renunciauerint et propterea instrumentum non
probat renunciationē: sed ꝓbat ꝙ partes asseruerunt eam inter-
uenisse: partes aūt erant dn̄s Anto. ⁊ dn̄a pola: ipsi enim postea cō
traxerūt ⁊ verba dispositiua instrumenti ad eos referuntur et nul
la fit mentio de Ludouico: ideo ludouicus non comprehenditur
sub dictis verbis infrascripte partes asseruerunt: nec apparet qđ
fuerit presens. ⁊ prout audio non fuit presens dicto contractui: sa
tis autem est qđ verba non sua nec apparet de eius presentia ⁊ pa
ria sunt non esse ⁊ non apparere. l. duo sunt titij. de testa. tut. l. in
lege. ff. de contrahend. empt. cum si. assertio autem domini Anto-
nij ⁊ dn̄e Pole non preiudicat ludouico qꝛ res inter alios acta ⁊c.
C. res inter alios acta in rubro ⁊ nigro. c. inter dilectos de fide in-
strumentorum cum si. nec etiam probat contra dominum Anto-
niū. qꝛ confessio facta absente parte non ꝓbat. l. certū. §. si quis ab
sente. de confes. ⁊. l. si. ff. de interroga. acti. licet enim interuenerit.
d. Constantia que fuit a Petro desponsata: tamen si erat in infan
tili etate constituta prout in instrumento asseritur non censet̄ pre
sens ex quo talis etas quicquid videt ignorat. l. j. C. de falsa mone.
et presens non censetur qui non intelligit. l. coram. ff. de verboꝝ si
gnificatio. et. l. diem proferre. §. coram. ff. de arbit. et ibi per Bart.
et docto. et. sic multiphariam multisqꝫ vijs deducitur aperta iniu-
stitia dicte domine Constantie non obstantibus adductis in con-
trarium. ¶ Non enim obstat quod primo loco dicebatur quod ꝑ
dictam renunciationem censetur purificata conditio stipulatiōis.
dc. flore. qꝛ ad hoc rn̄sum est pluribus ⁊ pluribus modis qui supra
patent:

patet: nõ enim pbatur dicta renũciatio vt est ostensum duob⁹ medijs ꝛ dato ꝙ probaretur nõ fuit renũciatũ matrimonio cõtrahendo cum vno ex filijs Ludouici: ſꝫ matrimonio ꝯhendo cum Francisco. itẽ nõ fuit renũciatum recusando velle ꝯhere ꝛc. ꝓut cantat instrumentum ꝓmissionis. dc. sed fuit renũciatum affirmando ꝙ cõtentantur ꝛc. ꝛ sic non purificaꝛ illa cõditio importata per illud gerundium recusando ꝛc. nec verificaꝛ verbum nolle cũ nõ posset velle. itẽ nõ fuit cã ꝙ nõ contraherer. d. matrimoniuꝫ attento ꝙ non apparet ꝙ alias fuisset. d. matrimoniũ ꝯtum: ꝛ dato ꝙ fuisset causa non fuit defectus qui sonat in culpã cũ non esset lesa. d. constãtia attentis circũstantijs supra deductis ꝛ attento ꝙ interfuerũt ꝛ voluerunt vt id fieret tres ꝓpinquiores ꝛ tutor ꝛ cõsensus tutoris potest impedire actionẽ oriri ꝛ remittere ortum ꝓ vtilitate pupilli: ꝓut hec oĩa late deducta fuerũt: ex quibus si recte aiaduertanꝛ elici
7 pñt nouẽ vel decẽ media. ¶ † Nec obstat ꝙ dicebatur ꝙ dicta renũciatio ꝛ voluntas Ludouici causauit ꝙ fuerint ꝯtracta spõsalia cũ petro fratre patruele filiorum Ludouici ex quo causatum fuit impedimentum publice honestatis: qꝛ responsiones patẽt ex premissis: ꝛ qꝛ potuerunt esse causa voluntates tutoris ꝛ proximiorũ consanguineorum ꝙ est magis verisimile. item negatur ꝙ fuerint contracta sponsalia de futuro ex quo prout asseritur. d. dña constantia erat infans: ꝛ dato ꝙ non fuisset putabaꝛ ꝙ esset: ꝛ iõ cũ putarent non posse illa ꝯhere nõ vꝛ ꝙ habuerint animũ illa ꝯhendi. arg. l. is ꝗ putat. ꝛ l. sequenti. ff. de acq. hꝛ̃di. ꝛ hoc oñditur qꝛ nõ obstãte qõ annulũ immiserit in signũ despõsationis tñ subdiꝛ ꝓmittens cõtrahere sponsalia quasi sentiẽs nõ ꝯtrisse p illum actum spõsalia de fu-
8 turo: † nec ob. ꝙ dicebaꝛ in ꝯtrium ꝙ dato ꝙ nõ fuerit aliqd imputandũ Ludouico vel eius filio nec dñe ꝯstãtie: ꝛ sic nõ euenerit aliqua ex dictis cõditionibus appositis in cõuẽtionibus in instrõ expressis: ꝛ sic cẽseaꝛ casus omissus censeanꝛ ꝓmissi. dc. flo. qꝛ rñdetur ꝙ immo põt cẽseri defecisse p dñam ꝯstãtiam nubẽdo em̃ alteri in cõsequentiã resultare vꝛ ꝙ nolnit nubere vni ex filijs Ludouici: saltem si non fuerunt ꝯtracta spõsalia cum. d. Petro ꝓ dicta. s. ꝛ dato ꝙ nõ censereꝛ defecisse p eam: ꝛ sic essemus in casu omisso non ꝓpterea deberenꝛ. dc. flo. ꝛ insuper dato ꝙ in casu omisso deberẽtur dc. flor. vigore. d. l. tale pactum. §. fi. tñ ex quo casus est omissus sup illo non reperiꝛ instꝛm cõfessionatum: fuit em̃ omissus in instrõ ꝛ in ꝓmissione de cõfessione faciẽda: ideo nõ est sup hoc instꝛm ꝯfessionatum super quo possit ꝓcedi via executiua ꝓut processum fuit nec statutum loquẽs de instrõ cõfessionato hꝫ locũ hoc casu per ea que habenꝛ per Bar. in. l. j. §. parui. ff. ꝙ vi aut clã. ꝛ cañ. in. c. itẽ cũ quis. de resti. spoli. ꝛ Bald. in. l. nam ita pudor. C. de adul. ꝛ ex quo nõ põt legi in instrõ nec ꝯtineꝛ in instrõ nec põt peti executio instri prout voluit Barto. in. l. j. in pñc. de his que in testõ delen. ꝛ sentit Bald. per illũ tex. in. l. fi. circa medium. C. de insti. ꝛ substi. sub cõditione fac. ꝛ per Bald. in. l. ab anastasio. ff. mandati sententia itaqꝫ
9 pronuncians instꝛm istud exequendum est indubie iniqua. † Et. lꝫ statutũ disponat ꝙ ab executione instri nõ appelleꝛ tñ nõ vꝛ intelligendũ qñ iniqtas est manifesta ꝓut voluit Panor. in. c. pastoralis col. penul. de appel. ad hoc ꝙ p gl. in. l. j. §. penul. ff. de tab. exhi. p Bal. in. l. j. C. ne lic. ter. ꝓuo. p Anto. de bu. in. c. inter cetera de re iud. p Jmo. ꝛ Põta. in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de noui operis nũc. ꝓterea lꝫ nõ possit appellari põt tñ recurri ad superiorẽ saltem rõne enormis lesionis. arg. glo. in verbo oneramus in cle. j. de iure ꝓro. q̃ vult ꝙ vbi aliquid remittiꝛ cõscientie alicui⁹ nequeat appellari. p notata p glos. in. c. statutuꝫ in. §. assessorem. de rescriptis. lib. vj. tenentẽ ꝙ non possit referri qõ ꝙ male fecerit: ꝛ iõ nõ possit appellari ꝓut dicit glo. in verbo oneramus. in cle. j. de iure ꝓfo. tñ superior aditus p viam q̃rele emendabit male gestũ ꝫm illam glo. notabilẽ quã Bal. in. l. j. C. de reb⁹ cred. intelligit vbi agiꝛ de graui ꝓiudicio secus si leue eẽt ꝓiudiciũ quo casu ꝓcedit glo. in. d. §. assessorẽ in ꝟbo relinquaꝛ ꝫm eũ: ꝛ ita etiã in effectu tenẽt Jmol. ꝛ domi. de sctõ gemi. in. d. §. assessorẽ. ꝛ Jmo. in. l. ab executore in fi. pñci. de appel. referẽtẽ Bal. hoc idẽ tenere. in. l. ij. C. de sen. ex peri. reci. idẽ
10 vult Panor. in. c. super his de accu. † Et alias dicit Bald. in. l. fin. C. cõia. de leg. quod a iudicio sortis nõ appellaꝛ: qꝛ non hꝫ superiorem vt in auꝛ. vt oẽs obedi. iud. §. penul. tñ si erit enormis lesio poterit recurri ad superiorem ꝛ peti in melius reformari vt singulariter no. Bald. in. l. maioribus. C. cõia vtriusqꝫ iud. vbi ergo inhibeꝛ appellatio poterit recurri ad superiorẽ rõne grauis ꝓiudicij ꝛ enormis lesionis p ꝓdicta: ꝛ ideo vbi statutũ ꝓhibet appellari põt ad superiorem per viam supplicatiõis seu q̃rele ꝓut hoc ꝯsulnit clarissimus doc. Alexãder de imo. ꝯs. lxxij. quarti voluminis allegat hoc decidere Bald. ꝛ Salyc. in. l. fi. ad finem. C. de temp. appel. ꝛ Paul. de leaꝫ. in cle. j. de seq̃st. pos. ꝛ fruc. ꝛ Saly. in. l. ij. circa vltimam col. C. de sententijs. ꝛ Jnnoc. in verbo supplicauit in. c. ex literis. de in integ. resti. ꝛ Panor. in. c. querelam. de ꝓcura. ꝛ plene per Jmo. in l. consensu. §. eum qui de appel. secundum eum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxliiij.

1 Copia antiqua attestationum extracta sine partis citatiõe et reqsitione aliquaꝝ partiũ an teneat ꝛ probet. vsqꝫ ad nu. 6.
2 Antiquitas an presumat solẽnitates extrinsecas.
3 Validitas actus vel instrumenti siue ĩnie an sit probanda per illũ qui se in ea fundat.
4 Antiqui facti fides an videatur vacillare vt probari nequeat ꝓbatione minus solenni.
5 Copia instri an requirat partis citationem vt probet.
6 Restitutio in integrũ an videatur posse denegari cõitati illam petenti vbi procurator vel sindicus cõitatis habuit sciẽtiam rei propter quam petitur restitutio. vsqꝫ ad fi. ꝯs.
7 Scientia procuratoris an ꝛ in quo noceat domino.
8 Confessio procuratoris nisi sit facta ex necessitate sui officij nõ preiudicat domino. nu. 13.
9 Testis sui dicti rationẽ sciẽtie non reddens non probat.
10 Confessio incerta non probat.
11 Pluralitas facti vel rixe non presumitur ꝛ qui pluralitatem allegat illam probare debet.
12 Equum conduxit ad eundum romam pereat dict⁹ equus sine culpa conductoris ꝛ probata non releuat dicta probatio quia potuit perire alius equus.
13 Cõfessio procuratoris in vno iudicio facta an noceat dño in alio.

¶ Consilium. cxliiij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Superioribus diebus post aliquos clarissimos doc. consului in hac cã super cõmnibus terre roche ꝛ terre serre comitum ꝛ nõnulla que in dictis cõsilijs deducunꝛ satis conferunt ad decisionẽ primi quesiti huius consultationis: circa ꝙ videtur prima ꝯsideratiõe dicẽdũ ꝙ dictũ exẽplũ nõ ꝓbet dictas attestationes: plura enim requirũtur vt huiusmodi exempla probent. Cũ regulariter exempla nõ probẽt. auꝛ. si quis in aliquo documento. C. de eden. ꝫm vnam lec. ꝛ in. l. fi. ꝓcuratorꝫ. eo. ti. ꝛ in eis per oẽs ꝛ per Specu. in ti. de instru. edic. §. ostẽso. ꝛ p doc. in. c. cũ. p. tabellio. de fide instru. ꝛ per Jnno. in. c. albericus. de testi. vt aũt ꝓbet requiriꝛ ꝙ per notarium exempletur ꝛ auctoritate iudicis ꝓut oẽs cõcludunt in preallegatis locis ꝛ hoc presupponuntur interuenisse: ideo sup eis non instandum ꝛ si negarẽtur ex quo exẽplans asserit se notarium ꝛ rogatum ꝛ iudicem interposuisse auctoritatẽ ꝛ decretum ꝓsumereꝛ fuisse notariũ ꝓpter antiquitatem instri dicit Bal. in auꝛ. quas actiones circa finem. C. de sacrosan. eccle. ꝛ facit ꝙ no. Spe. in tit. de ꝓba. §. j. versiculo verũ lꝫ facit etiã qõ. j. dicam sup nõ insisto qꝛ de hoc nõ queriꝛ: lꝫ queriꝛ et instaꝛ qꝛ citatio nõ apparet iteruenisse q̃ requiriꝛ ex quo põt quis ledi. ar. l. nã ita diuus de ado. ꝛ l. iij. ff. de nata. resti. ꝛ l. de vnoquoqꝫ de re iud. Et ꝙ citatio in hmõi exẽplatione requiraꝛ firmat bar. in dicta auꝛ. si quis in aliquo documẽto allegãs Petrũ Cy. Guil. de cu. Jnno. ꝛ Spec. idẽ velle vt ibi per eum. idem vult ibi Bal. allegans Jnnocẽ. id velle in. c. albericus. de testibus. ꝛ in. c. j. ꝛ. ij. de fide instru. ꝙ ꝛ cõiter teneꝛ prout dicit ibi Pau. de cast. idẽ tenens ꝙ ꝛ voluit Joã. an. in. d. c. cũ. p. tabellio per. c. significauit. ꝛ. c. alberic⁹. de testibus dicẽs ꝙ hoc voluerunt Egydius ꝛ Boactinus ꝛ Gui. in spe. de instru. edi. §. ostenso versiculo quaꝛ. ꝛ Jo. an. in. d. c. albericus. cũ ergo nõ appareat iteruenisse aliquã citationẽ in specie vel in gñe: iõ vꝛ ꝙ exẽplatio nõ valeat: itẽ reqriꝛ ꝙ exẽplatio fiat ad instãtiã ei⁹ cui⁹ interest seu ad quẽ instꝛm ꝓtinet vt est tex. cũ gl. ꝛ ibi doc. in. d. c. cũ. p. tabellio. ꝛ ad quẽ cẽseaꝛ ꝓtinere no. in. l. si qs ex argẽtarijs. §. ꝓtinere. ff. de edẽdo cũ igiꝛ nõ appareat ꝙ ad alicui⁹ in-
2 stãtiam fuerit factũ illud transumptũ merito nõ ꝓbet. † Nec videꝛ opitulari antiqtas ꝙ ꝓut dicit Panor. in. d. c. alberic⁹ tũc p antiquitate ꝓsumiꝛ qñ nõ subest in ꝯtriũ aliqua ꝓsumptio: ſꝫ in casu isto subest qꝛ solẽnitates extrĩsece nõ ꝓsumũꝛ. l. q̃cũqꝫ. ff. de pub. potuit em̃ exẽplari instꝛm falsum ꝛ teneri in cassa. itẽ põt imputari faciẽti exẽplari instꝛm cũ de ipsa reqsitiõe ꝛ de citatiõe aduersarij potuerit facere ꝯfici instꝛm ꝫm eũ q ex his ꝯcludit ꝙ antiquitas nõ iuuat actũ in quo nõ apparẽt solẽnitates extrinsece ꝛ tractaꝛ ibi de exemplatione ꝛ ꝓut dꝛ idẽ tꝫ ibi Florentinus facit ꝙ dicit Bal. in repe. l. data opa in penul. charta vbi dicit formaꝛ post cẽtũ annos vacillãt oĩa: vñ nec testiũ memoria nec instꝛoꝝ integritas vtplurimũ durat qs. n. ꝛc. adducit tex. in auꝛ. hec ꝯstõ innouat post ꝓncipiũ: ꝛ sic innuit ꝙ antiqtas derogat fidei instri non aũt attribuit fidẽ instrõ quã si esset recẽs nõ haberet: iõ vꝛ ꝙ dicto transumpto in quo non apparẽt solẽnitates reqsite nõ deꝛ fides aliqua lꝫ sit antiquissimũ. ¶ Tñ his minime refragãtibus ꝯtriũ puto de iure rñdendum: naꝫ qõ ꝓpter antiqtatẽ ꝓsumanꝛ solẽnitates extrinsece voluit Bal. in l. sciẽdũ. de ꝟb. ob. ꝛ in. l. si emãcipatiõe. C. de fide instꝛoꝝ. ꝛ optime facit qõ ipse voluit in auꝛ. quas actiões circa finẽ. C. de sac. san. eccl. ꝛ in ꝓprijs terminis voluerũt Jnnoc. Host. Joan. and. ꝛ dominus Ant. in. d. c. albericus. ꝛ sic videꝛ cõis opi. ꝛ ꝯñter tenenda in decisiuis per no. per glos. in. l. oĩs diffinitio. ff. de regulis iur. ꝛ per Bald. in. l. precibus. C. de impub. ꝛ doct. in. l. cũ ꝓlatis. ff. de re iudi. ꝛ in. c. ne innitaris de ꝯsti. facit illud vulgatum qõ in factis antiqs nõ exigitur exacta ꝓbatio qꝛ sunt difficillima ad ꝓbãdum: ꝛ iõ admittũtur probationes non integre que in factis recentibus non ꝓbarẽt

vt no. per glo. ꝛ doct. in. c. j. de pſcrip. lib. vj. ꝛ hꝛ in. l. ſi arbiter. ff. de proba. admittiṫ em̄ ꝓbatio ꝑ auditum vt dictis iuribus hꝛ ad hoc etiā text. in. c. lʒ ex quadā extra de teſti. vbi Hoſt. ꝛ Io. an. ꝛ alij hoc dicunt ꝑ illum text. q̄ lʒ loquatur in ꝓbatiōe ꝯſanguinitatis tamē doc. ibi tradūt ad ꝓbationē facti antiqui ad hoc etiā ꝙ ꝑ Innoc. ꝛ alios in. c. veniens. de verb. ſig. li. vj. ꝛ per glo. Bal. ꝛ Ang. in. l. atq natura. §. cum me abſente. de neg. geſ. ꝛ per Bald. in. l. ꝓprietatis. C. de proba. ꝛ in. l. cōnenticulā. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ ꝑ doc. in auṫ. ſi quis in aliquo. ꝛ in. l. iiij. §. ꝯdēnatum. ꝛ in. l. acta de re iud. in. c. fi. de fide inſtr. ꝛ multa hmōi poſſent adduci ꝛ in factis antiquis ꝛ in alijs in q̄bus eſt difficilis ꝓbatio in quibꝰ eſt eadē rō q̄ breuitatis cā omit to cū ſint nota ꝛ infinita ꝛ nōnulla allegant̄ in alijs ꝯſilijs in hac cā redditis ꝛ ſufficiant auctoritates in proprijs terminis ſuperius al legatis ꝛ in proprijs terminis alio āno idem cōſultum fuit ꝑ duos ſolēnes aduocatos conſiſtoriales vʒ. d. Ioachinum de narnia. ꝛ. d. Andream bencium in ardua cauſa. ¶ Nec ob. ꝙ in contrarium di cit Panoꝛ. in. d. c. albericus. ſ. ꝙ ſolēnitas extrinſeca nō pſumitur ꝛ pro antiq̄tate pſumitur vbi non viget pſumptio in ꝯrium ſm̄ eū: q̄ reſpondetur ꝙ negat̄ ꝙ vigeat pſumptio ꝙ ſolēnitas extrinſeca nō interuenerit: lʒ em̄ nō pſumatur ꝙ interuenerit: nō ꝓpterea in fertur ꝙ preſumat̄ ꝙ nō interuenerit ſic ꝛ al's ſolet dici ꝙ facta nō preſumunt̄. l. in bello. §. facte de capti. tñ nec preſumuntur nō facta hinc eſt ꝙ qui ꝑ ſuo fundamento adducit factū hʒ illud ꝓbare: qui aūt adducit ꝑ fundamento nō factū hʒ ſīr illud ꝓbare. l. hoc iure de vb. obli. ꝛ ibi ꝑ Bart. ꝛ doc. ꝛ per doc. in. c. ſuper his de accu. ꝛ in

3 c. bone de electi. q̄ ceſſat hincinde preſumptio. † Hinc eſt ꝙ qui ſe fundat in aliquo actu puta ꝯctu iſtō ſnia ꝛ hmōi vt releuet debet ꝓbare ipſum validum q̄ alias non eſt ꝯctus inſtr̄m vel ſnia. l. iij. §. ꝯdēnatū de re iudi. ꝛ cle. paſtoralis. de re iud. ꝛ ꝑ Barto. in. l. j. §. parui. ff. ꝙ vi aut clam. ꝛ per cañ. in. c. itē cū q̄s. de reſti. ſpo. lʒ nō ꝓ bat ipſum validū niſi ꝓbet interueniſſe ſolēnitatē requiſitā ad actꝰ validitatē: ideo neceſſe hʒ ꝓbare ſolēnitatem interueniſſe ꝛ iſte eſt tex. ꝛ eius rō in. d. l. q̄cūq;. §. fi. nec doc. qui inde ſumūt illud vulga tū dictū ꝙ ſolēnitas nō pſumit̄ dicunt ꝙ pſumat̄ ſolēnitatē ceſſaſſe nec tex. ibi quicquā dicit de preſumptione lʒ ſoluʒ dicit ꝙ qui emit a pupillo hʒ ꝓbare ꝙ tutoꝛ interuenerit rō eſt quam dixi: ideo fun damentum Panoꝛ. ruit. in factis aūt. antiquis illa ꝓbatio directo fieri non pōt: ideo iura preſumūt interueniſſe: item lʒ potuiſſet q̄s facere exēplari falſum inſtr̄m ꝛ illud retinuiſſe in caſſa prout dicit Panoꝛ. tñ potuiſſet exēplaſſe ex vero inſtrō ꝙ eſt hodie ꝯſumptū vel eſt deꝑditum ꝙ eſt magis veriſiīe: ideo ius ꝓpter difficultatem probationis ſtat dicte veriſimilitudini ꝙ falſitas non fuerit ꝯmiſſa arg. l. merito. ff. ꝓ ſocio. ꝛ. l. oīmodo. C. de inoffi. teſtō. ꝛ. c. fi. de pre ſump. ꝛ lʒ poſſit imputari quare ſuper citatione ſeu requiſitiōe nō fecit fieri inſtr̄m put dicebat Panoꝛ. tñ rñdetur ꝙ forte fecit fieri ſuper his inſtr̄m ꝛ illud nō reperit̄: alio em̄ tpe fit citatio ꝛ exēpla tio: ideo aliud inſtr̄m requirit ſup citatiōe: q̄ inſtr̄m nō pōt fieri ni ſi de his que tpe inſtri fiunt ꝑ eū vel eos qui faciunt ꝯfici inſtr̄m. ar. l. iij. §. diuus. ff. de teſti. put ꝯcludit Bar. in. d. auṫ. ſi quis in aliquo ꝛ idem voluit Inno. in. c. q̄m ꝯ falſam extra de proba. prout refert Bal. in. d. auṫ. ſi quis in aliquo. idem tenēs ꝙ ꝛ tenuerunt ibi Iac. bu. Saly. Raph. ful. ꝛ Pau. de ca. ꝛ ꝙ per glo. Bar. Bald. ꝛ doc. in l. ſi ex cautione. C. de non nu. pecu. ꝛ per Bald. in. l. cum precibꝰ. C. de ꝓba. ꝛ ꝙ per Bar. in. l. j. C. de fide inſtru. ꝛ iure aſte fiſca. lib. x. ꝛ Inno. in. d. c. albericus. cū itaq; cōiter prius fiat requiſitio ꝑ partē ꝙ exēplet̄ ꝛ citet̄ ad quē pertinet deinde fiat citatio ꝛ poſtea plerū ꝙ alio die exēplatio dʒ aliud inſtr̄m fieri ſup requiſitione ꝛ citatio ne ꝓdictis: ideo ſi in tranſumpto nō apparet de requiſitione ꝛ cita tione predictis nō eſt quid imputet̄ facienti exēplari ꝑ ꝓdicta: ꝛ ſic

4 non obſtant dicta panoꝛmitani. † Nec etiam ob. ꝙ dicit Bal. in. d. l. data opa. q̄ lʒ plerūq; vacillet fides inſtri antiqui: ita ꝙ integra ꝓbatio non reſultet ex eo prout ipſe ibi dicit tñ q̄ in antiquis ſuffi ciunt ꝓbationes minus integre ꝛ nō ꝯcludentes: ideo illa vacilla tio non curat̄ alias nō poſſet ꝓbari factū antiquū cētū annoꝝ cuʒ ipſe dicat ꝙ oīa vacillent ꝙ tñ eſt falſiſſimum ꝑ notata in iuribus ſupra adductis ꝛ per ipſummet Bald. in. d. l. emancipatione in. d. auṫ. quas actiōes. ꝛ in. d. l. conuēticulam. ꝛ in. d. l. proprietatis. ꝛ in d. §. cum me abſente. in omnibus enim predictis iuribus Bal. vult ꝙ in antiquis ſufficiant probationes minus integre que in factis recētibus non releuarent vt ergo concordent̄ dicta Baldi dicamꝰ ꝙ lʒ vacillent tamē non intantū ꝙ non releuent ꝛ quo minus ſuffi

5 ciant. † Item non eſt omnino expeditum ꝙ ſi in exemplatione nō interuenit citatio exemplatio ſit inefficax ꝛ non probet: naʒ quod non requirat̄ citatio voluerunt Guido de ſuzzaria ꝛ Nicolaus ru ſoli de neapoli quia nil nouū fit: ꝛ licet originale poſſet eſſe falſum tamen non preſumitur ex quo iudex ſuam auctoritatem interpo ſuit ſecūdum eos quos refert Bal. in. d. auṫ. ſi quis in aliquo docu mento col. iiij. ꝛ idem firmat Panoꝛmi. in dicto. c. cū. ꝑ. tabellio di cēs ꝙ ea que ibi allegat Io. and. non artant q̄. c. ſignificauit. ꝛ. c. al bericus. de teſti. que allegat Ioā. and. loquuntur in publicatione atteſtationum in qua agitur de magno preiudicio: q̄ non reperit̄ aliud originale ad q̄d poſſit haberi recurſus: ſed in exemplatione poteſt haberi recurſus ad originale: ideo non agitur de magno pre iudicio: ideo citatio non requiratur cum non reperiatur iure cau tum ſm̄ eum qui dicit quod Spec. quem allegat Ioan. and. loqui tur in inſinuatiōe. Et pro hac opi. poteſt adduci quia licet in quo libet actu in quo poteſt quis ledi debeat interuenire citatio. l. de vnoquoq;. de re iudic. tamē in interlocutorijs ſi citatio non inter uenit ipſe interlocutorie nō ſunt nulle put voluerunt Inno. ꝛ Io. and. in. c. auditis. ꝛ in. c. querelam de procu. ꝛ dñi de rota in deci. no uis deci. xcij. ꝛ deci. ccccxiij. ꝛ deci. ccccxxij. prout eas refert Imol. in l. quod iuxta de re iud. limitant tñ in vltima deciſione niſi habeant vim diffinitiue vt in lata ſup deſertione appellatiōis facit q̄ mul ta fieri non debent que facta tenēt. l. patre furioſo cum ibi notatis de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. ita ꝙ poſſet dici ꝙ lʒ nō debeat fie ri exēplatio ſine citatione: tñ facta non oīno ſit nulla ꝛ hoc ſaltem in exemplo antiquo prout eſt iſtud: ꝛ maxime ad probandū ꝯfines qui probant̄ per libros al's non autēticos per ea que habent̄ in. c. cum cām de ꝓba. ꝛ ꝑ inſtra iter alios inita ꝛ vba enūciatiua in eis ꝯtēta put deductū fuit in alio ꝯſilio ꝙ eſt apud manus ꝯſultantis

6 ideo nō repeto. ¶ † Deueniendū eſt ammodo ad ſcōm queſitū vi detur prima facie dicendū ꝙ dicta cōmunitas terre roche cenſeat̄ excluſa a iure petēdi reſti. in integ. q̄ videt̄ probari per teſtes caſtri ſerre comitum ꝙ iam ſunt ſeptē anni elapſi ꝙ ſindici dicte cōitatis roche habuerunt notitiā atteſtationū ſup dictis ꝯfinibus: q̄ ita di xerunt nec creditur dixiſſe falſum. arg. l. merito. ff. pro ſocio. ꝛ a die ſcientie videt̄ currere tempus ad petendum reſti. in integ. cauſatā ex ignorantia: q̄ tunc incipit eſſe negligens in petendo reſtitutio nem in integrū ideo ex tunc incipit currere dictū tempus datū ad petendum reſti. in integ. c. j. de integ. reſti. lib. vj. ibi negligenter ꝛc. prout q̄n reſtitutio in integ. competit rōne abſentie incipit curre re quadriennīū a tempore quo ceſſat abſentia ſeu parum poſtea. l. ab hoſtibus. §. ſed ꝙ ſimpliciter. ff. ex quibus cauſis maio. ceſſante enim impedimento incipit currere tēpus quadrienīj dicit Bar. in

7 l. fi. C. de tempoꝛi. in integ. reſti. † Scientia enim procuratoris vide tur ꝙ preiudicet dño in reſtitutione in integrum prout preiudicat in appellatione quo ad curſuʒ decē dierū qui incipiūt currere auṫ. hodie. C. de appel. imputatur enim domino ignoranti ſi procura toꝛ ſciens non appellat. l. j. §. impropria. ff. q̄n appel. ſit ꝛ confeſſio ꝓcuratoris preiudicat domino. c. ſuborta. de appel. pari rōne ideʒ videt̄ in ſindicis nec videt̄ obſtare ſi dicat̄ ꝙ cōfeſſio ſeu aſſertio di ctorum ſindicoꝝ poteſt intelligi de alijs atteſtationibus que forte non concludebant put iſte. ideo dicta ꝓbatio nō concludat ſciētiā iſtarum atteſtationum: ideo nō releuat: q̄ probatio dʒ neceſſario concludere. c. in preſentia. de ꝓba. ꝛ. l. ad probationem. C. eo. ti. ꝛ. l. nō hoc. C. vñ legi. cuʒ ſi. q̄ videt̄ poſſe rñderi ꝙ pluralitas nō preſu mitur. c. cū Ioannes eremita de fide inſtru. ꝛ ibi per doc. ideo dicta cōfeſſio intelligat̄ de iſtis ꝛ non de alijs atteſtationibus cū iſte ſole

8 appareant emanaſſe ſuper iſtis ꝯfinibus. ¶ † Tamē premiſſis mi nime refragantibus contrarium puto de iure rñdendum ſcʒ quod dicte atteſtationes nō preiudicent cōmunitati terre roche quomi nus cenſeat̄ intra legitimum tempus petijſſe reſtitutionē in integ. et pluribus ꝛ primo q̄ confeſſio ꝓcuratoris niſi ſit facta ex neceſſi tate officij non preiudicat domino. l. certū. §. ſed an ipſos. ff. de con feſſ. ꝛ hꝛ in. d. c. ſuborta. cum itaq; dicti teſtes non deponant ꝙ nō ſponte illud aſſeruerint: ideo non deponunt de tali ꝯfeſſione que ꝓbet cōtra dñm hoc eſt cōtra cōitatē roche: lʒ em̄ illud aſſeruerint non apparet ꝙ verum fuerit. item ꝛ ſecundo non deponunt ꝙ ſin dici illud aſſeruerint preſente aliquo repreſentante cōmunitatem ſerre comitum: ꝛ confeſſio facta abſente parte non preiudicat. d. l.

9 certū. §. ſi quis abſente. ꝛ. l. fi. cum ſua glo. ff. de inter. acti. ¶ † Ter tio non ꝓbant (vt arbitroꝛ) illos fuiſſe ſindicos: lʒ enim deponant ſindicos illa dixiſſe nō probant ꝑ hoc quod illi fuerint ſindici quia ſindicatus nō videt̄ ꝛ in his que nō percipiūt̄ ſenſu coꝛporis teſtes nō probant niſi etiā non interrogati reddant cām ſcientie put vo lunt Inno. ꝛ doc. in. c. cum cām de teſti. Bar. in. l. qui teſtamēto. §. fi. ff. de teſta. ꝛ in tractatu ſuo. de teſti. in pluribꝰ locis illiꝰ tractatꝰ

10 ꝛ Bal. in. l. ſolā. C. de teſti. ꝛ oēs tenēt. † Quarto ꝯfeſſio incerta nō ꝓbat. d. l. certū de ꝯfeſ. poterat verificari dicta ꝯfeſſio in iſto trāſum

11 pto ꝛ atteſtationibus iſtis: ꝛ alijs. † Item de iudicialibus ꝛ extra iudicialibus forte ipſi examinauerant aliquos teſtes: ideo cū atte ſtationes in genere ſumpte ſint de facili reiterabiles ꝛ multiplica biles vnitas idētitas ſeu ſingularitas non preſumitur nec plurali tas: ſed incūbit onus probandi identitatem illi qui in ea ſe fundat ad hoc ꝛ econuerſo pluralitatem illi qui in pluralitate ſe fundat ad hoc quod no. Barto. ꝛ Imo. in. l. is qui reus de publi. iudi. dicentes q̄d ſi titius fuit accuſatus quod vulnerauit ſeyum tali menſe ꝛ proba tur quod vulnerauit dicto mēſe ꝛ ipſe titius probat ꝙ fuit illo mē ſe inſultatus a ſeyo. ꝛ tunc ad ſui defenſionem ipſum vulnerauit nō excuſatur quia illo menſe potuerunt eſſe plures rixe et pluries vulneraſſe. et ſic etiam ad defenſionem et abſolutoriam a pena nō iuuat quod pluralitas non preſumitur. ad idem quod notat Bar to. ꝛ docto. poſt eum in. l. demonſtratio. ff. de conditio. ꝛ demōſtra.

12 Adduci etiam poteſt ꝙ notant Io. an. Ant. de bu. ꝛ alij. in. c. audi tis de

tis de prescrip. volentes φ si quis conduxit equum ad eundum romam: lʒ ipse conductor probet equum sibi periisse sine cui culpa nõ relevat q2 potuit periisse aliᵍ equus. ad idẽ φ notat Bal. in repe. l. edita in ultima charta dicens φ si dico me tibi vendidisse stichum crispum vel equum stellatum ꝛ postea probo me vendidisse hoiem
13 vel equum probatio me non relevat. †Quinto confessio pcuratoris facta ex necessitate officij: lʒ probet cõtra dñm in illo iudicio: tñ non probat cõtra eum in alio iudicio vt singulariter dixit Cõpost. in. c. p inquisitionem. de elec. ꝛ Jo. and. ibi. ꝛ Panor. ibidẽ co. vj. in fine. ideo illa assertio sindicorum non preiudicet cõitati in hoc iudicio restitutionis in integrum. Sexto scientia sindicorum nõ preiudicat cõitati q2 dato φ forent sindici non poterant petere restitutionem in integrum q2 illa requirit speciale mãdatum. l. illud. ff. de mino. ex quo ergo ipsi non poterant eam petere non erãt sindici quo ad restitutionem in integrum: ideo eorum sciẽtia non preiudicat cõitati non sic in appellatione: q2 procurator potest appellare. l. invitus. C. de pcu. ꝛ. d. l. j. qñ appel. fit. ꝛ. l. eos in fi. C. de appel. preterea. ꝛ. vij. dato φ dicti sindici potuissent petere restitutionem in integrum pro dicta communitate: tamen forte nõ habebant notitiam de transactione seu aliis aduersus que petitur in integrum restitutio prout ꝛ presumitur scilicet ignorantia predictorum. l. verius. ff. de pba. regula presumitur ignorantia in. vj. ꝛ. l. si. ff. pro suo. ꝛ si ignorabãt pdicta nõ poterãt aduersus ea petere restõnẽ: iõ dcã scia nõ deberet piudicare quo ad petẽdã dictã restõnẽ in integrũ.

Laus deo.

❡Summarium super consilio. cxlv.

☞Prescriptio alienata p ecclesiam rerum curatoris que erant minoribus obligata pro administratione an noceat adultis factis maioribus propter etiã non redditã administrationem ꝛ nõ obstãtibus statutis de quibᵍ in pñti ꝯsilio. p totum.
1 Testis idoneus nõ dr qui sup re de qua deponit pretendit ꝯmodũ seu particulare interesse.
2 Fideiussor an possit ꝯueniri nõ discusso principali. nu. ii.
3 Prescriptionis remedium quod videtur iniquum cõpendium sine titulo an pcedat in prescriptione longi tẽporis. nu. 10.
4 Statuta laycorũ an ꝛ in quo clericos ligent.
5 Crimini qui potest obviare ꝛ nõ obviat nõ caret scrupulo societatis occulte.
6 Alienatio p clericum facta an requirat superioris licentiam.
7 Correlativorum est idem iudicium ꝛ vbi valet vnum ex dictis correlativis valet aliud.
8 Possessio continua longi vel lõg issimi temporis an presumat oia solemniter gesta.
9 Absentes ꝛ pñtes qui dicantur etiã in materia pscriptionis.
10 Exceptio competens actori an transeat in successorẽ etiã singularem ꝛ si in rem successerit.

❡Consilium. cxlv.

IN nomine domini nostri Jesu christi. ❡In suprascripto themate presentis ꝯsultatiõis multa hincinde tangunt ꝛ allegant p partes que omnia si longius prosequerer longius evaderẽ φ̃ tempus mihi cõcessum patiatur: ideo breviter incedam: ꝛ quidem prima facie dicẽdum videtur aperta fronte φ supradicti emptores foveant iustitiam: nam presuppono qđ in datione cure intervenerit instrm in quo datus in curatorem ꝓmiserit vtilia gerere ꝛc. ꝛ obligaverit oia bona sua ꝛ qui p tutore vel curatore se gessit obligatur ad exẽplum tutoris ꝛ curatoris vt in titulo de eo qui pro tuto. nego. gessit p totum: iõ nõ oportet isistere an datio cure sit valida necne: ideo videt fundata intentio agentis super hypothecaria ꝯstito φ domus q̃ petitur fuerit dicti asserti curatoris ꝛ constito qđ probet legitime fructus ad eius manus pervenisse ratione quorum fructuum dicit agi super quibus ꝛ eorũ quantitate habebunt videri probationes hoc quidem est facti φ pendet ex futuro eventu: ideo nõ est pñtis
1 discussionis. †Illud cõstat φ si testes pretendunt proprium cõmodum non sunt idonei testes per ea que habent in. l. omnibus. C. de testi. ꝛ in. l. nullus. ff. eo. ti. ꝛ in. c. insup. ꝛ in. c. cum nũcius extra. e. ti.
2 †Nec videtur φ dictis agentibus obstent exceptiões que obiiciũtur pro parte rei cõventi videlicet exceptio φ debuit prius conveniri fideiussor ex eo q2 prius debet conveniri fideiussor φ̃ agatur hypothecaria contra tertium possessorem per aut. hoc si debitor. C. de pigno. item exceptio prescriptionis cum inter presentes ex forma statuti prescribatur spacio. xv. annorum cum titulo cum dictᵍ reus videat habuisse titulum p emptore: ꝛ lʒ dicatur emptio vigore cuiusdam decreti dato φ illud artet in casu isto: tñ q2 non est insertũ in volumine statutorum vr cadere probabilis ignorãtia ꝛ error circa validitatẽ tituli: iustus aũt error hr pro titulo. l. celsus. ff. de vsucap. ꝛ. l. φ vulg. ff. pro emptore. ꝛ. l. ij. §. si a pupillo. ꝛ. §. sequenti. eo. ti. nam ad predicta vr posse faciliter rñderi: nam capiẽdo primam exceptionem discussionis omisse respondetur dupliciter. primo φ dictus fideiussor nõ erat exigibilis cum esset liberatᵍ ita φ tunc tẽporis qñ actuʒ fuit hypothecaria ille fideiussor nõ erat debitor nec quicφ̃ poterat ab eo exigi ꝛ pro eo φ nõ põt exigi a pncipali debitore ꝛ a fideiussore agi põt hypothecaria ꝯ tertiũ possessorẽ in aut. de fideius. §. sed neq3. ꝛ facit. §. j. eo. ti. scđo rñdetur φ viget lex municipalis disponẽs φ hypothecaria agi possit ꝯ tertiũ possessorem discussione nõ facta per quã derogat iuri autẽticor p φ puidet qđ fiat priᵍ discussio de reo pncipali ꝛ fideiussore. d. §. ʒ neq3. ꝛ. d. aut. hoc si debitor. ꝛ reducit ad ius antiquũ φ nõ exigebat hãc discussionẽ. l. persecutione. C. de pigno. ꝛ vbi casus legis non est instandũ. l. ancille. C. de fur. ꝛ. l. illam vsiculo de mõ. C. de colla. nec vr obstare exceptio prescriptionis: q2 respondetur φ prescriptio statutaria q̃ opponit hʒ locum inter presentes vt innuit in themate statutum aũt non vidi ꝛ allegatur φ dicti agentes fuerũt aliqñ pñtes. iõ statutum illud non militet. †Secũdo rñdetur φ ex quo est cõpromis- 3
sum in arbitratores de veritate ꝛ equitate ꝛ remediũ pscriptionis vr esse iniquum compendium in aut. vt eccle. ro. centũ anno. gau. spacio: ideo ista exceptio nõ videt admittẽda p arbitratores. tertio rñdetur φ statutũ requirit titulũ put ꝛ ius cõe titulum requirit in prescriptione longi tpis. x. vel. xx. annor. l. diutina. C. de pscrip. lõgi tpis. cum si. ꝛ titulus nullus nõ censet titulus. ar. l. iiij. §. cõdẽnatum. de re iudi. ꝛ cle. pastoralis. de re iudi. ꝛ. d. §. si pupillo secundo responso nec error iuris in pscriptione longi temporis iuvat. d. §. si a pupillo scđo rñso. ꝛ. l. nunφ̃. ff. de vsucap. ꝛ insup statutum vt in themate presupponit requirit titulum ꝛ statuta exorbitantia non habent locum in casu ficto. l. iij. §. hec vba. ff. de nego. gest. ꝛ ibi notatur p Bar. ꝛ p eum in. l. omnes populi de iusti. ꝛ iure Bald. in. l. meminimus. C. de legi. heredi. ꝛ in. l. si ex falsis. C. de transac. ꝛ in. d. l. omnes populi. ideo non vr φ sufficiat iustus error qui de iure cõi sufficit ad pscriptionẽ longi temporis ꝛ vsucapionem: ideo cũ decretum ducis qui gerit vices principis ꝛ cuius decreta inviolabilr observantur statuat φ nõ fiant venditiones sine licentia ꝛc. ꝛ si fiãt sint nulla ꝛ emptores ꝛ venditores puniantur ꝛ in ista venditione non intervenerit dicta licentia: ideo venditio sit etiam nulla ꝛ cõsequenter non iuvet ad prescriptionem: ꝛ ideo ex his videtur quod reiectis ꝛ confutatis oppositionibus rei partes iudicis sint in pro-
4 nunciando pro actoribus ꝯ reum. ❡†Tamen his minime refragantibus contrarium puto de iure respondendũ: nam pmittendũ est φ statuta ꝛ decreta laycorum non ligant clericos. c. ecclesia sancte Marie de consti. ꝛ in. c. φ clericis de foro compe. ꝛ ibi per doct. ꝛ per Cõposto. ꝛ Inno. in rubrica. de ꝯsue. ꝛ Joã. de lig. ꝛ Flo. in. c. cum venissent de eo qui mit. in po. ꝛ Cy. in. l. ij. C. que sit lon. cõsue. ꝛ per Bald. in. l. cunctos populos qui reprobat Bart. ibi quatenᵍ vult φ si cõsuetudo vel statutum est laudabile ꝛ honestum militat etiã adversus clericos inferens φ si statutum disponit φ instrumẽta guarentigiata mandentur executioni ꝛc. militabit etiã cõtra clericum: q2 vigore statuti pcedetur via executiva etiam contra clericumᵍ per. d. c. cum venissent ꝑm eum quẽ ibi damnat Bald. quem ꝛ dãnant. d. Ant. Imo. ꝛ Panor. in. d. c. ecclesia sancte Marie quod ꝛ cõmuniter tenetur prout ꝛ ibi dicit dominus ꝛ preceptor meus Benedictus capra: ꝛ ideo videt φ dicta duo statuta quibus nitunt agentes de quibus supra non militent in clericis aut personis religiosis saltem illud quod nullus possit alienare sine licẽtia ducis vel sui locũtenẽtis: non em vr subiici clericus layco ad petendum licẽtiã a layco vt possit vendere bona sua cum neq3 persona clerici nec eius bona subiiciantur layco vt. d. c. ecclesie sancte Marie. ꝛ. d. c. φ clericis. ꝛ in specie φ hmõi statuta prohibẽtia alienationẽ non trahantur ad ecclesias vel personas ecclesiasticas firmat Joã. an. in. c. fi. de immu. eccle. pro quo facit: q2 hmõi statuta nõ vident honesta aut rationabilia. arg. l. dudum. C. de contrahen. emp. ꝛ cõtra rationem. l. in re mandata. C. mandati. bis presuppositis est advertendum φ dictum decretum pncipaliter inhibet venditionem ꝛ alienationem dirigendo verba in alienantem non in ementem dicendo. che niuna persona ardisca vendere alienare ꝛc. Non autem dicit niuna persona ardisca comparare ꝛc. ꝛ verisimilis ratio decreti respicit venditorem nõ emptorem: q2 ratio creditur fuisse ne homines discedant a territorio ex alienatione bonorum causat suspitio recedendi ex emptione causatur coniectura contraria ꝛ secundum verba iniungitur onus petendi licentiam ipsi venditori non emptori: adeo quod si venditor impetrasset licẽtiam vendẽdi quãuis forte non dixisset cui satisfactum est verbis decreti ꝛ verisimili menti auctoris attenta dicta ratione nõ ita videtur econtra si emptor impetrasset licentiam emẽdi saltem si non dixisset a quo quis non esset satisfactum verbis decreti nec verisimili menti decernentis: ꝛ licet imponatur pena etiam emptori non propterea tollun tur iam dicta: quia punitur tanquam particeps ꝛ socius criminis.
5 †Attento quod qui potest obviare crimini ꝛ non obviat non caret scrupulo societatis occulte dicit textus. in capitulo ꝛ agentes. ꝛ consentientes pari pena plectuntur. capitulo primo. de officio delega. cum concordan. sinautem venditor habuit licentiam non committit rem illicitam ideo non incidit in penam tanφ̃ partici-
6 pans in crimine seu in re prohibita: ꝛ consequenter illicita: †cũ igitur decretum non liget clericum vel ecclesiam nec clericᵍ vel ecclesia comprehendit sub dicta phibitione vt supra deductuʒ est: ideo

venditio non prohibet͂ ergo cessat statutum ꝙ principalr̃ inhibet
venditionẽ sub pena ꝛc. si itaq̃ non militat inhibitio venditionis
non militat pena p̃dicta q̃ apponit͂ ad puniẽdum rem prohibitaꝫ
ꝛ actum illicitum: ꝛ insup maxime procedunt p̃missa in eccl'ia vẽdẽ
te in q̃ cessat rõ ꝛ mẽs decreti magisꝙ̃ i clerico q2 i clerico põt suspi
cari de recessu nõ ita in ecclesia seu collegio: ꝛ vbi cessat rõ cessat lex
vbi quis al's dãnificaretur. l. adigere. §. ꝙ̃uis. de iure patro. lꝫ secus
vbi lucrũ perderet. l. prospexit. ff. qui ꝛ a quibus prout distinguit ꝑ
ꝯcordia dictorũ iurium Bart. in. l. nõ dubiũ. C. de. ll. ꝛ vr̃ velle etiã
Bald. ibi in casu isto pateretur dãnum: q2 perderet emptor p̃cium
merito ꝛc. idcirco dictus contractus licet fuerit factus sine licentia
7 ducis vel locũtenẽtis valeat. †Facit si valet vnum ex correlatiuis
valet aliud q2 regulariter de correlatiuis idẽ est iudiciũ. l. fi. ff. de ac
cep. ꝛ Bald. in aut. qui semel. C. quõ ꝛ qñ iud. item si laycus prohi-
beretur emere ab ecclesia vel clerico in consequentiam ecclesia ipe-
diretur vendere rem suam ꝛ generaretur preiudicium ecclesie ꝓut
ecõtra prohibetur statuti ꝙ laycus nequeat vẽdere ecclesie ꝛ cense
8 retur esse cõtra libertatem ecclesie. c. fi. de immu. eccle. lib. vj. †item
potest dici qõ ex quo ratione dicte emptionis secuta fuit possessio
cõtinua ꝑ longum tempus censeant͂ omnia solẽniter gesta per ea q̃
habent͂ in. l. si filius. C. de peti. hr̃ditatis. ꝛ in. l. qui in aliena. ff. de ac
quiren. hr̃ditate in principio versi. sed non adiecit. ꝛ ꝙ per Innoc.
in. c. ij. de in integ. resti. ad hoc. l. cum de in rem verso. ff. de vsur. et q̃
ibi ꝑ Barto. cuius dicta approbat Panor. i. c. ꝑuenit extra de cẽsi.
ꝛ ꝙ ꝑ Inno. in. c. noscit͂ de eo qui furti. ord. susce. ꝛ ꝙ ibi per bal. d.
Anto. ꝛ Imo. vbi Imo. dicit ꝙ ad probandũ solẽnitatem interue
nisse sufficit lapsus lõgi temporis: ꝛ sic decem annorũ in his in qui-
bus cadit possessio vel quasi possessio ꝛ ꝙ sufficiat longuꝫ tempus
tenent. d. Anto. ꝛ Flo. in. d. c. peruenit. itẽ regula est ꝙ qui nitit͂ in
negatiua non seruanda sibi hꝫ probare negatiuam. l. hoc iure. ff. de
ꝟb. ob. ꝛ ibi per Bar. ꝛ doc. ꝛ per Inno. ꝛ doc. in. c. sup his de accu.
ꝛ per Saly. in aut. hoc ampli⁹. C. de fideicõ. ꝛ doc. in. c. bone de elec.
cum itaq̃ licentia nõ foret petẽda ab istis actoribus nec requirere
tur ꝑ viã solẽnitatis vr̃ ꝙ eis q dicũt licẽtiã nõ interuenisse incum-
bat onus ꝓbãdi ꝯcurrẽte etiã possessione lõgi tp̃is: ꝛ insup ð2 mihi
ꝙ longo tp̃e fuerũt facte multe ꝛ multe alienationes a laycis sine li
centia superioris ꝛ oẽs fuerunt sortite effectum ꝛ nulla pena solu-
ta fuit ꝙ si legitime ꝓbaretur putarẽ rem claram ꝑ ea q̃ habent͂ in
l. de quibus. ꝛ sequẽtibus. ff. de. ll. ꝛ in. c. fi. extra de ꝯsue. ꝛ in. l. j. ꝛ. ij.
C. q̃ sit long. ꝯsue. ꝛ super hoc decreuerã facere magnũ fundamẽtũ
verũ q2 probatio circa hoc esset difficilis maxime breui tp̃e ꝙ resta
re ð2 de cõpromisso: ideo sup hoc nõ isisto sꝫ ex alijs supra deductis
cõcludo ꝙ titulus emptionis cẽseri dꝫ iustus ꝛ validus ꝛ ꝯñter di-
9 ctus reus põt niti longi temporis p̃scriptione. ¶ †Nec obstat qõ
ð2 ꝙ dicti agentes fuerunt aliquo tp̃e absentes: q2 in materia p̃scri
ptionis absentia sumit͂ respectu domicilij. illi em̃ dicunt͂ p̃ntes qui
sunt de eadẽ ꝓuincia ꝛ alij qui sunt de diuer. ꝓuincijs censent͂ ab-
sentes vt est tex. in. l. fin. C. de long. temporis p̃scrip. ꝛ hodie q̃libet
ciuitas hoc respectu censetur facere vnã ꝓuinciam dicit glo. ibi cũ
quelibet cẽseat͂ hr̃e suũ p̃sidẽ q cognoscit etiã de magnis causis ciui
libus ꝛ criminalibus: cum ergo actores ꝛ rei fuerint semꝑ de eadeꝫ
ciuitate: iõ cẽserent͂ p̃ntes: ꝛ lꝫ aliquo tp̃e fuerint corpore in alia ꝓ
uincia tñ cũ haberẽt aiūm redeundi cẽsent͂ esse in p̃ria. l. nihil. ff. de
10 legatio. facit. l. ex facto. §. ꝓuincialium cũ si. ff. de hr̃d. isti. ¶ †Nec
obstat ꝙ cã pendet coram arbitratoribus qui cognoscunt de veri-
tate ꝛ equitate: q2 lꝫ p̃scriptio q̃ currit sine titulo ꝛ bona fide cẽseat͂
iniquum compendium vt. d. aut. vt eccle. roma. cẽtum annis gau.
spa. tamen secus videtur in prescriptione longi temporis que vide
tur equa. l. j. ff. de vsuc. ꝛ dato ꝙ ab initio de rigore quesitum eẽt tñ
postꝙ̃ equum est ius quesitum vnicuiq̃ manutenere. ꝛ per hanc ra
tionem firmat Bart. in extrauag. ad reprimenda in verbo videbit͂
in fi. ꝙ qui cognoscunt de equitate debent admittere exceptioneꝫ
prescriptionis longi temporis: posset etiam sup fundamento iusti
erroris: sed q2 non vidi verba statuti non curo sup hoc facere fun-
damentũ concludo itaq̃ ꝙ dicti agẽtes repellẽdi sunt exceptione
prescriptionis reus est absoluendus ꝑ p̃dicta in quibus facio p̃nci
11 pale fundamentum. †Facit etiam pro dicto reo. d. aut. hoc si debi-
tor cuius autẽtice beneficio poterat ecclesia venditrix se tueri ꝛ ex-
cipere q2 statutum permittens agi hypothecaria cõtra tertiũ pos-
sessorem non discusso debitore non militat in ecclesia ꝛ exceptio cõ
petens auctori transit in successorem etiam singularem. l. si terti⁹.
ꝛ quod ibi per Barto. ff. de aqua plu. arcẽ. ad quod. l. etiam si in reꝫ
successerint. ff. de iureiurã. ideo videtur quod hac via possit dictus
reus se tueri a dispositione statuti: attento etiam quod ipse reus si
ab eo euinceretur haberet regressum contra ecclesiam auctricẽ. ar.
l. fin. in fi. C. de vsuris rei iudi. nec obstare videtur quod liberauerũt
fideiussorem: quia videtur eis imputandum: non em̃ decet quod
sit in potestate actoris suo contractu tollere reo beneficium sibi cõ-
petens per ea que habentur in. l. j. C. de transac. ꝛ in. l. modestinus.
ff. de fideiusso. cum similibus pro adducta autem pro hac parte est
in effectu responsum ad adducta in contrarium.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxlvj.

☞ Appellatio seu recursus ad arbitrium boni viri a laudo cõtra
compromissum per quod dicte appellationi est renunciatum cum
iuramento an sit licita ita quod appellans nõ videatur incidisse in
penam conuentionalem. nu. 1. ꝛ. 2.

1 Iuramentum quod sine dispendio salutis seruari potest est seruã-
dũ ꝛ firmat contractum.
2 Arbitria ex eo q2 sunt redacta ad instar iudiciorum an debeãt ar-
bitri vel arbitratores iuris ordinem vt iudices sequi vbi in cõpro-
misso adijcitur clausula ꝙ de iure laudent.
3 Seruitutem potest sibi venditor ꝛ alteri in fundi venditione reser
uare ꝛ datur actio vẽditori vt cõstituatur dicta seruitus ex vẽdito.
4 Seruitus an videatur mihi reseruata si dicam domos meas quas
vendo seruire.
5 Seruitus debet specialiter reseruari.
6 Seruitus an videatur reseruata per hec verba vẽdo murũ cũ reser-
uatiõe seruitutũ ꝛ signaturarũ que in muro apparent. nu. 9.
7 Copule natura que sit.
8 Seruitutes prediales quare sunt inducte.

¶ Consilium. cxlvj.

In nomine domini nostri

1 Iesu christi. ¶ †Videt͂ in hac consultatiõe p̃mo aspe
ctu dicẽdũ ꝙ nõ potuerit reclamare sꝫ tenet͂ stare lau-
do arbitri siue iustũ siue iniustũ metu pene vt est text.
in. l. diẽ ꝓferre. §. stari. ff. de arbitris. Et maxie vigore iuramẽti: q2
iurauit stare laudo ꝛ nõ ꝯuenire ꝛc. lꝫ nõ viderꝫ ꝟba ꝯpromissi cũ
maxima sit virt⁹ iuramẽti ꝙ seruãdũ est si põt seruari sine dispẽdio
salutis eterne ẽt si sit p̃stitũ de seruãdo ꝯctum al's nullũ. c. cũ cõtin-
gat de iureiu. ꝛ. c. lꝫ mulieres. eo. ti. li. vj. ꝛ. c. ꝙ̃uis de pac. eo. li. ꝛ. c. j.
ꝛ. c. debitores de iureiu. iõ vr̃ ꝙ possit cogi vt obseruet iuramẽtum
2 lꝫ laudũ foret nullũ aut iniquũ. †Nec vr̃ obstare ꝙ fuit ꝯpromissuꝫ
de iure: q2 hoc vr̃ ꝙ tacite inerat ẽt si nõ fuisset exp̃ssum: q2 arbitria
sunt redacta ad instar iudicioꝝ. l. j. ff. de arbi. ꝛ cõstat ꝙ iudices de-
bẽt sniare de iure: iõ ꝛ arbitri ẽt si simplr̃ fiat cõpromissum exp̃ssio
aũt eoꝝ q̃ tacite insunt nihil opat͂. l. hec ꝟba. de leg. j. C. de fideiuss.
l. nõ recte. Et hoc voluerunt. d. Frãci. de alb. in. l. si qs arbitratu. de
ꝟb. ob. ꝛ seqt͂. d. Ant. in. c. qntauallis de iureiu. ad hoc ꝙ no. ꝑ In-
nocẽ. in. c. prudẽtiã. de offi. dele. q vult ꝙ si supior delegãdo cãm ad
iecit clausulã si tibi ꝯstiterit ꝛc. cõdẽnes ꝛc. si iudex condẽnet ꝛ sibi
nõ ꝯstiterit valet snia: q2 illa cl'a tacite inerat s̃m eũ quẽ sequuntur
doc. ibi. ꝛ in. c. ex insinnatione de rescrip. Et s̃m hoc dato ꝙ laudũ
fuerit iniustũ: tñ valeat ꝛ sit seruãdũ. ¶ Tñ his nõ obstãtibus con
trariũ puto de iure r̃ndendũ tota. n. facultas arbitri depẽdet a cõ-
promisso nec põt excedere formã cõpromissi. l. non distinguemus.
§. de officio. ff. de arbi. ꝛ. l. si cũ dies. §. plenũ. eo. ti. ideo si data est po
testas arbitri ꝙ laudet de iure laudãdo ꝯ vel p̃ter ius laudat vltra
ꝑtãtem sibi cõcessam: ideo nulliter laudat ꝛ hoc firmat Bar. in. d. l.
diẽ ꝓferre. §. stari cui⁹ maxia est auctoritas ꝙ̃ refert Imo. idem te-
nẽs in. c. qntauallis. de iureiu. idẽ Panor. ibi iuxta finẽ. ꝛ in. c. cum
dilecta. de rescriptis. ꝛ idẽ sentit in. c. cãmq̃ de re iudi. Argumentũ
contrarium r̃ndetur negando quod tacite insit. Nam lꝫ arbiter de
beat de iure laudare: tamen non astringitur adeo quod si aliter lau
dat partem non artet ꝛ non deficit potestas ꝛ non inest tacite ꝑ mo
dum necessitatis sed honestatis ꝛ ne incidat faciendo litem suam
prout facit litẽ suam arbiter qui male laudat. l. si quis in ꝯscribẽdo
in fi. C. de pac. ꝛ. l. si quis in ꝯscribendo in fi. de epis. ꝛ cle. Sed si com
mittit͂ ꝙ laudet de iure exp̃mit͂ ꝑ modũ necessitatis: q2 nõ põt egre
di formã ꝯpromissi: iõ alio mõ exprimit͂ ꝙ̃ insit. Et qñ aliter expri
mit͂ ꝙ̃ insit exp̃ssio aliqd operat͂ ꝛ nõ attẽdit͂ ꝙ tacite inest ꝓut est
theorica Bar. ꝛ doc. in. d. l. hec ꝟba cũ si. Nec obstat dictũ Inno. in
d. c. prudẽtiã. ꝛ sequaciũ in cõtrarium adductum: q2 r̃ndetur quod
termini sunt dispares. Nam iudex delegatus gerit vices delegãtis
de offi. eius cui man. est iuris. ꝛ quicquid gerit facit auctoritate de-
legãtis nõ ꝓpria vt in. c. p̃terea de offici. dele. ꝛ in. c. cũ aliqbus in fi.
de rescri. li. vj. ꝓprij. n. nihil hꝫ. l. j. §. q mãdatum. ꝛ. d. l. ꝛ si p̃tor. ff. de
offi. ei⁹ cui mã. est iuris. iõ suadet rõ ꝙ cẽseat͂ iniũctũ ꝙ ipse cogno-
scat ꝛ ꝓnũciet eo mõ ꝛ forma ꝓut cognitur⁹ ꝛ ꝓnũciaturus fuisset
delegãs cuius iurisditionẽ exercebat ꝛ cui⁹ vices gerebat ꝛ cui⁹ au
ctoritate oĩa gerebat: sꝫ delegãs nõ artat͂ p̃cise ꝯdẽnare õmñ si ꝯsti
terit ꝛc. ꝛ ꝑ ꝯñs nec delegatus q ei⁹ vice fungit͂ ꝛ auctoritate dele-
gantis pronunciat. Sed arbiter neminem representat nec alicuius
vices gerit: ꝛ que gerit sua auctoritate sibi tamen a compromitten
tibus attributa in compromisso: ideo verba compromissi sunt vt
iacent intelligenda cum non habeant terminum ex quo habeant
recipere ꝟisimilem interp̃tationem prout hꝫ delegatio per supra-
dicta. Itẽ est rõ differẽtie inter delegatũ ꝛ arbitrum: q2 si delegat⁹
male iudicat ꝓuidetur leso ꝑ remediũ appellationis. Sed si arbi-
ter male iudicat cessat regulariter omne remedium. Ideo strictius
inherendum est verbis ne resultet magna lesio partis ꝛ non ita de
facili recedendum est a verbis ꝓut vbi agitur de paruo preiudicio.
Preterea communiter solet fieri compromissum vt in arbitrum
ꝛ arbitratorẽ.

⁊ arbitratorē. Et ita mihi psuadeo ꝙ actum fuerit in hoc compro
misso. Sed in arbitratore nō inest tacite ꝙ de iure ꝓnunciet sed ꝑ
ut equitati arbitraꝛ cōuenire ꝑ ea q̄ habenꝛ in.l.si de meis.§.rece
pisse.de arbi.⁊ in.l.si societatē.§.arbitrorum ꝓ socio.⁊ in.d.c. qnta
uallis. Ideo cū in arbitratore dicta v̄ba nō insunt tacite. Et idcir
co artat cōmissionem ⁊ si exceditur reddūt nullū arbitramētum: qꝛ
diligenter seruandi sunt fines cōmissionis.l.diligenter.ff.mandati.
⁊.d.§.de offi.⁊.c.cū olim.de officio delegati.cū si. Prout autem di
cta verba.de iure ⁊c.relata ad arbitratorē limitāt potestatem ⁊ red
dunt nullū arbitramētū si aliter ꝓferatur: ita ⁊ relata ad arbitrum
limitent ꝓtātem arbitri ⁊ reddant nullū laudū si cōtra ius laudet.
ar.l.iam hoc iure.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊.l.hereditatem.⁊.l.q̄uis.C.
eodem tit.⁊.l.fi.C.de sentētijs. Ex quibus ↄcludo ꝙ dictum laudū
seu arbitramētum est nullū si nō est latū de iure. Et ita alias ↄsului
Et vidi alias a famosissimo doc.cōsultum qui etiā allegabat dñm
florianū hāc ꝑtem firmare in.d.l.si societate.§.arbitroꝝ. Si autem
laudū est nullum: qꝛ non seruata forma ↄpromissi cessat pena ⁊ per
iurium: qꝛ laudū nullum nō est laudū.l.iiij.§.ↄdēnatum de re iudi.
⁊ cle.pastoralis eo.ti.ideo promittens seruare laudum alias penaꝫ
⁊ iurans artatur si laudū valet ⁊ non de laudo nullo maxime si nul
litas causaꝛ: qꝛ excessit fines compromissi argumen.dictoꝝ iurium
3 ⁊.d.§.de officio. ❡ † Est videndū itaqꝫ vtrū dictū laudū seu arbi
tramentum sit laudū de iure. Et sic an sit iustū: circa ꝙ vꝛ prima fa
cie dicēdum ꝙ sit iustū. Nam ↄstat ꝙ dñs vendēs domum pōt sibi
⁊ alteri seruitutem reseruare.l.in tradēdis.⁊.l.qcqd.ff.cōia predio.
Et dicēdo domum venditam seruitus fore cēseꝛ agere ⁊ conuenire
vt seruitus illa imponaꝛ adeo ꝙ si tpe traditiōis id dī cēseꝛ seruit⁹
cōstituta si nō dī agi pōt ex vendito vt cōstituaꝛ vt est tex.in.l.si bi
narū.ff.de ser.vr.ꝑdi.⁊.l.si in venditione.ff.cōia ꝑdi. Idem si dixit
domos vēditas seruire.l.in tradēdis.eo.tit. Et si generaliter loqui
tur vꝛ ꝙ illa generalis reseruatio valeat ⁊ trahaꝛ ad oēs seruitutes
q̄ cōprehendi pñt sub illa generalitate ꝓut vꝛ velle gl.in.d.l.in tra
dendis.⁊ Ang.ibi.⁊ in.l.qcqd.eo.titu. Facit regula q̄ tradiꝛ in.l.si
duo de admi.tu. Quod ideꝫ operatur generalis dispositio circa ea
que sub generalitate cōprehendunꝛ ꝙ operaꝛ spālis dispō: ideo cū
dictus vēditor reseruauerit sibi seruitutes seu seruitutum iura vi
deatur reseruasse sibi seruitutē faciēdi dictū arcū pront demōstra
bat signatura q̄ erat in dicto muro qui vēdebaꝛ: ⁊ postq̄ hꝫ arcum
factum pōt altiare supra suū quis quousqꝫ sibi placet: qꝛ aer est li
ber.l.altius.C.de serui.⁊ aqua.ideo dictū laudū vꝛ de iure latuꝫ: iō
validum ⁊ iustum ⁊ qui nisus est impugnare inciderit in penā et in
4 periurium. ❡ † His tñ minime refragātibus in ↄtrariū puto aper
tam iustitiā scꝫ ꝙ dicta snīa non sit iusta. Et sic nō de iure lata. Ex
pluribus ⁊ primo ponderando verba reseruationis reseruauit sibi
iura ⁊ seruitutum ⁊ signaturarum q̄ sunt in supradicto muro. Ista
verba sunt pñtis temporis ideo referunꝛ ad seruitutes que tunc.s.
tempore reseruationis erant in dicto muro. Sed tunc nulla serui
tus erat in muro que deberetur ipsi venditori vel rei sue. Quoniaꝫ
res mea mihi seu rei mee seruire seu seruitutē debere nō potest.l.in
re cōmuni.ff.de serui.vrb.predi.⁊.d.l.quicqd.vbi est casus ꝙ reser
uando seruitutes que debenꝛ a re vendita quo ad ipsum vendentē
nihil agitur qꝛ nulla seruitus potest deberi domino vel rei sue im
mo si seruitus deberetꝛ predio meo ⁊ prediuꝫ seruiens efficeretꝛ meū
seruitus extinguitur ꝑpter dictā regulā prout dicit tex.in.d.l.qc
quid.⁊ Bar.⁊ Bal.ibi ponderant verba pñtis temporis.⁊ respon
det ad.l.d.l.in tradendis ꝙ ibi est verbum infinitiuum seruire ꝙ ve
rificari pōt etiā in tempore futuro ꝑ notata in.l.stipulationū alie.
5 §.stipulatio.de verb.ob. † Item ista reseruatio est generalis debet
aūt specialiter seu nominatim fieri certe seruitutis reseruatio qñ re
seruatio fit vendenti vt vꝛ probarē text.in.d.l.in tradendis.⁊ volūt
ibi Bart.⁊ Bald.si eñ fit generalis reseruatio seruitutū nō magis
vnius seruitutis q̄ alterius fit reseruatio: ideo aut nulla reseruaꝛ
aut oīs reseruaꝛ incōueniēs aūt esset ꝙ omnis seruitus cēseaꝛ con
stituta: iō nulla est reseruatio generalis hoc vꝛ velle ibi tex.⁊ ita in
telligunt Bar.⁊ Bal.⁊ ratio vrget nam seruitus est ne luminibus
officiaꝛ si fieret domus cum fenestris bassis prope dictū murum ad
hoc vt non officeret dictis luminibus oporteret dirui dictum mu
rum ⁊ domus efficeretur saltem magna ex parte inutilis ꝙ non est
6 dicendum. ❡ † Nec obstat si dicaꝛ latis deuētū est ad speciem ser
uitutis ꝑ illud v̄bū signaturarū ꝙ illud signum dicte partis arcus
que est in dicto muro dat intelligere quā seruitutē intendebāt con
trahentes reseruare.s.seruitutem impostādi arcū in dicto muro vt
sic dictus murus pateretur seruitutē oneris ferēdi de qua in.l.euꝫ
debere columnam de serui.vrba.pred.nam rñdetur ꝙ reseruantur
iura seruitutum ⁊ signaturarum que ⁊c.dicta verba seruitutum ⁊ si
gnaturarum nō significant ꝙ signature demonstrēt seruitutes nec
genitiuus seruitutuꝫ regiꝛ seu determinaꝛ a genitiuo signaturarū
vel econuerso: sed quilibet ex dictis genitiuis eque principaliter re
7 gitur a verbo iura. † Natura enim copule ⁊ est copulare eque prin
cipaliter.l.si cui.ff.de fun.instruc.l.si mihi ⁊ titio.de verb.obli.cum
similib⁹.⁊ natura copule est poni inter diuersa vt no.in rubrica.ff.
de iur.⁊ fac.igno.itaqꝫ per dicta verba non habemus certitudineꝫ

quas seruitutes voluerunt reseruari dato autem sine preiudicio ꝙ
voluerit reseruare seruitutem impostandi arcum in dicto muro po
test intelligi de seruitute reali ⁊ de seruitute personali.i. iure impo
standi ibi arcum in quemcunqꝫ transeat dictus murus quasi in hoc
habeam vsum quo ad hoc dicti muri: ꝓut in simili dicit Bart.in.l.
vt pomum.ff.de serui. Et hoc denotat v̄bum sibi relatū ad ꝑsonaꝫ
vēditoris. Et facit qꝛ ista seruitus vrbana si esset seruitus ꝑdialis
ſꝫ vēditor nō habebat ꝑdium vrbanū cui possit deberi dicta serui
tus seruitutes aūt reales requirunt de necessitate ꝑdium dominās
⁊ ꝑdium seruiens.l.j.ff.cōia ꝑdi.⁊ ibi Bar.idem Bald.in.l.pecoris
de serui.rustico.predi.vbi tex.in.c.sequenti. Et si dicatur saltē erat
ibi solū seu area: rñdetur ꝙ seruitus predialis consistit in eo qd̄ est
vtile predio dominanti ⁊ nō pōt vlteri⁹ extendi.l.ergo.⁊.l.sequēti.
8 ff.de ser.rusti.predi.⁊.d.l.in tradendis.§.interpositis. Sunt enim
inducte seruitutes ꝑdiales ad vtilitatē ꝑdioꝝ dñantiū dicit Ang.
in.d.l.ergo allegat.l.quotiens.j.de seruituti. titulo generali. Sed
nullam ꝑbet vtilitatē aree immo incōmoditatē aree ↄstructio arc⁹
merito respectu aree nō potuit ↄstitui seruitus aliud ꝑdiū dñans
non erat merito seruitus nō fuit ↄstituta. Et si dicatur potest ipo
ni seruitus actiue ⁊ passiue ꝑdio futuro.l.si seruit⁹.§.futuro.de ser
ui.vrba.predi.rñdetur quod tunc imponitur seruitus de futuro:
qꝛ non pōt esse seruitus donec deficit ꝑdium dominans.d.l.j.cōia
ꝑdi. Sed verba dicte reseruationis sunt de pñti merito ad futura
edificia non trahātur. Item si dicatur de mēte ↄ̄hentium vꝛ fuisse
ꝙ ↄstituereꝛ seruit⁹ ꝓut demōstrat illa signatura dicti arc⁹ et mēs
ꝑualet v̄bis maxime inepte positis.l.in cōuētionalibus.ff.de ver
bo.signi.⁊.l.cum virum.C.de fideicōmissis.cū si. Rñdetur plurib⁹
modis primo ꝙ dicta mens non apparet. Et maxime qꝛ verba re
seruationis sunt pluralis numeri. Et verba pluralis numeri nō ve
rificātur in vno.l.vbi numer⁹.de testi.l.inter illā in fine.de ver.sig.ꝑ
Bar.in.l.fi.ff.ad trebellia. Et iō posset attētari ꝙ vt verificeꝛ illud
plurale signaturarū referaꝛ ad fenestras q̄ sunt in dicto muro: ⁊ il
lud sibi sit pluralis numeri. Ita eñ reperiꝛ sibi in plurali ꝓut in sin
gulari vt in donatello cōstat. Et quotidie dicimus sibijpsis. Et ſm
hoc reseruatio cēseaꝛ facta ⁊ vēditori ⁊ emptori: lꝫ nō viderim v̄ba
instrumēti nisi quaten⁹ sunt relata.s.in themate. Non aūt min⁹ de
mōstrāt ille fenestre ꝙ ꝑ edificia nō officiebaꝛ luminibus dicte do
mus vendite q̄ ꝙ fuerit impostatus arcus in dicto pariete: maxiē
qꝛ possibile est ꝙ fuerit arcus initiatus ⁊ nō cōpletus. Et ſm hoc
dictū laudū foret latū nō de iure quatenus laudū cōtinet ꝙ possit
9 s.arcum altiari murus q̄tūlibet. † Insuper dato ꝙ censeretur con
stituta seruitus imponēdi dictum arcum ſm ꝙ demonstrat dicta si
gnatura. Tamen censeretur ↄstituta vt restituaꝛ arcus in ea forma
ꝓut fuerat antea dum domus erāt non dirute. Et cū eo edificio su
pra arcum prout prius fuerat. Et nō cēseꝛ imposita maior seu gra
uior seruit⁹ seu magis onerosa q̄ foret si antiquū edificiū maneret
arg.l.cuius edificiū.de serui.vr.ꝑdioꝝ.⁊.l.seruitutes.§.si stillicidiū
eo.ti. Signa aūt fenestrarū demōstrant satis plane ꝙ nō erat tale
edificiū ꝙ impediret lumē dictaꝝ fenestrarū. Ideo nō est verisimi
le ꝙ fuerit mēs ↄ̄hentiū imponēdi seruitutē oneris ferēdi.s.susti
nēdi onus arc⁹ ⁊ on⁹ edificij ꝙ vēditor voluisset iponere: tū qꝛ forte
dict⁹ mur⁹ nō erat habilis ad sustinēdū tātū onus. Tū etiā qꝛ non
est verisimile ꝙ emptor voluisset offuscari lumē dictaꝝ fenestrarū.
Sed vꝛ eē de v̄isimili mēte ꝙ voluerint ꝙ posset reedificari prout
pri⁹ erat: ⁊ nō graui⁹ on⁹ imponi cū magno detrimēto emptoris.
Verba itaqꝫ vt ex ꝑdictis demōstratū est nō importāt ꝙ cēseat con
stituta dicta seruit⁹ q̄ nō erat in dicto muro. Et v̄isimilis mēs cō
trahētiū non fuit ꝙ imponeretur onerosa grauis ⁊ adeo ꝑiudicia
lis: ꝓut importat tenor dicti laudi. Et imputeꝛ venditori vel eius
successori q nitiꝛ ex reseruatiōe quare legē aptius nō dixit.arg.l.ve
teribus de pactis. Interpꝛtanꝛ eñ v̄ba pactorum cōtra eos qui ex
pactis nitunꝛ.l.qcqd astringende.§.j.de v̄borum obli.⁊.l.labeo.⁊
l.si in emptione in princ.de ↄ̄henda emptiōe: ⁊ ex adductis ꝑ hac
parte sumi possunt rñones ad adducta in ↄ̄rium. Concludo itaqꝫ
ꝙ dictū laudū nō fuit de iure latum ſꝫ iniustum. Et ideo nullum: ⁊
ꝑ consequens non esse cōmissam penā nec ꝑiurium. Et partes iu
dicis esse in ꝓnunciando laudū nullū. Nec obstat ꝙ iuramētum est
seruandum etiā interpositum sup obseruantia cōtractus nulli: qꝛ
illud procedit qñ non obseruaꝛ id qd̄ iuraꝛ. Sed in casu nr̄o fuit iu
ratum de seruando laudum latum de iure: ideo nō seruans laudꝫ
nō latum de iure nō venit cōtra iuramentum. Recipit enim iura
mentum eas cōditiones quas recipit contractus super quo est in
terpositum.l.fi.ff.si quis cautio.⁊.l.fi.C.de non numerata pecunia
⁊.c.peruenit.⁊.c.quemadmodum de iureiuran.cum concord.

Laus deo.

❡ Summarium super consilio.cxlvij.

☞ Renūciasse an videatur etiā bōis maternis filia que renūciat
oībus bonis paternis ipsi patri secūdo loco eam dotanti cū dote.
ccc.flore.in bonis stabilibus sibi ↄstituta.ꝓ totum.

1 Dotata filia a patre an videatur dotata de bonis paternis vt tan
quam lesa non videatur exclusa a bonis maternis lꝫ renunciaue
rit omnibus suis bonis ipsi patri.vsqꝫ ad fi.ↄsi.

2 Usufructus formalis non venit appellatione bonoꝝ stabilium et
sic bona stabilia differunt ab vsufructu qꝺ ius incorporale ꝺr neqꝫ
mobile neqꝫ stabile sed est tertia species.
3 Lesio enormissima causat dolum reipsa.
4 Dolum ex proposito adesse ⁊ reipsa paria sunt.
5 Argumentum a cõtrario sensu de quo.nu.j.in prin.vbi ex eo resul
tat absonus intellectus.
6 Bonorum appellatione an veniant omnia que possidenť vel vsuf
fructus qui naturaliter possidetur.
7 Bona dicuntur quia beant.

¶ Consilium.cxlvij.

1 In nomine domini nostri
Jesu christi. ¶ † Omisso de voluntate consultãtis ꝑmo
quesito. Circa scꝺm quesitum videť primo aspectu dicen
dum quod dicta dña Ansilia non possit succedere in bonis mater
nis nisi in quantitate.ccc.flo.nam ex quo in primo ꝯctu ꝯuentum
est ꝙ dictus Nicolaus pater daret ꝑ dote.ccc.florẽ.in bonis stabili
bus ascendẽtibus ad supradictam summã.ccc.florẽň.positis latera
tis ⁊ cõfinatis in ciuitate racanati ⁊ eius territorio. Ideo a ꝯtrario
sensu censetur actum ꝙ nõ teneať de bonis immobilibus existenti
bus in dicto territorio racanati: argumentum eñ a cõtrario sensu
habet locum etiam in cõtractibus.l.inter socerũ.§.cum inter.ff.de
pac.do.⁊.l.eum qui ita.§.q ita de verb.ob. Et ideo attẽto ꝙ bona
materna sunt sita in territorio racanati.⁊ ipse Nicolaus non habe
bat aliqua bona ꝑpria in terra racanati sed tenebat ⁊ possidebat
dicta bona mr̃na ⁊ nõ alia bona stabilia in dicto territorio ideo cẽ
setur voluisse intelligere de dictis bonis maternis. Et ex quo possi
debantur ꝑ dictum Nicolaum patrẽ dicte puelle videnť posse dici
bona patris per ea que tradunt Bar.⁊ doc.in rubrica de noui ope
ris nũ.iõ satis dici possint bona paterna: attẽto ꝙ in dictis bonis
pater habebat vsumf.l.j.⁊ per totum.C.de bonis maternis.⁊ fun-
gebatur dictis bonis quasi domin⁹ etiã de iure.d.l.j.de bo. mater.
Et dicta ansilia renunciauerit remiserit ⁊ quietauerit omne ius et
omnem actionem ⁊c.ꝙ ⁊ quã habebat vel habere sperabat tũc ⁊ in
futurum in ⁊ sup bonis Nicolai sui patris dicta renunciatio ⁊ re-
missio videtur facta etiã de dictis bonis que fuerãt matris confert
⁊ tertio cõtractus dotalis in quo dicta ansilia interuenit in quo ꝑ
mittuntur merito.ccc.floreni in bonis stabilibus existentibus in
territorio racanati. Et ideo iterato videtur dicta dña ansilia ꝯsen
tire ꝙ cetera bona materna sint patris. Et si nõ ꝯsunt singula mul
ta iuuent.l.excusantur in principio cum iuribus ibi allegatis in gl.
ff.de excu.tu. Et ex quo dictus maritus tenet ⁊ possidet oĩa bona
q̃ possidebat dictus Nicolaus in dicto territorio q̃ valent longe vl
tra.ccc.aureos videť illa bona habuisse vigore dicti ꝯctus dotalis.
Nã ex primordio ti.posterior formatur euẽtus.l.ij.C.de acq.pos.⁊
l.j.C.de impo.lucra.descrip.li.x.ideo nõ videť ꝙ possit aliqđ pete
re dictus maritus. Nec in terra mõtis sancti. Nec in terra racanati.
Et ꝑ hoc vr̃ rñsum ad scꝺm q̃situm ⁊ tertium circa quartum vr̃ di-
cendum ꝙ ex quo ꝯctus est iuratus ⁊ iuramẽtũ põt seruari sine di-
spẽdio salutis eterne sit oĩno seruandũ ꝑut dicit text.in.c.q̃uis de
pac.in.vj.facit.c.cũ ꝯtingat de iureiu.⁊.c.mulieres.eo.ti.lib.vj. Nõ
vr̃ obstare ꝙ minor est lesa: q; minori leso cõpetit resti.in inte. Sed
illa tollitur ꝑ iuramentũ.l.j.⁊ auť.ibi posita.C.si aduer.ven.⁊.d.c.
2 q̃uis ponderato ỽbo omnino ꝙ doc.ponderant. † Cũ his mini-
me refragantibus ꝯrium puto de iure rñdẽdum capiẽdo scꝺm q̃si-
tum ꝑsuppono id qꝺ est in iure notissimũ.s.ꝙ bona mr̃na erãt filie
quo ad ꝑprietatẽ vt.d.l.j.⁊ ꝑ totũ de bo.ma.itẽ ꝑsuppono ꝙ aliud
est vsusfructus bonoꝝ stabiliũ aliud ipsa bõa stabilia.l.si alij fundũ
ff.de vsuf.lega.⁊.l.si titio.eo.tit.vsusfructus insuper est ius incorpo
rale nõ est qđ stabile vel mobile ꝑut dicimus in noĩbus debitorũ ⁊
alijs iuribus.l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudi.⁊ in.l.q̃ tu
beronis.§.in peculio.ff.de pecu.tertio ꝙ vsusfructus quẽ habebat
pater in dictis bonis maternis nõ erat extimatiõis.ccc.flo.audio
eñ ꝙ bona ĩpa ⁊ eoꝝ plena ꝑprietas erant extimationis.ccccc.flo.
ita ꝙ vsusfructus verisilr̃ nõ erat extimationis.ccc.flore.quarto qꝺ
nõ valet ꝑmissio rei stipulãtis.l.si rem meã.⁊.l.nemo rẽ suam.ff.de
verb.ob.⁊ facit.l.proprias.C.de le.⁊.l.sue rei.ff.de cõtrahen.empt.
que omnia suadent ꝙ ꝑmissio facta per Nicolaũ de dando.ccc.flo.
in bonis stabilibus positis in territorio racanati nõ debeat intelli
gi in bonis maternis que erant dicte ansilie stipulãtis. Nam sibi ꝑ
mitti nõ poterat res sua. Et vsusfruct⁹ formalis nõ venit appella
tiõe bonoꝝ stabiliũ: q; est ius incorꝑale neqꝫ mobile neqꝫ stabile sꝫ
est tertia species vt.s̃.deductũ.⁊ habeť in.l.j.C.si aduer.trãsac.⁊ ibi
dico de iuribus incorporalibus ꝙ nõ pñt dici mobilia neqꝫ immo-
bilia pariter dici nequeunt bona stabilia: ideo cum ꝑmiserit Nico-
laus dare pro dote dicte Ansilie eius filie.ccc.flo.in bonis stabili-
bus existẽtib⁹ ex territorio racanati vbi erãt bona materna nõ in-
telligitur de ipsis bonis q̃ erãt stipulãtis si intelligereť de ꝑprieta
te. Nec pñt intelligi de vsuf.q; nõ erat tãte extimatiõis ⁊ nõ est bo
nũ stabile neqꝫ clauditť territorio.ꝑterea ỽbum dare denotat dñij
trãsactionẽ.l.si.ff.de cõdi.ob cãm.⁊.§.sic itaqꝫ insti.de acti.iõ trãsfe
rẽs vsumfructum rei nõ ꝺr ꝑprie dare. Et maxime qñ cediť ꝑprie-
tario: q; ille vsusfructus formalis qui est apud vsufructuarium nõ
trãsferť in ꝑprietariũ. Sed extinguitur vsusfructus ⁊ impingnať
seu impleť ꝑprietas.l.id qꝺ nr̃m.ff.de vsufru. Ubi pꝫ ꝙ ꝑprietari⁹
nõ põt hr̃e vsumfructum in re sua. Et insup dictus Nicolaus ꝑmi
sit dicte dñe Ansilie dare dictos.ccc. florenos in bonis stabilibus
vna cũ vsufru.dictorũ bonoꝝ: ita ꝙ dando solum vsumfru.bonorũ
nõ verificanť dicta verba. Et ꝑ hoc tolliť argumẽtũ factũ in cõtra-
rium quatenus dicebatur ꝙ ex quo ꝯuenit de dãdis.ccc.flo.in bo
nis maternis censeatur a cõtrario actũ ꝙ residuũ remaneat apud
patrem. Ex quo enim vt dictũ est non censetur ꝑmissum de dãdis
ccc.in bonis maternis cũ id nõ sit expressum. Et ỽba nõ patiantur
cum dicta bona materna Nicolaus dare non poterat cũ non eẽnt
sua: ⁊ maxime ꝑprietarie ⁊ ꝑmissio de dãdo nõ valeret vt supra pro
batũ est. Nõ cẽseť de residuo actũ ꝙ nõ detur seu remaneat penes
Nicolaũ. Jnsup si ꝑmisisset dare.ccc.in bonis maternis a ꝯrio sen-
su nõ ꝑmittebat dare nec obligabať dare. Nõ ꝑpterea tolliť quin
filia q̃ cẽsetur possidere ciuilr̃ nõ possit fungi sua possessione ciuili
⁊ sua proprietate. Et maxime q; resultaret absonus intellectus si
sumeretur argumẽtũ ꝙ nõ posset petere bona mr̃na vltra quãtita
tẽ.ccc.flo.quia fuisset enormissime lesa dicta Ansilia renunciando
bonis paternis ⁊ doti cẽtũquinquaginta florẽ.datorum ꝑmo viro
qui reuersi erant ad patrem si aliud non erat conuentum.l.dos a
patre profecta.C.soluto matrimonio. Tamen erant necessario dã
di secundo viro auť.sed q̃uis.C.de rei vxo.actio.si vltra ꝑdicta re-
nunciasset etiã bonis mr̃nis esset enormissime lesa: q; ꝑ habendis.
ccc.in bonis suis renunciasset alijs.ccc.bonis suis ⁊ ꝑme doti ⁊ bo-
nis paternis: solũ ꝯsequereť relaxationẽ vsusfruct⁹ in illis.ccc.flo.
3 † Enormissima auť lesio causat dolum re ipsa.l.si quis cum alr̃.de
ỽb.oblig.⁊ ꝑsumptũ dolũ ex ꝑposito.nã lꝫ vbi est lesio aliqualiter
vltra dimidiũ iusti ꝑcij sit dubiũ: vtrũ presumať dolus ⁊ vtrũ in-
ramentũ tollat remediũ.l.ij.C.de rescindẽda vẽditione de quo per
glo.⁊ docto.ibi.⁊ docto.in.c.cum causam.⁊.c.cum dilecti extra de
emptio.⁊ vẽditio.⁊ in.c.cũ cõtingat.de iureiur.vbi Jmo.in.xxvij.
⁊ sequentibus chartis multũ insistit pro ⁊ cõtra: ⁊ tãdẽ vadit cespi-
tando: vr̃ auť velle ꝙ in muliere minore vel rustico ꝑsumať dolus
ex ꝑposito adeo ꝙ iuramentum nõ tollat remediũ.d.l.ij.de rescin-
dẽda venditiõe. Nos auť sumus in muliere ⁊ minore nõ nupta ꝯsti
tuta sua patria ꝑtãte eius cũ quo.ꝯtrahit ⁊ cui reuerentia debetur
Et insuper lꝫ doct.varient vbi est sola lesio vltra dimidiã iusti pre-
cij. Tamẽ vbi est multũ excessiua vltra triplũ puta vel quadruplũ
tunc saltem in minore. Nã simplr̃ ꝙ ex enormi lesione presumatur
dolus tenet dñs Ant.in.d.c.cũ ꝯtingat ꝙ ⁊ tenet Pet.de anch.in
repetitiõe.c.j.de cõsti.in antiquis dicẽs ita se cõsuluisse senis adeo
ꝙ iuramẽtũ effectualr̃ nõ ligat. Ex quo eñ intm̃ lediť minor nõ vr̃
absqꝫ dolo ⁊ fraude ꝯhentis cũ minore ꝑut dicit ipse Pet. de anc.
in.d.repetitiõe ⁊ in.d.ꝯsilio. Cui⁹ dicta in effectu sequiť dñs Nico.
in.d.c.cũ cõtingat in.xxxj.⁊.xxxij.col. q; presumiť dolus ⁊ q; iurãs
nõ ꝑsumiť talẽ casum cogitare.d.c.veniẽs.⁊.d.c.quintaual.⁊ q; iu-
4 ra cõiter excipiunt dolum. † Et paria sunt adesse dolum ex ꝑposi-
to ⁊ re ipsa.d.l.si quis cũ alr̃.⁊.l.ij.§.circa.ff.de excep.do. Jn genera
li eñ loquutiõe videnť excipi graues lesiões.arg.l.creditor.§.luci⁹
ff.mãda.⁊.l.aurelio.§.j.ff.de libe.lega.ꝭm ipsum dñm Nico. q̃ dicit
ꝙ nisi ex cõiecturis appareat animus vere donationis quãtũcũqꝫ
verba sint late cõcepta nõ ꝑsumiť animus donandi sꝫ potius ỽba
apposita ex cõsuetudine notariorum ꝭm.d.Nico.ibi silr̃.⁊ Bal.in
ti.de pace iur.fir.§.itẽ sacramenta in vsibus feu.in.iiij.qꝺ.dicit qꝺ
vbi minor enormiter lediť presumitur dolus ex enormi lesione vt
q; faciunt vẽditionẽ de omnibus eorũ bonis vel renũciatione he-
reditatibus sibi debitis ꝭm eũ. Cõstat auť dolum ex proposito nõ
posse vere ⁊ directe ꝑbari cũ in aĩo ꝯsistat iuxta gl.singularẽ instit.
de act.§.alie. Sed ꝑbať ex cõiecturis ⁊ perspicuis inditijs.l.dolum
C.de do.⁊.l.dolus.C.de rescin.vẽdi.⁊ ita sepius ꝯsului ⁊ legẽdo te-
nui in.d.auť.sacramẽta pubeꝝ saltẽ si esset lesio multũ expressiua ꝑ
ut esset in casu isto si.ccc.floreni cẽserenť ꝑmissi in bonis mr̃nis ma
xime si censereť renũciatũ alijs bonis mr̃nis quasi pro nihilo mul-
ta remitteret: ideo sine dubio videreť ex ꝯiecturis eliciẽdus dol⁹.
Dol⁹ auť nõ ꝑsumiť.l.quoties.§.q dolo.ff.de ꝑba.⁊.l. merito.ff.ꝑ
socio.iõ poti⁹ ĩterꝑtãda est dicta ꝑmissio ꝙ nõ censeanť ꝑmissa bo
na mr̃na.⁊ maxime quia forte dicta ansilia ignorabat ꝙ bona illa
eẽnt mr̃na cũ ipsa esset minor ⁊ femina nõ nupta ⁊ bona essent ali-
bi sita ⁊ silr̃es mulieres nõ solẽt cõiter exire domũ nedũ territorium
pr̃ie ⁊ in dubio ignorãtia ꝑsumiť.l.veri⁹.ff.de ꝑba.⁊.l.si.pro suo. et
regula cũ qs in ius ⁊ regula ꝑsumitur ignorãtia in.vj.ita ꝙ lꝫ forte
Nicola⁹ intellexerit de bonis mr̃nis.tñ nõ ita intellexit ansilia vel
ei⁹ marit⁹ ⁊ volũtas vni⁹ in mẽte retẽta nihil operať.l.si repetẽdi.
C.de ꝯdi.ob cãm ex quibus ꝯcludo ꝙ.d.dña Ansilia nõ ꝑhibetur
possidere ⁊ frui oĩbus bonis mr̃nis ⁊ dict⁹ Nicolaus teneť ad.ccc.
florenos de bonis suis obligat⁹ est eñ ad dãdũ.ccc.florenos ⁊ quã
titas est in obligatione vt.l.si stipulatus sim decem in melle.ff.de
solu.bona autem sunt in solutione vt in eadẽ.l.si stipulatus sim de
cem in melle.itaqꝫ cũ nequeat dare bona mr̃na que nõ sunt sua det
ccc.flor.

ccc.florenos qui sunt in obligatiõe cum vtile ꝑ inutile nõ vitietur
vt in regula vtile in.vj.ꝛ in.l.grece.§.illud de fideiuſ.itē ex pmiſſis
elicio aliã ↄcluſionẽ ꝙ lꝫ marit⁹ poſſideat dicta bona mr̃na: tamẽ
põt petere dotem qꝛ nõ hꝫ dñiuꝫ dictoꝝ bonoꝝ: qꝛ ſunt anſilie ſue
vxoris. Et potius videtur ea tenere noĩe vxoris cuius ſunt ꝛ ea te-
nere iure familiaritatis.ꝛ ſic licite ꝙ͂ illicite iure dotis maxime cuꝫ
oĩa bona materna pariter detineat. Et oĩa nõ põt licite tenere iu-
re dotis cum valeant longe vltra.ccc.florenos promiſſos pro dote.
Et inſuper dato ꝙ fuiſſent ſibi ꝑ dote tradita per dictum Nicolaũ
non fuit tranſlatum dominium ꝙ nõ erat tradentis. ꝛ ſic non fuit
impleta pmiſſio: quia promiſit dare ꝛc. ꝙ non ſit vbi dominiuꝫ nõ
transfertur.d.l.fi.ideo agi poteſt contra eum qui tradidit ꝛ dñium
non tranſtulit.l.qui fundum.§.iulianus.de verb.obli.videtur aũt
ꝙ maritus agere non poſſit ad integram ꝙ͂titatem cõtra heredes
patris: ſed pro dimidia cum ipſe ſolus nõ pmiſerit dotem: ſed ipſe
ꝛ anſilia. Et non ſe obligauerunt inſolidum: ꝛ quando duo ſimpli
citer ſe obligant cenſentur obligati pro virili.l.reos.§.cuꝫ in tabu-
lis.ff.de duo.reis.ꝛ in iurib⁹ allegatis ibi in gl.fi.in fi. Ideo ipſe ma
ritus non poteſt agere vigore dicti contractus dotalis cõtra here-
des Nicolai niſi pro dimidia: pro alia dimidia habet actionẽ cõtra
anſiliã que poteſt ſibi aſſignare.cl.flore.in bonis maternis poſitis
in territorio racanati cum ſint ipſius anſilie. Et ſatiſfactũ erit ſue
promiſſioni: ipſa autem anſilia agere poterit vigore prime promiſ
ſionis ꝙ heredes Nicolai dent integros.ccc.flor.pro dicta dote vel
in quãtitate vel in bonis exiſtẽtibus in territorio racanatenſi: nõ
5 autem in bonis ipſius anſilie. ¶ † Nec ob.adducta in ↄrium: non
eñ ob.arg.a cõtrario ſenſu cõuentiõis: qꝛ.ſ.pbatum eſt ꝙ dictum
arg.a cõtrario ſenſu nõ eſt ſumendũ in caſu iſto: qꝛ ↄrius ſenſus eẽt
abſonus ſi aſſumeretur eo mõ quo inducebatur: ideo nõ ſumẽdus
per ea que hñtur in.l.ij.C.de ↄdi.inſer.ꝛ q̃.ſ.deducta ſunt. Et quia
nõ eſt interpretanda dicta promiſſio ꝙ cenſeantur pmiſſi.ccc.flor.
6 in bonis mr̃nis put.ſ.late deductũ ꝛ pbatũ eſt. † Nec ob.ꝙ pater
poſſidebat dicta bona: ideo dici pñt bona patris: qꝛ rñdetur quod
lꝫ large loquendo dicant̃ eſſe pr̃is bona q̃ ab eo poſſident̃ ppꝛie lo
quẽdo ſecus qꝛ intelligunt̃ bona patris quoꝝ hꝫ dñium.l.ij.§.in lo-
cum.ff.de reli.ꝛ ſump.fu.ꝛ.l.quintus.§.argento.de auro ꝛ argento
le.maxime ſi nõ poſſident̃ ↄtemplatione dñij bona fide.arg.l.ſuos
in prin.ff.de le.iij.vbi vſufructuarius lꝫ naturaliter poſſideat.l.na-
turaliter.ff.de acqr.poſſeſ.ꝛ.l.iij.§.vñ vi interdictũ.ff.de vi ꝛ vi.ar.
Tñ non põt dicere rẽ eſſe ſuam.lꝫ ſecus in bone fidei poſſeſſore qui
putat ſe dñm vt ibi pbat tex. Et hoc maxime dicẽdũ in ↄctibus in
quibus verba interpretant̃ ↄ ſtipulantẽ ſeu eũ q nitit̃ ex ↄctu.l.qc-
quid aſtringende.§.j.de vb.ob.ꝛ.l.labeo.ꝛ.l.ſi in emptiõe.ff.de cõ-
trahen.emp.q̃ due.ll.inuicẽ aduerſantes ita ↄcordant̃. Cũ itaqꝫ pa
ter foret vſufructuari⁹ in bonis maternis ꝛ vſufructuarius veriſi-
militer poſſideret cõtẽplatiõe vſuſfructus ꝛ vt adminiſtrator filie
nõ pñt dici bona pr̃is in dicta remiſſiõe ꝛ renũciatione ſtipulata p
7 patrẽ qui potuit legem aperti⁹ dicere.l.veteribus de pac. † Et ma
xime qꝛ renunciauit bonis pr̃is: bona autem dicunt̃ qꝛ beant.l.ſub
ſignatum.§.bona.ff.de verb.ſig.iõ quatenus beant pñt dici bona:
ideo cũ vſuſfructus ſit q beat vſufructuarium: iõ vſuſfructus in bo
nis maternis nõ ppꝛietas: iõ nõ veniant appellatiõe bonoꝝ pr̃is:
nec obſtat ꝙ dicebatur ꝙ.d.maritus cẽſeat̃ dicta bona habuiſſe iu
re cõtractus dotalis.arg.l.ij.de acq.poſ.ꝛ.d.l.j.qꝛ id negat̃ ex quo
in cõtractu dotali nõ fuerũt pmiſſa iſta bona: ꝛ dict⁹ marit⁹ pretẽ-
dat aliã cãm detinẽdi dicta bõa.ſ.p ſua vxore ppꝛietaria plene di-
ctoꝝ bonoꝝ cũ ſint ſocij diuine ꝛ humane domus.l.aduerſus de cri-
mine expil.hereditatis.C.ꝛ ſint duo in carne vna.c.gaudeamus de
diuoꝛ. Et maritus cẽſeat̃ habere quoddã tacitũ mãdatũ.l.marit⁹.
C.de pcu.iõ poti⁹ cẽſeat̃ poſſidere vt bõa vxoris.ꝛ ſic p ipſa vxore
ꝙ͂ vt ſibi data p dictis.ccc.flo.maxĩe cũ p illis.ccc.flo.nõ poſſediſſet
bõa extimata.ccccc.vel circa. Et ex quo p ſupradicta ↄcludit̃ ꝙ pñt
peti dicti.ccc.flo.ab heredibus patris ꝛ retineri bona materna in-
tegra nõ oportet inſtare ſuper quarto queſito quod ſit in caſu quo
p̃dicta nõ cõpeterent. Si eñ p̃dicta ceſſarẽt dicte anſilie compete-
ret remedium veniẽdi ↄ dictum ↄctum p eã factum dicto ſuo patri
tanꝙ͂ enormiſſime ꝛ dolo decepte per dicta.ſ.ſaltem petita prius
abſolutiõe a iuramento ſuper quo vlterius nõ inſiſto.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxlviij.

☞ Legitima an debeatur nepoti etiam ex filia de bonis aui et de
quibus detrahi debeat ꝛ vtrum dos matris ab auo profecta ſucce-
dat loco legitime.p totum.
1 Legitima debetur ſine onere nedũ marib⁹ imo ꝛ feminis que ſi in-
tegra nõ relinquitur agi põt ad eius ſupplemẽtum.
2 Legitima debetur ſine onere nec filius grauari poteſt per clauſulã
ne plus petat.
3 Legitima ſeu eius ſupplementum conſequitur actione perſonali
ſcilicet conditione ex lege ꝛ ſecundum aliquos petitione heredita
tis.nu.ſeq.
4 Legitime ſupplementum contra quos ꝛ de quibus bonis poſſit
intentari.

¶ Conſilium.cxlviij.

N nomine domini noſtri
1 Jeſu chriſti. ¶ † Circa primũ dubium breuiter me ex
pediam.nã ↄſtat ꝙ legitima debet̃ filijs marib⁹ ꝛ femi
nis remoto oĩ onere.l.qm̃ in priorib⁹.l.ſancim⁹.§.cuꝫ
aũt.C.de inoffic.teſta. Et ſi integra legitima nõ relinquitur agere
pñt ad ſupplemẽtum.l.oĩmodo.ꝛ.l.ſeq.ꝛ.d.l.ſcimus in princi.ꝛ.§.
2 repletionem.eo.ti. † Et propterea reijciuntur onera legatoꝝ ꝛ fi-
deicommiſſorum: qꝛ legitima illa defalcat vt dictis iuribus.ꝛ.c.ray
nutius.ꝛ.c.raynaldus de teſtamẽ.ꝛ.c.ſi pater eodẽ titu.lib.vj. Nec
quo ad hoc eximuntur legata ad pias cauſas: nã ppter piam cãm
non ſunt priuandi filij legitima iuxta illud dictum Auguſtini qui
vult inſtituere eccleſiam ꝛ filium exheredare alium querat pro con
ſilio ꝙ͂ Auguſtinum.xxvij.q.iiij.c.ſi.ꝛ glo.in.l.ſi quis ad declinãdã
in prin.C.de epiſ.ꝛ cle. Et per hec elicienda eſt deciſio primi queſi-
ti.ſ.ꝙ dictis Benuenuto ꝛ Camille nepotibus ex filia dicti chechi
debeat̃ legitima abſqꝫ vllo onere pfano vel pio. Nec potuit pater
onerare filios ne plus petant qꝛ nõ põt eos priuare niſi mediãte ex
heredatione ex legitima cã ingratitudinis in teſtõ expreſſa in aut̃.
vt cũ de appe.cog.§.aliud quoqꝫ capitulum.ꝛ.§.ſinautem hec ob-
ſeruata non fuerint. Et illud onus ne plus petant reijcitur per di-
ctã.l.qm̃ in prioribus.ꝛ.§.ceterum in aut̃.vt cum de appel. cogno.
ꝛ no. Bal.in.l.omnimodo.C.de inoffi.teſ.verſi.vltimo quero.ideo
dicti Benuenutus ꝛ Camilla debent conſequi integram legitimã
que inter ambos habet eſſe ſexta pars per aut̃.nouiſſima.C.de in-
offi.teſt. Et ſi Camilla foret excluſa a ſucceſſione vigore dictoꝝ ſta
tutoꝝ de quibus in themate veniret pariter ad ſextam partẽ dict⁹
Benuenutus qui ab inteſtato ſucceſſiſſet in dimidia: qꝛ ipſe ſolus
intraſſet in locum matris ſorore excluſa.§.cum filius inſtit.de here.
ab inteſt.vtrum autem excludatur vel non arbitror non eſſet p̃ſen
tis cõſultationis: qꝛ vt arbitror non eſt controuerſia inter Benue-
nutum ꝛ Camillam: ideo nõ inſiſto. Sed puto ꝙ non excludatur ſi
3 (prout arbitror) non fuit dotata a dicto checho teſtatore. † Et eſt
aduertendum ꝙ pro ſupplemento legitime cõpetit actio pſonalis
ſcꝫ conditio ex lege prout poſt gloſ.dicit Bal.in.l.ſi quis filiũ circa
medium.C.de inoffi.teſt.idem vult ipe Bald.in.l.omnimodo.eo.
tit.ꝛ poſt Odof.in.d.l.omnimodo.idem Bal.in.l.ſi quis ſuo eo.ti.
verſi.quero ergo quo iure.ꝛ idẽ vult Ang.in.d.l.omnimodo ꝛ Sa-
ly.in quodam ſuo conſilio incipiente ꝙ in caſu propoſito viſo pun
cto ꝙ cõmuniter tenet̃ ex hoc infert̃ deciſio tertij dubij: qꝛ cũ actio
perſonalis non ſequatur fundum.l.j.§.ſi heres.ff.ad trebel.ꝛ.l.fi.ff.
de cõtrahen.empti.licet heredes poſſunt conueniri p hereditarijs
portionibus prout poterant conueniri ante factam diuiſionem iu
xta.l.j.C.ſi cer.petatur.ꝛ.l.pro hereditarijs.C.de hr̃dita.act. Item
quia ſupplementum legitime ſit ipſo vt eſt expreſſum in.d.l.ſcim⁹
in principio a principio quidem cõmutabiliter ſed poſtea accepta
tionem incommutabiliter vt dicit Bal.ibi ſicut alias ipſo iure trã
ſit dominium rei legate in legatarium vere a die adite hereditatis
commutabiliter poſt acceptationem incommutabiliter.l.ſi tibi ho
mo.§.cum ſeruus.de lega.j.vt ſupplementum legitime petitur ſm
quoſdam petitione hereditatis prout dicit Bald.in.d.l.ſi quis in
4 ſuo.ꝛ in dicta.l.ſi quis filium circa medium. † Et per hoc ſum ſolit⁹
ſaluare Barto. quem pleriqꝫ damnant quatenus in.l.edita.C.de
eden.ij.colum.in prima oppo. ſecũde partis quatenus dicit quod
ſi agitur petitione hereditatis ſingulariter non poteſt addi res.et
ſic videtur preſupponere petitionem hereditatis quandoqꝫ eẽ ſin
gularem actionem. Nam dico intelligi Barto.ꝛ eius dictum quan
do heres ſingularis prout eſt heres in certa re ageret reali iudicio
ad rem que remanſit in hereditate ꝛ non vult ſe artare ad proban-
dum dominium tunc ſuadet ratio quod agere poſſit petitione he-
reditatis petendo declarari ſe heredem in tali re certa ꝛ illam rem
remanſiſſe in hereditate ꝛ ſibi: vt heredi in re certa eſſe reſtituendã
ꝛ iſtud velit Barto.licet non reperiam ab alijs ita declaratum pro
quo facit dictum Baldi ꝛ Odof.cum legitima non ſit quid vni-
uerſale: quia non eſt quota hereditatis ſed quota bonorum vt no.
gloſ.ꝛ docto.in.l.cum a matre.C.de rei venditio.probatur in.l.pa-
pinianus in.§.quarta.ff.de inofficio.teſta. Et quia petitio heredi-
tatis eſt actio realis.l.ſed ꝛ ſi lege.§.petitio.ff.de petitio.heredit.
ideo datur contra eum qui poſſidet pro herede vel pro poſſeſſore.
l.regulariter.ꝛ.ll.ſequen.ff.de petitio.heredi. Et ſi iſta petitio he-
reditatis intentatur habebit peti contra ſingulos heredes pars
bonorum que poſſident. Et pariter cõtra legatarios qui poſſidẽt
corpora hereditaria cum repletio legitime habeat fieri de ſubſtã-
tia teſtatoris. ꝛ ſic de bonis hereditarijs dicta.l.ſcimus.§.reple-
tionem.C.de inofficioſo teſtamento. Et hoc tenendo quod ſup-
plementum legitime detrahendum ſit etiam delegatis circa quã
queſtionem licet Bartolus.in dicta lege in quartam.ad legem fal-
cidiam.dicat quod legitime ſupplementum exigendum ſit tam cõ
tra legatarios quã contra heredes per legẽ libertus.§.libertus.ff.
de bonis libe. Tñ contraria opinio videtur prima facie verior ſcꝫ
qd ſupplementum legitime ſit petendum ab heredibus tantum

per tex.in aut.vt cum de ap.cog.§.ceterum ibi quicquid autē mi-
nus ei legitima portiōe relictum est hoc ſm alias nostras.ll.ab he-
redibus impleri ⁊ per rationem quia ſupplementum legitime pe-
titur conditione ex.l.vt nota.gloſ.in.l.papi.§.ſi conditioni.ff.de
inoffi.teſta.quod ⁊ tenent docto.communiter omnes.⁊ iſtam opi.
contra Bart.tenet Jmo.rñdendo ad oīa motiua Barto.in.d.l.in
quartā.Sed hoc nō obſtante ꝯtrium puto de iure decidendum ſal-
tem quo ad legatarios ſeu fideicommiſſarios quibus relicta ſunt
corporaliter res hereditarie cum ius agendi ad ſupplementum nō
ſit inductum: vt magis faueat legatarijs quam heredibus inſtitu-
tis:pariter ne reſcindantur inſtitutiones ⁊ alia relicta ⁊ hac ratiōe
ſimiliter fuit motus Bar.in.d.l.in quartam quem ibi ſequit̃ Ang.
⁊ idem tenuit Ray.de for.ꝓut refert Ang.in.d.§.ſi cōditiōi.⁊ hoc
firmat Bald.in.d.l.oīmodo ⁊ in.d.l.ſuus quoq̃.dicens ꝙ opi.bar.
ꝓcedit quando legata corpora hereditaria:⁊ iſta vr̃ magis cōmu-
nis opi.⁊ iuuata maioribus auctoritatibus cum lōge maioris au-
ctoritatis ſit Bart.quam Jmo.cum quo cōcordant Ray.⁊ Pau.
de caſt.⁊ hoc tenēdo poteſt reſpōderi ad obiectiōes factas p Jmo.
et per Bar.in.d.l.in quartam.preterea Odof.⁊ Bald.vbi.ſ.dicūt
cōpetere etiam petitionem hereditatis que pro rebus poſſeſſis p
legatarios non poteſt competere cōtra heredes qui eas non poſſi
dent per.d.l.regulariter cum ſeq.Sit ergo concluſio qd̃ ſupplemen
tum legitime debet fieri de rebus hereditarijs relictis legatarijs ꝓ
ut de rebus remanentibus heredibus.Jtem qd̃ petentes ſupple-
mentum legitime habent agere cōtra heredes ſi nō ſoluerunt lega
ta:ſed adhuc retinent res legatas:ſi aūt res legate ſunt apud lega
tarios poſſunt legatarij cōueniri petitiōe hereditatis ꝓ reb9 quas
poſſident.Cōditiōe autem ex lege poteſt attentari quod etiam cō
ueniri poſſint vt ſuppleant pro eorum rata:magis autem inclino
quod cōditio ex lege inſolidum competat cōtra heredes qui pote
runt cedere conditionem indebiti quam habent cōtra legatarios.
Et per hoc ſit reſpōſum tertio ⁊ quarto queſitis.Reſtat ſolum ſm
dubiu an ſcilicet dos materna ꝑfecta ab auo imputetur dictis be
neuenuto ⁊ circa quod eſt maxima heſitatio ⁊ habetur per Barto.
⁊ doc.in.l.in quartam.ff.ad.l.falc.vbi diſtinguunt an nepotes ha-
beant dicta bona tanquam heredes matris aut tanquā de bonis
aui vt ibi per eos.cum igitur dos materna deueniat in caſu noſtro
ex ſtipulatione aui ad dictos nepotes: ideo cenſeantur habere vt
heredes matris quod maxime dicendum eſt in caſu noſtro in quo
verba ſtipulationis id aperte ſignificant dum dicitur qui vel que
ſuccedant dicta dote dicte eius vxori:ex predictis concludendum
eſt quod ſibi non imputent in legitimam.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxlix.

1 ☞ Heres venditoris qui rem euinci paſſus eſt ab emptore qui eū certiorauit de lite ſibi mota an poſſit purgare moram:ita ꝙ ad penam non teneatur in inſtrumento contentam nec ad precium ⁊ intereſſe.nu.4.⁊ p totum.
2 Debitor liberatur ſpē ſoluta qñ q̃titas debet̃ reſpectu certe rei.
3 More purgatio qñ peti poſſit.
4 Oblatio etiam rei euicte an ⁊ qñ liberet offerētem ⁊ an tollat obligationem ad penam dupli euitandū.nu.9.⁊.15.
5 Poſſeſſio nō pōt ꝓpria auctoritate apprehendi ad quam aduocādam competit actio pignoratitia cōtra occupantem.
6 Promiſſio facti alieni nō valet.
7 Solui nō poteſt aliud ꝓ alio creditore inuito.
8 Euicte rei obligatio an tollat actionem q̃ ad intereſſe cōpetit.
10 Jnſtrm̃ habens executionē paratā habet vim rei iudicate.
11 More purgatio an admittatur quando plura copulatiue debentur.nu.ſeq.⁊.13.
12 Penam ſoluens an teneatur ad laudi obſeruantiā.nu.ſeq.
13 Tempus lōgum vel breue quod dicatur.
14 More purgatio non admittitur quādo ius creditoris eſt factum deterius.

¶ Conſilium.cxlix.

1 In nomine domini noſtri
Jeſu chriſti.¶ † Viſo themate ⁊ actis ad que thema
refertur ⁊ diligenter ꝯſideratis videt̃ p̄ma facie dicē
dum ꝙ hr̃des dicti venditoris qr primo extra iudiciū
ſcdo in iudicio i eor libello obtulerūt ſoluere q̃titatē in q̃ erāt obli
gati poſſeſſorib9 dcōr bonor vēditor q dcā bona vt hypothecata
euicerūt ⁊ ſic liberare dcā bōa ab hypotheca: cui9 vigore dicta bo
na fuerunt euicta:⁊ ſic videt̃ obtuliſſe ⁊ p̄dia euicta ⁊ oīa dāna ⁊ in
tereſſe ꝓut expreſſe dr in petitiōe hr̃dum vēditoris:nō aūt eēt con
ueniēs imo abſurdum ꝙ hr̃s emptoris ꝯſequeretur p̄dia meliora-
ta ⁊ ꝙ expoſitum fuit ꝓ meliorando:qr ſic lucraret̃ cū aliena iactu-
ra ꝙ iura abhorrēt.l.nā hoc natura.ff.de ꝯdi.inde.⁊ iō vr̃ ꝙ ſteterit
per hr̃des venditoris quominus eis ſatiſfiat:⁊ ſic vr̃ per heredem
emptoris ſtetiſſe quominus ei impleatur quod implendum eſt ⁊ vl
tima mora nocet.l.ſemel mora.ff.ſolu.matri.⁊.l. illud ſciendum.ff.
de pericu.⁊ cōmo.rei ven.cum ſi.Et ideo ſi agat̃ ex ſtipulatione eui

ctionis cōpetit exceptio doli vt eſt tex.in.l.fideiuſſor euictionis.ff.
de excep.do.Et licet in contractu venditionis fuerit renunciatū
exceptioni doli non propterea tollitur hec exceptio que oritur ex
dolo poſt contractum emanatū:qr dolus futurus per pactum re
mitti nō pōt.l.ſi vn9.§.illud nulla.ff.de pac.⁊.l.ꝯuenire.ff.de pact.
dota.intelligitur itaq̃ renunciatum exceptioni doli que alias cō-
peteret ex dolo tunc preſente vel p̄terito.Si itaq̃ reſtituit̃ empto
ri vel eius heredi res euicta in eo ſtatu in quo erat ante euictionē
ſeu in quo eſſet ſi euicta nō fuiſſet ſatiſfactū videt̃ parti emptoris.
Et idem ſi pars venditoris eſt parata illud ſoluere per tex.d.l.fide-
iuſſor euictionis.Et ꝑ rationē qr lʒ re euicta non ſit in obligatiōe
ipſa res euicta.Sed q̃titas:qr itereſſe vel pena tñ vr̃ ꝙ dcā q̃titas
2 debeatur reſpectu rei euicte.† Et qñ quantitas debetur reſpectu
ſpeciei ſoluta ſpecie liberatur debitor:quinimmo liberatur perem
pta ſpē.l.titie textores.§.fi.ff.de leg.j.⁊.l.⁊ quidā.§.ſi tibi.eo.ti.⁊.l.
in naue ſaufeli.ff.loca.⁊ p Bart.in.l.ij.§.mutui datio.ff.ſi cer.pet.⁊
iſta eſt ratio.d.l.fideiuſſor euictionis ꝓut vult ibi Barto.ꝙ ⁊ vult
Jmo.in.l.ſi inſulam fieri.de vbo.oblig.Et itaq̃ in caſu noſtro q̃ti
tas in obligatione ⁊ p̄dia ſunt in facultate ſoluēdi:ideo p̄dia ſolui
poterant.Et qñ aliquid eſt in obligatione ⁊ aliud in facultate ſol-
uendi non obſtante quod debeatur mediante inſtr̃o guarētigiato
habēte vim rei iudicate vigore legis municipalis prout contingit
in caſu noſtro pōt ſolui id qd̃ nō erat in obligatione ſed tantum in
facultate ſoluēdi vſq̃ quo fuerit petita executio inſtr̃i p dicta bart.
in.l.ſi quis ſtipulatus fuerit decē in melle.de ſolu.arg.l.itē veniūt.
§.cū p̄diximus.de peti.hr̃di.⁊.l.miles.§.decē.de re iudic.Et ſpālr
in terminis noſtris facit text.in.d.l.fideiuſſor euictiōis qui loqtur
in fideiuſſore ꝯdēnato rōne euictionis que condēnatio non pote-
rat fieri niſi in q̃titate:⁊ tñ poſt ꝯdemnationē ſufficit offerre pre-
dium euictum.Et ſic ſnīa lata ſuper eo ꝙ eſt in obligatione.⁊ ſic in
caſu noſtro ſup q̃titate debita ex cauſa euictiōis nō impedit facul-
tatem ſoluēdi p̄dium per iura preallegata multofortius vbi debet̃
ex inſtr̃o guarentigiato:quo caſu in idem tempus ꝯfert̃ obligatio
⁊ cōdēnatio ſeu p̄ceptum guarentigie.Et lʒ rñderi poſſit ꝙ in.d.
§.cum prediximus.⁊ in.d.l.fideiuſſor euictiōis nō erat appoſitū tē
pus quo ſolui debebat:hic autem erat appoſitum prout in ſimili
dicimus circa purgationē more per.l.traiectitie.§.de illo.de actio.
3 ⁊ oblig.⁊ in.l.magnā.de ꝯhen.ſtipu.de quo.j.dicam.† Tñ rñdetur
ꝙ dicta iura loquunt̃ qñ eſt adiecta dies circa id quod erat in obli-
gatione ⁊ circa quod cōmittit̃ mora ⁊ ſup quo purgat̃ mora : quia
poſt diē fit id qd̃ fieri debebat ante diem.Nā tunc cōis ſnīa eſt quod
ſi eſt dies ⁊ pena nō admittat̃ purgatio more p.d.§.de illo.⁊.d.l.ma
gnā.Licet nō trāſeat ſine ſcrupulo verbigratia ꝓmitto tibi fundū
intra mēſem ſub pena dies appoſita circa dationem fundi ⁊ lapſus
diei interpellat vt detur fund9 ⁊ adiectio pene apponit̃ ꝓpter mo-
ram cōmiſſam in datione fundi ſi agatur de purgando morā tunc
agitur de dando fundum circa ꝙ eſt cōmiſſa mora.Sed in caſu nr̃o
pena eſt adiecta in caſu euictiōis ⁊ dies non appoſita euictiōi ſecu
ture hoc eſt infra ꝙ habeat fieri vel impediri euictio.Sed eſt appo
ſita dies intra quā habeat ſolui precium ⁊ pena.Nec pro purgādo
agitur de ſoluendo penā vel precium.Sed agitur de dando predia
euicta ⁊ ſupplendi id quod erat omiſſum circa defenſionem ab eui
ctione circa ꝙ nō erat appoſita dies certa q̃ interpellet:ꝓut ſi pro-
mitto dare fundū ſub pena ſoluēda intra mēſem poſtq̃ ꝯmiſſa erit
tunc non ſum9 in terminis.d.l.magnā.⁊.d.§.de illo.Et doctor qui
volūt ꝙ vbi eſt dies ⁊ pena non admittit̃ purgatio more.Et p hoc
nō vr̃ ꝙ debeat impediri purgatio more.Jdeo ꝙ hoc caſu militet
regula qd̃ admittatur purgatio more.Que purgatio regulariter
admittitur vbi eſt ſola pena vel vbi eſt ſola dies.l.⁊ ſi poſt tres.ff.ſi
quis cau.vbi glo.⁊ doc.⁊ ibi late dixi.⁊ per Bar.⁊ doct.in.d.l.ſi in-
ſulam fieri ⁊ Saly.in.d.l.ſemel mora.Preterea dato ꝙ eſſet dies a
pena circa principale.Tñ tūc impedit̃ purgatio more quādo dies
eſt certa ſecus ſi ab initio incerta: lʒ ex poſt certificetur ꝓut notat
Bal.in.l.magnā.de contrahē.⁊ cōmittenda ſtipulatione.⁊ Bald.
in.iiij.colum.⁊ Saly.in.l.ſi pacto quo penam.C.de pac.Sed in ca-
ſu noſtro dies erat incerta ab initio:qr ignorabatur temp9 ſenten
tie ferende ⁊ tp̄s notificatiōis merito nō impediatur purgatio mo
re ꝓpter appoſitionem huius diei incerti.Et hanc partem in his
terminis videtur velle Ange.in.l.euictus.de euicti.⁊ in.l.emptori
ultimo eodem titu.Ubi formaliter dicit hoc nō vʒ actio a ſtipula
tiōe ſup euictiōe ſemel queſita ex poſtfacto reſoluitur ſi res cū inter
eſſet offerat̃ hoc dicit caſus:quidā vendidit mihi rē iſte de euictiōe
obligauit euicta fuit.Jlle tñ emptor ipſam recuperat ⁊ mihi offert
ego tñ nolo agere de euictiōe certe ex quo ꝑ euictiōe actio fuit com
miſſa nunq̃ reſoluit̃ hoc eſt verū niſi illa res offerat̃ ſibi:itaq̃ videt̃
decidere hūc caſum:⁊ lʒ tex.in.d.l.emptori videat̃ facere in ꝯtrium
cū ſimplr̃ dicat̃ ꝙ lʒ offerat ſeruū euictū nō ꝓpterea defendit̃ quo-
min9 p̄ſtet ꝙ intereſt emptoris nō fuiſſe euictū.Tñ poteſt intelli-
gi de intereſſe ꝙ pretenderet vltra ſeruū puta impenſar vel ſi ſer-
uus q̃ſiuit interim aliqd ꝙ fuiſſet q̃ſitum emptori ſi nō fuiſſet eui-
ctus.Sed dicti hr̃des vēditoris obtulerūt nedū rē euictā.Sed etiā
obtulerūt dāna expēſas ⁊ intereſſe reſarcire merito non obſtet.d.
emptori.

l.emptori. Sed intellecta vt intelligit Ange. vrgere videtur pro
hac parte heredū venditoris. Nec videtur obstare.l.habere licere.
in fi.eo.ti. Quia ibi loquitur qñ res euicta puenit a tertio nō a ven
ditore ad emptorē a quo fuit euicta. Item nō peruenit causa satis/
faciendi cōtractui venditionis. Sed ex nouo titulo et causa perue/
nit:ideo non mirū si non tollit obligationē cōmissam si habetur a
tertio ex noua causa licet lucratiua non causa satisfaciendi iam cō/
misse stipulationi: et restringenda est itaq; generalitas finis illius
tex.per.§.proxime posita in illo tex.quia sequētia per precedentia
declarātur.l.si seruus pluriū.§.fi.de lega.j.et.l.heredes palā.§.sed si
4 notam.de testa. ¶ † His tamē non ob.contrariā partem arbitror
iuri magis consentaneam. Ad euidentiā premitto dicendorum vt
meipsum intelligā et vt declarem punctū. Reperitur em̄ transum/
ptum in publicam formā manu eiusdem notarij in quo sunt verba
primo loco interlineata in themate et non sunt verba secundo loco
interlineata in themate in alio antē transumpto et in prothocollo
non sunt verba primo loco interlineata: sed verba secundo loco
interlineata. Sed in prothocollo vt dicitur apparet media charta
incisa et alia media charta vt dicitur apposita alio in claustro et alia
tēpera. Nihilominus queritur dato q vera sint verba secūdi pro/
thocolli scilz scdo loco in themate interlineata quid iuris et in illis
fiat principalis instātia. Item premitto q tunc oblatio releuat qñ
offerens est paratus implere q offert vt si offert pecuniā ad quam
tenetur illā habeat penes se ita q illi cui offertur acceptāte possit
illud qd offertur prestare.l.qui decem.§.idem respōsum:et ibi Bar.
et Ang.et Imo.ff.de solu.et per Bar.et Ang.et doct.in.l. pretor ait.
§.si quis paratus.de no.ope.nūcia.per.d.§.idem respōsum.et.l.ser/
uus si heredi.§.fi.ff.de statu lib.idem voluit Bal.in.l.acceptā.C.de
vsur.ad hoc glo.in.l.si residuū.C.de distrac.pigno. Sed non appa/
ret q dicti offerētes haberent oblatā pecuniā in promptu merito
oblatio nō releuet per predicta. Preterea dicti emptores debebāt
offerre rem euictā non pecuniā pro liberādo res euictas ab hypo/
teca propter quā fuit res euicta q non reperio factū licet in actis
transmissis nō reperiam aliquā oblationē nisi quatenus narratur
in petitione in qua narrant se obtulisse. Oblationes autē relate in
libello non sunt in forma debita facte: quia narrat obtulisse fratri/
bus qui euincerūt reddere pecuniā pro qua erant bona hypoteca
ta vt ipsi liberarent dicta bona et q illi respōderunt recusando nisi
etiā eis redderetur quātitas quam dederunt Pero heredi empto/
ris pro melioramentis. Et propterea ipsi heredes vēditoris obtu
lerunt pluriēs dicto Pero quantitatē debitā dictis fratribus eui
centibus vt ipse Perus liberare posset bona predicta restituēdo
eis dictam quantitatē per eum acceptam. Et subditur et sic obtule
runt bona predicta liberare in effectu ista sunt verba libelli quibus
narratur qualiter fuerūt facte oblationes: profecto dicte oblatio/
nes taliter facte non releuarent dato sine preiudicio q si sufficeret
offerre rem euictā in his terminis cuius cōtrariū infra deducetur:
ipsi enim nunq obtulerunt dicto Pero restituere res euictas sed
dare quantitatem debitam dictis fratribus et expensas vt ipse Pe
rus posset dicta bona liberare profecto onus illud liberandi dicta
bona non spectabat ad Perum. Sed ad heredes venditoris onus
erat eundi ad domū dictorū fratrum et eos requirere vt recipiant
dictā quantitatē et illis volentibus recipere eis enumerare profe/
cto hec non incūbebant dicto Pero: ideo oblatio hmōi si ita facta
probaretur non releuat q dicendum est: ex alio quia facta satisfa/
ctione creditori pignoratitio et liberatis illis bonis a dicta hypo
teca nō erat satisfactū dicto Pero: quia ipsi debebant restitui pos/
5 sessioni dictorū bonorū liberatorum ab hypoteca. † Que possessio
non retransfertur ipso iure in dnm. Nec potest illā propria auctori
tate accipere per regulā.l.non est singulis.ff. de reg.iu.et.l.extat.ff.
q metus causa. Sed ad aduocandū rem a creditore cōpetit pigno
ratitia actio vt in ti.de pig.acti.ff.et.C.quasi per totos. Et facta di
cta liberatione dicta actio cōpetijsset heredibus dicti Antonij cū
cōtractus pignoris seu hypotece cum Antonio fuerit celebratus.
Et dicti creditores nihil egerūt cum dicto Pero ex quo ei obliga
rentur.itaq; dictus Perus non potuisset cōtra dictos possessores
agere nisi facta cessione actionis hypotecarie. Et si voluissent fa
cere dictā cessionē nō tenebatur dictus Perus dictā litē in se assu/
mere vel actionē acceptare: quia minus est habere actionē quam
rem.l.minus.ff.de reg.iu. Nec predictis obstat.l.euictis.ff.de euic.
vbi soluta pecunia pro qua res vēdita erat obligata cessat obliga/
tio euictionis: quia respōdetur q ibi res tēpore quo fuit emptori
soluta pecunia non erat res ablata ita q poterat rem habere. Se/
cus dicit glo.ibi si fuisset ablata tunc enim habēdo pecuniā nō po
terat rem habere nisi forte mediante lite. Et sic oblationes in libel
lo relate nō releuant: in libello autem fit per procuratorē oblatio
aliqualiter magis in forma: quia subdit et ita factis eis dictis solu
tionibus seu eis quibus de iure debentur offert dictus ser Anto/
nius dictis nominibus dictos fratres destitutos esse ab omni mo
lestia propter quam dictus Perus molestare posset de iure dictos
filios et c. Profecto ista est oblatio facta de facto alieno q nō est in
potestate offerētis.itaq; nō possunt dici offerentes parati prestare
6 q offerunt ideo oblatio non releuat per supradicta. † Facit quia
promissio facti alieni regulariter nō valet.l.stipulatio ista. in prin.
de ver.obli.ita in simili oblatio facti alieni nō releuet: nec esset dili
gentis hominis prius reddere quātitatē et stare simplici oblationi
tertij q illi desistent a molestia: preterea non sufficiebat desistere a
molestia: sed per heredes venditoris habebant bona predicta resti
tuere dicto Pero. Illi enim fratres fuissent obligati res hypote/
catas restituere pignoratitijs debitoribus et facta eis restitutione
destituti fuissent ab omni molestia: itaq; dicta oblatio nō iuuaret
etiam si sufficeret offerre rem euictā. Licet aūt fuisset oblatio facta
in forma: vt quia reluissent heredes venditoris dicta bona et illa
actualiter obtulissent nō videtur propterea q liberati essent a solu
tione precij conuenti et pene dupli. Nam ipsi obligati sunt soluere
preciū et penam dupli: quia res euicta fuit: qm̄ sub dicta cōditione
7 conuentū fuit de soluendo preciū et penā dupli. † Et de iure est q
aliud pro alio inuito creditore solui non potest.l.ij.§.mutui datio.
ff.si cer.peta. ideo non potest solui res euicta pro precio cōuento et
8 pro pena dupli itaq; regula iuris facit pro hac parte. † itē facit.l.
habere licere.in fi.de euic. vbi traditur generalis doctrina q actio
orta: quia res euicta fuit nō extinguitur. Et licet casus propositus
qui decidit sit q tertius qui euicit postea donauit emptori a quo
euicit: tamē in fi.ver.alioquin generaliter loquitur.ita q potest cō
prehendere casum propositū et alium. item in.l.emptori. ultimo.
eo.ti. simpliciter dicitur q si emptori offertur res euicta non tolli/
tur actio que cōpetebat ad interesse. Et licet glo.intelligat ibi tex.
quādo interest vltra rem euictā et offertur dūtaxat res euicta dum
opponit.de.l.fideiussor euictionis soluendo q in.d.l.fideiussor eui
ctionis obtulerat etiā soluere illud interesse. et licet in.d.l.fideiussor
euictionis fuerit plenior oblatio quā in.d.l.emptori.tamē non ca/
ret diuinatione restringere.d.l.emptori.qñ interesse excederet esti/
mationem serui empti et euicti.item Bal.in.d.l.in addi. distinguit
inter interesse cōmune et interesse particulare et penā circa interesse
cōmune vult q prosit oblatio rei euicte circa interesse aūt particu
lare et circa penā dicit secus esse ratio: quia: interesse cōmune est cō
munis estimatio rei fm ea que tradit Bar.in.l.vnica.C.de senten/
tijs que pro eo q interest non autē apparet in casu nostro q preciū
cōuentū sit interesse cōmune. sentit enim vt arbitror Bal.in dictis
addi.vbi plenius legit.d.l. emptori q in alia lectura quā habeo in
qua solū summat illā legē q oblatio rei euicte nō tollit obligatio/
nem ortam ad interesse q ideo oblatio rei euicte inducit in effectu
liberationē quia cessare videtur interesse si habet rem ex quo esti/
matio rei cēsetur quodāmodo ipsa res.l. si ita fideiussorē accepero.
de fideius.et Bal.in.d.l.si insulam fieri.dicit q ideo ibi solui potest
res euicta: quia prestat eandē vtilitatē omnimodā prout prestatio
interesse.et licet Imo.in.d.l.si insulā fieri.in colū.xxxix. insurgat cō
tra Bal.propter cōtrariū.d.l.si insulā. vbi pariter videtur q factū
prestare censentur eandē vtilitatē prout interesse: et tamē solui nō
potest post litē contestatā. Tamē non propterea infert q vbi pre/
statio rei euicte non prestaret eandē vtilitatē: prout quātitas debi
ta q tunc non procederet.d.l.fideiussor euictionis. In casu autem
nostro precium conuentū potest esse plusq interesse cōmune: ideo
nō censeatur idem qd ipsa res. Et ex his summatur respōsio ad.d.
l.fideiussor euictionis alia respōsio datur per Bal.in.d.l. emptori.
q ibi in fideiussore secus in principali istam opi. firmat Saly.in.l.
semel mora.ff.solu.ma.idem firmat Rapha.fulg.in.d.l. habere lice
re.et tangit etiā in.d.l.emptori.et pro ratione differētie facit.l.sanci
mus.C.de fideius.et.l.legē.C.de natu.li. et ista videtur magis plana
solutio cōtrarij.d.l.fideiussor.et.d.l.emptori. maxime quatenus ibi
dicitur q post sententiā factū super quantitate admittitur solutio
et oblatio speciei vbi al's nō solet prestari posse post litem contest.
licet interesse debeatur contemplatione facti. et licet Imo.in.d.l.si
insulam.vbi.s.assignet pro ratione differētie q ab initio debetur
interesse cōtemplatione rei in.d.l.fideiussor. ideo potest solui post
sententiā sed in.d.l. si insulā ab initio factum erat in obligatione et
post morā succedit obligatio ad interesse: ideo factū non pōt solui
post litem cōtesta.d.l.si insulā quasi velit q in terminis.d.l.fideius/
sor euictionis res euicta nūq fuit in obligatione: sz videtur q licet
non fuerit in obligatione ipsa res euicta: tamē videtur q cēseatur
esse in obligatione defensio ab euictione: et insuper ratio suadet q
multofortius deberet permitti solutio eius qd est seu fuit in obli
gatione quā eius qd nunq fuit in obligatione. s.in.l.si stipulatus.
sim decē in melle mel nunq fuit in obligatione et tamē mel non po
test solui post litem cōtest. super quantitate que est in obligatione:
ideo tanta specialitas quāta videtur esse in casu.d.l. fideiussor eui/
ctionis nō trahatur extra casum suum. et glo.in.d.l. fideiussor eui/
ctionis.in fi. tangit etiā differentiā inter principalē et fideiussorē:
potest etiā ponderari q in.d.l.fideiussor euictionis fideiussor vēdi
tionis obtulit prestare rem euictā et quicquid actione empti conti
netur videtur autē in actione empti cōtineri etiam solutio precij et
duple ex quo incōtinenti in contractu emptionis est facta pmissio
de pdictis: nam que incōtinenti fiunt censentur inesse.l.lecta.versi.
dicebā.ff.si cer.peta.et.l.iurisgentiū.§.quinimmo.ff.de pact. et licet

sbi loquatur in pactis nudis eadē ratio inessentie est in stipulatio-
ne ꝛ. d. versiculus dicebā loquitur generaliter: ideo videtur quod
actione exēpto possit agi ad duplam ꝛ ad preciū: ideo non mirum
si oblatio relevat sed in casu nostro heredes venditoris non obtule
runt nisi res evictas ꝛ expēsas ꝛ interesse non obtulerunt duplam:
nec omne qđ in actione exempto cōtinetur merito non obstat. d. l.
9 fideiussor evictionis. † Et quo ad penam dupli ꝙ nō sufficiat obla
tio rei evicte firmat glo. in. d. l. fideiussor evictionis. ꝛ Bar. ibi et gl.
et Bal. ꝛ Rapha. in. d. l. emptori ꝛ neminē reperio repugnantem.
Nec pena promittitur cōtemplatione rei evicte: quia nō est corre-
spectiva ad rem sed ad puniēdū ꝓmittentē evinci: ideo nō militāt
termini. d. l. fideiussor evictionis. ſm intellectū Bar. ibi: et in. d. l. si
insulā. qui vult ꝙ ibi nō agitur de purgādo morā: sed de solvendo
debitū: tamē aliud pro alio solvitur: quia quātitas debetur cōtem
platione rei evicte: ideo sufficit solvere ꝛ offerre rem evictā. argu. l.
titie textores. §. fi. de leg. j. ꝛ. l. si vero. §. fi. so. ma. ꝛ. l. in nave saufeli.
ff. loca. ſm eum. idem videtur velle Ang. in. d. l. si insulā. idē posuit
Rapha. fulg. in. d. l. emptori. Et idem puto ꝙ sentiat Imo. in. d. l.
si insulā. vbi. s. quatenus recitata opi. Bar. opponit de. d. l. si insu-
lam. ꝛ solvit ꝙ aut ab initio debetur quantitas cōtemplatione rei
quasi dicat nō ex mora. et tunc loquitur. d. l. fideiussor. aut quātitas
debetur nō ab initio sed post morā: et tunc loquitur. d. l. si insulam.
ſm eum. Et sic ꝑsupponit ꝙ nō debetur. in. d. l. fideiussor interesse
ex mora: idem vult Bal. in repeti. d. l. ꝛ si post tres dicens ꝙ in. d. l.
fideiussor obligatio non cōmittitur ex mora sed ex cōditionis evē-
tu: ideo cessat purgatio more ſm eum. Cum itaqꝫ pena duple non
debeatur cōtemplatione rei: quinimmo nec preciū ex quo copula-
tive promittitur pena restitutio precij et interesse: interesse enim
correspectuatur ad rem prestito interesse quicquid vltra prestatur
est mera pena: ideo in precio et in pena dupli cessat dicta ratio ꝙ
vnū pro alio solvi possit merito ꝛc. Vltra predicta pōt dici ꝙ non
sumus in paribus terminis. d. l. fideiussor: quia loqtur in casu quo
evictionis obligatio cōmittitur de iure cōmuni quo iure cōmitti-
tur ita demū si res vendita sit ablata nō autē cōmittitur per senten
tiam evictionis: vt est tex. in. d. l. habere licere. et in. d. l. evictis. Et
tamē secus videtur in terminis nostris in quibus cōvenit ꝙ solva
tur preciū pena ꝛ interesse infra octo dies post sententiā latā super
evictionē sed post sententiā dantur. x. dies ad appellandū ꝛ postea
quadrimestre ad exequendū intra que tēpora nō potest fieri execu-
tio per iura vulgaria: idcirco nō potest verisimiliter fieri executio
intra octo dies post latā sententiā. Et sic convenit de dando predi
cta. s. preciū penam dupli et interesse etiā anteꝙ̄ abvocetur res ſm
verba cōtractus in puncto scđo loco interlineata ꝙ non caderet in
terminis iuris cōmunis per predicta. Item de iure cōmuni si de fa
cto evincatur vel iniuste per iniuriā puta vel imprudentiā iudicis
non cōmittitur obligatio de evictione. l. si per prudentiā. de evic.
et etiā predicta promittūtur in casu quo de facto extraiudiciū au-
fereretur ꝙ non contingeret in terminis simplicibus evictionis. l.
fi. ꝛ ibi glo. Cy. ꝛ doct. C. de act. emp. no. in. l. si dictum. §. fi. de evic.
cum si. Et tamē in. d. instrumēto ſm verba secūdo loco in themate
interlineata promittūtur similiter preciū pena dupli ꝛ interesse in
casu quo de facto extra iudiciū auferretur. Et insuper promittū-
tur predicta in casu quo evinceretur pars vel vsusfructus vel posses
sio nō videtur ꝙ totū preciū conventū et pena dupli promittatur
contemplatione partis bonorū forte parve evicte: in iuribus autē
vbi solvitur res pro quātitate est congrua correspectivatio ꝛ equi
valentie speciei ꝛ quātitatis: vt patet in. d. l. titie textores in. d. l. in
nave saufeli. in. d. l. si vero. §. fi. so. ma. ꝛ interesse habēdi rem evictā
et ipsam rē ꝛ sic in terminis Bar. in. d. l. evictionis: ideo ex hoc de-
prehenditur ꝙ predicta nō promittūtur contēplatione rei evicte
seu respective ad rem evictā: ideo sumus extra terminos. d. l. fide-
iussor et eius rationē. Quod etiā demōstratur ex alio: quia in casu
isto sup his viget instrumentū guarētigiatū ꝙ de iure municipali
habet maiorē vim quā res iudicata de iure cōmuni: patet quia nō
pōt opponi exceptio solutionis vel satisfactionis que sine dubio
opponi possunt post rem iudicatā: licet nō appareat instrumētū.
Item nec potest opponi dolus ex quo oritur exceptio doli: ꝛ tamē
post rem iudicatā opponi potest: ꝛ alia in statuto prohibentur ad
impediendū vel retardandū executionē instrumenti que nō prohi
bentur opponi adversus rem iudicatā. Nam verba statuti dicūtur
esse infrascripta vcꝫ ꝛ dicta instrumēta seu cōtractus vel debita vel
obligationes guarentigiam cōtinentes nec finis solutionis muta
tionis exceptionē opponi aut aliqua in totū vel in partem satisfa
ctio simulatio dolus vel metus vel alia exceptio defensio nec aliqd
aliud possit opponi vel obijci vel ꝓtestari vel quo ꝛc. modo impu-
gnari vel fieri etiā per modū impugnationis vel iudiciū iudicis ꝙ
ꝑfata executio vel satisfactio in totū vel in partē retardari differri
vel impediri possit aliqualiter nisi ostensa fuerit ipsa scriptura dā-
nata vel cācellata ipsi debitori vel alteri pro eo reddita per instru-
mentū finis solutionis vel cassationis vel satisfactionis. Et omissis
alijs inhibetur exceptio doli ex quo non ꝓmittitur ꝙ obstet dolus
sed in terminis hmōi evictionis in quibus quādo sufficit oblatio

rei evicte cōpetit exceptio doli non tollitur actio per oblationē vt
probatur in. d. l. fideiussor evictionis. ꝛ in. d. l. evictis. ideo sublata
exceptione doli tollitur effectus oblationis rei evicte. Ex quibus
patet ꝙ multipharia multisqꝫ modis evitatur fundamentū obla-
tionis facte ꝙ fundatur in tex. d. l. fideiussor evictionis cuius tex.
ratio ſm aliquos est quia quātitas que est in obligatione debetur
cōtemplatione rei evicte. Et nō cadat ibi purgatio more: alij vero
tenēt ꝙ militet ibi purgatio more: sed mora nō solet purgari posse
post litem contest. d. l. si insulā fieri. ꝛ. l. si cum dies. §. fi. de arbi. ꝛ. l. j.
de penu leg. ꝛ facit. l. si stipulatus sim decem in melle. de solu. ꝛ. d. l.
item veniunt. §. cum prediximus. Nec respōsio Imo. videtur in ra
tione fundata per. d. s. cōtra eius rationē quia ratio suadet ꝙ lon-
ge fortius deberet admitti solutio eius quod est vel fuit pariter in
obligatione quā eius ꝙ nunꝙ̄ fuit in obligatione vt suadet ratio
naturalis quam solam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de
excu. tu. itaqꝫ non suadet ratio ꝙ in. d. l. fideiussor fundetur decisio
in purgatione more: ideo vel oportet dicere ꝙ non agiť ibi de pur
gatione more prout dicunt Bar. Bal. et alij de quibus. s. vel ꝙ ibi
sit speciale in fideiussore prout plures tenent vt supradixi. Et per
hoc tollitur fundamentū purgationis more. Nam licet non sit lis
cōtestata. Tamē est instrumentū guarentigiatū super restitutione
10 precij pene dupli ꝛ interesse. † Et instrumentū habens executionē
paratā habet vim rei iudicate que sequitur lit. cōtes. ideo nō possit
mora purgari: vbi militat hmōi instrumētū prout vult Ang. in. d.
l. si insulā prout refert ꝛ sequitur ibi Imo. in. iiij. no. Et saltē proce
dere videtur ꝙ dicta fallētia in casu nostro in quo nō est factū pre-
ceptum ꝙ statim re evicta solvatur preciū pena dupli et interesse.
Sed post octo dies post sententiā ꝛ sic videtur ꝙ inter tempus cō-
missionis ꝛ tēpus in ꝙ collatū est preceptū guarentigie sit mediū.
Et per hoc id qđ circa instrumentū guarentigiatū dicebatur in cō
trarium pōt evitari. Itē quia illud loquitur qñ instrumentū gua-
rentigiatum nō habet maiorē vim quā de iure cōmuni res iudica-
ta sed in casu nostro secus per supradicta. Itē cessare videtur pur-
gatio more: qr copulative debētur observātia cōtractus ꝛ precium
vt patet ex clausulis instrumenti in fine maxime ibi qua pena solu
11 ta ꝛc. † Et qñ plura copulative debentur nō admittitur purgatio
more prout voluit Pe. de bellaperti. ꝛ Cy. in. l. si pacto quo penā.
C. de pac. Ita intelligentes. d. l. traiectitie. §. de illo. de act. ꝛ obli. et
eum sequitur Bal. in. d. l. ꝛ si post tres per. l. id qđ pene. ff. de solu. ꝛ
per glo. que hoc determinat in. l. cum stipulatus sim mihi a ꝓculo.
de verb. obli. ſm eum qui idem vult in. d. l. cum stipulatus sim mihi
a proculo per. d. l. id qđ pene. de solu. ꝛ per. d. gl. ꝛ per vivā rationē
ꝙ vbi plura debētur copulative ꝙ solutio vnius liberet ab vtroqꝫ
necubi reperitur: idē tenet Bal. in. l. ij. C. de iure emphy. co. penul.
idem Saly. per dictas rationes in. d. l. semel mora char. penul. et in
hanc partē inclinat Ang. in. d. l. ꝛ si post tres. et licet Bar. in. d. l. si
insulam. in. ij. q. prin. impugnet opi. Pe. per. l. ij. §. stichū. de eo ꝙ
cer. loco. ꝛ. l. si quis rem. ff. de arbi. iūcta. l. si cum dies. §. fi. eo. ti. ꝛ. l. si
quis a socio. ff. pro soci. ꝛ. l. predia. de acti. emp. iūcta. l. qui rome. §.
flavius. de verb. obli. ꝛ. l. j. de pecu. leg. vt ibi latius per eum ad que
iura respondetur. ꝛ primo ad. d. §. stichū. quia loquitur in interesse
in quo de facili admittitur purgatio more. d. l. si insulā. ꝓut respon
det Bal. ibi vt refert et trāsit Imo. ibi in penul. col. ꝛ ita etiā rñdet
Ange. in. d. l. ꝛ si post tres vel dicas illud interesse in arbitrarijs nō
debetur ex mora sed quia alio loco solvitur. l. centū capue. ꝛ. l. fi. de
eo ꝙ cer. loco. vnde si solvitur eodē loco cessat dictum interesse nec
pōt peti iure actionis nec officio iudicis. ſm Rapha. fulg. in. d. l. ꝛ
si post tres. vbi Bal. dicit in lectura ꝙ ista allegatio Bar. nō valet
vnam muscā quia ibi ratione more nō succedit nova obligatio. d.
l. centum capue. ꝛ. d. l. fi. sed nostra questio militat qñ ratione more
12 succedit obligatio pene ſm eum. colū. antepenul. ¶ † Nec ob. scđa
allegatio Bar. qua loquitur in quibus magis de facili admittitur
purgatio more. ſm Ang. in. d. l. ꝛ si post tres vel melius in. d. l. si qs
rem nō debetur res ꝛ pena. nam res ꝛ principale respectu pene est
parere laudo sed qui solvit penam non tenetur parere laudo licet
possit agi ad rem primeva actione ad rem. ſm Rapha. fulg. in. d. l.
et si post tres. ꝛ hoc ad aliud tamē propositū dixit Bar. in. l. ita sti-
pulatus. xj. oppo. ꝛ Pe. ꝛ Cy. ꝛ Pau. de cast. in. l. cū ꝓponas. C. de
transac. Nec ob. iij. allegatio. nam respōdet Ang. ꝙ in. d. §. flavius
non erat pena cōmissa ꝛ exponitur liberetur idest non cōmittatur
ſm vnā lect. vel ibi erat incertū ꝙ pena excederet quia libertas est
res inestimabilis. l. libertas. de reg. iur. ſm eum vel ibi nō debetur
vtrūqꝫ quia non pōt peti principale ꝛ pena. l. rescripto. §. si pacto.
ff. de pactis. ꝛ. l. si pater. §. mulier. ff. de pactis dot. ſm Rapha. nec
ob. d. l. si quis a socio. ꝛ. d. l. pacta quia loquuntur in interesse secus
in pena ſm eum ibi ꝛ in. l. si duo. eo. ti. vel in. d. l. si quis a socio. ꝛ. d.
l. pacta duo debētur ex provisione legis cum qua mitius agitur se-
cus vbi vtrūqꝫ debetur ex provisione hominis ſm Bal. in. d. l. et si
post tres in lec. col. antepenul. ꝛ in repeti. col. xvj. item. d. l. si quis a
socio. ꝛ. d. l. pacta loquūtur in obligationibus secūdarijs. s. in inter-
esse ꝛ pena nō in obligatione secūdaria ꝛ principali prout loquunť
termini nostri nec cadit purgatio more in solutione pene respectu
interesse

interesse vel ecõtra nõ enim cõmittitur obligatio ad penã propter
morã in soluendo interesse vel ecõtra sed ambe obligationes simul
oriũtur ex mora circa principale ⁊ negatur ꝙ vtrũq; debeatur quo
ad solutionẽ: nam solutio vnius liberat ab vtroq; quatenus altera
nõ excedit ⁊ quatenus excedit solutio nõ liberat ⁊ oblatio nil rele-
uat. Nos loquimur qñ vtrũq; est copulatiue in obligatione ⁊ solu-
13 tione: ⁊ sic ad iura Bar. probabiliter respondetur.† Nec etiã ob. c.
potuit. de loca. quia loquitur de iure canonico et non procedit de
iure ciuili sm Rapha. in. d. l. ⁊ si post tres. et ita rñdet Ange. in. l. si
insulã. Uel ibi loquitur in emphyteosi ecclesie cum qua mitius agi
tur sm eũdẽ Ang. ꝙ magis placet Jmo. ibidẽ. col. xxix. Cõcurrũt
etiam quia ibi est pena legalis et cum lege mitius agitur. l. celsus.
de arbi. Jtẽ quia fauore eccl'ie statuitur minus tempus cõmissioni
pene: ideo aliud contra eam inducitur. s. ꝙ admittatur purgatio
more intra breue tẽpus cum itaq; in casu nostro copulatiue debeã
tur effectualiter iure ciuili ⁊ cano. ex prouisione hominis: ideo sm
predicta nõ admittatur purgatio more. Et maxime post longum
tempus ⁊ censendũ est longũ tempus vndecim mensiũ vel circa qui
vt percipio elapsi fuerũt inter actualẽ euictionẽ ⁊ oblationẽ factã
in libello post magnũ enim tempus nõ admittitur purgatio more
per. l. ⁊ si post tres. in prin. ⁊ in. l. si ita quis. §. seia. de ver. obli. ⁊. d. c.
potuit. sm Bar. in. d. l. si insulã. ⁊ Ang. in. d. l. ⁊ si post tres. Tẽpus
autẽ breue intelligitur arbitrio iudicis: quia nõ est in iure determi
natum. ar. l. j. ff. de iure delibe. ⁊. c. de causis. de offi. deleg. ⁊ no. gl. et
doct. in. d. §. seia. ⁊ doc. in. d. l. ⁊ si post tres. tex. aũt. d. l. ⁊ si post tres
requirit paucos dies: nec predictis ob. d. l. si insulã. ⁊. d. l. j. de penu
leg. que requirũt lit. cõtest. intelligũtur si lis fuit cõtest. intra breue
tempus. sm Ang. in. d. l. ⁊ si post tres. Jsta aũt duo media. s. de ma
gno tẽpore: ⁊ quia duo copulatiue debentur nõ transeunt sine du-
bio: quia sunt etiã opi. cõtrarie. Ex alio etiã cessat purgatio more:
quia dictus Perus asserit se nõ habere pecuniã: ⁊ licet semel habue
rit: tamẽ si negat se habere videtur ꝙ sibi credatur saltẽ ꝙ eam nõ
possideat per ea que habentur in. l. siue possidetis. C. de proba. ⁊ si
eam pecuniã non haberet quã posset restituere pro dictis meliora-
mentis iniquũ esset ꝙ priuaretur in cõsequentiã re empta ⁊ inter-
esse ⁊ precio ⁊ pena cõuentis: purgatio aũt more fundatur in equi-
tate. l. si seruũ. §. sequitur. de verb. obli. adeo ꝙ vbi ex forma statuti
solus rigor esset seruandus non esset locus purgationi more prout
voluit Ang. in. d. l. si insulã. quẽ refert ⁊ sequit ibi Jmo. in. v. nota.
Ubi itaq; resultaret iniquitas cessat equitas: ideo cesset purgatio
more: ⁊ si dicatur istud esse verũ si probaret se nõ habere pecuniam
quã posset reddere: profecto ista pbatio negatiue est quodãmodo
impossibilis: quia non cadit in sensum testis: ideo per testes pbari
nõ posset: nec super negatiua hmõi cõficitur instrumentũ: ideo per
indirectũ incideremus in dictã iniquitatẽ: ⁊ vbi ante moram habe
bat rem emptã sine aliquo onere probãdi post moram facta hmõi
oblatione nõ posset eam habere sine onere probãdi negatiuã quo-
dãmodo impossibilẽ ad probandũ. Et sic ius suũ esset factum dete
14 rius seu interesset sua morã non fuisse cõmissam.† Ubi aũt ius cre
ditoris est factũ deterius nõ admittitur purgatio more vt. d. l. et si
post tres. ⁊ no. Ange. in. d. l. si insulã. in. x. fal. ⁊ doct. in dictis iuri-
bus. Et idem si interest creditoris morã non fuisse cõmissam per. l.
vtiq;. ff. de arbi. prout voluit glo. Bar. ⁊ doct. in. d. l. ⁊ si post tres. ⁊
d. l. si insulam. ideo in casu isto cessat purgatio more: ex hoc capite
nisi probarẽt aduersarij ꝙ ipse Perus haberet dictã pecuniã quã
potuisset reddere: si tamẽ id pbaretur cessaret purgatio more per
alia media. s. deducta: ⁊ etiã quia iure nõ cauetur ꝙ dictus emptor
debet prius reddere pecuniã quã rehabeat rem. Nõ enim debet vẽ
ditor offerre tradere rem venditã soluto prius precio sed debet sim
pliciter offerre ⁊ si emptor vult recipere tunc tradere vt habet in. l.
iulianus. §. offerri. de act. emp. Et si dicatur nõ poterat liberari vel
offerri nisi reddatur dicta quãtitas: rñdetur ꝙ imputandũ est ven
ditori seu heredibus suis quare permiserunt rem euinci: ideo ipsis
incũbit onus liberãdi rem vendicatã si volũt rem venditã reddere
dicto Pero heredi emptoris: ipsi ergo habebant numerare etiam
illam quãtitatẽ solutã pro melioramẽtis vt se habilitarent ad pur
gandum morã. Non aũt reperio iure cautũ ꝙ creditor teneatur ha
bilitare debitorẽ morosum vt possit morã purgare: et maxime po-
nendo se in discrimine: quia forte posset soluere ⁊ non habere rem
sine lite: et dato ꝙ heredes venditoris illã offerrent nõ erat in eorũ
potestate illud facere: ideo oblatio nõ releuat per. d. s. circa princi
pium huius partis: licet autẽ obtulissent vel offerrent actualiter
quia sua pecunia liberassent dicta predia euicta non releuaret eos
maxime quominus soluerent penã dupli per plura alia media. s.
deducta: ⁊ hec hactenus dicta militãt sm vtrãq; formã instrumẽti
siue in instrumẽto sint verba primo loco interlineata siue sint ver-
15 ba scdo loco interlineata ⁊ nõ verba primo loco interlineata.† Ex
quibus elicitur decisio quesitorũ. s. ꝙ pena fuit cõmissa ⁊ exigi põt
vna cum pcio: habita tamen moderatione que habetur in. l. j. C. de
sen. que pro eo ꝙ interest: nec tenetur Perus soluere quãtitatem
habitã pro melioramentis nec oblatio facta releuat ipsos offeren-
tes: et cõsequenter ea que petuntur per dictos heredes venditoris
fieri non debent prout hec omnia apparent per adducta. s. ex qui-
bus apparet respõsum ad adducta in contrariũ: et maxime ad. d. l.
fideiussor euictionis que est principale fundamẽtũ partis aduerse
ad quã legem multiphariã est respõsum saltẽ respectu precij cõuen
ti ⁊ pene dupli. ⁊ per cõsequens est respõsum ad id qđ dicebatur ꝙ
cẽsetur stetisse per Perũ quominus impleretur ꝙ implendũ erat:
nam rñsiones date ad. d. l. fideiussor tollunt hoc mediũ est etiam. s.
respõsum ad id qđ dicitur de instrumẽto guarentigiato: nec obstat
ꝙ circa hoc dicebã ꝙ dies est apposita solutioni pene: non circa fa
ctum principale: quia illa allegatio respicit illum articulũ ꝙ qñ est
dies et pena vtrũ admittatur purgatio more: nam videtur magis
cõmunis opi. ꝙ non de quo ad presens me non intromitto: sed hic
põdero ꝙ post cõmissionẽ pene preceptũ guarentigie censetur fa-
ctum: quia factũ censetur tempore in ꝙ confertur. l. in tempus. de
heredi. insti. ⁊. l. j. ⁊. l. qđ sponse. C. de dona. propter nup. Et est tale
preceptũ ꝙ habet maiorem vim quã de iure cõmuni sentẽtia ⁊ con
tra eius executionẽ non põt opponi exceptio doli et alie vt latius
s. deductũ est. Nec ob. auctoritas Angeli in contrariũ allegata: qr
negari põt saltẽ in principali debitore ⁊ dato ꝙ procedat in inter-
esse. s. cõmuni non tñ procedit in interesse singulari vel pena prout
est preciũ conuentũ ⁊ pena dupli. vt. s. deducta sunt. Laus deo.

Summarium super consilio. cl.

1 Fructus rei vendite an pertineãt ad venditorẽ vel emptorem
pro rata precij soluti stantibus instrumẽtis de quibus in isto con-
silio. nu. seq. ⁊ per totum.
2 Doctor tenetur consultantibus consulere.
3 Jn cõtractu emptionis ⁊ venditionis fructus percepti etiam ante
traditionem licet non sit preciũ solutum pertinent ad emptorem
ex die cõtractus celebrati. nu. 5. ⁊. 7.
4 Dominiũ rei vendite an in emptorem transferatur traditione rei
vendite per venditorẽ facta precio non soluto.
6 Argumentum a paritate rationis fortius est ꝙ̃ argumentũ a con
trario sensu.

Consilium. cl.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. † Uiso tenore scripte facte per dñm Nicolaũ
et instrumẽto super dicta scripta emanato inter reuerẽ-
dissimũ dñm. d. Julianũ tituli scti Petri ad vincula dñi et benefa
ctoris mei singularissimi ⁊ dictũ dñm Nicolaũ ⁊ alio inito inter re-
uerendissimum dñm Camerariũ tũc tẽporis et prefatũ. d. Nicolaũ.
Et suprascripto themate principalis intẽtus consultantiũ an fru
ctus percepti pro parte camere vel representantis camerã veniant
restituendi heredibus dicti. d. Nicolai. Et quidẽ prout mihi asseri-
tur ⁊ mihi psuadeo agitur de interesse alterius qui dicta bona deti
nuit potiusq̃ camere apostolice. al's enĩ nolebam me intromittere
licet mihi persuaderẽ ac etiam persuadeã ꝙ camera apl'ica nollet
2 ius suũ alicui denegare.† Et teneamur cõsultantibus cõsulere. l. in
sacris. C. de proxi. sacro. scri. lib. xj. et ibi per Bar. et per eundẽ in. l.
proxime. ff. de his que in testamẽto delentur. deueniendo itaq; ad
consultationẽ ipsam nõ reuocato in dubiũ de potestate cõtrahen-
tium videtur prima facie dicendũ ꝙ fructus dictarũ possessionum
pertinerent ⁊ pertineant ad camerã seu qui cameram representat:
quia primus cõtractus fuit sub vnica cõditione cõceptus: quia cõ-
uentum fuit ꝙ dicta bona haberet camera pro estimatione fienda
per homines eligẽdos ⁊c. quo casu cõtractus censetur ⁊ est cõditio
nalis sub cõditione si estimabatur. l. fi. C. de cõtrahen. emp. ⁊. l. si qs
arbitratu. de verb. obli. que cõditio vt presupponitur fuit purifica
ta: quia estimatio facta fuit ⁊ vt asseritur iuxta formã cõuentã. alia
autem conditio nõ fuit apposita in primo cõtractu celebrato cum
reuerẽdissimo dño sancti Petri ad vincula. Estimatio aũt facere
solet emptionẽ. l. vnica. §. estimatarũ. C. de rei vxo. act. ⁊. l. plerũq;.
ff. de iure do. ⁊ per glo. in. l. si inter virũ. C. eo. ti. ideo videtur ꝙ con
tractus emptionis censeatur celebratus sub conditione purificata
3 ante recollectos fructus.† Sed in cõtractu emptionis ⁊ venditio-
nis etiã ante traditionẽ fructus percepti licet nõ sit preciũ solutũ
pertinent ad emptorẽ ex die cõtractus celebrati vt videtur pbare
tex. in. l. fructus. C. de act. emp. ⁊ sentit ibi glo. prout dicit ibi Bal.
in prin. ꝙ ⁊ clarius vult glo. in. l. iulianus. §. ex vendito. ff. eo. titu. ⁊
Bar. ibi eum sequitur ꝙ ⁊ firmat Rapha. fulgo. in. d. l. iulianus. §.
offerri. ⁊ sic licet nõ sit translatũ dominiũ ꝙ non transit sine tradi-
tione. l. traditionibus. C. de pact. ⁊ facit. l. traditio. ff. de acqui. rerũ
dominio tamen fructus pertinent ad emptorẽ si vult ipse emptor.
Nec videtur obstare cõuentio facta cum domino camerario quate
nus cõuenit ꝙ omnibus solutionibus de quibus in prefata cedula
fit mentio prius integre peractis predicta bona plene transferan-
tur ⁊ translata sint ⁊ esse censeantur in ipsum S. D. N. papam ⁊ di
ctos eius successores ⁊ camerã apostolicã titulo vere pure ⁊ simpli-
cis emptionis in qua omnes ⁊c. que videntur innuere a contrario
sensu ꝙ nõ cẽseatur facta vẽditio nisi factis integris solutionibus
argumentũ enim a cõtrario sensu militat etiam in contractibus. l.
inter socerũ. §. cum inter. de pactis dot. ⁊. l. eum qui ita. §. qui ita.

de verb. obli. quia respōdetur ꝙ dictū argumentū videtur ꝙ respi
ciat translationē dominij nō ipsum cōtractū vt denotāt illa verba
dicta bona plene transferātur ⁊c. cōditio em̄ que videtur resultare
ex illis ablatiuis absolutis omnibus solutionibus prius integre
peractis. l. a testatore. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. euictis. ff. de vsur. respi
cit illa verba sequētia bona ipsa plene transferantur ⁊c. Et sic non
videtur ꝙ per hoc reddatur vēditio cōditionalis sed dn̄o transla
4 to bene reddatur cōditionalis. † Quod ⁊ cōuenit nature emptio
nis ⁊ vēditionis ꝙ. s. nō transferatur in emptorē dominiū rei vēdi
te etiā facta per venditorē traditione nisi soluto precio vel habita
fide de precio. §. vēdite. insti. de rerū diui. voluerunt ergo per dicta
verba tollere presumptionē iuris que est ꝙ in dubio re tradita cen
seatur habita fides de precio. l. ꝙ vendidi. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ per
glo. in. d. §. vēdite. licet hoc idem deprehēderetur ex deductis ⁊ cō
uentis in primo cōtractu celebrato cum reuerendissimo dn̄o cardi
nali sancti Petri ad vincula cum cōuenerit ꝙ pro residuo precij sa
tisdaretur idonee florētie ⁊c. Itaqꝫ ex hoc apparet ꝙ. d. d. Nico. nō
cōfidebat de emptore. Et ideo nō habebat fidē de precio nisi presti
tis fideiussoribus. Ex his videtur ꝙ fructus dictorū bonorū perti
neant ad camerā seu habētes ab ea causam: ꝙ ⁊ videtur deprehēdi
ex tenore primi cōtractus quatenus cōuentū fuit ꝙ pro illo anno
dictus dn̄s Nicola. haberet fructus integros pro anno sequēti ha
beret medietatē fructuū: ergo a cōtrario pro alijs annis censeatur
conuentum ꝙ ipse. d. Nico. nihil de fructibus haberet merito ⁊c.
¶ Tamē his minime refragātibus cōtrariū arbitror de iure respō
dendum. Et quidē nō absurde posset attētari ꝙ cōtractus emptio
nis ⁊ vēditionis censeatur cōditionalis: quia in primo cōtractu di
ctus. d. Nico. nō promittebat dicta bona dare vel tradere camere:
nec apparebat ꝙ venderet: sed quia pontifex volebat ꝙ exularet a
propria patria cum sua familia ⁊ secū portaret bona mobilia et nō
fructaret stabilia: ideo camera seu cōmissarius pontificis promisit
eidem dn̄o Nico. estimationē dictorū bonorū. Et dictus. d. Nico.
circa bona ipsa nihil promisit idcirco poterat impetrari ꝙ nō esset
venditio: sed quidā cōtractus innominatus: quia sanctitas pōtifi
cis fecit in cōpēsationē exilij: et quia nolebat ꝙ fructaret bona sua
stabilia cōuenit secū de dando estimationē suorū bonorū inmobi
lium ita qđ nihil possideret in territorio ꝓprie patrie. Non tamen
se obligabat ad aliqđ in causa euictionis nec ad tradendū. d. bona.
Nec obstat ꝙ estimatio facit emptionē: quia procedit qn̄ datur vel
promittitur res pro estimata: ita loqnūtur iura. s. ad ꝓpositū alle
gata: sed in. d. primo contractu. d. Nico. non tradebat nec tradere
promittebat dicta bona. Et propterea deuentū fuit ad secundam
cōuentionē in qua premittitur ꝙ dubitari poterat quo nam titu
lo bona predicta dn̄i Nicolai per effectū cōtentorū in dicto primo
instrumēto transferantur in. S. D. N. papā ⁊ eius successores ⁊ ca
meram apostolicā: et idcirco deuenitur ad secūdā cōuentionē qua
cōuenit ꝙ oibus solutionibus peractis bona pdicta trāsferantur
titulo emptionis ⁊c. in qua oēs iuris solēnitates seruate censeatur
quasi a cōtrario nō peractis integre oibus solēnitatibus nō censeā
tur ⁊c. In emptione aūt et venditione nulla iuris solēnitas aliqua
extrinseca nō requirebatur nisi intrinseca. s. cōsensus. solo em̄ cōsen
su perficitur. l. cōsensu. insti. de obli. que ex consensu. in prin. ⁊ res ⁊
preciū. l. j. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ insti. eo. ti. in prin. ⁊. §. preciū. cum si.
Subditur etiā alia clausula in instrumēto dicte secūde cōuētionis
vcꝫ volēs idem. d. Nico. predicto reuerēdissimo. d. Camerario instā
te recipiēte ⁊ stipulāte: vt. s. ꝙ peractis prius omnibus solutioni
bus ego notarius possim ⁊ debeā cōficere instrumentū emptionis
et venditionis predictorū bonorū sub data presentis diei. Ex qua
clausula etiā innuitur ꝙ nō intendebāt ꝙ censeretur cōtracta ven
ditio nisi prius omnibus solutionibus peractis: quibus peractis
retro cēseatur cōtracta vēditio: licet re vera vt arbitror dicta clau
sula nō potuisset dare notario dictā facultatē: sed id nō est psentis
5 discussionis. † Ex quibus posset ꝓbabiliter instari ꝙ dicta vēditio
censeatur cōditionalis. Non tamē firmo nec expedit id firmare: qꝛ
etiā dato ꝙ vēditio censeatur pura cōcludendū videtur ꝙ fructus
predicti nō pertinuerint neqꝫ ptineant ad camerā. nam Bal. in. d.
l. fructus disputat hunc articulum ⁊ tandē cōcludit ꝙ fructus non
cedunt lucro emptoris nisi post morā regularē vel irregularē vēdi
toris: ⁊ sic post solutū preciū. Nam ante solutū preciū non est in mo
ra venditor: quia cōpetit sibi exceptio. d. l. iulianus. §. offerri. Et
qui pōt se exceptione tueri nō est in mora. c. nō est in mora. de reg.
iur. in. vj. ⁊. l. nulla intelligitur. ⁊. l. nihil interest. ff. eo. ti. et idē Bal.
in. l. ratio. xj. q. C. de act. emp. premittit pro cōstanti ꝙ non soluto
precio peremptorē nō possit emptor petere fructus. Sed querit si
ab initio soluit partē precij postea soluit residuū: an debeat conseq
partē fructuū interim recollectorū pro rata precij ab initio soluti.
Et cōcludit ꝙ nō de rigore iuris. sed ex generali eqtate ne emptor
locupletetur cum aliena iactura. argu. l. nam hoc natura. de condi.
inde. ⁊ pro decisione allegat tex. valde notabilem. fm eum in. l. si. ff.
de fun. dota. et idem per eandē. l. si. voluit Bar. in. l. fistulas. §. qui
fundū. de cōtrahē. emp. dicēs ꝙ licet soluens partē precij non cōse
quatur partem proprietatis rei vendite per tex. ibi tamē si postea

soluit residuum debet habere fructus interim perceptos pro rata
precij prius soluti et pro alia parte nō fm eum qui idē vult in. d. §.
offerri. ⁊ tangit etiā in. d. l. si. de fun. dot. ⁊ licet loquātur ante tradi
tionem ⁊ sic de fructibus pceptis per vēditorē. tamē eadē ratio est
in fructibus pceptis per emptorē qui propria auctoritate occupa
uit bona vēdita cum ratione talis nō iuste possessionis nō queran
tur fructus rei aliene cum em̄ cōuentū fuerit expresse ꝙ demū inte
gre peractis omnibus solutionibus dicta bona transferātur in ca
meram apostolicā cōuentū censetur ꝙ interim dicta bona in eam
nō transferentur indefinite ⁊ sic nec quo ad proprietatē a cōtrario
sensu dicti vltimi cōtractus qui cōtrarius sensus sumitur in cōtra
ctibus vt dictū est. s. ⁊ sic nō debent fructus interim percepti ex re
vēditoris queri ipsi vēditori cū camera sciebat dicta bona fuisse. d.
Nicolai ⁊ super eis fuisse initos dictos cōtractus quorū vigore nō
abdicabatur ab eo dominiū quinimmo neqꝫ possessio saltem iusta
per pdicta attento etiā ꝙ quasi nihil ex cōuentis fuit obseruatū di
cto dn̄o Nicola. nisi quia data sibi fuerūt tunc. v. milia ducatorum
non tn̄ fuit eidē datus fideiussor pro residuo nec facta estimatione
fuit sibi soluta integra medietas estimationis nec post annū sequē
tem fuit vnꝙ solutum residuū quātitatis qua dicta bona estimata
fuerūt: ⁊ tamē hec omnia sibi obseruāda erant fm formā primi cō
tractus quia specifice cōtinentur in scripta cuius obseruantia fuit
promissa ⁊ stipulata in primo cōtractu et insup ꝙ fructus dictorū
bonorū pro rata precij non soluti ptinerent ad dictū dn̄m Nicolaū
deduci pōt satis plane fuisse de mente cōtrahentiū qui in primo cō
tractu cōuenerūt ꝙ fructus illius anni essent dn̄i Nicolai ⁊ fructus
anni sequentis essent pro dimidia ipsius dn̄i Nicolai quia dimidia
tantū estimationis soluebatur eo anno ex qua ratione deprehēdi
tur mens cōtrahentiū ꝙ dn̄s Nicolaus pciperet fructus dictorum
bonorū pro rata estimationis nō soluta. in fi. em̄ quodāmodo anni
fuit soluta pars estimationis: quia die. xiiij. Septēbris quo tēpore
erāt recollecta frumēta ⁊ vinū erat de proximo recolligendū: oleum
vero recolligit in territorio castellano inter parū et nihil. Et pro
pterea fructus illius anni cōuenit vt cōseruarentur. d. Nico. ⁊ quia
cōuenit ꝙ facta estimatione statim solueretur integra dimidia esti
mationis: ideo actū fuit inter partes ꝙ dimidia fructuū pro anno
sequēti pertinerent ad. d. Nicolaū: ⁊ quia intra annū debebat solui
integra estimatio. Et presupponebāt verisimiliter cōtrahentes ꝙ
pmissa obseruarētur: ideo nō cōuenerūt de fructibus aliorū anno
rum sequētiū. Eadē aūt ratio est in annis sequētibus put in anno
proxime sequēti si residuū nō fuit solutū: ideo nō admittitur. ar. a
cōtrario sensu. s. sumptū. s. ꝙ pro alijs seq. annis nō perciperet di
6 midiam fructuū predictorū. † Quia fortius est. arg. a paritate ra
tionis quā. ar. a cōtrario sensu put no. dicit Imo. in. l. si vero. §. de
viro. ff. so. ma. circa fi. Ratio em̄ legis dicit Dy. in. c. si. de reg. iu. in
vj. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. nō dubiū. C. de. ll. ⁊ Bal. in. l. cum mulier. ff. so.
matri. ⁊ Imo. in. l. ij. in fi. ff. de dona. ⁊ Bal. in. l. j. col. ix. ff. so. ma. di
cens ꝙ de hoc est tex. melior qui sit in iure in. d. l. cū mulier. Eodem
modo videtur ꝙ cēseri debeat mens cōtrahentiū: ⁊ mens etiā in cō
tractibus pualet. l. in cōuentionalibus. ff. de ver. sig. facit. l. tale pa
ctum. §. fi. ff. de pac. ex quo ergo mens contrahentiū esset ꝙ. d. dn̄s
Nico. pcipiat fructus ex dictis bonis pro rata nō solute estimatio
nis ⁊ verba nō repugnēt videtur cōcludendū ꝙ pro rata pdicta ad
eum pertineāt dicti fructus. attento etiā ꝙ ad eum ptinebat dn̄iū
cum nō esset in camerā apostolicā trāslatū dominiū ipsorū bonorū
7 et successiue nec fructuū per supradicta. ¶ † Nec ob. adducta in cō
trarium. nō em̄ ob. ꝙ dicebatur ꝙ fructus cedūt emptori a die con
tractus per. d. l. fructus ⁊ auctoritates. s. adductas: quia id non est
expeditū propter auctoritates. s. in cōtrariū in mediū adductas.
Item si pcederet: procederet in emptione pura nō in cōditionali
maxime cōditione nōdū purificata. ar. l. cedere diē. de ver. sig. ⁊ si di
cta vēditio nō censeatur cōditionalis. tn̄ videtur ꝙ nō ptineāt ad
emptorē nisi pcio postea soluto. Veniūt em̄ fructus officio iudicis
mercēnario prout dicit Bal. in. d. l. ratio. xj. q. facit. l. iiij. C. depo si.
officiū aūt iudicis nititur equitate. l. centū capue. ff. de eo ꝙ cer. lo.
Sed nō est equū ꝙ quis retineat preciū et velit cōsequi fructus rei
empte: in casu aūt nostro nō est solutū preciū: quinimmo nec vt puto
est spes ꝙ veniat soluendus: ideo iniquū esset ꝙ cōsequeretur fru
ctus pro rata precij nō soluti. et maxime qꝛ esset cōtra mentē cōtra
hentiū prout. s. deductū est. Insup si fructus ptinerēt ad emptorē
ꝙ nō placet: tunc ipse emptor teneretur soluere vsuras precij non
soluti. l. curabit. C. de act. emp. ⁊. d. l. iulianus. §. ex vēdito. ⁊ ibi gl. ⁊
Bar. qui gl. sequit ⁊ cōiter doc. nō sunt minoris estimationis vsure
precij nō soluti quā fructus pcepti. Illud aūt cōstat ꝙ alterū debe
tur vel fructus vel vsure. Item constat ꝙ iste vsure sunt debite de
iure canonico ⁊ diuino: qꝛ petuntur vt interesse in recōpensationē
cōmoditatis fructuū rei empte quos lucrat emptor put oēs tenēt
in dictis iurib⁹. ⁊ in. c. cōquestus. ⁊. c. salubriter. de vsur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clj.

1 ☞ Uxor an possit predium sibi obligatū expresse pro dotis resti
tutione obligatū ⁊ a marito alienatum petere aduersus emptores
non obstante statuto de quo in principio cōsi. per totum.

Masculinum

2 Masculinum an concipiat femininum in statutis.
3 Pro dote restituēda sūt oīa mariti bona tacite obligata ipso iure.
4 Statutū per quod mulier cōtrahere prohibetur absq; consanguineorum cōsensu de quibus cōsanguineis intelligatur et an trahatur ad cōsanguineos extra territoriū vel in territorio mulieris.
5 Fideiussor potest cōueniri non discusso principali vbi notorie constat principalem non esse soluendo.

¶ Consilium.clj.

IN nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ †Videtur in hac cōsultatione prima facie dicendū ꝙ.d.cōtractus pignoris sit inefficax. Nam.l.municipalis videtur clara cōcludens ꝙ cōtractus adultorum fiant in presentia iudicis ꝛ duorū proximiorū cōsanguineorū ꝛc. al's presumatur ꝛc. Sed in casu isto ꝯtractus hypotece ꝛ restitutionis dotis fuit cōtractus adulti ꝛ nō fuit celebratus in presentia duorū proximiorū cōsanguineorū vt deducā merito militat.d.l. municipalis: ꝙ aūt nō fuerit celebratus.d.cōtractus in p̄sentia duorū ꝓximiorū cōsanguineorū:licet interuenerit p̄sentia ꝛ cōsensus matris patrui magni ꝛ patrui cōsobrini hoc est fratris aui ꝛ fratris cōsobrini ẜm thema:licet mihi dicaṫ ꝙ immo frater carnalis ipsius patris ꝛ frater patris cōsobrinus:sed in hoc non est vis:sed vis est in hoc.quia p̄supponitur ꝙ.d.adultus tp̄e dicti contractus habebat fratrē vel fratres cōsobrinos qui sunt ꝓximiores fratre consobrino patris ꝙ fratres consobrini sunt in quarto gradu.§. quarto gradu.insti. de gra.ꝛ.l.iuriscōsultus.§.quarto gradu. ꝛ frater consobrinus patris est in quinto gradu vt dictis locis.§.quinto gradu.ꝛ est planū.ꝛ sic frater cōsobrinus patris nō est in cōsideratione:q2 non erat proximior cōsanguineus: sil'r nec mater videtur esse in cōsideratione: q2
2 verba illa proximiorū cōsanguineorū sunt masculini generis.† Et in terminis hmōi statutorū requirentiū cōsensum cōsanguineorū masculinū nō cōcipit femininū prout in terminis cōcludit Bal. in l.j.C.qui admit.ꝛ in fi.C.de ver.sig.ꝙ ꝛ voluit in cōsi.mihi.cccxxiij. incip.viget cōstitutio ꝙ minores videṫ em̄ materia differens inter masculos ꝛ feminas ꝓpter fragilitatē muliebrē: ꝛ in materia differenti regulariter masculinū nō concipit femininū.arg.l.fi.ff.de tu. prout dicit Bar.in.l.j.ff.de ver.sig. ꝛ Ang.Saly.Rapha.ꝛ Pau. de cast.in.l.quicūq;.C.de ser.fugi.ꝛ Pe.de ancha.in.c.generali.de elec.lib.vj.ꝛ Bal.in.d. locis ꝛ cōiter oēs preterea statutū dicit ꝓximiorū cōsanguineorū ex latere patris:mater autē nō est proximior cōsanguinea ex latere patris merito nō est cōp̄rehēsa in dicto statuto:ex quibus infertur ꝙ nō interuenerūt duo proximiores cōsanguinei:ꝓut requirit statutū : nec videtur refragari ꝙ nō probatur legitime ꝙ tp̄e cōtractus forent in ciuitate:quia statutū non requirit illud sed simpliciter ꝛ generaliter loquitur:ideo videtur simpliciter ꝛ generaliter intelligēdū.ar.l.j.§.ꝛ generaliter.ff.de leg.prest. l.de precio.de publi.cū si. Preterea ciuis presumitur in dubio esse in ciuitate ꝓut no.dicit Bal.in.l.is potest.ff.de acqui.here. ideo si dicti fratres cōsanguinei erant ciues camereni vbi celebratus fuit cōtractus presumātur fuisse tunc tēporis in ciuitate. Ex quibus videtur ꝙ allegatio absentie nō releuet:ideo dictus cōtractus sit inefficax. itē dato ꝙ esset efficax prius dz discuti principalis quā hypotecaria conueniaṫ tertius possessor aūt.hoc si debitor.C.de pig. ꝙ minime factū fuit merito sn̄ia iusta. ¶ His tñ minime refragantibus cōtrariū puto de iure dicēdū.s.ꝙ dictus cōtractus sit efficax ꝛ discussio nō requiratur q2 animaduerto ꝙ ꝓmissio dotis.ccc.flo. fuerat al's primo facta. Ex quo ꝯctu insurgit ꝙ solutione postea facta ipse Joā.maritus obligatur ad dotis restitutionē verisimile est ꝙ in illo se obligauerit expresse ad dotis restitutionē ea habita. Et si nō expressa obligatio ꝛ promissio de dote habita restituenda subintelligitur a lege que fingit stipulationē interuenisse.l. vnica. §.j.C.de rei vxo.act.obligatur ergo seu obligatus fuit Jo. ex contractu dotali prius inito nō ex solutione quā recepit tp̄e istius contractus de quo agitur ita ꝙ si nihil de nouo promisisset fuisset obligatus dictus Joānes ad restitutionē dictorū cētū que recepit pro dote. Et in ipsa receptione nō requirebantur dicte solēnitates statutarie: q2 illa fuit solutio debiti nō cōtractus sed cōtractus executio ꝛ statutū illud exorbitās loquitur in cōtractibus nō in solutionibus que a minoribus fierent vel reciperētur. Nec est eadē ratio. Et statuta exorbitātia nō sunt trahēda in cōsequētias.l.ius singulare.ꝛ.l.ꝙ vero cōtra.ff.de.ll.ꝛ in regula que a iure cōi exorbitāt in vj.solutio.itaq; fuit valida. Et successiue si dictus Joannes adolescens nō fecisset tunc aliquē contractū ipse omnimodo remanebat obligatus ad illorū centū restitutionē et pro restitutione ipsorum cētū fuissent hypotecata omnia sua bona.d.l.vnica.de rei vxo.act. l.assiduis.C.qui potio.in pig.habe. Jtaq; absq; dicto cōtractu.de
3 quo agitur dicta petia terre erat obligata pro isto debito.† Quia pro dote restituēda sunt ipso iure obligata omnia bona mariti.d. l.vnica.§.j.C.de rei vxo.act.ꝛ.l.assiduus.ꝛ.C.qui po.in pig.habe.ꝛ hmōi statuta non vendicant sibi locū in obligationibus legalibus que sunt cōsecutiue ad actū ꝓmissum ꝓut voluit in simili Pe. Cy. et Ray.de forli.in.l.fi.C.de le.tut.ꝙ ꝛ voluit ibi Ange.ꝛ Saly.ꝛ est cōis opi.ꝓut ibi dicit Bal.idem tenēs qui voluit ꝙ bona minorū tacite sunt obligata pro dote:licet non interuenerit auctoritas tutoris vel decretū iudicis:idem voluit in simili Bal.in.l. item quia. de pactis.idem Ange.ibi.idem Jo.and.in addi.Specu.in titu. de dona.inter virū.§.j.versi.quid si mulier.per.l.j. Jtaq; si non valeret ista hypoteca expressa valet saltē tacita que nō oritur ex contractu minoris sed ex dispositione legis ꝛ verisimiliter fuit necessario deductum taliter factū in petitione ꝙ dep̄rehēditur imminere hypotecam generalē omniū bonorū ipsius Joā.ideo etiā ipsa generalis hypoteca videtur deducta: quia videtur quis in iudiciū deducere omne ius suū.c.cū ecclesia sutrina.versi.verū.de causa pos.ꝛ ꝓprie. et.l.solemus.ff.de iudi.ꝛ maxime stāte virtute clausule solite apponi in libellis petēs in p̄dictis sibi ius et iustitiā ministrari de cuius clausule virtute habeṫ in multis locis maxime in.c. cum dilectus. de ordine co.dato itaq; sine p̄iudicio veritatis ꝙ nō valeret dictus cōtractus hypotece expresse vel ꝓmissio restitutionis illorū centū tamē ex generali tacita hypoteca mediante principali ꝛ ex obligatione descendente ex primo cōtractu vel saltē ex ficta stipulatione actor debet obtinere.ꝛ sic nō videtur magna vis adhibēda in discutiendo an dictus vltimus cōtractus dotalis ꝛ cōtractus hypotece
4 valeat necne.† Tamē ꝙ valeat est deducēdū duplici medio:primo quia tale statutū intelligēdū est de cōsanguineis qui sunt p̄sentes in territorio et qui de facili adhiberi possunt ꝓut voluit Bal.in.l. in cōiunctione.C.de nup.ꝛ in cōsi. incipiēte viget cōstitutio eccl'ie ꝙ minores ꝛc.in ordine mihi.cccxxviij.ꝛ Pe.de ancha. in repe.c. canonū.de cōsti.xiiij.q.prin.col.cxlvj. Sed nō probaṫ ꝙ fuerit presens ꝛ facilis ad adhibendū merito ꝛc. nam paria videtur esse non esse ꝛ nō apparere seu nō probari.l. duo sunt titij. de testa.tu.ꝛ.l.in lege.de cōtrahen.emp.cum cōcor. Sicut etiam in simili dicimus in marito qui debet adhibere medicū in infirmitate vxoris al's perdit lucrū dotis.l.si ab hostibus.§.si vir. Solet intelligi si ꝓbatur ꝙ potuit medicū adhiberi prout ibi habetur ꝛ al's cōsului in agro senēsi nō insisto:maxime quia dubito ne sit probatū illū fratrē cōsobrinū esse ciuē loci cōtractus quo casu nō deniarem a sn̄ia Bar.s. relata: credo tamē ꝙ nō fuerit animaduersum alio medio deducto. Quia nō dicitur in statuto in themate descripto ꝙ al's cōtractus sit nullus:sed ꝙ presumitur extortus qđ verbū denotat quādā violentiā circūuentionē vel aliud vitiū dicit Jo.an.in.c.suā.de penis.ꝛ probat tex.in.c.detestāda.de cōces.prebē.lib.vj.ad hoc ꝙ per Jo.and. in.c.preterea.de iure patro.ꝛ in.c.j. de relig.domi.lib.vj. Licet aūt cōtractus p̄sumatur extortus et vitiose: non tñ infertur ꝙ sit nullus. Sed tanꝗ vitiosus veniat rescindēdus cōtractus autē minorū vitiose rescindūtur remedijs restitutionis in integ.puta actione ꝙ metus causa de dolo vel ꝓpria restitutione in integ.ꝛ qñq; maioribus ex clausula generali si qua mihi de qua in titu. ex quibus cau. maio. que oīa remedia cōp̄rehenduntur sub restitutione in integ. probatur in.l.j.ff. de in integ.resti.ti.generali. Sed dicte in integ. resti.non dantur pro re parui preiudicij.l.scio.eo.ti.sed in casu isto agitur de paruo immo de minimo p̄iudicio cum obligauerit rem expresse in specie que saltem tacite erat obligata in genere et forte expresse vigore primi cōtractus:q2 solet in hmōi instrumētis apponi clausula obligādo se et oīa sua bona pro obseruatione omniū:et idē solet operari generalis dispositio in cōp̄rehensis sub generali dispositione ꝙ operaṫ specialis dispositio circa sp̄ēs sub ea cōp̄rehensas.l.si duo.in fi.ff.de admi.tu.cum cōcor. ibi allegatis. Et si in primo cōtractu nō esset expressa generalis hypoteca:qđ tñ non est verisimile:ꝛ sit aliqua differētia inter expressam ꝛ tacitā hypotecā per ea que habētur in.d.l.assiduis. Et solet poni in rubri.ff.so.ma. tamē illud interesse cōcernit creditorē non debitorē. Et si debitorē concerneret esset parui preiudicij:ideo cessaret restitutio. Et insuꝑ restitutio nō petitur nec agitur causa inter minorē qui hypotecauit ꝛ personā que nititur ex hypoteca:sed inter eam ꝛ emptorē qui nō petit in integ.restitutionē.ꝛ sic nō obstat presumptio extorsio-
5 nis. ¶ †Nec obstat omissio excutionis omisse quia p̄supponitur esse ꝓbatū ꝙ principalis erat notorie nō soluendo quo casu nō est necessaria discussio vt est tex.ẜm cōem lec.in.l.fi.in prin.ff.si cer.pe. ẜm lec.cōmunē glo.ibi.ꝛ est etiā glo.in.l.decē.de ver.obli.ꝙ approbant Bar.ꝛ Bal.ꝛ doc.cōmuniter in dictis iuribus: vnde ita tenēdum in decisiuis in quibus non est in dubio recedendū a sententia glo.ẜm Jaco.butri.in.l.j.C.qui pro sua iurisdi. Et saltē cum cōcurrat cōmunis opi. a qua non est recedendum velut a carroccio dicit glo.in.l.omnis diffinitio. de regu.iur.et Bald.in.l.precibus.C.de impube.ꝛ habetur in.l.cum prolatis.ff.de re iudi.ꝛ in.c. ne innitaris.de consti.ꝛ ex his concludendū est ꝙ pars actoris fouet iustitiā et apparent sublata adducta in contrarium. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clij.

Bellum an licite excusat cōductores vene ferri que fodi cōsueuit a solutione precij seu mercedis prestatione et ex eo ꝙ fuerunt propter inimicos impediti asportare ferrum stantibus pactis de quibus.j.nu.4.per totum.

1 Jurisditionem habet in mari ciuitas mari propinquior.
2 Impedimentum iustum nedum bellum actuale sed et belli timor

prestare videtur.nu.seq.
3 Posse non dicitur aliquis quod cōmodo facere nequit.
5 Vendite rei periculum est emptoris.
6 Damnum vel interesse in contractu emptionis et venditionis est ab initio considerandum.

¶Consilium.clij.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶Presens cōsultatio est non solū iuris sed etiā facti: nō eṁ reperitur in iure qd significet hoc vocabulū appactum: nec similiter hoc aliud vocabulū maona que vocabula puto ꝙ idē significent prout innuūt verba cōtractus relata in theмate sunt aūt vt arbitror vocabula loci nō memini me al's audiuisse maxime verbū appactū: reperio allegari ꝙ significet idē ꝙ terri-
1 torium ⁊ districtus.† Et allegatur ꝙ territoriū pisanū ⁊ lucense se extendit nō solū in terrestri vsq; ad littus maris: sed etiā se protrahit intus mare: nam ciuitas ꝓpinquior hꝫ iurisditionē in mari.l.j. C.de classicis.lib.xj.⁊ ibi Bar.⁊ Ang.⁊ Bar.in tracta.tyberiadis. ij.lib.de insula.in verbo nullius esse creditur.in prin.qui dicit ꝙ iurisditio habentis territoriū iuxta mare se extendit in mare vsq; ad centū miliaria.⁊ per Ang.in.l.sane si maris.ff.de iniurijs.⁊ per eūdem Ang.in.l.insule italie.ff.de indi. qui videt̄ velle ꝙ vltra centū miliaria se extēdat si nō habet locū magis vicinū sed in hoc non est vis quo ad propositū nostrū de hoc etiā per Bal. in rub.ff. de rerū diuisi.⁊ in aliquibus locis in.l.arbor.§. de vestibulo.ff.co.di.et per Jo.and.⁊ doc.in.c.vbi periculū.§.porro.de elec.lib.vj. ⁊ ideo quia territoriū dr̄ a terrendo.l.pupillus.§.territoriū.ff.de verb.sig.ideo mare videt̄ de territorio ciuitatis ꝓpinque prout sentit glo.in verbo territoriū in.d.c.vbi periculū.§.porro.de elec.lib.vj.⁊ deprehēditur ex supradictis licet in contrariū faciat tex.in.d.§. territoriū. vbi iuriscōsultus diffiniēdo territoriū dicat ꝙ territoriū est vniuersitas agrorū ⁊c. Ager aūt non est in mare sed in solo ⁊ sic in terra.l. questio.de verb.sig.facit.l.fundi appellatione.⁊.l.ager.eo.ti.p̄supponitur aūt ꝙ bellū fuit in mari in ea parte in qua iurisditionē habebant magistratus pisani ⁊ aliorū locorū cōprehēsorū in dicto cōtractu: ergo videt̄ ꝙ impedimentū ⁊ bellū emanauerit in appactibus seu parte appactorū noiatorū in instrumēto ita ꝙ edificia vel fabrice laborare nō potuerūt. si eṁ nō potuerūt portari vene ferri in necessariā cōsequentiā nō potuerūt laborare dicte fabrice. Deficiente eṁ subiecto ꝑut sunt vene laborādi deficit facultas laborādi ⁊ qualificādi illas venas qualitas eṁ sine subiecto esse nō pōt.l. eius.versi.qm̄ tūc.ff.si cer.pe.l.ij.ff.de vsufr.l.adeo.§.ꝙ si toto.ff.de acqui.rerū do.videtur ergo verificari verba cōtractus quatenus dicunt ꝙ tēpus cōtractus prorogetur si fuerit in parte aliqua appa-
2 ctorum bellū ita ꝙ fabrice ille nō potuerint laborare.† Item nedū bellū actuale sed timor belli videtur p̄stare iustū impedimētū: ꝑut voluit Pe.de anch.in cōsi.lxxxvij.ſm ordinē incipi.premissa facti serie diligēter.arg.l.pedius.ff.de incen.rui.⁊ naufra.⁊.l.j.§. si suspitio.eo.ti.⁊.l.j.§.armis deiectū.ff.de vi ⁊ vi ar. Nec vidētur dānandi dicti emptores quare nō cōduxerūt dictā venā ferreā per terrā aut etiam per mare cum maioribus lignis cum quibus poterāt secure asportare: qm̄ nō erat vsitatū ꝙ portarētur per terrā: nec cū nauibus vel lignis grossis: ⁊ in cōtractibus attēditur id qd̄ est cōsuetū. l.ꝙ si nolit.§. qui assidua.ff.de edili.edic. et in.l.si prius.ff.de aqua plu.ar.et in regula inspicitur in.vj.⁊.l.licet.C.de loca. Item hmōi emptiones fiunt causa lucri q2 mercatores nō faciūt hmōi emptiones nisi causa lucrādi sed si ducerent̄ ille vene ferree seu lapides qui ex venis ferreis vnde ferrū postea extrahitur portarētur per terrā vel per mare cū lignis grossis nō lucrarētur ipsi emptores. adeo ꝙ nō est verisimile ꝙ de hac exportatione fuerit cogitatū. ⁊ in cōtractibus interpretādis attēditur id qd̄ est verisimile.d.l. in obscuris inspici.de reg.iur.⁊.d.c.inspicitur.de reg.iur.in.vj. Sed nō est verisimile ꝙ intellexerint aut cogitauerint dicti cōtrahentes de exportatione vene ferree seu lapidū vnde ferrū extrahitur cum nauibus seu lignis magnis p̄ter morē solitū ⁊ cum magna impēsa ⁊ facta di cta impēsa forte esset plus dāni quā lucri in dicto exercitio. Quod
3 tamē exercitiū gratia lucri fit et nō gratia dāni.† Ita ꝙ videtur ꝙ censeātur dicti emptores nō potuisse exportare dictos lapides ferreos ex quo cōmode exportare nō potuerūt: q2 non dicimur posse ꝙ cōmode non possumus.l. si seruus depositus.§. si pignori.ff. de noxa.l.si peculiū.§.fi.ff.de statu li.l.diuortio.in prin.ff. de neg.ges. et facit.l.nepos ꝓculo.de ver.sig.⁊ no.per Pau.de leaz.in cle.j. in fi.de prebē.⁊ in cle.causam.de elec. Nec dicimur posse ꝙ sine timore nō possumus dicit glo.pe.in prin.in.c.quia ꝓpter. de elec. cū itaq; ꝓpter bellū ꝙ imminebat in mari Pisano ⁊ Petrosancte non potuerint dicti mercatores cōmode: nec sine timore portari facere illā venā ferreā censeātur nō posse id facere.⁊ per d̄ns nō potuisse durāte dicto bello laborare in edificijs ad id deputatis: ⁊ ideo videatur verificari illud capl'm cōtractus in quo disponitur ꝙ nō censeatur currere tēpus qn̄ ꝓpter bellū in aliqua parte appactorū esset cōtingens: ⁊ si nō censeretur bellum fuisse in appactibus cōprehensis in cōtractu nec in aliqua eorū parte: tū censetur iustū impedimentū ⁊ vidētur verificari illa verba vel aliud iustū impedimētū in quibus non repetūtur illa verba in appactibus vel aliqua eorum parte: ex quibus videt̄ cōcludendū ꝙ dicti mercatores foueāt iustitiā ꝙ eis debeat restaurari tēpus quo durauit dictū bellū ⁊ dictū iustum impedimentum per supradicta a die notificationis inchoandum.
4 ¶† His tñ nō ob. cōtrariā partē arbitror magis iuri cōsentaneā. Ad cuius rei euidētiā premitto ꝙ verba dubia cōtractus interpretantur cōtra eum qui ex contractu vult niti imputet eṁ sibi si legē apertius nō dixit.l.veteribus.cū ibi notatis.per gl.⁊ doc.ff.de pac. l.quicquid astringēde. de verb.obli.⁊.l.labeo.⁊.l.si in emptionē. in prin.ff.de cōtrahē.emp.que due vltime leges videnť cōtrarie. Sed reducūtur ad cōcordiā per dictā regulā: itaq; ante oia habebūt dicti mercatores docere quid significet verbū appactus alias nō possunt ostēdere ꝙ bellū fuerit in appactibus vel in aliqua eorꝫ parte: verba eṁ cōtractus pōderant bellū in appactibus deductis in contractu: vnde videtur nō includi bellū cōtingens extra dictos appactus. qui eṁ de vno dicit de alio excludit.l.cum pretor.ff.de iudi.c. nōne.de p̄sump.cum si.et licet subdat̄ vel aliud iustū impedimentū intelligi debet cōtingēs in dictis appactibus vel aliqua eorꝫ parte tum q2 verbū aliud est nota similitudinis.l.ij.iuncta glo.C. de ser. fugi.no.doct.in.c.sedes.de rescrip. tum maxime q2 verba illa in dictis appactibus vel altero eorū vel aliqua eorꝫ parte sunt posita.in prin.ante bellū pisanū ⁊ aliud impedimētū: itaq; oia p̄dicta debēt determinare.l.si qs ex argētarijs.§.si initiū tab.ff.de edē.⁊.l.iij.§.si filius.de lib.⁊ posthu.⁊.c.ꝗ reqris.de app.ideo cōuētū est de impedimentis cōtingētibus in dictis appactibus vel eorū parte: si ergo nō probatur impedimentū cōtigisse in appactu aliquo ex p̄dictis tūc mercatores deberēt succūbere: q2 paria sunt non esse ⁊ nō apparere.l.duo sunt titij.de testa.tuto.cum concor. In hoc tñ non facio magnū fundamentū: q2 forte probabitur video aūt in themate ꝙ ponuntur cnofines appactorū terrestres nō maritimi. Dato autē sine preiudicio veritatis ꝙ bellū predictū fuerit in appactibus vel parte ipsorū: nihilominus omnimodo illustris d̄ns de plūbino fouere videtur iustitiā ex quo impedimētū nō erat tale ꝙ in edificijs laborari non posset.erat eṁ locus tutus in ipsis fabricis ⁊ poterat in eis tuto laborari nō laborare nō causabatur ex eo q2 non posset in dictis fabricis ⁊ edificijs laborari. Sed impedimētū erat aliud.s. ꝙ nō deferebātur vene ferree.s̄.quibus habebat laborari.item potuisset laborari in dictis fabricis in laborando ꝙ prius asportauerunt nō tenēdo multos laborātes: ita ꝙ ſm hoc nō videntur verificata verba cōtractus ita ꝙ edificia vel fabrice laborare nō possent. Et suadetur hec interpretatio q2 similiter ex altera parte nō cōuenit de extrinseco impedimēto. Sed de impedimēto cōtingente in loco vene seu de impedimento tali ꝙ vena fodi nequiret. Sinautē potuisset fodi sed aliud impedimentū emanasset vt quia foditā nō posset tradere nō prouidet̄ per pactū sed remaneret tūc in dispositione iuris tantū est ꝙ tunc pactū illud eum casum nō attingit ita et nō mirū si versa vice ex parte mercatorum pactū restringitur ad impedimentū impediēs laborari in fabricis nō de extrinseco impedimento. Insup ⁊ hoc principaliter me mouēt dicti emptores poterant cū lignis grossis portare dictā venā ⁊ non fuissent impediti laborare in dictis fabricis: ita qd̄ vere poterāt laborare in dictis fabricis prout hoc p̄supponitur. Et nō recedēdo a ꝓpria vi verborū hoc negari nequit ⁊ ab ea in dubio nō est recedendū.l.nō aliter.de leg.iij.l.j.§ si is qui nauē.ff.de exer. maxime in contractibus interpretandis cōtra eum qui legē p̄e faciente potuit apertius dicere:
5 ⁊ ideo sibi imputatur: vt.s̄.deductū est.† Attēto qd̄ de iure periculum rei vēdite ꝑtinet ad emptorē.l.j. ⁊ quasi per totū. de pericu. ⁊ cōmo.rei vēdi.ff.⁊.C.ita ꝙ si nō emanasset illud pactū sine dubio emptores nullū colorē iustitie haberēt itaq; interpretatio dicti pacti habet fieri cōtra eos per.l.veteribus.et alia iura.s̄.adducta. Et licet cōducendo ligna magna pro exportāda dicta vena exposuissent maiorē quātitatē pecunie quā cōducendo ligna parua. Et sic ꝓpter bellū nō potuerint asportare cum eo lucro ꝑut si nō fuisset bellū predictū: tñ nō ꝓpterea verificatur ꝙ nō potuerint laborare dicta edificia a fabrice ⁊ nō potuerit asportari de dicta vena: maxime q2 vt audio etiā si cōduxissent dicta ligna licet de dicta mercantia nō lucrati fuissent ꝑut al's si non fuisset bellū tamē adhuc aliqd lucrati fuissent: q2 ligna magna licet cōducātur longe maiori sumptu: tamē etiā plus pōderis ferunt. Et licet omnimodo respectiue plus exponatur pecunie: tñ non intantū ꝙ habita consideratione omniū impensarū ⁊ precij emptionis remansisset aliquid lucri ꝙ si ita esset qd̄ dubiū haberet. Et si dicta mercātia aliqd amissum fuisset nō propterea deberet iudicari ꝙ nō potuisset laborari in dictis fabricis cum sepe cōtingat qd̄ mercatores de aliquibus mercātijs amittūt lucrū ⁊ dānū suscipiūt licet sperauerint lucrari. Nec imputatur venditori si preter spem emptoris redūdat in dānū emptoris est etiā cōsiderādū ꝙ redūdare in dānū vēditoris si haberet restaurare dictū tempus. Nam prout ꝑcipio introitus quē habet d̄ns de dicta vena resultat ex cōtinua venditione: qm̄ mons vbi foditur dicta vena est tam magnus qd̄ tantū valet d̄no id qd̄ remanet si foditur magna quātitas prout si non fuisset inde quicq; extractū. non autem

autem cōtingit prout in alijs mercantijs quas si vendo nihil mihi remanet. Si nō vendo mihi remanent ꝛ potero alias vēdere ita ꝙ qñqꝫ nō interest vēdidisse ita ꝙ natura rei suadet ꝙ debeat cōsiderari etiā dānū ꝙ esset vēditori si nō haberetur cōsideratio dicti temporis quo viguit bellū ita ꝙ nō decet qḋ pro qualibet incōmoditate maioris sumptus emptoris vēditor patiatur tantū dāni. Et nō est verisimile qḋ pro parua incōmoditate emptoris vēditor cōsensisset pati magnā incōmoditatē: fateor tamē ꝙ potuisset esse tanta impensa venditorū ꝛ tanto maior perdita dictorū emptorū quam incōmoditas dicti venditoris: vt.s.considerata qḋ deberet forte
6 ascribi impossibilitati: tamē non est tāta in casu nostro. † Et est cōsiderandum ꝙ in cōtractu emptionis ꝛ venditionis cōsideratur ab ipso initio dūtaxat damnū re ipsa vltra dimidiā iusti precij.l.ij.C. de rescin.vēdi.ꝛ.c.cum dilecti.ꝛ.c.cum causam.de emp.ꝛ vēdi. in locatione aūt ꝛ cōductione cōsideratur damnū sterilitatis.c.propter sterilitatē.extra de loca.ꝛ.l.si vno.§.cum quidā.ꝛ.l.si merces.§. ius maior locati que sterilitas qualiter assumatur doct. variant cōiter aūt tenetur qḋ saltē debet excedere dimidiā eius qḋ solet pcipi ita qḋ non recolligatur dimidia ꝛc.ideo nō debet haberi consideratio de qualibet incōmoditate emptorꝫ ꝛ pditione quā fecissent si cōduxissent ligna maritima magna pro exportāda vena. Nec ob. si dicatur hoc cōtingeret si emptores sibi nō puidissent per pactū prout loquunt iura pͥme allegata sed in casu sibi cōsuluerūt per pactū: ideo nō est bona cōsideratio respōderetur qḋ in casu isto si sibi non prouidissent per pactū omne damnū etiā totius eis ascriberetur: quia periculū rei empte est emptoris vt dictū est pactū autē prouidet qñ non posset laborari ꝛc. nō declarat qñ dicatur nō posse vere aūt poterat laborari licet cum maiori impēsa emptorū. Et fortasse cum aliquali dāno: ideo nō est absona dicta cōsideratio: in casu aūt nostro militat contra emptores incōmoditas ꝛ damnū qḋ redūdabat venditori si nō asportabatur ꝙ forte nō esset minus propter ꝙ forte esset habēda maior cōsideratio dāni vt diceretur intolerabile prout dicitur in.d.§.vis maior.sed nō est opus: quia vt percepi nō resultasset dictū intolerabile dānū si fecissent dictā impēsam: ita ꝙ non debeat iudicari nō potuisse laborare: quia cōmode non potuerint: absonū eñ esset ꝙ qlibet incōmoditas causaret impotētiā. et iura que adducūtur nō loquunt de qualibet incōmoditate ꝛ loquūtur ſm subiectā materiā. verba eñ impropriātur ratione subiecte materie.l.si vno.in prin.loca.l.si stipulatus.de vsuris.l. pater seuerinam.in prin.ꝛ.§.cōditionū verba.de cōdi.ꝛ demon.cum si. Et in qualibet posset reddi ratio: sed gratia breuitatis omitto satis sit ꝙ loquūtur in casibus separatis ꝛ de separatis non fit illatio.l.fi.ff.de calū.l.maritus.C.de dona.inter virū ꝛ vxo. Nec ob. qḋ dictū est de more regionis: quia licet sit mos portādi cum lignis paruis. tamē ille mos est tēpore pacis pro minori impēsa. Est etiā mos qḋ dānū cōcernens rem emptā est emptoris: ꝛ nō fiat restauratio: itaqꝫ ex cōuentione singulariter facta preter morem venditionū sumus extra dictū morē quia nō habemus morē ciuitatis tēpore belli: ꝛ quādo interuenit simile pactum. semper eñ mos est minus expēdere pro maiori lucro qñ casus patitur: tamē est etiā de more ꝙ quādo cum parua impensa nō potest negotium expediri solet fieri maior impensa necessaria. Item negatur ꝙ sit verisimile ꝙ intellexerint de hac incōmoditate attentis his que.s.deducta sunt. Ex quibus cōcludo qḋ dicti emptores non fouent iustitiam. Laus deo.

Summarium super consilio.cliij.

1 Dotis promisse actio an sit mariti vel heredibus vxoris soluto matrimonio vbi non fuit marito soluta cōstante matrimonio.
2 Hereditati an videatur se immiscere filia que patris domum habitat post mortem dicti patris.nu.seq.ꝛ.5.
3 Adijsse non presumitur hereditatem qui ignorat sibi delatam.
Testamenti patris filius habere notitiā non presumitur.nu.seq.
4 Testibus duobus examinatis quorū vnus deponit sup facto tantum alter vero testis super cōfessione eiusdem facti nō dicitur legitime probatum tanqꝫ videantur singulares.
6 Hereditatis trāsmissio fieri pōt cū ptāte abstinēdi iure tñ suitatis.

Consilium.cliij.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. † In hac consultatione viso processu agitato inter.d.Felicitā ꝛ eius procuratorē ex vna parte cōuentum ꝛ Herculanū ex parte altera petentē sup duobus videt instandum sup quibus sit hesitatio. primū sup quo fiebat mihi principalis dubitatio puto esse alienū a dubitatione. licet eñ qñ dos promittitur marito per patrē vel aliū actio pro dote dāda cōpetat marito ꝛ nō vxori vt est tex.in.l.si pro te.C.de dot.pmis.ꝛ maritus habet eam exigere et si nō exigit plerūqꝫ sibi imputat.l. si extraneus. ff.de iure do. Et hoc qꝛ est mariti dos cōstante matrimonio.l.doce ancillā.C.de rei vē.l.in rebus.C.de iure do. ꝛ qꝛ marito fit pmissio adeo ꝙ etiā soluto matrimonio actio marito cōpetit et nō mulieri etiā eo casu quo mulieri vel eius heredibus est restituēda.l.si soror. §.lucius.ff.solu.ma.vbi casus.ꝛ licet dos a patre pfecta ad patrem redire debeat.l.dos a patre pfecta.C.so.ma.ꝛ actio ad repetēdum sit cōis patris ꝛ filie.ꝛ principaliter ptinet ad patrē.l.ij.§.ꝙ si in patris.ꝛ.§.volūtate.ꝛ.l.si cū dotē.§.eo aūt tpe.ꝛ.§.seq.ff.eo.ti.tamen si pater moritur cōstante matrimonio actio cōsolidatur in filiā hoc est ad solā filiā ptinet: vt est in casu nostro in quo pater decessit in vita filie cōstāte matrimonio: sed etiā si postea decesserit viua filia soluto matrimonio.d.l.si socer.§. lucius.ꝛ.l.vnica.§. videamus.C. de rei vxo.act.immo ꝛ si decessit post litē per eū volūtate filie cōtestatā.d.l.vnica.§. ꝛ hoc ideo in casu isto actio ad petēdū dotē cōpetit marito ꝛ ipse teneretur dotē petere et exactā reddere heredi si alius quā ipse maritus fuisset heres vxoris: vel si nō exegisset dotē posset liberari cedēdo actionē mulieri vel eius heredibus nec pōt ab heredibus patris exceptione repelli: put hec oīa probant in.d. §.lucius. Cum aūt ipse sit heres vxoris ipsi cōpetit actio ad petēdū dotē et actio cōpetēs ad dotis restitutionē est cōfusa: quia debitor successit creditori.l.debitori.C.de pac.cū si.ꝛ sup his nō est instādū qm sunt aliena a dubitatione: imminet autē aliud dubiū pter qḋ videt prima facie dicēdū ꝙ dictus Herculanus veniat repellēdus: nam ser Paganinus condidit testm̄ in quo instituit heredes tres eius filias vcꝫ Florā Felicitā reā cōuentā ꝛ dictā dominā Gabriellā de cuius dote agit ꝛ dicte tres filie supuixerūt post mortē patris: ꝛ duo testes deponūt ꝙ habuit dicta gabriella notitiā de dicto testamento. Item plures testes deponūt ꝙ dicta dña Gabriella habita
2 uit domū testatoris vsqꝫ ad eius mortē et in ea decessit. † Et habitans domū patris post eius mortē cēsetur se immiscere hereditati vt est tex.ꝛ ibi cōiter oēs.C.de rep.ꝛ absti.here.ꝛ pptera dicta Felicita rea cōuenta dicit se nō esse heredē nisi pro tertia parte: et per ꝯñs nō teneri nisi pro tertia parte si ad aliqd tenetur: quinetiā si dicta dña Gabriella non immiscuisset se hereditati paterne: tñ nec se abstinuit: ꝛ qꝛ in suitate erat cōstituta iure suitatis transmisit hereditatem in eius heredē: licet extraneū.l.iij.C.de iure delibe.l.apud hostes.C.de suis et legi.l.si duos.ff.de reb.dub.l. vētre.ff.de acqui. heredi.ideo eius portio nō vacauit per mortē ex quo hereditatem trāsmisit: nec per abstensionē que nō presupponit: ideo nō accreuit coheredibus ꝛ sic illa Felicita nō est heres nisi pro tertia parte. Et sic solū pro tertia parte tenet soluere debita hereditaria: prout est istud de quo agit.l. pro hereditarijs.C. de here.act.l.j.C. si cer.pe. Et licet quidā testes conētur pbare qḋ ipsa sit heres pro dimidia: ex eo qꝛ vt heres pro dimidia diuisit bona: ꝛ qꝛ dixit heredē pro dimidia: tñ non videtur cōtestes ꝛ testibus singularibus nō adhibet fides.c.tam literis. de testi.c.cum dilecti.de elec.l. iurisiurādi.C.de testi.cū cōcor.ꝛ dato ꝙ essent cōtestes: tñ apparet cōtrariū per pdicta licet illa credidisset ꝛ voluisset esse heres pro dimidia non poterit esse heres pro dimidia ex quo essent delata dūtaxat pro tertia parte: ꝛ sic in omnē euētū nō videt ꝙ dicta Felicita teneat nisi pro tertia parte: qnimmo si dicta dña Gabriella se immiscuit hereditati paterne put videt ꝙ se immiscuerit pter inhabitationē factā in domo testatoris post eius mortē prout.s.deductū est videtur ꝙ nihil exigere possit dictus Herculanus attēto ꝙ filia heres patris tenet alijs filijs vel filiabus cōferre dotē a patre habitā.l.j.ff. et quasi per totū.ff.de col.dot.l.filio dotē.l.dotis.l.filie licet in sacris.l. vt liberis.C.eo.ti.ꝛ sic cōicare ipsam dotē alijs filiabus coheredibus.et si hoc est in effectu nihil pōt repetere: qꝛ si ipsa Felicita tenet pro sua tertia portione hereditaria soluere marito maritus vt heres dñe Gabrielle tenebitur cōicare illā tertiā et illā partē quā habuit ab alia coherede ꝛ suā tertiā quā tenebat soluere vt heres patris.ꝛ sic recte intuēdo tantū potest exigere quātū tenetur dare: ꝛ sic sibi obstat exceptio dolo facis petere qḋ restiturus es a quo petis.l. si dolo.ff.de excep.doli.l. cum fundus.§. seruū tuū imprudens.ff.si cer.peta.ꝛ.d.§.lucius. † Tamē his nō ob.cōtrariū puto de iure
3 rñdendū. nam psuppono ꝙ nō psumitur habere filiū notitiā testamenti paterni qꝛ facti alieni psumitur ignorantia.l.si.ff.pro suo.c. psumitur ignorātia.de reg.iu.in.vj.ꝛ in specie ꝙ in suo herede psumatur ignorātia testamēti notat Bar.in.l. cū heres.ff.de libe.leg. in.l.qui rome.§.duo fratres.de ver.obli.ꝛ in.l. eius qui in puinciā. ff.si cer.pe.ꝛ qui ignorat ex qua causa sit sibi hereditas delata non pōt adire vel immiscere.l.si is ad quē.ꝛ.l. heres institutus. in prin. ff.de acqui.here. ideo dicta dña Gabriella que psumitur ignorasse testm̄ ꝛ cōsequēter sibi delatā ex testō presumitur ignorasse non potuit hereditatē agnoscere nisi pbetur sciuisse ꝛ habuisse notitiā facti testamēti ꝛ cōsequēter se institutā in testō: sed dicta sciētia non probatur legitime vt deducā merito nō pōt censeri se immiscuisse
4 hereditati paterne † ꝙ aūt non probet dicta sciētia ostēditur duo tātū testes deponūt sup dicta sciētia vcꝫ Albertus magistri secūdi qui satis cōcludēter deponit: licet posset dici ꝙ vnius dicto nō tenebatur credere.ar.l.iurisiurādi.C.de testi.ꝛ.c.in omni.ꝛ.c.tam literis.ꝛ.c.licet ex quadā.cum cōcor.de testi.alius testis fuit frater amicus ordinis scti Augustini qui deponit ꝙ dicta dña gabriella erat informata de testō sui patris in causa sciētie quia audiuit ab ea iste testis nō pbat qḋ sciuerit tenorē potuit eñ esse informata de testō qꝛ erat informata ꝙ fecerat testm̄ ꝛ nō esse informata qualiter fecerat testm̄ ꝛ sic an eam instituerit vel exheredauerit vel preterierit ꝛ si eam instituerit an insolidū an in quota hereditatis an in re certa

an sub cōditione que sciētia regritur.d.l.heres institutus. in prin.
ita ꝙ dictū istius testis nō cōcludit de tali sciētia que sit sufficiens
ad immiscēdū ex testamēto ⁊ insup nō sunt cōtestes q̄ vnus depo-
nit de sciētia alius de cōfessione scientie.s. q̄ deponit ꝙ illa dixit ⁊
sic cōfessa fuit se fuisse informatā ⁊ vnus testis ꝓbans factū ⁊ alius
cōfessionē eiusdē facti nō censentur cōformes sed singulares adeo
ꝙ non probant prout voluit Bal.no.in.l. si ex cautione.in fi.C. de
nō nume.pecu.ꝙ ⁊ volunt Pe.et Cy.in.l.ij.C.que sit longa cōsue.
quos refert cum eis transiens dñs Anto. in.c.fi. extra de cōsuetu.
antepenul.col.⁊ tangit etiā Bal.in.l.publia.§.fi.ff.depositi. Item
dict⁹ frater amicus deponit quod audiuit ab ea in domo dicti ser
Paganini tēpore quo eam in cōfessione adiuerat licet extra con-
fessionem:ita ꝙ potuit eam audire in infirmitate cōstitutā ⁊ forte
in extremis: prout est verisimile quia nō nisi tempore infirmitatis
solent cōfessiones audiri in domibus confitentiū:vnde est verisimi
le ꝙ tēpore infirmitatis audiuit cōfessionē ⁊ successiue ꝙ illa dixe-
rat habere informationē de testamēto: ita ꝙ nō videtur artare ꝙ
si infirma ibi existens nō recessit:durāte infirmitate mortali ex qua
decessit censeatur ex hoc se immiscere hereditati propter illā man-
sionem. Nam ille actus permanēdi in illa domo poterat fieri licite
citra ius ⁊ nomē heredis.s. propter infirmitatē ne discessus sibi no
ceret:solet enim visio aeris nocere infirmis.item quia domus saltē
pro duabus partibus de tribus erat suarū sororū:ideo poterat ibi
manere iure familiaritatis nō animo possidendi.arg. eorū que ha-
bentur in.l. qui iure familiaritatis.ff.de acqui.pos. item vt melius
in sua infirmitate: videretur ⁊ curaretur cura sororum que in dicta
domo habitabāt maxime soror sua Flora: prout ꝙ ob hāc causam
ibi stabat ⁊ non animo acceptandi hereditatē deponit dicta Flora
que tanꝙ soror de facili censetur habuisse notitiā de eius intētio-
ne.ar.l.optaui.ff.vnde cog.⁊.l.de tutela.C. de in integ.resti.mino.
Attento etiā ꝙ ad eam pertinebat id scire quia coheres instituta
vt sic sciret an hereditas ad eum pertineret pro dimidia: an vero
pro tertia parte:⁊ verisimiliter deprehendebat eius mentē ex alijs
negotijs hereditatis puta in recolligendis fructibus in negligen-
do bona mobilia ⁊ ex alijs multis que incūbunt in bonis heredita-
rijs:cōcurrit etiam dictū alterius testis deponentis ꝙ credit ꝙ ha
5 bitauit dictam domum vt melius videretur a sororibus.† Proce-
dat itaqꝫ.d.l.j.de repu.⁊ absti.here.regulariter ⁊ in dubio quādo.s.
non subest causa propter quā potuerit licite domū hereditariam
inhabitare. Non quādo subest iusta causa inhabitandi prout ⁊ di-
cunt ibi doct.exemplificātes quādo tempore mortis erat in domo
que erat sibi obligata pro dote: exempla autem non restringunt
regulam.l.damni infecti stipulatio competit. de damno infec.c.j.
extra ne cleri. vel mona.l.j.§. ꝙ dicitur.ff.de vi ⁊ vi arma. Ex qui-
bus omnibus simul cōsideratis cōcludo ꝙ dicta Gabriella nō cen-
seatur adiuisse hereditatem.⁊ per cōsequens nō censeatur se immi-
scuisse hereditati paterne. ⁊ per cōsequens nō teneatur eius heres
cōferre dotem. et dato qđ teneretur nō fuit opposita exceptio nec
petitum ꝙ dotē conferre tenetur. et prout petitio debet ex parte
actoris apte deduci: ita ex parte rei exceptio debet apte proponi.
l.j.§.labeo.ff.de fluminibus.⁊ ibi Bar.⁊ idē Bar.in.l.j.ff.de excep.
et sic non obstat oppositio collationis. Nec exceptio dolo facis pe
tere qđ restituturus es:et licet illa defensio ꝙ Felicita rea cōuenta
non tenetur nisi pro parte militet: eo quia licet Gabriella nō acce-
ptauerit hereditatem. Tamen non apparet ꝙ eam recusauerit et
illam transmisit:vt.s.probatū est. ⁊ sic eius tertia portio stat in su-
spenso non accreuit portionibus aliorum. Tamen maritus heres
ipsius Gabrielle ⁊ actor potest recusare dictā hereditatem vt heres
6 ipsius dñe Gabrielle.† Quia transmissio hereditatis iure suitatis
fit cum potestate abstinendi prout poterat transmittens vt est ex-
pressum in.l.si quis filiū.§.si filius.ff.de acqui.heredi.⁊ facta absten
sione immediate portio ipsa recusata accrescet coheredibus. et sic
Felicita cōuenta tenebitur pro dimidia que ab ea petita est. et ius
superueniens pendente iudicio ex causa de preterito prodest ad vi
ctoriam vt est tex.singularis in.l.si rem.§.fi.ff.de pigno.actio.⁊ no-
tant doctores ibi.⁊ in.l.non potest videri.ff.de iudicijs. Concludo
itaqꝫ quod facta dicta abstensione dictus actor debet reportare vi
ctoriam in totum. Laus deo.

Summarium super consilio.cliiij.

1 ☞ Legatum domus factum ne possit alienari nec ad manus ma
tris legatarij deuenire an sit nullum an dicatur annullatum ex eo
quia mater in domo habitauit ⁊ partē dicte domus obligauit pro
dote sororis dicti legatarij.nu.seq.⁊ per totum.
2 Alienatione simpliciter prohibita censetur etiam prohibita ipsa
hypoteca.
3 Substitutus sub conditione si oēs filij mei decesserint absqꝫ liberis
altero moriente sine liberis tm̄ an succedat virtute substitutionis.
4 Legatum cōditionale ad heredes non transmittitur ante condi-
tionem ⁊ caducatur morte legatarij cōditione pendente.
5 Administratione rerum suarū generaliter concessa per filium ma-
tri non veniunt ea que non esset filius verisimiliter concessurus vt
ea que erat prohibitus alienare que si mater alienauerit nō incidit
dictus filius in penam amissionis prohibitorum sed filius re ipsa
potest reuocare.
6 Habitatio de iure cōpetens alicui est quedā seruitus personalis.
Et an aditio presumatur per habitationem domus testatoris.cō-
silio precedenti.nu.2.
7 Hypoteca generali non veniunt ea que sunt alienari prohibita.
8 Substitutione fideicōmissaria an ⁊ qđ ius videatur quesitū substi
tuto ante acceptationem fideicōmissi.

Consilium.cliiij.

IN nomine dñi nostri Jesu
1 christi. † Licet in hac cōsultatione videatur prima fa
cie dicendū ꝙ dicti filij ⁊ heredes Petriangeli foueant
iustitiā:quia videtur ꝙ euenerit cōditio relicti facti dicto Petro-
angelo. Et conditio sub qua primus testator annullauit ⁊ reuoca-
uit legatū de dicta domo factū dicto Alexādro vꝫ cōditio si alie-
naretur.item conditio si peruenerit ad manus Francisce dicta do-
mus reuocatio em̄ dicti relicti facti Alexādro de dicta domo ⁊ reli
ctum factū dicto Petroangelo sunt facta sub duplici conditione
alternatiue concepta:quia fuerit alienata vel pignorata dicta do-
mus.item si ꝑuenerit ad manus Frācisce titij vel pergentilis ꝙuis
re vera possint dici plures quā due cōditiones. Sed nō refert quo
ad propositū huius consultationis. Et licet ad purificationē dicte
reuocationis facte delegato facto dicto Alexādro ⁊ dicti legati fa
cti dicto Petroangelo sufficeret alteram verificari per regulam in
alternatiuis in.vj.⁊.l.si heredi plures.de cōdi.insti.cum si. tamē in
casu isto vtraqꝫ cōditio videtur purificata. Nam dicta domus vide
tur peruenisse ad manus.d.Frā.ex quo eam inhabitauit in vita di
cti Alexādri ⁊ post eius mortē ⁊ maxime cōsiderato tempore post
mortem quo tēpore habebat plenam facultatē disponendi de bo-
nis hereditarijs dicti Alexandri sibi a dicto Alexandro cōcessam
si itaqꝫ domū inhabitabat ⁊ de ea poterat disponere satis videtur
posse dici ꝙ ad eius manus peruenerit. Et per hoc videtur purifi-
cata vna ex dictis cōditionibus videtur etiā purificata alia condi-
tio quia ex quo dicta Frācisca ꝓmisit filie dicti Alexādri quinqua-
ginta in dicta domo pro dote satis videtur alienata ⁊ ventū cōtra
prohibitionē.⁊ maxime quia prohibito vno censetur prohibitum
etiam id per qđ peruenitur ad id qđ est prohibitum.l.oratio.ff.de
spōsa.vbi prohibito matrimonio censentur prohibita spōsalia de
futuro sicut ecōtra concesso vno censetur cōcessum omne id per qđ
ad illud concessum peruenitur.l.ad rem mobilē.⁊.l. ad legatū.ff.de
procura.⁊.l.illud.de acqui.heredi.prohibita ergo alienatione cen-
seatur prohibita promissio que obligat ad alienandū. Et sic pro-
missio de dādo in domo quinquaginta hoc est tantā partem dicte
domus que valeat.l.⁊ maxime videt̄ purificata dicta cōditio: quia
testator prohibuit pignorari dictā domū. Sed promissio dotis ha
bet tacitā hypotecā in omnibus bonis obligati ad dotē.l.vnica.
in prin.C.de rei vxo.act.⁊.l.assiduis.C.qui pot.in pig.habe. Ergo
dicta domus censetur pignorata merito cōtra prohibitionē testa-
2 toris.† Maxime quia simpliciter prohibita alienatione censetur
etiā prohibita hypoteca vt est expressum in.l.fi.C.de rebus alie.nō
3 alie.† pro quo etiā facit quia dictus Alexāder substituit filijs dictā
Franciscā ⁊ licet sub cōditione si oēs decesserint ⁊c. ⁊ nō decesserint
omnes:tamē videtur ꝙ Frācisca substituta successerit in locū ⁊ por
tionem premorientiū per tex.in.l. heredes mei.§.cum ita. ad treb.
et.l.penul.C.de impub.traditur em̄ in dictis iuribus hec theorica
in similibus terminis ꝙ aut superest ꝑsona que ex verisimili mente
defuncti excludat substitutū.⁊ tunc si cōditio nō purificatur in ꝑso
nis omniū.⁊ tunc nō admittitur substitutus.d.l.penul.⁊.l.quidam
testamēto proculū.de vulg.⁊ pupil.aut nō superest persona quo ex
verisimili mēte defuncti excludat substitutū.⁊ tūc substitutus succe
dit in portionē eius in quo verificatur cōditio.l.lucius.§.gaio.eo.
ti.ad treb.⁊.d.l. cum ita ꝙ procedit etiā si pariter inuitaretur ꝑso-
na que superest ⁊ substitutus vt est tex.in.d.§.cum ita. ⁊ vtrū perso
na que superest censeatur esse talis que excludat substitutū ex veri-
simili mēte defuncti cōsideratur vtrū ab intestato ꝓferretur necne
prout cōsulēdo tenuit Dy.⁊ voluerūt Bal.⁊ doc. cōmuniter in.d.
§.cum ita.⁊ in.d.l.penul. sed sorores nō excludunt auiā ab intesta-
to per aut.defuncto.C.ad tertul.merito admittēda sit ex substitu-
4 tione dicta Frācisca. † Tamē predictis minime refragantibus
contrariū puto vꝫ ꝙ dicti heredes Petriangeli succūbere ⁊ dicti
cōuenti absolui debeāt: quia nulla cōditio ex cōditionibus apposi
tis in dicto relicto facto.d.Petroangelo purificata censet̄.⁊ si qua
conditio euenisset censetur expirasse: quia dictus Petrusangelus
decessit pēdente cōditione.⁊ ꝓpterea legatū expirauit:quia tūc nō
trāsmittitur ad heredes sed caducat̄.l.j.§.sin autē sub cōditione.C.
de cadu.tol.⁊.l.heres meus.in prin.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊.l.cū heres.
ff.quādo di.le.ce. Decessit em̄.d.Petrusangelus ante dictū Alexā
drum. ⁊ sic ante euētū substitutionis facte in testamēto Alexādri ⁊
ante cōtractū ꝓmissionis.l.flo.ideo heredes ips⁹ agere nō possunt
vigore dicte promissionis neqꝫ ratione hypotece: ex eo contractu
dotali causate dato ꝙ ꝓmissio valuerit ⁊ hypoteca resultauerit: ꝙ
etiam

etiam ex alio dicendum est: quia licet promiserit dare.l.in dicta do mo: nō tamē domū alienauit: quia non fecit adhuc alienā de iure nec de facto: ideo pena iniuncta sub cōditione si alienauerit nō videtur verificari seu cōmitti: q2 pene sunt odiose ꝛ stricte interpretāde regula in penis.in.vj.ꝛ regula odia.eo.lib.ꝛ.l.si preses.ꝛ.l. interpretatione.de penis.tertio potest dici ꝙ testator prohibuit vēdi pignorari alienari ad manus titij Frācisce: ita ꝙ illa vba ad manus titij ꝛc.determinent omnia precedentia.arg.l.j.C.de libe.pre. et.c.secūdo requiris.ꝛ.c.inquisitioni.de appel.qđ suadet q2 postea repetit in specie si perueniret ad successionē predictorū facit vt pe
5 na odiosa restringatur l3 aliqualiter vba impropriētur.†Quarto quia.d.Frācisca nō habebat facultatē alienādi vel promittēdi: q2 in generali ꝯcessione administrationis quā fecit dictus Alexāder non censentur venire ea que verisimiliter in specie nō cōcessisset regula in generali.in.vj.c.fi.de offi.vica.lib.vj.cū fi. vnde nō veniunt ꝗ facerent incidere dñm in penā.l.si procurator.§.pe.rñso.de cōdi. inde.nec dño prohibita per dicta iura ꝛ per ea que no.Bar.in.l.codicillis.§.instituto.de lega.ij.ꝛ Jmo.ibi.ad hoc.l.j.ꝛ qđ ibi p glo. Bart.ꝛ Bal.C.que res pig.obli.po.qđ maxime dicendū est in hoc casu attentis verbis testamēti quēadmodū ipse testator eo viuēte faceret: que verba determinant oīa precedentia: sed ipse Alexāder prohibitus alienare dictā domū verisimiliter non alienasset: quia non presumitur quis velle facere rem sibi prohibitā.ar.l.merito.ff. pro socio.et.l.omnimodo.C.de inoffi.test.ideo dicta verba limitāt precedentia qđ non trahātur ad id qđ ipse testator si viueret non faceret: sed verisimiliter non faceret id qđ erat sibi dānosum ꝛ erat sibi ꝓhibitum ergo non censetur sibi Frācisce cōcessum facere alienationem dicte domus: ideo prout si extraneus vendidisset nō incidisset Alexāder vel eius heres in penā: ita nec incidit si Frācisca vendidisset. Ex quibus deducitur qđ.d.filij ꝛ heredes Petri angeli non pñt niti vigore dicte promissionis quinquaginta flore.in dicta domo.similiter nō possunt niti ex eo q2.d.Frācisca inhabitaue
6 rit dictā domū.†Cōstat enī ꝙ habitatio de iure cōpetēs alicui est quedā seruitus personalis.ff.de vsu ꝛ habi.per totum.ꝛ nō est res in qua habetur seruitus vt de se constat. Appellatione enim domus venit plenū dominiū.l.si alij fundū.de vsuf.leg.l.si rem. de verbo.obli.ꝛ.l.si titio fundus.de vsuf.le.cū si.ideo l3 domū inhabitauerit non censetur domus peruenisse ad manus ipsius dñe Francisce saltem ex quo habuerit sine aliquo iure sibi cōcesso sed solū ex quadā permissione tāꝗ in domo filij ꝛ sic iure quodā familiaritatis: ita ꝙ nec ius aliquod in re nec possessionē censet habuisse in dicta domo per ea que habentur in.l.qui iure familiaritatis.de acqui.pos. Et maxime si vna cū filio habitauit: q2 domus cēsetur fuisse ad manus filij ꝛ dñi ꝛ nō ad manus Frācisce: ꝛ maxime ponderando vim verbi peruenire quasi perfecte venire.arg.l.vrbana.§. pernoctare. de verbo.signi. Et silr post mortem Alexādri: q2 domus ptinebat ad nepotes seu neptes cēsetur habitasse iure familiaritatis: nō ante cēsetur puenisse ad manus suas: nec etiā q2 hypotecauerit q2 cadūt rñsiones.s.date ad primū cōtrariū.s.ꝙ nō obstet promissio in dotē.s.q2 petrus angelus decesserat tūc tpis.itē q2. dicta Francisca nō habebat facultatē alienādi dictā domū neqꝫ illam hypotecan
7 di si hypoteca esset ꝓhibita p ea que.s.dicta sunt.†Et in generali hypotecatione non veniūt ꝓhibita hypotecari prout dicit Bald. in.l.volūtas.in fi.C.de fideicō.per.c.j.de capi. qui curiā vē.ꝛ in.d.l. j.que res pig.ob.pos.l3 posset dici qđ est prohibitū pignorari non hypoteca: q2 differt pignus ab hypoteca.insti.de ac.§.s3 i n a lijs. et si non vigeret quelibet rñsio satis est ꝙ alie vigeāt.nec ob.qđ vltimo loco dicebatur de substitutiōe facta de dicta dña Frācisca: nā ad hoc cadunt plures rñsiones: vna ꝙ dictus Petrus angelus decessit ante dictā substitutionē. Scđa ꝙ dato ꝙ cessisset dies substitutionis ꝛ i vita petri angeli: nō ꝓpterea puenit nec puenire cēset ad substitutā si nō acceptat: s3 nō appet ꝙ acceptauerit et iō non appet ꝙ domꝰ ad eam puenerit per successionē vel al'r: ꝛ maxime si
8 substō fuit pupillaris p quā añ acceptationē nō ꝗrit aliqđ ius nisi ius seu facultas acqrēdi hereditatē p aditionē.†Per fideicōmissariā autē substitutionē querit ius ante acceptationē l3 cōmutabiliter.l.si tibi homo.§.cū seruus.de lega.j.l.cū pater.§.surdo.ꝛ.l.legatū.de leg.ij.si est singulare fideicōmissum querit ius in re vt dictis iuribꝰ si vniuersale ius ad rem q2 ius in re queritur demū facta restitutione.l.j.ꝛ.l.restituta.ff.ad tre.ꝛ insti.eo.ti.§.restituta.cū si.ita ꝙ ante restitutionē hereditatis non querit ius in bonis hereditarijs ipsi substituto: ideo dicta domus per dictā substitutionē non esset alienata nec puenire cēseretur ad manus.d.Frācisce etiam si dies substitutionis cessisset.in vero autē nō cessit adhuc dies dicte substitutionis: quia substitutio fuit cōcepta sub cōditione si oēs substituti decesserint sine liberis: oēs autē non decesserunt merito quo ad verba dicta conditio nō est purificata nec etiā quo ad mētem: quia superest psona que ex verisimili mēte defuncti d3 excludere substitutā ex quo qui supersunt vel superest sunt vel est de sobole testatoris: nec videt qs velle alienā sobolē proprie anteferre.c.cū acutissimi.in fi.C.de fideicō.ꝛ ar.l.generaliter.§.cū aūt.C.de insti.et substi. sub conditione fac.votū insuper parentis est vt bona sua vadāt ad descendētes non ad alios.l.nam ꝛ si parētibus.in prin.ff.de inoffi. testamēto.ꝛ.l.scripto.ff.vnde liberi.et etiā q2 dicte neptes sunt ab intestato inuicē successure et non dicta Francisca auia paterna: nā superest mater que excludit auiā.auf.defuncto.C.ad tertu.et concurrit cū sororibus vt ibidem: ideo dicta theorica Dy.ꝛ Bar.et sequacium que habetur in.d.§.cū ita.et.d.l.penul.C.de impub.que adducta est pro contraria parte viget pro hac parte: ex quibus clare deducitur ꝙ dicta domus nō pertinet ad dictos filios ꝛ heredes Petri angeli: et per cōsequēs pars conuenta venit absoluenda.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.clv.

1 Consuetudo an tollat certas solēnitates requisitas in cōtractu emptionis ꝛ venditionis per statutum de quo infra isto numero per totum.

2 Consuetudo contra ius inducta que debet esse rationabilis vt numero.l.supra quanto tempore possit prescribi inter absentes vel presentes.vsqꝫ ad fi.consi.

3 Statuere seu consuetudinem inducere an possit ecclesiastica cōgregatio contra ius canonicū.nu.seq.

4 Consuetudo vbi inducitur sciente et patiente eo qui potest eo casu statuere valebit si fuerit tantum decēnalis l3 sit contra ius.

5 Prescriptio quadragenaria non requiritur etiam de iure canonico inter laicos seculares in profanis: quia in terris ecclesie non videntur correcte leges ꝛ tituli prescriptionum.

6 Consuetudo an requiratur qđ sit obtenta in iudicio contradictorio.nu.1.

7 Consuetudo si videatur habere causam discontinuā an possit describi.x.annis.et nu.1.circa fi.ibi.et ideo.

Consensus tacitus concurrente longo tempore disponit et presumitur expressus.

¶Consilium.clv.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi.¶†Ex quo statutum apertissime disponit ꝙ contractus vēditionis nō valeat neqꝫ teneat si in cōtractu nō apponātur ille clausule requisite p statutum v3 saluo ꝛ reseruato cōi dicte ciuitatis ꝙ in tali re alienata habet ẜm formā huius legis statuti et pacti ꝛ saluo cōi ꝓfato in pciēdo cēsus ꝛ solutiones supradictas de re prefata tali ẜm formā et ordinē supradictū dicens ꝛ asserēs expresse dictā rem alienādam vel relinquendā trāsire velle in eū cui relinquitur vel alienat eius dominiū directū vel vtile ꝛ possessio cū oneribus ꝛ grauaminibus et non aliter: cū itaqꝫ dicte clausule ꝛ dicta verba vt presupponitur non fuerint apposita in dicto contractu venditionis: ideo ꝯtractꝰ nullus ꝛ ex contractu nullo nō trāsit dominium.l.non dominiū.C. de.ll.ꝛ in.l.cū lex.ff.de fideiuſ.ꝛ si dicat ꝯsuetudo est in contrarium et ꝯsuetudo lōgi tpis h3 vim legis.l.de quibus.de legibus.§.ex nō scripto.insti.de iure natu.gē.ꝛ ciuili.et.l.de quibus.cū.ll. sequentibus.ff.de.ll.rñdetur ꝙ non apparet obtēta in contradictorio iudicio prout requiri videt per.l.cum de ꝯsuetudine.de.ll.ꝛ voluit glo. in.c.abbate.de verb.sig.in antiquis.ꝛ tāgit glo. in cañ.frustra.viij. di.ꝛ in.c.fi.de cōsue.in glo.fi.scđo rñdetur ꝙ de iure canonico ꝯsuetudo cōtra ius d3 esse rōnabilis ꝛ prescripta: vt est expressum in.d. c.fi.de consuetu.eugubij autem cum sit de terris ecclesie seruādum est ius canonicum vt est notissimum per ea que habentur per doc. in.c.j.de noui ope.nū.ꝛ per glo.in.c.ij.de arbi.lib.vj.ꝛ in.c.ij.de regu.iur.eo.lib.ꝛ Bar.ꝛ Bal.in.l.priuilegia.C.de sac.sanc.eccle. Et ideo videtur ꝙ consuetudo ista debeat esse prescripta spacio scilicet.xl.annorum: prout voluit glo.fi.in prin.in.d.c.fi.de consue.ꝛ in c.fi.eo.ti.lib.vj.ꝛ Joā.an.ꝛ doc.in dictis iuribꝰ ꝛ Hosti. in summa. eo.ti.§.ij.et Spe.in titulo de prescrip.qui Hosti. et Specu.dicunt requiri quadragenariam consuetudinem qui debēt intelligi de in re canonico in consuetudine contraria iuri ẜm.d.Florē.in.d.c.fi.in antiquis.et maxime cum sit consuetudo habens causam discontinuam.arg.eorū que habentur in.l.seruitutes.j.ff.de serui.iūcta.l.
2 foramen.de serui.vrb.pred.¶†Tamen his non obstantibus contrarium puto de iure respondendum.nam regulariter consuetudo longeua sufficit.C.que sit longa consuetudo.in rubro et nigro.ꝛ.l. diutina.ff.de.ll.ꝛ.d.c.fi.in prin.ꝛ.§.licet.de consue.in antiquis.ꝛ regulariter longum tempus dicitur decennium.et.l.si cum fideicommissaria.§.aristo.ff.qui ꝛ a quibus.licet Azo dixerit inter absentes requiri.xx.annos.arg.l.fi.C.de longi tempo.prescrip.prout referunt Cy.in.l.ij.C.que sit long.consue.ꝛ Jo.and.ꝛ.d.Ant.in.d.c. fi.eo.ti.in antiquis.ꝛ idē voluerit Cōpost.in.d.c.fi.vt ibi refert Jo. and.ꝛ idem voluerit Jnno.in.c.cum dilectus.eo.tit.sed licet Azo Compost.ꝛ Jnno.id velint: tñ dicta differentia inter absentes et pñtes l3 in prescriptione procedat non procedit in consuetudine: quia consuetudo causatur ex tacito consensu populi qui semp presens est qui consensus deprehenditur ex diuturnitate temporis et non attenditur negligētia alterius prout attendit in pscriptione.

Et ideo maius tempus requiritur in prescriptione cõtra absentes
et non in consuetudine prout voluit Cy. in. d. l. ij. C. que sit long. cõ
sue. et est communis opi. ꝭm Jo. an. in. d. c. fi. eo. ti. in summa. in ter
tio articulo principali. versiculo qđ tertio dixi. qđ ⁊ tenere vr̃ glo.
in rubrica. C. que sit long. consue. ⁊ in. d. §. ex nõ scripto. ⁊ in. d. l. de
quibus. ⁊ idem tenet ibi Bar. ⁊ qđ tenent Petrus de anch. d. An-
to. Florē. Jmo. ⁊ Panor. in. d. c. fi. nec ob. tex. d. c. fi. quatenus vult
non sufficere longeuam consue. sed requiri consuetudinem legiti-
me prescriptam. ⁊ sic quadragenariam. arg. c. de quarta. de prescri.
prout volunt glo. ⁊ doc. in contrarium allegate volentes qđ de iu-
re canonico requiritur qđ cõsuetudo iuri cõtraria sit quadragena
ria: sed de iure ciuili sufficiat longeua: nam dicta differentia proce
dit in consuetudine a clero prout volunt. d. Ant. ⁊ Panor. in. d. c.
fi. dicētes ꝙ ratio dicte differentie inter ius canonicum ⁊ ciuile est
quia inferior prout est clerus non potest statuere contra ius cano-
nicum. c. qđ super his. de accu. ⁊. c. cum inferior. de maio. et obe. ꝭm
eos. qđ ⁊ dicit ibi Florē. in fi. x. qõnis. lꝫ ad alium finē. ⁊ dicit qđ ra-
tio differentie est inter statutum ⁊ cõsuetudinē cõtra cañ. qꝛ maior
est presumptio cõtra statutū q̃ cõtra consuetudinē que inducitur
ipso facto: ⁊ quia cañ. assistunt cõsuetudini rõnabili ⁊ prescripte et
non statuto: sed populus potest cõtra ius ciuile statuere. l. omnes
3 populi. de iust. ⁊ iur. † Et subdit. d. Anto. in. d. c. fi. qđ prout eccle-
siastica congregatio non potest contra ius cañ. statuere: ita nec po
test cõsuetudinem inducere: sed requiritur consensus eius qui pōt
canones cōdere ꝭm glo. d. cañ. frustra. viij. dist. ⁊. §. leges. di. iiij. sed
quia hoc esset durū: ideo inuenta est media via ꝭm. d. Ant. sed imo
glo. d. cañ. frustra. ⁊. d. §. leges. volūt ꝙ immo ad esse cõsuetudinis
non requiritur scientia principis: ⁊ ita cõiter tenetur lꝫ quidam cõ
tra per. d. l. de quibus. ꝭm Jmo. ⁊ Panor. in. d. c. fi. sed do. Anto. lo
qui videtur et potest verificari in prescriptione iuri cañ. contraria
non prescripta: in scripta autē si requirit sciam principis. vbi autē
interuenit scientia pape: subdit enim ꝙ si in curia pape aliquid fie
ret de cõsensu pape induceretur cõsuetudo etiā spacio. x. anno. ꝭm
eum. qđ procedere potest quando agitur de cõsuetudine inducēda
per actus gestos per papā: secus si agitur de cõsuetudine inducen-
da ex actibus inferiorum ꝭm Jmo. ibi. qđ ⁊ vult ibi Panor. dicens
ꝙ licet do. Anto. sit pulchrum: tamē non probatur iure: sed posset
forte procedere qñ papa vsus fuisset illa consuetudine: quia multa
per patientiam tolerantur ⁊c. c. cum iam dudum. de prebend. scōm
4 eum. † Et subdit etiam do. Ant. in. d. c. fi. qđ vbi consuetudo indu-
citur sciente ⁊ patiente eo qui potest eo casu statuere valebit cõsue
tudo decēnalis lꝫ sit contra ius: ex lapsu enim longi temporis pre
sumitur illius consensus: prout presumitur consensus populi exē-
plum in casu. c. fi. eo. tit. in. vj. nā potest ep̄s statuere ꝙ antiquiores
optent prebendam. ⁊ ideo procedit opi. glo. d. c. fi. in. vj. per dictaꝫ
subtilem rationem ꝭm eum: ⁊ sic ex his videt̃ ꝙ fiat differentia in-
ter consuetudinem congregationis ecclesiastice que non potest lõ
gam consuetudinem contra ius canonicū inducere per. d. c. fi. in fi.
nec potest statuere contra dictum ius vt. s̄. dictum est ⁊ populum
qui potest statuere ⁊ longam consuetudinem inducere contra ius
ciuile: ⁊ est ratio quare populus potest iuri communi derogare et
congregatio ecclesiastica non potest iuri canonico derogare: quia
ius ciuile respicit principaliter bonum publicum ⁊ vtilitatē priua
torum: ideo possunt populi suo fauori renunciare. l. pe. C. de pac.
item quia sunt diuersi hominum mores ideo cõcessit imperator ꝙ
populi possint statuere contra ius ciuile: sed ius canonicum tēdit
ad bonum anime: vnde statutum inferiorum contrarium anime cē
setur aduersari saluti eterne censetur temerarium et ambitiosum:
ideo noluit papa talem potestatem concedere clericis ꝭm eum. Et
ex his visum fuit legendo. d. c. fi. in antiquis. qđ in terris ecclesie in
quibus seruatur ius canonicum vt dictum est. s̄. possint populi sta
tuere contra ius canonicum concernens tēporalia per. d. l. omnes
populi ⁊ similes que non sunt improbate a iure canonico. facit. c. j.
de consti. lib. vj. ⁊. c. cum venissent. de eo qui mit. in pos. ⁊ ꝯsequēter
prout potest derogare iuri canonico per statutum ita ⁊ possit ꝑ lõ-
gam consuetudinem: ⁊. d. c. fina. non obstat quia loquitur in cõgre-
gatione ecclesiastica: prout dicunt. d. Anto. flor. ⁊ Panor. item sen
tiunt doc. procedere in spiritualibus seu ecclesiasticis: patet quia
5 requirunt prescriptionem quadragenariam. † Jn profanis enim
et inter laicos seculares nõ requiritur prescriptio quadragenaria
etiā de iure canonico qꝛ nõ sunt i terris ecc̃lie correcte. l. tituli. C. de
prescrip. long. temp. ⁊. ll. ff. loquentes de vsucapionibus. nec. l. sicut
C. de prescrip. xxx. anno. insuper in casu nostro non agimus de de-
rogando iuri communi per consuetudinem: sed de derogando iu-
ri statutario per populum inducto: ideo contrario imperio potest
illi derogare qđ per statutum ⁊ consuetudinem: quia populus nõ
potuit legem imponere a qua non liceat recedere. arg. l. si quis. in
6 prin. testamēti. de leg. iij. ⁊ clare sumitur ex iam dictis. † Nec ob.
qđ non fuit obtenta in contradictorio iudicio: qꝛ lꝫ opituletur qđ
sit obtenta in contradictorio iudicio: tamē nõ est necessariū prout
finaliter voluit glo. in fi. in. d. cañ. frustra. ⁊ gl. fi. in fi. in. d. c. fi. de cõ-
sue. in antiquis. ⁊ ita tenent moder. dicit Jo. an. in. d. c. fi. idē tenēs
qđ et tenet ibi Flo. ⁊ est communis op. prout dicunt ibi do. Anto.
et Panor. qui idem tenent. ex isto enim actu iudiciali non induci
tur consuetudo: sed ostenditur consensus populi prout tenent mo
derni legiste ꝭm Jo. an. in. d. l. c. fi. ⁊ florē. ibi. sententia enim decla-
rat non inducit. l. sicuti. §. si queratur. ff. si serui. vendi. ꝭm Gui. de
cu. in. d. l. de quib⁹. nec talis sententia preiudicat alijs nisi illis in-
ter quos est lata ꝭm Ja. bu. ⁊ Gui. in. d. l. de quib⁹. ⁊ Jac. but. in. l. ij.
7 C. que sit long. consue. † Nec ob. qđ ista consuetudo habere vide
tur causam discontinuam. ⁊ ideo non videatur sufficere longū tē-
pus nec quadragenarium: sed cuius initij memoria hominum nõ
existit prout dicit Compost. vbi. s̄. quia immo sufficit longeua con
suetudo prout voluerunt do. Anto. flo. ⁊ Jmo. in. d. c. fi. attēditur
enim tacitus consensus populi: actus autē priuatorum considerā
tur ad ostendendum tacitum consensum populi qui presumit̃ cõ-
currente diuturnitate tēporis ⁊ dictus consensus presumitur con
tinuatus. l. cum qui mutatā. ff. de proba. ⁊. c. maiores. de baptismo
ꝭm. d. Anto. florē. ⁊ Jmo. in. d. c. fi. attenditur ergo cõsensus popu
li qui est principalis ⁊ immediata causa dispositionis consuetudi-
narie: qui consensus populi est cõtinuus non discontinuus: et sic
non censetur habere causam discontinuam prout est de mēte pre-
dictorum doc. ⁊ non attenditur quo ad hoc mediata causa: prout
sunt actus priuatorum qui sunt actus discontinui al's prout dicūt
Flo. ⁊ Jmo. in. d. c. fi. quelibet cõsuetudo saltem communiter con-
suetudo conferetur habere causam discontinuā cum ea que requi-
runt factum hominis censentur habere causam discontinuam. l. fo
ramen. ff. de serui. vrb. predio. ꝭm eos: ⁊ sic ꝭm sententiā Cõpost. cõ
muniter consuetudo requireret tempus cuius initij non habetur
memoria: quod est omnino falsum: cum salteꝫ regulariter sufficiat
longa vel prescripta per. d. c. fi. cum si. dicta autem cõsideratio cau-
se continue et discontinue habetur in prescriptione que differt a
cõsuetudine prout ⁊ supradictum est circa tempus respectu absen-
tium: ex his concluditur ꝙ dictus contractus est validus iuuatus
consuetudine: ⁊ ideo non est necessarius ille articulus an ex contra
ctu nullo transferatur dominium de quo per Barto. et docto. in
l. j. §. si vir vxori. de acquiren. possessio. et habetur in. l. multum in-
terest. C. si quis alteri vel sibi. et in. d. l. non dubium. C. de. ll. in. l. cõ
tractus. C. de fide instrumen. ⁊ in. l. eleganter. in princ. ff. de dolo. et
in. l. sub pretextu instrumenti. C. de transac.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clvj.

1 Alimēta que sunt per heredem prestanda filie testatoris ꝭm facul-
tatem hereditatis ⁊ in domo testatoris si vnq̃ vidua remāserit an
possit cogi per ipsam dictus heres grauatus vt sibi prestet alimen
ta preterita ⁊ futura extra domum cū de vidua steterit anteq̃ ha-
beret notitiam talis relicti. nu. seq. per totum.

2 Legatis alimentis in domo heredis si legatarius non moratur in
domo et per heredem non stet an veniant ab herede prestanda.

¶ Consilium. clvj.

N nomine dñi nostri iesu
1 christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur pri-
ma facie dicendum ꝙ dicta alimenta non debeantur
extra domum quia in eadem oratione est relictum ꝙ
recipiatur in domo dicta domina: et iuxta facultatem hereditatis
alimentari vel sint due orationes secunda imperfecta: ita qđ copu
la ⁊ repetit verbum sequenti orationi verbum principale quod est
verbum debeat positum in prima parte seu in prima oratione et re
petitur in secunda hoc necessarium est alias verbum alimentari nõ
haberet a quo regeretur: ideo repetitur cum suis qualitatibus: vt
est text. in. l. seie. §. gaio. ff. de fun. instru. et not. Barto. in. l. in repe-
tendis. de legatis tertio. et Bald. in. l. titius. C. de ope. libe. et Bar
to. in. l. pretor ait. §. erit igitur differentia. ff. vi bono. rap. et in. l. j.
in principio. de publicanis. et in dicta. l. seie. §. gaio. et in. l. iulius
paulus. de conditio. et demonstra. et in. l. si ita stipulatus. §. griso-
gonus. de verborum obligationibus. et secundum hoc dicta ali-
menta non debentur extra domum si stat per legatarium quomi-
2 nus recipiat illa in domo. † Quia quando legata relinquuntur in
domo heredis si legatarius non moratur in domo heredis et non
stat per heredem non debent prestari alimenta vt probatur in. l.
qui concubinam. §. vxori. de legatis tertio. et in. l. stichus. §. finali.
de alimentis legatis. est enim grauius heredibus alimentare in do
mo aliena quam in domo propria: prout dicit Bartolus in. l. pri-
ma. C. de legatis per. l. iiij. in fine. ff. de alimentis legatis. et. l. ij. in fi
ne. cum lege sequenti de in diem adiec. cum itaq; in casu isto legata
ria non steterit in preteritum nec velit stare in futurū in domo he-
redis non videtur quod debeantur sibi alimenta per predicta.
¶ Tamen his non obstantibus contrarium puto de iure rñden-
dum: nam aduertendū duxi ꝙ hoc casu sunt duo legata eque prin
cipalia. vnum qđ recipiatur in domo hoc est vnum legatum sim-
plex receptio enim sine loco nihil esset: non aūt est vnum legatum
qualificatione

qualificatione prout si iniungeret heredi q iret pro tali romã non est onus seu relictum cum sua qualitate:sed illud ire romã est principale qd relinquitur:z tñ roma est locus ad quẽ itur:ita in proposito relictũ factum filie qd ab heredibus debeat recipi in domo:receptio in domo est vnũ ens qd relinquitur:lz domus significet locum in quo:z istud relictum est quoddã relictũ habitationis in domo cũ heredibus.sed si reliquisset habitationẽ domus z alimenta non induceretur repetitio:sed essent duo legata eque principalia in quibus non cadit repetitio:q non fit repetitio rerũ qñ diuerse res legantur prout sumitur ex dictis Bart.in.d.l.in repetẽdis.sed qñ altera res est qualificata illius qualitatis fit repetitio:ita loquntur termini omniũ iuriũ que.s.pro altera parte sunt adducta:z hic termini sunt separati z separatorum non est illatio.l.si.ff.de calũ.l.si maritus.C.de dona.inter virum z vxorẽ.z.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acqui.pos.preterea copula et repetit in sequẽti oratione verbum debeat non verbũ recipi:qd verbum debeat non videtur qualificari a domo.item si volebat relinquere alimenta in domo superfluo iniunxisset qd reciperetur in domo cũ nõ posset alimẽtari in domo:quin in domo reciperetur.ne ergo sint illa verba superflua amplectetur alia interpretatio.si enim voluisset alimenta prestari in domo z non debere prestari alibi verisimiliter dixisset debeant prestari alimẽta in domo:nec est verisimile q apposuisset illud recipi zc.z in ambiguis orationibꝰ id qd est verisimilius attẽditur.c.inspicit in obscuris.de reg.iur.in.vj.z in.l.semper in stipulationibꝰ.ff.eo.tit.cũ si. Ad predicta facit qd no.Dy.in.l.j.C.de legatis.quatenus dicit qd attẽditur cuius cõtemplatione sit relicta illa qualitas qd moretur in domo.z lz Bar.eũ dãnet:q ẽm eũ semper illa conditio q moretur in domo cẽsetur adiecta fauore onerati:q facilius est sibi prestare alimenta in domo zc.ẽm eũ:nã posset contingere secus attẽta qualitate personarũ si legatarius haberet inimicos z oneratus esset potens vel oneratus esset psona modesta pacifica plena reuerentia z vellet stare quieta z sequestrata et esset diues:ita q non magnifaceret modicũ plus impensarũ z legataria z esset filia diues iuuenis pulchra z sola:ita q non indigeret minus exẽplari q pecunia.tunc nemo dixerit quin mansio in domo censeatur adiecta fauore filie z non fauore persone onerate.in casu nostro videtur q receptio in domo fuerit apposita fauore filie: q mandatur heredibꝰ q recipiant non sibi qd vadat:ita q nemo dixerit q illud primum membrũ relictorũ non fuerit appositũ fauore filie attenta forma verborum z attenta qualitate: q filia que est consideráda ad ampliationem interpretationis relicti per ea que habentur in.l.cũ alienam.de leg.z.l.qui filiabus.z.l.si seruus plurium.§.fi.ibi.legatarij dignitas charitas z necessitudo.z qd p Saly.in.d.l.j.C.de leg.z glo.j.in.l.j.de insti.z substi.sub cõdi.fac.quatenus in vna solutione ponderãt q contẽplatione filij.cũ autẽ in prima parte copulatiue receptio in domo sapit fauorẽ filie nõ 9gruit q repetat in odiũ.ar.regule qd ob gratiã.de reg.iur.in.vj.z.l.q fauore.C.de legibꝰ.cũ cõco.z hoc videt velle Bar.in.d.l.j.C.de lega. testator non grauat heredẽ per ista vba ad recipiẽdos legatarios in domo sua:q hoc ponit in cõditione zc.quasi sentiat si grauasset heredem vt reciperet eos in domo sua censeretur factum contemplatione legatariorum.ideo deberent consequi alimenta etiam nõ in domo:z ad hoc posset applicari qd dicit Barto.in.d.l.in repetẽdis in vltima col.versi.item aduerte.satis enim potest dici q nõ cõgruat repetitio si repetitio induceret q inductũ in fauorem retorqueretur in odium.z per hec sit responsum ad contraria.

Laus deo.

Summarium super consilio.clvij.

1 Testamentum primum solẽniter factum an per secundũ tollatur quod testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis probatur.per totum.
2 Testamentum inter liberos vel ad pias causas an factũ corã duobus testibus z presbytero parochiali valeat.nu.1.et.4.
3 Procurator in re aliena an possit perpetuum constitui.
Testis vt legitime probet an debeat dicere q ipse vel alter toti negotio vel testamẽto semper astitit.
4 Hereditate non adita ex testamento ab aliquo institutorũ omnia in testamento contenta ruunt.
Testamentum etiam inter liberos ratione voluntatis imperfectũ non valet.
5 Testi periuro nulla datur fides.
6 Testes discordes in eorum dictis vt ad concordiam reduci valeãt consideratur vtrum verisimilia deponant.
7 Testis deponens super testamento seu alio actu minus q alter an videatur idoneus.
8 Testis esse non potest femina in testimentis z causis criminalibus propter fragilitatem sexus.
9 Presbyter parochialis quis dicatur.
10 Curam animarũ non potest habere qui est ex ordine et regula mẽdicantium seu eremitarum.
11 Fratres minores in quibus possunt curaz animarũ habere nu.10.
12 Testes lite nõ cõtestata an possint examinari vt probent.

Consilium..clvij.

n nomine domini nostri

1 Jesu christi. †De pluribꝰ queritur: principaliter autem vtrum dictum testm̃ qd petitur releuari super quo sunt ad perpetuam rei memoriã examinati tres testes sit taliter probatum qd valeat vel per viã testamẽti vel alterius vltime voluntatis:ita q sit efficax:maxime vt tollat primum testm̃ qd dr solẽniter conditum:qd aut scdm testm̃ valeat videt dicendũ duplici via.vna q scdm testm̃ est factũ inter liberos: z testm̃ inter liberos valet etiã corã duobus testibꝰ non rogatis maribus vel feminis.non enim requirit aliqua solẽnitas iuris positiui p.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.prout oẽs ibi tenẽt cũ ergo sufficiant duo testes z in casu nostro interuenerint duo vel tres:ideo videantur sufficere ad validandũ scdm testm̃: si scdm est validum ergo primũ est reuocatum.§.posteriore.insti.quibus mo.
2 testamenta infir.z.l.j.ff.de iniusto test.z.l.cũ in secũdo.eo.ti.†Secunda via quia qñ interuenit presbyter parochialis cũ duabꝰ alijs personis testm̃ valet:vt est tex.in.c.cum esses.de testa.qd capitulũ licet patiatur plures lec.tamen communis lec.est q in terris ecclesie in vtroq foro et in terris imperij in foro cañ.valeat testm̃ corã presbytero parochiali z duobus alijs testibus prout hanc opi.habuit Jo.an.in.d.c.cum esses.qd in testamẽto ad pias causas seruat sequens caplm in vtroq foro in testamento profano seruatur ius ciuile in terris imperij z foro seculari:sed in terris ecclesie in vtroq foro seruatur dispositio.d.c.cum omnes.et hãc opinionem tenuerunt Jo.cald.Pe.de peruſ.z Flo.in.d.c.cũ esses.z ista est communis opi.prout dicit Jmo.in.d.c.cum esses.et hanc opi. firmat Panor.in.d.c.cum esses.in prin.z clarius in fi.z ideo ex his puto con-
3 cludendum q dictum testm̃ teneat. †Tamen his non ob.cõtrarium puto de iure rñdendũ vcz q dictũ testm̃ non sit taliter probatum per dictos testes q sufficiat ad probandum testm̃ validũ:nam primo animaduerto qd dicta dña Polisena petit vt mater suorũ filiorum pro vtilitate z expeditione negotiorum dictorum pupillorum:sed ante litem contestatam non potest quis in causa aliena constituere procuratorem.l.neq tutores.C.de procu.z.l.qd quis.eo.ti.nam si procurator vel tutor non possunt constituere procuratorem multominus coniuncta persona:maxime quia tutor z curator omnia negotia pupillorum exercere possunt z coniuncta persona solum ea ad que sufficit generale mandatum.l.patri.in prin.ff.de mino.iuncta.l.illud.in fi.eo.ti.item rationes que assignãtur in d.l.qd quis.et.d.l.neq tutores.quare tutores z curatores nequeũt constituere procuratores militant etiam in coniũcta persona.ideo dicti testes non videntur legitime recepti.dato autem qd sint legitime recepti vel legitimentur:tamen non videtur eis adhibenda fides:eo maxime quia lz sint tres testes tñ non pene probãt omnes et sunt varij:z vnus vcz frater Laurentius ẽm suam dispositionem non interfuit toti testamento prout requiritur.l.cum antiquitas.C.de testa.quia non interfuit institutioni filiorum. z maxime hoc ponderandum est quia principalis pars erat:nã caput testamenti est heredis institutio.l.j.in fi.ff.de vulga.z pupil.z facit insti.de le-
4 ga.§.ante heredis institutionem.†Quinimmo si nullus ex testamento adijt hereditatem omnia in testamento contenta regulariter ruunt.l.si nemo.ff.de regu.iur.l.si nemo.ff.de testa.tut.licet ille idem testis deponat de institutione nofrie filie facta i re certa que sufficeret ad validitatem testamẽti respectu institutionis heredis per.l.j.§.si ex fundo.z.l.ex facto proponebat.ff.de heredi. insti.tamen institutionem illius Nofrie non deponit alius testis videlicet Guerrerius:z sic testamentum non probatur per tres testes:maxime quia frater Laurẽtius in quo 9sistit principaliter dispositio.d.c.cum esses.de testa.deponit q non pfecit testm̃:quia deficit in medio orationis z testamentum imperfectum ratione voluntatis nõ valet.l.si is qui.ff.de testamẽ.etiam inter liberos prout volunt gl.Bar.Bal.et Ang.ibi.qd et voluit Saly.in.d.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.z Pet.de ancha.in.c.ij.de testa.in antiquis.itaq de.d.c.cum esses.non est habenda consideratio etiam si in alio oẽs fuissent contestes.et etiam si dictus frater Laurentius fuisset legitimus presbyter parochialis de quo.j.subdam:tamen quia quo ad liberos sufficiunt duo testes per ea que habentur in.d.§.ex imperfecto.vbi doc.concordant qd in testamẽto inter liberos redacta est res ad ius naturale secundarium:hoc est ius gentium sublatis solẽnitatibus omnibus iuris positiui prout etiam dr in testõ militis in.l.j.ff.de mili.test.z in testamento ad pias causas in.c.relatũ.extra de testa.ideo institutio filiorum z testm̃ quo ad filios videt sufficienter probatum per dominam Luciam z Guerrerium.Nihilominus contrarium puto de iure rñdendũ.s.q dicti duo testes nõ probẽt dictam institutionẽ filiorum z multominus dationem tutorũ et alia disposita in dicto testõ.de alijs eñi nõ est dubiũ p.d.§.ex imperfecto.vbi expresse disponit q quo ad alios testm̃ non valet.et doc.ibi concludunt q si datur filijs tutor vel curator qui non sit de filijs datio nõ valet lz tutele datio sit filijs fauorabilis.z in hoc doc.concordant:ideo non instandum circa alia:sed qd etiã non probet

institutio filiorum satis clare videtur probari posse: nã dicti testes
videntur varij ꝛ contrarij inter se: ꝛ cõsequenter periuri saltem ali
5 quis ipsorum.†Testi autem periuro nulla datur fides.c. testimo
nium.de testi.ꝛ.vj.q.j.cañ.quicũqꝫ.ꝛ.xxij.q.v.paruuli.vnus autem
eorꝫ qđ sit periurus omnia ruunt: nã si repellitur frater Laurẽtius
oĩa ruunt: quia nõ probat Guerrerius institutionẽ Rofrie filie te
statoris: ꝛ sic remaneret probata institutio filie per solam vnã testẽ
et per cõsequens dictum scđm testm̃ qđ nititur probari per testes
rueret preteritione filie: nam testm̃ in quo est preteritus filius vel fi
lia est nullum etiam in fauorem filiorum institutorum in eo ꝛ non
tollit primum testamentum.l.filius qui in potestate.ff.de liberis ꝛ
posthu.vbi concordãt glo.ꝛ doc.qui idem volũt in.d.§.ex imperfe
cto.si autẽ est periurus Guerrerius vel Juliua non probatur insti
tutio filiorũ nisi per vnũ testẽ: qm̃ frater Laurẽtius nõ deponit de
institutione filiorũ masculorũ: ꝛ sic remaneret vnicus testis probãs
institutionẽ filiorũ.vnicus autẽ testis nihil relevat.l.iurisiurandi.
C.de testibus.c.tam literis.c.lꝫ ex quadã.extra eo.tit.cũ si.qđ autẽ
Juliua sit periura ostendit: ipsa deponit ꝙ in dicto testõ non fuit
aliqs presens nisi frater Laurentius ꝛ Guerrerius ꝛ nõ potuissent
esse quin vidissent: ꝛ cõtrarium probatur per Guerrerium ꝛ fratrẽ
Laurentium.nã Guerrerius deponit ꝙ semp fuerũt presentes ma
ter ꝛ vxor dicti dñi Petri donec fuit confectũ testm̃.e poi ce sopra
venne vno pietro dasese.ꝛ similiter frater Laurentius deponit qđ
fuit presens mater dñi Petri ꝛ etiã ꝙ fuit vxor presens: qꝛ depo
nit ꝙ ipsa dixit chiamati li testimonie: ex quo ostẽditur ꝙ fuit pre
sens etiam vxor prout ꝛ deponit Guerrerius: quinimmo ipsamet
Juliua deponit de presentia dicte Pulisene vxoris testatoris:
quatenus deponit ꝙ dñs Petrus testator rñdidit vxori latine et
exponebat vulgariter: ꝛ sic ista Juliua expresse ꝛ aperte cõtrariat᷑
Guerrerio ꝛ fratri Laurentio ꝛ maxime Guerrerio: nec pñt cõcor
dari ꝛ est necesse ꝙ alter eorũ dicat mendacium: ꝛ sic ꝙ alter eorum
sit periurus.deducitur etiã periuriũ Juliue qꝛ variat in suis dictis
vt.s.ideo repellitur.l.qui falsa vel varia.ff.de testi.ꝛ.c.lꝫ cãm.de ꝑ
ba.variat ꝛ ab alijs testificatis ꝑ eũ cũ iuramẽto cuius depositio ap
paret manu notarij in qua deponit de presentibus alijs vcꝫ domi
na Pulisena ꝛ Petro matthei ꝛ Benedicto al's bisgino.ꝛ sic con
trariatur his que postea deposuit examinata iudicialiter per iudi
cem.itẽ cõtrariatur in alio.s.circa dationẽ tutorꝫ: qꝛ examinata per
iudicẽ deponit ꝙ de toto tenore testamẽti: ꝛ in prima examinatio
ne deponit ꝙ nesciebat aliud nisi aliqua de quibus deposuerat: et
allegat rõnẽ: qꝛ testator loquebatur literaliter: ꝛ sic deponit qđ nõ
intellexit ꝛ nesciebat: qꝛ non intelligebat loquelam literalẽ: si non
intellexit tunc quõ potuit scire forte per auditũ ab alijs: licet forte
dicte scripture notarij extraiudicialiter examinantis sine testibus
non daretur plena fides: sed saltẽ adminiculat᷑ ad detrahendum de
fide.item adminiculatur ꝙ ipsa dña Juliua deponit ꝙ dictũ testa
mẽtum fuit conditũ in sala: ꝛ frater Laurẽtius deponit ꝙ fuit cõ
ditum in camera.itẽ variat dicta Juliua a dicto Guerrerij ꝛ a dicto
fratris Laurẽtij ipsa deponit ꝙ dictũ testm̃ fuit lectum vulgariter
per dñm Petrũ: ꝛ Guerrerius ꝛ frater Laurẽtius ꝙ fuit lectũ per
dictũ fratrem Laurentiũ: ꝛ non est verisimile qđ legerit dñs Pe
trus attẽto ꝙ defecit dũ cõdebat testm̃: prout deponit frater Lau
rẽtius.est etiã suspecta.d.Juliua qꝛ deponit aliqua que nõ depo
nũt alij duo testes: ꝛ aliqua non deponit de his que deponũt alij.
deponit enim ꝙ in relicto facto Rofrie de cẽtũ flo.addidit ꝙ plus
nõ posset petere: qđ non deponunt alij duo testes.itẽ deponit qđ
esset dõna ꝛ patrona de isuoi beni ꝛ nõ limitat ad tps: ꝛ tñ Guerre
rius limitat donec vitã vidualẽ seruauerit: ꝛ lꝫ hoc possit instari ꝙ
nõ repellat oĩno; tñ ꝛ hoc cõfert ad detrahẽdũ de fide. silr admini
culatur ꝙ frater Laurẽtius deponit ꝙ testator defecit ꝛ nõ potuit
cõpellere institutionẽ filiorũ saltẽ ꝙ ipse intellexerit: ꝛ statim pro
pterea recessit vt iret pro oleo sancto: ꝛ.d.Juliua deponit ꝙ dict⁹
frater Laurẽtius nõ recessit anteꝙ̃ esset cõpletũ testm̃.et tñ.d.Ju
liua deponit ꝙ dictus testator post institutionez filiorum fecit eis
substitutionẽ compendiosam ꝑ tot verba qđ nõ est verisimile ꝙ si
frater Laurentius nõ recessisset nõ intellexisset dictã substitutionẽ
et tamẽ ipse deponit ꝙ non intellexit vltra illa ꝟba io lasso li mei
figlioli.itẽ deponit ꝙ post reuersionẽ suã ipse frater Laurẽtius le
git dictũ testm̃ vsqꝫ ad punctũ superius dictum: ꝛ sic vsqꝫ quo dixit
lasso li mei figlioli.non antẽ est verisimile ꝙ si dictus testator insti
tuisset filios ꝛ eis substituisset anteꝙ̃ dictus frater Laurentius re
cessisset prout deponũt Juliua ꝛ Guerrerius ꝙ dictus frater Lau
6 rentius non addidisset dictã institutionẽ ꝛ substitutionẽ.†Consi
deratur enĩ vtrũ testes deponãt verisimilia.l.penul.§.penes.ff.de
testi.ꝛ.c.licet causam.extra eo.ti.ibi vero proximiora.itẽ ipsa depo
nit se pauperẽ: ꝛ hoc etiã plurimũ attenditur ad repellendũ fidem
testis vt est text.in.l.iij.in princi.ff.de testi.glo.ꝛ Ange.in.§.si vero
ignoti.in aut.de here.ꝛ fal.col.j.ꝛ Spec.eo.tit.§.itẽ qđ est pauper.
item dicitur esse probatũ qđ est vilis ꝛ abiecte conditionis.ad hoc
d.§.si vero ignoti.multa itaqꝫ cõcurrũt ad demõstrandũ inidonei
tatẽ dicte testis: ꝛ maxime ea que primo loco deduxi q̃ cõcludũt in
periuriũ dicte testis: ex quib⁹ oĩbus cõcluditur ꝙ dicta Juliua est
omnino non idonea testis: et per cõsequẽs remanent duo qui non
sunt contestes in substantialibus qm̃ frater Laurentius non depo
nit fuisse cõpletum testamentũ: ꝛ sic nõ deponit de testõ valido in
aliquo per.d.l.si is qui.ꝛ maxime qꝛ non deponit de institutione fi
liorꝫ masculorũ ꝛ Guerrerius sic: ꝛ Guerrerius nõ deponit de insti
tutione filie vcꝫ Rofrie: ꝛ sic institutio filiorũ masculorũ probat᷑ tm̃
per Guerreriũ: ꝛ institutio Rofrie per fratrẽ Laurẽtiũ dũtaxat.et
insuper non deponit de institutione Christofori vnius ex filijs: sed
de institutione Christiani variant etiã qꝛ vnus dicit in aliquo plus
7 et in aliquo minus ꝙ̃ alter.†Et dicit Bal.in.l.cũ antiquitas.C.de
test.ꝙ qñ testes deponũt super testõ ꝛ vnus deponit minus ꝙ̃ alter
non censetur esse idoneus testis: qꝛ nõ presumitur interfuisse toti
testõ prout interesse dꝫ vt ibi ꝑm eũ qui dicit esse notandũ.ꝛ idẽ te
net ibi Pau.de ca.multa itaqꝫ cõcurrũt ꝙ isti testes non probent
dictũ testm̃: ꝛ maxime qꝛ in probatione eorꝫ in quibus inuitant᷑ ex
tranei: qꝛ non sufficiũt duo vel tres testes ꝑ iura vulgaria: ꝛ quate
nus concernit fauorẽ filiorũ pariter: qꝛ saltẽ dña Juliua est repellẽ
da penitus tãq̃ varia ꝛ periura ꝑ supradicta.ꝛ ea repulsa nulla in
stitutio filiorũ probatur nisi ꝑ vnũ testẽ vt de se patet ꝛ supra dedu
ctum est.ꝛ insuper dato ꝙ non esset dicta Juliua oĩno repellenda:
nec Guerrerius negari nequit quin per ea q̃ deducta sunt ꝯtra eos
8 eorꝫ fides sit plurimum debilitata ꝛ exinanita.†Et cõcurrit etiam
in Juliua fragilitas sexus: ꝑpter cuius sexus fragilitatẽ iura non
multũ in eis cõfidũt quare non admittuntur in probãdis testamẽ
tis.l.hac cõsultissima.C.de testa.ꝛ insti.eo.tit.§.testes.nec in crimi
nalibus tex.cũ glo.in.c.abbate.in fi.de ver.sig.vbi de hoc: ꝛ ius na
turale ꝛ diuinũ nõ vult ita passim sufficere duos testes: sed õr i ore
duorũ vel triũ stat omne verbũ.c.in omni.de testi.c.relatũ.de testa.
et.c.cũ esses.eo.ti.ꝛ deuteronomio.ca.xix.ꝛ Matthei.xviij. nõ enĩ
superfluo semper adducerentur illa verba vel trium.nã si sufficerẽt
duo passim derisorium fuisset adijcere vel trium: qꝛ constabat qđ et
tres sufficiebant cũ tres duo sunt: quia sub maiori numero minor
continetur.l.j.§.si stipulãti.de verb.obli.l.diem proferre.§. si plu
res.ff.de arbi.ꝛ.c.j.eo.ti.lib.vj.idcirco ne ista opinẽtur maxime de
verbis ex ore dei prolatis in veteri ꝛ nouo testõ: dicendũ est debere
attendi qualitates testium ꝛ cause ꝛ circũstantie vtrũ sufficiãt duo:
ideo hoc casu attẽtis tot circũstantijs ꝛ qualitate testiũ saltẽ dicte
Juliue intrepide tenendum est ꝙ dicti testes non sufficiũt per pre
dicta: ꝛ pariter hoc idem ponderandum est circa dispositionem.d.
c.cum esses.si dictus frater Laurentius fuisset legitimus presby
ter parochialis ꝛ interfuisset toti testamento: nam tex.ibi loquitur
quando cum presbytero testatoris interueniunt due vel tres per
sone idonee non dicit simpliciter duo: ita ꝙ vbi non sunt persone
multum fide digne verisimiliter vult ꝙ suppleat numerus prout
est verisimile ne inaniter stent illa vel tres in dicto et similia verba
vel trium in ratione assignata: lꝫ hoc non sit necessariũ: cum frater
Laurẽtius nihil probet de institutione filiorũ masculorũ ꝛ de insti
tutione filie femine non habeat nisi vnam contestẽ ꝙ qualis sit su
9 pra demõstratũ est.†Et insup instari potest ꝙ nõ debeat iudicari
presbyter parochialis cũ nõ esset rector ecclesie parochialis: nec vi
carius perpetuus nec deputatus ꝑm formã.c.cũ ex eo.de elec.li.vj.
per glo.in ꝟbo sacerdotibus.in cle.dudum.in.§.in ecclesijs.de se
pul.ꝛ glo.in ꝟbo presbyteri.in cle.vnica.de priui.ꝛ glo.in cle.j.de
priui.ꝛ ꝑ doc.in dictis iurib⁹.ꝛ maxime cũ dictus frater Lau.sit de
mẽdicãtibus simpliciter approbatis: prout est ordo predicatorum
seu eremitarũ.c.quorũdam.de elec.lib.vj.c.vno.de excep.prela.eo.
10 lib.c.nimis.el.secũdo.cũ similibus.†Et tales mendicãtes nequeũt
assumi ad regimen seu curam animarum vt est expressum in clem.
vt professores.§.ad prioratus.de regu.nec licentia data a priore cõ
uentus ad id se extendit: quia verba licentie non loquuntur de cu
ra animarũ assumenda nec inferior potest legi superioris deroga
re.ar.c.cum inferior.de maio.ꝛ obe.ꝛ qđ notat glo. in.c.fi.de here
ti.lib.vj.nec obst.si dictus frater Laurentius forte se gerebat pro
presbytero parochiali: ꝛ forte ita communiter reputatur et publi
cus error solet operari id quod veritas.l.barbarius.de officio pre
to.l.j.C.de testa.c.ad probandum.de re iudi.cum concor.qꝛ respõ
detur ꝙ predicta procedũt in his que gerunt᷑ rõne publici officij:
11 prout loquitur.d.l.barbarius.ꝛ.d.c.ad probandum.†In his ve
ro que geruntur ratione priuati officij communis obseruantia er
ronea non releuat prout voluit Jnno.in.c.nihil.de elec.ꝛ in.c.cuꝫ
dilectus.de consue.ꝛ Compost.in.c.cũ victoniẽsis.de elec.ꝛ Joan.
an.in.c.de rescriptis.in.vj.ꝛ in.c.veritatis.de dolo et contuma. et
docto.ibi ꝛ in.d.c.ad probandum.et Bal.in repetitione.d.l.barba
rius.et Fede.in tertio suo consilio.et Joã.and.in quadã sua dispu
tatione que incipit excommunicatus: ꝛ communis et indubitata
canonistarum sententia; sed scribere testamẽtum et esse testis testa
mento non pertinebat ad eius officium publicum ergo ꝛc. et licet
videatur facere in contrarium.d.l.j.C.de testamen.tamen dicendũ
est qđ est speciale in testamento condito ꝑm ius commune in quo
interuenit magnus numerus testium: ideo non mirum si relaxa
tur aliquid circa qualitatẽ: sed nos sumus in testõ in quo relaxatur
solemnitas numeri testium: id eo si relaxaretur etiam solemnitas
qualitatis

qualitatis esset aliud speciale: et duo specialia non debent concurrere.l.j.C.de dotis promis.nec est eadē ratio hoc casu:nō tamen oportet super hoc insistere ex quo dictus frater Laurentius deponit de testō imperfecto rōne voluntatis:prout.s.latius dictū est. Ex quibus aperta fronte concludendū est q̄ dicti testes non probant testm̄ validū:nec tale q̄ vitiet primum validum nec valet etiā quo ad liberos:ꝛ longe clarius quo ad extraneos:ꝛ sic quo ad tutelam ꝛ substitutionē per ea que habētur in.d.§.ex imperfecto.ꝛ pariter quo ad confessionē dotis quatenus intentaret in viam relicti iuxta ea que habētur in.l.j.ꝛ in.l.si non designata.ꝛ.l.fi.C.de fal.cā adiec.lega.si autē deducitur tanq̄ cōfessio ad probandū dotē datā cum confessio fuerit facta presente parte vt deponunt Guerrerius et frater Laurentius vr̄ q̄ sufficiat cū non habeat obstare imperfectio testamēti nec preteritio filiorum nec numerus testiū nec superat tempus concessum ad exceptionem non numerate dotis de
12 quo in.l.fi.ꝛ auf.ibi posita.C.de dote cau.non nu.†Sed circa hoc potest dici q̄ hoc respectu dicte attestationes non sunt legitime recepte:q̄ lite nō cōtestata ꝛ nō tāq̄ senes ꝛ valitudinarij vel tāq̄ de proximo recessuri essent testes examinandi.c.qm̄ frequenter.in prin.extra vt lite non cōtesta.ꝛ que habentur per Bar.in.l. in lege aquilia si deletum.ff.ad.l.aqui.ꝛ per eū ꝛ docto.in auf.si quis.C.de testi.ꝛ pronūcia iudicis fuit q̄ testes examinarentur sup releuatione testamēti qd̄ fieri potest etiā lite nō cōtest.vt habet in.l.publicati.C.de testa.ꝛ rō ibi assignaꝛ per doc.ꝛ ibi dico.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clviij.

1 Heredes ab intestato qui vi expulerūt vxorē testatoris relictam ab ipso dominam massariam ꝛ vsufructuariā cū hoc ne posset ab aliquo in dicto vsufructu molestari an in penam legis si quis in tantam.C.vnde vi inciderint.nu.seq.per totū cōsi.vsq; ad nu.13.

2 Testatore errante in cōsanguinitate vel filiatione eius quē honorat an valeat eius dispositio.nu.9.

3 Pena legis si quis in tātam que sit.nu.11.et quomodo potest per testatorem imponi pena heredi seu alteri.

4 Institutio collata post mortem alterius cēsetur conditionalis.

5 Usufructuarius an debeat cauere de vtendo fruendo boni viri arbitrio ꝛ quomodo non possidet ciuiliter.

6 Penam etiam.l.si quis in tantam an videatur incurrisse qui putat se iuste facere illud qd̄ ignorabat prohibitum et sic esse penale.

7 Possidere videtur qui detinet.

Testis debet deponere de his que sensu corporis percipiuntur vt probet ꝛ nō de his que iudicio intellectus censentur.

7 Delictum est aliquem expellere.

Dolus in dubio presumitur in his que sunt de genere ꝓhibitorū.

9 Fideicommissum an conseruetur clausula codicillari vt tacite videantur grauati venientes ab intestato.

10 Uero et autem sunt dictiones aduersatiue.

12 Grauatus seu rogatus censetur tacite honoratus concurrēte alia coniectura.

Heres veniens contra voluntatem defuncti an priuetur omni cōmodo hereditatis ipso iure vel per viam fideicommissi.

13 Donatio causa mortis an reuocetur clausula testamentaria vcz cassans irritans et annullans omne aliud testamentum.

¶ Consilium.clviij.

N nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ †Uidetur in hac cōsultatione prima facie
1 dicendum q̄ dicti Julius angelus Pātaleo ꝛ Marcus foueāt iustitiam in dictis bonis ꝛ dicta bona ad eos pertineāt:tū vigore testamenti Petri laurentij primi testatoris cū conditione substitutionis in psona Antonij secūdi testatoris videatur purificata ex quo decessit sine liberis ꝛ bona de quib⁹ agitur ad dictū Petrū laurētij pertinuerint:tum maxime q̄ institutio dicti Petri ioānis pauli facta in testō dicti Antonij videtur inefficax:ex quo videtur q̄ testator errauerit in filiatione ipsius
2 Joānis pauli.†Et qn̄ testator errat in filiatione vel ꝯsanguinitate eius quē honorat non est efficax eius dispositio.l.eam quā.C.de fideicō.l.si pater.ꝛ.l.nec apud.C.de heredi.insti.ꝛ si dicto errore fit institutio hereditas applicatur aꝉs venientibus ab intestato prout notant Bar.ꝛ doc.in.d.l.si pater.ꝛ.d.l.nec apud.sed dict⁹ Petrus ioānes paulus vr̄ q̄ non foret filius arrogatus.d.Antonij cū testator asserat eū filiū arrogatū vigore breuis breue nō facit arrogatio nem:sed mandat fieri citatis citādis que citatio nō apparet facta: et paria vidētur non esse ꝛ nō apparere.l.duo sunt titij.ff.de testa. tu.ꝛ.l.si fuerit.de rebus dub.et.l.in lege.ff.de contrahē.emp.cū si. ideo arrogatio vr̄ nulla prout nulla fuit in terminis.d.l.ne apud. vbi fuit nullitas arrogationis ꝛ error iuris: q̄ non potest arrogatio in fratrem prout ibi facta fuit prout hic debuit fieri citatis citādis ꝛ citationes non apparent interuenisse: ideo testator ductus errore iuris hic ꝛ ibi instituit putatiuum filium arrogatū: idcirco videtur q̄ institutio fuerit inefficax ꝛ hereditas.d.Antonij deuoluta sit ad veniētes ab intestato:ꝛ ꝯsequēter ad dictos Juliū angelum Pantaleonē ꝛ Marcū proximiores ꝯsanguineos.d.Antonij testatoris.nec videtur eis obstare qd̄ ipsi de facto vi expulerunt et
3 spoliauerunt.d.dominam Turisanam possessione sua.†Et sic videntur incurrisse penā.l.si quis in tantā.C.vnde vi.que est q̄ spolians per vim aliū possessione sua amittat ius qd̄ habebat si qd̄ habebat ꝛ si non habebat ius soluat rei estimationē psone expulse.itē videtur qd̄ veniāt priuādi iuribus suis vigore precepti testatoris qui prohibuit ne quis molestaret.d.dn̄am Turisanā sub pena priuationis penitus hereditatis ꝛ bonoꝝ dicti testatoris.constat eīn q̄ testator potest in testō penā imponere vt.l.j.C.de his que pene nomine.et.l.j.§.itē si ita.ff.ad.l.fal.ꝛ.l.j.de penu leg.q̄ ad hoc pn̄t dicti Julius angelus Pantaleo ꝛ Marcus rn̄dere q̄.d.Turisana non iuste possidebat ea rōne q̄ ipsa erat legataria vsusfructus: et legatario nō lꝫ possessionē rei legate capere ꝓpria auctoritate.l.j. et quasi per totū titulū.ff.ꝛ.C.quorū lega.nec legatū ex testō debetur nisi adita sit hereditas.l.si nemo.ff.de testa.tu.ꝛ.l.si nemo.ff.de reg.iur.et.l.eā quā.C.de fideicō.ꝛ si ab intestato fiāt legata illa non debentur nec sunt efficacia nisi prius adita hereditate ab intestato tex.cū glo.singularis in.l.si quis filio.in princ.ff.de heredi.insti. et maxime legatū libertatis ꝛ vsusf.l.vnica.§.libertatibus.C.de cadu.tol.sed dictus Petrus ioānes paulus non adiuerat hereditatē dicti Antonij q̄ appareat:quinimmo vr̄ q̄ non potuerit adire ex eo q̄ vr̄ institutus post mortē dicte Turisane vt verba institu-
4 tionis videntur aperte sonare.†Institutio aūt post mortē alteri⁹ censetur conditionalis.l.heres meus.de cōdi.ꝛ demon.l.cū tale. in prin.eo.ti.ꝛ.l.cū heres.ff.qn̄ dies leg.ced.ideo interim:s.inuita Turisane:ꝛ sic conditione pendente non potest adiri hereditas.l.cedere diem de verb.sig.ꝛ.l.vnica.§.sin autē sub conditione.C.de ca-
5 du.tol.cū si.†Preterea vsufructuarius nō dꝫ vtifrui nisi prestet satisdationē de vtendo ꝛ fruendo arbitrio boni viri ꝛ rem restituendo finito vsufructu.l.j.ꝛ quasi per totum.ff.vsuf.queadmo.caue.ꝛ l.fi.C.de vsuf.sed.d.Turisana non satisdederat merito nō videbaꝛ vsufructuaria:preterea vsufructuarius nō possidet ciuiliter prout omnes tenent.l.naturaliter.de acquirē.pos.et quidā teneāt q̄ nec naturaliter possideat:sed sup hoc non insisto:cū ergo ciuilis possessio vacaret intrans ipsam videtur qd̄ querat ciuilem vacantē sine vitio.ideo illius respectu nō est violētus possessor ꝛ pro tuenda sua ciuili videꝛ q̄ possit expellere naturaliter possidentē ꝛ eum priuare sua naturali possessione per ea que habētur in.l.clam possidere.
6 §.qui ad nundinas.ff.de acqui.pos.†Preterea quando quis iusta causa ductus credit sibi licere alium expellere de sua possessione nō incidit in penam.l.si quis in tantam.C. vnde vi. prout voluit ibi Bal.sed dicti expulsores dicunt se ignorasse testamētum.d.Antonij:et consequenter dictam Turisanam esse relictam vsufructuariam:ꝛ ignorantia presumitur.l.si.pro suo.l.verius.ff.de proba.et qd̄ per Barto.in.l.cum heres.de lib.lega.ꝛ in.l.is potest.de acqui. here.ꝛ in.l.qui rome.§.duo fratres.de verb.obli.ideo videntur excusandi a pena.d.l.si quis in tantam.ꝛ a pena imposita per testatorem si preceptum ignorabant:quia ignorantia iusta facti alieni excusat a culpa et successiue a pena prout.s.dicitur in terminis.d.l.si quis in tantam.preterea dicti expellentes non fuerunt honorati in dicto testamento a testatore:ideo non videtur q̄ potuerint a testatore onerari.l.ab eo.C.de fideicom.et.l.imperator. de lega.ij.cū
7 similibus.¶ †Tamen his non obstanti.contrarium puto de iure respondendum: videlicet q̄ dictis Julio angelo Pantaleoni et Marco sit imputanda dicta violentia facta dicte Turisane. nam premittendum est qd̄ qui detinet presumitur possidere.not.Innocen.in.c.olim.de priuile.et moderni in rubrica de noui ope.nunci. et quod habetur in.l.stipulatio ista.§.hoc quoq;.de verbo. oblig. vbi habetur qd̄ testes qui volūt probare possessionem alicuius habent deponere super detentione:ꝛ sic de actis facti que ab eis videri possunt.non autem de possessione que non videtur ꝛ que dependet ab animo detentantis qui animus similiter non videꝛ:ꝛ testes habent deponere de his que percipiuntur per sensum corporis: et non de his q̄ percipiuntur iudicio intellectus.l. testiū.C.de testib. et.l.qui testamento.§.fina.ff.de testamen.et ibi per Barto. et per Innocen.in.c.cum causam que.de testi.et per docto.in dictis iuribus.probatur autem possessio per dictos testes ea ratione: quia ex detentatione presumitur possessio et facto daꝛ voluntas intelligi.l.reprehendenda.C.de institutio.et substitutio. sub condi. fac. l.de quibus.in fi.de legibus.ꝛ.l.is qui.§.diuus.de tuto.et cura.dā. ab his.cum similibus.ideo dicti Julius angelus Pantaleo ꝛ marcus qui videbant dictam dominam Turisanam detinere dicta bona debebant presumere illam possidere:ꝛ maxime quia dicta dn̄a non solum steterat in domo prout solēt stare mulieres mortuis viris sed etiam locauerat bona prout mihi dicitur et est verisimile qd̄ illa domina quando fuit expulsa diceret qd̄ ipsa possidebat virtute testamenti tanq̄ vsufructuaria:et ideo non possunt dicti iulius angelus et socij se excusare q̄ ignorabant illam Turisanā possidere:q̄ ex quo videbāt illā detentare debebant imaginare q̄ possideret q̄ ius ita presumit ꝛ iuris sciētia presumiꝛ.l. leges sacratissime.ꝛ.l.fina.C.de.ll.ꝛ saltē debebāt inuestigare anteq̄ illam expel-

lerent: ideo si secus fecerunt sunt in culpa. facit quia consanguinei presumuntur scire facta consanguineorū. l. de tutela. C. de in integ. resti. mino. l. optaui. ff. vnde cogna. ⁊ idē videt̃ in affinibꝰ: q᷑ videt̃
8 eadē ratio lꝫ forte non tāta. †Facit etiam q᷑ vi aliquē expellere est de genere prohibitorū q᷑ delictū. l. si quis a se fundū. C. ad. l. iuliā. de vi. ⁊ in his que sunt de genere prohibitorū presumitur in dubio dolus. c. j. extra de presump. ⁊. l. j. ⁊. l. si nō conuitij. C. de iniurijs. et l. j. C. ad. l. cor. de sica. ideo dicti violēti expulsores nō pñt excusari ex eo q᷑ ignorauerint illā Turisanā possidere: nec etiā se excusare possunt ꝙ ignorauerint testm̃ Antonij ⁊ ꝙñr illam Turisanā fore vsufructuariā: nā lꝫ nullū ius habuisset. d. Turisana et de facto et iniuste possedisset: nihilominus non licuisset dictis Julio angelo ⁊ socijs eā expellere: nā etiā iniustus ⁊ violētus possessor est tuēdus in sua possessione. l. si quis a se fundū. C. ad. l. iul. de vi. et. l. cum fundus. et. l. colonus. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊. c. in literis. de rest. spo. prout et no. Bal. in. d. l. si quis in tantam. ver. expellatur vel expellat. col. viij. ideo expellētes incidūt in penā. d. l. si quis in tātam. ⁊ error iniustus non excusat: prout ⁊ no. Bald. in. d. l. si quis in tātā. ver. viij.
9 queritur pone inuasor. †Et ꝓpterea nō est curandū si testm̃ nō valeret: q᷑ dictus Petrus ioānes paulus non esset filius arrogatus: quia ex hoc non vitiaret̃ relictū vsufructus stante virtute clausule codicillaris ꝑ quā cēsentur grauati veniētes ab intestato ꝑ ea que habētur per Bar. in. l. j. ff. de iure cod. per Bal. in. l. fi. C. eo. tit. per eos ⁊ alios in aut̃. ex cā. C. de lib. prete. Attēto maxime ꝙ institutio erranter facta de filio putatiuo est nulla prout voluit Bald. in d. l. si pater. ⁊. l. nec apud. et probatur in. d. l. nec apud. quatenus dicit accrescit prout volūt ibi Saly. ⁊ Pau. de ca. cū quibus videtur transeūdum per illum tex. prout ⁊ ibi legendo trāsiui: lꝫ vba Bar. in suo summario innuant contrariū: dū dicit ꝙ non capit cū effectu: subdit tū ꝙ ipse ꝙ vadit ad veniētes ab intestato qd̄ innuit qd̄ ab intestato succedat̃. ⁊ si valeret testm̃ nō esset locus successioni ab intestato. l. quādiu. C. qui admi. l. ante ꝙ̃. C. cōia. de succe. cū si. itaꝗ per dictā clausulā videntur tacite inuitati veniētes ab intestato et potuerūt onerari. l. si quis cum nullum. l. conficiuntur. in fi. principij. et. l. ab intestato. ff. de iure codi. ⁊ sic non obstat. d. l. ab eo. C. de fideicō. et similes: nec etiā obstat ꝙ institutio videat̃ facta post mortem vsufructuarie ex quo institutio est nulla confirmat̃ relictum ꝑ aditionē venientium ab intestato: prout sunt Julius angelus pātaleo ⁊ Marcus. posset autē attentari ꝙ dato ꝙ institutio sit nulla qñ est erratum in filiatione vel cōsanguinitate ⁊ error presumat̃ qñ res al̃r se hꝫ ꝙ̃ testator dicat vt habetur in dictis iuribus: tamē qui dicit institutionē nullā q᷑ institutus vt filius nō fuerit filius se
10 fundat in negatiua. illa enim est fundamētum sue intētionis. †Et ei qui se fundat in negatiua incūbit onus ꝓbādi. l. hoc iure. de verbo. obli. et ibi per Bar. ⁊ doc. ⁊ per Inno. in. c. super his. de accu. et Jo. and. in. c. bone. de elec. ⁊ per Saly. in aut̃. hoc amplius. C. de fideicō. ista aūt negatiua non puto ꝙ sit probabilis de facili audio qd̄ in libro prothocollorū notarij mortui apparet spaciū aliquarū chartarū: et ibi in margine est scriptum arrogatio Petri ioannis pauli ex quo deprehenditur qd̄ notarius dimisit illud spaciū causa describēdi ibi arrogationē: et forte descripsisset citationes ⁊ requisita ad arrogationē: ita ꝙ per hoc nō apparet dicta negatiua: hoc autē vtrū institutio sit effectualis an vero nulla non firmo: maxime quia rome degens car eo librorū copia: ideo nō datur circa hoc plene deliberandi locus. item potest attentari ꝙ non fuerit de mente testatoris ꝙ dictus Petrus ioānes paulus foret absolute institutus post mortē dñe Turisane: nā vidi instr̃m testamēti in quo apparet ita scriptum: post mortē vero dñe Turisane vsufructus predictus. in omnibꝰ autē alijs suis bonis instituit ⁊c. ⁊ sic sunt due dictiones aduersatiue: vcꝫ vero ⁊ autē. itē illa duo ⁊c. rebactuta pñt significare vsufructu predicto. et si ita esset ad hoc vt relictum vsufructus esset efficax ⁊ nō esset inutilē. arg. l. quotiēs. ff. de reb. dub. et. l. quotiens in stipulationibus. ff. de verb. obli. posset interpretari ꝙ in dicto vsuf. esset institutus post mortē vsufructuarie. in alijs autem suis bonis esset institutus simpl̃r: ⁊ sic illa aduersatiua antē staret proprie ⁊ aduersaretur ad proxima: lꝫ hoc nō sit opus firmare quia siue dicta institutio sit pura siue conditionalis siue sit efficax siue nulla siue vsufructus relictum valeret siue non valeret nō potuit dicta Turisana spoliari quia vt supra dixi etiam spolians predonem incidit in penam. d. l. si quis in tantā. ⁊ ideo cōcludo qd̄ dicti Julius angelus Pantaleo ⁊ Marcus iuribus eorū priuandi veniūt vel tenentur ad estimationē vsufructus dictorū bonorū di
11 cti testatoris. †Uoluit em̃ Bal. in. d. l. si quis in tātam. col. vj. ver. in secunda questione. ꝙ si quis possidēs vt vsufructuarius expelli tur de possessione expellens priuatur vsufructu si illum habebat ⁊ applicatur expulso al̃s tenetur ad estimationē ṡm eū vsufructuarius enim habet possessionem naturalē rei. d. l. naturaliter. ⁊. l. iij. §. vnde vi interdictum. de vi ⁊ vi arma. ⁊. l. fi. vti possi. ideo cōstat ꝙ lo cum habet dispositio. d. l. si quis in tantam. ⁊ glo. ibi dicit ꝙ si vsufructuarius vel feudatarius spoliat alium possessione punitur in amissione sui iuris si eo iure habuit animum priuandi: quasi velit qd̄ si habuit animum priuandi tanꝙ̃ proprietarius licet esset vsu

fructuarius vel feudatarius tunc punitur etiā in estimatione nude proprietatis. ⁊ ita suadet ratio ꝙ si spolians credit illum quem spoliat possidere vt rem suam non vt vsufructuarius puniatur in estimatione rei non in estimatione solius vsusfructus. non em̃ suadet ratio ꝙ minus puniatur priuans possessione vsufructuarium ꝙ̃ priuās eum qui nullū ius habet in re: ⁊ forte est malefidei possessor ⁊ forte predo: nam ⁊ in eis locum habet pena illius legis: et spolians eos priuatur dominio si erat dñs al̃s in estimatione rei: put et hoc voluit ipse Bal. in. d. l. si quis in tantā. in. viij. col. ⁊ absonuꝫ videtur ꝙ minus puniatur spolians vsufructuarium sua possessione ꝙ̃ puniatur spolians furem vel predonē: si ergo dicti Julius angelus Pātaleo ⁊ Marcus ignorabant testm̃: ⁊ ꝙñr ignorabāt illā esse vsufructuariam ⁊ illam vt vsufructuariam possidere ignorabāt tunc voluerunt illam priuare possessione quā putabant habere vt suā vel vt alienā prout eam hꝫ male fidei possessor: ⁊ sic suaderet rō predicta ꝙ punirent̃ tāꝙ̃ priuātes predonē vel aliū male fidei possessorē: quicquid autē sit concludo ꝙ dicti Julius angelus Pātaleo ⁊ Marcus inciderint in penam dicte. l. si qs in tantā siue pretēdant se sciuisse tenorē dicti testamēti siue se illum ignorasse. similiter videtur ꝙ puniendi sint vigore testamēti: q᷑ testator prohibuit ne vxor molestaretur in dicto vsufructu si tenemꝰ ꝙ illa institutio facta de Petro ioāne paulo sit nulla ⁊ successiue hereditas Antonij testatoris deuoluta fuerit ad dictos Juliū angelū Pantaleonem ⁊ Marcum violentos possessores: nam virtute clausule codicillaris ipsi successores ab intestato cēsentur tacite inuitati. arg. d. l. si quis cum nullum. ⁊. d. l. conficiuntur. in fine principij. ⁊ maxime cum sint virtute clausule codicillaris rogati de dando dicto vsufru
12 ctu. †Et rogatus censetur tacite honoratus ꝯcurrēte alia cōiectura prout al̃s in simili notat Bar. in. l. cēturio. in princ. vltime charte. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l. si. sic. de leg. iij. ⁊ in. l. codicillis. ff. de vsuf. leg. ar. illius tex. ⁊ Bal. in. l. ab eo. C. de fideicō. ⁊ post eos latius ibi dixi. cōstat itaꝗ ꝙ dicti Julius angelus ⁊ socij si ab intestato vocātur ex eo q᷑ institutio facta de filio putatiuo fuerit nulla potuerūt grauari dicto onere vsuff. ⁊ qd̄ non molestarent eam: ⁊ potest etiaꝫ imponere penam qd̄ si grauaret: ⁊ sic veniret contra preceptū eis factum priuarentur eorum iure per. d. l. j. C. de his que pene nomine. que lex loquitur generaliter tam de precepto facto in testamento ꝙ̃ de precepto facto in codicillis: ⁊ siue dependeant a testamento siue sint facta ab intestato. in omnibus enim militat eadē ratio: ergo idem ius. l. a titio. de verb. obli. ⁊. l. illud. ad. l. aqui. nec vident̃ excusandi ex eo quia pretendunt se ignorasse dictum onus sibi iniunctum ex quo fuerunt in lata culpa faciendo rem prohibitam ⁊ dando operam rei illicite: itaꝗ decens est ꝙ puniatur: ignorantia autem iusta non solet quem reddere immunem a dāno ipso iure: lꝫ ope restitutionis in integrū ex clausula generali si qua mihi vt habetur in. l. fina. C. de longi temporis prescrip. et in. l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. et per Barto. et Ange. in. l. j. §. hoc interdictum. de itinere actuꝗ priua. ad hoc etiam que habentur in. l. genero. ff. de his qui notantur infamia. sed non est iusta causa restituendi dictos violentos possessores: qui spoliando dictam Turisanam deliquerunt: ⁊ interest reipublice et equum est ꝙ delicta puniātur. arg. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aqui. et. c. vt fame. de sententia excommu. ⁊. l. congrui. ff. de offi. presi. ideo ⁊c. Sunt autē opiniones vtrū priuatio huiusmodi facta per testatorem fiat ipso iure an vero per viam fideicommissi de quibus per Jmo. in. l. paterfamilias. ij. ff. de heredi. insti. vbi Barto. tenet ꝙ per viam fideicommissi: sed Bald. in. l. j. C. de his que pene nomine. vult quod ipso iure priuetur per illum text. prout eum refert Jmo. in dicta. l. paterfami. qui Jmol. se non firmat licet conetur saluare Barto. ab obiectione Bal. Ange. etiam tangit in dicta. l. paterfami. testamento. opi. tamen Barto. sequuntur Salyce. et Pau. de cast. in dicta. l. j. de his que pene no. et magis placet saltem in casu nostro in quo preceptum huiusmodi pene censetur factum in codicillis si institutio non valet ⁊ in codicillis non potest dari vel adimi hereditas. l. ij. C. de codici. l. diui. ff. eo. titu. cum similibus. si autem institutio teneret tunc preceptum testatoris eos non puniret: tum quia non honoratis nō potuisset precipere. d. l. ab eo. et. d. l. hereditas. ad statim. tum quia nullum ius haberent in hereditate: ideo non possent priuari hereditate quia priuatio presupponit habitum. l. decem. de verbo. obligatio. non potest videri desinere. ff. de regu. iur. cum similibus. ⁊ in casu quo priuarentur ipso iure vel per fideicommissum hereditas deuolueretur ad venientes ab intestato: prout voluit Barto. in dicta. l. paterfami. et ibi etiam Jmo. et Salyce. et Pau. de cast. in dicta. l. j. C. de his que pene no. itaꝗ fundamentum. d. l. si quis in tātam magis opitulatur dicte domine Turisane quam fundamentum precepti testatoris: et hec circa deducta in themate dicta sufficiant.
13 ¶ †Fuit etiam a me quesitum vtrum per clausulam appositam in dicto testō ibi cassans ⁊ irritans ⁊ annullans oē aliud testamētum ⁊c. ⁊ vltimā voluntatē ⁊ dispositionem qd̄ ⁊ quā reciperet ꝑ eum hactenus factā censeatur reuocata donatio facta dicto petro ioanne paulo: circa qd̄ videt̃ dicendū ꝙ sic eo q᷑ d᷑ in instro donationis donatio cā mortis: ideo illa v᷑ esse donatio causa mortis vt

sic non

sic non recedamus a verbis prout decet. l. non aliter. et l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. et insup ubi sit mētio mortis in dubio cēsetur donatio cā mortis. l. seia. ff. de dona. cā mor. et l. seia. ff. de dote preleg. donatio autem cā mortis reuocatur penitētia. l. nō oīs. ff. si cer. pet. sed per dictā clausulā videtur reuocata ista donatio dū dicit omnem dispōnē. et qui omne dicit nihil excludit. c. solite. in fi. de maio. et obe. et l. iulianus. de leg. iij. et caū. si romanorū. xix. dist. nec videtur obstare illud verbum irreuocabiliter sepius positū in dicto instrō: qr vr̄ esse cōtra naturam donationis cā mortis q sit irreuocabilis et pactū in cōtractu appositū contra naturā ipsius cōtractus vitiatur et non vitiat. l. cū precario. ff. de preca. vbi si cōceditur precarium cū hoc qd non possit reuocare nō tenet pactum et precariū valet et est reuocabile. ¶ Tamē his nō ob. in contrariū est indubitata iustitia: nā lz in instrō dicatur q donabat cā mortis: cū irreuocabiliter cēsetur donatio inter viuos et est irreuocabilis. casus singularis est in terminis in. l. vbi ita donatur. ff. de do. cā mor. et vbi casus legis nulla est dubitatio. l. illam. versi. de modo. C. de colla. et l. ancille. C. de furtis. et illa verba cā mortis significāt quādā cām impulsiuam non q faciant esse aliam speciem donationis q̄ proprie donationis inter viuos vt ibi habetur. et ibi Bart. et Imo. rn̄dent ad. d. l. cum precario. et maxime hoc procedit in casu nostro in quo verba sunt clara que donauit inter viuos. item iuuatur qr pactum de non reuocando et dicta donatio est vallata iuramento et iuramētum hz virtutem clausule si non valet qd ago vt ago valeat vt valere potest. l. cum pater. §. filijs matrem. de leg. ij. ideo illa donatio et pactum de non reuocando que nō possunt valere vt donatio causa mortis que est reuocabilis valeat vt donatio inter viuos que est irreuocabilis: coadiuuatur quia verbum irreuocabiliter est sepius repetitum in dicto instrumento ad maiorem mentis expressionē: et geminatio solet plerūq plurimū operari. arg. l. balista. ff. ad trebel. et qd ibi per Bart. et doc. et qd per Bar. in. l. cum sancimus. C. de agrico. et censi. et alīs per Bal. in verbis cassetur et irritetur in pace constā. et alias per eum in. c. fi. de offi. deleg. et multa similia possent adduci: cōstat ergo q dicta donatio est irreuocabilis: ideo illa clausula testamenti non reuocat dictam donationem que est irreuocabilis: et propterea nō oportet inuestigare an illa clausula trahatur ad donationem causa mortis que proprie et simpliciter loquendo non est vltima voluntas: et illud verbum dispositionem videtur determinari a precedenti verbo vltimam: et sic reuocet omnem vltimam dispositionem et sic vltimam voluntatem dispositiuam. conclusio itaq resultat clarissima q dictus Petrus ioānes paulus debet habere dimidiam bonorum dicti Antonij sibi donatam non obstante dicto testamento et non obstante dispositione. d. l. si pater. et. d. l. nec apud. quia non donauit vt filio.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clix.

Testamentum factum insimul per tres fratres instituendo et substituendo se et eorum filios adinuicem an possit reuocari p duos fratres superuiuentes post mortem fratris decedentis in preiudicium filiarum dicti fratris defuncti vbi etiam dicti fratres inter se diuiserunt bona. per totum.

1 Testamētum seu vltima voluntas quibus tanq̄ captatoria possit argui et quare appellatur captatoria.

2 Testamentum de quo in principio summariorum huius consilij presupposito q valeat quo ad fratrem defunctum an sit locus vltime substitutioni de filiabus facte in dicto testamento: et an veniāt dicte filie fratris defuncti exclusis filiabus aliorum fratrum ad bona ipsius Pauli masculis non superexistentibus. vsq ad fi. cōsi.

3 Pluralitas qn̄ possit in singularitates resolui in materia substitutionum. nu. 9.

4 Substituta familia testatoris veniunt tantum proximiores de familia: ordine tamen successiuo.

5 Substitutio facta per testatorē de suis filijs et filijs sui fratris vocat vt omnes filios vtriusq vcz testatoris et fratris insimul. non aūt ordine successiuo propter copulam et que solet eque pariterq copulare. vsq ad fi. consi.

6 Substitutio facta per alternatiuam an possit quandoq in coniunctam resolui.

Affectio seu charitas testatoris presumitur maior in vno q̄ altero ex verisimilitudine.

7 Substitutus an excludatur per filium illegitimum etiam eo casu quo non succederet ab intestato vel per alios ex verisimili testatoris mente. nu. 6.

8 Feudo seu emphyteo. stipulata pro se et suis filijs qd potest vni tm̄ ex filijs dari mortuo filio cui cōcessum est dictum feudum succedūt illi feudo filij vel proximiores ipsi ad quem feudū est deuolutum.

9 Substitutio facta per verbū commune interpretatur directa quādo verbū commune reperitur in vna testamenti parte in significatione directa et in alia non apparet qualiter sit positum.

10 Substitutis illis q sunt de stirpe testatoris an videant vocati q sūt de directa linea tm̄ vel de directa et nō directa linea simul.

Copulatiua et ponitur qnq additiue.

¶ Consilium. clix.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † In hac presenti consultatione primo dubitatur de iurib⁹ testamēti an dicat esse captatorium: et lz forte dicēdū videat q sit captatoriū eo qr illa volūtas dicit captatoria ex qua solet euenire q testator decipi seu capi possit vt sentit glo. in. l. captatorias. ff. de here. insti. et doc. in. l. captatorias. C. de testa. mili. et in. c. si tibi. de testa. et hec de qua agitur videat esse hmōi qr ipse Paulus qn̄ instituit fratres suos vniuersales heredes et filiab⁹ ppr̄ijs solū dotē reliquit credebat qd ipsi fratres persisterēt in pposito sicut ipse fecit cū istud esset credēdum postq̄ ad sic testandū vno instāti conuenerāt et disposuerant. ar. l. lucius. de leg. ij. et. l. nōnūq̄. ff. de col. bo. etiā si ipse Paulus sciuisset q essent retractaturi illud testm̄: et in alio denuo filias istituere vt fecit Jacobus: et sic essent discessuri ab eo qd cōiter ordinauerūt et non curarent de cōseruatione cippi domus ad quā videntur animaduertisse qn̄ fecerūt illud testm̄. ita in cōi ar. l. j. §. quis. de ventre inspi. certe ipse Paulus instituisset filias suas sicut fecerūt alij fratres et non pretulisset fratres filiab⁹. ar. l. cū acutissimi. de fidei. l. cum auus. de condi. et demō. sed qr ipse confisus est in fratrib⁹: ideo fuit deceptus et tanq̄ decepti voluntas potest dici captatoria. Itē ex alio etiā apparet q sit captatoria: qr in iure habem⁹ q illa dicit captatoria in qua testator aliquē heredē instituit vt ipse esset ab eo heres institutus seu substitut⁹ vt dicit glo. in. d. l. captatoria. de te. mi. que approbatur: et hoc fit vt dicit Pau. de cast. ibi: qr voluntas testandi dz esse libera ab omni spe lucri sicut a metu pene. l. stipulatio hoc modo concepta. de verb. obli. sed in casu nostro isti testatores se adinuicē instituerūt seu substituerunt vt apparet in testō: qr Paulus instituit fratres: et fratres in defectū filiorū substituerunt Paulū credendū sit q illud fecerūt ex precedenti conuentione cū ex precedentib⁹ demonstrentur precedētia. l. si quis alij. C. de adulterijs. l. si quis adulterium. et per extrinseca probātur intrinseca. l. qui leuande. ad l rodi. de iac. l. si tam augusti. de seruitu. ideo videt dicendū q tale testm̄ sit captatorium. ¶ Quibus tñ non obst. contrariam partē puto veriorē: qr ipse Paulus simplr̄ et pure fuit testatus vt apparet ex inspectione ipsius testamenti cui in dubio est standū. l. ij. de his que in testa. delent. l. si de edic. diui. l. cū precib⁹. C. de pba. et illud fecit qr sibi placuit sic facere. l. j. ff. de testa. l. in cōditionibus primū locū. de condi. et demō. et magis dilectione fratrū indultus q̄ alia cā. ar. l. merito. ff. pro socio. vn̄ non est dicendū qd ipse fuerit deceptus qr credebat fratres suos pmansuros in pposito cum sit credendū q ipse sciret q fratres sui non tenebātur stare arg. l. leges sacratissime. C. de legibus. et si voluissent non potuisset istud facere. l. pactū qd dotali. C. de pac. d. l. stipulatio hoc mō concepta. immo qd plus est ipse non potuit istud cogitare: qr aut reuocassent in vita ipsius: et tunc ipse potuisse reuocare aut post mortem: et tunc qr ipse non sciebat quis ipsorū primo morirer cuz dies mortis cuilibet sit incertus. l. j. ff. de condi. et demon. nō poterat ipse cogitare qd fratres sui post mortem suam reuocarent testamētum: et sic etiam non habet obstare q adinuicem cōuenerint se instituere seu substituere: qr istud non apparet in aliqua parte testamenti nec alibi qd ad hoc se aliquo modo astrinxerint. Et licet captatoria dicatur eo quia de facili potest decipi: tamen non omnis volūtas in qua potest de facili cadere deceptio iudicat captatoria put testm̄ dicitur a testatione mentis. l. j. ff. de testa. et tamen nō omnis testatio mentis est testamentum: et codicillus dicitur paruus codex: et tamen non omnis breuis codex est codicillus. item licet gl. dicat in. d. l. captatorias. q institutio de te facta vt me instituas tamen institutio facta de te quia me instituisti: vt et vult glo. ita et videtur q si instituo te quia me instituis valeat institutio: cum institutio omnium fuit vno contextu facta et non fuit perfectum vnū testamentum prius q̄ alterum: vt patet ex verbis dicti capituli et omnes et c. et sequentis capituli. et hec est eorum vsq in finem. ita qd non prius fuit habita pro absoluta vna institutio et vnum testamentum quam alterum. nec ista voluntas instituo te quia me instituis vel quia instituis meas filias reperitur prohibita: ergo permissa per iura vulgaria. item nec presumendum est aliquid tacite interuenire per quod testamentum irritetur. l. vel negare. quēadmodum testamen. ape. sed magis vt valeat q̄ pereat. l. quotiēs. de rebus dubijs. cum similibus. et si forte in confectione talis testamenti interuenerunt inter eos aliqua verba adulatoria seu blanditia: et fuerunt moti vnus propter alium ad sic testandum: non propterea tale testamentum dicitur captatorium: quia vt dicit tex. in. l. captatorias. ff. de heredi. instituen. senatus non improbat que mutuis affectionibus iudicia prouocarunt: et sic per hec concludo qd tale testamentum non potest dici captatorium. ¶ † Venio ad secundum principale quesitum a quo videtur pendere tota vis cause. s. an ex illa substitutione facta communiter in defectum masculorum cēseantur inuitate prime filie ipsius Pauli secūdo loco in defectum filiarum Pauli inuitate filie fratrum cū presupponatur q sit locus substitutioni. circa qd videt prima facie dicendū

ꝙ primo veniant filie ipsius Pauli in bonis ipsius Pauli vigore
substitutionis vltimo loco cõiter facte. nã verba prime substitutio
nis deficiũt ex quo facta fuit sub cõditione si ambo decesserint sine
filijs masculis: que cõditio expirauit cũ non decesserint ambo sine
masculis: ex quo Christoforus decessit cũ duobus filijs et Jacobo
decedenti sine filijs masculis substituit Paulus filios Christofori
per illa verba si aliqͣ ipsorũ morirent̃ qñcũqȝ sine filijs masculis mo
riatur alteri supuiuenti: alꝫ eius filijs masculis. si itaqȝ predecessit
Christoforus cũ filijs masculis ꝛ postea Jacobus sine filijs mascu-
lis: ipse Jacobus mortuus fuit filijs Christofori qui fuerũt in testõ
Pauli substituti Jacobo per illa verba alꝫ eius filijs autẽ mascu-
lis non fecit dictus Paulus specificam substitutionẽ in suo sepa-
rato ab alijs testõ: itaqȝ filie Jacobi non pñt venire ad bona pauli
que deuenerũt ad filios Christofori vigore dicte substitutionis fa-
cte separatim in testõ Pauli: nec etiã filie ipsius Pauli virtute di
cte substitutionis ad dicta bona Pauli aspirare pñt cum cõditio
sub qua concepta fuit dicta substitutio fideicommissaria euanue-
rit: ꝛ hec clara sunt solũ niti pñt ex vltima substitutione ab oĩbus
tribus fratribꝰ cõiter facta per illa verba: ꝛ oẽs dicti testatores vo-
luerũt ꝙ stantibus filijs masculis ex directa linea descendentibus
ipsi succedant in dictis eorum bonis: alꝫ succedant femine ex dire-
cta linea eorũ ꝛ de stirpe eorũ. ideo presupposito ꝙ sit locus substi-
tutioni: qꝛ filij masculi alicuius eorũ minime supersunt: ꝛ sic cẽsean
tur inuitate filie eorũ femine per illa verba: alꝫ succedãt femine ꝛc.
de quo non vertit̃ hesitatio videndũ est an ad bona Pauli veniãt
virtute dicte substitutionis solũ filie Pauli: an vero insimul cũ eis
etiã filie Jacobi. circa qđ videtur prima facie dicendũ ꝙ veniãt ad
dicta bona Pauli sole filie Pauli. nõ enĩ est verisimile ꝙ Paulus
voluerit preferre in suis bonis filias fratrũ proprijs filiabꝰ. ar. l. cũ
acutissimi. C. de fideicõ. ꝛ prout in totũ nõ cẽsetur voluisse alienam
sobolẽ proprie anteferre: ita nec in parte arguendo de toto ad par
tem: prout decet. l. que tota. ff. de rei vend. et. c. pastoralis. §. si quis
cum totum. de offi. deleg. ꝛ. l. qui scit. de vsuris. Uotum enĩ parẽtis
est ꝙ bona sua deueniant in liberos mares ꝛ feminas: nõ in extra-
neos. l. scripto. ff. vnde liberi. l. nã ꝛ si parentibus. in prin. ff. de inof.
test. ꝛ. l. vnica. C. de his qui ante apertas tabu. ꝛ per glo. in. l. paulo
callimaco. §. fi. de leg. ij. ideo votum Pauli videtur fuisse qđ bona
sua potius deueniant in eius filias feminas ꝙ̃ in filias fratrum: et
ita etiã videt̃ fuisse de mente Christofori ꝛ Jacobi: qꝛ in illa substi-
tutione facienda concurrunt ꝙ eorum bona potius ad eoꝝ filias
deuenirent singula singulis referendo ꝙ̃ ad filias fratrũ: ꝛ ita acci-
dit vt arbitror in facto ꝙ bona Jacobi deuenerũt ad eius filias et
non ad filias Pauli: itaqȝ decens videtur ꝙ pariter bona Pauli
deueniant ad filias Pauli: maxime vt inter eas resultet equalitas
vt decet. argu. l. vt liberis. ꝛ. l. illud. C. de colla. et. l. fi. C. communia
vtriusqȝ iudi. ne alꝫ oriatur inter eas inuidia. ar. l. cũ oportet. in fi-
ne principij. C. de bo. que lib. hoc etiã suadetur: qꝛ apparet ex testa
mẽtis Jacobi ꝛ Christofori quia quilibet eorũ instituit eius filios
masculos: ꝛ sic in suis bonis pretulit propriam sobolem soboli fra
trum: ita prout propriam sobolẽ masculinam pretulit vnusquisqȝ
soboli masculine fratrum: ita ꝛ est verisimile ꝙ sobolem propriam
feminam voluerit vnusquisqȝ preferre soboli aliene: ꝛ sic illa plura
litas alꝫ succedant femine eorũ resoluatur in singularitates: hoc
est femine Pauli succedant in bonis Pauli: femine Jacobi in bo
nis Jacobi: ꝛ filie femine Christofori succedant in bonis Christo-
3 fori. † Sepe enim contingit ꝙ pluralitas resoluitur in singulari-
tates. l. falsa. in fine. cũ cõcor. de condi. ꝛ demõ. l. penul. C. de impu.
l. heredes mei. §. cum ita. ꝛ. l. lucius. §. gaio. ff. ad trebel. qđ maxime
videtur dicendum in casu isto: quia illud plurale eorũ necessario re
soluendũ est in singularitates dũ inuitantur filie femine de directa
linea eorum. impossibile enim est ꝙ aliqua sit de directa linea plu-
rium fratrum: prout ergo illud relatiuum eorũ in illa parte resolui
tur in singularitates: ita et in alia parte ibi in dictis eorum bonis
resoluatur in singularitates: ꝛ sic femine vnius succedant in bonis
sui patris iuuatur dicta interpretatio: qꝛ de iure cõi ꝛ quolibet iu-
re filie ab intestato preferuntur transuersalibus in aut. de here. ab
intest. in prin. insti. eo. ti. in prin. l. cũ ratio. de bonis dãna. cum si. et
testator censetur se conformare cũ dispositione iuris prout notabi
liter voluit Bar. in. l. iurisiurãdi. §. si liberi. ff. de bonis liber. volẽs
ꝙ si quis stipulatur emphyteosim pro se ꝛ filijs ꝛ filiabus filij prefe
runtur filiabus in dicta emphyteosi si ex forma statuti filij in here-
ditate ab intestato preferuntur filiabus: qꝛ cẽsetur stipulator se cõ
formare cum dispositione iuris communis vel municipalis: vt scȝ
pariter succedat̃ in dispositione hominis: prout ab intestato succe
ditur ex dispositione iuris ßm eum: cuius dictum approbat Jo. de
Jmo. in. l. fi. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ in. c. potuit. in fine. de loca. idez
in simili in dispositione testatoris. s. in subtitutione post Dy. vo-
luerunt Bar. Bal. Ang. ꝛ Raph. cuma. in. d. l. heredes mei. §. cum
ita. ad treb. ꝛ Pau. de cast. ibi in lec. paduana. idẽ alꝫ in simili Pe.
de anch. in. l. tres fratres. ff. de pac. ꝛ in. c. si pater. de tes. li. vj. ꝛ mul-
ta similia possent induci similiter in proposito nostro dicti testato
res cẽseantur se cõformare cum dispositione iuris. s. ꝙ filie in dicta

substitutione succedant in bonis suorum parentum exclusis nepti
4 bus ex fratre: prout ab intestato succederent. † Ultimo hec pars
decidi videtur per tex. ꝛ que ibi habentur in. l. si ita relictum. §. in fi
deicommisso. de leg. ij. vbi est tex. qđ in relicto facto familie non ve
niũt omnes de familia sed preferunt̃ proximiores. idẽ probatur in. l.
peto. §. fratre. eo. ti. veniũt enim gradatim vt ibi ꝛ in. l. fi. C. de ver-
bo. sig. ꝛ intelligitur gradatim ßm gradus successionis ab intestato
prout dicit Pau. de cast. in. d. l. fi. C. de verb. sig. ꝛ sumitur ex dictis
Raph. fulg. ibidẽ. qđ et sumitur ex notatis per glo. in. d. §. in fidei-
commisso. que vult ꝙ filius fratris predefuncti admittat̃ in dicto
relicto facto familie vna cũ fratre: lȝ frater sit in gradu proximior:
quia ab intestato pariter succedunt aut. cessante. C. de legi. heredi.
et in aut. vt fratrum filij. in rubro ꝛ nigro ßm illam glo. quã appro-
bat ibi Jmo. et videtur idẽ velle ibi Pau. de ca. ꝛ satis sentit Bar.
transeundo cum in dicto tanti ponderis verisimiliter nõ transisset
si putasset non fuisse verum dictum illius glo. licet Bald. ibi secus
noluerit. non tñ instandum videtur quo ad propositum nostrũ cũ
filie ꝛ in gradu ꝛ in successione intestati sint proximiores vt est no-
tissimum. ꝛ idem qđ in verbo familie dicẽdum est a paritate ratio-
nis in alijs verbis collectiuis prout est verbum liberis ꝛ verbum fi
liabus: que verba comprehendunt plures personas inter quas est
ordo graduum ꝛ successionis ab intestato. est enim eadẽ ratio: er-
go idem ius. l. illud. ad. l. aqui. ꝛ. l. a titio. de verb. obli. de similibus
enim idem est iudicium. c. inter ceteras. de rescri. ꝛ. l. nõ possunt. ff.
de legibꝰ. cũ si. ꝛ hoc firmat Raph. cuma. in. l. gallus. §. quidã recte.
de lib. ꝛ posthu. cũ itaqȝ dictus Paulus deficientibus masculis vo
cauerit filias suas ꝛ fratrum ꝑ illa verba collectiua femine per dire
ctam lineã ꝛ de stirpe eorũ ꝛ appellatione filiarũ voluerit cõprehẽ-
dere etiam neptes prout alꝫ probatur in. l. filij appellatione. ff. de
verb. sig. ꝛ in. l. lucius. ff. de here. insti. lȝ alꝫ fiat nõ mediocre dubiũ.
de quo ꝑ Bar. in. l. liberorũ. de vb. sig. ꝑ Bal. ꝛ Jmo. ꝛ alios in. d. l.
5 gallus. §. instituens. per doc. in. d. l. lucius. † Licet autẽ predicta vi
deantur vrgere. tamen his non ob. contrariũ puto de iure verius:
nam constat ꝙ propria vis verborum pariter inuitat omnes filias
tam Pauli ꝙ̃ Jacobi: ꝛ a propria vi verborum nõ est recedendũ. l.
non aliter. de lega. iij. l. j. §. si is qui nauem. de exercito. cum si. ideo
pariter censeantur vocate vt deseruiamus verbis. qđ etiam persua
detur ex alio qꝛ ipse Paulus vocauit pariter filias ꝓprias et filias
fratrum per copulam. ꝛ que solet copulare eque ꝛ pariter. l. si mihi
et titio. in prin. de vbo. obli. ꝛ. l. reos. §. cum in tabulis. de duobus
reis. l. duobus. §. fi. de leg. j. ꝛ licet sit inter personas per copulã vo-
catas ordo charitatis ꝛ affectionis: tamẽ non propterea censentur
inuitate ordine successiuo. sed pariter ꝛ insimul nisi concurrat etiã
ordo necessitatis. s. causatiue ne testm̃ rũpat̃ prout voluerũt Bald.
Ang. Rapha. cuma. ꝛ Jmo. in. d. l. gallus. §. quidam recte. ꝛ Bal.
in. l. si mulieri. allegata ibi in glo. ꝛ idẽ Bal. in. l. fi. ad finẽ. C. de im-
pub. ꝛ idẽ Saly. ibi qm̃ talis est natura copule. d. l. duobus. §. fi. ꝛ. l.
vnica. §. si ita. C. de cadu. tol. cũ si. ꝛ Jmo. pro hoc dicit esse tex. in. c.
raynutius. ꝛ. c. raynaldus. de testa. adducit etiam Jmo. tex. in. l. co
dicillis. §. instituto. de lega. ij. tenens post Jaco. de are. in. d. §. qui-
dam recte. qđ copulatiua copulet pariter nõ ordine successiuo etiã
vbi inter personas per copulam inuitatus concurrit nõ solũ ordo
charitatis: sed etiaȝ ordo necessitatis causatiue per. d. §. instituto.
vbi si testator instituit filium et nepotes emancipatos censent vo-
cati pariter. ꝛ licet communis opi. glo. Bar. ꝛ communiter omniũ
sit in contrarium eo casu quo cum ordine charitatis concurrit or-
do necessitatis causatiue: tamen vbi non concurrit ordo causatiue
necessitatis: communis opiñ. est ꝙ censeantur insimul inuitati illi
qui sunt inuitati per copulatiuam per supradicta: licet Bar. secus
velit in. d. §. quidã recte. adducens subtiliter. l. generaliter. in prin
ci. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. que non vrget: maxime quia lo
quitur etiam in extraneo instituto in quo non cadit ordo charita-
tis. et quando non cadit ordo charitatis ꝛ affectionis Bar. et oẽs
communiter concordant ꝙ censeantur simul inuitati non ordine
successiuo: nec in. d. l. generaliter. in prin. vocantur plures persone
per copulatiuam: sed alternatiua ponitur ibi inter cõditiones que
resoluitur in coniunctam personam non inter personas honora-
tas: ꝛ sic loquitur in casu separato et separatorum non est illatio.
l. fi. de calũ. l. si maritus. C. de dona. inter virum. cum concor. Jmo.
autem in. d. §. quidam recte. respondet ꝙ ratio quare ibi disiuncti-
ua resoluitur in coniunctam est ne contingat extraneum substitu-
tum preferri descendentibus testatoris qđ non est de verisimili mẽ
te testatoris. arg. l. cum acutissimi. in fi. C. de fideicom. que rõ Jmo.
confunditur per id quod in. d. l. generaliter. in fin. principij. subdit̃
in extraneo nisi sumatur ibi extraneus. i. non suus: tamen descen-
dens testatori. l. vnica. §. extraneum. C. de rei vxo. acti. pro quo fa-
cit quia principium loquitur in descendentibus honoratis. ꝛ simi-
liter finis legis: hoc est. §. cum autem. loquitur in descendentibus
testatoris honoratis et successiue de eorum liberis qui sunt etiam
de liberis testatoris. Et precedentia et sequentia declarant me-
dia. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testamen. et. l. si seruus
plurium. §. fina. de lega. j. negari tamen nequit quin fiat aliqualis
violentia

6 violētia lfe.†cōis aūt ratio q̄ assignatur in.d.l.generaliter in p̄nci. quare ibi alternatiua resoluitur in cōiunctam est q2 prout testōr p̄tulit institutū substituto:ita est verisimile q; voluit filios instituti preferre substituto cū filij censeantur quodāmodo eadē psona cum patre.l.fi.C.de impube.put dictam rōnem ad illum tex. ponderat Jac.de are.ḃm Cy.ibi.z Jac.bu.Ray.de for.Bart.Bald.Ange.z Pau.de ca.ibidē.z Bar.Bald.z Jmo.in.l.lucius.de heredi.insti. z cōiter tenetur ḃm Raph.fulg.in.d.l.generaliter in p̄nc.qui idem tenet pro qua ratione optime facit tex.in.l.cum auus.ff.de condi. z demō.vbi filius filij prefertur alteri filio testatoris in portione delata suo patri filiocꝫ testōris sil'r in terminis.l.vnice.C.de his q an aper.tab.lꝫ hereditas nō adita nō trāsmittat' regulariter.l.qm̄ sororē.C.de iure delib.z.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cad.tol.tamen descendentes instituti transmittunt in eorum posteros bona a parentibus eis relicta etiam in preiudicium aliorum descendentium vt ibi p̄batur in generalitate sui.que ratio pōt probabiliter applicari ad terminos nostros.nā testōr pretulit fratres filiabus p̄prijs non mirum si in his in quibus fratres p̄tulit.pretulisset etiā filias fratrum que censent' eedē persone cum parētibus fratribuscꝫ institutis.z lꝫ ista ratio non necessario vrgeat attento q; fratres pretulit.z filios fratrum q2 masculi z ratione agnationis. tū plurimum coniecture prebet:vt non censeatur testōr voluisse filias fratrū omnino repellere a portione relicta earum parentibus p̄pter filias testatoris.sed censeatur testōr eas pariter vocare put verbū non impropriādo sonat habito respectu ad affectionem proprie sobolis ex vno latere.z habito respectu q; ex quo bona prouēta ad fratres decet vt deferant' posteris fratrum:ideo censeatur testator eas pariter vocare.z maxie q2 in dictis iuribus scꝫ in.l.generaliter in p̄n. z in.d.l.cū auus propter dictam rationem receditur a vi verborꝫ. z in dicta.l.vnica.de his qui ante aper.tab.receditur a regula iuris propter eandem rationem.itē in dictis iuribus liberi honorati p̄ferūtur alijs in totū in casu nostro.secus ideo hoc casu dicta ratio vrgeat vt nō recedatur a verbis z eoꝝ propria vi prout recederetur si proprie filie testatoris censerent' prelate filiabus fratrum tum in substitutione cōmuni attēto quod verbum illud femine indefinite positum equipollere debet vniuersali.l.si pluribus.de lega.ij.c.vt circa.de elec.lib.vj.cum concord.z pariter adaptatur ad filias vni⁹ z ad filias alterius.tum maxime in substōne separatim z specifice facta per Paulum in qua substituit specifice filias pprias z filias fratrum.z lꝫ dicta specifica substitutio nō vēdicet sibi locum p̄pter defectum cōditionis sub qua concepta est vt supra deductum est. tū prebet vrgētem cōiecturam volūtatis testatoris q; put eas voluit eo casu pariter inuitare filias fratrū cum filiabus p̄prijs ad bona sua de quibus in spē disponebat.ita z voluerit eas pariter inuitari in illa cōi substōne.z eo fortius:q2 in dicta cōi substōne disponebat' nō solum de bonis p̄prijs ipsius Pauli:sꝫ etiā de bonis fratrum.ita q; nō agebat' de preiudicio filiaꝝ pauli si in illa cōi substōne pariter oēs inuitabātur.nā poterat ꝯtingere q; ipse admitterēt' ad bona fratrū vna cū illoꝝ filiabus put ecōtra filie fratrū vna cum eis admitterent' ad bona Pauli.hoc em̄ totū pendebat ex futuro euētu z viribus fortune:ita q; nō vrget ordo charitatis z affectiōis attēto q; pariter ꝯsulitur filiabus p vnam dispōnem: put p aliam. nec resultat maior fauor filiarū vno casu q̄ altero habito respectu ad tp̄s testi.ar.l.de fideicōmisso.C.de transac.z q̄ ibi habent'.z que per Bar.in prima ꝯstitu.C.§.quib⁹.ita q; ex verisimili voto z affectione parentis non debemus hoc casu a verbis recedere.z lꝫ fr̄es post mortē Pauli mutauerint eorum testamēta in q̄bus forte nō inuitabant filias pauli ad eoꝝ bona vna cū filiabus p̄prijs in casu deficiētium masculoꝝ.z ideo in bonis Jacobi successerint sole filie Jacobi z nō filie pauli.z ideo videret' ꝯueniēs q; etiā in bonis pauli succederent sole filie pauli.tū p̄pter hoc non mutat' volūtas pauli post eius mortē.mortui em̄ volūtas cessat.l.iiij.ff.loca.c.si gratiose cum ibi nota.de rescri.lib.vj.itacꝫ sufficit q; tp̄e testi fuit ei⁹ mentis q; voluerit ad ei⁹ bona venire simul filias p̄prias z filias fratruꝫ in casu deficientiū masculoꝝ.potuit em̄ p̄babiliter cogitare q; fratres poterant mutare testamēta eoꝝ z in vita ipsi⁹ pauli z post ei⁹ mortē nec potuissent ad non mutādū astringi.l.stipulatio hoc mō ꝯcepta.de vb.ob.z.l.pactum dotali.C.de pac.z ipse potuisset supuiuere post mortē fratrū z eius testm̄ mutare z inuitare eius filias. ita q; par conditio oīm ab initio fuerat.z sic militat.d.l.de fideicōmisso.z similes z illa voluntas censet' durasse vsq; ad ipsius Pauli mortē.l.eū qui mutatā.ff.de p̄ba.ita q; mutatio testōꝝ facta p fratres nihil refert quo ad interpretationem testi ipsius pauli ex quibus concludo q; filie Jacobi pariter vocantur ad bona pauli cum filijs pauli ex verbis dicti testi.z verisimili mēte ipsius testatoris p

7 iam dicta.†Non obstant adducta in cōtrariū.z primo non obstat q; prima substō facta in testō pauli euanuerit z de ea non agat' vt deductum est in prin.consilij:q2 rñdetur q; lꝫ de ea nō agatur ad finē vt ex ea succedat' tū ex ea demōstrat' mēs testōris q; voluerit simul venire filias Jacobi vna cū filiab⁹ p̄prijs p ea que supra deduxi.z per hoc etiaꝫ rñdetur ad id qd in ꝯtrium dicebatur de verisimili mente testōris q; noluerit etiā in parte p̄ferre alienā sobolē p̄prie sobolī.arg.d.l.cum acutissimi iuncta.d.l.q̄ de tota.de rei ven.cum concoꝛ.nam dicta verisimilis mens testōris cessat ex pluribus q̄ ponderant' in ꝯtrium scꝫ ex vi verboꝝ ex prima substōne pauli specifice facta ex eo q2 bona fuerūt deuoluta ad fratres z eoꝝ filij prelati fuerunt filiabus pauli substitutis: ideo nō mirum si soboles fratrū vocatur vna cum sobole testōris.arg.eorum q̄ habentur in.d.l. generaliter in prin.eorum que habentur in.d.l.cum auus.z in.d.l.vnica C.de his qui ante aper.tab.item quarto q2 pariter agebatur de fauore z cōmodo filiaꝝ put de onere z incōmodo.arg.d.l.de fideicōmisso que oīa latius supra deducta fuerunt.per que etiam respōdetur ad rōnem sumptam ex.d.l.si ita relictū.§.in fideicommisso.z.d. §.fratre.z.d.l.fi.C.de verb.sig.q2 dicta iura fundantur in verisimili mente testōris que videt' se conformare cum dispositione iuris per ea que in contrariuꝫ deducta sunt que verisimilis mens testatoris cessat in casu isto per dictas rōnes supra deductas.z etiam q2 apparet q; ipsi testatores non se conformarunt cū iuris dispōne nec vocauerunt primos ad hereditatē:sed p̄tulerunt fratres et filios fratrum p̄prijs filiabus. z put in illo in totum recesserunt a iuris dispositione de facili est coniecturandū q; z alias in parte a dispōne iuris discederent.z insuper non semp censetur testator se cōformare cū dispōne iuris patet ex notatis per doc.in.d.§.quidam recte q̄ supra ponderata sunt.item patet ex his que habentur in.l.ita tamen.§.si quis rogatus.ff.ad treb.vbi filij non legitimi admittūtur ad exclusionē substituti etiam eo casu quo non succederent ab intestato.item in.d.l.fi.C.de verbo.signi.vocantur persone que ab intestato non succedunt put sunt liberti.itē gener z nurus.l.affinitatis.C.cōia.de leg.z.l.j.C.vnde vir z vxor.z sic nō habet' omnino cōsideratio ordinis successionis.itē Bald.in.d.§.in fideicommisso tenuit contra glo.ibi in fratre z filio fratris.z sil'r contra Dy.tenuit Pau.de ca.in lect.bononiensi in.d.§.cum ita.ita quod non est expeditum quod testator vel stipulator cēseatur se conformare cum dispositione iuris:sed qñcꝫ sic qñcꝫ non:ḃm varias coniecturas.in terminis em̄ Bar.in.d.§.si liberi stipulans emphyteosim p se z filijs z filiabus noluit simul filios secum venire.z sic prima cōiunctio non copulat equaliter sed ordine successiuo:ita q; prebet coniecturam qd z de facili scd̄a copulatiua significet ordinē successiuū: non sic in terminis doctoꝝ in.d.§.quidaꝫ recte:q2 cessat dicta ratio que etiā cessat in casu nostro.immo militant cōiecture in ꝯtrium supra ponderate:p̄terea si non fuisset facta dicta substitutio ab intestato pariter successissent filie Jacobi z filie pauli in bonis pauli quesitis Christophoro z eius filijs.de quib⁹ bonis agitur z dictis filijs Christophori sunt in pari gradu filie pauli z filie Jacobi:ita qd p̄nt verificari vba.d.§.i fideicōmisso in.d.§.fratre.z.d.l.fi.C.fami.hercisc.

8 †Facit optime.c.j.de natu.suc.feu.vbi est text.notabilis q; in feudo stipulato ab vno stipite qd deuoluit' ad agnatos deuoluitur ad filios q diuiserūt bona.z dictū feudum fuit vni ex filijs assignatum lꝫ feudū antiquum deuoluatur ad agnatos etiā nō heredes.tamē succedūt in illo feudo proximiores ipsi ad quē feudū deuolutū fuit lꝫ alij sint forte primiores stipulatori.facit etiam.d.l.cum auus et rō.d.l.generaliter in p̄nci.de insti.z sub ꝯdi.fac.que supra deducte fuerunt.itē facit quod dicit Jmo.in.d.l.heredes mei.§.cum ita in viij.col.dicens qd in fideicommissaria substōne facta plurib⁹ si decedent zc.illa theorica que ibi traditur qd si cōditio purificatur in psonā vni⁹ attendit' vtrū superstit psona que ex verisimili mente defuncti excludit substitutū.z tunc censet' supesse dicta psona que zc. quādo psona superstes est successura ab intestato put est cōis theorica doc.ibi z in.l.penul.C.de impub.p̄cedit etiā si persona supstes sit extranea.testatori tamē sit ab intestato successura alteri inuitato vt q2 instituit virum z vxorem sibi extraneos.z si decesserint substituit titium institutis extraneū censetur testator p̄tulisse vxorem supstitem ipsi substituto:eo q2 ipsa est ab intestato successura ei⁹ viro defuncto.z sic nō cōsideratur ibi persona sit primior testatori: sed q; est primior ei cui fit substitutio z qd est successura ab intestato ipsi rogato ad quem bona deuenerunt.Nec huic considerationi obstat qd dicit Bal.in.d.§.in fideicōmisso ver.tertia questio est qd est dicere qd eis extinctis admittunt' q̄ sunt post eos.dicūt quidaꝫ qd qui sunt ante eos nō admittuntur alij dicunt qd admittūtur q2 illud post significat ordinē volūtatis non graduum existētia.ergo extinctis regreditur legatū ad superiores ḃm ordinē qui est in gradu.z bene hec sunt verba Bal.ad ad literam.que quidam dicūt importare qd attendatur quis sit proximior testatori non quis sit proximior primo inuitato.z sic contra dictam cōsiderationem: sꝫ meo iudicio dicta vba Bal.id non important.non em̄ ibi tractabatur vt superiores ante nominatos p̄ferrent' posterioribus:sed dubitabatur an excluderent' anteriores p̄pter illa vba post eos posita in tex.negat anteriores simpl'r excludi.non tū dicit eos simpl'r preferēdos.itē pōt esse superior z primior testatori.z tū etiā primior ipsi noīato:puta testator reliquit familie z gayo suo pronepoti ex fratre decedit gayus superstite sibi eius patruo primior testatori q̄ foret ipse gai⁹.itē superstite nepote fratre ipsius gaij qui nepos est ipsi gaio in quarto gradu z patru⁹ est sibi in tertio z ab intestato successurus ipsi gaio p aut.post fratres.ij.C.de leg.hered.ita qd

patruus est superior gaio ꝛ ꝓximior sibi. ꝛ ideo legatū ad eū deuoluitur. idem ꝛ fortius si superesset pr̄ ipsius gaij. tertio pōt intelligi extinctis noīatis in vita forte testatoris vel repudiato legato: qbꝰ casibus non cadit dicta consideratio. ideo tūc nō pōt attēdi qs succedere in dictis bonis ipsi noīato. item sub verbo familie possunt venire hij qui nō sunt inuicē successuri ab intestato: vt patet ex his que hn̄r in. l. fi. de v͛b. sig. in oībus dictis casibus cessat dicta ꝯsideratio. ꝛ tū cadere pōt questio Bald. merito ꝛc. ¶ † Nec etiā constat
9 qd̄ dicebaꝛ in ꝯrīū ꝙ dicta pluralitas al's succedāt femine in dictis eoꝝ bōis resoluatur in singularitates hoc est ꝙ filie pauli succedāt in bonis pauli ꝛ filie Jacobi in bonis Jacobi qꝛ id negari pōt. quādo eīi resoluiꝛ in singularitates fit aliqualis violētia v͛bis ꝛ impropriatio rōne subiecte materie. hoc aūt subiecta materia id non suadet attentis his que supra deduxi. ꝛ si resolutio predicta fieret tūc fienda esset quando bona patris non peruenerunt ad alios: sed qñ peruenirent ad alios. tūc secus ꝑ ea que supra dixi. nec etiā obstat ꝙ filie fratrū non sunt de directa linea sed de linea indirecta ꝛ trāsuersali. ꝛ in illa cōi substitutione inuitenꝛ femine de directa linea. merito non veniant transuersales qꝛ respondetur ꝙ est necesse ꝙ illud relatiuum eorum pluralis numeri resoluatur in singulari scōm casus contingētiā qꝛ impossibile est ꝙ aliqua ꝑsona sit de directa linea plurium fratrum. itaqꝫ opꝫ ꝙ inuiteꝛ illa q̄ est de directa linea vnius eoꝝ qꝛ nō pōt esse de linea pluriū ipsoꝝ. itaqꝫ pōt resolui qd̄ intelligaꝛ de directa linea eius de cuius bonis agiꝛ vel ꝙ intelligaꝛ de directa linea alicuius eoꝝ. ꝛ hec secūda interpretatio magis conuenit v͛bis cū illa indefinita eoꝝ nō magis se restringit ad vnū ꝙ̄ ad alium. itē alias sequereꝛ ꝙ si non superessent filie vnius. de cuiꝰ bonis ageretur filie alioꝝ fratrum q̄ nō essent de directa linea illiꝰ de cuius bonis agiꝛ nō cōprehenderentur in dicta substōne qd̄ nō est de mente: qꝛ verisiīr fecerūt dictā substōnē cōem oēs tres vt cōiter inuitarent filios ꝛ filias eoꝝ ꝛ non singuli suas descendētes: qd̄ etiā demonstrat spālis substitutio quā fecit dictus Paulus substituendo etiā filias fratrum demōstrant idem verba ꝓcedentia eiusdē cōis substōnis vꝫ voluerūt ꝙ stantibus filijs masculis ex directa linea descēdētibus ipsi succedant in dictis eoꝝ bonis. si eīi intelligerentur dicta verba ex directa linea descēdentibus de descēdētibꝰ eoꝝ de quoꝝ bonis agitur sequeretur ꝙ filie femīe vniꝰ in eiꝰ bōis preferrentur filijs fratrum. cuius aperte apparet ex precedētibus cuiuslibet testamenti dictorum triū fratrum: ꝑut ergo ꝓxima ꝓcedentia verba ex directa linea descēdentibus intelliguntur vt sufficiat qd̄ sint de directa linea alicuius eoꝝ ꝛ non restringuntur ad directā lineā eius de cuius bonis agitur. ita ꝛ intelligantur verba immediate sequētia alias succedant femine ex directa linea eoꝝ. ar. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ꝛ quod per illum tex. tradit Bart. in. l. centurio circa medium. de vulg. ꝛ pupil. dicens ꝙ si verbum cōmune reperitur in vna parte testamenti in significatione directa ꝛ in alia parte non apparet qualiter sit positum interpretatur in directa significatione ꝛ versauice si in prima parte testamenti apparet positum in significatione obliqua interpretatur in alia parte in du
10 bio positum in obliqua substitutione. † Illa autē verba sequentia ꝛ de stirpe eoꝝ possunt habere duplicē intellectum vnū ꝙ ponātur additiue ꝑut sepe ponitur copula. l. ea tamen adiectio. de leg. iij. ꝑ Bart. in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. de rebus dubijs. ꝛ per Bal. in l. gallus. §. etiam. de liberis ꝛ posthumis. ꝛ in. l. liberti libertecꝫ. de operis libertorum per cañ. in capitulo secundo. de rescriptis. ꝛ tūc esset sensus quod vocarentur nō solum femine de directa linea. sed etiam femine que non essent de directa linea sed de stirpe. i. agnatione prout sunt filie fratrum ꝛ conferret ad propositum nostrum pro supradictis. pro qua interpretatione facit qꝛ in sequēti capite substōnis in ꝯditione nō repetit illa v͛ba ex directa linea: sed solū si aliquis vel aliqua de stirpe non superesset ꝑ que verba innuiꝛ ꝙ voluerunt inuitare illas que essent de stirpe lꝫ nō essent de directa linea cum posite in conditione habeant tacite voluntatem testatoris secundū ea que habentur in. l. lucius. in fi. de heredibus insti. in l. filiusfami. §. cum quis. de leg. j. in. l. j. C. de conditio. inser. possunt etiam intelligi illa verba ꝛ de stirpe eorum vt veniant restrictiue ꝑ ut etiam sepe ponitur copulatina. d. l. ea tñ adiectio in. l. si heredi plures. de condi. insti. ꝛ. l. generaliter. C. eo. tit. cum si. ꝛ per doct. in iuribus supra adductis pro prima interpretatione. ꝛ tūc est sensus ꝙ non sufficiat ꝙ sint de directa linea nisi sint de stirpe prout sunt descēdentes ex feminis que nō vocanꝛ ex primo capite substitutionis facte de feminis. sed vocantur ex vltimo capite per illa vltima verba ꝛ si de stirpe dictoꝝ testatoꝝ aliquis vel aliqua nō superesset. tunc succedat ꝛ succedāt descēdētes ex filiabus feminis ꝛc. ex qbus deprehenditur ꝙ adiecit illa verba ꝛ de stirpe: qꝛ nolebat per illud primum capud venire omnes dictas feminas ex directa linea descēdentes: quia tunc venissent etiam filie filiarum que nō sunt de stirpe. qualitercumqꝫ autem intelligantur dicta verba remanet firma supradicta conclusio quod scilicet filie Jacobi pariter admittātur vna cum filiabus Pauli in bonis Pauli deuolutis ad filios Christophori per media. s̄. adducta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clx.

1 ☞ Substitutio facta per hec verba ꝙ stantibus filijs masculis ipsi succedant alias femine succedant an expirauerit quia masculi decesserunt tpe mortis testatoris ꝛ sic an femine que soluꝫ supersunt excludantur. per totum.
2 Substitutio compēdiosa facta filijs etate ipuberibus sine dinumeratione etatum dꝛ omni tempore fideicōmissaria ratione inequalitatis seruande.
3 Substitutus an videatur succedere heredi instituto vel testatori adita per eundem heredem hereditate.
4 Alias dictio exponitur pro idest.
5 Substitui directo non pōt fratribus ꝛ filijs fratrum post aditam hereditatem.
6 Fideicōmissum debet peti ab heredibus rogati.
7 Ablatiui absolute positi faciunt conditionem ꝛ sunt resoluendi ꝑ si ꝛ non per donec.
8 Statuta feminarum exclusiua sunt tanꝙ̄ penalia restringenda.
9 Heres qui semel fuit an possit desinere esse heres.

¶ Consilium. clx.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur
1 prima facie dicendū ꝙ sit locus dicte substitutioni: ex quo nullus filius aut descendens masculus ex dictis tribus fratribus superest. ꝛ sic non extant masculi ideo videnꝛ verificari verba non extantibus masculis. ꝛ per ꝯñs verificētur illa verba alias succedant femine: nā v͛bum al's exponitur idest si nō extabunt filij. ex quo ergo nō extant filij succedant femine in dictis bonis prout sunt dicte filie pauli ꝛ filie iacobi: nec videꝛ obstare si dicatur si extabunt tēpore delate hr̄ditatis cuiuslibet eoꝝ prout al's in simili dicebat Bart. in. l. si. ff. ad ter. in v͛bis statuti disponentis ꝙ extantibus masculis filia femina nō succedat. nam sufficit ꝙ filij extent tpe quo deferꝛ hr̄ditas: qꝛ tunc si filij extantes volunt succedere filia ꝑpetuo excluditur secus si dicat statutuꝫ donec filij extēt filia non succedat qꝛ tunc filij succedunt insolidū temporaliterꝛ excludunt feminas donec extant ipsi filij masculi. ꝛ nō postea ꝑm eūꝫ ibi. ꝛ in consilio suo qd̄ incipit ꝓponitur qd̄ pr̄ qd̄ Bar. cōsiliū quasi de verbo ad verbū ponit Bald. in. l. si auus. C. de libe. pre. ꝛ idem Bar. in cōsilio qd̄ incipit dñs Jacobus in ordine. clviij. ꝑm ordinē peruīsū non informis. ꝛ idem ꝓsupponunt Bald. Saly. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. si auus. ꝛ Bal. ꝛ Ang. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tm̄. de lib. ꝛ posthu. ꝛ Bald. ꝛ Imo. in. l. si quis posthumos. §. si filium. de lib. ꝛ posth. ꝛ doc. in varijs locis. ex quibus deprehendiꝛ ꝙ illi ablatiui absoluti extantibus masculis nō resoluunꝛ in donec extabunt: sed si extabunt: qꝛ ad hoc vr̄ posse responderi ꝙ dictū Bar. ꝛ sequaciū procedat in inuitatione ad directā successionem: nos loquimur in successione obliqua per fideicommissariam scꝫ substitutionem substitutio cōpendiosa maxime facta per verba cōia personis etiā extraneis quibus scilꝫ non pōt pupillariter substitui: prout sunt filij fratrū ꝑm oēs est omni tpe fideicōmissaria ꝛ hoc clarū. ꝛ idē si simul fiat extraneo ꝛ ei cui pōt pupillariter substitui quia tūc in persona vtriusqꝫ interpretaꝛ fideicōmissaria. vt verbū illud cōe pariter oēs determinet. ar. l. iā hoc iure. de vul. ꝛ pup. ꝛ. l. ij. ꝛ. l. quamuis. C. eo. ti. ꝛ. l. in testō. C. de mili. test. vbi hoc vr̄ velle gl. si. dū dꝛ ꝓsumitur ꝯ eum: ꝑut eam declarat ibi Bar. dicens declarando glo. qꝛ persone erāt impares. ꝛ illā sequitur ibi Ponta. dicens ꝙ illa opi. seu lect. est vera reiectis alijs. † Idē sentit Bald. in. d. l. in testamēto in. iij.
2 qōne volēs ꝙ si disparibꝰ institutis dixit testōr qñcūqꝫ alter vestrū decesserit alterum substituo vel post mortem vestram vos inuicem substituo vel ꝑ similia verba possit dici ꝙ tunc testator fecit plures substitutiones. ꝛ qd̄ in vna deficit suppleꝛ per alteram dūmodo seruetur equalitas. d. l. quāuis per que vltima verba Bald. censeꝛ velle ꝙ in nullius persona sit pupillaris: qꝛ si esset nō seruaretur equalitas. ꝛ Ponta. ibi dicit ꝙ Bal. recte loquitur. ꝛ idē in qōne de facto ꝯsuluit Imo. vt ibi refert Pau. de ca. ꝛ idē in fortiori casu vt ꝗdā referūt ꝯsuluit Richar. de saly. in ꝯsilio incipiente ꝗdā testator habuit dicens ꝙ si testōr habens tres filios vnum impuberē alios puberes dixit si qs eoꝝ in pupillari etate decesserit: vel al's qñcūqꝫ substituo suꝑstites tunc etiā in persona pupilli erit sola fideicōmissaria: vt seruetꝛ equalitas ꝑm eū. item Salyc. in. d. l. in testamēto in vij. op. col. vij. voluit ꝙ si ꝓbatur ꝑ testes ꝙ testator voluit directo substituere pluribꝰ imparibꝰ post aditā hr̄ditatē substō oblique habitur in ꝑsonis vtriusqꝫ vt serueꝛ equalitas ꝑm eum: lꝫ isti duo casus Richar. de saly. ꝛ Bartholomei de saly. reputē dubios. tñ al's ꝙ reciproca ꝯpēdiosa vel simplex ꝯpendiosa facta ꝑsonis imparibus ꝑ v͛ba cōia sine etatū dinumeratiōe sit in ꝑsonis oīm fideicōmissaria tenēdū est tāꝙ̄ magis cōe ꝛ pluries ꝯsului. ꝛ ita tenendū est in casu isto ꝙ dicta substitutio facta per illa v͛ba ꝛ oēs dicti testatores ꝛc. alias succedant femine ꝛc. facta filijs non extantibus esset fideicōmissaria si intelligeretur facta post eorum mortem etiam si agnouissent hereditatem lꝫ potuisset esse pupillaris quatenꝰ pater substituisset filijs proprijs sꝫ quia substituit quilibet omnibus nō pōt esse

esse nisi fideicōmissaria vt seruetur equalitas.ꝛ vt vnum determinabile determinans plura determinabilia illa pariter determinet in quo fundatur decisio.d.l.iam hoc iure.ꝛ.l.lutius.eo.tit.ꝛ.d.l.in testamento.ꝛ.d.l.ij.ꝛ.d.l.quāuis.ꝛ econtra vbi plura determinabilia vnum determinabile determinant debēt illud pariter determinare.l.fi.C.de sententijs.ꝛ ibi Bar.ꝛ vtrūq3 applicari pōt ad hoc ꝓpositum
3 ¶ † Redeundo ad rem in casu Bar.in quo agitur de successione directa intelligit extantibus sc3 tpe delate hereditatis q2 de ea agitur.ꝛ q2 qui semel est heres non pōt regulariter desinere esse heres.l.ei qui soluēdo.de heredi.insti.l.ꝛ fi fine.§.sed qd papinian⁹ ff.de mino.itē dicit Bar.ꝙ filio adeūte hereditas patris cēset esse hereditas filij.ideo de hereditate pr̄is non est amplius tractandū ꝓut ipse Bar.dicit in.d.l.fi.ad ter.in pn̄.l3 argumentatiue loquat in terminis proposite ibi qōnis ꝛ illud in illis terminis nō sequat. tn̄ virtualiter illud repetit ibidem in versi.sed si poneremus vbi loquitur in hmōi terminis extantibus masculis.ꝛ illud argumentu3 in proposito approbat dn̄ dicit.ꝛ ꝓcednt argumēta supra in pnc. facta qd argumentū non militat in fideicommissaria substōne q2 ꝑ illam succedit testatori ꝛ in eius bonis vbi hereditas est in aliū trāslata.l.coheredi.§.cū filie.de vulg.ꝛ pupil.quinimmo nō h3 locū nisi adita ꝑ heredē hr̄ditate.l.eam quā.C.de fideicō.ꝛ.l.nemo.de reg. iur.ꝛ.l.ille a quo.§.si de testō.ff.ad treb.iō cadit rō diuersitatis īter hunc casum.ꝛ casum Bart.preterea non vr̄ ꝙ possit intelligi filijs extantibus tpe delate hereditatis.nā l3 filij extarent tpe delate hereditatis nō semp succederēt ipsi filij:sed succederent fratres in hereditatibus fratrū decedentiū sine filijs prout ꝯtigit in hereditate Pauli qui decessit sine filijs masculis sibi successerunt Christophorus ꝛ Jacobus l3 supessent filij Christophori.ꝛ sic non verificat qd tunc filij succedant extantibus filijs.itē l3 non extarēt filij tpe mortis Pauli:sed supessent filie ꝛ fratres.tūc non successissent filie sed fratres.ꝛ idē in alijs virtute institutionis ꝛ substōnum spāliū.et tn̄ si illa verba extantibus masculis filijs intelligerent.s.tpe delate hereditatis verbum al's intelligeret si nō extarent tpe.s.delate hereditatis.ideo tūc succedere deberent filie qd tn̄ nō ꝓcederet.attētis alijs particulis dictor testamētor per quas apparet ꝙ fratres fuerunt prelati filiabus.ex quibus constat ꝙ illa verba extantibus filijs non pn̄t itelligi sc3 tpe quo defert hereditas.ꝛ sic vr̄ cessare dicta Bar.consideratio.nec etiā potest intelligi ꝙ referant illa vba dicte particule testamētorum ꝛ oēs dicti testōres ꝛc.referant singula singulis hoc est ꝙ quilibet testōr intellexerit de suis filijs ꝛ filiabus:q2 tūc esset sensus ꝙ vno ex ipsis testatoribus decedēte sine filijs masculis ꝛ cum filiab⁹ feminis extātibus fratribus vel filijs fratrum succederent filie qd esset ꝯ alias particulas testamētorum ꝓdictor.q2 quilibet testator aliter cōtrariū in specie disposuit.ideo videt alia interpretatio adhibēda dictis verbis ꝛ oēs dicti testatores ꝛc.alias succedant femine ꝛc.hoc est qd femine succedant quādocūq3 contingeret ꝙ non extarent masculi.iō hoc casu quo nō supersunt amplius filij masculi sit locus dicte substōni feminar que
4 supersunt. ¶ † Cū his non obstātib⁹ ꝯriū arbitror iuri cōsentaneum v3 ꝙ nō sit loc⁹ dicte substōni:l3 bona dicti pauli ptineāt ad matrē filior dicti christophori ad quos vltimo loco peruenerāt dicta bona:q2 dicta vba alias succedant femine intelligēda sint al's idest si non succedant masculi vt q2 non supsint:sed si succedant filij masculi.tunc non succedant femine:sed hoc casu successerunt filij masculi.ideo nō succedant femine.dictio em̄ alias exponitur idest si non.ꝛ facit conditionē dicit Bar.in.l.j.vsi.quinto q̄ro.de cond. ꝛ demon.ꝛ sic intelligenda videtur dicta vltima substitutio quod si non extabūt filij tempore sc3 quo decedēt oēs fratres seu vltim⁹ frater.tunc succedant femine.substituerunt em̄ filij fratribus si extabunt alias.i.si tunc non supererunt filij masculi dicti testatores substituerunt in dictis bonis feminas.ꝛ hāc interpretationē suadent precedētia maxie substō facta in testō pauli q̄ inuitauit filias in casu quo christophorus ꝛ Jacob⁹ decesserint sine filijs masculis a ꝯrio secus si cū filijs masculis.itē in alijs substōnibus testōres non fecerunt substōnes filijs patet q2 decedētibus cū filijs masculis nullā fecerunt substōnem.ꝛ l3 Jacobus ꝛ christophorus q instituerūt filios substituerint fratres ꝛ eos filios.ꝛ Christophorus substituēdo dixerit qd moriant fratrib⁹ ꝛ eor filijs ꝛ nepotib⁹.tn̄ intelligi d3 ꝙ simul succedāt ꝑ ea q̄ habent ꝑ doc.cōiter in.l.gallus.§.quidam recte.de liberis ꝛ posth.vel qd puto fuisse magis de mēte cēseātur vocasse filios vel nepotes in casu non superexistentium fratru3.nā hoc demōstrat ꝓcedens substō quā fecit paulus q2 vocauit fratres ꝛ filios.ꝛ si quis eor decesserit sine liberis masculis substituēdo disposuit ꝙ moriatur alteri si supuixerit alias ei⁹ filijs masculis ꝛ nepotibus.ꝛ sic non substituit nisi fratrib⁹ substitutis nō filijs fratrū ita ꝛ verisile est ꝙ ꝛ fratres.s.Christophorus ꝛ Jacobus voluerint cū simul testati fuerint.ꝛ in alijs ꝯuenerint ꝑterq3 q2 paulus nō instituit filios suos q2 illos nō habebat nec forte eos sperabat habere ex ꝓcedentibus autem sequentia declarantur.l.si seruus pluriū
5 §.fi.de leg.j.l.hr̄des palam.§.sed si notam.ff.de testa.cū si.† Cōfert ad predicta:q2 dicte substitute q̄ si vocarētur venirent ex substōne fideicommissaria cū fratrib⁹ ꝛ filijs fratrū nequeāt post aditā hereditatē directo substitui.l.post aditā.C.de impu.l.moribus.ff.e.tit.
6 † ideo habēt petere sibi ab heredibus restitui hr̄ditatē cū fideicōmissa:maxime vniuersalia ab hr̄dibus petant ꝛ iura nō trāseāt regulariter nisi facta restōne.l.j.in pn̄.l.restituta.ꝛ.l.facta restōne.cū si.ff.ad treb.ꝛ iō ipse habēt esse actrices ꝛ vbi res est obscura interpretatio fit ꝯ actorē regula cū sint partiū iura obscura in.vj.facit. c.fauorabiliores in.vj.ꝛ.l.arian⁹.ff.de actio.ꝛ obli.ꝛ interptatio fit potius ꝑ herede ꝙ ꝑ legatario.l.nūmis lega.de lega.iij.cū cōcor.l. si ita sit scriptum.de leg.j.itē.l.penul.de dote ꝑleg.itē.l.qd in rerū. §.qui vsumfructum.de leg.j.ꝛ.l.vxor patrui.C.eo.tit.cū multis si.
7 † item facit q2 ablatiui absoluti faciunt conditionē ꝛ resoluuntur ꝑ si non ꝑ donec.vt hr̄ in.l.a testatore.de condi.ꝛ demon.ꝛ in.l.euictis agris:de vsur.optime facit qd no.Bart.in.d.l.fi.ad tertul.vbi siūa verba extantibus masculis femine nō succedāt exponunt si extabūt tpe quo defert hr̄ditas.ꝛ nō exponunt ꝑ quousq3 vel donec.
8 † ꝛ tn̄ ibi agit de exclusiōe filiar que est odiosa ꝛ restringenda q2 cēsetur quedā exheredatio.dicit Bald.in.l.illā.C.de colla.ꝛ iustinianus reputat maximū vitiū facere hmōi differētias inter masculos ꝛ feminas in successionibus filior.vt in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.ideo moderanda est exclusio filiar ꝑpter masculos ꝑ predicta.ꝛ q2 legum correctio est odiosa ꝛ plurimum restringenda.l.ꝑcipimus.C.de appe.c.cū dilectus extra.de ꝯsue.facit.l.si vero.§.de viro soluto mat.ꝛ ibi per doc.maxime per Jmol.Et ideo statutaria exclusio filiarū facta ꝑ illa vba extātibus masculis deberet plurimum restringi:vt ꝙto fieri posset minus lederet ius cōe.ꝛ tn̄ nō restringit vt exponantur illa verba extātibus masculis.i.donec extabunt masculi.vt faciāt tpalē exclusionē:sed exponunt.i.si extabunt ꝛ faciant exclusionem ꝑpetuā.si igit vbi deberet exclusio restringi ꝛ quidē plurimum ꝑ restringenda iurium correctiōe.ꝛ pro euitando qd iurislator reputat maximum vitium illi ablatiui absoluti extantibus masculis non exponuntur in donec sed in.si.ꝛ exclusio feminar filijs ꝑ momētū extātibus est ꝑpetua.multofortius videt idē dicēdum in casu isto in quo nō admissio feminar non est odiosa nec videt ampliāda eor inuitatio ꝑ supradicta.ꝛ sic ꝙ sufficiat ꝙ extēt filij.s.semel hoc est tpe quo agitur de successiōe eor in dictis bonis saltē tempore mortis oim fratrū.ꝛ maxime quia illa dictio al's pōt resolui.i.si filij non succedant.attento ꝙ.ꝯ.magis ꝑ
9 xime dr̄ ꝙ filij succedant:prout etiā.ꝯ.dictu3 fuit. ¶ † Nec ꝓdicta ob.id qd in ꝯriū dicebat r̄ndendo ad dictū Bart.in.d.l.fi.ad ter. ꝙ loquitur in directa successione in qua qui semel est heres nō pōt desinere esse heres q2 r̄ndetur ꝙ l3 qui semel est heres non possit desinere esse heres facto seu ex dispōne testatoris:put ꝓcedit ꝙ dictū est in ꝯriū tn̄ ex dispōne legis.secus est q2 qui semel est heres pōt ex legis dispōne desinere esse heres.l.in substōne.de vul.ꝛ pup.ꝛ.l. papinianus.§.fi.ꝛ.l.circa.ff.de inoffi.testō cū si.prout Bar.ꝛ doct. cōiter omnes tenēt qn̄ statutū dicit ꝙdiu extant filij ipsi succedant ꝛ postea succedāt femine.ꝛ hoc in locis supra allegatis ꝛ in multis alijs locis:ita ꝙ dicta regula non habebat impedire quomin⁹ illa vba extātibus nō succedāt nō possent exponi donec extabunt masculi femine nō succedāt.ꝛ si exponeret extātibus.i.donec extabūt non obstaret ꝙ hereditas pr̄is est vnita cum hereditate filij: q2 illa vnio est tpalis sc3 donec viuunt filij masculi.post mortē vo filioru3 non essent bona patris in hereditate filij ꝑ rata deuoluenda ad filias.ideo nō agitur de hr̄ditate filij sed patris:put ꝛ concludit ipse Bar.ꝛ alij in articulo quando statutum dicit donec extant masculi ꝛc.itaq3 dicta rō non vrget ꝙ deberēt exponi si extabūt magisꝙ donec extabunt.ideo non est rō differentie quare in casu isto non fiat expositio de illis verbis extantibus filijs.i.si extabūt tempore quo de successione agitur.ꝛ excludūt feminas ꝛ exclusio fit ꝑpetua non tēporalis donec supuixerint.itē l3 non intelligant tpe delate hereditatis ꝑ adducta in ꝯriū tn̄ pn̄t intelligi si extabunt post fratrū mortē.nā etiā si exponeret donec extabūt resultaret idē inconueniēs.ꝙ l3 nulli extarēt filij si extarent fratres non succederēt ꝑpterea filie femine sed fratres:quinimmo l3 filij supessent alterius fratris:non ꝑpterea excluderetur ipse frater.nec succederet filius si frater ei⁹ pr̄is supest:vt deprehēdit ex alijs substōnib⁹:itaq3 qualitercūq3 intelligerent illa vba extātibus sibi succedant al's ꝛc.pariter posset obijci ꝙ filij vl' filie non succedant simpliciter extantib⁹ fratribus.remanet item conclusio ꝙ non succedant.d.filie Pauli ꝛ Jacobi vigore.d.substitutionis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxj.

¶ Consilium. cxlj.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Subtilis ⁊ scrupulosa plurimũ est ista
materia ꝓtestationis declaratorie ⁊ varia dicta ⁊ theori
ce doc. reperiuntur q̃ quidẽ videnť aduersari. ideo nõ mirũ si in ca
sibus emergentibus varie ꝓferunť sñie: cũ igitur in casu occurrẽti
sup quo bis ↄsului alique allegenť in ↄtrium: idcirco requisitus ad
substentationẽ ⁊ corroborationẽ cõclusionis al's firmate aliqua de
ducam. ⁊ ad euidentiã dicẽdoꝝ p̃mitto ꝙ ego ꝑ fundamẽto theo
rice Bar. qui voluit ꝙ ꝓtestatio remouens ↄsensum ab actu vitiat
actũ ⁊ allegaui auctoritates doc. qui dictã theoricã approbãt. ⁊ al
legans in ↄtrium addit idem tenere. d. Ant. in. d. c. cũ. M. xxxij. col.
⁊ dicit esse verissimam ⁊ propterea si dico adeo animo non adeũdi
non resultat aditio põderaui verba tex. in. l. qui in aliena. §. celsus.
de acq. heredi. vbi ꝓtestatio declaratoria voluntatis reddit aditio
nẽ nullã q̃ tex. dicit ꝙ lz ꝓtestans adierit: non dicit fecerit actum
ad aditionẽ tẽdens ad quem tex. ⁊ sic fundamentũ allegans nõ re
spondet nec meo iudicio põt ꝓbabiliter rñderi. ⁊ rõ naturalis ad
id vrget q̃ sine ↄsensu gesta cõiter nõ valent vt de se ↄstat. ⁊ late de
duxi in consi. ij. tex. aũt q adducunť ꝙ ꝓtestatio non releuat nõ lo
quunť qñ ꝓtestatio remouet ↄsensuz ab actu ecce in. l. cũ p̃cario. ff.
de precario partes ↄsentiebãt ↄctui p̃carij. ⁊ lz nollẽt posse reuoca
ri non propterea remouebant cõsensum a p̃cario sz volebãt p̃cariũ
esse efficacius q̃ꝫ natura p̃carij pateretur. ideo nõ mirũ si ꝓtestatio
non vitiat actũ absonum aũt esset ꝙ id qõ partes ↄuenerũt ad ma
iorem corroborationẽ actus qui principaliter agebatur induceret
actus in efficaciã. silr in. c. cũ. M. ferrariẽsis. de ↄsti. lz eligentes in
canonicũ ꝓtestarenť ꝙ nolebãt teneri ad cõferendũ p̃bendam ꝓte
statio nõ remouebat ↄsensum ab electione: sed volebant illum esse
canonicũ: sed nolebãt teneri ad p̃bẽdam nec canonicatus tẽdit p̃n
cipaliter ad cõsequendam p̃bẽdam ꝑut ⁊ deduxi in consilio in quo
similiter rñdidi ad cle. gr̃e. ⁊ in vtroqꝫ tex. ꝓtestatio est reprehensi
bilis tendens in vitium auaritie ⁊ ambitionis ⁊ neutrn vt dixi re
mouet cõsensum ab actu nec ab eo ad qõ actus principaliter tẽdit.
2 †Et ꝙ ꝓtestatio remouens cõsensum ab actu vitiet actum in his
que depẽdent a voluntate vnius vitiet actũ nõ solũ si est tempora
nea actui ꝑut est in casu isto. sed etiã si ex interuallo ꝓcedit appa
ret euidẽter ex his que habenť in. l. si quis in principio testamenti
de leg. iij. vbi habeť ꝙ si testator in testamẽto dicit ꝙ volebat illud
testm̃ valere etiã si contingat aliud facere testm̃ quo casu primum
valet ⁊ nõ scõz lz postea simplr̃ ↄficiat testm̃. vt ibi ꝓbať. ⁊ declarat
Bar. ibi. ⁊ idẽ voluũt Bar. ⁊ Bald. ⁊ Imo. in. l. mihi ⁊ tibi. §. in lega
tis. de leg. j. ⁊ Cy. ⁊ Bald. in. l. sancimus. C. de testa. ⁊ Dy. in. l. j. C.
de sa. sanc. eccle. ⁊ in regula in. vj. ⁊ Bald. Rapha. ⁊ Paul. de ca. in
l. humanũ. C. de. ll. qui oẽs tenent ꝙ qñ in primo testamẽto est clau
sula derogatoria volũtatis scõm testm̃ nõ valet nisi spãliter reuo
cet p̃mũ q̃ in scõo censeť deficere ↄsensus testandi puta si testõr di
cat volo istud p̃ualere etiã si cõtingat me facere aliud testamẽtum
vel si diceret si ↄtingat me facere aliud testm̃ illud non faciã animo
testandi: est enim tunc clausule derogatoria volũtatis hoc est quia
declarat si faceret in futurũ testm̃ cessabit animus testãdi al's clau
sula nihil operaretur q̃ non põt facere testõr ꝙ si volet facere testa
mẽtum ⁊ faciet illud nõ valeret: ꝑut volunt p̃fati doc. vz Bar. bal.
Rapha. cuma. ⁊ Pau. de ca. in locis preallegatis q distinguũt iter
clausulã derogatoriam voluntatis ⁊ clausulã derogatoriã potẽtie.
⁊ dicit Imo. in. d. §. in legatis ꝙ dicta distictio est hodie magis cõ
munis. Et idẽ dicunt p̃fati doc. in. ll. derogatorijs futurarũ legum
nam postea facte leges ↄrie nõ valẽt: nã lz iurislator non potuerit
sibi imponere onus qõ non possit legem ↄriam tollere tñ ꝓpter ꝓ
testationem seu p̃cedentem dispõnem cẽsetur lex postea ↄdita care
re cõsensu: ideo nõ valet per. d. l. humanũ ⁊ hac rõne disponiť ꝙ re
scripta p̃ncipis iuri ↄria non tenẽt. l. nec dãnosa ⁊. l. rescripta. C. de
p̃ci. impera. offe. lz volũtas p̃ncipis habeať ꝓ le. l. j. ff. de consti. p̃n.
⁊. §. sed qõ p̃ncipi insti. de iure natu. gen. ⁊ ciuili: quotiens itaqꝫ di
spositio seu actus declaratorius precedẽs vere vel presumptiue re
mouet cõsensum ab actu posteriori actus posterior vitiatur si vere
vel presumptiue non apparet mutata volũtas: ita clare probatur
ex premissis: q̃ mutatio nõ presumitur ex actu posteriori dictis iu
ribus. facit. l. eũ qui mutatã. de ꝓba. maxime si incontinenti sequiť
ꝓtestatio fuit post actũ immediate reiterata. vñ constat ꝙ cessauit
mutatio voluntatis ⁊ si non essent iura aut doc. q hanc theoricam
traderẽt ratio naturalis deberet nos trahere in hanc sñiam scilz ꝙ
vbi ꝓtestatio remouet cõsensum ab actu qui dependet a volunta
te ꝓtestantis vitiareť actus ex quo actus sine consensu vitiatur. et
rõnem naturalem sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de ex
cu. tu. facit. l. cũ ratio. ff. de bonis damna. lz in casu nostro sit tex. in
d. l. qui in aliena. §. celsus in. d. l. obligationum substantia. §. fi. ⁊ in
3 d. l. si quis in principio testamenti. †Et licet Ang. ⁊ Pau. de ca. ⁊
Alex. dicant ꝙ si quis dicit adeo animo nõ adeũdi resultet aditio.
tñ dicũt ↄ tex. in. d. §. celsus. itẽ ↄ tex. i. d. l. si quis in p̃n. testi: nã ibi
testator dicit ĩstituo facio testm̃ volo testm̃ valere. ⁊ tñ q̃ protesta
tio precedens declarat animum testãdi cessare testm̃ vitiatur ⁊ nõ
curať si in secũdo dicat instituo vel facio testm̃ vel verba equipollẽ
tia proferantur: itaqꝫ licet dicat instituo non resultat institutio
licet dicat facio testamentum non resultat factio testamenti. quia
non est testm̃: ita clarissime resultat ex his que cõiter omnes no
tãt in. d. l. si quis in principio testamenti. ⁊ in. d. l. sancimus. in. d. §.
in legatis. ⁊ in. d. l. humanum. ⁊ etiã in auť. hoc inter liberos. C. de
testa. nec video differentiam inter dictos casum ⁊ illũ adeo animo
non adeundi. nisi q̃ doct. in dictis iuribus loquuntur in ꝓtestatio
ne facta ante actũ forte ex interuallo. tñ tex. loquitur etiã si in actu
q̃ in principio testamenti ⁊ ꝓtestatio contẽporanea magis influit
q̃ꝫ non ↄtẽporanea. ar. l. lecta. ver. dicebam. ff. si cer. pe. ⁊. l. iurisgen.
4 §. quinimmo. ff. de pac. †Et predicta ꝓcedunt etiam qñ verba nõ
possunt trahi nisi ad vnum sensum: nã ita loquuntur termini. d. l. si
quis in principio testamẽti: lz enim ibi v̾ba secũdi testamenti sint
clara non trahibilia nisi ad vnum sensum. tñ ꝓtestatio vitiat testm̃
scõm: ex eo q̃ cõsensum remouet a testõ ipsa ꝓtestatio. similiter in
terminis. d. l. humanum. ⁊ in terminis. d. l. rescripta. ⁊. d. l. nec dam
nosa: quibus meo iudicio non põt bene responderi nec similr̃ text.
d. §. cellsus. theorica aũt illa q̃ ponderatur in ↄtrium ꝙ ꝓtestatio nõ
releuat qñ actus non potest trahi nisi ad vnũ sensum. tunc protesta
tio non releuat que d̃r esse cõis ꝓcedit regulariter nisi protestatio
remoueat consensum ab actu per iura rõnes ⁊ auctoritates ad pro
positum adductas. s̃. proxime. ⁊ in consilio al's secũdo loco per me
reddito. Inno. enim ⁊ sequaces qui tradũt dictam theoricã se fun
dant per iura que eo casu loquuntur ꝑut contingit in terminis. d.
c. cum. M. ferrariensis. ⁊. d. cle. gr̃e. ⁊. d. cañ. dyaconi ⁊ similes. ⁊ di
cta doc. intelliguntur ꝭm iura que allegant. vt ꝑ Bar. in. l. non solum
§. liberationis verba. ff. de libe. leg. ⁊. l. cum quidam. ff. de his q̃bus
vt indig. ⁊ dicta doct. debent concordari qñ possunt ⁊ qñ ratio sua
det. preterea in terminis illis adeo animo non adeũdi verba trahi
p̃nt ad sensum. vz adeo verbis non aĩo. ⁊ sic verbis non mẽte prout
qñ quis simulat ⁊ dicetur imaginaria aditio que nulla est. l. imagi
naria. ff. de regu. iur. vel nuda aditio: q̃ nuda a consensu. l. nuda. ff.
de ↄhen. empt. erit ergo aditio nuda. ꝑut ergo nuda seu imagina
ria vel simulata emptio sepe d̃r ita ⁊ nuda vel imaginaria vel v̾ba
lis non mentalis aditio. lz nulla sit potest appellari aditio. ⁊ pari
ter põt dici talis adiuit ꝑut ĩ terminis ꝓbat tex. in. d. §. celsus. vbi
iuriscõsult⁹ dicit adierit. ⁊ tñ fuerat aditio nulla solum. s. verbalis.
5 ¶ †Nec ob. si dicatur ꝙ semp verba p̃nt trahi ad plures sensus ca
piendo ꝑ vno sensu iste sensus ꝓfero ista verba. non aũt facio actũ
effectualẽ. ⁊ sic eludereť supradicta theorica Inno. ⁊ sequaciũ q̃ rñ
deo negãdo dictam ↄsequentiam. nam dicta theorica non ↄcludit
ꝙ vbicunqꝫ actus patitur plures sensus: tunc ꝓtestatio iuuet: sz qñ
habet plures sensus quoꝝ alter ↄuenit ꝓtestationi: dicit em̃ dicta
theorica ꝙ qñ actus põt habere plures sensus: tunc ꝓtestatio ope
ratur. q̃ ꝓtestatio trahit actum ad suum sensum: qñ itaqꝫ act⁹ ha
bet plures sensus quoꝝ nullus adaptatur ad ꝓtestationem: tũc ꝓ
testatio non potest trahere actum ad suum sensum. ideo illi plures
sensus non considerantur: verbi gratia in terminis. d. c. cũ. M. ca
nonici elegerunt quẽ in canonicũ ⁊ habuerunt animũ eligendi ⁊ fa
ciendi eum canonicum cũ ꝓtestatione ꝙ nolebant teneri ad confe
rendum ei prebendam. profecto protestatio non tendit ad hoc qõ
electio in canonicum fuerit verbalis non mẽtalis. nec potest actuz
trahere ad illũ sensum similiter in terminis cle. gratie qui acceptat
secundum beneficium habet vere animum acceptandi illud prote
statio: ꝙ non vult sibi p̃iudicare in p̃mo bñficio non potest trahe
re actum ad istum sensum ꝙ acceptatio illa fuerit verbalis nõ men
talis q̃ constat de mẽte nec per partes vel alteram earum id allega
tur. idem potest dici in terminis. d. l. cum precario. ⁊. d. cañ. dyaco
ni. dicta ergo theorica militat ꝙ trahat actũ ad sensum ꝓtestatio
ni accõmodatum non alias in terminis autẽ. d. §. celsus. ⁊. d. l. obli
gationum substãtia. §. fi. ⁊. d. l. si quis in prin. testamẽti. ⁊ vbiqꝫ vbi
protestatio remouet consensum ab actu iste sensus ꝙ actus nudus
imaginarius seu verbalis nõ effectualis adaptatur ad protestatio
nem. ideo protestatio trahat actum ad hunc sensum. ⁊ sic in hanc
6 sentẽtiam concurrant dicte due theorice. ¶ †Nec obstat ꝙ aditio
non potest esse ꝙ non sit aditio ⁊ approbatio ꝙ non sit approba
tio quia facta ꝙ non sint facta nemo facere potest. l. in bello. §. fa
cte. de cap. l. distin. ferrum. quinimmo ꝭm theologos hoc priuatur
deus: q̃ fateor ꝙ si adiuit vel approbauit testm̃ non potest fieri q̃n
sit aditio vel approbatio. ⁊ ideo vera est illa theorica quam tradit
d. Anto. in. d. c. cum. M. xxix. col. vcz quod quando protestatio de
claratoria voluntatis tendit ad detrahẽdum totale factum prout
sonat in factum protestatio nihil releuat quia continet impossibi
litatem. ⁊ illam dicitur tenuisse Bald. ibi col ij. ⁊ Bart. in. l. j. C. de
lit. contest. q̃ lz vera sit dicta theorica per dictam rationẽ impossi
bilitatis. sed non est impossibile quod ego dicam ego agnosco ⁊ cõ
firmo testamentum ⁊ habeam animũ non confirmandi: ꝑut cõtin
git in terminis. d. l. nuda. ⁊. d. l. imaginaria. ⁊ quod habet in. l. em
ptione. ⁊ per totum. C. plus val. quod agitur nec ꝓtestatio tendit
ad

ad detrahendum totale factum prout sonat in factum.sed prout
sonat in ius scz quatenus illa aditio esset de iure efficax. non enim
potest valere sine animo adeundi.itaqz aditio est facta,de facto.et
sic verbaliter qꝛ illa verba sunt facti:sed aditio iuridica non resul-
tat.nec Bar.in.l.j.de lit.contest.loquitur in eo qui dixit contestor
animo non contestandi.sed in eo qui dixit respondeo ⁊ protestor
quod non respondeo.nam tunc est de directo contraria facto ꝓut
sonat in factum nec dicit respondeo animo non respondendi:lz si
id dixisset forte idem posset dici qꝛ respondere non est quid depen
dens ab animo.⁊ ita credo ꝙ loquat̃ Bal.⁊ do.Ant.lz propter ca-
rentiam librorũ eoꝝ verba non viderim.⁊ idem forte si diceret ego
contestor litem ⁊ protestor quod non contestor litem saltem si pro
testatio respiceret factum.⁊ ita loquãtur Panor.⁊ alij in.d.c.j.de
lit.contest.⁊ Bald.in.d.l.j.C.de litis contest.⁊ Salyc.in.d.l.pacta
nouissima qui sequuntur Bar.in illo dicto in.d.l.j.⁊ similiter si vo
luisset facere aditionem validam ⁊ protestaretur ꝙ non habet ani
mum adeundi.nam velle adire sine animo adeundi sunt contraria
⁊ incompatibilia.⁊ ita posset procedere qd̃ dicunt Ange.⁊ Pau.
de cast.in.d.l.iurisgentium.§.quod fere.Nec etiam obstat id quod
tradit Bald.in.d.c.cum.M.in secunda col.quatenus dicit ꝙ si ex
forma statuti nobilis homicida debet ꝯdemnari in capitis ampu-
tationem.ignobilis vero in mille iudex condemnauit nobilem ho
micidam in mille cum ꝓtestatione ꝙ si statutum aliam penã ipo-
nit intendit illam imposuisse ⁊ non aliam ex quo protestatio adeo
est ꝯ̃ria facto ꝙ intendit factum non esse factum qꝛ vult cõdemna
tionem de mille non esse factam protestatio nõ valet ꝺm eum quia
respondetur ꝙ ꝺm mẽtem Baldi illa protestatio est ꝯ̃ria facto ꝓ-
ut sonat in factum qꝛ nõ intendit illam penam imposuisse.p̃terea
dum condẽnauit in mille habuit animũ condẽnãdi in mille qꝛ cre-
didit statutum illam penã imponere ⁊ erronea causa non facit ani
mum cessare.vt patet in toto titulo.de condi.indebi.ff.⁊.C.⁊ sic nõ
remouet ꝯsensum ab actu.preterea ibi protestatio sequitur actum
perfectum ⁊ non obuiat perfectioni actus ad hoc facit qd̃ not.do.
Anto.post Jaco.but.in.c.fi.de condi.appo.vbi dicit ꝙ si cõditio
contraria actui est apposita in vi modi non suspẽdit actum hoc est
non obuiat consummationi actus sed dat qualitatẽ actui postquã
est factus.allegat notata per eum in.c.verum.eo.ti.vbi ad hoc alle
gat.l.quibus diebus.§.termilius.de cõdi.⁊ demõ.Faciunt ad hoc
verba Baldi in.d.l.pacta nouissima in tertia col.dicentis ꝙ prote
statio tollitur ꝑ ꝯ̃rium actum facti qui vz de iure.⁊ sic ad hoc vt tol
latur protestatio requiritur validitas ⁊ perfectio actus.⁊ ex his et
alijs legendo dictum.§.morte sumpsi vnam regulam ꝙ ꝓtestatio
contrarians se actui pleno ⁊ ꝑfecto vitiatur ab ipso actu.alia ꝙ ꝓ
testatio q̃ aduersatur ꝑfectioni actus vitiat ⁊ non vitiatur.⁊ ꝑ has
regulas respõdidi in genere ad iura que adduxit Jmo.ꝯtra Bar.
lz dederim in specie responsiones.item non sufficit hereditate ani
mũ cõdẽnandi nisi verba proferãtur accommodata.l.preses.C.de
sententijs ⁊ interlo.sed protestans non condẽnat in penã statuta-
riã lz ꝓtestetur se habuisse animũ ꝯdẽnãdi maxime qꝛ se refert ad
actum preteritum:cõis aũt pratica est qd̃ cõdẽnat in mille ⁊ in plꝰ
⁊ minus ꝺm formam statutorum:ita ꝙ verbũ condẽno refert̃ etiaz
ad illud plus vel minus ꝓut ad q̃titatem specificatam:⁊ sic non vi
deo ꝙ dicta theorica Bart.⁊ sequacium aduerset̃ dictis theoricis
in contrarium ponderatis si diligenter ⁊ subtiliter intueantur nõ
ꝑfunctorie ⁊ cauillose nec allegans in contrarium respõdet ad ad-
ducta ꝓ dicta theorica nisi qꝛ conatur rñdere ad.d.l. obligationuz
7 substantia.§.fi.que respõsio mihi non satisfacit. †Dicit eñ quod
℞bum rñdeo ⁊ verbũ ꝓmitto equipollent ℞bo polliceor.l.sciendũ
§.si dictum de edil.edicto.⁊ pollicitatio regulariter nõ obligat.l.j.
⁊ ꝑ totum.ff.de pollic.ideo si ꝓmitto animo me nõ obligandi reci-
pit cõsensum ꝙ censeatur polliceri:qꝛ dicta responsio nõ satisfacit
ea rõne:qꝛ pollicitatio differt a ꝓmissione in hoc qꝛ promissio req-
rit duoꝝ ꝯsensum.l.j.de pactis qꝛ fit ꝯsensu ꝓmittẽtis:⁊ ꝯsensu eiꝰ
cui ꝓmittit̃ pollicitatio aũt fit cõsensu ꝓmittentis tñ:ita habet̃ in
d.§.si dictum.⁊ in titulo de pollic.si eñ deficeret consensus ꝓmittẽ
tis non obligaretur ciuitati.cuius ꝯ̃rium ꝓbatur in.l.j.de pollic.⁊
ꝑ totũ.in casu aũt.d.l.obligationum substãtia deficit animus ⁊ cõ-
sensus stipulantis seu eiꝰ cui fuit facta ꝓmissio ⁊ defecit animus ꝓ
mittentis:itaqz non accedit dicta ꝓmissio pollicitationi magisq̃
ꝓmissioni.⁊ sic dictus sensus non conuenit ꝓtestationi.⁊ est extra-
nea dicta interp̃tatio:sola ergo ratio illius text.est qꝛ ꝓtestatio re-
monet ꝯsensum ab actu.⁊ illa ꝓtestatio demõstrat ꝙ facit ꝓmissio
nem sine ꝯsensu cũ ꝓmissio ad nil aliud saltem p̃ncipaliter tẽdit ni
si ad obligãdũ ꝓmittẽtẽ ꝯsensu ꝓmittẽtis ⁊ stipulantis mediante:
deficiente aũt consensu ꝓmittentis deficit vnũ ex substantialibus
ideo ꝓmissio vitiat̃ ⁊ ꝓtestatio releuat:ita etiã contingit in termi-
nis nostris ⁊ in terminis.d.l.si quis in p̃ncipio testamenti.vbi non
sunt verba trahibilia ad plures sensus nisi capiendo sensum de te-
stamento verbali non mentali.⁊ tñ ibi ꝓtestatio contraria verbis
vitiat actum similiter in terminis.l.humanuz.⁊.l.rescripta.⁊.l.nec
dãnosa supra allegatis iunctis rõnibus que in eis ꝑ doc.allegãtur
⁊ tñ ꝓtestatio vitiat ⁊ non vitiat̃.⁊ similiter in terminis.d.§.celsus
quem allegans in contrarium musauit.⁊ dimisit insolutum non vi
dens vt arbitror coloratam rñsionem ad inductionem quam feci.
non eñ est bona solutio adierit idest fecit actum:qꝛ alias tenderet
in aditionem puta alienauit bona hereditaria:qꝛ eo casu nõ resul-
tat aditio de iure vel de facto.⁊ sic nullo modo verificaretur ℞bum
adierit:in iure autem sepe reperitur ꝙ actus nullus noiatur noie
quo actus validat:vt.d.l.si quis in principio testamenti.⁊ in.l.si iu
re.eo.tit.⁊ in titulo de iniusto testamento per totum.⁊ in.l.qui te-
stamẽtum.de lib.⁊ posth.⁊ in.l.si mulier.de condi.insti.vbi implet̃
conditio si manumiserit vel siquid simile fecit manumittendo de
facto ⁊ nõ de iure.⁊ in infinitis similibus: sed non dicetur adiuisse
de facto vel de iure qui vendidit bona hereditaria animo nõ adeũ
8 di.¶ †Nec obstat illa theorica ponderata ꝑ allegantẽ ꝙ qñ prote
statio emanans contra consecutiua actus ex iuris dispositione tñ
non valet per.d.c.cum.M.ferrariensis.⁊.d.l.cum p̃cario.⁊.l.nemo
potest.de leg.j.⁊ in.l.si seruum.§.j.de pecu.⁊ optimum tex.x.disti.
c.ij.vbi protestatio ꝙ ecclesia edificata nõ sit in potestate epi: quia
non pendet a voluntate protestãtis non releuat.⁊ dictaz theoricã
dicit firmare Jo.mona.⁊ Jo.and.in regula in generali.⁊ abbatem
cardinalem ⁊ alios in.d.c.cumana.de elec.⁊.d.Anto.⁊ alios in.d.
c.cum.M.⁊ Bal.in.l.nensenius.de neg.gest.cui theorice ego rñde
bam ꝙ qñ protestatio concernit id ad quod solum tendit vel saltez
principaliter.tunc ꝓtestatio vitiat actum.⁊ ita loquitur.d.l.obli-
gationum substantia.⁊ põt ad hoc adaptari.d.§.celsus.nec eo casu
loquũtur.d.l.cum p̃cario.⁊.d.c.cum.M.⁊.d.cañ.dyaconi.⁊.d.cañ.
ij.x.distin.⁊ alia que adducũtur dicit allegãs quod dicta distinctio
non tangitur ab alijs scribentibus non curandum satis sit quod su
mitur ex illis text.quos adduxi.⁊ dicit non probari in.d.§.celsus.
nec dicit quare non probetur ibi.item ꝙ non probatur in.d.l.obli
gationum substantia:qꝛ ibi protestatio facit promissionem signifi
care pollicitationẽ.⁊ sic trahit ad suum sensum:que respõsio est cla
rissime supra confutata.secũdo respõdet ꝙ obligatio est ꝯsecutiua
nõ ex iuris dispõne tñ:sed est ꝯsecutiua iuris dispositiõe a volũta
te ꝓtestãtis ⁊ alterius contrahentis:quorum conuẽtiones pñt da
re formam legis eoꝝ contractibus.l.legem.C.de pact.l.nõ oĩs.ff.si
certum pe.ꝺm eum que secunda responsio similiter non oĩno pla-
cet:qꝛ cõuentiones non cõtrahuntur nisi ꝯsensu duoꝝ vel pluriuz.
l.j.in prin.⁊.§.cõuentus.ff.de pac.⁊ ꝯsensus vnius non dat legem
cõtractui.⁊ multominus consensus nullius:sed pactum ⁊ cõuẽtio
que sunt sinonima.l.j.§.si cõuenit.ff.depositi.ita loquũtur iura ad
ꝓpositum allegata:sed in terminis.d.l. obligationum substantia
deficit ꝯsensus promittentis ⁊ stipulantis.merito dictus defectus
non deberet dare legem ꝯ̃ctui nec a ꝯsensu vnius dependet obliga
tio.⁊ sic non dependet a volũtate ꝓtestantis:qꝛ ꝯ̃ctus nõ resultat
ex voluntate vnius tñ ⁊ minus ex nullius voluntate.⁊ sic nõ capit
legem qꝛ qualitas sine subiecto esse non põt.l.eius qui in ꝓuinciaz
circa finẽ.ff.si cer.pe.⁊.l.ij.ff.de vsufru.⁊ sic dicta rñsio est inepta.rõ
ergo est illa quã dixi.s.qꝛ ibi ꝓtestatio fit circa id ad qd̃ tẽdit vel cir
ca qd̃ versat̃ actꝰ vel qꝛ ꝓtestatio remouet protestantis ꝯsensum ab
actu q non ꝑficiebatur sine ꝯsensu ꝓtestãtis.⁊ ꝓbat ille tex.ꝙ tunc
censetur ꝓmissio ℞balis nõ pollicitatio si bñ aduertat̃: sed dixerit
aliqs dicta ꝓtestatio nõ remouet ꝯsensuz ab actu ꝓmissiõis: sz ab
effectu q ex ꝓmissiõe ⁊ stiplone resultat.s.ab oblone verũ qꝛ stiplo
p̃ncipalr tẽdit ad obligãdũ.iõ si remouet ꝯsensuz ab oblone cẽset̃
remouere ꝯsensuz ab actu.iõ vna rõ coadiũnat aliã.p̃terea appro-
batio testamẽti nõ p̃iudicabat nisi qꝛ approbãs cẽset̃ tacite ꝯueni-
re de nõ veniendo ꝯ̃ disposita in testõ si non hz animũ sibi p̃iudicã
di nõ habet animũ se astringendi vel obligandi ad nõ veniendum
cõtra.ideo non obligat̃ nõ venire cõtra testm̃.ideo istud p̃iudiciuz
resultat ex voluntate agnoscentis ꝓut obligatio ex volũtate ꝓmit
tentis.p̃iudicium eñ generat obligatio ⁊ preiudicium qd̃ genera-
ret dicta recognitio non ex alio redundat nisi qꝛ voluerit recogno
9 scens ꝙ staretur contra eũ dicte sue recognitioni.†Nec obstat etiã
quod dicebatur quod non sit differentia vtrum actus dependeat
a voluntate vnius ⁊ protestatio remoueat cõsensum illius ab actu
an vero dependeat a voluntate duorum ⁊ ꝓtestatio remoueat con
sensum duoꝝ ab actu:qꝛ lz istud nolim negare.tñ illud qd̃ infert al
legans scilicet ꝙ si vnus ꝓtestatur altero p̃sente ⁊ non contradicẽ-
te sit perinde ac si consentiret vel ac si actus penderet a voluntate
solius protestantis istud negatur:qꝛ qui tacet non censetur cõsenti
re in his que sibi p̃iudicant:vt.c.is qui tacet.de regu.iur.in.vj.per
Bar.in.l.que dotis.ff.so.ma.⁊ quod requiratur expressus consen-
sus aduersarij protestantis voluerunt Jnno.⁊ Host.in.c.cumana.
de elec.⁊ ibi idez tenet Jo.an.vt refert Jmo.in.d.§.morte. vbi idẽ
vult Bar.quod ⁊ voluerunt Petrus de bellapertica Cy.⁊ Bart.
in.d.l.pacta nouissima.⁊ sic est cõmunis opi.contra presuppozituz
allegantis.fateor tamen quod hoc non adaptatur ad solutionem
d.l.cum precario.ex quo ibi emanauit pactum quod presupponit
consensum plurium per.d.l.j.ff.de pac.responsio autem in qua p̃n
cipaliter me fundaui est quia non remouit consensum ab actu.itez
potest sumi alia responsio ex supra deductis quod ibi protestatio
emanauit post actum perfectũ ⁊ cõcurrit coniectura ꝙ pactũ ⁊ cõ-

tractus concernunt fauorem recipientis precarium. et interest eius q pactum et ptestatio non vitiet Zctum et q pactum factum in fauorem rogantis non redundet in odium contra.l.qd fauore.de.ll. et.c.quod ob gratiam.de reg.iur.in.vj. Ad id quod Bar.non dicat id quod allegaui.s.q non dicat quod si quis dixerit pmitto aio no pmittendi non resultet promissio:sed loquitur in eo qui dixit promitto aio non me obligandi respondetur qd est verum quod verba Bar.non aperte sonant.tn eadem est mes qr vbi est pmissio sine animo obligandi nulla est patet in simulate in furioso in docente in nugatorie loquente in pupillo et similibus. et pbatur in simili in.l.diuus.ff.de mili.tes.et in.l.si quis.in pn.testi.vt latius supra declaraui. et insuper Bar.in.d.§.morte du querit in.iiij.col.an ptestatio tollatur p actum Zrium expresse se exeplificat qn postea adiuit. et sic loquitur vt iurisconsultus non dicit fecit actum p quem alias psumeretur aditio.nam eo casu no posset neq pprie neq impropie dici q adiuit. et insuper quo ad ppositum nrm magis confert dictum Bar.si loquitur in eo qui pmittit aio non se obligandi q si loqueretur in eo qui pmittit aio non pmittedi:qr in casu nostro non dixit agnosco aio non recognoscedi:sed dixit agnosco aio mihi non preiudicandi.recognitio em non exigebatur nisi vt sibi preiudicaret si quod ius haberet in dictis bonis. vn ad propositu nostrum non refert loquatur vno modo vel altero.item Ludouicum nunc no vidi.sed dum legi.d.§.morte vidi eum qui pluries legerat illum titulum. et ibi eum refero put facit ad propositum forte in lectura allegantis aliter loquitur prout et ipse dicit. Item ad dictuz Ang.in.d.§.celsus.lz Ang.non dicat expresse q dixerit adeo animo non adeundi:tamen satis dicit relatus ad tex.de cuius intellectu loquitur cum text dicat adierit et hoc est quod ego ponderaui in consilio quod allegans musat et simulat no aduertere et Imo. ibi refert Ange.vltimate dicere quod si dico si contingat me adire vel testari non faciam animo testandi vel adeundi ptestatio vitiat aditionem et testamentum et idem seqtur Imo.itaq volunt Ang. et Imo.q si precedit dicta ptestatio et postea dico adeo facio testamentum non resultat aditio neq testm:et sic in terminis decidunt quod dicebam q si dico adeo animo non adeundi non resultat aditio qr absurdum esset dicere q plus inficiat protestatio ex interuallo precedens q protestatio contemporanea actui maxime si precedit et sequitur ad hoc.l.per seruum.§.j.ff.de vsu et hab. et quod p illu tex.dicit Bar.in.l.vbi ita donatur.ff.de do.ca mor.nec dum Ang. loquitur in venditione animo non vendendi loquitur q emens co senserit et taciturnitas non habet pro consensu vt.s.deductum est. Illa autem cosideratio qua facit allegans q interpretet facio hac recognitionem mihi non preiudicialem non placet:nam ita possemus interpretari in.d.l.cum precario facio pcarium non reuocatorium in terminis cle.gratie facio acceptationem secundi bnficij no reuocatoriam pmi beneficij in terminis.d.c.cum.m.facio collationem canonicatus non astringens ad conferendum prebendam in terminis.d.can.diaconi accepto presbyteratum non artatinuz ad cotinentia:et tn ptestatio in dictis iuribus non trahit actum ad dictos sensus:sed vitiatur protestatio:ita pari ratione dicere deberemus in casu nostro si non militarent consideratioes quas adduxi. Similiter non videt subsistere alia consideratio dni allegantis dn dicit q subsistit iusta ca ptestandi pper mentis ambiguitatem et ignorantiam maxime causatam dolo testatoris allegat q quando subest iusta ca ptestandi ptestatio actui contraria vitiat actum et releuat ptestatem p suo casu.c.cumana.de cle.et ibi Inno.d.Ant. et Panor.et tex.cum glo.iij.xxiij.q.j.can.hec est fides ponunt doct. in.d.c.cu m.et in.c.prelatum qd metus causa et facit tex.ibi et.xxij.q. ij.lotari.na imo vr q no militet iusta ca ptestandi:na recognitio testi non habebat fieri nisi vt possit adire nec erat iustu q ipe vellet se habilitate ad adenu et no facere recognitione bm mete testoris sed erat queda deceptio:testator aut instituedo sub dicta zditione no fuit in dolo qr no tenebat aliter instituere et apposuit terminuz intra que posset se iformare et deliberare an sibi expediret recognoscere scripta in testo:et lz no zfectio inuetarij causasset presumptionem doli in administrado et forte aliqua fraudasset in vita ipse testator tn in testo no psumitur dolus.l.merito p socio.et.l.quoties. §.qui dolo.de pba.nam relinquendo hereditate poterat resultari satisfactio si quid fraudasset et prout ipse institutus habet nuc notitiam que fuerint bona sui patris:ita poterat habere notitiam itra annu diligenter inuestigando et put nuc no apparet qd testator exposuerit de suo p soluedis debitis paternis:ita et tunc non apparebat nec nuc apparet q no fuerat vera ea q in testo narrantur:itaq no subest iusta ca faciedi recognitione cu dicta ptestatioe aio adeundi postea:sed poti fuit fraudulenta debebat em non adire et no recognoscere si dubitabat de preiudicio. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxij.

1 ¶ Substituto zuetu fratru minoru si institut decesserit absq liberis masculis:ita q ex eo nulla ples masculina reperiet an excludat filios masculos ex filiabus feminis ipsius instituti existentes. nu.seq.et p totum.

2 Masculinum quo femininum non concipit in materia substitutionum.vsq ad fi.consi.

3 Substitutionu vba p que rogatur institutus si decesserit sine liberis sunt indefinita vt videantur vniuersali posse equiparari.

4 Substitut an excludat a nepote ex filia tacita defuncti volutate.

¶ Consilium.clxij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Licet prima fronte videat dicedu q dicti nepotes ex filia faciant deficere zditione dicte substonis:nam masculinum solet concipere femininum.l.j.ff.de vb.sig. et.l.qui duos.de leg.iij.et.c.generali.de elec.li.vj.ideo appellatione filioru videt zprehedi etia filie q no decesserut sine filijs nec sine ple masculina ex quo habuerunt filios masculos q supsunt:ita q ex d.Ugone ples masculina reperitur:et sic no verificatur.d.coditio si filij decesserint sine filijs:ita q ex eis nulla ples masculina reperiat: nam ples masculina ex eo reperitur ex quo nepotes predicti supersunt:et sic ples reperit ex quo sunt masculi vr dicedu q sit ples masculina:et zñter deficit zditio substonis et in zñtia ipsa substitutio: attento q nepotes veniunt filior appellatioe et non dr sine liberis decedere qui relicto nepote superstite decessit.l.j.C.de zdi.isertis. pterea fratres minores non sunt capaces bonorum vt in cle.exiui. de ver.sig.et in.c.exijt qui seminat.eo.ti.lib.vj.et per Bart.in sua minorica et per bal.in aut.ingressi.C.de sac.san.eccle.maxime hrditatum vt.d.cle.exiui.§.nos aut zsiderates.ideo.d.substo tanq facta incapaci no valeat. ¶ Cn his no ob.Zrium puto dicedu.s.q sit locus dicte substoni et dictus loc fratru succedat seu vt meli loquar succedit ecclesia romana et eius pcuratores distribuere solet in vtilitate ipsor fratru et hoc vigore extrauag.martini qnti que incipit ad statu ordinis q dilatat multu habenas et longe magis extrauagas sixti quas extrauagates pluries vidi:lz no viderim de primo. Dicte extrauagates disponut q ecclesia romana succedat vt dixi in affectu aut succedit in vtilitate ipsor fratru io substo non vitiat rone incapacitatis substituti: videndu an sit purificata substonis
2 conditio. †Circa qd est aduertedu q aut dicim q verbu filijs pluries repetitum in dicta substone qd verbuz filijs est masculini gnis concipit femininum filiabus vel filie:aut no cocipit femininu si no zcipit tuc de plano dicedu est q est purificata coditio:na filius masculus decessit sine filijs:de filiabus aut no fit aliqua mentio si masculinu non concipit femininu:sin aut diceremus q masculinu zciperet femininu.et tuc illa verba q nulla proles masculina reperiret foret superflua:nam si Ugo decessisset sine filijs et filiabus vel filij et filie decederet sine filijs et filiab tuc no reperiret proles masculina nec feminina et sic dicta verba ita q et c. maxime vbu masculina fuisset frustra positu qd no est dicedu.l.si qn de leg.j.et.c.si papa.de priuil.lib.vj.vn ne dicta verba ita q nulla ples masculina reperiretur sint ludibrio posita opz q aliquod ex dictis vbis filijs no cocipiut femininu si vnu no cocipit interptandu est q nec aliud zcipiat: qr ex pcedetibus et sequetibus pcedetia et sequetia declarat p.l.hrdes palam.§.lz si nota.ff.de testa.et.l.si seruus pluriu.§.fi.de leg.j.p que §.fi.Bar.in.l.ceturio.de vulg.et pup.paru post mediu ver.qd dicemus dubito versu vel qd si in pcedetibus vbu coe et c. vult q si vbu dubiu et equiuocu ponit in vna parte testameti vno mo interptat in alia parte testi eode mo positum:ita in pposito si verbu filijs semel ponit in dicto testo vt no zcipiat femininu: ita et ceseat in alia parte positu et maxime cu immediate vnum post alteru positu cotinuato sermone et in eade oratione ita q non est verisimile q diuersimode sumpserit ide vocabulu in eadem orone positu continuato sermone qui adaptat ad casus successiuos. Item in materia differeti inter masculos et feminas masculinum non cocipit femininu no. Bar.in.l.j.ff.de verb.sig.et Bal.in.l.j.C.qui admit.et Ang.Salyc. et moder.in.l.quicunq.C.de ser.fu.et Pe.de anc.in.c.gnali.de elec. lib.vj.sed in casu nro est apud testore materia differens: qr testor in dilatione suor bonor magis dilexit masculos q feminas:pz qr inuitauit pia cam casu quo ples masculina no reperiret:et sic etiam si reperiret ples feminina:ite pretulit fratrem sorori: nam Ugone fratrem inuitauit in vniuerso et sorore Francisca in nihilo aut parum honorauit. Et ideo materia videt differes inter mares et feminas et testator pluries vsus fuerit verbo masculini sexus et de ppria vi verbor masculinum no cocipiat femininu:sed ex interptatione extensiua.l.pnunciatio.de verbo.sig.et.l.hoc aut satisdatio.in fi.ff. de adop.et.l.j.§.de eo.ff.de pecu.prout hoc tz glo.in.l.j.ff.de verb. sig.et Dy.ibi et Jaco.but.in.l.si qs in tantam.C.vnde vi.et Cy.in.l. quicuq.C.de ser.fu.et Spec.in tit.de disp.et alle.§.post hoc autem ver.vel ibi masculinu.et Archi.in can.si quis suadente.xvij.q.vij.et prout pertinet ad casum nostrum.idem voluit Barto.in.d.l.j.de verb.signi.et coiter tenet salte in masculinis que no requirut aliqd substatinum put est verbu filijs.ide vult Raph.ful.in.d.l.quicuq etia vbi masculinum reqrit in quo Bar.in.d.l.j.de ver.sig.sed non refert quo ad casum nrm.zcurrut ergo ppria vis vbor et verisimilis mes testoris merito et c. Et ad supradicta optime vrget quod cosuluit Bal.in zsi.incip.in ca testameti andreuicoli salimbeni in ordine mihi.cccclxxxij.vbi Bal.zcludit q dictu verbu filios no traditur

hitur ad filias inter cetera ita dicens ad cõtex. his p̃missis inquiro
voluntatẽ testõris hoc modo si sensisset de neptibus quare filias ex
clusisset. nam charitas per prius ordinat̃ ad filias q̃ ad neptes de li
be. ⁊ posth. l. gallus. nam irrationabilis valde fuisset testator ipse q
masculis substituisset neptes ⁊ non filias ⁊c. ita inquit Bald. ad cõ
3 tex. † Corroborãtur predicta qz si illa verba si decesserint sine filijs
sunt idefinita ⁊ indefinita nõ semp eqpollet vniuersali. l. quesitũ. §.
illud fortasse. ⁊ l. si cui. in p̃n. ff. de leg. iij. iuncta. l. pediculis. de aur.
⁊ ar. le. qñ em̃ non est eadẽ ratio oĩm cõprehẽsoꝝ sub vniuersali tũc
indefinita nõ refertur ad ea ad q̃ rõ ⁊ ꝯditio rei magis adaptat̃ pro
ut not. Dy. in rubrica. de reg. iur. in. vj. ⁊ qñ equipollet vniuersali
non equipollet ex rigore verborum sed ex benignitate ⁊ ꝓbat tex.
in. l. si seruitus. ff. de ser. vr. pred. ideo in proposito illa indefinita si-
ne filijs non inconuenit si non referatur ad omnes filios: qm̃ respe
ctiue ad subiectam materiam non videtur eadem ratio ⁊ conditio
omnium filiorũ: qz alia ratio videtur esse in masculis q̃ in feminis
in casu nostro per supradicta. Itẽ optime facit quod no. Rapha.
fulg. in. l. j. C. de condi. inser. vbi cõcludit q tacita voluntas testato
ris operatur q nepos ex filia non excludat substitutum que tacita
voluntas videt̃ ꝯiecturanda qñ appareret ipsum testatorẽ in testõ
pretulisse lineaz masculinã feminine puta qz pater filios masculos
instituit vniuersaliter ⁊ filiam in certa qñtitate nomine dotis ⁊ si
quis ex dictis filijs decesserit sine filijs substituit fratrẽ superuiuen
tem ⁊ eius filios: nam tunc q̃uis illa verba sine liberis comprehen
dant masculũ ⁊ feminã. l. lucius. §. quesitum. de leg. iij. ⁊ l. si quis ita
de testa. tu. tñ qz testator predilexit filios stabimus ꝓprie significa-
tioni vocabuli cui consonat etiã mens testatoris vt filia filij nõ ex-
cludat substitutuz: ⁊ ne alias testator videatur plus dilexisse nepo
tem ex filio q̃ filiã ⁊ hoc optima rõ. ar. d. l. si viua matre. §. in nepo-
tibus. ꝓm Raph. ibi qui ita de facto rñdisse dicit ⁊ postea in alio ca
su consultus ita ꝯsuluit ⁊ vidit ꝯsilium cuiusdam egregij doc. qd̃ et
tangit Pau. de ca. ibi referẽs Raph. in casu simili vbi si lz fuit vni
uersaliter institut⁹ fili⁹ ⁊ filia in re certa. ⁊ si fili⁹ decesserit sine filijs
fuit substitutus pius locus in quo casu ipse Pau. de ca. dicit se cõ-
suluisse ꝓ pio loco in casu quo ipse filius decessit non filia. qz prout
pius locus prefertur ibi filie testatoris: ita cẽseatur prelatus nepo
ti testatoris. d. §. in nepotibus ꝓm eum qui dicit se fuisse primũ qui
consuluit. sed postea consuluit collegium florentinum ⁊ oẽs aduo-
cati curie romane qui erant plures ⁊ solẽnes ꝓut ipse dicit: sed in
contrarium consuluerunt bononiẽses ⁊ perusini: qz verba substitu
tionis faciunt pro nepote contra pium locuz ꝓm Pau. ⁊ ca. fuit ꝑ
concordiam decisa ꝓm eum: qui dicit q postea alias consultus no-
luit consulere: qz consilia ꝯ̃ria reddiderunt eum satis dubium. In
casu isto testator pretulit fratrẽ sorori ꝓut soror nõ excluderet sub-
stitutum: qz nõ reperiretur soboles masculina ita nec nepos ex ea
⁊ lz illo casu sit dubiũ: ex eo quia substitutio fit filijs post eorũ mor-
tem quo casu subintelligitur conditio si decesserit sine liberis etiaz
si non appareat expressa. Ita ⁊ si expressit sub verbo filijs: nos loq-
mur in substitutione facta fratri: in qua non militat dicta rõ. Itez
hic vrgent verba illa ita q non reperiretur proles masculina: si ita
q vbi non essent illa verba casus esset valde dubius. Concurrenti-
bus istis verbis inherendum est pro substituto per supradicta ma
xime concurrente fauore anime testatoris ⁊ pij loci. arg. l. sunt per-
sone. in fi. ff. de reli. ⁊ sump. fu. facit. l. in ambiguis. ff. de iure do. ⁊ l.
sancim⁹. C. de sac. san. eccle. iõ ꝯcludo q sit locus dicte substitutiõi.
Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxiij.

1 ☞ Tutor ex latere matris transeuntis ad secunda vota q stante
statuto pupillis dari nequeat an matre minore. xxv. annis tutorez
petẽte dari filio possit dari auus maternus vel auia mr̃na. ꝑ totuz.
Tutele dationi an preferatur mater auo. nu. seq.
2 Tutor testamẽtarius prefertur legitimo tutori.
3 Tutrix legitima an dicatur mater velit aut nolit.
4 Tutoris datio ex secũdo gradu an tollat tutele dationem ex p̃mo
gradu ⁊ vt nõ videat̃ esse locus tutori legitimo sed datiuo. nu. seq.
Testm̃ secũdũ qñ non derogat primo.
5 Tutela legitima vel datiua que sit. ꝯsi. seq. nu. 3.
6 Tutor nõ idoneus a iudice datus iudex tenetur pupillo ad inter
esse ꝓpter insufficientiam tutoris.
7 Tutor petens sibi tutelã decerni presumitur suspectus.
8 Tutor dandus est arbitrio ꝓximorum.
9 Tutores qñ dant̃ an debeant citari ꝓximiores ꝯiuncti vel amici.

¶ Consilium. clxiij.

1 In nomine domini nostri
Jesu christi. ¶ Viso suprascripto statuto ꝓ decisione
presentis consultationis est premittendũ qd̃ vbi con-
currit mater ⁊ auus sunt opi. an mater an auus prefe-
ratur. nã glo. in aut. matri ⁊ auie. C. qñ mu. tute. offic. fungi potest
vult prout intelligit eã Bart. ibi: ⁊ in. l. si quis sub conditione. ff. de
testa. tut. quod mater repellatur ab auo per. l. ij. C. qñ mu. tu. offic.
fun. potest: vbi mater excluditur a legitimis. ⁊ lz mater per ius no
uissimum preferatur legitimis vt in. d. aut. matri ⁊ auie. tñ text. in
corpore dicit eam preferri legitimis ex latere. ergo non legitimis
ascendentibus. Tamen Bar. in. d. aut. matri. ⁊ in. d. l. si quis sub cõ
ditione firmat ꝯ̃rium ea rõne qz tex. in corpore venit ꝓm ordinem
successionis: sed ꝓm ordinem successionis mater prefertur auo pa-
terno ⁊ auo materno vt i aut. defuncto. C. ad ter. ideo p̃fertur etiã
in tutela ꝓm eum qd̃ ⁊ tenet etiã Bal. per eandem rõnem in. d. aut.
matri ⁊ auie. vbi idem per eandem rõnem firmat Saly. dicens q lz
Bar. dicat q glos. vult q auus excludat matrẽ ⁊ eã reprehẽdat: tñ
ꝓm eũ glo. non habuit illum intellectum sed loquitur impugnãdo
rationem antiquoꝝ qui ponderabant q legitimi tutores matrem
excludebant ⁊ auiam non excludebãt. nam ex hoc sequeretur quod
auus excluderet matrẽ ⁊ nõ auiã que est in remotiori gradu quod
esset absurdum: item sequeretur aliud absurdum. s. q pater et auia
equaliter admitterentur pater vt legitimus auia per illã autenti-
cam non autẽ decidit q pater ⁊ auia equaliter succedant in tutela
ꝓm eundẽ Salyc. qui concludit vna cum Bar. ⁊ Bald. qd̃ mater p̃-
feratur auo materno ⁊ auo paterno ⁊ hoc puto tenẽdum lz Ang.
in. d. aut. matri ⁊ auie teneat contrarium. s. q auus preferatur ma-
tri: quia tutor legitimus ascendẽs preferatur matri ⁊ auie ea ratio
ne: qz tex. in corpore p̃fert matrem ⁊ auiã legitimis ex latere ergo a
contrario secus in ascendentibus q̃ rationẽ ponderant glo. ⁊ bar.
licet in alijs terminis saltem Bar. sed est aduertendum q dicta rõ
non astringit: qz lz ꝯ̃rius sensus vrgeat q mater ⁊ auia non p̃ferat̃
oĩbus ascendentibus. tñ non facit qcq̃ q ascendẽtes p̃ferãtur ma-
tri ⁊ auie dictus em̃ ꝯ̃rius sensus non tẽdit ad hoc ⁊ hinc est quod
Bar. ⁊ Bald. Saly. non curant hoc in articulo qñ ꝯcurrunt mater
⁊ auus concludentes vt. s. q mater excludat auum. Et sic ar. illud
a contrario sensu nihil facit ad exclusionem matris vel auie nec fa-
cit arg. sumptũ ex. l. ij. C. qñ mu. tut. offi. fun. potest. s. q legitimi ex
cludebant matrem: qz illo tempore auus maternus nõ excludebat
matrem qz vt cognatus non erat legitimus. itẽ mater non vocaba
tur a lege ad tutelam ⁊ sic non erat legitima tutrix hodie vero sec⁹
vt cõiter tenetur. Et in corpore simpliciter disponitur q admittã-
tur ad tutelam ꝓm ordinem successionis: itẽ q soli testamẽtarij p̃fe
rantur ergo non legitimi. Et lz in patre ⁊ matre ꝯcurrẽtibus bar.
⁊ Bald. Ang. ⁊ Salyc. velint patrem preferendũ: tñ ꝯcurrunt alie
rõnes que per eos assignantur ita q non mouẽtur sola dicta rõne
⁊ Cy. velit q concurrant in tutela pater ⁊ mater ꝓut cõcurrunt in
successione cuius opi. videt̃ de iure ꝓbabilis ex quo dicit tex. in cor
pore ⁊ in. d. aut. matri q soli testamẽtarij matri ⁊ auie p̃ferũtur ⁊ q
ipse vocant̃ ꝓm ordinez successionis. Nec vr̃ obstare q est subiecta
viro. nã ⁊ filiusfa. est subditus patri: qz sub eius ptãte: ⁊ tñ põt esse
tutor insti. qui dari tut. possunt in p̃n. Nec etiam obstat q testamẽ
tarij preferũtur ⁊ sic dati a patre preferuntur ꝓpter auctoritatem
patris ⁊ fidẽ q̃ habet lex in patre. multo ergo magis debet ipse pa
ter excludere patrem: qz respondetur q tutor testãrius proprie da
tus a patre habente filium in potestate alias non potest pater filio
tutorem dare. l. j. in p̃n. ff. de testa. tut. ⁊ non potest dare filio eman
cipato ꝑfecto si pater habet filium in potestate prefertur omnib⁹:
qz constitutus sub patria ptãte non põt habere tutorẽ vel curatorẽ
2 l. fi. in p̃n. C. de cura. fur. ⁊ insti. de tutelis. in p̃n. ⁊ ibi glo. † Et ideo
si tutor testãrius dat̃ ab auo paterno p̃ferret̃ matri per illum tex.
aut. matri ⁊ auie ⁊ in corpore qz per auum põt dari tutor testãrius
nepoti. l. q si nepotes. ff. de testa. tut. ⁊ insti. eo. tit. §. fi. Et tñ nõ ex-
cluditur mater ab auo intelligitur de auo qui nõ habet nepotem
in ptãte puta qz eũ emãcipauit itelligitur itaq questio in auo nõ
habente nepotẽ in ptãte non autẽ opz hoc firmare: qz in casu nr̃o
nõ cõcurrunt pater ⁊ mater nec esset tutum ꝓpter auctoritatẽ su-
pradictoꝝ doc. que est q pater p̃feratur matri in matre aũt et auo
materno ꝓut est casus noster ꝯcludendũ est q mater p̃feratur auo
⁊ hec discussio fuit expediens ⁊ oportuna: qz si mater ab auo exclu
deretur forti⁹ ⁊ auia que est remotior in gradu ⁊ ꝓm ordinẽ succes-
sionis: prout ⁊ doc. dicunt: mater aũt hoc casu nõ est idonea tutrix
qz minor per. l. fi. C. de legi. tu. ideo immineret disceptatio an auus
preferatur auie: an secus seu cõcurrant sup quo articulo sunt opi.
que disceptatio militat qñ esset locus legitime tutele ꝓut est subie-
cta materia in qua glo. ⁊ doct. loquũtur ideo pri⁹ discutiatur an in
3 casu isto sit locus tutele legitime an vero datiue. † Circa qd̃ dicẽdũ
videt̃ prima facie q sit locus legitime tutele: nã Barto. qui ponit
hãc qõnem in. d. l. si quis sub ꝯditiõe in vltima col. versic. quero qd
si mater est minor videt̃ velle q sit locus tutele legitime. dicit enim
q licet faciat ꝓ tutela legitima. l. non solum. §. si libert⁹. ff. de excu.
tuto. ⁊ l. si tutor reipublice. §. j. ff. de tute. ⁊ ratio dist. in contrarium
4 ꝓm eum facit qz mater non est legitima tutrix nisi qñ vult † ⁊ in si-
mili videmus q per secũdũ testm̃ tollit̃ primum dũmodo ex secun-
do possit esse heres vt. d. l. cum in secundo nec curatur possit eẽ he-
res voluntate sua vel ex necessitate vt ibi probatur ⁊ omnes faten-
tur ⁊ nemo hoc in dubium reflicaret: ita in ꝓposito nõ curetur pos
sit in primo gradu esse tutor vel tutrix voluntaria an necessaria ad
hoc vt cesset delatio tutele ex secundo gradu vt arguamus in pro-
prijs terminis quib⁹ arguit Bart. ⁊ ponamus in scd̃o testõ heredẽ

seium institutū sub cōditione si titius ꝯsuluerit ⁊ si voluerit eē he-
res dicet ne Bar. aut quiuis alius quominus primum testm̄ tollat
per secūdū absit qꝛ cōtra casum. d. l. cum in secundo in generalitate
sui: ita dicamus primum tutorem legitimum excludere secundū lꝫ
inuitari speret si voluerit, ꝯcludamus itaqꝫ in casu isto esse locū tu-
tori datiuo ⁊ non tutori legitimo non obstante rōne Bar. cui date
sunt supra plures rn̄siones: nec ob. eius auctoritas qꝛ argumenta-
tiue loquitur non decisiue cum subdat hoc non pono ꝓ constanti:
5 †cū ergo sit locus datiue tutele non est necessaria inuestigatio an
auus excludat auiā an ambo simul que tractat̄ ꝑ doc. in. d. aut. mr̄i
⁊ auie ⁊ per Bar. in. d. l. si quis sub conditione tn̄ in tutela legitima
que defertur a lege ꝺm ordinem successionis. l. j. in ṗnci. ff. de legit.
tuto. ⁊ in. d. §. ex his. in aut. de heredi. ab intes. sed dependet a iudi
ce qui debet dare magis idoneum autē. sicut. C. de legi. tuto. ⁊ ibi ꝑ
doc. ⁊ lꝫ loquatur in tutoribus legitimis quibus est decernēda ad-
ministratio a iudice: tn̄ eadem ⁊ maior ratio est in tutoribus dati-
uis quos dat iudex ex inquisitione etiam petitus a matre per. l. cre
6 dendum. in fine. ff. qui petunt tuto. † Hinc est ꝙ si dat minus ido-
neum ipse in subsidium tenetur pupillo. l. si tut. ⁊ l. aduersus. C. de
magist. cōue. ⁊ per totum illum titulum. C. ⁊ ff. Magis autem ido
nea videtur dicta auia: tum qꝛ vt mihi dr̄ magis suffulta facultati-
bus ⁊ minus egena: tum qꝛ dictus auus nō caret aliquali suspitiōe
qꝛ attinet pupillo ex latere matris que est talis etatis ꝙ verisimilr̄
non est mansura sine marito: maxime qꝛ non habet matrem sꝫ no-
uercam. ⁊ forte in domo pupilli sola non permaneret honorifice ꝓ
sua tenera etate. Ex quo ergo statutum prohibet precise dari tuto
rem attinentem pupillo ex latere matris si mater transit ad secūda
vota: ⁊ sic statutum videt̄ hēre suspectū propter secūda vota mr̄is
non debet habere pro fido si suspicantur secūde nuptie matris: pro
7 ut alias habuisset. † Item concurrit: qꝛ auus petijt ⁊ instat sibi de-
cerni seu dari tutelam dicti pupilli: nam ex hoc videtur ꝙ cēsendꝰ
8 sit suspectus. arg. l. que omnia ⁊ que ibi habent̄. ff. de proc. † Cōcur
rit insuper ꝙ vt audio fere oēs consanguinei pupilli arbitrant̄ ma
gis expedire pupillo vt det̄ in tutricē dicta auia q̄ dictus auus de
quoꝝ iudicio ⁊ fide lex plurimū ꝯfidit. arg. l. ait pretor. §. pe. ff. ex q.
cau. maio. ⁊ l. hec aūt. §. hoc aūt constare ⁊ qđ ibi no. ff. ex qui. cau.
9 in po. ea. ¶ † Per que iura ⁊ que notantur per Inn. in. c. si. in fine
extra de transac. dicit Bar. in. l. scire. §. si. ff. de tu. ⁊ cur. dan. ab his
ꝙ quando dantur pupillo tutores sunt citandi coniuncti ⁊ amici
pupilli: ideo cautus iudex vocabit coniunctos ⁊ amicos ⁊ eorū iu-
dicium sequi de quibus iudex plurimum cōfidere debet prout lex
confidit vt dictis iuribus. ⁊ in. l. transactionem. C. de transac. ⁊ que
ibi per Bar. ⁊ Bal. ⁊ alios. item ꝙ per Bal. in aut. item sacramēta
iiij. col. de pace iuramento firma. x. collatione ⁊ per Bart. in. l. si. ff.
ꝙ metus cā. ⁊ per eū ⁊ alios in multis locis. Multa ergo cōcurrūt
ad mouendum iudicē vt potius dare debeat in tutricē dictā auiā
q̄ dictū auum ⁊ qꝛ sumus in dando tutore non in legitima tutela
dicernenda non opus est instare in his que tradunt̄ per glo. ⁊ doc.
in. d. aut. matri ⁊ auie: an auus excludat auiam a tutela legitima in
quo articulo de rigore iuris inclino ꝙ non excludit sed non firma-
rem sine diligentiori inuestigatione.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxiiij.

☞ Acta ꝑ actorem gesta datū a matre cui non erat administra-
tio per iudicem ꝯcessa an valeant. ꝑ totum.
Tutela rerū pupilli defertur ipso iure pr̄i vel matri ⁊ a lege nō aūt
a iudice nec iudicis decretum requiritur.
2 Administrare an possit pupilli bona mr̄ an vero de necessitate re-
3 quiratur ꝙ iudex ei administrationem decernat. nu. seq.
Tutor testārius lꝫ nō debeat iudicis decreto ꝯfirmari tn̄ qn̄ inuti-
liter datus est indiget confirmatione nec eandē hꝫ administratio-
nē quā habent legitimi nisi iudicis decretū interueniat. nu. seq.
4 Tutor vt legitime possit administrare quinqꝫ requiruntur.
5 Appellari potest de iure canonico a quolibet grauamine.

¶ Consilium. clxiiij.

1 N nomine domini nostri
Jesu christi. ¶ † Videtur in hac cōsultatione ṗmo aspe
ctu dicēdū ꝙ dicta acta valeant. Nā ꝯstat ꝙ patri defert̄
tutela a lege nō a iudice. qꝛ a iure nouissimo in autētico de here. ab
inte. ven. §. ex his vn̄ sumitur autē. matri ⁊ auie. C. qn̄ mulier tute.
offi. fungi potest ideo est tutrix legitima ꝓut volunt glossa ⁊ doct.
cōiter in. d. aut. matri ⁊ auiē ⁊ Bart. in. l. si quis sub cōditione. ff. de
2 testa. tuto. † Licet dicatur anormala eo respectu. qꝛ alie tutele sunt
necessarie: qꝛ vt euitet̄ onus tutele regulariter requiritur aliqua ex
cusatio vt in ti. de excusa. tut. ff. ⁊ C. ⁊ insti. sed mater ⁊ auia sunt tu
trices volūtarie: qꝛ ius nouissimum ꝑ qđ defertur eis tutela ꝯtitur
verbo permittimus vt. d. §. ex his. ⁊ in. d. aut. matri ⁊ auie vbi glos.
in verbo permittimus ex hoc concludit ꝙ nō cogant̄ ⁊ doc. omnes
ibi ⁊ Bar. in. d. l. si qs sub ꝯditione. ⁊ in. l. ij. ff. qui petant tut. itē qꝛ
regulariter tutela est officiū virile. l. si. ff. de tut. ⁊ l. tutela. eo. ti. Cū
itaqꝫ deferatur a lege matri volēti ⁊ ipsa voluerit esse cū ꝯstituēdo
actorem fuerit actum qui non poterat fieri citra ius ⁊ nomen tutri
cis: ideo ipsa mater fuit cōstituta legitima tutrix absqꝫ decreto iu-
dicis: idcirco videtur ꝙ potuerit constituere actorem ⁊ gesta acto-
ris valeant: ⁊ maxime hoc videt̄ dicendū quatenus faueant pupil-
lo dicta acta: qꝛ minor habet priuilegium ꝙ acta gesta eius nomi-
ne ꝑ non habentem legitimam personam seu legitimū mandatum
valent in fauorem ipsius minoris. l. non ideo minus. C. de ꝓcura. ⁊
claudicat iudiciū: prout alias claudicat ꝯctus. l. iulianus. §. si quis
a pupillo ⁊ in tutore minus legitime administrante no. glo. singu.
in. l. si tutor in verbo potuerit. C. in quib. cau. in integ. resti. non est
neces. quam sequuntur ibi doc. ideo videtur ꝙ gesta per dictū tuto
rem in fauorem dicti pupilli valeant per supradicta: ⁊ lꝫ. d. l. nō eo
minus loquatur in sententia: tn̄ procedit etiam in processu ⁊ alijs
actis prout glos. in si. voluit. in. l. neqꝫ tutoris. C. de procu. ⁊ doc. in
d. l. non eominus. facit qꝛ cui nocet sententia nocent acta: vt not.
Inno. in. c. cum cām que extra. de testi. ⁊ Bart. post eum in. l. sepe.
3 in. x. ff. de re iudi. ¶ † His tn̄ non ob. contrariam partē arbitror iu
ri consentaneam lꝫ em̄ mater sit legitima tutrix filioꝝ ⁊ a. l. fiat tu-
trix ea volente: nec requiratur decretum iudicis ad constituendū
eam tutricē ꝓut non requiritur in alijs tutoribus testamentarijs
vel legitimis: qui ideo dicunt̄ testamētarij: qꝛ testō creant̄ ⁊ fiūt tu-
tores vt in ti. de test. tu. quasi per totum. ff. ⁊ C. solum qn̄ est inutili
ter datus tutor in testamēto interuenit necessario decretum iudi-
cis in confirmando vt in titulis. de confir. tu. ff. ⁊ C. ⁊ ideo legitimi
tutores dicūtur legitimi: qꝛ a lege dantur ⁊ creant̄ qꝛ legitimos tu
tores nemo dat: sed lex facit eos. l. legitimos. in prin. de leg. tu. ⁊ sic
ꝓcedunt quo supra in prin. in contrarium adducta sunt. quia vere
mater erat legitima tutrix tp̄e quo constituit actorem. Tn̄ non ha
bebat exercitium seu facultatem administrandi quā nō hn̄t legiti
mi tutores nisi eis decernatur a iudice. l. si. C. arbi. tu. vt per doc. ibi
⁊ no. in. l. cui eoꝝ. de posth. ⁊ C. de tut. ⁊ cura. illu. perso. l. j. ⁊ C. quā
do mu. tu. offi. fun. potest. l. ij. ⁊ §. si. in aut. vt qui se obli. habere per
hibent res mino. ⁊ l. legitimos. in prin. ⁊ in. §. in legitimis. de leg.
4 tu. vbi late per Bar. in prin. legis. † Ubi ponit ꝙ quinqꝫ requirun
tur anteq̄ is qui est tutor possit administrare primo ꝙ faciat inuē
tarium. d. l. si. C. arbi. tut. ⁊ l. tutor qui repertorium. in ṗn. ⁊ ibi late
per Bar. ꝺm ꝙ iurent sub obligatione bonoꝝ vtilia facere ⁊ inuti-
lia pretermittere. l. de creationibus. C. de epi. au. ⁊ in aut. vt hij qui
obli. se habere perhibent res minoris tertiū ꝙ satisdent rem pupil
li saluā fore. d. l. legitimos. ⁊ in. d. l. si tutor. C. in quibus ca. in inte.
resti. non est necessaria. ⁊ C. de tu. ⁊ cur. qui non satisde. l. in dubiū
⁊ l. si. prout hec tria requisita ponūt glo. ⁊ Bart. in. d. l. legitimos.
in prin. ⁊ doc. oēs idem tenent quartum requiritur ꝙ specifice pro
mittant defensionem. l. si. §. defensionem. C. de admi. tu. ꝓut volūt
doc. vt dicit Bart. in. d. l. legitimos dicens quod per hoc vidit an-
nullare multas tutelas: quia antiqui id non obseruabant ꝺm eum
quod ⁊ dicit Ange. in. d. §. defensionem. ⁊ hoc tenent ibi Cy. ⁊ cōi-
ter doc. his adimpletis debet decerni administratio ꝑ iudicē hoc
est iudex suo decreto dare licentiam administrandi res et negotia
pupilli. d. l. legitimos. ⁊ d. l. si. arbi. tu. ⁊ l. iiij. de au. tu. ⁊ in iuribus
supra allegatis. Dicte aūt matri non fuit decreta administratio:
ideo non poterat aliquid administrare nisi ea que dilationē nō re-
cipiebant vt qꝛ erant tp̄e periture dicit Ang. in. d. §. defensionem.
ponit Bar. in. d. l. legitimos. in si. prin. ⁊ in simili in. l. tutor qui re-
pertorium. in princi. qui idem dicit in his que spectant simpliciter
ad cōmodum pupilli quasi dicat. i. que non possent tendere in in-
cōmodum pupilli: istud videtur denotare verbum illud simplr̄ sed
euentus belli ⁊ iudicij potest tendere in incōmodum pupilli: ideo
non potuit creare actorē ad agendum pro pupillo dicta mater cui
non fuit decreta administratio nec vt arbitror interuenit aliqđ ex
dictis quinqꝫ requisitis anteq̄ tutor ad administrandum accedere
possit de quibus. s̄. ideo aduersarius legitime opposuit ꝙ. d. actor
non erat legitime creatus ꝑ dictam matrē cui nō erat decreta tute-
la ⁊ iudex qui de causa cognoscebat debuit admittere dictā opposi
tionem ⁊ pronunciare dictum actorem non habere legitimam per
sonam ꝓut non habebat vt. s̄. deductum. ideo ab eius pronuncia-
tione facta ꝙ esset procedēdum potuit legitime appellari rite qui
5 dem. † Non solum de iure canonico quo iure a quolibet grauamie
appellatur. c. vt debitꝰ. de appel. dummodo expressa causa ⁊ in scri
ptis vt ibi: ⁊ in. c. cordi. e. ti. li. vj. cum si. sed etiā de iure ciuili per ea
que no. Bar. in. l. ij. in. iij. q. secunde prin. q. ff. de appel. re. ideo par-
tes iudicis aditi super appellatione predicta sunt in pronuncian-
do bene appellatum ⁊ male iudicatum: ⁊ in reuocādo per viam at-
tentati quicquid interim gestum esset per. c. nō solum. ⁊ que ibi ha
bentur de appella. lib. vj. ante dictam pronunciaꝫ non puto aliqđ
substantiale gestum: quia prius de personis solet queri ⁊ discuti. l.
si queramus. de test. ⁊ l. quidam referunt de iure codi. ⁊ l. ante oīa
de procu. cum similibus. ⁊ lꝫ valeant gesta per minorē vel eius pro-
curatorē vel tutorē vel aliū administratorem nō legitimos pro mi-
nore. Tn̄ id est verū qn̄ constat ꝙ sint fauorabilia minori si autē
sumus in dubio ⁊ tunc processus non valet ꝓute si processus nō est
publicatus prout voluit Jaco. but. vt refert ibi Bald. ⁊ idem sim-
pliciter

pliciter tenent ibi Bar.⁊ Ang.facit qꝛ illud ius singulare loquēs in actu fauorabili minori nō dꝫ extendi ad casum dubiū:vtrū sit fa uorabilis vel odiosus minori in quo nō est eadē ratio.ar.l.ius sin gulare.⁊.l.qḋ ꝟo contra.ff.de.ll.⁊ in cap.que a iure cōi exorbitant de regu.iur.in.vj.⁊ ita contingit in casu nostro:lꝫ non viderīꝫ acta sed moueor qꝛ dubius est litis euētus:ita ꝙ ꝑ hec teneo ꝙ nō ob stat.d.l.nō eo minus.⁊ q̄ habentur ibi ⁊ in.d.l.si tutor.⁊ fortius ꝓ pter appellationem ⁊ no.in.d.c.non solum. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.clxv.

1 ☞ Usuras dotis non solute quas maritus petere potest constā te matrimonio:an heredes dicti mariti easdem petere possint a so ceri heredibus.ꝑ totū.⁊ consi.seq.etiam per totum.

2 Interesse non venit in actione que competit ad dandam pecuniā nisi in solito negociari ⁊ lucrari cū pecunia ⁊ eo casu venit in actio ne bonefidei vel arbitraria.

3 Alimenta seu expensas quas matervel auus maternus fecit circa filios quomodo repelli possint.

¶ Consilium.clxv.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Uiso suprascripto processu agitato inter montem vt heredē ser Saluatoris ex vna ⁊ an gelā filiā Bartolomei seu Mattheū Angele predi cte maritum:⁊ diligēter ponderatis petitionibus hincinde ⁊ exce ptionibus articulis ⁊ dictis testiū ⁊ eorū publicatione principali ter a me queritur vtrum dicta Angela veniat absoluenda a peti tione dicti montis:circa ꝙ lꝫ prima facie videatur posse dici quod partes dictorū arbitratorum seu arbitrorum esse debeant in con dēnando dictā dominam Angelā seu dictū Mattheum eius ma ritum eius nomine. Quia constat ꝙ maritus pōt petere vsuras ꝓ dote promissa non soluta per.c.salubriter.de vsuris.⁊ ibi doc.com muniter oēs hoc tenent qḋ ⁊ tenent Bar.⁊ doc.in.l.in insulam.§. vsuras.ff.solu.matri.⁊ per Bal.in autē.ei.C.de bonis auc.iud.pos. ꝓut ⁊ in simili habetur per glo.⁊ doc.in.l.curabit.C.de acti.empt. ⁊ in.l.ij.C.de vsur.⁊ in.l.socium qui in eo.in prin.ff.pro socio.⁊ in.c. conquestus.de vsuris.licet enim vsure regulariter sint prohibite ⁊ iure diuino noui ⁊ veteris testamenti ⁊ iure canonico.c.super eo. et.c.cōsuluit.⁊ per totū titulū de vsuris:tñ fallit in dote danda ⁊ q busdā siīibus qui habent in.s̄.allegatis iuribus idcirco videt ꝙ si dictus ser Saluator dotes sibi promissas nō habuit possit illas pe tere ⁊ sibi debite fuerint ⁊ successiue eius heredi qꝛ actiones actiue et passiue ⁊ cetera iura trāseunt in heredē.C.de acti.here.per totū censet em̄ eadem persona cum defuncto in auc.de iureiu.a mo.pre sti.in.§.j.ideo partes arbitrorum ⁊ arbitratorum esse debeāt in cō dēnando dictam Angelam ⁊ eius nomine dictum Mattheū. Ta men his minime refragantibus puto clara fronte cōtrariū rñden dū ex plurib⁹ ⁊ primo qꝛ ex dicto ꝓcessu nullo modo probat qḋ di cta q̄titas ducentorū quinquaginta flor.auri.non enim probatur confessione patris nec aliquo instrō nec dicto alicuius testis quia omnes testes dicunt se nihil scire excepto paulo pmo teste qui de ponit audiuisse aliqñ verba altercatoria inter dictos ser Saluato rem qui petebat solutionem sue dotis ⁊ Bartolomeū q multa offe rebat dicto ser Saluatori offerens ita se facere ꝙ sup dote lucrum aliquod faceret profecto iste testis non habet contestem ⁊ dictum vnius dictuꝫ nullius.l.iusiurandi.C.de testi.ca.tam literis.⁊.c.licꝫ ex quadam.extra.eod.titul.cum similibus.⁊ hoc reddit rem claraꝫ in puncto iuris quia etiam de iure naturali ⁊ diuino hoc procedit c.in omni.de testi.⁊.c.cū esses.in fi.⁊.c.relatum.in fi.de testa.⁊ Joā nis.viij.c.ad finem ⁊ deuteronomio.c.vltimo.et ideo hoc tenendū etiam apud eos qui cognoscunt de veritate et equitate.vt ꝑ Bar. in extraua.ad reprimenda in verbo videbitur:⁊ que ꝑ eum ⁊ alios in.l.filiusfami.ff.de do.preterea ⁊ secūdo nō deponit de certa quā titate ita ꝙ verificant dicta verba etiā si fuisset ꝓmissa quantitas xc.flor.⁊ vsure soluta dote nō videt ꝙ peti possint.ar.l.iiij.C.depo siti. Et si dicatur valet incerta promissio dotis.l.cū post.§.gener. ff.de iure dot.rñdetur ꝙ ex quo non apparet etiā clare de proba tione promissionis licet dicta ꝟba innuāt ꝓmissioneꝫ ne cōcurrāt duo specialia non releuat dicta probatio etiam si habuisset ille te stis plures contestes per tex.⁊ que ibi habentur in.l.j.C.de dot.ꝓ mi.maxime cum nō appareat quid mereretur pro dote dictus ser Saluator vel quātū fuisset decens ꝙ dedisset Bartolomeus pater Angele ⁊ sic ex defectu probationis que sibi incumbebat debet ne cessario succūbere dictus montes. Scḋo pncipaliter dꝫ succūbere: qꝛ vsure dotis sunt licite:qꝛ maritus recipit dotē ꝓpter onera mrī monij ⁊ ꝓpter onera matrimonij debent sibi fruct⁹ dotis.l.ꝓ one ribus.C.de iure dot.⁊.l.dotis fructus.in prin.ff.eo.ti.⁊ ipse subijt onera matrimonij ꝓpter dotem facit.l.fi.C.ad vell.ideo debentur vsure tanq̄ propriū interesse mariti ꝓut dicit Bar.in.d.§.vsuras. et doc.cōcordāt ibi ⁊ in.d.c.salubriter.⁊ in.d.c.conquestus ⁊ in siīi dicit glo.in.d.l.ij.C.de vsuris.⁊ in.d.l.sociū qui in eo.in prin.ff.pro socio. Si auteꝫ nō subijt onera matrimonij ipse maritus cessat suū interesse:ideo nō possit vsuras petere ꝓut est de mente doctorū in iurib⁹ prealle.⁊ ratio preallegata vrget ⁊ nō est expeditū ꝙ etiam si subijt onera matrimonij possit petere maritus hmōi vsuras q̄ ali mēta dotis vulgariter solēt nūcupari:qꝛ Inn.⁊ Jo.an.volūt ꝙ nō qꝛ nō repit iure cautū ꝙ in dote aliqd ꝑcipiat ꝓ pecunia nō soluta nisi in casu.d.c.salubriter.iō in alijs stetur regule que prohibet vsu ras fm eos vt refert Jmo.in.d.c.salubriter qui late ꝓsequitur hūc

2 articuluꝫ. † Et tādē cōcludit qḋ nō possit petere vt vsuras:qꝛ vsure sunt ꝓhibite. Nec vt iteresse qꝛ iteresse nō venit in actiōe q̄ cōpetit ad dādū pecuniā nisi i solito negotiari ⁊ lucrari cū pecunia. nā eo casu venit interesse in actiōe bonefidei vł arbitraria per ea q̄ habē tur in.l.ij.§.fi.ff.de eo qḋ cer.loco.⁊ in.l.socium qui in eo in princi pio.ff.ꝓ socio fm eundem Jmo.sed dictus ser Saluator nō erat so litus lucrari cū pecunia vt arbitror ⁊ satꝫ est ꝙ nō probat nec dedu citur ⁊ fm opi.Jmo.etiam si sustinuit onera matrimonij non pos set petere istas vsuras vel interesse ⁊ siīr fm opi.Jnno.⁊ Jo.andr. quorum maxima est auctoritas:tamen quicquid sit in casu quo su stinuerit onera matrimonij in casu quo nō supportauit onera ma trimonij res est plana per supradicta ⁊ est tex.in.d.§.vsuras.et fa cit tex.in.l.si quis pro vxore.§.vxor in dotē.ff.de do.inter vi.⁊ vxo. vbi si vxor promittit viro vsuras dotis non censet donare:qꝛ com pensantur cum oneribus matrimonij:⁊ tamē est inefficax ꝓmissio si maritus non supportauit onera matrimonij.vt.d.§.vsuras.ideo concludendum est ꝙ etiam isto medio dꝫ succumbere dictus mon tes qui non probauit qḋ ser Saluator non supportauit onera ma trimonij imo probatur negatiua nisi forte ꝓ duobus vel trib⁹ an nis:ideo non potest petere dicta alimenta dictis duabus rationi bus cōcurrit ⁊ tertia ratio:qꝛ dictus ser Saluator defunctus est nō petitis dictis alimentis dotis:ideo videt eas remisisse per text.in l.vir vsuras.ff.de do.vbi bar.ita sūmat illū tex.dicēs esse ad hoc no

3 tabilē. † Expense aūt facte ꝑ matrē vel auū maternū in alimentis filiorū ser Saluatoris pñt repeti cōtra heredes dicti ser Saluato ris ⁊ sic cōtra mētē.l.si quis a liberis.§.si mater.ff.de lib.agno.⁊ no tāt doc.in.l.alimēta.C.de neg.ge.nisi sint adeo modice ꝙ ꝓsumat donatio vt per gl.in.d.§.si mater.⁊ per doc.in.d.l.alimēta.in du bio aūt donatio nō presumit.ar.l.si cū aurū.de so.l.cū de indebito de ꝓbat.⁊.l.cōtra iuris.§.fi.cū ibi no.de pactis cū si.itē nisi mater esset talis conditionis ꝙ nō esset sibi dedecus lactare filiū:nam tūc tenet lactare filiū ipsa mater.l.nec filiū.C.de patria pote.⁊ dicit gl. in.d.l.alimēta.licet illa glossa loquat mortuo patre.tñ idem viuo ꝓut vult glossa in.d.l.nec filiū.⁊ Bar.in.l.nensenius.ff.de neg.ges. et Cy.⁊ Saly.in.d.l.alimēta non me extendo vlterius:qꝛ super pe titione Matthei non sum consultus. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.clxvj.

☞ Usure dotis non solute an possint peti maxime cū marit⁹ ꝓ pter hoc fuerit coactus accipere pecuniā sub vsuris.ꝑ totū.

1 Usure sunt prohibite lege diuina noui ⁊ veteris testamēti etiā iu ris canonici dispositiōe maxime in materia cōtractū cōcernētia.

2 Usure an videantur esse interesse extrinsecū.nu.10.

3 Interesse an veniat in obligationibus dandi.vt tantū quis ad dā dum precise cogitur.nu.11.

4 Mora cadit in eo qui scit vel sciuit se debitorem seu scire debuit aut debebat.

5 Interpellatio etiam extraiudicialis sufficit ad constituendū quē in mora.

6 Creditor habēs pign⁹ pōt ꝯtra debitorē agere vt soluat ⁊ vbi plu ra cōpetūt remedia ad exigendū debitū electio est creditoris.

7 Usure solute ꝑ creditorē an debeāt ei resarciri ꝑ dbitorē morosuꝫ.

8 Usure an sint prohibite soluenti vel recipienti vel saltiꝫ ei erat pa ratus sub vsuris mutuare.

9 Usure an sint limitate vel cuius arbitrio earundem limitatio fie ri debeat.

10 Interesse extrinsecū an possit peti vel succedat loco vsurarū.nu.7.

¶ Consilium.clxvj.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Uidetur in hac consultatione pma facie dicendum ꝙ dicte vsure non debeantur:ex plu ribus et primo quia vsure sunt prohibite ⁊ lege diui na noui ⁊ veteris testamenti ⁊ humana iuris scilicet cañ.c.sup eo.⁊ c.consuluit.de vsur.⁊ quasi per totum illum titu.⁊ in antiquis.⁊ in vj.⁊ in cle.⁊.xiiij.questione.iiij.per totam. Et fm quosdam de iure

2 ciuili nouissimo vt habetur in auc.ad hec.C.de vsu. † Licet si secus teneatur non curandum cum in hac materia vsuraria standum sit iuri cano.etiam in terris imperij ⁊ generaliter in materia peccatū concernentia vt per glo.Joan.an.in.c.ij.de arbi.lib.vj.⁊ in.c.pos sessor malefidei.de reg.iuris.eo.lib.per doc.in.c.fi.de prescrip.⁊ in l.sequitur.§.si viam.de vsucap.⁊ per Barto.⁊ Bald.in.l.priuele gia.C.de sac.sanc.eccle.⁊ maxime in vrbe ⁊ in alijs terris ecclesie in quibus etiam in causa profana statur iuri canonico quatenus di screpat a iure ciuili vt habetur per dictas glossas ⁊ per doct. super eis.⁊ in.d.l priuilegia.⁊ in.c.j.de no.oper.nun.⁊ vsure solute pñt repeti per conditionem indebiti et conditionem sine causa:vt per

glo. ⁊ doc. in. c. michael, de vsur. ⁊ in. l. si non sortem. in prin. ff. de cō
di. inde, vbi vsure illicite solute repetuntur per conditionem inde-
biti iunctis no. per Bart. in. l. improbū fenus. §. ex qui. cau. infa. ir
ro. qui dicit ꝙ omnia iura ciuilia loquentia in vsuris illicitis hoc
est excedentibus legitimum modum vsurarum. de quo in. l. eos. C.
de vsuris militant hodie in qualibet vsura cum oīs vsura sit prohi
bita sm eū. cōpetit itaqꝫ cōditio indebiti pro repetēda vsura illici-
ta per. d. l. si non sortem. in prin. ⁊ per cōsequēs etiaꝫ conditio sine
causa. l. j. ff. de condi. sine causa. ⁊ qui actionem habet rem ipsaꝫ ad
quam actio cōpetit videt̃ habere. l. qui actionē. ff. de reg. iur. ⁊ facit
l. non solum. ff. de in inte. resti. tit. generali. ideo non videtur sua in
teresse saltem intantum quantum exposuit pro dictis vsuris: ideo
illud quod pro eis exposuit saltem totuꝫ repeti nequeat: pro quo
etiam facit qꝛ licet in dote danda licite exigantur vsure. c. salubri-
ter extra de vsuris. ⁊ habetur in. l. insulam. §. vsuras. ff. solu. matri.
et ille petunt̃ tanꝙ interesse: prout habetur in dictis iuribus ⁊ in si
mili in. l. j. C. de vsuris. ⁊ in. l. curabit. C. de acti. empt. ⁊ in. l. socium
qui in eo. in prin. ff. pro socio. tamen solent consuetudine esse taxa-
te ad octo pro cētenario vel circa: ⁊ dicte vsure solute forte erāt lō-
2 ge maiores. † Et si dicatur licet non possint peti vt vsure petantur
vt interesse qꝛ respondetur ꝙ istud est interesse extrinsecum ⁊ inter
esse extrinsecum non petitur. l. si sterilis. §. cū per venditorem. ff. de
3 ac. empt. ⁊ not. Barto. in. l. j. de act. emp. † Item in obligationibꝰ
dādi non succedit obligatio ad interesse sed cogit̃ quis precise ad
dandum. l. vbi autem non apparet. §. fi. ⁊. l. si seruum. §. fin. ff. de ver
bo. obli. ⁊ no. Bar. in. d. l. j. in fi. de act. emp. ⁊ in. l. stipulationes nō
diuiduntur. ⁊ doct. ibi. de verb. obli. sed ista est obligatio dandi me
rito interesse non debeat̃: ⁊ maxime qꝛ dictus Petrus receperat lo
co residui pecunie soluende pro dote in pignus dotale domū vnā
et vnam partem casalis fructandas per ipsum Petrum donec et
quousqꝫ fuerit sibi de dicto residuo dotis integraliter satisfactum
idcirco videtur ꝙ satis interim censeatur consultū per fructus di-
ctorum pignorum qui fructus censentur succedere loco vsuraruꝫ
per. d. c. salubriter. ⁊ videntur tacite actum ꝙ dicti fructꝰ succedāt
loco interesse: ⁊ videtur tacite cōuētum ꝙ habeat dilationē soluē-
di residuum donec pignora reluantur: ex quo conuētum ꝙ per ad
uersariū pignora retineantur ⁊ fructentur p dictū petrū donec si-
bi fuerit integre solutū: ⁊ lꝫ dictus Petrus petierit aduersus Jo-
annem baptistā ꝙ relueret pignora predicta non videtur eū rele-
uare: qꝛ nō reperio proditum remediū cōtra debitorē vt reluat pi-
4 gnus ideo ⁊c. ¶ † Tamen his non obst. contrarium puto conclu-
dendum ea ratione qꝛ nemini dubium est quin dicti Petri inter-
sit habuisse dictum residuum dicte dotis: qꝛ si illud fuisset sibi solu
tum non recepisset illud sub vsuris ⁊ non habuisset necesse accipe-
re pecuniaꝫ sub vsuris causa reluendi eius domū: itaqꝫ istud est dā
num emergens. itē similiter est alienum a dubitatiōe ꝙ dictꝰ Jo.
ba. interpellatus fuit in mora: qꝛ fuit interpellatus ⁊ sciebat se de-
bitorē vel scire debebat: ideo extitit morosus. l. qꝺ te. ff. si cer. pet. l.
5 si ex legati causa. de ver. obli. cum si. † Sola em̄ interpellatio etiam
extraiudicialis sufficit ad constituendū debitorē in mora vt dictis
iuribus: sed in casu nostro fuit reiterata facta etiam in iudicio: qꝛ
fuit petitum instrumētum executioni demandari sm formam iu-
ris municipalis vrbis rome que petitio videtur plus ꝙ lit. cōte. in
iudicio ordinario. qꝛ solet sequi nedū lit. cōte. sed etiā sniam ⁊ actꝰ
qui solet sequi litis contestationem hꝫ vim litis conte. vt habetur
in. l. nihil. ⁊ in. l. nulla. C. de procu. ⁊ in. c. j. de ele. li. vj. ⁊ per petitio
nē iudicialē constituitur in mora si prius mora nō precesserat. l. vi-
nū. ff. si cer. pe. ⁊. l. in hac. ⁊. l. fi. ff. de triticaria. ideo cōstat ꝙ fuit i ve
ra ⁊ propria mora: nec reperitur iure cautum ꝙ pignus excuset de
bitoreꝫ a mora: datur em̄ pignus pro cautela ⁊ in fauorē debitoris
ideo non debet retorqueri in detrimētum. ar. l. qꝺ fauore. C. de. ll. ⁊
c. quod ob gratiam. de reg. iur. in. vj. cum concor. prout detrimētū
esset si propter pignus non posset petere debitum: ⁊ inconueniēs
esset ꝙ pignus qꝺ est quid accessorium ad debitum principale im-
pediret ipsum debitum principale cū accessorium dependeat a pn
cipali ⁊ eius naturā sequat̃ regula accessoriū in. vj. cū cōcor. ⁊. l. iiij.
C. depos. cū si. ideo licet sit constitutū pignus pro debito nō impe-
ditur executio debiti: ⁊ lꝫ veneti ꝯtrariū seruent prout dicit glo. in
l. j. C. de pig. Tamen illa consuetudo est ꝯtraria iuri dicit ibi Bal.
6 qꝛ contra illum tex. prout ibi intelligit glo. † Facit qꝛ vbi cōpetunt
plura remedia electio est creditoris. l. qꝺ in heredem. §. eligere. ff.
de tribu. ⁊. l. filiusfa. §. varijs. de leg. j. ⁊. l. iij. in princ. ff. de eo qꝺ cer.
lo. cū itaqꝫ creditor habeat actionē personalē ad debitum ⁊ pro ea
executionem paratā ex forma iuris municipalis ⁊ habeat ius rea-
le rōne pignoris electio debet esse sua an velit incumbere pignori:
an vero agere ad debitū via ordinaria: an ꝟo via executiua per di
cta iura: ideo constat ꝙ pignora illa tradita petro pro residuo do-
tis non impeditur petitionem dotis successiue nō excusant debito
rem a mora: mora aūt debet esse nociua moroso ⁊ nō aduersario. l.
hominem. ff. mā. ideo dānum quod incurrit creditor ex mora debi
toris decens est ꝙ cedat dāno debitoris ⁊ nō dāno creditoris hinc
videmus ꝙ periculū rei debite post morā pertinet ad debitorem ⁊

deterioratio rei vel estiatiōis. d. l. qꝺ te. ⁊. d. l. vinū. ⁊. d. l. in hac. ⁊. d.
l. fi. de tritica. ⁊. l. j. ⁊ quasi per totum. de pericu. ⁊ cōmo. rei vē. ⁊ etiā
venit aliud interesse dāni emergentis ⁊ lucri cessantis. l. iij. §. fin. de
eo quod certo loco. ⁊. l. fi. de pericu. ⁊ col. rei ven. ⁊. l. vnica. C. de sen.
que pro eo qꝺ interest: licet circa interesse lucri cessantis esset instā-
dum sed ad presentem consultationē non pertinet: qꝛ non agit̃ de
lucro cessante: sed de interesse damni emergentis: ideo post moraꝫ
debetur istud interesse maxime cum simus in actiōe bonefidei put
est actio ex stipulatu pro dote insti. de acti. §. actionū. ⁊ in. l. vnica.
C. de rei vxo. act. licꝫ al's actio ex stipulatu sit stricti iuris. d. §. actio
7 num. † Et quod vsure per creditorem alteri solute debeant ei re-
sarciri per debitorem morosum tenuit Innocen. in. c. conquestus.
extra de vsuris dicens quod mutuatarius post moram debet resar
cire mutuanti vsuras quas mutuans alteri soluit: si hoc est in mu-
tuatario qui tenetur actione stricti iuris. d. §. actionū. ⁊ in quo ni-
hil debet accedere sorti ⁊ omnis superabundātia est prohibita. c.
cōsuluit. de vsuris longe fortius obligato ex causa dotis ⁊ sic obli-
gatione bonefidei ⁊ in qua venit etiam vsura etiā citra morā. d. l. cu
rabit. C. de acti. emp. ⁊ quod habetur in. d. c. salubriter. ⁊ in. d. l. si in
sulam. §. vsuras. ⁊ in actionibus bonefidei magis imputatur debi-
tori dolus ⁊ mora ꝙ in actionibus stricti iuris per ea que habētur
in. l. in actionibus. in prin. ⁊ in fi. ff. de in lit. iurā. ⁊ in. l. in bonefidei
et in. l. videamus. ⁊ in. l. fructus. ff. de vsur. sit ergo conclusio qꝺ di-
8 ctum interesse peti possit non ob. adductis in cōtrarium. ¶ † Nō
em̄ ob. ꝙ vsure sunt prohibite qꝛ vsure sunt ꝓhibite recipienti non
aūt soluenti saltē si soluunt̃ ei qui erat paratus mutuare sub vsuris
per no. per Inno. ⁊ doc. in. d. c. sup eo. extra de vsuris. si aūt essent
pariter prohibite recipienti ⁊ soluēti vsuras nō esset locus repeti-
tioni: qꝛ in pari causa turpitudinis melior est conditio possidētis
regula in pari in. vj. cū concor. ⁊. l. iij. ⁊. iiij. ff. de condi. ob tur. cām.
cuius ꝯtrariū. s̃. ꝓbatum est. s. ꝙ repetuntur: nec etiā ob. ꝙ compe
tit actio ad repetendū dictas vsuras dicto Petro ⁊ qui actionem
hꝫ videtur rem habere: qꝛ rñdetur ꝙ illud ꝓcedit per viam fictio-
nis nō sm veritatē: ⁊ hoc cōstat ⁊ interest nostra potius rem habe
re ꝙ actionem ad petendū vt de se est notissimū hinc descēdit ꝙ est
maximū cōmodū possessionis. §. cōmodū. insti. de interdi. hinc cau
satum est interdictū retinende ⁊ recuperāde ⁊ adipiscēde hinc cau
sata est exceptio compensationis et exceptio dolo facis petere qꝺ
restituturus ⁊ alia huiusmodi: ⁊ maxime interest: quia vsure com-
muniter non repetuntur maxime rome. fiunt em̄ per prosonetas ⁊
cum cautelis: ita ꝙ cū difficultate possunt exigi ⁊ repeti non solēt
et dictus Petrus est paratus actionem cedere dicto Joan. bapti.
quam habet ad repetendum dictas vsuras per eum solutas. ar. l. fi.
ff. de admi. tut. ⁊. l. quod habetur in. l. si seruum. §. seruū tuum ipru
9 dens. ff. si cer. pe. in eo q tenetur ex eo qꝛ actionē habet ⁊c. ¶ † Nec
obstat ꝙ consuetudine solent esse limitate vsure que solent peti in
dote danda perusie enim petuntur ad rationem octo pro centena
rio quolibet anno ita forte rome: et dictus Joan. bapti. soluit vt
audio. xv. annua pro centenario. itaqꝫ repetat solum illa octo an-
nua: qꝛ respondetur ꝙ ille vsure petuntur non aliter probato alio
interesse nisi qꝛ sustinuit onera matrimonij. Non autem est cōsue-
tudo ꝙ vbi probatur maius interesse maiores vsure peti nequeāt.
Non enim sunt limitate in iure iste vsure nisi forte quis dixerit esse
limitatas per. l. eos. C. de vsuris. que meta est maior ꝙ sit meta ista
rum vsurarum de quibus agitur: et ex quo non est limitata de iu-
re ista meta hmōi vsurarū remittitur arbitrio iudicis argu. l. j. ff. de
iure deliberandi. ⁊. c. de causis. de officio delegati. Et officium iudi
cis semper nititur equitate. l. ꝙ si effesi. ff. de eo qꝺ certo loco. Equi
tas autem suadet quod dicte vsure commensurentur quantitati in
teresse: ⁊ sic ex arbitrio iudicis reducuntur ad quantitatem vsura-
rum solutarū: qꝛ intantum interest dotem fuisse debito tempore so
lutam facta scilicet cessione per dictum Petrum dicto Jo. bap. de
actione ꝙ hꝫ ad repetendas dictas vsuras per eum solutas quam
arbitror esse parui momenti. Et sic per hanc viam licitarū vsura-
10 rum possit dictus Petrus consequi suum intētum. ¶ † Et euitat̃
illud quod dicitur qꝺ non potest peti interesse extrinsecū ad quod
etiam respondet̃ ꝙ interesse extrinsecū licet regulariter non peta
tur ratione more in non faciendo per. d. l. si sterilis. §. cum perven
ditorem. tamen fallit in pecunia debita quia debitor pecunie nu-
merate morosus tenetur ad interesse extrinsecum. l. iij. §. fin. de eo
quod cer. lo. l. nummis. ff. de in litem iur. l. liber homo. §. fina. ff. de
verbo. oblig. ⁊ est ratio quia in pecunia numerata non solet cade-
re interesse integrum vt habetur in. d. l. nūmis. ita concludit Bar.
in iuribꝰ supra proxime allegatis. ⁊ in. d. l. vnica. C. de sen. que pro
eo quod interest: ⁊ ita cōiter tenetur igitur cū simus in debito pe-
cuniario debeatur interesse extrinsecum ⁊ de eo ratio habeatur.
11 ¶ † Nec ob. ꝙ in obligatione dandi non succedit obligatio ad in-
teresse: qꝛ rñdetur ꝙ lꝫ in obligationibꝰ dādi nō succedat obliga-
tio ad interesse: ⁊ iō ꝓcise quis cogat̃ ad dādū vt deductū est in ad-
ductis in ꝯtrium: tamen interesse in ea venit officio iudicis merce-
nario. d. l. iij. §. fi. ⁊. l. ꝙ si effesi. ⁊. l. in bonefidei de eo quod cer. lo. et
d. l. vnica. C. de sen. que pro eo qꝺ interest que loquitur generaliter
in obligationibus

in obligationibus dandi put in obligationibus faciēdi:⁊ facit.d.l.cu rabit.⁊.d.l.socium qui in eo.in prin.iuncta glo.ille enim vsure nō essent licite nisi ratione interesse extrinseci.ideo ratio dicti interesse habetur.Et hāc differentiā inter officiū iudicis ⁊ obligationē facit Saly.in.d.l.vnica.in fine ⁊ ꝙ interesse veniat in obligatione dādi in actionib⁹ bonefidei ⁊ in arbitrarijs gl.in.d.l.vnica de sentē.que pro eo qđ interest.⁊ in.§.actionū.insti.de act.prout ⁊ dicit Bal.in.d.l.vnica.in.vj.col.super glo.super verbo cōtractibus.vbi formaliter dicit secūdo querit an in obligationibus dādi succedat obligatio ad interesse ⁊ dicit ꝙ non:si agitur ex contractu stricti iuris:sed si est contractus bonefidei oritur obligatio ad interesse: idem no.gl.inst.de actio.§.actionū.⁊ hoc re extante ⁊c.ita formalr Bal.siue aūt oriatur obligatio siue officiū iudicis qđ nō psupponit obligationē.l.ꝗ per collusionē.§.precij sortē.de actio.emp.⁊.l.quintus.de annuis leg.nō refert quo ad casum nostrū.Et ꝙ interesse etiā extrinsecū veniat in obligatione dādi nūmos ponit etiaȝ Saly.in.d.l.vnica.in.iij.col.in.v.opp.Nec ob.ꝙ.d.Pe.recepit pignora p dicto residuo pecunie debite ⁊ cōuenit ꝙ fructus lucrarentur donec reluerentur:qꝛ respōdet ꝙ prout.s.deductū est.datio pignorū nō impedit petitionē sortis pncipalis:qꝛ dant in fauorem creditoris non in odium:ideo nō impediūt morā debitoris:⁊ ideo negatur ꝙ cēseatur tacite conuentum de non exigendo debitum donec reluātur pignora:remanet ita conclusio.s.facta ꝙ dicte vsure solute effectualiter exigi possint per dictum petrum aduersus dictum Joannembaptistam. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.clxvij.

1 ☞ Honoratus in institutione censetur magis in substitutione honoratus.

2 Legato cessante in persona legatarij heredi quando grauato applicetur.numero.6.

3 Substitutio facta plurib⁹ legatarijs ꝙ mortuo sine filijs succedāt equali portione superuiuentes an extendatur ad omnes supuiuentes mortuo vno sine filijs.per totum.

4 Participium quomodo resoluatur in verbum relatiuū substātie.

5 Separatorum non est illatio toleranda quorum esse debet diuersa ratio.

7 Bastardi qui dicuntur filij naturales licet iure ffoꝝ.non succedāt parentibus ab intestato an excludant substitutū instituto sub cōditione si decesserit sine liberis.

¶ Consilium.clxvij.

In nomie domini nostri

1 Jesu xpi.¶ † Videtur in hac cōsultatione prima facie dicendū ꝙ dictum verbū superuiuentes referatur ad ipsos institutos:tū qꝛ magis pxie de eis facta est mentio ⁊ verba sequentia referūtur magis ad proxima q̄ ad remota per ea que habentur in.l.si idem cum eodē.ff.de iuris.om.iud.facit.l.cū delanionis.§.asinā.ff.de fun.instruc.ibi pxima quoqȝ copulata succedāt.⁊.l.ij.ff.de statu ho.Preterea dicti heredes instituti sunt magis dilecti a testatore:ex quo magis honorati q̄ dictus ser Cassianus:tum qꝛ titulus institutiōis quo sunt honorati ipsi instituti est magis honoratus q̄ titulus legati.l.filiū.§.sed etiā si portio.ff.de legatis prestandis:ibi sedꝛ pleniori honore:tum etiam qꝛ oēs dicti instituti sunt etiā honorati legatis particularib⁹ put dictus ser Cassian⁹:ideo verisile est ꝙ eos magis dilexerit in dcā substitutione facit.l.publi⁹.circa finem ibi sed nō est verisile.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊.l.sed ⁊ si plures.⁊.l.si plures.de vulg.⁊ pup.⁊.l.si plures de suis ⁊ leg.in quibus probatur ꝙ plus honorati in institutione
2 censentur plus honorati in substitutione.† Item ⁊ tertio facit qa cessante legato in persona legatarij nō existente coniuncto vel substituto applicatur heredi grauato de iure cōmuni.l.vnica.§.p nō scripto.⁊.§.pro scdo.⁊.§.finaūt sub conditione.C.de ca.tol.cum si.⁊ testator censet se cōformare cū dispositione iuris iuxta no.p bar.in.l.iurisiu.§.si liberis.de operis libe.dicens in stipulatiōe emphyteotica ꝙ stipulans censet se cōformare cū dispositione iuris cōis adeo ꝙ si stipulat pro se ⁊ filijs masculis ⁊ feminis pariter admittūtur mares ⁊ femine prout de iure admittuntur ad successionē si nō extat statutum ꝙ extante masculo femina excludatur a successiōe intestati:nam etiā tunc in emphyteosi masculus preferreret femine ꝭm eū quem sequit Imo.in.d.c.potuit.circa fi.extra de lo.⁊ in.l.fi.de cōdi.⁊ de.⁊ Pe.de anch.in cle.ij.de iurepa.qđ ⁊ cōsuluit Bar.in quodā cōsi.qđ incip.quidā accepit a quodā abbate.ad idē qđ dicit bal.in.l.pcibus.C.de impu.⁊ Domi.in.c.j.de cēsi.li.vj.Et propterea cū ipsi heredes instituti sint onerati legatis pdictis ad ipsos legata redeāt legatis ipsis deficiētib⁹ in psonis legatarioꝝ vi-
3 gore dicte substōnis fideicōmissarie ambigue.¶ † His tū minime refragantib⁹ cōtrariā ptē arbitror magis iuri cōsentaneā.nā testator substituit legatarijs ⁊ in legatꝫ factis ipsis legatarijs substituit nō aūt substituit institutis ⁊ substituit in rebus relictis titulo legati nō in hr̄ditate relicta iure instōnis ⁊ in reb⁹ legatis est magis honorat⁹ titul⁹ legati quo res relinquit q̄ titulus instōnis fact⁹ in residuo hr̄ditatis q nullū honorē aut cōmodū prebet circa id de quo agitur hoc est circa res legatas ⁊ dict⁹ ser cassian⁹ in dcā substōne est sine dubio cōprehēsus passiue decet ꝙ etiā actiue cōprehēdat vt put cōprehendit quo ad incōmodū cōprehendat quo ad cōmodū ar.l.ꝭm naturā.ff.de reg.iur.cū cōcor.ibi p gl.adductis ⁊ sic intelligantur illa vba succedāt supuiuētes.s.legatarij iter quos legatarios est ipse ser Cassian⁹ ⁊ ꝙ ad eū referant dcā vba supuiuentes succedāt vltra pdicta demōstrāt vba in fine posita aut regulr referunt ad oīa pcedētia aut ad pxima.vt in.l.talis scriptura.de le.j.in l.j.C.de lib.pte.in.c.ij.regris.⁊.c.inqsitioni.de app.⁊.d.l.si idē.cuȝ eodē cū alijs iurib⁹.s.ad ppositū allegatis.si in casu nr̄o illa verba supuiuentes succedāt referunt ad oēs.s.scriptos ser cassian⁹ hȝ intētū:qm̄ inter oēs.s.scriptos ipse cōprehēdit:si aūt referant ad pxima tūc magis pprie fit mētio de legatarijs dū in eadē oratiōe dr ⁊
4 ꝙ dcā legata dictis legatarijs.† Ideo pticipiū supuiuētes qđ resolvit ꝭm grāmaticos in vbo ⁊ relatiuo substātie.i.q tūc supuiuunt referat legatarios.i.succedāt legatarij q tpe euenictis cōditiōis supuiuent coadiuuant pmissa qꝛ pnomen ipsoꝝ qđ pxime pcedit necessario refert legatarios qꝛ ipsoꝝ.s.legatarioꝝ.iō pximum subsequēs pticipiū supuiuētes pariter referat legatarios inter quos est ipse ser Cassian⁹ ex quib⁹ cōcludendū est de plano ꝙ ipse ser cassianus cōcurrit cū alijs ad dictas res legatas.d.Nicolao q decessit sine filijs cū ipse ser Cassian⁹ sit vnus de legatarijs supuiuentib⁹ qui
5 sunt substituti.† Nō ob.adducta in ꝯtrariū:nō em̄ ob.ꝙ vba referuntur ad pxima.qꝛ.s.est rn̄sum et ostēsum ꝙ facit p hac pte ser Cassiani nec ob.ꝙ dicti instituti sunt magis dilecti.qꝛ nō sunt magis dilecti circa legatū.vt ⁊.s.deductū.Preterea itelligit ꝙ pferūtur ceteris parib⁹ sȝ hec nō sunt cetera paria pter rōnes adductas p hac pte.Et iura ad hoc ppositū adducta loquunt in casib⁹ satis separatis.Et separatoꝝ nō est illatio.l.fi.ff.de calū.l.si maritus.C.de
6 don.inter virū.⁊.l.naturalr.§.nihil cōe.de acq.pos.† Nec ob.qđ testator censet se cōformare cū dispositiōe iuris iūctis his que habentur in.l.vnica.§.p nō scripto ⁊ sequēti.⁊.§.finaūt sub ꝯditiōe ⁊ filibus put in ꝯtrium deducta sunt qꝛ rndet ꝙ dicta iura loquunt ⁊ pcedunt qn̄ legata ab initio deficiunt anteꝗ̄ dies eorū cedat.tūc em̄ legata nunꝗ̄ obligauerunt eos a quib⁹ relicta erāt:ideo nō miruȝ si apud eos remanēt qꝛ onus eorū defecit sȝ in casu nr̄o legati dies cessit ⁊ heredes fuerūt onerati ⁊ legatū forte executū ⁊ legatarius oneratus legatas res alteri restituēdi ita ꝙ si nō fuisset facta dicta dispositio testatoris dicte res legate deuenissent ad heredes legatarij defuncti nō ad heredes dicti testōris q sunt onerati dictis le-
7 gatis ⁊ sic euitātur termini.d.§.i pmo similiū iuriū.¶ † Et fundamētū ꝙ testōr cēset se cōformare cū dispōne iuris:sȝ illud fundamētū sepe deficiat pȝ ex his q̄ habent in.l.ex facto.§.si qs rogatus.ff.ad tre.nā de iure ffoꝝ.filij naturales nō succedebāt pr̄i ab intestato.§.j.⁊.§.discretis.in aut.quib⁹ mo.na.effi.sui collatione.vij.⁊ tū in substōne facta instituto sub cōditiōe si ipse institut⁹ decesserit sine liberis filij naturales excludūt substitutū qn̄qȝ ꝭm ea que habētur in.d.§.si qs rogatus.⁊ sic testator eo casu nō censet se cōformare cū dispōne iuris.itē in.l.fi.C.de ver.sig.vbi silr in dispōne testatoris ābigua iterptatio fit ꝙ veniāt liberti nurus ⁊ gener q nō inuitant a iur.l.affinitatis.C.cōia.de succe.⁊ plura alia possent adduci remanet ergo cōclusio ꝙ.d.ser Cassianus veniat ad dicta bona legata dicto Nicolao q decessit sine liberis vna cum alijs legatarijs equaliter vigore dicte substitutionis. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.clxviij.

☞ Dos materna an loco legitime succedat nepotibus ex filia dotata succedentibus auo:⁊ quia dicto auo sunt substituti quam portionem debeant iure fideicōmissi cōsequi.per totum.

1 Legitima nepotum in bonis aui quanta sit ⁊ an eis illi⁹ loco dos materna succedat.

2 Falcidia portio que ⁊ quāta esse possit ⁊ quādo detrahatur.

¶ Consilium.clxviij.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi.¶ † Pro presentis consultationis decisione est premittendum quod ab intestato successure fuissent si non esset factū testamentum dicta Jacoba pro dimidia ⁊ dicte Bartolomea ⁊ Catherina pro alia dimidia q̄ intrant locū lise filie testatoris.§.cū filius insti.de here.ab inte.⁊ in aut.de heredi.ab intesta.§.j.⁊ in.l.illam cum auc.ibi posita.C.de colla.itaqȝ Jacobe legitima est tertia dimidie in qua Jacoba successura fuisset ab intestato.l.cum queritur.⁊.l.parentibus.⁊ auten.nouissima.C.de inoffi.test.⁊.l.papinianus.§.quarta.ff.eo.titu.dictis autem Bartolomee ⁊ Catherine debetur legitima que similr est tertia pars dimidie q̄ non potest auferri nec diminui vel onerari et si min⁹ dimidia relinquitur agitur ad supplementum legitime vt in iuribus preallegatis.⁊.l.omnimodo.⁊.l.scimus.C.de inoffic.test.⁊.§.ceterum in autentico vt cū.de app.cogno.tamen in legitima cōputat legatū eis factū.d.l.oimodo.⁊.d.l.scimus.⁊.d.§.ceterū et ꝭm hoc si hereditas dicti Cypriani erat valoris mille flo.legitima dicte dn̄e Jacobe est.clxvj.flo.⁊ duorū tertioꝝ alterius floreni:et qꝛ dos data domine Lise matri dictarum Bartolomee ⁊ catherie

debebatur per eas conferri dicte Jacobe.vt est tex.in.d.l.illam.C.
de colla.ideo pro legitima debebatur dicte Jacobe sexta pars di⸗
cte dotis que q̄ta sit non exprimitur similiter legitima dictaꝝ bar
tolomee ⁊ Catherine erit sexta pars dictorum mille flo.⁊ sic centū
lxvj.flore.⁊ duo tertij alterius floreni in qua computabūtur illi cē⸗
tum floreni eis legati prout supra deductum est:⁊ ꝓm hoc restant
lxvj.flore.duo tertij alterius floreni extrahendi de dictis mille flo⸗
renis si dos domine Lise non est computanda;in legitimam dicta
rum eius filiarum.s.dominarū Bartolomee ⁊ Margarite.an aūt
sit computanda vel non computāda est maxima disceptatio inter
doctores in.d.l.illam.⁊ in.l.in quarta ad legem falc.⁊ in.l.post do⸗
tem sol.mat.Nam licet Bar.in.d.l.in quarta ad.l.fal.dicāt ꝙ nepo
tes succedentes auo post mortē matris predefuncte dotem ꝑ auū
datam matri imputent sibi in legitimam per.d.l.illam vbi probaꝛ
qꝺ conferunt dictam dotem ergo patet ꝙ non censetur aduētitia
qꝛ aduentitia non conferuntur.l.fi.C.de colla.ergo reputatur pro
fectitia ⁊ dos profectitia in legitimam imputatur.l.quoniam no
uella.C.de inoffi.test.ad hoc etiam l.omnimodo.§.imputari.cod.
titu.ibi occasione ⁊c.Item quia nepotes abuocant ab auo dictam
dotem virtute consuetudinis bulgari de qua in.l.dos a patre pro⸗
fecta.C.solu.mat.ideo ab auo cēsetur in nepotes profecta vt latiꝰ
per ipsum Bar.in.d.l.in quarta quē multi sequuntur maxime quā
d o nepotes succedūt auo cū ȝio vel ȝia prout occurrit in casu isto:
qꝛ dicte neptes successerunt Francisco earum auo vna cum Jacoba
eorum matertera.Cū Ja.de beluiso cōsuluit ꝯriū vt refert pau.de
cast.in.d.l.illam.vbi idem Jaco.de bel.dicit ꝙ nullā hꝫ dubitatio
nē vt ibi refert Bal.qꝛ iam exiuit de patrimonio:ideo nō censetur
amplius de eius p̄rimonio.arg.l.paulus respondit.§.fi.de acq.he
re.ideo non debet imputari in legitimam que est sumēda ex substā
tia defuncti.l.scimus.§.repletionem.C.de inoffic.test.ꝓm eundem
Jac.de bel.vt refert Jmo.in.d.l.in quarta.Que ratio cessat in col⸗
latione: iō nō sequitur.cōferꝛ ergo in legitimā imputatur ad hoc
l.illud.in prin.C.de col.ꝓm Bal.in.d.l.illam qui hanc partē firmat
ea potissime rōne:qꝛ nepos habuit dotē matris ex successiōe ma⸗
terna lōge priusq̄ decederet auꝰ:nec pōt sibi mutare cām dominij
prout mutaret si sibi in legitimā imputasset nam mutaret titulū ⁊
cām possessionis⁊ dn̄ij.ar.l.iij.§.qui fideicōmissaria.ff.de here.inst.
merito ⁊c.Itē qꝛ nulla lege cauetur ꝙ imputet sibi in legitimā qꝺ
sufficit.d.l.illud.in prin.ꝓm eundē Bal.ꝓm quē nō obstāt rationes
Bar.qꝛ sunt fantastice lꝫ colorate.nō em̄ obstat ꝙ conferꝛ:vt.d.l.il
lam.qꝛ confertur ex eo qꝛ originaliter proficiscitur ab auo ⁊ etiam
ordinatiue quo ad onus collationis:sed non procedit deriuatiue
quo ad legitimā:qꝛ prima causa est mater ⁊ illa attenditur.l.sed si
sic.§.fi.de leg iij.ꝓm eundē Bal.ꝓm quem non ob.qꝺ Bart.dicit ꝑ
d.§.imputari de occasione rei ad rem non de occasione persone ad
personā.nec etiā obstatꝰ qꝺ dicit Bar.ꝙ capit ab auo:qꝛ dcā opiñ.
est falsa:nā immo capit vt heres matris ꝓm eundem bal.Et sic bar
to.se fundat qꝛ vigore consuetudinis nepotes abuocāt ab auo ⁊nō
vt heres matris:⁊ quādo haberent vt heredes matris Bar.dubi⸗
tat ⁊ non decidit in.d.l.in quarta.in vlti.col.dicens se aꝉs dictuꝝ.
et ponit casum quādo pater dotando fuerit stipulatus dotē sibi
reddi si filia decesserit sine liberis prout cōsueuit stipulari:nā tunc
in casu quo decesserit superstitibꝰ liberis censeꝛ pater ita stipulan⸗
do eis reseruasse dotē filie vt heredibus filie.l.beblius.⁊.l.inter soce
rū.§.cū inter.ff.de pac.prout ipse Ba.tenet in.d.l.in quarta col.fi.
et in.l.post dotem.solu.ma.⁊ in.l.si cū dotē.in p̄n.eo.tit.Quo casu
concludit ipse Bar.in.d.l.post dotē.iiij.q̄ne ꝙ tunc nepotes non
imputant sibi in legitimam dictā dotem succedendo auo.Quod ⁊
tenuit Saly.in.d.l.illam.⁊ idem tenet Bal.in.d.l.quoniam nouel
la.dicens se ita consuluisse:ita aꝉs legendo.d.l.illā.⁊ consulendo te
nui ꝙ si auus fuit stipulatus dotem restitui nepotibus vel sibi i ca⸗
su quo filia decesserit sine liberis quod tunc nepotes succedentes
auo non imputent sibi in legitimam dotem matris eorū profectaꝫ
ab auo.nā eo casu concordant opi.Bar.⁊ opi.Bal.⁊ cessat ratio in
qua Bartol.potissime se fundat prout ipse dicit in.d.l.in quarta.
in penultima col.s.qꝛ vigore consuetudinis nepotes dictā dotem
auferunt ab auo vbi non interuenit stipulatio:⁊ iste casus occurrit
in hac cōsultatione prout mihi persuadeo cū mihi dicatur ꝙ stipu
latio intercessit:licet non dicaꝛ sub qua forma.Unde stāte hoc qꝺ
taliter stipulatio intercesserit ꝙ predicte neptes cōsequanꝛ doteꝫ
vt heredes matris ⁊ sic nō habeant eā imputare sibi in legitimā re
manet supra cōclusio ꝙ dicte neptes hn̄t ante oia de hereditate di
cti Frācisci:detrahere dictos sexaginta sex florenos⁊ duos tertios
alteriꝰ floreni:⁊ ꝓm hoc remanet residuū hr̄ditatis qꝺ est oneratū
legatis singularibꝰ ⁊ fideicōmisso vniuersali:qꝺ residuū esset sexcē⸗
torū sexaginta sex flor.⁊ duoꝝ tertioꝝ alteriꝰ floreni qui sunt duo
tertij mille flo.de quo residuo heredes dicte Jacobe habēt detra⸗
2 here quartā trebellianicā ⁊ falcidiā.†Nā heres oneratus vltra do
drantem legatis singularibus ⁊ fideicōmisso vniuersali defalcat le⸗
gata singularia.l.qui quadringēta.⁊.l.marcellus.in p̄n.ff.ad treb.
que quarta pars dicti residui ascēdit ad quātitatē.clxvj.flo.⁊ duo⸗
rū tertiorū alterius floreni.itaq̄ portio heredū dn̄e Jacobe ꝑ sua

legitima ⁊ trebellianica est.cccxxxiij.flo.⁊ vnius tertij alterius flo.
si dos materna non cōputatur dictis neptibus in legitimā sinaūt
imputareꝛ in legitimam dictarū Bartolomee ⁊ Catherine tūc de⸗
berent heredes dicte Jacobe habere quartā de dictis.lxvj.flore.et
duobus tertijs qꝛ legata ⁊ fideicōmissum vniuersale non esset defal
cata ꝑ dictis.lxvj.flo.⁊ duobꝰ tertijs ita ꝙ falcidia ⁊ trebellianica
q̄ veniūt detrahēde de dictis legatis ⁊ fideicōmisso eēnt pinguio⸗
res qꝛ piguiora essent legata p̄dicta singl'aria ⁊ dictū fideicōmissuꝫ
vniuersale sic vltra dictā q̄titatē.cccxxxiij.flo.deberent dicti he⸗
redes habere quartam partē dictorū.lxvj.flo.⁊ duorū tertiorū que
est.xvj.flore.⁊ duorum tertiorum alterius flor.Et sic tunc heredes
dicte Jacobe debent habere pro eorum legitima falcidia et trebel⸗
lianica.cccl.flore.et residuum quod esset.dcl.flore.veniret diuiden⸗
dum inter legatarios et substitutos sinautem dos materna nō im
putaretur in legitimam dictis neptibus:vt quia interuenisset sti⸗
pulatio de qua supra tunc facienda alia computatio primo loco fa
cta scilicet quia dicti heredes dicte domine Jacobe debent detra⸗
here de dictis mille.cccxxxiij.flor.⁊.xxxiij.solidos.⁊ quatuor dena⸗
rios presupposito quod hereditas valeret mille.⁊ dicte neptes de
bent pro legitima detrahere.clxvj.flore.⁊.lxvj.solidos ⁊ denarios
octo computatis.c.flore.sibi relictis.que due portiones ascendūt
ad quantitatem.ccccc.flore.⁊ residuum quod ascendit ad quantita
tem.ccccc.flore.Debetur alijs legatarijs ⁊ substitutis inter substi⸗
tutos autem sunt etiam dicte neptes:⁊ dicta quantitas que.vt su⸗
pra detrahitur pro falcidia ⁊ trebellianica debet detrahi de lega⸗
tis particularibus ⁊ fideicommisso vniuersali.vt est text.in.d.l.qui
quadringenta.⁊.d.l.marcellus.⁊ hoc casu fit computatio scd̄m cō
siderationem.d.l.qui quadringenta.in fi.iuxta not.per Bar.⁊ do⸗
cto.in dictis iuribus.qꝛ hoc casu legata non sunt nominatim reli⸗
cta ab herede.prout intelligitur.d.l.marcellus.sed sunt simpliciter
relicta prout loquitur.d.l.qui quadringenta.in fi.ꝓm theoricā bar
to.⁊ docto.super eis.⁊ ideo solui debebunt legata particularia de
falcata.vt supra.s.per falcidiam ⁊ trebellianicā ⁊ residuū dictorum
ccccc.flore.remanebit apud ipsos substitutos pro portionibus in
testamento designatis:⁊ per hec effectualiter est respōsum ad om⸗
nia q̄sita excepto tertio q̄sito qꝺ nō video quā dubitationē habeat
quominꝰ dos auie deuoluta fuerit ad filiam ⁊ ex ꝑsona filie ad ne⸗
ptes siue filia adiuerit hereditatē matris siue nō adiuerit:qꝛ trās⸗
misit in filias beneficio.l.vnice.C.de his qui ante ap.ta.Laus deo.

¶Summarium super consilio.clxix.

1 Fratres patrueles an excludant amitas ⁊ sorores consobri⸗
nas stante statuto quod agnati excludant cognatos excepta quar
ta ⁊c.per totum.
2 Frater consanguineus ꝙ stante statuto excludat sororem vtrinq̄
coniunctam:an procedat si concurrunt cum fratre consanguineo
mater ⁊ soror vtrinq̄ coniuncta.
3 Fratrum appellatione an veniant sorores etiam in statutis.
4 Fratris appellatione non venit frater patruelis vel consobrinꝰ in
statuto feminarum exclusiuo.

¶Consilium.clxix.

N nomie domini nostri
1 Jesu xp̄i.¶†Multū diffuse ⁊ elegāter discussa ē pre
sens ꝯsultatio ꝑ excellentissimos.U.J.doc.dn̄ꝫ Bar
tolomeū suzzinū senēsem ⁊ dn̄m Ant.coccū Florenti
nū vti patres hoñ.Et ego pluries ⁊ pluries cōsultus ⁊ etiā legēdo
semꝑ fui in eadē sn̄ia qua in hac ꝯsultatiōe in p̄sentiaꝝ moueor ad
cōsulendū ꝑ fratribꝰ patruelibꝰ ꝯtra amitā ⁊ sororē cōsobrinam:⁊
priꝰ cōsultus ab aduersa ꝑte vt cōsilio ꝑ altera ꝑte reddito me sub
scriberē eodē motiuo fretus cōsulere seu me subscribere recusaui:
vꝫ ꝙ quāuis vbi cadit hmōi perplexitas qꝺ cōcurrūt tres vel p̄res
ꝑsone que inuicē se excludūt in totum ꝓut occurrit in casu.l.ij.§.si
sit agnatus.⁊.l.equissimū.ff.ad tert.⁊ in.c.auctoritate.de cōces.pre
ben.li.vj.sit plurimū ꝓpter varias doc.sn̄ias dubitabile.tn̄ qn̄ iter
ipsas ꝑsonas q̄ inuicem se excludūt est vna ꝑsona que nō excludiꝛ
in totū sed ꝑ ꝑte admittiꝛ ⁊ pro ꝑte excludiꝛ tūc ipsa ꝑsona q̄ non
excludiꝛ in totū:sed dūtaxat pro ꝑte p̄ncipaliter ꝯsideraꝛ vt sit cā
exclusionis ⁊ amissionis;qꝛ excludit in totum personā q̄ in totuꝫ
exclusisset si nō fuisset ab alia persona exclusa:⁊ operatur ꝙ perso⸗
na quā ipsa excludit non sit in consideratione ad exclusionē alte⸗
rius persone quā aꝉs excluderet nec vt ipsa succedat:sed vna cū ip⸗
sa persona non in totum exclusa cōcurrit in successione perinde ac
si ipse due persone essent in rerum natura ⁊ tertia persona nō exta⸗
ret:⁊ sic de tertia nulla habetur cōsideratio dūmodo illa ꝑsona nō
in totū exclusa velit succedere:nec illa ꝑsona q̄ nullo casu reperitur
in totū excludi plus cōsequiꝛ:ex eo qꝛ excludit aliā ꝑsonā q̄ exclu⸗
debat illum qui secū admittitur.Et hoc per tex.no.in.l.ij.§.si sit cō
sanguinea.ff.ad ter.Ubi concurrunt mater pater adoptatꝰ vꝉ emā
cipatus ⁊ soror consanguinea.Soror cōsanguinea excludit patreꝫ
predictum pater excludit matrem succedere volentem ꝑ senatus⸗
consulto tertuliano:⁊ mater succedens ex senatusconsulto p̄dicto
concurrit in successione cum sorore consanguinea concluditur ibi
ꝙ sorore

ꝙ sorore consanguinea succedente pater excluditur a sorore ꝯsanguinea ⁊ mater admittitur cum ea. Nec pater est impedimēto matri: ⁊ hoc ex eo q: exclusus est a consanguinea nec soror consanguinea impingit matri quod excludit patrem qui eam matrem excludebat: nec dicitur ibi quod propter hoc minuatur portio matris.
2 †Et per illum tex. dixit Bart. in. l. j. §. filium. de contratab. ꝙ si ex forma statuti frater consanguineus excludit sororem vtrinq͡ꝫ coniunctam si concurrunt frater cōsanguineus soror vtrinq͡ꝫ coniūcta et mater quia mater excludit fratrem consanguineum de iure communi per auť. defuncto. C. ad tert. frater consanguineus non habetur in cōsideratione sed mater succedit in dimidia ⁊ soror in alia dimidia prout si frater non superesset per. d. auť. defuncto. ⁊ idem sequitur ibi Ang. ⁊ idem Bal. in. l. si quis filium. C. de inoffi. testa. idem in simili firmat Bal. in. d. l. quicunq͡ꝫ. plurimum etiam cōfert pro dictis decisionibus. l. si quis vel si qua. C. ad ter. prout ⁊ ibi induco. Ad idem tex. in. §. sed si fuerant. insti. de senatuscon. ter. itez facit tex. in. d. l. si quis vel si qua. prout ibi induxi. Prout hec omnia al's adduxi in quodam consilio quod al's feci hic perusie: ⁊ al's bis consului apud fulgineum: ⁊ bis apud senas: semper hoc medio fretus quod etiam firmaui legendo. d. l. si quis vel si qua. ⁊ propter hoc medium consultus quandoq͡ꝫ recusaui consulere: quia mediū istud obstabat consultanti licet hactenus nō reperierim nisi ad presens qui specifice posuerit dictam theoricaꝫ: sed deprehenditur ex dictis textibus ⁊ dictis doctorum: nec reperio aliquem contradictorem nisi Pau. de cast. in. l. illam. C. de colla. qui forte in accurate profert vnum verbum quod potest trahi in contrarium dū tradit theoricā quod qui excludit de iure speciali excludit ꝓpter se nō ꝓpter aliū: ideo siue excludat in totū admittit̄ in totum siue in parte admittitur ad illam partem allegat. l. si mulieri. ⁊ titio. de cond. et demon. Sed debilis est auctoritas sua vbi sunt in contrariū tot et tantorum virorum auctoritates longe singularitate sua superiores ⁊ maxime quia fundat se in elusorio fundamento: licet illō magnifaciat ibi: ⁊ in dicta. l. si quis vel si qua. ⁊ in. d. l. si defunctus. naꝫ d. l. mulieri ⁊ titio parum aut penitus nihil facit. quia licet mulier ibi admittatur de iure speciali sed iure communi: quia deficit conditio sub qua fuerat inuitatus: vnde ibi non est ponderandum ꝙ mulier excludat propter se: quia immo excludit defectus cōditionis non ipsa. Nec plus iuris habeat quia admittitur de iure speciali immo minus: quia si fuisset admissa de iure cōmuni in pte tūc q: in legato fuerat coniuncta accresceret eidem portio collegatarij defecta. l. j. §. vbi autem legatarij. ⁊ seq. C. de cadu. tol. ⁊. l. si duob⁹. in prin. ⁊ in fi. ff. de leg. j. cum fi. ⁊ tamen ibi non accrescit ex quo demonstratur qō ipsa que succedit de iure speciali habet debiliora iura. prout ⁊ alias probat tex. ꝙ iura specialia sunt debiliora in. l. ei⁹ militis. §. militia missi. de mili. test. ⁊. l. fin. C. de pac. conuē. Et facit. l. ꝗ̄ꝗ̄. C. de milita. testa. ideo licet ipse Pau. de cast. consideret exclusionem ⁊ admissionem de iure speciali magis deberet considerari exclusio ⁊ admissio de iure communi per predicta: ideo revera consideratio sua in hac parte est meo iudicio quedā truffa: in terminis itaq͡ꝫ nostris soror vterina que est in secūdo gradu excludit amitam que est in tertio gradu ⁊ amita que est in tertio gradu excludit fratres patrueles qui sunt in quarto gradu per autē. post fratres. C. de legi. heredi. sed ex forma statuti fratres patrueles excludunt sororem vterinam preterꝗ̄ in quarta per tex. dicti statuti noui. in. §. fratres vero vterini ⁊ per textuꝫ. eiusdem statuti in. §. j.
3 †Et hoc si appellatione fratrū comprehendunt̄ etiam femine sic sorores: q: masculinū fratres concipiat femininū sorores prout regulariter concipit per. l. tres fratres. ff. de pac. l. j. ⁊. l. pronūciatio. ff. de verb. sig. posset autem instari qō masculinū non concipiat in hac parte femininū: q: materia videtur differens inter masculos ⁊ feminas: q: statuta predicta in pluribus eius partibus preferunt sexum masculinū sexui feminino in ista materia successionis ab intestato. vt patet in principio. ⁊. §. j. ipsius statuti. ⁊ in. §. ⁊ nulla mulier vel eius filij. ⁊ in. §. ⁊ nulla mulier nec etiam. Et in materia differenti masculinū non concipit femininū. l. fin. ff. de tute. no. Bart. in. l. ff. de ver. signi. doc. in. c. generali. de elec. li. vj. ⁊ in. l. quicūq͡ꝫ. C. de ser. fugit. ideo posset instari ꝙ vterina non cōprehēdatur. in. d. §. fratres. sed est aduertēdum ꝙ hm̄oi statutum corrigens ius cōe est stricte interpretandū per ea que habent̄ in. l. precipimus. C. de ap. ⁊ in. c. cū dilectus. de consu. ⁊ in. l. ius singulare. ⁊. l. qō vero ꝯtra de. ll. cū si. exorbitantia ergo seu correctio est restringenda ⁊ interpretatio adhibenda vt ꝗ̄tominus fieri potest restringatur ius cōmune vt in dictis iuribus ⁊ qō habetur maxime p Imo. in. l. si vero. §. de viro sol. ma. Et iustinianus habet pro vitio facere differētiam inter mares ⁊ feminas in materia successionis. l. maximū vitium. C. de libe. prete. ideo substulit differentiā sexus ⁊ agnatiōis ⁊ cognationis. autē. in successione. C. de suis ⁊ legi. ⁊ autē. cessante et autēticis sequētib⁹. C. de legi. here. idcirco interpretari ꝙ vterinus succedat in quarta parte ⁊ vterina in nihilo succedat est ápliare vitiū ⁊ correctionem iuris cōis qō vult eaꝫ succedere ⁊ ꝙ abhorret differentiā sexus ⁊ cōtra regulā que vult ꝙ regulr̄ masculinū cōcipiat femininū. itaq͡ꝫ poti⁹ dicendū est ꝙ stem⁹ regule ꝙ masculinū fratres cōcipiat femininū ⁊ cōprehendat sorores: nec ob. qō dicebatur ꝙ materia est differēs: q: pōt negari: q: materia est regulr̄ indifferēs ptꝫ de iure cōi per iura pallegata ⁊ ius vetus. xij. tabularum non faciebat differētiā inter mares ⁊ feminas lꝫ faceret inter agnatos ⁊ cognatos. item statutum de quo agit̄ in. §. j. pariter excludit ⁊ pariter inuitat ad quartam descendentes ex matre feminas prout masculos: licet itaq͡ꝫ dictum statutum in sui prin. ⁊ in dictis. §§. ⁊ nulla mulier faciat differentiā inter mares ⁊ feminas satis est ꝙ regulariter nō est differētia cū inherendū sit potius regule ꝙ̄ fallentijs. arg. no. per Bar. in. l. quotiens. ff. si quis cau. ⁊ que p Dy. in rubrica. de re. iu. in. vj. ⁊ nō mirum si statutum daret aliquā prerogatiuam vterino ⁊ vterine: q: ⁊ ius cōmune eos priuilegiat: quia licet sint cognati ⁊ cognati excluderentur a successione per legem. xij. tab. ⁊ iura codicis. tamē inuitant vt agnatos. l. meminim⁹. C. de legi. here. insuper si non excluditur vterina per istum. §. fratres vero vel per. §. j. eiusdem statuti in quibus. §§. exclusi admittūtur ad quartam nulla alia parte statuti vterina reperitur exclusa non obst. d. §. ⁊ nulla mulier vel eorum filij: quia loquitur existentibus fratribus vel filijs seu nepotibus ex fratre vel patruis in casu isto non extāt dicte persone merito illa dispositio exorbitās cesset.
4 †Nec ob. ꝙ hic extant fratres patrueles: quia appellatiōe fratris maxime in simili statuto exorbitanti exclusiuo feminarū appellatione fratris non comprehenditur frater patruelis vel consobrinus prout voluit Ange. in. l. j. C. de suc. edi. ⁊ Bal. in. c. j. de feudo marchie. ⁊ Ponta. in. d. l. j. C. de suc. edic. dicens se ita cōsuluisse non eīn sunt proprie fratres. l. iuriscon. §. ij. gradu. ⁊. §. quarto gradu. ff. de grad. ⁊ insti. eo. titu. in similibus. §§. secundū eundē Ponta. Et ꝙ appellatione fratrū non veniant fratres consobrini vel patrueles. dicit etiam Ange. in. l. humanitatis. C. de impu. dicens ad propositum ꝙ non veniunt hij qui sine adiectione non dicunt̄ fratres prout sunt predicti secundū eū qui propterea vult qō non veniant in terminis. d. l. humanitatis ad idem Bar. in. l. lucius. §. questitum. de le. iij. Bal. in. l. si vxor. C. qui accu. nō possunt Archi. in cañ. de incestis. xxx. dist. ⁊ Pe. de anch. in repetitione. c. j. de cōsti. referēs Bal. idē consuluisse. Et ista est cōis opi. ⁊ tenenda saltē in statuto ita exorbitātissimo. Et videt̄ de mēte statuti: q: statutū noiat personas ordine successiuo ⁊ nomiat fratres ⁊ filios fratrum priusꝗ̄ patruos: ita q͡ꝫ nō est verisimile ꝙ intellexerit de fratribus patrnelib⁹ qui sunt filij patrnor: ideo intelligat̄ de fratribus proprijs primi gradus quos statutū illud in alijs suis priuilegiat: ⁊ nō patrueles cōcludo igitur ꝙ soror cōsobrina succedat in quarta ꝑm determinationem: tamen statuti ⁊ fratres patrueles in residuo exclusa amita ꝑut ⁊ cōcludūt dñi consulentes.

Laus deo.

¶ Summariū super consilio. clxx.

☞ Dote semel marito assignata in fundo pro certa quātitate pecunie: an maritus dicens se vxoris heredem qui prius ⁊ viuēte sua vxore conuenerat cum socero ꝙ pro illo fundo sibi daretur certa quantitas pecunie possit mortua vxore petere dictū fundū ex quo a primo contractu recessit per secūdum. per totum.

1 Dotali pecunia res per maritū empta nō est vxoris nec vxori q̄ritur actio ex mariti contractu.

2 Maritus an possit sine vxoris volūtate mutare ius cōpetens vxori ad fundum cū pecunia. nu. seq.

3 Dotalis rei alienatio est marito prohibita nec iuramento solius mariti validatur.

4 Jus successoris confirmatur iure auctoris superueniēte. Dotalis fundus per maritū alienatus viuente vxore nō abuocat̄ a marito mortua vxore licet ei heres existat.

5 Venditor non tenetur de euictione ementi rem alienā scienter.

6 Juramentum secundum an validet contractum factum contra primum iuramentum.

7 Juri de futuro licet pacto renunciari possit an qui promittit de rato: ⁊ postea ratificat videatur eidem iuri renunciasse vbi ex facto potest succedere.

8 Pactum seu conuentio super rei aliene alienatione valet.

¶ Consilium. clxx.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ Quia causa est breuis non arguā ad partes: sed premitto ꝙ. d. fundus fuit datus pro quātitate promissa in dotem ꝑut sumi pōt ex suprascripto instro. ⁊ sic ꝗ̄titas erat promissa ꝑ dote marito ⁊ ipsi marito: ⁊ sic dicto Symoni fuit facta solutio pro quātitate sibi debita ⁊ non debita vxori quādo ꝑut cōiter cōtingit fit ꝑmissio viro. l. si pro te. C. de dotis promissione. et ideo ꝗ̄titas erat in dote ⁊ res empta ex pecunia dotali est mariti non est dotalis. l. ex pecunia. C. de iure dotiū. pecunia itaq͡ꝫ est in dote et non fundus emptus ex pecunia dotali. Nec ex contractu mariti actio queritur vxori. vt ibi probatur. et not. ibi docto. maxime Bald. ⁊ Saly. nisi ambo. s. maritus ⁊ vxor cōueniāt ꝙ fundus empt⁹ efficiat̄ dotalis: q: tūc efficitur dotalis: prout vult ibi gloss. ⁊ docto. vel nisi in subsidium. s. si al's non

posset hr̃i regressus ꝑut ibi volũt doc. ſʒ forte nõ eſt caſus nr̃: iõ me
non extẽdo. lʒ ergo marit⁹ recepit fundũ ꝓ dotali nõ ꝓpterea fa-
ctus eſt dotalis nec mulieri q̃rit̃ actio ad fundũ q̃ cõpetebat ſeu cõ
petitura erat ad q̃titatẽ: ex quo nõ acceſſit ei⁹ cõſenſus: nec cuʒ ea
aliq̃d fuit actũ. ⁊ pari rõne dõm eſt in datione fundi inſolutũ mari
to pro pecunia dotali q̃ erat debita marito: nã fundus efficit̃ mari
2 ti ⁊ non dotalis. †Non em̃ poteſt maritus ſine volũtate vxoris ius
ſuum competẽs ſeu cõpetiturũ ad pecuniã mutare in iure ad fun-
dũ: ideo etiã ſi noĩe vxoris emiſſet fundũ ex pecunia dotali nõ effi-
ceret̃ dotalis ꝑut volunt Bal. Saly. in. d. l. ſi ex pecunia. Et ꝓcede
ret tũc ille tex. ⁊ facit gñalitas illi⁹ tex. rõ per eos. s. aſſignata: q² nõ
põt per maritũ q̃ri actio vxori ſ̃m eos: q̃ pari rõne militãt in actio
ne inſolutum facta maxĩe noĩe mariti: q² marito erat debita dos: ⁊
ſibi queſitum fuit dñium qõ ſibi queſitũ fuiſſet: etiã ſi fuiſſet fund⁹
factus dotalis per. l. doce ancillam. C. de rei ven. Nec potuit cõuẽ
tio forte facta inter ſoluentẽ ⁊ recipientẽ qõ fundus datus inſolu-
tum eſſet dotalis inducere ꝙ eſſet dotalis: q² tunc mutaret ius do
tale de pecunia ad fundũ ꝙ fieri non poterat ſine voluntate vxo-
ris vt ſuadet ratio naturalis ⁊ volunt glo. Bar. ⁊ doc. in. l. ex pecu-
nia. quãdo aũt affuiſſet voluntas etiã mulieris tunc videret̃ dicen
dũ ꝙ eſſet fundus dotalis: ſʒ non acceſſit ei⁹ conſenſus merito nõ
eſt dotalis dictus fundus: merito dictus Symon potuit caſſare di
ctũ primũ ↄtractũ quo ad ſextã ptẽ dicti fundi ⁊ ↄſentire ꝙ dicta
ſexta pars ad eũ ſpectans transferretur in aliũ ⁊ ꝓmittere non ve-
nire contra. Quia cõuenit ſup re ꝓpria non ſup re dotali. Nec ali-
quod ius ſibi ſuperuenit ex pſona ſue vxoris cum vxor nulluʒ ius
haberet in dicto fundo attẽtis p̃dictis: ⁊ per hanc viam euitantur
plura que adducunt̃ in cõtrariũ. Si aũt teneret̃ ꝙ fund⁹ eſſet dota
lis tunc ſil̃r tenendũ videt̃ ꝙ. d. Symon non poſſit venire cõtra: ea
ratione q² ipſe Symon caſſauit dictum primũ vt tertia ps ſue di-
midie concederet̃ pro dote alterius mulieris ſororis ſue coniugis
et recepit promiſſionẽ certe quantitatis pecunie dicta occaſione ⁊
promiſit ⁊ iurauit attendere et obſeruare ⁊ non venire contra ipſe
obligatus eſt ad non veniendum ↄtra: ideo tenet̃ contractum iu-
ratum obſeruare cum poſſit illũ ſeruare ſine diſpẽdio ſalutis eter-
3 ne. c. cum contingat in ſi. de iureiu. cũ ſi. †Et licet alienatio rei do
talis ſit prohibita fauore mulieris. l. j. ⁊ per totum. ff. de fun. do. et
l. vnica. §. ⁊ cum lex. C. de rei vxo. Nec iuramẽtum ſolius mariti va-
lidet alienationẽ in preiudicium mulieris ⁊ dotis. vt probat text.
in. d. §. ⁊ cum lex ibi in hac parte mulieribus ſubuenire ⁊ ibi ne fra
gilitate nature ſue ⁊c. Non propterea ꝓmittit̃ marito fidem frãge-
re ⁊ venire cõtra factum ꝓpriũ maxime iuratũ: q² lex iulia que pro
hibet alienationẽ fundi dotalis hoc non dicit nec alia lex ⁊ regula
eſt ꝙ quis non põt venire ↄtra factum ꝓpriuʒ etiã inualidũ. l. poſt
mortẽ. ff. de adop. cum concor. ⁊ ↄtractũ inualidũ iuratuʒ tenetur
quis obſeruare. c. j. ⁊ c. debitores. de iureiur. ⁊ c. ſignificãte. de pig.
lʒ poſſit dici ꝙ lʒ ſit ꝓhibita alienatio: ita ꝙ maritus nõ poſſit alie
nam facere: ⁊ ſic alienare: q² ex hoc generaret̃ p̃iudiciũ mulieri: ta-
mẽ ꝙ marit⁹ obligetur ad non veniendũ ↄtra nõ reperit̃ ꝓhibitũ.
ergo ꝓmiſſum. l. necnõ. §. ſʒ ꝙ eis. ff. ex q. cau. ma. cũ ſi. ⁊ h̃ cõcludere
videtur Bar. in. l. cũ vir predium. ff. de vſuc. in. iij. opi. ⁊ in. v. opi. et
idem vult in. l. cum lex. de fideiuſ. ⁊ ibi Jmo. ⁊ cõiter tenetur lʒ con
ſtante matrimonio poſſit repetere fauore mulieris ꝑut vult gl. in
l. j. §. ⁊ cum lex. C. de rei ven. ⁊ in. l. cum vir predium. ff. de vſuc. ⁊ ibi
doc. prout late proſequitur ibi Jmo. qui ita ſaluat glo. ibi quate-
4 nus dicit ex perſona mulieris. †Jtẽ ius ſuperueniens auctori con
firmat ius ſucceſſoris. l. ſi a titio. ff. de rei ven. ⁊ l. apud celſum. §. ſi a
titio. ff. de exce. doli. ⁊ l. pe. ff. de fun. dot. vbi eſt tex. ꝙ ſi vir prediũ
dotale vendidit ⁊ poſtea lucratus fuit dotem vel ipſum fundũ do-
talem non poteſt euelli ab ipſo emptore: nec diſtinguitur lucretur
vt heres vel aliter: ad idem tex. in. d. l. cum vir prediũ. ff. de vſucap.
vbi glo. dicit ꝙ ſi vir peteret ex perſona mulieris obſtat exceptio
que videt̃ ꝓcedere ſi vir ſuccederet mulieri: ⁊ facit generalitas illi⁹
tex. nam ſuccedẽdo mulieri lucratur dotẽ: ⁊ hoc innuit ille tex. qua
tenus ſubdit in venditore rei furtiue qui ſuccedit dño et equipa-
rat viro vendenti predium dotale ⁊ poſtea illud querenti: ita quod
poteſt probabiliter intelligi ꝙ queſiuerit ſuccedẽdo mulieri. ⁊ do-
cto. in progreſſu materie cõmuniter in venditore ſuccedente domi
no non magis in vendente rem furtiuam q̃ in venditore prediȷ̃ do
talis: ⁊ Bar. ⁊ Jmo. ſummãt ſi venditor ſuccedit domino vitiũ rea
le purgatur: ⁊ ſic pariter intelligunt in viro ſuccedẽte mulieri ĩ pri
mo caſu illius tex. prout in ſecũdo caſu illius tex. qui expreſſe loq-
tur in venditore rei furtiue qui domino poſtea heres extiterit: ⁊ ſi
marit⁹ lucrat̃ dotẽ ex pacto nõ ſuccedit dño: q² ipſe erat dñs rei do
talis ⁊ pactũ facit ꝙ non redit dñiũ ad mulierẽ. Et Ange. ⁊ Jmol.
ſummãt alienatio de iure ꝓhibita cõfirmat̃ a mota cã prohibitõis
que faciebat alienationem non valere: profecto pariter ceſſat cau
ſa prohibitionis ſi maritus ſuccedit mulieri exiſtendo heres ꝑut ſi
venditor rei furtiue ſuccedit domino: ⁊ ſic recte intuẽti ille text. et
que ibi no. glo. ⁊ doc. decidunt in terminis hunc articulum nec de-
ciſio iſta fundatur ſolum in illo medio quem de euictione tʒ actio
eundem agentem repellit exceptio. l. vendicantem. ff. de euic. licet
⁊ illõ mediũ artet: ſʒ ẽt ius ſupueniẽs auctori iuuat ius ſucceſſoris:
pʒ q² tex. d. l. cũ vir p̃diũ dicit ꝙ vẽditio cõfirmat̃. Jtẽ pʒ q² ibi tex.
5 dicit ſiue ſciẽti ſiue ignorãti p̃diũ ſit vẽditũ. †Et venditor emens
ſciẽter rẽ alienã nõ tenet̃ de euic. l. ſi fr̃is C. cõia vtriuſqȝ iud. ⁊ l. fun
dũ. C. de euic. itẽ pʒ q² ĩ. d. l. ſi a titio ꝓdeſt nõ ſolũ quo ad exceptio
nẽ: ſed etiã quo ad actionẽ ⁊ quo ad extorquẽdũ rem actione reali
a poſſeſſore nõ ſolũ a vẽditore q forte tenebat̃ de euictiõe: ſʒ ẽt a ſe
cũdo emptore q de euictiõe nõ tenebat̃: iõ cõfundunt̃ allegata pro
pte aduerſa q̃ten⁹ laborãt in cõfutando illõ mediũ quẽ de euictiõe
tenet actio ⁊c. Lʒ rñſio illa ꝙ in caſu iſto nõ eſt euictio ſʒ eſt ꝙ dict⁹
Symõ venit ex noua cã eſt meo iudicio deriſoria nã vult vẽdicare
ex nouo iure q̃ſito ex noua cã: vnde euictio eſſet nec al̃r loquit̃. d. l.
vendicantẽ que loquit̃ in vẽdicãte ex nouo iure nec facit ad rẽ ſi qs
agit lege aquil. q² q agit lege aquilia agit actione pſonali ad dãnũ
reſarciendũ nõ vẽdicat rẽ vẽditã ⁊ ſi dicat̃ Symõ nõ diſtraxit ⁊c. ſa
tis effectual̃r diſtraxit ex quo caſſauit p̃mũ inſtr̃m quo erat datuʒ
prediũ in dotẽ vt daret̃ alteri ⁊ ſibi fuit ꝓmiſſa ꝓpter hoc certa quã
titas pecunie: ⁊ ſic nõ ob. qõ q̃rto loco allegabat̃: nec ẽt obſtãt alia
quib⁹ breuiter rñdebo ⁊ quo ad p̃mũ: lʒ nõ viderim p̃mũ inſtr̃m: tñ
lʒ fatẽdũ ſit ꝙ nõ valuerit dcã caſſatio ſi p̃ſupponeret̃ fundũ eẽ tũc
dotalẽ p iura vulgaria. nõ tñ ea rõne: q² iurauerit nõ venire cõtra.
6 †Q² iuramẽtũ nõ inualidat ↄctũ factũ ↄtra p̃mũ iuramẽtũ. c. itel-
ligo vbi per doc. de iureiur. ⁊ gl. d. c. lʒ mulieres. lʒ ſit dubia vt dico
in aut. ſacr̃a puberũ: tñ poſito ꝙ clare ꝓcedat p̃mũ iuramẽtũ nõ in
ualidat ↄctũ cõtrariũ ſʒ ĩpedit vires ſcõi iuramẽti ꝙ nõ validet cõ
tractũ al̃s ĩualidũ ſʒ mediũ nõ video quas ineptitudies ↄtineat vl̃
mẽdacia: ⁊ lʒ ↄhẽtes dicãt aliqua mẽdacia ⁊ notari⁹ ſcribat id qõ
ptes mẽdaciter narrãt ꝙ p hoc ↄct⁹ vitiet̃ vl̃ inſtr̃m abſit. l. ſi ex fal
ſis loquit̃ qñ inſtr̃m eſt falſum: q² notari⁹ ipſe aliud ſcripſit q̃ actũ
fuerit ⁊ nõ ſemp ẽt tũc vitiat̃ inſtr̃m vt pʒ ex not. p doc. ibi ⁊ p Jn-
no. ⁊ doc. in. c. fraternitatis. de here. Ad tertiũ neſcio q̃d rñdeã mo
deſte: nã dicere ꝙ ꝓmiſerit de rato p dña Catherina ⁊ nõ cõphen-
dat̃ ip̃e q velit venire vt hr̃s dñe Catherine vr̃ mihi fundamẽtũ nõ
dignũ rñſione: q̃nimo qñ qs ꝓmiſit de rato ꝓ aliq̃ pſona eo ip̃o qõ
illi pſone ſucceſſit cenſet̃ habuiſſe ratũ. l. ſi. in prin. ꝑut ibi ſummat
Bar. ⁊ dicit in. d. l. cũ vir predium. Ad q̃ntum dato ꝙ Symon non
interuenerit non vidi primũ inſtr̃m ſʒ ex ſcõo precipiebã ↄtrium: q²
dr̃ ꝙ dictũ prediũ fuit datum maritis filiarũ quorʒ vnus erat Sy-
mon neſcio qs interuenit forte pater Symonis ꝑut fieri ſolet: q̃c-
q̃d aũt ſit rñdeo ꝙ licet qs nõ poſſit dare rem alienã: tñ põt ſup ea
contrahere ⁊ ex iure ſupuenienti ↄctus ↄfirmat̃ ꝑut. s. demonſtra
7 tũ eſt. †Ad. vj. reſpõdet̃ ꝙ negari põt ꝙ in illo p̃dio fuiſſet ius que
ſitũ dñe Catherine attẽtis his que p̃mo loco dixi: lʒ q² nõ vidi pri
mũ inſtr̃m ſup illo nõ figã pedes: ſʒ dato ꝙ fuerit fundus dotalis:
tñ q² ius mulieris puenit ad Symonẽ cõfirmat̃ id qõ geſſit vt Sy-
mon vt late. s. demonſtratũ eſt. itẽ q² promiſit ꝙ Catherina ratifi
cabit ſuccedendo ipſe Catherine cenſet̃ ex perſona Catherine rati
ficaſſe ꝑut. s. dictum eſt circa rñſionem ad tertiũ. arg. Ad. vij. facili
ter rñdet̃ ꝙ imo p pactũ põt renũciari iuri futuro. l. j. de pact. l. de
fideicõmiſſo. C. de trãſa. maxime ſi eſt iuratũ. c. q̃uis. de pact. in. vj.
inſup nõ renunciat iuri futuro qui ꝓmittit de rato ⁊ poſtea ſequit̃
ratificatio ꝑut cenſet̃ ſecuta hoc caſu vt dictũ non inſiſto: q² friuo
la allegatio. Ad. viij. neſcio q̃d rñdeã q² non video quid conferat
ad ꝓpoſitũ: q² ipſe repellitur ex facto ſuo nõ ex facto patris vel al
teri⁹. Et ꝙ agẽs vt heres repellat̃ ex facto ſuo ſunt multa iura. ſ. d.
l. cũ vir p̃dium. d. l. ſi a titio. ⁊ d. l. apud celſum. §. ſi a titio. l. ſi a titio
ff. de excep. rei vẽ. ⁊ d. l. pe. de fun. dot. q̃ loquuntur quaſi in ꝓprijs
terminis inſup iſte Symon cenſet̃ vt heres Catherine ratificaſſe il
lum ſcõm ↄctũ factum p Symonẽ qui pro ea ꝓmiſit de rato. vt. s.
deductũ eſt. ſi itaqȝ vt heres ratificauit quõ põt venire cõtra iuxta
regulam iuris qõ ſemel placuit. Et qui ↄſentit alienatiõi rei ſue iã
facte nõ põt eam vendicare vt eſt expreſſum in. l. mater. C. de rei vẽ.
8 †Ultimo loco allegãs ꝙ ſi ꝓmiſſio de rato valuiſſet ipſe Symon
nõ poſſet venire ↄtra factũ ſuũ: ſʒ dicit nõ valuiſſe ꝓpter plura. s.
p eũ deducta ſʒ certe nihil deduxit ex quo deducat̃ ꝙ ꝓmiſſio de ra
to nõ valuerit p. s. dicta maxime ꝓmiſſio iurata: ⁊ maxime q² cõuẽ
tio ſup alienatione rei aliene tenet per iura vulgaria ⁊ ſup fundo
dotali tenet quo ad maritũ. vt no. Bar. ⁊ doct. in. d. l. cũ vir p̃dium
ꝑut. ⁊. s. dictũ eſt. iõ nõ video quare nõ teneat dcã ꝓmiſſio de rato
lʒ ⁊ ſi nõ ꝓmiſiſſet de rato idẽ h̃ caſu dicẽdũ foret. ſ. ꝙ. d. Symõ nõ
poſſet petere qõ petit p ſupradicta ex quib⁹ ꝑut itrepide arbitror
deciſio elicit̃ indubia ↄtra dictum Symonẽ. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxj.

1 ☞ Soror nõ dotata an ſuccedat fr̃ib⁹ vl̃ patruo ab inteſtato de
cedẽtib⁹ ſtatutis nõ obſtãtib⁹ ꝙ vcʒ nulla mulier poſſit recurrere
ad bona dotãtis vel nõ dotãtis de q̃b⁹. j. iſto nũero ſit mentio.
Succedendi habilitas cadit tpe quo hereditas defertur ⁊ aditur.
2 Statutum quod excludit dotatas an procedat in ea que non fuit
dotata tempore hereditatis delate.
3 Statuta feminas excludentia non habent locũ quãdo dotant̃ fe-
mine de proprio ipſarum.
4 Statuta a q̃b⁹ poſſint fieri ⁊ facta qñ effectũ ſortiũt̃. cõſi. ſeq. nu. 7.

¶ Conſilium.

¶ Consilium.clxxi.

1 N nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur prima facie dicendũ q dicta domina oriẽs nõ possit succedere: quia statutũ loquitur de dotata ꝛ dotãda lz itaq dicta oriens nõ fuerit dotata tpe delate hereditatis: tamẽ erat dotãda. quia illud participium dotanda respicit tẽpus futurum maxime innctũ cum participio preteriti tẽporis dotata: ideo ex quo Antonius masculus superest qui est frater dicte orientis ꝛ aliorũ defunctorum ꝛ forte intẽdit eam dotare: ideo videtur q nõ succedat vigore dicti vltimi statuti facti a populo asisij: cũ omnes populi videtur q possint cõdere statuta cũ eam potestatẽ ius cõeis cõcessit. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iu. que lex fuit edita tẽpore quo imperatores erãt domini orbis. l. deprecatio. nã ꝛ iustinianus etiam idẽ disponit in. §. omnes populi. insti. de iu. na. gen. ꝛ ciui. preterea presupponitur q statutũ antiquũ cõfirmatũ a superiore disponit q mulier a quocũq dotata nõ succedat ista dña oriẽs fuit dotata ab auũculo suo merito excludatur etiã vigore primi statuti qđ presupponitur p superiorẽ cõfirmatũ. Et lz dicta pupilla non fuerit dotata anteq fuerit adita per eam hereditas: quia debet quis esse habilis tẽpore quo defertur hereditas ꝛ tpe quo hereditas aditur. ar. l. si alienum. §. in extraneis maxime in versi. nã ius heredis. ff. de here. insti. ꝛ in. §. in extraneis simili versi. insti. de here. quali. ꝛ differẽ. ideo si tpe quo vult adire reperitur dotata videtur vigore statuti inhabilis ad adeũdum qđ disponit q dotata nõ possit recurrere vel venire ad successionẽ ꝛc. ꝛ qualitas adiecta verbo debet intelligi ſm tps verbi. l. in delictis. §. si extraneus. de noxa. ꝛ. l. ex facto. de vulga. ꝛ pup. ꝛ de hoc videtur tex. in. l. fi. ff. vnde libe. idem videtur velle Bald. in. l. vbi auiaꝝ. C. de su. ꝛ leg. facit qđ no. Bar. in. l. omnes populi. v. q. prin. ver. ꝛ p hoc dicebã pridie dicens q statutum q femine nõ succedãt ꝛc. tale statutum non militat si tpe quo statutũ factũ fuit femine habuerũt ptẽ suã: sed si steterũt cũ fratrib⁹ ꝛ partẽ non habuerũt tunc statutũ ad eas porrigit cũ itaq dicta dña oriens fuerit iã dotata idcirco videtur q succedere nequeat. ¶ Tũ his non ob. cõtrariũ puto aperta fronte respondendũ: ꝛ premitto q verba primi statuti non vidi: sed presupponitur q loquaᷣ p eadẽ verba nisi q in nouo statuto sunt addita illa verba vel dotãda: ꝛ qꝛ in themate queriᷣ de hereditatib⁹ fratrũ de hereditate mei sui patrui: statutũ non facit mẽtionẽ de patruo sz solũ de patre matre auo vel auia ꝛ fratrib⁹ ꝛ subdit qđ non possit deuenire ad hereditatẽ pdictorũ ꝛ postea repetit de fratribus. item postea repetit in bonis alicui⁹ pdictorũ itaq a cõtrario sensu nõ excludit ab hereditate aliorũ non noiatorũ saltẽ qui non dotauerunt: ꝛ sic indefinita verba rubrice declarantur ꝛ moderanᷣ per verba nigri ꝛ cõtrariũ sensum qui pstat fortissimũ. arg. l. j. §. huius rei fortissimũ est. ar. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. attenta maxime q exorbitãtia statuti qđ corrigit ius cõmune nimium extendereᷣ: ꝛ attento q indefinita non equipollet vniuersali de rigore iuris sed ex humanitate pbat tex. in. l. si seruitus. ff. de serui. vrb. predi. prout ibi ponderant Bal. ꝛ Raph. ful. ꝛ similiter Pe. de bella. per. Bar. ꝛ Jmo. in. l. si pluribus. de le. ij. sed non esset humanitas: immo maxima inhumanitas si dictum statutum generaliter extenderetur ad quãlibet psonã ideo ꝛc. Et insup frustra fuissent ille persone expresse si idem foret generaliter dicendum in alijs: iõ sine dubio dicendum est q dicta oriens non excludatur a successione patrui.

2 † Quantum autem ad hereditatem fratrum videndum est considerato statuto veteri quod loquitur de dotata: ꝛ primo illud constat q dicta dña oriens non fuit dotata tpe delate hereditatis: et videtur q illud tps attendatur. Nã Bar. in cõsi. inci. quidam decessit intestatus in ordine. lxxiiij. ſm ordinem qui habetur perusie non informis: idem Pau. de cast. in consi. cvj. incip. sup eo de quo queritur simpliciter dicens q excluditur in huiusmodi statutis filia si dotata reperitur tpe delate hereditatis: idẽ dicit in cõsi. cix. incip. super primo dubio. ij. col. ꝛ in consi. cccxxxvij. incip. premisso: idem Pe. de ancha. in cõsi. cccj. incip. possent pbabiliter dubitari qui omnes videntur velle q debeat esse dotata tpe quo defertur hereditas adeo q dotata postea nõ excludatur facit quod no. Bal. in. l. si plures in antepe. col. C. de condi. inser. ad idẽ optime facit qđ reperio voluisse Jmo. in consi. incip. ad idem circa primum dubiũ: pro quo facit qꝛ hmõi statuta sunt correctoria iuris cõmunis ꝛ inducẽtia differentias inter mares ꝛ feminas in successione parẽtũ sunt plurimũ restringẽda p ea que habenᷣ in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. prete. ꝛ in. l. sancimus. C. de test. ꝛ no. Bal. in. l. illam. C. de colla. ꝛ sparsim per doct. in multis locis: ꝛ per hoc posset responderi ad. d. l. fi. ff. vnde liberi. ꝛ ad. d. l. iij. §. si emancipatus. ij. de contratab. s. qđ loquuntur in terminis iuris cõmunis: nos in terminis statuti correctiui ꝛ plurimum restringendi: ꝛ maxime qꝛ in illis terminis qualitas superuenit facto ipsius cui est delata hereditas: vnde est quid sibi imputetur in terminis nostris qualitas superuenit facto tertij qui dotem dat: inconueniens aũt videᷣ q stet in potestate tertij priuare feminã iure iã delato: qđ maxime videᷣ dicendũ in terminis huius statuti qđ dicit q nõ possit venire ad successionem: ꝛ sic se refert ad potẽtiã: ꝛ sic attendaᷣ tps quo potentia tribuitur ꝛ non dicit nõ succedat quo casu suadent vba q attendatur tempus quo succeditur prout dictã differentiã ponderat Pau. de ca. in. d. cõsi. incip. super primo quesito aꝭs inci. Frãciscus habuit vxorem. Preterea in casu nostro dicta Oriens nõ potest dici: dotata etiam tpe quo aditur hereditas. lz enĩ fuerit dotata ab auunculo: tamẽ assignata fuerunt in dotem iura ipsi⁹ oriẽtis que ipsa habebat in hereditate patris patrui ꝛ fratrum: ꝛ lz nullum ius habebat in hereditate patrui ꝛ fratrũ ante aditionem: qꝛ ius adeundi non habetur in hereditate sed ad hereditatẽ. s. acquirendam: ideo datio dotis presupponit acquisitionẽ hereditatis. ꝛ sic dotis constitutio censeᷣ collata post tps adite hereditatis: ideo illud tẽpus cõsideraᷣ. l. in tps. de here. insti. ꝛ. l. j. ꝛ. l. qđ sponse. C. de dona. propter nup. Jtem ius adeũdi non cẽsetur esse in bonis nostris. l. precia rerũ. ff. de acq. here. item ius adeundi non põt alteri concedi. l. paulus respõdit p pcuratorẽ. ff. de acqui. here. ꝛ ibi per bar. ꝛ doc. ꝛ facit a maioritate rõnis. l. si mulier. §. ex asse. ff. de iure dot. ꝛ qđ p gl. ꝛ doc. in. l. apud iulianũ. §. vtrũ. ff. ad tre. ꝛ sic nõ poterat dari in dotẽ ius adeundi vel immiscẽdi: ꝛ sic aut est datũ ius hereditariũ: ꝛ sic post hereditatẽ agnitã: ꝛ tunc aditio pcessit donationem ꝛ habemus intentũ: qꝛ nõ erat dotata tpe aditionis aut censetur assignata dos ante aditionem: ꝛ tunc nihil fuit datum in dotẽ: qꝛ non ius in hereditate: qꝛ non cõpetit ante aditionẽ nec ius adeundi: qꝛ in alium transferri non põt: ꝛ maxime si eoipso finireᷣ eo qꝛ dotata adire nõ posset. arg. l. titie cũ morieᷣ. ff. de vsuf. ꝛ. l. qui sic. de solu. item si cedi potuisset dictus auũculus illud dare nõ potuisset: qꝛ nemo dat qđ non hꝫ. l. traditio. ff. de acqui. re. do. ꝛ. l. nemo plus iuris. ff. de reg. iuris cum similibus.

3 ¶ † Jtẽ hmõi statuta excludentia feminas dotatas nõ habẽt locũ quãdo dotantur de pprio ipsarũ mulierũ per ea que no. Bal. in. l. mater. C. de iure do. quẽ refert ꝛ sequitur Pe. de an. in repe. c. canonum. de consti. ꝛ sic pluribus medijs deducitur q statutũ vetus non excludit dictam orientẽ ab hereditate mei patrui: nec ab hereditatibus fratrum ꝛ eisdem rationibus deducitur qđ nec statutum nouũ quatenus loquitur de muliere dotata: quatenus aũt loquiᷣ de muliere dotanda: aliꝰ cõstat q nõ excludit ab hereditate mei eius patrui: quia de eo non loquiᷣ vt superius deduxi: q̃tũ etiã ad hereditates fratrũ alijs medijs deducitur q dicta oriẽs nõ excludiᷣ. primo. qꝛ vt audio dictũ statutum tpibus quib⁹ fuerunt delate dicte hereditates non erat conditum: ideo statutum non trahatur ad istas hereditates ſm q voluerũt Jo. de Jmo. Pau. de cast. Florianus. ꝛ. d. anto. de rosellis in cõsi. s. relatis. ꝛ videᷣ sentire Bar. in. d. l. oẽs ppli. ff. de iusti. ꝛ iu. in. d. q. quẽ. s. adduxi in cõtrariũ. lz enĩ dicat q statutũ hmõi exclusiuũ filiarũ trahatur ad hereditates prius delatas et non aditas: tũ loquiᷣ in casu quo statutũ disponit expsse q trahatur ad pterita: ideo tunc vult q trahatur ad hereditates delatas nõ acquisitas: in casu aũt de quo subdit. s. qñ statutum simplꝛ loquitur hoc non dicit: vnde satis innuit secus esse si statutum nõ disponit q ipsum statutũ trahaᷣ ad preterita. Jtem dictum statutũ põt intelligi q excludat tunc dotata vel que dotabitur post statutum cõditũ: tamen dotata tpe delate hereditatis vel saltẽ tpe quo adire vult hereditatem. Jtem põt intelligi saltem q intelligatur i ea que erat dotanda tpe delate hereditatis vel saltẽ tpe quo adiᷣ hereditas. ita q tunc appareat q veniebat dotanda puta erant saltem vrgentes cõiecture q dotaretur. non autem intelligatur simpliciter in dotata vel non dotata que poterat dotari illud enĩ verbum dotanda debet verificari ꝛ apparere qđ sit dotanda nec scđm cõem vsum loquendi quelibet nõ dotata dicitur dotãda: iõ in isto statuto correctiuo quod est restringendum. vt supra dictum est nõ debet ita passim ꝛ late intelligi in qualibet muliere siue dotata sit siue non dotata.

4 † Ultimo dictum statutũ vt psupponitur q non fuit a superiore confirmatum nec consuetudine approbatum ꝛ statuta ciuitatum recognoscentium superiorẽ non videᷣ q faciant statuta efficacia nisi a superiore cõfirmentur prout sentit Bart. in d. l. oẽs populi. in prima. q. principali in. iij. colũ. probans q generalitas illius legis debeat intelligi in populo habente oẽm iurisditionem concessam a principe vel pscriptione: qꝛ insti. de iure na. gen. ꝛ ciui. vbi est similis tex. se exemplificat in populo romano et in populo athenienssium ſm eum: ꝛ q velit Bar. in. d. l. omnes populi q requiraᷣ auctoritas superioris allegat eum Panor. in. c. q clericis. Sed populi asisij non arbitror q habeat oẽm iurisditionẽ concessione principis vel prescriptione. ergo ꝛc. Et idem. s. q requiratur cõfirmatio superioris vel eius auctoritas firmat Compost. in. c. cũ oẽs. de const. ꝛ eius opi. seruatur in terris ecclesie. dicit bal. in. c. que in ecclesiarum. de consti. in alijs opi. contraria Jnnoc. ſm eundẽ Bal. qui ita transit et Bar. etiã in. d. l. omnes populi iij. col. dicit q presides prouinciarũ faciunt in terris ecclesie obseruari q non fiant per populos statuta efficacia sine superioris confirmatione lz habeãt iurisditionẽ etiã oẽm. Et lz articulus sit in se de iure dubius ꝛ opi. sint hincide: tũ nõ esset tutũ recedere a cõi obseruãtia ex quib⁹ oib⁹ puto intrepide cõcludẽdũ q dicta oriẽs suc

cedat patruo z fratribus non obstantibus in contrarium adductis
quibus satis plane patent responsiones per adducta supra.
Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxij.

1 ☞ Carnes q vendi non possint extra beccariam vel carnificinā
solitam statuto vel consuetudine: an possint vendi extra dicta pre-
fixa loca etiam contra volūtatem ementis datium beccarie vel car
nificine vigore quorūdam capitulorz initorū cū dicto emēte datiū
de quibus infra isto consilio fit mentio.nu.seq.p totum.
Contractus quādo videantur vim legis habere.
Clausula generalis non trahitur ad specialiter puisa.circa mediū.
2 Placet est verbum boni viri arbitrium denotans.
3 Uerba non sunt amplianda vel impropriāda ad iuris correctio-
nē quātūcūqz indefinita sint.
4 Legum correctio an inducatur si in lege noua sint verba taxatiua
nume.seq.
5 Clausula non obstante in statuto nouo non tollitur quin per sta-
tutum antiquum limitari possit.
6 Uniuersalis oratio est maioris virtutis q indefinita.
6 Statuere non potest terra subdita sine consensu sui superioris.

¶ Consilium.clxxij.

In nomie domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † In hac cōsultatione prima facie di-
cendū videt q licitū sit facere: etiā carnes legitimas
etiā in battisollis: z sic extra beccariā magnam nō so
lum vacinas de quibus loquitur.vij.c.sed etiā qualibet al's: nā ista
venditio z emptio ex cōuentione legē accipit: qz ztractus ex zuen
tione legē accipiunt.l.j.§.si conuenit.ff.depo.z.l.legē.C.de pac.et
l.ea lege.C.de condi.ob causam cū si. zuentiones aūt sunt ipsa ca-
pitula sub quibus facta est dicta venditio dicti datij: sed per dicta
capitula.vcz.viij.capitulū.z.xiiij.videt permitti cuilibet vendere
carnes cuiuscūqz generis z in beccaria magna z in battisollis ad be
neplacitum vt deducam merito sit permissum vendere carnes legi
timas extra beccariam non obstante statuto anteriori ztrariū di-
sponente.iste enim conuētiones que fiunt noie cōitatis a represen
tantibus cōmunitatē que hz condendi leges municipales potesta
tē: z sic z ipsi habent in commissione eis attributa similem vim ha-
bent vim legis municipalis. Quia contract⁹ habētium potestatez
legis condēde vim legū habēt.l.cesar.z ibi Bar.z doc.ff.de publi.z
l.pe.C.de dona.inter virum z vxo. Et vltime.ll.contrarie pmis de-
rogant prioribus.arg.l.pacta nouissima.C.de pac.z.l.si mihi et ti-
bi.§.in legatis.ff.de leg.j.z.l.precipimus.C.de appel.cuz infinitis
si.in quibus.ll.noue derogant prioribus.cū itaqz dictum.vij.capi-
tulum disponat qd quilibet possit facere carnes vnius generis car
nium vel plurium.prout sibi placuerit in beccaria magna z batti-
sollis videtur qd clare loquatur q possit facere quis in battisollis
carnes legitimas z non legitimas ad sui beneplacitum. Similiter
capitulum.xiiij.iuuat quod disponit generaliter quod ciues fanē
ses possint eorū bestias z illas quas cōduxissent de sclauonia face-
re in beccaria magna z battisollis soluto datio consueto. Nec vide
tur obstare decimum capitulum quo disponit q qui emet dictum
datium z alij qui facient dictas beccarias teneantur ad obseruatio
nē omniū que continent in statutis loquētib⁹ de beccarijs excepto
zc.qz ista generalitas huius capituli videt limitāda per alia capi-
tula que in specie loquūtur de carnibus q possint fieri zc.qz clausu
la generalis non trahit ad specialr disposita.l.voli clausula.z.l.sti-
pulationum cōmodissimū.de verb.ob.itē generi p speciē derogat.
c.generi per speciē.de reg.iur.in.vj.z.l.in toto iur.ff.eo.ti.cum cō-
cor.ideo illud caplm decimū limitet per caplm precedēs octauū: et
capitulū sequens decimūquartū per pdicta: z qz per pcedentia z se
quentia media declarant.l.si seruus plurium.§.fi.de le.j.z.l.hrdes
palā.§.sz si notam.ff.de testa. ¶ Tamē his non ob.ztrariā partez
arbitror magis iuri consonā.tū per statuta vetera quib⁹ nō censet
derogatū per dicta capitula.tū maxime p dictū decimum capitulū
presupponit em q statutum vetus expsse disponit q carnes legiti
me nō possint fieri nisi in beccaria magna: vt sic qui emit in batti-
sollis notitiā habeat q non emit carnes legitimas: nec illi statuto
est expresse derogatū.ergo stare nō phibetur: qz q non mutat qua
re stare prohibetur.l.sancimus.C.de test.iuriū enim correctiones
sunt pro posse euitande.d.l.pcipimus.z.c.cū dilectus.de consu.et
iura noua limitant z distinguunt p antiqua.l.non est nouū.z.l.nā
et posteriores.ff.de.ll.z.l.si serui vestri.C.de noxa.z.l.sed z si lege.
§.vt gradatim.ff.de mune.z hono.z no.glo.in.l.sciēdū.in prin.ff.q
satisda.cog.vbi vult q autē.offeratur que generalr loquit limitet
et distinguat per.d.l.sciendū.ita z dicta capitula limitent z distin-
guantur per dictum statutū antiquū: qz dum dicit in eis q possint
facere carnes in battisollis vnius generis vel pluriū dūmodo non
sint legitime que sunt phibite fieri in dictis locis: vt sic generalitas
dictorum capitulorum limitetur z distinguatur per statum distin
guens inter carnes legitimas z non legitimas: et licet dicat vnius
generis vel plurium nō refert: qz plures species seu genera carniū
reperiuntur de legitimis z de non legitimis: ita qd plures species
carnium non legitimarū possunt fieri in battisollis: etiam stāte sta
tuto veteri puta pecudum caprarum beccorum montonum z fo-
te agnorum vacarum z boum veterū. Item plura sunt genera car-
nium legitimarum puta vt arbitror castratorum vitellarū z hmōi
2 carnium meliorum. † Nec obstant illa verba como li piace octaui
capituli: quia verbum placet denotat arbitrium boni viri.l.lucius
ff.de fideicommis.liber.z in.l.thais ancilla.§.sorore.ff.eo.titu.et in
eis per Barto.z per eundē in consi.incipiente bittoniensis in or-
dine tertio fm ordinem perusinū non informis.non autē videtur
conuenire arbitrio boni viri facere phibitas carnes vigore statuti
veteris accedit etiā qz dicta capitula loquūtur p verba indefinita:
verba autē indefinita non trahuntur ad omnia quādo nō est eadē
ratio seu eadē cōditio omniū que cōprehendunt sub vniuersali vt
no.glo.z doc.in.l.si pluribus.de leg.ij.z in.c.generali.de ele.lib.vj.
sed in casu nostro non est eadē cōditio nec eadē rō omniū carniuz:
nam quedam sunt legitime que sunt phibite fieri extra beccariam
magnam quedā sunt non legitime que vt audio non possunt fieri
in beccaria magna per formā statuti iam dicti: ideo dicta verba in
definita non intelligantur in omnibus carnibus quatenus referū-
tur ad beccariam magnam: sed intelligantur in carnib⁹ legitimis
in quibus nihil repugnat z nō intelligantur in carnibus non legi
timis in quibus repugnat prohibitio statuti: z sic quo ad dictā bec
cariam magnā non sunt eiusdē conditionis cū carnibus legitimis
nec est eadem ratio in ipsis carnibus non legitimis repugnāte p-
hibitione statuti z prout referuntur ad battisollos non intelligan
tur in carnibus legitimis si in battisollis statutum phibet fieri car
nes legitimas per eandē rationē sed intelligantur vniuersalr put
referuntur ad beccariam magnam z battisollos referendo.s.singu
3 la singulis. † Ad idē verba indefinita ex vi verborz nō equipollent
vniuersali sed preter vim verborz ex humanitate probat tex.in.l.si
seruitus.ff.de serui.vrb.pdi.z ibi Bal.z Rapha.z Petrus de bella
pertica Bar.z Jmo.in.d.l.si pluribus.de lega.ij.sed verba nō sunt
amplianda z impropriāda ad iuris correctionem: immo vbi est
opus restringuntur z impropriantur ad euitandā iuris correctio-
nem seu exorbitantiā tex.est z ibi doc.no.in.c.cū dilectus.extra.de
consue.z milies occurrit qd in solutiōe cōtrariorū doc.impropriāt
verba ad euitandū correctionē iuriū.nusqz aūt reperitur q ad idu-
cendum iuris correctionem verba amplientur preter vim verborz
ideo dictum statutum non corrigatur pter vim verborū cum nullū
verbum dictorum capitulorū sonet in correctionem iuris veteris:
quinimmo etiam vbi verba noui iuris sonant in derogationem ve
teris iuris: tamē nō censerētur correcta iura que saluari possent.vt
est glo.no.in verbo vacantibus in aut.de here.ab inte.veni.in pn.
4 † Hinc alias dubitat: an si in.l.noua.sunt verba taxatiua indicat
correctio legis antique vltra disponētis puta antiquū statutū im-
ponit penam mille librarū pro maleficio nouum statutum pro eo
dem maleficio imponit penam.cccc.librarū tantum vl dumtaxat
vtrum derogetur iuri antiquo vt non possit imponi pena mille li
brarū vigore iuris antiqui tex.facit quod derogatum non censeat
derogatum in.l.si quis ita.§.cum titio.ff.de edil.le.quē ad hoc in-
ducit Bar.ibi facit etiam.l.si quis ita heres instituat.z.l.quotiēs.
§.si duo.ff.de here.insti.prout dicit Jmo.in.l.si vero.§.de viro.co.
vj.qui videtur in hoc residere. Concludens quod lex noua genera-
liter loquens limitatur pro antiqua nisi appareat quod velit an-
tiquā corrigere fm eū: facit z quod per doc.maxime Saly.in.l.qui
5 sepulcha.C.de sepul.vio. † Quinimmo etiā vbi est clausula nō ob-
stante in statuto nouo non tollitur quin per statutum antiquum
limitari dicit Jo.an.in addi.Spe.in ti.de executione sententie.§.
postremo.vbi aūt non est clausula nō obstante nec aliqd verbū ta-
xatiuum nec tendens in derogationē.prout est in.d.aut.de here.
ab inte.venientibus.in prin.intrepide videtur tenendum qd non
derogetur iuri antiquo per statutū nouum indefinite loquēs si nō
constat aliter de mente volendi recedere a primo iure per.s.dicta
et per ea que habentur in.l.si quādo.in prin.C.de inoffi.test.z ibi
per Bar.z per Bal.maxime quādo aliqua sub generalitate cōpre-
hensa sunt a iure antiquo prohibita z inhabilia. Nam generalitas
legis noue intelligitur de habilibus z non prohibitis.vt habetur
in.l.j.C.de sac.sanc.eccle.z in.l.fi.C.sine censu vel reli.facit etiaz qd
habetur in.l.qui habebat.de leg.iij.z multa ad propositū possent
adduci que gratria breuitatis omitto ex quibus remanet conclu-
sio qd ex quo non apparet qd facientes dicta capitula velint a di-
cto statuto veteri recedere non censeatur ab eo recessum: z maxie
quia immo videtur deprehendi mens eorū contraria.s.q nolint p
mittere passim facere carnes vbi voluerint sed habeant fieri in lo-
cis a statuto permissis videlicet in beccaria legitimas z battisollis
non legitimas. Nam si per.viij.c.z per.xiiij.pmitteretur q passim
carnes legitime z non legitime possent in beccaria z in battisollis
fieri: quare iniungeretur onus dandi duas vncias plus volenti fa
cere carnes vitellarū in battisollis: pfecto nō ex alio id disponi ve
risimile est nisi qz carnes legitime nō possent fieri in battisollis fm
intentionē capitulantiū. Ultimo hec ps reddit clara p id qd cōti-
netur

tinetur in.x.c.in quo disponitur qđ qui faciēt carnes teneantur et obligati sint obseruare oīa q̄ cōtinētur in statutis de beccarijs loquētibus:sed statutū prohibēs fieri carnes legitimas extra beccariā magnā loquit de beccaria:ergo clare disponitur ꝙ obliget quilibet nō facere carnes legitimas extra dictā beccariā magnā.loquitur eñ p vniuersalem oēs:z qui omne dicit nihil excludit.c.solite. de maio.z obe.z.l.iulianus.de leg.iij.z cañ.si romanorū.xix.di.verba itaq huius capl'i de propria significatione important ꝙ seruet statutū vetus z nō corrigatur z verba capitulorꝫ que inducūtur vt corrigatur statutū vetus inducuntur ad id preter propriā vim verborum. A propria aūt vi verborū non est in dubio recedendū.l.nō
6 aliter.de leg.iij.z.l.j.§.si is qui nauē.ff.de exercitoria. † Recedere autē a verbis vt corrigatur ius est absurdum z cui dubiū qđ maior est virtus orationis vniuersalis q̄ indefinite:vt.d.l.iulianus. et qđ per glo.Bart.z doc.in.l.si pluribus.z per glo.z doc.in.d.c.in generali.vñ absurdum esset recedere a dispōne vniuersali que se conformat cū iure antiquo z disponit antiquū ius seruari z inherere orationi indefinite que solū in sui generalitate aduersari videt statuto antiquiori:z ex hoc inducere correctionē iuris predicti in pluribꝰ eius partibꝰ:vz qꝛ si induceret correctionē in hoc qđ in battisollis possent fieri carnes legitime pari rōne in beccaria magna possent fieri carnes nō legitime cū dictū octauū pariter de vtroq loquit: z vtrūq pariter p statutū vetus ꝓhibetur absurda. profecto esset interpretatio inductiua multiplicis iuris correctionis z verborū impropriatiua:vbi de plano possumus deseruire ꝓprie vi verborū et euitare iuris correctionē que est euitanda:etiā si oporteret fieret violentiā verbis dūmodo supportabilem:itaq ex his mihi vr̄ res luce meridiana clarior:z iuuant etiā premissa:qꝛ.c.viij.videt principaliter tendere vt ꝑmittat cuilibet incipere facere carnes et finire ad sui placitū vt sic nō teneat īcipere i initio vel postq̄ iceperit nō teneat ꝑseuerare:et hoc operat vel ꝙ lz fiat venditio noīe cōitatis nō censeatur prohibitū alijs vēdere carnes in beccaria magna vel battisollis:z hoc operat dictū.viij.c.nō est ergo interpretandū qđ permittat facere carnes ꝓhibitas fieri per statutū antiquū. Decimūquartū autē capl'm vr̄ factū:qꝛ in superioribꝰ capitulis ꝓhibet ꝙ nullus possit vēdere zc. Ne ex hoc cēseretur aliqua ꝓhibitio facta circa bestias proprias vel que ducte fuissent ex sclauonia vel ex marēma:vel forte ne p.viij.c.censeretur cōcessum ꝙ possit quilibet libere vēdere sine solutione datij cōsueti vel forte vt a cōtrario sensu cēseatur ꝓhibitū vēdi alias carnes.nō autē vident facta dicta capitula ad derogandū dicte prohibitioni quā fecit sepe dictū statu-
7 tum:z satis est si dicta capitula operant ea q̄ deduxi. ¶ † Nec ob. que deduxi.s.in cōtrariū quibꝰ satis rñsum est p adducta pro hac parte.nō eñ ob.d.capl'a.viij.z.xiiij.quibus multipharia est rñsum: nec in specie loquunt ꝙ carnes legitime possint vendi:sed generaliter z indefinite loquitur z statutū vetus iuuatur ex eadē dispōne noua p vba vniuersalia que habent maiorē vim q̄ vba indefinita prout.s.deductū est.non oportet itaq intrare illā difficultatē an ciuitas Fani possit statuta cōdere necne sup quo sunt opi.Cōpost. enim tenet ꝙ terra subdita nō possit statuere sine cōfirmatione superioris:z hoc in.c.cū oēs.de cōsti.z idē videt sentire Bar.in.l.oēs populi.de insti.z iure.z ꝙ ita teneat allegat eū Panor.in.c. ꝙ clericis.de foro cōpe.Bal.autē in.c.que in ecclesiarū.de cōsti.dicit in terris ecclesie de cōsuetudine seruari dictā opi.Cōpo.in alijs seruari opi.Inno.tenētis cōtrariū:nō intro etiā aliā difficultatē an illi quibus commissum fuit arbitriū faciēdi capitula predicta habuit facultatem derogandi statutis populi:quia nō vidi eorum auctoritatem nec quis fecerit dicta capitula.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxiij.

1 Legatum factum sub his verbis.Item reliquit Baptiste libros debitorum z creditorum z ad exigendū quascūq quātitates denariorum z ad faciendum calculum rationis prout sibi Baptiste videbitur an comprehendat omnes debitores testatoris ex quacunq causa.per totum.

2 Legata fiunt in commodum legatariorū et propter merita z legatorum verba sunt interpretanda secundum conditionem personarum legatariorum.

3 Legata re an videatur legatum id quod in ea continetur.

¶ Consilium.clxxiij.

In nomine dñi nostri iesu
1 christi. ¶ † In hac cōsultatione videt prima facie dicendū qđ in dicto legato librorū nō veniāt noīa debitorū sz ipsos libros.i.mēbranas seu quartas scriptas que libri appellant z in legato librorꝫ venire solēt.l.librorū appellatione.ff.de lega.iij. Aliudq sunt ipse charte scripte aliud soccite q̄ in eis cōtinent seu noīa debitorū:sunt eñ diuersa vocabula: iō diuersa significāt.l.si idē codicilli.C.de codi.libri eñ scribunt ad finē reducēdi ad memoriā vel ad finē vt faciant fidē seu ꝓbationē cum opus erit. Cōstat aūt ꝙ aliud est ꝓbatio seu fides debiti seu soccite aliud ipsa soccita seu noia debitorū:iō aliud sit legare libros aliud legare nomina debitorum:cum a propria vi verborum non sit recedendum.l.non aliter.de leg.iij.z.l.j.§.si is qui nauem.de exerci.cuz si. Cōfert qꝛ plus est legare soccitas z noīa debitorū q̄ legare ipsos libros z in dubio cēsetur legatum qđ minus est.l.nūmis legatis.ff. de lega.iij.z.l.si ita relictū.§.fi.de leg.ij.l.semper in stipulationibꝰ. in fi.de reg.iur.z alias solet fieri interpretatio pro herede magis q̄ pro legatario.l.si ita sit ascriptū.de lega.j.l.si domus.§.fi.z.l.qđ in rerū.§.si vsumfructū.eo.tit.z.l.sticho.de vsufru.leg.z.l.pe. de dote prele.cū multis si.ideo nō fiat hoc casu interpretatio cōtra vim verborū z cōtra heredem.z vt in dubio interpretet cēseri relictū qđ est maius cōtra dictas tres regulas:z maxime qꝛ si volumus interpretari relictos libros respectu nominū debitorum videt interpretari posse ꝙ ideo relicti sunt ad hoc vt p ipsuz Baptistā cui relicti sunt isti libri eis mediantibꝰ possit ratio calculari cū ipsis soccis z ab eis exigi qđ ad testatorē pertinebat nō quidē retinēdum pro se sz pro herede:z hoc velint verba que subdūtur ad exigēdū quascūq quātitates pecuniarū z ad faciendū calculū rōnis.non ergo cēseantur relicti absolute sed ad dictos effectus:z maxime nō videantur relicte soccite:qꝛ aīalia data in soccitā pro parte spectāte ad dantem in soccitam sunt in dñio ipsius:z sic erāt ipsius testatoris nō erant debite sibi sed sue. vñ libri quo ad hoc iudicari debēt libri suarū rerū potius q̄ suorū debitorū.vñ saltē aīalia que extant non veniāt in dicto legato:nec cedant lucro dicti Baptiste. ¶ Tamē his non obst.contrarium puto de iure rñdendum vcz ꝙ veniant iura ipsarum soccitarum que in libris sunt descripte. Nā in legatis potius mēs q̄ verba attēditur.l.cū virū.C.de fideicō.z.l.in ꝯditionibꝰ primū locū.de cōdi.z demō.cū cōcor.prout etiā in cōtractibꝰ.l.in cōuētionalibꝰ.ff.de vbo.sig.in vltimis autē voluntatibꝰ fit plenior interpretatio q̄ in cōtractibus.l.in testamētis.ff.de regu.iur. z.c.cū dilecti.extra de dona.cū autē legantur libri in quo sunt descripta nomina debitorū censentur relicta ipsa nomina debitorū cum al's legatū esset inutile ipsi legatario z legatum inutile legatario non valeat.l.j.z ibi Bal.vj.co.C.cōmunia de leg.l.si creditori.ff.de leg. j.z esset dānosum heredi cui remanerent nomina debitorū et iura soccitarū cū non posset iura soccitarū ostēdere.non autē est verisile ꝙ mens testatoris fuerit dānificare heredē z non consulere legatario nec sibi lucrifacere z si dicatur immo consulit heredi:qꝛ videt relinquere libros Baptiste vt ipsa nomina debitorū exigat et calculet rōnes p herede p verba que subduntur et ad exigendū zc.quia rñdetur ꝙ non solū reliquit ad exigendū z calculādū zc. sed etiam ad faciendū prout z sicut dicto Baptiste videbitur vt verbis sequētibus exprimitur.illa enim copula et prout et sicut zc. ampliatiue sumi debet.l.ea tñ adiectio.de leg.iij.z p Bar.in.l.si is qui ducēta. §.vtrū.de reb.dub.z per Bal.in.l.gallus.§.etiam.de libe.z posth. et cañ.in.c.ij.de rescrip.ita ꝙ sibi Baptiste conceditur facultas nō solum exigendi nomina debitorū et calculandi rōnes:sed etiā alia faciendi de contentis in dictis libris prout z sicut ei videret:z sic liberandi debitores z cassandi libros seu partitas librorū z dandi dilationes z non exigendi illa verba indefinita equipollent vniuersali.l.si pluribus.de leg.ij.cañ.si romanorū.xix.dist.z.c. vt circa. cū sua glo.de elec.lib.vj. Nec est verisimile ꝙ legauerit libros ad onus
2 prout est exigere debitores z calculare rōnes. † Cū legata fiunt in cōmodum legatariorū z soleant fieri propter merita.l. nec adiecit. ff.pro socio.z sint dona.quedā.l.legatum donatio est.ff.de lega.ij. Nec merita merentur onera z incōmoda:nec donationes sunt onera z incōmoda sed beneficia.c.cū dilecti.iuncto fine cum principio. de donatio.z de se constat:nec vt arbitror conditio persone ipsius Baptiste erat talis ꝙ deberet fieri exactor debitorū alterius:z verba legatorum interpretantur fm conditionem personarum legatariorum.l.librorum.§.qđ tamen cassius.de lega.iij.z.l.plenum.§. equitij.de vsu z habi.z no.Bar.in.d.l.librorum.§.sed si bibliothecam.vbi habetur ꝙ si legatur bibliotheca vel armarium q̄nq continetur locus vbi sunt libri repositi q̄nq ipsi libri qui in bibliotheca vel armario continent:z hoc fm qualitatē z cōditionē legatarij si alter ex verbis relinquentis non deprehenditur prout declarat
3 ibi Bar. † Itaq sepe contingit ꝙ si relinquitur vna res cēsetur relictum id quod in ea continetur:ita z relicta mensa censentur relicta nomina debitorum z que in mensa continētur.l. cum pater.§. mense.de leg.ij.item legata hypoteca censentur legata credita que mercator habebat in ea.dicit Bal.in.l.predia.C.de fideicom.co.j. ita et legatis libris censeantur legata ea que in libris continentur. facit qđ no.Bar.in.l.penul.§.idem testator.de lega.iij.dicens qđ si quis conduxit quasdam possessiones a communi z reliquit conductionem censetur relinquere qđ ex ea lucrabitur.insuper probatur quia legato kalendario censentur legata nomina debitoruz ponit pro constanti z claro in.l.qui filium.ff.de lega.iij.z facit.l.vxori. de vsuf.lega.item relicta apodissa censetur relictuz nomen debitoris qđ in ea continetur.dicit Bal.in auꝭ.nunc si heres.C.de litigi.probat tex.in.l.qui cyrographum.de lega.iij.z in.l.seruum filij.§.cum qui cyrographum.de leg.j.vbi legato cyrographo censetur legata actio non sola charta z scriptura.facit etiā.l.ij.ff.de pac.vbi si creditor tradit debitori cyrographum debiti censetur remisisse debituz

quod in cyrographo continetur:ita pari ratione legatis libris in
quibus debita cõtinentur cẽseãtur legata ipsa nomina debitorũ.
est enim omnimodo eadem ratio que est in relicto kalendarij vel
apodisse vel cyrographi vt patet euidẽter.cõtinet ergo relictũ li-
brorũ ꝛ ipsas chartas:ꝛ sic ipsos libros proprie sumptos:ꝛ etiã no
mina debitorũ ꝓpter que sunt facti ipsi libri ꝛ respectu quorũ vti-
litatẽ tribuũt:ꝛ tãtofortius qꝛ verba sequẽtia mentẽ ostendunt re-
linquentis:qꝛ reliquit libros debitorũ.ex quo enim subdit debito-
rũ demonstrat ꝙ ꝓpter debita reliquit:ꝛ maxime qꝛ subdit et ad
exigendũ ꝛc.que vba aperte demonstrãt ꝙ relinquebat libros vt
posset exigere ipsos debitores qd facere nõ posset sine actione.l.si
pupilli.§.videamus.de nego.gest.ideo actiones censentur relicte
cum censeatur relictuz vt pro se ꝛ suo nomine exigat.vt.s.deduxi.
et facit.l.magis.de solu.ꝛ.l.papi.ff.manda.¶ Nec ob.qd in socci-
tis aialia erãt testatoris pro sua parte:qꝛ rñdet ꝙ rustici erãt debi-
tores ad restituendũ ipsa aialia:itaqꝫ tenent illa restituere bapti-
ste legatario:ꝛ sic veniũt appellatione debitorum:ꝛ vt audio libri
principaliter cõtinebãt ipsas soccitas ꝛ ad soccitas ꝑtinẽtia:et ta-
mẽ testator appellat libros debitorũ:ꝛ ideo socios in soccitis ap-
pellat debitores.ꝛ insuper sub legato kalendarij veniunt etiã res
proprie:vt est tex.in.d.l.qui filiũ:ideo nõ incõuenit si veniũt etiaz
in legato librorꝫ ipse soccite que in libris cõtinentur:lꝫ aliqua sint
sub dominio testatoris:ꝛ ꝑ hec patet rñsum ad adducta in contra-
riũ.Nam ꝛ in.d.l.qui filium.ꝛ in.d.l.qui cyrographũ ꝛ in silibus iu
ribus ꝑ hac parte adductis ex verisimili mẽte defuncti que preua
let ꝛ ne legatũ sit inutile legatario receditur a ꝓpria vi verborum
ita qd sit interpretatio pro legatario in preiudiciũ heredis.ista em̃
preualent theoricis ꝛ argumentis in contrarium adductis vt apte
probatur in iuribus prealleg.ad alia est specifice responsum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxiiij.

1 ☞ Dos ꝙ stante statuto debeat patri restitui mortua vxore an
versiculus dicti statuti loquentis in dote aduentitia sub his ver-
bis qd si extarent filij post mortem vxoris ꝛ eos mori contigerit in
fra.x.annos a tempore mortis matris dos integre restituatur pa-
tri vel eius heredibus procedat etiam in profectitia dote.nume.se
quẽ.per totum.

2 Clausula in fine posita refertur ad omnia precedentia licet sint re-
mota dũmodo nõ sit maior diuersa ratio in remotis ꝙ̃ in ꝓximis.

3 Aduersatiue natura que sit.et nu.1.

¶ Consilium.clxxiiij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi.¶ † Quãꝙ̃ videatur in hac cõsultatione
prima facie dicendũ ꝙ dictus vsi.sed si extarẽt filij nõ
militet nisi in dote aduẽtitia:nã supra ꝓxime statutũ
locutum fuit si filij legitimi non extarent post mortẽ vxoris: ꝛ cõti-
nuato sermone subdit dictus vsi.sed si extarẽt filij post eius mortẽ
ideo prout precedẽs cõditio affirmatiua determinat dũtaxat dotẽ
aduẽtitiã ita ꝛ sequẽs immediata cõditio negatiua intelligatur in
dote aduẽtitia dũtaxat vt sic ꝓxima copulata succedant.l.cum de
lanionis.§.asinã molendinariã.ff.de fun.instru.ꝛ in.l.ij.ff.de statu
ho.ꝛ qd habet in.l.si idẽ cũ eodẽ.in fi.ff.de iurisdi.om.iu.facit etiaz
glo.in.§.item lapilli.insti.de rerũ diui.vbi dicta in precedentibꝰ re
petuntur in propinquis non in distantibꝰ.Et maxime hoc suadet
quia loquitur continuato sermone in casu contrario:ꝛ ꝑ aduersati
uam cuius natura est loqui in eisdẽ terminis in quibꝰ loquunt pre-
cedentia vt per glo.ꝛ Bar.in.l.si mariti.§.fi.de adul.Bal.in.l.oẽs
populi.xiiij.seu.xv.co.in lec.pleniori Saly.ꝛ Raph.fulg.in.l.vinũ
si cer.pet.ideo cũ precedentia loquant in dote aduẽtitia: ita et se-
quentia ꝑ aduersatiuã loquant seu loqui intelligant in dote aduẽ-
titia iuuantur premissa:qꝛ dictũ statutum est noui iuris promul-
gatoriũ discrepans a gñali iure cõi quo cauet ꝙ si deuoluitur ad fi
lios vxoris non redit ad eius patrẽ nec dos ꝓfectitia nec dos aduẽ
titia sed deuoluitur ad heredes filij cũ sit vnita cũ ceteris bonis vt
in terminis iuris cõis si dos profectitia fuisset stipulata reddi filie
et eius heredibus vel in terminis.l.inter socerũ.§.cũ inter.de pac.
dota.ꝛ de consuetudine bulgari de qua ꝑ glo.ꝛ docto.in.l.dos a pa
tre profecta.C.sol.ma.ꝛ ꝑ Bar.ꝛ alios in.l.post dotem.ff.eo.ti.in.l.
in quarta.ad.l.fal.ꝛ in.l.illam.C.de colla.ꝛ ius nouũ exorbitans dz
restringi vt quãtominus fieri potest ledat ius commune.l. ius sin-
gulare.et.l.qd vero contra.de legi.regula que a iure cõi exorbitãt.
in.vj.ꝛ.c.cum dilectus.de consue.nec a paritate vel maioritate ra-
tionis inducitur correctio iuris:prout habet in aut.quas actiões.
C.de sac.san.eccle.ꝛ in.l.precipimus.C.de appella.ꝛ in.l.si vero.§.
de viro.maxime ꝑ Imo.ff.solu.ma.merito vt minus recedat a iure
intelligatur dictus ver.sed si extarent.dũtaxat in dote aduẽtitia:
adeo ꝙ si dos ꝓfectitia deuenit ad filium post mortẽ matris et fi-
lius decedit dos predicta deuoluatur ad heredes filij puta ad pa-
trem ipsius et non ad patrem vxoris:ꝛ sic auũ dicti filij vltimo de-
functi cum pater excludat auum.aut.defuncto.C.ad tertulianuz.

2 ¶ † His tamen non obst.contrariam partem arbitror iuri magis
consentaneam ex pluribus.et primo quia clausula in fine posita re
fertur ad omnia precedentia.l.talis scriptura.de lega.j.l.iij.§. si fi-
lius.de libe.ꝛ posthu.ꝛ.c.scdo requiris.ꝛ.c.inquisitioni.de appel.ꝛ
procedit etiã in odiosis ꝛ consequenter restringendis.d.§.si filius.
qui loquitur in exheredatione que est restringenda:qꝛ odiosa.l.cũ
quidam.de libe.ꝛ posthu.ꝛ regula odia.item procedit in exorbitã-
tibus a iure cõmuni prout est clausula appellatione remota in qua
loquuntur.d.c.scdo requiris.et.d.c.inquisitioni.dũmodo nõ sit di
uersa ratio in remotis ꝙ̃ in proximis vt vult tex.in.l.j.in fi.C.de li-
be.prete.et non esset repugnantia si ad omnia fieret relatio vt con
tingit in terminis.d.l.si idem cum eodem.in fi.que non occurrunt
in terminis nostris:qꝛ non est rõ quare nõ debeat procedere dispo
sitio.d.versi.sed si extarent in dote profectitia:prout in dote aduẽ
titia:ꝛ nulla est repugnãtia si ad oia dictus versi.referat:imo qua-
tenus sit mentio de patre.s.ꝙ patri dos restituat est longe maior
ratio in dote profectitia ꝙ̃ in dote aduẽtitia ꝑ.d.l.dos a patre pro
fecta.Et a maioritate rõnis fit legis extensio.aut. multomagis.C.
de sac.sanc.eccle.immo etiã a paritate rõnis.l.illud.ff. ad.l.aqui.l.
a titio.de vbo.obli.cũ si.etiam in exorbitantibus:vt tradit Bart.
in repe.l.si constante.in princ.ff.so.ma.ꝛ doc.ibi ꝛ Imo.l.si vero.§.
de viro.eo.ti.licet secus sit in correctiuis vt ibidẽ ꝑ Imo.ꝛ dictũ est
in adductis in contrarium.istud aũt statutum est exorbitans non
correctiuum:qꝛ non disponit absolute ꝛ indistincte .Sed si decesse
rit intra decem annos.itẽ non disponit ꝙ pater matris:ꝛ sic auus
maternus preferatur patri in hereditate:sed qd preferatur alijs et
consequẽter patri filij in dote sue filie:ꝛ sic non tollit in totũ aliqd
ius cõe sed limitat:ideo non corrigit ꝛ non abrogat sed derogat iu
ri cõi ꝛ exorbitat que inter se differũt.l.derogatur.ff.de vbo.signi.
Et est aduertendũ qꝛ vr de mente statuti ꝙ filijs morientibꝰ intra
decẽnium post mortẽ vxoris dos restituatur patri mulieris et non
heredibus mulieris vt patet ex tex.statuti in.§.ꝛ si infra dicta tpa
vbi disponit ꝙ si extant plures filij quibus dos materna est quesi-
ta ꝛ vnus eorũ decesserit intra.x.annos portio ipsius mortui pa-
tri vxoris integre restituat ꝛ nõ alijs filijs qui sunt verisimiliter he-
redes matris ꝛ etiã heredes filij defuncti si sunt vtrinqꝫ coniuncti
qui concurrũt cũ ascendẽtibus.aut.defuncto.C.ad tertu.Nec etiã
patri filij qui in successione vniuersali prefert auo filij patriqꝫ vxo-
ris:ꝛ tñ tex.d.§.indistincte vult ꝙ integre restituat patri vxoris ꝛ
excludit patrẽ filij in sui gñalitate ꝛ fratres defuncti:filij etiã si sint
heredes filij ꝛ matris:qꝛ gñaliter loquitur:ergo generaliter est in-
telligendus.l.j.§.ꝛ generaliter.ff.de lega.prestã.ꝛ.c.qꝛ circa. de pri
uil.ꝛ cañ.si romanorꝫ.xix.distinc.cũ ꝯcor.ꝛ non distinguit.ergo nec
nos distinguamus.l.iij.ff.de offi.pres.ꝛ lꝫ in dicto vsi.seu.§.sed si
extarent hoc non aperiat:tñ declaratur per sequentẽ.§.ꝛ si infra.se
quẽtia em̃ declarant ꝑcedentia ꝛ econtra.l.si seruus pluriũ.§.fi.de
leg.j.et.l.qui filiabus.eo.ti.et.l.heredes palã.§.sed si notã.de testa.
preterea ex quo premittit de patre ipse censetur primo vocatus et
predilectus a statuentibus.ar.l.quotiẽs.in prin.de vsufru. absonũ
autẽ videret ꝙ qñ filij extarent portio defuncti integra deferreret
patri.Et qñ nullus extaret portio defuncti non deferreret patri:
nec obstant verba que sequunt ẜm distinctionẽ predictã. nulla em̃
distinctio predicta est quo ad patrẽ:nã primo ponit casuz quo ma
trimoniũ solueret morte viri:ꝛ tunc disponit gñaliter ꝙ patri resti
tuatur dos ꝛ nihil dicit de heredibus patris.scdo ponit casum qñ
matrimoniũ solueret morte vxoris:ꝛ tunc disponitur ꝙ si filij com
munes non extarent tunc patri ꝛ eius heredibus dos restituatur:
et hoc si fuerit dos profectitia.in dote vero aduentitia disponitur
solum in casu quo decesserit vxor post mortem.quid autẽ fiat si de-
cedit in vita patris nihil superiori casu disponit.Et sic quo ad pa-
trem nulla distinctio premissa est:idcirco illa vba ẜm distinctionẽ
predictã necessario referũtur ad heredes patris ꝛ heredes vxoris:
que distinctio est ꝙ in dote profectitia restitutio fiat heredibꝰ pa-
tris.in dote autẽ aduentitia si heredes patris non sunt proximio
res ipse vxori tunc successoribus proximioribꝰ:mulieri etiã si resti
tutio stipulata fuerit patri ꝛ eius heredibus.cũ ergo patri deferat
dos integra non est ratio quare magis deferat dos aduentitia pa-
tri ꝛ non dos profectitia:immo ratio esset ecõtra ꝙ magis profe-
ctitia:ideo dicti.§§.indistincte loquẽtes in dote nõ expresse de ad-
uentitia vel profectitia intelligendi sunt etiam in dote profectitia
per iam dicta:suadet etiam dictam interpretationem: quia statuẽ
tes distinguunt ponendo casus contingibiles nõ est verisimile ꝙ
omiserint casum qñ filij supessent matri ꝛ dos esset ꝓfectitia prout
omisissent si.d.§.si vero extarent.ꝛ.d.§.ꝛ si infra non intelligerent
etiam in dote profectitia.multa ergo concurrunt que nos artãt in
3 hanc sententiam.† Non obstant adducta in contrarium.Non em̃
obstat qd debet relatio fieri ad proxima:quia satis fit ad proxima
si fit ad oia precedentia.Nam sub omnibus precedentibus proxi-
ma comprehenduntur vt est notissimum:ideo nõ aduersantur di-
cte theorice qd debet fieri ad proxima:ꝛ qd debet ad oia.Nec obst.
qd notatur in.d.§.item lapilli.quia loquitur in multum remotis
nos non sumus in multum remotis.item ibi non sumus in mate-
ria relationis sed in materia an qualitas posita in vna oratione

precedenti

precedēti censeatur repetita in sequenti que materie sunt diuerse et separatam rōnem habentes vt satis colligi pōt ex tex. d. l. ij. §. si filius. de lib. ꝛ posthu. nec obstat ꝙ natura aduersatiue est repetere qualitates precedentiū ꝛ sequentia intelligi ſm terminos precedē tes: qꝛ fateor. Sed in casu nostro profectitia loquūtur in dote profectitia prout in dote aduentitia. ꝛ insup non potest intelligi ſcōm terminos pcedētes si solū i dote aduētitia loqret. d. §. si. seu. §. si vo extarēt. nā pcedētia q̄ loquūt in dote aduētitia loquūt q̄n vxor decessit post mortē pris: ꝛ si decesserit post mortē patris nō esset dos restituenda patri prout dicitur ibi: ideo artamur ad dicendū ꝙ nō restringatur ad casum proximum: sed generaliter intelligatur in qualibet dote: nec obstat qḋ tanꝗ exorbitans est restringendum: qꝛ non est adeo restringendū quominus clausula in fine posita ad oia precedentia referatur ꝛ quominus trahat ad casum vbi est maior vel eadem ratio prout hec supra deducta sunt. Et maxime vbi sunt verba que sui natura possunt trahi etiam ad eum casum ꝓut contingit in casu nostro prout ꝛ supra deductum est. ꝛ insuper pōt dici ꝙ in dote profectitia consuetudo bulgari que disponit ꝙ dos profectitia deuoluatur ad filios est exorbitās a iure cōi prout multi tenent: lꝫ alij dicant ꝙ sit declaratiua: ꝛ tenendo dictam opi. qḋ sit exorbitans potest dici ꝙ lex noua deuoluens dotem profectitiā ad patrē sit ampliāda: qꝛ reducit magis rem ad ius cōmune vt no. glo. notabilis in. c. statutum. j. de preben. lib. vj. ex quibus omnibꝰ puto intrepide concludendum ꝙ. d. §. seu versi. si vero extarent. sit intelligendus ꝛ procedat etiam in dote profectitia.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxv.

1 ☞ Dotata soror a fratribus in centum ducatis solutis an cēseatur dotata animo compensandi cum legato sibi per patrem facto de centum ducatis: an vero possit dictum relictum petere in quo fuit ipsa a patre instituta. per totum.

2 Dotādo mulierem extraneus dotare censetur animo donandi.

3 Adita hereditas licet presumatur solutione quibus hereditarijs debitis an requiratur ꝙ testamenti notitia vel sciētia presumatur in eo qui dicitur adiuisse.

Debitor est ille a quo inuito potest extorqueri.

4 Dotata muliere creditrice a suo debitore an presumatur dotata de suo et non de re sui debitoris.

5 Confessio procuratoris in quo domino noceat.

6 Responsiones partium in iudicio fiende sunt inducte ad releuandum actores ab onere probandi.

¶ Consilium. clxxv.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Uidetur in hac consultatione prima facie dicendū ꝙ dicti. cxxv. flo. non iuste petant a dicto Zagarello per dictam Gentilem. Licet enim dictus testator instituerit in quātitate. ccl. flo. dictam Gentilem eius filiā et Zagarellū eius filium heredem vniuersalem instituerit vna cum altero filio ꝛ heres vniuersalis sit debitor instituti in re certa: quia institutus in re certa habet loco legatarij. l. quotiens. C. de heredi. insti. quo ad concernētia ipsam rem pront cōcludit Barto. in. d. l. quotiēs. ꝛ in. l. ex facto. ff. eo. ti. cuius opi. sequimur. dicit Pau. de cast. in. d. l. quotiēs. Et cū hoc vidētur transire Saly. et Ange. qui subdit ꝙ herede vniuersali adeunte institutus in re certa quo ad oia habetur loco legatarij. qḋ ꝛ videtur velle Jmo. in. l. j. §. si ex fundo. ff. de here. insti. ꝛ silr Raph. fulg. in. d. l. quotiēs. dicit ꝙ quo ad omnia habetur loco legatarij ꝙ̄ quo ad hoc vt filius non cēseatur preteritus: ꝛ sic quo ad impugnationem testamēti: ꝛ ideo dicta gētilis habebat actionem personalem contra dictum zagarellum heredem vniuersalem pro dimidia prout haberet legatarius. l. j. ꝛ. ij. C. communia. de leg. l. cum filius. §. varijs. ff. de leg. ij. idcirco dicta gētilis prout videtur erat creditrix. d. zagarelli in quātitate. cxxv. flore. ꝛ ꝓpterea videtur ꝙ censeatur dedisse dotem pro dicta Gētili non animo donandi sed animo cōpensandi. Licet em̄ extraneus dotando mulierem censeatur regulariter dotare animo donādi. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. acti. et per glo. ꝛ doc. in. l. fi. C. de dotis promis. Tamen fallit quando promittit vel soluit dotem debitor: nam censetur id fecisse animo compensandi ꝛ satisfaciendi debito. l. vxorem. §. pater naturalis. de lega. iij. ſm lectu. Bart. qui ita firmat ibi per illum tex. Si pater non presumitur habere animum dotandi de suo: fortius frater debitor non presumitur dotare voluisse de suo simpliciter dotando de suo cū nullus amor vincat paternum. l. fi. in princi. C. de cura. fur. Nec videtur obstare responsio facta articulo dum respondit ꝙ non credit se soluisse et satisfecisse in dicto campo vigore legati predicti sed sua sponte: quia respondetur primo: quia ipsa gentilis posuit cōtrarium: ita ꝙ nō magis ipsa videtur se posse niti ex assertione aduersarij ꝙ̄ aduersarius ex positione ipsius gentilis. Secundo respondetur ꝙ dicta assertio ꝛ responsio zagarelli est ambigua et incerta: ideo videtur standum eius interpretationi. argu. l. in ambiguis orationibus. ff. de regu. iur. et. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudicijs. ipse autē interpretatur ꝙ soluit ꝛ satisfecit vigore dicti relicti facti de. ccl. ducatis: sed sua sponte soluit et satisfecit in dicto predio: ideo dicte sue interpretationi videtur standum. Et stando dicte interpretationi videtur probata intentio dicti zagarelli in sua defensione. insuper confessio vt preiudicet dꝫ esse certa non ambiguat incerta. l. certū. in prin. ff. de confessis. Confert idētitas seu conformitas quantitatis relicte in testamento scilicet. ccl. ducatorum ad. xl. bolo. pro flore. et quantitas. ccl. ducatorum ad dictam rationem data in dotē prout in themate presupponitur. Non enim est verisimile qḋ ita punctaliter se conformasset datio dotis cum relicto si non fuisset in datione dotis habitus respectus ad dictum relictum: quia raro id solet accidere: et in re dubia attenditur id quod est verisimile et qḋ pleruꝗ fieri consueuit. vt in. c. inspicitur in obscuris. de reg. iur. in. vj. ꝛ in. l. semper in stipulationibus. ff. eo. ti. cū si. ¶ † Tamē his

2 non obst. contrariam partem arbitror iuri magis consentaneam. Constat enim ꝙ fauore dotis inductum est ꝙ extraneus dādo dotem censetur illam donare. d. l. vnica. §. accedit. vbi generaliter hoc est traditum: a qua regula non videtur exceptuatus casus noster. Non enim obst. dictum relictum: quia videtur primo qḋ non esset effectualiter debita dicta quantitas: ea ratione quia non apparet ꝙ dictus zagarellus tempore donationis agnouerit hereditatem testatoris et non agnita hereditate ex testamento relicta in testamento non debentur. l. si nemo. ff. de testamen. tute. et. l. si nemo. ff. de regulis iuris. et. l. eam quam. C. de fideicommissis. Et licet forte zagarellus foret suus heres: licet de suitate aliter non appareat et quidam teneant ꝙ creditores habeant fundatam intentionem cōtra suum heredem si non probatur abstensio: ita ꝙ non cogantur probare immixtionem vt consulendo tenuit Ric. malsi. vt eum refert Bal. in. l. j. C. si vt se ab hereditate abstiñ. qḋ ꝛ tenent vltramō. ad quod vide no. in. l. si fratris. C. de iure delib. † Et sic cum nō pro

3 betur ꝙ immiscuerit se hereditati non apparet qḋ esset debitor cū non potuerit inuitus exigi et debitor est ille a quo inuito pōt extorqueri. l. debitor. de verbo. significa. et. l. fideiussor obligari. §. fideiussor. ff. de fideius. et si dicatur presumitur velle adire seu se immiscere ille qui soluit debitum hereditarium. l. ij. ff. de iure delibe. respondetur qḋ verum est ꝙ si soluisset illud relictum censeret immiscuisse hereditati testatoris: tamen dictus zagarellus nō soluit dictum relictum ipsi Gentili: sed dedit marito pro ea dotem: et sic non sumus in terminis. d. l. ij. ꝛ si dicamus presumitur dedisse animo compensandi ꝛc. respondetur qḋ tunc cōcurrent due specialitates: quia due presumptiones cōtra id quod habetur in. l. j. C. de dotis promis. Preterea non probatur ꝙ sciuerit testamentum et facti alieni presumitur ignorantia. vt in. l. verius. ff. de proba. et in l. si. ff. pro suo. ꝛ in regula presumitur ignorantia. in. vj. et etiā filius presumitur ignorare testamentum patris prout not. Bart. in. l. is potest. ff. de acquiren. here. in. l. si heres. de libe. leg. in. l. eius qui in prouinciam. ff. si cer. pet. ꝛ in fratre circa testamentum fratris not. Bal. et Ang. et doc. in. l. quoniam sororem. C. de iure deli. ꝛ Saly. in. l. cum antiquioribus. eo. tit. ad id qḋ per Bart. in. l. qui rome. §. duo fratres. de verb. obli. ꝛ ignarus testamenti non potest agnoscere hereditatem. l. si is ad quem. ꝛ. l. heres institutus. in princi. ff. de acqui. here. ideo nō probatur qḋ esset debitor tempore quo soluit

4 dictā dotem: ideo censeatur donasse per. d. §. accedit. ¶ † Nec ob. d. §. pater naturalis. ꝛ quod ibi per Bar. dato qḋ esset verū qḋ debitor dotans creditricem censeatur dare dotem pro satisfaciendo debitum: licet illud dictum non transeat sine dubio: quia in. d. §. pater naturalis. pater stipulatus est dotem sibi reddi: ideo videtur cessare animus donandi. et insuper ibi promisit nomine mulieris prout ibi concludit Barto. et sic gessit negotium mulieris in promittendo seu dando dotem nomine filie. ꝛ propterea censetur dotasse ꝟt eius negotiorum gestor: ꝛ ideo his cessantibus ille textus a contrario sensu facit qḋ debitor dotando non censeat dotare animo compensandi: ꝛ hoc velit Bar. in. d. l. fi. C. de do. promis. quatenus querit qḋ si extraneus debitor dat dotem pro muliere an censeatur donare: ꝛ respondet si erat gestor negotiorum mulieris videtur dare de bonis mulieris: al's secus: ꝛ loquitur in extraneo debitore: ideo ne sit sibi contrarius a dictis per eum in. d. §. pater naturalis. potest intelligi vt supradixi: ꝛ ita possunt intelligi ſm supradicta Jac. de are. ꝛ Old. tenentes qḋ extraneus dotando cēseat donare quatenus dicunt ad. §. pater naturalis. qḋ recte intellectꝰ non obstat in casu nostro. d. zagarellus ꝛ frater promiserunt iure proprio per se et eorum heredes: ꝛ sic non promiserunt noie mulieris nec simpliciter: ideo magis censeatur non promisisse animo gerendi negotiū mulieris. item. d. §. pater naturalis probat ꝙ si mulier non ratificat potest mulier petere relictum: et sic decisio illius §. facit pro dicta Gentili qḋ in hac causa reportet sententiam pro se. insuper predicta in casu dubio mil'tant nos sumus in casu certo nam certitudo. s. ꝙ non censeatur data dos animo satisfaciendi dicto debito resultat ex duobus. vno vcꝫ quia. d. zagarellus seu eius procurator fecit suam positionem coram arbitris ꝙ. d. zagarellus non habuit notitiam. d. testamēti ante initiatum presens iudiciū qḋ iudiciū fuit initiatū lōgo tempore post dictā dotis prestationē.

5 Confessio autem procuratoris per viam contentiose iurisditionis preiudicat dño. notāt doc. in. l. ij. §. qđ obseruari. C. de iur. calū. ⁊ in l. certū. §. sed an ipsos. ff. de cōfes. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. eo. ti. qui exēplificat in cōfessione facta positionib⁹: ⁊ ita ego legendo latius tenui in. d. §. qđ obseruari. si autē ignorauit dictū testm̄ in consequētiam ignorauit contenta in eo: ⁊ 9ñr non potuit ex testō adire vel immiscere hereditati: ideo non fuerat debitor. itē ignorauit dictū relictū: ⁊ p 9ñs nō potuit habere animū satisfaciendi dicto relicto per ea que habētur in. l. mater decedēs. de inoffi. te. ⁊ in. d. l. si heres institutus. de acqui. here. cū cōcor. ⁊ arg. l. eius qđ p errorē. ff. de iurisdi. om. iu. ⁊ in. l. ij. in princi. ff. de iudi. ideo est pinde ac si ipse non fuisset debitor ex quo ignorabat debitū. vltimo q2 ipse zagarellus confessus fuit respondendo positioni dicte Gentilis ꝙ ipse nō credit se soluisse ⁊ satisfecisse in dicto cāpo vigore dicti relicti: sed sua sponte si non soluit ⁊ satisfecit vigore dicti relicti. ergo stamus claro ⁊ in incertis nō autin certis locus est cōiecture ⁊ interpretatio ni. l. continuus. §. cū ita. de vbo. oblig. nec erat hesitatio quare soluisset in cāpo magis ꝙ̄ in alia re vel quare pro. ccl. ducatis dederit cāpum. constabat enī ex tenore testamēti ꝙ vigore dicti relicti non tenebat nec habebat soluere cāpum ⁊ quare soluit cāpum reat impertinens ad cām: sed erat vtrū soluisset dotem vigore dicti relicti necne vt sic videretur an agnouisset hereditatem testatoris necne.

6 †Et rñsiones exigūtur ad releuandū articulantē ab onere probādi vt per glo. ⁊ doc. in. d. §. qđ obseruari. ideo dʒ fieri rñsio ꝑm terminos interrogationis ⁊ ꝑm finē interrogātis. l. si defensor. §. si interrogatus. de interrog. acti. ⁊. l. j. §. si ita. de vbo. obli. facit. §. ꝑterea. insti. de inuti. stipu. ⁊ nō recurrit ad interꝑtationē proferentis per dicta iura ⁊ videt ꝙ dubia rñsio sit interpretāda cōtra rñdentē qui debet clare rñdere. l. de etate. §. nihil. ff. de interrog. acti. vel obscure rñdens habeat pro mere negāte p illū tex. ideo vr̄ rñdisse ꝙ non soluit vigore dicti relicti. Nec obst. d. l. in ambiguis. per iam dicta. nec ob. ꝙ ipsa Gētilis posuit cōtrariū: q2 ipsa suā positionē reuocauit ⁊ acceptauit rñsionē qđ facere potuit ita vt stetur rñsioni prout cōcludit Bar. in. l. post legatū. in princi. ff. de his quib⁹ vt indig. in penul. col. ⁊ idē vult Ange. in. l. j. §. si quis simpl'r: de vbo. obli. put ibi refert Pōta. in. iiij. col. allegās Bart. idē velle in. l. naturaliter. §. nihil cōe. de acqui. pos. ⁊ ipse idē tenet nisi aduersarius prius acceptauerit positionē qđ maxime dicendū videt in casu isto in quo positio cōsistit circa animū aduersarij qui non pōt faciliter esse notus nisi sibi aduersario ad hoc qđ no. glo. in. §. alie. insti. de acti. ita ꝙ ponēs de facili errare potuit ⁊ credere iurate rñsioni aduersarij qui aduersarius nō pōt pretēdere errorē. l. quāꝙ̄. ff. ad velle. ⁊. c. ab excōicato. de rescrip. ⁊ p hec effectualiter sunt sublata oīa adducta in contrariū ad illud qđ ponderaui circa cōcursum quātitatū vniformiū rñdetur ꝙ ideo forte contigit: q2 illa erat cōgrua dos. item sumus in re certa ex deductis supra: ita ꝙ non est locus coniecture per. d. §. cum ita. insuper in puncto presupponitur ꝙ soluit pro dote. ccl. duca. prout petere dicitur in instrō cuius copia dr̄ trāsmiti: ⁊ tñ in copia instrumēti transmissa dr̄ ꝙ dedit certos pro. ccxxv. ducatis ad dictam rōnem. xl. bol. pro floreno: et sic sunt varie quātitates ex quo posset sumi coniectura in contrarium: sed nō est multum vrgens vna nec altera.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxvj.

1 ¶ Testamentum fratris vtrinqꝫ coniuncti an possit querelare soror vtrinqꝫ coniuncta ex eo quia turpis persona est heres instituta vbi fratri superuenienti est relicta 9digna portio. nu. seq. p totū.

2 Legitimam an sufficiat relinqui filijs vel fratribus titulo legati vel alias quocūqꝫ modo turpi persona herede instituta.
Argumentum a maioritate rōnis est validum in iure.

3 Legitima licet fratri nō debeatur iure nature in bonis sui fratris an sit tamen debita iure honestatis. nu. seq.

4 Iura exorbitantia an sint extensiua a rōnis paritate.

5 Testamentum an possit querelare qui defuncti iudiciū agnouit.

6 Testi deponenti ꝙ audiuit publice dici que requirantur vt probet. nu. seq. et. 8.

7 Confessio extraiudicialis facit solum indiciū etiā in criminalib⁹.

8 Vulnerans aliquem an reputetur vilis persona.

9 Testamentum querelatur tanꝙ̄ factum ab homine non sane mentis et contra pietatis officium.

10 Testibus numero equalibus potius creditur illis qui super bona fama deponūt ꝙ̄ ceteris qui super mala.
Bonus quilibet presumitur non autem criminosus.

¶ Consilium. clxxvj.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ In causa querele inofficiosi testamenti intentata per quādā dñam vānam seu eius nomine contra quēdam Jacobum heredem institutū in. d. testō cuiusdā Dominici: eo q2 deducitur ꝑ. d. dña vāna querelans est soror vtrinqꝫ coniūcta dicti olim Dominici sui fratris. item ꝑ. d. Jacobus fuit et est turpis psona viso testō et petitione ⁊ multis articulis in causa hincinde factis et attestationibus testium super ipsis articulis ne nimium prolixus sim a solito stilo recedam arguendi. s. ad partes super quolibet articulo infra tangendo. quatuor autē medijs conabor iustitia media ostendere ꝙ partes iudicis debeant esse in absoluendo. d. Jacobum institutum et pronunciari querelā nōcōpetere. d. dñe Vāne. et. d. testm̄ minime esse rescindendū ⁊ partē. d. dñe vāne condēnandam in expensis. primo q2. d. dña vāna nō fuit exheredata neqꝫ oīno pretērita q2 honorata legatis. scđo q2 agnouit iudiciū defuncti: et sic approbauit testm̄. tertio q2 non legitime probat ꝑ. d. Jacobus fuerit maxime tpe requisito turpis psona. quarto ꝑpter ꝑbationes super bona fama dicti Jacobi instituti: idcirco de quolibet sigillatim videndū est.

2 † Circa primū cōstat per. l. omnimō. C. de inoffi. testa. ⁊. l. sequētē que nuper. ⁊. l. scimus. eo. ti. ideo iure codicis etiā filijs sufficiebat aliquid relinqui titulo legati vel fideicōmissi ⁊ etiā aliquo tpe iure autēticor per auc. nouissima. C. eo. tit. sumpta ex corpore de triēte ⁊ semis. collatione. iij. itaqꝫ multo fortius sufficiebat fratribus ⁊ sororib⁹ relinqui legitimam fratri titulo legati vel fideicōmissi: nec filius cui titulo legati esset relicta legitima poterat insurgere cōtra testm̄: etiam turpissima psona instituta: ergo fortius frater vel soror. ar. a maioritate rationis validū est in iure auc. multo magis. C. de sac. san. ec. quinimmo a paritate rōnis. l. illud. ad. l. aqui. ⁊. l. a titio. de vb. obli. cū sili. prout hoc argumēto vtit Bal. in. l. fratres. C. de inoffi. te. sed de iure nouissimo autēticorū nihil reperitur immutatū in fratrib⁹ ⁊ sororib⁹: idcirco in fratribus iure nouissimo sufficit titulus legati et fideicommissi: nec aliquo iure reperit cautū ꝙ in fratre requiratur titulus institutionis nec iure ffor. requirebat in parētibus qui in remedio veniēdi cōtra testm̄ cōparabātur patronis. l. j. ff. si quis a pa. fue. ma. sed patrono sufficit legitimam relinqui quoquo relicti titulo. vt. l. iij. §. si debita. ff. de bo. lib. ⁊. l. sine patronus. §. excludit. ff. de iure patro. quinimmo etiā hodie potest. idē firmat Barto. in auc. nouissima. C. de inoffi. test. ⁊ in rub. ff. si quis a pa. fue. ma. ⁊ in d. §. excluditur. ⁊ idē videt tenere Pau. de cast. in. l. j. in fi. C. de bo. pos. cōtra tab. pat. ⁊ lib. per. l. filio. §. 9tra tabulas. C. de inoffi. test. et. d. l. j. ff. si quis a pa. fue. ma. quā opi. ab obiectis defensaui i auc. ex causa. in vbo irritū. col. xlix. C. de lib. prete. sed nō est presentis discussionis: sʒ deduxi ꝙ si de iure ffor. erat clarū in parēte ꝙ sufficiebat quilibet relicti titulus ⁊ hodie est dubiū an sit immutatum per auc. vt cū de ap. cog. §. ⁊ hoc quidē. ⁊. §. ceterū. fortius idem dicendū est de iure antiquo in fratre ꝙ sufficeret sibi relinqui portionem cōgruā quoquo relicti titulo prout sufficiebat parentibus et prout de iure. C. ⁊ etiā iure primeuo autēticor sufficiebat liberis ⁊ si illis iuribus non requirebat in fratre titulus institutionis p predicta. idē hodie: cū hodie nihil reperiat immutatū in fratre: ideo seruandum est ius antiquū prout ⁊ dicebat Imo. in. l. filio preterito. ff. de iniusto testa. co. xxxj. dicens ꝙ ex quo in fratre nō est expressum ꝙ debeat exprimi cā ingratitudinis standum est iuri antiquo. pariter dicere possumus in his terminis ex quo hodie nō est expressum qđ requiratur in fratre titulus institutionis standū sit in hoc iuri antiquo. s. ꝙ non requirat titulus institutionis: ⁊ hoc videtur de mēte Bal. in. d. l. fratres. C. de inoffi. te. ⁊ firmat ibi dñs meus. d. Joānes petrutij: et etiam in. d. auc. nouissima. ⁊ ego idem legendo tenui in. d. auc. ex causa. in verbo irritū. col. l. et puto clarū et cum ita sit ⁊ non deducatur ꝙ sit relictum minus legitima et in libello exprimatur ꝙ est sibi libellanti relicta talis ⁊ talis res. ideo non est legitime libellatum super querela: etiā si teneat ꝙ in fratre et sorore non sit sublata querela per ius agendi ad supplementum prout videntur velle Gui. de cu. quē sequūtur Saly. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. fratres. tamē non videtur ꝙ idē sit dicendū si tm̄ est sibi relictum ꝙ sufficeret pro legitima filijs: nā si hoc esset melioris eo casu conditionis in succedēdo essent fratres ꝙ̄ filij qđ est dictū absonū. Et lʒ Dy. vt refert Ang. in. d. l. fratres. dixerit ꝙ etiā si frater consanguineus vel vtrinqꝫ coniunctus instituatur in portione condigna puta tertia vel dimidia: tamen si in residuo instituatur turpis persona frater querelat testm̄ pro parte in qua est instituta turpis persona: quia dicta querela est inducta in odiū turpis persone nō in fauorem fratris ꝑm eum quem impugnat Ang. quia contra generalitatem. d. l. omnimodo ꝑm eum et merito impugnatur: quia si solum odium turpis persone institute attēderetur pariter eo casu querelarent filij et parentes qđ nemo attentare audet. item pariter querelaret frater vterinus ⁊ filij fratrum cuius contrariū probatur in. d. l. fratres. et in. l. fratris. eo. titu. vult ergo Ange. ꝑ. d. l. omnimodo quatenus tollit querelam inuitato per quēcūqꝫ titulū relicti ad integram legitimam vel etiam in minori quantitate. qđ et vult glo. in vbo personis. in. d. l. omnimodo. ⁊ illam glo. approbat Bal. in. d. l. fratres. et ibi approbat opi. Gui. ⁊ confutat rōnem qua mouentur Gui. ⁊ sequaces. s. ꝙ fratri legitima non debet: ideo non cadit supplementum vsqꝫ ad legitimam: ⁊ ideo nihil esset supplendum.

3 † Nam immo dicit Bal. etiam in fratre datur legitima prout ius alimentorum in quorum locum succedit legitima ꝑm eū que legitima licet non debeatur iure nature fratri tamen debetur iure honestatis, dicit idem Bal. in. l. j. ff. de inoffi. test. et qđ sit dare legitimam

legitimã in fratre presupponit glo.in.d.auт.nouissima.⁊ qđ in fra-
tre cadat legitima innuit etiam Bar.in.d.l.fratres.⁊ voluit Cyñ.
in.l.filium quem habentem.C.fami.herci.⁊ Ang. in aut.de trien-
te ⁊ semis.in princi.et ꝓbat tex.in aut.de here.⁊ falci.§.primũ.ver.
interdum.etiam fratribus qui probare videtur ꝙ iure nature de-
beatur iunctis verbis eodē.§.precedentibus ibi ſm ipsam naturã
debeantur:ideo consequenter generalitas.d.l.omnimodo.militat
etiam in fratre in quo est longe maior ratio ꝙ̃ in filijs vel parētib⁹.
cõcordant itaq̃ glo.Bal.⁊ Ange.⁊ idē tenet Rapha.fulg. in.d.l.
omnimodo.⁊ cõiter legentes approbãt prout reperio tenuisse do
minũ meum dñm Jo.petrutij ⁊ aliũ preceptorez meũ dñm Juonē
de copulis insignē ⁊ acutissimũ doctorē idē.d.Florianus. idem ha
betur in lec.que ascribitur Bar.in.d.§.primum. vbi ad literam sic
cõtinetur vlterius habes versiculũ interdũ.qđ sicut legitima por-
tio excludit filium in querela inofficiosi: ita legitima portio exclu-
dit fratrem a querela non obstãte ꝙ turpis persona fuerit institu-
ta:sed hic quero nunquid si fratri sit relictuз minus legitima aget
querela vel ad supplementũ.casus est ꝙ ad supplementũ legitime
in.l.omnimodo.C.de inoffi.test.⁊ ibi notaт ⁊c.⁊ quicũq̃ sit auctor
mouetur bona ratione q⁊ tex.d.§.primũ.probat de directo qđ suffi
cit fratri relinqui debitam portionem etiam turpi persona:nec est
necesse relinqui totum ⁊ tollit fundamētum Dy.⁊ Gui.de cu.⁊ se-
quacium ⁊ ex quo legitima eo casu debetur fratri prout ꝓbat.d.§.
primũ generalitas verborum.d.l. omnimodo. cõprehendit etiam
fratres.⁊ silr ratio illius legis que ponitur ibi in prefatione mili-
4 tat in fratre prout in alijs puta filijs ⁊ parentibus.†Et a paritate
rationis fit extensio etiam in exorbitantibus vt not.Barto.in.l.si
constante.in prin.ff.so.ma.⁊ Imo.in repetitione.l.si vero.§.de vi-
ro.so.ma.maxime in fauorabilibus:prout est dispositio.d.l.omni-
modo.que est inducta fauore testamentorũ ne subuertanт testamē
ta ⁊ fauores sunt ampliandi vt in regula odia restringi fauores cõ
uenit ampliari.in.vj.et.l.cum quidam.ff.de libe.⁊ posthu.quinim-
mo etiã in correctiuis vbi est ratio i.l.descripta fit extēsio ad casum
q pōt sub lata ⁊ impropria significatione cõprehēdi vt firmat Imo.
in.d.§.de viro.per glo.in verbo eligantur.in cle.j.de elec. vbi etiã
per.d.Anto.⁊ Imo.non enim venit ex extensiua interpretatione:
sed ex mēte cõprehensiua:quia ratio expressa demonstrat mentem
disponentis ꝙ voluerit sub lata significatione verba intelligi:quã-
tomagis vbi ṽba etiam proprie sumpta comprehendũt casum de
quo agitur prout comprehendunt verba dicte legis omnimodo.⁊
ideo non est recedendũ a glo.cum qua doc.magis cõiter cõcordãt:
et puto ꝙ hoc medium reddat rem claram ꝙ partes iudicis sint in
pronunciando cõtra Vãnam querelantem:maxime cũ non dedu-
catur ꝙ minus debita portione fuerit sibi sorori relictũ.⁊ tex.d.§.
primum.probat ꝙ non artatur testator relinquere fratri nisi certã
portionē:ideo si illam reliquit eius testm̃ non est rescindendũ per
5 predicta.¶†Scđo medio dato ꝙ dicta vãna potuisset querelare
testm̃ fratris:tñ repellitur quia agnouit iudiciũ defuncti: ⁊ agno-
scens iudicium defuncti excluditur a querela.l.si pars.§.illud.⁊.l.
penul.§.fi.⁊.l.fi.ff.de inoffi.te.⁊.l.parentibus.C.eo.ti.⁊.d.l.si pars.
§.illud.l.penul.⁊.l.fi.loquũtur non magis in filio vel parente ꝙ̃ in
fratre:sed simpliciter ⁊ indefinite in eo qui poterat querelare:ideo
etiam in fratre turpi persona instituta procedit prout etiam vult
Gui.de cunio in.d.l.fratres.⁊ censetur agnoscere testm̃ ille qui acci
pit legatum in testõ factum:vt.d.§.illud.⁊.d.l.penul.§.fi.⁊ per gl.
⁊ doc.in.l.alia.C.de his quibus vt indig.⁊ per Bar.in.l.post lega-
tum.ff.eo.ti.qđ gñaliter volunt ꝙ petens vel accipiēs relictum in
testamento factum nõ potest testm̃ impugnare:sed.d.vãna habēs
notitiam de testamēto q⁊ fuit presens testõ predicto accepit vestez
lugubrem sibi in testamēto relictam quam sibi fecit dñs Jacobus
heres institutus.item erat sibi relicta habitatio domus quaз post
mortem testatoris habitauit per plures ⁊ plures mēses prout de-
ponunt plures testes:⁊ presumitur ꝙ predictam vestem habuerit
vigore.d.legati vestis ⁊ similiter domum habitauerit vigore lega-
ti habitationis per ea que habenт in.l.j.C.de impo. lucra. descrip.
lib.x.et in.l.ij.C.de acqui.pos.et confert quia vna testis deponit ꝙ
d.Vãna dicebat ꝙ habebat vestem sibi relictã a.d. Dominico te-
statore.itez alia testis ꝙ.d.Vãna dicebat aio lagõna in luoco tuo
loquendo ipso Dominico.item satis agnouit legatum petēdo ꝙ
illud sibi fieret ⁊ sufficit ꝙ agnoscat iudiciũ defuncti etiã dũ testm̃
est in fieri prout dicit Saly.in.d.l.parentibus. et probatur ex illo
tex.ibi vel alio legitimo modo.s.agnouit qđ p̃cedit ⁊ qđ dicta ver-
6 ba referuntur.¶†Tertio medio iuuatur pars.d.Jacobi: q⁊ non
videtur probatum ꝙ.d.Jacobus fuerit ita turpis persona ꝙ com
petat querela.d.Vãne:quia in testamento censeatur instituta tur
pis persona impingitur enim eidem in.xij.caplo.d.Vãne ꝙ.d.Ja
cobus tempore sue adolescentie fuit passus muliebria ⁊ fuit solēnis
bardassa super quo deponũt sex testes:vcз Venãtius prim⁹ testis
Joãnes fortis secundus testis deponũt ꝙ audiuerũt publice dici
profecto vnus potest publice dicere ⁊ verificatur.d.testium in hac
parte per ea que tradit Bar.in.l.de minore.§.tormēta.de questio-
nibus.et licet deponat secũdus testis ꝙ audiuit a multis nõ refert
quia potest.d.vocabulum verificari in duobus: vt institu.de iure
personarum.§.fi.⁊ ibi gl.dicit de tribus per.l.j.§.item rescriptũ.ff.
ad sille.⁊ nõ deponit a quibus forte audiuit a vilibus personis:ita
ꝙ nõ dicebatur apud bonos ⁊ graues viros silr alij oēs solũ depo-
nũt de auditu ⁊ testibus de auditu deponentib⁹ de auditu nõ adhi
betur regulariter fides.c.tam literis.de testi.in.c.inquisitionis.de
accu.⁊ habetur in.l.ij.§.idē labeo.de aqua plu.arcē. ⁊ in.l.testiũ.C.
de testi.⁊ aliqui non deponunt de tpe forte audiuerũt post litē mo
tam ab aduersarijs vel ab alijs opera aduersariorũ aliqui ꝙ audi-
uerunt in iuuentute ipsius Jacobi forte:lз tunc foret crimínosus
tamē postea emendatus:non propterea censendus est vilis ꝑsona.
facit qđ habetur in.c.testimonium.extra de testi.itē venãtius pri-
mus testis est repellēdus:q⁊ deponit ꝙ qdã presbyter nõ fuit ali-
quo modo degradatus et probatur cõtrarium per aliquos testes.
et insuper testis qui satagit probare negatiuam non coartatã loco
⁊ tpe vt suspectus repellitur.c.cum ecclesia sutrina.de cã pos.⁊ pro
prie.⁊ sic ista prima macula que impingitur Jacobo eidē nullate-
nus obstat.⁊ si oēs qui aliqñ deliquerũt reputarentur viles perso-
ne rari essent qui nõ essent viles.scđo loco apponitur contra dictũ
Jacobũ ꝙ tpe quo fuit miles suspendit quēdam presbyterũ super
quo deponunt quatuor testes vcз Venãtius primus testis qui ve-
nit repellēdus vt.s.item Angelus marcus quintus testis ⁊ Bapti
sta sextus testis ⁊ Angelus bartholomei.xj.testis qui solum depo-
nit ꝙ audiuit ab ipso Jacobo ⁊ est in dicto suo singularis: lз etiã
Baptista sextus testis deponat ꝙ audiuit a dicto Jacobo:tamen
7 non concordant in loco†Preterea confessio partis extraiudicia-
lis in criminalibus facit solum inditium.l.capite quinto. de adul.
et als absente non facit plenã ꝓbationē.l.certũ.§.si qs absente.ff.
de confes.l.fi.ff.de interro.acti.ipse.vj.testis ⁊ alij deponunt de au-
ditu ⁊ non a quibus audiuerint ita ꝙ non probaт dictus excessus.
tertio adducitur cõtra ipsum Jacobũ ꝙ vulnerauit Philippum:
et super hoc deponunt primi.xj.testes nullus de visu oēs de audi-
tu ꝙ fuerit dictus Jacobus:ita ꝙ non cõcludũt:⁊ lз quidã qđ erat
cõis opinio ⁊c.non redditur de hoc cã scie: ⁊ lз aliqua adminicula
deponantur super hoc non probatur concludenter ⁊ probatio de-
8 bet concludere.c.in presentia.de proba.†Preterea non probatur
iure ꝙ vulnerans aliquem censeatur vilis ꝑsona:maxime si vulne-
rauit multo tpe prius ⁊ experientia suadet contrarium que est re-
rum magistra.c.quã sit.in prin.de elec.lib.vj.⁊.c.statutũ. in princi.
eo.ti.quarto impingitur Jacobo predicto ꝙ defraudauit in socie
tate quam habebat cum Andrea scortica ⁊ ꝙ iam sunt anni sex ꝙ
fuit grauata super hoc eius opi.apud bonos ⁊ graues:⁊ ꝙ fuit et
est facta excõicatio sup fraude deponunt.xj.testes primi oēs de au
ditu:ideo non probant vt.s.dictum est de cõi opinione:vnus vel
duo qui non reddũt causam scie:⁊ cõis opinio non est res que sen-
su percipiatur:ideo dз reddi cã scie:lз sup ea testis non sit interro-
gatus vt notat Innocē.in.c.cãm que.de testi.⁊ ibi doc.⁊ Bar.in.l.
qui testõ.§.fi.de testa.⁊ Bal.in.l.solã.C.de testi.qđ ⁊ oēs tenēt.⁊ in
silr Bar.hoc dicit circa famã in.l.de minore.§.si pluriũ.ff.de qõni.
et ratio que est de positione super fama publica militat in cõmuni
opinione:⁊ fortius si diligenter aiaduertatur ꝙ excõicatio ꝑpter
illam cãm fuerit publice promulgata probatur saltē p duos testes
de auditu proprio per alios de auditu alieno:⁊ vltimus qui depo-
nit de auditu proprio interrogatus de tpe dicit ꝙ iam sunt anni
xvj.qđ videtur detrahere de fide attento tenore articuli ⁊ aliarum
attestationum:sed super hoc non insisto:sed testes non deponunt
qualis fuit dicta excõicatio.solet enim fieri varijs modis excõmu-
nicatio super hmõi fraudibus qñq̃ pura ⁊ certa.⁊ ista nõ fit nisi cõ
tra condēnatũ vel saltem nisi constet solēniter de debito:⁊ qđ cõsti
terit nullus testis quicq̃ deponit:qnimmo nec articulaт si fuisset
super illa fraude vel debito condēnatus verisilr fuisset deductum
potius q̃ examinati tot testes de auditu:ideo non est verisimile ꝙ
dicta excõicatio fuerit simpliciter promulgata ⁊ expresse cõtra di-
ctum Jacobum:sed vel conditionaliter vel generaliter contra eos
qui fraudauerint vel qui nouerint ⁊c.⁊ non releuarent:ideo cũ te-
stes deponant ꝙ audiuerunt excommunicationem ex dicta causa
proferri et non dicant qualem excommunicationem videtur ꝙ nõ
probent dictum Jacobum fuisse excommunicatum.item excõmu
nicatio interdum profertur contra non culpabilem.c.a nobis.de
sententia excommu.et in.c.sacro.eo.tit.Quinto impingiт in.xxj.
articulo ꝙ dictus Jacobus abrusiauit quoddam protecollum su-
per quo deponunt quatuor testes vcз Venantius primus testis:
Andreas scortica secundus testis:Angelus bartholomei.xj.testis
et omnes deponunt de auditu.super quo articulo venantius de-
ponit ꝙ audiuit dici Andreas scortica ꝙ audiuit publice dici qđ
subtraxit ⁊c.et ꝙ sene parlaua publicamēte non deponit quo tem
pore neq̃ a quo vel a quibus audiuerit potuit publice dici post li-
tem motam ab aduersarijs:ita ꝙ non artant et non sunt cõtestes:
vnus de furto alius de incendio.Angelus bartholomei deponit
ꝙ audiuit a quodam Jacobo et a pluribus ꝙ dictus Jacobus ha-
uea tolto e in sua presentia abrusiato deponit de auditu ⁊ nõ dicit
a quibus nisi de vno:nec deponit de tpe.Berardinus deponit silr

per auditum vcꝫ ꝙ audiuit ꝙ abstulerat ꝛc. subdit ꝙ dictus Jaco
bus de hoc portabat malam famam: qꝛ dicebatur per totā terrā
profecto ab vno vel a paucis poterat dici per totā terrā: nec depo-
nit ꝙ ipse proprio auditu audiuerit dici per totā terrā: sed subdit
ꝙ semel audiuit a gabriele qui dicebat ꝙ dicebat per totā terram:
ꝛ iō etiā dicta subtractio vel incēsio nō probaṫ. Sexto impingitur
in. xxij. articulo ꝙ carnaliter cognouit quādam suā cōmatrem de-
ponunt quatuor testes oēs deponunt de auditu. vij. testis. et. xij.
audiuerūt quilibet semel ꝛ quilibet ab vnico lꝫ diuersis. ꝛ. xiiij. au-
diuit semel murmurari a quibusdam dicentibꝰ Jacomo demōstra
homo da benema dice che se dorme con la comare: ita ꝙ audiuit
dici ꝙ dicebatur: ita ꝙ nihil de hoc delicto probatur ꝛ illi qui dice
bāt ꝙ dicebatur ꝛc. asserebant qō monstraua essere homo da bene
qō est signum qō nō reputabatur vilis vel turpis psona. Septimo
deducitur qō cognouit carnaliter camillā affinē suā sup quo depo
nūt sex testes: sed non probant qꝛ oēs de auditu et aliqui ab vnica
persona: ꝛ lꝫ vltimus dicat ꝙ dicebatur publice per totam terram
non refert per ea que supra deducta sunt. Octauo deduciṫ ꝙ frau
dauit certam pecunie quātitatē filio malcorpi qꝛ illā habuerat a di
cto malcorpo quo mortuo non satisfecit integre eius filio: ꝛ hoc in
xxiiij. articulo super quo deponunt sex testes ꝛ oēs de auditu. pri-
mus qō audiuit a filio malcorpi. quartus ꝙ audiuit qō multi mur
murabant ꝛ de hoc portauit magnā infamiā non reddit cām scie
super infamia nec aqud quos ꝛ sic forte non apud bonos ꝛ graues
solum in causa scientie ꝙ publice audiuit dici ꝙ non artat vt. s. di-
xi. v. testis simplr qō audiuit dici de tpe non recordatur. vij. testis
simpliciter qō audiuit dici. ix. qō semel audiuit filiū malcorpi se de
hoc querelātē: ideo etiā iste articulus nullatenus probatur. Nono
deducitur in. xxv. caplo qō fuit publicus ꝛ famosus aleator seu lu-
sor taxillorū ꝛ chartarū super quo deponūt testes nouem quartus
testis de auditu. item nonus che ha inteso che Jacobo se dilecta
de darse piacere como laltri citadini ad iocare: isti quatuor nihil
probant. tertius qō vidit aliqñ ludere publice ad chartas. silr deci-
mus testis qui subdit a darse piacere con laltri citadini. item super
interrogatorio qō fuit ala guerra passata. secūdus testis de auditu
qō fuit semper lusor ad taxillos de auditu non probat. itē deponit
ꝙ vidit ludere ad chartas profecto ludus saltem ad chartas nō est
talis qō ludentes maxime cā solatij reputentur viles aut infames
aut turpes persone ludunt magnates ꝛ graues viri: nōnūꝗ etiam
cū taxillis maxime ad tabulas: ꝛ nō ppterea reputantur viles tur-
pes aut infames psone experientia docet ꝛ iure contrariū nō pro-
batur: ꝛ ideo lꝫ primus testis qui super cunctis est semper animose
deponens deponat etiā de ludo taxillorū: ꝛ silr. xj. testis: non pro-
pterea habent nocere Jacobo. preterea primus nō est integer p ea
que in principio deduxi de eo: ꝛ vltimus dicit se participē crimi-
nis deponendo qō lusit cū eo ꝛ particeps criminis non solet esse in
teger testis. c. j. de testi. li. vj. nec aliquis deponit ꝙ fuerit publicus
aleator nec qō id deuenerit ad notitiam ad bonos ꝛ graues homi
nes. Decimo eidē impingitur in. xxvij. articulo qō rufianauit quā
dam Catherinā de verona ꝛ eam posuit inter virū ꝛ vxorem super
quo deponunt tres: vcꝫ. j. xj. ꝛ. xv. primus deponit semel se audiuis
se. xj. silr de auditu ab vno tm̄: ꝛ nō deponit apte: sed qō fuit cā qō
haberet illā feminā quā hꝫ vltima testis est vnicaṫ nō deponit apte
qō eam carnaliter cognouerit: nec etiā precedens testis. x. impingi
tur in. xxviij. articulo qō est feminerius. primus testis simplr ꝙ est
fama qō fuit ꝛ est feminerius. quartus qō audiuit dici nihil probāt
quia de auditu. xj. deducit qō blasphemauit deū. primus testis vi-
detur apte deponere super. xxix. articulo. secūdus non deponit de
blasphemia: sed de conuenticula ꝛ de rebellione officiali ꝛ de consi
lio contra eum facto: sed interrogatus in causa scientie nō reddit
idoneā: ideo nō probat. xj. autē testis vr deponere de blasphemia
et lꝫ videaṫ reddere sufficientē cām scie dicendo vidit ꝛ audiuit: tñ
quia interrogatus de loco dicit in curia epi vbi tūc stabat capita-
neus puto ꝙ intellexerit de cōparitione ꝛ cōpositione. non em̄ est
verisimile qō in domo capitanei oīa fecerit. preterea non hꝫ ꝯtestē
idoneū propter id qō est deductum cōtra primū testem. itē lꝫ dictꝰ
capitaneus dixerit lassateme castigare costui elquale e il maiore
ribaldo ꝛc. non propterea dictū illius aliquid probat. xj. impingiṫ
ꝙ dedit vnum barile vini a quati ꝛc. non probatur ꝛ non fuit tale
quid ꝙ causaret infamiā: maxime quia potuerunt id facere alij de
domo. xij. deducitur qō fraudauit quēdam auditorez rote: quia fe
cit cātare quoddam instrm in se vbi debebat cantare in illū audito
rem. xxxiiij. caplo super quo. v. testes vcꝫ. j. v. viij. x. xj. primꝰ depo-
nit de auditu. ij. v. non reddit idoneā cām scie ꝛ videṫ pretendere in
teresse. x. viij. deponit ꝙ ipse vendidit rem domini Gasparis no-
mine proprio cum esset procurator dñi auditoris: tamen precium
fuit solutum dño auditori: ita qō demonstratur qō nō fuit frauda
tus. x. et. xj. testes de auditu. vj. et. vij. sup materia deponētes nihil
probant. xiij. impingitur de periurio vnus testis vnicus deponit ꝛ
quodāmodo in causa propria ꝛ dictum vnius dictum nullius per
iura vulgaria. xiiij. deducitur in. xxxvij. articulo ꝙ dedit vnum pu-
gnum: plures testes deponunt super hoc oēs de auditu preter pri

mum ꝛ vltimum: sed primus habet maculam de qua supra: nec da-
re vnum pugnum probat esse vilem vel infamen maxime si non est
condēnatus nec conuictus. xv. deducitur. xxxviij. caplo ꝙ voluit
dare vnam portam gentibus Marchionis nullus testis nisi aliqd
de auditu. ꝛ idē sup. xxxix. de quibusdā literis. xvj. articulaṫ. xl. ar
ticulo qō semper fuit reputatus malus et iniquus primus testis
deponit che sempre homo mal fidele al re non reddit cām scie. iiij.
nihil deponit ꝯtra potius pro. dicit em̄ ꝙ postea ꝗ̄ negotia gessit
secū fuit reputatus aliquid prius nihil ꝛ nullam reddit cām scie. x.
testis de quodā tumultu ꝛ est singularis iō ꝛc. ꝛ nō deponit ꝙ ipse
magis ꝗ̄ alij fuerit cā tumultus. xvij. articulaṫ. xlj. articulo ꝙ stu-
prauit vnā famulā mariotti ex qua suscepit vnū filiū spurium: tres
testes deponūt solū de auditu ideo ꝛc. nec qui habēt spurios repu-
tantur viles infames vel turpes. xviij. articulatur in. xlij. articulo
ꝙ ipsemet in publico parlamento dixit qō temporibus retroactis
hauea facti deli transcursi mamo pēso meglio quello che facio. ꝛ in
effectu probatur p duos testes: sed non concludit infamiā vel tur-
pitudinē talem ꝙ faciat censeri turpem personam. rari enim sunt
qui non faciant alicui transcursi ꝛ desordine: iuxta illud septies in
die peccat iustus. xix. articulatur ꝙ semper boni ꝛ graues hoīes re
putauerūt Jacobum infamē. articulo. xliij. iste articulus si proba-
retur magis cōcluderet ad propositū huius litis si probaret: ꝛ lꝫ su
per eo deponāt plures testes vcꝫ. j. iiij. v. vj. xj. xiij. tñ nō probatur.
primus em̄ deponit ꝙ est verū ꝙ reputatur homo male vite in cā
scientie dixit vt supra: ꝛ sic nō reddit cām scie ꝛ loquitur de tpe pre-
senti non de tpe testamēti vel mortis testatoris qō tps videṫ atten
dendum vt sentit Bal. in. d. l. fratres. in. j. q. ꝛ licet tex. non artet ta
men ad id artat ratio quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. suffi-
9 cit. ff. de excu. tuto. † Querelatur em̄ testm̄ quasi factū ab hoīe non
sane mētis ꝗ factū cōtra officiū pietatis. tex. est in terminis in. l. ij.
ff. de inoffi. test. sed si turpitudo vel infamia supuenit post mortem
testatoris non est quid imputari possit testatori: quia non potuit
diuinare. c. vt nostruꝫ. vt eccle. benefi. l. si putator. ff. ad. l. aqui. ideo
non debet reputari factum a furioso prout dicit tex. in. d. l. ij. ꝛ hoc
medium est sufficiens ad cōfutandū multas attestationes contra-
rias: et maxime hoc est dicendū si non concludunt de tēpore ante
litem motam per ea que habentur in. l. nō potest videre. ff. de iudi.
iunctis notatis per Bar. in. l. celsus. de vsuc. quartus testis nō pro
bat cū dicat chi ne ha hauto interesse se ne e lamentato. qō dictum
nihil cōcludit. silr dictū. v. testis non concludit. deponit em̄ ꝙ ali-
qua persona de eo murmurauit ꝛ postea super interrogatorio qō
murmuratio quia loquebatur et conuersabat cū his qui erāt ꝯtra
statum: non propterea sunt praui oēs qui non sunt de statu in ali-
qua ciuitate. vj. nihil: qꝛ interrogatus dixit vt supra ꝛ dicta superio
ra nō artant vt deductū est. xj. testis che sempre vdi mormorare de
lui per la sua mala vita: potuit intelligere a maliuolis ꝛ vilibꝰ: ita
qō non cōcludit. ꝛ postea sup interrogatorio deponit qō semel au
diuit a certis q dicebant ꝙ era il piu catiuo homo de reamo. lꝫ illi
dicerēt nō sequitur ꝙ esset verū vel qō apud bonos ꝛ graues ita re
putaretur. ꝛ insuper est singularis. xiij. testis non concludit solum
deponit che ha intese mormorare de piu cose ꝛ de tpe interrogatꝰ
de diuersis tpibus: ita qō non cōcludit de tpe testamēti vel mortis
testatoris. xx. articulatur articulo. xliiij. qō dicte infamie sunt pu-
blice manifeste ꝛ clamose ꝛ qō fuit ꝛ est verum publicum ꝛ notoriū
articulus nō artat ad tps testamēti vel mortis testatoris et silr di-
cta testiū super dicto articulo deponentium ꝛ non reddūt causam
scie ꝛ cōiter deponūt de testificatis p eos et testificata p eos non ar
tant vt deductum est merito ꝛc. ꝛ hec de tertio fundamēto qō plu-
10 rimum fuit laboriosum ꝛ lōge magis ꝗ̄ subtile. † Quartū medium
quo iuuatur pars dicti Jacobi est qꝛ primi. xiij. testes examinati p
parte ipsius Jacobi deponūt ꝙ dictus Jaco. est homo bone fame
et bone vite ꝛ homo da bene de consilio et fidelis ꝛc. ꝛ ita habitus
et reputatus da li homini da bene de la dicta cita: ꝛ sunt contestes
et reddūt cām scie oēs quia viderūt ꝛ audiuerūt et aliqui qō cōuer
sati fuerūt cū eo ꝛ aliqui quia vicini ꝛ deponūt ꝙ plures de ꝯgruo
tpe: ita qō videtur satis apte probata bona fama p multos testes
et stant hec simul qō aliquis cōmittat aliquos excessus: ꝛ tñ repute
tur homo bone vite ꝛ fame ꝛ grauis ꝛ honestus ꝛ non turpis vilis
aut infamis persona vel forte excessus non sint noti vel quia virtu-
tes et bona opera preualent: ꝛ qꝛ etiā sancti viri qñꝗ committunt
excessus sanctus Petrus renegauit christuꝫ ꝛ deierauit: Paulus
persecutus fuit ecclesiā dei: ꝛ tñ nūꝗ reputati fuerūt viles turpes
vel infames: ita ꝙ melius est probata bona fama et honesta dicti
Jacobi ꝗ̄ infamia vilitas ꝗ̄ ipsius turpitudo melius concludunt
reddunt meliorem cām scie cōiter sunt plures numero contestes:
licet etiā si essent aliquantulum pauciores ceteris paribus magis
crederetur: quia prout dicit dñs Cardinalis florētinus super glo.
fi. in. c. cum in tua. de sponsa. creditur magis testibus deponentibꝰ
de bona fama alicuius ꝗ̄ deponentibus de mala fama etiā si de-
ponentes de mala fama sint plures numero dūmodo non multum
excedant: quia illi qui deponūt de bona habent iuris presumptio-
nē pro eis ƀm eū preualent enim testes quibus assistit ius cōmune
vel aliqua

vel aliqua iuris presumptio ſm Inno. ⁊ docto. in. c. auditis. de pre ſump. et in. c. cum eccleſia vulterana. de elec. et facit quod habetur in. c. qualiter ⁊ quando. de accu. quilibet autem preſumitur bonus et non crimínoſus. arg. l. omnimodo. C. de inoffi. teſta. ⁊ c. fina. de preſump. et. l. merito. ff. p ſocio. ideo preſumi quis debet bone fame in dubio merito ⁊c. ex quibus omnibus intrepide concludendum eſt ꝙ partes iudicis eſſe debent in abſoluendo dictum Jacobum et pronunciando dictum teſtm̃ non eſſe reſcindendum.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxvij.

☞ Repreſalie conceſſe contra peruſinos per ſenenſes an ciuem ſenenſem originaliter peruſinum comprehendant ſtante priuilegio eidem conceſſo qd̓ ipſe non poſſit capi pro repreſalijs cõceſſis contra peruſinos. per totum.

1 Maſculinum an femininum concipiat etiam in contractibus ⁊ in pactis vltimis voluntatibus ſeu priuilegijs. nu. 3. et. 4.

2 Filij patris originem ſequuntur non autem matris.

4 Priuilegia poſſunt latiſſime qñq; interpretari.

5 Ratio qñ poſſit dici impulſiua vel finalis.

6 Ciuis reputatur is qui munera ſubit vt ciuis.

7 Priuilegium conceſſum patri et ſuis filijs an comprehendat etiã filias feminas ⁊ ipſius filie iam nupte filios.

¶ Conſilium. clxxvij.

In nomine domini noſtri Jeſu chriſti. ¶ Circa quod eſt primo vidẽdum an dicta gratia facta domino Simioni auo materno dicti Philippi trahatur ad dictum Philippum necne: ſuper quo dubio videtur prima facie dicendum ꝙ non trahatur ad Philippum dicta ciuilitas quia non videtur ꝙ dicta gratia traheretur ad filias feminas et ſi ad feminas traheretur non videtur qd̓ porrigatur ad deſcendentes ex eis. qd̓ autem non trahat̃ ad filias feminas deducitur: quia dictus dominus Simion et ſui filij et oẽs deſcendentes ex eis ſint ciues ⁊c. et ſic loquitur ſupplicatio per verba maſculini generis ſuiq; filij.

1 † Et in pactis ⁊ cõtractibus maſculinum non concipit femininuꝫ prout notat Archi. in canone ſi qs ſuadente diabolo. xvij. q. iiij. quem refert ⁊ ſequitur Jmo. in. l. ſi qs ita ſit ſcriptum filiabus. de lega. ij. et in. c. potuit. in ſi. de loca. illud etiam dictum Archi. refert ⁊ ſequitur Põta. in. l. ſi. in prin. de verbo. obli. co. xix. vel circa verſi. ſequitur quinto principaliter videre et ſubdit qd̓ illud verbũ non reperitur alibi: ⁊ qd̓ inter legiſtas fuit notum ſoli Baldo ratio qꝛ verba contractuũ ſunt ſtricte interpretanda. l. quicquid aſtringende. §. j. de verbo. obliga. et. l. veteribus. cum ſua materia. ff. de pac. et qd̓ maſculinum concipiat femininũ procedit ex interpretatione ⁊ extenſione non ex propria ſignificatione ⁊ comprehenſione prout voluit glo. ⁊ Dy. in. l. j. de vb. ſig. ff. et Jac. but. in. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. ad hoc. l. pronunciatio. ff. de verb. ſig. et. l. hec autem ſatiſdatio. in ſi. ff. de adop. et. l. j. §. de eo. ff. de pecu. cum ſi. Saltẽ qñ vocabulũ eſt ſubſtantiuũ qd̓ non requirit aliud verbũ ſubintelligi cõis generis prout tunc cõcludit Bar. in. d. l. j. de verb. ſig. ⁊ in materia ſtricte interpretanda non eſt recedendum a verbis ⁊ eorum ſignificatione. l. j. §. ſi is qui nauem. ff. de exerci. ⁊ voluñt doc. in locis preallegatis: ⁊ Spec. in ti. de diſp. et alleg. §. poſt hoc verſi. vel ibi maſculinũ: ⁊ ideo ſub vbis ſuiq; filij in dicta ſupplicatione poſitis non comprehendantur filie: quia dicta ſupplicatio obtẽta videtur continere quẽdam contractũ vt demonſtratur ibi dum dicitur in dicta ſupplicatione cũ pacto tamẽ qd̓ ⁊c. non enĩ eſt dubiũ ꝙ quodlibet pactũ eſt contractus: preterea in dicta ſupplicatione eſt vnũ capl̓m qd̓ pro oĩbus bonis tũc acquiſitis vel acquirendis intra duos vel tres annos cẽſeatur allibratus in mille libris pro quibus ꝯferre debeat ad oĩa onera put alij ciues ſenenſes vigore cuius capituli ipſe dñs Simiõ et ſui filij etiã ſi nihil habuiſſent nihilominus obligati fuiſſent ſubire onera pro mille libris ita ꝙ reſultat quidam contractus vel quaſi ꝯtract⁹ inter cõitatem ſenẽſem ⁊ dñm Simionẽ ad hoc. l. qd̓ ſemel. ff. de decre. ab ordi. faci. ⁊ qd̓ per glo. Dy. ⁊ Barto. ibi ⁊ p Bar. in repeti. l. omnes populi. in. iij. q. principali. verſi. quarto quero. ⁊ imputet ſibi dñs Simiõ quare apertius non fuit locutus ſi volebat cõprehẽdi etiã filiam feminam ad hoc. d. l. veteribus ſi non comprehendit̃ dicta Jſotta minus comprehendũtur deſcendentes ab ea rõ ſuadet. et facit. l. ſi viua matre. §. in nepotibus. C. de bonis mater. ⁊ nõ verificarentur illa verba deſcendentes ab eis. nam licet eſſent deſcẽdentes a dicto dñõ Simione non eſſent deſcendentes filioꝝ ⁊ illud plurale eis non verificatur in vno regula pluralis locutio. in. vj. l. vbi numerus. de teſti. ⁊ per Bar. in. l. ſi. ff. ad treb. dato aũt qd̓ dicta Jſotta filia comprehenſa fuiſſet non videtur qd̓ comprehendãtur deſcendentes ex ea. ar. tex. et que ibi habentur in. l. j. ff. de iure immuni. vbi priuilegium ⁊ immunitas conceſſa generi ⁊ poſteris non trahitur ad deſcendentes ex femina: pari ratione idem dicendum

2 eſt in priuilegio conceſſo deſcendentibus. † Et tãtomagis quia filij ſequuntur originem patris ⁊ efficiuntur de ciuitate patris non de ciuitate matris. l. aſſumptio. §. filium. ff. ad muni. ⁊ l. filios. C. de muníci. ⁊ origi. lib. x. et no. gl. ij. in. l. ciues et incole. C. de incolis. eo. lib. p quo etiã facit quia deſcendentes ex filia nõ cenſent̃ eſſe de familia aui materni. l. pronunciatio. C. communi iure. et. §. fi. ⁊. l. ſeq. ff. de vb. ſig. ſed in prefatione oſtendi videt̃ ꝙ ipſe dñs Simiõ ſupplicat pro ſe ⁊ familia ſua vt patet ibi pro ſe et familia ſua pacem ⁊ quietem ⁊c. et ibi habitare cum tota familia ſua ⁊ ex prefatione deprehenditur mẽs loquentis et declarantur ſequentia. l. ſi. ff. de heredi. inſti. l. titia reſpondit. §. idem reſpondit. de vb. obli. per Barto. in. l. ambitioſa. ff. de decre. ab ordi. fac. ⁊ in. §. quib⁹. in prima cõſti. C. et per Bal. in. l. pacta nouiſſima. C. de pac. ⁊ in. l. iniuſtũ. C. ſi

3 quis alteri vel ſibi. ¶ † His tamen non obſtantibus contrariũ arbitror de iure rñdẽdũ. ſ. ꝙ in dicta ꝯceſſione venerit ⁊ dña Jſotta ⁊ deſcendentes ex ea. pro cuius ꝯcluſionis ꝓbatione premitto ꝙ dicta conceſſio eſt gratioſa vt patet ex calce ſupplicationis ibi: et hanc ciuilitatem petit ſibi fieri de ſingulariſſima gratia. non itaq; petitur fieri ex cauſa oneroſa: ⁊ ſic rõne pacti qꝛ habeat ſubire onera pro mille libris. nam illa particula continet magnũ fauorẽ dñi Simionis et ſuorũ deſcendentiũ: nam pro duobus milibus florenorum auri quos poterat querere ⁊ veriſimiliter ſperabat querere cũ pauloport queſiuerit emẽdo in vita ſua que eodem anno finiuit et ex poſtea geſtis precedentia declarant̃ cañ. cũ p bellicã. xxxiij. q. ij. ⁊ ibi glo. ⁊ in cañ. puenit. xxvij. diſ. ⁊ in cañ. multis. xliij. diſ. ⁊ glo. in. c. ſcribã. de preſum. maxime ſecutis de proximo. ar. l. ſi võtri. §. ſi. ff. de priui. credi. et q̃ per Bar. in. l. poſt cõtractũ. ff. de dona. ita qd̓ tota dicta diſpõ cenſeri dꝫ gratioſa ⁊ p grã ꝯceſſa ⁊ maxime ipſa ciuilitas que principaliter cõceditur adeo ꝙ ſi qd̓ vnus contineret non propterea cenſeri dꝫ niſi gratioſa. ar. l. qui exceptionẽ. de con-

4 di. inde. ⁊. l. cũ querit̃. ff. de ſtatu homi. † Et iõ vba ſunt late immo latiſſime interpretanda: qꝛ conceditur in beneficiũ ⁊ beneficia ſunt latiſſime interpretanda. l. beneficium. ff. de cõſti. prin. et. c. quia circa. de priui. ⁊. c. cũ dilecti. in ſi. de dona. qd̓ capl̓m loquitur in donatione quã appellat beneficiũ: et dicit qd̓ in ea eſt pleniſſima interpretatio adhibenda: ⁊ cõſtat qd̓ donatio eſt pactũ qꝛ duorum pluriũve in idẽ placitus ⁊ conſenſus. l. j. in prin. ff. de pac. ⁊ conſequenter large loquendo eſt cõtractus. l. donationis. C. de his que vi metusve cã geſta ſunt. ⁊ in. l. contractus. C. de fide inſtru. ⁊ ibi p Bal. in notabili. ⁊ ideo dicendũ eſt ꝙ verba maſculina ſuiq; filij cõprehẽdunt etiã feminas prout regulariter maſculinum concipit femininum. l. j. de vb. ſig. et ibi glo. Dy. ⁊ Bar. ⁊. c. generali. de elec. lib. vj. et ibi Jo. an. ⁊ doc. cũ infinitis ſi. ⁊ qd̓ in contrariũ dicebat̃ ꝙ in cõtractibus maſculinũ non cõcipit femininũ ꝓcedit in contractibus oneroſis qui proprie ⁊ ſtricte loquẽdo ſunt contractus. l. labeo. §. contractus. de ver. ſig. in quibus verba ſunt ſtricte interpretãda. d. l. quicquid aſtringende. §. j. et in. l. labeo. ⁊ in. l. ſi in emptione. ff. de cõtrahen. emptio. ⁊ in hoc ſe fundant Archi. et ſequaces tenentes ꝙ in contractibus maſculinum non concipit femininum. ſ. in rõne quia vba contractus ſunt ſtricte interpretãda ⁊ in materia ſtricta maſculinum non concipit femininum ſm eos. non enĩ allegat̃ tex. qui probet qd̓ in cõtractib⁹ maſculinũ non concipiat femininum ⁊ regula eſt in contrarium vt dictum eſt. Et videmus in vltimis volũtatibus ꝙ maſculinum concipit femininũ. l. qui duos. de lega. iij. et dicta in vltimis voluntatibus trahi ſolẽt ad cõtractus. l. ſi ex legati cã. et. l. illa ſtipulatus. de verb. obli. ⁊. l. ſeruũ filij. §. cũ qui cyrographũ. de leg. j. cũ ſi. ⁊ maxime quia gratioſi cõtractus ſunt latius interpretandi q̃ vltime voluntates. d. c. cum dilecti. de dona. ideo in dicta conceſſione ciuilitatis in qua verba ſunt late interpretanda maſculinum concipit femininum per predicta: ⁊ alias conſului qd̓ in conctractibus oneroſis ſi extenſio maſculini ad femininũ tẽdit in fauorem eius pro quo in contractibus verba dubia ſunt interpretanda iuxta theoricas que tradũtur per glo. ⁊ doc. in. d. l. veteribus. et in. d. l. labeo. ⁊ in. d. l. ſi in emptione. in princi. maſculinũ concipit femininum: qꝛ ceſſat tunc ratio doc. ideo ſtandũ eſt regule. ex his itaq; infertur ꝙ in dicta gratia comprehenſa fuit etiam Jſotta filia dñi Simionis nec ſibi obſtat ꝙ in prefatione dꝛ de familia qm̃ ⁊ ipſa erat de familia dñi Simionis: tum quia de agnatione. d. l. pronunciatio. §. communi iure. et. d. l. familie. tum quia ſub eius. ſ. dñi Simionis poteſtate. e. l. pronũciatio. §. familie. Jtẽ facit qꝛ in dicta gratia veniſſent ⁊ cõpreh enſe fuiſſent filie filiorum ſi nate fuiſſent: qꝛ veniſſent ſub illis vniuerſalibus verbis ⁊ omnes deſcendentes ex eis: que verba ſunt generis communis: ideo pariter adaptantur ad feminas prout ad maſculos: ideo non recedendo a verbis que ſunt clara prout nec recedi debet. l. non aliter. et. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. maxime attenta natura vniuerſalis omnes. nã qui omne dicit nihil excludit. c. ſolite. de maio. et obe. l. iulianus. de leg. iij. cañ. ſi romanorum. xix. di. ſi autem comprehenduntur filie filiorum non eſt ratio quare non comprehẽdãtur filie ipſius dñi Simionis ſupplicantis: maxime cũ neptes non eſſent in rerum natura et maiorem affectionem habet pater erga filias iam natas q̃ apud illas que poſſunt. l. qui filiabus. de lega. j. ſm lec. glo. Dy. Bal. ⁊ Jmo. prout ergo prouideri voluit ipſe dñs Simion in ſua ſupplicatione filiabus filiorum: ita etiam eſt veriſimile ꝙ voluerit prouidere filiabus proprijs ⁊ illa verba et omnes

descendentes ex eis videntur posse trahi etiam ad Isottā filiā tūc
natam referendo illud etiā ad ipsum.d.Simionē.et sic ad oīa pre
cedentia prout in dubio referri dꝫ.l.talis scriptura.de leg.j.c.scđo
requiris.⁊.c.inquisitioni.de appe.⁊ prout verbū eis relatum ad fi
lios refert eos singulariter:quia nō potest esse quis descendēs nisi
ex vno filio:ideo singulariter pōt referri ad.d.Simionē:ita ꝙ com
prehendet omnes descendentes ex dño Simione ⁊ pluralitas veri
ficatur quia refertur ad plures lꝫ singulariter prout si dicatur sin
gulis vel quibuslibet vestrum eūtibus ⁊c.vel si dixisset oēs descēdē
tes ex eis filijs verificarentur verba in descendente ex vno filio:⁊ ne
cessario verbū eis ponitur distributiue quatenus refertur ad filios
ita ⁊ distributiue sumatur quatenus refertur ad.d.Simionem ne
vnum verbum ad plura relatum illa diuersimode determinet.ar.l.
fi.C.de sententijs ⁊ interlocutioni.l.iam hoc iure.de vulg.⁊ pu.cū
concor.ex quibus oībus videtur aperta fronte posse concludi ꝙ.d.
dña Isotta cōprehendatur in dicta ciuilitate ⁊ gratia predicta qđ
et demonstratur ex postea secutis:quia dicta Isotta post mortem
fratrum subijt onera imposita per commune senense prout alij ci
nes ex quo deprehenditur ꝙ mens fuit comprehendi etiam filiam
feminam.nam ex postea gestis precedentia interpretantur et cir
ca ea presumitur.d.cañ.cum per bellicam.cuꝫ alijs supra adductis.
Ex quo scđo infertur ꝙ cōprehendūtur etiam descendētes ex ipsa
Isotta nam sunt descendentes ex eis prout fuissent filij vnius ex fi
lijs masculis si appellatione filij veniunt etiam filie si pro qꝛ prout
supra conclusum est.non enim est dubium qđ filij Isotte prout est
hodie Philippus est descēdens ex.d.dño Simione ⁊ Isotte eius
filie:ita qđ illa verba et omnes descendentes ex eis cōprehendunt
etiam Philippum:nec obstat.l.j.ff.de iure immu.⁊.l.iiij.eo.ti.cuꝫ
sua glo.⁊.l.vacatio.de mune.⁊ hono.quia respondetur ꝙ alio casu
loquitur.s.in vacatione munerum in qua agitur de integro p̄iudi
cio fisci et contra ius commune.hoc autem casu principaliter agi
tur de ciuilitate concedenda que potest esse vtilis prout dānosa cō
cedenti:ita ꝙ non est eadem ratio in casu isto.preterea ⁊ secundo
in casu isto fuit istud beneficium non soli domino Simioni et eius
posteris seu descendentibus:sed fuerunt in gratia specialiter no
minati filij ⁊ sub dicta nominatione filiorum comprehendit etiam
femina vt supra deductum et conclusum est:⁊ illa verba ⁊ descendē
tes ex eis in consequentiam refertur etiam ad descendentem femi
nam:quia illud relatiuum eis refertur ad verbum filij qđ concipit
femininum ⁊ consequenter relatiuum eis comprehendit etiā filiā
quo fit vt comprehendantur etiam descendentes ex ipsa Isotta fi
lia supplicantis.cui enim dubium est qđ si fuisset cōcessa in specie
dicta gratia Isotte ⁊ descendentibus ex ea qđ cōprehenderentur
eius filij:ideo pariformiter comprehendātur hoc casu quo Isotta
sub generalitate comprehenditur:nam idem regulariter operatur
generalis dispositio quo ad ea que sub generalitate comprehendū
tur qđ operatur specialis dispositio:vt est tex.in.l.si duo.in fi.ff.de
admi.tuto.cum multis concor.ibi per gl.adductis.hoc etiā demō
strat quia filij.d.Isotte post eius mortem fuerunt cōtinuo tractati
vt ciues senenses non ex alio nisi vigore dicte gratie:ex quo inter
pretatur et declaratur precedens actus communitatis per dictuꝫ
cañ.cum per bellicam.cum alijs supra adductis.item respondetur
qđ dicta iura loquūtur in oratione indefinita:nos vero loquimur
in oratione vniuersali.oratio autem vniuersalis nihil excludit vt
et superius probatum fuit: non ita in oratione indefinita quando
non est omnino eadem ratio omnium sub vniuersali comprehēso
rum vt per glo.Bar.⁊ doc.in.l.si pluribꝰ.de leg.ij.et per glo.⁊ doc.
in.c.vt circa.de elec.lib.vj.⁊ nō immerito quia indefinita nō trahi
tur ad omnia ex vi verborum sed ex humanitate quādo ad omnia
trahitur.l.si seruitus.ff.de serui.vrb.predi.et ibi per Bal.Ange.et
Rapha.et per Pe.Bar.⁊ Imo.in.d.l.si pluribus.ex quibꝰ omni
bus videtur concludendum ꝙ dicta gratia trahatur etiam ad di
5 ctum Philippum. ¶ †Nec obstat qđ in contrarium dicebatur de
prefatione que loquitur de familia:quia respondetur qđ gratia et
supplicatio fuit latior q̄ꝑ se extēderet prefatio petet quia prefatio
nes ille se restringūt ad tēpus vite ipsius dñi Simionis: et tñ gra
tia non se restringit ad dictum tēpus vt est videre ex vbis ipsius
supplicationis et gratie:⁊ licet illa forte que ex p̄fatione deprehē
ditur fuerit forte principalis ratio motiua supplicantis:tamē for
te fuit alia tacita vel forte illa prefatio designat rationem impulsi
uam.ratio enim finalis debet esse generalior dicto vt not.glo.in.l.
fi.ff.de offi.procu.cesa.⁊ in.l.j.ff.de excep.ideo qñ ratio non est ge
neralis ad dictum censetur impulsiua quasi non sit bona ratio fina
lis si est strictior dicto:⁊ hoc qđ vbi nō est specialis et dispositio ge
neralis ratio sit impulsiua firmat Bal.in.l.generaliter.C.de epis.⁊
cle.et idem dicitur tenuisse Anto.de but.in cle.j.de elec.⁊ Bal.in.l.
j.ff.so.ma.in.vij.col.dicens ꝙ illa est causa finalis que influit per se
in omnem effectum ſm eum ibi.preterea ratio legis nō restringit
dictum legis quando quis non patitur ex generalitate indefinite
dānum.l.prospexit.ff.qui et a quibus.et qđ per illam legem dicūt
Bar.et Bal.in.l.non dubium.C.de leg.et hoc vbi ratio non dispo
nit de lege.nā tunc attenditur lex non ratio:prout per.d.l.prospe
xit.dicit Bar.in.c.j.§.si decedenti qui feu.dare possunt.x.collatio.
licet multi non habeant illum.§.in text.nec in lec. ita contingit in
casu nostro:quia dicta prefatio ex qua videtur deprehendi ratio
motiua supplicantis non est generalis ad dictum nec disponit de
illa lege.non enim ex illa ratione inducebatur gratia prout al's in
ducitur ex ratione lex in terminis.l.qđ dictū.de pac.et vbi iurisla
tor respondet de iure nō statuit de nouo nec si dicta gratia late in
terpretatur aliquis indebite patitur dānum merito dicta ratio ex
prefatione resultans non attendatur per predicta. probato auteꝫ
ꝙ dicta trahatur ad Philippum filiū Isotte filie domini Simio
nis resultat decisio aperta consultationis cum in ea expresse conti
neatur qđ ipse et sui filij et omnes descendentes ex eis grauari ne
6 queant pro represalijs cōcedendis contra perusinos. ¶ †Ultimo
iuuat dictum Philippum dicta reformatio de qua in puncto:nā
represalie concesse contra perusinos per communitatem senēsem
non militat contra eū qui est perusinus et senēsis prout post Bar
to.concludit Bal.in aut.et omnino.C.ne vxor pro marito.in vlti
ma colū.et tangit in.l.in adoptionem.C.de adoptio.sed per refor
mationem ⁊ sic legem municipalem qui subijt onera vt ciuis repu
tatur ciuis originarius:ideo represalie non se extendunt ad dictū
Philippum presupposito qđ fuerint legitime concesse cuius con
trarium probari posset:sed omittamus subscripserūt se dominus
7 Bal.ser cole et dominus Petrus de vbaldis.†Ultra predicta cō
tra Philippum et ea que adducta fuerunt in consilio adducitur
dictum Barto.in.l.quotiens.C.de priui.scho.lib.xij. vbi singula
riter notat ex illo tex.qđ priuilegium concessum patri et suis descē
dentibus non trahitur ad filias nuptas vel perditur filiabꝰ postea
nubentibus:pro cuius dicti responsione primo ponderandum est
qđ ille text.nihil facit solum concedit quoddam priuilegium scho
laribus et vxoribus eorū quatenus dicit durare donec sunt vidue
nihil penitus dicitur in hac parte de amissione priuilegiorum que
habuisset al's:vnde nedum qđ sit ad illud singulariter notādus ille
tex.immo penitus nihil facit quod et demonstratur:quia ille text.
idem concedit matribus scholarium in viduitate permanentibus
dum tex.dicit matresve eorum in viduitate permanentes:⁊ tamē
absonum esset dicere qđ priuilegium quod haberet mulier illud
perderet postq̄ꝑ efficitur mater alicuius scholaris vel priuilegiati:
sed dicet quispiam Barto.extrahit ex illo text. quatenus matres
perdunt priuilegium si nubunt et non permanent in matrimonio
et si ille tex.trahendus esset in consequentiam notandum fuisset ꝙ
priuilegium concessum alicui et eius matri intelligatur donec ma
ter durat vidua:secus si nubit secundo viro.et hoc notabile fuisset
singulariter assumendus ibi:sed tunc subesset ratio quia secunde
nuptie sunt exose saltem primis viris et eorum filijs vt fere per to
tum titulum.C.de secundis nup.item subditur qđ liberi potiūtur
eodem priuilegio si non specialiter alterius iudicis iurisditioni cō
ditionem subiectam sortiti sunt forte ex hoc loco posset sumi:licet
tunc de vidua nihil ad propositum de qua in illo dicto fit mentio
sed durum esset et absonum qđ priuilegium concessum liberis ali
cuius non duret si liberi subijciuntur iurisdictioni alterius iudicis
ideo si specialiter inducitur illo casu non debet trahi in consequen
tiam.argu.l.ius singulare.et.l.quod vero contra.ff. de legi. prout
specialiter ibi priuilegiantur matres contra regulam.l.j.ff.de sena.
iuncta glo.et ratio quare ibi in terminis.d.l.quotiens liberi amit
tunt priuilegium:quia priuilegium datur illis vt non teneantur
dare fideiussionem extraneam.i.extra scholam.i.extra societatem.
illi ergo qui subijciuntur in specie iurisditioni alterius iudicis si
non priuilegiantur vt non teneantur dare dictam fideiussionē nō
mirum congruentius est quod qui subijciuntur presidenti seu iudi
ci vnius societatis det fideiussores einsdem societatis et non tenea
tur dare extra fideiussionem quam qui subijciuntur iurisditioni al
terius iudicis:ista potest esse motiua ratio illius text.que non mi
litat in alijs terminis sit singulare:ergo ibi in illo casu et non gene
rale in alijs casibus:et istud velit ibi Barto.si Barto.est quatenus
ibi dicit not.singulariter quasi id sit singulare ibi al's regulariter
contra:et ita intellectus faceret pro Philippo non contra: licet
mihiipsi persuadeā qđ non sit dictum Bartoli.nonnulli enim di
cunt quod Barto.non legit multas leges.xj.et.xij. librorum.C.et
demonstratur quia in plerisqꝫ a dictis suis in alijs locis variat se
cundum eos:et in specie in illa.l.quotiens.firmat contrarium eius
qđ Barto.firmat in aut.offeratur.C. de litis contest.nam in aut.
firmat quod libellus non potest omitti tacite.et in.d.l.quotiēs.fir
mat contrarium:licet faciat mentionem de dictis per glo. et Cyn.
in.d.aut.offeratur.et sic verisimiliter fuisset memor de eo quod ibi
scripserat.item in precedenti questione de vidua dicit se dixisse in
l.mulieres.de digni.id quod ibi nō dicitur qđ non est de more Bar
to.videtur itaqꝫ regulariter dicendum quod illa que prius habe
bat mulier per que retrahi possit a seruitijs viri illa amittat: et
ideo amittit forum et domicilium et non alia:et hoc per ea q̄ tra
dit Barto.in.l.fi.§.item rescripserunt.j.ff.ad muni.hinc videmus
quod non desinit agnatio non etiam desinit patria potestas:licet
filia nubat.l.si vxorem.C.de condi.insertis.sed quod non teneatur
pro

pro represalijs nō retrahit a seruitijs viri merito ꝛc. item cōsiliū habet aliud fundamentū ꝙ censentur ciues ille psone que soluūt collectas seu datiuas vt ciues: sed dña Jsotta dum vixit et post eius mortē Philippus soluerūt datiuas prout alij ciues senēses merito ꝛc. huic medio nō obstat ꝙ trahitur in. d. l. quotiēs. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxviij.

1 ☞ Testari an possit mulier de bonis et dote de consensu mariti stante statuto ꝙ muliere decedente in matrimonio sine filijs vir lucretur tertiam partē dotis et possit dicta mulier dimittere eo casu duas partes dotis cui voluerit ꝛ si vltra disponat nō valeat. nu. 3.
2 Mulier in quibus videatur sequi forum viri.
3 Si dictio exponitur pro quatenus.

¶ Consilium. clxxviij.

N nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Uidetur in hac cōsultatione prima facie dicendum ꝙ dictū testm̄ non valeat saltē quo ad bona sita in territorio Bagnorēsi prout sunt bona de qbus agitur: nam. d. dña Pera testata fuit de omnibus bonis suis ꝛ nō se restrinxit ad duas partes sue dotis ꝛ suos pānos et sua gaudiola ad eius vsum deputata ꝛ statutū Bagnorēse disponit ꝙ si qua mulier vltra ꝗ. s. eidē promittatur statutū disponit ꝙ nō valeat vllo iure ex quo indefinite loquitur ꝙ nō valeat videtur intelligēdū vniuersaliter qđ nihil valeat quia indefinita equipolleat vniuersali. l. si pluribus. de
2 leg. ij. l. si seruitus. de serui. vrb. predi. c. vt circa. de elec. lib. vj. † Nec videtur obstare ꝙ dicta mulier mutauerit forū nubēdo apud vrbē veterē quia vxor efficitur de domicilio viri et desinit esse de primo domicilio. l. cum quedā puella. in prin. ff. de iurisdi. om. iudi. nec statutum municipale ligat nō subditos put habetur in. l. extra territorium. ff. de iurisdi. om. iu. ꝛ in. l. cunctos populos. C. de sacrosan. eccle. ꝛ c. vt animarū. §. statuto. de cōsti. lib. vj. ꝛ l. rescripto. §. fi. ad munici. qꝛ rūdetur ꝙ vxor nō mutat domiciliū originis quo ad ea que non retrahunt a seruitijs viri prout habetur in. d. l. cum quedā puella: nec videt̄ obstare cōsensus mariti cui ex forma dicti statuti Bagnorēsis videtur ꝙ applicet̄ tertia pars dotis vxore decedente sine liberis qꝛ statutū inualidat testm̄ ꝛ testamēto inualidato hereditas defertur veniētibus ab intestato qbus non potuit p̄iudicare maritus cōsentiendo. ar. l. id qđ nostrū. de reg. iur. et regule nō pōt alteri. eo. ti. lib. vj. p̄terea dictū ius municipale cōcedēs marito tertiam partē dotis videtur factū in fauorē subditorū ꝛ nō procedere in maritis forensibus maxime alibi morātibus: non em̄ videtur de mente statuentiū preiudicare mulieribus subditis in fauorem nō
3 subditorū et mens p̄ualet verbis per iura vulgaria. ¶ † His tamē non ob. cōtrariā partē arbitror iuri magis consentaneā saltē ꝙ valeat testm̄ in duabus partibus dotis p̄dicte. nam constat ꝙ de iure cōmuni dicta mulier pōt libere de bonis suis testari quia rei sue et bonorū quilibet est moderator ꝛ arbiter ꝛ libera est vnicuiqꝫ testādi facultas. l. j. C. de sacrosan. ecc. ꝛ. l. stipulatio hoc modo cōcepta. de verb. obli. cum si. item cōstat ꝙ dictū est correctoriū iuris cōmunis: ideo strictissime est interpretandū. ar. l. precipimus. de appel. C. ꝛ. c. cum dilectus. de cōsue. ꝛ. l. ius singulare. ꝛ. l. qđ vero cōtra. ff. de. ll. cum concor. ideo dictū statutū quatenus dicit ꝙ mulier si decesserit sine liberis ex eodē matrimonio natis possit disponere de duabus partibus sue dotis: ꝛ si vltra disponat nō valeat intelligatur nō valeat in eo ꝙ vltra disponit et nō intelligatur ꝙ nō valeat in aliquo: et sic etiā nō valeat in duabus partibus dotis ꝛ in pānis et alijs de quibus in eodē statuto dispositū est ꝙ disponere possit vt sic minus recedatur a iure cōmuni per dicta iura ꝛ pro hoc facit quia dictio si exponi solet. i. quatenus. ar. l. stichū qui meus erit. de leg. j. ꝛ ibi per doct. ꝛ Bar. in repeti. l. j. ff. de iure codi. ꝛ per Bal. in l. fi. C. eo. ti. ꝛ per eos ꝛ alios in aut. ex causa. C. de libe. prete. ꝛ sic dicta particula statuti intelligatur ꝙ testamentū non valeat quatenus vxor disponat vltra quā sibi pmittatur. s. in eodē statuto: preterea testando de omnibus suis bonis si tertia pars dotis est reseruata marito per censurā dicti iuris municipalis illa tertia pars dotis nō est in bonis mulieris. vnde disponendo de omnibus bonis suis nō disposuit de dicta tertia parte dotis que nō remansit in bonis suis attētis verbis statuti relatis in themate: licet in themate postea innuatur ꝙ maritus sit vsufructuarius: puto autē ꝙ sit in aduertēter positū: remanet ergo cōclusio in iure clarissima ꝙ dictū testamentū. d. dñe valet in duabus partibus sue dotis et in his in qbus est sibi pmissum testari per dictā legē municipalē. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxix.

☞ Mulier que pacto pmisit in casu mortis soluere marito. clx. florenos heredibus mariti quos maritus soluere promisit certis auūculis vt posset cōtrahere matrimoniū cum dicta muliere qđ dicti auūculi impediebāt an possit venire cōtra stante statuto ꝙ mulier nō possit cōtrahere sine cōsensu mariti ꝛ duorū p̄rimorū. p to.
1 Restitutio in integrum non datur pro parua lesione. nu. 10.
2 Juramentum tollit remedium. l. ij. C. de rescind. vendi. et similiter restitutionem in integrum. nu. 1.
3 Renunciari an possit lesioni enormi ꝛ doli mali exceptioni. nu. 12.
4 Doli exceptio vel lesio cessat vbi interuenerunt amici ꝛ p̄rimi qui fallit vbi tractatur de fauore illorum. nu. 13.
5 Alienari vt possint minorū bona immobilia que requirantur.
6 Dolus sonat in crimē stellionat⁹ ꝛ iest vbi est lesio enormis. nu. 10.
Presumptio quandoqꝫ causatur ex vicinitate actuum.
7 Donatio nō p̄sumit̄ maxime in muliere vbi alia cā pōt ꝯiecturari.
Stipulatio vel pacisci ne maleficiū cōmittatur an sit turpis.
8 Matrimonia debent esse libera.
9 Juramentum non firmat contractū quando contractus reprobatur odio alterius ex contrahentibus vt quia interuenit lesio enormis licet iurantem obliget. nu. seq.
10 Restitutio in integrum ex qua lesione possit causari. nu. seq.
11 Donator an possit dici lesus vt aduersus donationem per eum factam possit petere restitutionis in integrum remedium.

¶ Consilium. clxxix.

N nomine dñi nostri Jesu

1 xpi. ¶ † Licet in hac cōsultatione instari posset ꝛ nōnulla adduci pro parte Luce ꝛ fratrū: tamē omissis que pro Luca adduci possent solū deueniā ad articulū an dicta mea astringatur ad obseruātiā dicti cōtractus ꝛ eorū que per eam p̄missa fuerunt: circa quē articulū solū videtur remanere hesitatio an ratione enormis lesionis dictus cōtractus aut virtus iuramenti reddatur inutilis seu detur remediū aduersus dictū cōtractū iuratū circa qđ videtur dicendū ꝙ nō ea ratione qꝛ iuramentū tollit remediū restitutionis in integrū. l. j. C. si aduer. ven. ꝛ resti. in integ. nō datur pro parua lesione. l. scio. ff. de integ. resti. ergo magna lesio nō impedit
2 iuramentū seu virtutē iuramēti. † Nam vbi quis est lesus vltra dimidiā iusti precij si iurat seruare contractū tollitur remediū. l. ij. C. de rescin. ven. prout voluit glo. Bar. Bal. ꝛ doc. in. d. l. ij. qđ videtur p̄cedere nō solū in maiore: sed etiā in minore si iurauit nō venire cōtra ratione minoris etatis vel alia ratione put sentit gl. in. d. l. ij. et volūt ibi Bar. ꝛ doct. ꝛ Ang. ꝛ Saly. ibidē: sed nō videtur dubiū ꝙ lesio vltra dimidiā iusti precij sit enormis lesio: ideo ex hoc videt̄ ꝙ dicta renūciatio nō vitietur rōne enormislesionis nec veniat dicta de causa rescindēda: qꝛ pōt renūciari exceptioni resultāti ex enormi lesione vt inqt Bar. in. d. l. si qs cum aliter. de ver. obli. sed dicta dña renūciauit exceptioni doli mali: ideo videatur renūciasse exceptioni que resultat ratione enormis lesionis que est exceptio doli mali: vt. d. l. si quis cū aliter. item decretū iudicis videtur ꝙ faciat cessare presumptionē doli per. l. j. cum sua gl. C. de predi. cu. lib. x. et
3 dicit Bar. in. d. l. si quis aliter. † Et insup dicit Bar. in. l. si quis cū aliter. de ver. obli. ꝙ pōt renūciari enormi lesioni: sed in hmōi contractibus solet renunciare exceptioni doli mali que exceptio doli mali causat̄ ex enormi lesione. d. l. si quis cū aliter licet non viderim
4 tenorē instrumēti: † p̄terea vbi interueniūt p̄pinqui videt̄ cessare dolus. l. trāsactione. cū ibi notatis p doc. ꝛ videt̄ cessare lesio minoris p no. p gl. ꝛ doc. in. l. polla. C. de his qbus vt indig. merito cēseatur cessare dolus cōtrahētiū cū hac muliere ꝛ lesio ipsi⁹ mulieris: ex
5 quo interuenerūt p̄pinq sui. ¶ † Tamē his minime refragātibus cōtrariā partē arbitror iuri magis cōsentaneā: nam premitto ꝙ dictus Ictus citra virtutē iuramēti fuit inefficax: nam vt arbitror dicta mea erat minor. xxv. annis ex quo tūc nupserat cū mulieres soleant cōiter nubere lōge ante. xxv. annū ꝛ si expectasset tāto tpe nō habuissent auūculi cām indignationis istud aūt est facti et si ita est dictus Ictus esset rōne minoris etatis quatenus cōtineret alienationē bonoꝝ immobiliū vel similiū que p̄hibent̄ alienari sine iusta cā. l. ob es. de p̄dijs minorū. C. ꝛ. l. j. ff. eo. ti. ꝛ. l. lex que tutores. C. de
6 admi. tu. † nec cā sine decreto iudicis et dictis titulis quasi per totos: sed in casu isto nō interuenerūt iusta cā alienādi nisi quatenus se habuit cōdecēs cā dotis nec decretū iudicis. itē dato ꝙ valuerit tū rōne lesionis cōpetere deberet dicte mee b̄nficiū restitutionis in integrū si non excessit. xxix. annū p iura vulgaria. itē ꝛ scdō ꝛ principaliter cā dicti Ictus nō fuit alia nisi ne dicti auūculi venirent ad arma cōtra dictū Lucā eius maritū p̄pter spōsalia inter ipm Lucā et dictā meā sine eorū cōsensu ꝛ scitu ꝛ ecōtra ne dictus Lucas veniret ad arma cōtra eos: ꝛ sic in effectu ne inuicē se offenderēt ꝙ venire ad arma cā offendēdi ꝛ offensa sonabāt in maleficiū saltē in dolū ꝛ dolus causat crimē stellionatus. l. iij. ff. de crimine stel. ꝛ arma assumere regulariter nō licet. l. j. ꝛ. l. iij. ff. ad. l. iuliā. de vi pub. qđ em̄ ex dicta cā dicta mea ita conuenerit ptꝫ ex vicinitate actuū: qꝛ cōpromissum fuit ne auūculi p̄dicti p̄p̄t iniuriā quā reputabāt eis factā propter dicta spōsalia cōpromiserūt dicti Lucas ꝛ auūculi ꝛ nulla alia cā subsistente arbitri laudauerūt ꝙ dictus Lucas daret dictis auūculis. clx. flo. attento tenore cōpromissi a quo dependet virtus laudi. l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. et attēto ꝙ nulla alia cā deducit̄ ꝛ auctu immediate secuto reiterationis spōsaliū de presenti in p̄ntia dictorū auūculorū satis clare cōstat ꝙ dicta cōdēnatio. cclx. flore. ꝛ emologatio nō ex alia causa emanarunt ne dicti auūculi venirēt ad arma cōtra dictū Lucā ꝛ nollent obuiare spōsalibus de p̄nti p̄dictis: ꝛ ex quo incōtinēti sequūtur cōtractus facti per ipsam puellā: ipsi etiā cēsentur ob eandē cām facti cū nulla alia

causa subsisteret ꝛ ex vicinitate actuum resultat dicta presumptio. arg. l. si ventri. §. fi. ff. de priuile. cred. ꝛ que per Bar. ꝛ doc. in. l. post cōtractū. ff. de dona. ꝛ Cy. in. l. si qs post hac. C. de bonis proscrip.
7 et ꝙ per Bar. in. l. penul. §. si vxor. ff. solu. matri. † Non enim presumitur causa donationis vbi alia causa potest coniecturari. l. si cum aurū. ff. de solu. ꝛ. l. cum de indebito. de proba. maxime in mulieribus quarū natura est auara glo. in. l. si stipulatus. ff. de dona. inter virum ꝛ vxo. ꝛ in. l. si a spōso. C. de dona. propter nup. dicta autem causa est turpis pacisci eñ ne maleficiū cōmittatur est turpe ꝛ conuentio nō valet. l. iurisgentiū. §. si ob maleficiū. ff. de pac. ꝛ. l. generaliter. de verb. obli. ꝛ tenebantur dicti auūculi acquiescere ꝛ nō contrauenire spōsalibus sponte ꝛ cōcorditer cōtractis inter marem et
8 feminā. † Nam libera debēt esse matrimonia. c. cum locū. c. requisiuit. ꝛ. c. gēma. de spōsa. si itaq; ipsi receperunt aliquid vt acquiescerent ꝛ nō resisterent cum id facere alias deberent: ideo ob turpem causam receperūt per tex. ꝛ ꝙ ibi habetur in. l. penul. ff. de cōdi. ob turpē causam. ꝛ. l. iiij. eo. ti. in quibus iuribus habetur ꝙ datū ob id ad qḋ recipiens tenebatur censetur datū ob turpē causam: ideo est locus repetitioni fortius debet esse locus retētioni. l. j. §. is aūt. versi. nam cui damus. ff. de superfi. ꝛ. l. inuitus. §. j. ff. de reg. iu. ꝛ hac ratione possumus dicere ꝙ dicte cōuentiones fuerūt inefficaces ꝛ
9 reprobate odio auūculorū. † Et quādo cōtractus reprobatur odio alterius ex contrahentibus iuramentū non firmat cōtractum: licet obliget iurantē. c. significāte. de pig. c. j. ꝛ. c. debitores. de iureiur. et no. Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. cum quo cōcordant docto. cōmuniter omnes in dictis iuribus. ꝛ in. c. cum cōtingat. de iureiu. et a vinculo iuramenti pōt peti ꝛ cōcedi debet absolutio vt habetur in. d. c. j. ꝛ in. d. c. debitores. ꝛ. d. c. significāte. ꝛ per hanc viam potest se tueri dicta mea que etiā potest se tueri: quia fuit enormiter lesa immo enormissime lesa: nam primo ipsa liberauit auūculos curatores ab onere reddende rationis administrationis. item liberauit eosdē ab obligatione dandi dotē maternam. item confirmauit legata ꝛc. istud nescio qḋ preiudiciū inferat: sed faciliter mihi psuadeo ꝙ aliqḋ preiudiciū sibi intulerit alias frustra voluissent ꝙ ipsa legata cōfirmaret. item dedit marito omnia bona sua in dotē que vt mihi psuadeo fuit excessiua dos nō haberet hereditatē paternā pro dimidia ad hoc. l. j. C. si aduersus dotē vbi dicitur circūuenta ꝛ lesa illa mulier que marito dederat in dotē omnia bona sua prout fecit ista mea: insup preter morē conuenit ꝙ si vir pmoreretur etiā sine liberis heredes viri lucrarētur. clx. florenos. ideo ipsa fecit tot cōuētiones sibi nociuas ꝛ nulla sibi proficua nisi quia cōtraxit spōsalia de presenti cum dicto Luca que fuerūt supflua et inania cum precessferint alia de iure valida. ar. l. qui bis idem. de verb. obli. ipsa forte putabat esse necessaria: presumitur enim potius error in iure aut in facto ꝑpter quā donatio. l. ꝛ si me putē. de cōdi. inde. vel fuit causa quā dixi que fuit turpis ꝛ non tollit quin ob eam causam. d.
10 puella fuerit enormiter ꝛ enormissime lesa. † Ubi aūt est enormis lesio excessiua tunc inest dolus re ipsa. l. si quis cum aliter. de verb. obli. ꝛ quādo est dolus re ipsa quia viget enormis lesio tunc non videtur ꝙ iuramentū adeo liget quin possit peti absolutio a iuramēto ꝛ postea veniri contra prout videtur cōcludere. d. Anto. in. d. c. cum contingat. quarto suo casu principali: nec obstat responsioni date. s. per Jmo. in. d. c. cum cōtingat ad. d. l. scio. de in integ. resti. l. j. C. si aduersus vendi. pigno. que requirit grauē lesionē vt cōcedatur restitutio in integrū: quia est speciale illo casu prout sumitur ex dictis doct. ibi ꝛ Bar. ꝛ Bal. in. l. ij. eo. titu. ergo regulariter contra prout ꝛ ipsi volunt ad hoc. l. j. ff. ad munici. ꝛ. l. j. C. de thesau. lib. x. preterea licet magna lesio requiratur prout dicit ibi tex. nō tamen videtur ꝙ requiratur ꝙ sit tāta lesio ꝙ excedat dimidiā iusti precij seu equipolleat lesioni dimidie iusti precij paruū enim ꝛ magnū sumitur arbitrio iudicis ſm subiectā materiā. ar. l. j. ff. de iure delibe. qualitercūq; sumatur ibi magnū ꝛ paruū non est vis ad hoc propositum cum vt dixi sit ibi speciale in materia autē nostra potest sumi enormis lesio pro illa que in aliquo excedit dimidiā iusti ꝑcij quo casu multi tenent ꝙ iuramentū prouideat aduersus dictā lesionē ꝛ est cōmunis opi. glo. et docto. quam tamē Jmo. limitat vt. s. ꝙ nō procedat in minore muliere ꝛ rustico ꝛ in ista enormi lesione procedat opi. eoꝝ qui volūt ꝙ enormis lesio nō impedit vires iuramēti. Item pōt sumi enormis lesio pro multū plus excessiua puta quia excedit tertiā vel saltē quartā iusti precij hoc est: quia nō datur tm̄ viri quantū est tertia pars iusti precij prout cōtingit in casu nostro quo casu loquūtur Bal. in corpore. d. aut. sacramenta pube. hoc est in. c. j. §. sacramēta. de ꝓhibi. feu. aliena. per Fede. colla. x. ꝛ ita ꝑcedat eorū opi. ꝛ dñi Anto. ꝛ Panor. ꝛ sequaciū ꝛ Uincē. ꝛ Jo. and. ꝛ aliorū ꝛ ita sepius consului vz ꝙ vbi cadit tam enormis lesio iuramentum nō astringit saltē petita absolutione a iuramento que eo casu debet cōcedi ad cautelā si nō est necessaria: et ita hic perusie in causa in qua fui aduocatus vidi cōsultū per clarissimos doct. prece
11 ptores meos. d. Joan. petrutij. ꝛ. d. Benedictū caprā. ¶ † Nec ob. d. c. ꝗuis. ꝛ qḋ ibi dicunt Jo. and. ꝛ Domi. s. ꝙ procedat etiam vbi nihil est datū in dotē: quia rñdetur primo ꝙ nōnulli tenent cōtra prout ꝛ sunt Richar. ꝛ Bartho. de Saly. in. l. pactum dotali. C. de colla. ꝛ videtur de mēte Raph. fulg. ibi: dato aūt ꝙ dictū Jo. and. et Domi. militaret nihilominus nō ob. quia tūc in effectu est quedam donatio in qua nō censetur semp lesus qui donat. nam inquit dñs Beatius est dare quā accipe. c. cum marthe. de celeb. mis. ꝛ. xvj. q. j. predicator. ꝛ qñ quis donat nō habet recōpēsam scit quid facit. nō ita decipitur prout qñ dat ꝑpter recōpensam nō cōdignā quia pōt credere ꝙ non sit tanta disproportio et nō ita de leui trahitur quis ad gratis cōcedendum vel renūciandū prout ad renunciandū propter recōpensam in qua de facili potest ledi facit. l. si ego. ff. ad
12 velleia. ¶ † Nec ob. ꝙ pōt renūciari enormi lesioni put vult Bar. in. d. l. si quis cum aliter. de ver. obli. quia in casu isto nō est renūciatum enormi lesioni: et licet sit renūciatū exceptioni doli mali tamē trahitur ad modicā lesionē nō ad magnā lesionē prout concludit Bar. in. d. si quis cum aliter ꝛ si traheretur ad magnā lesionē nō est verisimile ꝙ traheretur ad maximā prout als dicunt do. Anto. et moderni in. c. quintauallis. de iureiu. ꝙ promittēs nō venire cōtra ratione enormis lesionis poterit venire cōtra ratione enormioris lesionis: ista aūt lesione dum est enormior: sed est enormissima merito ꝛc. ꝛ facit ꝙ no. Bar. in. d. §. idem. quesijt: ea enim facilitate qua inducitur ad cōtrahendū inducitur ad renūciandū in casu aūt isto non presumitur donatio per supradicta. Preterea Joan. and. et Domi. dixerūt ꝙ habet locū. d. c. ꝗuis qḋ quidē capitulū ꝗuis loquitur qñ iuramentū nō est dolo extortū: sed vbi est tam excessiua lesio est dolus re ipsa vere ꝛ dolus ex proposito presumptiue merito nō ob. dicta opi. Jo. and. ꝛ Dominici: nec ob. si renūciauit exceptioni doli mali: quia trahitur ad modicā lesionē non ad magnā lesionē prout voluit Bar. in. d. l. si quis cum aliter ꝛ si ad magnam non ad maiorē vel maximā. arg. eorum que habentur in. c. quintauallis. de iureiur. ꝛ in. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. pro socio. ꝛ in. d. c. cum cō
13 tingat. † nec ob. ꝙ interuenerūt propinqui. quia licet vbi interuenerunt propinqui nō presumatur dolus vel deceptio ꝑcedit in dubio sed in casu isto satis apparet de lesione per supradicta. item. d. propinqui sunt suspecti quia de eorū fauore solo vel principaliter tractatur maritus interuenit in fauorē auunculorum ꝛ auūculi in fauorē mariti: et sic quodāmodo auctoritatē prestiterunt in causa propria cōtra. l. j. ꝛ que ibi habentur in. l. j. ff. de aucto. tuto. et sunt illi de quorū presumpto dolo agitur: ideo eorum interuētus non minuit presumptionem doli immo auget. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxx.

1 ¶ Filij positi in cōditione an cēseātur tacite inuitati. nu. 4. ꝛ. 6.
2 Fideicōmissum an trāsmittatur ad heredes vniuersales vbi substitutus obijt ante euentum conditionis.
3 Substitute filie testatoris vltimo loco an post omnium mortem admittantur. vsq; ad. nu. 6.
4 Substō facta sub cōditione si decesserit sine liberis quid importet.
5 Inuitatus sub vna cōditione an illa defecta excludatur. nu. seq.
6 Legitima filiorū an minuatur damno societatis cōtracte per filios iussu patris vel testatoris.
7 Legitimam an possit detrahere heres filiorū de rebus legatis ipsis filijs tanq̄ melioribus.
8 Expense in rebus legatis facte per filios seu filiorum heredes an possint repeti.
9 Dotem maternam an possint filiorum heredes detrahere ex quo dicti fuerunt grauati restituere hereditatem.
Inuentarium non cōficiens an presumatur circa res hereditarias malignasse.
10 Legitima an perdatur propter non confectionem inuentarij.
11 Trebellianica an perdatur propter non confectionem inuentarij ab heredibus factam.
12 Fideicōmissi restitutione an veniant bona testatoris ꝛ filij rogati.
13 Trebellianice loco an succedāt fructus iudicio testatoris percepti etiam in filijs primi gradus.
14 Legitima filiorum non potest minui legatis sed id qḋ deest suppletur ipso iure resecato omni onere.
15 Testari an possit excōmunicatus non plene absolutus.
16 Usufructuaria omniū bonorum vxore relicta et domina ac massaria in vita sua tantum institutis christi pauperibus an censeatur heres vel vsufructuaria.
17 Usufructuaria an reputetur testatoris volūtate vxor transiens ad secūda vota stante statuto ꝙ vsusfructus expiret vxore transeunte ad secūda vota.

¶ Consilium. clxxx.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Multitudo questiorum me inducunt vt breuius incedam quā si super singulis fuissem consultus de per se: et circa primum licet posset instari pro parte filiorum ꝙ filij ipsius Christophori censeantur inuitati: quia positi in conditione. arg. eius quod notat glo. in. l. filiusfami. §. cum quis. de lega. j. vbi Pau. de cast. inclinat in hanc partem ꝙ censeantur inuitati tacite dicens ꝙ Bald. in. l. j. C. de condi. inser. in certis lectu. hoc voluit dicens ꝙ si haberet socium hanc partem teneret: sed quia in lectu.

in lec.Bal.hoc cõmuniter non habetur: ideo nõ audet id firmare:
2 et licet nõnulli conentur tenere hanc partem. ¶ †Tamen cõmunis opi.est in contrariũ.s.ꝙ filij positi in cõditione non censeantur tacite inuitati: sed censentur positi in cõditione: quia testator censetur tacite inuitare positos in cõditione ea cõsideratione: quia videtur considerasse qđ filius institutus sibi testatori succedat et filij ipsius instituti succedant eorũ patri filiorũꝗ testatoris ab intestato vel ex testamento ipsius filij iste est tex. cum glo.in.d.l.lucius. in fi. et idem videtur sentire glo.in.l.ex facto.§.ex facto. in verbo defecissent.ff.ad trebel.⁊ hoc est qđ voluit glo.in.d.§.cum quis.et hanc partem tenuerunt Ray.de forli.Jaco.de are.Cy.Franci.tigri. de pisis Barto.Bal.Ang.Nico.de neapo. Rapha.cuma.Franci. de albergo.⁊ Jmo.in.d.l.lucius.idem Bar.in.l.centurio.versicu.vlterius quero.de vulga.⁊ pupil.⁊ in.d.l.si cum dotẽ.in prin.⁊ hec pars sine dubio est cõmunis et tenẽda in decisiõis ꝑut eam tenet Pau. de cast.in.d.§.cum quis. ⁊ ibi etiam Rapha.cu.⁊ Jmo.et Pet. de ancha.in.c.in presentia.de ꝓba.⁊ in.c.licet.de voto.⁊ in.c. si pater. circa principiũ. de testa.lib.vj. Et maxime cum simus in transuersalibus quia Christophorus erat transuersalis testatori: ita qđ est maior ratio concludendi ꝙ non censeantur inuitati prout tangit Saly.in.l.j.C.de cõdi.inser.primã partẽ tenens in descendentibus testatoris: ⁊ insuꝑ dicta opi.militat quando patri filiorũ deuoluta fuit hereditas vel portio hereditatis vtrũ.s.filij positi in cõditione censeantur substituti eorũ patri in portione sibi quesita: ita loquitur.d.l.lucius.⁊ glo.d.l.cum quis.⁊ doct.preallegati. tunc enim est maior ratio dubitandi et cõiecturandi ꝙ testator voluerit ꝙ hereditas quesita patri deueniat in eius descendentes ꝙ quesita alteri vt suadet ratio naturalis ⁊ patet in.l.cum auus.ff.de cõdi. ⁊ demõ. vbi ex verisimili mente defuncti violantur verba substitutionis facta de ꝓprio filio testatoris vt portio quesita vni filio deuoluatur eius filio nepotiꝗ testatoris forte non cõcepto tempore testamẽti vel tẽpore mortis testatoris etiam ad exclusionẽ alterius filij testatoris nati ⁊ ꝭm verba a testatore inuitati ad illam portionẽ fratris ꝙ est quid mirũ: ideo etiam si in illis terminis quibus pater successisset teneretur ꝙ filij positi in cõditione censerẽtur inuitati cuius contrariũ est verum maxime in transuersalibus vt premisi: tamẽ in portione non quesita patri secus dicendũ foret prout casus noster quia Christophorus inuitatus per fideicõmissum vniuersale post mortem filiorũ testatoris institutorũ decessit in vita filij: ideo fideicõmissum suũ est factum caducum per.l.heres meuius.in princi.de condi.⁊ demõ.⁊.l.cum heres.ff.quãdo dies leg.ced. Et est generale qđ legatario vel fideicõmissario decedente pendente cõditione caducatur legatũ vel fideicõmissum: ideo nõ agitur ꝙ filij positi in cõditione censeantur inuitati ad portionẽ quesitã vel delatam eorũ patri et cum dicta iura simpliciter dicãt ꝙ caduca fiunt dicunt in consequentiam ꝙ non transmittitur in filios vel alios quia ibi fit transmissio nõ caducatur.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu.tollẽ. et loquũtur generaliter illa iura tam in legatis vniuersalibus quã particularibus cum generaliter loquãtur et sint etiã post tractatũ vniuersaliũ: quinimmo minus suadet ratio ꝙ trãsmittatur vniuersale fideicõmissum quam singulare qꝛ vniuersale magis assimilatur hereditati que non agnita nõ transmittitur regulariter.d.§. in nouissimo.⁊.l.qm sororẽ.C.de iure delib.cum si.⁊ in.l.legatariũ singularem ipso iure transit dominiũ rei legate.l.a titio.ff.de fur.l. legatum.de leg.ij.cum simi. secus in fideicõmissario vel cui nõ queritur hereditas neꝗ res hereditarie ante restitutam hereditatem.l.j. in prin.⁊.l.restituta. ad treb.cum si.ideo glo.in.l. cum filio sup verbo retenturũ tenet ꝙ fideicõmissarius vniuersalis decedẽs ante restitutam hereditatẽ non trãsmittit ⁊ glo.parua super verbo adeatur in.l.quidã ita.in prin.ff.ad trebel.⁊ glo.in.l.iij.de reg.cato. et Dy. in.l.iij.de adimẽ.leg.dicant nõ transmitti fideicõmissario decedẽte ante aditam hereditatẽ que non dicũtur in legato seu fideicõmisso singulari per.d.§.in nouissimo: licet ille opi.reprobẽtur: tamẽ suadent qđ dixi. Cõstat ergo ꝙ fideicõmissum vniuersale nõ transmittitur fideicõmissario decedẽte pendente cõditione vt quia decedit viuo instituto qui est rogatus restituere post mortẽ per predicta: ⁊ licet glo.in.l.is cui velit contrariũ in liberis per.d.§. in nouissimo tamẽ glo.et melius secus vult in.l.vnica.C.de his qui ante apertas tabu.que cõmuniter approbatur ⁊ est tex.in l.heredes mei.§. cum ita.ff.ad treb.qui loquitur in filijs testatoris et eorũ filijs positis in conditione: nec ob.d.§.in nouissimo per quem se fundat dicta glo. d.l.is cui.quia loquitur in hereditate pure delata non agnita que transmittitur per liberos in eorũ liberos per.l.vnicam. de his qui ante apertas tab.nõ autem in relictis cõditionalibus. ⁊ licet Bal. in.l.vnica.de his qui ante aptas tab.saluet.d.glo.d.l. is cui quãdo sunt coniecture ꝙ testator voluerit in filios transmitti tamẽ in dubio tenet cõtra eam ⁊ generaliter tenet contra eam in.d.§.finautẽ sub conditione.et licet alleget in arg.l.lucius.de heredi.insti.tamẽ non propterea dicendũ est ꝙ in terminis quibus filij sunt positi in conditione propterea fiat transmissio: sed prout coniecturari ibi voluntas testatoris ita ⁊ alias ex coniecturis interpretari posset voluntas testatoris ad finem transmissionis: et insuper etiam Bald. loquitur in liberis testatoris prout et loquitur glo.d.l.is cui. que secus vult in extraneis: nos autẽ sumus in extraneis merito ⁊c. est ergo clara conclusio ꝙ filij dicti Christophori nõ succedunt in ali-
3 quo in bonis dicti testatoris. ¶ †Circa secundũ quesitum videtur prima facie dicẽdum ꝙ filie dicti testatoris vltimo loco substitute admittantur per tex.in.l.ꝙdiu.iij.ff.de acqui.heredi. vbi est casus ꝙ si sunt facti plures gradus institutionũ ⁊ substitutionũ ⁊ secundus inuitatus decedat anteꝗ cedat dies sue substitutionis admittitur postea tertius: licet ipse fuerit substitutus secũdo cui mortis preuentione nõ fuit delata successio admittitur tertius ⁊ ibi Bar. et Jmo.trahunt ad questionem que multũ videtur conferre ad casum nostrũ: nam ponunt casum ꝙ testator instituit filium pupillũ et pupillo substituit titium: ⁊ quandocũꝗ titius decederet substituit sibi gaiũ titius decessit viuo pupillo: ⁊ sic expirauit sua substitutio decessit postea pupillus est locus substitutioni vltime prout concludunt ibi Bar.et Jmo. per tex.ibi ⁊.l.coheredi. in prin.ff.de vulga.⁊ pupil.facit.C.de cadu.tol.l.vnica.§.in primo.§.pro secũdo et.§.finautem sub conditione in quibus probatur ꝙ si relictũ vni pure vel sub cõditione est pro non scriptũ vel in causam caduci vel caducum relictũ deuoluitur ad substitutũ: sed fideicõmissum factũ Christophoro post mortem filiorum est factũ caducum ex quo decessit ante filios vt probatũ est in primo dubio ergo vadit ad substitutos ⁊ hoc ꝙ si primus substitutus decedit in vita instituti succedat secundus substitutus concludit Bal. in consilio mihi.dcccc.xl. incip.ꝙuis primus.⁊ in cõsilio mihi.ccccxcij.incip.quidã Paulus guadãbij ⁊ hoc esset clarũ si non fuisset adiecta illa cõditio si Christophorus decessisset sine liberis: sed fuisset dictum post mortem Christophori prout contingebat in questione posita per Bar. in dicta.l.ꝙdiu et in terminis.d.l.ꝙdiu.⁊.d.l.coheredi in quibus purificata fuit conditio sub qua inuitatus fuit vltimo substitutus in casu autem nostro defecit conditio substitutionis vltime sub qua inuitate fuerũt dicte filie vltimo substitute ex quo Christophorus decessit cum liberis: ita qđ iste videtur casus.l. qui habebat.ff. de vulga.et pupil.vbi prima substituta decessit in vita pupillorũ quibus erat substituta ipsa filia decedentibus postea pupillis excludũtur tertie substitute quia substitute erãt sub cõditione si filia ante pubertatem decederet ⁊ illa impubes decessit: ⁊ propterea non est locus vltime substitutioni: ita in casu nostro deficit cõditio vltime substitutionis facte sub conditione si decesserit sine liberis: ideo
4 filie excluduntur.† Sed vehementer obstare videtur quia dicta cõditio si decesserit sine liberis videtur apposita fauore liberorum adeo ꝙ vbi liberi non sunt successibiles non facto eorum vel testatoris non faciunt deficere conditionem prout est theorica Barto. in.l.filiusfamilias.§.cum quis.de lega.j. item cessante fauore videtur ꝙ debeat cessare conditio.arg.l.adigere.§.ꝙuis.de iure patro. et.c.cum cessante.de appel.cum similibus.facit qđ tradunt doct.in l.heredes mei.§.cum ita.ad trebel. vbi verba conditionis sub qua facta est substitutio si decesserint omnes sine liberis: et tamen si supersunt aliqui liberi qui non possunt succedere defuncto puta quia alij eos excludunt tunc illi liberi non faciunt deficere conditionem prout volunt Barto.Ange.⁊ Jmo.in.d.l.heredes mei.§. cum ita.ad treb.ꝙ in simili voluerunt.Nico.de mat.Bal.Rapha. et Pau. de cast.in.l. penul.C.de impuberũ. in terminis illius tex. cum ergo filij Christophori non possint succedere dictis filijs testatoris de quorum substitutione passiua agitur: ideo non faciant deficere conditionem.Item illa substitutio cõpendiosa facta Christophoro sub conditione si decesserit sine filijs continet in se fideicõmissariam et vulgarem expressas verbis generalibus prout notant Bar.⁊ doct.in.l.centurio.de vulga.⁊ pupil.et Cy.⁊ doct.in.l. precibus.C.eo.titu.⁊ doc.vbiꝗ vbi plene tractatur materia substitutionis compendiose: conditio autem illa sine liberis respiciebat substitutionem fideicõmissariam non autem vulgarem: ideo Christophoro decedente in vita testatoris sit locus substitutioni vulgari que locum habet etiam in legatis ⁊ fideicõmissis.l.vt heredibus. de lega.ij.vnde satis est ꝙ primus rogatus decessit sine liberis ꝑut igitur Christophorus primus substitutus si viueret succederet ex substitutione: licet liberos habent ita et eidem vulgariter substituti subrogati in locum Christophori succedant.arg.l.filie.§.titia. de condi.⁊ demon.prout has vltimas rationes ad propositũ adducit Pau.de cast.in consilio incip. presens dubium col.ij. in ordine mihi.ccclij.ꝭm nouam impressionem ⁊ in prima impressione nume
5 ro.cxlix. ¶ †Tamẽ his non obstantibus contrarium arbitror de iure respondendũ: regula enim est ꝙ inuitatus sub vna cõditione illa defecta excluditur.d.l.j.§. finautem sub conditione cum mille similibus immo censetur nõ inuitatus potiusꝗ inutiliter inuitatus dicte pulchre iuriscõsultus in.l.j.in prin.ff.de reg.cato.⁊ debet conditio impleri in forma vt.l.meuius.⁊.l. si heredi.ff.de condi. et demõstra.⁊ si non potest conditio impleri de iure impleatur de facto.l.penul.ff.de statu libe.⁊.l.mulier.§. si quis hereditarium.ff.de condi.insti.cum concor. ibi per glo. adductis.et ideo ad istud propositum dicit Barto.in.d.§.cum quis ꝙ conditio respicit factum non ius seu effectum facti.et sic attenditur an factum in cõditione

deductum verificetur necne: sed constat ꝙ dicte filie sunt in dicta
substitutione inuitate sub conditione si Christophorus decesserit
sine filijs: ⁊ cõstat ꝙ factũ non fuit quia decessit cum filijs: ⁊ licet filij
Christophori nõ succedant non curetur ex quo nõ attenditur effe
6 ctus facti. † Pro quo etiam facit quia illa cõditio si decesserit sine
liberis apposita in cõditione pariter determinat vulgarẽ compre
hensam in cõpendiosa prout fideicõmissariã: ideo debet illam pari
ter determinare. arg. l. iam hoc iure. de vulg. ⁊ pupil. cum cõcor. ⁊ l.
fi. C. de sentẽtijs ⁊ l. si legatarius. §. fi. de leg. iij. cõtinet em̃ vulgarẽ
ex vi verborũ; quia illa verba si Christophorus decesserit sine libe-
ris verificãtur etiã si decesserit in vita testatoris vel in vita instituti
prout declarat Bar. in. d. l. centurio. versi. quero vtrum substitutio
facta per verbũ cõmune contineat vulgarẽ et in cõsilio incipiente
Herculanus numero. clxiiij. et propterea solitus sum saluare Bal.
quem multi impugnãt dicentẽ in. d. l. precibus. ꝙ substitutio facta
sub hac forma si filius meus decesserit in pupillari etate est substi-
tutio cõpendiosa non simplex seu sola pupillaris: si enim filius de-
cessit in pupillari etate in vita testatoris est locus substitutioni: q̃r
conditio illa si in pupillari etate decesserit est hoc casu purificata:
quia verba verificãtur prout verificantur illa verba si decesserint in
pupillari etate vel postea vt recte intuẽti est notissimũ ⁊ dicto casu
verificatur vulgaris non pupillaris ⁊ illa vulgaris est expressa ver-
bis generalibus: ideo ex quo sub cõpendio verborum cõprehendit
plures substitutiones expressas merito potest dici cõpendiosa vul
garis: itaq; ⁊ fideicõmissaria est in casu nostro cõcepta sub cõditio-
ne si decesserit Christophorus sine liberis que dicta verba sine libe
ris pariter determinant casum quo decesserit in vita testatoris vel
institutorũ prout casum quo decesserit post mortẽ: ideo cum defe-
cerit cõditio substitutionis deficiat etiã substitutio. Et pro hoc in
simili videtur casus in. l. qui habebat. ff. de vulga. et pupil. vbi fuit
institutus filius impubes si decesserit in pupillari etate substituit
eidem filiã impuberẽ ⁊ si filia decesserit impubes substituit sibi ter-
tium puta titiũ decessit filia pubes in vita filij decessit postea filius
impubes queritur an titius tertio substitutus succedat dicitur ibi
quod nõ: ⁊ ratio est quia licet substitutio si decesserit impubes con
cluderet etiam vulgarẽ respectu filie quia siue filia decesserit in vita
testatoris quo casu non potest esse locus substitutioni pupillari fa
cta filie siue decesserit in vita filij quo casu cessat substitutio pupilla
ris facta de ipsa filia: et tamẽ si successisset impubes ipsa filia dictis
duobus casibus titius successisset filio ex pupillari substitutione fa
cta filio de ipso titio mediãte vulgari facta filio in pupillari substi-
tutione facta de ipsa filia ipsi filio prout. s̃. dictum est circa substitu
tionem fideicõmissariam factã Christophoro in casu presentis cõ-
sultationis facte ⁊ nihilominus quia substitutio vltima in casu illo
est facta sub cõditione si filia decesserit impubes illa conditio si de-
cesserit impubes afficit etiã vulgarem substitutionẽ: ita ꝙ vltimo
substitutus excluditur a vulgari substitutione prout est ibi casus
ſm ꝙ intelligunt ibi glo. Bar. ⁊ alij: ⁊ tamen illa conditio si pubes
decesserit nõ erat pertinens ad vulgarem substitutionẽ: quia eadẽ
ratio succedendi ex vulgari militabat in etate adulta prout in eta
te pupillari: ⁊ tamẽ illa cõditio si anteq̃ nuberet idest nubilis esset
decessisset facit expirare substitutionẽ vulgarem prout pupillarem
ita et in terminis nostris illa conditio si Christophorus decessisset
sine filijs faciat deficere vulgarem de qua. s̃. prout faceret deficere
fideicõmissariam si Christophorus superuixisset post mortẽ insti-
tuti: nec habet obstare qđ quidam ibi dicunt ꝙ expirauit vulgaris
in dicta. l. qui habebat filius institutus se immiscuit hereditati pa-
terne per glo. ibi super verbo impubes quia verum est ꝙ tunc expi
rat substitutio vulgaris facta filio impuberi instituto: non autem
per hoc expiret substitutio vulgaris facta filie ⁊ si dicatur filia erat
exheredata: ideo non poterat sibi vulgariter substitui prout dicit
ibi Bar. ad alium tamẽ finem respondetur ꝙ licet nõ potuerit filie
exheredate substitui vulgariter in hereditate paterna: tamen põt
substitui sibi vulgariter in hereditate fraterna: non enim est dubiũ
quin potuisset pater ibi vulgariter expresse substituere filie exhere
date que erat filio instituto substituta vcȝ sub hac forma et si filia
substituta filio nõ erit heres filio ex pupillari substitutione sit eidẽ
filio substitutus titius vel vt inheream illi litere sint filio heredes
soror ⁊ vxor prout ergo poterat respectu pupillaris substitutionis
substitui filie verbis specialibus ita potuit pari ratione substitui
vulgariter verbis generalibus ⁊ verba generalia cõprehendebant
illum casum quo filia decessit in vita instituti prout illum quo filia
decessisset post mortem filij instituti nihil ergo obstat ibi sorori et
vxori vltimo substitutis nisi quia est adiecta illa particula anteq̃
nuberet. i. nubilis esset put ergo illa verba anteq̃ nubilis esset affi
ciunt vulgarẽ licet videantur adiecta propter pupillarem substitu
tionem. ita ⁊ in proposito nostro ista verba si decesserit sine liberis
licet videantur adiecta propter substitutionẽ fideicõmissariam fa-
ctam Christophoro tamẽ afficiant etiam vulgarẽ substitutionem
factã Christophoro in fideicõmisso vniuersali a filio relicto dicto
Christophoro ꝙ fideicõmissum vniuersale relictum Christophoro
propter preuentionem mortis factũ in causam caduci: ideo deuo-
lutum est ad substitutũ per. l. vnicam. §. pro secũdo. C. de cadu. tol.
et facit. §. in primo. ⁊ §. sin aũt sub cõditione eadẽ lege: tamen quia
decessit cum liberis deficit cõditio sub qua est facta predicta vulga
ris substitutio. Nec ob. ꝙ dicti filij Christophori non succedunt ex
prouisione legis per theoricã Bar. in. d. §. cum quis. quia Bar. lo-
quitur in eis liberis qui nõ succedũt patri rogato: sed isti filij Chri
stophori succedũt patri rogato merito. item Bar. loquitur in filijs
qui nullo casu erant successibiles prout est frater minor ⁊ deporta
tus qui quo ad successionẽ habentur pro mortuis: ideo non cõpre
henduntur in conditione appellatione filiorũ sed isti filij Christo-
phori erant successuri ⁊ Christophoro ⁊ in fideicõmisso facto Chri
stophoro si Christophorus supuixisset post institutos: ideo isti filij
reddũt substitutionẽ cõditionalẽ nõ ita in terminis Bar. ⁊ ex quo
illa verba sine liberis respiciũt pariter casum quo Christophorus
predecesserit prout casum quo supuixisset prout reddunt cõditio-
nalem vnũ casum: ita ⁊ aliũ prout contingit in terminis. d. l. qui ha
bebat negatur itaq; per predicta id qđ dicebat Pau. de cast. ꝙ illa
cõditio si decesserit Christophorus sine liberis est adiecta substitu
tioni fideicõmissarie nõ substitutioni vulgari: quia immo est adie-
cta etiã in vulgari substitutione per supradicta illud aũt ꝙ ipse di
cit ꝙ in vulgari substitutione censetur repetita conditio apposita
in prima substitutione facta filijs institutis. s. si ipsi decesserint sine
liberis non aſit conditio apposita in secunda substitutione. s. facta
Christophoro pfecto in casu isto: nihil obstat quia non agitur hic
de repetitione cõditionis: quia immo fuit in vltima substitutione
tam vulgari quã fideicõmissaria expresse adiecta cõditio prout. s̃.
probatũ est rationes itaq; Pau. de cast. meo iudicio nihil cõferũt.
¶ Nec ob. ꝙ conditio sine liberis censetur apposita fauore filiorũ:
nam satis est ꝙ poterat occurrere casus ꝙ esset eis fauor: ideo vo-
luit generaliter prouidere ne aliquo casu substitutio eis noceret. ⁊
nonnũq̃ dictũ est generalius ratione ⁊ attenditur dictũ non ratio
vt est tex. in. l. pspexit. ff. qui ⁊ a quibus ⁊ cañ. scriptũ est in lege al's
in lege scriptũ est. vj. q. iij. ꝙ procedit etiã vbi quis indebite priua-
tur lucro vt cõtingit in terminis. d. l. prospexit secus vbi quis inde
bite pateret damnũ prout cõtingit in terminis. l. adigere. §. q̃uis.
de iure pa. put ita dicta iura cõcordat Bar. in. l. nõ dubiũ. C. de. ll.
in terminis aũt nostris agitur de amissione lucri nõ de incursione
dãni merito ⁊c. Nec obst. ꝙ habetur in. d. l. heredes mei. §. cum ita.
ad treb. et in. l. penul. C. de impu. q̃r in illis terminis pluralitas de
facili resoluitur in singularitates vt ibi. ⁊ l. lucius. §. gaio. eo. ti. et
al's in. l. falsa demõstratio. in fi. de cõdi. ⁊ demõ. cum cõcor. ⁊ ꝙ non
sint termini pares, patet quia Pau. de cast. post Nico. de matta. in
d. l. penul. C. de impu. vult ꝙ si cõprehẽsus in verbis cõditionis nõ
succederet ab intestato vt quia vltimo decedens testãdo aliũ insti-
tuisset substitutus nõ excluderetur. ⁊ ita alio anno apud asiſiũ cõsu
luimus. d. Bal. ⁊ ego per ea que habẽtur in dictis iuribus nõ autẽ
ita dicendũ esset in istis terminis per tex. cum gl. in. d. l. filiusfami.
§. cum quis. de leg. j. item patet ex his que habẽtur in. l. ex facto. §.
si quis rogatus. ad treb. iũcto tex. in aut. quibus mo. na. effi. sui. in
prin. ⁊ §. discretis. ⁊ propterea remanet cõclusio ꝙ. d. vltima substi
tutio non subsistit pro qua facit ꝙ vult Oldra. in cõsi. clxxvij. quem
de verbo ad verbũ ponit Jo. and. in titu. de testa. et tangit Bar. in
consi. clxxxv. incipit titius habens filiũ expeditis primis principa
libus quesitis circa reliqua breuius incedam. ¶ Et veniens ad ter
tium qm̃ legitima debetur sine aliquo onere. l. qm̃ in prioribus. de
inoffi. testa. istud onus faciendi societatem non respiciebat legiti-
mam: ideo legitimã non afficit que ab initio tempore mortis debe
tur. l. cum queritur. eo. ti. ⁊ ipso iure queritur hereditati defalcatis
oneribus ⁊ legatis. l. scimus. in prin. eo. titu. ⁊. d. l. qm̃ in prioribus.
et facit. l. linea margaritarũ. C. ad legem falci. nec factum defuncti
debet nocere filio in legitima ⁊ videmus in simili in. l. in ratione. §.
j. ꝙ vulgo qđ vbi diminutio habet originem ex facto defuncti non
diminuit falcidiã sed legata vt notat ibi Bar. in versicu. venio ad
tertiam longe minus diminuat legitimã. ⁊ hoc placet per predicta
7 maxime per primas rationes. ¶ † Veniendo ad quartũ quesitum
sit detractis rebus legatis: restãt etiam alie res hereditarie ex me-
lioribus. ita quod arbitrio boni viri ipse filius ex rebus nõ legatis
possit cõmode detrahere legitimam tunc non esset equũ ꝙ detra-
heret de rebus legatis nec conueniret arbitrio boni viri qui debet
niti equitate. arg. l. centum capue. de eo ꝙ certo loco ⁊ iudex volũ-
tatem testatoris sequi debet prout venator leporem dicit Bald. in
l. cum quidã. C. de neces. serui. heredi. insti. ideo de rebus legatis nõ
debet detrahi regulariter legitima secus videtur si omnia vel fere
omnia meliora bona hereditaria essent relicta: nam tunc nõ detra
heret legitimã congrue arbitrio boni viri prout decet vt no. Bal.
post Cy. in dicta. l. scimus. et in. l. suus quoq;. in princip. de heredi.
insti. per. l. non amplius. §. fina. cum. l. sequenti. de lega. j. ⁊. l. j. C.
quando ⁊ quibus quarta pars deb. lib. x. et ibi Barto. ⁊ de hoc per
8 Bal. in rub. de rerũ diuisio. ¶ † Circa quintam questionẽ inheren
dum est textui. l. domos. ff. de lega. j. vbi casus quod expense facte
circa res hereditarias legatas sunt detrahende ante traditionem.
et si tradũtur repetuntur vt ibi in. l. sequenti. ⁊. l. qui exceptionem.
§. si pars.

§.si pars.de condi.indebi. loquuntur tamen illa iura in rebus sub cōditione relictis quasi a cōtrario secus sit in rebus pure legatis.& suadet ratio quia dominiū rei legate transit in legatariū ipso iure. l.a titio.de furtis.l.si tibi homo.§.cum seruus.de leg.j.&.l.legatum ultimo.de lega.§.ita licet sit locus retentioni anteꝙ̄ tradatur per heredem legatario: tamē si tradidit nō sit locus repetitioni per.l. si in area.ff.de cōdi.indebi. tamen secus videtur concludendū.s.ꝙ etiam si legatū sit purum impense repetātur quia legatarius licet dominiū habeat a defuncto:tamē quia heres censetur eadē persona cum defuncto.in auē.de iureiuran.a mor.presti.§.j. ideo censetur illud habere ab herede qui impendit. et sic negotium censetur gestum inter heredem & legatarium. & consequenter cessat ratio in qua fundatur decisio tex.d.l.si in area prout hanc rationē assignat Barto.in.d.§.si pars que adaptatur ad legatū purum: ideo idem videtur velle in legato puro & in hanc partē inclinat Ange. in.d.l. domos cum.l.sequentibus per dictam rationem Bar. ꝙ et tenet ibidem Imo.restitui autem nō debent absolute impense: sed quātum ꝓpter impensas sunt res legate maioris estimationis vt pro-
9 bat tex.in.d.l.domo.in fi.& ibi Bar. & doc.† Deueniendo ad sextā questionē circa eam concludendū est ꝙ cum per fideicōmissum vniuersale relinquitur hereditas.insti.de fideicō.hereditatibus in rubro & nigro &.ff.eo.titu.l.j.l.restituta.cum simi.& hereditas cōtinet debita & credita vt dictis iuribus.&.l.hereditas.de reg.iur.cum si.& ideo onus satisfaciēdi creditoribus defuncti transit in fideicōmissarium:vt.d.l.j.in prin.&.d.§.restituta. et propterea de iure antiquo deducebatur creditū heredis.l.debitor.§.si.ff.ad treb.&.l.in imponenda.C.ad legē falci.&.l. cum emptor.ff.eo.titu. nec propter non cōfectionē inuentarij reperitur ꝙ legatarij vel fideicōmissarij plus consequantur quā eis relictū sit: sed ꝙ eis integre legata & fideicōmissa soluantur etiam si excedant vires hereditarias vt in auē. de heredi.& fal.§.si vero nō fecerit inuentarium: sed hereditas relicta per fideicōmissum vniuersale nō potest excedere seipsam.& sic vires hereditarias:ideo pena que ibi imponitur non militat hoc casu et hoc voluit Bal.in.l.debitori.col.ij.ver.extra opponitur.C.de pac. Sic & al's dicit Bal.in.l.j.C.de his que pene nomine in lectu.antiqua ꝙ si testator mandat legata solui de bonis hereditarijs heres non cōfecto inuentario nō tenetur soluere legata vltra vires hereditarias ꝙ dictū refert & sequitur Ponta. in rub.ff.de acqui.here. et licet quidam insurgunt cōtra Bal. ex eo quia heres presumitur subtraxisse de bonis hereditatis per.d.§.si vero non fecerit inuentarium ibi penam exactio sue malignitatis &c.tamē legendo defensaui dictū Bal. quia si presumeretur subtraxisse absolute tantū ꝙ sufficeret pro legatis nō esset pena soluere integra legata:sed videtur ꝙ presumptio sit qđ aliquid subtraxerit vel qđ omiserit facere inuentariū animo malignandi nō precise presumatur malignasse. si enim precise presumeretur subtraxisse nō deberet detrahi legiti-
10 ma saltem integra prout de hoc dicā in sequenti dubio. ¶ † Deueniendo ad septimā questionem cōcludo ꝙ propter nō confectionē inuentarij nō perdit eius legitimā prout voluit glo.in.d.§. si vero non fecerit inuentariū.& glo.in.l.fi.§.finautē hoc aliquis.C.de iure delibe.& ibi Bal.post Iaco.but.& Richar.malū.Cy.& doc. in auē. sed cum testator.C.ad legē falci.& Ange.in.d.l.fi.§.sinuero. postꝙ̄ probat enim tex.in.§.penul.in auē.de heredi.et fal.vbi propter nō confectionē inuentarij non perditur legitima patroni multofortius nō perdatur legitima filij cui magis debetur legitima quā patrono.l.si quis legatū.§.si.cum sua glo.ff.ad legē cor.de falsis legata autē diminuūtur propter legitimā.& ita diminuta soluūtur integra prout voluit Iaco.de belui.fm Ange.in.d.§. sinuero postꝙ̄.& Richar.malū.Cy.& doct.fm Bar.in.d.auē.sed cum testator. & ista est cōmunis opi.licet Nico.de mat. teneat cōtrariū quia es alienū non minuit legata nō facto inuētario & es alienū prius detrahitur quam legitima.l.papinianus.§.quarta.de inoffi.testa. merito nec legitima diminuat fm eum. idem etiā tenet Saly. in.d.l.fi.§. si qs autem temerario.C.de iure delibe.& Raph.fulg.in.d.auē.sed cum testator post Richar.malū.per rationē Nico.de mat.& alia ratione quia ꝓsumitur heres subtraxisse bona hereditaria per.d.§. si vero nō fecerit inuentariū.&.§.sancimus.eo.titu.sed dicte due rationes pariter militāt in legitima patroni que est magis debilis. & magis faciliter perditur per.d.l.si quis legatū.§.fi.& tamen non amittitur per non confectionē inuentarij.d.§.penul.ad quem Rapha.fulg. in.d.auē.sed cum testator respōdet ꝙ refert ad id qđ dixerat in eo. titu.§.si quis antē non implens tribus rationibus.& per doc.in.d.
11 §.si vero postꝙ̄. ¶ † Deueniamus ad octauā questionē que est an trebellianicā amittat heres non conficiens inuentariū que questio non reperitur posita per glo.& in ea est cōflictus opi.nam Iaco.de are.tenet ꝙ perdat. et idem tenet Bal.in.d.auē. sed cum testator: sed contrariā partem tenet Iaco.de belui. disputando & posuit in auē.de heredi.& fal.§.hinc nobis.xiij.questione vt euitetur.ll.correctio.l.precipimus.C.de app.& in.l.sancimus.C.de test.idem tenuit Oldra.in.l.fi.C.de iure delibe. vt refert Pan.de cast. in cōsi.incip. visa facti narratione in.ij.col.in ordine.clxv. fm nouam impressionem idem tenuit Io.and.in addi.Specu.in titu.de instru.edic.§. dicto versi.de trebellianica idem tenet Oldra. in cōsi.cxxx.Bal.in l.filium quē habentē.C.fami.hercis.& Ang.in auē. de heredi.& fal. §.si vero expressim prout eos refert Ponta.in auē.similiter.C. ad legē fal.col.lxxix.idem tenuit Ange.in.d.auē. sed cum testator idē Bar.ibi.& in.l.marcellus.§.qđ autem. ad treb.& in cōsi.incip. dño Io.secundo in ordine fm ordinē informis.& idem Pau. de cast.in dicto cōsi.cxxxvj.dicēs ꝙ temerariū esset recedere ab opi.predicta Io.and.& Bar.item Bal.in quodā cōsilio incip.super primo quesito sic rñdeo vbi dicit ꝙ hec opi.seruatur de cōsuetudine & procedit saltem de equitate cañ. & subdit ꝙ hoc sepe indistincte cōsuluit hoc idē simpliciter cōcludit in consilio mihi in ordine.ccclix.incip. quantum ad primū et in consi.incip. ꝙuis dictus patruus mihi in ordine.ccccv.idem tenet Imo.in.d.l.marcellus.§.qđ autem.& per cōsequens ista opi. iuuatur maioribus auctoritatibus & prout dicit Bal.seruatur de cōsuetudine: cōsuetudo autē est optima iuris interpres.l.cum. de cōsue.de.ll.&.c. cum dilectus. extra de cōsuetu. ideo hec pars videtur tutior saltem in pratica.Et adducta in contrarium primo ad tex.in.d.§.quod autē respondet Bar.quia regula illius tex. militat quādo falcidia in testamento cessat nō autem quando cessat propter aliquod extrinsecus vt in his terminis fm eum & sequaces:nec obst.ꝙ citandi sunt legatarij et.fideicōmissarij: quia licet sint citandi quia eorū interest non sequitur ꝙ propterea si non fecit inuentarium perdatur trebellianica: nam citandi sunt etiam creditores. & tamen non propterea agitur de perdenda trebellianica.& sic quem Bal.exclamat parū facit.item negatur quod tex.in auē.de heredi.& falci.§.sancimus.& sequētibus ponatur falcidia etiam pro trebellianica.item negatur ꝙ sit eadem ratio:nam verba tex.in corpore.§. hinc nobis adaptantur ad falcidiā non ad trebellianicā saltem in fideicōmisso pure relicto ibi malignāter tentet &c.vt no.in.d.auē.sed cum testator:nam inducta fuit falcidia vt vltime volūtates seruarentur vt in eadem auē.in.iij.col. in secūdo notabili vsꝙ ad sequens notabile habetur.et licet vt quidā dicunt teneatur heres fideicōmissario reddere rationem et propterea facere inuentariū vt reddere possit rationē: tamen non ea forma vt ad propositum requirunt iura noua nec sequitur ꝙ si non faceret perdat trebellianicā: dicta enim ratio militabat de iure antiquo.& tamen non perdebatur trebellianica: illud autem consilium quod ascribitur Bar.incipiens lena mactarelli non possum mihi persuadere ꝙ sit consiliū Bar. quia cōtrariatur omnibus alijs suis dictis ꝙ non solet esse sui moris & falso allegat Iaco.de belui.et Io.and. cum ergo.s. cōclusum fuerit ꝙ legitima non perditur propter nō confectionem inuentarij &.s. proxime ꝙ nō perditur trebellianica et de iure cañ. est expressum ꝙ vtraꝙ debetur quādo diuerso tempore detrahuntur.c. raynutinus.&.c.raynaldus. de testa.&.c.si pater.eo.titu.lib.vj.& de iure sint opi. stādum est clare decisioni iuris cañ.prout cōmuniter tenetur et est cōmunis obseruantia: ideo nō
12 instandum. ¶ † Circa nouū quesitum minime insistendum: quia in fideicōmissaria substitutione vniuersali non veniunt nisi bona testatoris quia testatoris hereditas:non autē bona heredis rogati.l.coheredi.§.cum filie.de vulg et pupil.ideo nō veniunt fructus percepti per heredem post aditam hereditatem ex bonis defuncti ante morā quia nō remanserunt in hereditate defuncti.l.in fideicōmissaria.in prin.&.l.mulier.§.si heres.ff.ad treb.ideo clarum est qđ nō veniunt in restitutione fideicōmissi bona per heredem quesita
13 post vel ante per heredem. ¶ † Circa.x.questionē non est dubium ꝙ fructus percepti iudicio testatoris imputantur in trebellianicā regulariter per.l. in fideicōmissaria vbi casus.ff. ad trebel. fallit in filijs primi gradus per.l.iubemus.C.ad treb.in casu isto filij rogati erāt filij primi gradus merito &c. sed duo scrupuli imminent: quia filij primi gradus fuerunt rogati restituere hereditatem Christophoro qui non erat de liberis.et tex.d.l. iubemus loquitur in liberis primi gradus rogatis restituere fratribus vel filijs & in fine dicitur ꝙ non trahatur illa dispositio exorbitans extra personas & casus ibi expressas:ideo Cy. licet sub dubio videtur tenere quod tūc cesset dicta dispositio.& idem sentit ibi glo. que incipit nō dicit fm eum.& Rapha.fulgo.ibi ꝙ sub dubio reliquit Imo.in.l. ꝙ de bonis.§.cum auus.ff.ad legē falci.& legendo.d.l.iubemus fuit visa de iuris rigore verior hec opi. licet in pratica sint plures auctoritates:nam precedens glo.in.d.l.iubemus sentire videtur contrariū. et Cy. refert idem tenere modernos idem tenent Ray. de for. et Franci. de rampo. vt refert Imo. in.d.§.cum auus. idem firmant Saly.& Pau.de cast.in.d.l.iubemus.idem tenet Panor.in consi. lxxx.incip.illud de iure queritur filius: tamen dicta discussio nō est necessaria ex quo dictum fideicōmissum factum Christophoro fuit caducatū & fideicōmissum illud fuit translatū in filias salua tamen cōclusione.s.facta sup secundo dubio: ideo agitur de trebellianica detrahenda aduersus filias testatoris quia tandē filij censentur rogati de restituendo filiabus si conditio substitutionis filiarum censetur purificata. ¶ Alius scrupulus magis vrgens est quia tex.in dicta.l.iubemus dicit quod filius primi gradus oneratus detrahit trebellianicam non computatis fructibus: sed dodrans restituit de rebus hereditarijs vbi ergo non habet restituere dodrantem

deficiunt verba illius.l. exorbitantis a regula ergo deficit disposi-
tio.arg.l.ita autẽ.in prin.de admini.tuto.⁊.l.iiij.§. pretor.versicu.
totiens.de damno infec.⁊ maxime stante fine illius legis iubemus
prohibentis trahi illam legẽ ad alios casus: sed in casu nostro non
restituitur dodrans: quia detrahũtur hodie due quarte merito ⁊c.
prout per dictã rationẽ hoc concludit Pau. de cast.in.l.mulier.§.
cum proponeretur.ad treb.⁊ in.d.l.ꝙ de bonis.⁊ in cõsi. suo incip.
quia dubia.s.formata in ordine.xj. ſm vnã impressionẽ ſm aliam
magis nouam in ordine.xcij.dicens in calce cõsilij ꝙ ita legendo te
nuit ⁊ al's cõsuluit sed cõtrariũ presupponit Bar. in.d.§. qd auus
volens ꝙ vbi detrahitur dimidia filij primi gradus non cõputent
fructus in quartã trebellianicã ⁊ allegabatur idem tenuisse Ang.
in cõsi.ccxxj.incip.colus dñi Damiani de tuderto.⁊ hãc opi.sequẽ
dam esse in pratica dicit Pau.de cast. in.d.l.iubemus. licet sibi de
rigore magis placeat prima opi. prout ipse dicit et tenendo opi.
Bar.dicit Pau.de cast.ibi ꝙ potest responderi ad tex.ibi dum di
cit ꝙ restituatur dodrans subintelligẽdo dodrans residui quia ex
quo grauamen vsqꝫ ad legitimam ab initio defalcatur ipso iure id
quod restat censetur in fideicõmisso contineri et ipsius fideicõmissi
dodrans restituitur ſm eum qui subdit quicquid sit ita praticatur
et tenetur pro euangelio ſm eum. ⁊ ita sentiunt ibi Bal. Ange.et
Saly.qui simpliciter summant illũ tex.ꝙ filij primi gradus de resti
tuendo grauati alijs liberis nõ cõputant fructus in trebellianicã.
et tamen nõ ignorabant ꝙ filij detrahunt legitimã ipso iure regu-
lariter pinguiorẽ trebellianica vnde sentiũt illum tex. generaliter
procedere facit quia illa lex raro nobis seruiret. item facit quia ille
tex.in prin. duo dicit vnũ ꝙ non imputat fructus in trebellianicã
aliud qd restituat dodrantẽ licet per ius cañ. sit immutatũ ꝙ non
restituat dodrantẽ non propterea cẽseatur immutatũ aliud quod
expresse disposuerat ꝙ fructus non cõputentur in trebellianicam:
ponamus em̃ ꝙ iura municipalia disponerẽt ꝙ vna quarta detra-
heretur et augerent trebellianicã ad quatuor vncias absonũ esset
dicere ꝙ per hoc corrigeretur.d.l.iubemus. licet em̃ corrigatur in
vno non propterea debet corrigi in alio: item id qd dicitur ꝙ resti
tuatur dodrans de rebus hereditarijs. nõ põt simpliciter intelligi
vt iacet quia.s.loquitur etiã in filio ex parte instituto qui non ha-
bet restituere dodrantẽ maxime quia forte nõ est institutus in do-
drante: ita ꝙ ille tex. indiget suppletione.s. ꝙ restituat dodrãtem
eius ꝙ restitueret circũscripta trebellianica.⁊ tex. de plano ꝓcedit
et tex.precedens simpliciter intelligitur.s.ꝙ fructus nõ cõputẽtur
in trebellianicã: prout em̃ suppleretur al's restituatur dodrãs eius
ꝙ est rogatus restituere ita potest suppleri ꝙ restituatur dodrans
eius ꝙ habet restituere detracta legitima prout dicebat Pau. de
cast.vel dodrans eius ꝙ cessante trebellianica esset restituendũ: ex
quo em̃ tunc non potest duci sine suppletione decet ꝙ talis supple
tio fiat ꝙ non violetur generalitas precedẽtis dicti: ita ꝙ etiam de
14 rigore videtur ꝓcedere ista opi.Bar. ¶ †Undecimũ dubium est
decisum per dicta.s.circa.vij. super quo conclusum fuit ꝙ propter
non cõfectionẽ inuentarij non amittitur legitima ex quo sequitur
ꝙ propter onera legatorũ particulariũ vel vniuersaliũ non potest
minui legitima: sed id qd deest suppletur ipso iure resecato omni
onere.l.omnimodo.l.seq.l. qm̃ in prioribus.l. si quãdo.⁊.l.scimus.
15 C.de inoffi.testa. ¶ †Deueniendo ad.xij.questionem licet dictus
Joãnesbaptista videatur ꝙ fuerit intestabilis quia videtur ꝙ rein
ciderit in excõicationẽ cum nõ seruauerit ꝙ actũ fuit in absolutio-
ne ab excõicatione cum reincidentia in excõicationẽ si nõ implere-
tur ꝙ actum fuit et prout dicitur ipse nõ impleuit merito videtur
remansisse in excõicationẽ ⁊ videtur ꝙ excõicatus testari nequeat
per no.per glo.in.c.decernimus.de sen.excõ.lib.vj.vbi glo. Jo.an.
hoc firmat ⁊ idem tenet Host.in.c.pia.de excep.⁊ garsias in.c.ꝙꝙ.
de vsur.lib.vj.quos refert Bar.in cõsi.mihi.clxvij. incipiẽs existẽs
publice excõmunicatus. Tamẽ his nõ ob. puto cõtrarium aperta
fronte cõcludendũ: nam primo ꝙ.d.Joannesbaptista reinciderit
in excõicationẽ propter nõ obseruantiã vt audio nõ probatur illi
enim qui dicit eum nõ seruasse et ꝑpterea incidisse in excõicationẽ
incũbit onus probandi negatiuã.s.ꝙ nõ seruauerit: nam est funda
mentum sue intẽtionis ⁊ qui se fundat in negatiua cuius affirma-
tiua nõ erat sibi obseruãda artatur onere probãdi alias succumbit
tex.est ⁊ ibi Bar.⁊ doct.in.l.hoc iure.ff.de iureiur.notãt doct.in.c.
super his.de accu.in.c.bone.de elec. Saly.in aut. hoc amplius.C.
de fideicõ.⁊ est cõmunis indubitata theorica doct. item illa reinci-
dentia poterat intelligi ipso iure mediante sentẽtia super quo me
non intromitto maxime quia nõ vidi verba ⁊ non expedit quia ⁊ si
probaretur excõicatus testari potest ⁊ testamentũ valet: non enim
reperitur iure cautũ ꝙ testamentũ excõicati nõ teneat; licet enim
peccet cõmunicãdo cum alijs secũ: nõ aũt sequitur ꝙ actus extraiu
diciales per eum gesti nõ valeãt: multa em̃ fieri nõ debẽt que facta
tenent.c.ad apostolicã.de regu.⁊.l.patre furioso.cum concor.ff.de
his qui sunt sui vel alie.iur.ꝙ autẽ excõicati testari valeãt ipse Jo.
and.in.d.c.decernimus.in nouella plenius disputando hoc firma-
uit.⁊ ibi Pe.de ancha.⁊ Do.de sancto gemi.idẽ tenet Inno.in.c.
ex volũtate.de sen.excõ.idem Pe.de saxo.prout refert Bar.in.d.

consi.clxvij.Barto.⁊ Bal.in.l.si queramus.ff.de testa.Bal.in aut.
credentes.C.de hereti.Bal.in.l.j.C.de heredi.insti.x.col.idẽ Bal.
in.l.j.C.de secũdis nup.ij.col.⁊ in.l.j.C.de iur.⁊ fac.igno.col.penul.
et Bal.in.l.eam quã.xj.col.C.de fideicõ. ⁊ in margarita sua in ver-
bo excõicatus.et in.l.j.in prin.de lega.iij.⁊.l.j.C. de sacrosan.eccle.
Ange.in.l.ex facto.§.si quis rogatus. ad trebel.Specu. in titu.de
instru.edic.§.iij.ver.quid de excõicato. ⁊ Archi.in.d.c.pia.⁊ Jmo.
in.c.ij.de testa.⁊ Panor.in rub.eo.ti.⁊ Federicus in cõsi.lxxj.inci-
pit vetus querela ⁊ in alio cõsi.cxiij.incip.factũ tale est.et Jo.fabri
insti.de testa.§.testes.⁊ sic est cõmunis fere omniũ sentẽtia.⁊ maxi-
me in occulte excõicato: nam Hostiẽ. qui fuit in cõtraria sententia
loquitur in publice excõmunicato vt refert Bald.in.l.si.C.si a non
cõpe.iudi.item Bar.in.d.cõsi.clxvij.dicit ꝙ dicte opi.ad cõcordiã
deducuntur sub hac distinctione: quia prima loquitur in publice
excõmunicato secũda in occulte excõicato ⁊ pro dicta distinctione
adducit plura: sed idem Bar.in.d.l. si queramus facit dictã distin-
ctionem in excõicato ex causa que reddit intestabilẽ: cum itaqꝫ in
casu nostro dictus Joannesbaptista si excõicatus fuit excõicatus
fuit ex causa que nõ reddit intestabilẽ ⁊ excõmunicatio fuit occul-
16 ta: ideo intrepide concludendũ ꝙ potuit testari. ¶ †Modo deue
niendum est ad.xiij. questionẽ circa ꝙ videtur breuiter dicendũ ꝙ
nõ sit heres ea ratione: quia quãdo quis vel si qua relinquitur dña
bonorũ si alius non est heres censetur relictus heres si id fit in testa
mento iste est tex.in.l.his verbis. in princi. de heredi.insti. secus si
alius est heres institutus: nam tunc important fideicõmissum.l.
nam ꝙ.§.si.⁊.ll.sequẽtibus.ad trebel.⁊ hoc concludunt glo.Bar.⁊
doct.in.d.l.his verbis.⁊ ideo cum in dicto testamento sint alij here
des instituti quia pauperes christi ⁊ puelle maritãde et locus pius
edificãdus.⁊ ideo licet dicta vxor sit relicta dña ⁊ vsufructuaria per
illa verba non censetur vllo pacto relicta heres per predicta nec
insuper censetur relicta dña quia non potest quis habere dominiũ
et seruitutẽ vsusfructus in eadem re qm̃ res sua nemini seruit.l. in
re cõmuni.ff.de serui.vrb.pred.cum si.⁊.l.si titio.de vsufru.leg.ideo
verbum dominã iunctum cum verbo vsufructuariã saltẽ in vxore
significat quandã preeminentiam prout illam habebat in vita ma
riti prout voluit Bar.in.l.titia cum testamento.§.titia. de lega.ij.
et in.l.si.C.de iudi.vid.⁊ idem hoc respectu volunt Saly ce. in aut.
hoc locum.C.si secũdo nup.mul.⁊ Jmo. in.d.l.titia.§.titia. et licet
Cy.⁊ Saly. velint quod etiam extraneo herede censeantur relicta
alimenta tamen Barto. et alij secus volunt et statutum super hoc
disponit ꝙ habeat vsumfru.⁊ hoc casu est clarum quia sequũtur in
testamento verba que clare significant ꝙ testator nõ volebat vxori
relinquere aliud quam alimenta et quia verba sunt clara non est
admittenda voluntatis questio.l. ille aut ille.§. cum in verbis. de
lega.iij. Sed aduertendũ est ꝙ vbi instituũtur pauperes in genere
nullo dato executore tunc episcopus est legitimus executor et est
loco heredis ⁊ ipse potest actiones hereditarias intentare prout si
esset heres.l.si quis ad declinandam.C.de episco.⁊ cleri.et quia vbi
est executor testamentarius prefertur epo: ideo ⁊ ipse censetur esse
loco heredis prout concludit Bar.in disputatione sua que incipit
filium adultũ per.d.l.si quis ad declinandam.⁊.c.cum tibi.de testa.
dicẽs ꝙ ita tenent ibi doct.⁊ Jo.and.in.c.ioannes.eo.titu.⁊ Spe.
in titu.de instru.edic.§.nunc aliqua.versicu.⁊ scias. et idem voluit
idem Bar.in.l.centurio. de vulga.⁊ pupil.⁊ Bal.in.l.precibus.C.
eo.titu.xx.ca.versicu.sequens questio ⁊ in.l.licet.C.de natur.lib. et
Bar.in.l.illa institutio.et in.l.hereditas ad statutum.ff.de heredi.
insti.⁊ in.l.j.in.v.questione principali et ex hoc videt ꝙ dicta vxor
saltem anteꝗ̃ eligat pauperes sit loco heredis et ante ⁊ post possit
fructus in suos vsus cõuertere et omnia facere que in testamento
17 exprimũtur. ¶ †Circa vltimã questionem breuiter me expediam
circa quam presupponitur per.l. municipalem disponi ꝙ vsusfru
ctus relictus vxori expiret ea trãseunte ad secũda vota nisi expresse
appareat de voluntate testatoris licet legem ipsam non viderim:
sed licet extet talis lex municipalis nihilominus nõ censetur reuo
catus dictus vsusfructus: nam satis aperte apparet de voluntate
testatoris; nam testator primo disposuit ꝙ instituebat pauperes ⁊
puellas ⁊ pium locũ eligendos per dictam dominã etiam si trãsiue
rit ad secũda vota dũmodo toto tempore vite sue ipsa sit heredita-
tis et bonorũ dña ⁊ vsufructuaria: ex quo ergo testator premiserat
casum quo transiret ad secũda vota ⁊ in eum casum dedit facultatẽ
eligẽdi ⁊ distribuendi subdendo dũmodo ⁊c. moderat et qualificat
omnia precedẽtia quia clausula in fi.posita omnia precedentia affi
cit.l.talis scriptura.de leg.j.l.iij.§.si filius.de lib.et posthu.⁊.c.scdo
requiris.⁊.c.inquisitioni.de app. ⁊ maxime quia addicit illa verba
toto tempore vite: ex quo em̃ cogitauit de tẽpore trãsitus ad scda
vota qui nõ potest esse nisi in vita sua relinquẽdo postea vsumfru.
toto tẽpore vite sue verba aperte cõprehendunt etiam tẽpus post
transitũ ad secũda vota de quo pauloante premiserat: ⁊ etiã postea
repetit ꝙ nõ possit cogi ad eligendũ ⁊ distribuendũ ⁊c. etiam post
transitũ ad scda vota allegãdo rationẽ quia nouerat eius beniuo-
lentiam ⁊ conscientiã ⁊c.⁊ ideo reliquit ei vsumfructũ vt.s.confide
bat ergo de ea etiam post transitũ ad secunda vota; ⁊ ideo reliquit
sibi vsumfru.

sibi vsumfru. vt. ꝫ. s. toto tempore vite sue. et sic verba videtur clara ideo ⁊c. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. et nemo presumitur dicere nisi ꝙ mente cogitat. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. leg. ⁊ verba precedentia ⁊ sequētia declarant media. l. si seruus pluriū. §. fi. de lega. j. ⁊. l. heredes palā. §. sed si notam. de testa. ⁊ expressum dicitur id qḋ sub verbis generalibus cōprehēditur. l. fi. C. ꝙ cum eo et no. Bar. ⁊ doct. in. l. centurio. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ Bal. ⁊ doc. in. l. precibus. C. eo. ti. cum itaꝗ mens testatoris et verba saltē in generalitate sui cōprehendunt tempus secūdarū nuptiarū: ideo apparet expresse de voluntate testatoris merito ⁊c. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxxj.

1 ☞ Sententia conditionalis an teneat.

¶ Consilium. clxxxj.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Uiso processu transmisso in causa vertente inter Salome ⁊ Angelicā et earum procuratores super executione cuiusdā sententie late per dñm Ludouicū tunc temporis collateralē dñi Petri tūc capitanei super quo satis elaboraui in percipiēdo seriē facti qm̄ scripture satis inuolute sunt trāsmisse et visis multis allegationibus hincinde facte sup pluribus medijs que in eis tanguntur si omnia que in eis tanguntur discutere vellē multa dicēda forent ⁊ prolixius nimis habendus esset tractatus ⁊ non multū necessarius pro decisione presentis cause animaduertē dum duxi ad theoricā speculatoris qui fuit summus praticus qui in titulo de requisitio. cōsilij versi. porro instruit cōsulentē in consilio decisiuo reddere consiliū sine iurium et rationū allegatione: ratio em̄ est quia talis cōsultor cōparatur iudici ꝓut inquit Panor. in cōsilio incipiēte dum esset materia questionis secūdo in ordine: iudex autē consultius facit non exprimere causam in sua sententia prout tenet Specu. in titu. de sententijs. §. qualiter versi. verū. ⁊ in titu. de alleg. ⁊ dispu. §. porro. versi. in summa et ego al's obseruaui et vidi al's obseruatū in presentiarū conclusiue procedens scribam solum quid sentiā ⁊ causam que me mouet ego quidē cōsulo ꝙ partes iudicis sunt in absoluendo dictā dominā Angelicam ⁊ eius nomine interuenientem eo quia sententia est cōditionalis per verba presentis temporis cuius defectus vitiat ipso iure. l. cōditio in preteritum. ff. de verb. obli. ⁊. l. cum ad presens. ⁊. ll. sequētibus. ff. si cer. peta. aut ergo verū erat gabellam solutā ꝓut solui debebat. ⁊ tūc sentētia esset pura ⁊ nō cōditionalis vt probatur in dictis iuribus deberet tamē apparere: quia paria sunt nō esse ⁊ non apparere per iura vulgaria aut est falsa. et tunc non oritur obligatio nec stat in pēdenti: ita ꝙ oriatur si postea impleatur vt probatur in. d. l. cōditio in preteritū. sed vt deprehenditur ex dictis Jo. and. vel sui principalis fuit soluta pro parte ⁊ non integra: ideo sententia fuit pro parte executa: nō potest saltem pro parte pro qua nō fuerat soluta gabella mandari executioni ⁊ si postea soluisset: licet nō appareat in actis trāsmissis esse solutā licet dixerit paratus soluere cōcludo itaꝗ partes iudicis esse in absoluendo dictam Angelicā ⁊ qui pro ea interuenerunt a petita executione. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxxij.

☞ Falsitatem an cōmittat scriptor ad cuius manus peruenerūt quedā bulle imperfecte alterius scriptoris qui illis sic vtebatur vt clericus expediret bullas easdem bullas perficiendo et suo nomine presentando. per totum.

1 Falsitas cōmittitur etiam in priuatis scripturis.
2 Dolus est delictum ⁊ punitur crimine stellionatus.
3 Instrumentum ex diuersis scripturis scriptum nō presumitur falsum. vsꝗ ad fi. consi.
4 Consuetudines possunt de similibus ad similia extendi.
5 Sponsalia artant ad matrimonium cōtrahendū ⁊ prohibito matrimonio censentur prohibita sponsalia.
6 Falsitate nemo potest accusari vbi falsitas nemini preiudicat.
7 Separatorum non fit illatio maxime in penalibus.
Constitutio deficit cessantibus verbis eiusdem.

¶ Consilium. clxxxij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Uidetur prima facie dicendū ꝙ. d. dominus Symon tassinus veniat puniēdus pena falsi ea ratione quia videtur ꝙ illas bullas per aliū scriptas pro maiori parte presentauerit tanꝗ̄ scriptas manu ꝓpria. ⁊ sic videtur ꝙ in crimē falsi inciderit ex quo a vero in bullis aberrauit: et licet nō forēt adhuc autē. tamē non videtur in hoc aliquid innuare ea ratione: quia etiā in priuatis scripturis falsum cōmittitur vt' est tex. in. l. damus. C. ad. l. cor. de falsis. ⁊ maxime qꝛ. d. priuata scriptura fiebat vt autēticaretur. ⁊ sic erāt preambulū ⁊ antecedēs quoddā ad scripturā autenticā ⁊ prohibito vno cēsetur prohibitū id per qḋ peruenitur ad illud prohibitū. l. oratio. de spōsa. ff. qui em̄ vult cōsequēs vult suū antecedens. l. cum quidā. ff. de acqui. heredi. ⁊. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊. l. ad rem mobilē. ⁊. l. ad legatū. ff. de procu. cum si. tendebat itaꝗ dicta scriptura ad finē vt autenticaretur. ideo dolus videtur

2 inesse in scribēte. † Et dolus est delictū ⁊ punitur crimine stellionatus. l. iij. ⁊ per totū. ff. de crimine stellionatus facit quia inter cōstitutiones officij scriptorū apostolicorū viget constitutio. xxxij. incipiens. itē quilibet disponēs ꝙ nullus scriptor apostolicus non scribens habeat nisi vnū scribentē pro se sub pena ⁊c. itaꝗ videtur ꝙ si presentat alterius scripturā pro sua veniat cōtra mentē dicte cōstitutionis ⁊ paria venire cōtra mentē cōstitutionis ⁊ cōtra constitutionem. ar. l. nō dubiū. C. de. ll. ⁊. l. fraus legi. ff. eo. ti. item falsificare literas aplicas maxime in bñficialibus videtur enorme delictū ⁊ in enormibus attentatū punitur vt cōsummatū. l. si quis nō dicā rapere. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ ibi per Bal. ⁊ doct. ⁊ in. l. quisquis. C. ad. l. iuliā maie. ⁊ maxime qꝛ dictus Symō fecit quicquid in eo erat: nihil em̄ amplius pro expediēdis bullis ipse facere debebat si non fuit consummatū delictum falsitatis stetit per alios qui habebant literas ipsas aplicas hoc est bullas expedire qui animaduerterunt ad diuersitatem literarū ⁊ rem aperuerūt pontifici ⁊ inde processit ꝙ dicte bulle nō fuerūt expedite. ⁊ propterea videtur ꝙ. d. dñs Symon

3 veniat graui pena puniēdus. ¶ † Tamē his non ob. arbitror aperta frōte cōtrariū cōcludendū ad cuius rei euidētiā pmitto ꝙ prout mihi narratur glibet scriptor apostolicus pōt bullas scribere per se vel per suū scribentē nec fit vis per quē scriptorē scribatur apponitur tñ nomen scriptoris apostolici vt sciat' que portio pecuniarū que ex bullis exigūtur sibi obueniat quia maior portio debetur illi scriptori apostolico cuius noīe bulla scripta presentatur quā alijs scriptoribus apostolicis ⁊ forte vt sciatur ꝙ eius cōmissione ꝑsentantur bullatori nec qui bullas expedit fundamētū facit in manu seu auctoritate scribētis bullā: sed videt gratiā cōcessam per pōtificem vtrū se cōformet cum tenore bulle: itaꝗ bulla postea expedita fundatur in gratia facta per summū pontificē non in fide ⁊ auctoritate scriptoris: sed qui plures bullas scribendo expedit plus lucratur et vt arbitror is qui celerius expedit ad se recurrentes pro scriptura bullarū maiorē cōcursum verisimiliter est habiturus ⁊ consequēter plus lucri cōsecuturus ⁊ quia bulle expectatiuarū sunt pro maiori parte sub eadē forma verborū solū differunt in nominibus impetrātiū ⁊ cognominibus ⁊ in qualitatibus beneficiorū ⁊ dignitatibus ⁊ locis vbi impetrātur ⁊ hmōi ⁊ quia cōceduntur expectatiue vno tpe multis longe magisꝗ̄ alio. ⁊ tunc est cōcursus qꝛ quilibet conatur celeriter suā gratiā expedire: ideo ille dñs Georgius scriptor apostolicus inuenit illum modū faciēdi scribi multas bullas omissis his in qbus vna bulla differt ab alia ⁊ hoc priusꝗ̄ expectatiue cōcederētur vt eueniente tpe cōcursus nō haberet scribere nisi paucas lineas nominū ⁊ cognominū impetrātiū et beneficiorū ⁊ hmōi: ita ꝙ id sibi ⁊ alijs qui celerē expeditionē desiderabāt expediebat ⁊ nemini nocebat ⁊ ille modus licet forte ab alijs non vsitatus qꝛ non preuisus erat laudabilis nō reprehēsibilis ex quo sibi et alijs ꝑficuus erat ⁊ nemini nociuus cum et al's habeamus ꝙ quis cogitur facere ꝙ sibi nō nocet ⁊ alteri prodest. l. j. §. idē varus. ff. de aqua plu. arcē. ⁊. l. ij. in. §. j. ff. solu. ma. multomagis debet pmitti ꝙ quis faciat volēs id qḋ sibi ⁊ alijs ꝓdest ⁊ nemini nocet est em̄ eadē et maior ratio ergo idē ius. l. illud. ff. ad. l. aqui. ⁊. l. a titio. ff. de ver. obli. ⁊ aut. multomagis. C. de sacrosan. eccle. cum cōcor. ⁊ qꝛ de iure hoc nō reperitur prohibitū nec in cōstitutionibus et ordinamētis ipsorū scriptorū apostolicorū prohibitū reperit': ideo cōcessum censeatur. l. necnō. §. sed ꝙ eis. ff. ex quib. cau. maio. ⁊. l. ab ea parte. ff. de testi. cum si. que rationes militāt etiā hoc casu: qꝛ non reperitur in cōstitutionibus dictorū scriptoꝝ apostolicorū prohibitū ꝙ vna bulla non possit per vnū scribi pro parte ⁊ pro parte per alium nec etiā de iure hoc reperitur inhibitū nec ratio naturalis quā solam sufficit allegare dicit iuriscōsultus in. l. scire opꝫ. §. sufficit. de excu. tu. prohibitionē suadet: immo cōtrariū attēto ꝙ idem iuris est de toto quo ad totū ꝙ de parte quo ad partem. l. que de tota. ff. de rei ven. ⁊. l. qui scit. ff. de vsuris. ⁊. c. pastoralis. §. si quis cum totū. extra de rescrip. cum ergo liceat totā bullā facere scribi per aliū seu per aliū scriptā nomine suo presentari pari ratione possit per aliū pro parte scriptā et pro parte per seipsum sub eius nomine presentari potissime cum in substantialibus sit scripta manu propria ⁊ solum in his in quibus vna bulla ab alijs differre solet est scripta manu alterius que substātialia sunt lōge magis pōderanda quā illa que ex cōmuni stilo in oibus bullis similibus sunt cōformia: vñ ⁊ ratio naturalis ⁊ regule iuris suadent hoc pmitti ⁊ nō prohiberi: et licet forte nō sit cōsuetū hoc fieri scꝫ ꝙ pro parte manu vnius ⁊ pro parte manu alterius vna bulla scribatur tñ est cōsuetū ꝙ tota scriba-

4 tur manu alterius si tota ergo pars est manu alterius scripta. † Et etiā cōsuetudines extendūtur de similibus ad silia. l. de qbus. in si. ff. de. ll. facit. c. inter ceteras. de rescrip. cū cōcor. nec ob. si dicatur ꝙ iste bulle nō erāt scripte ad instātiā. d. dñi Symonis sed eas scripserat dñs Georgius defunctus nō ad instātiā. d. dñi Symonis itaꝗ casus sunt diuersi ⁊ separatorū nō est illatio. l. si. ff. de calū. ⁊. l. si maritus. C. de do. inter virū. nam rñdet' ꝙ. d. scriptura erat inutilis. d. dño Georgio: iam defuncto: tum qꝛ dictū officiū nō trāsit ad heredes nec distributio: tum etiā quia ita impfecte nihil relevabāt nec erāt cuiꝗ̄ ꝑficue nec poterāt per eum defunctū ꝑfici nec per alium

eius nomine nec si ille .d. Georgius vixisset ei profuissent nisi quo
ad releuationē laboris ꝛ celeriorē expeditionē: nullus itaqꝫ preten
debat aliqd iuris in .d. scriptura nisi forte dñs charte qui eam eme
rat et forte emerat ille familiaris qui vt arbitror etiā scribebat pro
illo dño Georgio ꝛ postea pro dño Simone nec vsus charte aliene
impingitur sed scriptura ꝛ presentatio facta officialibus pro bulla
expedienda impinguntur dicto dño Symoni ꝛ de hoc agitur ꝛ ꝙ
nō inciderit in crimē falsi dictus dñs Symon probatur quia dicte
bulle scripte vt in themate erant penitus priuate ꝛ nullius aucto-
ritatis anteꝙ̄ plūbentur ꝛ in scriptura priuata etiam si scriberetur
falsum nō cōmittitur crimē falsi nisi sit talis que aliquā probatio-
nem facere vel iuuare possit prout vult glo. in .d. l. damus. C. ad .l.
cor. de fal. ita limitando illū tex. cum qua trāseunt ibi doc. maxime
Bar. de Saly. qui eam approbat. arg. l. si quis legatū. in prin. ff. de
fal. sed .d. scriptura anteꝙ̄ plūbaretur ꝛ autēticaretur nullā proba-
tionem faciebat nec erat apte nata vt aliā probationē iuuare pos-
5 set merito in ea scribēda crimē falsi nō cōmittebatur. † Nec obstat
ꝙ erat antecedens ad ipsam bullā autenticandā quia respōdetur
ꝙ non erat antecedens necessariū quia nō artabat plūbatores seu
alios officiales deputatos ad autenticādas bullas illas autēticare
prout nō autenticauerunt et poterāt eas non plūbare non solum:
quia erant preter stilū diuersis manibus scripte: sed etiā si fuissent
scripte iuxta stilum cōsuetū potuissent alie scribi ꝛ ille alie plūbari:
quia nō fundatur bulla seu gratia in illa scriptura: sed in priori gra
tia facta per pontificē: ita ꝙ ille scripture facte per dictū Symonē
non erant iudicāde antecedens ad bullas autēticas: sed ipsa signa
tura seu gratia supioris in qua bulle fundātur: ideo nō obstat .d. l.
oratio in qua spōsalia artant seu obligant ad matrimoniū cōtrahē
dum cum nō sint aliud sponsalia quā promissiones de cōtrahendo
matrimonio ꝛ pmissiones obligant promittentes ciuili ꝛ naturali
obligatione si sunt solēnes vt in titulo. de ver. obli. quasi per totū.
ꝛ in .l. j. §. fi. ꝛ .l. obligamur. §. verbis. de act. ꝛ obli. vel saltē naturali
obligatione si sunt nude. l. stichum aut pamphilū. §. naturalis. de
solu. ꝛ .l. creditori. C. de pac. ꝛ sunt seruāde. l. iurisgentium. §. pretor
ait. de pac. ꝛ graue est fidē frangere. l. j. in prin. ff. de cōsti. pecu. ideo
non mirū si prohibito matrimonio censentur prohibita sponsalia
que ad matrimoniū artant non autē est eadē ratio in casu isto cum
scripture scriptorum non artant neqꝫ obligant officiales ad illas
autenticādas prout. s̄. deductum est: nec insuper est attētatum ad
bullas falsificandū: qm̄ si ille bulle fuissent plūbate vel autenticate
non ppterea fuissent bulle false sed vere qm̄ quicquid in eis scriptū
erat veritati consonabat nec autenticatio fundata erat in cuius
manu scripta erat: sed in gratia superioris: itaqꝫ bulle autēticate
nō fuissent false: ideo nō potest dici attentatū crimen falsi et insup
si quid vitiosum annexū habuissent ille bulle nō erat quid enorme
cum non cōcerneret substantialia bulle nec tangebat gratiā supe-
rioris nec tendebat in preiudiciū alicuius. et ideo nō potest censeri
attentatū aliquid enorme: ideo non deberet puniri vt attentatum
6 licet esset admixtū. † Et maxime quia etiā vbi falsum perpetratur
non incidit quis in crimē falsi si falsitas nulli preiudicat vt no. glo.
Bar. ꝛ Saly. per .d. l. si quis legatū in .d. l. damus. idcirco multomi
nus iste dñs Symon qui nihil falsi immiscuit in suis scriptis et ne
in preiudiciū generauit nec conatus cōsecutus fuit effectū puniri
debet insuper crimē falsi requirit dolū. l. si quis falsum. ff. de dolo. ꝛ
similiter crimē stellionatus. l. iij. ff. de crimine stelli. quelibet leuis ꝛ
iniusta causa excusat. l. igitur. ff. de libe. cau. ꝛ .l. sed ꝛ si lege. §. scire.
ff. de peti. heredi. et notat glo. quā doct. approbant in .l. vnica. §. fi.
ff. si quis ius dicē. non obtēp. ꝛ obtēp. ꝛ in .l. satisqꝫ. ff. de in ius voc.
Si itaqꝫ familiaris suus magis in hmōi exercitatus quia steterat
prius cum prefato dño Georgio scriptore apostolico ꝛ postea cum
dicto dño Symone. Si itaqꝫ .d. Symon nouitius credidit magis
pratico nō fuit in dolo: ideo nec in crimen falsi vel in crimen stellio
natus per iura superius allegata et per hoc patent sublata omnia
7 adducta in cōtrariū. ¶ † Nō ob. dicta cōstitutio officij scriptorū. s̄.
relata quia loquitur in casu separato ꝛ separatorū non est illatio. l.
fi. ff. de calū. ꝛ .l. si maritus. C. de dona. inter virū ꝛ vxo. cum si. ꝛ ma-
xime in penalibus in quibus stricte interpretātur regula in penis
in .vj. c. statutū. in prin. de elec. eo. lib. ꝛ .l. si preses. ꝛ .l. interpretatio-
ne. de penis. loquitur enim dicta cōstitutio in scriptore apostolico
non scribēte iste dñs Symon erat scriptor scribens. item loquitur
in habēte plures scribentes bullas dñs Symon nō habuit plures
scriptores quia dictus .d. Georgius nō fuit scribens dñi Symonis
nec tunc erat in rerū natura: itaqꝫ deficiunt verba cōstitutionis pe
nalis ꝛ vbi deficiūt verba cōstitutionis deficit ipsa cōstitutio. l. ita
autem. in prin. de admi. tuto. ꝛ .l. iiij. §. pretor ait versi. totiens. ff. de
damno infec. ꝛ .l. si seruū. §. nō dixit pretor. ff. de acqui. heredi. cum
cōcor. nec est eadem ratio: quia forte cōstituentes non cōfidebant
ita de scribētibus pro scriptoribus apostolicis prout confidebant
de ipsis scriptoribus apostolicis tanꝙ̄ iuris magis dignis: ideo vo
luerunt cōstituendo moderare numerū ipsorum scribentium pro
scriptoribus: quia tamen nōnulli scriptores apostolici non erant
forte habiles ad scribendum vel senio vel infirmitate vel absentia
vel alia causa nō poterant vel nolebant scribere voluerunt eis con
sulere. s. ꝙ habeant vnū scribentem dūtaxat pro quolibet: si enim
haberent plures multas bullas de facili scribere possent ꝛ de facili
quilibet potuisset habere multos et resultaret forte quedā cōfusio
vel vilipenderetur exercitiū illud et in multitudine de facili praui
reperirentur: ideo nō mirū si illa cōstitutio emanauit que rationes
cessant in casu isto ꝛ insuper iste casus est de raro cōtingentibus ad
que iura nō adaptantur. l. nam ad ea. ff. de. ll. itaqꝫ dicta cōstitutio
non militat isto casu et si militaret solū pena quinqꝫ ducatorū pro
omnibus esset iniungenda cum si plures haberet quis scribentes:
licet multas bullas scriberent solū vnā penā incurrerent quia non
plures penas imponit dicta cōstitutio alie due cōstitutiones que
mihi ostense fuerūt vcꝫ. xiiij. incipiens ꝛ insup ꝛ. xlj. incipiens ego
N. rescribendarius meo iudicio nihil faciunt loquitur de iuramen
to rescribendarij iste .d. Symon nō presupponitur ꝙ esset rescribē
darius nec ꝙ in officio rescribendariatus dolū aut fraudem cōmi-
serit nec qꝺ plus debito receperit ꝛ alia loquitur de literis que gra
tis sunt scribende ꝛ non disponunt hoc casu. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxxiij.

1 ☞ Tutore altero testamentario an debeat dari alter cōtutor et
an mater debeat succedere in dicta tutela suorū filiorū. nu. 5. ꝛ p to.
2 Tutele legitime nō est locus donec testamētaria viget vel locū hꝫ.
3 Tutor quibus vt suspectus possit a tutela remoueri licet sit pupil
lo cōiunctus. nu. seq.
4 Tutor vt suspectus remotus a tutela an dicatur infamis.
5 Tutoribus omnibus datiuis prefertur mater et auia demptis
testamentarijs.

¶ Consilium. clxxxiij.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † In hac consultatione de pluribus queritur
circa primum quo queritur an .d. dña Elizabet debeat
subrogari loco vnius ex tutoribus testamentarijs defuncti est pon
derandus tex. in .l. si quis sub conditione. §. fi. ff. de testa. tut. vbi est
tex. ꝙ vbi vnus ex tutoribus testamētarijs decessit datur alius tu-
tor. loquitur autē tex. per verbū potest qꝺ non importat necessita-
tem vt notatur in .l. sepe. ff. de offi. presi. non enim quicquid iudicis
potestati cōmittitur iuris necessitati subijcitur. l. non quicquid. ff.
2 de iud. ꝛ .l. j. C. qūo ꝛ quādo iud. † dato aūt ꝙ haberet cōstitui alius
tutor non videtur ꝙ sit locus matri que est tutrix legitima quia a
lege constituta per aut. matri ꝛ auie. C. quando muli. tu. offi. fungi
potest. Et tutela legitima nō defertur donec est locus testamenta-
rie. l. si quis sub cōditione. in prin. versi. sciendum. ff. de testa. tu. et
insti. de acti. tu. §. j. ad instar hereditatis que ab intestato nō defer-
tur donec est locus vel esse potest ex testamento. l. anteꝙ̄. C. cōmu-
nia de suc. l. ꝙ̄diu. C. qui admit. ꝛ .l. ꝙ̄diu. de acquirē. heredi. allega
tur etiam extra punctū statutū qꝺ disponit ꝙ deficientibus tuto-
ribus in testamēto vel alia vltima volūtate datis succedāt in tute-
la mater ꝛ auia. illa enim verba statuti deficientibus tutoribus in
testamēto ꝛc. indefinita equipollere videntur vniuersali. l. si pluri-
bus. de leg. ij. ꝛ. c. vt circa cum sua glo. de elec. lib. vj. ꝛ sic demū defi-
cientibus tutoribus testamentarijs sit locus tutele materne ꝛ non
alias a cōtrario sensu dicti statuti qꝺ argumentū a contrario sensu
est fortissimū in iure. l. j. §. huius rei. de offi. eius cui mā. est iurisdi.
cum ergo hoc casu non deficiant omnes tutores testamentarij non
3 videtur esse locus tutele matris vel auie. ¶ † Tamen his non ob.
contrariū puto tenendū vcꝫ prout. j. concludā ad cuius rei euiden
tiam premittendū est ꝙ dictus Ludouicus tutor nō cōfecit inuen-
tarium: licet fuerit tutor per plura tēpora debuit autē facere inuē-
tarium mox cum tutelā suscepit. l. tutores. C. de admini. tuto. ꝛ nō
facto inuentario presumitur esse in dolo. l. tutor qui repertoriū. in
prin. ff de admini. tuto. ꝛ ibi per Bar. ꝛ tutor qui est negligens fa-
cere inuentariū est vt suspectus remouēdus. l. fi. in fi. C. de admini.
tuto. ꝛ .l. iij. §. tutores qui repertorium. ff. de suspec. tu. ꝛ negligens
censetur in cōficiendo inuentariū nisi mox cōficiat illud per .d. l. tu
tores. prout per illam legem vult glo. in .d. §. tutores qui reperto-
rium. ex hoc ergo medio necessario videtur ꝙ dictus Ludouicus
sit vt suspectus remouendus qꝺ et videtur coadiuuari ex alijs me-
dijs: nam ipse negligenter se habuit circa bona et personā pupilli:
nam in vita cōtutoris non se intromisit in administratione nec qꝺ
plus est post mortē Marij cōtutoris curā gessit ꝙ pupilla haberet
necessaria sed permisit filio Marij auūculoqꝫ pupille administrare
dicta bona pupille facere ea cultiuare et fructus recolligere que
permittere nō debuit: ideo videtur in magna negligētia: ꝛ sic vide
tur iusta causa eum remouendū esse cum ex preterito presumendū
sit in futurū. argu. c. scribam. cum sua glo. de presump. regula semel
malus in .vj. iuuat etiā quia dolose se habuit circa personā per vim
eam inuitā extrahendo de domo matris vbi honeste morabatur ꝛ
honorifice ꝛ ducendo ad domū extranei ꝛ ibi eam dimittendo nec
quisꝙ̄ sani capitis iudicabit ꝙ puella ita secure honeste ꝛ honora-
te stet in domo aliena apud extraneū sibi non attinentē prout in
domo propria apud eius matrem ꝛ sub eius cura. Et sic dolus fuit
cōmissus

cõmissus circa personã:vis eñ est delictũ qꝛ vis publica vel ꝑuata
ꝑut.j.dicã in alio dubio.si aũt dolus tutoris circa res reddit eum
suspectũ.l.iij.§.videamus.de suspe.tu.⁊ insti.eo.ti.§.suspect⁹.⁊.§.
sequenti.ꝙtofortius dolus cõmissus circa ꝑsonã que digniorẽ.l.ij
ff.de statu ho.⁊ cui ꝑsone ꝑncipal'r dat̃ tutor.est eñ ius ⁊ potestas
in capite libero.l.j.in ꝑn.ff.de tu.⁊ inst.eo.ti.§.j.ex his igit̃ causis
sine dubio censet̃ suspectus ⁊ esset remouẽdus nisi esset cõiunctus
pupillo verũ qꝛ est cõiunctus videt̃ ꝙ potius sit adiungendus cu
4 rator per.l.si tutor.de suspe.tu.†Sed ꝙ etiam ꝯiunctus pupillo
sit remouendus vt suspectus est tex.in.l.j.in.§.ostendimus.eo.tit.
dant̃ varie solutiones vna ꝙ.d.l.si tutor.continet cõsiliũ nõ prece-
ptũ ꝑut soluit gl.in dictis iuribus quasi dicant glosse predicte iu-
dex habet arbitriũ adiungẽdi curatorẽ vt.d.l.si tutor.item ⁊remo
uẽdi vt suspectũ.d.§.ostẽdimus alia solutio gl.quã sequit̃ Dynus
est ꝙ si est suspectus ob culpã remouet̃ qꝛ nõ efficit̃ infamis:aut ra
tione doli ⁊ tunc secus:qꝛ efficit̃ infamis ꝺm eos Bart.in.d.l.si tu-
tor inherẽs vtriqꝫ solutioni distinguit ꝙ aut rõne culpe est suspe-
ctus ⁊ venit remouendus ⁊ sic ꝓcedit.d.§.ostẽdimus aut rõne do-
li.⁊ tũc est in arbitrio iudicis q dꝫ arbitrari esse remouendũ si repe
rit dolũ in magna re secus in parua re ꝺm eũ:in ꝓposito aũt videt̃
dolus in magna re in rapiẽdo ipsam pupillã inuitã ⁊ remouendo
de manibus matris ⁊ ponendo apud manus extranei saltem con-
currente non cõfectione inuẽtarij cõcurrẽte etiã negligẽtia in non
administrando vt que non prosunt singula multa iuuãt.l.excusan
tur.in princip.cum concor.de excu.tut. Remoto autem isto tuto-
re superstite.non superesset alius tutor testamẽtarius:ideo esset lo
cus tutori dando in eius locum.d.l.si quis sub conditione versi.idẽ
dicimus.⁊.l.tutela.§.queri.de leg.tut. Dandus ergo est tutor i lo-
5 cum mortui.item in locũ remoti si remouebit̃.†Quia autem ma-
ter ⁊ auia preferuntur omnibus alijs tutoribus exceptis testamen
tarijs:⁊ sic profertur datiuis.autẽ.matri ⁊ auie in fi.C.quãdo mul.
tu.offic.fun.potest.⁊ Bart.in.d.l.si quis sub conditione in fi.simi-
liter dicit quod mater excludit omnes preter testamẽtarios.ergo
infert ꝙ vbi al's esset dandus tutor cessat datio existẽte auia:⁊ idẽ
vult Bar.in diuerso casu.s.quando mater trãsiuit ad secũda vota
in consi.mihi.clxxxviij.incip.quidam nomine bargagnatus cui se
subscripsit dicens quod licet in illis terminis an sit locus legitimo
an datiuo.tamen procedunt in alijs ꝙ in auia que prefertur omi-
bus legitimis ⁊ datiuis.d.aut.matri ⁊ auie.⁊ profecto si ille Ludo
uicus remouebitur puto clarum ꝙ licet in locum remoti sit subro
gandus datiuus:tamen vbi mater vel auia superest ⁊ vult esse tu-
trix cessare debet tutela datiua:ideo mater debebit succedere in tu
tela verum vbi non remoueretur vigeret in contrarium regula qꝺ
vbi est locus testamentarie tutele cessat legitima.d.l.si quis sub cõ
ditione ver.sciendum.⁊ facit in simili.l.anteꝙ.C.cõmunia.de suc-
ces.cum si.sed pro matre facit generalis dispositio.d.l.matri ⁊ auie
in fi.a qua generaliter illius tex.non reperio docto.exceptuare vl
lum casum.⁊ sepe videmus in simili ꝙ quis decedit cum herede te
stamentario ⁊ cum herede legitimo.l.circa.ff.de inoffi.testa.⁊.l.ei
qui soluendo.ff.de here.insti.ita ⁊ in simili contingat in tutela.⁊ li
cet sit aliqualis ratio differentie quam ponit Bart.post Dyn.in
d.l.si quis sub conditio.ij.col.tamen quia doc.volunt ꝙ licet ma-
ter sit tutrix legitima quo ad essentiam prout volunt glo.⁊ doc. in
d.aut.matri ⁊ auie ⁊ Bart.in dicta.l.si quis sub conditione:tamen
est tutrix anormala.i.extra normam id est regulã prout dicũt do-
cto.in dictis iuribus.⁊ Bal.⁊ Ange.appellant etiam irregularez
non ergo inconueniret si ⁊ in hoc esset extra normã ⁊ regulam alia
rũ tutelarũ prout opꝫ dicere si volum⁹ stare regule quam tex.⁊om
nes tradunt quod preferatur omnibus datiuis:iudex tamẽ ad eui
tandas opi.in locum mortui posset decernere matrem in legitimã
et erit datiua vel legitima prout de iure. Laus deo.

Summarium super consilio.clxxxiiij.

1 ☞ Sententia iudicis per quam mandatur non obstantibus qui
buscunqꝫ laudum executioni mandari an valeat stante statuto de
quo in isto.nu.per totum.
2 Sententia lata contra pupillum indefensum non valet.
3 Consulendum non est super claris nec ipsis contumacibus.
4 Contumax est qui iudici dꝫ obtemperare ⁊ nõ obtemperat.
5 Laudum latum post terminum lapsum ⁊ datum arbitris est nul-
lum.nume.seq.
6 Copulatiua ⁊ quandoqꝫ additiue venit ⁊ non restrictiue.
7 Exceptionibus pluribus simul niti nemo prohibetur.
8 Appellari licet nõ possit ab executione vel executore vt.nu.1.ta-
men appellatio a s͞nis de exequẽdo valet.

Consilium.clxxxiiij.

1 Repetito diuino numie.
†Post completum consilium suprascriptũ fuit
mihi ostensus processus quo petitur mandari exe-
cutioni laudum seu sententiã ꝑdictã arbitrorũ ⁊sen
tentia super eo lata qua pronunciatur dictã s͞niam
fore purã ⁊ liquidã ⁊ mandandã executioni in mille ducatis ꝑ do-
te in vna manu ⁊ in alia ꝓnunciatũ fuit dictã s͞niam fore executiõi
mandandã ⁊ cõmisit socio militi ⁊c.executionẽ a qua ꝓnũcia fuit
appellatũ ⁊ dictũ de nullitate querit̃ an dicta s͞nia habeat obstare:
circa qꝺ videt̃ dicẽdũ ꝙ dcã s͞nia executiua teneat vigore statuti de
debitorib⁹ cogendis in quo disponit̃ ꝙ s͞nia arbitrorꝫ debeat exe-
cutioni mãdari ⁊ de iure est ꝙ s͞nia que trãsiuit in rẽ iudicatã man
datur executioni iudiciario ordine nõ requisito.vt.C.de execu.rei
iu.quasi per totũ.⁊.l.post rem iudicatã.ff.de re iud.⁊ ex quo arbi-
tri sunt iudices a iure delegati vt dictũ est.s͞.in cõsilio eorꝫ laudum
est s͞nia que trãsiuisse videt̃ in rẽ iudicatã.⁊ vtrũ trãsiuerit vel non
trãsiuerit cognoscere hꝫ iudex auditus sup executione ipsi⁹ rei iu-
dicate:⁊ insup statutũ sub rubrica de debitorib⁹ cogẽdis qꝺ statu-
tũ videt̃ intẽtatũ vult ꝙ lauda arbitrorũ ⁊ arbitramẽta arbitrato
rũ mandent̃ executioni vt s͞nie iudicũ:cũ itaqꝫ fuerit petita execu-
tio laudi ⁊ productum laudũ in publicam formam ⁊ etiam ex post
facto fuerit productum instrumẽtum cõpromissi ⁊ citata ꝑs et ni-
hil legitime fuerit oppositũ:tũ qꝛ exceptiões fuerũt apposite post
lapsum termini assignati ad opponẽdũ: qꝛ fuit assignat⁹ termin⁹
qnqꝫ dieruꝫ a die decrete copie ⁊ copia fuit decreta die.xxiiij.maij
et exceptiões fuerũt opposite die.xxx.quia die penul.maij:tũ etiã
qꝛ non apparent opposite per personam legitimam:quia fuerunt
opposite per ser Benedictum vt actorem fuit oppositum de man
dato et nihil legitime ꝓbatum:qꝛ solum fuit verbo fides facta per
notarium que non probat:quia vox vnius vox nullius.c.tam lite-
ris.⁊.c.licet ex quadam.de testi.maxime sine iuramento.l.iurisiu.⁊
l.si quando.C.de testi.cum si.Et insuper exceptiones opposite nõ
videntur obstare:quia illa de nullitate laudi non videtur opposi-
ta apte quo ad nullitatem: qꝛ vltra temp⁹ compromissi im mo illa
exceptio tendit in oppositum quatenus dicitur in ea quod sentẽ-
tia lata fuit a iudicibus habentibus potestatem ligatã ꝓpter peti
tũ cõsiliũ sapiẽtis.si eñ erat elapsum tp͞s cõpromissi nõ erant iudi
ces nec potestatem habebant ligatã nec solutã:⁊ sic laudũ nõ fuis-
set latum a iudicibus habentibus potestatẽ ligatã:ꝑut dr̃ in dicta
secũda exceptione ⁊ forte petitio ꝯsilij nõ ligat manus arbitrorum
saltẽ stãte forma cõpromissi ⁊ clausulis in eo contentis ꝓpter quas
clausulas reddit̃ dubia reclamatio facta a laudo ꝑut fctã fuit ꝑut
deducitur in consilio:petitio etiam executiõis non videt̃ ꝙ sit ine
pta maxime circa ꝙtitatẽ principalem mille flor.maxime qꝛ in exe
cutione forma libelli non requiritur:⁊ ideo nõ videtur ꝙ ex capite
nullitatis procedat dicta reclamatio a ꝑdicta ꝓnuncia sup execu-
tione dicti laudi:nec reclamatio seu appellatio videtur posse iuua
ri ex capite iniquitatis:qꝛ ab executione videtur non posse appel-
lari.l.ab executione in prin.ff.de appel.⁊.l.ab executore.C.quorũ
appel.non recip.ex quibus videt̃ concludẽdum ꝙ dicta pronũcia
super executione lata in suis viribus debeat subsistere. Tamen
his non ob.contrariũ arbitror de iure respondendum.nam videt̃
ꝙ dicta pronuncia fuerit nulla ⁊ iniusta ꝙ eñ fuerit ⁊ sit nulla de-
ducitur ex pluribus capitibus.⁊ primo qꝛ non reperio ꝙ fuerint
soluta capita solidorũ ⁊ statutum sub rubrica de capitibus solido-
rum disponit ꝙ nõ solutis capitibus solidorum processus ⁊ sentẽ-
tie secute sint nulle ipso iure ⁊ loquitur dictum statutum etiam in
hmõi terminis executiuis.vt patet ibi vel ꝓpter ꝓductionẽ publi
ci instrumẽti ꝙ paratã executionẽ habet ꝺm formã statuti de debi
toribus cogendis:si itaqꝫ non fuerũt soluta capita solidorum que
non apparent in actis ad me transmissis videtur resultare ꝙ pro-
nuncia ⁊ ꝓcessus sint nulli ꝙ secundo videtur dicendum ex alio qꝛ
fuit noie dictorũ conuentorũ petitũ cõsiliũ sapiẽtis ⁊ eo non con-
cesso fuit deuentũ ad pronunciã de exequendo ⁊ statutũ sub rubri-
ca de consilio sapientis vult ꝙ si consilium petitum denegat̃ acta
facta et sententia secuta non valeant ipso iure nec huic medio vide
tur obstare quod adducitur pro parte dictorum petentium.s.ꝙ di
ctus petens non habebat mandatum:nam si hoc medio volũt ni-
ti tunc alio euidenti medio ruunt acta scꝫ qꝛ dictis minoribus nõ
est assignatus terminus ad apponendũ imo non est decreta copia
petitionis.fuit enim decreta copia petitionis ⁊ data ipsi ser Bene
dicto ⁊ ipsi fuit assignatus terminus ad opponẽdũ ipse produxit
exceptiones ⁊ ipse fecit omnia acta.⁊ ipse fuit monitus ad audien
dam sententiam.acta enim ꝑcedentia facta eadem hora cantãt in
personis ser Benedicti.vt actoris tutricis ⁊ curatricis cõuentorũ
et subditur qui dñs vicari⁹ ꝑdicta admisit sic ⁊ inquãtũ ⁊c.visis et
auditis predictis monuit dictas partes ad secũdaꝫ iuris ad audiẽ
dam voluntatem nec erat ibi presens domina Lucretia qꝺ appa-
reat.ita ꝙ non monuit eam nec reperio in actis ad me transmissis
in publicam formam de die in diem quod aliquis actus fuerit fa-
ctus in personã dicte Lucretie tutricis nec quod vnꝙ fuerit moni
ta vel citata ad aliquem actum nec ꝙ aliqui actui interuenerit nisi
ꝙ tp͞e late s͞nie executiue dictus ser Bal.incusauit cõtumaciã dicto
rũ Guidonis Federici ⁊ Octauiani ⁊ Lucretie tutricis citatorum
bis domi ad hãc horam ꝑut relatũ est per lucã publicũ baiulũ sunt
xba enũciatiua.⁊ nõ appet de cõmissiõe iudicis in actis ad me trãs
missis.⁊ dato ꝙ appareret nõ esset seruata forma statuti de debito
ribus cogendis solum citata parte ad audiendam s͞niam. aut ergo

repellitur psona ser Benedicti tanꝙ nõ legitima ⁊ tũc acta ruunt non eñ dꝫ quis in pma citatiõe citari ad audiẽdũ volũtatẽ: sꝫ debet citari ad rñdendũ de iure illi qui ipm facit citari sup eo qđ ab ipso petere voluerit ⁊c. put pꝫ in statuto sub rubrica de mõ ⁊ forma pcedẽdi cõtra ꝯtumacẽ. ad cuiꝰ statuti formã se refert statutũ de debitoribꝰ cogẽdis. non sufficit ergo bina citatio domi ad audiendã volũtatẽ. item statutũ de debitoribꝰ cogẽdis disponit qđ trãsacto termino dictarum duarũ citationũ pcedat ad executionẽ nõ in ipso termino. iõ ex hoc etiã nõ potuit dari dicta pronuncia.
2 ¶ † Itẽ de iure est ꝙ snĩa lata ꝯtra pupillos indefensos nõ valet l. ꝯtra pupillũ. ff. de re iud. ⁊ l. cum ⁊ minores. C. si aduer. rẽ iud. nec ob. statutũ de mõ ⁊ forma pcedendi ꝯtra minores cuius formam voluit intẽtare ser Bal. qꝛ illud loquit̃ qñ post negligentiã dolũ vł culpã tutoris vel curatoris minores sunt indefensi: sed in casu isto nullus dolus nulla negligẽtia aut culpa tutricis interuenit si sibi petitio non fuit notificata nec fuit citata. merito dicta requisitio primiorũ: vt ptestarent̃ tutrici ⁊c. nihil opata fuit in casu isto. aut ergo dictus ser Benedictꝰ est admittẽdus. vt actor. ⁊ tũc prout ad alios actꝰ admittit̃: ita ⁊ ad petitionẽ cõsilij: ⁊ tunc pnuncia nulla pꝑter denegatũ cõsiliũ. nec tunc obstat si dicat̃ illud pcedit qñ nõ denegat̃ cõsilium ex iusta causa: qꝛ statutũ illud exprimit sed iusta causa videt̃ si opponit̃ de mãdato. ⁊ illud non pducit: qꝛ respondetur ꝙ nõ vr̃ iusta causa: ex quo ipe fuerat admissus ad alia acta nõ minus substãtialia. scđo respondet̃ ꝙ statutũ non dicit absqꝫ iusta cã: sꝫ dicit absqꝫ. s. dicta rõnabili causa. supra aũt non fuerat dicta causa ista: sed qñ petẽs cõsiliũ nõ impleuit ea q̃ per statutum eidez iniunguntur: aut ipse ser Benedictus non iudicatur vt legitimus
3 actor tutricis. ⁊ tunc ex alio capite acta ruũt per predicta. ¶ † Nec predictis obstat quod allegat̃ in actis per ser Bal. ꝙ non debebat concedi cõsilium super contumacia an. s. rei essent cõtumaces: necne qꝛ erat clarum. ⁊ super claro non debet peti consilium per no. p Bal. in. l. ancille. C. de furtis. qꝛ immo non erat clarum ꝙ essent cõtumaces ipsi minores vel eorũ curatrix. ex quo non fuerant citati. nec etiam ob. ꝙ exceptiones nõ fuerũt opposite in tpe: qꝛ respõdetur ꝙ iudex videbatur illas admisisse per acta que super eis fuerũt secuta. preterea non cadit contumacia si quis non opponit exceptiones: qꝛ opponere non tenetur videmus ꝙ contumax punit̃. l. sancimus. C. de iud. l. contumacia in princip. ff. de iudi. C. de modo mul. quasi per totum sed non opponens nõ punitur merito ⁊c.
4 † Contumax enim est qui debet iudici obtemperare. ⁊ non obtẽperat. d. l. cõtumacia. §. fi. ⁊ ff. si quis ius dic. non obtẽ. l. vnica. iudex autem assignãdo terminum ad opponendum nõ pcipit ꝙ opponit: sed statuit terminum intra quẽ possit opponere si vult opponere: nec arctat ad opponendum sed moderat facultatem opponendi. ideo non potest dici inobediens iudici: prout ille qui citatus non comparet: quia sibi precipit iudex qđ cõpareat insuper statutum mandat exequi lauda arbitrorum ⁊ arbitramenta arbitratorũ. ⁊ snĩe iudicum debent intelligi de validis: qꝛ inualida lauda arbitramenta vel sententie non sunt lauda arbitramẽta vel sententie. l. iiij. §. condemnatum. de re. iur. ⁊ cle. pastoral. de re iud. maxime quando nullitas causatur ex defectu iurisditiõis seu potestatis laudandi vel arbitrandi aut sententiandi per no. per glo. singu
5 larem in cle. j. de seque. pos. ⁊ fru. † Sed post lapsum termini in cõpromisso tacite vel expresse prefixi non durat amplius iurisditio seu facultas arbitrandi vel laudandi. quinimmo postea non sunt iudices arbitri vel arbitratores post compromissum expiratuz vt dictum est supra in precedenti consilio. ideo non est sententia laudum vel arbitramentum latum a iudice arbitro vel arbitratore. iõ non verificantur verba dicti statuti de debitoribus cogen. Et consequenter nec ipsum statutum. Quia vbi deficiunt verba legis deficit ipsa lex. l. ita autem. in prin ff. de administra. tuto. ⁊ l. iiij. §. pretor ait. ver. totiens. ff. de dãno infec. ad hoc notata per Bar. in. l. j. §. parui. ff. quod vi aut clam. ⁊ ad idem per cañ. in. c. item cum quis de resti. spo. ⁊ maxime quia constabat iudici ex inspectione temporis initi compromissi ⁊ lati laudi quod laudum erat nullum latum a non amplius arbitris. ⁊ ideo ex his videtur ꝙ dicta pronũcia de exequendo sit nulla in totum. ⁊ maxime vltra predicta in illa parte quam respicit executionem laudi lati super vsuris dotis: quia in ea parte laudum non est liquidum ex inspectione laudi ⁊ cõpromissi. ⁊ liquidatio habebat fieri iudici non socio militi cui committitur executio per dictam pronunciam. Et insuper dato sine preiudicio ꝙ esset valida. Tamen est iniusta: quia ex quo erat nullum ipsum laudum non debebat pronunciari exequendum. ideo mediãte appellatione venit rescindenda ex capite iniquitatis. ¶ † Nec
6 obstat ꝙ de nullitate nõ videtur oppositum apte: quia respondetur q̃ fuit simpliciter oppositum ꝙ laudum fuit nullum ⁊ nulliter latum in dicta generalitate comprehendi potest ista nullitas causata: ex eo qꝛ lata post finitum compromissum. Et qđ subditur et a iudicibus ⁊c. venit addendo non restringendo: attenta natura copule. l. ea tamen adiectio. de leg. iij. ⁊ quod per Bar. in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. de reb. dub. ⁊ per Bal. in. l. gallus. §. etiam. de liberis ⁊ posthumis. ⁊ canonistas in. c. ij. de rescriptis. † non prohibe
7 tur reus pluribus exceptionibus niti etiam incõpatibilibus. l. nemo prohibetur. ff. de excep. ⁊ regula nullus pluribꝰ in. vj. ⁊ excipiẽtis interpretationi est standum. l. si quis intẽtione ambigua de iudicijs. iuncta. l. in exceptionibus. de probationibus. ⁊ l. j. de excep.
8 ¶ † Nec obstat ꝙ ab executore vel ab executione sententie nõ appelletur. vt dictum est in contrario: quia respondetur vt supra qđ non est sententia. ideo non est executio sententie. secundo respondetur ꝙ licet a mero executore vel ab executione facti si non excedi tur modus non appelletur. Tamen a pronuncia. de exequẽdo appellatur per. l. in maioribus. C. de appellatiõibus. prout voluerũt glo. in dictis. ll. ab executore. ⁊ Spe. in titu. de appellationibus. §. quibus versi. quinto. ⁊ Jaco. butri. in. d. l. ab executione. C. quorũ appella. ⁊ Rayne. de forliuio in. d. l. ab executore. ff. de appel. ⁊ videt̃ inherere Bar. in. d. l. ab executore. quorum appel. lꝫ aliud sentire videatur in. d. l. ab executore. de appel. ⁊ multi idem tenent. tamen omnes concludunt ꝙ si exceditur modus appellatur per tex. d. l. ab executore. de appel. satis autem exceditur modus si pronunciatur exequendam sententiam nullam que non meretur executionem in aliquo. Si eniz appellatur vbi iniuste exequitur in aliquo multofortius si iniuste exequitur in totum a maioritate rationis. argu. auten. multomagis. C. de sac. sanc. eccle. partes. itaqꝫ iudices sunt in pronunciando pro dictis conuentis videlicet male iudicatum ⁊ bene appellatum. nam ⁊ a sententia nulla bene appellatur l. si expressum. ff. de appel. l. carmelia pia. de iure patr. ⁊ l. quedã mulier. ff. fa. hercis.

Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. clxxxv.

1 ¶ Alienari an possint pupilli bona immobilia stantibus bonis mobilibus ⁊ nominibus debitorum exigendis. p totum.
2 Decretum subreptitium nõ ex vera causa interpositũ nõ valet et quãdo possit dici obreptitium decretum.
3 Decretum presumit in dubio omnia solenniter acta nisi de cõtrario appareat.
4 Pupillus an debeat alimẽtari penes tutorẽ vel auũ maternum.

¶ Consilium. clxxxv.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Super duobus a me consilium postulat̃: primo vtrũ possit vendere dictus tutor domũ vel alia bona immobilia extãtibus bonis mobilibꝰ: vel noĩbus debitorũ exactis vel exigẽdis. ex quibꝰ vel quorũ vẽditionibus possit solui es alienũ. Secũdo vtrũ ex quo dictus ser Frãciscus est tutor ⁊ patruus possit extorquere de manibus (vt ita dixerim) dicti aui materni dictã pupillã. ⁊ illã apud se alendã retinere. Circa pmũ videt̃ dicendũ ꝙ lꝫ cõdecẽtius sit prius bona mobilia alienare ꝙ̃ alienare bona imobilia. l. j. circa pn. ff. de rebus eorũ et arg. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. tamen videtur qđ prius alienanda sunt bona immobilia ꝙ̃ iura. ⁊ sic nomina debitorum. d. §. in venditione ⁊ seq. §. ꝙ si nulla. et etiam quedã bona mobilia sunt reseruanda potiusꝙ̃ immobilia. l. lex que tutores. §. ante omnia igitur. C. de admi. tuto. ⁊ insuper dato ꝙ debuerint priꝰ vendi bona mobilia ⁊ exigi nomina debitorum vel illa alienari ꝙ̃ deuenire ad venditionem bonorum immobiliũ per iura. s. allega-
2 ta. † Tamen si secus factum est ⁊ iudex interposuit decretũ suũ videtur ꝙ alienatio valeat propter auctoritatez decreti iudicis pro quo presumitur. vt no. in. l. iuste possidet. ff. de acqui. pos. cum si. et licet non sit seruatus talis ordo vbi debuerit seruari non pꝑterea videtur actus nullus prout in simili habetur. in. d. §. in venditiõe. nam in illis terminis in quibus sit̃ priꝰ debet fieri venditio mobilium ꝙ̃ immobiliũ lꝫ non debuerit deueniri ad venditionẽ immobiliũ qꝛ poterant vendi mobilia: tamẽ si secus fit venditio valet et non retractatur citra remediũ appellationis prout voluit ibi bar. et Pau. de ca. ⁊ ꝙ valeat voluerũt Jo. an. Bal. ⁊ d. Anto. in. c. qm̃ frequenter. §. fi. vt lite non cõte. ⁊ Bal. in. l. ab executore. C. quorũ appel. non reci. ⁊ consultũ fuit per recolende memorie dñm Joã. petrutij patrẽ ⁊ dñm meũ qđ nec minor põt tunc petere restitutionẽ in integrũ aduersus venditionẽ factã omisso ordine predicti. §. in venditione. vt qꝛ sint vendita bona immobilia vbi vendi poterant mobilia pro soluendo ere alieno causato ex re iudicata: qꝛ videtur in dubio inde resultare paruam lesionẽ pꝑter quã nõ datur in integrũ restitutio. l. scio. ff. de in integrum resti. ⁊ l. j. C. si aduer. ven. pig. idẽ in siĩi videt̃ vbi pꝑter aliud es alienũ fieret vẽditio. qꝛ de similibus idẽ est iudiciũ. l. nõ pñt. ff. de. ll. ⁊ c. inter ceteras. de rescriptis. videt̃ eñ vtroqꝫ casu eadẽ rõ ergo idẽ ius. l. a titio. de ver. obli. ⁊ l. illud. ff. ad legẽ aqui. cũ si. si itaqꝫ est facta venditio domus cũ decreto iudicis videt̃ ꝙ reuocari nõ possit per pdicta sinaũt sine decreto constat ꝙ non valeret. C. de predijs mino. sine decre. non ali. in rubro ⁊ nigro quasi per totum. ⁊ d. l. j. ff. de rebus eorũ. ⁊ credendum est ꝙ interuenerit iudicis decretum: ideo dicta venditio si facta est valeat rescindi nequeat cum nõ sit appellatũ. ¶ Tamẽ his minime refragantibus contrarium puto magis iuri consentaneũ. nam senatus ex oratione imperatoris prohibuit ne pdia minorum vrbana vel rustica alienentur. l. j. in prin. ff. de rebus eorum vbi

vbi recitantur formalia verba orationis imperatoris in senatu recitata que sunt regulariter ꝓhibitiua alienationis bonoꝝ immobilium minoꝝ alienatio aũt facta cõtra legis ꝓhibitionẽ nulla est ꝛ pro infecta habetur.l.iubemus.ij.C.de sac.sanc.ec.ꝛ.l.non dubiũ C.de.ll.ꝛ.l.cum lex.ff.de fideius.vnde regula est ꝙ si predia minoꝝ alienant per tutores vel curatores vel ipsos minores alienatio nõ valeat siue cũ decreto siue sine decreto subditur in dicta oratiõe diui seueri exceptio a regula ꝑdicta nisi immineat tantũ es alienũ ꝙ ex ceteris bonis minoꝝ exsolui nequeat quo casu mãdat adiri iudicẽ qui habeat estimare ꝛ cognoscere que bona sint vendẽda pro ere alieno soluẽdo ꝑut verba formalia limitationis ꝑdicte ponũtur.in.d.l.j.ver.ꝙ si forte requirit ergo ꝙ vt adeũdus sit iudex pro vendendis bonis immobilibus minoꝝ sit tñ es alienũ ꝙ ex ceteris bonis solui nequeat iudex itaq; tunc demũ est adeundus et hꝫ decernere bona immobilia vendi debere ꝛ tũc vẽditioni suũ decretũ interponere si aũt non imminet tã magnũ es alienũ ꝙ ex ceteris bonis nequeat satisfieri:tũc remanet regula prohibitiua ꝛ cõsequenter annullatiua alienationis:ꝛ ideo subdit in dicta oratione diui seueri in ver.manẽte quod si obreptũ est iudici remanet actio pupillo.s.tam personalis aduersus tutorẽ qui male administrauit alienãdo ꝙ̃ realis.s.rei vẽdicatio aduersus possessorẽ qui emit ita importat illa indefinita manẽte actione cũ indefinita soleat equipollere vniuersali.l.si pluribus.de le.ij.cañ.si romanoꝝ.xix.di.cũ similibus.ꝛ ita illa verba interpretat iuriscõsultus in.l.magis puto

2 §.manet.eo.ti.ꝛ probat tex.cum sua glo.j.C.eod.ti. † Obreptum autem iudici esse censet si narrat esse tantum es alienũ ꝙ ex ceteris bonis solui non possit vel quid sit'e naturatum sit ꝑut credendũ est cum alias iudex verisimiliter non interposuisset decretũ ininstum cũ pro iudice presumatur.d.l.herennius.§.gaio de euictionib⁹ cũ similibus ꝛ solet in instrumentis hmõi venditionũ dici ꝙ q: immineт es alienũ exsoluendum ꝛ non sunt alia bona ꝛc.ꝛ si non dicat satis est ꝙ non intimet iudici ꝙ sunt bona mobilia ex quib⁹ posset creditoribus satisfieri nam obripit non solum exprimendo falsuꝫ: sed etiã tacendo verũ.c.sup literis cum ibi notatis.de rescriptis et per bar.in.l.ꝑscriptione.C.si cõtra ius vel vtilitatẽ publicã tertia col.ver.quero vtrũ statutũ impetratum per obreptionẽ hoc est expressa falsitate vel tacita veritate ad hoc tex.cũ gl.in ỽbo obrepserit in cle.ne in agro de statu mona.ꝛ in ꝓemio eiusdẽ libri clementinarũ.Et subreptio nocet etiã si per ignorantiã fiat.d.c.super literis lꝫ in casu isto nõ cadat ignorãtia saltẽ circa res per eũ positas in inuentario.Si itaq; ꝓbari põt ꝙ pupille erant tot bona alia quã immobilia ex quibus poterat deueniri ad satisfaciendũ creditoribus censetur obreptũ iudici:ideo alienatio dicte dom⁹ est nulla decretũ eñ censet ex eã cã interpositũ:q: ex ceteris bonis nõ poterat creditorib⁹ satisfieri.Et decreta subreptitia seu ex nõ vera cã interposita regulariter nõ valent.l.seie egresse.ꝛ.l.tutor si petitus.ff.de tuto.ꝛ cura.dan.ab his.ꝛ.l.thais ancilla.§.subuentum de fideic.liber.ꝛ.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei.ex his itaq; cõcludendũ est qꝺ dicta alienatio dom⁹ fieri non dꝫ ꝛ si facta est nõ valet ſꝫ est ipso iure nulla.ꝛ maxime si est dom⁹ paterna ꝛ forte maioꝝ suoꝝ ꝛ i qua ipsa pupilla aliquãtulũ creuit per.d.l.lex que tutores.§.nec eñ domum.licet etiam si alia domus idem dicendum foret per iã dicta.

3 ¶ † Nec obstant dicta in contrariuꝫ ꝛ primo illud quod pro decreto presumatur.nam licet ꝑsumatur:adeo ꝙ alio non probato valeret alienatio propter auctoritatem decreti vt satis probatur in d.§.manente ibi si postea potuerit probari ꝛ in.d.§.manet vbi eadem verba ponuntur.ꝛ similiter in.d.l.ꝛ si preses.ꝛ sic satis operatur presumptio pro decreto cum al's pro regula presumitur vt notat Bar.in.l.quotiens.ff.si quis cautio.ꝛ facit quod notat glo.notabilis in clementina finali.de rescriptis.Nec etiam obstat qꝺ habetur in.d.§.in venditione.§.seq.quia loquitur alio casu scꝫ quando deuenitur ad venditionem pignoꝝ iudicialiuꝫ pro executione rei iudicate.ꝛ loquitur nõ magis in bonis minoꝝ ꝙ̃ in bonis maioꝝ:ꝛ videmus ꝙ pro celeri executione rei iudicate prius deueniri potest ad alienationem bonoꝝ ꝙ̃ ad alienationem iuriũ licet alias secus videatur per generalitatem verboꝝ orationis diui seuerini prout ꝛ videt velle Bar.in.d.§.in vẽditione.ꝛ.§.seq.

4 ¶ † Circa secundum autem quesitum licꝫ videatur prima facie dicendum ꝙ pupilla debeat morari apud tutorem ꝛ apud eũ alimẽtari:q: tutor datur principaliter persone pupille.Naꝫ tutela ꝑut a seruio ꝛ paulo iurisconsultis diffinietur ius ꝛ potestas in capite libero ad tuendum eum qui propter etatem se tueri non potest.l.j.ff.de tutelis instituta.eo.ti.§.est aũt tutela.ꝛ suadet ethymologia vocabuli a qua licita est argumentatio.l.ij.§.appellata.ff.si cer.pe.ꝛ.l.tigurij.ff.de ver.sig.cũ si.Dicũtur eñ tutores q̃si tuitiores.insti.eo.ti.§.tutores.Sed melius põt tueri personã pupille tutor si apud eum ꝑmanet ꝙ̃ si nõ apud vt de se est notum.Item si tutor habet vim ꝛ potestatem in personam pupille.prout habet vt.d.§.est autem tutela.ꝛ.d.l.j.in prin.de tutelis id est violenta potestas vt exponit gloss.in dictis iuribus.Et auus maternus nullam potestatem habeat in neptem ex filia:ideo condecentius videtur qꝺ apud ipsum tutorem moretur ꝛ ipse tutor possit illã potestatẽ exercere in ipsam pupillam adducendo ad secũ morandum. ¶ Tamen his non obst.contrarium puto de iure respondendũ.Nam cõstat ꝙ auus cõmuniter magis afficitur nepti vel nepoti ꝙ̃ patru⁹ nullus enim amor vincit paternum.l.fin.in princip.C.de cu.furio. et quandoq; diligit plus filium quam seipsum.l.isti quidem.ff.qꝺ metus causa ꝛ appellatione patris venit etiam auus.l.iusta interpretatione.ff.de verbo.signifi.ꝛ appellatione filij venit nepos.l.filij appellatione.ff.de verbo.signifi.ꝛ.l.filium habeo.ff.ad mace.et masculinum solet concipere femininum per iura vulgaria ꝛ prout experientia docet non minus teneram affectionem ꝛ dilectionem habet mater erga filium vel filiam ꝙ̃ pater ꝛ non minus quis afficitur nepoti quã filio dicit Bar.in.l.liberoꝝ in notabili in.j.colũ. de verbo.signi.ex quibus de primo ad vltimum concludendo constat quod maior censetur affectio aui erga neptem ex filia ꝙ̃ patrui ad nepotem ex fratre:maxime vbi neptis est orbata patre ꝛ matre et hoc docet experientia que est rerum magistra.c.ꝙ̃ sit in ꝑnci.de elec.lib.vj.ꝛ.c.statutum.in prin.eo.titu.ꝛ libro:sed vbi pupilla sit educanda habet arbitrari iudex.l.j.ꝛ.ij.C.vbi pupillus educ.debꝫ et.l.j.ꝛ.l.penul.ff.eod.titu.ꝛ arbitrium regulari debet ex ratione inter cetera attẽdere debeat coniũctio personarum vt.d.l.j.C.vbi pup.edu.de.item affectio.d.l.ij.eod.titu.ꝛ ꝙ euitetur sinistra suspitio dicta.l.ij.in fi.ꝛ.d.l.penul.sed omnia ista militant in casu nostro pro auo contra patrunm:nam auus est magis coniunctus nepti: quia est in secũdo gradu inter ascendentes.l.iurisconsultus.§.ij.gradu.ff.de gradi.ꝛ.l.j.eod.titu.patruus autem est collateralis ꝛ i tertio dicta.l.j.ꝛ.d.l.iurisconsultus.§.tertio gradu versicu.patruus. Item auus presumitur maiori affectione duci vt supra deductum est.item in eo cessat omnis suspitio secus in patruo qui vt presupponitur est sibi ex forma statuti successurus ratione cuius spei succedendi lex suspicatur.l.vidue.C.de nup.ideo non debet apud successurum educari dicta.l.ij.in fin.ꝛ.d.l.j.§.j.ff.eodem titu.preterꝙ̃ in matre de qua propter hoc non causatur suspitio.l.j.ꝛ ibi ꝑ glo. et.C.vbi pu.edu.de.ꝛ pari ratione in auo:nam votum parentũ est vt bona sua deueniant in descendentes.l.nam ꝛ si parentib⁹.in ꝑnci.ff.de inoffic.test.omnia ergo concurrunt quod etiam si non esset apud auum deberet apud eum deduci multofortius cum sit apud eum non debet remoueri nec obstant que dicta sunt in contrariuꝫ quia dicta potestas que causatur ex tutela non habet exerceri circa hoc:quia iura magis considerãt alia.s.deductavt apparet ex iuribus preallegatis ꝛ apparet:q: tutela legitima defertur ratione successionis hoc est ꝓm ordinẽ successionis ab intesta.l.j.ff.de legi. tu.ꝛ in auc.de here.ab inte.§.ex his ꝛ sic spes successionis ab intesta.iuuat.ad tutelam deferendam ꝛ aduersatur ad deferendã educationem ꝛ moram secum. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.clxxxvj.

1 ¶ Filij fratrum succedunt cum eorum patruis in stirpes nõ aũt in capita tanꝙ̃ locum eorum patris intrantes.

2 Auie appellatione vel nurus an veniat proauia vel pronur⁹ etiã in statutis.nu.4.ꝛ.5.

3 Soror amitina an excludat nepotes vel neptes ex frĩbus vel sororibus consobrinis ab hereditate nepotis matris ipsius sororis amitine.per totum.

4 Fratres consobrini an possint appellari fratres.nu.seq.
Verba sunt intelligenda per prius:et non per posterius in materia priuilegiatiua.

5 Patrui appellatione non venit patruus magnus.

¶ Consilium.clxxxvj.

N nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Licet videatur prima facie dicendũ ꝙ ex quo supersunt Bartholomeo de cuius bonis et hereditate agitur Benedicta soror amitina seu soror consobrina ꝛ plures nepotes seu neptes ex duabus sororibus alijs sororibus consobrinis dicti nepotes seu neptes equaliter succedãt quia filij fratrum ꝛ sororum intrant in locum fratrum seu sororum in successione ab intestato vna cum fratribus aut sororibus predefunctis ipsius de cuius hereditate agitur auc.cessante.C.de leg.heredibus.ꝛ auc.seq.cum ergo matres dictorum nepotum seu neptũ fuerit sorores dicti Bartholomei de cuius hereditate agitur:ideo videt ꝙ pariter succedant:non tamen in capita:sed in stirpes non in capita.d.auc.cessante.ꝛ in autentico vt fratrũ filij.§.j.in fine.ꝛ in auc.de here.ab inte.ve.§.reliquum ver.si aũt defuncto fratres col-

2 latione.ix.† Et id videt inductũ fauore nepotũ ex fratribus vl' sororibus:ideo tanꝙ̃ fauorabile sit ampliandum.argu.l.cum qdaꝫ. ff.de lib.ꝛ posthu.ꝛ in regula odia restringi fauores conuenit ampliari in.vj.ideo videtur trahi dispositio dictorum iurium ad fratres vel sorores consobrinos ꝛ amitinos vel patrueles:prout in simili ꝙ appellatione nurus venit pronurus ꝛ appellatione auie venit proauia et appellatiõe nepotis venit pronepos:prout voluit Barto.in.l.liberorum.de verbo.signifi.ꝛ in.l.cui eorum.§.affinitatis.ff.de postulando.vbi per illum tex.dicit quod appellatione nurus cõtinetur proprie pronurus:nã prepositio pro nõ denotat

impropriatatē: ꝛ pro hoc dicit se consuluisse ꝙ in autenti. matri et auie appellatione auie venit proauia ꝙ et tenuit ipse Bart. in. l. si quis sub conditione versicu. quero quid in proauia. ff. de testa. tut. et in. l. gallus. §. vt instituēs. ff. de lib. ꝛ post. quem ibi sequunt̃ Rapha. cu. ꝛ Jmo. idem ergo dicamus in fratribus consobrinis ꝙ ap
3 pellatione fratrũ veniāt in materia ista fauorabili. ¶ †Tamē his non obst. contrarium puto aperta fronte cōcludendum. s. ꝙ soror amitina sola succedat ꝛ non nepotes vel neptes ex fratribus vl̃ sororibus consobrinis: nam dicti nepotes vel neptes sunt in quinto gradu. l. j. in fi. de grad. ꝛ. l. iurisconsultus. §. quinto gradu versicu. consobrini. amitina autem est in quarto gradu. d. l. j. ꝛ. d. l. iuriscōsultus. §. quarto gradu versi. eodem gradu ꝛ in cano. ad sedem et cano. pmo gradu. xxv. q. v. ꝛ de iure antiquo legis. xij. tabu. vsq; ad iura nouissima in collateralibus proximiores in gradu preferebātur in successione ab intestato indifferenter. l. post consanguineos §. agnati. ꝛ. §. hereditas. ff. de su. ꝛ legi. ꝛ insti. eod. titu. in prin. §. si plures. ꝛ. §. ꝛ ꝙuis. ꝛ inter cetera in specie erat sancitũ ꝙ frater preferatur filio fratris vt insti. eo. ti. d. §. si plures. iustinianus autem nouissimo iure statuit quod filius fratris succederet in locum fratris suiq; patris ꝛ concurreret cum eis cum quibus cōcurreret ei⁹ frater si viueret ꝛ excluderet eos quos exclusisset pater suus si viueret vt in dicta autentica cessante. et duabus autenticis sequentibus sumptis ex dicta autentica vt fratrum filij. ꝛ. §. reliquum. et §§. sequentibus in aut̃. de heredi. ab inte. vnde ista iura noua sunt derogatiua iuris antiqui: ꝛ hoc respectu restringenda. arg. l. precipimus. C. de appel. ꝛ. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. ꝛ. c. cum dilectus. extra. de consue. ꝛ. l. ius singulare. ꝛ. l. ꝙ vero contra de. ll. cum si. ꝛ maxime quia non fundatur ratione sed in voluntate pncipis. arg. l. ꝙ non ratione. ff. de. ll. facit quod not. Bald. in. c. j. episcopũ vel abbatem in vsibus feu. dicens quod statuta terrarum sunt cōmuniter fundata in sic volo, sic iubeo: ideo verbis est tenaciter inherendum quasi dicat non sunt extendenda: ideo intelligantur dicta iura noua in fratribus carnalibus qui sunt proprie fratres sine
4 adiuncto. †Fratres autem consobrini non appellantur fratres sine adiuncto prout dicit Barto. in. l. lucius. §. questitum. de lega. iij. allegando dicta. l. iurisconsultus. §. secundo gradu. ꝛ. §. quarto gradu. ꝛ idem probatur insti. eod. ti. §. scdo gradu. ꝛ. §. quarto. ꝛ in concor. s. adductis. ꝛ loquitur Bar. in materia vltime voluntatis que est fauorabilis et late interpretanda. l. in testamentis. de regu. iur. et. d. c. cum dilecti in fin. extra. de donatio. facit etiam theorica bal. in. l. ij. C. de succes. edic. dicens quod in materia differenti penes rationem vel affectionem ꝛ in materia priuilegiatiua verba debent intelligi per prius non per posterius per. l. qui liberis. §. hec verba
5 de vulg. ꝛ pupilla. † Propterea concludens ꝙ statutum loquens in patruo non verificatur in patruo magno. ꝛ eius dictum ꝛ rationem approbat Angel. in. d. autentica. matri ꝛ auie. ꝛ in dcā. l. ij. de succes. edi. ꝛ Pau. de cast. ibi. Et ideo iura noua derogatiua iuris anterioris ꝛ exorbitantia a regula etiam iuris noui loquentia de fratribus intelligantur per prius. ꝛ sic in primis fratribus scilicet carnalibus: ꝙ ꝛ aperte constat ex ipsis verbis iuris nouissimi: ptꝫ quia loquuntur de fratribus qui sunt in secundo gradu ꝛ filijs fratrum qui sunt in tertio gradu. vt patet in corpore. de here. ab inte. §. reliquum ver. seu. §. sed ꝛ ipsis in fi. ibi vt in proprium parentum succedentes locum soli in tertio constituti gradu cum his qui in secundo gradu ad hereditatem vocentur. ꝛ in versi. seu. §. sequen. ibi si etiam illi tertium cognationis gradum: et hoc voluit etiā Bar. in. d. l. post cosanguineos. §. agnati loquendo de secundo et tertio gradu ꝛ similiter Salyc. in aut̃. post fratres. et hoc est de mēte omnium: ꝛ per hec tolluntur adducta in contrarium si recte aduertantur: ꝛ circa id quod ipse dicit de nuru quod ex propria significatione venit ex propria significatione pronurus appellatione nurus ꝛ proauia appellatione auie multi tenent contrariũ ꝛ ipemet Bar. in consi. incipien. gnalteriutius petri de sancto seuerino in fi. in ordine. clv. sm ordinem perusinum non informis ꝛ in consi. seq. inci. licet alias consuluerim quod ꝛ tenuit in pluribus locis Bal. et alij quos refero in. d. l. ij. de suc. edi. vbi respondeo ad tex. d. § affinitatis per quem se fundat Bar. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. clxxxvij.

1 ¶ Cōmunitas mutilianę: an sit subdita florentie ita ꝙ ligeť statuto eiusdē ciuitatis stantibus capitulis de quibus infra isto con. si. et sic an possit appellari ad potestatem communitatis florentie omissis priorib⁹ mutiliane. nu. seq. ꝛ. 15. ac per totum.
2 Copulatiua ꝛ sui natura auget ꝛ nō minuit dispositionem.
3 Dictio prout varias habet significationes.
4 Clausula generalis non derogat speciali.
5 Plenũ dicitur quod supplemēto non indiget.
6 Pacta seu cōtractus inter superiorē ꝛ inferiorē sunt seruanda.
7 Districtus dr̃ a distringēdi facultate put territoriũ a terēdo ꝛ quō terra censetur esse de districtu ꝛ territorio domini que est sub dominio ꝛ iurisditione eiusdem domini.
8 Delegatus a papa vel rege est iudex generalis appellationum etiam primarum.
Appellari ad papam vel regem omisso medio etiam in terris imperij de iure ciuili an possit.
9 Statutis virorum superiorem non recognoscentium iuri positiuo derogari potest.
10 Libertate viuens: an dicatur viuere sub alterius dominio.
11 Communitas aliqua licet sit alteri recommendata: ꝛ in signũ preeminentie dat brauiũ non propterea censetur subdita nec de districtu licet aliquam subiectionem habeat.
12 Uniuersalis dictio nihil excludit maxime si sit geminata. Uerborum geminatio quid operetur.
13 Uerba licet quandoq; impropriare ad propriam illorum significationem habendũ.
14 Sub dictio varijs potest sumi modis que pōt quādoq; improprijs ri ꝛ denotat interioritatem.
16 Appellari an possit per clericum a sapientis consilio stante laicorũ consilio ꝙ a tali snīa nequeat appellari. vsq; ad fi. cōsi.
17 Judex seruare debet consuetudines et statuta sui fori circa ordinatoria iudicij.
18 Clericus agens in foro seculari cōtra laicũ: an compellatur ad obseruandũ statuta ꝛ consuetudines fori laicorum.

¶ Consilium. clxxxvij.

In nomie domini nostri
1 Jesu xpi. ¶ †In cōsultatione pncipalis difficultas et magis ponderosa cōsistit in hoc an terra mutilianę cēseať absolute loquēdo subdita cōi florētie ita qȯ ligetur statuto cōis florētie disponēte ꝙ potestas ciuitatis florentie sit iudex regulariter iudex primariũ appellationũ ciuitatis comitat⁹ ꝛ districtus florētie circa ꝙ videť pma facie dicēdũ ꝙ dicta terra mutiliane sit absolute subdita dicte ciuitati florentine: nā lꝫ per prima capitula inita inter dictam cōitatem mutiliane ꝛ cōmune florētie dicta terra mutiliane nō se absolute subijceret florētie: tñ videť se subiecisse per vltima capitula que videnť pualere per. l. pacta nouissima. C. de pactis ꝙ aūt p vltima se subiecerit videtur apta fronte posse cōcludi: qꝛ verba vltimorũ capitulorũ videnť clara ꝛ nullā habere in se dubitationē ergo nec mētis admittēda dubitatio. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. nemo. eñ psumitur verbis exprimere nisi id quod mente cogitat. l. labeo. §. idē tubero de sup. le. Uerba eñ intentioni deseruiūt. c. secūdo requiris. de ap. et. xxij. q. v. humane sunt eñ sm phm note passionũ mētis: iō non est a verbis recedendum nisi de mente constet. l. non aliter. de leg. iij. ꝛ. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exerci. cum itaq; dicatur in secūdis capitulis ꝙ dictũ cōe mutiliane cũ suis hominibus ꝛ eius curia sit deinceps sub dñio iurisditione obediētia ꝛ deuotione cōis florētie plenarie q̃ videnť clara imo clarissima nec videnť obstare ꝟba se
2 quētia ꝛ eo modo put anteꝙ perdereť fuerat. † Quia dictio ꝛ sui natura auget nō minuit dispositionem. l. ea tamen adiectio. de le. iij. ꝛ ibi per Dy. ꝛ Bar. ꝛ per Bar. in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de rebus dubijs. ꝛ per Bal. in. l. gallus. §. etiam. ff. de lib. ꝛ postb.
3 et per cañ. in. c. ij. de rescriptis. †Jtem non videtur ꝙ per dictionē put recedať a verbis claris pcedentibus qꝛ varias hꝫ significationes vt habetur in. l. edita. de edē. per Cy. ꝛ Bar. ꝛ latius per Bal. col. xxxij. ꝛ p Bar. in extraua. ad reprimēda in verbo prout facit. c. forus. de verbo. sig. ꝛ qȯ habetur in. l. eum qui. §. iulianus. de cōsti.
4 pecu. †Nec per dicta verba sequentia generalia videtur recessum a verbis claris precedentibus quatenus in specie dicitur ꝛ aperte ꝙ cōmune terre mutiliane sit plenarie sub dñio ꝛ iurisditiōe ꝛ obedientia cōis florētie generalia eñ specialib⁹ nō derogāt sꝫ ecōtra regula generi in. vj. cũ concor. Et possunt verba concordari ꝙ sint
5 put prius sub iurisditione ꝛ plenarie. †Plenũ aũt dr̃ ꝙ non indiget supplemento cañ. j. xcvj. di. ꝛ sub pleniori subiectione cōtineť minor subiectio put sub toto contineť pars. l. in toto. ff. de reg. iu. l. si quis eũ totũ. ff. de excep. rei iud. ꝛ in pluri minus cōtineť. l. in eo ꝙ plus est. in pn. ff. de reg. iur. ꝙ eñ pluris est vtiq; tāti est. l. cũ fur
6 ti. ff. de in litē iur. †Nec videntur obstare ꝟba alia que subduntur qm̃ inter superiorē ꝛ subditũ qui plenarie subest sunt seruāda pacta. c. j. de pba. qꝛ inter iperatorē ꝛ subditũ fiūt pacta q̃ sunt seruāda vt ibi est tex. ꝛ not. doc. ibi ꝛ deus fecit pactũ cũ Noe vt in genesi idcirco non tolliť p pacta inita cũ superiorē qꝛ inferior sit plenarie subditus ꝛ quin locus subditus censeať de districtu Noe eñ ppter pactũ ꝙ sibi fecit deus omnipotens non desijt esse subditus dei et similiter in terminis. d. c. j. de proba. qui fecit pactum cum pncipe.
7 †Si itaq; dicta terra mutiliane est sub dñio iurisditione ꝛ obediētia ciuitatis florentie ergo est de districtu florentino: qꝛ district⁹ a distrigendi facultate prout territoriũ a terendo. l. pupillus. §. territoriũ. ff. de ver. si. ad hoc ꝙ no. Bal. in. c. j §. si. in fi. quib. mo. feu. amit. in vsi. feu. ꝛ in. c. j. qui curiam vendi. eo. titu. ꝛ in. l. j. ff. de offic. prefe. vr. ꝛ per Jnno. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. ꝛ in. c. vbi periculum. §. porro. de ele. li. vj. ꝛ ibi per doc. si itaq; sunt de districtu ergo statutum florentinum eos astringit ꝛ obtēperare debeat ꝛ obedire statutis eorum ex quo sunt sub eorum iurisditione ꝛ obedientia: ꝛ licet priores terre mutiliane sint iudices appellationum sm statuta

statuta terre mutiliane non tollitur quin etiam superior possit esse
8 iudex appellationum primarum. ¶ †Papa enim & deputatus ab eo
est generalis iudex appellationum etiam primarum: quia ad papam ap-
pellari potest obmisso medio. c. super questionum. §. porro cum sua gl.
de offi. dele. & can. ad romanam. ij. q. vj. & c. si duobus. & c. dilecti. de ap
pel. & tamen non tollitur quin possit ad alium pape in inferiorem su-
periorem: tamen iudici a quo ideo licet potestas florentie sit genera-
lis iudex appellationum primarum totius districtus florentie. & sic
omnium subditorum non sequitur quin etiam possint etiam esse speciales
iudices specialium terrarum subditarum ad hoc habetur in. l. j. §. cum vrbem
de offi. pfe. vr. & videmus hic ꝙ potestas est generalis iudex omnium
portarum & omnium causarum: tamen quelibet porta habet suum specialem iudicem et
sunt multa alia tribunalia que cognoscunt de causis de quibus est iudex
potestas. Et ita fere vbique contingit ita potest contingere in termi
nis huius consultationis quodlibet ergo statutum subsistat in terri
torio mutiliane: ita ꝙ possit appellari ad immediatos superiores
prout sunt priores terre mutiliane & ad mediatum superiorem prout
9 est potestas florentie. †Et licet in terris imperij seu de iure ciuili non
appelletur omisso medio. l. j. §. si quis in appellatione. & l. impera-
tores. ff. de appel. tamen potest huic iuri positiuo derogari per statuta non
recognoscentium superiorem per ea que habentur in. l. omnes populi. de iust.
et iure cum si. & per hoc videtur deduci ꝙ appellatio non vitietur ex eo quia sit
interposita ad iudicem incompetentem. item ex hoc etiam videtur inferri quod
non vitietur: ex eo quia non potuerit appellari vigore statuti mutilianen-
sis quo cauetur ꝙ a sententia lata secundum consilium nequeat appellari quia per sta-
tutum inferioris non potest prohiberi appellatio quominus interpona
tur ad superiorem: quia disponit super re ad superiorem spectante: & de-
rogaret iurisditioni superioris si valeret prout hoc concludit Bar. in
l. fi. ff. de aqua plu. ar. & in. l. ambitiosa. de decre. ab or. fac. & in. l. omnes
populi. de iusti. & iu. & Bal. in. l. fi. C. de sen. & interlo. om. iu. & in. l. per
graua. C. co. vel epi. & in. l. si appellationem. C. de ap. & in. j. constitu.
C. & quod habetur in. c. veniens. de iureiur. preterea videtur ꝙ non militet hoc casu:
quia statuta laicorum non ligant ecclesias vel personas ecclesiasticas. c.
ecclesia sancte Marie. extra. de consti. & Jo. an. in. c. ij. de no. ope. nun.
per Bal. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. & per Pe. de anc. in repe. c.
10 canonum. de consti. col. lxxiij. ¶ †His tamen non obstantibus contrarium puto de iu
re respondendum: constat enim ꝙ primo non erant subditi nec de districtu flo-
rentie: sed in libertate & recognoscebant in maiorem & superiorem ali-
quo respectu communitatem florentie: quia retinebat apud se arcem mutilia
ne & recipiebat potestatem a florentia & vt arbitror florentini mittebant
et eligebant potestatem: licet hoc non presupponam pro constanti: & viuebant sub
protectione communis florentie: & commune florentie conuenerat communitatem mutiliane
manutenere in libertate: vnde in libertate erant sub domino florentie prout
paruuli pulli fouentur sub alis gallinarum: nec censentur in libertate vi
uere terre subdite & de districtu alterius terre: libertas enim in terris
importat ꝙ non sit sub dominio alicuius persone vel vniuersitatis:
et ita se habet communis vsus loquendi: quia nulla terra dicitur viue-
re in libertate que est sub dominio alicuius persone vel vniuersita
tis: sed illa que non recognoscit aliquem in dominum vel absolute
11 in superiorem. †Et licet aliqua communitas sit alteri recommendata &
in signum preeminentie dat brauium non propterea censetur sub
dita nec de districtu: licet aliquam subiectionem habeat prout voluit
dominus Cardinalis florenti. post Pet. de anc. in cle. ne romani. §.
sane. in. vj. q. de elec. facit. l. non dubito. & ꝙ ibi per Bar. & per eum
in. l. vrbis. ff. de verborum signi. secundum prefatum Cardinalem. Cum itaque
in capitulis antiquis conuentum fuerit ꝙ ciuitas florentina ma-
nuteneret terram mutiliane in libertate & pluries in dictis capitulis
prout alias ad hoc propositum vidi: licet nunc non sint posita in pun
cto dicta capitula: sunt itaque incompatibilia ꝙ vna terra sit in li-
bertate & ꝙ sit plenarie sub domino & iurisditione alterius: & sic ꝙ sit li
bera & serua que qualitates non se compatiuntur. l. j. ff. qui sunt sui vel
alieni iuris. non potest itaque dicta terra mutiliane esse plenarie sub do
minio iurisditione & obedientia communis florentie. & prout prius erat et
si per interpretationem vt. s. possent concordando pati illa verba & eo modo
prout erat &c. tamen ad verba sequentia adaptari nequit: subditur enim ei-
demque obseruentur & obseruari debeant ad plenum omnia & quecunque pa
cta conuentiones capitula immunitates consuetudines ac statuta & or-
dinamenta que & quas dictum commune mutiliane habebat antequam perderetur
non enim possunt obseruari omnia & singula pacta & conuentiones an
tique si terra mutiliane est sub districtu & plenarie sub iurisditione
florentie: quia non potest manuteneri in libertate prout pactum & conuen-
tum erat. item vt presupponitur & verisimile consuetum erat ꝙ seruaren-
tur inter homines de mutiliana in territorio mutiliane statuta muti-
liane & non statuta florentie & ꝙ appellaretur ad priores mutiliane &
non ad potestatem florentie sunt verbum ad plenum verba vniuersa
lia geminata omnia & quecunque tot verba reiterata ad maiorem ex-
pressionem & ad tollendam omnem dubitationem pacta capitula
12 conuentiones statuta & ordinamenta. †Uniuersalia autem verba
nihil excludunt. c. solite circa finem. de maio. & obe. l. iulianus. de le
ga. iij. canone si romanorum. xix. dist. & maxime geminata vniuer-
salia. l. balista. ff. ad trebe. & que ibi habentur & geminatio etiam alio
rum verborum est ponderanda geminatio enim verborum & actuum solet plurimum
operari videntur enim verba geminata esse prolata cum maiori de
liberatione. & c. & si xps. de iureiur. & not. Bal. in. c. fi. de offi. dele. di
cens ꝙ geminatio inducit electam censeri industriam persone prout
ibi refert & sequitur Car. flo. allegat. d. l. balistam vbi est te. & glos.
ad hoc etiam quod habetur per Ange. in. l. ij. §. furiosus ibi in omni-
bus. & per omnia. ff. de iure co. & per Pont. in. l. adoptiuum. §. pa
tronum de in ius vo. nam geminatio verborum enunciatiuorum. licet sint
prolata per modum demonstrationis: tamen disponunt. vt no. Pau. de ca.
in. l. ex hac scriptura. de dona. allegat tex. & ibi Barto. in. l. cum sci
mus. C. de agric. & censi. li. xj. ibi etiam Ang. sequitur Bar. & similiter
Panor. in. c. si cautio in fi. de fide instru. Et licet in verbis ponde-
ratis pro parte communis florentie sit etiam verborum geminatio: tamen longe
maior est in verbis ponderatis pro communi mutiliane: nam primo sunt il
la verba eo modo prout antequam perderetur fuerat secundo & eidem ob-
seruentur & obseruari debeant omnia & singula pacta comprehendeba
tur enim sub primis verbis eo modo prout &c. non contenti expresse-
runt ꝙ obseruarentur & obseruari deberent pacta non contenti in-
definita oratione apposuerunt vniuersale non vtique vnum sed duo. item
verbum ad plenum non contenti verbo pacta subderunt conuen
tiones & plura alia verba cumularunt tertio non confisi tot expres-
sionibus ad maiorem animi expressionem & ad remouendum om-
ne dubium subdita fuit alia clausula videlicet que quidem omnia (ecce aliud
vniuersale) hic pro repetitis & de verbo ad verbum appositis & de-
claratis habeantur censeantur & stant & in ista vltima clausula sunt ver
borum geminationes tot & itaque expressiones & declarationes & ge
minationes sunt magnifaciende ad denotandum mentem conue-
nientium oportet autem vel interpretari ꝙ sit repugnantia in dictis
capitulis & verborum & mentis. & tunc capitula non tenerent per. l. vbi
repugnantia. ff. de regu. iur. facit. c. solicitudinem. de appe. & tunc ha-
beret intentum consultans: quia per ista noua capitula terra mutilia
ne non esset facta de districtu florentie: sed hec interpretatio non
est tenenda: quia debemus interpretari: vt actus valeat & non pereat.
c. si papa. de priuileg. lib. vj. l. quotiens in actionibus. & l. vbi. de re.
13 dub. vel oportet aliqua verba impropriare: †& si necesse est vel pri
ma verba impropriare vel sequentia minus inconueniens est pauca
verba impropriare quam multa. Et de duobus malis minus malum est
eligendum. xiij. di. can. duo mala. & can. nerui. & l. quotiens nihil. de re.
iur. & l. sed si is. §. an autem in fi. ff. de car. edi. potest enim impropriari ver-
bum dominio pro quadam preeminentia & maioritate: prout mater habet in fi-
lios vt in euangelio dicitur ꝙ Jesus erat subditus matri & Joseph
quia eis reuerentiam prestabat & obsequia faciebat voluntarie tamen & spon
te & prout licet improprie dicimus in iure ꝙ vxor est domina in bonis & do-
mo mariti. l. j. ff. rerum amo. l. j. §. si vir. ff. ad sille. & l. qui marco. in
princip. ff. de annuis leg. & alibi dominium ponitur in iure pro preemi
nentia in. l. pronunciatio. §. familie ibi dominium in domo. ff. de ver
bo. sig. ita & hic improprie ponatur & pro eodem similiter improprie ponatur ver
bum iurisditione: & ꝙ ponatur improprie apparet ex sequentibus ver
bis ibi subtraheretur a iurisditione dicti communis: primo enim non erat
proprie de iurisditione communis florentie: sed erat in sua libertate. vt
patet ex antiquis capitulis: & si non erat iurisditio in mutilianam apud
commune florentie non fuerat ab ea subtracta: quia priuatio presup-
ponit habitum. l. non potest videri desinere. ff. de reg. iur. & l. decem.
de ver. oblig. cum si. Ponitur ergo iurisditio pro illa maioritate & pre-
eminentia & superioritate tali que non vitiet libertatem que reser
uatur per sequentia multa verba & similiter obedientia talis sit que
non maculet libertatem predictam: & verbum plenarie intelligatur
de ea plenitudine que erat prius. & sic de ea plenitudine que cadit
stante libertate & prius capitulis que per sequentia reseruantur & rei-
terantur: vel plenarie ꝙ nulli alij prestabunt obedientiam vel reco-
gnoscent in superioritatem aliquam: vel tertio verbum plenarie re-
feratur ad proximum verbum deuotione & verba sequentia & eo modo &c.
referuntur ad precedentia verba. s. dominio iurisditione & obedientia vel re
ferantur ad omnia & verbum plenarie ad vnum tantum. s. deuotione.
14 Uel improprietur monosyllaba sub ꝙ denotet inferioritatem quandam
dominio & iurisditioni &c. nam dictio sub varijs modis sumitur in iu
re quandoque denotat subiectionem quandoque pro coram quandoque pro post quan-
doque pro in: quandoque comprehensiue quandoque pro ante. vt in. l. ediles
§. vendendi. de edi. edil. vbi sub tempore venditionis exponitur. i. biduo ante
tempus venditionis quandoque significat quandam comminationem dum dici
mus sub pena sub interminatione diuini iudicij. c. j. §. quoniam. de sta. re
gu. lib. vj. sub interminatione anathematis. c. ij. de eo qui duxit in
matri. quam polluit per adul. sub periculo cause. c. pe. de cri. fal. alia su-
mitur dum dicimus sub modo sub conditione sub tali pacto sub forma ali
ter dum dicimus sub iudice lis est in glo. magna. l. si creditor. C. de
pig. act. vt hec ponunt & probant Saly. & Pont. in. l. j. ff. si cer. pe. &
inter cetera per tex. ibi quandoque inferioritatem significant vt cum dici
mus stamus sub celo sub tecto sub vmbra sub alis discipulus sub
magistro minor sub curatore: si ergo ponitur multis & varijs modis si
hic sumatur subesse taliter ꝙ non maculet libertatem non esset ma
gna impropriatio vel improprietur copula & dum dicitur plenarie & eo
modo exponatur pro idest sicut nonnunquam in iure ponitur in. c. monaste
ria extra de vita. & hones. cle. l. de quibus ibi rebus & factis. ff. de leg. & l.

j.ff.de iure do.⁊ si ita poneret̄ hic res de plano procederet qn̄q͡ʒ ponitur pro vel.l.generaliter.in prin.C.de insti.⁊ substi.sub conditi. fac.l.fi.C.de ver.sig.⁊.l.sepe.ff.eo.tit.cum si.⁊ inter cetera quando ponitur inter incompatibilia ponitur pro disiuncta seu alternatiua.l.si titio.de vsufru.leg.⁊ ibi per Bar.⁊ per eum in.l.fi.C.de cod. ⁊ in.l.recusare.§.titius.ff.ad treb.⁊ ita contingit in casu si vba alia ponūtur ꝓprie ⁊ pacta sunt incōpatibilia:vt supra deducta sunt et electio est debitoris in huiusmodi que descendunt ex contractibus vel quasi cōtractibus.l.plerūq͡ʒ.§.fi.ff.de iure do.cum cōcor.et vt audio hactenus non fuerunt tractati vt plenarie subditi immo vt audio voluerunt florentini imponere certā collectam ⁊ vbi subditis imponebant grauem ipsis de mutiliana alleuiabant ⁊ recusauerunt allegando ꝙ non debebant soluere ꝭm capitula: ⁊ obtinuerunt:⁊ nunq̄ soluerunt quāuis subditi fortasse multa soluerit prout est verisimile ꝑpter plura bella gesta.Et facto datur voluntas intelligi.l.de quibus.ff.de legibus.⁊.l.reprehēdēda. C.de inst. et substitu.sub conditione factis cum multis concordantijs.Et si electio datur iam resultasse cēsetur electio.Et ex postea secutis demonstratur qualis fuit intentio capitulantium seu paciscentium.
15 arg eorum que habentur.c.scribam.de presum.†Ex his itaq͡ʒ demonstratum est ꝙ terra mutiliane non est de districtu florētie: sed est in libertate.Et ideo non potuit appellari ad potestatē florentinū.Nec hoc casu vēdicat sibi locum statutum florentinū ꝙ loquitur in districtu.Sed standū est vel iuri cōmuni ciuili quo iure appellari debet ad proximum superiorem:vt supra probatū est: nec aliud in inferioribus statuitur de iure can̄.⁊ ad contraria satis apparet responsio ex adductis pro hac parte:licet enim in pluri contineatur minus ⁊ in toto pars:tamen inter libertatem ⁊ seruitutē et inter terrā liberā ⁊ subditam non datur plus ⁊ minus nec totuʒ et pars:sed inest incompatibilitas prout inter vsumfructū ꝓformalem ⁊ plenam proprietatem dicta.l.si titio.⁊.l.si alij fundum.eod. titu.item licet inter dominum ⁊ subditum iniantur pacta et sint seruanda:tamen ista pacta non possent seruari si intelligeret̄ plenarie subdita terra mutiliane vt demonstratum:ideo est necessario deueniendum ad interpretationes supra datas ex quibus concludendum quod non potuerit appellari ad potestatem florentie: sed si poterat appellari appellandum erat ad priores mutiliane.
16 ¶†Utrum autem potuerit appellari statuto prohibente appellationem vbi sententia fertur secūdum consilium sapientis petitū vt statutum disponit potest non leuiter instari. videtur enim dicēdum quod dictum statutum non liget clericum:quia clericus non subest seculari.c.si diligenti.de fo.compe.⁊.c.si iudex laicus de sententia excom.lib.vj.cum si.⁊ statuere est iurisditionis no.Bart.in l.omnes populi.de iusti.⁊ iure.⁊ ibi Bal.post eum dicens ꝙ quantum quis habet iurisditionis tātum hʒ auctoritatis condendi statuta ⁊ vno posito remouetur aliud scd̄m eum.idem vult Bal.in.l. nulli.C.de sentē.⁊ in.l.necessarium in fi.ff.de origi.iuris per tex.ibi et ideo vbi non extenditur iurisditio non extenditur statutum ꝭm Bal.in.d.l.necessariū.ergo de primo ad vltimū cōcludendo remanet quod statutum laicoruʒ non ligat clericum.⁊ licet circa ordinatoria iudicij videatur seruanda lex fori vbi causa agit̄ ar.l.iij.§.fi.ff.
17 de testi.⁊ in.l.j.C.de eman.libe.†Iudex em̄ semper debet seruare consuetudines ⁊ statuta sui fori circa ordinatoria iudicij prout habetur in dictis iuribus.⁊ per Spe.in tit.de sentētie prolati.§.qualiter post prin.⁊ per Innoc.in.c.cōquestus de ferijs.tamē circa decisoria cause non videtur attendi debere statutum vel consuetudo fori vbi causa agitur sed habentur alij respectus attenditur enim circa decisoria non statuta fori vbi causa agitur sed statuta ⁊ cōsuetudines litigantium dicit Inno.in rubrica.de consuetu.Hosti.in c.j.eod.titu.l.iij.C.de edifi.priua.c.cū venissent de eo qui mitittur in po.attenditur em̄ statutum vel consuetudo loci si agitur ex contractu:⁊ ideo non videtur seruandum statutum quod versatur ī foro seculari:sed statutum vel ius cōmune qd̄ ligat clericos.prout est ius canonicum ⁊ etiam ius ciuile cōmune ꝙ nō discrepat a iure canonico.Item quatenus non discrepat censet̄ approbatum ius cōmune ciuile vt seruet̄ etiam in foro canonico vt habetur in.c.j.de no.ope.nun.ꝙ ⁊ expresse firmat Panor.in.c.ꝙ clericis.de fo.cōp. Sed si non potest appellari remanet causa decisa per sententiā latam ꝭm consilium sapiētis:ideo talis dispositio quod nequeat appellari videtur respicere decisoria cause:ideo statutum videtur qd̄
18 non liget clericum.¶Tamen his non obstantibus contrariū puto de iure respondendum vcʒ ꝙ tale statutum artet clericum in curia seculari litigantem omnes em̄ cōcludūt ꝙ circa ordinatoria iudicij etiā cōtra clericū litigātem seruari debeat statutū laicorū loci vbi litigat put supradictum est:sʒ posse vel nō posse appellari.⁊ sic vtrū sufficiat vna snia lata ꝭm cōsiliū sapiētis vel requirant̄ plures interposita appꝭone videt̄ potius respicere ordinatoria iudicij:qꝛ qualiter iudicium ordinet̄ an cum appellatiōe vel sine ꝙ decisoria prout sunt illa que tendunt ad artandū iudicem an causaʒ decidat sententiando pro vna parte vel pro altera.Et sic respiciūt merita et iustitiam cause ꝙ non respicit appellatio.nam per eam non dignoscitur iustitia cause nec respicit merita cause: sed est ordo quidam quo medio iterū deuenit̄ ad merita cause.Dato autē sine preiudicio veritatis ꝙ cēseret̄ esse de decisorijs cause:lʒ sit maius dubium an habeat seruari statutū municipale laicorū etiā aduersus clericū agentē cōtra laicum in foro seculari ꝑ ea que supra circa hoc deducta fuerūt:tn̄ cōis opi.doc.est ꝙ etiam eo casu debeat seruari in dicta causa statutum seculare non solum in preiudicium clerici: nam primo hoc firmat Bar.in.l.j.C.de sum.trini.dans generalem theoricam ꝙ illa statuta non militant in clericis que sunt cōtra libertatem ecclesiasticam vel cōtra personas clericorū capitulo nouerint de snia excō.⁊ aut̄.cassa.C.de secrosan.eccle.alia ꝭm eū ligāt etiam clericos non solum litigantes in foro ecclesiastico:⁊ licet qn̄ litigant in foro ecclesiastico ipsum impugnet ibi Bal.tamen non impugnat quādo litigat in foro seculari;immo videtur idē velle si statutum non est odiosum ꝙ ⁊ videtur velle Ioan.an.in addi.spe. in titu.de cōsti.§.j.ver.⁊ nota.vbi disputat generaliter tenendo ꝙ in foro seculari ⁊ contra clericum seruanda sunt iura municipalia laicorū:⁊ allegat plures rationes que respiciunt decisoria causarū: ideo etiā in decisorijs videt̄ hoc firmare ⁊ ꝙ hoc velit allegat̄:⁊ idē voluit Host.in titu.de testa.§.qualiter ver.verum.⁊ de consuet.§. fi.ver.pone ꝙ ⁊ voluit.d.Anto.⁊ Imo.in.d.c.ꝙ clericis ꝙ ⁊ videtur voluisse.d.Florē.in.c.cū venissent de eo qui mittitur in pos.dicens ꝑ illū tex.ꝙ in decisorijs seruari debet ius illius cōtra quē agitur:⁊ idem firmat Rapha.ful.in.d.l.in omni innouatione.C.de sacro.sanc.ec.loquēs de statuto inducēte ꝑscriptionē.Et ideo hec videt̄ magis cōis opin̄.⁊ per consequens in decisiuis seruanda iuxta no.per glo.in.l.omnis diffinitio.ff.de reg.iur.in.c.ne innitaris.de consti.⁊ in.l.cum prolatis.ff.de re iud.⁊ per Bal.in.l.precibus.C. de impu.prout principaliter respicit dictum statutum per supradicta siue respiciat decisoria cause:⁊ sic concludēdum est quod partes iudicis sint in pronunciando male appellatum maxime ad potestatem florentie. Laus deo.

¶Summariū super consilio.clxxxviij.

1 ¶Terra hermagiata:an possit impediri ne in culturam reducatur per eū seu eos qui pretendunt habere ius pasturandi in ea sua animalia.num.seq.per totum.
2 Seruitus an censeatur ius pascendi animalia in aliqua terra.nu. seq.⁊.nume.9.⁊.10.
3 Laudum an trahunt ius metu pene.nu.8.
4 Actio in rem vel in personam que sit ⁊ q̄re vna differat ab alia.
5 Actiones ⁊ obligationes non claudūtur loco neq͡ʒ stant aut mouētur de se ⁊ bonorū mobilium appellatiōe non veniūt.
6 Pertinere est verbum latissimum.
7 Ius in re non queritur absq͡ʒ traditione nec actio sine cessione.
8 Sententie natura est declarare nō aūt de nouo inducere.
9 Seruitus an constituatur ex solo contractu ⁊ an comparata videtur rebus immobilibus.
10 Consuetudo ex quibus actibus inducatur ⁊ que requirantur ad esse consuetudinis ⁊ an tribuat ius.

¶Consilium.clxxxviij.

N nomie domini nostri
1 Iesu christi.¶†Quia petitio nerozij duo principaliter continet illa sigillatim discutiamus circa primū ꝙ dicto nerozio competat ius pasturādi cū suis bestijs videt̄ dicendū ex eo qꝛ ꝑ laudum dn̄i Angeli latum iter dictas partes declarat̄ ꝙ oia iura que habebat cōe fabrice in dicto loco tā rōne cōuētionis ꝙ laudorū ante latū laudum per bernardū de caponibus pertinerent ad dictū Nerozium:sed vigore transactionis ꝑmo ⁊ successiue vigore laudorum:videt̄ ꝙ dicto cōi cōpeteret ius pasturandi in loco dicto la spinicula:⁊ locus dict⁹ el palude de quo litigatur continet̄ sub vocabulo la spinicula:est em̄ predium dictū el padule pars predij dicti la spinicula prout mihi presupponitur et prout declaratur per laudū dn̄i Angeli:nam in laudo lato in anno.M.cccclxij.specifice continet̄ ꝙ ius vtendi ⁊ pasturandi in dicta spinicula ⁊ locis alijs in laudo nominatis ⁊ cōfinatis foret ī posterū cōe inter cōe ⁊ homines de fabrica ⁊ gaitanos:ergo videt̄ qd̄ ius vtēdi pasturādi in dicto loco vigore dicti laudi ꝑtineret ⁊ spectaret ad dictū cōe fabrice:⁊ qꝛ ꝑ laudū dn̄i Angeli est illud ius ꝙ cōpetebat cōi fabrice reseruatū dicto Nerozio ⁊ ꝓnunciatū ꝙ ꝑtineat ad eū merito videt̄ ꝙ dicto Nerozio cōpeteret dictū ius vtēdi et pasturandi in dicto Paduli:nec sibi obstare videt̄ lex de qua in puncto:nec ꝙ.d.Angelus nō erat arbiter inter commune fabrice et Nerozium:id nō poterat ius cōpetens cōi fabrice transferre in nerozium qꝛ videtur posse breuiter respōderi ꝙ nō censeatur cōcedere illa iura per ipsum laudū:sed declarare ꝙ pertinebant quasi voluerit sentire ꝙ per laudū bernardi iura que prius erāt communis fabrice essent translata in nerozium:⁊ laudum sine iustū foret sine iniquum seruandum est inter compromittentes.l.diem ꝓferre.§.stari de arbi.⁊ ista interpretatio videtur amplectenda vt laudum valeat.ar.l.quotiens in actionibus.ff.de re.du.⁊.c.si papa.de priuil. li.vj.⁊ ꝙ per glo.in.l.⁊ puto in verbo cōmunicari.ff.fa.her.vbi verba improprientur ne censeatur iudex excessisse commissionē ita pariter

riter dicamus in arbitro.ar.l.j.ff.de arbi.presupposito autem hoc
ꝙ nerozius haberet iura pasturandi ⁊ que competebant cõmuni
fabrice videt ex hoc inferri ꝙ dictis Ant.⁊ nepotibus cõtra quos
est latum in illa parte dictum laudũ:qꝛ non videtur ꝙ possit ipe-
diri ius pasturandi ꝓut verisilr impeditur commodũ pasture:qꝛ
in locis vbi seminatur bladum impeditur pastura:⁊ sic generatur
preiudicium iuri pasturandi:ideo fieri non potest.arg.l.refectio-
nis.ff.cõia predi.⁊.l.seruitutes.§.si seruitus.⁊.§.fi.ff.de ser.vr.pre-
di.⁊ maxime disbuscãdo ⁊ incidendo arbores cum inter commune
fabrice ⁊ comites quorum iura pretendunt habere gaitani fuerit
2 conuentum quod comites non possent incidere arbores.¶†His
tamen non obst.contrariam partem arbitror magis iuri consonã
videlicet ꝙ dicto nerozio non competat ius pasturandi ⁊ saltẽ nõ
possit impedire dictos Antonium ⁊ nepotes reducere ad culturã
predia posita in paduli predicto cum non habeat ius illud quod
intentat deducitur:nam illud ius pasturandi ꝙ pretenditur ꝙ cõ
petẽbat cõi fabrice aut erat ius reale id est seruit⁹ realis:aut serui-
tus personalis aut aliud id est obligatio et actio in personã iuxta
ea que habentur per Bar.⁊ docto.in.l.vt pomum.ff.de serui.titu.
generali.⁊ per eum in.l.mela.§.fi.ff.de alimen.et cib leg.et per eũ.
et docto.in.l.pecoris.ff.de serui.rusti.predi.et Petrum et Cyn.in
rubrica.C.de vsufru.seruitus realis non est:quia non competit ni
si habenti fundum dominantem.l.j.ff.communia predi.⁊ haben-
ti prediũ non competit nisi predij vtilitatẽ respiciat.d.l.vt pomũ.
⁊ dicta.l.pecoris.sed dictum ius vtendi ⁊ pasturandi in transactio
ne non conceditur contẽplatione alicuius fundi sꝫ indifferenter
habentibus predia vicina ⁊ nõ hñtibus ⁊ pro aĩalib⁹ que sunt accõ
modata ⁊ vtilia predijs ⁊ pro alijs animalib⁹:ideo non potest dici
aut censeri resultasse seruitutem realem.Aut censet seruitus perso
nalis ad exemplũ seruitutis vsusfructus ⁊ vsus ⁊ habitationis ꝓut
alias tenuit Ruge.antiquus glossator quẽ sequunt Petrus ⁊ Cy.
in rub.C.de vsuf.⁊ sentit Bar.in.d.l.vt pomũ quãdo ius ꝙ conce-
ditur cõcernit partẽ fructuũ ꝓut videt eẽ pastura:qꝛ animalia pa-
scunt herbis que sunt fructus ꝑdiorũ glandibus ⁊ castaneis si loc⁹
talia producit.Si aũt concedit ius percipiendi gratia delectatio-
nis magis q̃ vtilitatis.tũc ꝓcedat ꝙ ipse Bar.primo dicit in.d.l.
vt pomũ.⁊ in.d.l.mella.§.fi.loquitur in iure ducendi aquam ꝙ nõ
est fructus predij seruientis ita possunt opiniones concordari ex
mẽte Bar.Raph.aũt ful.distinguit q̃ aut verba ꝯtractus vel vl-
time voluntatis cõcedentis similia iura dirigunt in personã eius
a quo concedit vel cõcedenda sunt aut in personã eius cui concedi
tur puta titius habeat pecoris pascendi vel ius percipiendi poma
ducendi aquã ⁊ hmõi ⁊ hoc secundo casu censeat constituta seruit⁹
personalis ꝑmo casu obligatio ⁊ actio personalis mouetur per au
ctoritatem gl.in.l.id est in reditu.ff.de vsuf.⁊ in.l.domos.⁊ in.l.fun
di trebaciani.⁊ in.l.cũ ita.ff.de vsufr.leg.⁊ adducit etiã alia media
de quibus ibi per eũ.Et satis placet dicta distinctio Raph.iũcta
distinctione bar.s.ꝙ duo cõcurrãt vt cẽseat seruitus personalis:scꝫ
ꝙ id qđ concedit consistat in fructu predij:vt ita dixerim seruiẽtis
et verba executiua dirigant in personam acquirentis tunc ꝓcedat
opi.Ruge.Pe.⁊ Cyni:alias procedat opi.cõtraria Jo.Azo.⁊ ac
cur.quã approbat Bar.in.d.l.mella.§.fi.⁊ Bal.⁊ Ange.⁊ est cõis.
vt dicit Raph.in.d.l.pecoris.⁊ tunc istud ius.s.seruitutis persona
lis non põt alteri cõcedi:qꝛ coheret persone vt videmus in seruitu
te vsusfructus ⁊ vsus.§.item finitur in fi.insti.de vsuf.⁊ in.§.min⁹
autem insti.de vsu ⁊ habi.⁊ per Bar.in.l.interest.C.de vsuf.immo
si cõcedit extraneo.i.alteri q̃ proprietario nihil agit quo ad eũ cui
conceditur:tñ concedens vsumf.amittit ⁊ redit ad ꝓprietatẽ.d.l.si
vsusfructus de iure do.⁊ quãdo trãsiret in alium non esset ille idez
vsusfructus:sed alius diuersus numero.l.stipulatio ista.§.si qs ita
de verbo.oblig.⁊ per Bal.in.d.l.interest.⁊ prout dr in vsufructu et
vsu que sunt seruitutes personales eadem rõne dicenduz est in ista
seruitute personali si seruitus personalis erat.prout videtur quod
erat ſm dictas theoricas:⁊ per ꝯñs idem iuris in ea.ar.l.a titio de
ver.obli.⁊.l.illud.ff.ad.l.aquil.cũ si.⁊ tũc impossibile esset ꝙ illa iu
ra que habebat dictum cõmune fabrice pertinerent ad dictũ Nero
ziũ in omnibus ⁊ per omnia prout olim spectabãt ⁊ cõpetebãt cõ-
muni fabrice prout dicit in laudo dñi Angeli:ideo ex dicto laudo
non concedit dictum ius seruitutis personalis:nec potest declara
3 ri fuisse prius translata dicta iura:qꝛ est impossibile.†Et laudũ nõ
tribuit ius sed metu pene paretur laudo.d.§.stari.nec meretur pe-
nam qui non obtemperat ei ꝙ est impossibile.l.impossibilium.de
regu.iur.⁊ insuper de pena non tractatur in hoc iudicio:quando
petetur pena.tunc ventilabitur de interpretatione ⁊ efficacia lau-
di de quo etiam.j.aliquid dicet si itaq; cõe mutiliane habebat ser-
uitutẽ personalẽ cõstat ꝙ illã eandẽ non potuit transferri in Nero
zium nec declarari ꝙ ad eum pertineret in omnibus ⁊ per omnia.
4 †Si autem illud ius pasturandi cõpetẽs cõi mutiliane nõ erat ius
seruitutis realis vel personalis:tunc esset quedã obligatio ⁊ actio
in personam que potest in aliuz transferri.⁊ sic illud ius ⁊ illa actio

potuerat transferri in nerozium.Sed tunc ad istud ius nõ adaptã
tur verba laudi:qꝛ non esset ius in re:sed ius quoddam residens in
persona creditoris ⁊ cõtra ꝑsonã debitoris:iõ dr actio in personaz
ad differentiam actionis in rẽ.l.actionũ genera.in ꝑn.⁊.l.actio in
personam.de acti.⁊ ob.⁊.§.j.instit.de act.cum si.Actio eñ in rem
causatur ex iure ꝙ in re habet vt dominio seruitute ⁊ huiusmodi
actio in personam ex obligatione que residet in persona.vt instit.
de act.§.j.⁊ seꝗ̃.l.licet.§.ea obligatio.de proc.que obligatio inhe
ret adeo ossibus creditoris ꝙ non potest ab eis euelli.l.quis ergo
casus in fin.cum sua glo.fina.⁊.l.si sticho.ff.de pec.⁊.l.iij.ff.ꝓ socio.
5 †Et non clauduntur loco obligationes et actiones.l.fideicomis-
sum.§.tractatum.de iudi.Et quia non clauduntur loco non mo-
uentur neq; stant in loco non veniunt appellatione mobiliũ ⁊ sta-
bilium seu immobiliũ.l.a diuo pio.§.invenditione.ff.de re iud.⁊.l.
deposui.§.in peculio.ff.de pec.⁊ habetur in.l.j.⁊.ij.C.si aduer.trã.
sed per dictũ laudũ reseruãt dicto nerozio iura que cõe fabrice ha-
bebat in loco dicto il padule ⁊ ꝙ illa ꝑtinerent ad neroziũ:nõ autẽ
illa q̃ nõ habebat in loco ꝓut sunt actiões ⁊ obligationes que sunt
ad rem nõ in re sic ⁊ alias fit dña inter ius in re ⁊ ius ad rẽ in.c.si ti
bi absenti.de prebẽ.in.vj.⁊ in.c.pe.de conces.ꝑbẽ.li.vj.⁊ sic arguen
do a sufficienti ꝑtiũ enumeratiõe nullũ ius videt competere dicto
Nerozio vigore dicti laudi domini Angeli:⁊ si qđ ius censetur cõ-
petere:illud videt potius esse actionis ꝑsonalis que hoc casu com-
peteret ad factũ:qꝛ liceret pasturare ⁊ in obligationibus facti non
artat quis precise ad factum sed post moram succedit obligatio ad
interesse:⁊ interesse esset ꝓbandũ per ea q̃ habẽtur in.l.certi condi
ctio.in princ.ff.si cer.pe.licet in hoc non faciã fundamẽtum:sed in
alijs medijs superioribus ac etiam:qꝛ per lauda non concedit ius:
nec oritur actio.l.j.C.de arbi.sed metu pene paretur vt dictũ est:et
si ꝙ ius cõpetit:cõpetit ⁊ oritur quãdoq; actio in personã non in
rem.l.ij.⁊.l.cum antea.C.eo.titu.Ideo nerozio ex laudo bernardi
de caponibus si ꝙ ius erat quesitum erat quesita actio forte ex lau
do vel ex compromisso si fuerat stipulatione vallatum iuxta.l.diez
proferre.§.fi.ff.eo.titu.⁊ ideo illud ius censeatur reseruatum quasi
censeatur reseruatum ꝙ laudũ ipsius domini Angeli quaten⁹ de-
clarabat ꝙ dictum padule esset dictorũ Antonij ⁊ nepotũ de gai-
6 tanis non noceat in illo iure.†Et verbum pertineat est latissimũ:
nam pertinere ad nos censet etiam id quod non habemus sed ha-
bere possumus:vt qꝛ habemus ad illud actionem.l.verbũ illud per
tinere.de ver.si.in fi.cũ sua glo.⁊ sic quatenus reseruat nihil sibi cõ
cedit:sed cõseruat ꝙ seu quatenus habebat ſm vim verborũ a qui
bus nõ est recedendũ.l.nõ alr.de le.iij.⁊.l.j.§.si is qui nauẽ.ff.de ex
erci.⁊ verba sñie sunt stricte interpretanda.l.j.C.si plures vna sñia.
et.l.paulus respondit eos.ff.de re iudi.pariter verba laudi.l.j.ff.de
arbi.item quatenus subdit ꝙ dicta iura pertineant ad neroziũ ver
ba verificentur si habent actionẽ per.d.l.verbum illud ꝑtinere:at
tento etiã ꝙ hoc magis accedit veritati quoniam per illud laudũ
bernardi non potest queri dicto Nerozio nisi quedam actio cõtra
dictum cõmune fabrice:non autem querebat actio contra illos de
7 gaitanis dato ꝙ eam haberet tunc dictum cõe fabrice.†Quia ius
in re non querit sine traditione.l.traditiõibus.C.de pac.nec actio
sine cessione.l.j.⁊ que ibi habentur.C.de ac.⁊ ob.prout enim se ha-
bet traditio quo ad bona corporalia ita se habꝫ cessio quo ad actio
nes.l.fi.cum sua gloss.C.ne fiscus vel priua.immo quandoq; facili⁹
queruntur bona corporalia q̃ actiones.l.possessio.§.⁊ si possessio.
ff.de acqui.pos.facit.d.l.si sticho.de pec.Non facta ergo cessione q̃
non fit in illo laudo non fuit quesita actio dicto Nerozio si qua cõ
petebat cõmuni fabrice contra gaitanos pro dicto iure pasturãdi:
ideo si verbum pertineret intelligit ꝙ ei competat actio ad conse-
quenda dicta iura videtur magis propinquum veritati q̃ si intel
ligatur ꝙ ipsi nerozio cõpetant absq; cessione:posset etiam dici ꝙ
dicto Nerozio incumbit onus fundandi suam intentionem ⁊ hoc
clarum per iura vulgaria non habet aliud fundamentum nisi lau-
dum domini Angeli cum laudo bernardi quod laudum bernardi
de se non noceret quia res inter alios acta:et quia per illud nõ trã
8 ferebatur ius vt dictum est.†Et quia natura sententie est decla-
rare nõ de nouo inducere.l.sicuti.§.si querat.ff.si ser.vẽ.facit.l.qd
tamen.§.si arbiter.ff.de arbi.⁊.l.si pretor.ff.de in.Laudum autem
domini Angeli se refert ad iura que habebat commune fabrice an
te laudum Bernardi iura autem communis fabrice sunt probãda
per ipsum nerozium probat per transactionem que causat actio-
nem quatenus non possidetur ⁊ actio non transit contra singula-
rem successorem.l.j.§.si heres.ff.ad treb.⁊.l.fi.ff.de contrahẽ.emp.
per laudum primum disponitur quod commune fabrice ⁊ homi es
ipsius possint pasturare cum bestijs proprijs vel quas haberẽt ad
soccitam et secundum illud laudum non habebat commune facul
tatem vel ius pasturandi cum bestijs alienis quas non haberet in
soccitam:ideo nec habens ius ab ipso communi fabrice posset vi-
gore dicti laudi pasturare cum bestijs suis.et sic que non essent di-
cti communis:quia nemo dat quod non habet.l.traditio.ff.de ac-

qui.rerum dominio.ꝛ.l.nemo plus iuris.ff.de regulis iuris. aliud laudum magis generaliter loquitur quo laudo disponitur ꝙ commune fabrice habeat ius pasturandi ꝛ ius vtendi ꝛ fruendi pascuis communiter ꝛ pro indiuiso cum illis de gaitanis in laudo nomia-
9 tis.†Sed circa hoc est aduertendum: quia verba laudi sonant in seruitutem personalem: quia sepius interserit ius vtendi ꝛ fruendi dictis pascuis seruitus autem non constituitur ex contractu sine traditione vel quasi.l.si partem.et ibi Bartol.ff.quemadmo.seruit.amit.et Specul.in titulo de feudis in.§.secundo.et no.in.l.si precario.ff.communia predi.ideo si non probatur quod commune fabrice fuit vsum dicto iure non constat ius seruitutis constitutum seu quesitum dicto communi.et per consequens tunc scilicet ante laudum Bernardi non competebat dicto communi ius vtendi et fruendi dictis pascuis si illis vsum non fuit.prout est verisimile:quia non solent communitates retinere animalia ad pasturandum animalia autem particularium hominum de communitate non sunt communitatis nec econtra.l.intantum.§.vniuersitatis.ff.de rerum diui.ꝛ.l.sed si hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius voc.Et vt diuersa ponuntur in laudis et transactione.ex his itaq3 varijs medijs deducitur quod dictus Nerozius nō habet ius vtendi ꝛ fruendi dictis pascuis prout deducit ipse in suo libello et predicta militant etia3 si dicti Antonius ꝛ nepotes emologassent laudum domini Angeli:si diligenter premissa ponderentur l3 non putem quod sit per eos approbatum dictum laudum.licet enim illud laudum notificauerint dicto Nerozio non sequitur quod in totum approbauerint: sed vt notificarent pro parte que pro eis faciente notificauerunt totum vt sic totam vt ita loquar legem prospiceret.argumen.l.in ciuile.ff.de.ll.et quod notat Bartol.in Rubrica.ff.de noui oper.nuncia.ad quem autem finem fieret notificatio non noui:ideo super hoc amplius non insisto: confert ad premissa quedam lex que prohibet communitatibus alienare bona aliqua stabilia sine licentia cum vsusfructus et seruitutes in rebus immobilibus comparantur immobilibus.prout notat gloss.in.l.corruptionem in fin.C.de vsufruct.argumen.l.fina.in fin.C.de longi temporis prescript.et similiter actio competens ad rem immobilem per ea que habentur in.l.j.ꝛ in.l.secūda.C.si aduer.tran. Et re vera per laudum domini Angeli non potuerunt iura cõmunis fabrice transferri in dictum Nerozium:nec vt arbitror fuit sue intentionis:sed quod per laudum Bernardi fuerit trãslatum cui obstaret dicta.l.que forte non fuit ostensa domino Angelo.dato autem sine preiudicio veritatis quod dicto Nerozio competeret ius vtendi et fruendi dictis pascuis animalibus tamen non videtur ꝙ possint Antoni⁹ et nepotes impediri quominus reducant ad culturam predia sua.prout quod sint eorum declaratum est per laudū domini Angeli idem declaratur per laudum latum in anno domini.M.cccclv.in quo declaratur quod spinicula pleno iure sit illorū de gaitanis.ꝛ prout mihi dicitur sub spinicula cõtineī istud padule de quo litigatur ꝛ ex quo ipsi Antonius ꝛ nepotes possident vbi non agiī principaliter de dominio domini presumunī.arg.l.sicuti.§.si queratur.ff.si ser ven.ꝛ ibi per glo.ꝛ Bar.ꝛ per Innoc.in c.cum olim.ij.de priui.per Bar.in.l.quidam in suo.de condi.insti.per Cy.in.l.j.in.iiij.q.ꝛ in fi.ij.questionis.C.que sit lon.cõsue.d.anto.in.c.cum ad sedē.de resti.spo.ꝛ Pau.de ca.ꝛ Pont.in rubrica.ff.de no oper.nun.ꝛ per Bal.in.l.j.§.qui seruum ad sille.ꝛ in laudo precedente laudum Bernardi de caponibus ponuntur duo capitula per que effectualiter deciditur casus noster:na3 principaliter et effectualiter litigaī:an dictis Antonio ꝛ nepotib⁹ liceat reducere ad culturã bona sita ĩ dicto paduli in p̄mo capitulo diciī saluis proprietatibus dñis patronis ꝛ possessoribus bonorū ꝛ terrar existentiū inter dictos confines ꝛ saluo iure laborãdi ꝛ laboreria faciēdi et seminandi ꝛ recolligendi ꝛ alia necessaria faciēdi circa laboritiū:ꝛ primū capitulum loquiī generaliter quo ad oēs scōm capitulum in specie predicta illis de gaitanis eadem reseruat in spinicula:ꝛ per cõsequēs in paduli ponenda clausula ꝛ necessaria circa predicta ꝛ consueta faciendi in hoc speciali capitulo addit ꝛ cõsueta:ꝛ licet possit argui per ista verba ꝙ restringaī dicta reseruatio ad loca cõsueta laborari:tamē non est verū:q2 possunt illa verba ꝛ cõsueta intelligi ꝙ determinēt verba circa predicta.itē possunt intelligi ꝙ stent absolute de per se.primo casu est intellectus ꝙ facere possint laboreria ꝛ necessaria ꝛ consueta circa laboreria.ꝛ sic ea q̄ sunt solita fieri circa laboreria puta facere formas incidere arbores dato ꝙ non essent necessaria:tamē essent consueta pro maiori vtilitate liceret facere domino:ꝛ sui natura ampliat nō restringit tex. est no.ꝛ ſm Dy.singu.in.l.ea tamen adiectio.de leg.iij.ꝛ Bar.ibi.ꝛ in l.si is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.du.per Bal.in.l.gallus in.§.etiam.de lib.ꝛ post.ꝛ per doc.in.c.ij.extra.de rescriptis.ꝛ voluit in hoc forte magis fauere saltem maiori expressione ꝙ generaliter fecerat in alio capitulo ꝙ omnes respicit.Secundo modo intelligēdo est sensus quod facere possint consueta fieri:licet communiter haberent ius pasturandi;sed prout presupponitur alij consueuerant ad libitum reducere ad culturam etiam bona non solita cultiuari:ideo facultas ꝛ potestas ita faciēdi fuit reseruata dictis Bartholomeo ꝛ antonio.ꝛ dicta cõsuetudo:vt mihi p̄supponiī appet.
10 Et licet nõ sit taliter probata ꝙ forte peruenerit in notitiã habentis facultatem legis cõdende prout videī requiri adesse cõsuetudinis.l.de quibus.ff.de.ll.ꝛ ibi per doc.ꝛ per doc.in.c.fi.de consue.ga responderī ꝙ hoc casu non est necessariū:q2 consuetū diciī id qđ solet fieri dūmodo vltra semel sit factū vt vult Bar.in.l.mella.§.fi.ff.de alimē.ꝛ ci.le.quedam em̄ est cõsuetudo que facit ius ꝛ illa requirit scientiã habentis facultatem legis cõdende:q2 fundaī in tacito consensu populi qui potest iura cõdere ita loquiī tex in.d.l.de quibus.ꝛ de hac loquunī doc.ꝛ hoc requiriī ꝙ sit longa consuetudo.d.l.de quibus.C.que sit longa consue.per totū.ꝛ est aduertendum ꝙ diciī longa cõsuetudo ex quo deprehendiī ꝙ est alia breuis consuetudo.q̄ consuetudo est:l3 non sit talis que ius cõstituat hic nõ allegatur consuetudo vt ex ea eliciatur ius:sed allegaī consuetudo ad interpretandum prout ꝛ regulariter interpretantur actus gesti ſm ꝙ consuetū est.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.ff.de edi.edic.l.cu3 delanionis.§.asinam de fundo instruc.l.si prius.ff.de aqua plu.ar.l.licet.C.de locato.ꝛ in ista non requiriī cõsensus habētis potestatem legis condende nec requiritur ꝙ sit longa iura requirunt consuetudinem nõ longa3 consuetudinē.Itē sufficit cõsuetudo regionis que pōt esse talis que non faciat populū pat3 in.d.l.licet in.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.ꝛ aliquãdo attendiī cõsuetudo vnius priuati.vt pt3 in.d.l.si seruus plurium.§.fi.vbi dicit ꝙ ante omnia attendiī consuetudo testatoris ꝛ absonum esset dicere ꝙ ibi deberet esse talis que faceret legē vel requireretur sciētia populi vel habentis potestatē legis condende facit etiã.l.vel vniuersorum.ff.de pig.ac.ꝛ.l.qui semisses.ff.de vsuris.preterea habemus interpretari verbū consueta nõ verbū consuetudinem:si itaq3 erat consuetu3 ꝙ non obstante simili iure pasturandi tamē dñi terrarum cultiuabant ad libitum res est satis plana:si autem probatur consuetudo posterior non ita artat:tamē plurimum confert ad ostendendū intentionē:q2 ex postea gestis circa prius gesta elicitur p̄sumptio.c.cum per bellicam.xxiiij.q.ij.ꝛ per gl.in.c.scribã.de presum.cū si. Et dato ꝙ non esset consuetudo reseruatio facultatis laborãdi sufficit ꝛ est indefinita locutio non se restringēs ad terras laboratas ꝛ indefinita equipollet vniuersali.l.si pluribus de legatis.ij.de p̄cia.de publi.c.vt circa.de ele.lib.vj.confert quia quilibet sue rei est moderator ꝛ arbiter.l.in re mandata.C.mandati.Unde effectus proprietatis est posse in fundis etiam incultis posse illos reducere ad culturã ad libitū:cū itaq3 dicaī ꝙ ius proprietatis in totum reseruatur ꝛ nullum preiudicium generatur:ergo remanet ius ꝛ facultas laborandi ad beneplacitum proprietarij:ꝛ sic oīa confluunt ad intentum vt possit etiã inculta reducere ad culturam:ꝛ maxime si est cõmunis vsus loquendi:quod laboreria dicãtur illa que de nouo reducuntur ad culturam prout video allegatum quod ita dicūtur:et hic etiam in vulgari soleat ita intelligi quando dicimus laboriere:ꝛ persuadetur quod ita intellexerit laudans dum dixit laborandi ꝛ laboreria faciendi cum natura copule sit poni inter diuersa vt in rubrica.ff.de iuris ꝛ fac.igno.per gl.ex his itaq3 cõstat quod communi fabrice non competebat vnq̄ ius impediendi dictis gaitanis vel alijs proprietarijs facultatem laborandi suas terras:ideo nec competat Nerozio:vnde circa hoc de quo principaliter agitur videtur res multum clara.Confert ad premissa text.in institu.de vsu ꝛ habi.§.in eo quoq3.vbi is qui habet seruitutem vsus in fundo debet taliter vti quod non impediantur laboratores exercere in eo fundo opera rustica.et sic fundum cultiuare.ita in casu isto actum fuit quod ita pascuis liceret vti quod non impediretur cultiuatio terrarum et per adducta pro hac parte satis plane confutantur adducta in contrarium.non enim obstat transactio quia illa non afficit singularem successorem vt supra dictū est preterea denegatio facultatis incidendi ligna videtur limitanda per nouum laudum nisi quatenus sit necessarium vel consuetum pro cultura ꝙ aūt dicebaī ꝙ non debet tale qd fieri per ꝙ impediatur seruitus negatur seruitutē cõpetere nerozio.vt.s̄.late demonstratū est ꝛ si cõpeteret est limitata ita vt non impediat facultatem laborandi ꝛ laboreria faciendi.vt.s̄.deductum est:remanet itaq3 conclusio quod iura Antonij ꝛ nepotum sunt plana maxie quod non possit ad instantiam Nerozij impediri facere sua laboreria tam noua quam vetera. Laus deo.

¶Summariū super consilio.clxxxix.

☞ Papa concedens in vicariatum alicui castrum masse de lombardia cum suis pertinentijs:ꝛ confinibus vsq3 in viam nouam cum pratica terreni vltra quam dicta via noua protendatur et cum clausulis non obstantibus etiam ex certa scientia ac similibus an potuerit preiudicare communitati Imole que semper possedit dictam viam nouam vsq3 in antiquos fines dicti castri masse per tantum tempus cuius initij memoria non extat et cum is cui conceditur nūquam fuerit vsus iurisditione in dicta via dū

vixit

vixit an possint eius heredes dictam communitatem molestare. per totum.

1 Castro concesso & dato censetur etiam omnimoda iurisditio concessa & illa que territorio castri coheret.

Princeps est legibus solutus.

2 Papa vel rex seu princeps in terris sibi temporali iurisditiõe subditis omnia potest ex certa sciẽtia nec sibi potest dici cur facis ita.

3 Rex vel princeps potest ex causa disponere circa ea que consistunt in iure diuino & quomodo potest ius tertio auferre per suum rescriptum. nu. 6.

4 Clausula non obstantibus quibuscunq; & clausula supplentes omnes defectus & ex certa scientia quid importet & an tollat ius personarum singularium. nu. 6. vsq; ad fi. consi.

5 Literis pape vel regis seu principis creditur plenissime nec admittitur probatio in contrarium.

6 Rescripto principis an tolli possit ius tertij vel eidẽ derogari. nu. 3. & vsq; ad fi. consi.

7 Participium quando resoluatur in verbo a quo deriuatur & relatiuo substantie.

8 Confinium natura que sit et quando omnes confines possint & debeant partem ab vno confine.

9 Clausula in fine posita quõ possit intelligi & quãdo referri nequeat ad omnia precedentia. nu. seq.

10 Indefinita quãdo vniuersali equipolleat.

11 Rescripto principis cõcesso de plenitudine potestatis non interuerti sentur tertij possessoris possessio.

12 Prescriptio an querat iurisditionem vel meri seu mixti imperij. numero. seq.

13 Error iuris quando possit equipararari errori facti vt non noceat.

¶ Consilium. clxxxix.

1 In nomine domini nostri Iesu christi. ¶ † Quãquam in hac consultatione videatur prima facie dicendum quod heredes dicti Ludouici tenentes dictum castrum masse foueant iustitiam. nam verba concessionis dicti castri facte dicto Ludouico per dictum Nicolaum videntur adeo clara quod non videtur admittẽda voluntatis questio. l. ille aut ille. §. cum in verbis de legatis. iij. Dixit enim summus pontifex in sua gratiosa concessione que via tota cum dicta pertica terreni sit & esse intelligatur in presenti concessione conclusa: cum ergo de iurisditione & territorio vtrum se extendat in dictam viam cum dicta pertica terreni vltra dictam viaz versus Imolam agatur: & papa concedat castrum masse & merum & mixtum imperium in eo & expresse dicat quod in concessione sit et esse intelligatur conclusa dicta via cum dicta pertica terreni aperte videtur concedere merum & mixtum imperium & omnimodam iurisditionem in dicta via cum dicta pertica. Cõcedendo enim castrum censetur princeps concedere omnimodam iurisditionem/ notat Bald. in. cap. j. ij. col. quid sit inuesti. in vsibus feud. & vez illam que coheret territorio prout dicit Baldus in. l. finali. in principio. C. de bonis que liberis. & concedẽdo castrum statim transfert in eũ possess. not. Bald. in. c. j. ij. col. quid sit inuesti. x. col. & in margarita sua in verbo papa. & Inno. in. c. bone de postulatione prelatorum merum & mixtum imperium exprimit tanquam maius: vnde licet in prima concessione dicatur cum mero & mixto imperio & forte repetatur in concessione facta Ludouico: licet in puncto non exprimatur: tamen non propterea tollitur quin veniat etiam simplex iurisditio: licet simplex iurisditio sit species separata a mero & mixto imperio. l. imperium. ff. de iurisditio. omnium iudicum. illa enĩ verba cum mero & mixto imperio apponuntur ad augendam concessionem non ad minuendam: ideo non ad minuendam & limitandam gratiam merito non debet illam limitare. arg. l. legata inutiliter. de lega. j. & l. legata inutiliter de adimen. leg. & l. quod fauore. C. de leg. cum similibus. cum itaq; verba sint clara quod papa concesserit illud castruz cum dicta via & pertica terreni predicta & in ea merum & mixtum imperium. & sic omnem iurisditionẽ: ideo videtur esse clara voluntas principis concedentis per dictũ. §. cum in verbis nulla dubitatio est: & maxime adijciẽdo tot clausulas quot adiecit maxime illam de plenitudine ptãtis de quarum virtute aliqua. j. dicemus. solum itaq; videndum de potestate principis vtrũ potuerit profecto videtur quod potuerit illud castrum cum mero & mixto imperio & omnimoda iurisditione. lz enim iurisditio inueterata esset apud ciuitatem Imole: vt in themate presupponitur: tamen erat etiam apud papã qui habet plenitudinem potestatis in terris subiectis ecclesie: vnde habet omnimodaz iurisditionem de quo non est dubium: vñ iurisditionẽ illam quam habet põt suo vicario cõcedere: q: rei sue quilibet est moderator & arbiter. l. in re mandata. C. man. maxime princeps qui est solutus. ll. l. digna vox. C. de. ll. & l. princeps. ll. ff. eodem titulo. † Et dicit Bal. in preludijs

2 feu. xv. col. quod papa in terris sibi subiectis temporali subiectiõe omnia potest ex certa sciẽtia nec potest sibi dici cur ita facis. & ibidem in. xvj. col. dicit quod potest cum clausula non obstante rescribere contra ius etiam in preiudicium tertij & dicit Bal. in. l. qui se patris col. antepenul. qõ princeps sine causa potest iuũ priuilegiũ non concessum per viam cõtractus auferre: sed prescriptio per tps cuius initij memoria non existit habet vim priuilegij seu constituti scz a superiore. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. & estiua. & l. j. §. deniq;. ff. de aqua plu. arcen. ergo illam potest princeps auferre facit quia quesita de iure ciuili potest pnceps sine causa auferre prout voluit Bar. post glos. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pu. & Innoc. in. c. que in ecclesiarum de consti. & Pau. de cast. in consilio suo. ccxxv. incipiente super primo dubio videt̃ dicendum: & ideo videtur ꝙ iurisditionem taliter quesitaz absolute tollere possit facit gl. in canone ecclesie. xvj. q. j. que simpliciter dicit papam posse tollere iura vni & dare alteri. & idem glo. in. c. cõstitutus de reli. domi. & quod ex causa possit cõmuniter & omnes tenẽt in. d. c. que in ecclesiarum. & in. l. bene a zenone. C. de quad. prescript. & in. l. omnes eo. ti. facit. l. item si verberatum. §. si quis rem. ff. de rei ven. & ibi tangit Bart. & l. venditor. §. si constat cõia pred. & l. lucius. ff. de euic. & sentit Bar. in prima cõsti. ff. §. omnẽ Bal. in. l. rescripta. C. de preci. im

3 ra. offe. † Facit ad predicta q: ex causa potest princeps disponere circa ea que consistunt in iure diuino put voluit Bart. in. l. ex hoc iure gẽtium. ff. de iusti. & iur. & Cy. in. l. rescripta. C. de precibus impera. offe. non solum iura condendo: sed etiam rescribendo ꝑm eũ: & quando aufert tunc causa presumitur in principe qñ aufert ius tertio si id facit ex certa scientia prout voluit Ioan. and. d. Anto. Imo. & Panor. in. d. c. que in ecclesiarum quod & volunt doc. communiter ibi & Iac. bu. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. publi. & Panor. in. c. cum olim de re ind. quod si princeps aufert alicui ius suum eo non citato & dicit se facere ex certa scientia presumitur id fecisse ex causa & valet & dicit se ita consuluisse: cũ ergo papa in dicta cõcessione asserat se id facere ex certa scientia: item de plenitudine potestatis: si enim non auferebat alicui ius suum videbatur id facere potuisse de ordinaria potestate concedendo castruz in vicariatum ꝙ est quid paruum: ideo faciendo de plenitudine potestatis videtur

4 voluisse etiam auferre iura alteri si erat opꝰ. † Item apponit clausulam non obstantibus quibuscũq; in contrarium facientibus et clausulaz supplentes omnes defectus &c. que omnes clausule non sine ministerio videntur apposite: ideo videtur quod papa voluerit ꝙ illa gratiosa concessio omnino valeret dato ꝙ alteri forte preiudicaret: & quod causa presumatur facit non solum illa generalis theorica quod causa in principe presumitur quando facit ex certa scientia: sed magis elicienda est dicta presumptio in casu nostro: quia papa id asserit apponendo clausulam ex certis causis animũ nostrum mouentibus: nam ex quo narrat factum suum scilicet qõ

5 mouetur animꝰ suus ex iustis causis. † Et literis pape plenissime creditur si in verbis narratiuis fundatur gratia: ideo videtur qõ dictis verbis detur plenissima fides per text. & que ibi habentur in cle. j. de proba. & hoc in dicta clausula firmat solemnissimus modernus doctor. d. Alexan. de Imo. in. ij. consilio primi voluminis col. penul. dicens etiam vna cum Panor. quod causa in principe presumitur & plenissima probatio dicitur: quia nõ admittitur probatio in contrarium vt per glos. & doct. in. d. cle. j. Ex quibus videtur concludendnm quod ex quo papa potuit auferre & verba probare videntur quod voluerit quod resultet effectus scz quod cõcesserit merum & mixtũ imperiũ dicto ludouico in dicta via cum dicta ptica terreni: & cum vt pſupponitur iura dicti Ludouici sint translata in suos successores qui nunc agunt videt̃ qõ ipsi petere possint prout petunt: nec videt̃ obstare ꝙ post dictam ꝯcessionem ciuitas Imole semper fuit vsa iurisditione in dicta via cum dicta ptica terreni & vsq; ad veteres confines: & dictus Ludouicus aut sui successores non fuerunt vnq̃ vsi exercitio iurisditionis in dicta via: sed tñ vsq; ad veteres cõfines: q: videtur posse rñderi quod ex quo castrum masse ꝑdictum subest ecclesie romane: ideo aduersus eũ qui habet a papa non prescribitur minori spacio. c. annorum. q: censet̃ prescribi aduersus ecclesiam romanam prout concludit Barto. in cõsi. mihi. xiiij. ꝑm ordinẽ perusinum nõ informis incip. primo queritur vtrum iurisditione quod quidã allegant pro primo consilio:

6 sed non in consilijs informis. ¶ † Cũ his minime refragantibus ꝯrium arbitror de iure rñdendũ vz ꝙ dictis successoribus ludouici non cõpetat ius petẽdi ꝙ petũt neq; vllã iurisditionẽ habeant in dicta via nec vltra veteres ꝯfines: presupposito ꝙ dicti successores successerint in iuribus dicti Ludouici etiã in dicto castro: & lz multi teneant absolute ꝙ princeps non possit auferre dominium vniꝰ & dare alteri iuxta illud bulgari qui erat in hac opi. dixit equum martinus qui tenebat ꝯrium habuit equum circa quod multa dici pñt: & vidi multa ꝑ parte cõitatis imole ad hoc propositũ egregie allegata que & nõnulla alia possem adducere: tñ quia non intendo tractare de plenitudine potestatis pape: idcirco hunc articulum in presentiarum intendo non intrare: sed cõcludo ꝙ non fuit intẽtionis tollere ius tertij prout est iurisditio coherẽs territorio que tunc temporis erat Imole vt presupponitur in themate quesita

tempore cuius initij memoria non extat ꝓut non preſumit tollere
dominium tertij cui dominio iuriſditio comparatur.l. qui furere.
⁊ ibi Barto.poſt Gui.de cu.ff.de ſtatu homi.⁊ per eandem legem
Bald.in.l.edicto poſt medium.xv.oppo.C.de edic.diui.Non autē
cenſetur princeps voluiſſe alteri auferre ius.l.j.§.merito.⁊.§.ſi qd
a principe.ff.ne quid in loc.pub.⁊.l.ex facto.de vulg.⁊ pup.Et di-
cit in.l.impetrata.C.ſen.reſcin.non poſ.quod clauſula ſupplentes
omnes defectus ⁊c.non tollit iura ſingularium perſonarum:ſed de
alijs defectibus:⁊ quod clauſula ex certa ſcientia nō refertur ad ea
que ſunt facti alieni quod non eſt veriſimiliter notum pape:ſed ad
ea que ſunt veriſimiliter nota ſm eum quod eſt pulchrum dictum:
⁊ ſuadetur quia ſepe papa fallitur in appoſitione huiuſmodi clau-
ſularum:⁊ voluerunt domini de rota in concluſione.ccxxxvj.⁊ pre-
fatus Alexander in conſil.cxix.in quarto volumine quod per clau
ſulam ex certa ſcientia non generatur preiudicium in iure tertij ni
ſi papa ſit certificatus de omnibus que potuiſſent euz remouere a
faciendo gratiaz quod eſt ſatis rationabile:maxime vbi agitur de
graui preiudicio:in caſu autem noſtro res meo iudicio eſt magis
clara:quia verba conceſſionis poſſunt de plano ſaluari circumſcri
pto dicto preiudicio ciuitatis imole:nam principaliter cōceditur
caſtrum maxime cum infraſcriptis cōfinibus maſſe predicte cohe-
7 rentibus vz ⁊c.†Illud participium coherentibus ſm regulas grā
maticales reſoluitur in verbo a quo deriuatur ⁊ relatiuo ſubſtātie
prout etiam ſentit Barto.in.l.j.in vlti.co.ff.de condi.⁊ demon.vt
verba futurum meum exponit qui meus erit vel ſm gloſſ.in verbo
dignitatibus in cle.j.de preben.vbi participium imminens expo-
nitur ſi imminet ⁊ hinc eſt ꝙ faciant cōditionem:⁊ licet dicat bart.
in.d.l.j.de condi.⁊ demon.quod participium preſentis vel preteri
ti temporis non faciant conditionem poteſt intelligi: quia de pre
ſenti vel preterito non eſt conditio proprie ſumpta.l.cum ad pre-
ſens.⁊.l.ſequen.ff.ſi certum pe.⁊.l.qui in preteritum.ff.de verb.ob.
vel quia vltime voluntates ſunt fauorabiles.l.in teſtamentis.ff.de
reg.iug.⁊.c.cum dilectus in ſi.de dona.ſit interpretatio quod ſigni
ficet demonſtrationem quandam potiuſꝙ conditionem cum falſa
demonſtratio regulariter non vitiet vltimam voluntatem.l.falſa
demonſtratio.⁊.l.cum tale.§.falſam.ff.de conditi.⁊ demon.vnde ſi
materia aliud non ſuadet ſit interpretatio in benigniorem partē:
ſed quia non eſt veriſimile quod princeps velit preiudicare iuri ter
tij per iura.ſ.adducta.⁊ quod habetur in.l.nec anus.C.de emā.lib.
⁊ in.c.ex tuarū de vſupallij cum multis ſimilibus.ideo ne preiudi
cium generet iuri tertij contra veriſimilem mentem principis de-
cet vt participium recipiat eam interpretationem vt deſeruiatur
preſumpte menti principis vt ſic exponatur in verbo ⁊ coniunctio
ne ſi vel relatiuo ſubſtantie quod exponatur pro quatenus prout
exponitur in.l.ſtichum qui meus erit de leg.j.⁊ in ſimili no.docto.
in clauſula codicillari in aut.ex cauſa.C.de libe prete.⁊ Barto.in
repe.l.j.ff.de iure codi.⁊ Bald.in.l.ſi.C.eo.ti.nam idem dicerent in
illis terminis ſi teſtator vſus fuiſſet participio preſentis temporis
vt quia dixiſſet hoc teſtamentum non valens iure teſtamenti vale-
re voluit iure codicillorum:nam exponeretur ſi vel quatenus non
valet:⁊ ita i ſimili in literis ad beneficia que ſunt ſtricti iuris ad re-
ferendam ambitionem.c.quāuis.j.de prebē.lib.vj.ſit ſimilis inter
pretatio vt per dictam glo.in verbo dignitatibus in.d.cle.j.quam
approbat ibi Pau.de lea.⁊ tranſeunt alij doc.ibi.ita etiam fieri de
bet in caſu noſtro dum dicitur cum infraſcriptis cōfinibus coherē-
tibus maſſe illud participium coherentibus exponatur ſi ſeu qua
tenus cohereant prout in dicto reſcripto verba illa nō negligatur
cura imminens non interpretantur vt papa cōcedens affirmet cu-
ram imminere nec preſupponat curam iminere:ſed exponitur im-
minens.i.ſi vel quatenus imminet ita ⁊ in caſu noſtro illud partici
pium coherentibus exponatur ſi ſeu quatenus coherent maſſe ſi
ergo coherent tunc papa concedit cum illis ſecus autem quaten⁹
non cohereant:⁊ qꝛ illa verba cum infraſcriptis cōfinibus coheren
tibus referuntur ad confines poſtea deſcriptos inter quos eſt via
cum pertica terreni de qua agitur immo illa pro fine ſpecifice ſcri-
bitur ⁊ non alij:nam alij non ſpecificantur in ſpecie ſed in genere:
ideo illud participium coherentibus referatur etiā ad dictam viā
cum dicta pertica terreni ⁊ illam reſpiciat vt veniat in conceſſione
quatenus cohereat vel ſi coheret:ita quod illa verba dicte gratioſe
conceſſionis que via tota ſit ⁊ eſſe intelligatur in preſenti cōceſſiōe
concluſa intelligantur ſi dicta via coheret territorio maſſe:⁊ ſic il-
lud participium coherentibus determinet ⁊ moderet dictum con
finem vie prout alios cōfines.ſ.quod excludatur in dicta conceſſio-
ne ſi coheret maſſe predicte:⁊ eſt veriſimilis interpretatio: qꝛ ꝓut
in alijs ſe retulit ad veros confines ⁊ non voluit extendere primos
limites maſſe in alijs partib⁹ ita noluerit in hac parte verſus imo-
8 lam.†Et ſi dicatur quare pontifex ſubiunxit illa verba que via to
ta cum dicta pertica terreni ſit ⁊ eſſe intelligatur in preſenti conceſ
ſione concluſa ſecundum hoc videntur ſuperfluo poſita quod non
videtur dicendum.argumentum.l.ſi quando.de lega.j.⁊ capitulo
ſi papa.de priuile.libro.vj.reſpondetur quod ideo poſuit dicta ver
ba quia natura confinium eſt quod non ſit magis vnius confinati
quam alteri⁹ ita quod ſi confinis eſt alicuius notabilis latitudinis
quelibet pars ponentium confinia cenſetur habere partem in illo
confine ⁊ in eo quod reſpicit ipſa latitudo vt probatur in.l.arbor
in principio.ff.communi diuidundo.⁊ docet experientia que eſt re
rum magiſtra.c.ꝙ ſit in prin.de elec.lib.vj.⁊.c.ſtatutum in pnc.eo-
dem titulo ⁊ libro.⁊.l.legatis.§.ornatricibus.de legatis.iij.⁊ ratio
⁊ ethymologia vocabuli id ſuadet:nam dicuntur confines: quia ſi
mul ⁊ pariter fines duorum pluriumue fundorum:⁊ ideo non de-
bent magis applicari vni fundo quam alteri:ſed debet equaliter
occupare vtrumqꝫ fundum cōfinatum.hinc eſt quod vterqꝫ domi-
nus cenſetur actor ⁊ reus.l.in tribus.ff.de iudi.⁊.l.iudicium com-
muni diuidundo.ff.finium regun.⁊ ſecundum hoc via illa cum per
tica terreni deſcripta pro confine inter caſtrum maſſe ⁊ imolam cē-
ſeretur eſſe demonſtrata vt non tota eſſet de pertinentijs maſſe:ſꝫ
pariter Imole:prout maſſe ſed ad hoc euitandum fuerunt appoſi
ta illa verba que via tota ⁊c.vt non ſit deſignata via ⁊ pertica terre
ni taliter quod ſit de regione vtriuſqꝫ territorij:ſed verus confinis
ab illo latere eſſet deſignata extrema pars illius pertice:quia quan
tum ſe extenderet vna pertica terreni erat forte ignotū ſupplican-
ti vel reſcribenti vel ſi erat notum non erant ibi alique notabiles
res puta lapides durature foſſata flumina vel arbores que proba-
biliter deſcribi poſſunt ꝓ confinibus:idcirco fuit quodāmodo ne-
ceſſe adijcere illam clauſulam que via tota ⁊c.ad demonſtrandum
illud quod cōcedens putabat eſſe confinem ⁊ illud tota illud ſigni-
ficat quaſi dicat non pars ſola prout eſt de ſolita natura confiniū:
non autem quod papa voluerit dare nouum confinem:ſed pro ve-
teri confine deſcribere intendebat:⁊ hoc clare demonſtrant verba
ſequentia ſeu cum alijs verioribus confinibus per que verba ſatis
aperte demonſtratur quod non habebat certitudinarie pro indu-
bitato ⁊ vero confine illam viam cum illa pertica:⁊ important qꝺ
ſi erant alij veriores confines cum illis verioribus confinibus aſſi-
gnabat illud caſtrum maſſe:⁊ illa clauſula ⁊ diſiunctiua ſeu non vi-
detur poſſe commode referri ad alios confines expreſſos.ſ.niſi ad
ꝯfinem dicte vie noue cum dicta pertica terreni:quia vt eſt dictum
alij confines non ſunt ſpecifice deſignati: ſed deſignatum a quoli-
bet eſt totum territorium verſus talem locū videlicet a primo ver-
ſus flumen:a ſecundo verſus bononiam: a tertio verſus caſtrum:
que loca veriſimiliter ſunt notoria ⁊ vera:⁊ quia nihil certi deſcribi
tur:ſed totum territorium non poſſunt eſſe niſi veri illi confines et
ex eo quod veris confinibus non poſſunt eſſe alij veriores:ideo ne-
ceſſario illud comparatiuum verioribus habet poni electiue ꝓut
quando recitantur due opiniones vnam veram aliam falſam dici
mus primam veriorem vel vltimam veriorem:ita quod ex partici-
pio coherentibus expoſitum vt.ſ.⁊ ex dictis verbis ſeu alijs verio
ribus confinibus aperta fronte concludi poteſt quod dicta via cuz
dicta pertica terreni non fuit conceſſa dicto Ludouico preſuppo-
ſito prout in themate preſupponitur quod verus confinis territo
rij maſſe non ſe extendebat ante dictam conceſſionem vſqꝫ in dictā
viam nouam:ſed ſatis diſtabat a dicta via verſus dictum caſtrum
maſſe:⁊ per hanc interpretationem ſaluantur verba quia ſatis ve-
rificantur verba etiam ſi altera pars diſiunctiue ſeu verificatur ſi cō
ceſſio interpretatur quod conceditur caſtrum maſſe cum veris ſuis
confinibus ⁊ cum ſpecificatis ſi coherent caſtro predicto: alias ſcili
cet ſi ſpecificata non coherent cum verioribus confinibus ⁊ ſatiſſit
verbis ⁊ veriſimili menti concedentis. Et non oportet diſputare
de poteſtate pape:⁊ de virtute clauſule ex certa ſcientia: ⁊ clauſule
de plenitudine poteſtatis ⁊ de clauſula non obſtantibus ⁊c. et de
clauſula ſupplentes omnes defectus ⁊c.maxime omnibus cumula
tis:que omnes clauſule ſecundum predicta ſunt referende ad con-
ceſſionem dicti caſtri cum ſuis veris confinibus ⁊ omnia plane pro
9 cedunt.†Inſuper poſſunt interpretari dicte clauſule vt arbitror
in fine poſite ſecundum ordinem thematis quod nō referantur ad
omnia precedentia attento quod non eſt eadem ratio omniū pre-
miſſorum per text.in.l.j.in ſi.C.de liberis preteritis. quatenus ibi
tex.dicit quod clauſula in fine poſita ad omnia precedentia refer-
tur ſi non poteſt reddi ratio diuerſitatis quare magis ad vnum ꝙ
ad alterum referatur:ergo a contrario ſenſu ſecus ſi ratio diuerſi-
tatis reddi poteſt:ſed in caſu iſto reddi poteſt ratio diuerſitatis:qꝛ
ſi referretur ad conceſſionem vie noue cum illa pertica terreni ge-
neraretur preiudicium in iure queſito tertio ⁊ in iure ignorato a cō
cedente quod non eſt veriſimili mente pontificis ⁊ qui ſine cauſa
non poteſt dominium tertio ſine cauſa auferre:⁊ licet cauſa preſu
matur quando apparet quod voluerit auferre:tamen vbi non ap-
paret cauſa non preſumitur nec mens volendi auferre:⁊ prout ſu-
pra deductum eſt iuriſditio comparatur dominio:ideo ſatis eſt ſi
referuntur ad id quod principaliter agebatur ſcꝫ ad conceſſionem
caſtri:argumen.eius ꝙ habetur in.l.ſi cui ſerui.de lega.j.maxime
per Bart.Item clauſula in fine poſita non refertur ad ea que ſunt
iuri contraria.argumen.l.vxori.§.vxori.de legati.iij.prout notat
gloſ.notabilis in.l.talis ſcriptura. de legatis primo.Satis autem
videtur

videtur esse contra ius auferre alicui ius suum cum inter iuris pre cepta sit alterum non ledere et ius suum vnicuiqꝫ tribuere.l.iusti tia.§.iuris precepta.ff.de iustitia et iure.et pari ratione idem dicen dum videtur si dicte clausule in principio essent posite ar.c.inquisi
10 tioni de appel.† Item indefinita equipollet vniuersali quando est eadem conditio et eadē ratio omniū que sub vniuersali comprehē duntur vt per glo.et Barto.et docto.in.l.si pluribus de legatis.j.et per glo.et docto.in.c.vt circa de electio.libro.vj.et ideo si dicte clau sule in principio vel in fine posite referuntur ad precedentia vel ad sequentia p verba indefinita illa indefinita non equipolleat vl'ri:et non cōprehendant ea que generant aliqđ graue preiudicium.s.in amissione sui iuris iam quesiti:et maxime qꝛ indefinita qn̄ eqpollet vniuersali illi ex humanitate nō de rigore verborꝫ.l.si seruitus.ff.de serui.vrba.predi.et ita per illum tex.dicūt ibi Bal.Ang.et Rapha. ful.et idē dicūt Petrus de bellapertica.et Bar.et Jmo.in.d.l.si plu ribus.sꝫ non est humanū nō apparet cā auferre alteri ius suū: ideo nō videt̄ in casu isto recedendum fore a rigore vborꝫ qꝛ tn̄ non vidi quibus vbis dicte clausule referunt̄ ad supiora vel inferiora: ideo in his duobus vltimis medijs non facio p̄ncipale fundamentū pō derandū etiā duxi vltra iā dicta q̄ ʒm ordinē pūcti p̄cedit clausula amouēdo inde oēm aliū vicariū et possent pbabil'r cēseri apposite tot cl'e ppter illam amotionē et ad eā magis proximam referri:qꝛ tn̄ vt dixi non vidi originalia vba dictarū clausularum nec in hoc fa cio p̄ncipale fundamentū si tn̄ essent put arbitror et percipi pōt ex verbis thematis: ista etiā tria vltima media non sunt paruifacien da ex premissis autem medijs si diligenter aduertantur euitantur clare oia in cōtrariū adducta et ruunt fundamenta partis aduerse.
11 † Insuper ex alio medio ciuitas Jmole vr̄ fouere iustitiā qꝛ psup ponitur q̄ cōitas Jmole continuauit quasi possessionem iurisdi tionis vsqꝫ ad veteres ꝯfines masse exercendo iurisditionē in dictis locis prout prius exercuerat per tm̄ tpis cuius initij đr memoriam non extare nec p ꝯcessionem pape fuit impedita:lꝫ em̄ papa aliqđ faciat de plenitudine ptātis nō ppterea interuertit possessori suaꝫ possessionem dicit Bald.in.l.ij.C.de serui.et aqua.viij..qđ.vj.post Jnno.in.c.bone.de elec.et put psupponitur etiā p nouos actus iu risditionales ꝯtinuauit possessionē:ideo an̄ oia p̄mitto q̄ non pōt cōitas Jmole de facto propria auctoritate inquietari in sua quasi possessione iurisditionis et si molestaretur cōpetit sibi interdictum vtile vti possidetis vt per Bar.in.l.fi.ff.vti possi.et in dicto suo ꝯsil. xiiij.circa finē et hoc clarum dato etiam q̄ cōcessio pape trāstulerit in dn̄m Ludouicū dicta loca de quibus agitur.item circa pprieta tē iurisditionis cum a tpe concessionis p̄dicte facte Ludouico sint elapsi anni vltra.xx.et dicta ciuitas Jmole continuauerit possessio nem titulo pro suo saltem putatiuo:qꝛ ex quo an̄ ꝯcessionem factā Ludo.quasi possederit longissimo tpe adeo q̄ illā q̄siuisset prescri ptione:ideo postea possidendo;tanq̄ suam dictā iurisditionē pōt
12 dici possedisse titulo p suo.† Prescriptiōe em̄ q̄rit̄ iurisditio et me rum et mixtū imperiū prout voluit Bar.in.l.imperiū.ff.de iurisdi. oim iud.et ibi Bal.et Raph.ful.et Cy.in.l.j.C.de eman.libe.et idē vr̄ velle Bar.in.l.j.§.deniqꝫ de aqua plu.arcen.et.in.l.hostes de capti uis Lapus in allegatiōe.et Jo.an.et dn̄s Ant.de foro compe.in.c. cū contingat q̄ et cōiter tenet̄ put ibi dicūt Jmo.et Panor.et idem vult Bar.in.l.j.C.de serui.et aqua.et Jnno.et Joan.an.in.c.bone de postu.prela.et Ja.de bel.in.§.et p iurisiurandū in aut.de defenso.ci ui.et maxime hoc procedit qn̄ possidet is qui alias habebat merum impiꝫ put sine dubio habebat ciuitas imole put hodie habēt sin gule ciuitates p no.per glo.in.l.fi.C.de prescrip.lon.temporis. naꝫ qn̄ agitur de ampliando mero imperio clarius p̄cedit p̄scriptio p ut voluit Bal.in.d.c.cum contingat.et idem dn̄s Anto.et Panor. Et lꝫ Bar.in.d.ꝯsi.mihi.xiiij.incip.primo querit̄ vtrum iurisditio cōcludat q̄ contra hn̄tem iurisditionem ab eccl'ia romana nō pre scribatur minori spacio cētum annorꝫ:qꝛ censeretur p̄scribi ꝯ eccle siam romanam:tn̄ idē Bar.in.l.cum sponsus.§.de vectigalibus.ff. de publi.dicit q̄ lꝫ ꝯ ecclesiam romanā nō prescribat̄ iurisditio ni si spacio centum annorꝫ:tn̄ ꝯ comitē hn̄tem iurisditionē ab ecclesia ro.p̄scribitur longo tpe ar.illi' tex.Et sic videt̄ sibi de directo ꝯriꝰ: sed vt arbitror nō fuit cōtrarius:qꝛ Bar.in suo ꝯsi.xiiij.intelligen dus est qn̄ p̄scriberet nō recognoscēs eccl'iam in superiorē in illa iu risditiōe q̄ prescriberet tunc em̄ p̄scriberet cōtra eccl'iam ro.si vero p̄scriberet ille qui pariter recognoscit eccl'iam in superiorē prout il le ꝯtra quē p̄scribitur tunc nō p̄scribitur ꝯ eccl'iam qꝛ apud eccl'iaꝫ remanet sua iurisditio put prius erat et ad hoc ppositum facit tex. d.§.de vectigalibus si recte aduertatur et hoc casu p̄cedat q̄ ꝯ bar. dicit Jmo.in.l.j.§.deniqꝫ de aqua plu.arcen.itaqꝫ cum vtraqꝫ ter ra sit terra ecclesie videt̄ applicandus iste casus huic secūdo mēbro et q̄ iurisditio prescribat̄ longo tpe vult in effectu Bar.in.l.si iusto. §.non mutat.ff.de vsucap.et in.l.si publicanus.§.in oibus.de publi ca.equiparando in hoc p̄scriptionem vsufructui qui prescribitur lōgo tpe.l.fi.i fi.C.de lōgi tēp.p̄scri.vbi Ang.etiā voluit q̄ iurisdi tio p̄scribat̄ lōgo tpe.et idē firmat Pan.de ca.in ꝯsi.cxxxij.dicēs qđ iurisditio lōgo tpe etiā cum ti.putatiuo p̄scribit̄.Jdem sentit bal. in.l.fi.C.ne de statu defun.dicens q̄ iurisditio sine titulo nō p̄scri bitur lōgo tpe sicut in dn̄io ergo cū titulo sentit q̄ p̄scribatur lōgo tpe.et ideo videt̄ q̄ militet p̄scriptio hoc casu cū cōitas Jmole fue rit in quasi possessione dicte iurisditionis de qua agit̄ cū tit.saltem putatiuo:qꝛ saltem ex longissima p̄scriptione putabat quesiuisse dictam iurisditionem et illam non fuisse ademptam dicta ꝯcessione quā pbabiliter ignorabat cum consistat in facto alieno.l.fi.ff.p suo et regula p̄sumitur ignorātia in.vj.et si sciuisset ꝯcessionem et eius te norem nihilominꝰ potuit pbabiliter credere q̄ sibi non preiudica ret et dato sine preiudicio veritatis q̄ auferret tn̄ negari nō posset
13 quin esset probabiliter dubium per supradicta.† Et pbabile du bium iuris equiparatur errori facti per not.p Jo.and.in.c.j.de po stula.prela.lib.vj.adeo q̄ licet regulariter error iuris noceat in vsu capione et lōgi temporis prescriptione.l.nunq̄ iure.de vsuca. Ta men fallit vbi est probabilis error iuris tex.est in.c.cuꝫ dilectus.de consue.ʒm vnam lecturam quam tenent ibi dominus Antonius et Jmola talis error iuuat ad lōgi tēporis p̄scriptionem ʒm eos ibi: et idem tenet dominus Anto.in.c.de quarta.de prescripti.et Jmo. in.c.si diligenti.eo.tit.per.d.c.cum dilectus.de cōsuetu.et notata p Jo.and.in.d.c.j.de postula.prelato.quod et tenuit Bald.in cōsilio mihi.dliiij.incipiente ista questio habet duas partes etc.instruit au tem Bart.in dicto suo consilio quod casu quo cessaret prescriptio is qui quasi possedit longo tempore alleget titulum et illum probet per longeuam posses.et obtinebit ʒm eum p ea que habentur.in.l. cum de in rem verso.de vsur.in.l.si filius.C.de peti.here.et in.l.ser uitutes.ff.de ser.et similibus:ex quibus oibus puto intrepide con cludendum q̄ dicta cōmunitas Jmole foueat iustitiam.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxc.

1 Laudum latum non seruato ordine statuti perusini de soluē do decimo in compromissis de quo.j.isto nu.an sit exequēdum stā te rescripto locumtenentis.p totum.
2 Statutis nō pōt derogari p inferiorem nec p delegatum a latere q etiā nō possunt aliquid ꝯ ius cōe.et.nu.1.circa fi.
3 Rescriptum cū clausula generali non comprehendit ea que rescri bens non esset verisimiliter concessurus.
4 Jura potius validitati actuum fauent q̄ nullitati.
5 Rescriptum ratione subreptionis đr inefficax.
6 Conclusio đr inepta que ex narratis non resultat.
7 Libellus obscurus est per libellantem interpretandus.
Sententia iudicis non pōt per libellantem interpretari.

¶ Consilium.cxc.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ Viso suprascripto themate et presuppo sita bulla nuper edita qua per summum pontificem sta tuitur quod cause agitentur secundum formam statutorum et lega tus etiam de latere non possit derogare nec aliquo modo causam alterare et secus factum non valeat quinimmo disponitur q̄ etiaꝫ si papa rescriberet alterando causam debeant statuta seruari alias gesta non teneant et viso statuto dante formam solutioni decimi et dationi fideiussoris de soluendo ipsis massarijs pro communi eo casu quo contingat ipsum actorem succumbere et viso tenore rescri pti domini Antonij tenentis locum domini legati videtur prima facie dicendum quod dictum laudum valeat et sit mandādum exe cutiōi in omnibus bonis specificatis in petitiōe tam in sitis in per tinentijs castri leonis quam in sitis in pertinentijs castri marscia ni. Nam dicta bona videntur petita:nam illa verba dicta iura et di cta bona in dicta petitione descripta videntur referre bona sita in castro leonis seu eius pertinentijs prout bona sita in pertinentijs castri marsciani:nam pariter de eis dictum fuerat et indefinita eq pollet vniuersali.l.si pluribus.de leg.ij.cañ.si romanorum.xix.dist. et.c.quia circa.de priui.cum similibus.et clausula in fine.posita vide tur ad omnia precedentia referenda.l.talis scriptura.de lega.j.c.ij. requiris.et.c.inquisitioni.de appella.ideo illa particula petitionis qua dicitur quod dicti Federicus et alij conuenti promiserunt di cta bona reddere et restituere et iura predicta remittere dicte domi ne Angele et illa particula per quam in conclusione petitur dictos reos condemnari ad remitendum et quod remittant dicta iura etc. pariter referantur ad bona sita in pertinentijs castri leonis pro ut etc.et maxime quia agitur contra Federicum fabricium et Gabrie lam quod dicta iura remittant et dicta bona restituant et relaxent attento quod bona sita in pertinētijs castri marsciani sunt relicta soli Federico et sic vt arbitror sunt solum ipsius Federici et verisimi liter ab eo solo possidentur:ideo poterant iura illorum bonorum de marsciano remitti per fabricium et dominam gabrielam cum il la iura non haberent et nemo dat quod non habet.l.traditio.ff.de acqui.re.do.et.l.nemo plus iuris.de reg.iur.itaqꝫ videtur appare re q̄ agens intendebat agere ad alia bona q̄ solum ad sita in perti nētijs castri de marsciano:et hoc etiā significent illa vba singula sin gulis referendo quasi sit sensus quod federicus remittat iura bo norum de marsciano et illa bona relaxet et restituat et ipse Federicꝰ fabricius et domina Gabriella remittant iura bonorum de pertinē

tijs castri leonis ⁊ ipsa bona relaxent. Et qꝛ sententia seu laudum
arbitrorum qui censentur ⁊ sunt iudices delegati a iure.c.ab arbi-
tris cum sua glo.de officio delega.lib.vj.⁊ in.l.fi.C.de iud.in ꝯdem
natione se refert ad petitionem expresse ⁊ si se non retulisset censet̃
tacite se referre ad petitionem prout dicit Bart.in.l.j.C.de errore
calculi: habet enim sententia necessariam relationem ad libellū.l.
vt fundus.ff.cōi diui.⁊.c.qualiter ⁊ quando el grande.de accus.⁊.c.
lꝫ hely.de symo.⁊ hoc non solum in causis ordinarijs in quibus re-
quiritur libellus ⁊ sic petitio solēnis sed etiā in alijs causis in quibꝰ
non habet ordo iudiciarius nec consequenter libellus sed sufficit
qualis qualis petitio vt in cle.sepe de ver.sig.post principiū: ⁊ for-
tius in terminis istis in quibus cōpromissum fit super petitione ⁊
omnis potestas arbitrorum dependet a compromisso.l.non distin
guemus.§.de officio.de arbi.⁊.l.si cum dies.§.plenum eodem titu
lo: idcirco simplex condemnatio facta ꝙ remittantur dicta iura et
relaxentur ⁊ restituantur dicta bona intelligenda videntur etiam
de dictis bonis de castro leonis: nec videntur obstare illa verba sꝫ
formam testamenti in petitione apposita.qꝛ videtur posse dici qđ
forma testamenti id portat per rationes supra adductas vꝫ qđ in-
definita equipollet vniuersali ⁊ clausula in fine posita ad omnia p̄-
cedētia refertur que duo pariter adduci possunt ad interpretatio
nē verborum testamenti: ꝓut supra adducta sunt ad interpretatio
nem petitionis ⁊ dato ꝙ verba testamenti non forent ita interpre
tanda: tamen libellans ita intelligebat.⁊ propterea petebat ita ꝓ-
nunciari: ⁊ cum ita pronunciatum sit ⁊ pronuncia transiuerit in rē
iudicatam non videtur ꝙ possit in contrarium instari: res em̄ iu-
dicata imponit finem liti.l.j.ff.de re iudicata.⁊ habetur pro verita
te.l.res iudicata.ff.de regulis iuris ⁊ debitum facit de indebito.l.
iulianus verum debitorem.de conditione inde.Et maxime stante
lege municipali qua statuitur ꝙ contra laudum latū per huiusmo
di arbitros iudiciarios nihil obijci possit nisi de d̄fectu ordinis sta
tutarij non seruati de quo defectu vult posse obijci qui ordo videt̃
seruatus nisi forte quis dixerit non esse legitime solutū decimū: qꝛ
non solutum massarijs vel alteri eorum prout requirit statutū di-
sponens ꝙ si aliter factum fuerit compromissum ⁊ laudum inde se
quutum non valeat: sed ad hoc respondetur ꝙ super hoc fuit ꝓui-
sum per rescriptum superioris qui loco massariorum deputauit et
subrogauit fancellum corā quo fuit solutum decimum prout soluē
dum erat coram massarijs: ⁊ videtur fuisse iusta causa id disponēdi
propter absentiam ipsoꝝ massarioꝝ propter quam non erat iustū
quod cause perirent pro parte actorum sine eorum culpa: ⁊ eadem
ratio militet in datione fideiussoris que per dictum statutum fieri
debet coram massarijs: ⁊ si eadem ratio videtur idē ius.l.illud.ad
l.aqui.⁊.l.a titio.de ver.ob.itaqꝫ videtur ꝙ nequeat impediti quo
minus dictum laudū mandari debeat executioni etiam in dictis
bonis de castro montis leonis: ⁊ maxime qꝛ si quam dubitationē
haberet dicta petitio ad quam refertur laudū videtur standum de
clarationi libellantis.l.si quis intentione ambigua.de iudi.cum si.
¶ His tamen non obstantibus puto aperta fronte cōtrarium re-
spondendum videlicet ꝙ dictum laudum non sit in aliquo exequē
dum: ⁊ maxime in dictis bonis de castro leonis: qꝛ non est seruata
forma dicti statuti.nam est aduertendum vigore dicti statuti plu-
ra iniunguntur: primo ꝙ eis fiat solutio decimi: secūdo ꝙ petatur
res stabilis non extimata in catastro cōis fiat extimatio per ipsos
massarios tertio ꝙ detur fideiussor ipsis massarijs de soluendo cōi
certam penam.Et si secus fiat statuitur ꝙ laudum non teneat.Itē
est aduertendum qđ lꝫ massarij sint plures: tamen ex forma statu-
ti sufficit alter eorum.item ⁊ tertio est aduertendum ꝙ nō requirit̃
ex forma statuti ꝙ predicta fiant apud cameram massarioꝝ: quar-
to premittendum est ꝙ legatus etiam de latere non potest modo
aliquo causas alterare: sed per bullam sedis apostolice disponitur
ꝙ cause agitentur sm̄ formam statutoꝝ: nec possit alterari: qnim-
mo ⁊ si per rescriptum pape cause cōmitterentur vel alterarent̃ ni-
hilominus vult pontifex quod procedatur per ordinariū sm̄ for-
mam statutorum: ex quibus vt supra premissis concludendū quod
ex quo non est solutum decimum alicui ex massarijs nec datus fide
iussor alicui ex eis non valeat laudū.nam statutū id aperte dispōit
⁊ princeps mandat in causis procedi sm̄ formam statutorum: ideo
per bullam apostolicam est depositum ꝙ decimum soluatur massa
rijs ⁊ eis detur fideiussor predictus ita ꝙ inferior contra rescribere
2 non potest.arg.c.cum inferior.de ma.⁊ obe.† Et hac ratione dicit̃
quod etiā legatus de latere rescribere non potest contra ius vt no
tat glo.que solet dici singularis in.c.fi.de here.⁊ est alia glossella in
verbo mandamus in cle.sepe in prin.de ver.sig.que ad illā.d.c.fi.se
remittit ad hoc.l.formam.C.de offi.prefec.illir.iuncto.c.ij.de offi.
le.lib.vj.Sed statutum ꝓ forma ⁊ validitate laudi ⁊ cōpromissi req
rit ꝙ decimum soluatur ⁊ fideiussor detur massarijs vel alteri eorū:
⁊ ꝯsequenter idem disponitur per bullam apostolicam cū idem cō-
tineatur in termino referēte ꝙ disponitur in termino ad quem fit
relatio.l.si ita scripsero.de ꝯdi.⁊ demon.⁊.l.asse toto.de heredi.in-
stituen.⁊ in.l.institutio talis.de cōdi.instit.cum si.ergo dicta dispo
sitio statuti immo constitutionis apostolice etiā per legatum tolli
non potest quantofortius non possit id facere locumtenens locū-
tenentis legati: ⁊ maxime cum sit penale contrafacienti: ita ꝙ veri
similiter non fuisset dicto locumtenenti verisimiliter commissum
ne ipse committens poneret se in discrimine seu dubio incidēdi in
3 penam bulle.† Et in generali cōmissione non veniunt ea que com
mittens non fuisset verisimiliter in spē ꝯmissurus.c.in generali.de
reg.iuris in.vj.⁊.c.fi.de offi.vica.lib.vj.⁊.l.obligatione generali.ff.
de pigno.Ideo videt̃ quod dictus dn̄s locūtenens illud rescribere
non potuerit per supradicta: negari enim non potest quin causa al
teretur si statutum disponit quod laudum ⁊ compromissum non
valeat si decimum non soluatur massarijs vel alteri eoꝝ ⁊ per rescri
ptum disponitur quod decimo alteri soluto omnia valeant cessan
te enim rescripto oīa essent nulla si autē mediante rescripto valida
rentur alterarētur: qꝛ altera est natura actoꝝ nulloꝝ q̄ꝫ actorū qui
sunt valida vt de se est notissimum dato aūt sine p̄iudicio veritatis
quod potuisset rescribere circa hoc quicq̄d voluerit ipse dn̄s An-
tonius rescribens tm̄ rescripsit ⁊ prouidit solum super defectu solu-
tionis decimi non autem aliquid rescripsit super datiōe fideiusso-
ris de qua datiōe fideiussoris nihil dicitur in rescripto: ideo rescri-
ptum loquens de decimo dumtaxat subrogando fancellum in lo-
cum massariorum in predictis nihil disponit nisi circa supradicta
nec in alijs subrogat subrogando in predictis qui enim de vno di-
cit de alijs non loquitur ⁊ in alio non disponit arg.l.cum preter in
p̄n.de iudi.⁊.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.⁊.l.si seruū.§.non dixit p̄-
tor.ff.de acq.here.cum simi.ideo cum de datione fideiussoris nihil
dixerit non potuerit fancellus tanq̄ꝫ subrogatus in locum massa-
rioꝝ fideiussorem recipere ita vt satisfactum censeatur statuto reg-
renti ꝙ fideiussor detur massarijs istud enim de datione fideiusso-
ris est omissum in rescripto: ideo remanet sub primeui iuris dispo
sitione: qꝛ casus omissus habetur ꝓ omisso.l.commodissime.ff.de
libe.⁊ posthu.⁊.l.si extraneus.ff.de ꝯdi.ob cām nec obstat qđ videt̃
eadem ratio in datione fideiussoris: qꝛ lꝫ in iure fiat extensio a pari
tate rōnis per iura vulgaria non propterea videtur idem dicēdum
in rescriptis.nam hoc iure cautum non reperitur ⁊ si idem in rescri
ptis ꝙ in iure circa hoc dicatur: tamen nec iure correctiuo fit extē-
sio ab identitate rationis aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.
⁊ ibi ꝑ gl.⁊ doc.⁊ per doc.maxime per Imo.in.d.§.de viro: sed istō
rescriptum correctorium iuris est quod disponit ꝙ si decimum nō
soluatur massarijs vel alteri eoꝝ ⁊ rescriptum vult quod si soluitur
fancello compromissum ⁊ laudum valeat ⁊ si extenderetur ad fide-
iussorem pariter corrigeret in fideiussore: ideo non extendatur re-
scriptum ad dationem fideiussoris de qua datione rescriptum non
loqt̃ur: ideo remanet dispositio municipalis disponētis quod nō
dato fideiussore compromissum ⁊ laudum inde sequutum non va-
leat ipso iure p̄terea vltra predicta dictum rescriptum videtur sub
reptitie impetratum.non em̄ narratum fuit ꝙ sufficiebat vni eoꝝ
solui decimum forte rescribēs cogitabat ꝙ requireretur presentia
oīm vel saltem maioris partis eoꝝ prout de iure regulariter requi
ritur qn̄ aliquid est gerēdum per plures.l.ꝙ maior ad muni.l.duo
ex tribus.de re iud.c.pastoralis.de offi.dele.cum multis similibus
poterat enim cogitare qđ difficiliter poterat haberi vno tempore
p̄ntia plurium absentiū maxime diuersarū familiarū ꝓut erat tūc
temporis dicti massarij non ita contingebat in presentia vniꝰ ma-
xime cum verisimiliter non erāt adeo longinqui qn̄ de facili posset
4 intra paruū hr̄i vnius eoꝝ presentia.¶ † Item non fuit narratuꝫ
ꝙ statutum nō requirit ꝙ fiat solutio decimi in camera massarioꝝ
ꝓut verisimiliter ipse rescribens sibi persuadebat attento ꝙ subro
gat fancellum casu quo ipsi massarij non fuerint reperti in camera
massariorum attento etiam quod massarij non solent pro maiori
parte temporis in camera massariorum etiam quando sunt intus
ciuitatem immo minima parte temporis solēt stari in dicta came-
ra ita ꝙ non de leui rescripsisset ꝓut rescripsit dictus rescribens si
fuisset sibi narratum ꝙ poterat extra dictam camerā solo fieri qn-
immo ⁊ si extra ciuitatem facta foret solutio vni ex massarijs satis-
factum erat statuto ita ꝙ erat satis facile hr̄i intra biduum solue
re decimū inuenire vnū ex dictis massarijs ⁊ illum in ciuitatem re-
ducere vel si nollet ibi soluere sibi ita ꝙ est verisimiliter falsuꝫ id qđ
in rescripto presupponitur ꝙ propter massariorū absentiam mul
te cause erant periture: ⁊ si dicatur licet in statuto non dicatur qđ
dicta solutio fiat in camera massariorum: tamen ibi consuetum est
fieri respondetur quod licet consuetum sit quod ibi fiat: tamen nō
est consuetum quod si alibi fieret compromissum vel laudum non
valeret ita quod nec ius cōmune neqꝫ statutum municipale nec cō
suetudo disponit quod tunc laudum esset nullum: ideo non debe-
ret iudicari nullum cum iura faueāt validitati actuū nō nullitati.
arg.l.quotiens in actionibus de rebus dubijs.⁊.l.quotiens in sti-
pulationibus.de verbo.obli.⁊.c.si papa.de priui.lib.vj. cum ꝯcor.
⁊ insuper probari poterit si probabitur ꝙ ibi solui solet quod raro
habentes soluere inueniunt massarios in dicta camera cōmuniter
inueniunt alibi ⁊ reducunt ad dictam cameram ita quod non erat
cōueniens rescribere ꝙ eis non repertis in dicta camera posset al-
teri solui ita ꝙ est ꝟisimile ꝙ rescribēs sibi persuaderet ꝙ massarij
soleant

soleant cōiter facere residentiam in dicta camera massariorū qd̄ si aliud fuisset sibi notificatum non de leui nec veri sil'r rescripsisset p ut rescripsit: insup officio massarioꝝ incūbit qn̄qꝫ extimare qn̄ res immobilis nō extimata est in catastro cōis pusij petit extimari in quo actu requiritur maior industria ⁊ probitas ⁊ maius p̄iudiciū fisci pōt versari q̄ in recipiendo solutionē qm̄ circa solutionē est sa tis ɔsultū fisco: qꝛ soluētes seu h̄ntes soluere metu pene nullitatis actoꝝ ⁊ laudi ferendi in eoꝝ fauorē verisil'r sunt cauti ⁊ intenti ad soluendū ⁊ faciendū ꝙ soꝛo appareat: sed si extimatio fit parua lō ge minus q̄ deceat qd̄ faciliter occurrit: qꝛ sumus faciles ad cōpla cendū p̄uatis ⁊ instantis magis q̄ fisco: si ergo statutū ɔfidit in hac parte de massarijs ⁊ non de fancello ipsoꝝ non debuisset esse ita fa cilis rescribens ad ita simpl'r ⁊ absolute subrogandū fancellū loco massarioꝝ prout fecit ⁊ si dicat in casu isto forte nihil fuit extiman dū p massarios: rn̄detur ꝙ rescriptum nō respicit magis istū casuꝫ q̄ alios: vn̄ videtur satis esse ꝙ ipsa ɔmissio generalis prout est ge neralis sit subreptitia vel si dicamus ꝙ ad istam extimationē subro gatio nō trahitur pariter dicemus ꝙ ad dationem fideiussoris nō trahat qd̄ solū sufficit: ⁊ sic quocūqꝫ it ꝟitas inuenis nullitatem re scripti tū rōne deficientis ptātis id rescribendi tū rōne deficientis dispōnis: qꝛ nō rescripsit super oībus ex quib' resultabat nullitas:
5 qꝛ nō rescripsit super datiōe fideiussoris. †Tū etiā rōne subreptio nis ex qua subreptione resultat in efficacia rescripti. c. ad audiētiā de rescrip. ⁊ in. c. super literis. eo. ti. ⁊ in. l. j. ⁊. l. p̄scriptione. C. si con tra ius vel vti. pub. ⁊ ad causandā subreptionē nō requirit ꝙ sit ex p̄ssum tale qd qd̄ si fuisset omissum nō fuisset verisil'r ɔcessum vel ꝙ fuerit tacitū id qd̄ si fuisset expressum rescribens verisil'r non cōces sisset: sed satis est si de leui non cōcessisset put est text. sing. extra de rescri. c. postulasti in fi. Et hoc respiciūt inualiditatē laudi ⁊ vtraqꝫ bona tam posita in pertinentijs castri marsciani q̄ posita in perti nentijs castri leonis: qd̄ autem dictum laudū non mereatur execu tionem in bonis sitis in pertinentijs castri leonis vltra supradicta deduci pōt qꝛ memini me cōsuluisse super interp̄tatione dicti reli cti ꝙ non censet relictū dicte dn̄e angele ꝙ remittant sibi iura sup bonis sitis in pertinentijs castri leonis: sed dūtaxat iura sup bonis de marsciano p plures rōnes quas non repeto: quia h̄ns super hoc iudicare videbit etiā illud aliud consilium. Rōnes autem que ibi assignant ꝙ relictū remissionis iuriū non referatur nisi ad pxima magna ex parte adduci p̄nt ꝙ verba petitiōis dū dꝫ dicta bona re ferantur ad bona p̄dicta de marsciano: ⁊ maxime qꝛ in cōclusione q̄ est p̄ncipalis pars libelli p ea q̄ h̄nr p Inno. in. c. sup lr̄is. ꝺ rescrip. ⁊ per bal. in aut. cā que fit cū monacho. C. de epi. ⁊ cle. subiūguntur illa ꝟba s̄m formam testi: iura aūt de quib' testm̄ non loquutur in relicto angele non pōt restitui seu remitti s̄m formā testi. Nam si te stamētum nullam formā dat remissioni iuriū de bonis de castro leo nis: put nullā formā tradit si de dictis bonis remittēdis nō loquit qꝛ forma non datur sine subiecto. arg. l. ij. ff. de vsufr. ⁊. l. eius qui in prouinciam prope finē. ff. si cer. pe. Ideo illa verba dicta iura intel ligantur de iuribus que testōr mādat remitti: ⁊ si dicatur quare li bellans fecit mentionē de relicto facto federico ⁊ fabricio de bonis de castro leonis si illa non erant in testō relicta dn̄e angele: respōde tur ꝙ forte de illis narrauit vt fieret cōdemnatio in illis si illa erāt relicta in testamento: qꝛ de hoc dubitabat nihilominus petebat si bi restitui iura predicta que s̄m formā testi erant relicta. Et illa pe tebat qd̄ ⁊ videtur importare clausula petēs in predictis sibi ius et iustitiam ministrari: si ergo s̄m narrata in ipso libello ius ⁊ iustitia non erat ꝙ bona de castro leonis remitterentur dicte Angele aut
6 ei relaxarentur etiam ex narratis. †Et conclusio facta q̄ ex narra tis nō resultat est inepta vt h̄r in. c. examinata de iudi. ⁊ in. c. cū dile cti. de emp. ⁊ vendi. ⁊ in. l. edita. C. de edē. ⁊ in. l. j. in p̄in. ff. de eden. nec obstat qd̄ dicebatur in contrariū: qꝛ frustra petijsset condēnari fabriciū ⁊ dominam gabriellam ad remittendū iura que erāt fede rici ⁊ non eorum: qꝛ respondetur ꝙ in petitione non narrat qd̄ di ctus federicus acceptauerit dictum relictum sibi factum: sed bene narratur ꝙ dicti federicus franciscus ⁊ fabrici' post mortem simo nis eius hereditati se immiscuerūt. ⁊ post mortem francisci ei' he reditatē adiuerūt federicus ⁊ fabricius sui fratres ⁊ dn̄a Gabriella eius mater ⁊ successiue ipse libellans pluries appellat eos heredes ⁊ nunq̄ appellat eos fideicommissarios vel legatarios: ideo ipsos conuenit: qꝛ heredes vniuersales non quia legatarij ideo nō refert si federicus solus est legatarius in dictis bonis de marsciano: ⁊ illa verba petitionis singula singulis referendo importent ꝙ pro rata qua singuli sunt heredes ⁊ sic singuli remittāt singula iura que ha bent in dictis bonis: ⁊ si petitio ita intelligitur eodem modo intel ligendum est necessario laudū ex quo condemnat conuentos ad re mittendū iura ⁊ ad relaxandū dicta bona de quib' in petitione ⁊c.
7 †Nec obstat ꝙ petitio obscura est interpretanda s̄m quod decla ratur a libellante. ꝺ. l. si quis intentione ambigua: quia respondet quod licet actor possit interpretari suam intentionem dum ambi gue locutus fuit vt in. ꝺ. l. si quis intentione ambigua. Tū non po test interpretari sniam iudicis ⁊ iudex seu arbiter iudicialis qui iu dex est vt supra sentētiauit super petitione put tunc erat intelligē da non sicut erat ab actore interpretāda que interpretatio futura non erat tunc sibi nota: qꝛ diuinare non poterat. c. vt nostrū. vt ec cle. benefi. ⁊. l. si putator cum ibi no. ff. ad. l. aq. ⁊ ideo suadet ratio ꝙ non intelligatur snīa relata ad petitionem prout petitio postea in terpretatur ab actore: qꝛ lꝫ ita intellexerit non sequitur ꝙ ita intel lexerit iudex in snīa put in similibus h̄mōi verbis vtitur Bart. in teste in. ꝺ. l. si quis intentione ambigua. Itē Bal. ibi in addi. dicit ꝙ. ꝺ. l. si quis intentione ambigua: ⁊ ꝙ ibi habet non procedit quo ad condemnationeꝫ rei: qꝛ quo ad eam debet fieri interpretatio p reo vt minor fiat condemnatio s̄m eum. Et Ange. ibi circa finem dicit ꝙ in fine litis vbi tractatur de sententia ferenda non poterit actor interpretari in perniciem rei s̄m eum: multominus dꝫ posse post sniam latam. Ex quibus oībus concludo ꝙ dictū laudum nō meretur executionē maxime quo ad bona sita in ptinentijs castri leonis. ⁊ ad ɔ̄ria rn̄sum ptꝫ ex adductis pro hac parte.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. cxcj.

1 In successiōe collateraliū an debeat attendi sola grad' p̄rogatiua.
2 Oīs dictio an semper possit pro toto sumi. nu. 9.
3 Masculoꝝ appellatione non veniūt femine in statutis qꝛ p eas nō seruatur ɔ̄natio vel nomen domus.
4 Soror vtrinqꝫ cōiuncta excludit patruū ab h̄ditate sui fr̄is defun cti ab intestato vti proximior in scōo quia dꝫ agnationis gradu pa truus ꝟo in tertio non obstāte statuto pusino de quo. s̄. nu. 1. sub rubrica de dotibus ⁊c. §. si casus euenerit ⁊ iure cōi excludit etiam fratrem consanguineum.
5 Fratres vterini an veniant appellatione agnatorum.
6 Masculinum concipit femininum de iure cōmuni etiam materia succedendi. nu. 8.
7 Statuta recipiunt interpretationē strictiuam a iure communi ne illud ledant.
10 Statutum qd̄ excludit matrē a successione filij an excludat sororē.

¶Consilium. cxcj.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶†Uidetur in p̄nti ɔsultatione p̄ma fa cie dicēdū ꝙ. ꝺ. Gaspar patruus succedat solus exclu sis filijs alioꝝ patruoꝝ qui p̄decesserant. Nam de iure cōi post fr̄es ⁊ filios fratrum sola gradus prerogatiua attendit in successione transuersalium aut. post fr̄es. ij. ff. de leg. here. Nec ante iustinianū inter trāsuersales reptum erat ꝙ vnus succederet intrā do locū alteri' solum erat sancitum qd̄ pximior succederet de iure ciuili ex lege. s. xij. tab. l. ij. §. h̄ditas. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ insti. eo. ti. in p̄nci. ⁊. §. placebat. ⁊ sil'r pter pximos gradatim vocabat. l. j. §. gra datim. ff. vn̄ cog. ⁊. §. pximus. ⁊. §§. seq. eo. l. ⁊ instit. e. tit. in p̄nc. ad hoc no. p Bar. in. ꝺ. §. h̄ditas. ⁊ habet in aut. cessante ⁊ aut. seq. C. de leg. here. ⁊ est clarum. nec statutum in hoc corrigit ius cōmune: nec cōsultans sup hoc instat: sed instatur vtrum soror excludatur a patruo vel a filijs patruoruꝫ si forte patruus nollet succedere: ideo super hoc solum insistamus. s. an soror excludatur vigore nostri sta tuti sub rubrica de dotibus ⁊ dotatis mulierib' in. §. ⁊ si casus eue nerit quo disponit ꝙ non extantibus ascendentibus vel descendē tibus omnis h̄ditas pertineret ad fratres ⁊ filios fratrū si sunt vel ad patruos ⁊ filios patruorum si ergo omnis h̄ditas deuoluit ad patruos ⁊ filios patruorum: ergo nulla deuoluat alijs. nam q vnuꝫ admittit alios excludit. arg. l. cum pretor. in p̄n. ff. de iud. cū cōcor. ⁊ hoc arg. vti Barto. in. l. ij. §. videndū. ff. ad ter. in interpretatione statuti quod extantibus agnatis matri non succedat: nā qꝛ statu tū inuitat agnatos: ideo qꝛ agnatis inuitatis alij non p̄nt succede re. arg. l. h̄ditatem alij cognati censent exclusi ex capite inclusiuo ⁊ eandem rōnem reassumit Bal. in. l. maximum vitium. C. de libe. prete. ⁊ in. l. ꝙ ꝟo ɔ̄. ff. de. ll. ⁊ in. l. si ꝟo. §. de viro. ff. solu. ma. quam etiā ponit ibi Imo. in pen. col. ⁊ ideo lꝫ ex capite exclusiuo quo ex cludūt auunculi non censeat exclusa soror pter fr̄es masculos vel pter patruū vel filios patrui: tn̄ cēseat exclusa ex capite inclusiuo patruoꝝ ⁊ felioꝝ patrui: ⁊ tātofortius qꝛ Bar. loquit in statuto lo quente p ablatiuos absolutos extātibus agnatis masculis ⁊ nō in uitante expresse agnatos. statutum autem nr̄m loquit expressiue
2 inuitando patruos ⁊ filios patruoꝝ. †Item statutū nr̄m dicit oīs h̄ditas deuoluatur ⁊ que videt exponenda oīs. i. tota prout alias exponitur in. l. j. §. si pecuniam. ij. ff. depo si. vbi tex. cum glo. ⁊ ita ēt vr̄ sumi insti. de iust. ⁊ iur. §. ius aūt ibi oī h̄uano gn̄i: nec vr̄ dicen dū ꝙ masculinū fr̄es cōcipiat femininū sorores: qꝛ sumus in statu to solito facere dr̄iam inter masculos ⁊ feminas: ⁊ in materia diffe renti masculinū nō solet ɔcipere femininū vt. l. si. ff. de reg. iur. bar. in. l. j. ff. de ꝟb. sig. Jo. an. ⁊ Pe. de an. in. c. gn̄ali. de ele. li. vj. Saly. ange. ⁊ moder. in. l. qcūqꝫ. C. de ser. fu. iō dicit bal. in ɔ̄si. cccxxxviij.
3 incip. †viget constō qd̄ mulier nequeat contrahere sine consensu consanguineorum quod appellatione consanguineorū nō veniūt femine s̄m eum. Et facit quia si diceremus ꝙ masculinum in. ꝺ. §. ⁊ si casus conciperet femininum appellatione patrui veniret amita ⁊ sic amita excluderet auunculum cōtra ius cōe: ⁊ similiter eū exclu

derent filie patrui immo ⁊ filie amite: nam appellatione patrui ve-
niret amita ⁊ appellatione filioꝝ venirent filie ⁊ sic de primo ad vl-
timum descendendo sequeretur ꝙ filie amite excluderent auūculū
qui est in ꝓximiori gradu ꝙ non videt̃ de mente statuti. ⁊ facit etiā
q̄ per masculos magis ꝯseruat̃ agnatio q̄ꝫ ꝑ feminas lʒ sint agna-
te: q̄ finis agnationis est. l. ꝓnūciatio in fi. de ꝟb. sig. iuncto. §. cōi
iure. e. l. ad idē. l. sunt aūt agnati. ff. de leg. tuto. ⁊ insti. e. ti. in ṗnci. ⁊
rō hmōi statutoꝝ vr̃ esse ꝓ cōseruanda agnatiōe vt agnatoꝝ salua
sit dignitas. l. j. §. pe. ff. de vent. inspi. ⁊ no. Bald. in. l. maximum vi
tium. C. de libe. prete. ⁊ in. l. q̄uis. C. de fideicō. Si itaꝫ statuti ver
ba masculini gn̄is non concipiunt femininum sic appellatione fra
trum non veniunt sorores cum statutū dispōat ꝙ oīs hereditas de
uoluatur ad patruos ergo nō ad sororē maxie exponēdo oīs. i. to-
ta ex quibus vr̃ cōcludendū ꝙ. d. gasp. patruus succedat in tota he
4 reditate exclusa sorore. ¶ † Cū his minime refragātibꝰ puto ap-
ta fronte concludendū ꝯ̄riū: nam ꝯstat ꝙ de iure cōi soror maxime
vtrinꝫ cōiuncta que est agnata prefert̃ patruo qui est in vlteriori
gradu. q̄ ipsa in scd̄o gradu agnationis ⁊ patruus est in tertio. l. j.
⁊. l. iuriscōsultus. §. scd̄o gradu ⁊. §. tertio gradu ver. patruus. ff. de
gradi. ⁊ prior in gradu p̄fertur inter transuersales. ⁊. l. xij. ta. ⁊ iure
p̄torio ⁊ iure nouissimo iustiniani: quia substulit omnem differen-
tiam sexus ⁊ agnationis ⁊ cognationis. l. maximū vitiū. de lib. pre
te. ⁊ aut̃. in successione. C. de suis ⁊ leg. ⁊ aut̃. cessante ⁊ aut̃. seq. d̄ le.
here. ⁊ soror q̄ hʒ iura ꝯsanguinitatis ar. l. post ꝯsanguineos in ṗn
ci. ff. de su. ⁊ le. ⁊. l. ꝯsanguinitatis. C. de le. he. si ergo frater masculꝰ
excluderet sororē corrigeret ius cōe ⁊ longe magis si patruus vel fi-
lius patrui excluderet sororem maxime vtrinꝫ cōiunctā. Cum de
iure cōi soror vtrinꝫ cōiuncta excludat fratrē ꝯsanguineū aut̃. ita
q̄ꝫ. C. cōia de succes. ⁊. d. aut̃. cessante cū ꝓxima se. aut̃. post fratres
attento ꝙ patruus non pōt esse vtrinꝫ cōiunctus nepoti: q̄ non
potest esse cōiunctꝰ matri ipsiꝰ nepotis ꝯiunctione. s. fraternali: lʒ
possit esse coniunctus patri nepotis sibiq̄ꝫ fratri ex vtroꝫ latere ⁊
ex vno tm̄ latere masculino. s. ⁊ feminino: nā ⁊ frater vterinus p̄ris
mei est mihi patruꝰ. d. l. iuriscōsultus. §. tertio gradu. ver. patruus
ex quo patet ꝙ patrui ⁊ filij patruoꝝ p̄nt esse agnati ⁊ nō cognati:
sed soror vtrinꝫ cōiuncta non pōt esse nisi agnata ex natiuitate lʒ
capitis diminutione posset amittere agnationē: itaꝫ si agnatio-
nē cōsideramus nō suadet ratio ꝙ absolute loq̄ndo patruus ⁊ filiꝰ
patrui preferatur sorori vtrinꝫ cōiuncte ⁊ si dicat̃ statutū dʒ intel-
ligi in patruo agnato rn̄det̃ ꝙ statutū distinguit nec nos distigua-
mus arg. l. iij. de offic. presi. sed gn̄aliter loquens gn̄aliter intelligat̃
l. j. §. ⁊ gn̄alr̃. ff. de leg. p̄stan. ⁊. l. de p̄cio. de pub. cū si. ⁊ maxime cū di
ctū statutū in alia sui parte non considerat agnationem. nam etiaʒ
in successione matri ⁊ auie p̄fert masculum femine dotate: lʒ mascu
li sint cognati nō agnati: q̄ descendentes ex femina non sunt agna
ti ascendētibus neq̄ꝫ transuersalibus ꝑ. d. l. ꝓnūciatio cū si. s̄. addu
5 ctis. † Et etiā. §. iste de cuius interpretatione agitur duʒ loquitur
fratribꝰ pōt intelligi de fratribus nō agnatis ꝓut sunt fratres vte
rini: lʒ quo ad quedam habeantur ꝓ agnatis. l. meminimus. C. de
leg. here. ⁊ sic ꝑ quādam viā fictionis succedunt vt agnati dicit ibi
Bald. ⁊ sentiunt alij: ⁊ lʒ appellatione patruoꝝ forte non cōprehē
6 dantur amite † Et sic masculinū non cōcipiat femininū eo casu cō-
cipiendo femininū augeret̃ iuriū correctio. tn̄ non sequitur qd̄ eo
casu quo concipiendo femininum euitaretur. ll. correctio ⁊ non
concipiendo femininum. ll. correctio induceretur: tunc etiam ma-
sculinum non concipiat femininū cum iurium correctiones sint ꝓ
posse euitande. l. precipimus. C. de appel. l. sancimus. C. de test. ⁊. l.
qd̄ vero ꝯ̄ de. ll. ⁊. c. cū dilectus. de ꝯsuet. ⁊ late ꝑ Imol. in. l. si ꝟo. §.
de viro. ff. so. ma. ⁊ per Bar. in. l. omnes populi. de insti. ⁊ iure. Et si
dicat̃ si appellatiōe fratrū ꝯp̄hēderent̃ etiam sorores in. d. §. ⁊ si ca
sus euenerit tunc illa particula qua vocantur fratres ⁊ filij fratruʒ
nihil operaretur q̄ hoc erat clare statutū de iure cōi qd̄ vr̃ incōue-
niens q̄ statutum dʒ aliquid operari. arg. l. si qn̄. de le. j. ⁊. c. si papa
de priuil. lib. vj. xix. di. canone si romanoꝝ cum si. ad qd̄ rn̄detur qd̄
satis oꝑatur dictū statutū si auunculos excludit ꝓpter patruos et
ꝓpter filios patruoꝝ ⁊ de fratribus premittit vt denotet ordinem
succedendi primo em̄ succedāt fratres scd̄o filij: deinde deueniatur
tertio loco ad patruos: quarto loco ad filios patruoꝝ quibus suc-
cedentibus auunculi non succedant: sepe em̄ contingit ꝙ statutuʒ
plura disponens interserit aliquid a iure cōi dispositū ⁊ inter alia
in eodem statuto. §. ⁊ si mulieres dotate non essent ad successionē
predictaꝝ ꝑsonarum ab intestato debeant peruenire. Ille quidem
§. in totum se conformat cum iure cōi nō incōuenit si dictus. §. ⁊ si
7 casus euenerit in aliquo se cōformet cū eodē iure cōi. † Insuꝑ non
est expeditū ꝙ statutū debeat intelligi vt addat iuri cōi: nā statuta
lʒ gn̄aliter loquant̃ tn̄ recipiūt interpretationē strictinā a iure cōi
ne illud ledāt. l. si serui vestri. C. de noxa. ⁊ in. l. cesar. de publicanis.
⁊ per Inno. hosti. ⁊ Io. an. ⁊ Cōpost. in. c. cāmq̄ꝫ. de rescri. ⁊ ibi Pa
nor. dicens ꝙ satis est ꝙ inducat nouum remediū ⁊ quid intelligat̃
ꝺm ius cōe ⁊ nō vt addat ad correctionem iuris cōis voluit floren.
in. c. finem litibꝰ. de do ⁊. ꝯtu. ꝯ̄ id qd̄ dicit Bart. in. l. iij. §. si rem. de
leg. iij. ⁊ in simili ꝯ̄ Iaco. de are. vult Bal. in. l. terminato in fi. C. de
fructi. ⁊ lit. expen. s. ꝙ statutum disponens ꝙ victus victori cōdem
netur in expensis intelligatur ꝺm ius cōe si teneatur vt tenet Bar.
in. d. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dam. infec. satis est qd̄ quid minimum
operetur vltra ius commune dicunt. d. Anto. ⁊ Imol. in. d. caplo.
causamq̄ꝫ. de rescripti. ⁊ idem Imol. in dicto. §. pretor ait pro con-
cordia eius ꝙ tenet Bar. ibi ⁊ eius ꝙ tenent glo. Bar. ⁊ Bal. in. d.
§. in computatione distinguit ꝙ aut si quid operaret̃ ꝯ̄ ius cōe ifer
ret alicui graue preiudicium ⁊ tunc debet intelligi ꝺm ius cōe etiā
si nihil operetur ⁊ ita procedunt qd̄ dicunt glos. ⁊ doc. in. d. §. in cō-
putatione aut inferret leue preiudicium ⁊ tunc intelligatur vt ope
retur etiam si in illo deroget iuri cōi ⁊ ita procedat ꝙ dicit Barto.
in. d. §. pretor ait ꝺm eundē Imol. lʒ Mattheus de mathesi. in suo
notabili. lxxxj. tenet simpl̃r contra Bar. in. d. §. pretor ait. sed in ca
su nostro inferret graue preiudicium sorori si interp̄taretur ꝙ soro
res excluderētur a fratribus: ideo ꝺm theoricam Imole nō debet
ad hunc finem vt aliquid addat intelligi contra ius cōe qd̄ pariter
admittit sorores ⁊ fratres ⁊ ꝙ sorores non excludantur a fratribꝰ
regulariter probatur ex textu eiusdem statuti in. §. item dicimus si
qua mulier in quo disponitur ꝙ si soror dotat̃ a fratre fratri ab inte-
stato decedenti succedant fratres vtrinꝫ coniuncti vel consangui
nei tm̄ ⁊ filij dictoꝝ fratrū soror dotata a successiōe excludat̃ donec
aliquis p̄dictoꝝ supererit ergo non dotata non excludit̃ a fratre a
ꝯ̄rio sensu ꝙ est fortissimū argumentū. l. j. §. huius rei cum concor.
ff. de offi. eius cui mandata est iurisdi. qnimmo ex directo sensu. d.
§. ⁊ si mulieres eo. ti. statuti. ⁊ ꝺm p̄dicta p̄cedentia capitula ipsius
statuti intelligatur. d. §. ⁊ si casus euenerit. s. ꝙ fratres vtrinꝫ con-
iuncti ⁊ successiue fratres ꝯsanguinei ⁊ eoꝝ filij succedant soli soro
re exclusa se dotata sit a fratre alias succedant ⁊ fratres ⁊ sorores et
sic aliquo casu intelligitur ꝺm ius cōe ⁊ aliquo addit discrepans a
iure cōi ⁊ in vtroꝫ concordat cū superioribus dispōnibus eiusdeʒ
statuti ⁊ dato ꝙ verbū fratribus non cōciperet femininum aliquo
casu ⁊ sic oī casu excluderēt sorores ꝙ tn̄ est falsuʒ ꝑ supradicta: nihi
lominus non est dicendum ꝙ patrui eas excluderent q̄ sunt in plu
ribus inferiores sororibus maxie vtrinꝫ cōiunctis ꝓut superius
dictum est sʒ satis esset ꝙ patrui vel filij patruoꝝ vltra ius cōe exclu
derent auunculos ⁊ si oēs alij excluderent̃ frustra statuentes exp̄s-
sissent de auunculis nō em̄ assignari pōt efficax rō quare magis ex-
pressit de auunculis q̄ꝫ de sororibus de quibus erat minor rō exclu
dendi: ita ꝙ ipse erant exprimende in exclusione longe magis quā
auunculi non fuerunt exp̄sse q̄ noluerunt statuentes eas exclude-
re nisi quatenus erat exp̄ssum si eas noluissent excludere de eis ex-
pressissent. ar. c. ad audientiam. de decimis. ⁊. l. si seruum. §. non di-
xit p̄tor. de acq. he. ⁊. d. §. de viro. lex loquitur ⁊ ꝙ soror saltē vtrin-
q̄ꝫ coniuncta non excludatur a patruo vel filijs patrui vltra supra-
dicta apparet satis aperte ex. §. sequenti q incipit ⁊ in casu quo cō-
tingat in quo vocantur patruus ⁊ filij patrui non superstitibus fra
tribus sororibus vtrinꝫ cōiunctis ergo eis. s. sororibus vtrinꝫ cō-
iunctis patrui excludunt̃: qnimmo de iure cōi fratres ex latere pa-
tris tm̄ ⁊ eoꝝ filij excludūt patruos vt in aut̃. post fratres. j. ⁊. ij. C.
de leg. heredi. nec est ratio quare statutum eū excluderet ꝓpter pa
truū: immo ⁊ statutū ip̄m fratrē consanguineū prefert patruo in
§. si. eiusdē statuti vbi fratrē consanguineū admittit ad successionē
vna cum matre: idem etiaʒ satis apparet ex. d. §. ⁊ si casus euenerit
in quo fratreʒ preponit patruo non distinguēs: sed generaliter lo
quendo ꝙ ⁊ clarius ꝓbatur in eodem statuto in. §. ⁊ eo casu quo fi-
lij ⁊c. vbi etiā filij fratris ex latere patris tm̄ preferuntur patruis: ⁊
tamen sorores vtrinꝫ coniuncte preferuntur fratri consanguineo
in. d. §. si. item ipse sorores excludunt patruos in. d. §. ⁊ in casu quo
contingat: ⁊ licet loquātur alio casu scilicet casu quo supersint ascē
dentes. ⁊. d. §. ⁊ si casus euenerit loquit̃ eo casu quo non supersunt
ascendentes tamen potest assignari ratio diuersitatis inter dictos
casus: non enim ascendentium existentia confert magis in fauorē
sororis ad exclusionem patrui q̄ꝫ non existentia ascendētium ⁊ vbi
non potest reddi ratio diuersitatis ibi idem ius. l. posthumi in ṗn.
ff. de iniusto test. ⁊. l. j. in fi. C. de lib. pre. ⁊ ex precedentibus ⁊ sequē-
tibus media interpretantur. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de
testamen. ⁊. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. omnia ergo confluūt
in hanc sententiam eliciendam scilicet quod soror vtrinꝫ coniun-
cta non excludatur a patruo cōtra ius commune sed immo ex mē-
te statuentium patruus ab ea excludatur per iam dicta ⁊ verba sta
tutorum supra deducta id suadent ⁊ dicto. §. ⁊ si casus euenerit id
probat arguendo ab ordine ꝟborum prout licet. l. quotiens. ff. de
vsufruc. ⁊ in. l. cum pater. in. §. a te peto. ff. de leg. secundo cum suis
similibus. ⁊ quod per glos. in rubrica. ff. de eo per quem factum est
iuncta regula quod masculinum concipiat femininum ⁊ pro regu-
8 la presumitur vt per Bar. in. l. quotiens. ff. si quis cau. ¶ † Nec ob
stat ꝙ in materia differenti masculinum non cōcipiat femininum:
q̄ sumus in materia differenti ꝺm quid non simpliciter: nā est diffe
rens in mulieribus dotatis a certis personis: non autem est mate-
ria regulariter differens cū regul̃r femine comparent̃ masculis in
materia successionis ⁊ hoc clarum de iure cōi quo sunt generaliter
equiparate ⁊ etiam de iure municipali vt in casibus non prouisis
in contrarium

in contrarium qui sunt pauci respectu casuum omissorum ꝛ in casibus prouisis non differunt perpetuo: sed temporaliter pro maiori parte casuum ꝛ si per. d. §. ꝛ si casus euenerit femine excluderentur priuarentur perpetuo: ita ꝙ subiecta materia in terminis illi⁹ tex. non est regulariter differens maxime quo ad exclusionem totalez prout ꝙ loquatur de executione totali in contrarium deductũ est: ꝛ licet soleant aliquando statuentes vbi volunt comprehendi masculos ꝛ feminas de feminis exprimere: tñ ex aduerso vbi volunt cõprehendi feminas solent id exprimere exprimendo de masculis vt est videre in primo responso eiusdem statuti. item in. §. itẽ dicim⁹ ꝛ in pluribus. §. immediate sequẽtibus similiter in. §. item si aliqs item similiter in nostro. §. ꝛ si casus euenerit ꝛ etiam in. §§. penult. ꝛ finali. itaqꝫ possumus arguere ꝙ si voluissent feminas non cõprehendi id expressissent prout expresserunt in alijs multis locis: ita ꝙ argumentum a solitis parum astringit pro vel contra: sinautem
9 vellemus tenaciter instare ꝙ verbum fratres in. d. §. ꝛ si casus euenerit non concipiat femininum. † Tunc ne inducatur legũ correctio illa verba omnis hereditas ad fratres deuoluatur non intelligatur semper de tota hereditate. nam dictio oĩs ꝑprie sumpta nõ exponitur ꝑ tota: sed qñ non cõuenit nisi vni rei tunc impropriaꝫ ꝛ ponitur ꝑ tota: ita loquunꝫ iura q̃ ad hoc propositum. s̃. adduxi in casu nr̃o vniuersalis omnis respicit plures hereditates: nam loquitur in casu quo filij alicuius decesserint: ꝛ sic loquitur in pluribus decedentibus quorum sunt plures non vna sola hr̃ditas ꝛ verba verificãtur si omnis hr̃ditas deuoluitur ad eos qñqꝫ in totũ quandoqꝫ in parte ꝛ ꝑut dixi lꝫ excluderetur soror a fratre ꝙ regulr̃ nõ est verum vt. s̃. ostendidi: tñ non excluderetur a patruo qui patruus in
10 uitatur ad exclusionem auunculi non ad exclusionem aliorum maxie sororis vtrinqꝫ coniuncte. † Et in casu fortiori ꝯsuluit collegiũ perusinũ ꝙ si statutũ excludit matrẽ ꝑpter patruũ non ꝑpterea erit exclusa soror de qua nõ est facta mẽtio ꝑut. d. ꝯsiliũ refert ꝛ seqtur Pet. de ancha. in repe. c. canonum. de constit. in antiquis. xiiij. qõ. principali sub quarto membro versi. inter consilia collegij. itez al's Bal. in. l. quicũqꝫ. C. de ser. fu. vbi dicit ꝙ si statutum excludit auuz maternũ ꝑpter patruũ non excludit auiã maternam siue sola siue vna cũ auo materno supersit ꝛ ex his casus in statuto nõ expressus censet omissus ꝛ ꝑ omisso hr̃. l. si extraneus. ff. de condi. ob cãm. ꝛ. l. cum dotẽ in prin. so. ma. ꝛ. d. l. cõmodissime. de libe. ꝛ posth. ꝛ in suo ꝯsi. dñs meus. d. Joan. petrutij inter cetera interserit si simplr̃ staremus verbis ꝛ arg. capitis inclusiui patruus ꝛ filij patrui excluderent sororẽ: ꝛ tñ clarum est ꝙ non excludunt eam ẽm eũ ꝛ ꝑceptor me⁹ d. Bñdictus capra in certo ꝯsi. ꝑsupponebat ꝑ claro ꝙ nõ excluditur amita q̃ ꝯsi. videri pñt qꝛ illa habeo sigillata ꝛ ego alias ꝯsului super interpretatione eiusdem statuti in casu quo cõcurrebant frater patruelis hoc est filius patrui auunculus amita ꝛ matertera cõcludendo ꝙ ꝑpter fratrem mr̃tera ꝛ amita non excludũtur in quo adduco plura ꝙ sub masculino auunculus non comprehẽditur femininum mr̃tera q̃ ꝑ nunc omitto in quo ꝯsul. subdo infra scripta verba formalia q̃ ꝯferunt satis ad ꝑpositum. nec ob. ar. ꝙ statutuz hꝫ duo capita vnũ est ꝙ ex capite inclusiuo includit patruũ ꝛ filios patrui ꝛ si illas includit ceteros excludit: qꝛ rñdetur ꝙ. d. inclusione respectiua ad auunculum non ad ceteros ꝑut considerat Bal. in. d. l. quicũqꝫ. ꝛ in. d. l. si quis vel si qua: nec etiã Pau. de cast. in. d. iuribus ponens suas theoricas ꝯsideratur quo aliqñ nõ semper vt deprehendiꝫ ex no. per doc. in locis preallegatis caput itaqꝫ inclusiuum lꝫ qñqꝫ consideretur puta quo ad exclusionem eorum q excluderentur a persona per statutum exclusa illa existẽte in medio: nõ tñ alias ꝯsiderẽt ad ampliandũ iurium correctionẽ. nec ob. argu. a ratione fauoris agnationis qꝛ illa non est expressa ꝛ supra etiã al'r responsum est restat itaqꝫ indubie cõcludendũ ꝙ dicta soror vtrinꝙ cõiuncta insolidũ succedit excluso patruo ꝛ fratrib⁹ patruelib⁹.

Laus deo.

Summarium super consilio. cxcij.

1 Cõfitens se auxilium dedisse sup vno vulnere qui tñ erat accusatus de trib⁹ illatis ꝑ quendam titiũ cui fauorem dederat an poterit per iudicem condemnari tanꝙ videatur prestitisse auxilium sup omnib⁹ tribus. nu. j. ꝑ totum.
2 Delicto cãm prebens pari punitur pena.
3 Delicta ex presumptionibus ꝛ violẽtis coniecturis probantur.
4 Inditia videntur quedam suspitiones probabiles.
6 Testis deponens de peritia sua ꝑ ṽbum videri meo non ꝑbat.
7 Testis deponens ꝙ vidit titiũ vulneratum videꝫ tm̃ deposuisse de vno vulnere lꝫ plura habuerit titius vulnera nec vni⁹ testis dictuz aliquantulum probat maxime in criminalibus.
8 Torture vt sit locus que requirantur. vsqꝫ ad fi. ꝯsi.
9 Locus ꝛ tp̃s in inquisitione delicti deducta probari debent al's sequi debet absolutio.
10 Judicium probari debet saltim duobus testibus.
11 Presumptiones due sole in ciuili probãt Secus tñ est in criminalibus nisi adsint adminicula.
12 Probationes minus plene sufficiunt quando probatio est difficilis.

Consilium. cxcij.

In nomine domini nostri Jesu christi. † Viso. d. puncto ꝛ attestationib⁹ nõnullorum testium examinatorum pro parte curie ꝛ quorũdam examinatorum pro parte honofrij inquisiti ꝛ visis actis ꝛ nonnullis statutis ꝛ quibusdam allegatis ꝑ parte curie ꝛ quibusdam alijs q̃ alleganꝫ proparte Honofrij cõdemnati: lꝫ videatur dicendũ prima facie ꝙ. d. honofrius veniret condẽnandus de auxilio in tribus ꝑcussionibus cũ illa partigiana datis a. d. Cathario q̃ ꝑbari directo vñr ꝑ Hiero. iuliani: ꝛ insup depõit ꝙ. d. honofri⁹ vocauit. d. catharinũ ꝙ curreret ad locũ ꝛ ꝙ tenebat. d. Jacobũ ꝛ ꝑbat ꝺ sanguine: ita ꝙ iste testis satis plene vr̃ vt vn⁹ testis ꝑbare delicta ĩ iqsitiõe deducta scd̃s testis sir̃ depõit ꝙ. d. honofri⁹ pluries vocauit ipm̃ catharinũ ꝙ curreret ꝛ ꝙ. d. catharin⁹ tunc assumpsit ꝑtigianã ꝛ cucurrit ꝛ ipse testis accessit ad locũ com missi maleficij ꝛ inuenit. d. Jacobum vulneratum ꝛ vidit. d. catharinum ibi prope aufugiẽtẽ. itẽ Jacobusphilippus deponit de vocatione quã fecit. d. honofrius ꝙ catharin⁹ curreret ad locum ꝛ in hoc sunt contestes oẽs tres: sed Jacobusphilippus addit duo vnũ vꝫ ꝙ vociferando subdebat porta la partigiana aliud ꝙ postea catharino dicebat dalli dalli amazalo. itẽ ꝙ ꝑcussit. d. Jacobũ in psonã cum sanguine cũ. d. partigiana. d. honofrio assistẽte: ita ꝙ videꝫ satis ꝑbatum ꝙ. d. honofrius dedit cãm. d. maleficio commisso ꝑ
2 d. catharinũ. † Et qui cãm maleficio ꝑbet pari pena puniꝫ. l. qui occidit. §. in hac. ff. ad. l. aq. ꝛ. c. de cetero. de homi. ꝛ. c. fi. de iniur. cum itaqꝫ delicta intentata in inquisitiõe vñr ꝑbata ꝑ ꝯfessionẽ fictam ipsius catharini q fuit vt presupponõ de ipsis maleficijs in ꝯtumaciã cõdẽnatus ex ficta cõfessione ꝛ dictis testiũ depositionib⁹: ideo pariter vr̃ ꝙ fuerit iuste ꝯdẽnat⁹ tanꝙ ꝑbens cãm maleficijs ꝛ tanꝙ prestans ꝯsiliũ dicẽdo dalli dalli ꝛ auxiliũ astãdo ꝛ tenẽdo dictũ Jacobũ ꝑ psonã ꝑut deponunt hiero. ꝛ Jacobusphilipp⁹ ꝛ coadiuuat dictũ alteri⁹ testis q deponit de acclamatione ꝛ ꝙ ad clamationẽ ꝑdictã. d. catharin⁹ assumpsit arma ꝛ ꝙ vidit postea illo tũc d. Jacobũ vulneratũ ꝛ. d. catharinũ aufugientez ꝛ lꝫ forte singula nõ ꝑdessent tñ vnũ coadiuuet aliud vt simul iũcta iuueꝫ. ar. l. iij. in ꝑnci. cum ibi notatis. de excu. tut. cũ concor. ibi per glo. adductis.
3 † Et etiã delicta ex ꝑsumptiõibus ꝛ violẽtis cõiecturis ꝑbantur. c. afferte. de ꝑsumpti. ꝛ eo. ti. c. lr̃is. ꝛ. c. iij. loco. ꝛ per Bar. in. l. ij. §. fin. ff. de adul. ꝑ. d. c. lr̃is. ꝛ ꝑ eum in. l. ij. in ꝑn. ff. de fur. ꝛ ꝑ Bal. in auꝫ. quas actiones in vltimis verbis. C. de sac. san. ec. exemplificans in scholari q est visus de nocte exire domũ meretricis ꝛ ꝑ Jo. and. in addi. Specu. in titu. de ꝑba. §. j. ṽsi. xiij. ꝛ per Bar. in. l. ij. §. etas. ff. de excu. tuto. lꝫ cautius fuisset facere confiteri in tormẽtis: non tamen potuit capitaneus tormẽtis subijcere obstante statuto prohibente capitaneũ torquere aliquẽ non habita prius licentia a potestate que licentia fuit petita ꝛ denegata vt supra quãuis videatur ꝙ denegatio fuerit iniusta cum ex dictis attestationib⁹ videretur
4 ꝙ saltẽ emanauerint inditia sufficiẽtia ad torturam. † Inditia eñ videnꝫ esse quedã ꝑbabiles suspitiões vt dephendiꝫ ex. l. fi. ꝛ q̃ ibi ꝑ Bar. ff. de qõnibus ꝛ minus ꝙ semiplena ꝑbatio vt ꝑ glo. in. l. cũ ꝑbatio. ff. de proba. sed ex dictis attestationibus vr̃ ꝙ resultauerit ꝯ. d. honofriũ plusꝙ semiplena ꝑbatio merito ꝑbabile inditiũ: et lꝫ circa inditia nõ possit dari certa doctrina ꝛ ꝑpterea remittatur iudicis arbitrio vt dicit Bar. in. d. l. fi. de qõnibus tñ arbitrium iudicis debet esse regulatũ a rõne ꝛ iustitia ꝑut conuenit bono viro vt decet eẽ iudicẽ. l. vir bonus. ff. iudi. solui. ad hoc que hñr in. l. si sic
5 de leg. j. in. l. fideicõmissa. §. hec ṽba. de leg. iij. cum si. † Tñ his nõ ob. ꝯcludẽdũ arbitror ꝙ. d. sñia fuerit ꝛ sit iniusta ꝛ veniat retractanda. nã est aduertendũ ꝙ. d. catharin⁹ ingriꝫ ꝙ fecit insultuz et tria vulnera fecit. d. Jacobo dicto honofrio astãte ꝛ ꝯsiliũ auxiliuz ꝛ fauorẽ ꝑstante dicente dalli dalli de acclamatiõe aũt nihil deducitur in inqsitiõe ẽm cui⁹ formã hꝫ ferri sñia. c. lꝫ eli. de simo. ꝛ. c. qualiter ꝛ qñ de acc. iõ de dicta acclamatione non potuit condemnari. ꝑterea lꝫ clamaret non ꝑpterea apparet ꝙ clamaret vt vulneraret Jacobũ ꝑdictũ forte vt eũ iuuaret ne. d. Jacobus eũ ṽberaret: qꝛ ꝑut audio. d. Jacobus erat magis iuuenis ꝛ forte magis robustus ꝙ. d. honofrius. ꝛ lꝫ hierony. subdat ꝙ tp̃e quo ꝑcussus ꝛ vulneratus fuit. d. Jacobus dicti honofri⁹ ꝛ Jacobus tenebant se per psonam non ex hoc sequitur ꝙ honofri⁹ dederit auxiliũ ꝯsiliũ vel fauorem. poterat enim. d. Honofrius tenere. d. Jacobuz ne. d. Jacobus eum percuteret ꝛ quia tenebatur ꝑ psonam a. d. Jacobo prout hec oĩa deprehendi possunt ex articulis. d. honofrij. lꝫ non videam super eis aliquas attestationes: tamẽ pondero ꝙ attestatio facta per Hieronymum non concludebat quod. d. Honofrius dederit aliquod auxilium consilium vel fauorem. d. Catharino vt Jaco
6 bum vulneraret. † Dictus autem secũdus testis nihil deponit de Honofrio nisi de acclamatione ꝛ quod Honofrius clamauerit nõ deponit precise: sed per verba videri suo que verba in teste nõ deponente ex peritia non sunt idonea iuxta nota. per Bartolum in l. prima in principio. ff. de ven. inspici. ꝛ per cañ. in. c. quotiens. de testibus. de quo per Barto. in. l. quid tamen. §. si arbiter. de arbit.

7 & per Joan. an. in. c. inquisitioni. de accu. † licet in hoc de acclamatione non faciam vim quia super illa deponunt etiam alij testes et maxime ponderanda est attestatio Jacobiphilippi super cuius attestatione est data licentia loquēdi honofrium & cuius vigore emanauit confessio honofrij & secuta fuit solutio: tamen acclamatio cōsilium & auxilium & fauor si fuerunt facta per. d. honofrium omnia possunt verificari in delicto confessato vis autem consistit in hoc vtrum potuerit dictus honofrius licite condēnari de alijs pcussionibus vulneribus intentatis in inquisitione profecto secūdus testis nihil deponit nisi φ inuenit Jacobum vulneratum non deponit de pluribus vulneribus dictum ipsius verificatur in vno vulnere prout in tribus: itaq3 non concludit nisi in vno vulnere dictum em̄ testis ambiguum interpretatur φ non probet. & sic contra producentem vt per Bar. Jmolam & alios in. l. inter stipulantem. §. si stichum. de verbo. obli. probatio enim debet esse certa & cōcludens l. certum in principio. de confes. c. in presentia. de proba. cum simi. Jacobusphilippus non deponit nisi de vna percussione cum sanguine & illa vt presuppono est cōfessata & pena soluta: ideo debebat quo ad illam cōfessatam sequi absolutio non condemnatio vt insti. de perpe. & temporalibus in fine. ita φ de alijs vulneribus nihil pbatur per dictos duos testes solum de alijs deponit. d. hieronymus primus testis dictū vnius dictū nulli⁹. l. iurisiurandi. C. de testi. c. tam literis. ibi solis extra eodem titu. cū si. maxime in criminalibus in quibus pbationes debent esse luce clariores. l. sciant. C. de pba. & ideo non potuit aliquo pacto nec aliquo colore condēnari dictus honofrius p dictis trib⁹ vulneribus cū non pbentur tria vulnera p aliquem alium testem nec aliquā etiā p̄sumptionem nō solum violentā: sed nec qualemqualē l3 em̄ catherin⁹ aufugerit ista
8 suspitio respicit ipsum catherinum nō ꝫ honofriū. † item est p̄sumptio seu suspitio seu inditium φ intulerunt vnum vel plura vulnera illata non magis in pluribus quam in vno: ita φ debebat constare φ tria vulnera forēt illata ad hoc vt ex fuga eliciatur presumptio vel suspitio ꝫ eum vt tria vulnera intulerit vt de se pt3 & not. Bar. in. l. fi. de qōnibus dicit φ inditia vt operentur ad torturā d3 prius constare de delicto cōmisso: & l3 subdat φ ideo solent iudices mittere notarium ad videndum vulnera vel mortuum quasi velit quod satis sit φ eo modo constet de delicto: & forte ita factum fuerit in casu isto: φ tñ ex his que mihi ostēsa sunt non apparet nec in allegationibus que mihi ostense sunt id p̄supponitur: dato autē φ factum fuisset nihilominus: q2 illa fiunt extraiudicialiter & parte non citata non releuant saltē non constito in actis φ ita factum sit cum iudex nō habeat iudicare nisi ex actis & actitatis in iudicio l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. & φ habef in. c. pastoralis. de rescriptis & in. l. bonorum. C. qui admit. ¶ Nec obstat φ dicit Bart. in. d. l. fi. de qō. q2 loquitur quo ad hoc vt inditia operētur ad torturam non quo ad cōdēnationē: nec insup vellet Bar. φ si negaretur delictū cōmissum φ non deberet ondi: nos aūt agimus hic de iustitia snie vtrum iudex licite seu iuste cōdēnauerit dictū Honofriū p tribus vulneribus: nō aūt agitur nunc de tortura que requirit licētiam ptātis que fuit denegata per ptāt qui verisir habuit respectum φ alij testes p̄ter catherinum non videbanf deponere de ꝯsilio auxilio vel fauore prestitis p dictū Honofrium: nō em̄ deponit Hierony. φ dictus Honofri⁹ dixerit dalli dalli put illud deponit solus Jacobusphilippus & l3 dictus Hieronymus deponat qō dictus Honofrius ibi astabat non ex hoc apparet φ astaret aio ferēdi opē maxime q2 ipse Hieronymus deponit φ ipm tenebat dict⁹ Jacobus cū dicat φ tenebāt inuicē: ita φ si astabat forte non poterat recedere retentus a dicto Jacobo & hunc respectum habuit verisimilr dñs potestas in denegando licentiā de torquendo ipm honofrium p̄terq3 sup testificatis per dictum Jacobūphilippū. item potuit hr̄e respectum qō illa verba dalli dalli protulit solū vltime percussioni. itē potuit habere respectum φ Jacobusphilippus interrogatus de dolo & tpe dixit put in inquisitione continetur: sed hieronymus interrogatus de loco dixit vt supra & supra dixerat φ vidit dictū Jacobū existentē in loco maleficij in dicta inquisitione nominati: ita est scriptum in copia ad me transmissa: ita φ pōt dicere noiati & tunc referreretur ad verbū maleficij magis proximum & tunc non pbaret de loco in inquisitione contento forte fuit etiam ita ostensum potestati & forte in originali erat ita extense scriptu3.
9 † Locus aūt & tps in inquisitione deducta probari debent alias lesus qui debet absolutio vt hr̄ in. l. libellor. de accu. & per Bar. in. l. is q reus post medium versi. quero cum in accusatione vbi querit an cū in accusatione non debeat necessario poni dies commissi delicti tñ fuit appositus disputat an si dies non pbatur veniat accusatus ab soluendus & cōcludit φ sic si delictum est tale φ reiterari possit prout est vulnus & sentit φ non sit dubium φ d3 pbari tps φ necessario est ponendus in libello put est mensis & eade3 rō est in loco qui necessario est ponendus in libello. d. l. libellor: & de tempore ad locum & econuerso valet. argu. l. vinū. ff. si cer. pe. & in. l. in hac. & l. fi. de tritica. & maxime qñ ex varietate loci variatur pena delicti p no. p bar. in. l. denunciasse. §. si quid tñ. de adul. & Bal. in. l. ij. C. de proba. & cy. in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. inf. & p Jo. an. in rubrica. de accu. & inqsi. & late per Ponta. in ꝯsi. mihi. cvij. incip. questio consultationis pposite: l3 in hoc non faciam magnum fundamentum: tum q2 forte in originali dr̄ noiato: & sic referf ad locu3 in inquisitione deductū l3 & tunc posset instari φ nō pbetur p hoc qualitas illa que aggrauat penā. s. φ sit in possessione offensi: tum & q2 in statuto sub rubrica de la iurisditione del podesta vr̄ aliter in hoc disponi l3 etiā sup hoc posset instari: sed non curo ingredi ea3 difficultatem satis sit φ de pluribus pcussionibus nullatenus pbatur nisi per vnum testem qui nullatenus sufficit ad cōdemnationē & longe minus pbaf de auxilio cōsilio vel ope Honofrij nisi p̄stito vni percussiōi cōfessate sup alijs nō fuit habita qō per torturā nec poterat hr̄i stante phibitione legis municipalis nec video aliquā presumptionem vrgentem ꝫ Honofriū φ prestiterit auxilium plurib⁹ percussionib⁹ nisi quatenus deprehendif ex sola depositione Hiero. q̄ depositio non concludit cōtra Honofrium vt premisi: et insuper si concluderet nihil releuat ad cōdēnationem dictum vni⁹ non solum in criminalibus sed nec in ciuilibus per iura vulgaria. item fuga de qua deponit secūd⁹ testis nihil facit cōtra Honofriū
10 q2 prebet inditium cōtra catherinū non contra honofriū. † Insup inditium debet pbari p duos testes vt per gl. in. l. fi. C. fami. hercis. & per Barto. d. l. fi. ff. de q̄stionibus. ficta aūt confessio catharini nihil dicit Honofrio q2 res inter alios acta &c. & q2 potuit ille catharinus illa tria vulnera facere sine auxilio ꝯsilio vel fauore honofrij & insuper ficta ꝯfessio non nocet alteri φ cōtumaci: nec etiā cui noceret vera cōfessio vt. l. eius qui delatorem. & que ibi p Bart. ff. de iure fisci. ad hoc que habentur. in. l. cum filius in prin. de ver. obli. & p Bald. in. l. transigere. C. de transact. & p Bart. in disputatione que incipit statuto lucane ciuitatis. & p Ang. in. l. ij. ff. si ex nox. cā agaf & multa possunt adduci: sed q2 clarū non insisto: ita φ non video q̄ presumptiones vrgeant ꝫ Honofriū: ideo dato φ etiā in criminalib⁹ possit sequi cōdemnatio ex presumptionibus non propterea posset sequi in casu nostro in quo non sunt p̄sumptiones vrgentes
11 cōtra Honofriū ad plura vulnera. † Et dicit Bar. in. d. l. ij. §. etas in princ. de excu. tu. φ in ciuilibus due p̄sumptiones sole pbant in criminalibus non probant sine alijs adminiculis. & dictum Bart. in. l. ij. de fur. potest intelligi vbi de furto ciuiliter agitur prout loqtur subiecta materia tituli: & ita potest intelligi etiā Bar. in. l. ij. §. fi. de adul. per iura que allegat: nam. c. literis. loquitur cum agif ad separationem matrimonij: & sic ciuiliter. arg. eorum que habentur in. c. tue. de procur. & in. c. per tuas de symo. & in. c. super his in fi. de accu. & ita etiā loquitur. c. preterea. de testi. iuncta gl. φ etiam allegat Bar. l3 in illo. c. plura cōcurrant q2 testes de auditu proprio fama & alia adminicula. item dicta Bar. in dictis. ll. loqūtur in qui
12 bus difficillima est pbatio q2 in adulterio & furto. † Et qñ difficilis est probatio admittunf pbationes minus integre. l. in actionibus. §. plane de in lite iuran. l. ꝯsensu. C. de repudijs. c. cū cām matrimonij. de pba. c. j. de prescrip. lib. vj. c. l3 ex quadam. de testib⁹. p glo. in. §. alie insti. de acti. & in. l. cū aliquis. C. de iure deli. & in multis locis tradunt doc. qō non cadit in casu nostro: q2 factū fuit festi de die palā ad clamorē & pluribus p̄ntibus put testes examinati interrogati de cōtestibus deponunt. ita φ exacte & plenarie pbationes requirebantur: vñ non est standū presumptionibus hoim saltē nisi plures essent cū alijs adminiculis cōcurrentibus f̄m. d. theoricam Bart. in. d. §. etas. & saltem hoc casu procedat opi. tenentium φ in criminalibus non fit cōdemnatio ex presumptionibus quos patronus cause allegat q allegat Jmo. in. l. fi. ff. de heredi. instituē. Ang. in. d. l. ij. de fur. reprehendentē ibi Bar. per. l. sciant. de pba. p hoc facit glo. in. c. at si clerici. de iudi. & Mattheus de mathesilanis in notabili. cxix. dicens φ pbatio φ nudus cum nuda stetit in lecto non est plena pbatio ad cōdemnādū de adulterio in criminalibus nec ob. d. c. literis. q2 ibi agebatur ad separationē mr̄imonij. & hoc videf voluisse Jnno. in. c. q2 verisimile. de presump. vbi idem videnf voluisse. d. Ant. flo. Jmo. & Abbas & Old. in ꝯsi. cxcij. φ incipit viso diligenter & Pet. de ancha. in regula semel malus. x. col. in. vj. d. Ant. in. c. qñ. de presump. abbas in. c. constituti. de testib⁹. Bald. in. l. fi. de proba. & in rubrica extra de offi. deleg. cum simi. nō insisto cum res mihi videatur luce meridiana clarior φ. d. sentētia fuit & est iniusta. ideo alio non constito. d. Honofrius venit absoluendus per iudicem appellationis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxciij.

1 ☞ Instrumentu3 hebrei an possit dici vsurarium stante statuto de quo. j. isto nu. non obstantibus caplis per papam hebreis concessis de quib⁹. j. isto ꝯsil. & nu. seq. p totum.
2 Saltem dictio quid importet.
Adminus dictio quid importet.
3 Contractus φ statuto liget ꝫhentem intelligif de valido q2 ꝫct⁹ odio ꝫhētis fact⁹ vitiaf & non firmatur iuramento.
4 Nisi dictio cuius sit nature.
5 Confessio dotis recepte non habeat eadem priuilegia que habet dos numerata aduersus quam confessionem obstat exceptio non numerate pecunie.

Confessio

6 Confessio procuratoris facta domino ꝙ exigit debita ⁊ credita nõ preiudicat eidẽ dño licet procurator habuerit mandatũ ad exigendum ⁊ quietandũ debita que tamen non exegit vel quietauit.

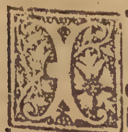
7 Solutum indebite an possit repeti vbi est cum iuramento renunciatum exceptioni non numerate pecunie.

Instrumentũ pro parte falsum non probat in aliquo quo ad alias partes non falsas.

8 Negatiue dictiones an veniant aliquando in oratione additiue et ampliatiue.

9 Clausula insolita que reperitur in cõtractibus apposita an faciat presumi contra instrumentũ ꝙ sit dolo vel fraude factum.

¶ Consilium.cxciij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Uiso suprascripto themate et capitulis hebreorum que habẽt cum cõmunitate que presupponũt habita a. S. D. N. ⁊ viso instrumẽto de quo agitur in quo apparet cõfessio recepte certe quãtitatis in depositũ cum ꝑmissione iurata de restituẽdo dictã quantitatẽ in pecunia numerata post tres menses nulla apparẽte numeratione et statuto disponẽte ꝙ notarij nõ possint conficere instrumentũ de pluri summa quã viderint numerari cõtrahentibus ⁊ cõtrahentes ipsi acceperint ⁊ secũ portare viderint alr̃s instrumento nõ detur fides ⁊ hoc est vnum capitulũ alr̃s presumatur factũ in fraudem vsurarũ aliud ꝙ si instrumentũ fieret sub dicta forma statuti ⁊ allegaretur factũ contra formã statuti et id nõ posset probari. Sed probaretur illũ esse manifestũ vsurariũ ⁊ consuetũ facere obligationes ⁊ instrumenta de pluri vera sorte sub vere sortis velamine seu nomine ad minus per quatuor testes de publica voce et fama deponentes instrumentũ non valeat in eo qđ cõsuetus est facere dici instrumẽta vltra verã sortẽ visis etiã nõnullis attestationibus sex testiũ qui vidẽtur probare ꝙ dictus Raph. est publicus ⁊ manifestus vsurarius ⁊ cõsuetus est facere obligationes ⁊ instrumẽta qñ mutuat sine pignore ꝙ cantant de duplo vere sortis ita ꝙ si mutuat decẽ instrumẽtũ cantat de. xx. licet videatur prima facie dicendũ ꝙ per dictũ statutũ decidatur casus iste cõtra hebreũ. nam dictũ instrumentũ nõ videtur factũ ſm formã statuti predicti qꝛ instrumentũ predictũ fuit factũ de eo ꝙ ipse notarius non vidit numerari: ideo dicto instrumẽto non videtur ꝙ debeat stari ex primo capite statuti ꝙ non requirit aliquã ꝓbationẽ. item ex scđo capite eiusdẽ statuti ex quo probatũ est ꝙ dictus Raphael est cõsuetus facere cõtractus ⁊ instrumẽta de duplo vere sortis sub velamine vere sortis ⁊ licet non probetur per dictos sex testes ꝙ sit cõsuetus facere similes cõtractus ꝓut videtur requirere ſm caput statuti dum dicit de publica fama deponẽtes: tamẽ videtur ꝙ non habeat obstare quia plus est deponere directo de eo de quo agitur quã probare de fama vt de se est notissimũ: ⁊ ideo si sufficit ꝓbatio fame publice ꝙ sit cõsuetus facere similes cõtractus seu obligationes ⁊ instrumenta de pluri ⁊c. multofortius sufficiat directa ⁊ vera ꝓbatio vbi eñ maior ratio idem ius. aut. multomagis. C. de sacrosan. eccle. immo vbi est eadẽ ratio. l. illud. ad legẽ aqui. ⁊. l. a titio. de verb. obli. cum cõcor. † Et hoc probat verbũ ad minus ꝙ significat

2 ꝙ si probaretur plene bene quidẽ si non plene ad minus sufficiant quatuor testes deponentes de fama vt patet ad sensum et in simili dicimus de dictione saltẽ que vulgarizatur almeno et sic idẽ significat ꝙ ad minus que dictio saltem est implicatiua ⁊ subsidiaria vt demonstrat donatellus ⁊ probatur in tex. ⁊ glo. in verbo saltẽ. in. c. statutũ. §. cum vero. de rescrip. lib. vj. in subsidiũ itaqꝫ voluerũt statuentes ꝙ recurratur ad probationem de fama multo ergo magis sufficiat plena directa ꝓbatio. s. ꝙ sit cõsuetus ⁊c. nec videtur obstare ꝙ statuere sup vsura ⁊ eius ꝓbatione cũ hoc sint de iurisditione ecclesiastica nõ videtur ꝙ ad laicos pertineat ne mittant falcem in messem alienã: nam videtur ꝙ statuere potuerint ad finẽ vt instrumentum nõ probet verã sortẽ interuenisse ⁊ non posse peti in foro seculari prout in foro seculari petitũ est istud debitũ satis est couento ꝙ per instrumentũ non ꝓbetur vera sors ⁊ miror ꝙ heredes petierint obligationẽ a iuramẽto quia iuramentũ ligat iurantẽ non ligat animã heredis. c. veritatis. de dolo ⁊ contu. ⁊ ibi per Inno. ⁊ doc. cõmuniter. nõ ergo mittunt falcẽ in messem alienã si statuunt ꝙ instrumẽto nõ credatur quia venit notarius cõtra prohibitionẽ ipsius statuti licet precipiant ad euitandã fraudẽ vsurariorũ. ⁊ idẽ videtur dicendũ in cõtractu iurato quia instrumentũ non ꝓbabit cõtractũ in foro seculari facit ꝙ no. Bar. in repeti. l. oẽs populi. ff. de iusti. et iure. dicẽs ꝙ licet statuẽtes nequeant directe infringere vires iuramẽti tamen qñ statutũ annullat cõtractũ quia presumit dolũ ꝙ tunc iuramentũ non validet cõtractũ quem sequitur Bal. in. l. non dubiũ. C. de. ll. ⁊ eadẽ ratione videtur si infringit cõtractũ vel instrumentũ quia presumit fraudulentũ quia factũ in frandem

3 vsurarũ. † Facit quia statutũ istud vitiat cõtractũ seu instrumentũ odio vsurariorũ ⁊ qñ cõtractus a lege ciuili vitiatur odio cõtrahentis iuramentũ non validat cõtractũ nullũ licet liget iurantẽ. c. significante. de pig. ⁊. c. j. ⁊. c. debitores. de iureiur. ⁊ theorica Bar. in. l. si quis pro eo. de fideius. ⁊ sequũtur cõiter oẽs ibi. ⁊ in aut. sacramẽta puberũ. C. si aduer. ven. ⁊ in. c. cum cõtingat. de iureiur. et vbiqꝫ nec videntur obstare dicta duo capitula cõcessa. d. hebreo de quibus in themate: nam primũ capitulũ videtur solũ inducere ꝙ instrumẽta et scripte priuate habeãt executionẽ paratã cõtra res ⁊ bona ⁊ psonam debitoris. nõ ob. statutis. s. que disponerent ꝙ nõ haberẽt paratam executionẽ: non aũt illa statuta que disponerent ꝙ nõ probent seu nõ valeant facit. l. iiij. §. cõdemnatũ. de re iudi. ⁊ cle. pastoralis. eo. titu. ⁊ que habentur in dictis iuribus. ⁊ per Bar. in. l. j. §. parui. ff. ꝙ vi aut clam et per canonistas in. c. item cũ quis. de resti. spo. ⁊ hoc etiã videtur dici posse ad scđm capitulũ. s. ꝙ intelligatur de instrumẽto valido. item dictũ capitulũ videtur permittere exceptiones que possunt opponi cõtra christianos: nam ꝑmittit dictũ negatiuũ ⁊ prohibitiuũ ꝙ nõ possit opponi aliqua exceptio cõtra instrumentũ vel scriptã priuatã. d. hebrei sequit̃ oratio per dictionem nisi vcꝫ nisi ac si fuisset cõtractus christiani dicẽdo si nõ quãto

4 fuisse cõtracto de christiano ꝓprio. † Idem eñ significãt illa verba in vulgari si nõ quantũ in latino dictio nisi: natura autẽ est dictionis nisi significare ⁊ ponere in oratione sequẽti quã determinat cõtrarium eius qđ determinatur in oratione precedẽti. l. actione. C. de trãsac. ⁊ in. l. si eum. §. qui iniuriarũ. ff. si quis cau. ⁊ ꝙ ibi per gl. ⁊ doct. ibi. ⁊ in. d. l. actione. ideo cũ in. d. scđo capitulo ꝑcedat oratio ꝓhibitiua. s. ꝙ nulla exceptio possit opponi ⁊ sequatur oratio nisi ac si fuisset cõtractus christiani videtur ꝙ permittat opponi exceptionem que posset opponi cõtra contractũ christiani: sed. d. exceptio quã inducit supradictũ statutũ posset opponi cõtra cõtractũ christiani qꝛ ⁊ de cõtractu christiani exꝑsse loquitur igitur. d. capitulum istã exceptionẽ non ꝓhibeat: sed potius ꝑmittat ⁊ ꝙ sequitur ne niuna altra intelligatur quã. s. permissam opponi cõtra contractus christiani nisi ⁊c. qñ sit sensus qđ ille due exceptiones que subdũtur permittãtur opponi cõtra instrumenta ⁊ scriptas priuatas. d. hebrei licet forte nõ posset opponi cõtra cõtractũ christiani. puta qꝛ forte esset statutũ ꝙ cõtra debitũ de quo apparet instrumẽtum guarentigiatũ vel eius executionẽ nequeat opponi exceptio solutionis nisi ꝓbetur per aliud instrumentũ prout simile statutũ habemus hoc perusie: nam licet tũc nõ possit opponi exceptio solutionis de qua nõ appareat instrumentũ contra cõtractũ christiani tamẽ posset opponi contra cõtractũ ⁊ instrumentũ. d. hebrei: ideo ex his videtur ꝙ. d. sentẽtia vicarij sit iniusta. ⁊ per ꝯñs retractãda per iudicẽ ad quẽ per predicta ⁊ etiam quia fuit apposita clausula sine merito que videtur suspecta et insolita: ideo videtur ꝙ causet presumptionẽ fraudis. ¶ Tamẽ his minime refragãtibus cõtrarium puto de iure respõdendum: nam animaduerto ꝙ verba dicti statuti nõ militant hoc casu proprie intelligẽda ⁊ dictũ statutũ est exorbitãs a iure cõmuni: ideo nõ extendendũ sed restringendũ videtur. l. ius singulare. ⁊. l. ꝙ vero cõtra. ff. de. ll. ⁊ regula q̃ a iure exorbitant in. vj. ⁊. c. cum dilectus. de cõsue. nec a verbis est recedendũ. l. nõ aliter. de leg. iij. ⁊. l. j. §. si is qui nauẽ. de exerci. adeo ꝙ vbi deficiunt verba legis deficit lex. l. ita autẽ. in prin. de admini. tu. l. iiij. §. ait pretor. versi. totiẽs. de dãno infec. ⁊. l. si seruũ. §. nõ dixit pretor. de acqui. heredi. ꝙ autẽ verba statuti nõ militent nec verificẽtur in casu isto ostẽditur: quia instrumentũ de quo agitur nõ est instrumẽtum alicuius vere sortis date in mutuũ vel depositũ: sed est instrumentum cõfessionis depositi: cõstat aũt qđ aliud est depositũ aliud confessio depositi: idcirco videmus ꝙ cõtra instrumentũ factũ sup mutuo vel deposito hoc est ꝙ pecunia numerata fuit mutuata vel deposita nõ obstat exceptio nõ numerate pecunie prout habetur in. l. si ex cautione. C. de non nume. pecu. † Et tamẽ si cõtinet con

5 fessionem ꝙ pecunia fuit mutuata vel deposita obstat exceptio nõ numerate pecunie. d. l. si ex cautione. ⁊. l. in cõtractibus. et per totũ titulũ. de nõ nu. pecu. simile in cõtractu dotali. C. de dote cauta nõ numerata per totũ nec dos cõfessata habet per omnia eadẽ priuilegia prout dos numerata vt per gl. in verbo dare. in. l. in assiduis. C. qui po. in pig. habe. ⁊ alr̃s habens mandatũ ad recipiendũ si cõfitetur se recepisse nõ preiudicat mãdanti prout voluit Bar. in. l. ij. §. creditũ. ff. si cer. pe. per. l. si mutuã. ff. si quid in fran. patro. ⁊ in. l. si debitorẽ. ff. de noua. ⁊ idem voluit Bar. in. l. nõ abstulit. C. eo. titu. Bal. ⁊ Ponta. in. d. §. creditũ. ⁊ idem in effectu tenet ibi Pau. de cast. ⁊ idem Bar. Ang. ⁊ Imo. in. l. a diuo pio. §. sed si empto. de re iudi. ⁊ Ang. in. l. fi. §. fi. C. de quadri. prescrip. ⁊ ipse ⁊ Imo. in. d. l. si debitorẽ. ⁊. d. Anto. ⁊ Imo. in. c. si cautio. de fide instru. et tenendũ

6 est tanꝙ cõmune licet quidã cõtra. † Et idem si procurator habuit mandatũ ad exigendum a creditoribus et quietandũ si cõfitetur se exegisse ⁊ quietauit nõ preiudicat mãdanti prout voluit Io. and. in addi. Spe. in ti. de teste. §. j. ver. sed pone egi. in fi. magne. addi. ⁊ Bar. ⁊ Pau. de cast. in. d. §. creditũ. ⁊ ibi Bal. in vna lect. cum quo transit do. Anto. in. d. c. si cautio. ⁊ alr̃s habemus ꝙ si vnus probat factũ puta quia vidit gaiũ deponere apud titiũ talẽ rem vel quãtitatem et alius testis deponit ꝙ dictus titius confessus fuit gaio se habuisse ab eo in depositũ illam rem seu quantitatẽ non probant: quia reputãtur singulares prout signanter voluit Bal. in. d. l. si ex cautione. in fi. ⁊ Pe. ⁊ Cy. in. l. ij. C. que sit lon. cõsuetu. quos refert do. Anto. cum eis trãsiens. in. c. fi. de cõsuetu. in antepenul. colũ. et

tangit etiā Bal.in.l.publia.§.fi.ff.deposi.⁊ pluries cōsulēdo tenui ratio est quia diuersa sunt factū ⁊ probatio facti prout est cōfessio: cum ergo sint diuersa et nō omnino eiusdē efficacie: ideo statutum exorbitans loquēs de instrumēto sup datione nō trahat ad instrumentum cōtinens cōfessionē dationis: nō autē cōtinet instrumētū de quo agitur aliquā veram sortē depositā fuisse: potuit eñ nihil fuisse depositū et instrumentū cōtinere veritatē quia vere cōfessus fuit licet nō vere deposuerit: nō ergo notarius fecit instrumentum de pluri vera sorte: nam cōparatiuū ꝯm grāmaticos relinquit positiuum in termino ⁊ probatur in.l.cum filius.§.pater.de leg.ij.⁊ ibi glo.⁊ Bar.⁊ ideo cum statutū loquatur de faciēte instrumenta de pluri vera sorte ⁊ nō penam imponat facienti ⁊ mādat non fieri de pluri sorte quā viderit ⁊ cōfessio nō videatur: ideo verba statuti nō verificātur facit ꝙ dicit Bal.in rub. epm vel abbatē in vsibus feu. dicēs ꝙ statuta sunt cōiter fundata in sic volo sic iubeo ideo est verbis eorū tenaciter insistēdū.

7 † Et si dicatur est eadē ratio negatur: quia cōfessio presumitur facta spe future numerationis ⁊ pōt querela proponi intra certa tēpora: vt.d.l.in contractibus. ⁊ per totū titulū.C.de nō nu.pecu. ⁊ iuramentū super ea interpositū nō tollit dictā exceptionē seu querelā non numerate pecunie.l.fi.eo.ti. nec tollitur renūciatione vt notat Bar.in.d.l.si ex cautione.⁊ idē presupponit ibi Bal.dum loquitur de statuto ⁊ si dicatur valet renunciatio cum iuramento prout voluit Bar.in.d.l.fi.eo.ti. rñdetur ꝙ satis est ꝙ nō est eadē ratio in alijs casibus: ⁊ insuper etiā tunc non est eadē ratio: quia licet nō possit tunc opponi exceptio nō numerate pecunie si est ei renunciatū cum iuramēto: tamē solutū potest repeti vt not. Bar.in.d.l.fi.C.de non nu.pecu.et satis est in aliquo subueniri.ar.l.tutori.C.de neg.gest.nec dictū statutū pōt per hanc viam de facili eludi: et sic ludibrio fieri per predicta: ideo dictū statutum penale ⁊ exorbitans nō trahatur ad hunc casum in quo verba deficiūt nec viget omnino eadē ratio per ꝑdicta: preterea ⁊ scdo videtur qd dictū Rapha. hebreū iuuent dicta capitula in themate relata: nam primū capitulū disponit qd instrumenta ⁊ priuate scripte mādentur executioni nō obstātibus quocūq; statuto banimento vel ordine facto vel fiendo ⁊ scdm capitulum disponit ꝙ contra instrumēta ⁊ scriptas priuatas quas haberent ipsi hebrei nō possit aliqua exceptio opponi nisi solutionis ⁊ falsitatis que posset opponi cōtra cōtractū christiani iste est sensus secūdi capituli ꝙ ita intelligitur vt.j.deducā per quā fallentiam ꝙ nō restringitur ad instrumentum qd sit validū ⁊ probet: nam instrumentū falsum non probat vt est notissimū etiā si sit falsum in parte ⁊ non in totū vt habetur in.c.fraternitatis.de hereti.⁊ in.l.si ex falsis.C.de trāsa. de quo tamē vt ibi.exceptio aūt declarat regulā: ⁊ vt sit bona exceptio debet cōprehendi sub regula vt habetur in rub.de reg.iur.⁊ in.l.nam ꝙ liquide.§.fi.de penu leg. item scripture priuate regulariter non probant ⁊ tñ capitulū vult qd generaliter mādentur executioni et cōtra nulla possit obijci exceptio: ⁊ sic nō potest obijci exceptio qd nō probet de iure: ⁊ sic nō possit exceptio qd instrumentū ex forma facit fidē: et sic nō obstat ꝙ habetur in.d.§.cōdēnatū.⁊ ꝙ per Bar. in.d.§.parui.quia loquūtur in dubio secus qñ apparet qd dispositio loquitur etiā in instrumēto al's inualido vt cōtingit in casu nostro per iam dicta.

8 ¶ † Nec ob. ꝙ subditur si nō quāto fosse cōtracto de christiano ꝓprio quia dictio nec ⁊ dictio neq; veniunt additiue nō restrictiue qꝛ habent inclusam copulā vt per glo.et Bal.in l.si filie.C.de dona.ꝓpter nup.⁊ per glo.j.in.l.⁊ quia.ff.de pac.⁊ natura copule est addere.l.ea tamē adiectio vbi tex.ꝯm Dy. singu.ff. de leg.iij.⁊ ver Bar.ibi ⁊ in.l.si is qui ducēta.§.vtrū.de rebus dub. et Bal.in.l.gallus.§.etiā.de lib.⁊ posthu.⁊ cañ.in.c.ij.de rescrip. et est implicatiua vt per Saly.in.l.nec apud.C.de heredi.insti. et per gl.in.l.nec emācipati.C.de col.⁊ implicat negatiuā nō affirmatiuā et ipsam negatiuā ampliat nō affirmatiuā vt patet in iuribus preallegatis: si aūt intelligeretur ꝙ nō possit opponere aliā quā illam que posset opponi cōtra christianū nisi exceptionē solutionis ⁊ falsitatis nō implicaret nec adderet: immo restringeret et maxime qꝛ exceptio solutionis ⁊ falsitatis possunt generaliter de iure contra christianos: vt igitur deseruiat proprie vi verborū est sensus qd nō possit opponi alia exceptio quā illa que possit opponi contra christianos nec aliqua quā exceptio solutionis ⁊ falsitatis: ⁊ sic vt possit opponi exceptio duo copulatiue requirātur.s.qd sit exceptio solutionis vel falsitatis ⁊ qd illa possit opponi cōtra christianos al's nō staret illa dictio ne et non cōueniret verisimili menti qꝛ intētio capitulantiū videtur fuisse fauere dictis hebreis in eorū instrumētis ⁊ priuatis scripturis patet qꝛ cōcedit executionē quā nō habēt de iure cōmuni. item scdm capitulū incipit ponēdo regulā negatiuam ⁊ si daretur alius intellectus regula esset affirmatiua qꝛ posset opponi omnis exceptio que cōtra christianos opponi posset ꝙ est regulare qd omnis exceptio cōpetens opponi possit. itē casu quo nō posset opponi exceptio solutionis ⁊ falsitatis cōtra christianos possit opponi cōtra dictos hebreos: et sic dictū scdm capitulū esset cōtra.d.hebreos qd non est de mēte capitulantiū: ⁊ ꝓpterea euitatur dispositio dicti statuti casu quo militaret in hmōi instrumētis: et etiam casu quo dictum statutū valeret et esset seruandū in curia ecclesiastica in qua curia videt seruandū ius cañ. nō statuta laicorū saltē circa spūalia ⁊ que respiciūt forū ecclesiasticū per ea que habētur in.c.ecclesia sancte marie.de cōsti.et que per glo.in.c.ij.de arbi. lib.vj.et quia sup hoc late allegat patronus cause ⁊ mihi tēpus nō dat insistendi quia nūcius instat ⁊ nunc agitur de sententia lata in foro ecclesiastico: ⁊ licet dicatur cōfirmatā a papa cōfirmatio nō solet addere nō insisto.

9 ¶ † Nec ob. qd dicitur de clausula insolita: qꝛ rñdet allegās qd non ꝓbatur ex quo illa que dicitur matrix nō est publicata ⁊ extractū est instrumentū publicū et autenticū sine illa clausula prout eñ staretur assertioni notarij si in publicatione faceret mentionē de cancellatione: ita pari ratione videtur et standū si extrahit publicū instrumentū sine illa insuper nō quelibet insolita clausula inducit ꝓsumptionē fraudis sed illa que causat suspitionē apponendo cautelā insolitā ⁊ suspectā: ⁊ ideo si dixisset non est cōmissa fraus vel nō est cōfessio vltra verā sortem vel quid simile: sed insolito fenus exercere in quo est verisimile qd velit recipere meritum voluerit meritū de eo qd numerauit vcz vnū bol. pro floreno de quātitate cōfessata ꝓut per capitula videtur posse accipe ne censeatur numerasse ad vsurā sibi cōcessam ꝓut satis poterat cōiectulari.ar.l.vel vniuersorū.ff.de pig.ac.⁊.l.qui semisses.de vsu. si dicta clausula fuisset adiecta non deberet censeri extranea nec tendit ad quātitatē cōfessatā: sed vsurā ipsi⁹ quātitatis: ita ꝙ nō videt extranea ⁊ suspecta clausula ꝓut loquitur cōtrariū ⁊ hoc dicta pro breuitate tpis sufficiāt: ⁊ ideo cōcludendū puto qd dictū instrm sit seruādum ⁊ nō obstet dictū statutū nec dicta asserta clausula. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxciiij.

1 ☞ Collectam soluere an teneatur donatarius vel heres donatoris pro rebus ipsius donatoris que ex priuilegio nō cotisabantur viuente donatore.per totum.
Priuilegium an trahatur ad successores.
2 Forenses non tenentur de iure cōmuni ad collectas.nu.seq.
3 Statutum non ligat forensem contra ius cōmune.
4 Forēses qui dicātur ⁊ ꝙ teneant ad onera realia ꝓut sunt tributa.
Ciuium appellatione an veniant incole.
5 Collectas ⁊ alia munera personalia soluere coguntur incole.
6 Forensis varijs sumitur modis.
7 Priuilegia intelliguntur concessa sine preiudicio tertij et stricte sunt interpretanda.
Videbitur est verbum denotans boni viri arbitrium.
8 Fundamento deficiente omnia ruunt.
9 Collectam vt quis soluere cogi possit duo requiruntur.
10 Jus cōmune non dicitur lesum per ea que fiunt causa dubitationis tollende.

¶ Consilium.cxciiij.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Licet videatur prima facie dicēdū ꝙ cōmunitas dicti castri durantis foueat institiā ex quo per statutum omnes terre fuerūt facte tributarie exceptis terris illorū de brancaleonibus qui tunc tēporis preerāt dicto castro ⁊ lex semper loquitur.l.arriani.C.de hereticis.⁊ multis autēticis que incipiunt hodie que etiā hodie militāt: itaq; licet tēpore cōditi statuti dicte terre dictorū heredū essent illorū de brancaleonibus nihilominus cum hodie sint aliorū nō videtur qd veniāt in exceptione ⁊ non cōprehendantur sub illo versi.fina.nihilominus tñ ⁊c. videntur cōprehendi iste res sub illa generali lege municipali maxime cum iste res que habētur per dictos heredes do. Matthei ⁊ que dicūtur donate.d.dño Mattheo erāt et sunt descripte in estimo seu appressu vt vtar vocabulo pūcti dicti cōis durātis sub appressu tñ dñorū dicti castri: ⁊ in dicta lege municipali continetur qd res in appressu cōis dicti castri durātis sint tributarie pro collectis quod factū fuit ob eam rationē ne forēses qui in posterū acquirerēt dicta bona euitarent onera collectarū: idcirco cum verba dicte legis municipalis videantur cōprehēdere istas res ⁊ ratio videat militare in casu isto: ⁊ vbi eadem ratio videatur legis dispositio.l.illud.ff.ad.l.aqui.⁊.l.a titio.ff.de verb.obli.cum si.attēto qd vt dixi istud potere nō audiebatur cōprehēdi sub limitatione posita in fi.legis que fuit facta in fauorē dictorū dñorū de brācaleonibus vel suorū filiorū legitimorū qui fauor videt cessare in casu isto cum nō intersit dñorū dicti castri durātis vtrū heredes.d.do. Matthei soluāt pro dicto poteri collectas necne: ⁊ cessante causa cessat effectus.c.cum cessante.de app.⁊ l.adigere.§.quis.de iure patro.⁊.l.ꝙ dictū.de pac. pro quo etiā facit aliud statutū qd mihi ostensum fuit positū sub rubrica ꝙ qlibet teneatur intra certū tēpus assignare terras ⁊ possessiones que non sunt in appassatu cōis scripte quo disponitur ꝙ quicūq; terrigena vel forensis habet tenet possessiones ⁊c. que non fuissent posite in appassatu teneātur illas assignare ⁊c.⁊ soluere collectas ⁊c.et sic ad soluendū collectas astringit etiā forenses quos prout videtur etiā astringere pōt ex priuilegio dicte cōitati a principe vt dꝛ cōcesso ꝙ possit dicta cōitas castri durātis circa collectas facere ⁊ disponere quicquid videbitur dicto cōmuni ⁊ dictū cōmune astringit forēses per dictū statutum. item quolibet anno dictum cōmune imponit collectas

collectas omnibus terris existētibus in eorum territorio ⁊ quibus
possunt.item fecerūt bānimētū ꝙ quicūq; possidet aliquas terras
in comitatu debeāt intra certū tempus illas describi facere in suo
appassu al's incidāt in penā ⁊ nihilominus soluāt collectas:cū igi-
tur id prout videt disponere possit vigore priuilegij principis qui
est solutus legibus.l.princeps.ff.de.ll.⁊.l.digna vox.C.eo.titu.⁊ ꝙ
velint videt apparere ex gestis ꝑ ipsam cōitatē: nam faciēdo illud
bānimentū et imponēdo singulis annis collectas oibus tenētibus
possessiones in districtu dicti castri videntur facto declarare qđ eis
videtur placere ⁊ disponere ꝙ oēs soluāt etiā forēses maxime stāte
dispositione dictorū statutorū:cōstat aūt ꝙ facto datur volūtas et
qđ placet intelligi.l.reprehendēda.cum multis cōcor.C.de insti.et
substi.sub cōdi.fac.ex qbus oibus videtur cōcludendū ꝙ dicti here
2 des teneātur ad solutionē dictarū collectarū. ¶ † His tñ non ob.
cōtrariā partē arbitror magis iuri cōsonā: nam cōstat ꝙ de iure cō
muni forēses nō tenētur ad soluendū collectas nec eis imponi pōt
tex.⁊ per gl.⁊ per Bar.in.l.rescripto.§.fi.ff.de mune.⁊ ho.per eum
in.l.j.C.de mul.⁊ in quo loco lib.x.⁊ in.l.cum neq;.C.de incolis.eo.
lib.⁊ per Bal.in.l.vnica.C. de sentētijs que pro eo ꝙ interest col.j.
et per Bar.in.l.forma.§.j.ff.de cēsi.⁊ hoc idem designat vltimū sta
tutum mihi ostēsum sub rubrica ꝙ bona immobilia hominū castri
durātis sint tributaria quatenus in eius ꝑfatione dr ꝙ ꝓpter alie-
nationes que de bonis immobilibus per homines dicti castri fiūt
personis nō subiectis iurisditioni dicti cōis nō modicū dānū dicto
cōmuni ⁊ vniuersitati ⁊ bona in tales trāslata nō cōtribuūt oneri-
bus dicti cōis: cum itaq; forenses nō sunt suppositi iurisditioni cō
munis dicti castri: ideo dicto statuto ꝓbatur ꝙ forēses prout erat
dictus Mattheus ⁊ ꝓut sunt dicti eius heredes qui cōueniūtur ⁊
in cōsequentiā nō suppositi iurisditioni dicti castri:ideo nō teneā-
tur ad collectas ⁊ hoc clarū de iure cōi:ideo vidēdū est an aliqđ ius
municipale obstet. et ꝑfecto ius municipale cōsuetudinariū mini-
me presupponitur ⁊ per dictū statutū vltimo loco pōderatū demō
stratur ꝙ tūc tēporis cōsuetudo erat iuri cōmuni cōformis postea
si forēses soluerūt verisimiliter cōtigit qꝛ soluerūt pro bonis factis
tributarijs vigore ꝑfati statuti:ita ꝙ cōsuetudo nō presupponitur
3 nec allegatur ⁊ si allegaretur non probatur. † Primū statutū non
obstat qꝛ licet videat imponere collectā etiā forēsibus qꝛ quatenus
mādat forēsibus statutū nō valet: qꝛ statutū non pōt disponere in
forēsem cōtra ius cōmune nisi disponit nō valet prout no. Bar.in
l.cūctos populos.viij.q.C.de sum.trini.⁊ ibi Cy.⁊ Inno.in.c.a no
bis.de sen.excō.Bal.in.l.de quibus.ff.de.ll.⁊ in consi.mihi.ccxcvj.
incip.pōderare oportet tāgit etiā Bar.in.l.ne quid.ff.de incē.rui.
et nauf.⁊ in.l.nō dubiū.C.de.ll.preterea aut istud statutū fuit cōdi
tum ante illud sub rubrica qđ bona immobilia hominū castri durā
tis sint tributaria ⁊ tūc per illud statutū apparet ꝙ regulariter nō
artabātur ad soluēdū collectas nō suppositi iurisditioni cōis castri
durātis prout sunt forēses aut fuit cōditū postea ⁊ tunc pōt intel-
ligi de forēsibus qui possident terras tributarias factas pro colle-
4 ctis per dictū aliud statutū. ¶ † Nam forēses tenētur soluere one-
ra realia prout sunt tributa.d.l.rescripto.§.fi.⁊.d.l.forma.§.j. item
incole qui foris veniētes cōtrahunt tacite vel expresse domiciliū cō
muniter appellātur forēses ⁊ prout differūt a ciuibus.l.ciues.C.de
incolis.lib.x.et vt differētes a municipibus ponit in.d.l.rescripto.
§.fi.facit pro ⁊ cōtra tex.in.l.j.in prin.ff.ad muni.⁊ prout in ciuita-
te incole nō dicūtur ciues.ita ⁊ in terra incolatū habētes nō dican-
tur terrigene.⁊ ita docet experiētia que est rerū magistra.c.quā sit.
in prin.de elec.lib.vj.⁊.c.statutū.in prin.eo.ti.⁊ lib. nam Florenti-
nus domiciliū cōtrahens perusie non appellabitur perusinus sed
Florētinus ⁊ habemus hic perusie plures albanēses qui perusie do
micilium habēt.⁊ tñ nō appellātur perusini: sed albanēses ⁊ cōiter
vt forēses nominarētur et habemus nostrū estimū distinctū in tres
partes.s.ciuiū comitatiuorū ⁊ forensiū ⁊ incole qui domiciliū peru
sie habent in estimo forensiū describūtur et ethymologia vocabuli
nō repugnat qꝛ forēses quasi foris veniētes seu foris originē ⁊ ciui
5 tatem habētes. † Et tñ cōstat qđ incole tenētur ad collectas ⁊ alia
munera ꝑsonalia.l.j.C.de munici.⁊ orig.lib.x.⁊.l.j.iij.⁊ penul.C.de
incolis.eo.lib.⁊.d.l.rescripto.in fi.vnde nō mirū si de similibus forē
sibus qui domiciliū cōtraxerunt in dicta terra. et per ꝯñs ad colle-
ctas tenentur ⁊ quibus pōt precipi ⁊ pena indici qꝛ ratione domi
cilij cōstat esse iurisditioni subiectos. et sic de his intelligantur qui
differūt ab originarijs terrigenis prout in ciuitatibus differunt a
6 ciuibus. † Et videmus qđ etiā in iure verbū forensis varijs modis
sumitur:nam forēsis iudex de iure canonico.s.quo ad clericos dici-
tur iudex laicorū licet iurisditionē exerceat in clericos.c.si clericus
laicū.de fo.cōpe.⁊ forēsia instrumēta dicūtur que in foro iniuntur.
cōparat.C.de fide instru.nō incōuenit si ⁊ in dicto statuto forenses
dicātur qui forū ratione domicilij habēt in dicto castro nō tñ sunt
terrigene ratione.s.originis vt sic dictū statutū nō discrepet a iure
cōmuni ⁊ a dispositione alterius statuti:vt.s̄.pōderati cū sint iura
iuribus cōcordanda.l.vnica.C.de inoffi.doti.⁊.c.cum expediat. in
prin.de elec.lib.vj.⁊ verba improприātur vt nō discrepent a iure cō
muni.c.cum dilectus.prout ⁊ doc.ibi notant.de cōsue. facit regula

que a iure cōmuni exorbitāt in.vj.cum cōcor. ⁊ sic pluribus medijs
7 soluitur contrariū dicti statuti. ¶ † Nec ob.priuilegiū principis ꝙ
allegatur ꝙ non vidi nec scio de quo principe loquantur mihi ipsi
ꝑsuadeo ꝙ loquātur de eorū superiore qui non habet ita latā pote
statem prout proprius princeps qui est solutus.ll.Sed nō intendo
de tali potestate disputare:quia dñi tēporales volunt omnia posse
et habere plenitudinē potestatis prout princeps ⁊ nō permittunt
de eorū potestate disputari et prout dicit Bal.in cōsi.mihi.lxxxiij.
incipiēte recolo me cōsuluisse nō possumus mundū reuangare ꝓut
esset mūdum reuangare reuocare in dubiū potestatē istorū dñorū
temporaliū ꝭm eum:ideo eam disputationē omittamus:dico autē
ꝙ priuilegia interpretātur cōcessa sine alterius ꝑiudicio.l.ij.§. me-
rito.⁊.§.si quid a principe.ff.ne qd in loco publico.et in.l.cū auus.
C.de emanci.lib.⁊ in.c.ex tuarū.extra de vsupal.⁊ ne tertio preiudi
cent velut quātominus fieri pōt preiudicent priuilegiū est stricte
interpretandū prout habetur in dictis iuribus.⁊ in.c.cum capella.
de priuileg.ideo dictū priuilegiū nō intelligitur vt preiudicet illis
forēsibus qui nō tenentur ad collectas ⁊ quibus de iure imponi nō
possunt:⁊ maxime qꝛ prout in themate relatio fit de verbis priui-
legij priuilegiū loquitur per verba denotātia arbitrium boni viri
prout est verbū videbitur.l.fideicōmissa.§.q̄q̄.de leg.iij.⁊ facit.l.si
sic.de leg.j.et notat Bar.in extrauag.ad reprimēda in verbo vide-
bitur:non autē cōuenire videtur arbitrio boni viri imponere colle
ctas ⁊ munera ꝑsonalia quibus imponi de iure non pōt merito ⁊c.
ad iudicē enim spectat qui bonus vir censetur iustitiā facere ⁊ iura
8 seruare. ¶ † Nec ob.bānimentū factū ꝙ quilibet qui possidet im-
mobilia teneatur assignare ⁊ ponere in estimo quia illud bānimētū
nō ligat nō suppositos iurisditioni facientiū bannū per dicta circa
stata.Nec ob.pariter generalis impositio collecte quia imponitur
eis quibus imponere possunt vt sonant verba in themate relata et
si nō essent illa verba idē dicendū esset quia deficiēte potētia impo
nendi deficit fundamentū quo deficiēte omnia ruunt.j.q.j. canone
9 cum paulus. † nec obstat vltimo statū faciens fundos tributarios
qm̄ dato ꝙ illud fieri potuisset per statutū super quo nō me intro-
mitto nihilominus non trahitur ad casum nostrū in quo deficiunt
verba statuti: nam dictū statutū loquitur de bonis immobilibus
hominū castri durantis eius que comitatus ⁊ districtus ⁊ ibidē ha
bitantium ista bona nō erant hominū dicti castri qꝛ vt arbitror illi
dñi de brācaleonibus non censebātur homines dicti castri ⁊ si dica-
tur ibidē forte habitabāt ꝙ tamē ignoro:tamē dato ꝙ ibi habita-
rent dictū statutū exorbitans ⁊ detrahens iuribus dñorū ipsorum
immobiliū.item partim prohibentur fieri tributaria.l. omnis vbi
not.C.sine cēsu vel reliquis:ideo saltē illud statutū est stricte inter-
pretandum per iura vulgaria.Et facit ꝙ no.Bar.in.l. si pupillus.
ff.ad.l.fal. quatenus dicit qđ in dubio respōdendū contra gabellā
pari ratione cōtra ista onera collectarū ⁊ tributorum:⁊ ideo vt restrin
gatur illa copulatiua ⁊ requirat cōcursum illarū qualitatū.s.ꝙ sint
homines castri durātis ⁊ ibidē habitent facit.l.si heredi plures.de
condi.insti.cum cōcor.licet hoc nō approbem quia forte non est de
mente que deprehēditur ex ꝑfatione statuti.l.fi.ff.de heredi. insti.
l.titia respōdit.§.item respōdit.de verbo.obli.et in.l.item quia.de
pac.⁊ per Bar.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.fac.⁊ in.§. qbus.
in prima consti.C.⁊ per Bal.in.l.pacta nouissima.C.de pac.⁊ in.l.
iniustū.C.si quis alteri vel sibi:sed subditur in dicto statuto de qui-
bus datia ⁊ collecte solui debent cōmuni predicto qđ relatiuū qui-
bus venit restrictiue.l.ea tamē adiectio.de leg.iij.et cōuenit menti
statuentiū que deprehēditur ex prefatione vt dictū est que fuit ne
per alienationem in forēses vel clericos diminuerentur collecte ꝙ
cessat qñ alienatur res pro qua nō soluebātur collecte nec solui de-
bebant prout erāt bona dominorū quibus cōmune predictū erat
subditū nec imponi pōt collecta per inferiorē superiori ⁊ dño quia
dñs nō est suppositus iurisditioni subditi ⁊ nō subiecto iurisditio-
ni imponēti nō pōt collecta imponi:vt.s̄.dictū est.ideo cessat mēs
statuentiū ⁊ ratio ⁊ causa statuēdi:ideo cessat statutū.c.cum cessan-
te.de appel.⁊.l.adigere.§.q̄uis.de iure patro.⁊.l.non dubiū.de.ll.
mens em̄ preualet verbis.d.l.nō dubiū.⁊.l.nō aliter.ff.de leg.iij.⁊.l.
cum virū.C.de fideicō.cum si. licet hoc casu cessent verba ⁊ mens cū
istud potere de quo agit nō esset res de qua solui debebāt collecte:
cum ergo cessent verba ratio ⁊ mens statuentiū merito clarū fit qđ
10 cesset ipsa dispositio statuti. † Et si dicatur si bona dñorū nō erant
supposita.⁊ sic non cōprehendātur sub dicto statuto quare excepit
bona dñorū respondetur duobus modis.vno ꝙ que dubitationis
tollende causa fiunt ius cōmune nō ledunt.l.que dubitationis. de
reg.iur.ideo ꝙ superabūdat nō vitiat.l.testamentū.C. de test.⁊.l.si
pupilli.in prin.ff.de neg.gest.preterea ille.ver.nihilominus vt ali-
quid operetur pōt intelligi vt disponat ꝙ bona que tunc habebāt
dñi nō essent subiecta illi oneri ꝙ essent facta tributaria.⁊ licet hoc
etiā si nō fuisset appositū de iure resultasset tñ ex abūdanti gratia
dubitationis tollēde fuerit expressum scđo ꝙ intelligatur etiam si
bona hominū dicti castri deuenirēt ad dictos dños licet al's trāsire
censeatur res cum suo onere nihilominus res ipse translate per ho
mines dicti castri in dictos dominos nō censerētur tributarie. ⁊ sic

aliquid operatur: ideo per hoc nõ debemus a superioribus verbis
statuti ⁊ a mente statuentiũ recedere. ¶ Nec ob. ꝙ petijt. d. Mat-
theus vel eius heredes exẽptionẽ quia potuerũt id petere ex abũ-
danti ꝙ nõ nocet vt dictũ est: item dicit ꝙ habebãt alia bona que
erant facta tributaria sm formã dicti statuti ꝓpter que indigebat
exẽptione nec ꝙ dicebatur ꝙ illa limitatio dicti versiculi nihilomi
nus videt facta in fauorẽ illorũ quorũ et tenentiũ eorũ locũ cessare
videt quia satis põt sumi rñsum ex dictis. s. ⁊ insup interesse posse
alienare res quas ibi tenent sine dicto onere quia si vellent vẽdere
non inuenirent tantũdẽ precij quantũ si trãseunt sine illo onere vt
de se est notissimũ: ex quibus meo iudicio redditur res clara ꝙ di-
cti heredes pro dicto poteri nõ tenentur ad collectas. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxcv.

1 ☞ Heredes an possint vendere bona hereditaria pro legatis sa-
tisfaciendis in ꝑiudiciũ vsufructuarij omniũ bonorũ. nu. seq. ꝑ to.
2 De legato vsusfructus omniũ bonorum detrahitur es alienum.
3 Usufructuarius etiam omniũ bonorum nõ tenetur ad prestatio-
nem vel solutionem legatorũ a testatore relictorũ durãte tempore
vsusfructus sed tantũ vniuersalis fideicõmissarius. nu. seq.
4 Legata nõ detrahuntur de vsufructu omniũ bonorum licet ex eo
detrahatur es alienum. nu. 6.
5 Singula singulorum est distributiuũ et perinde significat ac si vna
queque res de per se esset vt quãdo dicitur in omnibus et singulis
instituit vel legauit.

¶ Consilium. cxcv.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Circa ꝙ licet prima facie videatur dicendũ
qõ dicti heredes qui habent soluere legata possint pro
satisfaciendis legatarijs summarũ vẽdere bona hereditaria per. l. si
pecuniã. ff. de leg. ij. vbi iniungitur heredi ꝙ soluat legatũ pecunie
vel de suo vel ex vẽditione rerũ hereditariarũ vel vnde voluerit: si
itaqꝫ vult soluere ex venditione rerũ hereditariarũ id ei ꝑmittitur
per illam legẽ. ⁊ cõsequenter permittitur sibi vendere bona heredi
taria pro soluendo pecuniã legatã. Quod et scdo maxime videtur
dicendũ si heredes fecerũt inuẽtariũ. nam heres qui adiuit cõsulte
faciẽdo legitime inuentariũ nõ tenetur de suo soluere: ita ꝙ si pecu
nia nõ est in hereditate nedum legatarijs: sed nec creditoribus de
suo soluere tenetur: sed de bonis hereditarijs dando illa insolutũ
vel soluendo de pecunia redacta ex venditione rerũ hereditariarũ
prout hec habẽtur in. l. fi. §. ⁊. si prefatã. C. de iure delib. si ergo dicti
nepotes heredes instituti fecerũt inuentariũ vel facere possunt qr
sunt intra tempus qõ est a iure statutum ad hoc de quo in. d. l. fi. §.
sinautẽ dubius. ex quo de suo soluere nõ tenentur ⁊ solui necesse est
necessario videt ꝙ sit deueniendũ ad venditionẽ bonorũ heredita
riorum ꝙ ⁊ tertio dicẽdũ videtur ex eo quia dicte vxori est relictus
vsusfructus bonorũ: bona aũt censentur esse deducto ere alieno. l.
2 subsignatũ. §. bona. de verb. sig. † Ideo de legato vsusfructus par-
tis bonorũ detrahitur es alienũ. l. generali. §. fi. ff. de vsuf. leg. ⁊ simi
liter de legato vsusfru. omniũ bonorũ. l. fi. eo. ti. ⁊. l. quotiens. §. fi. ff.
de vsuf. sed legata vidẽtur esse es alienũ post mortẽ testatoris quia
si hereditas est soluendo ipsi legatarij habent actionẽ personalẽ et
hypotecariã. l. filiusfami. §. varijs. de leg. j. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. cõia de lega.
idcirco videtur qõ legata diminuãt vsumfructũ omnium bonorũ:
ita qõ vsusfructus nõ debeatur de bonis que sunt soluenda legata
rijs vel vendẽda pro satisfaciendo legatarijs. Quod ⁊ quarto vide-
tur dicendũ per tex. in. l. cum autẽ certa. ff. de lega. ij. iuncta glo. vbi
est tex. iuncta glo. ꝙ si testator reliquit qõ certi serui emerentur et
manumitterentur. item reliquit certã partẽ bonorũ precia seruorũ
sunt e medio deducẽda: ita qõ ante omnia deducẽda sunt de bonis
dicta precia seruorũ ⁊ de residuo bonorũ debet legatario partis bo
norum dari pars bonorũ sibi relicta. et sic de legato partis bonorũ
debent detrahi legata quantitatũ. Eadẽ ratio videtur dicendũ in
legato vsusfructus partis bonorũ ⁊ eadem etiam ratione in vsufru
ctu omniũ bonorum cum legato vsufructu omniũ bonorũ videtur
legata pars bonorũ cum vsusfructus censeatur pars dominij. ff. de
vsufr. l. iiij. equiparandũ enim quo ad hoc legatũ vsusfru. omnium
bonorũ vel partis bonorũ ⁊ legatum omniũ bonorũ vel partis bo-
norum vt deprehendi põt ex. d. l. generali. §. fi. iũcta. l. nõ amplius.
§. fi. cum. l. seq. de leg. ij. ⁊ ex. d. l. quotiens. §. fi. ⁊. d. l. fi. de vsufr. lega.
iuncta. l. cogi. in prin. ff. ad trebel. et dicta legata equiparat Bar. si
eius verba recte aduertãtur in. l. si quis seruũ. §. fi. cum. ll. sequenti-
bus. de leg. ij. ⁊ in. d. l. fi. de vsufru. leg. ex his ergo videtur cõcluden
dum ꝙ dicta legata sint soluenda de bonis hereditarijs si heredes
volunt et deducẽda per cõsequẽs ante omnia de medio prout dicit
tex. in. d. l. cum autẽ hoc est ꝙ sint soluenda: ita qõ diminuant lega
tum vsusfructus prout cõmodum proprietatis relictũ heredibus
adeo ꝙ censeatur tãtominus cõtineri in legato vsusfructus omniũ
bonorum facto dicte vxori et per cõsequens sint soluenda de plena
proprietate rerũ hereditariarũ vel ex precio ex earũ vẽditione redi
gendo. ¶ His tamẽ non obstãtibus puto de iure aliter respõden-
dum et premitto ante omnia decisionẽ Bar. qui vult. in fi. d. l. fi. de
vsufru. lega. ꝙ licet in legato vsusfructus omniũ vel partis bonorũ
procedant que dicta sunt. s. qõ detrahatur es alienũ: ita ꝙ sit soluẽ-
dum de cõmuni. s. de vsufructu ⁊ proprietate: tamẽ secus sit in lega
tis in quãtitate: nam dicta legata nõ detrahũtur de vsufructu: sed
sunt soluenda ab heredibus ⁊ non minuunt legatũ vsusfructus bo
norum omniũ vel partis bonorum ⁊ ipse Bar. ibi se remittit ad no
tata per se in. d. l. si quis seruũ. §. fi. cum. ll. sequentibus. de leg. ij. vbi
idem regulariter cõcludit qõ probat per ea que habẽtur in. l. mar-
cellus. in prin. ff. ad trebel. vbi satis ꝓbatur si quis subtiliter intuea
tur: nam ibi deciditur ꝙ si hereditas est valoris. cccc. ⁊ legata sunt
ccc. vni puta titio ⁊ alteri puta gaio sunt relicta omnia bona vel est
relicta hereditas cẽsentur relicta gaio. cccc. ⁊ titio. ccc. ⁊ diminutio
fiet pro rata ⁊ quatenus diminuenda sunt quia excedunt vires pa-
troni ⁊ quatenus detrahenda est quarta per heredẽ pro falcidia et
trebellianica: sed in. d. l. fi. in fi. probat per. l. sempronio. in princi. de
vsufru. lega. vbi si legatur vni vsusfructus bonorũ ⁊ alteri relinqui-
tur vna res hereditaria non detrahitur de generali legato vsusfru
ctus illa res in specie legata: ideo legata non detrahũtur ante par-
tem ⁊ postea de residuo debetur generale legatũ vsusfructus bono
rum ⁊ Bal. ⁊ Jmo. quos habeo. in. d. l. si quis seruũ. §. fi. in hac par-
te nihil dicunt ⁊ vidi alios quosdã legentes nullũ reperio recedere
a Bar. satis est verisimile ꝙ si putassent Barto. male loqui in casu
isto frequenter cõtingibili ⁊ magne importantie non est verisimile
qõ transissent sub silentio ⁊ profecto maxima est auctoritas Bar.
in causis decidendis licet multum videatur aduersari decisio. l. qui
cccc. ad trebel. ⁊ concordia quã in. d. l. marcellus. in prin. facit Bar.
inter illas. ll. que prima facie apparent cõtrarie: nam dicit Bar. qõ
in. l. qui. cccc. legatũ singulare fuit simpliciter factũ: ideo censetur
onus hereditarium ꝙ transit in quẽcũqꝫ transit hereditas. sed. d. l.
marcellus loquitur quando legatũ nominatim relictũ fuit ab here
de vt probat ibi tex. dum dicit si ad heredis onus testator esse lega
ta dixit quo casu nõ censetur esse onus hereditatis: sed heredis sm
eum. et idem dicit ibi Jmo. in vtraqꝫ lege. ⁊ sm hoc in casu isto in
quo legata sunt simpliciter relicta: non antẽ nominatim relicta ab
herede: ideo videtur potius habenda cõputatio ⁊ cõsideratio que
fit in. d. l. qui. cccc. vbi de legato vniuersali detrahitur quantitas le-
gata qõ de directo videtur facere cõtra decisionem Bar. s. recita-
tam: sed nõ latebat Bar. qualiter loquebatur. d. l. marcellus. ⁊. d. l.
qui. cccc. quas ambas allegat: ideo puto quod Bar. allegauit dicta
iura ad ostendendũ ꝙ legatũ particulare non derogat vniuersali
vt patet in. d. l. marcellus. in. d. vero. l. qui. cccc. non fit illa conside-
ratio quia per legatũ singulare cẽseatur derogatũ vniuersali tanꝙ
3 derogatur generi per speciem. † Sed quia vniuersalis fideicõmissa
rius tenetur ad soluendũ legata simpliciter relicta quia succedit in
hereditate ⁊ successiue in oneribus hereditarijs: sed vsufructuarius
omniũ bonorum nõ tenetur soluere legata per. d. l. sempronio nec
vt arbitror cẽsetur vniuersalis fideicõmissarius: ita ꝙ possit cogere
heredem ad adeundũ prout cogit fideicõmissarius vniuersalis. et
forte non poterit cõueniri a creditoribus tanꝙ in eum transeant
actiones passiue prout videtur velle Bal. in. l. fi. §. sed quia nostra
maiestas. C. cõmunia de leg. nõ enim proprie cadit fructus in one-
re. ⁊ licet Bar. in. d. l. fi. de vsufru. lega. ⁊ in. l. vxori mee. eo. titu. per
illum tex. velit qõ vsufructuarius omniũ bonorũ teneatur soluere
creditoribus potest intelligi qõ soluit tanꝙ procurator proprie-
tarij. arg. l. j. §. fi. cum. l. sequenti. de noui operis nũcia. vel dato qõ
possit conueniri a creditoribus forte quia ex quo deducendũ est de
legato vsusfructus omniũ bonorum vt est tex. in. l. vsusfructus bo-
norum. ff. ad legẽ falci. censeatur iniunctũ sibi a testatore ꝙ ipse sol
uat. ⁊ ita respõdeatur ad. d. l. vxori mee ad quam etiam responderi
potest qõ in vsufructu bonorum legato venit kalendarium quo ad
nomina debitorũ in quibus cadere potest vsusfru. ideo veniunt no
mina debitorum prout veniunt kalendario legato. l. qui filiũ. §. fi.
de lega. iij. ⁊ si in specie legatum esset kalendariũ absonum esset di-
cere qõ in legatariũ singularem transirent actiones passiue que nõ
cessentur debitoris sed creditoris: nec per debitorem creditur sed
per creditorem ad hoc. l. debitorũ pactionibus. C. de pac. sed bene
4 potest onerare legatariũ vt soluat creditoribus. † Quicquid autẽ
sit Barto. clare concludit qõ legata non detrahũtur de vsufructu
omniũ bonorum legato: licet detrahatur es alienum ⁊ maxima est
auctoritas Bar. qui est speculũ veritatis in iure nostro: sed Bar.
in simili videtur hoc intelligere in legatis ex qbus detrahitur falci
dia per. d. l. cum autẽ. secus autem ibi dicit in legatis ex quibus nõ
detrahitur falcidia puta in legato libertatis vel pro danda liber-
tate facto vel in legato ad pias causas: ⁊ ita intelligit. d. c. cum autẽ.
ideo in legatis ad pias causas factis in dicto testamento videtur
dicendum qõ ante omnia sint deducẽda: quinimmo ⁊ similiter alia
legata quia prout mihi dicitur nõ sunt tot legata ꝙ sit detrahẽda
aliqua quarta merito veniunt detrahenda tanꝙ legata de quibus
non detrahitur falcidia ad qõ respondetur ꝙ Barto. intelligit de
his legatis que sui natura nõ patiũtur falcidiã etiam si excederent
dodrantem: nõ enim apparet in. d. l. sempronio per quã se fundat
Bar. in. d. l. fi. de vsufr. leg. ꝙ sint tot legata ꝙ excedãt dodrantem
ex quo

ex quo patet ꝙ Bar. non facit vim vtrum falcidia detrahenda veniat necne: sed vtrum ex natura legati non possit detrahi falcidia. Et propterea Bar. in. d. l. fi. de vsufr. lega. simpliciter ⁊ generaliter dicit quod legata non detrahuntur de generali legato vsufructu omniũ bonorum per. d. l. sempronio posset quis dicere ꝙ. d. l. cum autem. ⁊ Bar. ibi licet in. d. l. si quis seruũ. §. fi. cum se. loquuntur in generali relicto partis bonorum. et Bar. in. d. l. fi. ⁊. d. l. sempronio. loquũtur in generali relicto vsufru. omnium bonorum: sed fateor non esse de mente Bar. item qđ dicta legata nõ diminuant vsumfru. dicte dñe Anastasie vltra supradicta important verba dicti re-
5 licti primo quatenus dicit omniũ ⁊ singulorum bonorum. † Illud enim verbum vniuersale singulorum est distributiuũ. ⁊ sic significat ꝙ sit perinde ac si in vnaquaq; re de per se esset relictus vsusfru. per ea que tradit Bar. in. l. hoc articulo. de heredibus insti. per glo. et doct. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. vbi de virtute horũ vniuersalium verborũ omnia ⁊ singula: sed si in vna qualibet relegasset vsumfructum non esset dubiũ ꝙ vsusfru. illius rei non posset per heredem vendi: ita ⁊ non possit vendi aliqua res hereditaria pleno iure vz vt veniat etiam vsusfr. propter illa verba omniũ ⁊ singulorũ et hoc addant illa verba ⁊ singulorũ secũdo hoc significant illa verba cum omni plenitudine: plenitudo enim adiectione non indiget. xcvj. distin. cañ. j. in prin. ⁊. vj. q. j. si omnia. et sic plenũ est illud cui nihil potest addi maxime cõcurrente virtute vniuersalis adiũcti prout est adiunctum vniuersale omni: sed si non haberet vsumfructum omniũ ⁊ singulorum bonorũ vsq; ad concurrentes quãtitates legatas quia ille de medio deducerentur: tunc nõ esset omnis plenitudo ex quo addi posset vsusfructus etiã in illis rebus ⁊ bonis deductis: ideo non esset relictum vsufru. omniũ ⁊ singulorum bonorum coadiuuant ⁊ tertio illa alia verba possit vti ⁊ frui sine aliqua contradictione: ideo nõ videtur ꝙ heres vel habẽs causam ab herede possit contradicere quominus dicta dña Anastasia possit fructare singula bona ex eo quia satisfaciendũ sit legatis: profecto enim nõ fructaret sine cõtradictione aliqua si pateretur hanc cõtradictionem ⁊ si nõ prodessent singula dicta verba tamẽ simul iuncta prosint per ea que habẽtur in. l. ij. §. etas. de excusa. tuto. cum concor. ⁊ per hec magna ex parte apparent sublata in contrarium adducta. Nõ enim obstat. d. l. si pecuniã quia debet intelligi qđ soluat heres de suis rebus hereditarijs non de rebus alteri legatis que nõ sunt sua quia soluere debet debitor qđ debet de suo non de alieno: non enim esset qđ pro satisfaciendo legato pecunie in quãtitate venderetur res alteri legata: cum enim non fiat ibi aliqua mentio qđ res hereditarie de quarũ venditione ibi dicitur fuerint alicui legate: ideo intelligendus est ille tex. de rebus hereditarijs non relictis alteri: ⁊ licet tex. indefinite loquatur et indefinita equipolleat vniuersali. l. si pluribus. de leg. ij. ⁊. l. si seruitus. de serui. vrb. pred. tamẽ tunc equipollet vniuersali quando eadem ratio ⁊ conditio omniũ que sub vniuersali comprehendũtur vt est theorica glo. Barto. et doct. in. d. l. si pluribus. ⁊ glo. ⁊ doct. in. d. c. vt circa. ⁊ tunc ex humanitate non de rigore verborũ per tex. in. d. l. si seruitus. prout ⁊ notant ibi Bal. Ang. ⁊ Rapha. fulg. ⁊ Petrus de bellapertica Bar. et Jmo. in. d. l. si pluribus. sed qđ permitteretur venditio rei alteri legate pro soluendo legatis quantitatũ non esset humanũ nec est eadem ratio ⁊ conditio in rebus alteri legatis que nõ sunt vendentis prout in rebus nõ legatis que sunt heredis cui ibi permittitur venditio merito ibi permittitur venditio rerum hereditariarum que nõ sunt alteri legate ⁊ non rerũ legatarũ ita in proposito vẽdatur proprietas nuda que nõ est legata et nõ vendatur vsusfr. alteri in singulis rebus relictis maxime attentis verbis legati. s. põderatis et per hoc nõ obstat si heredes fecerũt inuentariũ quia possunt satisfacere ex rebus hereditarijs reseruato vsufructu Anastasie.
6 ¶ † Nec ob. ꝙ detrahitur es alienũ: quia fateor qđ de legato vsusf. bonorum omniũ detrahitur es alienum hoc est debitũ testatoris per. d. l. vsusfru. ad legẽ falci. cum alijs in contrariũ adductis non tamẽ detrahũtur legata per. d. l. sempronio inter que facit exp̃ssam differentiã Bar. in. d. l. fi. de vsufru. leg. licet forte non esset absonũ tenere nec debita essent detrahenda si ex proprietate solui possunt propter verba illa legati. s. ponderata: qđ tamẽ non firmo nec de hoc queritur: cõcludo itaq; ꝙ dicti heredes nõ possunt vendendo res hereditarias p̃iudicare vsufructui legato dicte Anastasie etiã si fecerint inuentariũ saltem si ex nuda proprietate satisfieri possit prout ex his que percepi arbitror ꝙ satisfieri potest. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxcvj.

1 Gabellam emens pro alio cui postea cessit iura dicte gabelle cum hoc ꝙ ipse indẽnis conseruaretur ab ipso an possit contra dictum cessionariũ agere ad penam ⁊ interesse in instrumento cessionis contentam cum dicatur ꝙ ille cessionarius non soluerit sortem principalẽ tempore debito et sic dictus emptor passus est damnũ. nu. seq. et per totum.
2 Dies interpellat pro homine.
Obligatio ad interesse oritur post morã ex promissione vni facta de dando alteri.
3 Penam an liceat de iure canonico vltra ꝙ intersit exigere.
4 Moram vt quis dicatur incidisse an sufficiat interpellatio extraiudicialis.
5 Platee appellatione in dubio intelligitur de magna quãdo profertur sine adiuncto.
Jn an sit idem quod apud ex quo intrinsecitatem importat.
Apud ⁊ penes idem sunt nec intrinsecitatem denotant.
6 Vltra dictio quid importet.
7 Interesse an debeat iuramento partis agentis probari ex quo dicto vnius testis probatur.

¶ Consilium. cxcvj.

N nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur prima facie dicendũ ꝙ. d. Paulutius teneatur soluere. d. penã conuentam ⁊ alia centũ pro damnis ⁊ interesse. nam. d. Paulutius promisit soluere preciũ dicte gabelle sub pena centũ ꝙ preciũ debebat solui totũ intra annum. M. cccclxxv. vsq; ad mẽsem Octobris et interim singulis binis mẽsibus sextam partem ⁊ qui in tempore non soluit minus soluit. arg. insti. de act. §. plus. ⁊. §. tempore ⁊ qui in tempore non soluit incidit in moram ⁊ incurrit penã: quia dies interpellat pro homine. l. magnam. de cõtrahen. et cõmit. stipu. l. si cum dies. §. fi. de arbi. l. traiectitie. §. de illo. ff. de acti. ⁊ obli. idcirco cum. d. Paulutius promiserit soluere preciũ gabelle ad qđ tenebatur. d. Rosatus ⁊. d. Rosatus tenebatur soluere intra annũ singulis binis mensibus ratam et per totum annum integrum precium probato lapsu temporis est fundata intẽtio creditoris nisi debitor probet se soluisse per ea que habẽtur in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ in. l. hoc iure. de verb. obli. ⁊ in. c. potuit. de loca. nec requiritur alia interpellatio vbi est dies adiecta. d. l. magnam. cum concor. in casu autem nostro interuenisse videtur interpellatio: nam duo testes deponentes super. xiij. articulo dicti Paulutij Mariottus ser Jacobi primus eius testis et Joannes Matthei tertius testis deponunt ꝙ. d. Rosatus interpellauit. d. Paulutiũ ꝙ extraheret eum de impedimento istius gabelle et solueret creditoribus ipsius gabelle ita ꝙ bina interpellatio videtur concurrisse scilicet diei ⁊ hominis. et propterea videtur ꝙ. d. Paulutius incurserit penam et etiam teneatur ad damna ⁊ interesse: tum quia expresse conuenit
2 Paulu. de cõseruãdo. d. Ro. indẽnem. † Tum quia in promissione facta vni de dãdo alteri oritur obligatio ad interesse post morã. l. liber homo. §. fi. de verbo. obli. licet al's in obligationibus dandi non succedat obligatio ad interesse. l. si seruũ. §. fi. ⁊. l. vbi autẽ non apparet. §. fi. de verbo. obli. ⁊ ex quo conuentũ est ꝙ vtrũq; debeatur. s. pena ⁊ interesse per illam clausulã qua pena soluta vel nõ contractus iste sit ratus ⁊ firmus per ea que habentur. in. l. cum proponas. C. de pact. in. l. ita stipulatus. in fi. de verb. obli. et in. l. qui fidẽ. ff. de transac. ideo vtrũq; debetur ⁊ exigi potest. s. ꝙ soluatur pena et ꝙ impleatur principaliter promissum prout est cõseruatio indẽnitatis ⁊ quod precium soluatur fisco vel subrogatus in locum fisci quibus preciũ erat soluendũ vigore dicte emptionis et post morã succedit obligatio ad interesse vt dictũ est: ideo in pena et interesse potest peti executio: et licet quãtitas interesse sit probanda vt per glo. ⁊ doc. in. l. certi condictio. in prin. ff. si cer. peta. tamen ex forma statuti sub rubrica de conseruatione indẽnitatis videtur ꝙ probetur quantitas per iuramentũ ipsius Rosati qui offert se paratum iurare ⁊ petit iuramentum sibi deferri ⁊ videtur ꝙ illud deferri debeat ⁊ prestitum postea probet nec videtur ꝙ se tueri possit dictus Paulutius ex eo quia ignorauerit allocatos quia precium soluendum esset fisco cui poterat soluere. ¶ Tamen his non obstantibus contrariũ puto de iure respondendũ: nam premitto ꝙ verba contractus interpretantur contra stipulantẽ qui potuit legẽ apertius dicere. l. quicquid astringende. §. j. de verbo. obli. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ si non apparet quis verba protulerit vt quia non interuenit stipulatio tũc interpretantur cõtra eum qui nititur ex pacto cuius pacti verba sunt interpretanda. l. labeo. ⁊. l. si in emptione. in prin. de cõtrahen. emp. ⁊ que ibi per doct. pro cõcordia illarum duarũ. ll. item secũdo premitto ꝙ in penis sit interpretatio benignior vt sz euitentur vel si cõmittuntur mitigentur si verba patiũtur. l. si preses. ⁊. l. interpretatione. ff. de penis regula in penis in. vj. c. statutũ.
3 in prin. de elec. eo. lib. † Maxime de iure canonico quo iure multi tenent ꝙ pene non exigebantur vltra quã intersit per. c. suam. de penis. de quo vt per doct. ibi ⁊ in. c. cum dilecti. de arbi. et saltem in foro cõscientie nõ debentur cañ. fraternitas. xij. q. ij. item premitto ꝙ. d. Paulutius non erat obligatus fisco: sed Rosato soluere precium fisco Rosatus nõ stipulatus fuit quo tempore solueretur precium sed ꝙ Paulutius solueret precium simpliciter ⁊ licet dies interpellauerit. d. Rosatum pro duabus pagis tamẽ non soluerat ⁊ raro contingit ꝙ soluatur ante lapsum termini et non solet exigi pena propter solum lapsum termini vt docet experientia que est rerum magistra. c. quã sit. in prin. de elec. lib. vj. ⁊. c. statutũ. in prin. eo. titu. ⁊ lib. et ideo cum in solutione precij non sit dicto Paulutio adiectũ aliquod tempus non censeatur promissa pena in casu quo non soluerit intra tempus. et maxime ex quo erat. d. Rosato

conuentum de cõseruatione indẽnitatis: ita qõ satis erat Rosato
si propter non solutionem precij in tempore patiebatur aliquod
damnum vel interesse erat sibi consultũ per promissionem de cõser
uando indẽnem et per illam clausulam cõtractus qua pena soluta
vel non contractus sit ratus ꝛ firmus: facit etiam quia pro duabus
pagis non erat amplius tempus statutũ ad soluendum. d. Paulu
tio nec tempus qõ eum interpellaret et constitueret in mora: ideo
illa promissio pene in casu quo nõ solueret prout respectu illarum
duarum pagarum nõ artatur ad aliquod tempus ita nec respectu
residui ne diuerso iure censeatur. arg. l. eum qui edes. de vsuc. et ne
diuersimode determinetur. ar. l. fi. C. de sententijs. ꝛ. l. iam hoc iure.
de vulga. ꝛ pupil. cum concor. concurrit etiam quia non probatur
ꝙ. d. Paulutius habuerit notitiam de tempore quo erat soluen-
dum. d. precium ꝛ in dubio presumitur ignorantia in facto alieno
regula presumitur ignorantia in. vj. l. verius. de proba. cum simi.
ideo videatur excusandus si non soluit intra tempus et imputan-
dum Rosato quare tempus illud nõ notificauit Paulutio: ꝛ licet
sit verisimile qõ Paulutius tempus solutionis non ignorauerit
attento cõmuniter hmõi cõmunantie cõsuetum est ꝙ ita vendan-
tur: sed dicta consuetudo non est deducta. ꝛ licet dicta allegatio vi
deatur rigorosa animaduertat etiam iudex qõ exactio pene vltra
interesse est similiter rigorosa ꝛ solam duritiem continet dicit tex.
in. l. seruus ea. ff. de seruis expor. ex his itaqꝫ deducitur qõ non est
cõmissa pena ex eo qõ solutio precij non fuerit facta in tempore in
4 cedula contento. † Videndũ est modo vtrum sit cõmissa per inter-
pellationem extraiudicialem ꝛ quidem minime negandũ est quin
interpellatio extraiudicialis constituat debitorem in mora. l. si ex
legati causa. de verb. obli. ꝛ. l. mora. in prin. ff. de vsur. et ideo si pro-
baretur legitima interpellatio non esset negandum quin mora et
pena fuisset cõmissa. tamen non probatur legitima interpellatio:
nam est aduertendum qõ dicti duo testes non se vocant in cõtestes
et ex eorum dictis ꝙ actus erant reiterabiles: vnde faciliter ꝛ veri-
similiter contingere potuit ꝙ de diuersis interpellationibus depo
nant ꝛ testes qui possunt esse singulares ꝛ cõtestes non probant. di
cit Bald. in. l. edicto. C. de edicto diui. ante medium col. xj. et in. c.
bone. de elec. in antiquis faciunt nota. per Bar. et Imo. in. l. is qui
reus. de publi. iudi. ꝙ saltẽ dicendũ est in casu isto: quia licet ambo
testes examinati super eodem. xiij. articulo dicant vera esse tamen
postea deueniendo ad specialia qualiter interpellauit non se cõcor
dant quia primus testis deponit vera esse videlicet qõ ipse testis
interfuit quando. d. Rosatus extra iudicialiter interpellauit ali-
quando apud fundicum. d. Paulutij aliquãdo in plateola sancte
Marie de mercato ante dictum fundicũ et requisiuit. d. Paulutiũ
dicendo hec verba vel similia te prego che me tragge de questo im-
pedimento de questa gabella acio che io possa vsare e fare il fato
mio. alius testis dixit vera esse interrogatus in causa scientie dixit
quia vidit audiuit et p̃sens fuit ꝛ quia cum ipse testis esset creditor
pro vicibus acquisitis in venditione. d. gabelle ideo ipse Rosatus
requisiuit dictum Paulutiũ ꝙ solueret eidem testi. x. flore. et alijs
creditoribus. d. gabelle ꝛ licet si se vocassent in cõtestes potuissent
forte ab hac discordia seu diuersitate defensari tamen quia non se
vocant in contestes de facili potest cõiecturari ꝙ de diuersis inter-
pellationibus loquantur coadiuuat quia primus interrogatus de
loco dixit apud fundicum ꝛ in plateola sancte Marie de mercato
5 ante fundicũ alius dicit in fundico ꝛ in platea ꝛ. s̃. muro. † In pla
tea autem sine adiuncto intelligitur de platea magna propter ex-
cellentiam pro poeta intelligitur de Homero seu Virgilio insti. de
iure natu. gen. vel ciui. ꝛ apostolus intelligitur de Paulo nec pro-
prie idem significant in fundico et apud fundicũ quia in significat
intrinsecitatem. l. j. §. in flumine. ff. de flumi. apud ꝛ penes nõ deno
tant intrinsecitatem. l. penes. ff. de verb. signi. l. si is apud quem. C.
de eden. ꝛ ꝙ per Barto. in. l. si quis in tantam. C. vnde vi in. j. col. si
recte ponderantur qõ enim in ripa tyberis vel in littore maris est
probabiliter dici potest esse penes ꝛ apud flumen vel mare et non
potest dici esse in flumine vel mari vt in. d. §. in flumine vel mari: et
ideo non concordant etiam in loco multominus cõcordant in tem
pore: nam primus testis interrogatus super. xj. articulo super ca-
ptura. d. Rosati dicit iam sunt duo anni elapsi ꝛ vltra ꝙ. d. Rosa-
6 tus fuit captus. † Et illa adiectio ꝛ vltra refertur ad modicũ tem-
pus. arg. l. hec adiectio. de verbo. signifi. ꝛ ꝙ habetur in. l. et si post
tres. ff. si quis cau. postea super. xiij. articulo deponens super inter-
pellatione dicit qõ fuit interpellatio per mensem ante dictam ca-
pturam. ꝛ sic videtur deponere quod fuit parum vltra. xxv. menses
et alius testis deponit ꝙ iam sunt elapsi anni quatuor vel circa: ita
qõ non est verisimile ꝙ deponant de eadem interpellatione atten-
to ꝙ vnus deponit de mensibus. xxv. al's de mensibus. xlviij. ꝛ licet
vnus deponat ꝛ vltra alius vel circa nihilominus: quia. d. clausule
solent ad modicum tempus referri et inter. xxv. menses nõ est mo-
dica distantia: immo excessus quasi in duplũ et si vellemus concor-
dari dicte attestationes magis cõmode posset adaptari illa locu-
tio duo anni et vltra ad quatuor annos extendendo illud et vltra
ad. xxij. menses vel circa quã illa verba iam sunt quatuor anni vel
circa ad. xxv. menses: nam constat quatuor annos esse vltra duos
annos ꝛ vltra. xxv. menses ꝛ tamẽ. xxv. menses s̃m cõmunem vsum
loquendi nõ sunt circa. xxv. menses. ꝛ attento qõ testes iurauerunt
de mense Februarij. M. cccclxxviij. ꝛ publicate fuerunt attestatio-
nes de mense Aprilis eiusdem millesimi ꝛ gabella fuit vendita. d.
Rosato in anno dñi. M. cccclxxiiij. die. xxj. Octobris ꝛ instrumen-
tum initũ inter dictos Rosatũ ꝛ Paulutium fuit in sequẽti anno
M. cccclxxv. de mẽse Martij: ita qõ dicta interpellatio de qua de-
ponit dictus vltimus testis de interpellatione deponẽs s̃m tẽpus
de quo deponit potuit esse ante contractũ initum inter Rosatũ et
Paulutiũ: nam a die iuramenti testiũ ad diem dicti cõtractus non
sunt anni quatuor ꝛ ad diẽ emptionis sunt vltra quatuor anni: ita
qõ potuit illa interpellatio de qua deponit dictus testis esse post
venditionẽ ꝛ ante cessionẽ ꝙ est satis verisimile attẽto ꝙ. d. Rosa
tus emerat. d. gabellam pro Paulutio prout ipsi asserunt in dicto
cõtractu cessionis ex quibus cõstat ꝙ dicte attestationes nõ pro-
bant interpellationẽ saltem factã post contractũ cuius instrumen
tum petitur mãdari executioni ita ꝙ dicte attestationes in nihilo
releuãt. d. Rosatũ: itaqꝫ si probatur prout in puncto p̃supponitur
ꝙ. d. Paulutius soluit. d. preciũ licet forte nõ soluerit in tempore
quo solui debebat per. d. Rosatum ꝛ propterea. d. Rosatus fuerit
captus nõ propterea põt peti a Paulutio. d. pena per supradicta
per que patet respõsum ad adducta in contrariũ: quia. s̃. deductũ
est qõ nec dies interpellauit nec interpellatio hominis probatur
saltem post instrumẽtum ꝙ petitur exequi ꝛ licet large loquendo
plus dicatur petere qui ante tẽpus petit: ꝛ ideo videatur ꝙ minus
censeatur soluere qui post tempus soluit nihilominus nõ videtur
propria locutio nec videtur ꝙ propterea incidat in penã si non cõ
stitutus in mora postea soluit: nec quispiã diceret qõ soluens post
tempus cõuentum non censeatur soluisse totũ ꝛ integrum preciũ:
ideo. d. Paulutius non potest dici nõ soluisse integrum ꝛ totum
7 preciũ. d. gabelle. † Ex predictis etiam infertur ꝙ nõ debet deferri
iuramentũ dicto Rosato super damnis expensis ꝛ interesse: ita qõ
per ipsum iuramentũ probentur: nam licet statutum de conserua-
tione indẽnitatis disponat ꝙ ille qui est conseruatus indẽnis ha-
beat declarare quantitatem damni ꝛ stetur eius iuramento tamen
subditur ꝙ conseruatus indẽnis seu qui pro alio se obligauit denũ
ciare debet ꝛ predicere principali obligato vel ei pro quo esset obli
gatus ꝙ extrahat ꝛ conseruet ipsum indẽnem de obligatione quã
pro eo fecit: debet ergo precedere dicta requisitio vt denotãt dicta
verba maxime illud verbũ predicere. i. ante dicere: ante ergo quam
teneatur ad omne damnũ ꝛ interesse saltem ꝙ probetur per solum
iuramentum partis debet precedere dicta requisitio: maxime hoc
dicendum est vt restringatur dicta exorbitantia dicti statuti ꝙ est
exorbitans in pluribus primo quia proceditur iudiciario ordine
omisso ad probationẽ obligationis facte pro alio secundo ꝙ facta
probatione dicte obligationis nõ sit necessaria sed executioni mã-
detur prout executioni mandatur instrumentũ guarentigiatũ seu
confessionatũ: tertio maxime est exorbitans quatenus statuitur ꝙ
interesse ꝛ eius quãtitas probetur per iuramentũ partis: nam cre-
ditur vni testi. cõtra. l. iurisiurãdi. C. de testi. cum multis similibus.
et in causa propria cõtra. l. nullus idoneus. ff. de testi. ꝛ. l. omnibus.
C. eo. titu. ꝛ ad moderãdas exorbitantias ꝛ eas restringẽdas debe
mus faciliter condescendere etiam si verba legis exorbitantis esset
opus impropriare tex. doct. ibi in. c. cum dilectus. de cõsue. multo-
fortius vbi nõ est opus aliqua impropriatione verborũ prout con
tingit in casu isto cum itaqꝫ non probetur legitime ꝙ aliqua requi
sitio interuenerit per dicta. s̃. in precedenti articulo cõsultationis
in quibus principaliter me fundo. ꝛ etiam posset instari ꝙ dato ꝙ
dicta protestatio probaretur nõ fuerit facta s̃m formam dicti sta-
tuti super quo aliter non insisto: concludo itaqꝫ ꝙ dicta pena non
debetur ꝛ interesse nõ probatur per iuramentum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxcvij.

1 ☞ Hereditas vt possit obtineri ab intestato an sufficiat agenti
probare se fratrẽ seu sororem vel materteram ꝛc. an vero astringa-
tur probare se esse proximiorem. per totum.
2 Consanguinitas in gradu remoto vt octauo vel nono seu decimo
potest testibus de auditu probari.
Titulus vnde vir et vxor non habet locũ nisi post decimum gradũ
quia existentes in eodẽ gradu decimo excludunt virum ꝛ vxorem.
3 Intestatus quis dicatur.
Negatiua nõ coartata loco ꝛ tempore est impossibilis ꝙ probetur
vt si quis pretendat se heredem ab intestato nõ requiritur ꝙ pro-
bet dñm hereditatis de qua agitur decessisse nõ facto testamento
et quãdo proponitur aliquẽ decessisse sine liberis onus probandi
incumbit reo dicenti se cum liberis decessisse.
4 Veritas est iustitie mater cui iudex debet inherere.

¶ Consilium. cxcvij.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur prima
facie dicendũ ꝙ non sufficiat probasse dictas dominas
Stephanutiam

Stephanutiam et Mariā fuisse amitas dicte domine Piacenole
ad finem vt censeatur eis deuoluta hereditas ab intestato ipsius
Piacenole: nam lex duodecim tabularum que vocauit agnatos
ad hereditatē defuncti non vocauit agnatos simpliciter sed proxi
mum agnatū.l.ij.§.hereditas.ff.de suis ⁊ legitimis here.⁊ insti. de
legi.agna.succe.in prin.similiter ius pretorium vocat proximiorē.
l.j.§.proximus.⁊.§.si quis proximior.ff.vnde cog.et ius nouissimū
Justiniani vocat zios ⁊ ceteros agnatos et cognatos gradatim si
neq; sunt descendentes vel ascendentes neq; fratres vel filios fra-
trum.in autenti.de heredi.ab intesta.ven.§.si neq; fratres.et auc.
cessante.⁊ autenticis sequentibus.C.de legi.heredi.et ideo videtur
ꝙ prout nō vocatur a lege simpliciter amita: sed vocantur agnati
vel cognati:sed proximi vel ceteri vltra filios fratrum si non super-
sunt descendentes vel ascendentes neq; fratres vel filij fratrum vt
in iuribus preallegatis non videtur ꝙ amite vel earum successores
se fundantes in earum successione probare debeant non solum qđ
sint amite: sed ꝙ sint proxime. et sic neq; supersint descendentes
ascendentes fratres vel filij fratrū: qui enim se fundat in negatiua
habet illam probare.l.hoc iure.de verborū obli.⁊ ibi per Barto.et
doct.⁊ Inno.⁊ Joan.and.in.c.super his.de accusa.⁊ Jo.and.in.c.
bone.j.de elec. Jmol. in.l.ex facto.§. si quis autem.ff. ad trebel. et
his rationibus vt arbitror: quia ipsum non vidi fretus.d.Angeli
prout in puncto dicitur tenuit in.§.actionum.insti.de actio. ideo
videtur ꝙ dicti Bartholomeus Lucas ⁊ Marianus cessionarij di
ctarum Stephane et Mariane amitarū dicte domine Piacenole
creditricis debeant succumbere tanꝗ non plene et concludenter
fundantes eorum intentionem prout actores facere debent.c. in
presentia.de proba.l.nō hoc.C.vnde cog.cum similibus. Sed licet
hec videantur multum astringere tamen cōtrariam partem puto
veriorem ⁊ reperio bis me cōsuluisse contrarium fretus tunc prin-
cipaliter auctoritate Rapha.cuma.⁊ Pōtani qui in.l.heres insti-
tutus.de acquiren.heredi.firmant ꝙ pretendenti se heredem alicu
ius sufficiat probare se esse fratrē vel amitam vel aliter coniūctum
2 nec requiratur probare negatiuā ꝙ nullus alius eum precedit:† ⁊
ita vidi pluries praticari nec vnꝗ in dubium verti vidi et in causa
propria egi ex personis materterarum solum probaui eas mater-
teras et obtinui verum est ꝙ non fuit oppositum me mouebat et
mouet quia alias vix probare posset constitutus in decimo gradu
sibi delatam hereditatem et minus vxor vel fiscus ad hoc.c.licet ex
quadā.extra de testi. vbi probatio cōsanguinitatis in gradu remo
to reputatur multum difficilis: ideo in casu illo speciali admitti-
tur probatio per testes de auditu: sed ꝙ nullus alius sit agnatus
vel cognatus intra decimū gradum est quodāmodo impossibile:
non enim solet hoc cōmuniter esse notum consanguineis: immo
personis proprijs plerūq; non sunt noti omnes sui agnati ⁊ cogna
ti maxime quoto gradu distant. ego quidē hoc experior in meipso
et qđ in me sentio in alijs credo: ita ꝙ si testis deponeret ꝙ nullus
virū et vxorē precederet non esset bona redditio cause quia vicinis
non solet esse hoc notum ⁊ pariter nec consanguineis maxime con
stituti in vndecimo gradu. quia cōstituti in decimo virū ⁊ vxorem
excludūt.l.vnica.C.vnde vir ⁊ vxor iūcto.§.fi.insti.de succe.cogna.
et licet in gradu tertio prout sunt amite non sit tanta difficultas
nihilominus dicte rationes pariter adaptantur ad cōstitutum in
decimo gradu et ad virum ⁊ vxorem et ad fiscum prout ad fratrem
vel fiscum et ex quo in predictis est absonum qđ requiratur dicta
probatio: ideo videtur ꝙ non requiratur in aliqua persona pro-
3 bando per reductionem ad incōueniens.† Et si rationes predicte
in contrarium adducte militarent pari ratione dicendū videretur
ꝙ non obtineret proximior hereditatem ab intestato nisi proba-
ret non esse factum testamentū: quia non dicitur quis intestatus
nisi qui non fecerit testamentum aut factum sit vel fiat inefficax.ff.
de suis ⁊ legiti.l.j.in princi.⁊ insti.eo.titu.s.de heredi.ab intesta. in
prin.⁊ tamen non seruatur ꝙ qui pretendit se heredem ab intesta.
artetur ad probandū negatiuam ꝙ defunctus non fecit testamen
tum que negatiua:quia non coartata loco ⁊ tempore est improba
bilis.c.cum ecclesia sutrina.de causa posses.⁊ proprie.et facit tex.in
l.si emancipati.C.de colla. ſm vnam literā prout ibi legendo illam
induxi licet Ponta. aliter ibi notet ⁊ consuetudo est optima legū
interpres.l. si de interpretatione.ff. de legi. et.c. cum dilectus. de
consuetu. Confert plurimum ad predicta bene.l.ex facto.§.si quis
autem.ad trebel. ⁊ ꝙ ibi notat Barto. dicens ꝙ qui dicit aliquem
decessisse sine liberis habet fundatam eius intentionem: ita quod
aduersario qui negat decessisse sine liberis incūbit onus probandi
licet sit reus et loquitur eo casu quo constabat illum habuisse libe-
ros:⁊ idem tenent ibi glo.Bal.⁊ Ange.⁊ licet glo.et Ange. ibi di-
cant esse speciale fauore fideicōmissi ne pereat tamen Barto. et
Bald.generaliter loquuntur.⁊ idem Barto.in.l.qui duos.§. cum
in bello.ff. de rebus dub. reprobat illam opi. ꝙ sit speciale fauore
fideicōmissi dicens generaliter qđ etiam vbi cessat fauor fideicō-
missi qui dicit aliquē decessisse sine liberis non oneretur onere pro-
bandi: sed aduersarius qui id negat et si id esset fauore fideicōmissi
non esset inconueniens idem dicere ne subuertatur quodāmodo
magna pars et quasi tota materia successionis ab intestato cum
non possit directo probari ꝙ quis decesserit intestatus nec ꝙ con
stitutus in gradu distanti sit proximior per supradicta ⁊ si dicatur
per discussionem dicte negatiue probari possunt pariter id dicen-
dum esset in fideicōmisso relicto sub cōditione si decesserit sine libe
ris ⁊ si dicatur ille.§. si quis autē loquitur eo casu quo simul decesse
runt prout dicit ibi Jmo. per ea que habentur in.l. quod de pari-
ter.de rebus dubijs.⁊ in.d.§.cum in bello profecto.licet plures de-
cesserint in eodem bello vel in eodem naufragio nihilominus non
sequitur ꝙ eodem momento omnes pariter expirauerint: immo
verisimiliter est cōtrarium: quia cōmuniter contrarium contingit
et nihilominus:quia non potest probari quis predecessit obtinet
ille qui se fundat in nō superexistentia licet sit actor ⁊ videatur fun
damentum sue intētionis:ita suadet ratio ꝙ idem sit alias ille qui
se fundat in superexistētia filiorum vel aliorū: quia videtur eadem
ratio et vbi eadē ratio idem ius per iura vulgaria. ¶ Nec obstant
adducta in contrariū: quia hoc casu suadent rationes preallegate
qđ incumbat onus probandi ei qui dicit ꝙ proximior superest et
auctoritas Ange.de are.debilis est comparatione eorū qui tenent
contrarium: dato autem sine preiudicio veritatis qđ incumberet
onus probandi dictis agentibus qđ nullus alius proximior esset
error iuris qui regulariter non est probabilis minores censerentur
lesi eorum facilitate in non probando quod probare debebant et
poterant.arg.l.minoribus.xxv.annis omissam.ff.de mino.⁊.l.fi.C.
eo.titu.cum similibus.puto autem ꝙ saltem sit probabile dubium
per auctoritates et rationes preallegatas ego quidem qui circa.l.
annos versatus sum in studio iuris fuissem deceptus:et alˢ habui
causam satis grauem me fundando in successione materterarum:⁊
non probaui nullum proximiorem superfuisse.⁊ obtinui.probabi-
lis autem error iuris cōparatur errori facti alieni. per tex. et quod
ibi per do.Anto.⁊ Jmo.in.c.cum dilectus. de consue.⁊ do.Anto.
in.c.de quarta.de prescrip.⁊ Jmo.in.c.si diligenti.eo.titu. qui alle
gant.d.c.cum dilectus.et notata per Joan.and.in.c.j. de postula.
prela.lib.vj.ꝙ ⁊ voluit Bald. in consilio mihi.cccccliiij. incipiente
ista questio habet duas partes leso autem ex iusta ignorantia cō-
petit restitutio in integrum ex clausula generali si qua mihi: iuxta
ea que habentur in.l.j.in fi.⁊ in.l.sed si per pretorem.§.hec autē.ff.
ex quib.cau.maio. ⁊ per hoc medium restitutio in integrum cōpe-
4 teret etiam maiori.† Tamen quia iudex debet conari adherere
veritati cañ.iudicantem.xxxvj.q.v.⁊.l.ij.C.de eden.⁊.l.si eum. in fi.
principij.ff. si quis cau. et ibi concordantie in glo. veritas enim est
mater iustitie dicit Bald. in.l. libertini.ff.de statu homi. ideo ibi
exponitur iusta.i.vera et similiter tex.insti.de lib.in princi.idcirco
persuaderem iudici si aliud quā videam non obst. ꝙ ad inuenien-
dam veritatem ⁊ euitandas opiniones et minus fatigandum par-
tes assignaret parti petenti terminū ad probandam proximiorita
tem. non enim ob. publicatio processus ex quo super hoc testes
non fuerunt examinati. nec ob. terminus peremptorius assigna-
tus ad probandum. nam licet artet partem cui datur non artat
iudicem per ea que habentur in.l.quod iussit.de re iudi.⁊ in.c.cum
cessante.de appel. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxcviij.

☞ Confessio facta in tormentis seu metu tormentorum per mi-
norem.xx. annis sine presentia curatoris an possit retractari per
ipsum confitentem ex quo fuit contra ipsum lata sententia vigore
dicte cōfessionis stantibus statutis de quibus.j.nu.per totū.
1 Confessio an possit haberi pro re iudicata.
2 In delictis non iuuat minor etas.
3 Confessio facta cum curatoris auctoritate per minorem an valeat
ad iudicium substantiandū etiam in criminalibus.
4 Lex correctiua an extendatur propter rationis idētitatem.
5 Statuta correctiua loquentia in casu vero non trahuntur ad ca-
sum fictum.
6 Contumacia que resultat ex ficta confessione est delictum.
Minor accusatus de crimine potest torqueri cuius cōfessio facta
in tormentis presente tamē suo curatore sibi nocet ⁊ quomodo mi
noritas aspectu possit improbari.nu.seq.⁊ per totū.
7 Sententia lata contra minorem an possit dici nulla.nu.seq.
8 Sententia que transiuit in rem iudicatam an possit ex permissio-
ne reuideri ⁊ retractari.

¶ Consilium.cxcviij.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur prima
facie dicendū ꝙ partes dictorum iudicum cōmissariorū
sint in cōfirmando sententiā domini potestatis que videtur fuisse
iusta cum in confessum partes iudicis sint in condemnando vel
exequēdo.l.proinde.in fi.ff.ad legē aquil.l.si debitori.de iudi. nam
solet confessus in iudicio haberi pro iudicato.l.j.ff. de confes.⁊.C.
eo.titu.l.vnica.⁊ res iudicata habetur pro veritate.l.res iudicata.
2 ff.de reg.iur.† Nec videtur ob.ꝙ.d.Pirrus fuerit ⁊ sit minor quia
videtur ꝙ et de iure cōmuni: ⁊ maxime ex forma statutorum dicta

confessio et sententia subsistant. nam in delictis minor etas non
iuuat. l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. ꝛ in. l. si ex causa. §. nunc
videndum. eo. titu. vbi est tex. ꝙ non subuenitur in furto. ꝛ vterqꝫ
tex. loquitur de cōfessione minoris. ꝛ glo. in verbo fateatur in. d. §.
in delictis op. de lega. j. §. diuus. ff. de questi. ꝛ soluit ꝙ ibi nō perse
uerauit in cōfessione quasi velit ꝙ si in cōfessione facta in tormen
tis minor perseuerasset illi standum foret ꝛ hoc ꝙ cōfessio in causa
criminali facta per adultū valeat etiam sine auctoritate curatoris.
tenent Pe. et Dy. vt eos referūt Cy. ꝛ Bal. in. l. clarum. C. de auc.
prestan. ꝛ idem tenet ibi Nico. de mat. in confessione que fit ad veri
tatis inquisitionem ex cuius dicto infertur ꝙ confessio in tormen
tis facta per adultum sine auctoritate curatoris valet ꝑm Bald. et
Cy. in. d. l. clarum. qui Cy. cum eo simpliciter transit subdens ꝙ id
libenter exaudierit potestates ꝛ rectores terrarū. preterea in deli
ctis dolose cōmissis minus reputatur maior. ergo ꝛc. d. §. in deli
ctis. ꝛ. l. j. C. si aduer. delic. preterea minor ex delicto obligatur. ff.
de rebus eorū. l. iij. ꝑm eundem Cy. ꝛ idem ꝙ confessio adulti facta
in tormentis precedentibus inditijs licet non interueniat curato
ris auctoritas valeat. tenet Joā. and. in additio. Specu. in titu. de
confessis. ꝛ tangit Cy. in. l. j. C. eo. ti. ꝛ Hostien. in summa. eo. titu.
prout eos refert. et cum eis transit Ang. in. l. certum. §. in pupillo.
ff. eo. ti. quod maxime videtur dicendū stante dispositione dictorū
statutorū quibus disponitur ꝙ cōdemnatio facta in cōtumaciam.
et sic ex ficta confessione non possit vitiari etiam ratione minoris
etatis. cōtumax autem ex forma statuti habetur pro confesso. ideo
condemnatur. et sic ficta cōfessio minoris non interueniente cura
tore prodest ad cōdemnationem. pari ratione videtur ꝙ vera eius
confessio. ꝛ fortius qm̄ efficacior est vera cōfessio quam ficta. patet
ex his que habētur in. l. eius qui delatorē. ff. de iure fis. item secūdo
sub rubrica ꝙ cōdemnatio non valeat certis de causis vitiari gene
raliter disponitur ꝙ nulla condemnatio valeat vitiari ex eo quod
cōdemnatus fuerit filiusfami. vel minor vel filiusfamilias et minor
et non interuenerit cōsensus patris. ꝛ sic patet ꝙ ratione minoris
etatis nō vitiatur sentētia lata contra minorē licet non interuene
rit cōsensus requisitus. ꝛ prout nō vitiatur sententia: ita ꝛ videtur
ꝙ non vitientur confessiones ꝛ alia acta que sunt preparatoria ad
sententiā. ꝛ dicit Inno. in. c. cum causam. de testi. quē refert ꝛ sequi
tur Bar. in. l. sepe. in fi. ff. de re iudica. ꝙ cui nocet sententia nocent
acta prout ergo minori nocet sentētia: ita ꝛ noceat confessio ꝛ alia
acta iudiciaria. ex quibus videtur ꝙ partes iudicis sint in pronun
ciando cōtra dictum Pirrū. ¶ †Tamen his nō obstantibus con
trarium puto de iure respondendū: premitto autē ꝙ est cōmissum
ꝙ causa ex integro reuideatur. et prout in puncto presupponitur
per iudices cōmissarios est processum in causa vsqꝫ ad sententiam
exclusiue: ita ꝙ non sit hesitatio super cōmissione. de qua si dubita
tio aliqua verti poterat in initio erat discutiēda. per ea que haben
tur in. l. sed ꝛ si susceperit. de iudi. l. fi. C. de excep. ꝛ. l. ea demū. C. de
procu. solū itaqꝫ queritur de meritis cause. ꝛ que esse debeant par
tes iudicis in sententiando. ꝛ ꝑsupponitur ꝙ dicti cōmissarij dede
runt curatorē dicto Pirro. cum itaqꝫ ipsorum officium sit causam
ex integro reuidere hoc est ac si sententia nō esset lata. ꝛ ideo viden
dum est de viribus concessionis dicti Pirri. Circa qđ aduertendū
est ꝙ licet Nico. de mat. velit ꝙ cōfessio emanans ad veritatē inue
niendam valeat sine curatoris auctoritate. tamē secus vult in con
fessione facta ad substantiandū iudiciū: puta in bello vel litis cōte
statione quasi velit: ꝛ clare sentiat ꝙ iudiciū non substātiatur cum
minore sine curatoris auctoritate. ꝛ ꝑm hoc nō erit cōfessio in iudi
cio facta si nō precedit auctoritas curatoris qua mediāte substan
tietur iudiciū. si autē deficit substātia iudicij: ergo iudiciū nullum.
ideo non iudiciū. arg. l. iiij. §. cōdemnatū. de re iudi. ideo nō imme
rito cōcludit Bal. in cōsi. mihi. cx. incipiente aut mulier est ꝙ con
fessio minoris sine auctoritate curatoris facta nō preiudicat ꝛ non
presumitur vera cōfessio in causa criminali. ꝛ dicit formaliter quod
nemo dubitat quin confessio minoris facta in causa criminali non
dato curatore est ipso iure nulla qꝛ facta per non habentē personā
legitimā. ꝛ idem Bal. in. d. l. clarū recitata opi. Nico. de mat. ꝛ elici
ta cōsequentia ex illo dicto ꝙ confessio in tormentis facta per mi
norem valet. subdit dūmodo anteq̄ esset torquendus primo esset
examinatus solēniter cum curatore et ꝓcessum causa cognita: quo
casu tortura est quedā executio precedētis cognitionis. ff. de adul.
l. si postulauerit. §. questionem. ꝑm eum. item Saly. dicit ꝙ dictum
Nico. de mat. dicētis ꝙ licet cōfessio minoris facta ad substantian
dum iudiciū non valeat sine curatore: nō valeat tamē facta ad veri
tatis indagationē. valet ꝛ propterea facta in tormentis valeat pōt
tolerari si curator prestitit auctoritatē adulto iuranti dicere verita
tem quia implicite videtur prestitisse auctoritatē responsionibus:
q̄s forsan nō sufficeret per illam. l. clarū. cum si. et dicit se dixisse in
l. j. C. de confes. ꝛ ideo videtur ꝙ dicte opiniones contrarie possint
cōcordari. s. ꝙ valeant cōfessiones minorum facte in iudicio crimi
nali. dūmodo curator interuenerit in substātiando iudiciū ꝛ legiti
mando personā minoris. licet nō interuenerit ipsa cōfessione facta
ad veritatē inueniendā prout sumi videtur ex dictis Nico. de mat.
et Cy. ꝛ clarius ex dictis Bal. ꝛ Saly. et ita intelligūtur dicta Pe.
Dy. Hostien. Joan. and. et Ange. ꝛ glo. in. d. §. in delictis intelli
gatur de confessione valida. Sin autem non interueniat in aliqua
parte iudicij auctoritas curatoris: tunc nō preiudicet prout consu
luit Bal. ꝛ est de mente Nico. de mat. Cy. ꝛ Saly. ꝑm hanc concor
diam dicta cōfessio Pirri nullatenus valeret: que. s. facta fuit in cu
ria potestatis. ꝛ illa vitiata infertur ꝙ ex quo cōmissarij causam ex
integro reassumpserūt ꝛ in illa processerunt vsqꝫ ad calculū ferēde
sentētie. ꝛ de delicto aliter non cōstat quinimmo vt mihi fertur est
deductū coram eis ꝙ cōfessata per dictum Pirrū cum circūstātijs
in cōfessionibus appositis non sunt vera. ꝛ satis eis ostensum par
tes eorū sint in absoluendo dictū Pirrum vel si volunt magis sim
pliciter inherere sentētie Petri de bellapertica. ꝛ Dy. et sequaciū
ipsum Pirrū restituendo aduersus cōfessiones factas. nam et ipsi
Pet. ꝛ Dy. tenent ꝙ restituūtur. ꝛ probatur in. d. l. certum. §. mi
norem. vbi Ange. hoc firmat ꝙ tenent Cy. et omnes. dicit Bal. in
preallegato cōsilio qui idem tenet loquens in cōfessione facta cum
auctoritate curatoris: subdens ꝙ presumitur nō vera nisi iuuetur
presumptionū ꝛ inditiorū vestimento quia minores nō sunt cōstan
tis animi neqꝫ firmitudinis ꝑm eum. si itaqꝫ presumptiones ꝛ indi
tia non cōcurrunt pro veritate confessionis vult Bal. ꝙ confessio
minoris etiā facta cum auctoritate curatoris censeatur facta sui fa
cilitate seu dolo aduersarij potiusqꝫ pro veritate adeo ꝙ aduersus
confessionē sit restituendus ꝙ cōsilium cōsulentes videre possunt
si volunt. quod ꝛ vult Ange. in. d. l. si certum. in. §. minorem. al's. §.
in pupillo dicens formaliter: propterea dico tibi ꝙ si minor malefi
cium cōfitetur ꝛ de eo aliter quā per confessionē non cōstat interest
eius non esse cōfessum. ꝛ ideo velut lesus aduersus dictā confessio
nem potest restitui ꝙ est quotidianū. cum itaqꝫ nō cōstet. d. Pirrū
maleficia cōfessata perpetrasse: quinimmo potius aliqualiter con
stat falsitatem confessionum. ideo etiam cōfessio facta vltimo loco
cum auctoritate curatoris venit beneficio restitutionis in integrū
reuocata si aliter de maleficio cōfessato non cōstat per supradicta.
et confessionibus recissis mediante restitutione in integrum per
ipsos ex necessitate vel ad cautelam cōcessa in consequentiam ve
nit. d. Pirrus absoluendus in causa ex integro legitime agitate.
¶ Non obstantibus adductis in contrariū. non em̄ ob. qđ dicunt
Pe. ꝛ Dy. dicentes ꝙ cōfessio minorū etiam sine auctoritate cura
toris etiā in criminalibus valet ꝑm eos. ꝛ qđ dicunt Nico. de mat.
Cy. Jo. and. Hostiē. et Ange. in cōfessione in tormentis facta qui
etiam tenent ꝙ valeat licet nō interuenerit auctoritas curatoris:
quia. s. respōsum est altero ex duobus modis vcꝫ ꝙ dicte opinio
nes procedant quādo interuenit curator in substantiando iudiciū
seu in cognitione cause an esset torquendus vel delatione ꝛ presta
tione iuramenti ꝑm dicta per Bal. ꝛ Saly. s. relata. vel secundo ꝙ
cōfessiones rescinderentur mediante restitutione in integrū. ꝛ hoc
persuaderē vt fieret saltē ad cautelam. ꝛ ita etiam respōderi potest
ad tex. ꝛ glo. in. d. §. in delictis. quatenus loquitur de cōfessione in
telligendo in cōfessione valida in qua persistat nō rescissa per resti
tutionem in integrū. nec ob. ꝙ ibi etiā similiter in. d. §. nunc viden
dum denegat restitutionē in integrū si fateatur se adulterū. nam
denegat remissionē pene si fateatur intelligo fateatur tēpore quo
agitur de remissione pene. nō autem loquitur si cōfessus fuit. quali
tas autē adiecta verbo intelligitur ꝑm tempus verbi. l. in delictis.
§. si extraneus. ff. de noxa. cum concor. sed si confessus fuit et petit
resti. aduersus cōfessionem tanq̄ ex ea lesus quia non fuit vera: sed
emanata sui facilitate vel dolo aduersarij: nō fatetur delictum: sed
illud negat. item nō petit remissionem pene ratione minoris: sed
petit se restitui aduersus confessionem quia non vera ad finem vt
rescissa cōfessione absoluatur a pena nō cōmissa nec absoluitur seu
restituitur a delicto vel in delicto: sed tanq̄ delicto non cōmisso
restituitur aduersus confessionem ꝛ absoluitur ab accusatione vel
inquisitione. ꝛ ideo nō ob. d. §. in delictis. ꝛ. d. §. nunc videndum et
similes: prout ad dicta iura in effectu respōdet Bal. in preallegato
consi. ꝛ ita etiam respondetur ad id quod dicit Cy. in. d. l. clarum.
quatenus dicit ꝙ minor in delictis dolosus reputatur et ꝙ minor
ex delictis obligatur quia procedit in delictis nō in cōfessione deli
cti. cōstat autem aliud esse delictum aliud cōfessionem delicti. Nec
ob. statuta in contrariū ponderata: quia loquūtur in sententia cō
demnatoria ꝛ sunt statuta correctiua iuris cōmunis ꝛ odiosa: quia
fauentia cōdemnationibus penarū. ideo plurimū restringenda. et
non trahentia in consequentias. l. precipimus. de appel. l. qđ vero
contra. de. ll. c. cum dilectus. de cōsue. cum multis si. ideo non sunt
trahenda ad cōfessionē vel alia acta iudiciaria. ꝛ maxime quia non
est omnino eadem ratio in alijs actis iudiciarijs: quia res iudicata
habetur de iure pro veritate. l. res iudicata. ff. de regu. iur. et cum
maiori lugubratione fertur quā cetera acta fiant ꝛ lex cōfidit mul
tum de iudice ꝛ eius sentētia. l. herēnius. §. gaia. de euic. c. in presen
tia. de renū. cum si. ita ꝙ presumit lex municipalis ꝙ iudex minorē
iniuste non cōdemnet. ideo ne deferātur executiones penarum. et
ne delicta diu remaneant impunita statuit ꝙ aduersus sententias
cōdemnatorias in criminalibus nequeāt opponi. de minori etate
vel patria

vel patria potestate:ac si pro ea presumeret presumptione iuris et de iure.non autem est eadem ratio in confessione minoris:q2 non decet φ lex ita confidat de minore maxime tormētato prout confi/dit de iud.ideo cū non sit eadem et sit apta ratio diuersitatis:ideo
4 diuersum.†Quinimmo ꝛ si esset eadem ratio non extenderet lex correctiua:vt habetur cōiter in auē.quas actiones.C.de sac.sanc. eccle.per Bal.in.l.quicūqꝫ.C.de seruis fug.quatenus vult qđ sta/tutum excludens a successione intestati auū nō trahitur ad auiam et latius p Jmo.in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.ꝛ qđ per.d.Anto. et Jmo.in cle.j.de elec.volētes φ in correctiuis fit extēsio a parita te rōnis duob⁹ cōcurrētibus.s.φ rō sit expressa in lege correctiua. et qđ casus ad quē trahitur ex rōnis idētitate cōprehēdi possit sub verbis lꝫ ex lata significatione:ꝛ hoc per glo.ibi.qđ ꝛ dicit Jmo.in d.§.de viro.neutrū tñ militat in casu nostro.q2 rō non est expressa: qđ ꝛ ponderat Bar.in.l.liberorū.de vbo.signi.itē vba etiā latissi/me sumpta nō pñt trahi ad confessionē:nec ob.φ confessus habet pro condēnato q2 intelligitur de legitime et valide confesso.arg.l. iiij.§.cōdēnatum.de re iudi.cū si.lꝫ autē statutū validet condēna/tionē non validat cōfessionē.vñ nō est confessio.ꝛ ideo nō habetur pro condēnatione.ꝛ aliud est esse talē aliud haberi pro tali.l.merce
5 des.de peti.here.cū si.†Et statuta correctiua saltē loquentia in casu vero nō trahuntur ad casum fictum.l.fi.C.de his qui ven.eta. impetra.l.iij.§.hec verba.de neg.gest.ꝛ Bar.ibi ꝛ in.l.oēs populi. de iust.ꝛ iure.ꝛ p Jo.an.ꝛ Domi.de sancto gemi.in.c.fi.de consue. lib.vj.ꝛ sic multa concurrūt φ dicta statuta adeo correctiua ꝛ odio sa loquētia de snia non trahātur ad cōfessionē.nec ob.illa theorica qđ cui nocet snia nocēt acta.nam loquūtur quo ad psonas nō quo ad casus:ꝛ non procedit in correctiuis maxime vbi nō est idētitas rōnis prout cōtingit in casu isto.lꝫ ergo snia lata prohibeat rescin di propter minorē etatē.non ꝑpterea dꝫ ꝯtra minorē indefensum procedi ꝛ ad condēnationē deueniri.multa eñ fieri nō debent que postφ facta sunt tenent.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui vel alie.
6 iur.cū concor.suis.ꝛ.c.ad apostolicā.de regula.†Nec ob.φ lata in cōtumaciā nō vitiaꝛ rōne minoris etatis:ꝛ sic ex ficta confessione: ita pariter videatur φ nec ex vera:q2 nō dꝫ plus operari ficta con/fessio φ vera prout.s.dictū est in adductis in cōtrarium:q2 ad hoc rñdetur plurib⁹ modis.primo φ si plus operaretur subesset ratio: quia ficta confessio causatur in penā contumacie que contumacia est delictum.l.omne delictum.ff.de re mili.in delictis autē ꝛ penis delictorū minor etas nō curatur.nec cadit curatoris auctoritas.iō non vitiatur irrogatio pene si curatoris auctoritas nō interuenit: sed vera cōfessio patitur ꝛ requirit curatoris auctoritatē et de iure cōi.d.l.clarū.ꝛ ius municipale non repugnat:immo idē innuit cū prouideat φ iudex maleficiorū qui de solis causis criminalibus co/gnoscit ex forma statutoꝝ ꝛ de iure cōi.l.solemus.§.latrūculator. ff.de iudi.possit dare curatorē: quasi velit φ id possit ne procedat sine curatore vel ne ꝑpter dationē curatoris supsederetur si alius iudex adeūdus esset.ex quo psuadetur qđ ipsi statuētes intendebāt qđ in ꝓcessu cōtra minorē interueniret curator.scđo subest rō diffe rētie in minore cōtumace cōiter non innotescit iudici φ sit minor. ideo de facili ꝓcedere pōt ad sniam tāφ cōtra maiorē ꝛ iudiciū elu deretur si rōne minoris etatis sentētia vitiaret ꝛ inquisitus minor inuitaretur ad non cōparendū si cogitaret posse sniam vitiare ra tione minoris etatis:ne ergo iudicia fiāt elusoria qđ ꝛ ius cōmune conatur euitare.c.j.de iud.lib.vj.ꝛ.l.si pretor.in princ.de iud.ff.sed in presente nō de facili id contingeret:qm̄ iudex ex aspectu de facili perpendere pōt minorē etatē.ar.l.minor.xxv.annis ex aspectu.de mino.tertio rñderi posset φ si minor non dolose sed sui facilitate fuisset lesus in nō cōparendo:puta q2 fuisset sibi persuasum φ non tenebatur cōparere vel quid simile ipse posset restitui aduersus fi/ctam confessionem prout aduersus verā:q2 minor nō iuuaꝛ aduer/sus delicta dolosa:sed aduersus delicta cōmissa p culpā restituitur vt p glo.ꝛ Bald.in.d.§.nūc vidēdum.de quibus latius ibi.quarto rñdetur φ statutum disponit de condēnatione φ non vitiaꝛ rōne minoris etatis non de ceteris actis prout.s.demonstratum est:ita φ non est trahendum ad confessionem verā vel fictam per supradi
7 cta.†Et si dicatur condēnatio est lata in casu isto ergo non vitiet rōne minoris etatis.rñdetur φ presupponitur φ cā sit legitime cō missa φ ex integro reuideatur:ꝛ sic est de causa cognitū ac si causa esset integra hoc est ac si non esset per sniam finita:ita φ non habe mus discutere an condēnatio non interueniēte superioris aucto/ritate potuerit vitiari necne:super quo posset dici φ statutum pri mum loquatur in contumace.itē φ.d.statuta disponant φ cōdēna tiones non vitientur rōne minoris etatis: non autem disponit φ non rescindātur rōne restitutionis in integrum concedende rōne lesionis causate ex facilitate minoris vel dolo aduersarij.tunc eniꝫ sententia proprie non vꝛ vitiari sed rescindi.item si vitiatur:vitiaꝛ ratione restitutionis in integrum concesse ꝛ restitutio concediꝛ ra tione lesionis:ita φ minor etas est causa multum remota:sed intel ligatur qñ allegaretur sentētiam vitiosam seu nullā rōne minoris etatis vt q2 dicetur lata contra minorē non defensum.l.cū ꝛ mino/res.C.si aduersus rem iud.ꝛ qđ habetur in.l.contra pupillū.ff.de

re iud.pro quo facit quia alij casus expressi in dictis duobus statu tis loquuntur qñ vitiū resultat citra restitutionē in integrum:ita etiā intelligatur in minore vt oīa pariter terminentur ab eodē ter mino.ar.l.fi.C.de sententijs.ꝛ.l.iam hoc iure.cum suis cōcor.ff.de vulg.ꝛ pupil.preterea primum statutum loquitur dūmodo malefi cium constet per legitimam contumaciam vel per testes vel instru mentū aut per confessionem vel alio genere probationis concesse: sed si confessio remedio restitutionis in integrum reuocatur non constat de maleficio per confessionem nec per aliud genus proba/tionis merito statutū cesset:ꝛ restringatur statutuꝫ per hec media vt minus corrigat ius commune vt decet.c.cum dilectus.de cōsue/tu.c.cum expediat.de elec.lib.vj.l.precipimus.C.de appel.cum in/finitis similibus.et licet predicta que aduersus condēnationem di xi non absurde teneri possent:tamen aliter pro nunc non firmo:ex quo vt sepe dictum est causa ex integro reuidenda est commissa et
8 reuisa.†Et al's habemus φ lꝫ sententia sit lata ꝛ trāsiuerit in rem iudicatam ita φ non potuerit impugnari:tamen si permittitur de eius iustitia vel iniustitia cognosci ꝛ reperitur iniusta etiam ex no/uis actis res iudicata rescinditur ꝛ valet sententia cōtra rem iudi/catam prout voluit Jnno.in.c.cum bertoldus.in verbo cōcessim⁹. de re iudi.ꝛ Jo.an.ibi.ꝛ idem tangit Jnno.in.c.q2 pleriqꝫ.de imu. eccle.ꝛ in.c.fraternitatis.de frigi.ꝛ malefi.ꝛ idem notabiliter tenet idem Jnno.in.c.cum dilecta.de rescrip.quod ꝛ latius ibi prosequū tur.d.Anto.ꝛ Jmo.ꝛ in effectu idem tenent.cum itaqꝫ voluntate pape causa ex integro agitata sit si iudicibus constat condēnatum fore absoluendum illum absoluere debent:quia de qua re iudex co gnoscit de ea iudicare debet.l.solemus.et.l.de qua re.ff.de iud.ꝛ.c. cum ecclesia sutrina.de causa pos.et proprie.de iustitia autem satis constat vitiata confessione ratione minoris etatis probate vel te/nendo φ non valuerit prout supra deduxi vel φ valuerit sed resti/tutione concessa rescindatur prout si valeret rescindi debet prout supra etiam deductum est.confessionibus autem de medio subla/tis cum de delictis nullo alio probationis genere constet reus ve/nit absoluendus.l.qui accusare.C.de eden.cum similibus vulgari/bus.et tantomagis hec fieri debent:quia probantur multa per di/ctum Pirrum in cōfessionibus dicta aliter se habere prout aliqua vidi.ꝛ alia fuerunt mihi narrata super quibus non oportet multū laborare:quia sine illis deducitur ex premissis:et ita concludo qđ causa ex integro legitime cognita ꝛ non constito de delictis con/fessatis nisi per confessionem prout nō constat partes iudicū sunt in absoluendo ꝛ liberando dictum Pirrum non obstante dicta cō dēnatione domini potestatis saltem reuocata prius cōfessione di/ctorum delictorum per restitutionem in integrum que vt conceda tur saltem ad cautelam persuadeo.licet autem in probationibus contrarijs.i.contra confessiones deductis non me fundem:tñ nisi illas intellexissem non eram deditus ad consulendum.ille similiter debent iudices reddere magis faciles ꝛ proclines ad absoluēdum: attentis etiam verbis per ipsum Pirrum prolatis tempore ratifi/cationis quibus innuitur φ ipse erat paratus omnia confiteri ne amplius torqueretur.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxcix.

1 ¶ Statutum per quod nulla persona audeat facere adunatā cū armis vltra quatuor sub pena.xxv.ducatorū:si aliqui concurrerēt ad rumorem insultus cum zappis seu securibus vel similib⁹ debeāt puniri pena dicti statuti tanφ videantur illi vt insultantes fecisse adunatam.nu.seq.per totum.

2 Armorum appellatione an veniant fustes et lapides proprie lo/quendo.nu.4.

3 Jnquisitio que continet annum et mensem absqꝫ expressione diei an probet.

¶ Consilium.cxcix.

N nomine domini nostri
1 Jesu christi.¶ Licet in hac cōsultatione videatur pri ma facie dicendum φ dictus Franciscus et alij inquisi ti veniant cōdēnandi:quia videtur probari per duos testes qđ plures quatuor armati coadunati fuerunt armati vna cū dicto Francisco:et sic videtur incurrisse penam facientium adunā
2 tiam vigore statutorum de quibus in themate.† Aduertendum enim est φ fustes et lapides veniunt appellatione armorū.l.armo/rum appellatione.ff.de verbo.signifi.et institu.de pub.iud.§.item lex iulia.de sica.et glo.in verbo arma.in clemen.ne in agro.de sta/tu mona.ideo videntur fuisse armati illi qui habebant pulgectos et qui habebant bastones et multofortius illi qui habebant secu/res que sunt magis actuate ad nocendum et pariter etiam illi qui habebant zappas.¶ Tamen his non obstantibus contrarium ar bitror iuri magis consentaneum:videlicet dictum Franciscum et fratres et alios pro eorum parte inquisitos fore absoluendos. Jn dicta enim inquisitione intentatur insultus factus per Bartho/lutium contra Alouisium et Baldinum:et quod incisit ꝛ deuesta uit aratrum eorum et quod Franciscus Jacobus et Mattheus

fratres dicti Bartholutij et Vincẽtius ⁊ Crombus ⁊ Bernardinus ⁊ Petrus prestiterũt dicto Bernardutio auxiliũ consilium ⁊ fauorem. de insultu autẽ nihil probat̃ de incisione aratri nõ probat̃ plene. nã solus vnus testis deponit de visu ⁊ alius de auditu: qui testis de auditu nõ ꝓbat. c. tã literis. de testi. c. inquisitionis. de accu. l. testiũ. C. de testi. remanet solũ vnus testis q nõ ꝓbat. l. iurisiurandi. C. de testi. ⁊ c. in omni. ⁊ c. lʒ ex quadã. cũ si. extra eodẽ. de auxilio aliorũ nihil probatur subditur in fine inquisitionis. ⁊ predicta perpetrata fuerũt ⁊c. facientes armatam ⁊c. cõtra formã ⁊c. Circa quod est aduertendũ ꝙ statutum ponit vt diuersa delicta faciẽtiũ adunantiã cũ armis ⁊ eũtem ad adunatã cũ armis. sunt em̃ diuersa capitula in statutis de predictis loqnẽtia. itẽ diuersas penas irrogãt: nam facientibus imponit penam. xxv. ducatorũ. ⁊ eũtibus solum statuit penam. x. ducatorũ itaqꝫ vt diuersa sumũtur. in inquisitione autem intẽtatur primũ caput statuti ⁊ delictũ magis graue. non aũt probat̃ ꝙ aliquis fecerit dictã armatã seu adunantiã cum armis: immo potius ex dictis testiũ deprehenditur ꝙ nõ fuit ordinata adunãtia illa: sed potius ex improuiso vnus post aliũ accessit ita ꝙ crimẽ in inquisitione deductũ non probat̃: nec sup alio crimine põt sequi condẽnatio qm̃ ẽm formam inquisitionis que est loco petitionis dʒ ferri sẽtẽtia al's non valet. c. licet hely. de symonia. et. c. qualiter ⁊ qñ. el grãde. de accu. ⁊ facit cle. sepe. cũ si. de verb. sig. et ꝑ hãc viã pñt se tueri dictus Frãciscus ⁊ alij: ⁊ fratres ⁊ alij ab ei⁹ parte inquisiti vt veniãt absoluẽdi. pro quo secũdo facit q̃ lʒ deponat nisi vnus testis ꝙ fuerint adunati vltra quatuor vʒ dõnus Petrus alius testis vʒ Paulus del nero deponit ꝙ vidit in summitate ferre quosdã insimul coadunatos ⁊ vidit pacẽ ⁊ Baldinum eius fratrẽ inermes eũtes versus dictos coadunatos inter quos cognouit Frãciscũ marini ⁊ Bartholuciũ eius fratrẽ cũ quodã securi pro quolibet in manu ⁊ trõbus luce cũ quadã iannecta. ⁊ multos alios armatos diuersis armis: quos tñ ꝓpter loci distantiã quã q̃ erant coadunati. insimul dixit se non cognouisse iste testis nõ vr̃ cõtestis cũ alijs. nã alij oẽs deponunt ꝙ paces ⁊ Bernardinus inermes vidit eũtes versus coadunatos. ⁊ alij duo qui deponũt ꝯtra Frãciscũ et fratres ⁊ cõplices deponũt ꝙ dictus Bernardinus habebat balistã ⁊ Bartolus vnus ex dictis testibus deponit ꝙ paces habebat securim in manu. et alij etiã testes deponũt ꝙ paces habebat securim in manu ⁊ Bernardinũ balistã: ⁊ nihil deponit dictus paulus de officiali qui se interposuit nec de alijs socijs dicti Pacis prout deponunt alij testes. ⁊ nõnulli deponunt ꝙ tpe quo accessit officialis Frãciscus ⁊ Bernardinus erãt ipsi in quodã colle. ⁊ alij duo fratres in cãpo laborãtes: ita ꝙ potest loqui de alio actu ꝙ deponãt alij testes. ⁊ lʒ concordent in loco ⁊ tẽpore quia in tempore in articulo contentis.

5 † Profecto in inquisitione solet deduci pro tpe solum annus ⁊ mẽsis per. l. libellorũ. ff. de accu. ⁊ in vno mẽse pñt fieri plures adunate: ⁊ prout nõ creditur testib⁹ singularib⁹ ꝑ iura vulgaria: ita etiã non credit̃ testib⁹ qui pñt esse singulares et cõtestes prout dicit Bal. in. l. edicto. C. de edic. diui. ante mediũ. et in. c. bone. de elec. ⁊ in. l. testiũ. C. de test. col. viij. dũ loquitur de circũstãtia loci. ⁊ allegat̃ idẽ dixisse. d. Ant. in. c. cũ dilecti. de elec. ꝙ dictũ videtur saltẽ ꝓcedere qñ in aliquo videntur discordes lʒ si non possent esse singulares potuisset illa discordia reduci ad concordiã: posset etiã dici ad dictũ istius Pauli ꝙ forte vidit dictam adunatã dum officiales alloquebatur. d. Franciscũ ⁊ fratrẽ: q̃ etiã cũ officiali erãt ꝙ plures qui forte habebãt arma quos nõ cognouit dictus testis: et tunc nõ probaret adunatã prohibitã maxime cũ illa vba ⁊ multos alios pñt verificari in duobus. insti. de iure ꝑsonarũ. in fi. Bar. autem alius testis deponẽs cõtra Frãciscũ ⁊ fratres ⁊ cõplices non deponit qd̃ fuerint adunati: sed solũ deponit ꝙ venerũt ibi prope: forte erãt prope tñ separati: ita ꝙ non cõcludit de adunata: ⁊ maxime q̃ alius deponit ꝙ in fauorẽ Frãcisci veniebãt separatim. item alij deponunt ꝙ duo ex fratrib⁹ Francisci erant ad laborandũ vnus cũ bobus: alius cũ zappa in cãpo qui erãt ibi prope ita ꝙ iste testis non cõcludit necessario ⁊ ꝓbationes in criminalibus debẽt esse clarissime. l. sciãt. C. de proba. Tertio iuuatur hec pars si qs vellet instare qd̃ sint condẽnandi in. x. ducatis ex scd̃o capite statuti tanꝙ iuerint ad adunatã cũ armis. nã videt̃ dicendũ ꝙ illi qui stabãt in aliquo cũ armis minori numero quatuor: ⁊ nõ erat ordinatum qd̃ essent plures si ibi superuenerũt alij armati illi qui prius erant qui forte ignorauerant alios venturos nõ incidant in penã statuti: q̃ ipsi non iuerunt ad adunatam: ⁊ sic non verificantur verba statuti et vbi deficiunt verba deficit etiam statutũ. l. vbi autẽ. in princip. de admi. tuto. ⁊. l. iiij. §. pretor ait. ver. totiẽs. de dã. infec. cũ si. verificet̃ autẽ statutũ qñ sciẽtes qd̃ hʒ fieri adunata accedunt. itẽ in illis qui postꝙ sunt quatuor coadunati accedũt: ita qd̃ ipse vadit ad adunatam. facit quia hmõi statuta penalia sunt restringẽda. l. si ꝑses. et. l. interpretatione. de pe. ⁊. c. statutũ. in prin. de elec. lib. vj. cũ si. cũ aũt non probetur qui fuerint illi qui vltimo loco hoc est post quatuor coadunatos iuerint. ⁊ ex attestationibus deprehẽditur ꝙ fuit successiue decursum per beniuolos Francisci ad illum locum: ideo veniant absoluendi: q̃ melius est seu minus malum absoluere nocẽ-

4 tem ꝙ condẽnare innocentem. l. absentem. de penis. † Quarto et vltimo non videtur probari ꝙ ex parte Francisci fuerint adunati vltra q̃tuor cũ armis. lʒ em̃ large loquẽdo fustes ⁊ lapides ⁊ zappe ⁊ secures ⁊ pũgecti possent dici arma ꝑ. d. l. armorũ appellatione ⁊. sil'ib⁹. tñ ꝓprie ⁊ stricte loquẽdo nõ veniũt appellatione armorum ista q̃ sunt deputata principaliter ad alium vsum: prout est securis ad incidendũ ligna zappe ad ligonizandũ vineas pũgectos vt arbitror ad pũgendum bones quos hic vocamus li pulglione: al's sequeret̃ ꝙ quinqꝫ vel sex vel plures nõ possent simul ire ad ligonizãdum cũ zappis vel ad faciendũ ligna cũ securib⁹ vel ad arandũ cum pũgectis vel plures nõ possent simul portare lapides ad murandũ que essent absurda ⁊ ꝑ reductionem ad absurdũ est bonũ argumentum in iure. l. scire opʒ. §. aliud. de excu. tuto. ⁊. l. nã absurdũ. de iure patro. cũ multis si. ⁊ hoc qd̃ fustes ⁊ lapides ⁊ hmõi deputata ad aliũ vsum ꝙ ad nocendũ non veniãt ꝓprie appellatione armorũ tenuit Ange. in. l. si pignore. §. furẽ. ff. de fur. ⁊ Põta. in. l. j. §. occisorũ. ff. ad sille. qui Põta. allegat tex. cum glo. in auẽ. de armis. §. solos. sup vbo minores. in auẽ. de armis. ⁊ notata ꝑ Bar. in. l. j. ff. ad l. iul. de vi. et ẽm hoc illi q habebãt secures ⁊ zappas ⁊ pũgectos et bastones non debẽt cẽseri esse cũ armis: q̃ verba dicti statuti videntur stricte interpretanda q̃ penale ꝑ dicta. ꝫ. ⁊ remotis illis nõ probãtur fuisse plures quatuor cũ armis ex parte Frãcisci ⁊ fratrũ. ex quibus oĩbus simul iũctis cõcludo partes iudicis esse in absoluendo Frãciscũ ⁊ fratres ⁊ alios pro sua parte inquisitos ab insultu et adunata ⁊ auxilio ⁊ fauore in inquisitione intẽtatis. ⁊ ad adducta in contrariũ patet rñsum per adducta ꝑ hac parte.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cc.

1 ¶ Legitimatus a papa filius presbyteri an dicatur restitutus vel dispensatus ita ꝙ possit succedere patri presbytero ⁊ consequi legata ab eo facta. nu. seq. per totum.

2 Parentum appellatione qui veniant. nu. seq.

3 Matris appellatione non veniunt parentes lʒ mater veniat appellatione parentum.

Clausula generalis non trahitur ad specialiter prouisa.

4 Legari an possit aliquid filijs spurijs.

5 Actiones hereditarie non competunt aduersus singulares successores.

6 Heres grauatus recusans soluere legata facta spurio legitimato an priuetur suo iure tanꝙ contra defuncti volũtatẽ veniens. nume. seq. et. 4. et. 5.

7 Fructus rei relegate an sint legatarij vel heredis. nu. 12.

8 Filij descendentes ex filio spurio non succedunt auo quia nepos quo ad auum succedit intrando locum sui patris. nu. seq.

9 Spurius censetur esse sine patre nec dicitur esse de agnatione seu consanguinitate genitoris nec etiam coniuncta persona ꝑsumit.

10 Domus appellatione non venit bastardus nec etiam nepos ex eo legitimatus.

11 Alienato fundo per alterum ex fratribus stantibus in communione an possit agi per filium alterius fratris ad reuocationem dicte alienationis pro parte sui patris.

¶ Consilium. cc.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † Ad euidẽtiam dicendorum super primo ⁊ penultimo quesitis premittendum est ꝙ dictus ferperangelus non fuit a papa legitimatus sed dispensatum qd̃ non obstante ꝙ duret illegitimus: nihilominus non impediatur succedere qd̃ demonstratur quia papa non vtitur verbo legitimamus vel simili: sed vtitur verbo dispensamus: ⁊ a vbis nõ est recedendũ. l. ille aut ille. et. l. non aliter. de leg. iij. itẽ quo ad spiritualia remanet cũ defectu natalium: ⁊ sic spurius: ⁊ incõuenit ꝙ qualitates cõtrarie cõcurrant in eodẽ subiecto prout est esse legitimum ⁊ illegitimũ. legitimatus em̃ vere est legitimus vt probatur in auẽ. qui. mo. na. effi. legi. in prin. Preterea papa dispẽsat ꝙ non obstãte dicto defectu possit succedere ⁊ exercere officia ⁊c. non autem abolet defectũ sed tollit obstantiã defectus. ita sonant illa verba non obstante defectu apposita in literis gratiosis: ergo presupponere videtur ꝙ tempore quo habet succedere vigeat defectus natalium ⁊ non obstet: quia qualitas iuncta verbo intelligitur ẽm tẽpus vbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. itaqꝫ illa vba nõ obstante defectu nataliũ saltẽ innuũt si nõ artãt ꝙ defect⁹ nataliũ duret ⁊ nõ sit abolitus ꝑ legitimationẽ: sed tollat̃ obstantia ꝑ dispẽsationem apostolicam. similem differentiam inter dispensationem et legitimationem facit. d. Anto. in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. in penul. char. ⁊ Pau. de cast. in. l. sed si hac lege. §. patronum. de in ius vo. per illum tex. dicens se pluries consuluisse. et Pet. de ancha. in consi. ccxlij. incipien. ex tenore priuilegij. et Pau. de cast. in consi. ccxix. incipien. super isto puncto plura. vbi dicit qd̃ huiusmodi dispensatio est stricti iuris et differt a legitimatione idem scilicet qd̃ huiusmodi gratia sit dispensatio quedam non legitimatio: ⁊ qd̃ habẽs a papa similẽ gratiã non sit legitimatus nec nature restitutus sed solum dispensatus notat Baldus in quodam suo consi.

conſi.incip.in chriſti nomine amẽ.verba autẽ iſta ꝛc.qꝺ eſt inſertũ
inter conſilia Angeli impreſſa numero.cclxiiij.diſpenſationes au
tẽ ſunt odioſe ꝛ ſtricte interpretande.c.j.in fi.de filijs presby.lib.vj.
et.c.non poteſt.iuncta gl.in ꝟbo modicũ.de prebẽ.eo.lib. ꝛ notat
Pet.de anch.in conſi.ccxlij.incip.ex tenore priuilegij.dicẽs ꝙ legi
timatio eſt fauorabilis ꝛ hmõi diſpenſatio eſt odioſa.ideo verba
equiuoca in his diſpenſationibꝰ ſunt reſtringenda ꝛ interpretãda
cõtra diſpenſatũ.His premiſſis lꝫ ꝟba dicte gr̃e videantur habili
tare.d.ſer perangelũ ad ſuccedendũ patri:tñ videtur poſſe attẽta
ri cõtrariũ.ſ.ꝙ.d.ſer perangelus heres inſtitutus a ſer Carolo nõ
poſſet ei ſuccedere:et ꝑ ꝯñs inſtitutio de eo facta in teſtõ ſer Caro
li non valeat.nam ponderandũ eſt ꝙ in dicta diſpenſatione impe
trata a.d.ſer angelo fit mẽtio de genitrice ꝛ non fit mentio de geni
tore:qꝛ diſpenſat papa qꝺ.d.ſer perangelus in quibuſcũqꝫ bonis
genitricis ſuccedere valeat.non autẽ quicq̃ dicit de bonis genito
ris.ſi enim papa diſpenſans voluiſſet habilitare etiã ab bona geni
toris veriſil'r de eo expreſſiſſet.cum igitur non expreſſerit cẽſeatur
noluiſſe eum in diſpenſatione comprehendere prout in ſimili dicit
tex.in.c.ad audientiam.de decimis:immo ex quo de genitrice per
miſit de genitore videtur negaſſe.arg.l.cum pretor.ff.de iudi.et.c.
nonne.de preſump.cum ſi.et duplex ratio veriſimiliter mouere po
tuit papã ad nolendũ diſpenſare vt ſuccederet genitori.primo et
principaliter:quia magis reputauit ſcelus in preſbytero genitore
q̃ in muliere ſoluta:tum quia debet eſſe magis cõſtans:quia vir te
netur continentiam ſeruare ratione preſbyteratus:de quo nõ po
teſt pretendere ignorantiã.mulier autẽ mollis ꝛ nonnũq̃ violenta
ta.argu.text.in.l.j.C.de raptu virg.et potuit ignorare qualitatem
preſbyteratus que aggrauat ſcelus.ꝛ iura etiã magis aborrẽt quo
ad ſucceſſionẽ filiorum ſcelus ꝛ vitium paternum q̃ maternum:qꝛ
filij illegitimi admittuntur qñqꝫ ad ſuccedendum matri ꝛ nõ patri
in eiſdeꝫ terminis per ea que habẽtur in.l.ſi qua illuſtris.C.ad orfi.
ideo non mirũ ſi papa voluit habilitare filium ad bona genitricis
et non genitoris.ſcꝺo potuit mouere pontificẽ:qꝛ preſbyteri ha
bentes filios ſepe fraudant bona que ſpectarent ad eccleſiã ꝛ dant
filijs.ne ergo de facili magis id facere poſſet noluit forte in eiꝰ ſuc
ſucceſſione diſpenſare:et etiã qꝛ qñqꝫ eccleſie ſuccedit clerico.c.j.de
peculio cleri.ne eo caſu preiudicaret eccleſie quã veriſimiliter habe
bat genitor:ideo eſt veriſil'e qꝺ ex quo expreſſit de genitrice ꝛ non
de genitore de quo erat magis exprimenduꝫ:tum quia dignior tñ
quia maſculinũ concipit femininũ non econtra per iura vulgaria:
tum etiam maiori diſpenſatione indigebat.arg.eorũ que ſupradi
cta ſunt:nec fuiſſet veriſimiliter diſpenſans comprehendere geni
torẽ ſub generalitate.arg.l.apud labeonẽ.§.hoc edictũ.ff.de iniur.
maxime cũ expreſſerit de genitrice.ꝛ ideo nõ videtur obſtare id qꝺ
ſubditur ac parentũ:qꝛ ſub illa generalitate non erat trãſeũdũ quo
ad genitorẽ.arg.d.§.hoc edictum.attento maxime qꝺ erat ſpecia
lis mẽtio facta de genitrice que tolerabilius poterat ſub generali
2 tate tranſire.†Item verbum parentũ eſt indefinite prolatũ.et eſt
apte natum cõprehendere patrẽ ꝛ matrẽ ꝛ auũ ꝛ auiã ꝛ ceteros aſcẽ
dentes ſaltẽ vſqꝫ ad tritauũ l.iuriſcõſultus.§.parẽtes.ff.de gradi
bus.et.l.iiij.§.parentes.j.ff.de in ius vo.ꝛ indefinita ex rigore ver
borũ nõ equipollet vniuerſali ſed ex humanitate:et eſt text.in.l.ſi
ſeruitus.ff.de ſer.vrb.pred.ꝛ ibi Bal.Ang.ꝛ Rapha.ꝛ per illam.l.
idem no.Pet.de bellapert.in.l.ſi pluribus.de leg.ij.et tũc vl'r in
telligitur qñ eſt eadẽ ratio ꝛ conditio oĩm ſub vl'i cõprehenſorum:
al's ſecus:vt eſt theorica glo.Bar.ꝛ aliorũ in.d.l.ſi pluribus. ꝛ glo.
Jo.an.ꝛ doc.in.c.vt circa.de elec.li.vj.in caſu autem noſtro non eſt
eadẽ ratio in oĩbus parentibus.nã excluſio ſpurij fit ad refrenãdũ
vitium paternũ.l.fi.C.de na.lib.qꝺ vitium nõ cadit in alijs parẽti
bus q̃ in patre ꝛ matre.mater aũt non cõprehenditur ſub illa in
3 definita parentum qꝛ de ea erat ſpecialiter prouiſum.†Et gene
ralis clauſula nõ trahitur ad ſpãliter prouiſa.l.doli clauſula.ꝛ.l.ſti
pulationes cõmodiſſimũ.§.doli clauſula.de ꝟb.obli.ꝛ inter verbũ
genitricis ꝛ verbũ parentũ eſt poſita coniunctio que ſolet poni in
ter diuerſa:vt ꝑ glo.in rubrica.ff.de iur.ꝛ fac.igno.ideo ſub illa in
definita parentum cõprehendatur genitor:cuius conditio in hac
parte eſt vitioſa ꝛ non eſt vitioſa conditio aliorũ parentũ qui pñt
cõprehendi ſub illa indefinita dictione parẽtũ:merito dicta theo
rica vrget qꝺ non cõprehendatur genitor:attẽto maxime ꝙ diſpẽ
ſatio iſta eſt ſtricte interpretanda:vt.ꝫ.in euidentiali dictũ eſt.Eſt
etiam aduertendum ꝙ inter verbum genitricis et verbum paren
tum eſt copulatiua ac et inter verbum agnatorum et verbũ cogna
torum eſt copulatiua et.ſed inter verbum parentum ꝛ verbũ agna
torum non eſt aliqua coniunctio qꝺ non videtur factum ſine mini
ſterio.eſt enim de more quando plura ſubſtãtiua principaliter po
nuntur vnum poſt alterum vel inter quodlibet poni copulatiuam
vel ſolum inter penultimum ꝛ vltimum:ꝛ ſm iſtum communẽ mo
rem fuiſſet poſita copula inter verbũ parentũ ꝛ verbũ agnatorum
vel non fuiſſet poſita inter verbum genitricis ꝛ verbum parentum
et hoc ſuadere poteſt qꝺ genitiuus parentum regatur a genitiuis
agnatorum ꝛ cognatorum:ꝛ ſm hoc erit ſenſus qꝺ habilitetur ad
ſuccedendum agnatis ꝛ cognatis parentum ſuorum:ideo inter di
ctionem parentum ꝛ dictionem agnatorum non fuit poſita copu
la:ꝛ pro hac interpretatione facit quia agnati parentum non ſunt
agnati ſpuriorum prout infra dicam:ideo ſi referreretur verbum
agnatorum ad agnatos ipſius diſpenſati non poſſent ſub illo ver
bo comprehendi attinentes mediãte perſona patris ꝛ minus atti
nentes ex perſona matris:quia coniuncti mediãte femina nõ ſunt
agnati.l.ſunt autem agnati.ff.de legi.agna.tu.ꝛ inſti.eo.ti.§.j.ita
ꝙ non poſſent comprehendi ſub verbo agnatorum niſi deſcenden
tes legitimi:pro quoꝝ ſucceſſione paſſiua vel actiua non erat opus
diſpenſatione:ita ꝙ iſte intellectus videtur multum accommoda
tus et verbis et veriſimili menti diſpenſantis ꝑ ſupradicta:ꝛ diſpẽ
ſatio odioſa reſtringitur vt non cõprehendat genitorem ſed agna
tos ꝛ cognatos ipſius.videntur autem huic vltime interpretatio
ni ſequentia ꝟba ſi parentes agnati ꝛ cognati predicti inteſtati de
cederent ꝛc.ſed reſponderi poteſt qꝺ verbum parentum intelliga
tur de proximis:ꝛ ſic de patre ꝛ matre.agnati autem ꝛ cognati eo
rum poſſunt etiam eſſe ſuperiores aſcendentes ad quos poteſt re
ferri verbum illud parentes.item poteſt comprehendere genitri
cem de qua premiſit:ꝛ plurale nonnunq̃ ſumitur pro ſingulari.l.§.
vt in initio.et.§.deinde.iũcta glo.in verbo ſuperioribꝰ.ff.de poſtu.
tex.cum glo.in verbo apoſtolos.in.c.j.ne cleri.vel mona.et.l.non
eſt ſine liberis.de verbo.ſignifi.cum ſi.vel tertio vt comprehẽdat ge
nitricem vna cum alijs parentibus qui ſunt agnati vel cognati pa
rentum locutus fuit ſtatuens verbo pluralis numeri parẽtes.et ex
his videtur poſſe concludi ꝙ.d.ſer perangelus non potuerit inſti
4 tui nec legato honorari a dicto genitore.†ex quo infertur ꝙ inſti
tutio de eo facta a genitore non valuit:ꝛ per conſequens ſimiliter
non valuerunt pari ratione legata in teſtamento genitoris facta
quia talibus natis ex dãnato coitu non poteſt aliquo titulo relin
qui.auť.ex complexu.C.de inceſ.nup.ꝛ.§.fi.in auť.qui.mo.na.effi.
legi.et.§.fi.in auť.qui.mo.na.effi.ſui.ꝛ per conſequens non poteſt
dictus ſer perangelus petere dictam cameram a dicto Joãne frã
ciſco.qꝺ ꝛ ſecundo dicendum eſt ſi dictus ſer Carolus habebat ſuo
iure habitationem:quia tunc cenſeretur reliquiſſe habitationem
quam habebat licet finiretur.l.vxor patrui.C.de leg.ꝛ.l.qꝺ in rerũ.
§.qui vſumfructum.et.l.ſi domus.§.fi.ff.de lega.j.licet mihi nõ ſit
notum vtrum ſibi competeret ius habitãdi necne.ideo ſuper hoc
non facio magnum fundamentum.tertio non poteſt dicta came
ra peti aduerſus dictum Joãnem franciſcum quia legata debẽtur
5 ab herede non a legatarijs.†Actiones enim hereditarie non com
petunt aduerſus ſingulares ſucceſſores:ſed aduerſus ſucceſſores
vniuerſales.l.quotiens.C.de here.inſti.et.l.j.§.ſi heres.ad trebel.ꝛ
l.legatorum.in prin.de leg.ij.ꝛ licet ſit res legatarij:tamen põt emi
ab herede.et licet ipſe ſer perangelus ſit heres inſtitutus ꝛ a ſeipſo
6 ſibi relinqui non poſſit.l.ſi quidem.de leg.j.† tamen ꝛ alia ſunt in
dicto teſtamento ſibi in ſpecie legata que ſibi deberentur repudia
ta per eum hereditate ſi capax eſſet ꝛ hoc virtute clauſule codicilla
ris per quam legata cenſentur repetita a venientibus ab inteſt.vt
per Bar.in repe.l.j.ff.de iure codicil.ꝛ per Bal.in.l.fi.C.eo.titu.et
doc.in auť.ex cauſa.C.de libe.prete.ꝛ.l.eam quam.C.de fideicom
miſſis.quibus omnibus conſideratis concludo ꝙ dictus ſer peran
gelus non poteſt petere dictam cameram in dicto teſtamento ſibi
relictam.Ex quo infertur ꝙ licet ex dictis rationibus dictus Joã
nes franciſcus recuſet dare dictam cameram dicto ſer perangelo:
nihilominus ſibi debentur ſibi relicta ꝛ etiam res eidem in ſpecie
bus relicte:ꝛ quia rerum teſtatoris trãſit recta via dominium.l.le
gatum ita.de lega.ij.vere a die adite hereditatis.l.ſi tibi homo.§.
cum ſeruus.de leg.j.ꝛ ficte a die mortis teſtatoris.l.a titio.ff.de fur
7 tis.†ideo fructus rerum legatarum pertinẽt ad legatarium:quia
ſunt percepti ex rebus legatarij ꝛ qui ſemel fuerunt legatarij.ſ.duꝫ
erant partes rerum:quia pendebant in fundo legato.l.fructus pẽ
dentes.ff.de vſuf.ꝛ hoc in fructibus perceptis poſt aditam heredi
tatem quo tempore queritur verum dominium rerum legatarum
et qꝺ fructus percepti per heredem ex rebus teſtatoris pertinent
ad legatarium in ſpecie tenẽt Pet.de bellaperti.Cy.Bar.ꝛ Ang.
in.l.in legatis.C.de vſuris ꝛ fruc.leg.qꝺ ꝛ tenẽt oẽs prout dicit ibi
Saly.idẽ tenẽs qꝺ ꝛ vult ibi glo.ꝑ dictã rõneꝫ ꝛ ꝑ.l.herẽnius.ff.de
vſuris.ꝛ habeť ꝓ indubitato.Percepti aũt poſt mortẽ teſtatoris
ante aditã hereditatẽ doc.cõiter oẽs tenẽt ꝙ nõ queranť legatario
ſed hereditati ꝛ ſucceſſiue heredi ꝑ.l.qꝺ ſeruus.de leg.ij.Sed lꝫ in
terim ꝑcepti nõ querãtur legatario:ſed hereditati.ꝛ deinde heredi
prout oẽs tenẽt:tñ gl.in.d.l.qꝺ ſeruus.tenet ꝙ heres teneť dictos
fructus ꝑceptos poſt mortẽ teſtatoris ante aditã hereditatẽ reſti
tuere legatario ꝑ.l.huic ſcripture.ff.ad.l.aqui.ꝛ.l.apud iulianum.
in prin.de leg.j.ꝛ.d.§.cũ ſeruus.ꝛ idẽ approbat Bart.in.l.ſeruo le
gato.in prin.de leg.j.ꝛ in.d.§.cum ſeruus.ꝛ in.d.l.qꝺ ſeruus. qꝺ et
tenet Ange.in.d.§.cum ſeruus.ꝛ in.d.l.ſeruo legato.ꝛ idem videť
tenere Bald.in.d.l.cũ ſeruus.qꝺ ꝛ tenet Pau.de caſt.in.d.l.ſeruo
legato.in prin.per.d.glo.in.d.l.qꝺ ſeruus.ꝛ per.d.l.huic ſcripture.
et per.d.l.apud iulianum.§.j.ver. et ſi ſeruus.et profecto maxima

est eorum auctoritas: verū quia sunt ꝛ alij tenētes in hoc contrariū nō audeo quicꝙ̄ sup hoc firmare pronūc. concludo autē intrepide qḋ peti pōt ipse res legate ꝛ fructus pcepti post aditā hereditatē. puto aūt ꝙ nulli vel pauci pcepti fuerūt post mortē testatoris ꝛ ante aditā hereditatē si presupponitur ser perangelū potuisse succedere dicto ser Carolo prout presupponit ipse ser perangelus: quia prout audio ipse ser perangelus cōtinuo stetit in possessionē bonorū dicti ser Caroli testatoris. sinautem presupponaṫ ipsum nō posse succedere prout supra circa primū quesitū cōclusum fuit: tūc nō fuisset hactenus adita hereditas: qꝛ delata fuisset ab intest. dicto Joāni frācisco tāꝙ̄ primiori agnato dicti ser Caroli: nā dictus ser perangelus spurius censetur esse sine patre: vt instit. de nup. §. aduersus. ꝛ suadet ethymologia vocabuli: qꝛ spurius dꝛ quasi sine
8 patre natus. †Et filij descendētes ex filio spurio nō succedūt ano qꝛ nepos quo ad auū succedit intrādo locū filij sui ꝙ̄ patris. §. cum filius. insti. de here. ab intest. ꝛ in autētico. eo. ti. §. j. Sed ipse filius nullū habuit vnꝙ̄ locū nec mereṫ nominari filius. d. auē. ex cōplexu. et. d. §§. finalib⁹. ex quib⁹ sumiṫ ideo ipsi filij ser Angeli non succedūt: pro quo facit qꝛ veniūt ex radice corrupta prout solet dici p doc. in. l. illā. C. de colla. ꝛ in. l. maximū vitiū. C. de libe. pte. in qōne illa si statutū excludit filiā dotatā volētes ꝙ excludanṫ oēs qui nō attinēt nisi mediāte filia ea rōne: qꝛ veniūt ex radice corrupta: ꝛ ita intelligūt dicta p Bar. in. l. ij. §. videndū. ad tertiū. lꝫ Bar. alia rōne
9 moueaṫ ꝛ p hec sit rñsum ad tertiū ꝛ quartū dubiū. †Restat vt ad quintū quesitū descendā. circa qḋ est aduertendū qḋ spurius vt dictum est iuris cēsura cēsetur esse sine patre. d. §. aduersus. ideo ipse non reputaṫ agnatus nec est cōsanguineus genitoris prout et no. Bart. in. l. tutelas. ff. de capi. dimi. nec dꝛ filius nec agnatus vel cognatus genitoris. Bal. in. l. humanitatis. C. de impub. in penulti. char. ꝛ qḋ nō sit agnatus cōcludit etiā Bal. in cōsi. mihi. cxxvi. inci. filia dicte cōcubine ꝛ nō reputatur cōiuncta persona ideo nō pōt agere sine mādato pront voluit Jnnocē. in. c. nōnulli. de rescrip. et Bal. in. l. cū acutissimi. C. de fideicō. ꝛ Pau. de ca. in cōsi. clxxxj. idē
10 dicit de filio bastardi. †Et nepos ex filio bastardo non dicitur esse de domo aui. dicit Bal. in. l. fi. C. de verb. sig. si eīn bastardus qui est primus nō dꝛ esse de domo ita nec etiā nepos ex eo legitimus ſm eum. ꝛ siṁr Pet. de anc. in suo cōsi. incip. visis et diligenter considerātis. dicit ꝙ filius spurius vel bastardus non est de domo. ꝛ ex his videtur dicendū ꝙ dictus ser perangelus vel eius filij proprie loquēdo non veniāt in substitutione facta dicto Joanni francisco in testō ser Gregorij sui patris: iō alio non apparēte dictus ser perangelus ꝛ eius filij non sunt successuri in dictis bonis etiā si dict⁹ Joā
11 nes frāciscus decederet sine liberis. ¶†Circa vltimū breuiter concludo ꝙ. d. Joānes frāciscus pōt petere ab heredibus dicti virilis medietatē dicte petie terre: qꝛ non potuit ser Carolus sibi preiudicare et id quod nostrum est non potest sine facto nostro a nobis auferri. l. id quod nostrū. ff. de re. iu. ꝛ hoc clarū: qꝛ non presupponitur elapsum tātum tēpus qḋ sit decursa prescriptio que requireret cursum. xx. an. cū sit emptor diuersi territorij. l. fi. iūcta gl. C. de lōg. tēp. prescrip. potest etiā si non vult agere cōtra heredes virilis petere precium susceptum pro dicta dimidia. l. mater. C. de rei vē. l. j. C. de rebus ali. nō alie. ꝛ. l. si cum seruū. ff. si cer. pe. Et hec quia cla
12 ra sunt non insistendū. ¶†De fructibus autem vtrū peti possint esset videndū vtrū fuerint in bona vel mala fide. si eīn fuissent in mala fide tenerentur de pceptis si in bona fide tenentur extantes restituere. l. certum. C. de rei ven. non autē consumptos ex quibus non sunt facti locupletiores. d. l. certum. ꝛ. §. si quis a nō domino. insti. de rerum diui. sinautē esset factus ex eis locupletior ipse virilis vel eius filij tūc possent repeti cōditione sine causa ex equitate. l. si me et titium. ff. si cer. pe. prout voluit ibi Ang. allegans Jnno. in. c. in literis. de resti. spo. qḋ ꝛ voluit Bar. in repeti. l. fructus. ff. de rei vē. et. d. Anto. ꝛ Panor. in. c. grauis. de resti. spo. quorum maxima est auctoritas: verum quia nonnulli tenent in hoc contrarium: ideo hoc vltimum aliter non firmo.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. ccj.

1 Salarium collaterali potestatis electo a prioribus et communitatis consilio ex priuilegio communitati indulto an debeatur a potestate vel communitate stante bulla pape ꝙ collaterali sic electo solui debeat salarium integrum per potestatem. nu. seq. ꝛ p totū.
2 Contractus in dubio gesti presumuntur ſm ea que sunt consueta fieri.
3 Contrahentes censentur se velle confirmare cum dispositione iuris communis.
4 Consilium an representet totam ciuitatem.

¶Consilium. ccj.

1 N nomine dñi nostri iesu christi. ¶†Viso tenore breuis et electionis de quibus supra queritur quis teneatur ad solutionem dicti salarij collateralis: quia causa breuis est et leuem meo iudicio habet dubitationem: ideo breuiter expediam. lꝫ enim videatur prima facie dicendum ꝙ dictum commune treuij teneatur dicto collaterali ad soluendum dictum salariū ex eo quia dictū consilium vt presupponο representat communitatem prout solet ad hoc notata per glo. in. l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. et p glo. in rubrica. C. que sit longa consue. ꝛ per Bar. in rubrica. ff. de decu. et per glo. in. l. nulli. ff. qḋ cuiuscꝫ vniuer. no. et per glo. in. l. j. C. de decu. lib. x. et facit glo. ꝛ qḋ ibi per Ange. in. l. j. ff. qḋ cuiuscꝫ vniuer. noīe. ideo videṫ dictus collateralis electus a cōmunitate: et ideo videtur communitas quasi contraxisse cum eo vt iret ad exercendum dictum officium cum salario in electione deputato. argu. l. qḋ semel. ff. de decre. ab ordi. fac. ꝛ que per Bart. ibi ꝛ in. l. oēs populi. de iusti. et iure. cum igitur electus impleuerit ex parte sua: quia accessit ꝛ exercuit officium ꝛ impleuit qḋ sibi incūbebat. ideo videtur ꝙ ex aduerso debeat communitas seruare dictum tacitum
2 contractū per ea que habentur in dictis iuribus. ¶†Tam en his non obstantibus contrarium puto aperta fronte concludendum quoniam per indultum summi pontificis statuitur ꝙ potestas habeat tenere collateralem cum salario. xl. flore. et qḋ electio ptineat ad priores: et concilium generale dicte terre treuij. dat ergo papa prioribus et concilio facultatem eligendi collateralem cui salariū soluendum esset per potestatem: nec voluit papa prioribus ꝛ concilio concedere facultatem obligandi communitatem. cum itaꝙ̄ ipsi elegerint auctoritate eis super huiusmodi a sanctissimo domino nostro concessa: ꝛ sanctitas sua non concesserit facultatem obligandi communitatem. ideo communitas non censeatur obligata. Nec insuper habuerunt animum obligandi cōmunitatem: tū quia contractus interpretantur gesti ſm ea que cōsueta sunt. l. qḋ si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic. et. l. licet. C. de loca. et. l. cum delationis. §. asinam. de fun. instruc. cum multis si. sed non erat consuetum qḋ communitas solueret salarium collaterali vel iudici maleficiorum: sed solitum erat solui per potestatem merito censetur actū qḋ potestas soluat ꝛ collateralis exigat a potestate non a communi dictum salarium: tum quia verba electionis id suadent quatenus ipsum eligant cum honoribus ꝛ oneribus ꝛ emolumentis solitis et consuetis solitum erat recipere emolumentum salarij a potestate non a communitate ꝛ ab eo petere. ideo cum tali emolumēto et onere censeatur electus: et confert etiam quia in electione dicitur ꝙ sit soluendum de salario potestatis. decet autem ꝙ si salariū
3 est potestatis ipse soluat qḋ suum est. †Cum etiam quia cōtrahētes censentur se conformare cum dispositione iuris cōis vel municipalis si extat per ea que signanter not. Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de operis liber. cuius dictum approbat in. c. potuit. in fi. de loca. et in. l. fi. de condi. et demon. ad idē qḋ post Dy. dicunt Bart. et Ang. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad trebel. et ibi Pau. de ca. in lec. paduana. et qḋ dicit Bal. in. l. precibus. C. de impub. ꝛ qḋ dicit Pet. de ancha. l. tres fratres. ff. de pac. ꝛ qḋ habetur per doc. in. l. fina. C. de Vb. sig. et in. l. cum ita legatur. §. in fideicommisso. de lega. ij. et qḋ ibi per glo. ꝛ multa similia possent adduci. Cum itaꝙ̄ ius municipale pontificium resultās ex dicto indulto pape statuat qḋ ptās soluat dictū salarium. Et generalis consuetudo etiam cōcurrat. s. ꝙ potestates soluant salaria collateralibus ꝛ alijs officialib⁹. ideo censetur ita actum in illa electione. ꝛ si quis contractus censeretur resultare ex dicta electione inter cōitatē terre treuij. ꝛ dictum collateralem electum: licet posset dici ꝙ dictum concilium in hoc non representauerit cōmunitatē qꝛ fecit concilium dictā electionē ex commissione cōitatis: ꝛ sic vt representans cōmunitatē. Sed ex commissione pape: vt patet ex tenore electionis in qua exprimitur qḋ id faciunt vigore auctoritatis eidem concilio per summum pōtificem concesse. non ergo id fecerūt vigore auctoritatis concesse a
4 communitate. †Cōcilium autē representat cōitatem quatenus id statuta concedunt. not. Bart. in dicta rubrica. ff. de decu. et sentit glo. in. d. §. referṫ. ꝛ qḋ not. Bar. in. l. aut facta. §. fi. ff. de penis. nec iure cautū reperiṫ ꝙ particulares hoīes repñsentēt cōitatē nisi sint due partes hoīm totius cōitatis solēniter cōgregate p ea ꝙ̄ habentur in. l. nulli. ff. qḋ cuiuscꝫ vni. no. ꝛ in. l. qḋ maior. ad muni. Nec in generali cōmissione concessa p statuta dicto concilio venit electio collateralis et multominus constituēdi sibi salariū soluendū p cōitatē saltē illud qḋ soluere tenebaṫ potestas. in generali eīn cōmissione nō venit id qḋ cōcedens nō fuisset in specie cōmissurus regula in generali. in. vj. et. c. ij. de offi. vica. eo. lib. et. l. obligatione generali. ff. de pigno. Ex quib⁹ oībus puto intrepide cōcludendū ꝙ dictū salariū nō debeat soluere cōe treuij. sed potestas ad adducta in cōtrariū apparent rñsiones p adducta pro hac parte.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. ccij.

1 ¶Testiū an probetur per testes ꝛ si inter se discordāt an saltim vt codicillus valeat. nu. 4. et per totum consi.
2 Testis deponēs ꝙ actus fuit factus in presentia titij audientis et titius asserat se non intellexisse non est periurus.
3 Codicillis quinꝙ̄ sufficiunt testes.

Testis

4 Testis asserens testamentum esse factum an debeat deponere institutionem heredis esse factam vna cum. vij. testib⁹ rogatis vt testm̄ validum possit dici.
5 Legatum omnium bonorum qn̄ trahatur ad institutionem, vt dictum institutio ꝛ non legatum.
6 Interpretari qd̄ debeat actus vt potius valeat q̄ pereat in quo regula non procedat.
7 Eligens vnum ex duobus non censetur alteri renūciare saltem qn̄ nullitas actus ex tali electione resultat.
8 Testm̄ qn̄ non possit trahi ad clausulam codicillarem.

¶ Consilium. ccij.

N nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ Quāq̄ in hac cōsultatione videatur p̄ma facie dicendū q̄ dicta vltima volūtas sit sufficiēter pbata. Nā super ea deponūt. viij. testes: quorū tres deponūt de solo auditu: itaq̄ nihil eos probare fatendū est per. c. tam literis. de testi. et. c. inquisitionis. de accu. cū cōcor. Tamē quinq̄ testes deponūt q̄ Camillus reliquit bona sua dicto Petro si predecesserit. nā primi duo testes vcʒ Thadeus ꝛ Mattheus qui deponunt extense: ꝛ alij tres testes vcʒ Bernardinus Nicolaus ꝛ Vitalis qui deponūt vera esse contēta in articulo ꝛ articulus illud continet: merito isti quinq̄ testes videnꝫ cōcordes: ꝛ in hoc ꝛ in loco ꝛ tēpore ꝛ in contestibus non discordant. Et lʒ videantur discordare: q2 primi duo testes super interrogatorio deponant se non fuisse rogatos: et alij tres testes videantur deponere contrarium: tn̄ videntur cōcordandi: quia nō quilibet intelligit q̄ si testator dicit sitis testes q̄ sit rogare. et ꝑpterea forte illi duo deponūt q̄ non fuerūt rogati vel forte ipsi nō intellexerunt illa verba prolata a Camillo de quib⁹ depo-
2 nunt alij tres testes: † prout al's concordantur testes quorū aliqui dicunt q̄ fuerunt actui presentes titius ꝛ seius: ꝛ ipsi titius ꝛ seius deponūt q̄ ipsi non fuerunt illi actui presentes q2 illi qui deponūt de presentia titij ꝛ seij intelliguntur deponere de p̄ntia corporali: vt no. Bar. in. l. j. ff. de aucto. tut. ꝛ sic testis q deponit de p̄ntia alterius nō est periurus si ille tertius nō intellexit. nā testis deponit de eo qd̄ ipse sensu percipit. l. testiū. C. de testi. l. testamento. §. fin. ff. de testa. cū si. intelligētia aūt alterius non vꝫ merito de illa testis non deponit: ita dicamus in casu nostro si aliqui deponūt q̄ dixit astātibus qd̄ essent testes: ꝛ aliqui deponunt q̄ nō fuerunt ipsi rogati: quia ipse Camillus potuit proferre illa verba ꝛ ea aliqui intellexe-
3 rūt ꝛ aliqui ex astātib⁹ non intellexerūt. † Cū aūt in codicillis sufficiāt quinq̄ testes etiā non rogati. l. fi. §. in omni. C. de codi. idcirco si non potest valere vt testm̄ valeat vt codicillus. presumiꝫ em̄ quis velle facere actū vt valeat: idcirco interpretari dʒ actus vt valeat et nō vt pereat. l. quotiēs in actionib⁹. ff. de reb. dub. ꝛ. c. si papa. de priui. lib. vj. cū cōcor. etiā si testator destinauerit facere actum vno modo: si non valet vno mō substētatur alio mō quo valere potest. l. miles qui destinauerat. ff. de mili. test. ꝛ lʒ v̄ba directa ciuilia prout est verbū heres ꝛ verbū instituo: prout habeꝫ in. l. verbis ciuilib⁹. de vulg. ꝛ pupil. conueniāt testō. l. non codicillū. C. de codici. tamē in codicillis apponi possunt ꝛ obliquantur. l. sceuola. ſm qd̄ cōiter intelligitur. ff. ad trebe. ꝛ qd̄ habeꝫ circa clausulā codicillarē p Barto. in. l. j. ff. de iure codi. ꝛ per Bal. in. l. fi. C. eo. ti. ꝛ per eos et alios doc. in auꝫ. ex causa. C. de libe. prete. p quā v̄ba directa ciuilia obliquātur prout oēs concordāt in dictis iuribus. et per hec videꝫ cōcludendū q̄ dicta dispositio vt supra probata p dictos testes valeat
4 tāq̄ codicillus. ¶ † Tamē his minime refragātib⁹ cōtrarium puto apta frōte concludendū. s. q̄ dicti testes non probēt vltimā volūtatē validā. nā primus articulus sup quo testes deponūt ponit qd̄ Camillus reliquit ꝛ iudicauit bona sua dicto Petro ipsumq̄ heredē instituit atq̄ fecit ꝛ tres vltimi testes ex quinq̄ testib⁹. s̄. nominatis deponūt vera esse contēta in dicto articulo: ꝛ quia indefinita equipollet vniuersali. l. si plurib⁹. de le. ij. cū concor. ideo deponūt q̄ Camillus instituit ꝛ fecit heredē dictū Petrum ꝛ Nicolaus palecte quartus ex dictis quinq̄ testibus deponit q̄ Camillus instituit dictum Petrum. itē Mattheus secūdus testis deponit qd̄ pluries audiuit a dicto Camillo q̄ in casu quo ipse decederet volebat q̄ eius bona oīa essent Petri sui fratris ꝛ ipsum eius heredem instituebat. ꝛ isti quatuor testes deponunt q̄ faciebat testm̄ ꝑpter dicta v̄ba directa ciuilia in dicta vltima voluntate apposita p. d. l. non codicillū. primus autē testis in effectu deponit q̄ dictus Camillus dixit: che lassaua ad pietro li bieni soi. idē Petrus versa vice iste Tadeus dici primus testis non deponit de institutione heredis nec de interuentu septem testium nec de rogitu ipsorū testiū que omnia in testamento requiruntur. l. hac consultissima. in prin. et. §. per nuncupationem. et. l. in testamentis. C. de testamen. cum simili. immo deponit se non fuisse rogatum: et sic potius deponit de codicillis q̄ de testamento: ex quo potest dici non concordare cū alijs testibus: et maxime quia Mattheus vestri secundus testis deponit q̄ pluries audiuit: et sic deponit q̄ ille actus fuit reiteratus prout ꝛ erat actus reiterabilis ita q̄ vnus testis potest deponere de vno actu et alius de alio prout et suadet illa discordia sup rogitu: que licet posset forte tolerari qn̄ appareret q̄ deponerent de eodē actu p dicta supra in adductis pro altera parte: tamē quia possunt etiā cōcordari q̄ vnus deponat de vno actu ꝛ alius de alio et in vno testes fuerint rogati ꝛ in alio secus: ideo confert ad non contestualitatem. Et al's dicit Bal. in. l. edicto. nō multū ante medium. C. de edic. diui. ꝛ in. c. bone. de electio. qd̄ prout non probant testes singulares: ita nec testes qui possunt esse singulares et contestes. Et idem videtur velle Bal. in. l. testium. in. viij. colū. C. de testi. et. d. Anto. in. c. cum dilecti. de elec. et licet alij testes vocent istū Mattheum dici in contestem: tamen ipse non vocat eos in contestes nisi vnum et alium per verbum suo videri: et potuit continge re qd̄ dictus camillus pluries protulerit hec v̄ba in presentia dicti Tadei: ꝛ tamen ipse tadeus non recordetur nisi de vna vice in qua non interuenerint alij quos ipse non vocat in contestes: et de illa deponat et alij de alia: et omnes depositiones potuerunt fieri in eodem loco: maxime cum ibi communiter conuersarentur. s. in salecta domus eorum habitationis: ita q̄ non tollit hoc mediuꝫ qd̄ concordant de loco. ad tempus autē non se artant ita q̄ resultet cō-
5 testualitas vel singularitas testium. † Alio autem medio magis plano deducitur q̄ dicte attestationes non releuent dato qd̄ sint contestes: quia quatuor ex dictis testibus deponunt de institutione heredis que ostendit q̄ disponens voluerit facere testamentuꝫ per. d. l. non codicillum. vbi casus: et sic quatuor testes deponūt de testamento ꝛ ad testamentum potest adaptari etiam depositio primi testis: quia relictum omnium bonorum alio non instituto herede trahitur ad institutionem heredis. l. his verbis. in prin. de here di. insti. cū sua glo. ꝛ ibi per doc. ꝛ per eos in. l. centurio. de vulga. et pupil. ꝛ in. l. precibus. C. de impube. in testamento aūt requirūtur septem testes pro solēnitate ꝛ ad probationem. d. l. hac consultissima. ꝛ. d. l. in testamentis. et. l. heredes palam. in fine princi. de test. ideo de hac consultatione est casus in. d. l. non codicillum. prout declarat ibi glo. ꝛ alij sequuntur cōiter oēs. ¶ Nec ob. adducta in cōtrarium. omnia em̄ tollūtur per. d. l. non codicillum. que ibi habētur. licet enim codicilli probentur p quinq̄ testes etiā nō rogatos: tamen ista vltima voluntas non fuit codicillus sed testm̄: ꝛ via quā elegit Camillus illa sibi pateat. l. si mulier. §. fin. ff. qd̄ metus causa. qd̄ potuit noluit qd̄ voluit implere nequit. l. multum interest. s̄. si
6 quis alteri vel sibi. † nec obstat q̄ quis presumitur eligere viam vt actus valeat. et illa interpretatio fieri debet. s. vt valeat qd̄ agiꝫ p. l. quotiēs in stipulationibus. de v̄b. ob. cū alijs iuribus. s̄. adductis. quia respondetur q̄ maior est presumptio que sumitur ex qualitate dispositionis: prout est ista que resultat ex institutione heredis quā q̄ illa q̄ actus valeat: vt probaꝫ in. d. l. non codicillū. ꝛ ibi notatur. Jlla em̄ iura loquuntur in rebus dubijs: sed verba directa ciuilia reddūt rem claram: vt sepe allegata. l. non codicillum. ꝛ ibi notatur. numerus enim quinq̄ testium ꝛ non plurium causat presumptionem qd̄ voluerit codicillare ꝛ non testari: sed succūbit contrarie presumptioni q̄ resultat ex huiusmodi tenore actus qd̄ est nota
7 bile ſm Raph. fulg. ibi. ¶ † Nec predictis obst. d. l. miles qui destinauerat. quia ibi fit transitus de testamento ad testamentum ꝛ in habentibus symbolum facilis est transitus. l. in rem actio. §. item quecūq̄. ff. de rei vendi. et in. l. si cum patrono. ff. de bo. pos. sed hic fit transitus de testamento ad codicillum in quibus non cadit tanta proportio prout soluit Pau. de ca. in. d. l. nō codicillū. preterea ibi actus q gerebaꝫ poterat conuenire vtriq̄ modo. iō q amplectiꝫ vnū nō cēsetur renūciare alteri saltē si resultat nullitas actus: vt in lege ꝯtraria latis innuit tex. ibi. sed magis vtroq̄ modo gerere voluisse: sed testari ꝛ codicillare nō cadūt in eodē subiecto. Nec institutio cadit in codicillo: q2 hereditas dari nec adimi pōt in codicillis. l. qd̄ p manus. ff. de iure codi. ꝛ. l. ij. C. eo. ti. cū si. Preterea multa specialia disponūtur in testamētis militū nō incōueniret si etiā
8 hoc induceret. ¶ † Nec ob. d. l. sceuola. q2 in. d. l. nō codicillū dātur plures r̄nsiones. Bal. em̄ r̄ndet q̄ fuit ibi vsus v̄bo cōi substituto: que solo satis ꝯuenit illi l̄re. sʒ put dicit Salyc. in. d. l. nō codicillū. d. l. sceuola. cōiter intelligiꝫ etiā si apposita fuissent v̄ba directa ciuilia. iō ſcdo Saly. soluit q̄ ibi cōstabat q̄ codicillabat hic nō cōstabat. Et iō si corā quinq̄ testib⁹ fuisset facta substō p v̄ba directa ciuilia dispō nō valeret ſm eūdē Saly. ſm quē qdā tertio soluunt qd̄ aliud in dispōne totali put est institutio. d. l. nō codicillū. aliud in particulari prout est substitutio. vt. d. l. sceuola. Et lʒ Saly. in. d. l. non codicillū. dictā solutionē impugnare conetur. tn̄ Bart. et doc. cōiter in. l. j. §. si quis ita. de v̄bo. obli. Faciūt dictā distinctionē totalis vel particularis dispositionis. ꝛ potest esse ratio differētie: q2 qn̄ quis facit substitutionē vulgarē ei qui est institutus in alia vltima volūtate non videtur voluisse impugnare institutionē factam de illo cui substituit. Sed si esset aliud testm̄ censeretur voluisse primū reuocare cū nemo paganus possit decedere cum duobus testamētis. nam vltimum reuocat primum. §. posteriore. institu ta quibus modis infirmatur testamentum. Jdeo ne censeatur sibi ipsi in volūtate cōtrarius nō est mirum si interpretaꝫ voluisse codicillare

vel substitui quantũcũqꝫ verbis directis. Quecunqꝫ autem ex dictis solutionibus procedat tollitur quo ad propositum nostrum contrariũ. d. l. sceuola. q2 in casu nostro non sumus in verbo cõiter substituo: nec apparet qȯ voluerit codicillare: nec agit̃ de substitutione ⁊ sic de particulari substitutione: ⁊ per consequẽs remaneat conclusio supra facta qȯ non probetur per dictas attestationes aliqua vltima voluntas valida.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cciij.

1 ☞ Sorores vltimi masculi decedentis ab intestato cum vnica filia an excludant matrem dicte filie premortue ab intestato a quadam domo relicta masculis cũ hoc ꝙ nõ possit alienari sed ad mares omnino imperpetuũ deuenire voluit: de qua prohibitione latius infra isto consi. nu. seq.

2 Copulatiua et posita inter psonas an inducat repetitionẽ prout quando inter res ponitur. nu. 4.

3 Alienari prohibita certa domus quia testator voluit eam peruenire imperpetuum ad liberos masculos et descendentes ex eo vel eis imperpetuum an masculis non existentibus succedat in dicta domo femine. per totum.

3 Copulatiue natura est ꝙ ponatur inter diuersa et qñqꝫ ampliat.

¶ Consilium. cciij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † Licet in hac cõsultatione videat̃ prima facia dicẽdũ ꝙ dicta domus pertineat ad heredẽ dicte violãtis q̃ successit Nicolao tertio suo patri vel si se nõ immiscuit hereditati paterne illã trãsmisit ad ei⁹ hr̃des quoscũqꝫ. l. apud hostes. C. de suis ⁊ leg. ⁊. l. si fratris. C. de iure delibe. ⁊. l. ventre. ff. de acqui. here. ⁊ ꝯñr trãsmisit hereditatẽ ad helysabet ei⁹ matrem que succedit filie. auť. defuncto. C. ad tertu. exclusis omnibus trãsuersalibus exceptis fratrib⁹ vtrinqꝫ cõiũctis ⁊ filijs dictoꝝ fratrũ: vt ibi. ⁊ sic exclusis Dianora ⁊ Andriola amitis dicte violãtis. dicta em̃ domus puenit ad. d. Nicolaũ tertiũ. nam dicta dom⁹ fuit primi Nicolai testatoris proaui dicti Nicolai tertij: qui Nicolaus tertius remãsit solus ex descẽdẽtibus masculis dicti primi Nicolai testatoris ex masculina linea ad quos masculos p lineã masculinã descẽdentes dictus testator voluit dictã domũ imperpetuũ peruenire. nã phibuit ppetuo alienationẽ dicte domus: q2 voluit dictã domũ ad suos posteros ⁊ descendentes mares ⁊ ex masculina linea et sic ad mares se restrinxit: ergo feminas exclusisse seu nõ inuitasse ad fideicõmissum dicte domus: q2 qui de vno pmittit de alijs videt̃ denegare. l. cũ preter. in princ. ff. de indi. ⁊. c. nõne. extra de presum. cũ concor. qȯ ⁊ demõstrat et declarat eius volũtatẽ ipse testator in sequẽti specifica substitutione dũ dicit dictoꝝ marij ⁊ galeotti quãdocũqꝫ decesserit sine liberis ⁊ descẽdentib⁹ marib⁹ seu etiã decesserit supstitibus ex eo liberis masculis qui etiã decesserint nõ extãtibus vel remanentib⁹ ex eis aliquibus liberis maribus: vel si aliqñ ꝯtigerit qȯ nemo ex ipsis liberis maribus supsit voluit eo casu partẽ suã dicte domus puenire ad filiũ supuiuentẽ dicti testatoris ⁊ eo premortuo ad eius liberos masculos: et ex eo ex linea masculina imperpetuũ descendentes nõ etiã totiens repetit de masculis: ⁊ ex linea masculina nisi q2 vr̃ ꝙ noluerit venire feminas nec descendẽtes masculos ex linea feminina adminiculat̃: q2 etiã supra pmittit ꝙ masculi possint inter seipsos masculos dictã domum alienare: ⁊ sic qualibet particula vt ita dixerim testamẽti in hac pte se restringit ad masculos: ita ꝙ vr̃ apte demõstrare qȯ volebat ꝙ pueniret ad masculos ⁊ excluderet feminas: nec vr̃ refragari si qs dixerit qȯ vocat etiã descẽdẽtes feminas ⁊ ex eo ⁊ eis ĩppetuũ descẽdẽtis. ⁊ nõ repetit mares ⁊ verbũ descendentes est generis cõis ita ꝙ põt cõprehẽdere masculos ⁊ feminas: q2 videtur posse rñderi ꝙ determinetur a vbo precedẽti mares. Et si ab illo verbo mares non determinatur: tamen illa clausula media que est equiuoca ad mares ⁊ feminas declaretur ex precedentibus et sequentibus. arg. l. si seruus plurium. §. fina. de lega. j. et. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de

2 testa. † Preterea copula et est precedentium qualitatum in sequẽtibus repetitiua saltem quando copulãt plura eiusdẽ orationis. l. seie. §. gaio. de fundo instructo. ⁊. l. j. §. j. de incẽ. rui. ⁊ naufra. iũcta l. iij. §. qȯ ait pretor. eo. ti. ⁊ latius p Barto. in. l. pretor ait. §. eritqꝫ differentia. ff. vi bono. rapto. ⁊ in. d. §. gaio. Et sic cum omnia regã tur ab eisdem verbis voluit peruenire: ⁊ sic ponantur in eadem oratione. ideo verbum mares censeatur repetitum per illam copulam et in illa particula et ex eo et eis imperpetuum descendentes. Et si sibi repetitur verbum mares videtur de plano procedere quod femine non censeantur inuitate a contrario sensu qui cõtrarius sensus prebet fortissimum argumentum. l. j. §. huius rei. ff. de officio eius cui mandata est iurisditio. qȯ argumentum militat non solũ in. ll. vt ibi cum suis concordantijs: sed etiam in vltimis voluntatibus. l. statu liberum. §. si stichum. de lega. ij. voluntas enim testatoris pro lege hr̃ in auť. de nup. §. disponat. qnimmo. ⁊ in ꝯtractibus locum habet. l. inter socerum. §. cum inter. de pactis dotalibus. ⁊. l.

eum qui ita. §. cum ita. de verborum obliga. descendentibus itaqꝫ masculis non extantibus reliquit in dispositione iuris ẜm p̃dicta. Et licet sit verisimile qȯ voluerit potius peruenire ad suas descendentes feminas q̃ ad extraneas personas: tamen satis esse videtur qȯ id non disposuerit forte noluit heredes suos nimium onerare. argu. l. penulti. de dote prelegata: ⁊ al's videmus quando filios ponit testator in conditione: lꝫ coniectura sit ꝙ voluerit ad eos peruenire. Tamẽ q2 eos nõ inuitauit non veniunt nisi quatenus al's venirent prout est communis opinio in. l. lucius. ff. de here. insti. in. l. filiusfami. §. cum quis. de lega. j. in. l. j. C. de conditio. inser. cum simi

3 libus. ¶ † Sed licet hec videantur plurimum obstare: tamen eis non obstantibus puto contrarium respondendũ: ad cuius rei euidentiam premitto qȯ in testamentis plena et larga sit interpretatio. l. in testamẽtis. ff. de regu. iur. et. c. cum dilecti. in fi. de dona. secundo ꝙ natura copule est ampliare legata: vt est text. ẜm Dyñ. et Barto. singu. in. l. ea tamen adiectio. de lega. iij. et per Barto. in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. de rebus dubijs: et per Bal. in. l. gallus. §. etiã. de libe. et posthu. et per canonistas in. c. ij. de rescriptis. tertio premitto ꝙ testator prohibuit omnibus liberis et descendentibus omnimodo et imperpetuum alienationem dicte domus et non adijcit qualitatem maribus: ⁊ sic onerauit per verba communia descendentes mares et feminas: ex quo innuitur ꝙ ipse intendebat ꝙ dicta domus imperpetuum et omnino peruentura esset ad liberos et descendentes suos mares et feminas: quia quem non honoro nõ onero. l. ab eo. C. de fideicom. Et licet ex sola oneris impositione non resultet oneris irrogatio. d. l. ab eo. et. l. hereditas. ad statium. ff. de heredi. institu. tamen prebent vrgentem ad id cõiecturam vt licet sola ad id non sufficiat: tamen cum alia non sufficienti coniectura id inducit vt probatur in. l. titia seio tesseram. §. seia. de lega. ij. et in. l. deniqꝫ. §. interdum. de pecu. leg. et qȯ not. in l. alio. in fi. prime glo. de alimen. et ciba. lega. ⁊ tex. in. l. si ita stipulatus. in princ. de ope. lib. et quod per dicta iura not. Bar. in. l. centurio. in penul. char. de vulga. et pupil. et in. l. si sic. §. fi. de lega. iij. Et licet nonnulli insurgant contra Barto. per. d. l. hereditas. ad statium. et. d. l. ab eo. Tamen et consulendo et legendo semper placui dictũ Barto. per dictam considerationem: et vidi ab alijs plurib⁹ clarissimis docto. et consulendo ⁊ legendo retentum. his premissis considerandum est qȯ testator ibi dum dixit quia voluit ad suos posteros et suos descendentes mares et ex linea masculina ⁊ ex eo et ex eis imperpetuum descendentes peruenire in illa vltima particula et ex eo et eis descendentes non repetit verbum mares: et supra erat satis dictum de descendentibus maribus non erat opus iterato repetere verbum descendentes quod erat supra positum. itaqꝫ ne secundum verbum descendentes sit superfluo positum cõtra. l. si quando. de legatis. j. et. c. si papa. de priuile. libro. vj. et vt dictio et veniat ampliatiue legati prout est sui natura: vt. d. l. ea tñ adiectio. et vt supra deductum est: et vt plena interp̃tatio fiat in vltima voluntate vt fieri debet. d. l. in testamentis. et. d. c. cum dilecti. in fine. et vt illud generale onus impositum omnino liberis et descendentibus non restrictum ad masculos generaliter militet: ⁊ ne ratio sit strictior dicto cõtra ea que notantur in. l. fina. ff. de officio procurato. cesa. et in. l. j. de exceptio. ff. tot ad idem confluentibus. interpretetur dicta clausula. et ex eo et ex eis imperpetuum descendentes qȯ intelligatur etiam de feminis: quod et maxime demonstrant illa verba et ex eis. nam refert personas de quibus dixerat: et sic eis scilicet descendentibus maribus ex linea masculina. ipsi itaqꝫ descendẽtes mares cõprehẽdũtur sub illis vbis ex eis inter descendentes et eos ex quibus descendunt debet esse differentia: prout est inter ascendentem et descendentem prout hoc demõstrat aperta ratio naturalis quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusatio. tuto. ⁊ si nõ prodessent singula: tamẽ multa simul iuncta iuuent. l. ij. in principio. cum cõcordan. ibi per glo. adductis. ff. de excusatio. tuto. et cum his potest cumulari coniectura illa quod ob sui memoriam voluerit post mares ad feminas descendentes ex masculis peruenire. nam et ille sunt agnate: et sic de domo testatoris expressit ⁊ premisit de maribus: quia voluit ad mares si superessent peruenire: et subiunxit clausulam magis generalem de descendentibus vt vltimo loco vocaret omnes descendentes mares ⁊ feminas ex masculis saltem descendentes coadiuuantur premissa quia si dicta particula testamenti supra deducta quia voluit peruenire ⁊c. intelligeretur solum de descendentibus masculis superuacua esset illa particula testamenti que subditur et si aliquis dictorum Marij ⁊ Galleotti quandocunqꝫ decesserint sine liberis ⁊ descendentibus maribus ⁊c. vel si aliquando contingat qȯ nemo ex ipsis liberis maribus supersit scilicet ex vno eorũ Marij et Galeotti voluit eo casu partem suam peruenire ad filium superuiuentem dicti testatoris: et eo premortuo ad eius liberos masculos ⁊c. nam si erant imperpetuum vocati omnes liberi masculi et non femine non erat opus vocare liberos masculos vnius deficientibus masculis alterius. Sed quia supra vocauerat oẽs descendentes ex linea masculina ⁊ mares et feminas ne femine vnius

ne vnius ex dictis filijs vel ex eius descendentibus in portione pa-
terna preferreretur masculis alterius fuit visum expediens facere
illam vltimã substitutionẽ ⁊ declarationẽ.merito itaqꝫ totiẽs re-
petit de maribus non vt oĩno excludat feminas:sed vt eas exclu-
dat extantibus masculis:⁊ ẜm hoc illa clausula testamẽti.et si ali-
quis dictorũ mari.⁊c.in qua totiẽs fit mẽtio de marib⁹:que in con
trariũ adducebatur retorquetur pro hac parte:et per hec rñdetur
ad arg.a cõtrario sensu.⁊ arg.qui vnũ admittit aliũ excludit in con
trariũ adducta.admittitur enim masculus ⁊ a cõtrario excluditur
femina masculo.s.vocato:⁊ sic eo extante:nec vocaẗ femina ex illis
particulis testamẽti quibus fit mẽtio de maribus.Sed ꝑ illã parti
culã testamẽti:⁊ ex eo ⁊ ex eis in perpetuũ descendẽtes.Nec obstat
illud arg.qđ media declarantur per precedentia ⁊ sequentia quia
illud retorquetur pro hac parte.nã in precedentib⁹ capitulis testa
mẽti vsqꝫ ad capl'm:⁊ hoc ideo qꝛ voluit fit mẽtio ⁊ ꝓhibẽdo ⁊ per-
mittendo liberis et descendentibus generaliter non se restringẽdo
ad descendentes masculos ita ꝙ precedentia conferũt ꝙ ista parti
cula testamẽti:⁊ hoc ideo quia voluit silr loquatur generaliter. et
de maribus et feminis.item et sequentia conferũt in premissam in
terpretationẽ:vt.s̃.deductũ est non repeto.interpretaẗ autẽ dicta
particula testamẽti:⁊ hoc ideo voluit ⁊c.ꝑ sequẽtia.s.ꝙ mares qui-
cũqꝫ extent ⁊ ex quocũqꝫ ex maribus descendẽtibus ꝑ lineã mascu-
linam preferantur feminis etiã in portione sui patris. ⁊ ex prece-
dentibus et sequentibus vt supra ponderatis declaretur dict⁹ ver
ficulus testamẽti.⁊ hoc ideo voluit qđ vocet filias in subsidiũ.s.nõ
extantibus masculis:⁊ sic oĩa videntur conferre in hanc interpre-
tationẽ preter.arg.et natura copule ⁊ est sui natura qualitatis re-
petitiua prout supra in cõtrariũ deductũ est:sed rñdetur qđ etiam
sui natura est addere.d.l.ea tñ adiectio.⁊ vt.s̃.deductum est hoc ca
su non possunt dicte qualitates cõcurrere altera oportet ꝙ cesset.
ideo cum ista qualitas qđ addat iuuetur pluribus alijs adminicu-
lis et rõnibus.s̃.deductis.et etiam iuuetur qꝛ natura copule est po
ni inter diuersa.vt no.per glo.in rubri.de iuris ⁊ fac.igno.sed si re-
peteretur verbum mares non poneretur inter diuersa:qꝛ descendẽ
tibus masculis premissum erat.ideo cesset illa qualitas ꝙ sit pre-
cedentis qualitatis repetitiua cũ plures rõnes vincant vnam.arg.
auẗ.itaqꝫ.C.cõia de succes.et si dicatur verbum mares determinat
verbum descendentes qđ sequitur.hoc quidẽ negatur:qꝛ inter me
dia est posita copula et:que diuidit particulas orationis.⁊ ꝓpter-
ea doc.dicũt qđ repetit:qñ ergo qualitas precedẽs afficit sequẽtia
post interpositã copulã:tũc afficit per viam repetitionis: non aũt
per viã determinationis vt qꝛ referatur directo ad sequẽtia.sꝫ sem
4 per doc.loquuntur per viam repetitionis.†Et nõ est expeditũ qđ
qñ copula et ponitur inter ꝑsonas inducat repetitionẽ: prout qñ
inter res.nã Bar.post glo.in.l.iulius paulus.de ꝯdi.⁊ demõ.tenet
ꝙ nõ ꝑ.l.fi.§.seio.de leg.ij.⁊ ꝑ gl.in.l.si seruo.ff.de statu lib.et idem
vult in.d.§.seio.⁊ idẽ Bart.in.d.l.seie.§.gaio.de fun.instru.dũ op-
ponit de.d.l.fi.§.seio.de leg.ij.soluit ꝙ in.d.§.seio.copula ponitur
inter ꝑsonas.⁊ in.d.§.gaio.inter res.itẽ in.d.§.seio.repetitio quali
tatis diminueret legatũ.in.d.§.gaio.repetitio tendit ad augendũ
legatum.⁊ cũ dictis solonibus vẽ trãsire ⁊ se remittit ad.d.l.iulius
paulus.et vtraqꝫ solo iuuaret intentũ nostrũ.⁊ silr id qđ ipse dicit
in.d.l.iulius paulus.Tamẽ idẽ Bar.in distinctione quã ipse facit
in.d.§.gaio.aliter cõcludit.et sic vẽ variare silr Imo.in.d.l. iulius
paulus.videẗ inuolute loqui ⁊ nõ bene se firmare.⁊ dat aliã solonẽ
ad.§.seio.et aliã dat Bald.ibi quã ⁊ dat Barto.in.d.§.gaio.in sua
distinctione.⁊ quicquid sit ex dictis solonib⁹ deprehendiẗ qđ de fa
cili inducitur qđ nõ inducatur repetitio:ita ergo inducaẗ in casu
isto multis rõnibus cõcurrentib⁹ que.s̃.adducta sunt.ex quib⁹ eli-
cienda est cõclo qđ dicte dñe Dianora ⁊ Andriola sorores.d.Nico
lai secũdi debeãt cõsequi dictã domũ vigore dicti testi Nicolai pri-
mi nõ obstantib⁹ adductis in ꝯtrariũ quib⁹ est.s̃.plene rñsum.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cciiij.

1 ☞Legatum fundi seu iardini factũ a patre tribus suis filiabus
donec nubẽt ⁊ post filijs an vna filia nubẽte expiret ꝑ sua portione
an vo ceteris filiabus accrescat:et quid veniat in idẽ legato.nu.se-
quẽ.per totum cõsi.

2 Legata vna re pluribus coniunctim an censeatur relicta in viriles
partes.

3 Vsusfructus qñ nõ finiatur morte vsufructuarij in vtilitatẽ fideicõ-
missarij seu heredis sed accrescat ceteris cousufructuarijs.

4 Fructuũ loco an succedãt plãte solite poni in fundo vt postea ali-
bi plantentur.nu.seq.

5 Diuidẽdus an sit fundus filijs relictus ad mẽsuram an vero ꝓpor
tionabiliter ad bonitatem et estimationem.

¶Consilium.cciiij.

1 In nomine domini nostri
Iesu christi.¶Circa primum cõsultationis articulum
videtur prima facie dicendum ꝙ portio eius qui nupsit
deficiat et alijs sororibus non accrescat per tex.in.d.l.dominus.§.
per fideicommissum.ff.de vsufru.et in.l.iij.§.debebit.ff.de ali. et ci.
leg.in quibus iuribus probaẗ qđ in legato alimẽtorũ vel ob alimẽ-
ta non est locus iuri accrescendi.⁊ ita no.Bar.per.d.l.dominus.§.
per fideicommissum.in.l.re coniuncti.in.iij.prin.q.de leg.iij. dicẽs
qđ quando legatum fit ob causam reiterabilem:prout est causa ali
mentorum:vt.l.alimenta.§.basilice.de ali.⁊ ciba.leg.⁊ no. per Cy.
in.l.cum questio.C.de leg.nõ habet locum ius accrescendi per.d.l.
dominus.§.j.⁊ ibi no.ẜm eum.idcirco cum in casu isto sit factũ reli
ctum ob causam victus ⁊ vestitus que causa est reiterabilis.et est in
effectu causa alimentorum.ideo si deficit in persona vnius non sit
locus iuri accrescendi:sed illa portio deficiens deuolnaẗ ad eos qui
bus relictus est principaliter dictus iardinus:⁊ sic ad filios mascu
los.Cum autem sit relictus dictus iardinus dictis tribus filiabus
donec nubent videtur qđ in persona nubentis deficiat relictum.et
illud plurale nubent resoluatur in singularitates.ar.l.falsa.§.fi. cũ
concor.ibi per glo.allegatis.ideo vna nubente vẽ ꝙ legatum quo
ad eã finiatur.ideo videẗ qđ eius portio deuoluatur ad proprieta-
rios ⁊ ad filios masculos heredes vniuersales institutos quibus di
ctus iardinus est relictus etiam in specie prout vidẽtur esse illi qui-
bus in perpetuũ est relictus dictus fundus seu iardinus. Cũ autẽ
sit relictus dictus iardinus dictis tribus filiabus donec nubent vi
detur qđ in persona nubentis deficiat relictũ.Et illud plurale nu-
bent resoluatur in singularitates.arg.l.falsa.§.fi.cum cõcor.ibi per
glo.allegatis.Ideo vna nubente videtur qđ legatum quo ad eã fi-
niatur.Ideo videẗ ꝙ eius portio deuoluatur ad proprietarios et
ad filios masculos heredes vniuersales institutos quib⁹ dict⁹ iardi
nus est relictus etiam in specie.Sed lꝫ predicta videãtur multum
obstare.Tamen cõtrarium puto verius.Nam puto de mẽte testa-
toris fuisse ꝙ donec oẽs dicte filie nuberent dictus iardinus retine
retur per Christoforum Adonardum ⁊ Dominicum ⁊ postea di-
uiderentur.s.postꝙ̃ dicte tres filie nubent. et attento qđ legatarie
sunt filie et fructus dicti iardini vix sufficeret pro victu et vestitu
vnius prout mihi dꝛ:nec est verisimile ꝙ voluerit ꝙ diuidatur pro
rata incontinẽti ꝙ vna nuberet:et sic filij primi matrimonij extũc
consequerentur pro diuiso sextam partem:et secunda nubẽte aliã
sextam partem et sic tertiam partem:et sic prout verisimile qđ cir-
ca retentionem ⁊ diuisionem tempus integrum donec omnes nu-
bant sumatur:⁊ qđ verisimile est in dubijs actum intelligitur.l. in
obscuris inspici.de reg.iur.⁊ in.c.inspicitur in obscuris.eo.ti.li.vj.
ita etiam decet ꝙ similiter assumatur circa legatũ:quia per sequen
tia precedentia interpretantur.l.si seruus plurium.§.fin.de lega.j.
et.l.heredes palam.§.sed si notam.de test.et maxime qꝛ dicit vsqꝫ
ad dictũ tempus.s.vsqꝫ ad quod factũ est legatũ:itaqꝫ concurrit di
cta verisimilitudo concurrit charitas ⁊ necessitudo testatoris:que
etiã plurimũ consideratur in interpretatione leg.d.l.si seruus plu-
rimũ.§.fi.ibi charitas ⁊ necessitudo que nõ pñt esse maiores ꝙ̃ pa-
tris erga filias.l.fi.in prin.C.de cura.fu.l.isti quidẽ.ad idẽ.s.qđ attẽ
datur in interpretãdis legatis.l.aurelius.§.titius.ij.ff.de ali.⁊ cib.
leg.Considerato etiã tenui redditu dicti iardini deprehendiẗ veri
similis mẽs testatoris qđ voluerit relinquere dictũ fundum donec
oẽs nubãt:⁊ mens in legatis preualet verbis.l.cũ virũ.C.de fideicõ.
l.in conditionibus primũ locum.in prin.de condi.et demõ.Tamẽ
in hoc casu concurrit etiã rigor verborũ.nam illud plurale nubent
ẜm propriam verborũ significationem non verificatur in nubente.
nam pluralis locutio non est contẽta vno.c.pluralis locutio.de re.
iu.in.vj.l.vbi numerus.ff.de testi.⁊ lꝫ qñqꝫ resoluatur in singulari-
tates illud non procedit ex propria significatione verborũ:sed est
quedam interpretatio verborũ vt deseruiatur menti.Et ẜm hoc cõ
currit verisimilis mens testatoris ⁊ propria vis verborum a quib⁹
non est recedendum.l.non aliter.ff.de leg.iij.cum si.Et si non resol
uitur in singularitates habemus intentum.Sinautem resoluitur
in singularitates silr adaptari potest propria vis verborum cũ ve-
risimili mente testatoris.nam censetur relictus iardinus vni donec
ipsa nubit ⁊ alteri donec ipsa nubit:⁊ sic etiam tertie nubenti do-
nec ipsa tertia nubet.et sic tertia anteꝙ̃ ipsa nubet alijs nuptis po
terit dicere mihi est relictus iardinus donec nubam adhuc non
nupsi.†Et licet quando relinquitur res pluribus coniunctim cen 2
seantur relicte partes viriles.l.si duobus.§.finali. de legatis pri-
mo.l.reos.§.cum in tabulis.de duobus reis.cum similibus.Tamẽ
potest dici qđ procedat donec durat coniunctio ⁊ quatenus nõ du
rat coniunctio non resultet illa diuisio partium.verbi gratia testa
tor dicit lego titio seio et gaio talem fundum titio ad annum:seio
ad biennium:gaio ad triennium in secundo anno non est con-
iunctus titius cum seio et gaio: et in tertio gaius est solus : et
meo iudicio ipse gaius in tertio anno debebit habere integrum
quia eo tertio anno ipsi soli est relictus fundus: ita sonare vi-
dentur verba. vnde saltem si concurrit charitas et necessitudo
prout concurrit in casu nostro ipse gaius deberet habere totum
fundum:quia illo tertio anno ipse solus est vocatus ad fundum:
ideo sibi soli fundus queratur:qꝛ fundus nõ pars fundi est relict⁹.

Et licet iuris interpretatione q̃n tribus copulatiue relinquit̃ fundus censeãtur relicte partes viriles vnicuiq; eorũ vt dictũ est in cõtrarium ea rõne qꝛ plures nõ pñt habere vnã rem insolidum.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum cõmodati.⁊.l.si hereditatẽ.ff.de cast. pecu. Tamẽ ista tacita distributio partiũ nõ operat̃ idẽ qð exp̃ssa distributio partiũ: patet qꝛ q̃n est expressa distributio partium puta qꝛ legaret̃ titio tertia gaio tertia ⁊ seio tertia partes fundi vel titio gaio ⁊ seio fundus equis portionibus: tunc censerent̃ coniũcti verbis tñ: qꝛ cuilibet relicta sua portio diuersa a portione alterius collegatarij: ⁊ ideo inter eos est locus iuri accrescendi: sed quãdo legatur fundus titio gaio et seio simpliciter non addito equis portionibus censentur coniuncti re et verbis.l.coniunctim.de leg. iij.ꝫm Dy. ⁊ Bar.in.l.re coniuncti.et est magis cõis opi.et ideo est inter eos locus iuri non decrescendi ꝫm eos ⁊ doc.communiter: et hoc respectu censetur relictus titio fundus non pars fundi: qꝛ al's non essent coniuncti re nec haberet locum ius non decrescendi in quibus in contrarium se hꝫ communis opi.vt dictum est: ita pari ratione in casu nostro in quo legatus est iardinus tribus filiabꝰ ad tempus diuersum.s.qð nõ erat verisimiliter futurũ pariformiter: quia maior natu erat verisimiliter nuptura prius q̃ꝑ minor natu cẽsentur coniuncte in iardino: non solum verbis sed etiam re qð tantum est quãtum minori natu censetur relictus iardinus donec ipsa nubet et maiori natu censetur relictus iardinus donec ipsa nubet: et sic de tertia: et per cõsequens quo ad quid ⁊ aliquo respectu cẽset̃ vni relictus fundus: ⁊ quo ad quid censetur vni relicta pars fundi: vt ex predictis subtiliter intuẽdo euidenter apparet quo fit vt post nuptias prime fundus censetur relictus duabus non nuptis: et ad hoc deuenimus per punctum rõnis.ideo decet qð totus iardinus ad eas pertineat. Saltem cõcurrente tãta necessitudine ⁊ charitate paterna ⁊ tenui redditu ⁊ re fauorabili alimentorũ ⁊ alia rõne su
3 pra deducta.† Nec tunc obstat.d.l.dñs.§.per fideicommissum.qꝛ rñdetur ꝙ ibi pariter relictus est vsusfructus: qꝛ non ad tẽpus longius q̃ꝑ alteri: ⁊ lꝫ finiatur morte non finit̃ ex dispõne testatoris sed ex natura rei: ⁊ sic oĩ tp̃e sunt coniũcti quãtum ad testatoris dispositionẽ ⁊ 9ñr non datur tp̃s quo non sit vsufructus relictus duobꝰ prout datur in casu isto in quo longiori tp̃e est relictũ vnius legatarie q̃ꝑ alterius: ⁊ sic longior illo tp̃e non reperitur res relicta pluribus: ⁊ sic illo tp̃e iardinus debetur: qꝛ illo tp̃e eis solis est relictus fundus non proprie ex iure accrescendi prout q̃n ad tp̃s vna res relinquitur vni ⁊ post tp̃s alteri.l.fi.C.de lega.⁊ ista interpretatio saltem fiat q̃n concurrũt tot coniecture ⁊ rõnes tendentes ad ampliationẽ legati que nõ cõcurrebant in terminis.d.§.ꝑ fideicõmissum. et.d.§.debebit. Itẽ potest dici ꝙ.d.§.per fideicõmissum.loquitur in vsufructu qui finitus solet redire ad proprietatẽ prout ibi redit. in casu autẽ nostro non puto relictũ vsumfructũ: sed proprietatem ad tp̃s per.l.donationes.§.species.ff.de dona.⁊ que ibi per docto. maxime per Bar.qui allegat multas concordantias: ideo proprietas relicta vni si deficit non sui natura magis redit ad vnam rem q̃ꝑ ad alteram prout vsusfru.ad proprietatem. Nec obstat ꝙ vsufructꝰ magis accrescit vsufructui q̃ꝑ proprietas proprietati per id qð habetur in.l.j.§.penul.et fina.ff.de vsuf.accre.quia post ius quesitum accrescit vsuf.coniuncto non proprietas: quia respondetur in casu isto ad non nuptas deuoluitur portio deficiens ipsius nupte tãq̃ꝑ eis post tempus relicta: non autem vigore iuris accrescendi prout supra deductum est et concurrunt plures alie circunstantie ꝑ quas
4 deuenimus in hanc interpretationem magis de facili. ¶ † Deueniendo nunc ad secundum quesitum licet posset instari ꝙ non sint in fructu dicte plãte que sunt parue arbores dedite sui natura ad faciendum fructus ⁊ sic possunt dici arbores fructifere non' arbores cedue vel germinales que sunt in fructu.l.diuortio.§.si fundũ. ff.solu.ma.et.l.item si fundi.§.fi.cum.l.seq.ff.de vsufru. et similiter arũdineta ⁊ silua paliana.d.l.item si fundi.§.fi.non autem arbores sunt in fructu.d.§.fi.⁊.l.arboribus.in princi.⁊.l.arbores.⁊.l.proculus.de vsuf.et.d.§.si fundum.in fi.ideo iste non sint in fructu. Tamen secus puto.s.ꝙ dicte plante censeantur in fructu ⁊ possint vẽdi per dictas filias ⁊ precium pro eorum victu consumere.lꝫ em̃ dicte plante sint sui natura fructifere ⁊ ad finem vt faciãt fructus plãte ponũtur: tñ nõ ponũtur in iardino: vt ibi faciant fructus: sed vt ad tempus ibi stent et crescant deinde euellantur et vendantur vel alibi ponantur: et sic quatenus pertinet ad illum fundum vbi sunt plantate non sunt fructifere: immo si permitterentur excrescere ad fructandum iardinus deterioraretur: sed vt euellantur inde ⁊ in locum earum possunt alie plantari ⁊ quodãmodo renasci: et sic videtur assimilari debere silue cedue et arboribus germinalibus: nam ponamus oliuam germinare plantones illi plantones germinati sunt apte nati ad fructandũ: tñ si soliti sunt inde eleuari qꝛ crescẽtes deteriorarent oliuam illi plantones cẽsendi sunt esse in fructu per.d.§.si fundũ.et non cẽsetur arbor fructifera vt est proprie tex. in.d.§.si fundum.ibi.arbores germinales.similes autem videntur iste plante que licet non sint ibi naturaliter germinate: tamẽ quodãmodo dici possunt germinate opera hominum ex quo germina hoc est plante ponuntur et remouentur ⁊ loco earum possunt alie plantari vt successu temporis inde remoueant̃ prout erat de more et dicti testatoris ⁊ aliorum habentium similes iardinos: ideo vidẽtur similes arboribus germinalibus et siluis palarijs.s.ex quibus pali assumuntur que etiam censentur esse in fructu.d.l.item si fundi.§.fina.⁊ de similibus idem est iudicium.l.non possunt.ff.de legi. et in.c.inter ceteras.de rescrip.ideo etiam iste plante veniant loco fructuum prout etiam loco fructuum censentur esse illi redditus qui percipiuntur ex libris exẽplarijs vel scripturis que sepius sub mercede extrahuntur vt sumitur ex dictis Bar.in.d.l.diuortio. in §.si vir in fundo.in fi.ff.so.ma.et ibi per doc.⁊ sic quodãmodo sunt apte nate renasci opera tamen hominis: et prout illi redditus assimilantur per doc.ita et iste redditus assimilandus est: ⁊ hoc puto verum.insuper ex quo proprietas pertinet ad filias durante tempore earum relicti: ipse etiam plante ad eas pertinent cum cedant solo in quo radices mittit.l.idem pomponius.§.de arbore. et ibi Bar.ff.de rei ven.⁊.l.arbor.in prin.ff.cõi.diui.et.l.proculus.§.si arbores.et.l.arboribus.et.l.si arbores.ff.de vsufru. ideo precium saltem durante tempore earum legati deberet deseruire victui ⁊ vestitui earum magis tamen placet qð sint in fructu. Et ad adducta in contrarium satis patent responsa per adducta pro hac parte.
5 ¶ † Circa tertium autem quesitum licet quando essent relicte dimidie iardini simpliciter ex qua parte non declarato deberet fieri diuisio proportionabiliter ad bonitatem et valorem per ea que tradunt Bar.⁊ Bal.in.l.si ex falsis.C.de transac.tamen ex quo certis est relicta dimidia ex vno latere ⁊ est relicta dimidia eiusdẽ iardini alijs ex altero latere non est relicta estimatio seu dimidie estimationis ipsiꝰ iardini neq; bonitas: sꝫ ipsiꝰ iardini dimidie hincinde ⁊ constat qualitatem et substantiam differre homo siue sit sanctus et sic optimus siue sit pessimus est idẽ homo: et sic dimidia ab vno latere fundi est vsq; ad medium siue sit bona siue non bona dimidia eius fundi est ab illo latere: ita ꝙ dimidia ex vno latere se protendit vsq; ad medium et dimidia alterius se extendit vsq; ad eũdem punctum: ita ꝙ nihil remanet ⁊ fundus est communis pro diuiso inter filios primi matrimonij ⁊ filios secũdi matrimonij ⁊ quelibet pars capiat vsq; ad punctum qui magis distat ab extremitatibus: ita profecto sonant verba: ⁊ ita communiter assumuntur dimidie fundi pro diuiso prout al's etiam dimidie parietis per Barto.in.l.dãni infecti quidam.§.cum parietem.ff.de dãno infecto.et facit quod per Barto.in tractatu tiberiadis.secundo libro.de insula.§.si quidem mediam partem.vbi partes fundi nõ assumit ꝫm bonitatem sed ꝫm mensuram.et facit etiam quod habetur per euꝫ in.§.seq. Nec obst.quod habetur in.d.l.si ex falsis.quia loquit̃ quãdo habetur consideratio partis fundi non determinato latere: et est tunc ratio quia si vnus vellet a latere meliori alter etiam vellet ab eodem latere: ita qð est quodãmodo necesse deuenire ad illã cõsiderationem: et agitur ibi de parte pro indiuiso ab initio in casu isto pro diuiso prout communio pro diuiso contingit in pariete in d.l.cum parietem.et in.d.l.arbor communi diui.inter que est ratio differentie: quia ad quẽlibet spectat pars in loco meliori ⁊ in loco deteriori vbi consideratur pars pro indiuiso: secus in his terminis confert etiam quia prout intellexi etiam in alijs fecit testator partem filiorum secundi matrimonij pinguiorem: forte quia magis indigebant.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccv.

1 ☞ Dotis medietas qð redire debeat ad dotantem vel eius heredes et alia medietas ad proximiores mulieris statuto dictante qð vxore ꝑdecedẽte in matrimonio cum filijs an dictis filijs in pupillari etate decedentibus et sic ab intestato heredes illorum ab intestato tanq̃ꝑ eis proximiores debeant habere totaꝫ dotem scꝫ quia sunt proximiores dotantis heredes: cum statutũ velit ꝙ appellatione intestati veniant intestabiles.per totum.

Substitutio pupillaris appellatur testamentum filij pupilli.

2 Alternatiua quando possit pro copula sumi in testamẽtis ⁊ q̃n ad illius veritatem sufficiat verificari in altera parte nu.seq.

3 Statuta sunt fundata in sic volo sic iubeo ex quo eis est inherẽdũ.

4 Intestati dictio cui conueniat.nu.seq.

5 Substitutio compendiosa facta pupillo sine temporum dinumeratione an sit omni tempore fideicommissaria ⁊ an videat̃ restricta ad testatoris bona tantum vt non possit obliquari.nu.seq.

6 Succedat verbum est commune.

7 Copulatiua et an semper copulatorum concursus requirat.

8 Statutum licet sit iuris communis correctorium non debet stare sine virtute operandi circa ea que disponit vt non sit ludibrio.

10 Substitutioni dubie si plures concurrant cum pia causa debet fieri interpretatio pro pia causa.

11 Statutum excludens filiam a successione intelligitur ab intestato non autem ex testamento.

12 Statuta laicorũ an possint contra libertatem ecclesiasticam trahi vbi statutum disponit circa succedendi modum.

Consilium

¶ Consilium.ccv.

n nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † Quanq̄ videatur in hac consultatio
ne dicēdum quod dicta dos debeat esse ecclesie sancti
Antonij de padua ⁊ ad eam tanq̄ pupillariter substi
tutam filijs ad quos devoluta fuit hereditas materna ⁊ eius bona
Evenit enī casus substitutionis compendiose: qꝛ omnes dicti filij
instituti decesserunt impuberes ⁊ subsequenter sine filijs: ⁊ ideo vr̃
quod tunc sit locus substitutioni pupillari. ⁊ ꝯīter vr̃ ꝙ dicti īpu-
beres censeantur non decedere intestati cum testamentum filij cen
seatur pupillaris substitutio. l. ij. in princ. §. quisquis ⁊. §. ceterum.
§. prius. ⁊. §. sed ⁊ si quis. ⁊. l. patris ⁊ filij. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊. l. papi-
nianus. §. sed nec impuberis. ff. de inoffic. test. ⁊ per consequens nō
videtur quod verificetur illa particula statuti dum dicit vel intesta
ti non ob. statuto disponente ꝙ intestati censeantur decedere etiā
intestabiles: nam dictum statutum militare videtur quando non
esset facta substitutio pupillaris: ⁊ quia videtur quod dispositio di
cti statuti non militet nisi quando decesserit quis in pupillari ⁊ in
2 testatus. † Nam qñ in testō relinqtur sub pluribus conditionibus
alternatiuis inter quas sit conditio si decesserit sine testō vel ītesta
tus alternatiua ponitur ꝓ copulatiua prout voluit Raph. ful. in
l. generaliter in prin. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. Sed volūtas
testōris hr̃ ꝓ lege in aut. de nup. §. disponat: ideo idem vr̃ dicendū
in dispōne iuris: ⁊ sic videt̃ statutum intelligenduꝫ in casu quo filij
decederent in pupillari etate ⁊ intestati. i. sine substōne pupillari:
preterea statutum disponit quod immedietate succedat ꝓximior
qui de iure ⁊ ſm formam statuti succedere debet: sed in casu nostro
non videtur ꝙ sit ꝓximior qui succedere debeat stante substōne pu
pillari: quia in dote materna succedere debent filij lꝫ impuberes et
3 eis ecclesia pupillariter substituta. ¶ † Tamē his non ob. contra-
rium puto concludēdum. Constat enim quod dicti filij decesserūt
impuberes. ⁊ ideo verificatur prima pars alternatiue dicti statuti:
⁊ constat quod ad veritatem alternatiue sufficit alteram partem
verificari. c. in alternatiuis. de reg. iuris. in. vj. cum concordantijs.
ideo ꝯstat purificatam esse ꝯditionē dicti statuti ⁊ hoc puto satis
clarum ⁊ parum hr̃e dubitationis: non enī a verbis est recedendū
nisi de mente constet. l. non aliter. de leg. iij. l. ille aut ille. §. cum in ver-
bis. de leg. iij. ⁊. l. j. §. si is qui nauē de exer. Et dicit Bal. in. c. j. epm
vel abba. in vsi. feud. quod statuta terrarū sunt cōiter fundata in sic
volo sic iubeo: iō est verbis tenaciter inherendū: nec ob. quod dicit
Raph. in. d. l. generaliter. qꝛ eius opi. non ꝓbatur: non enī conue-
nit ille tex. in quo alia rō ponderat̃ per doct. s. qꝛ est adiecta cōditio
si decesserit sine liberis ⁊ non qꝛ sit adiecta conditio si intestat⁹ de-
cesserit ⁊ ꝓbat tex. ibi in ver. cui enī est ferēdus intellect⁹ si forsitaꝫ
testm̄ non fecerit posteritatem aūt habuerit ꝓpter hmōi verborū
angustias liberos eius oī pene fructu paterno defraudari. Nō enī
ponderat dictus text. ꝙ si inconueniens factum foret testamentū
foret absonum ꝙ heredes testamētarij fraudarentur bonis primi
testatoris: nec vllus prauus intellectus aut irrōnabilis resultaret
nec aliquod inconueniens: iō nec vrgens rō suadet ꝙ ꝓpter testm̄
instituti recedendū sit a verbis: vñ illa exorbitans dispō. d. l. gñalr
non est trahenda in ꝯñtias. ar. l. ius singulare. ⁊. l. qō vo contra. ff.
de. ll. ⁊. c. q̄ a iure cōi exorbitant. de regu. iur. in. vj. cum si. ⁊ maxime
qꝛ si in casu isto poneretur vel pro copula in dicto statuto esset sen-
sus ꝙ si puberes decessissent intestati non militaret dispō. d. l. mu-
nicipalis qō non vr̃ de mente statuētiū: qꝛ nō vr̃ vrgens rō quare si
lijs impuberibus decedentibus dos reuertat̃ ad dotantem ꝓ dimi
dia. ⁊ ꝓ alia dimidia ad ꝓximiores ⁊ si decederent puberes intesta
4 ti secus sit. † Confert qꝛ verbum intestati magis ꝯuenit puberib⁹
q̄ impuberibus per. l. j. in pn. ff. de su. ⁊ le. ⁊ ideo melior est sensus et
conuenit lr̃e ⁊ est magis de mente ꝙ si filij decedant impuberes si-
ue testati siue intestati militet dispō. d. l. municipalis si vo decesse-
rint puberes militet ita demum si decesserint intestati. ⁊ non cura-
uerint statuētes de pupillari substōne facta impuberi ꝓut de testō
facto per filium puberē cū agat̃ de dote materna ⁊ de successione ēt
inuita mr̃e: ita ꝙ suadet rō ꝙ magis attēdat̃ testm̄ filij q̄ testm̄ ma-
riti: ⁊ lꝫ pupillaris substō censeatur testm̄ filij tñ non videt̃ ꝓprie te
stamentum filij: nec semper seu quo ad oia cēsetur testm̄ filij. l. papi-
nianus. §. sꝫ nec impuberis. ff. de inoffi. test. p̄terea si cessaret. d. lex
municipalis propter pupillarem substitutioneꝫ frustra fuisset po
sita in dicta. l. prima pars alternatiue satis fuisset dicere si intesta-
ti decesserint stante saltēꝫ expressa dispositione eiusdem statuti ꝙ
veniat intestabilis appellatione intestati: nullū aūt vbum dꝫ cēse-
ri positum sine virtute aliqd operandi. l. si qñ de lega. j. ⁊. c. si papa.
de priui. lib. vj. ex his itaqꝫ remanet conclusio intrepide tenēda qō
militet hoc casu dispositio dicte legis municipalis nec est oportu-
num disputare vtrum impuberes intestabiles censeantur decede-
re intestati vt verificet̃ vbum intestati seu verbū ab intestato in sta
tutis posita: tum qꝛ nr̃m statutum in impuberibus nō requirit qō
intestati decedant: tuꝫ etiam ꝙ statutū super hoc expresse ꝓuidet.
Et ex hoc infertur secūda ꝯclusio ꝙ dimidia dicte dotis deuoluta
est ad heredes dotantis ⁊ hoc clarum. ⁊ cū vt presupponit̃ dicti he
redes dotātis sunt ꝓximiores dicte dotate ⁊ eius filijs: ideo ipi ad
aliam dimidiam censeantur a statuto inuitati ⁊ illa verba qui de iu
re ⁊ ſm formam statuti succedere dꝫ intelligantur succedere scꝫ ab
intestato de qua successione statutum loquitur ⁊ subiecta materia
tituli suadet arg. l. imperatores. ff. de in diem adiec. ⁊ qō per glo. in
verbo repeti. in. l. fi. in pn. ff. de condi. inde. ⁊ glo. in. c. j. ⁊ in. c. ab ar-
bitris. de offi. dele. lib. vj. alias cur statuentes fecissent mentionem
de ꝓximiore satis enim fuisset dicere succedat qui de iure ⁊ ſm for
mam statuti succedere: ita ꝙ illud vbum ꝓximior esset superfluuꝫ
suadetur itaqꝫ ꝙ statuentes voluerint inuitare ꝓximiorem. iō ap-
posuit vbum ꝓximior ⁊ non pupillariter substitutū: lꝫ hoc habeat
5 plus dubitationis. ¶ † Posset etiā attentari ꝙ dicta ecclesia non
cēseatur pupillariter substituta: nam magna ⁊ antiqua altercatio
vtrum compendiosa facta sine dinumeratione etatū per vba cōia
sit oī tempore fideicommissaria an vero sit pupillaris intra pupil-
larem etatem ⁊ glo. cōiter ⁊ fere oēs ante Bart. tenebāt ꝙ esset oī
tempore fideicommissaria ⁊ nonnulli post Bar. ipse aūt Barto. ca
pit mediam viam multi moderni etiam reiecta distinctione Bar.
tenent ꝙ sit pupillaris ⁊ potissime per. c. si pater de testa. lib. vj. ad
qō capitulū per tenentes cōtrarium dantur varie rñsiones de qui-
bus late habetur in. d. c. si pater. ⁊ in. c. raynutius. eo. tit. in antiqs.
⁊ in. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. l. precibus. C. eo. ti. vbi late po-
no. ⁊ quicquid alr̃s concludatur tñ ꝙ sit censenda fideicommissaria
facit qñ est restricta ad bona testōris: ꝑ pupillarem enī succeditur
in bonis pupilli insti. de pup. substi. in pn. ⁊ per Bart. ⁊ doc. in. l. ij.
de vul. ⁊ pup. in. q. qui sint effectus pupillaris substitutionis. ⁊ ta-
lis videtur ista substitutio facta de dicta ecclesia per verba vltimo
loco posita in tota dicta hereditate succedat dicta ecclesia pōdero
verba dicta hereditate: nā nō vr̃ facta mētio de hereditate nisi de
hereditate testōris ꝑ illa verba in omnib⁹ autem suis bonis ⁊c. he-
redes suos vniuersales filios ⁊c. īstituit ergo in sua hr̃ditate ex quo
in suis bonis quod tm̄ significat quātuꝫ in hr̃ditate. l. nam qō. §. fi.
cum. ll. seq. merito dicta substitutio videtur restricta ad hr̃ditatem
testōris ⁊ non relata ad hereditatem pupilli ⁊ maxime qꝛ plures fi-
lios instituerat quoꝝ plures habebant esse hr̃ditates saltem si vn⁹
6 excluderet̃ hr̃ditatem alterius recusando vel aliter. † Itē facta est
substitutio ꝑ vbum succedat qō est vbum cōmune ꝓut tenet bart.
in. d. l. centurio per casum. d. c. raynutius. ⁊ facit. l. non tm̄ in pnc. ff.
de fideicom. liber. ⁊. l. restituta. §. fi. cum. l. se. ff. ad treb. ⁊ idem tenet
Bal. in. d. c. si pater saltem qñ refertur ad bona per not. ꝑ Bal. in. l.
fi. C. de sacrosan. eccl. ꝓut ad bona refertur ad bona in dicta substō-
ne facta de ecclesia dicendo in residuo succedat. item succedat in di
cta hr̃ditate: ideo militare videntur termini Bald. Ang. ⁊ Saly. ⁊
pro hoc parte quod censeatur substitutio obliqua facit qꝛ vbū suc
cedat ponitur in obliqua non directa significatione: qꝛ relatum ad
certam quantitatem relictum cuilibet filiarum. nā tenent Bart. et
oēs in. d. l. centurio. ⁊ vbiqꝫ ꝙ verbum relatum ad certam rē vel ad
certam q̄titatem nunq̄ ꝯtinet directam substōnem vnde succedit
theorica Bar. in. d. l. centurio parum post medium ver. vel quid si
in precedenti volentis ꝙ vbi verbum cōe reperitur in vna parte te
stamenti positum in vna significatione ⁊ postea in alia est simplici
ter positū interpretari debet eodem modo positum ſm eum q̄ oia
ꝯferunt ꝙ sit interpretanda fideicommissaria dicta substō facta de
ecclesia. Si aūt esset substitutio fideicommissaria tunc res esset cla-
rissima quia verificata fuisset vtraqꝫ pars alternatiue dicti statuti.
¶ Post redditum cōsilium fuerunt mihi ostensa quedam media
quibus mouentur quidam in contrarium vꝫ ꝙ supradictū statutū
non militet in casu nostro que quidem non obstant pmum qō non
verificatur verbū intestati in statuto positum: qꝛ filijs impuberib⁹
est ꝑ patrē facta substitutio pupillaris q̄ est testm̄ filij qō mediū la-
tius prosequitur: qꝛ illud tango in suprascripto consilio non me ex
tendo. nam ex dictis in consilio due apparent vna ꝙ non sit substi
tutio pupillaris: qꝛ restricta ad hereditatem testatoris per theori-
cam Bal. ⁊ Saly. in. l. precibus. C. de impub. ⁊ Bal. ⁊ Ang. consulē
do secunda responsio magis clara ꝙ statutum disponit in duobus
casibus alternatiue. ⁊ sic sufficit ꝙ decedant impuberes quia secun
da responsio est plana ⁊ ambas latius prosequor in consilio: iō am-
plius non insisto: quia dicta iulia fuit dotata a patre ⁊ non matre
nec ab auo nec a patruo. ⁊ statutum loquitur copulatiue si qua mu
lier fuerit dotata a pr̃e matre auo ⁊ patruo ita ꝙ ſm verba requiri
tur qō sit dotata a dictis quatuor vt militet dispositio statutaria.
7 † Quia copulatiua requirit cōcursum copulatoꝝ. l. si hr̃di plures
de cōdi. insti. cū cōcor. ad hoc rñdeo ꝙ lꝫ verba id suadere videātur
tñ mens preualet que est in contrarium vt deducā ꝯtra legeꝫ facit
qui verba legis amplectit̃ contra legis mentē facit. l. non dubiū in
prin. C. de. ll. ⁊. l. contra legē. ff. eo. ti. qō enī est ex mente legis est ex
lege. l. nois ⁊ rei. §. verbum ex legibus. ff. de ver. sig. verba enī debēt
deseruire menti non econtra. c. intelligentia de ver. signi. cū cōcor.
⁊ copulatiua non semper requirit concursum copulatorū ꝓbatur
in. l. ea tñ adiectio de leg. iij. in. c. ij. de rescript. ⁊ ibi late per canoni-
stas ⁊ per Bal. ⁊ doc. in. l. gallus. §. etiam de libe. ⁊ post. ⁊ ꝑ Bar. in

l. si is qui. cc. §. vtrum de rebus dubijs. τ vbicunq̃ verisimilis mens disponentis id suadet. s. vt non requirat cōcursus copulatorū non requiritur. l. gñaliter in prin. C. de insti. τ substi. sub cōdi. fac. que loquitur in copula posita inter conditiones τ sitr in. d. c. ij. τ notant doc. in. l. penul. C. de impube. τ in. l. heredes mei. §. cum ita ad treb. in quibus iuribus doct. dicunt quod si sunt instituti. puta titius et sempronius τ fiat substitutio si titius τ sempronius decedēt talem substituo vno decedente substitutus admittit̄ nisi supersit psona q̃ ex verisimili mente defuncti excludat substitutū prout oēs concludunt in dictis iuribus τ faciunt illa iura τ. l. lucius. §. gaio ad treb. non em̄ minus requirit cōcursum plurium pluralis loquutio τ dictio collectiua omnis τ vterq̃ τ tamen τ pluralis locutio τ v̄ba collectiua in conditionali verificant̄ in vno pari ratione dicunt doct. in pluribus in conditione copulatis τ q̃ ita fuerit mens statuētiū ostenditur q2 si aliter intelligeretur rarissime τ quasi nunq̃ vēdicaret sibi locum: q2 vix aliqua mulier reperitur que dotetur a patre τ a matre τ ab auo τ a patruo: ita q̃ oēs dotēt ego iam senex. lxvj. an. vidi vt ita dixerim mille contractus dotales τ nunq̃ vidi nec audiui quod vna mulier fuerit dotata a dictis quatuor psonis τ de decem milibus personis non reperietur vna: τ lex nō debet interpretari vt solum comprehendat casum rarissime contingentē. l. nā ad ea. ff. de. ll. secundo deprehenditur satis clare mens statuentiu3: q2 subditur q̃ dos reuertatur ad dotantem non dicit ad dotantes si statuentes locuti fuissent de dotata a pluribꝰ: ita quod noluissent comprehendere dotatam ab vno solo dixisset q̃ dos reuerteretur ad dotantes non dixisset in singulari ad dotantem singularis em̄ numerus refertur ad vnum et pluralis numerus ad plura vt est notissimum: τ hoc alias ad interpretandam mētem disponentis ponderat Bart. in. l. si. ff. ad treb. cum ergo dos data a patre reuertitur ad patrem dos data a matre reuertitur ad matrem data ab auo reuertitur ad auum τ data a patruo reuertitur ad patruum: illa plura copulata resoluuntur in singularitates prout dicimus in plurali oratione si dico promitto tibi dare Titium τ Seyum si mei erūt illa cōditio τ pluralitas si mei erunt resoluitur in singularitates referendo singula singulis: adeo quod si titiꝰ erit meꝰ τ non Seyus tenebor dare Titium. l. falsa. §. si. de condi. τ demon. cum concord. idem si dixisset si Titius τ Seyus mei erunt vt pbatur a paritate rationis τ ex multis concordantijs allegatis per glo. si. in. d. l. falsa licet sit pluralis locutio τ plura copulata: ita in casu nostro in quo concurrunt duo que coadiuuant: v3 q2 subditur singularitas τ magis de facili pluralitas resoluitur in singularitates τ similiter plura copulata resoluuntur in singularitates per iura preallegata q̃ singularitas in pluralitatem rarissime reperietur in iure q̃ vbi plura necessario concurrunt loquatur iurisstator in singulari nisi forte concurrat aliqua dictio collectiua plura complectens puta omnis quilibet vterq̃ τ similes: τ milies reperitur quod dispositio loquēs in plurali vel de pluribus copulatiue verificatur etiam in vno. ite3 quia alias dictū statutum rarissime τ quasi nunq̃ militaret: ideo intrepide amplectenda est ista interpretatio quod illa plura copulata referātur singula singulis. s. q̃ si fuerit dotata a patre dos reuer

8 tatur ad patrem τc. ¶ † Tertium fundamentū q̃ statutum sit iuris cōmunis correctorium τc. ad quod respondetur quod non per hoc debet intelligi qō ludibrio fiat τ qō non disponat eo casu quo vult disponere accedat q̃ post Dy. τ Cynum notat Bald. in. l. conuenticulam. C. de episc. τ cleri. τ glo. in aut̄. diaconissam. C. de epis. τ cleri. τ Ponta. τ dominus meus aut̄. ex testamento. C. de col. qui volunt quod ex mente inducatur legum correctio ne noua dispositio fiat ludibrio l3 verba omnino cessent multofortius in casu isto

9 in quo verba adaptari possunt. ¶ † Non obstat quartū fundamētum q̃ rubrica loquitur de successione ab intestato quia satis est q̃ nigrum comprehēditur sub rubro τ facit ad titulum l3 in nigro interseratur etiam aliquid aliud incidenter cum ergo quasi totum nigrum loquatur de successiōe ab intestato τ in specie etiā. d. §. si qua mulier l3 idem disponat in impubere generaliter qui large loquendo potest dici intestatus l3 ipse habeat substitutum pupillarem ex quo ipē non testatur τ facit. l. papinianus. §. sed nec impuberis. de inoffi. testa. τ satis est q̃ lex aliquantisper etiam a lōge faciat ad titulum pbatur in. l. si prius. ff. de noui ope. nunc. τ ibi per Barto. τ sepe contingit quod nigrum est generalius nigro in autentico. de incest. nup. in tit. C. de relig. τ sump. fu. in. l. ita stipulatus. ver. sabi

10 nus. de verbo. oblig. ¶ † Nec obstat. v. fundamentum q̃ interpretatio fieri debet pro religione per. l. sunt persone. in si. ff. de relig. q2 respondetur q̃ hic agitur de interpretatione huius statuti qō nō loquitur in causa pia sed simpliciter si loquitur generaliter in decedentibus in pupillari etate siue cum substitutione siue sine ea tunc comprehendi substitutam piam causam prout profanam nec iura aliter interpretantur si incidit casus legis vbi v̄titur interesse pie cause nec pia causa substituta debet denegare ius a lege alicui con

11 cessum est debile fundamentum: ideo nō insisto † magis debile est vj. medium quod statutum excludens filiam dotata3 a successione intelligitur de successione ab intestato τ nō de successione ex testamento per. l. pactum dotali. C. de colla. τ. l. si patronus. aluerit. ff. de bonis liber. τ. c. cum inter. p. gaufedi de renun. dato enim quod dictum sit in se verum licet illa iura parum vigeant: tamen nō tractamus de exclusione filie dotate a successione: sed ad quem reuertatur dos a patre profecta in casu isto vel alias adquem deuoluatur dos a matre auo vel patruo pfecta: τ ideo statutum disponens quod reuertatur ad dotantem si filius decesserit in pupillari etate prout generaliter loquitur: ita generaliter itelligi debet per iura vulgaria saltem attento quod subditur vel intestati prout pōderaui in consilio: militat enim statutum etiam in maioribus intestatis: ideo frustra fuissent posita illa v̄ba in pupillari etate quod non est dicendum. ar. l. si quando de leg. j. τ. c. si papa. de priuil. li. vj.

12 ¶ † Nec etiā obstat vltimum quod allegatur q̃ absurdum est q̃ statutum laycoꝝ trahatur contra eccl'iam iuxta ea que habent̄ in. c. si. de testa. τ per Jo. an. post Hosti. q2 respōdetur q̃ alias est satis dubium. An statutū laycoꝝ generaliter loquens trahatur ad ecclesiasticas personas τ pari rōne ad ecclesias. Nam bar. q̃ sic in. l. cūctos populos de quo tamen ibi τ in multis locis habetur sed magis in terminis successionis quod statutum laycoꝝ disponēs quod talis succedat τ talis non succedat trahitur etiam contra ecclesiasticam psonam puta contra clericum vl' monachum vt disputando tenet Jo. and. in. c. sine culpa de reg. iur. in. vj. in mercurialibus τ Pe. de anch. in repe. c. canonum. de consti. xij. q. prin. co. xcvj. volentes qō consuetudo laycorum anglicana q̃ primogenitus succedat nocet clerico vel monacho secūdogenito quod τ vult. d. Ant. in. c. qō clericis. de foro compe. vbi allegat Lappum idem velle. Et subdit id pcedere etiam si statutum excludit a successione feminas propter masculos: τ sic hmōi statuta loquentia de successione trahuntur cōtra personam non subiectam: satis est q̃ persona cui succedit̄ τ res in quibus succeditur sint subiecte τ statutum non disponit specifice de personis ecclesiasticis nec in fraudem: τ sic nullum est absurdū si dictum statutum trahitur in preiudicium ecclesie: put nec est absurdum quod lex dos a patre profecta. C. so. ma. preiudicet ecclesie si filia cum marito ingreditur religionem licet sit. l. imperatoris nō habentis iurisditionem in ecclesias vel personas ecclesiasticas: et maxime quia dicta dos transit in filios cum illa qualitate quod si decedunt impuberes reuertatur ad dotātem prout si statutum disponit quod maritꝰ lucretur tertiam partem dotis audebit ne q̃spiam attentare quod si vxor instituit ecclesiam statutum non preiudicet ecclesie: nō em̄ potest vxor instituendo ecclesiam eludere statutum predictum ita nec pater pupillorum substituendo pupillis ecclesiam potuit eludere istud statutum: facit quia statutum istud videtur comparendum pacto iuxta ea que habentur in. l. non impossibile. ff. ex quibus causis ma. τ per glo. in rubrica. C. de decre. decur. lib. x. sed si fuisset data dos sub ea conditione sub qua disponit statutum nulli dubium quod substitutio predicta nō faceret cessare dispositionem conuentionalem: ita nec faceret cessare legalem: nec per hoc impeditur libera testamenti factio si de dote disponitur per pactum vel statutum: remanet enim libera testamenti factio vniuersalis in hereditate τ ceteris bonis: omitto qō forte impedire patri liberam testamenti factionē in hr̄ditate filij impuberis non esset contra bonos mores sed hoc non expedit firmare.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccvj.

¶ Mercatores inter se contractum inientes τ instrumentum ex eo facientes vc3 quod alter eorum deberet exigere debitores pecuniamq̃ soluere cum socio an pacto postea his verbis secuto vc3 frācesco quello ho fato lo fato per farni vtile τ li debitori ve ho consignati se non si resconteranno ve pmetto de repigliarmeli al fin del tempo per quella quantita restaranno obligetur ipse promittens ad recipiendum predictos debitores non obstante instrumento. per totum.

1 Testibus singularibus falsa τ varia deponentibus non creditur.

2 Nouatio an requirat stipulationem possit primo contractui derogare.

Jus canonicum quod seruari d3 in terris ecclesie quādo discrepat a iure ciuili an seruari debeat in terris imperij que iure ciuili regulantur.

3 Responsio dubia debet intelligi facta secundum proposita et interrogata.

4 Testium dubia dicta sunt concordanda.

Consentire videt̄ qui tacet vbi agitur de suo commodo.

5 Creditor accipiens nomina debitorum in solutionem si illa exigere nequeat an possit agere contra debitorem ad pristinam solutionem. nu. seq.

6 Contractus correspectiui qui dicantur.

Pactum incontinenti appositum dicitur inesse primo contractui τ incontinenti dicitur factum quando eodem die coramq̃ eisdem testibus ac notario fit.

7 Testis l3 in dubio presumatur varius tū cōcurrentibus pluribus qualitatibus τ circūstantijs in identitatem probat.

8 Stipulari quod alteri non possit fallit in pacto vnius quod potest alteri prodesse.

Consilium

Consilium.ccvj.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. †In hac consultatione videtur prima facie dicendū q dictum pactum non valeat ex pluribus: et primo quia contractus et instrumentū fuerunt initi inter Franciscum cambiozzium et benincasam et filios et vnus testis deponit quod Francisco dicti benincase filio dixit.d.Franciscus cambiozzi q promittebat reaccipere debitores non exactos p eisdem quantitatibus pro quibus erant assignati ipsis benincase et filijs: et non deponit dictus testis vz galeottus primo examinatus quod aliquid dixerit dictus Franciscus cābiozzi dictis benincase vel alijs eius filijs: nec q illi consenserint: ita q pactum non videtur initium nisi cū Frācisco benincase: alius autem testis vz mariottus deponit quod dictum pactū fecit.d.Franciscus cambiozzus cum benincase et filijs: et sic non videntur contestes: sed varij vel singulares: q vnus de vno pacto alius de alio: ideo non probent. arg.l.qui falsa vel varia.ff.de testi.et c.cum ecclesia sutrina.de causa pos.et prop.cū concord.allegatis ibi in glo.super verbo vacillasse.et l.iurisiurandi.C.eo.tit.et c.tam literis.extra eo.ti.et c.lz causam de proba.et.c.cum dilecti.de elec. Et dato quod concordarent in pacto inito cum Francisco benincase non videt q relevaret nisi ipm Franciscum paciscentem: q non potest quis alteri pacisci.l.quedā §.si pactus.ff.de pac.l.stipulatio ista.§.alteri.de verbo.obli.cum si.

2 †Preterea dictum pactū videt novare pcedentem obligationem que competebat ad pecuniam vt competat ad noia debitorū q nō essent exacta: novatio asit requirit stipulationē.l.ij.de nova.§.preterea.in sti.qui.mo.tol.obliga.que stipulatio nō probatur q intervenerit: preterea dicta conventio videtur quod tendat vt.d.Franciscus.cambiozzi sit obligatus ad recipiendum debitores nō exactos p eadem qtitate: et sic videt q tendat ad pducendū actionem: sed ex pacto nudo nō oritur actio.l.iurisgentium.§.sed cū nulla.§.igit nuda.et.§.quinimmo.ff.de pac.et l.legem.C.eo.ti.et lz sit cōis sententia q de iure canonico ex pacto nudo actio oritur p.c.j.de pac.et.c.per tuas.de arbi.tū cum Franciscus cābiozzi esset florentinus et sic de terris imperij non ligetur iure canonico cū in terris imperij in pfanis servetur ius civile et non ius canonicum qn inter se discrepant p no.per doc.in.c.j.de no.oper.nunc.per Bar.et Bal.in.l.privilegia.C.de sac.sanc.ecc.et per gl.in verbo civilis.in fi.in.c.ij.de arbi.lib.vj. Ex quibus videtur q dictum assertum pactum quo nitūt

3 dicti heredes benincase eos non iuvet. †Cū his minime refragantibus 3rium puto de iure rndendum.nam aiaduerto quod sm depositionem Galeotti primi testis verba prolata inter Franciscū benincase et Franciscū cābiozzi in pntia benincase et aliorum filiorum naz ita aperte deponit ipse testis.itē verba vtriusq Francisci fuerūt plata in plurali numero dicendo.voi ce avete troppo carcate nō dixit me avete troppo carcato che ce aveti dati nō dixit me aveti qli debitori ne pensamo non dixit me penso non li potere rescuotere.et tunc Franciscus cābiozzi rndidit et dixit hec verba: vz Frācisco quello che ho facto lo facto per farve vtili e honore e deli debitori che ve ho consegnate ve pmetto et c.non dixit te pmetto.ita q oia verba sunt pluralis numeri et materia pariter respiciebat oēs qui receperant dictos debitores a dicto Frācisco cābiozzi et eadem rō militabat pariter in omnibus: ideo illa pluralis locutio que sui natura non est contenta vno.l.inter illam.in fine.de verb.sig.et c.pluralis locutio.in.vj.cum si.indefinite prolata refert ad omnes obligatos ex illo 3ctu et sic oneratos et c.cū indefinita equipolleat vli.c. q circa.de privil.canone si romanorum.xix.dis.et l.si pluribus.de leg.ij.idcirco verba pluralis numeri et Francisci benincase et Frācisci cābiozzi referenda sunt non solū ad Frāciscū benincase qui locutus fuit sed etiam ad patrem et alios filios quos negotiū pariter tangebat.et si dicat etiā Francisc benincase locutus fuit p verba pluralis numeri: et tū nō poterant referri nisi ad Frācīscū cābiozzi ita q non sit incōveniēs si verba rndentis fuerūt pit pluralis numeri: q rndetur qd mos est q qn quis loquit alteri cui debet reverentiā propter etatē vel alio respectu loquitur in secūda persona p vbū voi. ita contingebat in hoc casu: q Frācisc cābiozzi erat 3fectus etate paterfamilias mercator magister fundici Frācisc benincase iuvenis filiusfamilias garzonus forte fundici salariat put et nunc est lz paterfamilias hodie sit et etate maior ita q merito loquendo erga Franciscum cambiozzi congruum erat et iuxta morē solitum loqui p vbum pluralis numeri voi ce avete sed non erat eadem ratio in Francisco cābiozzi erga dictum Franciscū benincase attentis qualitatibus vtriusq: preterea qd est fortius nō est de more q quis loquēdo in prima psona loquatur per verba pluralis numeri prout locut fuit Franciscus benincase dicendo ce avete pēsamo et c. itaq vba Franci.benincase referūtur ad se et alios oneratos in cōtractu pcedenti et rnsio intelligi debet sm pposita.arg.l.si defensor.§.q in terrogatus.de interrog.act.et l.titia rndit.§.idē rndit.de vb.obli. cū si.idcirco 3cludendū est q dicta depositio Galeotti est intelligēda q Frācisc cābiozzi dixerit vba pmissiva erga benincasam et filios ibi pntes: q vba pluralis numeri et rnsiva et pcedentia id ipor

tant p supradicta et q eo mō se concordat cum dicto alterius testis

4 qui id probat.†Nam dicta testium sunt concordanda per.c.cū tu. de testi.et ibi no.canoniste et legiste in.l.ij.§.creditum si cer.pet.et in l.sed et si possessori.de iurein.et sparsim in multis locis etiam ad finē vt pbet sm magis cōem opi.maxime canonistarum et lz non dicat dictus Galeottus aliquid de consensu benincase aut filiorum: et pactum non perficitur vnius consensu.l.j.§.j.de pactis nō obstat: q tacendo censentur tacite consentire cum ageretur de eorum mero cōmodo per.l.qui patitur.ff.mandati.et.c.qui tacet.de regu.iur.in.vj.et per doc.in dictis iuribus.et Bar.et doc.in.l.que dotis.ff.so.ma. ideo pactuz illud probatur p duos testes qui concordant in loco tpe et 3te

5 stibus: †et ideo dicti filij et hrdes volentes dare hrdibus Frācisci cābiozzi credita non exacta prout 3venit Franciscus cābiozzi cū eis foveat iustitiā nā si hrdes Francisci cambiozzi petunt qtitatē pmissam in primo 3ctu competit eis exceptio ex secuta cōventione q conventum est inter eos q p qtitate cōventa reciperet credita

5 non exacta vsq ad cōcurrentem qtitatē.†Cum ergo pactū respicit solutionem recipiēdā et solutionis receptio tendit ad exceptionem parandam: ideo tale pactum tendit ad exceptionē causandā potius q actionem p quo etiam facit q promittendo recipere debitores non exactos pro quātitatibus p quibus fuerant consignati censetur tacite cōvenisse de non exigendo pecuniā promissam p concurrente quantitate prout in.l.lecta.si cer.peta.cōveniendo de solvendis singulis mensibus trecentos denarios censetur conventum de nō petēdo residuū pecunie maioris summe prius promisse citeriori tpe et illud pactum prima fronte tendebat ad actionez: q debitor promittebat creditori: et tū producit exceptionez debitori longe fortius in casu nro parere pōt exceptionem cum creditor pmittat debitori: et iō non obstat qd allegatur q pactum sit nuduz: q pactū nudum constat q producit exceptionem.l.iurisgentiū.§.

6 igitur nuda.de pactis cum infinitis similibus.†Preterea pōt dici non fuisse pactū nudū ex quo initū fuit eodē die et eodē loco nec apparet q diverterint ad extraneos actus et ppterea vr factum in cōtinenti p ea q habent in.l.in bonefidei.C.de pactis.et in.d.§.quinimmo.et in.d.l.lecta.et est bonus tex.in.l.continuus.in prin.de ver.oblig.et qd not.Bal.in altera repetitione.l.petens.C.de pactis.in duobus contractibus factis eodē die loco et testibus dicens q censentur correspectivi et facti vnus incontinenti post aliuz. Et pacta que fiunt incontinenti censentur inesse et vestiuntur coherentia cōtractus.d.l.in bone fidei.et l.petens.eo.ti.et.d.§.quinimmo.et.d.l.lecta. Et sic etiam pariunt actionē etiam in terris imperij: lz in thematе dicatur Franciscum cambiozzi factum perusinum tpe cōtractus et sic de terris ecclesie vbi servatur ius canonicum quo iure pactum nudū pducit actionē prout.s.hec deducta sunt lz nō sit op

7 insistere sup hoc: q sufficit hoc casu exceptio.†Ex his satis pt3 qd non obstant cōtraria: non em ob.qd dicebatur q testes variant.q immo non variāt ex quo.s.est pbatum q prim etiam testis deponere censetur de pacto inito cū patre et filijs et ex quo concordāt in loco tpe et presentibus censentur deponere de eodē facto cū cōcurrant plures qualitates et circunstantie circūferentes in identitatē. arg.eorum que habentur in.l.forma.de censi.et per Bar.et doc.in.l. demonstratio.de condi.et demon.et attento q pluralitas factoruz non presumitur per ea que habent in.c.cum Joānes eremita.de fide instru.maxime in hmōi pacto verisimiliter non reiterabili ma

8 xime eodem die loco et pntibus.†Item non ob.q quis non potest regulariter alteri pacisci: q fuerunt et alij pater et fratres p seipsos pacti: ex quo eis presentibus et tacite 3sentientibus fuit facta promissio put.s.deductum est.lz et in his terminis pactum vnius prodesset alteri: q paciscentis interest per.l.idem in duobus.et que ibi habentur.ff.de pac.sed non est opus super hoc insistere: nec super novatione quia pactum istud non novat primā obligationem sed obligat creditorē ad recipiendum pro solutione debitores p quantitate debita: et debitoribus parat exceptionez si petatur pecunia et ipsi offerunt dare debitores non exactos.

Laus deo.

Summarium super consilio.ccvij.

Edificare vel reficere molēdinū pmittens an teneatur ad interesse si intra tps non edificaverit vel refecerit illud stante difficultate vel impedimento de quo.j.nu.5.per totum consi.

1 Procurator an possit p tutorez vl curatorem constitui ante litem contestatam.

2 Interesse succedit post morā in obligationib facti et quō extimari possit dictum interesse vel probari et melius facit iudex aliqd p interesse arbitrari q reum in totū absolvere.nu.seq.vsq ad fi.3si.

Mora dicitur commissa quando factum potuit fieri et non fuit factum nec requiritur interpellatio vbi dies fuit certa assignata.

3 Juris necessitati non subijcitur quod iudicis potestati subijcitur.

4 Impossibilia reputantur que possunt a solo principe fieri.

5 Edificari vel facere aliquid in loco publico etiam principis licētia non lz alicui in preiudicium tertij.nu.seq.

6 Possibile fieri non reputatur id quod licite vel honeste non possumus.

¶ Consilium. ccvij.

N nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶† Uiso processu agitato iter ser Jacobum ꝓcuratoꝛem dñe Ludouice tutricis seu curatricis suoꝝ filioꝛum ⁊ filioꝝ ⁊ heredũ vgoli. agẽtẽ ex vno latere ⁊ Lud. fabꝛum cõuentum ex altera vꝫ petitionem articulos ⁊ attestationes in causa principali: qm̃ acta inter media non vidi: quia non trãsmissa: ⁊ ideo super rititudine ꝓcessus me non intromittam: incipit enim ineptitudo: quia ser Jacobus ab initio comparet vt procuratoꝛ tutricis seu curatricis que non poterat constituere ꝓcuratoꝛem ante litẽ ꝯte. p. l. neqꝫ tutoꝛes. C. de procu. ⁊ viso etiam processu in causa appellatiõis quatenus respicit merita cause videtur primo dicendum ꝙ snia fuerit iusta in cõdẽnando dictũ Ludo. fabꝛum reum cõuentum. nã ꝓbatur pro parte agentiũ qualiter ipse conuenit cũ dicto Ugolino ꝙ reficiet molendinum sibi eade cũ cõicatum per dictum Ugolinũ ⁊ fulcire rebꝰ necessarijs: ⁊ ita taliter facere ꝙ actũ erit macinare triticum omni exceptiõe remota.

2 †Constat autẽ ꝙ in obligationibus facti prout est istud factuꝫ de quo agitur scꝫ de reficiendo molẽdinum succedit post moꝛã obligatio ad interesse. l. stipulationes non diuiduñ. ver. celsus. de ver. ob. moꝛa aũt committiꝛ statim ꝙ factũ potuit fieri ⁊ nõ fuit factuꝫ l. si stipulatus essem abs te. ⁊ l. continuus. §. cũ ita. de ver. ob. ⁊ no. Bar. in. d. l. stipulationes non diuiduñ. in prin. in. v. q. ⁊ ita cõiter teneꝛ. nec requiritur interpellatio lꝫ interpellatio videatur ꝓbata ꝑ testes agẽtium. itẽ ꝓbaꝛ ꝙ elapsum fuit tp̃s quo potuit fieri molẽdinuꝫ: ⁊ silr̃ vr̃ ꝓbatũ interesse ⁊ eius q̃titas ex quo plures testes deponunt ꝙ si dictum molẽdinũ fuisset ꝯstructũ ⁊ macinaret cum rebus suis necessarijs valuisset quadringentos floꝛ. ita ꝙ ducentis floꝛe. valuisset poꝛtio dicti Ugolini quã postea vendidit eidẽ Ugolino cũ foꝛnace ⁊ prato. xxxvj. flo. ita ꝙ ꝓbata vr̃ q̃titas interesse ꝑ hanc viam vltra. clx. ducatos. ex altero latere testes deponũt ꝙ dictum molẽdinũ si fuisset bñ constructũ ⁊ ꝑfectum vt fulcitum ita ꝙ macinaret quolibet anno fructasset quidã deponunt de. xx. salmis tritici quidã de. xxv. q̃dã de. xxx. ita ꝙ saltẽ cõcoꝛdant ꝙ ad minus fructasset. xx. salmas grani. ex quibus decem fuissent Ugolini. ar. l. diẽ ꝓferre. §. cũ in plures. ff. de arb. ⁊ c. j. eo. tit. lib. vj. itẽ nonnulli testes deponunt ꝙ dictũ molendinũ potuisset construi breui tempore vꝫ tpe certoꝝ mẽsium ita ꝙ detractis illis mẽsibus vsqꝫ ad tẽpꝰ quo vẽdidit põt faciliter fieri computus quot salme grani tetigissent dicto Ugolino ⁊ tm̃dem censeꝛ interesse dicti vgolini ⁊ successiue suoꝝ heredũ: ita ꝙ computato dicto fructu quo caruit dictus Ugoli. ⁊ ꝯputato minoꝛi p̃tio quo vẽdere potuisset si molẽdinum fuisset cõstructum põt deduci q̃tum interest agentiũ fuisse factuꝫ ꝑ dictũ Ludo. qð facere ꝓmisit: ⁊ insuꝑ dato ꝙ dictũ interesse non fuisset plene ꝓbatum: tñ iudex potuit illud extimare. l. si qð ex pãphila. de le. ij. ⁊ ibi no. Bart. qui idẽ no. in. l. j. C. de sen. que ꝓ eo qð interest. ⁊ in. l. semꝑ. §. hoc interdictũ. ff. qð vi aut clã. ⁊ Joan. cal. ⁊ Panoꝛ. in. c. cum cãm. de testibus. ita ꝙ si iudex condẽnauit dictũ Ludo. in aliqua q̃titate ꝓ dicto interesse vr̃ ꝙ recte facere potuerit inherendo verisimili q̃titati veri interesse in quantum autẽ cõdemnauerit non innotuit: qꝛ non vidi tenoꝛẽ snie iudex autem ad quẽ poterit ⁊ ipse videre ⁊ arbitrari interesse ⁊ q̃titatẽ ipsius interẽ ⁊ ꝯfirmare augere vel minuere ꝯdẽnationẽ nec vr̃ obstare ꝙ via publica erat itermedia inter molẽdinũ reficiẽdũ ⁊ flumẽ vñ poterat hr̃i aqua necessaria ꝓ dicto molẽdino ita ꝙ dictũ molendinuꝫ nõ poterat hr̃e aquã nisi habuisset aditũ ꝑ dictã viã publicã ꝑ quã viã si aqua trãsiret fieret iter deteriꝰ. l. j. ff. de via publica. ⁊ ff. ne qd in loco publico in rubꝛo ⁊ nigro quasi ꝑ totũ. qꝛ ad hoc videꝛ posse rñderi ꝙ poterat fieri pons sub quo trãsiret ⁊ via publica desuꝑ remansisset ꝓut ꝓbatur ꝑ testes ꝙ fit pro ducẽdo aquam ad alia molendina ⁊ prout est verisimile ꝙ alias factum fuisset pro hoc molẽdino ex quo non poterat habere aquam aliũde nec est verisimile ꝙ

3 vetus molendinum fuisset sine aqua. ¶† Cũ his non ob. ꝯtriam partem puto magis iuri ꝯsonam scꝫ dictum Ugoli. fuisse ⁊ fore absoluendũ ⁊ ꝯñter sniam condẽnatoriam fuisse iniustã: ⁊ partes iudicis ad quem esse in ꝓnunciando bene appellatum, ⁊ male iudicatum. Et hoc ex pluribus ⁊ primo qꝛ lꝫ dictus Lud. ꝓmiserit reficere dictum molẽdinum ⁊ illud perficere habile ad molẽdum triticũ: tñ promisit expendere de suo vsqꝫ ad. xl. floꝛ. ⁊ conuenit ꝙ si minus expenderetur deberet dictus Ludo. refundere dicto Ugoli. Et si plus haberet errogari in cõstructione dicti molendini deberet expendi de cõi de dimidia expensa deberet fieri per dictum Ugolinũ ex quo deprehenditur ꝙ ipsi Ugolinus ⁊ Ludo. tpe cõtractus arbitrabantur ꝙ parua expensa erat necessaria pro dicto molẽdino reficiendo ex quo stabant dubij vtrum restaret de. xl. flo. ⁊ tñ per testes probatur ꝙ erat necessaria longe maioꝛ expensa. nam Franciscus primus testis Ludouici deponit ꝙ non posset perfici dictum molendinum actum ad macinandum cum ducẽtis ducatis ⁊ quod est molendinarius. itẽ Franciscus benedicti deponit ꝙ esset opus expendere ducatos. cc. pro reficiendo dicto molendino cum rebus necessarijs ⁊ quod est molendinarius idem deponit Petrusantonius Baptiste testis agentium: guerrerius autẽ Petri testis agẽtium deponit quod indigeret centum ducatis: non autem dicit ꝙ c. ducati sufficerent. ita ꝙ si dictus Lud. expendisset. xl. ducatos dictum molendinum non fuisset habile ad macinandum ⁊ nihil fructus reddidisset nec est deductum ꝙ si dictus Ludo. inchoasset reficere dictum molendinum vsqꝫ ad impensam. xl. ducatoꝛum dictus Ugoli. expendidisset suam ratam pro perficiendo opere ita quod ex quo sola impensa. xl. ducatoꝝ nõ perficiebat opus actuatum ad prebendum aliquod cõmodũ seu fructum nõ cõcludit ꝙ interesset dicti Ugolini ꝙ factum fuerit vsqꝫ ad dictam impẽsam ex quo nõ probatur ꝙ dictus Ugoli. voluisset exponere suam pecuniam prout erat necesse vt perficeretur nec est verisimile ꝙ voluisset eã exponere stante dubietate: an potuerit vtiliter construi attẽto iudicio molendinarioꝝ quod redditur in depositionibus quas infra deducam. Ita quod non constat necessario de aliquo interesse: lꝫ em̃ testes aliqui deponant quod si fuisset perfectum valuisset tm̃ ⁊ fructasset tm̃ ⁊ dato ꝙ fuisset verum non propterea sequitur ꝙ qꝛ Ludouicus non fecit id quod facere conuenit: ꝓpterea dictus Ugolinus passus fuerit aliquod damnum vel cessationeꝫ lucri ex quo cũ xl. ducatis non fuisset taliter factum quod sine maioꝛi impensa aliquid vtilitatis attulisset nec deducitur qð dictus Ugolinus erat vel fuisset paratus expendere ratam suam: ita ꝙ probationes nõ cõcludunt de aliquo interesse maxime certo: prout certa quãtitas interesse debet probari vt certa snia ferri posset per notata per gl. ⁊ doc. in. l. certi ꝯdictio. in principio. ff. si certum petatur. ⁊ lꝫ iudex possit arbitrari quantitatem interesse non sequitur quod arteꝛ qꝛ non q̃cquid iudicis potestati cõmittitur iuris necessitati subijcitur. l. non quicquid. ff. de iudi. ⁊ l. j. C. quomodo ⁊ qñ iud. Et lꝫ Jo. cal. ⁊ Panoꝛ. in. d. c. cum causam. dicant ꝙ melius facit iudex arbitrari interesse q̃ ꝓpter defectum probatiõis reum absoluere tñ ratio eoꝛum militat quando apparet de interesse sed non quanto qꝛ tunc ex quo cõstatur ꝙ reus aliquid dꝫ minus malum est in aliquo paruo minus debito condemnare q̃ in totum absoluere: ideo melius est arbitrari aliquid pro interesse q̃ absoluere in totum. argu. cano. duo mala ⁊ can. nerui. xiij. disti. ⁊ l. quotiens nihil. de reg. iur. in casu autem nostro non apparet ꝙ dictus Ugolinꝰ pretenderet aliquod interesse quod expensa. xl. floꝛe. in refectiõe molendini inutiliter fuisset facta dico inutiliter propter supꝛadicta ⁊ clarius ꝑ dicenda infra quando itaqꝫ non constat iudici ꝙ in aliquo intersit qꝛ põt in nihilo interesse ⁊ potest in aliquo iteresse in hoc dubio minus malum est absoluere condẽnandum q̃ ꝯdemnare absoluendũ l. absentem. in prin. de penis. c. fauoꝛabilioꝛes. ⁊ c. cum sunt partiũ

4 iura obscura. de reg. iur. in. vj. †posset etiam attentari censeatur expendidisse vltra. xl. ducatos. pro dicto molendino ⁊ pro rebus molendino necessarijs emẽdo terrenum: vnde habebat necessario duci aqua ad molendinum ita ꝙ non poterat molendinum cõstruendum habere aquam nisi per dictum fundum: ⁊ quod per dictũ fundum poterat commode fieri vallatum seu fouea accommodata ad ducendum aquam ad dictum molendinum ⁊ quod dñs dicti fundi requisitus vt permitteret ibi fieri vallatum nolebat consentire ⁊ ꝑ precio dicti fundi exposuit. xcv. ducatos. ⁊ in eo fecit certum vallatam seu foueam longitudinis multarum cãnarum prout hec omnia conatur probare dictus Ludo. licet in hoc non faciam magnũ fundamentum. Sed ꝙ dictus Ludo. veniat absoluendus vltra supꝛadicta deducitur ꝙ testes vtriusqꝫ partis probant quod ad hoc vt dictum molẽdinum posset habere aquam erat necesse quod trãsiret per quandam stratam seu viam publicam quod ⁊ potest videri ad oculum que est optima probatio ⁊ per eam non erat licitum ducere aquam neqꝫ facere põtem sine permissu principis vel legis municipalis que licentia non fuit habita nec deducitur ꝙ potuerit haberi: que em̃ a principe solo possunt reputantur de iure alio non docto impossibilia. l. apud iulianum. §. si. ff. de lega. j. item nec videtur facile facere fieri legem municipalem que requiritur ꝑ cõcessione dicte licentie prout probat tex. in. d. l. ij. in prin. ne quid in loco pub. ⁊ ibi Bar. idcirco non probatur de aliquo interesse attento quod non probatur quod si fuisset facta impensa. xl. ducatoꝛuꝫ quinimmo. cc. resultasset aliqua vtilitas cũ nullus fructus seu redditus potuisset inde extrahi sine ductu aque sine qua molẽdinum est penitus inutile vt est notissimum: nec huic medio obstat qð ad quedam alia molendina ducitur aqua per stratas publicas scilicet constructis desuper pontibus prout deponunt testes agentium: quia non sequitur est permissum quibusdaꝫ alijs ergo permittetur etiam huic: ⁊ prout audio aqua que vadit ad molendina que nominãtur per dictos testes ducitur vsqꝫ in oppidum seu ciuitatem ad quam pertinent dicte vie: ita quod pro interesse publico communitatis erat necesse ducere dictaꝫ aquam per vias publicas subtus pontes ita quod potius producendo aquam ad oppidum ⁊ sic pro interesse publico est verisimiliter id permissum quam vt duceretur aqua ad molendina. Et si hoc est: est lõge diuersa ratio in illa aqua quam in ista: in cuius ductu nullũ vel saltem paruum interesse publicum versatur ⁊ de separatis ⁊ dissimilibus non est illatio. l. fin. ff. de cal. ⁊ l. si maritus. C. de do. inter virum. ⁊ arg. c. inter ceteras. de rescrip.

rescrip.z.l.non possunt.ff.de.ll.cum concor.si de similibus idem est
5 iudicium:ergo de dissimilibus diuersum est iudiciū.† Ultimo cō-probatur iustitia.d.Ludouici:q2 plures testes saltē tres testes mo lendinarij z sic verisimiliter periti in arte exercitio illo deponūt qđ est impossibile refici dictum molendinum:ita quod macinaret assi gnantes rationem:q2 non habet cadutam debitam ita ꝙ vt posset macinare oportet facere clusam tante altitudinis quod inundaret fundos vicinos per vnū miliare quod non licet. Quia in loco pu blico non licet etiam de permissu principis aliquid construi quod alteri noceat.l.ij.§.quid si a pncipe.z.§.merito.ne quid in loco pu
6 blico.†facit etiam quod habetur in.l.cum au⁹.C.de eman.lib.nec dicimur posse id quod licite vel honeste fieri non potest.l.nepos ꝓ culo.ff.de verb.sig.nec dñi fundoꝝ vicinoꝝ verisimiliter eorū iactu ram tolerassent:ita quod prudentis viri non fuisset facere expen sam quam exigebat constructio dicti molendini que erat magna ꝓ ut deponunt testes attento quod verisimiliter nō fuisset a vicinis toleratum z consequenter impensa fuisset deperdita ad quā impē sam a.xl.ducatis supra habebat cōtribuere pro dimidia dict⁹ vgo linus vigore conuentionis inter eos inite:z ƀm hoc intererat sua non facere dictam impensam:z sine sua impensa frustratoria z in utilis erat impensa.xl.ducatorum quos habebat expendere ante omnia dictus Ludo.z ex quo sibi Ugolino non attulisset vtilitatē cessat interesse ad quod agunt heredes dicti Ugoli.merito zc.Nec debebat Ugolinus velle quod sibi non ponderat z alteri nocebat. arg.l.j.§.item verus.ff.de aqua plu.ar.z.l.ij.in princi.ff.so.ma.Nec ob.quod sunt alij testes ꝯtͣ qui deponunt ꝙ poterat refici dictum molendinum cum rebus necessarijs ad molendum qui sunt saltem tres:vȝ Santes Alexander z ser Baldasar testes producti pro par te agentium in causa appellationis:q2 rñdetur ꝙ dicte attestatio nes lȝ videantur ꝯrie:tñ non sunt q2 etiam ex attestatiōibus testiū pro parte Ludouici deprehenditur quod dictum molendinū po terat refici z macinaret z haberet sua necessaria si duo cōcurrissent quod scȝ communitas concederet transitum per stratam publicaȝ z vicini tolerarent damnum inundationis propter quod damnū verisimiliter non tolerandum ipsi iudicant quod erat impossibile ibi fieri molendinum scȝ licite sine lesione vicinorum z taliter quod tolerare tur quod macinaret ꝑpter lesionem vicinorum:z ideo nō cōtradicunt testes heredum Ugolini deponētes quod poterat re fici:quia fatendum est:sed refectum non macinasset verisimiliter:z ita cōcordentur z maxime quia articulus super quo deponunt ten dit ad probandum intra quantum tṗs poterat refici:quia ponit ꝙ infra vnum vel duos menses:z ad hoc pncipaliter tendunt deposi tiōes testium heredum Ugolini z non vtrum potuisset refici com modum sine lesione aliorum:z ex quo attestationes Ludouici fue rant facte in causa principali z erant publicate z sic venerant in no titiam agentium z ipsi agentes non fecerunt articulos quod pote rat refici sine lesione vicinoruȝ z quod fuisset habile ad macinandū quod per indirectum probare potuissent si attestatiōes Ludouici persuaderi potest quod malitiose posuerunt quod potuisset refici intra mensem vel duos menses vt sic testes examinandi deponerēt super tempore quo fieri poterat non super eo an licite fieri posset sine lesione vicinorum super qua lesione se fundabant attestatiōes Ludouici:ita quod facile persuadetur quod verū deponant testes Ludouici pro quo etiam facit quia si potuisset licite fieri attento valore quo valuisset cōstructum habile ad molēdum non est verisi mile quod dictus Ugolinus vendidisset pro tam vili precio ꝓ quo vendidit:est enim verisimile quod habuissent ꝯsilium cum peritis quod frustra z inutiliter fiebat impensa:z non ob.testes qui depo nunt quod cōstructum valuisset.cccc.vel.ccccc.flo.z qui deponunt qđ fructasset quolibet anno.xxv.vel.xxx.salmas frumenti:quia in telliguntur casu quo habuisset facultatem licite macinandi quam nō habuisset secūdum attestationes predictas testium Ludouici: que sunt verisimiles attento exitu:z in attestationibus plurimum attenditur an sint verisimilia que attestantur.c.lȝ causam.de ꝓba. ibi vero proximiora:z.l.ob carmē.de testibus.z in re dubia ꝓ reo est iudicandum per iura vulgaria:maxime vbi omnia possunt con cordari:ex quibus omnibus concludo quod partes iudicis sunt in ꝓnunciando bene appellatum z male iudicatum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccviij.

☞ Substituti:an possint agere cōtra tertios possessores ad pre dium permutatum per heredem cum quadam domo subiecta resti tutioni cum non supersint alia bona dicti heredis nō obstantibus statutis de quibus.j.nu.3.

1 Actio est inanis quam inopia debitoris excusat z non datur actio personalis contra singularem successorem.

Prescriptio longi tṗis an currat contra hypothecam.

2 Alienationi rei sue vel sibi hypothecate consentiens illam repe tere non potest.

Consentire dicitur instrumento qui se subscribit z notarius dictū instrumentum conficiens.

3 Emptionis appellatione an veniat quilibet ꝯtractus alienatiōis.

4 Alienatio rei subiecte restitutioni tenet cōditione pendente que irritatur per ementem eiusdem cōditionis.vsq3 ad fi.ꝯsi.

Actio hypothecaria pōt competere contra tertium possessorem.

5 Prescriptio non currit contra agere non valentem.

6 Dotis restituende causa qđ oīa mariti bona sint hypothecata vt mulier sit preferenda quibuscūq3 creditoribus.fallit regula vbi cre ditores habent expressam hypothecam anteriorem.

7 Notarius an videatur sibi preiudicare faciēdo instr̄m emptionis rei sibi obligate.nu.2.

8 Emptor scđs rei empte possessor an possit inquietari a primo em ptore vbi dictam rem possedit.x.annis presente primo emptore. numero.1.z.5.

Consilium.ccviij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Uidetur in hac consultatione ṗma
1 facie dicendū ꝙ dicti pupilli filij ser Gaspar sint desti tuti omni remedio:nā actio personalis non datur cō tra singularem successorem.l.j.§.si heres.ad treb.z.l.fi.ff.de ꝯhen. emp.z.l.quotiens.C.de here.insti.cōtra hr̄ditatem iacentem fru stra datur:q2 inanis est actio quam inopia debitoris excusat.l.tam is.ff.de dolo actio hypothecaria nō videtur ꝙ detur ꝯ possessorē predij permutati pluribus rōnibus prima q2 ille emptor possedit cum titulo vltra decem annos inter presentes z contra hypothecā competit exceptio prescriptionis longi tēporis.l.j.z.ij.C.si aduer. credi.scđo q2 iste possessor habuit ex cā dotis z cā dotis est ṗuile giata:q2 prefertur anterioribꝰ creditoribus.l.assiduis.C.q pot.in
2 pig.habeantur. ¶ †Tertio q2 ser Gaspar auctor dictoꝝ pupillo rū vt sibi preiudicasse consentiendo venditioni rei sibi obligate fa ciendo de vēditione instrumentum:nam qui consentit alienatio ni rei sue non potest rem repetere.l.si fundum per fideicōmissum. de legatis.j.l.mater.C.de rei vend.z.l.si fideiussor.§.pater.ff.de fide iussor.Et similiter si consentit alienationi rei sibi pignorate.l.sicut §.fi.ff.quibus mo.pig.vel hypo.sol.Et censetur consentire q se sub scribit tabulis seu instrumento venditionis.d.l.sicut.§.fi.z.d.pater fortius censeatur consentire notarius de contractu venditionis q non solum se subscribit instrumento vēditioni rei sibi hypotheca
3 te:sed etiam ipse instr̄m conficit.†Quarto dictus emptor dicti pre dij permutati per dictum ser Gasparem videtur tutus vigore sta tutorum maxime statuti scđo loco descripti in themate sub rubri ca de non molestando ƀm emptore:z appellatione em̄ emptiōis ve nire videtur quilibet ꝯctus alien atiōis.l.statuliber a ceteris.§.gn̄ tus de statu lib.ideo ex quo dictus vltimus emptor possedit ꝑ de cem annos z vltra:ideo videtur quod nequeat amplius molestari z cōfert primum statutum sub rubrica ꝙ si quis possederit per de cem annos censeatur cum titulo possidere:nam ex quo cauetur qđ qui possidet rem immobilem p.x.an.inter presentes cēseatur iusto titulo possedisse.z per cōsequens lȝ ƀm ius cōe non habuisset titu lum vel habuisset iniustū:tñ per dictum statutum cēseatur habuis se titulum iustum:z ideo lȝ de iure ciuili alienatio rei sub conditio ne relicte non prebeat iustum titulum eueniente conditione vt in fra dicetur tamen censeatur iustus titulus ꝑ dictam legem munici
4 palem. ¶ †His tñ non ob.ꝯrium arbitror intrepide tenēdum:nā dictus Nicolaus qui permutauit dictā domū cū dicto predio obli gauit in casu euictiōis oīa sua bona pñtia z futura prout moris est z obligando bona sua simpliciter intelligitur de presentibus z fu turis.l.fi.C.que res pig.obligari possunt:ideo etiam dictū ṗdium est obligatum pro dicta euictione z maxime quia res subiecta resti tutioni nō potest alienari.l.fi.§.sed q2 nostra maiestas.z.§§.seque tibus.C.cōmunia de leg.z fideicō.nam eueniente cōditione aliena tio censetur ab initio irrita licet interim valeat quando onus resti tutionis est conditionale per dictam.l.fi.§.sinautem auaritie:et iō cum dicta alienatio domus date titulo permutatiōis dicto ser Ga spari sit facta irrita:idcirco hereditas dicti Nicolai est obligata di ctis heredibus ser Gasparis ad interesse per.l.j.de rerum permu.z titulum de euic.vel saltē ad restitutionem vt ita dixerim precij hoc est rei ꝑ permutatione domus date per.d.l.fi.§.emptor.z quia he reditas non est soluendo z est facta legitima discussio ƀm formam legis municipalis que de iure communi etiā requiritur auf.si de bitor.C.de pigno.ideo deueniri potest contra tertios possessores per actionem hypothecariam z de iure ꝯmuni z de iure municipa li z sic cōtra possessorem dicti predij permutati per dictum ser Ga sparem deinde venditi per dictum Nicolaum z etiam contra vxo rem dicti Nicolai si tenet dictas massaritias sibi a Nicolao relictas z agendo dicta hypothecaria debeat dictum predium aduocare z massaritias predictas nec valet legatum massaritiarum si heredi tas non est soluendo pro debitis hereditarijs.l.si vniuerse.C.de le
5 gatis.z.l.successores.C.ad.l.falcid. ¶ †Nec ob.adducta in contra rium primo exceptio prescriptionis longi temporis de iure cōmu ni:quia illa non obstat quia dictus ser Gaspar non poterat agere pendente conditione dicte substitutionis quia interim alienatio dicte domus valebat vt.d.l.§.fi.sinautem auaritie z ibi per docto. cōiter omnes z non valenti agere non currit prescriptio.l.j.in.fin.

C. de anna. except. ⁊ l. contra maiores. C. de inoffi. test. ⁊ l. cum no-
6 tissimi. §. illud. C. de pscri. xxx. vl. xl. an. †Nec ob. cã dotis. q2 nõ pre
fertur creditori pretendenti anteriorem hypothecam expressam:
nam. d. l. assiduis loquitur in pretendente anteriorẽ hypothecã
tacitam a lege concessam que magis de facili tollitur q̃ hypothe-
ca quesita ppria prouisione. ar. l. fi. ⁊ quod ibi habet. C. de pac. con-
uen. in. l. j. C. si aduer. ven. vbi glo. dicit lex suum non tuum tibi de-
negat bñficium: ⁊ hoc volunt cõiter doc. oẽs post glo. put dicit ibi
Bald. id sequens. ⁊ dicit ibi Bar. cõiter seruari ⁊ malum esset cõtra
iudicare: preterea matrimonium est iam solutum ⁊ non agitur de
fauore dotis dande viro p patrem vxoris neq3 de fauore dotis re-
stituẽde p parte viri parti vxoris: ideo cessant termini. d. l. assiduis.
7 †Nec obstat tertiũ cõtrarium: q2 notarius nõ adhibet nisi ad pba
tionem actus tanq̃ seruus publicus. l. non aliter. de adop. ⁊ l. si pu
pillus. in fi. ff. rem pup. sal. fore non tanq̃ pretẽdẽs ius aliqđ ⁊ quo
dãmodo tanq̃ testis. ar. l. domitius labeo. ff. de test. ideo suus rogi
tus ⁊ confectio instrumenti non preiudicat iuri suo. l. gayus. ff. de
pig. act. vbi testis qui se subscribit testamento in qua legabatur res
sua vel sibi obligata sibi non preiudicat pari rõne in notario q assi
milatur testi rogato vt dictum est: ⁊ dicit Spe. in tit. de pba. §. bre-
uiter. ver. sed pone ⁊ ibi Bal. in addi. nec debet testi suum officium
esse dãnosum. l. sed ⁊ si quis ex signatoribus. ff. queád. testa. aperiã.
multominus notario qui gerit officium publicum: nec põt recusa
re rogari de instrumento tanq̃ seruus publicus prout dicit Bald.
in rubrica. C. de fide instru. ij. col. quare suum officium necessarium
non debet sibi nocere. ar. l. videlicet. ff. ex qui. cau. maio. cum 9cord.
8 ¶†Nec ob. quod quarto loco dicitur quod secũdus emptor non
debet inquietari a primo emptore si possedit decem annis pacifice
⁊ quiete: q2 respondetur ꝙ dictũ statutũ d3 intelligi nisi prim⁹ em-
ptor fuerit impeditus agere ar. d. l. j. in fi. C. de anna. exce. cũ cõcor.
statuta enim recipiũt interpretationẽ a iure cõi. l. si serui vestri. C.
de noxa. c. cũ dilectus. de consue. ⁊ l. vt gradatim. §. sed si lege muni
cipali. ff. de mune. ⁊ hono. Et satis operatur statutũ si prouidet qđ
tã inter absentes q̃ iter pñtes sufficiat pacifica possessio. x. annorũ
maior aũt exorbitãtia quod curreret tempus. x. annorum impedi
to agere propter impotentiam seu pter iuris agendi cessationez
q̃ pter impedimentum absentie qui poterat accedere ad locuz ⁊
poterat p pcuratorem petere: secũdo ⁊ clarius rñdetur statutũ loq
tur in primo ⁊ secundo emptore in casu isto non sumus in primo ⁊
scđo emptore: sed in vno emptore ⁊ hypothecario creditore nec iu
rium correctiones vel exorbitantie sunt extendende vel trahende
in consequentias: sed restringende vt q̃tominus fieri potest ledãt
ius cõe. d. c. cum dilectus. ⁊ c. que a iure cõi exorbitant. de reg. iur.
in. vj. ⁊ l. ius singulare. ⁊ l. quod vero cõtra. ff. de legi. Et est sensus
puidere in terminis. l. quotiens. C. de rei vend. ⁊ l. siue aũt. §. si duo
bus. ff. de publ. qui sunt longe separati a terminis nostris ⁊ separa
torum non est illatio. l. si. ff. de calum. l. si maritus. C. de dona. inter
virum cum si. ¶Non ob. aliud statutum q2 l3 cẽseatur possidere iu
sto titulo non sequitur quod preiudicet domino vl' hypothecario
creditori cui non preiudicaret iustus titulus put nõ preiudicat nõ
valenti agere per iam dicta: nec operatur hoc casu dictum statutũ
quia titulus emptionis ⁊ dotis sunt iusti tituli vt est notissimum ⁊
vere interuenerunt ⁊ constare presupponitur itaq3 frustra agitur
de titulo ficto vel presumpto ex. l. municipali remanet itaq3 conclu
sio supra facta ꝙ dicti heredes ser Gasparis pñt petere p hypothe
cariam dictum predium ⁊ dictas massaritias extantes.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. ccix.

1 ¶Procurator constitutus a marito tanq̃ procuratore ⁊ legiti
mo administratore vxoris: an possit petere fieri cõpromissum statu
to disponente ꝙ causa compromittatur. nu. seq. p totum consi.
2 Compromissum impedit oĩs exceptio litis ingressum eximens.
3 Procurator ⁊ legitimus administrator an inter se differant ⁊ vi-
deatur plus posse vnus q̃ alter ⁊ quõ nõ possit constituere procu-
ratorem quo ad res vxoris maritus sine consensu mulieris l3 iura
disponant quod maritus agere possit pro vxore. vsq3 ad fi. 9si.
4 Prouisio hominis tollit prouisionem legis.
5 Solutio non potest fieri ei qui põt agere cum mandato.
Clausula petens ius dici ⁊ iustitiam ministrari virtus non reperi
tur iure limitata sed tñ operatur ex doctrina doctorum.

¶Consilium. ccix.

1 In nomine domini nostri
Jesu christi. ¶†Uisa petitiõe porrecta p ser perfrã-
ciscum procuratorẽ ⁊ procuratorio nomine Rober-
ti Jacobi de teis mariti procuratoris et legitimi ad-
ministratoris domine agnetis ⁊c. Cõtra ⁊ aduersus Bernardinũ
filium ⁊ heredem ser Matthei ciliciani ⁊ dominam Angelam eius
tutricem: ⁊ petitione compromissi ⁊ exceptionibus oppositis que
ritur an in causa debeat pronunciari mandata legitima ⁊ causam
compromittendam an secus. reperio in actis productuz mandatũ
in plena forma ⁊ in publicam formam factum per dictum Rober-
tum in personam dicti ser Perfrancisci: ⁊ cõstat dictum Robertũ
maritum dicte dñe Agnetis de iure posse agere p vxore absq3 alio
mandato vt legitimus administrator per. l. maritus. C. de pcurat.
ideo put ipse potest agere ita ⁊ videtur ꝙ eius pcurator agere pos
sit: quia per alium faciens ipse facere censetur. c. mulieres. de sent.
excom. c. qui per alium. de reg. iur. in. vj. cũ concor. item videt quod
petitio sit acta: q2 ex narratis deduci videtur quod petia terre que
petitur pertineat ad dictam agnetam ⁊ ad Robertum vt eius ad-
ministratorem ⁊ quod dictus Robertus nomine dicte agnetis cõ
putato tempore suo ⁊ dicte agnetis ⁊ suoꝝ auctoꝝ p temp⁹. xl. an.
⁊ vltra pacifice ⁊ quiete iusto ⁊ rationabili ti. ⁊ cã. Et 9clusio qđ de-
bet pnunciari dictam petiam terre iure dñij vel quasi pertinere ad
dictum Robertum dicto nomine ⁊ sic nomine dicte agnetis cui⁹
nomine agitur ⁊ cuius nomine dicit possedisse dictuz Robertum
is autem possidet cuius nomine possidetur. l. quod meo. ⁊ l. inter-
dum. ⁊ l. si rem aliquam de acqui. pos. ⁊ ideo petitio videtur acta et
ex deductis competere ius agendi eo modo quo agitur: ⁊ manda-
2 tum videtur legitimum. †Et statutum generaliter disponit quod
cause cõpromittantur. Et nõ possint opponi nisi certe exceptiões
que debeant pbari p opponẽtẽ que exceptiones in statuto nomi-
nate non sunt opposite nõ tango exceptionẽ pscriptionis oppo
te que non est de noĩatis in statuto: tñ est exceptio declinatoria: q2
litis finite. l. fi. ⁊ ibi Bart. ff. pro suo ⁊ tradit Bald. in. l. si fratris. C.
de transac. ꝙ oĩs exceptio impediens litis ingressum impedit com
promissum cum cuius dicto doc. cõiter transeũt. Et quotidie alle-
gatur. Et ideo partes iudicis videntur esse in pnunciando mãda-
3 ta legitima decimum soluendum ⁊ causam 9promittẽdã. ¶†Cũ
his non obstantibus puto 9triũ aperta fronte concludendum. s.
partes iudicis esse in pronunciando mandatum ser Perfrancisci
minus legitimum ⁊ cãm non esse 9promittendam. nam dictus ser
Perfranciscus petit vt pcurator ser Roberti mariti procuratoris
⁊ legitimi administratoris dñe agnetis pcurator ⁊ legitim⁹ admi-
nistrator se non compatiuntur: q2 per puisionem hominis cessat
puisio legis. l. maritus. C. de pcur. ⁊ l. fi. C. de pac. cõuen. nisi capiat
pcurator p administrante sine mandato iuxta ethymologiam vo-
cabuli quasi procurans gerendo negotia sine mandato vt ponitur
in. l. si ego. ff. de neg. gest. itaq3 fm hoc dictus Robertus non habe
bat mãdatum a dña agnete cuius nomine agitur: l3 iura disponãt
quod maritus agere possit pvxore. d. l. maritus. ⁊ l. sed ⁊ hee. ff. eo.
ti. tñ non sequitur potest ipse agere ergo potest procuratorem ad
agendum constituere. l. l3. in prin. ff. de pcura. quinimmo neq3 pro
curator cum mandato neq3 tutor qui habet pleniorem facultatem
possunt procuratorem ad agendum constituere. l. neq3 tutores. C.
de pcura. ⁊ l. quod quid. C. eo. ti. quinimmo quod est fortius man-
datum productum est ad lites ⁊ negotia Roberti non ad lites dñe
agnetis. Jdcirco agendo vt pcurator administratoris inepte agit
4 ⁊ pterea debet succumbere ⁊ in expensis 9demnari. †Quod ⁊ di-
cẽdum est ex alio: q2 l3 quis possit p alio agere cũ mandato vel sine
nõ pterea põt sibi solui. l. hoc iure. ff. de solu. ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. et
ideo marito qui censetur habere tacitum mandatũ a lege nõ habet
fieri solutio: ⁊ maxime si non cauit de rato put nõ cauit dictus Ro
bertus. item petijt pnunciari dictum pdium ptinere ad Robertũ
nomine dicte Agnetis: ⁊ ita etiam narratur sc3 ꝙ pertinet ad Ro
bertum noĩe agnetis que est inepta locutio: quia licet possessio te-
neatur per alium noĩe nostro: non ita dñiu3: q2 illud retinetur per
dñm ⁊ nõ per administratorem vel per colonum seu alium detẽto-
rem: nec iure cauetur ꝙ dñium noĩe alieno teneatur put habetur
in possessione nec aliquid cõe h3 in hoc dñium cum possessione fa-
cit. l. naturaliter. §. nihil cõe. de acqr. pos. ⁊ licet narretur in libello
ꝙ. d. Robertus possedit dictum petium terre per annos. xl. ⁊ vltra
dicto noĩe. tamẽ non pterea 9cludit ꝙ possederit dicta agnes: q2
possidens alieno noĩe sine mandato illius cuius noĩe possidet nõ
querit illi cuius noĩe possidet possessionem anteq̃ ille ratificet cui⁹
nomine possidetur per. l. si ego. de neg. gest. ideo dicebat notabil'r
Panormi. ⁊ d. bene. capra. in. c. cum venissent. de resti. spo. quod si
possessio est vacans ⁊ vnus nomine titij capit possessionem sine mã
dato titij: alius post eum ingressus fuit dictaz possessionem vel no
mine gaij cũ mandato ipsius gaij secũdus ingressus preualet adeo
quod titio nihil queritur: licet postea ratificet quod suo nomie ge
stum fuit. nam sero venit ratificatio per. l. bonorum. ff. rem ratam
5 haberi secundum eos. †Et ex his non videtur quod iuuet vulga-
ris clausula petens sibi ius ⁊ iustitiam administrari: non enim ha-
bemus text. qui det virtutem aliquam dicte clausule. sed doct. ex vi
verborum magistraliter loquuntur de virtute dicte clausule: q2 ver
ba important ꝙ si ex narratis actor deprehenditur ꝙ foueat iusti-
tiam: l3 sit alia via cõclusum ⁊ forte inepte substentatur libellus p
dictam clausulam non alias iusta est intẽtio doctorum ⁊ hoc osten
dit vina ratio quam solaz sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit.
de excu. tu. cum aũt nulla alia via potest iustitia media ex narratis
apta sumi cõcludo p agente: ideo dicta clausula non releuet: ⁊ ma
xime quia oppositum est de generalitate libelli. nam dicit Bald. in
altera repetitione. l. edita. C. de eden. quod dicta clausula nõ iuuat
quando

quando oppositum est de generalitate libelli: ex quibus omnibus remanet cõclusio supra facta scz quod partes iudicis sint in pnunciando mandatum nõ legitimum agentis et causam non compromittendam: et victum victori ec. non obstantibus in cõtrarium adductis que apparent sublata per adducta pro hac parte.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccx.

1 ¶ Dilatio assignata partibus per iudicem ad producẽdũ acta in reassumptione status cause super tenuta per plures annos priꝰ agitate et ad reluendam tenutam an teneat cum dicatur dictã tenutam concessam per iudicem fuisse in presentia partis vbi nõ apparet de instrumento dicte presentie.

2 Sententia sine actis quando probet facta antiqua in ea contenta.

3 Instrumentum de se presumitur iustum et probat etiam id qd verbis enũciatiuis propter aliud prolatis deducitur dummodo illud sit necessarium ad substantiam actus de quo notarius rogatur.

4 Instrumentum autenticum probat omnia in eo cõtenta lz aliqua non fuerint in ceda vel bastardello illius inserta que tamen in dicto instrumento reperiuntur descripta nec propter hec potest dici falsum.

5 Probationes aliquantulum dubie preualent ille que sunt verosimiliores et magis verisimiles.

6 Instantia cause perimitur lapsu triennij iure ciuili tñ iure canonico durat perpetuo.

¶ Consilium. ccx.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Uisis nõnullis actis cause vertentis inter Alexandrum gregorij substinentẽ vires actoris et heredes Jacobi reos cõuentos videtur prima facie dicendum qd dictus terminus non debuerit assignari: quia non fuisset factum instrumentũ presente tenuta et sic primũ decretum ex causa instrumẽti presentie emanatũ esset nullũ: qr decreta ex falsa causa interposita sunt ipso iure nulla. l. thais ancilla. §. subuentũ. ff. de fideicõmis. li. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. et l. tutor si petitus. ff. de tut. et cur. dan. ab his. et l. seye egresse. eo. tit. et paria sunt non esse et non apparere. l. duo sunt titij. ff. de test. tu. et l. si fuerit. de re. du. et l. cuz res. §. itaqz. de leg. j. cũ si. et actori incumbit onus probandi fundamẽtum sue intentionis. l. qui accusare. C. de eden. et l. actor quod asseuerat. de proba. cum concordan. sed fundamentum intentionis est ipsa presentia hoc est instrumentũ quo pmittitur stare presens in palatio et inde non discedere donec soluerit tale debitũ ad quod est obligatus: alias se obligat ad penam presentie quod vulgariter appellatur presentia apud nursiam: super quo instrumento presentie videtur fundata intentio actoris: quia illius instrumenti fuit executio petita cuius vigore fuit tenuta concessa: ideo videtur quod instrumentum predictum debet probari per actorem nõ pbatur merito ec. quinimmo hoc casu videtur quod probetur per partem cõuentã quod instrumentũ presentie non interuenit. nam vt presupponitur acta presentiarum describuntur in certis bastardellis per notarios causarum: et quia forenses dimittuntur in cancellaria nõ reperitur in illis libris qui sunt producti pro parte conuenta merito videtur probata negatiua scilicet quod instrumentuz presentie predicte nunqз interuenit nedum quod fuerit productum: ista em̃ negatiua quod talia acta non interuenerunt probatur ostendẽdo scripturas notarijs deputatis ad scribẽdum acta si in eis non reperiuntur probatur non fuisse facta acta que descripta ibi non reperiuntur vt in. c. quoniã contra falsam. de proba. vbi per. d. Anto. et Panor. Cum itaqz producantur bastardelli vbi describuntur instrumẽta presentiarum et in eis non reperitur instrumẽtum de quo agitur merito pbetur negatiua non fuerit vnqз in rerum natura: et non fuerit productum nec potuerit produci qꝫ non fuit: insuper dato qꝫ fuerit et fuerit pductum: tamen videtur qd debuerit p istuz iudicem habebat pronunciare: nã qui pnunciat debet videre acta vt pronunciare possit: quia habet necesse videre ea super quibus se fundat. l. ij. C. de edẽ. et l. hoc autẽ. §. non defendi. ff. ex quibus cau. in pos. ea. cum si. Cum itaqz iudex non viderit instrumentum presentie super quo fundari videtur totum negotiũ istud de quo agit: idcirco nõ videtur qd debuerit dictum terminum assignare non viso dicto instrumento presentie: nec videtur quod releuet quod notarius cause asserat in actis huius cause quod fuit productum instrumẽtum presentie: qr instrumẽtum faciẽs mẽtionem de alio instrumento non probat auẽ. si quis in aliquo documẽto. C. de edẽ. ¶ Tamẽ his non obstantibus cõtrarium puto de iure responden dum: iudex em̃ habet ad psens se fundare sup tenuta concessa et ipsa tenuta concessa per iudicẽ antecessorem est fundamentum eius quod ipse iudex egit dando terminum ad reluẽdum tenutã: ideo non est nulla sua pronuncia prout est nulla sñia iudicis qui non vidit acta in terminis. d. l. hoc aũt. §. nõ defendi. et d. l. ij. C. de edẽdo. Iste enim iudex vidit acta facta super executione facienda sup tenuta: et vtrum fuerit assignandus terminus ad reluendum tenutã itaqz acta facta super hoc articulo an tenuta valuerit necne: ipse vidit et visum fuit validam esse pronunciauit tacite non obstare nõ pductionem instrumenti presentie: nam instrumentum erat ad iustificandum pronunciam iudicis non ad eam validandum si per iudicem non fuisset visa concessio tenute tunc pronuncia fuisset nulla per ea que habentur in. d. l. ij. et in. d. l. hoc autem. §. non defendi. sed producta tenuta et facta productione actorum in quibꝰ apparet productio instrumenti presentie et facta productione in contrarium dictorum bastardellorum in quibus descripte sunt presentie vtrum redderetur ex his tenuta nulla et quod super ea esset pcedẽdum vel non pcedendũ iudicare spectabat ad ipsum iudicem iudicauit valet sententia prout valet sñia lata pro actore non visis vel etiam non factis aliquibus pbationibus vt infra pbabo: tunc em̃ sententia est iniusta non autem nulla: ita in terminis nostris non est dicendum quod dicta sententia iudicis sit nulla cum super validitate tenute sit data dilatio probatoria et facte pbationes hincinde: an vero sint sufficientes vel qui preualeãt respicit iustitiam vel iniustitiam sententie nõ validitatem vel nullitatem ipsius hec dixi ad ostendendum qꝫ non sumus in terminis. d. l. ij. de edẽdo. et d. §. non defendi super quibus fit vt reperio contra pronunciam fundamentum: et maxime quia mihi dr quod statuta prohibent appellationem super huiusmodi executione talium et forte non phibẽt dici de nullitate vtrum autem statutum prohibeat appellationem vel phibitio statuti valeat non consultus non insisto. Sed posito p constanti qꝫ possit appellari prout de iure cõi ex causa appellari

2 potest in terris ecclesie per iura vulgaria. ¶ † Uidendum est an dicta pronuncia iudicis fuerit iusta necne. Circa quod dicendum est quod fuerit iusta: ita quod partes iudicis ad quem sint in pronunciando male appellatum et bene iudicatum moueor ex pluribus: et primo qr pro iudice et eius sñia presumitur. l. herennius. §. gaya. ff. de euic. c. in presentia de renun. c. cum inter. de re iudi. et per Inno. in. c. innotuit. de eo qui furtiue ord. suscep. maxime si est antiqua p qua magis presumitur prout not. bal. in. l. emãcipatione. C. de fide instru. et Host. in. d. c. cum inter. et Jo. cal. et Panor. in. d. c. qm̃ cõtra falsam. et Pau. de ca. in. d. aut. si quis in aliquo documento. et presumitur non solum pro iustitia sententie sed pro rititudine si transiuit in rem iudicatam vt per doc. in dictis iuribus. Cum itaqз in casu nostro fuerit lata sentẽtia confessionis tenute in contumacem et transiuerit in rem iudicatam: qr ab ea nũqз fuerit appellatum et trãsiuerint anni forte septem: ita quod dici potest antiqua ẜm sententiam Host. et Jo. an. s. relatam videtur qꝫ iustitia dicte sententie pbetur iuris presumptione et non solum iustitia sed etiaz rititudo et sic validitas ipsius per predicta: ex quo etiam elicitur respõsio ad d. §. non defendi. et ad. d. l. ij. de eden. et maxime hec procedunt cum in pronunciatione recitantur virtualiter cum premittatur visis pdictis et in predictum fuerit de instr̃o presentie: vnde asserit iudex vidisse instrumentum presentie cum idem contineatur in termino qui ad alium terminum se refert qd continet in termino ad quem fit relatio. l. si ita scripsero. ff. de condi. et demon. et l. asse toto. et l. institutio talis. de heredi. insti. et maxime iuuat hãc partem: qr apparet ex actis qꝫ instr̃m presentie fuit productum corã iudice: et sic visum fuit a iudice alias non diceretur coram eo productũ. l. corã. ff.

3 de ver. sig. et l. idem proferre. §. coram. ff. de arbi. † Et pro instrumẽto notarij presumitur. l. cum precibus. C. de fide instrumen. et instrumentum probat etiam id quod enunciatiuis verbis propter aliud prolatis dummodo illud sit necessarium ad substantiam actus de quo notarius rogatur. l. optimam. et ibi notatur. C. de contrahen. et commit. stipu. ideo cum notarius deponat in actis de productione instrumenti presentie et quod non est non potest produci: ideo quod extaret instrumentum presentie tunc tpis probatur per acta cause: et sic probatur productio instrumenti presentie et ꝯsequenter quod instr̃m qd producebatur erat instrumentũ presentie alias pductio fuisset nulla et instrumentũ notarij actoruz factum de dicta productione esset falsum quod non est presumendum per. d. l. si pcibus. et. d. l. optimam. et sic probatur per acta quod iudex qui concessit tenutam vidit instrumentum presentie et per consequens qd tenuta fuit iusta et recta concessa et successiue quod debuit assignari terminus trium dierum ad reluendum tenutam prout disponitur per statutum in quarta rubrica dello modo et ordine per liquali lo debitore contumace possa recuperare la tenuta quo statuto cauetur quod non comparens. j. decem dies a die tenute concesse intra x. dies si est presens vel si est absens intra tres menses habeatur pro confesso et debeat assignari terminus ad reluendum tenutam triũ dierum et ipsa pronuncia dicte concessionis licentie transiuerit in rem iudicatam: ideo non potest per partem impugnari cum et interlocutoria vt dictum est transeat in rem iudicatam per. c. cum dile-

4 cti. de elec. et per doc. in. l. quod iussit. de re iudi. ¶ † Nec obstat qd probari videtur contrarium per ostensionez bastardellorum ec. vt supra deductum est: quia respondetur quod illa productio illoruz bastardellorum est probatio debilis eo respectu permissa propter impossibilitatem aliter probandi seu saltem magnam difficultatẽ probationis: sed probatio affirmatiue per instrumentum productionis ipsius instrumẽti presentie est probatio directa necessario

concludens: ideo efficacior quam illa probatio negatiue quē non concludit necessario quia potuit fieri instrumentuȝ presentie ⁊ nō describi in dictis bastardellis per segnitiem vel obliuionem notarij vel dolum. item vel dolum partis cui preiudicabat instrumentū p̄sentie que potuit auferre ⁊ detrahere de infilza notarij instrumētum predictum presentie ⁊ similiter chartas bastardelli in quo erat descripta dicta presentia: ⁊ prout audio charte bastardellorū sunt singule signate per quotam seu numerum chartarum ⁊ appareat in aliquibus locis defectiuus numerus chartarum ita quod ex inspectione quotarum persuadetur remotas esse aliquas chartas ꝓpter quod suspicatur de subtractione chartarum vbi forte erat descriptum instrumentum presentie ita ꝙ est magis verisimilis ꝓbatio affirmatiue que resultat ex instr̄o productionis predicti p̄sentie ꝙ probatio negatiue resultantis ex inspectione bastardellorū.

5 †Et in probationibus preualent ille que sunt vero ꝓximiores. i. magis verisimiles. c. lȝ causam. de proba. l. ob carmen. §. testes. de testibus. cum si. nec est dubitandum ꝙ est magis verisimile ꝙ fuerit productum dictum instr̄m presentie de qua attestātur acta ⁊ viget presumptio iuris ꝓ iudice ꝙ non sententiasset nisi vidisset instr̄m super quo petitio se fundabat: ⁊ pro iudice presumitur ⁊ eius s̄nia prout. s̄. probatum. ⁊ insuper non est probatum ꝙ non sint alij bastardelli in cancellaria: ita ꝙ ex hoc etiam non concludit probatio negatiue: ita ꝙ non apparet decretum tenute emanasse ex falsa cā immo potius contrarium: ⁊ ex his apparēt sublata adducta in cōtrarium: ⁊ per consequens concludēdum est partes iudicis ad quē

6 fore in ꝓnunciando bene iudicatum ⁊ male appellatum. †Insuper mihi dicitur quod allegatur quod instantia cause est perempta ꝑ lapsum triennij per. l. properandum. in prin. C. de iudi. sed respōdetur quod de iure canonico instantia durat perpetuo ⁊ nō habet locum. d. l. properandum illo iure vt est tex. in. c. fi. extra de iud. ⁊ per doc. ibi: ⁊ cū nursia sit de terris ecclesie: ideo in ea seruari debet ius canonicum prout. s̄. deductum est merito lapsus triennij: lȝ si esset finita instantia non esset extincta tenuta: sed non instandum qꝛ in terris ecclesie instantia non finitur tempore vt dixi.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. ccxj.

1 ☞Piscari in ripis ⁊ portu lacus cum retibus an liceat emptoribus aque lacus non obstante banno lato per locumtenenteȝ ⁊ per vicethesaurarium in dicto lacu non possit piscari in portu ⁊ ripis lȝ hoc fuerit alias consuetum. nu. seq. ⁊ ꝑ totum ꝯsil.

2 Pisces aque sunt in eorum libertate nec ꝗ sunt in meo stagno sunt mei ⁊ a me possessi.

3 Piscari an liceat cuilibet in lacu alieno prout in fundo alieno venari ⁊ aucupari licet.

4 Contractus initi cum papa vel alio superiore habent vim legis ⁊ quemlibet astringunt contra quos nil potest disponere inferior et legatus etiam de latere.

5 Copule natura in dubio est addere ad precedentia ⁊ non restringere licet verba possint pati vtramꝗ interpretationem strictiuaȝ scȝ ⁊ ampliatiuam.

Contractus venditionis potest quandoꝗ interpretari contra vēditorem.

¶Consilium. ccxj.

In nomine domini nostri Jesu christi.

1 ¶†Videtur in hac cōsultatione prima facie dicēdum quod dictis emptoribus fructus aque lacus non licuerit neꝗ liceat piscari facere neꝗ piscatoribus piscari cum dicta rete dicte tramacchie nisi ad tuora: nam illa verba cedule se possa pescare e fare pescare a tuore e con le rete chiamathe tramacchie ⁊c. possunt pati duplicem intellectum vnū punctando post illa verba cum le rete chiamate tramacchie: ⁊ tūc illa v̄ba determinant ⁊ restringunt precedentia ⁊ est sensus quod possit piscari ali tuori solum cum retibus vocatis tramacchie ita quod requiratur concursus copulatorum prout solet esse nature copule. l. si heredi plures. de condic. insti. cum concordan. item pati possunt dicta verba alium intellectum punctando seu virgulando post verba ali tuori. ⁊ ante dicta verba ⁊ a le rete chiamate tramacchie. ⁊ tunc est sensus quod illa verba e ale rete chiamate tramacchie veniant additiue ⁊ determinent verba infinitiua pescare e fare pescare ⁊ non verba ai tuora ⁊ ex quo dicta verba possunt pati duplicem intellectum inuestigandum est quis intellectus sit assumendus ⁊ preualeat: ⁊ videtur dicendum quod primus sit indubio assumendus ⁊ preualeat quia dicta verba sunt apposita inter consultantes ⁊ summum pontificem seu cameram apostolicam in contractu emptionis ⁊ venditionis ⁊ verba interpretanda videntur secundum quod sentit venditor ⁊ sic pro venditore. l. si in emptione. in principio. ff. de contrahen. emptio. Sed camera apostolica est venditrix cuius locum perusie videtur quod teneant vicelegatus ⁊ thesaurarius: ideo pro camera ⁊ secundum cameram sunt dicta verba interpretanda prout in dicta. l. si in emptione verba dubia interpretantur secundum quod sensit venditor. Sed loco camere videntur esse vicelegatus qui representat papam licet mediate ⁊ thesaurarius qui regit apostolicam cameram perusinam: ideo ipsorum declarationi videtur standum qui satis vidētur declarasse per dictum bannimentum prohibitiuum piscari cum dicta rete vocata tramacchie iuxta ripam. Quod ⁊ dicendum videtur ex eo quia dictum capitulum videtur factum in fauorem emptorum: qꝛ eorum interesset quod ꝑmittatur piscari: sed verba pactorum obscura interpretantur contra eum quo factum est pactum prout habetur per gloss. ⁊ doctor. in. l. veteribus. ff. de pactis. ⁊ habetur in dicta. l. in emptione. in principio. Confert ad premissa quia cedula sub qua venditur fructus aque lacus fit per regentes cameram ⁊ cum illa cedula postea venditur: ideo videtur per eosdem interpretanda quia eius est interpretari. l. finali. C. de. ll. Et interpretanda ambigua oratione maxime attendenda est sententia proferentis. l. in ambiguis orationibus. ⁊ l. neratius. ff. de regulis iuris. cum similibus. item ista interpretatio videtur magis verisimilis: quia communiter prohibentur piscationes que cum paruo labore et impensa parua fiunt ⁊ capitur magna quantitas piscium. Et ista est huiusmodi merito ⁊c. Et cum tramacchie plerumꝗ et communiter piscatur ad tuora ⁊ ad id fuit inuenta ⁊ introducta. Et in obscuris attenditur id quod est verisimilius ⁊ quod plerumꝗ fieri consueuit capitulo inspicitur in obscuris. de regulis iuris. in sexto ⁊ in. l. in obscuris inspicitur. ff. eodem titulo itēȝ videtur versari in hoc publica vtilitas ne fruct⁹ aque lacus destruatur: ⁊ publica vtilitas prefertur priuate. capitulo bone. primo de postulatione prelatorum. in autentico de restit. ⁊ ea que parit. §. ea enim que cōmuniter. ⁊ septima questione prima. scias cum similibus. ⁊ insuper legatus potest legem etiam perpetuam cōdere de nouo. capitulo penultimo. de offici. leg. ergo videtur quod potuerit prohibere dictā piscationem prout fecit per dictum bannimentum: ⁊ sic multa videntur conferre in hanc partem: ⁊ si non prosint singula multa iuuent. l. secunda. in principio. cum concordantijs. adductis ibi per

2 glossam. de excusatio. tutor. ¶†Tamen his non obstantibus cōtrarium puto aperta fronte concludendum ad cuius rei euidentiam premitto quod pisces lacus sunt in eorum libertate licet lac⁹ sit sedis apostolice. Nam pisces qui sunt in stagno meo non sunt mei nec a me possessi. l. tertia. §. nerua filius. v̄siculo sed eos pisces ff. de acquirenda possessione. ideo sunt in eorum libertate et non sunt in bonis vllius. l. naturalem per totam legem. et sequenti. et principio sequentis. ff. de acquirendo rerum dominio. ⁊ §. fere instit. eodem titulo. Et ideo efficiuntur capiētium: quia que in nullius bonis sunt aucupantibus queruntur vt dictis iuribus. ⁊ l. tertia. ff. eodem titulo. ⁊ quod dicitur in dicto. §. nerua filius. versiculo sed eos pisces potest exemplificari in laco perusino. dicit Ponta. ibi de quo lacu perusino mentionem facit glos. in. l. vsufructuarium venari. §. si in viuarijs. ff. de vsufructua.

3 †Et hinc est quod in lacu alieno cuilibet licet piscari prout in fundo alieno aucupari et venari in silua aliena dicta. l. iij. ⁊ sequen. de acquirendo rerum dominio ⁊ insti. eodem titulo. §. plane primo ⁊ secūdo. Et hoc nisi sit prohibitus a domino. Prohibito autem a domino lacus vel fundi vel sylue non licet in eis piscari venari vel aucupari: ⁊ secus fiat contrafaciens tenetur iniuriarum secūdum glossam in. l. diuus. ff. de seruit. rustico. predi. non tamen tenetur restituere quod prohibitus cepit ex venatione vel piscatione prohibitis secundum glos. notabilem. in dicta. l. diuus ad quam se remittit in dicta. l. tertia. licet contrarium voluerit glos. in dicto. §. plane. j. ⁊ male secunduȝ Dynum ⁊ Bartolum in dicta. l. iij. de acquirendo rerum dominio quod facit vt pisces capti in lacu nostro tempore vel modo prohibitis sint capientium ⁊ possint illos donare ⁊ donatarij possint illa salua conscientia consumere nisi specialiter sit per superiorem sancitum. Ex his ergo ad propositum nostrum possumus intrepide concludere quod piscari in lacu perusino est de iure communi permissum: ita quod quatenus non reperitur prohibitum piscari cuilibet licet prout ⁊ alias dicimus quod omne censetur permissuȝ quod non reperitur prohibitum. l. necnō. §. sed quod eis. ff. ex quibus causis maior. cum concordantijs. Qui ergo allegat non licere piscari debet ostendere prohibitionem. Et prohibitio saltem si est penalis est restringenda. ar. l. si preses. ⁊ l. interpretatione. ff. de penis. ⁊ capitulo statutum. in principio. de electioni. libro sexto. cum similibus. ⁊ argumen. l. ius singulare. ⁊ l. quod vero contra. ff. de legibus. ⁊ capitulo cum dilectus. de consuetudi. cum alijs vulgarib⁹.

4 ¶†Secūdo premitto ad euidentiam quod iste contract⁹ fuit celebratus cum papa seu cum camera apostolica auctoritate pape ⁊ contractus principis habet vim legis ita quod quemlibet astringit. l. cesa. de publica. ⁊ ibi per Barto. ⁊ doctorem. ⁊ l. penultima. C. de donatio. inter virum ⁊ vxorem. Adeo quod inferior nō potest contra disponere argumentū. c. cum inferior. Nam legatus etiam de latere non potest aliquid disponere contra legem superioris. l. formam. C. de offi. p̄fecti illirici iuncto. c. ij. de officio legati. lib. vj. ad hoc glos. ⁊ cōiter singularis. in. c. finali. de hereticis. lib. vj. ⁊ est glossella similis in verbo mādamus. in clemē. sepe. de v̄bo. signi.

significatio.quinimmo contractus ligat et obligat ipsum princi- pem adeo quod non licet sibi venire contra.vt est text.in capitulo primo de probationibus. Tertio premitto ex premissis quod ver ba dicte cedule in themate interlineatis quatenus dubia essent sunt interpretanda contra allegantes non licere piscari:quia ha- bet se fundare in prohibitione ex quo piscatio est de iure commu ni permissa et ex quo prohibitio est penalis et verba contractus interpretantur contra eum qui nititur ex contractu et ea parte cõ tractus quã verba sunt dubia.prout supra in adductis in contra- rium dictum est. Item ex quo per partem camere venditricis fuit facta cedula imputãdũ est ei q̃re legem apertius non dixit.l.veteri bus.de pactis.et.l.labeo.ff.de contrahenda emptione. Ideo ver- ba dicti capituli si quam ambiguitatẽ habent interpretanda sunt pro ipsis emptoribus.Ex quibus ad euidentiã premissis ꝛ alijs in fra dicendis clarissime ꝛ intrepide concludi potest qd̃ liceat pisca- ri cum dicta rete vocata tramacchie non obstante dicto capitulo dicte cedule de quo in themate immo dictuꝫ capitulũ facit ꝓ ipsis emptoribus:ꝛ pro piscatoribus qui cũ ea piscati fuerunt.Nam di- ctũ capitulũ cedule in dictis verbis in themate interlineatis ꝑmit tit tpe ibi descripto generaliter piscari ad tuora. Item permittit piscari generaliter cũ quatuor generibus retium.s.cuꝫ tramacchie cum ceruarijs cũ ceruaiolis ꝛ cum albarijs ꝛ prohibuit al's piscari sub pena.Et ꝙ ita interpretanda sint dicta verba ꝛ non alio modo supra in contrarium adducta multa nos artant.† Primo q2 na- tura copule est in dubio addere ad precedentia ꝛ non restringere li cet verba possent pati vtrãq; interpretationem scilicet restrictiuã et ampliatiuam tex.secundum Dynuꝫ ibi singularis.in.l.ea tamẽ adiectio.de leg.iij.ꝛ Bart.ibi.et in.l.si quis ducenta.§.vtrum de re bus dubijs.et Bald.et doctores in. l.gallus.§.etiam.ff.de liberis et posthumis.ꝛ Canonistas in capitulo scd̃o de rescriptis.Nec ob stat dicta.l.si heredi plures cum concordantijs. quia loquunt̃ quã do plura copulata referuntur ad vnum et respectiue ad vnum di- spositum copulantur tunc copulatorum requiritur concursus.vt dicta.l.si heredi plures.et similibus. Secus si plura principaliter copulantur.vt in.l.j.ad legem iuliam.de patri .prout dicit Bart. in dicta.l.si heredi plures.et latius in dicto.§.vtrum.per dictam le gem ea tamen adiectio.et ita dicunt communiter doctores in ca- su nostro plura principaliter copulantur pariter.prout in dicta.l. ea tamen adiectio.et prout in terminis quibus loquuntur docto- res in locis supra adductis merito hic ponatur additiue ꝛ non re- quiratur concursus ne recedamus a propria vi verborum a qua re cedi non lꝫ nisi de mente constet.l.non aliter.de legatis.iij.ꝛ.l.j.§. si is qui nauem.ff.de exercitoria.de qua mente non constat merito ꝛc.quod et secundo ostenditur: quia si voluissent condentes cedu lam quod non posset a tuora piscari nisi cum tramacchie et nisi ad tuora cum tramacchie liceret piscari dixissent ad tuora cum tra- macchie sine copula et fuisset aperta locutio et clarus sensus ꝛ cõ- sequenter copula ꝛ esset superflua et sine virtute aliquid operan- di:et tamen verba non debent interpretari apposita sine virtute aliquid operandi.l.si quando.de legatis primo.ꝛ capitul.si papa. de priuileg.libro sexto.et dicit Bald.in rubrica.C.de fide instru.ꝙ nullum verbum instrumenti debet censeri appositum sine virtute aliquid operandi merito dicta copula posita inter verba ai tuora et verba cum la rete chiamata tramacchie non debet censeri appo sita sine virtute aliquid operandi: et sic superfluo:et maxime quia quandoq; superflua tolerantur quia ponuntur ad cautelã ꝛ gra- tia dubitationis tollende.l.testamenta.C.de testa.et.l.que dubita tionis.de regulis iuris.hic vero non ad cautelam nec ad tollendaꝫ dubitationem:immo induceret dubitationem vbi nulla esset du- bitatio si non fuisset apposita copula: ideo dicamus quod fuit ap posita non superuacuo:sed vt permitteret generaliter piscari ad tuora et generaliter piscari cum tramacchie:quod maxime et ter- tio dicendum est quia sequentes colatiue necessario copulãt eque principaliter q2 cũ ceruarijs ceruaiolis et albarijs non piscatur ad tuora sed alibi et sequentia declarant precedentia.l.si seruus plu- rium.§.fi.de lega.j.ꝛ.l.qui filiabus.eo.titu.ꝛ.l.heredes palam.§.sꝫ si notam.ff.de testa.ꝛ mos loquentis est attendendus.d.l.si seruus plurium.§.fi.cum concordan.adeo qd̃ dixit Bar.in.l.centurio. de vul.ꝛ pup.ꝙ si verbũ cõe ꝛ sic equiuocũ est in vna parte testamenti positũ in vna significatiõe censet̃ etiã eodẽ modo in dubio positũ in alia pte testi.ar.d.§.fi.ita ergo in casu nr̃o in quo imediate plu- ries copula ꝛ est posita ampliatiue ꝛ copulat eque ꝑncipal'r:ꝛ maxi me cũ oĩa ponãtur in eadẽ oratione ꝛ regant̃ oĩa ꝑdicta verba co- pulata ab eodẽ verbo:vñ decet ꝙ oĩa pariter determinent̃.ar.l.iaꝫ hoc iure.ꝛ.l.luci⁹.de vul.ꝛ pu ꝛ.l.hereditatẽ.ꝛ.l.ꝗuis.C.e.ti.ꝛ.l.fi. C.de sententijs.ꝛ ideo ꝓut cũ ceruarijs ceruaiolis ꝛ albarijs pisca- ri potest alibi ꝙ̃ ad tuora ita et possit cum tramacchie quarto facit q2 ꝓhibitio ꝙ aliter non possit piscari est exorbitans a iure cõi .vt supra in euidẽtialibus ꝓbatũ est ergo est restringenda vt minus re cedatur a iure cõi vt supra dictũ est:ergo assumenda est ista inter- pretatio quod copula ꝛ ponatur ampliatiue ꝛ copulet plura prin- cipaliter cũ per hanc viam minus recedi vr̃ a iure cõi:quĩto came- ra que vẽdidit ꝛ dicit non posse piscari cuꝫ dicta rete habet necesse se fundare in prohibitione que sequitur per verba directo contra ria que verba patiuntur duplicem intellectum si precedentia du- plicem patiuntur cum contrariorũ eadem sit natura.l.ꝛ si contra. de vulga.ꝛ pupilla.ꝛ.l.j.de his qui sunt sui vel ali.ꝛ.l.si ex toto. de legatis primo idcirco ambigua ista oratio interpretetur contra vẽ ditricem que nititur ex isto capitulo prohibitiuo per theoricam que habetur in dicta.l.veteribus.ꝛ per text.dicta.l. labeo.de con- trahend.emptio.vbi est tex.quod verba dubia interpretantur cõ tra venditorem nec tunc obstat dicta.l.si in emptione.in princip. eodem titulo.vbi fit interpretatio contra emptorem:quia intelli- gitur in his in quibus emptor habet se fundare:in his autẽ in qui bus se fundat venditor interpretatio fit contra venditorem ita lo quitur dicta.l.labeo.ita per docto.cõcordantur dicta iura: ideo hoc casu verba habent interpretari pro emptoribus per predicta: et maxime ꝛ sic quinto quia cedula fuit facta pro parte venditrice: ideo sibi imputandum quare legem apertius non dixit:idcirco cõ- tra eam partem fieri debet interpretatio dicta.l.veteribus.de pac. et dicta.l.labeo.que etiam isto modo potest intelligi.et.l.quicq̃d astringende.§.primo.de verborum obligatio.Nec in contractibus habet locum regula dicta.l.in ambiguis orationibus.cum simi. in contrarium adductis prout et dicit gl.in dicta.l.in ambiguis ora tionibus.per dicta.l.veteribus.et licet dictam cedulam quatenus non transiret in contractum posset per cameram interpretari: ta men ex quo transiuit in contractum non potest per eam interpre- tari.prout non posset noua cedula fieri in preiudicium ipsorũ em- ptorum et sic non obstat allegatio illa quod eius est interpretari cuius est condere:immo facit pro hac parte: item dato quod at- tenderetur interpretatio facientis cedulam et eius interpretatio- ni in dubio standum foret tamen nõ ita stãdum est interpretatio ni successoris qui ignorat quid senserit antecessor prout habet̃ al's in.l.pomponius scribit si frumentum.ff.de rei ven.vbi habetur qd̃ licet ambigua oratio libellantis interpretetur a libellãte.l.si quis intentione ambigua.de iudi.ꝛ.l.inter stipulantem.§.si stichum.de verborum obligationibus.tamen nõ interpretatur a successore.vt dicta.l.pomponius scribit si frumentum.ideo declaratio facta per bannimentum vicethesaurarij seu vicelegati.non obstat per pre- dicta:sexto ista interpretatio est amplectenda quia prohibitio est penalis: ergo restringenda per iura vulgaria.prout supra in eui- dentiali dixi:et sic omnia confluunt in hac interpretatione scilicet qd̃ ad tuora possit generaliter piscari al'r quam cum tramacchie ꝛ generaliter cum tramacchie aliter quã ad tuora:et iuuat etiã ma- gna equitas quia in proximis superioribus annis fuit publice soli tum piscari cum dicto tramacchie alibi quam ad tuora prope ri- pam prout piscati fuerunt isti emptores:ita ꝙ ipsi emptores vidẽ tes ita publice factum crediderunt id licere ꝛ ea intentione verisi- militer emerunt:itaq; iniquum esset eis prohiberi quod hactenus alijs non est prohibitum et per hec sunt sublata pro maiori parte adducta in contrarium respondebo ad aliqua ꝛ quidem leuia que restãt. ¶ Non autem obstat quod cum tramacchie plerunq; pisca- tur ad tuora:quia fateor ꝛ hoc suadet quod censetur permissum pi scari ad tuora cũ tramacchie:ꝛ ideo etiam tempore istor emptorũ plerũq;ꝛ cõiter ad tuora piscatur ꝛ si semel piscat̃ ad littus decies ꝛ forte cẽties habito respectu ad totum lacum piscatur cũ eo ad tuo ra:non autem sequitur piscatur plerunq; ad tuora:ergo al's nũꝙ̃ piscari potest: nec etiam obstat quod allegatur de publica vtili- tate:q2 licet aliquando recedatur a iure cõmuni ꝛ a rigore iuris cõ munis propter publicã ꝛ cõmunẽ vtilitatẽ quãdo superior hñs au ctoritatẽ legis cõdende id statuit ꝛ censetur iusta causa statuendi: ita loquuntur iura que ad propositum allegantur:tamẽ id nõ per tinet ad inferiorẽ qui non põt iuri cõi derogare:vt dictũ est:ꝛ insu per non est publica vtilitas:sed vtilitas fisci vt recipiat in tp̃s ma- ius:sed non minus cõmodũ nec debemus pro interesse fisci recedi a iure communi ꝛ a forma contractus:quinimo in re dubia de faci- li respondemus contra fiscum dicit iuriscõsultus in.l.non puto de linquere eum qui contra fiscum facile respõderit.ff.de iure fisci:nec etiam quod legatus potest legem condere:quia prout supra dictũ est:non potest legem condere contra contractum seu legem supe- rioris prout contingit in casu nostro.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxij.

☞ Si vnus ex fratribus simul habitantibus accepit pecuniam mutuo:et cum ea lucratur in societate pecudum nomine suo pro- prio cõtractu an teneatur cõmunicare dicta lucra fratri qui domi ruralia exercebat.per totum cõsi.

1 Societas an presumatur inter fratres contracta per solam habi- tationem:et bonorum communionem et alias quibus actib⁹ con tracta dicatur.consi.214.infra.nu.j.ꝑ totũ consi.

2 Societatis lucri partes debent esse equales boni viri arbitrio: et correspondentes ei quod in societatem immittitur quod etiam li- mitatur in dãno contingente.ꝛ cõsi.214.nu.4.infra.

¶ Consilium.ccxiij.

N nomie domini nostri Iesu christi. ¶ Videt̃ in pñti cõsultatione p̃ma facie dicendũ q lucrũ factũ cũ dictis pecudibus veniat diuidẽdũ inter dictos Moriconũ ꝛ putiũ seu filiũ et heredẽ putij cũ.d.putius omnẽ suã operã exponeret pro cõi vtilitate exercẽdo exercitiũ rusticale ꝛ quicqd inde querebat̃ erogabat̃ in cõe cõmodũ vt mihi persuadeo ꝛ q sĩr moriconus se exercebat in exercitio rurali ꝛ qd inde querebat̃ in cõi cõsumebatur: ꝛ cum in themate dicat̃ q sint facti diuites ꝑpter industriã Moriconi mihi psuadeo q sint per eos empta bona cõiter ex parte lucri redacti ex dicta societate pecudũ cũ dicat̃ in themate q ex bonis p̃rimonialib' nõ poterant viuere ꝛ q sunt facti diuites: ꝛ sic ambo cũ pluralis locutio non sit contenta vno.c.pluralis locutio.de reg.iu.in vj.ꝛ.l.inter illã.de ver.sig.ꝛ sic ambo ponebãt in cõi ea q lucrabant̃ et ideo videt̃ q cõtraxerint societatem lucri ꝛ questus. † Inter fra
1 tres eñ simul habitãtes de facili ꝑsumit̃ societas cũ societas instar fraternitatis habeat̃.l.verũ.in p̃n.ff.p socio put hoc põderat ad ꝑpositũ Ang.in cõsi.inci.pater hñs numero.lxxxv.ſm ordinẽ ifor mis col.vlti.ex cõi enim habitatione ꝛ lucroꝝ cõicatione ꝛ nõ reuisione rõnũ: videt̃ maxie inter fratres ꝯtracta societas lucri et questus per predicta ꝛ que dixerunt Old.ꝛ Jac.de are.quos refert bar to.in.l.titiũ ꝛ meuiũ.§.altero.de admi.tut.ex actib' eñ socialibus cõtrahitur societas put post eos tenet Barto.ibi ꝛ in.l.si patruus C.cõia vtriusq iud.ꝛ ibi Bal.Saly.ꝛ Raph.ful.ꝛ idem Bar.ꝛ an ge.in.d.§.hoc interdicto ꝛ Bal.in.l.cũ opz.C.de bo.q libe.ꝛ in.l. rei iudicate.§.si.ff.so.ma.ꝛ in cõplemento tractatus Bar.de duobus fratribus ꝛ per Ange.in.d.consi.lxxxv.ꝛ in ꝯsi.cxij.ſm eundez ordinẽ incip.Pãnutius.ꝛ Ant.col.ij.ꝛ Bal.in ꝯsilio mihi.dlxxx vij.incipi.duo fratres ꝛ Pe.de anch.in cõsi.ccciij.ſm ordinẽ infor mis incip.materia de qua querit̃.ꝛ Panor.in consi.lxviij.ſm ordidem informis incip.attingã q̃ breuissime ꝛ Pont.in cõsi.ccciij.in cipiente cum isti fratres: ꝛ in consi.clxv.incipiente circa primũ quo queritur: ꝛ in hoc omnes concordant.cum itaq fuerint fratres simul habitantes ꝛ bona cõia possidentes cõiter et fructus communiter cõsumentes ꝛ operas saltem rurales cũ rustici forent in com mune cõmodũ ponentes ꝛ forte emptiones aliquas cõiter facientes ex lucratis vndecũq q: verisĩr lucra ex operis eoꝝ ruralibus ꝛ fructibus bonoꝝ cõium non fuerunt tanta q potuerint ea fieri et effici diuites prout facti diuites ꝑsupponuntur in themate videt̃ q inter eos fuerit ꝯtracta generalis societas lucri ꝛ questus: nec videt̃ equitati consonũ q potius posuerit omnẽ operã suã in com muni ꝛ Moriconus cõicaret partẽ suarũ operaꝝ: maxime q: tempore quo se exercebat in exercitio pecudũ nõ poterat operas suas ponere in alio exercitio rurali: nec videt̃ cõuenire bone fraternitati cuius instar hz societas.d.l.verũ nec conuenit arbitrio boni viri put dicto arbitrio fieri dz societas.l.in ꝑposita cũ.ll.seq̃tib'.ff. pro socio. ¶ Tamen his non ob.contrarium puto de iure respon dendũ: q: societas inter fratres censetur inita quaten' inferũt act' sociales: ex sola aũt cõione bonoꝝ ꝛ cõmuni habitatione nõ censetur inter fratres ꝯtracta societas.l.ex parte.§.si filius.ff.fami.her ci.et no.Bar.in.d.§.altero.ꝛ in.l.si patruus.C.communia vtri.in di.nec ex actibus socialibus circa vnã negotiationẽ resultat tacita societas circa aliam: q: tacita societas eatenus se extendit quaten' actus sociales tacitum consensum ostendunt ꝛ non vltra prout tenent bar.ꝛ Bal.in.d.l.si patruus.ꝛ Bar.in.d.§.altero cũ quib' do cto.ꝯcordant.sed actus sociales non interuenerũt circa exercitiũ pecudũ in quo exercitio putius non se vnquã intromisit: sed dict' Moriconus mutuo accepit pecuniã noie suo sibi pecunie dñium quesiuit.l.ij.§.appellata.ff.si cer.pe.ꝛ sic ipse se obligauit ad restitutionẽ pecunie cũ qua pecunia ꝯtraxit societatẽ cũ tertio in exercitio pecudum que oĩa solus: ꝛ solo noie fecit ꝛ si non constaret fecisse noie suo presumit̃.l.ꝛ magis.ff.de fideiuſ.ꝛ.l.papinianus.ff.mã dati nec ꝑsona extrinseca subitelligit̃.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.de ver.obli.ꝛ periculũ pecunie ad eũ mutuatariũ spectabat.l. incendiũ.C.si cer.pe.ꝛ sĩr periculũ pecudũ ꝛ nõ ad dictũ putiuz.si eñ dicta pecunia mutuata fuisset ꝑdita vel ablata vel pecudes ꝑmpte moriconus subibat periculũ: ꝛ ipse solus erat obligat' reddere pecuniã mutuatã ꝛ nõ dict' putius: ideo decet q solus Moriconus cõsequat̃ lucrũ: q: rõ naturalis id inducit qd qui subit dãnum sentiat ꝛ lucrũ.l.ſm naturã.ff.de reg.iur.ꝛ.l.manifestissimi.§. sinaũt in secundã.C.de fur.ibi.vbi eñ periculũ ibi ꝛ lucruz ꝛc.ꝛ.l.si cius subeat periculũ ꝛ alter nõ: sed habeat partẽ lucri.l.si non fuerint.§.aristo.ff.p socio.appellaret̃.n.societas leonina vt ibi nisi forte alter ex socijs contulisset plus societati qd corresponderet periculo dãni.ar.d.l.si non fuerint.§.j.nã tũc posset fieri pactũ q vnus dãnum subeat q eueniret supra lucrũ ꝛ alter ptẽ lucri sustineret si qd cõputato dãno restaret.l.muti'.eo.ti.ꝛ in.§.ꝛ adeo insti.eo.tit. qd minime ꝯtigit in casu nr̃o in quo dict' putius nihil posuit i societate pecudũ: oĩa itaq cõferunt q nõ censeatur ꝯtracta tacita societas inter dictos fratres in dicto exercitio pecudũ in quo nullus actus socialis videt̃ interuenisse: ꝛ lz forte dictus Moriconus aliqua exposuerit in emptionẽ bonoꝝ cõmuniũ ex his que lucratus fuerat in dicto exercitio pecudũ potuit id facere aio repetẽdi.itez potuit id facere vt cõpensaret cũ operis quas ipse omittebat in exercitio rurali propter societatẽ pecudũ velut cõpensaret pecuniaz ipsam expositam in illas emptiones vel vt cõpensaret commoduz fructuũ recolligẽdoꝝ ex predijs emptis cũ pecunia sua: ꝛ quod ex predictis esset ꝯiecturandũ arbitrio iudicis esset remittendũ.ar.l. j.ff.de iure deli.ꝛ.d.l.in ꝑposita ꝛ sequentib' cũ suis cõcoꝛ.qui bonus vir haberet animaduertere quantitatẽ operarũ vtriusq in exercitio rurali ꝛ quantum excedebant opere putij ꝛ ex aduerso cõsiderare quantitatem expositã pecunie per dictum Moriconum in cõmuni ꝛ arbitrari vtrũ excessus operarũ corresponderet pecunie exposite: an vero corresponderet cõmodo seu fructui ꝑcepto occasione dicte pecunie exposite per dictũ Moriconũ ꝛ prout magis correspondebit arbitrari.illud autẽ constat q non correspõdet dicte quantitati mutuo recepte: ꝛ eius periculo ꝛ interusurio: et etiã industrie ipsius Moriconi: ꝛ idcirco non debet alio non docto arbitrari cõtractã esse societatẽ inter Moriconum ꝛ putiũ in dictis pecudibus seu generalis lucri ꝛ questus: q: actus ipsi sociales non indicãt eoꝝ cõsensum in dictas tacitas societates videlicet lucri ꝛ questus generalem vel in exercitio dictarũ pecudũ: sed solum circa ruralia: qui autẽ dicit contractã esse societatẽ debet probare cõcludenter saltem presumptiue.l.ei qui dicit.ff.de proba.cũ multis cõcordantijs: dictus aũt putius societatẽ qua nititur non probat merito ꝛc.insuper dato sine preiudicio veritatis qd censeretur inter eos contracta societas in dicto exercitio pecudũ vel generalis lucri ꝛ questus: tamẽ non deberet lucrũ equaliter diuidi inter putiuz seu eius heredem ꝛ Moriconũ sed deberet de lucratis fieri diuisio
2 respectiue ad posita in societate. † Et est aduertendũ q societas requirit in supremo bonam fidem dicebat Bald.in suo consilio incipiente videamus que societas ꝛ debet contrahi proba ꝛ equa arbitrio boni viri.l.quod enim.§.j.ꝛ.l.si societatem mecum coieris.ff. pro socio.ꝛ.l.iij.in fine.eo.tit.ꝛ debent partes in societate eẽ equales si aliud non apparet.l.si non fuerint.in princip.ff.pro so.ꝛ inst. eo.ti.§.j.nec potest vnus plus lucri percipere q̃ alter nisi aliqd plus conferat societati.d.l.si non fuerint.§.j.versi.si modo aliquid plus contulit societati adeo q nec valet pactum q partes sint inequales non proportionabiles ei quod in societatẽ immittitur put probat tex.d.versi.si modo aliqd plus cõtulit societati a cõtrario sensu put firmat Azo vt refert ꝛ approbat Accur.ibidẽ ꝛ videt̃ velle Saly.in.l.muti'.ff.e.ti.ꝛ est cõis opi.put dicit Raph.ful.in.d.l. si nõ fuerit.§.j.vbi in hoc finaliter residet.ꝛ idẽ sentit in.l.si societatem mecum coieris.eo.titu.facit etiam tex.in.d.l.si non fuerunt.§. ita coiri ibi si tanti est opera quãti dãnum ꝛc.per que iura restringitur generaliter text.in.d.§.j.insti.eo.tit.ꝛ.d.l.si non fuerint.§.j. in primo responso in quibus iuribus dicitur q conuentio qd partes sint equales vel inequales est seruanda: q: verum est si est inequalitas circa que hincinde in societate immittuntur sinautem nihil est conuentum tunc debent esse partes equales in lucro dicit text. in dicta.l.si non fuerint in principio q est verum si sunt equalia ea que in societate hincinde conferuntur: sinautem vnus plus ponit q̃ alter in societate et societas est simpliciter contracta debẽt portiones lucri et damni esse correspectiue ad ea que in societate conferuntur. Et hoc quod partes lucri debeant esse correspondentes ei quod immittitur vel in societatem confertur.probatur etiaz auctoritate. Nam hoc etiam voluit glossella super verbo equales in dicto.§.primo institutio.de societa.que ad text.supplet ꝛ dic equale fuisse capitale. vult ergo regula illius text.quod partes lucri et damni sint equales procedit tunc demum quando capitale ẽ equale: secus ergo si capitale non est equale: nam tunc non debent partes esse equales sed proportionabiles ad portiones capitalium qd clarius firmat Nico.de mattarel.in dicta.l.prima.C.eodem titul. et Bald.ibi in questione quarta.et Salyce.ibi in.vij.questio.et in dicta.l.mutius in.vij.questio.quod ꝛ vult Angel.in consilio.cxiij. incipiente quid autem si fuerint: ꝛ idem videtur velle Bart.in cõsilio incipiente cianciarellus secundum ordinem perusinum non informis: et ideo si vnus ponit tantundem pecunie quantum alter et insuper alter solus ponit operam debebit in detractione lucri haberi estimatio operarum arbitrio boni viri.prout in terminis dicit Salyce.in dicta.l.prima.et volunt etiam alij supra relati: vt patet ex predictis: et ita de facto consultus sepissime respõdi et plurics consului: et ita legendo firmaui in.l.si pascenda pecora. C.de pact.extra gloss.in.j.questio.principali secundo quesito: ꝛ per dictam rationem pluries consului quod si sunt duo fratres stantes simul et communicantes lucra et questus et sic tacite contrahũt societatem lucri et questus et plura lucrantur si vnus est multum industriosus et alter parum ille industriosus debet maiorem partem questitorum consequi in diuisiõe: et hec in terminis faciũt ad propositum in terminis nostris ex quo dictus Moriconus immisit magnam quantitatem pecunie in societate si societas inita dici posset et operas suas ꝛ industriam que industria est maioris estimationis

estimationis ꝙ opera ⁊ industria.d.putij deberet de.d.lucro habere longe maiorem partē lucri dictarū pecudum ꝙ.d.Puti⁹:ita ꝙ d.putio parū obueniret:magis tñ inhereo p̄rie parti scȝ ꝙ non sit inter eos contracta societas in dictis pecudibus. Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccxiij.

¶Lignare an possit cōmunitas castri valli in terris castri sancti Felicis quarum ius pretendit virtute possessionis nō obstāte quadam sententia postea lata super terminis dictarum terrarum assignatis de quibus.nu.seq.

Paries inter duas domos positus censetur communis:⁊ pro diuiso inter dños domorum cuiuslibet vsqȝ ad medium parietis et cuilibet ex latere suo.

2 Commune non dicitur esse omībus id quod est communitatis vel ipsius ciuitatis.

Hominū genitiuus quādo non trahitur ad oēs homines in vniuerso sed tantum ad singulares.nu.seq.⁊.4.

3 Possessionis sue titulum quis cogatur probare seu allegare.

Homines ciuitatis an ⁊ quādo sumantur pro ipsa ciuitate ⁊ cōtra ipsa ciuitas pro hominibus.

4 Mandatum habens contra omnes personas vel homines ciuitatis censetur illud habere contra ipsam ciuitatem.

¶Consilium.ccxiij.

N nomie domini nostri

1 Jesu christi.¶†Uiso tenore sententie arbitrorū late per arbitros electos per homines ⁊ vniuersitates castri valli ⁊ castri castelli sancti Felicis seu eorum sindicis ⁊ procuratoribus prout deprehenditur ex prefatione sententie.q̄ꝛ cōpromissum non vidi ⁊ visis dictis prefationib⁹ dicte Snie arbitralis.Uidetur prima facie dicendum ꝙ dicte cōmunitates nō possint excedere terminos in dicta snia cōfirmatos:nā termini et fines non ponuntur nisi vt designēt quantum se extendāt iura partium:et vt terminent controuersiam que est vel esse posset iter partes.l.iij.C.finium regū.⁊.ff.eo.titu.quasi per totos:ita qđ id qđ est ab vno latere intra fines versus vnam partem vnius ex confinantibus censetur esse illius:⁊ sic versa vice alteri⁹ quicquid est ex altero latere citra fines:ita ꝙ si qua res est in confinio cēsetur esse communis pro diuiso.l.arbitror.in p̄n.communi diui.⁊ pari ratione ipsi fines immissi censentur esse communes inter partes cuiuslibet partis pro dimidia ex latere suo prout ⁊ in simili paries positus inter duas domos censetur communis pro diuiso inter dominos domorū cuiuslibet vsqȝ ad medium parietis cuiuslibet ex latere suo.l.parietē.ff.de serui.vrba.pred.⁊.l.dāni infecti quidā.§.cum parietē.ff.de dāno infec.prout ibi declarat Bar.qui ita determinat in dubio ex quo ergo quelibet pars se extēdit vsqȝ ad dimidiā termini ex latere suo et non vltra per dicta.l.arbor.in prin.igitur et fortius nō debet se extendere vltra terminos a latere vicini:⁊ hoc vꝫ clarum per iam dicta: cum igitur loca de quibus agitur sint vltra terminos versus castrum castelli sancti Felicis: igitur videtur quod dicta vniuersitas castri valli non possit vti lignare vel possidere vltra dictos terminos a latere castelli sancti Felicis:nec videtur obstare illa particula sententie ⁊ vti homines dictorum castrorū hactenus posederunt: ita possideant in futurum nec valeant a quo quā eorum inquietari vel molestari: quia dictum capitulum vide

2 tur intelligendum de hominibus singularibus.¶†Illud eñ qđ est vniuersitatis non est hominum ipsius vniuersitatis.l.in tantū.§.vniuersitatis.ff.de rerum diui.⁊.l.sed si hac.§.qui manumittitur ff.de in ius vocā.vbi autem sententiantes voluerunt comprehendere vniuersitates expresserunt et sepenumero in dicta sententia: ita et sciuissent exprimere in dicto capitulo si vniuersitates cōprehendere voluissent facit.c.ad audientiam de decimis.item quod in dicta sententia pluries ponantur homines dictorum castrorūȝ pro diuersis ab vniuersitatibus dictorum castrorum:quia cōiunctio sepe est in dicta sententia posita inter vniuersitatem et homines ⁊ coniunctio solet poni inter diuersa per notata in rubrica.ff.de iuris ⁊ facti igno.item in dicta sententia pluries ponitur vbū homines pro singularibus personis:nam in versiculo adijcientes ⁊ versiculis sequētibus in quibus tractatur de diminutione penarum:⁊ de penis ⁊ damnis datis:⁊ eorum condēnationibus cassandis ⁊ annullandis.raro enim vniuersitas incidit in penam:ita qđ est verisimile quod illa capitula prouideant hominibus particularibus: et sic verbum homines significet particulares personas dictorum castrorum potiusquam ipsas vniuersitates seu homies in vniuerso similiter capitulum dicte sententie.item dicimus ⁊ sentētiamus quod homines dicti castri valli possint habere iter ⁊c.veri similiter prouidet particularibus personis potiusꝙ vniuersitati dicti castri : quia verisimiliter rarissime vniuersitas erat iter habitura ad illum fontem ⁊ forte nunquam : et non solent vniuersitates castrorum vel terrarūȝ habere animalia in communi:ita quod verbum homines sepius positum in dictis capitibus dicte sententie potius adaptatur ad particulares homines dictorum castrorum quam ad eorum vniuersitates:ideo verbum homines positūȝ in supradicto capitulo ⁊ vti homines similiter comprehendat homines particulares potiusꝙ homines in vniuerso arguendo a cōsuetudine loquendi ipsorum sententiantium prout arguit iuriscōsultus in.l.si seruus plurium.§.finali.de legatis primo.et prout ꝑ illum textum arguit Bartol.in.l.centurio circa medium.de vulga.et pupilla.similiter induci potest capitulum immediate sequēs reseruatis tamen iuribus dictarum vniuersitatum et hominum vbi verbum hominum videtur referendum ad singulares homines non ad homines in vniuerso:tum ex natura copule in medio posite iuxta notata per gloss.in dicta rubrica de iuris ⁊ facti ignorantia : tum maxime quia est verisimile quod voluerint etiam reseruare iura particularium personarum : et per id quod subditur in capitulo immediate sequenti et fortius per id quod inferi⁹ subditur in versiculo nolentes preiudicare.¶Tamen his non obstātibus contrarium puto aperta fronte concludendum scilicꝫ quod dicte vniuersitates possint vti et possidere ea loca que ante sententiam possidebant : prout prius ante sententiam possidebant ⁊ vtebantur : licet sint sita vltra terminos versus vicinum castrum singula singulis referendo:nam qui probat se possedisse censetur cōtinuasse possessionem si ipse id asserit arg.l.siue possidetis.C.de ꝓbat.et ibi per gloss.et docto.et per docto.in capl'o cum ad sedem.⁊ in capl'o olim.de restitutio.spolia.idcirco fundata est intentio vniuersitatis pretendentis se continuare possessionem quam pri⁹ habebat.nō eñ illam sibi aufert dicta sentētia.licet eñ approbet terminos positos inter dictas communitates:nō tamen declarat sententia quid terminent dicti termini vtrum scilicet territoria et iurisditiones:an vero possessiones seu dominia in predijs:et licet inter priuatas personas fines seu termini ponantur communiter vt terminent dominia ⁊ possessiones prediorum:vt in titulis finium regun.ff.et.C.et in dicta.l.arbor.tamen inter communitates communiter et quasi semper fines et termini ponuntur ad designandum territoria quorsum se extendant et determinandum lites et controuersias que super territorijs verti solent:et argumentum a communiter accidentibus bonum est in iure:vt not. glo.in.l.j.C.de arbi.etiam in materia probationis: vt per glo.⁊ Bal.in.l.necꝙ natales.C.de proba.et per gloss.et docto.in.l.non hoc.C.vnde legi. et in interpretandis rebus obscuris capl'o inspicitur in obscuris quod verisimilius est aut quod plerunqȝ fieri consueuit.de regulis iuris in sexto.⁊ in.l.in obscuris inspici.ff.eodem titulo.ideo dicta sententia que non declarat ad quem finem fuerint designati illi termini:et in hoc obscura interpretetur qđ sint positi ad determinandum territoria et iurisditiōes dictorꝫ castrorꝫ si quam iurisditionem habent vel predia intra fines posita soluant collectas in vno vel altero loco vt vbi acatastrari debeant que non sunt acatastrata seu in estimo posita ex quo ad hos respectus plerunqȝ ponuntur termini inter communitates vt rei docet experientia que est rerum magistra.c.quam sit.in prin.de elec.libro.vj.et.c.statutū.in princip.eodem titulo.⁊ libro.⁊ qui dicit quod ad aliuȝ respectū fuerint positi dicti termini haberet illud docere.l.ei qui dicit.de proba.maxime si sit actor.l.actor quod asseuerat C.de proba.et.l.qui accusare.C.de eden.cum si.ideo alio non docto dicta confinatio.nō obstat in hoc dicte vniuersitati castri valli quominus possideat id quod ante possidebat.nihil enim repugnat quomin⁹ vna vniuersitas possit habere bona in alieno territorio:et maxime in casu isto in quo sententiantes hoc videntur presupponere quatenus reseruat iura vniuersitatibus predictis que iudicialiter prosequi possint iudicio possessorio vel petitorio et generalis est reseruatio in dicto capitulo reseruatis:tamen ideo generaliter videtur intelligenda.arg.l.j.§.⁊ generaliter.de lega.prestan.et cano.si romanorum.xix.distinctio.cum si.¶Et si reseruatur ius agēdi multo fortius reseruandum erat ius retinendi : quia maximum est cōmodum possessionis.§.commodum institu.de interdic.ideo si liceret repetere possessionem amissam fortius licere debet retinere nō amissam:quia turpius ejcitur quam nō admittitur hospes capl'o quemadmodum de iureiur.ideo turpius fuisset sententiantib⁹ priuare vniuersitates possessionibus quas habebant quam priuare iuribus petendi possessionibus amissis sed iuribus petendi nō priuant:sed illa reseruant in dicto versiculo reseruatis:tamen ideo lōge fortius credendum quod noluerint priuare vniuersitates earū possessionibus:et ideo censeatur esse de mente sententiantiū reseruare dictis vniuersitatibus earum possessiones quod ⁊ persuadetꝛ quia in sequenti versi.item dicimus sententiamus ⁊ declaram⁹ ꝙ pos.⁊c reseruat dictis hominibus ⁊ vniuersitatibus ꝙ costam sancti Antonij cōiter possessam:ita in futurum cōiter possiderent.lꝫ sit a latere castelli sancti Felicis:ita ꝙ noluerit auferre quod pro parte:⁊ cōiter possidebat cōitas castri valli:ita ⁊ fortius non est verisīle ꝙ voluerint auferre id qđ.d.vniuersitas insolidū possidebat et ꝙ.d.arbitri in dicta approbatione terminorū noluerint ꝑiudicare iuribus vniuersitatū.demonstratꝛ etiā ex eo qđ dicitur in ver. item dicimus et declaramus ꝙ omnes ⁊c.quatenus disponitur ꝙ bona cōis seu specialiū ꝑsonarū castri valli que essent acatastrate in catastro cōis sancti Felicis soluere teneantur onera in.d.castro

sancti Felicis pꝛout extitit hactenus cõsuetũ:⁊ idẽ versa vice ⁊c.ꝓ
pter que datur intelligi ꝙ dicti arbitri in iuribusque apparere po
terant:⁊ in his que erant cõsueta nolebant mutationẽ aliquã face
re:⁊ ex tot circũstantijs ꝑcedentibus ⁊ sequentibus satis videt̃ de
pꝛehendi mẽs arbitroꝝ ꝙ noluerint ꝑiudicare etiã vniuersitatibꝰ
in iuribus eaꝝ ⁊ termini opari possunt quo ad territoꝛiũ.itẽ circa
alia foꝛte que non apparerent:et satis est si in aliquo opant̃ arg.l.
tutoꝛi.C.de neg.gest.⁊ hoc ꝙ noluerint ꝑiudicare iuribꝰ vniuersi
tatũ neq; iuribꝰ singularium ꝑsonaꝝ earũdẽ ꝓbat̃ magis apte in
ver.nolentes ꝑiudicare seu ꝑiudiciũ afferre vniuersitatibus seu spe
cialibꝰ ꝑsonis dictoꝝ castroꝝ que verba indefinite posita equipol
lent vniuersalibus verbis.ar.l.si pluribus.de lega.ij.⁊.c.qꝛ circa.de
priuileg.ideo demonstrant.d.xba ꝙ nolebãt in aliquo ꝑiudicare
iuribꝰ partiũ.facit:qꝛ clausula in fi.posita ad oĩa ꝑcedẽtia refertur
l.talis scriptura.de leg.j.c.ij.requiris.⁊.c.inquisitioni.de appel.cũ
ergo nollent iuribus partiũ ꝑiudicare:ideo nolebãt ꝑ appositio
nẽ terminoꝝ ꝑiudicare possessionibꝰ vniuersitatũ vel singularium
earũdem ⁊ mens pꝛeualet verbis.ar.l.nõ aliter.de leg.iij.⁊.l.in con
uentionalibus.ff.de ver.sig.⁊.c.intelligẽtia.extra.eo.ti.cũ concoꝛ.
lʒ in casu isto verba non repugnãt.dato eñ sine ꝑiudicio veritatis
ꝙ expꝛesse non ꝓuideret̃ vniuersitatibꝰ ꝙ liceret possidere:nõ ta
mẽ ꝓpterea sentẽtiatur ꝙ pꝛiuarent̃ earũ possessionibꝰ ⁊ si dicatur
ꝗd ergo operat̃ sñia permittens vti ⁊ possidere ⁊c.respondet̃ ꝙ sa
tis:qꝛ inquietãs ⁊ molestans illos qbꝰ sñia ꝓuidet ꝙ possideãt ⁊c.
incidit in penã cõpꝛomissi tanꝙ veniens cõtra laudũ:nõ ita si quis
inquietaret alios.lʒ iustos possessoꝛes:⁊ sic satis operat̃ laudũ in
hac parte quatenus permittit.lʒ etiã al's esset permissum:⁊ ex his
constat ꝙ dato sine pꝛeiudicio veritatis ꝙ dictus.versi.⁊ vti homi
nes dictoꝝ castroꝝ ⁊c.loqueretur solum de singularibus homini
bus nihilominꝰ dicta vniuersitas castri valli licite vti potuit ⁊ po
test possessione dicte coste sancti Antonij:et etiam alioꝝ locoꝛum
quatenus ante sñiam possidebat:lʒ circa dictaꝫ costã res sit magis
plana:qꝛ id ꝑ sñiam expꝛesse pꝛouidetur putarem:tamen ꝙ dictũ
capitulum sententie ⁊ vti homines compꝛehẽdat vniuersitates ꝑ
dictas.nil enim aliud est vniuersitas castri nisi homies castri in vni
uerso considerati:ita ꝙ homines castroꝝ possunt cõsiderati vt sin
guli ⁊ possunt considerari vt vniuersi si cõsiderantur vt singuli dif
ferunt ab vniuersitate:ita loquuntur.d.§.vniuersitatis.⁊.d.§.qui
manumittitur.si vero considerantur vt vniuersi:⁊ tunc non differt
4 ab vniuersitate.†Ideo dicit Bald.in.d.§.qui manumittit̃ qꝺ ha
bens mandatum aduersus oẽs personas vel aduersus oẽs homies
censetur habere mandatum:etiam contra vniuersitatem vel colle
gium.⁊ Joannes monachi in.c.generali.de regu.iur.in.vj.ꝓut re
fert Jo.an.in.c.cum in illis.§.j.de pꝛeben.lib.vj.dicit ꝙ in mate
ria stricta appellatione hominũ non venit vniuersitas quasi secus
al's.⁊ Bal.in.c.j.⁊.§.conuenticulam.de pace iuramento firmanda
in vsi.feu.dicit ꝙ appellatione hominum venit quandoq; vniuer
sitas ⁊ collegium in casu nostro subiecta materia suadet ꝙ in.d.c.
sñie.⁊ vti homines ⁊c.compꝛehendantur etiam hoies in vniuerso
pꝛout ⁊ sequentia capitula ⁊ pꝛoximum pꝛecedens suadent in qui
bus pariter disponitur de vniuersitatibus:et de particularibꝰ per
sonis earũdem ⁊ nunꝙ tota dicta sententia aliud disponitur in pti
cularibus personis quod secus disponat̃ facit qꝺ no.gl.in.c.si post
quã.de ele.lib.vj.dicens ꝙ quãdo duo sunt communiter equipara
ta hoc est ꝙ idem disponitur pariter in ambobꝰ si reperitur aliqꝺ
dispositum in vno:licet sit exoꝛbitans trahitur ad aliud multo foꝛ
tius quando disponitur per verba que possunt adaptari ad vtrũq;
pꝛout in casu nostro in quo verbũ hoies potest sumi pꝛo hominibꝰ
in vniuerso ⁊ pꝛo hominibus vt singulis.vt dictũ est.⁊ pꝛout etiam
pꝛo vniuersitate videtur simile verbum positum alias in dicta sen
tentia videlicet in pꝛecedẽti capitulo:dũ dicit cõmunis seu specia
lium personarũ hominũ dicti castri:nam persone speciales hoiem
vt vnum differat ab alio debet sumi hominũ id est vniuersitatis.itẽ
in eodem capitulo pꝛimo appellat catastrum cõmunis postea ap
pellat catastrũ hominum:⁊ tamẽ loquitur de possessionibus:etiaꝫ
vniuersitatis ⁊ specialium personarũ foꝛensium:ita ꝙ quasi neces
sario opoꝛtet dicere ꝙ illud verbum hominũ significet vniuersita
tem castri valli:idem innuitur in pꝛefatione sententie in qua pꝛe
mittitur de compꝛomisso facto nomine communitatum ⁊ hominũ
dictoꝛũ castroꝛũ.⁊ de ratificatione facta pꝛo communi vniuersita
te ⁊ hominibus ⁊ postea dicit visaq; ratificatione facta per dictas
vniuersitates quasi idem significent vniuersitates quod cõmunia
vniuersitates ⁊ hoies.item ⁊ tertio in capitulo.item dicimus sen
tentiamus ⁊ declaramꝰ dũ loquitur de costa sancti Antonij cõmu
niter possessa per hoies ⁊ vniuersitates verisimiliter verbũ homi
nes ponitur pꝛo vniuersitatibus:qꝛ non est verisimile quod singu
lares homines communiter possiderint cum vniuersitatibus. Est
etiam ponderandum ⁊ quarto quod in dicta sententia sit mentio
de specialibus semper sub verbo personarum in quinq; locis: et
nunꝙ sit mentio de specialibus sub verbo hominum quod suadet
vt sub verbo homines compꝛehendere velit homines in vniuerso
item et quinto est ponderandum quod vbi in dicta sententia con

iunguntur vniuersitates cum particularibus personis semper cõ
iunguntur per disiunctiuam seu ⁊ vbi coniunguntur vniuersitates
cum verbo hominibus semper per copulatiuam que denotat con
cursum:⁊ sic innuit quod vbi vniuersitas ibi homines scilicet i vni
uerso semel tantum coniungitur per alternatiuam vel ⁊ in re du
bia est plurimũ cõsiderandũ mos loquendi eius qui pꝛotulit dicta
l.si seruus plurium.§.fi.vbi textus dicit ante omnia id consideran
dum.confert etiam quia in dicta sententia sepenumero dicitur cõ
mune vniuersitas ⁊ homines:⁊ tamen constat quod cõmune ⁊ vni
uersitas idem significant:ideo copula eo respectu non copulat di
uersa:ita ⁊ non mirum si non copulat diuersa respectu hominum:
et maxime quia vna copula respicit oĩa dicta tria vocabula:ideo
decet quod omnia tria pariter determinet.arg.l.fi.C.de sentẽtijs.⁊
l.iam hoc iure.de vulg.⁊ pupil.cum concoꝛdan.ideo pꝛout duo pꝛi
ma vocabula commune ⁊ vniuersitas copulat non vt diuersa: ita
et non vt diuersum copulet verbum homines argumento dictoꝛũ
iurium.Et sic non obstat quod notat glo.in dicta rubrica de iuris
et facti igno.nec etiam obstat quod capitula que loquuntur de iti
nere ad fontem:et de diminutione penarum:⁊ de condemnationũ
irritatione ⁊ cassatione potius concernunt singulares homines ꝙ
homines in vniuerso:quia non negatur quin appellatione hoiꝫ
in dicta sententia non compꝛehendantur:quãdoq; etiam singula
res homines pꝛout in dictis capitulis cõpꝛehenduntur verisĩr et
non nego quin in dicto capitulo ⁊ vti homines compꝛehendantur
etiam particulares homines:tamen dico qꝺ compꝛehendant̃ etiã
homines in vniuerso:⁊ etiã dicta capitula de itinere penis ⁊ cõdẽ
nationibus loquẽtia possunt adaptari etiã ad homines in vniuer
so:licet non ita frequenter ⁊ ex his patet responsum ad omnia ad
ducta in contrarium ⁊ remanet cõclusio ꝙ dicte vniuersitates pñt
non obstantibus dictis terminis possidere omnia que ante senten
tiam possidebant. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.ccxiiij.

1 Frater habitans cũ ceteris suis fratribꝰ in communi:⁊ qui nullos
habet filios multaq; ex sua industria ratione officioꝛum lucratus
est que exposuit in refectione domus cõmunis an possit illa repe
tere a fratribus suis.nu.seq.
2 Expensas factas in domo cõmuni an repetat frater.
3 Communio bonoꝛum sola vel habitatio non pꝛesumit societatem
inter fratres.
4 Lucra societatis debent esse equalia ⁊ coꝛrespondentia ei quod in
societatẽ immittitur.⁊ supꝛa cõsil.212.nu.2.
6 Expensas factas per fratres in nuptijs suarum vxoꝛum:⁊ in edu
cando eoꝛum filios de fructibus rerum communiũ an repetat fra
ter qui non habet familiam tanꝙ videantur illi magis familiam
grauare.

¶ Consilium.ccxiiij.

N nomie domini nostri
Jesu chꝛisti. ¶ †In hac consultatione videtur pꝛi
1 ma facie dicendum quod dictus Euangelista nõ pos
sit repetere ea que dicit impendisse in communẽ vti
litatem: nam ex quo ipsi stabant in communione ⁊ de communi vi
uebant et dictus Euangelista id quod lucrabatur sua industria ex
ponebat in communem vtilitatem.pꝛout ex puncto depꝛehendi
tur:quia in emptiones communi nomine factas in domos edifi
catas in communi solo que necessaria consequentia sunt commu
nes: quia edificium cedit solo.l.secunda.C.de rei vendi.⁊.l.adeo.
§.cum in suo.ff.de acquiren.re.domi.cum similibus.⁊ foꝛte etiam
alij fratres de lucris eoꝛum expendebant in communem vtilitatẽ.
Ideo videtur quod quia erant fratres et societas instar fraternita
tis habet.l.verum.in pꝛincipio.ff.pꝛo socio.ideo de facili videtur
inter fratres iniri societatem maxime si simul habitant pꝛout hec
ponderat ad pꝛopositum Angel.in consilio suo.lxxxv.secundum
oꝛdinem infoꝛmis incipiente pater habens in vltima columna id
circo ex communi habitatione et lucroꝛum communicatione ⁊ nõ
reuisione rationum videtur quod inter eos fuerit contracta socie
tas lucri et questus per ea que post Oldra.⁊ Jaco.de are.quos re
fert Bartol.in.l.titium et meuium.§.altero.de admini.tut.ex acti
bus enim socialibus cõtrahitur societas.pꝛout post eos tenet bar
tol.ibi.et in.l.si patruus.C.communia vtri.iudi.et ibi Bald. Sa
lyce.et Raphel.Fulgo.et idem Bartol.et Ange.in.§.hoc interdi
cto.ff.de itinere actuq; pꝛiuato.et Bald.in.l.cum opoꝛtet.in pꝛin
cipio.C.de bo.q; lib.⁊ in.l.rei iudi.§.fina.ff.soluto matrimonio.et
in complemento tractatus Bartol.de duobus fratribus.⁊ ꝑ An
ge.in dicto consilio.lxxxv.⁊ in consi.cxij.secundum eundem oꝛdi
nem incipiente Pannutius et Antonius col.ij.⁊ Bald.in cõsilio
mihi.dlxxxvij.incipiente duo fratres.⁊ Petr.de anchara.in cõsil.
ccciij.scðm oꝛdinem infoꝛmis incipiente materia de qua queritur
et Panoꝛ.in cõsi.lxviij.ꝫm oꝛdinem infoꝛmis inci.attingam bꝛe
uissime.⁊ Põta.in cõsi.cccij.incipiente cum isti fratres ⁊ in consil.
clxv.incipiente circa pꝛimũ quo queritur:⁊ in hoc omnes ꝯcoꝛdãt
cũ itaq; fuerit fratres simul habitãtes ⁊ bona cõmunia possidẽtes
et fructus

et fructus cõmuniter consumentes nõ vnusquisq; ratam suã et emptiones cõmuniter facientes ⁊ dictus euangelista lucra videat͂ cõmunicasse ex quo in cõem vtilitatẽ videat͂ inter eos inita societas lucri ⁊ questus ex qua resultat ꝙ lucra cõmunicentur:⁊ ideo lucra facta per dictum euangelistã in communi exposita non repetant͂.
2 †Item ex alio videtur ꝙ expensa facta in cõmuni domo nõ possit repeti arg.insti.de rerum diui.§.ex diuerso.⁊.l.adeo.§.ex diuerso. ff.eo.titu.sed euangelista sciebat domũ pro parte esse alienam dũ impendidit.ergo pro partibus fratrum in alieno solo scienter edificauit:ideo non repetat cum idem iuris sit de parte quo ad partẽ qđ de toto;quo ad totum.l.que de tota de rei vẽ.⁊.c.pastoralis.xi. si quis cũ totum.extra.de rescriptis.⁊.l.qui scit.ff.de vsuris.itẽ quo ad fructus cõsumptos in victu fratrum ⁊ familie eorũ de cõmunibus fructibus nõ videt͂ habenda cõsideratio per ea que habent per Bal.in.l.fi.C.de col.cum'si.ex his itaq; cõcludendũ videt͂ ꝙ dcẽ impense facte de cõmunibus fructibus non sint resarciende nec repeti possint pecunie p dictũ euãgelistam quesite ⁊ erogate per eũ in cõem vtilitatem per p̃dicta. ¶ Tamẽ his nõ obstãtibus al'r puto de iure respondendũ.non enim percipio ex tenore puncti ꝙ interuenerint tales actus hincinde ꝙ censeretur contracta societas lucri et questus inter eos.non enim presupp onitur qđ alij duo fres ponerent in cõi quod lucrati fuerunt nec quod dictus euangelista omnia que lucrabatur poneret in cõmuni seu cõmunicaret fratribus:sed potius persuadeo mihi cõtrariũ ex serie puncti:q2 nõ ponitur in themate ꝙ ipse cõmunicaret continuo sua lucra s3 ꝙ multa erogauit in certas emptiones quas ipse fecit cõmuni noie suo et fratrum soluendo precium de pecunia p eũ suplucrata ⁊ in edificatione cuiusdã domus in qua domo fecit magnã impensam:ita ꝙ est verisile ꝙ exposuerit prius quesita per multos annos:ita ꝙ est visile ꝙ ea q̃ lucrabat͂ sibi retinebat ⁊ nõ cõicabat fratrib9 postea cũ non haberet familiam ⁊ lucrabatur:⁊ forte creuerat animus placuit vt suã pecuniam nõ vt cõem expenderet in edificãdo in cõmuni solo si fuisset pecunia cõis vel cõicanda de facili p̃suaderi qđ fratres qui habebãt vxores ⁊ familiã:⁊ non ita abũdabãt pecunia non expendissent tantã pecuniã in dicto edificio.⁊ Bar.⁊ doct.in locis supra adductis loquunt͂ qñ fratres negotiant͂ oẽs et hincide cõicant:⁊ sic faciũt actus qui non solent fieri circa ius ⁊ nomen
3 societatis que non video interuenisse in casu ꝓposito. † Et ex sola cõmunione bonoꝝ ⁊ cõmuni habitatione non censetur inter fratres societas.l.ex parte.§.si filius.ff.fami.hercis.⁊ per Barto.in.d. §.altero.in vltima col.⁊ in.d.l.si patruus insuper dato ꝙ ex actib9 inter eos censeretur cõtracta tacita societas attento ꝙ fratres nõ ponebant operas tanti precij ⁊ tanti lucri ꝓut dictus euangelista et maxime q2 fratres si quid lucrabantur habebant forte lucra exponere in totũ vel in partem in onera familiaꝝ suarũ:⁊ consequẽter non habebant oĩa eoꝝ lucra exponere in cõmodum societatis prout dictus euangelista qui nõ habebat familiã nisi personã suã ⁊ erat magis ad lucrũ industriosus q̃ fratres ⁊ plus ponebat in cõsequẽtiã in societate (loquor p̃supposita societate tacite ↄtracta) tunc de superlucratis deberet habere maiorẽ partem q̃ fratres et non deberet fieri diuisio in tres partes equales.sed deberet fieri diuisio de superlucratis respectiue ad posita in societate:nã est aduertendũ ꝙ contractus societatis requirit in supremo bonã fidez: et debet contrahi pba ⁊ equa arbitrio boni viri.l.quod.n.§.j.⁊.l.si societatem mecũ coieris.ff.pro so.⁊.l.ij.in fi.eo.tit.⁊ debent partes in societate esse equales si aliud non apparet.l.si non fuerit. in p̃n.ff.pro so.⁊ insti.eod.titu.§.j.nec potest vnus plus lucri pcipere q̃ alter nisi aliquid plus conferat societati.d.l.si nõ fuerint.§.j.ver si.si modo aliqđ plus cõtulit societati adeo ꝙ nec valet pactum ꝙ partes sint inequales non ꝓportionabiles ei quod in societate immittitur prout probat tex.d.versi.si modo aliqđ plus cõtulit societati a cõtrario sensu.put firmat Azo vt refert ⁊ approbat Accur. ibidẽ ꝙ ⁊ vr̃ velle Saly in.l.muti9.ff.eo.ti.⁊ est cõis opi.ꝓut dicit Raph.ful.in.d.l.si nõ fuerint.§.j.vbi in hoc final'r residet:⁊ idem sentit in.l.si societatem mecũ coieris.eo.ti.facit etiã tex.in.d.l.si nõ fuerint.§.ita coiri ibi si tanti est opera quanti dãnum ⁊c.per que iura restringitur generaliter tex.in.d.§.j.insti.eo.titu.⁊.d.l.si non fuerint.§.j.in primo responso in quib9 iuribus dicit͂ ꝙ conuetio qđ partes sint equales vel ineq̃les est seruanda:q2 verũ est si est inequalitas circa q̃ hincinde in societate immittuntur:finaut3 nihil est conuentũ tũc debent esse partes equales in lucro dicit tex.in.d. l.si non fuerint in principio ꝙ est verum si sunt equalia ea que i societate hincinde conferuntur:finaũt vnus plus ponit q̃ alter i so
4 cietate ⁊ societas est simpliciter contracta debẽt portiones lucri ⁊ dãni esse correspectiue ad ea que in societate conferũtur.†Et hoc ꝙ partes lucri debeãt esse correspondentes ei qđ immittit͂ vl'in societate confertur.probat͂ etiã auctoritate.Nam hoc etiam voluit glossa super verbo equales in.d.§.j.insti.de societa.que ad text. supplet ⁊ dic equale fuisse capitale.vult ergo regula illius text.ꝙ partes lucri ⁊ dãni sint equales procedit tunc demũ quãdo capitale est equale.secus ergo si capitale non est equale:nã tunc non dñt ptes esse equales sed proportionabiles ad portiones capitaliũ qđ

clarius firmat Alic.de ma.in.d.l.j.C.e.ti.⁊ Bal.ibi in.q.iiij.⁊ Saly. ibi in.vij.q.⁊.i.d.l.mutius.in.vij.q.quod ⁊ vult Ang.in consi.cxij. incipiente quid aũt si fuerint.⁊ idẽ videt͂ velle Bar.in consilio incipiente cinciarellus scđm ordinem perusinum nõ informis:et ideo si vnus ponit tantũdem pecunie quãtum alter ⁊ insuper alter solus ponit operam debebit in detractione lucri haberi estiatio operarum arbitrio boni viri prout in terminis dicit Saly.in.d.l.j.⁊ volunt etiam alij supra relati;vt patet ex predictis:et ita de facto cõsultus sepissime respõdi ⁊ pluries cõsului.⁊ ita legendo firmaui in l.si pascenda pecora.C.de pac.extra glo.in.j.q.p̃ncipali scđo quesito:⁊ per dictã rõnem pluries consului ꝙ si sunt duo fratres stãtes simul ⁊ cõicantes lucra ⁊ questus:⁊ sic tacite contrahunt societatẽ lucri ⁊ questus ⁊ plura lucrantur si vnus est multum industriosus et alter parum ille industriosus debet maiorem partem quesitorũ consequi in diuisione.Et hoc in terminis confert ad casu3 nostrũ: quia dato sine preiudicio ꝙ probaretur contractam fuisse societatẽ inter dictos fratres:tamẽ q2 opera Euãgeliste plus merebatur deberet in diuisione plus consequi de superlucratis respectiue ⁊ ꝓportionabiliter ad id quod plus cõtulit societati ⁊ quaten9 sua industria plus merebatur:superlucrata autem censentur ipse res empte ⁊ quatenus plus valent domus propter expensas in earum cõstructione expositas adeo ꝙ de his maiorem partem deberent percipere q̃ alij socij quatenus plus posuit in societate per iam dicta et hoc si apparet fuisse contractam societatem:alio autem non docto non puto censeri debere quod fuerit cõtracta societas quo casu dictus euangelista deberet rehabere quod impendidit in vtilitatem eorum:quia soluendo pecuniam suam in eorum vtilitatem expensam repetere potest quatenus illi sunt effecti locupletiores vel per actionem negotiorũ gestorum cõtrarium.l.ij.⁊.l.si quis negotia.⁊.l.sed an vltro cum similibus.ff.de neg.gest.vel actione cõmuni diuidundo.l.si quis putans.⁊.l.in hoc iudicium.§.impẽdia.
5 ff.cõi diui. ¶ †Non obstãt predictis adducta in cõtrariũ.nõ enim obstat ꝙ dicebam censeri cõtractam societatem:q2 nõ presupponitur interuenisse hincinde tales actus ex quibus resultare debeat in dubio societatis vt supra deduxi:istud tñ erit facti.s.quid ꝓbat͂ et si probaretur tacita societas omnimodo dictus Euangelista deberet plus consequi de superlucratis:nec obstãt dicti.§§.ex diuerso:q2 nõ loquunt͂ qñ quis impendit bona fide in re cõi per iura supra adducta nõ expendidit tanꝙ in re sua.prout loquũt dicti.§§. et.l.si in area sed tanꝙ in re cõi ⁊ nõ poterat partẽ suã facere quin faceret alienam merito ⁊c.d.l.si quis putans.⁊.d.§.impendia. nõ autem tanꝙ in re sua nec credens esse suam.vt.d.l.si in area nec tãquam in re aliena mala fide vt in re sua prout loquũtur dicti.§§.ex
6 diuerso. ¶ †Circa expensas aũt factas ⁊ pro nuptialib9 ⁊ pro infirmitatibus ⁊ victu ⁊ vestitu familie tp̃e quo ipse euangelista stabat absens est aduertendum vtrum expense sint magne an parue:naz si expense sunt parue de facili presumitur donatio ar.l.ex annuo.⁊ l.sed vtrum.ff.de dona.inter virum.⁊ per Bart.in.l.que dotis sol. matri.et tunc militent adducta in contrarium non ita si sunt magne.prout dictum Baldi limitat Ange.in.d.l.fi.de col.prout refert et sequitur Pau.de cast.ibi.et ita potest intelligi quod dicũt Petr.Cyn.et Bal.in.l.si paterno affectu.C.de nego.gest.volẽtes quod si sunt duo fratres simul stantes et vnus habet filios ⁊ alius non ⁊ de cõi fiunt impense frater non habẽs filios põt repetere expensas factas in victu filiorũ nisi illi filij p̃stitissent sibi operas correspondentes ꝙ multũ cõfert ad casum nostrũ in quo verisimile est ꝙ sit magna quãtitas attento ꝙ dictus Euangelista multis ãnis stetit absens:ita ꝙ nihil vel quasi nihil cõsumpsit de cõi ⁊ fere oẽs redditus cões fuerunt cõsumpti per ipsos fratres:⁊ attento ꝙ ipe euãgelista foris permanens nõ vtebatur bonis suis:⁊ sic non concurrebat cõis habitatio ⁊ cõis mensa ⁊ ꝓmiscuus vsus bonorũ que videntur per doc.ponderari ⁊ cõcurrit ꝙ dicti fratres durante absentia dicti euãgeliste ipsi oĩa administrabãt ⁊ ipsi conuertebãt in ea que ad se pertinebant vt gubernãdo seipsos ⁊ eoꝝ familiã:⁊ in eorũ nuptialib9 ⁊ infirmitatibus.nõ eñ videtur eadem ratio.ꝓut quando frater est presens ⁊ promiscue erogant: ita ꝙ ex quo ipse etiã pariter impẽdit de cõi in victum ⁊ necessitates nepotũ p̃cunt eorũ pr̃ subest maior ratio coniecturãdi donationẽ q̃ quãdo in ei9 absentia solus pater impẽdit quibus attẽtis puto arbitrandũ qđ sit locus repetitioni dictarũ impẽsaꝝ:iudicis tamẽ arbitrio remittendũ puto qui habet cõsiderare q̃titatẽ impensaꝝ in tanto tp̃e:⁊ dictas circũstãtias vtrũ censeat͂ donatio necne. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.ccxv.

1 ☞ Donator cuidã nepotisuo donauit cẽtũ florenos:⁊ p obseruatione donatiõis obligauit oĩa bona sua postea de suis bonis donauit vnã possessionẽ sue filie ⁊ cõstituit se p̃cario noie dicte filie tenere eã ac possidere an nepos donatari9 q licẽtiã obtinuit ↄ donatorẽ possit eam exequi cõtra dictam filiã donatariã.nu.seq.p totũ.
2 Electio rei in legatis alternatiue est legatarij in contractibus vo est ipsius debitoris.
3 Exceptio an possit fieri ↄtra tertiũ possessorẽ.nu.j.id ad idẽ facit.
4 Possessio ciuilis est dignior naturali.

5 Exceptio an differat ab actiõe vel succedat in locũ actionis.
6 Regula qui prior est tpe potior est iure de qua.nu.j.in prin.an pcedat tantum in iuribus realibus.
7 Litigiosa res non potest alienari ne vitiũ litigiosi noceat emẽti.

¶ Consilium.ccxv.

In nomie domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Videtur in hac consultatione pma
facie dicendum quod dicta sententia debeat renoua
ta executioni mandari contra dictã dominam Pe-
regrinam ex eo q.d.Franciscus prius recepit donationem de cẽ.
flore.super dictis bonis.de quibus agitur:q Joãnes dñs dictorũ
bonorũ donauit prius.d.Francisco centũ florenos in bonis suis et
indefinita equipollet vniuersali.l.si plurib9.de le.ij.cañ.si romano-
rũ.xix.distin.⁊.c.q circa.de priuil.ideo ipsi francisco videtur fuisse
pri9 ius quesitu ⁊ prior in tpe potior est in iure.l.quotiẽs vtriusq
ff.de reg.iur.⁊.c.qui prior.eo.ti.lib.vj.cum cõcor.ideo in dictis bo-
nis videtur potior.d.Franciscus tanq prior in tempore. Ad ide
facit:q constat q Joãnes actor.d.Peregrine sup renouatione.d.
licentie si quid opposuisset poterat repelli:ita ⁊ videt q repelli pos
sit habẽs ab eo cãm lucratiuã.l.quod ipsis.⁊.l.in his.§.nõ debeo.
ff.de reg.iur.⁊ per no.p Dy.in.c.si quis in ius.de reg.iur.in.vj.et p
Bar.in.l.apud celsum.§.sed cũ legitima.ff.de doli excep.⁊ p doct.
in.l.doli mali.ff.de noua.idcirco dicta dña peregrina q successit in
locum dicti Joã.in dictis bonis ex causa lucratiua nõ possit se de-
fendere aduersus dictã licentiã ⁊ ei9 renouatione ⁊ executionem
prout nõ poterat se defendere dict9 Jo.per pdicta:⁊ maxie cum di
cta dña Peregrina dicta bona acceperit post licentiã cõcessam: et
sic post litẽ motã:immo post sniam latã sup lite executiua:⁊ sentẽ-
tia lata cõtra vnũ mandat executioni cõtra tertiũ qui postea succes
sit in eius locũ.l.ij.C.de litig.⁊ tenet Bal.in.l.j.in.iij.q.C.de alie.iu
2 di.mu.causa facta.⁊ in.c.q.v.de iud. ¶ †Tamen his non obstan-
tibus contrariũ puto aperta fronte ⁊ intrepide concludẽdum:na
premitto qd prima donatio non fuit de istis bonis que fuerũt post
ea donata.d.dñe Peregrine sed donati sibi fuerunt centũ floreni
in bonis donantis:vnde nõ fuerunt sibi donata ista bona sed cẽtũ
floreni qui centũ floreni sunt in obligatione.bona aũt sunt in facul
tate soluendi non in obligatione.l.si quis stipulatus sit decem in
melle.ff.de solu.⁊ ibi Bar.⁊ doc.⁊ ibi est tex.singularis fm Bar.q
post litem contestatã non põt solui amplius mel q erat in faculta
te soluendi.⁊ dicit ibi bar.q illud in melle censetur appositũ in fa-
uorẽ debitoris ex quo mel debet dari pro iusta estimatione:ita qd
verisilr nõ interest creditoris q qtitas pmissa detur in melle ma-
gis q in quantitate pecunie promisse:⁊ eadẽ ratio videt esse in ca-
su isto:q non videt interesse stipulantis habere magis in bonis do
natoris centũ florenos q in qtitate saltem si electio est debitoris.
Licet in legatis electio sit legatarij fm magis communem opinio
nẽ.de quo in.l.legato generalr.de leg.j.tñ rõ quã allegat bar.in.d.
l.legato generalr cessat in contractib9:pro quo etiã q imputãt in
ra stipulãti quare legẽ apertius nõ dixit:ideo verba dubia interp-
tantur ɔtra eũ.l.veteribus.ff.de pact.l.quicqd astringende.§.j.de
ver.obli.⁊ fm hoc si.d.Joãnes voluisset vel ei9 heres vellet soluere
pecuniã q est in obligatione nõ posset cõpelli ad dadũ bona ⁊ si vel
let vel voluisset dare de alijs bonis nõ potuisset cõpelli ad dandũ
ista bona q postea donauit:ita ⁊ neqat cõpelli donatari9 ⁊ lõge for
3 tius. †Insup ⁊ si.d.Joannes expresse donasset ista bona de quib9
agitur ⁊ non tradidisset put nõ tradidit.d.Francisco.d.peregrina
scda donataria hret potiora iura in dictis bonis ex quo prius ha-
buit possessionẽ p ɔstitutionẽ precarij:⁊ etiã per apprehensionem
possessionis precedente licentia in cõtractu cõcessa ⁊ hoc per text.
in.l.quotiens.⁊ que ibi habent.C.de rei ven.⁊.l.siue aũt.§.si duob9
ff.de publi.quantofortius in casu nostro in quo nulla est facta mẽ-
tio de istis bonis in donatione Francisci:quinimo nec bona de q-
bus in genere est facta mẽtio sunt in obligatione p supradicta quo
pacto põt fieri executio cõtra.d.dñam peregrinã q possidet:⁊ si nõ
possideret haberet potiora iura q si frãciscus qui petit ⁊ posset dcã
peregrina si frãciscus possideret ab eo illa auocare p.d.l.quotiẽs
et.d.l.siue aut.§.si duobus. Insup si.d Frãciscus haberet potiora
iura nõ posset agere via executiua ɔtra istũ singularẽ successorẽ:q
res iudicata vel instrm guarẽtigiatũ qd ex forma statuti h executio-
tionẽ paratã sicut res iudicata nõ mãdat executioni ɔtra tertium
possessorẽ.l singularẽ successorẽ:q res inter alios acta.C.res inter
alios acta in rubro ⁊ nigro cũ ɔcor.ẽt si possiderẽt res hypotecatas
nõ fieret executio ɔtra singularẽ successorẽ prout p text.in.l.j.C.si
vnus ex pluribus voluit Ang.ibi.⁊ in.l.si bine.ff.de iniusto testõ.⁊
ibi Bal.⁊ Imo.⁊ idẽ Bal.in.l.j.C.cõia.de leg.in si.prime col.vr in
prin.scde.⁊ in.l.executorem.C.de execu.rei ind.⁊ in.l.si pro te.C.de
dotis promi.prout ergo instrm guarentigiatũ nõ h executionem
ɔtra aliũ q debitorẽ in quẽ dirigit preceptũ notarij tanq iudicis:
et maxime stãte forma statuti relate in puncto cũ dicat q mandet
executioni cõtra debitorem.ergo a contrario sensu non cõtra aliũ.
sed.d.dña peregrina non est debitrix merito statutum nõ vult qd
mandetur executioni contra eam ⁊ fm q audiui licentia fuit con-
cessa de exequendo instrumentum in bonis dicti Joannis sed ista
bona non erant amplius bona Joannis:sed erant bona ipsius pe
regrine cum in eam fuisset translatum dominium mediante consti
tutione precarij per dicta supra.⁊ arg.l.j.⁊.l.quisquis.C.de donat.
4 †Licet enim possessio naturalis forte esset penes ipsum precariũ
rogantem:tamen apud concedentem precarium prout erat dicta
Peregrina erat ciuilis.l.⁊ habet.ff.de preca. Et ciuilis est dignior
et efficacior per ea que habentur in.l.clam possidere.§.qui ad nun
dinas.ff.de acqui.pos.⁊ per Bar.in.l.j.in prin.eo.ti.⁊ maxime isto
casu cum precarium possit reuocari ad libitum concedentis preca
rium.l.j.⁊.l.cũ precario.ff.de preca.ideo dicta bona donata.d.dñe
Peregrine non poterant amplius dici bona Joannis : sed bona
domine Peregrine.l.ij.§.in locum.§.de religi.⁊ sumpti.fune.⁊.l.
quintus.§.argento.de auro.⁊ argen.legato.⁊.l.suos.ff.de lega.iij.
ad hoc.l.rem in bonis.ff.de acquir.rerum dominio.licet in hoc vl-
timo non faciam magnum fundamentu.quoniam non tangitur
in suprascripto puncto:et sine hoc puto rem claram p alia media
supra deducta per que satis patẽt sublata adducta in cõtrariu:q
5 loquuntur in alijs terminis. ¶ †Non enim obstat quod habetur
per Dyn.in dicto.c.cum quis in ius.⁊ per Barto.in.l.apud celsu
§.sed cum legitima ⁊ per doct.in.d.l.doli.quia loquuntur quando
cessionarius agit contra debitorem qui poterat se tueri aliqua ex-
ceptione contra cedentem an illa exceptio transeat in cessionariũ
passiue ⁊ distinguitur vt in dictis iuribus habetur.et per Barto.
in.l.si tertius.§.si prius.ff.de aqua plu.arcen.exceptio enim ma-
gis de facili transit in singularem successore actiue ⁊ passiue.l.etiã
si in rem successerint.⁊ per Barto.in.d.§.si priusq actio que nõ se
quitur singularem successorem.l.j.§.si heres.ff.ad trebel.⁊.l.si.ff.de
contrahend.empt.⁊ dictam differentiam inter actionẽ ⁊ exceptio-
nem facit Barto.in dicto.§.si prius qui idem quod in actione di-
cit in exceptione que succedit in locum actionis vt ibi in fine p eu
multofortius in actore agente via executiua:et maxime in hoc ca
su in quo ista bona nunquam fuerunt in obligatione:sed solum in
6 facultate soluendi. ¶ †Nec obstat dicto.c.qui prior.quia procedit
in iuribus realibus.item ceteris paribus in casu nostro licet dict9
Franciscus habuerit prius donationem:tamen non de istis bonis
et non quesiuit vnq aliquod ius in re in his bonis de quibus agi-
tur:quinimmo nec ius ad rem:quia obligatio ⁊ actio competebat
et competit ad centum florenos non ad bona Joannis per dicta
l.si quis stipulatus sit.x.in melle et dicta supra: et etiam si compe-
teret ius ad rem competit contra debitorem:quo autem ad re ip
sam prior censetur ille qui prius quesiuit possessionem per ea que
habentur in dicta.l.quotiens.⁊ in dicta.l.siue autem.§.si duobus.
7 ¶ †Nec obstat quod habetur in.l.ij.C.de litigio.⁊ quod per eam
tradit Bald.in dicta.l.j.de alie.iud.mu.causa facta:quia loquun-
tur in re alienata postq facta est litigiosa propter vitium : vitium
eni litigiosi est speciale in illo casu:sed in casu nostro ista bona nõ
fuerunt litigiosa:tum quia non erant in obligatione nec erant in
solutione ista magis quam alia bona dicti donatoris:tum maxime
quia facta fuit alienatio istorum bonorum longe ante litem motã:
quia parum post donationem factam Francisco merito ⁊c. Restat
itaq conclusio quod dicta licentia non est exequenda in dictis bo
nis donatis dicte Peregrine nec contra eam ⁊ in eius preiudiciũ
renouanda. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.ccxvj.

1 ☞ Codicilli facti per eum qui positus erat in angustia mortis:⁊ qui dicebatur non sane mẽtis an valeant maxime cum illos scripsit notarius ad relationem alterius non audiendo vocem codicillantis.per totum consilium.
3 Instrumentum non probat vbi deficit illius essentia.
Locus instrumenti conditi an debeat attendi.
3 Testari non potest insanus mente.
4 Instrumentum quo notarius asserit quem esse sane mentis nõ probat sanam mentem.
5 Instrm facere nõ põt notarius nisi de his que inter ptes gerũtur et corporis sensu percipi possunt deq his rogetur.
6 Notarius faciens instrm de pecunia numerata quã tm alter cõtrahens confitebatur recepisse incidit in falsum.
7 Instrumenti fides quot testibus possit reprobari.

¶ Consilium.ccxvj.

In nomie domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Licet in hac consultatiõe videatur
prima facie dicendum quod standum sit dicto codi-
cillo.de quo apparet publicum instrumentu in quo
vt presuppono sunt descripti quinq testes qui requiruntur in co
dicillis,l.si.§.in omni.C.de codicil.⁊ pro instrumẽto presumitur.l.
cum precibus.C.de probationi.⁊ in.§.si vero moriant in aut.de fi-
de instr.⁊ solet in instrumentis vltimarum voluntatum dici talis
sanus mente ⁊c.ita disposuit:⁊ ita psuppono q dicatur in dicto in
strumento dicti codicilli:ita q videtur quod dictum instrumẽtum
probet

probet sanam mentem ⁊ ipsam dispositionem codicillarem prout probarent quinq; testes. prout ⁊ instrumentum testamẽti in quo sunt descripti septem testes probat testamentum prout approbat cõsuetudo. prout dicit glo. in. l. j. C. de testa. ⁊ in. l. fi. C. de fideicommissis. ⁊ in. l. heredes palã. in princip. ff. de testa. ⁊ licet Azo. cõtrarium tenuerit de iure scʒ ꝙ testamentum non probetur per instrumentum: tamen qđ immo probetur testamentũ per instrumentuʒ tenuit Jo. cuius opi. tenet Dy. in. d. l. heredes palam. in princi. et Bald. in. d. l. j. C. de testa. ⁊ doc. cõmuniter in dictis iuribus. ⁊ in. d. l. fi. ⁊ in. l. ij. ff. quemadmo. testa. aperiã. ex quo infert ur qđ solenne instrumentum habet vim tot testium in eo descriptorum quot testes sunt necessarij ad substantiam actus qui in instrumento continetur ẜm Bal. in. d. l. j. facit glo. sed an hodie in. l. quedam. §. nummularios. ff. de eden. secundũ eum cum in codicillis ad eorũ substantiam sint necessarij quinq; testes vt dictum est: idcirco videtur ꝙ si in instrumento sunt descripti quinq; testes. prout presuppono: q2 als non probaret prout concludunt doc. vt dicit Ange. in. d. l. j. de testa. tale instrumentũ habet vim quinq; testiũ per predicta. ⁊ propterea videtur ꝙ ad eius reprobationẽ totidẽ testes requirãtur lʒ non presupponitur ꝙ quinq; testes cõtestes ꝯdicant instrumẽto licet autem dicatur in themate testes in numero sufficienti ⁊c. Tamen intellexerunt consultantes ẜm cõmunem cursum quo dicitur ꝙ sufficiunt duo vel tres testes. l. vbi numerus. ff. de testi. c. in omni. extra. eo. titu. cum concordãtijs. ¶ His tamen non ob. contrarium puto aperta fronte ⁊ intrepide concludendum: ⁊ quidem ex pluribus et primo: quia vt in themate presupponitur non est locus positus in instrumento ⁊ loci descriptio est necessaria ad solennitatem instrumenti. prout volunt glo. ⁊ Bar. in. l. generali. C. de tabul. lib. x. Cy. ⁊ Barto. in. l. optimum. C. de contrahen. ⁊ commi. stipu. Specu. in titulo. de instru. edic. §. ij. ⁊ in titulo. de procura. §. ij. versicu. quid si in mandato. ⁊ Barto. in proemio ffor. ⁊ Bal. in l. contractus. C. de fide instru. ideo dictum instrumentum carẽs loci descriptione non valet: ideo non probãt codicilli: itaq; nõ probantur per instrumentum vt dictum est nec per quinq; testes qui requiruntur ad eos probandum: ideo qui ex eis nititur nil agit.
2 † Quia paria sunt deficere essentiam ⁊ deficere probationem. l. duo sunt titij. de testa. tut. cum concordan. ⁊ ei qui aliquid dicit incumbit onus probandi. l. ei qui dicit. de proba. siue sit actor. l. actor qđ asseuerat. C. eo. titu. ⁊ c. cum ecclesia sutrina in fine de causa pos. et proprie: siue sit reus. l. in exceptionibus. in princip. de prob. secundo deducitur inualiditas codicillorũ: q2 in themate presupponitᷓ ꝙ p testes numero sufficientes pbaꝛ ꝙ. d. polidorus tpe dictoꝝ codicillorũ nõ erat sane mentis.
3 † Constat aũt ꝙ insanus mente nõ põt testari. l. ij. ⁊. l. in aduersa valitudine. ff. de testa. l. furiosuʒ. C. q test. facere possunt.
4 † Nec instrumẽtũ quo notarius asserit quẽ sane mentis probat illum esse sane mentis notat Bald. in. l. ij. de testa. q2 sana mens nõ percipitur sensu corporis sed iudicio intellectus ẜm eũ supple.
5 † Et notarius non conficit instrumẽtum autenticũ nisi de hisque percipit sensu corporis ad exẽplũ testis: ⁊ de his que fiunt corã eo ⁊ testibus instrumentarijs. prout voluit Bald. in rubri. C. de fi. instru. vij. col. versi. sed nũquid notarius vbi dicta ratione refert Nico. de mat. velle ꝙ notarius non põt ꝯficere instrũm de his que percipiũtur alijs sensib⁹ ꝙ̃ visu ⁊ auditu pũta gustu odoratu ⁊ tactu: q2 nõ põt scire ꝙ testes cõsonent ⁊ concordẽt secum in eodẽ sensu: q2 in dictis sensibus hoĩes cõiter discordãt ẜm eundem Nico. de mat. qđ ⁊ voluit Jo. an. in addi. Spe. in titu. de instrũorum edi. §. restat versi. sed quero Bal. vero in. d. rubrica tenet cõtra: tamen requirit quod testes odorent gustent vel tangant ⁊c. vt ibi p eum. Nec potest notarius conficere instrumentum publicũ nisi de his que tunc gerũtur inter ptes. ar. l. iij. §. diuus. ff. de testi. prout voluit Bar. in auf. si quis in aliquo. C. de eden. qđ ⁊ voluit Innoc. in. c. quoniam contra falsum. de proba. prout refert Bald. in. d. autenti. si quis. in aliquo idem volens quod ⁊ voluerunt ibi Jac. but. Saly. Raph. ful. ⁊ Pau. de ca. ad hoc etiam quod per Barto. in. l. singularia circa fi. ff. si cer. peta. ⁊ per glo. Bar. Bald. ⁊ doct. in. l. si ex cautione. C. de non nume. pecu. ⁊ per Bald. in. l. cum precibus. C. de proba. ⁊ per bart. in. l. j. C. de fide instru. ⁊ iure aste fisca. lib. x. et per Innocen. in. c. albericus. de testi. ⁊ ideo dicit Bal. post Nicolaũ de mat. in. l. neq; natales. C. de proba. ꝙ instrumento non pbatur vulnus vel homicidium nec insuper natiuitas pueri: quia illa procedit potius a natura quam a matre secundum eos similiter ⁊ sana mens procedit a natura ⁊ non geritur a parte nec notarius scit qđ testes percipiant iudicio intellectus id qđ ipse percipit prout. s. dr de his que percipiuntur sensu gustus et odoratus et his rationib⁹ et etiam quia de sana mente non est rogatus notarius puto quod Bald. melius loquatur in dicta. l. ij. de testa. quam Imol. ibi qui videtur velle contrarium ea ratione: q2 creditur officiali vt ibi p euʒ.
6 † Ad quã rationẽ respondeꝛ ꝙ credit officiali in his que sibi committuntur: sed notario nõ cõmittitur nisi ꝙ conficiat instrũm si rogatur de his que geruntur per partes corã eo ⁊ testibus que percipiunt per eos sensu corporis que nõ cadunt in sanitate mentis: ⁊ ita als consulendo visum fuit esse iuri consonum. ex his etiã infert ꝙ ex quo notarius non vidit nec audiuit polidorum codicillanteʒ non potuit de codicillo polidori cõficere publicũ instrũm ⁊ eodẽ mõ si testes non viderunt neq; audiuerunt. requiritur enim ꝙ actus q geritur percipiatur sensu corporis per notarium ⁊ testes vt de eo fiat publicum instrumẽtum. vt supra dictũ est. cũ ergo p testes vt in themate presupponitur probeꝛ ꝙ polidorus nõ videbatur nec audiebaꝛ a notario ⁊ testibus: sed ad relationem Francisci Symonis dicti trencoli notarius scribebat nulli dubium ꝙ instrũm non valet per supradicta: immo est magnũ dubium vtrũ sufficiat auditus: vt q2 audiuerint testes codicillãtes vel contrahentes sed nõ viderint vtrũ pbent de quo late dico in. l. si non speciali. C. de testamẽtis qđ nõ est presentis discussionis: q2 vt ꝓsupponiꝛ testes non videbãt nec audiebant polidorũ nec siĺr notarius put per testes probatur vt ꝓsupponiꝛ: sed audiebãt franciscum dicentem polidorus dispo nit sic ⁊ sic: vnde notarius debuit asserere in instr̃o ꝙ Francisc⁹ ita dicebat referendo ꝙ polidorus disponebat put alias dicunt glos. et docto. in. l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. ꝙ si pars confitetur se recepisse numeratam pecuniã mutuo non potest cõficere notarius instrũm ꝙ pecunia fuerit numerata: sed quod pars confiteꝛ ⁊c. et si secus facit incidit in crimen falsi ⁊ instrumentum non probat ẜm eos ita in casu nostro non pbatur codicillus p dictũ instrumentũ tãq̃ testimoniũ de auditu alieno qđ sine dubio non probat. c. tãliteris. de testi. ⁊. c. inquisitionis. de accu. cũ si. ⁊ maxime in auditu ab vno tantũ qđ non valet: etiã in casu quo admittitur hmõi testimoniũ de auditu per. c. lʒ ex quadam. de testibus.
7 ¶ † Nec ob. predictis ꝙ pro instr̃o presumiꝛ: q2 verum est presumptione iuris contra quã admittiꝛ pbatio in ꝯtrariũ vt pbatur in. d. l. cum precib⁹ put habeꝛ ibi. ⁊ in. c. cũ Joannes eremita. de fide instru. vbi docto. tenent ꝙ testes deponentes ꝯtra instrũm preualẽt saltẽ si sunt tres: quinimo ⁊ si sunt duo contestes sufficiant put volũt Inno. Jo. an. Jo. cal. Imo. d. Ant. ⁊ Panor. ibi ⁊ cõmuniter teneꝛ maxime si per indirectum contradicunt quo casu doc. satis concordãt ⁊ huic mẽbro est ascribendus casus noster ex dictis doc. ibi si recte aduertaꝛ. idem regulariter etiam si directo cõtradicãt instr̃o duo testes put volunt doc. prenoĩati: lʒ sit arbitrarium iudici: nã põt esse tãta presumptio pro instr̃o ꝙ preualeret dictis contrarijs duoruʒ testium prout post Nic. de mat. voluit Joan. and. in. d. c. cum Joannes eremita. ⁊ Jo. cal. ibi ⁊ ꝙ sit arbitrarium tenet Florenti. ibi ⁊ bar. in. l. j. §. fi. ff. quemadmod. testa. aperiã. in dubio tamen debet arbitrari pro duobus testibus. prout dicit Panor. in. d. c. cum Joannes eremi. et est de mente doc. communiter ⁊ predicta maxime procedunt si testes qui contradicunt sunt testes instrumentarij quib⁹ semotis non remanent tot testes instrumentarij ꝙ sufficiant ad esse instr̃i prout arbitror ꝙ contingat in casu isto. nam tunc etiam vnus testis facit vacillare fidem instr̃i adeo ꝙ non probet put voluit Inno. in. d. c. cũ Joannes ere. ⁊ Jaco. de are. ⁊ doct. cõiter. prout dicit bar. in. d. l. j. §. fi. quemadmo. test. aperiã. ⁊ ita communiter tenetur in. d. c. cum Joannes. ⁊ in. l. in exercendis. C. de fide instru. ¶ Nec ob. ꝙ habet vim quinq; testium: quia licet habet dictam vim quo ad hoc vt ei credaꝛ si contrarium non probatur: tamen si probatur contrarium minor numerus testiũ contradicentium preualet put volunt Inno. Joan. and. in. d. c. cũ Joãnes. ⁊ Raph. ful. in. d. l. j. C. de test. ⁊ volunt alij maxime in testibus instrumentarijs. vt ex premissis deprehenditur: et ideo redditur ex his clara cõclusio. de qua supra scilicet quod. d. asserti codicilli nihil releuent: confert etiam quia legatarius est nominatus frater et non erat frater per ea que habent in. l. neq; professio. C. de test. ⁊ in. l. si pater. ⁊. l. nec apud. C. de heredi. institu. non insisto vlterius. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. ccxvij.

☞ Renũciatio iuriũ redditũ cuiusdã abbatie fcã ffib⁹ sci francisci ꝯuẽtualib⁹ p eũ q se hr̃e mãdatũ asserebat cũ nõ haberet nisi ad lites et causas a suo pncipali an teneat: ⁊ si non valet an assertꝰ procurator teneatur dictos fratres indẽnes cõseruare. p totum.

1 Libello non producto an corruant acta iudicij.
2 Testiũ dicta sine litis contestatione non probant.
3 Fratres ordinis sancti Francisci nihil proprij hr̃e possunt etiaʒ in cõmuni sed sunt apti nati in extrema paupertate.
4 Legatum factum fratribus minoribus ordinis beati francisci de quadã domo retinenda an valeat.
5 Testes an possint esse pro re: ⁊ in causa ciuitatis hoĩes eiusdẽ ciuitatis vel collegij. nu. seq.
6 Testis nõ admittitur ad deponenduʒ sup facto proprio ex quo resultat laus vel vituperium.
7 Dolo nõ põt accusari ille in quo cadit iuris ignorantia ⁊ quelibet alia causa etiam crassa ⁊ supina.

¶ Consilium. ccxvij.

In nomie domini nostri Jesu christi.
1 ¶ † Ista consultatio prout in themate proposita est: parum dubitationis habet: nam ꝯstat ꝙ non porrecto libello apto omnia apta ruunt auf. offeratur. C. de litis contesta. l. edita. C. de eden. ⁊ cap. cum dilecti.

et ibi per docto. de emptio. z venditio. z in. c. examinata. de iudi. z
est glo. in verbo secundum institutio. de obligatio. titulo generali.
deficit enim fundamentum quo defecto omnia ruunt. j. questio. j.
2 cum paulus. ¶ † Item constat q attestationes sine litis contesta
tione non valent. c. j. de litis contesta. z. c. dudum el grande. de ele.
et vt lite non contesta. in rubro z nigro: sed in casu isto non fuit lis
contestata merito attestationes nulle et ista duo media sunt indu
bia. tertio dicti testes sunt inducti a quibusdam fratribus ordinis
sancti Francisci nomine capituli sancti Francisci de asisio ad finez
3 vt capitulum predictum conseruetur indẽne. ¶ † Circa quod est
aduertendum quod regula sancti Francisci vult quod non possint
aliquid habere in proprio nec in communi et vult qd fratres sint
constituti in extrema paupertate existenti z apparenti vt decla-
rat clemens in cle. exiui. §. cupientes. z. §§. sequentibus. z no. Bal.
in autenti. ingressi in pluribus locis. C. de sacrosan. eccle. z ibi bal.
dicit quod dictus ordo est fundatus z professio est fundata in artis
sima paupertate et appellat Bald. dictos fratres minores maio-
res mendicantes z in multis partibus dicta regula requirit expro
priationẽ proprij z propterea reprobatur omnis actus qui videt
aduersari tali expropriationi temporalium: quia non solum ẽ ab
stinendum a malo: sed ab omni specie mali cle. exiui. §. cupientes.
et. §. sequenti. de verbo. significatio. z idem videtur velle text. in. c.
4 exijt qui seminat. §. vtensilia. §. quia fratribus. † Et pluries decla-
rat Bart. in tractatu suo qui nuncupatur minorica quod relictuz
factum fratribus minoribus intantum inquantum imminẽt ne-
cessitates fratrum et non vltra non consideratis redditibus: quia
illi sunt inter dicti dicta cle. exiui. § . cunctis annui sed quod immi-
neat tunc necessitas in quam habeat erogari prout declarat Bar.
in secundo et tertio capitulo dicte prime distinctionis. et eo. libro
tertia di. c. secundo z tertio. et idem post Bar. vult bal. in dicta au-
tentica ingressi col. penulti. et ideo res relicte vel donate habent
vendi non retineri: quia talis retentio non est necessaria pro fra-
trum habitatione est illicita ipsis fratribus . vt probatur in dicto
§. quia fratribus. z in dicto. §. cupientes z cunctis annui. z vult Bar
tol. in. d. secundo libr. sui tractatus. secunda distinctio. capitulo pri
mo. Adeo quod si donarentur ad retinendum vel legarẽturvt in-
de percipiant fructus consuluit Petr. de anchara. quod heres cõ-
cedentis vel concedens potest salua conscientia retinere in cõsilio
cc. incipiente primum dubium quod et videtur velle Barto. in eo-
dem tractatu distin. vj. c. j. z capitulo tertio in fi. z sic vult Bart. q
tunc legatum sit omnino nullum quod voluit Bald. in autenti. in
gressi col. xj. z col. penul. z non habẽt interuenire in ipsisalienatio
nibus ipsi fratres: immo ipsi fratres prohibentur interuenire i vẽ-
ditionibus predictis nisi supplicando zc. quia repugnat eorum re
gula prout expresse firmat Barto. in dicto tractatu lib. primo dis.
iiij. c. iij. et quatenus querunt dicti fratres querunt ecclesie romane
seu sindicis nomine romane ecclesie ista disponit vltima constitu-
tio martini quinti que incipit ad statum ordinis que magis dila-
tat habenas dictis fratribus quam priores constitutiones z vult
quod nihil habeant dicti fratres : licet velit quod sindici ecclesie ro
mane distribuant in necessitates z indigentias fratrum. z idem si
bene memini continetur in postrema constitutione sixti que etiaz
magis ampliat fratribus predictis facultatem querendi : tamẽ qd
queratur romane ecclesie z conuertatur in vtilitatem fratrum. Ex
quibus infertur quod fratres qui nihil habent nec ostẽdere debẽt
se habere non possunt mouere controuersiam aliquam dicto Frã-
cisco: licet non viderim qualiter de permissu prĩcipis dicti fratres
tenuerint dictum Beneficium: mihi tamen persuadeo quod tene-
ant nomine Romane ecclesie per sindicos. vt cetera bona ne dero
getur regule et dictis alijs constitutionibus: sed posito quod aga-
tur idoneo modo et dicti testes sint rite examinati videam9 an di-
ctus Franciscus veniat condemnandus: nam quatuor testes depo
nunt quod dictus Franciscus accessit ad dictos fratres et eis dixit
q habebat mandatum ab episcopo zc. ad renunciandum fruct9 di
cte ecclesie sancti Nicolai campolongo domino Francisco abbati
de eugubio cui abbati fecit renunciationem z concessionem fru-
ctuum et vsufructuum z postea idem Franciscus de asisio vt procu
rator dicti Abbatis transegit cum dictis fratribus qui sibi dede-
runt. clxxx. ducatos. z deponunt quod dicti fratres nõ fecissent di-
ctam transactionem z nõ dedissent dictos. clxxx. ducatos si dictus
Franci. non dixisset se habuisse mandatum a dicto episcopo ad re
nunciandum dicto abbati: z ideo cũ ad presens dicat dictus Frãci.
q non habebat mandatum nisi ad lites z causas sequitur q dicti
fratres sunt damnificati in dictis. clxxx. ducatis cum dicta transa-
ctio eos in nihilo releuare videat attento q ipsi sunt obligati epo
pro dictis fructibus z transactio eos nõ releuet: q dictus Abbas
nullũ ius habebat: z ideo ex falsa asseueratione dicti Frãc. preten-
dunt se lesos dicti fratres: z sic dolo dicti Franc. ideo videtur q ad
uersus eũ competat actio de dolo per. l. si quis affirmauerit. ff. de
dolo. z qui asserit se procuratorez cũ nõ sit tenet vbi si esset procura
tor non teneretur. l. plautius. ff. de procur. z qui facit aliquid vt p-
curator tenetur docere se pcuratorem als tenetur. arg. l. j. C. pcura

5 torem euic. pigno. non deb. prout ibi no. Bar. ¶ † Nec videt obsta
re q dicti fratres sunt de dicto conuentu sancti Frã. z ideo vident
deponere pro seipsis quodãmodo in causa ppria in qua nullus est
idoneus testis: q respondet q fratres pro suo capitulo deponere
possunt z illi de vniuersitate pro sua vniuersitate: q cã vniuersita-
tis vel collegij non est cã illorum de vniuersitate vel collegio. l. intã
tũ. §. vniuersitatz. ff. de rerũ diui. z. l. sed si hac. §. qui manumittitur
ff. de in ius vocan. z cañ. super prudentia. xiiij. q. ij. z ca. insuper. c. cũ
nuncius. ideo possunt deponere put volunt Archi. in. d. cañ. sup
prudentia. z Spe. in ti. de testi. §. j. ver. sed nũquid in causa vniuersi
tatis. z Guil. z Bal. in. d. §. vniuersitatis. z Bar. Raph. z moderni
in. d. §. qui manumittit. Cyn. Bal. z doc. in. l. parẽtes. z. l. oĩbus. C.
de testi. z Imo. z Panor. in. d. c. insup. z. d. Ant. in. d. c. cũ nuncius.
qui vult q sint magis idonei deponentes pro suo collegio ecclesia
stico q deponẽtes pro suo collegio seculari: q res vniuersitatis vl
collegij singularis plus spectant ad singulos de vniuersitate vl col
legio q res collegij ecclesiastici ad singulos de collegio. c. cum dile-
cta. de exces. prela. z. l. fi. ff. de colle. illi. z que ibi per Bar. sm eundez
d. Ant. z maxime cũ sint religiosi z de religiosis qui renunciarũt se
culo non videt habẽda sinistra suspitio. c. cũ ex iniuncto. de no. op.
nun. ¶ Tamẽ his minime refragrãtibus: lz videant multũ vrgere
nihilominus puto contrariũ rñdendũ. s. q dictus Frãci. veniat ab
soluendus: nã videt q dicti fratres non sint boni testes: q licet nõ
pretendant singulare interesse: tamẽ in cõi q vbi collegium est di-
ues z abundat facultatibus subuenitur melius collegiatis in suis
necessitatib9 maxime in istis religiosis qui nihil habẽt nisi in cõi et
viuũt ex bonis collegij: ita q ratio naturalis suadet q ptẽdat affe
ctionẽ non mediocrẽ ad cãm sui collegij z sufficit rõnez allegare. l.
scire opz. §. sufficit. de excu. tu. z experiẽtia suadet q afficiunt non
mediocriter cã sui collegij saltẽ non obseruãtes z psertim qñ colle-
giũ non abundat multis redditib9: experiẽtia aũt est rerũ magra.
c. q sit. in pn. de ele. ex eo qd solet accidere bonũ argumentũ est in
iure tex. cũ glo. in. l. j. C. de arbi. l. fi. C. de fideiuss. l. q si nolit. §. q assi-
dua. de edil. edi. etiã in materia pbationis. vt p gl. z bald. in. l. necp
natales. C. de pba. z q collegiati deponẽtes pro collegio vel p sua
vniuersitate nõ sint integri testes lz sint idonei tenuerũt Arch. in
d. c. super prudentia. Bal. in. d. §. vniuersitatis qui ex hoc sentiũt
q duo non sufficerent qd z vult Imo. in. d. c. insup qñ alij testes ha
beri pñt: z maxie videt hoc dicẽdũ in dictis fratrib9 sancti Frã. cõ-
uẽtualib9 quor bona sunt deputata pro eorũ necessitatib9 vt dcm
est: z sic singuli de eis viuunt z cũ mẽdicitate: ita q singuli cõmodi
tatem percipiũt seu percipere sperant ex bonis que perueniũt ad
conuẽtum seu ad ecclesiã romanã pro indigẽtijs exponẽdis: qñ au
tem singuli de vniuersitate percipiũt singulare cõmodũ vel pcipe
re sperãt tũc censent deponere in causa ppria: ideo repellunt a te-
stificãdo: lz causa sit vniuersitatis put doc. in iurib9 supra allegatis
exemplificãt qñ agit de nemore vniuersitatis ad qd hoies singula-
res de vniuersitate vadunt ad ligandũ vel in pascuis in quibus sin
gulorũ aialia pascuntur: z sic de singulis: eadez ratio si singuli reci-
piunt inde victũ: z als eorũ necessitates saltẽ qñ collegium seu con
uẽtus aliunde nõ habeant tot bona vt ex eis possint suppleri cũ cõ
moditate put contingit in conuentu sancti Frãcisci de asisio. Et
generalr lz singuli de vniuersitate vel collegio seculari cẽseant hre
plus iuris in bonis vniuersitatis vel collegij secularis q singuli de
vniuersitate vel collegio ecclesiastico eo respectu: q dissoluta vni-
uersitate vel collegio seculari bona vniuersitatis vel collegij distri
buunt inter eos et non ita in ecclesiasticis prout habetur in iurib9
adductis per dominum Anto. tamen maiorem commoditatẽ ha-
bent z consequuntur illi de vniuersitate ecclesiastica de rebus eccle
sie cum ex earum redditibus soleant victum z alia necessaria assu-
mere quod non solet contingere in vniuersitate seculari z qd vni-
uersitas dissoluatur solet rarissime contingere: ideo illa spes vide-
tur paruifacienda; ideo nõ cadit minor affectio collegiati circa res
sue ecclesie q laicis circa res sue vniuersitatis vt docet experiẽtia:
ideo fortius detrahendum est hoc respectu de fide singulorum de
collegio ecclesiastico quam illorum de collegio seculari. Et licet di-
cti fratres sint regulares: tamen non sunt obseruantes z non ob-
seruando regulam in qua professi sunt peccant z qui sunt in pecca
to non sunt integre testes. c. testimonium cum ibi notatis de testi-
bus et saltem non sunt talis vite quod de eis non possit sinistra su-
spitio haberi. prout de alijs: ideo non obstat. d. c. cum ex iniuncto
quod loquitur de religiosis qui saltem apparenter sunt obseruan-
tes z ex his dicti testes non carent suspitione quod ex alio z forti9
dicendum est: quia tres ex eis deponunt super facto proprio ad p
palandum eorum defectum: nam ipsi interuenerũt in dicto cõtra-
ctu transactionis z est eis imputandum quare transigerunt cũ ab-
bate nullum ius pretendente dando ei tantam pecunie quantita-
tem volunt se excusare deponendo q Franciscus eis affirmauit q
dederat abbati iura episcopi a quo habebat sufficiens mandatuz
et dicta falsa asseueratione decepti transegerunt alias non facturi
quod tendit ad excusationem eorum verecundie male per eos ge-
6 sti. ¶ † Et non admittitur testis ad deponendũ super facto pprio
ex quo

ex quo resultat laus vel vituperium:vt in.c.a nobis.de testi.in an-
tiquis.⁊ per doc.ibi ⁊ in.c.romana.eo.tit.li.vj.⁊ in.l.ne in arbitris.
C.de ar.⁊ in.c.ij.eo.ti.in antiquis.⁊ per Jo.an.in addi.Spe.in tit.
de teste.§.j.versi.itē qđ administrator cõcurrit etiã qđ deponũt id
qđ non est verisimile:attento q nullũ interesse pretēdebat dictus
Frãciscus:q2 nullũ cõmodũ sibi redũdauit ⁊ dolus nõ cõmittit̃ sine
causa:q2 rarissime dolo decipitur alius nisi ex odio vel spe cõmodi
vł cã cõplacēdi piũcto magna amicitia quoꝝ nihil appet ptigisse
7 in casu isto.†Itē transactio emanauit rõne litis que prius erat in
choata inter abbatē nõ cessionariũ dicti epi:immo nũc sibi aduer-
sariũ ⁊ dictos fratres non faciunt aliquã mentionē de cessione epi.
itē Frãciscus vt pcurator epi cessit abbati fructus p tpe futuro:et
tñ trãsactũ fuit pro tpe preterito ⁊ futuro:⁊ dr̃ q notarius qui fuit
rogatus de cessione facta p Frãciscũ abbati affirmat q Frãciscus
tũc ostendidit mandatũ qđ pretendebat habere ab epo qđ est illud
idē qđ nũc ostēditur ad lites ⁊ causas:⁊ tñ ipse notarius in instro
cessionis dixit apparere pcuratorē manu illius notarij cuius ma-
nu est istud instrm mandati qđ ostēditur:⁊ tñ p illud mandatũ non
apparet fuisse procuratorē ad id qđ vt procurator gerebat:prout
ergo notarius vidēs illud instrm mandati ex errore forte putauit
esse sufficiēs mãdatum:ita potuit errare ipse Frãciscus iuris igna
rus:⁊ forte ignarus latini sermonis ⁊ iuris ignorãtia ⁊ quelibet cã
etiã crassa ⁊ supina excusat a dolo.l.igitur.de libe.cã.l.sed si lege.§.
scire.de peti.here.per glo.in.l.vnica.ff.si quis ius di.nõ obtē.in fi.
et in.l.satis.de in ius vo.ex quibus oibus concludo vt.s.q dictus
Frãcis.ex his que deducta sunt non tenetur dictis fratribus nec di
ctis testibus est fides adhibenda.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccxviij.

1 ¶Legatum factum vxori sub his verbis.item reliquit vxori sue
vestes annulos ⁊ perlas indumēta quecũq etiam preciosa ad vsum
vxoris predicte hactenus facta excepto quodam iocale agnus dei
vulgariter nuncupato quod voluit remanere in sua hereditate an
comprehendat quasdam perlas in hereditate inuentas aliter non
apparente an sint ad vsum vxoris.nu.seq.per totũ.
2 In legatis dubijs solet põderari mos loquēdi testatoris ⁊ regiõis.
3 Uniuersalis dictio natura est ampliare id quod terminat.
4 Uerba sequentia an potius ad precedentia referantur vt precedē
tia determinent q̃ econtra.

¶Consilium.ccxviij.

In nomine dñi nostri iesu
christi. ¶†Uidetur in hac cõsultatione prima facie
1 dicendũ q dicte perle non veniant in dicto legato:q2
dicte perle nõ apparēt facte nec parate ad vsum mu-
lieris legatarie:⁊ tñ vr̃ qđ ea sola sint legata q̃ sunt facta ⁊ parata
ad vsum mulieris:quia.d.vba ad vsum.d.sue vxoris hactenus fa-
cta ⁊c.in fi. posita videtur q sint referenda ad omnia precedentia.
ar.l.talis scriptura.de leg.j.c.scđo requiris.⁊.c.inquisitioni.de ap-
pel.cũ siñ.Et magis ad propositũ hoc probari videt̃ p tex.quasi in
terminis in.l.heres meus dãnas.in.§.vxori.de lega.iij.vbi verbũ
qđ habēs antecedēs sibi conforme p oĩa:tñ q2 est positũ post plura
substãtiua oĩa restringit:lz alia substãtiua nequeãt referri p relati-
uum qđ salua rõne recti sermonis nisi mediãte figura: et est duplex
et generis et numeri.generis respectu mũdi qui est generis mascu
lini:⁊ respectu vestis que est generis feminini:⁊ relatiuũ quod est
generis neutri.item est figura numeri q2 ornamenta sunt numeri
pluralis ⁊ quod est numeri singularis:⁊ tñ relatiuum quod ad oĩa
precedentia refertur:vt est casus notabilis ad propositũ:nec repe-
rio allegatũ similem tex.lz eñ glo.ibi alleget quatuor iura pro con
cordãtijs tñ nullum multũ facit nisi.l.nã qđ liquide.§.fi.de penu le.
que lex ꝺm vnã literã que h3 omne penũ parum facit ꝺm aliaꝫ que
habet omnē penum multum vrget.licet vbi sit vna figura tñ.s.ge-
neris:non autem figura numeri. et licet videat̃ obstare.l. plautius
de auro et arg.lega.tñ Bar.in.d.l.plautius.soluit cõtrariũ de.d.l.
heres meus.§.vxori.et.d.l.plautius.qđ in.d.§.vxori est vniuersale
collectiuum omne.in dicta vo.l.plautius.non est verbũ omne vel
simile.ideo aliud statuitur in vna.l.aliud in alia.l.que solutio con-
fert ad propositum nostrum:q2 in loco est siñs dictio.s. vniuersale
quecũq que est similis dictio:⁊ dictio vniuersalis put dictio oē.c.
solite.circa fi.de maio.⁊ obe.cũ si.⁊ de similibus idem est iudiciũ.l.
non possunt.de.ll.c.inter ceteras.de rescrip.cũ cõcor.ideo casus no
ster decidatur per.d.§.vxori.et nõ per.d.l.plautius.preterea Bar.
in.d.l.plautius.ponderat q si referreret̃ ad oĩa non posset fieri sal-
ua ratione recti sermonis nisi concurrentibus duab⁹ figuris: quia
sequitur adiectiuum muliebria quod est generis neutri et numeri
pluralis et precedunt substantiua vestem et mundum que sunt nu
meri singularis et generis neutri sed vnum generis feminini alte-
rum generis masculini.in casu autem nostro vna dũtaxat resultat
figura.s.neutri generis si ad omnia refertur:et sic videtur q omnia
precedentia restringantur non obstãte vna figura prout sit in.d.l.
nam qđ liquide.§.fi.⁊ ꝺm hec videtur q ad decisionem casus nostri
concurrant.d.§.vxori.⁊.d.§.fi.et non militet dispositio.d.l.plau-
tius.Sed licet predicta videantur satis vrgere:tñ contrarium pu-
to respondēdum vcꝫ q dicta verba ad vsum dicte sue vxoris hacte
nus facta parataq referantur solum ad substantiuum indumenta
quod est proximum et cui.d.verba facta et parata per omnia cõue
niunt et non referatur ad perlas qđ est magis remotum ⁊ nõ cõue
niunt.d.participia facta parata que sunt generis neutri ⁊ substan
tiuum perlas est generis feminini:ideo non potest ad illud referri
salua ratione recti sermonis:⁊ ideo militat rõ.d.l.plautius.ibi ex-
pressa:⁊ ideo prout militat rõ text.militet etiam dictum q2 vbi est
eadem ratio militet idem ius per.l.a titio.ff.de verb.obli.⁊.l.illud.
ad.l.aqui.cũ cõcor.maxime cũ sit in iure expressa prout ponderat
Bart.in.l.liberorũ.de ver.sig.⁊ gl.in cle.j.de elec.⁊ Jmo.in.l.si ve-
ro.§.de viro.solu.ma.que generalis militat etiam si est vna figura:
ideo tunc militat etiam dictum vbi vna tantum est figura:ideo
etiam eo casu vbi vna tãtum militat procedat etiam dictum.⁊ hoc
videtur etiam de mente Bar.in.d.l. nam qđ liquide.§.fi.vbi viget
vna tantum figura:⁊ tamen Bar.instat quare refertur relatiuũ qđ
ad antecedens remotum et non ponderat q sit vna figura tantũ:
sed põderat q penum est generis neutri ⁊ generis feminini. item
ponderat qđ relatiuum refertur potius ad id qđ ponit̃ dispositiue
q̃ ad id quod ponitur exceptiue:ergo sentit Bar.qđ nõ attēdatur
qđ sit vna figura:quod ⁊ sentiunt doc.qui quotidie allegant illum
tex.d.l.nam quod liquide.qđ exceptio declarat et restringit regu-
lam ex quo sentiunt qđ natura exceptionis operatur restrictionē
legati:ideo sentiunt qđ alias relictum penus non restringeret̃ per
verba sequentia q rome est:ideo dicebam in auč. ex causa.col.xvj.
qđ ratio sit quare ibi qđ etiaꝫ refertur ad penum generis feminini
quia regula ⁊ exceptio habent inuicem cõformitatē:ideo refertur
ad vtrãq relatiuum qđ et ista sit mens doc.dum vt dixi allegãt.d.
l.nam qđ liquide.Jdeo satis sit qđ militet vna figura vt adiectiuũ
sit relatiuum vel equipollens in fine positum post plura substanti-
ua referatur dũtaxat ad proximum si illud est omnino sibi confor-
me et ad remota non potest salua rõne recti sermonis referri sine
figura etiam si vna figura dũtaxat interueniret per predicta. et li-
cet Bar.in.d.l.plautius.dicat qđ ibi interuenirent due figure: nõ
tamē dicit q alias non procederet dispositio illius tex.nam immo
qđ procedat pbat generalis ratio.d.l.plautius.in fi.et sentit Bar.
in.d.l.nã qđ liquide.§.fi.⁊ doc.vt.s.allegantes illum.§.fi.prout.s.
2 dixi.†Pro quo etiã facit q2 post duo substantiua solet sequi adie-
ctiuũ pluralis numeri longe frequētius q̃ adiectiuum singularis
numeri vt experiētia docet que est rerũ magistra.c.quã sit.in prin.
de elec.lib.vj.et.c.statutum.eo.ti.⁊ lib.et a cõiter accidentib⁹ bonũ
est in iure ar.l.qđ si nolit.§.qui assidua.cum concordantijs. de edi.
edi.et.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.vbi ponderatur mos loquē-
di testatoris et mos regionis ⁊ plures sunt cõcordantie ad hoc etiã
glo.in.l.j.C.de arbi.⁊ multa possent adduci que breuitatis causa
omitto ⁊ in proprijs terminis glo.in verbo relictis.in.l.cum filio.
de leg.j.⁊ allegat plures concordantes ⁊ centies ponetur in iure et
in communi locutione:qđ post duo substantiua ⁊ duo apposita se
quetur verbum pluralis numeri q̃ semel sequatur terminus singu
laris numeri.dicimus enim titium et seium instituo heredes non
dicã instituo heredē:ita si ambobus substituam post mortē dicam
post eorum mortem.l.lucius.§.gaio.ad treb.item dicimus si titius
et seius decesserint potius q̃ dicamus si titius ⁊ seius decesserit.li-
cet vtrũq dici possit vt dicit Bar.in.d.l.plautius.⁊ probatur in.l.
quãuis.C.de impu.vbi probatur vtrũq:sed magis frequētatur si-
gnum pluralis numeri:ideo suaderet ratio q signum positũ post
plura substãtiua vel antecedentia:licet singularis numeri determi
net omnia si est pluralis numeri q̃ si est numeri singularis per pre-
dicta prout et legendo visum fuit in.d.auč.ex causa.xvj.col.ita qđ
dicta ratio duarũ figurarũ non debet considerari per predicta: nec
etiã videt̃ fuisse de mēte Bar.vt deprehenditur ex dictis p eũ in.d.
l.nã qđ liquide.§.fi.vt.s.deductũ:ideo cõcludendũ sit q.d.vba ad
vsum mulieris facta ⁊ parata non referantur ad perlas p supradi-
cta:pro quo etiã facit q2 vba illa non preciosa non pñt referri ad
perlas quia omnes perle saltem quas habebat testator sunt pre-
ciose:prout ergo illa vba magis propinqua non referũtur ad plas
ita nec referantur sequētia vba magis remota.scđo multum vrge
ret si testator non habebat perlas deputatas ad vsum sue vxoris q̃
possent dici facte perle:nã perle non fiunt quia in eis reducēdis in
esse nõ operatur artificiũ hominis ⁊ qđ in materia propria perma
net nõ dr̃ factũ.l.quesitum.§.illud fortasse.de leg.iij.quicq autē po-
nũtur in aliquo ope facto artificio hominis taliter qđ non venirēt
appellatione perlarum.l.⁊ si non sunt.§.perueniamus.de auro ⁊
arg.leg.tertio satis vrget id qđ sequit̃ p modũ exceptionis excepto
quodã iocali agnus dei ⁊c.qđ iocale prout mihi presupponitur nõ
erat factum ad vsum vxoris:ideo ex quo excipit̃ id qđ non erat ad
vsum mulieris factum datur intelligi q supra intellexerat venire
etiã aliqua nõ facta ad vsum ipsius legatarie quia id qđ exceptiue
sequitur declarat precedentia prout cõiter allegatur ad hoc.d.l.nã
qđ liquide.§.fina.ad hoc qđ habet̃ in.l.j.ff.de regu.iur.⁊ in.l.j.C.de

condi.inde.facit etiam.l.si seruus plurium.in fi.de lega.j.cũ cõcor.
item ponderabat socius ꝙ in prin.legati erat similie signũ restricti
uum qr reliquit vestẽ muliebrẽ quasi plus operenť ṽba restrictiua
pcedentia ⁊ sequẽtia ꝙ̃ sequẽtia tm̃.arg.l.heredes palã.§.sed si no
tam.ff.de testa.⁊ qd̃ habeť in auť.itaqꝫ.C.cõia.de succe.qd̃ mediuꝫ
satis vrgeret si testator non habebat vestem muliebrẽ nisi vxoris cã
factã aut paratã:poterat tñ forte habere vestem aliam muliebrem
pro alia causa factam seu paratam:ideo non multum vrget aliqd
tñ persuasiue cõfert:⁊ que non prosunt singula multa iuuẽt.arg.l.
ij.in prin.ff.de excu.tu.maxime in materia ista in qua agiť de con-
iecturanda mente disponentis in qua iurisconsulti variabãt vt.d.
5 §.vxori.†Nec obstat decisio.d.§.vxori.⁊ solutio quã dat Bart.ad
illum tex.in.d.l.plautius.s. qd̃ illud ibi vniuersale omne in legato
appositum cum videatur idem in vniuersali quecũqꝫ in hoc lega-
to appositum vt.s.in adductis in contrarium latius deductũ est:
quia respondetur ꝙ in.d.§.vxori.ponderať per Bar.dictio omne
qd̃ determinat ṽba limitatiua legati:quia determinat ṽba proxi
me precedentia qd̃ eius causa factum paratũve esset omne ⁊ nõ põ
derat Bar.verbũ vniuersale omnia qd̃ supra determinat verbum
ornamẽta:⁊ tñ illud omnia est pariter vniuersale prout illud omne
et merito qr verbũ omnia determinans verbũ dispositiuum prout
est verbum ornamenta que legantur tendit ad ampliandũ relictũ
non autem ad restringendũ ipsum relictũ:sed qñ determinat ṽbũ
seu verba limitatiua relicti ampliat limitationem ⁊ restrictionem
relicti:qr natura vniuersalis est ad ampliandum id quod determi-
nat.l.iul.de leg.iij.c.solite.de maio.⁊ obe.c.si romanorũ.xix.distin.
cum simi.ideo si in terminis.d.§.vxori.dixisset ⁊ omne argentum
qd̃ paratum ⁊c.non esset ponderandum illud omne prout ibi non
ponderatur vniuersale omnia:hoc quidem suadet ratio naturalis
quam solam sufficit allegare dicit iurisconsultus in.l.scire oportet.
§.sufficit.de excu.tu.idcirco in casu nostro cũ vniuersalis quecũqꝫ
determinet verbum precedens indumenta qd̃ est verbum disposi-
tiuum:qr legantur ornamenta quecũqꝫ:licet illa vniuersalis p ver
ba sequentia proxima primo declaretur et per verba remota limi-
tetur:⁊ ideo est ratio differentie in casu nostro ⁊ in casu.d.§.vxori.
merito stemus regule que sumiť ex generali ratione.d.l. plautius.
in fi.expressa:cum ratio legis dicit Dy.in.c.fi.de regu.iur.in.vj.est
mens legis: et Bar.in.l.non dubium.C.de legi.⁊ Bal.ibi ⁊ in auť.
post fratres.C.de legi.heredi.⁊ in.l.cum mulier.ff.so.matri.vbi bo
nus tex.ꝰm eũdem Bal.nec obstat si dicatur ꝙ illud quecũqꝫ po-
test determinare verba sequentia ad vsum vxoris facta parata ⁊c.
respondetur ꝙ verbum indumenta est magis proximum ꝙ̃ verbũ
facta parata:⁊ relatio in dubio fit magis ad proxima iuxta nota-
ta in.l.si idem cũ eodem.in fi.ff.de iuris.om.iudi.facit.l.cũ delanio-
nis.§.asinam.ibi:proxima copulata succedant.de fun. instruc.⁊.l.
4 ij.ff.de statu homi.†Itẽ videť ꝙ verba sequentia potius referanť
ad precedentia ⁊ precedentia determinent ꝙ̃ ecõtra precedẽtia de
terminent vel referantur ad sequentia vt est expressum in.c.inqui-
sitioni.de appel.lꝫ glo.aliud videatur velle in.l.quisquis.de leg.iij.
sed preponderat auctoritas text.auctoritati glo.⁊ doc.⁊ si vellemꝰ
inherere textui prout est necesse:quia sup casu constitutionis non
est disputandum.l.illam.versi.de modo.C.de colla.⁊.l.ancille.C.de
fur.et etiam non recedere ab auctoritate gl. ⁊ sequacium dicamus
ꝙ in dubio magis referuntur ad precedentia prout loquitur.d.c.
inquisitioni.Sed vbi referuntur ad sequentia magis influũt pre-
cedentia in sequentia ꝙ̃ econtra vbi sequentia determinant prece-
dentia in illa influant prout loquitur dicta glo.confert etiã ad pre
missa qd̃ tradit Bar.in.d.l.nam qd̃ liquide.§.fi.dicens ꝙ verbum
in fi.positum magis determinat verba dispositiua relicti ꝙ̃ verba
limitatiua seu exceptiua.item cõfert qd̃ dicit Bar.in.d.l.plautius.
ponderans qd̃ ibi relatio restringitur ad proxima ⁊ non ad oĩa:qr
per hoc amplior fit interpretatio pro legato.ar.l.in testamẽtis.ff.
de regu.iur.ꝰm eum ad hoc.c.cum dilecti.in fi.de dona. ex quibus
omnibus concludo ꝙ dicte perle veniant in dicto legato.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxix.

1 ☞ Possessor an presumatur semper dominus rei possesse per eum.et nu.6.
2 Causati causa esse dicitur qui est causa cause.
3 Dominij questionem an possit referre qui habet causam seu ius ab alio.nu.seq.et.7.
4 Rei vendicatione agens contra tertium emptorem si non probat se dñm debet succũbere reusqꝫ possessor est absoluẽdus.p totũ cõsi.
Reus propter duo victoriam contra actorem consequitur.
5 Possessor quilibet in dubio presumiť bone fidei ex eo quia dolus qui in se malã fidem includit non presumitur.
Emptio scd̃a an videatur habere causam a prima.
6 Clausula remota ꝯcurrente cum proxima quando debeat attendi tantum proxima.
7 Tutori non dicitur administranda facultas data ante inuentarij confectionem.

¶ Consilium.ccxix.

IN nomine domini nostri
1 Iesu christi.¶ †Videtur in pñti consultatione pma
facie dicendũ ꝙ.d.Sebastianus actor debeat obtine-
re:nã dicta domus fuit vẽdita auctori.d.Nardi tanꝙ̃
res.d.Sebastiani:id̃ vř ꝙ nõ teneať pbare dñiũ stante maxime qd̃
probeť ꝙ tpe vẽditionis.d.Sebastianus tũc pupillus possidebat
dictã domũ.nã ex possessione presumiť dominiũ.l.sicuti.§.si quera
tur.ff.si seruitus vendi.⁊ qd̃ notatur in.l.j.ff.fami.herci. ⁊ p Inno.
in.c.olim.de priui.⁊ per Imo.⁊ Põta.in rubrica.ff.de no. ope.nũ.
presertim cum videať habuisse cãm ab ipso Sebastiano ex quo per
eius tutorẽ fuit vẽdita nomine ipsius Sebastiani: et lꝫ non fuerit
vẽdita ipsi nardo satis videť ꝙ fuerit vẽdita auctori ipsius nardi.
2 ¶ †Quicquid em̃ est causa cause est causa causati vt aiunt philo-
sophi ⁊ habetur in.l.manumissiones.⁊ in.l.ex hoc iure gentiũ.ff.de
3 iusti.⁊ iure.†⁊ qui hꝫ cãm a me nõ vř ꝙ possit mihi referre qõnem
dominij.l.si quis conductionis.C.locati.et.C.de pig.ac.l.neqꝫ cre-
ditores.et.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.l.si qs emptionis.§.sed hoc
super illis.et maxime cũ nõ probeť defectus dominij.s.ꝙ ipse agẽs
nõ habeat dominiũ vel quasi vt innuũt aliqua verba Baldi in.d.l.
si quis conductionis que innuunt ꝙ referẽs qõnẽ dominij ei a quo
habuit cãm habeat probare se habere dominiũ.est enim tũc maior
ratio referendi questionẽ dominij qñ referens pbat se dñm ꝙ̃ pro-
baret dominium rei petite esse tertij ⁊ longe magis qñ non proba-
ret se vel tertiũ fore dominũ rei petite:sed solũ qr actor non probet
4 se dominũ.¶ †Tamẽ his minime refragantibus contrariũ puto
intrepide de iure cõcludendũ:nã agens rei vendicatione dꝫ proba
re se dominiũ habere qd̃ est fundamentũ sue intentionis.l.in rem
actio.in prin.ff.de rei vendi.⁊.l.j.C.de alie.iud.mu.cã fa.⁊ si nõ pro
bat succũbere dꝫ:nã reus cõsequitur victoriã ex duplici capite vno
ex probatione iuris sui si illam hꝫ alio capite ex defectu probatio-
nis iuris agentis vt in.l.fi.C.de rei vendi.⁊.c.cũ ecclesia sutrina. in
fi.de causa pos.⁊ proprie.que loquũtur in reali qd̃ est generale etiã
in alijs actionibus.l.qui accusare.C.de edẽ.et.l.actor qd̃ asseuerat.
C.de proba.⁊.c.inter dilectos.in fi.de fide instru.cũ multis si.a qua
regula non reperitur exceptuatus iste casus merito stemus regule
per notata p glo.⁊ Dy.in rubrica de reg.iur.in.vj.⁊ qd̃ habeť in.l.
ff.eo.ti.Facit qd̃ notat Bar.in.l.quotiẽs.ff.si quis cau.vbi dicit ꝙ
pro regula presumitur ⁊ qui se fundat in exceptione dꝫ illã proba-
re.l.in exceptionibus.in prin.ff.de proba.et sĩr qui se fundat in iu
re exorbitanti seu limitatiuo regule per notata per glo. notabilem
in cle.fi.de rescriptis.et per Bal.post Io.an.in.l.si quis non dicaꝫ
rapere.C.de epis.⁊ cle.in casu autem nostro.d.Nardus reus conuẽ
tus ex vtroqꝫ capite dꝫ obtinere primo et principaliter quia defi-
cit probatio ex parte agentis qr non probauit sibi cõpetere actio-
nem sine qua nemo experitur.l.si pupilli.§.videamus.ff. de nego.
gest.⁊.l.nam postea.in prin.de iureiu.debuit em̃ probare dominiũ
vel quasi dominium si libellans vsus fuit communi stilo qui est qd̃
agens reali pro medio concludendi dicit ad se pertinere iure domi
nij vel quasi:qui libellus licet alternatiuus substentatur de consue
tudine.c.abbate sane.in prin.de re iudi.lib.vj.⁊ ibi per doc.⁊ in.l.
j.ff.de pub.⁊ per glo.in.§.alie.insti.de actio.ideo debuit libellans
probare dominium vel quasi dominium ad se pertinere qd̃ presup
ponitur non esse probatum merito habet ipse actor ex isto capite
5 succumbete per supradicta.†Item reus niti potest ex iure suo qr
docuit de titulo suo qr emit ⁊ ꝯñr bona fide q̃ psumiť saltẽ pcedẽte
iusto titulo per no.per glo.⁊ doc.in.l.pe.C.de euic.mala fides enim
includit dolum qui non presumitur.l.merito.ff.pro socio.ideo qui
illum allegat debet illum probare.l.quotiẽs.ff.de probatio.⁊.l.do-
lum.C.de dolo.idcirco.d.nardus videtur ꝙ probauerit suuꝫ quasi
dominium.l.j.et quasi per totum.ff.de pub.ideo ex vtroqꝫ capite
videtur qd̃ reportare debeat pro se sententiam absolutoriam non
6 obstantibus adductis in contrariũ que vere non obstant. ¶ †Nõ
enim ob.qd̃ dicebatur qd̃ ex possessione presumitur dominium:qr
respondetur qd̃ illud procedit quando dominium deducitur inci-
denter:ita loquuntur iura ad id allegata.secus si principaliter de-
ducitur prout no.doc.in illis iuribus ad hoc facit.l.naturaliter.§.
nihil commune de acqui.pos.probatur in.l.cum res.et que ibi ha-
bentur.C.de proba.et in.d.c.cum ecclesia sutrina.in fi.et in.c. cum
dilectus.de causa pos.et proprie.in quibus capitulis deciditur qd̃
intentans possessorium et petitorium probauit super possessorio
et in eo obtinuit tamen si non probauit super petitorio in eo succũ
bit et illa sententia super petitorio preualet vt in eis probať.Acce
dat theorica Bar.in.l.quidam in suo.ff.de condi.insti.qui conclu-
dit ꝙ licet possesso de presenti probet presumptiue dominium
quando incidenter deducitur tamen non ita possessio de preteri-
to:quia illa non probat dominium de presenti etiam incidẽter de
ductum ꝰm eum qd̃ et suadet ratio vt saltem non probet contra
possessorẽ: qr ĩ pari cã potior est ꝯditio possessoris regula in pari
causa.in.vj.cum concor.et.l.siue autem.§.si duobus.ff.de publi.
7 ¶ †Nec obst.qd̃ dicebatur ꝙ habens causam ab alio non potest re
ferre questionem dominij quia ad hoc respondetur pluribꝰ modis.
primo

primo q̄ d. Mardus conuentus non habuit causam a. d. Sebastia-
no cui refert questionē dominij: sed habuit causam ab alio qui sibi
vendidit: et licet ille qui vendidit emisset a tutore Sebastiani vēdē-
te tutorio nomine ipsius Sebastiani: tamen quia potest vendi res
aliena. l. rem alienam. ff. de contrahēda emptione. potest dici q̄ se-
cunda emptio non habet causam a prima: et licet secunda vendi-
tio censeret causata a prima: et per p̄ns. d. Mardus censeretur ha-
bere causam a prima emptione quam fecit suus auctor: tamen pro
xima causa est sua emptio: et emptio sui auctoris esset causa remota
que non solet attendi prout causa proxima. l. socium qui in eo. ff. p
so. et facit. l. qui domum habebat. in fi. ff. locati. et c. exhibita. de ho-
mi. prout dicit glo. in. c. de cetero. eo. ti. et Jo. an. ibidem. et in habē-
te causam proximam loquuntur. d. l. si quis cōductionis. et. d. l. nec
creditores. et. d. §. sed hoc super illis allega. in contrarium secundo
respondetur q̄ ex alio non censetur habere causam. a. d. Sebastia-
no: quia prout ipse Sebastianus presupponit pro fundamēto sue
intentionis dictus tutor non habebat facultatem vendendi: quia
non confecto inuentario non habebat facultatem administrādi. l.
fi. C. arbi. tut. et per Bar. in. l. tutor qui repertorium. in princ. ff. de
admi. tu. et ideo eo respectu habetur vt priuatus non habens man
datum prout dicitur in procuratore gerente actum vltra q̄ se extē
dit mandatum in. l. vnica. §. si procurator. ff. si quis ius dicen. non
obtē. preterea. d. Sebastianus impugnat dictam venditionem a
suo tutore factam: ideo nō potest ex ea niti arg. l. post legatum. in
prin. ff. de his quibus vt indig. et in regula ex eo qd̄ in. vj. cū concor.
insuper etiam qui habet causam proximā et validam potest referri
questionem dominij aduersus agentem rei vendicatione prout vo
lunt glo. et Bart. in. l. ita si fur. ff. commo. et glo. et Bal. in. d. l. si quis
conditionis. et in. d. l. nec creditores. vbi glo. vult apte q̄ actor te-
netur probare se dominum si agit rei vendicatione. et idem vult ibi
Bal. quando non habet causam que de necessitate requirat domi-
nium prout est casus noster: quia venditio non requirit dominiuz
vendentis. d. l. rem alienam. de contrahen. emptio. lz etiam si causa
presupponit dominium velit ibi glo. q̄ agēs teneatur probare do-
minium. Bal. autem potest intelligi qn̄ conuētus fundat se in cau
sa illa quicquid sit ille non est casus noster in quo nō agitur de cau-
sa que requirat de necessitate dominium vel quasi. et ad. d. l. nec cre-
ditores. respondet ibi glo. ad. l. si quis conductionis respondet qd̄
non agitur reali actione: sed personali cōditione ex illa lege ad. §.
sed hoc super illis respondet ibi glo. vel dicas q̄ non causatur illa
decisio ex eo quia violentus possessor habeat causam ab actore: q̄r
non videtur qd̄ ab eo causaz habuerit: sed est illud inductū in odiū
violenti possessoris quasi spoliatus sit ante oia restituendus prout
sentit ibi Bart. et clarius in. d. l. ita si fur. dicens q̄ fallit in predone
qui non potest referre questionem dominij. et idem videtur velle
Bal. in. d. l. si quis conductionis. in vlti. col. postea videtur appro-
bare aliā opi. s. q̄ semp rei vēdicatio retinet suam naturā. s. q̄ agēs
habeat necesse pbare de suo dn̄io. et qd̄ ibi superius tāgit de pba-
tione facienda per reum de suo dominio non loquitur in rei vēdi-
catione in qua postea residet qd̄ omni casu retineat suam naturam
que est qd̄ actor succūbat si non probat de suo dominio. preterea sa
tis probat reus qui probat de suo quasi dominio vt. s. deductū est.
remanet itaq̄ conclusio supra facta q̄. d. nardus sit absoluendus.
Laus deo.

Summarium super consilio. ccxx.

1 Litis pendentia an possit opponi per legatariam socij prede
functi et inhiberi per vicarium episcopi potestati ne in causa lega-
tarie procedatur pendēte lite cum herede socij super rescissione cō-
tractus initi cum socio. nu. seq. et per totum.
2 Sententia lata super testamenti rescissione nocet legatario: vel la
ta contra tertium scientem an sibi noceat tanq̄ lata contra aucto-
rem videatur successori nocere. nu. 6.
3 Delegatio non trahitur vltra id quod in commissione cōtinetur.
4 Jurans soluere titio qui postea ius suum cessit gaio non incidit
iurans soluere recusans in periuriū gaio cessionario agente vt sibi
soluatur.
Litis pendentia inter gaium et titium an possit deduci per tertiuz
pro conseruatione iuris sui. nu. seq.
5 Heres in quo videatur defuncti personam representare.
6 Appellari quando possit ab inhibitionibus iudicis recusantis di
ctas inhibitiones reuocare.

Consilium. ccxx.

1 N nomine dn̄i nostri iesu
christi. †Licet in hac consultatione videatur pri-
ma facie dicendum q̄ dictus sempronius nō debeat
inquietari pro dictis centum florenis quos non de-
bet nisi ex causa dicti contractus qui petitur rescindi vigore enor-
mis lesionis: et si rescinderet nō possent ab eo peti dicta centū: ideo
videtur q̄ dicta cā pendens corā vicario sit preiudicialis ad dictā
causam pendentē corā potestate: ideo videt q̄ dictus iudex eccle-
siasticus potuerit inhibere ar. eorum que habentur in. c. tuam. de
ordine cogni. Sentētia enī ferenda super rescissione contractus vi
detur q̄ preiudicaret legatarie nitēti ex illo cōtractu prout in sili
videmus q̄ snīa lata super rescissione testamēti cōtra heredē preiu
dicat legatario. l. papinianus. §. si ex cā. ff. de inoffi. testa. et qd̄ ibi
notat Barto. dicēs q̄ in querela iudex aliquid facit quia rescindit
testm̄: ideo preiudicat legatario: secus si nō rescinderet sed pronū-
ciaret nullū prout dicit ipse Bar. ibi per. l. ij. de excep. rei iud. ideo
cum in casu nostro agatur ad rescissionem contractus a quo depē-
det ius legatarie quia si sempronius nihil deberet nihil veniret in
legato. l. si sic. §. qd̄ si addiderit. et. §§. sequētibus. de leg. j. ideo cum
principaliter videatur istud negotium pertinere ad heredem titij
qui censentur eadem persona in aut. de iureiurando a mori. presti.
§. j. videtur q̄ sententia contra heredem lata preiudicaret legata-
rie. preterea titius est auctor dicte legatarie heres representat de-
functum et videtur eadem persona cum eo vt dictum est. et p̄ p̄ns
videtur q̄ censeatur auctor legatarie et sentētia lata contra aucto
rem nocet successori scienti iudicium agitari. l. sepe. ff. de re iudi. et
ibi Bart. saltem in venditore conuēto se defendēte allegat Inno.
in. c. proposuit. de cōces. prebē. et idem volunt doc. in. c. quāuis. de
re iudi. et in. d. l. sepe. et cui nocet res iudicata nocent acta prout di-
cit Inno. in. c. cum causam que. extra de testi. et idem tenet Bar. in
d. l. sepe. in fi. vnde pariter videtur q̄ noceat litis pendentia: ideo
videtur q̄ obstaret exceptio litis pendentie et successiue iudex pri-
mo aditus potuerit inhibere quia qui prius aditus ipse debet cau
sam diffinire et nō dz de eadē re duplex iudiciū corā diuersis iudici
bus cognosci. l. qui prior. de iudi. nec cause continentia dz diuidi. l.
nulli. C. eo. ti. Tamen his non ob. contrariam partem arbitror
aperta fronte concludendū. nam presupono q̄ relictum factū de
illis centum fuit taliter factum q̄ legatarie competebat actio con
tra dictum semproniū alias repelleretur: q̄r sibi nō cōpeteret actio
et sine actione nemo experitur. l. si pupilli. §. videam⁹. de neg. gest.
et. l. nā postea. in prin. ff. de iureiurā. ita q̄ sine inhibitoria impedi
retur cōpromissum: quia cessaret fundamentū et cessante fundamē
to oīa ruunt. j. q. j. cū paulus. et hoc facto fundamēto infertur q̄ di
cta legataria habuit causam a titio non ab herede titij: et cōsequē-
ter est successor titij non successor heredis et legatarius in re legata
censetur heres. l. id tempus in fi. ff. de vsu. secundo presuppono q̄
vicario episcopi fulginatis fuit commissa absolutio a iuramento
non rescissio contractus que absolutio est preludium quoddam ad
rescissionem contractus seu remotio obstaculi vt sine impedimen
to periurij possit agere. absolutione autē facta a iuramento nō im
pedietur processus super ipsius cōtractus obseruātia vel rescissio-
ne maxime cum non presupponatur hoc commissum iudici eccle-
3 siastico. †Et delegatio non trahitur vltra id qd̄ in cōmissione con-
tinetur. c. cum olim. de offi. deleg. et. c. cum dilecta. de rescrip. maxi-
me cum sit odiosa: et sic restringenda cum deroget iurisditioni ordi
narie: vt no. glo. in cle. j. de offi. delega. et doc. in. c. sedes. de rescrip.
4 et in. c. j. eo. titu. in. vj. †et causa ista est pfana inter seculares laicos
non pertinens ad iudicem ecclesiasticum: sed ad forum secularem:
ideo absolutio a iuramento non rescinderet cōtractum: sed prebe-
ret facultatem petendi rescissionem contractus sine labe periurij:
vnde rescissio contractus haberet peti coram iudice seculari et non
impediretur causam compromitti et posset rescissio deduci per viā
exceptionis in hoc iudicio: ideo prout non obstaret snīa sup abso-
lutione a iuramento lata: ita et non obstet litis pēdentia. facit qd̄
argumentando dicit Bal. in. l. sed si hac. in prin. de in ius vocā. di-
cens q̄ iurans soluere titio suo creditori non est periurus si titius
cessit ius suum gaio qui petit et debitor recusat ei soluere. et idem
videtur sentire ibi Ponta. qd̄ si ita est sequitur q̄ iuramentū non
impedit dictum sempronium quominus possit resistere et contra-
dicere. d. cessionario petenti illa centum debita ex illo cōtractu vē-
ditionis q̄ dictus heres sempronij vult rescindere: ideo absolutio
a iuramento est superuacua: ex alio etiam est superuacua: quia iu-
ramentum non ligat animam heredis. c. veritatis. de iureiur. et ibi
per Inno. predicta plurimum conferrent ad propositum si solum
fuisset commissa absolutio a iuramento prout mihi persuaserā: ta-
men q̄r forte fuit commissa tota causa etiam rescissionis contract⁹
prout et verba thematis ad id trahi possunt: ideo in secūdo loco
presuppositis et que subdidi non facio fundamentum sed etiam si
causa rescissionis contractus est commissa pendentia litis non pu
to q̄ noceat quominus legataria vel eius cessionaria petere possit
dicta centum et successiue non debuerit inhiberi ratione penden-
tie litis. nam lis non pendet cum. d. Francisca: sed inter Jacobum
heredem titij et sempronium seu eius heredez et res inter alios acta
alijs non preiudicat vt. C. res inter alios acta in rubro et nigro. et. d.
l. sepe. et. d. c. quāuis. a qua regula non reperitur exceptuatus iste
casus merito standum est regule per no. per doc. in. l. j. ff. de reg. iu.
et p gl. et Dy. in rub. eo. ti. li. vj. et p Bar. in. l. quotiēs. ff. si quis can.
qui dicit q̄ pro regula presumitur. facit etiam qd̄ per glo. et doc. in
cle. si. de rescrip. volentes q̄ incumbat onus probādi ei qui nititur
in iure exorbitanti: et sic limitatiuo regule iur. ex quo ergo ipsa le-
gataria vel cessionaria non fuit citata nec nominata non videt lis

pendere cum ea ⁊ hoc clarum: nec etiam cum persona tali qd̃ acta facta cum ea preiudicet huic cessionarie. non enim est causa pẽdẽs cum auctore istius cessionarie: nam auctor ipsius cessionarie est legataria ⁊ auctor legatarie fuerat titius testator et non eius heres
5 vt dixi in primo euidentiali. ¶ † Nec ob. qd̃ heres representat defunctum qꝛ representat in eo i. quo succedit non in alio in quo alter succedit. vnde si succedit in parte representat in parte non in alia parte in qua alius representat. cum itaq; legatarius tanq̃ heres representet in re legata testatorem per. d. l. id tẽpus. in fi. ideo prout si sunt duo heredes ⁊ cõtra vnũ ex heredibus agitur super re hereditaria acta ⁊ sententia lata in tali iudicio non nocet alteri heredi licet idem mediũ decidendi militet contra ambos vt est tex. in. d. l. sepe. et duplex militat ratio: vna quia non habet causam vnus ab alio: alia qꝛ vnus non potest alium prohibere qui agit vel defendit pro suo iure ⁊ interesse. ⁊ istam rationem assignat ibi Bar. ⁊ est cõmunis ratio: sed in casu nostro vtraq; ratio militat: qꝛ dicta cessionaria non habuit cãm ab herede: sed a titio auctore: et qꝛ rescissio cõtractus tẽdit in preiudiciũ etiã heredis si preciũ excedit centum flor. ⁊ ideo cum causa pertineret etiã ad heredem est perinde ac si essent duo heredes ex quo legataria quo ad rem legatã est loco he-
6 redis vt dictum est. ¶ † Et maxime hoc est dicendũ si legataria et eius cessionaria ignorabat litem motã cõtra heredẽ: qꝛ sñia preiudicat cõtra scientẽ in casib9 in quibus preiudicat lata cõtra auctorem vel in simili casu prout est expressum in. d. l. sepe. ⁊ doc. ibi: ideo non preiudicaret sententia: ideo suadere videtur rõ ꝙ non preiudicet litis pendentia argumẽto supradictorum: ⁊ maxime si lis nõ est adhuc inchoata super rescissione contractus: sed solũ pendet super absolutione a iuramento que absolutio est superuacua vt. s. dictum est. ⁊ si singula non prosunt saltem multa iuuent. arg. l. excusantur. in prin. cum concor. ibi adductis in glo. ⁊ satis est qd̃ vnum medium concludat: ⁊ si iniuste emanauit ad iudicem spectat eam reuocare per ea que habentur in. l. qd̃ iussit. de re iudi. et in. c. cum cessante. de appel. ideo si non reuocat ledit partem: ideo põt appellari cum a quolibet grauamine de iure canonico appellari possit per. c. vt debitus. de appel. ⁊. c. cordi. eo. ti. lib. vj. cum cõcor.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxi.

1 Appellari an possit ab executione sententie seu instrumenti guarentigiati ex quo non appellatur ab executore. per totum.
Prohibito vno censetur etiam prohibitum omne id per quod ad illud peruenitur.
2 Instrumentum guarentigiatum qd̃ parit executionẽ statuto intelligitur illo liquidato nec sententia ad hoc lata vt sit instrumentum efficax ad executionẽ valet lequidatione illius prius nõ facta.
3 Appellari licet non possit ab executione instrumenti guarentigiati statuto an admittatur appellans qui expensas cum dãnis et interesse offert ipsi appellato vel sortẽ principalẽ deponere. nu seq.
4 Appellatio coram quo debet interponi et terminari.
5 Sententia lata super execu tione sententie an sit diffinitiua vel interlocutoria.

¶ Consilium. ccxxi.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † In hac cõsultatione videtur prima facie dicendũ ꝙ a dicta executione dicte sententie nequeat appellari: qꝛ regulariter ab executore non appellatur. l. ab executore. in prin. ff. de appel. ⁊. l. ab executore. C. quorum appel. non reci. et idẽ videtur. s. ꝙ nõ possit appellari a pronũcia de exequẽdo put vult Guido de suz. in. d. l. ab executore. C. quorũ appel. ea rõne qꝛ vno prohibito cẽsetur prohibitũ id per qd̃ peruenit ad illud. l. oratio. de spõsa. ideo cũ prohibeat appellatio ab executore idem videtur dicẽdũ ab executione que est facti: vt dictis. ll. ab executore. ita ⁊ censeatur prohibita appellatio a pronũcia de exequendo ẽm eũ: qd̃ ⁊ post Odof. ⁊ Cy. tenet Bar. in. d. l. ab executore. de appella. et Jo. an. in addi. Spec. in titu. de appel. §. in quibus. ver. quinto. et Bal. in. d. l. ab executore. C. quorũ appel. ⁊ Jmo. in. d. l. ab executore. de appel. facit tex. d. l. qui dicit ab executore non dicit ab executione. item facit qꝛ al's esset in ptãte iudicis eludere dispositionem dictarum. ll. ab executore. si a pronuncia de exequẽdo posset indifferenter appellari ẽm eos: ideo ab ista pronuncia de exequendo ⁊ ab ipsa executione videtur ꝙ non possit appellari: ⁊ maxime quia dictus ser Gratia in primo iudicio comparuit tanq̃ coniuncta persona et forte vt filius Christofori pretendens. d. christoforũ possidere ⁊ potiorem esse in possessione: vt arbitror processum licet non viderim. Jdeo si contẽdit sententiã non exequendam pretendens se potiorez in possessione hoc ipso videt esse heres qꝛ hereditas adit et immiscetur solo animo qualitercũq; demõstrato. l. auia. C. de iure deli. et. l. pro herede. ⁊. l. gerit. ff. de acqui. here. ideo non videt ꝙ sit iusta causa appellandi illa quia non debuerit fieri executio contra eum velut contra heredem anteq̃ constaret eum esse heredem et ideo videtur qd̃ iuste appellare nequeat: ⁊ maxime nisi prius satisfaciat creditori de sorte dãnis ⁊ expẽsis: quia ita lege municipali disponitur circa executionem instrumenti guarentigiati in statuto sub rubrica de executione instrumenti guarẽtigiati circa medium. §. ⁊ appellans iuncto alio statuto sub rubrica de sententie et lauda executioni mandentur disponente ꝙ in executione sententie procedatur prout statutum est procedi in executione instrumenti guarentigiati. ¶ Tamen his non ob. contrariã partẽ arbitror iuri magis consentaneã. nam constat ꝙ ab executione sententie quando exceditur modus in exequendo appellat. d. l. ab executore. quorum appel. satis autem euidenter exceditur modus si sententia cantat de vna persona ⁊ executio fit cõtra aliã psonã: qꝛ tunc venit cõtra regulam tituli res inter alios acta in rubro ⁊ nigro. ⁊. l. sepe. de re iudi. ⁊. c. quãuis. extra eo. ti. ⁊ lz dicatur heres succũbẽtis ille contra quẽ facta est executio: tamẽ ex quo vt in themate presupponit non probatur perinde est ac si non esset. l. duo sunt titij. de testa. tuto. l. si fuerit. de rebus dub. ⁊. l. cũ res. §. itaq;. de leg. j. nõ enĩ dz fieri executio sententie late contra defunctum aduersus eius heredẽ nisi prius doceatur ꝙ sit eius heres per predicta ⁊ no. Bal. in. l. per diuersas. C. mandati. contra enim personam ser Gratie dicta sente-
2 tia non est liquida. † Et vbi non est liquidum instrumentũ vel sñia qd̃ vel que petitur executioni mandari debet fieri prius liquidatio quã mandetur executioni vel pronuncietur mandandũ executioni vt per Bar. ⁊ doc. in. l. j. in fi. ff. de edẽ. p Bart. in. l. creditores. ij. q. principali. C. de pig. ⁊ in. l. ij. C. de sentẽtia que sine cer. quãti. per Bal. in. l. cũ testõ. in fi. C. de manu. te. ⁊ in. l. si quidem. ij. col. C. de excep. ⁊ in. l. j. ff. de le. ij. ⁊ in. l. ij. C. quando fiscus vel priua. et in addi. Spec. in ti. de ap. versi. sed nunquid ex precepto. ⁊ Ang. in. l. ita stipulatus. de verbo. obli. ⁊ ibi Jmo. ij. co. ideo statutũ disponens qd̃ instrumẽta guarẽtigiata mandentur executioni intelligitur de instrumentis liquidis ẽm Bal. in. l. ij. C. de execu. rei iud. sed cõtra heredem non est liquidum instrm̃ vel sñia cantans de alio nũc defuncto nisi doceatur ꝙ sit heres: ideo clarissimũ est ꝙ iniusta fuit dicta sententia qua iudex pronunciauit exequẽdam contra ser Gratiaz dictã sniam latã contra Christoforũ: ideo ita pronunciãdo excessit modũ. ideo absq; dubio potuit seu potest appellari a dicta pronũcia ⁊ executione si qua secuta fuit dato ꝙ retineatur supra recitata opi. qd̃ a pronuncia super executione sententie non possit appella-
3 ri prout nec ab executione facti. † Licet multi teneant ꝙ etiam eo casu quo ab executione sententie appellari nõ potest: appellari potest a pronuncia de exequendo prout voluit glo. j. in. d. l. ab executore. in princ. de appel. ⁊ glo. in. d. l. ab executore quorum appel. et ibi Ja. bu. ⁊ Spe. in ti. de appel. §. quibus. versi. quinto. et Ray. de forli. in. d. l. ab executore. de appe. pro quo facit quia statutum dicit ꝙ in executione sentẽtie procedit prout in executione instrumenti guarentigiati: sed a pronuncia de exequendo instrm̃ guarẽtigiatum potest appellari ex forma statuti ⁊ etiam de iure communi prout dicit Saly. in. d. l. ab executione. C. quorũ appel. nõ tamẽ putarem ꝙ hoc casu militat illa particula statuti ꝙ non audiatur appellans ab executione instrumenti guarentigiati nisi prius satisfacto creditori de sorte dãnis ⁊ expensis: tum quia statutum videtur intelligendum quando executio fieret contra debitorem vel eius heredem alias esset iniquum ⁊ absurdum qd̃ preceptũ guarentigie fiat vni ⁊ si executio fit contra alterum ille alter non possit appellare nisi soluta sorte contẽta in instrõ ⁊ dãnis ⁊ expensis: ⁊ statutum supra disponit ꝙ instrm̃ guarentigiatum mandetur executioni contra debitorem ⁊ eius heredem a contrario sensu vult ꝙ contra alium non mandetur executioni: ideo non est verisimile ꝙ statuentes velint ꝙ si mandetur executioni contra alium ille tertius non audiatur appellans nisi soluta sorte ⁊c. attento qd̃ quo ad tertium instrm̃ non est guarentigiatum guarentigiata cõsistit in precepto notarij. decet igitur ꝙ censeatur guarẽtigiatum quo ad eũ cui precipitur ⁊ qui eum representat prout est eius heres ⁊ per precedentia sequentia declarantur. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. j. ⁊. l. heredes palam. §. sed si notam. de testa. ⁊ ideo si ex facie sententie non continetur ser Gratia quia non cantat de eo et nõ apparet ꝙ sit heres non videtur prohibitus appellare. licet non sit satisfactũ de sorte dãnis ⁊ expensis cum paria sint non esse et non apparere. d. l. duo sunt titij. cum similibus vulgaribus. Nec ob. ꝙ dicebã apparere ser Gratiam esse heredem Christofori de quo cantat sententia ex quo in prima causa defendit eum tanq̃ coniuncta persona et vt arbitror tanq̃ filius: ⁊ forte in hoc iudicio executiuo pretendebat forte se possidere ⁊ in primo iudicio pretendebat patrẽ esse potiorem in ipsa possessione: quia respondetur qd̃ prout in themate presupponitur in actis non constat dictum ser Gratiam esse heredem Christofori et verisimiliter aduersarius negabat id qd̃ ser Gratia pro defensione Christofori deducebat ⁊ ex confessione negata non potest quis niti. ar. c. ex eo qd̃. de regu. iur. in. vj. et. l. post legatum. in prin. ff. de his quibus vt indig. ⁊ not. Bar. ibi. ⁊ in. l. naturaliter. §. nihil commune. de acqui. pos. et licet in hoc iudicio executiuo contradicat executioni tamen nõ deducitur in themate ꝙ pretenderet se possessorem: ideo non deducitur qd̃ sit heres ex his que percipere possum licet acta non viderim. insuper constat ꝙ de iure communi appellans ab executione sententie quando excedit modus

modus auditur appellans: licet non sit satisfactum de sorte dãnis vel expensis per .d.l. ab executione in generalitate sui τ voluñt doc. et est clarum: ideo dictum statutum impediens audiri alias appellantem est pro posse restringendũ: vt quanto fieri potest minus ledat ius commune .c. cum dilectus. cum ibi notatis. de cõsue. τ ar. l. ius singulare. τ .l. qđ vo contra. de. ll. τ in regula que a iure communi exorbitãt. vj. ideo decet ꝙ .d. §. τ appellans restringatur vt supra dictum est. τ insuper statutum de executione sentẽtie quatenus dicit ꝙ sententie mandentur executioni per potestatem τ eius iudicem queadmodum instrumenta guarentigiata non loquit̃ de appellatione. et .d. §. et appellans non prohibet appellationem: sed disponit ꝙ appellans non audiatur nisi τc. audiri appellantẽ ptinet ad iudicem ad quem. dato enim ꝙ iudex a quo nollet appellãtem audire tamen appellans potest suam appellationẽ prosequi coram iudice ad quẽ solũ hꝫ appellans petere apostolos corã iudicea quo τ si eos non dat non curat. ff. de li. dimi. per totũ. cle. q̃uis. de ap. et .c. ab eo. eo. ti. lib. vj. τ ad iudicẽ ad quẽ spectat cognoscere et decidere an valeat appellatio. τ sic an sit sup appellatione audiẽdus appellans. c. romana. §. si vero. de ap. lib. vj. statutum autẽ sub ru. ꝙ sententie τ lauda executioni mandentur disponit ꝙ sentẽtie sicut instr̃a guarentigiata mandẽtur executioni per potestatem τ eius iudicẽ: τ sic loquitur de iudice a quo: non videtur ergo extendendum ꝙ appellans ab executione in qua est excessus modus nõ audiatur per iudicem ad quem: in hoc igitur qđ non mutat̃ quare stare prohibetur ius cõmune. ar. l. sancimus. C. de testa. τ .l. precipimus. C. de ap. τ .d.c. cum dilectus. cũ cõcor. τ suadet ratio ꝙ dictuꝫ statutum non trahatur ad terminos appellationis: quia si traheretur ad ipsos terminos sequeret̃ ꝙ prout potest appellari ab executione istrumenti guarentigiati non habita distinctione exceda tur modus necne prout dicit Saly. in .d.l. ab executiõe. ita τ posset appellari indistincte ab executione sentẽtie qđ esset contra .d.l. ab executore. d.l. ab executione. τ ideo forte statuentes voluerũt refrenare appellantes ab executione instrumenti guarentigiati: quia magis passim permittitur appellatio q̃ permittatur ab executione sententie. insuper presupponitur in themate ꝙ actor est missus in possessionem rei super cuius possessione fuit lata sententia: τ sic vt ita dixerim de sorte est satisfactum ab expensis forte fuit absolutus: licet punctus non bene declaret: τ ideo super hoc non insisto: sed per superius dicta concludo ꝙ dictus ser Gratia potest seu potuit appellare τ audiri debet. item concludo ꝙ dicta sententia fuit iniuste lata: et per consequẽs resultat decisio tertij quesiti et etiam
5 quarti quesiti. ¶ † Ad scđm quesitum breuiter rñdeo ꝙ sñia lata super executione sententie est interlocutoria prout volũt doc. in .l. ab executione. C. quorum appel. quem refert τ sequitur Jmo. in .d. l. ab executore. de appel. τ adducit qđ habetur in .l. a diuo pio. §. secũdo. de re iudi. idem vult Rapha. cu. in .d.l. ab executore. idẽ vult Bal. in .l. actori. C. de rebus credi. idem vult Bal. in addi. Spec. in ti. de appel. versi. sentẽtia declaratoria. s. qñ pceditur via executiua p officium iudicis: τ ꝙ sit interlocutoria tenet etiã Põta. in rubrica de re iudi. τ idem dicunt Ang. Jmo. Pau. de cast. τ Ponta. in .l. quinta. in prin. de verb. obli. dicẽtes ꝙ sententia qua pronũcia tur instr̃m guarentigiatum exequendum est interlocutoria: lꝫ nõ mera interlocutoria ꝑm eos. concludo itaq; ꝙ dicta sentẽtia est interlocutoria: quantum autem temporis attendatur non vidi statutum: vnde non possum videre vtrum intra tempus fuerit lata.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio .ccxxij.

¶ Consilium .ccxxij.

N nomine dñi nostri iesu
1 christi. ¶ † Videtur in hac consultatione prima facie dicendum ꝙ .d. titius possit petere dictam quãtitatem τ agere ad supplemẽtum legitime iuxta ea que habent in .l. omnimodo. et in .l. si quando. τ in .l. scimus. C. de inoff. test. τ licet sit indignus propter offensam factam testatori .l. inimicitie. ff. de his quibus vt indig. sed dicta offensa non videtur consideranda ex quo testator postea reliquit: τ sic videtur remisisse iniu
2 riam. † Et dato qđ hoc non iuuaret videtur ꝙ succedat fiscus: nam fiscus aufert ab eo qui priuatur bonis relictis propter suum delictum .l. claudius. et .l. mulierem. ff. de his quibus vt indig. τ no. glo. in .l. hereditas. C. eo. ti. τ in specie qđ qui aliũ interfecit τ bona interfecti ad interfectorem deuoluñtur fiscus auferat est tex. in .l. lucius. ff. de iure fisci. et licet in .l. si quis incesti. C. de incestis nup. τ .l. j. in fi. C. de secũdis nup. τ .l. j. C. de natu. libe. et preferantur fisco certe persone fisco inter ceteras preferuntur frater τ soror: vt in dictis iuribus exprimitur. τ glo. in .d.l. hereditas videatur trahere illas extra casus suos: tamen Bart. Ang. Saly. τ Rapha. volunt ꝙ sit speciale in casibus illoruꝫ iurium nec trahant̃ illa iura extra casus suos ꝑm eos. τ idem in effectu vult Bal. in .d.l. hereditas. preterea glo. d.l. hereditas. applicat casus illorum trium iuriuꝫ ad membrũ quando quis priuatur ob delictum testatoris vel eius de cuius bonis agitur aliter loquens quando quis priuatur ob delictũ suum qđ applicari potest ad terminos .d.l. si quis incesti. τ .d.l. j. de natu. libe. τ ad terminos .d.l. j. de secũdis nup. in prin. vsq; ad. §. omniuꝫ. sed in .d. §. omnium. τ in sequenti. §. his etiam priuatur mulier ob factum suum a iure reprobatum τ punibile illo iure. τ in casu .d. §. omnium. non applicatur fisco: sed omnibus qui succederent. et in casu. §. his etiam applicatur fisco post certas personas ibidem expressas: τ quia inter illos casus differentie: ideo non immerito dicunt doc. qđ est speciale in dictis tribus iuribus: ideo videtur ꝙ .d. titius non possit a fratribus repelli quominus consequat̃ relictum sibi factum τ supplementum legitime lꝫ veniat a fisco auferendũ: quia anteq̃ fiscus per sententiam auferat non potest indigno opponi de iure fisci nec de indignitate eius a quo venit per fiscum aliquid auferendum potest per alium opponi anteq̃ sit pro fisco lata sententia per tex. in .l. his consequenter. in princ. ff. fami. hercis. ꝑm lec. glo. ibi communiter singularis τ cõiter approbate. ¶ Tamen his non ob. contrarium puto de iure rñdendum. licet enim de iure communi predicta procedere possent. s. ꝙ portio que defertur titio veniret a fisco auferenda saltem qđ sibi competeret vltra quãtitatem sibi a testatore relictam: adeo ꝙ nec illam quantitatẽ a testatore relictam nec supplementum legitime possent impedire dicti fratres quominus titius illam consequeretur: tamen attenta cẽsura iuris municipalis: secus dicendum est. s. ꝙ .d. titius nihil ꝯsequi possit de bonis dicti interfecti nec sit locus fisco: sed omnia deuoluantur ad fratres filios τ vniuersales heredes interfecti: nam vba dicte legis municipalis reddũt .d. titium penitus incapacẽ omniũ predictorum. primo disponit ꝙ nulla persona que alium occiderit possit ad talis successionem admitti ex testamento vel ab intestato τ sic resistit principio: quia si non admittitur: ergo non querit τ nõ capit τ sic est incapax: qđ et fortius impediunt verba sequentia dũ subditur. nec quicq̃ de ipsius hereditate aliquo iure vnq̃ possit percipere vel habere. si enim caperet prima acquisitione licet veniret auferendũ non verificarentur .d. verba statuti: q: interim haberet et perciperet aliquid: τ si fiscus non auferret perpetuo haberet omni iure: τ sic omnia .d. verba deficerent. idem clarius demonstrant vltima verba statuti: sed ab omni successione omniq; eius cõmodo sit perpetuo exclusus. si enim admitteretur aliquo tempore non esset perpetuo exclusus nec esset exclusus omni cõmodo: quia tempore quo retineret perciperet aliquod commodum: ita qđ clarissimum est qđ talis occidens est omnino incapax attentis dictis
3 tot precisis verbis τ totiens reiteratis. † Et videmus in .d.l. j. C. de secundis nup. qđ indicatur incapax per vnicum verbum sit expers qđ ponderat ibi Bal. τ in. §. fi. in aut. quibus mo. natu. efficiuntur legi. vj. colla. τ in aut. quibus mod. natu. effi. sui. §. fi. vij. colla. p que iura nati ex dãnato coitu efficiuntur incapaces non sunt verba ita efficacia prout sunt verba huius statuti: ideo indubie tenendum est qđ sit omnino incapax qui occidit eum de cuius bonis agitur: et ex quo dicit nulla persona neminem excludit prout est natura vniuersalis .l. iulianus. de leg. iij. c. solite. in fi. de maio. τ obediẽ. nõ itaq; excluditur filius occidẽs patrem. Quinimmo fortius ipse debet includi q̃ alius: quia est magis legi exosus: quia magis detestabile scelus cõmittit: τ ideo acrius punitur q̃ alius homicida .l. penul. ff. ad .l. pompeiam. de parrici. iuncta .l. penul. ff. ad .l. cor. de sic. cum ergo sit penitus incapax infert ꝙ nullum habet ius petendi aut retinendi quicq̃ de bonis patris ab eo interfecti. non eñi potest petere cum deficiat sibi actio τ sine actione nemo experitur .l. si pupilli. §. videamus. de neg. gest. τ .l. nam postea. in princ. de iure
4 iurã. ¶ † Item infertur secundo ꝙ non succedit fiscus: nã ad hoc vt fiscus auferat requiritur ꝙ ius succedendi fundetur in persona eius a quo aufertur prout dicit Bal. in .d.l. hereditas. nam regula que dictat qđ id quod aufertur defertur fisco fundatur in ratione: quia turpia lucra sunt extorquenda .l. heredem. ff. de calũ. vbi ergo nil lucratur nil extorquetur ꝑm eum in .d.l. hereditas. in fi. τ dictã theoricam ꝙ relictum factum incapaci non deferatur fisco firmãt Bar. Ang. Saly. τ Raph. fulg. in .d.l. hereditas. et Bart. in .l. fi. ff. eo. ti. τ Bal. in .l. j. C. de secundis nup. ponderando verbum expers in tex. ibi positum. idem vult Salyce. in .d.l. j. C. de natu. lib. Facit

optime qđ tradit Bar.in.l.eius qui delatorem.§.fi.de iure fisci.dicens ꝙ ad hoc vt fiscus auferat ab indigno requiritur vt indignus aduierit ſm eum supple vel saltem possit adire ⁊ in fraudem fisci recuset ſm ea que habẽtur in.l.sequens questio.ff.ad sille. cum ergo d.titius sit prorsus incapax nihil consequi potest: ideo sibi relictũ remanet apud institutos a quibus relictum est.l.j.§.in primo.⁊.§.sequẽti.C.de cad.tol.⁊.l.iij.ff.de his que pro non scrip.habentur.⁊ per Bar.in.d.l.fi.de his quib.vt indig.⁊ per Bal.in.d.l.j.de secundis nup.⁊ Saly.post Bart.in.d.l.j.de natu.libe.⁊ doc.in.d.l.here-

5 ditas.†⁊ sic non ob.d.l.his cõsequẽter cum sua glo. quia loquitur in incapacem indigno non in penitus incapacẽ per predicta:⁊ cũ sit incapax relicto sibi facto cũ statutũ excludat ab omni successione ex testõ ⁊ ab intestato non cadit ius petendi supplementũ legitime quia non est quid suppleatur. et insuper legitima sit portio eius in quo quis successurus esset ab intestato.l.cũ queritur.⁊.l.parentibus.⁊ autẽ.nouissima.C.de inofficio.test.⁊ in.c.raynutius.de testa.si excluditur quis a successione ab intestato.⁊ sic a toto nõ cadit portio eius qđ nil est:nec excluderetur ab omni successione ⁊ oi

6 cõmodo si legitimam consequeretur:ita ꝙ vba sunt clara.†Et lz quidã dicãt ꝙ per statutũ nõ possit tolli legitima in totũ qđ disputando tenuit Ric.malũ.vt refert Cyñ.in.l.sancimus.C.de nup.et Bal.in.l.j.C.de sum.tri.⁊ in.l.j.§.ius autem naturale.ff.de iusti.⁊ iur.⁊.Albe.de rosa.in.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.test.sed qđ in totum possit tolli legitima per statutum concludunt Dy.⁊ Joã.an.in regula indultũ.in.vj.vbi disputant hanc.q.⁊ Jo.an.in addi. Spec.in ti.de suc.ab intestato.Oldra.consi.lxxiij.⁊ Ang.in consi.ciiij.⁊ consi.cv.⁊ hec est cõis opi.ſm doc.in dictis iuribus.⁊ ita sepe sepius consului qđ exclusis a successione per statutũ censeaẗ etiã exclusus a legitima:⁊ quicquid alias dicendũ esset in casu isto clare hoc tenendum esset cum verba statuti sint multum lata: ita ꝙ

7 sine dubio legitimam comprehendunt:vt.s.demonstratũ est.†Et militet iustissima causa propter quã ipse pater posset filium legitima priuare in aut.vt cũ de appella.cog.§.causas pariter ⁊ statutũ patrie.ar.notatorum per glo.in rubrica.C.de decre.decu.li.x.⁊ qđ habetur in.l.nõ impossibile.de pac.in quibus locis habetur id qđ potest fieri per pactum potest fieri per statutum ⁊ aĺs de contractibus ad vltimas voluntates bonum est argumentum ⁊ ecõtra.l.sernum filij.§.eum qui cyrographum.de lega.j.et.l.si ex legati causa. de verborum obligatio.⁊.l.fi.C.de lega.cum si.id quod potest fieri per vltimam voluntatem potest fieri per statutum.et facit.l.postliminium.§.filius.ff.de capti.vbi non minus iuris habet patria in ciuem q̄ pater in filium.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxiij.

1 ¶ Heres administratoris bonorum mulieris an possit repetere ab ipsa muliere illud quod per ipsum admistratorem fuit sibi in dotem solutum tanq̄ solutum animo repetendi.per totum.

2 Compensatio non admittitur de quantitate ad speciem.

Dos licet habeat multa priuilegia an empta res ex dotali pecunia sit ipsius ementis.

3 Dos constituta mulieri ab extraneo lz videaẗ constituta de suo et donandi animo vt supra nu.2.in fi.tamen hoc non procedit quando dotatur per administratorem rerum mulieris seu negotiorum gestorem quia tunc censeẗ dos assignata de rebus ipsius mulieris.

4 Dos dicitur mulieris patrimonium.

Dos constituta per extraneum non administratorem sed qui forsam habet penes in castodiam aliquas res eiusdem mulieris dotate non dicitur assignata de rebus ipsius dotantis sed eiusdem mulieris et qua actione possit repeti vbi fuit tradita in alia specie vel quãtitate q̄ sibi data in custodiam.

5 Judicis arbitrio remissum esse dicitur quod iure non est expressuz vt etiã quãtitas interesse.

¶ Consilium.ccxxiij.

N nomine domini nostri

1 Jesu christi.¶ †Licet in hac consultatione videaẗ prima facie dicẽdũ ꝙ heredes dicti nõ possint petere dicta bona relicta dicte dñe Christofore nec quicq̄ aliud.dicta em̃ bona certum est qđ petere nõ possunt qꝛ nullo colore admitterentur ad petendũ aduersus dictam Christoforam dictas res suas: dato em̃ ꝙ dictus Symon dictam quãtitatem octuaginta flore.soluisset ꝓ dote dicte dñe Christofore animo repetendi illam qnantitatez ab ea vel animo soluendi de bonis dicte dñe Christofore:tamen nõ haberet aliquod ius in dictis bonis necꝫ actionem aliquam ad petendum dicta bona:sed haberet actionem personalẽ negotioꝝ gestoꝝ

2 ad quãtitatem cum soluerit quãtitatem.†Et de quantitate ad speciem non admittitur compensatio.l.si ex ea pecunia.C.de rei vẽd. et maxime cum illas species non possidet ⁊ qđ est fortius emptũ ex mea pecunia petere non possum:vt ibi no.glo.allegans plures cõcordãtias qđ prodit etiam si sit pecunia dotalis.l.si pecunia.C.de iure do.⁊.l.fi.de seruo pig.dato manu.licet causa dotis habeat multa priuilegia de quibus habetur in.l.j.C.de priui.dot.⁊ solent po-

ni in rubrica seu in.l.j.ff.so.ma.quãtominus peti possunt dicta bona dicte dñe Christofore ab altero relicta ꝓ quibus dictus Symõ nihil exposuit nec de suo aliquid est expositũ nec habet causam priuilegiatã:ita qđ ridiculũ esset attentare ꝙ heredes dicti Symonis possint petere dicta bona relicta dicte Christofore.qđ antẽ petere possint quãtitatem per dictũ Symonẽ expositam pro dote dicte Christofore licet videatur posse dici qꝛ donare quis non presumit nec iactare suũ.l.cũ de indebito.ff.de proba.⁊.l.si cum aurum.ff.de solu.⁊.l.contra iure.§.fi.ff.de pac.cũ si.tamen qđ etiam quãtitatem per Symonem promissam ⁊ solutam per heredes repeti nõ possit videtur dicendũ qm̃ fauore dotis est sancitum ꝙ si extraneus promittit dotem pro muliere ⁊ non stipulatur sibi reddi censeatur illã donare mulieri vt est expressum in.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo. actio.extraneus autem censetur omnis ille qui non est ascendens habens descendentẽ in potestate vt in eadem.l.vnica.§.extraneũ. ¶ †Tamen his non ob.contrariam partem arbitror magis iuri consentaneam vcꝫ ꝙ dicti heredes Symonis possint repetere saltem vsqꝫ ad concurrentem quãtitatem estimationis bonoꝝ que habebat dicta domina Christofora.licet enim tex.dicat in.d.§.accedit.qđ extraneus dotando mulierem si non stipulatur eam sibi reddi censeatur illam donare mulieri:tamen glo. in.l.fi.C.de dot. promis.dicit ꝙ in dubio censetur dotem promittere animo repetendi seu dandi de bonis mulieris quasi forte intellexit.d.§.accedit quando constaret ꝙ dotauit de suo ⁊ dubitatur an soluto matrimonio dos sit reddẽda dotanti:an vero mulieri:⁊ deciditur ibi q̄ est reddenda mulieri:quia censetur illã donasse.si enim dotasset mulierem de bonis mulieris non caderet ꝙ stipularetur dotẽ sibi reddi prout ibi ꝑmittitur:⁊ sic posset defensari simplex decisio glo. a contrario.d.§.accedit.allegat glo.l.nẽsenius.ff.de neg.gest.l.cuꝫ post mortem.§.j.ff.de admi.tuto.⁊.l.vxorem.§.pater.ff.de leg.iij. et Bar.in.d.l.fi.de dot.promis.dicit ꝙ glo.bene loquitur.Intelligit tamen eam quando extraneus dotãs administrabat negã mulieris.⁊ ita residet.s.ꝙ si administrans negã mulieris dotat simpliciter mulierem censeatur dotare vt administrator animo soluendi de bonis mulieris vel si soluit de suo animo repetendi a muliere:secus si non sit administrator mulieris:⁊ ita limitetur.d.§.accedit.⁊ hoc idem tenent Jaco.bu.Jaco.de are.Bal.Saly.⁊ Rapha.fulg. qui licet intelligant glo.vt iacet:tamen ipsi distinguunt vt supra: et est communis fere omnium sententia:siue autem teneamus simpliciter opi.glo.siue distinctionem doc.habemus intentum cũ dictus Symon vt presupponitur administraret negotia dicte dñe Christofore pro qua dotem spopondit:ideo videatur ꝑmisisse aĩo effectualiter dotandi de bonis ipsius Christofore ⁊ soluẽdo de suo animo gerendi negotium vtile ipsius mulieris ⁊ consequenter aĩo repetendi:ideo licet non possit repetere dicta bona relicta que nõ sunt in obligatione:sed quantitas soluta tamen ipsam quantitatem solutam repetere possunt dicti heredes Symonis quatenus

4 vtiliter impendidit dictus Symon.† Dos autem cẽsetur patrimonium mulieris.l.iij.§.vtrum.ff.de mino.⁊ deseruit oneribꝰ matrimonij.l.pro oneribus.C.de iure dot.⁊.l.dotis fructus.in princ. et.l.si is qui.§.ibi dos.ff.eo.ti.⁊ interest sua non esse indotatam.l.si ego.§.si res.eo.ti.⁊.l.fi.C.ad vellea.ideo qui dotat mulierem gerit vtiliter eius negotium.ideo sibi competit contraria actio neg.ge. l.nẽsenius.l.soluendo.et.l.que vtiliter.ff.de nego.gest.cum multis similibus.aduertendum tamen est qđ cum in themate presupponatur ꝙ dicta bona valoris erant quinquaginta flo.⁊ quinquaginta flo.erant congrua dos non videtur ꝙ si promisit octuaginta flo. pro dote ⁊ sic dederit dotem excessiuam gesserit vtiliter negotium mulieris ita ꝙ debeat posse repetere flo.octuaginta integre prout soluit.non enim est vtile habere in dotẽ quãtum valent octuaginta:tum quia constante matrimonio dos est mariti.l.doce ancillaꝫ. C.de rei vendica.tum quia licet possit repetere:tamen maritus seu eius heredes habent dilationem donec durat matrimoniũ et post dissolutum matrimonium per vnum annum.d.l.vnica.§.exactio.

5 †Et insuper si vxor predecesserit sine liberis maritus lucratur tertiam partem dotis ex forma statutorum: ita ꝙ non potest repeti integra quantitas octuaginta flo. soluendorum: sed peti possunt quinquaginta flo.qui erant congrua dos vsqꝫ in quam quãtitatez quilibet arbitraretur negotium fuisse vtiliter gestum. et pro.xxx. flore.in quibus consistit residuum dotis inquantum arbitrio boni viri iudicari deberet negotium mulieris fuisse vtiliter gestum. qđ enim nõ est in iure declaratum iudicis arbitrio committitur.l.j.ff. de iure delib.⁊.c.de causis.de offi.deleg.putarem ꝙ dicta Christofora deberet compelli cedere illam spem repetendi illos.xxx.flore. vel quãtum estimaretur interesse habẽdi in dotẽ.xxx.flo. vltra cõgruã dotẽ.index em̃ potest estimare quãtitatem interesse.ar.l.si qđ ex pãphila.de leg.ij.prout not.Bar.ibi.⁊ in.l.vnica.C.de sentẽtijs que pro eo ꝙ interest.⁊.l.semper.§.hoc interdicto.ff.qđ vi aut clã. et dicũt Jo.cal.⁊ Panor.in.c.cũ causam que.ij.de testi.quos ibi refert ⁊ sequitur dñs Benedictus capra preceptor meus ꝙ non soluꝫ potest index estimare:sed etiam dꝫ potius estimare q̄ reũ absolue-re quia non probatum.

Laus deo.

Summarium

Summarium super consilio.ccxxiiij.

1 Cōitas an videatur deliquisse ita φ ex delictis per suos municipes vel administratores commissis veniat 2dēnanda.p totū.
2 Concilium an representet ipsam ciuitatem vel communitatē adeo φ gesta p ipsum 2ciliū videātur facta ab eadē ciuitate. nu.10.vsq; ad finem consi.
3 Communitatem totam faciunt due eiusdem cōitatis partes.
Quasi dictio est sepe veritatis expressiua.
Communitas an sufficiat congregari sono campane vel tube seu preconis voce.nu.12.et.13.
4 Communitas vbi est coadunata et committit aliquod delictū an requiratur solēnis conuocatio vt possit puniri ex delicto.nu. seq.
Arma arma proferens alta voce qñ delictum vel insultus cōmitti tur an videatur ipse clamans deliquisse.
Voluntas populi facto monstratur.
5 Ciuitas vel vniuersitas pōt cōmittere delictū et ex delicto puniri
6 Ciuitas ipsa condēnatur ex delicto municipum seu administratorum vel conciliū representantiū.secus est vbi delictum est cōmissuz extra limitatam potestatem.nu.10.vsq; ad fi.consi.
7 Confessio syndici an probet delictum commissum per municipes seu administratores ciuitatis vt videatur nocere ipsi ciuitati. numero.4.
8 Cōfessio superat omne probationis genus.
9 Ratificans delictum commissum censetur ipse delictū cōmisisse.
10 L.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur.cū glo.in.l.metum.§.animaduertendum.ff.eo quod met.causa. quomodo intelligatur etiam cum glo.in rub.C.que sit long.consue.dum loquitur de populo.
11 Relatiuum qđ sine copula stat qñq; limitatiue.
12 Concilium ciuitatis debet conuocari auctoritate presidis cui subijcitur.
13 Ciuitas vel tota communitas vt possit cōdēnari ex delicto municipum vel maioris partis populi requiritur qđ gestū fuerit communicato concilio ꝛ presidis sui auctoritate.nu.12.
Populus ipse quod fecisse videatur factum a maiori hoīm parte de quo nu.2.quomodo istud procedat.et nu.seq.et.13.vsq; ad finez consilij.
14 Concilium debet fieri in loco solito ꝛ cōsueto congregari al's presumitur subreptitium.
15 Indefinita qñ vniuersali equipolleat et quō vniuersalis potest in duobus tm̄ verificari.nu.4.
16 Sententia debet esse libello conformis etiā si extraordinarie procedatur propter clausulam sine strepitu ꝛ figura iudicij qua proceditur citra iudiciarias solēnitates.nu.21.
17 Populus est quoddam corpus imaginarium.
18 Ratificatio vt valeat requirit ea que sunt necessaria ad actum qui ratificatur.
19 Gerundiui natura in ablatiuo casu est determinare et qualificare verba quibus adijcitur significando modū ꝛ rei formam vt declarādo actum verbi seu illum informando.
20 Ciuitas qđ obligetur ex facto municipum vel eius administratorum de quo nu.6.quomodo intelligatur.
12 Clausula sine strepitu ꝛ iudicij figura non obstat quominus requiratur talis qualis petitio etiam quandoq; cum iudiciario ordine pro veritate inquirenda.
22 Delicta non debent impunita remanere propter que delinquentes ex eis obligantur ꝛ puniuntur.
23 Delicta priuata qñq; iura permittunt.
24 Delinquentium multitudine qñq; potius opus est misericordia φ punitione.

Consilium.ccxxiiij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. †Considerata forma inquisitionis et probationibus factis hincinde insistendum est:an communitas et vniuersitas ipsa cēseatur deliquisse adeo φ ex deductis in puncto veniat condēnanda.ꝛ in hoc videtur dicēdum qđ sic:quia testes probare videntur φ priores et consiliarij et quasi totus populus predicta perpetrauerunt prout ex relatione puncti deprehenditur:ex qua probatione videtur contra commu
2 nitatem respondendum qđ inciderit in penā duplici rōne.† Primo quia cōcilium representare solet communitētem adeo φ gesta per concilium censentur gesta per ipsam vniuersitatem totam:vt per glo.illam not.in rubrica.C.que sit longa consuetu. et in.l.j.de decur.lib.x.et per Barto.in rubrica.ff.de decur.et glo.et ibi p Ange.in.l.j.in princip.ff.φ quisq; iur.et per glo.ꝛ Barto.in.l.nulli.C. qđ cuiusq; vni.no.Et propterea communitas ipsa videtur condēnanda propter delicta per concilium perpetrata.secundo quia dictum delictum videtur commissum per totum populum:nam aduertendum est qđ id quod facit maior pars populi totus populus fecisse videtur.l.φ maior.ad muni.l.aliud.§.refertur.de reg.iur.cū concordan.dummodo due partes intersint.l.nulli.et.l.plane.ff.qđ
3 cuiusq; vni.no.et.l.nominationum.C.de decur.lib.x.† Ubi enim sunt due partes vniuersitatis vel collegij ibi omne collegium vel vniuersitas omnis.i.tota adesse censetur inquit Bal.in.d.l.nulli. post Innocen.in.c.qđ sicut.extra de elec.Testes autem deponunt φ nedum due partes:sed quasi totus populus qđ in plus videtur se habere φ̄ due partes populi: nam dictio quasi videtur habere adeo vicinitatē veritati eius cui adiungitur qđ quādoq; ꝛ sepe est expressiua veritatis.l.si ante nuptias.ff.so.ma.l.dedi.in princ.ff.de condi.causa data causa non secu.cum si.vnde videtur habere saltē paruam distantiam a veritate: idcirco videtur φ due partes sint minus φ̄ quasi totus populus:et sic testes deponentes φ quasi totus populus interuenit videntur deponere de duabus partibus ꝛ vltra:et per consequens videtur qđ sit probatum delictum cōmunitatis nedum delictum concilij representantis ipsam communitatem:nec videtur obstare si dicatur φ populus non fuit solēniter congregatus nec concilium solēniter conuocatum:quia immo videtur qđ fuerit solēniter conuocatus nedum concilium:sed ꝛ populus ex quo testes deponunt φ sonauit campana ad arma: que quidem campana non pulsauit nisi vt populus assumeret arma et conueniret ꝛ populus conuenit:vnde videtur dicendum φ popu
4 lus fuerit legitime conuocatus.†Cum ad sonum campane vel tube et vocem preconis populus conuocetur:vt per glo.in verbo solēniter per Bar.in.l.ij.C.de decu.lib.x.ꝛ per Bar.in.l.nominationum.eo.ti.ꝛ per glo.ꝛ docto.in.l.sed ex dolo.§.j.ff.de dolo.per gl. in.l.aliud.§.refertur.ff.de regu.iur.per Bal.in.l.nulli.ff.φ cuiusq; vni.no.et per Ange.ibi.ꝛ per Bar.in.l.omnes populi ij.q.princi. de iusti.et iur.Item testes deponunt φ priores et consiliarij cōuenerunt:ꝛ sic indefinite locuti fuerunt:ergo videntur deponere qđ omnes interfuerint:quia indefinita equipollere solet vniuersali.l. si pluribus.de leg.ij.c.quia circa.de priui.et.c.vt circa.de elec.li.vj. cañ.si romanorum.xix.distinctio.Et vbi omnes conueniunt nō videtur necesse solēnis conuocatio:sed quod ita coadunati faciunt afficit ꝛ obligat vniuersitatem prout est de mente glo.in.d.l.sicut. §.j.qđ cuiusq; vni.no.iuncta.l.qui filium.§.sabinus. ad treb.ꝛ ita per illam glo.not.Bal.ibi.s.in.d.l.sicut.§.j.ita etiam voluit Bar. in.d.l.obseruare.seu.l.ij.C.de decu.et ex quo ita coadunati ꝛ vociferantes accesserunt ad talia delicta perpetranda satis potest censeri de communi deliberatione factum cum communis ipsa deliberatio demonstraretur ex verbis clamosis eorum qui communi voce clamabant arma arma:nec ita clamabant nisi vt assumptis armis illa maleficia facilius perpetrarentur et verbis exprimitur cōceptus mentis.l.labeo.§.idem tubero.de sup.le.c. secundo requiris.extra de appel.Ita facto datur voluntas intelligi.l.reprehēdēda.C.de insti.ꝛ substi.sub condi.fac.cum concor.et de volūtate populi qđ facto demonstretur probatur in.l.de quibus.in fi.ff.de legibus.ex qualitate enim facti videtur apparere qđ communicato concilio et deliberatione id perpetrarunt:nam cum omnes conuenerint in palatio ꝛ simul conglutinati accesserunt ad domum illorum satis patet qđ communi consensu et deliberatione faciebant. Quando autem hincinde consluissent ꝛ in instanti fuisset perpetratum maleficium posset verti in dubium an vniuersitas censeretur deliquisse necne.super quo Ioā.de milis de brixia aduocatus consistorialis in suo repertorio in verbo vniuersitas sic inquit ad literam vniuersitas tunc demum tenetur de delicto per omnes de vniuersitate vel maiorem partem commisso quando precessit communis eorum deliberatio de committendo illud delictum alias si deliberatio non precessit tenentur vt singuli non vt vniuersi scđm Barto.in.l.aut facta.§.fi.ff.de penis.qui per hoc allegat tex.in.l. semper.§.in sepulchro.ff.qđ vi aut clam. et glo.in.l.aliud.§. refertur.de regu.iur.tu dic qđ etiam si non precessit deliberatio tenetur vniuersitas eoipso qđ omnes de vniuersitate vel maior pars fecit quia in dubio nomine vniuersitatis fecisse intelliguntur.et iste est tex.in dicto.§.refertur.et.ff.ad muni.et.l.qđ maior. nec aliquo iure cauetur qđ talis communicatio concilij requiratur. Non ob.§. si in sepulchro.quia ibi loquitur in pluribus delinquentibus qui non constituebant vniuersitatem.qđ patet ex tex.qui dicit φ si cōmunicato concilio deliquerunt quilibet tenetur qđ non faciebat alias vniuersitates:quia forte erat de diuersis vniuersitatibus vel si erant de vna non erat maior pars. Si enim fuissent omnes vel maior pars vnius vniuersitatis falsum diceret tex.quemlibet eorū teneri insolidum:quia nullus eorum singulariter sed ipsa vniuersitas teneretur per.l.sicut.§.j.ff.qđ cuiusq; vni.no.et in.l.intantū.§. vniuersitatis.ff.de rerum diui.non ab.glo.in.d.§.refertur.qui dicit φ si vocata vniuersitate per tubam ꝛ maior pars facit aliquid tota vniuersitas fecisse videatur:quia non propterea concludit φ sine vlla vocatione si maior pars aliquid facit vniuersitas fecisse non videatur bene fateor quia vocatio est euidens signum qđ nomine vniuersitatis fit id quod agitur et euidens signum est quādo communicato prius cōcilio id agitur de qua communicatione cōcilij loquitur glo.in.l.si quis in tantam.C.vnde vi.in.vij.q.et si dicatur quod scdm premissa non erit dare casum qđ illi de vniuersitate

delinquant vt singuli quando sunt maior pars vniuersitatis. Rūdet ꝙ immo si ipsi dicāt se id facere noīe ꝓprio ⁊ nō nomine vniuersitatis aut dicūt se facere noīe vniuersitatis aut nihil exprimūt. primo casu tenētur singuli. secūdo tenetur vniuersitas. tertio casu eoipso ꝙ maior pars facit nomine vniuersitatis fecisse videtur: ⁊ ad ipsaꝫ ꝙ factū est refertur. ⁊ iste est tex. in. d. §. referet. ⁊ in hāc partem inclinat glo. in. d. l. sicut. §. j. tenendo vltimā opiñ. que censetur opiñ. glo. vt habetur in. d. l. qui filium. §. sabinus. itaq; ſm huius docto. sententiam videtur res plana ex quo non videtur requiri solēnis conuocatio: nec communicatum concilium et precedens deliberatio: sed ⁊ retenta alia opinione que habet qđ ita demum vniuersitas obligetur si communicato concilio ⁊ deliberatione prohibita perpetretur attento qđ vt premisi videtur ꝙ satis communicato cōsensu ⁊ deliberatione accesserint ad talia maleficia perpetranda: vt deprehenditur ex precedenti coadunatione ⁊ communi vociferatione ⁊ concordi incessu ⁊ ex processu facto. Censeretur autē non communi consensu factum: quando ex aliquo fortasse rumore vel aliquo inopinato casu homines hincinde occurrerent et in instanti cum vltra duas partes totius populi vel oēs confluerint in instanti fuerit perpetratum aliquod delictum cum vni nō innotuerint intentio ⁊ mens alterius. hoc enim casu videtur intelligēda sententia Bar. ⁊ sequacium. Cū itaq; ex his videatur sufficienter deduci qđ ⁊ municipes ciuitatis hoc est regentes ⁊ representātes communitatem deliquerunt: quinimmo ⁊ deliquerit ipsa communitas cum ipse populus videtur restare conclusio ꝙ ⁊ ipsa communitas ⁊ populus ipse sit condēnandus ⁊ successiue puniendus.

5 †Cum constet ꝙ vniuersitas potest delinquere ⁊ ex delicto punit̄ autē. itē nulla cōitas. C. de epis. ⁊ cle. ⁊. l. metum. §. anima duertēdū ff. qđ metus causa. et in cle. j. de vsur. ⁊ in aut. cessa. C. de sacrosanc- 6 eccle. †itē constat qđ ex delicto municipū seu cōcilij representātis. vniuersitatem vniuersitas ipsa venit condēnanda: vt no. glo. in. d. §. refertur. ⁊ in. l. metū. §. aïaduertendū. ff. qđ metus causa. ⁊ in. d. l. sed ex dolo. §. j. ⁊ not. Bar. in. l. aut facta. §. fi. ff. de penis. ⁊ Ang. in d. l. metum. §. aïaduertendū. ⁊ cōiter oēs cōcordant qđ ⁊ equum est ne delicta remaneant impunita. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aqui. ⁊. c.

7 vt firme. de sñia excōi. †Et si iam deducta non viderentur concludenter probasse delicta videntur tribus medijs corroborari. nā viget cōfessio syndici confitentis delictum homicidij fuisse perpetratum in ꝯfessum eī nulle sunt partes iudicis nisi in condēnando. l. ꝓinde. §. fi. ff. ad. l. aqui. habetur eī pro condēnando cōfessus in

8 iudicio. l. j. ff. de confes. ⁊. l. vnica. C. eo. ti. †Ideo confessio superat omne genus probationis per predicta. ⁊ per id qđ habet̄ in. c. cum super. de confes. in. c. pisanis. de restitu. spo. ⁊ in. c. j. ⁊ ij. de accu. vj. et in. l. sed ⁊ si possessori. §. fi. de iureiurā. et qđ per Bar. in. l. si confessus. de cust. reorum. vbi moderantur aliqua ex premissis. item et secundo iuuare videtur cōstitutio marchie posite in quarto libro disponētis i effectu prout mihi narrat̄ ꝙ iudex maleficior ꝓcedere possit seruato iuris ordine ⁊ solēnitate vel non iure aliquo non obstante: cuilibet tñ facti legitima defensione seruata. iudices eī ad indagationē veritatis teneri volumus nō ad obseruātiā solēnitatis iudiciarij ordinis coartamus ⁊ ad veritatē inuestigandā ꝓcedere possit summarie ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij per q̄ verba cū latissima videātur cēsetur esse recessum ab omni solēnitate iuris ciuilis ⁊ reditum ad ius gentiū de quo iure nō est ꝓuisum qualiter vniuersitas delinquere videret̄: vnde nō vr̄ requiri solēnis cōuocatio nec cōis deliberatio precedēs: sed satis videt̄ sufficere ꝙ

9 appareat delictum fuisse cōmissū. †Tertio corroborant̄ iā dicta q: dato sine ꝑiudicio ꝙ facta nō taliter precesserit ꝙ cōitas astringeretur: tñ videtur ꝙ astringatur rōne subsecute ratificationis. Nā qui ratificat delictū cōmissum cēsetur ipse deliquisse adeo ꝙ astringitur ex delicto. c. cū ad sedē. in fi. de resti. spo. ibi ratam habuit spolia. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi arma. per Inno. ⁊. d. Ant. de but. in. c. granē. de sñia excō. Bar. in. l. aut facta. §. fi. de penis. rati eī habitio mandato cōparatur. l. fi. C. ad mace. ⁊. c. ratihabitio. de reg. iur. in. vj. ⁊ cōstat ꝙ mandās tenetur ex delicto. d. §. deiecisse. ⁊. d. c. cuꝫ ad sedē. ⁊. l. non solū. §. qui mādato. de iureiur. ⁊. c. mulieris. de sñia excō. cū si. cum ergo instrumento publico dicatur ostendi ꝙ cōsilio solēniter cōgregato oēs ratificauerūt videtur ꝙ ex tali ratificatione astringatur ad penam vniuersitas ipsa cum ipsum concilium re-

10 presentet totam communitatem vt dictum est. ¶ †Tamen predictis nō obstantibus. cōtrariam sñiam arbitramur magis iuri cōsentaneā et quidē satis alienā a magna hesitatione: pro cuius rei veritate eliciēda premittendū duxi ꝙ concilium ciuitatis vel terre eatenus representēt communitatem ⁊ obligant illam quatenus se extendit potestas eis concessa vel generaliter si simpliciter ⁊ absolute: ⁊ sic generaliter sunt prepositi ad regimen ciuitatis vel terre vel specialiter si est eis limitata potestas concessa. limitata eī causa limitatum producit effectum. l. cancellauerat. ff. de his q̄ in testamento delen. ⁊. l. limitatis agris. ff. de acqui. rerum do. cum simili. non ergo simpliciter ⁊ absolute est verum ꝙ concilium communitatis representat cōmunitatem: sed ita demum quatenus ⁊ eo mo-

do quo sunt deputati vt presint cōmunitati: ita sumitur ex verbis glo. in. d. §. refertur. ⁊ ita etiā vult Barto. in. d. l. aut facta. §. fi. ante medium. versi. quedam sunt. vbi premittit ꝙ vniuersitas proprie non pōt cōmittere homicidium ⁊ hmōi. et formaliter subdit. Sed dicitur cōmittere improprie ꝑ suos rectores quibus ciuitas cōmisit per sua statuta. l. j. in fi. cū. l. sequēti. de acqui. pos. ⁊ de seruis vniuer. l. j. Et subdit ita intelligi glo. l. metum. §. aïaduertendū. ff. qđ metus cā. cū glo. sua. ⁊. l. aliud. §. refert̄. de reg. iur. Et sic vult Bar. qđ homicidia ⁊ similia delicta ita demū afficiūt vniuersitatem qñ fiūt ꝑ eos qui ex forma statutorū representāt cōitatē. qđ ⁊ vr̄ velle glo. in. d. §. refertur. quatenus loquitur de gestis ꝑ eos qui presunt ciuitati ⁊ deputati loco totius ciuitatis. ⁊ ita intelligenda est glo. in rubri. C. que sit long. cōsue. dū loquitur de populo vel cōcilio qđ

11 eius vicē repñsentat. †Ponēdo relatiuū quod stat limitatiue put est de sui natura qñ sine copula. l. ea tamen adiectio. ff. de leg. ij. vñ conciliū eatenus obligat vel afficit vniuersitatē vel eius gesta censentur gesta vniuersitatis quatenus sunt deputati vt vniuersitati presint ex forma. s. statutorū vel consuetudinis: ⁊ sic quatenus vniuersitatis dicto modo vices gerit: non al's: prout ⁊ suadet vis vocabuli: q: aliud est consulere aliud est disponere vt est de se notissimum. ⁊ facit regula nullus ex concilio. in. vj. sed in dicta terra mōtis sancti statuta dant ptātem concilio sub forma limitata. s. quando partitū mittitur ad bussulas ⁊ fabas ⁊ obtineat̄ ꝑ duas partes interessentiū: ⁊ exprimitur in statuto ꝙ quicquid ꝯtra formā predictā fieret non dicat̄ gestū ꝑ vniuersitatē ⁊ non valeat nec teneat: vult ergo statutū ꝙ conciliū non gerat vices cōitatis ⁊ non presit ipsi vniuersitati nisi qñ in concilio seruat̄ illa forma. Et ex quo lex municipalis in hac parte clare loquitur non est in dubiū reficādū iuxta. l. illā. vsi. de modo. C. de colla. ⁊. l. ancille. C. de furtis. cū itaq; non fuerit seruata illa forma: q: partitum nō fuit missum ad bussulas ⁊ fabas. Cōstat ꝙ non fuit tale conciliū qđ representet ipsam vniuersitatē ⁊ ꝙ eius gesta censeantur gesta vniuersitatis merito concludendū restat ꝙ gesta per tale concilium non facit vniuersitatem incidere in penam neq; delicta perpetrata per tale conciliū cēsentur delicta cōmissa ꝑ vniuersitatē predictā: ideo dicta vniuersitas non est condēnanda ex delictis ꝑ ipsum cōciliū ꝑpetratis seu

12 ꝑ homines de concilio. †Qđ et scdo dicendū est: ex eo q: dictū conciliū non fuit solēniter cōgregatū. Nā dꝫ conciliū conuocari auctoritate magistratus prout solēt esse presides seu potestates locoꝝ vt no. Bart. ꝑ tex. ⁊ glo. ibi in. l. obseruare. C. de decu. lib. x. ⁊ Bart. Bal. et Ange. in. l. nulli qđ cuiusq; vni. nomi. et per Bart. in. l. oēs populi. secunda questione principali. ⁊ in. l. actor. ff. rem ratam haberi. et arbitror ꝙ statuta dicte terre prouideant per quemvel per quos habeat conuocari dictum concilium: et qđ anteꝙ conuocetur concilium illud representans totum populum obtineat prius per priores vel antianos dicti loci vel per concilium reddet̄ prout extra punctum hoc vltimum videtur presupponi: sed dictum concilium non fuit auctoritate magistratus congregatum prout ⁊ patet ex serie ipsius inquisitionis ibi dum dicitur ꝙ conciliuꝫ primo et ante omnia fecerunt sine licentia ⁊ presentia domini potestatis dicte terre contra formam statutoꝝ ⁊ consuetudinis dicte terre. Item non apparet ꝙ prius fuerit facta conuocatio concilij ꝑ illos qui presunt nec ꝙ fuerit prius facta deliberatio per concilium credentie merito tanꝙ non solēniter congregatum non censeatur representare communitatem: et per consequens gesta per tale concilium non censeātur per communitatem gesta. Et idcirco non debeat communitas ex gestis per concilium obligari neq; condēnari. Tertio qđ communitas non possit condēnari propter delicta in inquisitione deducta commissa: vt dicitur per dictum conciliuꝫ dicendum videtur ex eo quia ex probationibus in themate deductis non apparet qđ in concilio fuerit aliquid obtentum seu deliberatum: sed solum presupponitur in themate ꝙ testes deponunt vidisse priores ⁊ consiliarios exeuntes de palatio vbi concilia fieri solent armatos ⁊ vociferantes ⁊c. Et qđ tumultuose iuerūt ad domum Joannis de cānosa vbi erant Petrus saccus ⁊ Persantes qui persecuti persiluerunt muros ⁊c. et per consequens nihil probant quod communicato concilio predicta perpetrauerunt. Nec quod perpetrauerint tanꝙ consiliarij representantes communitatem: sed potius ꝙ predicta tumultuose: et sic ex arrupto non com-

13 municato concilio et eleuato velo perpetrata fuerunt. †Ad hoc autem vt vniuersitas ex gestis per homines vniuersitatis teneatur requiritur ꝙ fuerint gesta cōmunicato concilio prout formaliter vult Barto. in. l. aut facta. §. fina. ff. de penis. et idem in effectu vult in. l. sicut. §. si quid vniuersitati. ff. quod cuiusq; vniuer. no. vbi hoc firmant Ange. et Pau. de cast. qđ et videtur velle Joan. and. in. c. felicis. §. ciuitas. de penis. lib. vj. qđ et est de mente glo. in. d. §. refertur quatenus vult quod ad hoc vt populus obliget̄ requiratur ꝙ populus ad sonum campane congregetur et interueniant due partes populi ⁊ maior pars consentiat: et sic simul idē ſentiat non quilibet suo motu faciat: et licet glo. in. d. §. si quid vniuersitati de hoc dubitauerit ⁊ relinquat indecisum et videatur inclinare in contrariam

in contrariã partem ex quo vltimo loco illam recitat tamẽ magis
standũ est opi.gl.in.d.§.refertur. vbi videtur eligere alterã partẽ.
Et maxime: quia vltima allegatio glo.in.d.§. si quid vniuersitati
nõ fundatur bona ratione dum dicit ꝙ vniuersitas nihil aliud est
quam homines de vniuersitate: quia immo aliud est vniuersitas
aliud homines de vniuersitate.l.intantũ.§. vniuersitate.ff.de rerũ
diui.⁊.l.sed si hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius vocã.prout no-
tant doct.in dictis iuribus.et Bar.in.d.l.aut facta.§.fi. ꝙ ⁊ patet
quia homines vniuersitatis possunt omnes de se excõmunicari vt
est notissimũ:quia animas habent: ⁊ tamẽ ipsa vniuersitas nequit
excõicari:quia anima caret vt est expressum in.c.romana.§.vniuer
sitatis.de sen.excõ.lib.vj.⁊ probat Bar.in.d.l.aut facta.§.fi.alia ra
tione qd aliud est vniuersitas: aliud homines vniuersitatis vt ibi
per eum:potest autem dici pro aliquali cõcordia predictorũ ꝙ aut
omnes simul cõueniunt.licet non solẽniter conuocati: sed quilibet
suo motu ⁊ aliquid oẽs faciunt. et tunc censeatur gestũ per cõmu-
nitatem:⁊ hoc casu ꝓcedat glo.in vlti.allega.in.d.§.si quid vniuer
sitati que loquitur per vniuersalẽ quilibet de vniuersitate.et Bal.
ibi quatenus ex illa glo.no.ꝙ vbi sunt oẽs de vniuersitate ibi cen-
setur esse vniuersitas:licet nõ sint ibi de mãdato superioris vel pul
sata cãpana.⁊ sic loquitur per vniuersalẽ omnes quasi secus velint
glo.⁊ Bal.si non sunt omnes q̃uis sint forte due partes ⁊ vltra ho
minum de vniuersitate iuxta illud vulgatum qui omne dicit nihil
excludit.c.solite.in fi.de maio.⁊ obe.⁊ cañ. si romanorũ.xix.dis.⁊.l.
iulianus.ff.de lega.iij. ⁊ ita formaliter ⁊ specifice determinat Bar.
in.d.l.obseruare.C.de decurionibus. dicẽs ꝙ si omnes de collegio
vel vniuersitate nõ solẽniter cõgregati sunt p̃sentes valet consiliũ.
et sic gesta in tali consilio seu vniuersitate eam vim habent quã ha
buissent si consiliũ fuisset solẽniter conuocatũ ⁊ assignat rationem:
quia nemo est qui ledatur secus al's dicitur qñ sententia vel alius
actus explicatur per iudicẽ in presentem.licet non citatũ vel aliter
ad hoc requisitũ vt per Bar.in.l.j.ff.de in ius vocã.et per Jo.and.
in.c.fi.de elec.in.vj.secus aũt subdit Bar.in.d.l.obseruare si aliqui
sunt absentes. nam tunc non valet consilium: quia si illi absentes
fuissent vocati fortasse venissent.et forte traxissent p̃sentes in eorũ
sententiam. arg.l.sicut.ff. de arbi.ꝭm eum. Itaq3 dicte opiniones
possunt cõcordari per hunc modũ vz ꝙ vbi vniuersitas est solẽni-
ter cõgregata si interueniunt due partes ⁊ maior pars presentium
aliquid cõmunicato consilio gerit illud censeatur gestũ per totum
collegiũ seu vniuersitatẽ secus si nõ sit solẽniter cõgregatum colle-
gium vel vniuersitas vel cõmunicato cõsilio non fuit gestũ si vero
omnes de vniuersitate sunt in aliquo loco licet nõ solẽniter cõgre-
gati ⁊ omnes aliquid faciũt licet forte nõ appareat ꝙ cõsilia cõmu
nicauerint:tamen censeatur gestũ per ipsam cõmunitatem ex quo
quilibet fecit ⁊ quilibet consensit ⁊ sic nemo est qui ledatur ⁊ nemo
est qui discordet sentẽtia ⁊ per cõsequens dicte rationes Bar. tra-
huntur ad hũc casum secus forte si oẽs conuenerint et maior pars
seu due partes vel plures aliquid nõ cõmunicato cõsilio gesserint:
quia tunc si consilia cõmunicassent ille qui non cõsensit induxisset
forte alios in suam sententiã ⁊ sic militat eadẽ ratio que militat in
absente:⁊ ista cõcordia ⁊ cõsideratio est equissima ⁊ cõcordãtur scri
pta omniũ qui merentur in hmõi allegari:auctoritatẽ autẽ Joan-
nis de milis nunq̃ vidi in scholis neq3 in curijs iudicũ neq3 in cõsi-
lijs seu disputationibus allegari:nec ab aliq̃bus recitari:ideo licet
ipse aliter cõsideret non puto magnifaciendũ vbi vigent auctorita
tes glo.⁊ docto.qui sunt maxime auctoritatis: ⁊ maxime cum non
moueatur vrgẽti ratione: solũ enim mouetur ex ratione omnibus
nota ꝙ gesta per maiorẽ partem censentur gesta ab omnibus.d.l.
ꝙ maior.⁊.d.§.refertur.que quidem ratio.⁊ glo.ibi ⁊ doct. erat no
tissima:nec est bona intelligentia quã ipse dat ad illam glo.nam ex
quo tex.simpliciter loquebatur ⁊ glo.supplet ꝙ procedit si pulsata
campana ⁊c. conueniunt due partes et maior pars consentit satis
aperte vult ꝙ al's non procederet ille tex.arg.c.nõne. de presump.
et.l.si quis ex argentarijs.§.prohibet. de edendo.cum simi. vulga-
ribus ⁊ cumulat dicta glo.ista duo requisita.s.ꝙ precedat legitima
conuocatio et ꝙ cõueniant due partes: ⁊ secundũ requisitum con-
stat ꝙ est necessariũ ⁊ non requiritur in signũ vt censeatur gestum
nomine vniuersitatis:nam si non interessent due partes et omnes
interessentes exprimerent se facere nomine vniuersitatis non pro-
pterea censeretur factũ ab vniuersitate.d.l.nulli.⁊ seq.cum concor.
ergo similiter censeatur et primũ esse requisitum necessarium non
autem in signũ ⁊c. secundũ mentem illius glo. arg.l. iam hoc iure.
de vulga.⁊ pupil.cum cõcor.⁊ maxime quia alia iura requirunt qd
collegia solẽniter cõgregentur maxime in.d.l. obseruare. si autem
sufficeret qualitercunq3 essent coadunate due partes collegij vel
vniuersitatis frustra requireretur ꝙ solẽniter mandato superioris
in curiam seu in loco cõsueto coadunarentur prout hec omnia re-
quiruntur vt patet ex.s̃.dictis ⁊.j̃.dicendis. Et licet forte specifice
non reperiatur in iure qd requiratur ꝙ cõmunicato consilio gesta
fuerint prout dicit prefatus doct.⁊.§.si in sepulchro allegatus per
Barto. loquatur in pluribus nõ facientibus vniuersitatem quod
quidem indubie fatendum est licet non sua ratione:tamen ille tex.
satis vrget pro sententia Bar. quatenus probat ꝙ si plures cõmu
nicato cõsilio aliquid gerũt tanq̃ censeatur vnum factũ ⁊ simul ab
omnibus vnus soluente alij liberante. Et quãdo a quolibet est fa-
ctum ꝓprio motu nõ censetur factũ ab omnibus simul sed a quoli
bet de per se:ideo vno soluente alij nõ liberãtur:vnde pari ratione
non censeatur factũ ab vniuersis id qd fit a maiori parte non cõmu
nicato cõsilio: sed proprio motu dato ꝙ due partes sint presentes
et omnes vel maior pars presentiũ actum faciunt:ideo lex allegata
per Bar.satis probat eius dictũ: licet nõ loquatur in actu vniuer-
sitatis:nec diceret Bar. ꝙ ibi vniuersitas puniatur. sed nititur ex
ratione tex.et in iure procedit. argu.de similibus ad similia.l. non
possunt.ff.de.ll.⁊.c.inter ceteras.de rescrip. item prout dicit prefa
tus doc.ꝙ quando precedit cõuocatio per sonũ campane est signũ
ꝙ nomine vniuersitatis actus geritur:ita dato qd eius opi.proce-
deret quando appareret actũ gestum fuisse nomine cõmunitatis:
tamẽ saltẽ requiratur ꝙ cõmuni cõsilio gestũ sit vt nomine cõmu-
nitatis gestũ censeatur.et quãdo proprio motu quilibet gerit cen-
seatur quilibet de per se gessisse ⁊ sic nomine vniuersitatis: ⁊ hoc sa
tis suadet ratio naturalis quã solã sufficit allegare etiã ad causarũ
decisionẽ.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tu. ⁊ hoc satis persua
deri posset etiã quãdo omnes cõuenissent in eodẽ loco: vbi autem
non omnes cõuenerint:sed due partes tunc procedat opi.Bar. et
doct.ꝙ nõ obligetur nec cõdemnari debeat vniuersitas nisi cõmu-
nicato cõsilio faciãt licet forte presupponeretur ꝙ factũ fuerit no-
mine cõmunitatis:⁊ nisi precesserit legitima cõuocatio ⁊ hanc par
tem firmat Bal. in suo quodã repertorio qd vidi intitulatũ aureũ
repertoriũ Bal.in verbo vniuersitas in quo sic ad literã inquit vni
uersitas an possit delinquere.⁊ per cõsequens puniri vide glo.in.l.
sicut.in verbo debetur ꝙ cuiusq3 vniuer.no.iuncta glo.que est in.l.
aliud.§.refertur. de reg.iur. que simul iuncte dicũt veritatẽ in hoc
vide.s̃. in verbo ciuis.in.j.q. vniuersitas ad hoc vt delinqueret et
sic possit puniri de maleficio cõmisso requirũtur tria primo ꝙ pul-
setur campana seu tuba vt vniuersitas cõgregetur. ꝭm glo.not. in
l.sed ⁊ si ex dolo.§.j.in glo.possunt.ff.de dolo.secũdo ꝙ si cõmuni-
catum consiliũ inter omnes de vniuersitate glo.est no.in.l.sicut.in
glo.debetur.in fi.ꝙ cuiusq3 vni.nomine. ¶ Tertio qd omnes con
gregentur in loco solito ⁊ cõsuetudo vt tex.not.in.l.vlt.C.de lega.
lib.x.sed an poterit puniri ista vniuersitas cõmisso delicto corpo-
raliter Inno.in.c.graue.de sen.excõ. videtur dicere qd nõ ratio est
ne innocẽtes pro nocentibus puniãtur: sed bene pecuniariter põt
puniri precedẽtibus illis tribus ⁊ hoc etiã videtur sentire ipsemet
Inno.qui dicit ego non cõdemnarẽ vniuersitatẽ sentẽtia excõmu
nicationis ratione predicta potest respõderi ꝙ interdũ quis puni
tur sine culpa nõ tamẽ sine causa.arg.eorũ que no.in.c.ij.de consti.
sed nũquid sufficerẽt due partes ipsius vniuersitatis ꝙ cõsentiant
in hoc futuro delicto cõmittẽdo glo.in.d.l.aliud.§. refertur. dicit
qd sic ꝭm illam glo.indistincte poterũt puniri:licet nõ indistincte
cõsenserint omnes postq̃ maior pars cõsensit Fran.de pisis dãnat
glo.illam dicens nõ bene dicere qm̃ in his que fiunt contra dispo si
tionem iuris cõmunis aut cõtra.l.oportet ꝙ oẽs cõsentiant nemi-
ne reluctante tex. est no.ad hoc. in aut.de defen.ciui.§. interim ibi
nemine reluctante cum aũt delinquere sit cõtra dispositionẽ iuris
et expresse cõtra.l.ergo cõcluditur ꝙ omnes nemine discrepãte ha
bent cõsentire cassata opinione illius glo.illi autẽ qui non cõsense-
runt in delicto nullo modo puniũtur ⁊ hoc etiam vult concludere
Inno.in.d.c.ij.in fi.⁊ hoc vltimum tenuit etiam Gui. de cu.in.l.de
quibus.de.ll.ver. sed pone qd populus allegat pro casu tex.d.aut.
de defen.ciui.ad finẽ.⁊ idem voluit in.l.iubemus. de sacrosan.eccl'.
allegat.l.totiẽs.de colla.⁊.l.j.§.j.de magist.cõuen.⁊ dictũ in auten-
tica nec leuis est tantorũ virorum auctoritas licet in hoc solo non
me fundarẽ sed bene in precedenti fundamẽto ꝙ nõ puniatur vni
uersitas ex delicto qd non cõmunicato cõsilio est cõmissum. Quod
fundamentũ firmat etiã Bal.in.d.l.metũ.§.animaduertendũ.ff.ꝙ
metus causa.distinguendo inter vniuersitatẽ in qua sunt oẽs doli
capaces quo casu Bal. cõcludit ꝙ si cõmuni consilio omnes delin-
quunt collegiũ seu vniuersitas delinquit ⁊ vere aut est talis vniuer
sitas in qua nõ sunt omnes doli capaces vt populus ⁊ tunc quãdo
regimina deputata delinquũt cõsilio solẽniter cõgregato tunc in-
terpretatiue delinquit totus populus ꝭm eũ qui in primo mẽbro
requirit cõmunicatũ consiliũ fortius requireret in secũdo:⁊ ponde
randum est ꝙ sentit ꝙ populus nõ delinquant nisi delinquãt regi
mina deputata ⁊ sic sentit ꝙ ppl's per se nõ delinquat qd ⁊ conclu-
dit Bar.in delicto homicidij ⁊ similibus in.d.l.aut facta.§.fi.dans
tamẽ aliam theoricã que in idẽ recidit in effectu cũ theorica Bal.
ꝙ quidem est ponderandũ ad id qd allegatur ꝙ ipse populus deli
quit:quarto hec pars clarissime deducitur quia ex deductis in pũ-
cto nullatenus ꝓbatur delictũ in inquisitione deductũ.nam inten
tatur delicta fuisse cõmissa per cõciliũ. nec aliquis testis attestatur
aliquid fuisse deliberatũ vel obtentum in cõsilio quinimmo nobis
extra punctũ asseritur ꝙ immo probatũ est ꝙ nõ fuit in cõsilio ali-
quid obtentũ nec deliberatũ sed si q̃d actũ ⁊ tractatũ fuit in cõsilio
fuit ratiociniũ mixtim inter cõsiliarios ⁊ alios:⁊ maxime non fuit

aliquatenus deliberatū ꝙ dictū homicidiū cōmitteretur ꝙ ⁊ verisi
mile est: quia presupponitur esse ꝓbatū pro parte dicte cōitatis ꝙ
dicti homines dicte vniuersitatis voluerūt ponere dictū Persan
ctem in manibus socij militis ⁊ demū in manibus ptātis. Ex qbus
demōstratur ꝙ nō exiuerūt palatiū animo suspēdendi dictū Per
sanctem prout suspēsus fuit: nec aliquo modo ꝓbatur ꝙ cōsiliū su
spendiderit vel occiderit dictū Persancté nec ꝙ aliqđ maleficium
cōmiserit: nam solū probatur per testes qđ viderūt priores cōsilia
rios ⁊ quasi totū populū exeūtes de palatio armatos ⁊ vociferan
tes arme arme carne carne: ⁊ fecisse pulsari campanā ad rumorē: ⁊
ꝙ tumultuose iuerunt ad domū Joānis de cannosa vbi erant Pe
trus saccus ⁊ Persanctes insecuti prosiluerunt muros dicte terre.
Profecto ex his attestationibus nō probatur cōsiliū delictū aliqđ
perpetrasse: tum quia nō sub forma cōsilij nec tanꝙ cōsiliarij repre
sentātes cōmunitaté aliquid gerebāt nec in loco solito fieri cōsiliū:
sed recedētes de solito loco tumultuose nō more cōsiliariorū mixti
cum residuo populi cūcta gesserūt: ex quibus deducit̄ ꝙ nō censen
tur gesta vt a cōsilio representātē populū: sed magis vt ab eis tāꝙ
ab alijs de populo: ex eo quia nō magis illi de consilio quam alij ea
perpetrabātur tum ratione loci cum cōsilia non exeūdo de palatio
vel extra palatiū: sed intra palatiū ex cōsuetudine fieri soleant vt ⁊
patet ex ipsis testium attestationibus: ⁊ ex forma statuti. Item ra
tione adiuncti quia predicta cōsilia non solent mixtim cum alijs po
pularibus celebrari. Item ratione qualitatis cum consilia soleant
mature et grauiter non tumultuose celebrari prout predicta gesta
fuisse attestantur ipsi testes tum maxime quia nō deponunt testes
ꝙ omnes cōsiliarij vel due partes cōsiliariorum interuenerint: sed
solū deponunt ꝙ viderunt cōsiliarios exeūtes armatos nō dicunt
omnes vel duas partes omnium sed indefinite loquūtur consilia
15 rios. † Que indefinita pluralis locutio verificatur in duobus. l. in
ter illam. §. fi. de verb. sig. ⁊ c. pluralis locutio. de reg. iu. in. vj. itaqꝫ
dicta verba testiū vera essent si duo tātū cōsiliarij exiuissent armati
⁊ vociferassent. Ideo nō probant duas partes cōsiliariorū interue
nisse prout requiritur ad esse cōsilij. d. l. nulli. cum cōcor. Ideo talis
probatio nō releuat: quia probatio debet necessario cōcludere. c. in
presentia. de proba. l. nō hoc. C. vnde legi. Et licet indefinita qnqꝫ
eqpolleat vniuersali iuxta. l. iulianus. de leg. iij. ⁊ c. solite. de maio.
⁊ obe. cum cōcor. Tamē nō equipollet de necessitate: ideo nō cōclu
dit necessario prout cōcludere debet probatio vt dictū est. item nō
equipollet vniuersali qñ determinat personas ⁊ est materia odiosa
seu stricte interp̄tāda prout cōcludit Bar. in. d. l. si pluribus. cuius
theoricas approbat Imo. ibi igitur cum simus in materia penali
et odiosa iuxta regulam in penis in. vj. ⁊ in verbis testium que sunt
interpretāda contra habenté probare qui debet necessario ⁊ cōclu
denter probare dicendū est indefinitā non equipollere vniuersali.
Preterea indefinita equipollet vniuersali ex humanitate non de
rigore verborū. l. si seruitus. ff. de serui. vrb. predi. ⁊ per Bar. in. d. l.
si pluribus. ⁊ Imo. ibi. ⁊ Rapha. fulg. in. l. iurisgentiū. §. sed si frau
dandi. de pactis. Sed nō esset humanū ꝙ ex hmōi dubia et indefi
nita locutione testiū vniuersitatis cōdemnaretur iuxta. l. absenté.
ff. de penis. merito dicte attestationes nihil releuant quo ad hoc.
16 ¶ † Nec ob. ꝙ deponūt ꝙ quasi totū populū exeunté viderunt ⁊c.
quia rñdetur ꝙ non est deductū in inquisitione delictū populi: sed
delictū cōsilij: ideo nō potest ferri sentētia sup delicto populi cum
debeat esse conformis libello. l. vt fundus. ff. cōi diui. ⁊ c. qualiter ⁊
quādo. de accu. ⁊ c. licet hely. de symo. ꝙ procedit nō solū vbi ordi
narie proceditur sed etiā vbi sine strepitu ⁊ figura iudicij: et sic citra
solēnitates iudiciarias prout satis est expressum in cle. sepe. de ver.
17 signi. † Ité populus est quoddā corpus imaginariū ꝙ nō videtur
nec facili discursu ex his que vidētur pōt discerni ꝙ totus vel quasi
totus populus interuenerit: nam in istis magnis vniuersitatibus
particulares cōiter nō habent distinctā notitiā de oibus qui sunt
de vniuersitate ⁊ numero omniū qui sunt de populo: ⁊ visa multi
tudine tumultuāte similiter nō facili discursu innotescit quot sint
et qui sint oēs tumultuātes: ⁊ si de his nō habetur notitia non pōt
deponi an totus ppl's vel quasi totus interuenerit: ideo in hoc ꝙ
totus vel quasi totus populus interuenerit nō cadit in simplicem
sensum testis: ex quo vt dixi istud corpus vniuersale populi nō vi
detur nec visa multitudine cōglutinata pōt de facili discerni quot
sint ⁊ qui deficiāt ⁊ an totus vel quasi totus sit populus: ideo si nō
reddatur aliter causa sciētie nō probant testes per ea que habētur
in. c. cum causamqꝫ. extra de testi. et per Bar. in trac. de testi. in quā
pluribus locis: preterea ⁊ ipse populus nō fuit solēniter cōgrega
tus prout requiritur: vt. s. deductū est: quia nō de mādato superio
ris magistratus nec ad sonū tube vel campane prout requiritur vt
iam dictū est nō repeto nec refert ꝙ campana pulsauit quia nō di
citur ꝙ campana pulsauerit ad vocationē populi sed ad rumorem
quasi ad faciendū tumultū itaqꝫ nō fuit solēnis cōuocatio populi
nec etiam fuit cōmunicatū consiliū sed tumultuose ⁊c. prout et hec
requirūtur: vt. s. deductū est: nec apparet ꝙ maior pars consense
rit: nec deducitur ꝙ scirent ad quid incederent. saltē oēs vel maior
pars: nam plerunqꝫ contingit ꝙ cōmuniter homines currunt ad
rumores ⁊ nesciunt ad quid agendū et docet hoc experiētia que est
rerū magistra. c. quā sit. in prin. de elec. lib. vj. ⁊ c. statutū. eo. titu. in
prin. ⁊ a solitis bonū est. ar. l. neqꝫ natales. cum glo. ibi ⁊ Bal. C. de
proba. ⁊ l. fi. C. de fideius. glo. in. l. j. C. de arbi. cum infinitis si. vnde
in hmōi maximis nō debet ascribi vniuersitati ⁊ populo gesta per
homines de vniuersitate nō cōmunicato cōsilio: quia licet due par
tes populi tumultuose interfint non propterea patet de consensu
maioris partis in delinquēdo: nam pleriqꝫ possunt de facili inter
esse causa videndi ⁊ cognoscendi quid agatur: nec testes super hoc
cōsensu maioris partis aliquid deponunt: et licet fere oēs fortasse
occurrerint nō sequitur ꝙ maior pars presentiū actualiter delique
rint: ꝙ nec quidē verisimile est: nec solitū ꝙ ad capiendū vel fugan
dum duos homines maior pars vnius populi actualiter operetur.
Nec quicꝙ apparet de cōsensu maioris partis: ⁊ si dicatur apparet
ex verbis ⁊ signis. Nam testes deponūt ꝙ erant armati ⁊ vocifera
bant arme arme carne carne ⁊ facto verbisqꝫ datur voluntas intel
ligi per iura vulgaria: respōdetur ꝙ nō est aliquo pacto verisimile
ꝙ omnes essent armati maxime exeuntes ex palatio cū omnes nec
maior pars verisimile est ꝙ arma tenerēt in palatio: sed solét arma
teneri domi: itaqꝫ testes deponētes vidisse priores ⁊ consiliarios ⁊
fere vniuersum populū exeuntes de palatio armatos non debent
intelligi ꝙ viderint omnes armatos: et sic in hoc illa indefinita et
illud plurale armatos nō equipollet vniuersali. Et per cōsequens
verificatur si multi etiā si non essent maior pars fuissent armati: et
similiter idem dicendū est circa illud participiū vociferātes: ⁊ cum
hmōi indefinita pluralis expressio non inferat in omnes successiue
nec in maioré parté infertur ꝙ nec delictum aliqđ maioris partis
populi est probatū. Et si ꝙ delictū populi resultaret esse probatū
puta assumptionis armorū tumultus et insultus ꝙ tamē negatur
ex multis. s. deductis. Tamē nullatenus probatur ꝙ populus vel
cōsiliū homicidiū perpetrauerit: quia licet testes deponāt ꝙ vide
runt priores cōsiliarios ⁊ quasi totū populū exeuntes ⁊c. Et quod
iuerunt ad domū vbi erāt Petrus saccus ⁊ Persanctes ⁊ illi inse
cuti prosilierunt muros ⁊ sic hactenus cōtinuant eundē sermoné.
Tamē postea non cōtinuant sermonē dicendo ꝙ ceperūt Persan
ctem ⁊ suspenderūt: sed deponūt ꝙ postea viderunt captū dictum
Persanctem ⁊ vulneratū in ventre ⁊ dictū Persancté ita captum
fuisse ductū ad palatiū et ibi suspensum nō deponunt captum vel
vulneratū vel suspensum a prioribus vel a cōsiliarijs vel a pp'lo seu
maiori parte predictorum: quinimmo interrogati quis vulnerauе
rit dicūt se nescire. Item interrogati quis suspenderit dicūt se ne
scire. Itaqꝫ luce meridiana clarius est ꝙ ex dictis attestationibus:
nec captura nec vulnus nec homicidiū probatur fuisse cōmissa per
populū vel representantes ipsum populū seu vniuersitatē. Ex his
certo certius est ꝙ nullo pacto est sufficiēter probatū aliquod deli
ctum esse cōmissum per dictam cōmunitaté vel per representantes
ipsam cōmunitaté. ⁊ per cōsequens deficiente probatione venit cō
18 munitas omnino absoluēda. ¶ † Nec obst. si dicatur immo venit
condemnanda: quia probatur per instrumentū publicū ꝙ consilio
cōgregato in aduentu dñi iudicis omnes approbauerūt ⁊ ratifica
uerunt gesta cōtra dictū Persancté: et idem videatur probari per
vnū testem: ⁊ per cōsequēs ratione ratificationis cōmunitas tenea
tur pro dictis delictis: quia multiphariā respōdetur ꝙ dicta ratifi
catio nō afficit dictam cōmunitaté: quia nō est seruata forma que
requiritur vt consiliū representet cōmunitaté: quia nō fuit missum
ad bussulas ⁊ fabas ꝓut requiritur vt superius deductū est: loqui
tur enim statutū illud generaliter in omnibus ꝙ gesta per consiliū
non seruata illa forma nō valeant ⁊ nō censeantur facta per cōmu
nitatem ⁊ in sui generalitate cōprehendit ratificationes prout alia
gesta: ⁊ insup requisita in actu exigūtur in ratificatione. l. bonorū.
ff. rem ratā haberi. ⁊ ibi per Bar. ⁊ voluit Bal. in. l. obseruare. §. fi.
de offi. procōsul. Item nō probat forte dictū instrumentū ꝙ solēni
ter fuerit conuocatum. item nec forte ꝙ interuenerint due partes.
Item nec ꝙ cōmunicato cōsilio prout hec etiā requirūtur vt gesta
in cōsilio obligent cōmunitatem prout. s. seriosius demonstratum
19 est. † Preterea nō asserit instrumētū ꝙ simpliciter ratificauerint.
Sed ꝙ approbauerūt et ratificauerūt detestādo facta illius Per
sanctis ⁊ dicēdo si nō lo auessemo facto lo fariamo: illa quidē gerū
dia detestando ⁊ dicendo qualificant illa verba precedentia appro
bauerunt ⁊ ratificauerūt ⁊ est sensus ꝙ illa ꝓbatio ⁊ ratificatio fuit
per illā detestationē et dicēdo illa verba si nō lo auessemo facto ⁊c.
Quia natura gerundiui in ablatiuo casu est determinare ⁊ qualifi
care verba quibus adijcitur significādo modū ⁊ formā rei vel decla
rando actū verbi seu illum informādo. l. vim facit. ff. ꝙ vi aut clam.
et. l. j. §. si argentū. ff. depo. ⁊ l. j. §. j. ff. que in fraudē creditorū. Et
adeo informat ꝙ quādoqꝫ impropriat verbū ⁊ transformat actum
verbi prout inquit Bald. in. l. falsus. C. de furtis. in. iij. colū. puta si
quis diceret occidit cōsulendo vel fideiussit mandando. Si tamen
al's dispositio vitiaretur resoluitur in aliud verbum separatum
prout inquit Joan. and. in additio. Specu. titu. de libel. concep.
§. iam nunc videndum in prima addi. in casu autem nostro potest
cōmode stare ꝙ approbauerint ⁊ ratificauerint per illa verba licet
non sit

non sit propria ratificatio: quia non sequitur dico si non lo anesse facto il faria ergo ratifico ꝙ non feci sunt enim illa verba cōditionalia et cōditiones non sunt dispositiue.l.si quis sub conditione si quis omissa causa testamenti: item nō sequitur facerem ergo facta ratifico: stant enim hec simul ꝙ aliquis aliū occideret causa se vindicandi vel causa sue tutele:ꝛ homicidiū per alium factū nollet ratificare ne homicidio illaquearetur. ꝛ ꝙ in instrumēto subditur ꝙ omnes alij approbauerūt ꝛ ratificauerūt potest intelligi ꝙ approbauerunt ꝛ ratificauerūt dicta per illos primos cōsiliarios: ita pōt intelligi dictū instrumentū ſm verba relata in themate:ꝛ sic probatio dicti instrumenti redditur in hac parte non cōcludens vel saltē dubia ꝛ per cōsequens non releuat.d.c.in presentia. cum vulgaribus:quia tamē non vidimus formalia verba instrumēti nō magni facimus hoc medium:sed alie responsiones.s.date maxime prima que necessario vrget viget etiam alia clarissima responsio.s.quia ex quo delicta nō fuerunt nomine cōmunitatis perpetrata et ꝙ meo nomine nō est gestum ratificare nō possum.l.si pupilli.§. sed si ego. ff.de neg.gest.ꝛ in regula ratū in.vj.ideo dicta ratificatio nō obstat cōmunitati: ꝛ per hec in effectu sunt sublata omnia in contrarium
20 adducta. ¶†Non em̄ obstat ꝙ gesta per cōsilia obligant cōmunitatem:quia.s.multiphariā multisqꝫ modis est responsum: procedit in his quibus ex iure municipali vel consuetudine representat cōmunitatem. Item vbi consiliū solēniter est congregatū ꝛ interuenerint due partes et ꝙ cōmunicato consilio per maiorē partem deliberetur hec quidem omnia ꝛ singula requirūtur de iure cōmuni:quorū nullum probatur interuenisse in casu isto: vt.s.seriosius deductum est. item ex forma statuti requiritur ꝙ ad bussulas ꝛ fabas obtineatur ꝙ minime factū probatur immo dicitur probatū contrariū ꝙ nec ad bussulas fabas obtentū quin nec aliter sed potius quoddam ratiocinium: nec etiam forte aliquid de occidendo prout etiam.s.seriosius demōstratū: licet probatio ex parte inquisiti non sit necessaria in inquisitione per inquirentē non probata per iura vulgaria. item ꝙ delictū populi non obstet pluribus etiā vijs enucleatum est. tum quia non intentatū sed consilij tum quia non probatur populum totum vel duas partes interuenisse: tum quia nō fuit solēniter cōuocatus.tum etiam quia non cōmunicato consilio que etiam omnia ꝛ singula requirūtur vt populus seu vniuersitas puniatur saltem quando non omnes delinquunt ꝛ tamen nullū ex predictis occurrisse probatur in casu nostro vt latius deductum est.s.ꝛ clare probatū ꝛ maxime quo ad delictum homicidij ꝛ delictū derobationis ꝛ pariter quo ad banimēta que in inquisitione deducuntur quia nullatenus probatur ꝙ vel consiliū vel populus bānimenta fieri māducauerit.item ad auctoritatē Joannis de milis.s.latius responsum quam forte decens fuisset vbi versantur glossarū Bar.ꝛ Bal. auctoritates sed id factū quia dicebatur iudicem in ea plurimum se fundare.auctoritas etiam Ang.in dicto.§. animaduertendū facit pro quatenus in delicto cōsilij ponderat ꝙ cōmunicato cōsilio ꝛ licet dicat ꝙ ex delicto consilij soleat vniuersitas puniri ꝙ quidē in via decisiua non negatur quādo alia requisita cōcurrerent de quibus.s. tamen in casu nostro deficiunt merito nō obstat nec vllo pacto obstat cōfessio syndici:quia licet syndicus fateatur Persanctē occisum nō fatetur occisum a cōmunitate vel a cōsilio representante cōmunitatē ꝛ sic non infertur ad cōdemna-
21 tionem cōmunitatis vt est notissimū. ¶†Nec etiam ob.cōstitutio prouincialis quia dato ꝙ illa constitutio tollat omnē solēnitatem iudiciariam circa ordinē procedendi nō tollit ea que de iure requiruntur ad veritatē inueniendā sed solū que respiciunt ordinē iudiciarium vt clare ostendunt verba constitutionis.s.recitata. fundamenta autem suprafacta pro iuuanda vniuersitate nulla ex parte respiciunt aliquē ordinem iudiciariū nisi forte id qō tacitū fuit qō delictū populi nō fuit intentatū merito quo ad alia media illa constitutio euidenter nihil obstat ꝛ si tolleret illud mediū remanerent alia in quibus potissime fundamur.tamen nec illud tollitur per.d. cle.sepe.de verb.signi. vbi sublatis solēnitatibus ordinis iudiciarij requiritur aliqualis petitio vt sentētia cōformis ferri possit prout ibi est expressum ergo etiam in hmōi causis in quibus omnis ordo iudiciarius est remissus nō debet sentētia esse dissona a petitione: non tamē hoc est magnifaciendū: quia sunt alia fundamēta clara que attingunt veritatē et defensiones facti quas reseruat expresse dicta cōstitutio.Nec dicta cōstitutio quicꝗ tangit quo ad requisita in actibus extraiudicialibus: sed de gerendis in iudicio: quia solū loquitur de ordine ꝛ solēnitate iudiciarij. Nec diceret quispiā ꝙ per dictā constitutionē essent sublate solēnitates que exiguntur in vltimis volūtatibus vel in cōtractibus puta minori ꝛ alia infinita que in gestis extra iudiciū sunt per ius positiuū ordinata. quia verba id nō sonant: ꝛ exorbitātie sunt restringende nō ampliāde.l. ius singulare.l.ꝙ vero cōtra.ff. de legi.ꝛ regula que a iure cōmuni exorbitāt in.vj. al's vnico verbo esset vt ita dixerim vniuersum ius positiuū submersum cōtra.l.si quando.C.de inoffi.testa.insuper ꝙ cōmunitas teneatur ad penā ex delicto cōsilij vel ex delicto maioris partis duarū partiū simul rōuenientiū nō habemus fuisse iure gentiū:sed super hoc disponere positiua iura dūtaxat reperimus: vnde si reduceremus rem ad merū ius gentiū nullū ius possemus adducere quo fundari posset cōdemnatio vniuersitatis etiā si cuncta in inquisitione deducta notorie probarentur:ideo luce clarius est ꝙ dicta cōstitutio nullo pacto refragatur. ¶Nec etiam obstat ratificatio que dicitur fuisse facta per consiliū: quia ad illam etiam pluribus modis respōsum nec enim cōmunicato cōsilio facta: nec ad bussulas ꝛ fabas obtēta:nec verba artant necessario vt ratificatio facta fuerit.Et insuper que nō nomine vniuersitatis gesta fuerunt nequeūt per vniuersitatē ratificari:que omnia.s.seriose dedu
22 cta sunt non repeto.† Nec etiā obstat ꝙ allegatur ꝙ delictū alias remanet inultū ꝙ non decet.d.c.vt fame ꝛ similibus: quia clara est respōsio:qm̄ si non censentur esse cōmissa dicta delicta per vniuersitatem:ꝛ propterea ipsa vniuersitas nō punitur.Nō remanebunt impunita:quia puniētur ipsi delinquētes.l.j.§.j.de magi. cōuen.ꝛ per Inno.ꝛ doc.in.d.c.grauē.ꝛ no.Bar.in.d.l.aut facta.§.fi.ꝛ do. Anto.ꝛ ceteri in.c.dilectus.de symo.insup minus malū foret ꝙ.d. delicta remanerēt impunita quā ꝙ pro eis puniretur vniuersitas non delinquens.arg.l.absentē.ff.de penis.ꝛ.l.sancimus.C.eo.ti.et maxime in hoc casu quo aduersus sceleratissimū hominē multitudo ex immunitate criminū cōmota quodāmodo pro bono publico
13 cōcitata arma assumpsit.† Et iura qnqꝫ permittūt priuata homicidia aduersus grassantes in delictis:vt.l.j.ꝛ per totū quādo liceat
14 sine iud.vin.et in.c. pro humani.in fi. de homi.lib. vj.† Et statuta plerūqꝫ permittunt bānitos impune offendi: vnde licet casus iste nō foret talis ꝙ permitteretur priuatū homicidiū: tamē fuit talis nature ꝙ plurimū debet mitigare mentē superioris ad misericordiam:ꝛ ad relaxandā vel saltem mitigandā penam:non dico cōtra vniuersitatē que mero iure est immunis a pena pro hmōi delictis per iam dicta: sed circa particulares homines qui deliquerūt considerata etiā multitudine delinquētiū. nam vbi est multitudo delinquentium potius opus est misericordia quā punitione.xxiij.q.iiij. non potest.ꝛ cañ.ipsa pietas.ꝛ.ix.q.j.ordinationes.ꝛ.j.q.vij. quotiens.ꝛ no.de tēpo.ordi.c.ij.ibi ob populū hoc tñ respicit particulares super quibus nō cōsultamur:ideo pertrāseamus. Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccxxv.

1 ☞Sorores carnales defuncti an excludāt fratres patrueles ab hereditate dicti defuncti ab intestato.nu.seq.

2 Jus ciuile nouissimū discrepat a lege.xij. tabu.in duobus quo ad modum succedendi.

¶Consilium.ccxxv.

In nomine dn̄i nostri Jesu

1 christi. ¶†Clarissima quidē in iure est presens cōsultatio adeo ꝙ nō videtur ꝙ cōsilio indigeat vbi enim sunt casus legum ibi nullus est dubitationi locus.l. ancille.C. de fur.l. illam.versi.de modo.C.de colla.adeo ꝙ merito dicere possem cōsultanti prout domitius labeo scripsit celso qui eum consuluerat aut te nō intelligo aut stulta est tua cōsultatio.l.domitius labeo.ff.de testi.licet dicta respōsio non cōueniat fieri rustico iuris ignaro qō autē sit clara cōsultatio demōstratur euidenter: nam lege.xij. post suos heredes inuitātur primo loco fratres et sorores cōsanguinei qui sunt fratres carnales ex eodē patre.insti.de leg.agna. succes.§. j.nec alijs agnatis vel cognatis deferebatur eo iure successio donec poterat esse locus fratri vel sorori consanguineis vt est expressum in.l.post cōsanguineos.in prin.ff.de suis ꝛ legiti.ꝛ.l. cōsanguinitatis.C.de legi.here.ꝛ ea ratione eo iure frater ꝛ soror consanguinea qui vel que est cōstituta in scdo gradu excludebat filiū alterius fratris predefuncti qui est in tertio gradu vt est expressum in.d.l. consanguinitatis.in fi. Eo em̄ iure legis.xij.tabularum post suos heredes primi agnati vocabātur.d.l.post cōsanguineos.§.hereditas.ꝛ insti.de legi.agn.succes.in prin.ꝛ.d.l.cōsanguinitatis. ꝛ.l.meminimus.§.sed nec fratrē.de leg.here.Cum itaqꝫ fratres patrueles sint in quarto gradu.l.iuriscōsultus.§.quarto gradu.ff. de gradibus.ꝛ insti.eo.ti.§.quarto gradu. merito eo iure excludūtur a fratribus ꝛ sororibus cōstitutis in scdo gradu.ꝛ maxime cum excluderēt filiū fratris.d.l.cōsanguinitatis fortius filiū patrui: nec lex.xij.tabularum aliter inuitabat mares quā feminas.l.lege.xij.tabularū.C. de legi.here.ꝛ idem est dispositū per ius nouissimū Justiniani.s.ꝙ nō sit differētia inter masculos ꝛ feminas.d.l.lege.xij.tab.ꝛ.l.maximū vitiū.C.de lib.prete.ꝛ aut.cessante.ꝛ aut.seq.C.de legi. heredi.ꝛ ꝙ priores in gradu excludāt vlteriores.in aut.de here.ab intest.veni.
2 in.§.reliquū.ꝛ aut.cessante.et aut.seq.C.de legi.here.† Discrepat autē ius nouissimū a.l.xij.tab. in duobus que nō attingunt casum nostrū.s.q: filius fratris predefuncti vel sororis predefuncte admittitur vna cum fratre supstite:ꝛ quia non facit differentiā agnationis ꝛ cogna.§.nullā.in aut.de here.ab intest.ꝛ in aut.vt fratrū filij. in rubro ꝛ nigro.ꝛ.d.aut.cessante.cū seq. item quia vtrinqꝫ cōiūcti preferūtur cōiunctis ex altero latere tātū.d.§. reliquū.ꝛ aut.itaqꝫ. C.cōia de succes. item in alio ꝙ aliqualiter attingit thema nostrū: quia mater cognata nō vocabatur ad succes.lege.xij.tabu.insti. de suc.cog. in prin.ꝛ insti. ad tertul.in prin. tñ postea fuit varijs iuris dispositionibus vario modo inuitata vt declaratur in dicto titu.

insti. ad tertul. vlti. loco per Justinianū sancitū est ꝙ omnes ascendentes cessantibus descēdentibus admittātur vna cum fratribus vel sororibus vtrinq; coniunctis ad successionem descendentium ceteris exclusis. in aut. de heredi. ab intesta. veni. §. consequens. et aut. defuncto. C. ad tertul. fratres itaq; patrueles prout sunt dicti filij dicti Sanctis qui in puncto dicūtur consobrini videlicet dicti Antonius Angelus Mascius et Rufina sunt omni iure exclusi a successione ab intestato dicte Sancte et dicti Augustini et dicti Hori a dictis Paula ⁊ Rosata sororibus vtrinq; cōiunctis dictorum Sancte ⁊ Augustini ⁊ Hori. Item ex alio capite excluduntur a dicta mea matre dictorum Hori Sancte ⁊ Augustini de quorum successione agitur per. d. aut. defuncto. ⁊. d. §. cōsequens. ⁊. l. in successione. C. ad tertullia. ⁊ insti. eo. titu. §. sed cum antea restat itaq; indubitata cōclusio ꝙ dicti fratres patrueles filijq; dicti Sanctis nullatenus succedere possunt dictis Sancte Horo et Augustino vel alteri eorum: sed ad predictorum Sancte Hori et Augustini successionem vocantur in viriles dicta mea ⁊ dicte Paula et Rosata quelibet videlȝ pro tertia parte per. d. §. consequens. et dicta aut. defuncto. et hec de iure cōmuni non existente aliquo statuto in contrarium: nam si esset foret illud seruandum per. l. omnes populi. de iustitia ⁊ iure. cum concordan. sed consultans mihi asserit quod non extat. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxvj.

1 ☞ Institutus filius vna cum suo filio ⁊ grauatus restituere hereditatem si decederet sine filijs an possit de bonis hereditarijs testari. per totum vsq; ad nu. 7.

2 Institutis pluribus copulatiue inter quos non cadat ordo charitatis seu affectionis et ordo debiti naturalis ordoq; scripture an inuitati videantur ordine successiuo. nu. seq. ⁊. 6.

3 Filij positi in conditione quando videantur tacite inuitati ⁊ quomodo procedat dictū tacitum testatoris indicium quādo superest psona que ex verisimili mente testatoris substitutū excludit. nu. 11.

4 Substitutio facta cum clausula si viueret heres vel non viueret de quo etiam. s. nu. 1. ⁊. 2. an sit referenda ad tempus mortis testatoris. nu. seq.

5 Instituo verbum si plures inuitat an debeant illi plures pariter adiecto verbo terminari. nu. 1.

7 Substitutis in primo loco decedētibus an hereditas deuoluatur ad secūdos substitutos an vero ad piam causam vltimo loco substitutam. nu. seq. vsq; ad fi. consi.

8 Residui appellatione totum continetur.

9 L. quidam testamento proculum quomodo intelligatur. nu. seq.

10 Substitutio facta pluribus sub cōditione si heredes nō erunt non purificatur in aliqua parte licet alter institutus nō esset heres.

11 Substitutus qui excluditur quando superest persona quam dicto substituto pferri voluit testator suo tacito iudicio quomodo procedat dicta consideratio. nu. seq.

12 Instituere potius piā causam ꝙ proprios filios an sit magis vtile testatoris anime.

13 Substitutio facta post mortē institutorū non resoluitur in singularitates quinimmo requirit omniū prius mortē vt habeat locū.

¶ Consilium. ccxxvj.

N nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † Quāq; prima facie videatur dicendū ꝙ dictus Dominicus potuerit testari de bonis paternis prout de bonis proprijs non obstante testamento paterno: quia videtur ꝙ ipse fuerit institutus insolidum et non fuerint instituti filij ipsius Dominici si Dominicus viueret tempore quo deferretur hereditas dicti Pacisangeli testatoris: nam illa verba si viueret videntur referenda ad tempus mortis ipsius testatoris. ⁊ sic ad tempus delate hereditatis in ꝙ tempus confertur ipsa institutio: vnde illa qualitas. s. ꝙ Dominicus nō viueret videtur debere adesse tempore quo hereditas ipsa defertur. arg. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. ⁊. l. ꝙ ait. §. iulianus. ⁊. l. si tuto. §. fi. ff. quod iussu. ꝙ ⁊ secūdo videtur probari ex eo quia Dominicus ⁊ eius filij sunt inuitati per vnicum verbū instituit quod verbum debet eos pariter terminare. s. respectu eiusdem temporis ⁊ respectu eiusdem qualitatis institutionis. arg. l. nam hoc iure. de vulga. ⁊ pup. l. hereditatem. ⁊. l. ꝙuis. C. eo. titu. ⁊. l. in testamento. C. de testa. mili. sed institutio Dominici sine dubio defert hereditatem tempore mortis testatoris et illā defert directo ergo pariter deferre debet ipsis filijs Dominici vt sic pariter eos determinat sed si interpretaretur dicta institutio filiorum ꝙ censerentur instituti etiam si Dominicus viueret tēpore mortis testatoris ⁊ postea ex interuallo decesserit non censerentur inuitati dicti filij eo tēpore quo Dominicus. s. tempore mortis testatoris nec eorū institutio deferret eis hereditatem directo: quia Dominicus superstes fuisset heres insolidum et in cōsequentiam dicti filij non possunt cōsequi hereditatem nisi iure obliquo: quia semel heres non desinit ex dispositione testatoris. ff. de heredi. insti. l. ei qui soluēdo. ⁊. l. post aditam. C. de impu. ⁊ insti. de fideicō. here. §. restituta. et per cōsequens verbum instituit ꝙ est verbum directum ciuile nec facile capit obliquam significationem respectu filiorū ⁊ respectu Dominici staret in directa signi-

2 ficatione. † Tertio hoc idē deducitur ex alio quia videtur ꝙ si filij dicti Dominici fuissent simpliciter vna cum Dominico heredes instituti non adiecta cōditione si Dominicus non viueret censerentur dicti filij Dominici instituti demū eo casu quo Dominicus non viueret tempore delate hereditatis vel al's esset effectus inhabilis ad succedendum vt no. glo. et docto. cōmuniter omnes in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. et posthu. vbi traditur theorica indubitata ꝙ quādo plures instituūtur copulatiue inter quos cadit ordo charitatis seu affectionis ⁊ ordo debiti naturalis et ordo scripture cēsentur inuitati ordine successiuo hoc modo si tempore quo defertur hereditas: primo nominatus reperitur habilis ad successionem ipse solus admittitur alijs perpetuo exclusis: sed vbi tempore quo defertur hereditas non reperitur primo nominatus vel estimabilis tunc admittuntur secūdo nominati: vnde in proposito cum inter Dominicum et eius filios institutos militent dicte tres qualitates: quia inter eos cadit ordinata charitas que primo habetur ad filium ⁊ ex eius persona ad nepotem vt de se patet: ⁊ facit. l. dedit dotem. de colla. bonorum ⁊ ordo debiti naturalis: quia filius solus debet institui quādo superest ⁊ nepotes tunc demum si filius decedit ante mortē testatoris: vt in. d. l. gallus. per totam. ⁊. l. posthumorum. ff. de iniusto testa. cum si. ⁊ cōcurrat etiam ordo scripture ex lectione testamenti apparet ꝙ censerentur dicti filij Dominici instituti si Dominicus nō viueret tempore mortis testatoris: ideo illa expressio si nō viueret interpretanda veniat ex mente testatoris cause subiecte materie. s. quādo nō viueret tempore mortis testatoris quasi censeatur expressum id qd̄ tacite inerat. argu. l. cum quid. ff. si cer. peta. ⁊. l. iij. de leg. j. cum igitur. dictus Dominicus viueret tempore mortis testatoris cessare videtur cōditio sub quo fuerunt instituti dicti filij Domini. ⁊ per cōsequens videtur ꝙ remanserit dicto Dominico plena facultas disponendi dicti testatoris prout de bonis proprijs: ex quo eius filij non censentur hoc

3 casu inuitati. † Nec refragari videtur si dicatur licet ex hoc primo capite ipsi filij nō censeantur inuitati: tamē censeantur inuitati duplici alia ratione. primo quia sunt positi in cōditione in substitutione sequenti facta de filiabus et positi in cōditione censentur ex mente testatoris inuitati. l. lucius. l. ultima. de heredi. insti. et videtur notare glo. in. l. filiusfa. §. cum quis. de lega. j. ⁊ tenuit Old. in. l. j. C. de condi. inser. ⁊ etiam Bal. ibi in lectu. antiqua per pulchras rationes idem vult vt refert Pau. de cast. in. d. l. filiusfami. §. cum quis. ⁊ hanc partem expresse firmat Saly. ibi si liberi positi in cōditione sunt de liberis testatoris. et hoc dicit esse verissimū Ponta. in. l. si cum dotem. in prin. ff. solu. matri. ⁊ al's vidi hoc consultū per dominum Marianum suzzinum de senis qui dicebat se id pluries consuluisse ꝙ plures idem cōsuluerunt nominādo ꝙplures viros famosos ⁊ inter ceteros Rapha. fulgo. ⁊ Pau. de cast. quod etiam tenuisse reperio allegatum Pe. de ancha. in quodam consi. incip. contra Philippam. ⁊ Bal. in consilio incip. Petrus heredem ꝙ ⁊ tenuit licet ⁊ per aliam viam Benedictus de plū. in repeti. in. d. l. si cum dotē. in prin. quia ad hoc respōdetur ꝙ licet multi teneant. d. opi. pro qua facit. l. titia seio tesseram. §. seia. de leg. ij. ⁊ quidā adducunt. l. j. C. de pac. tamen magis cōmunis opi. est in cōtrarium quā firmant glo. in. d. l. lucius. ⁊ ibi Jaco. de are. Ray. de forliuio Cyn. Franci. tigrini de pisis Raphael cu. Franci. de alber. de are. Nico. de neapoli. ⁊ Jmo. ꝙ ⁊ tenuit Joan. and. in additionibus Specu. in titu. de testa. §. j. versicu. questioni. ⁊ Oldra. in consilio ꝙ incipit thema tale est ꝙ ⁊ voluit Bal. post Jo. an. in. l. eam quā. C. de fideicōmissis. in lectura antiqua col. xix. et in. l. cunctos populos. C. de summa trini. xij. col. versiculo venio ad secūdum. ⁊. l. si emancipati octaua oppositione. C. de colla. ⁊ in. l. cum acutissimi. C. de fideicōmissis. ⁊ in. l. pater. de vulga. ⁊ pupil. ⁊. l. ꝙ scitis. C. de bonisq; libe. et in. l. j. C. de cōditio. inser. ⁊ in consilio ꝙ incipit super primo quesito: sic respondeo in ordine mihi. clviij. et in alio consilio incipiē. dubitatur quos gradus: idem tenuerunt Jmo. Pau. de castro et Ponta. in. l. ex facto. §. ex facto. ad trebel. ⁊ Rapha. cuma. ⁊ Jmo. in. d. l. filiusfamilias. §. si cum quis. ⁊ Pe. de anchara. in. c. si pater. in. xij. notabili. de testamentis. lib. vj. ⁊ in. c. in presentia. de proba. versi. x. quero in. c. licet. de voto. ⁊ dicitur idem cōsuluisse consi. xlv. incip. ꝙ cōtra consultū est in consi. cix. incip. pro veriore decisione et in cōsi. cxxv. incip. ponderando. ⁊ Rapha. fulg. in. l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. ⁊ substi. sub cōditione factis dicens ꝙ ita consultum fuit in quodam cōsilio subscripto ab omnibus preclaribus doctoribus italie a quatuordecim annis circa nominando in spem Salyce. Petrus de ancha. ⁊ Zabarellum. Nec etiam videtur obstare quod saltem impeditur facultas distribuendi per dictum Dominicum ex eo quia saltem sunt substitute filie testatricis in casu quo decesserint Dominic⁹ et eius filij sine liberis masculis qui casus euenit quia mortui sunt Dominicus et mortuus est eius filius et liberi masculi non subsunt vnde sine liberis decesserunt: et ideo hodie sunt vocate filie testatoris que supersunt et ideo interim concessa alijs reuocantur per. l. fi. §. finautem sub conditione. C. cōmunia

C.cõmunia de leg. quia ad hoc videtur responderi posse ꝙ censentur substitute heredi et sic si cõtingeret esse heredem Dominicum censeatur facta substitutio ei si ipse decesserit sine liberis: item si forent heredes filij Dominici cẽserentur ipsi rogati sub cõditione si decesserint sine liberis ⁊ sic illa verba si moreretur et si morerẽtur sine liberis masculis referantur singula singulis. ⁊ per consequens cum Dominicus non decesserit sine liberis cum superfuerit vnus filius. l. non sine liberis. de verbo. signifi. ⁊ l. j. de conditio. infertis defecit cõditio si Dominicus decesserit sine liberis ⁊ per cõsequẽs videtur ꝙ defecerit substitutio facta Dominico: substitutio autẽ facta filijs Dominici videtur cessare quia videt eis facta casu quo ipsi sint heredes ex quo ista substitutio de filiabus videtur ꝙ sit fideicõmissaria ⁊ fideicõmissum non potest relinqui ab eo qui non est honoratus. l. ab eo. C. de fideicõ. ⁊ l. sed et si sic. de leg. ij. cũ cõcor. ¶ Sed his nõ obstantibus in cõtrarium arbitror sententiam iuri consonam: nam primo videtur ꝙ filius dicti Dominici censeatur fuisse substitutus dicto Dominico: secundo et hoc clarius ꝙ filie hoc casu censeãtur substitute. ⁊ per cõsequens bona dicti Pacisangeli deuoluta sint ad eos: et ideo heres Dominici teneantur eis restituere dicta bona detractis detrahẽdis ꝙ autem filius Dominici censeatur substitutus Dominico licet superuixerit post mortem testatoris deducitur quia verba illa si non viueret sunt indefinite posita: quia nõ habent specificam relationem ad certum tempus ⁊ indefinita solet equipollere vniuersali. l. si pluribus. de leg. ij. ⁊ ꝙ ibi per doc. ⁊ in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ideo videtur esse perinde ac si dixisset quandocũꝗ non viueret ꝙ est perinde ac si dixisset quandocũꝗ decederet: quo casu esset aperta compendiosa: et licet sit facta per verba directa ciuilia: tamen ex quo fuit facta puberi obliquantur prout voluit glo. in. l. verbis ciuilibus. ff. de vulga. et pup. quã cõmuniter omnes tenent ibi. ⁊ in. l. precibus. C. de impu. et in. l. centurio. ff. eo. titu. ⁊ in. c. raynutius. vbi bonus tex. extra de testi. siue ergo decederent in vita testatoris siue post eius mortem videntur inuitati filij ipsius Dominici eo amplius non viuente. quia verba ita importare videntur: ⁊ hec videtur voluntas testatoris per predicta ⁊ etiam quia eos filios postea posuit in cõditione. Quia negari non potest quin positi in conditione habeant mentem testatoris ꝙ intendat hereditatem suam peruenire post mortem instituti ad eius filios positos in conditione vt est expressum in. d. l. lucius. in fi. et facit optime. d. l. filiusfami. §. cum quis. et glo. ibi. ideo licet al's non interpretetur qδ voluerit eos per illa verba conditionalia inuitare: quia verba id non sonant: tamen quando verba testatoris possunt probabiliter id sonare ꝙ. s. censeãtur inuitati filij positi in conditione talis eorũ positio in cõditione iuuare debet verba precedẽtia vt interpretẽtur inuitare ipsos filios dato ꝙ al's forte aliter interpretarentur: quoniam ex sequentibus precedentia interpretantur et declarantur ⁊ econtra. l. si seruus plurium. §. fina. de lega. j. ⁊ l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. cum similibus. et hoc saltem casu vel simili verificetur opi. illorum qui tenent qδ filij positi in conditione censeantur inuitati a testatore qui sunt multi nõ leuis opinionis: ⁊ alias in terminis. d. §. seio tesseram. ex simili ratione inducitur inuitatio positorum in conditione. Et propterea dicit Barto. in. d. l. centurio. tertia questione principali in vlti. char. ⁊ in. d. l. sed ⁊ si sic. et in. l. codicillis. de vsufr. lega. ꝙ si positi in cõditione sunt onerati censentur inuitati a testatore. et idem firmat Pet. de ancha. in. c. si pater. de testi. lib. vj. not. xij. ⁊ sentit Imo. in. d. l. filiusfamilias. §. cum quis. ⁊ vt quidam referunt idem tenet Rapha. cuma. in. d. §. cum quis. ⁊ in. d. l. lucius. et in. l. hereditas ad statium. ff. de heredi. insti. ⁊ idem post dominum meum tenui in. d. l. ab eo. et tamen si nõ fuissent positi in cõditione licet fuissent onerati non propterea censerentur honorati per. l. ab eo. C. de fideicõ. ⁊ l. hereditas ad statiũ. ff. de heredi. insti. ecce ꝙ eo casu quo ad certum est ꝙ al's non forent inuitati filij: tamen quia sunt positi in cõditione censentur inuitati: eo quia ⁊ alia ratio potest assignari que tamen sola cõstat ꝙ non fuisset sufficiens ad interpretandũ suos filios fore inuitatos vt que singula non prosunt simul iuncta iuuant. l. excusantur. in prin. de excusa. tu. cum cõcor. quãtofortius hoc casu quo verba possunt sola allegatis ibi in glo. id importare. nam dato ꝙ possent etiam recipere aliam interpretationem: tamen quia filij sunt positi in conditione eliciatur illa interpretatio ꝙ censeantur inuitati si eñ in casu al's certo est tante efficacie positio in cõditione ꝙ reddit eos inuitatos multofortius id operari debet in casu al's dubio prout est casus noster. facit etiã quia filie sunt inuitate si filij ipsius Dominici decederent quo casu potest instari ꝙ ipsi censeantur onerati ꝙ si ita est tunc staremus quasi claro per dispositionem. d. §. titia seio tesseram. et auctoritates premissas. Dubitat autẽ Bar. ⁊ dimittit indecisum: an censeatur rogatus heres institutus: an vero ipsius filij post quorum mortem est collata fideicõmissaria substitutio: et quicquid sit in puris terminis Bar. tamen in casu nostro potest probabiliter interpretari ꝙ ipsi filij Dominici censeantur post eorũ mortem rogati restituere filiabus attẽto ꝙ sunt instituti eo modo quo. s. ⁊ ideo ex his omnibus saltem simul iunctis eliciatur cõclusio meo iudicio satis plana qδ dictus nepos fuerit inuitatus a testatore post mortem dicti Dominici.

4 ¶ † Nec ob. adducta in contrariũ. Et primo non ob. prima ratio in contrariũ adducta: quia negatur ꝙ illa cõditio si non viueret referatur ad tempus mortis testatoris: quia conditiones adiecte institutioni vel substitutioni non restringuntur ad tempus mortis testatoris seu ad tempus al's delate hereditatis: nam immo possunt etiã postea purificari immo nõnulle conditiones sunt que nequeũt nisi post mortẽ testatoris purificari vt potestatiue quedã que in vita ⁊ post mortẽ testatoris vt casuales. l. ij. ff. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ l. heres institutus. in prin. de acqui. heredi. nec sumus in terminis. d. §. si extraneus. et similium quia verba illa si viueret nõ determinant verbũ significans delationem hereditatis vel mortẽ testatoris sed determinant verbũ instituit: nec possunt capere illum sensum ꝙ tunc debeant verificari: quia illud erat impossibile et cõtra mentem testatoris qui sciebat eum viuere ⁊ eum instituit.

5 † Nec ob. secũda ratio: quia verbũ illud instituit non potest pariter determinare personam Dominici et personas filiorũ. nam Dominicus fuit institutus pure ⁊ filij sui sub conditione ista diuersitas est ineuitabilis: ⁊ ex hac varietate quia filij sunt inuitati sub generali cõditione si Dominicus non viuet infertur varietas in tempore in qδ est collata institutio vnius ⁊ in qδ est collata institutio alterius: quia pura institutio Dominici est collata in tẽpus mortis testatoris cõditionalis institutio filiorũ est collata in tempus quo nõ viuet Dominicus ⁊ sic si viuit tempore mortis testatoris est collata in posterius tẽpus. et ex hoc successiue causatur alia differẽtia: quia ex quo facta est institutio de filijs post mortẽ Dominici: ⁊ est verisimilis mens testatoris qδ Dominicus interim sit heres insolidũ ⁊ si est heres non potest desinere esse heres ex dispositione testatoris. d. l. ei qui soluendo. ⁊ d. §. restituta. ⁊ facit. l. sed ⁊ si sine. §. papinianus. ff. de inoffi. testa. ideo necessario infertur qδ censetur esse rogatus de restituendo hereditatẽ filijs suis: quia censetur substitutio facta per verba directa ciuilia post mortẽ Dominici prout ⁊. s̄. demonstratũ est: ⁊ patet ꝙ qñ verbum ciuile potest verificari in directa substitutione post aditã hereditatem nõ obliquetur ẜm cõmunem opi. legistarũ ꝗuis cõmunis opi. canᷓ. hodie forte sit in cõtrarium ⁊ nõnullorum legistarum pro quo adducitur pro casu. d. l. precibus. ⁊ d. c. raynutius. non intro illam difficultatem: nihilominus quãdo non potest post aditam hereditatẽ verificari directa substitutio tunc verbũ directũ ciuile relatũ ad tempus mortis substituti obliquatur ẜm omniũ sententiam.

6 ¶ † Nec ob. tertium quia licet quãdo fuissent simpliciter instituti Dominicus et eius filij censerentur inuitati ordine successiuo modo quo in contrarium deductũ est: tamen quãdo filius est institutus pure ⁊ eius filij sunt instituti post eius mortẽ tunc censentur instituti ordine successiuo alio modo cõsiderato: quia filius institutus ⁊ illo adeũte filij censentur per fideicõmissum inuitati per. s̄. adducta pro hac parte maxime cõcurrentibus alijs que. s̄. põderata sunt. Insuper filie testatoris sunt inuitate in casu quo filij decesserint sine liberis masculis: nam sunt inuitati casu quo Dominicus decesserit sine liberis masculis et casu quo filij sine filijs decesserint: ideo ex quo euenit cõditio substitutionis quia filius dominici decessit sine liberis superstitibus duabus filiabus testatoris substitutis restat qδ cessit dies fideicõmissarie substitutionis nec obstant adducta in cõtrarium quia licet substitutio ista fideicõmissaria censeatur facta ab inuitato: tamẽ ille filius censetur inuitatus prout ⁊. s̄. deductũ est. Et dato ꝙ non fuisset inuitatus censeretur Dominicus rogatus restituere hereditatẽ sub duplici conditione vna si ipse decesserit sine liberis alia si eius filij decesserint sine liberis prout notant Bar. ⁊ Imo. in. d. l. centurio. Bal. in. d. l. ab eo. C. de fideicõ. et in. d. l. precibus. penul. col. ⁊ Saly. ibi in. vj. questione col. penul. nec obstat si dicatur ꝙ predicta procedũt quãdo substitutio est facta sub duabus cõditionibus alternatiue cõceptis quia dixerit si ipse aut eius filij decesserint sine liberis ita loquũtur Bar. ⁊ Bal. sed in casu nostro fuerunt due cõditiones copulatiue cõcepte ⁊ ad veritatem copulatiue requiritur vtranꝗ verificari secus in alternatiua. l. si heredi plures. de condi. insti. cum concor. quia respondetur primo ponderando ꝙ Saly. ponit questionem in copulatiue cõceptis dicendo si ipse ⁊ eius filij decesserint sine liberis ⁊ refert Iaco. ⁊ Ray. et sic ex eorũ auctoritatibus: idem dicendum est hoc casu ⁊ merito quia in cõditionibus mens testatoris preualet verbis. l. in conditionibus primũ locum. de cõdi. ⁊ demõ. cum cõcor. Et profecto necui dubium debet esse quin volũtas testatoris fuerit substituendi filias etiam eo casu quo filij decesserint post mortẽ Dominici sine liberis: quo casu necessarium est ꝙ defecerit prima cõditio: ideo si requireretur ꝙ filij decesserint ante Dominicũ sufficiebat cõditio si Dñicus decederet sine liberis: ne ergo frustratoria sit adiectio cõditionis si filij morerẽtur sine liberis intelligatur duplex cõditio ita ꝙ sufficiat alteram euenire: vel sint due substitutiones fideicõmissarie vna facta Dñico si ipse decesserit sine liberis alia facta filijs si ipsi post mortẽ Dominici decesserint sine liberis: ⁊ isto modo referãtur singula singulis: facit quia prout videbitur in cõsequenti questione: licet verba cõditionis adiecte in substitutione requirãt

conditionem verificari in personis plurium: tamen ex mente est locus substitutioni si verificantur in persona vnius si non superest persona que ex verisimili mente defuncti excludit substitutum vt late probabo in sequenti questione: sed in casu nostro nulla superest persona ex verisimili mẽte defuncti habeat preferri filiabus substitutis vt est notissimũ merito sufficit ꝙ purificetur cõditio in persona vltimi decedentis. arg. l. penul. C. de impu. ⁊ l. lucius. §. gaio. ff. ad trebel. ⁊ que habẽtur in. l. heredes mei. §. cum ita. eo. titu. ⁊ in. d. l. penul. Ex his infertur ꝙ ex quo post mortẽ dicti Dominici fuit vocatus per fideicõmissariam substitutionẽ eius filius: ⁊ post mortem dicti filij sunt inuitate dicte filie substitute debet ab heredibus dicti Dominici restitui dicta hereditas dictis filiabus ex psonis earum ⁊ ex persona dicti filij Dominici si sunt eius heredes ab intestato prout est verisimile: detracta tamen legitima vt est clarũ: et de trebellianica potest instari ex quo vltimo loco est substituta pia causa de quo tamẽ ad presens me non intromitto: sed cõcludo ꝙ de toto patrimonio paterno nõ potuit Dominicus insolidum

7 disponere: sed dũtaxat pro parte vt. s. † Restat modo vt deueniam ad scõm cõsultationis articulum: circa quem videtur primo aspectu dicendum ꝙ admittatur pia causa vltimo substituta quo ad portiones filiarum Dominici que decesserunt post mortem filij dicti Dominici. nam ex quo pia causa est substituta filiabus Dominici et filiabus testatoris sub conditione si decesserint sine liberis videtur quod censeatur substituta pia causa cuilibet ex dictis filiabus pro sua portione ita quod mortua vna persona ex pluribus quibus est facta substitutio fideicõmissaria admittatur substitutus in portione illius defuncte: licet alie persone quibus fuit facta substitutio supsint vt videtur tex. in. l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. et in. l. fi. §. filium. de lega. ij. ꝙ maxime videtur procedere quando substitutio fit in tota hereditate: quia tunc magis videtur ꝙ sufficiat conditionem substitutionis purificari in persona vnius. licet verba cõditionis aliter sonant prout ponderat iuriscõsultus in fauorem substituti ꝙ confert ad terminos nostre consultationis in qua quia causa nõ fuit simpliciter substituta sed in residuo bonorũ testatoris vcʒ a decem. flore. s. et sic nõ videtur substituta portione

8 vnius decedentis sed in vniuersis bonis. † Cum residui appellatione etiam totũ contineatur. C. de heredi. insti. l. ij. ⁊ de verb. sig. l. ceterorũ. ⁊. ff. de heredi. insti. l. ꝙ si menius ꝙ saltem procedit si nõ superest persona que ex verisimili mente defuncti excludat substitutum que quidem non videtur superesse in casu nostro ex eo quia substitutio est facta in piam causam ⁊ sic pro anima testatoris ⁊ sic non videtur minus dilecta ab ipso testatore quam ipse filie ex quo anima est ceteris rebus preferẽda. l. sancimus. C. de sacrosan. eccle. et si censerẽtur filie pariter dilecte: propterea videretur excludẽda pia causa substituta: quia satis est ꝙ nõ superfit psona magis dilecta vt est tex. quem ibi ad hoc põderant doc. in. d. c. in. d. §. cum ita. vbi psona supererat in equali gradu ⁊ verisimiliter pariter dilecta prout substitutus: ⁊ tamẽ substitutus admittitur etiã si verba cõditionis ꝓprie sumpta nõ verificẽtur: quia fuit facta substitutio sub cõditione si decesserint sine liberis prout fuit facta in casu nostro: et tamẽ admittitur substitutus licet vnus tantũ decesserit sine liberis. ⁊ hoc clare voluit Imo. in. d. §. cum ita. in vlti. col. cõcludens ꝙ si fideicõmissaria substitutio fit pluribus semp substitutus admittatur ad portionẽ primi decedentis: in cuius persona cõditio purificatur etiã si rogati sint de liberis nisi ipsi rogati sint inuicẽ substituti: ⁊ hoc siue substitutio fideicõmissaria fit simpliciter siue per copulatiuam siue per collectiuã puta per verba si omnes decesserint sine liberis mouetur per tex. ibi a cõtrario sensu. ⁊ quia quilibet videtur rogatus de parte sua ⁊ nõ de alia que non est ei relicta a testatore. arg. l. si sic. de leg. iij. ⁊. ff. ad legẽ fal. l. pater filiã. §. fi. ⁊ notatorũ per eundem Imo. in. l. eum qui nouissimus ꝙ dicit clare procedere si legati erant rogati de liberis qui poterant testari: nam tunc si quid peruenit ad heredem predefuncti dicitur peruenire ab ipso filio decedente ab intestato ⁊ non a patre testatore. arg. l. conficiuntur. §. j. de iure codicil. adducit etiã quia testator voluit ꝙ substitutus haberet totũ eueniente conditione in personis omnium rogatorum ꝙ non haberet si in portione primi succederet superstes fm eum. † Tamẽ his non obstantibus arbitror de iure respondendũ pro filiabus superstitibus cõtra piam causam substitutã. nam cõditio sub qua fuit substituta pia causa non est adhuc purificata: quia pia causa fuit substituta sub cõditione si omnes filie Dominici et filie testatoris decesserint sine liberis et sic per vniuersalem omnes que non verificatur si aliqne supersunt: nam vniuersalis omnes nullam excludit et sic non verificatur etiam vna superstite. c. solite. in fi. de maio. ⁊ obe. ⁊ cañ. si romanorũ. xix. distin. nec in dubio a verbis est recedendum iuxta. l. non aliter. de lega. iij. ⁊. l. ille aut ille. §.

9 cum in verbis. eo. ti. ⁊. l. j. §. si is qui nauem. de exercitoria. † Quod maxime videtur dicendũ quando substitutio non est facta simpliciter sed in vniuersa hereditate seu in omnibus bonis: quia tunc ex verbis suadetur ꝙ noluit testator substituere primo decedenti in eius portione sed in tota hereditate omnibus decedentibus vt videtur probare tex. in. l. quidam testamento proculum. ff. de vulga. et pupil. prout ibi volunt Bar. ⁊ Bal. ⁊ idem voluit Ange. in. d. l. penul. C. eo. titu. dicentes qđ licet fideicõmissaria facta pluribus sub cõditione si decesserint regulariter purificetur primo decedente quo ad eius portionem: tamen fallit quãdo substitutio est facta in tota hereditate vel in omnibus bonis et hoc casu non curant prefati doct. ꝙ supersit persona que ex verisimili mente predefuncti excludat substitutũ sed generaliter volunt ꝙ eo casu non admittatur substitutus in portione primi decedentis: ideo cum in casu nostro substitutio fuerit facta in residuo bonorum. x. flore. s. ⁊ cõsequenter in omnibus bonis prout. s. deduxi. restat ex predictis qđ substitutus nõ admittatur ad portiones decedentium nisi omnes decesserint sine liberis prout nec illa. x. que sunt relicta filijs Antonij non censentur debita anteꝙ̃ omnes decesserint. nec huic medio ob. d. §. cum ita. vbi substitutio fuit facta in tota hereditate ⁊ tamẽ substitutus admittitur ad partem purificata conditione in persona vnius per quem tex. Imo. ⁊ Pau. de cast. in. d. §. cum ita. ⁊ in. d. l. quidam testamento proculum reprobant dictam opi. Barto. et Bal. et similiter Ange. in dictis iuribus tenet contra eos per. d. l. fi. §. filium. de leg. ij. qui loquitur per vniuersale quicquid fm eum: quia respondetur ꝙ Bar. et Bald. in dicta. l. quidam testamento. proculum. ⁊ Ang. in. d. l. penul. sunt intelligendi quo ad terminos. d. l. quidam. per quam mouentur. ⁊ idem Ange. Imo. et Pau. de cast. sunt intelligendi in terminis. d. §. cum ita. per quem mouẽtur Imo. et Pau. de cast. nam in. d. §. cum ita istud ꝙ substitutio fuerit facta in tota hereditate ponderatur in fauorẽ substituti vt scilʒ admittatur contra vim verborum: et in. d. l. quidam testamento proculum: istud idem põderatur contra substitutũ: vnde est aduertendum ꝙ. d. l. quidam testamento proculũ loquitur quando cõditio verificatur in persona primi decedentis: sed in. d. §. cum ita conditio fuit purificata dũtaxat in persona vltimi decedentis: vnde dici potest ꝙ vtraꝗ opi. procedat in casu suo: quia de propria vi verborum istud ꝙ substitutio fuerit facta in tota hereditate vel in omnibus bonis facit cõtra substitutũ qui vult admitti ad partem vnius in cuius persona purificatur cõditio: ideo substitutus debet repelli si cõditio purificatur tantum in persona primi decedentis facit optime. d. l. quidam. ⁊ hoc casu procedat opi. Bar. ⁊ sequaciũ: tamen quando conditio purificatur in persona vltimi decedentis iurislator procedit interpretando volũtatem defuncti. s. ꝙ defunctus: ideo apposuit cõditionem purificandam in persona omniũ quia cogitauit casum in quo tota hereditas perueniret ad substitutum: non autem cogitauit istum casum. s. in quo conditio purificaretur in persona vltimi decedentis: vnde est verisimile ꝙ voluisset admittere substitutũ ad partem vltimi morientis si de isto casu cogitasset: ideo ex predicta equitate admittitur substitutus in. d. §. cum ita. sed ista equitas cessat in casu Bar. ⁊ sequacium: quia nõ est verisimile ꝙ si testator titio et sempronio substituit gaium in tota hereditate si ipsi decesserint sine liberis ꝙ non cogitauerit ꝙ vnus decederet ante alium quo casu loquitur Bar. merito ⁊c. et sic subtiliter intuendo illud. s. ꝙ substitutio fuerit facta in tota hereditate vel in omnibus bonis vno casu facit pro substituto ⁊ altero casu facit cõtra substitutum: nos autem sumus in primis decedentibus ⁊ sic militat opi. Bar. ⁊ sequacium. 10

† Nec ob. d. §. filium. quia ibi rogauit ꝙ restituerent post eorũ mortem quicquid ad eos peruenerit que oratio potest intelligi referendo singula singulis hoc est quilibet restituat quicquid ad eum peruenerit que interpretatio non potest cadere quando substitutio est facta in tota hereditate vel in omnibus bonis vt de se patet: et hec consideratio visa fuit vera pro concordia opi. ⁊ iurium legendo. d. l. penul. que multum confert ad decisionem presentis cõsultationis quia ex quo. x. sunt relicta filijs Antonij sub cõditione anteꝙ̃ dicte filie morerentur sine filijs ⁊ nemo vt arbitror diceret quod dicto Petro aliqua quantitas debeatur si alique decesserint alijs superstitibus et pia causa fuerit substituta in residuo bonorum testatoris ⁊ sic effectualiter ad. x. flore. s. et successiue non cadit probabiliter interpretatio ꝙ censeatur facta substitutio in parte vniuscuiusꝗ filie decedentis: ⁊ ideo his concurrentibus non videtur necessaria illa inuestigatio an. s. supersit persona que ex verisimili mente defuncti preferatur substituto. nam. d. theorica procedit regulariter sed fallit quando substitutio est facta in tota hereditate prout volunt Barto. Bal. ⁊ Ange. vbi. s. alias enim non esset differentia quam ipsi faciunt inter casum in quo tota hereditas est relicta substituto et casu quo substitutio fuerit simpliciter facta: licet etiam si dicta consideratio haberet fieri in hmõi terminis quando. s. substitutio esset facta in omnibus bonis seu residuo bonorum testatoris idem respondendum in casu nostro ex pluribus ⁊ primo quia illa conditio si omnes filie decesserint pariter se habet ad relictum factum filijs Antonij et ad residuum relicte pie cause: ergo pariter debet respicere ⁊ terminare ambo dicta relicta per theoricam. l. iam hoc iure. de vulga. ⁊ pupil. ⁊. l. lucius. eo. titu. cum concordã. sed quo ad relictum factum filijs Antonij: nam censetur ex aliqua parte purificata illa conditio si omnes decesserint ex quo alique sunt superstites que sine dubio ex mente testatoris sunt magis dilecte quam ipsi filij

ipsi filij Antonij: ergo eodem modo non censeatur ex aliqua parte
purificata conditio secundi relicti residui bonoꝝ.arg.d.l.iam hoc
iure ꝙ ꝛ dicendū est ex alio.§.quia filie fuerunt primo loco substitu
te ꝛ pia causa vltimo loco: ergo filie cēsentur magis dilecte quā di
cta fabrica vltimo loco substituta.ar.l.publius.ff.de cōdi. ꝛ demō.
vbi iurisconsultus ponderat ad interpretationē dubie voluntatis
defuncti ꝙ primo gradu institutus censetur magis dilectus quam
substitutus facit etiā.l.quotiens.ff.de vsufru. vbi primo nomina
tus censetur magis dilectus. Et hoc argumēto in similibus termi
nis nostris vtitur Jmo.in.d.§.cū ita. circa membrū substitutionis
vulgaris dicēs ꝙ eo casu quo substitutio est facta pluribus sub cō
ditione si heredes non erunt non purificatur substitutio in aliqua
parte licet alter institutus heres non esset ea ratione: q2 alteri insti
tutus qui heres fuit cēsetur a testatore magis dilectus quā substi
11 tutus. ¶ † Nec ob. si dicatur ꝙ ista theorica cōis doct. an superfit
persona que ex verisimili mēte defuncti excludat substitutū datur
in materia institutionis ꝛ substitutionis. ꝛ ideo videretur semp mi
litare dicta ratio ꝙ instituti censerentur magis dilecti ꝛ sic semper
substituti excluderentur: quia ad hoc rñdetur ꝙ immo dicta theo
rica militare potest etiā stante hac ratione ꝙ instituti censeātur ex
mente testatoris magis dilecti: quia pōt de facili cōtingere ꝙ insti
tuti nō supersint ꝛ sic nō cadat dicta ratio Jmo. et tamē cōditio nō
purificetur nisi in psona vnius prout formaliter cōtingit in termi
nis.d.§.cū ita.item posset militare dicta theorica qñ vnus ex insti
tutis esset alijs substitutus.item ꝛ tertio qñ instituti essent tales ꝙ
vnus alteri nō succederet ab intestato quo casu nō interest alterius
instituti supstitis ꝙ substitutus non admittatur ad partē alterius
predefuncti tunc enim non est in cōsideratione dilectio testatoris
erga alterū superstitē ex quo dicta dilectio expresse vel tacite nō di
rigitur ad portionē predefuncti: sed quando alter ex institutis seu
primo loco inuitatis est successurus predefuncto tūc dilectio testa
toris est considerabilis etiam circa portionē primi decedētis: quia
testator cēsetur voluisse cōseruare inter ipsos primo inuitatos ius
legitimarū hereditatū ꝛ sic ius succedendi ab intestato: et ideo est
verisimile ꝙ noluerit substitutū inuitare nisi eueniēte cōditione in
personis omniū prout hāc rationē assignat tex. in.d.l.penul.C.de
impube. ꝛ doct. cōiter oēs ibi. ad idem tex.in.l.vel singulis. et in.l.
qui duos.ff.de vulg. ꝛ pup. ꝛ facit optime tex.in.d.l.lucius. in fi.de
here.insti. quatenus ibi dicitur ꝙ testator ptulit substitutis filios
positos in cōditione bonū consiliū pro ipsis filijs assumēdo ita etiā
hic filie testatoris sunt posite in cōditione: ex quo substitutio est fa
cta si oēs filie decesserint ideo etiā in isto casu pari ratione cēseatur
testator bonū consiliū assumpsisse pro eius filiabus ponēdo omnes
eas in cōditione: ꝛ ita eas preferendo substituto ex quo sunt inuicē
12 ab intestato successure. † Preterea: etiā his cessantibus videt ma
gis fauorabilis in mēte testatoris causa filiarū in materia successio
nis bonoꝝ quā causa pie cause: quia votū parētis est vt eius bona
deuoluātur ad descēdentes.l.nam et si parētibus.in prin.de inoffi.
testa.l.scripto.ff.vnde liberi. et ratio naturalis quodāmodo artat
vt bona parentū deuoluantur ad liberos.l.cum ratio.ff. de bonis
damnatoꝝ: nec reputatur anime proficuū relinquere ad pias cau
sas hereditatē ꝛ filios seu filias priuare ipsa hereditate iuxta illud
Augustini qui vult deū instituere ꝛ filiū exheredare aliū pro cōsilio
querat ꝛ nō Augustinū.xvij.q.iiij.in cañ.si.ꝛ no.glo.in verbo simili
modo.in.l.si quis ad declinandā.in prin.C.de episc.ꝛ cleri.per quā
rationē Pau. de cast.in.l. cum acutissimi.C. de fideicōmissis. vult
ꝙ si filius est post mortē rogatus de restituēdo pie cause intelligi
tur tacita conditio si filius decesserit sine liberis ex ratione tex. ibi
ꝙ ꝛ tangit Bal.ibi post Richar.malū. ꝛ sic videt testatorē voluisse
preferri piam causam sue legitime soboli. ꝛ per hec satis sunt subla
ta adducta in contrariū: quia contra piam causam substitutā facit
rigor verboꝝ quia nō est verū omnes filias decessisse ꝛ sic nō est pu
rificata conditio in forma specifica prout solet esse de natura condi
tionis.l.meuius.ꝛ.l.qui heredi.de cōdi.ꝛ demō.nec verba patiūtur
qđ censeatur facta substitutio in portionibus singuloꝝ prout qñ
substitutio fieret simpliciter: vt in terminis.d.§.gaio.ꝛ.d.§.filiū ex
quo hic fuit facta substitutio in residuo bonorum a.x.florenis ꝛ ex
quo fuit cōiunctū relictū factum pie cause ꝛ relicto facto filijs An
tonij ꝛ vna cōditio pariter respicit ambo relicta: ideo debet eo casu
purificari quo ad vnum relictū quo purificatur quo ad aliud ideo
hoc casu cōfutatur illa cōmunis theorica doct.in.d.l.penul.ꝛ in.d.
§.que habet ꝙ attēdatur vtrū persona supstes sit talis que ex veri
simili mente defuncti excludat substitutū quia hoc casu propter di
cta duo videtur nō attendenda dicta theorica: vt.s.deduxi vel di
camus ꝙ ista duo causent coniecturā ꝙ testator hoc respectu cen
seatur predilexisse oēs filias ꝛ pretulisse ipsi pie cause ꝙ ꝛ demōstra
tum fuit.s.alijs medijs nō repeto. ꝛ sic illa theorica iuuat filias nō
13 substitutam. ¶ † Nec obstat ꝙ vltimo loco dicit Jmo.in.d.§. cum
ita quia ipsemet prius tenuerat cōtrariū et alij cōmuniter oēs nec
ipse variando nititur bona ratione q2 nititur ea ratione quia testa
tor voluit substitutū habere totum si cōditio eueniret in personis
omniū ꝙ non haberet si superstes succederet in portione predece
dentis ẜm eum ꝙ est falsum quia cēseretur primus decedēs onera
tus restituere post mortem omnium prout in simili voluerūt ipse
Jmo. ꝛ Bar.in.d.l.centurio.et Bal.in.d.l.ab eo.ꝛ in.d.l.precibus.
vt.s.retuli in prima questione ꝛ si al's nō valeret cōsequi totū cense
rentur inuicē substituti ex mēte Bar.in.d.l.cēturio. ꝛ in.d.l. sed ꝛ si
sic.et in.d.l.codicillis. eadem eñ ratio militat in his terminis que
in illis ꝛ dato ꝙ quelibet sit rogata de portione sibi relicta: tamen
est rogata sub cōditione si ipsa ꝛ alie filie decedent sine liberis reser
uatur itaqꝫ interim ius legitimarū hereditatū nec argumentū a cō
trario sensu sumpto in.d.§.cū ita facit pro eius dicto q2 ibi admit
titur substitutus eo casu quo cōditio euenit in psona vnius tantū:
ideo si contrarius sensus sumeret inferreret ꝙ si nō fuissent inuicē
substituti non admitteret eo casu substitutus ꝙ potius esset cōtra
suam sententiā quā pro merito ꝛc. restat itaqꝫ conclusio ꝙ dicti filij
Antonij et dicta pia causa nihil hactenus debent consequi donec
eueniat conditio in personis filiarū superstitum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxvij.

1 ☞ Gabellis omnibus ꝙ sint immunes.x.annis comitatiui rece
dentes de cōmunitate licet postea reuertant statuto perusino hoc
permittente an predictū statutū deroget alteri statuto generaliter
disponenti ꝛ mandanti ꝙ gabelle soluantur.per totum.
2 Jus derogans iuri exorbitanti est ampliandum.
3 Tempus priuilegij pro.x.annis concessum forensibus quādo cur
rere incipiat. vsqꝫ ad fi.consi.
4 Proximus est ille quem nemo intermediat.
5 Conditionis natura que sit.

¶ Consilium.ccxxvij.

N nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Jn primo consultationis articulo videtur
prima facie dicendū ꝙ dicti comitatiui qui recesserint a
comitatu perusij sint exēpti ab omnibus gabellis cōmunis perusij
intra decē annos cōputandos a die sue reditus. nam cauetur sta
tuto cōmunis perusij primo lib. voluminū rubrica tertia correctio
num ꝙ quicūqꝫ comitatensis in preteritū absentauerit a ciuitate ꝛ
comitatu perusij occasione ꝛc. possit ꝛ sibi liceat reuerti ad ciuitatē
et comitatū perusij ad laborandum ꝛ cultiuandū vel alia exercitia
manualia faciendū sit exemptus ꝛ immunis ab omnibus et singu
lis grauationibus datijs ꝛ factionibus ꝛ collectis per tēpus decem
annorum a die sue reuersionis: sed nulli dubium ꝙ gabelle solutio
aggrauat soluentē ꝛ sic venit sub dictis verbis saltē sub verbo gra
uationibus et maxime ponderatis verbis vniuersalibus gemina
tis.s.ab omnibus ꝛ singulis ꝛc. que videntur cōprehendere omnia
grauamina cuiuscūqꝫ conditionis: quia qui omne dicit nihil exclu
dit.c.solite.de maio.et obe. ꝛ cañ.si romanoꝝ. decimanona.distin.
et.l.iulianus.de leg.iij. Et maxime cum sint vniuersalia geminata
propter quam geminationē ampliatur ius verboꝝ.l.balista. cum
ibi notatis per glo. ꝛ doct.ff.ad treb. ad hoc etiā ꝙ habetur per gl.
in verbo per omnia ꝛ singula in.c.vt circa. de elec.li.vj. ad hoc etiā
per Ange.in.l.ij.§. furiosus.ff. de codicil. vbi sunt verba omnia et
per omnia ad hoc etiam ꝙ no. Pon.in.l.adoptiuū.§.patronū.de
in ius vocā.per tex.ibi ꝙ per Ang.in.l.stichū.§.stipulatio. de ver.
obli.facit etiā tex.ꝙ ibi Bar.in.l.cum scimus.C.de agri. ꝛ cēsi.lib.
xj.ergo videtur ꝙ vigore.d.l.municipalis comitatiui qui prius re
cesserint a comitatu ꝛ a districtu perusij et postea reuertantur sint
exēpti ab omnibus gabellis per decenniū a die reuersionis nec vi
detur refragari qđ dictum statutū loquitur de his qui in preteritū
absentauerint: quia rñdetur ꝙ lex semper loquitur.l.arriani.C. de
hereticis. ꝛ faciūt multe aut. que incipiūt hodie: ideo cum.d.l.mu
nicipalis censeatur hodie loqui si hodie reuerteretur ille qui ad.x.
annos citra se absentauerit verificari videtur verba.d.l.quia hodie
verū est qđ in preteritū se absentauit: scđo videtur idem dicendum
vigore cōstitutionis legati bononiensis per quā similiter disponi
tur qđ tales comitatiui qui recesserint et reuerterentur sint immu
nes ab omni factione ꝛ onere per tempus.x.annorum. vt.s.nume
randoꝝ non eñ videtur dubiū quin gabella veniat appellatione
oneris: nam solutio gabelle est sine dubio onus ipsi soluenti vnde
videtur cōprehendi sub illis verbis ab omni onere qđ etiā ꝛ tertio
videtur deducēdū ex alio decreto per donati gubernatoris perusij
cū potestate legati de latere editi. M.cccc.xxvj. disponētis ꝙ quili
bet comitatiuus qui se absentauerit occasione grauaminū ꝛc. pos
sit reuerti familiariter ad habitandū: et si reuerteretur ꝛ exerceret
artē rusticalē per tempus.x. annoꝝ a die sue reuersionis ab omni
grauamine ꝛ ab omni debito priuato vel publico maxime a subsi
dio nec videtur obstare qđ subditur in dicto decreto tractene le
gabelle alequale fossono per veruno modo tenuto. quia videtur
posse respōderi ꝙ censeātur exceptuate gabelle ad quas ipse reuer
sus prius tenebatur nō ad gabellas postea occurrētes vt videntur
denotare illa verba fosse tenuto que vidētur verba pteriti tēporis
et sic referātur ad debita pterita ꝙ maxime dicēdū videtur quia.s.
proxime disponebatur qđ ipse reuersus nō teneretur ad debita pri
uata vel ad debita cōis: vnde illa exceptio immediate subsequens

videtur referēda ad proximū dictum ⁊ sic ab illa exemptione facta a debito priuato vel cōmunis. ⁊ consequenter prout illa exemptio facta a debitis priuatis ⁊ a debitis intelligitur de debitis preteritis ita ⁊ exceptio intelligenda videtur in debito precio rationū gabellarum vt sic exceptio sit de regula et sm regulam intelligatur prout decet. l. nam ꝙ liquide. §. fi. ff. de penu leg. ⁊ ꝙ habetur in. l. j. ff. de reg. iu. ¶ His tamē non ob. arbitror in cōtrariū esse iustitiā ⁊ quidē indubiam. nam premitto ꝙ quādo generaliter est dispositū aliqua. l. municipali ꝙ generaliter gabelle soluātur: ⁊ hoc est indubitatum adeo ꝙ si non probatur pro parte ipsorū reuertentium ꝙ sint exceptuati sine dubio tenentur ad ipsas gabellas: et hoc pro claro mihi presupponitur. vnde solū est videndū an dicti comitatiui qui recesserunt et si sunt reuersi vel reuerterentur in posterum vigore aliquorū statutorū seu constitutionū legatorū vel gubernatoris sint exēpti ab onere dictarū gabellarū et cum solū pro parte eorū allegētur statuta cōstitutiones seu decreta per eorū partē. s. adducta satis erit ad illa respōdendo ꝙ nō militent in eorū fauorē idcirco deueniēdo ad primā dispositionē super hoc factā per reuerendissimum cardinalē bononiensem tunc legatū de latere aduertendum est qđ illa prebet immunitatē in comitatiuis qui se absentauerant a comitatu et districtu non qui in futurū se absentabunt. item dat immunitatem ei qui infra sex menses proxime futuros redierint ad habitandū prout sunt clara verba dicte cōstitutionis adeo quod in hac parte non est locus dubitationi iuxta. l. ille aut ille. §. cum in verbis nulla dubitatio est. de leg. iij. in presentiarum autē non queritur de illis qui redierūt infra dictos sex menses tūc proxime secutos: quia quo ad illos est finitū tempus exēptionis: quia si infra sex menses redierunt abinde citra sunt elapsi. x. anni. ¶ Nec ob. quia dicta cōstitutio semper loquitur: quia licet semper loquatur tamen loquitur semper de his qui tunc se absentauerant et intra sex mēses redierunt ꝙ licet ex his sit clarissimū tamē iuuatur etiam ratione efficaci. nam dicta cōstitutio emanauit vt sic comitatus ⁊ districtus perusij repleretur habitatoribus et si dictum ordinamentū interpretaretur procedere in his qui se absentarent postea preberetur occasio multis recedendi a districtu et comitatu perusij ad habitandū per aliquos menses extra vt sic postea reuertendo gauderēt immunitate decēnali ⁊ sic resultaret cōtrarius effectus: quia pro illo tempore desinerent multi habitare in districtu perusino nec inducta ad vnū finem debent cōtrarium operari. ar. l. legata inutiliter. de lega. j. ⁊. c. ꝙ ob gratiā. de regu. iur. in. vj. ⁊. l. ꝙ fauore. de legi. ⁊ per predicta etiam pariter respōdetur ad decretū editum a dño Perdonato gubernatore: quia dictū decretū loquitur per expressum de his qui fuissent absentati pro tempore tunc elapso itaq̃ clare patet ex verbis ꝙ nō reddūtur exempti qui post illud decretū se absentarent ⁊ merito: quia alias preberetur occasio eludendi creditores publicos et priuatos: nam debitores de facili se absentarent vt reuertentes sint liberi per decenniū a debitis cōmunis ⁊ a debitis priuatorū ꝙ quidem foret absurdū ⁊ cōtra mentem disponentis: preterea in dicto decreto excipiuntur gabelle ad quas dicti reuersi qualitercūq̃ tenerentur que exceptio in fine posita referēda est ad omnia precedētia ex quo ad omnia referri pōt. l. talis scriptura. c. ij. requiris. ⁊. c. inquisitioni. extra de appel. ⁊. l. iij. §. si filius. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ sm hoc gabelle exceptuantur a dicta emptione et si dicatur intelligatur de gabellis pro quibus teneretur ante absentationē respondetur ꝙ hoc non exprimitur in dicta exceptione: sed generaliter loquitur de gabellis ad quas teneretur. s. si nō militaret exemptio: ⁊ hec interpretatio maxime est adhibenda: quia dictum decretū est exorbitans ab alijs iuribus municipalibus ⁊ iura exorbitātia sunt restringēda vt in regula que a iure cōmuni exorbitant in. vj. ⁊. l. ius singulare. ⁊. l. ꝙ vero contra. ff. de
2 legi. cum concor. † Et insuper ius derogans iuri exorbitanti est ampliandū vt inquit no. glo. Jo. and. c. statutū. el primo. de prebē. in. vj. super verbo numerandū. ⁊ idcirco dicta exceptio de gabellis que in hac parte derogat dicte exemptioni derogāti regulari iuri municipali videtur ampliāda. Similiter nō ob. statutū primi voluminis sub rubrica tertia in contrariū deductū: quia etiam dictū statutum loquitur de his qui se absentauerant in preteritū: ⁊ sic ante tempus dicti statuti ⁊ si loqueretur de his qui postea se absentarēt resultaret iniquitas ⁊ absurdū de quo. s. ꝙ absurdū iura detestantur. l. nam absurdū. ff. de bonisq̃ lib. ⁊. l. scire oportet. §. quotiēs. ff. de excu. tu. ⁊ insuper dici potest ꝙ generalitas dicti statuti ⁊ generalitas cōstitutionis cardinalis bononiensis que nō loquūtur in specie de gabellis limitetur per vltimā constitutionem gubernatoris qui habebat potestatē legati de latere ⁊ sic poterat limitare constitutionem alterius legati et municipalia statuta ⁊ illa interpretari ꝙ eorū generalitas nō intelligatur in gabellis: nam vnū statutum specialiter loquens derogat alijs statutis. arg. regule. ij. in. vj. cum cōcor. ⁊ ꝙ no. per Bar. ⁊ alios in. l. j. in prin. ff. de noui ope. nuncia.
3 ¶ † Restat deuenire ad scdm cōsultationis articulū circa qđ videtur aperte dicendū ꝙ tempus. x. an. in immunitate cōcessa forensibus incipiat currere ⁊ numerari a die quo ipsi fecerint scribi suum aditum ⁊ aduentū ita qđ ex tunc sint immunes per decenniū dato quod prius per aliqua tēpora venerint ad habitandū in comitatu perusij: nam de hoc videtur exp̄ssus casus in cōstitutione legati de latere vcȝ Cardinalis bononiēsis in qua clare ⁊ aperte disponitur ꝙ tales forēses habeāt immunitatē per tēpus. x. annorū cōputandorum a die quo fecerint scribi eorū aduentū et redditū ⁊ cum ista verba nullā videantur habere dubitationē: non videtur adhibēda dubitatio de mente statuētis. d. l. cum in verbis nulla dubitatio est nō est admittēda volūtatis questio: nec vidētur refragari alia iura que prestāt similē immunitatē incipientē a die eorū aduētus quia dicta iura sunt cōcordanda ꝙ. s. dicti forēses qui venerint ad habitandum habeāt exemptionē. x. annorū vigore cōstitutionis primi legati et per eam sint immunes a die quo fecerint se scribi in posterum ⁊ vigore alterius constitutionis edite a gubernatore habeant similiter exemptionē decennalē ⁊ ista incipiat a die eorū aditus et sic si vno anno venerint ad habitandū in territoriū ⁊ alio anno fecerint scribi suū aduentū gaudebunt exemptione pro primo anno vigore vltime constitutionis et pro sequētibus nouē annis vigore vtriusq̃ cōstitutionis ⁊ etiā in. xj. anno a die eorū aduētus qui erit decimus a die quo fecerint scribi eorū aditū gaudebūt simili exemptione vigore prime constitutionis p̄fati legati de latere ⁊ sic dicte cōstitutiones habeant se ad inuicē vt excedētia ⁊ excessa ⁊ vna censeatur alterā supplere et sic inuicē cōcordētur prout decet cum sint iura iuribus cōcordāda. c. cum expediat iure iuribus cōcordare. de elec. lib. vj. ⁊. l. vnica. C. de inoffi. dot. ⁊ similis cōcordia adhiberi potest ad statutū primi voluminis de quo. s. fit mentio per ꝙ cōceditur exēptio talibus forensibus veniētibus ad habitandū ⁊ exercendum opera rusticalia vel manualia in comitatu per tēpus. xx. an. a die eorū aduentus. ¶ His tamē minime refragātibus cōtrarium videtur de iure respōdendū. s. ꝙ dicti forēses qui venerint ad habitandum in comitatu vel districtu perusij habeant exemptionē per tempus. x. annorū immediate sequentiū eorū aduētus nō obstante qđ ex interuallo fecerint scribi eorū aduētū: ⁊ hoc vigore decreti. d. Petri donati tūc gubernatoris cum potestate legati de latere qđ expresse disponit ꝙ forēses qui in futurū venerint ad habitandum vel prius venerint post dictā primam cōstitutionē legati de latere habeāt exemptionē. x. an. qui. x. an. incipiant a die eorū aduentus prout clare exprimit dicta scđa prouisio edita ab habente eandem potestatē ⁊ est pōderandū ꝙ postea in eodē decreto disponitur qđ qui habuerint in preteritū dictas exēptiones debeāt ipsas facere scribi ⁊ registrari in cācellaria cōmunis et sic videtur dictū decretū cōsiderasse etiā illos qui habuerint per prius vigore dicte prime cōstitutionis legati de latere exemptionē que non fuerit scripta per notariū dñorū priorū qui notarius debet vigore. l. municipa. et de cōsuetudine facere librū de his que gerūtur tēpore sui officij ⁊ librū dimittere in cācellaria itaq̃ preterite exēptiones si fuissent per notarium dominorū priorū scripte fuerint verisimiliter registrate in dicta cācellaria cōmunis perusij ⁊ per hoc p̄suadetur ꝙ dictus vltimus statuēs intellexerit suū decretū de his forēsibus qui venerint ad habitandū vigore prime cōstitutionis legati de latere ⁊ nō fecerint scribi suū aduentū ⁊ subsequenter suā exemptionē ⁊ nihilominus generaliter disponit ꝙ. x. an. exemptionis incipient a die eorū aduētus. ⁊ licet hoc mediū posset euitari: quia nō astringit necessario ex quo possibile est ꝙ fuerit scriptus dies aduētus per notariū priorum: ⁊ tamē nō fuerit registratus: nihilominus plurimū vrget ad demonstrandū mentē disponētis: et argumentādo a cōmuniter accidētibus prout licet iuxta ea que habētur in. l. j. C. de arbi. ⁊ in. l. neq̃ natales. C. de proba. ⁊. l. nō hoc. C. vnde legitimi. ⁊ in. l. fi. C. de fideius. cum si. cum iura ad ea que frequēter accidunt adaptentur ⁊ non ad ea que raro accidunt. l. nō ad ea. ff. de leg. cum itaq̃ decretū dicti gubernatoris sit vltimū ⁊ clare loquatur illi standum est cum vltima iura p̄ualeant prioribus. l. sed ⁊ posteriores. in fi. ff. de legi. ⁊ arg. l. pacta nouissima. C. de pac. cum si. pro quo etiā facit quia duo statuta que loquūtur de similibus exēptionibus forensiū vel comitatiuorū absentatorū qui venerint ad habitandū ⁊c. ⁊ similiter cōstitutio legati de latere loquens in secūdo capitulo de exemptione dictorum comitatiuorū ⁊ decretū gubernatoris in his similiter loquens semper se referūt ad diem redditus seu aduentus et nolunt qđ tempus cōputari a die quo fecerunt se describi licet iniungant qđ volentes cōsequi exemptionē faciant describi diem aduentus: nec est ratio quare in alijs partibus dictorum iurium attendatur dies redditus vel aduentus circa inchoationē annorū exemptionis et in dicta parte constitutionis dicti legati de latere que loquitur de forensibus nō incipient dicti decē anni a die aduentus sed ab alio tēpore. Nam eadē ratio in vno casu que in alijs casibus: ergo idem ius. arg. l. illud. ff. ad legē aqui. l. a titio. de verbo. obli. de similibus enim debet esse idem iudiciū. l. nō possunt. ff. de legi. ⁊. c. inter ceteras. extra de rescrip. Coadiuuantur predicta quia dicta in vno. c. censentur repetita in. c. immediate sequēti. ff. ad leg. aqui. l. quēadmodum. §. fi. ⁊ insti. eo. titu. §. hoc tamē capite. ⁊ qđ per glo. §. item lapilli. insti. de rerum diuisio. ⁊ per Bar. in. l. pretor ait. el secūdo. §. eritq̃ differentia. ff. vi bono. rapto. corroborātur predicta quia in dicta constitutione legati delegati de latere exigitur qđ forenses faciant

faciant describi per notariũ dñorum priorum diem eorum aduen-
tus vt probaᵗ ibi dum dicit a die quo fecerint scribi eorũ aduentũ
modo predicto: nã illa verba modo p̃dicto referunt modũ dictũ in
proximo precedenti.c.eiusdẽ constitutionis: nam dr̃ ꝙ comitatiui
debeant facere scribi per notariũ priorũ diem eorum reditus: ita
ergo voluit constituens in verbis supra notatis ꝙ forẽsis qui ve-
nerit ad habitandũ faciat per notarium describi diem sui aduẽtus
sed si dies sui aduentus nõ esset in cõsideratione quo ad dictam cõ
stitutionem legati de latere frustra ⁊ ludibrio requireretᵗ ꝙ scribatᵗ
dies aduentus. nã deberet ⁊ sufficeret scribi dies quo talis fecit scri
bi qđ venit ad habitandũ in districtu perusino si ille solus dies eẽt
in cõsideratione ⁊ non dies aduentus sed non videtᵗ dicẽdũ qđ fru-
stra exigatur ꝙ debeat scribi dies aduẽtus arg.l.si quãdo.de leg.j.
⁊.c.si papa.de priuilg.li.vj.cũ si.ideo videtᵗ qđ mens dicti legati fue
rit ꝙ decẽ anni currant a die aduentus qđ ⁊ persuadetᵗ ex alijs ver
bis eiusdẽ.c.dũ dicitur per tp̃s.x.annoꝝ proxime futuroꝝ supra
eñ fecerat mẽtionem de aduentu dicendo quicũqꝫ forensis vellet
venire ad habitãdũ ⁊ habitare ⁊c. vnde subdendo ꝙ habeat exem-
ptionẽ per tp̃s.x.annoꝝ proxime futuroꝝ illa verba proxie futuro
rũ videntᵗ habere necessariã relationem ad tp̃s quo vellent venire
ad habitandũ ⁊ habitarẽt ⁊ sic dicta verba proxie futurorũ vñr ne
cessario importare annos qui proxime ⁊ sic immediate sequuntur
post habitationẽ inchoatam: sed si expectaretur dies quo fecerint
scribi eorum aduentum de facili contingere posset ꝙ plures anni
essent intermedij prout et audio ꝙ nonnulli id malitiose faciunt.
nam veniunt aliunde ad habitandum in districtu perusij ⁊ astute
non faciunt se describi ⁊ cum aliqua quesiuerint ⁊ per consequens
exemptio est magis sibi fructuosa tunc faciunt se describi pro exẽ-
ptis inherentes verbis dicte constitutionis ⁊ offendentes consti-
tutionis mentem ⁊ sic facientes fraudem cõstitutioni contra.l.nõ
dubiũ.C.de legi.⁊.l.fraus leg.ff.de legi. nõ autẽ animaduertãt qđ
talis fraus est a iure ꝓhibita ꝑ iura p̃allegata ⁊ qđ etiã tunc offen
dunt ꝟba dcẽ ꝯstõnis q2 dicti decẽ anni quibꝰ volũt frui ĩmunitate
vigore dicte constitutionis non sunt illi anni proxie futuri de qui-
4 bus loquitur illa constitutio. † Cum proximus sit ille quem nemo
intermediat vel attendit.ff.de verbo.signi.l.proximus.⁊.l.post cõ
sanguineos.§.hereditas proximo.ff.de su.⁊ leg. ex multis itaqꝫ de
ducitur quod dicti.x.anni exemptionis incipere debent a die eorũ
aduentus ⁊ non debeant dicti forenses qui venerint ad habitãdũ
vt supra gaudere exẽptione vltra decenniũ vt probat constitutio
dicti gubernatoris a contrario sensu qui contrarius sensus prebet
in iure efficacissimum argumentum.l.j.§.huius rei fortissimum ar
gumentum.ff.de offic.eius cui man.est iurisdi.⁊.l.qui testamento.
§.mulier.ff.de testa.⁊.l.si quis ex argentarijs.§.prohibet de eden-
do vbi probatur quod dictum pretoris permittens in vno casu cẽ-
setur prohibere in casu contrario: ita ergo et istud decretũ guber-
natoris quod edictum pretorium censeri debet ex quo editũ a ma-
gistratu insti.de iure na.gen.et ciui.§.pretorum quoqꝫ.⁊ quod no.
per Barto.et alios in.l.iiij.in princi.ff.de ver.obl.dũ ꝑmittit exem
ptionem per.x.annos inchoãdos a die aduentus censeatur illam
prohibere post lapsum dictũ tp̃s.x.annoꝝ qui fuerint inchoati a
die aduentus ⁊ continue secuti.⁊ saltem per istum contrarium sen
sum declaretur prima constitutio dicti legati ꝙ scꝫ intelligatᵗ de.x.
annis proxime futuris a tp̃e aduentus prout etiã ad hunc sensum
possunt verba dicte cõstitutionis adaptari per ea que.s̃.deduxi.et
ista est arbitrandũ ꝙ fuerit mens dicti gubernatoris scꝫ interpre-
tari non dico corrigere dictam legati constitutionẽ prout etiã in-
terpretatur in alio q2 dicta.j.constitutio legati generaliter loquitᵗ
de forensibus qui venerint ad habitandũ: ⁊ tamen sequens cõstitu
tio gubernatoris interpretatur ⁊ restringitur ad eos qui venerint
ad habitandum ⁊ exercent opera rusticalia seu manualia: secus a
contrario disponens si non exercerent opera rusticalia vel manua
lia ⁊ sic dicta scđa cõstitutio specialr̃ loquẽs detrahit generalitati
prime cõstitutionis.⁊ sic vna per aliã distinguatur ꝙ non inconue
nit iuxta.l.nõ est nouum.⁊.l.sed ⁊ posteriores.de legi.⁊.l.si serui ve-
stri.C.de noxali.⁊.d.c.cum expediat.⁊ facit dicta regula generi in
vj.cũ si.⁊ lꝫ multum videantur refragari illa verba computãdorũ
a die quo fecerint scribi eorũ aduentum modo predicto. tamen est
respondendum ꝙ dicta verba sunt interpretanda qđ dicti.x.anni
proxime sequuturi inchoãdi a die aduentus debeãt cõputari a die
quo fuerit descriptus aduẽtus hoc respectu. q2 antea nõ debẽt gau
dere exemptione. prout etiã probatᵗ in.c.precedenti vbi prouidetᵗ
ꝙ sint exẽpti qui redierint si fuerint descripti. ergo eo tp̃e quo nõ
5 est scriptus dies aduentus non sunt exempti. † Quia natura con-
ditionis est suspendere vt anteꝙ̃ eueniat actus conditionalis non
sit in esse productus: nec effectum aliquem sortiatur.l.cedere diem.
de verborum significatio.⁊.l.sub conditione.de condictiõe indebi
ti.⁊.l.j.in principio.ff.de regula cathonia. incipiunt itaqꝫ compu-
tari decem anni tempore quo dies reditus describitur quia antea
frustra computarentur. ex quo essentia adhuc non est in esse produ
cta sed dicta computatio vt ita dixerim habet oculos retro: prout
solet dici de lege aquilia: quia lꝫ tunc incipiant computari: tamen
computantur ex tempore quo fuit initium habitationis.⁊ sic a die
aduentus. et isto modo omnia verba dicte constitutionis ipsius le
gati verificantur ⁊ non discrepat dicta constitutio legati a consti-
tutione gubernatoris. Nec est in hac parte dissona immo concors
in alio.c.ipsius constitutionis. et cum alijs iuribus municipalibꝰ
que considerant tempus aduentus seu reditus quo ad cursum tẽ-
poris exemptionis. et per consequens omnia de plano procedunt.
nec fit violentia verbis sed eis omnibus deseruitur. etiam mentibꝰ
constituentium qui semper ponderant diem aduentus seu redi-
tus et requirunt describi ne fiat fraus: remanet itaqꝫ firma conclu-
sio circa hanc secundam dubitationem quod dicti forenses nõ gau
dent exemptione post.x.annos immediate decursos a die aduẽtꝰ.
Elicitur etiam ex iam dictis conclusio quod dicti forenses qui vene
rint ad habitandum non gaudeant exemptione nisi fecerint descri
bi diem eorum aduentus nec vt arbitror sufficit qđ faciant descri-
bi eorum aduentum nisi etiam describatur dies aduentus: quia ita
requirit lex pretoria in qua se fundant quia nõ videtur in hac par
te per vltimam constitutionem simpliciter loquẽtem derogatum
per nouam constitutionem cum.ll.noue distinguantur ⁊ interpre
tentur per antiquas dicta.l.si serui vestri.⁊ dicta.l.nõ est nouum.⁊
l.sequenti.⁊ quod no.in.l.sciendum.in prin.ff.qui satisdare cogan
tur. item ex predictis elicio tertiam conclusionem quod dicti forẽ-
ses qui venerint ad habitandum in districtu perusij non gaudeãt
immunitate nisi exerceant opera rusticalia seu manualia licet con-
stitutio legati bononiensis videatᵗ generaliter loqui. pro quo etiaꝫ
facit quia duo statuta de materia loquentia que mihi ostensa sunt
vcꝫ vnum sub rubrica secunda correctionum aliud sub rub.xxxvij.
quod homines castri vel ville laborent terrena in eorum territo-
rio existentia dant huiusmodi exemptionem forensibus qui vene-
rint ad exercendum opera rusticalia seu manualia. cum autem suꝑ
his vltimis duobus non fuerim consultus vlterius me non exten-
do. ¶ Nec supra dictis obst. si quis diceret quod dicti forenses de-
beant gaudere immunitate.xx.annorum vigore dicti statuti pri-
mi voluminis sub rubrica tertia: quia est aduertendum quod illa
exemptio dicti statuti loquitur solum de factionibus datijs ⁊ col-
lectis extraordinarijs: gabelle autẽ vt arbitror sunt ordinarie im-
posite vigore statutorum seu regulationum camere nec de nouo so
lent imponi. et dictum statutum loquitur de his que imponerẽtur
durante dicto tempore in generali. ita ꝙ non comprehendit ga-
bellas. de quibus agimus: et vt arbitror etiam in collectis est con-
traria consuetudine derogatum et ex mente dictarum constitutio
num legati ⁊ gubernatoris: quia tamen non attingit casum nostrũ
nec vt puto de hoc vertitur dubitatio nec litigium de hoc speratur
quia exemptiones communiter loquuntur de tempore decẽnali.
ideo vlterius me non extendo. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.ccxxviij.

☞ Testari an possit pater de rebus suis: et per eum diuisis inter
filios emancipatos et sic eos grauare per fideicommissum ita ꝙ di
cta bona veniant in restitutione fideicommissi.ꝑ totum.
1 Filiusfa. quicquid olim acquirebat id totum erat patri exceptis ca
strensibus vel quasi.
2 Pater filio in potestate vel emãcipato assignans aliquid: an cẽsea
tur eidem filio in peculium assignatum vel de eo in eum filiũ trãsla
tum dñium.nu.seq.⁊.10.⁊.11.⁊.12.
3 Assigno vel consigno verbũ an importet dominij translationem.
numero.11
4 Equalitas est maxime inter fratres seruanda ne discordia ĩter eos
oriri possit.
Diuisione bonorum facta ꝑ patrem suis filijs eo viuente seu assi-
gnatione ꝑtiũ an censeatur ius eiusdẽ filijs quesitũ.⁊ ꝑ totum.
5 Institutionis iure quam filius in re certa habet an succedat in lo-
cum portionis quam habet.
Prelegata veniunt in restitutione fideicõmissi quando testator di
uisit fere totum suum patrimonium inter suos heredes faciendo
eis prelegata.
6 Donatio causa mortis in dubio censetur qñ in ea fit mẽtio mortis
et an veniat in restitutione fideicõmissi vniuersalis.15.
7 Emancipationi renuncians filius emãcipatus: an reintret sub pa
tria potestate.nu.seq.
Patria potestas causatur tm̃ duobꝰ videlicet natura ⁊ adoptiõe.
8 Dñium rei non perditur nisi traditione eiusdeꝫ vel titulo habili
ad translationem dominij.
9 Fideicõmissum vniuersale: an cõprehẽdat bona propria heredis ⁊
bona etiã obuenta ad heredem ex cõtractu inter viuos.nu.seq.
10 Diuisio facta per patrem de rebus suis inter filios suos eo viuen
te an causet lites ⁊ discordiam inter eos vel dominij translationeꝫ
importet. vsqꝫ ad fi.cõsi.
11 Diuisio vicem emptionis importat.
Adiudicauit seu iudicauit verbum quid ĩportet etiã quãdo expri
mitur a patre bona suis filijs diuidente.
13 Traditio simplex an operetur donationẽ et si filio fiat.
Diuido verbum adaptatur ad aliud ꝙ̃ diuisionem quando perso

narum qualitas illud suadet.nu.3.
14 Substitutio facta per hec verba vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fidei·
cõmissum substituit quid importet.
Diuisioni facte per patrem filiȷ̇s qui postea testando dixit quemli
bet filiorum instituo heredẽ an videatur derogatum.
15 Donationis causa non presumitur vbi subest alia causa.
Fideicommissi vniuersalis restitutio: an comprehendat donatio·
nem causa mortis.

¶ Consilium.ccxxviij.

IN nomĩe domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Quod.d.ser Antonius potuerit de
dictis bonis diuisis disponere dicendum videt̃ ex eo
q̃ si ipsos filios non emancipasset bona viderent̃ eẽ
paterna cũ filius in potestate olim nihil habebat: sȝ oĩa quereban
tur patri exceptis castrensibus vel quasi castrensibꝰ.l.placet.de ac·
qui.hereditate.⁊.l.cũ filio.de leg.j.⁊ insti.per quas perso.nobis ac
qui.in princip.⁊.§.j.nec reperitur hodie aliquid immutatũ in ꝓfe
2 ctitiȷ̇s. † Nec ꝑ ꝯñs põt pater bona sua assignare filio in potestate.
vt in eo dñium transeat.l.ij.C.de inoffic.dona. Nec cadit obligatio
inter patrem ⁊ filiũ.l.frater a fratre.ff.de condi.inde.⁊ ibi late per
Bar.⁊ doc.ideo si pater assignat filio suo in potestate aliqua bona
censetur eidem assignare in peculiũ non ad finem vt in eũ transfe·
ratur dñium quod pro tunc trãsferri non põt.l.fi.ff.de pecu.⁊.l.fi·
liũ quem habẽtem.ff.fami.her.⁊ volũt doc.cõiter in.l.si donatione
C.de colla.⁊ in auť.ex testõ.e.ti.⁊ Bal.in.l.ij.C.de inoffi.dona.⁊ in
l.filie cuius.fami.herc.quinimo etiã in filio emancipato.multi te·
nent ꝙ si pater simpl'r assignat filio tradendo sibi aliqua bona ipsiꝰ
patris non censeatur eidem donare.sed al'r assignare sibi puta ad
vsum ⁊ administrationẽ prout in hac opi.fuerunt Nico.de mat.⁊
Bal.in.d.l.si donatiõ quod ⁊ firmat Pont.in.l.que dotis.ff.solu.
3 matrimo. † Confert quia verbum assignare non videtur importa·
re translationem dominiȷ̇ vel alicuius iur̃.l.cum pr̃.§.pater pluri·
bus.de lega.ij.l.j.§.fi.ff.nau.caupo.stabu.⁊.l.si quid earum.§.fi.ff.
de lega.iij.⁊ facit.l.qui officiȷ̇.ff.de contrahen.emptio.vbi assigna·
ta.i.tradita sil'r ⁊ ꝯsignare non vr̃ importare dñiȷ̇ vel iur.trãslatio
nẽ: sed simplicẽ traditionẽ.l.acceptã.C.de vsur.cañ.id constituimꝰ
xvij.q.fi.⁊.l.obsignatione.C.de solu.verbum etiã diuidere adapta
tur ad aliud q̃ diuisionẽ rerũ: q̃ possunt diuidi res quo ad admini
strationẽ: vt in ti.C.de diui.tute.in rubrica.⁊.l.fi.C.si ex pluribꝰ tu
te.⁊.l.fi.⁊ ideo cũ in instr̃o dicatur ꝙ filiȷ̇ promiserunt stare taciti ⁊
contenti,⁊ non venire cõtra infrascriptam diuisionẽ cõsignationẽ
fiendã ⁊c.⁊ promiserunt ratificare quicq̃d per dictũ petrum erit fa
ctũ ⁊ cõsignatum circa dictã diuisionẽ ⁊ cõsignationẽ eisdẽ fiendã.
et postea subdat̃ ꝙ.d.petrus eorũ pater visa auctoritate ꝙ possit
eisdẽ assignationẽ facere fecit eisdẽ ⁊ cuilibet eorũ infrascriptã cõsi·
gnationẽ ⁊c.in primis vcȝ assignauit ser Antonio ⁊c.⁊ similiter in
ꝓcipio instr̃i d̃r ꝙ.d.pater dixit filiȷ̇s ꝙ volebat ꝙ ipsi starent taci
ti ⁊ ꝯtenti diuisioni ⁊ consignationi eis fiende: itaq; in dicto instr̃o
pluries ⁊ pluries fit semper mentio de assignatione cõsignatione
vel diuisione.ideo nõ videt̃ ꝙ voluerit in filios ius transferre cum
dicta verba nõ videant̃ importare dñiȷ̇ translationẽ: vt.s̃. deduxi.
⁊ lȝ postea dicat ꝙ iudicauit vanni talia bona ⁊c. Tamen etiaȝ di·
ctũ verbũ iudicauit vr̃ equiuocũ: q̃ põt intelligi ꝙ iudicauit ei in
peculium vel in administratione ne aliter sit facta diuisio in ꝑso·
4 na vannis ⁊ aliter in persona Antoniȷ̇. † Quia decet vt inter fr̃es
seruet̃ equalitas.l.vt liberis.⁊.l.illud.C.de col.⁊.l.fi.C.cõia vtriusq̃.
iudi.al's pararet̃ inuidia ⁊ discordia inter eos.ar.l.cũ opȝ in fi.ꝓn.
C.de bo.q̃ li.⁊ ꝙ ꝑ illũ actũ nõ fuerit ius q̃sitũ partibꝰ ꝑsuadetur ex
alio scȝ q̃ testõr in his rebꝰ assignatis ipos filios heredes instituit
et per cõsequẽs voluit ꝙ illas res haberent vt heredes sui ꝙ mini
me resultaret: si ille res fuissent prius ipsoꝝ filiorũ: cũ illas haberẽt
vt ꝓprias non vt hereditarias: ⁊ nõ valeret relictũ eis factũ de re·
bus ꝓpriȷ̇s.ar.l.ꝓprias.C.de lega.⁊ insti.e.ti.§.si rẽ.rõ eñ ibi assi·
gnata militat etiã in instõne in re certa.iõ datur intelligi ꝙ testõr
nõ intellexit in filios trãsferre dñiũ ꝑ dictã diuisionẽ.⁊ si hñt iure
hereditario videtur qõ veniant in restitutione fideicõmissi vniuer
5 salis: ex quo quasi totũ patrimonium est diuisum inter filios. † Nã
tunc illa portio quã vnus frater habet iure institutionis in re certa
succedit in locum portiõis ꝙ habet iure vniuersalis institutionis.
ar.l.quid ergo la picola.ff.de leg.ij.vbi casus notabilis.ꝓut ibi di·
stros.s.ꝙ in casu quo alias ꝑlegata nõ veniunt in restõne fideicom
missi vniuersalis qõ q̃ñ sit no.barto.⁊ doc.in.l.marcellus.§.q̃dam
liberis ad tre.⁊ doc.in.l.cũ virũ.C.de fideicõ. Tamẽ veniũt quãdo
testator diuisit fere totũ patrimoniũ inter heredes faciendo eis ꝑ·
legata: ⁊ idẽ voluit in.d.§.q̃dam liberis.in ꝓn.illud limitans quã·
do ꝑlegata sunt equalia: secus si longe inequalia ẽm eũ: ⁊ idem vo·
luit ibi Jmo.⁊ Pont.lȝ itaq; dispositio de dictis bonis sequatur
onus iniunctum de restituẽdo fideicõmissum vniuersale quo casu
ẽm magis cõem opi.non solẽt venire in restitutiõe ꝑlegata.s.post·
ea facta vt habet̃ in dictis iuribus lȝ quidã cõtra ⁊ posset ꝓbabil'r
eorum opi.defensari vt al's legendo late dixi in.d.l.cum virũ: tamẽ
ex quo in casu nostro fuit assignatũ filiȷ̇s quasi totum patrimoniũ
videt̃ ꝙ tãq̃ habeãt illa bona in locũ vniuersalis portiõis illa etiã
9 veniant in restitutione. † Preterea ad corroborãdum iã dicta vi·
det̃ posse dici ꝙ si pater assignando dicta censeretur iã filios trãstu
lisse ius illud videt̃ transtulisse iure cuiusdã liberalitatis in filios cũ
inter coniunctos de facili liberalitas ⁊ donatio ꝓsumatur.l.si seruus
ff.de dona.inter virũ ⁊ per Bar.in.l.que dotis.ff.soluto matri. Si
aũt donatio cẽseret̃ videret̃ ꝙ deberet cẽseri donatio causa mortis
cũ de morte fiat mẽtio: ⁊ quãdo in donatione fit mẽtio mortis in du
bio interpretatur donatio causa mortis.l.seia cũ ibi notatis.ff.de
dona.causa mortis.⁊.l.seia.ff.de dote ꝑlegata.⁊ donatio causa mor
tis põt penitentia reuocari.l.non oĩs.§.si pupillus.ff.si certum pe
tatur.⁊.l.qui mortis.ff.de dona.causa mor.idcirco cum in dictis re
bus donatis ipsos liberos instituerit ⁊ nõ possint stare titulus do
nationis causa mortis ⁊ titulus hereditarius.arg.l.qui proprias.
et.d.§.si rem videt̃ testator voluisse reuocare donationẽ causa mor
tis vt valeat institutio facta in dictis bonis diuisis.ar.l.illud.ff.de
7 acqui.here.cũ concor. ¶ † Sed non obstãtibus iam dictis in ꝯtra·
riũ arbitror esse iustitiã claram ⁊ lucidã. Nã premittẽdũ est ꝙ lȝ filiȷ̇
emancipati renũciauerint emancipationi non propterea reintra·
rũt sub patria potestate vt est expressum in.l.qui liberatus.ff.de
adop. Non enim causatur patria potestas nisi natura vel ad optio
ne.l.j.in principio.ff.de adoptio.quorum neutrum consistit in re·
nunciatione prout enim quis non potest renunciando libertati si·
bi preiudicare.vt.l.scientis.C.de ingenu.⁊ manu.⁊.l.nec si volens.
C.de liber.causa. Jta nec potest existentie sui iuris renunciãdo si·
bi preiudicare: facit q̃ nemo est dñs suiȷ̇psius.l.liber homo.ff.ad le
gem aqui.ideo lȝ renunciauerint dicti filiȷ̇ emãcipationi: tamen re
manserũt sui iuris ꝓut prius erant per dicta iura: nec alia videtur
fuisse mens ipsoꝝ renunciantium: q̃ renunciatio verisimiliter fuit
facta ad effectum.vt pater haberet magis liberas habenas dispo·
nendi de bonis de quibus intendebat disponere: nã longe plus iu
ris habet in bonis filiȷ̇ in potestate q̃ in bonis filiȷ̇ emãcipati: nam
in bonis aduentitiȷ̇s filiȷ̇ in potestate habet vsumfru.⁊ latam admi
nistrationẽ.l.j.C.de bo.mater.⁊.l.cum opȝ.C.de bo.que lib.et qua
si per totos illos titulos: ⁊ in bonis profectitiȷ̇s habet plenum ius
d.l.placet cum concor.vt ergo possit liberius disponere voluerunt
renũciare emancipationi hoc est iuri causato ex emãcipatione per
quod impediretur potestas diuidendi ⁊ assignãdi dicta bona ꝓut
ea diuisit ⁊ cõsignauit: non aũt est verisil'e ꝙ voluissent renunciare
emancipationi quatenus ex ipsa renunciatione actus sequuturus
redderetur minus efficax.arg.l.legata inutiliter.de leg.j.et de adi.
8 le.⁊.c.quod ob gratiam in.vj. † Jtem est premittendum ꝙ domi·
nium non perditur nisi transferatur in alium vel habeatur respro
derelicto.l.si quis vi.§.differentia.ff.de acqui.pos.nec in aliũ trãs·
fertur regulariter nisi mediante traditione ⁊ mediante titulo ha·
bili ad translationem dominiȷ̇.l.traditionibus.C.de pactis.⁊.l.nũ
quã nuda.ff.de acqui.re.domi.ideo dominiũ ꝙ filiȷ̇ emancipati ha
bebant ante dictũ ꝯtractũ non ꝑdiderunt nisi quatenus vigore di
cte diuisiõis ⁊ cõsignatiõis fuerit trãslatũ hincinde inter eos ⁊ p̃rem
interuenit aliqua cã tendens ad dominiȷ̇ translationẽ quinimmo
nec aliqua interuenerunt in dicto contractu que tenderent ad do
miniȷ̇ translationẽ in patrem: ideo non relinquit̃ aliq̃s dubitatio
ni locus circa bona que erant ipsorum filiorum qõ illa nõ veniunt
in restitutione fideicommissi ex quo illa non habẽt a testatore nec
9 erant bona testatoris: sed ipsorum filiorũ rogatorum. † Nec veniũt
in restitutione fideicõmissi vniuersalis bona ꝓpria ipsius heredis
vt est notissimũ.quinimmo nec bona a testatore obuenta ad here
dem non ex vltima voluntate sed ex cõtractu inter viuos etiã si nõ
valeat nisi confirmet̃ morte vt est tex.singu.in.l.sequens qõ.ff.de le
ga.ij.⁊ not.Bar.⁊ doc.in.d.§.quidã liberis per quẽ tex.dicit Jmo.
in.d.§.quidam liberis.ꝙ donata causa mortis per testatorẽ here·
di nõ veniunt in restitutione vniuersalis fideicõmissi.sed circa bo·
na que erant patris tp̃e dicte diuisionis remanet aliqualis scrupu
lus: sȝ nõ magnus q̃ per dictũ cõtractũ diuisiõis ⁊ assignatiõis vr̃
indubie ꝙ dñium fuerit quesitũ ipsis fratribus in bonis eisdẽ assi·
gnatis in ꝑtem: nam rõ ꝓmissa in prefatiõe dicti ꝯctus hoc suadet
q̃.d. Pater ꝓmittit velle venire ad diuisionẽ ne inter dictos filios
aliqua discordia oriat̃ inter eos tam de bonis suis quã de bonis ꝑ
eos ⁊ quẽlibet eorũ acquisitis ꝑfecto dicta rõ suadet ꝙ assignabat
⁊ diuidebat ipsa bona respectu iuris ⁊ dñiȷ̇ non respectu admini·
10 strationis ⁊ tanq̃ in peculiũ. † Nã ex tali assignatiõe in peculium
et in administrationẽ non tolleret̃ occasio litis ⁊ discordie immo
plurimũ oriret̃ occasio litiũ ⁊ discordiarũ: nam administrãs debet
de administratis reddere rõnẽ ⁊ restituere reliqua ⁊ de culpa tenet̃
l.quedã.ff.de edẽ.l.age.C.de trãsa.lȝ fallat in patre ⁊ nõ simplici·
ter: sed quo ad quedã est liber a redditione rõnis in predictis.l.cuȝ
opȝ.§.nõ aũt.⁊.§.fi.C.de bo.que libe.ideo cũ ex ꝓfatione colligat̃
mens disponentis.l.fi.ff.de here.insti. Dicendũ est ꝙ dicta diuisio
et assignatio facta per patrẽ facta fuit vt bona assignata efficerent̃
effectual'r ipsoꝝ fratrũ ẽm ꝙ diuisa ⁊ assignata fuerũt: nec vnꝰ ha·
beret

beret in posterum aliquod ius in bonis alteri assignatis siue essent
bona paterna siue essent bona ipsorum filiorum: nec verba ipsa aliud
11 innuunt immo hoc idem. † Nam licet verbum assignare quãdoq; nõ
importet translationem dominij rõne qualitatis personarum vel
negotij vt in iuribus in cõtrarium allegatis: tamen magis genera
liter ⁊ vbi materia patitur translationem dominij seu iuris ꝙ con
ferre potest ipse assignans. l. assignare. ff. de ver. sig. ⁊ in rubrica. ff.
de assigna. lib. ⁊ l. j. §. assignare. eo. ti. ⁊ in. c. j. de pace tenenda. ⁊ ibi
Bal. in vsibus feu. ⁊ in. c. proposuit. de conces. preben. ⁊ in. c. ꝓ illo-
rum. c. referente. ⁊. c. cum dilectus. de preben. ⁊ l. ingenuuz. C. de in
gẽ. ⁊ manu. ⁊. c. cũ olim. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ in. l. qui officij in fi. ff.
de contrahen. emp. vbi denotat traditionem tendentem ad trans-
lationem iuris ꝙ habet emptor iuxta. l. j. cum ibi no. de acti. emp. ⁊
l. clauibus. ⁊ l. cum manu sata. §. nemo. de cõtrahen. emp. ⁊ maxime
quia assignauit pro parte sua vt sonant expresse verba contractus
non ergo assignauit pro custodia pro vsu administratione in diui
sione etiam rerum transfert dominium: quia diuisio vicem emptio-
nis obtinet. l. j. C. co. vtri. iudi. ⁊ l. si fratres. eo. ti. ⁊ est similis ꝑmu-
tationi. l. cum pater. §. hereditatẽ. de leg. ij. ideo tendit ad transla-
tionem dñij ad hoc etiam. l. si per errorem. ff. co. di. in verbo consi-
gnatio est eadem ratio quod in verbo assigno. maxime quia hic po-
nuntur vt sinonima verbũ etiã iudicauit iunctis verbis pro parte
sua. idẽ videt importare vt in simili videmus in verbo adiudicauit
d. l. si per errorem insti. de offi. iud. §. qui familie. §. eadem. ⁊. §. seq.
et. ff. cõmuni diui. §. si quis putans. §. si fundus. ⁊. §. officio in qui-
bus iuribus semꝑ denotat dominij translationem vel quasi domi-
nij. ad idem. l. sed ⁊ si res. ff. de pupil. nec videtur ꝙ aliud significet
adiudicare in materia diuisionis quã pro parte sua vni assignare.
ideo illa verba iudicauit tali pro parte sua tales ⁊ tales res deno-
tant iuris translationem pro quo etiam facit quia si cui iniũgitur
qd̃ sit contentus tali re pro parte sua censetur illa res plenarie con
cessa. l. peto. in prin. ff. de leg. ij. ideo cum pater velit qd̃ filij sint con
tenti dictis rebus cuilibet assignatis pro parte sua ⁊ illi ita ꝓmise
runt stare tacitos ⁊ contentos: ergo censentur ille res assignare vt
potiantur earum rerum dominio: quod ⁊ suadet subiecta materia:
nam filij predicti se astrinxerunt ad dimittendum apud patrẽ fru-
ctus omniũ bonorũ suorum. Item ad soluendũ datia pro oib⁹ bo-
nis eisdẽ assignatis: fuit quidam contractus innoĩatus do vt des
seu mixtus ex quibus ꝯtractibus causat dñij trãslatio: quia dicti filij
non videntur ex alio se obligasse ad illa onera cum nihil effectuale
cõsequendi: ex qualitate em̃ oneris iniuncti ipsis filijs discernitur
qualitas ipsi⁹ ꝯct⁹. ar. notatorum per glo. in. l. j. §. j. de superfi. Co-
adiuuantur etiã predicta ex clausula in fine posita dum dicitur qd̃
predicta omnia ⁊ singula fecit omni meliori modo ⁊c. Sed melior
modus videtur assignando plenarie ⁊ efficaciter q̃ aľs ⁊ maxime
ad finem ad quẽ tendebat. s. vt tolleret occasio litium ⁊ discordiarum
et si dicatur satis tollitur occasio litiũ ⁊ discordiarum si confertur
assignatio post mortẽ ipsius patris cũ ad sedandã discordiã post
patris obitũ pater ad illã assignationẽ deuenerit. ideo censeat col
lata assigatio in illud tp̃s respondetur ꝙ dato ꝙ illud esset: nihilo
minus haberem intẽtũ per id qd̃ habet in. d. l. sequẽs quomodo. tñ
non est verũ ꝙ sit collata in tp̃s mortis patris. nam assignatio fuit
facta simpliciter vnicuiq; filiorũ nec adiecta fuit dies vel conditio.
merito non in diem vel sub conditione sed pura debet interpreta-
ri. l. j. §. si qs simpľr. ⁊ l. quotiẽs in diẽ. ff. de ver. ob. ⁊ l. libertꝫ liber-
tabusq; in fi. ff. de ali. leg. ⁊ per assignationem pure factam magis
vel saltem pariter tollitur occasio litiũ ⁊ discordie in posterũ. ⁊ de-
monstrata fuit intentio partium ex actibus pestea subsecutis: qa
non expectata morte patris secuti fuerunt dictas partes. ⁊ ex acti
bus sequentibus interpretantur prius gesta canone cũ ꝑ bellicam.
xxxiij. q. ij. ⁊. xliij. di. multis. ⁊ in canone ꝑuenit. xviij. distin. quod
maxie persuadetur: quia nulla subest ratio quare differretur assigna-
tio saltem bonorũ que erant propria filiorũ: cũ illa nõ transirent in
patrem vt permisi: nec intererat patris qd̃ magis starent interim
modo quo priusq̃ starent ſm diuisionem factam. Et si illa censet
facta assignatio vt statim sortiretur effectum si pro quia similiter ⁊
pura debet interpretari assignatio suorum bonorum. ex quo vno
determinabili terminantur. l. iam hoc iure. de vulga. ⁊ pupil. cum
concordan. multifariam igitur varijsq; medijs redditur hec cõclu
sio indubia quod in dictos filios fuerunt dicta bona trãslata incõ-
tinenti: ex quo infertur quod non veniunt in restitutione fideicõ-
12 missi: prout supra deductum est ⁊ probatum. † Non obst. adducta
in contrariũ: quia satis patent confutata per adducta pro hac parte.
tamen breuiter responsiones sigillatim explicabo. non enim obst.
ꝙ pater tradendo filio in potestate res suas censeatur assignare si-
bi in peculium quia respondetur ꝙ non sumus in filio in potestate in
quẽ cadit peculium ⁊ in quem non potest transferri dominium ꝑ
patrem per. l. ij. C. de inoffi. dona. sed sumus in filijs emancipatꝫ in
quos potest transferri dominium per patrem: ⁊ non cadit proprie
peculiuz. ⁊ licet nõnulli teneant ꝙ simplex traditio facta filio emã
cipato non censeatur facta animo donandi. tamen alij contra ꝓut
volunt Jaco. de are. Ange. et Rapha. fulgo. in dicta. l. si donatio-
ne. et quicquid sit in terminis vbi esset simplex traditio: ita qd̃ nõ
posset coniecturari alia causa transferendi dominium nisi causa do
nationis que non solet de facili presumi. l. cũ de indebito. de ꝓba. ⁊
l. si cũ aurũ. de solu. tamen in casu nostro in quo alia causa est exp̃ssa
13 tendens ad iuris translationẽ: vt. s̃. deductũ est. † Nec ob. ꝙ verbuz
assignare diuidere ⁊ consignare adaptentur ad aliud q̃ ad transla
tionem dominij vel quasi. tamen illud verũ quãdo qualitas perso-
narũ vel negotij id suadet. Sed generaliter ⁊ in dubio: secus est ꝑ
iura pro hac parte inducta. ⁊ hic natura negotij ⁊ prefatio contra-
ctus. ⁊ ratio quare ad contractũ deuenit tendũt omnia ad dominij
14 translationem. ¶ † Nec ob. ꝙ testator in his heredes instituit: qa
noluit propterea ipse testator dictã diuisionem non habere locuz
tanq̃ diuisionẽ: quia immo expresse disposuit ꝙ ex nunc voluit eẽ va
lidam. ⁊ licet subdat effectum habere post eius obitũ: non ꝓpterea
vult ꝙ interim non sortiat effectum: ex quo dixerat ꝙ exnunc vo-
luit esse validam sed voluit exprimere qd̃ non solũ in vita: sed etiaz
post eius mortẽ volebat ꝙ duraret effect⁹. vel ideo forte dixit post
eius obitũ: quia in vita testatoris non sortiebatur plenariũ effectum
ex quo omnes fructus erant reponendi penes ipsum testatorẽ: vt
exinde sumeret alimenta. Si ergo voluit esse ex tp̃e testamẽti vali-
dam. ergo noluit requiri immixtionem vel existentiã heredis. Et
licet subdat etiã quẽlibet eorũ in dictam partẽ ſm diuisionem he-
redẽ instituit credendũ est ꝙ fecerit ad cautelã vt si non valeret vt
diuisio valeat vt institutio vel qd̃ quilibet possit eligere vtrum illã
partem velit esse in institutione: an vero ex diuisione ⁊ assignatio-
ne: prout aľs solet dici quando testator substituit vulgariter pupil
lariter et per fideicommissum: vel verba idem importantia in. l. re-
cusare. §. si titius. ff. ad trebel. ⁊ per Bar. in. l. centurio. ff. de vulga.
et pup. ⁊ Gui. de cu. ⁊ doc. in. l. precibus. C. de impu. de quo etiã ali-
quid in. l. non iustã. C. ad trebel. ⁊ cum testator illam clausulam et
quemlibet eorum in dictam partem secundum diuisionem heredẽ
instituit. verisimiliter apposuerit ad ampliandam efficaciam eius:
quod actum erat non debet interpretari. vt ipsam diuisionem im-
pugnet seu inefficacem reddat. facit. l. que dubitationis. de reg. iu.
et. l. testamentum. C. de testa. quod maxime dicendum: quia diui-
sio fuit facta mixtim de bonis proprijs filiorum ⁊ de bonis pater-
nis: nec vnus habuit partem bonorum paternorum in recompen-
sationem partis bonorum paternorum quã habuit alter sed vnus
habuit partem bonorum paternorum ⁊ bonorum que erant pro-
pria ipsorum filiorum in recompensationem omnium bonorũ quã
habuit alter. ⁊ possibile est ꝙ vnus plus habuit de bonis paternis
et alius plus de bonis eorum proprijs: ita ꝙ tunc equalitas resul-
tasset omnium simul hincinde facta compensatione non separãdo
paterna a proprijs: sed institutio facta in bonis proprijs eorũdem
fuisset inanis: ideo non decet quod reddat minus efficacem illum
actum diuisionis factum inter viuos. Et vt omnia verba plane ꝓ-
cedãt possunt aliter interpretari quod verbum heredẽ ponatur ꝓ
domino ⁊ verbum quod deriuatur ab in ⁊ statuto stet in significa-
tione iurisgentium quasi voluerit testator statuit quemlibet eẽ do
minum sue partis secundum dictam diuisionem. ⁊ quicquid sit te-
stator non potuit infrigere illum actum iam consummatum. arg.
l. sicut. C. de acti. ⁊ obli. nec etiam id voluit immo voluit pro posse
iuuatur vt demonstrant verba testamẽti. ideo quecũq; interpreta
tio debet elici conclusio ꝙ ex hoc non tollitur quin filij predicti bo
na eis assignata habeant ex actu inter viuos. ⁊ per consequens nõ
15 veniant in restitutione fideicommissi. ¶ † Nec obstat quod dice-
batur ꝙ censeatur donatio causa mortis: quia respondetur ꝙ non
videtur donatio sed datio ob causam. quia ipse pater in vita reci-
piebat omnes fructus ⁊ illi filij obligabantur soluere datia. vñ cuz
subesset alia causa non est presumenda donatio. l. si cum aurum. de
solu. ⁊. d. l. cum de indebito. ⁊ l. solutã. §. qui reprobos. de const. pe.
insuper non est facta mentio mortis in ipsa assignatione: sed pure
et simpliciter nec semper mentio mortis facta in donatione causat
presumptionem donationis causa mortis. vt. l. cum maritus. ff. de
pact. dot. et quod per Barto. in. l. que dotis soluto matrimonio. ⁊
Bald. in. l. ij. C. de iure dot. ex quibus deprehenditur quod de faci
li receditur a dicta presumptione. et insuper si fuisset donatio cau
sa mortis non veniret in restitutione fideicommissi per dicta. l. se-
quens questio. et etiam si venirent ipsi filij ad illas partes diuisas
iure institutionis non esset expeditum quod veniret in restitutio-
ne fideicommissi ex quo talis institutio herede vniuersali adeunte
habet vim legati. l. quotiens cum ibi notatis. C. de heredi. instituẽ
dis. ⁊ l. ex facto. ff. eodem titu. et ex quo dicta diuisio ⁊ assignatio
partium fuerat prius facta per actum inter viuos non videtur qd̃
censeatur esse facta in locum partium institutionis vniuersalis de
qua tunc temporis non habebatur consideratio. et ita videt tunc
posse responderi ad dicta. l. quid ergo ⁊ inductionem factam per
Bar. et doct. ibi. ⁊ in dicto. §. quidam liberis. de qua supra licet in
hoc solo non me fundarem: sed sunt alia media ⁊ responsiones su-
pra clarissime. restat itaq; conclusio quod dicta bona assignata di-
cto vanni transeunt libere in eius vxorem: nec veniunt in restitu-
tione fideicommissi. nec ipse ser Antonius potuit de illis dispone

re nec insuper censetur voluisse disponere nisi ad roborandum illã diuisionem. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.ccxxix.

1 ☞ Legatum pro dote factum ab extraneo an sit cõditionale vel purum.
Pro prepositio an facit modum vel conditionem.
2 Legatum non desinit esse purum propter modum.
Dotis nomine seu pro dote: an idem importet.
3 Legatũ propter causam videtur collatum in tẽpus cause.
4 Legatum factum mulieri pro dote non transmittitur eadem muliere decedente ante nuptias contractas.
5 Modus an faciat conditionem.nu.2.
6 Legatum factum sub verbo pecunia quid cõprehẽdat.nu.seq.vsq ad finem consi.
Pecunia in iure quot modis sumatur.vsq ad fi.consi.
7 Legata sunt stricte interpretãda ⁊ sic poti⁹ dz fieri interp̃tatio cõtra legatarium q̃ contra heredem.
Voluntas testatoris dubia an sit interpretanda in fauorẽ hr̃dis.
8 Clausula que se habet ad genus ⁊ speciẽ simul ⁊ postea sequit̃ species suadet ratio quod equiuoca pro specie ponatur.
9 Actionis appellatione que veniunt etiam in legatis.

¶ Consilium.ccxxix.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Licet claram arbiter hanc consultationem in vtroq quesito que egregie sunt decisa per notabiles allegationes vna cuz puncto transmissas. tamen vt rem in dubium deducam videtur prima facie dicendum ꝙ legata facta dicte domine Magdalene pro dotibus non fuerit conditionalia. ¶ Quia prepositio pro videtur importare moduz non conditionem.l.antepe.§.j.de leg.ij.facit.l.si quis pro redemptione.C.de donatio.et no.Barto.in.l.quibus diebus.§.termili⁹
2 de condi.⁊ demon.quem sequuntur ibi docto. † Modus autẽ non facit desinere legatum esse purum quia venit implendus ex post vt habetur in dicto.§.termilius.ideo si modus deficit casu hoc est aliter q̃ culpa habentis implere modum legatum nõ euanescit nec remanet apud heredem sed spectat effectualiter ad legatarium.l.si fundũ per fideicommissum.§.j.de lega.j.⁊.l.pater.§.tusculanus.de lega.iij.⁊ quod tale legatum factum pro dote vel dotis nomine sit purum.et sic non conditionale videtur text.apertus in.l.titio centum.§.titio genero.versicu.sz cum ante nuptias quia purum legatum est peti potest.de condi.⁊ demonstra.loquitur enim ille.text. in legato facto nomine dotis vt est expressum.in princi.§.postea specifice dicit quod ante nuptias peti potest quia purum legatum est ergo ibi est casus quod sit purum tale legatum pro dote seu dotis nomine.idem enim important illa verba pro dote.⁊ illa dotis nomine.vt docto.presupponunt in dicto.§.titio genero.ad hoc in simili glo.in.l.huiusmodi.in prin.de lega.j.⁊ per Bar.in.l.j.§.nunciatio.de noui.oper.nuncia.⁊ quod huiusmodi legatum pro dote seu dotis nomine sit purum vult glo.in dicto.§.titio genero.quatenus soluit contraria.l.dotis promissio.⁊.l.stipulationem.l.p̃mittendo.de iure dotium et similium quod aliud est in contractibus in quibus promissio dotis seu pro dote est conditionalis aliud in vltimis voluntatibus in quibus secus est per.d.versi.sed cuz ante. et in hac opi.fuerunt docto.ante Barto.prout dicit ibi Paul.de cast.nomine discrepante prout dicit ibi Jmol.qui reprehendit in
3 tellectum quem dat Barto.ad.d.ver.sed cum ante. † Tamen Barto.in.d.§.titio genero.tenet quod immo relictum factum pro dote ab extraneo sit conditionale per tex.illi⁹.§.in ver.ante nuptias reprobata solutione que dabatur per Petrum ⁊ antiquos ad illũ text.vt ibi per eum.item probat Bald.suam opinio.scilicet quod legatum sit conditionale prout promissio pro dote per text.in autẽ.de san.epi.§.sed hoc presenti:vbi tex.equiparat promissionem et relictum.⁊ idem tenet Bald.ibi allegans pro Barto.tex.⁊.l.qui filium.vbi pupillus educ.debet.vbi videtur casus scd̃m eum.facit etiam ratio qz relictum in certam causam videt̃ collatum in tẽpus cause.l.nec semel.§.in habitatione.ff.quando dies le.ce.sed relictũ in tempus nuptiarum est conditionale.l.si ita.de condi.⁊ demon. ergo ⁊ relictum in causam dotis: qz ratione cause tempus tacite demonstratur secundum eundem Bald.qui ad.d.versicu.sed cũ ante nuptias sequitur intellectum Bar.scz quod ibi ponatur cũ pro quando.⁊ sic loquatur in casu quo de mente testatoris apparet. et cum illo transire etiam videtur Paul.de cast.⁊ licet Jmola.aliter intelligat: tamen etiam ipse videtur tenere dictum Barto.regulariter.⁊ illa opi.Barto.communiter tenetur prout ⁊ dicit ibi paul. de cast.cum ea transiens.licet dicta inuestigatio: an relictum sit purum an vero conditionale non sit necessaria quo ad intentum no
4 strum. † Quia ꝙ muliere decedente ante nuptias cõtractas legatũ reddatur inefficax ⁊ resideat apud heredem ⁊ non transmittat̃ est tex.apertus.d.§§.titio genero.versi.ante nuptias.⁊ cõcordant in hoc antiqui ⁊ moderni nec est aliqua dissensio inter docto.quo ad hũc effectum: sed variant in ratione quare legatum est tunc irritũ: item variant an interim peti potest ante nuptias cõtractas: qđ vltimum non spectat ad presentẽ cõsultationẽ nec de primo curabit heres.dummodo enim sit liber a prestatione dictorum legatorũ: ex qua causa vel qua ratione sit liber sua non interest.stat ergo clara ⁊ firma conclusio ꝙ ista legata non debẽtur.ex quo vtraq puella decessit non nupta: licet enim tex.d.§.titio loquatur quando relinquatur pro dote pro matrimonio cõtrahẽdo cum tali.tamen idem volunt ibi Bar.doc.etiã relicto facto pro dote nõ respectu certi ma
5 trimonij quoniam est eadem ratio. ¶ † Nec obstat ergo ꝙ dictio pro solet denotare modum quia siue modum siue conditionem significet satis est ad propositum nostrum ꝙ defectus modi vel conditionis etiã casu contingens hoc casu vitiat relictum vt dictũ est nihilominus quod hoc casu non faciat modum sed conditionẽ respondet Bar.in.d.§.titio dicens qđ non inducitur modus quando non aggrauatur conditio onerati: vt per eum in.d.§.termilius
6 sed qz non expedit vt dixi non insisto. ¶ † Restat vt deueniam ad secundum consultationis articulum circa quod est aduertendũ ꝙ verbum pecunia ponitur in iure tribus modis quandoq largissime quandoq large quandoq stricte.largissime pro omni re: saltẽ ad pecuniã reducibili.l.ij.C.de const.pecu.l.pecunie.nomine.ff.de verborum significatio.vbi etiam iura dicit contineri.⁊.l.pecunie verbum.j.⁊.ij.eodem titu.quandoq large pro omni re mutuabili hoc est recipienti functionẽ in numero pondere vel mensura.l.ij.§. creditum.si cer.pe.⁊.l.singularia.eo.ti.s̃m vnam lec.⁊ in.l.talis scriptura.de leg.j.quandoq strictissime pro pecunia numerata.l.j.in princip.⁊.l.item si filius.§.mutui.ff.ad mace.⁊.d.l.singularia scd̃m aliam lec.prout istos tres modos notant glo.⁊ doc.in.d.§.creditũ et etiam habetur in alijs iuribus preallegatis legata autem videt̃ ꝙ debeãt intelligi large.l.in testamentis ff.de reg.iur.⁊.c.cum dilecti.extra.de dona.⁊.l.nã ꝙ.§.fi.cum.l.sequenti.ff.ad trebe.vbi est tex.ꝙ relicta pecunia oẽs res hereditarie continent̃: vñ ibi videt̃ casus pro hoc ⁊ non solũ in legato sed etiam in stipulatione videt̃ similr dicendũ.l.cum stipulamur.ff.de verb sig.⁊.l.venditor de hereditate vel acti.ven.⁊ idem ꝙ in v̓bo pecunia videt̃ dicẽdũ in v̓bo summa.vt.l.quisquis.ff.de lega.iij.immo glo.in.d.l.talis scriptura in vna solutione videt̃ velle ꝙ facilis extendat̃ significatio verbi summa q̃ verbi pecunia ⁊ Bar.etiam tangit dictam solutionem in.d. l.quisquis.⁊ non impugnat preterea dato sine preiudicio quod dicta verba pecuniarũ summas sumerẽtur pro pecunia numerata tamen ꝙ venirent actiones ad pecuniã competẽtes: qz actiones iudicant̃ s̃m res ad quas cõpetunt: ita ꝙ loquẽtia de bonis stabilib⁹ verificantur in actionibus que ad ipsa bona stabilia competunt.et loquentia de bonis mobilibus militant in actionibus ad mobilia cõpetẽtibus.vt per glo.notabilem in.l.j.C.si aduer.transac.⁊ ibi p doc.qui eam sequuntur.ita ergo ꝙ voluntas testatoris de pecunia loquens militet in actione ad pecuniam competente maxime cuz voluntas testatoris habeatur pro lege.aut̃.de nupti.§.disponat.
7 ¶ † Sed non obstantibus predictis puto indubiã esse sñiam contrariã.s.ꝙ non veniant noĩa debitorũ in dicto legato: nam lz verbũ pecunia latissime sumptũ cõprehendat oẽs res vt.d.ll.pecunie. et similib⁹ tamen in legatis nõ venit oẽ id qđ põt sub verbis cõprehendi.nã immo debet̃ id quod est minus.l.nũmis legatis.de le.iij. potius em̃ in dubio fit interpretatio ꝯtra legatariũ q̃ ꝯtra heredẽ vt ibi.⁊.l.si ita sit ascriptum.ff.de leg.j.⁊.l.si ita relictũ.§.fi.de lega. ij.⁊.l.qui filiabus.⁊.l.non amplius.§.cum bonorũ.ff.de leg.j.adeo qđ dicebat Pont.in.l.si plures de dãno infe.ꝙ legata sunt stricte interpretanda facit optime.l.vxor patrui.C.de le.l.sticho.de.vsufru.legato.⁊.l.ꝙ in rerũ.§.qui vsumfru.de lega.j.⁊ profecto dicta iura et similia multum vrgent est tamen cõmune dictum in contrarium ⁊ multum astringunt.d.l.in testamentis.⁊.d.c.cũ dilecti.nihilominus non vrgent ꝙ fiat latissima interpretatio sed media: ideo saltem non debet latissime sumi pro qualibet re sed sumatur media via.⁊ sic ponatur large pro rebus consistentibus in põdere numero vel mensura prout sumitur in.d.l.talis scriptura.⁊ tunc habemus intẽtum qz nomina debitorum nõ sunt mutuabilia.⁊ sic nõ recipiunt functionem in genere suo in numero pondere vel mensura.ideo verbum pecunia large sumptum non cõprehendit nomina debitorum.⁊ ita videtur dicendum quod dum legatur pecunia non veniant omnia bona. ¶ Nec ob.l.cogi.in prin.ad treb.qui videtur probare contrarium: quia respondetur ꝙ tex.ibi se fundat ne fideicommissum intercidat.⁊ sic quãdo heres dicit hereditatem suspectam quo casu non interest sua ꝙ relictũ latissime interpretatur.ideo materia est mere fauorabilis.ideo latissime sumitur.⁊ ita videtur intelligendum qđ ibi dicit Bar.ponderans etiam verba illius tex.ne intercidãt.⁊ satis potest hec ratio assignari ad.d.l.qsquis qz si heres non astringeretur ad res corporales intercideret legatum.⁊ hoc velit ratio quã ibi ponderat tex.ꝙ testator frustra corpora postea expressisset supple si noluisset heredem astringi ad illa mandandum executioni: sed si heres adit interest sua ꝙ legatũ non extendatur.ideo ex vna parte cadit interesse legatarij qđ amplietur ex altera parte interesse heredis ꝙ restringatur.ideo suadet ratio qđ ascribatur illi medio membro quod faciunt Bartol.⁊ Jmol.

Imol.in dicta.l.talis scriptura.et in.d.l.cogi scilicet quādo dispositio non est odiosa nec fauorabilis quod membrum explificat qñ quis obligatur sua voluntate.prout dicit Bar.in dicta.l.talis scriptura.Quod satis applicari potest ad heredem voluntarie adeuntem:quia censetur velle id quod ex aditione necessario infertur scilicet obligari oneribus hereditarijs.ideo obligatur ex quasi cōtractu.l.apud iulia.§.fi.ex quibus causis maio.insti.de obliga.que ex quasi contractu nascun.§.heres.si autem diceremus quod obligaretur absqꝫ voluntate.tunc essemus in tertio membro Bar.in quo dicit strictissime sumi pecuniam dūtaxat pro pecunia numerata. dato autem qđ pecunia solum poneretur ꝓ genere generalissimo quando simpliciter legatur pecunia vel quando legantur summe per.d.l.cogi.et.d.l.quisquis.Tamen in casu nostro secus dicendū esset ex pluribus.et primo quia quando in legato ponitur genus et premittuntur et sequuntur species illud genus limitatur per ipsas species.ista est theorica Barto.in.l.quesitum.§.si quis fundū. de fund.instru.per.l.quesitum.§.j.ff.de lega.j.et eum refert et trāsit Panor.in.c.sedes.de rescriptis.si itaqꝫ verbum pecunia hic sumeretur pro genere generalissimo hoc est pro omnibus rebus cuꝫ premittatur de massaritijs et sequatur.de vino grano etc.illud genus limitaretur per ipsas species vt legatum restringeretur ad ipsas species scđm.d.theoricam Barto.secundo quia licet verbum pecunia latissime ponatur pro omni re et similiter verbuꝫ summa.tamē magis proprie videntur poni pro quantitate.et sic pro pecunia numerata vel pro rebus consistentibus in pondere numero vel mensura vt in pecunia patet in dicta.l.talis scriptura.et.d.§.creditum.et in verbo summa.patet in.l.plane.j.§.sed si non corpus.de leg.j.ideo licet vbi alterum exprimitur in legato quandoqꝫ amplietur nō ita quando vtrunqꝫ ne maior fiat violentia:sed hic dicitur pecuniarū summas et sic ambo vocabula exprimuntur.merito etc.tertio euidēter ostenditur quod nō ponitur pecunia pro omnibus bonis quia si omnia prius reliquisset non essent alia bona quod est contra mētem testatoris apparens euidenter ex verbis sequentibus dū subdit.in omnibus autem alijs suis bonis etc.ergo patꝫ quod testator non legauerat vniuersaliter omnia bona quia tunc nō fuissent alia bona.et hoc medium est clarum:posset etiam adduci communis vsus loquendi quem ponderat Barto.in.d.l.talis scriptura scđm cuius theoricam deberet intelligi solum de pecunia numerata: qđ et suadetur ex eo quia postea subdit.de vino et grano que consistūt in mensura.et sic comprehenderētur sub verbo pecunia frustra fuissent addita.†Et licet quando ponitur primo genus et constat qđ

8 sit nomen generis licet postea enumerentur species non restringatur genus ꝓm doctrinam Bar.in.d.§.si fundum.vbi dicit hāc materiam profundissimam.tamen quando vocabulum se habet ad genus et speciem:et postea sequuntur species ne illa additio specieruꝫ sit superflua sine virtute aliquid operandi.et vt copula ponatur in ter diuersa vt sui natura est iuxta notata in Rubrica de iur. et facti igno.suadet ratio quod vocabulum equiuocum ponatur pro specie.nam ex sequentibus precedentia declarantur.l.si seruus plurium.§.fina.de legatis.j.et.l.heredes palam.§.sed si notam.de test. siue autem ponatur stricte siue large dummodo non largissime nō refert quo ad nomina debitorum:quia non consistunt in pondere

9 numero vel mensura vt predixi et est notissimum.†Nec ob.l.j.cū ibi notatis.C.si aduer.transac.qꝛ licet quando actio habet applicari ad bona mobilia vel ad bona immobilia:ita quod ad alterum applicari oporteat procedit illa theorica:tamen al's secus est qꝛ proprie non est res mobilis nec immobilis.l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudi.et.l.ꝙ tuberonis.§.in peculio.ff.de peculio:iō bar. et docto.ibi communiter dicunt per dicta iura quod si legant bona mobilia et immobilia non veniunt nomina debitorū qui ad mobilia vel immobilia tenentur:ita et si legantur res que recipiūt functionem in numero pondere vel mensura:non veniant actiōes ad illa competentes.et si legatur pecunia numerata non veniat nomē debitoris qui pecuniam numeratam debet.remanet ergo conclusio ꝙ sub isto relicto non veniunt actiones seu nomina debitorū.

Laus deo.

Summarium super consilio.ccxxx.

1 Legatum predij a patre factum filie pro dotis residuo ꝓ qua dotem in quātitate certa promiserat et nihil soluit an factuꝫ videatur animo compensandi.nu.seq.ꝑ totum.

2 Legatum a patre factum filie quam postea maritauit pater et post ea dotem dedit an videatur legato satisfactū.nu.5.vsqꝫ ad fi.ꝯsi.

3 Legatum per vxorem marito factum cui ex forma statuti debetur tertia pars dotis vel aliqua quota:an compenset dictū legatū partem vel quotam dotisquā habet lucrari maritus.nu.5.

4 Dos non soluta soluto etiā mr̄imonio debet marito vel eius heredibus a promittente:et non vxori.nu.seq.

5 Heres in dubio non presumitur grauatus per testatorem dupli cione onere.

6 Compensatio quantitatis quādo possit fieri in specie vel econtra de specie ad quantitatem.

7 Dos marito promissa in dubio censetur nomine vxoris data et cedit vxori.nume.sequen.

8 Legatum factum titio pro dote seie cedit ipsi seie et non titio.

Consilium.ccxxx.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi.†Uiso puncto et allegationibus post punctum transmissis que bene et eleganter decidunt dubium consultationis.et viso publico instrumento testamenti et copia quarundam attestationum per quas deducitur dicta promissio dotis.duplex imminet scrupulus pro domina Marchesina.primo quia licet in puncto dicatur quod dictus testator legauit dicte Marchisine illud idem modiolum terre quod promiserat in dotem: et tamen non apparet inspectis verbis legati et verbis promissionis dotis probatis per illas attestationes ꝙ sit vnum et idem modiolum illud quod relinquitur:et illud qđ fuerat promissum: nam aliter sunt demonstrata vno loco aliter altero loco.nam in testamento relinquit vnū modiolum terre cōtiguū terreno dato in dotem domine Angeline: confines ab vno via et alio latere.et sic in effectu dat duos confines: vnum videlicet viam alterum videlicet terrenum datum in dotem Angeline.et in ꝓmissione dātur modiolo promisso duo alij confines videlicet iuxta res Francisci promittentis et res Sanctis vannutij:ita quod confines innuunt diuersitatem inter rem promissam et rem legatam.et si hoc est:confert multum pro.d.Marchesina quia vnum modiolum terre non compensatur cum altero:quia de specie ad speciem non ad

2 mittitur compensatio.l.fi.C.de compensa.†Et hinc est quod licet in.l.lucius.ff.de leg.ij.et in.l.filie legatorum docto.disputent questionem si pater legauit filie aliquid pro dote:et postea eam in vita maritat et dat dotem an censeatur satisfactum legatuꝫ vel ab eo recessum:ita quod non possit amplius peti et concludunt communiter quod sic per dicta iura:cum quadam tamen modificatione: tamen Ange.et Salyce.in dicta.l.filie legatorum dicunt predicta ꝓcedere quando ad idem quod est legatum est datum postea in dotem:secus si aliud puta quia prius sunt legata centum postea datus est fundus in dotem vel econuerso.nam tunc vtrūqꝫ debetur quia non potest censeri datum animo compensandi secundū eos per notata in.l.huiusmodi.§.cum pater.de lega.j.et.l.quinquaginta.de proba.secundū Ang.et.l.pater.de coll.dotis.et.l.si alij.de vsufru.lega.secundum.Saly.†Et similem considerationem faciūt

3 docto.in illa vulgari et trita questione quando.s.vxor legat marito cui ex forma statuti debetur tertia pars dotis vel alia quota an legatum compensetur cum illa quota dotis quam maritus habet lucrari.et licet sint opinio.hincinde tamen communis opi.est qđ sic per auf.prete.C.vnde vir.et vxor.et.d.§.cum pater.et.l.si cū doteꝫ.§. si pater sol.matri.et auf.nouissima.et.l.oīmodo.C.de inoffi.te.et.l.si ue.§.j.de bonis liber.tamen limitatur procedere quando legatum et dos consistunt in quantitate:secus si ambo in speciebus vel alterum quia tunc cessat compensatio.prout volunt Oldr.Bar.Bal. Ange.et Pau.de ca.in.d.§.cum pater per.d.l.si pater pro filia. et idem voluit Bald.in dicta.l.filie legatorum per.l.alij.§.rerum.de vsufr.et idem tenuit in.l.si vxor.C.de bonis auf.iud.possi.et in.l.qm̄ in prioribus in vltima colum.C.de inoffi.test.et Saly.in.l.nēlenius. de neg.gest.quod et communiter tenetur et tenendū est:licet Jmo. in dicto.§.cum pater.aliud velit per generalitatem dicto.§.si pater.et quia dicta.l.si pater pro filia diuinatur.et quia huiusmodi cōpensationes non sunt proprie compensationes:sed potius quedā imputationes et fiunt etiam aliter quam de quantitate ad quantitatem per ea que habentur in.l.creditorem.de lega.ij.si non compensandi.C.de heredi.institu.et.d.autē.prete.in.l.quoniam nouella cum si.secundum eum.et idem tenet Ponta.in.viij.colū.in dicta autentica.prete.vbi.respondeo ad eorum motiua inherēdo cōmuni opinio.in proposito ergo non videtur quod vnum modiolum terre compensandum veniat cum alio modiolo terre cum sint

4 diuerse species.†Secundus scrupulus imminet quia testator promiserat dotem.et consequenter dictum modiolum terre venantio marito dicte Marchisine et dicti venantij erat debitor nedū constante matrimonio:sed etiam soluto dos debetur marito vel eius heredibus a promittente et non vxori.l.si pro test.C.de dotis promis.ideo dictus testator non debebat illud modiolum dicte nepti sed venantio:ideo relinquēdo nepti ꝓ residuo dotium dicte marchisine: quod habere deberet a dicto testatore non videtur qđ tollat id quod non ipsa legataria sed maritus habere debet; nec hoc casu cadunt termini compensationis quia debitor compensat creditori:sed in casu nostro debitor non legat creditori:prout contingit in iuribus docto.et prout contingit in dicta trita questione supra relata in qua Ange.etiam ponderat dictam rationem dicens dictam communem opinio.supra relatam procedere quando vxor non soluerat dotem.et sic erat debitrix.secus si iam soluerat. et sic dos erat penes maritum.et si non legat debitrix creditori:sed potius econtra. merito non admittitur compensatio secundum euꝫ in dicta autentica.preterea.et in dicto.§.si pater.et in dicto.§.cum pater.et in consilio.ccxxij.incipien.que dam domina Margarita:

5 et idem voluit Bal. in l. controuersia. ff. de transac. ¶ †Tamē his minime refragantibus puto partem heredum indubie fouere iustitiam: prout et in allegationibus conclusum est. premittendum autem duxi quod licet alij sint confines dati in testamento alij confines positi in promissione dotis. tamen prout habui a consultante possunt omnes dicti quatuor confines verificari in vnico modiolo quia potest dari vnum modiolum dicte terre quod sit iuxta viā iuxta res ipsius testatoris iuxta res sanctis vannutij et iuxta terrenum datum pro dote domine Angeline eius filie. et si fuisset relictū illud idem staremus claro in dubio videtur interpretandum quod testator voluerit illud idem relinquere et non aliud diuersum cum videatur eadem ratio et maior: quod in terminis dicto. §. si pater dicto. §. cum pater. et in terminis supradicte questiōis de tertia dotis: quia maior est conformitas eiusdem rei cum seipsa quā vnius quantitatis cum altera quantitate vt de se est notissimū. ideo put in illis terminis ne prestationes multiplicentur censetur reliquisse animo cōpensandi: ita in his terminis ne prestationes multiplicētur censeatur intellexisse de eodem modiolo terre et censeatur relictum loco eiusdem modioli promissi in dotem: quia non est verisimile quod testator voluerit heredem onerare onere duplicis prestationis. l. penultima. ff. de dote preleg. et l. titia. cum testamento. §. qui in vita. de legatis. ij. vbi videtur quodammodo casus. nā pater legando filie dotis nomine non videtur voluisse onerare heredem duplici onere. et tamen ibi pater nō erat debitor filie ita et fortius in casu nostro vbi reliquit pro omni residuo dotium. et sic magis exprimit conceptum mentis quod relinquit vt heres amplius non teneatur: licet debitum non debeatur filie: sed marito. nam et ita contingebat in simili in. v. §. qui in vita. et similiter in dicta. l. penultima. vbi debebatur dos marito et pater legando dotem filie nō censetur eidem legare. ita vt heres habeat soluere sibi filie et marito: sed si filia vult agere debet cauere heredi legantis de defendēdo aduersus maritum vt dictis iuribus. et l. si. in principio. et §. j. et l. pater dotem in principio. de dote preleg. Et hoc nisi doceat patrem aliud voluisse. l. cum pater. ff. de iure dotium. et dicit gloss. qđ quando legat dotis nomine non sunt necessarie verisimilitudines quasi id sit certum. ex quo dixit nomine dotis: sed quando simpliciter legasset filie non sub commemoratione dotis quia non dixisset dotem vel nomine dotis: sed simpliciter legasset filie quantitatem: tunc esset recurrendum ad coniecturas: prout vult gl. et tunc etiam non censeretur in dubio voluisse grauare heredem duplici onere sed censeretur reliquisse filie cū eo quod deberet marito put sentit illa glo. et probatur in dicta. l. si cum dotem. §. si pater. nam et ibi heres patris erat obnoxius marito vel eius heredibus a quibus indebite exegerat. quod etiam probatur in dicta. l. huiusmodi §. cum pater qui loquitur in patre obligato genero ex promissiōe. et relinquente filie. et tamen intelligitur reliquisse illa que erāt promissa: licet potuisset relictum intelligi de alia summa: itaqꝫ iura videntur in hac parte clare velle quod heres non teneatur soluere viro et vxori quando pater relinquit filie. et idem pari ratione dicendum in auo et nepti ex filio. et appellatione patris iusta interpretatione venit auus. l. iusta interpretatione. ff. de verborum significatio. cum si. et maxime videtur clarissimum in casu quo nomie dotis per text. cum gloss. in dicto. §. qui in vita. et multo fortius in casu quo relinquatur pro omni residuo dotium quia illa verba nō possunt aliud importare nisi quia volebat hoc modo solui omne residuum dotium. et quod relinquebat animo compensandi cum residuo dotis. et adiecta fuit vniuersalis omni ad maiorem expressionem quod nolebat aliquod debitum dotis restare vltra dictum modiolū quod relinquebat nepti. vnde et verba sunt satis plana et clare deprehenditur mens testatoris que precipue est attendenda in vltimis voluntatibus. l. cum virum. C. de fideicommis. et l. in conditionibus primum locum. de condi. et demonstra. ideo intrepide concludamus quod non debeatur nisi vnum modiolum nepti et genero. nam si petere vellet neptis debebit cauere de indemnitate et si soluetur marito soluens erit liber ab vtroqꝫ dicta. l. cum pater. et dicta. l. ij. in princip. et §. j. et dicta. l. pater. et dicta. l. penultima de dote preleg. et alijs iuribus supra adductis. Pro qua conclusione cōfert et non mediocris coniectura. quia prout intellexi dictus testator dederat suis filiabus tantundem dotis quantum dederat huic nepti. et si haberet duo modiola haberet longe maiorem doté quā alie filie et sic resultaret inequalitas inter eas. et iura conant seruare equalitatem inter fratres et sorores et similes personas. l. vt liberis. et l. illud. C. de col. et l. fin. C. communia vtriusqꝫ iudi. et hoc ad sedandam inuidiam que facilis est inter pares maxime fratres. l. cū oportet in si. principij. C. de bonisqꝫ libe. et ita etiam est verisimile quod pater noluerit reddere ita inequalitatem inter suas descendentes: licet tamen ista ratio non militaret. idem tamen respondē-

6 dum esset per alia supra adducta. ¶ †Nec obstant adducta in contrarium. et primo non obst. primum scilicet quod confines sunt diuersi in testamento. et in promissione quia secundū quod mihi presupponitur possunt adaptari omnes ad vnicum modiolum. et per consequens. non inferunt diuersitatem corporis. et hoc quidē plurimum confert et ponderandum est: licet et si diuersa forent modiola idem respondendum arbitraret quia licet quando nō appararet quod testator relinquit animo compensandi adhibenda sit illa distinctio an legatum et debitum consistunt in quantitatibus: an vero ambo vel alterum consistant in speciebus secundū cōmunem opinio. supra relatam. tamen quando constat quod relinquit animo compensandi vel lex presumit talem animum non curatur an in specie an in quantitate. vt probatur in dicta. l. si compensandi. et in dicta. l. creditorem. de legatis. ij. ad idem dicta autentica preterea. et l. omnimodo. et autenti. nouissima. C. de inofficio. test. et hoc casu procedat quod contra communem opinio. voluit Imo. vt supra retuli. et quod Pont. etiam supra relatus. et quod voluit bal. in dicta. l. filie legatam dicens quod quando legatur pro dote quātitas. et inuita testatoris datur postea eidem in dotem fundus non debetur legatum licet plus sit in legato secundum eum cui cōtradicunt Ange. et Saly. sed concordia potest sumi ex premissis: sed ex quo in casu nostro reliquit pro omni residuo dotiū clare apparet quod voluit relinquere animo compensandi cum residuo do-

7 tis debite: quia dicta verba nil aliud significant. merito etc. ¶ †Nec obst. quod dos debetur marito et legatum relinquitur vxori quia hoc non est in consideratione. vt aperte probatur in dicto. §. cū pater. et in dicta. l. ij. l. pater. et l. penulti. de dote preleg. et alijs iuribus supra adductis. et ea potest ratio assignari quia marito dos promittitur a patre vel auo contemplatione filie vel neptis. et cedit dos in vtilitatem vxoris. ex quo deseruit oneribus matrimonij. l. pro oneribus. C. de iure dot. et l. dotis fructus. ff. eodē titulo. et speratur rediri ad vxorem soluto matrimonio. l. ij. et quasi per totum solu. matrimo. et etiam constante matrimonio ex causa. l. si constante. in

8 principio. eod. titul. et l. vbi adhuc. C. de iure dot. ¶ †Et hinc est qđ si titio legatur pro dote seie potest seia agere ad rem legatam l. titio centum. §. titio genero. de conditio. et demonstra. licet secus in promissione dicta. l. si pro test. hinc etiam causatur quod licet maritus habuerit dotem. tamen vxor in successione parentis artatur conferre dotem. ff. de col. dot quasi per totum. et l. si pater. et l. dotis. C. de col. hinc dos dicitur proprium patrimonium vxoris. l. ij. §. sed vtrum. ff. de mino. ex his etiam potest dici dos debita vxori: licet re vera debeatur marito et vxor. pro qua est dos data vulgariter dicitur habuisse dotem. ideo non est mirum si testator vsus fuerit illis verbis omnia residuo dotium quod deberet habere. nam lāte loquendo satis debet habere ipsa si habet habere maritus ad ipsius vxoris vtilitatem cum ita suadet subiecta materia et qualitas personarum quia constante matrimonio dotes debent habere mariti non vxores et verba improprijātur vt deseruiatur menti et subiecte materie. l. eas causas. l. pater seuerinam. in princip. de condi. et demonstr. et l. si vno loca. et l. plenum. §. equitij. de vsu et hab. posset etiam dici quod illud verbum deberet habere non habet expressum appositum. ideo posset subintelligi scilicet maritus ipsius put ipsa quicquid autem subintelligatur idem respondendum est per iam dicta. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. ccxxxj.

Fideicommissum an inducatur ex his verbis vbi testator in bonis stabilibus heredes vniuersales instituit: et in bonis mobilibus ad interrogationem alterius dixit ex mobile voglio per me et per la mia moglie vt per ista verba videatur reliquisse mobilia vxori et sic heredes grauati censeantur ad restituendū dicta mobilia vxori.

1 Institutus in re certa an videatur in vniuerso institutus. nu. seq.

2 Dictio taxatiua quando possit extendi.

Voluntas testatoris vltima est precipue cōsideranda. ibi his tamē.

3 Volo verbum quando inducat fideicommissum. vsqꝫ ad fi. cōsi.

4 Fideicōmissum mente testatoris potest induci ex verbis quibus cessare videtur.

5 Institutio in re certa licet possit quandoqꝫ ad vniuersam hereditatem trahi. vt numero. i. hoc tamē non procedit quando testator dixit volo mobilia pro me et vxore mea quia tūc videt ad eauocata dicta vxor ordine successiuo videlicet mortuo testōre suo marito.

¶ Consilium. ccxxxj.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ †In presenti consultatione videtur prima facie dicendum quod dicta bona mobilia spectent ad dictos heredes institutos qui fuerunt instituti in bonis stabilibus tantum. tamen ex quo nullus alius est institutus in vniuerso videtur quod dicta institutio trahatur ad vniuersum per. l. j. §. si ex fundo. et l. ex facto preponebatur. ff. de heredibus instituendis. et l. quotiens cum ibi notatis. C. eodem titulo. et hoc nisi manifestissima voluntas testatoris sit in contrarium. vt est expressum in l. quotiens. §. si duo. ff. de heredibus instituendis: licet autem testator instituerit dictos heredes in bonis stabilibus tantum. non videtur ex hoc apparere manifestissima voluntas testatoris quod noluerit dictam institutionem trahi ad residuum ratione cuiusdā iuris accrescendi. potuit enim velle institutionem dūtaxat in bonis stabilibus

nis stabilibus quia forte ignorabat se non posse decedere pro par-
te testatum et pro parte instatum. vnde causatur istud ius accre-
scendi in his terminis vt habetur in iuribus allegatis. ⁊ si ignora
bat ius accrescendi non datur eius voluntas prohibendi illud ius
accrescendi. argu. l. mater decedens. de inoffi cio. testamento. cum
concordan. ⁊ quod habetur. l. tres fratres. ff. de pact. ⁊ l. cum aqui-
liam. C. de transac. cum si. pro quo etiam facit quia noluit dictos
heredes instituere in rebus certis dicendo quod instituebat here
des vniuersales. ¶ Nam ꝑ illud verbum vniuersales comprehen-
ditur vniuersitas hereditatis. non essent enim heredes vniuersa-
les si solum essent heredes in rebus stabilibus: ex quo non veniret
debita ⁊ credita iuxta. l. cogi. §. generaliter. versiculo vnde q̃ri. ff. ad
2 trebel. † Facit etiam quia dictiones taxatiue quandoque extend un
tur. l. ob es cum sua glo. C. de prediis minorum. ⁊ l. j. C. de bon. pos.
contra tabulas. nec videtur obstare quod dictus testator fuit post
ea interrogatus quid volebat facere de rebus mobilibus. ⁊ ipse re
spondit quod mobile volebat pro se ⁊ sua vxore: quia ex dictis ver
bis non videtur quod dictum mobile relinqueret sue vxori sed for-
te intendebat quod vxor gauderet ipso mobili: vna cum ipso te-
statore vel forte habebat intentionem sibi al's relinquendi vel for-
te cogitabat quod eo ipso quod alios instituebat in aliquibus reb⁹
non posset etiam viuens de illis rebus disponere maxime cum sal
tem cogitatio mortis in testante et quandoque debilitas offuscant
intellectum ⁊ memoriam. l. hac consultissima. versiculo at cum hu-
mana fragilitas. C. qui testamenta facere possunt. et. l. quoniā in-
dignum. C. de testamentis. ⁊ hoc suadet ex vltimis verbis testato-
ris dum notario dicente: ce podemo fare vno codecello supra que-
sto mobile: respondit non fare nō expoliare tanto el crucifixo che
paia male ⁊c. per che euoglio per me ⁊ per la mia moglie: que qui-
dem verba innuunt quod testator cogitabat quod si faciebat co-
dicillum super dicto mobili illud mobile non fuisset pro se et sua
vxore. ¶ † His tamen non obstantibus contrariam sententiā ar
bitror veriorem. ad cuius rei preuidentiam premittendum est qđ
in vltimis voluntatibus testatoris voluntas est precipue conside-
randa. l. in condi. primum locum. ff. de conditio. ⁊ demonstratio. ⁊
l. cum virum. C. de fideicommissis. ⁊ ff. ad trebel. l. vbi. §. rogo cum
3 similibus. † item ꝑ verbum volo relinquitur fideicommissum. l. et
eo modo. ff. de legatis. j. ⁊ insti. de singulis rebus per fideicommis-
sum relictis. §. fina. et voluntas testatoris seruanda est pro lege. §.
disponat in autentico de nuptiis ex his infertur quod cum testa-
tor immediate facto testamento ter a diuersis personis interroga
tus super dicto suo mobili tribus vicibus. respondit quod illđ vo-
lebat pro se et sua vxore. et propterea nolebat aliter disponere de
dicto mobili. Ex quibus verbis demonstratur aperte intentio di-
cti testatoris quod intentio et volūtas sua erat ꝙ dicta bona mo
bilia essent vxoris sue. ⁊ quia non poterant esse nisi mediante fidei
commisso. ideo videtur resultare fideicommissum ex talibus ꝟbis
dato etiam qđ verba nō sonarēt aliter in fideicommissum satis est
qđ demonstrant voluntatem testatoris ꝙ dicta bona mobilia vo-
lebat eē sue vxoris. ideo instituit heredes vniuersales in bonis sta
bilibus tantum quasi eos excluserit a mobilibus: quia illa volebat
pro vxore sua. pro hoc est bonus tex. in. l. peto. secundo responso.
de lega. ij. vbi si testator heredi pro parte instituto dicit peto vt ꝑ
parte tua sis contentus centum aureis: censetur rogatus restitue-
re partem suam coheredibus: licet verba illa nullatenus importēt
ꝙ sit rogatus restituere coheredibus. tamen quia contemplatio-
ne coheredum videtur illa clausula adiecta. ideo censetur a cohere-
dibus rogatus. idem probatur eadem lege in fine principii scilicet
versiculo idem dicemus vbi si testator instituto vno herede vniuer
sali: ita dixit peto pro hereditate quam tibi reliqui quam ad frēm
meum rediret contentus sis centum aureis frater iure fideicōmissi
poterit petere illam hereditatem. ⁊ sic licet verba nullatenus sonēt
in fideicommissum. tamen quia testator restringit vniuersalem in-
stitutionem contemplatione sibi coniuncti censetur illi coniuncto
relinquere hereditatem. ita ⁊ videtur in casu nostro in quo testator
vniuersalem institutionem restrinxit ad bona stabilia contēplatio
ne sue vxoris. vt aperte demonstrant verba sequentia a testatore ꝑ
lata reiterata. Que verba etiam videntur trahi posse ad fideicom
missum ex quo paria videntur esse ista verba volo pro vxore mea.
et ista volo esse vxoris mee que verba volo esse vxoris mee clare in-
ducunt fideicommissum dicta. l. ⁊ eo modo ergo similiter inducant
fideicommissum volo pro vxore mea accedat etiam quod voluit sa
ly. in. d. l. quotiens. C. de heredi. institu. ⁊ Raph. cu. in. d. l. quotiēs
§. si duo. ff. eo. tit. volentes quod si testator instituit heredem in re
certa ⁊ prohibuit plus petere censetur prohibuisse fauore venien-
tium ab intestato si non est institutus alius heres. et ideo ipse con
sequitur totum sed residuum restituit venientibus ab intestato se
cūdum eos. et licet in illis terminis nonnulli contrarium teneant
ponendo varias opinio. quas refert Imo. in. d. §. si duo. ⁊ in. d. §. si
ex fundo. tamen si procedunt contrarie opinio. videntur procede-
re in dubio. nō autem in casu nostro in quo precedit institutio vni
uersalis limitata ad bona stabilia. cū eñi īstituerit heredes vl'es ec
ec institutio vniuersalis ex quo dicit heredes vniuersales in bonis
stabilibus tantum. ecce limitatio videtur esse perinde ac si instituis
set vniuersaliter et pro sua institutione iussisset eos institutos sta-
re contentos bonis stabilibus. et hoc contemplatione vxoris quo
casu sine dubio tenerentur vxori restituere residuum hereditatis:
ita ergo ⁊ hoc casu cum appareat qđ limitauit institutionem vni-
uersalem ad bona stabilia propter bona mobilia que volebat reser
uare vxori interpretemur ipsos heredes scriptos artari dare bo-
na mobilia ipsi vxori per. d. l. peto in fi. principii. vbi casus similis
et de similibus idem debet esse iudicium. l. non possunt. ff. de. ll. c. in
4 ter ceteras. de rescriptis. ¶ † Non obstāt in contrarium adducta.
et primo non obstat ꝙ institutio in re certa trahitur ad vniuersum
alio non instituto quia fatetur quod ⁊ hic trahitur ad vniuersum.
maxime ex quo instituit heredes vniuersales. ⁊ etiam in dicta. l. pe
to fuit ille heres vniuersalis: sed tenetur restituere ibi successori ab
intestato. hic vero vxori cuius contemplatione est restricta institu
tio ibi ad centum aureos hic ad bona stabilia. ⁊ in casu nostro ap-
paret manifeste voluntas testatoris ꝙ nolebat bona mobilia per-
uenire effectualiter ad heredes institutos sed ad vxorem. ideo illa
est seruanda prout ⁊ seruatur in. d. §. si duo. nec obstat ꝙ non reli-
quit exp̄sse ipsi vxori quia satis interpretatur reliquisse. ex quo ei⁹
contemplatione limitauit institutionem. ⁊ maxime ex quo exp̄ssit
ꝙ volebat ipsa bona mobilia pro vxore. longe quidem minus so-
nant verba in relictum in. d. l. peto. satis enim est ꝙ verba ostēdāt
voluntatem testatoris vt ibi ⁊ in aliis iuribus supra allegatis. et in
l. vnum ex familia. §. si. de lega. ij. vbi licet verba fideicōmissi cessent
5 tamen ex mente interpretatur fideicommissum. ¶ † Nec obstat ꝙ
noluit facere codicillos quia forte intellexit ꝙ codicillando habe-
ret pro aliis disponere q̄ pro vxore. fateor eñi qđ vel ex mortis cogi
tatione vel al's causaretur imperitia. nihilominus ipse demōstra-
uit voluntatem suam ꝙ volebat esse vxoris sue. ⁊ licet dicat pro se
non videtur ꝙ obstet: quia pro se non volebat post eius mortem ⁊
prout pro se volebat siue vxor viueret siue decederet eo superstite:
ita censet voluisse ꝑ vxore sua ipso predefuncto. ignoramus autē
quare noluit codicillare: nisi q̄ ostenditur ꝙ parū intelligebat qd
erat codicillare. satis autem deprehenditur eius voluntas ꝙ nole
bat aliter disponere de bonis mobilibus quia volebat ꝙ essent pro
vxore sua: ⁊ maxime quia fuit interrogatus si dio facesse altro di te.
iterum respondit il voglio per me ⁊ per la mia dona quasi voluerit
dicere volo ita esse etiam post mortem meam. post mortem autem
suam non potest esse pro se: ideo videtur mens ꝙ ordine successiuo
post mortem suam pro vxore sua. facit in simili. l. cū pater. §. a te pe
to. de leg. ij. nec potest deferri illud mobile proximioribus consan-
guineis vt venientibus ab intestato q̄ causa intestati non potest
concurrere cum causa testati sed ei cedit. l. quādiu. de acqui. heredi
tate. l. anteq̄. C. cōia. de suc. ⁊ l. quādiu. C. qui admitti. ideo nihil ꝑ
uenit ad eius neptē ex fratre al's sibi successurā ab intestato ad quā
testator nullum habuit respectum. ⁊ si diceremus dispositionē esse
inutilem quo ad seipsum certe relictum pro non scriptū accrescit
coniuncto. l. vnica. §. in primo. C. de codi. tol. cum concor.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxxij.

1 Instrumentum celebratum extra territoriū ꝑ notariū forensem nō seruata forma statuti de quo infra isto. nu. 1. ⁊ in princip. an valeat vsque ad nume. 7.

2 Statutum prohibitoriū in personā si est fauorabile cōprehendit subditum vbique actum exercentem.

3 Statutum prohibitoriū in personā si est odiosū non trahitur ad actum ex territorium. vsque ad fi. consi.

Delinquēs extra territoriū punit pena statuti loci delicti. nu. seq.

4 Statutū inducens de nouo factum non trahitur ad actum extra territorium celebratum.

5 Statutū loci attenditur vbi actus celebrat circa ea que respiciunt essentiam seu ordinationem ipsius facti.

6 Statutū dictās ꝙ in testō debeant rogari duo notarii an vēdicet sibi locū in testō cōdito ꝑ subditū extra territorium.

7 Preteritio m̄ris an vitiet testm̄ si t̄pe testi conditi supererat testatoris filia. nu. seq. vsque ad nu. 12.

8 Institutio facta de ꝑtib⁹ quas iā ascripsit testōr vt in dote vl' aliis datis si mille ꝑtes sint vel reperiāt ascripte seu date an valeat. n. se.

9 Dotis incerte constitutio an valeat.

10 Clausula codicillaris an substētet testm̄ dato ꝙ filia diceret p̄terita: ⁊ an videtur grauata ab itestato dicta filia etiam fideicommisso in testamēto facto virtute dicte clausule. nu. seq.

Institutio facta verbis directis ciuilibus quādo possit obliquari.

11 Quartas duas vz legitimā ⁊ treb. an detrahat filius vel filia grauata restituere hereditatem.

12 Possessorii remedio intentato an obstet regula dolo facis petere quod incōtinenti es restituturus. nu. seq. vsque ad fi. cōsi.

Fideicommissarius debet per manus heredis capere fideicōmissū nu. seq. vsque ad fi. consi.

13 Heres an teneatur satisdare fideicōmissario seu legatario quod de

betur vigore legati seu fideicommissi detracta quarta.
14 Legatarius non potest propria autoritate legatū accipere.nu.12
15 Fideicommissi virtus:an sit dubitatiua propter es alienum.
Actiones hereditarie transeunt in fideicommissarium actiue,et passiue hereditate tantum restituta.

¶Consilium.ccxxxiij.

IN nomie domini nostri
1 Jesu christi.¶†Circa primum consultationis articulum videtur primo aspectu dicēdum q̄ .d.instrumētum non teneat quia statutum terre saxiferrati videtur hac parte clare disponere.s.q̄ instrumenta de quibus sint rogati notarij forenses non subiecti iurisditio.d.terre.z qui non possit cōstringi per potestatē seu alios officiales.d.cōmunis nō valeant. nā si secus fiat clare z aperte disponit q̄ ipsa rogita z scripture sint nullius efficacie vel valoris.igitur cum in themate nostro p̄supponatur notarium qui cōfecit instrumētū.d.testamenti fuisse z eē forensem nequaq̄ subiectum iurisditioni officialiū.d.cōmunis.videtur necessario inferendū q̄ ipsum instrumētum minime valeat.loquitur enim.d.statutum generaliter.ideo videtur generaliter intelligendū cañ.si romanoꝝ.xix.dist.z.l.j.§.z generaliter.ff.de lega.prestā.nec distinguit.d.l.municipalis:an rogitus capiatur in terra saxiferrati.an vero extra eius territorium.ergo nec nos distinguamus.ar.l.iij.ff.de offi.p̄si.cū cōcor.quod videtur dōm quia.d.statutū videtur factum in fauorē contrahentium seu gerētiū similes actus q̄ editum fuit vt ipsa rogita facilius haberent vt p3 ex initio huius statuti z ex prefatione que respicit oīa sequētia iuxta l.si quis ex argē.§.si initiū tabula.de edēdo.z.l.titia respondit.§.idem respondit.ff.de verbo.oblig.vbi dicta in prefationibus intelliguntur repetita in sequenti dispositione.z ex prefatione ratio z mens disponentis deprehendit.l.fi.de here.insti.z in.l.cū hij.ff.de
2 transac.z videtur respicere personas faciētes fieri instrumēta.†et statuta prohibitoria in personam.si sunt fauorabilia comprehendunt subditum vbiq̄ actū exercētem prout voluit Bar.in.l.cunctos populos.C.de summa trini.in.vj.q.ex hoc inferēs q̄ si statutum disponit q̄ minor non possit facere testamētum trahitur ad subditum vbiq̄ testantem.itē q̄ si statutū disponit q̄ vir nō possit legare vxori vel econtra cū contineat prohibitionē fauorabile3 ne mutuo amore se spolient comprehēdit ciuem vbiq̄ legantē.z ide3 vult ibi Bal.quo ad bona sita intra territorium.licet Bar.ide3 velit etiam quo ad bona extra territorium sita.z simil'r dicunt Bart.et Bal.in.d.l.cunctos populos q̄ statutum disponēs q̄ filiusnon possit se obligare locum habeat in omni territorio si contrahit cu3 subdito.vbi vero cōtrahit cū nō subdito Bal.distinguit.sed rō distinctionis nō attingit casum nostrū.z ita latius de istis discutiēs Pet.de anch.in.c.canonū.de cōstitutionib⁹.xj.q.principali colū.octuagesimanona.z idē voluit Bal.in cōsi.mihi.dliij.incip.factu3 sic p̄ponitur.d.v.de perusio zc.vbi vult q̄ lex inhabilitās personā trahitur etiā ad personā testantē in alieno territorio.z Pe.de perusio in eodē puncto consuluit z incipit cōsilium verba statuti vbi sequendo Barto.concludit q̄d statutum prohibitiuum respiciens personam si est fauorabile militat etiam in actu per subditum cele
3 brato extra territorium.¶†Tamen his non obstantibus contrariū arbitror de iure respōdendum.s.q̄ dictū statutū nō militet in contrahētibus vel testantibus extra territoriū ea ratione q̄ dictū statutum videt' odiosum.nam tale statutū imponit penam ꝯtrafacientibus.z pene sunt odiose z per consequēs restringende.regula in penis in.vj.z.c.statutum.eo.lib.z.l.si preses.z.l.interpretatione ff.de penis.z quando statutum prohibitorium in personā est odiosum non trahitur ad actum celebratum extra territoriū statuētiū. prout concludit Bar.in.d.l.cūctos populos in.vj.questione p̄ncipali:quod z vult ibi Bal.in lectura col.xvij.z hinc est q̄ delinquēs extra territorium venit puniendus pena imposita iure cōi.vel pena imposita a statuto loci delicti perpetrati.nō autem pena statuti domicilij ipsius delinquentis.c.vt animarū.§.statuto.de consti.lib.vj.prout vult ibi Jo.an.q̄d z vult Bart.in.d.l.cunctos populos.ix.q.principali.quod z voluit Pet.de ancha.in repetitiōe.d.c.cañ.xij.principali.q.col.centesimatertia.z voluerunt.d.Antoñ.Jmo.z Panor.in.c.fi.de foro cōpetenti.z.d.Anto.z Panor.in.c.a nobis.el primo.de senten.ex.com.z Pet.de ancha.Dominic⁹ de sancto geminiano in.§.statuto per generalitatē rationis illi⁹ tex.
4 †Quod licet sit dubium in delictis originatis a iure communi:q̄ nonnulli contrarium tenent tamen magis de plano procedit i his que de iure communi erant permissa sed prohibentur a iure municipali et pena imponitur prout voluerunt Pet.z Cyn in.l.extra territoriū.de iurisf.om.iud.dicentes quod si delictum de nouo inducatur per statutum non trahitur ad actum extra territoriū perpetratum.q̄d z voluit Panor.in.c.j.de raptoribus post Joanne3 de lignano in cle.pastoralis.de re iudi.volentes q̄d statutum etiā expresse nō possit de nouo inducere delictum punibile cōmittēdū extra territorium:l3 hoc vltimum sit alienum a dubitatione scilic3 quādo statutū expresse loqueretur.tamē quādo simpliciter loqueretur videt' clare procedere q̄ nō trahatur ad actum extra territoriū perpetratū:put etiam voluit Bal.in.d.l.cunctos populos.cū igitur in casu nostro rogare notarium alienigenā non sit de genere prohibitoꝝ nec penā mereatur de iure cōmuni.z statutum simpliciter loquatur puniens talem actum prout z delicta puniūtur est aperta fronte concludendum q̄.d.statutum restringatur ad rogitus factos in territorio saxiferrati:maxime cum simus in terris ecclesie.z sit cōmunis opi.canonistarum.q̄ etiā statutu3 imponēs nouam penam pro furto z alijs que sunt omni iure prohibita restringatur ad delictum in territorio perpetratum.quo videt' satis expressum in.d.§.statuto maxime in ratione sui quod z specialiter in hoc casu persuadetur ex natura ipsius rei prohibite quia extra territorium saxiferrati non possit cōmuniter de facili inueniri notarius subiectus iudicibus dicte terre:maxime vbi actus celebrarentur in locis multum remotis:put celebratum fuit dictum testamentum:ita q̄ non est verisimile q̄ statuētes voluerint dictum statutum trahi ad actus perpetratos extra territorium:maxime in longinquis partibus.et presertim quia mens dictorum statuētiu3 que deprehenditur ex prefatione fuit vt instrumenta facilius haberi possent.et si dictum statutū traheretur ad cōtractus z testamēta seu alios actus qui fierent extra territorium resultaret q̄ cōmuniter de illis actibus non conficeretur instrumentum quia perraro posset haberi tabellio saxiferrarensis.ideo communiter nō posset de his haberi instrumentum.z sic resultaret contrarius effect⁹ eius ad quem tendunt ipsi statuentes.quod quidem euitandū est argu.l.legata inutiliter.de leg.j.z.l.lega.inutilter.de adimendis lega.z.l.quod fauore.C.de.ll.cum si.z si dicatur in casu nostro cessabat dicta ratio quia erat ibi presens tabellio dicte terre qui fuit in testem adhibitus.respondetur quod agimus de interpretatione dicti statuti vtrum ex mente statuentium intelligatur in gestis extra territorium.z ideo debet attendi id quod communiter accidit non id quod perraro euenit.argumen.l.nam ad ea.ff.de.ll.z quia bonum est argumētum a cōmuniter accidentibus not.glos.in.l.j.C.de arbi.z habetur in.l.neq̄ natales per glo.z Bal.C.de prob.facit.l.fi.C.de fideius.item persuadetur ex alio quia aliud statutum de quo in themate in rubro.z etiam in nigro simpliciter disponit circa rogitus notarioꝝ.z tamen ex fine ipsius deprehendit q̄d statuentes intelligunt de instrumentis celebratis in districtu terre saxiferrati vnde in simili:ita etiam videtur fuisse de mente statuentium in hoc statuto de quo principaliter agitur quia illud statutum de quo proxime dictum est claru3 quod non militat in casu nostro:tum quia non militat in instrumento extra territorium celebrato.tum etiam quia omnes testes non fuerunt forēsēs:ex quo
5 saltem vnus erat terrigena.†Jtem quod dictum instrumentū nō vitietur vigore dicti statuti deducitur pricipaliter:ex eo quia theorica est docto.quod circa ea que respiciunt essentiam actus seu ordinationem ipsius actus attenditur statutum loci:vbi actus celebratur.ista est theorica Bald.in.d.l.extra territorium.et Bartol.in.d.l.cunctos populos in prima questione.z etiam Bald.ibidē.et Pet.de ancha.in dicta repetitione.c.cañ.xij.questione principali col.nonagesimatertia.z etiā col.nonagesimaseptima.vbi etiā recitat disputationem Joannis calderini vbi Joannes calde.dicit esse cōmunem theoricam doc.z veram q̄ in his que respiciunt ordinationem litis seruandum est statutum fori vbi litigatur per l.testium.ff.de testi.si autem agitur de his que respiciunt decisionem litis seruatur ius loci contractus si nascitur lis ex contractu.ff.de euic.l.si fundum.z C.de emancipatione libe.l.j.z facit.c.constitutus.de restitu.in integrum.z ista est doctrina doc.fm Pe.de anchara.in.d.col.nonagesimaseptima.quam etiam tradunt Joā.andr.z docto.communiter in rubrica extra de consuetudine.cum igitur in casu nostro agatur de ordinatione testamenti z deducendum veniat ad decisionem litis non debet attendi statutum loci.vbi lis habet vigerē sed statutum seu ius cōmune q̄ versat' in loco vbi testm̄ z instr̄m superinde confectum extitit celebratum agitur enim de essentia ipsi⁹ actus z de ordinatione in quib⁹ vt dictu3 est
6 attendit' ius loci vbi actus celebrat'.†Et videt' eadē rō in casu isto z in casu in quo se exēplificat Bar.in.d.l.cūctos pp̄los in p̄ma questione dicēs q̄ si extat statutū q̄ de testō debeāt rogari duo notarij dictū statutum militat in testamēto cōdito in territorio statuētium et non vendicat sibi locum etiā in testamēto condito p̄ subditos extra territo.pari ergo ratione idem dicendū est in statuto nostro disponente quod de contractu vel testamēto debeat rogari tabellio terrigena z non tabellio alterius territoꝝ et fortius hoc casu per alias rationes supra adductas.ex quibus omnibus intrepide concludendum est quod.d.testamentum z instr̄m sup eo cōfectū valeāt z teneant nō obstante.d.statuto.nec ob.adducta in cōtrariū que satis apparent cōfutata per adducta pro hac parte nō enim ob.q̄.d.statutum loquitur generaliter q̄ generalitas.d.statuti recipit interpretationem et restrictionem a iure cōmuni ar.l.si serui vestri.C.de noxa.cum concor.ideo restringitur.d.statutū vigore dicte.l.extra territorium.z.d.§.statuto.z.d.l.si fundum cū si.nec debet iudicari dictū statutum fauorabile ex quo est penale vt dictum

vt dictũ est nec debet iudicari ꝓhibitorium in ꝑsonã sed potius de
bet iudicari q respiciat ordinationem actus: nam principaliter fit
vt contractus z alij actus taliter celebrentur q possint p instrã ꝓ-
bari: ideo non tẽdit principaliter ad inhabilitandũ ꝑsonas ꝯhen-
tium vel testantiũ sed qualr habeant eorum actus celebrare: nec etiaz
est prohibitorium circa personas rebellionum quia verba non vi-
dentur ad id tendere: nec etiam possent statuentes vllo pacto pro-
hibere personas forensium gerentes actum extra territorium per
7 d.l. extra territorium. ¶ † Sup scdo aũt q̃sito nõ puto insistẽdum
qz de iure clarissimum est q p̃teritio dicte matris non est in cõside
ratione ex quo tpe testi z tpe mortis testõris superat filia testõris q̃
oĩ iure excludit matrẽ a successiõe. auẽ. i successiõe. C. de suis z leg. z
auẽ. defuncto. C. ad ter. ideo cũ nõ teneret primũ locũ in successiõe
non erat necessario instituenda vel exheredãda p ea que habentur
in. l. gallus p totam. l. de libe. z posthu. z. l. pater filiũ de inoffi. test.
z. l. si quis filio exheredato in prin. z. l. posthumorũ de iniusto testa.
8 z hoc in iure clarissimũ: ideo in hoc non instãdum. ¶ † Sed deue-
niendo ad tertium consultationis articulum posset instari ꝓ eius
decisione z etiã ꝓ decisione quarti quesiti an dictũ testm̃ valeat: an
vero vitietur rõne preteritionis filie: nã lz appareat dicta filia supꝑ-
ficialiter instituta: tñ cum fuerit instituta in dotibus per eundem
testatorem als ordinatis z nõ appareant ꝓut p̃supponitur dotes
alias ordinate nõ videẽ in aliquo instituta qz paria sunt non esse z
non apparere. l. duo sunt titij de testa. tute. z. l. si fuerit de rebus du
bijs. z. l. in. l. de contrahen. emp. cum si. pro hoc in simili videẽ text.
in. l. ij. de heredi. instit. vbi si testator instituit aliquos ex partibus
quas ascripsit si nulle partes apparent scripte redditur institutio
nulla ita z videtur si instituit in dotibꝰ iam ordinatis q institutio
9 sit nulla qz nulle dotes apparent ordinate. † Ex aduerso aũt vide-
retur dici posse q dicta institutio teneat ea rõne qz constitutio do
tis incerta tenet. l. cum post. §. gener. ff. de iure dotium vbi si qs pro
misit dotem valet promissio nõ obstante incertitudine qz dos post
modũ ꝯstituiẽ seu declaraẽ arbitrio boni viri vt ibi z facit. l. quero.
in p̃ncip. eo. tit. eadem ergo rõne idẽ videtur dicendum in vltima
voluntate z fortius qz vltime volũtates sunt magis fauorabiles q̃
contractus. l. in testamẽtis. de reg. iur. c. cũ dilecti extra de dona. et
cõiter sunt equiparati ꝯctus z vltime voluntates: adeo q de vno
ad alterum iura arguunt. l. si ex legati cã. de ver. ob. z. l. fi. C. de leg.
z. l. seruũ filij. §. eum q cyrographum. de le. j. cum si. z illa verba als
ordinatis possunt censeri apposita grã demonstrationis. falsa aũt
demonstratio non vitiat dispõnem. l. falsa. z. l. demonstratio falsa.
ff. de condi. z demon. z maxime in casu isto in quo demonstratio po
test esse vera qz testõr poterat ordinasse in mente sua dotem ita sim
pliciter constituere ipsi filie non determinando aliter quãtitatem
dotis z sic non sit falsa ipsa demonstratio sed potius innuaẽ vera
ex dictis ipsius testatoris: hoc tñ non determino an. s. institutio p̃-
dicta teneat necne presertim quia de hoc nõ queritur z etiam quia
non resultat magnus effectus vtrum scilicet dicta institutio valeat
10 an vero sit inualida. † Licet enim si non valet institutio reddaẽ te-
stamentũ nullum z si valeret institutio redderetur testamentũ vali
dum. Nihilominus quia in. d. testamento est apposita clausula co-
dicillaris cuius clausule virtus est quod si testamentum reddiẽ nul
lum preteritione filij vel alio defectu qui non vitiet codicillum cen
seatur perinde ac si institutio fuisset facta in codicillis ab intestato
factis iuxta. l. si quis cum nullum. z. l. conficiuntur in prin. z. l. ab in
testato. ff. de iur. codici. verba autem directa in codicillis apposita
obliquantur. l. sceuola. ff. ad treb. ideo virtus dicte clausule est q in
stitutio substentatur in vi fideicõmissi vniuersalis qz successores ab
intestato cẽsentur rogati de restituẽdo hereditatem ipsi vniuersa-
liter instituto in testõ vt per glo. in. l. ex testõ. C. de fideicõ. z in. l. qz
aũt. §. j. in verbo relicta. ff. si quis obmi. cã testa. z per Bar. in. l. j. ff.
de iure codi. z docto. in dictis iuribus z in auẽ. ex cã. C. de lib. p̃ter.
11 z in. l. fi. C. de cod. ¶ † Ideo filia vitiato testõ erit heres ab intesta
to z habebit restituere hereditatez. d. Petroantonio hr̃di institu
to detracta legitima duntaxat quia lz qñ sub cõditione vel post tẽ-
pus venit restituẽda hereditas sit ſm cõem opi. legistarum varia-
tio iuriũ qz de rigore iuris ciuilis vna quarta z non plures sint de-
trahende per. l. filium quem hñtem. C. fami. hercisc. vbi filius cogiẽ
restituere id qd̃ habet vltra quartam z per. l. iubemus. C. ad trebel.
vbi habet restituere dodrantem. itez per tex. in. §. q̃pobrem in auẽ.
de resti. z ea que parit vñ sumitur aũt. res que. C. cõia de leg. item p
tex. in. l. j. §. penul. ff. si cui plusq̃ per. l. fal. arguendo de legitima pa
troni ad legitimam filij: itẽ qz filius cõputat in legitimã quicqd pci
pit iudicio testõris. l. omnimodo de inoffi. test. z auẽ. nouissima. eo
dẽ ti. z. l. papinianus. §. si conditioni versi. vñ si ex semisse. ff. de inof
ficio. test. ideo cum illud q veniret detrahendũ per trebellianicam
caperet heres iudicio testatoris qz capit vigore institutionis que
est iudicium testõris: z sic capit iudicio testõris lz forte defalcet cõ-
tra voluntatem testõris arg. l. titia ad. l. fal. tñ capit ex iudicio ipsiꝰ
prout volunt Pe. z Cy. in. l. q̃q̃. C. ad. l. falc. z idem vult Bald. ibi
z ita volunt cõiter doct. in stricta disputatiõe ꝓut ibi dicit Raph.
fulg. z iura cañ. expresse decidunt cõtrarium in. c. Raynaldus. z. c.
raynutius. de testa. z. c. si pater. eo. ti. lib. vj. que loquuntur hoc ca-
su. tamen qñ fideicommissum debetur pure ita q eodem tempore
venirent detrahende dicte quarte tunc vna duntaxat quarta. s. le-
gitima vtroqz iure detrahitur ꝓut voluit glo. in. d. l. q̃q̃ z in. l. pa-
pinianus. §. meminisse in verbo falcidia. ff. de inoffi. testa. z in auẽ.
de heredi. z fal. §. is igitur ver. si quis vero non implens z est cõmu
nis opi. glossatorum quam posuit etiam Azo. in summa ad. l. fal. z
hanc opi. sequuntur Bar. z Bal. z cõiter docto. in dictis iuribus z
dictam distinctionem an eodem tempore an diuerso tempore veni
ant detrahende sequuntur cõiter moderni ꝓut dicũt Imo. z Ang.
in. l. in ratione. §. qd̃ vulgo ad. l. fal. qui eam sequitur: z ita seruatur
vbiqz prout dicit Pau. de cast. in. d. l. q̃q̃ qui eam sequitur eo capi
te quo simul venirent detrahende prout contingit in casu nostro:
ideo intrepide tenendum est quod solum legitima est detrahenda
in casu nostro que in plus se habet hoc casu quam trebellianica ex
quo legitima est tertia totius. d. auẽ. nouissima z trebellianica est
quarta. §. sed quia heredes instit. de fideicom. heredita. z. l. in fidei-
commissaria z. l. qui totam cuz simi. ad trebel. nec imminet aliquid
hoc casu in legitimam imputandum q non imputaretur in trebel
lianicam licet alias quandoqz secus occurrat propter quod cõtin-
git plus lucri afferre trebellianica quam legitima quo casu detra-
heretur trebellianica ratione illius pluris prout voluerunt Pet.
de bellaper. Jac. de raue. Cy. Raph. z Pau. de ca. in. d. l. q̃q̃ cum
autem hoc cesset in casu nostro concludenduz quod in casu nostro
dicta filia solum legitimam detrahit que est tertia pars bonorum
paternorum z residuum bonorum paternoruz habet restituere. d.
suo patruo heredi vniuersaliter instituto in testamento predicto
z tantundem non minus haberet si testamentum valuisset: quia si
dos congrua esset minus legitima repletio fieret ipso iure. l. omni-
modo. l. si quando. z. l. scimus. C. de inoffi. test. itaqz vtroqz casu cõ-
cludo quod portio dicte filie sit tertia pars bonorum dicti testato-
12 ris sui patris. ¶ † Restat deuenire ad quartum consultationis ar
ticulum circa quem videtur prima consideratione dicenduz quod
non obstet exceptio dolo facis petere zc. nam licet fideicommissa-
rius debeat consequi tres partes hereditatis vigore dictẽ clausule
codicillaris presupposita nullitate testamenti tamen nõ debet ca-
pere propria auctoritate sed per manus heredis qui habet sibi re-
stituere hereditatem z demum hereditate restituta ius sibi compe
tit in bonis hereditarijs z non ante instit. de fideicommis. heredi.
§. restituta z. ff. eo. ti. l. j. in princi. versi. placet z. l. facta restitutione
in prin. cum multis similibus. nec potest sibi ius propria auctorita
te dicere. l. non est singulis. ff. de regu. iur. z. l. ex stipulatione. ff. de
acquir. possess. z. l. extat. ff. q metus causa. ideo est causatum inter-
dictum quorum legatorum aduersus legatarios z fideicommissa-
rios qui propria auctoritate z non per manus heredis capiunt bo
na eis relicta. l. j. in prin. z quasi per totum. ff. quorum. lega. z. C. eo.
13 titulo. l. vnica. † Tenetur tamen heres satisdare legatario seu fidei
commissario restituere eidem quod sibi debetur vigore legati vel
fideicommissi detracta quarta. vt. l. prima. §. quod ait pretor nisi sa
tisdatum. z. §§. z. l. sequentibus. ff. eodem titulo. z. l. vnica. C. eodez
titulo. z ideo cessat exceptio dolo facis petere que non habet locũ
in possessorio vt est istud prout voluit gl. finalis. in dicta. l. vnica.
C. quorum lega. z quia possessio est vitiosa ratione partis que de-
betur heredi restituitur totum prout dicit Baldus in dicta. l. vni-
14 ca. † Tamen licet ista non sint omnino aliena a veritate: quia ve-
rum est quod legatario vel fideicommissario non licet propria au-
ctoritate capere possessionem rerum sibi relictarum: nec ante adi-
tam hereditatem nec post aditam hereditatem dictis iuribus. z. l.
non dubium. C. de legatis. z propterea competat heredi possesso-
rium adipiscende vigore interdicti quorum legatorum ratiõe par
tis per eum detrahende: licet videatur procedere in legatario par
ticulari: ex quo militat vbi debetur falcidia dicta. l. vnica. z nota-
tur in. l. prima. §. rediguntur. ff. eodem titulo z infra dicam que de-
trahitur de relictis particularibus. nam de vniuersali detrahitur
trebellianica. tamen est aduertẽdum quod istud interdictum com
petit ratione falcidie. de legatis z fideicommissis detrahende: vt di
cta. l. vnica. z not. glos. ibi. z in. l. prima. §. rediguntur. ff. eodem ti-
tulo. z Bartolus ibi. z Ray. in ea. l. §. primo. z Ange. e. l. §. redigun
tur. z. l. diuersum. §. quod ait. eodem titulo. quod z tenuerunt Ja-
cobus Bald. z Pet. z refert. z sequitur Cynum in dicta. l. vnica. et
idem tenet ibi Rapha. fulg. in casu autem nostro non debetur fal-
cidia nec trebellianica. merito videtur posse attentari non proce-
dere in casu isto. quinimmo textus z doc. loquunẽ in falcidia nõ in
trebellianica. z Baldus in. l. vnica specificat de falcidia que debe-
tur iure institutionis. z Cy. etiã loquitur quando imminet es alie
num ꝓpter qd̃ dubitaẽ de quantitate falcidie qd̃ nõ cadit in trebel
15 lianica. qz es alienũ in trebellianica diuidiẽ. † Istam actiones nedũ
actiue: sed etiam passiue transeunt in fideicommissarium restituta
hereditate dicta. l. j. in princ. z. d. l. facta. z. d. §. restituta cum simili-
bus: ita quod propter es alienum non insurgit dubitatio de vali-
ditate fideicommissi vniuersalis: nec de quantitate vel quota debi
ta. nã debetur dodrans illius vniuersi contineẽtis etiam es alienũ.

non sic in falcidia quia legatarij vel fideicommissarij vniuersales nõ
tenentur ad es alienum.l.j.§.si heres.ff.ad.l.falcid.non auderẽ ta⸗
men hoc firmare.scilicet quod cesset hoc interdictum: quorum le⸗
gatorum aduersus fideicommissarium vniuersalem cum non repe
riam hoc decisum.tamen dato quod militet.nihilominus in eo qđ
constat seu incontinenti cõstare potest restituendũ opposita exce⸗
ptione dolo facis petere ⁊c.⁊ oblata probatione incontinenti re⸗
pellendus est heres: quia istud est possessorium adipiscende in quo
militat huiusmodi exceptio si constat vel prompta est probatio: vt
notatur in.l.ij.C.de edict.diui.⁊ in.l.incerti.C.de interdict.⁊ notat
in proprijs terminis glo.in.l.dolo.ff.de excep.dolo.ad quam se re⸗
mittit glo.in.d.§.redigũtur.vbi idem voluit Barto.⁊ Ang. In ca
su autem nostro certum est ꝙ vltra bessem hoc est octo vncias.⁊ sic
duas partes de tribus omnium bonorum venit restituendum: nec
potest filia aliquo pacto dubitare de ere alieno ea ratione quia le⸗
gitima est quota bonorum non quota hereditatis.l.papinianus.
§.quarta.ff.de inoffi.testa.⁊ notat glo.quam doc.approbant in.l.
cum a matre.C.de rei vendi.ita quod filia non obligatur oneribꝰ
hereditarijs.⁊ ideo si restituuntur ei bona hereditaria pro tertia
parte.constat euidẽter quod duas partes habet restituere nec po⸗
test obijcere forte imminet es alienum quia es alienum si subesset
diminueret suam portionem nõ portionem fideicommissarij. ideo
quo ad duas tertias obstabit exceptio dolo facis petere arguendo
de toto ad partem: prout licet regulariter.l.que de tota.ff.de rei vẽ
di.⁊.l.qui scit.ff.de vsur.⁊.c.pastoralis.§.si quis.cum totuz.de offi.
deleg.⁊ in proprijs terminis huius interdicti hoc argumento vti⸗
tur Cy.in dicta.l.vnica.ita intelligens opi.pla.quam sequitur ibi
glo.dum dicit quod cessat interdictum cum de falcidia non cõque⸗
ritur heres.si ergo restituitur tota falcidia vel legitima non potest
conqueri de falcidia vel legitima.ideo repellatur tunc heres prout
quando constaret legitimam non deberi.⁊ ita etiam voluerũt Ja⸗
co.Bald.⁊ Petrus vt refert ibi Cy.respondens ad rationẽ Rof.
qui volebat contrarium concludo itaq; quod si pro parte filie non
offertur satisdatio constat quod repelli potest.vt.d.l.vnica.⁊.d.§.
quod ait pretor nisi ⁊ sequentibus.⁊ notat Angel.in dicta.l.diuer
sum.§.quod ait.eodẽ titulo.item licet dicta filia offerat satisdatio⸗
nem.tamen si dictus institutus offerat tertiam partem omniũ bo⸗
norum hereditariorum dicti testatoris restituere ⁊ opponat exce⸗
ptionez dolo facis petere quod statim restituturꝰ es.d.filia repelli
tur per iam dicta. Nec ob.quod dicit Bal.quod ratione partis re⸗
stituit totum propter vitium occupate possessionis: quia respõde⸗
tur quod illud procedit ratione dubij inquantum se extẽdit quar⸗
ta ei debita.lz enim falcidia sit quarta: ita quod de centum constet
quartam esse.xxv.tamen si imminet es alienum quod resecat dictũ
legatum ipso iure in quarta parte.iuxta.l.vniuersi.C.de lega.⁊.l.j.
§.si is qui.cccc.ff.ad treb.tunc si heres soluisset.lxxv.de cẽtum lega
tis retẽtis sibi pro quarta.xxv.reperiretur fraudatus sua falcidia:
quia oporteret creditoribus soluere illa.xxv.ita quod nihil sibi re⸗
maneret.ideo non est certum quod datis eidem.xxv.de cẽtum ha⸗
beat propterea falcidiam.ideo tunc ratione huius dubij concurrẽ
te vitio occupate possessionis restituitur totum.ita procedat opi.
Bald.tunc enim non est eadem ratio totius ⁊ partis.ideo cessat il⸗
lud argumẽtum de toto ad partem.⁊ hoc casu concordat etiã Cy.
sed opi.Jaco.Bald.Pe.de bel.⁊ Cy.procedat quando constat qđ
nõ vltra debeatur prout hoc casu loquuntur.vnde cum in casu no
stro constet quod nihil vltra debeatur ꝗ tertia bonorum.⁊ illa re⸗
stituitur militat eadem ratio respectu residui prout quando nihil
veniret retinẽdum per heredem.ideo prout militaret exceptio p̃⸗
dicta ratione totius.ita ⁊ hoc casu competat talis exceptio respe⸗
ctu residui.⁊ sic duarum partium.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxxiij.

1 ☞ Masculinum concipiat femininum in cõtractibus ⁊ vltimis voluntatibus.

2 Emphyteosis cõcessione pro te ⁊ tua gñatione vel sanguine an ve niant descẽdẽtes ex femina masculis non existẽtibus.p totum.

Sanguinis vel generis appellatione an veniant descẽdẽtes ex fe⸗ mina.nu.seq.

3 Generationis appellatione an veniant etiam in emphyteosi de⸗ scendentes ex femina vt videantur esse de generatione aui vel pro⸗ aui.nu.seq.

Uero est dictio aduersatiua.

4 Generatio est nomen verbale ⁊ habet significationem actiuam et passiuam.

5 Emphyteosis stipulata vsq; in tertiam generationem an veniant nepotes ex filia.nu.7.

6 Femina an principaliter generet sicut masculus.

7 Emphyteosi succedunt pariter masculi et femine de iure cõmuni in cuius stipulatione censetur stipulans se indubio conformare cũ dispositione iuris cõmunis.

8 Emphyteosi succedẽdo filia stipulatoris an excludat nepotes vel neptes ex altera filia an vo simul succedãt.nu.7.vsq; ad fi.ꝯsilium.

9. Uterq; vtriusq; dictio requirit concursum plurium ex propria si⸗ gnificatione.

10 Substitutione facta de liberis in liberos si vnus ex dictis liberis decedat pluribus filijs relictis quomodo dicta substitutio ꝓcedat circa descẽdentes.nu.seq.

11 Familia substituta veniũt illi qui sunt de familia ordine successiuo ⁊ sic gradatim.

12 Filia statuto exclusa a successione an illa decedens transmittat he⸗ reditatem in nepotes si ipsi nõ fuerunt ꝯcepti in vita aui.nu.seq.

13 Emphyteosi stipulata ꝓ se ⁊ filijs eiusdẽ nepotibꝰ stipulata etiam censetur ꝓ dictis filijs ⁊ nepotibus etiam non heredibus.

Consilium.ccxxxiij.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † In hac consultatione plura veni⸗
rent discutienda.proposueram enim discutere an ap
pellatione filiorum ⁊ nepotum veniant filie ⁊ neptes
⁊ sic masculinum concipiat femininum qui quidem articulus non
alienus est a dubitatione eo quia multi sunt in ea sententia: vt in
materia indifferẽti masculinum concipiat femininum etiã in odio
sis odio rationabili non distinguendo proferatur ab homine an a
lege prout in hac sententia fuit Jaco.de are.vt refert Cy.in.l.qui⸗
cunq;.C.de seruis fugi.⁊ Bart.in.l.j.ff.de verbo.signi.Ange.Ra⸗
pha.⁊ Paul de cast.in.d.l.quicunq; Paul.de leaz.⁊ zaba.in cle.j.
de elec.⁊ ẜm hanc opi.etiam in cõtractibus qui lz sint stricte inter⸗
pretandi contra paciscentem.hoc est contra eũ qui profert verba ⁊
contra eum cui prodest pactum.l.quicquid astringẽde.§.j.de vb.
oblig.⁊.l.veteribus.de pac.l.labeo.de contrahen.empt. tñ nõ sunt
magis restringendi ꝗ odiosa que etiam sunt restringenda regula
odiosa in.vj.cum concor.⁊ ꝑ hoc facit.l.qui duos mulos.de leg.iij.
in ratione sui cũ dicat plerũq; continetur serua appellatione serui.
Edictio plerũq; denotat regulam.l.iurisgentium.§.pactorum.ff.
de pac.⁊ in.l.in obscuris inspici.ff.de reg.iur.⁊ in.l.j.in princi.ff.de
tute.⁊ rationibus distrahendis.⁊ ibi Dy.⁊ Nico.de neapo.⁊ in.l.
tutelam.ff.de tute.quinimmo subdit semper cõtinetur femina sub
masculino ergo cum non reperiamus contrariũ decisum in contra
ctibus.videtur idem rñdendum quia ratio illius tex.non se restrin
git ad dispositiones testamentarias vel legales.sed Dy.Jacob.et
Pet.de bellaper.vt eos refert Cy.in.d.l.quicunq;.distinguunt in
hac materia ꝙ aut masculinũ in materia indifferenti est prolatum
a lege.⁊ tunc procedit supradicta distinctio aut est odium rationa
bile aut irrationabile aut profertur in homine.⁊ tũc generaliter
volunt ꝙ in odiosis masculinũ non concipit femininũ.⁊ dicit Cy.
hanc esse cõem opi.⁊ videtur magis huic opi.inherere hanc etiam
opi.firmauit Archi.post Guid.de suz.in cañ.si quis suadente.xvij.
q.iiij.⁊ Specu.in titu.de alleg.⁊ dispu.§.post hoc.versic.si masculi
num.⁊ glo.Joã.and.in.c.generali.de elec.lib.vj.⁊ ibi Pe.de anch.
⁊ Jmo.in.c.potuit in fi.de loca.⁊ in.l.si ita sit scriptum.de lega.ij.ꝑ
hac opi.facit qđ no.Accur.in.d.l.j.⁊ in.d.l.si ita sit ascriptum.vbi
simpliciter distinguit inter odium ⁊ fauorem.⁊ lz Bar.reprobet il
lam glo.propter.l.si quis id qđ cum si.de iurisdi.om.iudi.tñ potest
responderi quod rõnis identitas ibi extendit ꝓut extẽdit ad man
datum ꝓut ⁊ tangit ibi Ponta.vel si vera est notabilis theorica ⁊
bar.in.l.queadmodũ.C.de agri.⁊ cẽsi.li.xj.dicit põt rñderi ꝙ.ll.pe
nales punientes delicta: lz censeantur odiose qꝛ penales tñ fauore
reipublice sunt extẽdẽde ne delicta cõmittanẽ.ar.l.cõgruit de offi.
p̃si.⁊.l.ita vulneratus ad.l.aql.ꝙ dictũ videẽ mirabile ⁊ valde pul⸗
chrũ si procederet: itẽ idem Bar.in consi.mihi.cv.incipiente tuder
tinus quidã dicit masculinũ in vltimis volũtatibus nõ concipit fe
mininũ qñ respicit ꝑsonas oneratas lz id dicat dũ arguit nõ in de⸗
cisione id nõ ꝯfutat ⁊ hinc sumpta occasione Archi.post Guid.de
suz.dicit in.d.cañ.si qs suadẽte ꝙ in ꝯctibus masculinũ nõ cõcipit
femininũ puta si quis stipulaẽ emphyteosim ꝓ se ⁊ filijs ⁊ nepotibꝰ
non veniunt filie ⁊ neptes in.d.emphyteosi.⁊ hoc idem approbat
Jmo.in.d.l.si ita sit scriptũ ⁊ in.d.c.potuit in vltia col.dicẽs se ita
consuluisse extra de loca.ꝙ ⁊ voluit Ponta.in.l.ij.in prin.xxij.co.
de verb.ob.qꝛ tñ vidi formã prime stipulationis emphyteotice in
qua pr̃ stipulaẽ ꝓ se filijs ⁊ nepotibus ⁊ eoꝝ ⁊ vtriusq; eoꝝ tertiam
gñationẽ: ⁊ sic stipulaẽ ꝓ tertia gñatione filioꝝ ⁊ ꝓ tertia gñatione
nepotũ nõ dicit in eius tertiã gñationẽ ꝓut fieri assolet: id non me
intromitto. Qꝛ dato ꝙ filie filij nõ venirent appellatione nepotuz
nec filie appellatione filiorum tñ neptes vñr venire appellatione
gñationis filiorum ⁊ proneptes appellatione gñationis nepotuz
ita vñr sonare verba.d.prime concessionis relata in themate mirũ
tñ est qꝛ non solent fieri hmõi concessiones nisi vsq; in tertiam ge⸗
nerationẽ primi stipulantis ⁊ verba p̃dicta aliter sonant: nam ne⸗
pos nõ est tertia gñatio filiorũ: ⁊ lz sup hoc posset instari tñ non me
intromitto: conferunt etiã aduersus ecclesiã illa verba tertiã gene⸗
2 rationem completam ⁊ finitã: sed non me extẽdo. † Deuenio autẽ
ad id de quo queritur scilicet presupposito ꝙ in dicta concessione
veniant femine.alias enim esset dicta emphyteosis reuersa ad ec⸗
clesiam quia nullus masculus de generatione predicta superest

de duobus

de duobus videndum est. Primo an veniant descendētes ex femi
na. Secundo an pariter succedant neptes ex filia predefuncta vna
cum filia: an vero filia preferatur. Circa primam dubitationem vi-
detur dicendum quod neptes ex filia non veniant in dicta emphy
teosi: nam descendentes ex femina non videntur esse de generatio
ne quia non dicuntur de genere ascendentis ex linea feminina vt l. j.
ff. de iureiuran. ⁊ tex. iuncta glo. in verbo generi in autentica. de in
cestis nup. in prin. ⁊ in. l. j. cum sua glo. ff. de proba. ⁊ per Bar. in. d.
l. j. de iure immuni. ⁊ in. l. quia tale. ff. solu. ma. item facit quia descē
dentes ex femina non dicūtur esse de sanguine nec habere iura san
guinis. l. consanguinitatis. ⁊. l. lege. xij. tabularum. C. de legi. here.
item nati ex femina non dicuntur de progenie quia verbum ꝓge-
nies proprie sonat in agnationem prout dicit Ponta. in. l. j. in prin
cipio. ff. ad fille. allegat. l. fina. C. de dot. promis. iuncta. l. dedit dotē
ff. de collatio. bono. item secundum philosophos in generatione non req
ritur semen mulieris vt refert ⁊ sequitur Federi. de senis in cōsilio
ccxl. ⁊ tangit Panor. in. c. fraternitati de eo qui cog. consang. vxo.
sue in fine. d. Bal. allegat primo quod generatio ponitur ꝓ agna-
tione glos. in. l. j. de proba. item adducit text. in. c. vbicumque de pe-
nis in. vj. qui licet in materia odiosa. tamen loquitur secundum propriaz
significationem vt etiam patet ibi in glos. ⁊ in concor. allegatis ibi
in glo. ⁊ idem voluit Barto. post Petrum in. l. quia tale. ff. soluto
matri. per tex. d. l. j. de iure immuni. ⁊ huic sententie adhesit Bald.
in. l. cum acutissimi. C. de fideicommissis in lec. antiqua licet aliter
variauerit in. l. ij. C. de iure emphy. item adducit quod habetur in
cle. j. de baptismo quod nati ex femina non dicuntur de domo: itē
quia iura appellant consanguineos eorum ⁊c. instit. de legi. agna.
suc. l. post consanguineos de suis ⁊ legi. ⁊. l. consanguinitatis. de le
gi. heredi. item quod dicitur de fratribus cōsanguineis ⁊ vterinis
⁊ loquitur etiam quando dixit in tertiam generationem masculi-
nam ⁊ femininam. nam dicit esse generationem femininam: nataz
ex masculo ⁊ etiam Panor. in. c. fraternitati de eo qui cogno. con-
3 sangui. vxo. sue. ¶ † His tamen non ob. videtur concludendū quod
dicte neptes vel nepotes ex filia veniāt in dicta emphyteosi appel
latione generationis: nam verbuz generatio adaptatur etiam ad
feminas ⁊ natos ex eis prout videtur probari in. c. j. de scismaticis
lib. vj. vbi circa medium dicit tex. quod posteri per lineam masculinaz
⁊ femininam perpetuo excluduntur a dignitatibus ⁊ beneficijs in
curia alibi vero vsque in quartam generationem: illa enim aduersa-
tiua vero aduersatur vero perpetuo precedenti tamen in eisdem
personis prout est de natura aduersatiue iuxta no. per glo. ⁊ Bar.
in. l. mariti in fi. ff. de adul. est enim natura aduersatiue repetere qua-
litates precedentium in sequentibus dicit Bald. in repetitione. l.
omnes populi de iusti. et iur. xv. colum. nō enim stat proprie si casus
sequens non loquitur in terminis casus precedentis dicit Salyce.
in. l. vinum. ff. si certum petatur. vnde in terminis nostris cum ad-
uersentur illa verba vsque ad quartam generationem ad verbū per
petuo videntur repetita illa verba posteri per lineā mascu. ⁊ femi.
vt sic extra curiam excludantur posteri per lineam mas. ⁊ femi. vsque
in quartam generationem. preterea illa precedentia verba poste-
ri per lineam masc. ⁊ femi. determinant omnia sequentia. ⁊ sic etiaz
versiculum alibi vero ⁊c. qui versiculus nisi suppleretur a preceden
tibus non haberet aliquem congruum sensum cum non sit perfe-
cta oratio: ⁊ sic oportet quod determinetur a precedentibus ⁊ con
sequenter constat quod ibi loquitur de posteris per lineam mas. et
femi. vsque ad quartam generationem per ea que habentur in. l. ta-
lis scriptura de lega. j. cum concordantijs. Et que habētur ꝑ Bar.
in. l. in repetendis. ff. de lega. iij. dum loquitur de oratione imperfe
cta. ⁊ sic patet ex illo tex. quod dicuntur de generatione aui vel pro
aui etiam descendentes per lineam femi. ad hoc etiam tex. in. c. sta-
tutum de hereti. lib. vj. vbi loquitur de generatione ⁊ interpreta-
tur etiam de descendentibus ex femina ad idem in. c. nouit. de iur.
vbi litera dicit de cuius genere rex ipse dignoscitur descendisse. vbi
dicit Hostien. hic erat descendens matris quam literam cum expo
sitione Hostien. not. ibi. d. Anto. de but. dicendo nota argumētuz
qui dicantur de genere alicuius: nam idem est dicere de genere quod
de descendentibus: immo quod plus est comprehendit descenden
tes matris si dicuntur de genere. ergo pariter de generatione ad
idem tex. in. l. liberorum. ff. de verborum significatio. ibi eodem ge-
nere orti vbi patet quod appellatione liberorum veniunt omnes
cognati descendentes vt ibi in princip. ⁊ postea in versiculo at vbi
dicit quod comprehenduntur appellatione liberorum omnes qui
sunt orti ex eodem genere: ⁊ sic patet quod dicuntur orti ex eodem
genere omnes descendentes etiam per lineam femi. similiter ergo
dicantur ex eadem generatione: preterea tertia vel quarta genera
tio idem videtur significare quod tertius vel quartus gradus. xxxv.
questione. viij. de gradibus ⁊ eadem causa. questiōe. v. ad sedem in
quibus promiscue loquitur de gradibus agnatorum ⁊ cognatoruz
⁊ plerumque fit mentio de generatione ⁊ plerumque de gradu ⁊ ꝓmi-
scue assumuntur illis iuribus generatio ⁊ gradus ad idem text. in
c. j. §. hoc quoque qui feu. dare possunt. x. colum. vbi vna litera dicit
vsque ad septimum geniculum alia vsque ad. vij. gradum prout et ibi
not. glos. dicens quod sunt sinonima seu equipollentia ⁊ idem ibi
not. Andreas de isernia. ⁊ idem dicit Bal. in. d. aut. si quas ruinas
de verbis generatio ⁊ gradus. s. quod idē significet ad idē etiam quod not.
Jaco. de beluiso post Azo. in. §. emphyteosim in autentica de alie
natione emphyteo. vbi formaliter dicit. item est argumentum ec-
clesia concessit alicui in emphyteosim vsque in tertiam generationē
masculinam ⁊ femininam legitime finitam quod ius ⁊ actio tran-
seat ad nepotes ex filia etiam si non sunt heres econtra videtur quod
non ⁊c. demum subdit tu dic emphyteosim non transire ad eos nisi
sint heredes ⁊c. vnde ipse ⁊ Azo. quem allegat volunt quod etiam
descendentes ex femina veniant appellatione generationis quasi
4 hoc presupponant pro claro cum id non discutiant. † Nec obstat si
quis diceret quod in illo casu verbum femina id inducat: nam vi-
detur aduertendum quod nomina verbalia prout est verbum ge-
neratio habent significationem actiuam ⁊ passiuam secundum grāma-
ticos. l. filiusfamilias. ff. de testa. ⁊ ibi glos. ⁊ insti. de hered. qualit.
⁊ diffe. §. testamenti factio in terminis autem huiusmodi emphy-
teoticis solet vt plurimum poni passiue pro persona generata pa-
tet: quia si quis stipulatur vsque in tertiam generationem compre-
henditur ipsa persona stipulans: itaque progreditur vsque in nepo-
tes stipulantis duntaxat prout dicit Barto. in aut. qui rem. C. de
sacrosanc. eccle. ⁊ Bald. in aut. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle.
⁊ idem reperio consuluisse Bart. in consilio. quod incipit concessa
alicui emphyteosis licet inter consilia que habeo Bart. illud non
sit. idem dicitur consuluisse Joan. de Jmol. in consil. quod incipit
in casu premisso antequam veniam quod ⁊ vult Bal. in autē. defuncto.
C. ad tertu. ⁊ tamen ipse constat quod non sumitur pro generante
sed pro generato. item nepos est tertia generatio. ⁊ tamen non est
post emphyteosim facta nisi duplex actiua generatio: quia stipula
tor generauit filium. ⁊ secundo filius generauit nepotem. ⁊ tamen
nepos dicitur tertia generatio. ⁊ Bald. in. d. l. cum acutissimi dicit
quod generans dicitur persona genus dicitur parentela genera-
tio dicitur illa qualitas in abstractu. i. intellectuali sumpta in om-
ni persona in qua representatur generans ⁊c. sic pro qualitate inhe
rente persone representatur ratione representationis. ⁊ sic in effe-
ctu refertur ad personaz generatam. si ergo illa persona est femina
satis congrue potest dici generatio feminina. nec videntur Jacob.
5 de beluiso. ⁊ Azo. facere in hoc vim. † Similiter Bald. in autētica
defuncto. C. ad tertullia. vult quod si conceditur emphyteosis vsque
in tertiam generationem quod veniant filij ⁊ nepotes masculi ⁊ fe
mine secundum terminos. §. emphyteosim in autētica. de nō alie.
collatione. ij. vbi pariter omnes descendentes vsque ad nepotes nō
habita distinctione sexus aut nature similiter Bal. in. l. ij. C. de iu-
re emphyteo. vult quod appellatione generationis veniat descen-
dens ex femina prout hic concludit in emphyteosi priuati. ⁊ licet
in emphyteosi ecclesie aliud dicat in casu in quo loquitur. tamen
non se fundat in virtute verbi generatio sed in verbo eorum quod
est masculini generis quia non dixit earum. ⁊ si dicamus etiam in
casu nostro est verbum eorum respondeo quod in casu Bald. refer-
tur ad comites ⁊ nobiles. ⁊ sic ad nomina communis generis pro-
ut homo ⁊ non ad primos acquisitores. hic autem primi acquisito
res omnes erant masculi. ⁊ relatiuum eorum refertur ad eos solos.
ideo necessario oportebat esse masculini generis. vnde non alterat
⁊ sunt casus separati. ideo non est illatio per predicta. ⁊ etiam quia
in casu Bald. egrediebatur naturam propriam emphyteosis eccle
sie que est quod non transeat in cunctam generationem. sed solum
ad filios ⁊ nepotes dicto. §. emphyteosim licet hodie ex pacto pos-
sit alterari. prout tenet Bald. in dicta autentica defuncto licet sint
super hoc varie opi. quas late prosequitur Jmo. in. l. quod dicitur
ff. de verborum obliga. Non me intromitto: quia non tāgit thema
nostrum: satis est quod Bald. habuit opi. predictam scz quod non
transeat nisi in filios ⁊ nepotes: licet per pactum possit ad descēdē
tes in infinitum extēdi. ⁊ sic possunt eius dicta ita concordari ⁊ sal
tē negari non pōt quin illo casu agatur de maiori preiudicio. ⁊ ver
ba Bald. dicta. l. ij. si recte aduertantur hoc sonant. vnde de aucto
ritate Bald. non est multum curādum in casu nostro cum in inter-
pretatione huiusmodi generatio variauerit. Et satis est quod in
indiuiduo aliter scilicet quando conceditur emphyteosis ecclesie
vsque in tertiam generationem ipse tenet hanc partem in dicta aut.
l. cum acutissimi non loquitur in his terminis. ⁊ non probat eius
dictum in. l. cum virum: licet plerique allegent non reperio dicat in
duabus lecturis quas habeo diuersis similiter hanc etiam partem
tenet Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua. versic. clv. vbi presupponit
tanquam clarum quod emphyteosis concessa alicui vsque in tertiam generatio-
6 tionē transeat in filios filie. † Hanc etiam partem firmat Pau. de
cast. in. l. j. C. de conditio. inser. dicens se ita consuluisse. vbi dicit quod
dicere quod femina non generet habita denominatione ab agen-
te non a patiente est fatuum. immo principaliter generat femina
sicut masculus cum generatio fieri non possit sine vtroque. vnde di-
cunt naturales quod pater prebet formam mater autem materiam. Et in
re generata eque principalis est materia sicut forma. imo materia se
habet per prius quia sine materia nō posset esse forma: sed econuerso

sit. et si aliud diceremus: sequeretur quod christus non fuisset de generatione dauid quia generatus ex femina quae fuit de stirpe dauid. non autem ex masculo quia patrem non habuit in terris. et tamen euangelium vult dicere ibi liber generationis Jesu christi filii dauid. vbi vult ostendere quod fuit de progenie dauid. Item sequeretur quod non fuisset homo si mater eum non generasset quod esset hereticum dicere secundum eum ad literam in d. l. j. qui per istas rationes dicit se consuluisse pro ista parte que prout ipse dicit est ipsa veritas allegando etiam tex. d. l. j. in verbo susceperat. Quod et persuadetur quia non narratur quod semen masculi alicuius animalis sine femina generet seu producat aliud animal sibi conforme: sed bene reperitur quod femina sine semine masculi producit et generat aliud animal sibi simile prout occurrit in piscibus qui prout fertur generant absque coniunctione maris et femine. Et pro hac parte vidi alias consultum in causa hic perusii vertente ab excellentissimo et famosissimo doctore domino Mariano suzzino: qui dicebat hanc esse communem sententiam. confert etiam quia mater vocatur genitrix et sacra scriptura plerunque virginem appellat genitricem christi. Et hoc saltem dicendum est quia apparent quamplures contractus emphyteotici dicte ecclesie facti feminis in quibus pariter dicitur quod dat emphyteosim tali mulieri recipienti pro se et filiis et nepotibus vsque in tertiam eius generationem. Ex quibus apparet mos loquendi representantium dictam ecclesiam quod sumitur generatio etiam pro descendentibus ex femina. et quod ita sit generatio ex femina prout ex masculo. Et ex communi vsu loquendi contrahentium verba recipiunt interpretationem. l. si seruus plurium. §. si. ff. de leg. j. et l. nummis legatis. de leg. iij. et l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. Et ita etiam vidi obseruari in aliis ecclesiis: ita quod mos patrie est applicare verbum generatio etiam ad descendentes ex femina. et ex consuetudine loquendi regionis verba interpretanda sunt. l. cum delanionis. §. asinam. de fun. instru. d. l. si seruus plurium. §. fi. et l. librorum. §. quod tamen cassius. de leg. iij.
7 cum multis similibus. † Item quia de iure communi in emphyteosi pariter succedunt masculi et femine. et descendentes ex femina prout descendentes ex masculis: quia iura et doc. nullam inter eos faciunt differentiam. et doc. theorica est quod contrahentes censentur se conformare cum dispositione iuris communis etiam si fiat aliqualis violentia verbis prout voluit Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de operis liber. dicens in stipulatione emphyteotica quod stipulans censetur se conformare dispositioni iuris communis adeo quod si stipulator pro se et filiis masculis et feminis pariter admittentur mares et femine prout et admittuntur ad successionem hereditariam si non extat statutum. Si vero extat statutum quod extante masculo femine excludantur a successione intestati: tunc esset in emphyteosi masculus preferetur femine secundum eum quem sequitur Imo. in. d. c. potuit circa fi. et in. l. j. de condi. et demon. et Pe. de ancha. in cle. ij. de iurepatro. quod et consuluit Bart. in dicto consilio quod incipit quidam accepit a quodam abbate et voluit Domi. de sancto gemi. in. c. j. de censi. in. vj. Ad idem quod not. post Bar. doc. in. l. heredes mei. §. cum ita ad treb. Et consequenter volunt doct. in locis preallegatis quod iura communia vel municipalia disponentia circa successionem ab intestato que defertur a lege trahantur etiam ad dispositiones hominum in particularibus successionibus que deuoluuntur ex prouisione testatoris vel contrahentium. Et propterea cum de iure communi pariter succedant in emphyteosi descendentes ex masculis. ita etiam censeantur voluisse contrahentes stipulantes emphyteosim vsque in tertiam generationem finitam et completam. Nec obstant adducta in contrarium quibus patet responsum per supradicta. Ex quibus remanet conclusio: quod neptes descendentes ex femina comprehenduntur in dicta stipulatione emphyteotica: saltem si dicta stipulatio non restringitur ad masculos duntaxat.
8 ¶ † Deueniendum est ammodo ad secundum consultationis articulum circa quem non instando in verbis cum primus articulus fuerit prolixus vltra quam mihi persuaserim. Cum presupponatur quod dictus herculanus decesserit superstitibus filio: videlicet luca et tribus filiabus heredibus dicti herculani. Et huiusmodi stipulationes emphyteotice interpretentur quod filii et nepotes veniant ordine successiuo dicta emphyteosis fuerit deuoluta ad omnes quatuor cum omnes sint de generatione herculani tenendo prout presuppositum est quod veniant femine ad dictam emphyteosim alias enim si non venirent femine res esset reuersa ad ecclesiam nec iuuaret prima concessio nec secunda. ¶ Nec obstant verba emphyteosis quatenus dicunt et eorum et vtriusque eorum tertiam generationem cum iste filie non sint eorum scilicet Herculani filiorum et nepotum generatio: sed eius Herculani tantum. nec verificatur pluralis locutio in vno l. inter illam in fi. de verbo. signi. et regula pluralis in. vj. et l. vbi nu-
9 merus. de testibus. † Item dictio vtriusque similiter requirit concursum plurium. de propria significatione. l. cum quidam. C. de impuber. et in autenti. de iudi. §. ne autem colla. vj. et per Barto. in. l. hoc articulo. de heredi. instituen. circa finem. quia respondetur quod proprie loquendo requirit concursum tamen adaptatur ad duos non ad tres vel plures. et ita sumitur in iuribus preallegatis. et ita not. Bar. in. d. l. hoc articulo. et probat tex. et glo. in. l. creditor. §. duobus. ff. mandati. et probatur etiam in. l. qui duas. §. et aute de excu. tu. cum similibus. sed hic non precedunt due persone sed tres et plures. nam possunt esse plures filii et plures nepotes. itaque non potest stare proprie: si ad precedentes collectiue referreretur. nam tunc ad plures duobus referreretur. ideo vt habeatur congruus sensus oportet impropriare vt ponatur vtriusque. idest alterius eorum. prout et sepe ponitur. vt in. l. rescripto. §. si pacto. ff. de pac. et. l. cum non solum. §. ne autem. C. de bonisque liber. in verbo ex vtraque. ff. de contrahen. emptio. l. sed celsus. §. j. et. ff. de libe. et posthu. et l. si ita. primo responso. et no. Bar. in. d. l. hoc articulo circa finem. Et si dicatur improprietur vt referatur ad plures duobus respondetur quod tunc nihil adderet ad precedentia. nam ad hoc satis erat prouisum per illa verba vsque in eorum. illa autem verba et vtriusque eorum non debent esse adiecta sine virtute aliquid operandi. argumen. l. si quando. de legatis primo. c. si papa. de priuileg. libro. vj. Sed ad ampliationem concessionis prout solet esse de natura copule. iuxta textum singularem in. l. hec adiectio. ff. de legatis tertio. et per Bal. et doc. in. l. gallus. §. etiam de liberis et posthumis et can. in. c. ij. de rescrip. sufficit ergo quod sit de generatione alterius eorum. et sic sufficit quod sit de generatione ipsius Herculani. et ideo post mortem dicti Herculani dicta emphyteosis fuit deuoluta ad filias et filium: licet non essent nisi de generatione vnius. et post mortem filii et filiorum dicta emphyteosis fuit translata in eorum descendentes in stirpes quia filii succedunt ascendenti in locum patris intrando. et sic in stirpes insti. de heredi. ab intestato. §. cum filius. et in autentica. de heredi. ab intestato. §. primo. et in autentica. in successione. C. de suis et legi-
10 timis. de successione feudi. capitulo primo. in principio. † Portio enim matris deuoluitur ad filias. c. j. de natura successi. feudi. et ita dicit Bald. in consilio mihi. xxxij. incip. premissis verbis statutorum in penultima col. notabiliter decidens quod quando testator disponit quod vna res vadat de liberis in liberos: si vnus ex liberis decedit pluribus relictis filiis donec superest aliquis de vna linea succedunt superstites illius linee. et finita vna linea tunc demum deuoluitur ad alios alterius linee secundum eum. et ita probatur in. d. c. primo. de natura successio. feu. Et quotidie seruatur in pratica quod in emphyteosi succedunt in portione delata patri eius liberi. et hec videtur mens stipulantis. facit. l. cum auus. cum concordantiis. de condi. et demonstra. vlterius nepotes ex filio preferuntur alteri filio in portione delata filio predefuncto contra expressam disposi-
11 tionem ascendentis. † Facit etiam optime quod no. Paulus de castro. in. l. fi. C. de verborum significatio. vbi in relicto facto familie veniunt gradatim hii qui inuitantur in dicta. l. fi. et intelligit Paulus de castro secundum ordinem successionis vt quatenus vnus prefertur alteri in ordine successionis preferatur in illo relicto. et idem sumitur ex dictis Rapha. ibi: quod et sumitur ex no. per glo. Imo. et Paul. de castro in. l. si ita relictum. §. de fideicommisso. ff. de leg. ij. quatenus volunt quod licet in illo relicto disponatur quod veniant proximiores vt est ibi tex. Tamen quamuis frater sit proximior filio fratris predefuncti: nihilominus simul admittuntur ad illud relictum: quia ita simul admittuntur ad successionem. Et ita dicendum pari ratione in emphyteosi stipulata pro se et filiis et nepotibus in tertiam generationem a paritate rationis prout alias latius prosequendo consului. et vidi ab aliis consultum. Et pari ratione dicendum esset etiam si nepos vel neptis ex filia concurreret cum altero filio in priori gradu: licet isti non sint casus nostri. Cum ergo emphyteosis ipsa deuoluatur vigore prime concessionis ad dictos nepotes et neptes ex filiabus predefunctis et filiam superstitem pro earum ratis. et sic vtile dominium emphyteoticum non esset reuersum ad ecclesiam non potuit illud ius quod non habebat vigore secunde refirme transferre. ar. l. traditio. ff. de acquirendo rerum dominio. et l. nemo plus iuris. de regulis iuris. Nec potuit preiudicare in iure suis venientibus ex prima confessione. facit. l. siue autem. §. primo. de publi. Item in similibus contractibus solet esse hypotheca et in hypotheca prior prefertur. C. qui potio. in pigno. habeant. l. prior
12 et. l. generaliter. et l. diuersis cum similibus. ¶ † Post redditum consilium mihi dictum fuit quod dicte filie fuerant dotate in vita patris per ipsum patrem. Et propterea licet in puncto dicatur superstitibus tribus filiabus et heredibus: tamen reuera dicte filie in vita luce filii masculi sunt excluse a statuto temporaliter. ideo ille que decesserunt in vita masculi nunquam fuerunt heredes: tamen post mortem masculi litigatum fuit super hereditate dicti Herculani inter filias dicti Luce ex vna et filiam superstitem dicti herculani et nepotes seu neptes ex aliis filiabus predefunctis et pronunciatum fuerit dictam filiam et dictos nepotes et neptes ex filiabus predefunctis esse heredes pro tribus portionibus. videlicet filiam superstitem pro quarta parte: et dictos nepotes ex filiabus predefunctis pro duabus quartis in stirpes et transiuit in rem iudicatam. ideo habetur pro veritate. l. res iudicata. ff. de regulis iuris. et facit ius saltem inter res: maxime in istis vniuersalibus. l. statu liber. §. quintus. ff. de statu liber. et. l. cum putarem. ff. fami. hercisc. et quod per Baldum in. l. traditionibus. C. de pactis. Et quidem iusta fuit talis sententia: saltem si nepotes vel neptes fuerunt concepte in vita aui: prout determinat Bartolus in. l. finali. ff. ad tertulianum cuius decisionem sequitur Joan. de ligna. in consilio incip. ex themate eliciuntur duo dubia

et Pet.

z Pe.de perusio in consi.incip.cum per statutum dotata excludat item Bald.in suo famoso consi.incip.antiquum statutū.z est alio cōsi.mihi in ordie.ccclxxij.incip.allegatio.Et in alio suo ꝯsil.icip. dicit statutum mihi in ordine.dcliij.tenet ꝙ filia interim decedens transmittat hereditatem etiam si ipsi nepotes non fuerint concepti in vita aui.z sic vult ꝙ sint heredes nepotes ex persona filie pre defuncte.z si hec opi.Bal.pcederet.tunc militarent oīa dicta in cō silio:qr ipse filie censentur fuisse heredes.ex quo ipsi nepotes veni rent ad hereditatem quasi mater fuerit heredes rōne hereditatis matri delate.tñ idem dicendum est ſm opi.Bart.qui voluit ꝙ nō veniant ad hereditatem nepotes concepti post mortem aui z con cepte prius veniant non iure transmissionis.z sic non ex persona fi lie iam defuncte que fuerat temporaliter exclusa per statutū:sed ex personis ppriis ipsoꝝ filiorum.nam ex quo in casu nostro isti nepo tes vel neptes sunt de personis comprehensis in stipulatione em phyteotica:vt in consilio probaui.z in hereditate veniunt ex persona filij.et cum neptibus ex filio que in hereditate veniunt ex persona filij.et sic tanꝙ ex primo gradu.ideo etiam ipse venire videntur tanꝙ in trantes locum vacantium filiarum predefunctarum.ideo ipse con currunt in emphyteosi.put z concurrit nepos ex fratre:cuz fratre lz sint dilparis gradus.vt in consilio probaui.Et multofortius in casu isto:tum qr descendentes facilius assumunt locum prioris in gradu ꝙ collaterales.§.cum filius instit.de heredi.ab intesta.z in
5 auf.eo.tit.§.j.iuncta auf.post fratres.C.de legi.hered.†Maxime qr isti nepotes z neptes ex filiabus predefunctis concurrunt cū ne ptibus ex filio que sunt in eodem gradu.z veniunt ex personis ea rum ad emphyteosim retenta opinione quod pater stipulans em phyteosim p se z filijs z nepotibus censeatur stipulari p filijs z ne potibus etiam nō heredibus.quam opi.in emphyteosi ecclesie p nt ista.de qua agitur tenent glo.Bart.z Bald.in.l.etiam in pn.ff. solu.mat.z Bar.in.l.iurisiurandi.§.si liberi. de operis libe.z in.l.si tibi.§.pactus.ff.de pac.z in.l.quod dicitur.de verbo.obli.z Bald. in.l.liberti liberteq̃.de operis liber.C.Specu.in tit.de loca.§.nūc aliqua.versi.cxiij.z Jo.and.ibi.z in.c.in presentia.de proba.z Pō ta.late hoc disputans in.d.l.etiam in pn. Cuz ergo iste neptes ſm hoc omnes veniant ex personis earum pariter veniant ad emphy teosim predicta cū pari gradu sint lz z si venirēt vt heredes.idē rñ dendum est p supradicta:cū oēs sint heredes: put per sententiam probatur.de cuius iustitia vel iniustitia non potest amplius disce ptari inter ipsas partes:ex quo transiuit in rem iudicatam per iu ra vulgaria.remanet ergo conclusio facta in consilio non obstante dicta variatione thematis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxxiiij.

¶ Matre exclusa successione suorum filiorum propter transitū ad secunda vota non petito tutore:an dictis filijs succedāt patrui eorum.an vero filij dicte matris ex secūdo thoro z sic fratres vteri ni.per totum consil.

1 Mater que non petit tutorem suis filijs post mortē patris priuat successiōe sui filij decedentis in pupillari etate ab intestato.nu.seq.

2 Tutorem filijs suis.j.quot tempus mater vel auia petere debeatvt non possit excludi ab eius hereditate.

3 Fratres vterini an preferantur patruis in successione fratris inte stati.nu.seq.z.7.

4 Successione exclusus an censeantur exclusi descendentes ex dicto excluso.vsq̃ ad fi.consi.

5 Statutum feminarum exclusiuum an extendatur ad oēs ex ea de scendentes tanꝙ ex infecta radice.nu.seq.

6 Spurij qui matri illustri non succedunt an inter se succedāt z suis collateralibus.

Extrema possunt coniungi medio sublato.

7 Naturales filij quare excludantur a paterna successione.

Consilium.ccxxxiiij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Pro decisione presentis consulta tionis est premitiendum ꝙ mater que non petijt fi lio pupillo tutorem confestim post mortem patris priuatur successione filij quo casu decedat ab intestato in pupilla ri etate.l.ij.§.si mater.z.§.confestim.ff.ad tertul.z.l.ij.§.sunt autē. ff.qui petant tut.z.l.matres.C.ad ter.a contrario sensu.z.l.sciant. C.de leg.heredi.similiter si assumpta tutela transit ad secūdas nu
2 ptias non petito tutore.l.oēm.C.ad tertu.†Est tamen non medio cre dubium in quo sunt contrarij Bart.z Bald.z ceteri:an scilicet mater z auia habeant annum prout ceteri.an vero excludantur ci teriori tempore:quod non est opus inuestigare:quia vltra annuz: prout presupponitur neglexit. ex quo post mortem viri nupsit et duos ex diuersis partibus habuit liberos:itaq̃ de successione ma tris non est dubium quin ipsa excludatur a successione filij impube ris:videlicet vltimo decedentium:sed quo ad portionem filij pmi decedentis intra annum militaret dicta inuestigatio que solum est necessaria pro nona parte hereditatis paterne.nā pro tertia par te hereditas paterna erat deuoluta ad illum filium qui intra annū decessit z eius hereditas fuit delata matri z fratribus pro virilibus si non est exclusa.z sic tertia pars diuiditur in tres:ita quod nō vi detur dicta inuestigatio magni ponderis. Et maxime quia nō ar bitror quod sit cōtrouersia inter matrem z filios:sed agatur de ex clusione patrui.Et profecto licet Bart.post Richar.malū.teneat quod mater z auia priuentur si confestim non petunt non expecta to anno nisi subsistente causa impedimenti per.d.l.ij.§.si mater.et §.confestim.ff.ad tertul.Tamen Bald.z Ang.late in.l.precibus. C.de impub.z in.l.sciant omnes.C.ad tertu.tenent quod hodie ex pectatur annus per tex.ibi.z in.§.fi.insti.ad tertu.vbi bonus text. z idem per dicta iura tenent Bald.Ang.Salyc.z Pau.de castro. in.d.l.sciant.z dicit Ange.se ita pluries consuluisse.z quidem hec opi.est bona.ideo videtur amplectenda.argumentum.l.benignius. de.ll.z regule in penis in.vi.z Rapha.etiam in.d.l.sciant innuit eā admittendam post factum hoc est post mortem licet ante factū di cit consulendam esse matrem secūdū opi.Barto. Si autem decesse rint puberes cessat dicta priuatio.d.l.matres.z.d.l.omnem cum si milibus.de materia loquentibus. Ideo si dicti filij secundi matri monij decesserunt puberes mater succedit exclusis patruis z fratri bus vterinis.auf.defuncto.C.ad tertul. Si vero decesserunt impu beres.tunc concludendum est indubie quod mater excluditur.Et hoc si erat maior.nam si erat minor.xxv.annorum tempore quo ha bebat petere tutorem.z sic dum decesserit primus vir non patere tur dictam penam:vt est expressum in.l.ij.C.si aduersus delictum. z facit.l.minoribus.C.de his quibus vt indig.z.l.penulti.C.ex qui bus causis infa.irro.Si autem non excluderetur cetero excluderet per dictam autenticam defuncto vt premisi.Remota autem ma tre a successione istorum pupillorum vltimo decedentium.est vidē
3 dum an succedat patruus.an vero fratres vterini.†Et quidem cō stat quod regulariter vterinus hodie prefertur patruo non solum de iure nouissimo quo iure est sublata omnis differentia agnatio nis z cognationis in successione intestati in autentica de hered.ab intestato.§.omnem.z in.auf.cessante in fine.C.de legi.heredi.z cla rius in auf. sequenti post fratres:vbi expresse deciditur quod filij fratres vel sororis vterini vel vterine excludit patruum:licet sint ambo in tertio gradu.z hoc ea ratione:quia succedit in locum sui patris vel matris.z sic fratris vel sororis vterine. ergo fortius ipsi fratres vl' sorores vterini.Sed etiam de iure codicis:quo iure licet cognati non succederent de iure ciuili z de iure pretorio succederēt post agnatos.l.certum.C.vnde cognat.z insti.de successio.cogn.in principio.Tamē eo iure erat specialiter dispositum quod vterinis succederent vt agnati vna cum germanis.z sic fratribus cōsangui neis omnibus alijs posterioris gradus.z sic etiam patruis exclusis
4 l.meminimus.§.sed nec fratrem.C.de legi.heredi.†Sed dubiū vi detur hoc casu:qr videtur eis obijci posse quod ex quo mater est ex clusa omnes coniuncti mediante matre videntur exclusi tanꝙ ve nientes ex corrupta radice:prout alias videtur sumi ex dictis bar. in.l.ij.§.videndum.ff.ad tertulia.vbi vult quod exclusa matre pro pter agnatos censentur exclusi omnes cognati.z sic coniuncti me diante matre.Et idem vult Bal.in.l.maximum vitium.C.de libe. pteri.vbi vult quod si statutum excludit filiam quod censeatur ex cludere etiā nepotem ex filia.z idē videtur velle in.l.illam. C.de col la.z Pau.de castro.ibi dicens in dicto statuto excludente matrē ꝙ excluduntur omnes attinentes mediāte matre:quia exclusa radi ce prout in similibus terminis determinat Cy.C.que sit longa cō suetudo.z Joan.andr.in addi.Specu.in titu.de testa.ſm eundem Pau.de castro qui dicit hanc esse veritatem sicut euangelium.ad hoc etiam bonus tex.in.l.si vina matre.§.j.ibi deteriores esse nepo tibus filij non sinantur.C.de bonis mater.quem ibi inducunt Sa lyc.z Rapha.quod si statutum excludit filiam.excludantur etiam descendentes ex ea:ita ergo in simili dicendum videtur quod exclu sa matre a iure cōmuni excludantur etiam descendentes ex ea tan ꝙ venientes ex infecta radice.Et ſm hoc hereditas dictoruz filio rum impuberum deuoluta esset ad patruum z non ad matrem ex clusam ppter non petitum tutorem z successiue:nec ad fratres vte rinos qui non attinebant dictis defunctis nisi mediante matre. ¶ Tamen hoc non obstante concludendum est pro fratribus vte rinis scilicet quod ipsi preferantur patruis in hac successiōe. z hoc per regulam traditaz in dicta auf.post fratres.z in.d.l.meminimus a qua regula non reperitur exceptuatus.iste casus merito illis stan dum est.Matre enim exclusa ppter nō petitum tutorem succedūt ceteri:ac si mater non extaret.put dicit tex.in.l.ij.§.fi.ff.ad tertul. ibi matre remota eos admitti qui venirent si mater non fuisset. ergo agnati ceteriq̃ succedunt.non enim excluditur mater tanꝙ corrupta sit radix quod patet quia non excluditur simpliciter ex ea causa sed excluditur demū si filij decedunt in pupillari etate. Itē excluditur qr non petijt tutorē.z quodāmodo deliquit in pupillū. z sic ppter dictam qualitatē excludit que qualitas cessat in descen dentibus ex ea.iō succedit regula quā tradit Bar.in.l.liberorum. de verbo.signi.in.v.col.dicens quod quando lex loquitur de filio non simpliciter: sed respectu alicuius qualitatis que est in filio si illa

qualitas non eſt in nepote non trahitur ad eũ ſm eundem Bart.
5 †Hinc etiam dicit Bal. in. d. l. maximum vitiũ. ꝙ lz ſtatutum ſim-
pliciter excludens filiam trahatur etiam ad nepotem ex filia. tamẽ
ſi excludit filiam dotatã non trahitur excluſio ad nepotem ex ea. ⁊
hoc caſu ſm eũ. ꝓcedit opi. Jac. but. qui diſputando ſimplr̃ tenuit
quod ſtatutum excludens filiam dotatam non excludit nepotẽ ex
6 ea. † Item lz ſpurij non ſuccedant matri illuſtri. vt in. l. ſi qua illu-
ſtris. C. ad ſenatuſconſul. orfi. Tamẽ inter ſe ſuccedunt. vt. l. ſpuri⁹.
⁊. l. hac parte. ⁊. l. modeſtinus. ff. vnde cog. prout volunt Dy. ⁊ Cy.
in. d. l. ſi qua illuſtris. ⁊ Dy. in ſua magna diſt. in aut. itaq̃. C. cõia.
de ſucceſ. ⁊ ita tranſeunt concorditer oẽs prout dicit Rapha. fulg.
in. d. l. ſi qua illuſtris. qui dicit ita tenendum lz ſibi videat̃ duruz qꝛ
ſublato medio extrema coniungantur adducit. l. fi. C. de nat. lib. et
c. j. §. cum xpo corradus. Sic ⁊ alias lz filius natus ex dãnato coitu
non ſuccedat matri per. §. fi. in aut. quib⁹ mo. natu. effici. legitimi.
⁊. §. fi. in aut. quibus modis natu. efficiantur ſui ſm magis ɔmunẽ
opi. tñ ſuccedant collateralibus eis attinentibus mediante matre
per. d. l. ſpurius. ⁊. l. hac parte. ff. vnde cognati: ꝓut voluit Ang. in
d. §. fi. quibus modis natu. effici. legi. ⁊ Dy. ⁊ Cy. in. d. l. ſi qua illu-
ſtris. ⁊ Dy. in. d. aut. itaq̃ loquuntur in ſpurijs non ſolũ vulgo cõ-
ceptis: ſed etiam innatis ex dannato coitu. vnde ita etiam videtur
intelligendi doc. qui cum eis tranſeunt. idem etiam tenetur in tra
ctatu de ſucceſ. ab inteſt. qui intitulatur Bar. Ita etiam firmat do
minus meus clariſſimus iuris interpres. ⁊ integerrimi iudicij dñs
Joãnes petrutius in. d. l. ſi qua illuſtris. ⁊ ita ibi legendo tenui ad-
ducendo etiam in ſimili. l. ij. §. ſi ſit agnatus. ⁊. §. ſi ſit conſanguinea
ad ſenatuſconſultum tertu. vbi pater excluditur qꝛ dedit ſe in ado-
ptionem vel propter emancipationem. ⁊ tñ coniunctus mediante
patre non excluditur. Non obſtat quod dicit Raph. ful. ꝙ ſit mi-
rabile ꝙ ſublato medio coniungantur extrema: qꝛ rñdetur ꝙ in il
lis terminis non eſt ſublatum medium ſuccedendi: medium ſucce-
dendi ⁊ cauſa ſuccedendi ab inteſtato eſt ad propoſitum cognatio
⁊ in terminis. d. §. ſi ſit agnatus. ⁊. d. §. ſi ſit cõſanguinea erat agna-
tio. iſta quidẽ cognatio habetur mediante matre lz illuſtri ⁊ lz coi-
tus ſit dãnatus. nec quo ad cognationem vel agnationẽ ceſſat me-
dium in terminis. d. l. ſi qua illuſtris. ⁊ in terminis. d. §. ſi ſit agnat⁹.
⁊. d. §. ſi ſit ɔſanguinea: ſic ⁊ al's nepos conceptus poſt mortem aui
non ſuccedit auo. l. titius. ⁊. l. item pretor. ff. de ſuis ⁊ leg. ⁊. l. j. §. pro
ximus. ff. vnde cogna. Et tamen nemo negaret qn ſuccedat deſcen
7 dentibus ex auo. †Ex quo euidẽter pz ꝙ lz quo ad ſucceſſionẽ tol-
latur medium aui non impedit̃ ſucceſſio inter deſcendentes auo lz
coniuncti per medium aui. Ideo lz reperiantur ꝓhibiti ſuccedere
mater illuſtris ſpurio. ⁊ parentes alij vbi ſpurij ſunt ex dãnato coi-
tu ⁊ econtra cũ nõ reperiant̃ ꝓhibiti collaterales. ⁊ ſint inter ſe co-
gnati dicamus ꝙ inter ſe ſuccedãt: cũ regula ſit ꝙ cognati inter ſe
ſuccedant a qua non reperitur. iſte caſus exceptuatus. ita formalr̃
dicendum videtur iſto caſu. cũ iſti fratres vterini ſint cognati ſecũ-
do gradu cognationis fratribus defunctis. ⁊ ꝙ vterini ſuccedant
excluſis patruis iura expreſſe diſponãt. nec a dicta regula reperiat̃
exceptuatus iſte caſus. ideo ſtemus iuribus vocantibus vterinos
que ſupra adduxi: cum generaliter loquantur. ergo ſunt generalr̃
intelligenda cañ. ſi romanorum. xix. diſt. l. iij. de offic. preſi. ⁊. c. quia
circa. de priuile. Licet enim mater ſit excluſa non eſt ſublata cogna
tio. ideo non eſt ſublata cauſa ſucceſſionis. ⁊ ideo non ex hoc ſunt
excluſi vterini. Et maxime quia macula que eſt cauſa excluſionis
materne ſcilicet deſidia non petendo tutorem que maculat matrẽ
non maculat eius deſcendentes. preſertim cum ſint pupilli. d. l. ij. ſi
aduerſus delictum. Et iſta eſt intentio Bar. in. d. l. ij. ff. qui petan.
tutores in diſputatione ſua que incipit pupillus penul. colũ. verſi.
tertio videndum eſt: qui vult ꝙ excluſa matre non excluditur auia
ſi non fuit negligens. ⁊ loquitur ſimpliciter. vnde videtur intelligẽ
dus generaliter in auia tam materna ꝙ̃ paterna. idem de mẽte gl.
in. d. l. ſciant omnes. que vult ꝙ primo excluſo non excluduntur ſe
quentes in gradu prout omnes tenent ibi in. l. nepotibus. C. qui
petant tut. Nec diſtinguunt an ſequentes ſint coniuncti mediante
primo excluſo. an vero alias. Pro certo ſi coniuncti mediante ex-
cluſo etiam ipſi excluderentur aliquis eoꝝ id dixiſſet cum ſit caſus
frequens. Quinimmo tex. d. l. ij. §. fi. ad tertu. dicit ꝙ excluſa matre
cognati ceteriq̃ admittuntur iſti ceteri ſunt cognati quia per raro
ſuccedunt alij ꝙ̃ agnati vel cognati. ⁊ cognati cõmuniter attinent
mediante matre. merito tex. ibi hoc probat ſaltem in ſui generali-
tate: itaq̃ ibi probatur hec concluſio que ex predictis eſt intrepide
tenenda. Non obſtantibus adductis in contrarium que patẽt ſub
lata per adducta pro hac parte. Non em̃ obſtat quod excluſa ma-
tre ex forma ſtatuti cenſentur excluſi coniuncti ea media. ⁊ excluſa
filia a ſucceſſione cenſentur excluſi nepos vel neptis ex ea: qꝛ lz nõ-
nulli negent ⁊ Bar. in. d. §. videndum potius innuat contrarium
ꝓſuppoſita ꝓ conſtanti illa theorica: tunc procedit quando exclu-
ditur ſimpliciter mater vel filia. Sed quando excluditur ꝓpter ali
quam qualitatem que qualificat ipſam matrem vel filiam nõ alias
tunc ſecus eſt vt ſupra oſtenſum eſt pluribus medijs non repeto. et
ita contingit in caſu noſtro vt deduxi non repeto ⁊ ita eſt. reſpon-
detur ad. l. ſi viua matre quia intelligitur retentis terminis parib⁹
qui non ſunt in caſu noſtro. quia mater deliquit vel quaſi ⁊ filij non
ideo mater patitur penã priuationis non filij. l. ſancimus. C. de pe
nis. ⁊ negari poteſt eſſe radicem corruptam. tum quia nõ ex hoc eſt
ſublata ſpes ſuccedendi puta filijs decedentibus puberibus: tñ qꝛ
radix incorrupte producit coniunctionem cognationis ⁊ illa cau-
8 ſat ius ſuccedendi vt premiſi. † Nec ob. d. l. fi. C. de natura. libe. Qꝛ
filij naturales prohibentur ſuccedere propter refrenandum vitiuz
paternum vt eſt ibi tex. ⁊ ſic non propter qualitatem que eos reſpi
cit ſed propter qualitatem que ineſt patri: ideo non mirũ ſi nepo-
tes ex filio naturali excluduntur.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccxxxv.

☞ Inſtituit patruus heredem quendam ſuũ nepotem qui eme-
rat bona ſui fratris condemnati cum hoc ꝙ dictus nepos cõicaret
dicto fratri cõdemnato dicta bona empta queritur ex quo dictus
nepos ea cõicauit quõ inter eos diuidenda ſint. ꝓ totum.
1 Fundi appellatione an veniat totus fundus ⁊ quõ alias venit do-
minium eiuſdem fundi. ɔſi. ſeq. nu. 12.
2 Emptio eſt de contractibus qui ſolo conſenſu perficiuntur.
3 Contractus oẽs requirunt conſenſum.
4 Diuinare non eſt noſtra.
5 Inſtitutus cum hoc ꝙ bona per eum empta cõicet titio ⁊ cui inſti
tutioni conſenſit an debeat dictus titius aliquid inſtituto reſarci
re pro intereſſe cauſa emptionis. nu. ſeq.
6 Conſenſus an faciat amittere dominium rei.
7 Stipulationis verba interpretantur contra ſtipulantem.
8 In prepoſitio qñq̃ ſumitur pro de.
9 Latinitas mala ⁊ inepta non vitiat.

¶ Conſilium. ccxxxv.

In nomine domini noſtri
Jeſu chriſti. ¶ Viſa fuit preſens conſultatio nõ alie-
na a non mediocri dubitatione. nam reſeruatio can-
tat de dictis poſſeſſionibus. venditio ſimiliter facta
dicto domino Honofrio ſimiliter relictum factum a patruo loqui
tur de poſſeſſionibus emptis a camera. ⁊ vltimate ſimiliter accom-
munatio facta per dictum Honofriũ dicto Jo. ſa. eius fratri. ſi em̃
voluiſſent intelligere de dimidia: non enim ſciuiſſent aliquãdo in
tot actibus dicere de ipſa dimidia prout ſimpliciter dixerunt de
1 ipſis. ¶ †Appellatione enim fundi vel petij terre intelligitur de
toto. l. ſi in rem agat aliquis. de rei vendi. cum ſua gloſ. in verbo to-
tum. ⁊ facit. l. ſi alij fundum. ff. de vſufru. leg. Quod maxime videba
tur dicendum: qꝛ dicta accommunatio vltimo loco facta per dictũ
dñm Honofrium ſuper quo ſtat ius conſultationis nõ ſe refert ad
teſtamentum dicti patrui: nec videtur ſe referre ad dictam primaz
emptionem: ſed ſimpliciter videtur admittere dictum Joã. ſal. ad
dictas poſſeſſiones ⁊ fornaces: nam generaliter prius videtur eum
admittere in emptiõibus ⁊ ſpecialiter in dictis poſſeſſionibus: vn-
de non videntur nominari dicte poſſeſſiones. de quibus eſt contẽ-
tio ſub emptionibus factis ſed ſpecialiter de per ſe. ⁊ ſm prefatio-
nes dicta remiſſio ſit ꝓ fraternali pace ⁊ vnione conſeruãda inter
ipſos fratres. ideo nõ videt̃ ſe reſtrinxiſſe ad illam cãm dicti relicti
⁊ maxime qꝛ admittit etiam ad alias emptiones ſi quas fecit dict⁹
Hono. Et videbatur non aliena a mente illa intelligẽtia quod gu
bernator reſeruauerit integraliter illas poſſeſſiones pro parte om
nium bonorum dicti Jo. ſa. Et lz fatendum ſit quod illud non po
tuiſſet facere non accedente conſenſu domini Honofri. tamẽ quia
faciebat reſeruationem ⁊ gratiam ſub conditione ſi. d. Honofrius
2 emeret dictas poſſeſſiões reſeruatas. ¶ †Nec poterat emere ſine
conſenſu cum emptio ſit de contractibus qui ſolo conſenſu perfici
tur. l. conſenſu. de acti. ⁊ ob. l. conſenſu de acti. ⁊ obli. ⁊ inſti. de obli.
3 que ex conſenſu naſcũ. †Quinimmo omnis contractus conſenſuz
requirit iuxta. l. j. ff. de pact. ⁊ cum non poſſet emere rem ſuam niſi
forte ratione poſſeſſionis que ſit apud alium. l. in emptione. §. rei
ſue. de contrahen. emptio. ⁊. l. qui rem. ff. depoſi. ⁊. l. ſi aliquam rem.
ff. de acquirenda poſſeſ. videatur conſenſiſſe dicte reſeruationi eas
res reſeruatas ſimpliciter emendo. nam qui vult vnum cẽſetur vel-
le omne id per quod ad illud peruenitur. l. ij. de iuriſditio. omniuz
iudicum. l. illud. de acquiren. heredi. cum ſimilibus. Et maxime vi-
debatur de facili conſenſus adhibitus qꝛ non agebat̃ de aliquo dã
no dicti dñi Honofrij. ex quo portio dicti Jo. ſa. quã habebat in di
ctis poſſeſſionibus: erat extimatio equiualẽs dicto precio. d. flore.
4 ⁊ longe excedebat. †Tamen ſepe ſepius cogitando ⁊ cuncta rimã
do. ⁊ anteꝙ̃ viderim conſiliũ excellentiſſimi doctoris domini Bal
di de bartholinis patris ⁊ domini mei eleganter decidens hanc cõ
ſultationem. tandem viſum fuit prefatum dominum Honofrium:
fouere iuſtitiam ex his que proponuntur. que autem fuit mens ve
ra ipſorum contrahentium deus nouit: ⁊ ipſimet. nos quidem di-
uinare non poſſumus. c. vt noſtrum. vt eccle. bene. ⁊. l. ſi putator ad
5 l. falcidiam. †Conſidero ante omnia circa reſeruationẽ quod ſi re
ſeruaſſet

seruasset dictus gubernator sibi possessiones integras τ dictus do minus Honofrius: suo consensu validasset dictam reseruationē et eo consensu priuaret portione sua quam habebat in dictis posses sionibus ad hoc vt dictus Jo.sal.eius frater recuperaret bona sua τ liberaretur a pena deberet resarciri sibi suum interesse quatenus dictus Jo.sal.fuisset lucratus.τ sic redūdasset sibi vtilitatis ex tali consensu.arg.l.si mater.C.de rei ven.τ.l.si fundū per fideicōmissum de leg.j.τ no.per Bart.in.l.que dotis solu.matri.Cum animo do nādi talis consensus non p̄sumatur adhibitus.arg.l.si cum auruz. ff.de solu.τ.l.cum de indebito.de proba.τ que no.Bart.in.d.l.que dotis.Et hoc si talis ꝯsensus validasset illam reseruationē. Tamē

6 non videtur ꝙ talis ꝯsensus validasset dictam reseruationē.† Nā solus consensus non facit amitti dn̄ium.l.si qui.§.differentia.ff.de acqui.posses.nisi habeatur res ꝓ derelicto: vt in titulo ꝓ derelicto. nec in alium transfertur dn̄ium sine titulo tendēte ad dn̄ij transla tionē etiam si interuenit traditio.l.nunꝙ̄ nuda.ff.de acq.rerū do minio multominus cessante traditiōe.l.traditionibus.C.de pact. Sed reseruans nullum habebat titulum in portiōe dicti.d.hono. nec aliquam possessionē.τ maxime a dicto.d.Hono.domino τ pos sessore dicte portionis.ideo nullum ius fuisset ex tali ꝯsensu trāsla tum in dictū.d.Guber.vel in cameram apostolicam.nec emēs sciē ter rem suam transfert aliquod ius in venditorem.lȝ non trāslato iure in venditorē venditio reddatur nulla.d.§.rei sue.ideo nō vide tur ex dicta emptione simpliciter facta de dictis rebus cōsensisse di cte reseruationi ea ꝑtēsa rōne: q꜠ alias actus redderetur nullus.nec si cōsensisset abdicasset a se dn̄ium: nec redderetur ꝑpterea emptio valida per predicta.ideo potius censeāt vendite τ empte dicte res ꝓ portione que spectauerat ad dictū Jo.sa.Quod τ suadent verba ꝑfationis dicti contractus que sunt interlineata in puncto.τ q̄ pō derat.d.consulens τ dicta in prefatione censentur in sequentib⁹ re petita.l.titia respondit.§.idē rn̄dit.de verb.obli.τ.l.item q꜠ in fine ff.de pac.τ facit.l.lecta.versi.dicebā si cer.pet.Quod τ persuadetur ex alio.s.q꜠ dicte possessiones integre valebant.put ꝓsupponit lō ge vltra duplū.τ forte vt audio vltra triplū dicti precij.Et ex quāti tate ꝑmissa interpretatur ꝯctus dubius: vt per glos.in.l.j.§.quod ait.de superfi.Et dato ꝙ mens fuerit integraliter emendi dictas possessiones.tn̄ non valuisset emptio per dictum.§.rei sue.Et ideo relictum factum ꝓ dictum patruū testatorē ꝙ dictus.d.Hono.de beret accomunare possessiones emptas τc.intelligitur quatenus empte sunt.arg.l.stichus qui meus erit.de leg.j.cū illud pticipiuz emptas habeat inclusum relatiuum ꝺm grammaticos.τ facit.l.cui ctis agris.de vsuris.τ.l.a testa.de ꝯdi.τ demon.Sed ꝓ portione ip sius.d.Hono.nō fuerunt empte: q꜠ nō valuit emptio.Nec dicitur res empta si emptio nō valuit.l.iiij.§.condēnatū.de regu.iur.τ cle. pastoralis.eo.ti.Merito relictum illud non trahatur ad portionē dicti.d.Hono.Quod τ persuadetur ex quātitate secūdi relicti sub rogati in locum dicti primi relicti: q꜠ illud scōm relictū factū Joā. sa.in casu quo.d.Hono.nollet accomunare dictas possessiōes nul latenus.put intelligo esset ꝯforme primo relicto si fuisset iniunctū ꝙ daret dimidiam dictarū possessionum τ fornacis integre.Nā di cta dimidia valet satis vltra.d.aureos.τ per scōm relictum non hȝ de rata tangente dicto.d.Hono.nisi valorem.ccl.flor.Ex quo satis deprehendi potest mens testōris.arg.d.l.j.§.qō ait de superfi.et lȝ vltimus contractus initus inter dictū.d.Hono.τ Jo.sal.a quo de pendet principaliter vis p̄sentis consultationis non habeat exꝑs sam relationem ad dictū relictū nihilominus ꝑut τ dicit dn̄s cōsu lens tacite videtur celebratus ꝓ executione dicti relicti.q꜠ al's esset quedā donatio.Et donatio nō presumitur vbi alia causa pōt cōie cturari.l.si cum aurū.de solu.τ.l.solutā.§.qui reprobos.de pigno. acti.τ.d.l cum de indebito.censetur ergo facta accomunatio rōne precedentis tituli per quem dictus.d.hono.tenebatur ad id faciē dum.arg.d.l.j.de impo.luc.descri.li.x.τ.l.nimis instructus.C.de ac qui.pos.τ in.l.quedam mulier de rei ven.in quibus iuribus non fie bat expressa relatio τ tn̄ tacite subintelligitur nec refragatur ꝙ ex primitur causa pro bono pacis τ vnionis τ ad euitandam materiā scandali τc.Quia iste cause non sunt aliene a cā satisfactionis dicti relicti: nā maior causatur materia scandali si quis nō satisfacit de bito ad qō est astrictus quā si non donat de suo τ faciendo debituz manutenet pax τ vnio in fratres itaqꝫ cause expresse nō repugnāt dicte interpretationi: τ congruit illud verbum trāsactiōes: ex quo datur intelligi ꝙ illa admissio fit vt recederetur a litibus que forte possent exoriri vigore dicti relicti τ dicte emptionis.Et hoc p̄sup posito illa admissio simpliciter τ indefinite facta lȝ alias videretur intelligenda vt ille Jo.sa.censeretur admissus ad dimidiam.arg.l. nomen filiorum.§.portionis verbo de vbo.signi.τ.l.si mihi τ titio de verbo.obli.τ.l.reos.§.cum in tabulis de duobus reis: tn̄ interp̄ tetur admissus ad eam portionem ad quā cōicādam tenebat̄ vigo

7 re dicti relicti.†Confert quia verba interpretantur in stipulatiōe contra stipulantem.l.quicquid astringende.§.j.de verb.ob.τ.l.ve teribus de pactis.Ideo stante dicta pambula cōiectura rōne prece dentis relicti τ stante dicta regula ꝙ verba debent interpretari cō tra stipulantem: τ etiam alia quod quis non censetur iactare suum videt̄ elicienda conclusio ꝙ elicit dn̄s consulens: attento ꝙ non est alia a verbis: nam satis est admissus in dictis rebus si est admissus in quarta parte.Et insuper dictus.d.Hono.admisit dictum Joā. sal.in omnibus emptionib⁹ per eum factis ḡnaliter subditur τ spe cialiter in p̄dio τc.Illud aduerbium sp̄aliter videtur habere respe ctum ad proximum aduerbium ḡnaliter.τ sic denotet spēm illi⁹ ge neris: nam genus p̄dicatur de pluribus speciebus τ spēs p̄dicamē taliter comprehēduntur sub genere ꝺm dialeticos τ habetur in.l. ij.§.mutui.ff.si certum petatur.τ facit regula generi in sexto.cum concordantijs.vt ergo sit de spē precedentis generis oportet in telligi ꝙ admiserit in emptiōe facta de illo petio terre al's nō esset spēs precedentis generis.τ non proprie se haberet aduerbium spe

8 cialiter ad aduerbiū generaliter.† Et vt magis applicetur ad hāc interpretationem exponatur in pro de vt sic sit sensus quod spe cialiter admittatur in emptione facta de dicto petio terre sic τ al's sumitur in pro de vt inquit Archi.v.q.j.c.ij.ita reperio allegatum non vidi.Et alias ponitur in.i.pro in.l.re furtiua.ff.de condi.fur. τ si emitur res satis fit emptio pro ipsa re.s.habēda.Item illud ver bum specialiter respicit etiam fornaces cū petijs terrarū simul em ptarum de quibus subditur in dicto contractu admissionis vn̄ ea dem argumentatio fieri pōt τ lȝ non bene conueniat verbo forna ces que in themate ponuntur in accusatiuo vel nominatiuo casu Tamen videtur positum inepte: q꜠ non cadit in bonum sensum di

9 cere admisit Jo.sal.fornaces.†Et mala τ inepta latinitas non vi tiat.l.imperator cum ibi no.de statu homi. Adaptetur ergo qō ad missio.fiat generaliter in omnibus emptionibus τ sp̄aliter in em ptione facta de istis fornacib⁹: quia ista interpretatio videtur ma gis vero proxima τ minus habere incōgruitatis: cum itaqꝫ admis sio censeatur facta in emptionibus τc. Et emptio fuerit facta solū de portione Jo.sal.saltem valida in illa portione cēseatur facta ad missio τ cōmunicatio: ita concludendum duxi ex premissis. Et ex latius dictis per dn̄m consulentem. Laus deo.

Summarium super consilio.ccxxxvi.

1 Renunciatio cum iuramento facta de bonis patris per filiaz minorē.25.annis eius patruo eam dotāti: an noceat filijs filie quo minus possint venire ad bona aui ipsa filia mortua stantibus statu tis de quibus.j.nu.11.ꝑ totum ꝯsi.

2 Hereditas siue paterna vel alia quecunqꝫ an possit citra omnē cō tractum repudiari per eum cui delata est etiā si sit pupillus vel mi nor sine curatoris aut tutoris auctoritate.nu.seq.

3 Alius alia aliud est nota similitudinis.

4 Clausula generalis apposita post casus specialiter prouisos nō so let trahi ad dissimilia.

5 Hereditas est quoddam ius corporale quod non venit appellatio ne bonorum immobilium proprie loquendo. Bonorum mobilium τ immobiliū an veniant iura τ actiones etiā in legatis.nu.12.

6 Juramentum an validat cōtractus alias de iure ciuili nullos vbi non interuenit metus vel dolus.nu.15.τ an possint statuto tolli vi res iuramenti vel minui.nu.seq.τ.13.

7 Juramentum supplet vbi est lesio magna τ tollit remediuz.l.ij.C. de rescind.ven.τ an liget vbi est lesio enormis tāꝙ̄ videatur inesse dolus.nu.13.

8 Renunciari potest cum iuramento exceptioni resultanti ex lesiōe enormi τ renunciando simpliciter trahitur tantum ad paruam le sionem.nu.16.

9 Decretum iudicis facit in dubio cessare presumptionem doli.fal lit tn̄ vbi apparet de lesione enormi τ alias de dolo vel metu que re ipsa censentur inesse dicte lesioni.nu.17.

10 Hereditas nō adita an iure cessionis remitti possit.ꝑ totum.

11 Renunciatio non dr̄ qn̄ renunciatur iuribus sibi competituris vel cōpetentibus sed dr̄ repudiatio vel abstensio.

12 Rei appellatione venit dominium. Alienatis solum actiōibus ꝯpetentib⁹ ad res imobiles eedem solē nitates regrūt̄ q̄ sunt necessarie quo ad dictas res imobiles.nu.14.

13 Legis dispositio qn̄ dicatur odiosa vel fauorabilis.

14 Alienationis prohibitio rerū immobilium trahitur ad alienatio nem actionum ad immobilia competentium.

Consilium.ccxxxvi.

N nomine domini nostri

1 Jesu christi. †Diligenter ꝯsidera tis statutis mu nicipalib⁹ trāsmissis τ ꝑsuppositis in themate: lȝ de pluribus q̄rat̄.Tn̄ oia reducun t̄ ad vnū finē vcȝ vtrū filij τ h̄rdes dicte dn̄e Violātis habeant regressuz aliquē sup bonis Nicolai: eorū aui ex p̄sona eorū m̄ris nō obstāte renūciatiōe ꝑ eā fa cta luce lucarelli fratri dicti Nicolai: τ sic patruo dicte Violantis. Circa qō lȝ dicta iura municipalia videāt̄ vitiare dictā ꝯcessionē τ

2 renūciationē: tn̄ vn̄r posse euitari ex p̄libus.†Et p̄mo q꜠ is cui est delata h̄rditas siue p̄rna siue alia pōt citra oēm ꝯctū recusare h̄rdi tatem ad se deuolutam repudiando illam vel ab ea abstinendo vt.C. de repud.τ abstinen.hereditate per totum.τ.C.si vt se ab h̄rditate

absti. Et est indubitatum z lz non possit fieri per pupillum sine au ctoritate tutoris ar. l. potuit. C. de iure deliber. z. l. pupillum. ff. de acquir. here. iuncta. l. nolle z. l. is potest z. l. in repudianda. eodē ti. Tamen per puberem pōt lz minorem. xxv. annis. l. ij. C. si vt se ab hereditate abstineat z arg. dictorum iurium. Et maxime q2 interuenit auctoritas iudicis cum cui9 auctoritate etiam pupillus adire pōt. l. si infanti in fi. C. de iure deli. z ar. l. bonoꝝ. C. qui admit. ergo z repudiare vel abstinere pōt per regulam dictorum iurium. l. nolle. l. is pōt z similium. Et ideo videt ꝙ cum non appareat ꝙ dicta violantes prius se immiscuerit hr̄ditati paterne potuerit dicte hereditati renūciare: nec tūc obstant iura municipalia: q2 loquunt in contractibus. nam prima rubrica loquit de non contrahendo z nigrum dicit ꝙ nullus ꝯhere zc. Item nigrum secūdi statuti dispo nit ꝙ nulla mulier possit vendere pmutare donare vel aliquo alio titulo alienare bona sua immobilia z sic casus expressi loquuntur
3 de contractibus. † Et illa generalitas intelligenda vr̄ in similibus casibus ponderata dictione alio que est nota similitudinis. l. ij. cuz
4 sua glo. C. de seruis fugi. no. doc. in. c. sedes de rescriptis † z q2 gñalis clausula apposita post casus specialiter prouisos non solet trahi ad dissimilia expressa prout sunt maiora expressa. d. c. sedes cum sua materia z que habentur in. l. sed z si quis. §. quesitum. ff. si quis
5 cau. † Preterea dictū statutū loquit de alienatione bonoꝝ immobilium hereditas est ius quoddā incorporale. Quod non venit ppie loquendo appellatione bonoꝝ immobiliū: q2 non veniunt iura incorporalia. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. z. l. ꝙ tuberonis. §. pe. de pecu. z no. Jac. bu. in. l. mouentium. de v̄bo. sig. z Old. in consi. ccxix. incip. rex francie concludens ꝙ si legantur bona mobilia z immobilia non veniunt iura z actiones z pluries con sulendo concludit Bar. vz in consi. incip. si consideremus legatuz factū pepo mihi in ordine. lxxij. z in consilio mihi in ordine. cxxxv. incip. viso testō Martini z in consi. mihi. cxc. incip. mathiolus petri de quo etiam per Bart. in. l. centurio de vulg. z pup. qd z voluit Bar. in. l. j. C. si aduer. transac. de quo etiam per Spe. in tit. de fru. z interesse. §. j. ver. ij. queritur z in versi. quid si debeo. z ibi p Joan.
6 and. † Tertio rn̄detur ad dicta statuta ꝙ iuramentum validat ex quo dicte nullitates respicere videntur fauorez minoris vel mulieris z contractus viciati fauore persone que postea iurat validatur iuramento aut. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. z in. c. cū cōtingat de iureiuran. z in. c. ꝙuis de pac. lib. vj. z que per Bar. in. l. si quis pro eo de fideiuſ. Et licet primum statutum loquatur etiā vbi iuramentum interuenit: tū non habet obstare: tum q2 statuentes layci immittunt falcem in messem alienam se intromittentes circa vires iuramenti diminuendas cum id spectet ad forū ecclesiasticuz ar. d. c. cū ꝯtingat. z. d. c. ꝙuis. z meli9 in. c. licet mulieres de iureiu. li. vj. facit ēt. c. fi. d foro ꝯpe. li. vj. iō doc. tenēt ꝙ statuta laycoꝝ nō possint disponere circa ꝯtractus iuratos quomin9 validēt iuramēto. Preterea statutum non loquitur iuramento interposito super obseruantia contractus: sed de iuramento assertiuo scz interposito super etate de quo habetur in titulo si minor se maio. dix. nos sumus in iuramento promissiuo de quo loquitur. d. aut. sacramenta puberum. z. d. c. cum cōtingat z similia iura inter que est lōga diffe
7 rentia vt habetur in iuribus preallegatis. † Nec videtur refragari magna lesio que resultat ex dicta renunciatione facta per dictam dñam Violantem. nam respondetur ꝙ licet sit magna lesio. Tamē iuramētum supplet licet em̄ quis fit lesus vltra dimidiam iusti precij: tamen si iurat seruare contractum tollitur remedium. l. ij. C. de rescin. ven. z. c. cum dilecti. z. c. cum causam de emptio. z vendi. prout volunt glo. Bar. z Bal. z doc. communiter in. d. l. ij. z glo. z doc. cōmuniter in. d. c. cum causam z glo. in verbo custodiantur in fi. in aut. sacramenta puberum si aduer. vendi. z docto. ibi ꝙ videtur pcedere non solum in maiore sed etiam in minore si iurauit non venire contra ratione minoris etatis vel alia ratione put sentit glo. in. d. l. ij. quod z voluit ibi Bar. z doct. z glo. in. d. verbo custodiant z Ang. z Saly. ibidem z doc. in. d. c. cum causam z Jmo. in. d. c. cuz contingat colum. xxviij. seu. xxix. Sed nō videtur dubium quod lesio vltra dimidiaz iusti precij sit enormis lesio. ideo ex hoc videtur quod dicta renunciatio non vitietur ratione enormis lesionis: nec
8 veniat dicta de causa rescindenda. † Et insuper pōt renunciari exceptioni resultanti ex enormi lesione vt inquit Bar. in. l. si quis cū aliter de verb. obli. Sed dicta dña renunciauit exceptioni doli mali vt patet ex serie instrū: ideo videt renunciasse exceptioni que resultat rōne enormis lesionis que est exceptio doli mali vt. d. l. si qs
9 cum aliter. † Item decretum iudicis videtur quod faciat cessare psumptionem doli per. l. j. cum sua glo. C. de predijs cur. lib. x. z dicit
10 Bal. in. d. l. si quis cum aliter. ¶ † His tū non obstantibus contra riam partem arbitror de iure veriorem: nam ante oīa premitto qd dicta dña Violantes: non repudiauit seu renunciauit hereditati paterne: sed dedit cessit zc. viue lucarelli ei9 patruo omnia iura et actiones reales z personales que habet seu quomodolibet habere posset in bonis z hereditate dicti sui patris zc. Sed nō poterat cedere neqꝫ dare iura neqꝫ actiones nisi prius immiscuisset: ideo videtur ex his potius immiscere ꝙ recusare ex quo datio z cessio fie

ri non poterat si se abstinuisset ppterea dando iura z cedēdo actiones que habet z habere posset in dictis bonis non videtur recusasse: sed potius acceptasse hereditatem ex quo si recusasset cessio fuisset inanis. l. si auia. C. de iure delib. z facit. l. illud. ff. de acquir. here. cum similibus. Nec obstat ꝙ postea subditur in dicto instrumento quibus omnibus z alijs iuribus sibi competentibus renunciauit: quia intelligitur renunciauit quibus omnibus scz iuribus cessis sibi competentibus in bonis z hereditate dicti sui patris: presupponitur ergo cessio facta stipulanti z renunciatio ipsius cedētis: que ne sint contraria sunt ita intelligenda qd renunciauit eidem q2 voluit a se abdicare concedendo eidem faciendo sibi pactum de non
11 petendo. ¶ † Insuper non appellatur renunciatio iuribus sibi cōpetentibus vel ꝯpetituris quando recusatur hereditas sed dicitur repudiatio vel abstensio hereditatis vt in rubrica. ff. de acqui. z repu. hereditate. z. l. in repudianda. z in. l. is pōt cum multis illius tituli z in rubrica. C. de repud. z absti. hereditate. z. l. sicut. z. l. fi. eo. ti. Preterea supra cessit iura que habebat in bonis z hereditate Nicolai sui patris: sed ius adeundi vel immiscendi nō habetur in bonis z hereditate. l. precia rerum ad. l. falc. Sed est ius ad acquirendum hereditatez z bona non ius in bonis z hereditate. Et insuper non potest cedi alicui ius immiscendi argu. l. mulier. §. ex asse de iure dot. z quod habetur in. l. apud iul. §. antistia ad trebel. hoc facto presupposito deueniendo ad consultationem: Constat ꝙ fm presupposita non sunt seruata solennia requisita ex forma statutoꝝ de quibus supra q2 presupponitur ꝙ non interuenerūt proximiores consanguinei neqꝫ ex latere patris q2 illi non interuenerunt neqꝫ ex latere matris cum erat proximior mater z frater qui nō interuenerunt: ideo cum dicta Violantes: foret minor militat primum statutum quod prohibet contrahi cum minore sine dicta solēnitate consensus proximiorū consanguineorum z expresse disponit qd ea non seruata contractus sit nullus ipso iure. Item psupposito ꝙ dicta Violantes per dictam cessionem censeatur immiscuisse put supra deductum est cum in hereditate essent bona stabilia. Et secūdum statutum annullet alienationem rerū immobiliū factam per mulierem sine dicta solēnitate infert ꝙ dicta alienatio quo ad dicta bona stabilia sit nulla cuz alienans fuerit femina: nec opus est illa discussione an actiones ad immobilia veniant appellatiōe bonorum immobilium. Ex quo dñium bonorum immobilium veni
12 bat dicta alienatione z sic ppie alienabant immobilia. † Cum appellatione rei puta fundi vel domus veniat dñium ipsi9 rei. l. si alij fundum de vsufru. leg. l. in rem actio de rei vendi. Tamen etiam si essent solum alienate actiones sole ad ipsas res immobiles competentes requireretur eadem solennitas que in alienatione rerū immobilium requiritur. l. j. z. ij. C. si aduersus transac. z ibi notant gl. Bar. z doct. communiter ꝙtumcunqꝫ teneant ꝙ alias appellatione immobilium non veniant actiones etiam ad immobilia claruz itaqꝫ foret ex iam dictis quod circūscripto iuramento ꝙ dictus cōtractus initus a muliere minore non valeret ipso iure: sed dubium viget an dictus contractus firmetur iuramento. Circa quod puto concludendum ꝙ non duabus rationibus. Primo q2 vr̄ ꝙ primū statutuz sub rubrica de non contrahendo videt inductum in odiū contrahentiū cum filijsfamilias vel minoribus ad exemplum senatusconsulti macedoniani quod concernit fauorem filiorum z tamē reputatur factum in odium mutuantiuz ipsis filijsfami. l. tam si. ff. ad mace. ita in simili z istud statutum censeatur factum in penā cōtrahentium cum filijsfami. non adhibentibus dictam solēnitatem Et si hoc est in filijsfami. idem videt dicendū in minoribus cum determinentur ab vno determinabili. ar. l. iam hoc iure de vulg. z pupil. z. l. hereditatem z. l. ꝙuis. C. eo. tit. Quod z persuadetur q2 statutum procedit vlterius imponendo penā nolētibus niti ex ipso cōtractu z pene solent imponi in odium eorum quibus imponūt.
13 † Idem deducitur ex notabili theorica Bal. in. l. si quis in cōscribēdo. C. de pac. Qui circa hoc qñ legalis dispositio censeatur odiosa: z quando fauorabilis dat hanc theoricam. q2 recurrendum est ad rationem legis si de ratione non apparet z tunc aut lex prohibet actum z eum annullat z tunc censetur ex odio. z ideo non potest renunciari. C. ne fideiuſ. do. den. l. j. si vero permittit z tunc potest renunciari q2 presumitur fauorabilis zc. fm eum: cum itaqꝫ in statuto de non contrahendo cum filiofa. zc. in rubro z nigro verba sunt phibitiua non permissiua diriguntur ad contrahentes non minoribus. z non ad minores: ideo debet iudicari odiosum z non fauorabile dictum statutum ex dicta theorica Bal. tunc infertur quod iuramentum non validat contractum qui vitiatur odio cōtrahentis pncipaliter lz iurantem obliget iuramentum. c. significante de pigno. c. j. z. c. debitores. de iureiuran. ista est theorica Bar. in. d. l. si quis pro eo z doct. cōmuniter omnium in dicta aut. sacramenta puberum. z in. d. c. cum contingat. remanet ergo fm hoc quod dictus contractus est nullus non firmatus iuramento: licet iurās potuisset astringi ad obseruantiam iuramenti nisi petijsset z impetrasset absolutionem a iuramento. d. c. significante. z. d. c. debitores. tū vinculum iuramenti non transit ad heredem. c. veritatis de iureiur. z ibi per Inno. z doc ideo superuacanea esset absolutio. Scdo quod

quod dictū iuramentū non iuuat dictum cōtractum deducitur ex
alio.s.quia dicta Violātes:prout presupponitur fuit enormiter et
enormissime lesa:quia nedū vltra dimidiā iusti precij: sed in duplo
quando autem est enormis lesio inest dolus re ipsa.d.l. si quis cum
aliter. Et potest veniri cōtra iuramenta vt per glo. et docto.in.c.ve
niens.de iureiur.vt dicit do. Anto.in.d.c.cum contingat. quia ex
enormi lesione ꝑsumitur dolus et subest causa presumendi ſm eum.
14 ¶†Nec obstāt adducta in cōtrariū: que quidē quasi omnia subla
ta sunt ex premissis:tamē breuiter repetā. Non enim ob. ꝙ statuta
loquūtur in contractibus et recusatio hereditatis fieri potest citra
contractū: quia licet verū sit ꝙ prohibitis cōtractibus nō resultet
prohibita repudiatio vel abstensio hereditatis.tamen.s.probatū
fuit qđ Violantes cōtraxit et cessit iura ex cōtractu non aūt se absti
nuit ab hereditate immo potius ex illo cōtractu censetur se immi
scuisse per supradicta non repeto:ideo militant dicta statuta. Nec
etiam obstat ꝙ scdm loquitur de bonis immobilibus: qñ respon
sum est.s.ꝙ in hereditate erant bona immobilia: ideo verificatur
quo ad ea item prohibitio alienationis immobilium trahitur ad
alienationē actionū ad immobilia cōpetētia per.l.j.et.ij.C. si aduer
sus transac.et ibi per glo.et doct. vt.s.dixi. Et dato ꝙ cessaret scdm
15 statutum militat primū. ¶†Nec ob.respōsio data circa iuramen
tum de quo loquitur primū statutū quatenus dictū est ꝙ loquitur
de iuramēto assertiue etatis: quia immo potest dici ꝙ dictū statu
tum loquatur de iuramēto promissiuo: quia illud supplet defectū
etatis quia iurant nō venire cōtra ratione minoris etatis vel con
tractum seruare nō obstante minori etate. Et licet statuentes laici
seculares nō habeant potestatē infringendi iuramēta: tamē dispo
nunt super cōtractu nō super iuramento: et saltē infringēdo cōtra
ctum in odium contrahentis cum minore pupillo sine solēnitate
requisita potest statutū tollere validitatem cōtractus nō obstante
iuramento: quia iuramentū non cōfirmat contractū qui a iure vi
tiatur odio cōtrahētis:vt.s.deductū. Et ad hoc vt statutū loquēs
etiam in cōtractu iurato nō sit inefficax interpretetur ꝙ talis nul
litas ex odio sit inducta prout.et.s.deduxi. et vltra facit quod dicit
Fede.in dicto cōs.clxxij.vt.s.retuli qui ita videtur intelligēdus.s.
ꝙ illa nullitas censeatur inducta odio cōtrahentis cum filiofami.
Et insuper iuramentū operatur validitatē contractus alias nulli
quando est interpositum sine metu vel dolo. secus ergo si metu vel
dolo emanauit.d.c.cum contingat in fi.et.d.c.ꝙuis.in fi.et.d.aut.sa
cramenta puberū.in fi. ideo cum dolus ex enormi lesione resultet
re ipsa.d.l.si quis cum aliter. et presumatur dolus ex proposito vt
premissum est: ideo hoc casu non validatur cōtractus: vt.s.latius
demonstratum est: et licet quādo est excessus in dimidia iusti precij
teneatur cōmuniter ꝙ iuramentū operetur efficaciam contractus
non obstante remedio.l.ij.de rescin.vendi. prout est cōmunis opi.
quādo est iuramentū maioris: tamē in iuramento minoris est du
bium vt premisi. Et saltem quando est longe maior enormis lesio
puta quia in duplo vltra dimidiā vel circa prout contingit in casu
nostro in quo presupponitur ꝙ hereditas valebat.cl.et dos fuit in
quinquaginta. et forte cum aliqua dilatione ꝙ si esset tantominus
censeretur promissum.argu.§.plus et.§.tempore.insti.de acti.et.l.si
cōstante.§.quotiens.ff.solu.matri.licet in hoc de dilatione non fa
ciam vim quia non presupponitur in themate et hec omnia latius
16 sunt.s.deducta. ¶†Nec obstat ꝙ possit renunciari iuri cōpetenti
ex enormi lesione. Quod licet verū sit ꝑut dicit Bar.in.d.l. si quis
cum aliter.tamen renūciando simpliciter exceptioni doli trahitur
ad paruam lesionē vt firmat Bar.in.d.l.si quis cum aliter.in fi.et si
traheretur ad magnā lesionem non est verisimile ꝙ traheretur ad
maximam. Prout als do. Anto. et moderni.in.c.quintauallis. de
iureiuran.ꝙ promittens nō venire cōtra ratione enormis lesionis
poterit venire cōtra ratione enormioris. Ista autem lesio videtur
17 enormior et enormissima merito etc. ¶†Nec obstat qđ vltimo loco
dicebatur qđ decretum facit cessare presumptionem doli etc. Quia
Imo.in.d.l.si quis cum aliter. tenet ꝙ decretū facit cessare presum
ptionem lesionis et cōsequenter doli re ipsa et ex proposito: tamen
potest probari contrarium.ideo si probatur enormis lesio apparet
dolus re ipsa et sic nō operatur dicta ꝑsumptio. Et maxime quādo
nedū est enormis: sed enormissima lesio vt in casu isto et potissime
quia statutum hoc casu non confidit de solo decreto iudicis: sed
vult etiam adhiberi consensum proximiorum consanguineorum
ne minores ledantur: remanet ergo conclusio quod heredes dicte
Violantis possint non obstante dicta renūciatione petere dictam
hereditatem et bona hereditaria. Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccxxxvij.

¶Testamentū factū a filiafa.cum patris cōsensu et mariti:an va
leat vt codicillus vel saltim vt donatio causa mortis virtute clau
sule codicillaris ita ꝙ heredes mariti testatricis possint petere le
gata in dicto testamento relicta marito per ipsam filiāfa.per totū.
1 Testari non potest filiusfa.
2 Codicillari nequit qui testari non potest.
3 Donare causa mortis nō potest qui testari nequit. fallit in filiofa.
cum patris consensu specifico.nu.seq.
4 Donatio causa mortis licet hodie pacto etiā nudo perficiatur an
dicatur cōtractus qui requirit duorū voluntatē vbi omnes volun
tates dependent a voluntate vnius.nu.8.
Mens alicuius non censetur alia quam verba sonent.
5 Consensus specialiter in vno datus an possit trahi ad aliud tacite
vel expresse.nu.8.
6 Clausula in testamento apposita si non valeat iure codicillorū va
leat iure donationis causa mortis an valeat dispositio iure dona
tionis causa mortis filiofa.patris consensu testante.nu.13.
Relinquo verbum solet adaptari ad vltimas volūtates argumen
to a solitis quod est optimū in iure.
7 Cōtractus debet interpretari vt valeat vt neqꝫ remaneat sine vir
tute aliquid operandi licet verba improprientur.
Voluntas vltima quare dicatur.nu.seq.
8 Donatio causa mortis potest nuda donantis voluntate reuocari.
Quicūqꝫ est dictio vniuersalis nihil excludens.
9 Coniunctionis natura est poni inter diuersa.
10 Aduersatiue dictionis natura que sit.
11 Testamentū filijfa. cum patris cōsensu an valeat vt donatio causa
mortis.vsqꝫ ad fi.consi.
Si dictio exponitur pro quatenus.
12 Actum nemo incassum facere presumitur.
Subtilitas nimia est aufugienda.
14 Donatio an veniat in generali cōcessione disponēdi.vsqꝫ ad fi.cōsi.
Voluntas vltima vbi potest generaliter deprehendi ex personarū
qualitate vel alia ratione scilicet ꝙ verisimiliter promisisset etiam
donare tunc in generali concessione facultatis disponendi veniret
etiam donatio.
15 Donationis appellatione in dubio venit simplex donatio.
16 Quicunqꝫ et omnes sunt dictiones vniuersales sui natura nihil
excludentes.
Uniuersalis dictio an plus importet ꝙ̄ generalis.
17 Consensus nedum specialiter adhibetur sed etiam nominatim et
plus est consentire in indiuiduo ꝙ̄ specialiter quia aliud est gene
raliter aliud specialiter aliud singulariter seu nominatim prout
quando ad indiuiduum deuenitur.nu.seq.
18 Clausula valeat omni meliori modo quid operetur in testamētis.
19 L.cum precario.ff.de preca.quomodo intelligatur.

¶Consilium.ccxxxvij.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶†Viso themate et allegationibus hincinde
que egregie articulū hunc discutiunt pro vtraqꝫ parte
licet in consilijs decisiuis non soleā ad partes arguere: tamē vt alle
gantibus satisfaciam aliū ordinem amplectar. Videtur enī primo
aspectu dicendū ꝙ ex quo filiusfami.nō potest testari.l.qui in pote
2 state.de testa.et.l.senium.C.qui testa.face.pos.† Et qui non potest
testari pariter nō potest codicillare.l.ij.ff.de lega.j. Et cum cōsensu
patris quia vltime volūtates nō debent ex alieno arbitrio pēdere.
l.fi.ff.cōmunia prediorū.et habetur in iuribus preallegatis. et in.c.
licet.§.ꝙuis. de sepul.lib.vj. ideo cōstat ꝙ dictū testamentū factū
per dictā dominā Rosam nō valet neqꝫ iure testamenti neqꝫ iure
codicilli seu vltime volūtatis hoc autem casu non cadunt termini
alterius vltime volūtatis. Et hec hactenus sunt clara:solum rema
net dubitatio:an dicta dispositio dñe Rose sustentari posit vt do
3 natio causa mortis.† Licet enim qui nō potest testari regulariter
nequeat donare causa mortis vt est tex.singularis in.l.j.§.j.ff.de tu
telis et rationibus distrahēdis.et facit optime tex.in.l. que sub cōdi
tione.§.in mortis causa donationibus.ff.de cōdi.insti. tamen licet
filiusfamilias nequeat etiam cum cōsensu patris testari vel aliam
vltimā voluntatē facere:tamē donare potest causa mortis cum pa
tris cōsensu.l.tam his.ff.de dona.causa mortis.et.d.c.licet.§.ꝙuis.
ſm vnum modū intelligēdi:remanet itaqꝫ tota vis consultationis
vtrū dispositio dicte dñe Rose quo ad relicta facta dicto Jacobo
suo marito sustentari possit in vi donationis causa mortis:attento
ꝙ in dicta dispositione quo ad relicta facta dicto Jacobo interue
nerint omnia reqsita ad validitatē donationis causa mortis: quia
4 interuenit consensus dicti Jacobi.et dicte dñe Rose.† Et donatio
causa mortis hodie perficitur nudo pacto quemadmodū donatio
inter viuos per.l.si quis argentū.C. de donationibus.et insti.eo.ti.
§.perficiūtur que iura militant etiā in donatione causa mortis vt
est glo. notabilis in verbo donabat in.l.cum pater.§. meuio.ff.de
5 lega.ij.que ab omnibus approbatur.† Item interuenit consensus
patris qui requiritur in donatione causa mortis facta per filiū vel
filiāfamilias: sed dubitatio sola remanet vtrū dicta dña Rosa vo
luerit donare causa mortis et dictus pater et dictus Jacobus volue
rit consentire donationi causa mortis videtur enī ꝙ dicta domina
Rosa non habuerit mentē faciendi donationē causa mortis quia
verba sua non videntur importare donationem causa mortis nec
mens censetur alia quam verba sonāt regulariter iuxta.l.labeo.§.
tubero.de suppel.leg.et.c.ij.requiris.de appel.cum cōcor.ꝙ aūt ver
ba nō tendāt ad donationē causa mortis deducitur quia donatio

causa mortis est cōtractus cum depēdeat a volūtate duorū omnes autē voluntates dependent a volūtate vnius sed dicta dña Rosa. in prin. dispositionis demōstrat suam voluntatē ꝙ non intēdebat cōtrahere sed testari ⁊ in subsidiū aliam vltimā voluntatē facere vt patet in p̄fatione ibi nolens decedere intestata ne ⁊c. presens testamentum seu vltimam voluntatem ⁊c. facere procuranit. Ex prefatione autē deprehenditur mens disponētis. l. fi. ff. de heredi. insti. censentur eñ repetita in sequētibus. l. titia respōdit. §. respōdit. de verb. obli. ⁊ l. quia. ff. de pac. cum si. Ideo deprehēditur volūtas dicte dñe Rose volēdi facere vltimā voluntatē ⁊ non cōtrahere: clausula itaq; codicillaris apposita in fine dicte dispositionis videtur intelligēda ſm prefationē ⁊ sic ꝙ dicta Rosa voluit valere dictam dispositionē omni meliori modo quo melius de iure valere potest dūmodo per viam vltime volūtatis vt sic vltima declarentur a primis prout decet quia per precedentia sequētia declarātur. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. ⁊ l. heredes palam. §. sed si notā. ff. de testamentis. Preterea quecūq; fuerit volūtas dicte Rose: tamē cōsensus patris ⁊ cōsensus Jacobi nō videntur respicere testamentū seu vltimā voluntatē quia dicti cōsensus videntur solūmodo adhibiti testamēto seu vltime volūtati: nam sunt verba demōstrantia cōsensus predictos posita in dicta prefatione in medio orationis in qua demōstratur ꝙ dña Rosa ꝓcurabat facere testamentū seu vltimā volūtatē vt ex lectura ipsius dispositionis apparet: ideo ad ea sola que in prefatione demōstrantur censeātur adhibiti dicti cōsensus. ar. l. iij. §. si filius. ff. de lib. ⁊ posthu. Quod ⁊ demōstratur ex verbis ipsius cōsensus ibi ⁊ ad predicta ipsis cōsentientibus que verba sonant ꝙ cōsentiebāt ante dictis sed antea nō erat dictū nisi de testamento seu vltima voluntate: ergo dicti pater ⁊ Jacobus maritus non cōsenserunt nisi testamēto seu vltime volūtati: et ſm hoc licet dicta dña Rosa fortasse valere voluerit alio iure quam volūtatis nihilominus nō propterea videtur ꝙ pater ⁊ maritus cōsensus ad id prebuerint: ideo ex hoc vitietur ipsa donatio causa mortis. Et maxime cōsensus in donatione causa mortis requiritur ꝙ sit specificus seu specialis ad donationē causa mortis vt videtur probare

6 tex. in. l. filius. in fi. ff. de dona. † Et ideo cum in dicta clausula in fi. posita nō fiat specialis mētio donationis causa mortis nō videtur cōsensus patris sufficiēter adhibitus propter quā rationē ⁊ etiam quia donatio causa mortis accedit cōtractui potiusq̄ vltime volūtati voluit Dy. vt refert Cy. in. d. l. seniū. cum eo transiens ꝙ clausula solita apponi in fi. testamenti si nō valet iure testamēti valeat iure codicillorū ⁊ cuiuscūq; alterius vltime volūtatis nō operetur vt dispositio validetur in dispositione causa mortis: quod ⁊ voluit Specu. in titu. de instru. edic. §. cōpendiose. versi. quid si filius. ſm Ang. in. d. l. seniū. qui cum eo transit qđ ⁊ tenet ibi Rapha. fulgo. per dictā rationē sumptā ex. d. l. filius. ⁊ licet Guil. de cu. aliud velit si pars erat p̄sens tamē Bal. ibi pro cōcordia dicit opinionē Guil. procedere si filius expresse dixit dono vel promitto causa mortis ⁊ in donatario appareant aliqua signa cōsensus al's non esset cōtractus. l. illud. de sacrosan. eccl'. al's verior esset opi. Dy. ſm eum. ⁊ idē tenet Ang. in. l. iij. ff. de testa. Cum itaq; in casu isto nō fiat mentio donationis causa mortis nec interuenerit verbū dono vel ꝓmitto seu equipollens: ideo non videtur resultare donatio causa mortis ſm preallegatas auctoritates ⁊ rationes premissas. verbū eñ relinquit adaptatur ad vltimas volūtates ⁊ in eis solet apponi ⁊ nō in cōtractibus. et argumentū a solitis bonū est in iure. l. qđ si nolit. §. qui assidua. ff. de edili. edic. ⁊ l. fi. C. de fideius. et per glo. in. l. j. C. de

7 arbitris. ⁊ l. neq; natales. ⁊ ibi per Bal. C. de proba. ¶ † Licet aūt predicta videantur multū vrgere ⁊ reddant cōsultationem nō mediocriter dubiā: tamen omnibus diligenter pensatis puto de iure respondendū esse cōtrariū. Constat eñ ꝙ actus debet pro posse ita interpretari vt valeat ⁊ nō vitietur. l. quotiens in stipulationibus. ff. de verb. obli. ⁊ l. quotiens in actionibus. ff. de reb. dub. cum simi. Itē constat ꝙ actus censetur adhibitus in virtute aliquid operādi et nō frustra qñ potest interpretari vt quicq̄ operetur. l. si quādo. ff. de leg. j. ⁊ c. si papa. de priuile. lib. vj. ⁊ facit. c. cōmissa. de elec. eo. lib. ⁊ facit. l. si vero. in prin. ff. de iudi. Idcirco cum dicta dispositio dñe Rose non potuerit vllo modo valere nisi interpretetur qđ in subsidiū voluerit donare causa mortis vt est clarum per iam dicta. Et cōsensus patris nō erat oportunus nec etiam cōsensus mariti nisi ad hunc finē vt dicta dispositio validari possit per dictos cōsensus adhibitos vbi al's nō posset valere: quia al's ludibrio ⁊ sine virtute aliquid operādi fuissent adhibiti: attēto ꝙ respectu testamēti vel codicillorū seu similis vltime volūtatis dicti cōsensus nihil operarentur vt est notissimū: idcirco cēseātur ob eam solā causam adhibiti cum nequeant quicq̄ aliud operari: vñ si verba adaptari possunt ad donationē causa mortis debet talis interp̄tatio adhiberi etiā si opus esset aliquali impropriatione verborū per iura preallegata: sed videtur ꝙ verba possint cōmode adaptari ad donationē causa mortis. Ex quo donatio causa mortis cōfertur post mortem prout cetere vltime volūtates que vidētur eo respectu dici vltime volūtates que conferuntur in tēpus in quo nō redit arbitriū. vt in l. j. C. de sacrosan. eccle. ⁊ sunt ambulatorie vsq; ad mortē que cōtinuo possunt reuocari in. l. si quis. in prin. test. ff. de testa. ⁊ §. posteriore. insti. quibus modis testa. infir. ⁊ insti. de ademptione legato-

8 rum. † Que quidē militant etiā in donatione causa mortis que potest nuda volūtate donātis reuocari. l. nō omnis. §. si pupillus. ff. si cer. peta. ⁊ l. qui mortis. ⁊ l. senatus. §. donatio. in fi. ff. de donatio. causa mor. et in multis accedit nature vltimarū voluntatū: vt in. l. fi. C. de dona. causa mortis. ⁊ in. d. l. que sub cōditione. §. in mortis. et in. d. l. j. §. j. de tutelis ⁊ rationibus distrahēdis. ⁊ l. si mortis causa. C. ad legē fal. ⁊ in. l. illud. ⁊ in. l. marcellus. ff. de dona. causa mor. et habetur in. l. ij. ff. de leg. j. ita ꝙ large loquendo potest satis dici vltima voluntas ⁊ maxime quia si volumus verbis vt hebrei penitus inherere donatio causa mor. voluntas est: vñ si circa eam nulla alia volūtas sequitur vltima remanet quia vltimus est quē nullus sequitur. ff. de verb. signi. l. proximus. in fi. Quinimmo verba dicte clausule codicillaris necessario si nolumus a verbis recedere important donationem causa mortis: quia illa verba vel alio modo iure vel causa quo melius ⁊c. Non possunt adaptari ad aliquā vltimam voluntatē proprie sumptā. s. prout differt a quocūq; cōtractu etiā habēte dependentiā a morte prout est donatio causa mortis, quia de illis vltimis volūtatibus erat premissum per signū vniuersalis cuiuscūq; qđ sui natura nihil excludit. c. solite. de maio. ⁊ obe. ⁊ c. si

9 romanorū. xix. dist. ⁊ l. iulianus. de leg. iij. † Itaq; verba sequentia vel omnimodo ⁊c. Necessario referūtur ad alium modū quā vltime volūtatis: tum q2 natura cōiunctionis est poni inter diuersa iuxta no. per glo. in rubrica. de iur. ⁊ fac. igno. tum maxime ex significatu dictionis vniuersalis omni que sui natura nullū modū excludit. d.

10 c. solite. cum cōcor. † Item quia natura aduersatiue vel est vt sufficiat alterā partē verificari. l. si heredi plures. ff. de cōdi. insti. ⁊ regule in alternatiuis in. vj. cum cōcor. Et sic nō voluit ꝙ solū esset vltima volūtas si eo modo valere nō poterat. Ex q̄bus oportet dicere ꝙ mens disponētis fuit prout ⁊ verba ipsa sonant ꝙ disposita per eam si nō poterant valere iure alicuius vltime voluntatis valerent alio modo quo melius valere poterāt sed certū est ꝙ melius valere poterant iure donationis causa mortis quo ad relicta facta dicto Jacobo quā iure alterius vltime volūtatis quia vt donatio causa mortis valere poterat accedēte cōsensu patris ⁊ cōsensu donatarij: ideo verba dicte clausule necessario sunt referēda ad donationem causa mortis que est magis similis vltime volūtati quam donatio inter viuos vt de se cōstat: ideo ad eam adaptātur: licet etiā si importarent donationē inter viuos dictus Jacobus haberet intentum. Ex quo itaq; verba inferunt in hanc interpretationē et ex ea actus redditur validus vbi al's non valeret ⁊ cōsensus paternus et mariti nō resultant ludibrio positi sed in virtute aliquid operandi decens est qđ talis interpretatio adhibeatur: immo videtur talis

11 interpretatio necessaria per iam dicta. † Et ex his videtur concludendū ꝙ relicta facta dicto Jacobo valeāt in vi donationis causa mortis. Et licet quo ad alia relicta dicta interpretatio non cadat cum non interuenerit presentia seu cōsensus eorū quibus relinquitur: tamē non refert quia exponitur si pro quatenus in hmōi clausula. ar. l. stichus qui meus erit. ff. de leg. j. ⁊ no. Bar. in. l. j. ff. de iure codicil. ⁊ Bal. in. l. fi. C. eo. ti. ⁊ doc. in aut. ex causa. C. de libe. prete. Confirmatur dicta cōclusio auctoritate Guil. de cu. qui in simplici clausula codicillari sine dicta clausula vel alio modo ⁊c. Voluit qđ testamentū filijfamilias validaretur in vi donationis causa mortis presupposito scʒ ꝙ adhiberetur cōsensus patris cuius dictum approbat Ange. in. d. l. seniū. ⁊ idem voluit Fede. de senis in consi. cclxxxviij. prout refert Pōta. in. d. l. seniū. quam partē etiā firmat Imo. in. d. l. tam is. dūmodo pars esset presens: nititur ea ratione quia ex quo non pōt habere locū alia vltima volūtas nisi donatio causa mortis illa generalis clausula vel alterius vltime voluntatis que nō potest in alio casu verificari habetur perinde ac si esset nominatim facta specificatio. ¶ Nec ob. adducta in cōtrariū non eñ ob. ꝙ in prefatione fit solū mentio de testamēto seu vltima voluntate quia illud verbū vltimā volūtatem pōt intelligi large vt adaptetur ad sequentia presertim cum subdatur ꝙ facere procurauit presertim vltimā voluntatē in hunc modū ⁊c. Jmodus autē postea describitur. s. quia voluit eam valere non solū iure cuiuscūq; vltime volūtatis proprie sumpte sed etiā alio modo quo valere poterat. ⁊ consensus adhibiti per patrē ⁊ maritū fuerunt adhibiti ad vltimā voluntatē eo modo factā. s. vt valeret omnimodo quo valere poterat: sed nō poterat valere vt testamentū vel vt altera vltima voluntas proprie sumpta ergo consensum adhibuerunt vt dicta vltima

12 volūtas valeret alio modo et sic vt donatio causa mortis. ¶ † Nec refragatur verbū predicta quia satis virtualiter erat predictum ex quo erat p̄missum de vltima volūtate in modū qui sequitur: ideo dicta verba referūtur ad omnia p̄cedētia ⁊ sequētia: accedit etiā. l. si talis scriptura. in fi. de leg. j. ⁊ licet etiam rigor verborū patiatur hanc interpretationē per iam dicta tamē etiam si verborū subtilitas repugnaret dicte interpretationi nō deberet ex hoc dispositio vitiari non enim deberet talis nimia subtilitas verborū assumi ad actus inualiditatē cum mens disponētis ⁊ cōsentiētis fuerit verisimiliter vt actus valeret quia nemo presumitur velle facere actum incassum.

incassum in.l.si vero.in prin.de iudi.et arg.d.c. si papa et nimie subtilitates sunt in iure aufugiende et reprehendende.arg.l.vnice.C. de nudo iure quiritũ tollendo et per glo.in clemẽ.ij.de iudi.et insti.et de fideicõmissarijs libertatibus.§. sed quia ad idem.c. intelligẽtia.de
13 verb.sig.et.l.cum virũ.C.de fideicõmissis.cum si.¶†Nec etiã ob.q in donatione causa mor.requiritur specialis cõsensus et specificus propter quã potissime ratione Dy.Cy.Spe.Bal. Ang.et Raph. fulgo.vbi.s. volunt q clausula codicillaris nõ verificetur in donatione causa mor.quando filiusfamilias testatur cum cõsensu patris per.d.l. filius qd videtur magis obstare in hac consultatione quia respõsio Imo. videtur dictũ fundamentũ contrariũ eneruare per rationem suam quã allegans pro hac parte iuuat alijs similibus et probatur etiã ex theorica Bar. in.l.si quis. in prin. testamenti. de leg.iij.post mediũ versicu.quero si est ponere casum et coadiuuatur quia.d.l.filius. nõ videtur loqui in patre cõsentiente filio donanti causa mortis bona propria ipsius filij:sed in eo qui permittit alij q donare possit res ipsius permittẽtis vt deprehenditur ex his que premittũtur in.d.l.et etiam quia eo tempore filiusfamilias nihil habebat per.l.placet.de acqui. heredi.et.l.cum filio. de leg.j.nisi bona castrẽsia vel quasi castrẽsia in quibus nõ exigitur cõsensus patris.l. ij.ff.ad mace.et.l.fi.C.qui testa.face.pos.et.l.fi.C.de inoffi.testa.et fundatur.d.l.in verisimili mente permittẽtis seu cõcedẽtis generalem potestatẽ quia ex verisimili mente generalitas ipsa nõ trahitur ad donationẽ vt eadem.l.circa prin.et.l.cõtra iuris.§.fi.ff.de pact.que cõiectura verisimilis mentis fundatur in ratione.l.cum de indebi-
14 to.ff.de proba.† Et ideo vbi ex qualitate personarũ vel alia ratione deprehenderetur volũtas generaliter permittẽtis q verisimiliter permisisset etiam donare tunc in generali cõcessione facultatis disponendi veniret etiã donatio vt probatur in.d.l.filiusfamilias. versicu.nõnunq.maxime iuncta glo.in verbo hoc quoq et licet ille versi.videatur loqui in donatione inter viuos: tamẽ eadẽ est ratio in donatione causa mortis vt subditur ibi in versi. pari ratione in quo apparet q ea ratione quare nõ permittitur donatio inter viuos eadem ratione non permittitur donatio causa mortis ex quo datur intelligi q dicta.l.filius.non intendit q cõsensus patris requiratur spãliter in donatione inter viuos vel in donatione causa mortis nisi ea ratione quia non est verisimile q in specie cõcessisset facultatẽ donandi inter viuos vel causa mortis et in generali cõcessione non veniunt ea que non esset quis in specie concessurus vt in regula generi in.vj. et in.c.fi. de offi.vica.eo.lib.et in.l. obligatione
15 generali.ff.de pig.† Et vult tex.d.l.filius.in versi.sed enim q si cui est permissum donare illa permissio referatur ad donationẽ inter viuos et non ad donationẽ causa mortis et potest esse ea ratio quia appellatione donationis venit in dubio donatio simplex et sic donatio inter viuos nõ donatio causa mortis vt probatur in.l.j.ff.de dona.ideo cõcedens facultatẽ donãdi censetur intellexisse de propria donatione: ideo tunc nõ venit donatio causa mortis nisi etiã de ea permittatur iste est tex.ibi vnde qñ verisimilis mens permittentis seu cõsentientis esset q cõsentiret vel permitteret etiam donationem causa mor. videtur ille tex. ex premissis potius velle qd veniat donatio causa mortis in generali pmissione seu in generali cõsensu cum verba proprie sumpta etiam ad donationẽ causa mortis adaptentur et ita videtur cõtingere in casu nostro quia ex quo dicta filia testabatur de bonis proprijs non de bonis paternis in titulo mere lucratiuo intendebat illa in alios transferre: ita q nõ agebatur de preiudicio patris saltem maiori q valeret iure donationis causa mor. quã valeret iure testamenti vel codicillorum vel alterius vltime voluntatis non cadit ratio quare magis pater voluisset valere iure vltime volũtatis quã iure donationis causa mortis:idcirco talis cõsensus sufficiat etiam dato q nõ censeretur specialis cõsensus ad donationẽ causa mortis qui vt dixi sufficit generalis stante verisimilitudine q specialiter cõcessissent pbatur in.d.
16 l.filius.versi.nõnũq.et versi.seq. inductis:vt.s.† Preterea dictus versi.sed enim loquitur in cõcessione indefinita et etiam totus tex. eiusdem.l.nos autẽ sumus in vniuersali quia dictio cuiuscunq et dictio omni sunt vniuersales: et natura vniuersalis plus importat quam natura generalis orationis quia in vniuersali veniunt qñq ea que nõ veniunt in generali dispositione ex illa ratione quia nõ esset verisimiliter in specie concessurus:qr virtus vniuersalis tollit quãdoq illam coniecturã et verisimilitudinẽ q non esset in specie cõcessurus prout diligenter aduertendo voluit Bar.in.l. si pluribus.de leg.ij.dum loquitur de.d.l.obligatione generali. licet itaq dictus versi. sed enim probet q quãdo generaliter permittitur facultas donandi nõ sufficiat nisi specialiter exprimatur de donatione causa mortis: nõ tamẽ idem probat quãdo per signũ vniuersale esset permissa donatio vel quãdo esset vniuersalis permissa administratio seu facultas alienandi nec enim ibi pbatur q semper requiratur specialis expressio:sed q si pmittitur q possit donare id non sufficit nisi specialiter exprimatur de donatione causa mortis vt sic exceptio sit de regula prout decet sm ea que habentur in.l.j.ff. de reg.iur.in.l.nam qd liquide.§.fi.de penu lega. et notant Bar. et
17 Bal.ideo.l.actione.C. de transac.† sed in his terminis consensus adhibetur nedum specialiter sed nominatim et in indiuiduo: nam consensit huic actui qualitercunq celebretur vnicus est actus ergo nedum in specie sed in indiuiduo cõsentit actui si igitur est non potest valere nisi vt donatio causa mortis: ergo qui facit actũ et vult facere eo modo quo melius valere potest si nõ potest valere nisi vt donatio causa mortis: ergo facit donationẽ causa mortis: ergo si consentit huic actui consentit huic donationi causa mortis: ergo nedum in specie cõsentit donationi causa mortis sed in indiuiduo huic donationi causa mortis. Plus aũt est cõsentire in indiuiduo quã specialiter quia aliud est exprimere aliquid generaliter aliud specialiter aliud singulariter seu nominatim prout est quãdo denenitur ad indiuiduũ vt notat Bar.in.d.l.si quis.in prin.testamenti post mediũ.versi.quero quid si testator et idem in.l.j.in fi. de vulg. et pupil.in quibus vult q maior sit expressio in indiuiduo quã in specie sed hic est vnus actus cuiuscunq qualitatis sic et huic indiuiduo actui cõsensit:ergo cõsentit singulariter huic donationi causa mortis si donatio causa mortis est si pro quia quid enim si dico dono huic animali demõstrando titiũ nõne dono singulariter titio:licet ipsum demõstrem sub genere animali profecto nulli dubium accedat q no.in.l. si quis in fundi vocabulo.de lega.j.ideo si consentit huic dispositioni cum hoc q valeat omni meliori modo et non potest valere nisi vt donatio causa mortis ergo consentit q valeat vt donatio causa mortis et cõsequenter cõsentit huic donationi causa mortis prout cõtingeret in hoc casu filius donat bona aduentitia post mortem pater cõsentit simpliciter in dubio censetur donatio causa mortis.l.seia.de dona.causa mortis.et.l.seia.de dote prelega. certe nemo diceret talem donationẽ causa mortis nõ valere: quia non est expressum q donatio causa mortis ita formaliter hoc casu valeret:ideo licet quãdo esset simplex clausula codicillaris qua dixit valere voluit iure codicillorum vel alterius vltime voluntatis probabilis dubitatio vertatur propter cõtrarias opi. quia potest dubitari an cõsensus sit adhibitus donationi causa mortis que nõ est propria vltima volũtas et si nõ adest cõsensus honorati res esset clara si vero adesset cõsensus putarem rem dubiam et legendo.d.l. senium.inclinabam pro validitate actus: tamẽ vbi est clausula vel omnimodo quo melius valere põt prout addita est in casu nostro puto aperta fronte concludendum esse q sustentatur vt donatio causa mortis ex quo infertur q heredes dicti Jacobi possunt reti-
18 nere dicta relicta vt donata causa mortis.† Nec refragatur q verbum reliquit magis videatur accõmodatũ vltime volũtati quã donationi causa mortis saltẽ attento eo q frequentius accidit quia dato q fatendũ sit tamen ex aduerso cõsensus patris et consensus mariti magis sunt accõmodati donationi causa mortis quã vltime voluntati attento q sunt soliti et necessarij in donatione causa mortis et in vltimis volũtatibus insoliti et superuacanei nec in donatione causa mortis requiritur verbũ dono vel promitto sed satis est quocunq modo volũtas appareat probatur in.l.auũculo.ff. de dona.causa mortis.et facit.l.ex hac scriptura.de dona.cum ergo appareat ex illis verbis vel omni meliori modo etc. q voluit valere iure donationis causa mortis nec repugnet verbũ relinqt maxime cum nõ minus relinquat alteri qui donat quã qui legat merito etc. nec est verũ q illa clausula sit reijciẽda tanq remotiua illius qd est de substantia actus.argu.l.cum precario.ff.de preca. qd si hoc esset semper clausula codicillaris esset reijcienda qd esset penitus cõtra
19 omnes et absurdum dicere et hoc clarum non curo insistere.† Dico autem q.l. cum precario et eius materia loquitur quãdo quis vult actũ subsistere et eo subsistẽte vult addere aliquid ei non cõpatibile de quo etiam habetur in.c.fi.de condi.appo.et in c.solicitudinẽ.de appel. et per Imo.in.l.vbi ita donatur de dona. causa mortis vbi videtur tex.in contrariũ:hic autẽ virtus clausule est q vno ex incõpatibilibus non existente resultet alterum qd non est prohibitũ.l. fi.C.de codi.l. eam quã.C. de fideicõ.et.l.recusare.§.titius. ad treb. et.l.generaliter.§.ex testamento.ff.de fideicõ.liber.concludo itaq qd heredes dicti Jacobi retinere possunt et consequi relicta facto Jacobo tanq eidem donata causa mortis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxxviij.

1 ☞ Doctores artantur ad consulendum pro iustitia.
2 Testamentũ inter liberos citra omnẽ iuris solẽnitatem valet.
Substitutio pupillaris an probetur tribus testibus in testamento minus solẽni quorũ vnus nõ dicitur idon eus.per totũ.
3 Testes testamentarij debent toti tenori testamenti esse continuo presentes et intelligentes et an ille qui vadit per cameram dicatur posse intelligere.nu.seq.et.6.
Factũ coram titio dicitur quãdo eo presente et intelligente eodem titio est factum.circa prin.
4 Probationes debent esse tales que moueant et mouere debeant bonum virum hoc est iudicem et necessario concludentes.
In dubijs sunt attendenda ea que conueniunt nature negotij et verisimilia.
5 Pluralis locutio est duorum numero contenta.
Testis dictum ambiguũ interpretatur cõtra producentem tanq tendens ad probationẽ obscuram que non releuat probantem.

7 Testes singulares pñt dici ex diuersitate facti super quo deponũt.
8 Substitutio compendiosa dicitur habere nomẽ magistrale et non habet distinctã speciem ab alijs substitutionibus et vbi mater vel auia est in medio an dicatur omni tempore fideicõmissaria.
Argumentum de cõtractibus ad vltimas volũtates est optimum in iure. in fi. nu.
9 Libello si aliqd addatur vel minuitur an dicatur nouus libellus.
10 Tutoris datio in testamento minus solẽni an valeat et quot testibus possit probari ⁊ an excludant auiã iam a iudice datã tutricem.
11 Tutor datus in testamẽto minus solẽni ⁊ a iudice confirmatus an matri preferatur.
12 Tutor etiam testamẽtarius an debeat inuentarium facere anteq̃ administret ⁊ si ante confectum inuentarium administret an vt suspectus remoueatur.
13 Creditor vel debitor an dicatur ille qui potest conuenire vel cõueniri actione reali.

¶ Consilium. ccxxxviij.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Reperio superiori anno dum propter pestẽ ruri agebam apud eandẽ ciuitatẽ Camerini consuluisse super eodem vt arbitror facto ⁊ quia ad consulendum pro iustitia artamur. l. in sacris. C. de proxi. sacro. scrini. ⁊ ibi Bar. per illũ tex.
2 et Bar. ⁊ Bal. in. l. proxime. ff. de his que in testamẽto delẽ. † Deuenio itaq̃ ad consultationẽ ⁊ descendendo ad secundũ consultationis articulũ videtur prima facie dicendũ ꝙ dictum testamentũ et dicta substitutio pupillaris teneat duplici ratione prima quia testamentũ ⁊ alie vltime voluntates inter liberos citra omnẽ iuris positiui solẽnitatem valent ⁊ tenent. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto. ⁊ in aut. ibi positis. C. de testa. ⁊ in. l. fi. C. fami. hercis cũ. itaq̃ quatenus filius instituitur clarũ est et idem videtur quatenus pupillariter eidem filio substituitur cum agatur de filij fauorabili successione ⁊ similiter quatenus de tutela filij disponitur filio fauetur: et ideo videtur inter liberos in ea parte testatũ ⁊ propterea videãtur militare dicta iura. ⁊ per consequens videtur ꝙ testamentũ valeat non obstante defectu numeri testium: secũda quidem ratione videtur dicendũ ꝙ valeat quia interuenerũt tres testes inter quos fuit presbyter parochialis: ideo videtur ꝙ valeat per tex. in. c. cum esses. extra de testa. quod quidem est seruandũ ſm omnes in terris ecclesie prout est ciuitas Camerini: et licet super hoc instari possit quia vna ex tribus est femina ⁊ femina nõ possit esse testis in testamento. d. l. hac consultissima. in prin. ⁊. l. qui testamento. §. mulier. ff. eo. ti. ⁊ tex. d. c. cum esses. requirat personas idoneas quia negatur interuenisse presbyterum parochialem quia illi duo presbyteri dicuntur esse capellani non presbyteri parochiales et si presbyteri parochiales forent non supersunt duo vel tres vltra presbyterum parochialem prout requirit. d. c. cum esses. cum non presupponatur ꝙ sit nisi vna persona que non sit presbyter parochialis: tamen ista non obstant prout probaui al's in cõsilio super hac materia nõ repeto nec expedit consultanti: ideo non iterũ super hoc laboro et presupposito ꝙ predicta non obstent nihil videtur obstare ex quo tres testes presupponitur interuenisse in dicto testamento et inter
3 eos fuisse presbyterum parochialem. † Nec videtur obstare si quis dixerit ꝙ dicta dña Catherina Sclaua nõ fuit presens toti tenori testamenti prout requiritur per. l. cum antiquitas. C. de testa. eo quia ibat ⁊ redibat prout deponunt duo alij testes qui fuerũt presentes quia ad hoc videtur respõderi posse ꝙ dicti testes dicunt ꝙ dicta dña ibat et redibat per salã vbi iacebat infirmus dictus testator ⁊ forte prout audio dicta sala erat parua ita ꝙ poterat eũdo et redeũdo cõtinuo audire verba testatoris: ⁊ ideo cum ipsa deponat de sui presentia et aliorũ ⁊ deponat factum fuisse testamentũ videtur ꝙ sit idonea testis. et maxime cum alij duo testes deponant ꝙ dictum testamentũ fuit per dictum testatorẽ habitũ pro perfecto coram dictis testibus coram autẽ tali dicitur factũ quãdo presente et intelligente illo tali factũ est. l. coram. ff. de verbo. signi. ⁊. l. diem proferre. §. coram. ff. de arbi. ideo cum etiã dicta Sclaua fuerit vna ex dictis testibus dicti duo testes deponẽtes ꝙ coram dictis testibus videtur deponere ꝙ dictum testamentũ fuit perfectum etiam in presentia dicte dñe Catherine confert etiam quia alter ex dictis duobus testibus deponit ꝙ dicta dña Catherina debet de predictis esse bene informata: non autẽ esse videretur bene informata si non fuisset presens ita ꝙ deponere possit: nam ita videtur suadere subiecta materia cum ageretur de probatione testamẽti nec potest quis bene deponere nisi de his quibus p̃sens fuit. l. qui testamẽto. §. fi. de testa. ⁊. l. testium. C. de testi. ⁊. d. l. cum antiquitas. Preterea modica absentatio testis non vitiat testamentum. d. l. cum antiquitas: ideo ex his videtur concludendũ ꝙ dictũ testamentũ valeat et legitime probetur. ¶ Tamen predictis non refragantibus puto contrariã partẽ esse de iure veriorem presuppositis pro veris conclusionibus factis in primo cõsilio ⁊ hoc quia arbitror dictam dominam Catherinam sclauam non esse idoneam testem vt vna cum alijs duobus sufficiens sit saltẽ in probãda substitutione pupillari de qua potissime agitur ex pluribus ⁊ primo quia ipsa nõ deponit de toto tenore testamenti nec apparet ꝙ fuerit presens toti testamento prout requiritur vt. d. l. cum antiquitas. C. de testa. vbi per illũ tex. dicit Bal. ꝙ testis debet probare totũ tenorem testamẽti: adeo ꝙ si aliqui probent plus aliqui minus videtur ꝙ nõ probent quia nõ videntur interfuisse toti testamento ſm eum qui hoc videtur velle: licet non precise firmet qđ ⁊ videtur etiam velle ibi Pau. de cast. et ita legendo. d. l. cum antiquitas visum fuit nisi testis qui non deponit de toto testamento diceretur se interfuisse toti testamento: non autẽ de toto deponit quia oblitus vel quia nõ interrogatus vel alia causa simili: nam tunc cessat ratio Bal. in casu autẽ nostro nõ dicit ipsa dña Catherina se interfuisse in toto testamẽto nec etiam alij testes id asserunt immo ex eorũ dictis innuitur contrarium vt inferius deducã: ergo cum non deponat de toto tenore testamenti censeatur nõ interfuisse toti tenori testamenti ⁊ sic non reputetur idonea testis ſm sentẽtiã Bal. ⁊ Pau. de cast. superius recensitã ⁊ maxime ex quo duo alij testes qui soli super tenore testamenti deposuerunt plenarie deponunt de singulis partitis dicti testamẽti: ita ꝙ si dicta dña Catherina intellexisset et ipsa singula in dicto testamento disposita deposuisset vel de omnibus vel de maiori parte dispositorum in testamento: cum itaq̃ de paucis ex multis deponat satis persuadendum est quod non fuerit presens que omnibus dictus testator disposuit quod et ꝑsuadetur ex alijs: nam dicti duo alij testes qui dicuntur dicto testamento interfuisse interrogati de presentibus vnum alium nominat ⁊ quilibet etiam dominã Ansouinam: item in principio depositionũ deponunt ꝙ dictus Marianus cõdidit testamentũ in presentia sua et alterius capellani et neutro loco vocant inter presentes dictam dominam Catherinã: ita ꝙ est verisimile ꝙ etiã nominassent dictã dominã Catherinã si etiam ipsa fuisset p̃sens: maxime cum ex alijs postea eorũ attestationibus apparet ꝙ ⁊ de ea erãt memores vt proxime subijciam. item super interrogatorio partis aduerse quilibet eorũ deponit ꝙ ipsi ⁊ dña Ansouina fuerũt cõtinuo presentes ⁊ ꝙ dña Catherina ibat ⁊ redibat per salã ⁊c. cum itaq̃ dicant ꝙ ipsi ⁊ dña Ansouina fuerunt cõtinuo presentes videntur negare cõtinuam presentiam dicte dñe Catherine. arg. c. nonne. de presump. ⁊. l. cum pretor. ff. de iudi. cum cõcor. quod ⁊ persuadetur ex eo quia ex quo ipsa erat occupata circa ministrãda necessaria dicto testatori morbo epidimie grauato nec firma ꝑmanebat circa talia occupata nõ est verisimile ꝙ cũcta testatoris dicta et omnia que disponebat intelligeret attenta maxime qualitate facti cum testamentum multa contineat capitula ⁊ testator disponebat ⁊ vnus ex dictis capellanis scribebat ita ꝙ nõ breui tempore fuit verisimiliter expeditũ et maxime quia morbo mortali ⁊ quasi in articulo mortis constituti solent cum difficultate ⁊ raris verbis loqui et submissa voce ita qđ nullo pacto est verisimile ꝙ femina sclaua ad quam negotiũ ipsum non spectabat anxia verisimiliter ⁊ ipsa de periculo in quo degunt qui cum grauati tali morbo mortifero versantur eidem imminẽti et que in alijs occupata iens ⁊ rediens cuncta intelligeret profecto non deberet aliquis recti iudicij id credere predictis tot et tãtis
4 cõcurrentibus. † In dubijs autẽ que conueniunt nature negotij ⁊ verisimilia que vero proxima dicuntur plurimũ in hmõi attendũtur. c. licet causam. de proba. ⁊. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. facit. l. in obscuris inspici. de reg. iur. ⁊ in. c. inspicitur. eo. titu. ⁊ lib. cum simi. et probationes debent esse tales qđ mouere debeant bonũ virum hoc est iudicem ad credendũ id de quo agitur. l. iij. §. tu magis. ff. de testi. ibi quid credas ⁊c. et licet forte illa sala erat adeo parua qđ poterat per eam iens et rediens continuo audire dicta testatoris: tamen nõ est verisimile attentis tot circunstantijs. s̃. ponderatis ⁊ attentis dispositionibus aliorũ testium. s̃. ponderatis ⁊ attento ꝙ alij deponunt factũ plene ⁊ ipsa nedum plene sed minus quã semiplene cum non recenseat dimidiam eorum que dicitur testatorem disposuisse cum alij extense deponant: ⁊ licet possibile sit ꝙ omnia intellexerit: tamẽ ⁊ possibile est ꝙ nõ omnia intellexerit quod ⁊ est longe magis verisimile quãtacũq̃ fuerit illa aula: ideo cum nemo nec ipsa nec quiuis alius deponat de eius presentia toti testamento arbitrandũ est indubio ꝙ nõ omnibus fuerit presens et intelligens et maxime quia probatio debet esse necessario concludens adeo qđ in re dubia interpretatur contra habentem probare. c. in presentia. de probatio. ⁊. l. neq̃ natales. ⁊. l. ad probationem. C. de proba. ⁊. l. non hoc. C. vnde legi. et propterea dicat alias Bal. in. l. celsus. edicto. C. de edic. diui. ad idem adducẽs dicta per Bar. in. l. celsus. ff. de vsucap. ꝙ prout nõ probant testes singulares ita nec probant testes qui possunt esse singulares et cõtestes: ita ergo in proposito dicamus in simili qđ prout non probaret ista dña Catherina si nõ fuisset presens toti testamento ita ⁊ si ex eius ⁊ aliorũ attestationibus non apparet ꝙ fuerit presens in toto testamento: q̃tomagis quando cõcurrunt tot verisimilia ꝙ non intellexerit cuncta. et per consequens non fuerit in cunctis presens per. d. l. diem proferre. §. coram. ⁊. d. l. coram ⁊ insuper audio ꝙ ipsa pro ministrãdis necessarijs ⁊ oportunis dicto testatori exibat dictam aulam ⁊ ibat ad coquinam: tamẽ ibat. s. ad coquinam vel ad aliam aulam per dictam salam

salam vbi iacebat dictus testator ꝛ similiter per eam redibat prout si dixerim vado romam per tudertum ꝛ per tudertum reuortor et etiam hoc est verisimile qđ.s. sclaua pro necessarijs infirmo exiret quandoqꝫ dictā aulam ꝛ sic illa verba testium qđ ibat ꝛ redibat per dictam salam sunt equiuoca ad duplicem sensum et non inferunt quod cōtinuo staret tempore testamenti in dicta sala ꝛ insuper dicitur mihi ꝙ dictus testator iacebat in lecto in quadam camera et sala erat ante illam camerā ꝛ dicta Catherina ibat extra cameram descendendo per certā scalam ad coquinam ꝛ in eundo ꝛ redeundo transibat per dictam scalam ita ꝙ non poterat dum exibat salam audire dicta verba testatoris et hoc reddit rem in hac parte clarissimam: si ita est prout cōsultans mihi dicit posse probare qđ ita est: ꝛ ideo remota ista Catherina non remanent tres testes ꝛ cessat
5 dispositio.d.c. cum esses. ¶†Nec obstat huic medio ꝙ.s̄. in contrarium dicebam.s. ꝙ alij duo testes deponunt ꝙ dictum testamentum fuit habitum pro perfecto coram dictis testibus quia ad hoc dantur plures responsiones primo qđ non apparet ꝙ sub illo plurali dictis testibus voluerint cōprehendi dictam dominā Catherinam. nam illa pluralis locutio satis habet si verificatur in duobus. nam plurale duobus contentatur.l. inter illam.§.fi. de verbo. signi.ꝛ regula pluralis locutio in.vj. ita ꝙ potest verificari in altero capellano ꝛ in dicta Ansouina que.s̄. nominatur fuisse testis in testamento et cum indefinita non semper equipolleat vniuersali iuxta.l.iulianus.de leg.iij.ꝛ notatorum.in.l.si pluribus. de leg.ij.ꝛ in.c.vt circa. de elec.lib.vj. et vbi equipollet non equipolleat ex vi verborum sed ex quadam humanitate.l.si seruitus.ff.de serui.vrb. predio.et notat Bar.per illum tex.in.d.l.si pluribus. et ponderat Bal.in dicta.l.si seruitus. et sic etiam notant docto. per illum tex. ibi prout dicit ibi Rapha.fulgo.ꝛ ibi tex. apertus ꝙ locutio indefinita est obscura prout ꝛ notant ibi doctores et probatio obscura non releuat probantem.l.certum.in prin.ff.de confes.ꝛ.d.c. in presentia.de proba.dictum enim testis ambiguū interpretatur contra producentem dicta ratione dicit Jmo.in.l.inter stipulantem.§. si stichum. de verborū obli.ideo dicta indefinita prolata per dictos testes interpretatur contra producentem qđ non intelligatur de dicta domina Catherina ex quo verificari potest in duobus alijs quod maxime dicendū est quia dicti testes non vocauerant in cōtestem dictam dominā Catherinam prout dictos alios prout.s̄.ponderatum est: insuper licet dicant qđ habuit testamentū pro perfecto coram dictis testibus: non tamen dicunt ꝙ totū testamentum condiderit coram dictis testibus: stant enim hec simul qđ domina Catherina interuenerit dum testator cōpleuit testamentū. ꝛ dum dixerit se habere testamentū pro completo.et tamen non interuenisset in medio testamenti vel in principio vt hoc natura est notissimum: ideo nihil obstat suprascripto fundamento illa depositio ꝙ
6 habuit pro perfecto coram dictis testibus. ¶†Nec videtur per.d. c.cum esses. sublata in hac parte dispositio.d.l. cū antiquitas cum non prouideat quod illi tres testes nō debeant interesse toti testamento sed solum derogat circa numerū testium ꝛ forte qualitatem sexus: ideo dicendū videtur ꝙ prout septē testes requisiti in testamento debent adesse in toto testamento ita ꝛ tres requisiti in speciali dispositione.d.c.cum esses.debeāt interesse in toto testamento cum iura sint iuribus concordanda.c. cum expediat. de elec.lib. vj.ꝛ.l.vnica.de inoffi.dot.nec obstat ꝙ alter ex dictis capellanis dicit ꝙ dicta Catherina debet esse bene informata quia potest intelligi de alia informatione quā per presentiam habitam in cōfectione testamenti cum de sua presentia non deponat et dicendo debet esse innuit ꝑm cōmunem stilum loquendi qđ ignoret an sit plene informata sed sit verisimiliter ꝙ sic: nec obstat ꝙ dicebatur ꝙ modica absentia testis nō vitiat testamentū.d.l.cum antiquitas. quia procedit quando non propterea desunt audire iuribus proprijs cuncta que testator disponit quia vel eo tempore supersedetur vel
7 eo redeūt repetūtur gesta vt apparet in.d.l.cum antiquitas.† Insuper ex alio videtur concludendū ꝙ dictum testamentū non censeatur habere tres testes saltem circa duo de quibus agitur.s.circa substitutionem pupillarem ꝛ circa dationem tutorum: nam circa dationem tutorū dicta domina Catherina nihil deponit: itaqꝫ in hac parte non sunt nisi duo testes qui nō sufficiunt per dictum.c. cum esses. ꝑm cōmunem opinionem de qua ibi et posui in.d.l. hac cōsultissima. item circa pupillarem substitutionem dicta domina Catherina non est cōformis cum alijs duobus testibus ꝛ est discordia nedum in verbis sed in sententia: nam ipsa attestatur ꝙ substitutio fuit facta sub conditione si decesserit et ꝑm hoc etiam si decessisset pubes valuisset substitutio: et tamen alij testes deponunt quod substituit sub conditione si decesserit in pupillari etate ꝛ per consequens de diuersa conditione deponunt duo capellani et de diuersa dicta Catherina ergo non sunt contestes in ipsa substitutione quia diuersitas in qualitate facti super quo deponant testes reddit testes singulares inquit Bal.in.l.testium.C.de testi.colum. vij.versicu.adde tu ꝙ sicut.x. sunt predicamenta. versicu. similiter in predicamento qualitatis ꝛc.ꝙ saltem dicendum est in his terminis in quibus diuersitas in qualitate reddit diuersitatē in essentia seu in substantia quia alia est substitutio facta sub vna conditione
8 alia sub alia conditione. ¶†Omitto ꝙ vna esset expressa pupillaris alia compendiosa quia posset dici qđ verbum compendiosa est nomen magistrale non est distincta species ab alijs substitutionibus prout doctores volunt in.l.precibus.C.de impube.ꝛ in.l.centurio.ff.eo.titu. item omitto quod vbi mater vel auia est in medio prout erat in casu isto Bar. et multi sequaces volunt ꝙ sit fideicōmissaria si non est facta mentio de pupillari etate: secus vero si de pupillari etate specifica mentio facta fuit: quinimmo multi ꝛ multi idem tenent etiam si mater non sit in medio qui concurrunt in eandem sententiam cum Bar. in illo indiuiduo quando mater est in medio: adeo qđ plures doctores quorum scripta memorantur sunt in ea sententia qđ tunc saltem quando mater est in medio sit fideicōmissaria et non pupillaris vbi est facta per verba cōmunia sine dinumeratione etatum quā sint in ea sententia ꝙ sit pupillaris et si hoc esset clarissimum esset ꝙ de alia substitutione deponit Catherina de alia deponunt illi duo capellani et per consequens circa substitutionem pupillarem non essent nisi duo testes qui nō sufficiunt: vt.d.c.cum esses. sed posito ꝙ contraria sententia obtineret.s. ꝙ compendiosa facta sine dinumeratione etatum per verba cōmunia sit intra pupillarem etatem pupillaris etiam matre existente in medio: nihilominus omnimodo est diuersitas in qualitate ꝛ in substantia eius qđ deponit dicta Catherina ab eo quod deponunt dicti capellani. Nam illa adiectio in pupillari etate reddit diuersitatem in conditione ꝛ propterea reddit diuersitatem in dispositione et sic in substitutione vt probat textus in.l.j.§. si quis simpliciter. in princi.ꝛ versicu. sed cum adijcit qui et pro.§. allegatur.ff.de verborū obli: vbi licet diuersa est stipulatio illa que pure ab illa que sub conditione vel in diem ꝛ econtra et illa que sub vno die ab alia que in alium diem vt ibi exprimitur de idibus et kalendis quod quidem exemplū potest applicari ad tempus prolixius et ad tempus breuius: nam si stipulamur in fine mensis propinquiores sunt kalende future quam idus si stipulamur in principio mensis propinquiores sunt idus futuri quā kalende ita et diuersa est dispositio si diuersitas est in cōditione prout ꝛ dicit ibi Jmo. et subest idētitas rationis: quinimmo et generalitas illius. versicu. sed cum adijcit qui generaliter probat qđ quando aliquid adijcitur vel detrahitur est alia stipulatio idē pariter dicamus in substitutione cum procedat argumentū de contractibus ad vltimas voluntates.ꝛ econtra.l.fi.C.de lega.l.seruum filij.§. eum qui cyrogra-
9 phum.de lega.j.ꝛ.l.si ex legati causa.de verbo. obli.† Et Ange.et doct.in.d.§.si quis simpliciter trahunt ad alios terminos: nam dicunt ꝙ si libello aliquid additur vel detrahitur est alius libellus: ideo alia dilatio danda est: item si iudici iniungitur ꝙ aliquid faciat ad suam iurisditionem ordinariam spectās si quid additur vel detrahitur et sic in aliquo alteratur. nam negotij censebitur alia iurisditio.s.delegata transfusa ꝑm eos ad idem notata per docto. in.c.licet in corrigendis.de offi.ordi.ad idem.l.ius autem ciuile.ff. de iustitia ꝛ iur. vbi probatur si ius aliquid addit vel detrahit iuregentium resultat aliud ius. scilꝫ ius ciuile non ius gentium ex quibus apparet in his terminis ꝙ alia est substitutio facta sub conditione si decesserit in pupillari etate alia est substitutio facta sub cōditione simplici si decesserit quod quidem clarū est per.d.§. si quis simpliciter ergo dicta diuersitas reddit singularem dictam Catherinam per predicta: ideo tanꝙ singulari nulla sibi adhibetur fides in hac parte quia testibus singularibus non creditur.l.iurisiurādi. C.de testibus.ꝛ.c.cum dilecti.de elec.ꝛ.c.tam literis.in fi.principij. de testibus remota ergo quo ad istam substitutionē ꝛ quo ad tutelam hac Catherina remanēt soli duo qui nō sufficiunt vt premisi.
10 ¶†Nec obstat.d.§.ex imperfecto quia licet duo testes sufficerent quatenus testamentum est inter liberos et sic de liberis disponit honorando et onerando: tamen quatenus interserit de extraneis idest de alijs quā de liberis siue eos honorando siue eos onerando testamentū vel vltima voluntas coram duobus testibus facta non valet vt est expressum in dicto.§. ex imperfecto. in fi. ideo si pater filio dat in testamento in solēni in tutorem alium filium tutoris datio valet secus si dat extraneum licet respiciat fauorem filij prout voluit glo.in.l.j.de testamētaria tute. ꝛ volunt Richar.malū. Cy. Barto.Bald.ꝛ cōmuniter omnes in.d.§.ex imperfecto. ita reducentes ad concordiam glossas que videntur aduersarij: nam glo. preallegata vult simpliciter quod tutoris datio non teneat in testamento imperfecto ꝛ aliud vult glo.in.d.§.ex imperfecto.et docto. cōmuniter omnes concordant ꝙ si est datus tutor extraneus non valeat datio: ratio est dicit Bald.quia officium est tutoris vnde in extraneū confertur officium quod disponitur ꝛ confertur in testamento insolēni: licet disponatur in fauorem ꝛ contemplatione pupilli ꝑm eum et eadem ratio dicendum est in substitutione pupillari ꝙ non valet si substituitur extraneus secus si substituitur alter ex liberis prout est de mente doct.in dicto.§. ex imperfecto. et firmat ibi clarissimus iuris interpres pater ꝛ preceptor meus dominus Joānes de nobilibus de mōte sperello et ita legēdo ibi tenui: concludo itaqꝫ qđ non valet dictum testamentum saltem quo ad

pupillarem substitutionem vel obliquam ⁊ quo ad dationem tuto rum per predicta. Corroborantur iam dicta quia tex. in. d. c. cum esses. non disponit simpliciter qđ sufficiant due persone vna cum presbytero parochiali sed dicit due vel tres persone et similiter veritas dominica de qua ibi subditur non dicit simpliciter in ore duorum stat omne verbum sed in ore duorum vel trium nec cuiq; persuaderi debet ꝙ illa verba vel triū prolata ab ore diuino et verbum tribus positum in dicto. c. cum esses. sint posita sine ministerio aliquid operādi si enim indistincte sufficerent duo ad quid vel trium ad quid de tribus cum et tunc duo sunt verba enim censentur posita vt aliquid operētur. c. si papa. de priui. lib. vj. l. si quādo. ff. de lega. j. nec deberet in iure aliquid esse superfluum. §. quibus. in prima cōstitutione. C. nec de casu indubio. l. qđ labeo. ad carbo. si ergo generaliter sufficerent duo indubium foret qđ sufficerent tres. ideo videretur qđ non semper sufficerent due persone sed in arbitrio iudicis resideret an due persone sufficerent: attenta qualitate personarum et alijs circunstantijs. arg. l. j. ff. de iure deliberā. et. c. de causis. de officio delega. iunctis proxime dictis ⁊ facit quod notant glo. ⁊ docto. in. c. quoniam frequēter. §. porro. extra vt lite non cōtesta. vbi habetur ꝙ quando iura reperiuntur varie loquentia puta circa numerum mensium vel alterius temporis censetur remissum arbitrio iudicis qui habeat circūstantias inspicere: ideo etiam quando ius non se restringit ad certum numerum sed de diuerso numero personarum censeatur pariter cōmissum iudici vt circunstantijs pensatis negotij et qualitatibus personarum inhereat vni vel alteri numero in iure contentis ⁊ si hoc esset videretur iste esse de casibus in quibus iudex haberet arbitrari non sufficere duas personas attentis his que impinguntur dicte Catherine de quibus. s. in hoc tamen medio nō me fundarem si alia media non vigerent prout vigent. Cum itaq; deductum sit ꝙ datio tutorum non est legitime probata ita vt dicti nominati tutores possint vt tutores testamentarij excludere a tutela auiam maternam constitutam tutricem: est modo videndum an sint confirmandi tanq; dati a patre in minus solēni testamento: constat enim qđ tutor a patre constitutus in minus solēni vltima voluntate est confirmandus a iudice vt est expressum in. l. ij. C. de cōfirma. tuto. ⁊. l. iij. ff. eo. titu. et quasi per totos illos titulos. ⁊. l. iure nostro. §. fi. ff. de testa. tute. ⁊ hoc clarissimum ⁊ datus in testamento patris minus solēni confirmatur sine inquisitione vt. l. j. ff. de confir. tuto. insti. de tute. §. fi. ⁊ per glo. ⁊ docto. in dicta. l. ij. et non tamen excludit prius datum a iudice vt est expressum in. l. si vt proponis. C. de confirma.
11 tuto. et omnes tenent. † Sed est non mediocre dubium an datus in testamento minus solēni ⁊ confirmatus a iudice matri preferatur. et glo. in. d. l. ij. C. de confirma. tuto. firmat ꝙ preferatur mater Cy. autem Bar. ibi ⁊ in. d. l. j. eo. titu. ⁊ docto. cōmuniter in dictis iuribus post Marti. fili. tenent ꝙ confirmatus preferatur legitimo saltem si datus est a parte et. Marti. fili. Cy. Barto. dicunt qđ prefertur legitimo. ⁊ similiter Bal. non exprimit ꝙ preferatur matri licet aliquid interserat de matre. ⁊ Bar. loquens in tutore legitimo nititur argumento Marti. fili. ex ordine. s. titulorum quia premittitur titulus. de confirma. tuto. titulo. de legi. tuto. et ponitur post titulum. de testa. tute. itaq; primo est locus testamentario secundo cōfirmato tertio legitimo quarto alias datiuo ſm eos profecto istud argumentum non militat in matre ⁊ auia quia titulus quando mulier tuto. offi. fungi potest postponitur et titulo de legi. tuto. ⁊ titulis tractantibus de tutoribus datiuis. ⁊ tamen mater et auia per iura nouissima prefertur omnibus alijs tutoribus exceptis testamentarijs vt est expressum in auḱ. matri et auie. in fi. C. quando mulier tuto. offi. fungi potest. ⁊ sic patet ꝙ dictum argumentum ordinis titulorum ruit in matre et auia attento iure nouissimo: postponitur autē in. C. titulus ille quia illo iure post legitimos dabatur mater. l. ij. ⁊. iij. eo. titu. vnde argumentum quo nititur potissime Marti. fili. ⁊ quo se fundat Barto. ruit in matre. et Saly. in. d. l. ij. de cōfirma. tuto. licet quo ad legitimum teneat opi. istam ꝙ confirmatus seu confirmandus preferatur tamen primo videtur premittere pro constanti ꝙ mater referatur dato in testa-
12 mento minus solēniter. ¶ † Quod saltem videtur dicendum quia talis datus in testamento insolēni vt presupponitur administrauit vt tutor non confecto inuentario quod minime facere debet: nam prius debet inuentarium facere et si prius administrat ea in quibus non est periculum in mora presumit lex eum dolose administrare vt est tex. in. l. tutor qui repertorium. in prin. ff. de admini. tuto. et propter talem dolum presumptū remouetur vt suspectus vt ibi glo. ⁊ Bar. ⁊ est expressum in. l. iij. §. tutores qui. ff. de suspec. tut. ⁊ in. l. fi. C. arbi. tute. cum ergo datus remouetur fortius debet datio seu cōfirmatio impediri quia turpius eijcitur quā nō admittitur hospes. c. quemadmodum. de iureiuran. et multa impediunt contrahenda que non tollunt iam contracta. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ ibi glo. allegat cōcor. ad hoc etiam. c. ad apostolicā. de regu. item dictus tutor in dicto asserto testamento datus ex alio videtur repellendus. s. quia imminet futura lis inter ipsum qui pretendit se tutorem testamentarium ⁊ pupillam de hereditate dicti pupilli que ab intestato spectat ad dictā sororem vtrinq; coniunctam pro dimidia cum admittatur vna cum matre vel auia auḱ. defuncto. C. ad tertullia. et sic est futura lis de maiori parte bonorum que pretenduntur esse dicte pupille de cuius tutela agitur: nam dicti substituti pretendunt venire ex substitutione pupillari ad successionem dicti pupilli ⁊ dicta pupilla ⁊ eius tutrix auia materna pretendūt dictam hereditatem dicti pupilli ad eas ab intestato spectare tanq; non facta pupillari substitutione. et ad hunc finem fuerunt petiti testes examinari ⁊ pupillari super dicto asserta testamento ad perpetuam rei memoriam ⁊ vt arbitror fuit citata dicta Christophora pupilla vel eius tutrix et comparitum fuit et oppositum nomine dicte Christophore pupille aduersus dictos substitutos et sic iam inter eos videtur versari seu versata quodāmodo quedam lis super istis ⁊ saltem sunt facta preludia et
13 preparamenta pro lite futura. † Ex quo causatur qđ dicti substituti qui petierunt dictos testes examinari et qui pretendunt se cōsecutores bona dicti pupilli predefuncti et excludere dictam Christophoram pupillam ab hereditate et bonis dicti pupilli non carent non mediocri suspitione. arg. auḱ. minoris debitor. C. qui petant tuto. dari ⁊ que ibi habentur vbi prohibentur tutores esse minorum creditores vel debitores pupillorum si debitum vel creditum non est paruum. et licet qui potest conuenire vel conueniri actione reali prout est petitio hereditatis non sit proprie creditor vel debitor iuxta ea que habentur in. l. j. ff. si certū petatur. et insti. de acti. in prin. tamen glo. ⁊ doct. in. d. auḱ. minoris debitor dicunt illam autenticā procedere etiam in actione reali quia viget eadem ratio vt ibi latius habetur. et licet Bald. ibi dicat non procedere causato ex vltima voluntate in tutore dato in testamento: tamen quia negatur istum vel istos esse pupillariter substitutos et nō sperauit pater istam litem futuram esse inter pupillam ⁊ ipsos datos tutores non videntur isti tales esse immunes ab hmōi suspitione ⁊ licet hoc vltimū medium habeat aliquid dubietatis: tamen attentis alijs premissis puto dictos assertos tutores datos in dicto in solēni testamento non esse confirmandos ⁊ non debere eis administratio decerni ex quo est data auia que caret suspitione et omnimodo est remansura tutrix per. d. l. si vt proponis. ⁊ isti qui volunt se ingerere in hac tutela non sunt immunes a non mediocri suspitione per iam dicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxxix.

1 Adire vel repudiare an censeatur matris hereditatē filia donans iura dicte hereditatis. per totum.
Accrescit portio deficientis causa repudiationis alteri portioni etiam ignorantibus ⁊ inuitis.
2 Bona fides quando non presumatur ex possessione longi vel longissimi temporis. nu. 8.
3 Renuncians iuribus ⁊ actionibus que quis habet in bonis ⁊ hereditate talis non censetur renunciasse iure acquirendi bona ⁊ hereditatem que non est in bonis tempore renūciationis.
Hereditas quid sit ⁊ an dicatur esse in bonis nostris.
4 Renunciatio non appellatur in iure hereditatis recusatio.
5 Adeundi ius alteri cedi non potest et si filia donauit duobus iura materne hereditatis quorum donatariorū vnus retrocessit dicta iura sibi donata ipse filie donatarij an dicta filia possit cōtra alium donatarium agere vt ei partem dicti donatarij restituat ⁊ an dicta retrocessio valeat. nu. 7. ⁊ per totum consi.
6 Institutus in re certa si illam alteri relinquat an videatur illam acceptare.

¶ Consilium. ccxxxix.

In nomine dñi nostri Iesu
1 christi. ¶ † In hac cōsultatione videtur primo aspectu dicendum qđ dicta domina Angelella nequeat agere. Quia ipsa videtur renunciasse dicte hereditati materne dum dicit quod renunciauit dictis Petro ⁊ Antonello ⁊ propterea videtur repudiasse dictam hereditatem: si autē repudiauit hereditas ipso iure accrescit fratri qui erat heres pro dimidia quia portio deficiēs accrescit portioni ipso iure. l. si totam. ff. de acquirenda heredi. ⁊. l. si ex pluribus. de suis et legiti. ⁊. l. j. C. quando non pet. partes. et accrescit ignorantibus ⁊ inuitis. l. si heres institutus. ⁊. l. qui patri. de acquirēda heredi. ⁊. l. quidam elogio. C. eo. titu. ⁊. l. vnica. §. his ita. C. de caducis tollen. ideo nullum ius fuit ſm hoc quesitum dicto Antonello cum facta repudiatione nullum ius remaneat ipsi qui repudiauit. et consequenter nihil videtur potuisse in Antonellum transferre quia nemo dat quod non habet. l. traditio. ff. de acquirenda rerum domi. ⁊. l. nemo plus iur. ff. de regulis iur. cum
2 cōcor. † Preterea dictus Petrus possedit longo tempore ⁊ quasi longissimo tempore et cēsetur fuisse bonefidei quia bona fides presumitur vt per glo. et docto. in. l. penulti. C. de euic. presertim cum possederit tanto tempore per not. per Innocen. in. c. ij. de in integrum restitu. et videatur habuisse titulum pro herede precedente renunciatione dicte sororis ⁊ iuris accrescendi et dato ꝙ non esset verus titulus tamē sufficit putatiuus. l. celsus. ff. de vsuca. ⁊. l. quod vulgo.

vulgo.ff.pro empti. et hec magis persuadentur quia Antonellus nunq possedit quod no videtur verisimiliter ex alio contigisse nisi quia putabant q omnia essent devoluta ad dictu Petrum vigore dicte renunciationis vel forte: quia licet apparenter videatur fuisse donatum Antonello pro dimidia. arg.l.si mihi et titio. in princi. de verborum obliga. et l.duos reos. §.cum in tabulis. de duobus reis. tamen re vera fuerit donatum dicto Petro insolidum suadet hoc subiecta materia: quia hereditas materna decet q magis spectet ad filios quam ad ceteros iuxta.l. cum acutissimi. C. de fideicomis. cum concordan. et l.nam et si parentibus. in princi. de inoffi. testa.l. scripto.ff.vnde libe. et l.cum ratio. de bonis damna. item ex postea gestis prius gesta interpretantur.c.cum per bellicam. xxiiij.q.ij. et ibi glo. et glo.in.c.multis.xliiij.distin. et quodcunq ex predictis fue-
3 rit habere videtur obtentum dictus Petrus. ¶ †His tamé non obstantibus arbitror contrariam partem intrepide firmandam: nam dicta domina Angelella no renunciauit hereditati materne: sed renunciauit iuribus. et actionibus que et quas dicta donatrix habebat in bonis et hereditate sue matris que iura et actiones.§. donauerat. ius autem immiscendi vel adeundi non est in bonis et hereditate defuncti quia defuncto nullatenus competebat: nec etiam hereditas: sed est ius competens ad acquirendum hereditatem et competit ei cui est delata hereditas.l.delata.ff. de verborum signi. nec dicitur esse in nostris bonis vt probatur et ibi doct. not. in.l.precia reru.§.sed nec heredem.ff.ad legem falci. et per Richar. et Bartho. de sali. in.l.licet.C. de iure delibe. multominus potest dici esse in bonis vel hereditate defuncti vnde renuncians iuribus et actionibus que quis habet in bonis et hereditate talis non renunciat iuri acquirendi bona et hereditatem que non est in bonis et hereditate vt dictum est. et sic non repudiat hereditatem qd etiam ex alio probatur: quia aliud est hereditas aliud ius in hereditate vt in simili not. per glo. in verbo eisdem. in cle. vt hi qui.§.illi vero. de etate et qualitate vbi habetur q qui habet ecclesiam in beneficium non dicitur habere beneficium in ecclesia: idem ex alio probatur quia qui repudiat hereditatem vel ab ea se abstinet repudiat et abstinet simpliciter non magis vni qua alteri sed lex defert heredi tatem repudiatam vel abstentam vel coniuncto vel substituto vel proximiori in ordine successionis nec potest ille qui repudiat vel abstinet facere qd ius acquirendi alicui queratur nisi cui al's a iure defertur idcirco si repudiat non dicitur repudiare alicui maxime cui hereditas postea non defertur sed simpliciter vt est videre in omnibus iuribus de repudiatione loquentibus sed dicta Angelella renunciauit Petro et Antonello cui Antonello non deferebatur hereditas ea repudiate sed devoluebatur fratri suoq here di: vt.s.deductum est in deductis pro altera parte idcirco demonstratur q illa renunciatio non causauit repudiatione hereditatis.
4 ¶ †Quod etiam et quarto deducitur quia in iure recusatio heredi tatis non appellatur renunciatio sed repudiatio vt in rubrica.C. de repudianda hereditate. et ff. de acqui. et repu. heredi. et in q pluribus legibus illorum titulorum insuper ex quinto dicta Angelella dicte renunciationi subdidit ponens eos in locum suum. et vt in rem suam procuratores costituens: ita q ammodo possint petere et experiri etc. que quide omnia non coueniunt repudianti quia repudians nihil habet amplius se intromittere in bonis et hereditate repudiantis: ita q non potest petere nec experiri cum nihil sibi iuris remaneat et sine iure et actione nemo experiri potest.l.si pupilli. §.videamus. de nego.gest. et ideo similiter non potest alteri dare facultatem experiendi quia nemo plus iuris in alium transferre potest qua ipse habeat.l.nemo plus iuris.ff. de regu.iur. et l. traditio. de acquirendo rerum domi. nec potest repudias alium ponere in locum suum cum locum non habeat in bonis repudiatis nec circa ius adeundi potest alium ponere in locum suum seu procuratorem in rem suam constituere: maxime post repudiatam hereditatem seu hereditatem repudiando quia sonaret tunc in repugnan-
5 tiam: nam repudians perdit ius adeundi et illud per repudiatione euanescit.l.sicut.C. de repu. hereditate.† Nec potest ius adeundi alteri cedi prout q est fortius non potest cedi ius cosequendi here ditatem ex trebel.l.mulier ex asse.ff. de iure dotium. et notatur per glo. et doct. in.l.vtrum.§.antistia.ff.ad trebel. nec potest aditio per alium fieri puta per procuratore eo casu quo poterat per se solum fieri.l.paulus respondit per procuratorem.ff. de acquireda heredi. et ibi per Barto. et Bal. in.l.j.in.iij.charta in.xxx. oppositione.C. qui admitti. et sic non poterat dicta Angelella constituere procuratores in rem suam ad adeundum nec si repudiasset ad experiendum seu petendum ex quibus infertur q nec illa positio in locum suum et constitutio procuratorum in rem suam et datio facultatis petendi et experiendi non sint ludibrio contra mentem contrahentium quia gerens aliquem actum censetur velle vt sit efficax et aliquid operetur iuxta.l.si quando. de lega.j. et c.si papa. de priuileg. lib.vj. et ideo in dubio fit actus vt sit efficax.l. quotiens in stipu. de
6 verbo.obli. et l.quotiens in actionibus.ff. de rebus dub.† Et hinc est q ne actus reddatur inutilis censetur actum gerens velle omne id quod est necessariu vt actus reddatur vtilis. et non inutilis.l.ad rem mobilem. et l.ad legatu.ff. de procura. et l.illud.ff. de acquireda heredi. et hinc est q si aliquis est institutus heres in hereditate vel aliqua eius parte si illam hereditatem vel partem sibi relicta alteri relinquit censetur eam acceptare si est delata iure directo resultat aditio vt est tex. in.l.si auia.C. de iure delibe. ita etiam dicendum est in casu nostro q ne dicta costitutio procuratorum in rem suam vt illi possint petere et experiri sit inanis et inefficax censeatur dicta domina Angelella adiuisse hereditatem matris q et clarius demostratur ex precedetibus verbis. et ipsa principali dispositione quia dicta domina dedit donauit et cocessit dictis Petro et Antonello omne ius omnemq actionem quam haberet seu habere posset in bonis et hereditate: constat enim q non poterat dare donare actiones quas haberet in bonis et hereditate nisi hereditate adiret quia prius nullam actionem habere poterat presertim iure successionis prout subditur in dicta donatione: ideo vt datio et donatio et concessio sint efficaces et sortiri possint effectu interpretari debet q cen-
7 seatur voluisse adire. ar. d.l.auie. et l.illud. cum simi. ¶ †Si autem ex dicto contractu non resultat repudiatio hereditatis sed potius aditio non video in quo versari possit dubitatio quominus remissio iurium seu retranslatio seu retrocessio ipsorum iurium valeat et teneat: quoniam si per ipsam Angelellam fuit aliquod ius translatum in dictum Antonellum potuit per cotrarium actum retransferri iuxta ea que habentur in.l.nihil tam naturale.ff. de regu.iur. et in.l.ab emp.ff. de pactis. cum concor. sinautem nullum ius fuit translatum in Antonellum pari ratione nec translatu fuit in Petrum cum non detur ratio differetie ergo idem ius.l. posthumi.ff. de iniusto testa.l.j.C. de liberis prete. si vero nullum ius fuit in eis translatum ergo remansit apud ipsam Angelellam prout contingeret si non censeretur adiuisse nec repudiasse per illum contractu: nam tunc remansisset apud eam ius adeundi et repudiandi et censeretur postea adire petendo bona hereditaria: solum autem posset fouere iustitiam dictus Petrus si resultasset repudiatio que minime resultauit: vt.s. deductum est clarissime et latiori prosecutione qua forte subiecta materia suaderet quia res de satis videtur clara tamen insteti quia non video super quo possit verti dubitatio in
8 hac consultatione. ¶ †Nec etiam obstat lapsus.s.temporis quia non fuerunt elapsi.xxx. anni copleti qui requiruntur ad complendum prescriptione longissimi temporis.l.sicut.C. de prescrip.xxx. vel.xl.an. itaq illa prescriptio non iuuat nec etia iuuat prescriptio longi temporis.x.vel.xx.annorum quia illa requirit titulu.l.diutina. et per totum.C. de lon.temp.prescrip. qui titulus cessat quo ad portionem donatam Antonello nec titulus putatiuus sufficit nisi sit iustus error ita loquutur. d.l.celsus. et d.l.quod vulgo. ideo error iuris no prodest in hac prescriptione.l.nunq.ff. de vsucap. in casu nostro non posset esse error nisi iuris et quidem supinus ex quo verba contractus sunt aperta: ideo potius presumitur malafides qua iuris error: vt no. Bar. et Ange. in.l.sed et si lege.§.scire.ff. de peti. heredi. facit.l.quemadmodu.ff. de agrico. et censi. et regula qui cotra iura mercatur in.vj. nec presumptio ex logissima possessione bone fidei cadit cui ius non interuenerit longissima possessio nec longa sufficit vt est de mente Bar. vbi.s. et Imo. in.d.l.ij. quinimmo nec sufficit longissima prout dicunt pleriq moderni. in dicta.l.celsus. tamen no est opus insistere maxime cum non sufficeret bonafides ex quo cessat titulus nec obstant cóiecture et persuasiones que fuerunt adducte pro cotraria parte quia cóiecture et persuasiue rationes sunt inanes vbi stamus certo.l.continuus.§.cum ita. de verb. obli. cum itaq verba cotractus sint clara q donat vtriq et no Petro insolidum stamus claro et non est locus interpretationis.l.ille aut ille.§.cum in verbis. de leg.iij. concludo itaq q dicta domina Angelella debet cosequi dictam hereditatem et bona materna pro quarta parte no obstante dicto contractu donationis et no obstantibus adductis in contrarium que patent sublata.s. per adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxl.

1 L.ij.C. de rescind. vendi. remediu an habeat locum in contractu diuisionis tanq videatur posse extendi ad omnes contractus nominatos siue innominatos et bonefidei ac stricti iuris.nu.seq.
2 Actio rescisionis Zctus an copetat post executione eiusde Zctus.
Diuisio est contractus bonefidei.
3 Rationis rei administrate remissio an liberet a dolo gestis et restitutione reliquorum. vsq ad fi.consi.
Legato an quis propter demerita priuari possit.
4 Dolus futurus remitti non potest licet possit preteritus.nu.seq.
5 Pater an teneatur reddere rationem administrationis bonorum aduentitiorum et an teneatur de administratis dolose vbi est sibi remissa administratio.nu.seq.
6 Dolo an possit ascribi si reliqua non restituantur.

¶ Consilium.ccxl.

1 In nomine dni nostri Jesu christi. ¶ †Presuppositis his que ex cosilio percipiuntur et ex puncto quia non vidi instrumentum mandati

ad diuidendum nec instrumentum mandati ad ratificandum nec
contractum diuisionis: licet ad primum consulentem transmissa
fuerint dicta instrumenta vel duo ex eis vt ex puncti serie demon-
stratur placent cōclusiones excellentissimi vtriusq; iuris doctoris
domini Petri de vbaldis patris ⁊ domini mei Hono. et quoniam
de sola subscriptione requisitus fui paucis rem absoluam. Et qui-
dem placet ꝙ diuisio etiam a principalibus facta ratione lesionis
vltra dimidiam iusti precij effectualiter rescindi possit remedium
enim.l.ij.⁊.l.si voluntate.C.de rescin.vēdi. licet loquatur in cōtra-
ctu emptionis ⁊ vēdi.bonefidei.et similiter.c.cum causam.⁊.c.cum
dilecti.de emp.⁊ vendi.tamen extenditur etiā ad omnes alios con
tractus bonefidei.l.maioribus.C.cōmunia vtriusq; iudi.que loqui
tur in cōtractu diuisionis ⁊ dicit ibi Bar.illam.l. esse valde ad hoc
notabilem ꝙ remedium.d.l.ij.extēditur ad omnes cōtractus bone
fidei ⁊ est etiā glo.in.l.si olei.C.de loca. ⁊ cōmuniter omnes tenent
2 in dictis iuribus.⁊ in.l.si quis cum aliter. de verb.obli.† In cōtra-
ctibus autem stricti iuris non competit dictum remedium prout
est de mente glo.in.d.l.ij.⁊ doct. cōmuniter omnes presupponunt
in dictis iuribus:competit autem exceptio doli ante factam tradi
tionem vt est expressum in.d.l.si quis cum aliter vtrum autem post
factam cōtractus executionem cōpetat actio ad rescindendū con-
tractum vel repetendum data doct.variant:nam Azo. in summa
de rescin.vendi.tenet ꝙ non possit agi sed solū excipi.⁊ idem tenet
Ang.in.d.l.si quis cum aliter.licet Bar.cōtra Imo.ibi pro concor
dia opi.distinguit non expedit intrare dictam difficultatem quia
cōtractus diuisionis reputatur bonefidei per.d.l.maioribus. et nō
immerito quia est quedam permutatio vnius portionis cum alia:
ideo permutationi assimilatur.l.cum pater.§.hereditate.ff.de leg.
ij.⁊ permutatio nuncupatur dicit glo.in.l.j.in fine glo.C.cōmunia
vtriusq;. ideo dicit ibi tex.ꝙ vicem emptionis obtinet. et facit.l.si
fratres.eo.titu.ideo cum cōtractus emptionis ⁊ venditionis ⁊ cō-
tractus permutationis sint bonefidei similiter ⁊ cōtractus diuisio-
nis ⁊ tangit glo.in.d.l.j.est igitur res indubia si aliud extrinsecum
non adducitur ꝙ dicta diuisio potest rescindire medio.d.l.ij.⁊.d.l.
maioribus prout ⁊ dicit dominus consulens.Et maxime ex quo di
uisio non fuit facta per ipsum magistrū Angelū sed per eius procu
ratorem seu procuratores quo casu Barto.in.d.l. si societatem.§.
arbitrorum videtur velle ꝙ sufficiat deceptio in.vj.parte ⁊ illud di
ctum Bar.vidētur sequi do.Anto.Imo. ⁊ Panor. in cōmento.c.
quintauallis.de iureiurā. volentes ꝙ sufficiat lesio minor dimidia
arbitrio iudicis. ⁊ idem vult Imo. licet cum quadam distinctione
in.l.si quis arbitratu.ff.de verbo.obli.licet de eo dubitauerit idem
Panor.in.d.c.cum causam ⁊ multū vrgeat cōtra Bar.d.l. si volun
tate vbi vēditio fuit facta per filium.⁊ tamen nō curatur deceptio
minor dimidia iusti precij maxima tamen est auctoritas Barto.et
sequacium licet Bar.nō precise figat pedes:allegatur tamen cōmu
niter pro hac parte ipse Bar.⁊ ad.d.l. si voluntate potest dici ꝙ ibi
venditio fuit facta voluntate patris qui forte consensit ipsi vendi
tioni eo modo facte non oportet tamen super hec insistere ex quo
presupponitur lesio vltra dimidiam iusti precij claram etiam arbi-
tror esse decisionem domini consulentis circa secundū consultatio-
nis articulum:ideo cōtentus suis dictis vlterius nō insisto.⁊ idem
circa tertiū dubij decisionem que sit contra magistrum Angelū con
3 sultantem:ideo non instandū. ¶ † Circa quartū autem ⁊ vltimum
dubium aduertēdum duxi ꝙ licet in liberatione relicta in vltima
voluntate nō veniant dolose gesta nec reliquorū restitutio: tamen
in liberatione facta in cōtractu inter viuos secus est vt videtur vo-
luisse glo.fi.in fi.l.actione.C.de transac.que pro singulari allegatur
vt dicit ibi Pau.de cast.eam sequens.⁊ ita intelligens per rationē
Petri de bellapertica qui ibi idem sequens dicit aliud esse in con-
tractibus in quibus verba attenduntur que implicite includunt
omniū remissionem.l.sub pretextu.eo.titu. aliud in vltimis volun
tatibus in quibus verba nō debent trahi ad dolosum eo quia lega
ta relinquuntur propter merita et priuatur quis legatis propter
demerita merito legata non trahūtur ad dolosum qui semper de-
meretur vt est casus in.l.lucius.§. lucius titius damam. de lega.ij.
ſm eum.⁊ Cy.et maxime verum est in cōtractibus onerosis in qui-
bus meritum vel demeritum non ponderatur prout dicit Bald.in
dicta.l.actione.⁊ idem volunt ibi Richar.⁊ Batho.de sali.⁊ hanc
differentiam inter contractus inter viuos ⁊ vltimas voluntates in
his terminis facit etiam Barto.in.l.aurelius.§.gaio.de libe.lega.
idem Rapha.fulg.in.l.sub pretextu specierū.C.de transac. sed hec
quidē respiciunt remissionē rationis de retro administratis prout
loquūtur doc. in dictis iuribus non quādo remissio rationis respi
4 cit administrationem futuram.† Nam ⁊ dolus preteritus remitti
potest sed futurus minime.ff.de pact.l.si vnus.§. illud nulla.ff. de
5 pactis.l.conuenire.ff.de pac.cōuen. cum concor.† ⁊ hinc est ꝙ ius
concedit patri ꝙ non teneatur reddere rationem de administra-
tione bonorum aduentitiorū.l.cum oportet.§.non autem.⁊.l.cum
non solum.§.procul dubio.C. de bonisq; libe. et tamen tenetur de
dolosa administratione reddere rationem: vt.d.l. cum oportet.§.
fi.ſm vnam lectu. quam approbant Richar.malū. Barto.Ange.
Saly.⁊ Pau.de cast.in.d.§.non autē.⁊ hoc dicta ratione ne remit
tatur dolus futurus ⁊ detur occasio delinquendi ꝙ iura abhorrēt.
6 d.l.conuenire.cum si.† Sed nō restituere reliqua ascribitur dolo.l.
dolus.ff.mandati.⁊.l.si procuratorē.§.dolo.eo.ti.⁊.l.j.in fi.cum.ll.
sequentibus.ff.depositi merito is cui est a testatore a lege vel ex cō-
tractu cōcessum ꝙ non teneatur reddere rationē non censetur libe
ratus a redditione rationis quo minus teneatur de dolose gestis
vel dolose neglectis et quominus teneatur restituere reliqua que
apud eum sunt vel que sibi appropriauit cōuertendo in suos vsus
facit.l.j.§.in tutela.de tute. ⁊ rati.distra. vbi furtum committit tu
tor vel curator qui sibi appropriat rem pupilli vel adulti ⁊ nō vult
illam restituere ⁊ eadē est ratio in alijs administratoribus et absur-
dum esset ꝙ pater qui non tenetur reddere rationē ⁊ orphanotro-
phi qui saltē iure codicis nō tenentur ad hmōi rationē reddendā.
l.orphanotrophos.C.de epis.⁊ cle.⁊ similes prout sunt prelati qui
prout dicit Bal.in.d.l.orphanotrophos nō tenentur ad redditio-
nem rationis de quo tamē in.c.qualiter ⁊ quando.ij. de accusa. vbi
glo.in verbo rationē non teneantur restituere ea que habent.et sic
reliqua filijs ecclesie vel hospitalibus ⁊ pijs locis quorum sunt ipsa
bona ad eos peruēta ratione dicte administrationis:ex his itaq; ⁊
latius dictis per dnm consulentē patrem Hono. approbo conclu-
siones per eum factas circa istum quartū consultationis articulū.l.
ꝙ dicti magister Ludouicus et heredes dicti Guidonis tenentur
reddere seu restituere dicto magistro Angelo reliqua omniū que
ad manus dictorū magistri Ludouici ⁊ Guidonis peruenerunt de
bonis dicti magistri Angeli siue ratione pecuniarum quas dictus
magister Angelus ad eos misit siue ratione precij redacti ex vendi
tione bonorum dicti magistri Angeli siue ratione fructuū perce-
ptorum ex eius bonis siue qualitercūq; ad eos peruenerint bona
ad dictum magistrū Angelum spectātia siue illa penes se habeant
siue in suos vsus conuerterint et non in vtilitatem dicti magistri
Angeli vel al's dolose circa dicta bona se habuerint prout ⁊ dolus
est procuratoris si non reddit mandanti ea que ad eum peruene-
runt de bonis vel ex bonis mādantis per supradicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxlj.

Bladū ꝙ nulli sit licitum extrahere de territorio sine expressa
licentia consilij generalis sub pena confiscationis an extrahens
illud cum licentia priorum qui tamen fuit condemnatus potuerit
appellare.per totum.
1 Testes non iurati non probant.
2 Testis dictum non probat vbi pretendit ille deponens particu-
lare interesse.
3 Testis idoneus an ⁊ quādo dicitur particeps criminis in proban-
do crimine.nu.9.
4 Libello accusatorio reqritur exprimi annus et dies delicti cōmissi
illaq; probari.
Probatio que se habet ad alium diem ꝙ secūdū deducta an pro-
bet.nu.12.
5 Libelli forma in causa appellationis que sit.
Sententia an ⁊ quādo possit dici nulla propter instantie defectū.
6 Reus ex quibus possit obtinere victoriā alias ius contra actorē.
7 Consiliarij vel municipes seu ciuitatis administratores represen-
tant ipsam ciuitatem ⁊ an illorū facta sint ciuitatis facta.nu.16.
Argumentum a ratione cessante an valeat.
8 Testibus productis ⁊ iuratis parte non citata nulla datur fides et
quomodo generalis monitio partis sufficiat quando citatur ad
productionem testium ad certam diem et alias singulis diebus et
horis quibus interest parti producenti.
9 Testium exceptiones vel obiectus quo iure sint causate.
10 Mandans ⁊ mandatarius in delictis pari puniuntur pena.
11 Probationes possunt fieri in causa appellationis quia in appella
tione deducitur que nō deduxi deducam ⁊ nō probaui probabo.
12 Probatio alterius an sufficiat duobus intentatis.
13 Testes non videntur varij si deponunt super actu qui potuit pro-
tellari contra vsum cōmunem.
14 Instantia iudicij an possit per iudicem abbreuiari.
Cause summarie celeritate indigentes que sint et an remittantur
iudicis arbitrio.
Clausula sine strepitu ⁊ figura iudicij procedit in causis summarijs
et que sint cause summarie.
15 Appellari potest a sententia nulla.
16 Licentia consilij specialis vt administratorum ciuitatis non excu-
sat contra generale consilium ciuitatis.
17 Prohibitus extrahere granum si vendat alteri quomodo emens
illud potest granum extrahere prohibitione non obstante.

¶ Consilium.ccxlj.

In nomine dñi nostri Jesu
christi. ¶ In causa inquisitionis formate contra Pe-
trum perutij de perutijs videtur prima facie dicendum
ꝙ dictus inquisitus qui succubuit in causa principali fuerit iniuste
cōdemnatus ⁊ successiue debeat obtinere ⁊ absolui in causa appel-
lationis

lationis et hoc ex pluribus et primo quia non videtur quod delictum in inquisitione deductum fuisset legitime probatum ex defectu testium qui non videtur idonei pluribus rationibus et primo quia
1 dicitur qd non iurati deposuerunt.†Constat autem qd testes debent esse iurati al's non probant.l.iurisiurandi.C.de testibus.et.c.
2 veniens.extra eo.titu.et.c.et si christus.in fi.de iureiurã.† Secundo quia deponunt qd extraxerunt granum de mandato dicti Petri inquisiti.quod quidem videntur deponere ad eorum excusationem quia vt dictus Petrus inquisitus et non ipsi condẽnarentur ad penam:et sic videntur esse testes quodammodo in causa propria merito videntur repellendi.l.nullus.ff.de testi.et.l. omnibus.C.eo.
3 titu.†Tertio quia ipsi sunt participes criminis et participes criminis non sunt idonei testes in probando crimine.c.j.de testibus
4 lib.vj.et.c.j.de confes.et.d.c.veniens.†Item videtur qd non fuerit probatum delictum intentatum: quia in inquisitione deducitur delictum commissum de mense septembris prout et de iure cõmuni requiritur qd in libello accusationis et inquisitionis exprimuntur annus et mensis commissi delicti.l.liberorum.ff.de accus. alias libellus non tenet vt ibi vult Barto.quod et firmant Bart. et Pau.de ca.in.d.l.edita.C.de eden.vbi idem videtur velle Bal. licet in contrarium adducat Innocen.et Joã.and.in.c.fi.de purg. cañ.et ex quo est necessaria expressio mensis in libello est etiam necessaria probatio al's frustra exprimetur:et vult Barto.in.l. is qui reus.de pu.iud.et testes non deponunt de tali mense sed deponũt de tempore recollectionis frumenti:quod tempus solet esse de mẽse Augusti:et sic videntur deponere de alio tempore merito non releuent:quinimmo ex quo istud delictum est reiterabile etiam si fuisset expressus dies qui non est necessario exprimendus si nõ probaretur dies delicti quãuis delictum alias probaretur veniret accusatus vel inqsitus absoluendus prout hoc disputat Bar.de quo concludit in.d.l.is qui reus.et Imo. ibidem. et volunt qd nedum si probatur de alio tempore:sed etiam si probatio est dubia: quia poterit se habere ad idem deductum:et ad alium diem probatio nõ releuet:et merito quia probatio dubia non releuat.c.in presentia. de probatio.et.l.non hoc vnde legi.et.l.certum.de confessis.Sed dato sine preiudicio qd ex hoc capite non debuisset obtinere ipse inquisitus:tamen videt quod debuerit obtinere ex defectu instantie:quia ex forma statuti disponitur quod huiusmodi cause celeriter expediantur: et per consequens celeri et breui tempore videtur quod debuerit causa expediri:et sic meta instantie videtur qd sit breuis temporis:ideo elapso breui tempore videtur quod instãtia sit finita prout in simili per Justinianum deciditur qd omnis causa intra triennium terminetur:et ex tali dispositione resultat quod lapsu talis temporis instantia expirat.l.properandum.C.de
5 iudicijs.†Nec sine instantia potest valida sententia ferri prout ibi habetur.et in.l.prolatam.C.de sententijs.et ideo ex capite nullitatis sententie late in causa principali debeat appellans obtinere in causa appellationis:cum in libello appellationis sit communis stilus dicere dico sententiam nullam:et si qua est appello:de qua forma per glo.et docto.in.l.j.C.quando provo.non est necesse: et dato qd non exprimatur nullitas sententie in libello appellatorio:tamen virtualiter comprehenditur etiam nullitas: quia in appellatione simpliciter interposita venit incidenter etiam causa nullitatis.l.carmelia pia.de iure patrona.et.l. quedam mulier.ff.familie
6 hercisc.et not.Barto.et docto.in.l.si expressim.ff. de appellatio. et moderni in.c.dilecto.extra eodem titulo.†Ex tertio etiam capite videtur qd inquisitus debuerit obtinere ex defensionibus et iuribus suis.reus enim obtinet ex defectu iuris vel probationum aduersarij et ex iuribus seu defensionibus suis:iuxta.l.fina.C. de rei
7 vend.cum concordantijs.et.l.circa.et.l.in exceptionibus.ff.de probatio.et in titu.de exceptio.ff.C.et extra quasi per totos.† Probat enim ipse Petrus inquisitus quod ipse habuit bullectã a gabellarijs et soluit gabellam:et sic non incidit in penam quasi fraudator gabelle.item probat qd habuit licentiam extrahendi a magnificis dominis prioribus Fani et a concilio dicte communitatis Fani profecto municipes qui presunt communitati prout solent esse priores terrarum et concilio ciuitatum representant communitates.l.j.in fi.et.l.sequẽ.ff.de acquiren.possessio.l. municipibus.ff. de conditio.et demonstratio.et per glo.in.l.sed ex dolo.§.primo.ff. de dolo.et in.l.aliud.§.refertur.ff.de regu.iuris.et per Barto.in.l. aut facta.§.fina.ff.de penis.Per statuta enim Fani phibetur talis extractio Fani:ideo et per ipsam communitatem potest concedi licentia:et sic dispensari aduersus dicta statuta et per ipsam cõmunitatem et per representantes ipsam communitatẽ prout sunt presidentes communitati et concilium eiusdem per predicta:et maxime quia illud granum quod dicitur exportasse seu exportari fecisse dictum Petrum poterat licite exportari p laboratores a quibus habuit dictus Petrus:quia alienigeni qui cultiuant predia sita in territorio Fanẽsi presupponitur qd possunt cum grano per eos recollecto tangente laboratori transire per territorium Fanẽse portare illud extra territorium Fanẽse quo volunt:et eadem ratio videbatur in eo qui ab eis recepit eorum partem insolutum cũ succedere videatur in locum ipsorum:ergo idem ius et eadem facultas.argumẽ.l.illud.ad.l.aquil.et.l.a titio.de verborum obliga. cum similibus. et per hoc videtur euitari posse ius municipale et bulla pontificis prohibentes extractionem grani de territorio Fanensi quia non videntur intelligende de frumento recollecto per laboratores venientes extra territorium ad cultiuandum predia Fanensia ex quo tunc potest extrahi pars tangens laboratoribus put presupponit esse in viridi obseruantia:et hoc ad finẽ vt homines inducantur ad veniẽdum cultiuare predia:et ita resultet maior abundantia frumenti in territorio propter quam abundantiã habendam solent fieri huiusmodi prohibitiones qd granum non extrahatur.itaqz in huiusmodi casu videtur cessare ratio phibitiua extractionis grani:et per consequens cessare videtur ipsa municipalis lex prohibitiua arguendo a ratione cessante iuxta.l.adigere. §.quãuis.ff.de iure patrona.et.l.qd dictum.de pactis.et.c.cũ cessan
8 te.extra de appellatio.cum similibus.¶†His tamen minime refragantibus contrariam sententiam arbitror magis iuri consentaneam:naz in causa principali per plures testes probatur quod dictus inquisitus portari fecit granum de territorio Fanensi ad aliud territorium:et licet semel forte disposuerint non iurati:tamen repetiti fuerunt cum iuramento et iuramenta fuerunt delata monita parte prout monitio requiritur.l.si quando.C.de testi.et.c.ij.extra eo.titu.quia precessit generalis monitio quod singulis diebus et horis interesset et c.et inter ceteros testes fuit vnus cuius psona fuit ab ipso inquisito approbata cum et ipsum ipse in testem produxerit merito non potest eam impugnare.l.si quis testibus.C.de testibus et licet ipsi fuerint participes criminis:tamen non videnť hoc casu repellendi quia participes criminis repelluntur ex dispositione iuris positiui non ex dispositione iuris naturalis vel iuris gen
9 tium.†Qd et demonstratur quia in criminibus in quibus relaxantur requisita a iure positiuo prout sunt crimina excepta admittuntur participes criminis.c.in fidei fauorez.de here.lib.vj.et.d.c.j.de confes.in antiquis.et de testi.cog.c.fi.et.vj.q.j.§.verũ.ver. si quis eũ et.xcix.distin.si quis ergo.idem videtur in casu nostro in quo ex cẽsura iuris municipalis mandatur deueniri ad executionem pene in isto crimine obmessa omne solẽnita de ragione.per que verba videtur in ista causa res deducta ad merum ius gentium per ea que habentur per docto.in.l.j.ff.de testamen.mili.in.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testamẽ.per Barto.et modernos in.l. si filius.ff.de donatio.per Bart.in extrauagã.ad reprimenda.in verbo videbitur.et in alijs verbis illius extrauagã.iste autem exceptiones quibus repelluntur testes propter crimina eorũdem sunt causate potius ex rigore iuris positiui quã ex equitate iuris gentium probatur in.c.per tuas.de symo.maxime iuncto dicto capitulo primo de confessis.ideo per dicta verba statuti et la executione de la dicta pena se debbia fare obmessa omne solẽnita da ragione.videntur enim statuentes voluisse quod quodammodo manu regia deueniretur ad executionem dicte pene prout fiebat de iure gentium ante ius positiuum.l.ij.in princip.ff.de orig.iuris.que quidem manu regia non repulisset huiusmodi testes ex eo quia sint participes criminis:quia non ex hoc est verisimile quod deuenirent a veritate:immo ex quo etiam se incusant hoc respectu videtur verisi
10 militer eis magis credẽdum nec sunt testes in causa ppria.† Quia mandatum alterius in hoc casu eos non reddit immunes a pena: cum mandans et mandatarius in delictis pari pena plectuntur.c. j.extra de officio delega.l.non solum.§.si mandato.ff.de iureiurã. l.si id quod.§.fina.ff.de iurisdi.omnium indi.et saltem predicta videntur procedere quia dicti testes iuuantur alijs adminiculis:naz dictus inquisitus produxit librum gabellariorum ad probandum qd de grano quod extraxerat de territorio soluerat gabellam:et liber prefatus continet quod dictus Petrus et pro eo Paulus ioachini soluit in quatuor diuersis diebus quatuor libras pro trãsitu seu passagio pro quadraginta incarchis grani vt iuxta vulgare dicti libri loquar et dictus Paulus est vnus ex dictis testibus. itaqz dictus Petrus producendo dictum librum causa se excusandi a delicto in inquisitione deducto videtur tacite asserere quod dictũ granum extraxerit.et maxime cum in ipsa productione dicti libri dictus Petrus asserit quod in dicto libro continetur solutio pro passagio grani in inqsitione contenti:sed in inquisitione non continetur nisi granum per Petrum extractum merito et c. et sic saltẽ adminiculatur plurimum dato quod talis tacita asseueratio sola forte non sufficeret vt si non prosunt singula saltem plura simul iuuent iuxta.l.excusantur.in principio.cum concordantijs adductis ibi per glo.ff.de excusatio.tuto.et.c.fina.de successio.ab intesta.cum similibus.et dato sine preiudicio veritatis quod probationes facte in primo preiudicio non fuissent sufficientes:tamen supplentur per confessionem factam per inquisitum in causa appellatio
11 nis.†Nam probationes possunt fieri etiam in causa appellationis: quia dicitur in causa appellationis non probatum probabo: non deductum deducam. l. per hanc. cum ibi notatis.C.

de tempo.appel.cũ ibi notatis.⁊.c.fraternitatis.extra de testibus.
sed in causa appellationis ipse Petrus respondendo capitulis et
positionibus productis pro parte cõitatis rñdet qđ credit extra-
xisse q̃titatẽ grani descriptã in libris gabellarum:in libris gabel-
larum non describitur alr quantitas grani qđ extrahitur nisi quia
scribitur quantitas grani pro qua fit solutio vectigalis seu gabelle
pro passu:vnde dicta responsio dicti Petri inquisiti videtur se re-
ferre ad dictas partitas libri gabellarum qui ⁊ que fuerunt produ
cte per dictum Petrum in causa principali:⁊ pro parte communi
tatis in causa appellationis anteq̃ fuerint facte responsiones di-
ctis articulis:ideo ex hac confessione ⁊ etiam ex confessione facta
ad quartum quo fatetur qđ de grano per eũ vel alterũ eoꝝ exacto
fuerunt facte bullecte per notarium gabellarum fani:⁊ ad librum
communis fani descripte per dictum notarium:⁊ ideo cum in li-
bris gabellarum manu dicti notarij appareant bullecte de quãtita
te.xl.incarcarum grani apparet euidenter ex sua confessione et di-
ctis libris ⁊ dictis attestationibus que etiam in repetitione de eis
facta referunt se ad librum gabellarum ⁊ per productionem dicti
libri vt supra deductum qđ veritas fuit ꝙ ipse fecit extrahi dictum
granum ⁊ cuiusq; iudicis mens debet induci ad estimandum ⁊ cre
dendum veritatem ita esse prout ad hoc tendit omnis probatio.l.
testium.§.eiusdem.ibi:sed ex sententia animi te estimare oportere
quid aut credas ⁊c.ff.de testi.imminent itaq; tot ⁊ tanta que ostẽ-
dunt hanc veritatem.s.ꝙ dictus inquisitus extraxerit granum qđ
minime debet mens iudicis esse dubia quominus sit legitime pro-
batum existimet:concurrunt enim plures testes concurrit scriptu-
ra gabelle edita a publico notario approbata etiam per ipsum in-
quisitum qui eam produxit ad finem vt probaret se soluisse gabellã
pro passu ⁊ transitu dicti grani pro quo extrahendo habuerat licẽ
tiam a prioribus dicte terre cũ hoc ꝙ dictam gabellam solueret:cõ
currũt etiam confessiones dicti inquisiti vt supra ponderate.itaq;
saltem ex his omnibus remanet clara conclusio ꝙ sit legitime pro
batũ ꝙ dictus inquisitus extraxit dictum granum vz incarcas.xl.
et per 9ñs veniat condẽnandus ad rationem ducatorum.x.p qua
libet salma non obstantibus adductis in contrarium que re vera
non obstant.Non enim obstat ꝙ primo loco dicebatur in contra-
rium qđ testes non iurati deposuerunt:quia immo saltem in repe
titione de eis facta iurati deposuerunt prout supra deductum est:
nec etiam obstat ꝙ secundo loco dicebatur ꝙ ad eorum excusatio-
nem deponere videantur:et qđ tertio loco qđ sunt participes cri-
minis:quia ista duo sunt supra confutata.et etiam quia iuuantur
ex confessionibus inquisiti supra ponderatis non repeto gratia
12 breuitatis:†non ob.qđ dicebatur ꝙ nõ est probatus mensis in in-
quisitione deductus:quia respondetur ꝙ immo probatur mensis
ex quo testes ⁊ partes se referunt ad librum gabelle cantat de men
se septembris:⁊ sic de mense in inquisitione deducto. preterea licet
de iure communi esset necessaria expressio mensis in libello accusa
tionis vel inquisitionis per.d.l.libellorum.tamen constat istã esse
solẽnitatem iuris positiui:que quidem solẽnitas est sublata ex for-
ma iuris municipalis per illa verba statuti obmessa omne so-
lẽnita de ragione:⁊ per illa verba e la executione de la dicta pena:
non dicit la condẽnatione quasi innuat qđ procedatur via executi
ua ⁊ quodãmodo manu regia prout ⁊ supra dictum est:⁊ sic non re
quiratur libellus:⁊ ex quo libellus non est necessarius non fuit ne-
cessaria expressio mensis:adeo qđ si non fuisset expressus mensis et
probatum fuisset delictum: licet non mẽsis delicti fuisset condem-
nandus inquisitus ex quo omnis solẽnitas iuris est sublata.Ideo
licet fuerit expressus ⁊ inepte:quia alius mensis fuisset exprimen-
dus non videretur qđ deberet vitiare.arg.glo.notabilis in.l.vinũ.
in verbo petitum.in fi.ff.si cer.peta.⁊ facit.§.multis.iuncta glo.in
verbo in transitu.insti.de libertinis.⁊ dato qđ hoc medium solum
foret forte dubium:tamen videtur militare ⁊ astringere stãte clau-
sula que apponi solet in inquisitionibus.s.super quibus omnibus
et singulis ⁊c.que quidem clausula apposita fuit in inquisitione de
qua agitur:cuius clausule verba importãt ꝙ super deductis iudex
inquirens intẽdit procedere cõiunctim ⁊ diuisim prout melius ⁊c.
et repertos culpabiles in predictis vel aliquo predictoꝝ punire ⁊c.
et sic sufficit alterũ ex intentatis probare et constare iudici prout
inquit Bal.in.l.ij.C.de proba.et improbat vis verborum iuxta no
ta.per glo.in verbo omnia et singula in.c.vt circa.de electio.lib.vj.
et per Barto.in.l.hoc articulo.ff.de heredi.institu.et dicit domi-
nus Ange.de aretio in suo tractatu maleficiorum in verbis super
quibus omnibus ⁊c.allegat etiam Florianum idem voluisse in.l.in
delictis.§.si detracta.ff.de noxa.ideo ꝑm hoc inquirens non cense
tur se astrinxisse ad probandum mensem. idcirco videtur perinde
ac si non fuisset expressus mensis virtute dicte clausule stante etiã
dispositione iuris municipalis per quam tollitur necessitas libel-
landi et exprimendi mensem in libello inquisitionis:et per hoc eui
13 tatur qđ inquit Bar.in.d.l.is qui reus.†Nec videntur testes varij
vel contrarij si primo deponunt ꝙ fuit tempore recollectionis: et
postea in repetitione se referunt ad librum gabellarum:⁊ liber ga-
bellarum dicit de mense septembris quia tempus recollectionis
potuit protellari vsq; mensem septembris.licet enim vtplurimum
fiat recollectio de mense Junij Julij et Augusti:tamen quandoq;
propter intemperiẽ temporis vel propter copiam magnã frumẽti
vel segnitiẽ seu propter occupationes habentis recolligere se extẽ
dit non solum ad principium septembris quo tempore fuit expor-
tatum dictum granum:sed etiam longe vltra se extendit:⁊ satis ve
risimile est ꝙ cum de area vbi tritulabatur dictum granum p ipsos
tritulantes portaretur Pensaurum prout deprehẽdi potest ex na
tura ⁊ processu facti quatenus deprehenditur ex deductis in pro-
cessu extraheretur tpe recollectionis facit quia prout dicit Imola
in.l.inter stipulantem.§.si stichum.de verborũ obliga.dicta testiũ
non sunt calũnianda sed iuuanda.facit.c.cũ tu. de testi. cũ multis
14 cõcordantijs.¶†Nec etiã obst.qđ allegatur de defectu ⁊ perẽptio
ne instantie:quia lz ius municipale disponat ꝙ causa celeriter ex-
pediatur:non autem disponit ꝙ postea instantia sit finita: immo
inducitur in fauorem cause ⁊ odium fraudantiũ non debet in frau
dantium fauorem ⁊ odium cause retorqueri.argu.l.qđ fauore.C.de
legi.⁊.c.qđ ob gratiam.de reg.iur.in.vj.nec in causis que exigunt
celeritatem prout sunt cause alimentorum ne testamenta aperian
tur ⁊ similes de quibus in.l.fi.ff.de appe.recip.cause in quibus pro
ceditur de plano ⁊ sine strepitu de quibus in cle.sepe.de verbo.sig.
et extraua.ad reprimenda ⁊ cause breuiores.l.j.⁊.ij.C.de sententijs
ex peric.reci.volũt doc.qđ instantia finiatur elapso breui tempore
et maxime quia per peremptionem instantie lites prorogarentur
quia oporteret iterato agi ⁊ omnia denuo haberẽt reiterari ⁊ per
hoc non magis celeriter sed minus breui tempore expedirentur.
preterea istud celeriter non est determinatum in iure:ideo remitti
tur arbitrio iudicis.l.j.ff.de iure deli.c.de causis.de offi.dele. iudex
itaq; potuit arbitrari si per multos mẽses durauit esse celeriter ex-
peditum.⁊ dicitur mihi ꝙ multotiens solent durare longiori tem
pore q̃ ista causa principalis durauerit. insuper dato ꝙ sententia
15 fuerit nulla propter defectum instantie qđ non puto verum.†Ta
men ⁊ a sententia nulla potest appellari: licet appellatio non sit
necessaria.l.si expressim.ff.de appel.d.l.carmelia pia.⁊.d.l.quedam
mulier.et.c.dilecto.extra de appel.⁊ ibi per Inno.⁊ Joã.and.et.c.
exhibita.de iud.⁊ causa appellationis deuoluit negotium princi-
pale ad superiorem.ideo licet appellans a sentẽtia nulla obtineat
in eo articulo:quia sententia sit nulla:tamẽ debet super causa prin
cipali de qua est cognitum etiam pronunciari ꝑm Inno.in.d.c.di-
lecto.Archi.Joã.mo.⁊ Jo.an.in.c.fi.de re iu.li.vj.Domini de ro-
ta deci.ccclxvj.que incipit.item fuit dubitatum si appellet.⁊ Bal.
in.l.j.in princi.C.de sententijs ex peric.reci.⁊ Lappus allegatione
que incipit appellatio.⁊ Imo.in.d.c.exhibita.quinimmo ⁊ si prin
cipaliter deducta fuisset nullitas sentẽtie deducitur negotiũ prin-
cipale ad ipsum iudicem aditum super nullitate:adeo ꝙ debet su-
per negotio principali pronũciare si fuerit petitum ⁊ de eo cogno-
uerit prout hoc voluit Bar.in.d.l.si expressim.circa finem.per tex.
in.l.absentem.C.de accusa.⁊ in.l.j.§.j.ff.que sententie sine appel.et
refert Inno.idem velle in.c.cum contingat.de offi.delega.in glo.
magna circa medium.et idem firmat Bar.in.l.j.C.quando prono.
non est necesse.col.vlti.⁊ in.l.si vt proponis.C.quomodo et quãdo
iudex.vbi idem tenent Jaco.butri.⁊ Bal.⁊ Saly.in.l.si preses.eo.
titulo.⁊ cum hac opi.videtur residere Ange.in.d.l.j.C.quãdo pro
uo.non est necesse.⁊ idem tenent.d.Anto.de bu.Imo. Panormi.
in.d.c.dilecto.et Imo.in.d.l.si expressim.⁊ Panor.in.c. in literis.
de offi.deleg.in fi.⁊ licet super hoc vltimo posset instari.tamen hec
est vera ⁊ communis sententia:sed magis clarum quando deducit
nullitas per viam appellationis prout dicitur esse deductum in ca
16 su de quo agitur:ideo ⁊c. ¶†Nec obst.qđ habuit licentiam a ma-
gnificis dominis prioribus dicte terre ⁊ a concilio minori eorũdẽ:
quia dicta licentia non iuuat dictum inquisitum:nam in terra Fa
nensi est duplex concilium:vnum maius aliud minus:et solent cõ-
cilia maiora ⁊ minora in plus ⁊ minus representare communitatẽ:
nam in his que sunt ex iure municipali statutario vel consuetudi-
nario eis cõmissa:⁊ sic tali iure in quibus sunt deputati vt presint
cõitati in his representãt cõitatẽ ⁊ eorũ gesta cẽsentur gesta a cõita
te non in alijs vt voluit Bart.in.l.aut facta.§.fi.ver.sed dicit com-
mittere.ff.de penis.⁊ sumitur ex verbis glo.in.l.aliud.§.refertur.ff.
de reg.iur.Prioribus autem ⁊ concilio minori dicte communita-
tis non est ex forma statuti concessa ⁊ attributa ista facultas dandi
licentiam extrahendi granum de dicto territorio nec in hoc p̃sunt
dicte communitati.ideo licentia concessa dicto minori concilio nil
releuat:qđ quidem est luce meridiana clarius ea rõne quia viget su
per hoc clara ⁊ aperta lex municipalis ⁊ vbi casus legis nulla de-
bet esse dubitatio.l.illam.versi.de modo.C.de colla.et.l.ancille.C.
de furtis.sz lex municipalis dicte terre clare ⁊ apte statuit ꝙ nulla
persona ciuis comitatinus vel habitãs de ciuitate Fani vel eius co
mitatu aut districtu audeat vel presumat per aliquod tps extrahe
re vel portare extra territorium dicte terre biadam seu granum
cuiuscunq; qualitatis sine expressa licentia concilij generalis sub
pena.x.

pena.x.ducatoꝝ pro qualibet salma grani:et ita manifeste inhi
bita extractio grani facta per fanenses etiam si facta fuerit de licē
tia alterius concilij ꝙ concilij generalis:sed dictus Petritius nō
habuit licentiam a ꝯcilio generali ⁊ est ciuis fanensis merito apte
cōprehenditur sub dicta prohibitione penali:ideo non excusat li
centia concilij specialis ⁊ minoris ꝙ sit concilium generale:et licet
per statuta Fani solēniter edita potuisset tolli dictum statutū ꝓhi
bitiuum:quia eius est tollere cuius est condere:iuxta.l.nihil tā na
turale.de reg.iur.⁊.l.fi.C.de.ll.tamen non fuit factum tale statutū
nec priores quorum tota potestas causatur a statutis possent hu
iusmodi concilia facere derogatiua statutorum saltē in his in qui
bus statuta volunt ꝙ non habeant potestatem et est clarissimum:
17 itaqꝫ frustra est in hoc multum instandum. ¶ Nec obstat qđ in
contrarium adducebatur qđ istud granum poterat portari extra
territorium per eos qui fuerunt prius domini qui de territorio vi
cino existentes cultauerunt predia in quibus fuerat recollectū di
ctum granum quia dato qđ istud verum sit tamen postꝙ factū est
ciuium fanensiū non potest per ipsos ciues vel terrigenas extrahi
quia statutū generaliter loquitur ꝙ nullus ciuis comitatinus vel
incola ciuitatis Fani possit extrahere granum de qualūcha ragio
ne:et sic per verba vniuersalia prohibetur extrahi tam granum re
collectum per ipsos terrigenas in eorum possessionibus vel ex eo
rum cultura ꝙ granum ab alijs recollectum ⁊ per ipsos fanenses
emptum:quia dicta lex municipalis in hoc nō distinguit nec nos
distinguere debemus.l.iij.ff.de offi.presi.⁊.l.de precio.de pub.cum
concor.et maxime quia loquitur per verba vniuersalia dum dicit
niuna persona.⁊ dū dicit grano de qualūcha ragione: ⁊ verba vni
uersalia nihil excludunt.c.solite.de maio.⁊ obe.l.iulianus.de leg.
iij.⁊ cañ.si romanorum.xix.dist.nec statutum prohibet homines al
terius territorij non habitantes in districtu fanensi: ideo pmitti
tur forensibus qđ denegatur ciuibus:⁊ ꝫm verba dicti statuti forē
ses non prohibentur:licet forte emerint a fanēsib' ⁊ fanenses ꝓhi
bentur extrahere siue recollegerint in eorum predijs siue ab alijs
emerint ita important verba dicti statuti a quibus non est recedē
dum.l.non aliter.de lega.iij.l.j.§.si is qui nauē.de exerci.nisi.l.mu
nicipali scripta vel consuetudinaria aliter disponatur vel lege supe
rioris et satis trahuntur forenses ad cultiuandum predia fanensia
si ipsi possunt extrahere eorum frumenta dato ꝙ fanenses qui ab
eis emerint extrahere nequeant:⁊ si dictus Petrutius vidisset qđ
statuta non artarent hoc casu non postulasset licentiam quā postu
lauit:licet itaqꝫ possit extrahi per laboratores forenses non potest
extrahi per fanēses granum ab ipsis laborantibus recollectum et
fanensibus concessum:quia statutum distinguit personas distri
ctuales et forenses non distinguit qualitates vel species grani seu
a quibus recollectum fuerit:nec recte intuenti est eadē ratio vt ex
iam dictis colligitur.bulla autem Pauli multuz late loquit:adeo
qđ videtur comprehendere etiam laboratores ⁊ imponit grauio
rem penam:sed forte quo ad hoc non est in obseruantia: ideo cir
ca penam bulle relinquo iudicio habentis iudicare. Nec etiam ob.
qđ pro parte dicti inquisiti allegatur qđ statutum punit extrahen
tes granum:sed Petrus inquisitus non fecit extrahere sed fecit
transire per territorium ⁊ licentia permittit ꝙ possit pertrāsire ⁊c.
et bullecta ⁊ liber gabellariorum dicunt ꝙ soluit pro passu nō lo
quūtur de extractione seu qđ liceret extrahere nec qđ solueret pro
extractione:nam ista allegatio est vt ita loquar quoddam somniū:
nam transeundo cum grano existente ⁊ recollecto in territorio et
eundo in aliud territorium est extrahere granum de territorio:nā
vis verbi hoc importat et ethymologia ipsius a qua vtplurimum
capitur vis verbi iuxta.l.tigurium.de verbo.signi.insti.de dona.§.
est et aliud.cum si.componitur enim ab extra ⁊ traho:vnde cui du
bium qđ dictum granum fuit tractum extra territoriuz:⁊ ipsemet
Petrutius in suis articulis ⁊ in suis responsionibus factis articu
lis communitatis semper dicit se extraxisse euidenter ex eis patet
et similiter testes de extractione loquuntur:vnde huiusmodi alle
gatio est frustra:restat itaqꝫ ꝙ appellans debet succumbere: quia
dictus inquisitus merito debuit et debet condēnari et puniri ad
penam statutariam ad rationem.x.ducatorum pro qualibet salma
reducendo dictas.xl.incarcas ad salmas.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxlij.

1 ¶ Testari ꝙ nequeat vxor sine consensu mariti an possit cōsen
sum prestare maritus si ipse heres ab vxore instituat. vsqꝫ ad nu.4.
Donatio facta per filium patri cum eius consensu an valeat.
Minor ꝙ nequeat contrahere sine tutoris auctoritate an valeat
donatio facta per minorem ipsi tutori cum eius auctoritate.
2 Contractum reprobare nitens vt quia non interuenerūt consan
guinei ex statuti forma dꝫ probare qđ tempore contractus erat cō
sanguineus habilis ad consentiendum.
3 Iudex qñ possit supplere defectum consensus requisiti.
4 Heres rogatus hereditatem restituere que supererit a supradictis
legatis an teneatur restituere id quod supererit tempore mortis
sue an vero oia quatenus supsunt supra vltra legata.vsqꝫ ad fi.ꝯsi.
5 Qualitas adiecta verbo debet intelligi ꝫm tēpus verbi.
6 Verba solent magis influere in sequētia ꝙ in precedētia.
7 Clausula pleno iure quid importet in substitutionibus.
8 Plenum est quod adiectione non indiget.
9 Legatarijs satisfaciendi onus incumbit fideicōmissario vniuersali
post factam restitutionem fideicommissi.
10 Ius derogans iuri exorbitanti est ampliandum.in fi.
11 Autentica res que.C.communia de fideicom.an procedat in quo
cūqꝫ herede.
12 Alienare an possit in vltima volūtate rogatus restituere.
13 Heres rogati an possit aliquid retinere ex fideicommisso si roga
tus nihil retinuit.
14 Heres rogatus restituere quicquid supererit ⁊ vltra qđ superit an
possit alienare vel retinere de dodrante.

¶ Consilium.ccxlij.

N nomine domini nostri
1 Iesu christi. ¶ Circa primū quesitum imminet articu
lus multū tritus.s.vtrū qs valeat auctorari seu ꝯsensum
prestare i actu sibi proficuo in casib' in quib' ex dispōne iuris cōis
vel municipalis statutū est ꝙ nequeat actus fieri sine eius auctori
tate vel consensu puta in pupillis qui nō pñt se obligare sine aucto
ritate tutoris in filiofa.qui nō pōt donare cā mortis sine consensu
patris.l.tā his.ff.de do.cā mor.in hmōi statutis que solēt dispone
re ꝙ minores vel mulieres nequeāt cōtrahere vel testari sine cōsen
su cōsanguineorū vel ꝙ nequeat vxor sine cōsensu viri. Nā in aucto
ritate tutoris est expressum in.l.j.ff.de aucto.tu.⁊ Bart.ibi trahit
ad filiū donantē patri cū eius cōsensu ꝙ nō valeat ad idē Bar.in.l.
frater a fratre.in fi.de condi.inde.idē Bal.in.l.bonorū.C.q admit.
ad idē allegat Bal.in.l.si furiosi.C.de nup.⁊ in.l.si vxorē.de condi.
inser.allegat etiā Jo.an.in addi.Spe.in ti.de instru.edic.§.porro.
in additio.magna que incipit Petrus de ceruottis.item allegat
Imo.in.c.nōne.de ꝓsum.⁊ Inno.pro ⁊ cōtra in.c.dudū.de rebus
eccle.nō alie.qđ ⁊ firmat idē Imo.in.l.j.§.fuit quesitū.ff.ad trebel.
et in.l.in edibus.§.qđ si filius.ff.de do.⁊ facit tex.in cle.si vna.de re
bus eccle.nō alie.⁊ in cañ.hic vsus.xj.q.j.⁊ in.§.iconomus.in aut.
de alie.⁊ emphy. ¶ Sed cōtrariū firmat Petrus de bellaper.in.d.
l.j.ff.de auc.tu.allegat ꝓ hoc.l.j.de impo.lucra.descri.li.x.⁊.l.si pro
parte.§.idē tractat.ff.de in rē verso.idē sentit Cyñ.in.d.l.j.de auc.
tu.allegat notata in.l.cū post.C.de cōtrahē.emp.idē Ang.in.d.§.
fuit quesitū.qđ ⁊ tenet ibi Rapha.cuma.qđ ⁊ cōsulendo tenuit idē
Ang.in cōsi.cxxvij.incip.filia refutauit patri.idē etiā voluit Ra
pha.fulg.in.l.senium.C.qui test.fa.pos.idē Pau.de ca.in.l.qui in
potestate.in fi.de testa.⁊ in.l.si quis mihi bona.§.si quis mandaue
rit.ff.de acqui.here.⁊ in.d.l.senium.vbi dicit ꝙ ita cōsuluit vna cū
pluribus doc.perusinis.idem firmat Ponta.in consi.dxv.ꝫm ordi
nem informis.et dicit idem latius dixisse in.l.si filius.ff. de dona.
idem etiam firmauit Bal.in terminis statuti disponentis ꝙ filius
non possit contrahere vel renunciare sine licētia patris in.l.si quā
do.§.illud.C.de inofficio.testamen.volens qđ quo ad hoc sit diffe
rentia inter auctoritatem consensum et licentiam allegat pro hac
parte Innocen.in.d.c.dudum.nec in.d.l.si vxorem.firmat contra
rium immo in versiculo preterea ista non est auctoritas: sed quidā
consensus sentit hanc partem.et idem Bal. in dicta.l.si furiosi.nō
figit pedes sed procedit ponderando glo. et argumentando. et
quicquid ibi velit alibi vult contra in terminis statutarijs in qui
bus non ponderatur patria potestas.et in hoc potest considerari
aliqualis ratio differentie:nec etiam Joan.and.in dicta additio
ne firmat eam partem:et dum legerem pisis vidi consultum a plu
ribus famosis viris circa statutum florentinum quo disponitur
quod si filius se obstat cum consensu patris teneantur ambo si sine
consensu patris non teneat ipso iure quod non valeat quedam fi
deiussio filij facta pro patre: et inter cetera que in dictis con
silijs deducebantur dicebat alter ex consulentibus vidisse origina
le consilium Bald.cum subscriptione domini Honofrij de bartho
linis distinguens quod aut statutum fuit factum in fauorem ma
riti aut in fauorem vxoris:requisitus tamen de subscriptione recu
saui consulere:quia decisio illa mihi non apparebat iuri consona
in illis terminis.et profecto rationes sunt hincinde et longū esset
motiua adducere et refellere nec expedit. Magis in indiuiduo tā
git Baldus in.l.prima.C.vnde vir et vxor.dicens ꝙ stante statuto
quod mulier non possit testari sine consensu viri si vxor vult insti
tuere virum cautela est quod vir renunciet statuto et nihilominus
consentiat:vt sic saltem de facto seruet tenor statuti: renūciare aūt
pōt qꝛ statutū est inductū in fauorē viri nō sic in terminis.d.l.j.de
auc.prest.ꝫm eñ.Saly.aūt ibi dicit ꝙ renūciatio non est necessaria
qꝛ pater fungit duplici ꝑsona statuto annuente si vult ꝙ ꝓcedat in
testāte in virū.nec ob.l.j.de auc.tu.qꝛ ibi auctoritas requiritur in
fauorem pupilli hic consensus requiritur in fauorē viri ꝫm Saly.
qđ ⁊ presupponit Bal.ibi:nec Bal.vult ꝙ sit necessaria renūciatio
sed ad cautelā dicit adhibendā:facit ⁊ ista est intentio Bal.absonū
esset ꝙ vigore huius statuti vxor non possit testando relinquere

quicꝗ viro: ideo presupponēdum est ꝙ possit in maritū testari: q
non est intentio statuētium qđ maritus nō possit ex testō succede-
re vxori: ideo ad euitandas dubietates Bal. descendit ad cautelas
iam dictas: cū igitur vir in casu nostro consenserit videtur ꝙ hmōi
testm̄ valuerit: qđ ⁊ probatur rōne: q aut maritus est habilis ad cō
sentiendū huic testō qđ voluit facere vxor aut non est habilis: si est
habilis habemus intentū: si non est habilis et tunc videt perinde
ac si non habuisset. † Sed si nō habuisset virū potuisset indistincte
2 testari: prout i sil'i ꝯcludit Bal. in. l. j. C. vñ vir ⁊ vxor. dicēs ꝙ si sta-
tutū dictat ꝙ mulier nō possit testari vel cōtrahere sine cōsensu cō-
sanguineorū si cōsanguineos non hꝫ seruabitur ius cōmune fm eū
qui idem tenet in. l. transac. C. de trāsac. ⁊ in. l. in cōiunctione. C. de
nup. ⁊ in. l. turpia. ff. de leg. j. ⁊ idem voluit Pet. de ancha. in repe.
c. canonum. de consti. xiiij. q. principali. col. xlvj. ⁊ idem voluit Pō
ta. in. l. si quis mihi bona. §. pater filio. ff. de acqui. heredi. vbi idem
dicit si habet ⁊ inhabilē allegat ad hoc fm notata p Bald. in. l. j. in
fi. C. qui admit. idē voluit Pau. de cast. in quodā consilio qđ inci-
pit in causa que vertitur. vbi concludit ꝙ qui vult reprobare con-
tractum vigore talis statuti debet probare ꝙ tpe contractus erat
consanguineus habilis ad cōsentiendū al's succūbit fm eū q addu
cit notata per Bar. in. l. fi. ab hostibus. §. si vir. ff. solu. ma. volentē
ꝙ qui vult excludere maritū a lucro dotali ex eo q non adhibuit
medicū debet probare ꝙ erat medicus in loco: ita ꝙ poterat adhi
beri al's succūberet fm eum quē sequuntur ibi doc. qđ ⁊ volūt ipse
Bar. ⁊ Jmo. in. l. si seruum. ff. de verbo. obli. adducit etiā Pau. de
ca. in. d. cōsi. notata p Bar. in. l. si tertius. de aqua plu. arcē. idē etiā
voluit Bal. in consilio mihi. cxxxix. incip. premittendū est ꝙ quan
docꝫ concludit simpl'r in hmōi statuto qđ vxor non possit testari
sine presentia mariti pōt institui maritus presente ipso marito: et
facit ibi differentiam inter auctoritatem seu consensum auctoriza
bilem prout dicit esse cōsensum patris in facto filij: ⁊ ita dicit loqui
glo. ⁊ Dy. in. l. j. de auctoritate tuto. ⁊ simplicē consensum non ha
bentem in se auctoritatem: ⁊ tunc dicit quem posse etiam ad sui cō
modum ⁊ ad hoc mēbrum consensum mariti in terminis huius sta
tuti. ⁊ idem voluit in consilio mihi. lxij. incip. testamentum in quo
vxor. dicens ꝙ vbi requiritur presentia potest adhiberi in re sua: ⁊
similiter vbi requiritur cōsensus loquens in similibus terminis. s.
in institutione viri: sed idem Bal. in consi. dliij. incip. sic factū pro-
ponitur domina. V. al's allegatur incipere. vnde quatuor puncta
videtur in principio consilij decidere ꝙ maritus non possit consen
tire in sua institutione in terminis statuti asisij: tamen vt percipio
ex alio consilio sui fratris reddito super eo facto statutum asisij re-
quirit presentiam ⁊ consensum viri in testō vxoris. et hoc idem de-
prehenditur ex prefato consilio Bal. qui subdit consensus cū pre-
sentia requiritur ad substantiam actus nil aliud est ꝙ auctoritas.
licet enim diuersa sint nomina: tñ vna ⁊ similis est natura. adducit
verba rubrice. ff. de auctoritate tuto. ⁊. l. etiam. eo. tit. ibi dum dicit
hoc est enim auctoritatem fieri: secus subdit si statutum require-
ret solam presentiam vel si statutum requireret solam presentiam
sine consensu. ⁊ idem si solum consensum sine presentia: ⁊ concludit
ꝙ vbi statutum requirit solum cōsensum vel vbi requirit solam pre
sentiam possit consensus seu presentia in re ppria adhiberi: secus
si requiritur vtrūcꝫ. ⁊ dicit ꝙ hec opi. est verissima. subdit autem ꝙ
etiam vbi requiritur vtrū potest maritus prestare consensum vxo-
ri ꝙ testetur in genere ad sui libitum. ⁊ idem subdit in patre: ꝙ li-
cet non possit prestare consensuꝫ donationi causa mortis facte sibi
per filium: tamen potest eidem prestare consensum ꝙ donet cau-
sa mortis pro suo arbitrio: nam tunc poterit ipse filius donare cau
sa mortis ipsi patri: ⁊ ita intelligit opi. Petri de bellaperti. in. d. l.
j. de aucto. tuto. et licet non habeam dictum consilium Bald. alias
subscriptiones dicto consilio tamen reperio nuper relatū dicto cō
silio se subscripsisse dñm Honofrium de bartholinis ⁊ dñm Euge-
rium de perusio. ⁊ ita etiam allegabatur in consilio apud Floren.
reddito de quo supra. Et ista faciūt qđ nec consensus iudicis adhi
beatur: tamen in casu nostro fuit adhibitus consensus viri qđ cau-
tum est prout dicit Bal. in. d. l. j. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ etiam est de men
te Saly. ⁊ fuit adhibitus in genere prout cōsuluit Bal. vt. s. prout
3 presupponitur in facto. † Dicit autem Ponta. in. d. l. si quis mihi
bona. §. pater filio. qđ tutius est adhibere iudicē. ⁊ in. d. l. j. vnde vir
et vxor. dicit ꝙ ad hoc vt in aliquo seruetur mens statuentiū debet
interuenire iudici auctoritas que supplebit defectum propinquo
rum qui non extant vel sunt inhabiles. cum itacꝫ in casu nostro nō
possit adhiberi consensus a statuto requisitus al'r ꝙ fuerit adhibi
tus: ⁊ interuenit auctoritas iudicis qui in hmōi pōt supplere defe
ctum consensus requisiti a iure communi vel municipali per nota-
ta per glo. et Bald. in. l. si furiosi. C. de nup. ⁊ in. l. bonorum. C. qui
admit. in quibus iuribus habetur ꝙ iudex supplet defectum con-
sensum vel auctoritatē que habet interuenire in actu minoris. ad
idem. l. profectitia. de iure do. ⁊. l. si infanti. in fi. C. de iure delib. ad
hoc etiā notata per Bart. in. d. l. transactione. facit qđ notat Bal.
in. l. vidue. C. de nup. vbi iudex se intromittit qñ propinquior non
vult consentire praua intentione ad idem quod notat Bar. ⁊ doc.
in. l. si cum dotem. §. eo autem tempore. ff. so. ma. vbi in simili iudex
supplet qñ habens consentire sine iusta causa contradicit: pari er-
go rōne si non potest consentire: quia inhabilis ⁊ maxime si cōsen-
tit eo modo quo potest: ⁊ licet Pōta. in. d. l. vnica. vnde vir ⁊ vxor
dicat ꝙ cautela est ꝙ maritus se absentet ⁊ iudex tunc consentiat:
non tamen puto voluerit requiri de necessitate ꝙ se absentet: sꝫ id
dixerit vt deseruiat verbis doc. quia docto. solent dicere ꝙ supplet
defectum absentiū. sed in. d. l. si furiosi. iudex supplet defectum pre
sentis qui propter furorem nequit consentire: ita ⁊ suppleat defe-
ctum consensus mariti si cōsentire non potest: ⁊ si maritus presens
nequit cōsentire ad quid est in consideratione eius pñtia vel absen
tia: ⁊ maxime quia hoc casu saltēꝫ erat necessarius suus consensus
propter alia relicta pphana facta in dicto testō. concludo itacꝫ ꝙ
intrepide tenendum est ꝙ hmōi testm̄ teneat etiam in fauorē ma-
riti ex quo interuenit consensus mariti in genere ⁊ auctoritas iu-
dicis. Circa scđm autē quesitum non expedit elaborare: quia rñdē-
do contra intentionē consultātis qui vellet esse immunis ab one-
re satisdandi ⁊ ab onere conficiendi inuētarium ⁊ reddendi rōnem
de rebus subiectis restitutioni que superessent: labor esset superua
cuus in iuuando partem aduersam: ⁊ reperio super hoc egregie cō
4 sultum. ideo super hac parte vlterius me non intromitto. † Sed
descendendo ad tertium consultationis articulum in quo totum
pondus negotij dicitur versari principaliter videndū est an dictus
heres rogatus censeat de restituēdo id quod supererit tēpore mor
tis sue non alienatum necꝫ deperditum fm terminos aut. ꝯtra ro
gatus. C. ad trebel. ⁊. l. titius. ff. eo. titu. ⁊ in. l. imperator. §. fi. cū. l. se
quēti. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. in fideicōmissi. §. nōnūꝗ. ff. de vsur. an vbo sit
sensus qui cēseatur esse rogatus restituere omnia bona quatenus
supersunt supra legata. et primo aspectu videtur dicendum ꝙ illa
verba testamenti ꝙ post eius mortem omnia bona sue hereditatis
que supererint a supradictis legatis ⁊ relictis factis vt supra vēdā
tur ⁊ distribuātur inter pauperes interpretari debeant ꝙ oīa bo-
na allegatis. s. vendantur ⁊ distribuantur amore dei: al's illa vba
allegatis ⁊ relictis factis vt. s. nihil importarēt: quia cōstat ꝙ per
fideicommissum vniuersale maxime factum post mortem nō dero-
gatur relictis particularibus maxime factis pure: vt in. l. fin. C. ad
treb. ⁊ in. l. marcellus. in prin. ff. eo. ti. ⁊ est notissimum. ideo frustra
fuissent adiecta illa vba allegatis ⁊ relictis vt supra factis. ne itacꝫ
sint superflua quod euitandum est per. l. si quando. ff. de lega. j. ⁊. c.
si papa. de priuileg. lib. vj. interpretari debeāt ꝙ sint posita vt de-
terminent ⁊ declarent verbum supererint immediate precedēs qđ
non intelligatur nō alienatum vel deperditum prout intelligitur
in terminis. d. l. titius. et. d. aut. contra rogatus. sed intelligatur qđ
supererit supra legata quasi voluerit testator ꝙ detrahantur reli-
cta singularia et omnia alia que allegatis supra restarent vendan-
tur ⁊ distribuantur post mortem heredis instituti: qđ et persuade-
tur ex eo quia dictus Michael fuit institutus heres in vita sua tā-
tum quasi voluerit testator qđ talis institutio non sortiatur vires
post mortem: sed si posset in vita alienare ad libitū ⁊ alienatio du-
raret post mortem cōsequeretur effectum dicta institutio etiā post
mortem: ideo mens testatoris videatur esse ꝙ non possit se intro-
5 mittere de dictis bonis nisi ad tempus sue vite. † Tamen licet pri-
mo aggressu reddiderint predicta me non parum dubium: nihilo-
minus mature animaduertendo ⁊ sepe sepius accurate ponderās
verba testamenti speculando etiam mentem testatoris arbitratus
sum contrariam partem esse magis iuri consonam: nam verba in-
telligendo vt iacent important ea que tempore mortis dicti Mi-
chaelis supererant tempore mortis dicti Michaelis: nam quali-
tas adiecta verbo intelligitur scđm tempus verbi. l. in delictis. §. si
extraneus. ff. de noxali. si quid autem erit tunc alienatum verū est
qđ non supererit allegatis factis: nam id quod non superest non
potest dici allegatis superesse: quia qđ non est nulla re superest. nō
entium enim nulle sunt cause inquit philosophus: et probatur in
l. ij. ff. de vsufru. et in. l. eius qui in prouinciam. ff. si certū petatur.
et in. l. adeo. §. qđ si toto. de acquirend. rerum domi. ideo tempo-
re mortis videbitur que bona tunc supersunt et omnia que ex di-
ctis bonis allegatis supra supererunt vendentur et precium inter
pauperes distribuere: ita importat vis verborum a qua non est
recedendum si de mente non constat. l. non aliter. de legatis. iij. l. j.
§. si is qui nauem. de exerci. nam talis videtur mens qualem osten
dunt verba. c. secundo requiris. de appellatio. l. labeo. §. idem tube
ro. de suppel. leg. cum similibus. et hec prout verba illa allegatis et
relictis factis supra determinant verbū supererint: sed magis aper
te et clarius dictum sensum haberent si dicta verba a legatis et re-
lictis vt supra factis determinarent verbum vendantur: et sic fie-
ret virgula post verbum supererint. nam tunc essent sensus quod
essent vendenda solum ea que supererint tempore mortis Mi-
chaelis non alienata et vendenda essent a legatis supra: et certe
6 ita possunt determinare sequentia prout precedentia. † Et so-
let dici quod verba magis influunt in sequentia quam in prece-
dentia. l. quisquis. de legatis tertio. et quod ibi per glo. et Bar-
to. ideo dicta verba ad tollendam dictam dubitationem possunt
referri

referri ad sequens verbum vendātur ⁊ fieri virgula ante verba illa
allegatis accedat qđ in simili in modo pūctandi ante vel postea di
cit glo.in.c.j.de tēpo.ord.lib.vj.⁊ doc.ibi post eā que solet allegari
qđ qñ ꝯstitutio pūctādo pōt decidere casum de quo q̄rit̄ al's dubiū
tunc debet punctari ante vel post prout adaptatur ad decisionem
eliciendam:facit q: verba ambigua magis interpretantur contra
legatarium q̄ꝫ cōtra heredē oneratū.l.si ita ascriptū.ff.de leg.j.et.l.
nūmis.de leg.iij.⁊.l.stichū.de suppe.leg.⁊.l.si ita relictū.§.fi.de leg.
ij.cum si.confirmantur predicta q: si bona sunt deperdita nō pote-
runt vendi:⁊ tamen testator vult ꝙ vendantur.vnde est sensus qđ
vendātur non ꝑdita nec alienata prout interpretat̄ fideicōmissum
factū de his que superūt.d.l.titius.⁊.d.l.in fideicōmissi.§.nōnūq̄ꝫ.
7 et.d.aut̄.cōtra rogatus.†Corroborantur premissa vehemēter ex
verbis precedentibus:quia testator in vita instituit Michaelē ple
no iure:que verba pleno iure al's in substitutionibus interpretant̄
qđ faciant censeri substitutionē directam al's qđ censeatur prohi-
bere trebellianicā prout varie interpretātur Bart.Bal.⁊ doc.in.l.
centurio.de vulg.⁊ pupil.⁊ in.l.precibus.C.eo.ti.⁊ in aut̄.sed cum
testator.ad.l.falci.⁊ per Ange.cōsi.cxxvj.incip.substitutiones.nec
autē patiuntur significationes predictas in casu isto:q: v̄ba erant
clara qđ directā institutionē importabant: ideo non cēseātur hoc
respectu adiecta illa verba pleno iure:⁊ longe minus vt excluderēt
trebellianicam vel aliam quartam cum trebellianica ⁊ falcidia de-
trahantur per heredem ⁊ pleniori iure fuisset institutus Michael
si potest trebellianicam vel falcidiam detrahere q̄ꝫ si detrahere nō
potest vt est manifestum merito dicta verba importēt ꝙ dictus mi
chael in vita habeat plenum ius.i.latas habenas circa hereditatē
et bona dicte testatricis:vt sic possit diminuere pro necessitatibus
et pro arbitrio suo saltem si bona fide per.d.§.nōnūq̄ꝫ ⁊ similia in-
8 ra preallegata.†Plenum enim non indiget adiectione.vj.q.j.si
omnia.xcvj.dist.bene quidem in principio.⁊.vij.q j.nihil.et pleno
iure dicitur pertinere quando potest alienari non obstante iure
alterius dūmodo non in fraudem.l.generaliter.ff.qui ⁊ a quibus.
ita ergo dicatur pleno iure institutus in vita ille qui non obstāte
ꝙ sit rogatus restituere post mortem potest in vita pro libito non
in fraudem alienare:prout contingit in eo qui est rogatus restitue
re id vel quicquid supererit.d.§.nonnūq̄ꝫ.⁊.d.l.titius.⁊ hoc impor
tent illa verba pleno iure vt non stent sine virtute operandi: nam
semper solent apponi ad ampliationem eius rei cui adijciuntur.c.
cum ⁊ plantare.§.in ecclesijs.⁊.c.quoniā in principio.cū sua glo.de
priui.in antiquis.⁊.c.abbates.eo.titu.lib.vj.c.cum inter vos.de re
iudi.cle.causam.de elec.l.si titio.de vsufr.leg.⁊ infinita iura possent
adduci.accedat tex.in aut̄.de resti. circa mediū. collatione.viij.ibi
vti perfectis dominis competit:qui tex.probat ꝙ non censet̄ per-
fectus dñs qui non potest pro libito alienare:ita ⁊ pari ratione nō
dicatur pleno iure heres qui non potest res hereditarias alienare
cum verbum heres dñm significet.insti.de heredum quali.⁊ differē
tia.§.fi.ex his itaq̄ꝫ concludo ꝙ dictus Michael censetur rogatus
post mortem restituere id quod supererit tunc temporis non de-
perditum non diminutum nec alienatum bona fide:⁊ per ꝯsequēs
hoc casu militat dispositio.d.l.titius.d.l. in fideicōmissi.§.nōnūq̄ꝫ.
9 cum concordantijs.¶†Nec obstant adducta in contrarium:quia
immo etiam s̄m istam interpretationem verba illa allegatis et reli
ctis vt supra per eum factis non stant sine virtute aliquid operan
di:nam licet verum sit ꝙ etiam non appositis dictis verbis singu-
laria relicta remansissent integra ⁊ illesa: tamen heres omnia ha-
buisset restituere ⁊ fideicommissarij potuissent omnia vendere ⁊ de
pecunia inde vel aliunde relicta soluere legatarijs quibus sunt re-
licte quātitates:nam onus satisfaciendi legatarijs incūbit fideicō-
missario vniuersali post factam restitutionem.d.l.fi.ad treb.de quo
etiam per glo.⁊ doc.maxime Jmo.in.d.l.cogi.§.⁊ generaliter.⁊ in
l.marcellus.in prin.in verbo heredis.⁊ in.§.pōpo.in verbo ex oib⁹.
eo.ti.trāseūt enī in fideicōmissarium omnia iura actiua ⁊ passiua:⁊
sic omnes actiones hereditarie.l.j.in princ.ff.ad treb.⁊ insti.eo.tit.
§.restituta.sed per dicta verba allegatis vt.s̄.factis censent̄ exēpta
et separata legata a restitutione facienda fideicommissario ⁊ rema
neat onus ipsi heredi soluendi legata:saltem si vult vt est in simili
text.notabilis in.l.cogi.§.generaliter.versi.et inde queritur.ff.ad
trebel.per quem tex.dicit Bar.ibi ꝙ quando relinquūtur omnia
bona deductis legatis censetur fideicommissum singulare non vni
uersale:ideo cessat senatusconsultum trebellianum:⁊ per cōsequēs
cessat quarta trebellianica prout voluit Bar.in.d.§.⁊ generaliter.
et in.d.l.titius.non autem dicit Bar.ꝙ si relinquitur quicquid su
pererit post mortem deductis legatis qđ non intelligatur superit
non alienatum ⁊ non diminutum:nam licet deducātur legata ⁊ fi-
deicommissa vel aliud es alienum non sequitur quin etiam deduca
tur id quod erit alienatum deperditum vel diminutū:⁊ sic est sen-
sus ꝙ legata deducantur ab eo qđ supererit non diminutum de-
perditum vel alienatum.item non loquitur Bart.in rogato resti-
tuere quicquid supererit post mortem a legatis supra:sed simplici-
ter quicquid supererit a legatis supra quo etiaꝫ casu loquitur tex.
quem allegat.s.in.d.§.generaliter.quo casu non militarent.d.l.ti-
tius.⁊.d.aut̄.contra rogatus ⁊ similes.nam ex quo esset tunc fidei-
commissum purum cuius dies cederet a die mortis testatoris.l.a ti
tio.de furtis.l.j.in prin.de cadu.tollen.intelligit̄ quicquid superit
non alienatum vel deperditum.s.tempore quo cedit dies:⁊ sic tem
pore mortis testatoris:et per consequens non detrahetur de tali
fideicommisso id quod postea diminuetur per heredem: ita potest
intelligi Bar.in.d.l.titius.cum itaq̄ꝫ dicta verba operentur qđ de
fideicommisso alias vniuersali reddatur singulare s̄m opi.Barto.
cum qua solet transiri:licet Jmo.instare videatur in contrariū sa-
tis operantur illa verba:⁊ si hoc non operantur satis operātur qđ
heres potest recipere hoc onus satisfaciendi legatarijs etiam post
restitutam hereditatem:tamē de bonis hereditarijs prout ⁊ dicit
Barto.in.d.§.generaliter.item satis operantur operando ꝙ lega
tarij habēt eorum actiones aduersus heredem vt probat tex.in di-
cto.§.generaliter.versi.inde queritur.in fi.⁊ forte non contra fidei
commissarium etiam post restitutam hereditatem prout et vide-
tur de mēte illius tex.Constat itaq̄ꝫ apertissime ꝙ dicta verba non
stant sine ministerio aliquid operandi etiam data interpretatione
quam supra dedimus dicto fideicommisso.¶Nec etiam obstat qđ
secundo loco dicebatur scilicet ꝙ institutio fuit restricta ad vitam
tantum ipsius Michaelis:quia respondetur ꝙ in vita tantū fuit
institutus pleno iure:sed post mortem non quia post mortem non
poterat alienationem facere ipse vel eius heres vel in tempus post
mortem conferre alienationem:ideo in vita tātum fuit pleno iu-
re:⁊ sic cum plenaria potestate disponēdi institutus:sed post mor
tem:licet duret heres maxime ante restitutam hereditatem:tamē
non pleno iure:quia non habet ipsum representans litem potesta
tem alienandi prout habebatur in vita:remaneat itaq̄ꝫ firma con
clusio ꝙ dictis fideicommissarijs erunt restituenda bona que tem-
pore mortis dicti Michaelis non diminuta predicta vel alienata:
et ideo dictus Michael poterit alienare pro suis necessitatibus et
ex alijs causis dūmodo bona fide ⁊ non in fraudē.s.causa diminuē-
di fideicommissum.d.l.in fideicommissi.§.nonnunq̄ꝫ.et.l.sed ⁊ si le
ge.§.qđ autem.de peti.heredi.et alijs iuribus supra adductis:dū-
modo reseruet fideicommissario quartam totius hereditatis non
diminutam:nam licet olim potuisset totum perdere pro libito vo
luntatis dummodo non dolo seu causa diminuendi fideicommissi:
tamen hodie regulariter non potest nisi vsq̄ꝫ ad dodrantem vt est
expressum in.d.aut̄.contra rogatus.fallit tamen quatuor casibus
ibi expressis in quibus potest totum diminuere hodie prout pote-
rat olim vt ibidem:⁊ hoc deficientibus suis facultatibus prout est
expressum saltem in tribus casibus in corpore illius aut̄.s.in auten
10 tico de resti.collatione.viij.†Imminet autem dubitatio circa pri-
mos tres:scilicet circa dotem donationem propter nuptias et re-
dēptionem captiuorum an generaliter procedant:an vero restrin
gantur ad dotem vel ad donationem propter nuptias erogandā
vel pro alijs de suo genere: et similiter an in redemptionem capti-
uorum quicūq̄ꝫ sint an in redemptionem captiuorum de suo gene
re.circa quod Petrus de bellapertica tenet qđ intelligatur de re-
demptione captiuorum de suo genere:al's secus secundum eum et
Cynum:⁊ cum eis transit Angelus dicens esse notabile.et idem te
net Dynus:pro quibus facit aut̄.res que.C.communia de leg.sed
in contrarium facit generalitas.d.aut̄.contra rogatus.qđ ad hoc
propositum ponderat ibi Rapha.fulg. et contrarium firmat ibi
Salyce.et similiter Bal.et hoc quando pro egenis secūdum Bal.
et eadem disceptatio quam faciunt in redemptionem captiuoruꝫ
cadit pariter in dote et donatione ꝓpter nuptias.in quib⁹ Pau
lus de cast.ibi dicit qđ ille tex.procedit generaliter siue dotent̄ illi
de genere siue penitus extranee persone.et hec opinio videtur de
iure verior attenta dispositione iuris antiqui que generaliter per
mittebat alienationem qđ ius antiquum non reperitur correctuꝫ
in his tribus casibus:immo ius nouissimum in his tribus casibus
generaliter disponit idem qđ ius antiquum:qđ ergo non mutatur
immo confirmatur quare dicimus esse correctum.arg.l.sancimus.
C.de testamen.et.l.precipimus.C.de appellatio.accedat glo. nota
bilis in.c.statutum.j.de preben.volens quod ius derogans iuri de
roganti priori iuri est ampliandum quantuncūq̄ꝫ sit exorbitans.
11 ¶†Nec obst.d.aut̄.res que.quia illa aut̄.se delarat et est correcti-
ua seu exorbitans a iure antiquo:ideo non amplianda: ideo non
sunt similes termini quod et patet quia dicta autentica res que.
loquitur solum in liberis institutis rogatis de restituendo:sed au-
tentica contra rogatus loquitur generaliter etiam si sunt instituti
extranei.in contrarium autem est glo.in corpore dicte autētice de
qua Paulus de cast.non facit mentioneꝫ que redderet rem dubiā
in pratica:et maxime esset dubia quando dotasset non egenas pro
pter auctoritatem Bal.supra relatam:ideo saltem quando nō do-
tasset egenam non auderem firmare in via decisiua in qua versa-
12 mur.†Imminet etiam alia dubitatio quid si non alienauit in vita
sed alienat in vltima voluntate an diminuatur fideicommissum:
et circa hoc non reperio maiores nostros nisi Bal.in dicta aut̄.cō-
tra rogatus.hanc dubitationem tangere qui concludit qđ etiam
in vltima voluntate heres potest dodrantē in alium cōferre addu-

cendo.l.sicut.§.venditionis.ff.quibus modis pignus vel hypote.
solua.vbi legatū ⁊ venditio equiparanť.mihi autē legendo.d.auť.
cōtra rogatus visa fuit opinio Bal.non iuricōsona:lȝ nō reperie/
rim ꝯtradictorē.verborū em̄ vis repugnat qꝛ dies legati cedit post
mortē:quinimmo quo ad verā iuris trāslationē post aditā heredi
tatē.l.si tibi homo.§.cū seruus.de leg.j.ideo tpe mortis ipsius ro/
gati ista bona in testō relicta adhuc supersunt:⁊ ad.§.venditionis
rn̄deri posset ꝙ dicta silr̄itudo militat vbi nō est rō diuersitatis:⁊ sic
stātibus silr̄ibus terminis qui nō vigēt in casu isto posset etiā attē/
tari ꝙ si cōtulisset venditionē post mortē silr̄ veniret in restitutio/
ne talis res ita vendita ⁊ non tradita ex quo tpe mortis nō est alie/
nata:⁊ sic supest:ista tn̄ nō sunt ad presens multum accurate inue/
stiganda nec precise firmanda quia dictum Bal.facit pro cōsultā/
te:ideo non opȝ instare in refellendo dicta doc.que consultans cu/
13 peret esse vera.†Instari etiā potest an si iste Michael non aliena
uerit in vita an possit eius heres aliquid retinere:⁊ glo.in.d.auť.
cōtra rogatus dicit ꝙ retinet totū dodrātē:sed cōiter nō teneť nō
insisto.itē Ang.in.d.l.cogi.§.generaliter.vult ꝙ non retineat ali/
quā quartā ille qui est rogatus restituere quicquid supererit vel ꝙ
supererit.⁊ idē voluit in.d.auť.contra rogatus.sed nō videtur ve/
ra snīa Bar.qꝛ vba iuris noui nō artant ad istā exorbitantiam:et
Bar.in.d.l.titius.generaliter vult ꝙ ⁊ olim ⁊ hodie trebellianum
senatuscōsultū habeat locū vbi quis est rogatus restituere quicqd
supererit:si hȝ generaliter locū trebellianū:ergo ⁊ trebellianica q̄
inde causať:⁊ hoc firmat Imo.in.d.§.generaliter.⁊ ita legendo te/
nui in.d.auť.cōtra rogatus.lȝ autē hoc casu forte nō sit locus tre/
belliano ꝓpter illa vba a legatis ⁊ relictis vt.s.factis per not.per
Bart.in.d.§.generaliter.versi.inde queritur.⁊ in.d.l.titius.cuius
tamē cōtrariū firmat Imo.in.d.versi.inde queritur.nihilominus
non ꝓpterea debemus dicere ꝙ cesset detractio quarte:qꝛ si cessat
trebellianica ex eo qꝛ fideicommissum sit singulare non vniuersale
prout vult Bar.habebit locum falcidia que detrahitur de relictis
singularibus prout trebellianica de vniuersalibus:⁊ hoc puto sa/
tis clarum:tamen superfluam reputo hanc insistentiam hoc casu:
quia ex quo tale fideicommissum est in piam causam cessat falcidia
auť.similiter.C.ad.l.fal.⁊ licet sit magna hesitatio inter doc.⁊ con
flictus opi.vtrum idem dicendum sit in trebellianica.s.an cesset in
legatis ⁊ fideicommissis vniuersalibus ad pias causas prout eas la
te recitaui in.d.auť.similiter tamen quia communis opi.est ꝑ pia
causa:⁊ quia in dubio pro pia causa est inherendum tanꝙ in partē
benigniorē iuxta.l.sunt ꝑsone.de relig.⁊ sum.fune.⁊.l.benignius.
ff.de legi.hec pars est in pratica secunda prout dicit Saly.in dicta
auť.similiter.⁊ Imo.in.d.l.marcellus.§.qd̄ autē.licet ipsi in pūcto
14 iuris sint in contraria sentētia.†Unus autē remanet mihi scrupu
lus super quo non reperio quicꝙ a maioribus nostris scriptum.s.
vtrum rogatus restituere qd̄ supererit se omnia que superfuerint
possit hodie alienare dodrātem dictorum bonorum pro libito vo
luntatis etiam gratia diminuendi fideicommissum:nam cōstat qd̄
de iure antiquo id facere non poterat vt.d.§.nonnunꝙ.⁊.d.l.sed ⁊
si lege.§.qd̄ autem.⁊ in.d.l.titius.tamen verba Iustiniani in dicta
auť.de resti.col.viij.videntur aperta in cōtrarium.refert em̄ Iusti/
nianus constitutionem diui Marci que circa alienationē require
bat arbitrium boni viri:de qua constitutione sit mentio in.d.l.ti/
tius.⁊ decisionem papiniani qui disposuerat non posse alienari fi/
deicommissum interuertendi causa:postea Iustinianus capit aliā
viam disponendo ꝙ penitus non possit alienare vltra dodrātem:
et sic etiam si bonafide ⁊ ex quadam necessitate alienaret:⁊ subdit
formaliter.non enim concedimus ei qui grauatus est etiam ex stu/
dio ꝙ Papinianus dicebat interuertendi fideicommissi causa vt
etiam quarta minuatur institutionis eius:sed hoc omnino relin/
quere alijs autem omnibus in eius positis potestate et licentiam
habere in his sicut voluerit vti quēadmodum perfectis dominis
competit.cum enim supra loquatur etiam specifice de donationi/
bus ex studio factis gratiā interuertēdi quartam et postea omnia
alia simpl'r ponat in potestate heredis innuitur ꝑmissam esse alie/
nationē etiam si fiat gratia ⁊ studio diminuēdi fideicōmissum:qd̄
et suadēt verba sequētia:quia loquitur ꝑ verbū voluerit qd̄ non est
regulatum ab arbitrio boni viri.l.fideicōmissa.§.quāꝙ.de leg.iij.
et ideo videtur recessum a iure antiquo de quo ibi premittitur qd̄
reducebat ad arbitrium boni qd̄ etiam suadent verba sequentia
quēadmodum perfectis dominis cōpetit:sed perfecti domini pn̄t
pro mero libito voluntatis alienare.l.in re mandata.C.mandati.
merito ⁊ huic rogato liceat ⁊ donare dictas res et aliter pro mera
voluntate alienare.volui autem hoc tangere non qd̄ audeam fir/
mare sed vt dem materiam cogitandi.in via autem disputatiua be
ne firmare et substentare auderem.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxliij.

☞ Sententia lata sine scriptis an valeat stante statuto ꝙ in cau
sis minorum ⁊ cōsanguineorū ꝓcedatur summarie ⁊ de plano ordi
ne ⁊ solēnitate ac substātialitate iudicij omissis.
1 Sententia ꝙ in scriptis feratur quo iure sit inductum ⁊ an possit
sine scriptis ferri in casibus in quibus proceditur sine iuris ordine
vel iudiciali solēnitate.nu.seq.
2 Clausula sine strepitu et figura iudicij summarie ⁊ de plano an tol/
lat alias iuris positiui solēnitates preter illas de quibꝰ in cle.sepe.
de vbo.sig.et nu.5.et per totum consi.
Statuo verbum ⁊ volumus sunt iuris noui.
Cle.sepe.de verb.sig.est iuris noui promulgatoria.
3 Clausula sine figura iudicij quid significet.nu.seq.et.5.
4 Snīa an debeat ferri in scriptis qn̄ ꝓcediť manu regia.nu.seq.et.3.
Uniuersalis dictio est maioris potentie ꝙ indefinita.
5 Uolūtas testatoris interꝑtať ex ꝯsuetudine testatoris disponētis.
6 Ratio vbi est eadē ibi idē ius esse dȝ etiā in rebꝰ exorbitātibus.

¶ Consilium.ccxliij.

In nomine domini nostri

1 Iesu christi.¶ In hac cōsultatione solū tāgā primū ar/
ticulū.s.an snīa debuerit ferri in scriptis tā prima lata su
per restitutione in integrū ꝙ scđa lata sup nullitate:qꝛ ꝑ nimia in
stātia tpis libet cōsultāti ⁊ eā ob rem cogor breuissime rem absolue
re.⁊ ꝑfecto vr̄ ꝙ snīe predicte nō debeāt iudicari nulle lȝ non fue/
rint late in scriptis.Nulli em̄ dubiū qd̄ hoc est inductū mero iure ci
uili.s.ꝙ snīa diffinitiua feratur in scriptis nō erat de iure gētiū.c.
afferte.de presum.⁊.c.j.⁊.ij.de sententijs ex pericu.reci.no.Bar.in
extrauag.ad reprimēdā.in vbo figura.iuxta si.vbi vult ꝙ vbi snīa
hȝ ferri sine solēnitate prout olim:qꝛ procedebatur et snīa ferebať
manu regia non requiritur ꝙ snīa ferreť in scriptis fretus illo
exēplo Salomonis de quo.d.c.afferte.⁊ glo.ibi.nec talis qualitas
ferebatur.s.sine scriptis vel in scriptis respicit naturalē iustitiā vel
naturalē equitatē:ideo est inducta mero iure positiuo prout ⁊ de/
prehenditur ex verbis Bar.in extrauag.in dicto vbo figura in plu
2 ribus locis ⁊ in verbo videbitur.eadem extrauagā.†Idcirco non
immerito determinat Bal.in.d.l.prolatā.ꝙ in casibus in quibus
proceditur sine iuris ordine vel solēnitate iudiciali pōt ferri sentē
tia sine scriptis ⁊ cēsentur sublata tūc solēnia inducta de iure posi/
tiuo:nō autē inducta de iure gentiū ⁊ que concernunt naturalem
equitatē prout late declarat Bar.in.d.extraua.in.d.versi.figura.⁊
in.d.verbo videbitur.⁊ in.l.filiussa.ff.de dona.⁊ ibi ꝑ modernos et
per Bar.⁊ Ange.in simili in.l.j.ff.de mili.test.⁊ ꝑ doc.in.l.hac con
sultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.⁊ lȝ videať aliud specialiter
statutū in cle.sepe.ver.sniaȝ vero.de vb.sig.tn̄ illud vr̄ ꝓcedere qn̄
solū sunt apposita illa verba summarie simpl'r ⁊ de plano ⁊ sine stre
pitu ⁊ figura iudicij:secus si vltra illa vba sunt apposita alia verba
denotātia remissionē ordinis ⁊ solēnitates iudiciorū prout cōtin/
git in casu nostro in quo statutū municipale disponit ꝙ in causis
minorū ⁊ in causis consanguineorū procedať summarie ⁊ de plano
sine strepitu ⁊ figura iudicij ordine solēnitate ⁊ substantialitate iu/
ris omissis:nam illa vba ordine solēnitate ⁊ substantialitate iuris
omissis nō videť ꝙ debeāt stare sine virtute aliquid operādi.ar.l.si
qn̄.de leg.j.⁊.c.si papa.de priui.lib.vj.⁊ facit.§.quibus.in.j.consti
tu.C.et qd̄ ꝑ Bal.in rubrica.C.de fide instru.dicentē ꝙ nullū ver/
bū in instr̄o cēseri dȝ esse appositū sine virtute aliquid operādi:cū
itaqȝ ꝑ illa verba summarie ⁊ de plano ⁊ sine strepitu ⁊ figura iudi
cij sint sublate alie solēnitates iuris positiui preter illas de quibus
in.d.cle.sepe.illa verba supaddita ordine solēnitate ⁊ substantiali
tate iuris omissis non possunt aliquid addere nisi tollere solēnita/
tes iuris positiui requisitas per.d.cle.sepe.ideo illas censeanť tol/
lere vt sic non stent sine virtute aliquid operandi.⁊ insup licet pa/
pa clemens eam interpretationē dederit dictis verbis simpl'r et de
plano sine strepitu et figura iudicij non reperitur eam interpreta/
tionem dedisse verbis specifice remittentes solēnitates ⁊ ordinem
iudiciorum.Ideo cum illa cle.non sit antiqui iuris declaratoria:
sed noui iuris promulgatoria prout videtur denotare verbū cōsti/
tutione in princ.positum quod deriuatur a verbo constituo quod
componitur ex con ⁊ statuo:⁊ verbum statuo significat ius nouum
vt est glo.in cle.ne romani.in si.de elec.⁊ in cle.si.de rescrip.⁊ glo.j.
in.c.statuimus.de offi.deleg.lib.vj.⁊ in.c.vt litigātes.de offi.ordi.
eo.lib.⁊ gl.pe.in.c.vnico.de cle.non resi.⁊ pari ratione idem dicen
dum videtur in verbo sancimus.qd̄ subditur in.d.cle.immediate.
post verbū constitutione.⁊ postea in ver.que omnia dū idē dispo/
nitur vbi al's ꝙ ex delegatione pontificis cause habent decidi sine
strepitu ⁊ figura iudicij vtitur verbo volumus:quod verbum vo/
lumus est etiam promulgatoriū noui iuris prout notat glo.in ver
bo volumus.in cle.j.de offi.vica.⁊ glo.si.in clemen.j.de rerum per/
mu.⁊ tex.⁊ glo.in.c.statutum.ij.de preben.lib.vj.tex.⁊ glo.si.in.c.
pe.de offi.leg.eo.lib.c.presenti.§.loca.de preben.eo.lib.ideo vide/
tur dicta cle.restringenda tanꝙ a iure antiquo ⁊ communi exorbi
tans.ar.ius singulare.⁊.l.qd̄ vero contra.ff.de legi.⁊ in regula que
3 exorbitant.in.vj.¶†Tamē his nō obstā.arbitror in cōtrariū esse
iustitiā.nā premittendū duxi ꝙ illa verba sine figura iudicij idem
significant ꝙ illa verba sine solēnitate seu ordine iudicij vt declarat
Barto.in.d.extrauagā.ad reprimenda.in dicto verbo figura.cir/
ca principium.quod ⁊ voluerunt Ioā.de ligna.et Pau.de leaza.
et Stepha.

et Stepha.in.d.cle.sepe.ſm Zab.ibi.qui idem vult. ſi itaqꝫ virtus
dictorũ verboꝝ ſine figura iudicij importat ꝙ cenſeãtur ſublate ſo
lẽnitates iuris poſitiui:⁊ tñ ſtatuitur in.d.cle.ſepe.qd non obſtãte
ꝙ ſint ſublate per dicta verba ſolẽnitates iuris poſitiui:nihilomi
nus ſpecialiter reſeruantur illa que diſponũtur in.d.cle. ſepe. iter
cetera iſta ꝙ ſentẽtia feratur in ſcriptis infertur ꝙ vbi ꝑ aliquam
diſpoſitionem iuris vel reſcripti ſuperioris diſponatur in cã proce
di ⁊ decidi abſqꝫ iuris ſolẽnitate:nihilominus nõ cenſeant̃ ſublate
ille de quibus in.d.cle.ſepe.tum qꝛ eſt eadem ratio:⁊ vbi eadẽ ratio
ibi idem ius per iura vulgaria:tum quia iura non verbis ſed rebꝰ
ponuntur.l ij.in fi.C.cõia.de lega.⁊.l.pe.ff.ne quis eũ.preterea tex.
dicte cle.in ver.que oĩa non dicit qñ illa vba aĩs apponãtur: ſꝫ qñ
aĩs hꝫ procedi ⁊ decidi ſine figura iudicij:ſed qñ diſponitur ꝙ ſine
ſolẽnitate ⁊ ſubtilitate iudiciarij ordinis procedit̃ tunc hꝫ proce
di ſine figura iudicij cum idem ſit dicere ſine figura ⁊ ſine ſolẽnitate
vt probaui merito ⁊c.⁊ hoc ſatis aperte voluit Bar.in.d. extraua
ganti ad reprimendã.in verbo figura.circa fi.volens ꝙ qñ hꝫ proce
di manu regia vt in terminis.d.c.afferte.nõ eſt ſentẽtia ferenda in
ſcriptis in foro ciuili.lꝫ ſecus diſponatur in.d.cle.ſepe.quaꝫ putat
non habere locũ in foro ciuili ꝑ.d.c.afferte.ex quo patet qd nõ cu
4 rat de illis vbis.†Sed qd vbi hꝫ ꝓcedi manu regia ⁊ ſic citra oẽm
ſolẽnitatem iudicialẽ:dꝫ tñ ſnĩa ferri in ſcriptis de iure canonico:li
cet ſecus velit in foro ciuili:⁊ hoc aperte vult preceptor meus in ca
nonibꝰ dñs Benedi.de benedictis in.d.cle.ſepe.circa fi.quatenus
a nonnullis dictis Bart.in.l.filiusfami.de dona.recedit per tex.d.
cle.ſepe.tñ Bar.nõ loquitur qñ ſunt appoſita illa vba ſummarie
ſimpliciter et de plano ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij:ſꝫ qd iudex ſer
uare nullam ſolẽnitateꝫ teneatur.⁊ idem vult Jmo.in.d.l.filiusfa.
dicens qd idẽ ſignificant illa vba ſine figura iudicij qd illa vba nul
la ſolẽnitate ſeruata prout ⁊ vult Bar.in.d.extraua.in verbo figu
ra ⁊ in vbo videbitur ſm eũ:ſed ſaluari poſſet dictum Bar.ꝙ ipſe
loquatur in foro ciuili in quo non per oĩa ſeruatur dicta cle.ſepe.
prout ipſe vult in.d.verbo figura.circa fi. vt.ſ.retuli: vel qd dicta
cle.ſepe.loquatur qñ ſunt vba indefinita prout ſunt illa vba ſine
ſolẽnitate vel ſine figura.ipſe vo Bar.loquitur in.d.l.filius.qñ per
vniuerſalem nulla.Nam vniuerſalis eſt maioris potentie ꝗ̃ indefi
nita.l.iulianus.de leg.iij.⁊.c.ſolite.in fi.de maio.⁊ obe.cañ.ſi roma
norũ.xix.diſt.in terminis autẽ noſtris ſunt vba indefinita nõ ſunt
vniuerſalia verba:merito non mirũ ſi aliud reſpõderet̃ in terminis
illis Bar.⁊ in terminis.d.clemen.ſepe.licet etiã in terminis ꝓprijs
Bar.aliud velint Jmo.⁊ prefatus preceptor meus.ſ.ꝙ etiam tunc
ſeruetur.d.cle.ſepe.confert ad ſupradictã concluſionẽ:quia oratio
indefinita non ſemper equipollet vniuerſali:ſed tũc demum qñ eſt
eadẽ ratio ⁊ conditio comprehenſorũ vt per glo.et doc.in.c.vt cir
ca.de elec.lib.vj.per Bart.⁊ doc.in.l.ſi pluribus.de leg.ij.ſed in ca
ſu noſtri thematis non eſt eadem ratio ⁊ conditio omniũ cõprehẽ
ſorũ ſub vniuerſali probatur ex diſpoſitione.d. cle.ſepe. quia alte
rius conditionis ⁊ alterius rõnis ſunt ſolẽnitates requiſite in di
cta cle.ſepe.dato ꝙ alique ſint a iure poſitiuo inducte ꝗ̃ ſint alie ſo
lẽnitates poſitiue vt ibi euidenter probatur:quia ſub illa indefini
ta ſine figura non cõprehẽduntur ille ſolẽnitates vt ibi:lꝫ figuram
iudicij reſpiciant:⁊ ſub vbo ſine figura comprehenduntur pariter
prout ſub vbis ſine ſolẽnitate:ergo pariter nõ comprehẽdant̃ ſub
verbis ordine ſolẽnitate ⁊ ſubſtantialitate iuris omiſſis:quia ſunt
5 verba indefinita. ¶†Nec ob.ꝙ dicta vba nihil ſm hoc operant̃:
quia rñdetur ꝙ ex quo verba idem importãtia cumulãtur cenſeri
debent appoſita ex abũdanti:⁊ ideo non curatur ſi non operantur
ar.l.teſtamẽta.C.de teſta.⁊.l.que dubitationis.de reg.iur.⁊.l.ſi pu
pilli.ff.de nego.geſt.cum ſi.qd ⁊ demonſtratur aperte:quia omnia
verba ſummarie ſimpliciter ⁊ de plano ſine ſtrepitu non plus ope
rãtur ꝗ̃ ſi nõ fuiſſent appoſita:nã tãtuꝫ operãtur dicta vba ſimul
cum verbis ⁊ figura iudicij quãtũ ſi ſola vba ſine figura iudicij fuiſ
ſent appoſita prout dicit glo.incipiens.ſed immo in.d.cle.ſepe.li
cet ſub dubio forte:⁊ idem videtur velle glo.ibi in verbo exigat.qd
⁊ firmant ibi Jo.de ligna.Pau.de leaza.Stepha.⁊ Zab.⁊ idẽ vult
Bar.in.d.extrauag.in verbo figura.ponũtur enim oĩa dicta verba
gratia maioris expreſſionis ſm zab.itaqꝫ prout tot alia verba po
nũtur gratia maioris expreſſionis:ita ⁊ vba ſequẽtia ordine ſolẽ
nitate ⁊ ſubſtãtialitate iuris omiſſis:qd ⁊ demõſtratur quia ⁊ vbũ
ſolẽnitate iuris tm̃ operatur quãtum alia duo vba:nam ⁊ ordo po
teſt eſſe de ſolẽnitate: ⁊ ſolẽnitas ſubſtantialis ⁊ nõ ſubſtãtialis po
teſt eſſe ſumitur ex dictis Bar.in.d.l.prolatam. vbi facit mẽtionẽ
de ſolẽnitate ſubſtãtiali ⁊ dictis Bal.ibidem.in verſi.quero ſi ſta
tutum.⁊ verſi.ſequenti.nam in verſi.quero ſi ſtatutum.dicit qd ſo
lẽnitas ponitur pro ſubſtãtialitate.⁊ in verſi.ſequẽti.dicit ꝙ ſi ſta
tutum dicens ſententiam valere ſine ſubſtantialitate intelligere
tur proprie eſſet impoſſibile:intelligitur ergo.i.ſine ſolẽnitate ſub
ſtantiali:⁊ paſſim doc.loquũtur de ſolẽnitate ſubſtantiali.cũ itaqꝫ
appareat ꝙ ſtatuentes vſi fuerint multiplicitate verborũ ex abun
danti ad maiorem expreſſionem non curandũ ſi tãtum omnia quã
tum aliqua operãtur ⁊ poteſt dici ꝙ omne verbum operatur:quia
id qd operatur dictum ſtatutum operatur virtute omniũ dictorũ
verboꝝ nõ magis ex vno ꝗ̃ ex altero:licet ſi pauciora vba fuiſſent
5 prolata iſtud idem operaretur. ¶†Cõfert ad predicta qꝛ ex cõſue
tudine loquẽdi ipſius diſponẽtis interpretatur diſpoſitio.l. ſi ſer
uus plurium.§.fi.de leg.j.⁊.l.qui filiabus.eo.ti.⁊ ex precedentibus
vel ſequentibus:vt.d.§.fi.⁊.l.heredes palam.§.ſed ſi notã.de teſta.
cum ſiĩ.cum itaqꝫ appareat ꝙ ſtatuentes plura vba poſuerunt ex
abundanti ad maiorem expreſſionem de facili interpretatur qd et
alia verba idem importantia ex abundanti cenſeantur appoſita.
Preterea tex.in.d.cle.ſepe.§.que omnia generaliter diſponens ꝙ
quando aĩs poteſt procedi ſimpliciter de plano ſine ſtrepitu et fi
gura iudicij debent adhiberi omnes dicte ſolẽnitates inter cetera
ꝙ ſententia feratur in ſcriptis non loquitur ſpecifice quando ſunt
appoſita dicta verba formalia:ſed generaliter quando poteſt pro
cedi ſine figura iudicij.ſ.ſiue quia ſint appoſita dicta verba ſiue alia
idem importantia:ſed dicta verba ſine ſolẽnitate ⁊c.non aliud im
portant ꝗ̃ verba illa ſine figura vt ſupra probatũ eſt merito ⁊c. Et
per hec in effectu ſunt ſublata omnia adducta in cõtrarium: lꝫ em̃
illa verba ſine figura ⁊ illa omiſſa ſolẽnitate cenſeantur tollere oẽs
ſolẽnitates iuris poſitiui:tamen alique exceptuantur per.d.cle.ſe
pe.que ſunt ſolẽnitates iuris poſitiui:tamen ad ſimilitudinem ſo
lẽnitatum que reſpiciunt naturalem iuſtitiam alique que ſunt iu
ris poſitiui exiguntur puta ꝙ ſententia non feratur ex arrupto et
eleuato velo:ſed ſuper petitis:ideo diſponitur ꝙ petitio deſcribat̃
in actis:non enim legitur ꝙ ille mulieres coram Salomone porre
xerint petitionẽ que fuerit deſcripta in actis:⁊ ſimiliter ꝙ ſentẽtia
feratur in ſcriptis vt ſic appareat ꝙ accurate ⁊ non ex arrupto ſen
tentiat:ideo vbi poteſt procedi per inferiorem manu regia hoc eſt
ſine ſolẽnitate teneatur obſeruare dictas ſolẽnitates lꝫ ſint ſolẽni
tates iuris poſitiui non iuris gentium:ſaltem vbi ceſſat vniuerſa
lis oratio:ſed eſt indefinita per.d.cle.ſepe.que poteſt intelligi ſine
figura iudicij ſit ſublata per illa verba formalia:ſiue per alia equi
6 pollentia per.d.§.que omnia vt ſupra inductũ. ¶†Preterea etiã
in exorbitantibus vbi eſt eadem ratio ibi idem ius vt late declarat
Bart.in repe.l.ſi conſtante.in prin.ſo.ma.⁊ Jmo.in.l.ſi vero.§.de
viro.eo.ti.⁊ maxime ne iura cenſeãtur poſita tãtum verbis contra
d.l.ij.in fi.cõia de leg.cum cõcor.nec ob.dictum Bald.in.d.l.prola
tã:quia intelligi debet ꝙ procedat de iure ciuili non de iure cano
nico per.d.clemen.ſepe.prout in hoc inter ius ciuile et canonicum
facit differentiam Bar.in.d.extrauagã.ad reprimenda.in verbo fi
gura iuxta fi.in terris autem eccleſie ſeruari debet ius canonicum
non ciuile quatenus diſcrepant vt no.doc.in.c.j.de noui ope.nũ.⁊
per glo.in.c.ij.in vbo ciuili.de arbi.lib.vj.⁊ in.c.ij.de reg.iu.⁊ Bar
to.⁊ Bal.in.l.priuilegia.C.de ſacroſanc.eccle.⁊ prout dicitur in ci
uitate Uiterbienſi viget clarum ſtatutum ꝙ recurratur ad ius ca
nonicum prius ꝗ̃ ad ius ciuile.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxliiij.

☞ Legata an poſſint peti per legatarium vel eius heredem non obſtante preſcriptione longiſſimi temporis decurſa dictis legatario vel herede ſcienter.

1 Legata an conſeruantur ſi teſtamentum vitietur preteritione vel exheredatione.

2 Preſcriptio longiſſimi temporis an noceat ignoranti.nu.ſeq.

3 Reſtitutionis in integrum remedium quãto tẽpore duret ⁊ an tẽpus dicte reſtitutionis currat contra ignorantem.nu.ſeq.

4 Preſcriptio quadragenaria an noceat perſone priuilegiate cui alias poſſet competere priuilegium reſtitutionis in integrũ cõtra preſcriptionem.xxx.annorum.

5 Donatio cauſa mortis an equiparetur legatis alijſqꝫ relictis in vltima voluntate.

6 Dolus an preſupponatur ex circũſcriptione.

¶ Conſilium.ccxliiij.

N nomine dñi noſtri ieſu
chriſti. ¶ Uidetur in hac conſultatione primo aſpe
ctu dicendum qd dicta legata debeantur dictis agen
tibus:nam apparent dicta legata eis relicta in pro
thocollo ⁊ ſic in inſtrumento publico notarij ergo prima facie vi
dentur debita nec videtur obſtare qd teſtamentum poſtea rumpi
1 tur natiuitate poſthumi.†Nam vbi teſtamentum vitiatur preteri
tione vel exheredatione conſeruantur legata per aut. ex cauſa.C.
de libe.prete.ac etiã virtute clauſule codicillaris:quia clauſula co
dicillaris:qꝛ clauſula codicillaris habet vim repetitionis legatorũ
ab inteſtato vt no.Bar.⁊ doc.in.d.aut.ex cã.⁊ in.l.j.ff.de iure cod.
et in.l.ſi.C.eo.ti.⁊ in.l.eã quã.C.de fideicõ.relicta aut ab inteſtato
nõ requirũt teſtm̃.l.ſi qs cũ nullũ.l.cõficiunt̃.in prin.⁊.l.ab inteſta
to.ff.de iure codi.ideo lꝫ teſtm̃ vitietur natiuitate poſthumi:tñ nõ
vitiat̃ codicillus ⁊ ꝯñr nec clauſula codicillaris cõcepta ꝑ vba futu
ri tpis prout interpretatur eſſe verbũ valeret qd licet non ſit verbũ
futuri tẽporis:tamen denotat tempus futurum ⁊ ad futurũ trahi
tur.l.ſi debitor.§.veriſimile.ff.de contrahen.emptio.⁊.l.cũ certus.
ff.de vino tri.⁊ oleo leg.facit.l.qui rome.§.augerius.⁊ ibi Bart.de

verb.oblig.⁊ in proprijs terminis Bar.in.d.l.j.de iure cod.⁊ Bal.
in.l.fi.C.eo.ti.⁊ doc.in.d.auc.ex causa.ideo dicta legata videntur re-
petita a dictis posthumis hoc est natis post testm̄ ⁊ per ɔ̄ns viden
2 tur valere.† Nec etiā videt̄ obstare cursus lōgissimi tpis forte.lxx.
anno.cū aduersus quālibet actionē p̄scribat̄ spacio.xxx.vel.xl.an.
l.sicut.⁊.l.oēs.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.⁊ dicta prescriptio cur-
rit etiā aduersus ignorantē vt dictis iuribus. maxime in.d.l.sicut.
ad hoc etiam.l.fi.in fi.C.de long.tpis prescrip. vnde lꝫ filius natus
post testm̄ censeatur ignorare contenta in testō ex quo ab intesta-
to succedit cū presumatur ignorantia circa factū alienū.l.fi.ff.pro
suo.etiam si sit factum auctoris.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.et.c.
cū quis in ius.eo.ti.lib.vj.⁊ magis in ꝓprijs terminis facit.l.eius
qui prouinciā.ff.si cer.peta.⁊ qd̄ ibi per doc.⁊ per Bart.in.l.cū he-
res.de libe.leg.vbi vult ꝙ heres presumitur ignorare relicta in co-
dicillis.allegat.l.iij.⁊.l.non est ferendus.ff.de trāsac.ad hoc etiam
qd̄ per Bart.in.l.qui rome.§.duo fratres.de verb.obli.quia videt̄
posse r̄nderi ꝙ lꝫ prescriptio currat aduersus ignorantē ⁊ cōpleat̄
tamē talis ignorans si fuit iusta ignorantia restituitur in integrū
aduersus prescriptionē decursaꝫ:quia iusta ignorātia causat iustā
causam concedendi restitutionē in integrum ex generali clausula
si qua mihi de qua in.l.j.⁊ in.l.sed ⁊ si per pretorē.§.fi.ff.ex quibus
causis maiores.cōstat aūt ꝙ ista ignorantia facti alieni est ignorā-
tia iusta p.d.l.qui in alterius.et.d.c.qui in ius.⁊.d.l.fi.ꝓ suo. cū cō-
cordā.⁊ ideo aduersus transactionē decursam contra ignorantiaꝫ
3 tali iusta ignorantia cōpetit ignoranti restitutio in integrū.† Nec
videtur obstare ꝙ post decursam prescriptionem est elapsum qua-
driēniū qd̄ cōpetit ad implorādū restitutionē in integrū.l.fi.C.de
tpibus in integrū restitu.⁊.c.j.de in integrū restitu.lib.vj. qꝛ talis
cursus quadriēnij nō incipit currere donec durat ignorātia prout
voluerūt Zēzelinus ⁊ Jo.de ligna.in cle.j.de resti.in integ.⁊ ibi do
minus Cardinalis flo.xxv.q.⁊ Panor.in.c.j.de p̄scrip.pōderans
tex.in.c.j.de resti.in integ.lib.vj.dū dicit si quis negligenter omise
rit:qm̄ ignorans non dr̄ negligens.c.ij.⁊.c.qꝛ diuersitas.de cōcessi.
prebē.s̄m eum.qui etiā allegat p nota.in verbo distulerit.in.§.iteꝫ
mixta.insti.de actio.⁊ glo.in v̄bo distulerit.in.c.quā sit.de elec.lib.
vj.⁊ idē voluit Pau.de ca.in.l.fi.C.de dolo.qd̄ et tenuit Bal.in cō
silio mihi.lv.incip.Bartolinus legauit.dicens ꝙ restitutio que cō
cedit̄ ꝑpter ignorātiā nō incipit currere ignorāti.⁊ idē voluit in.l.
falsam.C.si ex falsis instrumētis.adeo ꝙ si quis staret per cētū an-
nos quibus iuste ignorare lesionē posset petere restitutionē in in-
tegrum qd̄ est menti tenendū s̄m eū in.d.l.falsaꝫ.¶ His tn̄ nō ob.
concludendū videt̄ de iure cōtrariū.s.qd̄ dicti legatarij nō possint
petere dicta legata post lapsum tam longissimi tpis:attēto ꝙ sine
dubio est decursa prescriptio lōgissimi tpis que vt dictū est currit
etiā aduersus ignorantē vt.s̄.deductū est.⁊ post lapsuꝫ.xxx.anno.
sunt etiam decursi alij.xl.an.⁊ propterea lꝫ quadriēniū datū ad im
plorandam restitutionē in integrū nō censeatur decursum si dura-
uit iusta ignorantia ipsorū legatariorū p iura ⁊ auctoritates supra
adductas:tn̄ aduersus ius petendi restitutionē in integrū est pre-
scriptū spacio.xxx.vel.xl.an.per generalitatem.d.l.sicut.⁊.d.l.oēs.
que videtur loqui in oibꝰ actionibꝰ etiā q̄ de iure antiquo erāt tē-
porales.nā si ille que perpetuo durabāt extinguūtur lapsu tāti tē
poris:multofortius dicendū videtur ꝙ tollātur ille que de iure an
tiquo tollebantur:⁊ lꝫ tex.d.l.sicut.§.hee autē actiones. dicat.d.l.
procedere in actionibus que de iure antiquo erāt perpetue ⁊ non
in illis que minori tpe terminātur:tn̄ videtur intelligēdus ꝙ si ter
minātur minori tpe nō expectetur tp̄s.xxx.anno.nec sit necessaria
illa prouisio.⁊ ad hoc tendit summariū Bar.ibi.preterea istud ius
vel alia actio que hꝫ tēpus vtile si illud ius vtile non currit ⁊ nō est
elapsum ante elapsum tps.xxx.an.verū est non terminari eo casu
minori tpe merito verificātur illa verba illius text.minori tpe non
terminātur:⁊ dato sine preiudicio ꝙ non militet prescriptio.xxx.
anno.tamen saltem competat prescriptio.xl.an.per.d.l.oēs.cuius
verba sunt adeo precisa ꝙ non patiūtur hanc verisimilē restrictio-
nē:sunt em̄ verba precisa ibi nullūq; ius priuatum vel publicū in
4 quacūq; causa in quacūq; persona.† Licet itaq; non currat illud
quadriēnium ignorāti:tn̄ currit prescriptio quadragenaria a qua
nō est immunis aliqua persona nec aliqua causa:⁊ sic p̄sona priui-
legiata cui cōpetit restitutio in integ.nō est immunis a dicta pre-
scriptione.xl.annoꝝ.⁊ qd̄ dicit Bal.in.d.l.falsam.est intelligendū
qd̄ si essent elapsi cētum anni excluderetur ignorans ea rōne:qꝛ cē-
seretur preclusa via petendi in integ.restitu.propter elapsum qua-
driēnij:nō autem tollatur quin repellatur per aliam viam.s.reme
dio prescriptionis trigenarie vel quadrigenarie decurse aduersus
officium iudicis competens ad petendam restitutionem in integ.
cōstat em̄ ꝙ prescriptio.xxx.an.currit non solum aduersus actio-
nes sed etiam aduersus officia iudicis vt probat tex.in.d.l.sicut.in
verbo persecutione. iuncta.l.pecunie verbum.§.persecutionis.de
verb.sig.⁊ qd̄ no.glo.in predicto v̄bo persecutione.ad idē glo.in.l.
querela.C.de falsis.⁊ notat Ang.in.d.l.sicut.super dicta glo.item
⁊ ɔtra alia iura prescribitur dicto tempore.xxx.an.vt patet ex no-
ta.per doc.in.l.licet.C.de iure delibe.vbi communiter omnes con-
cludunt qd̄ aduersus ius adeūdi prescribitur tali tēpore:⁊ tamen
constat ꝙ non est actio:⁊ ideo cōcludēdum est ꝙ aduersus officiuꝫ
iudicis nobile qd̄ intētari potest pro petēda restitutione in integ.
et sic aduersus ius petendi restitutionē in integ.currit p̄scrip.xxx.
anno.⁊ si non sufficeret prescrip.xxx.an.saltē sufficeret prescrip.xl.
an.per generalia v̄ba ⁊ precisa.d.l.omnes. de prescrip.xxx. vel.xl.
an.voluit hoc tetigisse:qꝛ lꝫ ex tenore puncti nō appareat elapsuꝫ
fuisse tātum tpis a die mortis dicti testatoris ⁊ immixtionis here-
ditatis facte per filiū ꝙ sint elapsi.xxx.vel.xl.an.tn̄ consultans pro
fitetur qd̄ forte ꝓbabitur talis tpis lapsus:non tamē facio in hoc
medio magnā vim ex quo talis cursus tpis non presupponitur ꝓ
claro:⁊ qꝛ nō expedit ex quo militat aliud mediū clarissimū:qꝛ pre-
supponitur ꝙ legatarijs innotuerint eoꝝ legata:⁊ p ɔ̄ns innotuit
vel innotescere debuit qd̄ aduersus eos erat seu poterat esse decur
sa prescriptio.Et si pretenderēt se habuisse iuris ignorātiā non est
iusta ignorātia ex qua causetur iusta cā concedendi restitutionē in
integ.arg.l.late culpe.cū ibi nota.de v̄bo.sig.⁊ qd̄ habet̄ in.l.leges
sacratissime.et.l.fi.C.de.ll.⁊.l.nūq̄ iuris.iuncta.l.celsus. de vsuca.
nec iuris ignorātia presumitur:vt.d.l.leges.⁊.d.l.fi.de legibus.⁊.l.
quēadmodū.C.de agrico.⁊ cē.lib.xj.⁊ regule qui cōtra iura merca
tur.in.vj.⁊ per Bar.⁊ Ang.in.l.sed ⁊ si lege.§.scire.ff.de peti.here.
Et presupponitur esse lapsum tm̄ tp̄is a die dicte notitie qd̄ est iā
elapsum quadriēnium ⁊ vltra:ita ꝙ ex hoc capite redditur res cla-
rissima ꝙ cessat remediū restitutionis in integrū qd̄ olim tollebat̄
lapsu vtilis anni hodie lapsu quadriēnij continui incipiētis curre
re a tpe quo olim incipiebat cursus vtilis anni vt.l.fi.C.de tēpo.in
integ.resti.iuncta.l.j.circa fi.ff.ex quibus causis maio. Cessante er-
go impedimento iuste ignorantie ex quo causatur ius petēdi resti
tutioneꝫ in integ.incipit currere istud quadriēnium prout cōtin-
git in restitutione que conceditur ratione iuste absentie.d.l.j.circa
finē.⁊ ab hostibus.§.qd̄ si simpliciter.eo.ti.⁊ in restitutione que cō
petit minori in qua incipit cursus cessante minori etate.d.l.fin.de
tēpo.in integ.resti.et hoc clarū.et hoc militat etiam presupposito
ꝙ legata conseruētur vigore auc.ex causa.C.de lib.prete.⁊ etiā in-
stitutio conseruetur in vi fideicōmissi ponderata maxime virtute
clausule codicillaris non obstante qd̄ preteritio fuerit ignoranter
facta de filio postea nato:ita qd̄ non est necesse attingere illā diffi
cultatē an in his terminis quo pater testando nō cognouit de filijs
nam est verisimile qd̄ si de filijs cogitasset non fecisset legata saltem
ita ampla:⁊ maxime vniuersalem institutionē que resoluitur in fi-
5 deicommissum vniuersale vigore clausule codicillaris:† vt in simi
li videmus ꝙ donatio reuocatur propter superuenientiā filioꝝ de
quibus non fuit cogitatum.l.si vnq̄.C.de reuo.dona.Si donatio
inter viuos pari rōne ⁊ donatio causa mortis.et maxime quia illa
lex si vnq̄.generaliter loquitur ita ꝙ potest generaliter intelligi:
et sic tam in donatione causa mortis q̄ in donatione inter viuos.
ar.l.j.§.⁊ generaliter.de lega.prestā.⁊.l.si pluribus.de leg.ij.⁊.c.qꝛ
circa.de priui.cū cōcor.donationes autē causa mortis equiparan-
tur legatis ⁊ alijs relictis in vltima voluntate in.l.illud. in prin.ff.
de dona.cā mor.⁊.l.j.§.j.ff.de tut.et rōnibus distrahendis cā mor-
tis.et.l.que sub conditione.§.in mortis.ff.de conditionibus insti-
tutionū.⁊ sic prout donationes cā mortis s̄m predicta vitiantur
propter superuenientiā liberorū:ita ⁊ vitiētur legata dictis dona
tionibus cōparata.Preterea ⁊ de cōtractibus ad vltimas volūta-
tes regulariter validum est.arg.l.seruum filij.§.qui cyrographum.
de leg.j.et.l.si ex legati causa.de v̄bo.oblig.⁊.l.fi.C.de leg.Et maxi
me quia si donatio inter viuos que nititur maiori firmitate reuo-
catur ꝑpter superueniētiā liberorū de quibus donator nō cogita-
uit fortior dꝫ reuocari legata que nituntur maiori firmitate prout
voluit Bar.in.d.auc.ex causa.⁊ in.l.filio p̄terito.col.iiij.de iniusto
testa.⁊ in.l.mater.ff.de inoffi.test.⁊ in.l.j.ff.de iure codi.adducens
etiā tex.in auc.vt cū de appellatione co.§.sin hec obseruata nō fue
rint vbi assignantur due rationes ⁊ quelibet adaptatur ad preteri-
tionem scienter factam ⁊ non ad factam ignoranter s̄m eum. dicit
enim tex.ne liberi falsis accusationibus condēnentur que rō respi-
cit exheredationem vel preteritionē factā cū insertione cause legi
time:sed non vere:⁊ subdit vel aliquā circūscriptionem in parētū
substātijs patiātur que ratio respicit exheredationē vel preteritio
6 nem factam sine insertione cause tn̄ scienter.† Quia verbū circun-
scriptio presupponit dolum.l.j.iuncta glo.ff.de in integ. resti. s̄m
eum qui etiaꝫ adducit id qd̄ habetur in simili in.l.sicut certi.⁊ in.l.
si cum vel in vtero.C.de testa.mili.⁊ eādem opi.sequuntur regula-
riter Ang.⁊ Pau.in.d.auc.ex causa.⁊ idem voluit Ang.in.d.l.fi-
lio preterito.⁊ in.l.j.C.de bonorum pos.cōtra tabu. ⁊ in.l.mili.co-
dicillis.§.in supremis. de mili.testa. vbi dicit vt ipse originaliter
opi.Odof.⁊ idem tenuit Ange.in.l.vxorem.ff.de manu testamen
to.Et idem videtur voluisse Bal.in.l.si titius.ff.de liber.⁊ posthu.
⁊ in.d.l.filio preterito.qd̄ ⁊ voluit Bart.in consilio qd̄ incipit qui-
dam nomine.a.condidit testamētum in ordine mihi.cliij.⁊ in alio
consilio incip.quidam cōdidit testamentū. in ordine mihi.clxxiij.
et idem legendo ⁊ consulendo tenuit Pet.de ancha.prout refert
Jmo.in.d.l.filio preterito.col.xiiij.quod et tenuit Benedictus de
plumbino

plumbino.in.l.generaliter.ff.de fideicommissarijs libertatibus qd z videtur procedere etiam si sit adiecta clausula codicillaris etiam si per verba futuri tpis prout voluit Bar.in.d.l.j.de iure codi.z in consil.mihi.xcj.incipiente quidem nomine Lappus faciunt iura preallegata z prout dicit Bar.in.d.l.j.notarij solent apponere di ctam clausulam ex consuetudine potiusꝗ ex voluntate testatoris. Istud autem medium habet aliquid dubitationis: licet videatur multum consentaneum voluntati testatoris non expedit aliter in presentiarum ipsum firmare dato quod conseruarentur dicta lega ta pretextu clausule codicillaris vel dicta auſ.ex causa tñ reddunt inefficacia ꝓpter decursam prescriptionem z sic per alium mediuꝫ magis clarum prout supra probatum fuit ita ꝙ non est necesse in stare in hoc alio medio non ita claro.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccxlv.

1 ☞Contractum pfecte non implens ex parte sua an possit agere vt sibi impleatur z qñ dicat quis ꝯtum impleuisse.p totum.
Verba preteriti quid significent.in pnci.ibi sunt.
Relaxare verbum z admittere quid importent: ibi z maxie.nu.5.
2 Instrumentum non probat dationem z traditionem nisi asserat fuisse in conspectu.
L.predia.ff.de contrahen.emp.quō intelligatur.
3 Verisimilia sunt in dubijs attendenda.
Dono tibi talem rem an inducat obligationem quando res non est in conspectu.
4 Do vt facias quid importet.
5 Alienare non potest pater bona filij aduentitia.
Patria potestas non presumitur.
6 Contractum ante ꝙ quis ex parte sua impleat an incipiat tēpus currere datum ad soluendū.nu.seq.
7 Terminus datus heredi ad soluendū non currit nisi a tempore he reditatis adite.

¶Consilium.ccxlv.

1 N nomine domini nostri Jesu christi. ¶†In presenti consultatione videt primo aspectu dicendū ꝙ dictus Rodulphus teneatur z obligatus sit satisfacere dicto mariano dictam ꝗtitatem contentam in dicto instrumento ex quo est elapsum tempꝰ anni cum dimidio post kalēdas Maij: tunc proxime secutas a longe maius tempus cū sint iam elapsi anni vltra.xx. Vñ cum dictus Rodulphus ꝓmiserit ꝗtitatem.ccccxxvj.ducatoꝝ z solidoꝝ decē infra annū cū dimidio post ꝓximas tunc kalēdas Maij: z sint iam elapsi.xx.anni z vltra videtur apta fronte dicēdū ꝙ ipse teneat soluere dictam certā ꝗtitatē in instrō ꝯtentā: nec videt posse iuuari ea rōne: qꝛ dictus Marianus: non obseruauerit ex sui parte contēta in ꝯctu: qꝛ immo videt ꝙ obseruauerit: nam ꝓmisit de rato ipso Mariano Joānes eius pater qui ꝯxit: z ipse Marianus ratificauit saltē tpe quo egit vt patet ex serie puncti z ex copia petitionis mihi oñse. Item relaxauit dimisit cessit z concessit trāstulit z mādauit oēs z singulas mercantias pānos z res quaslibet que sunt in dicta societate: pfecto per dicta verba dictus Joannes non videtur ꝓmisisse aliquid dicto Rodulpho. Sunt em̄ verba tpis preteriti perfecti: ita ꝙ non videntur obligare ad faciendū aliquid in futurum: sed videnſ significare actus perfectos z cōsummatos.arg.l.j.§.hec aūt verba.ff.quod quisꝗ iuſ.z.l.verbum erit.in fi.de ver.sig. z.l.centesimis.§.si ita.cū ibi no.de verbo.oblig. Jdeo ex dictis verbis videtur impleuisse id qd in hac parte erat implendum: nec promisit tradere in futurum qꝛ verba id non sonant z in contractibus verba interpretantur cōtra stipulantē seu cōtra eum pro quo proferuntur.l.quicquid astringende.§.j.de verb.obli.z.l.veteribus cū ibi notatis.ff.de pac.z.l.labeo.de suppel.lega. Et maxime qꝛ verbū relaxauit z verbum dimisit innuunt ꝙ res erant apud manus ipsiꝰ Rodulphi: cui relaxabanſ z dimittebanſ.hoc em̄ videnſ significare dicta verba. Et sic in hac parte non videſ necessariū aliud implemētū. Cū itaꝗ ab initio tpe ꝯctus videatur impleuisse dictꝰ Joā. id qd ꝓmiserat excepto eo qd de ratihabitione conuenerat. Et promissio rati fuerit etiā impleta nō solū p expssam ratihabitionē factā tpe petitionis. Sed vr ꝙ etiā lōge prius: nā probaſ per plures testes quod dictus Marianus recepit ꝓ parte quātitatis sibi debite a ples creditoꝛes: nō poterat aūt esse sibi debita dicta quātitas cōuēta nisi ipse ꝯctum ratificaret. Merito censeaſ ratificasse arg.l.ad rē mobilē.z.l.ad legatū.ff.de ꝓcura.z.l.illud.de acquir.heredi. z.l.si ps.§.fi.ff.de inoffi.testa.l.iij.§.falsus.z.l.rñdit.ff.rē ratā habe. Et ex illo tpe elapsus est annus cuꝫ dimidio immo.xx.anni vel circa prout ex testium depositionibus deprehēdiſ. ¶Cū pdictis minime refragātibus arbitror ꝯsiū de iure rñdendū scꝫ ꝙ dictꝰ Marianꝰ nequeat ammodo petere dictā ꝗtitatē. Cōstat em̄ ꝙ vbi contractus est reciprocus nisi quis impleat ex parte sua vel paratꝰ sit implere z p aduersariū steterit non pōt effectualiter agere etiā si sit ꝯctus noiatus.l.iulianus.§.offerri.de actio.empt.l.quero.§.inter locatorem.ff.loca.l.cū proponas.C.de pac.quelibet em̄ ꝓmissio et iuramentū hꝫ tacitā cōuētionē si sibi fides obserueſ.c.peruenit.de iureiur.z p gl.in.c.queadmodū.eo.ti. Donec.itaꝗ nō impleſ ꝯtractus ex parte Joānis vel Mariani eius hꝛdis z cuiꝰ etiā noie fuit ꝯctus ipse celebratus nō pōt effectualiter agere dictus Marianꝰ: nam si agit repellitur exceptione est enim ista exceptio tu non impleuisti ex parte tua adeo efficax z afficiēs actionē ꝙ z si ex forma esset sublatus omnis obiectus exceptionum: tñ ista posset obijci prout voluit Bal.post Cy.in.l.ex predijs.C.de euic.ad hoc etiā qd habeſ in.l.eū qui ita.§.qui ita.de verbo.obli.z per glo.in opponē

2 do z doc.super ea in.l.si vnꝰ.§.pactus ne peteret.ff.de pac.†Itaꝗ videndum est an dictus contractus fuerit impletus ꝓ parte Joannis z Mariani z qñ impletus fuit. Et circa hoc est premittendum pro euidentia ꝙ verba ꝯctuum preteriti tpis nō semp interpretātur qd significent actum consummatū: sed ꝙ ꝗtum erat inter partes voluissent ita esse quotidie em̄ in instrīs venditionum permutationum z similium ꝯctuum solet dici talis dedit tradidit zc. Licet tūc non fiat actualis traditio z successiue nec datio que nō fit absꝗ traditione.l.traditionis.C.de pac.illa itaꝗ verba habēt virtutē promissionis de tradendo z insup licentie capiendi possessionē propa auctoritate: nec p dicta verba apposita in instrō pbatur datio vel traditio nisi constet res ipsas fuisse in cōspectu.l.predia.ff.de ꝯhē. empt.prout z tenent ibi Dy.Jac.de are.Old.Barto.Ang.z moderni: z lꝫ Spec.in ti.de emp.z ven.§.j.versic. Sed quid si in instrō contineſ distinguat inter rem mobileꝫ z immobilē dicens ꝙ si res est mobilis presumiſ tunc data si est immobilis secus. Sed pfecto d.l.pdia loquitur non solū in predijs z sic in rebus immobilibꝰ. sed etiam in seruis z sit in rebus mobilibus z pariter probat non pbari per dicta verba tradidit zc.traditā possessionē seruoꝝ prout nō pbari traditā possessionē predioꝝ vñ non videſ simplr amplectanda distinctio predicta inter rem mobilē z immobilē: sed attenta natura rerum ad quas referunſ hmōi vba vtrum verisimile sit attento eo quod cōiter accidit ꝙ res ipse fuerint tm̄ actualr tradite seu fuerint tunc in conspectu ipse res tunc p dictum instrm censeatur probata traditio alias secus: ponamus ꝙ miles existens in castris vendat suppellectilia vrbana z instrm dicat talis miles vendidit z tradidit zc.oēm suam suppellectilem vel doctoꝛ ibidem existēs vēdat libros suos omnes nemo dixerit tunc pbari traditos: qꝛ nō est verisimile ꝙ fuerint ibi in cōspectu libri vel suppellectilia: illud aūt qd cōiter solet contingere presumitur esse: z qd non solet cōiter esse presumitur non esse: nā ar.a cōiter accidentibus optimū est in iure etiā in materia pbationis no.gl.z Bal.in.l.neꝗ natales.C.de proba.glo.z doc.in.l.non hoc.C.vnde legi.in proposito autem nostro mercantie z libri z alie res spectantes ad vnam societatē mercatoꝝ non solent esse in plateis: sed in fundicis z apothecis z multotiens in diuersis locis: ita ꝙ nullatenꝰ est verisimile ꝙ in loco vbi fuit celebratum dictum instrm fuerint presentes omnes res spectātes ad dictam societatem. Jdeo non probetur ipsa traditio per talia verba instrumenti. Et prout mihi dꝛ veritas est ꝙ mercantie erant in quodā fundico ipsoꝝ socioꝝ distāti a loco instri celebrati: ita quod erat possibile videri tunc libros z alias res dicte societatis existentes in dicto fundico. Et iō cū hmōi verba pariter soleant apponi qñ res z mobiles z immobiles nō sunt in conspectu z qñ sunt in cōspectu suadet rō quod dicta vba non probent traditionē p illā vulgatam regulā non probat hoc esse qd ab hoc contingit abesse.d.l. non hoc.c.in psentia.de proba.cum si.saltē qñ plerumꝗ contingit

3 abesse ꝓut accidit in terminis nostris. ¶†In dubijs em̄ considerat plurimum id qd est verisimile z qd plerūꝗ fieri consueuit regula inspicitur in obscuris in.vj.z.l.in obscuris inspici.ff.eo.ti. Sꝫ verisimile est ꝙ res ipse de quibus cantat dictuꝫ instrm nō fuerint tunc in conspectu z plerūꝗ cōsueuit in instrumentis apponi similia verba preteriti tpis lꝫ tunc ꝓprie non verificenſ. Et solent impropriari z interpretari ꝙ contineant licentiam de capiendo propria auctoritate. Jdeo etiā in casu nostro ita assumanſ z interpretētur. Quod z persuadetur quia ꝯstat ꝙ dicta vba improprie assumunſ.nā referuntur etiā ad debitores z creditores non em̄ ceduntur debitores: sꝫ actiones cōtra debitores ꝯpetētes ceduntur. Et multo minus ceduntur creditores: nec spectat ad debitorem cedere actiōes z iura que sunt apud creditores. Et tñ instrm dicit ꝙ cessit z mādauit debitores z creditores: itaꝗ constat quod vba dicti instrumenti non stant ꝓprie: ideo non est instandum in proprietate z cortice vborum. Sed in sensu qui est ꝙ dictus Joā.voluit se obligare ad faciendū ꝙ mercantie z res spectantes ad dicta cōem societatem z debitores peruenirent ad dictū Rodulphum: z ipse Rodulphus haberet onus satisfaciēdi creditoribus dicte societatis. Et quotidie occurrit ꝙ verba contractus non sonāt in futurū z tñ obligant ꝯhentem ad dandum vel faciendum aliqd in futurū. Jtē non important factum vnius z tñ illū virtualr obligant ad faciendū verbi gratia: titius dicit sempronio dono tibi talem rem illa res non est in conspectu profecto tenetur tradere.l.si quis argentum.C.de donā.z Bar.in.l.iurisgentium.in prin.ff.de pac.dicit ꝙ talis non est donatio: sed pactum de donando z pleriꝗ eū sequunſ. Et sic cōtrahens dicit dono z tñ Bar.interptaſ ꝙ se obliget ad donandum in

futurum.itẽ in.l.cum mota.C.de transac.conuenit ꝙ titius partẽ
bonoꝝ susciperet ⁊ tñ glo.⁊ doc.interpretanť ꝙ fuerit ꝯctus do vt
facias ⁊ aduersarius erat ibi obligatus ad dādũ ⁊ tñ vba nõ sonāt.
4 †Item si in ꝯctu dꝛ do vt facias si tu facis habes me obligatum ad
dandum.d.l.iurisgentium ⁊ habeť in.d.l.cum mota. ⁊ in.l.natura-
lis.de prescrip.verbis cum multis similibus. Et est notissimum cõ
stat igitur ex his ⁊ infinitis similibus: que adduci pñt ꝙ vba cõtra
ctuum interpretantur ꝙ obligent contrahentes ad dādum vel fa-
ciendum id quod natura negotij verisimiliter suadet fuisse de mẽ-
te contrahẽtium: sed in casu nostro natura negotij suadet quod di-
ctus Rodulphus: consequeretur a dicto Joāne: ⁊ a dicto Maria
no omnes res spectantes ad dictam eorum societatem: vꝫ ꝓ par-
te ad eos spectante. Quod esse non poterat nisi traderentur: ⁊ sic
virtualiter se obligauit ad dandum: lꝫ vba precise id non sonẽt: ꝓ-
ut nec sonant in.d.l.cum mota.sed non curandũ: qꝛ mens preualet
verbis.c.intelligentia.de vbo.ob.l.in conuentionalibus.ff.eo.tit.
cum infinitis similibus. Ergo lꝫ non promiserint dare ⁊ tradere: ta
5 men id promisisse censentur. ¶ †Nec aliud suadet verbum relaxa-
uit: nam relaxare non dicoꝛ tibi illud quod erat apud te: sed deno-
tat ꝙ tibi concedam nam relaxo vbi sententiam excõicationis qñ
illam remoueo ⁊ tollo.c.pisanis.de resti.spolia.⁊ in.c.cũ ab ecclesia
rum.in fi.de offi.ordi.⁊ insti.quibus modis ius patrie potesta.sol.
§.sed ex cõstitutione.in fi. Item ꝙ dimittere dicitur ille q restituit
dicto,c.pisanis.in fi.iuncta glo.in verbo peccatum.nec dꝛ dimitte-
re qui non accepit: sed qui a se abdicat vt per glo.in verbo dimitte
re.in canoñ.si peccauerit.ij.q.j.in proposito nõ dicitur relaxare vel
dimittere mercantias vel res ad societatẽ spectantes ille qui nõ ac-
cedit ad res ipsas ⁊ de eis non se intromittit nisi illas a se abdicat:
sed a se remouere non potest nisi in alios transferat.l.si quis vi.§.
differentia.de acquiren.posses.merito vt impleat conuenta habe-
bat necesse illas tradere ⁊ ita a se dominium earum rerum abdica-
re: cum igitur hec non fecerit: quinimmo prout audio etiam nunc
libros societatis apud se retinet: lꝫ hoc non dicatur in puncto nec
me fundẽ in hoc. Et etiam prout audio ⁊ dꝛ contineri in scripta in
actis producta ad quam testes se referunt dictus Marianꝰ exegit
nonnullos debitores dicte societatis que ꝺm formam transactiõis
spectabant ad dictum Rodulphum. Certe exigendo venit ecõtra
transactionem qꝛ non dimisit ei debitores: ita vt illos posset exige
re ⁊ per consequens non obseruauit conuẽta licet etiam in hoc nõ
faciam magnum fundamentum: qꝛ nõ vidi tenorem scripte ⁊ tem-
5 pus exactionis. †Item cõstat ꝙ tunc tpe.s.ꝯctus non interuenit
notificatio dicti Mariani ꝓut ꝓmissum fuit ꝑ dictum Jo.⁊ prout
necessaria erat vt sic portio dicti Mariani transferreretur in dictũ
Rodulphum: qꝛ pater non potest in preiudicium filij bona aduen
titia filij alienare.l.j.in fine.C.de bonis maternis. Et maxime quia
forte non constat illum marianum fore sub patria potestate tũc cõ
stitutum: nec patria potestas presumitur dicit Bart.in.l.filiũ diffi
nimus.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.⁊ in ꝯsi.suo incip.visa inqsi
tione facta contra Frãciscũ: ⁊ mihi in ordine.cxliij.⁊ idẽ voluerunt
Rapha.ful.⁊ Pon.in.l.sed si de sua.ff.de acqr.here. Licet ⁊ si con-
staret vel presumeretur fuisse sub patria potestate constitutus.idẽ
dicendum esse ꝑ alium medium premissum. Ratificatio autem nõ
apparet facta anteꝙ̃ fuerit porrecta petitio in presenti lite ⁊ satis
est non apparere: qꝛ ex quo dictꝰ Joānes ꝓmisit dicto Rodulpho
ꝙ Marianus ratificabit incumbit eidẽ onus probādi ꝙ impleuit
qđ promisit ⁊ per glo.⁊ doc.in.l.ij.C.de iure emphy.⁊ per doc.in.l.
hoc iure.de verb.obli. Et est clarissimum. Nec probatur quod rati-
ficauerit ꝑ attestationes mihi ostẽsas qꝛ lꝫ testes deponāt quod di
ctus Marianus consenserit poni ad suũ cõputũ certos creditores
pro quantitate contẽta in quadā scripta ⁊c. Nõ dꝛ ꝙ ipse posuerit
ad sui ꝯputum pro quantitate debita sibi vel dicto Joanni vigore
dicte transactionis: itaꝗ nullatenus probať ratificatio predicta.
Et maxime qꝛ nõ apparet ꝙ dictus Marianus habuerit notitiaꝫ
de dicta transactione: ⁊ si notitiaꝫ habuisset poterat dicta positio
ad sui computum respicere id qđ sibi debebatur vigore societatis
ꝓut id ꝙ debebať vigore trāsactiõis. Et maxĩe qꝛ licet dictus Joā
nes relaxauerit ⁊ dimiserit cesserit ⁊ concesserit ⁊c. Tñ ꝓmissio quā
fecit dictus Rodulphus: de dicta ꝗ̃titate.426.ducatorum dicto
Joanni non fuit facta ipsi Joanni noĩe ipsius Joannis ⁊ Maria-
ni recipienti: sed simplr̃ ipsi Joanni: si tñ etiā noĩe ipsius Maria-
ni recepisset nihilominus militaret alia rõ supra adducta quod nõ
censeretur ratificasse: nec etiā ex hoc censeť agnouisse hereditatem
patris ex quo non posuit ad sui computum dictos debitores tāꝗ̃
heres patris: nec pro quātitate debita patri apparet qđ receperit
dictos debitores: ideo nullo pacto deducitur ꝙ dictus actus infe-
rat in aditionem hereditatis cum potuerit fieri citra ius ⁊ nomen
6 heredis. †Cum itaꝗ ex his deducatur quod prius nõ fuerit facta
dicta ratificatio videtur posse dici quod ille annus cũ dimidio assi
gnatus in dicta transactione ad soluendum dictam quantitatem
426.ducatoꝝ ⁊c.non prius inchoauerit currere ꝙ̃ fuerit facta rati
ficatio ⁊ priusꝙ̃ fuerit impletus contractus ex parte Joannis: nõ
eñi prius tenebatur Rodulphus soluere ꝙ̃ Joannes soluerit ⁊ ad
impleuerit plene ex parte sua ipm̃ contractum per supra deducta:
ideo si fuissent elapsi.xx.anni ⁊ vltra non tenebatur soluere dictaꝫ
quantitatem vt deductum est. Ideo decet quod annus cum dimi-
dio ad soluendum non currat priusꝙ̃ impleuerit Joannes ex sui
parte per tex.ad hoc notabilẽ.in.l.tali.ff.de iure dot.vbi qs ꝓmi-
sit dare dotem infra annum proximum ⁊ tñ non currit ille annus
anteꝙ̃ sit contractum matrimonium. Et propter illũ tex.cõcludit
Bar.in.l.si cui legetur in fine principij.ff.de lega.j.quod qñ dilatio
concediť respectu certe cause nõ incipit currere tempus dilationis
anteꝙ̃ illa causa sit perfecte impleta ita concludit ipse ⁊ Bal.ibidẽ
⁊ Imo.in.§.j.e.l.⁊ inducunt Bar.⁊ Bal.ad emptorem qui ꝓmisit
dare precium intra certum tempus ꝙ illud tp̃s nõ currat donec vẽ
ditor rem venditam tradiderit ⁊ sic impleuerit ex parte sui ⁊ hoc ꝑ
dictam theoricam ⁊ per.l.dotali.ita ergo hic ille annus cum dimi-
dio non censeatur decursus anteꝙ̃ pro parte Joannis transactio
fuerit impleta ex parte Joannis ⁊ sic ante ratificationem Maria-
ni postꝙ̃ ratificationem non est adhuc elapsus terminus assigna-
tus scꝫ anni cum dimidio. Et tunc enim videtur quod debeat inci
pere dictus cursus temporis assignati ad soluendum dictam quāti
tatem.426.floreñ. Est enim assignatus dictus terminus ad soluẽ
dum respectu promissionis facte ex aduerso pro parte Joānis: iđ
anteꝙ̃ Joannes impleuerit ꝓmissionem non currit dictus annus
cum dimidio per.d.l.tali.⁊ dictam theoricam Bar.Bald.⁊ Imol.
7 cum qua legentes transeunt. ¶ †Nec obstat qđ est expressum quo
tempore habeat initiare annus cum dimidio scꝫ a kalendis mẽsis
Maij proxime futuri: qꝛ pariter est expressum in.d.l.tali per quaꝫ
mouentur Bar.Bald.⁊ doc.nam ibi dꝛ anno ꝓximo ⁊ sic est expres
sum in stipulatione ꝙ soluať anno tunc ꝓximo. Et tñ interpretať
ꝙ demũ secutis nuptijs: ⁊ sic non est minor expressio ibi ꝙ̃ hic. Et
alias in simili videmus ꝙ si testator assignat terminũ legatario ad
soluẽdum heredi in diebus.xxx.proximis morti testatoris nõ cur-
runt.xxx.dies anteꝙ̃ heres adeat: ⁊ ꝓpterea gl.in.l.fi.§.finaũt du-
bius sup vbo delatā.C.de iure deli.dicit ꝙ lꝫ tex.assignet terminũ
xxx.dierum post delatam hereditatẽ ⁊ apertas tabulas: tñ illi dies
xxx.incipiunt currere demum post aditā hr̃ditatem.⁊ idem tenẽt
ibi Bar.⁊ Bald.⁊ Ang.⁊ cõiter doc.lꝫ sint alie glo.ꝓ ⁊ contra ⁊ ali
qui doc.varient non curandum: qꝛ supradicta est cõis opi.⁊ tenen-
da in ꝓposito itaꝗ etiam non inconuenit si suppleať ⁊ a tpe imple
mẽti faciendi ꝑ aduersarium cum vt supra premisi ꝓmissio habeat
quandā tacitā conditionem si aduersarius impleuit. Et insup pñt
interpretari illa vba infra kalẽdas Maij ꝓximi futuri scꝫ ꝓxime
futuri post talem tacitam cõuentionem ⁊ sic ꝓximi implementi ꝑ
ut in.d.l.tali intelligiť de anno ꝓximo nuptijs secutis. Ex quibus
oĩbus saltez simul iunctis ꝯcludo ꝙ dictus Rodulphus nõ debet
nec pōt nunc cõpelli ad prestandum dictā ꝗ̃titatẽ ꝑ eum ꝓmissam
non obstantibus adductis in contrarium que satis patent sublata
per adducta pro hac parte: ideo vlterius non insisto: cum ⁊ concur
rat consultantis instantia.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxlvj.

1 ☞ Agi quomodo possit cõtra obligatum ad factum vel eius he-
redes.nu.seq.⁊ ꝑ totum.
2 Hypothecaria actio non intentatur aduersus tertios possessores
si principalis est soluendo ⁊ exigibilis.
Obligatus ad factum quibus agendi modis possit conueniri.
Contractus sunt facti.
3 Obligatio precedens an moueatur per penam stante clausula ra-
to manente pacto.nu.seq.
4 Iuramentum habet vim clausule rato manente pacto.

Consilium.ccxlvj.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †In hac consultatione ꝓcedam bre
uissime ꝑ conclusiões qꝛ tenuissimũ tp̃is spaciũ mihi
ꝯcessum est: ꝯcludo itaꝗ p̃mo ꝙ dictus Jacobꝰ tor-
ti hꝫ aduersus dictũ Jacobũ Nicolai seu eius heredes duplex reme
dium scꝫ actionem personalem ⁊ actionem hypothecariam cuꝫ in
instr̃o sit obligatio bonoꝝ. Et qꝛ dictus fundus venditus trāsiuit
in dñium dicti Nicolai fuit etiam ex dicta cā hypothecatus maxi-
me qꝛ dictus fundus fuit spāliter pro dicta causa obligatus: ita qđ
2 trāsiuit in dictũ Ludouicũ: cũ suo onere hypothece. †Tñ qꝛ hypo
theca non pōt aduersus tertios possessores intẽtari si principalis
est soluendo ⁊ exigibilis ⁊ opponatur exceptio quod discutiať priꝰ
principalis vt est expressuꝫ in auť.hoc si debitor possideat.C.de pi
gno.⁊ in corpore vñ sumiť: vꝫ in auť.de fideiusso.§.ad hoc autem.
ideo hec via agendi aduersus dictum Ludo.non esset tuta cum vt
percipio heredes dicti Jaco.Nicolai sint soluendo ⁊ exigibiles: et
etiam imminet aliud dubium quod non est oportunuꝫ ad presens
attingere: cautum ergo est dicto Jaco.torti amplecti viam contra
dictos heredes dñi Jac.nicolai ⁊ qꝛ.d.Jacobus nicolai fuit in mo-
ra implendi qđ ꝓmiserat ⁊ obligatio ꝯpetebat ad factum scꝫ ad re
uendendũ cum contractus sint facti.l.consilio.ff.de curato.furio.
et in

et in obligatione facti succedat obligatio ad interesse.l.stipulatio nes nõ diuidunť.§.celsus.de verbo.ob.cũ concor. Et ideo peti põt aduersus dictos heredes ꝙ reuendant dictum fundum ꝓut ꝓmissum fuit. Item põt agere aduersus eosdẽ heredes ꝙ q2 eoꝝ auctor fuit in mora vendendi ipsi teneant dicto Jacobo torti ad suũ interesse: nec est necesse declarare q̃titatẽ interesse in libello: lz veniat declarandũ in probatiõib⁹ ꝓut hec habentur in.l.certi ꝯdictio.in ꝑn.ff.si cer.pe.tertio modo põt dictus Jacobus petere ꝙ dicti heredes ꝯdẽnent ad reuendendũ dictũ fundũ ⁊ si non reuendiderint condemnent ad interesse ꝓut dictos tres modos agendi qñ agitur aduersus obligatum ad factum post morã debitoris ponit Bart. in.d.l.stipulationes.versic.celsus latius ipsos ꝓsequendo ⁊ doc.cõmuniter transeunt maxime Imo. Item posset agere ad factum vel interesse ꝓut talem modũ libellandi posuit Bald.in.l.traditio.in iiij.q.C.de act.emp.⁊ probat in.l.miles.§.decem.ff.de re iudi. cõsultius aũt arbitrarer agere directo ad interesse ex quo heredes nõ habent facultatem rei tradẽde ⁊ maxime cum interesse fuerit expresse ꝓmissum in supra dicto Ictu. Nec video circa hoc vllã dubitationem cum debeat dictum interesse tãq̃ iteresse cõe ꝙ succedit ex iuris dispositione in obligationibus facti vt predixi: ⁊ etiã debeť ex ꝓuisione hoĩs ⁊ sic itaq̃ vtraq̃ via peti põt iuxta ea que habentur
3 in.l.vnica.C.de sen.que pro eo ꝙ interest. † Et al's soleat non mediocriter dubitari an pena nouet obligationem ꝑncipalẽ primeuã siue successiue ad interesse ꝑ.l.obligationẽ fere.§.si.de acti.⁊ obli. ⁊ late ꝑ Bar.in.l.ita stipulatus.de vbo.obli.⁊ ꝑ doc.in.l.sed ⁊ si post tres.ff.si quis cau.⁊ in.l.si pacto quo penã.C.de pac. Tñ in casu nostro cessat dicta dubitatio: q2 in instrõ apposita clausula qua pena soluta vel non omnia ⁊ singula instrõ contenta sẽp firma ꝑdurẽt dicta pena que quidem clausula operatur ꝙ principalis obligatio non noueť ꝑ cõmissionem pene ⁊ insuꝑ ꝙ exigi possit pena ⁊ etiam obligatio ꝑncipalis seu interesse qđ vigore principalis obligationis debetur.l.q fidem ⁊ ibi ꝑ glo.⁊ doct.ff.de transac.⁊.l.cum ꝓpo-
4 nas.C.eo.ti.⁊ hř etiam in alijs iuribus ꝓ allegatis. † Quam vtutem habet etiam sola appositio iuramenti sponte prestiti ꝑ maiorem.xxv.annis vt est tex.notabilis in.l.si quis maior.C.de trãsact. ibi notant doc.qđ ⁊ voluit Saly.in repeti.l.semel mora.ff.sol.mat. ⁊ Imo.in repeti.l.si insulam.de vbo.obli. Nec in penis inspicitur an vel quantum intersit.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verbo.obli. Ideo ⁊ si nihil interest pena posita etiam magna debeť ⁊ ꝓpterea non curatur si pena excedit duplum interesse. Quinimmo ⁊ ipsum interesse si ꝑ eo conueniť de certa quantitate potest excedere duplum veri interesse vt determinat Bart.in.d.l.vnica.C.de sen.que ꝑ eo ꝙ interest versi.nunc venio ad tertiam particulam.colũ.xiiij. vel.xv.⁊ tangit etiam ibi Bal.adducunt.l.si.ff.de preto.stipulatio. fortius vbi est promissa certa pena que vt dictuz est cõmensuratur neq̃ correspectiuatur ad interesse. Et hoc quidem est de iure ciuili expeditum de iure autem cañ.est aliquale dubium per.c.suam extra de penis.sunt eñ circa hoc vtrum pene cõuentionales possint de iure cañ.exigi opi.pro ⁊ contra. Et maxime quia interuenit iuramentũ quod sine dubio seruari potest sine dispendio salutis eterne: ⁊ ideo seruandum est per ea que habenť in.c.cũ contingat.de iureiur.in antiquis.⁊ in.c.lz mulieres.eo.ti.li.vj.⁊ in.c.quis.de pac. eo.lib.⁊ per Bart.in.l.si quis ꝑ eo.ff.de fideiusso.⁊ ꝑ doc.in aut.sacramenta puberum.C.si aduersus vendi. Ex his itaq̃ concludo ꝙ potest peti interesse ⁊ etiam dicta pena conuenta ⁊ vtrũq̃ effectualiter exigi potest. Et prout arbitror potest agi via executiua ad dicta duo: q2 cõmuniter solent esse statuta municipalia quod instrumenta guarentigiata habeant executionẽ paratam: ⁊ ista via esset vtilior sed seruanda esset forma iuris municipalis super hoc disponẽtis de quo tñ nõ habeo aliã notitiã: iđ me vlteri⁹ nõ intromitto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxlvij.

1 ¶ Dotis pars dimidia ꝙ statuto debeat ad patrem stipulantẽ reuerti si filij superstites tpe mortis vxoris decederẽt sine filijs quõ intelligatur.⁊ an maritus heres dictoꝝ filiorum possit retinere totam dotem statuto non obstante.per totum.
2 Substitutio facta ꝑ alternatiuam quos videatur prius inuitare.
3 Dos an debeat ad patrem reuerti ex patris stipulatiõe: liberis stãtibus ex matrimonio.nu.seq.
4 Statutũ iuris correctorium est stricte interpretandũ.
5 Vero est dictio aduersatiua ⁊ que sit natura dictionis aduersatiue
6 Coniunctionis natura est repetere qualitatem precedentium in sequentibus.
7 Consuetudo ex quot ⁊ quibus actibus possit causari.
8 Exceptio taciti pacti an noceat.
9 Statuti vnum caput distinguitur per aliud.

¶ Consilium.ccxlvij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Consultus al's super hac consultatione visa fuit nõ mediocriter dubia ⁊ primo aspectu sine magna lugubratione inclinaui in partẽ hereduz vãnini scz ꝙ medietas dicte dotis veniat sibi restituenda: nã dict⁹ vanninus dedit dotem ⁊ stipulatus fuit eam sibi vel suis hedib⁹ seu suis successoribus reddi ꝺm formam statutoꝝ ⁊c. Cũ itaq̃ statutum sub rubrica de dotibus restituẽdis disponat ꝙ si filij ex matrimonio soluto morte mulieris aut ex eis filij vel filie ⁊ decederent sine filijs medietas dicte dotis in dantes vel sibi reddi stipulãtes vel eorum heredes vel ⁊c.reuertatur.cum itaq̃ dictus vãninus fuerit dans ⁊ reddi stipulans ⁊ filij ex Alexandra filia marine decesserint sine filijs videtur necessario inferendum ꝙ dicta dos pro dimidia deberet reuerti ad ipsum vãninum si tpe mortis superfuisset alias ad eius heredes. Nec videtur obstare ꝙ dicti filij Alexandre: nõ extabant tpe mortis dicte marine de cuius dotibus agitur: q2 respõderi potest ꝙ dictum statutum dicit simpl'r si extarent non dicit si extarent tpe mortis mulieris dotate: ideo cum gñaliter loquatur sit gñaliter intelligẽdũ.l.j.§.⁊ gñaliter.de leg.prestan.⁊ cañ.si roma noꝝ.xix.dist.cum si. Et maxime q2 videbať eadẽ rõ hoc casu ⁊ eo casu quo Alexandra tpe mortis marine decessisset: ita ꝙ tũc extarẽt solum filij ipsius Alexandre: ⁊ illi filij postea decesserint sine filijs q casus esset clarus ꝙ comprehenderetur sub dicto statuto merito ⁊ in eo comprehendať iste casus in quo est eadem ratio: q2 vbi eadez ratio idem ius.l.illud ad.l.aquil.l.a titio.de verb.ob.cum concor. Quod quidem.arg.militat etiam in exorbitantibus. prout late ꝑ sequitur Bart.hoc concludens in repeti.l.si constante.in princ.ff.
2 solu.matri.⁊ Imo.in.l.si vero.§.de viro.eo.tit. † Nec videť refragari ꝙ in statuto đr vel cui ius ⁊ casus dederit: q2 dicta clausula gñalis ꝑ alternatiuam apposita videtur verificari qñ non veniunt primo nominati qui censentur magis a statuto dilecti.l.quotiens.ff. de vsufru.ꝓut alias in.l.cum pater.§.a te peto de lega.ij.⁊.l.hẽdes mei.§.peto ad trebel.qñ ergo non extat dotans vel stipulans sibi reddi vel eoꝝ heredes: tunc veniat is cui ius ⁊ casus restituende dotis dederit. Quod ⁊ suadetur ex eo q2 eadem alternatiua vel supra immediate posita isto modo poniť scz ordine successiuo dum diciť vel eorum heredes: nam constat quod extante dotante vel stipulãte non reuerť ad heredes: prout ergo cõstat ꝙ supra proxime eadem coniunctio vel denotat ordinẽ successiuum: ita ⁊ denotet duz postea subdit vel cui ius ⁊ casus dederit. Sed in casu nostro supererat vãninus pater scz marine qui dotauit ⁊ stipulatus fuit reddi. Et hodie supersunt eius heredes merito eis restituatur. Et maxie q2 ius scz municipale ⁊ casus dat ꝙ eis restituatur dicta dimidia dicte dotis. Et maxime q2 aliud statutum videtur disponere ꝙ remaneat dos apud patrem vel dotantem vel eorum heredes: ideo videtur ꝙ ipsi patri dederit ius ⁊ casus dicte dotis restituende vel saltẽ
3 ius heredibus. ¶ † Tñ his minime refragãtibus ꝯtrium arbitror de iure respõdenduz ad cuius rei euidentiam premittendum duxi ꝙ de iure circũscripta censura municipali ista dos absq̃ dubio deuoluta fuisset ad Alexandram: ⁊ successiue ad eius filios ⁊ heredes ⁊ non ad patrem vel eius heredes neq̃ ad maritum ꝑ aliqua rata: nam lz de mero rigore iuris circunscripta omni consuetudine dos a patre profecta reuerti debeat ad patrem filia etiam cũ liberis decedente per.l.dos a patre profecta.C.solu.ma.ꝓut ie habet cõmunis opi. Tamen ex consuetudine bulgari aliud seruatur ꝓut not. glo.⁊ doc.in.d.l.dos a patre.⁊ in.l.post dotem.ff.eo.tit. Et ista consuetudo approbat opi.Mar.qui hoc de iure volebat prout dicit gl.in.d.l.dos a patre.opi.autem Mar.erat ꝙ de iure filij habebãt dotem.vt heredes matris: ideo de cõsuetudine hoc seruatur scz qđ filij habeant vt heredes matris: sunt eñ de iure cõmuni opiniones ⁊ questio erat dubia vt patet ex his que habentur in.d.l.post dotẽ. ⁊ in.d.l.dos a patre profecta. Consuetudo autem est optima iuris dubij interpres.l.si de interpretatione de.ll.c.cum dilectus.de consue. Ideo videtur ꝙ dicta consuetudo sit interpretatiua iuris non inductiua de nouo prout ⁊ firmat Bal.in.d.l.ij.C.de bonisq̃ liber. Et idem vult Ang.in.d.l.dos a patre.ꝙ ⁊ volunt Bald.⁊ Ang.in d.l.post dotem dicẽtes ꝙ si filij ꝺm consuetudinem succedunt sunt heredes matris secus si succedunt ex pacto: ⁊ Saly.in.d.l.dos a patre qui comprobat opi.Mar.de rigore iur.⁊ rñdet ad iura ⁊ rõnes contrarias.⁊ tandem dicit ꝙ vsus cõis approbat opi.Mar.efficacissimis rõnibus: siue autem interpretetur siue inducat cõsuetudo vniuersalis est ꝙ filij succedant in dote ⁊ non reuertatur ad patrez nec remaneat apud maritum. Ideo istud ius municipale corrigit ius cõmune ⁊ ipsam consuetudinez vniuersalem: nam ius cõmune nullo pacto attribuit medietatem marito: sed totã patri aut filijs.
4 ¶ † Ideo istud statutum tanq̃ iuris cõis correctoriũ est strictissime interpretandum.l.precipimus.C.de appel.⁊ ar.l.sancimus.C. de testa.interpretari enim debet vt q̃tominus fieri potest deroget iuri cõi.c.cum dilectus.de consue.⁊ dictis iuribus.⁊.c.que a iure cõmuni exorbitant.de reg.iur.in.vj.⁊.l.ius singulare.⁊.l.quod vero contra de.ll.cum concord.hoc presupposito dico ꝙ istud statutum sub rubrica de dotibus restituendis voluit prouidere in duob⁹ casibus scz qñ tpe mortis vxoris filij non supersunt ⁊ istum casum decisit in prin.statuti. Item qñ filij vel nepotes extarent dicto tpe et illi decederent sine liberis: non aũt ꝓuidit eo casu quo illi filij qui extabant tẽpore mortis vxoris decederent cum liberis ⁊ illi liberi

postea decederent sine liberis: voluit enim astringere superstites
tpe mortis in casu quo ipsi decederent sine filijs: non autem alios
si itaqꝫ tpe mortis vxoris decedentis in matrimonio extant filij et
ipsi decedant sine filijs tunc verificetur conditio statuti. Item si tē-
pore mortis vxoris extāt nepotes ex filio premortuo ⁊ ipsi decedāt
sine filijs similiter sit purificata conditio: sed si superest filia tempo-
re mortis ⁊ ipsa decedit cum filijs ⁊ filij decedunt sine filijs tunc non
purificetur conditio statuti: sed remaneat sub dispōne iuris q̄ ad-
mittit filios vt supra presuppositum est. Et ꝑ hāc viam minus re-
ceditur a iure cōi nec vba repugnant: qnimmo ꝯsonant. nā primū
rñsum dicti statuti sub rubrica de dotibus restituēdis loquitur qñ
matrimoniū solueret̄ morte mulieris filijs non extantibus: ⁊ intel-
ligit̄ qñ non extarent tpe mortis vxoris: qꝛ qualitas adiecta verbo
intelligitur ꝺm tp̄s verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxali. ⁊
subditur sequens rñsum per aduersatiuam vo si filij aut ex eis filij
extarent intelligi debent si extarent scilicet tēpore mortis vxoris.
5 † Nam ea est natura aduersatiue scꝫ aduersari in eisdem terminis
alias non staret ꝓprie vt notatur per glo. ⁊ Bar. in. l. si mariti. in fi.
ff. de adul. Nō em̄ stat proprie ipsa aduersatiua si casus sequens nō
loquitur in eisdem terminis in quibus loquit̄ casus ꝑcedens: ꝓut
dicit Saly. in. l. vinū. ff. si cer. pe. Est enim natura aduersatiue repe
tere qualitates ꝑcedentium prout inquit Bal. in. l. oēs populi de
iusti. ⁊ iure in lectu. pleniori. Et ꝺm hoc ex quo filij q extabant tpe
mortis vxoris decesserunt cum liberis non militant verba statuti:
vnde non debent extendi ad derogationem iuris cōis cum potiꝰ
sint verba hmōi statuti restringenda q̄ꝫ amplianda ꝑ iura vulgaria
ꝓut ⁊ superius deductum est: militarent aūt dicta verba aut ex eis
filij extarent remissa in antiquo statuto presupposito ꝙ sint verba
statuti. Qñ tpe mortis vxoris filij non extarent: sed extarent nepo
tes ex dictis filijs predefunctis. Si itaqꝫ dictū statutum non verifi-
catur in casu remanemꝰ in dispōne iuris cōis: qꝛ casus omissus ha-
betur ꝓ omisso. ar. l. cōmodissime. de li. ⁊ pos. cum ꝯcor. ⁊. l. sancimꝰ
cū concor. de testa. Et sic dos deuoluta fuisset ad zitam Alexādrā
que extabat tpe mortis dñe Marine: ⁊ post eius mortem ad eiꝰ he
redes qui verisimiliter fuerunt eius filij ⁊ post eoꝝ mortem ad he-
redes eorundem. Et hoc circūscripta cessione dicte Alexandre: sin
autem interuenerit cessio dñe Alexandre valida tunc spectaret ad
cessionarium ⁊ successores ipsius cessionarij qui vt arbitror nō diffe
runt a successoribus filioꝝ dicte dñe Alexandre: cum non percipiā
ꝙ sit differentia inter eos. Sed inter vānutiū seu eius heredes ex
vna parte ⁊ ser Nardinum: vel eius heredes ⁊ heredes dñe Alexan
dre ex altera parte. Et pro interpretatione supra data ad dictū sta
tutum cōfert qḋ attestatur testis primus pro parte vānutij produ-
ctus dum deponit de forma conuentionis solite apponi in instru-
mentis dotalibus dū dicit ꝙ solitū est pacisci ꝙ si matrimoniū sol-
ueretur morte mulieris filijs remanentibus vel filijs dictorum filio
rum: vñ illud participium remanentibus videt̄ etiam determina-
re verba sequentia vel filijs dictoꝝ filioꝝ: alias non haberet cōgruū
6 sensum. † Et natura coniunctionis est repetere qualitatem ꝑcedē-
tium in sequentibus. arg. l. seie. §. gayo. ff. de fundo instructo vt in-
quit Bald. in. d. l. omnes populi. col. xv. Et ꝺm hoc loquitur de fi-
lijs ⁊ nepotibus remanentibus tempore soluti matrimonij morte
7 mulieris. † Nec obstant quatenus deponunt de consuetudine resti
tuendi duntaxat medietatem dotis eo casu quo filij filiorum deces-
serint sine filijs: qꝛ rñdetur ꝙ dicti testes non probant tot actus ex
quibus verisimiliter eliciat̄ tacitus ꝯsensus ex quo causatur cōsue-
tudo. l. de quibus. ff. de. ll. Nam debent interuenire tot actus qui
veniant verisimiliter in notitiam maioris partis populi. ar. illius
tex. ⁊ ibi habetur ad hoc etiam qḋ habet̄ in. c. j. de ꝯsue. ⁊ in. l. j. ⁊. ij.
C. que sit longa ꝯsuetu. Item Joannesfrancischinꝰ primus testis
nihil effectualiter ꝓbat: nam deponit ꝙ fuit restituta dimidia cu-
iusdam dotis post mortem nepotum: sed non ꝓbat ꝙ superessent
filij tempore soluti mrīmonij ⁊ illi decesserint cū filijs ⁊ filij predicti
superstites decesserint sine liberis ꝓut ꝯtingit in casu nr̄o: potuit
em̄ esse ꝙ tpe mortis mulieris superfuerint illi nepotes qui postea
decesserint sine liberis qui casus comprehenderetur sub verbis sta
tuti ꝺm supradictam interpretationem similiter ⁊ alij testes nihil
ꝓbant: qꝛ solum deponit ꝙ ex matrimonio remāserunt dicti Joā-
nes filius ⁊ dña Baptista ex eo neptis: non autem dicit quod priꝰ
decesserit Joānes scḋo dña Baptista potuit enim esse ꝙ prius de-
cesserit dña Baptista ⁊ postea Joannes sine filijs quo casu verificē-
tur verba statuti: qꝛ filius qui tpe mortis supererat decesserit sine li
beris: nō aūt verificant̄ verba qñ filius tm̄ superest tpe mortis mu-
lieris ⁊ postea nascunt̄ sibi filij cū quibus decedit: ꝓut est casus no-
ster: nec dicti testes deponunt ex qua causa fuit restituta dicta me-
dietas fortasse em̄ fuerat ita specifice conuentum. Item subdit Frā
ciscus ꝙ audiuit a pluribus īfinitis vicibus dici ꝙ in simili casu ita
fuit consuetum ⁊c. Profecto a parte ⁊ post litem potuit infinitis:
vt ita dixerim vicibus audire: nec ꝓbat per q̄ꝫtum tempus fuerit
consuetum ⁊ est testimoniū de auditu: ita ꝙ circa ꝯsuetudinē nihil
penitus ꝓbat alij aūt minus: itaqꝫ attestationes iste nihil releuāt.
8 † Stipulatio aūt dotis nō aduersat̄ supradicte ꝯclusioni. Quinim
mo iuuat nam matrimoniū fuit solutū morte dñe Marine: su ꝑsti
te ex eo sola zita Alexandra: ⁊ pater qui dotauit stipulatus fuit di
midiam sibi reddi in casu quo dicta zita Alexandra decesserit sine
liberis: ergo a ꝯtrio si decesserit cū liberis cōuenisse vr̄ ꝙ dicta dimi
dia dotis minime restituat̄. Nec aliquid dictū fuit de casu quo filij
eius decesserint sine filijs: sed dicta conditio dicte dotalis stipula-
tionis defecit: qꝛ dicta zita Alexandra: decessit cū liberis ergo eue-
nit conditio casus ꝯtrij: ergo suadet rō ꝙ in casu contrario saltem
obstet exceptio taciti pacti. ar. l. eum qui ita. §. qui ita. de ver. obli.
vbi exceptio taciti pacti competit ex ꝯtrio sensu pacti ad idem. l. si
cum dotē. in princ. ff. solu. mat. ꝺm vnā lec. quā ibi approbant glo.
Bar. ⁊ Bald. ⁊ est cōis. prout dicit ibi Imo. eam tenens ꝺm quam
lec. ille tex. sumatur ꝙ qui sibi ꝓuidet in vnum casum alij casui scꝫ
ꝯtrio censetur renunciare: nam matrimoniū soluitur vel morte vel
diuortio ꝺm ea iura si pater stipulatur in vnū casum dotem sibi red
di in alterum casum dos est integra mulieris: ad idem est optimus
tex. in. l. inter socerū. §. cum inter. ff. de pac. dota. vbi si pater dat do
tem ⁊ stipulatur dotem sibi reddi si filia decesserit in matrimonio
filijs non extantibus: tunc a ꝯtrio sensu si decesserit filia in matrimo
nio filijs extantibus tunc maritus non restituit dotem patri sꝫ illā
retinet ꝓut est ibi expressum ⁊ in hoc concordant doct. Licet mul-
tum varient in intellectu illius legis scꝫ qualiter tūc retineat vtrū
tāq̄ꝫ pactus fuerit sibi in casu ꝯtrio vel vtrū retineat ꝓ filijs vt here
dibus mulieris: prout hanc opi. tenuit Bar. in. d. l. si cum dotē. in
prin. ⁊ in consi. suo mihi. clxxxiij. incipiēte pater dedit dotem vtrū
vero retineat pro filijs non vt heredibus matris. Et auctoritates
sunt pro qualibet opi. q̄ꝫtum est in ꝓposito non refert oēs enim. d.
lec. tendunt ⁊ presupponunt ꝙ non reddat̄ patri licet eidem alias
veniret de iure restituēda. Cuꝫ itaqꝫ pater fuerit stipulatus dotē si
bi reddi in casu quo filia decesserit sine liberis ⁊ ipsa decessit cum li-
beris videatur sibi preiudicasse in hoc casu dato ꝙ alias ex forma
statuti dos esset sibi restituenda pro dimidia quam ipse pater sti-
pulabatur. stipulatio itaqꝫ predicta nullatenus iuuat patrē quin-
immo eidē plurimū aduersat̄ ser Nardinus: itaqꝫ ex predictis pōt
retinere dictam dotem vt heres suoꝝ filioꝝ heredū matris vel ex iu
re cesso: lꝫ enim instari possit vtrū dicta cessio tenuerit ꝓpter cēsu-
ram iuris municipalis ad quā forte posset ꝓbabiliter rñderi ⁊ sal-
tem firmata fuit ꝓpter iuramētū. ar. c. cū contingat. de iureiur. ⁊. c.
q̄ꝫuis. de pac. in. vj. ⁊ aut. sacramēta puberū. C. si aduer. vend. ⁊ que
ꝑ doc. in dictis iuribus. ⁊ per Bart. in. l. si quis pro eo de fideiusso.
Posset insuꝑ instari suꝑ interpretatione illorū verboꝝ statuti ibi
medietas dotis in dantes vel sibi reddi stipulātes vel eoꝝ heredes
vel cui ius ⁊ casus restituende dotis dederit reuertatur. Item an il
la verba aut ex eis filij vel filie censeant̄ esse de textu statuti: suꝑ qui
bus instatur per allegantem que indigerent lata discussione: ⁊ pro
posueram rñdere ad adducta circa hec verba in ꝯtrium: sed in ꝑsen
tiarum mihi non datur otium illa differendi maxime ꝓ tpis mihi
concessi angustia. Ideo sine pluri concludo dictā dimidiā dotis nō
esse restituēdam dicto Vannutio seu eius hr̄dibus: sed retinēdam
ꝑ dictum ser Nardinū vt. s. ¶ Non obstant adducta in ꝯtrium: que
maiori ex parte patent sublata per adducta ꝓ hoc parte: nā negat
ꝙ sit indefinita qñ scꝫ filij vel filij filiorum decederēt sine liberis im-
mo statutum loquitur qñ decederent sine filijs: filij vel eoꝝ filij extā-
tes tpe soluti mrīmonij morte mulieris. nec est verum ꝙ sit eadē rō
ꝓut qñ tpe mortis vxoris suꝑessent nepotes ex filio predefuncto ⁊
illi decesserint sine filijs: ꝓut qñ supersunt filij ⁊ postea vltimo loco
decedūt nepotes sine liberis: qꝛ statutum voluit onerare descēden-
tes primo loco hr̄des mulieris in casu quo decederent sine liberis:
non aūt voluit in infinitū primos superstites ⁊ etiam alios postea
suꝑueniētes onerare: plerūqꝫ aūt contingit ꝙ testōr onerat primū
gradū descendentiū primo succedētium si decesserint sine liberis ⁊
non vlteriores hr̄des sequētiū graduum: itaqꝫ similiter ⁊ statuētes
potuerūt idē velle disponere cū ⁊ volūtas testōris ꝑ lege sit seruan
da in aut. de nup. §. disponat: ⁊ ꝯstat hmōi statutū non esse funda-
tum in rōne naturali: qꝛ si dos est deuoluta ad filios heredes vxo-
ris ꝙ deuoluatur postea ad heredes dantis forte extraneos nihil
attinentes mulieri vel danti si filij mulieris decederent sine liberis
forte suꝑstitibus sibi coniunctis videt̄ alienū ab omni iure ⁊ ab oī
rōne vñ fundatū est in sic volo sic iubeo: iō verbis tenaciter est inhe
rendum prout alias inquit Bald. in. c. j. in fi. de alie. fundi. x. colū.
9 ¶ † Nec obstat ꝙ vltimo loco in ꝯtrium dicebatur scꝫ ꝙ in calce al
terius statuti simplr̄ disponebat̄ ꝙ remaneat apud patrē vel dotā
tē vel eoꝝ hr̄des seruatis ⁊c. Qꝛ rñdet̄ ꝙ finis dicti statuti distiguē
dum per aliud statutum de quo supra discussuꝫ est. vnum enim sta
tutum ⁊ vnum caput statuti distinguit̄ ꝑ aliud statutum vel aliud
caput statuti. l. non est nouum. ⁊. l. nam ⁊ posteriores. de. ll. ⁊. c. cum
expediat. de elect. lib. vj. cum multis similibꝰ: al's sequeret̄ ꝙ si filia
decederet cuꝫ liberis ⁊ liberi cū liberis: ita ꝙ semꝑ suꝑessent liberi.
Tñ semꝑ rediret ad patrē dotātem qḋ est penitus cōtra predictaꝫ
primam dispōnem statuti: nec est verisimile ꝙ vnū caplm deroget
alteri ꝑ predicta ⁊ ea que habentur ꝑ Bart. in. l. j. §. parui. ff. qḋ vi
aut clam ⁊ canoñ. in. c. itē cum quis. de resti. spo. Laus deo.

Summarium

¶ Summarium super consilio.ccxlviij.

1 ¶ Pacem q frangere non liceat sub pena p se z suos stante statuto si vna pars iam p alteram offensa eādem partem postea offendat an dicaᵗ illa iam offensa offendēs incidisse in penā fracte pacis ꝓpter clausulam rato manēte pacto.ꝑ totum consil.
Successores an obligentur ex facto etiam penali suorum predecessorum vt qñ promittitur per se z suos quoscūqꝫ successores.nu.8.z vsqꝫ ad fi.consil.
2 Regula qui per aliuꝫ facit per seipsum facere videtur an procedat in offensa z delicto.nu.10
3 Verba stipulationum sunt interpretanda contra stipulantē z stricte presertim vbi sunt penalia.nu.seq.
4 Contrariorum an sit eadē natura vt idē videatur operari ꝓpositū in proposito quod oppositum in opposito.
5 Contractus ex consuetudine interpretantur vbi al's nō cōstat de mēte ipsoꝝ contrahentium que preualet verbis.
6 Ratificatio per alterum fienda ex promissione tertij dꝫ ꝙprimum potest sequi:alias is q habet ratificare z scit z tacet in his que pñt gñare preiudicium censetur improbare si stat per nō breue temporis spacium.
7 Stipulatio alteri facta etiam cum pena z parte dicte pene fisco applicanda an teneat.
9 Factum vnius ex duobus reis debendi an noceat alteri.
Quisqꝫ est dictio collectiua.
11 Clausula rato manente pacto an noceat iā offenso q postea offendit offendentem vt videatur incidisse in penam conuentionalem.

¶ Consilium.ccxlviij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Decisionem qdem factā per famosissimum.U.J.doc.dñm Bal.de bartholinis patrem z dñm meum hoñ.claram in iure arbitror z alienam a dubitatione scꝫ ꝙ si pax sit inter plures z ex vna parte prius rumpitur pax tunc si pars offensa per rupturam pacis z offendit partē que fregit pacem non teneatur talis vltimo offendens ad penam fracte pacis:tum qꝛ non seruanti non teneatur aliter eidem seruare cōuenta per iura vulgaria:tum qꝛ secunda offensa ascribēda venit potius ad vindictam vltime offense ꝙ ad vindictam prime.Et qꝛ ℨctus intelligunᵗ rebus sic se habentibus ꝑut hec late z egregie prosequitur dñs consulens z iuuat multis iuribus z auctoritatibꝰ maxime primum caput.Sed predictis omnibus pro claris z expeditis presuppositis remanere videᵗ res nihilominus nō mediocriter dubia.Ex pluribus z primo qꝛ dicti facientes pacem videntur ꝑmisisse quilibet pro se z suis z non pro alijs.nam Seraphinus cōiunctus dicti Contis primo interfecti z Speranze secūdo occisi et Mathie vltimo occidētis promisit pro se z ꝑ suis filijs z heredibꝰ non promisit pro Speranza z Mathia:qui fuerant principaliter offensi z erant pupilli.nam pro eis ꝑmiserunt illi sindicus z octo boni hoīes dicte ville.Jtem dictus magister Petrus alias bonus promisit pro se.z suo filio murico z certis attinentibus suis: z polꝰ ꝑ se z suis filijs zc.Et baptista ꝑ se z suis filijs zc.Et sic quilibet videtur se obligasse de per se ꝑ suis attinentibus. Et ideo illa verba postea apposita per se z cuiuscꝫ eoꝝ heredes z successores attinentes z consanguineos z amicos videnᵗ declaranda ex superioribus verbis.f.quilibet teneatur pro se z suis heredibus z pro suis attinētibus consanguineis z amicis qm̄ per precedentia declarantur sequentia.l.si seruus plurium.§.fi.de lega.j.l.heredes palam.§.sed si notā.de testa.cum concor.Et sic quilibet pro se z eius attinētibus siue essent oīm attinentes siue ipsius solius:z ita verificenᵗ illa verba quilibet z cuiuscꝫ:cum itaqꝫ vt presupponitur petrus qui interfecit Speranzam non esset attinēs in aliquo dicto murico: nec bono eius patri sed attinebat dumtaxat marcangelo z eius patri et patruo:vꝫ polo z baptiste:non videtur ꝙ pro parte murici z sui patris vel patrui fuerit rupta pax ex quo quilibet ꝑ se z suis videᵗ fecisse pacem:z mors dicti Murici:videᵗ potius illata pro vindicta primi homicidij commissi per dictum Muricum ꝙ ꝑ vindicta secundi homicidij commissi per Petrum qui nihil attinebat dicto Murico.Maxime cum mihi dicatur ꝙ scōm homicidium fuerat commissum per plures annos antea:z de eo fuerat facta pax cum consanguineis dicti Petri:vꝫ dicto Marcangelo z suis attinentibus z non cum Murico z eius consanguineis.Ex quo demōstratur ꝙ scōm homicidium non ascribebatur Murico vel eius ꝯsanguineis.Secūdo videtur posse dici ꝙ per scōm homicidiuꝫ nō fuerit rupta pax ea rōne:qꝛ persone que z quarum nominibus fuit facta pax fuerunt expresse z noīate inter quas personas nominatas non est dictus Petrus interfector:vnde non venit dictus Petrꝰ tanꝙ faciens pacem:nec videtur comprehēdi sub dictis verbis attinentes consanguineos z amicos duabus rationibus ꝑma quia dicta verba videnᵗ habere eum sensum ꝙ promittunt per se z suos heredes attinentes z per se z suos heredes consanguineos zc. Et sic illud verbum attinentes qualificant illa verba heredes z successores z econtra ex quo inter verbum attinentes z verba heredes z successores non est copula z per cōsequens videtur ꝙ veniat restrictiue non ampliatiue secus si fuisset adiecta copula.ad hoc tex.notabilis z sing.in.l.ea tñ adiectio.ff.de leg.iij.z ibi per Dy.z Barto. Quod maxime videtur dicendum qꝛ in pluribus alijs partibus dicti instrumenti semper dicitur per se z suos heredes z successores ex quo videtur deprehendi mens contrahentium ꝙ solum pro nominatis z pro heredibus z successoribus se obligabant ipsi contrahentes:cum itaqꝫ dictus Petrus non sit heres seu successor alicuius ex dictis nominatis in pace lꝫ sit attinens non videtur ꝙ verba
2 dicte pacis adaptantur ad eum.† Preterea ipsi contrahentes ꝑmittebant non offendere ꝑ se nec per eoꝝ heredes attinentes zc. vis dictorum verboꝝ videtur esse ꝙ dicti contrahentes non offendant per seipsos nec per alios suos attinentes vel amicos. Sed si meus attinens te offendit sine mea opera z forte me inscio vel inuito non dicor ego te offendere per illum:sed si ego mādaui seu induxi illum vt te offenderet dicor ego te offendere per illum.Nam qui per alium offendit censetur ipse offendere.l.j.§.deiecisse de vi et vi arma.z.c.qui per alium facit.de reg.iur.lib.vj.z.c.mulieres.de sen.
3 excōmu.† Cum autem non presupponatur ꝙ dictus Petrus interfecerit dictum Speranzam mandato instigatione volūtate vel scitu aliquorum vel alicuius ex dictis contrahentibus pacem non videntur illa verba per se z eorum z cuiuscꝫ eorum heredes z successores attinentes z consanguineos zc.trahenda ad hunc casum:et presertim cum simus in penalibus in quibus verba sunt stricte interpretanda regula in penis in.vj.z.l.si preses.z.l.interpretatione. de penis cum si.Et interpretanda sunt contra stipulantem.l.quicquid astringende.§.j.de verbo.obli.z facit.l.veteribus cum ibi no. de pac.z.l.labeo.de contrahen.emp.Jtem cōtra dictum Seraphinū z alios se obligantes pro parte illa facit clausula apposita in cōtractu dum dicitur qua pena soluta vel non soluta contractus pacis remaneat ratus z firmus:que verba sonant ꝙ lꝫ ex vna parte sit incursa pena z per consequens sit rupta pax.Tamen pax z eius cōtractus remaneat firmus z validus. Si remanet firmus contractꝰ pacis etiam rupta pace seu offensa per alteram parteꝫ ergo postea veniens contra frangit contractum pacis:z successiue incidit in penam rupte pacis:hec quidem reddunt apud me difficilem z dubiā
4 hanc consultationem. ¶ † Tamen oibus diligenter pensatis:tandem visa fuit iuri consentanea decisio domini consulentis scꝫ ꝙ dicta pena nequeat exigi aduersus dictum Mathiam z hoc quideꝫ est notissimum:qꝛ ipse non contraxit pacem neqꝫ illam ratificauit: nec etiam aduersus Seraphinum qui promisit ꝑ suo filio qui interuenit in dicto homicidio Murici nec aduersus illos octo qui ꝑmiserunt pro Speranza z Mathia:nam premittēdum est quod presens inuestigatio non tendit ad exigendum penas aduersus partē Marcangeli z boni vel Murici z eius parentis z patrui ratione homicidij perpetrati in persona Speranze:sed agitur ad excusandum a pena rupte pacis dictum Seraphinum patrem dicti Petri vltimi homicide z octo homines electos per dictum cōmune ꝑ missores pro dicto Mathia:adeo ꝙ hoc respectu latior debet fieri interpretatio:quia agitur de euitatione pene que est res fauorabilis ꝑut econtra impositio pene est odiosa prout supra dictum est: contrariorum enim contraria est natura.nam idem operatur oppositum in opposito quod propositum in proposito.l.z si contra. ff.de vul.z pupilla.z.l.si ex toto.in princip.de lega.j.cum concord. Et maxime quia isti omnes contra quos agitur non deliquerūt et sic est cum eis benignius agēdum:qꝛ quodammodo alieno morbo
5 laborant facit.l.legem.C.de nat.li.z.l.sancimus.C.de penis.† Jtē premittendum est quod mens contrahentium preualet verbis.l.in conuentionalibus.ff.de verborum sign.z.l.non alter.de leg.tertio z capitulo intelligentia.de verbo.signi.cum si.Mens autem videᵗ fuisse quod vnus attinens non offenderet alium ex facientibus pacem seu quorum nominibus fiebat:nam ita solet promitti z conueniri in promissionibus de non offendēdo z similibus pacibus. Et non solet promitti pro heredibus attinentibus zc.Et ex consuetudine ℨctus interpretantur.l.quod si nolit.§.qui assidua.de edili. edic.l.fin.C.de fideiuf.l.lꝫ.C.locati.l.si prius.ff.de aqua plu.ar.cum concord.Et ideo illa verba per se z suos heredes attinentes z consanguineos z amicos intelligant ꝙ non offendent ꝯsanguinei vel attinētes:z lꝫ non sit copula inter vbum heredes z verbum attinētes:tñ potest esse punctus qui habetur pro copula.l.triplici.de verboꝝ sign.Preterea est copula postea inter verbum attinētes z verbum consanguineos.Jtem inter verbum consanguineos z vbum amicos:itaqꝫ pōt saltem ex vi vboꝝ intelligi de consanguineis et de amicis etiam non heredibus:vt sic copula z stet ampliatiue ꝑut est sui natura.d.l.ea tamen adiectio per Bald.z Doc.in.l.gallus §.etiam.de libe.z posthu.z per cañ.in.c.ij.extra de rescriptis.z per Bar.in.l.si is qui ducenta.§.vtrum.ff.de rebus dubijs.Sed dictus Petrus interficiens dictum Speranzam erat amicus dictorum poli z Murici z erat consanguineus dicti Marcangeli late loquēdo scōm cōmunem vsum loquendi prout voluit Bar.in.l.cum qui dam.§.quod dicitur.de acquirenda heredi.z Bal.in.l.fi.C.de verborum signific.ad hoc tex.in rubrica.de consangui.z affini.iuncto

nigro. Ideo videtur re vera rupta pax saltem hoc respectu vt altera pars excusetur a pena rupte pacis. Attento ꝙ non fuit innouata noua causa ꝓpter quam dictus Petrus fuerit inductus ad occidendum dictum Speranzam nisi dicta antiqua inimicitia causata ex dicto primo homicidio: nec est verisimile quod dictus Petrus interfecerit dictum Sperãzam nisi contemplatione z ex causa homicidij predicti non exorta noua causa: nec etiam est verisimile qđ dictus petrus perpetrauerit tm̃ facinus ex causa predicta nisi situ z inductione dicti Marcangeli qui fuerat primus offensor. Et ista interpretatio est benignior ad excusandum a pena dictum Seraphinum z alios insontes. ergo amplectenda. ar. l. benignius. ff. de

6 ll. z dicte regule in penis in. vj. cum concor. ¶ † Accedit etiam qꝛ quando quis promisit quod alius ratificabit debet sequi ratificatio ꝙ primuz potest alias is qui habet ratificare si scit z tacet in his que possunt preiudicium generare censetur improbare: si stat ꝑ nõ breue tẽporis spacium. l. ratum. ff. de solu. l. quo enim. §. j. z ibi bar. ff. rem ratam haberi. z. l. procurator ad exhibendum. §. fi. eo. ti. Sz consanguinei maxime filij in hmõi que erant maximi ponderis: et tangebant ipsos filios: maxime dictos Muricum z Marcangelũ primos homicidas ex quo homicidio orta erat inimicitia sup qua fiebat pax presumuntur hr̃e notitiam. ar. l. octauij. ff. vnde cogna. z l. de tutela. C. de in integrum resti. mino. z per Bart. z doc. in. l. j. ff. si cer. pe. z facit. l. si vicinis. C. de nup. z. l. consensu. C. de repu. nulla enim potest esse maior consanguinitas ꝙ inter patres z filios qui censentur eadem persona. l. fi. C. de impub. z alijs substi. z plusꝙ vicini cum vt arbitror simul eadem domo habitarent nulli dubiũ qn presumatur notitia de pace per parẽtes: ita publice coram tot hominibus publicis z priuatis palam facta: si itaqꝫ ꝙ primum nõ ratificarunt: maxime dictus Muricus interfectus non fuit in consequentiam seruata pax pro eorum parte maxime pro parte dicti boni patris dicti Murici: z pro parte dicti Murici: nam cautio rati committitur statim quod potest ratificare z non ratificat per dicta iura: prout z dicit Bart. in. d. l. ratum. z maxime videtur hoc dicendum ad actionem penalem non consequenda contra aduersarium pro parte eius qui de rato cauit. Et maxime cum stipulatio pene sit stipulata pro tertia parte parti obseruanti: sed pars poli z boni z Baptiste promittentium de rato non potest dici pars obseruãs ex quo non fecit illos ratificare: merito non verificantur in eis ṽba stipulationis penalis que sunt strictissime interpretanda vt ꝑmisi.

7 † Item stipulatio facta alteri non tenet. l. stipulatio ista. §. alteri. de verb. obli. z. §. si quis alij. z. §. alteri. insti. de inuti. stip. Et in istis proprijs terminis concludunt Cy. z Bar. in. l. j. circa finem principij. ff. de iure fisci: vbi in terminis concludunt quod si in contractu pacis promittitur pena applicanda pro dimidia fisco pro dimidia parti obseruanti quo ad partem fisci agi non potest nec per fiscum nec per partem stipulantem prout ibi expresse firmãt Cy. z Bart. Et ita vidi in simili casu qnimmo magis dubio iudicari in curia domini episcopi in causa cuiusdam mei attinentis z alias in questiõe de facto ita consului. Ex quibus omnibus duxi inherendum conclusioni domini consulentis scilicet quod dicta pena nequeat exigi: nõ obstantibus adductis in contrarium que re vera non ob-

8 stant. ¶ † Non em̃ obstat quod dictum est quod quilibet cẽseatur promittere pro facto suo z suorum: ideo factum illius Petri scđi homicide non censeatur rupisse pacem quo ad Muricum: z ei⁹ patrem z patruum z non ascribatur eis: quia respondetur quod illud posset contingere si simpliciter prosequuta fuisset pax: quia fuisset dictum fecerũt inuicem pacem z promiserunt inuicem se nõ offendere zc. Quia possent ferri singula singulis: prout alias in. l. lucius. §. gayo. ff. ad trebel. in. l. falsa demonstratio. §. fi. de condit. z demõ. cum concord. Et ideo quando plures promittunt inuicem se non offendere sub pena quilibet aget pro offensa sibi illata: z quilibet conuenieť pro offensa per eum illata prout voluerunt Bar. Ang. z Imo. in. l. fin. ff. de duobus reis. Et faciunt pro z contra dicta per Bar. in. l. iiij. §. cato in. vj. questiõe dixi alias in. d. §. cato super. vj. contrario Bar. z super dicta. vj. questione: z etiam tunc esset dubiũ ex quo in casu nostro nõ promiserunt simpliciter. Sed subditur qđ promisit vna pars alteri z altera alteri: z sic videnť considerate due partes z hoc respectu due stipulationes z non tot quot erant ꝑsone contrahentes.

9 † Et insuper Bar. in. d. §. cato in sua distinctiõe post. vj. suam oppo. concludit ꝙ si sunt duo rei debendi factũ vni⁹ nocet alteri: z enim sequuntur ibi Ang. z Pe. de ancha. Tamen in casu nostro non sunt verba simplicia: sed adijcitur dictio quisqꝫ seu cuiusqꝫ que est dictio vniuersalis hoc casu distributiua: nam lz dictio quisqꝫ sit dictio collectiua. l. hoc articulo in principio. de heredibus insti. z no. ibi Bar. Bald. z Imol. Tamen propter cõformitatem quam habet cum dictione quilquis z quisꝙ de facili assumit naturam distributiui. d. l. hoc articulo in fi. ꝓut ibi declarant z firmant Bart. z Imo. quod z sumitur ex dictis Bald. ibidem in casu itaqꝫ nostro sumi debet distributiue: qꝛ collectiua precesserat dum dixit per eos z eorum si itaqꝫ verbum cuiusqꝫ quod sequitur poneretur collectiue videretur hoc respectu superfluum: ideo debet sumi distributiue vt aliquid operetur ꝓut conuenit. l. si quando. de leg. j. z. c. si papa. de priui. lib. vj. ideo dicit Bald. in rubrica. C. de fide instru. nullum verbum instrumenti debet interpretari positum sine virtute aliquid operandi. Preterea videretur nõ congrue positum: quia ex quo Muricus z Marcangelus principales in nihilo se attinebant paucos z forte nullos habebant qui essent attinentes seu consanguinei omnium vñ subiecta materia minime suadet quod dictio cuiusqꝫ ponatur ibi collectiue: sed distributiue z ṽba intelliguntur: prout suadet subiecta materia. l. si stipulatus. de vsu. l. si vno. ff. loca. cum si. ipsi ergo collectiue promittunt de facto attinentium z cõsanguineorum cuiuslibet eorum: qꝛ hoc casu cuiusqꝫ

10 idem significat quod cuiusꝙ vel cuiuslibet ꝑ predicta. ¶ † Nec ob. quod dicti contrahentes non fecerunt ipsi per se nec forte quod dictus Petrus occiderit dictum Speranzam preter forte voluntatem dictorum contrahentium z dicta verba per se z suos heredes z attinentes videantur sonare qñ ipsi contrahentes inducerent vt in contrarium deductum est: quia respondetur quod lz forte rigor verborum: ita posset interpretari: tñ mens non videtur fuisse illa nam si dicti contrahentes: inducerent etiam penitus extraneos z non amicos: puta quia mandasset alicui vel obtulisset denarios vt offenderet z ille offenderet censeretur offendere z rumperetur pax arg. regule qui per aliũ in. vj. z. d. c. mulieres cum simi. Et maxime per verba sequentia ibi z nunꝙ offendere vel offendi facere opere cõsensu adiutorio vel fauore. non enim est dubium quod dicta verba verificantur per quemcunqꝫ opera dictorum contrahentium altera pars offenderetur: z sic etiam si non essent successores nec attinentes nec consanguinei nec amici: ita quod precedentia ṽba heredes z successores attinentes z consanguineos z amicos essent superflua ex quo ꝑ quoscunqꝫ alios offenderet vna pars alterã idẽ esset. videtur ergo mens contrahentium fuisse quod se obligarent quod attinentes consanguinei non offenderent noua causa non suborta maxime quia plerũqꝫ assolet pro facto attinẽtium promitti in huiusmodi casibus z a solitis bonum est arg. prout z supra dictuz est.

11 ¶ † Nec ob. dicta clausula qua pena soluta vel non: quia respondetur quod dicta clausula non prodest parti non obseruanti nec põt ꝑ partẽ non obseruantem allegari prout in terminis in contractu pacis in clausula rato manente pacto que est similis huic clausule saltem quo ad hoc propositum: z militat eadem ratio specifice: z in terminis dicunt Bal. z Pau. de cast. in. l. qui fidem. ff. de transacti. vbi idem generaliter voluit glo. z Iaco. but. post eam adducens. l. cum par. de reg. iur. z. l. cum pater. §. libertus. de leg. ij. z ita tenent Bar. z doc. cõmuniter in. d. l. qui fidem. ad quod etiam adducit ibi Bald. in. l. si stipulatus es opus in fi. ff. de fideius. z quod no. ꝑ glos. in. l. ij. C. de iure empt. z per Spe. in ti. de loca. §. nec aliqua. de quo etiam per Io. and. in addi. Spec. in ti. de treugua z pace z in regula: quia frustra in. vj. in mercurialibus. z per Cy. z Barto. in. d. §. libertus. ad alia autem contra adducta responsio sumitur ex adductis pro hac parte. Ex his itaqꝫ omnibus lz singula non comprobem confirmo premissam conclusionem: scilicet quod dicti Seraphinus: z qui se obligarunt pro dicto Mathia sint immunes a dicta pena conuenta in dicto contractu pacis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclix.

1 ¶ Legatum speciale factum in testõ an censeatur reuocatum ꝑ legatum gñale factum in codicillis. ꝑ totum.
Actum frustratorium facere nemo presumitur.

2 Mutatio voluntatis non presumitur.

3 Gñalis dispositio non solet trahi ad specialiter pronisa.

4 Omnis est dictio vniuersalis z geminata operatur ad maiorẽ voluntatis expressionem. nu. seq.

5 Geminatio auget vim verborum etiam si sint enunciatiua verba.

6 Legata res bis in vno testamento vel diuerso operatur quod vna actione possit ipsa exigi ex vno testamento z altera actione ipsius rei extimatio ex secundo testõ z sic non possit dicta res bis exigi.
Dubitatiõis tollende gr̃a possunt multa ad cautelam exprimi ex gratia habundanti lz sint iure decisa.

7 Legatum vnuz potest legatarius acceptare z aliud repudiare licet sint eodem testamento relicta secus tamẽ est si plures res sint vno tantum legato comprehense.

¶ Consilium. cclix.

In nomine domini nostri

1 Iesu christi. ¶ † Quoniam res parui agitur precij z tempus breuissimum conceditur: ideo breuibus rem persoluam: videtur autem prima facie dicendum qđ legatum predictum factum in codicillis non comprehendat dictã domum cum orto quam domum cum orto reliquerat in testamento: nam ex quo dictam domum z dictum ortũ reliquerat dictis dominabus Angelice z mariette sub conditione si Ioannes Franciscus suus filius impubes heres vniuersalis institutus decesserit in pupillari etate vel postea qñcũqꝫ sine filijs vel cum filijs non peruenientibus ad etatem. xxv. annorum: cum omni onere debito z obligatione que dicta domus haberet in se erga quancunqꝫ personam quocunqꝫ

quocūq; iure vel causa. item dicte dñe mariette reliquit in dicto te-
stamēto victū ⁊ vestitum ꝓut solita est hr̄e ⁊c. Et die immediate se
quenti condiderit codicillos in qbus specifice ⁊ clare reuocauerit
dictum relictū factū dictis dñe Angelice ⁊ dñe Mariette de dicta
domo cum dicto orto ⁊ dictū relictū factū dicte dñe Mariette non
videtur ꝙ voluerit dictus testōr dicta relicta specialiter ⁊ specifice
per plura verba reiterata de quibus in themate reuocasse ⁊ annul-
lasse nisi ad eum finē vt dicta dña Angelica ⁊ Mariotta non conse
querent illas res vz domū ⁊ ortū eis legatas. frustra em̄ dict⁹ testōr
reuocasset in codicillis dictū legatū factū in testō si voluisset qd di-
cte dñe ꝯsequerēt dictas res vz domū ⁊ ortū eis relictas: nec ex alio
vr̄ voluisse reuocare dictū relictū in testō factum nisi ad finem vt di
cte legatarie dictas res effectualiter non consequerent ꝓut relicte
erant in testō: q2 nemo presumitur voluisse facere actum frustrato
rium. ar. l. si qñ. ff. de leg. j. ⁊ c. si papa. de priuil. lib. vj. ⁊ l. si pretor in
2 pn. de iudi. ⁊ c. cōmissa. de elec. lib. vj. cum si. † Nec presumitur quis
mutasse incontinenti voluntatem. l. non ad ea. ff. de condi. ⁊ demō.
⁊ l. eum qui mutatam. ff. de proba. Et ꝑpterea dictus testator reuo
cando legatum factum de dictis domo ⁊ orto videtur reuocasse ea
intentione vt dicta reuocatio sortiret effectum ⁊ non esset frustra-
toria ⁊ inanis ꝓut esset si immediate easdem res sub eodē onere et
eisdem modis ⁊ cōditionibus reliquisset. Et propterea videt ꝙ di-
cta domus ⁊ dictus ortus non veniant in gñali legato facto imme
diate dū dictis legatarijs reliquit in dictis codicillis imediate oia
⁊ singula bona iura ⁊ actiones que olim fuerūt dicte dñe Luchine
vxoris dicti codicillantis: lz dicta domus ⁊ dictus ortus: ꝓut ꝑsup
ponitur: ⁊ ex testō deprehēditur fuerint de bonis dicte dñe Luchi
ne. Ex quo dictum gñale relictū factū fuit sub eisdem ꝯditionibus
sub quibus fuerat factū dictū particulare relictum de dictis domo
⁊ orto i dicto testō. Et vtrūq; relictū vr̄ fuisse factū sub eodē onere.
Nam in dicto testō dicta domus cum orto fuerit relicta cum omni
onere ⁊ obligatione que dicta domus haberet in se erga quācunq;
personam quocūq; iure vel cā: ⁊ dictū gñale relictum factum in co-
dicillis fuerit similiter factū cū omni debito onere ⁊ obligatione q̄
3 dicta bona haberent ⁊c. ¶ † Potius itaq; videntur interpretāda
dicta verba vniuersalis relicti quod intelligant de oibus alijs bo-
nis preter dictam domū ⁊ dictū ortum q̄ ꝙ dicta reuocatio cēseat
elusoria: cū gñalis dispositio non soleat trahi ad ea que in spē sunt
ꝓuisa. l. doli clausula. ⁊ l. stipulationū cōmodissime. §. doli clausula
ff. de ver. obli. ⁊ l. sancio legum. ff. de penis. ⁊ alias habeamus ꝙ ge
neri ꝑ speciem derogatur ⁊ idcirco spālis prouisio derogat gñali.
vt in. c. generi. de reg. iur. in. vj. ⁊ in. l. in toto de iure. ff. eo. ti. ⁊ xciij.
dist. c. vlti. ⁊ de officio leg. c. studuisti cum ꝯcordan. Ideo dicto gña
li legato facto de omnibus bonis derogetur per spālem ꝓuisionez
factam de dicta domo ⁊ dicto orto cum dictus codicillator reuocā-
do legatum factum de dictis rebus videatur volūtatē suam demō
strasse ꝙ noluerit dictas res relinquere dictis dñab⁹ Angele ⁊ ma
riette: nec videat voluisse mutare immediate voluntatem ꝑ dictuz
gñale relictū factum immediate sub eisdē conditionibus ⁊ onerib⁹
sed potius videat voluisse intelligere de alijs rebus dicte dñe Lu-
4 chine exceptis dictis domo ⁊ orto ꝑ supradicta. ¶ † Cū his mini
me refragantibus ꝯriam arbitror sniam iuri magis ꝯsentaneā. s. ꝙ
dicta domus ⁊ ortus debeantur dictis legatarijs vigore relicti eis
facti in codicillis ex quo dicta domus ⁊ dict⁹ ortus sunt ꝓut ꝑsup-
ponitur de dictis bonis dñe Luchine: ⁊ ideo sine dubio ex virtute
verbor̄ comprehēdūtur sub dicto generali relicto vltimo facto in
codicillis: maxime cum factum fuerit ꝑ signa vniuersalia oia ⁊ sin-
gula ⁊c. q2 qui oia dicit nihil excludit. c. solite in fi. de maio. ⁊ obe. et
cañ. si romanor̄. xix. dis. ⁊ l. si iulianus. ff. de leg. iij. Et ꝑpterea a di
ctis verbis vniuersalibus nō vident alique res exceptuate que fue-
rant dicte dñe Luchine: ⁊ ꝑ ꝯñs non fuerint exceptuate dicte res
legate in testō. s. domus ⁊ ortus qd maxime dicēdū est attēto ꝙ ver
ba vniuersalia sunt geminata ad maiorē exꝑssionē volūtatis testa
5 toris qd. s. nihil voluerit excipere de dictis bonis. † Nam duplica-
tio seu geminatio verbor̄ auget virtutē ⁊ efficaciaz verbor̄ ꝑ id qd
habet in. l. balista. ff. ad trebel. ꝑ glo. ⁊ doc. ⁊ ꝑ glo. in verbo oia ⁊ sin
gula in. c. vt circa de electione li. vj. ⁊ Ang. ⁊ Pon. in. l. adoptiuum
§. patronū. ff. de in ius vocā. ⁊ per Ang. in. l. si stichum. §. si stipula-
tio. de vbo. ob. ⁊ facit etiam tex. in. l. ij. §. furiosus. ⁊ qd ibi ꝑ Ang.
ff. de iure codici. ⁊ qd no. Pau. de geminatione verbor̄ enūciatiuo
rū in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. allegando tex. ⁊ ibi Bar. in. l. cū
scimus. C. de agricol. ⁊ censi. li. xj. ad hoc etiam ꝑ Panor. in. c. si cau
tio in fine de fide instror̄: ⁊ in repe. c. ꝑ tuas in nono notabili de ar-
bitris. Cū itaq; sint vba vniuersalia geminata in dicto relicto vl-
timo loco facto in codicillis nō videt testator aliqd exceptuasse de
bonis dicte dñe Luchine cū non sit a verbis recedendum. l. non alr
⁊ l. ille aut ille. §. cū in verbis nulla dubitatio est. ff. de leg. iij. nec pre
sumitur quis dicere nisi quod mente cogitat. l. labeo. §. idem tube-
ro. de suppel. lega. ideo etiam de mente codicillantis vident relicte
domus ⁊ ortus: nec demonstratur ꝯria voluntas per reuocationez
s. prime factam in eisdē codicillis de legato facto in testō de dicta
domo cuz dicto orto: q2 stant hec simul ꝙ testator noluerit habere
locum primum legatum spāle: ⁊ tñ noluerit ꝙ res primo spāliter le
gate veniāt in legato postea gñaliter facto per verba vniuersalia.
6 † Nec propterea videatur frustratoria fuisse dicta reuocatio primi
legati: nam potuit testator fortasse cogitare ꝙ si nō reuocabat pri-
mum relictum censeretur heres grauatus duplici onere: q2 qñ ea-
dem res legatur in diuersis testamentis bis debetur: q2 ex vno pōt
exigi res ipsa legata ex alio extimatio ipsius rei. l. plane el pmo. §.
si eadem res. ff. de leg. j. vnde poterat dubitari ne idez contingeret
in casu isto si eedem res legabantur in codicillo ⁊ in testō ⁊ ad tol-
lendam oēm dubitationem fortasse voluit primum legatum reuo-
care: ⁊ illas res spāliter legatas comprehendere sub generali lega-
to facto immediate de oibus bonis dicte Luchine: ⁊ lz dici pōt qd
dictus. §. ⁊ si eadem res ⁊ similes non militēt in casu nostro ex quo
ab eadem persona fiebat vtrūq; legatum per. l. quid ergo. §. j. eo. ti.
⁊ quod habetur in. d. §. si eadem res non propterea debet reputari
frustratorium si codicillator voluisset ad cautelam: ⁊ sic ad tollēdā
omnem dubitationem voluit primum legatum reuocare: q2 sepe-
numero contingit ꝙ multa ponuntur ad cautelam ex abundanti
gratia tollende dubitatiōis: que tamen erant de iure decisa. ar. l. te
stamenta. C. de testa. ⁊ l. que dubitationis. ff. de reg. iur. ⁊ l. si pupil
7 li in pn. ff. de nego. gest. ¶ † Item ⁊ secundo fortasse testator: ideo
reuocauit dictum legatum in testamento factū: q2 forte nolebat re
linquere nisi bona que fuerant dicte dñe Luchine: ita ꝙ si cōtinge
ret probari ꝙ dicta domus ⁊ dictus ortus nō fuerint dicte dñe Lu
chine nolebat dictas res cēseri legatas propterea forte noluit eas
specialiter esse legatas sed esset contentus dicto vniuersali legato:
vt sic dicta domus ⁊ dictus ortus: ita demum deberentur dictis le-
gatarijs si fuissent de bonis dicte dñe Luchine ⁊ nō alias tertio po
test cogitari ratio quare voluit reuocare dictum legatū spāle dato
ꝙ voluerit easdem res comprehendi sub illo gñali relicto: nam alr
comprehendunt sub gñali relicto alr sub speciali: nam primum re-
lictum factū de dicta domo ⁊ orto erat iniunctum solūmodo onus
oīs debiti oneris ⁊ obligationis que haberet dicta dom⁹ in se itaq;
si dictum primū legatū non fuisset reuocatū ⁊ fuisset factū in codi-
cillis dictuz gñale legatum potuissent dicte legatarie acceptare le-
gatum relictum de dicta domo ⁊ orto in dicto testamento ⁊ nō sup
portare nisi onus quod haberet dicta dom⁹ ⁊ euitare onera ⁊ obli-
gationes que respicerent alia bona. Nam quando sunt facta plura
legata pōt legatarius acceptare vnum legatum ⁊ alia legata repu-
diare secus si plures res vno legato relinquūtur. l. neminem ⁊ dua-
bus. ll. sequentibus. ff. de leg. ij. q2 forte testator nolebat ꝙ vnum le
gatum repudiaretur ⁊ aliud acceptaretur: sed volebat ꝙ dicte lega
tarie subirent onus omnium bonorum dicte domine Luchine vo-
luit vnica conceptione verborum omnia cōplecti ⁊ non plura lega
ta facere: ⁊ licet potuisset in dubium reuocari an potuissent dicte
legatarie vnum relictum acceptare ⁊ aliud respuere propter onus
iniunctum per id qd habetur in. l. sed duobus que est lex. v. de lega.
in versiculo sed si vnum: tamen posset responderi ꝙ ille text. loquit
quando vnum legatum habet onus ⁊ aliud est sine onere prout vi
detur loq ille tex. sed in casu nostro sunt duo legata quodlibet one
ratum suo onere: itaq; posset verti in dubium: an tunc vnuz possit
sine alio repudiari: ⁊ non est inutile reuocatio si tollitur dubitatio
que exinde posset exoriri. argumentū dicta. l. que dubitationis cuz
similibus: ⁊ insuper dato quod posset astringi ad acceptādū aliud
quod fuit recusatum vno acceptato: tamen nō resultat acceptatio
ipso iure: sed est necessaria noua agnitio nec acceptata vna re cēsen
tur alie res acceptate prout concludit Barto. in. d. l. neminem cuz
sequentibus: licet possit cogi acceptare alias res propter onus in-
iunctum. l. si legatario. de fideicommis. lib. secundum eum secūdum
quem non potest cogi quando alias est consultum ei cuius interest
per dictā. l. sed duobus. Sed quando est vnum legatum non potest
vna res acceptari sine alia ⁊ vna sola agnitio operatur: ⁊ per agni-
tionem vnius censetur totum legatum agnitum. l. si cui res. de leg.
primo. vnde in omnem euentum remanet differentia inter vnum
casum ⁊ reliquum: nam si vnum esset legatum ⁊ acceptaret domuz
censeretur in dubio omnia acceptasse: ⁊ si secus declararet non va-
leret acceptatio per dicta iura secus si remansisset vtrūq; relictum
in suis viribus: ⁊ si instaretur ponderando virtutem distributiui
singula tolleretur saltem quia onus subeundi omnia onera est sub
verbo collectiuo: ⁊ non sub verbo distributiuo impositum. non er-
go fuit elusoria dicta reuocatio primi relicti de dictis domo ⁊ orto
licet ille res veniant sub vniuersalibus verbis relicti immediate re
lictis maxime ad dubitationes tollendas: itaq; non est quid nos
astringat ad restringendum verba vniuersalia ⁊ clara dicti relicti
quod non comprehendantur domus ⁊ ortus predicti: vnde verbis
standum est vt premisi non obstantibus adductis in contrarium
que in vero non obstant. ¶ Nec enim obstat quod dicebatur quod
non reuocauit ex alio nisi ex eo quod legatarie dictas res non con-
sequerentur cum alias dicta reuocatio foret frustratoria ⁊ inutilis
quia immo non est alias inutilis vt supra clarissime demonstratuz
est nec mens fuit quod dicte legatarie non haberent illas res vz do
mum ⁊ ortum: immo quod eas haberēt si erant de bonis dicte dñe

Luchine vt euidenter demōstrant verba vniuersalia geminata di-
cti vltimi relicti vt supra euidenter deductum est nec ex hoc resul-
tat mutatio voluntatis si voluit relinquere vno modo & non alio:
et licet particulare relictum & secundum fuissent facta sub eisdem
conditionibus non tamen fuerunt facta sub eisdem oneribus:
nam primuum sub onere quo subijciebatur sola domus: aliud
sub vniuersali onere quo subijciebantur omnia bona: & licet gene-
ralis dispositio quandoqꝫ non trahatur ad specialiter prouisa et
quādoqꝫ specialis prouisio deroget generali nil ad rumbum: quia
nihil est in specie prouisum de dictis domo & orto: nā reuocato pri
mo legato nulla remanet prouisio facta de dictis domo & orto: & p
pterea argumenta contraria ruunt.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccl.

1 ☞ Heres non adimplens onus sibi iniunctum a testatore infra
terminum an cadat ab hereditate & qn̄ sibi terminus prefixus cur-
rere incipiat. nu. seq. p totum consi.
2 Inuentarium infra quot tēpus debeat per heredē grauatū fieri.
3 Adita an presumat̄ hereditas per heredem bona hereditaria pos-
sidendo vel respondendo articulis contra eum vt heredem produ-
ctis. nu. seq. & .5. & .9. p totum consil.
4 Confessio debet interpretari vt nihil contrarietatis vel impossibi
litatis contineat.
5 Cōtestatio litis resultat super omnibus articulis ex simplici respō
sione & per verbum non credit. nu. 8.
6 Confessionum ambiguarum concordia est fienda.
7 Error in facto proprio non est probabilis.
8 Legatum pure factum & sub conditione ademptum in vltimis vo
luntatibus vel in alium translatum censetur sub conditione & non
pure factum.
Iura que circa legata procedunt limitantur etiam procedere in
institutionibus.
9 Uxor succedere qn̄ possit viro suo.
Testamenti notitia etiam totius an presumatur in eo qui sciuit se
institutum heredem & ex quibus presumatur etiam testamenti no
titia.

¶ Consilium. ccl.

In nomine domini nostri
1 Iesu christi. ¶ † In hac consultatione videtur pma
facie dicendum quod dicta domina Antonia non sit
priuata hereditate: & per consequens quod hereditas
non spectet ad ipsos agentes: licet enim appareat ex instrumento
publico & p multos testes quod. d. testator onerauit dictam domi-
nam Antoniam heredem vniuersaliter institutam quod infra mē
ses tres post obitū ipsius testatoris faciat dici duo obsequia & mis-
sas sancti Gregorij & non faciendo infra dictum terminum cadat
de legato dicte hereditatis & remaneat & succedat Angelo & hercu
lano eius nepotibus cum hoc pacto & conditione quod dicti An-
gelus & Herculanus faciant dicere dictas missas & exequia & p̄sup-
ponatur quod a die obitus dicti testatoris dicta domina non fece
rit dici dictas missas & dicta exequia intra tres menses: tamen non
propterea videtur qd̄ dicta domina ceciderit a dicta hereditate et
omitto quod nonnulli testes testamentarij conātur probare quod
dictum onus non fuit impositum & dicta domina excipiendo etiā
id negat: sed dato quod dictum onus modo predicto vere apposi-
tum fuerit: tamen videtur quod non ceciderit a dicto legato here
ditatis: quia non videtur elapsus dictus terminus trium mensiuz
2 ea ratione. † Quia licet dicatur inter tres menses post mortem te-
statoris: tamen debet suppleri & a die scientie & adite hereditatis:
nam dictum onus videtur iniūctum dicte domine Antonie vt he-
redi nec vt heres potest facere dici anteq̄ adeat: ideo debet supple
ri post obitum & post aditam hereditatem sicut alias in simili in. l.
iij. §. si quis heredi. de statu libe. & quod per glo. in. l. finali. §. sin au-
tem dubius. C. de iure delib. vbi glo. Bart. Bald. & doct. communi
ter volunt quod tempus ibi assignatum a lege ad cōficiendum in-
uentarium infra tres menses a die sciētie mortis testatoris nō cur-
rit ante aditam hereditatem per que iura dixit Bald. in. l. j. xij. qd̄.
C. de his que pene nomine quod si testator mandat heredi qd̄ sol-
uat legatum infra. xxx. dies proximos morti testatoris sub pena
non incidit in penam nisi differat per dictum tempus post aditam
hereditatē: & idē in effectu vult Imo. in. l. si mihi & tibi. §. si seruos
quos in fi. de lega. primo. & hoc maxime videtur dicendum: quia di
citur in dicto testamento quod dicta domina sit obligata intra ter
minum trium mensium facere dici &c. profecto non potuit per di-
ctum testamentum induci qd̄ dicta domina sit obligata anteq̄ fue
rit adita hereditas: quia ante nō est honorata: ideo nō potest pri9
onerari. l. ab eo. C. de fideicōmis. ad hoc. l. si nemo. ff. de testamē. tu.
3 & . l. si nemo. ff. de regu. iur. cum si. † nec videtur obstare si quis dixe-
rit quod ipsa adiuit hereditatem: ex eo quia possedit bona heredi-
taria: quia ex quo prout dicitur erat creditrix in dote & per conse-
quens erant sibi omnia bona mariti tacite obligata. l. assiduis. C.

qui potiores in pig. habe. & ipsa profiteatur illa bona ad se pertine
re: & tenuisse dicta bōa iure hypothece videtur quod potuerit illa
licite tenere citra ius & nomen heredis put notant Bald. & Paul.
de castro. in. l. j. C. de repud. & absti. hereditate censetur enim inha-
bitare prout eidem magis expedit prout dicit Bart. in. l. gerit. ff.
de acquirenda hereditate. Item non ob. si dicatur quod dicta do-
mina confessa fuit respondendo articulis se adiuisse hereditatem:
nam respondendo quarto articulo videtur id confiteri cum articu
lus quartus principaliter ponit quod dicta domina immediate
post mortem testatoris adiuit & apprehendidit hereditatem dicti
massoli & subdit maxime tenendo & possidendo bona hereditaria
dicti testatoris & alia faciendo &c. & illa respondit credit: & in respō-
sione ad decimum articulum videtur fateri quod immediate post
mortem testatoris possedit bona descripta in fine petitionis tanq̄
hereditaria dicti Massoli & ipsa respondit credit respondetur qd̄
dicte confessiones si simpliciter intelligerentur vt videntur sonare
viderentur erronee prout & per errorem factas fuisse allegauit pa-
rum postea procurator ipsius domine quod demonstratur: ex eo
quia in primo articulo ipsa negat se heredem: & in articulo vndeci-
mo respondet quod non credit quod dictus Massolus possederit
iusto & rationabili titulo: sed dicta bona ad ipsam Antoniam per-
tinere que quidem assertiones videntur aduersari inuicez ne itaqꝫ
aduersentur videtur dicendum quod dicta domina Antonia erra
uerit respondendo ita simpliciter credit prout respōdidit ad quar
tum & decimum articulum: sed videatur noluisse respōdere ad om-
nes partes articulorum: sed solum ad eam partem qua dicebatur
quod ipsa domina possedit bona que remanserunt in hereditate
dicti Massoli seu ad eam partem qua ponebatur quod inhabita-
uit domum dicti olim Massoli: & hoc ne sit contraria alijs suis di
ctis. argumentuz quod in simili habetur. in capitulo cum tu. de te
4 stibus cum multis concordantijs. † Debent enim interpretari cō-
fessiones vt nihil contineant contrarietatis vel impossibilitatis
prout voluerunt Petrus de bellapertica Cynus & Bal. in. l. cum
falsa. C. de iur. & fac. ignoran. & primum dictum trahitur ad sequen
tia & econtra ne sint contraria etiam in huiusmodi respōsionibus
prout post Petrum dicit Baldus in dicta. l. cum falsa circa finem:
insuper dato quod adiuerit nō videtur quod dictum tempus triū
mensium currat ante scientiam cum negligentia videtur per testa-
torem puniri: ideo tempus non videtur quod currat ignoranti: vt
per Bartolum & docto. in. l. genero. ff. de his qui nota. infa. igno-
rantia autem videtur presumi: quia facti alieni ignorantia presu-
mitur. l. finali. ff. pro suo. l. verius. ff. de probationibus. regula pre-
sumitur in sexto nec videtur obstare quod quidam testes deponūt
quod dicta domina Antonia erat presens testamento & omnes te
stes quod erat in domo: respondetur quod ex attestationibus plu
rium testium deprehenditur quod stabat in coquina & non in ca-
mera in qua iacebat infirmus ipse testator & conatur probare dicta
Antonia quod ipsa erat surdastra & testator loquebatur debili vo-
5 ce. ¶ † Tamen his minime obstantibus contrariam arbitror sen-
tentiam veriorem: nam premittendum duxi quod si dicta institu-
tio fuit pura dicta domina cēsetur adiuisse hereditatem dicti mas-
soli: nam primo ipsa id fatetur respondendo simpliciter dicto quar
to articulo per verbum credit: nam ita simpliciter respondendo cē
setur respondisse omnibus partibus ipsius articuli: & maxime ei
quod principaliter in articulo deducebatur. l. si defensor. §. qui in-
terrogatus. ff. de interroga. acti. & . l. prima. §. si quis ita. & . l. titia re-
spondit. §. idem respondit. de verborum obligationibus. nec ob.
quod primo respondit se non esse heredem: quia potest interpreta
ri prima responsio quod credit se non esse heredem quia putabat
se priuatam hereditate propter non obseruantiam oneris iniun-
cti: & licet forte in alijs actis negauerit adiuisse vel se heredem non
est mirum si in dicta responsione fatetur se adiuisse: quia acta solēt
fieri sine iuramento & plerumqꝫ fiunt vel dicantur per procurato-
res qui sepe non curant negare vel ponere id quod principalis cuz
iuramento non negaret vel poneret vt docet experiētia rerum ma
gistra. capitulo quam sit in principio. de electio. libro sexto & capi-
tulo statutum in princip. eodem titulo & lib. ad hoc etiam que ha-
6 bentur in. l. finali. C. de procuratoribus. † Preterea concordia con
fessionum est fienda quando confessiones patiuntur concordiam
non quando verba sunt clara & non patiuntur eam interpretatio-
nem argu. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de legatis tertio. & . l. conti-
nuus. §. cum ita. de verborum obligationibus. sed in casu isto ver-
ba sunt clara: quia ponitur quod dicta Antonia adiuit: & hoc est
illud solum quod in substātia ponitur & subditur quomodo & qua-
liter adiuit per illa verba maxime habitando in domo & tenendo
& possidendo &c. itaqꝫ habitatio in domo & detentio & possessio bo
norum hereditatis ponuntur vt quodammodo qualitas aditio-
nis. non ergo potest aliquid ex positis in articulo fateri si non fa-
tetur aditionem: quia non est verum quod tenendo vel possiden-
do adiuerit: nam qualitas non stat sine subiecto. l. secunda. de vsu
fruc. l. eius qui in prouinciam. si certum petatur. & per consequens
responsio relata ad interrogationez (prout est necesse: & alias illud
credit

credit nihil releuaret) non potest intelligi quin referatur ad re-
7 sponsionem. † Nec est probabilis error in facto proprio.l.ꝙꝙ ad
velle.c.ab excommunicato.de rescriptis.ꝛ per Bartolum in.l.non
fatetur.de confes.ꝛ vbi esset probabilis ad reuocandū confessionē
requiritur quod probetur: vt per Barto.ꝛ docto.in.d.l.non fatet.
et facit regula generalis: quia error est fundamentum intentionis
volentis reuocare.ergo ꝛc.l.ei qui dicit.et.l.in exceptionibus.ff.de
8 proba.cum similibus † nec huic medio obstat quod dicebatur in cō
trarium.s.ꝙ primo dixit se non esse heredem: quia potest saluari
quod non credit se heredem quia putabat se priuatam hereditate
propter non seruatam voluntatem defuncti: ꝛ licet in actis alijs in
stetur in contrarium tamen non ita sub vinculo iuramenti: nec for
te intelligit ipsa quid agatur. Itē potest intelligi ꝙ dixerit se non
heredem ea forte ratione: q2 pure datū ꝛ sub conditione ademptū
in vltimis voluntatibus vel in alium translatum censetur sub con
ditione non pure datum.l.aliquando.ff.de condit.ꝛ demon.ꝛ.l.ij.
ff.de adimen.leg.ꝛ lz.d.iura loquātur in legatis vel fideicommissis
tamen procedunt etiam in institutionibus: vt no.Bar.ꝛ Imol.in
l.paterfamilias testamēto.ff.de here.insti.sed institutio pure seu
simpliciter facta de dicta domina Antonia adimitur ꝛ in aliū trās
fertur sub conditione si nō fecerit dici ꝛc.ideo scdm hoc videat̄ fa-
cta sub conditione si fecerit dici ꝛc.ꝛ ideo licet adiuerit: tamen adi
tio fuit nulla: quia pendente cōditione merito non fuit nec est he-
9 res: ꝛ ita valeant dicte responsiones concordari. † Item eoipso qd
possedit bona hereditaria resultat aditio.l.j.C.de abstin.ꝛ repu.he
reditate cum ibi nota.ꝛ.l.pro herede.ꝛ.l.gerit.de acqui.heredi.sed
in alio articulo fatetur se possedisse ipsa bona hereditaria merito
ꝛc.ꝛ maxime cum fateret̄ possedisse vt hereditaria.ergo presumat̄
habuisse animum adeundi cum non presumatur iniuste possedisse
argu.l.merito pro socio: ꝛ que habentur in iuribus proxime addu
ctis: ꝛ per consequens censeatur habuisse notitiā sue institutionis
cum al's non potuerit licite possidere: q2 vxor non potest succede-
re nisi cessantibus omnibus agnatis ꝛ cognatis: nec tūc sine agni-
tione bonorum pos.coram iudice.l.vnic.C.vnde vir ꝛ vxor iūcta.l.
fi.C.qui admitti.ꝛ per consequens censetur habuisse notitiam te-
stamenti cum al's predicta eidem nō licuissent ad hoc notata per
Bart.in.l.qui rome.§.duo fratres.de verbo.obli.ꝛ in.l.cum heres
de libe.lega.ꝛ successiue si habuit notitiam institutionis presumit̄
habuisse notitiam totius testamenti.l.non est ferendus.de trāsac.
¶ Nec obst.ꝙ ipse in alio articulo dicit credere dicta bona ad se p
tinere: q2 stant hec simul quod ipse possederit vt hereditaria: et ta
men nunc mutata opinione credat ad se pertinere: preterea ꝛ res
hereditaria ꝛ res aliena potest ad me pertinere.l.verbum illud per
tinere.de verborum significatio.item non obst.qd pretendit se te-
nere bona vt hypotecata pro dote: q2 respondetur qd non probat̄
qd ista bona que remanserunt in hereditate mariti fuerint obliga
ta pro dote cum maritus non fuerit obligatus pro dote: sed eius
pater nec apparent ex actis ista bona fuisse paterna: itaꝙ istud me
dium clarissime ruit: et insuper nisi sit data facultas ingrediēdi p
pria auctoritate ī re hypotecata vl' creditor invita debitoris repe-
riebatur esse in detentatione: non potest post mortem licite ingre
di: ideo si est ei delata hereditas possidendo censetur adiuisse.put
notant docto.maxime Paul.de castro.in.l.j.C.de repudi.ꝛ absti.
hereditate: et ideo dicta domina nō potest se excusare pretextu hy
potece dotalis. Presumitur insuper notitia dicti testamenti ex
multis alijs: nam ipsa vxor que est vna caro ꝛ cohabitās in eadem
domo: et tunc actualiter moram trahens in loco proximo adeoꝙ
poterat audire: consanguinei enim et fortius adeo propinqui: itē
vicini et fortius cohabitantes presumuntur scire facta ꝛc.per iura
vulgaria: et maxime attenta qualitate facti quod maritus erat in-
firmus in lecto et infirmi nō solent ab vxoribus dimitti nisi ex cau-
sa: et attento quod aliqui testes deponunt quod ipsa accesserat in
camera tempore stipulationis testamenti: et aliqui quod notifica-
uerunt tunc tenorē testamēti et aliqui qd ipsa soluit vel solui fecit
notario pro ipso testamento ꝛ multi testes deponūt quod fuit pre
sens testamēto: et licet multi deponant quod stabat in coquina in-
termediata affidibus: tamen concordari possunt quod attentis di
ctis locis iudicabant illam censeri presentem: et per consequēs in-
telligentem secundum eorum iudicium arg.l.diem proferre.§.corā
de arbi.et.l.coram.de verborum significatio.et licet hoc mediū so-
lum scilicet de probatione presentie non sufficeret attentis hisque
in contrarium probantur tamen multū confert ꝛ coadiuuat alias
presumptiones supra ponderatas vt que non prosunt singula mul
ta iuuant per iura vulgaria.illud autem quod fuerit surdastra re-
cte intuenti non probatur melius probatur contrarium non insi-
stor: et per hec recte intuenti patent sublata adducta in contrariū
ꝑposueram latius respondere: ac etiam plura in medium adduce-
cere pro parte consultantis sed propter subitum recessum his ad
presens contentus sum.

Laus deo.

¶ Summariū super consilio.cclj.

1 ☞ Societas ex quibus actibus contrahatur: ꝛ an contracta cen-
seatur inter fratres minores habitantes simul cum maioribus bo-
naꝙ cōmunia possidendo.p totum consi.
Societas est contractus qui solo consensu perficitur.
2 Actus voluntarij non extendūtur vltra quam gerantur ꝛ recurri
tur ad qualitatem actuum ad hominis intentionem eliciendam.
Societatis contractus requirit vtriusꝙ cōsensum.
3 Societas contracta censetur ex possessione rerum communium: ꝛ
cōmuni nomine emptorum.
4 Fructus rei mee mihi queruntur et dicūtur pars fundi.
5 Fructus rerum dotalium: et bonorum communi nomine empto
rum cuius sint.
Empta res cōmuni nomine per alterū ex socijs ex cuius pecunia
presumatur empta.

¶ Consilium.cclj.

In nomie domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † Licet dici posset contractam cense
ri societatem inter dictos fratres ex quo simul vixe-
runt possidendo communiter bona communia: ac
etiam bona propria videlicet bona dotalia cum bona dotalia sint
bona viri.l.doce ancillam.C.de rei vendi.l.de his.et.l.in rebus.
C.de iure dotium.et etiam bona empta nomine proprio ipsorum
fratrum maiorum cum societas contrahatur nedum expresse: sed
etiam tacite.l.coiri.ff.pro socio. ¶ Tamen in contrarium est in
dubia iustitia.societas enim contractus qui solo consensu cōtra-
hitur.l.consensu.ff.de acti.et obligatio.ꝛ institu.de obliga.que ex
consensu.nasc.nec contrahitur: licet plures fratres possideant bo
na communiter pro indiuiso et viuant communiter ad vnum pa-
nem et vnam mensam.l.ex parte.§.si filius.ff.fami.hercisū.et fa-
cit.l.cum duobus.§.si fratres alias.l.si fratres.ff.pro socio.et no-
tat Bartol.in.l.titium et meuium.§.altero.de administratione
tuto.et Bartol.Bald.et doc.in.l.si patruus.C.cōmunia vtriusꝙ
iudi.et per Bald.in additio.quam fecit ad tractatum Bartol.de
duobus fratribus per ipsum Bartolum non completum: ad hoc
etiam notata per Bald.in.l.prima.C.qui testamenta face.possunt
per Petr.de ancharano.in consilio trigesimo incipiente quia que
stio modicam ꝛc.ꝛ in consilio centesimotertio incipiente parū sub-
tiliter.et Pontanus in consilio incipiente in casu proposite con-
sultationis in ordine.cccxxiiij.secundum ordinem non informis.
contrahitur enim tacite societas ex actibus qui verisimiliter non
fierent citra ius et nomen societatis: vt quia communicant hinc-
inde ea que alias essent propria.nō enim presumitur id fieri ex cau
sa donationis argumē.l.si cum aurum.de solu.et.l.cum de indebi
to.de probatio.ꝛ.l.si filius.de donationi.ideo eo casu presumitur
tacito cōsensu contracta societas conformis ipsius actibus.prout
notāt docto.in dictis locis per Ang.in consilio septuagesimoqn-
to incipiente pater habens alias ex themate predicto circa finem:
et in consilio centesimoduodecimo incipiente Uannutius ꝛ An-
tonius alias bona acquisita in prima co.et Petr.de ancharano in
consilio.clxviij.incipiente plura dubia et in consilio.ccciij.incipiē-
2 te materia de qua queritur. † Actus enim voluntarij non exten-
duntur vltra quam gerantur.l.finali.C.ne vxor pro mar.et.l.pri-
ma.§.hoc interdicto et que ibi per Bartol.ff.de itinere actuꝙ pri
na.ad eliciendam enim intentionem hominis debemus recurre-
re ad qualitatem actuum vt talis voluntas hominis presumatur
qualis ex actibus colligi potest.ff.de acquiren.heredi.l.pro here-
de.§.papinianus.et.l.duo fratres.et.l.reprehendenda.C.de in-
stitu.ꝛ substitutio.et quod per Innocentiū in caplo bone.ij.de po
stu.prela.et quia contractus societatis prout ceteri omnes contra
ctus requirit consensum vtriusꝙ partis iuxta.l.primā.in princi-
pio.et.§.conuentionum.de pact.non sufficit quod alter tantū fa-
ciat actus sociales sed requiritur quod ex vtraꝙ parte fiant vt per
Bartolum et Baldum in locis preallegatis.et per Bartolum in
consilio mihi ducentesimoquinquagesimoquarto incipiēte ex pre
cedenti contractu.et per Baldum in consilio mihi quadringente-
simoquadragesimosexto incipiente duo fratres longo tempore ste
3 terunt simul.et ita communiter omnes tenent. ¶ † Ex quib9 in-
fertur quod cum in puncto presupponitur quod dicti fratres mi-
nores parum aut nihil lucrati fuerunt: et si quid lucrati fuerunt
illud minime posuerunt in communi et consequenter ex eorū par
te nullus actus interuenit ex quo deprehendi possit actus infe-
rens in societatem non elicitur coniectura aliqua vrgens tacite
societatis. Non enim infert in societatem tacitam communis pos
sessio bonorum vt supra probatum est: nec infertur possederunt
communiter bona empta nomine proprio ipsorum fratrum ma-
iorum: ergo censeatur contracta societas: quia potius censetur
possessio illa causata iure familiaritatis ar.l.qui iure familiarita
tis cū ibi notatis.ff.de acq.pos.ex his decisus est primus consulta-
4 tiōis articulus. † Ex qua decisiōe plurimū infert̄ ad decisionē alio
rū articulo℞ pñtis cōsultatiōis: nā fruct9 rei mee mihi q̄runt̄ ꝛ mei
efficiuntur nisi alius bonefidei possessor eos querat qui sunt indu-

striales.l.fructus.ff.de vsur.z.l.qui scit.e.ti.z.l.ex diuerso de rei vē. dum eñ sunt in fundo sunt pars fundi.l.fructus pendentes.de rei ven.l.iul.§.si fructib⁹.ff.de acti.empti.ideo sunt illi⁹ cuius est ipm totum:z sic ipse fundus nec sine causa dominiū a dño aufertur: et in aliū trāsferi.l.id qđ nostrū.ff.de reg.iur.z.l.nec vtilem ex quib⁹
5 causis maio.z hoc clarissimū.†Hinc infert q fruct⁹ rerū emptarū cōi noie oium sunt omniū cōes diuidēda p capita noiatoꝝ in ipsis emptionibus si singul'r sunt noiati put z verisil'e est.si vero aliqui essent noiati noib⁹ ꝓprijs aliqui noie collectiuo cōputarentur pro vno:lʒ plures essent:iō ipsi oēs noie collectiuo noiati eā partē cōse quūtur quā vn⁹ ex noiati noie ꝓprio.l.si titi⁹.z.l.interdū in ṗ.ṗnci pij.de here.insti.z.l.si pater filio.de vulg.z pup.z.l.plane.in ṗn. de leg.j.cū pluribus similib⁹ nec curādum est hoc respectu cui⁹ pecu nia fuerit facta emptio:q2 nō curat cui⁹ pecunia res sit empta sed per quem seu cuius noie emptio cōtracta fuit.l.ex pecunia dotali. C.de iure dotiū.z.l.si ex pecunia.C.de rei ven.z.l.si vt proponas.e. tit.argumēto sumpto a speciali:tñ ipsi maiores possunt petere di midiā pecunie quā expenderūt pro dictis emptionib⁹:q2 conuer terunt in vtilitatē fratrū minorū.l.queytilr.z.l.mandasti cū si.ff.de neg.gest.z quia in puncto ṗsupponit q illi fratres maiores expo suerunt in dictis emptionib⁹ pecunias ꝓprias nō est opus instare de qua pecunia censeantur soluta precia dictaꝝ emptionū in quo articulo doc.aliqualiter variant.Nā Bar.solet tenere maxime i.d. l.titiū z meuiū.§.altero q pecunia censetur esse ꝓpria ipsius expo nentis:z idem voluit in.l.si patruus cōia vtriusq iudi.per.l.si de functus.C.arb.tut.z facit.l.ij.C.si quis alteri vel sibi:nec recurren dū est ad coniecturas put dicit Bar.ibi z latius in.d.§.altero cui non consentit Bal.in.d.l.si patruus.pluries tñ consulendo visum fuit in hac materia recurrendū esse ad theoricam quā tradūt Bar. Bal.Ang.Saly.Raph.fulg.z Pau.de ca.in.l.cū opꝫ.in ṗn.de bo nisq lib.z Ang.in.l.facultas.C.de iure fisci lib.x.fructus aūt reruꝫ que fuerūt empte proprio noie ipsoꝝ fratrū maiorū sunt ipsorum ementiū.itē fructus rerū dotalium pertinent ad illos ad quos spe ctant ipse dotes.l.fructus.ff.sol.ma.et.l.doce ancillā.C.de rei ven. si autē sunt alique res empte p ipsos fratres maiores de quib⁹ nō apparent instra:vñ non constat cui⁹ noie fuerūt empte profecto cē sentur empte noie ꝓprio ipsoꝝ ementiū.l.z magis.ff.de sol.l.papi nianus.ff.mandati.iō de ipsis rebus ita emptis:z de fructib⁹ dicta rū rerū idē iudicandū est q de rebus z de fructib⁹ rerū quas cōstat esse emptas noie ꝓprio cū eadem sit ratio.

Laus deo.

Summariū super consilio.cclij.

Donatio facta per filiumfa.sine patris consensu cū iuramē to de non veniendo contra an teneat z an heredes donantis pos sint cogi ad contractus obseruantiam in quo donator promisit de cōfessione fienda stante statuto.de quo infra isto.cōsi.nu.1.

1 Juramentum regulariter validat contractū sup quo interponitur si potest seruari sine dispendio salutis eterne.
Juramenti vires an possint statuto infringi.nu.seq.vsq ṗ.cōsi.
2 Juramenti vis remissa a lege habet vim capituli.
Statutum an possit annullare contractum iuratū.nu.seq.
3 Juramenti relaxationem petens an censeatur fateri seu obligatū et an dicta absolutio inualidet contractū iam vallatū iuramēto.
4 Juramentum an roberet contractum quando contractus vitiatur odio alterius ꝙ iurantis et quod ius pontificiū potest tollere iura menti vires.
5 Juramentum quādo non artat heredes iurantis.

Consilium.cclij.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi.†Quod contractus hmōi firmet iu ramento videtur prima facie dicendum.Quia regu la vulgaris est q iuramētum appositū sup cōtractu si pōt seruari sine dispēdio salutis eterne validat cōtractū sup quo interponitur etiam si al's de iure cōi vel municipali esset nullusper c.cū contingat.de iureiuran.z.c.ꝗnis.de pac.in.vj.z autē.sacramē ta puberum.C.si aduer.ven.prout est cōmunis indubitata opinio in dictis iuribus.et in.l.si quis pro eo.ff.de fideius.licet quidam cō tra z hoc saltē quādo contractus vitiatur fauore iurantis saltē ṗn cipaliter prout videt contingere in casu nostro cum ius municipa le vitiet cōtractum minoris z filijfamilias non adhibita solēnitate statutaria verisimiliter fauore minoris.z a simili etiam fauore filij familias.ar.dicta autenti.sacramenta puberum.z.l.cū non solum. §.filijsaūt:ibi ne cupidini dedit tristē exitum sentiāt.C.de bonisq lib.nec potest statutum laicorum infringere vires iuramenti cū sit res spiritualis arg.c.tuam cum ibi notatis de ordine cogn.z.c.ve nerabilem.de elect.z canoni.imperator.xcvj.distinctio.circa quod multa similia adduci possent:ideo non videt q hmōi statutum va leat quatenus disponit circa contractum iuratum prout hoc vo luit Raynu.de for.in.l.omnes populi.de iusti.z iur.z idem ibi bar to.in tertia principali questione secundo quesito.ligat eñ tunc iu ramentum.nō ob.statuto prout voluit Fede.de senis cōsi.cclxxxij.et d.Anto.Jmo.z Panor.in dicto cap'lo cum contingat.z Pau.de ca.in autē.sacramēta puberū multa ad hoc propositū adducentes
2 que causa breuitatis omitto.†Tamē his minime obstātib⁹ pu to cōtrariū cōcludendū z ṗmitto q bal.in.d.l.oēs populi vult ūm pliciter q hmōi statutū teneat reiecta di.bar.z idē vult in.l.pactū dotali.C.de col.z idem videt velle in.l.nec patronus.C.de operis lib.fundat se potissime Bal.q2 lex habet vim apostoli in remitten do iuramentum put est glo.notabilis in.l.adigere.§.quāuis.de iu re patro.z dicunt Rapha.fulg.z Pau.de cast.in.d.autē.sacramē ta puberum q hoc cōmuniter seruatur.cōmunis autem obseruan tia est optima iuris interpres.l.cū de interpretatione.ff.de.ll.et.c. cū dilectus.de consue.qñ eñ statutū hꝫ equitatēvel rationē natura lem non pōt dici statutū esse iuri ꝯtrariū put dicit Bal.in.d.autē. sacramenta puberum:ideo dicens qđ quādo statutum ex aliqua iu sta causa vitiat contractum iuratum tunc valet z tollit huiusmodi virtutem iuramenti et eam opinio.Bald.ibi sequitur ibidem Ra pha.fulgo.tali consideratione:q2 nemo dubitaret quod si statu tum diceret qđ nullus contrahat:cum minore etiam si iurauerit et si quis cōtraxerit omne ius transferat in fiscū q tunc ius quesitum transferreret in fiscum.cū ergo eadē ratione non transferatur i mi norē vel filiumfamilias que translatio nil aliudvidetur ꝙ liberatio quādo habet fieri in obligatū.l.vnde querit.§.j.ff.cōmod.z gl.ma gna.in ṗn.in.l.frater a fratre.de condi.inde.scōm eundē Raph.di cens quod eo anno fuerat iudicatum pro opi.Bald.Jdem voluit Florentinus in.d.c.cum contingat dicens quod valet huiusmodi statutum z impedit iuramentum cum presumit dolum vel hꝫ aliaꝫ iustam causam:q2 tunc contrahens satis videtur esse in dolo scōm eum prout eñ refert Panor.in.d.c.cum contingat.xvij.co.idē etiā velle videtur Pe.de ancha.in ampla repetitione.c.canonum.de consti.in.xj.q.ṗncipali col.lxxvj.versi.quid dices in materia iura mēti vbi inter cetera refert Fede.de senis tenere q si statutū dicit q promissio facta a filiofamilias non valeat si filiusfamilias cōtra xit cū iuramēto pōt secū ꝯhens cōpelli ad relaxandū iuramentuꝫ.
3 †Nec in hoc venit iurans contra iuramentum:immo petens iu ramenti relaxationem censetur fateri se obligatum sicut accidit in eo qui iurauit soluere vsuras:z tamen potest petere relaxationem c.j.z.c.debitores.de iureiurand.iste enim qui taliter contraxit de beret puniri.xj.questione.iij.qui resistit:ideo nō debet commoduꝫ reportare.de preben.eum qui lib.vj.et subdit quod talē cōpulsio nem pōt facere etiā iudex secularis z q pōt cōuentus excipere non debes audiri petens obseruantiam iuramēti:q2 ipsum relaxare de bes et ipsum relaxari peto:z in hoc residet consi.dcclxvj.prout euꝫ refert et sequitur Petr.de ancharano.vbi supra transiens qui ex his videntur velle q iuramentum obliget sed non valeat cōtract⁹ prout in simili quod adducit in promittente vsuras vt habetur in iuribus ꝗ allegat:z in.c.significātē.de pig.item q2 si cōtractus fo ret validus relaxatio iuramenti non inualidaret contractum iam validatum iuramento prout voluit Ange.in suo consi.quod inci pit domina Catherina scōm ordineꝫ informis consi.clx.z sequitur Panormita.in dicto.c.cum contingat et ego latius dico hoc te nens in dicta autenti.sacramenta puberum in verbo inuiolabili ter in ṗ.prime questionis:z sic frustra peteretur relaxatione repor taret commodum.item Pet.de anchara.ibidem in.lxxviij.col.re fert Jac.de bel.in dispu.incip.lex perusina dicentem quod stante lege municipali perusine si filiusfamilias contrahit sine solēnitate municipali z iurat iuramentum non dat robur contractui argu.l. non dubium.C.de.ll.tum etiam q2 est contra bonos mores:nam ta les contractus filiorum prebent causam depredandi parētes z pec candi.l.j.ad maced.ergo zc.c.non est obligatorium.de regu.iur.in vj.de minore dicit idem de iure ciuili:sed de iure canoni.dicit eum obligari z in hoc residet secundum eundem Petr.de anchara.qui videtur cum eo ibi transire z scōm relata Jaco.de belui.zsuccessiue Petr.de anchara.vult facere differentiam inter contractum filij familias z contractum minoris:licet lex perusina loquatur de am bobus:nam in contractu filijfamilias simpliciter vult quod non fir metur contractus et sentit iuramentum non obligato in minore vult idem de iure ciuili sed de iure canoni.vult quod obligetur.po test intelligi obligetur ex contractu:z potest intelligi q obligetur ex iuramento:z aduertendum q assimilat hunc casum casui.l.j.ad mace.vbi contractus vitiatur odio contrahentium cum filijsfami.
4 †Et qñ contractus vitiat odio alterius ꝙ iurātis iuramentuꝫ nō dat robur contractui lꝫ obliget.c.significante.de pig.z.d.c.debito res.z notant doc.cōmuniter omnes in.d.c.cum contingat in.d.l.si quis pro eo.z in dicta autētica sacramenta puberum.z hāc firmat Saly.in.d.auт.sacramenta puberū in vltimis verbis vbi recitatis opi.in hac dubitatiōe:z vltimo loco impugnata opi.Bart.subdit formaliter:z ideo puto q vbi statutuꝫ annullat cōtractū z iuramē tū q statutum teneat per.l.nō dubiū supra.de leg.z per.l.si quis in quilinos.§.j.de leg.j.z q2 nō dicitur periurus qui ex causa discesse rit a iuramēto.§.l.si.qui sat.cog.z q2 tale sacramētum pōt remitti a parte cuius fauorem cōcernit.ff.qui z a quibus.l.si.ff.de bon.lib.l. si patronus.et per consequens per statutum argu.eorum que not. super

super rubrica.j.de decurionibus.lib.xij.⁊ qꝛ omnes ciues etiã si nõ
interfuerint in condendo hoc statutum fingitur interfuisse ⁊ cõsen
sisse.vt.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ extra.de cõsti.c.j.li.vj.⁊ꝑ cõ
sequens his qui cũ minoꝛe contraxit ⁊ ꝓpter hoc nõ põt petere iu
ramentũ seruari ꝙ ipse disponit vires nõ hr̃e nec seruari sibi vl̃ alij.
Et ex his pꝫ ꝙ multi tenẽt ꝙ qñ statutum requirit certã solẽnita
tẽ:etiã si interueniat iuramẽtũ ꝙ tũc cõtractus nõ iuuatur iuramẽ
to ꝙ videt̃ pꝛocedere si statutũ expꝛesse disponit ꝙ cõtractus al̃r fa
ctus non valeat:nã cõtractus nõ est res spũalis sed tꝑalis:ideo po
test statutũ circa eũ disponere:⁊ circa obligationẽ ciuilẽ ⁊ actioneꝫ
ex eo resultãtes que sunt de iure ciuili.l.ij.§.deinde.ff.de oꝛi.iuris.
iuramẽtũ autẽ remanet in suis viribus:qꝛ obligat iurãtem.⁊ ꝑ cõ
sequens statutum non mittit falcẽ in messem alienã:⁊ iõ tũc Jmo.
in.d.c.cũ contingat char.xxiiij.dicit ꝙ videt̃ ꝙ ꝯtractus sit nullus
et remaneat iuramẽtum:⁊ ideo videt̃ ꝙ in foꝛo ciuili nullũ habeat
remediũ sic ꝯtrahens:ſꝫ solum habeat recursum ad iudicẽ ecclesia
sticũ vt iurãs cogatur obseruare iuramẽtum:posset tamẽ ꝺm eum
esse dubiũ an iudex secularis debeat facere iuramẽtum seruari:et
an ius canonicũ debeat pꝛeualere iuri ciuili inquãtũ vult iuramen
tũ habere efficaciam etiã si tẽdat ad obligationem inducẽdã:ſꝫ cõ
trariũ velit ius ciuile ⁊ videretur ꝙ sic per id qđ habet̃ in.c.ſꝫ mu
lieres.de iureiur.li.vj.ꝺm eũ qui subdit ꝙ agens ꝯtra dictũ statutũ
cõiter nõ audiretur in foꝛo seculari nisi iudex ecclesiasticꝰ cogeret
secularem ad obseruantiã iuramẽti ꝺm foꝛmam.c.ſꝫ mulieres.de
iureiur.li.vj.ꝺm eum qui ex his ⁊ postea clariꝰ cõcludit ꝙ cõtractꝰ
sit nullus ⁊ nõ firmetur iuramẽto:tñ iuramẽtũ obliget ⁊ cõstringa
tur iurãs ad obseruãtiã iuramẽti saltẽ per iudicem ecclesiasticum.
Et ꝙ iuramẽtum in his terminis nõ validet ꝯtractũ vidi al̃s ꝯsul
tũ in casu occurrẽte hic perusie vt arbitroꝛ:ſꝫ punctus esset figura
tus asisij per celeberrimũ doctoꝛẽ ⁊ integerrimũ ⁊ veridicũ ꝯsulto
rẽ dñm Benedictũ de bñdictis de perusio p̃rem ⁊ p̃ceptoꝛẽ meũ:et
illi cõsilio me subscripsi:fuit tñ mihi tunc extra punctũ p̃suppositũ
ꝙ per summum pontificẽ fuerunt statuta cõfirmata:⁊ de hoc feci
mentionem in mea subscriptione faciẽs in hoc magnũ fundamen
tum:constat enim quod ius pontificium potest tollere vires iura
menti ⁊ in hac lege pontificia potest pꝛocedere glo.in.l.adigere.§.
quamuis de iure patro.ad hoc tex.in.c.quemadmodum.de iureiu
ran.⁊ ibi hoc tenent Hostien.⁊ Joan.andr.⁊ cõmuniter docto.lex
autem pontificia potest dici talis confirmatio:nam quod pꝛincipi
placet legis habet vigoꝛem.l.j.ff.de consti.pꝛin.⁊.§.sed quod pꝛin
cipi institu.de iure natu.gen.⁊ ciui.per capitula autem pontificũ
sunt confirmata: quia petita fuit confirmatio statutoꝛum dum
modo non sint contra libertatem ecclesiasticam ⁊ pontifex rescri
psit exhibeantur ⁊ interim robur habeant : exhibitio autem non
fuit aliter petita nec facta:ideo interim sunt confirmata:⁊ ita fue
runt pꝛo confirmatis ⁊ validitatis indefinite habita.indefinita au
tem equipollet vniuersali per iura vulgaria.et quia excipiunt̃ sta
tuta que sunt cõtra libertatẽ ecclesiasticã dat̃ intelligi ꝙ cõpꝛehen
dũtur etiã statuta que al̃s essent nulla cũ statuta ꝯtra libertatẽ ec
clesiasticã sint ipso iure nulla aut̃.cassa ⁊ irrita.C.de sa.sanc.eccl.al̃s
nõ esset bona exceptio cũ nõ cõpꝛehenderetur sub regl̃a ⁊ exceptio
declarat regulã.l.nã qđ liquide.§.fi.de penu leg.⁊ qđ habet̃ in.l.j.
de reg.iur.⁊ in rubꝛica.eo.ti.lib.vj.ex quibꝰ oĩbus cõcludendũ du
5 xi ꝙ dictus cõtractus nõ sit firmatus iuramẽto:† ⁊ ſꝫ iurãs potue
rit artari ad obseruãtiã iuramẽti:tñ non possit artari eius heres ꝑ
c.veritatis cum ibi notatis.de iureiuran. Laus deo.

Summariũ super consilio.ccliij.

3 Subitutus filio instituto si decesserit sine liberis legitimis ex
eo natis:an per monasterum excludatur qui loco filij habetur cuꝫ
institutus ingressus fuerit monasterium:⁊ in eo decesserit.ꝑ totum.
Monasterium repꝛesentat hodie filium ciuiliter : ⁊ loco filij habe
tur.numero.5.
2 Dos pꝛesupponit matrimoniũ carnale:⁊ qñ aliquid datur pꝛo do
te intelligitur si matrimoniũ contraxerit.
Nuptias vel matrimonium an dicatur contrahere religiosus seu
pꝛesbiter.nu.seq.
3 Substitutio facta si institutus nõ nubat an cõditio de illa tãꝗ̃ im
peditiua nuptiarum renũciatur ⁊ si fiat sub turpi conditione vbi
est instituta vel substituta pia causa vel redemptio captiuoꝝ.nu.9
4 Substitutio facta instituto si decesserit absqꝫ liberis ex suo coꝛ
poꝛe natis nõ euanescit ꝑ ingressum religionis.
5 Conditio si decesserit sine filijs quõ intelligatur.nu.1.ꝑ totum.
6 Heres verbum quandoqꝫ ponitur pꝛo liberis.
7 Ratio vbi vn a sola potest tantum assignari an possit ex ea argui.
8 Ratio finalis ⁊ impulsiua que sit.
9 Legatum factum etiam pie cause sub turpi conditione an valeat
vel defectum dicte turpis conditionis adimplende voluit testato
quod deueniat in piã causam vel in redemptionem captiuoꝛum
an valeat in fauoꝛem pie cause.
Conditio etiam turpis an renũciatur de legatis vel substitutioni
bus factis pie cause vel alijs vbi eis est pia causa substituta.

Consilium.ccliij.

N nomie domini nostri
1 Jesu chꝛisti. † Ardua est pꝛofecto multum dubia
pꝛesens consultatio in qua docto.plurimum variant.
Nam constat quod si quis est grauatus sub conditio
ne si decesserit sine filijs et postea ingrediatur monasterium ⁊ dece
dat sine filijs non est locus fideicommisso pꝛout est expꝛessuꝫ in au
tenti.de sancti.epis.§.sed hoc pꝛesenti ⁊ in autentica nisi rogati.C.
ad trebel.⁊ in.c.in pꝛesentia extra.de pꝛoba.idem ergo ⁊ in termi
nis nostris:licet sint adiecta illa verba legitimis et naturalibus:qꝛ
illud tacite videbatur inesse : nam sub dicta conditione si decesse
rit sine filijs non compꝛehenduntur filij legitimi non naturales ꝑ
l.si ita quis.§.fina.de legatis.ij.⁊.l.fideicommissum.de conditio.et
demonstratio.⁊ facit.l.ex ea.§.insulam.de verboꝛum obligatio.et
l.fin.C.de his qui veni.eta.impꝛeta.expꝛessio autem eius quod ta
cite inest nihil solet operari.l.hec verba.ff.de legatis.j.⁊.l.cũ quid
ff.si cer.peta.⁊.l.non recte.C.de fideius.pꝛout per hanc rationeꝫ fir
mauit Dyn.in dicta.l.si ita quis in conditione si decesserit sine li
beris ex suo coꝛpoꝛe natis : et cum eadem opinione transit Cyn.in
dicta autentica nisi rogati.quod ⁊ tenet ibi Richar.malumb.alia
tamen ratione.s.qꝛ in terminis illius autentice ⁊ in coꝛpoꝛe nõ ex
cludit̃ substitutus:eo qꝛ monasteriũ habeat̃ loco filij sed reijcit̃ gra
namẽ:qꝛ tale onus sub dicta cõditione adiectũ repugnat religioni
et vite cõtemplatiue:ideo tanꝗ̃ turpis conditio vel grauamẽ reij
citur.nã tex.in coꝛpoꝛe dicit cõditiones inualidas ⁊ pꝛo non scri
ptis esse.nõ aũt dicit haberi pꝛo purificatis ꝓut pꝛo purificatis cẽ
serentur haberi si ideo euanesceret grauamẽ:eo qꝛ monasteriũ ha
beretur loco filij sed vbi conditio est adiecta sub dictis verbis si de
cesserit sine filijs ex suo coꝛpoꝛe natis non minus obuiat religioni
et vite contemplatiue quam simplex conditio si decesserit sine fi
lijs merito dicta substitutio habeatur pꝛo non scripta secundũ eũ
dem Richar.malumb.cuius dicta videntur omni sanctitate ⁊ eq
tate verissima secundum Rapha.fulgo.in dicta aut̃.nisi rogati.et
dixit Bart.ibi quod ista est vera ratio quam ponit tex.in coꝛpoꝛe
nec vlla lex vel decretalis dicit ꝙ monasterium habeatur loco filij:
Nec obst.d.c.in pꝛesentia.qꝛ dicit ꝙ intrãs monasteriũ non dꝛ de
cedere sine herede nõ dicit sine liberis scđm eum qui per hoc firmat
hanc partẽ ibi ⁊ in.d.l.si ita qs ⁊ in cõsi.incip.qdã noĩe titius in oꝛ
dine mihi.cxl.⁊ in alio cõsi.sanctus spũs adsit gratia querit̃ an mo
nasterium in oꝛdine mihi.cxxx.⁊ in alio consilio quod incipit nar
2 niensis quidam habens filium in oꝛdine mihi.ccxciij.† Adducens
vltra pꝛedicta quod dos pꝛesupponit matrimonium carnale.l.fin.
C.de donatio.pꝛopter nupt.pꝛo introitu autem matrimonij non
potest aliquid dari.c.non satis.de symo.et tamen text.in coꝛpoꝛe:
loquitur etiam vbi aliquid datur pꝛo dote pꝛeleg.text.ibi pariter
loquitur in conditione si matrimonium contraxerit sed matrimo
niũ spirituale non contrahit̃ inter monachum ⁊ monasteriũ:ſꝫ so
lum inter abbatẽ ⁊ monasteriũ:vt no.ꝑ Jnno.⁊ Ber.in.c.quia pꝛo
pter.de elect.et sic non potest censeri purificata illa conditio si ma
trimoniũ cõtraxerit ⁊ nihilominus est locus substitutioni facte de
3 ipso intrante monasterium.† pꝛeterea substitutio facta si non nu
bet reijcit̃ tanꝗ̃ impeditiua nuptiaꝝ.l.quotiẽs.⁊.l.heres meus.§.
si.de cõdi.⁊ demon.ideo foꝛtius debet reijci illud grauamẽ ꝙ retra
hit a vita cõtemplatiua que est melioꝛ in autẽ.de monachis.i p̃nc.
ꝺm eũ qui hoc firmat in dictis cõsi.⁊.d.cõsi.incipiẽti sancti spũs ⁊c.
se subscripserunt Franci.tig.⁊ Bald.et eius rationes refert ⁊ sequi
tur Panoꝛ.in.d.c.in pꝛesentia vbi idem tenet dominus Anto.de
but.idem videtur tenere Ponta in.l.stipulatio hoc modo conce
pta.de verbo.obli.s̃.dicta ratione Richar.malumb.⁊ Bart.⁊ fa
cit quia in dubio illa opinio est amplectenda que fauet religioni.
argumen.l.sunt autẽ.de religio.⁊ sump.fune.et dicit Jmo.in.d.l.
si ita quis.§.fin.ꝙ dicta ratio Richar.ma.⁊ Bar.est verioꝛ de iure
ciuili pꝛopter quam supꝛadicta opinio est seruãda in terris iꝑij.
4 † Sed licet.s̃.dicta reddãt hãc cõsultationẽ multũ dubiam ni
hilominus pꝛedictis non obstãtibꝰ sempꝛ mihi visa fuit verioꝛ opi
nio cõtraria.s.ꝙ vbi est apposita conditio si decesserit sine filijs ex
suo coꝛpoꝛe natis vel sine filijs legitimis ⁊ naturalibus ꝙ tunc per
ingressum monasterij non euanescat grauamen sub dicta cõditio
ne appositum pꝛout hanc partem tenuit Marti.si.quia verba te
statoꝛis omnino repugnant que tantum loquuntur de naturalibꝰ
et in eis debent intelligi.item quia.d.aut̃.nisi rogati non est trahẽ
da extra terminos suos scđm eum quem sequitur Jaco.but.⁊ ideꝫ
disputando tenuit Jac.de bel.qꝛ dictus.§.ſꝫ hoc p̃nti ꝓcedit iter
pꝛetando ⁊ fingendo:vt pꝫ in.d.c.in pꝛesentia que interpꝛetatio
locũ habet quãdo testatoꝛ expꝛesse vel tacite cõmittit voluntatem
suam iuris interpꝛetationi non quãdo apparet ꝙ vult sua ꝟba na
turaliter intelligi ꝺm eum vt refert Bal.in.l.deo nobis.in pꝛinci.
C.de episc.⁊ cle.est enim in potestate testatoꝛis:substituere etiam
in monasteriuꝫ ingresse.vt.d.l.deo nobis.§.hoc etiam ibi.si autem
et amplius voluerit eis largiri hoc eius voluntati concedimus qui
text.est ad hoc notabilis ꝺm Bald.in.d.l.deo nobis.qui cum hoc
trãsit.⁊ idẽ tenuit Jac.de bel.in.d.§.sed hoc p̃senti ꝓut ibi refert ⁊

sequitur Ang. et idem tenuit Richar. malū. psupposito ꝙ mona-
sterium habeatur loco filij prout hoc tenent glo. in. d. aut. nisi roga
ti. et in. d. §. hoc presenti ꝙ et cōmuniter tenetur put dicunt: vt Cy.
Saly. et Rapha. in. d. aut. nisi rogati. Nam tunc dicta verba indu-
cunt restrictionem fideicommissi prout si testator dixisset si decesse
rit sine filijs ex hac vxore natis restituat etc. nam tunc si decedit cū
5 filijs ex alia vxore tenebitur restituere. nec ob. quod dicit Dy. s. ꝙ ex
primitur quod inest: quia respondetur ꝙ filius ciuilis nō excludit
substitutum regulariter sed secus est in filio ciuili per ingressuz mo
nasterij sed per huiusmodi verba voluit testator qđ substitutus nō
excludatur a monasterio prout si dixisset sine liberis masculis secū
dum Raph. sm quem hec opinio ꝙ monasteriū habeatur loco filij
esset in iudicio sequenda: et consequenter qđ dicto casu substitutus
repellatur. et Saly. ibi dicit ꝙ moderni respondentes ad dictam ra
tionem Dy. dicunt ꝙ monasterium habetur pro filio ciuiliter na-
to et specialiter qđ filius ciuilis faciat deficere conditionem sm euz
qui firmat hanc partem. potest etiam in terminis nostris respōde-
ri ad rationem Dy. ꝙ quādoq3 filius non legitimus facit deficere
conditionem: vt habetur in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad tre.
et tamen secus erit in conditione si decesserit sine filijs leg. et natu-
ralibus et propterea hec cōditio non est expressa prout inerat: nec
etiam obstat responsio Bartol. data ad dictum. c. in presentia per
quod probatur. d. opinio ꝙ monastriuz habeatur pro filio. quia l3
text. ibi dicat quod habetur pro herede: tamen in themate erat ad
iecta conditio si decesserit sine filijs non cōditio si decesserit sine he
rede: ideo vt ratio adaptetur ad thema seu questionem prepositaz
6 debet intelligi sine herede idest sine liberis. † Prout al's verbū he
res ponitur pro liberis. l. ex facto. §. si. ff. ad trebe. et x. col. de eo qui
sibi et hered. suis in rub. et nigr. et in. cap'o. j. §. penulti. de lege cor
radi cum multis si. et ita sumitur in dicto cap'o in presentia prout
volunt ibi docto. Nec obst. id quod in dicto. §. sed hoc presenti dici
tur pro dote vel si matrimonium etc. quia licet non sit proprie ma-
trimoniū inter monachū et monasterium: tamen pōt hoc respectu
censeri matrimoniuz prout et habetur pro filio licet constet quod
nulla sit filiatio inter monasterium et monachum et si qua esset po
tius monachus deberet reputari filius monasterij quam econtra.
item licet nō possit dari aliquid monasterio p ingressu monasterij:
tamen potest dari aliquid monacho casu quo ingrediatur vt quo-
dammodo censeatur eius dos nec erit symonia si ea de causa nō in-
greditur monasterium nec monasterium ea de causa ipsuz recipit:
attento etiam quod illud poterat percipere ingrediens scilicet cō
trahendo veras nuptias et hanc partem firmat Joan. andr. dicto
c. in presentia vbi hoc idem firmat Hostien. et dicunt ibi Flor. et
Jmola. quod tex. dicti. §. sed hoc presenti tanq̄ exorbitans non est
extendendus argu. regule que a iure exorbitant in sexto. idez etiā
firmat Bald. in suo consilio incipiente in questione que vertitur in
ter scholam sancte Marie in ordine mihi. xix. et in consilio incipiē
te in primis videndum an onus in ordine mihi. ccxxj. et dicit Bal.
in dicto consilio incipiente in questione que vertitur inter scholaz
quod ista opinio consueuit vsu approbari: hanc etiam opinio. ap-
probat Paul. de castro. in dicta autentica nisi rogati non ea ratio
ne: quia monasterium habeatur loco filij: quia non vult quod ea sit
ratio illius text. sed vult quod ratio illius text. sit quia testator ap-
ponendo dictas conditiones non cēsetur cogitasse de ingressu mo
nasterij: ideo ius presumit quod si de hoc casu cogitasset idem di-
sposuisset prout et ius disponit secundum eum qui dicit dictam ra
tionem ad illum textum consulendo tenuisse. aliud ergo vult quā
do testator vlterius procedit restringendo se ad filios naturales et
profecto cum text. non exprimat aliquam rationem et possint plu
res rationes assignari. prout et docto. varias assignant: vt patet ex
iam dictis non videtur quod possumus illum textum exorbitantē
extendere ad alium casum propter rationem illius tex. per ea que
alias tradit Barto. in. l. liberorum. ff. de verbo. significa. vbi vult
qđ circa statutum disponens ꝙ filia excludatur propter filios ma-
sculos non possumus arguere a ratione illius text. cum ratio non
7 sit expressa. † Facit etiam quod al's notat Bal. in. l. quamuis sim-
pliciter. C. de fideicō. et in. l. maximū vitium. C. de lib. prete. volens
quod vbi non est nisi vna ratio assignari possit ex ea argui prout si
esset expressa. secus ergo videtur velle si plures rationes excogita-
ri possunt put contigit in casu nostro: et maxime cū tex. iuris cano-
nici videatur aliam rationē assignare q̄ sit illa qua mouentur tenē
tes primā partem: et etiā gl. iuris ciuilis similem rationē assignet et
prout dicunt Cy. Saly. et Raph. dicta ratio assignata per glo. cōi-
ter tenetur: et ea ratione retenta plurimi tenentes cōtrariā partez
tenuerūt hanc partem nec est verū ꝙ textus in corpore reputet di-
ctas cōditiones turpes: l3 dicat eas inualidas et pro non scriptas
eo casu quo monasteriū ingrediatur: nam pōt dici qđ attenta rei ve
ritate dictas conditiones deficiunt: qr ingrediens monasterium
non contrahit nuptias nec ex hoc liberos habet: tamē qr monaste-
riū habet pro filio: ideo eo casu disponit qđ sit perinde ac si essent
purificate. constat enim ꝙ dicte cōditiones non sunt simpl'r et abso
lute pro non scripte et inualide. nā si essent p non scripte et inualide
substitutio sortiret effectū: etiā si monasteriū nō ingrediat et liberi
nō superessent qđ est oīno falsum. intelligant ergo pro nō scriptis
et inualidis eo respectu. qr l3 vere deficiant vel vere purificent: tn̄
nō habent pro purificatis vel defectis singula singulis referēdo l3
dispositio sortitur effectum ac si dicte conditiones non fuissent ap
posite. loquit enim ille tex. in duobus casibus. s. qn̄ quis honorat sub
conditione si nuptias contraxerit vel si liberos susceperit quo casu
si matrimoniū nō contrahit vel liberos nō procreat si monasteriū
ingredit habet perinde ac si conditio fuisset purificata: qr tn̄ re ve-
ra est defecta cōditio reputat inualida et pro non scripta: nā est per
8 inde ac si nō fuisset conditio scripta seu apposita. ¶ † Itē loquit il
le tex. si qs est oneratus sub conditione si liberos non habuerit vel
simpl'r vel si liberos non habuerit tpe oneris iniuncti puta si deces
serit sine liberis: et tūc si ingreditur monasteriū conditio vere est pu
rificata: tamē est pinde ac si esset defecta: ideo onus iniūctū habet
pro nō scripto et est eo casu inualidū et pro nō scriptū ponamus ali-
quā esse sterilem vel octuagenariā vel spadonē seu eunuchū: ita ꝙ
nō possit habere liberos est oneratus sub cōditione si decesserit si-
ne filijs ingredit monasteriū erit ne locus oneri iniuncto si dicimus
ꝙ non offendimus generalitatē. d. §. l3 hoc pn̄ti. et. d. c. in pn̄tia si di-
cimus ꝙ sic cōfundit ratio qua fundat opinio ɔtraria: qr tunc pro
pter hoc nō retrahit ab ingressu monasterij et ppterea non militat
rō Richar. ma. et Bar. et ex hoc demōstrat ꝙ illa rō nō est bona: qr
non est generalis ad dictū. illa. n. censet rō finalis que influit in om
nē effectū: l3 illa q̄ non influit in oēm effectū sub dispositiōe censet
ratio impulsiua verba sunt Bal. in. l. j. ff. so. ma. vij. co. allegat no. i. c.
institutus. de here. li. vj. itē ꝙ illa ratio nō sit bona demōstrat meo
iudicio euidentissime ille qui ingredit monasteriū renūciat huic se
culo: et vouet ppetuā pauptatē. c. cū ad monasteriū. de vi. et ho. cle. et
sic etiā ppria a se abdicat. si ergo ppter oīa que habet et que in po-
sterū habere posset nō se retrahit a vita ɔtēplatiua quo pacto aut
qua colorata ratione possumus dicere qđ ideo vitietur hmōi onus
iniunctū: maxime post mortē ne timore huius oneris retrahat ab eli
gendo vitā contēplatiuā cum non retrahat quis vita contēplatiua
ppter oīa que h3 vel habiturus est pfecto nō video: et maxime qa
hmōi dispositio vēdicat sibi locū: etiā si qs ingrediat ordinē mēdi-
cantiū qui nihil hr̄e pn̄t nec in pprio nec in cōi: naz licet eo casu nō
querat monasterio: tamē substitutus repellit: et cōuertitur in aliaz
piā causam prout disputando tenuit Ang. vt ipse refert in cōsi. xcj.
incip. sancta Carmelitarū religio in. iij. col. idez tenens et dicens se
alias idem cōsuluisse qđ et probat generalitas dictorū iuriū. quis er
go retrahetur ab eligendo vitam contēplatiuam mendicantiū ne
sit locus oneri iniūcto ex quo oīmodo illi oneri locus erit licet alia
9 via: et ex quo ipse psupponit mēdicare. ¶ † Preterea dicta dispo
sitio. d. §. l3 hoc pn̄ti et similiū cessat qn̄ onerata est aliqua pia causa
put est tex. in. d. §. sed hoc pn̄ti ver. si tn̄ in redēptionē qui ver. l3 lo
quatur solū qn̄ relinquit in redemptionē captiuorū vel in alimēta
egentiū personax: tn̄ gl. in. d. aut. nisi rogati et doc. cōiter volūt idē
esse si in aliā piā cām vel in aliū pium locū relictū esset collatū l3 ab
sonū videt ꝙ pius locus cōsequatur relictū factū sub turpi cōditio
ne. itē ꝙ dsponat ꝙ ppter paruum cōmodū pecuniariū pij loci re-
trahat quis ab ingressu monasterij: et a vita cōtēplatiua: et sic a ma-
ximo bono. varij sergo vijs deducit ꝙ dictum fundamētū quo ma-
uētur Richar. ma. Bar. et sequaces non est bonū quo sublata ruit
illa opi. put et tenentes illā partē fatent: ideo hec pars est ample-
ctanda. Et in effectu sublata sunt adducta in ɔtrariū nec in hoc est
inducēda discrepātia inter ius canonicū et ciuile. s. ꝙ de iure cano-
nico sit vna rō quā ponderat tex. in. d. c. in presentia. et de iure ciuili
sit alia ratio put dicit Jmol. in. d. l. si ita qs qr iura sunt cōcordan-
da nō discordanda. c. cū expediat iura iuribus ɔcordari. de ele. lib.
vj. et. l. vnic. C. de ioff. dot. et iō cū de iure ciuili nulla rō sit exp̄ssa si de
iure canonico ratio exprimit illi standū est. oēs enim habēt pro in-
dubitato ꝙ vbi de iure ciuili aliqd est dubiuz: et de iure cañ. decidit
decisioni iuris canonici: stat etiā in foro ciuili hinc est ꝙ l3 de iure
ciuili nō deberēt detrahi due quarte put quasi oēs tenēt. vt habet
in. l. q̄q̄. C. ad. l. fal. et in multis locis: tn̄ qr de iure cañ. ɔtrariū est ex
pressum in. c. Raynutius. et. c. Raynaldus. de testis in antiqs. et. c. si
pr̄. eo. ti. li. vj. etiā in terris iperij et foro ciuili due quarte detrahun
tur in terminis illox iuriū put oēs fatent: qr erāt de iure ciuili opi
niones. nō ergo debemus hoc casu cōprobare dissonantiā esse in-
ter censurā iuris canonici et ciuilis: l3 inherendū menti et verbis te
statoris put et est ipsa veritas et cōis opi. vt recte deprehēdit ex su-
pra relatis et vsu comprobata put supra. dicit Bal. et vsus est opti-
mus iuris interpres. l. cū de interpretatione. de. ll. et. c. cū dilectus. de
cōsue. et sic ꝙ sit locus dicte substitutioni. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccliiij.

1 ☞ Aditio hereditatis an presumatur facta per mulierem donā-
tē bona sua et fratris sui hereditatem etiam se asserentem heredem
fratris in instrumēto donationis ita ꝙ donatarius possit illa pete
re. nu. seq. per totum consi.
Adeundi ius cedi non potest nec in alium transferri quia non di-
citur esse in bonis nostris.

Adiri

2 Adiri potest hereditas solo animo.
3 Error iuris cadit de facili in mulieribus.
4 Memoriam debilitat infirmitas grauis & anxietas mortis immi-
nentis de qua propter infirmitatem timeri solet.
Uerba enūciatiua propter aliud prolata regulariter nō disponūt.
5 Statuta recipiunt passiuam interpretationem.
6 Probatio incerta non releuat probantem.
7 Hereditatis petitio: an competat heredi postquam nactus est
possessionem.
8 Adire an possit quis hereditatem vbi statutum dictat q non pos
sit contrahere sine consensu consanguineorum.

¶ Consilium.ccliiij.

IN nomie domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † Principalis difficultas presentis
consultationis est an dicta dña Peronia censeat adi
uisse hereditatem dictor Baptiste & Raynaldi. si em̄
non adiuit non transtulit illud ius adeundi in donatariū. Quoniā
ius adeundi non pōt in aliū transferri.ar.l.mulier.§.ex asse.ff.de iu
re dot.& quod p illū tex.notant glo.& doc.in.l.apud iulianū.§.anti
stius.ff.ad tre.argumento sumpto a maiori ad idē.l.paulus.rñdet
per procuratorē:& que ibi habentur.ff.de acqui.here.& insup dona
tio fuit omniū bonor presentiū &c.sed ius adeundi nō dr in bonis
l.precia rerū.ff.ad.l.fal.merito nō comprehendit sub illis vbis bo-
norū suorū & hoc quidē est indubitatū q si hereditas non fuit adi-
ta per dictam dñam peroniam non venit in donatione facta dicte
d.Care:& successiue nec in donatione facta p dñam Carā.d.Sāctu
tio ex quo inferret q dict⁹ Sāctuti⁹ nullū ius haberet in bonis
et hereditate dictor Baptiste & Raynaldi:sz bona pdicta deuolu
ta fuissent ad dictā.d.Angelutiā insolidū in hereditatib⁹ dcē ray-
naldi & Baptiste:nā dicta Peronia decedēs nō adita hereditate
nō trāsmittit hereditatē fratrū.l.qm̄ sororē.C.de iure deli.&.l.vni-
ca.§.in nouissimo.C.de cad.tol.& successiue cū dicta Angelutia vo
cabat ad hereditatē vna cū ipsa dña Peronia exclusa dña Pero-
nia eius morte tota accrescit dicte Angelutie.l.si ex pluribus.ff.de
suis & legi.l.vnica.C.quando non petē.partes.d.l.vnic.§.his itaq
C.de cad.tol.Sin vero.d. Peronia adiuisset potuisset heredita-
tes in donatariam transferre.l.hereditatem.ff.de dona.& ar.titulo
rum.de hereditate vel acti.ven.ff.&.C.per totos.Sed tunc immi-
neret aliud dubiū.s.an dicte donationes tenuerint cū prima fue-
rit facta per mulierē minorē & secunda per mulierem non interue-
nientibus requisitis ex forma statutorū & incidendū esset in illud
dubiū an contractus nulli non seruata forma statutorū pdictoruz
q presupponunt p summū pontificē confirmata inuent virtute iu-
ramēti sed pmo dubio deciso pro pte Angelutie cessat scda inuesti
gatio quo ad ipsam cōsultantē veniamus:itaq ad primū & pfecto
videt pma cōsideratione aperta fronte dicendū q dicta.d. Pero-
nia censeat adiuisse hereditatem dicti Baptiste et dicti Raynal-
di:nā in donationis premisse instro asserit se heredē Cecchi sui pa
tris:dū dicit dña Peronia filia olim & heres Cecchi sui &c.dicit er-
go se heredē Cecchi sui pris:& cū dicat se heredē vr in mēte voluis-
se se heredē esse.ar.l.labeo.§.idē tubero.de sup.leg.c.ij.requiris.de
appel.cū similib⁹:vnde p dicta verba declarat q voluit esse heres
Cecchi:sed cōstat q non potuit esse heres Cecchi imediate ex pso
na sua:qr licet de iure cōi filia succedat equalr cū masculo autē.i suc
cessione.C.de suis & legi.&.l.maximū vitiū.C.de lib.pte.tamen lex
municipalis in hac parte clare determinat cōtrariū.s.q filie femi-
ne non succedāt parēti qui decesserit supstite filio vel altero mascu
lo descēdente per lineā masculinā put est expressum in statuto sub
rubrica q filie femine non succedāt superstite masculo in rubro et
nigro:ideo non poterat succedere patri nisi mediantib⁹ personis
fratrū qui immixta patris hereditate decesserant sine liberis:& eo
rū hereditas delata fuerat saltē pro parte ad ipsam Peroniā eor
sororē carnalē.Succedendo autē fratribus & adeundo eorū here-
ditatem in consequentiam resultabat eorū heres immediate & me-
diate heres patris:qr heres heredis primi defuncti est heres.l.fin.
2 C.de heredi.insti.&.l.in annalibus.C.de legatis.† Hereditas autē
aditur solo animo.l.si auia.C.de iure delib.&.l.pro herede.&.l.gerit
ff.de acqui.heredita.& qui vult vnum vult suum necessariū antece-
dens.l.illud.ff.de acqui.heredi.l.ad rem mobilem.&.l.ad legatum.
ff.de procu.ex quibus restare videtur quod cum dicta domina pe-
ronia videatur voluisse esse heres Cecchi prout demonstrare vi-
dentur verba donationis supra interlineata censeatur voluisse esse
heredem dictorum Baptiste & Raynaldi:& per consequens fuerit
3 heres ipsorum per iam dicta. ¶ † Tamen licet ista videantur mul
tum astringere nihilominus puto q dictus donatarius nō possit
niti ex dictis donationibus ad vendicandū bona dictorum bapti
ste et Raynaldi moueor primo:qr facile erat dicte dñe si Uolebat
donare bona dictorum Raynaldi.& Baptiste dicere se heredez ip
sorum Raynaldi & Baptiste prout dixit se heredem Cecchi cū nō
conferret ad efficaciam donationis vel ampliationem ipsius quod
esset heres Cecchi magisq q esset heres dictorū suorum fratrum
verisimile est itaq q si voluisset ponderare existentiam heredis &
resultare ex hoc aditionem nominasset se heredem fratrū ad quos
immediate dicta bona pertinuerunt:& quorum hereditates erant
immediate ad eam deuolute:ideo non est verisimile q illa verba &
heres fuerint ad illum finem prolata maxime cū vt audio erat mu-
lier fere in articulo mortis cōstituta que de facili ignorabat hmōi
iuris apices & huiusmodi consequentie q dicendo se heredem pa
tris censeatur velle adire hereditates fratrū cū al's nequeat esse he
res patris nisi prius adeat fratrū hereditates cū in mulierib⁹ de fa
cili cadat: & sit tolerabilis iuris error.l regula.§.quod & in feminis
ff.de iur & facti igno.l.j.in fi.ff.de eden.p gl.in.l.vbi exigit eodē ti
4 tulo. ¶ † Et infirmitas grauis & anxietas iminētis mortis de qua
ppter infirmitatē timeri solet etiā memoriā debilitat ar.l.hac con
sultissima.§.at cū humana fragilitas.C. q testamēta fac.pos.& fa-
cit.l.qm̄ indignum.C.de testa.& plerūq notarij ex quodā solito sti-
lo hmōi verba apponunt non ponderata a contrahentibus:& est
vnicum verbum enunciatiue ppter aliud emissum per viā demon
strationis & verba enunciatiua ppter aliud emissa non inducūt di-
spositionem.l.cum tale.§.si.& ibi notatis.de cōdi.& demon.l.ex his
verbis argumento sumpto a speciali.C.de testa.mili.& per Bart.&
doc.in.l.ex hac scriptura.ff.de don.& al's heres ponitur pro filio.c.
in presentia.de proba.l.ex facto.§.si.ff.ad tre.ad hoc ēt tex.rubri &
nigri de eo qui sibi & heredibus.x.col.& in.c.j.§.penulti.de lege cor
radi.et tex.in.c.j.§.filia.de succes.feu.eadem collatione:ad idē tex.
in capl'o.j.§.et si clientulus.de alie.feu.vbi exponitur herede idest
filio et apostolus inquit filius ergo heres et cum pater et filij cēseā
tur eadem persona.vt.l.fina.C.de impube.et heres idem quod do
minus.§.fina.institu.de hered.quali.et differentia.et.l.item mel-
la.§.legis.ff.ad.l.aquil.in vita patris possunt filij dici heredes hoc
est domini pariter cuz patre. item forte dicta filia ignorabat quod
lege municipali esset penitus et perpetuo exclusa ex his omnib⁹
conglutinatis mihi persuadeo quod illud vnicum verbum heres
ita perfunctorie prolatum non fuerit ea intentione emissum quia
voluerit esse heres Cecchi adeundo hereditatem Raynaldi & Ba
ptiste heredum dicti Cecchi: quicquid autem sit circa predicta an
vrgeant necne per aliam viam deducitur in iustitia dicti donata-
rij certum est quod dicta Peronia non erat heres insolidū dicti
Cecchi: nam pro tertia parte fuerat heres Angelus et successi-
ue erat heres dicta Ansouina eius filia pro dicta tertia parte & p
duabus tertijs partibus fuerant heredes dicti Baptista et Ray
naldus et eorum hereditates fuerunt deuolute pro dimidia dicte
Peronie eorum sorori et dicte Ansouine eorum nepti ex fratre.
5 ¶ † Concurrunt enim de iure communi soror et neptis ex fratre
vel sorore predefunctis.auten.vt fratrum filij in rubro et nigro et
autem.cessante.C.de legiti.heredi.nec refragatur in hac parte cen
sura legis municipalis immo cōcordat: licet enim in principio di-
catur quod proximior agnatus succedat tamen non propterea to-
leretur quin nepos vel neptis succederent vna cum fratre & soro-
re:quia statuta recipiunt interpretationem passiuam a iure cōmu
ni.l.si serui vestri.C.de noxa.&.c.cum dilectus.de consuetu.ideo ge
neralitas dicti restringitur per dicta. autē.cessante ad hoc notata
per glo.in.l.si ita relictum.§.in fideicommisso.de legatis.ij.vbi di-
spositio inuitans proximiorem ad legatum interpretatur per dcā
autenti.cessante.et illam glo.sequuntur ibi Jmo.& Pau.de cast.&
vidi pro hac opinio. pluries cōsultū fortius in casu nostro in quo
sumus in propria materia successionis ab intestato in quo insuper
stamus claro:quia in.§.preterea volumus expresse deciditur quod
nepotes ex fratre succedant cum fratre:& licet loquatur in nepoti-
bus non refert:quia masculinum concipit femininum.l.j.de verb.
significa.& ibi Barto.l.qui duos.de legatis.iij.c.generali.de elect.
libro sexto.l.tres fratres de pactis cum similibus.et ideo indubie
de hereditate et bonis dicti Cecchi due tertie pertineant ad dictā
Ansouinam solum tertia pars delata fuit dicte Peronie: qa de-
lata fuit dimidia hereditatum dictorum Baptiste et Raynaldi q
fuerant heredes Cecchi pro duabus tertijs cum tertia pars quesi-
ta fuerit Angelo patri Ansouine: itaq dicta Peronia poterat
esse heres pro tertia parte adeundo hereditatem Baptiste & ray-
naldi: item poterat esse heres pro sexta parte dicti Cecchi adeun-
do hereditatem dicti Baptiste vel adeundo hereditatem dci ray-
naldi: itaq poterat esse heres Cecchi absq eo quod adiuerit he-
reditatem Baptiste. itez poterat esse heres Cecchi absq eo quod
adiuerit hereditatem Raynaldi: ideo si dicit dictus donatarius
quod dicta Peronia adiuit hereditatem Baptiste et Raynaldi
non poterit probare quia non sequitur fuit heres dicti Cecchi er-
go adiuit hereditatem Baptiste et Raynaldi: nam potuit eē he-
res dicti Cecchi adeundo hereditatem alterius eorum tantuz.itē
si dicit quod dicta Peronia fuit heres Baptiste non poterit pro-
bare ex quo potuit esse heres Cecchi absq eo quod adiuerit here-
ditatem Baptiste:videlicet casu quo adiuerit hereditatem Ray-
naldi.item similiter econtra si diceret fuisse heredem Raynaldi nō
poterit probare,cū potuerit esse heres Cecchi absq eo q fuerit he
res Raynaldi:ideo non pōt constare ex dictis vbio vtrū amborū

voluerit heres esse an vnius tantum ⁊ si vnius tātum cuius eorū:
6 et sic relinquit nos in incerto. †Et incerta probatio nihil releuat. l. certum de confes. l. duo sunt titij. de test. tut. ⁊. l. si fuerit. ff. de reb⁹ dubijs. cū itaq; dicta Ansouina fundet intentionem suā q: proximior dictorū Raynaldi: ⁊ per consequēs ad eā spectat hereditas ipsius insolidū ⁊ non pbetur hereditas adita per dictā Peroniā ipsa obtinere dz. itē similiter si dicit se insolidum heredē Raynaldi obtinebit: q: non poterit probari ꝙ eius hereditas fuerit adita per dictam Peroniam: nec successor dicte domine Peronie potest obtinere allegando hereditatem dicti Raynaldi ad se ptinere ex quo poterat esse hrs dicti Cecchi absq; eo ꝙ esset heres. d. Raynaldi: vnde cum saltē nō appareat ꝙ alicuius certi hominis hereditatem adiuerit dicta Peronia: non potest eius cessionarius se fundare in petendo bona alicuius eorum prout non posset in terminis. d. l. duo sunt titij legatarius petere ꝙ heres daret vnū ex dictis titijs. licet certum esset ꝙ testator alterum ex eis legauerit vt est ibi casus: satis em̄ est ꝙ nō potest probari quis fuerit relict⁹ ita in proposito satis est ad repellendū cessionarium dicte Peronie ꝙ non potest probare cuius hereditatem adiuerit dato sine preiudicio veritatis ꝙ ex illo verbo heres posito in contractu donationis inferatur ꝙ censeatur adiuisse alteram ex dictis hereditatibus Baptiste vel Raynaldi: sed contra dictum medium ꝙ videbatur astringere reperio facere statutum predictum. de successio. ab intestato. in. §. ita tamen qd̄ in agnatitia per quem probatur ꝙ hereditas Baptiste cui primo fuit delata Raynaldo. ⁊ non domine Peronie ⁊ re vera dictus. §. tolleret hoc medium si dictus Raynaldus decessisset hereditate adita dicti Baptiste: sed si hereditatem non adiuit nec transmisit prout regulariter hereditas fratris non adita non transmittitur. l. quoniam sororem. C. de iure deli. cum si. tūc remaneret dictum fundamentum: dicit autē mihi ꝙ Raynald⁹ decessit hereditate non adita ergo ⁊c. ⁊ si dicatur potest niti petitiōe hereditatis tanq̄ heres saltē pro sexta parte dicti Cecchi tūc vltra ea que sumuntur ex premissis respondet ꝙ petitio hereditatis ex dicto capite non competeret nisi ex persona alterius ex dictis: nā
7 vt arbitror ambo posséderūt bona hereditaria dicti Cecchi. †Et petitio hereditatis nō competit postq̄ heres nactus est possessionem. licet ab illa ceciderit vt videtur velle glo. in. l. fi. ff. de fideicom. hereditatis peti. ⁊ firmat ibi Bar. rationem assignans ꝙ ⁊ voluerunt Cy. ⁊ Raph. fulg. in. l. edicto. C. de edicto diui ⁊ per hec in effectu patent sublata omnia in ɔtrarium adducta ⁊ ex his deducitur qd̄ non est multum necesse deuenire ad secundum dubium. l. an dicte cessiones ⁊ donationes valeant ⁊ an firment iuramento ꝙ quidem requireret latiorem indaginē nec ad presens datur mihi otiū illam disserendi super aditione autem non est interpositum iura-
8 mentum: ideo non imminet ea dubitatio. †Per aliud etiam medium deducitur ꝙ dicta domina Peronia non censetur adiuisse hereditatem dicti Cecchi: nam statutum disponit ꝙ femina non possit contrahere ⁊c. sine consensu consanguineorum ⁊ qui non potest se obligare sine consensu consanguineorum vel alia solennitate non potest adire hereditatem. vt per Barto. ⁊ docto. in. l. mutū. §. eum cui. l. ff. de acqui. hereditate. ⁊ appellatione contractus venit omnis obligatio. l. omnem. ff. de iudi. ideo qui non potest contrahere sine solennitate ex forma statuti non potest etiā adire put videtur velle per dictam rationē Bar. in. l. more. de peti. hereditatis quē sequitur Pontanus in. d. l. mutū. §. eum cui lege. ⁊ lz illud dictū in dubio nō sit oino tutū: q: cōtrariū voluit ipse Bar. i. l. apud iul. §. fi. ff. ex quibus causis in po. eatur quē multi sequunt: tamē in casu nostro puto procedere: nam statutū nostrū videt generalr disponere super omni obligatione. lz em̄ proprie loquendo non veniat ois obligatio appellatione contractus tamen large loquēdo secus per. d. l. omnē. ⁊ prout vult Bar. in. d. l. more. ⁊ idē sentit i. d. l. apud iul. §. fi. in casu isto videt sumi large non solum ex rationis idētitate prout dicit Ponta. sed etiam ex sequenti dispositiōe eiusdem statuti in. §. item obligentur. ⁊ obligare se possint vbi permittitur certis mulieribus in certis casibus vsq; ad certam summā se obligare et non aliter vnde iste. §. non solum a contrario sensu dicti affirmatiui: sed etiam ex directo sensu illorum verborum ⁊ non aliter disponitur qd̄ femine nō possint se obligare sine cōsensu ⁊c. et declaratur precedens dispositio loquens in contractu ꝙ generaliter intelligatur: ideo dato ꝙ resultaret als voluntas adeundi: tamen non valuisset aditio: ex quibus omnibus concludo ꝙ dictus actor donatarius non fouet iustitiā. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cclv.

1 Contractus an vitiet causa seu mō turpi: lz iuramentū in dicto cōtractu interuenerit. nu. seq. ⁊ p totum.

Transactio vel alius cōtract⁹ an vitietur modo impossibili.

Stipulatio ex turpi causa sonante in delictū redditur ipo iure nulla. ⁊ infra consi. 257. nu. seq.

Consilium. cclv

Repetito diuino numine.

1 ¶ †Licet dicta per clarissimū iuris interpretē dominū Bal. de Bartholinis patrē ⁊ dn̄m peregregie probēt intētū pncipalē. s. ꝙ dicta renūciatio censeat facta ob comodū. d. Jacobi vt dicta. d. Salitia adeat hrditatē ⁊ restituat bona. d. Jacobo: ⁊ ꝙ dicta renunciatio nō teneat tanq̄ turpis: ⁊. d. Bal. allegat p expressum Bal. in. l. ꝙ dotali in. viij. q. ⁊ pau. de ca. idē est de mēte Bal. in. l. fi. vj. co. X. incidenter q̄rit. de pac. expressius in. l. si duobus tertio responso. de leg. j. ⁊ ibi no. Pau. de ca. ⁊ in. l. plane. §. si duobus. e. ti. et bene facit ꝙ no. ipse Bal. in. l. si actionem. C. de pac. tamē ex hoc non videtur concludi nullitas dicte promissionis facte per Jacobum de dando dictam quātitatem per eum promissam ob dictam cām: q: allegata per dn̄m cōsulentē tendunt ꝙ dicta causa propter quā fuit facta dicta pmissio sit turpis: ⁊ per ɔ̄s de iure impossibilis. Sed tūc non videtur obstare: q: ista cā nō inest per viā cōditio-
2 nis: sed p viā modi vt de se est notissimū. †Modus aūt impossibilis non vitiat transactionē neq; aliū cōtractū: sed vitiatur put notat Bal. per tex. ⁊ glo. ibi in. l. cum donationis. C. de transa. lz itaq; presupponatur qd̄ dicta promissio fuerit facta vt sibi cōcederetur hereditas tunc viuentis ⁊ tale pactum reputet contra bonos mores ⁊ non valeat nec firmet iuramēto prout dicit dn̄s cōsulens: tamen non ex hoc videt nullus ille cōtract⁹ pmissionis dicti Jacobi per iā dicta. Et alias pmissum vel datū ob causam que postea defecit casu vel aliter sine mora habētis implere cām nō imputatur nō implenti etiam in contractibus innominatis. l. pecuniā. C. de cō di. ob cām ſm cōem lect. ⁊ facit. l. si pecuniam. in prin. ⁊ ibi habet p doc. de condi. ob cām. vnde ex hoc videt ꝙ ruant omnia in cōsilio deducta: q: non agitur ad presens de validitate renūciationis hereditatis viuentis: sed agit de promissione ob eā causā facta: ideo
3 videtur ꝙ promissio non sit nulla. ¶ †Tamē his non ob. cōtrariū arbitror de iure respondendū. ⁊ sic verā esse decisionem dn̄i consulentis: lz enim modus turpis non adeo vitiet cōtractum quin datum nequeat repeti: ⁊ ita loquitur glo. in. d. l. cum donationis cū dicat pro rōne: q: in pari causa turpitudinis melior est cōditio possidentis. ⁊ ita etiam dicit ibi Bar. Ex his verbis glo. ⁊ Bart. cum quibus doct. cōmuniter transeunt non elicitur conclusio quam infert Bal. s. ꝙ modus impossibilis non vitiat cōtractū: nā etiā si cōtractus celebrat ex turpi cā sonante in delictum reddit cōtractus nullus ipso iure. l. generaliter. ⁊. l. si plagij. ff. de ver. obli. ⁊. l. iurisgētium. §. si ob maleficiū. ff. de pactis ſm vnā lec. Et tamen non est locus repetitioni. l. iij. ⁊. l. iiij. in princi. ⁊. l. si ob turpem in fi. ff. de condi. ob turpem causam. itaq; dicta glo. non probat dictum Bal. qn immo nec est in se verum quādo impossibilitas resultat ratiōe turpitudinis versantis ex parte vtriusq;. vt est tex. in. d. l. si plagij. ⁊. d. l. generaliter. prout voluit glos. in. d. §. si ob maleficium. ⁊ Bartol. Bal. Ange. Rapha. ful. ⁊ Pau. de ca. ibi. ⁊ Ang. ⁊ Jmo. in. d. l. generaliter. et Rapha. fulgo. ⁊ Pau. de ca. ⁊ Pont. in. d. l. si ob turpem. ⁊ sic est cōmunis opi. Et saltem pcedit quando turpitudo cōcernit inuitationem ad delictum per ea que no. Ange. ⁊ Jmol. in dicta. l. generaliter prout contingit in casu nostro in quo nullitas versatur: quia conuentio plena est tristissimis euentibus prout dicit ibi tex. hoc est: q: inuitat ad delinquendū. ⁊ Saly. in. d. l. cū donationis. dicit ꝙ tunc causa deducta in vi modi reputatur turpis quādo deducta pncipalr in cōuētiōe cōuētio redderet turpis: et ita cōtingit in casu nostro. s. ꝙ cōuētio sup hereditate viuentis disponēdo certo mō post eius mortē sit nulla. q: reputat turpis ⁊ inuitans ad delictū. vt p tex. ⁊ doc. in. d. l. fi. C. de pac. vitiat itaq; illa promissio odio ɔtrahentiū: iō merito iuramentū non validat contractū. c. significante extra. de pig. ⁊ p Bar. in. l. si qs pro eo. ff. de fideius. in. iiij. prin. q. ⁊ doc. ibi. ⁊ in aut. sacramēta pube. C. si aduer. ven. ⁊ in. c. cū contingat. de iureiur. nā oēs cōcordant ꝙ vbi contractus est nullus odio contrahentium iuramentum non validat contractum: ⁊ ideo non est mirum si conuentio super hereditate viuentis certo modo post illius mortem disponenda non firmatur iuramento prout concludit dominus consulens nō repeto. allegat gl. Bar. Ange. Jmol. Lud. ⁊ cōmuniter legentes in. d. l. qui superstitis. et Bar. Bald. ⁊ alios legentes in. d. l. fi. de pac. ⁊. l. pactum dotali. de colla. ⁊ Bar. in. l. si quis pro eo in primo mēbro ⁊ ibi Ange. et Jmo. ⁊. d. Ant. in repe. d. c. cū cōtingat. ⁊ ex his vna cū dn̄o cōsulente cōcludo ꝙ dicta pmissio. de danda dicta q̄titate nō obligat dictum Jacobum nec talis promissio firmatur iuramento.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxvi.

1 Emptio facta cum pacto etiam iurato de reuendendo: an possit cogi precise emens ad reuendendū vt non liberetur soluēdo interesse. nu. seq. ⁊ per totum consi.

2 In obligationibus facti nō succedit obligato ad interesse maxime vbi factum fuit cū iuramēto promissum: hoc tamen de iure canonico ⁊ an afficiat heredem talis obligatio. nu. 6.

3 Obligatur quilibet in foro anime ratione obligatiōis naturalis.

4 Precij pars censetur factum incontinenti promissum.

5 Ad factum an quis cogatur precise si in contractu continetur guarentigia vel si sit obligatus ex sententia decreto vel precepto iudicis.

Juramentum

6 Iuramentum non afficit heredem ⁊ an recipiat eiusdē conditiōes quas recipit contractus.nu.seq.
Periurium non incurrit soluens interesse rei ꝓmisse cū iuramēto.
7 Penitentie an sit locus in contractibus innoīatis iuratis.
8 Iurare aliud est ⁊ fidem prestare.
9 Ad factum precise cogitur quilibet in contractibus emptionis:⁊ venditionis.
10 Interesse soluendo an liberetur a facto cōdēnatus ad factum.
11 Interesse rei quomodo:⁊ ꝑ quē possit estimari.

¶ Consilium.cclvj.

Epetito nomine Jesu
1 christi.¶ † Primus consultationis articulus clarus esse dignoscit:ideo non instandum duxi secundus apud me non est parue dubitationis:ita in presentiarū pro temporis angustia aliis arduis negotiis publicis ⁊ priuatis occupatus decreui illum nō attingere: maxime quia consultans nō magnifacit si in tertio iustitiā fouet: trāseundo autem ad tertiā cōsultationis hesitationē placet mihi petrophilippo de corneo. U. J. doc. de perusio cōclusio facta ꝑ excel. ll.doc.d. Lucā de saluolinis de fano mihi vti fratrē amātissimū,et plurimū hon.lz non sit aliena ab aliquali dubitatione cū videatur obstare ⁊ virtus iuramenti prout ⁊ tangit dominus consulens per glo.in verbo vt q² iurasti in.d.l.si pecuniam.in prin.⁊ alias autori-
2 tates adductas per eum.¶ † Quibus addo ꝙ Bal.solet allegare preallegatā glo.vt singularē ꝙ in obligationibus facti non succedit obligatio ad interesse vbi interuenit iuramētū ꝓut refert ponta.in.d.l.si pecuniā subdēs ꝙ iō vltra eū allegat ꝙ iuramētū operatur:ꝙ quis p̄cise cogat ad factum sup quo idē Pōta.ibi.⁊ in.l.hereditatē.ff.de dona.cōcludit ꝙ hoc sit verū de iure cañ.nō de iure ciuili:⁊ ꝙ de iure canonico iurās cogat p̄cise ad factū videt tex.quez ad hoc no.ibi.d.Ant.in.c.si.ne prela.vices suas.si itaq͡ obligatio nō succedit ad interesse:ideo cogat p̄cise ad factū profecto ista ratio videt militare etiā in herede:q² si obligatio ad interesse nō erat in iurante non transit in heredē:⁊ ꝙ iurans cogat precise ad factū ex quo potest seruari sine dispendio salutis eterne tenuerunt etiā
3 d.Anto.⁊ Panor.in.c.veniens de iureiur.¶ † Confert ad predicta q² rō quare in obligationib⁹ facti disponūt iura succedere obligationē ad iteresse est q² iura nolūt quēq͡ posse stipulari nisi quod sua interest vt in.l.stipulatio ista.§.alteri.de ver.obli.cū cōcor.ꝑut hanc rōnē assignat Bar.in.l.stipulationes non diuidunt.in p̄nc. de ver.obli.in.x.cōtrario.⁊ in.ix.q.sed ista rō nō videt militare ī foro aie:q² etiā vbi nō ī interest querit obligatio naturalis stipulanti ꝓut volūt gl.Bar.⁊ Ang.in.l.stipulatio ista.§.alteri.de ver.obl.et glo.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pac.⁊ Cy.in.l.pacto successorū.C.eo.ti.⁊ rōne obligatiōis naturalis obligat in foro aie ꝑ ea q̄ habent in.c.nouit de iudi.⁊ per Bar.in extraua.ad reprimē. in verbo ꝑ denūciationē.ergo de primo ad vltimū cōcludēdo videtur resultare ꝙ vbi sup obligatione facti interponit iuramētū obliget p̄cise ad factū.itē videt obstare si in scdo dubio teneret ꝙ tale pactū censeret incōtinēti appositū.⁊ per cōsequēs cēseret inesse cōtractui emptiōis ⁊ vēditiōis iuxta.l.lecta ver.dicebā.ff.si cer.pe.et l.iurisgētiū.§.qnimo.ff.de pac.tūc ad id quod deuenit in pacto de reuendendo competeret actio ex vendito.l.ij.C de pac.inter emp. et probat tex.⁊ ibi per glo.⁊ doc.in.l.iurisgentium.§.quinimmo.⁊
4 in.l.in bonefidei.⁊ in.l.petens.C.de pac.† Et maxime q² factū incontinēti ꝓmissum cēset ps p̄cij.l.fundi ptē.ff.de ꝯtrahē.empti.in actione aūt empti ⁊ venditi cogit qs p̄cise ⁊ ad p̄ciū ⁊ hoc cōstat:q² tūc venit dari ⁊ ad factū prout est rē tradi vt est gl.in.§.p̄ciū insti. de cōtrah.emp.⁊ Bar.in.d.l.stipulationes nō diuidunt.in p̄n.⁊ est cōis opi.antiquorū.⁊ modernoꝝ ibi.⁊ in.l.j.de act.emp.lz glos.ibi ꝯtra merito etiā mediāte actiōe ex vēdito p̄cise cogat hoc casu em-
5 ptor ad reuēdēdū p̄supposito.s.ꝙ cēseat incōtinēti appositū cui⁹ tū cōtrariū cōcludit dñs cōsulēs cui nō cōtradico.† Tertio ob.qa lz in p̄ucto nihil dicat de guarētigia:tū in instr̄is publicis solet ꝑ italiam in plerisq͡ locis apponi guarētigia q̄ ex forma statutoꝝ solet habere executionē paratā ⁊ equipari snīe:⁊ iō dicit Bal.in.l.j. C.de sen.q̄ pro eo ꝙ interest ꝙ tūc p̄cise cogit ad factū ꝑ quo facit q² Ang.in.d.l.stip nō diui.dicit ꝙ qñ obligatio descendit ex sententia vel decreto vel p̄cepto iudicis tūc cogatur quis p̄cise ad factuz ar.ei⁹ ꝙ ōr in obligatione descēdente ex lege vel ex vltima volūtate in quibus cogitur quis precise ad factū.l.si cū exceptiōe.§.si qs. ff.ꝙ metus cā.l.paulus.ff.de p̄t.stipu.l.stipulatio.§.siue autem.ff.
6 de noui operis nunciatio.⁊.l.fideicōmissi.§.si.de lega.iij.¶ † Tamē his non ob.confirmo decisionē dñi ꝯsulētis:nā respōdet ad cōtrariū de iuramēti virtute ꝓut rūdet primus cōsulēs ꝙ scz iuramētū non afficit heredem ꝑ.c.veritatē cū ibi notatis.extra.de iureiu. qd ⁊ confirmat autoritate Bal.in preludijs feudorū in.vj.co.quiuidet velle ꝙ dicta gl.l.si pecuniā bene loquat quo ad iurātem:sed secus eēt in herede iurātis s̄m eū:qnimo etiā in iurāte pōt ꝓbabilr teneri ꝙ nō cogat p̄cise ad factū saltē qñ interponit sup ꝯctu:quia ꝓut ⁊ dicit dñs cōsulēs iuramētū assumit naturā ꝯtract⁹ sup quo interponit prout ꝑ hanc rōnem firmat Imol.in.§.si quis donaturus allegato per dñm consulentem ꝙ ⁊ videt tenere Panor.in.d. c.veniens in iurante in genere obseruare promissa.⁊ idem tenet in c.primo.de iudi.⁊ volunt in dictis iuribus qd soluens interesse nō incidat in periurium facit qd habetur per Inno.in.c.per tuas extra de arbitris ꝙ licet satis dubiū videatur.s.ꝙ non incidat in periurium cū ad interesse succedat obligatio demum post moram vt cōmuniter habet in.d.l.stipulationes nō diuiduntur ⁊ forte ratione periurij ⁊ peccati euitādi posset ipse iurās compelli officio iudicis ꝑ denūciationē euāgelicā ad obseruationē iuramēti.⁊ sic ad factū iuratū.nō tamē cōpelli posset in foro fori in quo agit actiōe ex ꝯtractu:nō aūt ex iuramento per ea q̄ habent in.l.si quis pro eo in
7 p̄ncipio.ff.de fideiusso.¶ † Nec ob.gl.d.l.si quis pecuniā.q² dato ꝙ probaret ꝙ iuramētū appositū sup ꝯctu innominato impediat facultatē penitendi prout loquuntur termini.d.l.si pecuniam.non propterea probat ꝙ cogatur iurans precise ad factum non eñ ibi loquitur de penitentia iurantis:sed aduersarium penitebat.Ideo non agebatur contra iurantem vt factum promissum impleret:et licet tex.ibi dicat necesse habeas facere ⁊ glo.subdat: quia iurasti non tamen loquitur de necessitate precisa:q² nō requiritur ad impediendū penitentiam precisa necessitas vt deprehenditur ex ibi no.ideo verificat in necessitate causatiua iuxta.l.si.ff.de separatione bonorū necessitatur ergo ille qui iurauit si alias habz soluere penam conuētam vel legalē ꝓut est interesse.itē lz iura disponant ꝙ succedat obligatio ad interesse in obligationibus facti supradicta ratione Bar.tamen dispositum est magis generaliter:q² etiam in casibus in quibus potest quis precise compelli ad factum succedat obligatio ad interesse.d.l.stipulatio ista.§.siue nec militat sua ratio in obligationibus legalibus.prout ipse Bar.dicit.d.l.stipulationes non diuidū.in.viij.q.ver.modo videamus rationes predictorū:⁊ tamen obligatio ad interesse succedit arg.d.§.siue autē.cōcurrit ergo vna cum ratione Bar.alia ratio assignata per Bald.s. odium morosi vel dato ꝙ sola ratione Barto.fuerit inductum tamen fuit inductum generaliter.Nam ⁊ alias videmus quod dictū est magis generale quam ratio.vt in.l.prospexit. ff.qui ⁊ a quib⁹.
8 ¶ † Nec ob.c.si.ne prelati vices suas:q² non loquitur in eo qui iurauit:sed in eo qui fidem prestitit:aliud enim est iurare aliud p̄stare fidē.vt ꝓbat tex.⁊ alij doc.probāt in.c.ad aures ꝙ metus causa: et sentit gl.in.c.peruenit in si.de fideius.facit lex.j.in p̄n.ff.de consti.pe.vbi veniens contra conuentionem dicitur fidem frangere:⁊ tamen non frangit iuramentum.Preterea ibi compellitur ad rei restitutionem ⁊ in obligationem rem restitui cogitur quis precise ad factum si habet facultatem rei restituende.ꝓut concludūt Barto.et docto.communiter in dicta.l.stipulationes non diuiduntur licet text.dicat stricte compellas non tamen dicit precise compellatur quicquid autem sit in iurante prout loquitur ille text. non est trahendum ad heredem in quo nos loquimur per supradicta.
9 ¶ † Nec ob.secunda ratio in cōtrariū adducta:q² dato sine preiudicio veritatis ꝙ possit agi actione ex vendito vt emptor retro vēdat:tamen propterea sequitur ꝙ cogi possit ad factum precise et sic ad retro vendēdum:quia non reperit in iure exceptuatum in regula ꝙ generaliter in actione emp.⁊ vend.cogatur quis precise ad factum ⁊ in dubio nō est a regula recedēdum per ea que habentur in rubrica de reg.iur.in.vj.⁊ in.l.j.ff.eo.ti.⁊ ꝑ Bar.in.l.quotiēs.ff. si quis cau.⁊ facit ꝙ habet ꝑ doc.in cle.si.de rescrip.lz igitur sit statutum ꝙ cogatur vēditor p̄cise ad tradēdū rēvenditā ⁊ emptor ad soluendū precium nō est ex eo sancitum:q² actio empti vel vēditi habet illā prerogatiuā:sed q² obligatus ad precium est obligatus ad dādum ⁊ obligatio rem tradi ex parte vēditoris hz etiā mixturam obligationis dandi:nam si emptor est dñs artatur dominium trāsferre.l.pe.in si.ff.de cōtrah.emp.⁊.l.clauibus.eo.ti.ꝓut hec ratio a doc.assignatur in.d.l.stipulationes nō diuiduntur: secus ergo quādo actio empti vel vēditi nō cōpetit ad tradēdū rem venditā vel ad soluēdū preciū:sed ad aliqd merum factū prout cōtingeret in casu nostro si daret actio vēditi cū cōtractus sint facti.l.cōsi-
10 lio.ff.de cura.fu. ¶ † Nec ob.ꝙ vltio loco dicebat de virtute guarentigie:q² presuppono ꝙ guarētigia interuenisset.⁊ sic preceptū iudicis cartularij:nihilominus non videretur quod ea ratiōe posset dictus emptor precise ad reuendendum cogi quia quicquid sit quando primitiua obligatio descendit ex sentētia vel precepto tamen quando primitiua obligatio descendit ex contractu ⁊ super ea fertur sententia vel preceptum sententia vel preceptum regulatur s̄m naturam contractus adeo ꝙ licet quis sit simpliciter cōdēnatus ad factum ad quod per stipulationem se obligauerat nihilominus potest soluere interesse donec conueniatur actione iudicati et lis super ea contestetur prout voluit Bar.argu.l.miles.§.decem de re iudicata.⁊.l.idem veniunt.§.idem recte.de peti.her.ꝓut ar.dictorū iuriū:concludit Bar.in.d.l.stipulatiōes nō diuiduntur in vlti.q.⁊ in.d.§.decē.per quā rationem Imol.in.d.l.stipulatiōes reprehēdit seu moderat dictū Angeli de quo.s.ꝙ.s.nō ꝓcedat qñ sententia vel preceptum emanat super primitiua obligatione facti ad ꝙ nō poterat p̄cise compelli virtute primitiue obligatiōis ⁊

eadem ratione reprehendit seu moderat dictum Bal. de quo. s. in contrarium vel dicamus qd vbi guarentigia interuenit possit qs precise compelli ad factum nisi interesse offeratur anteq lis conte stetur vel alius actus similis litis contestatione interueniat sup ip
11 sa guarentigia. †Si itaq dictus emptor nō vult reuendere nō est artandus ad reuēdendum si vult soluere interesse qd quidem inter esse venditoris est probandū per testes: vt no. per glo. z docto. in. l. certi condictio. ff. si cer. pe. z per doc. in. l. j. C. de sen. que pro eo q in terest. Si tamen non probaret potest iudex illud interesse arbitra ri z estimare. ar. l. si q ex pamphila. de leg. ij. z q ibi per Bar. facit etiam. l. sepe. §. officio. ff. q vi aut clā. z ibi etiam per Bar. q etiam idem no. in. l. vnica. C. de sentē. que pro eo q interest. q no. Jo. cal. z Panor. in. c. cum causamq el secūdo extra. de testi. Interesse au tem non videt hoc casu alr estimandū nisi quatenus plus valeret ipsa res vendita q precium conuentū si alie extrinsece circūstantie nō probētur. puta qz haberent alios fundos contiguos vl vicinos vel haberent sub pena alteri vendere vel quid simile deduceretur. Nec staretur in hoc iuramento partis: qz nemini credit in causa p pria. l. nullus idoneus. ff. de testi. z. l. in omnibus. C. e. ti. z licet quā doq deueniatur ad iuramentum in litem. ff. z. C. tamen requirit q interueniat dolus contra quē iuratur. l. in actionibus. z ibi per gl. et doc. eo. titu. non autem requiritur dolus vt succedat obligatio ad interesse: sed sola mora sufficit vt habetur in. d. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. z tunc debetur tam interesse q factū: nā solutione interesse penitus liberatur ab vtraq obligatiōe nec tūc est in dolo qui soluit interesse cum id faciat. l. permittente. put ha betur fere per omnes in. d. l. stipulationes non diuiduntur. z dato sine preiudicio veritatis quod interueniente dolo deueniretur ad iuramentum in litem: tamen illud esset taxandum arbitrio iudicis l. videamus. §. iurare. ff. de in litem iur. z sic reducere ad congruam estimationem sm. s. dicta nisi aliqua verisimilis cā affectionis vel alterius interesse probabili deduceretur ad augendam estimatio nem interesse per ea que habentur in. d. §. iurare. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cclvij.

☞ Venditio castellanie per castellanum an teneat stante statu to de quo infra. nume. 4. z si non valeat an castellanus teneat em ptori ad interesse. per totum.

1 Venditio rei incerte postea purificate sub conditione valet. nu. se.
2 Fructus nascituri vendi possunt z in quo videatur posse valere di cta venditio.
3 Lex vbi iure speciali prohibet actum: z imponit penam contrahē ti actus non redditur nullus.
4 Officium an possit exerceri per alium subrogatum. nu. 8.
Substitutus non se gerit noīe illius cui substituitur.
5 Pactum seu conuētio sonans in delictum est ipso iure nullū.
Impossibilia non obligant ad factum.
6 Opera vnius vt habeatur pro opera alterius q̄ requirantur.
7 Industria persone censetur electa in arduis negotijs etiam iuris ditionalibus sibi commissis.
10 Emptio z venditio ex quibus resultāt.
Contractus innominatus ex quibus fiat: z an possit penitentia reuocari.
11 Venditionis appellatione venit oīs ɔtractus alienationis.

¶ Consilium. cclvij.

IN nomie domini nostri Jesu christi. ¶ †Videtur prima facie dicendū quod
1 dictus contractus tenuerit z sit seruandus cū videa tur fuisse contractus emptionis z venditionis inite sub conditione que postea purificata fuit quodammodo enim ven dita fuit illa spes: z quoddam incertum iuxta. l. nam is. ff. de heredi
2 tate vel acti. vend. z. l. nec emptio. ff. de contrahen. emptione. †Et alias venduntur fructus nascituri dicta. l. nec emptio. in princ. z. l. debitor. §. qz verisimile. eo. titu. cum similibus. eo autem casu valet emptio si fructus nascuntur: sed vbi spes seu incertum censetur vē ditum valet etiam si non eueniat quod speratur. z sic spes illa eua nescat dicta. l. nec emptio versi. alioquin. z. l. si iactum retis. de act. empti. in casu autem nostro. licet censeretur vendita spes et quid incertum ex quo voluerunt contrahentes q precium prestaretur etiam si. d. Lucas non fuisset extractus ad aliquā castellanātiā put expresse conuentum fuit: tamen ex quo fuit extractus magis vide tur seruanda talis venditio prout quādo vēdūtur fructus nascitu ri: qz venditio obseruatur fructibus natis non alias. d. §. quia veri simile. d. l. nec emptio. in prin. Et profecto res clarissima videretur si castellanantie possent vendi: nam emptio z vēditio est contract solennis nominatus qui solo consensu contrahitur. l. consensu. ff. de acti. z oblig. z institu. de obli. que ex consen. nascunt vr autez ob stare constitutio in themate descripta qua cauetur quod castellani debeant personaliter z non per substitutum exercere eorum offi cium: sed videtur posse responderi quod talis Lucas non habeat seruata venditione exercere officium per substitutum sed officium venditum videretur esse ipsius ser Viuiani emptoris. z sic Lucas non exercet per alium prout contingeret quando alius exerceret officium nomine suo iuxta regulam qui per alium facit in. v. cū cō cordan. sed si ser Viuianus exerceret officium illud sibi venditum illud exerceret nomine proprio. ideo tunc lucas non exerceret per substitutum proprie loquendo: ideo non vendicet sibi locuz dicta constitutio hoc casu cum sit penalis: z per consequēs hoc respectu restringenda regula in penis in. vj. l. si preses. z. l. interpretatiōe. ff.
3 de penis. z. c. statutum. de elec. lib. vj. ¶ †Preterea constitutio il la irrogat penam exercenti officium per alium non autem annul lat actum. Stare enim possunt hec simul quod venditio valeat: et tamen vendens incurrat penam nec constitutiōis verba annullāt actum vt de se constat: et vbi lex prohibet iure speciali actum puta contractum z vltra procedit imponendo penam contrahenti act non redditur nullus prout volunt Jaco. butri. Dy. z Cy. in. l. non dubium. C. de. ll. z tandem vult Bal. ibi in fi. prime questiōis. z hoc quando nullitas actus respicit etiam incommodum alterius put voluit Barto. in. l. pretor. in princip. ff. de noui. oper. nun. z Imol. in. l. cum lex. de fideius. cum itaq in casu nostro annullatio act re spiceret incommodum alterius: quia incommodum ser Viuiani emptoris non debet induci nullitas actus per no. p doc. in iurib. preallega. ad quod etiam cle. j. et que habentur ibi de iure patro.
4 ¶ †Tamen his non obstantibus contrarium arbitror de iure re spondendum scilicet dictum Lucam non artari ad obseruantiam dicti contractus: nam municipalis constitutio mandat quēlibet extractum personaliter exercere officium et si secus fiat imponit penam. et sic reputat turpe z delictum non seruire personaliter: in dicta autem venditione in effectu agitur quod emptor seruiat. et consequatur salarium quod conceditur: et in consequentiam ven ditor non exerceat personaliter sed exerceat alius subrogatus lo co sui qui substitutus merito dici potest: quia loco sui status posi tus seu subrogatus: nam videmus in vltimis voluntatibus sub stitutum non se gerere nomine eius cui substituitur patet in toto titu. ff. de vulga. z pupil. z. C. de impu. z titulo precedenti. Et licet instari possit: an dicatur per substitutum exercere: tamē negari ne quit quin veniat contra primum membrum constitutionis idū mā dat quod personaliter exerceat: et consequenter per dictum cōtra ctum inuitaretur ad delinquendum quinimmo in contractu veni ret principaliter in effectu id quod cederet in delictum cum agere tur quod emptor exerceret z non ipse castellanus venditor. naz ca stellanus dicitur ille qui est insacculat et deide extract de bussu lo pro custode arcis: cum itaq virtualiter conuentum sit qd onus et commodum castellanantie sit emptoris conuentū est quod em ptor exerceat z non ipse extractus quod quo ad ipsum venditorez est delictum cum illud sibi inhibeatur sub pena per constitutionez
5 municipalem. †Sed conuentio tendens in delictum est nulla. l. cō uenire. de pact. dota. l. generaliter. z. l. si plagij. de verbor oblig. l. iurisgentium. §. si ob maleficium. z. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pa ctis. ideo dicta conuentio est nulla quod z dicendum est ex alio qa dicta conuentio continet de iure impossibile vt probabo ergo nul la conuentio. l. impossibilium. de regu. iur. l. non solum. ff. de acti. z oblig. quod autem sit impossibile probatur ille qui est deputatus in castellanum scilicet ad officium custodiendi aliquam arcem ha bet ipse custodire arcem et pro sua custodia z sua opera z industria est sibi constitutum salarium si alius probet illam operam non de bet consequi illud salarium: quia alia est opera vnius aliud opera alterius. l. si non fortem. §. si libertus. de oper. lib. z. l. inter artifices de fideius. z de prescrip. ver. l. si operas. vnde si quis seruit loco alte rius neuter eorum debet salarium vel mercedem consequi vt dictis iuribus nisi aliud tacite vel expresse actum sit. l. continuus. §. si ab
6 eo. de verbo. obli. l. nemo est qui nesciat de duobus reis. †Duo em requiruntur vt opera vnius habeatur pro opera alterius vnum q tacite vel expresse actum sit vt dictis iuribus aliud quod sint eius dem peritie. l. j. C. de prepo. ag. in rebus lib. xij. d. l. nemo est qui ne sciat pront hec volunt ibi glos. Bar. z doct. quod z volunt doc. ma xime Ange z Imo. in. d. §. si ab eo. In casu autem nostro primum saltem minime interuenit quia non censetur actum quod vni ope ra loco alterius habeatur immo potius contrarium attenta maxi me dicta dispositione municipali ex qua demonstratur quod cense tur electa industria persone q z alias resultaret maxime in huius modi arduis officijs vt in custodijs artium. ar. l. nullus qui. C. de de cu. lib. x. z dicta. l. j. de prepositis agentibus in rebus. z notant bar to. et doc. in dicta. l. nemo est qui nesciat. z in dicta. l. si ab eo. z Jo.
7 andr. in regula qui per alium in. vj. †In arduis eniz negotijs etiā iurisditionalibus censetur electa industria persone vt in. c. fina. de offi. dele. §. verum. z vbi est commissum nudum ministerium simili ter non potest alius explicare vt eo. c. fi. in fi. sed custodia artium est actus nudi ministerij: ideo non potest per alios explicari z vt dixi est quid arduum merito zc. itaq venditio huius officij cum cohe reat sue persone scilicet executio ipsius officij continet quid de iu re impossibile cum nequeat tradi vel cedi merito nihil valet. Et si dicatur censeatur vendidisse commodum quod consequitur ex offi cio. z sic salarium vel quatenus plus est salariū q estimatio operis et periculi

et periculi profecto verba non adaptantur: quia aliud est officium
seu castellanātia aliud salarium qđ datur castellano. Nec est ea veri
similis mēs: sed est verisimilis mens ꝙ emptor subiret onus custo-
die ⁊ periculi: ⁊ sic ipse custodiret ⁊ totū salarium cōsequeret prout
solet fieri vbi venduntur hmōi castellanantie prout ⁊ vidi pluries
8 hic Perusie obseruari. † Accedat etiā ꝙ lз qñcꝫ quis possit serui-
re in officio per alium vt ꝑpter supuenientē dignitatē vel religio-
nem. d. l. nullus qui. et. d. l. quisquis. ⁊ quādocꝫ ꝑpter superuenien
tem necessitatem: vt. d. l. j. C. de prepositis agentibus in rebus. lib.
xij. l. penul. Tamen hoc est verum quando vult ꝙ alius seruiat lo-
co sui: secus si velit illum in officio subrogare. l. fina. de proxi. sacro.
scrinio. lib. xij. ꝭm Imo. in. d. l. continuus. §. si ab eo. Et ꝭm hoc cū
vendita fuerit castellanātia ⁊ sic ipsum officium non potuit id fie-
ri cum ex hoc resultaret subrogatio in officio. Et ex his concludit
ꝙ venditio illa non tenuerit: ⁊ per hec in effectu sunt sublata addu
cta in contrarium. Non enim vitiatur iste cōtractus ex eo quia nō
potuerit vendi res in esse producenda seu eius species: sed alijs ra
tionibus. s̄. adductis. ⁊ per hoc confunditur prima ratio adducta
9 in contrarium. ¶ † Nec obstat secūda: quia fatendū est ꝙ nō reddi
tur actus nullus ex eo quia lex municipalis inhibeat actum cum
adiectione pene qm̄ ipsa lex non inhibet venditionem nec venden
ti penam irrogat: sed non exercenti officium personaliter: vñ pro-
pter venditionem factam non incurrit penam nec vitiatur vendi-
tio: quia cōtractus ipse sit prohibitus prout loquuntur auctorita
tes in contrarium adducte ⁊ iura que a doc. in ea parte adducūtur
sed vitiatur quia est prohibitus ⁊ de iure impossibilis actus qui in
contractu deducitur per supra adducta: nec curandum est vtrū di-
catur venditor exercere officium per substitutum: ⁊ sic vtrum ven-
dicent sibi locum verba constitutionis dum prohibēt exerceri offi
cium per substitutum. satis autē est qđ vendicent sibi locū precedē
tia verba quatenus volunt ꝙ exerceat officium personaliter alias
incidit in penam. si enim nemo exerceret officium cessarent verba
non permittentia exerceri per substitutū: ⁊ tamen militaret dicta
constitutio penalis quia non exerceret personaliter. cum itacꝫ hoc
casu Lucas extractus castellanus non exerceret personaliter offi-
ciū si illud exerceret ser Viuianus substitutus per eum: ideo mili-
tat constitutio. preterea ⁊ si non emanasset constitutio idem respō
dēdum fuisset de iure cōmuni: nam ⁊ de iure cōmuni non potuisset
alium subrogare per supradicta: ⁊ per hec concludo ꝙ contractus
10 non tenuerit ⁊ Lucas nō teneatur ad interesse. † Posset etiā attē-
tari qđ dato qđ predicta cessarent ⁊ cōtractus valeret: non ꝑpter-
ea resultasset emptio ⁊ venditio: sed quidam contractus innomi-
natus: nam emptio tunc resultat quando ex vna parte interuenit
precium ab alia parte mers. l. j. ff. de contrahen. emptio. l. j. ff. de re-
rum permu. vbi vero ex vna parte venit datio pecunie ex alia par
te deducitur aliquod factum non mers: tunc non resultat emptio
et venditio: sed locatio vel cōductio vel cōtractus innominatus. l.
naturalis. §. at cum do. ff. de prescrip. verbis in casu nostro non ve-
nit mers sed quoddam factum. s. qđ Lucas faciat qđ ser Viuianus
exerceat officium cū stipendio deputato: ideo non videtur resulta
re cōtractus emptionis ⁊ venditionis: nec etiam resultat locatio
et conductio: quia non est tale factum qđ locari consueuit: ideo re
sultaret cōtractus quidam innominatus do vt facias. d. §. at cum
do. in contractu autem innominato est locus penitentie. l. si pecu-
niam. in princ. de condi. ob causam. Nec refert ꝙ ser Viuianus de-
derit duos bolonenos ⁊ sic inchoauerit implere contractum: quia
licet in. d. l. si pecuniam. velit ꝙ non sit locus penitētie si sunt facta
preparamenta que attingunt rem in cōtractu deductam per. l. qđ
seruius. de condi. ob causam: tamē Bar. Bal. ⁊ doc. cōiter in. d. l. si
pecuniam. in princi. tenent contra per tex. in. §. item si quis dede-
rit. ea. l. ⁊ per. l. fi. eo. ti. Et rñdent cōiter doc. ad. d. l. qđ seruius. ibi.
et in. d. l. si pecuniā. qđ est ibi speciale fauore matrimonij seu fauore
dotis. lз alij aliter rñdeant: nec talis specialitas generaliter proce-
dit vt alias late dixi in dictis iuribus: ideo videtur ꝙ redditis illis
duobus bolonenis datis esset locus penitentie etiā si contractus
11 valeret. ¶ † Nec obstat qđ est vsus verbo venditionem significan-
te: quia verba impropriantur ratione subiecte materie. l. si vno. in
prin. ff. locati. cū ꝯcor. Et venditionis verbo ōis continetur aliena
tionis contractus. l. statu liberi a ceteris. §. quintus. de statu libe.
Nec videt obstare si quis dixerit ꝙ talis cōtractus fuit vallatus sti
pulatione: qꝛ precessit verbalis interrogatio ⁊ mox secuta est ver-
balis responsio iuxta. l. j. in prin. et. §. j. et. l. v. §. stipulatio. de verb.
obliga. Et ideo statim orta fuit actio nec est locus penitentie cum
sit contractus nominatus per. l. ex placite. et quod ibi habetur. C.
de rerum permuta. quia videtur posse responderi ꝙ stipulatio ver
sata fuit ꝙ venderet nec precessit interrogatio super precio: vnde
facta venditione impleta fuit stipulatio. venditio autem postea re
tinet suam naturam: ista tamen vltimo attentata non carent me-
diocri hesitatione: ⁊ indigerēt latiori discussione: nec īsistere opor-
tet cum alia fundamēta sint magis clara: ideo his omissis conclu-
do. d. Lucam non teneri ad obseruantiam. d. contractus nec ad ali
quod interesse.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclviij.

1 ☞ Renunciatio facta per filiam patri de omni paterna successio
ne et materna iuramēto vallata an teneat ita ꝙ filij filie nō possint
venire contra dictam renunciationem. per totum consi.

2 Pactum de non succedendo an iuramento firmetur vbi etiā nihil
datur si fiat cū quacūcꝫ persona. nu. seq.
Exorbitantia iura possunt qñcꝫ extendi a ratione expressa ⁊ diffe-
runt a correctorijs. in fi.

3 Correctiua lex an sit a paritate rationis extendenda.

4 Iuramēti virtus an impediatur ex lesione enormi. vsqꝫ ad fi. cōsi.

5 Iuramentum an validet cōtractum alias de iure inualidū vbi iu-
rans enormiter seu enormissime leditur. vsqꝫ ad fi. consi.

6 Dolus ⁊ metus paria sunt: et sicut contractus ꝑpter metū infrin-
gitur: ita ⁊ propter dolum.

7 Limitari non debent iura vt habeant locum in casibus in quibus
argui potest ex perspicuis indicijs de iniquitate euidenti et dolo
re ipsa.
Clausula apposita in venditionibus seu emptionibus vcз id quod
plus valet donat presumit dolum re ipsa et vim donationis non
importat.
Iurans non presumitur dolum cogitare.

8 Iuramentum non trahitur ad casum ad quem non trahitur pro-
missio super qua emanat quia eius natura est formare contractum
et non extendere. nu. seq.

9 Sumens ignoranter indebitum et promittit non repetere per cō-
ditionē indebiti vel sine causa illud repetit quia ex quo errore qs
inducatur ad soluendum eodē iure inducatur ad promittendū.

10 Minor iurās nō venire contra rōne minoris etatis vel alia ratione
an poterit venire contra ratione lesionis enormis.

11 Iuramentum an relaxetur quando filia iurat ob nimiam reueren-
tiam patris.

12 Iuramentum dolo extortum an liget etiam in pacto seu renuncia
tione gratuita vel non gratuita. vsqꝫ ad fi. consi.

13 Lesio magna vel minor que dicatur et an rescindat vires iuramen
ti. nu. seq.
Dos congrua est que legitime correspondet. circa fi.

14 Renunciatio de omni iure presenti ⁊ futuro quod habet vel habe
re pretendit ipse renuncians seu eius heredes an trahatur ītātum
ad iura que sunt ipsi heredes habituri ex persona renunciātis.

15 Absolutio iuramenti an sit necessaria ei qui petit rescissionē con-
tractus ratione lesionis enormis etiā petēda ꝑ heredes defuncti ni
tentes rescissionē cōtractus per defunctū facti.

¶ Consilium. cclviij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † Quāq̄ in hac consultatione videatur pri
mo aspectu dicēdum ꝙ filie dicte dñe catherine non
habeāt aliquem regressum ad bona pater na: idē ma-
terna ea ratione qꝛ dicta dña Catherina renūciauit pacto vallato
iuramēto hereditati bonis paternis ⁊ maternis ⁊ omni iuri ⁊ spei
future successionis quā dicta dña Catherina tunc habebat ⁊ in fu-
2 turū habere poterat ipsa vel eius heredes. † Licet enī hmōi pacta
de non succedendo non valeāt regulariter per. l. pactum dotali. C.
de colla. tamen de iure cañ. firmantur iuramento vt est expressum
in. c. quāuis. de pac. in. vj. qđ quidē. c. est seruandū in ciuitate eugu-
bij: tum quia est de temporali iurisditione ecclesie: tum etiam quia
dispositio dicti. c. respicit fauorem anime ⁊ fauore anime fuit indu
cta vt satis apparet ex verbis ipsius capituli per ea que habentur
in. c. j. de no. ope. nū. ⁊ per glo. in. c. ij. de arbi. lib. vj. ⁊ in. c. possessor.
de reg. iur. eo. lib. ⁊ est expressum in. c. licet mulieres. de iureiur. eo.
lib. ⁊ quia de hoc videtur casus iuris: non videtur in hoc hesitādū
iuxta. l. ancille. et qđ ibi habetur. C. de furtis. ⁊ in. l. illam. versiculo
de modo. C. de collationib⁹. Nec videtur refragari si dicatur ꝙ da-
to ꝙ respectu successionis paterne militat dispositio dicti. c. q̄uis.
tamen non videatur procedere quo ad successionem maternam du
plici ratione: vna quia dicta mater nihil dedit necꝫ promisit dicte
filie pro dicta renūciatione. ⁊. d. c. quāuis. loquitur quādo hmōi pa
ctum emanat in instrumēto dotali: ⁊ sic qñ filie datur dos pro renū
ciatione. quando enim nihil datur non videtur valere pactū etiaз
iuratum per qđ renūciat filia hereditati paterne prout voluerunt
Ric ⁊ Bartho. de saly. in. d. l. pactum dotali. quia tunc non loqui-
tur. d. c. quāuis. sed quando habuit dotem a patre quo casu non cō
tinet iniquitatem sed bene iniquitatem continet quando a patre
nihil recepit ꝭm eos vt refert Imo. in. l. qui superstitis. ff. de acqui
renda here. Censetur enim contra bonos mores: quia odiū causat
inter coniunctos sanguine. argu. l. fi. de receptatoribus ꝭm eos Sa
ly. vt eos refert Imo. in. l. stipulatio hoc modo concepta. de verb.
oblig. Pro quo facit qđ alias dicebat Rapha. fulg. in. d. l. pactum
dotali. dicens ꝙ. d. c. quāuis militat qñ pactum est initum cum pa
tre: secus si est initum cum fratribus qui forte sororem paciscētem
dotauerunt. Nam dicit ipse hoc iure cautum non reperi. ⁊ illud. c.
iuris ciuilis correctorium non debet trahi ad casum quo nō loquit

et quia huiusmodi pacta sunt tristissimi euentus.l.fi.C.de pac.ꝫm eūdem Rapha.qui dicit se ita consuluisse: pari ergo ratione videt̄ dicendum ꝙ non militet in pacto inito cum matre que nihil dedit cum illud.c.non loquatur hoc casu ꝛ tāꝗ correctiuum non videat̄ extendendum secunda ratione videtur hoc dicendum: quia dicta dn̄a Catherina paciscens decessit viua matre ꝛ consequenter dicte eius filie non succedunt dicte auie ex persona matris paciscētis sed ex personis proprijs.ꝛ propterea pactum matris non videtur eis preiudicare quātūcūꝗ valuerit prout firmat Bar.in.l.qui superstitis.de acqui.here.ꝛ Imo.ibi.ꝛ Bal.in.d.l.pactum dotali.ij.q.in fi. et.xviij.q.Licet enim succedant intrando locum matris:non propterea assumunt iura materna seu materiam iam extinctam: sed succedunt in locum a remotione seu priuatione quia persona matris mortua remouetur a loco ꝛ filij assumunt locū quem inueniūt vacantem ꝫm eūdem Bal.et hanc partē firmat etiam Pau.de ca. in.d.l.pactum dotali:quia ad hec videtur posse rn̄deri:nā immo videtur ꝙ.d.c.ꝙuis.vēdicet sibi locum etiam vbi filia paciscēs nihil recepit prout firmāt Imo.in.d.c.ꝙuis.ꝛ Imo.ꝛ Pōta.in.d.l.qui superstitis impugnātes dictū Ric.ꝛ Bart.de quo.s. ea rōne: q2 lʒ dictū illius.c.ꝙuis.loquatur specialiter in pacto dotali in instrumēto contēto:tn̄ rō illius.c.est generalis ꝛ expssa que militat etiaʒ in eo casu quo renūciās nihil recepit ꝫm eos:nec est verū qđ sit contra bonos mores:q2 hoc iure cautū nō reperitur ꝫm eos.Itē vltra eos negari pōt qđ illud.c.sit correctiuū iuris ciuilis:q2 ius ciuile loquitur generaliter in validando pactum:nō autē loquitur specialiter qn̄ iuuatur iuramēto:ꝛ per ꝯns limitatur ius ciuile nō corrigitur:ꝛ ꝑpterea videtur potius quedā exorbitantia ꝙ correctio.ar. l.arrogare.ff.de verb.sig.ideo magis de facili extēditur saltē a rōne expressa iuxta ea que habentur per Bar.in.l.si constante.in princ. ff.so.ma.ꝛ ꝑ Imo.in.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.vbi facit magnā differētiā inter exorbitātia ꝛ iura correctiua:ꝛ qđ.d.c.trahat̄ extra casum suum:vbi militat ratio illius tex.probatur ex dictis ꝑ Bar. et alios in.l.si quis ꝑ eo.ff.de fideiuſ.ꝛ in auť.sacra pub.C.si aduer. ven.ꝛ canonistas in.c.cū cōtingat.de iureiur.qui cōiter oēs volunt ꝙ iuramētum firmet cōtractū al's de iure nullū nō solū in casu.d.c. ꝙuis.ꝛ.d.c.cū cōtingat.sed generaliter in multis alijs casibus penitus separatis ꝛ mouētur solū per dispositionē dictorū iuriū:ꝛ sic euidēter volunt ꝙ dicta capl'a loquentia in casibus ſpālibus exten-
3 dātur ad alios casus penitus separatos.†Et dicit Imo.in.d.c.cū cōtingat.qđ licet lex correctiua non sit extendēda a paritate rōnis tamen fallit in istis terminis ꝑpter periculū animarū vitādum dicens idē dixisse in.d.§.de viro.ex hoc volens in.d.c.cū cōtingat.qđ licet auť.sacra puberū.loquatur in sacramētis puberū ꝛ nō sit minus correctiua iuris antiqui ꝙ.d.c.ꝙuis.ꝛ.d.c.cū cōtingat.tn̄ ideʒ de iure dicendum sit in iuramēto impuberis doli capacis:qđ et voluit Bar.in.d.auť.sacra puberū.ꝛ Host.ꝛ.d.Ant.in.d.c.cū contingat.ꝛ Archi.ꝛ Jo.an.in.d.c.ꝙuis.ex quibus patet euidenter ꝙ dicta iura trahūtur extra casus suos:in quibus tamen militat ratio in eis descripta:ꝛ sic non est bona rō Ric.ꝛ Bartho.s.qđ iure cautum non reperitur:ꝛ qđ.d.c.correctiuuʒ non extendatur.ꝛ dicunt Imo.ꝛ Pon.vbi.s.ꝙ in.d.c.ꝙuis.qđ illud quod dicit̄ ibi de dote denotat facti contingentiā non iuris ministerium:ꝛ forte ideo de pacto tp̄e dotis apposito loquitur illud.c.q2 frequētius tūc tēporis emanāt hm̄oi pacta ꝛ iura plurimum adaptantur ad ea que frequentius accidunt.ar.l.nam ad ea.ff.de.ll.Et insuper ius ciuile cui derogatur per illud.c.loquitur in pacto cōprehenso in instrumento dotali:nec reperitur generaliter cautum ꝙ pactum de nō succedendo non valeat:sed.d.l.pactum dotali a paritate rōnis trahitur generaliter etiam vbi pactum non emanauit in dotali instrumēto ideo si.d.c.ꝙuis.loquens eo casu quo loquitur.d.l.pactum dotali. trahitur ad alios casus potest dici ꝙ in alijs casibus non corrigit ius ciuile:quia in alijs casibus non loquitur:sed solum limitat.d.l. pactum dotali.in casu expresso in illa lege:et ex quo limitat casum expressum in consequentiam debet in simili limitare in casib' non
4 expressis in ea lege:sed ad quos.d.l.trahitur.†Nec videtur obstare ratio secunda supra adducta que videtur procedere quando mater renunciat iuri et spei quam ipsa erat habitura: quia eo casu loquuntur auctoritates supra adducte:sed in casu nostro dicta dn̄a Catherina vltra processit:quia renunciauit omni spei successionis quam in futurum habebit ipsa vel eius heredes:ideo cuʒ filie dicte domine Catherine sint vt arbitror heredes dicte domine Catherine dicta renunciatio ꝛ pactum vallatum iuramēto videtur trahēdum etiam ad iura ipsarum filiarum heredum dicte dn̄e Catherine cum verba pacti videantur comprehendere ista iura et constat defunctum posse obligare suum heredem:nec etiam videtur ꝙ dicte filie possint iuuari aduersus dictam conuentionem iuratam ea ratione quia dicta conuentio cōtineat enormē lesionē eo respectu quia portio deuoluenda dicte domine Catherine in bonis paternis ꝛ maternis erat longe maioris estimationis vltra triplū ꝙ quātitas que promittebatur:et sic ratione enormis lesionis impediatur virtus iuramēti.arg.l.si quis cum aliter.de verb.obli.ꝛ.c.quintauallis.de iureiur.ꝛ quia iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum.c.inter cetera.xxij.q.iiij.ꝛ.c. quanto.de iureiuran.sed debet habere tres comites.s.iustitiam veritatem ꝛ iudicium.c.si christus.de iureiuran.ꝛ.c.aduertendum.xxij.q.iiij.ꝛ not.glo.in auť.qđ eis.C.de nup.sed vbi est enormis lesio non videtur subesse iustitia: sed euidens iniquitas merito ꝛc.quia videtur ad hoc rn̄deri posse qđ ex hoc non impediatur virtus iuramenti:nam ex quo.d.c.quāuis.militat etiam vbi paciscens nihil habuit prout.s.probatū extitit:multofortius videtur ꝙ militat eo casu quo habuit dotem: licet non equiualentem portioni cui renunciatur:nam si lesio in toto non consideratur multominus debet considerari lesio nō in toto sed in aliquo.Et qđ immo enormis lesio non impediat virtuteʒ iuramēti sumitur ex dictis glo.Bart.Bal.ꝛ doc.cōiter omniū in.l. ij.C.de rescin.ven.qđ remedium.d.l.ij.qđ fundatur in enormi lesione virtute iuramenti super contractu interpositi qđ voluerūt glo. et doc.cōiter prout dicit Imo.in.d.c.cū contingat.xxviij.char.ꝫm quem non obstat.d.l.si quis cum aliter.quia debet intelligi.s.quādo non interuenisset iuramentū:nec etiā obstat qđ habetur in.d.c. quintauallis.quia intelligitur in actu gerēdo per aliū nos in actu iam gesto per se prout rn̄det Jaco.butri.in.d.l.ij.de rescin.ven.sic ꝛ alias est differentia q2 in suo contractu requiritur lesio saltē vltra dimidiā:sed in cōtractu alterius sufficit minor lesio:vt habetur in d.c.quintauallis.et per Barto.in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff. pro socio ꝫm eūdem Imo.in.d.c.cū contingat.xxx.charta.et hanc partem.s.ꝙ iurans non venire contra ratione minoris etatis vel alia ratione non posse venire contra propter minorem lesionē firmat etiā Saly.in.d.auť.sacramēta puberū.preterea videtur posse attentari qđ in casu nostro non emanauerit enormis lesio: quia licet portio Catherine deuoluenda esset lōge maioris estimationis ꝙ quātitas promissa:nihilominus non erat certum ꝙ portio esset deuoluenda:q2 poterat ipsa procedere etiam non susceptis filijs. Item poterant parentes eam priuare successione vltra legitimam et legitima non erat tante estimationis ꝙ redundaret lesio in dimidia iusti precij attenta estimatione bonorum ꝛ attento numero li-
5 berorum.¶†His tamen non ob.contrariam sententiam arbitror de iure veriorem:nam premittendum est qđ dicta dn̄a Catherina videtur fuisse enormiter lesa in dicta renūciatione ꝛ conuentione: nam lʒ ipsa receperit promissionē dotis future:tn̄ illa dos nō erat coequena nedum portionis sibi deuoluende in hereditatibus suorum parentum:sed non erat correspectina ad eius legitimaʒ eo q2 legitima solius hereditatis paterne excedebat.cc.flo.portio auteʒ successionis ab intestato hereditatis paterne excedebat.dc.flore.ꝛ potest quodammodo dici ꝙ ipsa nihil correspectiue cōsecuta fuerit ꝙ pater tenebatur omnimodo ipsam filiam dotare iuxta.l.fi.C. de do.promis.ꝛ.l.qui liberos.ff.de iure do.ꝛ.l.obligamur.§.lege.ff. de ac.ꝛ obli.nec fuit ꝑmissio pura:sed cōditionalis in casu quo nubet.prout eū poterat dicta dn̄a Chaterina decedere ante parētes: ita etiā poterat post parentes decedere non nupta:ꝛ sic videt̄ fuisse longe maioris estimationis illud cui renunciauit ꝙ illud qđ consecuta fuit occasione dicte renūciationis si diligenter omnia hincinde considerātur.nam illa spes future successionis erat sine comparatione longe magis estimanda non dico ꝙ quātitas.cl.flo.sed ꝙ promissio conditionalis facta ab eo qui in euētum eiusdē conditionis ad eādem quātitatem ꝛ forte maiorem erat astrictus ꝛ poterat compelli licet alio remedio.itaꝗ dici potest ꝙ dn̄a Catherina solū consecuta fuit nouum vinculū ad consequēdum illā quātitatē quā alio remedio erat de iure consecutura in euentu illius conditionis casu quo euenisset in vita patris prout erat verisimile qđ eueniret in eius vita attenta nubili etate mulieris:vnde dicta ꝑmissio quā consecuta fuit dicta Catherina non est estimanda.cxl.flore.in promissione deductis:sed longe minoris estimationis:vt recte intuēti euidenter apparet adeo qđ recte ꝛ diligenter intuenti fuit lesio nedum dimidie iuste estimationis:sed longe ꝛ valde maioris.Ubi autem iurans enormiter seu enormissime leditur iuramentum nō validat contractū alias de iure inualidum:nec tollit remedia de iure competentia aduersus contractum prout voluit dn̄s Ant.in.d.c. cum contingat.quia in enormi lesione presumitur dolus et subest causa presumendi.l.omnes.§.lucius.ff.que in fraudē creditorum ꝫm eum qui ad hec etiam adducit notata per glo.in.c.veniēs.de iureiurā.ꝛ in iuribus ibi allegatis.ꝛ idem.s.qđ vbi interuenit enormis lesio iuramētum efficaciter nō astringat vt voluit Petrus de ancha.in repe.c.canonum.de constitu.in.xj.q.col.lxxvij.dicens se consuluisse senis in renūciatiatione cuiusdam mulieris fundans se per regulam.quia iuramētum non debet esse iniquitatis vinculū: sed debet habere tres comites ꝛc.prout supradictum est.item quia paria sunt inesse dolum ex proposito vel re ipsa.d.l.si quis cum aliter.et.l.ij.§.circa.de excep.doli.sed isto casu videtur inesse dolus re ipsa propter graue dānum quo casu iura subueniunt nedum si ascēdit ad triplum vel quadruplum:sed etiā de ceptis parum vltra dimidiam.d.l.ij.de rescin.vendi.ꝛ.d.c.penu.de emp.ꝛ vēdi.ꝫm eūdeʒ Pet.de ancha.ratione ergo euidentis iniquitatis doli saltem re ipsa videtur iuramentum relaxandum sicut quando per metū fuit
6 extortum iuramentum.†Dolus enim ꝛ metus paria sunt quo ad rescissionem

rescissionē cōtractus.c.pe.⁊.c.abbas.ꝓm eū qui etiā adducit qđ di-
cit Vincēnius in.d.c.cū contingat.de quo infra subdā:ex quo con
7 cludit.†idem Pe.de ancha.in auť.sacřa puberū.⁊ siľia iura limita
ri debēt vt nō habeāt locū in casibus in quib⁹ argui pōt ex perspi-
cuis inditijs de euidenti iniquitate ⁊ dolo re ipsa.⁊ idē voluit ipse
Pet.de ancha.in.c.lz mulieres.de iureiur.⁊ supradicta ꝟba Pet.
de ancha.satis placent Panoꝛ.in.c.cū contingat.col.xxvj.facit qꝛ
d.c.cum cōtingat.⁊.d.c.q̄uis.exceptuāt iuramētū dolo extortum:
siue ergo sit dolus ex ꝓposito siue re ipsa rōne enoꝛmis lesionis vi-
detur exceptio ꝓcedere prout dicit do.Ant.in.d.c.cum cōtingat.
subdens hoc procedere etiā si adijciat qđ omne id ⁊ totum qđ plus
valet donare intendit ⁊ donat.ex quo em̄ intm̄ leditur minoꝛ nō vi
detur esse absq3 dolo ⁊ fraude cōtrahētis cum minoꝛe:⁊ dicit se idē
cōsuluisse pro quadā puella ⁊ qđ predicta habēt equitatē: qꝛ hmōi
verba ⁊ siľia apponūtur per notarios a seipsis: ⁊ aliqñ sub inuolu-
cro ꝟboꝛū minores:maxime femine decipiunť ꝓm eū: cuius dicta
sequitur in effectu Panoꝛ.in.xxx.⁊.xxxj.col.qꝛ presumitur dolus:
et qꝛ iurans nō presumitur talē casum cogitare.d.c.veniens.⁊.d.c.
quintauallis.⁊ qꝛ iura cōiter excipiunt dolū ⁊ paria sunt adesse do
lum ex ꝓposito ⁊ dolum re ipsa.d.l.si quis cū aľr.et.d.§.circa.Et di
cit dicta procedere nō solū si sunt ꝟba indefinita:sz etiā si sunt ver-
ba vniuersalia:vt qꝛ iurauit non venire cōtra vlla rōne vel cā: quia
sunt intelligenda ciuiliter ⁊ debent ab eis excipi graues lesiones
arg.optimū in.d.l.creditoꝛ.§.lucius:mandati.⁊ in.l. aurelio.§.j.de
liberatione legata ꝓm eū:⁊ hoc nisi appareret ex aliquibus circun-
stātijs qđ vere donare voluerit id in quo fuerit lesus:ita pōt intelli
gi.l.si quis donationis cā.ff.de cōtrahē.emp.in dubio autē quātū-
cūq3 ꝟba sint late cōcepta nō presumitur animus donandi:sed po
tius ꝟba apposita ex cōsuetudine notarioꝛū ꝓm eūdem Panoꝛ. q
pro hoc adducit notabile dictum Spe.in tit.de emp.⁊ vend.§.nūc
videndū.versiculo sed quid si vendens.item rōne enoꝛmis lesionis
presumitur ignoꝛantia vt per Bar.in.l.quisquis.C.de rescin.ven.⁊
cū ibi notatis.et renūciatio vel promissio non trahitur ad ignoꝛa-
ta vel que quis presumitur ignoꝛare prout voluit Nicolaus de ma.
per.l.cū aqui.ff.de transac.et qđ habetur in.l.j.ff.si quis in ius voca
tus nō ierit.⁊ facit qđ habetur in.l.sed ⁊ si quis.§.quesitū.ff.si quis
cautionibus.ꝓm Bald.in.d.l.ij.de rescin.ven.⁊ hoc vř de mēte glo.
8 in.d.l.ij.ꝓm Jaco.butri.†Similiter ergo iuramētum non tollat re
medium iuris causatum ex enoꝛmi lesione ignoꝛata cū iuramētum
non trahatur ad casum ad quē non trahitur promissio super qua
emanat.ar.l.fi.C.de non nume.pecu.⁊.l.fi.ff.qui satisda.cog.natu-
ra em̄ iuramēti est firmare ⁊ roboꝛare non extendere cōtractū ꝓut
alias volunt Bart.⁊ doc.in.l.sed si quis.§.quesitum.ff. si quis cau.
Rof.etiā vt refert Ja.bu.in.d.auť.sacřa puberū.vult ꝙ iuramen-
tum nō trahatur ad enoꝛmē lesionē per ea que habentur in.l.liber
9 tas.ff.de.ope.lib.†item facit.l.pe.§.item quesijt.de conditione in-
debiti.vbi habetur qđ si quis per ignoꝛantiam soluit indebitum ⁊
promittit non repetere tū repetere potest per cōditionē indebiti.
quia quo erroꝛe quis inducitur ad soluenduz eo iure inducitur ad
promittendum non repetere:quinimmo id procedit etiā si renun-
ciauerit cōditioni indebiti ⁊ cōditioni sine cā ꝓm Bar.ibi.qđ dictū
Bart.Jmo.i.d.c.cū ꝯtingat.char.xxx.trahit ad terminos nr̄os.s.
ad terminos iuramēti interpositi sup ꝯtractu:lz nō clare se firmet:
videtur tū velle qđ in minoꝛe rustico ⁊ muliere in quibus presumiť
ignoꝛātia iuramētum nō artet lesum vltra dimidiā iusti precij:sed
quo erroꝛe fuit inductus ad ꝯtrahēdum eodē erroꝛe fuit inductus
10 ad iurandum ꝓm eū.†Ad predicta etiā qđ not.Bal.in coꝛpoꝛe de
pace iuramēto fir.§.itē sacřa.in.iiij.q.dicens ꝙ vbi minoꝛ enoꝛmi
ter leditur presumitur dolus ex enoꝛmi eoꝛū lesione.siľr Bal.in.d.
l.ij.de rescin.ven.vult ꝙ minoꝛ iurans non venire cōtra rōne mino
ris etatis vel alia ratione poterit venire cōtra rōne enoꝛmis lesio-
nis nisi foꝛte sit certioꝛatus de facto ꝓm euz. Et ex his apparet qđ
Rof.Bal.d.Ant.Jmo.⁊ Panoꝛ.volunt ꝙ vbi minoꝛ enoꝛmiter
leditur iuramētum non firmet cōtractū alias inualidū nec tollit re
media de iure cōpetentia aduersus contractū:⁊ maxime hoc videť
dicendū in femina:nā etiā sexum ponderat Jmo. itē est etiā pōde-
randū ꝙ mulier minoꝛ non nupta habet magnā reuerentiā patri:
et ꝑraro ꝯtradiceret vt quicquā pōderosus est cōtradicere patri:⁊
maxime qñ agiť de eis maritādis:qꝛ cōiter magnopere cupiūt nu-
bere ⁊ timoꝛe ne pater eas non maritet nihil ad rē pertinēs dene-
garēt:maxime nō multū excedētes puerilē etatē:vñ persuadeť qđ
11 in ea re dicta puella maximā reuerentiā habuerit patri.† Et qñ fi-
lia iurat ob nimiā reuerētiam relaxatur iuramētum ⁊ sibi efficaci-
ter nō nocet.ar.l.ij.§.que onerāde.ff.quarū rerū act.non detur.⁊.l.
fi.C.de fur.ꝓm Bal.in.d.l.pactū dotali.in.j.q.melius allegasset.l.
pe.ff.eo.ti.ꝓm Pon.in.d.l.pactum dota.facit etiā.l.si cū dotem.§.
eo aūt tꝑe.ff.solu. matri.⁊.l.si patre cog.de ritu nup.⁊ qđ plene no.
Barto.in.l.interpositas.C.de trāsac.⁊ Bal.in.l.fideiussoꝛ.§.pater
seij.ff.de pig.ꝓm eūdem Ponta.qui cū hoc trāsit.Concurrūt itaq3
plura in casu nostro.s.minoꝛ etas fragilitas sexus verisimilis nimia
reuerētia patris ⁊ maxima lesio:ex quib⁹ arbitroꝛ ꝙ dicta conuen
tio nō tenuerit nec successione paterna priuata fuerit ꝓpter dictaz
cōuentionē ⁊ vidi in hac ciuitate consultū ꝑ clarissimos iuris inter
pretes qui tēpestate hac nostra principatū suo tēpoꝛe tenuerunt:
in reddēdis cōsilijs vero cōsentaneis vcz dñm Joānem petrutij de
mōte sperello ⁊ dñm Benedictū caprā mihi patres preceptoꝛes et
dominos obseruādissimos:loquunť tñ in renūciatione facta post
moꝛtē parētis hereditati iam delate in qua loquiť etiā Pet.de an-
chā.vbi.š.Tamē lz alia sit ratio in hereditate delata ⁊ alia in here
ditate deferēda ea rōne qꝛ maioꝛi precio sit estimāda hereditas de-
lata q̄ spes hereditatis deferende.Et iō magis de facili dignoscať
lesio in renūciatione hereditati delate q̄ in denūciatione heredita
ti deferēde:tñ vbi presumiť seu deduciť enoꝛmis lesio in hereditate
deferenda renūciata nō est diuersa rō nec minus ꝓpter enoꝛmē le-
sionē dz impediri virtus iuramēti in pacto renūciatiuo heredita-
tis nō delate quā si ꝑ pactū renūciatur hereditati delate:immo vř
maioꝛ rō:tū qꝛ cōcurrit reuerētia patris q̄ nō vniformiter habetur
fratrib⁹:tū qꝛ renūciatio hereditati iam delate nō est a iure repro-
bata:sed secus vbi hereditas nō est delata ꝑ.d.l.pactū dotali.⁊.d.c.
quāuis.Si itaq3 ꝓpter enoꝛmē lesionē veniri pōt ꝯtra ꝯtractū iu-
ratū in casu quo cōtractus est a iure ꝑmissus ⁊ validus etiā citra iu
ramētum quātofoꝛtius vbi cōtractus est a iure reproblatus ⁊ inua
12 lidus citra iuramētum.¶ †Nec ob.adducta in cōtrariū.nō em̄ ob.
qđ.d.c.q̄uis.loquitur generaliter:qꝛ generalitas limitať ꝑ id qđ in
eo subdiť nisi dolo iuramentū sit extoꝛtū:ita ꝙ illa exceptio trahi
pōt ad casum enoꝛmis lesionis ꝑ iam dicta maxime in muliere mi
noꝛe in qua de facili presumiť etiā ignoꝛantia iuris:puta qđ pater
teneretur dotare vel qđ ipsa esset ab intestato successura equaliter
cū masculis vel qđ pater non poterat eam priuare legitima ac etiā
ignoꝛātia facti.s.quātū valerēt bona paterna.Et insuꝑ iura noua
distinguuntur ⁊ interpretantur ꝑ antiqua.l.nō est nouū.⁊.l.nam ⁊
posterioꝛes.ff.de legi.⁊.l.si serui vestri.C.de noxa.⁊.c.cū dilect⁹. de
cōsue.Nec obst.qđ.d.c.q̄uis.pōt ꝓcedere etiā vbi filia nihil recepit
ꝓ dote:⁊ sic pactū fuit in totū gratuitū prout voluerūt Jmo. ⁊ pō
ta.ergo foꝛtius qñ aliquid ꝑcepit lz modicū:qꝛ posset illud negari
inherēdo sn̄ie Ric.⁊ Bar.de saly.qui ꝯtrariū firmāt vt ꝑmisi quo-
rū nō est minoꝛ auctoꝛitas q̄ Jmo.⁊ Pō.sed hoc omisso ⁊ sic retē-
ta sn̄ia Jmo.⁊ Pont.rñdeť ꝙ procedat dūmodo nō insit dolus vt
qꝛ ex certa scia non decepta vero aīo donādi voluit gratis pacisci:
ita ꝙ cesset oīs dolus:nec viget eadē rō nedum maioꝛ in contractu
gratuito proul in cōtractu oneroso.lz em̄ qs donec hz mille nō dꝛ
imminere dolus re ipsa nec imminet remediū.l.ij.C.de rescin.vē.et
d.l.si qs cū aľr.⁊ tñ si vēdit vel aľr alienat ex cā onerosa mille pro re
valēte cētū vel.cccc.militāt dicta remedia:qꝛ censetur inesse dolus
saltē inest re ipsa merito ptz euidēs rō differētie:nam vbi gratuito
cōcedit inest cā donationis sola liberalitas:nec hz ad qd aliud coꝛ
respectiueť seu cōmēsureť: sed vbi aliqd promittiť ob aliā cām coꝛ
respectiuā cessat cā liberalitatis:iō dz esse coꝛrñdens ⁊ nō dz esse ni
mia dispropoꝛtio:nā aľs redundat dolus re ipsa ⁊ qñq3 ex ꝓposito
saltē iuris ꝑsumptione qñ.s.est nimiū excessiua dispropoꝛtio:nā ex
enoꝛmi lesione presumitur dolus vt.š.deductū est:⁊ no.Bar.in.d.
§.arbitroꝛū.⁊ doc.cōiter oēs in.d.c.quintauallis.⁊ in.d.l. libertus.
et Ang.in sua dispu.que incip.duo ad inuicē litigātes:⁊ lz loquan
13 tur in lesione facta ab alio ⁊ nō in lesione facta facto ipsi⁹ lesi.†Et
differētia sit inter dictos casus quātum ad quātitatē lesionis:qꝛ ex
minoꝛi lesione presumať dolus ex ꝓposito qñ resultat ex facto ter-
tij q̄ qñ ex facto ꝓprio vt ⁊ ptz in locis proxime allegatis maxime
iūctis que habenť in.d.l.ij.de rescin.vē.⁊.d.l.si qs cum aľr.⁊.d.c.pe.
de emp.⁊ vē.Tamē nō est differētia quominus etiā in ꝯtractu pro
prio coꝛrespectiuo ex magna lesione presumať dolus ex ꝓposito et
qñ dicať magna hoc respectu vř standū arbitrio boni viri.ar.l.j.ff.
de iure delib.⁊.c.de causis.de offi.deleg.Nec est intelligenda de le-
sione nō leui ea leuitate q̄ sumiť in.l.scio.ff.de in integ.resti.nec foꝛ
te hoc respectu dꝛ magna si parū excedit dimidiā iusti precij adeo
ꝙ oīs dolus re ipsa nō arguit ꝑsumptiue dolū ex ꝓposito:⁊ ita pñt
procedere q̄ voluūt glo.Bar.⁊ sequaces in.d.l.ij.tenētes ꝙ iuramē-
tum tollat remediū illi⁹.l.⁊ hoc casu instat Jmo.vtrū tollat necne:
lz etiā hoc casu ipse sentiat nō tollere in minoꝛe rustico vel muliere
et Bal.etiā idē in dubio velit ⁊ nōnulli alij.Tamē lz qñ nō nimiuz
excedit dimidiā iusti precij ipsa lesio procederet ꝯtraria opiñ.glo.
Bar.⁊ sequaciū.Nihilominus qñ esset multomagis excessiua tunc
procedat opi.eoꝝ quā volunt qđ ex enoꝛmi lesione presumatur do
lus q supra relati sunt q̄ lesio multū excessiua: puta qđ acciderit in
casu nostro:attēto ꝙ dos sub cōditione promissa erat satis minoꝛ
legitima cū legitima esset.ccxxvj.flo.⁊ vltra ⁊ ꝓmissa quātitas.cxl.
flo.⁊ soleat dici ꝙ congrua dos debeat coꝛrespōdere legitime ꝓut
voluit Bal.in ꝯsi.mihi in oꝛdine.ij.incip.qꝛ statutū hz tria capita
vbi in effectu cōcludit ꝙ legitima dos dz esse coꝛrespōdens legiti-
me prout foꝛmaliter dicit Bal.in terminis statuti excludētis filiā
dotatā a successione in cōsi.mihi in oꝛdine.cccxxiiij.incip.materia
diuidiť in duas partes.in quo ad cōtext.ita inquit.⁊ si queris quā-
ta debebit esse dos:rñdeo cū succedat loco legitime debebit in quā
titate esse vsq3 ad mēsurā legitime vt.C.de sac.sanc.eccle.auť.si qua
mulier.idem concludit Saly.in.d.auť.res que.communia de lega.

Et ego pluries consului ꝙ in dubio talis consideratio fieri debeat
vt resultet cõgrua dos. itaqꝫ. d. c. ꝙuis. loquens in dote non ab re
esset intelligẽdus in cõgrua dote correspondente legitime de iure
cõi ⁊ in dubio hoc est ꝙ non sit minor: lꝫ bonus vir possit etiã plus
arbitrari cõsiderata qualitate personarũ ⁊ quãtitate patrimonij. l.
cũ post. §. gener. de iure dot. ⁊. l. quero. §. j. eo. ti. ⁊. l. si filie. ff. de lega.
iij. ⁊ sic pluribus medijs euitari põt generalitas. d. c. quãuis. prout
patet ex premissis. Nec ob. ꝙ lꝫ bona valuerint. 2500. flo. tamẽ illa
spes succedẽdi non erat tãti precij: ⁊ maxime q̄ꝛ poterat ꝑ patrem
priuari pro libito volũtatis a legitima supra: ⁊ quãtitas. cxl. excede
bat dimidiã estimationis legitime bonoꝝ paternorũ ⁊ maternoꝝ:
q̄ꝛ rñdeť ꝙ si. d. Catherina habuisset simpl̃r. cxl. flo. pro illa renun-
ciatione posset ꝓcedere illud ꝯtrariũ: sꝫ ipsa habuit ꝓmissionẽ. cxl.
pro dote cũ maritabiť: ad quã dotẽ dãdam tenebať pater absqꝫ di
cta ꝓmissione: vñ. d. Chaterina parũ releuať ex dicta ꝓmissione: et
dicta ꝓmissio est parui precij habẽda. Si eñ ꝓmitto tibi ꝑ stipula-
tionẽ mille q̃ tibi debebã ex mutuo vel officio iudicis nobili nõ esti
mabiť fortasse quinquaginta illa ꝓmissio de mille: ita in sĩ˜i est di-
cendum in casu isto: ⁊ lꝫ aliquo respectu sit habẽda aliqualis maior
estimatio hoc casu. s. q̄ꝛ hoc casu erat aduẽtitia ⁊c. quã vbi alias pro
mittiť id qđ debeť: tñ id erit quid paruũ: ⁊ hec respiciũt ⁊ bona pa-
terna ⁊ bona materna. in bonis autẽ matennis ⁊ sic auitis quo ad
filias Catherine: militat etiã alia ratio in fauorẽ dictarũ filiarũ. d.
Chaterine. s. q̄ꝛ nõ fuit ius delatum ipsi. d. Chaterine: sed neptibus
que nõ succedũt ex ꝑsona matris: sed ex personis ꝓprijs: ⁊ renũcia-
tio matris non nocet filiabus matris si mater nõ supest tp̃e mortis
14 aui prout superius probatũ est circa principiũ ꝯsilij. ¶ † Nec vide
tur obstare id qđ in ꝯtrarium dicebať. s. ꝙ ipsa renunciauit iuri qđ
ipsa habebit vel eius heredes: q̄ꝛ rñdeť ꝙ dicta ṽba verificari de-
bẽt in iuribꝰ q̃ haberẽt heredes vt heredes matris ex quo noĩe so-
lo appellatiuo heredes nominauit. ar. eoꝝ q̃ habẽtur in. l. si seruus
cõis. de stipu. seruo. ⁊. l. quotiẽs. ⁊. l. nõnũꝙ. ff. ad trebel. et in. l. post
mortẽ. §. tutor. ff. qñ ex facto tuto. ⁊ ꝑ Bar. in. l. j. §. nũciatio. de no
ui ope. nũ. qđ ⁊ ꝑsuadetur ex eo q̄ꝛ in alijs partibꝰ dicti instrumẽti
et eius clausulis ⁊ capitulis q̃ multa sunt semꝑ ad se vel iura sibi cõ
petentia ṽba referũtur: ita qđ est verisimile qđ noluerit conuẽtio-
nẽ illã trahi nisi ad iura q̃ sibi vel alijs haberẽt cõpetere ex persona
sua: ⁊ sic vt heredibꝰ eã representãtibus ⁊ qui vt heredes cẽsenť ea-
dẽ ꝑsona: vt in auť. de iureiur. a moriẽ. presti. §. j. ex sequẽtibꝰ enim
precedẽtia declarãtur ⁊ ecõtra. l. heredes palã. §. sꝫ si notã. de testa.
et. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. j. cũ si. ⁊ hec circa primũ ⁊ tertiũ que-
15 situm dicta sufficiãt. ¶ † Circa scđm autẽ quesitũ est aduertẽdum
ꝙ ꝑ dicta in superioribꝰ dubijs ex lesione adeo enormi vř resultare
dolus presumptus quo presupposito facto lꝫ al̃s dubitetur an iu-
ramẽtum dolo extortuꝫ liget adeo ꝙ sit opus absolutione de quo
in. c. verũ. ⁊. c. si vero. de iureiu. cum si. Et Joã. and. in. c. j. de como.
distinguat qđ aut est talis dolus qui facit cessare consensum: ⁊ tunc
nõ requiritur absolutio ⁊ eam distinctionẽ pleriqꝫ sequunť. Tamẽ
vbi cõtractus est al̃s a iure reprobatus si interuenit dolus vel me-
tus iuramẽtum nullius est momẽti. dicit tex. in. d. auť. sacr̃a pube-
rum. loquẽs si recte aduertãtur ṽba litere in sacramẽtis ꝙ nullius
sunt momẽti. Et lꝫ non fiat mentio de dolo in. d. auť. tñ doc. in hoc
equiparãt metum ⁊ dolũ: que equiparatio satis ꝓbať in. d. c. cũ cõ-
tingat. ⁊. d. c. ꝙuis. ⁊ ita dicta iura intelligebat Vincen. ꝓut refert
et sequitur. d. Nico. in. d. c. cũ cõtingat. qui quidẽ intellectus multũ
amicatur dictis iuribꝰ. qđ ⁊ tenet do. Bene. capra preceptor meus
et legendo ⁊ pluries cõsulendo prout ipse dicit. Et tenendo hoc di
ctum Vincẽ. qđ satis in pũcto iuris videtur probabile dicta domi
na Catherina non teneretur petere relaxationẽ iuramẽti si viue-
ret: ⁊ successiue nec eius filie lꝫ heredes: que quidẽ filie ex alio nõ te
nẽtur petere absolutionẽ a iuramẽto: quia ipse nõ ligãtur iuramẽ-
to: q̄ꝛ iuramẽtũ nõ ligat successorẽ. c. veritatis. ⁊ ibi ꝑ Inno. ⁊ Joã.
an. ⁊ doc. Et vbi cessat obligatio seu vinculũ nõ cadit liberatio seu
dissolutio. l. decem. de ṽbo. obli. ⁊. l. nõ põt videri desinere. de regu.
iur. cũ si. nec anima defuncti est ligata ipsa ad obseruantiã cũ mors
quo ad mortuũ oĩa soluat. §. deinceps. in auť. de nup. nõ eñ pecca-
uit Catherina: q̄ꝛ ipsa in vita nõ venit cõtra iuramẽtum nec cadit
in ea peccatũ si in statu gratie decessit: vñ ꝓpter hoc nõ hꝫ pati pe-
nas purgatorij. ⁊ ꝓpterea cessant termini. c. fi. de sepul. ⁊. c. in lite-
ris. de rapto. ⁊ que habẽtur in dictis iuribus. et ex his breuiter cõ-
cludo ꝙ non sit necessaria absolutio a iuramẽto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclix.

1 ☞ Testamentum vel alia vltima voluntas an inducatur ex istis
verbis: fiate testimoni come io do dono ⁊ lasso tuti mia beni de po
la morte alla mia capella che ho in sancto augustino che chosi intẽ
do fu la volonta de mio auo et de mio padre. cũ dicta ṽba fuerint
prolata per minorem. per totum consi.
2 Donatio an sit proprie contractus.
Stipulatio penalis que nõ est vltro citroqꝫ obligatoria nõ est pro-
prie contractus nec cõprehenditur sub statuto faciens mentioneꝫ
de contractu tñ venit appellatione obligationis.
3 Alienatio rerum minoris vt valeat que requirat.
4 Testium rogitus in testamentis necessarius an requiratur in qua-
libet alia voluntate vltima.
5 Preteritio matris non expressa causa reddit testm̃ nullũ.
Relinquo verbum adiectum in testamentis vel vniuersitati bono-
rum an inducat institutionem. et nu. 10. circa medium.
6 Statutum disponens qđ in contractibus ⁊ vltimis voluntatibus
requiratur aliqua solẽnitas non trahitur ad contractꝰ vel vltimas
voluntates initas ad pias causas.
7 Solẽnitates iuris non requiruntur in testamentis ad pias causas
vel inter liberos.
Testes rogare quid sit.
8 Solẽnitas testiũ seu alterius actus quo iure sit inducta.
6 Donatio an dicatur causa mortis vel inter viuos vbi fit in ea men
tio mortis vel vbi in ea exprimitur verbum relinquo.
Verbum nullum dꝫ interpretari quin habeat aliquid operari.
10 Preteritio matris an habeat obstare codicillo vel alteri vltime vo
luntati excepto testamento.
11 Fratres ⁊ sorores quomodo concurrant cum matre ⁊ filijs alterius
fratris in successione fratris vel sororis defuncti.
12 Trebellianica an detrahatur de relictis ad pias causas vt videať
prohibita prout falcidia.
13 Aditionem requirunt legata et fideicommissa: non autem dona-
tio causa mortis.

¶ Consilium. cclix.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Dicta dispositio aut fuit ꝯtractus aut
vltima volũtas. si quidẽ fuit cõtractus nõ vř valere: quia
vitiari videtur ⁊ vigore iuris cõis ⁊ ciuilis: ⁊ vigore iuris municipa
lis: ideo vř non valere: q̄ꝛ minor ꝯtraxit non interuenientibꝰ duo-
bus cõsanguineis nec interueniẽte auctoritate curatoris: vñ mili-
tat dispositio municipalis qua caueť ꝙ minor. xxv. annis nõ possit
aliquẽ ꝯtractũ vel obligationẽ facere nisi duo proximiores consan
guinei masculi sint presentes ⁊ consentiẽtes si curatorẽ non habeat
vel si habeat interueniat auctoritas curatoris et aliter contractus
2 non valeat. † Nec potest euitari dicta dispositio eo quia donatio
nõ sit ꝓprie contractus per. l. labeo. §. cõtractus. ff. de ṽb. sig. ⁊ no.
Bal. in. l. ij. col. iiij. C. de iure emphy. vbi post glo. vult ꝙ stipulatio
penalis q̄ꝛ non est vltro citroqꝫ obligatoria non est ꝓprie ꝯtractus
per tex. ibi. et Imo. in. l. v. in prin. de verb. obli. sentit ꝙ statutũ fa-
ciens mentionẽ de ꝯtractu non cõprehendit stipulationẽ que non
est vltro citroqꝫ obligatoria ꝙuis large possit dici cõtractus. l. j. §. j.
et. ij. ff. de pac. ꝭm eũ. nam rñdetur ꝙ dato sine preiudicio ꝙ dona-
tio non veniat appellatione contractus in statutis prout etiã vi-
detur velle Pau. de ca. in. l. si donationis. C. de his que vi metusve
causa gesta sunt: non eñ est ꝓprie contractus prout ⁊ dicit Bar. in
d. l. si donationis. ꝙuis sit dubium: q̄ꝛ ꝯtrariũ. s. ꝙ in statutis com-
prehendať donatio appellatione ꝯtractus vř velle Bald. in. d. l. si
donationis. et idem vult in. l. contractus. C. de fide instru. vbi super
hoc distinguit. ⁊ vidi eius consiliũ in quo concludit ꝙ statutum ꝙ
mulier nequeat contrahere sine consensu consanguineorũ vẽdicat
sibi locũ in donationibꝰ: q̄ꝛ est contractus. d. l. si donationis: ⁊ quia
omne pactũ est ꝯtractus ꝭm eum qui etiam se fundat in cõi vsu lo-
quendi: nihilominus sumus in casu claro: q̄ꝛ statutum loquitur de
cõtractu ⁊ obligatione: dato eñ ꝙ non veniret appellatione con-
tractus venit appellatione obligationis: nam cui dubiũ ꝙ ex do-
natione oritur obligatio. l. si quis argentum. C. de dona. vnde cum
statutum annullet omnẽ obligationẽ quã faceret minor sine cõsen
su cõsanguineorũ vel auctoritate tutoris: ⁊ maxime cũ magis i mi
nore prohibenda videatur donatio quã alienatione per cõtractus
onerosos: ⁊ sic vltro citroqꝫ obligatorios. ar. l. fi. §. fi. C. si maior fac.
3 ratum habuerit. † Item de iure cõi requirũtur in alienatione rerũ
immobiliũ alia saltem decretũ iudicis. l. lex que tutores. in prin. C.
de admi. tu. ⁊. C. de pre. mi. sine decre. nõ ali. in rubro ⁊ nigro ꝑ totũ
et. ff. eo. tit. per totũ. ⁊ eisdem rationibus vř ꝙ non debeat valere:
vt donatio cã mortis: q̄ꝛ cõtractus est vt donatio simplex quasi si-
mul tractus ex quo duo simul conueniunt ⁊ pacto vallať et omne
pactum est contractus prout dicit Bal. in. d. l. si donationis. requi
ritur eñ donatarij presentia ⁊ cõsensus. l. inter mortis. de dona. cã
mor. perficitur eñ stipulatione vel pacto: vt no. glo. in. l. cũ pater.
§. meuio. de leg. ij. ⁊ in. l. j. C. de iure do. prout dicit Bal. in. l. ij. ff. de
leg. j. ⁊ ideo quo ad ipsius ordinationẽ accedit potius cõtractui ꝙ̃
vltime voluntati ex quo dependet a duorum consensu. Et ideo po
test pendere ex alieno arbitrio. l. tam his. ff. de dona. cã mortis. ꝭm
Bal. ⁊ doc. in. d. l. ij. de leg. j. nec similiter videtur valere vt testamẽ
tum pluribus rationibus. primo quia non interuenit numerus re
quisitus in testamentis in quibus requiruntur. vij. testes. l. hac con
4 sultissima. C. de testa. l. heredes palam. in prin. ff. eo. ti. † Scđo quia
in testõ requiritur rogitus testium. d. l. heredes palã. §. in testamen
tis. et. d. l. hac consultissima. ⁊. l. fi. §. in omni. C. de codi. vnde cũ in
dicta dispositione non interuenerint septẽ testes nec illi qui inter-
uenerunt fuerunt saltem omnes rogati merito non videť valuisse
vt testamentum

5 vt testamentum.†quod et tertio videtur dicendum ex alio.s.quia
mater fuit preterita:⁊ preteritio matris nõ expressa legitima cau-
sa ingratitudinis hodie reddit testm̄ nullũ in auẗ.vt cũ de appella.
cog.§.sancimus itaqꝫ.et.§.sinautẽ hec non fuerint obseruata.⁊ fa
cit.l.nam si parentibus.in prin.ff.de inoffi.testa.in alia autem vlti
ma voluntate nõ requiritur rogitus testiũ.d.§.in omni. nec vitiat
preteritio parentis ascendẽtis vel descendẽtis: ⁊ sufficit numerus
testium quinquagenarius:vt.d.§.in omni.tñ videẗ ꝙ dicta disposi
tio sit censenda potius testm̄ q̃ vltima voluntas:quia verbũ relin-
quo vel ei simile adiectũ vniuersitati bonoꝝ inducere solet heredis
institutionẽ nisi al's sit heres institutus.l.his verbis.in prin.⁊ ibi p
glo.⁊ doc.cõiter.ff.de heredi.insti.Ideo cũ dictus Gaspar dixerit
ꝙ concedebat ⁊ relinquebat omnia bona sua capelle sancte marie:
nec reperiatur alius institutus videtur qd̃ ex hoc debeat indicari
heredis institutio ex dictis verbis:⁊ per cõsequens testm̄.l.non co-
dicillum.C.de testamẽtis.l.ij.C.de codicillis.cum si.⁊ insuper dato
ꝙ interpretaretur alia vltima volũtas videretur ꝙ non valeret ex
eo quia lꝫ fuerint presentes quinqꝫ testes:tamen vnus ex eis rece-
pit nomine ecclesie:⁊ sic videẗ quodãmodo pars et deponere in fa
cto ⁊ causa propria:⁊ sic non idoneus testis. arg.l.nullus idoneus.
ff.de test.⁊.l.omnibus.C.eo.ti.⁊ per cõsequens nullo modo videẗ
6 posse substentari dicta dispositio dicti Gasparis.¶†His tamen
minime refragantibus contrariam partem puto intrepide conclu
dendam:nam siue fuerit cõtractus inter viuos siue donatio causa
mortis siue vltima voluntas valet et tenet. si enim dicimus fuisse
donationẽ inter viuos constitutio municipalis de qua supra non
obstat:q2 non debet militare in dispositione ad pias causas : quia
statutum disponens qd̃ in contractibus vel in vltimis voluntati-
bus requiratur aliqua solẽnitas alias non valeant non trahiẗ ad
cõtractus vel ad vltimas voluntates initas ad pias causas prout
inquit Bal.in.l.generali.versi.primo quero.C.de sacrosan.ecc.vbi
concludit qd̃ si statutum dicit qd̃ mulier non possit testari sine con
sensu propinquorum:nihilominus valebit testm̄ ad pias causas si-
ne tali consensu:quia pia causa est priuilegiata:⁊ contra illud priui
legium quod respicit ipsum deum vel ecclesiã non potest fieri statu
tum ꝭm eum qui dicit hoc idem sentire Bar.in.l.cũctos populos.
in quinta qõne.C.de sum.trini.vbi idem etiã voluit Bal.⁊ idem fir
mat Raph.fulg.in.d.l.generali.dicẽs ꝙ Bal.loquitur multũ ele-
ganter.verba enim generalia statutorũ nõ trahũtur ad testamenta
vel cõtractus ad pias causas ꝭm eũ.sequitur etiã dicta Bal.Pau.
de cast.in.d.l.generali.dicens ꝙ ratio est q2 statuentes nõ possunt
statuere circa actus ad pias causas.idem firmat Panor.in.c.rela-
tum.j.extra de testa.dicens ꝙ non obstante statuto ꝙ mulier non
possit testari vel se obligare sine consensu consanguineoꝝ: nihilo-
minus valebit testm̄ vel obligatio ad pias causas citra dictam so-
lẽnitatem per illum tex.quatenus vult ꝙ relicta ad pias causas iu
dicentur ꝭm canones non ꝭm ius ciuile:cum statutum laicorum sit
pars iuris ciuilis ꝭm eum qui subdit.Item non valet statutum im
pediens quoquomodo liberam facultatẽ donãdi pro anima.l.j.C.
de sacrosan.eccle.adducit etiam qd̃ not.Jo.an.in.c.si. de immu.ec.
lib.vj.vbi dicit ꝙ non obstãte statuto ꝙ bona immobilia nequeãt
alienari in forenses poterit quis talia bona alienare ecclesie:q2 sta-
tuta inferiorũ non possunt tollere priuilegia indultis ecclesie per
principem.⁊ adducit etiam Bald.in.d.l.generali.⁊.d.auẗ.cassa.Et
postea no.qd̃ lꝫ tex.ibi loquatur in relictis factis ecclesijs:tñ Inn.
dicit qd̃ procedit in omnibus relictis ad pias causas: qd̃ et voluit
Pe.de.an.in repe.c.canonum.de consti.xj.q.principali. col.lxxiij.
qd̃ et presupponit pro constãti Saly.in auẗ. cassa ⁊ irrita.in.ix.q.
C.de sac.sanc.eccle.⁊ dñs Anto.⁊ Panor.in.c. qd̃ clericis. de foro
cõpe.vbi tractant an stante dicto statuto vel simili si honoratur in
testamẽto ecclesia ⁊ laicus valeat testm̄ quo ad laicum:⁊ concludũt
maxime Saly.⁊.d.Anto.qd̃ valeat etiã quo ad laicos.⁊ ex his eui-
denter patet ꝙ si dicta dispositio indicaretur donatio inter viuos
valeret non obstante.d.l.municipali. ⁊ similiter si interpretaretur
7 donatio causa mortis valeret pari rõne non obstante.d.l.¶†Nec
etiam obstaret defectus numeri testium: qm̄ nedum in donatione
causa mortis vel alia vltima voluntate sed etiam in testamentis in
quibus requiritur maior solẽnitas ⁊ maior numerus testium suffi-
ciunt duo testes fauore pie cause vt est expressum in.c.relatum.el.j.
de testa.prout ⁊ concludunt doc.omnes ibi.⁊ in.c.precedẽ.cũ esses.
qd̃ ⁊ volunt doc.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.⁊ Ponta.in auẗ. simili-
ter.C.ad.l.falsi.vbi ponit priuilegia pie cause.et hoc habetur pro
expedito.s.qd̃ in hmõi dispositionibus ad pias causas non requi-
ratur solẽnitas numeri testium:nec etiam solẽnitas al's positiua:
puta rogitus testium in testamentis:licet quidam in contrarium
ponderent tex.in.d.c.relatum.dum dicit duobus vel tribus testib⁹
requisitis.que verba idem videntur significare ꝙ testibus rogatis.
qui enim requirũtur vt adsint testamento satis censeri possunt ro-
gati.nil eniꝫ aliud est rogare testes q̃ eos requirere vt adsint actui
celebrando probat tex.in auẗ.de testibus.§.⁊ licet.ibi:dum ad hoc
ipsum adimãtur testes.iuncto versicu.hec enim inania ex transitu
perhibita testimonia.⁊ iuncta auẗ.rogati.C.eo.ti.sufficit enim qd̃
ad idem sint habiti.ideo adhibiti testes sufficiunt in testamento.
insti.de testa.§.si ad idem tex.iuncta glo.in.l.nullum.C.de indi. et
propterea vidi quosdam tenere qd̃ etiam in testamẽto ad pias cau
sas requiratur rogitus testiũ:tñ in contrariũ est cõis opi.in.d.c.re-
latum.⁊ in.d.c.cum esses.⁊ in.d.l.j.⁊ suadet ratio.d.c.relatum. que
se fundat iure naturali veteris testamenti dictãtis qd̃ in ore duorũ
8 vel triũ stat omne verbũ prout põderatur in.d.c.cũ esses.†Solẽni-
tas enim testium est de iure positiuo ciuili inducta nõ de iure na-
turali vel diuino:ideo in testõ ad pias causas non requiritur dicta
solẽnitas a.l.ciuili inducta maxime cum specifice decidatur in.d.c.
relatum.qd̃ in testamento ad pias causas nõ attẽduntur leges hoc
est solẽnitates a legibus inducte.Et ad tex.ibi requisitis dicenduꝫ
est ꝙ requiruntur ad probationẽ faciendã de ipso testamẽto:quia
duo vel tres ad probãdũ tale testm̄ requirũtur hoc est sunt necessa-
rij vel requisiti intelligatur quia debent testes requiri vt deponãt
non em̄ carent suspitione testes si se ingerunt.argu.l.que oia.C.de
procu.⁊ Ang.ibi no.⁊ glo.in.l.presbyteri.C.de epis.⁊ cleri.⁊ Jaco.
de bel.in auẗ.de testib⁹.§.si vero ignoti.⁊ Bar.in.l.post legatũ.§.
hisvero.ff.de his quibus vt indig.⁊ prout non vitiant dicte solẽni
tates iuris positiui.s.numeri testium vel rogitus testiũ vel consen-
sus consanguineorũ pari rõne non videtur obstare defectus aliarũ
solẽnitatum que a iure cõi sunt inducte prout est decretuꝫ iudicis
9 in alienatione rerũ minoris.†Aduertendum tñ est ꝙ vbi in dona
tione sit mẽtio mortis ipsius donantis potius iudicanda est dona
tio causa mortis q̃ donatio inter viuos.l.seia.ff.de dona.cau. mor-
tis.et ibi per Bart.⁊ doc.in.l.seia.ff.de dote preleg. dũmodo possit
valere vt donatio cã mortis. Si enim nõ posset valere vt donatio
causa mortis:sed posset valere vt donatio inter viuos: puta q2 in-
teruenissent duo testes qui sufficiunt in donatione inter viuos et
non in donatione cã mortis.l.si.C.de dona.cã mor. tunc interpre-
taretur donatio inter viuos licet fuisset collata post morteꝫ ipsius
donantis:quia actus dꝫ interpretari vt valeat nõ vt pereat.l.quo-
tiens in stipulationibus.ff.de verb.obli.⁊.l. quotiẽs in actionib⁹.
ff.de rebus dub.prout hoc voluerũt Pet.de bellapertica ⁊ Cy.in
l.licet.C.de pactis.in casu autem nostro cũ nõ minus valere possit
vt donatio causa mortis q̃ vt donatio inter viuos non debet iudi
cari donatio inter viuos sed potius donatio causa mortis.Itẽ po
test interpretari vltima voluntas ex quo subiunxit verbum relin-
quo:adeo ꝙ si non valeret vt donatio causa mortis deberet substen
tari vt vltima voluntas ne illud ꝟbum relinquo sit appositũ sine
ministerio aliquid operandi qd̃ esse non debet.l.si quando.de leg.
j.et.c.si papa.de priui.lib.vj.Et dicit Bal. in rub.C.de fide instru.
qd̃ nullum ꝟbum instrumẽti debet interpretari appositũ quin ha-
beat aliquid operari:illa ergo cumulatio ꝟborum do cõcedo relin
quo vel do dono ⁊ lasso interpretetur valeat vt donatio si vt dona
tio valere potest:⁊ valeat vt relictum ⁊ sic vt vltima voluntas si vt
vltima volũtas valere potest:⁊ forte nõ vt donatio:⁊ si vtroqꝫ mo
do valere potest sit electio honorati prout al's in simili dicim⁹ in.l.
recusare.§.si titius.ff.ad trebel.⁊ per Bal.in.l.non instam.C.eo.ti.
10 et Bar.in.l.centurio.in.iiij.q.prin.ff.de vulg.⁊ pup.†Preteritio
autem matris non habet obstare codicillo vel alteri vltime volũta
ti excepto testamento: quia non reperitur ex preteritione vitiari
nisi testamẽta.d.§.sancimus.⁊.d.§.sinautem obseruata hec nõ fue
rint.⁊.l.inter cetera.de libe.et posthu.quinimmo institutio ⁊ exhe
redatio sunt res inepte in codicillis vel in alijs vltimis volũtatib⁹
cum in eis nec dari nec adimi possit hereditas.l.qd̃ per manus.ff.
de iure codicil.⁊.l.ij.C.eo.titu.⁊.d.l.non codicillum.⁊.l.sceuola.ad
treb.⁊ preteritio hodie solũ vitiat institutiones etiam in testamẽ-
tis.auẗ.ex causa.C.de libe.prete.⁊ hoc est indubitatum:vnde saltẽ
potest dicta dispositio valere vt codicillus non obstante preteritio
ne matris:itaqꝫ non vitiabitur dicta dispositio q̃uis vitiareẗ for-
te testm̄ propter maternam preteritionem.arg.eius qd̃ habetur in
canone si.xvij.q.iiij.⁊ per glo.in verbo simili modo.in.l.si qs ad de-
clinandam.C.de epis.⁊ cleri.iuncta.l.nam ⁊ si parentibus.in princ.
ff.de inoffi.testa.⁊ si dicatur dicta dispositio continet institutioneꝫ
heredis ex quo verbum relinquo est adiectum vniuersitati bono-
rum per.d.l.his ꝟbis.cum ibi notatis:vt et supra in contrariũ di-
ctum est respondetur illud procedere quando valere posset vt testa
mentum:si enim non posset valere vt testamentum non dꝫ adhibe
ri talis interpretatio:sed interpretari dꝫ eo mõ quo valere põt per
iura vulgaria per supra adducta:⁊ hoc voluerunt Jac.de are.Bal.
Ange.⁊ Imo.in.d.l.his ꝟbis.in prin.Immo plus voluit Jac. de
are.⁊ post eum Bald.ibi.qd̃ etiam si ꝟbum relinquo adijciatur in
testamento vniuersitati bonorum si testamentum non valet substẽ
tabitur vt fideicommissum vniuersale etiam si fuerit adiecta clau-
sula codicillaris:licet hoc dictum non transeat sine dubio per ea q̃
tradit Imo.ibi in fine dicti principij: tamen satis plane procedit
quando non apparet aperte ꝙ voluerit fieri testamẽtum prout cõ
tingit in casu nostro:nam hoc casu concordant ⁊ ipse Imo.⁊ alij su
pra relati.illud autem quod allegatur pro parte dicte ecclesie qd̃.s.
testamentũ non vitietur preteritione matris quia ipsa mater pre-
terita testamentum approbauit per.l.filio preterito.cũ ibi nota.ff.

de libe. ꝛ posthu. non placet quia dicta mater nō approbauit testm̄ ex his q̄ mihi relata sunt: sed donauit dicte ecclesie seu capelle oīa et singula iura sibi cōpetētia tanq̄ heredi dicti sui filij que posset habere ꝛ sibi cōpetere in hereditate dicti sui filij. dicta em̄ verba non important ad probationē testamenti: immo potius tendunt ad reprobationem testamenti si testm̄ fuisset: nam si approbaret testm̄ ꝛ cōsequenter testm̄ validum redderet ipsa mater nulla iura haberet nec posset sibi cōpetere ꝛ sic nihil donasset: nam testamēto validato heres esset ex testamento ecclesia instituta ꝛ mater preterita nō esset heres: quia ipsa foret heres ab itestato ꝛ instituta foret heres ex testō qd̄ esse non potest: quia non potest regulariter concurrere causa testati ꝛ causa intestati. l. ius nostrum. ff. de reg. in. ꝛ. l. anteq̄. C. cōmunia. de succe. cum si. vnde tanq̄ heres nihil donasset. Preterea ipsa preteritio matris etiam ab initio reddebat testm̄ nullū et operatur qd̄ ab initio censeatur codicillus non testm̄ vt si tūc valeat non sit nullum. ar. dictarum. ll. quotiēs. ꝛ eorū que supra dicta sunt: ideo non cadit approbatio vel reprobatio matris: sed mater ipsa donando bona dicte hereditatis sui filij ꝛ oīa iura que sibi cōpetebant tanq̄ heredi censetur adiuisse hereditatem ab intestato vt sic donatio sit efficax que al's esset inefficax per. l. si alia. ꝛ que ibi

11 habētur. C. de iure deli. †Et si dictus Gaspar non habebat fratres vel sorores vtrinq̄ coniunctos vel filios talium fratrum vel sororū tota hereditas tunc pertinuisset ad dictam matrem: ꝛ cōsequenter tota censeretur donata dicte ecclesie: ideo tunc nō interesset dicte ecclesie an dicta dispositio facta per Gasparem valuisset necne: q2 in omnem euentum cōsequi deberet totam hereditatem. si autē remanserunt fratres vel sorores vtrinq̄ cōiuncti tunc concurrunt in viriles cum matre: vt in auē. defuncto. C. ad tertu. ꝛ idem si concurrunt nepotes ex fratre vel sorore vtrinq̄ cōiunctis prout voluerūt glo. Cy. Saly. Rapha. ꝛ Pau. de cast. per tex. in auē. vt fratrū filij. §. j. qd̄ ꝛ firmat ibi Jac. de bel. ꝛ Bal. in auē. post fratres. de legi. here. et videtur fuisse de mente Irnerij in auē. cessante. eo. tit. ver. que persone. vbi simpliciter ꝛ absolute vocat filios fratrū vna cum parentibus. ꝛ idem sentit ibi Bald. pro quo viget generalitas rubri. in. d. auē. vt fratrum filij. lʒ in cōtrarium ꝟba nigri a cōtrario sensu multum vigeant si soli nepotes superssint: ꝛ tunc eo casu quo super essent fratres vel nepotes cōcurrentes cū matre immineret dubiū nō mediocre vtrum de dicto vniuersali relicto veniret detrahenda trebellianica: nam si de relictis ad pias causas detrahi potest trebellianica tunc fratres vel nepotes pro portione eis tangente detraherent quartā partem eorum portionis. si autem de relicto vniuersali ad pias causas nō detrahitur trebellianica tūc integra resti

12 tuerent. †Ideo tunc esset videndum an de relictis ad pias causas detrahatur trebellianica an vero sit prohibita prout falcidia per auē. similiter. C. ad. l. falci. Circa qd̄ Arch. in. c. si pater. de testa. lib. vj. tenuit qd̄ detrahatur per tex. ibi a cōtrario sensu. ꝛ idem tenuit Joā. an. in glo. ꝛ in nouel. per eūdem tex. ꝛ plures rōnes. idē voluit ibi Zenze. vt ibi refert domi. idem videtur veile Cy. in. d. auē. similiter. ꝛ idem Old. in consi. cccxlix. vt refert Pont. in repe. d. auē. similiter. in. xl. specialitate vltimarum voluntatum. col. lxxvij. idem Jaco. but. ꝛ idem consuluerunt Joā. de ligna. ꝛ Jo. calde. per rationes satis generales: vt refert Saly. in. d. auē. similiter. dicēs qd̄ hec opi. est de rigore iuris verior. ꝛ idem latius prosequendo per plures col. firmat Pōta. ꝛ Imo. in. l. marcellus. §. qd̄ autem. ff. ad treb. dicit qd̄ hec est de iure verior per. d. c. si pater a cōtrario sensu. et vt euitetur. ll. correctio. tamen in cōtrarium videtur magis cōis opi. maxime legistarum. nam q̄ non detrahaē tenuit Bar. in. d. l. marcellus. §. qd̄ autem. in. d. auē. similiter. per text. in corpore ibi omni falcidia. et per regulam. d. §. qd̄ autem. ꝛ per. §. restituta. institu. de fideicom. here. qd̄ ꝛ tenuerunt Bal. Ang. ꝛ Raph. fulg. in. d. auē. similiter. ꝛ idem voluit Bal. in. l. si quis ad declinādam. C. de episc. et cleri. ponderans tex. ibi. ꝛ idem videtur velle ibi Pau. de cast. qd̄ et vult Ang. in corpore. d. auē. similiter. ꝛ idem Joa. de fan. in. d. c. si pater. ꝛ. d. Anto. in. c. raynutius. de testa. prout refert Domi. de sancto Gemi. in. d. c. si pater. qui idem videtur tenere qd̄ ꝛ videtur velle ibi Pet. de ancha. ꝛ idem legendo tenuit Jo. de ligna. prout refert Ponta. in. d. auē. similiter. ꝛ quia hec opi. est benignior: ideo est sequenda in pratica. argu. l. sunt persone. de reli. ꝛ sump. fu. et. l. benignius. de. ll. prout dicūt Saly. in. d. auē. similiter. ꝛ Imo. in. d. §. qd̄ autem. super quo vlterius non insto: maxime q2 nō presuppo

13 nitur in themate q̄ supersint fratres aut nepotes. †Concludo autem q̄ dicta dispositio potest substētari vt donatio causa mortis et vt vltima voluntas prout ecclesia maluerit: idem tñ erit effectus maxime cum per matrem fuerit adita hereditas mediante illa donatione que non potuit fieri citra ius ꝛ nomen hereditatis prout et supra dictum est. et insuper alij successores vt presupponiē instāt pro eorum interesse vt actus ille Gasparis reddatur inanis ex quo denotatur qd̄ ipsi volunt esse heredes. hec dico quia legata et fideicommissa requirunt aditionem saltem ab intestato vt per glo. que dicitur sing. in. l. qui filio. §. j. ff. de here. insti. ꝛ doc. idem volunt. Licet donatio causa mortis non requirat aditionem per gl. in. l. post legatum. §. penul. ff. de his quib. vt indig. quam vt singularem allegat ꝛ approbat Imo. in. l. ij. ff. de leg. j. ꝛ quidam allegant pro socia glo. in. l. etiam. ff. de inoffi. test. ꝛ idem volunt Bal. ꝛ Ang. in. d. l. ij. et Imo. in. l. si. de dona. causa mortis. vbi tamen dicit esse passum dubium: sed non expedit super hoc instare maxime cum aditio interuenerit vt premisi. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclx.

☞ Nepotes ex filia persone defuncte an excludāt fratrē vtrinq̄ coniunctum dicti defuncti ab intestato stante statuto q̄ alicui persone decedenti sine liberis ab intestato superstitibus sibi aliquibus vel aliqua persona vsq̄ in tertium gradum de sua agnatione inclusiue succedat proximior de sua agnatione. per totum.

1 Statutum quod excludit feminas propter masculos cōsiderat fauorem domus ꝛ agnationis.

Posterorum vel generationis appellatione an veniat filia vel nepotes ex ea: ita qd̄ verba sine posteris idē determināt qd̄ sine filijs.

2 Substitutis omnibus qui sunt de agnatione vsq̄ in tertium gradum qui veniant. vsq̄ ad fi. consi.

3 Succedentes ab intestato an censeantur succedere de voluntate defuncti.

4 Gradus cōputatio que fieri dʒ in dubio ſm ius ciuile an debeat fieri in successionibus ſm ius canonicum. nu. seq.

5 Clausula in fine posita qñ sit ad omnia precedentia referenda ꝛ nō ad sola proxima.

¶ Consilium. cclx.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ †Allegat. d. Bal. ser cole pro cōtraria parte q̄ statutum considerat fauorem domus ꝛ agnationis quam in hmōi statutis considerat Jac. de are. in. l. j. §. si seruus. de ven. inspicien. ꝛ per Cy. post ipsum Jaco. de are. in. l. si publico. C. de adul. ꝛ per Jo. an. referentem questionē Jaco. de are. in addi. Spec. in rubrica de testa. ꝛ per Bal. in. l. maximū vitium. C. de lib. prete. ꝛ est qd̄ ſm. l. veconiā quā refert Augu. in lib. de ciuitate dei. c. xxj. que fuit media iuris prudētia de qua forte habetur mētio in. l. maximū vitiū. ꝛ in. l. lege. xij. tab. C. de leg. here. et insti. eo. ti. §. media autē iuris prudentia masculi preferebantur feminis. adducit etiam quia descendentes ex feminis non dicuntur de posteris etiam in materia fauorabili. l. j. ff. de iure immu. immo nec ipse femine videntur comprehendi per tex. iuncta glo. in. l. iiij. eo. ti. ꝛ in. c. vbicūq̄. de penis. in. vj. Et de liberis dicuntur qui sunt de posteris. l. qd̄ his verbis. de leg. iij. Uerum concludit pro nepotibus q2 verbum liberis eos comprehendit. l. j. de condi. inser. l. cognoscere. l. non est sine liberis. de verb. sig. l. ij. §. qd̄ ait pretor. qui satisda. co. l. sed si hac. §. liberos. de in iusvocan. cū si. ꝛc. Non ob. illud qd̄ dicimus de posteris: q2 ꝟbum liberis est magis largū ꝛc. q̄ ꝟbū posteris qd̄ ꝟbū ꝛ ꝟbū generatio nō comprehendunt descendentes ex feminis dicit se consuluisse et vidisse ab alijs consultum ꝛc. ¶ Placet mihi Petrophilippo de Corneo. U. J. doc. de perusio conclusio supra facta per clarissimum. U. J. docto. d. Baldum de bartho. mihi patrem honoran. ꝛ quidem clara in iure mihi apparet ex adductis per suam excellentiam: licet in contrarium instari posset ex verbis ipsius statuti: nam dici potest q̄ illa verba de sua agnatione posita in principio dicti statuti referantur ad oīa precedentia: ꝛ ita determinant verba sine liberis prout ꝟba sequētia superstitibus sibi aliquibus ꝛc. cum verba in fine posita referenda veniant non solum ad proxima sed etiam ad omnia precedentia. l. talis scriptura. de leg. j. l. iij. §. si filius. de libe. ꝛ posthu. c. secundo requiris. et. c. inquisitioni. de appel. cum similibus. nec huic inductioni obstare videtur si in contrariū adducaē q̄ illa ꝟba de sua agnatione sunt posita in medio orationis: quia precedunt illa ꝟba vsq̄ in tertium gradum: ꝛ sequitur verbum inclusiue et verba in medio posita non referuntur ad omnia precedentia vel sequentia sed solū ad proxima. d. §. si filius. Nam potest responderi qd̄ omnia illa verba vsq̄ in tertium gradum de sua agnatione inclusiue determinēt omnia precedentia: ꝛ ꝟba scʒ sine liberis et ꝟba superstitibus seu superuiuentibus sibi aliquibus vel aliqua persona ꝛ non erunt posita in medio vnius capituli magis q̄ alterius. Et ſm hoc cū dicta mulier decesserit sine liberis de sua agnatione ex quo cum liberis ex femina natis cum agnati sint coniuncti per lineam masculinā. l. sunt autem persone. ff. de legiti. tut. ꝛ institu. eo. titu. in prin. verificētur verba dicti statuti et videatur concurrere mens ipsius statuti que videtur esse vt faueat agnatis: quia ea videtur ratio statuti prout et tangit dominus consulens: ꝛ ratio legis sit mēs legis ingt Dy. in. c. fi. de reg. iur. in. vj. Barto. ꝛ Bal. in. l. non dubium. C. de legi-

2 bus ad hoc. l. cum mulier. et ibi per Bal. ff. solu. matrimo. ¶ †Tamen his non obstantibus verior est interpretatio domini consulentis. licet enim verba illa supra ponderata cauillari possent referendo ea etiam ad ꝟba sine liberis: tamen non est ea mens et intentio statuti: nā ex tali relatione sequereē absurditas magna. s. q̄ si mulier decesserit ab intestato superstite sibi filio masculo ꝛ superstite eidem sorore vel amita filius excluderetur in totum et soror ꝛ amita succederent: ꝛ licet replicari posset id nō debere censeri absurdū cum id

cum id esset statutum per.l.xij.tabularũ.quo iure nullus cognatus
necꝫ ex descendentibus necꝫ ex ascendentibus succedebat.insti.ad
tertu.in prin.ꝛ in titu.sequẽti.ad orfi.ꝛ institu.de succe.cog.tamen
duplicari potest ſm moderna tempora hoc debet reputari absur-
dum et nature iniuriosum ad hoc.§.diui autem.insti.de here. que
ab inte.ꝛ penitus contra votum parentis.argu.l.nam ꝛ si parenti-
bus.in princi.ff.de inofficio.testamen.et.l. scripto.ff.vnde liberi.ꝛ
l.cum ratio.de bonis dãna.non enim minus afficiuntur liberis pa
rentes femine q̃ mares:itaqꝫ matris et auie votum est vt bona ad
eius descendentes magis q̃ ad transuersales deferantur prout pa
tris ꝛ aui vt ꝛ docet ipsa experientia que est rerum magistra.c.quã
sit.in prin.de electio.lib.vj.et.c.statutũ.in pri.eo.ti.et lib.ꝛ facit.l.
legatis.§.ornatricibus.de lega.iij.ideo ne resultet talis iniquitas
et penitus contra verisimilem mentem eius de cuius hereditate
agitur dicendum est ꝙ dicta verba vsqꝫ in tertium gradum de sua
agnatione referantur ad proxima et non ad remota verba sine li-
3 beris.†Confert quia succedens ab intestato censetur succedere de
voluntate defuncti.l.si quis cum nullum.et l.conficiuntur.in prin
ci.ff.de iure codicil.sed collateralis non habet voluntatem defun-
cti extantibus filijs vel nepotibus descendẽtibus ex quacũqꝫ linea
descendant arguendo a communiter accidentibus prout licet.l.fi-
na.C.de fideius.l.j.et ibi glo.C.de arbi.l.qđ si nolit.§. qui assidua.
de edili.edic.cum multis similibus. item dicta relatio ad proxima
fieri debet:quia al's redundaret alia non minus euidẽs iniquitas:
nam si relatio fieret ad omnia precedentia sequeretur ꝙ si abauus
decederet superstite eidem abnepote etiam descendente per lineã
masculinam et patruo vel amita que est in tertio gradu.l.iuriscon
sultus.§.patruus.ff.de gradibus.cum similibus succederet ab in-
testato patruus vel amita excluso abnepote qui est in quarto gra-
du cum verum sit illum decessisse sine liberis vsqꝫ in tertium gra-
4 dũ†.Et longe maior iniquitas resultaret si gradus computatur
ſm ius canonicum prout satis videtur de mente statuentium qua
tenus subdunt ꝙ in dicta agnatitia prole non includatur aliqua
femina nisi soror carnalis aut neptis ex fratre carnali aut amita:
nulla enim alia femina transuersalis est intra tertium gradum cõ-
putando ſm ius ciuile reperitur nisi soror neptis et amita: vnde
frustra staret dictus versi.si gradus sumeretur ſm computationem
ciuilem licet in dubio ciuilis computatio in successionibus fieri de
beat vt per glo.singularem in.§.sexto gradu.insti.de gradi. tamen
plura iura municipalia vidi in quibus prouidetur qđ computatio
graduum fiat ſm ius canonicum:et forte ita prouidetur in statu-
tis tudertinis vt suadet dictus versi.et si hoc esset sequeretur qđ fi-
lius fratris patruelis sui vel sui patris qui est revera remotio pre-
ferreretur abnepoti cum abnepos sit in quarto gradu ꝛ filius dicti
fratris sit in tertio gradu ſm computationem canonicam.xxxv.q.
5 v.cañ.ad sedem.ꝛ canone parentele.†Alia itaqꝫ ratio militat in li
beris alia in alijs personis de quibus subijcit:et per consequens di
cta verba vsqꝫ in tertium de sua agnatione inclusiue non sunt refe
renda ad omnia precedentia sed ad proxima dũtaxat in quib⁹ pro
ximis est maior ratio vt deprehenditur ex predictis:quia tũc clau
sula in fine posita est ad omnia precedentia referenda quando nõ
potest reddi ratio diuersitatis quare magis ad proxima q̃ ad alia
superiora referatur al's secus:vt est tex.in.l.j.in fi.C.de liber. prete.
sumitur etiam ratio diuersitatis:quia dictum statutũ est iuris cõis
correctiuum ꝛ iuriũ correctiones sunt ꝓ posse euitande ꝛ restringẽ
de.l.p̃cipimus.C.de ap.l.sancim⁹.C.de testa.c.cũ dilectus.de ꝯsue
tu.c.cum expediat.de electio.lib.vj.et est communiter dictum: sed
per relationem dictorum verborum ad proxima dũtaxat correctio
restringitur:sed per relationem ad remota correctio esset amplior
et latior vt de se patet et ex supradictis deducitur:ideo ratio diuer
sitatis reddi potest merito ꝛc.remanet ergo conclusio domini con
sulentis.s.ꝙ dicti nepotes ex filia integre succedãt excluso fratre.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cclxj.

☞Instrumentum continens plura que non probantur ꝑ testes
nec per confessionem notarij illud recipientis an presumatur fal-
sum.j.nu.4.et.8.Et si sit testamentum an descripti in dicto testa-
mento possint vigore dicti testamenti obtinere testatoris heredi-
tatem an vero debeant venire ab intestato.j.numero.11.et per to-
tum consilium.
1 Falsi penam incurrit notarius nedum si conficiat instrumentum
in totum falsum:sed etiam qui in vero instrumento aliquid falsuz
inserat.Et quid si scriptum sit vltra q̃ testibus probetur nec con-
fessione notarij.nu.seq.et.4.et.8.
2 Instrumentum vel testamentum quod debitis caret solẽnitatib⁹
an presumatur falsum vel dolose sumptum.nu.seq.
3 Instrumentum non potest fieri nisi de his que corã notario ꝛ testi-
bus instrumentarijs geruntur.
4 Notarius an committat falsum vbi instrumentum per eũ sumptũ
continet plura q̃ fuerint expressa que nec testibus instrumentarijs
vel confessione eiusdem notarij probatur.nu.seq.
Confessio partis est liquidissima probatio et preualet presumptio
ni iuris contra quam non admittitur probatio et debet esse certa
necessarioqꝫ concludens.nu.16.
6 Testibus deponentibus verisimiliora magis creditur.
7 Testari vel contrahi an possit qui non habet vocem articula-
tam.nu.24.
8 Instrumentum non tantum dicitur falsum quando etiam reperi-
tur falsitas in aliqua eius parte substantiali.
9 Testamento de iure canonico an sufficiant tres testes sine presby-
tero parochiali.
10 Instrumentum an vacillet in quo testes instrumentarij contrariã
tur instrumento vt non probet.nu.seq.et.14.
11 Instrumentum facit fidem et pro eo presumitur ꝛ eius veritate in
his que in eo continentur.
Falsitas non presumitur in notario legali.
12 Confessio an dicatur erronea probando rem aliter se habere et in
criminalibus an noceat confitenti.
13 Testes instrumentarij se referentes ad instrumentum habent pro
se iuris presumptionem:et sic pro instrumento deponentibus ma-
gis creditur q̃ ceteris deponentibus contra etiam si sint in maio-
ri.nu.20.et.29.
15 Actum faciens censetur facere velle ſm qđ fieri est cõsuetum.
Dolo non facit si faciat id qđ fieri est cõsuetum ꝛ a quo dolo qs ex-
cusatur qualibet cã etiam irrationabili quinimmo ꝛ bestiali.
Clausula solita per notarios in instrumentis si de illa non ꝑ par-
tes dictũ an presumat falsitatẽ vel dolũ cõtra notariũ.nu.seq.
16 Publicari quid sit vel testamenti publicatio que dicat.nu.seq.
Seu dictio proprie sumpta est expositiua:ꝛ licet non videatur sim
plex alternatiua:tamẽ quãdoqꝫ sumitur pro alternatiua ꝛ augmẽ
tatiue.nu.22.
17 Testium dicta seu partium confessiones sunt concordanda.
18 Testamentum factum ad interrogationem notarij vel alterius si
postea fuerit lectum coram testibus et testatore illi acquiescẽti an
valeat.nu.12.
19 Instrumentum continens verba enũciatiua vt qꝛ dicitur talis sa-
nus mẽte an probet sanam mentem.nu.seq.
20 Testibus deponentibus de bona fama alicuius vel sana mẽte ꝛ sic
habentibus pro se iuris cõis presumptionẽ magis creditur q̃ cete
ris deponentibus de mala fama vel insania.
Mentis sanitas quomodo probetur.
21 Testari vt quis valeat an requiratur sensus perfectus.
Mortis turbatio non impedit testamẽti vel contractus factionẽ
et an tactu pulsus cognoscatur per medicum.nu.seq.
22 Probatio debet de necessario concludere et referri ad tp̃s actus
celebrati.
Quasi dictio proprie sumpta sonat in vitium ꝛ nõ in veritatem.
23 Tanq̃ dictio denotat improprietatẽ lꝫ qñqꝫ casualiter prout di-
ctio quasi denotat improprie veritatem.
24 Testes si non sint omni exceptione maiores non sunt sufficientes
ad arguendum aliquem de falsitate.
Vox articulata ꝛ inarticulata que sit: ꝛ qui non habet vocem arti-
culatam an testari vel contrahi prohibeatur.
Vix dictionis natura que sit.
25 Appellationum iudex habet potestatem rescindendi sententias
iudicis a quo si illas viderit iniquas.
26 Sententia lata contra notarium accusatum de falsitate testamen-
ti an preiudicet heredibus in dicto testamento nominatis illis ta-
mẽ citatis si putauerint sua interesse.
Nisi dictio quomodo accipiatur.nu.seq.ibi: nec dictio nisi ꝛc. cir-
ca medium numeri.
27 Sententia lata contra testes super falsitate suarum attestationuz
an probet contra partem pro qua fuit testificatum:ꝛ an requiratur
citatio dicte partis.
28 Sententia lata contra vnum an ꝛ quando preiudicet alteri.
Confessio emptoris an noceat venditori.
29 Notarius non potest infringere veritatem sui instrumenti postea
contrarium asserendo.
Testis in secunda depositione asserens falsam esse suam primam
depositionem non preiudicat viribus sue prime depositionis nec
veritatem illius infringit.
30 Institutus sub conditione potest petere possessionem bonorum
ſm tabulas.
31 Iura multum confidunt in eis qui habent curam animarum.
Testi habenti curam animarum an magis credatur quã duobus
legalibus.
Ius canonicum vel ciuile quod debeat sequi et in quibus terris.

¶Consilium.cclxj.

N nomine domini nostri
Iesu christi.¶De duobus principaliter in hac consul-
tatione agendum est.primo an tabellio veniat condẽnã
dus an vero absoluendus ab inquisitione formata super crimine
falsi.secũdo an heredes descripti in dicto testamẽto possint vigore

dicti testamenti obtinere hereditatem dicti Orliuerij testatoris an
1 vero preualeant venientes ab intestato. ¶ †Circa primum cōsul-
tationis articulum videtur primo aspectu clara fronte dicendum
qđ dictus tabellio veniat oīno condēnandus de falso. constat enim
ꝙ tabellio qui cōficit publicum instrm̄ falsum maxime de testamē-
to aliquo incurrit penā falsi ⁊ punitur pena. l. cornelie. de falsis. l.
lege cornelia. §. pena legis cornelie. ff. ad. l. cor. de fal. ⁊ insti. de pu-
bli. iud. §. idem lex cornelia. ⁊. l. si quis decurio. C. de falsis. Sed iste
ser Nicolaus inquisitus videtur ꝙ confecerit falsum instrm̄ super
asserto testamento dicti Orliuerij vt infra deducet̄ merito ⁊c. Itē
non solum qui falsum testamentū scripserit: sed ⁊ qui in vero testa-
mēto aliqd falso ascripserit in eādē penā ⁊ in idē crimē falsi incidit
quia in ea parte falsum instrm̄ conficit ⁊ sic verificantur dicta iura.
⁊ insup procedit argumentum de toto ad partem. l. que de tota. de
rei ven. ⁊. l. qui scit. de vsur. ⁊. c. pastoralis. §. si quis cū totū. de offi.
deleg. sed dato ꝙ dictus Orliuerius condiderit testamentū de quo
agitur: tamen dictus ser Nicolaus inseruit aliqua in dicto instru-
mēto testamenti que non fuerunt facta a testatore vt infra deduce
2 tur merito veniat condēnādus pena falsi. †Tertio ꝙ in penā falsi
inciderit deducitur: quia notarius qui rogatur de testamento carē
te debitis solēnitatibus presumitur falso ⁊ dolose celebrasse instru
mentum: ideo de falso venit puniēdus. l. iubemus. in fi. C. de testa.
et. l. volumus. eo. titu. et. l. nulli. C. de num. ⁊ actua. lib. xij. ⁊ est pre-
sumptio iuris ⁊ de iure prout dicunt Cy. ⁊ Ange. in. d. l. iubemus.
si itaqꝫ producitur instrumentū testamenti qđ non habet debitas
solēnitates presumit̄ falsum vt voluit Ric. malū. prout refert Bar
to. in. l. si post. C. de iuris ⁊ fac. igno. sed in testamēto requiritur qđ
testator ore proprio exprimat nomen vel nomina heredū vel scri-
ptis proprijs. l. iubemus. in prin. ⁊ ver. oportet. ⁊ versicu. quēadmo
dum. sed ex confessione dicti ser Nicolai ⁊ ex dictis testiū deprehē-
dit̄ ꝙ dictus testator non nominauit heredum nomina ore ꝓprio
3 merito incurrisse videtur penam falsi. †Qđ autem dictuꝫ testamē-
tum seu instrumentum ipsius fuerit falsum deducitur ex confessio
ne dicti ser Nicolai inquisiti qui fuit in iudicio ꝯfessus vcꝫ in respō
sionibus quas fecit inquisitioni qm̄ videtur respondidisse ꝙ testa-
tor tpe publicationis hoc est tēpore quo coram testibus ipse nota
rius fuit rogatus ⁊ legit testm̄ testator nō dixit ꝙ volebat illud esse
suum vltimum testm̄ seu suam vltimā voluntatē: quia prius absen
tibus partibus ordinauerat ⁊c. Profecto si coram testibus nō de-
monstrauit illam esse suam vltimam voluntatem non fuit testamē
tum factum coram testibus prout attestatur notarius in publico
instrumento quia illa prima fuit ordinatio ad testamētum nō fuit
testamentū nec habuit debitas solēnitates nec de illa fuit factum
instrm̄: sed de scđa dispositione postea facta coram testibus. ideo si
tunc testator non demonstrauit suam voluntatē nihil egit nec fuit
testm̄ nec publicū instrm̄ potuit confici: quia notarius non potest
conficere instrm̄ publicū nisi de his que coram eo ⁊ testibus instru
mentarijs gesta fuerūt prout voluit Bald. in rubrica. C. de fide in-
strumētoruꝫ. vij. col. ver. sed nūquid notarius. vbi dicta rōne refert
Nic. de mat. velle ꝙ notarius non pōt conficere instrm̄ de his que-
ꝑcipiunt̄ alijs sensib⁹ q̄ visu ⁊ auditu: puta gustu odoratu ⁊ tactu:
quia non pōt scire ꝙ testes consonēt ⁊ cōcordent secum in eodē sen
su: quia in dictis sensibus hoīes cōiter discordant ꝭm eūdē Nic. de
mat. qđ ⁊ voluit Jo. an. in addi. spec. in tit. de instroꝝ edic. §. restat.
versi. sed quero. Baldus vero in dicta rubrica tenet contra: tamen
requirit ꝙ testes odorent gustent vel tangant ⁊c. vt ibi per eum. si
itaqꝫ testes nō audiuerunt dictum testatorem tunc testari non po-
tuit notarius conficere instrm̄. Nec refert si prius id fecerit qm̄ no
tarius non pōt cōficere instrumentum nisi de his que tūc gerūtur
per partes seu per partem si actus ad vnū solū spectat. Nō em̄ po-
test conficere nisi de his que tūc gerūtur inter partes. ar. l. iij. §. di-
uus. ff. de testi. prout voluit Bar. in aut. si quis in aliquo. C. de edē.
et qđ voluit Inno. in. c. qm̄ ꝯtra falsam. de ꝓba. prout refert Bald.
in. d. aut. si quis in aliquo. idē volēs qđ ⁊ voluerūt ibi Jac. bu. Sa-
ly. Raph. fulg. ⁊ Pau. de cast. ad hoc etiā qđ Bar. in. l. singularia.
circa fi. ff. si cer. pet. ⁊ per glo. Bar. Bal. ⁊ doc. in. l. si ex cautione. C.
de nō nu. pe. ⁊ per Bal. in. l. cum precibus. C. de proba. ⁊ per Bart.
in. l. j. C. de fide instru. ⁊ iure aste fisca. lib. x. et per Inno. in. c. alberi-
cus. de testi. si itaqꝫ tunc non fecit testamentum ipse testator pre-
sentibus partibus licet illud prius ordinasset instrumentum con-
tinet falsitatem: ideo redarguendus venit de falso. qđ ⁊ clare dicen
dum est ex eo quia in instrumento notarius asserit qđ testamentū
illud de quo attestatur instrumentum conditum fuit in presentia
4 testium ibi descriptoꝝ: ideo falsitatem continet merito ⁊c. †Itē
ipse idem notarius in eadem responsione respondendo secunde
poste inquisitionis confitetur ꝙ ipse notarius plura legata scripsit
in dicto instrumento que in publicatione in presentia. d. Orliueri
et testium testamentariorum non fuerant per dictum Orliuerium
modo aliquo relicta: et per consequens in hoc instrumentū reddi-
tum videtur reddi falsum. Item idem notarius respōdēdo quinte
poste dicte inquisitionis fatetur ꝙ testator non dixit eidem nota-
rio neqꝫ alio modo declarauit ꝙ ipse notarius apponeret clausu-
lam codicillarem in ipso instrumento testamenti seu in ipso testa-
mento. similiter respondendo tertie poste videt̄ fateri ꝙ ipse testa
tor non expresserit ore proprio nomina heredum institutorum vel
substitutorum in dicto testamento descripta nisi solum nomen ca-
milli: et tamen nomina heredum sunt per testatorem exprimenda
ore proprio vel sua scriptura: vt. d. l. iubemus. ⁊. s̄. dictum fuit alias
notarius presumptione iuris censetur dolo ⁊ falso versat⁹ vt in ea-
dem. l. iulemus. in fi. Ex quo enim fuerunt plures in testamēto per
notarium nominati heredes institutione et substitutione ⁊ nota-
rius in responsione dicat ꝙ testator nominauit camillum videtur
tacite negare ꝙ alios nominauerit. ar. c. nōne. extra de presump. et
l. cum pretor. ff. de iu. cum multis si. ita ex responsionibus dicti no
tarij inquisiti videtur pluribus modis deduci falsitas dicti instru-
5 menti. †Confessio em̄ partis est plenissima probatio vt in ti. de cō
fessis. quasi per totum. ff. C. et extra. In confessum enim solent dici
ꝙ nulle sunt partes iudicis preterq̄ in condēnando. l. proinde. in
fi. cum ibi not. et. l. debitori. ff. de indic. de quo tamen vt in. l. si con-
fessus. de custo. reorum. ⁊ est tante efficacie probatio per confessio-
nem partis qđ preualet presumptioni iuris et de iure: contra quā
presumptionem alia probatio non admittitur prout volunt doc.
in aut. sed iam necesse. C. de donatio. propter nup. per glos. sing. in
corpore. et licet alie probationes facte in processu inordinato vi-
tientur: tamen non vitiatur confessio nec probatio ex ea resultās.
c. pisanis. de restitu. spo. ⁊. c. j. et. ij. de accu. lib. vj. ⁊ qđ habetur in. c.
ij. de confes. in antiquis. et per Innocē. in. c. qualiter et quando. el
secundo. de acc. et per Bar. in. d. l. si confessus. et per Imo. in. l. eius
qui apud. in fi. ff. de testamen. Videtur etiam falsitas dicti notarij
⁊ dicti instrumenti probari ex dictis testium: nam magister Orius
deponit qđ dictus Orliuerius non dixit qđ volebat qđ illud esset
suum testamentum seu vltima voluntas: quinimmo nunquam lo-
cutus fuit aliquod verbum nisi dum respōdēdo dixit e bozzo dū. s.
nominabantur substituti subdendo qđ dictus Orliuerius non po-
tuisset loqui aliqua verba quin ipse testis non audiuisset: similiter
magister Jacobus deponit ꝙ dictus Orliuerius non respondit di
cto notario dum dixit ⁊ cosi volete che questo sia el vostro vltimo
testamento ꝙ ipse testis audiuerit: ⁊ qđ putat ꝙ si ipse Orliuerius
rn̄disset aut protulisset ad qđ verbuꝫ qđ alij audiuissent ⁊ ipse etiā
testis audiuisset: ⁊ credit ꝙ nō esset possibile qđ alij audiuissent qn
ipse audiuisset: quia etiam ipse stabat attentus ⁊ erat de ꝓpinquio
ribus que ratio videt̄ satis sufficiens. Et vbi ratio testis est idonea
iuuatur dictum testis deponentis de credulitate. Coadiuuantur
predicta ex attestatione magistri Alexādri deponentis ꝙ nō audi
uit ꝙ dictus Orliuerius dixerit aliqua verba pertinentia ad dictū
testm̄ postq̄ fuit lectum. ex quo enim ipse erat vnus ex testibus in
strumentarijs verisimile est ꝙ ipse audiuisset verba testatoris si ille
protulisset. cōiunctis itaqꝫ p̄dictis attestationib⁹ et rn̄sionibus di
cti inquisiti videtur posse aperta fronte concludi falsitas dicti no-
tarij et dicti instrumenti non obstante ꝙ duo vel tres testes postea
examinati videantur contrariari attestationibus. s̄. deductis: naꝫ
ex quo supradicte attestationes habent conformes confessiones
partis videntur preualere probationibus contrarijs cum vt dixi
confessio soleat esse plenissima probatio aduersus confitentem et
in multis etiam sola soleat esse efficacior alijs probationibus vt pa
tet ex premissis: et maxime quia dicte contrarie attestationes non
aduersantur in omnibus confessioni partis: licet enim testator for
te dixerit ⁊ cosi so ad interrogationem notarij: tamen potuit esse
ꝙ notarius scripserit in instro de quo agitur aliqua legata que nō
legerat dicto testatori in presentia testiū. item ꝙ notarius nō dixe
rit qđ illud esset testm̄ seu vltima voluntas ipsius testatoris ⁊ nihil
dixerit de verbis clausule codicillaris: ita ꝙ illa v̄ba testatoris de
quibus attestantur testes contrarij nō necessario referuntur ad ea
que ipse notarius fatetur contra se in dictis rn̄sionibus: ⁊ etiā dici
posset ꝙ nō omnimodo cōtrariantur supradictis attestationibus
testium productorū cōtra inquisitum de quo infra tanget̄. Et ideo
nō vr̄ dictus notarius excusandus ꝓpter illas attestationes. coad-
iuuatur etiā hec pars ⁊ suspitio cōtra notarium: q₂ supradicti tres
testes deponunt ꝙ dictus Orliuerius tūc tpis nō erat sane mētis
ꝓpter instantē mortē: qđ ⁊ plurimū persuadet̄: q₂ presupponitur
ꝙ dictus Orliuerius decessit per horā postea. solēt em̄ homines ex
infirmitate decedentes durare ꝑ horas anteq̄ spiritus exeat pro-
pter anxietatē mortis alienantur a sensu. itaqꝫ dicti testes videtur
6 verisimiliora deponere q̄ deponētes de sana mēte. †Et testib⁹ ve-
risimiliora deponētibus magis credit̄. c. lꝫ cām. de ꝓba. ⁊. l. ob car-
mē. ff. de testi. Et maxime vr̄ in hac parte eis magis credendū: q₂ in
dicto testō cōtinetur id qđ prout dr̄ non est verisimile ꝙ si fuisset in
suo sensu illud fecisset: nā dicitur ꝙ ipse testator ordinauerat ⁊ con
struxerat quādam capellā verisimiliter pro sua sepultura ⁊ in dicto
testamento dicitur ꝙ elegit sepeliri in capella alterius quem vt au
dio habebat exosum ⁊ nihil reliquit sue capelle sed illi aliene capel
le. quod quidem non videtur leuis coniectura qđ non fuerit in bo
7 na memoria et recto iudicio. †item deponunt prenominati testes
qđ dictus Orliuerius non habebat articulatam vocem seu verba
articulata

articulata testator antẽ qui non habet vocẽ articulatam nõ potest
testari nisi scribẽdo.d.l.iubemus.in prin. ideo nõ debuit notarius
de ipso testamento rogari per eandẽ.l.in fi.itaq; ex multis videtur
8 deduci iniquitas dicti notarij † ex quibus omnibus videtur cõclu
dendum q ipse notarius veniat de falso cõdemnandus et dictum
instrumentũ censeri debeat esse falsum et sibi fidẽ non adhibendã:
quia nõ solum qñ instrumentũ est falsum in totũ:sed etiã quãdo in
aliqua parte substantiali cõtinet falsitatẽ in nihilo creditur vt per
Inno.z doc.in.c.fraternitatis.extra de hereti.z per Bal.z moder
nos in.l.si ex falsis.C.de transac.z per consequens videtur q dicta
hereditas dicti Oliuerij ptinere debeat ad veniẽtes ab intestato z
nõ ad institutos seu substitutos in testamento:nam vitiato instru
mento nõ videtur posse testamentũ in aliqua sui parte pbari nisi
per septẽ testes qui requirũtur ad probationẽ testamenti.l.hac cõ
9 sultissima.in prin.C.de testa.z insti.eo.titu.§.fi. ¶ †Nec sufficiunt
tres etiã de iure canonico nisi intersit psbyter parochialis.c.cum
esses.extra de testa. vbi ergo nõ interuenit presbyter parochialis
prout cõtingit in casu nostro nõ sufficit probatio trium testiũ: nec
videtur sufficere pbatio quatuor vel sex testiũ: quia.d.c.cum esses.
tanq correctoriũ iuris ciuilis videtur restringendũ vt non proce
dat vllo pacto vbi non interuenit presbyter parochialis sed tunc
remaneat incorrectum ius ciuile vt sic legum correctio euitetur vt
decet.l.precipimus.C.de appel.z.l.sancimus.C. de testa.z.l.illam.
C.de colla. prout hec voluit Imo. in.d.c.cũ esses.z.l.nemo potest.
de leg.j.z doc.in.d.c.cum esses. solent dicere q vbi non interuenit
presbyter parochialis etiam in terris ecclesie standũ est iuri ciuili
quo iure requirũtur septem testes vt dixi.item volunt doct.cõmu
niter in.d.c.cum esses.q in terris non subditis ecclesie septẽ testes
requirantur etiã si interueniat presbyter parochialis ciuitas autẽ
Ferrariẽsis videtur esse de temporali iurisditione ducis Herculis:
non ergo subdita pape et sic nõ videtur iudicãda de terris ecclesie:
et pm hoc cum illud testamentũ non probetur per septẽ testes nec
videatur probari per dictũ instrumentũ probata.s.eius falsitate:
10 restat q non possunt niti ex eo vocati in ipso testamento.† Et,in
super dato q non probaretur omnino falsitas instrumenti:tamen
fides ipsius instrumenti videtur vacillare ex quo testes saltem duo
videntur cõtrariari ipsi instrumẽto: quia duo testes vidẽtur preua
lere ipsi instrumẽto vt videtur esse cõmunis doctorũ sentẽtia in.c.
cum ioannes eremita.extra de proba.z in.l. in exercẽdis.C. de fide
instru.z per Bar.in.l.j.in fi.§.fi.ff.quemadmodũ testa.ape.quinim
mo dictũ vnius testis qui cõtrariatur instrumento qñq; facit adeo
vacillare fidẽ instrumenti q nõ probat prout est qñ non remanent
testes necessarij ad validitatẽ instrumenti puta in instrumẽto testa
menti in quo requirũtur septẽ sunt descripti tantũ septẽ z vnus ex
his cõtrariatur instrumẽto dicens q nõ interfuit vel res nõ ita se
habuit prout in instrumẽto cõtinetur:licet eñ tunc ex dicto vnius
testis non probetur instrumentũ falsum tamen operatur qd fides
instrumenti adeo vacillat qd ei non creditur.d.l.j.§.fi. prout et ibi
notat Bar.z Bal.in.d.l. in exercendis. et sentit Inno.in.d.c.cum
ioannes eremita.q z clarius volunt ibi Jo.cal.et moderni facit.c.
tertio loco.z.c.in literis.in fi.de testi.z ita cõmuniter tenetur: ideo
ex adductis cõtra dictum instrumentũ q dato omnino nõ proba
retur falsitas instrumenti:tamẽ videtur qd eius fides adeo vacillet
per ponderata.s. in contrarium qd ipsi instrumento nulla debeat
fides adhiberi. z per cõsequens preferãtur venientes ab intestato.
11 ¶ †His tamẽ non obstantibus cõtrariam partẽ arbitror iuri esse
magis cõsentaneam: nam cõstat q testamentũ nũcupatiuũ in quo
sunt descripti septẽ testes probat testamentũ prout est indubitata
cõmunis doct. sententia cõsuetudine quidẽ approbata: licet inter
quosdam antiquos fuerit variatum vt per glo.z docto.in.l.fi.C.de
fideicõ.z in.l.j.C.de testa.z in.l.heredes palam. in prin.ff.eo.titu.z
pro instrumento z eius veritate presumatur nisi contrariũ probe
tur.l.cum precibus.C.de proba. ideo instituti in dicto testamento
habent pro se presumptionẽ pro dicto instrumẽto z probationem
que ex eo resultat: z maxime quia notarius alias legalis nõ est pre
sumendum qd falsitatem cõmittat. arg.l.merito. cum cõcor.ff.pro
socio.z.l.dolum.C.de dolo. Cõfutatis ergo his que adducũtur ad
probandũ falsitatem z tollendũ fidem instrumento remanebit con
clusio qd notarius veniat absoluẽdus a dicta inquisitione.Et insti
tuti in dicto testamẽto preferantur veniẽtibus ab intestato : quia
causa testati legitime probata preualet causa intestati.l.ante q.C.
12 cõmunia.de succes.z.l.q diu.C.qui admit.cum si.† Respõdendum
est itaq; ad ea que obijciũtur in dicto instrumento.z primo ad con
fessiones notarij que magis artare videntur saltẽ aduersus ipsum
notariũ.Et primo capiendo responsionẽ quam fecit quarte parti
cule seu poste eius inquisitionis est aduertendũ q illud.c.inquisi
tionis duo cõtinet vcz q ipse ser Nico. postq perfecit legere dictũ
testamentũ ipse non interrogauit seu aliquo modo expressit dicto
Oliuerio an vellet dictũ assertum testamentũ esse suũ vltimũ testa
mentum zc. scdm q dictus Oliuerius nõ declarauit seu expressit
se velle zc.ipse inquisitus ad omnia respõdet vera esse et sic videtur
respõdisse quod ipse inquisitus non interrogauit zc. z tamẽ testes
vtriusq;partis scz duo examinati pro parte curie contra inquisitũ
vcz magister Orius z magister Jacobus z tres vel saltẽ duo exami
nati in fauorẽ dicti ser Nicolai videlz Nicolaus speciarius z frater
Petrus Andree deponunt qd dictus ser Nicolaus interrogauit
dictũ testatorẽ z sic probatur rem aliter se habere quã ipse ser Nico
laus confessus fuerit z probando rem aliter se habere videtur con
fessio erronea z qui per errorem fatetur sibi nõ preiudicat.l.nõ fate
tur.z que ibi per Bar.ff.de cõfes. z q uis videatur allegatio erroris
in facto proprio nõ admittenda per.l.q q.ff.ad vel.z.c. ab excõmu
nicato.de rescrip.z per Bar.in.d.l.nõ fatetur. tamen hoc quãdoq;
fallit puta in facto qd vel propter antiquitatẽ vel propter implica
tionem vel inuolutionẽ de facili a memoria labitur vt per Bar. et
doct.in.d.l.non fatetur.q potest applicari ad terminos nostros:
quia non de facili retinetur memorie quodlibet verbum z quelibet
interrogatio facta in vno negotio post lapsum alicuius notabilis
temporis:preterea in criminalibus cõfessio etiam ex certa scientia
emanans non preiudicat cõfitenti quominus probari valeat con
trarium adeo qd contraria probatio releuat. arg.l.non tantũ.ff.de
appel.z.l.liber homo.ff.ad legẽ aquil.z ita concludit Bar. in.d.l.si
cõfessus.de custo.reorum.† Item duo immo tres testes deponunt
13 quod dictus testator respondidit declarando se velle disponere ea
que fuerant lecta per ipsum notariũ que nil aliud erant quã testa
mentum z vltima voluntas: ideo etiam circa secundũ dicte quarte
poste videtur qd dicta confessio fuerit erronea seu male intellecta
per dictũ respõdentem.Et ideo non preiudicet quantũcũq; etiam
testes aduerse partis cõtradicerent in hac parte instrumento;nam
est aduertendum q si duo testes deponunt pro instrumẽto:et duo
testes deponunt contra etiam si sint instrumentarij : nihilominus
non faciunt vacillare fidem instrumenti: quoniam magis creditur
testibus pro instrumento deponentibus quã testibus contrarijs si
sunt als equales numero z auctoritate cum deponẽtes pro instru
mento habeant pro se iuris presumptionem z sic deponant proxi
miora hoc est magis verisimiliora. argu.d.c.licet causam.z.d.l. ob
carmen.z.c.in nostra.de testibus.et per docto.in.d.c.cum ioannes
eremita.z per Bal.in.d.l.in exercendis.z per Barto.in.d.l.j. in fi.
quemadmodũ testa.aperian.quinimmo si vnus testis deponit pro
instrumento z duo contra instrumentũ preualet instrumentũ cum
illo teste prout not. voluit Imo.in.d.c.cum ioannes eremita. arg.
14 illius tex.z non immerito.† Quia nõ est leuis doct.altercatio vtrũ
duo testes probantes cõtra instrumentũ tollant fidẽ ipsius instru
menti adeo q non probet z tandẽ videntur doct.tenere qd remit
tatur arbitrio iudicis prout voluit Nicolaus de matta.z in dicto.c.
cum ioannes eremita.do.Anto.Florentinus.z Panor.z idem vi
detur velle ibi Jo.and.z clarius Joan.calderini: licet quando sint
testes omni exceptione maiores cõmuniter teneatur quod dictum
eorum preualeat. z ita iudex debeat arbitrari prout habetur in.d.
c.cum ioannes eremita.z per Bal.in.d.l.in exercendis. z per Bar.
in.d.§.fi.vbi Bar.vult qd ad hoc vt duo testes tollant fidem instru
menti sint testes multum idonei z omni exceptione maiores z nul
latenus suspecti als non releuent per.l.optimam.in fi.C. de cõtra
hen.z cõmit.stipulatione.z ideo instruit aduocatum qd faciat arti
culum z probationes super legalitate testium quos inducit contra
instrumentũ si itaq; duo testes laborant aliqua suspitione est tãta
fides que datur a iure instrumento quod non probant licet alias
probarent quia non esset tanta suspitio que eos repelleret prout
sumitur ex dictis Barto.ibi z doct.in.d.c.cum ioannes eremita. si
itaq; instrumentũ iuuatur dicto vnius testis non mirũ si preualet
dicto duorũ testium prout dicit Imo. in casu antẽ nostro videtur
iuuari dicto plurium testium z non impugnatur testibus non caren
tibus aliquali morbo suspitionis cum nõ presupponãtur omnino
legales:z maxime quia deponunt qd notarius conquassauit zc. et
per testes probatur contrarium prout presupponitur: et insuper
non sunt duo testes contrariantes instrumento : sed vnus tantum
videlz Orius alius dicit se non recordari iste quidem non aduersa
tur quia stant hec simul qd ipse audiuerit et hodie non recordetur
vt de se patet et ponunt doct.in dicto.c.cum ioannes eremita.ter
tius autem dicit q non audiuit ex hoc etiam non redditur falsum
instrumentum:quia potuit esse presens actualiter z non audiuisse
et est in suo dicto singularis:ideo zc.prout hoc etiã tangunt doct.
vbi.s.subdit qd credit q non potuissent alij audire quin ipse audi
uisset et subdit qd possibilitas est res ampla quasi nolit se restrin
gere quod non fuerit possibile itaq; non probat cum non deponat
precise sed per verbum credit nõ est ergo probatio omni exceptio
ne maior prout requiritur cõtra instrumentum vt premisi: nec ob
stat ratio adducta per ipsum testem:quia licet ipse staret attẽtus z
esset de propinquioribus: tamẽ potuerunt esse alij propinquiores
et magis attenti et melioris auditus ita q non necessario cõcludit
merito depositio per verbũ credit non iuuat maxime hoc casu per
predicta:z hoc etiam si presupponeremus ipsos testes contrariari
instrumento et aduersari alijs testibus : tamen aduertendum est
qd dici potest q testes inuicem non sint contrarij.Nec contrarian
tur instrumento : nam testes pro parte curie examinati conantur

probare ꝙ non respõdidit interrogationi sibi facte an vellet illud
esse suũ vltimũ testamentũ seu suã vltimã volũtatẽ testes pro inqui
sito examinati probant ꝙ rñdit qđ volebat facere id qđ notarius
legerat.s.circa legata ⁊ institutionẽ ⁊ substitutionem: vnde potuit
contingere prout plerũqꝫ fieri solet qđ notarius legit oĩa que testa
tor vult disponere prout sunt legata electio sepulture institutio
substitutio deputatio executorum ⁊ similia ⁊ his perlectis interro
gat testatorẽ. ⁊ ita facis. ⁊ testator rñdet sic vel similia verba ita qđ
15 testibus appareat qđ ipse vult ita disponere.† Et habita rñsione
subiũgit clausulã generalem. et hoc vult suũ vltimũ ⁊c. subiũgendo
clausulã codicillarẽ. ⁊ licet testator non exprimat ita velle: tñ nutu
potest deprehendi eius volũtas. Et maxime quia faciens actũ cen
setur velle facere ẜm ꝙ est cõsuetũ fieri et ea que sunt cõsueta tacite
cẽsentur acta. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. ff. de edili. edic. ⁊ l. licet. C.
loca. ⁊ l. si prius. ff. de aqua plu. arcen. cum si. ideo licet testator non
respõdiderit ad dicta vltima verba notarij nihilominus nõ debet
ꝓpterea notarius iudicari falsarius neqꝫ instrumentũ falsum cum
sit de cõsuetudine notariorũ apponere dicta verba ⁊ dictã clausulã
codicillarẽ in instrumẽtis testamentarijs nec videtur fuisse in dolo
faciẽdo id qđ consuetũ est fieri ⁊ maxime quia inquit Bar. in repe.
l. j. ff. de iure codicillorũ. ꝙ notarij sepe in instrumẽtis testamẽtorũ
apponunt clausulã codicillarẽ etiã absqꝫ eo qđ testator eam appo
nat seu intelligat: vnde certissime tenẽdũ est ꝙ si testator recitatis
per notariũ omnibus que ipse disponere debebat rñdidit ꝙ ita fa
ciebat vel verba idem importãtia licet postea notarius dicat ⁊ hoc
vult esse suũ vltimũ testamentũ ⁊ vltimã voluntatẽ quã valere vo
luit iure codicillorũ ⁊ iure testamenti ⁊c. ⁊ testator nihil rñdeat vel
dato ꝙ etiã notarius ea verba nõ proferat nihilominus nõ debet
iudicari falsarius neqꝫ instrumẽtũ falsum si illa verba per notariũ
apponãtur in instrumẽto: q2 ex quo illa clausula est solita apponi
⁊ est fauorabilis testamẽto ⁊ videtur esse fauorabilis testatori: quia
inualiditas actus iudicatur pena faciẽtis actũ puta testatoris. l. fi.
C. de posth. heredi. insti. Nõ debeat ex hoc iudicari ꝙ dolose appo
suerit sed ea ratione ⁊ causa quia solitũ est ita fieri: quelibet eñ cau
sa etiã irrationabilis quinimmo ⁊ bestialis excusat a dolo. l. igitur.
ff. de libe. causa. ⁊ l. si lege. §. scire. ff. de peti. heredi. ⁊ no. per gl. in. l.
vnica. §. fi. ff. si quis ius dicenti nõ obtẽperauerit: ⁊ facit glo. in. l. sa
tis. ff. de in ius voc. si cessat dolus ergo ⁊ crimẽ falsi. ff. ad leg. cor. de
fal. l. j. in prin. et lege. l. cornelia. §. pena legis. ⁊ insti. de publi. iudi.
§. item. l. cornelia. de fal. et est expressum. in. l. nec exemplũ. C. eo. ti.
qđ maxime dicendũ est in casu isto ex quo probatur per vnũ ⁊ forte
probabitur per duos testes ꝙ dictus testator prius in camera dixe
rat dicto notario ꝙ volebat qđ ipse notarius faceret suũ testamen
tum ita ꝙ nihil deficeret prout deponit frater Antonius cõfessor
dicti testatoris ⁊ dicitur ꝙ dicta verba audiuit etiã alius testis exi
stens: tñ extra camerã ⁊ illud profitetur etiã ipse notarius in rñsio
nibus quas fecit dicte inquisitioni: ita ꝙ est verisimile qđ testator
voluerit ꝙ instrumẽto testamẽti apponerẽtur omnia solita appo
ni pro meliori efficacia testamenti: ⁊ hoc voluerit virtualiter cõpre
hendere sub illis verbis fa che non ce mãche couelle: et si notarius
fuit motus ex illa preambula volũtate testatoris ad apponendum
illam clausulã solitã apponi nemo sane mentis arbitrari debet per
dolũ apposuisse ⁊ maxime si probaretur qđ illa apposuerit de cõsi
lio peritorũ prout ipse asserit in sua respõsione ⁊ sic per varias vias
excusat dictus notarius a crimine falsi. Preterea vltra predicta di
cta quarta posta inquisitionis dicit ꝙ dictus testator nõ expressit
vel declarauit qđ illud testamentũ vellet esse suum testamentũ seu
vltimã voluntatẽ postq̃ ipse notarius perfecit legere dictum testa
mentum: nõ autẽ ponitur ibi ꝙ ipse testator nunq̃ illud declaraue
rit: potuit eñ declarasse anteq̃ perfecerit legere dictũ testamentũ
immo anteq̃ illud legere inchoauerit quo casu notarius potuisset
licite ⁊ vere illa verba scripsisse in fine instrumẽti quia notarius in
instrumento nõ necessitatur sequi ordinẽ verborũ dũmodo ponat
substantiã rei geste nec asserit in instrumẽto ꝙ verba in fine posita
fuerint in fi. actus prolata vel ecõtra itaqꝫ dicta respõsio nõ conclu
16 dit falsitatẽ dicti instrumenti.† Et confessio prout ⁊ quelibet alia
probatio debet esse certa ⁊ necessario concludens vere vel presum
ptiue. l. certũ. in prin. ff. de confes. ⁊ in. c. presentia. extra de ꝓba. ⁊ l.
nõ hoc. C. vnde cognati. cum si. similiter etiã nõ deducitur necessa
rio falsitas instrumẽti ex respõsione data per inquisitũ. ij. c. inquisi
tionis: quia est aduertendũ ꝙ in. d. c. dicitur. ꝙ tempore asserte pu
blicationis per dictũ testatorẽ non fuerãt aliquo modo relicta plu
ra legata eo modo quo sunt descripta in dicto testamẽto: ⁊ idẽ etiã
replicatur in rñsione. s. ꝙ tẽpore publicationis ⁊c. Dicta aũt verba
tempore publicationis nec declarãtur per ipsum inquirentem nec
in ipsa responsione inquisiti ⁊ possunt varijs modis intelligi: nam
proprie dicitur testamentũ publicari qñ in publicã formã redigi
tur. et sic tẽpore quo notarius publicat instrumẽtũ ꝙ est diuersum
a tempore cõfectionis testamenti: ⁊ si ita intelligeretur constat qđ
nihil haberet obstaret. Item põt intelligi publicari qñ est clausum
et aperitur. ar. l. j ⁊ l. fi. C. queadmo. testa. aper. et facit qđ solet dici
de publicatione attestationũ. in cle. testibus. de testi. ⁊ c. presentiũ.
eo. ti. in antiquis ad hoc facit. l. publicati. C. de testa. item possunt
intelligi hoc est tempore quo publice legitur testamentũ corã testi
bus ⁊ testatore: ⁊ ita videntur intelligẽda hoc casu vt deprehendi
tur ex verbis quarte poste inquisitionis ibi dum dicit publicabat
seu legebat: nam dictio seu proprie sumpta est expositiua prout vo
luit Bar. in rubri. C. de nauicu. seu nauicle. lib. xj. ⁊ gl. fi. in. c. bone.
de postu. prela. ⁊ Zaba. in cle. j. in. §. porro. de summa trini. ad hoc
etiam tex. in cle. j. in prin. de vita ⁊ hone. cleri. iunctis no. per glo. ⁊
doct. ibi: ⁊ maxime Zaba. et ita etiam ponitur in. c. romana. §. cum
autẽ. de appel. eo. lib. ꝙ ⁊ deprehendi videtur ex dictis testiũ: nam
magister Jacobus testis curie dicit inter cetera ꝙ post dictã asser
tam publicationẽ ipse testis nõ audiuit Oliueriũ quicq̃ dicẽtem
nec respondentẽ ad ea que dixit sibi ser Nicolaus vcꝫ et cosi volete
che questo sia el vostro vltimo testamento profecto illa interroga
tio pertinebat ad cõfectionẽ ⁊ publicationẽ testamẽti intelligẽdo
de publicatione facienda per notarium in redigendo in publicam
formã: ⁊ tamẽ ipse testis premittit post publicationẽ intelligẽs de
publicatione. i. lectione que fiebat per notariũ de ipso testamento
corã testibus ⁊ testatore faciunt etiã precedẽtia verba ipsius testis
ibi etiam si bene publicasset ⁊ legisset. item Nicolaus primus testis
pro parte notarij dicit inter cetera ꝙ dictus notarius incepit lege
re ⁊ publicare dictũ testamentũ. item Petrus vltimus testis dicit
qđ notarius legẽdo ⁊ publicãdo dum peruenisset ad institutionẽ:
17 vnde intelligit ꝙ legẽdo publicabat.† item clarius hoc idẽ depre
henditur ex attestatione magistri Alexãdri qui deponit ꝙ dictus
ser Nicolaus dum deuenisset ad substitutionẽ altiori voce quã in
publicatione testamenti interrogauit testatorẽ volete voi ancora
de camillo ⁊c. profecto illa verba spectabant etiã ad confectionem
testamenti: tamẽ quia prolata fuerũt extra lecturã testamenti non
intelligebat esse prolata in publicatione intellexit ergo ipse nota
rius ꝙ dum ipse notarius legebat testamentũ ipse testator nõ relin
quebat ipsa legata: quia nõ dicebat tũc ego ita facio: sed ante ordi
nauerat ⁊ post perfectã lectionem ⁊ sic publicationẽ eius qđ prius
reliquerat ipse testator agnouit: vnde ita põt concordari dicta cõ
fessio ⁊ dictũ instrumentũ hoc est ꝙ licet tpe publicationis nõ reli
querit: tñ reliquerat forte prius vel postea incõtinenti ⁊ de eo roga
tus fuit ipse notarius corã testibus instrumẽtarijs. Profecto con
cordanda sunt dicta testiũ vel cõfessionis in instrumẽto. arg. c. cum
tu. ⁊ c. in nostra. de testi. cum cõcor. ⁊ d. c. cum ioannes eremita. ⁊ ꝙ
no. Bal. in. d. l. in exercẽdis: ⁊ ꝙ per Bal. in. l. cum falsa. C. de iur. et
fac. igno. posset etiã saluari dicta cõfessio: nam in ipsa posta inquisi
tionis dicitur ꝙ nõ fuerãt relicta tẽpore publicationis illud verbũ
fuerat est preteriti tẽporis: vnde si tunc de presenti relinquebãtur
vel postea incõtinenti relicta fuerũt potest verificari ꝙ nõ fuerant
tũc relicta quasi forte voluerit dicere notarius qđ anteq̃ notarius
venerit ad ipsam publicationẽ ipse testator non reliquerat: sed reli
quit tũc vel si volumus sumere publicationẽ per lecturã testamẽti
reliquit postea dum agnouit ⁊ declarauit velle facere ea que nota
rius publicauerit. i. publice pro testamento professus fuerat: nam
veritas ita se habuit prout deprehẽditur ex attestationibus testiũ
ꝙ testator rogauit testes ⁊ notariũ ⁊ nihil vlterius dixit saltẽ circa
legata ⁊ postea notarius interrogauit eum: an ita faceret ⁊ ipse re
spondit ꝙ sic: vnde rñdit ⁊ fecit relicta post actũ notarij: vnde post
publicationẽ factã per notariũ: et hoc deprehẽditur fuisse de mẽte
ipsius respõdẽtis: ex eo quia dicit ꝙ scripsit: q2 testator pauloante
illa sibi iniũxerat: vnde vult dicere qđ ea tũc legebat ⁊ testator nihil
tunc tẽporis dicebat: non autẽ negat quin postea confirmauerit: ⁊
maxime ita est interpretandũ: quia testes dicũt ꝙ cõfirmauit lecto
testamento: ⁊ dato ꝙ duo vel tres vel quatuor testes nõ probarent
testamentũ ad finẽ vt ex eo agi potest: tamẽ probant ad interpreta
tionem confessionis ꝙ nõ potest illo modo intelligi vel si eo modo
intelligeretur esset erronea ⁊ nõ vera cum eo respectu militet regu
la qđ duobus testibus sit plene credendũ. l. vbi numerus. ff. de testi.
et. c. in omni. extra eo. titu. cum simi. prout ⁊ al's volunt doc. in. d. c.
cum ioannes eremita. ꝙ licet duo testes omni exceptione maiores
probantes cõtra instrumentũ puta testamenti illi derogent: tamẽ
duo probãtes qđ instrumento illud iuuant: quinimmo etiã vnus
vt premissum est: ⁊ tamẽ vnus de per se non ꝓbaret nec testamentũ
nec alium actũ. l. iurisiurandi. C. de testi. c. cum a nobis. ⁊ c. licet ex
quadã. extra eo. titu. cum si. ⁊ predicta coadiuuãtur quia notarius
per quatuor menses ante inquisitionẽ interrogatus ab institutis
quibus verbis vsus fuit dictus testator tpe dicti cõditi testamenti
scripsit manu ꝓpria qualiter post publicationẽ fuerũt per testato
rem ꝓlata illa verba e cosi facio et hoc prout mihi dicitur vt heres
scriptus instrueretur in faciẽdo interrogatoria dum venientes ab
intestato petebant testes examinari ad perpetuã rei memoriã: ⁊ si
scriptura illa dicit post publicationẽ prout video relatũ in q̃busdã
allegationibus ad me delatis summopere cõferret ad fundamẽta
suprafacta circa rñsionẽ ad scðm capitulũ inquisitionis. illud autẽ
constat ꝙ nõ repugnat rñsio per dictũ inquisitũ data tertio capl'o
inq̃sitionis dum dicit ꝙ dictus testator ꝓtulit illa verba e camillo:
quia non negat qui ⁊ alia verba ꝓtulerit ⁊ ille cõtrarius sensus seu
argumentum

argumentū qui de vno dicit ꝛ de alio tacet nō videtur admittēdus ad deducendū falsitatē instrumenti ab eodē condi. ar. eoꝝ que habentur in.l.ij.C.de cōdi.inser.ꝛ in.l.cōuenticulam.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ in.l.ij.§.huius rei.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi. Preterea licet tunc nō protulerit alia verba tamen potuit postea proferre cōprehendentia virtualiter etiā nomina alioꝝ heredū prout ꝛ probantur per testes ꝙ prolata fuerunt postq̄ testamentum fuit perfecte lectum. Ex his deducitur ꝙ cōfessiones dicti notarij non arguunt eius falsitatē nec similiter attestationes predicte in cōtrariū dedu
18 cte.† Nec obstat ꝙ dicitur qd̄ non expressit testator ore proprio nomina heredū ꝛ propterea debeat notarius cōdēnari quia insolēne cōdidit testamentū per.d.l.iubemus.in fi.quia respondetur primo qd̄ est dubiū an.d.l.iubemus trahatur extra casum quo loquitur: ideo cum loquatur in testamento in scriptis posset instari an militet in nūcupatiuo: sed hoc omisso respōdeo qd̄ immo ipse testator nūcupauit ore proprio institutionē Camilli et ad validitatē testamenti sufficit ꝙ valeat vnius heredis institutio: ideo nō videtur ꝙ si notarius sup tali testamēto valido cōfecerit instrumentū veniat de falso cōdemnādus presertim qꝛ copula ꝛ est implicatiua ꝛ precedentium repetitiua.l.seie.§.gaio.ff.de fundo instruc.ꝛ ꝙ not. per glo.in.l.sed ꝛ si lege.in prin.ff.de petitione here.et in.l.ij.ff.ne quis eum.ꝛ no.Bar.in cōsi.mihi.cxxvj.incip.testator instituit: et maxime hoc casu cum nō habeat nisi vnā personā expressam: ꝛ tñ habet copulare plura vnde necessario virtualiter cōprehēdit alios nominatos: sed noīata fuerat dña Contessa ꝛ Borsius ꝛ Carolus: ergo ad omnia nomina precedētia referatur ex quo relatio videtur esse simplex ꝛ indefinita ꝛ verba sequētia si possunt ad omnia preceden tia referūtur.l.talis scriptura.de leg.j.ꝛ.l.j.C.de lib.pte.ꝛ.c.ij.requi ris.ꝛ.c.inquisitioni.de app. Preterea testes deponūt ꝙ lecto testamento ser Nicolaus interrogauit e cosi fate ꝛ Oliuerius respōdit e cosi faccio vnde illa verba respōsiua ad notariū habent necessariā relationē ad dicta per notariū dum legebat testamentū in quibus palam nominabātur oēs heredes: ꝛ qñ testator ad interrogationē notarij rñdet valet testamentū saltem precedente rogitu adhibito per testatorē prout voluit glo. incipiēte nota regulā quā sequūtur ibi doct.prout dicit ibi Bar.ꝛ cōsuetudine obseruatur prout dicit Bar.in.d.l.heredes palā.in fi.principij cum hoc trāsiens ꝛ eam tenuerunt Marti.fili.Jaco.bu.ꝛ Cy.ꝛ cōiter approbatur in iudicijs ꝛ in scholis prout dicit Ang.in.d.l.iubemus.ꝛ ꝙ cōmuniter teneatur dicit etiā ibi Rapha.ful.idem tenēs ꝙ ꝛ vult Jo.and. in addi. Specu.in titu.de testa.§.j.versi. quid si is prout refert Bal.in.d.l. iubemus.idem tenēs qd̄ ꝛ tenent ibi Benedic.de plumb. ꝛ Saly.ꝛ idem voluit Ang.in.l.in fraudē.ff.de testa.mili.ꝛ Ponta.in.l.j.§. si quis ita.de ver.obli.col.v.ꝛ.vj.ꝛ ista est cōis. prout dicit Jmo. in c.cum tibi.de testa.ideo est absq; dubio tenēda ꝛ obseruāda in practica.ꝛ maxime hoc casu cum fuerit prius scriptū testamentū ꝛ saltē vnus fuit ore ꝓprio expressus per testatorē et articulatus ꝛ palam prout probant ꝓplures testes et licet nō nominentur omnia noīa heredū per testatorē nō redditur testamētū nullū vt est expressum in.d.l.iubemus.ꝛ propterea ꝓcluditur via veniētibus ab intestato etiam si in vno herede sustentaretur testamentū per.l.ꝙdiu.C. qui admit.ꝛ.l.ꝙdiu.ff.de acqui.here.ꝛ.l.anteꝙ.C. cōmunia de suc. et si dicatur forte nō probatur per legitimū numerū septē testiū ꝙ dixerit Camillo rñdetur ꝙ probatur per instrumentū ꝙ testator legitime ita disposuit ꝛ ꝙ nō nominauerit nō probatur per sufficiēter numerū diligenter attētis his que dicta sunt.s̄.circa ipsas attesta
19 tiones itaq; multis modis rñdetur ad hanc obiectionē. ¶† Nec etiam obstat dicto inquisito ꝙ plures testes deponunt qd̄ dictus testator tēpore dicti testamenti nō erat in sano sensu: ꝛ tamē notarius in suo instrumēto vt arbitror asserit illū fuisse sane mentis. ita enim solent notarij asserere.ꝛ propterea falsum asserit quia ad hoc respōdetur ꝙ ex hoc nō debeat iudicari falsarius: quia de sanitate nō est rogatus ex quo sanitas mentis nō est quid tunc geratur per testatorē nec de sanitate testatoris ab aliquo rogatur merito ꝛc.ad hoc dicta.s̄.ꝛ ꝙ no.Bald.post Nico. de mat.volens ꝙ vulnus vel homicidiū quinimmo nec natiuitas pueri pōt probari per instrumentum: quia procedit potius a natura quā a matre ſm eos in.l. neq; natales.C.de pba.ꝛ alias Bal.in.l.in eo qui.ff.de test. dicit ꝙ instrumentū dicens talis sanus mente nō probat sanā mentē tamē alia ratione.s.quia nō percipitur immediate per sensum corporis. sed iudicio intellectus ſm eum.ꝛ licet Jmo.ibi teneat cōtrariū ꝛ sit dubia dicta ratio tñ remanet alia ratio de qua.s̄.et saltē non est de illa sanitate rogatus ideo non incidit in falsum: quia qñ notarius vel testis dicunt falsum circa circūstantias ad quas nō trahitur rogitus notarij vel iuramentum testis: tunc non cōmittit falsum nec delinquit in officio: ideo nō vitiatur instrumentum prout volunt Jnno.ꝛ doct.in.d.c.fraternitatis.de here.ꝛ Bal.in.l.si ex falsis.C.de transac.nec Jmo.in.d.l.in eo.vult ꝙ si nō erat sane mentis ꝙ notarius incidat in crimē falsi. Jtem etiā ex alio debet excusari a crimine falsi: quia dato qd̄ non esset sane mētis potuit errare in iudicio intellectus nixus iuris ꝓsumptione cum quilibet presumatur sane mētis.c.fi.de succes.ab intest.ꝛ.l.nec codicillos.C.de codi.ꝛ ibi glo. Bar.Bal.Saly.ꝛ Rapha.fulg.ꝛ errans nō est in dolo.ꝛ cōsequenter non incidit in crimen falsi prout ꝛ.s̄.deductum est. Et maxime quia ꝛ alij apparēt fuisse eiusdē iudicij.s.dictus Nicolaus qui deponit qd̄ suo iudicio videbatur esse sane mentis ꝛ intellectus in causa scientie: quia respondebat ad interrogata. Jtem frater Antonius similiter idem dicit.s.qd̄ sibi videbatur ꝙ esset sane mentis. Jtem tertius testis vꝫ frater Petrus deponit qd̄ loquebatur eo modo quo quando erat sanus: qd̄ etiam est signū sane mentis. Jtaq; esset potius presumēda incipientia notarij quā dolus si ille non fuisset sane mentis attentis iam dictis: sed profecto insania mentis non probatur pluribus rationibus: quia dicti testes probātur periuri: ex quo reprobantur eoꝝ dicta saltem quatenus deponunt ꝙ con
20 quassauit ꝛc.† Preterea qñ sunt testes deponētes de sana mente ꝛ testes deponentes de nō sana mente magis creditur testibus deponentibus de sana mente cum habeant pro se iuris presumptionē: preualent enim dicta testiū quibus assistit ius cōmune vel aliqua iuris presumptio prout volūt Jnno.ꝛ doc.in.c.auditis.de ꝓsump. et in.c.ecclesia vulterana. de elec. facit qd̄ habetur in.c. qualiter et quādo.de accusa.vnde dicebat dñs Cardi.zaba.in.c.cum in tua.de sponsa. super glo.fi. qd̄ creditur magis testibus deponentibus de bona fama quā testibus deponētibus de mala fama licet deponentes de mala sint plures numero dūmodo nō multū excedant: nam deponētes de bona fama habēt pro se iuris presumptionē: in casu aūt nostro testes deponētes de sana mente habent presumptionē iuris: quia quis ꝓsumitur sane mentis vt premisi: ꝛ maxime dictus testator qui semper fuerat sane mētis: et hoc puto posse ꝓbari per multos testes: vnde presumitur magis durare in eodē statu per ea que habētur in canone indicat hermānus.iij.q.ix. et ꝙ habetur in dicto.c.fi.ꝛ in.d.l.nec codicillos.per docto.et potissime pauloante dum post confessionē petijt notariū pro cōdendo testamento et eo adueniente bene ordinauit vt probat eius confessor et forte socius qui audiebat extra camerā. Et cōcurrit fides instrumenti. Jtem ex verbis que ab omnibus testibus referūtur iudicatur sanitas mentis nō insania ꝛ ex verbis plurimū iudicatur sanitas ꝛ insania mentis.l.his qui.de tuto.ꝛ cura.dan.ab his.ꝛ.l.quidam.de condi.insti. et.l.de minore.§.tormenta.ff.de questionibus. nec testes deponentes de nō sana mente reddunt vrgentē causam scientie. Et insuper si recte aduertatur nō est nisi vnus testis qui deponat de non sana mente tēpore cōditi testamēti vꝫ Orius primus testis: nam magister Alexander deponit qd̄ suo iudicio non habebat perfectū sen
21 sum.† Profecto nō requiritur ad testandum perfectus sensus sed sufficit ꝙ sit sanus adeo ꝙ nō sit furiosus vel similis.l.furiosum.C. qui testa.face.pos.vel omnino a mente alienatus sola eīn cogitatio mortis impedit qñq; solitū sensum: ita ꝙ non erit perfectus.arg.l. hac cōsultissima.§.at cū humana fragilitas.C. qui testa.face.pos.ꝛ tamē ex hoc nō impeditur testamēti factio: quinimmo ꝛ semimortuus testari potest.l. qm̄ indignū.C.de testa. item dictus testis nō reddit causam sciētie: ideo nō creditur cum agatur de eo ꝙ percipitur iudicio intellectus per ea que habentur per Jnno.ꝛ alios in.c. cum causamq;.de testi.ꝛ doc.in.l.aliam.C.de testi.ꝛ per Bar.in tractatu de teste in pluribus locis.ꝛ in.l.qui testamēto.§.fi.de testa.ad hoc etiā no.per Bal.ꝛ Jmo.in.d.l.in eo.testa. Et si dicatur immo reddit causam sciētie: qꝛ postea generaliter interrogatus in causa sciētie dixit: quia predictis omnibus ꝓsens fuit ꝛ ea vidit ꝛ audiuit vt.s̄.dixit profecto ista est inepta ratio sciētie: quia perfectus sensus ꝛ sanitas mētis nō videtur nec auditur nec cadit in sensum corporis preterea potest instari qd̄ dictiones: vt.s̄.restringant illam redditionem cause. item nō videtur qd̄ magister Jacobus probet: quia nō videtur qd̄ reddat bonā causam scientie: quia nullā aliam reddit nisi quia tanq̄ medicus ꝛ peritus in arte tetigit pulsum dicto testatori et iudicauit eum fuisse ꝛ esse sine ratione et intellectu propter instantē turbationē mortis profecto instās turbatio mortis non infert necessario seu cōcludenter carentiā sensus nec impediunt testamenti factionē.l. militis in fi.C.de testa. mili.ꝛ.d.l.qm̄. indignū: nec vt arbitror est bona redditio cause tetigi pulsum ergo cognoui carentiam sensus presertim vbi actus exteriores iudicāt contrariū prout sunt cōgrue respōsiones que probantur per alios testes: ac etiā per eundē testem. Et vltima generalis redditio cause nō releuat per ea que dixi circa precedentē testem. Jnsuper dictus testis non se artat ad tempus quo testamentū factum fuit seu quo publicatū fuit vt vtar sermone solito in presenti causa: sed narrata per ipsum testem serie facti.s.publicationis testamenti et qualiter quidē frater sancti Lazari sepius postea interrogauit dicens non lassate niente alla nostra capella. Jtem qd̄ ipse testis presentauit vnum ciatum cum vernatia et postq̄ gustauit recusauit dicens io voglio aqua subiūgendo dictus testis ꝙ ipse medicus tetigit tunc pulsum et iudicauit ꝛc. Profecto forte tetigit pulsum postq̄ dictus Oliuerius recusauit bibere prout ꝛ innuitur ex ordine depositionis et stare possunt hec simul ꝙ tempore publicationis testamenti habuerit sensum sufficientē ad testandum ꝛ postea tempore quo tetigit pulsum: licet Paulo postea perdiderit illum sensum: maxime considerato ꝙ paulopost decessit: ita ꝙ dictū huius testis

non probat de tempore testamenti: et per cõsequens nil probat ad propositum nullitas testamenti seu instrumenti vel malignitate
22 tabellionis. † Debet enim probatio cõcludere tempus actus celebrati per ea que habentur in. l. eum actum. ff. de nego. gest. ⁊ in. l. nõ solum. §. sed vt probari. ff. de noui operis nũcia. ⁊ in. l. ij. C. de peti. heredi. ⁊ in. d. c. cum ioannes eremita. cum si. Item iste testis deponit ꝙ tunc iudicauit non autem deponit ꝙ tempore depositionis iudicet ꝙ tunc fuerit nõ sanus mente: forte enim tunc habuit vnũ iudiciũ sed tempore depositionis habet aliud potest faciliter hoc cõtingere; vel quia melius studuit circa virtutẽ et fallaciã pulsi vel propter opinionem et iudiciũ alioꝝ vel magis accurate cogitans animaduertẽs litem inde ortam et oriũdam: nec super illo iudicio tunc temporis habet cõtestem: ideo ex multis iste testis iudicãdus est nullatenus ꝓbare: itaq; remanet solus vnus testis aliquid probans de nõ sana mente tempore testamenti videlʒ dictus Orius: nec etiam ipse reddit omnino bonã causam sciẽtie: nam interrogatus in causa scientie: respondet quia corpus illud apparebat semimortuũ ⁊ non monebatur ⁊ quasi ad nihil aduertebat tanq̃ homo insensatus seu semimortuus. Ista enim redditio cause sciẽtie non est per sensum corporis: quia non dicit ꝙ viderit vel audiuerit sed dicit ꝙ apparebat ⁊c. Nec dicit ꝙ illã apparentiã videret: preterea apparere corpus semimortuũ non artat ad carentiam intellectus: nec etiã corpus nõ moueri. Similiter nõ astringit necessario illud qõ subdit quasi ad nihil aduertebat tanq̃ homo insensatus semimortuus. Nam illud quasi significat ꝙ ad aliquid aduertebat quia dictio quasi proprie sumpta sonat in vitiũ ⁊ non in veritatem. l. in personam. §. j. ⁊ ibi glo. in verbo quasi fideiussor. ff. de pactis. ⁊ tex. cum glo. in. c. ij. de priuileg. lib. vj. ⁊. l. item mella. §. si plures versi. ꝙ si non apparet. ad legẽ aquil. per Bar. ⁊ doct. in. l. si ante nuptias. ff. solu. matri. ⁊ illud aliquid poterat esse ipsa publicatio testamẽti ꝙ sufficiebat ad propositum nostrum ⁊ dum subditur tanq̃ homo insensatus seu semimortuus disiunctiua seu verificari potest in illa parte semimortuus per ea que habentur in. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. ⁊ in. c. inter ceteras. de rescrip. et in regula in alternatiuis. cum simi. licet ⁊ dictio seu non videatur simplex alternatiua: et ideo quãdoq; ponatur augmentatiue: ⁊ sic tanq̃ copulatiua: vt. l. si quis ita. de auro ⁊ argento lega. ⁊ in. l. cum quis. §. si. de leg. ij. ⁊ in cañ. ego Ludouicus ⁊ ibi glo. in verbo seu. lxiij. distin. tamen regulariter nõ ponitur augmẽtatiue sed potius in vi alternatiue prout dicit Bar. in. d. l. si quis ita. in fi. ad hoc clemẽ. nõ potest. de procu. et. c. pastoralis. de causa posses. ⁊ proprie. ⁊. c. literis. de spon. ⁊. l. generali. C. de sacrosan. eccle. quãdoq; etiam ponitur expositiue. c. romana. §. cum autem. de appel. lib. vj. ⁊. c. generali. de elec. eo. lib. ⁊ in rubri. C. de nauiculariis seu nauicleriis. lib. xj. ⁊ prout. ⁊ dicit Bar. ibi ⁊. s. latius dictũ fuit. licet aũt esset semimortuus ⁊ hoc respectu fine perfecto sensu ⁊ minus solito sensu nõ propterea censeri debet amisisse factionẽ testamenti prout ⁊ supradictum est: ideo dicta ra
23 tio non cõcludit. † Preterea apponit ipse testis dictionem tanq̃ que dictio licet quãdoq; casualiter denotet veritatem prout dictio quasi iura sunt plura que omitto tamen proprie nõ denotant veritatem sed improprietatẽ vel similitudinẽ. c. solite. versi. ꝙ autẽ ibi non fine causa tanq̃. ⁊ ibi glo. super verbo tanq̃. de maio. ⁊ obe. in c. pro humani. in fi. de homi. lib. vj. in. c. q̃m frequẽter. §. ꝙ si super. iuncta glo. in verbo cõtestata. extra vt lit. contesta. ⁊. c. cum in ecclesia. de preben. in. vj. ⁊ in. c. nuper. de biga. ⁊ in. c. ij. de clan. despon. cum multis simi. ⁊ no. Bar. in. l. omnes populi. circa princi. vltime charte. de iusti. ⁊ iure. Barto. in. l. apud antiquos. C. de fur. de quo etiam per eum in. l. si pater. §. qui duos. de adop. ideo verba illa nõ artant quia nullũ simile est idem. l. ꝙ nerua. ff. deposi. et nota. glo. in. d. versi. tanq̃. in. d. c. solite. restat itaq; ꝙ nullatenus est probata non sana mens dicti testatoris prout apertissime dilucidatum est.
24 ❡ † Nec obstat ꝙ duo testes deponunt ꝙ dictus Oliuerius non habebat vocem articulatã videlʒ Orius ⁊ magister Jacobus et nõ habens vocẽ articulatam nõ potest testari nisi scribat per. d. l. iubemus. ⁊ notarius tunc rogatus cõficiens testamentum talis videtur de falso redargui per. d. l. iubemus. in fi. quia respondetur primo vt. s̃. quia isti duo testes sunt reprobati tanq̃ falsum deponentes: et etiam ex alio nõ sunt omni exceptione maiores: vt. s̃. ideo nõ est eis fides adhibẽda ad arguendũ falsitatẽ instrumenti. arg. d. l. optimam. ⁊ per dicta. s̃. nõ repeto: preterea dicti testes capiunt vocem articulatã pro voce expedita ⁊ apte prolata nõ balbutiẽti ⁊ inepte formata: non autẽ prout sumitur in iure: nec etiam prout sumitur apud peritos grãmaticos. Priscianus enim in libro maiori in. j. c. sub rub. de diffinitione vocis dicit ꝙ vox articulata est illa que est coartata copulata cum aliquo sensu mentis eius qui loquitur ⁊ inarticulata est contraria que a nullo mentis affectu proficiscitur et subdit ꝙ sunt quedã voces articulate que possunt scribi quedã nõ possunt scribi tamẽ intelligũtur vt gemitus quedã inarticulate dicuntur q̃uis scribantur vt cra. cro. ⁊ hmõi ꝑm eum: sed licet sit credendum Prisciano circa hmõi grãmaticalia. arg. l. septimo mẽse. de statu homi. ⁊. l. j. in prin. de ventre inspicien. cum simi. tamen de mẽte iuris videtur aliter sumẽda articulata locutio ⁊ inarticulata: nam de hmõi voce seu verbis vel locutionibus articulatis et non articulatis solũ vt cõperio habetur in iure mẽtio. in. d. l. iubemus. circa prin. ⁊ in. l. discretis. C. qui testa. face. pos. in. d. aut. l. iubemus. solũ dicitur ꝙ qui neq; scribere neq; articulate loqui põt mortuo similis est quo ad testamẽti factionẽ neq; declaratur qui sit ille qui non potest articulate loqui: solũ autem permittitur ꝙ nomen vel nomina heredũ aut scribi debent per testatorẽ si potest aut ab eo nũcupari vt testes omnimodo sciant qui sunt heredes instituti. et ita certe heredis nomine successio procedat ⁊ postea subditur ꝙ si nomen heredis vel heredũ non fuerit manu testatoris cõscriptum vel voce corã testibus nũcupat ũ hoc testamentũ minime valʒ ⁊ sic ex precedentibus ⁊ sequẽtibus videntur declarari illa media verba neq; articulate loqui potest posita. in. d. l. iubemus. ꝙ ille dicatur non posse articulate loqui qui nõ potest heredis nomẽ nũcupare: ita ꝙ testes nõ possunt ex eius voce nomina testiũ intelligere tex. aũt. in. d. l. discretis. videtur velle ꝙ ille qui non habet articulatam vocẽ dicatur mutus ita ꝙ solus mutus dicatur nõ habere vocẽ articulatam ita recte intuenti sumitur ex illo tex. versicu. sin autẽ. et in eadẽ. l. in versi. sin uero aures videtur probari ꝙ ille dicatur mutus seu habere vocẽ inarticulatã cuius vox est penitus prepedita. ⁊ per cõsequẽs licet nõ reperiã doc. declarare quãdo dicatur vox articulata vel inarticulata nihilominus ex dictis testibus videtur aperte deprehendi ꝙ mutus vel ex natura vel ex accidenti puta ex infirmitate censeatur nõ habere vocẽ articulatam ⁊ nõ posse articulate loqui ⁊ qui loquitur balbutienter seu ineptissime: ita tamẽ ꝙ eius loquela intelligi potest licet cum difficultate adeo ꝙ nõ reputetur mutus nõ censeatur ꝑm iura habere vocẽ inarticulatã adeo ꝙ non militat tunc dispositio. d. l. discretis. vt. s̃. ponderata: qualitercũq; autẽ sumatur vel ꝑm theoricã Prisciani. s̃. relatã vel ꝑm ꝙ euidenter recte intuenti sumitur ex iuribus preallegatis dictus Oliuerius iudicãdus est habuisse vocẽ articulatã nam omnes testes etiã illi qui dicunt ꝙ nõ articulate loquebatur deponũt de eius verbis articulatis: nam deponunt ꝙ ipse respõdidit ad interrogationem notarij instigantis qõ rogaret testes nam deponunt ꝙ respõdidit messere si. item dictus Orius deponit ꝙ dixit ⁊ borzo. item qõ ad interrogationẽ cuiusdam fratris dixit nõ me posso arecordare de tante cose et dictus magister Jacobus deponit ꝙ cum ipse vellet dare eidẽ bibere dixit io nõ voglio acqua que quidẽ verba nõ sunt talia verba que proferãtur a muto ⁊ procedunt ex affectu mentis: itaq; nõ possint dici inarticulata ꝑm theoricã Prisciani neq; ꝑm mentẽ preallegatorũ iurium alij etiã testes deponunt de alijs verbis que cognoscũtur processisse ex mẽte ⁊ demõstrare affectũ mentis ipsius loquẽtis prout sunt illa verba ⁊ Camillo de quibus deponunt plures testes ⁊ alia verba respõsiua ad interrogationẽ notarij factã lecto testamẽto de quibus permissum est: testes aũt prefati qui deponunt qõ non articulate loquebatur intelligebãt ꝙ censeretur non articulate loqui ille qui balbutienter loquitur: nam primus testis dicit ꝙ verba prolata per dictũ Oliueriũ de quibus. s̃. non fuerũt articulate prolata: sed erant balbutientia ꝙ vix intelligebantur per circunstantes: vnde iste testis dicit ꝙ erant verba prolata per Oliueriũ non autẽ videtur ꝙ voces inarticulate que non habent significatũ possunt dici verba. arg. tituli de verb. signi. in rubro ⁊ nigro ⁊ ꝙ vix intelligebãtur per circũstantes ⁊ sic preponit qõ intelligebantur licet cum difficultate quia talis est natura dictionis vix. l. vix certis. de iudi. ⁊ in proemio clemẽtinarũ vbi gl. in verbo vix. ⁊ in. c. ij. de cognatione spirituali libro. vj. et in cañ. in memoriã. xix. dist. ⁊ sic deprehenditur ꝙ erant verba intelligibilia: ergo non muta nec talia que non proficiscantur ab effectu mentis: intelligebat ergo testis vt dixi de verbis balbutienter prolatis qõ et clare demõstratur sed erant balbutientia. ⁊ ita etiã deprehenditur fuisse de mente alterius testis dum dicit qõ non habebat articulatam vocẽ sed balbutientẽ hannelantẽ ⁊ grossam nec est mirũ si dicti testes ita intelligebant quia ⁊ peritissimis in iure nõ de facili innotescit qualiter sumatur vox articulata vel inarticulata. preterea alij testes videntur deponere qõ habebat solitã vocem: ita ꝙ luce clarius est quod per hoc mediũ non potest notarius de falso redargui neq; vitiari dictũ testamentum seu instrumẽtum ipsius.
25 ❡ † Nec etiã obstat ꝙ dicti testes profitẽtur ꝙ dictus Oliuerius non intelligebat ea que notarius legebat seu publicabat. Quia respondetur ꝙ habet alios testes cõtrarios quibus magis creditur ex quo habent instrumentũ cõforme pro quo ipsi deponunt. si enĩ Oliuerius non intellexisset ea que notarius legebat ⁊ publicabat non esset verũ ꝙ ipse illa disposuisset prout notarius profitetur et attestatur in ipso instrumento: preterea nõ deponũt de eo ꝙ percipitur per sensum corporis: quia cognoscere vtrum ille audiuerit necne pertinet ad iudicium intellectus nec percipitur per sensum corporis vt de se est notũ nec infertur prius loquebatur ser Nico. voce magis alta ⁊ non respondebat ergo loquentem voce magis submissa nõ audiebat. nam potuit non respõdere ita cito interrogationibus propter difficultatem in loquẽdo vel cogitans in alio vel stans in suspenso an velit testari eo modo vel ꝓpter quid aliud quod nobis est ignotum vel forte dorminolentus erat ⁊ sic potuit esse alia

esse alia causa quã non auditus ꝛ anxietas mortis solet cõmuniter citius tollere loquelam quã auditũ: ꝛ tamen cõstat ex dictis ipsorũ testium ꝛ aliorũ ꝙ infirmitas ipsa nõ abstulerat loquelam: itaqꝫ tactus pulsus et instans turbatio propter imminentẽ mortem nõ est idonea causa scientie: itaqꝫ ex his ꝛ alijs superius adductis aduersus istos testes est aperta fronte cõcludendũ ꝙ hoc mediũ ꝙ testatoꝛ non audiuerit ea que notarius legendo ꝛ publicando testamẽtum proferebat nõ habet obstare notario nec testamẽto vel instrumento ipsius testamenti est etiã aduertendũ ad attestationẽ dicti Oꝛij vltra iam dicta ꝙ ipse deponit ꝙ testatoꝛ dixit e Boꝛso ꝛ alij omnes dicũt ꝙ dixit e Camilla ꝛ in hoc variat ab alijs. item dictus magister Jacobus deponit ꝙ ille frater sancti Lazari interrogauit dictum Oliueriũ ꝛc. ꝛ eam interrogationẽ audiuit ꝛ non audiuit dictum Oliueriũ respondentẽ: ꝛ tamen alij testes vtriusqꝫ partis audiuerunt ꝛ prout alij audiuerunt ista verba ꝛ nõ ipse ita ꝛ de facili alij potuerunt alia audire que ipse nõ audiuit: ita ꝙ etiam ex his isti testes non sunt immunes ab aliqua suspitione ꝙ quidẽ coadiuuat alia que dicta sunt cõtra istos testes que tñ magis artant: ex his itaqꝫ cõcludendũ est ꝙ dictus ser Nico. debet absolui a dicta inquisitione: ꝛ per cõsequens nõ debet instrumentũ vitiari ex his que deducta sunt cõtra ipsum instrumentũ ꝛ si sententia ferreretur contra notariũ esset iniusta ꝛ posset non solum appellare ipse notarius cõdemnatus sed etiã ipsi heredes scripti ratione saltẽ qualis qualis preiudicij dato enim ꝙ sententia cõtra notariũ lata eis nõ preiudicet quo ad plenũ preiudiciũ de quo. j. subnectã. tamen quia inducit aliqualẽ presumptionẽ contra instrumentũ quo ipsi intendunt niti ad probationem sue institutionis ꝛ super veritate instrumenti habẽt ipsi litigare ad euitandam dictã suspitionẽ et qualem qualem presumptionẽ causatã ex sentẽtia cõtra eorũ instrumentũ possent appellare ꝛ appellationẽ prosequi. l. a sententia. in prin. et ibi per Bar. ꝛ docto. ff. de appel. ꝛ c. cum super per canon. extra de re iudi. ꝛ in causa appellationis ex adductis. s. facient rescindi sententiam saltem quatenus eis preiudicat si iudex iustitie inherebit prout habetur per doct. in dictis iuribus: ideo cautum erit ꝙ si notarius cõdemnetur ipsi pro eorũ interesse appellent ꝛ appellatio-

26 nem prosequantur. ¶ †Si tamen non appellassent et tunc potest instari ꝙ sententia lata contra notariũ que transiuerit in rem iudicatam preiudicet ipsis heredibus ex quo ipsi dicuntur fuisse citati si sua putauerint interesse: hoc enim videtur velle Bar. in. l. si. ff. de preuari. vbi Barto. dicit ꝙ si accusatoꝛ qui succubuit est accusatus de preuaricatione et condemnatur non preiudicat reo qui pro se reportauerat sententiã que dicebatur per preuaricationẽ obtenta nisi ipse reus fuerit citatus ꝙ iudicio adesset: vnde quia dictio nisi ponit ꝛ affirmat quando precedit oratio negatiua. l. si eum. §. qui iniuriarũ. ff. si quis cau. ꝛ. l. actione. C. de trãsac. ꝛ per doct. in dictis iuribus: ideo Bar. ibi videtur velle ꝙ quãdo reus fuit citatus sibi preiudicat sentẽtia cõtra accusatorẽ lata super dicta preuaricatione ꝛ subiũgit Bar. assimilando sententiã latam cõtra notarium de falso circa preiudiciũ partis ꝛ sic videtur velle ꝙ si notarius accusatur de falso super cõfectione instrumenti ꝛ principalis ad quẽ spectat tale instrumentũ citatur ꝙ adsit cause sententia tunc lata eidẽ preiudicet ad idem ꝙ no. Jaco. de are. in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. qui vult ꝙ sentẽtia super preuaricatione lata contra aduocatũ non cet clientulo non solũ si fuit citatus: sed etiam si sciuit causam agi per. l. sepe. §. sciẽtibus. ff. de re iudi. ꝙ ꝛ vult ibi Rapha. fulg. adducens no. per gl. in. c. dilectus. ij. extra de symo. ꝛ idem dicit ibi Cy. loquens qñ clientulus fuit citatus et fuit presens adducens etiã ea que habẽtur in. l. j. ꝛ. ij. ff. pro qbus rebus ad eundẽ iud. ea. et ꝙ no. in. d. c. dilectus. ij. vnde eadem videtur ratio illo casu prout in casu nostro. Sed hoc nõ obstante puto contrariũ respondendũ. s. ꝙ talis sententia nõ preiudicet dictis heredibus institutis licet fuerint citati si sua putauerint interesse: nam regula est ꝙ res inter alios acta alijs nõ preiudicet vt in titulo res inter alios acta in rubro et nigro a qua non reperitur exceptuatus iste casus: nam ista causa principaliter spectat ad ipsum notariũ ꝛ causa que postea vertetur cõtra ipsos heredes scriptos principaliter spectat ad eos licet incidenter vertatur ista questio super falsitate instrumenti nec potuerunt prohibere dictum notariũ se defendere a dicta lite nec illi heredes habent causam a notario: sed a testatoꝛe sup quibus duabus rationibus fundatur dispositio. d. l. sepe. de re indi. ꝛ. c. penul.

27 extra. eo. ti. prout ꝛ no. doct. in dictis iuribus. † et propterea dicit Cy. in. l. j. circa finem. C. qui accusa. non pos. ꝙ sententia lata cõtra testes super falsitate suarũ attestationũ non probat cõtra partem pro qua testificatur nec ei preiudicat: ꝛ hoc etiam voluit Bar. in. l. si vteris. C. de fide instru. arg. illius tex. ꝛ. l. j. cum ibi no. ad leg. cor. de fal. hec quidẽ est magis simile cum notarius magis comparetur testi quã aduocato iuxta ea que habẽtur in. l. domitius labeo. ff. de testa. ꝛ in. d. l. in exercendis. et que habentur in. d. c. cum ioannes eremita. ꝛ ꝙ per Bal. in rubri. de fide instru. C. eo. titu. l. neqꝫ natales. et per Bar. ꝛ alios in. d. auc. si quis in aliquo et in terminis in conditione lata contra notarium super falsitate qꝺ non preiudicet parti firmat etiam Bar. in. l. denũciasse. §. si. ff. de adul. ꝛ Bal. in. d.

l. si vteris loquens etiã in sciente per illum tex. et in terminis. d. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. cõcludunt Bar. et Bal. ibi ꝙ sententia lata cõtra aduocatũ super illa preuaricatione nõ preiudicet clientulo. et idem tenuerunt ibi Jaco. de raue. ꝛ Pe. de bellaperti. nec forte Cy. voluit contrariũ loquens quando fuit citatus et fuit presens: forte enim intellexit ꝙ fuit presens assistendo liti: ꝛ sic non voluit Cy. ꝙ sola citatio sufficeret pro quo etiam facit allegatio quã ipse facit de. l. j. ꝛ. ij. ff. de quibus rebus ad eundẽ iud. eatur. nam loquũtur illa iura ꝙ coꝛam eodem iudice possunt cõueniri ꝛ trahi inuiti profecto non sufficit ad trahendũ ad iudiciũ ꝙ citetur si sua putauerit interesse in principio cause nec hoc casu loquũtur illa iura vt de se patet. ꝛ sic potest induci pro hac parte potiusqꝫ contra auctoritas Cy. cum dicta doct. soleant intelligi ſm iura que allegant vt not. Barto. in. l. non solum. §. liberationis verba. ff. de libera. leg. et. l. cum quidam. ff. de his quibus vt indig. illas etiam. ll. allegat Rapha. fulg. item allegat auctoritatem Bernar. glossatoris in. c. dilectus. ij. de symo. qui tamẽ dicit ibi in simili ꝙ sententia lata sup vno facto preiudicat alteri qui illo facto presupposito veniebat puniendus ꝛ hoc quo ad qualequale preiudicium sed vt plene preiudicet tenet cõtra: ꝛ ita tenent ibi Jo. and. ꝛ do. Anto. ꝛ doct. cõmuniter transeunt. ¶ Nec obstat qꝺ dicit Bar. in. d. l. si. de preuarica. dum dicit nisi fuerit citatus: quia primo est aduertẽdum ꝙ ipse ad illam exceptionem nihil penitus allegat et perfunctorie loquitur nec dictio nisi semper ponit prout habetur in. d. l. si eum. §. si. ꝛ. d. l. actione. ꝛ satis est si ponit in aliquo casu et nõ semper hoc est si fuit citatus tanqꝫ particeps delicti prout et sumitur ex dictis eiusdem Bar. in. d. l. si vteris. dum dicit nisi ꝛ ipse accusetur ꝛ ad hoc adaptẽtur allegationes quas faciunt Cy. et Rapha. de. l. j. ꝛ. ij. de quibus rebus ad eundem iudi. eatur. vt sic vnum dictũ ipsius Bar. intelligatur per aliud eius dictũ. arg. l. non est nouũ. ꝛ. l. seq. ff. de legi. vel intelligatur eius dictũ nisi fuerit citatus. s. ꝛ mediãte citatione assistat liti assumendo defensionẽ: nam tunc licet sentẽtia feratur contra vnũ preiudicat etiã alteri assistenti iste est tex. in. d. l. sepe. versi. nam ꝛ si libertus. de re iudi. ibi me interueniente prout hunc intellectum tenuit ibi Joannes antiquus glossatoꝛ. et Jnno. in. c. cum super. extra. eo. ti. in glo. magna. ꝛ Jo. and. ibi ꝛ licet dictus intellectus nõ placeat glo. Bar. ꝛ Jmo. in. d. l. sepe. tamẽ si non in liberto in alio subiecto tenent hãc opi. d. Anto. ꝛ Panoꝛ. in. d. c. cum sup. per illũ tex. volentes ꝙ sentẽtia super subiectione lata cõtra subditum non preiudicet dño nisi ipso assistat ꝛ assumat defensionem et assignatur per eos ratio differentie inter libertũ ꝛ alias subiectum quia libertus habet causam a patrono alius subiectus nõ vt ibi latius per eos ad propositũ ergo si pars citatur ꝛ assistat liti tunc sententia sibi preiudicat vt pro claro habent Jnno. ꝛ Panoꝛ. et doct. in. d. c. cum super. ꝛ Jmo. in. d. l. sepe. vel citatur quia accusatio vertitur etiam cõtra eum ꝙ etiam est clarũ: alias vero vbi simpliciter citatur si sua putauerit interesse suadet ratio ꝙ sibi non preiudicet quia potest dici nõ puto mea interesse quia remanet ius meũ mihi saluũ quia res inter alios acta ꝛc. vnde citatio est cõditionalis ꝛ cõditio deficit merito nõ est citatio. l. j. in prin. de reg. cat. nec hoc casu loquitur Bar. qui dicit si fuit citatus nec reperio allegari aliqua iura que velint ꝙ vbi in causa aliena sentẽtia scienti nõ preiudicat citato preiudicet.

28 †Et insuper in casibus quibus sententia contra vnũ lata preiudicat alteri doct. volunt id esse verũ nisi sit lata dolo vel culpa eius cõtra quem fertur vt quia collusit vel litẽ male instituit vel per iniuriã ipsius cõuenti vniuersali ipsius absentiã. arg. l. si superatus. §. j. ff. de pig. ꝛ. l. qui repudiãtis. §. si. ff. de inoffi. testa. ꝛ l. si ideo. ꝛ. l. si per imprudẽtiam. ff. de euic. prout voluerunt Jmo. et Panoꝛ. in. d. c. cum super. de re iudi. ad idem ꝙ habetur per Bar. in. l. si seruus pluriũ. §. j. de leg. j. ꝛ doct. in. l. si perlusorio. ff. de app. et ex his docto. volunt ꝙ in casibus in quibus sententia lata cõtra emptorẽ non preiudicat vẽditori in eisdẽ casibus nõ preiudicat in terminis. l. sepe ꝛ similibus: ꝛ sic nec in terminis nostris: sed sententia lata cõtra emptorẽ ex sua cõfessione etiã iudicialiter facta non nocet venditori nisi probetur veritas cõfessionis vt not. Bar. in. l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de nego. gest. ꝛ idem volunt ibi Bal. ꝛ Ange. ideo applicãdo ad terminos nostros si sentẽtia feretur cõtra notarium nõ poterit coloꝛate ferri cõtra eum nisi vigore suarum confessionũ que longe magis astringunt cõtra eum quam testiũ dispositiones que quidẽ recte intuenti parũ aut nihil vrgent cõtra eum ideo sententia cõtra ipsum notariũ propter suas cõfessiones lata nõ preiudicet ipsis heredibus scriptis in testamento: facit etiã quia Bar. in. d. l. sepe. circa finẽ. de re iudi. querit an preiudicet alijs cõfessio in casibus in quibus preiudicat alijs sententia ꝛ se remittit ad notata per Dy. in. d. l. si seruus pluriũ. §. j. ꝛ per eum et dicta per se in. l. facta. §. si heres. ff. ad treb. ex cuius dictis sumitur

29 pars negatiua. †Facit quia notarius nõ potest infringere virtutẽ sui instrumenti contrariũ postea asserendo nec testis asserendo dictum suum falsum vt per Bal. in. l. imperatoꝛ. ff. de statu homi. et Barto. ꝛ Ange. et Ponta. in. l. si quis in graui. §. j. ff. ad sylleia. ad hoc. c. sicut. cum ibi no. de testi. et tangitur per Jo. and. in additio. Specu. in titu. de instru. edic. §. instrumentum. versi. j. licet autem

hoc putem procedere ex predictis omnibus saltem simul iūctis. s.
ꝙ sententia lata contra notariū super dicta inquisitione nō preiu-
dicaret heredibus scriptis in dicto instrumēto tamē cautius esset
dictis heredibus appellare pro eorū interesse ⁊ ita vt fieret persua-
derem ad tollendam omnē dubitationem cum abundans cautela
non noceat. l. testamentū. C. de testa. l. que dubitationis. ff. de reg.
iur. ⁊. l. si populi. in prin. ff. de nego. gest. insuper mihi narratur qđ
per ipsos heredes scriptos maxime per Camillum probari potest
institutio sua facta palam ore proprio testatoris saltē per quatuor
vel quinq̧ testes ⁊ prout. s. dictum est illa copula ⁊ implicat etiam
alios non repeto ⁊ dato sine preiudicio veritatis ꝙ alij non cense-
rentur palā nominati de ore proprio testatoris ⁊ quo ad alios non
valeret testamentum ex hoc capite quia alij nō censerentur palam
nominati ore proprio testatoris per. d. l. iubemus. versi. quemad-
modum. C. de testa. ⁊. d. l. heredes palam. in prin. tamen ex hoc me-
dio non vitiaretur quo ad ipsum Camillum per tex. d. l. iubemus.
versicu. ꝙ si nō fuerit ibi vel in eius heredis institutionem ⁊c. itaq̧
si probaretur per septem testes rogatos ꝙ nominauerit Camillū
heredem et non nominauerit alios valeret testamentum quo ad
Camillum licet non valeret quo ad alios prout est ibi expressum.
30 ¶ † Et testamento valido quo ad vnum heredem siue quo ad plu
res excluduntur venientes ab intestato etiam pendente conditio-
ne institutionis. d. l. anteq̄. C. cōmunia de succes. et dictis. ll. q̄ din
et institutus sub conditione potest petere bonorum possessionem
sm tabulas. l. ij. §. si sub conditione. ⁊. §§. sequentibus. ff. de bono-
rum posses. sm tabu. et licet de iure ciuili septem testes requirātur
ad probandum testamentum. l. ij. C. de bonorum posses. sm tabu. ⁊
d. l. hac consultissima. in prin. de testa. tamen de iure canonico suffi
ciunt duo vel tres vna cum presbytero parochiali prout est expres-
sum in. c. cum esses. de testa. et fundatur ille tex. in ratione quia de
iure diuino ⁊ sic iure naturali secūdario seu iuregentium vt in cañ.
humanum genus. j. distin. statutum est ꝙ in ore duorum vel trium
stet omne verbum vt. d. c. cum esses. ⁊ in sequenti. c. relatum. ⁊ in. c.
in omni. de testi. que quidem ratio descripta in. d. c. cum esses. est
generalis siue interueniat pres byter parochialis siue non interue-
niat: et ideo nōnulli intelligunt generaliter illum tex. etiam si non
interueniat per dictam generalem rationem. et per. d. c. relatum.
vbi eadem ratio adducitur: alij vero. d. c. relatū intelligunt in testa
mentis ad pias causas. ⁊. d. c. cum esses in prophanis. ⁊ hoc est ma-
gis cōmune et assignatur ratio ꝙ ideo ius canonicum voluit ꝙ in
causis prophanis valeret testamentum conditum coram presbyte
ro parochiali ⁊ duobus vel tribus alijs personis ⁊ secus si non in-
31 terueniat pres byter parochialis. † Quia ius multum cōficit in eo
cui est cōmissa cura animarum et est deputatus earum iudex et in
specie ipsius testatoris quasi forte voluerit ꝙ qui reputatur fidelis
in maiori quia circa curam anime que est ceteris rebus preferen-
da. l. sancimus. C. de sacrosan. eccle. et Mathei. xvj. c. ⁊ Luce. ix. c.
et. c. cum infirmitas. de penitentia ⁊ remis. licet in casu nostro non
interuenerit pres byter parochialis: tamen interuenit eius confes-
sor qui pauloante eum in cōfessionē audiuit. ⁊ sic curam sue anime
suscepit vice dei. c. si sacerdos. de offi. ordi. ita ꝙ preallegata ratio
confidentie non videtur omni ex parte cessare in hmōi confessore
presertim cum presbyter parochialis non semper assumit curam
anime testatoris nec eius animam iudicat vel ex defectu sui vel ex
defectu testatoris ⁊ tamen ille tex. generaliter loquitur. ⁊ maior ra
tio videtur esse in confessore cui in specie est cōmissa cura anime
ipsius testatoris ⁊ eam actu assumpsit et locū dei actualiter tenuit
illam iudicando quam in presbytero parochiali qui licet fuerit ei
cōmissa cura anime et haberet locum dei actualiter subire et illam
curam actu non suscepit nec locum dei subijt nec animam ipsius
testatoris iudicauit. Et insuper non videtur magis confidendum
de vno pres bytero parochiali quā de duobus legalibus testibus.
argu. c. licet ex quadam. de testibus. vbi licet duobus testibus non
multum legalibus credatur tamen nō creditur etiam episcopo cui
etiam est cōmissa generalis cura animarum totius diocesis et pro-
pterea Specu. in titu. de instrumentorum edic. §. cōpendiose. ver.
item per ius canonicum voluit ꝙ in hac parte duo testes non mi-
nus valent quā pres byter parochialis: ideo testamentum de iure
canonico probari potest per quatuor testes legales sm eum. et hāc
opi. firmat etiam Panor. in repetitione. d. c. cum esses. quam et fir-
mat etiam dominus Anto. retenta alias supradicta cōmuni opi.
que scilicet pro indubitata retinetur: eandem etiam opi. scilicet ꝙ
loco pres byteri parochialis sufficiant duo testes: et sic sufficiant
quatuor vel quinq̧ prout cum pres bytero parochiali sufficiūt duo
vel tres alij vt exprimit litera. d. c. cum esses. firmat Ponta. in repe
titione aut. similiter. C. ad legem falci. ⁊ profecto magna est tanto-
rum doctorum auctoritas in causis dirimendis quorum opinione
retenta in casu isto sufficerent quatuor testes maxime interuenien
te inter eos confessore ipsius testatoris cum hec causa ventilanda
veniat Ferrarie que nullatenus est de terris imperij: sed de terris
ecclesie: ⁊ in terris ecclesie seruari debeat ⁊ seruetur ius canonicum
et non ius ciuile vbi discrepant vt per docto. cōmuniter in. c. j. de
noui operis nuncia. et per glo. in verbo ciuilis. in fi. in. c. ij. de arbi.
lib. vj. ⁊ in. c. ij. de regulis iur. eo. lib. et per Barto. in. l. placet. C. de
sacrosan. eccle. et in proprijs terminis per docto. in dicto. c. cum
esses. nec desinit esse de terris ecclesie licet ecclesia cōmittat alteri
temporalem iurisditionem specialem illius terre prout et vide-
mus in regno neapolitano ad hoc clemen. pastoralis. de re iudica.
et passim pro indubitato habetur et notorie ⁊ in regno et in terris
ducis Urbini et multis dominorum Romandiole et alijs que
sub diuersis specialibus dominis sunt constitute: ideo in hoc non
instandum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxij.

1 ☞ Appellari an possit a sententia iudicis ꝙ super dubitatione
interpretationis certorum ordinamentorum debeat fieri declara-
tio per consilium quod dicta ordinamenta condidit et ꝙ interim
ante declarationem detentus debeat stare in palatio ⁊ an dicta sen
tentia dicatur diffinitiua vel interlocutoria stante statuto ꝙ a sen-
tentia interlocutoria que diffinitiuā expectat post se appellari nō
possit nu. seq. ⁊ per totum consi.
2 Sententia conditionalis an valeat etiam si conditio sit extranea
et an debeat ferri in scriptis interlocutoria etiam cum recitatione
actorum. nu. 6. ⁊. 7.
Argumentum a solitis et vocabuli ethymologia est optimum in
iure tanq̄ probabile ⁊ non necessarium. nu. 7.
3 Causa cōmissa consilio sapientis non importat dicta cōmissio ꝙ
sententiet ipse sapiens consultor sed cōsulit iudici qualiter senten-
tiare habeat.
Iudicis responsio per quam declarat se velle consulere sapientem
an dicatur sententia interlocutoria vel diffinitiua.
4 Sententia lata super questione emergenti vel incidenti non est
diffinitiua sed interlocutoria idē si feratur super instrumēti execu-
tione. nu. 10. in fi.
5 Iudicis declaratio an idem importet quod condemnatio.
6 Sententia absq̧ obseruatione iudicij an debeat fieri in scriptis et
que dicatur.
7 Sententia diffinitiua sine scriptis lata an valeat ⁊ lata super exce-
ptionibus peremptorijs vel repulsione actionis an dicatur inter-
locutoria.
8 Sententia lata sup desertione appellationis dicit interlocutoria.
9 Appellari non potest a sententia interlocutoria expectante diffi-
nitiuam ⁊ quādo ciuitas habet primam ⁊ secundā appellationem
statuere potest ꝙ appellari non possit.
Appellari ꝙ non possit a sententia vel statuto ꝙ medio omisit li-
ceat appellari ad superiorem an valeat.
10 Appellans debet releuare appellationem infra tempora prefixa
de quibus. j. alias tanq̄ deserta nō admittitur appellatio ⁊ transit
prima sententia in rem iudicatam.
11 Sententia interlocutoria quādoq̧ habet vim diffinitiue ⁊ transit
quo ad partes in rem iudicatam.
12 Appellatio ab interlocutoria executionem ipsius non suspendit
nec titulus nil innouari appellatione pendente habet locū in ea.
13 Depositum et consignatio vel datio fideiussoris an habeātur loco
solutionis. nu. seq.
14 Rationem iussus reddere infra tempora certa alias nisi reddide-
rit incidat in penam qua cautela possit euitare ne penam incurrat
circa fi. nu. ⁊ nu. seq.
15 Soluere ꝙ quis teneatur simpliciter certū quid quod forte est du-
bium que sit cautela pro eo.

¶ Consilium. cclxij.

N nomine dñi nostri Iesu
1 christi. ¶ † Pro euidentia presentis consultationis est
videndum an dicta sententia fuerit diffinitiua: an vero
interlocutoria: attento ꝙ ex forma statuti a sententia interlocuto
ria que expectat post se diffinitiuam nō potest appellari: a senten-
2 tia vero diffinitiua appellari potest etiā ex forma statuti. † Vide-
tur autem prima facie dicendum ꝙ sententia predicta iudicanda
sit diffinitiua: nam videtur ꝙ iudex ipse voluerit diffinire causam
sm ꝙ declarabitur per consilium ciuitatis Ancone et sic censeatur
sententia conditionalis: licet enim sententia non debeat ferri sub
conditione: tamen lata tenet. l. j. §. biduum. ff. quando appel. sit
etiam si sit conditio extranea prout volunt glo. in verbo dicenda.
et Barto. ibi post Dy. in regula que a iure in. vj. ⁊ Ange. et Imo.
in. l. a diuo pio. §. in venditione. de re iudica. ⁊ Fulgo. in. l. cum in-
dex. C. de sententijs ⁊ est cōmunis opi. licet Bald. ibi et Cuma. in
dicto. §. biduum teneant contra sed non refert: tum quia mouen-
tur non vrgentibus rationibus cōmunem opi. tum quia ista non
videtur omnino extranea conditio et quod talis fuerit iudicis in-
tentio demonstratur ex circūstantijs: non enim solet in sententijs
interlocutorijs premitti recitatio actorum ita seriose prout pre-
missum fuit in. d. prolatione sententie ⁊ a solitis optimum est argu
mentum. arg. l. fi. C. de fideiussoribus. l. j. cum sua glo. C. de arbi. l. ꝙ
si nolit. §. qui assidua. ff. de edili. edic. l. licet. C. loca. cum similibus.
item

item demonstratur ex qualitate prolationis quia sententia diffinitiua est proferenda in scriptis.l.fi.C.de sententijs ex pericu.recitā. et.c.fi.de re iudi.lib.vj.ꝛ cle.pastoralis.§.sententiam.de verborum signi. sententie vero interlocutorie non sunt in scriptis proferēde vt dictis iuribus a cōtrario sensu ꝛ no.glo.in.d.c.fi.in prin.et Bal. in.d.l.fi.de sententijs ex pericu.reci. et omnes tenent coadiuuatur quia prout dicit Hostiē.post Goffre.in summa.de re iudi.§.ij. post principium dicitur interlocutoria quia iudex inter partes loquitur sine scripture solēnitate: cum ergo ista fuerit prolata de scripti recitatione ꝛ sic cum solēnitate scripture cum instrumento sentētie dicatur ꝙ fuit lecta et in scriptis sententialiter promulgata:ergo non conuenit huic sententie ethymologia vocabuli a qua licitum est arguere.l.tigurij.ff.de verb.signi.§.est ꝛ aliud.insti. de dona.l.ij. §.appellata.ff.si certū peta.item ꝙ censeatur interlocutoria demōstratur ex alio.s.quia natura interlocutorie est ꝙ possit per iudicē qui eam protulit reuocari.l. quod iuxta.ff.de re iudi.c. cum cessante.extra de appel.c.si a iudice.eo.titu.lib.vj. sententia vero diffinitiua non potest reuocari.d.l. quod iuxta. in fi.ꝛ.l. iudex postꝗ.eo. titu.sed ista sententia de qua agitur videtur esse talis nature quod nequeat per ipsum proferentem reuocari quia si consiliū quod edidit talia ordinamenta illa vno modo vel alio interpretaretur oporteret illi interpretationi stare quia interpretationi eius qui habet potestatem legis cōdende est standum: quia vim legis habet.l.fi.C.de legi.merito ex his debeat dicta pronuncia censeri sententia diffinitiua non sententia interlocutoria. et maxime cum omnis disceptatio prout mihi dicitur vertebatur super interpretatione dictorum ordinum. ¶ His tamen non obstantibus puto intrepide concludendum ꝙ immo talis pronūcia sit sententia interlocutoria ꝛ nullatenus diffinitiua:non enim diffinit negotiū principale:nec illud incidens videlicet qualiter illa ordinamenta interpretantur neqꝫ per se relationem ad aliud : non enim super illo articulo incidenti scꝫ qualiter interpretentur illi ordines pronunciat iudex eo modo et forma prout declarabit consilium sed profitetur se paratū stare illi determinationi que professio potest intelligi ꝙ ipse pronūciabit ſm illam declarationem ꝛ interpretationē:ad ipsum enim iudicem spectabat pronunciare:vnde si offert se paratum stare illorum interpretationi potius tendit illa oblatio qđ stabit declarationi eorum pronūciando ſm illam quam ꝙ stabit tacendo ꝛ acquiescendo acquiescere ꝛ obseruare sententiam est magis officiū partis quā iudicis verba itaqꝫ illius pronuncie non sunt decisiua de presenti nec sub conditione hoc est ꝙ importent qđ ipse iudex de presenti pure vel sub cōditione decidat illum articulum cum possint interpretari ꝙ ipse offerat se paratū sequi ipsam interpretationem scilꝫ iuxta illam pronunciando ꝛ hec interpretatio videtur magis cōuenire nature negotij.

3 † Quia quando inferior dubitat sup iure non solet pronunciari ꝙ causa diffiniatur ſm ꝙ iudicabit superior: sed solet fieri relatio de qua in titulo.C.de rela. per totū que nil aliud est quam consulere superiorem qualiter sit per ipsum iudicem sententiandum super ipsa causa: ideo in nigro appellatur cōsultatio. et Barto.ꝛ docto. ibi trahunt ad casum quando causa cōmittitur consilio sapientis:non enim sententiat ipse consultor: sed consulit iudici qualiter ipse habeat sententiare: vnde illa relatio non est diffinitiua sententia sed interlocutoria quedam que expectat post se diffinitiuam.solet etiam quādoqꝫ iudex dubitās in aliquo iuris articulo consulere superiorem super illo articulo prout contigit in infinitis decretalibus que sunt responsiue ad cōsultationes iudicū et facit etiam lex fi.C.de precibus impera.offerē.ꝛ tamē nemo dixerit illas respōsiones esse sententias diffinitiuas: ita in simili censeatur dictus iudex potius per viam cuiusdam cōsultationis remisisse decisionē et interpretationē illius dubij ad suos superiores prout est senatus illius cōsilij qui licet non sit princeps:tamē est superior saltem quo ad quid ꝛ ipsius senatus videtur officium interpretari et declarare sua ordinamenta.arg.d.l.fi.ꝛ.l. in ambiguis.ff. de reg. iur. dato autem sine preiudicio veritatis quod ipse iudex cēseatur super illa dubitatione pronunciasse conditionaliter prout declarabitur per ipsum consilium Anconitanum: quinimmo dato ꝙ ipse iudex clare super illa dubitatione pure pronūciasset:nihilominus non esset iudicanda sententia diffinitiua:quia non esset lata super negotio principali: sed super illo articulo incidēti scilicet qualiter illa ordinamenta sint interpretanda.

4 † Sententia autē lata super questione incidenti vel emergenti non est sententia diffinitiua sed interlocutoria.l. si defendente.ff.de aucto.tuto. prout per illam.l. dicit Bal.in.l.fi.C.de sententijs ex pericu.recitan. ꝛ Ponta. in rubrica.ff.de re iudi.qđ ꝛ volunt glo.Dy.Barto.ꝛ docto.cōmuniter in.l.quod iussit.de re iudi.ꝛ profecto ista pronuncia nil aliud facit nisi quia tendit ad decisionem huius incidentis questionis scilicet qualiter ista ordinamenta intelligātur: nam Bartholomeus excipiebat quod nō tenetur soluere datium quia dicte mercantie sunt exempte a solutione datij propter aliud ordinamentum quod ſm eum exceptuat has mercantias ꝛ aduersarij instant ꝙ immo cōprehenduntur sub regula alterius ordinamenti ꝛ sup decisione huius incidentis questionis emanat dicta pronuncia iudicis merito ꝛc.

accedat cle.cum a repulsione ꝛ que ibi per glo.ꝛ docto.de appel.qđ et demonstratur: quia dato ꝙ statutum clare et sine aliqua hesitatione declararet quod de illis mercantijs de quibus agitur deberet solui datium sine gabella non propterea clara dispositio illius statuti esset cōdemnatio.d.Bartholomei:sed requireretur cōdemnatoria iudicis non enim sequitur de talibus piscibus qui immittuntur in portu Ancone per omnes debet solui datium ꝛ Bartholomeus immisit ꝛ hoc in iudicio:constat ergo est cōdemnatus: prius enim liquidatur negotium ꝛ iustitia de negotio liquidato deuenitur ad sententiā diffinitiuam:ita etiam si iudex ipse declarat qualiter intelligi debet aliqua lex super qua vertebatur dubitatio non debet censeri diffinitiua quia diffinitiua dependet non solum ex iuris declaratione: sed etiam ex contingentia facti.declaratio autē iuris dubij non declarat litem que dependet ex facto:ꝛ sic nō imponit finem liti nec refert si dicatur factum erat certum ex probationibus quia clarissime respōdetur ꝙ probationes quātūcūqꝫ certe et clarissime non causant decisionē litis: sed expectant sententiam diffinitiuam:itaqꝫ licet ex declaratione facienda super interpretatione illorum ordinamentorum redderetur clara iustitia contra Bartholomeum iunctis tamen probationibus in facto que indubie sunt necessarie vt per eas appareat Bartholomeum incidisse in dispositionem illorum ordinamentorū non propterea esset ipse Bartholomeus cōdemnatus : immo posset sequi absolutoria vel iniusta:tamen valida quia non cōtra ius cōstitutionis nō expresso errore in sententia vel etiam iusta puta si ipse Bartholomeus nō expectata sentētia soluisset quia tunc deberet sequi absolutoria saltem ab obseruatione iudicij.insti. de perpe.et tempo.in fi. iuncta glo.ꝛ.l.iusiurandū ꝛ ad pecunias.§.fi.iuncta glossella.ff.de iureiur. et ibi Barto.Ange.ꝛ Saly.ꝛ Barto.in.l.cum titia.ff.de accusa. ex quibus clarissime patet ꝙ per dictam pronunciationē iudicis non fuit dictus Bartholomeus cōdemnatus nec etiam resultaret condemnatio ex declaratione facienda per illud cōsilium super dicta interpretatione dictorum ordinamētorum attento ꝙ vt dixi condemnatio non dependet solum ab interpretatione iuris predicti municipalis sed etiam a contingentia facti que non declaratur per declarationem et interpretationem illorum iurium.

5 † Per quod tollitur allegatio que fieri posset qđ declaratio iudicis solet idem importare ꝙ cōdemnatio.l. quid tamen.§. si arbiter.ff.de arbi.ꝛ.l. si vero.ff.de iud. officiū enim sententie est declarare potiusꝗ disponere.l.sicuti.§. si queratur.ff. si seruitus vendi. quia illud procedit quando declaratio fit super facto principali puta ꝙ sit debitor vel non debitor vel ꝙ seruitus debeatur vel non: nam tunc declaratio fit super iure ꝛ super facto quod non cōtingit in nostris terminis: nec ista sententia continet condemnationem vel absolutionē vel equipollens prout requiritur ad esse sententie diffinitiue.l.preses. C.de sententijs.item sententia diffinitiua debet esse cōformis libello seu petitioni.l.vt fundus.ff.cōmuni diui.ꝛ.c.qualiter ꝛ quando. el grande.de accusa.ꝛ.c.licet hely.de symo.ꝛ cle.sepe. de verb.signi. sed dicta remissio et declaratio que haberet fieri super dictis ordinibus nō sunt cōformes ipsi libello seu petitioni forte qualiquali: ergo non est iudicāda sententia diffinitiua ꝛ si esset diffinitiua non valeret per dicta iura et actus debet interpretari vt valeat et non pereat.l.quotiens in actionibus.ff.de rebus dubijs.ꝛ.l.quotiēs in stipulationibus.ff.de verborū obli.ꝛ.c.si papa. de priuileg.lib.vj.ꝛ insuper si fuisset diffinitiua et nulla haberet ipse iudex ordinarius iterato diffinitiue sentētiare.l.si preses.C. quomodo ꝛ quādo iud. et Bar.ibi ꝛ in.l.si vt proponis.el primo.eo.titu.ꝛ doct.in.l. iudex postꝗ.de re iudi.facit.l.iiij.§.condemnatū.de re iudi. cum concor. et dicto respectu illa pronūcia que sequitur in versi. addentes que absqꝫ dubio nō est diffinitiua sed interlocutoria que expectat post se sententiam diffinitiuam confirmantur iam dicta quia sententia diffinitiua lata cōtra reum producit actionē.l.miles.§. iudicati.ff. de re iudi.ideo illa que nō producit actionem est censenda interlocutoria prout voluit glo.in cle.cum a repulsione.de appel.et doct. ibi ꝛ Pau.de leaza.in clemen.appellanti.de appel.ꝛ Bald.in.l.ab executore.C. quorum appellationes ex hoc dicens quod sententia qua iudex pronunciat appellationem desertam est interlocutoria quantūcūqꝫ ex tali sentētia dependeat finalis decisio totius cause: vnde ad propositum nostrum cum per declarationem qualiter dicti ordines intelligantur nō causatur noua actio contra Bartholomeum nō debet censeri sententia diffinitiua est ita pluribus medijs dilucide demonstratum ꝙ dicta pronuncia nullo pacto debet

6 censeri sentētia diffinitiua:nō ob.adducta in cōtrarium. ¶ † Non enim obstat ꝙ dicta sentētia fuit lata in scriptis:quia licet interlocutorie non proferantur de necessitate in scriptis tamen non repugnat nature interlocutorie ꝙ in scriptis proferatur nec abundans solēnitas seu cautela immutat naturam substantiam seu qualitatem actus iuxta ea que habentur in.l.testamentum.C. de testa. et in.l.que dubitationis. de regulis iur. si enim in vltima voluntate in qua cessaret heredis institutio essent adhibiti et rogati septem testes nemo dixerit ꝙ esset iudicandum testamentū propter adhibitas solēnitates septennarij numeri testium et rogitus que sunt

necessarie in testamento ⁊ non in codicil. accedat theorica Bar. in
dicta. l. titia. de accusa. dicens ꝙ potest iudex sententiā ab obserua
tione iudicij in scriptis proferre et erit interlocutoria diffinitiue
prolata ſm eum hoc est prolata more diffinitiue sentētie: ita dica-
mus in casu nostro ꝙ ista sentētia iudicis sit sententia interlocuto
ria diffinitiue prolata hoc est prolata cum dicta solēnitate requisi-
ta in prolatione sentētie diffinitie ⁊ eodē modo respōdetur ex illa
recitatione actorū precedente prolatione sentētie quia nihil repu-
gnat quominus possint acta recenseri ante prolationē interlocu-
torie ⁊ maxime quādo est interlocutoria grauissimi ponderis respi
ciens id a quo pendet victoria cause et plerūq₃ contingit quod ista
sc₃ recensere acta ⁊ proferre in scriptis obseruātur etiam in interlo
cutorijs grauis preiudicij: immo cautū est maxime in iudice impe-
rito qui quādoq₃ non habet plenam cognitionē que sit sententia
interlocutoria et que sit diffinitiua super quo etiam doctissimi viri
quādoq₃ dubitant: immo quādoq₃ errant ⁊ varij reperiūtur maio-
res nostri maximi legū vertices: vnde cautela est in hm̄oi adhibere
omnes solēnitates que adhiberi solent in diffinitiuis cum nihil
possint nocere et prodesse possint maxime ad demōstrandū ꝙ ipse
iudex nō ex arrupto sed cum maiori lugubratione talem sententiā
tulit. ⁊ ideo non infert ꝙ propterea fuerit intentio iudicis diffini-
tiue pronūciatiue ⁊ maxime si non est multum peritus prout forte
accidit in iudice qui protulit dictam sententiā que nō videtur sen-
tentia docti viri. ⁊ insuper intentio iudicis ⁊ eius opinio nō potest
facere de interlocutoria diffinitiuā cum hoc iure sibi cōcessum non
reperiatur ⁊ docto. in diffiniēdo seu in discernendo sententiā diffi-
tiuam ⁊ interlocutoriā non ponderant intentionē seu opinionem
iudicis: sed effectū ⁊ substantiā ipsius sententie illam enim dicunt
esse sententiā diffinitiuā que diffinit negotiū principale super quo
lis vertitur imponens finē liti et illa interlocutoria que nō diffinit
negotiū principale: ⁊ maxime si emanat inter principiū ⁊ finē litis
vt est gl. notabilis in cle. j. de sequestratione possessionis et fructuū
quā approbant ibi doct. cōmuniter ⁊ do. Anto. de but. et cōmuni-
ter legentes in rubri. extra de re iudi. nō ergo dicunt illam esse diffi
7 nitiuam quā iudex intendit esse diffinitiuā. ¶ † Nec obstat ethy-
mologia vocabuli quam dat Hostien. post Godofre. de qua. s̄. quia
ethymologia vocabuli est probabile nō necessariū argumentū. l. j.
ff. de sta. ⁊ ipse Hosti. dat etiā aliam ethymologiā: preterea potest
intelligi ꝙ sit interlocutoria: quia loquitur sine solēnitate scriptu-
re. s. de necessitate ⁊ potest dici ꝙ vbi nō requiritur non sit proprie
solēnitas quia non solēnizat actū qui sine ea est pariter solēnis sed
est quedam superabundans cautela et cōstat ꝙ talis ethymologia
non artat quia etiā sententie diffinitiue interdū sine scriptis profe
runtur ⁊ valent vt in aut. nisi breuiores. C. de senten. ex peri. recitā.
nec obstat si sententia nō posset reuocari: quia nō omnis interlocu
ria reuocari potest prout doct. disputando cōcludunt in. d. l. quod
iussit. ⁊ in. d. c. cum cessante. item negari posset ꝙ iudex non posset
dictam sententiā reuocare: dato em̄ ꝙ non posset infringere decla
rationem que cōtingeret fieri per dictum senatū anconitanum nō
propterea sequitur ꝙ iudex nō posset dictam pronunciā reuocare
quia nō expectata declaratione poterat a dicta remissione ⁊ pro-
nuncia recedere ⁊ ferre sententiā diffinitiuā prout etiam hodie po
test successor cum prout audio nihil fuerit a consilio declaratū: nec
ob. ꝙ per dictam declarationem venit decidenda dubitatio a qua
depēdet tota vis cause: quia respōdetur ꝙ immo vis cause depen-
det ab immissione mercantiarum. nam qualitercūq₃ dicta ordina-
menta interpretentur si nō probaretur immissio mercantiarū non
veniret Bartholomeus condemnandus: ⁊ insuper non propterea
resultat diffinitiua sentētia ex eo quia diffiniat id a quo in conse-
quentiam depēdet victoria cause patet in sentētia lata super exce-
ptionibus perēptorijs: nam licet cōstet ꝙ a repulsione vel amissio-
ne exceptionis perēptorie depēdeat victoria totius cause nihilo-
minus sentētia saltem super repulsione lata est sine dubio sentētia
interlocutoria vt est glo. quam ibi omnes sequūtur in. d. cle. cum a
repulsione. ⁊ Ponta. notat in. d. rub. ff. de re iudi. vj. q. ⁊. xiiij. ⁊ ha-
betur etiam in rubrica extra. eo. titu. ⁊ per Jo. and. in. c. dilecto. de
8 appel. † Item a sentētia lata super desertione appellationis depē
det immo resultat victoria cause: et tamen est interlocutoria: vt. s̄.
premissum est: item qua pronūciatur appellationem non tenuisse
interpositā a sentētia diffinitiua puta quia pronūciatur esse tertiā
appellationē est interlocutoria prout notat Bal. in rubrica. C. ne
liceat tertio prouo. allegat glo. magnā Joā. mona. in. c. cupientes.
de elec. lib. vj. ꝙ ⁊ notat Ponta. in. d. rub. de re iudi. vij. q. ⁊ tamen
ista diffinit questionē totius litis. item sententia secūdi decreti vir
tualiter imponit finē liti ⁊ declarat principalē dubitationē debiti.
et tamen est interlocutoria vt est glo. que solet dici singularis in. l.
presenti. C. qui ad ecclesias confug. sed est similis ir. l. fulcinius. §.
quid sit latitare. ff. ex quib. cau. in pos. eatur ratio est quia licet iste
sentētie virtualiter imponant finē liti ⁊ cōtrouersie: tamē non dire
cto: sed in cōsequentiā quandā: ita ⁊ ista qua declararetur interpre
tatio dictorū ordinamentorū non imponit finem directo ⁊ hoc cō-
stat merito ⁊c. quinimmo nec etiam in cōsequentiā: sed ipsa habet
causare sententiā diffinitiuā nec sola sed cōcurrentibus probatio-
nibus factis super immissione mercantiarū vt superius demōstra-
tum est: restat ergo cōclusio clarissima ꝙ dicta sententia sit interlo
9 cutoria. † Premisso itaq₃ pro cōstanti ꝙ sit sentētia interlocutoria
prout est restat ꝙ ab ea non potest appellari: nam expectat post se
sententiā diffinitiuā absolutoriā vel condemnatoriā: non em̄ resul
tat condemnatio vel absolutio ex dicta remissione ad consiliū: nec
etiam resultaret ex declaratione cōsilij prout ex supradictis appa-
ret merito sentētia diffinitiua expectatur: a sentētia eni₃ interlocu
toria appellari nō potest quādo expectat post se sententiā diffini-
tiuam vt est expressum lege municipali. lxxiiij. rub. de appel. in. §. ⁊
ꝙ ab aliqua sentētia interlocutoria: ⁊ quia verba statuti sunt clara
nō est in hoc admittēda questio seu dubitatio. l. illā. versi. de modo.
C. de colla. ⁊. l. ancille. C. de fur. ⁊ hoc p̄supposita validitate statuti
de cuius validitate nō reflicatur mihi in dubiū. ciuitas em̄ Anco-
ne habet multa indulta ⁊ priuilegia a sede apostolica eidē cōcessa:
ideo vt arbitror sunt per pontificē sua statuta approbata et audio
ꝙ prima ⁊ secūda instātia nō potest inde extrahi: ⁊ sic habet primā
appellationē ⁊ qn̄ ciuitas habet primā ⁊ secundā appellationē po
test statuere ꝙ nequeat appellare cōcludit Bal. in. l. fi. C. de appel.
et est de mente Jmo. in. l. fi. ff. de aqua plu. arcen. vbi autem prima
appellatio pertinet ad ciuitatē statuentē ⁊ ipsa sola iudices appel
lationum deputat tunc dicit notabiliter Bal. in. d. l. fi. C. de senten
tijs ꝙ statutū prohibens appellationē valet quo ad primū iudicē:
ita ꝙ ad eum appellari nō poterit: sed poterit appellari ad supe-
riorem ⁊ prima appellatio reputabitur scda appellatio: ita ꝙ non
poterit iterato: ⁊ sic secūdo appellari ⁊ sentētia secūda cōfirmatoria
prime meretur executionē non obstāte ꝙ diceretur nulla: ⁊ sic mili
tat tunc dispositio. l. j. C. ne liceat tertio prouo. ⁊ cle. vt calūnijs. de
re iudi. prout notabiliter inquit Bal. in. d. l. fi. ⁊ ſm hoc illud statu
tum potuisset infringere dictā appellationē interpositā ad iudicē
ipsius ciuitatis tamen non aliter firmarē dicti statuti validitatem
attento iure cōmuni: vtrū enim valeat statutū prohibens appella
tionem Ray. de for. tenuit ꝙ sic multi cōtra de qua questione per
Bar. in. l. omnes populi. iij q. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. ambitiosa. ff. de
decre. ab ord. faci. ⁊ in. l. fi. de aqua plu. arcē. ⁊ ibi per Ang. ⁊ Jmo. ⁊
per Bal. in. l. si appellationē. C. de appel. ⁊ in. l. fi. C. de tēpo. appel.
et in. l. ne quicq̄. §. aduocatos. de offi. procōsu. in. l. j. de cōsti. prin.
Jo. and. in. c. fi. de appel. lib. vj. ⁊ ibi per Pe. de ancha. ⁊ per doc. in
c. venientes. de iureiur. ⁊ Ang. ⁊ Jmo. in. l. j. ff. a quibus appel. non
licet. ⁊ Ponta. in rub. ff. de arbi. col. xxvj. non puto aūt ꝙ hoc ver-
tatur in dubiū: sed dicta statuta sint in viridi obseruātia: ideo sup
hoc nō insisto: cōcludo itaq₃ ꝙ a dicta sententia nō potuit appel-
10 lari presupposita. s. obseruātia dicti statuti. de appel. † Et dato qd
potuerit appellari puta quia teneretur ꝙ esset sentētia diffinitiua
ꝙ quidem est aperte falsum: vt. s̄. declaratum tamē ista appellatio
fuisset deserta quia statutū imponit metā temporis intra qd causa
appellationis debeat terminari quia disponit ꝙ causa appellatio
nis a diffinitiua debeat finiri ⁊ terminari intra. xxx. dies cōtinuos
a die productionis appellationis numerādos al's si nō fuerit expe
dita intra dictū tempus statuitur qd appellās nō debeat amplius
audiri: sed prima sentētia remaneat rata ⁊ firma et hoc nisi steterit
per iustū ⁊ euidens impedimentū iudicis ꝙ iustū ⁊ euidens impe-
dimentum iudicis declaratur immediate per ipsos statuentes qd
impedimentū non presupponitur interuenisse nec est verisimile ꝙ
interuenerit attēta tanta longitudine tēporis elapsi quia nedū ꝙ
sint elapsi. xxx. dies cum sint elapsi vltra. xxxij. mēses a die late sen-
tentie intra. x. em̄ dies debuit appellari et q̄ primū aduenit succes-
sor debuit proponi corā ipso successore: ita ꝙ licet nō viderē diem
appellationis interposite et p̄sentate corā successore tamē puto ꝙ
vltra. xxx. dies sint elapsi plures ⁊ plures mēses: sed satis est ꝙ sint
elapsi. xxx. dies prout mihi presupponitur cum non appareat nec
apparere possit impedimentū cum nō fuerit: ad eum autē qui illud
allegat incūbit onus probādi. arg. l. ei qui dicit. ff. de proba. ⁊ est de
mēte aperta statuentiū ibi ⁊ si dictū impedimentū nō probetur ⁊c.
⁊ quia regula premittitur ꝙ intra. xxx. dies terminetur ⁊ pro regu
la presumitur vt in. l. quotiens. ff. si quis cau. ideo qui se fundat in
exceptione debet probare. arg. l. in exceptionibus. ff. de proba. ⁊ ꝙ
per glo. et doct. in cle. fi. de rescrip. vbi qui se fundat in iure exorbi-
tanti a regula tenetur probare: idem etiā no. Bal. in. l. si quis non
dicam rapere. C. de epis. ⁊ cleri. Quādo autē appellatio est deserta
prima sentētia trāsit in rem iudicatā ⁊ firmatur cle. si appellationē.
de appel. ⁊. l. preses quasi desertā. C. quō ⁊ quando iud. ꝙ ⁊ sancitur
per ipsam legē municipalē que statuit ꝙ elapsis. xxx. diebus sentē-
tia firma maneat ⁊ executioni mandetur si nō fuerit dictū tempus
prorogatū de cōsensu partiū ambarū ⁊ non fuerit iudex iusto impe
dimento detento quorū neutrū probatur interuenisse merito ⁊c. ⁊
sic etiā si ipsa sententia remissiua ad senatū fuisset diffinitiua debe
ret dictus Bartholomeus stare detentus vel actualiter soluere nō
obstante appellatione que fuisset deserta per lapsum. xxx. dierum
quinimmo per lapsum. xv. dierū. nam dato ꝙ illa fuisset diffinitiua
tanq̄ cōcernens decisionē principalis cause tamē illa pronūcia ꝙ
interim

interim stare debeat detentus nullo pacto potest dici diffinitiua: q2 nullatenus continet decisionem litis:sed potius respicit executionem vt scilicet declaratione facta contra Bartholomeū facili⁹ fiat executio cōtra eum pronuncia autem facta super executiōe cēsenda est interlocutoria prout est de iure cōmuni vt not. Pont.in d.rub.de re iud.et apparet ex his que habentur in.l.ab executiōe de app.⁊ etiam in casu fortiori quando scilicet petitur executio instrumenti quod sententia super executione lata sit interlocutoria ptz ex ipsius legis municipalis lectione in.§.in alijs autē interlocutorijs que nō expectant ⁊c.in quo.§.dicitur ꝙ vbi appellat a sententijs interlocutorijs que nō expectāt post se sniam diffinitiuam appellatio debeat expediri itra.xv.dies al's sit deserta appellatio et per cōsequēs ipsa snia trāsit in rem iudicatam:ideo quātūcunq dicta snia quoad primam partē fuisset diffinitiua ꝙ negat vt premisi tñ quo ad vltimā partē de qua agit.s.que respicit retētionem interim facienda est etiam interlocutoria que nō expectaret post se diffinitiuā:ideo debuisset terminari appellatio.i.xv.dies:iō siue fuerit interlocutoria illa snia remissiua ad consiliū siue diffinitiua: nō videt multū curādū ex quo appellatio quātūcunq valida esset deserta per lapsum.xv.dierū.⁊ p cōsequēs illa pnūcia ꝙ deberet interim stare detētus transiuisset in rem iudicatam quo ad partes.

11 ¶ † Quia snia etiā interlocutoria trāsit quo ad partes in rē iudicatā.c.cū dilecti.de appel.notāt doc.in.d.l.ꝙ iussit de re iud.⁊ i.d.

12 c.cū cessante.† ⁊ insup dato ꝙ appellatio fuisset valida ⁊ nō deserta sed pēderet nō ppterea īpediri debebat detentio:q2 appellatio ab interlocutoriā nō rescindit ipsam interlocutoriā nec suspendit ipsius executionē.c.non solū de appel.li.vj.vbi casus ꝙ nō impeditur iudex a quo prosequi in causa post appellationē ab interlocutoria prout si nō esset appellatū nisi emanauerit inhibitoria a iudice ad quē qua interueniēte nō pōt amplius se intromittere vt ibi est expressum⁊ silr si appellās sup appellatione obtinet ligate sunt manus iudicis a quo imo interim attētata reuocant vt ibi iō pendēte appellatione etiā si fuisset valida ⁊ non deserta detineri poterat in palatio:nec titulus nil nouari appellatione pēdēte militat in appellatiōe ab interlocutoria p pdicta:⁊insup ista retētio nō est innouatio facta appellatione pēdente cū psupponatur ꝙ pri⁹ fuerat detētus:tñ in casu nostro res est magis lucida cū vt premisi appellari nō pōt ab ista pnuncia cū sit interlocutoria expectāte diffinitiuā post se ⁊ dato ꝙ potuerit appellari tñ appellatio nō suspēdit ⁊ dato ꝙ suspēdisset tñ ppter desertionē appellatiōis ipsa snia fuisset roborata ⁊ trāsiuisset in rē iudicatā:⁊ p ꝯñs hodie stare debet detētus in palatio saltē vigore dicte pnūcie ex his itaq oībus saltē simul iunctis ꝯcludo ꝙ dictus Bartholome⁹ dz stare detēt⁹ donec dicta dubitatio declaret illa interlocutoria nō renouata alr

13 per iudicem. ¶ † Sed dicet quispiā cur hec disceptatio nonne datiarius seu cōmune Ancone sunt securi ꝙ facta declaratione ⁊snia lata de plano suscipient eorū creditū ⁊ executio immediate fieri poterit contra depositariū:iō videt cessare causa retētionis ⁊ cessante causa cessare debet effectus.l.adigere.§.ꝙuis.ff.de iure patro.⁊.c. cū cessante.de appel.cū si.maxie cū depositio ⁊ consignatio habeat p satisfactione.l.acceptam.C.de vsur.⁊.l.obsignatiōe.C.de so.rnde tur ꝙ interest satis q2 si Bartholomeus nō stat detētus non curat ꝙ vnꝙ declaret:imo fortasse pcurabit ⁊ pcurauit ꝙ nō declaret et iste depositiōes taliter facte fiūt plerūꝙ apud fidos amicos deponentiū ⁊ fiūt magis apparenter ꝙ existenter q2 depositarius confidit de deponente ꝙ si cogetur soluere ipse deponēs soluet vel restituet ipsi depositario soluēti ⁊ interim pecunia stat penes deponētem vel q2 pecunia ficte ⁊ apparenter fuit deposita non vere ⁊ existenter vel si actualiter fuit pecunia deponētis deposita solet plerūꝙ per depositariū restitui deponenti posito deponente pro debitore ista quotidie fiunt inter amicos maxime mercatores:ita qō deponens nullū incōmodū interim patitur:si itaq dict⁹ Bartholomeus staret detentus instaret ꝙ causa expediat ⁊ modo fortasse subterfugit cū reorū sit fugere ⁊ forte est causa ꝙ non declaret. ita ꝙ multū interest datiarij ⁊ cōitatis ꝙ ipse interim stet detētus vt causa ipsa celerius expediat nec depositum⁊ cōsignatio habet hoc respectu p solutione cū non pducat eundē effectū ppter pdicta.⁊ d.l.acceptam loquit quādo stat p debitorē quominus accipiat:⁊sic per creditorē cōmissa mora in accipiendo:itē loquitur in cōsignatione facta pure p ipso creditore non sub cōditione prout est ista: q2 depositarius habet tenere p datiario si pro eo iudicabitur ergo interim non est depositū p datiario qui interim nō potest ire p pecunia deposita put ire potest creditor in.d.l.acceptā.⁊ in.d.l.obsignatione.q intelligit ꝑm terminos.d.l.acceptā.vnde termini sunt

14 multū separati ⁊ maxime q2 ibi mora creditoris hic non.† Et si dicatur ibi erat debitū claruz hic dubiū:ideo hoc casu depositio vel etiā datio fideiussoris videt ꝙ debeat sufficere ⁊ haberi pro solutione per tex.notabilē in.l.statuliber rationē de statu liberis vbi ē casus ꝑm Dy.singularis ꝙ iussus reddere rationem cū restitutiōe reliquorū ⁊ ratione reddita est ei relicta libertas si est intricata vl' dubia ratio:ita ꝙ nō pōt ita cito declarari seu reddi si soluit id qō est certum ⁊ pro residuo dat fideiussorē satis est adeo ꝙ cōsequit libertatem ac si reddidisset rationē cū plenaria restitutione reliquorū et per illam legē dat notabilē cautelā Ang.in.l.iiij.§.ait ptor.ff.de re iudi.ꝙ si aliquis est iussus(a testatore puta) ꝙ intra certū tps reddat rationem ⁊ restituat reliqua alias incidat in penam si est rō intricata prout plerūꝙ contingit in mercatorū rationib⁹:ita ꝙ non potest de facili reuideri intra tempus qō restat cautela est ꝙ soluat aliquid in quo putat esse pro certo debitorē ⁊ pro residuo in quo apparebit debitor dare cautelā.nam tūc euitabit penam per dicta l.statuliber rationē ſcōm'eum ⁊ Imo.ibi qui dant tex.socium in.l. seruus si heredi.§.fi.eo.titu.q2 respōdetur qō in.d.l.statulíber rationē.⁊.d.l.seruus si hered.§.fi.erat incertū qd habebat solui adeo qō si soluisset mille vltra verū debitum non erat reddita ratio ⁊ nō erat satisfactū impleméto cōditionis:ideo adhibetur illa cautela.

15 ¶ † Aliud in eo qui tenetur simpliciter soluere certum quid lz forte sit dubiū an teneatur soluere:nā tunc habet aliam cautelā scz ꝙ soluat ⁊ postea si apparebit indebitū repetat:ideo tunc alia ratio viget.facit.d.l.stabuliber rationē in fine vbi sec⁹ dicit in eo q iussus est soluere.⁊ maxime in casu quo dubiuz dependet a iuris dispositione cū ius sit semp certum.l.ornamētorū de auro ⁊ argen.leg.⁊.l. ancille.de fur.⁊.l.illam versi.de modo.de colla.⁊ si ab vno ius illud ignoratur potest cōsulere peritiores.itē si retentio erat iniusta qa debitū non subsistebat poterat petere reuocationem interlocutorie cū ⁊ potuerit reuocari per ipsum qui protulit vt superi⁹ dictuz est ⁊ per iudicē ad quem fuit appellatum. ⁊ sic habebat plura alia remedia:ideo termini non sunt pares:⁊ maxime predicta pcedūt si in depositione non est seruata forma.d.l.acceptā prout arbitror non esse seruatam ⁊ fortius si non fuit requisitus creditor iuxta.d. l.si seruus heredi.§.fin. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.cclxiiij.

1 ☞ Renunciatio seu quicta de omni eo ⁊ toto quod peti posset et consequi causa ⁊ occasione administrationis an trahatur solum ad ea que tēpore renunciationis debebātur ipsi renuncianti vigore administrationis suorum:an vero extendatur ad ea que postea fuerunt gesta per dictum administratorem.

Causa ⁊ accasio inter se differūt q2 causa denotat causam proximā occasio vero remotam ⁊ que sit causa impulsiua:⁊ quomodo adaptatur verbo occasio.

2 Posset verbum est quod ad tempus futurum adaptatur licet potest sit presentis tpis vel ponatur in tpe pterito imperfecto tamen est ad futurum extensiuum.

3 Procuratoris cōtractus an querat actionem dño vel procuratori nume.seq.vsq ad finem consi.

Renunciatio cum iuramento facta an artet renūciantē ad penam vel interesse si nitatur dictam renunciationē impugnare.

4 Actio ex quibus causis nobis queratur per liberam personā absq prius mandato propter secutam ratificationem.vsq ad fi.cōsi.

Ratificatio retrotrahitur:⁊ mandato cōparatur.

5 Conuento super vna re non trahitur ad aliam.

6 Dolo non excusatur qui dicit putasse rem ad se pertinere que tamen erat alterius ⁊ potius dolus presumitur presertim in maiore non rustico ꝙ iuris ignorantia.nu.seq.

7 Ignorantia iuris licet soleat in damnis vitandis prodesse tamen non prodest in lucris captandis et non presumitur iuris ignorantia.numero.6.

8 Solutio facta procuratori quando liberet soluentem ⁊ quādo est facta ei qui habet actiones directas ⁊ sic non habenti vtiles non liberat soluentem.

9 Sequentia quandoq declarant precedentia.in fi.

10 Uerba pactorum dubia sunt contra paciscentē interpretanda qui sibi potuit legem apertius dicere.

11 Facta prius declarantur ex postea gestis.in fi.

¶ Consilium.cclxiiij.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Constat dicta credita ⁊ actiōes ad ea competentes habuisse dependentiam ab administratione dicti Diamantis ⁊ dictū Diamantem habuisse de eis reddere rationē administrationis:ideo cū dicta domina Elizabeta fecerit eidem Diamanti finē ⁊ refutationē de omni eo ⁊ toto quod ipsa cōsequi posset causa ⁊ occasione administrationis rerū ⁊c.ex eo q2 fuit confessa sibi fuisse ⁊ esse a dicta Diamanti plenarie persolutum ⁊ satisfactum:ergo videt qō de istis creditis administratis per dictū Diamantez fuit eidē Elizabeta plenarie solutum ⁊ satisfactū:ideo non debeat ei amplius solui. Cum solutione eius qō debetur omnis tollatur obligatio insti.quibus modis tollitur obligatio in principio:⁊ maxime hoc videt procedere: q2 fecit finem ⁊ refutationē de omni eo ⁊ toto quod ipsa petere exigere ⁊ cōsequi posset causa ⁊ occasione dicte administrationis:sed verbū occasiōe differt a causa vt pbat tex.in.c.solite de maio.⁊obe. et satis denotant verba refutationis cum cōiunctio ponat inter diuersa vt per glo.in rubrica.de iur.⁊ fac.igno.⁊ venit argumentatiue.l.ea tamē adiectio.de leg.iij.causa enim denotat causam pximā

occasio remotam prout voluit Jmo. in. l. j. §. fi. ff. de donati. per. d.
c. solite quod ⁊ sentire videtur Bar. in. l. pretor. §. j. ff. de bonis an
to. iud. pos. quod ⁊ sumitur ex dictis Petri de bellapertica ⁊ bald.
in. l. generaliter. C. de non numerata pecunia. qui dicunt ꝙ causa
impulsiua est illa que aliquā occasionem remotam prestat si autez
dictus Diamantes ex sua administratione contraxit credita pro
fecto vigore preterite administrationis verisimiliter exegit postea
ipsa credita: ideo si postea peteret: peteret id quod exigere potest
occasione preterite administrationis: administratio enim ꝓcedēs
fuit causa saltem impulsiua dicte exactionis ⁊ verbū occasio deno
tat causam impulsiuam. prout voluit Joan. and. in. c. post transla
tionez. de renūc. ⁊ adducit etiā. d. c. solite vel causa est rationabilis
inferēs in suū causatū: occasio irrationabilis nō inferēs suū causa
tū. d. c. solite. prout ibi dicunt Hosti. ⁊ Jo. an. ⁊ hoc magis cōuenit
illi litere vel occasio est causa ficta non vera vt videt̄ sumi in. c. statu
tum. §. insuper. de rescriptis ꝓut ⁊ videtur velle ibi gl. super dicto
verbo occasionē allegando. c. mulieres de iud. e. li. ⁊ ad istas duas
differentias facit prouerbior. vij. occasionem querit qui vult di
scedere ab amico in proposito siue dictus Diamantes exegerit ꝓ
pter illam administrationem siue finxerit exigere ratione dicte ad
ministrationis refutatio videtur illa pecuniam exactam compre
hendere ⁊ impedire exactionem faciendam per dictam dominam
2 Elizabetam aduersus dictum Diamantem. † Quod maxime vi
detur dicendū q2 dicta domina Elizabeta in sua refutatione pro
mittit non petere id ꝙ exigere petere vel cōsequi posset ⁊ verbuz
possit adaptatur etiā ad futura. lz enim verbū potest sit ꝑsentis tē
poris vel ponatur in tpe preterito imperfecto: tamē est extēsiuum
ad futurū tēpus. l. si ita quis. de leg. ij. ⁊ notat Bar. in. l. si ita de au
ro ⁊ argen. lega. quinimmo subduntur specifice verba illa nūc vel
in futurum ⁊ sic videt̄ facere refutationē de his que in futurū exi
gere posset ab ipso Diamante: sed si ipse Diamātes postea quicꝙ
exegit vel exiget in futurū a debitoribus factis in administratio
ne predicta videt̄ ex claris verbis dicte refutationis de illis postea
exactis facta refutatio vbi autem verba sunt clara non admittitur
3 hesitatio. l. ille aut ille. §. cū in verbis. de leg. iij. † Jnsuper etiam nō
exacta videt̄ ꝙ pertineāt ad ipsum Diamantē ⁊ non possint peti
per dictā dominam Elizabetā necꝙ aduersus ipsum Diamantez
necꝙ aduersus ipsos debitores non exactos ea ratione q2 ex cōtra
ctu procuratoris actio queritur ipsi procuratori ⁊ non domino. l.
possessio. §. ⁊ si possessio. ff. de acqui. pos. est enim regula ꝙ per libe
rā personā nobis actio non queritur. vt ibi ⁊. l. j. C. per quas perso
nas nobis acquiritur: ideo ex contractibus celebratis per dictum
Diamantē licet nomine dicte dn̄e Elizabete fuit quesita actio ipsi
Diamanti nec videt̄ ꝙ fuerit aliqua actio quesita ipsi Elizabete
aduersus ipsos debitores: sed ipse Diamantes tenebat dicte Eli
zabete cedere actiōes sibi competētes aduersus debitores ipsius
Elizabete. d. l. possessio in fi. ⁊. l. procuratorem. §. fi. ff. mand. ⁊ sic di
cta Elizabeta poterat pro restitutione reliquorū agere contra di
ctū Diamantē ꝙ eidem cederet actiones quas ipse habebat que
sitas ex dcā administratiōe: sed ipsa in refutatiōe predicta fuit cō
fessa sibi esse plenarie satisfactum ⁊ solutum de omnibus admini
stratis per dictum Diamantem ⁊ de omni eo ⁊ toto ꝙ exigere po
terat a dicto Diamāte causa ⁊ occasione dicte administrationis ⁊
propterea promisit nihil petere de predictis: ⁊ per cōsequens vide
tur promisisse non petere dictam cessionem actionum predictarū:
et per cōsequens petēdo videtur ꝙ possit repelli exceptione pacti
de non petendo: ⁊ etiam teneatur ipa ad penā si promissa est alias
ad interesse stante virtute iuramenti per. l. si quis maior. C. de trās
ac. ⁊ insuper dictus Diamantes videtur quod possit rehabere re
gressum aduersus dictum Jacobum ⁊ dominum Aurianum vigo
re dicte transactionis in qua promiserunt quod dicta Elizabeta
approbabit ⁊ ratificabit dictam refutationem: veniendo enim cō
tra non videt̄ cōfirmare ⁊ approbare. itē specifice promittitur ꝙ
non petet rationem administrationis actionum ⁊ nominum de
bitorū ⁊ ꝙ nō petet qualitercūꝙ ⁊ quacūꝙ causa restitutionē reli
quorum dicte administrationis: ⁊ cōsequenter vidētur satis speci
fice promisisse ꝙ dicta Elizabeta non petet a dicto Diamante ces
sionē dictarū actionū cū ille actiōes competētes dcō diamāti eēnt
reliqua dicte administrationis que apud administrātem remanse
rant ⁊ ex causa dicte administrationis ad dictū Diamantem pue
4 nerāt. ¶ † His tamen non ob. contrariam partē puto magis iuri
consonam. nā ꝑmittendū est ꝙ dictus Diamantes cōsecutus fuit
dictas actiones ex venditione rerū dicte Elizabete: nam quando
vt procurator vendit quis rē domini querit̄ ipsi dn̄o actio sine ces
sione per. l. ꝙ ꝓcurator ex re. ff. de procu. ⁊. l. iulianus. §. si procura
tor. ff. de acti. empti. prout tenent Bart. ⁊ doc. cōmuniter om̄es in
dictis iuribus ⁊ Bar. ⁊ Jmol. in. d. l. possessio. §. ⁊ si possessio ⁊ iste
est vnus casus specialis in quo limitatur supradicta regula in con
trarium adducta: lz enim sit regula ꝙ per liberam personaz nobis
actio non queritur: fallit tamē in multis casibus qui notātur ꝑ gl.
insti. de inutili stip. §. ei qui ⁊ per Barto. in. l. stipulatio ista. §. si qs
insulam. de verbo. oblig. ⁊ per doc. in. l. j. C. de acti. ⁊ oblig. et etiaz
in dicto. §. ⁊ si possessio inter quos enumeratur iste casus. s. quando
queritur actio ex venditione rei ad nos pertinentis per nostrum
procuratorem: ⁊ idem dicendum est in negotiorū gestore secuta ra
tificatione domini q2 prout per procuratorem habentem manda
tum queritur domino: ita ⁊ per negotiorū gestorem queritur do
mino postea ratificanti vt est tex. cum glo. in. l. si ego. ff. de nego. ge
stis. ⁊ merito q2 ratihabitio retrotrahitur ⁊ mādato comparatur.
l. fin. C. ad maced. ⁊ in. c. ratihabitio. de reg. iur. in. vj. cum concord.
hoc presupposito habito pro constanti resultat quod dicta Eliza
beta habebat suas actiones vtiles aduersus dictos debitores: ⁊ li
cet ipsa faceret refutationem et pactum de non petendo aduersus
dictum Diamantē non propterea sibi preiudicauit in aliquo in di
ctis suis actionibus ex quo non habebat eis mediantibus aliquid
petere a dicto Diamante cum per illas ius competit aduersus de
bitores non contra Diamantem nec iste vtiles actiones compre
hendebantur appellatione reliquorū ex quo non erant apud Dia
mantem: sed apud Elizabetam: ⁊ sic non erant de reliquis q̄ apud
Diamantem remansissent ex dicta administratione seu occasione
administrationis: ex quibus infertur quod verba dicte refutatio
nis et verba dicte transactionis nullatenus trahi possunt ad istas
actiones vtiles que peruenerāt ad ipsam Elizabetam: ⁊ successiue
infert̄ ꝙ dicta Elizabeta libere agere potest ꝯtra dictos debitores
si non sunt exacti: agendo enim contra debitores nihil petit a di
cto Diamante: ⁊ consequenter non offenduntur verba dictoruz
contractuum refutationis ⁊ transactionis predictarum: nec offen
ditur mens dictorum contrahentium que non videtur in hac par
tem esse aliena a verbis argumento. l. non aliter. de lega. iij. cum cō
cordan. si autem dictus Floraiiantes postea exegit non tenetur vi
gore administrationis et gestionis facte tempore dicte refutatiōis
sed quia postea gessit ⁊ administrauit negotium spectans ad ipam
Elizabetā: per consequēs competit actio ipsi Elizabete aduersus
ipsum Diamantem ex noua gestione non ex illa antiqua gestione
5 facta scilicet tempore dicte refutationis. ¶ † Unde cum dicta re
futatio non fuerit facta nisi de prius administratis ⁊ gestis nō tra
hitur dicta refutatio ad postea administrata et gesta quia cōuen
tio celebrata super vna re non trahitur ad aliam. l. si vnus. §. ante
omnia. ff. de pac. competit ergo noua actio negotiorū gestorū ad
uersus dictum Diamantem ex dicta noua gestione ⁊ hoc si dict9
Diamantes exegit dictos debitores tanꝙ gerēs ngotia dicte Eli
zabette pro rata videlicet que non venit in donatione per eā facta
dcō Diamanti: ⁊ sic pro dimidia: sinaūt dictus Diamantes exegit
dictos debitores nomine proprio tanꝙ ad se spectantes nō vide
tur ꝙ tūc competat actio negotiorū gestorum ex ista noua gestio
ne ex quo illa non exegit tanꝙ negotiorum gestor: sed tunc dictus
Diamantes videretur fuisse in dolo volendo pro se exigere pecu
niam spectantem ad ipsam Elizabetam ⁊ propterea si cessaret alia
actio competeret actio de dolo ne scilicet ipse lucretur cum aliena
6 iactura. l. ne ex dolo. ff. de dolo ⁊ quasi per totum titulum. † Nec vi
detur posse excusari a dolo dicendo quod exegit quia putabat ad
se pertinere vigore dicte Refutationis: quelibet eīn causa etiā in
iusta excusat a dolo. l. igitur de liberali causa. l. sz ⁊ si. l. §. scire. de pe
ti. heredi. no. per glo. in. l. j. in fi. ff. si quis ius dicenti non obtempe
rauerit ⁊ in. l. satis de in ius vocan. nam respondetur ad hoc ꝙ pre
tēdere talem excusationē est presupponere iuris ignorantiam que
iuris ignorantia non presumitur saltem in masculo maiore et nō
rustico: immo potius presumitur dolus quam iuris ignorantia.
vt. l. quemadmodum. C. de agrico. ⁊ censi. libro. xj. ⁊ regula qui cō
tra iura mercatur in. vj. per Barto. ⁊ Ange. in dicta. l. sed ⁊ si lege.
§. scire de peti. heredi. et per gloss. in caplo si diligenti. de prescrip.
7 † Jnsuper licet iuris ignorantia prodesse soleat in damnis euitan
dis: tamen non prodest in lucris captandis. l. quamuis. C. de iur. ⁊
8 fac. igno. ⁊. l. iuris ignorantia. j. ⁊. ij. ff. eo. tit. † ideo non deberet di
ctus Diamantes lucrari dictam pecuniam cū iactura dicte Eliza
bete ⁊ si aliud remedium cessaret saltem competeret remedium. l. si
me ⁊ titium. ff. si cer. peta. quia pecunia debita dicte Elizabete per
uenit ad manus dicti Diamantis ⁊ in sui cōmodum cōuersa est et
si dicatur debebatur etiā sibi qui habebat directas actiones respō
detur quod ex quo vtiles competebant dicte Elizabete cuius no
mine contracte erant precedente scz mandato vel secuta ratihabi
tione ille actiones erant inefficaces q2 non potest habēs directas
tantum extorquere a debitore inuito. l. ꝓcurator meus. ff. de pro
cu. nec soluens scienter habenti directas liberatur. l. fi. ff. de trāsac.
⁊. d. l. filie in fi. ⁊ habetur in. l. iij. C. de noua. ⁊ in. l. si cum emptore.
in prin. de pactis ⁊ in. l. facta. §. si heres ad treb. attento ꝙ omne cō
modū pertinere habebat ad ipsum habētem vtiles ⁊ ab initio fuit
actio quesita ad cōmodum habentis vtiles prout hec concurrunt
in terminis. d. l. si procurator meus. ⁊ dicte. l. filie in fin. ⁊ hoc nisi sol
uat de voluntate tacita vel expressa habentis vtiles. l. filie in fin. ff.
de solu. quando autem queritur actio ex contractu procuratoris
potest solui ipsi procuratori quia censetur dominus qui manda
uit vt contraheret velle ꝙ etiam ei solueretur argu. l. ꝙ seruus de
solu. ⁊ per Bartho. ibi ⁊ in. l. filie. eo. tit. Et ex hoc resultat ꝙ com
petit

petit actio ex eo contractu et si actio mandati si ea pretensa ratione recepit solutionem et mandatū ad contrahendum precesserat vel si non precesserat actio negotiorum gestorum que in paribus terminis competit vbi cessat mandatum et sequitur ratihabitio l. si mandatum. C. de ne. go. gestis. et insti. de obligatio. que ex quasi cōtractu. §. primo satis autem videtur rata habuisse omnia administrata ex quo in refutatione quam fecit fatetur quod de omnibus administratis diligenter bene et plenarie reddita ratio et sibi fore plenarie satisfactum tacite enim resultabat ratihabitio. l. iij. §. falsus rem ratā haberi et argu. l. si auia de iure deli. disponendo enim de re vel circa rem quā hz approbare vel reprobare solet tacite resultare approbatio vel reprobatio vt dictis iuribus cum infinitis similibus: et insuper potest hodie ratuz habere et ratihabitio retro trahitur dicta regula ratihabitio in. vj. cum concordan. concludēdum est itaq; q si debitores non sunt exacti exactio spectat ad dictam Elizabetam: si vero post refutationem sunt exacti. d. domina Elizabeta habet regressum contra dictum exigentem siue exegerit gestorio nomine Elizabete siue exegerit nomine proprio nec curandum multum est ad presens de nomine actionis: maxime cum non sit necessaria expressio nominis actionis in libello no. per gl. et docto. in. l. j. §. j. de eden. et in. l. edita. C. eo. titu. prout etiam nec a me quesitum fuit de nomine actionis.
9 ¶ † Nec obstant adducta in contrarium: non enim obstant verba dicte Refutationis: quia refutatio ipsa facta fuit de antea administratis non de postea gerendis per ipsum Diamantem de quibus agitur quo ad debita exacta nec veniunt in refutatione vtiles actiones ipsi Elizabete cōpetentes prout supra demonstratum est: nec obstant illa verba nūc et in futurum: quia important quod liberabat ab his ad que in futurum contigerit teneri ratione tunc administratoruz puta si male administrauit aliqua que ex culpa priori perierunt puta male prius edificauit et postea edificium fuit vel fuit negligens in curādo animalia puta ipsius Elizabete et postea mors inde secuta fuit vel fuit in culpa mittendo ad loca periculosa et post refutationem perierunt vel deperdita sunt: dictis enim casibus non tenebat administrator ad ista damna que adhuc non emanauerant: ideo tūc verificatur verbum in futurum: nam ad ista tenetur causa preterite administrationis. et non tenebatur tunc temporis ita quod ex preterita administratione sperabatur et causabatur dictum debitum. Et hec interpretatio demonstratur ex ratione que immediate assignatur in ipso instrumento refutationis in versiculo et hoc fecit dicta domina pro eo quia fuit confessa et contenta sponte sibi fuisse integre et plenarie solutum et satisfactū quomodo fuerit solutum et satisfactum de eo q erat causandū ex noua gestione q penitus erat ignota cuz de futuris non possumus diuinare. c. j. extra vt eccle. bene. l. si putator ad. l. aquil. sed gesta retro poterant discerni vtrum tenderent in pernitiem necne et illa estimaret pro illa estimatione fieri solutio et satisfactio et hoc clarius demonstrant verba immediate sequentia vcz et rationem administrationis predicte rerum et bonorum predictorum vsq; in presentem diem per dictuz Diamantem quomodolibet administratorum fuisse et esse bene diligenter plenarie et sine fraude vel militia redditam et assignatam et reliqua restituta ex quibus verbis dilucide demonstratur quod cōsiderantur retro administrata non in futurum administranda seu gerenda et ex sequentibus precedentia declarantur. l. si seruus plurium. §. fin. de leg. iij. et. l. heredes palam. §. sed si notam. de testa. itē ratio restringit dictum. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patron. et
10 l. quod dictum. ff. de pact. cum si. † Et insuper verba pactorum interpretantur contra eum qui pro se paciscitur qui potuit legē apertius dicere. l. quicquid astringende. §. j. de verbo. oblig. et. l. labeo de contrahend. emptio. et. l. veteribus cum sua gl. ff. de pac. et in cōtractibus attenditur id quod est magis verisimile. l. semper in stipulationibus et. l. in obscuris inspici. de reg. iur. et in. c. inspicitur. de re. iur. constat autem quod non est verisimile quod quis velit facere restitutionem de rebus suis perueniendis ad manus alterius: ita q multa concurrunt in predictam interpretationem. Nec obstāt verba illa causa et occasione: quia possunt interpretari quod si aliqua peruenissent ad manus suas vt posset commodius administrare non autem respicerent administrationem tunc administratio fuisset causa remota et verificaretur verbo occasione. item si dict9 Diamantes promisisset reddere rationem dicte administrationis vel restituere reliqua tunc debituz illud ex stipulatione immediate descenderet et mediate ex administratione. item si dicta Elizabeta aliqua mutuasset ex causa finali vel impulsiua ipsius administrationis verificari posset verbum occasione secundum theoricas supra in adductis in contrarium assignatas: ideo ex his constat quod illa
11 verba causa et occasione non obstant. ¶ † Nec etiaz obstat quod poterat agere quod cederet actiones et c. quia dato quod esset ad hoc liberatus dictus Diamantes non propterea tolluntur ipsi Elizabete sue vtiles actiones: et sic patet quod refutatio predicta non trahitur ad hoc de quibus agitur ex quo infertur quod dicti Jacobus et dominus Aurianus non tenentur ea ratione quia. d. Elizabeta venerit contra ipsam refutationem: immo potest approbare refutationem et supradicta petere et minus tenetur quaten9 in transactione per eos facta subditur nec ipsa Elizabeta petet quacunq; ratione vel causa rationem administrationis seu gestionis bonorum iurium et actionum et nominum debitorum a dicto Diamante vsq; ad dictum diem facte refutationis: nec petet nec peti faciet restitutionem reliquorum dicte administrationis vsq; in dictum diem facte dicte refutationis: nam dicta promissio se restringit ad administrationem seu gestionem vsq; in diem facte refutationis et ad ea que petere poterat vsq; in diem refutatiōis quoad reliqua: per consequens non comprehendit ista de quibus agitur que tunc non debebantur nec debentur ratione administrationis et gestionis tunc facte: sed ratione gestionis postea secute: immo potius dicta transactione deprehenditur quod mens dicti Diamantis fuerit quod refutatio illa non comprehenderet debita cōtrahenda post ipsam refutationem saltem dependentia et causata ex noua gestione: nam ex postea gestis prius gesta declarantur. c. cum per bellicam. xxxiiij. questi. ij. et. xvj. distinctio. peruenit. xliij. distin. a multis. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cclxiiij.

☞ Institutus in re certa: an teneatur ad datia et collectas respectu bonorum sibi relictorū stantibus statuto et transactione de quibus infra. nu. 2. 4. et. 5.

1 Hereditaria onera transeunt in heredem vniuersalem qui est successor actiue et passiue in vniuersum ius defuncti tanq̄ videat eadē persona cum defuncto. nu. 4.
2 Institutus in re certa habetur loco legatarij hereditate adita per heredem vniuersalem nec eundem institutum comitantur onera hereditaria.
3 Legitima est quota bonorum: et non hereditatis in quam nullatenus transeunt onera hereditaria.
4 Bona dicuntur illa que restant deducto ere alieno.
5 Ad collectam seu gabellam tenet legatari9 vel institutus in re certa pro portione ad eum deuenta causa legati. numero. sequen. vsq; ad finem consilij.
6 Census et tributum sunt synonima scilicet quando fisco debentur et significatio vtriusq; quid importet et res censualis vel tributaria transit in quemcunq; successorem etiam si sit ecclesia cum suo onere.
7 Legatarius tenetur ad onera imposita postq̄ cessit dies legati.
8 Res an presumatur durare et semper esse sub eodē dominio.
9 Collectas soluere debet pro rebus quibus sunt imposite is qui fructus dictarum rerum collegit tempore quo collecte imponuntur: et censentur collecte onera mixta.
10 Dominium rei legate non transit vere in legatarium nisi hereditate adita.
11 Reliqua dictio addita nomini seu verbo quomodo intelligatur. Uerba potius cedunt menti q̄ econtra.
12 Legatarius vel heres in re certa non presumitur habere titulū rei legate ab heredibus vniuersalibus sed a testatore.

¶ Consilium. cclxiiij.

N nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Uidetur prima facie dicendum qd
1 dictus Bartholomeus debeat soluere datium pro dicta libra dictorum bonorum: nam onera hereditaria transeunt in heredem vniuersalē qui est successor actiue et passiue in vniuersum ius defuncti iuxta. l. hereditas. de regulis iuris. et l. nihil aliud. de verborum significationi. et censetur eadem persona cum defuncto in autenti. de iureiurādo a mori. presti. §. j. † He
2 res autem in re certa censetur loco legatarij hereditate adita p heredem vniuersalem nec eum comitantur onera hereditaria. l. quotiens. C. de heredi. insti. et. l. ex facto. ff. eodem titu. et in eis per doc.
3 et facit. l. cogi. §. inde queritur. ff. ad trebel. † Et pariter non subeunt onera hereditaria hi qui succedunt in legitima notatur per gloss. et docto. in. l. cum a matre. C. de rei vendi. a merito quia legitima non est quota hereditatis sed est quota bonorum. l. papinianus. §. iiij. ff. de inofficio. testa. bona autem cēsentur illa que restāt deducto ere alieno. l. subsignatum. §. bona. ff. de verbo. significatio ni. ideo is cui relinquitur quota bonorum non subit onera hereditaria. l. non amplius. §. finali cum. l. se. ff. de legatis prio. et cū itaq; dictus Franciscus fuerit a testatrice institutus solum in parte certe domus pro sua legitima et pro supplemento legitime in bonis testatricis vel in pecunia prout placuerit Bartholomeo heredi vniuersali: et sic in effectu fuit institutus in legitima. et per consequens in re certa censetur institutus non in quota hereditatis. et sic singularis successor non vniuersalis: ideo onus libre nō videtur q sequatur eum sed vniuersalem heredem prout est dictus Bartholome9: quod maxime videtur dicendum: quia dictus Bartholomeus dedit dicto Francisco certam quantitatem pecunie pro residuo dictorum suorum iurium. et per consequens vere dictus Franciscus fuit consecutus certas res non quotam hereditatis: quinimmo nec sub nomine quote bonorum cum non bene appareat vtrum quātitas

et res habite vigore transactionis ascendant vel non ⁊ an excedāt
4 quantitatē legitime. ¶ †Tertio videtur iuvari dictus Francisc⁹
alia ratione quia ea que ipse consecutus fuit non videtur habuisse
vt heres ⁊ sic a testatore sed potius suo cōtractu: ⁊ ideo nō iudicet
dicta pecunia habita a testatore ar. l. si heres institutus. ff. ad. l. fal. ⁊
facit. l. cum hereditas ad trebel. merito non teneatur subire onera
ipsius testatoris vel hereditaria. ⁊ per consequens non teneat̄ sup-
portare onus dicte libre impositum ipsi testatrici ⁊ successiue he-
reditati: si enim nullus adijsset hereditatem dicte testatricis nemi
ni vt arbitror dubium videretur quominus hereditas iacens ha-
beret subire onera datiorum impositorū pro dicta libra: ergo pari
ratione ad ipsa datia teneatur heres vniuersalis in quem trāseunt
iura hereditaria ⁊ actiua ⁊ passiua. l. prima. C. si cer. peta. ⁊. l. ꝑ he-
reditarijs. C. de heredita. ac. cum infinitis similibus. Quarto pre-
dicta conclusio confirmatur quia ita videtur expresse conuentum
ex quo expresse actum fuit in ipsa transactione quod dictus Bar-
tholomeus subiret cōmoda omnia ⁊ incommoda dicte heredita-
tis ⁊ ipse Frāciscus rem ⁊ quantitatem conuentas ⁊ sic sine distin-
ctione: ergo generaliter de omnibus incommodis intelligitur cō
uenisse inter eos quod spectent ad Bartholomeum cum vniuersa
liter loquatur transactio per verbum omnia ⁊ qui vniuersaliter lo
quitur nihil excludit. c. solite de maio. ⁊ obe. l. iulia. de lega. iij. capi.
si romanorum. xix. distinctio. cum similibus: sed prestatio imposi-
tarum: ⁊ sic ipsa datia sunt onera libre ⁊ incommoda: ergo cēsetur
conuentum inter partes quod dictus Bartholomeus subeat di-
ctum incommodum soluendi dicta datia seu prestantias. Quinto
iuuantur predicta: q: videtur hoc decidi lege municipali sub rubri
ca de rebus alienandis qua cauetur quod cogatur soluere datia il-
le ratione cuius allibramēti imposita sunt datia: sed ista datia seu
prestantie de quibus agitur sunt imposite occasione allibramenti
dicte testatricis quā vniuersaliter representat dictus Bartholo-
meus ergo ipsas cogatur soluere ipse Bartholomeus ⁊ non dict⁹
Franciscus: dato etiam quod ipse Franciscus cēseatur habere quo
tam bonorum dicte testatricis ⁊ illam censeatur habere a testatri-
ce quia cauetur expresse dicta lege municipali quod non cogatur
5 soluere possessor: sed auctor in cui⁹ libra sunt bona estimata. †His
tamen minime refragantibus contrariam partem arbitror de iu-
re veriorem scilicet quod solutio dictarum prestantiarum ⁊ colle-
ctarum spectet ad dictum Franciscum: nam iste prestantie specta
re videntur ad dictum Franciscum ex cēsura legis municipalis sub
rubrica bona cuiuslibet suppositi transeant cum onere soluēdi one
ra communis senarum: qua lege expresse cauetur quod bona sint
obligata pro dictis oneribus imponendis ⁊ censeantur censualia
ad quemcunq; vadant ⁊ ex tenore dicte legis censeātur indicta di-
ctis rebus ac bonis ac si per dominos ⁊ possessores essent ⁊ fuissent
communi senarum expresse ⁊ solenniter obligata ⁊c. ex quo demō-
stratur quod censentur onera realia ⁊ patrimonialia prout sunt tri
6 buta: maxime ex quo statuitur quod sint cēsualia ipsa bona. †Cū
census ⁊ tributum sint sinonima quando scilicet debent̄ fisco ꝑut
inquiunt gloss. Bar. ⁊ Imo. in. l. j. §. j. ff. de publi. ⁊ probatur in. l. j.
iuncta rubrica. C. sine censu vel reli. ⁊ licet quandoq; differant quia
census presupponit dominium rei censuarie esse penes habentem
soluere tam directum quam vtile ⁊ tributum dūtaxat vtile: tamen
omnimodo censetur onus reale ⁊ transit ad quemcunq; vadat res
censualis dictum onus etiam si sit ecclesia prout tenet ibi Pau. de
castro. ad hoc quod voluit Barto. in. l. rescripto. §. finali de mune-
ribus ⁊ hono. ⁊ in consilio suo quod incipit si aliqua possessio in or
dine mihi. xviij. ⁊ per Baldum in. l. fina. C. sine censu vel reli. facit
etiam quia pro onere mixto scilicet quod imponitur persone pro
rebus prout sunt regulariter collecte non sunt bona obligata sed
tantum persone sed lege municipali bona ipsa sunt obligata meri
7 to censeatur munus reale. ¶ †Et insup est expressum quod legata
rius tenetur ⁊ ad onera imposita postq; cessit dies legati in. l. apud
iulianum. §. heres. ff. de legatis primo. ⁊ ibi docto. omnes ⁊ expsse
disponitur quod in quemcunq; transeant cum suo onere: vnde cū
dicta datia seu prestantie imponantur rebus seu pro rebus ⁊ trās-
eant cum suo onere videtur ex hoc inferri quod quatenus dicta bo
na dicte Bartholomee peruenerunt ad dictum Franciscum dict⁹
Franciscus debeat subire onera dicte prestantie ex quo censentur
in dictis rebus ipsis. prout expresse videtur disponi in dicta lege
municipali ⁊ prout est de natura onerum patrimoniorum. vt. l. iij.
C. de episco. ⁊ cle. suadet itaq; ratio iuris municipalis ⁊ iuris com-
munis quod quilibet subeat dicta onera pro rata bonorum que ad
quemlibet eorum peruenit ex quo respectiue ⁊ commēsuratiue ad
estimationem bonorum imponuntur: ⁊ maxime hoc est dicendū
quia presupponitur quod prima libra erat finita ⁊ debebat finito
iam septennio noua fieri libra: ⁊ si facta fuisset minime dubium est
quod Franciscus augmentasset suam libram ratione dictorū. cccl.
flore. si fecisset debitum ad quod artatur ⁊ dictus Bartholomeus
non habuisset considerationem in estimatione suorum bonorum
de dictis. cccl. flore. spectantibus ad dictum Franciscum cū illa nō
sint de bonis suis: vnde non veniunt in estimatione bonorum suo-
rum secundum quam estimationem debet fieri libra prout in pun
cto presupponitur: cum itaq; libra antiqua fuerit finita ⁊ sopita ⁊
prestantie imponantur pro estimatione bonorum ratio artat q̄d
dictus Franciscus soluat pro estimatione suorum bonorum intra
que sunt que habuit ex dicta transactione et primo erat legitima.
8 †Cum supplementum legitime fiat ipso iure saltem eo ipso quod
filius declarat illud velle. l. scimus. in principio. C. de inofficio. test.
et licet solute sint dicte prestantie secundum libras antiquas: ta-
men est verisimile quod illud contigerit extantibus ipsis allibratis
quo casu ex quadam necessitate factum fuit vt scilʒ citius extorque
rentur pecunie quibus communitas ipsa indigebat. ⁊ licet esset ex
parte alienum a recto tramite iuris tamen non multū aberrabat
ex quo in dubio res presumuntur durare sub eodem dominio. l. si v-
ne possidetis ibi per glo. ⁊ docto. C. de prob. sed vbi allibratus est
defunctus ꝯstat quod ipse non potest exigi ⁊ q bona non sunt sub
eodem dominio: quia mors omnia soluit in autē. de nupt. §. dein-
ceps ⁊ vtplurimum bona testatorum deuoluuntur ad plures: rari
enim testantur qui non distribuant in plures aliqua eorum bona:
ideo id quod est consuetum in allibratis viuentibus non est trahē
dum ad allibratos mortuos cum subsit diuersitatis ratio per ꝓdi-
cta. ⁊ quia dicta exactio facta secundum libram veterem est exorbi
tans a iure communi ⁊ a iure municipali ergo restringenda. c. que
a iure communi exorbitant. de regu. iur. in sexto ⁊ in. l. ius singula
re. ⁊. l. quod vero contra. ff. de. ll. cum si. maxime cum non sit conso
na rationi: ergo etiam ex hoc capite restringenda argumen. l. q nō
ratione. ff. de. ll. ⁊ hoc profecto forent meo iudicio clara si non ob-
starent que in contrarium deducuntur: vnde contrarijs confuta-
9 tis ostendetur vera dicta conclusio. ¶ †Non obstant antē dedu
cta in contrarium: non enim obstat quod onera hereditaria trās-
eant in heredem quia negatur istud esse onus hereditarium saltē
ex quo est iniunctū post aditam hereditatem ex quo prestantie iste
non erant indicte tempore iacentis hereditatis et ex quo sunt in
dicte pro bonis videntur indicte illis quorum sunt bona cum one
ra realia censeantur per supradicta qninimmo ⁊ si essent persona-
lia imposita personis pro rebus ⁊ hoc respectu mixta prout sunt re
gulariter collecte. vt per Ioan. andr. in. c. j. de immu. eccle. lib. vj. et
Bar. in dicta. l. rescripto ⁊ in. d. consi. xviij. simil'r deberētur ab his
qui tempore quo collecte imponuntur sunt domini rerum ꝑ qui-
bus indicuntur ⁊ qui tunc temporis fructus percipiunt per ea que
habentur in dicta. l. rescripto. §. fi. ⁊ per Bar. in. l. is qui. ff. de cessi.
bono. ⁊ in. l. que ratio. ff. de vsuf. leg. ad hoc. d. §. heres qui. §. lʒ lo-
quatur in vectigali ⁊ tributo: tamen per docto. intelligitur etiam
in collectis: maxime per Baldum Imo. ⁊ Pau. de castrō vbi etiā
volunt quod legatarius tenetur rem legatam post diem legati ce-
dentem facere extrahi de libra seu estimo defuncti. ⁊ poni in sua li-
bra multo fortius heres in quota bonorum puta in legitima vel in
rebus certis. ⁊ per consequens. non obstat si dictus Francisc⁹ non
fuit consecutus quotam bonorum primo enim fuit illam consecu-
tus per dicta. l. scimus. ⁊ pro illa fuit postea consecutus certa bo-
na ⁊ certam quantitatem pecunie. ¶ Non obstat tertia ratio quia
ipse Franciscus fuit prius heres in legitima vt predictum est ⁊ il-
lam habuit a testatore iuncta legis dispositione maxime cum sup-
plementum reliquerit ipse testator licet declaratio commissa ꝑ eū
fuerit in arbitrium heredis que remissio videtur ipso iure remota
per. l. quoniam in prioribus. C. de inofficio. testamento. ideo ante
transactionem subibat onus dicte libre pro sua rata ⁊ post transa-
ctionem: licet non subeat onus pro rata legitime tamen debʒ sub-
ire pro rata bonorum que habuit cum dicte prestantie correspecti
nentur ad ipsa bona qualitercunq; ⁊ a quocunq; sint habita: non
enim habetur respectus a quo sint habita in impositione huiusmo
10 di prestantiarum sed quis habeat bona ipsa. ¶ †Nec obstat q he
reditas iacens artaretur forte ad prestandas huiusmodi prestan-
tias si hereditate iacente fuissent imposite: tunc enim nō esset ali-
qui posset teneri ⁊ bona essent hereditaria ⁊ fructus augerent he-
reditatem cum dominium vere non transeat in legatariū nisi adi-
ta hereditate. l. si tibi homo. §. cum seruus. de legatis primo lʒ adi
ta hereditate fingatur retro a die mortis quesitum. l. a titio de fur.
et. l. legatum. de legatis. ij. ⁊ fructus sibi retro cēsentur quesiti qua
tenus retro transire fingitur dominium prout habetur in. l. si quis
bonorum vbi de hoc lega. j. ⁊ ideo tunc ratione dicte fictionis ⁊ q:
onus tributi ⁊ collecte debetur ratione fructuum vt dictum est le-
gatarius teneretur refundere si hereditas soluisset ⁊ non soluta sol
uere ad quod etiam dicto. §. heres ⁊ pari ratione: imo fortiori he-
11 res in re certa. ¶ †Nec obstat quarta ratio quia respondetur q̄d
immo dicta verba possunt induci pro non contra: nam in dicta ora
tione determinantur commoda ⁊ incommoda ab eodem determi
nabili: remaneant ergo debent pariter ⁊ vniformiter terminari ar
gumen. l. iam hoc iure. de vulga. ⁊ pupil. ⁊. l. hereditatem. ⁊. l. ꝑnis.
C. eodem titu. ⁊. l. fi. C. de sententijs. sed constat quod commoda re
sultantia ex rebus datis dicto Francisco ad eum spectant ⁊ non re
manent Bartholomeo: ita ⁊ incommoda ex dictis rebus resultā-
tia non remaneant ipsi Barthol. intelligitur ergo de commodis
⁊ incōmodis

et incommodis reliquis.i.non respicientibus dicta bona cōcessa a Franci.⁊ istud verbum reliqua includit ⁊ hoc quidem fuit de mente contrahentiū:non enim est verisimile quod fuerit de mente ꝙ prestantias imponendas post finitum iam septēnium haberet soluere ipse Bartholomeus pro rebus ipsi Franci.obuentis maxime cum esset verisimiliter quod noua libra fieret ⁊ si facta fuisset cui dubium quod pro illis rebus Franci.augmentasset libram suam ⁊ nō ipse Bartholo.nec poterāt diuinare quod preter solitum libra nō renouaretur ⁊ verba potius cedunt menti quam econtra.l.in conuentionalibus.ff.de verborum significatio.⁊.l.non aliter.de leg.iij. et.c.intelligentia.extra.de verbo.signifi.licet in casu isto nō discrepent verba quia verbum reliqua excludit dicta incommoda ex dictis rebus ad Franciscum spectantibus causanda prout excludit similia commoda vt premisi.preterea dicte prestantie non erant incommoda dicte Bartholomee testatricis ex quo eius tempore nō fuerant indicte.⁊ tamen dicta verba restringuntur ad incommoda dicte Bartholomee vt innuunt ipsa verba transactionis:itaqꝫ

12 vis verborum non tendit in contrarium. ¶†Nec obstat vltimum quia dictus Franciscus habuit in auctorem ipsam testatricē: non enim legatarius ⁊ minus heres in re certa habet titulum ab herede vniuersali:sed ab ipso testatore sed ipse defunctus non pōt conueniri merito nō militat hoc casu dicta lex municipalis nec in re alteri relicta a testatore vel iure legati vel iure institutionis in re certa heres vniuersalis representat defunctum:sed potius ipse singularis successor.l.id tempus.ff.de vsucap.merito dicta lex municipalis in hac parte exorbitans non artat heredem vniuersalem ad subeundum onera prestantiarum pro rebus particulariter relictis dicto Francisco nec dicta exorbitantia debet extendi sed restringi arg.l.ius singulare.⁊.l.quod vero contra.de.ll.⁊.c.que a iure cōmuni exorbitant.de regu.iur.in.vj.nec obst.si dicatur quod dict⁹ Frāciscus dictam quantitatem habuit titulo transactionis a dicto bartholomeo.⁊ sic in dicta quantitate dictus Bartholomeus est auctor dicti Francisci merito ⁊c.nam ad hoc respondetur quod si hoc argumento fungimur tunc dictus Bartholomeus habet versa vice a dicto Francisco portionem sue legitime que ad eum erat deuoluta:ideo ipse tenetur subire tanꝗ auctor sextam partem libre dicte Bartholomee ex quo legitima sua erat sexta pars bonorū.autē.nouissima.C.de inoffi.test. Laus deo.

¶Summariū super consilio.cclxv.

1 Auus paternus seu auia paterna:an pariter succedant cum auia materna seu auo materno in omnibus bonis nepotis an vero separatim respectu bonorum prouentorum ex eis:⁊ eorum contemplatione.

Fratres vterini an preferātur consanguineis in bonis maternis et econtra consanguinei vterinis in paternis ⁊ quid si sint ex diuersis matrimonijs.

2 L.quod scitis.§.finautem.C.de bonisqꝫ lib.quomō intelligatur.

¶Consilium.cclxv.

1

In nomie domini nostri Jesu Christi. ¶†Circa istum articulum videtur prima facie dicendum qđ dicta Duchessa auia paterna succedat in bonis paternis exclusa in eis specia auia materna ⁊ an dicta specia auia materna succedat in bonis maternis exclusa in eis dicta Duchessa auia paterna:nam de hoc videt casus quasi in terminis in.l.quod scitis.§.finautem.C.de bonisqꝫ lib.prout illū tex.intelligit ibi Bart.dicens ꝙ ibi est casus ꝙ auus paternus excludit auum maternum in bonis paternis ⁊ econtra auus maternus excludit auum paternum in bonis maternis.⁊ dicit Bart.qđ istum intellectum tenet ibi glo.⁊ idem voluit ipē bar. in autē.itaqꝫ.C.cōmunia.de suc.⁊ idem videtur tenere Ange.in.d. autē.itaqꝫ.C.cōmunia.de suc.⁊ idem videtur tenere Ange.in.d. l.ꝙ scitis.§.finautem.idem etiā videtur Imo.velle in.l.post dotez in vltimis verbis.ff.soluto matri.dicens quod pater prefertur matri in bonis prouentis a patre vel linea paterna per dicta.l.ꝙ scitis.similiter Pau.de castro.in.d.l.ꝙ scitis vltimo loco ponit intellectum Bart.⁊ non impugnat pro quo facit qꝛ al's in simili habet qđ fratres consanguinei preferuntur vterinis in bonis prouentis a patre ⁊ vterini in bonis maternis preferuntur cōsanguineis p.l. de emancipatis.C.de legi.heredi.⁊ per glo.in dicta autē.itaqꝫ qđ et cōmuniter tenetur in dictis iuribus ⁊ al's simile videmus in filijs diuersorum matrimoniorum in.l.cum in alijs.C.de secundis nup. facit etiam.l.si qua mulier in vltimis verbis.C.ad ter.per que similia Ponta.in dicta.l.post dotem.dicit quod licet opinio.Bart.nō probetur per.d.l.ꝙ scitis.§.finautem.tamen est satis substentabilis ex quib⁹ demonstratur quod multi videntur inherere sententie Bart.⁊ prout auus maternus secūdum hoc excludit auum paternum in bonis maternis idem eadem ratione videtur dicendū qđ auia materna excludat auiam paternam prout esse videtur de mēte Bartol.⁊ sequacium.⁊ maxime Jmola.qui.loquitur in patre et matre facit quia masculinum ⁊c.⁊ in materia successionis est sublata differentia sexus ⁊c.nec videtur posse assignari ratio differentie ergo ⁊c. ¶His tamen non obstan.semper mihi visa fuit verior cōtraria sententia scilicet quod non adhibita distinctione bonorum equaliter succedant auus paternus ⁊ auus maternus ceteriqꝫ ascēdentes eiusdem gradus cuiuscunqꝫ sint linee seu sexus prout probat text.in generalitate sui in dicta autentica defuncto ⁊ in corpore vnde sumitur ⁊ suadet ratio:quia ex quo bona vndecunqꝫ prouenerint sunt efficacia vnicum patrimonium ⁊ vnica est hereditas ipsius defuncti de cuius successione agitur non debeat considerari nisi vt vnica hereditas ex quo ipsa hereditas defertur que est successio in vniuersum ius defuncti.l.nihil aliud.de verborum significationibus.⁊.l.hereditas.de regulis iuris.nec deferuntur ab intestato bona:sed ipa hereditas ⁊ ipsa hereditas aditur ⁊ ipsa acquiritur ⁊ repudiatur.vt patet.ff.⁊.C.de acqui.⁊ repub.hereditate. et institu.de heredi.ab intestato.⁊ in corpore eodem titul.licet in cōsequentiam deuoluantur bona tanquam in hereditate comprehēsa.Hinc resultat petitio hereditatis que est actio vniuersalis ⁊ nō dicitur petitio bonorum.vt.ff.⁊.C.de pet.hereditatis in qua actione bona que petuntur non deducuntur principaliter sed veniunt officio iudicis mercennario petitur enim ipsa hereditas hoc est ipsum actorem declarari heredem vt hec habentur in.l.j.in princip. ff.de eden.⁊ in.l.edita.C.eodem titu.⁊ in.l.iiij.ff.de peti.hered.sua det ergo ratio quod vbi defertur hereditas non habeatur distictio bonorum vnde scilicet delata fuerint ⁊ hoc regulariter ⁊ quasi semper videmus obseruari in omnibus successoribus ⁊ merito quia ex quo vnica hereditas defertur non debet diuerso iure censeri.arg. l.eum qui edē.de vsuc.⁊ licet in quibusdam casibus per iura noua specialiter contra rigorem iuris aliud decernatur non debent ille specialitates trahi in consequentiam ⁊ extendi ad casus separatos arg.l.ius singulare.⁊.l.ꝙ vero contra.ff.de.ll.⁊ regule que a iure cōmuni exorbitant.in.vj.cum concordan.⁊ arg.l.quod non ratiōe.ff. de.ll.⁊ hinc videmus quod licet in fratribus consanguineis ⁊ vterinis adhibeatur dicta distinctio bonorum tamen non adhibetur in fratribus patruelibus ⁊ consobrinis qui sunt magis similes fratribus cōsanguineis ⁊ vterinis quam auus paternus ⁊ maternus. ⁊ similiter non adhibetur in patruis ⁊ auūculis nec aliquis audet attentare quod ad eos extendatur ⁊ merito per iura preallegata:si itaqꝫ illa similia non trahuntur ad casus seu casum magis similem multominus debent trahi ad hunc casum minus similem ar.aut. multomagis.C.de sac.sanc.eccle.cum si.vnde licet potuisset imperator ex dictis silibus trahi ad idē disponēdum in auis p̄rno m̄rno nec fuisset improbabilis sanctio nihilominus si non reperit ita sancitum a iurislatore:non possumus ex nostri capitis sententia facere dictam differentiam bonorum quam facit Bart.per iam dicta.

2 †Et propterea est necessario videndum qualiter dicto.§.finautez intelligatur.⁊ an sit bonus ad illum tex.intellectus Barto.⁊ profecto videtur ꝙ intellectus Barto.non patiatur ille tex.nā cōmuniter habetur in illa litera dictio idem scdm quam literā ille tex.debet intelligi in patre ⁊ auo ipsius nepotis prout dicit ibi Cy.⁊ tāgit etiam Bald.item qꝛ dictio eius que sequuntur in litera posita post dictionem auum ⁊ dictionem patrē debet ad vtrāqꝫ referri in dubio ar.l.talis scriptura.de legatis.j.⁊.l.iij.§.si filius de lib.⁊ post hu.et.c.secundo requiris.⁊.c.inquisitioni.de appel.⁊ quod habet in.l.si idem cum eodem de iurisdi.om.iud.⁊ maxime quia in princ. dicti.§.vbi fit mentio de patre non erat facta mentio de matre:ꝫ solum de nepote decedente sine liberis superstitibus auo paterno et patre.ita quod non diuinando seu cauillādo intelligitur de patre ⁊ auo ipsius nepotis defuncti de quo solo premittitur.item dictus intellectus Barto.secundū Saly.⁊ Rapha.ibi non pōt procedere quia filia que fuit superlucrata dotem erat sub potestate sui patris:ideo ipsi patri quesiuit vsumfruct.⁊ propterea vsusfru.pertineret ad ipsum auum maternum cuius contrarium dicitur in.d. §.finautem secūdum eos.que ratio videtur concludens.⁊ lꝫ Pau. de castro conetur dictam confutationem tollere tamen non bene prout alias legendo dicto.§.finautem satis aperte demonstraui. Preterea aduertendum est quod licet intellectus Barto.esset rationabilis si loqueretur in his dumtaxat que profecta essent a matre.arg.d.l.de emancipatis quam Barto.adducit.⁊ argu.dicta.l. cum alijs.C.de secundis nupt.tamē qꝛ tex.dicit ex matre vel ex ei⁹ linea certe remanet dictus intellectus sine ratione ⁊ absqꝫ aliquo simili:quid enim si ab auia materna proficiscatur in ipsum nepotem non est ratio quod ad auum maternum redire debeat ⁊ multominus si peruenisset ex proauia hoc est matre auie materne vel proauo hoc est patre auie materne:tunc enim clare militant verba illius tex.⁊ tamen nulla subest ratio quod hoc casu auus maternus succedat in istis bonis eo quia profecta sunt a persona cui tempore auus maternus non succederet ⁊ cui possibile est quod sit cōiunctus auus paternus ⁊ non auus maternus secundum casuum contingentiam:⁊ licet docto.hoc non ponderent contra Barto.tamē videtur multum ponderandum contra ipsum intellectum Bart. contra quem Rapha.etiam inducit quia ille text.saltē in sua generalitate.⁊ maxime attentis precedentibus procedit in lucris nuptialibus:er tamen si vxor lucratur donationem propter nuptias et postea transit ad secundas nuptias illa donatio ꝓpter nuptias

statim quo ad proprietatem transit in filios primi matrimonij.l.fe mine.C.de secundis nupt.cum autenticis ibi positis.ꝛ similiter si non subit.secundo tamen proprietas vadit ad filios cōmunes qui dicta bona cōsequuntur tanꝙ bona paterna ꝛ non tanꝙ bona materna.l.gnalr.§.fi.ꝛ in trib⁹ se.autēticis ibi positis. C.de scōis nup. ideo nō esset rōnabile ꝙ in dictis lucris succedat dcis filijs auus mr̄nus excluso auo paterno:sed ratio potius suaderet ꝙ ecōuerso paternus auus excluderet maternum si vnus alteri esset preferēdus et ex his satis aperte ꝛ concludenter deducitur ꝙ intellectus bart. non applaudet verbis litere.ꝛ sic eius opinio.non probatur per illum tex.prout etiam dicit Ponta.in.d.l.post dotem circa mediū: nec etiam cōuenit rationi in terminis in quibus loquitur ille text. et non probatur alibi prout etiam ipse ꝛ ceteri dicunt.ꝛ per consequens standum est regule iuris antiqui ꝛ nouissimi secundum quā hi quibus est delata hereditas succedunt in heredite pariter respectu omnium bonorum vndecunqꝫ prouenerint prout hoc est nouissimum ꝛ infra etiam subdetur. Et posito quod dicto.§.finautez intelligeretur prout intelligit eum Barto.nihilominus ei⁹ opiñ. non transiret sine dubio per iura nouissima autenticorum qꝛ Dy. Cyn.ꝛ Raynu.tenuerunt quod per dictaz autēticam defuncto sit correcta dicta.l.quod scitis.§.finautem.nam tex.ibi equaliter vocat auum paternum ꝛ maternum ꝛ clarius in corpore vbi tex.dicit ex quo inter eos hereditas diuidatur per quod videtur quod pariformiter in omnibus bonis succedant equaliter:nam ex quo dicit hereditas omnia bona cōprehendit arg.d.l.hereditas.ꝛ dicta l.nihil aliud prout hoc ponderat Saly.in dicta aut.itaqꝫ vbi inclinat in hanc partem ꝛ in eam etiam ipse inclinat in.d.l.quod scitis licet non se firmet in lec.tamen prout refert ibi excellentissimus doctor.dominus Joannes de monte sperello pater ꝛ dominus meus hoc firmat Saly.ibi in certis recollectis hanc etiam opinio.approbat ipse Dy.in sua di.quam sequitur Cyn.in.l.fin.C.communia. de succe.ꝛ eam tenent Raynu.ꝛ Bal.prout refert Rapha.fulg.in dicta.l.quod scitis dicens eam intrepide tenendam.ꝛ secundū eaz sepissime consuluisse quod auus paternus ꝛ maternus in omnib⁹ bonis equaliter succedant ꝛ maxime procedit in alijs bonis quam nuptialibus lucris:nam si.d.l.ꝙ scitis.§.finautem loquitur in auo paterno ꝛ materno Cy.ꝛ Bald.ibi restringunt in lucris nuptialibus de quibus premittitur.in principio.illius litere.ꝛ.§.finautem videtur prosequi eundem casum vt denotat dictio idem que vt dixi habetur communiter in litera ꝛ suadet natura aduersatiue autē que est quod casus sequens aduersetur precedentibus in eisdez terminis.vt per glo.ꝛ Barto.in.l.mariti.§.fin.ff.de adul.ꝛ per Saly. in.l.vinum.ff.si cer.peta.hanc etiam partem.s.quod in omnib⁹ bonis succedant auus paternus ꝛ maternus tenuit prefatus celeberrimus dominus meus in dicto.§.finautem.ꝛ secundum eum cōsuluit asisij.d.Benedictus capra integerrimi iudicij ꝛ veridicus consultor cuius consilio me subscripti.ꝛ idem legendo tenui in.d.§.fin autem.ꝛ idem semper visum fuit ꝛ in presentiarum videtur esse de iure satis clarum.Non obstat adductis in contrarium que sublata apparent per supradicta:non enim obst.d.l.quod scitis qꝛ habꝫ varios intellectus scilicet quod loquatur in patre ꝛ auo ipsius nepotis de cuius bonis ibi agitur ꝛ hunc intellectum dicit ibi Cyn.esse dandum ad illum textum si dictio idem est dicens qꝺ iste est intellectus glo.alius est intellectus Cyni casu quo in litera non sit dictio idez scilicet quod loquatur in auo paterno ꝛ auo mr̄no prout loquitur Bartol.tamen intelligit in lucris nuptialibus put etiaz intelligit Bald.in alijs autem bonis dicit qꝺ Bart.male loquitur quamuis idem Bal.in auẗ.defuncto videatur velle qꝺ etiam in lucris nuptialibus non procedat opinio ipsius Bar.de iure nouissimo.ꝛ licet Bar.damnet dictā lecturam Cy.tamen ipse Cy.in additionibus.ꝛ Bald.dictam lec.defensant ab obiectione Bart.alia lectu.est quod loquatur in patre ꝛ auo materno matris lucrantis et sic in auo ꝛ proauo maternis ipsius nepotis ꝛ ista fuit lect. Acc. ad illum textum licet Barto.dicat quod glo.intelligit illum text. prout ipse intelligit ꝛ hoc quidem in pratica est non mediocriter animaduertendum propter auctoritatem gloss.que maxima est iuxta not.per Jac.but.in.l.j.C.qui pro sua iurisditione:circa ergo intellectum glo.ꝛc.Acc.semper ibi vbi vult qui ille.§.finautem prosequatur eundem casum.in principio positum scilicet in lucris nuptialibus prout est videre in omnibus glossellis ibi positis excepta gloss.fin.ꝛ glos.antepenul.in quibus aliud non dicitur qꝛ alie gloss.ibi posite omnes pōderāt de lucrante ꝛc.Et ille due nil aliud dicunt ꝛ hinc est quod gloss.nullibi facit mentionez de isto casu de quo esset habēda mētio si intelligeret̃ scōm lec.Bar.que esset mētiteneda si vera foret ꝛ profecto ꝙ loquat̃ in patre ꝛ auo ipsius nepotis magis applaudet illi litere put ꝛ dicit Raph.ibi tamē ƀm istū intellectū ꝛ ƀm intellectū gl.supra deductum est eadē ratio.s.ꝙ attendatur graduū prerogatiua ꝛ consonant cum regulis iuris antiqui ꝛ nouissimi:ideo amplectendi sunt cū non sint inducēde iuriū exorbitantie:sed concordie per iura vulgaria.ꝛ saltē in alijs bonis ꝙ in lucris nuptialibus ponderata per auctoritatē gl.vt supra in hac parte sunt plures ꝛ numero ꝛ auctoritate.s.ꝙ nō debeat adhiberi dicta distinctio bonorum quā adhibet Bar.vt deprehēdi pōt ex iā dictis ꝛ doc.pro hac parte tenentes loquunt̃ magis accurate et digeste:sepe em̄ occurrit ꝙ multi videntes dictū Bart.nō aliter illo ponderato lꝫ sola eius auctoritate contēti cū illa transeūt.ita in hoc casu plerisqꝫ contigit.vt arbitror sed tenentes cōtra sec⁹ faciunt qꝛ solent doc.a Bar.recedētes diligenter ponderare put ꝛ faciunt in his terminis.Nec est hoc casu magnifacienda auctoritas Bar.prout in alijs suis dictis attento qꝺ ipse Bar.errauit in credendo illam fuisse lectu.gloss.ꝛ auctoritas glo.potuit faciliter eū mouere ꝛ forte aliud dixisset si animaduertisset glo.alter intellexisse illum tex.nam auctoritas glo.de facili quemlibet mouet maxie in lectionum discursu.ꝛ ex his concludo prout ꝛ al's legendo ꝛ consulendo pluries conclusi qꝺ auus paternus ꝛ maternus in omnib⁹ equaliter sucedant. ꝛ idem auia paterna ꝛ materna ꝛ al's cōsulendo dicebam ꝙ dato sine preiudicio veritatis ꝙ.d.§.finaūt pateret intellectum Bar.ꝛ non esset sublatus nec moderatus per iura nouissima:tamē qꝛ tex.dicit ex matre vel ex eius linea certe remanet dictus intellectus sine ratione:quid em̄ si ab auia materna pficiscatur nonne ex linea materna.ꝛ tamē nō est ratio ꝙ ad auū mr̄num redire debeat successio ꝛ multominus si peruenisset ex pauia materna hoc est matre auie materne vel proauo hoc est pr̄e auie materne tūc militant verba illius tex.ꝛ tamē nulla subest ratio ꝙ hoc casu auus maternus succedat in istis bonis eo qꝛ profecta sunt a psona cui nō succederet ꝛ cui possibile est ꝙ sit coniunctus auus paternus ꝛ non ipse auus maternus ƀm casuum contingentiā ꝛ hoc etiam est multum ponderandū contra intellectum Bar.licet doc. non ponderant ꝙ licꝫ in via disputatiua foret substentabile tamē non auderē firmare retento intellectu Bar.ad dictū.§.finaūt etiā de iure nouissimo:bene autem aperta fronte audeo firmare quod auia paterna ꝛ auia materna in omnib⁹ bonis equaliter succedāt per alia media supra posita. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.cclxvj.

1 ☞ Auia materna tutrix sue neptis si post mortem eius accipiat iterum possessionem bonorum dicte neptis an inciderit in penam statuti prohibentis aliquem ad quem successio defuncti non spectat ingredi possessionem rerū alicuius defuncti.p totum.

2 Possidere nomine suo non dicitur qui nomine alieno possidet et an dicta possessio transeat in heredem etiam ex aditione hereditatis vt requiritur noua apprehensio ꝛ hereditatis acquisitio.nu.9.

3 Substitutio pupillaris censetur testamentū pupilli.

Probatio per testes eandem vim importat vt probatio p instra.

4 Statutum prohibitiuum ꝛ imponens penam alijs quam scriptis heredibus si possessionem apprehendant an videatur etiaꝫ predictum statutum alijs prohibere argumēto a cōtrario sensu.

5 Argumentum a contrario sensu:an sit licitum ad correctionem alterius iuris.

6 Testis testamentarius non est legitimus heres institutus vniuersaliter licet seruus esse possit.nu.seq.

7 Testamentum debet habere testes legitimos in sufficiēti nūero.

8 Decretum ex quibus possit dici subreptitium.

10 Peritis in arte sua iura cedunt.

11 Ignorantia iusta cadit in facto alieno.

Tutor debet curare vtilia pupillo ꝛ dānosa vitare.

12 Officium nemini esse debet dānosum.

13 Possessione sua quilibet tuendus est etiā predo.

14 Causa proxima est efficacior ꝙ remota.

¶ Consilium.cclxvj.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Circa primum consultationis articulum videtur primo aspectu dicendum quod dicta domina Santolina inciderit in penam dicti statuti continuando possessionem dictorum bonorum vt consultātis verbis vtar:non enim est continuare possessionem:sed in possessione perseuerando animo possidenti est de nouo possessionez apprehēdere:nam in vita dicte Christofore pupille dicta Santolina tutrix possessionem retinebat nomine dicte pupille.ꝛ per consequens il-

2 la pupilla possidebat:non autem ipsa tutrix. † Quia qui alieno nomine possidet nō possidet ipse:sed cuius nomine possidetur.l.qꝺ meo.in prin.ff.de acq.pos.ꝛ.l.certe.§.j.ff.de precario.ꝛ.c.cum venissent in fi.de resti.spo.ꝛ p mortem ipsius pupille admittit̃ ipsa possessio nec transit in heredem etiam ex aditione hereditatis sed requirit̃ noua apprehensio ꝛ noua acquisitio possessionis.l.cum heredes.in prin.ff.de acqui.pos.ꝛ.l.vniuersas.§.ꝙ per colonū.ꝛ.l.pōponius.§.quesitū.eo.ti.ideo dicta Sātolina si adita hereditate.d. Christofore continuauit possessionem illam de nouo quesiuit cuz prius ipsa non possideret ꝛ possessio ipsius Christofore esset extincta cum mors omnia soluat in autentico de nup.§.deinceps.ideo ipsa censetur de nouo possessionem apprehendisse.ꝛ per cōsequēs videtur incidisse in penā dicti decreti quod videtur prohibere apprehensionem possessionis rerum que fuerunt a testatore possesse: nam dictus Marianus fuit verus testator.licet etiam Petrus antonius

tonius videtur ꝙ debeat cēseri aliquo respectu testatoꝛ ex quo eiꝰ
pater videtur qꝺ ei fecerit pupillarem substitutionem que videtur
3 pꝛobari per plures testes. ¶ †Nam pupillaris substitutio cēsetur
testamentū pupilli.l.patris ⁊ filij testamentum.ff.de pupil.substit.
et.l.ij.§.pꝛius.eo.titu.⁊ constat eandem esse rationem pꝛohibēdi
appꝛehensionem possessionis rerum que possidebantur a pupillo
qui decessit cum pupillari substitutione.⁊ in appꝛehensione posses
sionis rerum que possidebantur ab alio testatoꝛe.⁊ per consequēs
videtur vtroq; casu idem de iure respondendum.l.posthumi.§.sed
hi.versiculo nam diuus.ff.de lib.⁊ posthu.⁊.l.j.in fi.C.eodem titul.
et.l.de quibus.§.in veterata.ff.de.ll.cum si.maxime quia videt̄ qꝺ
dicta Santolina inciderit in penam duꝫ appꝛehendit possessionē
nomine dicte Chꝛistofoꝛe quia ipsius facto ventum fuit contra di
ctum decretum si talis appꝛehensio non licebat:ideo eidem San-
toline est imputandum non dicte Chꝛistofoꝛe pupille et ignoꝛare
eoꝛum que gerebantur:nec etiam videtur reddi posse ratio differē
tie inter casum in quo heredes sunt scripti in testamēto in scriptis
redacti ⁊ casum in quo sunt heredes scripti coꝛam testibus non ad
hibita scriptura attento quod parem vim habet pꝛobatio ꝑ testes
et pꝛobatio per instrumenta.l.in exercendis.C.de fide instru.et pa
rem vim habet testamentum nuncupatiuum ⁊ substitutio pupilla
ris in eo facta si per testes pꝛobatur ⁊ si pꝛobatur per scripturam ꝑ
ea que habentur in.l.hac consultissima.§.per nuncupationem. C.
de testa.⁊.l.publicati.eod.titu.pꝛeterea pꝛobatur per testes quod
de dicta substitutione pupillari fuit facta scriptura quia totum te
stamentum fuit in scriptura redactum per Permarinum vnuꝫ ex
testibus testamentarijs qui dicitur quod est notarius licet non de
scripserit vt notarius ⁊ pꝛopterea videntur posse verificari verba
dicti decreti loquentia de scriptis heredibus nec videtur refraga-
ri si dicat qꝺ putabatur quod dicta substitutio non valebat:qꝛ di-
ctum decretum videtur super hoc pꝛouidere disponendo quod di
spositio ipsius decreti pꝛocedat etiam si allegaretur de inualidita
4 te testamenti. ¶ †Nec etiam obstare videtur si quis dixerit quod
dictum decretum permittit certis personis appꝛehendere posses-
sionem:non autem pꝛohibet alios possessionem appꝛehendere:nā
verba dicti decreti illum non expꝛimunt ⁊ decretum penale ⁊ a iu-
re exoꝛbitans non videatur extendēdū ad casus verbis non cōpꝛe-
hensos sed potius verba ipsa videantur restringenda ea ratione:
quia exoꝛbitans.l.ius singulare.⁊.l.quod vero contra.ff.de.ll.⁊.c.
cum dilectus de consuetudine ⁊ regula que a iure communi exoꝛbi
tant in sexto.et etiam ea ratione quia iura penalia sunt restringen
da.c.statutum.de elect.in.vj.⁊ regula in penis.eod.lib.⁊.l.si pꝛeses.
et.l.interpꝛetatione.ff.de penis quia ad hoc videtur posse respon
deri qꝺ dictum statutum videtur imponere penam alijsq; scriptis
heredibus si possessionem appꝛehendunt:nam licet decretum ex-
pꝛesse permittat ⁊ non pꝛohibeat tamen a contrario sensu videtur
alijs pꝛohibere.l.si quis ex argentarijs.§.pꝛohibet.ff.de eden.⁊ fa
cit.l.qui testamento.§.mulier.ff.de testamentis.est enim argumē-
tum a contrario sensu validissimum in iure.l.j.§.huius rei foꝛtissi
mum est argumentum.ff.de offi.eius cui man.est iurisditio.⁊ maxi
me in casu isto:quia pena in decreto apposita non potest adaptari
ad casum compꝛehensum in verbis decreti que sunt permissiua ap
pꝛehensionis possessionis.⁊ pena imponitur appꝛehendentibus
possessionem in casu non permisso:non autem appꝛehendentibus
in casu permisso vt aperte significant illa verba si quis vero contra
fecerit ⁊c.⁊ etiam verba rubꝛice alias illa appositio pene esset om-
5 nino ludibꝛio quod non est dicendum caplo commissa.de elect.in
vj.⁊.l.si vero.in pꝛin.ff.de iudi. ¶ †Hinc dicimꝰ quod licꝫ argumē
tum a contrario sensu non assumatur ad alterius iuris coꝛrectionē
vt not.Joan.andr.in caplo publicato.de elect.⁊ Bart.in.l.omēs
populi.de iusti.⁊ iur.⁊ Bald.in dicto.§.mulier.⁊ in.l.conuenticu-
lam.C.de episco.⁊ cle.⁊ Salyce.in dicto.§.huius rei.ad quod etiā
nota.gloss.singularis in.c.cupientes.§.quod si per viginti iuncta
l.apud antiquos.C.de fur.ad quod etiam nota.per gl.in.c.j.de eta
te ⁊ qualitate.⁊ in capi.significasti de foꝛo competenti ⁊ per Arch.
tertia questione.j.in capitu.beatus.tamen fallit quando de cōtra-
ria mente statuentis apparet.pꝛout dicit Barto.in dicta.l. omēs
populi.et satis de mente statuentium apparere censetur quando
statutum al's nihil operetur pꝛout depꝛehenditur ex dictis Bald.
in.l.conuenticulam.vbi refert Dy.consuluisse in ciuitate floꝛentie
et Cy.in ciuitate pistoꝛij quod si statutum disponit quod filia suc-
cedat non extante masculo censetur per illud statutum filia extan-
te masculo exclusa.⁊ sic per contrarium sensum coꝛrigitur ius com
mune.pꝛout volunt pꝛefati docto.ad hoc facit optime auctentica
ex testamento.C.de colla.vbi hoc idem notat Pontanus allegan-
do autē.diaconissam.C.de episco.⁊ cle.iuncta glo.text.enim in.§.
diaconissam in autentico de satis.episco.non loquitur coꝛrectiue:
nec habet coꝛrigere iura antiqua nisi a contrario sensu.⁊ tamē coꝛ-
rigit pꝛout voluit gloss.in.l.nulla.C.de episco.⁊ cle.super qua est ap
posita dicta autentica diaconissam.⁊ etiam glo.in.§.quoniam in
autenti.quomodo opoꝛtet episcopos idem videtur velle Bald.in
l.obseruare.§.pꝛoficisci in.iij.questione colum.iiij.ff.de offi.pꝛocon

su.ex his itaq; videtur posse concludi quod dicta Santolina con-
tinuando dictam possessionem inciderit in penam dicti decreti.et
successiue circa secundum quesitum videtur quod dictus Jacobus
scriptus heres possit ingredi possessionem dictoꝛum bonoꝛum ex
quo pꝛobatur per aliquos testes quod fuit descriptus in dicta pu-
pillari substitutione que vt dixi censetur testamentum filij.⁊ ꝑ con
sequēs videntur militare verba affirmatiua dicti decreti permittē
tia appꝛehensionem possessionis rerum per testatoꝛem possessarū
maxime quia decretum quatenus permittit ⁊ appꝛehensionē pos-
sessionis pꝛopꝛia auctoꝛitate videtur fauoꝛabile ⁊ fauoꝛes sunt am
pliandi non restringendi.l.cum quidam.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ capi
tulo odia.de regu.iuris in.vj.cum concoꝛdantijs. ¶ His tamē mi-
nime refragantibus contrariam partem puto de iure intrepide te
nendam pꝛimo quod dicta Santolina non inciderit in penam di-
cti decreti ex pluribus et pꝛimo quia tempoꝛe quo ipsa continuā-
do possessionem illam sibi quesiuit post moꝛtem dicte Chꝛistofoꝛe
non erant examinati nisi duo testes qui nullatenus legitime pꝛo-
babant dictam substitutionem ex quo ad pꝛobandum testamentū
requiruntur septem testes dicta.l.hac consultissima vel saltem cum
pꝛesbytero parochiali duo vel tres alij vt in.c.cū esses extra.de testa
men.ita quod tunc tempoꝛis nō apparebat aliquod testamentum
dicte Chꝛistofoꝛe ⁊ paria sunt non esse vel nō apparere.l.duo sunt
titij.ff.de testamen.tute.⁊.l.si fuerit.ff.de rebus dubijs.⁊.l.cū res.
§.cum itaq;.ff.de legatis.j.ideo cum dicta Santolina esset pꝛoxi-
mioꝛ dicte Chꝛistofoꝛe si putabat illam ab instetato decedere ⁊ ꝓ-
pterea continuauit possessionem non videtur in culpa.⁊ per conse
quens non videtur incidisse in penam cum pena absq; culpa regu
lariter non soleat imponi.l.si qua pena.ff.de verboꝛum significatio
nibus.⁊ in.c.sine culpa.de regu.iur.in.vj.⁊ sexagesima distin.in ca-
no.satis peruersum quod ⁊ videtur de mente condentis dictuꝫ de
cretum quia videtur loq quando testamētum pꝛoducitur vt patet
ex verbis decreti ibi nisi testamentum qꝺ pꝛoducitur appareret in
ualidum ex sui foꝛma.⁊ sic videtur loqui dictum decretum quādo
testamentum pꝛoducitur.et idcirco sentire videtur qꝺ tunc pꝛoce-
dit dispositio ipsius decreti in pꝛimo sui capitulo quādo testamen
tū pꝛoducitur ꝙ quidem minime contingebat saltē tempoꝛe quo
dicta Santolina appꝛehendit possessionem:ideo contrarius sen-
sus illius decreti non adaptatur ad hunc casum.Cum contrarius
sensus descendat ex cōiecturata mēte disponētis.l.apud antiquos
C.de fur.que coniecturata mens depꝛehenditur in contrariuꝫ hoc
casu quo testamentum non ꝓducebatur saltē ꝙ in sui figura appa
reret validum ex quo pꝛesupponitur ꝙ tunc tempoꝛis non erant
examinati nisi duo testes qui sine dubio non sufficiunt etiam de iu
re canonico nisi ad pias causas vel inter libꝛos pꝛout cōmuniter te
netur in.d.l.hac cōsultissima ⁊ in.d.c.cum esses.⁊ in.c.relatum.eo.
titu.quinimmo tempoꝛe quo possessionem quesiuit noīe Chꝛisto-
foꝛe nullus testis fuerat examinatus nec de testamento foꝛte aliqd
dicebatur fuit itaq; dicta pꝛima acquisitio possessionis facta ꝑ di-
ctam Santolinam licita ⁊ immunis a dicta pena dato sine pꝛeiudi
cio veritatis quod dicta substitutio fuerit de se valida.⁊ postea le-
gitime pꝛobata quia dicta Santolina non poterat id diuinare et
pꝛopterea excusanda est per.l.si putatoꝛ.ff.ad.l.aquil.⁊.c.vt nostrū
extra vt ecclesiastica beneficia nec decretum punit continuationeꝫ
possessionis appꝛehense nec illam pꝛohibet sed solum pꝛohibere vi
detur ⁊ punit ipsam appꝛehensionem possessionis.⁊ idcirco dato
sine pꝛeiudicio veritatis quod dictum testamentum pupillare fue-
rit postea legitime pꝛobatum scilicet per examinationem alterius
testis cuius tamen contrarium al's consulendo tenui ⁊ in ꝑsentia-
rum sum eiusdem sententie nihilominus non militat dictū decre-
tum quod vt dixi loquitur de ipā appꝛehensione non de continua
tione possessionis licite appꝛehense nec dictum decretum exoꝛbi-
tans et penale est trahendum ad casum non cōpꝛehensum sub ver-
bis sed potius verba essent restringenda vbi cōmode fieri posset ꝑ
rationes ⁊ iura.s.adducta.⁊ maxime qꝛ nō est eadē ratio nō quere
re vel quesitū amittere iuxta illud turpiꝰ eijcit̄ ꝙ nō admittit̄ ho-
spes.c.quēadmodū.de iureiu.⁊ multa ipediūt faciēda que nō impe
diunt iā facta.c.ad apostolicā de regularibus.⁊.l.patre furioso cū
6 ibi notatis.ff.de his qui sunt sui vel alieni iur. †Et pꝛopterea pari
ratione nō obstaret si dictū testm̄ fuisset postea ꝑ summū pontificē
roboꝛatū ꝓut roboꝛatū dꝛ per quoddā bꝛeue cuius copiā vidi i scri
pturis ad me delatis:nā ex quo illud bꝛeue nō emanauerat tpe ap-
pꝛehēsionis dicte possessionis nō inficit dictā possessionē ꝑ pꝛoxie
dicta lꝫ re vera arbitrer dictū bꝛeue nō iuuare seu roboꝛare dictuꝫ
testm̄ ex eo qꝛ in supplicatiōe fuit suppꝛessum in nō narrādo ꝙ so-
roꝛ testatoꝛis ꝗ narrat̄ deposuisse coꝛā notario sup dicto testō seu
vltima volūtate fuerat directo substituta.d.Chꝛistofoꝛe ſm eiꝰ di
spositionē ꝙ qdē expꝛimi debuit qꝛ institutus heres in testō nō est
legitimus testis testamētarius vt est exꝑssum in.l.qui testō.in ꝑnc.
ff.de test.⁊ ꝓbatur in.§.legatarij ibi qꝛ iuris successoꝛes ⁊c.inst.eo.
ti.⁊ repellit̄ nō solū a pꝛobatione rōne ꝓpꝛij interesse:sꝫ etiā ab ip
so initio nō est censendus idoneus testis ad solēnizandū testm̄ ille
qui hꝫ in testō titulū institutionis:adeo ꝙ etiā si postea recusaret

omne ius suum vel aliter priuaretur omni iure: ita qd̃ cessaret omne eius interesse nihilominus testamentum non iuuaretur eius ꝓbatione si nõ iuuaretur sufficienti numero alioꝝ testium. Quia testamẽtũ debet ab initio hr̃e testes legitimos in sufficiẽti nũero. ɔ. l. hac consultissima. ⁊ insti. eo. titu. §. fi. ⁊ attenditur qualitas testiũ testamentarioꝝ non solum tp̃e quo deponunt: sed etiã tẽpore quo testamentũ conditur insti. de test. §. testes. ⁊. §§. sequentibus maxime in. §. sed nec heres vbi assignatur ratio quare heres scriptus in testõ. ⁊ alij ibi nominati nõ sunt legitimi testes q꜡ tẽpore testamẽti cẽseť negotiũ agi inter testatorẽ ⁊ heredem. ⁊ sic ponderať tp̃s testamenti conditi non tẽpus depositionis sit'r si seruus tẽpore testamẽti adhibeť in testez ⁊ postea tẽpore quo deponit est factus liber nõ ꝓpterea est idoneus testis. ɔ. l. qui testõ. §. seruus⁊ contra si tempore testamenti fuisset liber ⁊ postea efficereť seruus esset iudicãdus idoneus testis: quinimmo qd̃ est fortius si tp̃e testamenti esset seruus sed cõmuni opinione habebatur pro libero lʒ tẽpore depositionis detegať seruus nihilominus censebitur idoneus testis. l. j. C. de testa. ⁊ insti. de test. §. sed cum tẽpore ⁊ est ratio q꜡ testes requiruntur in testamẽto non solum ad approbandum sed etiã ad ip̃m

8 solẽnizandũ vt habetur in dictis iuribus preallegatis. ¶ †Et subreptio resultat non solum quãdo aliquid nõ exprimiť quo expresso rescribens verisimiliter nõ concessisset id quod rescripsit vt in. c. super literis. de rescriptis. ⁊ in. l. j. ⁊. l. prescriptione. C. si contra ius vel vtilitatem publicã: sed etiã si taceť aliquid quo expresso rescribẽs non cõcessisset de leui id qd̃ concessit vt est expressuʒ singulariter in c. postulasti vbi hoc doc. notant extra. de rescriptis ⁊ subreptio in huiusmodi gratiosis reddit rescriptum ipso iure nullum vt in. c. ad audientiam de rescriptis: licet in literis iustitie subreptio nõ reddat rescriptum nullum: sed annullandũ. ɔ. c. super literis. ⁊. ɔ. l. prescriptione cũ si. si autem fuisset intimatum principi qualiter illa testis que narrabatur fuerat substituta pupillariter pro sua parte et qd̃ de pupillari substitutione principaliter erat tractãdum ⁊ ratione dicte substitutionis erat cõtrouersia profecto arbitrãduʒ est qd̃ princeps de leui non validasset dictũ testamentum saltez respectu pupillaris substitutionis de qua agiť. ⁊ maxime q꜡ tp̃e depositiõis non cessabat eius interesse ⁊ licet postea eadeʒ soror in articulo forte mortis declarauerit id qd̃ reuelauerat dixisse ꝓ veritate. ⁊ nõ ꝓ suo interesse: immo suo iuri renunciaret: tamẽ non ꝓpterea iuuatur eius dictum inualidum: posset insuper vlterius instari sup sub reptione ⁊ nullitate dicti breuis ⁊ supplicationis introcluse tamen super hoc p̃ncipaliter non consultus non me intromitto vlteri⁹ satis est ad propositum consultationis ꝙ dictum rescriptum siue validũ sit siue inualidũ non inficit apprehẽsionẽ possessionis que ꝑpre

9 cesserat vt ex premissis deductum est. †Iuuatur etiam dicta domina Santolina: q꜡ dictum decretum loquitur cõditionaliter vcʒ si ꝑ mortẽ alicuius de possessione suarum rerum contentio eueniret illis liceat ⁊c. si ergo non eueniret cõtentio de possessiõe ⁊c. deficit cõditio dicti decreti: ideo tũc deficit ip̃m decretũ. ⁊ maxime attẽta prefatione ipsius decreti ⁊ ratione ipsi⁹ que est vt obuieť scandalis q̃ solent occurrere in apprehensionibus hm̃oi possessionum rerũ iaʒ defuncti vt exprimitur in prin. decreti: si itaqꝫ non occurrit contẽtio aliqua cessat ratio decreti: ideo cesset etiam ei⁹ dispositio. l. qd̃ dictum. ff. de pac. c. cũ cessante. de appel. ⁊. l. adigere. §. quãuis de iure patro. ⁊ si dicatur licet tunc non euenisset contẽtio exorta est ad presens respõdeť ꝙ attendiť tp̃s apprehensionis possessionis qa decretum prouidet sup apprehensiõe quãdo ⁊ cui liceat ⁊ quando et cui non liceat vt ex verbis decreti dilucide apparet ⁊ supra demonstratũ est: qualitas ergo illa vtrũ. s. sit contentio debet considerari tp̃e quo agitur an liceat necne. ⁊ sic tp̃e apprehensionis ⁊ acqsitionis ipsius possessiõis: qualitas em̃ debet adesse ꝺm temp⁹ verbi. l. in delictis. § si extraneus. ff. de noxa. ⁊. ff. de here. insti. l. si alienum. ⁊. ff. ꝙ iussu. l. si tutoris. §. fin. non aũt reperio in scripturis et actis ad me delatis ꝙ tp̃e mortis dicti Petriantonij pupilli de cuius rerum agitur vel parum postea fuerit contentio super possessione ipsarum rerum: nec etiã tẽpore mortis dicte Christofore pupille ex cuius persona venit Santolina illam continuãdo. ⁊ sic mutãdo sibi nomẽ possessiõis: vt vbi prius noie alieno possidebat superueniẽte noua causa ꝓprio noie possedit ꝙ quidẽ solo aĩo fieri põt l. certi cõdictio. §. fi. ff. si cer. pe. l. qua rõne. §. interdũ. ff. de acq. rerũ dñio. ⁊. §. interdũ insti. eo. ti. merito licuit dicte Santoline apphẽdere possessionẽ dictarũ rerũ nomine dicte Christofore statiꝫ mortuo Petroantonio prout fecit ⁊ postea mortua ipsa Christofora noie proprio: nõ obstante dicto decreto cũ tũc tp̃is nõ esset contẽtio ⁊ posset etiã attentari ꝙ ex quo illa acquisitio noie suo fit solo aĩo nec requiriť nouus actus corporeus ꝑut requiriť regulariter in apprehẽsione possessionis. l. iij. §. j. ⁊. l. queadmodũ. ⁊. l. cũ heredes. ff. de acqui. pos. cũ si. cuꝫ ꝑ tali apprehensione non requiratur actus facti nec accessio ad locũ: lʒ solus animus nõ cadit assumptio armoꝝ de quibus in prefatione dicti decreti nõ militet in his terminis dictum decretũ licet hoc aliter pro nũc non firmẽ: satis autẽ sit ꝙ tp̃e quo quesiuit non aderat talis cõtẽtio nec illa postea superueniens est cõsiderãda quo ad apprehensionẽ iam factã per. ɔ. di

10 cta. ¶ †Iuuari etiã põt dicta Sãtolina q꜡ dicta substitutio diciť eidem ꝙ est nulla etiã adhibita postea alia teste ⁊ sup hoc habet cõsilia doctoꝝ quibus mulier si credit est excusanda cum nedum mulier sed ⁊ iura credant peritis in arte sua. l. j. in prin. ff. de ven. inspici. l. septimo mense. ff. de statu. homi. l. intestato de suis ⁊ legi. cum multis si. ad idem. l. in bonorum. ff. de bonorũ pos. ⁊ saltẽ res ẽ multum dubia et error iuris multum dubij equiparatur probabili errori facti. c. cum dilectus. de consuetu. vbi per illum textum hoc volunt do. Antoñ. Petr. de anchara. ⁊ Imola. ⁊ idem voluit. ɔ. anto. in. c. de quarta. de prescrip. ⁊ Imo. in. c. si diligenti. eo. titu. ꝑ. ɔ. c. cũ dilectus. ⁊ per notata per glo. no. in. c. j. de postu. prela. lib. vj. idem voluit Bald. in consilio mihi. dliiij. incipien. ista questio habet duas partes. ⁊ maxime in muliere in qua toleratur etiam alia iuris ignorantia maxime in dãnis euitandis. l. j. in fi. ff. de edẽ. l. iuris ignorantia. de iur. ⁊ fac. ignorã. ita quod si etiam hodie de nouo apprehenderet non prius apprehensam foret excusanda a pena non solum si substitutio est nulla prout arbitror non valere: sed etiam si re vera esset aliqua attento quod ipsa errãs in iure in quo cõsuluit peritiores non meretur penam per iam dicta. ¶ Nec obstat ꝙ decretum prouidet etiam eo casu quo testamentum allegať nullum. ⁊ ꝑ consequens ratione nullitatis testamenti non vult qd̃ scriptus heres impediatur ingredi possessionem nec ꝙ ex hoc alteri ingredi liceat quia respondetur quod decretum subdit exceptionem nisi testamẽtum ꝙ producitur apparet inualidum ex sui forma: profecto inualiditas de qua agitur non dependet nisi ex forma testamenti scilicet propter defectum numeri testiũ idoneorum ad ipsius probationem sufficientem vl' q꜡ testes sunt in suis dictis singulares de quibus al's late consulendo dixi non me extendo: si ergo inualiditas testamenti resultat illa est talis nature qd̃ sub exceptione non sub regula decreti comprehenditur. ⁊ si est satis apparet cum ius sit certum. l. ornamentorum. ff. de auro ⁊ argen. leg. et si ius esset in contrarium satis est ipsi Santoline quod consilijs peritorum ipsa putauerit substitutionem de iure nullam per iã dicta omitto alia media in themate deducta scilicet quod a publicatione fuerit appellatum: maxime quia non video ipsam appellationem: tale enim medium relinquo peritie habentis iudicare: et etiam aliud quod dictus Petrusantonius non habuit possessionem dictarum rerum et quod ipse censetur testator quo ad pupillarem substitutionem illud autem circa hoc medium considero qd̃ substitutio pupillaris diuersis respectibus quandoqꝫ a iure censetur testamentum filij ⁊ non patris ⁊ quandoqꝫ testamẽtum patris ⁊ non filij. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inofficio. testa. ideo ad euitationem pene posset attentari ꝙ censeať testm̃ filij vel nõ filij ꝑut tali via excusareť qs a pena cũ pene sint odiose ⁊ poti⁹ restringẽde ꝙ ampliãde ꝑ iura vulgaria: sit ergo cõclusio intrepide firmãda ꝙ. ɔ. Sãtolina nullã penam mereatur ex tali apphen

11 sione. †Nõ obstã. adducta in cõtrariũ que satis apparent sublata per iã dicta: non enim puniri potest: q꜡ apphẽdidit noie Christofore possessionem que fuerãt possessa per dictum Marianũ testatorẽ q꜡ ex quo erat tutrix ⁊ illa Christofora erat proximior ⁊ Petroantonio ⁊ Mariano ⁊ sibi non innotuerat de aliquo testamento cum sit facti ⁊ in alieno facto est licita ignorantia ⁊ presumiť. l. sin. ff. pro suo. ⁊. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ⁊. c. presumitur. ⁊. c. q in ius. eo. titu. li. vj. ⁊. l. verius. ff. de proba. artabatur ex iniuncto sibi officio illa facere. s. adire ⁊ possessionem apprehendere cum hereditas ꝑut ꝑsupponiť erat lucrosa ⁊ si testm̃ non apparuisset ⁊ ipsa predicta neglexisset fuisset eidem imputandum cum debeat vtilia facere. l. de his. ⁊. l. tutoris. et. l. fin. C. de admini. tut. ⁊ quasi per totũ ti. ff. ⁊. C. et. ti. ⁊ in ti. ff. ⁊. C. de peri. ⁊ como. tu. in multis iuribus. si itaqꝫ ex tali apprehẽsione quã fecit noie Christofore pupille ipsa

12 incidisset in penã ꝓfecto in ijcereť eidẽ laqueus. †Et officium suũ foret eidẽ dãnosuꝫ ꝙ esse nõ dʒ. l. cum quedã. C. de ad mi. tut. ⁊. l. si quis ex signatorib⁹. ff. quẽadmodum testa. aperi. ⁊. l. videlicet. ff. de quibus causis maior. possessio itaqꝫ dictoꝝ bonorum tẽpore mortis dicte Christofore erat ipsius Christofore que decessit ab intestato et dicta Santolina erat eidem proximior ⁊ heres nec aliqua cõtentio est super hereditate dicte Christofore: ideo dicte Santoline licuit possessionem bonorum prius possessorum a dicta Christofora apprehendere ex suo capite ipsius decreti et ex illo capite prohibetur clarissime dictus Jacobus dictam possessionẽ propria auctoritate apprehendere nec liceret etiam si per dictam Sãtolinam: non fuisset apprehensa post mortem dicte Christofore: et illam ex quo possessio vltimo loco fuit apud Christoforam: ⁊ ea decessit intestata soli proximiori: licet possessionem apprehendere. et alij apprehendentes incidunt in penam ex forma dicti decreti. itaqꝫ dictũ decretũ aduersatur dicto Jacobo et nõ. ɔ. Sãtoline multo forti⁹ nõ ꝑmittitur. ɔ. Jacobo apphẽdere dictã posses

13 sionẽ postꝙ est ꝑ aliã ꝑsonam apphẽsa. †Nã iura tueň etiã ꝑdonem in sua possessione vt non liceat cuiqꝫ etiã si ip̃e fuisset spoliat⁹ possessionem qua spoliatus fuerat propria auctoritate apprehendere. l. si quis a se fundum. C. ad. l. iuliam de vi. l. colonus. et. l. cum fundus. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊. c. in literis extra de restit. spolia. ⁊. l. di- fundus

stinctione vt constitueretur itaq; dicta Santolina siue iuste siue vitiose possessionem apprehendiderit non potest ea propria auctoritate per dictum Jacobum priuari per dicta iura: nec obstat primũ capitulum dicti decreti: nam illud etiã presupposita validitate testamenti paterni et pupillaris non iuuat dictũ Jacobum: nam statuta et decreta recipiunt interpretationem passiuam a iure cõmuni. l. si serui vestri. C. de noxa. et c. cum dilectus. de consue. et l. vt gradatim. §. sed si lege municipali. ff. de mune. et hono. cum concordã. ideo dictum decretum debet intelligi in possessione vacante quã vacare cõtingit per mortem possessoris. d. l. cum heredes prout ergo promissio quam facit ius cõmune heredi non trahitur ad casuz quo alius prius illam occupet ita pari et fortiori non debet in eum casum trahi permissio facta per ius municipale nec iuuatur dictus Jacobus allegando quod dicta occupatio possessionis dicte Santoline fuit iniusta quia illud negatur: sed dato quod fuisset iniusta et punienda non tamen licet eidem Jacobo sibi propria auctoritate ius dicere. l. non est singulis. ff. de regu. iur. huiusmodi enim cognitio et punitio spectat ad iudicem: nam et possessio predonis est iniusta. et plerunq; punienda. d. l. si quis a se fundum. et tamen non potest alius priuatus cui alias possidere permittitur predonem ipsum possessione sua propria auctoritate priuare: sed mediante iudice iuris ordine seruato et priuatio possessionis et punitio est inferẽda per iura preallegata: ita ergo in casu nostro fieri deberet si dicta Santolina iniuste possessionez occupasset et penam incurrisset quod tñ minime fatendum est immo 2rium est supra pbatum pluribus medijs cõfirmantur iam dicta contra dictum Jacobũ qr si ipse vult niti ex titulo testamenti quem ptendit habere a mariano et a Petroantonio. et ex possessione quam habuit Marian⁹ ipse nititur ex possessione nõ immediata sed mediata qr pxima possessio fuit apud Christophoram que vltimo decessit. item dictus Jacobus primum titulũ habere ptendit a Petroantonio qr preten dit se fore ei⁹ heredẽ ex pupillari substitutione et ex psona Petrianto nij fore heredẽ Mariani ex transmissione iure suitatis. l. si fratris. C. de iure deli. et l. apud hostes. C. de suis. et legi. cum concor. q pmi testatoris est heres. l. si. C. de heredi. insti. iõ ex dicti Mariani possessione vult niti: ideo titulus ex quo nititur est mediatus et etiam possessio qua nitit est non pxima sed remota: ipsa autẽ Santolina nitit ex titulo et possessione pximis: nã vltima possessio fuit christophore cui immediate succedit ipsa Santolina: ideo ipsa acqsitiõe
14 possessionis debuit esse potior. † Quia proxima causa est efficacior causa remota. l. socium qui in eo. ff. p socio. et l. si mulier. ff. rex amo. et ibi glo. et glo. in. c. de cetero de homi. que adducit concor. et ibi per doc. et p Bal. in repeti. l. cum mulier in col. xv. ff. sol. mat. multifariã itaq; varijsq; vijs deducitur et quidem clare q dicta Santolina nõ incidit in penam dicti decreti et dictus Jacobus non põt ppria auctoritate ipsam priuare: immo eã priuando et apprehendendo dictam possessionem incideret in penã siue ipse foueat iustitiam in facto principali siue nõ: sed longe fortius si in causa principali iustitiã non foueat: adducta vero in 2rium sunt sublata: naz presupposito q statutum a 2rio sensu prohibeat alijs possessionẽ apprehendere non ppterea militat in casu nr̃o siue sit testm̃ filij siue patris siue valeat siue non per iam dicta et si dicatur dictus Jacobus cepit possessionẽ in vita dicte Christophore put in puncto dicitur illud asseri illa possessio non producitur et caute vt arbitror: quia dubitant de pena decreti et si non probatur de illa non tractãdum: si vero probaretur omnimodo obstãt iam dicta: qr ex quo fuit apprehẽsa per dictam Santolinam noie dicte Christophore. et ei qsito non potuit ea priuari p iam dicta et prout dixi dictum decretum intelligi debet in possessione vacante non in occupata: vt probaui. et si secus diceret decretum pararet viam veniendi ad arma et viam scandalis cuius 2rium intendit facere vt patet ex principio ipsius decreti supra ponderato nec debent inducta ad vnum finem contrarium effectum producere. ar. l. legata inutiliter. de leg. j. et l. q fauore. C. de. ll. et c. quod ob gratiam: de reg. iur. in. vj. cum si.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxvij.

1 Donator omniũ bonorum presentium et futurorum reserua to vsufructu bonorum: an teneatur tãq vsufructuarius cauere de vtendo et fruendo arbitrio boni viri et describere bona ad petitionem donatarij non obstante quadam sententia de qua. j. nume. 3. per totum consil.
2 Usufructuarius satisdare an debeat de vtendo fruẽdo arbitrio boni viri et re restituenda finito vsufructu quod etiam procedit in vsufructu nominum debitorum. nu. 8.
3 Sententia lata iuris ordine non seruato an sit nulla.
4 Sententia diffinitiua non põt ferri absq; petitione et aliqua precedente et snie verba sunt stricti iuris.
5 Transactio generalis restringitur tantum ad res in lite deductas et sit super lite incerta et re dubia proq; lite futura vitanda. nu. 19.
6 Descriptio fieri debet quotiens subest iusta causa vt res nõ diminnantur et probari possint.
7 Satisdare non debet is qui omnia sua bona dedit retento sibi vsufructu.
8 Satisdare de vtendo fruendo arbitrio boni viri non debet in quo nulla est suspitio vt quia est diues vel pater Secus suspectus sit vt qr dilapidare inceperit. nu. seq.
9 Amico in aliquibus subueniri satis est.
Donanti non minor debetur reuerentia q̃ patri et minus exigitur a donante q̃ a patre. nu. seq.
10 Penam nullus debet pati ratione sue liberalitatis.
11 Heres an debeat satisdare legato conditionali et quod teneatur generaliter legatario honorato in diem vel sub cõditione quomodo procedat.
Jura possunt extendi a paritate rationis et de similib⁹ ad similia.
12 Sententia nulla partium consensu roborata adimpletur virtute conuentionis.
13 Uerba sunt interpretanda vt non sint ludibrio sed effectualia.
14 Bonorum suorum appellatione que veniant. nu. seq.
15 Libere vbum importat sine aliqua solẽnitate.
16 Negatiuam proponens ac nitens illam probare debet.
17 Petere dr qui extra ordinem interpellat.
18 Litis appellatione an venit tñ controuersia iudicialis.
Questio verbum an trahatur ad molestiam iudicialem.
Coniunctionis natura est repetere precedentem qualitatem.
Differentia dictio an intelligatur in extraiudiciali contentione.
19 Pactum transactionum et cõuentionum quõ intelligatur.
20 Juramentum etiã artat iudeos ad contractus obseruantiam.

Consilium. cclxvij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † In hac consultatione videtur prima facie dicendum quod dicta Lanna debeat pati qd̃ descriptio bonorum donatorum fiat et debeat etiam prestare satisdationem de vtendo et fruendo arbitrio boni viri et de restituendo res in quibus sibi reseruauit vsumfructum finito vsufru.
2 ¶ † Nam regula est generalis quod vsufructuarius artatur presta re talem satisdationem. l. prima. et quasi per totum. ff. vsufructus quemadmodum cau. et l. vsufructu constituto. C. de vsufructu. et l. si cuius in principio. ff. eodem titulo. vbi textus loquitur per vniuersalẽ omnes. et sic loquitur vniuersaliter in omni vsufructu qualitercunq; cõstituto. et qui omne dicit nihil excludit. l. iulianus. de lega. iij. et capitulo solite in fine. de maio. et obedi. et cañ. si romanorum. xix. distinctione. et alia multa iura loquuntur generaliter. et indefinite. ita quod sunt generaliter intelligenda. l. si pluribus. de legatis secundo. et l. prima. §. generaliter. de leg. prestan. et c. quia circa. de priuileg. et glo. et docto. in. l. si vsufructus mihi. §. plane. vsufructu. quemadmodum cau. et in capitulo fina. extra de pigno. enumerent aliquos casus in quibus fallit regula supradicta tamen nõ reperio aliquem in dictis iuribus exceptuare hunc casum qui est satis frequens. ita quod est verisimile quod exceptuassent si veniret exceptuandus videtur itaq; casus multarum. ll. quod dicta Lanna teneatur prestare dictam satisdationem et hec si vsufructus est constitutus super rebus in quibus cadit proprius vsufructus si vero constituitur vsufructus super rebus in quibus non cadit vsufructus proprie prout sunt res que vsu consumuntur vt pecunia vinum triticum et huiusmodi: nam in talibus res et natura et rõ nõ patitur vsumfructum constitui posse. l. secunda. ff. de vsufruct. earum rerum que vsu consumunt. tunc debet prestari similis cautio soluz de re restituenda finito vsufructu morte vel capitis diminutione ipsius vsufructuarij. l. tertia et quarta. et l. si vini cum duabus sequẽtibus. et l. penultima. ff. eodem titulo et idem videtur dicẽdum si cõstituitur vsufructus nominum debitorum dicta. l. tertia. ideo siue bona donata sint in bonis stabilibus siue in bonis mobilibus q̃ vsu nõ cõsumuntur siue in pecunia vel in alijs rebus que vsu consumuntur quecunq; sint res donate in quibus reseruatus est vsufructus dicendum videtur quod per dictam Lannam sit cauẽdum vel de vtendo et fruendo arbitrio boni viri et rebus finito vsufructu restituendis vel de secundo tantum prout sumitur ex pmissis. † Nec
3 refragari videtur si quis dixerit quod dicta domina Lanna non teneatur satisdare quia si ab hoc onere liberata per sententiam iudicis et conuentionem factam de anno presenti. Mcccclxxix. die. v. Februarij quatenus in ea dicitur formaliter et voluit mandauit et declarauit quod prefata domina Lanna sine vlla alia cautione et descriptione omnia bona sua possit et valeat libere administrare et administrari facere per quoscunq;. nam videtur dari posse plures responsiones primo quod dicta voluntas mandatum seu sententia iudicis non tenuerit: quia nulla iuris ordine seruato: ideo nihil valet vt sententia. argumento. l. prolatam. C. de sententijs. cum similibus: quinimmo nec vllus libellus emanauerat super huiusmodi cautione: nec etiam super descriptione nisi super descriptione bonorum que sunt sita in territorio Montisbodij.
4 ¶ † Nec potest aliqua sententia diffinitiua proferri nõ pcedente

petitione cle. sepe de vbo. signi. aũt. offeraẽ. C. de litis contest. cum
iuxta formam libelli seu petitionis sit ferenda sententia. l. vt fundꝰ
ff. cõi diui. ⁊ c. qualiter ⁊ qñ de accu. ⁊ c. licet eli de symo. nec vt man
datum videẽ astringere partes q: non habebat ad id faciendũ po
testatem nec ex mandato queritur actio nisi mãdati vt de se patet
⁊ hoc clarum: nec videtur ꝙ tanꝙ conuentio inter partes cõtracta
astringat q: conuentio non videẽ emanasse sup cautione vel descri
ptione non prestanda: sed sup aliis que ipse partes specifice conue
nerũt: nã in instrõ cõtineẽ specifice qd egerunt partes inter se ⁊ qd
fecit ipse cõmissarius secũdo rñdetur ꝙ dicta verba iudicis non so
nant qȯ possit gaudere vsuf. nulla cautiõe prestita: sed ꝙ possit ad
ministrare ⁊ administrari facere bona sua ⁊c. aliud enim est admi
nistrare aliud fructus consequi ⁊ bonis frui: nam ⁊ procurator tu
tor curator ⁊ similes administrant ⁊ tamen non fruuntur bonis:
ideo cum verba sententie sint stricti iuris. l. paulus respondit eos.
ff. de re iu. ⁊ vba pactorum ⁊ stipulationum similiter stricte contra
stipulantem. l. quicquid astringende. §. j. ff. de vb. obli. ⁊ l. veteribꝰ
ff. de pactis. ⁊ l. labeo. de contrahen. emp. videẽ ꝙ ppter dictã pro
nunciam iudicis ⁊ cõuentionẽ partium non impediatur dictꝰ Da
ctilus astringere dictam Lannam ad satisdandum si vult gaudere
5 dicto vsuf. ¶ † Tertio respondetur ꝙ saltem dicta conuentio non
iuuet dictam Lannam nisi forte super rebus sitis in territorio mõ
tisbodii. nam sup illis tm̃ vertebatur lis inter dictas partes non au
tem super aliis: ideo dicta conuentio videtur transactio quedã: q:
super lite incerta ⁊ re dubia ⁊ aliquo facto loco dati vel retenti iu
xta. l. j. ff. de transac. ⁊ l. transactione. C. eo. ti. presertim cum in p̃n.
instrumenti in prefatione scz dicatur de pendentia litis ⁊ questio
nis ⁊ subdatur quod ipse partes volebant a lite recedere: ideo illa
videbaẽ cã cõuentionum que subdantur iuxta. l. fi. ff. de here. insti.
⁊ per Bar. in. l. in ambitiosa. de decre. ab ordi. faciẽ. ⁊ ideo videtur
conuentio predicta intelligenda de rebus ad litem illam spectan
tibus cum rõ ⁊ causa restringat dictum. l. ꝙ dictum. de pact. c. cum
cessante de appe. item transactio generalis restringitur ad res in li
te deductas vt est tex. ⁊ ibi doc. in. l. si de certa. C. de transac. p quaz
legem videẽ decidi ꝙ dicta generalitas dicte transactionis debeat
restringi ad res sitas in territorio Montisbodii. ⁊ non solum hoc
contingit in transactione prout videtur fuisse dicta conuentio: sed
etiam in alio pacto si aliqua specialiter premittuntur: nam vba q̃
postea specialiter subnectunẽ restringunẽ ad res dũtaxat de qbus
est p̃missum si verba salua ratione recti sermonis pati pñt talem re
strictionem put post Gui. voluit Bart. in. d. l. si de certa. ⁊ in. l. em
ptor. §. lucius. ff. de pac. per tex. ibi. ⁊ l. si pluribus. ff. de accep. ⁊ cõi
ter tenetur sed in casu nostro premissum est de lite ⁊ sic virtualiter
de bonis deductis: ideo vba generalia de bonis loquentia restrin
genda veniant ad bona in dicta lite deducta cum videantur posse
pati dictam restrictionẽ: q: illa indefinita omnia bona sua possint
suppleri scz existentia in dicta terra Mõtisbodii. ⁊ ex his videtur
remanere clara conclusio ꝙ ipsa dña Lãna astringi valeat ad cauẽ
dum modo ⁊ forma premissis saltem respectu bonorum non existẽ
tium in dicto territorio Montisbodii. itẽ quarto permittitur ad
ministratio libera sup oĩbus bonis suis sed bona donata sunt do
natarii merito ⁊c. itẽ ⁊ quinto videtur posse responderi ꝙ lz pmit
tatur posse administrare sine cautione: tñ non videtur sublatum
ius proprietarii cõpellẽdi ipsam vsufructuariam ad prestandũ cau
tionẽ: q: videntur hec posse simul stare ꝙ ego possim administra
re non obstante ꝙ non caueam. ⁊ tamen tu nõ impediendo me ad
ministrare possis me compellere ad cauendum similiter ⁊ fortius
videtur ꝙ possit cõpelli ad patiendũ fieri descriptionẽ oĩm bonoꝝ
non obstante dicta conuentiõe ⁊ pnuncia cõmissarii: q: pariter ca
dũt oẽs dicte rñsiões quatenꝰ cadũt circa cautionẽ vt de se clare ap
6 paret. † Descriptio em̃ ad hoc vt res non diminuantur ⁊ probari
possunt semper fieri debet quotiẽs subest iusta causa. l. j. §. eligitur
⁊. §. idem ait. ⁊ in eis per Bar. ff. de ven. in pos. mit. per And. de ba
rulo. ⁊ Bar. in. l. defensionis facultas. C. de iure fisci. li. x. p Barto.
in. l. imperatores. §. idem rescripserunt. ff. de app. ⁊ in. l. j. C. de seq̃
stra. pos. ⁊ fruc. ⁊ ibi p Rapha. ⁊ Bald. ibi in fi. qui allegat etiã In
noc. in. c. fin. de hereticis iusta autem causa sine dubio videẽ subesse
in casu isto cum res ipse veniant restitutende demum post mortez
Lanne adeo ꝙ poterit in longum tempus differri. ⁊ sunt multe et
talis nature que alias de facili pbari non possent. ⁊ multe p vsum
habent consumi vt pecunie quas habet. ⁊ que peruenture sunt ex
nominibus debitorum super quibus habet vtplurimũ versari ista
descriptio adeo quod res est aliena ab omni dubietate si non obii
ceretur dicta conuentio ⁊ declaratio iudicis cui supra est variis mo
7 dis responsum. ¶ † In contrariam autem partem videtur primo
posse dici quod de iure cõmuni dicta Lanna non teneaẽ satisdare:
nam talis satisdatio debet prestari arbitrio boni viri prout dicit
tex. in. l. vsufructu. C. de vsufru. ⁊ ponderandum quod non dicit qȯ
sit prestanda de vtẽdo arbitrio boni viri prout dicit tex. l. j. vsufru
ctuarius quemadmo. caue. sed dicit quod est prestanda arbitrio bo
ni viri vnde in casu quo iudicium boni viri suadet quod nõ preste
tur tunc non videtur prestanda ita videtur probari per illum tex.

⁊ licet gl. ibi aliter exponat scz quod arbitrium versetur in arbitrã
do an fideiussores sint idonei necne: tamen non dicit glos. quod nõ
versetur in alio: sed forte illud dixit gratia exempli ⁊ exempla non
artant regulam. l. damni infecti stipulatio competit de damno in
fecto. l. prima. §. quod dicitur. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ c. primo. extra ne
cleri. vel mona. sed profecto equitas non suadet quod si dono tibi
proprietatez rei mee ⁊ mihi reserno vsumfructũ tu velis esse adeo
malignus ⁊ ingratus quod velis me artare ad non fruendum re ip
sa qua pro libito poteram frui nisi quod volui beneficio te afficere
in ipsa proprietate nec vt arbitror quispiam sani consilii dubitaret
quod non fuit ea mens donantis ⁊ quod donatarius libenter rece
pisset donationem cum hoc ꝙ donator non haberet cauere nec de
vtendo arbitrio boni viri nec de restituendo ⁊ mens contrahentiũ
est permaxime attendenda in contractibus. l. in conuentionalibꝰ.
ff. de verborum significationibus. cuz similibus: itaq; equitas per
maxime suadet quod donans bona vel aliquas res particulares re
8 seruato vsufru. non possit onerari vt inuitus satisdet. † Facit quia
vbi nulla cadit suspitio non videtur quod artetur quis ad prestan
dum huiusmodi satisdationem: nam ista videtur ratio quare fiscꝰ
non tenetur satisdare. l. prima. §. ad fiscum vt leg. no. cau. vbi glos.
supplet quod ideo est quia semper presumitur locuplex. idem Ra
pha. fulgo. in dicta. l. vsufructu. Item ille cui post tempus est ob
uentura proprietas non tenetur satisdare dicta. l. si vsusfructus. §.
plane. ⁊ ratio est dicit Bart. in. d. l. vsufru. quia est verisimile quod
fruetur vt re propria: similiter ⁊ pater qui habet vsumfructum in
bonis filii non tenetur satisdare prout dicunt glo. ⁊ doc. per. l. cum
oportet. §. ne autem. C. de bo. que libe. ⁊ Bart. in dicta. l. vsufructu
limitat nisi sit suspectus quia inceperit dilapidare: sed in donante
qui circa rem donatam magis afficitur donatario quam sibi vide
tur quod cesset omnis suspitio cum semper videatur perseuerare
in eadem voluntate. l. eum qui mutataz. ff. de probatio. ⁊ l. non ad
ea de conditio. ⁊ demonstra. ideo videtur quod nõ sit artandus ad
subeundum onus satisdandi. ⁊ maxime quia. d. §. ad fiscu mnon lo
quitur in huiusmodi satisdatione. ⁊ tamen glos. ⁊ doct. trahunt ad
huiusmodi satisdationem licet in vero ratio tex. sit generalis. item
§. ne autem loquitur generaliter in patre vsufructuario sed in pa
tre qui querit vsumfructum ratione patrie potestatis in bonis ad
uẽtitiis quo casu potest esse ratio quod ex quo iure antiquo pater
consequebatur plenam proprietatem satis prouidetur filio si reti
9 net proprietatem absq; beneficio satisdationis. ¶ † Cum satis sit
amico in aliquibus subueniri. l. tutori. C. de nego. gest. ⁊ pater qui
in vno grauatur per iura noua decet ꝙ in alio per eadẽ iura releua
tur. ar. l. si eum in principio. ff. de iureiuran. item ius efficacius ha
bet pater vsufructuarius in bonis aduentitiis ꝙ̃ alias simplex vsu
fructuarius. l. j. C. de bonis mater. ⁊ si alias ipse pater esset vsufru
ctuarius bonorum filii puta quia filius in castrensi peculio habuis
set nudam proprietatem ⁊ pater alias quesiuisset vsumfructum nõ
militaret dicta. l. j. de bonis mater. nec haberet pater aliud ius quã
simplex vsufructuarius: ideo licet hoc ibi disponatur in eo casu nõ
tamen disponitur generaliter ⁊ tamen glos. ⁊ doc. simpliciter dicũt
quod pater non tenetur satisdare vel propter paternam reuerẽtiã
vel quia non est suspitio prout iste due rationes assignantur: quin
immo tex. in dicto. §. ne autem. non dicit quod non teneatur satis
dare: sed quod pater non tenetur reddere rationem administratio
nis ⁊ qȯ filius non potest desiderare hypothecam in bonis pater
nis occasione dicti vsusfructus ⁊ administrationis nec aliquid de
prestatione satisdationis ⁊ tamen glos. ⁊ docto. a simili intelligunt
etiam in satisdatiõe ⁊ in quolibet patre ⁊ vsufructuario ita etiã nõ
sit ab re si ⁊ iudices ⁊ docto. a simili ratione ⁊ quidem maiori eqta
te trahant etiã ad donantem cũ ⁊ alias videamus ꝙ non minor re
uerentia adhibetur erga donantẽ ꝙ̃ erga patrez. l. si extraneus. ff.
de iure dot. vbi lz maritus teneatur exigere dotem sibi promissam
al's si promissor efficiẽ nõ soluendo periculum est mariti: tñ secꝰ est
si dos fuit per extraneũ ex causa donatiõis promissa prout si ex ne
cessitate fuit promissa per patrem vt est ibi text. itẽ prout pater nõ
potest exigi vltra quam facere possit: ita nec donator vt ibi. ⁊ l. nẽ
10 seniꝰ. §. si. de re iu. † Quinimo minus exigiẽ a donãte ꝙ̃ a p̃re: nam
donator exigiẽ inꝙ̃tum facere põt deducto oĩ ere alieno: sz p̃r ⁊ pa
tronus ꝯueniunẽ inꝙ̃tuz facere pñt nõ deducto ere alieno. l. inter
eos. ⁊ l. exheredatũ. ff. de re iu. potius em̃ fauendũ est ei qui ex libe
ralitate se astrinxit ꝙ̃ alteri prout dicit tex. in. d. l. exheredatum. ⁊
est aduertendum ꝙ magis fauetur liberalitas circa cãm proximaz
ꝙ̃ circa remotã vel circa ipsam rem ꝙ̃ circa aliam etiam maiorem:
nam ⁊ patronus exercuit liberalitatem circa libertatez que maior
est ipsi manumisso. ⁊ ex ea causatur ꝙ patronus sit debitor ipsius
cũ al's sibi non obligaretur. ⁊ tñ non exhibeẽ ipsi patrono tanta re
uerentia seu humanitas ꝙ exigaẽ tanta humanitate quãta huma
nitate exigitur donator circa rem vel quantitatẽ donatam ꝙ põde
ro ad id qȯ dr in. l. filio. ff. vt lega. no. ca. de quo. j. facit etiã ad predi
cta. l. ad res donatas. ff. de edili. edic. ibi ne liberalitatis sue penam
patiatur: satis autem large ⁊ abusiue loquẽdo potest dici pena ar
tari ad prestandum huiusmodi fideiussores cum plerunq; maxime
in re

in re graui ponderis sit magnum onus. ⁊ saltem resultaret pena si non prestaret satisdationem casu quo teneretur: nam posset interim impediri vsusfr. vt habetur in. d. l. vsusfru. C. de vsuf. ⁊ in. d. c. si. de pigno. ⁊ in. l. j. vsuff. quemad. ca. si itaq; in hac satisdatiõe indulgetur patri quod non artetur subire hoc onus satisdandi ⁊ qđ non obstante quod non satisdet libere fruatur: fortius videtur hoc idẽ indulgendum donatori quod frui possit non obstante quod nõ sa
11 tisdet nec possit cogi subire onus satisdationis. ¶ †Confirmatur predicta per tex. in simili in. d. l. filio. ff. vt le. no. ca. vbi lз sit generaliter dispositum ꝙ heres teneatur satisdare legatario honorato in diem vel sub conditione: tñ indulgeť patri qui filium emãcipauit; ⁊ dño q seruũ manumisit legatarios ꝙ nõ teneantur subire onus satisdationis ⁊ assignatur rõne beneficium patris dñi ve ipsis onerosum sit. ⁊ subditur an sibi imputare debent qui dederunt ei postulãdi aduersus se facultatem que quidem verba moralia pariter militant in donante bona sua reseruato sibi vsufructu: naз si teneretur satisdare beneficium suum esset sibi onerosum ⁊ donatarius videretur imputare ipsi donanti cur dedit ei facultatem petendi restõnẽ rerum donatarum finito vsufru. ꝑut ibi pater ⁊ dñs emancipando ⁊ manumittendo dederunt legatarijs facultatem petendi euenien te conditione iniuncta legato. ⁊ maxime q᷑. s. probaui ꝙ donatarius debet esse minus onerosus donanti ꝙ̃ manumissus manumittenti: ideo ex rationibus descriptis in dictis iurib⁹ videmur astringi ad exonerandum donatarium ab onere hmõi satisdandi: extenduntur eñ iura a paritate rõnis. l. illud ad. l. aquil. ⁊. l. a titio. de ver bo. obli. cum si. ⁊ de similibus ad similia etiã extendũtur. l. non pñt. ⁊. l. de quibus. ff. de. ll. ⁊. c. inter ceteras. de rescrip. ⁊ maxime cũ ⁊ videamus quod doc. extendunt ad hanc satisdationem vsufructuarij iura in alia materia loquentia prout supra deduxi in spẽ. d. §. ad fiscum qui loquitur in illa satisdatione prestãda legatario: quare ergo ⁊ nos nõ extendamus similiter. d. l. filio que in eadem satisdatione loquitur ⁊ si arguimus in. d. §. ad fiscum a ratione similiter ⁊ ratiõe arguamus in. d. l. filio. ⁊ maxime q᷑ possunt adaptari verba. d. l. vsufru. C. de vsufru. vt. s. ponderata: attento quod arbitrium boni viri suadeat ꝙ hoc casu talis satisdatio nõ sit necessaria. ⁊ quidẽ licet fere sexagenarius sim non memini me vnq̃ vidisse vel audiuisse quod in simili casu vsufructuari⁹ satisdare cogeretur ex quo etiã mihi satis persuadeo hanc partem iuri consonam. arg. l. si de interpretatione. ff. de legi. ⁊. c. cum dilectus de consue. Et saltem in casu nostro in quo cõuentum puto ꝙ dicta Lãna non artetur satisdare nam commissarius voluit ⁊ mandauit ꝙ dicta Lanna libere administraret ⁊ administrari faceret omnia bona sua sine vlla cautione vel alia descriptione. Et dictus magister Dactilus nomine suo. et dictorum donatariorum pro quibus de rato promisit omnia ⁊ singula contenta in ipso instrumento adimplere attẽdere ⁊ obseruare ⁊ non contrafacere vel venire aliqua ratione vel causa ⁊ per consequens sub dicta vniuersalitate verborum promisit etiam obseruare illud quod ille commissarius mandauerat. ⁊ sic tenetur ad obseruantiam si non vigore sententie vel mandato iudicis vigore sti
12 pulationis. †Pro alias sententia nulla consensu partium roborata adimpletur non vi sententie sed virtute cõuentionis. l. ij. C. cõiavtri. iu. fortius ergo in casu isto in quo non fuit solũ simplex cõsensus partiũ sed expssa stipulatio de obseruãdo: illa eñ verba instri. ⁊ p̃dicta oĩa ⁊ singula in pñti instro ɔtẽta ⁊c. indubie referẽda sunt etiã ad id qđ ipse iudex. s. pxime mãdauerat: q᷑ vniuersalia verba p̃cedentia nihil excludunt iuxta. d. c. solite cũ si. Et maxime cũ sint geminata: nã geminatio verboꝝ vniuersaliũ ampliat qñq; virtutẽ verboꝝ. arg. l. balista cũ ibi no. ff. ad trebel. ⁊ facit ꝙ p glo. in verbo oĩa ⁊ singula in. c. vt circa de elect. lib. vj. facit etiam. l. scimus. C. de agrico. ⁊ cen. lib. xj. ⁊ ꝙ p Ang. in. l. stichum. §. stipulatio. ff. de ⱱbo. obli. circa ꝙ possent similia adduci. s. de virtute geminationis verborum vel actuum facit etiaз q᷑ illud mandatum iudicis proxime p̃cedebat ⁊ relatio fit magis ad proxima ꝙ̃ ad remota vt habetur in. l. si idem cum eo. in si. ff. de iurisdi. oĩm iud. ⁊. l. cum delanionis. §. asinam ibi proxime quoq; copulata succedant. ff. de fun. instru.
13 ⁊. l. ij. ff. de statu hominum. ¶ †Nec ob. respõsiones. s. date ad hãc conuentionem partium. ⁊ mandatum iudicis: nõ eñ ob. ꝙ snia nõ tenuit nec dictus magister Dactilus obligatur dicto mãdato q᷑ lз directo non astringatur dicta snia vel mandatũ: tñ astringit stipulatio mediante snia vel mandato: nec est verũ ꝙ stipulatio non videatur emanasse nisi super alijs que ipse partes specifice conuenerant: q᷑ vt proxime dixi verba aperte artant in cõtrarium nõ repetor: nec ob. secunda responsio: q᷑ lз iudex solum mandauerit ꝙ liceret administrare nec quisq; diceret quod liceret vti frui absq; cautione: nihilominus q᷑ ad satisdandum non artabatur rõne administrationis: sed rõne vsusfructus: ideo de mente mandantis ⁊ de mente contrahentium satis apparet ꝙ voluerunt quod dicta dña Lanna non astringeretur ad satisdãdum vigore vsusfructus: quia alias illa verba sine vlla cautione viderentur inania: q᷑ non posset neq; verisimiliter vellet administrare nisi ratione sui vsusfructus: verba autem interpretantur vt non sint ludibrio sed effectualia. l. si quando. de leg. j. ⁊. c. abbate. de verbo. sig. ⁊. c. si papa. de priuileg. lib. vj. hinc dicebat Bald. in rubrica. C. de fide instru. ꝙ nullũ ⱱbũ instri debet interpretari positum sine virtute aliquid operandi. et mens preualet verbis prout ⁊. s. dictum est. Preterea ⁊ vis verborum potest ad idem adaptari: nam dictus commissarius mãdauit quod dicta Lanna posset libere administrare omnia bona sua sub
14 quibus verbis comprehenditur vsusfruct⁹ rerũ donatarũ. †Licet enim dicte res que quo ad ꝓprietatem sunt donatarij non possint saltem stricte dici res sue. l. suos in prin. ff. de lega. iij. tñ vsusfructus ipsaꝝ reꝝ ꝓprie dr̃ suus ⁊ vsusfructus ipse venit appellatiõe bonorum: nam habeat ꝑut ⁊ ꝓprietas ergo ⁊c. iuxta. l. subsignata. §. bona. ff. de ver. sign. ⁊ si quis simpliciter donaret oĩa bona sua ⁊ in aliquibus rebus haberet dũtaxat vsumfructũ nemini dubium foret quin in donatione veniret etiã dictus vsusfructus. ⁊ sic dicta verba ex vi verborum important ꝙ dicta dña Lãna posset administrare vsumfructum dictoꝝ bonorum absq; vlla cautione. ⁊ administrare vsumfructum in effectu importat ipsum vti frui: non eñ põt vsumfructum administrare quin fruatur ipsis rebus vt de se recte intuẽti apparet. Et hoc esse de mente partiuз apparet ex alijs verbis ipsius instrumenti: nam p̃mittitur qđ. d. magister Dactilus petebat fieri descriptionem medietatis bonorum. d. Lanne. ⁊ tñ constat qđ non petebat fieri descriptionem nisi ratione illius medietatis que in donatione deuenerat: ideo constat ꝙ in dicto instro appellatiõe bonorum suoꝝ veniebãt etiam bona donata in quibus ipsa donatrix reseruauerat sibi vsumfructum: ideo ita etiã veniant in seq̃nti particula instri. arg. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ⁊. l. qui filiab⁹. eo. tit. ⁊ in. l. heredes. §. sed si notam. de test. ⁊ qđ no. Bar. in. l. cẽturio. de vul. dicẽs ꝙ si verbum cõe ponitur in vna parte testi indirecta ⁊ postea simpliciter poniť directe interpretať ⁊ econuerso. ⁊ fm hoc verba ⁊ mens tendunt in idẽ scз ꝙ dicta Lãna possit gaudere
15 dicto vsufructu absq; vlla cautione: †confert ad predicta ⱱbum libere ꝙ importat ꝙ sine vllo onere aut obstaculo vel contradictiõe etiam inuito ⁊ contradicẽte ꝓprietario administrare valeat vsumfructũ vt habeť in. c. ordinarie. §. ꝙ si forte de offic. ordi. li. vj. vbi p Jo. and. ⁊ in. c. extirpande de prebẽdis. ⁊ in. c. bñficia. eo. tit. lib. vj. ⁊ glo. in ⱱbo libere in. c. j. de censibus. lib. vj. ⁊ in cle. dudum de sepulturis cum multis si. ⁊ p hec apparent sublate secunda ⁊ quarta re
16 sponsiones. ¶ †Non ob. tertia responsio sup qua pars aduersa potissime nititur ꝑut a consultante pcipio quasi fateatur quod in bonis sitis in territorio Montisbodij dicta conuentio eidem p̃iudicet. Sed instat quod non iuuet in bonis extra dictum territorium sitis: q᷑ restringitur ad bona ibi sita: sed replicať quod immo dicta conuentio ꝑut generaliter loquitur ita est generaliter intelligẽda ad cuius rei euidentiam premittẽdũ duxi ꝙ in dicto instro in nulla sui parte fit mentio de transactione scđo premitto ꝙ non fit mẽtio de aliqua speciali lite lз forte non fuerit tunc temporis nisi vnica lis scз sup bonis Montisbodij ꝙ̃q̃ non sit facile ꝓbare negatiuam quod non ⱱteretur tunc alia lis inter dictas partes qui autẽ nititť ex negatiua probare artatur. l. hoc iure cum ibi no. p doct. ff. de ⱱbo. oblig. p Innocen. ⁊ doc. in. c. cum oporteat p doct. in. c. bone de postulatione prelatoꝝ. ⁊ p doc. in. l. ij. C. de iure emphy. Tertio premitto quod in prefatione dicti instrumenti dicitur generaliter ꝙ pro parte dicti Dactili nomine donatariorum petebatur fieri descriptio de medietate bonorum dicte domine Lanne ⁊ non restringitur ad bona sita in territorio Mõtisbodij quinimmo supra proxime fuerat facta mentio de donatione medietatis omniuз bonorum eiusdem Lanne ideo dicta sequentia ⱱba indefinita videntur similiter intelligenda vniuersaliter de omnibus bonis donatis: licet forte lis apud potestatem Montisbodij non vertebatur nisi super bonis ibi sitis quia super alijs bonis dictus potestas nõ poterat descriptionem facere non sequitur propterea quod dict⁹ Dactilus non petierit generalem descriptionem fieri: nam licet in petitione coram dicto potestate non petierit: tamen forte alias petijt quod maxime videtur dicendum: quia dum dictus Dactilus fecit interpellationem licet specifice interpellauerit dictam lãnam quod fieret descriptio bonorum sitorum in dicta terra bodij: tamen subditur in ea quod faceret inuentarium de bonis sitis in dicta terra Mõtisbodij: tamen subdit generalem clausulam quod faciat omne id ad quod tenetur profecto tenebatur non minus inuentarium facere de bonis alibi sitis quam de bonis sitis in dicta terra Montisbodij: ideo videtur tunc pariter interpellata super aliorum bonorum descriptione prout super descriptione bonorũ
17 Mõtisbodij. ¶ †Et qui etiam extra ordinem interpellat dicitur petere. l. si decem cum petiero. ff. de ⱱboꝝ oblig. ⁊ per Barto. in. l. amplius non peti. ff. reз ratam habe. super qua petitione fuerunt coram iudice facte exceptiones pro parte dicte Lanne. ⁊ demum pro parte dicti Dactili dictis nominibus fuerunt coram eodeз iudice producte replicationes in quibus dictus Dactilus subdit qđ non intendit insistere p tunc super cautione petita in dicta interpellatione. Sed insistit quod fiat inuentarium de bonis dicte Lanne donatis ꝑut patet manu ser Angeli bona autem donata manu ser Angeli sunt bona alibi sita ꝑut sita in dicta terra Montisbodij deinde petit a iudice qđ mittat ad domum ⁊c. ⁊ sigilletur ⁊c.

vel quod fiat legitima descriptio oim bonoꝶ mobilium ꝛ immobilium iurium ꝛ actionum dicte lanne vt ꝛc. ꝛ sic non se restringit ad descriptionem bonoꝶ dicte terre ꝛc. itē p̄mittēdū duxi ꝙ in dicta prefatione dicti instrumenti non fit mentio de sola lite sed de questione ꝛ differentia cum dicatur in prin. instr̄i cum lis ꝛ qđ verteret ꝛ esset inter ꝛc. ꝛ postea subdat volētes a dicta lite ꝛ controuersia re
18 cedere. † Et lꝫ appellatione litis veniat solū cōtrouersia iudicialis iuxta ea que habētur in. l. causas. ꝛ lites. C. de transact. ꝛ in. l. post ꝙ̄ liti. C. de pac. ꝛ in. l. pperandum. C. de iudi. tñ verbum controuersia est magis latum: ita ꝙ trahitur etiā ad extraiudicialē cōtrouersiā vt dixit Jmo. post Bart. in. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad treb. per no. per glo. ibi. ꝛ in. l. qui fidem de transact. vbi etiam per doc. quod etiam habetur in. c. j. de alie. iud. mut. cā fac. verbum autem questio vtrum trahatur ad extraiudicialem molestiam est magis dubium habetur in dictis iuribus ꝛ aliqualiter in. d. l. amplius non peti facit. l. questionem. C. de fideicom. verbum autem differentia non videtur dubium quin intelligatur etiam in extraiudiciali contentione. est em̄ verbum ruditer positum: ideo ruditer videt̄ intelligendū prout alias in simili habet̄ in. l. tutelas. ff. de ca. dimi. vbi verba naturaliter posita naturaliter intelligūtur eadem autem ratio ꝛ causa controuersie cadebat circa bona alibi sita ꝓut circa bona sita in terra Montisbodij: ideo dicta verba lis qđ ꝛ differentia vel lis ꝛ cōtrouersia videntur generaliter intelligenda ꝛ non restringenda ad litem iudicialē vertentem in terra Mōtisbodij magis ꝙ̄ ad alias controuersias extraiudiciales maxime cum natura coniunctionis sit poni inter diuersa nota. in rubrica de iuris ꝛ fac. igno. ꝛ sui natu
19 ra ampliat. l. ea tamen adiectio. de le. iij. † Et his multis modis potest tolli ꝛ confutari dicta tertia responsio data ad dictam conuentionem. Nam primo replicatur qđ ista non appellatur trāsactio in ipso instr̄o. qđ ponderatur a doc. in. d. l. si de certa. dicūt em̄ Bar. ꝛ doc. quod notarij dicunt transactionem conuentionem ꝛ pactum: qꝛ pactū non restringit̄ ad litem ꝓut restringitur transactio: item scđo dicta cōuentio nō fit super certa lite ꝓut loquitur. d. l. si de certa cū loquatur de questione ꝛ differentia ꝛ de controuersia que pōt intelligi de extraiudiciali contentione vt dictum est. ꝛ trāsactio potest fieri etiam pro euitanda lite futura. l. j. ff. de transac. Et ex differētijs extraiudicialibus probabiliter dubitatur de litibus futuris ideo etiā si fuisset trāsactio potuisset trahi ad bona alibi sita. ꝛ maxime cum ꝛ interpellatio primo facta ꝛ petitio facta in replicationibus pn̄t ex vi verborum trahi etiam ad alia bona vt. s̄. ponderatum est: item non precedit dispositio specialis ad ꝙ̄ sequentia ỽba generalia habeant referri vt in terminis. d. l. emptor. §. lucius. ꝛ. d. l. pluribus immo ꝛ verba precedentia ꝛ sequentia sunt gn̄alia vt ex premissis apparet ꝛ clarius ex lectiōe verborum instr̄i qđ maxime confirmatur: qꝛ constat ꝙ lis iudicialis non vertebatur sup cautione prestanda patet: qꝛ dictus dactilus in dictis replicationibus id aperte protestatus fuit: ꝛ tamen dicta conuentio pariter ꝓuidet super cautione ꝓut super descriptione: ꝛ sup ipsa cautione non potest restringi ad litem illam merito non restringatur ad terminos ipsius litis: item in dicto instrumēto dicitur ꝙ pro parte dicte Lāne inter cetera instabatur ꝙ non debebat fieri dicta descriptio: qꝛ omnia bona ꝛc. erāt descripta in quodā scripto ꝛc. ac etiam in quibusdā instr̄is manu publicorum notariorum de fabriano vbi bona prelegata dicte Lāne reperiunt̄ fuisse descripta ꝛ tñ dicta bona prelegata prout mihi dicitur non erant tunc temporis nec sunt in terra Montisbodij ex quo clare apparet ꝙ intellexerūt dicte partes ꝙ questio ꝛ differentia de quibus premittitur instr̄o erat etiam de alijs bonis non sitis in dicta terra Mōtisbodij qđ ꝛ declaratur ex sequēti conuentione vbi agitur ꝙ instr̄a in quibus reperiunt̄ bona prelegata habeant̄ pro publicis ꝛ autenticis ꝛc. ex quo patet ꝙ cōuentio ipsa nō restringitur ad litē motam super bonis sitis in terra Montisbodij ad idē potest pōderari reseruatio facta postea de dictis bonis in dicto instrumento ex quo itaqꝫ ỽba sequētia sunt vniuersaliter intelligenda maxime cum precedentia verba potius suadeāt ꝙ vniuersaliter intelligantur ꝙ̄ ꝙ restringantur ad bona
20 sita in dicta terra Montisbodij. † Ex quibus omnibus saltem simul iunctis videtur concludendum satis aperta fronte quod dicti donatarij non possint astringere dictam Lānam vsufructuariā ad prestandam dictā satisdationē quam regulariter vsufructuarij prestare tenētur: qnimmo si insistant molestādo super hoc dictā lānā committatur pena in dicto instr̄o apposita ꝛ dictus dactilus conueniens qui iurauit non contrauenire incideret in periuriū: non em̄ est dubium in iuramēto qđ fit de iure diuino ꝛ cōsequēter iudei artentur ad obseruātiam iuramēti ad hoc etiam maxime per Pōta. in. l. qui superstitis. de acqr. hered. sup quo possent plura adduci ꝛ verti in dubium qꝛ dictum iuramētum per errorem vt arbitror notarij non fuit in instrumento descriptum more quo iudei iurare solēt nec est verisimile ꝙ illa forma fuerit illis iudeis declarata: nō propterea arbitraretur ꝙ ipsi non astringerentur: maxime per ea que habentur in. c. si xp̄s de iureiurand. super quo tamen vlterius insisto quia non agitur ad presens de virib⁹ iuramenti. item ex premissis videtur posse concludi ꝙ dictus magister Dactilus ꝛ dicti donatarij si ratificabunt gesta per dactilum non possint petere descriptionē dictoꝶ bonoꝶ vigore dicte conuentionis ꝑ ea que dicta sunt supra circa dictam cōuentionem q̄ pariter militant in descriptione prout in satisdatione: lꝫ fatendum sit ꝙ non sit ita honestū recusare dictā descriptionē si nō subest alia iusta causa ꝓut est nolle prestare satisdationem: nam descriptio nō videt̄ esse onerosa ipsi vsufructuarie ꝓut prestatio fideiussoris. Item circa prestationem satisdationis pōt probabiliter in dubio reuocari vtrum de iure cōmuni artetur donator ad satisdandum: nam equitas suadet quod non ꝛ rationes iurium ꝛ similia plurium vrgentia videntur corroborare dictam equitatem vt patet ex adductis. s̄. que ꝓfecto non cadunt in descriptione bonorum: ideo in ea est magis dubium: tñ de rigore iuris puto quod dicta conuentio astringat dictū dactilū dictis nominibus ad non petendum prescriptionem.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxviij.

1 ☞ Collectas ꝛ noua datia an possint cogi hoies ciuitatis montisbodij ad soluēdum per ciuitatem sinolie etiam ꝓ rebus quas habent in dicta ciuitate. ꝑ totum. vsqꝫ ad nu. 30.
2 Collecte censentur onera personalia ꝛ mixta ꝛ imponuntur de tēpore in tempus secundum casuum concurrentiā ꝛ possunt dici minus extraordinarium. nu. 6.
3 Prescriptio centenaria ciuitati nocet.
4 Prescribuntur iura habentia causam discontinuam tm̄ tempore cuius initij hominum memoria non existit. nu. seq.
5 Prescribi cōtra ius cōe vt quia prescribens habet contra se ius cōmune potest tpe cuius initij hoim memoria non extat.
Dispositio gn̄alis ꝛ specialis solēt equiparari ꝛ qñ prouisio specialis plus astringat ꝙ̄ generalis.
6 Prescriptio ante obligationis ortum non incipit currere ꝛ in debitis conditionalibus ante conditionis euentum.
7 Ius plura respiciens qui pro se habet ꝛ vtatur eodeꝫ in vno vel in aliquibus conseruat sibi ius in oibus.
Forenses an teneantur ad collectas pro rebus quas habent in alieno territorio. nu. seq. ꝛ. 19.
8 Probatio vt releuet debet necessario concludere.
9 Negatiue onus probandi incumbit ei qui ex ea nititur.
10 Forenses ex consuetudine possunt collectari per ciuitatem lꝫ in ea nihil habeant. vsqꝫ ad. nu. 30.
11 Scientia presumitur ex qualitate factorum ꝛ sufficiunt duo actus adeo notorij qđ verisimiliter venerint in notitiam populi vel maioris partis ꝛ ex quibus alias possit presumi. nu. seq.
12 Scientia populi ex quo non potest faciliter probari recurritur ad coniecturas pro verificatione eiusdem.
13 Probationes presumptiue admittūtur propter tp̄is lōgingtatē.
14 Consuetudo ex quibus inducatur ꝛ ꝓbetur. per totum.
15 Consuetudo vt legitime dicatur inducta ꝙ̄tum tp̄s requirat ꝛ an dicatur habere cām continuam vel discontinuam. nu. seq.
16 Gabellarum seu vectigalium exactio an dicatur legitime inducta consuetudine vel alia prescriptione. nu. seq. ꝛ. 19.
In solutione gabelle ꝛ similium an differat ꝯsuetudo a p̄scriptiōe.
17 Consuetudo est lex non scripta ꝛ qñ ex vna parte siue ex parte agēte siue patiente sunt plures persone nō determinate vel incerte resultat ex actu eorum consuetudo ꝛ non prescriptio ꝛ alias ꝯsuetudo inducatur ex actu negatiuo.
18 Lex qñ non possit tolli vel minui per eum qui hꝫ potestatem illam condendi vt nō procedat regula per quaꝫ infertur quod ei⁹ est tollere cuius est condere.
Consuetudo an tollatur tacito populi consensu.
19 Gabellas seu noua vectigalia an possint de iure cōi imponi vel per ciuitatē que principi subest ꝛ que requirantur ad hoc ꝛ an priuilegium exactionis seu impositionis illarum possit prescribi. nu. seq. vsqꝫ ad. nu. 30.
20 Ciuitates loco priuatorum censentur.
21 Censum annuum vel perpetuum qui soluere tenetur an nō soluendo per. xl. annos liberetur. nu. seq.
22 Pacta habentium potestatem legis condende habēt vim legis et trahuntur ad alios contractus.
23 Consuetudo differt a prescriptiōe quia minori tempore prescribit de quo isto nu.
24 Jurisditio queritur ꝛ probatur ex consuetudine.
25 Jurisditio lꝫ non prescribatur tamē admittit̄ per eum qui primo ea vtebatur per non vsum saltim longissimi temporis.
26 Collectandi ius prescribitur ad similitudineꝫ vsusfructus qui per non vsum non admittitur sed prescriptione.
27 Jurisditio an possit alienari seu p̄scribi ex eo ꝙ est quid indiuiduū.
28 Ciuitas quelibet censetur vna prouincia.
29 Prescriptio incepta per auctorem an possit continuari in successore ꝛ sic in eo finiri.
Consuetudo qñ importet vim constituti ꝛ an debeat attendi in exactione vectigalium seu gabellarum.
30 Aqua ex quo flumine licite possit ad molendina trahi.

Consilium

Consilium.cclxviij.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † In hac cōsultatione de pluribus q̄ri tur circa primum an̄t qđ est an cōitas Montisbodij sit exempta a solutione gabellarū ⁊ collectarū ⁊ hmōi onerum fienda cōitati Sinogalie ꝑ rebus quas ipa Montisbodij tenet ⁊ possidet in territorio sinogalie videt̄ primo aspectu dicendum ꝙ dicta ciuitas sinogalie possit collectas imponere ꝑ dictis
2 predijs sitis in territorio dicte ciuitatis. ¶ † Presupposito quod dicta cōmunitas possit collectas imponere nō subditis ꝑ predijs sitis in districtu: nam hoc non reuocatur in dubium ⁊ vt percepi dicta cōitas ab alijs collectas exigit pro bonis territorij siue sint subditi siue nō subditi: ⁊ insuper ipsamet cōitas cōtinuo soluit certā q̄titatē ꝑ collectis ⁊ alijs oneribꝰ ꝑ dictis bonis dicte cōitatis Sinogalie: lz de iure cōi sit secus: q₂ ex quo collecte sunt munus personale seu mixtum q₂ imponunt̄ ꝑsonis ꝑ rebus non pñt imponi nisi subditis tex. ⁊ glos. ⁊ ibi no. Bar. in. l. rescripto. §. fi. ff. ad munici. non em̄ pñt ciuitates imponere collectas nisi pro suis necessitatibus ⁊ suis subditis inquit Bar. in cōsi. clxxx. ƀm ordinem informis incip. si aliqua idem no. in rubrica. C. de annonis ⁊ tribu. li. xj. Presupposito itaq₃ hoc ꝑ constanti videtur ꝙ pariter possit imponere aduersus cōmunitatem ⁊ hoīes dicte terre Montisbodij datia ⁊ collectas pro dictis bonis ⁊ pro extractione frumenti recolligendi in dictis bonis dicte terre put aduersus alios q̄ꝙ dicta cōmunitas montisbodij longissimo tempore solita sit soluere certam quātitatem ⁊ non vltra pro omnibus predictis: nam videtur quod dicta prestatio certe quantitatis facta longissimo tempore nō iuuet
3 dictam cōmunitatem Montisbodij. † Primo q₂ aduersus ciuitatem non currit prescriptio nisi. c. an. l. fi. C. de sac. san. eccle. sed dicta solutio limitata non probatur fuisse inchoata iam sunt. c. anni. sed solum iam sunt anni. lxxxv. vel circa merito prescriptio non iuuet dictam terram Montisbodij. preterea ⁊ secūdo iste solutiones collectarum ⁊ aliorum onerū de quibus agitur habent causam discontinuam: quia non continuo soluuntur ⁊ ab hominibus imponunt̄ ⁊ soluuntur ⁊ omne quod factum hominis requirit censet̄ habere
4 cām discontinuam. l. foramen. ff. de ser. vr. predi. † Jura autem habētia cām discontinuam non prescribuntur nisi prescriptione temporis cuius initij memoria hominum nō existit. l. seruitutes. j. ff. de ser. ti. gñali. ⁊ l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quot. ⁊ esti. ⁊ l. j. in fi. ff. de aqua plu. arcē. ideo cum non videatur posse ꝓbari de taz vetusto tpe restare videt̄ ꝙ dicta prescriptio non iuuet dictā terrā
5 Mōtisbodij. † Tertio hec pars vr̄ iuuari ex alio q₂ q̄n prescribens hz ius cōe ꝫ se nō vr̄ ꝙ possit ꝑscribere nisi spacio tēporis cuius initij memoria hoīm nō existit. c. j. de prescrip. lib. vj. sed ius cōe dicte ciuitatis sinogalie est ꝙ oēs tā forēses q̄ incole soluant onera que a dicta cōitate sinogalie: iponūt ꝑ rebꝰ sitis in territorio sinogalie ergo nō iuuet quēpiā ꝑscriptio mio₂ cētenaria seu cuiꝰ initij ⁊c. nō minus videtur astringere ius municipale respectu municipij quā ius cōe respectu vniuersi: solet enim equipari generalis dispositio ⁊ specialis circa ea que in eis comprehendūtur. l. si duo. ff. de admi. tuto. cum multis cōco₂. ibi per gl. adductis. ⁊ q̄nq₃ solet plus astringere specialis prouisio in sua spē q̄ generalis. l. illud. §. fi. de mino. ⁊ l. sed ⁊ si quis. §. questitum si quis cau. ⁊ l. quotiens. §. fi. de vsufru. cum si. ideo eadem ratio videt̄ esse in eo qui habet ius cōe contra se ⁊ in eo qui habet ius municipale quo ad ea que concernunt muni-
9 cipium. † Quarto collecte imponuntur de tempore in tēpus ƀm casuum occurrentiam: ideo dicuntur munus extraordinarium ꝑ ut concludit Barto. in. l. fi. C. sine censu vel reli. ⁊ dicit Barto. in dicto consilio. vnde anteq̄ indicantur non debentur prescriptio ancto consilio. vnde anteq̄ indicantur non debentur prescriptio au- tem non potest inchoari ante obligationis ortum. quia priuatio presupponit habitum. l. x. de verbo. oblig. l. non potest videri desinere. de reg. iur. cuz si. ideo in debitis conditionalibus non incipit prescriptio currere ante conditionis euentū. l. cum notissimi. §. illud. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. ideo in debitis annuis descendētibus ex vltima voluntate non incipit currere ꝑscriptio nisi in initio cuiuslibet anni. lapsus em̄. xxx. an. iuuat ꝑ quantitate primi anni ⁊ lapsus. xxxj. an. quantitate decursa pro scdo anno nō pro quantitatibus sequentium annoruz ⁊ sic de singulis: ita ꝙ quot sunt anni tot sunt prescriptiōes dicta. l. cum notissimi. §. in his. ⁊ idem in descendentibus ex contractu voluerunt Mar. antiquus glossato₂ et Ultramon. ⁊ Cy. in. d. §. in his. ⁊ Raph. fulg. ibi potissime per illū tex. quod ⁊ voluit Bald. in. l. j. in fi. C. de sen. que pro eo quod interest. ⁊ in. l. plures apocis. C. de fide instru. ⁊ in. l. eos. C. de vsur. ⁊ dñs Ant. in. c. peruenit de censi. dicens esse de hoc casum in. d. §. in his.
7 † Quinto qui habet ius plura respiciens ⁊ vtatur in vno vel in aliquibus conseruat sibi ius in omnibus. l. si is qui vsumfru. ff. de vsufruc. ⁊ facit. l. vt pomum in fin. ff. de serui. ⁊ l. vna est via. ff. de serui. rustic. predio. ⁊ l. stillicidij. §. vltimo. ff. quemadmo. serui. amit. sed dicta communitas habens ius imponendi ⁊ exigendi collectas a non subditis pro rebus positis in eius territorio illo iure vsus fuit contra plures: quinimmo ⁊ contra ipsam cōmunitatem terre mōtisbodij ⁊ cōtra eius particulares homines a quibus exegit prout hoc argumento vtitur in simili Ponta. in consi. mihi. ccvij. incip. non est dubium loquens in huiusmodi terminis scz in iurisditione competenti communitati super imponendis alteri collectis adducens pro casu. d. l. vna est via. adducit etiam. l. si eo in fi. ff. si serui. vē. ⁊ quod notant Dy. ⁊ Barto. in. l. si prius de aqua plu. arcen. ⁊ bar. in. l. j. §. si quis hoc interdicto de itinere actuq₃ priuato. ⁊ in. l. si publicanus in fi. de publi. ⁊ per Spec. in tit. de prescriptio. §. j. versic. quid si debetur. ⁊ in titulo de loca. §. nunc aliqua versiculo. xxxij. et Innoc. in. c. tua nos extra de decimis. Item facit quia in alijs omnibus dicitur consuetum quod soluantur indifferenter collecte tā per subditos q̄ per non subditos pro rebus sitis in territorio sinogalie. Ideo dicta consuetudo generalis videtur trahenda etiaz ad cōmunitatem Montisbodij. nam vbi omnes preter vnum vel paucos vtuntur aliqua consuetudine illa consuetudo extenditur etiā ad illum qui ea non vtitur notant Hostien. ⁊ doct. in. c. ea noscitur de his que fiunt a ma. parte capituli Innoc. in glos. magna. in. c. de offic. archi. ⁊ ibi Jo. an. Sexto etiam allegatur pro parte ciuitatis sinogaliensis quod dato quod dicta cōitas terre Montisbodij q̄sinisset aliquod ius vel pactis initijs cum cōitate sinogalie vel ꝑscriptione seu consuetudine: tñ ab illo iure recessit implorando a sede apostolica nouum ius immunitatis quod nō videt̄ ꝙ potuerit stare cū iure primo: ideo videtur illi primo iuri renūciasse: ⁊ ideo p̄mū ius videtur sublatū cū quilibet possit suo iuri renūciare. l. si quis in conscribendo. C. de pac. ⁊ l. si quis in conscribendo. C. de epis. ⁊ cle. ideo non videtur ꝙ possit vti primo iure cui renūciauit nec secūdo quod est noua bulla sublatum ita quod videtur posse sibi dici via quam elegisti hec tibi pateat. l. similiter. §. si metu. ff. quod metus causa: ⁊ etiam quod potuit noluit quod voluit implere nequiuit. l.
8 multum interest. C. si quis alteri vel sibi. † Septimo nō videtur qđ dicta solutio facta pro datijs ⁊c. de limitata quantitate sit facta ꝑ istis bonis que ad presens tenet dicta cōmunitas Montisbodij: q₂ saltem prima solutio de qua in themate nō declarat ꝑ quibus bonis fuerit facta: vñ non concludit necessario: ⁊ probatio non cōcludens necessario non releuat. c. in presentia de ꝓba. l. non hoc. C. vnde legi. ad probationez. ⁊ l. neq₃ natales cum similibꝰ. C. de proba.
9 † Postremo licet probentur solutiōes annue facte limitate de certa annua quantitate tamen forte fuerunt ⁊ alie solutiōes facte: vnde illa instr̄a super dictis solutionibus particularibus celebrata ꝓbant affirmatiuam scz quod ille annue quantitates fuerunt solute: sed non videntur probare negatiuam quod nō fuerint ⁊ alie solutiōes facte ꝑ dictis bonis inter dictas cōmunitates: prescriptio autem in casu isto si qua militat fundatur in negatiua. l. in non solutione ⁊ non in affirmatiua ⁊ qui ex negatiua nititur debet illam probare. l. hoc iure. ⁊ ibi per doc. ⁊ per docto. in. c. cum oporteat de accu. ⁊ in. c. bone de postu. prela. ⁊ in. l. ij. C. de iure emphy. Bald. in l. acto₂ quod asseuerat. C. de proba. merito non videtur quod dicta cōitas Montisbodij possit se tueri aduersus dictam cōmunitatez Sinogalie dicto fundamento prescriptionis seu vigore dicto₂ in-
10 strumēto₂. ¶ † His tñ non ob. Hiam partē arbitro₂ de iure veriorē. s. ꝙ dicta cōitas terre Mōtisbodij nequeat onerari nouis oneribus: sed sit imunis ab alijs ꝑstationibus. ex quo ꝑ longissimuz tp̄s semp vniformiter soluit vnā q̄titatē annuam ꝑ oībꝰ collectis ⁊ extractione frumēti recollecti ⁊ recolligēdi ꝑ hoīes dicte cōitatis in dictis bonis ⁊ ꝑ pascuis. ⁊ ꝑ ligno₂ incisione: ex quo em̄ lōgissimo tpe. l. an. ⁊ vltra. ⁊ vnica solutio apparet facta in anno. 1394. ita qđ sunt elapsi anni. 86. ⁊ vltra. Ex quo enim sunt facte tot annue solutiōes ꝑsonis publicis dicte cōitatis sinogalie hoc est sindicis dicte cōitatis put asseritur in singulis instr̄is q̄ vidi que fuerūt q̄plura: q₂ oīa videre tediosuz erat. ⁊ notarij rogati de sindicatibus noiant̄ in ipsis instr̄is solonum vr̄ ex tot actibus grauibꝰ tot vicibꝰ reiteratis cū lapsu tāti tp̄is inducta quedā cōsuetudo ꝙ cōitas ⁊ hoīes dicte terre Mōtisbodij teneant̄ soluere illā annuā q̄titatē nec plꝰ nec minus ꝑ oībus collectis ⁊ oneribus alijs supra narratis que ꝑ dictis bonis deberentur. nā est verisimile ꝙ tot actus peruenerint in notitiā populi maxime presidentium ipsi cōitati. attento maxime quod vt audio dicta bona sunt multa ⁊ magnum spacium occupant. ⁊ homines Montisbodij sunt multi: ita ꝙ pascua lignorum incisiones extractiones bladorum verisimiliter fuerunt ita frequētes ꝙ si oīa predicta erant libera ⁊ immunia ab oī onere solito in similibus imponi nō poterant esse secreta adeo ꝙ notitia ꝑsumi dz.
11 † Nam ex qualitate facto₂ ꝑsumitur scīa si erat talis nature ⁊ talis ponderis ꝙ soleat in notitiā venire put alias dicit tex. in. c. quāto. de trāsla. prela. ⁊ in. c. illud. de cleri. excōmu. Nam ꝑsumitur omniū notitia translatio episcopi adeo quod dicit ibi papa quod non potest nō esse notorium. ita etiam videt̄ qđ tot solutiones annue pro re tam ardua ⁊ pro tot multiplicatis actibus ⁊ similibus personis eodē die festiuo facte sint talis nature quod sit presumēda notitia populi ⁊ maxime regentium dictam cōitatem: maxime quia solēt cōtinuo fieri reuiso₂es super introitibus cōitatum: ita quod negotium vadit per tot manus qđ est quodāmodo impossibile quod nō peruenerit in notitiā. prout etiam dicit Bar. in lec. l. de quibus. de

legi.iiij.col.versi.quero que requirantur dicens post Pet.⁊ Cy.ꝙ sufficiunt duo actus adeo notorij ꝙ verisimiliter veniunt in notitiam populi vel maioris partis: puta si fiunt pontes supra stratã publicam.⁊ sic volunt quod sufficiat probare tales actus qui verisimiliter venerint in notitiam populi.similiter Cy.post Pe.in.l.ij. C.que sit long.cõsue.vij.q.dicit ꝙ actuũ frequentia exigitur in cõsuetudine: qꝛ per vsum frequentẽ colligimus tacitũ cõsensum ppl'i ⁊ maxime hoc casu videtur colligi: qꝛ negotium ipsum ad populũ pertinebat: ita ꝙ magis de facili p̄sumitur scientia.nam quis p̄sumitur habere notitiam de bonis ⁊ iuribus suis ⁊ qualitatibus eorũdem.l.quisquis.C.de rescin.ven.itẽ ⁊ de factis vicinorum p̄sumitur notitia.l.si vicinis.C.de nup.per Bar.⁊ doc.in.l.j.ff.si cer.pet. ideo cõitas ipsa videtur hr̃e notitiã de iure suo collectandi ⁊ si collecte ⁊ similia onera exigũtur necne.maxime qñ longissimo tẽpore vniformiter sunt exacta in re tanti ponderis in qua interueniũt verisimiliter mille actus in anno: ita ꝙ videẽ ꝙ non poterat nõ eẽ notorium in illis villis vbi erant dicta bona ꝙ hoĩbus dicte terre Montisbodij licebat ⁊ lignare ⁊ pascere aĩalia ⁊ blada extrahere si
12 ne aliquo onere alijs solito imponi.† Notitia aũt populi non potest faciliter ꝓbari.ideo statur ꝯiecturis, qꝛ in his in quibus est difficilis ꝓbatio recurritur ad coniecturas.⁊ ille dicunẽ tunc dilucide ꝓbationes inquit Ang.in consi.ccxviij.s̄m ordinẽ informis incip. visa narratione facti col.v.allegat.l.licet in p̄n.de leg.j.⁊.l.si qs locuplex.ff.de manu.test.facit.l.dolum.C.de dolo.item facit qd̃ habetur in.l.in actionibus.§.plane.ff.de in litem iurã.⁊ ꝙ per glo.in §.alie.insti.de act.hinc resultat ꝙ qꝛ negatiua non coartata loco ⁊ tp̃e non põt ꝓbari ꝓbatur p̄ discussionem.vt per Bar.⁊ doct.in.l. hoc iure.de verb.obli.⁊ Imol.in.l.ex facto.§.si quis aũt.ff.ad treb. ⁊ qd̃ sciẽtia populi sit non facilis ad ꝓbandũ dicit.d.Anto.in.d.c. fi.de consue.in penul.col.ex hoc inferens ꝙ sufficit ꝓbatio talis notitia populi per famam: lꝫ alias probatio p̄ famam sola nõ sit sufficiens.Quotiens enim res non apparet versari censetur difficultas probationis dicit Bar.quem doct.sequuntur in.d.l.in actionib⁹. §.plane.Et ad coadiuuãdũ p̄dicta confert qꝛ in ipsis instrumẽtis antiquis fit mentio de cõsuetudine anteriori ita qd̃ est verisimile ꝙ tunc emanauerint tot actus ꝙ ꝯhentes indicauerint esse cõsuetudinem: ita ꝙ magis est verisimile qd̃ peruenerit in notitiã accedat quod Joan.and.in.d.c.fi.in summa super consuetudine in quinto membro.ver.sed quero.dicit quod si testes dicunt ꝙ interuenerũt tot actus quod colligitur cõsensus maioris partis populi sufficit. ⁊ Flo.eo.c.fi.in.fi.xl.questiõis.dicit ꝙ si testes simpliciter probant sic esse consuetudinem illam probant: lꝫ nõ probent aliter sciẽtiam populi vel maioris partis ipsius.ex quibus dictis deprehenditur ꝙ non requiritur exacta ꝓbatio scientie sed verisimilis. vnde cũ in instrumentis fiat mẽtio totiens de consuetudine ⁊ sint actus ponderosi totiens reiterati.⁊ super re spectante ad ipsum populũ finogaliensem puto intrepide arbitrandum censeri sufficienter appa-
13 rere de notitia populi.† Et maxime considerata longinquitate tẽporis propter longinquitatem namq̃ tp̄is admittuntur ꝓbationes presumptiue ⁊ minus plene que alias non sufficerent. vt habetur in.l.si arbiter.ff.de probat.⁊ in.c.cum olim.de priuilegi.⁊ in.l. cum aliquis.C.de iure deliberan.⁊ in.l.at qui natura.§.cuꝫ me absente.ff.de neg.gest.⁊ per Bal.in.l.conuenticulam.C.de epi.⁊ cle. ⁊ in.l.ꝓprietatis.C.de proba.⁊ multa possent adduci circa hmõi in quibus propter antiquitatem vel ex alia cã sunt difficiles ꝓbationes ꝙ non requiruntur ita exacte ꝓbationes ꝓut alias: vt ꝓbatur etiam in.l.cõsensu.C.de repud.⁊ in.c.ad nostrã.de emp.⁊ vend.⁊ in c.illo vos.de pigno.⁊ in.c.per tuas.de symonia.⁊ qꝛ in delicto vsurario ⁊ symoniaco: qꝛ fiunt secrete ⁊ cauillose non est facilis ꝓbatio admittũt ꝓbationes minus plene.sic̃r in adulterio: vt in.c.tertio loco.⁊ in.c.literas.de presump.pet Bar.in.l.iij.de furtis.⁊ multa hu
14 iusmodi deduci possent.† Satis itaq̃ ex his que dicta sunt videẽ probata notitia populi seu maioris partis sufficiens ad inducedã cõsuetudinẽ.Non aũt exigitur sciẽtia seu ꝯsensus minorum vel mulierũ vt voluit Jo.an.in.d.c.fi.in summa scd̃a q̃one principali.⁊ do. Ant.⁊ Flo.in.d.c.fi.post eum.quinimo dicit Gui.de cu.in.l.de qb⁹ ff.de legi.ꝙ sufficit scientia regentium ciuitatem intelligo qui representant ciuitatem.vt per gl.in.l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur. ⁊ in rubrica.C.que sit lõga cõsuetudo.⁊ in rubrica.⁊ in.l.j.C.de decurio.lib.x.⁊ gl.⁊ Bar.in.l.nulli.ff.qd̃ cuiusq̃ vniuer.nomi.⁊ bart. in rubrica.ff.de decur.⁊ per glo.⁊ Ange.in.l.j.ff.qd̃ quisq̃ iur.sufficit eñ tacitus cõsensus eoꝝ qui possunt legem condere.vt per glo. fi.in.d.c.fi.⁊ dicit.d.Ant.⁊ Imol.ibi ꝙ sufficit tacitus cõsensus ei⁹ qui põt legem condere: lꝫ forte nõ posset statuere sup eo sup quo inducitur cõsuetudo adducẽtes ea que habentur in.c.j.de cõsue.cõiter antẽ in singulis ciuitatibus sunt aliqua consilia seu deputatus numerus ciuium qui regunt negotia ciuitatis ⁊ ciuitatẽ representant.⁊ p̄nt statuta condere.⁊ ad eos saltẽ communiter innotescũt hmõi iura populi maxime nõ leuis ponderis: prout sunt exactiones collectarum ⁊ gabellarum ⁊ extractiones bladorum ⁊ hmõi accedat quod no.doc.in.l.licitatio.§.earum rerũ.et in.l.si publican⁹ §.j.ff.de publi.dicentes quod circa exactiões vectigalium scilicet

de quibus rebus ⁊ qualiter exiguntur attenditur cõsuetudo.⁊ idẽ not.Ang.in consilio.ix.s̄m ordinẽ informis incip.pro euidentia quesiti loquens etiã in exactione gabellarum.nec videntur requirere probationem scientie populi: alias parum prodesset nolenti soluere vnum vectigal si haberet deducere scientiam populi.⁊ publicanus etiam posset dicere lꝫ alij non exegerint non probatur scientia populi quod non dr̃ esse de mente doc.nec iuris forte ea ratiõe quia notitia presumitur ꝓpter solitam frequentiam actuum.⁊ qꝛ est res spectans ad eum cuius notitia requiritur.ideo eius sciẽtia
15 presumatur p.d.l.quisq̃s.C.de rescin.ven.† Nec requiritur sciẽtia principis ad esse consuetudinis regulariter: put voluit Bart.in.l. omnes populi.de iusti.⁊ iure.⁊ glo.iiij.dist.§.leges.⁊.vij.dist.c.frustra.⁊ Joã.de deo.j.dist.consuetudo.⁊ Joan.and.d.Anto.Flor.⁊ Panor.in.d.c.fi.de consuetu.quod ⁊ cõiter tenetur prout dicit ibi Imo.idẽ tenens ex his videtur concludi posse qd̃ sit causata q̃dã consuetudo non exigendi collectas vel gabellam pro dictis bonis vel pro extractiõe bladi vel pascuis vel incisione lignorum.⁊ sic nõ possint aliquo mõ onerari hoĩes mõtisbodij ꝓ his bonis ⁊ causis pro quibus fuerunt facte dicte solutiones ⁊ refutationes ⁊ consuetudo seruanda est in huiusmodi exactionibus vt premisi.nec tunc requiritur tm̃ tempus quantum requiritur ad prescriptionem: qꝛ in consuetudine regulariter requiritur longum tempus saltem si non est consuetudo contra ius.sufficit enim longa consuetudo.vt C.que sit longa consue.in rubro ⁊ nigro.⁊.l.diutina.ff.de.ll.regulariter longum tempus est decẽnium.l.si cum fideicommissaria.§.aristo.ff.qui ⁊ a quibus.ideo per decẽnium inducitur cõsuetudo.nec distinguitur inter presentes ⁊ absentes: prout distinguitur in prescriptiõe.in.l.super longi.⁊.l.fi.C.de longi temporis prescri.in hoc enim differt consuetudo a prescriptione prout voluit Cy.in.l.ij.C. que sit long.consue.⁊ est communis opi.s̄m Joan.and.in.d.c.fi.de cõsu.in summa in tertio articulo princi.ver.quod tertio dixi.⁊ idẽ firmant ibi Pe.de ancha.d.Anto.Flo.Imo.⁊ Panor.quod ⁊ voluit Bar.in.d.l.de quibus.quod ⁊ videẽ velle glo.in.d.l.de quibus ⁊ in rubrica.C.que sit longa consue.⁊ insti.de iure natu.gen.⁊ ciui. §.ex nõ scripto.lꝫ quidam glo.sentiant: put Azo.⁊ etiã glo.in.d.l. diutina.⁊ glo.xij.dist.cõsuetudo.⁊ Cõpost.in.d.c.fi.⁊ Innocẽ.in.c. cum dilectus.eo.tit.tamẽ precedẽs opi.est magis cõis ⁊ verior: qꝛ prout dicũt doc.ex quo cõsuetudo inducitur ex tacito cõsensu populi.d.l.de quibus ipse populus semper est presens.ex quo cõsensit ad hoc.l.ꝓponebatur.ff.de iudi.Et hinc est ꝙ ꝓcedit ꝯsuetudo decẽnalis etiam super his que habent causam discontinuam.lꝫ Cõpost.⁊ Inno.vbi supra requirant.tunc tempus cuius initij memoria hominũ nõ existit ⁊ nõ bene put dicunt Flor.⁊ Imo.in.d.c.fi. eñ attẽderẽtur actus discontinui seu causa discontinua semper cõsuetudo censeretur habere causam discontinuam: quia causata a moribus ⁊ fit factis hominum dicta.l.de quibus.⁊ actus hominum sunt discontinui.⁊ ita a iure reputantur.l.foramẽ.ff.de seruit. vrba.predi. vnde nunquam reputaretur consuetudo habere cãm cõtinuã si cãm remotã attẽderem⁹.tñ qꝛ cã proxima cõsuetudinis est ꝯsensus ppl'i q ꝯsensus nõ p̄sumitur mutari.l.eum qui mutatã ff.de proba.⁊ de baptismo maiores.ideo cẽsetur habere cãm continuam.prout ⁊ dicũt.do.Anto.Flo.⁊ Imol.in sepius allegato.c.fi.
16 † Facit ad predicta quod not.Barto.⁊ docto.in dicta.l.si publicanus.§.primo.⁊ dicta.l.licitatio.§.earum rerum volentes quod in vectigalibus ⁊ gabellis attendatur consuetudo nec requirunt tempus cuius initij non extat memoria.⁊ tamen constat quod vectigalia habent causam discontinuam.item tempus longeuum.sufficit etiam si consuetudo inducatur contra ecclesias.prout voluit Panormita.in dicto capitulo fi.licet Compost.voluerit contrarium. ⁊ licet Innocen.in capitulo cum dilectus.eodem titulo dixerit quod aut consuetudo inducitur contra vnam ecclesiam.⁊ tunc requiratur spacium quadraginta annorum aut contra plures ecclesias.⁊ tunc sufficiat spacium longi temporis secundum eum ⁊ non bene: quia vtroq̃ casu est eadem ratio.ideo etiam si contra vnam ecclesiam inducatur cõsuetudo sufficit longum temp⁹.⁊ sic decẽnium secũdum eum: sed prout alias legendo dicto capitulo finali. visum fuit dictum Innocen.eam subtilem rationem habere: quia quando agitur de preiudicio ⁊ fauore vnius illa potius censeẽ prescriptio quam consuetudo.ideo requiritur tempus ad prescriptionem necessarium.nam prescriptio et consuetudo in hoc inter cetera ⁊ substantialiter differunt: quia prescriptione acquiritur ius in singulari ⁊ in priuato consuetudine queritur ius non magis isti ꝙ illi prout dicunt Hostien.⁊ Joannis andr.idem vult ibi Florẽ.dicens quod consuetudo facit ius publicum quo ad omnes quos negotium tangit.prima distinctione.consuetudo.dicta.l.de quibus. §.ex non scripto.institu.de iure natura.gen.⁊ ciui.prescriptio vero inducit ius priuatum inter prescribentem ⁊ eum contra quem prescribitur secũdum eum ibi questione.viij.⁊ hec est substantialis differentia inter prescriptionẽ ⁊ cõsuetudinẽ prout dicit ibi Panor. post doct.licet ⁊ plures alie assignentur quas omitto.ex his euidẽter patet quod licet contra ciuitatem non iuuet prescriptio longi temporis.x.vel.xx.annorum.nec etiam longissimi temporis.xxx. vel

vel.xl.annorum.tamen iuuat consuetudo etiam longi temporis.
17 †Nec videtur obstare si quis attentauerit q̃ ista sit censenda pscri
ptio ex quo generatur preiudicium soli ciuitati sinogalie τ nõ agi
tur de preiudicio aliorum.item agitur de acquirẽdo iuri terre mõ
tisbodij.τ sic videatur esse vna communitas ius sibi querens τ vna
cõtra quam preiudiciũ gñatur τ cuius iuri detrahitur. τ ideo hoc
casu requiratur tempus τ centenarium qđ in prescriptione aduer
sus ciuitatem qꝛ respondeo qđ licet hoc videatur prima facie vrge
re.consuetudo enim est lex non scripta.d.§.ex non scripto.τ.d.l.de
quibus τ.j.dist.cañ.consuetudo.τ lex debet esse communis nõ vni⁹
ij.dist.cañ.erit aũt lex.τ per Inno.in.c.fi.de offic.archi.ideo qñ ex
parte querentis τ ex parte patientis sunt certe persone determina
te non est consuetudo ẽm.d.Anto.τ Imo.in.d.c.fi.τ idẽ Hostiẽ.et
Joan.and.ibi tñ tollitur ex eo qꝛ dictum ius innat non solum ipaꝫ
communitatem terre montisbodij sed etiam singulares hoĩes ip
sius cõmunitatis.ideo ex parte eorum quibus prouidetur nõ sunt
persone certe determinate.τ qñ ex vna parte siue ex parte agente
siue ex parte patiente sunt persone plures non determinate τ cer
te tunc resultat consuetudo non prescriptio ꝑut volunt.d.Anto.
τ Imo.in.d.c.fi.τ idem vult Hosti.ẽm.d.Anto.qđ est de mẽte Jo.
and.ibi τ in.c.iij.eo.ti.li.vj.ad quod potest induci tex.d.c.iij.vbi ex
vna parte est persona certa ex altera sunt plures persone incerte ad
hoc etiam potest induci tex.τ q̃ habetur per doc.in.d.l.publican⁹
§.in vectigalibus.τ in.d.l.licitatio.§.earum.ff.de publi.vbi dicunt
in vectigalibus attendi consuetudinẽ τ similiter Ang.in.d.suo cõ
silio.ix.τ tamen in vectigalibus agitur de solo preiudicio vel fauo
re cesaris seu eius fisci τ sic ex vna pte est sola vna determinata per
sona τ tñ est consuetudo prout doc.volunt.ideo etiã in casu isto di
camus resultare cõsuetudinem:nõ eñ posset vna ciuitas statuere
quod lꝫ alij teneantur ad collectas:tñ hoĩes talis ville non soluant
τ erit lex municipalis ita τ possit esse lex cõsuetudinaria municipij
non video quid obstet:constat etiam q̃ ex actibus negatiuis indu
citur consuetudo vt probatur in.l.si publicanus.§.in omnib⁹ a cõ
trario τ in.l.licitatio.§.earum rerum de publi.cum notatis in eis p
doc.τ concludunt hoc Jo.an.in tertia oppo.τ Imo.in.ix.col.in.c.
Joannes de cleri.coniug.adducentes que habentur in.c.j.de pre
scrip.τ in.c.cum inter diuersas de elec.τ in.c.cum in ecclesijs de pre
ben.lib.vj.τ in.c.iij.de consue.lib.vj.τ ibi etiam per Pe.de anch.τ
per Bald.in.l.de quibus.de.ll.vj.col.versic.modo queritur hic ta
18 mẽ fuerunt actus affirmatiui hñtes tm̃ negatiuam. ¶†Nec vide
tur obstare huic medio si quis dixerit si est consuetudo non prescri
ptio:τ consuetudo ista est inducta tacito cõsensu populi sinogalie
ideo potest ꝯrio consensu tolli:qꝛ eius est tollere cuius est condere
l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur.τ.l.humanum.C.de legi.τ.l.si qs
in prin.testamenti de leg.iij.qm̃ ad hoc videtur posse rñderi:qđ qñ
lex transit in tacitum quẽdam quasi contractum non potest tolli p
cõditores ipsi⁹ legis.l.quod semel.ff.de decre.ab ordi.fa.τ ibi bar.
τ bar.in.l.oẽs populi.ff.đ iusti.τ iure.τ.d.Ant.in quadã sua dispu
tatione quã refert Panoꝛ.in.c.nouit de iud.idem tenent.τ idẽ vo
lunt ibidem.d.Anto.Flo.τ Imo.saltem quando transit in contra
ctum vel quasi contractum non subditi prout est casus noster.Sed
ista consuetudo videtur transire in quendam tacitum quasi cõtra
ctum:quia homines terre Montisbodij se astringunt ad soluẽdã
certam quantitatem annuam cõmunitati sinogalie siue collecte et
alia onera imponantur alijs siue non:τ vt audio multis annis sol
uerunt hoĩes terre Montisbodij eandem q̃titatem:lꝫ alij in dicta
ciuitate sinogalie aut nihil aut longe minus pro rata soluerent:ita
quod pro parte hominum dicte terre Montisbodij minus solutũ
fuisset si soluissent ẽm stilum quo alij soluebant:ita q̃ versabat in
teresse hincinde in dicta lege non scripta:ideo transeat in quasi cõ
tractum qui est irreuocabilis.arg.l.sicut.C.de actio.τ obli.Prout
quando fit lex q̃ qui venerit ad habitandum in territorio habeat
immunitatem:nam talis lex censetur transire in quasi ꝯctum:qꝛ ci
uitas prestat immunitatem vt extrinseci alliciantur ad eundũ pro
habitando in territorio τ illi vadunt ad habitandum cã hñdi imu
nitatem:ideo ciuitas condens legem astringitur dicta lege nec il
lam potest reuocare:prout voluit Barto.in dictis iuribus τ cõiter
tenetur ita pari ratione in casu nostro sinogalienses in dicta lege
non scripta prestant immunitatẽ hominibus Montisbodij vt ex
eoꝝ parte soluatur tanta quantitas certa annuatim siue collecte
imponerentur siue non τ ex aduerso homines Montisbodij solue
runt certam annuam quãtitatem ne possent inquietari alijs oneri
bus pro causis:pro quibus illam certam quantitatem soluerũt.qn
immo etiam si non censeretur transire in contrarium videretur qđ
non posset reuocari in preiudicium hominum Montisbodij:pu
ta si emanasset talis consuetudo mere in beneficium hominum mõ
tisbodij:prout alias dicit Innocen.in.c.nouit de iudi.quod quan
do lex principis secularis priuilegiat ecclesias princeps nõ potest
legem illam tollere in preiudicium illarũ ecclesiarum τ ita potest
intelligi text.ibi secundum eum facit.c.decet.de reg.iur.in.vj.cum
suis concordan.ẽm Joan.andre.in dicto capitulo nouit qui vide
tur transire cum dicto Innoc.Ex quorum dicto singulariter not.

ibi.dominus Anto.τ Floren.quod quando lex vel statutum trã sit
in priuilegium non subditi non potest per conditores legis vel sta
tuti tolli pari ratione nec cõsuetudo prestans priuilegium nõ sub
dito potest reuocari per illos quorũ tacito consensu inducta fuit
19 cum τ consuetudo sit lex non scripta,vt premisi.† Et predicta ma
xime videntur procedere in casu isto in quo per talem consuetudi
nem reducitur res ad ius commune quo iure nõ possunt indici col
lecte non subditis nec noua vectigalia imponi possunt vt.C.vt no
ua vectigalia in rubro τ nigro per totum τ in autentica vt nulli iu.
§.j.Item quilibet pro libito:pót libere vti re sua cuꝫ sit rei sue libe
re moderator τ arbiter.l.in re mandata.C.mandati.τ in.l.dudum
C.de contrahen.emp.ideo cõsuetudo ista reducit rem ad sui cõem
naturam quod de facili solet fieri.l.si vnus.§.pact⁹ ne peteret ver.
at in spẽ dotis.ff.de pac.Et re reducta ad ius cõmune non poterit
ipsa cõitas collectare illos de Montebodio etiam ꝑ rebus sitis in
tra fines territoꝛij cum de iure cõi non possit.d.l.rescripto.§.fi.ciui
tas enim habens ius collectandi non subditos vel imponendi
vectigalia ex quo non habet de iure cõi habet ex priuilegio quodã
vel a principe concesso vel prescriptione priuilegio autem suo qui
libet potest renunciare.l.pe.C.de pac.τ.l.si quis in conscribendo.
C.de epi.τ cleri.ideo tacito consensu potest illud priuilegium tolli
τ reduci ad metas iuris ꝯmunis:cõfert ad premissa quia magis de
facili tolluntur concessa ex priuilegio τ sic iura specialia q̃ concessa
de iure cõi.l.eius militis.§.militia missi de mili.test.ideo videmus
quod non vtẽs per decennium priuilegio sibi indulto perdit illud
l.j.ff.de nundinis τ per doc.in.c.cum accessissent extra de constitu.
quod non occurrit in iuribus quesitis iure communi. Et ideo di
cunt Bart.Ange.τ Imo.τ Pau.de cast.in.d.l.licitatio §.earum
rerum.quod si ex priuilegio permittitur alicui ius exigendi vecti
galia prescribitur per non vsum per decem annos sed si pertinet
ad rem publicam τ sic de iure communi prescribitur spacio.xl.an.l.
omnes τ.l.comperit.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.idem Bar.in.l.si
publicanus.ff.de publi.Panoꝛ.in.c.super quibusdam.§.preterea
de verborum significatiõibus facit quod no.Uber.de bobio τ Jo.
and.in addi.spec.quos refert Panoꝛ.in.c.audientiam.de prescri.
dicentes quod si vasallus debet prestare operas vel quid annuum
τ venerit casus τ dominus non petijt vasallus prescribit allegant
l.j.τ.ij.C.de prescrip.long.tempo.que pro liber.τ hoc merito quia
ciuitates non habent de iure cõmuni ista iura vt premisi:ius enim
imponendi vectigalia non habet quis preter principem nisi ex con
cessione principis vel prescriptione seu consuetudine cuius initij
memoria hominum non existit dicit Paulus de castro in.d.l.si pu
blicanus.§.in omnibus vectigalibus.requiritur enim prescriptio
cuius initij memoria hominum non existit.c.super quibusdam.§.
preterea.de verborum signifi.prout dicunt Barto.Imo.τ Paul.
de castro in.d.§.in omnibus quod τ vult Cy.in.l.fin.C.vt noua ve
ctigalia per text.ibi.Et pariter loquuntur Pau.de ca.τ Ange.in
gabellis prout in vectigalibus τ merito quia est eadem ratio:τ suc
cessiue eadem ratio est in collectis: τ hoc voluit Bald.in.l.ij.τ.iij.
C.vt noua vectigalia no.ex illis.ll.quod ciuitates que subsunt pn
cipi non possunt noua datia imponere τ imposita non debent sol
ui.τ sic trahit illa iura loquentia in vectigalibus gñaliter ad omnia
datia τ consequenter ad collectas:τ merito requiritur in huiusmo
di consuetudo tãti temporis:qꝛ est ius cõmune in contrarium me
rito τc.c.j.de pscrip.li.vj.τ ꝑut dicunt quidã requiritur vna cum la
psu tãti tpis etiam aliquis titulus piont videt ꝓbare tex.in.d.l.fi.
C.de noua vec.ẽm Pau.de ca.in.d.§.in oĩbus τ transit.τ ibi Imo.
dicit q̃ hec fuit snĩa Bar.lꝫ ipse cõtra τ ad.l.fi.rñdet Cy.τ facit.c.j.
in fi.de pscrip.li.vj.nec Bar.forte voluit cõtra non refert ad hoc ꝓ
positũ:τ si probatur quod exegit vectigal vel collectas pro aliqui
bus rebus τ nõ ꝑ alijs non poterit exigere ꝑ illis alijs.dicit Bart.
in.d.§.in oĩbus alias.§.in vectigalibus in fine. Et par rõ si ab alijs
personis τ non a tali psona cum sit eadem ratio intelligendo tamẽ
q̃ alie res de quibus vel persona a qua nõ est exactum vectigal vel
collecta deuenerint ad talẽ casum q̃ vectigal vel collecta potuerit
exigi ꝑut ꝑ alijs puta q̃ ille res portate fuerint per territorium ꝑ
ut alie vel q̃ illa psona portauerit vel q̃ in territorio possederit bo
na q̃ solẽt collectari ꝑut τ ꝯtingit in casu nr̃o. Ex quibus pót plu
ribus modis elici iustitia ꝑ parte hoĩm terre mõtisbodij. primo qꝛ
ꝑut creditur dicta cõitas sinogalie nõ pót ꝓbare ius collectãdi nõ
subditos nisi ꝯsuetudine seu prescriptiõe vetusta tanti tpis cuius
initij memoria hoĩm nõ habeť vt per Bar.in.d.§.in oĩbus.sed ista
exactio nõ ꝓbabiť facta ꝑ istis bonis possessis in territorio Sino
galie ꝑ hoĩes mõtisbodij merito nõ debeãt ꝑ istis bonis per ipsos
homines solui datia nisi prout est solidum scilicet.xl.annue libre.
20 †Scđo quia dato q̃ ꝯmunitas Sinogalie habeat illud ius ex ve
tusto priuilegio:tamen nõ vtendo illo contra homines terre mon
tisbodij nisi pro annuis.xl.libris monete veteris videtur in residuo
priuilegium amisisse per nõ vsum decennij.d.l.j.de nundinis.Nam
ciuitates regulariter censentur loco priuatorum.l.eum qui vecti
gal.τ.l.inter publica.ff.de verbo.significatio.τ si non sufficeret ces
satio decẽnalis saltem sufficit cessatio per.xl.annos equiparando

fisco seu reipublice: q2 tantum duo membra faciunt doc. in. d. §. eaꝝ
rerum. Et hoc saltem quando non exegit: quia ille non soluens nō
soluebat tanq̄ sibi competeret facultas non soluendi: vt occurrit
in casu nostro. prout hanc limitationem facit Imol. in. d. §. in om-
nibus. vbi alij simpliciter ⁊ generaliter loquuntur. cum itaq3 dicta
cōmunitas mōtisbodij ⁊ homines ipsius vltra. l. annos. non solue-
rint nisi annuas. xj. libras ꝓ omnibus oneribus. de quibus agit nō
possunt amplius collectari nec alijs oneribus affici ꝓ dictis bonis
⁊ longe fortius si pro quia nunq̄ a longissimo tpe cuius initij me-
moria non extat aliter soluerunt. ⁊ si forte non possit ista vetustissi
ma consuetudo tanti temporis ꝓbari non poterit ex aduerso pro
bari q2 dicti hoies terre montisbodij quicq3 aliud soluerint pro bo
nis de quibus nunc est controuersia. ideo hoc solum sufficeret si nō
ꝓbaretur ꝑ cōmunitatē sinogalie vetustum priuilegium. nā tunc
onus ꝓbandi vetustissimā consuetudinē seu prescriptionem hmōi
spectaret ad ipsam terram sinogalie ⁊ eam representantes. tutum
aūt esset q2 ꝓ parte illoꝝ de montebodio ꝓbaretur illa annua solu-
tio. xl. librarum tanto tempore factus. cuius 2trij memoria hominū
non existeret. nam tunc res esset clarissima: q2 lapsus tanti tēporis
haberet vim constituti. l. hoc iure. §. ductus aque. de aqua quotid.
⁊ esti. ⁊. l. ij. §. idem. labeo. de aqua plu. arcē. ⁊ in tali cōsuetudine nō
requiritur aliud probari: ⁊ l3 in alijs consuetudinibus reperiat ꝓ-
21 ut dicit Archi. in canone consuetudo. xij. dist. ¶ †Licet autē talis
probatio videatur impossibilis fieri ꝑ testes. tamē adhibet modus
possibilis. nam sufficit q2 testes ꝓbant q2 nunq̄ viderunt neq3 au-
diuerunt ipsi nec audiuerūt alios vidisse vel audiuisse fuisse aliter
solutum. ⁊ q2 est cōis opinio q2 nō extet memoria ꝓut talis forma
ꝓbandi talem prescriptionem habetur per glo. fi. in. c. j. de prescri.
lib. vj. ⁊ doc. ibi per Bart. ⁊ Imo. in. l. ij. §. idem labeo. de aqua plu-
uia arcen. per Innoc. ⁊ Host. in. c. quid per nonale. ⁊. c. veniens. de
verb. sig. Jo. and. in regula sine possessione in. vj. in mercurialibus
Spec. in tit. de ꝓba. §. j. ad finem. item erit alius modus probandi
negatiuam sc3 q2 nunq̄ fuerit solutum aliquid vltra dictā quātita
tem annuam. xl. an. sc3 per discussionem. nā ꝓbatio negatiue ꝓbat
per discussionem Bart. ⁊ doc. in. l. hoc iure. de verb. obli. ⁊ Imol. in
l. lucius. §. tres heredes ad treb. ⁊ per Bart. in consi. mihi. lxxxj. in
cip. dilecto filio col. penul. ⁊ vlti. ⁊ in consi. mihi. xxxj. incip. Marti
nus de eugubio in fine. prime col. vbi etiam ponit alium modū ꝓ-
bandi sc3 per rimationem libroꝝ vbi solent scribi similes solutiōes
adducens. l. fin. C. de rebus credi. ideo etiam hoc casu similiter talis
negatiua probari pōt ⁊ poterunt discussores rimare libros vbi simi
les solutiones scribi solent ⁊ interrogare antiquiores vtriusq3 terre
vtrum viderint vel audiuerint vnq̄ aliter factam solutionem: acce
dat etiam ꝓ ꝓbatione talis negatiue quod no. inquit Bal. in 2sil.
ṡm meum ordinem. cclij. incip. ꝓponitur q2 antiquitus volens qd
qui tenetur soluere perpetuum censum nō soluendo per. xl. annos
liberatur a solutione pro futuro tempore: qd quidem tenuit etiam
in sequenti consilio incipiente ad euidentiam premittendū est. itē
vult in. d. consilio. cclij. in vlti. col. quod nō requiritur probatio ne-
gatiue: sufficit hoc casu probare lapsum temporis nisi ex aduerso
ꝓbetur affirmatiua scilicet solutiones factas: ita notabiliter in-
quit Bald. cuius auctoritas multum iuuat partem hominum mō
tisbodij. Coadiuuatur dictum Bald. quia si negatiua esset probā-
da raro probaretur prescriptio. xxx. vel. xl. an. in ꝑsonalibus q2 nō
currit nisi ex negligentia non petentis. ⁊ si interim est aliquid solu
tum interrumpetur prescriptio. l. fi. l. omnes. ⁊. l. cum notissimi
§. sed ⁊ si quis. de prescrip. xxx. vel. xl. an. ⁊ sic ad esse talis ꝑscriptio
nis requiritur duplex negatiua ⁊ tamen non dubitat qn ei qui ni-
titur ex tali prescriptione sufficiat probare solum lapsu3 temporis
a die natiuitatis actionis. hoc etiam videtur fuisse de mente Bar.
in consi. quod incipit cōe spoleti numero. cxxv. ṡm veterem ordinē
perusinum ⁊ ṡm ordinem informis consi. lxiiij. qui in simili casu nō
ponderat difficultatem ꝓbandi negatiuam nō solutionis. erat em̄
controuersia inter cōe spoleti ⁊ quoddam castrum dicto cōi spoleti
subiectum sub certis pactis discussis ipsis pactis ⁊ eorum virtute
ita formaliter subdit. ꝑterea hoc est certū quod homines dicti ca-
stri franchi credentes ⁊ iusta ratione moti se esse liberos ab onere
soluendarum collectarum steterunt per. xl. an. ⁊ vltra q2 non solue
runt collectas. erunt ergo liberi nec eis potest de cetero imponi. C.
de prescrip. xxx. vel. xl. an. l. sicut. ⁊. l. omnes. ⁊. l. cum notissimi. ⁊ est
expressum in terminis nostre questiōis. C. de fun. patri. l. fi. ibi adij-
ciendo qui allegat cōcessionem sibi factam. de collecta non soluēda
cum cursu. xl. an. nulla nouitas potest eis imponi ⁊c. hoc etiam di-
xit Ponta. in consi. mihi. ccviij. incipiē. non est dubium vestra hec
onera ⁊c. vbi inter cetera sic formaliter inquit vltimo. ad idem opti
me tex. in. l. fi. C. de fun. patri. lib. xj. vbi est expressu3 quod qui alle-
gat concessionem sibi factam de non soluenda collecta cū cursu an-
norum. xl. habet iustā defensiōis cām vt nulla ei nouiter impona-
22 tur ista quidem dicta videntur decidere casum nostrum. † Confir-
mantur premissa pro ea que habentur in. l. cum de in rem verso. de
vsur. per Bar. ⁊ doc. in. l. si certis annis per Salyc. in. l. si filius. C.
fami. hercis. per cañ. in. c. peruenit. de censi. ⁊ doc. in. l. seruitutes. ff.
de ser. in quibus iuribus habet q2 etiam vbi nō cadūt termini ꝑscri
ptionis. tñ diuturna prestatio saltē si duret. xl. an. facit ꝑsumi legi
timā 2cessionē: ita q2 allegans obtinet si 2rium nō ꝓbet. ⁊ idē etiā
tenet Bart. in 2si. mihi. xiij. incip. ꝑmo queritur col. ij. disputans
vtrum si allegatur concessio iurisditionis an ꝓbetur ꝑ longeuum
vsum cū sola patientia superioris. ⁊ 2cludit q2 sic. Si itaq3 cōitas ⁊
hoies mōtisbodij qui longissimo tpe semp vniformiter soluerunt
annuā q̄titatē. xl. lib. pro omni eo ⁊c. allegat ita fuisse legitime con
uentū inter dictas cōitates ⁊ hoies earundem: ꝓut ⁊ verisimile est
attēto tenore primi instrī ad me delati initi in āno. 1394. in quo fit
clara mentio. de pactis initis inter dictas cōitates: ita q2 est iusta
cā. ⁊ ratio id credēdi. ⁊ licet pacta fuerint forte facta inter cōitates.
⁊ non cum particularibus hoibus quibus incumberet onus soluē
darum collectarum: nō multū refert maxime q2 pacta habētiū po
testatem legis cōdende habent vi3 legis. ⁊ trahunt etiā ad alios. l.
cesar. ff. de publi. ⁊ ibi ꝑ Bar. ⁊ doc. ⁊. l. penul. seu antepenulti. C. de
dona. inter virum. ꝑterea non d2 in dictis iuribus q2 sit necesse do
cere aliquid extrinsecum tendens ad ꝓbationē tituli seu concessio
nis nisi continuatos actus facti vel patientie cum cursu longissimi
temporis ⁊ simplici allegatione concessionis. ⁊ maxime videtur su
pradicta ꝓcedere in casu nostro in quo non agit de totali liberatio
ne: sed de diminutione vel mutatione modi soluendi seu subeundi
onera: quo casu videtur facilius admitti ⁊ prescriptio ⁊ ꝓbatio: q2
agitur de minori preiudicio. ⁊ q2 qui ꝓbat soluisse vno modo nō est
verisimile q2 multiplicauerit solutiōes quia non presumit quis ia-
ctare suum. l. cum de indebito. de ꝓba. Et hoc ꝓbatur in. c. cū olim
de cēsibus: vbi a 2rio ꝓbat q2 q tenebat vno mō soluere sensu3 ꝓba
tur q2 ꝑ. xl. an. alio mō soluit. est tut9 a veteri oblōne soluēdi veteri
modo l3 ille primus esset onerosior. confert etiā ad predicta breue
pape Pij: quo conceditur dictis hoibus montisbodij q2 oīa ⁊ sin-
gula ⁊ possessiones ⁊ bona que possidebant in territorio ciuitatis
Sinogalie libere licite ⁊ impune tenere ⁊ possidere possint. nā illa
cōcessio apostolica videtur interpretanda. c. si papa. de priuil. li. vj.
⁊. l. si quando. de leg. j. si em̄ liceret solummodo possidere. ⁊ vti frui
prout l3 alijs dominis rerū suaꝝ esset ꝑfecto superuacua. nam cuili
bet l3 rem suam possidere in quocūq3 territorio. ideo dicta rōne et
ex virtute verbi libere qd ꝑmittit qd multa iuxta subiectā materiā
iportare solet in cle. dudū. ⁊ ibi gl. in vbo libere. de sepul. ⁊ q2 no. in
c. de multa. de ꝑbē. ⁊ in. c. l3 eps. e. t. li. vj. ⁊. i. c. cū plures. d. offi. dele. li.
vj. ⁊ glos. in. c. ordinarij. de offi. ord. e. li. gl. in cle. fi. de eta. ⁊ quali. in
verbo libere doc. in. c. que in ecclesiaꝝ: de consti. in antiqs. ⁊ in. c. or-
dinarij. de offi. ord. li. vj. ⁊ in multis locis. ⁊ in fine subditur sine im-
pedimento ⁊ 2dictione que verba in principio ⁊ in fine posita ad
oīa precedentia ⁊ sequentia referenda sunt singula singulis referē-
do. l. ⁊ si pepercit. §. si filius. de liberis ⁊ posthu. l. j. C. eo. tit. c. secūdo
requiris. de appe. l. talis scriptura. de leg. j. satis autē videtur impe
dimētum ⁊ impediti libere frui si collectarētur ꝓ dictis bonis. ⁊ ali
qua datia imponerent ꝑ extractiōe bladoꝝ vltra quā assueuerint.
optime facit insti. de. l. fal. in ꝑn. illa em̄ verba vt assueuistis oīa pre
cedentia determinant: vt in iuribus preallegatis suadent q2 in po
sterum cum ea libertate fruantur: ꝓut hactenus fecerūt: sed prius
possederat sine onere collectaꝝ ⁊ alioꝝ datiorum vel gabellarum.
ergo papa indulgeat q2 etiā postea cū eadē libertate possideant et
fruantur libere ab oī impedimento collectarum ⁊ aliorum onerū.
⁊ verbum assueuistis satis videt verificari non solum si tam vetusto
tpe: sed etiam si ꝑ bienniū: cū assuetum videat etiā ꝑ binum actum
l. ij. de epi. audi. ⁊ ꝑ bar. in. l. mela. §. j. de ali. ⁊ ci. leg. licet hoc solum
medium non transiret sine scrupulo. multis itaq3 vijs deducitur q2
dicti hoies ⁊ cōitas Montisbodij fouent iustitiam ꝓ dictis onera-
ri collectis ⁊ alijs oneribus de quibus in themate nō obstāte addu
ctis in cōtrarium que ꝓ maiori parte apparent sublata per addu
23 cta ꝓ hac parte presertim magis fundamētalia. ¶ †Nō em̄ ob. qd
primo loco dicebatur q2 aduersus ciuitatē nō prescribit minori spa
cio. c. annoru3. q2 ex supradictis sumitur multiplex rñsio vna quod
ista est potius consuetudo q̄ prescriptio ⁊ consuetudo nō requirit
lapsum tanti tpis q̄ti tpis lapsum requirit ꝑscriptio vt. s. clare de
mōstratum est. scd̄o q2 re vera ita nō solutio dictorum onerum du-
rauit tempore. c. a. ⁊ non extat memoria ⁊ licet nō sit facilis forte ꝓ
batio tñ similis ꝓbatio exigitur pro parte ciuitatis sinogalie: ⁊ de-
bebit probare quod exegit ab omnibus dicte terre mōtisbodij ꝓ ea
que habentur in. d. §. earum rerū que. s. retuli ⁊ hoc ꝓbare nequi-
bit ideo succumbet. itē dixi q2 negatiua ꝓbari poterit per discussio
nem. item deduxi quod sufficit allegare negatiuam ⁊ temporis cur
sum adducendo theoricam Bald. quam corroboraui. item respon
di quod sufficit allegare concessionem ⁊ non solutionem etiam eo
casu quo non cadit prescriptio per ea que habentur in simili in. l.
cum de in rem verso de vsur. cum cōcor. s. adductis circa quod in ꝑ
ꝑijs terminis adduxi consilium Barto. incip. commune spoleti ⁊
etiam consilium Ponta. qui dicunt de hoc esse casum in. l. fin. C. de
fun. patri. lib. x. vltra predicta etiam respondetur quod. d. l. fi. non
priuilegiat generaliter ciuitatem aduersus omnem prescriptione3
minorem centenaria. sed in quatuor casibus ibi expressis in litera
prout

prout ꝛ volunt ibi doct. ꝛ licet extendant nõnulli etiam ad similes casus.s.quãdo ciuitas querit ex cõtractibus similibus puta ex permutatione que est similis venditioni: tamẽ non extẽdunt ad alias acquisitiones puta ad acquisitionẽ ex prescriptione vel ex indulto superioris: ꝛ maxime quia hmõi priuilegia de facili perduntur: vt et.s̃.dictũ est per.l.j.de nũdinis hinc non est mirũ si Bar. ꝛ Põta. cõsulentes in prescriptione nõ collectandi aduersus ciuitatẽ non faciunt mentionẽ de.d.l.fi.C.de sacrosan.eccle. Ultimo respõdetur ꝙ.d.l.fi. priuilegiat ciuitatem in prescriptione currenda aduersus primas psonas ꝛ heredes ꝛ successores earũ que verba plane intellecta sonant ꝙ si ille actiones intentantur cõtra vendentẽ donantem heredẽ eius a quo legatur vel eorũ successores tunc requiratur prescriptio centenaria secus si cõtra tertiũ possessorẽ: nam tertius possessor poterit iuuari minori spacio vt pbat tex. ille in dictis verbis prout videtur velle glo. ibi posita sup verbo moueantur prout et post Oldra. clare declarat ibi Rapha. dicens ꝙ ita intelligunt illã glo. Old. ꝛ Bal. ꝛ ꝙ ista sit intẽtio glo. patet etiã ex precedenti glo. sup verbo personas: licet Bar. aliter satis extranee intelligat illam glo. ꝛ illũ tex. s. qd glo. velit ꝙ petitio hereditatis non detur cõtra titulo possidentes. l. nec vllam. de peti. heredi. ꝛ. l. cogi. C. eo. titu. sed rei vẽdicatio datur cõtra quẽlibet ꝛ similiter hypotecaria et ille cõtra quẽ datur censetur prima ꝛ principalis psona ſm eum: sed certe prout ꝛ dicit Rapha. ful. in repetitione hereditatis ciuitas a titulo possidente nõ excluditur tempore ꝛ sic non verificãtur verba glo. que vult ꝙ ab aliis excludũtur minori tempore: nam cõparatiuum relinquit positiuũ in tempore. l. vbi aũt non apparet. in prin. de verbo. obli. sed vult dicere glo. ꝙ procedit in petitione hereditatis que datur cõtra tertium possessorem sine titulo non in actionibus aliis hoc est actionibus personalibus que descendunt ex aliis tribus casibus: nam ex titulo heredis non causatur aliqua actio personalis nisi petitio hereditatis que licet sit realis: tamen habet aliquid vt ita dixerim personalitatis: vnde dicitur mixta. l. sed ꝛ si lege. §. petitio hereditatis. ff. de peti. heredi. ideo forte glo. in fi. dicit procedere in petitione hereditatis vt excludat psonales actiones nõ reales: ꝛ licet potuisset apertius ꝛ aptius loqui. tamen ista expositio est magis cõsona tex. ꝛ etiam glo. Nec ob. secũda ratio quia in cõsuetudine nõ attenditur an causa sit cõtinua vel non cõtinua prout. s̃. demõstraui. preterea in iuribus nõ realibus sed personalibus prout sunt vsusfructus ꝛ vsus procedit prescriptio licet habeant causam discontinuã. l. fi. C. de long. temp. prescrip. ꝛ ad istam similitudinẽ procedit prescriptio in hmõi datiis prout dicit Bar. in. d. §. earũ rerum. ꝛ sumitur ex dictis doct. ibi ad hoc qd dicam. j. circa prescriptionẽ iurisditionis. nam ꝛ illa habet causam discontinuam: quia requirit factũ hominis: et tamẽ prescribitur vt dicã in sequenti articulo: preterea licet seruitutes habẽtes causam discõtinuam nõ prescribantur nisi tempore cuius cõtrarii nõ extat memoria hominũ: tamen aduersus tales seruitutes prescribitur libertas seu seruitus amittitur: vt. ff. quemadmodũ serui. ami. l. si ex fundo. ꝛ. l. seq. ꝛ. l. si partẽ. ratio quia fauorabilior est libertas quã seruitus prout a simili liberatio quam obligatio. l. arrianus. de acti. ꝛ obli. ꝛ regula fauorabiliores in. vj. ꝛ. c. cum sint partiũ. eo. titu. et lib. item casu quo cessaret prescriptio sufficeret allegare titulũ cum nõ solutione per. xl. annos prout ꝛ. s̃. deductũ est. ¶ Non ob. tertia ratio cõtraria quia immo cõmunitas terre mõtis bodii habet ius cõmune pro se: nam cõmuniter forenses nequeunt collectari vt sepius dictum est: ꝛ licet cõmunitas synogalie prescriptione vel concessione principis habuerit ius collectandi nõ est ius cõmune: nec sunt paria iura specialia et cõmunia. d. l. eius militis. §. militia missi. ff. de testa. mili. ꝛ. l. ꝙꝙ. C. eo. ti. ꝛ nõ apparet qualis fuerit illa concessio ita ꝙ traheretur ad illos de synogalia. item ista libertas aduersus priuilegiũ collectandi de facili queritur: vt. s̃. demonstratũ est. ꝛ. d. c. j. prorsus. alio casu loquitur maxime quia procedit quãdo ius cõmune resistit quominus prescribens possit cõsequi illud ius prout volunt doct. ibi. ꝛ in. c. si diligenti. eo. titu. in antiquis: vbi etiã dantur alique limitationes que militarẽt in casu nostro si casus iste cõprehenderetur sub regula illius tex. sed in vero cõstat ꝙ non cõprehenditur vt patet ex premissis ideo nõ me extendo. Nõ ob. quarta ratio in contrariũ adducta: quia nõ prescribitur aduersus obligationem oriundã sed prescribitur aduersus ius collectandi ꝛ alie responsiones sumi possunt ex dictis. s̃. item in debitis annuis non descẽdẽtibus ex vltima volũtate prescriptio ab initio currit prout voluit Bar. in. d. §. in his post glo. ꝛ Panor. in. c. cũ olim. de censi. et facit ꝙ habetur in. c. significauit. eo. ti. ꝛ multi sunt in hac sententia sed nõ est opus super hoc instare qm̃ sunt alie solutiones magis plane. ¶ Non obstat quinta ratio quia verũ est ꝙ si vtitur iurisditione in vna re retinet sibi in omnibus forte si aliis non vtitur quia non occurrit secus si et alius nõ vtitur iure nõ subiectionis: hoc est quia nõ vult obtẽperare vel nõ soluit pretẽdens se nõ teneri prout hanc distinctionẽ in effectu facit Jmo. ex dicto Bar. in. d. §. earũ rerum. prout enĩ prescribitur iurisditio in alium ita et libertas seu exemptio: cõstat enĩ ꝙ in terminis cõsilii Bar. et cõsilii Ponta. ille cõmunitates exegerant aliqua datia et tamẽ nõ ex hoc impeditur ſm eos prescriptio exemptionis. item potest optime adduci tex. in. d. c. cum olim. de censi. vbi fuit in aliquo solutũ ꝛ in alio preiudicatur. Item cõtrarium nõ loquitur in cõsuetudine cõtraria. item ꝛ alie solutiones possunt sumi ex. s̃. adductis. ¶ Non ob. sexta ratio que quidẽ videtur quedã truffa: nam illa bulla tendebat ad augmẽtum iuriũ dicte cõmunitatis montis bodii non debet retorqueri in diminutionẽ ꝛ tendens ad liberãdum seu corroborandũ libertatẽ nõ debet inducere subiectionẽ seu obligationẽ. l. legata inutiliter. ff. de leg. j. ꝛ. c. qd ob gratiã. de reg. iur. in. vj. ꝛ. l. legata inutiliter. de adimẽ. leg. cum simi. item dato ꝙ censeretur velle recedere a primo iure qd negatur tamẽ censeretur velle recedere si noua cõcessio valeret al's secus. arg. l. si iure. ff. de lega. iij. ideo cum prime litere per secũdas reuocentur tanꝗ̃ subreptitie et subreptitie litere gratiose non valeant ipso iure. c. ad audientiã. de rescrip. ideo ꝛc. item stantibus secũdis literis que eximebant a territorio vel iurisditione ꝛc. poterat remanere prima obligatio ad quantitatẽ annuã que debebatur ex assertis pactis. ideo liberatus ab vno poterat liberari ab omnibus vt sic ꝛ alia cõprehendat. ita ꝙ nihil obstat. Nõ ob. septima ratio in cõtrariũ adducta: quia licet in primo instrumẽto solutionis non dicatur specialiter pro quibus bonis satis est si in aliis dicitur. item licet non dicat̃ in specie satis est ꝙ sub vniuersalitate cõprehenduntur quia si pro oĩbus ergo et pro istis de quibus agitur: nam equiparatur ꝛc. l. si duo. in fi. ff. de admini. tu. ꝛ. l. oẽs. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorũ. ¶ Non ob. vltima ratio adducta que vt. s̃. deduxi cõfunditur per. d. c. cum olim. de censi. nam ꝛ ibi poterat fieri solutio etiam alia de alia moneta. item cõfunditur ex notatis per Bal. in. d. consi. cclj. ꝛ que illa coadiuuando dixi. ꝛ maxime cum in instrumentis apparent ꝙ illa summa. xl. librarũ soluebatur pro integra satisfactione ita ꝙ nõ est presumendũ ꝙ fuerint iactate alie quãtitates. d. l. cum de indebito. ꝛ insup illa negatiua probari potest per discussionẽ vt premisi: licet quo ad hoc propositũ non sit necessaria probatio negatiue. † Ex premissis autẽ facilis est descensus ad decisionẽ secundi quesiti. nam cõstat ꝙ iurisditio queritur cõsuetudine. l. fi. C. de iurisdi. om. iudi. ꝛ. l. j. ꝛ. l. fi. C. de emancip. libe. l. veros. C. de diuer. offi. lib. xij. ꝛ prout dicit Joã. and. in. c. cum contingat. de foro competen. ibi est expressum melius quã alibi ad idem. c. irrefragabili. §. excessus. de offi. ordi. dicit autẽ Ange. in. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iudi. quod licet consuetudo possit dare iurisditionẽ tamen nõ potest cõcedere merum imperiũ: quia merũ imperium habet ille solus cui lege vel senatuscõsulto est cõcessum vt voluit glo. recte intellecta. in auꝭ. de defen. ciui. §. et iudicare dicens quod lombardi habent merum imperiũ ex pace cõstantie alii vero ex vsurpatione ꝛ sic nõ ex cõsuetudine ſm eum an aũt prescribatur longo vel longissimo tẽpore ex tali vsurpatione dicit se alibi dicturũ: vnde nõ loquitur de prescriptione vel cõsuetudine prescripta: sed quicquid dicat Bar. Bal. ꝛ Rapha. fulg. volunt ibi quod etiã merum imperium queratur cõsuetudine et prescriptione aliqua ex iuribus preallegatis. ad qd etiam. l. quicũꝙ castrorũ. C. de fundis limi. ꝛ glo. magna in. fi. in auꝭ. de defen. ciui. §. nullam. ꝙ et voluit Cy. in. l. j. C. de emãci. lib. idem cõcludit Bar. in cõsi. mihi. xiij. incip. primo queritur. ꝛ idẽ videtur velle in. l. j. §. deniꝙ. ff. de aqua plu. arcen. ꝛ in l. hostes. de cap. ꝛ Lap. in allegatione. lxxxv. ꝛ Joã. and. ꝛ do. Ant. in. d. c. cum cõtingat. qd ꝛ cõmuniter tenetur prout ibi dicunt Jmo. et Panor. ꝛ dicit Ang. in suo cõsi. cclxxxix. incipit circũspecta pactorũ serie. ꝙ cõmuniter in hoc seruatur ꝙ consuetudine queritur. ꝛ disputatio multa super hoc veniret in derisum. et qd Bar. etiã id voluit in. l. j. C. de seruitu. ꝛ Jnno. ꝛ Joã. and. in. c. bone. de postula. prela. ꝛ Jaco. de belui. in. d. §. ꝛ per iusiurandũ. de defen. ciui. ꝛ multi doct. per glo. magnam ibi. et maxime procedit quando agitur de querendo mero vel mixto imperio per eum qui al's illud habet. nam tunc facilius ampliatur et prorogatur: prout dicit Bal. in. d. c. cum cõtingat per. d. l. viros. ꝛ. d. l. si publicanus. et tangunt etiã ibi do. Anto. ꝛ Panor. ꝛ ideo cum dicta terra mõtis bodii sine dubio habeat merũ ꝛ mixtum imperiũ in incolas suos et intra territorium facilius prorogatur per predicta. Et prout dicit Barto. in dicto consi. xiij. si vsus quis fuit iurisditione seu mero ꝛ mixto imperio per tantũ tempus cuius initii memoria nõ extat. tũc res est absꝙ dubio: quia habet vim cõstituti a principe per. d. l. hoc iure. §. ductus aque. ꝛ. d. l. j. in fi. de aqua plu. arcen. ꝛ qd habetur in. c. super quibusdã. ꝛ. c. veniens. c. quid per nouale. de ver. sig. Cum itaꝙ in themate tanti temporis vsus dicta iurisditione et imperio presupponatur tunc staremus claro. dicit etiam Bar. ibi qd hoc procedit si sola prescriptio seu cõsuetudo allegatur. si vero allegatur cõcessio ab habente potestatem concedendi: tunc sufficit vsus longi seu longissimi temporis. xl. anno. et profecto est magna auctoritas Bar. ꝛ depẽdet ab his que habẽtur in. l. cum de in rem verso. cum aliis iuribus. s̃. adductis. Dato autẽ ꝙ non quesiuerit legitimo tẽpore nõ decurso iurisditionẽ ꝛ merum ꝛ mixtũ imperiũ circa cõmissa locis illis extra territoriũ sitis. tamẽ dicit notabiliter Bar. in dicto cõsi. ꝙ non debet inquietari in tali vsu iurisditionis vel meri ꝛ mixti imperii. per ea que habentur in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de itinere actuꝙ priuato. vbi ipse Bar. notabiliter idẽ dicit.

et eum sequitur ibi Ang. ꝛ satis hoc ponderandum est plurimum
pro ipsa cōmunitate montisbodij: quia ei erat facile probare vsum
iurisditionis: prout requiritur in terminis. d. §. hoc interdicto. et
qd habeat vti et nō inquietari donec plene iuridice in petitorio de
25 iuribus partiū discutiatur hincinde. nam id longū erit. † Item di-
cit Bar. in dicto cōsilio ꝙ licet nō prescribatur iurisditio per vten-
tem iurisditione. tamē amittitur per eum qui primo ea vtebatur.
nam amittitur per non vsum saltē longissimi temporis. xxx. vel. xl.
annorū. per. l. sicut. ꝛ. l. omnes. ꝛ. l. cum notissimi. C. de prescrip. xxx.
vel. xl. annorū. ſm eum qui dicit hoc tenuisse Guil. de cu. in. l. impe-
rium. ff. de iurisdi. om. iudi. non tamē determinat requiri tantum
tempus. ꝛ idem ꝙ per non vsum amittatur licet alteri non quera-
tur. tenuit etiam Barto. in. l. iusto. §. non mutat. ff. de vsucap. Et
simile videmus in amissione seruitutū realium et personaliū quod
perdūtur per non vsum licet alius nō vtatur seruitute. l. si. cum sua
glo. quemadmodū serui. amit. ꝛ probatur in. d. l. sequitur. §. si viā. ꝛ
l. iusto. §. non mutat. de vsucap. ꝛ. l. is qui fundum. ꝛ. l. si mulieri. ff.
quemadmodū vsusfru. amit. ꝛ volunt Bar. ꝛ doc. in dictis iuribus.
et a paritate rationis idē dicendū est in iurisditione. s. ꝙ nō vtens
amittat licet alius nō querat quia Bar. in. d. §. non mutat equipa-
26 rat seruituti personali iurisditionē quo ad hoc. † Et al's Bar. in
dicta. l. si publicanus. §. in omnibus. de pub. dicit ꝙ ius collectādi
prescribitur ad similitudinē vsusfru. vsusfru. eñ non solū amittitur
per non vsum sed prescribitur ꝛ prescriptione queritur dicit Bar.
in. d. §. non mutat. licet glo. ibi cōtra. vnde ita parificare etiā debe-
mus in amissione. si itaq3 cōmunitas nō fuit vsa iurisditione in ho
mines delinquentes in dictis locis maxime in homines dicte terre
montisbodij videtur qd perdiderit iurisditionē licet hoc medium
habeat dubietates in iure: ꝛ in facto. tamen cum dicta cōmunitas
terre mōtisbodij vsa fuit dicta iurisditione nō vi clam vel precario
multo tempore non debet molestari nec inquietari donec sup peti
torio causa sopiatur. ꝛ hoc primum. item si probatur qd ipsa terra
montisbodij vsa fuit iurisditione et non cōmunitas dicte ciuitatis
Synogalie in homines terre montisbodij pro delictis cōmissis in
dictis villis tanto tempore cuius initij memoria non existit. simili-
ter est clarum qd iurisditio ipsa pertinet ad dictam cōmunitatem
montisbodij ꝛ non ad ciuitatem Synogalie circa cōmissa in dictis
locis per homines de montebodio. et pro claro hoc habet Bar. in
dicto cōsi. xiiij. nec requirit titulū nec allegationē tituli ad hoc. c. j.
de prescrip. lib. vj. nec requirit aliam sententiā principis nec quid
aliud: prout ꝛ cōcludit Imo. in. d. l. si publicanus. §. fi. ad hoc quod
dixi in principali articulo. s. ꝙ in cōsuetudine tanti temporis non
requiritur ꝙ probētur alie circūstantie. sinautē non fuit vsus tanti
temporis vel nō posset probari. tunc dicit Bar. in dicto cōsi. xiiij.
ꝙ licet habēs prescribere iurisditionē aduersus romanā ecclesiam
hoc est quia habeat prescribere iurisditionē in loco ad romanam
ecclesiā pertinente ꝛ nō prescribat minori spacio centū annis: vt in
aut. vt ecclesia romana centū annorum gaud. spacio: tamen si vsus
fuit longo seu longissimo tempore et allegatur cōcessio superioris
vel pacta inter ipsas cōmunitates confirmata per superiorē presu-
mitur interuenisse. ꝛ sic sufficiat prout cōcludit Bar. ꝛ maxime vi-
detur procedere in casu isto cum agatur de paruo preiudicio. nam
qd cōmunitas montisbodij quesiuerit iurisditionē super delictis
per homines de montebodio cōmissis in dictis villis nō est res ma
gni preiudicij. ideo statur tali presumptioni prout in simili dicitur
in seruitute in. l. seruitutes. ij. de seruitu. Maxime cū Bar. in dicto
consi. xiiij. ꝛ in. d. l. sequitur. §. si viam. ꝛ in. d. l. iusto. §. non mutat. ꝛ
in. d. l. si publicanus. §. in omnibus videtur cōparare iurisditionē
seruitutibus. in seruitutibus aūt gl. in. d. l. seruitutes. ꝛ Bar. vbiq3
tenet ꝙ sufficit sola patiētia cum cursu temporis ꝛ allegatio tituli:
etiam si habēt causam discontinuā. ꝛ idem tenent Saly. ꝛ Rapha.
in. d. l. cum de in rem verso. ꝛ dicit Pau. de cast. in. d. l. seruitutes. ꝙ
ista est cōmunis opi. legistarū ꝛ canonistarū. cañ. enim hoc tenent
in. c. peruenit. de censi. ꝛ notat Inno. in. c. si diligenti. de pscrip. ſm
eum qd maxime videtur dicendū. si ciuitas Synogalie non solum
passa fuit cōmunitatē montisbodij: vti dicta iurisditione sed ipsa
ad quā spectabat punire hmōi delicta non se intromisit. facit qd
supradixi qd ex actibus negatiuis inducitur cōsuetudo licet Pe.
Cy. in. l. si certis annis. Bal. ibi Ange. et Bal. in. d. l. seruitutes vi-
deantur tenere ex patientia nō induci presumptionē. quādo enim
agitur de paruo preiudicio doct. magis cōmuniter tenēt qd stetur
tali presumptioni etiā vbi interuenit sola patientia prout cōtigit
in seruitute. in casu autē isto interuenit patientia qd magistratus
municipales terre montisbodij vtantur iurisditione. item nō factū
ipsius cōmunitate Synogalie que non fuit vsa iurisditione ad se
spectante vnde fortior videtur ratio id presumendi qd vbi fuisset
simplex patientia prout cōtingit in terminis qui habentur in. d. l.
seruitutes. ꝛ propterea Bar. in dicto cōsi. xiiij. col. iij. instruit aduo-
catum in modo deducendi intentionē sui clientuli. nam aliud est
niti ex sola consuetudine vel prescriptione aliud est allegare ius ex
legitimo titulo causatum. ꝛ ad probandū inducere vsum longi vel
longissimi tēporis. tamē etiam videtur ꝙ cōmunitas montisbodij
videtur qd possit niti prescriptione longissimi temporis sine mala
fide. nam doct. cōmuniter tenent ꝙ iurisditio de qua nō dubitatur
sed etiam merum imperiū maxime minus prout est cognoscere de
damnis datis ꝛ leuibus criminibus iuxta not. per Bar. et ceteros
in. l. imperiū. de iurisdi. om. iudi. qd enim queratur longissimo tem
pore regulariter videtur in dubiū quia doct. cōmuniter querunt ꝙ
27 queratur etiam maximū: vt. s. dixi. † Tamen Bar. in dicto consi.
xiiij. videtur in terminis nostris multū obuiare tali prescriptioni.
nam primo dicit qd iurisditio est prohibita alienari per. l. hac edi-
ctali. §. ad hec. de pace iura. fir. x. collectione. ergo ꝛ prescribi per. l.
alienationis. ff. de verb. signi. ꝛ. l. vbi lex. ff. de vsucap. secundo dicit
qd iurisditio prescribitur cōtra eum qui in prouincia habet vniuer
salem iurisditionē. ideo infert ꝙ quia in ducatu ecclesia habet vni-
uersalem iurisditionē qui prescribit in aliqua terra dicti ducatus
iurisditionē censetur prescribere cōtra ecclesiā romanā. ideo requi
ritur spaciū centū annorū. per aut. quas actiones. C. de sacrosan.
eccle. ꝛ in corpore vt ecclesia romana centū an. gau. spa. in rubro et
nigro. ita videtur esse dicendū in casu nostro cum sit prorsus eadē
ratio in marchia Anconitana ꝛ in dicto ducatu. tamē aduertendū
est ꝙ Imo. in. l. j. §. deniq3. ff. de aqua plu. arcen. vult ꝙ prescriptio
non inducatur cōtra principē: sed cōtra ciuitatē metropolitanam
prouincie apud quā erat merum ꝛ mixtū imperium. cōstat enim ꝙ
apud vniuersitatē prouincie est merū ꝛ mixtum imperiū. vt ꝛ not.
ipse Bar. in prin. dicti cōsilij. xiiij. allegando. l. iij. ꝛ. l. illicitas. §. qui
vniuersitas. ff. de offi presi. ꝛ. l. j. ꝛ per totū. C. de offi. rec. puin. ideo
saltem cōtra ipsam vniuersitatē prouincialem prescribatur iurisdi
tio. ꝛ forte hoc est magis accurate dictū et satis vt arbitror de mēte
Imo. allegat Imo. no. per Inno. in. c. conquerente. de offi. ordi. et
per Barto. in. d. l. si publicanus. §. in omnibus. ideo nō requiritur
spaciū temporis centenarij: ꝛ maxime quia non agitur de preiudi-
cio graui alicuius nec prouincie nec principis quia nō detrahitur
iurisditioni vniuersali: quia licet terra montisbodij hoc est officia-
lis qui ei preest cognoscat de delictis cōmissis in dictis villis sitis
extra propriū territoriū: tamē nō detrahitur quin ꝛ princeps apo-
stolicus ibidē valeat exercere iurisditionē: ꝛ maxime eidē non dero
gatur si sua sanctitas punit ibi officiales. item et legatus marchie
ibidem exercebit iurisditionē eodem modo post prescriptā talem
iurisditionē per cōmunitatē montisbodij prout si nō fuisset prescri
pta: sed ageretur de preiudicio prouincie si per nō subiectū prouin
cie prescriberetur iurisditio: ideo tūc vere ꝛ proprie prescriberetur
aduersus prouinciā ꝛ in eis preiudiciū ita hic cum iurisditio parti
cularis in suo territorio sit apud vniuersitatē ciuitatis Synogalie
ista iurisditio prescribitur cōtra ciuitatē Synogalie nō cōtra prin
cipem: quia de nullo preiudicio principis agitur nec de preiudicio
prouincie ex quo non interest sit iurisditio apud ciuitatē Synoga
lie an apud vniuersitatē montisbodij: sed de solo preiudicio ciuita
tis Synogalie: ideo aduersus eam pscriptio inducatur. Et si volu
mus euitare auctoritatē Bar. aduertēdū est ꝙ in casu Bar. nullus
habebat in specie iurisditionē prout et ipse ponderat sentiens ꝙ si
ille comes nō amisisset iurisditionē per non vsum prescriptio mili
taret cōtra eum. nam prescriberetur illa specialis iurisditio que illi
cōpetebat: ꝛ sic sumus extra casum Bar. nam si ciuitas Synogalie
amisit iurisditionē per nō vsum: tunc cōmunitas montisbodij ha-
bet intentū: quia nullus eam molestat in vsu iurisditionis nisi cō-
munitas Synogalie vel eam representātes si nō amisit ꝛ tunc pre-
scriptio cōtra eam non currit. Nec ob. ꝙ Bar. dicit qd prohibetur
alienatio iurisditionis per. d. §. ad hec. ergo ꝛ prescriptio. quia re-
spondetur duobus modis vno modo ꝙ dicta. l. alienationis. pce-
dat in prescriptione triēnali ꝛ prescriptione longi temporis: quia
iste sole erant inducte illo iure et nō prescriptio longissimi tempo-
ris. xxx. vel. xl. an. vt no. per glo. in. l. iulianus. al's incipit non solū.
ff. ex quibus cau. maio. ꝛ in. l. qui occidit. ad legē aquil. ꝛ in. l. si quis
emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. ꝛ insti. de perpe. ꝛ temp. ac.
in prin. circa prin. ꝛ in aut. vt ecclesia romana centum an. gau. spa.
quas glo. sequūtur cōmuniter doct. licet quedā glo. aliud sentiant.
ideo in casibus in quibus est phibita alienatio iuuare videtur lon-
gissimi tēporis prescriptio saltē. xl. an. per generalia ꝛ precisa ver-
ba. l. omnes. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. hinc videmus ꝙ licet res
ecclesie cessante vtilitate ipsius nō possunt alienari. c. j. de reb. eccle.
non alie. lib. vj. ꝛ quasi per totum: ibi ꝛ in antiquis. ꝛ tamē nemini
dubium quin prescribantur spacio. xl. an. aut. quas actiones. C. de
sacrosan. eccle. ꝛ. c. de quarta. et pluribus capitulis eiusdē tituli. de
prescrip. similiter ꝛ predia minorū non alienantē. ꝛ tamē dicto tem
pore prescribūtur. l. fi. in fi. C. in quib. cau. in integ. rest. nō est neces.
Secūdo respōdetur ꝙ Bar. loquitur in iurisditione cōcessa a prin
cipe. ꝛ ita loquitur. d. §. ad hec. nos aūt sumus in iurisditione forte
aliter quesita: quia hodie cōmuniter ciuitates quadam vniuersali
28 cōsuetudine habent merū ꝛ mixtum imperiū. † Ideo dicebat glo.
in. l. fi. C. de long. temp. prescrip. ꝙ hodie quelibet ciuitas censetur
esse vna prouincia. ideo hmōi iurisditio etiā meri imperij prescribi
possit. hinc videmus ꝙ doct. passim dicunt qd iurisditio queritur
prescriptione: prout. s. deductū est. et tamen princeps cesarius vel
apostolicus

apostolicus vbicꝫ habēt iurisditionē.l.deprecatio.ad leg.rhod.de iac.l.cūctos populos.C.de summa tri.ꝛ fide catho.ꝛ.l.bene a zeno ne.C.de quadri.prescrip.cōcludo ꝙ si dicta terra montis bodij fuit in quasi possessione iurisditionis cuius initij memoria non extat exercēdo iurisditionē in suos subditos in dictis villis illam iurisdi tionem prescripserit aduersus ciuitatē Synogalie et iurisditionē ipsam quesiuerit.ꝛ idem forte si per solos.xl.annos.et pro respon sione ad.c.j.de pscrip.lib.vj. recurrendū est ad ea que habētur in.c. si diligenti.eo.ti.in antiquis.ꝛ dicta.s. Ex quibus deducitur ꝙ va rijs vijs potest niti dicta cōmunitas mōtis bodij circa hmōi iurisdi tionem.ꝛ si dicatur iurisditio est quid indiuiduū prout dicit Bar. in dicto cōsi.xiiij.col.iij.allegādo.l.imperialē.§.pterea.de prohib. feu.alie.per Federi.x.col.ꝛ.c.omnes.si de feu.fuerit contro. eadem colla.ad hoc qđ per glo.ꝛ doct.in.c.prudētiā.in prin.de offi.deleg. et per doct.in.l.duo ex tribus.de re iudi.ff.ꝛ per Bar.in.l.inter tu tores.in fi.de admini.tuto. ideo nō potest diuidi cum ciuitas ipsa iurisditionē sine dubio retineat.ꝛ ea fuerit vsa ꝛ vtatur.responde tur ꝙ indiuidua licet nequeāt diuidi:tamē possunt restringi.verbi gratia anima est indiuidua. et est tota in toto et tota in qualibet parte corporis: prout volunt philosophi ꝛ theologi. et Bar.in.l. iiij.§.cato.ff.de verbi obli.ꝛ tamē si vna manus fit arida vel detrun catur nō est anima in illa parte corporis.ꝛ tamē non diuiditur.ita assimilat Bar.etiā in seruitute ꝛ alijs indiuiduis ꝛ doc.transeunt. item vnica est iurisditio totius mūdi apud principē ꝛ indiuidua.ꝛ tamē iurisditiones prout cōmuniter tenetur prescribuntur aduer sus principem.vt supradixi.ꝛ per Jmo. post Bar.in.l.j.§. denicꝫ. de aqua pluuia arcē.ꝛ per ipsum Barto. in.l. quominus. de flumi. et in.l.omnes populi.de iustitia ꝛ iur. ꝛ tamē ipse princeps semper vsus fuit sua iurisditione.tamē moderatur prescriptione quia alte ri cumulatur ea penes principem remanente: prout erat.vel ea re stricta vt non extendatur ad vniuersitatem que sibi quesiuit ita et inferioribus habētibus iurisditionē dicendum est:nec huic medio obstat si dicatur in cōmune montis bodij exercuit iurisditionem in suos homines pro delictis cōmissis in illis terris hoc ei licuit de iure cōmuni.quia habebat iurisditionem in eos ratione domicilij. merito nihil de nouo quesiuit.respōdetur ꝙ prout presupponitur exercuit actus iurisditionales etiam in loco illarum terrarum sito extra territoriū mittendo officiales ad inuestigādum pro damnis datis et capiendo animalia damnum facientia ꝛ hmōi que de iure cōmuni fieri nequeunt in alieno territorio.l.extra territoriū. ꝛ que

29 ibi habētur.de iurisdi.om.iu.in cle.pastoralis.de re iudi. ¶ † Re stat modo vt deueniamus ad tertiū principale articulum.s. ad ea que tangunt illud aliud tenimentū qđ prout a cōsultante percipio appellatur castellare super quo breuibus rem absoluā. nam depen det ex facto. et ex his que supradicta sunt super alijs articulis qm̄ non habita differētia in facto nō resultabit in iure.ideo si dicta cō munitas montis bodij ꝛ sui auctores nō soluerunt datia pro bonis dicti castellaris.ꝛ vsi sunt iurisditione pro delictis in dicto loco cō missis. tunc per omnia dicendū est prout in superioribus articulis dictū est.nam militat per omnia eadē ratio iuncto eo qđ tempora auctorū ꝛ successorū cōiunguntur.l.pōponius.§.cum quis admini culo.ꝛ.§§.seq.ꝛ.§.si iussu.ꝛ seq.ff.de acquirē.posses.ꝛ.l.dolia.§.fi.de cōtrahen.emp.ꝛ.l.de accessione.ff.de perpe.ꝛ tempo.prescrip.cum simi.ꝛ idē videtur dicendū si non vteretur accessione auctorū.tamē fuisset consuetū pro illo castellari nō solui aliqua datia per tantum temporis cuius cōtrarij memoria nō extat natura.talis cōsuetudo habet vim constituti.d.l.hoc iure.§.ductus aque.ꝛ.l.j.§.denicꝫ.de aqua publi.ꝛ ꝙ per Bar.ꝛ doct.ibi ꝛ Bar.in dicto consi.xiiij. tunc enim cōsuetudine tanti temporis censetur cōcessum et dispositum per habentē potestatē cōcedendi ꝙ pro dicto castellari nihil datij soluatur.non enim est instandū de alijs circūstantijs quādo proba tur cōsuetudo tam vetustissimi tēporis.prout ꝛ.s.diximus ꝛ quali ter probetur etiam ibi dictū fuit nō repeto.ꝛ prout attēditur circa vectigalia cōsuetudo de qua re soluantur vel nō soluantur vectiga lia.vt.d.l.si publicanus.§.fi.ꝛ.d.l.licitatio.§.earum rerum.ita pari ratione in collectis. Et maxime si est consuetudo cuius initij non extat memoria de qua loquimur per ea que habentur in dictis locis.

30 et in.d.c.veniēs.ꝛ.c.quid per nouale.de verb.sig.cum si. ¶ † Circa quartū de molendinis res est in dubio.ideo elusoriū videtur super ea re consiliū postulare. nam ex quo prout narratur aqua extrahi tur de flumine nō nauigabili qđ non intrat in aliud flumē nauiga bile sed in mari.ꝛ insup illa eadē aqua reintrat in illud idē flumen et non infert nocumentū alicui maxime cōmunitati Synogalie.ꝛ locus vbi extrahit̄ ab initio de flumine non est in territorio Syno galie sed intra territoriū montis bodij.ex pluribus redditur res cla rissima ꝛ maxime cum dicta molēdina prout asseritur steterint: ita tanto tempore cuius cōtrarij non extat memoria. nam de flumine non nauigabili qđ non intrat aliud nauigabile licet vnicuicꝫ aquā extrahere pro sui vtilitate si nō est deputata aqua prius ad aliquē specialem vsum vt est expressum in.l.quominus.ff.de flumi. et in.l. imperatores.ff.de serui.vrba.predi. licet enim flumina sint de iure cōmuni realia ad principē pertinētia. vt.x.colla. que sint rega.c.j. prout per illum tex.dicit Bar.in.d.l.quominus in.ij.q.cuius dicta sequitur ibi Ange.in omnibus preterꝙ in vno.prout ipse ibi dicit in prin.qđ vnum in quo discrepat a Bar.non attinet ad thema no strum.tamē vsus est cōmunis prout dicit Bar. in eadē.l.ꝛ questio ne allegando.l.riparū.ff.de rerum diui.ideo de iuregentiū licet vti aqua fluminis ꝛ illam ducere extra flumen ꝛ hoc regulare nisi prin ceps vel senatus vetet vel aqua sit deputata prius ad vsum publi cum vel flumē sit nauigabile seu in aliud nauigabile intrat vt regu lam ꝛ istas quatuor fallentias ponit tex.d.l.quo minus. ꝛ tertiam fallentiā declarant Bar.ꝛ Ang. hoc est ad vtilitatē alicuius cōmu nitatis puta ad molēdina ciuitatis vel municipij.tunc em̄ non lice ret alicui aquā inde adducere.d.l.quominus.ꝛ.C. de aqueductu.l. j.prout.ꝛ dicunt ibi Bar.ꝛ Ang.item quinto limitat Bar.quādo non extraheret ad sui vtilitatē per tex.d.l.imperatores. a cōtrario litere in casu nostro nō militat aliqua ex dictis fallentijs: quia pro sua vtilitate extrahit:item flumen non est nauigabile nec intrat in aliud nauigabile. Et si nauigabile esset non referret: quia prout mihi dicitur reintrat eadē aqua in idem flumen adeo ꝙ quatenus forte est nauigabile nō fit in aliquo minus nauigabile quo casu lici te aqua extrahitur prout faciūt bononienses de flumine padi qui licite fecerūt prout dicunt Bal.ꝛ Ang.in.d.l.quominus. item nec princeps nec senatus vetat:ideo omnes fallētie cessant. Limitatur et.vj. dicta regula quādo fieret cum iniuria hoc est dāno vicinorū. arg.l.j.§.merito.ꝛ.§.si quis a principe.prout ꝛ dicūt Bar. ꝛ Ang. in.d.l.quominus.ꝛ hoc si damnū vicini est magnū si antē est leue et magna est vtilitas extrahētis tunc non cōsideratur illud leue dam num prout voluit Barto.in.d.l.quominus.xj.q.per.l.j.§.sunt qui putant.ꝛ.§.seq.ff.ne quid in flu.pub.ripave eius.ꝛ idem tenet glo. ƒm eam.in casu autē nostro nō presupponitur ꝙ alicui noceat me rito etiā cessat dicta fallētia.ꝛ si cui noceret nō noceret vniuersitati Synogalie ita ꝙ ad eam nō spectat prohibere: qn̄ enim quis facit edificiū vel quid aliud in flumine qđ non licet propter ius vel preiu dicium alicuius priuati ille solus pōt prohibere.ꝛ non alij quia re spectu aliorū licite facit.arg.l.loci corpus.§.cōpetit.ff.si serui.ven. prout firmat Bar. in.d.l.quominus.iij.q. nec cōsideratur preiudi cium si forte ciuitas Synogalie haberet molēdina que minus fru ctarent propter molēdina terre montis bodij quia tale nō est dānū sed cessatio lucri que non consideratur. arg.l.fi.ff.de iurepatro.ꝛ.l. medicus.ƒm primā lectu.ff.de bonisꝙ libe.ƒm Bar.in.d.l.quomi nus.xj.q.in fi. remanet ergo casus noster sub regula que clare mili tat in casu nostro.ꝛ cōsuetudo interptatur quia passim.ꝛ in flumi ne.ꝛ ex aqua fluminis extra flumē fiunt molendina.ꝛ si qđ dubium esset consuetudo est optima.ll.interpres.l.si de interpretatione.de legi.ꝛ.c.cum dilectus.de cōsue. Itē si alia defecissent quia essemus. in casu al's non licito vsus cuius initij memoria non extat tolleret omnē dubitationē per.d.l. hoc iure.§. ductus aque.ꝛ.l.j.§. denicꝫ ibi vetustatē vicē legis tenere.de aqua plu.arcē.ꝛ ponit Bar.in.d. l.quominus.ij.q. insup ex quo deriuatio aque de flumine fit in ter ritorio potuerit cōmunitas dicte terre inde extrahere etiā in casu a iure non cōcesso quia permitti potest per principē ꝛ per legē mu nicipalem dicit Bar.in.d.l.quominus.ij.q. loquens in ciuitatibus italie que ƒm eum prescripserunt merū ꝛ mixtū imperiū ꝛ flumina et idem vult Rapha.fulg.in.l.fi manifeste.C.de serui.dicens qđ in casu a iure non pmisso potest cōcedi per principē ꝛ per.l. municipa lem.idē vult Ang.in.d.l. quominus quatenus generaliter appro bat dicta Bar. Nec refert ꝙ loquitur in ciuitatibus quia non mi nus prescripserunt merū ꝛ mixtum imperiū terre ꝛ castra non reco gnoscentia ciuitatē ꝛ iura loquētia in ciuitatibus militant etiā in hmōi castris prout volūt doct.in.l.fi.C.de sacrosan.eccle. si ergo flu mina cēsentur terrarū per quarū territoriū transierunt merito po tuit etiā ex hoc capite aquā extrahere:cōfert tex.in.d.l.quominus quatenus loquitur de aqua deputata ad publicū hoc est ad vsum alicuius municipij:prout ꝛ intelligunt Bar.ꝛ Ange.quasi innuat qđ municipio liceat aquam deputare ad suū vsum. ꝛ nō dicit Bar. ad vsum ciuitatis sed ad vsum municipij ꝙ est nomen magis gene rale.ꝛ Ang.dicit ad vsum ciuitatis vel municipij ꝙ facit ad supra dicta ꝙ non sit differentia inter ciuitates ꝛ municipia nō recogno scentia ciuitates vtrum autem terre marchie prescripserint hmōi regalia dependet ex facto illud autem credendū est qđ non magis prescripserit ciuitas Synogalie quā terra montis bodij:ideo quid ad ciuitatē Synogalie:tamē non oportet in hoc facere fundamen tum quia res est clarissima ex primis medijs. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxix.

☞ Soror consanguinea an excludat ab hereditate fratris cōsan guinei matrē ꝛ fratres vterinos stante statuto ꝙ mater non succe dat ab intestato existente fratre vel sorore persone defuncte.

1 Fratres et sorores ex vno tantū latere an succedant in viriles cum fratribus ꝛ sororibus vtrincꝫ cōiunctis.nu.5.

2 Statutum disponens ꝙ mater non succedat filio existente fratre vel sorore an debeat intelligi de coniuncto ex vtroꝙ latere vel alte ro tantū ex quo statutū loquitur generaliter.nu.seq.ꝛ per totū.

3 In successione collateralium est hodie sublata inter collaterales

differentia agnationis ⁊ cognationis.
4 Fratres vterini ex quadam fictione iuris succedunt vt agnati fratribus.
5 Fratres cõsanguinei an succedant fratri predefuncti in bonis a patre prouentis exclusis fratribus vterinis. nu. seq.
6 Correctio legũ non solet induci a maioritate vel paritate rationis nec etiam argumento a cõtrario sensu.
7 Agnationis et cognationis iura an sint hodie sublata in materia successionis collateralium ⁊ fratrum.
8 Statutum exclusiuum successionis respectu certe persone an vocet ceteros exclusos illa certa persona nõ existente vel succedente. ⁊ j. consi. 71. nu. 14. ⁊ 17.
9 Dos vel donatio propter nuptias quibus filijs queratur.

¶ Consilium. cclxix.

N nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Constat matrẽ de iure cõmuni excludere fratres ⁊ sorores cõiunctas ex vno latere tantum ⁊ admitti in viriles cum fratribus ⁊ sororibus vtrinqꝫ cõiũctis vt est expressum in aut. defuncto. C. ad treb. et ſm hoc matre Antonij deberet sola succedere exclusis dicta Agnete sorore consanguinea ⁊ fratri-
2 bus vterinis. † Nec videtur obstare statutũ disponens ꝙ mater nõ succedat existente fratre vel sorore persone defuncte: quia videtur dictum statutũ intelligendum de fratribus in potiori et efficaciori modo cõiunctis ⁊ sic in fratribus vtrinqꝫ cõiũctis ad hoc vt minus recedatur a iure cõmuni. nam verba statutorũ interpretanda sunt vt minus ledãt ius cõmune. c. cum dilectus. de cõsue. ⁊ ibi per doct. facit. l. ius singulare. ⁊ l. qđ vero contra. de legi. ⁊ l. precipimus. de appel. cum si. qđ ⁊ persuadetur quia si generaliter interpretaretur dictum statutũ in quolibet fratre ⁊ qualibet sorore sequeretur incõueniens ꝙ soror vterina que est cõiuncta solũ mediante matre preferretur ipsi matri que est causa ipsius coniunctionis ꝙ videtur ab omni ratione alienũ: ⁊ in simili contra. l. ij. §. si viua matre. C. de bonis mater. vbi nepotes cõiuncti per mediũ filiorũ non debent esse melioris cõditionis quã ipsi filij: facit etiam qđ de corrupta radice notant doc. in. l. illam. C. de colla. dicentes ꝙ si statutũ excludit matrem excludit etiã cõiunctos mediante matre ita intelligentes qđ not. Bar. in. l. ij. §. videndũ. ff. ad tertul. ne ergo tale statutũ trahatur ad talẽ irrationabilẽ ⁊ quodãmodo absonã exorbitantiã intelligatur in fratribus ⁊ sororibus vtrinqꝫ cõiunctis: ⁊ ſm hoc mater non excludatur sed exclusis omnibus insolidũ succedat dato autẽ qđ mater excluderetur vigore dicti statuti ⁊ sic verbũ fratre ⁊ sorore generaliter intelligerentur: videtur pariter admittendi fratres vterini ⁊ cõsanguinei: quia statutũ non distinguit merito nec nos
3 distinguamus. l. iij. ff. de offi. presi. cum cõcor. † Et insuper de iure cõmuni est sublata differẽtia agnationis ⁊ cognationis inter collaterales aut. cessante. cum seq. aut. C. de legi. heredi. prout etiã inter descendentes aut. in successione. C. de suis ⁊ legiti. ⁊ inter ascendentes. d. aut. defuncto. ⁊ maxime hoc est dicendũ in fratribus vterinis qui succedunt vt agnati. l. meminimus. C. de legi. heredi. ⁊ licet illo iure agnati excluderent omnes cognatos: tamẽ ab illa regula exceptuat impator ipsos fratres vterinos quos vocat vna cum fratribus cõsanguineis immo vocat tanqꝫ cõsanguineos ⁊ agnatos per quandã viam fictionis prout not. ibi doc. maxime Bal. ꝙ ⁊ persuadetur ex eo quia statutũ excludit vterinos per filios fratrũ vtrinqꝫ coniunctorũ: ergo a cõtrario videtur statuens velle ꝙ filij fratrum cõsanguineorũ non excludant fratres vterinos sed filij fratrum in successione intestati equiparãtur fratribus. in aut. vt fratrũ filij in rubro ⁊ nigro ⁊ in. d. aut. cessante. et aut. seq. ideo similiter videtur qđ fratres cõsanguinei nõ excludant vterinos: ⁊ per cõsequens vel dicamus ꝙ sola mater succedat filio insolidũ exclusis sorore consanguinea ⁊ fratribus vterinis prout de iure cõmuni excludit vel dicamus ꝙ ipsa soror cõsanguinea ⁊ fratres vterini succedãt in viriles prout de iure cõmuni transuersales eiusdẽ gradus solent in viriles succedere. d. aut. cessante. ⁊ seq. ¶ Sed predictis minime refragantibus puto dictã dominã Agnetẽ insolidũ succedere dicto Antonio saltẽ in bonis prouẽtis a Nane eius patre exclusa matre ex censura iuris municipalis et fratribus vterinis exclusis de iure cõmuni: ⁊ suadente etiam dispositione legis municipalis: ꝙ enim mater excludatur disponitur ipsa lege municipali in sui generalitate qua generaliter disponitur ꝙ mater nõ succedat extãte fratre vel sorore et sic expresse facit mentionẽ de ipsa sorore: nec distinguit inter sororẽ cõiunctã ex latere patris tantũ ⁊ vtrinqꝫ cõiunctã ergo generaliter intelligatur. l. j. §. ⁊ generaliter. de leg. prestã. ⁊. c. quia circa. de priuile. et cañ. si romanorũ. xix. dist. qđ ⁊ demõstratur ex eo quia etiam patruus et frater patruelis excludit matrẽ ex forma dicte. l. municipalis: ⁊ tamẽ cõstat ꝙ patruus nõ est cõiunctus ipsi nepoti vel nepti nisi mediante patre ipsius neptis vt de se constat prout ergo frater patris excludit matrẽ: ita pari ⁊ fortiori ratione debet excludere matrem filius patris fraterqꝫ defuncti similiter ⁊ fratres patrueles nõ attinent fratri mediantibus eorũ matribus ⁊ tamen excludũt tales fratres matrẽ defuncti vt est tex. dicti statuti clarus.

ex quo datur intelligi ꝙ frater cõsanguineus ex mẽte statuti excludit matrẽ: ⁊ ideo cum statutũ equiparat in hac parte fratrẽ ⁊ sororem et Justinianus abhorret differentiã inter mares ⁊ feminas in materia successionis. l. maximũ vitium. C. de libe. prete. ⁊. d. aut. in successione. in fi. ⁊. d. aut. cessante. et seq. ⁊. d. aut. defuncto. dicendũ est ꝙ etiam soror cõsanguinea excludat matrẽ cum ad id nos indu-
4 cant ⁊ verba ⁊ mens statuentiũ. † Et maxime hoc est dicendũ quia nõ resultat in hoc absurditas. nam ⁊. l. xij. tabularũ mater ⁊ cognati alij nullo modo succedebant insti. de senatuscõ. tertul. in prin. primo enĩ fuerunt vocati per senatuscõsultũ tertul. scđo ex edicto pretoris cognati inuitantur cessantibus omnibus agnatis. l. certũ. C. vnde cog. ⁊ insti. de suc. cog. in prin. tamẽ cum nõnullis limitationibus eam inuitauit senatuscõsultũ tempore diui adriani cõditũ. vt insti. de senatuscõsultũ tertul. §. postea autẽ. prout ergo nõ reputauerunt absonũ antiqui iurislatores: ita nec debet esse absonum apud nos dare eam interpretationẽ: maxime qꝛ statuentes magis fauent cõiunctis ex latere patris quã etiã fecerit ius antiquũ. nam statuẽtes ad exclusionẽ matris ascendentiũ per lineam maternam admittit auiã paternã que ⁊ ipsa est cognata. item et filios sororis qui etiam sunt cognati. nec ob. ꝙ si statutũ illud generaliter intelligeretur sequeretur incõueniens scꝫ ꝙ frater vterinus excludat matrem: quia potest rñderi duobus modis. vno modo ꝙ si statuissent ita ipsi statuẽtes nõ esset alienũ ab omni iuris ratione. nam ex quo statutum vult priuilegiare agnatos et ius cõmune inter agnatos quo ad successionẽ quadam fictione pro agnatis habet ipsos vterinos licet cognatos. d. l. meminimus. ⁊ supradictũ est: non incõueniret si ⁊ vterinus excluderet matrẽ. scđo respõderi potest ꝙ dicta ratio operetur ꝙ aliquantulum recedatur a verbis. s. quatenus dicta ratio nos astringit ⁊ nõ vltra. ⁊ sic restringatur vt nõ includat vterinos. non aũt restringatur vt nõ includat cõsanguineos in quibus cessat ratio preallegata in cõtrariũ adducta: accedat ꝙ cessante ratione ⁊c. l. qđ dictũ. de pac. l. adigere. §. quis. de iurepatro. cum si. Et maxime quia cum patruus ⁊ frater patruelis excludunt matrẽ et frater cõsanguineus ⁊ soror cõsanguinea vt primiores in gradu excludunt patruos. ⁊ fratres patrueles. l. post cõsanguineos. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ dicta aut. cessante. ⁊. l. cõsanguinitati. C. de legi. here. a maioritate ergo rationis dicendũ est ꝙ soror consanguinea excludat matrẽ. item eo argumento potest niti si vinco vincentẽ te ergo vinco te. l. de accessionibus. ff. de diuer. ⁊ temp. prescrip. et hoc saltẽ vrgent cõcurrente generalitate verborum dicti statuti que sunt. s.
5 ponderata. † Quod autẽ soror cõsanguinea succedat dicto Antonio exclusis vterinis in bonis a patre prouẽtis est tex. in. l. de emancipatis. C. de legi. heredi. vbi casus ſm lec. Bar. ꝙ fratres ⁊ sorores cõsanguinei succedunt fratri in bonis a patre prouẽtis exclusis fratribus vterinis. ⁊ versa vice fratres vterini preferũtur fratribus cõsanguineis in bonis a matre prouẽtis. et istam lect. approbant cõmuniter doc. licet Bal. aliter ibi sumet illũ tex. ⁊ etiã Rapha. fulg. aliter illũ tex. intelligat quã Bar. Sed quicquid dicendũ sit in via disputatiua. tamẽ in via decisiua tenẽda est hec pars que est cõmunis quasi omniũ. ⁊ ipse Bal. videtur eam tenere in eadẽ. l. si de emãcipatis. licet ſm eius summariũ. d. l. non probet. opi. Bar. pro qua opi. etiam adducitur. l. fi. C. cõmunia de suc. vbi Bal. idem tenet. facit etiã pro hac opi. Bar. l. qđ scitis. C. de bonisqꝫ lib. vbi ſm lectu. quã Bar. ibi. ⁊ Ang. in aut. itaqꝫ. C. cõmunia de succes. approbant auus maternus succedit nepoti in bonis a matre prouentis excluso auo paterno. ⁊ econuerso auus paternus excludit auum maternũ in bonis a patre prouẽtis. licet in illis terminis decisio Bar. ⁊ sequacium sit de se dubia. tamẽ in terminis nostris nõ est dubia in decisiuis quã al's ⁊ legendo ⁊ consulendo secutus fui. fortius ergo idem dicendũ est in casu nostro ꝙ frater et soror cõsanguinea excludant vterinos fratres. ex quo excludunt matrẽ: que mater de iure cõmuni excludit fratres vterinos per dicta aut. defuncto. ⁊ sic statutum
6 magis fauet fratribus ⁊ sororibus agnatis quam ius cõe. ¶ † Nec obstat statutũ quia licet dicat ꝙ filij fratrũ vtrinqꝫ cõiũctorũ excludant vterinos. ⁊ a cõtrario innuat: secus in alijs si talis contrarius sensus sumeretur esset ꝙ filij aliorũ fratrũ non excluderẽt vterinos qđ forte fatendũ esset: ex quo in precedenti responso nihil ad exclusionem matris dicitur de filijs fratrũ: licet dicatur de patruo ⁊ fratribus patruelibus in quibus est minor ratio quã in filijs fratrum. Nam filij fratrũ excludunt patruos et fratres patrueles dicta aut. cessante. et seq. Tamẽ a paritate vel maioritate rationis non solet induci. ll. correctio: put habetur in aut. quas actiones. C. de sacro san. eccle. ⁊ in. l. precipimus. C. de appel. ⁊ in. l. si vero. §. de viro soluto matri. nõ tamẽ sumeretur cõtrarius sensus ꝙ fratres vtrinqꝫ cõiuncti nõ excluderent vterinos: licet ita de fratribus est omissum: prout de filijs fratrũ cõsanguineorũ. ⁊ tamẽ nemo dixerit per talem contrariũ sensum recedendũ esse a iure cõmuni quominus fratres non vocati per statutũ nõ excludant vterinos. ex quo datur intelligi ꝙ cõtrarius sensus illius statuti nõ excludit omnes non nominatos. ergo nõ excludat fratres consanguineos saltẽ in bonis a patre prouẽtis. ⁊ hoc satis clarũ quia est cõmune dictũ ꝙ per argumẽtum a cõtrario sensu nõ inducitur legũ correctio in. l. cõuenticulã. C. de epis.

C. de epis. & cle. & habetur in. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. & in. l. ij. C. de cõdi. inser. & maxime quia cõtrarius sensus si caperetur posset intelligi q frater vel soror cõsanguinei nõ exclu dant vterinũ in bonis a matre prouentis nec in bonis aliũde quesi tis quã a matre vel pro fratre prout est de iure cõmuni. & prout etiã dicendũ esset si statutũ diceret qd frater cõsanguineus nõ excludat vterinũ saltẽ si alias aliqd operaretur. nam tunc reciperet interpre tationem a iure cõmuni ipsum statutũ. nam statuta solent recipere interp̃tationẽ restrictiuã a iure cõmuni. l. si serui vestri. C. de noxa. l. vt gradatim. §. sed si lege municipali. ff. de mu. & hono. & c. cum di ctus. de cõsue. ad hoc q notat glo. in. l. sciendũ. in prin. ff. qui satisd.
7 cogã. † Quod quidẽ aperte demõstratur quia iura nouissima aper te generaliter disponunt qd agnati & cognati equaliter succedant sublata differentia agnationis & cognationis & in specie dicitur in dicta aut. cessante. & in seq. aut. post fratres ex vtroqꝫ parente. C. de legi. here. q fratres & sorores ex altero tantũ latere cõiuncti equali ter succedãt sublata differẽtia agnationis & cognationis nec fit di stinctio. vnde bona prouenerint adeo q Plac. in aut. itaqꝫ. C. cõ munia de suc. dicebat q licet de iure. C. vterini & cõsanguinei inui cem se excluderent ꝓm varietatẽ bonorũ. tamen hoc est sublatũ per iura nouissima inter cetera. per dicta aut. itaqꝫ. tamẽ glo. illã opi. reprobat quia vult q etiã hodie cõsanguineus excludat vterinũ in bonis a patre prouentis. & ecõtra vterinus cõsanguineũ in prouen tis a matre. & idem tenent Bar. ibi. et in. d. l. de emãcipatis. de legi. here. & Bal. in. l. sancimus cõia. de suc. qd & tenent oẽs ꝓm Rapha. adeo q in decisiuis ista pars est tenẽda: quia durũ est cõtra stimulũ calcitrare prout & ipse dicere solet: licet ergo iura noua simpliciter et generaliter dicant q fratres cõsanguinei & fratres vterini equa liter succedant. tamẽ ista generalitas distinguitur & limitatur ꝓce dere in alijs bonis quã in bonis prouẽtis a patre vel a matre. nam in talibus bonis prouẽtis a patre vel a matre seruant̃ iura. C. quia vnus excludit alterũ ꝓm qualitatẽ bonorũ. ideo Pau. de cast. in di cta aut. itaqꝫ. dicit se cõsuluisse q si statutũ expresse disponat q fra ter cõsanguineus excludat vterinũ non intelligitur in bonis a ma tre ꝑfectis: sed in alijs. nam prout aut. cessante que eos pariter vo cat non intelligitur in istis sed illa generalitas dicte aut. distingui tur per. d. l. de emãcipatis. ita & distinguãtur verba dicti statuti ꝓm eum quem legendo secutus fui in dicta aut. itaqꝫ. & al's consulendo apud tudertũ. Idem ergo pari ratione dicendũ esset si statutũ ex presse diceret q frater cõsanguineus nõ excluderet vterinum quia debet intelligi ꝓm ius cõmune nisi in bonis a patre ꝑfectis. Et hoc saltem si statutũ aliquid aliud operaretur. prout hic quia tolleret dubiũ q licet excludat matrẽ non excludat vterinũ. item operatur inuocãdo patruũ & fratres patrueles. si itaqꝫ statutũ expresse dispo nens q frater cõsanguineus nõ excludat vterinũ non opatur quo minus excludat a paternis bonis longe minus q nõ excludat eum in dictis bonis operatur dictus cõtrarius sensus nostri statuti ma xime cum possit cõtrarius sensus sumi in alio quã in fratre vel soro re cõsanguineis: vt. s. demõstraui qnimmo in istis terminis posset probabiliter teneri q cum excludat etiam in bonis aliũde quesitis cum excludat eum patruus & frater patruelis qui excludũtur a fra tre & sorore cõsanguineis. item & soror cõsanguinea excludit matrẽ ex forma statuti: vt. s. deductũ est. & mater excludit vterinum: vt di cta aut. defuncto. vnde duplici medio militat pro sorore cõsangui nea cõtra fratrẽ vterinũ. illa regula si vinco vincentẽ te. ergo vinco
8 te. d. l. de accessione. §. j. † Et militat hoc casu pro ipsa sorore. theo rica Bar. in. l. ij. §. videndũ. ad tertul. vbi cõcludit q si statutũ dicit qd extantibus agnatis mater nõ succedat. tale statutum excludit etiam ceteros cognatos ex capite inclusiuo ipsius statuti. nam si agnati succedunt. ergo alij non possunt succedere in eo in quo ipsi succedunt. l. cum pater. §. hereditatẽ. de cast. pecu. & facit. l. si vt cer to. §. si duobus vehiculũ. ff. cõmo. ꝓm eum. quã rationẽ capitis in clusiui põderat etiã Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. prete. & etiam in. l. si defunctus. C. de suis & legi. et licet Bal. in. l. illam. C. de colla. insurgat cõtra dictam theoricã Bar. suis rationibus quas opi. ad concordiã reducit Ange. in. d. l. illam. dicens si mater est in medio procedat opi. Bar. si nõ est in medio dum hereditas defertur. tunc procedat opi. Bal. scꝫ q ceteri non excludãtur quã differentiã an mater sit in medio: an vero nõ sit in medio cõsiderat etiam Bal. in d. l. si defunctus. vbi videtur firmare q si statutum expresse inuitat agnatos & per eos excludit matrẽ si mater superest excluditur ami ta. secus si nõ supest. & supradictã opi. Bar. approbat etiã Rapha. fulg. in. d. l. illam. ponẽdo casum q mater erat in medio. Pau. aũt de cast. in. d. l. illam. dicit in terminis Bar. q aut est ꝑsona que atti net defuncto mediãte persona matris excluse. & tũc illa excluditur quasi ꝓcedens ex radice corrupta ex quo ex radice exclusa prout in stribus terminis determinãt Cy. in. l. j. C. que sit lon. cõsue. & Bal. & Saly. in. d. l. maximum vitiũ. Si vero nõ attinet defuncto mediãte matre exclusa: prout esset amita. & tũc dicit ipse Pau. de ca. q aut mater nõ est in medio. & tunc nõ excludit illa ꝑsona que al's a matre excluderet: puta amita. & hũc casum pro indubitato hꝫ Bal. in. d. l. si defunctus. aut est in medio. & tũc tenet Pau. de ca. q excluditur amita & omnes persone que a matre excluduntur dicens qd ista est veritas sicut euangeliũ: & ꝓm hoc cum mater sit in medio & vterini attineant mediãte matre & excludantur a matre. nõ videtur q vte rini succederent etiam in bonis aliũde prouentis sed in omnibus succedat cõsanguinea soror exceptis forte bonis ex materna linea
9 prouentis que forte nulla sunt cum mater superest. ¶ † Concludo itaqꝫ q Agnes soror cõsanguinea succedat sola in dictis bonis pa ternis exclusa matre & fratribus vterinis: & hoc clarũ. et idem puto in ceteris bonis exceptis maternis hoc est prouentis a matre vel eius linea in dictũ Antoniũ. nam vterini excludũtur de iure cõmu ni a matre. mater excluditur a sorore consanguinea ex forma iuris municipalis. merito soror ipsa cũctis preferetur matre. s. existẽte in medio per iam dicta. Et ex quo dicta Agnes sine dubio succedit in bonis paternis: non est curandũ an dos matris ipsius Agnetis sit effecta vnũ patrimoniũ ipsius patris. necne videretur tñ in illa dote materna magis clarũ: quia videretur posse dici qd illa dos cen seretur lucrũ eidẽ quesitũ ex forma statuti: ex quo illa dos erat pa trimoniũ vxoris. l. ij. §. sed vtrũ. ff. de mino. et maritus lucrat̃. ideo ꝓpter scda vota reseruãdũ venit filijs primi matrimonij. l. femine. et. ll. & aut. seq. C. de secũ. nup. habẽt em̃ locũ dicta iura etiã si lucret̃ ex forma statuti: vt no. Bal. in aut. ex testmento. eo. ti. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxx.

1 ☞ Quartas duas videlicet legitimã & treb. an possit filius omni tempore detrahere.
2 Prelegatũ an imputetur in legitimã filio in aliquo minimo insti tuto ex quo debet aliquid ei relinqui & sic honorari titulo honora bili institutionis.
3 Legitima an sit fauorabilior falcidia. nu. seq. Adiri potest hereditas ab intestato vt legata et fideicõmissa firma remaneant.
4 Falcidie loco que succedant.
5 Trebellianice loco an succedant alienata restitutioni subdita.

¶ Consilium. cclxx.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Sup primo quesito nõ intendo instare. licet enim in pũcto iuris de iure ciuili videatur q vna tantũ quarta sit detrahenda. tamẽ quia tex. iuris canonici cõtrariũ pro bant. s. quando diuerso tempore veniũt detrahende: vt in. c. raynu tius. & c. raynaldus. de testa. & in. c. si pater. eo. titu. lib. vj. cõmunis obseruãtia habet hoc pro indubitato. ideo nõ esset tutũ aliud attẽ
2 tare. & doct. vbiqꝫ cõmuniter oẽs hoc firmant. ¶ † Sed deueniẽdo ad secundũ quesitum: licet prima facie videatur dicendũ q ex quo hodie iure nouissimo filius debet titulo honorabili institutionis honorari per. §. aliud quoqꝫ capitulũ in aut. vt cum. de appel. cog. et idem erat de iure fforũ. l. inter cetera. ff. de libe. & posthu. & legiti ma omnino debetur filio. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. testa. & l. si. C. de codi. & l. si emãcipata. C. de iuris & fac. igno. ideo videretur qd in legitima nõ debeat imputari nisi qd filio relinquitur titulo insti tutionis. licet de iure. C. secus esset per. l. omnimodo. & l. si quãdo. et. l. scimus. C. de inoffi. testa. etiã iure autenticorũ ante. d. §. aliud quoqꝫ capitulũ per aut. nouissima. C. eo. titu. sumpta ex titulo. de here. et fal. item legitima videtur magis fauorabilis quã falcidia: sed in falcidiã non imputatur nisi qd capitur iure hereditario. l. id autẽ. & l. in quarta. ff. ad leg. fal. merito multominus imputetur in legitimã. Tamen in cõtrariũ est indubia institia. nam cõstat q de iure. C. & de iure autẽticorꝫ ante. d. §. aliud quoqꝫ capl'm sufficiebat aliqd relinqui filio iure legati: vt. s. deductũ est: sed per. d. §. aliud quoqꝫ capl'm solũ est innouatũ q filius debeat in aliquo institui et si in aliquo instituit̃ licet sit minus legitima valet testm̃ sed a lege supplet̃: vt in. §. ceterũ in aut. vt cũ. de app. cog. nec tunc institutio est facta in residuo legitime sed habet filius a lege vt ibi. & l. scimus cum alijs. s. adductis. si itaqꝫ habet a testatore nõ est necesse quod suppleatur nec in hoc reperitur derogatũ iuri. ideo sufficit qd ha beat legitimã iure legati dũmodo in aliquo a testatore honoretur titulo institutionis satisfacto igitur iuri nouissimo qd filius sit in aliquo honoratus in ceteris remanent alia iura. C. vt satis est ex pressum in. d. §. ceterũ. ibi ꝓm alias nostras leges repleri. vnde non inducit quicq̃ de nouo circa repletionẽ: sed alie leges nõ volebant aliquid repleri qñ titulo legati vel fideicõmissi erat relictũ tantum qd ascenderet ad integrã legitimã. d. l. omnimodo. cum cõcor. meri to nihil debet repleri etiã hodie. ad idẽ tex. d. §. ceterũ ibi quicquid autẽ minus legitima portione relictũ est &c. nõ dicit relictum iure institutionis: sed vtitur verbo relictũ qd est generale cõprehendẽs et legata & fideicõmissa. ideo ille tex. a cõtrario litere probat q non repletur aliquid si nõ est minus legitima relictũ. iura ergo nouissi ma in hoc nõ discrepãt a iuribus antiquioribus. ideo iura ipsa ma gis antiqua quia qd non mutatur quare stare prohibetur tex. in. l. sancimus. C. de test. nec est inducenda. ll. correctio. l. precipimus. de appel. & c. cum dilectus. de cõsue. sed iura sunt iuribus cõcordãda. c. cum expediat. iura iuribus concordari. de elec. lib. vj. & l. vnica. C. de inoffi. doti. & hoc habent pro expedito glo. et doct. in. l. illud. in

prin. C. de col. et Cy. in. l. filiũ quẽ habentẽ fami. hercis. ad idẽ tex. in. l. papinianus. §. si quis mortis. de inoffi. testa. qui loquitur iure
3 antiquo quo iure erat necessaria institutio. d. l. inter cetera. † Nec ob. d. l. id autẽ. ꝛ. d. l. in quarta. quia dicta iura loquũtur in falcidia non aũt procedũt in legitima per predicta: ꝛ licet legitima mereatur plus fauoris tñ in multis alijs ꝛ nõ: in hoc placuit eñ legislatori ita statuere in falcidia. nec omniũ que a maioribus nostris edita sunt ratio reddi potest. l. nõ omniũ. ff. de legi. potest autẽ ea persua sua ratio assignari: quia falcidia dicitur quarta iure institutionis. nam assignatur heredi quia sua aditione validat testamentũ. ꝛ oĩa in testamento relicta que al's nõ valerent. l. eam quã. C. de fideicõ. ꝛ l. si nemo. de testa. tut. ꝛ. l. si nemo. ff. de reg. iur. cum si. ꝛ si legata seu fideicõmissa fiunt ab intestato. requiritur aditio hereditatis ab intestato. vt per glo. singu. quã sequũtur ibi doct. in. l. qui filio. §. j. de heredi. insti. per. l. vnicã. §. in nouissimo. de cad. tol. ad hoc. l. ij. ff. de
4 fideicõ. liber. † Cum ergo ratione aditionis hereditatis: vt videlz inducatur ad adeundũ cõcedatur sibi falcidia. insti. de lege falci. in prin. nõ est mirũ si solũ cõputat in talẽ falcidiã ea que heres capit iure hereditario: que ratio cessat in alijs quartis que alia ratione sunt inducte. item cum varij legũlatores ꝓuiderint de dictis quartis nõ est mirũ si varios respectus habuerunt. item predicta procedunt: regulariter fallit inter ceteras fallentias qñ heres vult detrahere falcidiã ab eo a quo legatũ percepit. nam tunc etiã in falcidiã imputat quicquid percepit ab eo a quo vult falcidiã deducere: licet secus quo ad alios. l. nẽsenius apollinaris. in prin. ff. ad legẽ fal. qđ ꝓcedit etiã in trebellianica ꝓut volũt Bar. et Jmo. in. l. in quarta. eo. ti. qđ ꝛ voluerũt Jaco. de ranẽ. Pet. de bel. perti. ꝛ Jaco. de are. vt refert Rapha. ful. in. l. filiũ quẽ habentẽ. C. fami. hercis. vbi glo. idem voluit ea ratione quia plura imputãtur in trebellianicã quã in falcidiã. ꝛ cum hoc videtur etiam ibi trãsire Cy. ideo in casu isto cum quarta sit detrahenda aduersus coheredẽ qui fuit substitutus et prelegata parti habentur iure hereditario hoc est pro portione hereditaria coheredis partim habẽtur iure prelegati a coherede. l. ꝛ quidẽ. de lega. j. ꝛ. l. in fideicõmissaria. in si. ad treb. ideo hoc casu etiã in falcidiã imputet ipsa prelegata ꝛ pari ratione etiã in trebellianicam prout voluerũt Bar. ꝛ alij. s. relati. facit quia plura imputantur in trebellianicã quã in falcidiã quia cõputãtur regulariter etiã ea que iure legati vel iudicio alio testatoris heres ꝑcipit. d. l. in quartã. ꝛ. l. in fideicõ. ff. ad treb. ꝛ in. l. filiũ quẽ habentẽ. C. fa. hercis. cum itaqȝ dictã quãtitatẽ percipiat pro dimidia a coherede aduersus quẽ detrahit legitimã et treb. ideo totã quãtitatẽ prelegatã in dictas quartas imputat. ꝛ quidem in legitima nihil dubietatis habet. itẽ in trebellianica ꝛ falcidia pro portione sua. hereditaria etiã minime dubitationẽ aliquã habet. d. l. in quartã. versi. pro ea vero. ꝛ. l. deducta. §. nũmis al's. §. acceptis. versi. diuersa causa. ff. ad treb. pro portione vero heredis et sic pro dimidia. in casu nostro habet aliquid hesitationis ea ratione: quia quidã tenent ꝙ. d. l. nẽsenius apollinaris intelligatur ẜm. d. l. in quartã. quidam ꝙ aliud in falcidia. aliud in treb. per. d. §. acceptis. versi. diuerse. Bar. tamẽ rñdet et durũ esset cõtra Bar. obtinere. itẽ habet aliã dubitationẽ: quia d. l. nẽsenius non prouidet ꝙ ipso iure imputetur in falcidiam sed mediãte doli mali exceptione si volẽs detrahere falcidiã peteret id qđ sibi prelegatũ est. ideo si habẽs restituere hereditatẽ primo cõsecutus fuit integrũ prelegatum. ꝛ sic nõ habet illud amplius petere nõ est locus dicte exceptioni doli: prout hoc determinat Rapha. fulg. in. d. l. filiũ quẽ habentẽ. tamen aduertendũ est quia ẜm verba thematis sumus extra dictas dubietates: quia dictus Petrus censetur rogatus restituere etiam dicta prelegata. ex quo substitutio fideicõmissaria fuit facta simpliciter nõ habita mentione hereditatis ꝛ prelegata precesserũt. l. marcellus. §. quidã liberis. ff. ad treb. ꝛ Bar. ꝛ doc. cõmuniter omnes ibi. ꝛ in. l. cum virũ. C. eo. titu. Et ẜm
5 hoc nõ interest an computentur in quartas necne. ¶ † Restat vt deueniamus ad tertiã questionem quã decidere videtur tex. in. d. l. marcellus. §. res que ab herede alienate sunt in quartã imputãtur heredi. ratione tamen subiecte materie tituli põt dici qđ loquatur in quarta treb. ar. l. imperatores. de in diem adiec. in trebellianica ergo est clarũ ꝙ alienata imputãtur in quartã ꝛ imputantur etiam inuito fideicõmissario ẜm quosdã alij cõtra: vt per glo. ꝛ doc. in. l. si. §. sed quia. C. cõmunia de lega. sed nõ refert satis est ad propositum nostrũ ꝙ inuito alienante cõputantur. item si nõ imputãtur. tenetur heres qui alienauit illa alienata restituere fideicõmissario. l. si heres institutus. §. si heres. ff. ad trebel. ideo parũ interest imputetur in legitimã. potest tamẽ iudex diuidens bona restituenda a bonis restituẽdis in vna re vel pluribus assignare quartas: vt. d. l. filiũ quẽ habentẽ. ideo cõgruũ erit ꝙ etiã pro legitima assignet res alienatas. item aduertendũ est ꝙ alienationes non tenent: vt. d. l. si. §. sinantẽ sub cõditione. C. cõmunia de leg. itaqȝ substitutus poterit vẽdicare res alienatas. s. portiones quartarũ. Jtẽ actione ex testõ poterit pro eis agere aduersus heredes ipsius Petri. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxj.

1 ☞ Statutũ hereditatẽ filiorũ masculorũ morientiũ ab intestato non existente aliquo descendente vel ascẽdente deferens fratribus eorum ꝛ filijs fratrũ si supersunt vix ad patruos ꝛ filios patruorũ. Et sic ꝙ tunc auũculi nõ succedant: an matertera cẽseatur exclusa a predictorũ hereditate stante patruo ꝛ filijs patruorum. nu. seq.
2 Masculinũ an concipiat femininum in cõtractu etiam in materia statutaria. nu. 9. ꝛ. 11. vsqȝ ad fi. consi. ꝛ in cõsi. cclxxv. per totum.
3 Omnis que dicitur vniuersalis dictio exponitur idest tota quãdo ad vnam rem refertur.
4 Statutũ inclusiuũ et exclusiuũ etiã feminarum seu matrũ propter agnatũ vel patruos aut alias de quibus. j. quomodo intelligatur. nu. seq. ꝛ. 13. ac per totum cõsi.
5 Uincens alium propter se vincit ꝛ non propter alium.
Statutũ an extendatur ex ratione nõ scripta in statuto vel a maioritate seu paritate rationis. nu. 8. ꝛ nu. 9.
6 Diuitijs cõseruatur dignitas et nomen domus propterea statuta disponũt ꝙ femine non succedant masculis stantibus.
7 Transuersales seu collaterales quomodo inter se succedãt et an sit sublata differentia inter eos iuris agnationis ꝛ cognationis.
8 Frater patruelis ꝙ auũculum excludat statuto est cõtra ius cõmune ꝛ an excludat amitam. nu. 7.
Correctiones. ll. sunt pro posse vitande et restringende vt ꝗtomĩnus fieri potest ledant ius cõmune et sic nõ sunt extendende etiam a paritate vel maioritate rationis.
10 Statuta exclusiua censentur quedam exheredationes.
Casus non expressus an habeatur pro omisso.
Permittimus est verbum iuris noui demonstratiuum.
11 Argumẽtũ a paritate vl' maioritate rõnis nõ militat i correctiuis.
Odiosum est a iure cõmuni recedere.
12 Masculinum ꝙ femininum concipiat non procedit de simplici et absoluta significatione vocabuli.
14 Regula ꝙ de duobus malis minus eligatur quomodo ꝓcedat in argumentũ pro interpretatione statuti per qđ femina excluditur propter masculos vt nõ videatur masculinũ cõcipere femininum.
15 Statutum per qđ excluditur soror vtrinqȝ cõiuncta propter fratrẽ consanguineũ non procedit si mater cõcurrat cum dicta sorore.
16 Statutũ quod excludit matrem propter patruũ vt stirpes ꝛ familie conseruentur non procedit si concurrat soror ex quo non facit mentionem expressam de ea.
17 L. ij. §. videndũ. ad tertul. cum doctrina Bar. ibi in materia exclusiua statutaria cũ. l. si defunctus. ꝛ. l. si quis vel si qua. cum si. doctrina Bal. ibi quomodo intelligantur.
18 Hereditatis transmissio ex quibus causetur ꝛ qui possint illam nõ agnitam transmittere.
19 Dotata filia a fratribus ꝙ statuto nõ succedat auo ꝛ patri si dotetur a matre quomodo procedat dictum statutum.

¶ Consilium. cclxxj.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † De hac cõsultatione videtur casus ad exclusionẽ dicti auũculi in dicto statuto. nam supest filius patrui. ergo ipse succedat ꝛ nõ auũculus ex ꝓut excluditur auũculus ita et matertera: qr viget eadẽ ꝛ maior ratio in matertera. nam statutum nostrũ fauet magis masculis quã feminis. nam filiũ masculũ prefert femine dotate fratrẽ sorori admittit filios fratrũ masculos: vt ptz ex alijs partibus einsdẽ statuti si maior ratio ergo idẽ ius. l.
2 illud. ad. l. aqui. ꝛ. l. a titio. de verb. obli. † Cõcurrit quia masculinũ cõcipit femininũ. l. j. de ver. sig. l. qui duos. de leg. iij. l. quicũqȝ. C. de seruis fugi. l. tres fratres. ff. de pac. cũ multis si. ideo verbũ auũculi cõcipiat materteras in quibus viget eadẽ ꝛ maior ratio. hereditas itaqȝ Petri deuoluta fuit ad filiũ masculũ ex vltima volũtate Petri. ꝛ licet forte decesserit hereditate nõ agnita: tamẽ illã transmisit ad eius futuros heredes. l. apud hostes. C. de suis et legi. l. iij. C. de iure delibe. cum multis si. sorores postea decesserũt hereditate fratris nõ adita. l. qm̃ sororẽ. C. de iure delibe. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. ideo hereditas Petri est deuoluta ex persona dicti filij masculi ad dictũ eius fratrẽ patruelẽ quẽ statutũ prefert auũculo ꝛ matertere per iam dicta. † Jtẽ etiã videtur ꝙ ꝓferatur amite.
3 nam statutũ dicit qđ omnis hereditas eorũ debeat ꝑtinere ad fratres ꝛc. vel ad patruos vel filios patruorũ omnis videtur exponi. i. tota. s. qñ refertur ad vnã rem tex. cum glo. in. l. j. §. si pecuniã. ij. ff. deposi. ꝛ ita põt sumi insti. de iusti. ꝛ iure. §. ius aũt ibi omni humano generi. ideo cum dicat omnis hereditas videtur exponẽda idest tota hereditas si tota deuoluitur ad filiũ patrui. ergo omnis alius excluditur quia duo nequeũt esse heredes insolidũ. l. hereditate. §. pater. de cast. pecu. l. si vt certo. §. si duobus vehiculũ cõmo. ergo si tota hereditas deuoluitur ad fratrẽ patruelẽ nullus alius admitti
4 tur. † Quod et probatur quia dictũ statutũ habet duo capita vnũ inclusiuũ aliud exclusiuũ: in capite exclusiuo exprimitur solus auũculus qui est cognatus licet ex eo capite nõ excludatur dicta amita que est agnata. tñ excluditur ex capite inclusiuo: quia admisso patruele omnes cẽsentur exclusi prout hoc. arg. nititur Bar. in. l. ij. §. vidẽdũ. in casu quo agnati excludunt matrẽ ex forma statuti. nam licet matre exclusa ceteri cognati nõ reddant exclusi. tñ excludũtur vigore

vigore capitis inclusiui ipsius statuti. ita inquit Bar. in d. §. videndum. quã ratione reassumit etiã Bal. in l. maximũ vitiũ. C. de libe. prete. ꝛ in l. si vero. §. de viro. solu. matri. ꝛ in l. qḋ vero. ff. de legi. et dictã rationẽ tangit etiã Jmo. in d. §. de viro. in penul. col. qḋ saltẽ videtur dicendũ quo ad portiones que de iure cõi deuoluuntur ad auũculũ ꝛ materterã: qꝛ saltẽ quo ad illas portiones et maxime ad tertiã que deuolueretur ad auunculũ: qꝛ in illa saltẽ portione videtur inuitatus filius patrui. ergo saltẽ quo ad illã tertiã omnes alij excludãtur per supradictã rationẽ Bar. ꝛ Bal. cum idẽ iuris solet esse de toto quo ad totũ quo de parte quod ad partẽ. l. que de tota. ff. de rei vẽ. ꝛ c. pastoralis. ver. si qs cum totũ. extra de offi. dele. ꝛ l. iuregentiũ. §. adeo. ff. de pac. put ergo qñ tota hereditas de iure cõmuni deuolueref ad auũculũ sine dubio ad totã hereditatẽ admitteretur vigore dicti statuti. ita ꝛ admittatur ad partẽ quando auũculus ad partẽ dũtaxat de iure cõi admitteretur.

5 † Ad idẽ ꝛ tertio ille qui vincit aliũ vincit ꝑpter se nõ ꝑpter aliũ no. in l. pater filiũ. ff. de inoffi. testa. put dicit Bal. in l. si defunctus. C. de suis ꝛ legi. et in l. si qs vel si qua ad orfi. sed patruus ꝛ filius patrui vincit auũculum. et etiã materterã ſm rationes. s. assignatas. ergo saltẽ in portionibus eorũ ipse frater patrueles admittatur quã ratione adducit Bal. in d. l. si defunctus. in interꝑtatione statuti disponẽtis qḋ stãtibus agnatis mater nõ succedat si occurrit ꝙ extãt mater amita ꝛ agnati existẽtes in vlteriori gradu quã amita. ꝛ sic tales qui de iure cõi excludũtur ab amita. cõcludẽs ꝙ si agnati sunt exꝑsse inuitati vincunt matrẽ ad sui vtilitatẽ nõ ad vtilitatẽ amite. ideo agnatus excludat matrẽ ꝛ amitã. et videtur idẽ innuere si statutũ excludat matrẽ cõditionaliter si extant agnati licet se nõ firmat ibi. tñ se firmat in d. l. si qs vel si qua ea ratione qꝛ agnatus est prima causa exclusionis ꝛ excludit ꝑpter se nõ pro amita. ideo cõcludit ꝙ agnatus succedat exclusa matre ꝛ amita p. l. equissimũ. ff. ad tertul. ꝛ per no. per gl. ad intellectũ illius. l. in. §. sed si fuerit frater ꝛ soror. insti. eo. ti. ita ergo dicamus in casu nostro ꝙ frater patruelis admittatur in portione que al's deferreref auũculo. et etiã in portione que deferreretur matertere etiã si amita nõ excludatur. Confirmantur predicta ex dictis per Pau. de cast. in l. illã. C. de col. cõsiderans in supradicto casu qñ. s. statutũ excludit matrẽ ꝑpter agnatũ plures casus inter ceteros ꝙ si mater est in medio agnatus aufert pro se. ꝛ ideo ipse succedit: exclusis oĩbus qui al's excludũtur a matre dicẽs ꝙ ista est ipsa veritas sicut euangeliũ. et hanc partẽ qñ mater est in medio. ꝑsupponit pro clara in d. l. si defunctus. s. ꝙ agnatus excludat matrẽ et amitã. licet de iure cõi excludereť ab amita. ex quo eñ amita excluditur de iure cõi ꝑpter existẽtiã matris nõ põt cõqueri de statuto nec de agnato. ideo agnatus admittitur ad hereditatẽ: al's de iure cõi delatam matri: prout ipse dicit in d. l. si defunctus. ꝛ hoc siue mater al's cõsequeretur totũ siue partẽ: nam tũc excludẽs matrẽ admittetur ad partẽ matris. put dicit ipse Pau. de ca. in d. l. illã. et videtur principaliter niti ipse Pau. de cast. hoc medio ille qui excluditur iure spãli censetur habere id a quo excluditur quo ad exclusionẽ alterius. l. mulieri ꝛ titio. ff. de cõdi. ꝛ demon. sed mater excluditur de iure spãli ipsius statuti. ideo quo ad exclusionem aliorꝫ censetur pinde habere ac si nõ esset exclusa a statuto. sed si nõ esset exclusa ipsa excluderet amitã ꝛ alios in totũ vel in partẽ puta fratres vtrinqꝫ cõiũctos auť. defuncto. C. ad tertu. ideo in illo toto vel illa parte admittitur agnatus qui mediante statuto excludit matrẽ ſm eum qui ꝑcise hoc firmat. sic ergo in ꝑposito nostro filius patrui qui ex forma statuti excludit auũculũ saltẽ in eius portione excludat alios: ac si ipse auũculus ab illa portione non esset exclusus. Quarto predicta videntur corroborari in casu nostro: quia patrui ꝛ filij patruorũ cõiunguntur in dicto statuto in eadẽ oratione cum fratribus ꝛ filijs fratrũ. ꝛ determinantur ab eisdẽ determinabilibus vcȝ ab illis verbis omnis hereditas debeat pertinere ꝛ deuolnatur. ideo decet ꝙ a dictis determinabilibus pariter determinentur: seruato tñ ordine successiuo per theoricã que traditur in l. iam hoc iure. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ in l. hereditatẽ. ꝛ l. Quis. C. eo. ti. ꝛ in l. in testamẽto. C. de testa. mili. sed quo ad fratres ꝛ filios fratrũ dicta verba deuoluunt hereditatẽ ad eos exclusis non solũ auũculis: sed etiã materteris ꝛ amitis nec illa verba que subdantur auũculi non succedãt restringũt quo ad fratres ꝛ filios fratrũ quominus insolidum succedant exclusis amitis ꝛ materteris. ergo etiã ipsi patrui ꝛ filij patruorũ censeãtur insolidũ. inuitati etiã extante matertera et amita. nec restringatur eorũ inuitatio ꝑpter verba que subdũtur de auũculis per predicta.

6 † Cõfirmantur predicta ex verisimili ratione statuti que videtur esse pro cõseruãda agnatione vt agnatorum salua sit dignitas: vt no. per Cy. in l. publico. C. de adul. ꝛ per Jo. an. in addi. Specu. in ti. de suc. ab intest. ꝛ per Bal. ꝛ Saly. in l. maximũ vitiũ. ꝛ in d. l. qḋ vero. nam sine diuitijs familiarum dignitas sordescit. C. ad leg. iul. maie. l. j. §. denũciare igitur. ver. publice. de ventre inspici. ꝛ in auť. de testi. §. sancimus. ꝛ in auť. vt oẽs obediant iudicibus. §. j. ꝛ videtur ꝙ hec sit vnica ratio que possit assignari in talibus statutis. et qñ vnica sola ratio in l. vel statuto assignari potest habetur pro expressa per not. in l. Quis simpliciter. C. de fideicõmissis. ꝛ ibi per Bal. ꝛ per eum in d. l. maximũ vitium. et facit. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. ratio autẽ statuti videtur esse mens statuentis: vt no. Dy. in c. fi. de reg. iur. in vj. ꝛ Cy. ꝛ Bal. in l. non dubiũ. C. de ll. facit tex. ꝛ ibi per Bald. in l. cum mulier. ff. solu. ma. ideo ex mẽte statuti que deprehẽditur ex ratione predicta videtur dictũ statutũ trahendũ ad hunc casum maxime ad exclusionẽ matertere.

7 ¶ † His tamẽ non ob. cõtrariã partẽ puto de iure veriorẽ. nam premittẽdũ est ꝙ de iure dictus frater patruelus nullo pacto succederet. nam antiquo et nouissimo iure amita que est in proximiori gradu ꝛ est agnata excludit fratrẽ patruelẽ. nam etiã lex. xij. tabu. inter trãsuersales nõ habita distin. sexus proximior in gradu excludit vlteriores in l. post cõsanguineos. §. hereditas. ff. de suis ꝛ legi. ꝛ insti. de legitima agnatorũ succes. §. tamẽ. non omnibus. ꝛ §. hec quidẽ licet media iuris prudẽtia aliud disposuerit vt insti. eo. titu. §. ceterũ. ꝛ §. media. que media iuris prudẽtia fuit primo per Justinianũ sublata. ꝛ reducta ad legẽ. xij. tab. deinde de iure nouissimo autenticorũ correcta fuit lex. xij. tabu. quatenus excludebat cognatos. ꝛ nõ habita distin. sexus nec agnationis et cognationis gñaliter ꝛ aperte decisum est ꝙ post fratres ꝛ filios fratrũ admittãtur pariter agnati et cognati transuersales proximiores in gradu exclusis omnibus citerioribus in gradu: vt est expressum in auť. de heredi. ab intest. ve. §. reliquũ. ꝛ in auť. post fratres. C. de legi. here. ꝛ sic. de iure cõmuni amita auũculus ꝛ matertera qui sunt in tertio gradu: vt. l. iurisconsultus. §. tertio gradu. ff. de gradibus. pariter succedunt excluso fratre patrueli qui est in quarto gradu: vt in eadem. l. §. quarto gradu. ꝛ hoc clarũ.

8 † Unde statutũ disponẽs ꝙ frater patruelis excludat auũculũ corrigit in hoc ius cõmune. et talis correctio extenderetur si excluderet materterã. ꝛ etiam amplius si amitã excluderet. ll. autẽ correctiones sunt pro posse euitande: nec leges correctiue sunt extẽdende ad casum in verbis. l. correctiue nõ comprehensum in l. precipimus. cum ibi notatis. C. de appel. ꝛ l. si vero. §. de viro solu. ma. ꝛ ibi late per Jmo. ꝛ Bar. in l. oẽs populi. de iusti. ꝛ iur. ꝛ per Saly. in d. l. maximũ vitiũ. qḋ eñ non mutatur quare stare ꝓhibetur. dicit tex. in l. sancimus. C. de testa. ꝛ ꝑpterea dictũ statutũ est restringendũ vt quãtominus fieri põt corrigat ius cõmune per ea que habẽtur in dictis iuribus. ꝛ est in simili tex. in c. cum dilectus. extra de cõsuetudine. ꝛ ibi per doc. ideo dictũ statutũ loquẽs. de exclusione auũculi nõ debet trahi ad alias ꝑsonas: quia de auũculo loquitur: vt in simili dicit iuriscõsultus in d. l. si vero. §. de viro lex loqtur.

9 ¶ † Nec a paritate vel maioritate rationis debet extẽdi lex correctiua iuxta notata per glo. et doct. in auť. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. ꝛ facit optime glo. in c. cupiẽtes. §. ꝙ si per viginti. de elec. li. vj. que notabiliter dicit per subauditiones et tacitos intellectus nõ inducitur. ll. correctio. satis autẽ videtur tacitus intellectus si sub auũculis cõprehenderentur tacite matertere masculinũ non cõcipit ex vi verborũ sed extẽsione prout dicit Bar. in l. j. ff. de verb. signi. adducẽdo tex. in l. pronũciatio. eo. ti. et maxime cum verba nõ sint cõformia. non eñ sunt cõformia auũculus ꝛ matertera: prout al's auus ꝛ auia. vnde dicit al's Bal. ꝙ stãte statuto ꝙ frater excludat matrẽ masculinũ frater non cõcipit femininum: prout ipse dicit in cõsi. mihi. clxxx. incipiente statutũ cõis aretij. presertim cum ratio nõ sit in statuto expressa: ideo ex ea non videtur ꝙ possimus nos fundare prout in terminis similiũ statutorum dicit Bar. in l. liberorũ. ff. de ver. sig. ꝛ ꝑpterea reperio collegium perusinũ al's consuluisse ꝙ si statutũ excludit matrẽ propter patruũ nõ propterea excludit sororẽ: ex quo de ea nõ est facta mentio ꝙ cõsiliũ refert ꝛ seqnitur Pe. de ancha. in repeti. c. j. de consti. xiiij. q. principali sub quarto membro principali versi. inter cõsilia collegij. si ergo in predictis terminis nõ excluditur soror quia de ea non est facta mẽtio: quinimmo patruus: ꝑpterea excluditur qꝛ illa est ꝑximior: ita ꝛ matertera et amita de quibus nõ est facta mentio in nostro statuto nõ excludãtur a fratre patrueli: sed eum excludãt quia in remotiori gradu. item al's Bald. in l. quicunqꝫ. C. de seruis fugi. notabiliter dicit ꝙ si statutũ excludit auũ maternũ ꝑpter patruum nõ excludit auiã maternã siue sola siue vna cũ auo materno superstit.

10 † Item Bal. in l. illã. C. de colla. dicit ꝙ hmõi exclusiones statutorũ censentur quedã exheredationes ꝛ exheredationes non trahũtur ad personas nõ nominatas. l. ij. ꝛ l. cum quidã. ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ ex his casus in statuto non expressus censetur omissus. ꝛ pro omisso habetur accedat. l. cõmodissime. eo. ti. ꝛ l. si extraneus. ff. de cõdi. ob cau. ꝛ l. si cum dotẽ. in prin. ff. solu. ma. ad idem adducitur tex. quẽ ponderat ibi Bal. in d. l. illã. C. de colla. vbi constitutio que loquebať in auũculis dicitur nõ trahi ad materteras quia discrepabat a iure cõi. fortius in casu nostro in quo magis discrepat et de maiori ꝑiudicio agitur: ideo ſm hoc videť ibi quasi casus pro hoc ꝙ nec matertera ꝛ minus amita cõprehendať in dicta municipali cõstitutione. ꝛ licet Ang. in cõsi. incip. totũ dictũ statutũ ꝛ eius mens inducat dictũ tex. in cõtrariũ: ex quo Justinianus non approbat illã allegationẽ sed decidit. contrariũ tñ inductio Baldi videtur ꝑbari ex verbo ꝑmittimus posito in decisione qḋ videtur demõstratiuũ iuris noui prout not. gl. in verbo ꝑmittimus. in cle. j. de iurepatro. que est singularis ſm Zaba. ibi. ꝛ in verbo prohibemus not. in simili glo. in cle. j. de rebus eccle. non alie. et in verbo

volumus.in cle.j.de iurepa. ꝛ ex his in effectu cõsulẽdo firmauerũt clarissimus doc.do.Benedictus capra qui fuit primus consultor ꝛ celeberrimus iuris interpres dñs Joãnes petrutij de mõtesperello patres ꝛ preceptores ꝙ statutũ de quo in themate non excludit materteras vel filios materterarũ et illi cõsilio se subscripserũt oẽs doc. perusini qui erãt alicuius estimationis inter ceteros famosissimus doct.do.Bal.ser Cole de bartholinis ꝛ excellẽtissimus doc.d. Philippus frãche.item dñs Mãsuetus ꝛ plures alij doc.perusini et senis cõsuluerunt clarissimi viri dñs Marianus suzzinus ꝛ dñs Thomas doctius senẽses ꝛ dñs Frãciscus aretinus.ꝛ pro dictis cõ silijs fuit sententiatũ in causa ardua ꝙ patruus seu filij patrui non excludũt materteras vel filios materterarũ nõ erat in medio auũculus.nec etiã amita. sed media persona amite cõfert pro matertera: auũculus autẽ sibi nõ obstat nisi forte pro sua tertia de qua.j.dicã. sit ergo hactenus cõclusio ꝙ dicta matertera nõ excludatur vigore dicti statuti a patruo vel filio patrui etiam si agitur de successione masculi prout de successione masculi agebatur in casu in quo:vt.s. 11 fuit indicatũ ꝛ consultũ.† Nec obstãt adducta in cõtrariũ. ꝛ primo nõ obstat argumentũ a paritate vel maioritate rationis quia tale argumentũ nõ militat in correctiuis: vt.s.dictũ est. ꝛ maxime cum dictũ statutũ nõ sit rationabile saltẽ in sui generalitate:vt paulo.j. subdã.facit.l.qđ non ratione.ff.de legi.presertim cum ratio non sit expressa in ipso statuto qđ põderat Bar.in.d.l.liberorũ.de ver.sig. et verba nec ex ꝑpria nec ex lata significatione adaptantur ad materteram qđ plurimũ ponderat Bal.in.d.l.qđ vero.de legi. nec in hmõi correctiuis et odiosis masculinũ cõcipit femininũ.omnis enĩ recessus a iure est odiosus ingt Bal.in.l.nõ sine.C.de bonisq̃ libe. allegat Archi.in cañ.hoc.xvij.q.ij.facit.l.aduersus.C.de nup.ꝛ qđ habetur in.d.c.cum dilectus.de cõsuetu.ꝛ in.l.ius singulare.ꝛ.l.qđ vero contra.de legi.ꝛ in regula que a iure cõmuni in.vj. in materia autẽ stricta masculinũ non concipit femininũ.Archi.in cañ.si quis suadẽte diabolo.xvij.q.iiij.trahẽs ad cõtractũ scꝫ ꝙ in cõtractibus masculinũ non cõcipit femininũ ꝛ ipsum refert ꝛ sequitur Jmo. in c.potuit.in fi.de loca.et in.l.si quis ita sit scriptũ filiabus.de lega.ij. illud etiã dictũ Archi.etiã refert sequitur Põta.in.l.ij. in prin. de ver.obli.col.xix. vel circa.versi. seqtur quinto principaliter videre subdẽs qđ verbũ nõ reperitur alibi.ꝛ ꝙ fuit notũ inter legistas soli Bal.verba enĩ cõtractuũ sunt stricte interpretãda.l. qcquid astringende.§.j.de verb.obli.ꝛ.l.veteribus.de pact. cum sua materia ꝛ ꝙ masculinũ cõcipiat femininũ procedit ex interpretatione ꝛ extensione non ex propria vi verborũ ꝛ cõprehensione prout voluit glo. in.l.j.ff.de ver.sig.ꝛ Dy.ibi qui ideo dicit ꝙ in materia odiosa masculinum nõ cõcipit femininũ ꝛ habeo cõsiliũ Bal. incipiẽs Martinus Joãnes de florẽtia in quo cõcludit ꝙ si statutũ dicit ꝙ agnati excludant matrẽ ꝛ cognatos masculinũ non cõcipiet femininũ. ideo amita non excludit matrẽ ꝛ cognatos.ꝛ eius consilio reperio subscripsisse Ang.eius fratrẽ.ꝛ incipit subscriptio subtiliter ꝛ diffuse per Hermanũ meũ do.Bal.dictũ.ꝛ consultũ est.s.ꝙ agnate non excludunt matrẽ ꝛ eius sentẽtie totaliter inhereo ꝛc.licet dictũ consilium reperiatur inter cõsilia Frãcisci de alber.in ordine.clij.prout quidam dicunt. nec videtur solitus stilus Bal. tamẽ dicta subscriptio suadet ꝙ sit Bal.et saltem ꝙ Bal.consuluit in simili casu:nec 12 est parua auctoritas Francisci de alber. si cõsilium est suũ.† Jdem etiam in simili.s.ꝙ statuta disponẽtia ꝙ agnati excludant matrẽ ꝛ cognatos masculinũ non cõcipiat femininũ consuluerunt Joã. de ligna.Richar.de saly.ꝛ Jo.de fantu.ꝛ incipit consiliũ Joã. de lig. quedã Catherina pupilla decessit fundat se quia statutũ est stricti iuris ꝺm opi.Dy. que est ꝙ masculinũ concipiat femininum non procedat de simplici ꝛ absoluta significatione vocabuli.et ideo statutum nõ debet extendi.de masculo ad feminã:maxime quia casus est odiosus quia femina nõ debet cõprehẽdi. ista fuit opi.Jaco. de are.ꝺm eum qui subdit ꝙ Jaco.de are.voluit qđ in materia odiosa odio irrationabili masculinũ non cõcipiat femininũ etiam si proferatur a iure cõmuni.ꝛ idem ꝺm eum volunt Archi.et Jo.and.in.c. generali.de elec.lib.vj.ꝛ Odofre.ꝛ Host.in.c.raynaldus. de testa.ꝛ Specu.in titu.de disputa.ꝛ alleg.ꝛ in.§.post hoc.qui cõcordant in odio irrationabili ꝛ in materia odiosa et exorbitãte a iure cõmuni qualis est dispositio huius statuti ꝺm eum.ꝛ idem super eodẽ puncto consuluit Richar.de saly.et incipit consiliũ queritur primo an fine in quo formaliter dicit ad tertiũ dico ꝙ masculinum cõprehensum in statuto qđ dicit coniuncti ex linea paterna non cõprehendi neq̃ cõcipi femininũ primo quia nõ propria significatione verborum casus est.ff.de adop.l.hec aũt satisdatio.in fi. vbi dicit ꝙ de pupillo loquitur ꝛ nõ de pupilla. sed tamẽ per extensionem idem erit seruandũ in pupilla que extensio nõ habet locũ in statutis secũdo adducit casum in.l.si.id qđ.§.j.de iurisdi.om.iudi. tertio dicit ipse est casus ad literã.ff.de pecu.l.j.§.de eo.vbi dicit tex.de eo nõ de ea pretor loquitur:sed tamẽ ad eam extenditur per interpretationẽ ꝛ mentẽ extensiuã que non habet locũ in statutis maxime cõtra ius cõmune ꝛ naturalẽ rationẽ inductis.l. qđ vero cõtra.ff.de legi.ꝛ.ff. si vnus ex pluribus appellauerit. tale est enim statutũ nostrũ dicit ipse qui subdit vltimo ꝙ masculinum in talibus statutis cõtra ius

cõmune non cõcipiat femininũ aperte determinat Jaco. butri.C. vnde vi.l.si quis in tantũ.Jdem secutus fuit Jo.de fantu.super eo puncto ꝛ incipit consiliũ puto ad primũ quesitum.de iure dicendũ in quo ad propositũ dicit. nam ꝙ masculinũ concipiat femininum non venit ex proprio significato vocabuli sed ex quadã interpretatione extensiua vt probatur in.l.prõnũciatio.in prin.de verb.sig.ꝛ in.l.hec autẽ satisdatio.in fi. de adop.ꝛ in.l.j.§. de eo.de pecu. cum simi.ꝛ hoc tenet glo.in.l.j.ff.de verb.signi.ꝛ ibi Dy.idem Jaco.bu. in.l.si quis in tantam.C.vnde vi.ꝛ sentit etiam Guil. in specula.de disputa.ꝛ allega.§.post hoc autem. versiculo vel ibi masculinum.ꝛ Archi.xvij.q.iiij.si quis suadente: licet Bar. aliter dixerit in.d.l.j. de verb.signi.sed interpretatio extensiua nõ habet locum in statutis.l.cõstitutionibus.ff.ad municipales.ꝛ no.Dy.in.d.l.j.de verb. signi.vbi hoc etiã tenuit Bar.ꝛ Jaco.butri.in.d.l. si quis in tantã ergo ꝛc.ꝺm eum qui licet loquãtur in alijs terminis.tamen satis ad propositũ quod volunt ꝙ in hmõi statutis correctiuis iuris cõmunis masculinũ non cõcipit femininũ.ꝛ loquũtur ibi in capite inclusiuo statuti qđ est magis fauorabile quã caput exclusiuũ similis statuti prout est casus noster iuxta ea que habentur per glo.ꝛ Bal. et moder.in.l.venia.C.de in ius vocã.confirmantur predicta ex notabili dicto Bal.in.d.l.quicũq̃.C.de seruis fugiti. vbi cõcludit ꝙ statutum excludens auum maternũ propter patruũ non trahitur ad auiam maternã. ideo etiam nõ trahatur statutũ nostrum loquens de auũculo ad materteram vel amitam. et maxime quia vocabula sunt penitus separata: non autem conformia prout auus et auia. 13 ¶ † Nec obstat ꝙ statutum habet duo capita.ꝛ ex capite inclusiuo includit patruũ ꝛ filios patrui. et si illos includit ceteros excludit quia respondetur ꝙ dicta inclusio est respectiua ad auũculum non ad ceteros prout cõsiderat Bal.in.d.l.qđ vero cõtra.nec illam considerat Bal.in.d.l.quicũq̃.ꝛ in.d.l.si quis vel'si qua.nec etiã Pau. de cast.in dictis iuribus ponẽs suas theoricas. nec etiam Rapha. fulg.in.d.l.illam.nec Saly.in.d.l.maximũ vitiũ.consideratur ergo aliquãdo nõ semper vt deprehenditur ex notatis per doct.in locis preallegatis. ꝛ ꝙ nõ attendatur in casu nostro demõstratur ratione satis meo iudicio vrgenti que non fuit visa per cõsulentes quos supra retuli.istud statutũ inuitat fratres et filios fratrum patruos et filios patruorũ nec distinguit quales fratres ꝛ quales patrui nec quales filij. aut enim generaliter intelligitur in quolibet fratre si dicimus masculinũ non concipere femininũ. tunc frater vterinus inuitaretur ad omnẽ hereditatẽ exclusa sorore vtrinq̃ coniuncta: quinimmo frater vterinus patruelis qui patruus est et filius talis patrui excluderet sororẽ vtrinq̃ cõiunctam qđ esset cõtra omnem rationẽ si dicimus masculinũ concipere femininũ:tunc patruus cõciperet amitã ꝛ amita excluderet filiũ patrui cum sit proximior ex inuitatis in statuto. itẽ soror vterina patris amita est:ꝛ est cognata ꝙ auunculũ excluderet esset irrationabile.si vero dicimus intelligi de fratribus vtrinq̃ cõiunctis: ita ꝙ appellatione fratrũ in dicto statuto nõ comprehendantur cõsanguinei vel vterini qui sunt cõiuncti ex vno latere dũtaxat niteremur dicto argumẽto tunc patruus ꝛ frater patruelis qui nõ sunt cõiuncti defuncto nisi ex latere patris excluderet fratrẽ coniunctũ ex vno latere prout est vterinus ꝛ etiam consanguineus qui non essent a statuto inuitati. ergo exclusi prout ceteri si diceremus inuitatos solos masculos agnatos primo est maxima violẽtia verbis.item pro euitãda vna correctione incideremus in plures.nam frater cõsanguineus excluderet vterinum a bonis nõ prouentis a matre vel a patre in quibus de iure cõmuni succedunt equaliter ꝛ excluderet a bonis maternis in quibus vterinus prefertur cõsanguineo : prout est cõmunis theorica doct.in.l.de emãcipatis.de legi.heredi.ꝛ in.l.fi.cõmunia.de success. in auт. itaq̃ ibi posita per.d.l.fi.ꝛ.d.l. de emancipatis. item frater cõsanguineus excluderet nedum sororẽ consanguineã: sed vtrinq̃ coniunctã.item patruus vt ita dixerim consanguineus excluderet vterinũ patruũ et amitã patri coniunctã etiam vtroq̃ latere. item filij fratrũ excluderẽt filias fratrũ:quinimmo ꝛ filij patruorũ excluderent nedũ filias patruorũ sed filias fratrum etiam vtrinq̃ cõiunctorum.item omnes predicti excluderẽt materteras: itaq̃ resultarent ex dicto.arg.capitis inclusiui multe incõuenientie ꝛ correctiones que sunt pro posse euitãde per iura vulgaria. ꝛ maxime sequerentur ex quo dicit omnis hereditas sumẽdo omnis idest tota put satis videtur de mente licet possit stare proprie ex quo locutio pluralis filij masculi ꝛc. ita ꝙ potest intelligi non solum si est vna quia vnus filius masculus: sed etiam si sunt plures hereditates. omnis hereditas ꝛc.vt ergo euitemus multiplicationem correctionum et quodãmodo absurditatũ dicamus ꝙ masculinũ non cõcipit femininum nec in capite exclusiuo nec in exclusiuo: ita qđ solus auũculus de quo lex loquitur excludatur a fratribus ꝛ patruis ꝛ eorũ filijs masculis ex verbis statuti licet de iure cõmuni excludãtur ab alijs: 14 scꝫ etiã a sororibus ꝛ filijs sororũ.† Accedat illud vulgatũ. de duobus malis minus malũ est eligendũ cañ.duo mala.xiij.distin.ꝛ in.l. quotiens nihil.ff.de reg.iur.ꝛ in.l.j.C. de carboniano edic. si malũ cuiq̃ videretur ꝙ vbi auũculus excluditur non excludatur matertera longe:maius malum est ꝙ tot exorbitantie et.ll. correctiones inducantur

inducantur ꝛ parum rationabiles: maxime quia si intelligimus ge
neraliter non possumus dicere ꝙ sit fauor agnationis q2 fratres ꝛ
filij fratrum pñt esse cognati ꝛ similiter patrui ꝛ filij patruoꝝ: et si
masculinũ nõ cõcipit femininum cognati masculi excluderẽt femi
nas proximiores ꝛ cõiunctas pluribus vinculis vt ex deductis ap-
paret q̃ videnł irrationabilia in iure: ꝛ p hec tollitur etiã quartum
ar. factũ in cõtrariũ: q2 lz in dubio vba debeant pariter terminare
plura determinabilia q̃ determinãt: tñ ab illa regula de facili rece-
ditur p. ll. cõcordãs. nec ex tali argu. induceret. ll. correctio. l. ij. ff. de
offi. procõsu. cũ cõcor. ibi allegatis in glo. ꝛ que habent in. d. l. si cuz
dote in prin. remaneat itaq3 firma conclusio ꝙ filij patrui nõ exclu
dant materteras ꝛ lõge minus amitas agnatas que censentur esse
in capite inclusiuo si dicimus masculinũ concipere femininũ. itaq3
ſm hec ꝛ amita ꝛ matertera succedant. Sed tunc videndũ an p ter
tia parte que de iure cõi delata esset auũculo succedat auũculus an
vero frater patruelis an aũt amita ꝛ matertera que nullo iure sunt
exclusę. ꝛ nõ obstãtibus adductis in cõtrariũ puto ꝙ succedat ipse
auũculus ita ꝙ res reducat ad terminos iuris cõis: nã auũculi cen
sentur exclusi a statuto ita demũ si patrui vel filij patruoꝝ succedũt
si vero nõ possunt vel nolunt succedere auũculi nõ cẽsentur exclusi:
nã hmõi statuta exclusiua feminarũ vel cognatorum intelliguntur
si psone inuitate succedũt prout inquit Bar. ꝛ Ang. in. l. j. §. filium.
de bonoꝝ pos. cõtrata. hinc etiã dicit Bal. in auc. ingressi. C. de sac.
sanc. eccle. qđ si statutũ excludit feminã ppter masculũ nõ intelligi
tur si masculus est frater minor qui est insuccessibilis. potest addu-
ci tex. in. l. ij. C. si sit agnatus. ad tertu. vbi pater excludebat matrẽ.
tñ q2 agnatus excludit patrẽ mater succedit simile in. l. equissimũ.
§. si ex filio. eo. tit. vbi mater excludebat auũ manumissorẽ nepotis
in filiũ. tñ quia pater naturalis excludebat matrẽ admittitur auus
nec consideratur mater ab alio exclusa alio iure. ꝛ similiter in. d. §.
si sit agnatus. non consideratur pater exclusus alio iure. idem repe
tit tex. in. c. auctoritate. de concessio. preben. lib. vj. in fi. dicens qđ
mater non ex semetipsa: sed ex fratris psona in successione antefer
tur hoc facto. presupposito qđ in iure videtur clarum attentis au-
ctoritatibus premissis et iuribus que prefati allegant: q2 exclusio
fit per statutũ fauore personarum que inuitantur a statuto: sed si
persone predicte excluduntur iuris dispositione vel eorum volun-
tate cessat ratio statuti quia cessat fauor eorum quibus voluit faue
re statutũ: ideo cessat dispositio statuti. argu. c. cum cessante. de ap
pellatio. ꝛ. l. adigere. §. quãuis. de iure patrona. ideo cum filius pa-
trui de iure communi excludatur ab amita ꝛ matertera: nec statu-
tum excludit eas vt premissum est: et par esset ratio si alteram non
excluderet puta amitam que est agnata vel si aliud caput ꝛ statuti
amitam excluderet ꝛ sola matertera non excluditur quia ipsa est ci
terioris gradus ꝛ proximiores excludũt omnes vlterioris gradus:
vt in. d. §. reliquum. et in. d. l. post consanguineos. et. §. autem post
fratres cum sequentibus. de legi. heredi. cum similibus. ideo nõ est
persona in qua militet fauor statuti: ideo in consequentiam cessat
omnis exclusio statuti: et per consequens res reducitur ad termi-
nos iuris communis quod de facili habet fieri. Quia res de facili
redit ad sui naturam. l. si vnus. §. pactus ne peteret. versicu. qđ si in
specie dotis. de pactis. et odium correctionis iuris de facili limita-
tur iuxta regulam odia. in. vj. cum concordan. itaq3 sumus in casu
quo sunt plures persone quarum vna excludit aliam ex vno capi-
te alia ex alio capite excludit illam que aliam excludit: nec ipsa re-
peritur aliquo iure exclusa: sed non reperitur aliquo iure inuitata
insolidum: sed eo iure quo inuitatur: inuitatur cum persona q̃ alio
iure excluditur a persona quam ipsa excludit: quo quidem casu cõ-
sideratur illa persona que non reperitur aliquo iure exclusa et mi-
litat illud ius quod eam inuitat: ideo si illud ius eam inuitans in-
uitat cum alia vel alijs personis equaliter ipsa cum alijs equaliter
succedit. iste est text. et eius ratio in. l. j. §. si sit consanguinea. ff. ad
tertu. vbi concurrunt pater adoptatus mater et soror consangui-
nea. pater ipse excludebat matrem: soror excludebat patrem: sed
admittebatur vna cum matre concurrunt talis pater soror et ma-
ter concluditur qđ pater penitus excluditur propter sororẽ si vult
succedere: tamen cum ea concurrit mater ita qđ pro virili succedũt
prout si pater non esset in medio. facit text. in simili in. §. sed si fue-
rit soror. institu. ad tertul. vbi frater excludit matrem: mater exclu-
dit sororem a dimidia et frater similiter sororem a dimidia si con-
currunt mater soror et frater: tunc non est in cõsideratione aliqua
mater quia a fratre excludit nec plus habet frater ea ratione quia
15 matrem excludat. † Sic et al's concludit Barto. in. d. l. j. §. filium.
de contrata. qđ si ex forma statuti frater consanguineus excludit
sororem vtrinq3 coniunctam si concurrunt frater consanguineus
soror vtrinq3 coniuncta ꝛ mater: quia mater excludit fratrem con-
sanguineũ de iure communi per auc. defuncto. C. ad tertul. fra-
ter consanguineus non habetur in consideratione sed mater succe-
dit in dimidia ꝛ soror in alia dimidia prout si frater non superesset
per. d. auc. defuncto. et idẽ sequitur ibi Ange. et idem voluit Bal.
in. l. si quis filium. C. de inoffi. testamen. idem etiam in simili confir-
mat Bald. in. d. l. quicũq3 in statuto excludente auum maternum
propter patruum: quia non excludit auiam maternam si concur-
runt auus maternus auia et patruus: quia auia de iure communi
excludit patruum cessat statutum. ideo auus de iure communi suc-
cedit vna cum auia ſm eum. succedens ergo de iure cõmuni in par
te excludit eum qui a statuto vocabatur et excludit in totum ꝛ fa-
cit venire eos qui de iure communi secum veniunt licet al's exclu-
derentur a statuto: ita contingit in dictis terminis Barto. Bald.
16 et Ange. ꝛ in terminis. d. §. si sit consanguinea. † Hoc etiam confir
matur auctoritate collegij nostri perusini: quod collegium ɔsuluit
qđ si statutum disponit qđ ad hoc vt stirpes et familie conseruẽtur
patruus succedat excludendo matrem qđ tale statutum non exclu
dat sororem subiungendo qđ ex quo statutum non facit mentionẽ
de sorore si concurrunt soror mater et patruus soror que de iure cõ
muni prefertur patruo ipsum excludit in totum: et ideo mater
admittitur in virilem prout dictum consiliũ refert se habere Pet.
de anchara. in dicta repetitione. c. j. de constitu. xiiij. qđ. principali
quarto membro. col. clxxxvij. et. clxxxviij. versiculo inter cõsilia que
habeo ꝛc. et cum dicto consilio transit ipse Pe. de ancha. ꝛ fortius
erat in illis terminis quia ratio erat expressa in statuto ſm relata
per eum: et tamen non curatur vidi inter consilia Ang. redacta in
formis consilium istud est in ordine. ccx. incipien. statutum supradi
ctum primo excludit ꝛc. sed ibi militabat etiam alia ratio pro soro
re. s. contrarius sensus statuti. tamen satis est qđ licet soror non suc
cedat in totum tamen excludit patruum in totum ꝛ causat admis-
sionem matris: apparet qđ est consilium collegij ex fine ipsius. for-
te Ang. fuit ordinator consilij et sibi retinuit. ideo inter sua consi-
lia fuit repertum ad idem consilium Ange. in ordine. cclj. incipiẽ-
te statuto bononiensi al's pro filia. facit vbi vult ꝙ si statutum ex-
cludit matrem propter patruum a proprietate disponens ꝙ ma-
ter succedat in vsufru. et patruus in proprietate si concurrunt ma-
ter patruus et soror consanguinea: licet soror consanguinea exclu
dat patruum. de iure communi tamen agnatus ipse succedit vna
cum matre: licet non reperiam alios ponderare rationem quã põ-
deraui plurimum etiam confert p dictis decisionibus. l. si quis vel
si qua. C. ad tertu. prout et ibi induco. ex quibus elicienda est firma
conclusio quod quando statutum excludit vnam personam que a
iure communi inuitatur ad successionem vna cum alia persona in-
telligitur si illa persona que est causa exclusionis statutarie excludi
tur de iure communi ab alia persona statutum cessat licet persona
17 excludens de iure communi non succedat insolidu3. ¶ † Nec huic
conclusioni obstant que habentur per Barto. in. l. ij. §. videndum.
ad tertu. et Bald. in. d. l. si defunctus. et. d. l. si quis vel si qua. et per
Paulum et modernos in dicta. l. illam. quia illi termini in quibus
docto. multum variant sunt separati a terminis nostris. loquun-
tur enim quando sunt tres persone quarum vna excludit aliã: nec
reperitur persona non exclusa aliquo iure: ita ꝙ resultare videtur
quedam perplexitas: verbi gratia: agnati masculi excludũt ex for-
ma statuti matrem de amita vel cognatis non fit aliqua mentio:
concurrunt mater amita et agnatus quarti vel quinti gradus: qui
agnatus de iure communi excluditur ab amita: amita excluditur a
matre: mater excluditur ab agnato: et sic non est persona que non
reperiatur exclusa: vel est mater soror vterina vel neptis ex sorore
consanguinea et agnatus citerioris gradus quo casu est similis cõ-
sideratio: et tamen non est dicendum qđ omnes non excludantur
prout et contingit in terminis. d. §. si sit agnatus. et. d. l. equissimũ.
quo casu Bart. et Ange. in. d. l. j. §. filium. faciunt vnam distinctio-
nem ꝙ quando persona excludens aliam succedit intrando in locũ
persone quam excludit: et tunc excludit omnes personas que al's
excluduntur ab illa persona in cuius locum subintrat: et ita intel-
ligit. d. l. equissimum. si vero succedit non subintrando locu3 illius
quem excludit: et tunc nõ excludit alium qui excluditur ab eo quẽ
ipse excludit. et ad hoc membrum applicat terminos agnati in di-
cto. §. si sit agnatus. et dictam considerationem tangit etiã Bal. in
vna ratione quam ipse facit in dicta. l. si quis filium. sed non pro-
bant qđ auus succedat intrãdo locũ patris in terminis. d. l. equissi-
mum. ego autem al's et legendo et consulendo dixi quod in hac
perplexitate debet recurri ad alias circunstantias et coniecturas
etiam extrinsecas que al's non artarent. et applicaui ad terminos
d. l. equissimum. et. d. §. si sit agnatus. et. d. c. auctoritate. quod lon-
gum esset recensere: sed plene scripsi in dicta. l. si quis vel si qua. alij
autem sunt termini in quibus non est tanta perplexitas: quia nõ
reperiuntur persone omnes exclusę: sed sunt tres persone qua-
rum due diuersis iuribus reperiuntur insolidum exclusę: tamen
tertia persona que aliam excludit: licet insolidum excludat: ta-
men non reperitur vocata insolidum sed in virilem cum altera
persona que reperitur exclusa in ista perplexitate attenditur per
sona que habet efficaciora iura quia excludit: et a nemine inso-
lidum excluditur: ideo statur iuri quod ipsam vocat: sed vocat eam
cum alia in virilem: ideo in viriles inuitantur. ista theorica proba-
tur in. d. §. si sit consanguinea. ꝛ in. d. §. si fuerit soror. ꝛ pbatur per

auctoritates Bart. Bal. Ange. collegij peruſini. ⁊ Pet. de ancha.
quos. ſ. retuli. lʒ ſpecifice non tradāt talē theoricā nec reperio ad-
uerſantē huic theorice niſi Pau. de ca. in. d. l. illā. qui forte inaccu-
rate profert vnū verbū qđ pōt trahi in cōtrariū dū tradit theoricā
qđ qui excludit de iure ſpeciali excludit ꝓpter ſe non ꝓpter aliud.
ideo ſiue excludat in totum admittitur in totū ſiue in partē admit
titur ad illam partē. allegat. l. ſi mulieri ⁊ titio. de cōdi. ⁊ demō. ſed
debilis eſt auctoritas ſua vbi ſunt in contrariū tot ⁊ tantorū viroꝝ
auctoritates longe ſingulariter ſua ſuperioris: ⁊ maxime quia fun
dat ſe in eluſorio fundamēto lʒ illud magnifaciat ibi: ⁊ in. d. l. ſi qs
vel ſi qua. ⁊ in. d. l. ſi defunctus. nā. d. l. mulieri ⁊ titio. parū aut pe-
nitus nihil facit: qꝛ lʒ mulier ibi admittatur de iure ſpeciali: tñ ti-
tius non excluditur ab ea: nec excluditur iure ſpeciali ſed iure cōi:
quia deficit conditio ſub qua fuerat inuitatus. vnde ibi non eſt pō
derandū ꝙ mulier excludat ꝓpter ſe: qꝛ immo excludit defect⁹ cō-
ditionis non ipſa nec plus iuris habeat qꝛ admittitur de iure ſpāli
immo minus qꝛ ſi fuiſſet admiſſa de iure cōi parte tunc quia in le-
gato fuerat cōiuncta accreſceret eidem portio collegatarij defecta
l. j. §. vbi autē legatarij ⁊ ſequēti. C. de cad. tol. ⁊. l. ſi duobus. in prin
ci. ⁊ in. l. ſi. ff. de leg. j. cū ſi. ⁊ tñ ibi non accreſcit ex quo demonſtrat
ꝙ ipſa que ſuccedit de iure ſpeciali hʒ debiliora iura: prout et al's
probat tex. qđ iura ſpecialia ſunt debiliora in. l. eius militis. §. mili
tia miſſi. de mili. teſt. ⁊. l. ſi. C. de pactis cōuen. ⁊ facit. l. quāq̄. C. de
mili. te. ideo lʒ ipſe Pau. de ca. conſideret excluſionē ⁊ admiſſionē
de iure ſpeciali magis deberet conſiderari excluſio ⁊ admiſſio de iu
re cōi per predicta. ideo reuera ſua ꝯſideratio in hac parte eſt meo
iudicio quedā truffa: nec etiā forte omnino reſpicit terminos no-
ſtros: attenta maxime lege quā allegat vbi excluſio eſt in totū licet
admiſſio in partē. nam in. l. mulieri ⁊ titio. titius excluditur in to-
tū lʒ ipſe admitteretur in partē. ⁊ dicta doc. intelligi debēt ſm iura
que allegant inquit Bar. in. l. non ſolum. §. liberationis v̓ba. de li-
be. leg. ⁊ in. l. cū quidā. ff. de his quib⁹ vt indig. qualitercūq̄ autem
intelligatur minime curandum. Et hec quidem ſunt maxime pon
deranda: qꝛ lʒ ex ſerie puncti amita non reperiat excluſa ex illo ca-
pite ſtatuti qđ ponitur in themate: tamē eſſet excluſa ſi ſola eſſet ex
principio eiuſdem ſtatuti quo diſponitur qđ filia dotata nō ſucce-
dat dotanti nec deſcendenti ex dotāte donec ſupereſt aliqs maſcu
lus deſcendēs ex perſona dotante. dicta autē amita fuit dotata a
ſuo patre prout extra punctū percepi. ⁊ iſte frater patruelis eſt de-
ſcendens ex dotante per lineam maſculinam ⁊ perſone de quarum
ſucceſſione agitur deſcendentes fuerūt ab ipſa pſona dotāte. ideo
verificantur verba primi capitis ſtatuti: tñ qꝛ matertera non exclu
ditur ſed excludit fratrē patruelem: ideo etiā amita eius beneficio
admittitur: quinimmo nec etiā auūculus ſi ſolus ſupereſſet exclu-
deretur. nā ſtatutum loquitur de ſucceſſione paſſiua maſculorum.
nos autem agimus de ſucceſſione paſſiua feminarū vt deducā: er-
go cū oīno deficiāt verba deficit diſpoſitio. arg. l. ita autē. de admi.
tut. et. l. iiij. §. pretor ait. verſiculo totiēs. de dāno infec. ad idē. l. cō-
modiſſime. cū cōcor. nec ludibrio ſunt poſita v̓ba illa ſi filij maſcu-
li ⁊c. ⁊ hoc clarū. qđ autem agatur de ſucceſſione feminarū demon-
ſtratur qꝛ deceſſit filius maſculus ſuperſtitibus ſororibus vtrinq̄
coniunctis vnde ipſe ſuccedunt fratri ab inteſtato. d. aut. ceſſante.
nec ſtatutū eas excludit: quinimmo ſoror vtrinq̄ coniuncta eſt ma
gis dilecta q̄ patruus ab ipſo ſtatuto: vt ſatis demonſtratur in. §.
et in caſu quo cōtingat aliquē ⁊c. de quo in themate. ipſe autē vlti-
mo deceſſerunt. ideo agitur nunc de hereditate dictarū filiarū vcʒ
vltime decendentis in cuius hereditate inuenientur hereditates
fratris ⁊ ſororis predecedentiū: et per ꝯñs filius patrui non ſucce-
dit in dictis bonis: quia excluditur ab auunculo et matertera qui
ſunt in potiori gradu. §. ſi vero neq̄ fratres. inſti. de hered. ab inte.
18 veniē. ⁊ in aut. poſt fratres. C. de legi. here. ¶ † Nec ob. qđ in con-
trarium dicebatur qđ ſoror non tranſmittit hereditatē nō aditam
quia rñdetur ꝙ hoc caſu tranſmiſſio cauſatur ex iure deliberādi. l.
cū antiquioribus. C. de iure delib. ex quo preſupponitur ꝙ vltima
moriēs habuit notitiā mortis earū fratris ⁊ deceſſerūt intra annū
immo adhuc ſumus intra annum. ideo militat. d. l. cum antiquio-
ribus. filij autem hereditatē patris tranſmittunt ad quoſcūq̄: ⁊ ſic
ad ſorores etiā iure ſuitatis per. l. ſi fratris. C. de iure deli. ⁊. l. apud
hoſtes. C. de ſuis ⁊ legi. cū cōcor. item per aliam viam cauſari poteſt
tranſmiſſio ſi dicte vie deficerēt: qꝛ dicti filij maſculus ⁊ femine oēs
fuerunt minores tēpore eorū mortis. qui autem deceſſit non adita
hereditate. ⁊ propterea non tranſmittit eam cenſetur leſus ex qua
leſione cauſatur remedium in integruʒ reſtitutionis. l. pantonius.
in prin. ff. de acqui. here. prout ibi cauſatur reſtitutio ita ⁊ cauſetur
ſi minor leditur: cū ⁊ minori prout abſenti detur in integrū reſtitu
tio vt eſt notiſſimum: ⁊ qđ minor in hoc caſu tranſmittat i integrū
reſtitutionē voluerūt Jac. de raue. Old. Cy. ⁊ Bart. in. l. qui duos.
de rebus dub. per. d. l. qui duos. et. d. l. pantonius. idē Joā. an. in. c.
in preſentia. de proba. idem Jaco. but. Bart. ⁊ Jmo. in. d. l. panto-
nius. idem Bar. ⁊ Jmo. in. l. ventre. de acqui. poſ. idem prout refert
Jmo. tenuit Franciſcus de rapo. idem finaliter vult Rapha. fulg.
in. l. ſi infanti. de iure deli. ⁊ in. l. j. C. de reſtitu. mili. idem tenere vi-
detur Bal. in. l. vnica. §. in nouiſſimo. C. de cad. tol. ⁊ eſt communis
opi. prout dixit Pau. de ca. idem tenens: ⁊ maxime eſt cōis opiñ. ⁊
in practica indubie tenēda ſaltem in maiore infante. nam in maio-
re infante. idem tenet Ang. in. d. l. ſi infanti. ⁊ in. d. l. cum antiquio
ribus. ⁊ in. d. l. pantonius. vbi idem tenet Ponta. qui Ang. ⁊ Pō
ta. ſunt in cōtraria ſententia in infante per tex. in. d. l. ſi infanti. idē
etiam ſentit Bal. in. l. j. C. de his qui ante aper. tab. dicens qđ in in-
fante poſſet procedere opi. Jaco. de beluiſo. quaſi ſentiat nō poſſe
teneri eius opinio in maiore infante. et tamen Jaco. de beluiſo te-
net qđ minor non tranſmittat hoc caſu in integrum reſtitutioneʒ
concludendum eſt itaq̄ ꝙ heredes dicte ſororis vltimo decedētis
iure tranſmiſſionis pluribus medijs habent ius ſuccedendi in bo-
nis et hereditate dicti fratris: ⁊ ſucceſſiue in bonis dicti Petri ex-
cluſo dicto fratre patrueli: ex quo infertur qđ excluſo dicto fratre
patrueli recurritur ad ius commune: quo iure equaliter ſuccedunt
19 amita auūculus ⁊ matertera. ¶ † Nec ſupradictis in aliquo obſtat
ſequēs. §. ⁊ in caſu quo cōtingat aliquem ⁊c. tum quia etiam ille. §.
loquitur in genere maſculino: quia dicit aliquem ⁊ quia dicit ipſi
defuncto ⁊ ſumus in materia differenti: quia in caſu proxime prece
denti aliter diſponitur in paſſiua ſucceſſione maſculi ⁊ aliter in ſuc
ceſſione femine. item in alia parte ſtatuti in. §. item ſi aliquis pater
diſponitur ꝙ filia non ſuccedit patri ⁊ auo ſi dotetur a fratribus:
et nihil diſponitur de paſſiua ſucceſſione matris niſi quando dota
tur a matre. ⁊ in materia differenti maſculinum non concipit femi
ninū. l. ſi. ff. de tutel. prout not. Bart. in. l. j. de verb. ſigni. Joā. and.
Pet. de ancha. in. c. generali. de elec. lib. vj. Ange. Saly. ⁊ moderni
in. l. quicunq̄. C. de ſeruis fug. ideo in ſtatuto ꝙ mulieres non con-
trahant ſine conſenſu conſanguineorum maſculinuʒ non concipit
femininum inquit Bal. in conſilio mihi. cccxxviij. incip. viget ſta-
tutum. item ꝙ in ſtatuto ꝙ frater excludat matrem frater non cō-
cipit ſororem inquit Bal. in conſi. mihi. clxxx. incip. in cauſa teſta-
menti andrutioli. item al's conſuluit Bal. in conſi. mihi. cccclxxxij.
incip. in cauſa teſtamenti andreoli: ꝙ ſi teſtator inſtituit filios ⁊ nō
filias: ⁊ ſi deceſſerint ſine filijs ſubſtituit ſuperſtites filios eſt locus
ſubſtitutioni ſi aliquis deceſſerit cum filiabus feminis: ex quo non
ſubſtituit feminas cōferūt optime auctoritates Jo. de lig. Ric. de
ſaly. Joā. de ſan. ⁊ Bal. al's Frāc. de rāpo. ⁊ Ang. in conſilijs ſupra
relatis. ſumus enim in materia differenti ⁊ in materia correctiua:
ita quod ex duplici capite ſuadetur quod maſculinum non conci-
piat femininum per ſupradicta. et inſuper in dicto ſtatuto ſolent
ſtatuentes exprimere feminas quando volunt eas comprehendi
nam pluries dicit patre ⁊ matre auo et auia frater ⁊ ſoror: ita ꝙ ex
ſtilo loquendi deprehenditur qđ non intendit ſub maſculino com
prehendere femininum ſtilus et mos loquendi plurimum conſide
ratur. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi. de lega. j. ⁊. l. heredes palaʒ. §. ſi notā.
de teſtamen. et quod per Bar. in. l. centurio. de vulg. ⁊ pupilla. pa-
rum poſt medium. verſi. vel quid ſi in precedētibus. preterea ille. §.
item ſi contingat aliquē. loquitur in caſu penitus ſeparato. nec ver
ba aliquo pacto adaptantur ad materteram vel auunculum. ideo
in huiuſmodi ſtatutis correctiuis nō fit extenſio maxime ad caſum
qui nullatenus verbis comprehenditur prout inquit Bal. in. l. qđ
vero. de. ll. et Jmo. in. d. §. de viro. et ſupra latius demonſtratū eſt.
item non eſt omnino eadem ratio: quia non excludit matrem vel
auiam in totum prout excluderet materteram ſi ſub ſtatuto com-
prehenderetur. vnde multifariam reſpondetur. d. §. item ſi contin
gat. qui non loquitur in terminis iſtis. item reſponſum eſt ad. §. ſi
vero aliquis. item ad principium ſtatuti: ideo remanet firma con-
cluſio ꝙ ſuccedant amita auunculus ⁊ matertera equis portionib⁹
ab inteſtato excluſo penitus filio patrui.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. cclxxij.

☞ Filius heres inſtitutus cum hac conditione ꝙ non alienaret bona hereditaria aliquo modo nec teſtando codicillando legando vel aliter diſponēdo anteq̄ peruenerit ad quadraginta annos et ſi alienaret bona deueniāt ad ſuos fratres coheredes et ſibi ſubſtitutos ſi deceſſerit ſine filijs an potuerit teſtari et legare añ dictū tempus ad pias cauſas in preiudicium ſubſtitutorum. per totum.

1 Subſtitutio facta ſi deceſſerit ſine heredibus an verificetur in extraneis heredibus et per conſequens in matre et herede filiorum vnius ſubſtituti decedentis cum filijs qui poſtea deceſſerunt. nume. ſeq. vſq̄ ad nu. 7.

Heredum appellatione qui veniant etiam in ſubſtitutionib⁹. nume. 3. et. 4. vſq̄ ad nu. 7.

2 Heredum plures ſunt ſpecies. de quibus infra.

3 Heres verbum a teſtatore prolatum de quo intelligatur. nu. ſeq.

4 Succeſſor nomen ſumitur pro herede: et appellatione ſucceſſoris qui veniant. nu. 1. et. 3. et. 6.

5 Heres qui defuncti voluntatem non adimplet cenſetur indignus hereditate.

7 Alienare ꝓhibitus heres inſtitutus res hereditarias alias ſi alienauerit

nauerit voluit peruenire ad suos coheredes ꝛ sibi substitutos qui
videãtur primo inuitati ad eãdem hereditatẽ adueniẽte casu alie-
nationis vbi cõcurrunt plures heredes simul. vsq; ad fi. cõsi. ꝛ simi-
liter quando est prohibitus alienare in alium q̃ heredem qui ve-
niant appellatione heredis. nu. 1. 3. et. 4.
8 Inuitatis pluribus ad successionem defuncti tacito iudicio an ve
niant ordine successiuo vz illi qui primo loco instituti vel substitu
ti an vero qui sunt in scdo loco an vero omnes insimul. nu. 7.

¶ Consilium. cclxxij.

In nomine dñi nostri iesu
christi. ¶ † In hac cõsultatione videt̃ prima facie di
cendũ ꝙ dicta dña Placida non debeat cõsequi ali-
quã partẽ de bonis dicti Perdominici neq; de por-
tione eidẽ relicta ꝑ dictũ Paulũ: q2 lz. d. perdominicus reliquerit
de bonis dicti Pauli ꝯtra ꝓhibitionẽ ipsius pauli: ꝛ ꝑ ꝯñs videat̃
ꝙ forte fuerit priuatus ab ipsis bonis ab ipso Paulo sibi relictis
quatenus excedunt legitimã cũ vsq; ad quãtitatẽ legitime deijciat̃
omne grauamẽ. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. testa. ꝛ. l. scimus. §. si
quis autẽ. eo. ti. tñ non videt̃ ꝙ sit inuitata. d. dña Placida ea rõne
q2 eueniente casu dicte priuationis Paulus testator inuitauit ad
dicta bona Benedictũ ꝛ Carubellum ꝛ eorũ heredes ꝛ successores.
ipsa autẽ placida cõstat ꝙ non venit ex primo capite substitutio-
nis quo inuitãtur Benedictus ꝛ Carubellus: nec etiã videt̃ ꝙ ve
1 niat ex scdo capite quo vocãtur eorũ heredes ꝛ successores. ¶ † Nã
in dicta dispositione appellatione heredũ vident̃ cõprehendi solũ
modo descendẽtes prout al's habet̃ in. l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. vbi
substitutio facta sub cõditione si decesserit sine herede non verifi-
catur si institutus decesserit cũ herede extraneo: q2 illa v̈ba sine he
rede interpretantur. i. sine liberis. ꝛ sil'r v̈bum heredes sumitur pro
descendẽtibus in tit. de eo qui sibi ꝛ heredibus suis masculis ꝛ femi
nis in rubro ꝛ nigro. ꝛ. c. vnico. de duobus fratribus a capitaneo in
uestitis. ꝛ in. c. j. de duobus fratribus de nouo beneficio inuestitis.
in vsibus feudoꝝ. ꝛ multi sunt similes tex. in materia feudi. vz. c. j.
§. item si fuerim. quibus modis feuduz amittatur. ꝛ. c. j. §. penulti.
de. l. corradi. ꝛ. c. j. de eo qui finem fecit agnato. ꝛ. c. fi. si de feudo fue
rit cõtrouersia inter dñm ꝛ vasallũ. c. si cliẽtulus. de alienatione feu
2 di ꝛ pluribus si. ꝛ. c. in pñtia. extra de proba. † Hinc est qd dicimus
plures esse species heredũ: nã quidã sunt heredes hereditatis qdã
heredes sanguinis. dicit Inno. in. c. j. de iure pa. ꝛ Bald. in. c. j. in fi.
de eo qui sibi ꝛ heredibus suis. ꝛ in cõsi. mihi. xxxij. incip. premissis
verbis statutorũ. accedat etiã qd no. glo. in. l. etiã. so. ma. ꝛ Bart. in
l. j. C. si imperialis liberalitatis so. lib. x. ꝛ inter ceteros casus in qui
bus ponit̃ ꝑ herede sanguinis: hoc est ꝑ descendentibus enumera
tur qñ coniecturatur esse de mẽte testatoris prout est expressum in
d. l. ex facto. §. fi. que verisimilis mens defuncti ibi elicitur: quia in-
telligendo de heredibus hereditatis fideicõmissum a cõiter accidẽ
tibus esset inutile: q2 raro accidit qd quis decedat sine herede. idẽ
ergo dicẽdum est qñ ex alio cõiecturaretur verisimilis mens defun-
cti. s. ꝙ voluerit intelligere de heredibus sanguinis: qd quidem ne
mo negaret qñ. s. esset par ratio coniecturandi seu presumẽdi men-
tem disponẽtis. ar. l. in cõditionibus primũ locũ. cũ sil'ibus vulgari
bus. de cõdi. ꝛ demõ. iuncta. l. nõ possunt. de. ll. cũ cõcor. quib9 pro-
batur ꝙ de sil'ibus idẽ est iudiciũ. ꝛ ideo Bald. in. c. j. de natura suc-
cessionis feudi. dicit ꝙ si testator substituit filijs institutis aliquẽ et
eius heredes appellatione heredũ veniũt solũ descẽdentes. nõ em̃
est credendũ dicit ipse ꝙ testator fuerit ita fatuus ꝙ dilexerit ma-
gis heredes extraneos substituti q̃ heredes extraneos filij quare
dicit ꝙ Spe. in ti. de testa. §. in primis. ver. si. vult ꝙ in vltimis vo-
luntatibus verbũ heredib9 in substitutione intelligitur de descẽdẽ
tibus. et idẽ in effectu not. ibi Bal. in additionibus. s. velle ibi spe
3 culatorem ꝛ eũ sequitur. † Facit qd ipse dicit in. c. si cliẽtuli. de alie.
feud. idẽ vult in. d. consi. xxxij. incip. premissis verbis statutorũ. vbi
generaliter tradit ꝙ qñ testator nominat heredes alicuius hono-
rando intelligit̃ de descẽdentibus non de alijs ad quos nõ depen-
det ratio testandi nec testatoris affectio ꝛ etiã ex cõi vsu: ꝛ allegat
Bar. ita cõsuluisse lz non alleget. in quo cõsi. reperio Bar. in consi.
incip. ex facto proponit̃ ꝙ Salimbene. in ordine mihi. lxxxij. velle
qd verbũ heres intelligatur de filijs ꝛ ponderat cõe vulgare loqui
tur tñ in alijs terminis. hinc etiã dicunt notabiliter Barto. Bal.
et Pau. de ca. in. l. gallus. §. etiã. de libe. ꝛ posthu. qd prout testa-
tor magis dilexit filios institutos ꝛ ita censetur magis diligere he
redes extraneos filiorum institutorum q̃ heredes extraneos substi
tutorũ. argu. l. publius. de condi. ꝛ demon. ꝛ propterea ne heredes
extranei substitutorum excludant heredes institutorum appella-
tione heredum in substitutione non veniunt heredes extranei
scdm eos quorum est tanta auctoritas ꝙ durum videtur recedere
ab eis in decisiuis. Hoc autem facto presupposito videtur ꝙ dicta
placida heres extranea dicti Carubelli nõ veniat appellatione he-
redum in dicta substitutione: quia non videtur ꝙ. d. Pau. in por-
tione Perdominici instituti voluerit preferre heredes extraneos
suorum fratrum heredib9 quãtũcũq; extraneis ipsius Perdomi-
nici. ar. d. l. publius. ꝛ etiam. l. cum auus. eo. ti. ꝛ idcirco verbum he
redes intelligat̃. i. descendentes: ꝛ sic heredes sanguinis et propter
ea dicta placida que non est heres sanguinis non admittat̃ ad di-
ctam substitutionem ad exclusionem heredis perdominici: et ma-
xime ex quo heres Perdominici est Benedictus filius testato-
ris: verisimiliter lõge magis dilectus a dicto testatore q̃ dicta pla-
cida: nec est verisimile ꝙ si testator cogitasset hunc casum voluisset
admitti dictam Placidam preiudicio dicti Benedicti sui filij. fa-
cit optime qd habetur in. l. tale pactum. §. fi. ff. de pac. nec põt inua
ri dicta placida ꝙ censeantur inuitati eius filij qui fuerunt filij Ca-
rubelli q2 ex quo ipsi decesserũt anteq̃ veniret casus purificate con
ditionis euanuit quo ad eos substitutio iuxta. l. vnicã. §. sin autem
sub conditione. C. de ca. tollen. ꝛ. l. si ex pluribus. in fi. ff. de suis ꝛ le-
gi. videtur etiam posse dici ꝙ testator non potuerit inhibere dicto
Perdominico ꝙ non faciat relictum vel codicillum anteq̃ perue-
niat ad illam etatem: quia videtur ex hoc impedire liberã testamẽ-
ti factionẽ qd reputatur contra bonos mores. l. stipulatio hoc mo
do concepta. de verb. obli. ꝛ. l. pactũ qd dotale. C. de pac. non enim
potest testari quin de omnibus bonis testetur. cum nemo possit de
cedere pro parte testatus et pro parte intestatus. l. ius nostrũ non
patitur. ff. de reg. iur. ideo non videtur ꝙ dictus perdominicus te-
stando fuerit priuatus dictis bonis: ꝛ maxime cum testatus fuerit
ad pias causas que multa habet priuilegia ꝛ in dubijs est respõden
dũ pro ca. ar. ff. de religio. ꝛ sump. funerũ. l. sunt persone. in fi. ꝛ ar. l.
4 benignius. ff. de legibus. † Confert etiã coadiuuando premissa q2
adijciũtur illa verba et successoribus: nam heredes sunt successores
vt itaq; dictio et ponatur inter diuersa prout decet: quia cõiũctio
solet poni inter diuersa vt per gl. ꝛ doc. in rubrica de iur. ꝛ fac. igno.
qd heredes ponantur pro liberis et successores ponantur pro suc-
cessoribos rerum: ita ꝙ habeat verificari in liberis qui sunt succes-
sores: itaq; vocati censeantur illi in quibus concurrit vtraq; quali
tas. s. ꝙ sint de liberis ꝛ sint de successoribus in bonis: ꝛ maxime q2
natura copule est requirere concursum. l. si heredi plures. de cõdi.
insti. cum si. ¶ Sed non ob. predictis lz videantur non mediocri-
ter aduersari: nihilominus pars contraria videtur magis iuri con
sona. licet enim quandoq; appellatione heredum veniant solũ he-
redes sanguinis aliqua speciali ratione: vel quia natura rei id sua-
deret quia non sit transitoria ad heredes extraneos vt in materia
feudi in qua loquuntur plura iura que adduxi in vsibus feudorum
et in materia emphyteosis ecclesie prout est de mẽte gl. in. d. l. etiã.
et multi concordant licet nonnulli contra: ꝛ ita loquitur glo. in. d.
§. etiam. vel quando in id artat aliqua vrgens coniectura vt in ter-
minis. d. l. ex facto. §. fi. ꝛ fortasse in terminis in quibus loquuntur
Bar. ꝛ sequaces in. d. l. gallus. §. etiã. et in consilijs. s̃. relatis. lz nec
in illis terminis id affirmẽ vt. ĩ. subnectã. Tamẽ constat ꝙ appella
tione heredũ ꝓprie ꝛ regulariter veniũt heredes hereditatis etiaz
extranei non liberi non heredes: vt in. l. i annalibus. C. de leg. et. l.
heredis appellatione. ij. de verborum significatio. et facit etiam. l.
heredis appellatione. ff. eo. ti. item in ti. de here. insti. ff. ꝛ. C. ꝛ insti.
in rub. ꝛ nig. ꝛ in titulo. C. de legi. here. per totuz. ꝛ insti. de heredũ
quali. ꝛ differẽtia ꝑ totum. in rub. ꝛ nig. maxime in. §. fi. ꝛ sparsim vt
ita dixerim ꝑ vniuersum corpus iuris maxime ciuilis infinities he
res ponitur pro herede hereditatis ꝛ non ꝑ herede sanguinis: nec
memini me legisse ꝑ totum ius ciuile circũscripto iure vsuali feudo
rum ꝙ appellatione heredũ veniant filij non heredes nisi in. d. l. ex
facto. §. fi. ad treb. vbi viget specialis rõ ne fideicõmissum fm com-
munẽ facti contingẽtiam inutile remaneat prout ibi glo. ꝛ doc. di-
cũt volẽtes esse speciale illo casu: ꝛ per ꝯñs in ꝯtrariũ esse ius cõe. l.
j. ff. ad muni. ꝛ. l. j. C. de thesau. lib. x. ꝓpria ergo vis v̈boꝝ ꝛ regula
iuris est ꝙ appellatione heredũ veniãt heredes bonorũ: nõ aũt so-
lum liberi. ꝛ a propria vi verboꝝ non est recedendũ vbi de mẽte nõ
constat. l. nõ aliter. de leg. iij. l. j. §. si is qui nauẽ. de exerci. nec mens
videtur aliena a v̈bis: q2 nemo presumit̃ dicere nisi qd in mẽte ge-
rit. l. labeo. §. idem tubero. de suppelle. le. c. scdo requiris. de reg. iu.
et in dubio stamus regule vt habet̃ in. l. j. ff. de regu. iur. ꝛ pro regu-
la presumitur inquit Barto. in. l. quotiens. ff. si quis cau. Ideo ei
qui se fundat in fallentia et iure irregulari seu exorbitanti incum-
bit onus probandi vt per gl. et docto. in clemen. fina. de rescriptis.
per Baldum in. l. si quis non dicam rapere. C. de episcopis et cleri-
cis. per legentes: ꝛ ibi dico in. l. si quis maior. C. de transactio. ideo
qui dicit quod hoc casu mens testatoris fuit verbum heredes re-
stringere ad liberos habebit necesse probare. quod quidem proba-
re non poterit. ideo succumbet: ꝛ quia a verbis non est recedendũ
Ange. et Imo. in dicta. l. gallus. §. etiam. non obstante quod vide
rint opinio. Barto. et Bal. amplectuntur hanc partem etiam in
terminis in quibus ipsi loquuntur: nec horum auctoritates sunt
paruifaciende: ꝛ dum legi. d. §. etiam. fuit visa eorum sententia ma
gis iuri consona etiam in illis terminis quibus Barto. ꝛ Bald. lo-
quuntur. s. quãdo filijs vel filiabus institutis est facta substitutio si
decesserint sine liberis ꝛ vltra rationẽ eorum cõtra rationem Bar.
et Bal. adduxi qd apparet qd testator saltem aliqua ex parte plus
dilexit heredes substitutorum q̃ heredes seu filios institutorum

quia filios institutorum non inuitauit. l. si quis sub conditione. ff. si
quis omis. cā testamēti. adeo qđ voluit eos habere si fuerit de volū
tate institutorū tacite vel expresse ſm ea que habent̄ ꝑ gl. ⁊ docto.
cōiter in. l. lucius. l. ultimo. de here. insti. in. l. filiusfamilias. §. cū qs.
de leg. j. sʒ heredes substituti sunt inuitati iudicio testatoris: adeo
ꝙ velint nolint instituti vel noīatim substituti ipsi succedūt purifi
cata substitutione de eis facta. itē si cōtingat ꝙ filij instituti renun
cient vel decedāt invita testatoris eoꝝ filij nihil habebūt saltē indi
cio testatoris. ⁊ tñ filij heredes substitutorū habebūt dato ꝙ substi
tuti renūciēt vel decedāt vino testatore: ex quo ergo magis hono
rati ⁊ eis respectibus in aliquo magis dilecti heredes substitutorū
q̄ heredes seu filij institutorum nō est absonū si deseruiendo verbis
testatoris incidamus in hoc qđ heredes extranei substitutorū cen
seātur magis dilecti q̄ heredes extranei institutorū prout mea scri
pta videri pñt: ⁊ ita al's in simili dū pisis ad legendū cōductus fue-
rim consulendo etiā visum fuit: vbi tñ alique cōiecture imminebāt
que nō minus ⁊ forte fortius imminēt in hoc casu in quo etiam ali
que alie vrgentes coniecture ⁊ rōnes imminent que cessabant in ca
su illo in quibus inferius differetur. in casu autem nostro pōt ꝓba
biliter considerari ꝙ testator non ꝯfidēs ꝙ. d. Perdominicus fue
rit bonus et accuratus distributor suorū bonorū prout ꝑsuadetur
ex quo inhibuit longe artius sibi bonorū ipsius testatoris distribu
tionē q̄ fecerit ceteris eius filijs pariter institutis voluit magis cō
fidere de heredibus etiā extraneis. i. nō descendentibus alioꝝ filio
rum q̄ de heredibus extraneis ipsius Perdominici saltem causa-
tis ex mera eius dispositione: et propterea voluit artare ꝙ nō alie
naret neq̃ in vita neq̃ in vltima volūtate donec ꝑueniret ⁊c. ideo
non inconuenit si heredes substitutorum prefert heredib⁹ Perdo
5 minici instituti. † Demonstratur ponamus ꝙ ipse alienasset in fi-
lios forte emancipatos vel in filiosfilie qui de liberis sunt. l. j. C. de
condi. inser. ⁊. l. liberorum. de vbo. sig. nōne quilibet dixerit eū inci
disse in penā priuationis et eo casu heredes substitutorū resultari
magis dilectos q̄ ipsemet institutus ⁊ q̄ eius filij? certe sic: ⁊ si quis
de hoc forte ambigeret licet minime ambigendū foret ponamus
qđ alienaret in penitus extraneū superstitibus filijs ꝓprijs et filijs
substitutorū nōne eo casu filij substitutorū i ea portione relicta ipsi
Perdominico sunt magis dilecti q̄ ipse perdominicus ⁊ successi-
ue q̄ eius filij: ecce qđ tangitur manu qđ in casu quo alienaret seu
aliter veniret cōtra testm̄ est longe magis dilecta pars substitutoꝝ
q̄ pars ipsius instituti: ⁊ ideo nō incōueniat si sunt inuitati oēs he
redes etiā extranei ipsorū Benedicti ⁊ Carubelli cōstat qđ prohi-
bitio alienādi est generaliter facta nec distinguit testator in quas
personas: ideo generaliter est intelligenda. l. j. §. ⁊ generaliter. de le
ga. prestā. cañ. si romanoꝝ. xix. distin. cum si. item facta alienatione
priuatio est generalis: q2 ipse sine distinctione est priuatus. primo
enim testator eo casu priuat ipsum perdominicum. secūdo inuitat
ipsos Benedictum Carubellum ⁊ eorum ⁊ cuiuslibet eoꝝ heredes
et successores: nec ex verbis apparet ꝙ priuatio primo facta fuerit
respectiua ad inuitationē scđo loco factā: ideo ex quo priuatio pri
mo est generalis: ita ⁊ iuuitatio scđo loco facta fuerit gñalis prout
fuisse censetur si vba heredes ⁊ successores proprie sumerent̄ cū nō
esset presumendum ꝙ testator voluerit illum generaliter priuare ⁊
nō inuitare generaliter. quid em̄ si ille perdominicus alienasset nō
superstitibus Benedicto ⁊ Carubello nec eorum descendentibus
priuatio esset generalis deseruiendo vbis ⁊ nullus esset inuitatus
vnde esset locus fisco: quia heres institutus qui nō habet volunta-
tē defuncti censetur indignus. l. cum quidam. ff. de his quib. vt in-
dig. et. l. hereditas. C. eo. ti. ⁊. l. ex parte. de his quib. vt indig. vnde
est verisimile qđ voluerit oēs heredes Benedicti ⁊ Carubelli inui-
tare potius q̄ ꝙ veniret fiscus: et si dicatur ꝙ ita demum censeatur
priuatus si defertur hereditas substitutis fit violentia verbis pri-
uatiuis que sunt magis generalia: ne ergo resultēt tot violētie ver-
bis intelligatur priuatio generalis ⁊ inuitatio generalis de omni-
bus heredibus prout verba sonant confert ad supradictam inter-
pretationem: quia testator in dicto testamēto pluries nominauit
filios sub nomine filios ⁊ nō sub noīe heredes: immo adijciebat ver
bum heredes in pluribus locis ipsius testamēti ⁊ dictio ⁊ poni so-
let inter diuersa vt ꝑ gl. in. d. rub. de iur. ⁊ fac. igno. ideo testator so
litus est sumere pro diuersis filios ⁊ heredes: ⁊ sic solitus est non se-
mel sed pluries sumere verbū heredes ꝓ heredibus hereditatis nō
pro heredibus sanguinis ⁊ plurib⁹ vicibus est solitus in eodē testō
nominare heredes sanguinis sub nomine filios nō sub nomine he-
redes. Ideo sumpto argumento a precedentibus verbis testamen
ti ⁊ a consuetudine ipsius testatoris maxime in eodem cōtextu in-
terpretandū est ꝙ proprie sumatur verbū heredes ꝓ heredibus ex
traneis. ar. l. si seruus pluriū. §. si. de leg. j. ⁊. l. qui filiabus. eo. ti. et. l.
heredes palā. §. sed si notā. ff. de testa. cū sīlibus. vbi enim reperitur
in testamēto vnū verbū equiuocū: ita ꝙ pōt adaptari ad plures si-
gnificatus si reperitur in vna parte testamēti positū in vno signifi-
catu: tūc interpretatur in eodē significatu positū in alia parte posi
tum theorica est Bar. in. l. centurio. de vulg. ⁊ pupil. parū post me-
dium. versiculo vel quid si in precedentibus. a cuius theorica non
solent doc. discrepare ibi. ⁊ in. l. precibus. C. eo. ti. quāto fortius vbi
pluries per eūdē testatorē reperit̄ positū in eodē significatu ⁊ nūq̄
in alio: concurrit ergo in casu nostro ⁊ ꝓpria vis verborum ⁊ stilus
testatoris ⁊ verborum generalitas que non ita concurrebāt in casu
quo loquunt̄ Bar. Bal. ⁊ Pau. de ca. in ꝯtrariū allegati: qnimmo
Bal. in. d. c. j. de natura succe. feu. ponit casum ꝙ testator in substi-
tutione dixit si filius decesserit sine herede substituit titiū ⁊ eius he
redes ⁊ ponderat pro ratione ꝙ talia sunt subiecta qualia predica
ta demonstrant. et allegat. l. si defensor. de interrog. ac. ex quo ptʒ
ꝙ ponderat verbum herede premissum qđ est positū pro filio: ideo
vult ꝙ in sequēti sermone ita sumpserit ita potest retorqueri in ter
minis nostris in cōtrariū vt premisi maxime cū appareat vt dixi ꝙ
testator fuerit solitus vti verbis proprijs ⁊ nō verbis vulgariū: ⁊ sic
videtur cessare hic illud qđ doc. ponderant ꝙ vsus vulgariū est ap-
pellare heredes filios: q2 ex quo apparet de cōtrario vsu testatoris
in hoc indiuiduo testamēti non videtur illud attendendū. ⁊ maxi-
me q2 est magis vsus ille si qui est in vulgari sermone q̄ in latino in
quo latino versatur casus noster. ⁊ insuper est magis cōis ꝙ veniāt
heredes hereditatis q̄ heredes sanguinis. casus ergo i quo loquū
tur Bar. Bal. ⁊ Pau. in. d. §. etiam est separatus ꝓpter dictā rōnē.
item est separatus ex alio q2 loquūtur in substitutione facta sub cō
ditione si decesserit filius sine filijs quo casu militat ratio quā assi-
gnāt qđ prout filios instituti prefert substitutis ⁊ eorū filijs: ita et
est verisimilis mens ꝙ heredes extraneos instituti pretulerit: sʒ in
casu nostro nō est facta substitutio sub conditione si decesserit sine
filijs: sed sub alia conditione qua eueniente pretulit substitutos et
eius heredes ipsi instituto ⁊ eius liberis: nam cui dubiū ꝙ si dictus
perdominicus reliquisset extraneo de bonis dicti Pauli testato-
ris ita qđ esset purificata cōditio substitutionis vel alienasset in vi
ta: dicet ne quispiā ꝙ substituti non preferrerētur instituto ⁊ eius
liberis: lʒ enim magis diligeret institutum ⁊ eius liberos q̄ substi-
tutos ⁊ eorū liberos in casu quo obediret testatori: ⁊ ita verisimili-
ter plus diligeret eo casu heredes extraneos instituti in portione
sibi relicta q̄ heredes extraneos substitutorū. ar. d. l. publius. de cō
di. ⁊ demon. tñ in casu quo ipse heres non obtemperaret precepto
testatoris apparet ꝙ ipse testator habuit odio ipsum perdomini-
cum expresse eum priuando: ideo non est inconueniens si eo casu
plus diligit heredes extraneos substitutorū q̄ heredes extraneos
instituti: quinimmo q̄ ipsum institutum: itaq̃ termini nostri sunt
penitus separati a terminis Bart. ⁊ sequacium in. d. §. etiam. et ra-
tio per istos ponderata cessat in casu nostro: licet etiam in illis ter-
minis meris vbi cessarent rationes quas supra ponderaui nō esset
expeditum ꝙ procederet eorum sententia: licet enim sit equalis cō
iectura illa quam ipsi ponderant: non tamen probatur iure qđ sit
tanta ꝙ preualeat verbis satis claris: et licet instituti censeant̄ ma
gis dilecti q̄ substituti: tamen ꝙ heredes instituti censeantur ma-
gis dilecti q̄ heredes substitutorum expresse substituti non proba
tur iure. Et maxime quia potuit esse ꝙ dubitauerit ꝙ hereditas
non perueniat ad talem quem non diligit. multa enim possunt mo
uere testatorem que nos latent: idem propter diuinationem men
tis durum est recedere a verbis que cōceptum mentis demonstrāt:
et licet auctoritas eorum sit magna: tamen loquendo in illis me-
ris terminis fortasse non est minor auctoritas tenentium contra-
rium ex quo vt dixi Ange. ⁊ Imo. licet viderint ⁊ rationes ⁊ aucto
ritates Bar. ⁊ Bal. tamē contrariū firmauerunt: ⁊ Bar. arguit ad
partes: ⁊ licet videatur transire cum opinione Ric. malū. volentis
ꝙ eo casu non veniant in substitutione heredes extranei: tamē in
cursu forte lectionum loquitur non precise firmando sed cōtrariū
aperte firmat in quodam consilio incipiente domina Blonda filia
quondam ⁊c. in ordine. cvj. ſm ordinem qui habetur perusie nō in
formis vbi loquitur magis accurate ex quo consulendo et expresse
decidit ꝙ veniant heredes extranei substituti ⁊ preferant̄ heredi-
bus extraneis instituti: itaq̃ auctoritas Bar. videtur magis iuua
re hanc partem q̄ contrariam: ⁊ propterea non videt̄ hec pars gra
uitate auctoritatum deficere: nam Spec. non dicit ꝙ non censean-
tur inuitati heredes extranei: sed dicit ꝙ veniunt filij etiam nō he
redes forte voluit intelligere qđ verbum heredes omnes comple-
ctatur et heredes sanguinis et heredes bonorum. ¶ Nec obst. qđ
Bartolus in alio consilio supra relato vult quod veniant filij ap-
pellatione heredum non extranei heredes: nam loquitur ibi in ca
su penitus separato habente separatam rationem vt patet in eo:
quicquid autem dicendum sit in illis terminis scilicet in simplici
substitutione facta filio sub conditione si decesserit sine liberis: put
sunt illi termini docto. non multum facit ad terminos nostros in
quibus non cadit illa ratio docto. et militant alie rationes in ca-
su isto quam in illo: militat etiam vltra iam dicta alia ratio: quia
testator non fuit contētus solo verbo heredes sed per copulam et
que sui natura est ampliatiua: vt est textus notabilis et singularis
secundum Dynum ibi in. l. ea tamen adiectio. de legatis tertio. et
notant doctores in dicto. §. etiam. et in. c. ex parte. de rescriptis.
subiungit testator et successores: vnde ad maiorem expressio-
nem voluit addere quod venirent successores: puta bonorum
possessores

possessores ꝛ si qui similes forent qui non essent proprie heredes et
succederent vniuersaliter in bonis: videtur itaqꝫ satis apta ista cō-
clusio ꝙ veniat appellatione heredū in dicta substitutione etiā ex-
tranei heredes nō obstātibus adductis in cōtrariū que pro magna
parte sunt sublata supra. Nō em̄ obstat qḋ appellatione heredum
qñqꝫ nō cōprehendātur nisi descendētes: qꝛ lꝫ qñqꝫ hoc occurrat re
gula est in cōtrariū: nec iste casus est de exceptuatis per supra late
dicta: nec obstat ꝙ. d. Benedictus est institutus: qꝛ testator graua-
uit Perdominicū vt non alienaret: ꝛ eo casu inuitauit pariter Ca
rubellū ꝛ eius heredes prout Benedictum ꝛ eius heredes nō inui
tauit solum illos duos lꝫ predecesserit Carubellus nō dꝫ ꝓpterea
euanescere substitutio quo ad eius heredes expresse inuitatos: nec
potest de hoc conqueri ipse Benedictus cum idētidem poterat id
contingere ex suo latere. ar. l. de fideicōmisso. C. de trāsac. cū ibi no-
tatis. ꝛ maxime cum prius videatur resultasse priuatio ꝙ ipse Be
nedictus consecutus fuerit hereditatē cū conditio priuatiua videt̄
ꝙ fuerit purificata saltē morte ipsius Perdominici maxime tenē-
do qḋ legata pia non exigāt aditionē hereditatis de quo habet̄ in
l. eam quā. C. de fideicō. ¶ Nec obstat qḋ dicebat̄ ꝙ videat̄ impedi-
re liberā testamēti factionē: qꝛ hoc negat̄: nā si testabatur nō relin-
quēdo illa bona lꝫ iuris dispositione bona illa venirēt in consequē
tiam cū vniuersitate nō incidisset in penā: qꝛ verba ꝓprie nō com-
prehenderent talem casum ꝛ verba penalia sunt stricte interpretā-
da. l. si preses. ꝛ in. l. interpretatione. de penis. ꝛ regula in penis. in
vj. itē debent interpretari vt actus valeat ꝛ nō pereat ꝑ iura vulga
ria: ideo dꝫ dicta ꝓhibitio intelligi vt non impediatur libera testa
mēti factio vt. s. ipse nihil specialiter disponat relinquendo de di-
ctis bonis: nō autē ꝙ ipse nequeat in suis bonis heredem institue-
6 re: qꝛ tunc prohibitio non valuisset. † Nec etiā videtur obstare qḋ
dixit heredes ꝛ successores: quia illud facit prout supra ꝑ hac par-
te est inductum: nam licet large loquendo appellatione heredum
veniāt etiā alij successores ꝛ bonorum possessores. l. heredis appel-
tio. de verb. sig. l. in conditionibus primū locū. de cōdi. ꝛ demon. ta
men large loquendo non proprie. cū em̄ sint diuersa vocabula ꝛ di-
uersi tituli de eis tractātes cōstat esse diuersa ꝛ diuersa significāt. l.
si idē codicilli. C. de codi. ꝛ insti. de bono. pos. §. quotiēs autē. vbi est
expressum ꝙ bonorū possessor non est heres: ideo potius fuit adie-
ctum vt proprio vocabulo cōprehendātur alij successores non here
des: nec est verū ꝙ dictio ꝛ debeat interpretari vt requirat concur
sum qñ potest referri ad diuersa subiecta prout potest in terminis
istis: quia in dubio interpretatur vt ampliet non vt restringat p. d.
l. ea tamē adiectio. ꝛ supra latius dixi. ¶ † Nec ob. ꝙ pia causa ha-
beat multa priuilegia nō sequitur ꝙ habeat istud. s. ꝙ heres con-
tra prohibitionem testatoris possit ipsius testatoris bona ad pias
causas deputare: nec factum heredis immutat testatoris volunta
tē. l. qḋ voluerit inuitare magis heredes sanguinis ꝙ heredes he-
reditatis qui proprie sunt heredes: ꝛ maxime qꝛ forte non interest
piorum locorum quibus sunt facta legata vtrū veniāt heredes ex-
tranei necne: ex quo superest Benedictus vnus ex institutis qui
prout mihi dicit̄ impingit dictis legatarijs ꝙ Perdominicus nō
potuit disponere ꝓpter prohibitionē Pauli testatoris: ꝛ ꝙ bona
vigore substitutionis sunt ad eum delata nec est contētio inter pla
citam ꝛ legatarios: nec vtrum sit locus substitutioni necne: sed est
controuersia inter dictos Benedictum et placitam: quia. d. Be
nedictus instat ꝙ ipse solus veniat ex dicto testamēto Pauli vigo
re dicte substitutionis ꝛ non dicta Paula tanꝙ heres extranea et
non ita dilecta a testatore prout ipse Benedictus filius testatoris.
7 ¶ † Probato autē ꝙ appellatione heredum in dicta substitutio-
ne censeantur inuitati heredes etiam extranei dubitari pōt quali-
ter qñ et pro qua rata admittātur heredes: nam posset quis dicere
ꝙ ipsi nominati. s. Benedictus ꝛ Carubellus censeātur inuitati pri
mo loco: ꝛ scḋo loco heredes eorum censeātur inuitati prout secun
do loco sunt nominati pluribus rōnibus. primo rōne ordinis scri-
pture: qꝛ primo noīatus censetur magis dilectus. l. quotiens. ff. de
vsuf. secūdo qꝛ ipsi fuerunt dilecti in institutione ꝛ non heredes eo
rū. tertio qꝛ filij: ideo ex naturali vinculo magis affecti. l. fi. in princ.
C. de cura. fu. l. isti quidem. qḋ metus causa. l. scripto vnde liberi. cū
similibus. itaqꝫ cōcurrente ordine charitatis ꝛ ordine scripture vi-
detur ꝙ censeantur inuitati ordine successiuo: hoc est ꝙ secundo lo
co nominati inuitati censeantur demum cessantibus primo nomi-
natis. ar. l. cum pater. §. a te peto. de leg. ij. ꝛ. l. heredes mei. §. peto.
ad trebel. sed superest Benedictus nominatus primo loco in scri-
ptura ꝛ filius alīs institutus merito ipse solus censeatur venire. itē
ex regula. l. si ita relictum. §. in fideicommisso. ff. de lega. ij. vbi quā-
do plures vocantur nomine collectiuo in quib⁹ datur ordo exp̄sse
nominati preferuntur alijs nominatis noīe collectiuo: ideo Bene
dictus expresse in dicta substitutione nominatus preferatur dicte
Placite que non fuit nominata sed solum comprehensa sub nomi
ne collectiuo heredes. Dato ꝙ ipsa etiā veniat vna cum dicto Be
nedic. non videtur qḋ veniat ad dimidiam: nam in dicta substitu-
tione fuerūt nominati Benedictus Carubellus ꝛ eorum heredes-
et sic fuerunt facte tres nominationes due duorum nominib⁹ pro
prijs: tertia plurium vno nomine collectiuo heredes. quando au-
tem fiunt hmōi nominationes in institutionibus substitutionib⁹
seu legatis nominati nomine collectiuo reputantur omnes ꝓ vno
et ad vnam portionem inuitantur et quilibet nominatus admitti
tur pro alia portione pari portioni omnium qui comprehendunt̄
sub nomine collectiuo: vt est tex. in. l. si titius fundi. ꝛ. l. interduꝫ. in
fine principij. ff. de here. insti. ꝛ in. l. plane. in prin. de leg. j. ꝛ. l. si pa-
ter filio. in prin. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ. l. si quis titio. ff. de vsuf. accres.
vbi est expressum ꝙ si quis titio ꝛ heredibus suis reliquit vsumfru.
ipse titius vocatur ad dimidiā ꝛ heredes ad aliā dimidiā: ideo ſm
hoc cum portio dicti Carubelli qui decessit pendēte conditione de
fecerit per iura vulgaria: ideo videtur ꝙ accrescat pro dimidia di-
cto Benedicto ꝛ sic Benedictus habeat dimidiam. heredes auteꝫ
Carubelli et futuri heredes Benedicti sint habituri aliā dimidiā:
et ideo placida heres Carubelli non sit inuitata nisi ad quartā nec
plus petere possit. ¶ Tamen his non refragantibus videtur po-
tius recte considerando dicendum contrarium. s. ꝙ dicta Placita
admittatur ad dimidiam: nam videtur ita interpretanda mēs de-
functi qḋ si tēpore euenientis conditionis sint Benedictus et Ca
rubellus ipsi succedant insolidum non autem censeant̄ vocati eoꝝ
futuri heredes: sed si ipsi tunc non supererunt non cēsentur ipsi vo
cati per. d. l. vnicam. §. sin autem sub conditione. C. de cad. tol. cū si.
sed tunc vocati cēseantur eorum seu cuiusqꝫ eorum heredes. iste sit
ordo successiuus queꝫ denotet ordo scripture ꝛ ordo charitatis. fa
cit quia qualitas adiecta verbo intelligi debet ſm tempus verbi. l.
in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. cum cōcor. ideo tempore quo
euenit conditio substitutionis debeat subesse qualitas illa sub qua
vocantur. facit in argumentum. l. si cognatis. ff. de reb. dub. et ſm
hoc si hec consideratio procedit non curetur de heredibus Bene-
dicti. item si futuri heredes Benedicti sperantur admitti videtur
qḋ ex quo isti omnes heredes casu quo omnes essent vocati advnā
partem sunt coniuncti re ꝛ verbis prout est communis opi. de qua
per Bar. in. l. re coniuncti. de leg. iij. et per glo. et doc. in. l. si duob⁹.
§. fi. ff. de lega. j. et per glo. in. l. j. de vsufru. accre. ad hoc tex. in. l. tri-
plici. de verbo. signi. et. l. coniunctim. et ibi hoc tenet Dy. de lega.
iij. et est magis communis opi. doc. qui volunt qḋ inter coniūctos
re et verbis sit locus iuri nō decrescendi. in iure autem nō decrescē-
di fiunt partes per concursum in. l. vnica. §. si vero nō omnes. C. de
cadu. tol. ideo primo veniens totum consequitur saltem si coniun-
ctus qui venire speratur adhuc non est inuitatus licet speretur ad-
mitti. argu. d. §. si vero non omnes. et. l. idem neratius. §. si mihi. de
vsuf. accres. ꝛ. l. sub conditione. scḋo respōso. de assig. liber. prout vo
lunt Pet. de bellaper. Andre. de pisis Cy. Bal. ꝛ Ange. ꝛ Jmo. in
l. plane. l. si cōiunctim. de lega. j. quod et voluit glo. in. l. §. ff. si pars
hereditatis peta. quod ꝛ volunt Bald. et Jmo. in. d. l. si duobus. in
prin. de leg. j. et Bal. in. d. l. vnica. §. si vero non omnes. Et ſm hoc
heredes Benedicti interim non essent in consideratione ꝛ deberet
fieri diuisio pro dimidia heredibus. s. Carubelli vna dimidia deuol
uatur ꝛ altera dicto Benedicto vel dicamus. ꝛ in idem recidet Ca
rubellus et eius heredes censeātur simul inuitati ꝛ loco vnius ꝑso-
ne habeantur ꝛ Benedictus ꝛ eius heredes censeantur vna ꝑsona
et ad vnam portionem inuitentur per tex. in. l. fi. C. de impu. vbi est
casus ꝙ si honoratur titius ꝛ sempronius cum liberis suis sempro-
nius et liberi habentur loco vnius persone: ita ꝙ ipsi ad dimidiaꝫ
et titius solus ad dimidiam licet si fuisset honoratus titius ꝛ sem-
pronius cum liberis gaij censerentur tres persone inuitate: quia li
beri gaij inuitati nomine collectiuo haberentur pro vna persona
titius pro altera sempronius pro altera. iste est tex. in. d. l. si quis ti
tio. de vsufru. accres. vbi text. aperte dicit ꝙ tantum est dicere titio
sempronio cum heredibus quātum titio ꝛ sempronio et heredib⁹.
ratio ergo in. d. l. fi. quia pater et filij reputantur vna persona ꝑut
est ibi tex. ista autem ratio pariter militat in heredibus: quia etiā
heres reputatur eadem persona cum defuncto. in aut. de iureiurā.
a mo. presti. in prin. ideo illa dispositio procedat etiam quando ho
noratur quis ꝛ eius heredes vna cum alio: nam vbi idētitas ratio-
nis ibi idētitas iuris. l. a titio. de verboꝝ obliga. ꝛ. l. illud. ad. l. aqui.
cum similibus. et hoc satis aperte volunt glo. et docto. communi-
ter in. d. l. fin. de impube. dum opponunt de dicta. l. si quis titio. de
vsuf. accres. et soluūt qḋ ibi loquit̄ de heredibus testatoris nō in he
redibus legatarij: et licet Salyce. ibi aliter soluat assignando ratio
nem ad. d. l. fina. qḋ ibi sempronius non censetur coniunctus cum
filijs sed tantum cum titio: quia dixit heredes sumpto titius cum
filijs et sempronius cum differat casu a filijs et concordet cum eorū
patre: ideo tantum due portiones fiunt: secus dicit ipse si concor-
det cum filijs in casu et discordet a patre: vt quia dixerit titius cuꝫ
filijs et meuio: ita loquatur secundum eum. d. l. si quis titio. sed non
est recedendum a communi sententia saltem in decisiuis: maxime
quia verbum meuio potest in. d. l. si duobus. discordare in casu ꝑut
concordare. et qḋ iurisconsultus non faciat vim in hoc patet ex fi-
ne illius litere. ex mente itaqꝫ glo. ꝛ docto. communiter habemus
dicere quod heredes non constituat separatam partem: sed repu-
tentur pro vna persona cum eorum auctore et maxime hoc casu.

Et ſm̃ hoc Carubellus ⁊ eius heredes cenſeantur inuitati ad vnã
portionem ⁊ Benedictus ⁊ eius heredes cenſeanť inuitati ad aliã
portioné; vnde Carubellus ⁊ eius heredes cenſentur coniuncti in
vna portione: ideo deficiẽte Carubello portio tota deuoluitur ad
magis coniunctos. ar. l. coheredi. §. qui diſcretas. de vulg. ⁊ pupil.
et. l. j. §. ſi quis ex nepotibus. ff. de coniung. cum emã. libe. ⁊. l. vnice.
§. his itaq̃. C. de ca. tol. ⁊ ideo ipſa placida heres Carubelli admit-
ti debet ſecundũ hoc ad dimidiam portionis que eſt deuoluta ex
dicta ſubſtitutione hoc eſt portio relicta Perdominico detracta
legitima: de trebellianica me remitto ad ea que habentur in auť.
ſed cum teſtator. ad. l. fal. ⁊ iſta interpretatio ꝙ cenſeantur inuitati
ad vnam portionem Carubelli ⁊ eius heredes ⁊ ad alteram Bene
dictus ⁊ eius heredes videtur mihi de mente teſtatoris et de mẽte
iuris. facit. c. vnicum. de duobus fratri. a cap. inueſti. iũcta. l. ſeruũ
filij. §. eum qui cyrographum. de leg. j. cum concor. in quibus ꝓbať
qd̕ de contractibus ad vltimas voluntates licita eſt argumẽtatio.
et ita al's dum piſis legebam conſulendo in alia cauſa viſum fuit.
8 ¶ † Nec obſtant adducta in cõtrariũ. ⁊ primo nõ obſtat ꝙ primo
nominati cenſeãtur primo loco vocati adeo ꝙ excludant ſc̄do no-
minatos; quia iſta regula nõ procedit regulariter probatur mille
iuribus in quibus coniuncti per copulam ſimul vocantur et vnus
non excludit alterum iura que adduximus loquũtur in his qui vo
cantur per diſiunctiuã non per copulatiuam ⁊ quãdo plures inui-
tantur inter quos eſt ordo charitatis vtrũ cenſeantur inuitati or-
dine ſucceſſiuo vel ſimul tradunt doc. in. l. gallus. §. quidam recte.
de libe. et poſthu. ⁊ licet ſint opi. tamẽ magis cõis opi. ꝙ non ſuffi-
ciat ordo charitatis ſed debeat concurrere ordo debiti naturalis
prout voluit Cy. ⁊ communiter doc. ibi: prout ibi dicunt Bald. et
Ange. qui idem tenent. ⁊ idem firmat ibi Jmo. ⁊ propterea dicunt
ibi Bal. ⁊ Ang. qd̕ in legatis ⁊ fideicommiſſis non cenſentur inui-
tati ordine ſucceſſiuo ipſi cõiuncti licet immineat ordo charitatis:
quia non cadit ordo debiti naturalis nec timor ſubuerſionis teſta-
menti adducunt. c. raynutius. de teſtamẽ. ⁊. l. mulieri cum liberis.
de vſufru. accreſ. item licet videatur eſſe quidã ordo charitatis in-
ter Benedictum ⁊ eius heredes ⁊ Carubellum et eius heredes: nõ
tamen videtur talis ordo inter Benedictum ⁊ heredes Carubelli.
quid enim ſi ſupereſſent filij ⁊ heredes Carubelli non eſſet veriſimi
lis charitas teſtatoris qd̕ vellet Benedictum habere totũ: ſed ver
bum heredes complectitur omnes heredes ⁊ filios ⁊ alios vt ꝓba-
tum eſt merito non cadit omnino ordo charitatis in his terminis
et maxime quia Bar. in. d. l. quidam recte. declarat ꝙ ordo charita
tis cadit inter eos inter quos eſt ordo ſucceſſionis ab inteſtato: ſʒ
in caſu iſto deſcendentes Carubelli ſucceſſiſſent vna cum Benedi-
cto: ideo non cadit iſte ordo charitatis inter cõprehenſos ſub ꝟbo
heredes ⁊ ipſos primo nominatos. Non ob. qd̕ ſecundo loco dice-
batur ꝙ primo nominati cenſeantur inuitati ſoli: ita ꝙ preferun-
tur alijs nominatis nomine collectiuo per. d. §. in fideicõmiſſo: nã
reſpondetur ꝙ illi ſunt termini multuʒ ſeparati: nam loquitur ille
tex. quando plures ſunt inuitati ſub nomine collectiuo ſub quo cõ
prehenduntur etiam ipſi qui ſpecifice nominantur. verbi gratia.
teſtator legauit cẽtum cognatis ſuis et titio ⁊ ſempronio vel fami
lie et titio et ſempronio: titius et ſempronius erãt de cognatis vel
familia: ita qd̕ erant inuitati et expreſſis nominibus ⁊ ſub nomine
collectiuo tunc datur illa interpretatio: ſed quando nominati nõ
comprehenduntur ſub nomine collectiuo tũc nõ cadit dicta inter-
pretatio: ſed comprehenſi ſub nomine collectiuo veniunt regulari
ter vna cum expreſſis nominibus proprijs: iſte eſt tex. in. d. l. inter-
dum. in. d. l. ſi pater filio. in. d. l. ſi mulieri cũ liberis. et. d. l. ſi titio. de
vſufr. accre. ⁊ in. d. l. ſi. de impu. ⁊ in mille ſimilibus. iſte eſt caſus no-
ſter cum ſub verbo heredes non comprehenduntur Benedictus ⁊
Carubellus. non ob. vltima ratio in contrarium adducta quia ſu-
pra apparet varijs modis ſublata.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. cclxxiij.

1 Filij poſiti in conditione an cenſentur tacite inuitati a teſtatore tanꝙ̃ videantur patribus eorum ſubſtituti. nu. ſeq. et. 3.
2 Subſtitutio facta vltimo moriẽti que ſubſtitutio dicatur. nu. ſeq.
3 Ratio generalis facit qd̕ dictũ ſeu diſpoſitio extendatur ad caſum ad quẽ al's nõ adaptarẽtur ꝟba etiam in materia ſtricta.
4 Subſtitutionem factam inſtituto poſt eius mortẽ an faciat ceſſare filiarũ ſuperexiſtentia tãꝙ̃ videãtur poſſe venire filiorum appellatione qui quandoq̃ vt poſiti in conditione videantur tacite a teſtatore inuitati. nu. ſeq. et. j. conſi. cclxxv. per totum.
5 Femina non eſt fundamentum domus ⁊ agnationis.
Liberorũ appellatione ꝙ nõ veniat femina in ſubſtitutionibus ex quibus actibus appareat teſtatorem noluiſſe. nu. ſeq.
6 Verba menti teſtatoris accommodata an poſſint pati aliquam violentiam.
7 Heredes venientes ab inteſtato rupto teſtõ cenſenť rogati heredi tatem reſtituere heredi ſcripto virtute clauſule codicillaris.
8 An ea que pater filijs aſſignauit ⁊ diuiſit in vita ſua veniãt in vniuerſali fideicommiſſo.
9 Fideicommiſſum an veniat in reſtitutione fideicommiſſi.
10 Legata teſtamentaria ⁊ in vita teſtatoris diſtributa cenſentur data cauſa adimplendi ipſa relicta potius ꝙ̃ cauſa donationis.
11 Teſtamento rupto debenť legata ⁊ fideicommiſſa virtute clauſule codicillaris.

¶ Conſilium. cclxxiij.

In nomine dñi noſtri ieſu
1 chriſti. ¶ † Dubia ſatis ⁊ plurimum ſcrupuloſa viſa
eſt pñs ꝯſultatio ĩ qua conabor deuenire ad medullã
omittẽdo obligationes ad partes quas omittere ſo-
leo in cõſilijs deciſiuis. Circa primũ lʒ ſit nõ mediocris ⁊ rõnũ ⁊ opi
nionũ cõflictio. ſ. vtrũ filij poſiti in cõditione cẽſeãtur inuitati a te-
ſtatore: q2 plura ⁊ tex. ⁊ rõnes ſoleãt adduci ꝙ ſic ⁊ nõnulli magne
auctoritatis maioris noſtri affirment ꝙ ſic: ⁊ noſtra tempeſtate vi
di reuolutis annis pluries in diuerſis cauſis cõſultum pro hac par
te a magnis viris: ⁊ inter ceteros memini vidiſſe conſilium domini
Mariani ſuzzini qui eam partem firmabat adducendo multa ⁊ re
ferebat Raphaeles ambos Pau. de caſt. ⁊ multos docto. ſui tẽpo
ris fere oẽs Jtalie vidiſſe ꝯſulẽdo firmaſſe hãc partẽ qd̕ cõſiliũ vidi
hic cõfirmatũ a viro nõ mediocris auctoritatis: tñ tali ſnĩe pluries
requiſitus ⁊ de ſubſcriptione ⁊ principaliter cõſulendo nunꝙ̃ pla-
cuit inherere: q2 lʒ magne auctoritates ⁊ noſtra tempeſtate ⁊ anti-
quioris etatis adducuntur pro iſta opinione: tñ pluries ⁊ maioris
põderis ſunt ꝓ ꝯtraria ſnĩa: tñ in re tam dubia non abſonũ: immo
iuri cõſentaneũ ſepenumero arbitratus ſum ⁊ legendo ⁊ conſulen-
do ꝙ ꝯcurrẽte aliqua cõiectura iuueť: adeo veriſimilitudo reſultãs
ex affectione paterna ſeu auita iuncta noĩatione in cõditione ⁊ pre
latione facta ſubſtitutis qd̕ debeãt cẽſeri inuitati. due eñ coniectu
re ſeu plures conglutinate non incõuenit ſi operantur ⁊ inducunt
ſufficientẽ probationẽ quarũ ſingule nõ prodeſſent. l. excuſantur.
in prin. cum cõcor. ibi ꝑ glo. adductis. de excuſa. tu. ⁊. c. illud. de pre
2 ſump. ⁊ facit auť. itaq̃. C. cõia de lega. † Et hinc videm⁹ ꝙ lʒ ſubſti
tutio ſit facta vltimo moriẽti ex plurib⁹ filijs inſtitutis nõ cẽſeatur
facta reciproca ſubſtitutio inter eos. l. vel ſingulis. ff. de vulg. ⁊ pu-
pi. ⁊. l. penul. cũ ibi nota. de impu. tñ ſi ſubſtituit vltimo moriẽti in
tota hereditate cenſentur inuicẽ ſubſtituti. ar. l. titia ſeio teſſerã. §.
ſeia. de lega. ij. prout voluerũt ibi Dy. Bal. Jmo. ⁊ moderni ibi: et
Bar. Bal. Jmo. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. vel ſingulis. ⁊ Bal. ⁊ Jmo. in
l. ſi pater impuberis. ff. eo. ti. ⁊ Ang. in. l. pen. C. de impub. ⁊ in fidei
cõmiſſaria eſt caſus in terminis ĩ. d. §. ſeia. ⁊ ea rõ cõiter aſſignatur
quia nõ poſſet vltimo decedẽs totã hereditatẽ vel totã vnicã rem
hereditariaʒ dare legatario ſi illã totã nõ haberet: ideo cõiecturať
ꝙ teſtator voluerit eã habere: ⁊ ideo cenſeť ſubſtitutio facta prece-
dentibus ita indirecta ſubſtitutione nõ poſſet ſubſtitutus vltimo
morienti habere totã hereditatẽ teſtatoris niſi ipſe vltimo moriẽs
ſuccederet alijs: ideo cenſetur ipſum alijs ſubſtituere vt igitur ſua
diſpoſitio reddať efficax cenſetur teſtator etiam tacite feciſſe iũcto
hoc qd̕ alij ſunt poſiti in cõditione ⁊ ſunt predilecti ſubſtituto qui
non eſt vocatus eis viuentibus ſola cõiectura reſultans ex eo quia
apparent magis dilecti ſubſtituto non cauſaret tacitã ſubſtitutio
nẽ nec ſolum onus adiectum de dãdo toto fundo ꝑ. l. hereditas. ad
ſtatium. de here. inſti. ⁊. l. ab eo. C. de fideicõ. vbi lʒ reddatur onus
inutile: nõ propterea oneratus cenſetur a teſtatore honorat⁹. due
ergo cõiecture operãtur tãcitã ſubſtitutionẽ quã nõ operãtur ſin-
gule de per ſe. ⁊ pari rõne pluries cõſulẽdo tenui ⁊ etiã legendo. d. l.
ab eo. qd̕ ſi filij poſiti in ꝯditione ſunt onerati q2 eis eſt facta ſubſti
tutio ipſi cẽſeantur inuitati a teſtatore prout voluit Bar. in. l. cen-
turio. penul. char. verſi. quero vlterius quid ſi teſtator. de vulga. et
pupil. ⁊ in. l. ſi ſic. de leg. iij. ⁊ in. l. codicillis. in prin. de vſuf. lega. vbi
bonus tex. qd̕ ⁊ firmat Pe. de ancha. in. c. ſi pater. de teſta. in. vj. in
xij. no. ⁊ quidã allegãt Rapha. cu. hoc tenere in. l. filiuſfamilias. §.
cũ quis. de leg. j. ⁊ in. l. lucius. de here. inſti. ⁊ in. d. l. hereditas ad ſta
tiũ. eo. ti. ⁊ vidi quoſdã conſulẽdo allegãtes Pau. de caſt. in. d. l. ab
eo dicere ꝙ iſta eſt cõis opi. quicquid dicat ibi Bal. ſʒ reuera Bal.
non contradicit ibi Bar. q2 non loquitur eo caſu qñ ſubſtitutio eſt
facta filijs poſitis in conditione quo caſu Bar. firmat ſupradictam
ſnĩam: ſed loquitur Bal. qñ ſubſtitutio eſt facta poſt mortẽ filiorũ:
nec eo caſu ſe ꝓciſe firmat nec illo caſu Bart. quicꝙ̃ firmat: vñ Bal.
ibi nõ cõtradicit predicte ſnĩe Bar. ſi qs recte inſpexerit. Et hanc
partẽ firmat dñs meus celeberrim⁹ iuris interpres dñs Joã. petru
tius in. d. l. ab eo. ⁊ cõperio eũ cũ alijs viris excelſis ꝯſulẽdo hoc fir-
maſſe: ⁊ ita etiã vidi ab alijs ꝯſultũ dũ piſis legerẽ: ⁊ ita ſemꝑ viſum
fuit lʒ Jmo. in. d. l. cẽturio. ⁊ in. c. raynutius. de teſta. inſurgat ꝯtra
Bar. ꝑ. d. l. ab eo. ⁊. d. l. hereditas ad ſtatiũ. ⁊ conetur rñdere ad iu-
ra Bald. vcʒ ad. d. l. codicillis. aſſignando rationem quare grauã-
mẽ ibi iniũctũ inducit ꝙ cẽſeať honoratus ipſe oneratus tamẽ illa
ratio prout ⁊ ipſe fateť nõ erat ſufficiẽs de ſe ſola ⁊ hoc eſt clariſſi-
mũ in iure: ⁊ tñ iuncto hoc alio adminiculo qd̕ de ſe nõ eſt ſufficiẽs
ambo ſimul iuncta hoc inducũt in. d. l. codicillis. ita ⁊ fortius in ca-
ſu noſtro in quo eſt maximũ dubiũ in iure an filij poſiti in cõditio-
ne cẽſeanť tacite honorati: ⁊ tex. d. l. lucius. § ſi. multũ artet: ⁊ plura
alia

alia adducuntur & multi id firmant & concurrit amor auitus iūcto
hoc alio adminiculo operentur ista simul iuncta hunc effectum: et
similiter in.d.l.titia seio tesseram.§.seia.ratio quia erant simul cō
iuncti in eodem legato non erat sufficiens vt censerentur inuicem
substituti: & tñ iuncta cū onere iniuncto vltimo decedenti hoc ope
ratur prout et dicit Bal.in.d.l.ab eo.item hic cōcurrit votū auitū.
item quia possibile est ꝙ al's subuerteretur testm̄ si nepos non cen
seretur inuitatus per ea que habentur in.l.gallus.de libe.& posth.
per totum.&.l.posthumorum.de iniusto testō.itē in.d.§.seia ratio
oneris iniuncti minus vrget ꝙ̄ in terminis Bar.& nostris.quia ibi
legatarius erat al's honoratus in parte fundi & in interusurio me-
dij temporis iuxta.l.si constante.§.quotiens.ff.so.matri. ideo po-
terat vt arbitror onerari post mortē in toto fundo.ar.l.imperator
de leg.ij.ideo ibi onus non erat inutile in casu Bar.& nostro si non
censerentur tacite inuitati onus redderet inutile merito viget ma
ior ratio coniecturandi voluntatem hoc casu ꝙ̄ illo cū coniectura
ne actus pereat sit multum potens in iure.l.quotiens in stipulatio
nibus.de verb.obli.l.quotiens in actionibus.de rebus dub.c.si pa
pa.de priui.lib.vj.cum sīl'i.Similiter in pupillari substitutione ad
quam doc.trahunt.d.d.seia.si pupillariter substituit vltimo moriē
ti in tota hereditate ipsius testatoris posset verificari voluntas te-
statoris si pupillus vltimo moriēs successisset premorientib⁹ prout
et est verisimile: et al's cōsideratur ꝙ testator censetur reseruare ius
succedendi ab intestato.d.l.vel singulis.& in.d.l.lucius.eo.tit.et qđ
per glo.in.d.l.filiusfa.§.cum quis.per doc.in.l.qui duos.de vulga.
et pu.& in.d.l.penul.C.de impu.& ideo non est tacita cōiectura qđ
voluerit dicto casu vnum alteri substituere ex quo dicta substitutio
in tota hereditate potest aliter verificari ex mente satis verisimili
ipsius testatoris & nihilominus ad hoc vt omni casu verificet elicit
tacita cōiectura ꝙ tacita substitutio resultat prout oēs doc. quos
supra retuli pro expedito habēt multofortius dz esse sufficiēs in ca
su isto in quo si filij non sunt honorati nullatenus in aliquo valeret
substitutio fideicommissaria eis facta & magis decet & magis vide
tur de mēte testatoris ꝙ portio relicta vni filio testatoris deueniat
in eius filium nepotēq; testatoris ꝙ̄ in eius fratrem: lz filium testa
toris vt est expressum in.l.cum auus.ff.de condi.& demō.& est adeo
efficax ista coniectura ꝙ testator voluerit portionē vni filio relictā
deuoluatur in filium ipsius qđ deuenitur ad magnam exorbitātiā
de qua ibi.s.ꝙ presumatur plus dictum ꝙ̄ scriptum: & al's ꝙ lz pre
supponeretur non dictum nihilominus a lege subintelligatur cō
ditio per.l.generaliter.§.cum autem.C.de insti.& substi.sub condi.
fac.et.l.cū acutissimi.C.de fideicom.nō ergo mirum si talis cōiectu
rata voluntas iuncto alio adminiculo qđ nō est mediocre.s.ne act⁹
expresse disposit⁹ ruat eliciatur tacita substitutio facta de filijs po-
sitis in expressa cōditione. Cū itaq; in casu isto filij sint positi in cō
ditione.itē est eis facta substitutio vt patet ex illis vbis & ita substi
tuit per fideicōmissum dictis decedentibus dicto tali decedenti: lz
sint verba inepte posita: tamen talem mentem significant.s.ꝙ non
solum substituebat ipsis institutis decedentibus sine filijs: sed etiā
eorū filijs sine liberis decedentibus qđ & clarius apparet ex verbis
sequentibus: & sic vnus alteri imperpetuū succedat vt conseruetur
cippus domus: & faciunt etiam precedētia verba ibi infra scriptis
heredibus & successoribus eorum ex quibus demonstratur qđ uole
bat onerare non solum ipsos scriptos sed etiā alios: lz ista vltima
inductio posset aufugi & successores possunt poni pro eorum descē
dentibus prout in simili probatur in.l. cum acutissimi.C.de fidei-
com.vbi proles posteritas & successio ponuntur pro eodem: sed nō
curandum quia alie vrgent vt de se patet ex premissis: & sic concur-
runt dicte coniecture resultant ex appositione in conditione et ex
onere filijs imposito & ex voto parentis vt portio filij deuoluat ad
eius descendentes: ideo resultare censetur tacita substitutio si ex-
presse omnino cessaret: sed immo in casu isto militat substitutio ex-
pressa: nam illa verba & sic vnus alteri succedat imperpetuum pñt
intelligi ꝙ filius filiū instituti succedat suo patri mediante substitu
tione quasi velit testator se declarare qđ per pcedentia vba dispo-
suerat ꝙ vnus succedat alteri imperpetuū: hoc etiam corroborat
ratio que subditur vt cōseruetur cippus domus quousq; fuerit de
linea que ratio est generalis tam ad filium vt succedat suo patri ꝙ̄
3 ad alios: & ideo designet etiā dictum esse generale. Ratio enim ge-
neralis facit dictum extendi ad casum vbi al's non adaptantur ver
ba etiam in materia stricta vt per glo.&.d.Ant.in cle.j.de elec.et p
Jmo.loquentem etiam in materia correctiua in.l.si vero.§.de vi-
ro.so.ma.posset etiam adduci qđ inferius subditur circa prohibi-
tionem alienationis non insisto.nam satis lucide ex iam dictis est
demonstratum ꝙ filij institutorum censentur ipsis eorum patrib⁹
substituti: et quia verbum succedat est commune vt not.Bar.in.l.
centurio.circa finē.de vulg.& pup.adducens.c.raynutius.de testa.
et idem Bal.in.c.si pater.de testa.lib.vj.sed Joā.an.ibi dicit qđ est
directum.et idem Bal.in.l.et fine.C.ad treb.sed idem Bal.in.l.fi.
de sacrosanc.eccle.distinguit ꝙ si refertur ad bona testatoris est cō-
mune si refertur ad personam instituti est directum & satis placet
distinctio vt latius dixi in.l.precibus.de impu.posset attentari qđ
talis compendiosa substitutio tacite subintellecta vel expressa per
illa vba: & sic vnus alteri imperpetuum succedat censeatur directa
casu quo verificari possit directa.nam compendiosa facta vbis cō
munibus vel directis iurisgentium comprehendit & vulgarē et pu
pillarem et fideicommissariam ſm casuum occurrentiam.l.preci-
bus.C.de impu.&.d.l.centurio.et.c.raynaldus.&.c.raynutius.de te
sta.et qñ verba patiuntur et qualitas personarum potius interpre
tatur directa ꝙ̄ fideicommissaria prout est expressum in.c.si pater.
de testa.lib.vj.facit.l.iam hoc iure.&.l.lucius.de vulg.& pupil.&.d.l.
centurio.cum si.sed instituto decedente in vita testatoris potestve
rificari in vulgari substitutione.ideo videtur ꝙ Bernardinus cen-
seatur vulgariter substitutus eius patri. Et hoc videretur aperta
fronte dicendum nisi ꝙ subduntur illa verba & ita substituit per fi-
deicommissum quasi illa verba demonstrent ꝙ voluerit per fideicō
missum substituere non compēdiose: sed potest responderi ꝙ licet
substitutio facta in casu quo decesserit sine liberis si fideicommissa
ria: tamen illa qua censentur liberi substituti censeatur compēdio
sa et est ratio differentie: quia ꝙ illa censeatur compendiosa ita ꝙ
comprehendant directum vulgarem: saltē in casu quo institutus
decesserit cum filijs in vita testatoris erat expediens & necessariū ne
testamentū vitietur agnatione quasi posthumorū iuxta.d.l.gallus
quasi per totam.et.d.l.posthumorum.in dubijs enim debet talis
interpretatio adhiberi vt actus valeat.d.l semper in ambiguis.et
d.l.semper in stipulationibus.cum concordātijs.sed substitutio fa
cta decedentibus sine liberis non est necessaria ꝙ contineat vulga
rem quia per eius mortem nemo agnoscitur qui possit annullare
testamentū: interpretādo itaq; ꝙ substitutio sit directa qđ pro
babiliter teneri potest resultaret validitas testamēti nisi impugna
retur agnatio filiarum de quibus neq; in pūcto neq; in allegatio-
nibus quas vidi fit excitatio forte prouident super successione fe-
minarum statuta que solēt esse communiter per Jtaliam licet sub
4 varijs formis.† Posset etiā forte aliqs dicere ꝙ filie femine cōprehē-
dantur sub directa substitutione quia masculinum solet concipere
femininum.l.j.& ibi late per Bar.ff.de verb.sig.l.quicūq;.et ibi per
Bal.& doc.C.de seruis fugi.l.si quis id quod.& ibi per Bart.& Bal.
ff.de iurisdi.om.iu.generali.et ibi per doc.de elec.lib.vj.& habetur
in.l.j.C.de condi.inser.vbi per docto.qđ conditio huiusmodi si de
cesserit sine filijs apposita est huiusmodi substitutionibus deficit si
decesserit cum filia femina: tamen in hoc indiuiduo dubium satis
arbitror et inhereo in eam sententiam qđ non veniant filie femine
sub verbo filijs in dicta cōditione: quia in materia differēti mascu-
linum non concipit femininum.l.fi.ff.de tute.Bar.in.l.j.de verbo.
signi.Ange.Saly.& moderni in.l.quicūq;.de seruis fugi. Pet.de
ancha in.c.generali.de elec.lib.vj.et Bal.in.l.j.C. qui admitti.sed
in casu nostro apud testatorem erāt differentes masculi a feminis:
nam ipse testator substituit expresse masculos & non feminas: ita &
videt qđ in tacita voluerit inuitare masculos & non feminas.itē in
institutione fecit etiam mētionem de filijs masculis. item testator
voluit venire illos de cippo domus vt patet ex finalibus verbis in-
stitutionis. item ex verbis appositis in prohibitione alienatio-
5 nis.† Femine autem non sunt fundamētum domus et agnationis
dato ꝙ sint agnate ex quo non producunt palmites vt ita dixerim
que sint de domo.l.pronunciatio.ff.de verb. sig.&.l.sunt autem. de
testa.ideo non debent censeri de cippo domus prout et al's bis cō-
sului: licet verba cippus domus non sint verba legalia.neptis eniz
ex filia non excludit substitutum sub conditione si decesserit sine li
beris quando ex coniecturis apparet voluntas testatoris: probat
text.in.l.j.in fi.de conditio.inser.iunctis nota.ibi per docto.et di-
cunt ibi Rapha.fulg.et Paulus de castro quod satis apparet de
voluntate testatoris quod appellatione liberorum noluit venire fi
liam feminam filij si habebat filiam quam non instituerat vniuer-
saliter et dicit ibi Paulus se ita consuluisse et quod suo consilio se
subscripsit collegium florentinum et omnes aduocati curie roma-
ne qui erant plures et solēnes.et idem tenuit in consilio.lxxij.inci-
piente casus frequenter contingit et subdit quod padue consulue
runt Raphales: et subdit quod indubitanter hoc teneret si substi-
tuti essent de liberis testatoris.idem voluit Raphael fulgo.in ta-
cita conditione legali in.l.cum acutissimi. de fideicommissis. ad
idem quod not.Barto.et Jmo.in.l.fina.ff.ad trebellia.et Joānes
and.post Richar.malumb.in additionibus Speculatoris in ru-
brica de testamentis. ad idem quod notat Bartolus in consilio
mihi.clxxxij.incipiente Angelus māce.et Paulus de castro in cō-
silio.cclv.incipiente viso dicto testamento.et consilio.cclvj. inci-
piente testamento Michaelis.in quibus volunt ex similibus con-
iecturis sub verbo masculino filijs non venire feminas: et profe-
cto non minus vrgentes coniecture militant in casu isto: immo
meo iudicio longe maiores. Et maxime etiam quia voluit proui-
dere ne remaneant indotate. Si enim succederent eorum patri-
bus non verisimiliter haberent remanere sine dote. ¶ Jtem ma
xime vrget quia testator postea ipsi Bernardino qui habebat
sorores ex dicto Dominico predefuncto assignauit pro parte
sua tertiam vel pene tertiam partem suorū bonorum & designauit

ꝙ tertia etiam residui non diuisi ad eum obueniret ⁊ de sororibus que erāt in eodē gradu nullā habuit cōsiderationē ex quo deprehēditur ꝙ intentio sua erat ꝙ ipse Bernardinus ꝑ tertia parte succederet eidē: ⁊ ideo demonstrauit satis aperte nō esse intētionis sue substituisse filias Dominici in portione ipsius Dominici vna cū Bernardino: maxime cū illā assignationē fecerit ꝑ parte sua vt dixi: ⁊ maxime cū exprimat ꝙ vult testm̄ esse saluū: ex postea autē gestis prius gesta interpretant̄ ⁊ declarant̄ cañ. cū ꝑ bellicā. xxxiiij. q. ij. et ibi glo. ⁊. xviij. dist. peruenit. ⁊. xliiij. dist. in multis. ⁊ ꝑ glo. in. c. scribā. de presump. nec refragatur si quis dixerit ꝙ testm̄ remanet saluū in ceteris nō diuisis qꝛ attētis diuisis et his que iudicauit remanere cōia pro tertijs partib⁹ parū vt arbitror remāsit: ⁊ insuper declarauit ꝙ volebat generaliter ꝙ venirēt pro tertijs partib⁹ dū in cōtractu diuisionis apposuit penā ꝙ nisi al's contraueniens haberet tertiū tūc loco pene habeat quartū vt patet ibi dū dicit doue li toccha in terzo alora li tocchi in quatro del tuto e lo resto sacresca a laltri ⁊c. ⁊ sic facit mentionē de tertio ⁊ quarto totius: ex multis ergo demonstrat̄ verisimilis mens testatoris ꝙ dictum verbum filijs appositum in dicta conditione non verificetur in sororibus Bernardini nec in eius filia. Et ex his concludo ꝙ dictus Bernardinus censeatur inuitatus in dicto testō: ⁊ hoc primo. scd̄o qd̄ fuerit locus substitutioni: ita ꝙ veniant substituti: tm̄ ex persona Bernardini veniat detrahenda legitima ⁊ trebellianica: ⁊ eis detractis residuum restituatur ipsis substitutis ⁊ posset attētari qd̄ idē foret si teneremus testm̄ vitiari agnitione quasi posthumi ⁊ filij positi in conditione nō censerentur tacite inuitati: nā tunc posset intelligi ꝙ substitutio sit facta post mortē filiorū decedentiū sine filijs: tamē non censeat̄ facta ipsis filijs institutorū sed ipsis primis institutis: et sic censetur facta sub duplici conditione. s. si ipsi decesserint sine filijs: vel si eorū filij decesserint sine filijs prout et tangit Bar. ⁊ doc. in. d. l. centurio. ⁊ hoc firmat ibi Imo. ⁊ idem in effectu vult Bal. in l. precibus. C. de impu. ⁊ in. l. ab eo. de fideicō. qd̄ ⁊ firmat Bart. eo casu quo al's non valeret prout non valeret si non esset neqꝫ cēseret̄ filius filij honoratus: ⁊ tm̄ censeretur oneratus ⁊ illa vba ⁊ ita substituat per fideicōmissum dictis decedentibus dicto tali decedēti intelligatur ꝙ filijs institutorū decedētib⁹ sine filijs ⁊ sic ablatiui casus sint illa verba dictis decedentibus succedat dicto tali. s. heredi instituto et sic datiui casus vel dictis decedentibus dicto tali hoc est decedant dicto tali seu post eius mortē vel decedāt sibi qꝛ sine filijs decedentes censeantur decedere parentibus ex quo parentum
6 progenies posteritas tunc finitur. † Et si dicatur sit aliqualis violentia fateor tm̄ qualitercūqꝫ intelligant̄ nō possunt illa verba accōmodari ad mētem testatoris quin aliqua violentia fiat verbis vel subintelligatur aliquid. sunt em̄ ruditer ⁊ inepte apposita: nec incōuenit si verba patiātur aliquam violētiam vt actus nō pereat. l. pater seuerinā. in prin. ⁊. §. cōditionū verba. de cōditio. ⁊ demō. ⁊. l. eas causas. eo. ti. ⁊. c. si papa. de priui. lib. vj. cū si. ⁊ si dicatur tunc nō cēseretur rogatus Bernardinus: ideo ipse nō teneretur restituere ex persona sua nec ex ꝑsona patris ex quo institutio patris euanuit: iō nūqꝫ fuit pr̄ obligatus merito ipse non teneatur sed habeat integram portionē: r̄ndetur ꝙ lꝫ s̄m formam testamenti censetur rogatus ipse institutus: tm̄ ab intestato censetur rogatus heres ab intestato veniēs de soluendis fideicōmissis ab herede relictis al's sequeretur ꝙ si testator instituit titiū heredē ⁊ onerat ipsum legatis ⁊ fideicommissis ⁊ ipse repudiat: adeo ꝙ testm̄ ruit nemine existente herede legata euanescerēt etiam si extaret clausula codicillaris qd̄ est falsum per. l. eam quam. C. de fideicommissis s̄m vnam lec. ⁊ per ea que tradit Bar. in repetitione. l. j. ff. de iure codi. xij. ⁊. xiij. qōni. in generalitate sui: lꝫ posset dubitari qñ nominatiꝫ ab herede scripto esset relictum. argu. eius quod tradit Bart. in. d. l. eam quam. in fi. sed Pau. de ca. ibi impugnat dictum Bar. per tex. ibi. lꝫ Barto. loquitur qñ noīatim ab vno herede ⁊ inter cetera allegat. l. celsus. §. fi. de lega. ij. vbi Bar. intelligit noīatim esse relictum ab vno qñ nomine ꝓprio nō qñ nomine appellatiuo vnde non obstat. preterea Bar. loquitur in alio casu vbi institutio erat pro non scripta hic vero est caduca inter que quo ad propositum est differentia: qꝛ vbi honor onerati est pro non scriptis redit ad heredem sine onere secus si honor onerati efficitur caducus vt est expressum in. l. vnica.
7 §. in primo. ⁊. §. pro secundo. C. de cadu. tol. † Ideo cū heredes ab intestato venientes censentur virtute clausule codicillaris rogati de restituendo hereditatem heredibus scriptis in testamento si testamentum postea vitiatur ⁊ heres scriptus decedit viuo testatore fideicommissum quo heredes ab intestato venientes erant rogati restituere hereditatē dicto Dominico heredi instituto pro tertia fuit effectū caducū: qꝛ ille institutus decessit viuo patre. d. l. vnica. §. in triplici. ideo redit ad veniēte ab intestato cū suo onere. s. restituendi eueniente conditione sub qua ipse Dominicus erat oneratus nisi dicas ꝙ tūc fideicommissum caducum redit cum onere ad heredem quando non est substitutus nec coniunctus: sed hic coheredes scripti in testō sunt coniuncti in testō: ita pariter vident̄ coniuncti in clausula codicillari: ideo illa portio accrescit eis. d. §. pro scd̄o. sed non refert qꝛ siue dicamus ꝙ non accrescat prout videtur

velle Bart. in. d. l. j. xj. q. de iure codi. si diligenter aduertatur: nam dictū argumētum videtur confundere illam theoricam Bar. siue dicamus ꝙ accrescat quo ad propositū nostrū resultat idē effectus nam si redit ad heredem redit cum onere: ⁊ per consequens ipse habet restituere substitutis: si vero habet restituere coniuctis certe et tunc restituit eam portionem quam habebat restituere ipsi cuius portio caducatur. in hoc tamen medullitus ⁊ subtiliter intuendo resultat differentia quia ab ipso Dominico instituto non haberet detrahere nisi legitimam: non enim detraheret trebellianicam ex quo eodem tempore venirent detrahende per ea que habent̄ in. l. quāqꝫ. C. ad. l. fal. ⁊ in. l. in ratione. §. qd̄ vulgo. ff. eo. ti. ⁊ in. d. c. raynutius. et in. d. c. raynaldus. ⁊ in. d. c. si pater. de testa. in. vj. et ꝑ consequens nec ab eius coniunctis quibus accresceret: ideo lꝫ allegās pro suis cliētulis adducat pro sua intentione theoricā Bar. in. d. l. j. xij. q. tm̄ revera obstat suis cliētulis respectu trebel. nihilominus tū qꝛ dictum Bar. non loquitur qñ ipsi instituti sunt inuicē rogati de restituendo prout sunt hic lꝫ non simpl'r sed post mortem tum quia dictum Bar. habet dictum contrarium supra formatuꝫ: tum quia supra conclusi dictos filios institutorum positos in conditio-
8 ne cēseri honoratos: ideo puto trebellianicā detrahendā. ¶ † Nec obstat instm̄ diuisionis quam fecit pater in vita: qꝛ aduertenduꝫ est ꝙ dictus testator assignauit dicta bona dicto Bernardi. vt premisi non simplici causa donationis sed pro parte sua prout est expressum in instrumento diuisionis: pars autem sua nulla erat in vita ipsius Manis sed obuētura erat post mortem ipsius Manis: vnde ex quo alia causa exprimitur non cēsetur esse causa donationis que ⁊ vbi aliqua causa non exprimitur non presumitur cā donationis si qua alia causa cogitari potest. l. si cum aurū. de solu. l. cum de indebito. de proba. et facit. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. et. l. si filius. ff. de dona. multo ergo minus presumatur vbi alia subest ⁊ est expressa: ⁊ cum distribuerit vniuersum patrimonium vt ⁊ denotāt illa verba ⁊ si nesuno non fusse contento ⁊c. sintēda doue li toccha in terzo alora li toccha il quarto del tuto: qd̄ ⁊ apparet ex prefatione ipsius instrumēti vbi premittitur ꝙ ipse Manes fecit diuisioneꝫ omniū bonorū suorū inter suos filios ⁊ nepotem de qua diuisione dicitur ꝙ inferius fit mētio in ipso instr̄o ita ꝙ multo fortius cessat presumptio donationis ex quo est de oībus vel saltem quasi de oībus bonis idem denotant illa verba: rimaghino cōe que denotant ꝙ presupponantur cōia vt denotāt illud verbum remaghino ⁊ nō omnino ab re qꝛ liberi in potestate parentis cēsentur aliquo respectu domini in vita parentis bonorum ipsius parentis. l. in suis. ff. de liber. ⁊ posthu. ⁊. l. ij. ff. pro herede. ⁊. l. nihil. C. eo. ti. idem innuit quia assignauit bona aliqua ꝑ parte sua ipsi Bernardino: nec assignauit cetera bona pro ratis suis alijs: lꝫ deprehendatur ꝙ bona que restabant detractis forte bonis sibi expresse reseruatis essent aliorum nepotum ex filio premortuo ⁊ filij superstitis: vnde nō potest dici ꝙ alijs donauerit nec apparet ꝙ in alios trāstulerit dominium ex quo innuitur ꝙ non intendebat a se abdicare dominium sed solum volebat diuidere ratas obuenturas vt non haberent inter se diuidere eueniente casu sue mortis. Qd̄ ⁊ suadetur ex eo quia donatio inter parentem ⁊ liberos in potestate eius constitutos nō valet. l. ij. C. de inoffi. dona. ⁊. l. donationes que. C. de dona. inter virum. facit. l. frater a fratre. ff. de condi. inde. ⁊ ea est potissima ratio quia si pater donat filio illud est profectitium filij ⁊ ꝓfectitiū queritur patri etiam inuito. l. placet. de acqui. here. l. cum filio. de lega. j. cum si. que iura lꝫ sint in aduentitijs mutata: tamen in profectitijs nihil penitus est innouatum hinc est ne actus sit nullus ius in patre concedente aliquid filio censetur potius al'r cōcedere ꝙ in donationē etiam si exprimat verbum donationis prout videtur probare tex. in. l. si donatione. C. de colla. quilibet enim censetur velle facere actum validum ⁊ efficacem. l. si pretor. in prin. de iudi. ⁊. l. iij. ff. mili. te. ⁊ lꝫ subijciatur iuramentum non puto ꝙ pater suo iuramēto possit impedire istam reflexionem cū eidem etiam inuito acquiratur per filium. ar. l. seruus vetante. ff. de verb. obli. ⁊. l. etiam inuitis. de acqui. re. do. ⁊ ita al's late consulendo visum est ⁊ videtur qd̄ iuramētum non validat donationem factā per patrē liberis in potestate licet nōnulli sint in alia sententia non expedit nūc intrare illam difficultatem que non est leuis ex quo in casu nostro nō fuit causa donationis expressa nec tacita cum omnia verba ad aliā cau-
9 sam tendunt. † Et insuper optime vrget in simili tex. in. l. quid ergo. el picolo. de lega. j. vbi glo. Bar. ⁊ doc. intelligūt illū tex. ꝙ si testator instituit plures heredes equis portionibus ⁊ prelegauit eis particulariter singulis certa bona ipsius testatoris ita prelegatis in eos factis distribuendo inter eos quasi vniuersa bona: lꝫ nō dixerit ꝙ illa bona assignabat ꝑ partib⁹ eor: tm̄ censet̄ velle ꝙ illa bona titulo prelegator relicta succedāt in locū portionis hereditarie et indicent̄ vt portiones hereditarie vt et ibi tex. valde notabilis: iō veniūt in restitutione fideicōmissi etiā vbi al's prelegata non venirēt qꝛ essent inuicē rogati restituere portionē hereditariā coūdeꝫ prout voluīt doc. ibi ⁊ Bar. ⁊ ceteri in. l. qui. cccc. §. quidem liberis. ad trebel. de legatis antē ad ꝯtractus ꝓcedit argumētatio. l. si ex legati cā. de vb. obli. l. seruū filij. §. eum qui cyrographū. de leg. j. et. l. fi. C. eo. ti.

fi.C.eo.tit.cum si.ideo etiam si fuisset titulus donatiõis videretur
idem dicendum ꝑ dicta iura facit q̄ legatum donatio est dicit tex.
in.l.legatum donatio est de leg.ij.⁊ maxime cum exprimatur quod
pro parte sua quia tunc verba ipsa demonstrant qđ ipsa bona dat
loco portionis sue hereditarie:ideo magis suadet ratio quod tunc
subrogetur loco portioni hereditarie ⁊ quicquid esset quãdo esset
expressus titulus donationis:tamẽ in casu isto in quo nullum ver-
bum sonat in donationem dicta.l.quid ergo.⁊ supradicta theori-
10 ca videtur militare in casu isto.†Et maxime q̄ videmus qđ relicta
in testamento si dantur in vita censentur data causa implendi ipa
relicta potiusq̃ causa donationis.l.lucius.el primo.de lega.ij.⁊.l.fi
lie legatorum.C.de lega.vbi Bal.dicit ꝙ si quis legauit pro dote ⁊
postea illud quod legauit dat in vita pro dote censetur illa dos ha
beri ex causa legati:ita quod licet al's dos conferatur: tamẽ dos il-
la tanq̃ legatum non confertur ƀm eum qđ dictum Rapha.ibi di
cit esse perpetuo notandum ⁊ videtur cum eo trãsire ⁊ licet ibi vbi
non exprimitur ⁊ est titulus nouus possit esse dubium:tamẽ in ca-
su isto in quo nulla causa subijcitur nisi pro parte sua ⁊ pars sua nõ
potest re vera intelligi nisi illa que est eidem obuentura ab intesta-
to que videtur eidem tacite relicta ab ipso testatore.ar.l.si quis cũ
nullum.⁊.l.conficiuntur.in prin.de codi.⁊ maxime ex quo eum ro-
gauit per clausulaz codicillarem:vnde ex quo assignauit pro dicta
parte tacite relicta ab intestato videtur ꝙ simus extra dubitationẽ
ꝙ ex quo portio sua est subiecta restitutiõi:ita ⁊ sint subiecta resti-
tutioni dicta bona diuisa sibi pro sua parte assignata:⁊ maxime ex
quo generaliter voluit ꝙ testamẽtum staret firmũ vt patet ex ver-
bis in prin.instrumenti diuisionis positis ibi salua semper sua vlti
ma voluntate de qua patet ⁊c.vltima sua voluntas generaliter di-
sposuit ꝙ vnus alteri succedat in portione ad premorientem deuo
luta de bonis ipsius Mãnis:ergo testator voluit ꝙ ista pars Ber-
nardini deueniret ad superstites filium ⁊ nepotes:ex quo ad eũ est
purificata conditio:ideo si postea voluit in diuisiõe quod remane-
ret semper salua dicta vltima voluntas ⁊ pro illa parte in qua vir-
tualiter erat facta substitutio dicto Bernardino assignabat eidez
bona que volebat esse sua euidẽter aliqua in totum diuisa assignã-
do aliqua cõia datur intelligi ꝙ volebat ꝙ illa bona assignata pro
parte venirent in substitutione facta in testamento seu vltima vo-
luntate ⁊ si dicatur voluit remanere firmam ipsam vltimã volunta
tem in bonis que sibi reseruauit respondetur ꝙ aliqua reseruauit
sibi in vita pro suo victu:⁊ tamẽ de illis ibi postea disposuit quod
essent cõia ita ꝙ si illud instrumentum diuisionis tribuit specialez
titulum ita tribuit in istis bonis reseruatis sicut in alijs ex quo de
istis disposuit prout de alijs maxime attentis verbis que precedũt
⁊ que sequuntur demonstrant dispositionem:omniũ bonorum que
supra sunt ponderata ita ꝙ si alia non veniunt in substitutiõe nec
ista vt supra reseruata.item ista reseruata sunt vt arbitror multum
pauca respectu aliorum:ita ꝙ non est verisimile ꝙ voluerit ita exi-
nanire substitutiones factas in vltima volũtate quam expresse di-
sposuit ꝙ esset firma.†Insuper si bona reseruata non cẽsebantur
per ipsum instrumentum diuisionis assignata frustratoria quo ad
ipsa bona fuerunt apposita illa verba salua semper sua vltima vo-
luntate ⁊c.cui enim dubium quod vltima voluntas remanet firma
quo ad ea bona super quibus de nouo non disposuit:vt igitur illa
verba non sunt ludibrio posita vt decet iuxta.l.si qñ de lega.j.⁊.c.si
papa.de priui.⁊ quod per Bald.in rubrica.C.de fide instru.dicẽtẽ
quod nullum ꝟbum in instrumẽtis positum debet censeri posituz
sine virtute aliquid interpretandt interpretẽtur posita ꝙ ipse Mã
nes per illam assignationẽ quã faciebat nolebat in bonis que assi-
gnabat derogari dispositioni facte in vltima voluntate quominꝰ
in eis vnus succederet alteri:⁊ maxime q̄ cõcurrit etiam coniectu-
ra que sumitur ex.d.l.quid ergo ⁊ qđ ibi per doc.que multum con-
11 fert ad propositũ.†Ex q̄bus oībꝰ ꝯcludo ꝙ bona assignata siue ꝑ
diuiso siue ꝑ indiuiso.d.Bernar.in dicta diuisiõe subiaceant resti
tutioni ꝑut cetera bona dicti Mãnis si qua essent ex quibus virtua
liter est responsum consultationi quo ad finalem intentũ quo con-
sultamur:sed deueniendo ad formalia quesita vtrum testm̃ sit ru-
ptum rñdeo ꝙ non quo ad substitutionem fideicõmissariaz ꝑ aut.
ex causa.C.de liberis preteri.⁊ hoc puto satis clarum:lz alias sit du
bium an testamento rupto agnatione posthumi conseruetur quo
ad legata ⁊ fideicommissa ⁊ de hac substitutione fideicommissaria
agitur in hac consultatione quo ad institutionem vtrum testamẽ-
tum rumpatur non puto esse vim cum ad ea non agatur ⁊ militet
virtus clausule codicillaris. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxxiiij.

☞ Sentẽtia que transiuit in rẽ iudicataz absolutus ne teneatur
reddere rationem cuiusdã administratiõis an possit iterũ cogi ad
dictam administrationis rationem reddendam.

1 Sententia que transiuit in rem iudicatam est inter partes seruan-
da ⁊ liti imponit finem ⁊ ius facit ita ꝙ p̃textu iniustitie nõ videa-
tur posse reuocari.

2 Sententia sui natura habet relationem necessariam ad libellum
vel sui petitionem.

3 Actio an queraẗ dño ex ꝯctu procuratoris seu administratoris vel
alterius sine cessione vbi stipulãtur suo noĩe ⁊ non dñi.nu.seq.

4 Venditionem seu contractum ratam habere possim noĩe meo fa-
ctam in subsidiũ vt mihi queram actionem ad precium.

5 Procuratoris ꝯctu vt actio in dominũ transeat duo requiruntur
in dicto contractu interuenire.

¶ Consilium.cclxxiiij.

IN nomine domini nostri
1 Iesu christi.¶†Premittẽdum est ꝙ dicta snia que
transiuit in rem iudicatam est seruanda inter partes
⁊ liti iponit finẽ ita ꝙ inter eas hoc respectu facit ius
nec reuocari põt pretextu iniustitie.l.j.⁊.l.qđ iussit in fi.de re iud.⁊
l.ad peremptorias.C.snias rescin.non posse.habetur enim ꝓ veri
tate ipsa res iudicata inter partes.l.res iudicata.ff.de reg.iu.itaq̃
si eadez questio iterato resuscitatur obstat exceptio rei iudicate.ff.
de excep.rei iudi.per totum ⁊ hec quidem sunt expedita solum est
videnduz quid virtualiter comprehendatur sub dicta re iudicata.
2 †Snia autẽ sui natura hz necessariam relationẽ ad petitionẽ.l.vt
fundus.ff.cõi diui.c.lz eli de symo.cle.sepe.de ver.sig.⁊.c. qualiter
⁊ quando de accus.in casu aũt nostro nedum tacite sed expresse sen
tentia hz relationẽ ad petitionem q̄ iudex sententiando absoluit
Franciscũ a petitione dñe Isabete in petitione autẽ dicte Isabete
continebatur qđ dictus Francisc.administrauerat bona ⁊ res que
remanserant in hereditate Christophori ⁊ que spectabant ad eius
Isabete ⁊ Christophori filios ⁊ ꝙ ex causa dicte administrationis
ad eius manus ꝑuenit fructus pecunie ⁊ alie res ⁊ bona dicti Chri
stophori ⁊ post mortem Christophori debitis dictis filijs ⁊ cum di
ctis filijs postea defunctis ipsa Isabeta sit heres petit dictum Frã
ciscũ condemnari ad reddendum rationem administrationis pre-
dicte ⁊ ad restituendum reliqua:ideo per dictam sententiam dictꝰ
Francisc.fuit absolutus a redditione rationis ⁊ restitutionis reli-
quorum in redditione autem rationis virtualiter continetur ꝙ ex
hibeantur libri ⁊ eorum copia fiat ei cui reddi dz ratio ⁊ reliqua re
stituant vt est expressum ⁊ ibi Bar.⁊ doc.in.l.cum seruus.ff.de con
di.⁊ demon.⁊ in.l.si cui.eo.ti.⁊.l.si ita.el secundo.§.penu.de manu.
testõ.principaliter autem in redditione redditiõis venit restitutio
reliquorum.nam propter reliquorum restitutionem deueniẗ ad ra
tionum computationem:adeo ꝙ vbi nulla sunt reliqua neq̃ aliq̄d
restituendũ non est ratio reddẽda.l.cum testõ.in fi.C.de testa.pro-
ut volunt glo.Cy.Bar.⁊ doc.in.d.l.cum seruus.in casu autem no-
stro iste Franciscus est absolutus ⁊ a restitutione reliquorum ⁊ a ra
tione reddenda ⁊ non potest restringi pro ratione reddenda ad ex
hibendum libros suos quos sua pecunia fecit ⁊ manibus suis scri-
psit ⁊ de eo scripta librorum cantant ⁊ hec hactenus videntur satis
clara:⁊ ideo si dictus Francis.aliqua penes se hz ad eum peruenta
occasione dicte administrationis:lz illa debuisset reddere si nõ fuis
set absolutus nec refutatio emanasset:tñ obstante re iudicata neq̄t
amplius astringi:forte autem alias reddidit rationem ⁊ ꝑ reliq̄s
aliqua compensauit:ita ꝙ consecutus fuerat liberationem de his
extante re iudicata nõ est inuestigandũ amplius. Ex quo infert ꝙ
lz extent debitores forte facti mediante dicta administratione:ita
ꝙ alias dictus Franciscꝰ teneret in restitutione reliquorum cede-
re actiones cum sit absolutus non tenebitur dictas actiones cede-
re nec restituere pecunias vel res quas ab eis exigere in futurũ con
3 tigerit.†Sed remanet scrupulus vtrum dominus agere possit ad-
uersus debitores absq̃ cessiõe ⁊ ꝑfecto ꝑ ꝓcuratorẽ regulariter nõ
queritur actio sine cessione.l.possessio.§.⁊ si possessio.ff.de acquirẽ.
pos.⁊.l.j.C.per quas ꝑsonas nobis acqui.lz aũt habeat plures fallẽ
tias de quibus ꝑ glo.in.§.si quis alij insti.de inuti.stipu.ꝑ Barto.
⁊ doc.in.l.stipulatio ista.§.si quis insulam.de ver.obli.per doct.in
d.§.⁊ si possessio.⁊ in.l.j.C.de actio.⁊ obli.⁊ alijs multis locis quibꝰ
nõ video applicari posse casum nostrũ nisi dicamus ꝙ isti debito-
res sint redacti ex vẽditiõe rerum spectãtium ad ipsos filios Chri-
stophori:⁊ ideo fuerit actio vtilis quesita ipsis filijs ⁊ successiue ip-
si Isabete q̄ qñ ꝓcurator vendit rẽ mandantis queriẗ actio ipsi do
mino scz vtilis sine cessione.l.iulianus.§.si procurator.ff.de actio.
emp.⁊.l.ꝙ procurator ex re.ff.de procu.prout volũt Bart.et doct.
cõiter in dictis iuribus.⁊ in.d.§.si q̄s insulam nec est reflicãdum in
dubiũ in via decisiua:lz in stricta disputatione ꝯrium videreẗ ma-
gis tenẽdũ ꝑut ⁊ contrariũ post glo.firmat Rapha.fulg.in.d.§.si
procurator.sed retenta dicta cõi opi.⁊ cõi lec.ad dictum.§.si procu
rator ⁊ sic ꝙ procurator vendens rẽ dñi querat actionẽ ex vendito
ipsi dño sine cessione:nihilominus in hoc indiuiduo non puto q̄si
tam actionez fuisse dictis filijs Christophori ⁊ successiue dicte Isa
bete.nam presupponuntur duo scilicet ꝙ dictus Francisc.admini
strabat sine mandato hoĩs vel legis:nã forte erant bona cõia ꝑmi-
scue administrabat bona cõia ⁊ cõiter reponebat fructus cões ⁊ il-
los sine distinctione vendebat ita ꝙ nullum mandatum presuppo
nitur scđo ꝙ ipse vendebat simpl'r nõ noĩando filios Christopho-
ri nec asserendo se administratorẽ:lz forte singulas vẽditiões hoc
vel illo modo factas ꝓbari sit impossibile:tñ liber dicti Frãcisci in

quo apparent descripta dicta nomina debitorũ non nominantur dicti filij Christophori nec dicta Jsabeta sed describuntur ꝓ debitoribus dicti Francisci nec aliter probari pñt nisi pro debitoribus Francisci: ex quibus eliciendum est ꝙ actiones sint Francisci ⁊ nõ dicte dñe Jsabete. Nam dicit Bal. in. d. l. ꝙ ꝓcurator ex re ꝙ actio non queritur sine cessione qñ est administrator sine mandato: ⁊ lȝ dubium posset resultare tale dictum qñ administrator sine mãdato venderet administratorio noĩe vel simpliciter venderet noĩe domini ⁊ dñs ratuȝ haberet qꝛ ratihabitio retrotrahitur ⁊ mandato comparatur. l. fi. C. ad mace. ⁊ c. ratihabitio. de reg. iur. in. vj. tñ qñ vendit nomine proprio non cadit dictus scrupulus qꝛ nõ potest ratificari ꝑ me id qḋ meo nomine non est gestum. l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de nego. gest. ⁊ in regula qḋ meo noĩe gestum non est ratum habere non possum in sexto ⁊ hoc vt faciat negotium suum ⁊ actionem querat ex contractu vel quasi prout ⁊ declarat Bar. in. l. j. §. ſȝ ⁊ si cum quis. ff. de vi ⁊ vi arma. loquens in proprijs terminis. s. quãdo quis vendit rem meam non meo noĩe non possum habere ratũ vt queram mihi actionem ex eo contractu: lȝ possim habere ratum in mei preiudicium vt ex illa venditione queratur dominium seu aliud ius emptori ⁊ ego illud perdã. l. si fundus. ff. de pigno. ⁊ l. ma-
4 ter. C. de rei ven. † Jtem in subsidium possum habere ratam venditionem rei mee non factam noĩe meo vt queram actionem ad ꝓciũ aduersus venditorem. l. j. C. de rebus alie. nõ alie. ⁊ d. l. mater: licet Bar. dicat ꝙ etiã si ratificat re non perempta ⁊ nõ prescripta querat actionem negotiorum gestorum aduersus vendentẽ si ratificat contemplatione dicti venditoris vt. s. emptor nõ habeat regressuȝ de euictione cõtra ipsum venditorem: nam tunc quia vtiliter gessit negotium venditoris querit sibi actionem negotiorum gestorum cõtrariam aduersus venditorem nõ vtilem sed directam in primo casu scȝ qñ ratificat re perempta vel prescripta non gerit contemplatione venditoris qui iam est securus de euictione: ideo tunc querit directam vtilem alij contra nõ est presentis discussionis: si itaqꝫ dictus Franciscus non habebat mandatum ⁊ non vendebat nomine filiorum Christophori sed suo proprio nomine nulla actio potuit eis queri aduersus emptores per predicta. Et proprio noĩe presumitur facta. l. ⁊ magis de solut. ⁊ l. papinianus. ff. mandati. ⁊ l. si ita stipulatus. §. grisogonus. de verb. obli. ⁊ tantomagis est verisimile ex eo qꝛ vendebat ꝓmiscue res suas ⁊ dictorum filiorum Christophori: ⁊ insuper faciebat de eis scripturas in libro suo sub noĩe suo. item si esset administrator cum mandato: ⁊ sic ꝓcurator ⁊ venderet nõ procuratorio noĩe sed ꝓprio idem esset: qꝛ non quereret actionẽ domino vtilem sine cessione. non eñ gessisset tũc actũ vt ꝓcurator: ⁊ respectu posset dici non ꝓcurator vendit. ideo tunc non militãt. d. l. iulian⁹. §. si ꝓcurator. ⁊ d. l. quod procurator. ⁊ ideo tũc non queritur actio sine cessione ꝓut voluit Ange. in. d. l. quod procurator ex re dicens quod si procurator stipulatur noĩe suo impossibile est ꝙ vlla actio queraꝶ dño sine cessione allegat. l. idẽqꝫ. §. si cui. ff. mãdati. ⁊ Saly. in. d. l. ꝓcurator ex re intelligit illam. l. qḋ ꝓcurator qñ stipulatur vt ꝓcurator. item Bar. in. d. §. si quis insulam vbi ponit casus in quibus alteri per alterum queritur actio loquitur quãdo
5 quis alteri stipulatur. † Jtem Pau. de ca. in. d. l. quod procurator ex re vult ꝙ vt ꝓcurator stipuletur alteri alias dicit ipse nõ ꝓcederet ⁊ vult ꝙ duo interueniant scȝ ꝙ vt ꝓcurator seu noĩe dñi cõtrahat: ⁊ ꝙ verba executiua ꝯcipiat in ꝑsonã dñi: ⁊ lȝ obligatiua cõcipiat in suam personam ꝓpriam: adeo quod si ꝓcurator ꝓcuratorio nomine vendit rem domini ⁊ stipulatus procuratorio nomine sibi vt procuratori dñi precium dari non queritur dño vtilis actio sine cessione ſm eum quod vltimum. lȝ dubitationem habeat ꝑ generalitatem. d. l. quod procurator ex re. ⁊ d. §. si procurator. tamen casus noster remanet clarus saltem ex alijs medijs supra deductis. sit ergo conclusio ex premissis quod dicta Jsabeta vt heres dictorum filiorum Christophori non potest petere aduersus dictum Franciscum ꝙ sibi reddat rationẽ administrationis nec ꝙ reddat reliqua vel qḋ cedat dictas actiones aduersus debitores redactos ex dicta administratione nec ꝙ exhibeat libros ꝓ reuidenda ratione: nec etiã ꝓ exigẽdis dictis debitorib⁹ quos exigere neqt. Laus deo.

Summarium super consilio. cclxxv.

1 Substitutus instituto decedẽti sine filijs an si institutus decedat cum filia femina faciat cessare substitutionem ⁊ sic hoc casu an masculinum concipiat femininum. per totum consilium. ⁊ s. ꝯsil. cclxxiij. nu. 4. isto. volu.
2 Substitutio facta post mortem instituti an subintelligaꝶ si decesserit sine liberis ⁊ an sint in hoc diuerse opiniones. nu. seq.
3 Opiniones sunt varie ex diuersitate sensuum.
4 Testatoris voluntas est pre ceteris amplectẽda quaȝ iudex debet imitari prout venator leporem.
5 Masculinum ex verborũ vi non cõcipit femininũ sed ex interpretatione extensiua que non patitur in statutis.
6 De fideicommisso vniuersali que res possint ꝑ rogatum alienari.
7 Trebellianica quatuor casibus potest diminui.
8 Masculinũ nõ ꝯcipit femininũ in materia differẽti ⁊ qd in substõne facta filio si decesserit sine filijs an veniãt filie. ꝑ totum.

Consilium. cclxxv.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. † Jn pñti cõsultatione primo aspectu videtur dicendum ꝙ dicti substituti minime admittãtur. Nam vulgatum est ⁊ notissimum in iure quod masculinũ solet concipere femininũ. l. j. ⁊ l. ꝓnunciatio. de verbo. sig. ⁊ l. qui duos. de leg. iij. ⁊ l. quicũqꝫ. C. de ser. fugi. ⁊ c. gñali. ⁊ ibi ꝑ ca. de elec. lib. vj. cum infinitis similibus: ⁊ in hac conditione adiecta in substitutiõe si decesserit sine filijs ꝓbatur in. l. lucius lultimo. ff. de here. insti. vbi primo fit mentio de conditione si decesserit sine filijs postea vtitur ⱱbo liberis ꝙ est cõe masculis ⁊ feminis ꝓut hoc argumento vtentes dicunt per illum tex. doc. ꝙ in hmõi conditione appellatione filiorum veniunt nepotes: ad hoc etiam text. ⁊ qḋ ibi habetur in. l. j. C. de condi. inser. qḋ maxime dicendum est ex verisimili voto parentis qḋ est ꝙ eius bona deuoluantur ad eius posteros. ar. l. nã ⁊ si parẽtibus in pñ. ff. de iniusto testõ. ⁊ l. scripto. ff. vñ liberi. ⁊ l. cum ratio. de bonis dãnato. non solum ad priores in gradu tpe mortis ipsius parẽtis: sed etiam ex persona eorum ad alios ipsius prioris in gradu postea descendentes. l. vnica. C. de his q an
2 te aper. ta. † Et est adeo potens talis coniectura ꝙ in hmõi substitutione facta post mortem filij honorati: lȝ nulla fiat mentio de filijs sed simpliciter fiat post mortem filij honorati: tñ subintelligiꝶ si decesserit sine liberis: adeo ꝙ siue masculi siue femine supsint tpe mortis filij cui est facta substõ substitut⁹ excluditur ⁊ substõ euanescit: vt est expressum in. l. cũ acutissimi. C. de fideicõmissis. ⁊ in. l. generaliter. §. si qs autẽ. C. de insti. ⁊ substi. sub conditione factis. quãto ergo fortius si testator exꝑssit cõditionem si decesserit sine filijs est interpretandũ ꝙ voluerit substitutos excludere superstitib⁹ neptib⁹ ex filio instituto cui facta est substitutio: nec videtur ꝙ ex aliquibus coniecturis que habent se ad esse ⁊ non esse debeamus recedere a clara dispositione iuris in casu quo de filijs nulla est facta mẽtio: ⁊ ex presumptione iuris adeo efficaci que causauit tam exorbitantem dispõnem ꝙ subintelligatur conditio vbi non fuit adiecta vt in iuribus ꝓallegatis: ⁊ vbi apparet nõ scripta ꝓsumatur dicta ⁊ omissa errore scribentis. l. cum auus. ff. de cõditio. ⁊ demon. iõ non videtur ꝙ lȝ testator in primo testamento dixerit si decesserit sine filijs masculis ꝓpterea in secundo testamẽto ꝯseatur voluisse excludere feminas illisqꝫ ꝓferre substitutos: nam ex quo fecit secundum recessit a prima voluntate: ideo stante secũdo videtur recedere a primo in eius mente. l. si iure. ff. de lega. iij. ⁊ §. posteriore insti. quibus mo. te. infir. ⁊ similiter: nec ideo qꝛ noluerit de bonis suis filias dotari vltra summã in testõ taxatam videtur vrgens coniectura ꝙ ꝓpterea voluerit substitutos ꝓferre ipsis filiabus feminis: nã illud onus potuit adijcere fauore futurorũ masculorum vel fauore ip
3 sius instituti vel ex alia cã nobis abscondita. † Voluntates eñ hominum varie sunt. l. qꝛ poterat. ff. ad treb. ⁊ quot capita tot sententie cañ. sicut in sacramentis. de consecra. distin. iiij. iuxta illud velle suũ vnicuiqꝫ est nec voto viuitur vno. ⁊ Ouidius. Pectoribus mores tot sunt quot in orbe figure: ideo diuersitatem corporum sequitur diuersitas animorum. c. qꝛ diuersitatem corporũ in prin. de cõcess. preben. vnde ex his coniecturis non videtur excludenda dicta neptis cum ius videatur requirere ꝙ voluntas testatoris euidenter
4 appareat contra eam. l. j. in fi. C. de condi. inser. † Licet autẽ predicta videantur non mediocriter aduersari dictis substitutis: tamen diligenter intuendo mentem testõris iurisqꝫ dispõnem tandẽ puto rñdendum ⁊ iudicandum ꝓ substitutis in hoc indiuiduo: nã premittendũ est ꝙ in vltimis voluntatibus volũtas testõris est pre ceteris amplectenda. l. in conditionibus primum locum de condi. et demon. ⁊ l. cum virum. C. de fideicõ. cum infinitis vt ita dixerim cõcordantijs hinc inquit Bald. in. l. cũ quidã. C. de seruis necessarijs heredi. insti. ꝙ iudex debet sequi voluntatem testatoris ꝓut venator leporem videmus ꝙ ex cõiecturata voluntate testõris offendimus verba aperta testõris vt cõtingit in omnibus tacitis substitutionibus. de quo in. l. fi. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ in. l. hoc iure. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. l. precibus. C. eo. ti. ⁊ in eis per doc. ⁊ ꝑ Bar. ⁊ ceteros in l. j. ⁊ ij. ff. eo. ti. item contingit in casu. l. cum auus. de condi. ⁊ demõstra. ⁊ in. l. generaliter in princi. ⁊ in. §. cum autẽ. C. de insti. ⁊ substi.
5 qḋ ⁊ mille casib⁹ diligẽs indagator facile inueniet. † Secundo premittendum duxi ꝙ masculinũ nõ trahitur ad femininum ex vi verborum sed ex interpretatione ⁊ extensione. l. pronunciatio in ꝓnc. ff. de verb. sig. ⁊ no. Bar. in. l. j. eo. ti. nisi sit tale masculinum qḋ ex vi gat substantiuum cõis generis puta si dicatur si quis vel si qui vel quilibet ⁊ hmõi adducendo tex. ibi sed etiam eo casu ꝙ ex interpretatione contineatur femininum tenuit expresse Rapha. fulg. in. l. quicũqꝫ. C. de ser. fugi. ⁊ per tex. in. l. si quis vel si qua. C. ad orfi. ⁊ cõtrarium etiam eo casu volunt consulendo sup eodem facto Jo. de ligna. Richar. de saly. ⁊ Joan. de fantu. volentes ꝙ si statutum dicit ꝙ coniuncti ex linea paterna excludãt matrem ⁊ cognatos sub verbo coniuncti non comprehenduntur femine agnate: ⁊ tñ participium coniuncti requirit necessarium substantiuum ꝓut pronomen quis ⁊ similia verba incipit consilium Jo. de lig. quedam Catherina

therina pupilla decessit consilium vero Richar.de saly.incipiente
queritur primo an sine in quo ad ꝑpositum sit formaliter inquit.
Ad tertium dico ꝙ masculinum comprehensum in statuto dū di
cit coniuncti ex linea paterna non comprehendit neqꝫ concipit fe
mininum.primo qꝛ non propria significatione verboꝝ casus est.ff.
de adop.l.hec aūt satisdatio in fine.vbi dicit ꝙ de pupillo loquitur
ꝛ non de pupilla:sed tñ ꝑ extensionem idez seruandum in pupilla
que extensio ꝺm eū nō habet locum in statutis.item dicit ipse est ca
sus ad literam in.l.j.§.de eo.ff.de pecu.vbi dicit text.de eo nō de ea
pretor loquitur:sed tñ ad eā extenditur ꝑ interpretationē ꝛ mentē
extensiuā que nō habet locū ꝛc.idem secutus est Jo.de fantu.ꝛ inci
pit ꝯsiliū puto ad primū quesitum de iure dicendum ꝛc.in quo cō
silio ad propositum sic ad literā inquit:nam ꝙ masculinū cōcipiat
femininum non venit ex proprio significatu vocabuli:sed ex qua
dam interpretatione extensiua vt ꝓbatur in.l.pronunciatio in ꝑn.
de verbo.sig.ꝛ in.l.hec autem satisdatio in fi.de adopt.ꝛ in.l.j.§.de
eo de pecu.cū si.ꝛ hoc tenet glos.in.l.j.ff.de verb.sig.ꝛ ibi Dy.idem
Jac.but.in.l.si quis in tantam.C.vnde vi.ꝛ sentit etiam Guiliel.in
spe.de dispu.ꝛ allegati.§.post hoc autem versic.vel ibi masculinuz
ꝛ Archi.xvij.q.iiij.si quis suadente.ꝛ lꝫ.d.l.hec autem satisdatio.et
l.j.de verbo.sig.d.§.de eo non dicant ꝙ ad femininuz trahatur ex
interpretatione ꝛ mente extensiua ꝓut dicunt Richar.ꝛ Joannes
prefati:tamen ipsi vt arbitrandum est ponderant ꝙ lex seu pretor
non loquitur de femina sed si verbis complecteretur etiam femina
loqueretur etiam de femina:nam quid aliud est loqui nisi verbis
mentem exprimere.In terminis aūt nr̄is concordant Bar.in.d.l.
j.ꝛ Bal.ꝛ ceteri in.d.l.qcūqꝫ.nam ꝟbū filijs est substantiuū in quo
non subintelligitur substantiuum cōis generis homo: itaqꝫ nō est
dubium ꝙ verba sine filijs nō cōprehendunt filias de ꝓpria signifi
catione.sꝫ si coniecturata seu verisimilis mens testatoris non ada
ptatur ad feminas concurrūt mēs ꝛ verba vt ad feminas nō traha
tur:ideo tunc femine non veniunt nec masculinum trahitur ad fe
mininū cum a verbis non recedatur nisi ex exp̄ssa vel coniecturata
mente.l.non aliter.de le.iij.l.j.§.si is qui nauē de exerci.l.si vero.§.
de viro lex loquitur.ff.solu.matri.cum multis similibus:cum itaqꝫ
in casu nostro verisimilis ꝛ presumpta seu coniecturanda mens te
statoris sit ꝙ testator noluerit sub verbis illis sine filijs comprehē
di filias feminas:sed voluerit substitutos p̄ferri filiabus in suis bo
nis que restarent post mortem filij instituti preter dotes quas fili⁹
ipse conferret in filias deducitur ex pluribus.primo qꝛ apparet qō
retro talis fuerat expressa eius volūtas cū dixerit in precedenti te
stamento non magno interuallo tp̄is intercedente in substitutio
ne vniformi si ipse filius institutus decessit sine filijs masculis:ideo
ex quo expressit masculis apparet aperte ꝙ tunc nolebat filias su
perstites filio facere euanescere substōnem:nam ꝟbū masculis est
clarum ꝛ non ob.aliud appositum nisi vt non comprehendātur fe
mine nec censetur ludibrio appositum.arg.l.si qñ.de leg.j.ꝛ.c.si pa
pa.de priui.lib.vj.nec est de hoc dubitandū.l.ille aut ille.§.cum in
verbis nulla dubitatio est ꝛc.de leg.iij.Sed eadē mens videꝛ in ho
mine perseuerare nec volūtatis mutatio p̄sumitur.l.eum qui mu
tatum.ff.de proba.ꝛ.l.non ad ea.ff.de cōdi.ꝛ demon.l.iij.ff.de ꝓba.
ꝛ.l.fideicōmissa.§.si rem.ff.de leg.iij.qō ꝛ scdo persuadeꝛ:qꝛ in insti
tutione ꝛ substōne pariter se habuit in cunctis in scdo testō ꝓut in
primo testō adeo qō est verisimile ꝙ in ipsa substōne fuerit eiusdez
voluntatis cuius fuerat in primo testō.prout eñ in alijs qualitati
bus ꝛ circunstantijs adiectis in primo testō fuit eiusdē voluntatis
in secundo testō:ita ꝛ coniecturari dꝫ ꝙ fuerit eiusdē voluntatis in
cōditione si decesserit sine filijs qō scꝫ intellexerit de filijs masculis
6 prout ꝛ verba sonāt vt supra deductū est:†tertio voluntas testato
ris ꝙ eadē fuerit ꝯiecturaꝛ:qꝛ ex quo ipse testator reliquit substitu
tis pijs locis qcqd superfuerit tp̄e mortis ipsi⁹ filij: qꝛ eo casu alie
nata in vita ꝑ ipsum filiū nō veniebāt in restōne fideicōmissi ex ver
bis ꝛ mēte testatoris ꝓut ꝟba sunt clara dummodo bona fide ꝛ ar
bitrio boni viri sint alienata seu bona aliter diminuta:nam si dimi
nuendi fideicommissi gratia fuissent bona alienata vel aliter dimi
nuta ex hoc non diminueretur fideicōmissum sub dictis ꝟbis reli
ctuz vt est tex.in.l.titi⁹.ff.ad treb.itē dūmodo nō alieneꝛ vltra tres
quartas bonoꝝ testōris.Nam quarta debet reseruari talibus fidei
cōmissarijs ꝓut hodie nouiter est sancitum in auꝛ. cōtra rogatus.
7 C.ad treb.†dicta tñ quarta potest diminui in quatuor casibus ibi
in fine expressis inter ceteros ꝓ dotibus ꝛ donatiōib⁹ ꝑpter nupt.
filioꝝ:ideo testator in p̄mo ꝛ scdo testō ꝓhibuit posse dari ꝓ dotib⁹
cuiusqꝫ filiaꝝ vltra q̄titatē libra.ccl.ꝓ qualibet filia ipsius rogati
de bonis.s.ipsius testatoris in quibus est facta substitutio qō ex eo
factuz verisimile est:qꝛ in ipsis suis bonis vltra dictā q̄titatē quas
ꝯstituit dari posse ꝓ dotibus magis diligebat ipsos substitutos q̄
suas neptes.filij aūt qui ponūtur in conditione censenꝛ a testatore
magis dilecti q̄ substituti.l.lucius lultio.ff.de here.insti.ꝛ.l.filiusf
fami.§.cum qs.de leg.j.cum si.ideo cum verisimilis mēs testatoris
deprehendatur ex dicta prohibitione ꝙ testator magis diligebat
substitutos in dicta successiōe fideicommissaria suoꝝ bonoꝝ vltra
dictas q̄titates dotiū q̄ ipsas filias merito censendum est ꝙ nō vo
luerit dictas filias comprehendi in dicta conditione sub verbo fi
lijs:ꝛ dato ꝙ singula de per se non astringerent in tm̄ ꝙ operarenꝛ
ꝙ masculinū non conciperet femininū:tñ dicta tria simul iūcta vi
dentur pro certo tante efficacie ꝛ virtutis ꝙ impediāt dictum ma
sculinū cōcipere femininū:confert qꝛ si equaliter dilexisset filias fe
minas prout filios masculos ꝓhibuisset erogari in donationibus
ꝑpter nuptias filioꝝ vltra.ccl.libras ꝓ quolibet ꝓut ꝓhibuit dari
ꝓ dotibus singularum filiarum vltra.ccl.libras:nā pari priuilegio
gaudent donationes ꝑpter nuptias filiorum circa diminutionem
quarte predicte que in hmōi fideicōmissario reseruaꝛ quo gaudent
dotes filiarum vt in eadem auꝛ.contra rogatus cū ex hoc:ꝛ ex alijs
deductis supra demonstretur ꝙ non dilexit equaliter filias appeꝫ
ꝙ materia ista est differens in mente testatoris inter masculos ꝛ fe
8 minas cum masculi appareant magis a testatore dilecti.† In ma
teria aūt differenti masculinū non concipit femininum.l.fi.ff.de te
sta.tute.ꝛ notat Barthol.in.l.j.de verb.signi.Jo.an.ꝛ Pe.de anc.
in.c.generali.de.ele.lib.vj.Archi.in canone si quis suadente.xvij.
q.iiij.Ang.Salyc.ꝛ moderni in.l.quicūqꝫ.C.de seruis fugi.ꝛ Bal.
in.l.j.C.qui admit.ad propositum optime ꝙ concludit Bal.in cō
silio mihi.cccclxxxij.incipiēte in causa Andreoli salimni vbi inter
pretatur substitutionem factam suis descendentibus honoratis ꝛ
oneratis sub cōditione si decesserint sine filijs vno decedente cū fi
liabus esse locum substitutioni:ꝛ sic verbum filijs non verificatur fi
liabus:ea rōne qꝛ in alijs partibus testamenti testator magis dili
gebat filios q̄ filias.instituerat enim filios ꝛ nepotes:ꝛ eos substi
tuerat ꝛ non filias ꝑprias:ꝛ in simili alias no.Raph.ꝛ Pau.de ca.
in.l.j.de condi.inser.ꝛ etiam consuluerūt ꝓut ꝛ ipsi referunt ꝛ vnū
consilium incipit casus frequenter accidit numero.lxxij.ꝛ ibi dicit
ꝙ consuluit apud castellum.ꝛ ꝙ Padue consuluerunt Raph.idē
alias ꝙ in substitutione masculinū filij non concipiat filias voluit
Bar.in.l.fi.ff.ad treb.ꝛ in consi.incipiente Ange.mancie ex verisi
mili mente testatoris scꝫ qꝛ in substitutiōe magis dilexit masculos
q̄ feminas.Facit etiam quod no.Bar.in.l.gallus.§.etiā.ff. de lib.
ꝛ posthu.ꝛ post Richar.malū.Jo.an.in addi. Spec.in titulo de te
stamen.in rubrica ad idem qō no.Pau.de cast.in consi.ccclvj.inci
piente testamento Michaelis volens ꝙ si testator instituit filios
masculos heredes vniuersales ꝛ feminas in rebus certis ꝛ subdit si
omnes decesserint sine filijs substituit ꝛc.non censeatur facta substi
tutio filiabus feminis nec femine superstites faciunt deficere substi
tutionē idem in simili in tacita conditione a lege subintellecta vo
luit Rapha.fulg.in.l.cum acutissimi.C.de fideicōmissis.ꝛ hoc idez
alias pluribus ꝛ pluribus vicibus consului ꝙ ex varijs occurrenti
bus coniecturis verisimilis mentis defuncti filie nō faciant in sub
stitutione deficere cōditionem si decesserit sine filijs.ꝛ vidi etiā con
sultum ab alijs magnis nostra tempestate iure consultis: ita etiaz
in presentiaꝝ videtur in nostro themate volendo recto tramite in
spicere mentem testōris ꝛ illi inherere ꝓut decet ꝑ iura vulgaria:et
maxime in materia substōnū iurisconsulti recesserunt a verbis ad
mittendo substitutos in casibus in quibus verba deficiūt vt p̄misi
ꝛ ꝓbant iura supra adducta.ꝛ.l.heredes mei.§.cum ita ad treb.ꝛ.l.
penul.C.de impu.cum earum materia.¶ Nec ob.adducta in cōtra
rium que satis patent sublata ex adductis pro hac parte.lꝫ eñ ma
sculinum cōiter cōcipiat femininum:tñ multotiens fallit ꝓut ꝛ fal
lit in casu nr̄o ꝑ rōnes adductas ex mente scꝫ testōris:nec ob.text.
d.l.j.in fi.de condi.inser.ibi quasi dicit euidenter:nam satis pōt di
ci euidenter apparere voluntas qñ ex vrgentibus cōiecturis appa
ret maxīe p̄sumptione iuris q̄ est ꝙ voluntas nō presumitur muta
ta.l.lꝫ imperator.de leg.j.ad qō etiam solet allegari quod habetur
in.d.l.j.preterea in themate illius tex.fuit in conditione appositū
ꝟbum liberis qō est cōis generis:ita ex vi verboꝝ ꝑpria veniunt fe
mine non sic in verbo filijs apposito in casu nostro.Nec ob.ꝙ testa
toris volūtas potuit mutari:qꝛ lꝫ possibile sit non p̄sumitur:ꝛ licet
eius voluntas non possit precise sciri:qꝛ potuit ex varijs casibus in
duci ad apponendum illud onus ꝙ non possit filius dotare filias
vltra.ccl.libras quod ꝛ fatendum est nec ista sola me mouisset:tñ ve
risimile est ꝙ ob cām supra assignatam motus fuerit:ita ꝙ quo ad
iuuat aliam presumptionem ꝛ in dubijs iuris regula dictat ꝙ attē
datur quod est verisimilius.vt in.l.in obscuris inspici.de reg.iur.et
in.c.inspicitur in obscuris.eo.tit.li.vj.cū ꝯcor.ꝛ lꝫ votū parentū sit
ꝙ sua hereditas deueniat ad descendentes:tñ ab ista coniectura re
ceditur ex verbis ꝛ mente verisimili testatoris prout contingit in
casibus doct.supra relatis ꝛ prout est in casu nostro.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxxvj.

☞ Statutum ꝑ quod succedere debeant proximiores ex latere
patris vsqꝫ ad quartum gradum ꝛ ꝙ mater succedat in quarta p̄te
persone decedenti sine filijs ab intestato an agnatus excludat ma
trem ꝛ amitam ꝑsone defuncte.ꝑ totum.
1 Mater in successione sui filij excludit amitam ꝛ sororem vterinam
omnesqꝫ agnatos exceptis fratribus ꝛ sororibus vtrinqꝫ ꝯiūctis.
2 Soror vteria i successiōe sui fr̄is vl̄ sororis excludit amitā ꝛ vlterio
res agnatos ac cognatos tā q̄ ꝓximior i gradu q ceteros excludit.

3 Statuta feminarum seu aliarum personarum exclusiua quō ꝓce-
dant. vsqꝫ ad fi. consil.
4 Matri vel auo paterno an deferatur filij hereditas. nu. seq.
5 Statutum exclusiuū etiā matris ꝛ inuitat cognatos ꝛ sic quod ha-
bet duo capita vnum exclusiuum ꝛ aliud inclusiuum censetur exclu
dere cognatos virtute capitis īclusiui ꝛ alias quomodo procedat.
nu. seq. ꝛ. 7.
Regula si vinco te vincentem ergo vinco te quō intelligatur.
6 Statutū dictans ꝙ vba debeant intelligi ꝓut iacēt quō procedat
ꝛ an tollatur argumento a contrario sensu.
7 Argumentū de pacto ad statutū valet ꝓut de toto ad partem.

Consilium. cclxxvj.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ †Constat matrem vʒ dn̄am Beatricē
excludere a successione ab intestato de iure cōi ꝛ ami-
tam ꝛ sororē vterinā: ꝛ oēs agnatos exceptis fratribꝰ
ꝛ sororibus vtrinqꝫ ꝯiunctis ꝛ eorum filijs autē. defuncto. C. ad ter
2 tul. ꝛ insti. ad tertul. §. ꝓferuntur. ꝛ. §§. sequentibꝰ. †Item constat
quod soror vterina excludit amitam: ꝛ vlteriores agnatos ꝛ cogna
tos: quia proximior in gradu ceteros excludit cū sit sublata dr̄ia
agnationis ꝛ cognationis aūt. cessante. C. de leg. here. ꝛ in corpore
§. reliquum. itē amita de iure cōi excludit dictum Petrum existen
tem in quinto gradu agnationis cum amita sit in tertio: vnde ꝛ ip
sa tanq̄ ꝓximior de iure cōi excluderet aūt. post fratres. C. de leg.
heredi. ꝛ. l. post consanguineos. §. hereditas. ff. de suis ꝛ legi. ꝛ. d. §.
reliquum. ꝛ est notissimū. de iure itaqꝫ cōi dictus Petrus reperire
tur exclusus a tribus personis successiue primo a mr̄e que cunctis
predictis de iure cōi ꝓfert secūdo a sorore vterina que est in secūdo
gradu loquendo semꝑ de gradibus ꝭm cōe ius ciuile q̄ iure codicis
est vltra alios cognatos dilecta. l. meminimus. ꝛ. l. de emancipatis
de legi. here. ꝛ. l. fi. C. cōia. de succe. ꝓut habetur ꝑ doc. in dictis iuri-
bus. item excluditur etiā ab amita non extante mr̄e vel sorore ꝛ ha
ctenus stamus claro: tn̄ de iure municipali dictus Petrus admit-
titur vna cum matre ꝓ ratis de quibus in dicto iure municipali sʒ
ex quo dictus Petrus de iure cōi excluditur ab amita ꝛ sorore nō
3 videtur ꝙ in aliquo excludat matrem. †Nam hmōi statuta exclusi
ua matris seu aliarum feminarū vel cognatoꝝ ꝓpter aliquos ma-
sculos vel agnatos: ita demū militant qn̄ illi qui sunt causa exclu-
sionis: ꝛ sic illi quos inuitat statutū succedūt: secus si succedere ne-
queunt: vel quia alij eis ꝓferunt: vel qꝛ repudiauerunt hereditatē
pront inquit Bar. in. l. j. §. filium. de bonoꝝ pos. cōtratab. facit tex.
in. l. in substitutione. §. non simili modo in rōne sui. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ
ibi per Bal. ꝛ in. l. oēs populi. de iusti. ꝛ iur. ꝛ Pe. de anch. in repe.
c. canonū. de consti. xiiij. q. ꝓncipali col. cliij. ꝛ no. Bal. in. l. maximū
vitium. C. de libe. prete. ꝛ ideo etiam si masculi essent successibiles ꝛ
repudiarent cessant hmōi statuta excludentia feminas ꝓut conclu
dit idem Bald. in consi. mihi. lxxxv. incip. qꝛ statutum. intelligitur
em̄ tale statutū si masculi q sunt cā exclusionis volunt succedere ꝓ-
ut dicit Ponta. in. l. apud iulianum. §. idem iul. circa fi. ff. ad tre. ꝑ
tex. in. l. si ex modica. §. filius. ff. de bo. libe. ꝛ ꝑ not. ꝑ Bar. in. l. ij. §.
ꝛ si sint. ff. ad tertul. vbi dicit Bart. ꝙ talia statuta intelliguntur si
masculi succedāt ꝙ ꝛ voluit Bald. in. l. si quis filium. C. de inoffic. te
sta. facit. l. equissimū. ff. ad tertul. vbi q excluditur ab vna ꝑsona nō
excludit aliā ꝑsonā quā al's excluderet ꝛ eo. titu. l. ij. §. si sit ꝯsangui-
nea. vbi ꝯsanguinea soror excludit agnatū vlterioris gradꝰ ꝛ agna
tus excludit matrē si consanguinea adit ꝛ excludit agnatum ꝛ ma-
ter admittitur sed si repudiat agnatus succedit ꝛ excludit matrem.
Ad idē optimus tex. in eadē. l. §. si sit agnatus. vbi agnatus exclu-
dit pr̄em datū in adoptionē pater ille excludit matrē mater agna-
tum si concurrūt pr̄ adoptatus mr̄ ꝛ agnatꝰ: qꝛ pater excluditur ab
agnato non excludit matrē sed mr̄ succedit alijs exclusis: ideo ibi vi
detur casus ꝓ mr̄e: nā ex quo agnatꝰ excludit a sorore vterina ꝛ ab
amita de iure cōi nec statutum videt aliquo pacto excludere ami-
tam: qꝛ de ea nō loqtur. ar. l. si vero. §. de viro lex loquitur. ff. so. ma.
nec sunt extendenda ista iura correctiua exclusiua feminaꝝ. arg. l.
precipimus. C. de appel. ꝛ. l. illā de colla. ꝛ ibi ꝑ Bal. ꝛ doc. iō agna-
tus exclusus ab amita non vr̄ ꝙ excludat matrē in aliquo cū idē iu-
ris sit de toto quo ad totū ꝙ de parte quo ad partē. l. que de tota.
de rei ven. ꝛ. c. pastoralis. §. si quis cū totum. de offi. deleg. ꝛ. l qui sit
de euic. qō ꝛ vr̄ dicendū: ex eo qꝛ iura matris vident esse in iure ma-
gis fauorabilia ne excludatur quasi in totū a luctuosa hereditate fi
lij cū a iuris regulis al's spāl'r disponūt iura in fauorē mr̄is. l. fi. ꝛ qō
ibi ꝑ doc. C. de insti. ꝛ substi. sub ꝯdi. fac. ꝛ qō ꝑ doct. in. l. ꝓcibꝰ. C. de
4 impub. †Et hereditas filij est debita matri nō collateralibus. l. nā
ꝛ si parentibus in ꝓn. ff. de inoffi. testō. ꝛ passiua ꝓteritio mr̄is sine
expressione cause vitiat testm̄ olim nō ꝓbata cā ingratitudinis per
querelam. d. l. nam ꝛ si parētibus in ꝓn. eo. ti. hodie ipso iure vt in
aut. vt cū de appel. cog. §. cū aūt hec nō fuerint obseruata nullū ex
heredatis parētibus. ꝛ hr̄ in aut. nō lʒ ꝛ antē. ex cā. C. de libe. ꝓteri.
iō mr̄ hoc respectu hʒ potiora iura ꝛ vbi incidūt hmōi perplexita-
tes qō scʒ reperiūtur tres ꝑsone que inuicē se excludūt: ita ꝙ nulla
reperitur non exclusa aliquo iure ab altera vr̄ attendi ꝑsona q̄ ha
bet potiora iura: ꝛ si non deprehēdit circa id de quo agit scʒ in me
ra successione intestati recurritur ad cōiecturas circa successionem
contra testm̄: iste meo iudicio est tex. in. l. equissimū. ff. ad tertull. lʒ
em̄ ad illum tex. Bar. ꝛ Ange. in. l. j. §. filium. ff. ꝯtabu. dent intelle
ctum: ꝙ ideo auus manumissor excludit matrē: qꝛ succedit intran-
do in locum pr̄is qui excludit matrē. ꝛ Bal. etiam in. l. si quis filiuꝫ
C. de inoffi. testa. in vna rōne id attingit. Tamen non probāt iure
ꝙ auus manumissor succedat intrando in locū patris. non enim id
dicit. d. l. equissimum immo contrarium potius innuit cum aliam
rationem ponderat vt infra subdam que videbat magis a remotis
ꝛ minus efficax: ideo si ꝓdicta ratio Bar. militaret verisil'r iuriscō-
sultus de ea fecisset vbum aliqō. Et insuper ꝑsuaderet ratio quod
si auus manumissor succederet intrando locū patris excluderet ma
trem etiā patre nō suꝑstite cuius ꝯrium ꝓbat ille tex. a ꝯrio. ꝛ vult
etiam glo. ibi allegando. l. ij. §. sed neqꝫ. cum videamus al's ꝙ nepo
tes ex fratre q succedunt intrando locū fratris succedunt ꝑ omnia
ꝓut succederet frater si suꝑesset ꝛ excludūt oēs qui excludunt a fra-
tre: etiā fratris nihilo cooperāte in exclusione ꝑsona fratris: vt pʒ
in aut. cessante ꝛ in autēticis sequētibus. C. de legi. hered. ꝛ que ibi
per doc. Itaqꝫ alia ratio: vt ita loquar pactum reformat in. d. l. eq̄s
simum. quā vult ipse iurisconsultus assignare in vltimis verbis il-
lius tex. dū dicit qui ꝛ contra scriptos heredes bonoꝝ possessionē
accipere solet alias illa verba in illa consultatione non fuissent ad
ꝓpositum cōsultationis: nec est verisimile ꝙ iurisconsultus ꝯsulta
tionem vehementer dubiā decidat nō assignādo rōnē ꝛ suꝑfluo in
terserat verba ad ꝓpositum ꝯsultationis minime facientia ꝛ subti
ceat rōnem decisiōis. Dico itaqꝫ ꝙ iuriscōsultus ibi illa verba sub-
nectit tanq̄ circunferentia ad decisionē redditā: quasi voluerit di-
cere ꝓfertur auus manumissor: qui etiā hʒ ꝯtabulas si est preteritꝰ
supple quam non hʒ mater cum qua de prelatione ꝯtēdit: ideo ex
hoc datur ītelligi ꝙ auus manumissor habet saltem in aliquo effi-
caciora iura: ideo in dicta ꝑplexitate mater excludit. Et iste sit ve-
rus intellectus ad illum tex. lʒ ab alijs non positus: quē posui in. l.
si quis vel si qua. C. ad tertul. ꝛ pluries alias consulendo: qui intelle
ctus confert ad ꝓpositū pro matre vt ex deductis supra clare pʒ.
Facit etiā aliqualiter pro matre. d. l. si quis vel si qua vbi in versic.
sin vero persona defuncta mater meo iudicio nulla ratione admit-
titur: nisi qꝛ iustiniano placuit ei fauere: etiā vltra q̄ rō artaret for
te ne nimium priuaretur luctuosa hereditate filij. Item ipse Bal.
in. d. l. si qs vel si qua. dicit se ꝓ mr̄e rn̄disse in sil'i ꝑplexitate qn̄ sta-
tutum excludit matrem ꝛ admittit fratrem patruelem ꝛ concur-
runt frater patruelis mater ꝛ amita. ꝯfert etiā ad ꝓmissa: qꝛ in hac
nostra perplexitate exclusiones quas faciunt mater ꝛ amita fiunt
de iure cōi fauorabili: ꝛ ꝯsequēter ampliabili. Sed exclusio quā fa-
cit agnatus in casu nostro fit de iure spāli hoc est iure municipali ꝛ
correctiuo iuris cōis ꝛ ꝯn̄ter suum ius videt magis debile ꝛ non cō
siderandū: tum qꝛ iura spālia sunt iuribus cōibus debiliora. arg. l.
eius militis. §. militia missus de mili. testō. ꝛ. l. q̄ꝑ. C. eo. ti. ꝛ. l. in te
stamento in fi. eo. ti. tum etiā qꝛ iuriū correctiōes sunt odiose ꝛ sui
natura restringibiles ꝛ ꝓ posse euitande. l. ꝓcipimus. C. de appel. ꝛ
l. sancimus. C. de testa. ꝛ. c. cū dilectus. de cōsue. cum si. facit etiaꝫ qꝛ
statutum nō videtur ꝓuidere in casu quo cōcurrunt mater amita ꝛ
agnatus vlterioris gradus: sʒ eo casu quo succedunt mr̄ ꝛ agnatꝰ.
Ideo iste casus tāq̄ omissus remaneat sub dispōne iuris cōis. ar. l.
si extraneus. ff. de ꝯdi. ob cām. ꝛ. l. cōmodissime. ff. de lib. ꝛ posth. et
l. si cum dotem in ꝓn. cum ibi notatis. ff. solu. matri. maxime vt eni
tentur. l. correctiones per iura vulgaria preallegata ꝓut per supra
dictum. arg. de casu omisso ꝙ remaneat ius cōe: facit Bal. in simili
5 bus terminis in. l. si quis filiū iuxta finē. C. de inoffic. test. ¶ †Licet
aūt predicta videantur satis astringere ꝛ reddere hanc cōsultatio-
nē non parum dubiam. Tn̄ tandē ꝯriam sniam arbitror de iure ve
riorem eiqꝫ intrepide inherendū. Nā primo statutuꝫ istud hʒ duo
capita vnū exclusiuū matris aliud inclusiuum agnatoꝝ vsqꝫ in ter-
tium graduꝫ ex capite quidē exclusiuo non trahitur ad exclusionē
amite: ꝛ hoc respectu amita non exclusa videretur fortasse ꝯsiderā
da ad exclusionem agnati vt ꝓpter eius ꝑsonā mater admitteret
ad id a quo alias excluderetur. Tn̄ ipsa amita censet exclusa ex ca-
pite inclusiuo agnatoꝝ: nā si ipsi succedunt in eo in quo succedunt
oēs alij censentur exclusi ꝓut hoc argumento vtit Bar. in. l. ij. §. vi
dendum ad tertul. ꝛ Bal. ꝛ Salyc. in. l. maximum vitium. C. de lib.
prete. ꝛ Bal. in. l. quod vero. ff. de. ll. ꝛ Imo. in. l. si vero. §. de viro so
lu. matri. ꝛ tangit etiam Bald. in. l. si defunctus. C. de suis ꝛ legiti.
Quorum quidem non leuis: immo permaxima est auctoritas. Et
lʒ fatendum sit ꝙ hoc argumentū non semper militet ad exclusio-
nem omnium personarum: vt patet ex no. per Bar. ꝛ Ang. in. d. l.
si defunctus. ꝛ potest applicari ad. d. §. si sit agnatus. ꝛ. d. l. equissi-
mum: ideo non attendit vbi rō non suadet ꝙ alia ꝑsona excludat.
Sed vbi rō non aduersat sed verisimilis mens statuentium suadet
alios excludi: tunc dicta rō capitis: inclusiui est sufficiens ꝙ casus
non censeatur omissus: sed in statuto inclusus: ꝛ tollit. arg. qō sumi
tur ex. d. l. cōmodissime ꝛ cōcor. Hinc fundat dictū Bar. in. d. l. ij. §.
vidēdum.

videndum.ꝙ si statutū excludit matrē ⁊ inuitat agnatos cēseatur
excludere ceteros oēs cognatos ꝟtute capitis inclusiui: hinc etiā
suadetur ꝙ si mater est in medio:⁊ cōcurrit mater amita ⁊ agnatꝰ
cum amita excludatur a matre:⁊ statutum qđ fauet agnatis nō p̄-
iudicat ipsi amite:ita qđ de statuto nō pōt ꝯq̄ri tunc amita exclu-
datur non quidem ex capite exclusiuo:qꝛ de matre lex loquit̄.arg.
d.l.si vero.§.de viro.Sed ex capite inclusiuo vt inqt Bar.in simili
Et ita iuuet̄ decisio bal.i.d.l.si defunctꝰ.⁊.d.l.si qs vel si qua.in qbꝰ
iuribus concludit Bald.ꝙ succedat agnatus exclusa matre ⁊ ami-
ta qñ statutū expresse inuitat agnatum. Et huic membro adaptat̄
etiam decisio Bald.in.l.illam.C.de colla.qui in casu quo mater est
in medio excludit nepotem sororis ex ratione Bar.in effectu:licet
alijs verbis ibi Rapha.ful.videtur idē velle qñ mater est in medio
sequens eo casu simpl'r Bart.in.d.§.videndum.Sed vbi verisimi-
lis mens statuentium est in ꝯtrium vel est equiuoca. vt qꝛ ꝯcurreret
ꝑsona que a iure esset dilecta vna cū matre non posterior matre tūc
non est tanta ratio coniecturandi voluntatem statuti.Nec tunc ca
dit simpliciter illa iuris ratio si vinco te vincentem.ergo vinco te.
de qua in.l.de accessionibus.de diuer.⁊ tempo.prescri. Ideo eo ca
su agnatus excluditur non excludit illam personam que admittit̄
cum matre.Ideo non excludit matrez in aliquo ⁊ confundit̄ illud
argumentum capitis inclusiui ⁊ militat theorica Bar.in.d.l.j.§.fi
lium.de contratabu.⁊ similia que adducta sunt circa hoc in contra
rium.Ex his deducitur ꝙ dicta ratio capitis inclusiui qñq₃ opera
tur ⁊ attenditur ⁊ qñq₃ non similiter illa ratio si vinco vincentē te.
ergo te vinco.sunt ergo iste rōnes ponderande non spernende:sed
non precise:ita ꝙ semꝑ sit eis inherendū.Ideo doct.qñq₃ per eas
decidunt casum de quo queritur. Qñq₃ de eis non curant. in casu
autem nostro curandum arbitror sc₃ ꝙ dictus agnatus possit dice
re amite ego vinco matrem in istis tribus quartis.ergo in eis vin-
co te cū mater te excludat ꝑ dictam rōnem si vinco vincentem.er-
go ⁊c.Item statutu₃ me inuitat cū matre.ergo ceteros excludit qꝛ
non possumus plures in eadem portione hereditatis succedere.l.
hereditatem.ff.de castren.pecu.⁊.l.si vt certo.§.si duobus vehicu-
lum.ff.cōmo.facit etiam.l.cum pretor.de iudicijs cum concord.Et
in hac sententia etiam vbi alia non concurrerent fuit Baldus.in
d.l.si defunctus.⁊ in.d.l.si quis vel si qua.fuit etiam in eadem sñia
Pet.de anc.in consi.cccxxxvj.incip.si ab agnato in quo concludit
quod si filij patrui excludunt matrē ex forma statuti ⁊ concurrunt
postea filius patrui soror ꝯsanguinea ⁊ mater succedit agnatus:l₃
de iure cōi soror consanguinea excludat talem agnatum nec statu-
tum excludat sororē per plures rationes.de quibus ibi per eum.in
eadem etiam precisa sententia est Pau.de cast.in.d.ll.⁊ in.l.illā.C.
de colla.l₃ alia rōne moueat̄ ipse Pau.que etiā militat in casu nr̄o
⁊ in eadem opi.fuit in simili qōne Bald.in.d.l.si quis filium.q̄ opi.
iuuatur in terminis nr̄is pluribus rōnibus: ⁊ primo qꝛ statutū nō
dicit simpl'r si extant agnati ⁊ mater succedant mater ⁊ agnati vsq₃
ad quartum gradū quo casu loquuntur Bal.⁊ Pau.Sed excludit
personas quas putabat ⁊ volebat facere cessare talem dispōnē. Nā
dicit si decesserit sine descendētibus ⁊ ascendentibus: ⁊ sine fratri-
bus ⁊ sororibus ⁊ eorum filijs mater succedat in quarta ⁊c.⁊ agnatꝰ
in residuo.sciebant aūt statuētes ꝙ poterat quis decedere cū alijs
personis que de iure cōi excluderēt agnatū masculū tertij vel quar
ti gradus ꝺm ius canonicū cōputandi.ideo est verisimile ꝙ noluit
dispositionem statuti cessare nisi ille ꝑsone expresse supersint ⁊ mi-
litat.arg.qui de certis dicit de alijs excludit ⁊ econuerso.ar.d.l.cu₃
pretor de iudi.⁊.c.nōne.de presump.cum ꝯcor.Item militat:quia
statutu₃ loquit̄ gñaliter si tales persone nō suꝑsint mater succedat
in quarta ⁊ non vltra.ergo talis exclusio gñaliter intelligat̄.ar.l.j.
§.⁊ generaliter.de leg.prestā.⁊.c.qꝛ circa de priuileg.⁊ cañ.si roma-
norum.xix.dist.Non em̄ loquitur simpl'r extātibus agnatis mater
non succedat nisi ⁊c.quo casu Bar.⁊ ceteri supra noiati:intelligūt
existentibꝰ.s.agnatis qui sint successibiles ⁊ succedāt.Sed dicit nō
extantibus ascendentibus descendentibus ⁊ fratribus ⁊ eoꝝ filijs.
Ideo non ita consideretur alia ꝑsona que preferatur de iure cōi ip
sis agnatis.Cū exclusio statutaria matris nō fit ꝺm verba respecti-
ua ad existētiam agnatoꝝ:⁊ si quis dixerit diceres ne propterea qđ
vbi agnati non superessent mater excluderetur ab illo residuo.Rñ
deo ꝙ non esset peccatum mortale illud tenere cum statutum Se-
nense post agnatos quarti gradus admittat fiscum.l₃ ego non au-
derem illud tenere.Tamen audeo tenere ꝙ istud arg.iuuet ad ex-
clusionem matris:l₃ mater dicat tu non me excludis ꝓpter amitā:
qꝛ agnatus potes replicare tu generaliter ex eis exclusa ex quo nō
6 suꝑsunt ꝑsone que sunt noiate in hac dispōne.† Et saltem hoc au-
deo dicere stāte dispōne alterius statuti.de quo vltimo loco in the
mate disponētis ꝙ nulla interpretatio fiat vel admittatur suꝑ ali-
quo cap'lo statutoꝝ cōis senaꝝ:s₃ sicut ꝟba iacent simpl'r ⁊ vulgari
ter absq₃ vlla interpretatione intelligant̄:ꝑfecto si ꝟba simpl'r in-
telligūt̄ vt iacēt ex quo purificata est ꝯditio ꝙ dicta Ludouica de-
cessit sine ascendētibꝰ ⁊ descēdētibꝰ:⁊ sine fratribꝰ ⁊ sororibꝰ ⁊ sine
eoꝝ filijs purificata est ꝯditio sub qua est sancitu₃ ꝙ mater in quar
ta agnati masculi in residuo succedant. Si secus diceremꝰ recipet
interꝑtationē statutū alienā a ꝟbis ꝙ succedant agnati ⁊ mater in
dictis portiōibus:ita demū si non superest alia ꝑsona q̄ de iure cōi
excluderet agnatam:que qdē interpretatio est valde aliena a ver-
bis ⁊ nō est intrinseca:s₃ est penitus extrinseca ⁊ aliena a ꝟbis que
censet̄ remota ꝑ hmōi statutū ꝓut voluit Bal.in.l.si qs filiū.C.de li
be.prete.idē dicit Salyc.in.l.q̄uis.ij.C.de adul.dicens ꝙ vbi colli-
gitur interpretatio statuti dicentis ꝙ ꝟba statutoꝝ debeant itelli
gi sine alia interꝑtatione ꝙ debeat intelligi de significatione extra
nea a significatu ꝟboꝝ:⁊ sic de extrinseca non de intrinseca ⁊ inhe-
rēti seu necessaria.l.ij.§.ꝓinde de orig.iur.ꝺm eū qui se remittit ad
dicta ꝑ eū in.l.ij.de noxali.Et ꝙ dictū statutū tollat interꝑtatiōes
que alias de iure militarent:voluit etiā Bald.in.l.ꝑcibus.v.col.C.
de impu.volens ꝙ statutū disponens ꝙ ꝟba testamēti intelligant̄
ad literā sine vlla interpretatiōe vel extraneo intellectu tūc vulga-
ris expssa non includit tacitā pupillarē cuiꝰ dictū alias consulendo
senis sequutus fui qcqd dixerit Imol.in.c.raynutius.de testa.qui
monetur ꝑ dictū Bar.in.l.oēs populi circa finē.de iusti.⁊ in.Et qđ
tale statutum operet̄ nedum ꝙ ꝟba nō offendant̄ oīno:sed etiā qđ
non intelligant̄ verba in lato ⁊ in ꝓprio significatu.voluit Saly.in
l.maximum.C.de libe.prete.⁊ idē voluit circa eandem qōnem qua
Salyc.loquitur Jac.but.ꝓut refert ⁊ transit Pe.de anch.in repe.
c.canonū.de cōsti.col.cxcviij.Et similia ꝟba posuit beatus Franci
scus in sua regula vt ꝓbatur in.c.exiui de paradiso.§.ceterū.de ver
bo.sig.lib.vj.dicens ꝙ sua regula non glo.ꝙ sic vel sic debeat intel-
ligi:que verba exponit pōtifex in eadem decre.§.⁊ qꝛ sub colore ex
ponit ꝙ sicut ipsa regula ꝓlata sic fideliter exponatur ad lr̄am suꝑ
ipsa glo.non fiant nisi forte ꝑ quas ꝟbum sensus aut ꝯstructio grā
maticaliter ad lr̄am vel intelligibilius exponat̄ nec intellectus eiꝰ
in aliquo distorqueat̄ ad aliud q̄ ad lr̄am vel qđ lr̄a sonat:ita inqt
papa que verba sunt aurea prout dicit Bal.in aut̄.si qua mulier.C.
de episc.⁊ cleri.inducēs ad statuta disponētia ꝙ statuta nequeant
glos.idem dicit Pe.de ancha.in repeti.c.canonum.de cōstitu.col.
xcvij.Et tale statutū tollit argumentū a ꝯrio sensu quod alias su-
meret̄ ꝓut voluit Bald.in.l.ij.C.de condi.insertis.⁊ sequitur Pe.
de ancha.in.d.repeti.c.canonum.colū.cxcvj.Qđ ⁊ voluit Panor.
in.c.cum apostolica.de his que fiunt a prela.sine consensu cap.Fa-
cit qđ no.Bar.in.l.labeo.§.idem tubero.de suppel.leg.vbi conclu
dit ꝙ verba statuti debent intelligi ꝺm cōem vsum loquendi: secꝰ
est vbi statutū dictat ꝙ verba statutoꝝ proprie intelligant̄.⁊ Jaco.
bu.dicit ꝙ tale statutum tollit interpretationē restrictiuam ex mē
te nisi mens sit certa vt refert Bart.in.l.non dubium.iij.colum.C.
de leg.Item Bal.in.l.ij.C.de patribus qui filios distrax.vbi dicit
ꝙ si statutum dicit ꝙ statuta debeant seruari ad lr̄am tunc non fit
extensio:qꝛ lr̄a dꝛ qđ oculis videt̄ non qđ solo intellectu percipitur
l.j.in fi.ff.de his que in testō delen.ꝺm eum.Nec pro certo est dicen-
dū ꝙ statutum huiusmodi sit factum sine virtute aliquid operādi.
Non tñ tolluntur interꝑtationes que sunt necessarie vt statutū nō
absurde seu praue interpretet̄:nam d₃ intelligi cū grano salis dicit
Bal.in.d.l.oēs populi.Itaq₃ d₃ recipere sanū itellectū dicit Bal.
in consilio mihi.clxxvij.incip.agitur cōtra quendam adducit.l.sti-
pulatus sum damā.de ꝟbo.oblig.⁊ no.ꝑ Jaco.de are.Dy.⁊ Ray.
in.l.l₃.ff.de arb.Ne ergo resultet prauus intellectus recurratur ad
ius cōe ⁊ hoc respectu censeatur parum operari ad hoc tēdunt va-
rie rōnes Bar.cuius dicti non est assumenda prima pars alternati
ue sed secūda.Preterea Bar.loquitur quando statutum loquitur
indefinite in casu nr̄o statutū loquitur per ꝟba vniuersalia.vniuer
salia enim plus operantur q̄ indefinita.l.iulianus.de leg.iij.⁊.c.so
lite de maio.obe.⁊ cañ.si romanoꝝ.xix.dist.⁊ maxime cum sint ge-
minata ⁊ geminationes augent virtutem verborum.arg.l.balista
cum ibi notatis.ff.ad trebel.ad hoc etiam qđ habet̄ ꝑ Ang.in.l.sti
chum.§.stipulatio.de verb.obli.⁊ qđ per Bal.in.c.fi.de offi.deleg.
ij.co.dicit ꝙ si in rescripto dicitur tu tu facias operatur geminatio
ꝙ non possit facere per alium ⁊ allegat.d.l.balista.⁊ eum sequitur
Car.floren.Tot ergo geminationes verboꝝ que cumulat dictum
statutum demonstrant magis precisam mētem statuētium ⁊ auget
virtutē dispōnis ꝑ p̄dicta ad que possent plura adduci q̄ causa bre-
uitatis omitto.Plura itaq₃ concurrūt in casu isto pro agnato que
non cōcurrunt in terminis Bald.⁊ Pau.de cast.qui tamen in illis
simplicibus terminis firmant pro agnato contra matrem ⁊ amitā
Et etiā qui non concurrūt in terminis.d.§.si sit agnatus. Ultimo
etiam cōcurrit aliud qđ semper in similibus terminis magnifeci.d.
§.si sit agnatus.⁊.d.l.equissimum.⁊.c. auctoritate de ꝯcessi.prebē.
loquuntur qñ sunt tres ꝑsone que inuicem excludunt ⁊ excludūtur
ita quod neutra reperitur que aliquo iure non sit exclusa in totu₃:
quo etiam casu loquitur Bald.in.d.l.illam.⁊ in.d.l.si defunctus.⁊
⁊ in.d.l.si quis vel si qua vt in eorum lec.clare apparet alius est ca-
sus qñ sunt persone quarum due diuersis respectibus excluduntur
in totum.Tertia excluditur pro parte ab vna ex dictis duabꝰ ꝑso
nis ⁊ ipsa excludit alterā:iste est casus noster in quo mater nullo iu
re reperitur exclusa in totum:ipsa vero omni iure excludit amita₃
aut̄.defuncto.C.ad tertul.amita iure communi excludit agnatum
vlterioris gradus ꝑ autenticam post fratres.ij.C.de legi.hered.§.

reliquum.⁊ seq.incor. Sed cū matre ex forma statuti admittitur di
ctus agnatus. Itaq; sumus extra terminos iuriū que adducūtur
in contrariū in quibus quelibet psona pōt dicere alteri tu me non
excludis: qꝛ non succedis exclusa ab alio quem ego vinco: sed in ca
su isto mater excludit amitam: quia succedit non est omnino exclu
sa: ideo excludit amita non potest dicere matri ego excludo agna
tum qui te excludit: sed agnat⁹ bene potest dicere amite tu me nō
excludis: quia es exclusa a matre. Et mater non potest ita conque
ri cum sit vocata in parte ꝓut si esset in totum exclusa. Ne pōt dice
re tu non venis ad successionem mecū: qꝛ es exclusus ab amita: iste
est tex.in.l.ij.§.si sit ꝯsanguinea.ff.ad tertul. vbi soror ꝯsanguinea
excludit patrē datum in adoptionē dict⁹. pater excludit matrē ma
ter admittitur ad partē cū sorore. Deciditur ibi ꝙ si soror succedit
qꝛ adit hereditatē pater excludit: ⁊ cū sorore admittit mater: si so
ror repudiat succedit pater exclusa matre: ⁊ ꝯsideratur psona so
roris. Et lꝫ ipsa succedat in parte excludit in totum nec habet cōsi
deratio psone ab ea exclusē: ⁊ perīde succedit ac si psona exclusa so
rore nō esset in rerū natura: facit tex.in simili in.§.sed si fuerit soror
insti.ad tertul. vbi frater excludit matrem mater excludit sororem a
dimidia: si concurrunt mater ⁊ soror ⁊ frater tunc non est in cōside
ratione aliqua mater: qꝛ a fratre excludit: nec plus habet frater ea
rōne: qꝛ matrē excludat: sic ⁊ alias concludit Bart.in.d.l.j.§.filiū.
de contratab.⁊ idem voluit Bal.in.l.si quis filiū.C.de inoffi.testa.
⁊ in.d.l.quicūq; in statuto excludente auum maternum ꝓpter pa
truum.qꝛ non excludit auiam maternā si cōcurrunt auus matern⁹
auia ⁊ patru⁹: ⁊ fortius erat in illis terminis.qꝛ ratio erat expressa
in statuto ſm eum: ⁊ per Pet.de anch.in repe.c.j.de consti.xiiij.q.
principali quarto membro col.clxxxvij.⁊.clxxxviij.versi.inter cōsi
lia que habeo.⁊ predicta ꝯfirmantur auctoritate cōsilij collegij no
stri perusini cum quo consi.transit ipse Pet.de ancha.in.d.c.j. Di
ctum aūt ꝯsilium reperio inter ꝯsilia Ang.redacta informis in or
dine.ccx.incip.statutum ṗdictum ṗmo excludit.apparet tñ ex ver
bis ꝙ est consilium collegij perusini.forte Ang.fuit ordinator cōsi
lij ⁊ apud se retinuit.concurrebat tñ ibi pro sorore etiā.arg.a cōtra
rio sensu. Tñ satis est ꝙ lꝫ soror non succedat in totum.tñ excludit
patruum in totum ⁊ nō se admittit ad partem a qua mater exclude
batur a patruo quē ipsa soror excludit.sed īducit ꝙ mater succedat
perinde ac si patru⁹ non esset in medio. Preterea ⁊ hic pro patruo
facit generalitas directi sensus vt supra deductus.⁊ ar.qui de vna
persona negat de alia affirmat. Item cōcurrit virtus alteri⁹ statu
ti supra ponderati vnde plura hic concurrūt ꝙ illo casu. Itē ipse
Ange.in suo consilio in ordine.cclj.ſm ordinē informis incip.sta
tuto bononiensi alias incip.pro filia facit vbi vult ꝙ si statutum ex
cludit matrē ꝓpter patruū a ꝓprietate disponēs ꝙ mater extante
patruo succedat in vsufructu ⁊ patruus in ꝓprietate. Si cōcurrūt
mater patruus ⁊ soror consanguinea.lꝫ soror cōsanguinea de iure
cōi excludat patruum.tñ eo casu succedet in proprietate vna cū ma
tre.ac si soror non esset in medio. Quod est oīno simile casui nr̄o.lꝫ
in casu isto plura alia concurrunt que supra deducta sunt.⁊ ideo tā
to fortius hoc idē dicēdum est in casu nostro. Accedat etiam quod
inquit Bar.in.d.l.j.§.filium.de contratab.in.iiij.q.vbi vult qō qui
habet aliquid ex peccato ⁊ excluditur ab hereditate excludit alios
ac si successisset in totū allegando.l.j.§.aduersus.ff.que in frau.pa
tro. Et iunctis superioribus voluit ibi Bar. ꝙ eo casu psona exclu
sa a fratre non sit in cōsideratione.ad id qō in simili no. Bart.in.l.
pactum dotali.C.de col. Ita a pari dicamus in ea que excludit per
7 statutum ⁊ non excluditur in totum sed aliquid a statuto hꝫ.† Cū
de pacto ad statutum solet ꝓcedere argumentatio.l.nō impossibi
le.de pact.⁊ bñ ꝓbatur in his terminis ꝑ iura ⁊ auctoritates supra
recitatas. Et ex his apparet ꝙ non est bona argumentatio in nr̄is
terminis argumētum de toto ad partē. Nam est succedēs in aliquo
in nihilo excludit ⁊ succedens in parte ⁊ in parte non succedēs: ex
cludit etiā in parte in qua non succedit. Item si non succedit in ali
quo non facit alium admitti in aliquo.⁊ tñ qui succedit in parte fa
cit aliū admitti ad partem in qua ipse non succedit: ita formalr con
tingit in termininis.d.§.si sit consanguinea.⁊ in terminis.d.c.aucto
ritate in fi.in terminis.d.§.sed si fuerit soror: ⁊ in oībus casib⁹ ī qb⁹
vt supra loquunt Bar. Bal. Ang. collegiū perusinū. ⁊ Pe.de an.
Nec reperio aliquem aduersantē in his terminis: nisi ꝙ forte vnū
ꝟbum in cursu loquendi videtur ponere Pau.de ca.in.l.illā.C.de
col.sed intelligendo ſm legem quā allegat nō facit contra: ⁊ sua ra
tio ⁊ sua conclusio si vera esset decidit pro agnato in casu longe for
tiori: ideo non insisto in rñsione.satis em̄ si volumus inherere au
ctoritati ipsius Pau.de ca.q̄ leuissima est respectiue ad tot ⁊ tātas
auctoritates supra recēsitas decisio resultat ꝓ agnato pro quo con
cludimus. Et lꝫ supradictam distinctionem: an excludant oēs tres
psone in totum diuersis iuribus seu respectibus. an vero reperiat
vna ex tribus non in totum exclusa cum qua vna ex tribus cum ea
admittitur ad partem si illa que nullo iure excluditur in totū vult
succedere admittat ad suam ⁊ faciat aliam secum admitti non repe
riam a doc. specifice traditū pro theorica a doc. Tñ ex dictis doc.
⁊ eorū mente ⁊ ex casibus.ll.sumitur. Et semper mihi placuit: ⁊ ſm
eam in diuersis casibus pluries cōsului ⁊ hic perusie hoc anno ⁊ al's
bis fulginei. Et hoc legendo posui in.d.l.si quis vel si qua nec bene
percipio quid obstet. Ex his autem virtualiter sunt sublata oīa ad
ducta in contrarium: oīa em̄ que in contrariū dicta sunt ⁊ conside
rantur in casu quo omnes persone sunt diuersis respectibus in to
tum exclusē: nec in casu.§.si sit consanguinea.⁊.d.§.sed si fuerit so
ror cōsideratur ꝙ mater potiora iura vel ꝙ excludebatur a luctuo
sa hereditate filij maxime sorore repudiāte: nec etiam in terminis
doc. ꝙ mater excluditur de iure municipali: ⁊ in casibus doc. etiam
exclusio fiebat iure municipali: nec est eadem rō de toto ad partē
vt probatur ex iuribus que adduxi. posterior enim nō vocatur qñ
ꝓximior vocatur etiam si vocetur in parte: lꝫ vocetur quādo exclu
ditur in totū vt aperte ꝓbatur in.d.§.si sit consanguinea.⁊ ex no.ꝑ
Bar.⁊ Bal. vbi supra ⁊ vbi cadit diuersitas rōnis cessat dictum ar.
no.in.d.l.si de tota.itē ad arg.casus omissi appet supra nr̄um. Et cō
sideratio qs habeat potiora iura militat vt ipse nō excludat in to
tum: sed nō operat vt vocata ad partē admittit in totū per ṗdicta.
Itaq; satis apparent oīa sublata insisto vlterius. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxxvij.

1 ☞ Prescriptio in quib⁹ de iure canonico procedat vt nō videat
prebere materiam peccati ⁊ an currat cū mala fide etiam lege mu
nicipali.nu.seq.

2 Mala fides an presumatur ex longissimi tpis lapsu ⁊ an transeat
ad heredes.nu.5.⁊.8.

3 Prescriptio ꝙ statuto procedat aduersus creditorem non peten
tem suū creditum ⁊ exigere negligentem.ī.xxv.annos an iuuet di
cta prescriptio debitorem ⁊ eius heredes si creditum non fuit peti
tum.ī.dictum tempus.per totum.

4 Executor testamentarius ad soluendum debita nō pōt soluere de
bitum prescriptum cum bona fide.

5 In ṗscriptione longi tpis requiritur titulus ⁊ bona fides.

6 Prescriptio longissimi temporis ꝓcedit cū mala fide etiā de iure
canonico vbi mala fides nō causaret peccatum.

7 Solēnitates iuris in certis actibus quare sunt inducte.

9 Prescriptionis cursum impedit tp̄s hostilitatis tp̄s pestis ⁊ quo
modo non sufficit tm̄ probare tp̄s impedimēti nisi probetur quod
fuit causa non agendi.

¶ Consilium.cclxxvij.

In nomine domini nostri
1 Iesu christi. ¶ † Ad euidentiam huius cōsultatiōis
premittendum est ꝙ ṗscriptio cum mala fide non cur
rit quātūcūq; statutum precise loquatur: qꝛ ius cano
nicum hmōi prescriptiones abhorret: quia prebent materiam pec
cati.c.qm̄ omne.de prescript.⁊.c.male fidei possessor.de regu.iur.in
vj. Et licet Bar.in.l.sequitur.§.si viam.ff.de vsuca.teneat dicta iu
ra canonica procedere in realibus non in prescriptione aduersus
actiones personales que fundantur in mera negligentia non pe
tentis: prout ipse latius ꝓsequitur. Tamē cōtrarium firmāt Ang.
Imo.⁊ Pon.in.d.§.si viam.⁊ Ang.in repe.l.j.C.de indi.idē Ioā.
and.⁊ Pe.de anch.in.c.ij.de excep.lib.vj.idem Floren.in.c.si vigi
lanti.de prescrip.d. Ant.⁊ Imo.in.d.c.qm̄ omne.⁊ Io.and.in mer
cu.d.regula male fidei possessor recitat theologos sup hoc disputā
tes.⁊ ipse etiam dictam partem firmat.⁊ idem late prosequēdo fir
mat ibi Petrus de anch.vij.q.principali in penulti.char.⁊ vltima
idem Bal.in.l.j.C.de serui.⁊ in.c.si quis si de feudo fuerit cōtro.in
ter dñm ⁊ agna.⁊ in aut.ad hec.C.de vsur.idem vr̄ velle ipse Bar.
l.oēs populi.ff.de insti.⁊ iu.iij.q.ṗn.idē Pe.de anch.in repetitio.
c.canonum de consti.xj.q.principali.colū.lvj.⁊.lvij.⁊ est cōmunis
opi.modernoꝝ legistarum ⁊ canonistaꝝ prout dicit Pōta.in.d.§.
si viam.vbi etiā Imo.dicit esse cōem opi.⁊ ꝙ ſm eā ꝯsuluit. Et eā
esse cōem dicit Rapha.in.l.cum notissimi.§.immo de ṗscript.xxx.
vel.xl.an.idem tenens ꝓpter peccatum fundat se tex.in.d.c.male fi
dei.⁊ doc.se fundant in.d.c.qm̄ oē.⁊ ꝯñter in peccato ꝓut ⁊ specifi
2 ce cōiter rōnem peccati ponderant ⁊ malā fidē.† Mala fides autē
defuncti censetur transire in heredē.l.cum heres.ff.de diuer.⁊ tem
po.ṗscrip.merito ꝓut non prescripsit principalis debitor qui scie
bat debitum: ⁊ ꝑ consequens videbat esse in mala fide: ita ⁊ nō pre
scribat heres ꝑ dictam rōnem ac etiā ea rōne: qꝛ heres tenet exone
rare conscientiam defuncti ⁊ eius aiam extrahere de penis purga
torij.c.in literis de rapto.⁊.c.fi.de sepul.⁊.c. a nobis.ij.de snia excō.
⁊ habetur in dictis iuribus: ideo vt defunctum qui ꝓut videt fuit
in mala fide sciens debitū ⁊ nolens illud soluere ⁊ ꝯñter in peccato
extrahat ex purgatorio soluendo debitū videtur ꝙ heres cogi pos
sit ad soluendum nō obstāte cursu tpis: etiā longissimi: confert ad
supradicta tex.in aut. vt ecclia romana centum annis gau.spac.§.
habeat.dicēs ꝙ illo casu nō ꝑmittit ṗscriptiōes minoris tpis tēñ
annoꝝ ne iniqs hoībus relinquatur iniquum ṗsidiū: etiā tut⁹ pec
candi locus etiā scientibus relinquatur. Ergo saltē sciens peccat
3 si vult niti prescriptione. ¶ † His minime refragantibus cōtrariū
arbitror de iure rñdendum: nam premitto ꝙ in opi. Bart. ꝯcurrūt
etiam pleriq; cano. nam Inno.in.c.cura de iure patro.in glos.pe.
tenet

tenet eandē opi.ꝛ Hosti.in summa in ti.de prescrip.§.que res p̄scri
bi pn̄t.Ad idē qđ no.Panoꝛ.in.c.qđ clericis.de fo.cōpet.ꝛ in.d.c.
qm̄ oē.ꝛ Jo.an.in mercu.in.d.c.possessoꝛ male fidei ꝛ doc.vbiqꝫ vi
dentur se fundare in pctō.ꝛ tex.ipē in.c.qm̄ oē est fundatus in pcti
rōne.Que rō cessat in casu nr̄o.ergo dicamus cessare dispositio.d.c.
qm̄ oē.nā iste debitoꝛ non est possessoꝛ:nam incoꝛpoꝛalia non possi
dentur.l.iij.in prin.de acqr.posses.Et maxime hoc procedat vt eui
tetur.ll.correctio cū illud.c.sit iuris ciuilis correctiuū.l.p̄cipimus.
de appel.cum si. In casu itaqꝫ quo debitoꝛ non est interpellatꝰ nō
video aliquod ius ipsum astringere ad pctm̄.nō em̄ videt̄ stare per
eū ex quo nō facit moram solutioni nec allegatur tex.iuris ciui.vel
cañ.qui debitori non interpellato ascribat peccatū dolū seu culpā
aliquā si non soluit nisi qn̄ debitoꝛ gereret negotia creditoris.tunc
em̄ imputat̄ sibi:quare non exegit non quare non soluit.vt.l.diuoꝛ
tio in p̄n.ff.de neg.gest.Si itaqꝫ non est in culpa nec in pctō:dicen
dū restat ꝙ tunc non sit in mala fide:ꝛ per consequens currat p̄scri
ptio gn̄aliter a iure ciuili inducta ꝓut dicūt.d.Ant.Panoꝛ.Jmo.
ꝛ Pon.vbi supra in debito ea sola ratione:qꝛ nō est pctm̄ nō solue
re.Nec ob.predictis ratio qua vtitur Jmo.scꝫ ꝙ est pctm̄ velle que
rere alienum ꝓut vult ille qui intendit prescribere alienū credituꝫ:
nā rn̄detur qđ ista rō militare posset qn̄ debitoꝛ hr̄et dictam mētēꝫ
coꝛruptam:sed ego p̄suppono ꝙ erat intentionis soluere ad instā
tiam creditoris vel forte non aliter cogitabat nec sperabat ꝙ credi
toꝛ tanto tp̄e taceret ꝓut plerūqꝫ ꝯtingit:in dubio aūt non dꝫ p̄su
mi mens corrupta.l.merito.ff.pro so.ꝛ ar.l.oīmodo.C.de inoffi.te.
Jlle em̄ animus esset dolosus ꝛ dolus non p̄sumit̄.l.quotiēs.§.qui
dolo.ff.de proba.ꝛ.l.dolū.C.de do.isto igitur casu ꝓcedat opi.Jn
noc.Hostien.Bart.ꝛ Panoꝛ.q̄ semꝑ mihi placuit in hmōi casibꝰ.
Qđ maxime videt̄ dicendū qn̄ verba diriguntur ad creditorē ꝑ id
qđ dicit Pau.de ca.lꝫ qn̄ caderet mala fides debitoris vel fuisset in
terpellatus ꝛ sciret se non soluisse nō putarē tutū inherere illi opi
nioni Bar.etiā si verba dirigerentur in personam negligentis:sed
in herede qui ignarus p̄sumitur de gestis ꝑ defunctū qui forte sol
uit:ꝛ pōt heres ꝓbabiliter sibi persuadere ꝙ creditoꝛ non neglexis
set stare qetus tanto tp̄e si non fuisset sibi solutū:ꝛ forte statutuꝫ di
sponēs ꝙ post.xxv.an.nō possit soluere ꝯsiderat nō solū negligen
tiā nō petētis:sꝫ etiā malitias hoīm q qn̄qꝫ iterꝝ petūt iā soluta: et
qn̄qꝫ citra malitiā petūt̄ soluta puta ex ignorātia:forte qꝛ solutuꝫ
fuit creditori qui postea decedit ꝛ hr̄s ignarꝰ petit.Jdeo non esset
absonum hoc casu inherere statuto:ꝛ ꝙ audiretur si heres debito
ris diceret tu exigere non potes post lapsum.xxviij.annorū. Ego
em̄ credo ꝙ tibi sit satisfactum:qꝛ tu ꝛ tuus auctoꝛ non stetisses tā
to tp̄e quietus:nec solēt debitores ꝑmitti stare sine molestia tanto
tp̄e:ꝛ arg.a cōiter accidentibus optimum est in iure.l.fi.C.de fide
ius.l.qđ si noluit.§.qui assidua.ff.de edili.edic.no.gl.in.l.j.C.de ar
bi.ꝛ releuat habentem ꝓbare:vt per glos.ꝛ Bal.in.l.neqꝫ natales.
C.de ꝓba.glos.ꝛ doc.in.l.non hoc.C.vn̄ legi.Et maxie post lapsuꝫ
l.vel.xl.annorꝝ qui forte sunt elapsi in casu isto hec quidē forma ex
cipiendi esset magis honesta.Et qs scit in hac re veritatē vel mētē
statuentium:ꝛ an peccet vel non peccet petēs post tm̄ tp̄is lapsuꝫ.
Si itaqꝫ heres in re dubia ꝛ sibi ignota inheret dispōni statuti: nō
videt̄ dānandus.ꝛ lꝫ statutū nutritiuum peccati non teneat:ꝛ per
ꝯn̄s si cōcedit prescriptionē cū mala fide non valeat ꝑm cōem opi.ꝛ
legistarꝝ ꝛ canonistarꝝ.Tn̄ vbi nō apparet aliter de peccato:qꝛ sumꝰ
ignari an debitum sit sublatū solutione vel aliter ꝙ tunc seruet̄ sta
tutū nō videret̄ absonū illđ tenere:immo meo iudicio multū equū.
Et in via disputatiua putarē facile sustentādū:tn̄ in via decisiua il
lud non attentarē.Sꝫ vbi est sola scia debitoris q rē habuit volūta
te dn̄i ꝓut cadit in mutuatario ꝙ continuo peccat nō reddēdo reꝫ
mutuatā vel cōmodatarius peccet nō reddēdo rem commodatā:lꝫ
sciat debitū mihi videt̄ nō solū falsum:lꝫ illud dicere oi absurditate
plenū.sequeret̄ em̄ ꝙ semꝑ mutuatariꝰ ꝛ commodatariꝰ ꝛ deposita
rius ꝛ hmōi peccarēt:qꝛ semꝑ sciunt se debitores cū statim fuerint
debitores ꝛ statim sciāt se teneri ad reddēdū cū illud sit ius fere oi
bus notissimū:ꝙ aūt isti qui hn̄t rē volūtate dn̄i sint in ꝯtinuo pec
cato absit:si tūc nō sunt in peccato:saltē qꝛ hn̄t volūtatē dn̄i vel cre
ditoris non possumus dicere ꝙ incipiat pctm̄ donec durat illa vo
luntas:sed volūtas nō p̄sumit̄ mutata nisi de ꝯ̄rio actu appareat.l.
eum qui mutatā de ꝓba.Merito maxime in mutua tario ꝛ silibus
videatur ꝓcedere opi.Panoꝛ.si igit̄ non apparet ꝙ creditoꝛ repe
tierit in iudicio nec extraiudiciū ꝓut p̄supponit̄ nō apparere non
p̄sumitur mutasse voluntatē.ergo nō p̄sumat̄ dictū mutuatarium
fuisse vnq̄ in peccato:ꝛ per ꝯn̄s etiā in vita sua censeat̄ inchoasse
dictus cursus tp̄is:ꝛ ideo dictus heres sit tutus ꝛ prescriptione sta
tutaria:ꝛ etiā p̄scriptione iuris cōis.xxx. qnimmo.ꝛ.xl.annorꝝ.l.si
cut.ꝛ.l.oēs.ꝛ.l.cū notissimi.C.de p̄scri.xxx.vel.xl.annorꝝ.Preterea
in casu nr̄o sumus extra dictā difficultatē:qꝛ dictū tp̄s statutariuꝫ
fuit elapsum:etiā post mortē debitoris.Quinimmo ꝛ tp̄s quadra
genariū(sufficerēt tn̄ alterꝝ tp̄s ex p̄dictis)Et sic dato ꝙ p̄scriptio
non inchoasset in vita debitoris ꝓpter eiꝰ sciētiā.Tn̄ fuisset decur
sa ꝛ cōpleta ꝑ heredē qui fuit semꝑ in bona fide cū ignorātia p̄suma
tur:ꝛ sit iusta in herede.l.veriꝰ.ff.de ꝓba.ꝛ regula p̄sumit̄ ignoran

tia in.vj.ꝛ regula is qui in ius.eo.ti.ꝛ li.ꝛ.l.qui in alterius.ff.eo.ti.
4 †Jdeo cū in heredes cesset pctm̄ mala fides ꝛ scia debiti ꝓcedat p̄
scriptio statutaria ꝛ iuris cōis a qua ita demum recedit dispōne iu
ris cañ.ꝓpter pctm̄:ꝛ ꝙ p̄scriptio cum bona fide ꝓcedat oēs p̄sup
ponūt pro expedito in locis p̄allegatis:ꝛ specifice etiā in debito ꝑ
sonali ꝙ non debeat solui videt̄ velle Pe.de anch.etiā in foro poli
in dicta regula possessoꝛ male fidei in.ij.q.p̄n.xxix.col.ꝯcludēs post
Bal.ꝙ executoꝛ in testō deputatꝰ ad soluendū debita non pōt sol
uere debitum p̄scriptum cū bona fide:lꝫ possit soluere debitum nō
exigibile in foro ciuili:sed posset in foro ecclesiastico ꝑ denūciatio
nē euangelicam.ergo aperte volunt ꝙ debitum bona fide p̄scriptū
non possit peti ꝑ denunciationē euāgelicā ꝑ quā posset peti si non
soluens esset in peccato ꝑ ea que habētur ꝑ doc.in.c.nouit.de iu.et
ꝑ Bar.in extrauag.ad repri.de ac.clarꝝ est ergo ꝙ heredes p̄scripse
runt ꝛ sunt tuti:qꝛ statutum est clarū ꝛ est casus apertus legis mu
nicipalis:ꝛ plurium.ll.merito ꝛc.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de
5 lega.iij.ꝛ.l.illā versi.de modo de colla.ꝛ.l.ancille.C.de fur.¶†Nec
ob.ius cañ.qđ iuri cōi derogat solum vbi resultat peccatum ꝓpter
malā fidē.Qđ cessat in casu isto.vt.s̄.late deductū est. Nō ob.quod
mala fides defuncti nocet heredi per.d.l.cū heres.qꝛ illa lex proce
dit in vsucapione ꝛ longi tp̄is p̄scriptione in qbus requiritur titu
lus ꝛ bona fides.Qđ patet qꝛ illo tp̄e scꝫ.fforꝝ.non erat cognita pre
scriptio longissima xxx.vel.xl.annorꝝ:vt no.glo.in.l.qui occidit.ff.
ad.l.aquil.ꝛ.l.si quis emptionis.C.de prescri.xxx. annorꝝ.ꝛ.l iulia
nus alias incip.nō solum.ff.ex quibus cau.maio.ꝛ insti.de perpe.
ꝛ tp̄a.acti.circa prin.ꝛ in aut̄.vt ecclesia romana cētum annis gau
deat spacio qđ ꝛ tenent cōiter doc.in iuribus p̄allegatis: in prescri
ptione autem longi tp̄is requiritur titulus ꝛ bona fides.l. diutina
possessio.C.de lon.tempo.prescrip.cum si.Nec sufficit cessare malā
fidem:qnimmo non omnis bona fides sufficit sed requiritur iusta
bona fides:ideo licet iuris ignorantia causet bonam fidem.l.sed et
si lege.§.scire.ff.de petitio.heredi.Tn̄ iuris erroꝛ non ꝓdest in vsu
capione ꝛ p̄scriptione longi tp̄is.l.nūq̄ iuris.ff.de vsuc.illa em̄ bo
na fides hoc respectu non censetur adeo iusta vt causet tales p̄scri
ptiones:lꝫ alio respectu iusta censeat̄.vt.d.§.scire.ita ꝛ ignorātia ꝛ
bona fides heredis iusta regulariter requiratur.d.regula si quis in
ius.ꝛ.d.l.qui in alterius.Tn̄ qꝛ heres reputat̄ eadē persona cū de
functo in aut̄.de iureiur.a moꝛ.presti.§.j.ꝛ a defuncto habuit titu
lū:ideo ius non habuit pro infecta talē bonā fidem ꝛ pro non suffi
6 ciente ad vsucapionē ꝛ p̄scriptionē longi tp̄is.¶†Sed in prescri
ptione longissimi tp̄is non requiritur de iure ciuili vlla bona fides
nā etiā cū mala fide ꝓcedit.vt.l.si quis emptionis.C.de prescripti.
xxx.vel.xl.an.ꝛ.d.c.qm̄ oē eo.tit.ꝛ est nouissimum: ꝛ ꝓcedit etiā de
iure cañ.vbi mala fides non causaret peccatū:ꝓut volunt moderni
in.d.c.qm̄ oē exemplificātes in debito penali.Et ideo ꝓcedit ꝛ for
tius vbi est bona fides non omni ex parte iusta vt illa que causatur
ex iuris ignorantia:ꝛ illa que est apud succedētem auctori vitioso:
nam hmōi vitia de iure ciuili non curantur:ꝛ ius canonicū non di
screpat a iure ciuili nisi vbi imminet peccatū ꝓpter malā fidē : ideo
hoc casu quo cessat peccatum apud heredē ipse heres p̄scribat ꝛ est
notissimū:ideo dicebat Bar.allegando Dy.in.d.l.cuꝫ heres ꝙ de
iure canonico nō hꝫ locū.d.l.cum heres.si heres vult inchoare pre
scriptionē a seipso:ꝛ hec vna rn̄sio plana:alia etiā solutio sumit̄ ex
supradictis.s.qꝛ negat̄ ꝙ ille auctoꝛ fuerit vnq̄ in mala fide ex quo
res mutuata efficitur sua.l.ij.§.appellata.ff.si cer.pe.ꝛ habuit volū
tatem dn̄i:nec peccat si nō reddit donec mutuās durat in eadē vo
luntate qua erat tp̄e mutui in qua durare p̄sumitur donec ꝯ̄riā vo
lūtatē ondit vt supra deducta sunt non repeto.Et addo ad supradi
cta ꝙ tradit Bar.in.l.fi.C.vn̄ vi.ꝛ Jnno.ꝛ Jmo.in.c.ij.de in integ.
resti.volentes ꝙ ex lapsu longissimi tp̄is causet̄ p̄sumptio bone fi
dei.Que cōferunt ad supradicta:lꝫ non loquantur oīno in nostris
7 terminis:ꝛ dicta illa indigerent discussione.†Nec supradictis ob.
tex.in corpore vt ecclesia roma.cen.annis gaudeat spacio in.§.ha
beat qꝛ respondet̄ ꝙ non dicit ꝙ scientes semꝑ peccēt:sed qꝛ iniqui
facile peccarēt:qꝛ esset eis relictus tutus peccādi locus:ideo remo
uet p̄scriptiones minores centū annis:ita ꝛ alias ne fiant fraudes
in donationibus exigunt iura insinuationē in oībus donationibꝰ
excedentibus metā.l.data opera.C.de dona.ꝛ tn̄ non oēs donatio
nes non insinuate sunt fraudulente.Jtē in testamentis ꝛ alijs vlti
mis voluntatibus requiritur maioꝛ numerus testium ne fraudes
fiant.l.finali.C.de fideicō.ꝛ.l.hac ꝯsultissima.C.qui test. facere pn̄t
ꝛ tn̄ non oia testamēta in quibus cessat requisitꝰ numerus testium
cum fraude celebrant̄:ꝛ infinita vt ita dixerim similia possent dari
fit em̄ sepenumero iuris dispō gn̄alis ad euitandū fraudes seu ma
la que qn̄qꝫ alias ꝑpetrarentur:ita ꝓcedit tex.d.§.habeat.ꝛ ita in
telligi debet dum dicit iniquum compendiū iniquis relinquat̄. nō
enim ꝓpterea dicit ꝙ semꝑ compendiū p̄scriptionis sit iniquū:nā
immo est bonum ꝛ equū dicit tex.in.l.j.ff.de vsu.ex bono ꝛ equo ꝛc.
Sed est iniquū iniqs de qbus loqt̄ tex.d.§.habeat ibi ne iniqs ꝛc.
Est ergo iniquū ꝯpendiū hn̄tibus malā ꝛ sic iniquā fidē. non ergo
obstat in casu nr̄o si cōis opi.aduersat̄.d.Bart.in.d.§.si viā.qꝛ illa
cōis opi. non attigit casum nostrū vt ex pluribus medijs deduxi.

8 †Item similiter nō obstāt. d. c. fi. de sepul. & d. c. in lris. de rap. & d. c. a nobis. qꝛ loquūtur qñ ex peccato defuncti aliquis est damnificatus quo casu iudex ecclesiasticus potest artare heredes vt damnuz illud resarciant prout in dictis iuribus: ideo nō posset agi via executiua ratione guarentigie nec corā iudice seculari dato ꝙ illa iura militarent in nostris terminis: ideo si heredes mutuātis agerēt via executiua vel corā iudice seculari non possent niti hoc medio. si vero agerent coram iudice ecclīastico: etiā succumberent duobꝰ vel tribus mediis. Primo qꝛ creditor non fuit passus damnū ex delicto debitoris sed ex sua negligentia qḋ demonstraꝛ: qꝛ siue debitor peccet siue non peccet creditor negligēs patiꝛ damnum loquēdo de iure ciuili & de iure canonico si non peccat: itaqꝫ de iure ciuili peccatum debitoris nō dānificat creditorē. de iure aūt canonico peccatū debitoris reddit creditorem immunē a dāno: qꝛ cessat prescriptio ꝑpter peccatum debitoris vbi si non peccaret nō cessaret. Item siue peccet debitor siue non cessat pſcriptio si cessat negligentia creditoris. l. sicut. C. de prescript. xxx. vel. xl. anno. ideo non sunt hic termini dictorū iurium. Scḋo qꝛ tpe mutuatariꝫ non fuit causatum damnū. sed pſcriptio inchoatur post mortem mutuatariꝫ. & ex illo tpe citra nituntꝛ hr̄des. saltez si allegatur mutuatarium fuisse in mala fide vel peccato. ideo peccatuz debitoris si, quod fuit nullum intulit damnum. qꝛ tpe mortis sue mutuans habebat suaz actionem lesam: ideo tunc non intrauit purgatorium ꝑpter dānū illatum: sed propter malā fidē: nec a pena huius peccati liberareꝛ defunctus si heres immediate solueret: qꝛ per hoc non purgaretur culpa peccati preteriti. Prout quod est fortius si quis dolose diu recusasset soluere postea soluisset solutio facit cessare peccatum in posterum: sed nō ꝑpterea purgat pctm̄ preteritū: & nemo negaret quin gehenna cremareꝛ si nō peniteret de ꝑterito: & in purgatorio purgaretur si penituisset. Ideo nec pctm̄ defuncti dānificauit creditorē. Nec solutio heredis extrahit defunctum a penis purgatoriꝫ prout hec vt arbitror apud theologos essent notissima. Et si ita est euitantur illa iura. Tertio & hoc magis nitor negatur illum mutuatarium peccasse prout supra demonstratū est. Ex quo supra deductum est tempora currere pſcriptionis etiam in vita mutuatariꝫ non dubitabam etiam detractis temporibus guerrarꝫ & mortalitatis esse elapsum tempus. xxviij. annorꝫ. Quinimmo a. xl. ānis citra non fuerunt tanto tempore guerre & pestes quin illis detractis remaneant decursi. xxviij. anni.

9 †Non em̄ negandum quin tp̄s hostilitatis & tp̄s pestis detrahatur de tpe requisito ad pſcriptionez vt est tex. in. c. ex transmissa. de prescrip. & xvij. qḋ. iij. vna actione. & C. de fun. limi. l. fi. lib. xj. & in extrauagā. Feder. de pace cōstā. §. possessores. & not. Bar. in. l. naturaliter in pn̄. de vsuc. & Innocē. & doc. in d. c. ex transmissa. & Archi. in. d. cañ. vna actione: & hoc si fuit tanta hostilitas vel pestis ꝙ ꝑpterea nō fuerit redditum ius: nā illud tēpus quo propter predicta non fuit redditū ius est detrahenduz et non amplius. vt no. Inno. & doct. in. d. c. ex transmissa. & Bar. in. d. l. naturaliter. Cū itaqꝫ in puncto presupponatur ꝙ propter hostilitatem vel pestē seu partialitates vel tantūdē non fuerit omissum reddi ius stamus claro ꝙ non dormiuit cursus pſcriptionis. Quin immo ad hoc vt tpe hostilitatis vel pestis dormiat pſcriptio & consequenter illud tp̄s non computeꝛ. Requiritur vt pars cōtra quā currit pſcriptio fuerit impedita ꝑpter dicta ipedimēta als egisset: Secus si non demonstraꝛ ꝙ erat paratus mouere litem: nisi qꝛ fuit ipeditus propter dictas causas impedientes: prout voluit Inno. d. c. ex transmissa allegans. l. sed & si per pretorem. §. si forte. ff. ex quibus causis maio. Ideo vtile est protestari ꝙ paratus est agere. Sꝫ est impeditus ex tali causa sm̄ eum. Non ergo sufficit probare impedimentum nisi probetur ꝙ fuit causa non agendi vt infertur ex predictis & voluit Archi. in. d. cañ prima actione & Panor. in. d. c. ex transmissa post eos. Ad hoc tex. optimus & ibi in. l. qui cōmeatꝰ ff. de re mili. & facit tex. in. l. ij. sed qḋ prediximus. ff. si quis can. & ibi Bar. & doc. in casu autem nostro nedum docetur qḋ propter impedimentum cessauit agere prout requiritur: immo satis euidēter deducitur contrarium cum impedimento cessante potuerit agere et nō egit & similiter ante guerras & pestes: ideo ex his apparet quod dicte guerre & pestes non habent obstare,

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxviij.

1 Hereditatis petitione an succedētes ab intestato possint agere tanqꝫ heredes dānati snia capitali ex dispositiōe autētice bona damnatorum. per totum.
2 Testm̄ dānati pena capitali vel alio vltimo supplicio an valeat.
3 Hereditas damnati non adita tamen ex priuilegio principis concessa an transmittatur.
4 Iudex an possit ius dicere in eum qui est alterius fori etiam in criminalibus.
5 Testis dicēs ꝙ credit pro certo non probat tāꝫ credulitas reddat eius dictum minus idoneum.
6 Obliuio causaꝛ ex lapsu longi vel longissimi temporis.
7 Sententia an habeat pro se presumptionē ex quo non apparet cōdemnatum citatum fuisse. nu. seq. & quō executio snie defertur vbi opponitur lata per iudicem incompetentem.
8 Testis dicens ꝙ talis reputatur gentilis an probet sine redditione scientie causa.
Iudex qñ quis potest presumi.
9 Contumax an possit dici citatus & non comparēs coram iudice incompetenti & p eundem iudicē condēnatus.
10 Presumitur ꝑ actu ex diuturnitate tp̄is vel possessionis.
Ueritas est iudicis oculus cui pro posse debet inherere.
11 Hereditatis petitio non competit cōtra titulo possidentē. nu. seq
12 Fiscus an sit hodie loco heredis.
Successor omnium bonorum non dꝛ heres.
13 Fiscus lꝫ nō sit heres an possit hereditatē auferre ab indigno.
14 Diuisio an causet titulum.
15 Clausula petens ius dici & iustitiam ministrari lꝫ plerūqꝫ libellātē iuuet & aliquos suppleat libelli defectus non videtur tñ iuuare qñ oppoñiꝛ de generalitate seu libelli dubietate quod petitur declarari nec operaꝛ dicta clausula nisi qñ ex narratis iustitia apparet.

Consilium. cclxxviij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †In causa vertēte inter liberatā actricem ex vna parte. & Jacobūantonium morelli & nōnullos alios reos ꝯuentos ex altera parte: visa petitione & articulis pluribus hincinde & attestationibus testiū videꝛ primo aspectu dicendum ꝙ dicta liberata debeat reportare sniam pro se: nam ipsa nitiꝛ tanqꝫ heres victorie sue filie quā in effectu pretēdit successisse Franciscino seu in bonis Frācischini vigore aut. bona damnatorꝫ. C. de bonis proscriptorꝫ. Et videꝛ fundasse suā intētionē & probasse oīa sibi incumbentia: nā ꝑbat Frācischinū decapitatum. Itē p plures testes maxime p magistrū ciprianum & ser Modtem: ac etiā p Joannē: qꝛ deponunt fuisse pn̄tes snie condēnatorie dicti Frācischini ad penā decapitationis. Item videꝛ ꝑbare. d. victoriam supfuisse post mortē Francischini: & fuisse filiā dn̄e Liberate & Frācischini: & postea decessisse supstite dicta Liberata eiꝰ mr̄e.

2 †Ex quibus ita ꝑbatis videꝛ resultare ꝙ dictus Franciscinꝰ decesserit factus seruus pene p. l. qḋ ad statū. & l. qui vltimo. ff. de penis. & l. res vxoris. C. de dona. inter virū. & per ꝯñs intestabilis. l. si quis filio exheredato. §. irritum. ff. de iniusto te. vbi testm̄ prius factum irritatur: ad hoc etiam qḋ habetur in. l. ij. C. qui testamēta facere pos. Nec requirunt dicta iura nisi cōdemnationem ad mortem nō aūt requirunt causam condēnationis. Merito lꝫ non probetur causa cōdemnatiōis non videtur referre per generalitatem dictorum iurium. Qḋ & videtur aperte probari in. d. l. quod ad statum. vbi est expressuz ꝙ sola snia nō genus criminis spectaꝛ quo ad hūc effectum vt seruus pene efficiatur si seruus ergo nec testari pōt nec habere hr̄dem maxime ex testō. l. quod attinet. de reg. iur. & l. eius qui. ff. de testa. & insti. quibus non est pmi. facere testm̄ in pn̄. cuz si. ideo lꝫ rei ꝯuenti ptendāt se hr̄des ex testō dicti Frācischini: nō videtur ei obstare cum testm̄ reddatur irrituz testatore damnato ad mortem. Nec ob. aūt. sed hodie. C. de do. inter virū & vxo. qꝛ loqtur in damnatis supuiuentibus: puta qꝛ dānentur in metallū vel non sint in fortiā damnantis: prout per glos. & doct. in. d. aut. sed hodie in. d. l. qui vltimo. & in. d. §. irritum. nec etiam videꝛ obstare diuisio facta vigore dicti testamēti: qm̄ nemo interuenit qui potuerit obligare dictā victoriā & res inter alios acta p iura vulgaria.

3 †Itez dicti conuenti pretendunt possidere vt heredes dicti Francischini: & sic pretendunt se possidere titulo pro herede: ideo petitio hereditatis qua nititur dicta dn̄a Liberata nō competit contra eos. l. hereditatis. & l. cogi. C. de peti. here. & l. regulariter. ff. eo. vel pōt dici ꝙ non succedat vt heres dicti Frācischini: sed aliter vt successor ex concessione pncipis ꝑut declarat Salyc. in. d. aut. bona dānatoruz volens ea rōne ꝙ talia bona trāsmittuntur etiā nō agnita. Nec vꝫ obstare supradictis si dicatur ꝙ nō ꝑbanꝛ acta & solēnia iudicioruz interuenisse p que iustificeꝛ snia & reddaꝛ valida: qꝛ rn̄detur ꝙ pro snia pſumitur. l. herēnius. §. gaia. de euic. & c. in presentia. de renūcia. & nō solū pro iustitia: lꝫ etiā pro validitate si ab ea non fuit appellatuꝫ: & sic transiuit in rē iudicatā. vt. d. c. in pn̄tia. & c. cum inter de re iudi. & per Spec. in tit. de snia. §. vt aūt versi. & no. & ibi p Jo. an. post Gui. de snꝫ. presertim si sit de longinquo: prout voluit Hostien. in. d. c. cum inter p illum tex. Bald. in. l. emancipatione. C. de fide instrumē. Joan. cal. & Panor. in. c. quoniam contra falsam de proba. Et maxime si est lata in presentem vel contumacem: nā his casibus etiā si de proximo lata est presumitur pro eis per dicta iura. & c. bone. j. de elec. ꝑut voluit Cōpost. in. d. c. in presentia Spec. in tit. de sententia. §. vt aūt versi. si vero. & §. fi. ver. in summa & in titulo de instrumen. edic. §. restat versicu. in summa. & Domini deci. cccij. que incip. Itē si petatur. & Joā. cal. d. Anto. Imo. & Panor. in. d. c. qm̄ cōtra falsam. & Imol. in. l. iiij. §. condēnatum de re iudic. & in. l. sciendum. de verbor oblig. dicens hanc esse cōem sententiaz canonistarū. Cum itaqꝫ illa snia ꝑut crediꝛ fuerit lata in presentez ex quo statim fuit decapitatus & non de proximo: qm̄ iam sunt elapsi multi anni videꝛ ꝙ presumatur pro eius iustitia & validitate.

Tamen

4 ¶†Tamẽ his nõ ob.cõtrariã arbitror sñiam veriorẽ.s.partes iu-
dicis esse in pnunciãdo pro reis cõuentis ipsos absoluẽdo ab ipe-
titione dicte.d.Liberate z cõuentis in ea.Nã dicta sñia nõ pbat ta
liter q mereat dici sñia.Primo qr.d.Frãciscinus erat de amatrice
z non territorio terrami:ideo ibi nõ sortiebat regulr forũ nec sub-
erat capitaneo illius loci cũ non appareat q deliquerit nec alr do
micilium cõtraxerit:ideo iudex loci nõ poterat in eũ ius dicere z si
dixit nihil valet iuxta.l.extra territoriũ cũ gl.sua de iurisd.om.iu-
di.z.C.si a non compe.iud.l.j.cum si.z licet dicatur lata p.d.Ber-
nardinũ iustitieriũ non probat:nã tres testes qui astringũt in p-
batione sñie.s.magister ciprianus ser montes z Joannes ser cipria
nus audacter q fuit lata p.d.Bernardinum:z primo appellat ip-
sum iustitieriũ aprutij:z dicit fuisse presentẽ.ser mõtes vero dicit q
5 non recordat an per dñm Bernardinũ.†Joãnes vero dicit q cre-
dit pro certo q per dñm Bernardinũ loquit per verbũ credulita-
tis qd reddit dictum testis non idoneum per gl.z Bar.in.l.ij.§.idẽ
labeo.de aqua plu.arcẽ.Spe.in ti.de teste.§.j.ver.Itez q deponit
de credulitate z ver.iam de interrog.Joan.an.in.c.inquisitionis.
de accus.Et lz dicat q fuerit pñs sñie stant hec simul q ipse fuerit
presens audiendo sñiam pferri z nõ videndo per quem ferat:maxi
me qr solent sñie hmõi legi per notarios:z nõ omnes intelligũt qs
6 sit iudex cuius vice notarius sñiam tulit.¶†Perterea lapsus tẽ-
poris causat obliuionem cũ ex lapsu longi tpis plerũq psumatur
obliuio.l.furti.§.j.ff.de vsuc.l.j.cum sua glo.C.de seruis fugi.z in-
sti.de vsucap.§.quod autẽ.ideo iste non plene probat:z ideo rema
net dictum vnius qd non releuat.l.iusiurandi.C.de testi.z.l.vbi nu
merus.ff.eo.tit.z dicto caplo tam literis.Sinaũt non apparet qd
sententiãs fuerit iudex competens nõ apparet fuisse sñiam per.l.
quartam.§.cõdẽnatũ.de re iud.z clemẽ.pastoralis.eo.ti.iũcto dcõ
titulo.C.si a non compe.iud.per totuz.Et est talis nullitas que re
sultat ex nõ cõpetẽtia iudicis q superat oẽm aliã nullitatẽ per no.
per glo.z doc.in clemen.j.de sequestra.pos.z fruc.Et ideo nõ presu
mit pro sñia si non apparet q qui eam ptulit fuerit iudex cõpetẽs
prout voluit Panor.in.c.cum in iure peritus.de offi.deleg.quod
saltem procedit si non apparet sententia lata:in presentem vel cõ-
tumaciter absentem:nã tunc pro sñia nõ presumitur scz q lata fue
rit per iudicem competentem:prout voluit Innoc.Jo.and.Flor.
et Imol.in.d.c.cum in iure z Innocẽ.in.c.bone.j.de elec.in.c.inno
tuit de eo qui fur.ordi.susce.Joan.cal.z.d.Anto.Imo.z Flor.Pa
7 nor.in.d.c.quoniã contra falsam.†Nec etiã presumit pro ipsa sen-
tia etiã si sit lata p iudicẽ competentẽ si non apparet q fuerit legi-
time citatus:z per cõsequẽs nõ apparet q fuerit cõtumax put vo
lunt prefati doct.in locis pallegatis qd et tenẽt in dictis iurib9 cõ
muniter doct.z idem voluit Bart.in.d.l.iiij.§.condẽnatum.z do-
mini de rota in dicta deci.ccciij.incipien.Itẽ si petat z est commu-
nis sententia.Maxime si in sentẽtia non apparent acta recensita
per nota.per Bart.in autenti.si quis in aliquo documento.C.de
eden.z doct.ibi.Quod maxime procedit si sentẽtia non trãsiuit in
rem iudicatam:vt quia pars nõ habuit notitiã vel sumus intra tẽ
pora data ad appellãdum quo casu pro sentẽtia non presumit.ar.
d.c.cũ inter a contrario de re iudi.z argu.d.c.quoniam contra fal-
sam.z voluit Imol.in dicto.§.condẽnatum.z est de mente docto.
quasi omnium in locis pallegatis:z maxime hoc firmat Panor.in
dicto caplo quoniã cõtra falsam.Et eadem ratio videt esse si intra
tẽpora data ad appellãdũ:z sic intra.x.dies decapitatus:ita q nõ
poterat ampli9 appellare z quasi frustra postea appellaret ex quo
facta est executio irreuocabilis.Ideo cum non probet aliquid de
presentia vel citatione dicti Francisci.Nec qd ipsius sententie noti
tiã habuerit:nec qd sententians habuerit iurisditionem aliquam.
Non probat sententiam fuisse ex quo non probatur rite lata nec p
eum qui foret vel pretenderet se iudicem.Ex quo vnus tantum te-
stis probat qd per dominum Bernardinum:z nullus legitime p-
bat qd fuerit iudex competens.Et lz aliqui forte nominẽt eum iu
stitierium non probant:quoniã esse iustitierium non videtur nec
8 sensu percipitur sed iudicio intellectus †Ideo sine expressiõe cau
se scientie nõ pbatur ex notissima theorica.Inn.z doc.in.c.cũ cãm
que inter archiepm.de testi.z habet p Bar.in suo tractatu.de test.
in multis locis z p eũ in.l.qui testõ.§.si.de testa.z Bal.in.l.solã.C.
eo.titu.Et si dicatur hoc forte erat notoriũ qd fuerit iustitieri9 vel
qd pro iustitierio fuerit habitus z reputatus:ideo nõ indiget pro
batione.c.euidentia.de accusa.prout in proprijs terminis decidit
Florẽ.in.d.c.cũ in iure peritus.de offi.delega.dicens qd sufficit q
sententiãs fuerit habitus z reputat9 pro ordinario p.l.barbarius
de offi.ptor.z.c.nihil.de elec.Et qr istud est notoriũ sufficit allega-
re per cle.appellãti.de appel.respõdet q nõ video q alleget quin-
immo in articulis non noiatur qd ipse.d.Bernardinus tulerit ta-
lẽ sñiam sed.d.Alexander vicerex vel alius regius officialis:nec di
cunt testes qd fuerit habitus z reputatus zc.sup quo solet cadere
notorietas.z de quo loquitur Floren.Et insup id pcederet in loco
vbi fuit ita reputatus:secus in loco distãti put voluit Jo.an.in.d.
c.nihil quẽ refert z sequitur Imo.in.d.c.cũ in iure peritus:ita intel
ligens dictũ Florẽtini:idẽ videt dicẽdũ in tpe distãti cũ sit eadẽ ra-
tio:lz fuerit notoriũ tũc non sequit:ergo est hodie:z de tpe ad locũ
est bona argumẽtatio in.l.miles.ita heredẽ.§.z qr diximus.de mi-
li.testa.l.vinũ.si cer.pe.Et si non pbatur q fuerit iudex nõ probat
q etiã si fuisset citatus ab eo debuisset cõparere nisi appareat q ta
liter fuisset citatus q pma facie appareret iudex quo casu debuis-
set cõparere per id qd habetur in.l.ex quacũq.ff.si qs in ius voca.
non ierit:z in.l.si quis ex aliena.ff.de iudi.z in.c.sup literis.de re-
scriptis quo casu non cõparens fuisset cõtumax.sz alr non compa
rens nõ esset contumax per.l.fi.de iurisdi.om.iudi.z habet in iuri-
9 bus pallegatis.†Et hoc saltẽ casu pcedat qd voluit Panor.in.d.
c.cũ in iure peritus simplr volens q etiã in absente p cõtumaciam
hoc est ex contẽptu citantis si opponitur q sententiãs nõ fuit iu-
dex non psumitur pro sñia:ratio vltra eũ:qr si non erat iudex suus
nõ tenebat cõparere:z per cõsequẽs non erat cõtumax.Sed talis
difficultas cessat in casu nostro cũ nõ pbetur de aliqua citatione:
nec de psentia nec q peruenerit in notitiã sñia.Et lz probet q fuerit
decapitatus:non appet pptere a q ipe fuerit pñs sñie nec est veri si
mile q habuerit facultatem cõmode appellãdi.Et si cuiquã fortas
se viderentur hec rigorosa:quia non solẽt ista ppetrari iuris ordie
non seruato:aiaduertat iusdicens cõditionẽ tẽporũ:qr status re-
gius erat nouus z guerre fuerãt periculose z reuolutiones fuerãt
facte q plurime hincinde:itaq patiarij erant multi:z vicerex qui
erat tũc tpis in loco z cuius mãdato percipi põt q fuit ad captu-
ram deuẽtũ z verisilr ad executionẽ erat toto vite sue tpe versatus
in armis z nõ in iudicijs.Et p armigeros fiunt hmõi sepe numero
quadã manu regia nullo iurisordine seruato.Et eã ob rem suz ma
gis pcliuis in hãc sñiam firmãdã:nec ista est sñia antiqua ita q nõ
possit esse facilis probatio actorũ in qua loquũtur doc.fundantes
in antiquitate sñie vt patet ex dictis Bal.in.d.l.emãcipatione qui
loquit qñ sñia est multum antiqua z alr quãdo de probatione i fa
ctis antiquis qd nõ exigit ea probatio prout in alijs:ita loquunt
10 doc.quos recẽsere longũ esset z est clarum:ideo non insto.†Et pro
cõfirmatione pdictorũ q.s.sit potius psumendum cõtra sñiam q
pro sñia:qr dr q pauloante fuit extractus de carceribus:vt faceret
testm z fecit illud:nõ est verisimile q id fecissent si vidissent actum
frustratoriũ.Itẽ vigore testi fuerũt bona ptinuo abinde citra pos
sessa fuit deuẽtum ad cõpromissum sup diuisione z laudũ diuisoriũ
prolatum z obseruatũ vsq huc que fieri non potuerũt stante vali-
ditate sñie:ex diuturnitate possessionis presumitur pro actu.l.qui
in aliena.in princ.seu.§.j.de acq.heredi.l.si filius.C.de peti.here.z
sic videt resultare quedã presumptio pro testõ z cõtra sñiam:z lz hec
non vrgerent de per se:tamẽ coadiuuant iam dicta debẽt eniz mo
uere mentẽ iudicis in arbitrãdũ hanc partẽ in ipsa rei veritate fo-
uere iustitiam ad quam veritatẽ semp iudex dz habere oculos et p
posse illi inherere can.iudicantem.xxx.q.v.in.l.ij.C.de edẽ.z in.l.si
eum in fin.principij.ff.si quis cau.z concordan.ibi per gl.allegatis.
11 †Et ideo ex his pncipalr cõcludo ptes iudicis esse in pnunciãdo
pro reo.Concurrit etiã q si isti rei cõuẽti aliqua hereditaria bona
possident illa saltẽ ex parte possidẽt titulo actor aũt agit petitiõe
hereditatis que non cõpetit contra titulo possidẽtem.l.regulari-
ter.z.l.nec vllam.ff.de peti.heredi.z.l.hereditatis.C.eo.titu.cum si
milibus.Non em potest negari quin agatur petitiõe hereditatis:
licet em dicat dictum Franciscinum nõ habuisse heredẽ:sed bona
illa deuenisse ad filiã ex largitione z cõcessione principis put dicit
Saly.in.d.aut.bona dãnatorũ in fi.z latius bar.in cõsi.mihi.xliiij.
incip.super his que supradicta z cõsulta sunt cui consilio se subscri
psit Francisc.tigrini cum fuisset ambobus causa cõmissa:z p pñs
non cõpetere petitionẽ hereditatis his qui veniũt ad successionez
vigore dicte aut.bona dãnatorũ:tñ in casu isto:ista liberata actrix
agit tanq heres victorie sue filie cui succedit iure hereditario z est
heres p senatuscõsultũ tertul.z hodie p cõstitutionẽ iustiniani aut.
defuncto.C.ad tertu.bona aũt Francischini pretendit se inuenisse
in hereditate dicte victorie:itaq certo certius est intẽtatam eẽ pe
titionem hereditatis que non dat cõtra titulo possidẽtẽ vt pdixi.
12 †Quin insup si fuisset intẽtata mera successio vigore.d.aut.bona
dãnatorũ non daret illud iudiciũ contra titulo possidẽtez:nã put
sumit ex dictis Bar.Fran.tigrini.z Saly.isti cõiũcti qui succedũt
per aut.ex causa succedũt ad instar fisci z in locũ z in ius q erat alr
deferendũ fisco fiscus autem comparatur heredi.l.inter eos in fi.in
tex.z gl.ff.de fideius.nec habet mai9 ius q heres habeat post aditã
hereditatẽ:ideo si heres non agit cõtra titulo possidẽtẽ tanq hrs
ita nec fiscus tanq bonor successor.Nam bonorũ successor dici de-
bet nõ hrs iuxta no.per Bar.in rubrica.ff.de acqui.heredi.z pau.
de ca.in.l.si seruus pluriũ.§.si quis ante.de leg.j.z pari rõne.idẽ in
succedente ad instar z in locũ fisci:put est filia succedẽs per.d.autẽ.
bona dãnatorũ:cũ de similibus idẽ sit iudiciũ.l.nõ pñt.ff.de legi.c.
inter ceteras.de rescriptis.et insup licet fiscus nõ sit heres vt hoc
casu z quãdo succedit in bonis vacantibus prout dicit Bar.in di-
cta rubrica.de acqui.here.quem sequitur Pau.de ca.in.d.§.si quis
13 ante.†Tamen dicunt Bar.z Bal.in.l.fiscus.C.de iure fisci libr.x.
quod fiscus habet petitionẽ hereditatis: sic z alr fiscus qui aufert
hereditatẽ ab indigno.lz nõ sit heres tñ hz petitionẽ hereditatis:

vt no. gl. & doc. in. l. j. C. de his quib. vt indig. Saly. & Pau. in. l. j. C. si quis aliquē testa. phi. & Pau. de ca. in. d. l. j. de his quibus vt idi. et in. l. j. C. vnde vir & vxor. dicit audiuisse a Bal. φ Bar. de hoc in voce mirabatur: si fiscus agit petitione hereditatis: licet nō sit hēres: ita & a pari filia q̄ succedit ad eius instar vigore. d. aut. bona dānatorum: ideo nec ipsa pōt agere cōtra titulo possidētē. Quod probatur rōne apta. rō quare petitio hereditatis nō datur contra titulo possidētē est: quia ille q agit petitione hereditatis fundat se solū ex titulo suo & possessione defuncti nō in alio iure defuncti: licet defunctus non fuerit dñs nihilominus venit in petitiōe hereditatis. l. nō tm̄ de peti. here. sz ille q hz titulū & possessionē hz equale iure ergo melior est cōditio possidētis regula in pari in. vj. ita dnt doc. prout refert Bar. in. d. l. hēreditatis. dicēs φ est rō verissima. & idē ibi Bal. idē Raph. ful. & Pau. de ca. in. l. edcō. C. de edic. diui. & eadē rōne in publiciana. idem dicimus vt. l. fine. §. si duobus. de pub. prout dicunt Rapha. & Pau. de cas. in. l. si duobus. ista eadē ratio ad vnguem militat in p̄cedente iura vigore. d. aut. bona dānatorū. vt recte intuēti est notissimum. ergo filia ipse neq̄at agere contra titulo possidētē cū vbi eadē rō idē ius. l. illud

14 ad. l. aq. & l. a titio de ver. ob. cū cōcor. †Est mō probare an dicti habeant titulū & profecto ipsi hn̄t saltē titulū diuisionis q p̄stat vsucapiendi cōditionē & cōiter quasi dñiū. l. penul. ff. pro suo. & gl. & ibi. et doc. in. l. cū solus. ff. de vsuc. Ideo vnusquisq; pro rata q̄ putabatur spectare ad alios hz titulū quēdā permutationis & quasi emptiōis. l. cū pater. §. hereditatem. de le. ij. & l. j. & l. si fres. C. cōia vtri. indi. Quesiuerūt ergo quasi dñium ex tali diuisione merito hn̄t efficaciorem vel equalia iura cū pretēdēte petitione hēreditatis prout p̄tēdit. d. dña Liberata: iō succūbat hoc respectu. Et si dicta dña Liberata approbat seu ratificat laudū latū sup diuisione. tūc quia p laudū cōcedūtur vnicuiq; bona certa pro diuiso & fuit in cōpromisso cōuētum de nō veniēdo cōtra laudū. tūc nō posset aliqd petere de dcis bonis p laudū diuisis & assignatis dcis reis cōuētis: negādo enim ad eos ptinere & propterea repetēdo veniret cōtra laudū vt de se constat ad hoc. l. cū putarē. ff. fa. herc. iūcta. j. l. ff. de arb. Ideo si ratificasset posset repelli. exceptiōe pacti cōuēti: si autē nō ratificat: sed venit contra: tunc dñicus maritus. d. Liberate q noīe dicte victorie cōpromisit & promisit de rato incidet in penā cōpromissi: & hoc clarū cū in cōpromisso inter cetera cōuenit φ victoria ratificabit & nō veniet contra: & in fine apponit pena contrafacienti & cl'a in fine posita ad oīa p̄cedentia refertur. l. talis scriptura. de leg. j. & c. ij. requiris. & c. inquisitiōi. de app. cū siilibus. Itē quia in obligationibus fci succedit obligatio ad interesse. l. stipulationes nō diuiduntur. in pn. ver. celsus. ff. de ver. ob. Poterūt isti cōuēti agere ad interesse contra. d. dñicū: maxime quia in copia instri est cl'a q̄ pena &c. itelligo qua pena soluta vel nō contractus sit ratus & firmus quo casu cōmissio pene nō tollit ipsum cōtractū & successiue obligationem ad interesse per. l. q fidē. ff. de trāsac. & l. ita stipulatus. circa finē vsi. φ sine dubio. de ver. ob. & l. cū proponas. C. e. ti. & no. Bal. & Saly. in. l. si pacto quo penā. C. de pac. & per Bar. & doc. in. d. l. ita stipulatus similē virtutē habere cēsetur iuramētū in. l. si qs maior. C. de trās. vt ibi p doc. Preterea & sine p̄dictis cōmissio pene nō nouaret obligationē p̄ncipalē in casu isto in quo obrio descendit ex cā onerosa per. l. p̄dia de acti. empti. & l. si quis a socio. & l. si duo societatē. ff. p socio. prout voluit bar. in. d. l. ita stipulatus. & Raph. cu. & imo. ibi et Saly. & Raph. ful. in. d. l. si pacto quo penā. Et maxime qn̄ stipulatio penalis interponitur sub cōmemoratione pene per id qd voluit Raph. ful. in. d. l. si pacto quo penā. & Raph. cu. in. d. l. ita stipulatus. Sed contra p̄dicta pōt instari quia videtur licitū diuidētibus hēreditatē tāquā hēredes ex testō si postea detegit inualiditatem testi recedere a diuisione prout est casus apertus in. d. l. si post diuisionē. C. de iur. & fac. ign. vnde in indiuiduo videtur decidere cōtra supradcā: quia et si victoria fuisset maior & p se contraxisset potuisset petere integrā hēreditatē: nō obstāte diuisiōe p errorē fcā. Ideo si venit contra nō videtur non ratificare: & talis diuisio ei nō preiudicat: nec petēs incidat in penā vel ad interesse teneatur. Sed rn̄detur faciliter omitto φ ibi nō dr̄ φ fuerit promissio & iurata de nō veniēdo cōtra: sz alr rn̄deo duobus modis ibi fuit detectū vitiū testi hic vero conatus fuit detegere: sz nō detexit: vn̄ venit contra & iniuste: iō cessat. d. l. si post diuisionē. & militant que dixi. Secūdo ibi agitur cōditione indebiti vel sine cā: prout voluit ibi gl. Bar. & doc. Cōditiones predicte p̄supponūt dñium trāslatū al's nō cōpeteret cōditio. §. sic itaq; insti. de actio. & l. si. ff. vsuf. quēad. caue. nec posset ibi agere petitione hereditatis vel filii actiōe prout presupponunt glo. & doc. in. d. l. si post diuisionē. ideo hic venit cōtra diuisionē modo non permisso & nō ea via quā concedit. d. l. si post diuisio-

15 nē. †Et nō ob. p̄dicte rn̄ioni virtus cl'e petēs ius & iustitiam ministrari que plerūq; iuuat libellātē. c. cū dilectus. de or̄di. cog. & φ ibi p doc. & per Bal. in. l. edita. & p. d. Anto. in. c. j. de iudi. Nā rn̄det qd d. cl'a nō videtur iuuare qd opponit de gn̄alitate seu dubietate libelli qd petitur declarari prout not. dicit Bal. in. d. l. edita in altera repetitione in articulo dum tractat de cumulatione. Itē et clarius dicta clausula non operatur nisi quādo iustitia apparet ex narratis prout voluit. d. Anto. in. d. c. j. quem refert & sequitur excellentissimus & integerrimi iudicij doctor. d. Joānes petrutij pater & dñs meus in. l. j. in prin. ff. de edē. Et rō artat nō enim habemus in iure aliquā virtutē esse a iure attributā dicte clausule: sed docto. magistraliter eā virtutem attribuūt vi rationis extra virtutē verborū. Nam cum petetur iustitia ministrari si ex predictis deducitur aliqua actio vel aliquod remedium cōpetat super illo petitur iustitia ministrari. ideo illud ex generaliū verborū virtute censetur intentatum. Quicquid aūt vltra diceretur nullo iure nec ratione iuuaretur. si igitur ex dictis in ipso libello actio seu remediū cōpetēs nō resultat non pōt dici illud intentatū: quia non cōprehenditur sub verbis clausule predicte: quia petitur iustitia ministrari in p̄dictis nō in alijs nō predictis. Cum itaq; in libello nō fiat aliqua mētio de diuisiōe: nec qd quicq; fuerit traditū indebite vel sine cā: ita φ ex narratis non pōt elici cōditio indebiti vel sine causa. Idcirco nō videntur ille intentate virtute dicte clausule. Concludo itaq; ex premissis qd partes iudicis sunt in absoluendo reos conuentos & victum victori &c. et insuper penam fuisse incursam & obligationem ad interesse secundum φ ex supradictis apparet. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cclxxix.

1 ¶ Dies appositus in treuga: an incipiat currere de momento ad momentum an vero die sequenti post treugam. nu. seq. & p totū.
Dies dati termini non computatur in termino. numero seq. vsq; ad finem consilij.
A vel ab est nota separationis. nu. seq.
2 Dies naturalis: & dies artificialis qui sint.
Appellandi terminus & apostolos petendi quanto tempore duret numero sequen. & 4
3 Dilatio seu dies dati absenti ad comparendū qn̄ currere incipiat.
4 Tempora regulariter currunt de momento in momētum.
Dictio ex tunc denotat extremitatem.
5 Dies termini vbi agitur de odio an cōputetur in termino ex quo contractus penales veniunt restringēdi & mitior interpretatio fieri debeat in penalis vt sic potius pena euitetur quam committatur. nume. sequen.
Uerba dubia in stipulatio. interpretantur cōtra stipulantem.
6 Promissit positū in stipulationibus intelligitur per stipulatiōes.

¶ Consilium. cclxxix.

1 In nomie domini nostri Jesu Christi. †In hac cōsultatione primo aspectu videtur dicendum qd dies cōtracte treuge nō computetur numero dictorū octo dierum: nam videtur qd debeant esse integri illi octo dies ar. l. eum q kalendis in fine principij. ff. de verbo. oblig. vbi si existens in die kalendarū promisit dare kalendis vel proximis kalendis intelligitur de kalendis sequentibus & integrū diem kalendarum sequentiū habet ipe debitor: vt est ibi apertus text. ita et hoc casu integri octo dies sequētes non cōputato illo forte medio die contracte treuge censeant assignati in ipsa treuga: facit. c. pia. de except. lib. vj. & c. frequens. de restitu. spo. in quibus dies dati termini non computatur in termino & ibi glo. Joan. andr. allegat multas cōcordantias. Et de hoc videtur textus apertus in. l. ff. si quis cau. vbi dies dati termini nō computatur in termino scdm̄ vnam lectu. Per quē text. dicūt ibi Jaco. bu. bar. Saly. & Pau. de cast. qd si iudex assignat terminū. x. dierū nō computatur dies in quo assignatus fuit terminus. & adducūt etiā. d. l. eum qui kalendis. & idē dicit Imo. in. c. frequēs. de resti. spo. lib. vj. per. d. l. eum qui kalendis. prout eum refert ibi Dn̄icus de sancto Geminia. & transit idē Ponta. in. d. l. j. per. c. pia de excep. li. vj. idē voluit ipse Imo. in. l. gallus. in prin. ff. de libe. & posth. idē videtur vel le Spe. in tit. de citatione. §. viso ad finē. Et ex quo doc. cōcorditer ita tenent ita tenendū in foro dicit Raph. fulg. in. d. l. j. si quis cau. licet sibi videatur contrarium non solū quādo simplr assignatus fuerit terminus. Sed etiam fuerit dictum ab hac die vel a tali die: licz illo casu sit magis dubium propter naturam dictionis. a. que est separationis nota. prout dcūt doct. ibi. & in. l. a caligato. C. de nup. & Jo. and. in. d. c. frequens. & doc. ibi sed non pertinet ad hanc cōsultationē in qua nō fuit apposita prepositio. a. vel ab. Et maxie hoc videtur dicendum: quia videtur agi de fauore vtriusq; φ neuter offendatur: ac etiam de interesse publico φ delictum nō cōmittatur. ar. l. ita vulneratus ad. l. aquil. & c. vt fame de sn̄ia excōmu. & arg. l. congruit. de offi. presi. & no. d. Ant. & Panor. in. c. super his de accusa. Et vbi agitur de fauore φ nō cōputatur nō computatur prout voluit do. Anto. post Gui. in cle. sicut. de appel. volens qd vbi agitur de fauore φ cōputetur cōputatur: vbi de odio φ computetur non cōputatur. & idem dicūt Archi. & Dn̄i. de sancto gemi. in. c. statutum. §. de preben. li. vj.

2 †Sed predictis minime refragatibus cōtrariā sententiā arbitror veriorē: nā est aduertendū φ est dies artificialis et dies naturalis: dies eniz artificialis est. xxiiij. horarū nec refert qua hora inchoetur: sed vbi occurrit ibi incidit vt dicemus in. x. diebus qui dantur ad appellādū in. xxx. diebus qui dantur ad petēdū apostolos vt voluit gl. in cle. quāuis. de app. & ibi. d. Ant. zenzel. & d. Cardi. zaba. itē. in. l. diebus datis ad excusandū tutores in. l. scire opz. §. quinquagita de excusatio. tutor. & multa hmōi silia in iure facile repiri pn̄t. idē videmus in āno in. l. de diuisiōe & pluribus sequētibus. ff. soluto

soluto matrimo.⁊ in.l.iij.§.minorem.ff.de mino.in omnibus fere prescrip.scilicet triennali longi temporis ⁊ longissimi.idem reperietur ad hoc.l.in omnibus.de acti.⁊ oblig.⁊.l.in omnibus de diuer.⁊ tempo.prescrip.⁊.l.fin.C.de tempo.in integr.restitu.⁊ in mensibus.idem reperitur in.l.vbi lex duorum mensium.de regulis iur. in.c.quam sit cum sua glo.de elect.lib.vj.⁊ in.l.fina.§.donec de iure delibe.iuncto.§.sinautem dubius ea.l.cum multis si.ideo licet debeat habere integros dies,vel integros menses vel itegros annos potest intelligi de diebus annis ⁊ mensibus artificialibus:ita debz assumi quando iudex assignat terminum.x.dierum satis habet.x. dies integros si computatur ex illo momento ⁊ habet.x.dies scilicet artificiales prout volunt Cy.⁊ Bal.in.d.l.j.ff.si quis cau.⁊ idē vult ibi Rapha.fulgo.⁊ licet dicat docto.tenere contrarium et illud esse seruandum potest loqui quando est apposita nota separationis a vel ab quo casu ipse tenet idem.et tamen eo casu communiter concordant docto.ꝙ dies dati termini non comprehendatur.
3 †Nec tenendo hanc partem obstat tunc text.ibi quia respōdetur. licet ipsi ibi non respondeant quod ibi loquitur in dilatione q̄ datur absenti prout dicit Bald.in.l.eos.§.sinautem.C.de appella.ratio potest esse:quia tunc considerantur dies qui requiruntur ad cōmode itinerandum nec debet artari vt statim nullo spacio dato incipiat iter:sed aliquod breue tempus concedi equum est puta ad se preparandum ad iter ad componendum sarcinolas ⁊ huiusmodi prout in simili dicat tex.in.l.ab hostibus.§.sed quod simpliciter.ff. ex quibus causis maio.et facit pro hac responsione tex.dicta.l.j.in fin.ibi.nam talis itineratio neutri litigatorum onerosa est ⁊c.vł secundo potest responderi ad dicta.l.j.quod si intelligitur secunduz vltimam lecturā glo.quam approbat ibi Barto.quod scilicet non computetur dies quo habet comparere quasi vnus dies detur ad comparendum ⁊ dilatio statutaria ad itinerandum vel se preparandum ad comparitionem et magis amicatur litere quam alia ꝙ scilicet intelligatur de die qua terminus assignatur.vt patet ibi in quem in iudicio sistere oportet ille text.non facit in contrariū: nā nos loquimur de die dati termini ibi de die post finem termini vel dicamus potest dici prout et ibi legendo dicebam quod ibi loquitur quando non est statutus terminus:sed est assignandus: ideo instruitur iudex qualiter dilationem moderare debet non qualiter data interpretetur vel quando est iniunctum quod compareat vel ratione mandati iudicis vel quia promisit comparere sine dilatione qualiter debet haberi consideratio propter distantiam loci et decidit quod non consideretur dies dati termini:quia non est verisimile quod eodem momento incipiat itinerare et ad istas respō-
4 siones potest etiam adaptari responsio Bald. ¶†Quicquid autē sit in terminis dicta.l.j.⁊ in huiusmodi dilationibus datis a iudice ad comparendum videtur quod in terminis nostris debeat fieri computatio de momento ad momentum.et concurrat etiam cōmunis opinio.in hanc sententiam:nam regulariter currunt tempora de momento ad momentum.prout tradit pro theorica Joā. an.in capitulo sup eo.scdo.de appella.per nota.per gl.in rubrica. de diuersis et temporalibus prescriptio.⁊ per dictū.§.minorem.et idem sequitur ibi Panormitanus.hanc etiam theoricā tradit Ange.in suo consilio quod incipit factum est compromissum habens in libro ⁊.char.cxciij.idem etiam tradidit zaba.in cle.sicut de app. quod et voluerunt ibi Zenzelinus Guil.⁊ dominus Anto.ad idez quod notat Bald.in.l.eos.§.sinautem.C.de appel.⁊ glo.Pau.de leazarijs.⁊ zaba.in cle.ꝙuis eodem titulo.idem etiam videtur velle glo.Joan.in canoni.anteriorum.ij.questione.vj.ad quod optime facit quod not.Barto.post Jaco.de are.in.l.prima.§.si marit⁹ ff.de libe.agno.idem etiam voluit Ange.in.l.gallus.in princip.ff. de libe.⁊ posthumis.prout ⁊ ibi refert Jmola.idem etiam videtur velle Dominicus de sancto geminiano in capitulo ab eo.de appe. libro sexto loquens in tempore dato ad petendum apostolos:⁊ ꝑ consequens pro hac parte videtur magis communis opinio.etiaz generaliter loquendo et pro hac parte videtur multum vigere tex. in dicto capitulo super eo.nam ibi papa interpretatur temp⁹ simpliciter appositum in rescripto ad decidendam causam ⁊ decidit ꝙ ex tempore presentationis literarum computari ponderata litera ex tunc in tex.posita que denotat extremitatē temporis.l.iiij.ff.de conditio.⁊ demonstrationi.et quod notatur per glo.in caplo per
5 sonas.de appel.⁊ in caplo quam sit.de electio.in.vj.†Potest autem pro concordia opinio.distingui prout distinguit Archi.in capitulo statutum.el primo.de proben.et Dominicus de sancto geminiano ibi post eum et etiam dominus Antoñ.⁊ Gui.in.d.cle.sicut vt supra dicentes quod vbi agitur de odio quod computetur tunc non computatur secus alias vbi scilicet ageretur de fauore ꝙ comprehendatur.et sic an dispositio extendenda an restringenda: in casu autem nostro ageretur de odio si dies termini non computaretur in termino: nam ille qui offendidit aduersariuz incidisset in penam facte treuge.secus vero si dies termini in termino computatur:nam tunc offensa censeretur facta finita treuga.constat autem penas odiosas esse restringendas.l.si preses.⁊.l.interpretatione.ff.de pe.⁊.c.statutum.de elect.in sexto.⁊ propterea in pena libus mitior interpretatio est assumenda vt sic potius pena euitetur quam incurratur vt dictis iuribus ⁊ regula in penis in .vj.preterea in stipulationibus verba dubia sunt interpretanda cōtra stipulantem.l.quicquid astringende.§.primo.de verborum obligationibus.et merito:quia stipulator incipit verba proferre:ideo sibi imputetur quare legem apertius non dixit.l.labeo.de contrah. empt.⁊.l.veteribus.ff.de pac.vbi etiam traditur theorica quod in contractibus quando non apparet que partium legem dixerit in terpretatio in dubio fit contra eum qui se fundat ex conuentione. Et ideo non immerito dicit Dominicus de sancto geminiano in dicto capitulo statutum.j.de prebend.vbi dicit quod in contractibus debet assumi ad propositum istud ille intellectus qui magis facit contra eum a quo verba censentur prolata argumento caplo contra eum.de regulis iuris in.vj.vt sic si contra eum facit qd com putetur dies termini computabitur si facit contra eum quod non
6 computetur non computabitur:†Jdeo cum in instrumentis fere semper soleat interuenire stipulatio et vbi non apparet et est simpliciter appositum verbum promisit intelligitur per stipulationē l.j.C.de vsur.⁊.§.item si scriptum insti.de inuti.stipu.⁊.§.fi.de fide ius.ideo contra eum qui nititur ex stipulatione seu ex promissione de non offendendo habet fieri interpretatio quare legem apertius non dixit per dictas theoricas:ergo debet interpretari quod dies termini computetur dicta ratione .ac etiam vt pena euitetur per predicta et ex his sumi potest alia responsio ad dicta per doct. in dicta.l.j.si quis cau.si volumus tenere sententiam Jaco. butri. Bartoli Angeli. Salyce. Paul. ⁊ Ponta.sibi.⁊ sic que videtur in illis terminis magis communis.naz ibi fauor est quod amplietur dilatio vt ciuitas habens competere euitet contumaciam ⁊ penam contumacie.⁊ si intelligatur in promissiōe de iudicio sisti seu de comparendo vt conferat ad titulum prout et quidam ibi intelligunt tunc interpretatio fit contra stipulantem qui potuit legez apertius dicere ⁊ similiter in.l.eum qui kalendis in si.princip̄ per quā se fundant doc.ibi interpretatio fit cōtra stipulantem ꝙ nō intelligatur de eisdem kalendis:sed de sequentibus:nam magis īter est debitoris vt de sequentibus intelligatur vt de se est notissimuz: preterea si ibi de eisdem intelligeretur non haberet integras kalēdas:q̄ non dantur kalende artificiales prout dantur ⁊ considerantur in iure dies menses ⁊ anni artificiales:ideo dicta doc.⁊ iura q̄bus mouenᵗ in.d.l.j.nō vigent in casu nostro ⁊ multe cadunt respōsiones que sumunᵗ ex premissis.Adminiculantur etiam ṗdicte cōclusioni illa verba proxime sequentia quoniam non proxime sequtur si non fit computatio de momento ad momentum prout si fit de momēto ad momētū vt de se patet:confert etiā q̄ si treuga inchoaret in die sequēti videreᵗ ꝙ in die facte treuge non censeretur treuga:⁊ sic potuissent illa die se offendere ꝙ nullo pacto credēduz est ꝙ fuerit de mēte contrahentiū:⁊ licet super istis duob⁹ vltimis medijs posset insisti nō curo quoniā prima fundamēta magis me mouēt:nec ob.ꝙ fauor est ꝙ quis nō offendaᵗ:q̄ verū est tamen ex aduerso est fauor non obligari maxime sub pena al's est fauor creditoris habere amplam obligationem:⁊ tamē non consideratur : et maxime hodie post offensam agitur solum de pena an sit incursa : necne : nec ob.d.l.ita vulneratus.⁊.d.c.vt fame.q̄ non loquuntur in penis conuentionalibus:sed in legalibus.⁊ licet cesset pena conuentionalis tamen si offensa cadit in delictum non remanebit impunitum:q̄ punietur pena legali ⁊ auctoritates Arch.Gui.domini Anto.⁊ Dominici faciunt pro non contra prout ⁊.s̄.deductuz est.nec etiam ob.auctoritas Specu.in contrarium adducta.q̄ loquitur in casu quo est monosyllaba a vel ab denotans separatiōez et insuper ipse loquitur in dilatione ad comparendum in qua loqtur.d.l.j.si quis cau.⁊ in qua non cadunt rationes quas.s̄.adduxi pro hac parte ⁊ dato ꝙ ipse de directo teneret contra sunt plures auctoritates pro hac parte. Laus deo.

¶Summariū super consilio.cclxxx.

1 ☞Possessione turbata agens narrando saltem virtualiter omnia necessaria in libello ⁊ probando sufficientia adeo quod debeat accusatus incidere in penam statutariam an debeat obtinere necne.per totum consi.
2 Possessio ex quibus actibus turbatur.nu.seq.
3 Per dictio denotat actum perfectum.
4 Condēnari criminalr:vt possit aliquis ex delicto an requiraᵗ dol⁹ vel sufficiat culpa.nu.seq.
Actio iniuriarum requirit dolum licet quādoq; vbi aliqs cōdemnatur ex delicto non requiratur dolus.
5 Possessiōe turbata qnq; qs puniᵗ lz pena statutaria lz nō igrediatur dictā possessionē dolose vbi verba statuti dirigūtur in ꝑsonam q̄ debet perquirere quis sit possessor nec eis prodest ignorantia q̄ facit cessare dolum.nu.seq.
6 Dolū an faciat cessare iurꝫ ignorātia vł q̄libet alia cā ēt bestialis ⁊ vt possit quis dolo excusari an debeat excusatiōis cām ꝑbare.
7 Possidere de presenti presumitur qui semel possedit saltim si asserit se possessionem continuasse ⁊ non potest dici possessione turbatus qui non possidet.nu.9.

8 Interdicto vti possidetis nõ obtinet nisi qui iuste possidet.
9 Possessio solo aĩo retinetur ⁊ possidere non dicitur qui iure familiaritatis possidet ⁊ ex quibus nõ p̄sumatur quis possidere iure familiaritatis.nume.seq.
10 Curator alicuiꝰ puelle dãs cuidã titio res adulte sub his vbis io te do cioche ha la mamola non censetur dedisse rei proprietatẽ q̄r talia verba possunt interpretari q̄ dabat id est concedebat q̄ retineret ⁊ frueretur bonis dicte puelle.
Possessorij remedium an pro naturali possessione possit intentari. circa.fi.nume.
11 Possidere presumitur qui hodie detinet.
12 Factum dicit̃ eodẽ tp̄e quod fit incõtinenti post tp̄s saltim anteq̄ ad extraneos actus diuertatur.
Testium dicta non sunt calũnianda.

¶ Consilium.cclxxx.

In nomĩe domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Licet laboriosa plurimũ p̄pter mul
titudinem scripturarũ ⁊ longe magis q̄ subtilis fuit
presens cõsultatio ⁊ eleganter hincinde allegatũ: licet
consulẽs pro p̄te cõuẽtorũ non eaꝫ informationẽ veridicã de actis
habuerit p̄ut allegãs pro p̄te accusantiũ forte nõ visis actual'r om
nibꝰ actis: sꝫ p̄m relata cõsulẽs ego q̄ dẽ visis ⁊ diligenter animad
uersis allegatis pro vtraq̄ p̄te ⁊ etiã p̄quisitis diligẽter actis singu
lis maxime circũferẽtibus ad merita cause cõclusiue ⁊ breuiter rñ
debo: tũ q̄r copiose per allegãtes iura sunt vndiq̄ adducta: tũ etiã
q̄r si vellẽ longiꝰ materiã exordiri p̄lixior esset q̄ tp̄s mihi cõcessũ
requirat nec merces attributa: tũ etiã q̄r moris est in cõsilijs decisi
nis prout istud est seu instar hꝫ nõ eo ordine quo in alijs incedit̃ iu
xta doctrinã Spe. in ti. de cõsi. requi. ver. porro. p̄mo itaq̄ conclu
dam que meo iudicio esse debeant partes iudicis. secũdo conclusio
nẽ compẽdiose probabo tertio respondebo ad ea q̄ obijciunt̃ que
2 mihi apparent esse alicuius ponderis ceteris resecatis. ¶ †Cõsul
tationi itaq̄ respõdeo q̄ partes iudicis eẽ debẽt in p̄nũciãdo accu
satos indebite ⁊ iniuste turbasse dictos accusantes in eorũ posses
sione in bonis in accusationibus contẽtis ⁊ in cõdẽnando eos i pe
nis debitis: nã reperio accusationes esse legitime formatas ⁊ accu
santes fundasse eorum intẽtionẽ: nã legitime p̄bauerũt eorũ intẽ
tionẽ multis testibus probãdo possessionẽ ipsorũ p̄ut deducit ⁊ no
minat allegãs pro eorũ parte ⁊ inferius ex p̄te reassumã ⁊ turbatio
probat̃ per cõfessionẽ partiũ que cõfitent̃ q̄ tp̄e in accusationibus
cõtẽto iurauerũt corporalẽ possessionẽ petiarũ terre ⁊ domus in ar
ticulo cõtẽtarũ ⁊ in eis fecerũt actus qui pertinuerunt ad possesso
res asserendo se possidere dictas res ⁊ bona tanq̄ spectantia ad ip
sos. Ex talibus. n. actibꝰ sine dubio resultat turbatio possessionis.
vt per Bar. ⁊ Ang. in. l. j. §. huius. ff. vti possidetis. ⁊ p̄ Bar. in cõsi
lio mihi ducẽtesimo decimo incipiente quidã accusatus de turba
ta possessione vbi vult q̄ ingrediens rẽ ab alio possessam cẽset̃ pos
sessorẽ turbare in possessione. ⁊ idẽ vult in consilio mihi. cxlij. inci.
in q̄õne vertẽte in ciuitate Narnie. vbi vult q̄ ingrediẽs in posses
sionẽ alterius veniat puniẽdꝰ: q̄r dꝫ p̄quirere q̄s sit possessor ⁊ hoc
saltẽ procedit q̄n intrat animo possidẽdi ⁊ asserit se possidere. nam
eoipso q̄ q̄s contendit se possidere censetur aliũ turbare: adeo q̄d
rõne turbationis põt cõtra eũ agi. ar. l. j. §. hec aũt. in tex. ⁊ glo. ibi
p̄ Bar. ⁊ Ang. ff. vti possidetis. ⁊ habet̃ p̄ doc. in. l. j. C. eo. ti. ⁊ saltẽ
si est prohibitus censet̃ quis vim facere per. l. vim facit. ff. q̄ vi aut
clã. ⁊. l. j. §. quid sit vi factum. ff. eo. titu. vnde ex quo precessit pro
testatio censentur saltẽ dicti Dominicus ⁊ Raynaldus vim fecis
se: licet statutũ nõ requirat violẽtiã: sed puniet turbãtẽ vel molestã
tem possessionem alterius vel eam occupãteꝫ nec aliud requirit ni
si simplicem turbationem vel molestationem seu occupationẽ pos
sessionis constitute apud aliud per annũ cõtinuum: ita q̄ nõ requi
rit statutũ aliquam vim neq̄ dolum vt infra etiam subijciã: posses
sio autem dictorũ Cardutij ⁊ Perantonij probatur per plures te
stes: ⁊ maxime per Bartholomeum al's cimarellũ qui sup decimo
tertio cap'lo dixit vera esse ⁊ postq̄ dicta domina Marina tradita
fuit nuptui dicto Perantonio dicti Cardutius ⁊ Perusantoniꝰ
tenuerunt ⁊ possederunt pacifice oĩa dicta bona cõtinue a tp̄e quo
dicta Marina tradita fuit nuptui vsq̄ in diem turbationis. itẽ p̄
Joanninũ vigesimũquartũ testẽ qui deponit q̄d dicti Cardutius
et Perantonius possederunt bona ⁊ res descriptas in capitulis ⁊
accusis ⁊ reddit sufficientem causam sciẽtie maxime q̄r dicit q̄r vidit
3 et presens fuit dñ secũdo loco reddit causam scientie. ¶ †. Depo
nit tamẽ de tp̄e p̄ annũ q̄ dictio p̄ denotat actũ perfectũ ⁊ cõtinua
tũ. l. vrbana. §. pernoctare. ff. de verbo. sig. vcꝫ de anno incipiendo
de mẽse aprilis. ⁊ vt sequit̃ finiẽdo: itaq̄ iste testis concordat cũ di
cto Bartholomeo quo ad dictum annum: quia in tempore de quo
deponit dictus Bartholomeus comprehenditur dictꝰ annus: nã
trãsductio dicte. d. Marine ad marinũ fuit in eodẽ anno de mense
Januarij: vt apparet ex instrumento dotali ⁊ attestationibꝰ plu
riũ testiũ ex quibus deprehenditur q̄ transductio ad domum fuit
facta tp̄e dicti instrumenti. item probatur per bertum vigesimum
quintum testem qui probat quod dicti Cardutius ⁊ Perãtonius
a tempore quo dicta domina Marina ducta fuit ad Maritũ sem
per possederunt dicta bona vsq̄ ad mensem Maij quo tẽpore ste
tit pro famulo cum dicto Cardutio: itaq̄ quo ad dictum tempꝰ est
contestis cum dicto Bartholomeo ⁊ pro aliqua parte temporis cũ
dicto Joannino: itaq̄ dictus Bartholomeus de toto tempore in
quo deponit habet contestem: ita q̄d probatur pacifica possessio p̄
cõtinuũ annũ ante tp̄s turbationis coadiuuat dicta depositio per
plures testes. idẽ deponentes in causa sciẽtie: q̄r audiuerunt dici a
maiori parte hoĩum: ita q̄ p̄bãt possessionẽ per publicã vocẽ ⁊ fa
mam maxime extante dispositiõe statuti sup̄ p̄batione publice vo
cis ⁊ fame ⁊ adminiculant̃ attestationes multorũ aliorũ testiũꝫ q̄s
recensendo p̄lixius esset: itaq̄ clarissimũ est p̄batã esse turbationẽ
⁊ continuatã possessionẽ p̄ annũ ante turbationẽ: ⁊ etiã tp̄e turba
tionis: ⁊ per cõsequẽs ex his resultat p̄batio q̄ dicti accusati inci
derũt in penã statuti sub rubrica de pena turbãtis vel occupantis
possessionẽ alterius q̄ quidẽ statutũ nõ requirit aliquẽ dolũ: nam
statutũ nõ dicit q̄ requirat̃ dolus: ergo nec nos dicere debemus. l.
4 si seruũ. §. nõ dixit pretor. de acq. here. cũ si. ¶ †Et regul'r vt q̄s p̄
delicto puniatur nõ solet requiri dolus: sed sufficit culpa. l. respiciẽ
dũ. §. delinquũt. ff. de pe. ⁊ sic cõstat q̄ pro culpa quis puniat̃ crimi
nal'r. licet in leuissima culpa sit aliqua dubitatio: nã Cy. in. l. si quis
nõ dicam rapere. C. de epi. ⁊ cle. tenet q̄ pro leuissima culpa nõ pu
niatur s criminal'r: sed Bart. eũ dãnat in. d. §. delinquũt p̄ illũ tex.
⁊ lꝫ de iure cõi dici possit q̄ p̄ vi turbatiua nõ puniat̃ quis crimia
liter nisi dolus interueniat. q̄r nõ reperit̃ p̄ditũ circa hoc remediũ
criminale nisi iudiciũ iniuriarum prout voluerũt Ja. de are. i. l. hoc
iure. de reg. iur. ⁊ in. l. seruus. §. in omnibus per illum tex. de acti. ⁊
obli. ⁊ Bar. in. l. extat. ff. q̄ metus cã. ⁊ Ange. in. l. cũ filiꝰ. §. j. ff. de
verbo. obli. vbi glo. idẽ sentit ⁊ actio iniuriarũ dolũ requirit: q̄r pre
supponit affectũ iniuriãdi. l. iij. §. penul. ⁊. §. fi. ⁊. l. sequenti. ff. de in
iu. ⁊. l. si non conuitij. C. eo. ti. ⁊ sil'r si statutũ punit aliquem turban
tem in sua possessione requirat̃ dolus p̄m theoricã Bart. in. l. j. §. j.
ff. si quis testã lib. esse iussus fuerit. ⁊ idẽ vult Bal. in consilio mihi
clxxxix. incip. quidam est accusatus: tamẽ quãdo statutũ punit tur
bantẽ possessionẽ alicuius dolus non requirit̃ p̄m theoricam bart.
in. d. l. j. §. j. ff. si quis testã. tũc em̃ est p̄ditum remediũ statuti ⁊ non
opꝫ recurrere ad actionem iniuriarum: ideo stamus regule iurꝫ cõ
munis q̄ in delictis etiã criminal'r puniendis non requirit dolũ vt
5 d. §. delinquunt. †Ideo dato q̄ nõ p̄bet̃ dolus tamẽ dicti accusati
prout videt̃ veniẽt puniẽdi vigore dicti statuti ⁊ insup̄ Bart. in. d.
consi. cxlij. inci. in questione vertẽte ⁊c. videt̃ velle etiã q̄ si statutũ
punit turbantem aliqueꝫ in possessione. et sic verba dirigantur in
personã ingrediens in possessionem alterius veniet puniẽdus: q̄r
dꝫ p̄quirere quis sit possessor: vnde vr̃ inducere q̄ in dubio censeat̃
in dolo facit. l. si. C. vnde vi. ⁊. c. j. extra. de p̄sump. lꝫ re vera dolus sa
tis deducatur ex his q̄ circa hoc egregie adducit dñs allegans pro
hac parte: nec videnť eẽ immunes a dolo ea p̄tẽsa rõne: q̄r asserant
se credidisse licere ingredi dictã possessionẽ vigore statuti p̄mitten
tis heredibꝰ cape possessionẽ p̄pria auctoritate: tũ q̄r clarissimũ est
ipsos nõ eẽ heredes: ⁊ maxime. d. Raynaldũ ⁊ Franciscũ: ⁊ etiã. d.
Dñicũ non facta restitutione re vel vbo ⁊ q̄r iura sunt clara nõ insi
sto: ac etiã q̄r. d. statutũ non p̄mittit capere possessionẽ ipsis hr̃di
bus. in casu a iure p̄hibito: ⁊ sic vbi alius possidebat: nã dictũ statu
tũ solũ remouet p̄hibitionẽ dicti statuti de qua p̄miserat: ⁊ insuper
statuta recipiũt iterp̄retationẽ a iure cõi. l. si serui vestri. C. de nox.
6 et. c. cũ dilectus de consue. cũ similibꝰ. †Nec p̄nt se excusare q̄r p̄ten
dunt se ius ignorasse quia licet iuris ignorantia faciat cessare do
lum vt aperte probatur in. l. sꝫ ⁊ si. l. §. scire. ff. de peti hered. tamen
alio non docto potius presumitur dolus q̄ iuris ignorantia vt no
tant Bar. ⁊ Ange. in. d. §. scire facit regula qui cõtra iura mercatur
in. vj. ⁊. l. queãdmodũ. C. de agri. ⁊ censi. lib. x. q̄ notant glo. ⁊ doct.
in. c. si diligenti. de prescrip. ita etiam dicendum est quod licet que
libet causa etiam iusta ⁊ bestialis excusat a dolo iuxta notata p̄ gl.
et docto. in. l. vnica. §. fin. ff. si quis ius dicenti non obtemperauerit
et in. l. satisq̄. ff. de in ius vocan. ad hoc. l. igitur. ff. de liberali causa
tamen dicta causa siue iusta siue iniusta est probãda nec sufficit sim
plex allegatio prout nec sufficit allegare ignorantiã iuris nõ est ea
dẽ ratio ⁊ alias fere semper quis excusaret̃ a dolo: nã quilibet pos
set allegare aliquã causam ad hoc tex. in. d. c. j. de presump. ⁊ in. l. j.
C. de fica. ⁊ in. d. l. si nõ conuitij. itẽ protestatio precedens ⁊ publi
ca fama que probatur q̄ dicti Cardutius ⁊ Perantonius possede
runt dicta bona tanq̄ dotalia arguunt dolum ipsorum ingredien
tium possessionem ex deductis per dominum allegantem non re
peto. vnde saltẽ ex his omnibus intrepide concludenduꝫ est quod
7 dicti accusati nõ possunt se excusare ratiõe doli cessantis. ¶ †Re
stat modo respondere ad aliqua que in p̄trariũ adducuntur p̄ dñm
consulentem ⁊ profecto primum fundamentum consulentis est q̄
cessauit dolus ad quod est supra respõsum. secundo mouetur q̄ ac
cusatores omiserunt in accusatione narrare dcõs accusantes posse
disse tempore accusationis turbationis deducte in libello q̄ qui
dẽ fundamentum non obstat dictis accusantibus: q̄r licet specifice
non

non deducat in libello: tamē virtualiter deducitur per illa verba li belli turbando dictū Carnutiū ⁊ Perantoniū in pacifica possessio ne dicte terre. ⁊ per verba que subdūtur ⁊ nō permittēdo ipsos vti eorum libera ⁊ pacifica possessione omnium predictorum bonorū: asserunt ergo eorū fuisse pacificam possessionem tēpore quo nō per mittebantur ⁊ tēpore turbationis: non enī potest quis turbari in possessiōe quā nō habet: ⁊ sic nō est i rerū natura: qꝫ qualitas nō po test esse sine subiecto. l. iij. ff. de vsuf. ⁊ l. eius qui in prouinciam. ff. si cer. peta. ⁊ sic non potest quis turbari in possessione quam non ha bet: ꝓbatio autem non deficit: quia plures testes deponunt de pos sessione vsqꝫ in presentem diē ⁊ aliqui vsqꝫ in diem turbationis: et insuper qui semel possedit presumitur continuare ⁊ perseuerare in possessione saltem si asserit se continuasse possessionem vt per glos. Bar. Bal. ⁊ cōiter doc. in. l. siue possidetis. C. de proba. ⁊ Hostien. Jo. an. ⁊ d. ant. in. c. cum ad sedem. de rest. spo. ⁊ est cōmunis opiñ. prout dicit ibi Jo. de Jmo. idem tenens qđ ⁊ tenet ibi Panor. hic autem satis allegatur se continuasse possessionem ex quo in libello asserunt se possedisse per annū ⁊ virtualiter asserunt se possedisse tē pore turbationis prout supra deductum est: ⁊ insuper non solū si id asseritur: sed etiam si non asseritur continuata vel nō continua ta possessio presumitur continuata prout voluit. d. Anto. in. d. c. cum ad sedem. ⁊ idem vult ibi Panor. dicens idem voluisse domi

8 nos de rota in decisione. cxxv. que incipit. itē si probetur. ❡ † Nec ob. ꝙ allegatur ꝙ in interdicto vti possidetis non obtinet nisi qui iuste possidet vt est tex. ⁊ ibi Bar. in. l. si duo. in prin. ff. vti possi. agi tur enim illo interdicto de turbata possessione ciuiliter ⁊ de ciuili iudicio ad criminale ꝓcedit argumētū cū eodem ordine in vtroqꝫ ꝓcedatur put ꝓbat in. l. absentem. §. aduersus. ff. de pe. ibi ꝫm mo rem priuatorum iudiciorū merito iniustꝰ possessor put asseruntur esse dicti accusantes nō debeāt obtinere in iudicio de turbata pos sessione siue ciuiliter siue criminaliter agatur: nā ad hoc facilis est responsio omitto instantiā que fieri potest sup iustitia possessiōis: tū nō attendit iustitia possessionis vel iniustitia nisi iniusta sit pos sessio respectu aduersarij: si enī ego vi clā vel ꝓcario a te possideo nō prodest mihi possessio si tecū litigo possessorio retinēde. l. j. §. fi. cū l. se. ff. vti pos. ⁊ l. j. C. eo. tit. secꝰ si litigo tali interdicto cū tertio: qꝫ etiā si sum violētus vel clandestinus possessor respectu tui obtineo cū tertio: ac si fuissem iniustus possessor: vt probatur in dictꝫ iuri

9 bus maxime in. d. l. ij. ⁊ in. d. l. si duo in quibus est expressum. † Nec ob. quod allegatur ꝙ dicti Carnutiꝰ ⁊ Perantoniꝰ censeant posse disse iure familiaritatis per. l. qui iure familiaritatis de acqui. pos. et que ibi habētur per Bar. ⁊ doc. ⁊ p alia que circa hoc adducit do minus consulens ꝙ primo cōgressu reddidit me magis dubium in hac consultatione: nā verisimile est qđ ipse Carnutius ⁊ Peran tonius non ignorauerint ius adeo notum ꝙ curator non pōt ab solute dare res immobiles adulte cum iuris ignorantia vt premisi non presumatur ad idem. l. leges sacratissime. ⁊ l. fi. C. de legi. ⁊ re gula qui contra iura mercatur in. vj. cum concor. ⁊ insup in articu lis accusantium deducit ꝙ dicta dña Mariana possidebat ⁊ si ꝑus possidebat ⁊ non apparet mutatus animus: ideo presumatur con tinuatus. l. eum qui mutatam. ff. de proba. ⁊ l. non ad ea. ff. de cōdi. et demon. ⁊ possessio solo animo retinetur. l. iij. §. in amittēda. l. clā de acqui. pos. §. qui ad nundinas. ⁊ l. quemadmodum. de acqui. ⁊ ami.

10 pos. † Et insuper verba de quibus deponunt testes scꝫ qđ Domi nicus dixit io te do ciocche ha la mamola possunt interpretari qđ dabat id est cōcedebat ꝙ retineret ⁊ frueretur bonis vt bonis puel le prout alias sumitur in. l. si donatione. C. de coll. in. l. si vno. in ꝑn cip. ff. locati. ⁊ hoc medium meo iudicio reddit hanc cōsultationē aliquātulū dubiā: tamē ex pluribus deducit ꝙ nō obstat: primo qꝫ probatur per testes ꝙ dicti Carnutius ⁊ Perantoniꝰ possederūt post mortē Carnutie quo tp e non poterat cadere ꝑsumptio ꝙ te nerent noie domine Marine que nō erat amplius in rerū natura ⁊ apparet ex actis ꝙ protestatio emanauit post mortē Marine ⁊ ex protestatione apparet animus ipsorū Carnutij ⁊ Perantonij qđ non tenebāt iure familiaritatis: qꝫ tales nō possident ⁊ ipsi preten debant se possidere: cum itaqꝫ possessio si qua fuisset apud dictam Marinā fuisset post eius mortē affecta vacans. l. cū heredes. de ac qui. pos. occupanti fuisset quesita. l. clāꝰ possidere. §. qui ad nūdinas de acqui. pos. ⁊ insuper dictus Dñicus noie suo ⁊ nepotum in sua protestatione facta ante iudiciū inchoatū fatet dictū Carnutium possidere bona hereditaria dicti Joānis Dominici que bona he reditaria sunt ista de quibus agitur prout apparet ex articulis ac cusantium confessatis per ipsos accusatos. Et lꝫ per hoc medium non probetur possessio cōtinua per annū. tamē demonstrat animꝰ preteritus ꝙ nō possedit iure familiaritatis: sed iure ꝓprio prout ⁊ ipse Dñicus ꝓfitetur in sua protestatione cui soli innotescit suus animus per ea que habentur in. §. alie. insti. de acti. ⁊ in. c. significa sti. de homi. ⁊ ex postea gestis declarantur prius gesta cañ. cum per bellicam. xxiij. q. ij. ⁊ cañ. peruenit. xviij. dist. ⁊ per glo. in. c. scribam de presump. ⁊ cū. d. Carnutius ita asseruit ipse Dñicus ⁊ nepotes debuerunt credere saltē in his q̄ depēdebant ex aio ꝓferētis p ea q̄ habentur in dictis iuribus. ⁊ per ea q̄ habētur in. l. si fundum. C. de

rei ven. ⁊ q̄ in hac parte tradit dñs allegans ⁊ si dicat. d. dña Mari na non perdidit possessionē negat ꝑmittendo alios tāto tpe possi dere per id qđ habet in. l. si de eo. §. si forte. de acq. pos. ⁊ in. l. si id qđ §. fi. eo. ti. ⁊ in. d. §. qui ad nūdinas. ⁊ dato ꝙ nō perdiderit ciuilem: tamē ꝑdidit naturalē statim ꝙ fuit extra fundos per. d. §. clā possi dere. ⁊ ideo saltē naturaliter possederūt ꝑsupposito sine ꝑiudicio ꝙ illa non desierit possidere donec vixit nec debuerunt turbari in sua possessione quecūqꝫ fuerit cum ⁊ pro naturali detur possessoriū l. fi. ff. vti pos. iuncta. l. naturaliter. de acqui. pos. ⁊ clarum est. ⁊ sic de ducitur possessio cōtinua per annum q̄ ⁊ probat per plures testes qui deponunt ꝙ possederunt tanq̄ bona dotalia: ergo non iure fa miliaritatis iuxta. l. doce ancillam. C. de rei vend. ⁊ l. in rebus. C. de

11 iure dotiū. ❡ † Et insuper qui detinet presumitur possidere. c. cū olim. de priuile. per Jnn. per. d. Ant. ⁊ Jmo. in. d. c. cū ad sedem. et per modernos in rubrica de noui oper. nunc. ⁊ probatur ex nota tis per glo. ⁊ doc. in. l. stipulatio ista. §. hoc quoqꝫ. de verbo. obli. ex quibus arbitror esse sufficienter deductā possessionem continuam per annū prout requirit statutum: ⁊ dato qđ non esset probata con nua possessio per annū: tamē de iure cōi nō requiritur saltē vbi in teruenit dolus: qui dolus censetur interuenisse in casu isto vt supra deductū est: ideo oimodo venirent cōdemnandi ipsi accusati: puto tamen cōdemnandos esse ex forma statuti per supradicta: ⁊ licꝫ di ctus Dominicus forte non dixerit io te do in dote laltri beni: ni hilominus ex interrogatione precedente ad quam correspectiua tur responsio iuxta. l. si defensor. §. qui interrogatus. de interroga. acti. ⁊ l. j. §. si ita. ⁊ l. titia respondit. §. idem respondit. de verborū obli. innuitur ꝙ dabat pro dote ⁊ dato ꝙ Dominicus aliter intel lexerit satis est propositū nostrū qđꝰ Carnutius ita intellexerit ad inducendum eū ⁊ filium qđ possederint tanquā bona dotalia: ⁊ hoc enim iudicio nō agitur an fuerint dotalia necne: nec cuius fuerit vel in presentiarum sint: sed an possideant seu possederint dicti ac cusantes necne: ideo non est necessaria illa inuestigatio an illa da tio fuerit nulla ⁊ an de nullitate ipsius dici possit per dictū domi nicū nec etiam intēdo insistere super articulo illo an dcā datio sit ꝓ bata: nā indubie puto ꝙ sic ⁊ super hoc plene loquit dñs allegans et bene vnum nō omitto ꝙ testes qui deponunt Dñicus non pro tulit illa verba possunt cōcordari cū testibꝰ qui deponūt ꝙ illa ver ba protulit: nā testes qui deponūt ꝙ nō protulit illa verba depo nūt ꝙ nō protulit tpe quo dedit in dotē bona mobilia ⁊ tpe dicti instri facti super estimatione mobiliū que data fuerūt hoc ꝑfecto fuit verū: nā illo pūcto tpis quo illa perpetrata fuerunt verba illa de quibus ad presens agimus non interuenerunt: sed postea ⁊ put coniecturari potest post instrumentum completum ⁊ habitū pro absoluto quo facto plerunqꝫ recedunt testes. d. carnutius protu lit illa verba ⁊ Dominicus post querelam ⁊ interrogationem Car

12 nutij respondidit dicendo io te do. ⁊c. † Et lꝫ aliqui dicant ꝙ fue runt illa verba tpe dicti instri ⁊ dicte dationis bonorū mobiliū: ta men solet dici eodem tpe factū si parū post fit saltē anteq̄ diuertat ad extraneos actus vt docet experiētia rerū magra. c. q̄ fit. in ꝑnc. de elec. ⁊ c. statutū. in prin. eo. ti. ⁊ lib. ad hoc. l. iurisgentiū. §. quin immo. de pac. ⁊ l. lecta. versi. dicebā. ff. si cer. pe. ꝙ ⁊ in ꝑnti cā depre hendit ex alijs depositionibus: qꝫ quāplurimi testes deponūt qđ Carnutius ⁊ Perantonius possederūt cōtinuo a tpe quo Mari na ducta fuit ad domū ⁊c. ⁊ tunc tpis immediate nō potuerūt pos sidere saltem actualiter res alibi sitas intelliguntur parum post ea non enī sunt calūniāda verba testiū dicit Jmo. in. l. inter stipulan tē. §. stichū. de verbo. obli. ⁊ ꝙ habet in. l. stipulatio ista. §. h quoqꝫ. de verbo. obli. qui itaqꝫ dicunt ꝙ dicta vba non fuerunt prolata intelligantur in ipso actu ⁊ dū instrm celebrabat vel dū stipulabat: vt vulgariū sermone vtar: qui aūt dicunt ꝙ interuenerunt intelli gantur statim postea. ⁊ sic cōcordent ad hoc q̄ habentur de concor dia testiū in. c. cum tu de testi. ⁊ in infinitis ꝫt ita dixerim cōcordā tijs ⁊ pro simili concordia posset instari inter testes qui deponunt ꝙ tales ⁊ tales nō fuerūt presentes ⁊ alios qui deponūt de eorum presentia: nō insisto: qꝫ nō cōsistit in hoc ꝑncipale pondus ⁊ vbi cō sisteret ⁊ essent cōtrarij preualerent testes affirmantes ex his q̄ de ducit dominus allegans. Nec refragatur multum id quod in calce consilij exclamatur qđ non est verisimile ꝙ in instrumento fuissent omissa bona immobilia magne estimationis ⁊ fuissent posita bo na mobilia quoniam nō est mirū: nam Dñicus qui fuerat curator nolebat illa dare nisi appareret: qꝫ tenebatur de eis reddere ratio nem: ita ꝙ illud instrumentū prouidet curatori. item ꝓuidet vxo ri: qꝫ si fuissent tradita simplr sine instrumēto potuissent negari et occultari nec facilis esset probatio non sic in bonis stabilibus que non poterant occultari ⁊ se cōtinuo exhibent oculis hoiūm: ita ꝙ facilis erat probatio ꝙ spectabant ad ipsam. d. Marinā Carnutiꝰ qui forte nolebat ꝙ illa bona mobilia remanerent apud Dñicum fuit facilis in deueniendo ad instrm illud ⁊ Dñicus ex aduerso vt cōsuleret sibi ⁊ sue nepti. lꝫ circa bona stabilia vt fieret instrm non interesset nisi ipsius Carnutij nec poterāt fraudari: iō ipse nō fuit ita aduertēs circa illa ⁊ Dñicus nō curauit post cōsignationē mo bilium ⁊ absoluto istrumēto Carnutiꝰ cuiꝰ intererat deduxit rē in

medium ⁊ ille respondidit: itaq; non est mirandum si instrumentũ non cantat de bonis stabilibus nec dicit instrumentum quod illa bona darentur pro integra dote. ita quod non adversatur depositionibus testium ex quibus concludo partes iudicis esse in condẽnando accusatos iuxta formam libelli. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. cclxxxj.

☞ Condemnatus a lege vel statuto: an dicatur vere cõdẽnatus adeo ꝙ in eo statutum sibi vendicet locum dictans condemnatus possit impune offendi. per totum.

1 Homicidium qua pena iure cõmuni puniatur.

2 Confessio solet condemnato comparari: ⁊ an contumax habeatur pro confesso.

3 Confessio an possit revocari: etiã facta in criminalibꝰ ⁊ an probatio admittatur contra confessionẽ etiã fictam. nu. 14.

4 Procurator an possit comparere in causa criminali ubi agitur de crimine capitali. nu. 12. usq; ad fi. cõsi.

Personaliter ⁊ legitime verbum quid importet in assignationibꝰ ad comparendum. ⁊ nu. 11.

5 Statutum loquens de condemnato vel delinquente an verificetur in condẽnato ficte ⁊ simplr̃ delinquẽte ut q̃ ꝑmittit ꝙ delinquens impune offendatur. nu. seq. et. 16. ⁊ usq; ad fi. consi.

Habeatur ⁊ intelligatur verbũ prolatũ a statuto an denotet fictionem seu veritatem. in fi. nu. ⁊ nu. 9.

6 Infamis an dicatur ficte condemnatus ⁊ bannitus ex forma statuti vel contumacia.

Pax ⁊ concordia quod fieri debeat de omni discordia preterꝙ̃ de homicidio an intelligatur de homicidio.

7 Statutum dictans ꝙ pater teneatur solvere penã pro delicto filij puta pro homicidio an procedat ubi filius est ficte ꝯdẽnatꝰ. nu. se.

8 Sum es est: sim sis sit est verbum veritatis expressivum.

9 Ficte an possit dici fieri quod vere fit vel fieri potest.

10 Statutum seu lex generaliter disponens an sit generaliter intelligenda. nu. 18.

11 Cõparere q̃n quis possit ꝑ aliũ lʒ fuerit ꝑsonaliter assignatus etiã in causa criminali ut pater pro filio dñs pro servo. nu. 14.

14 Sententia lata contra accusatum de crimine que transivit in rem iudicatam si postea appareat de veritate ⁊ innocentia accusati nõ mandatur executioni.

13 Personaliter assignatus ad comparẽdũ qui de crimine accusatur et dubitat carceres vel torturã qua possit iuvari caute la.

14 Servus vel filius non potest facere conditionem deteriorem domini vel patris.

Ad innocentiam probandũ debet de crimine accusatus licet testibus convictus admitti etiam per procuratorem. nume. 4. ⁊. 12. et usq; finem consilij.

15 Appellatio convicti: ⁊ confessi an sit admittenda.

16 Statutum loquens in civilibus an verificetur in his qui pro civibus habentur.

17 Sententie pratica pro iudicibus in maleficijs.

¶ Consilium. cclxxxj.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ †In hac cõsulta tione videt̃ prima facie dicẽdũ ꝙ dicti inquisiti veniãt cõdẽnãdi: nã videt̃ fundata intẽtio inquirentis cũ presupponatur ꝙ de homicidio cõstet nec vertit̃ in dubiũ quin homicidiũ fuerit perpetratum per ipsos inquisitos ⁊ ꝑsupponit̃ pro expedito ꝙ homicidiũ punit̃ pena capitali nedũ de iure cõmuni quo iure est pena deportatiõis vel pena capitis. l. penul. ff. ad. l. corne. de sica. ⁊. l. iij. §. qui hoiem. e. ti. sed etiã de iure municipali quo similiter est pena ca
2 pitalis ut percepi: †ideo pro parte curie fundata presupponit̃ intentio super pena capitali solum assumitur defensio: q̃ dicit̃ ꝙ talis interfectus potuit impune occidi ex his que in pũcto adducũtur. Sed videt̃ ꝙ dicta defensio ipsos inquisitos non iuvet ex pluribus. ⁊ pmo q̃ tales inquisiti citati nõ cõparuerũt: vñ videtur qꝺ fuerint cõtumaces ⁊ successive cõfessi ⁊ condẽnandi ex forma iuris municipalis: sed inquisiti fuerũt ꝙ dolose ⁊ malo aĩo tale homicidiũ ꝑpetrarũt ꝯ formã iuris ⁊ statutoꝝ ⁊ cõtumaces censent̃ ꝯfessi: ergo cõfessi fuerũt ꝙ sciẽter ⁊ dolose tale homicidiũ perpetrarunt et cõtra formã statutorum: ergo nõ permittẽte statuto: q̃ tunc nõ esset cõmissum ꝯtra formã statutorũ: ⁊ per cõsequẽs videt̃ ꝙ teneãt
3 stare ꝓprie cõfessiõi: q̃ cõfessio solet cõparari cõdẽnata. l. j. ff. de cõfes. ⁊. l. unica. C. e. ti. †Nec põt qs venire ꝯtra ꝓpriã cõfessionẽ. l. generalr̃. C. de nõ nume. pe. ⁊ maxie cũ sit fcã sup facto ꝓprio de recẽti ⁊ nõ intricato: ita ꝙ nõ cadit ꝓbabilis error. l. ꝙ̃. §. ff. ad vellea. et in. c. ab excõicato de rescriptis. ⁊ iõ ꝯtra cõfessionẽ sup facto ꝓprio nõ admittit̃ ꝓbatio ut inqt Bar. in. l. nõ fatet̃. de cõfe. ⁊ put nõ admittit̃ cõtra verã cõfessionẽ. ita nec ꝯ fictã cõfessionem ꝑut firmat Imo. in. l. creditor. §. iussus. de appel. ⁊ Pe. de anch. post Jaco. de are. in. c. si post ꝯstitũ. de cõfes. in. vi. ⁊ ꝙ illa eadẽ ꝓbatio admittat̃ cõtra fictã cõfessionẽ que admitteret̃ contra veram ⁊ non alia voluit Jo. an. in addi. Spe. in titulo. de posi. §. nono vers. verum. ⁊. d. Anto. in. c. fi. circa fi. de confessis facit optime ꝙ no. Pe. de bellap. Cy. ⁊ Bal. C. quorum app. in. l. unica qui volunt ꝙ prout cõfessus
4 et convictus non appellat ut ibi. †Ita etiã nõ audit̃ appellãs is q̃ habet̃ pro cõfesso ⁊ cõvicto: puta q̃ nõ iuravit de calũnia. ⁊ sic equiparãt verũ cõfessum ⁊ ficte cõfessum ⁊ cõvictũ. item nõ videt̃ ꝙ aliꝰ possit in causa ista capitali cõparere per aliũ. l. penul. §. ad crimẽ. ff. de publi. iud. ⁊. c. veniens. de accus. ⁊. v. q. iij. in criminalibus ⁊ extra de procuratoribus in. c. tue. ꝙ maxime videt̃ dicẽdum: q̃ statutũ disponit ꝙ quis in causa criminali debeat ꝑsonalr̃ cõparere: ꝯstat aũt ꝙ non cõparet ꝑsonaliter si per aliũ: lʒ alias legitime cõparet: ut de se cõstat ⁊ no. Bal. in. l. servũ quoq;. §. publice. ff. de ꝓcura. et probatur in extrava. ad reprimẽda ibi personaliter vel legitime ⁊c. et ideo saltẽ vigore huius statuti videt̃ ꝙ nec procurator nec pater nec alius possit pro inquisitis comparere: ⁊ maxie cũ dicat ꝑ se eũdẽ personalr̃ q̃ v̾ba sunt clara ergo ⁊c. ⁊ in casu quo alius pro alio nõ põt admitti in causa criminali acta ꝑ eũ gesta sunt nulla ꝑut voluit Bar. in. d. §. ad crimẽ in fi. dato insup ꝙ valerẽt actitata ad excusationẽ dictorũ inquisitorũ: nihilominus videt̃ ꝙ nõ relevẽt: q̃a non videt̃ ꝙ deductis in puncto. d. Britius potuerit impune occidi a dictis inquisitis: q̃ nõ presupponit̃ ꝙ. d. Britius interfectus fuerit condẽnatus nisi in quãtitate centũ librarum denarioꝝ ⁊ in quarto pluri ⁊ condemnati in dicta quãtitate ex forma statuti ꝑñt impune offendi usq; ad mortem exclusive. ⁊ sic non possunt impune occidi nec offendi in abscissione vel debilitatiõe mẽbri: ut est expressum in statuto sub rubrica qꝺ exbanniti ⁊ condẽnati pro certis
5 delictis ⁊c. secundo loco relati in puncto. †Nec videtur eos excusare: q̃ dictus Britius post dictam condẽnationẽ in centum libris et in quarto pluri fuerit locutus cum rebellibus existentibus in castris inimicorum ⁊ cum eis habuerit praticam ⁊ conversationem: q̃ licet pro tali excessu veniret puniendus. tamen de eo non fuerat convictus nec pro eo condẽnatus ⁊ statutũ ꝑmittens quẽ impune offendi ⁊ occidi loquitur de condẽnato pro maleficio: nõ autem loquit̃ in simplici delinquente: nec etiã videnr̃ posse iuvari eo q̃ habuerit dictũ Britiũ in suspectũ: q̃ nõ reperit̃ ꝙ privati ex sibi suspitione possint quẽpiã occidere: ſʒ ad superiores ⁊ ad magistratus ꝑtinet hmõi corripere ⁊ mortẽ inferre ex causis ex quibus venit irroganda pena mortis ⁊ nõ pertinet ad privatos arg. l. nõ est singulis de regu. iur. solum autẽ videt̃ ꝙ possint se tueri ea ratione: q̃ post dictam condẽnationem in centum dictus Britius per vim rapuit certos porcos cuiusdam perusini in territorio perusino ⁊ fecit incẽdiũ de quo in themate: ⁊ etiã rapuit quẽdam equum in dicto territorio: nã videt̃ ꝙ ex dictis delictis ipse censeat̃ bãnitus ⁊ condẽnatus pena capitis ⁊ in publicatione omnium bonorũ vigore statuti sub rubrica de offendente bãnitum cõmunis perusij tertio loco relata in puncto ⁊ ex forma statuti banniti ⁊ condẽnati pena capitis possunt impune offendi ⁊ occidi: ut est expressum in dicto statuto sub. d. rubrica ꝙ banniti vel condẽnati pro certis delictis tamẽ videtur posse dici ꝙ etiaʒ ex hoc capite non iuventur. Quia statutũ ꝙ permittit bãnitum impune occidi videt̃ loqui de vere bãnitis ⁊ condẽnatis ⁊ nõ videt̃ verificari in bãno vel cõdẽnatione fictis: q̃a statuta maxime adeo exorbitantia ⁊ penalia nõ solent verificari in casu ficto. ar. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. ⁊ ibi Bar. quidem voluit in. l. omnes populi. de insti. ⁊ iur. ꝙ ⁊ voluit Floren. in. c. cũ dilectus. de consue. ⁊ idẽ videt̃ velle Bal. in. l. si quis servo. C. de fur. ⁊ in. l. meminimus. C. de legi. heredi. ⁊ in. l. nõ dubium. C. de. ll. ⁊ in. l. inter cetera. §. itẽ hoc. de lega. j. ⁊ in. d. l. omnes populi. ꝙ ⁊ voluit Pe. de anch. in repetitione. c. cañ. xiiij. q. principali col. lxxxv. lʒ dictus Britius. lʒ vigore statuti habeat̃ pro exbãnito ⁊ condẽnato tñ non videt̃ ꝙ sit vere bãnitus ⁊ condẽnatus: q̃ verbũ habeatur sonat in fictionem. l. ingenuũ. ⁊ ibi Bal. C. de ingenuis. ⁊ manumissis. ⁊. l. si quas ab aliquo de calũ. ⁊. l. si sponsus. §. si uxor. ff. dona. inter virum ⁊ uxorem cũ similiter verbum intelligatur denotat fictionem ut in. l. q̃m. ff. de his qui notã. infa. ⁊. l. pater in fi. ꝑncipij. ff. de capti. ⁊ insti. de inuti. stipu. §. ei qui. ⁊. l. in rebus. §. fi. de preca. et in. l. qui pignoris. in princip. de acqui. pos. ⁊ in. l. unica. in princ. C. de rei uxori. acti. ⁊ in cle. quamuis rigor. §. similiter. de appel. iõ cuʒ dictum statutum loquens de bãnitis qui post cõdẽnationẽ delinquerint loquitur per hmõi verba: q̃ dicit ꝙ intelligat̃ esse bãnitus et cõdemnatus ⁊ subdit ꝙ habeat̃ pro exbãnito ⁊ cõdẽnato: ergo videt̃ ꝙ procedat per viam fictionis merito si censet̃ esse ficte bãnitꝰ et condẽnatus non verificet̃ statutũ permittens impune occidi bãnitum ⁊ condẽnatũ ⁊c. ex quo nõ dʒ intelligi in casu ficto: ut dictũ
6 est. †Preterea dictum statutũ loqui videt̃ de exbãnito ⁊ cõdẽnato pro maleficio ⁊ causa maleficij pro quo ⁊c. ſʒ ut arbitror. d. Britius fuit condemnatus in cõtumaciã nõ facta alia probatione delicti nisi per fictam confessionem vigore statuti disponentis ꝙ cõtumax habeat̃ pro confesso ⁊ statutum loquens de condemnato ꝑ maleficio non videtur verificari in condemnato vigore ficte cõfessionis resultantis ex contumacia pretextu huiusmodi statuti ꝑut voluit Bald. in. l. transigere. C. de transac. dicens quod si statutum disponit qꝺ de omnibus possit fieri concordia ⁊ pax ꝑterꝙ̃ de homicidio si q̃dẽ ẽ cõdẽnatꝰ de homicidio ex ficta ꝯfessiõe resultãte ex cõtumacia

contumacia poterit fieri pax: q² statututum intelligitur de vero ho
micidio ⁊ non de ficto sm eum ibi notabiliter ad hoc etiam ꝙ not.
Bal.in.l.etiam.C.de fur.dicens ꝙ si statutum fingit bānitum con-
fessum talis non est infamis: q² ficta cōfessio non infamat quando
lex fingit ex sola contumacia: q² non descendit ex causa famosa sm
eum.⁊ sic videtur velle ꝙ cōdēnatus ex dicta ficta confessione cēsea
7 tur ex contumacia.†Ad hoc etiam ꝙ no.Bar.in.l.cum fili⁹.in ꝑn
ci.ff.de verbo.obli.volens ꝙ si statutum disponit ꝙ pater teneat̃
soluere penam pro tali delicto filij.puta pro homicidio non tenea
tur pater si filius est pro homicidio condēnatus vigore ficte con-
fessionis resultantis ex cōtumacia: ⁊ maxime si cōtumacia non ap-
paret vera: vt quia quis nō est citatus personaliter: sed domi ꝑ no-
tata in rubrica.C.de crimine stel.vbi disputat hāc questionē an bā
nitus in contumaciam ratione ficte cōfessionis possit impune offē
di stante statuto ꝙ bānitus pro maleficio possit impune offendi et
concludit ꝙ non si nō fuit citatus personaliter cōmuniter autē cō-
tingit ꝙ in causis criminalibus rei inquisiti nō permittunt se inue
niri ab officialibus: ideo non citātur ꝑsonaliter sed domi: q² se ab-
sentāt vł latitāt: ideo est verisił'e ꝙ ⁊ dict⁹ Briti⁹ nō fuerit citat⁹ ꝑ-
sonaliter merito ⁊c.insuper dictum statutum sub rubrica de offen-
dente bannitum loquitur de exbannito ⁊ cōdēnato pro maleficio
pro quo maleficio ⁊ causa cuius maleficij ⁊ cōdēnationis possit di-
ctus bannitus ⁊ cōdēnatus impune offendi sm formam statuti cō
munis perusij.⁊ sic dictū statutū loquitur de eo cōdēnato qui pōt
impune offendi.⁊ sic loquitur simpliciter ⁊ īdefinite: ergo videtur
ꝙ sit intelligēdum in eo qui simpliciter offendi potest ex forma sta
tuti.⁊ sic sine aliqua limitatione cū indefinita soleat eqpollere vni-
uersali.l.si pluribus.de leg.ij.⁊.l.de precio de publiciana cum simi
libus.sed dictus Britius non fuerat condēnatus ex tali crimine
ꝙ potuerit simpliciter ⁊ absolute seu indifferenter offendi: q² non
poterat offendi vsq₃ ad mortē inclusiue: quinimo nō poterat offen
di in abscissione membri vel debilitatione: vt est expressum in alio
statuto in themate descripto: ⁊ per consequēs dictus Briti⁹ non
videtur qđ debuerit intelligi condemnatus ⁊ bānitus vel hr̄i pro
condēnato pena capitis vigore.d.§.statuim⁹.⁊ per cōsequens nō
videtur militare dictum statutum sub rubrica ꝙ exbāniti vel cōdē
nati ⁊c.quia non videtur quod fuerit bannitus vel condēnatus ex
tali crimine: vnde ingeratur pena corporalis. ¶ His tamē nō ob-
stantibus contrariam partem puto magis iuri cōsentaneam.et sic
quod dicti inquisiti veniant absoluendi ea ratione: quia dictus bri
tius potuit impune occidi vigore dicti statuti sub rubrica ꝙ exbā-
niti ⁊ condemnati pro certis delictis possint impune offendi: nam
dictus Britius fuerat bānit⁹ ⁊ cōdēnatus ex tali crimine: vnde in
geritur pena corporalis ꝑncipal'r sm formam statutoꝝ ciuitatis
perusij: licet em̄ non fuerit bānitus ⁊ cōdēnatus per os iudicis sen
tentiantis: tamē fuit bānitus ⁊ cōdēnatus per sentētiā legis mu-
8 nicipalis:†nā statutū predictū sub rubrica de offendente bānituz
cōmunis perusij in.§.statuimus.dicit ꝙ si condēnatus ⁊ bannitus
postꝙ̄ fuerit condēnatus ante liberationē aliquē derobauerit in
ciuitate vel in cōmitatu perusij vel aliquod incēdiū fecerit ex tunc
sit exbānitus ⁊ cōdēnatus pena capitis.⁊ sic statutum loquitur ꝑ
verbū sit ꝙ est expressiuuz veritatis: ⁊ cōsequēter nō denotat fictio
nem que est contraria veritati: vt de se patet ⁊ no.glo.in.l.siue pos
sidetis.C.de proba.⁊ per Bar.in.l si quis pro emp.ff.de vsucap.im
mediate.ergo ꝙ talia perpetrauit post condēnationem fuit dict⁹
Britius per.d.l.munipalem exbānitus ⁊ condemnatus pena ca-
pitis non expectata alia sententia scilicet iudicis vt denotant di-
cta verba ex tunc que denotant extremitatez tēporis: vt probatur
in.l.iiij.ff.de condi.⁊ demon.⁊ per glo.in verbo ex tunc in cle.vt hij
qui de etate ⁊ qualitate.⁊ in c.ꝙ̄ sit de elec.lib.vj.⁊ per Bart.in.l.si
stipulatus fuero.in principio. de verboꝝ obligati.⁊ per Bald.in.l.
prepostꝑi.C.de testa.⁊ in.c.j.de mili.⁊ vassallo qui contumax est in
vsi.feu.⁊ faciunt etiam verba ipso iure que subdūtur in statuto que
in fine posita vel in medio ad omnia precedētia referunt̃.l.talis scri
ptura.de leg.j.l.iij.§.si filius.de lib.⁊ posth.⁊.c.secūdo requiris.⁊.c.
inquisitioni.de appel.verba enim ipso iure denotant canonē late
sentētie: vt vis verbi indicat ⁊ vult glo.in.l.criminali.C.de iur.om.
iud.⁊ in cle.j.in fi.de rescriptis.⁊ doc.in.c.si diligenti de foro cōpe-
9 tenti. ¶ †Nec obst.ꝙ subditur ⁊ intelligatur: q² lʒ verbū intelligat̃
denotet quādoq₃ fictionē tñ etiā nōnunꝙ̄ significat veritatē: vt cō
tingit in.l.qui solidū.in prin.de leg.ij.⁊ in.l.si tibi homo.§.cū seru⁹
de leg.j.⁊ in.l.clā possidere.§.qui ad nūdinas.ff.de acqr.pos.l.cōis
seru⁹.in prin.e.ti.⁊ inst.de rerū diui.in pluribus.§§.⁊ in.l.cū enim.
ff.de noua.dicit autē Bar.in.d.l.oēs populi circa prin.vltime char
te ꝙ est nota taciti intellectus nō exppresso: vnde in hoc statuto si-
gnificet ꝙ tacite sit condēnatus quasi nō per sñiam iudicis expresse
loquentis verbū aūt habeatur nō refert̃ ad cōdēnationē capitis de
qua premittitur: sed refert̃ ad terras submissas ⁊ recōmēdatas: ita
ꝙ non est curandū an denotet veritatē vel fictionē: ⁊ insuper etiaz
verbum habeatur nonnunꝙ̄ significat veritatem: vt in.c.tanta qui
filij sint legitimi.⁊ in.c.ex parte in fi.de conces.preben.⁊ constat qđ
lex potest bona publicare: et etiam dānare ad mortem ipso iure et
qñ lex vere aliqd facere pōt nō facit ficte: vt ꝓbat̃ in.l.in reb⁹ in fi.⁊
ibi bal.C.de iure dotiū.⁊ est theorica Bar.in.l.si is q ꝓ emptore.cir
ca fi.tertie principalis questionis.de vsuc.itaq₃ dictus Britius ve
re fuit bannitus ⁊ condemnatus pena capitis ex quo derobauit ⁊
incendium fecit in territorio perusino post primaz condēnationē
in centum libris ⁊ ante liberationē.⁊ sic tempore quo poterat im-
10 pune offendi.licet non ad necē vel mēbri debilitationez. ¶ †Nec
dictum statutuz sub rubrica qđ banniti ⁊ condemnati ⁊c.loquitur
de exbannito ⁊ condemnato per iudicem: sed loquitur indefinite
et generaliter: vnde verificatur siue fuerit bannitus condemnatus
per iudicem seu per per legem municipalem vel cōmunē cū lex ge-
neraliter loquens generaliter intelligatur.l.j.§.⁊ generaliter de le
gatis prestan.⁊ canoni.si romanorum decimanona distin.⁊.c.quia
circa de priuileg.cum si.⁊ ex his restare videtur ꝙ sit casus.l.muni
cipalis in dicto statuto ꝙ banniti ⁊ condemnati ⁊c.quod dict⁹ bri
tius potuerit impune occidi ⁊ vbi casus legis nō est instādū.l.ancil
le.C.de fur.l.illam versiculo de modo.C.de colla.ideo non est neces
se insistere in alijs statutis deductis in puncto que etiam admini-
culantur ad euasionem ⁊ absolutionem dictorum inquisitorum et
ad inclinando mentem iudicis ad eorum absolutionem super qui
bus vlterius non insisto cum statutum supra deductū reddat rē cla
11 ram sublatis his que in contrarium adducunt̃.†Unde deueniēdo
ad responsiones adductorum in cōtrariū.nō obstat ꝙ quis debeat
per se personaliter cōparere ⁊ non possit per procuratorē ⁊ iex hoc
videantur nulla acta facta ad eorū euasionem: q² ad hoc responde
tur pluribus modis primo ꝙ etiam vbi non potest alius compare
re pro alio admittitur dominus in causa serui ⁊ pater in causa filij
sui legitimi.⁊ sic quem habet sub patria potestate prout voluerūt
doc.maxime Ange.⁊ Imo.in.d.§.ad crimen per.l.sciendū.l.seru⁹
ff.de publi.iudi.⁊.l.lucius.ff.de appel.dominus enim defendit ser
uum pro suo interesse ne perdat dñium serui.⁊ sic censetur potius
pro se cōparere ꝙ̄ pro alio vt habetur in dictis iuribus ⁊ a parita-
te rationis doct.extendūt ad patrez qui ratione patrie potestatis
potest filium vendicare: vt est tex.in.l.j.§.per hanc versiculo nisi for
te.ff.de rei vendi.ne itaq₃ perdat ius ꝙ habet in filiū ⁊ suā rei ven-
dicationem vel actionem in factum que sibi competit pro persona
filij: vt in titulo de libe.exhiben.conceditur patri comparere i cau
sa criminali mota contra filiū eius ꝓut licet dño in causa serui ꝓut
volunt doc.cōiter vt refert Imo.in.d.§.ad crimen decimaseptima
et vigesimasecūda cōlūnis: ideo ꝓbata innocētia dictorū inquisi-
torum per patrem cōparentez pro suo interesse dicti inquisiti sunt
absoluendi alias non saluaret̃ illesum ius ⁊ interesse patris ⁊ fru-
stra admitterentur dominus ⁊ pater ad comparendum ⁊ defendē
dum filium vel seruum si defensio non releuaret ꝙ non est dicēdum
argu.l.si pretor.in principio.de iudi.⁊.c.commissa.de elec.libro sex
12 to cum similibus.†Quinimmo licet quis debeat per se comparere
personaliter adeo quod si non comparet fit contumax ⁊ habeatur
pro confesso prout disponit statutuz: non propterea tollitur quin
alius etiam quilibet possit coram iudice comparere ad ostēdendā
absentis innocentiam ne innocens damnetur argu.l.absentem.in
prin.ff.de penis iste est text.in.l.seruum quoq₃.§.publice.de proc.
per quem text.Barto.ibi.⁊ in.d.§.ad crimen.et in extrauagāte ad
reprimenda hoc firmat vbicunq₃ absens damnari potest admitti-
tur quilibet ad eum defendendum ⁊ ad ostendendum eius innocē
tiam ⁊ etiā firmant Richar.Bartholo.de saly.⁊ Paul.de ca.in.d.
§.publice.⁊ voluerunt etiam.d.Anto.⁊ Panor.in.d.c.veniens.et
Imo.in.d.§.ad crimen.⁊ vidētur cōcordare cōmuniter doc.qđ qui
libet defensor admittatur: lʒ nonnulli velint ꝙ admittatur etiam
procurator ⁊ quidam cōtra: sed nō pertinet ad nos illa difficultas
cum dictus pater non interuenerit vt procurator ⁊ pro hoc ꝙ sal-
tem defensor admittatur videt̃ tex.in terminis in.d.§.publice in
sui vniuersalitate ⁊ videt̃ etiā tex.satis apertus in.d.c.veniēs.vbi
dicit papa nō possim⁹ in causa criminali admittere procuratores:
et tamen postea fuerunt admissi tanꝙ̄ excusatores ⁊ si nō esset tex.
qui hoc diceret est ratio vrgentissima quam Barto.⁊ doc.assignāt
quia si nemo pro absente compareret iudex potest ⁊ debet supple-
re vices absentis ⁊ suas defensiones inquirere ⁊ admittere.l.si non
defendantur.ff.de pe.hoc enim est regule vbicunq₃ proceditur cō-
tra absentem.vt in autenti.qui semel.C.quomodo ⁊ quādo iudex
ibi perquisita veritate ⁊ in.d.l.ampliorem.C.de appe.si ergo iudex
debet per seipsum absentis innocētiā ⁊ defensiones inuestigare pa
ri ratione debet aliū audire qui super dictis defensionibus ⁊ inno-
centia vult ipsum iudicem instruere ⁊ defensionem ⁊ innocentiam
ostendere: ⁊ maxime in capitalibus in quibus quandoq₃ iuuatur
inuitus nedum absens.l.non tantum.ff.de appellatio.⁊ merito:
q² nemo est dñs sui capitis seu mēbrorū suoꝝ.l.liber hō.ff.ad.l.aq.
13 †Et in quibus etiam si post sñiam que trāsiuit in rem iudicatā ap
pareret innocētia nō irrogatur pena nec res iudicata mādat̃ exe-
cutiōi.l.j.in fi.ff.de quest.⁊.l.diui fratres.ff.de penis.lōge aūt for-
tius debet cessare pena qñ ante sñiam demōstrat̃ defensio ⁊ innocē
tia inquisitorū nō debet iudex descēdere ad cōdēnationē ⁊ ad po-
sitionem pene capitalis ad predicta tex.sm tertiam lec.que a doc.

approbatur in.l.vbi pactum.C.de trãsac.que inducitur ad termi-
nos nostri statuti disponentis ꝙ bãnitus possit impune offendi:
nam dicit ibi Bar.ꝙ si quidã offendit bannitũ ⁊ cõtra eũ inquirit
de maleficio ⁊ dubitat cõparere ne incarceret vel ponat ad torturã
cautela est ꝙ tertius cõpareat ꝓbet bannum ⁊ iudex non poterit
procedere:q2 liquet iudici istud non esse delictũ casus est in.d.l.ſm
tertiã lec.Azo.⁊ verissimã.dicit ibi Bar.⁊ si dicatur quomodo ad
mittitur iste tertius respondet ꝙ ideo admittitur:q2 continet pu-
blicam vtilitatem ꝙ bãniti possint impune offendi.l.j.⁊.ij.C.quã-
do licet sine iudice vendicare ſm eundẽ Bar.in.d.l.vbi pactũ.et in
cõsilio suo ꝙ incipit visis oĩbus statutis mihi in ordine.xlij.⁊ idez
ꝙ Bal.Ange.Saly.⁊ Raph.⁊ Pau.de ca.in.d.l.vbi pactũ facit
tex.in.l.seruus.C.de his qui ad ecclesias confu.⁊ ꝙ ibi per Barto.
iunctis notatis per eundem in.d.§.ad crimen in antepenulti.col.
idem etiam videtur velle Bal.in.l.decuriones.C.ex quibus causis
infamia irrogatur:cum itaqꝫ iudici liqueat ꝙ homicidium in inq-
sitione deductum non est punibile ⁊ non est delictum non dʒ pro-
cedere ad inquisitionem per predicta ex quo deficit fundamentum
et remedium puniendi quo casu iudex ex officio supplere dʒ quali
tercũqꝫ sibi constet:ex officio etiam si nullus opponeret per tex.cũ
14 glo.d.l.vbi pactum.¶ Nec ob.ꝙ dicti inquisiti ratione cõtumacie
habeãtur pro cõfessis ⁊ cõtra fictã confessionem nõ admittit ꝓba-
tio prout nõ admittitur cõtra veraʒ nec comparitio patris reddit
eos immunes a cõtumacia ex quo tenebãtur cõparere personalr:
q2 respõdet ꝙ ficta cõfessio filij nõ debet ꝑiudicare patri defenden
ti causam pro suo interesse:q2 filius non videt ꝙ facere possit cõdi-
tionẽ patris deteriorem.l.si filius.C.de pac.⁊ res inter alios facta
per iura vulgaria ⁊ in specie ꝙ ficta confessio filij ratione contuma
cie nõ noceat patri voluit Ang.in.d.l.cum filius.in prin.per.l.ei⁹
qui delatorẽ de iure fisci.⁊ facit ꝙ habet in.l.qui repudiantis.et.l.
papinianus.§.meminisse.de inoffi.testa.⁊ in.l.⁊ ideo de euic.ſcõm
eum ꝙ ⁊ voluit Bal.in.d.l.⁊ iõ de euic.cũ similib⁹.preterea lʒ ꝯtra
verã confessionem super facto proprio nõ admittatur probatio in
causis ciuilibus ꝑ supradicta in cõtrariũ: tamẽ secus est in crialib⁹
saltem capitalibus:nã in illis cõfessio quãtũcũqꝫ scienter facta cir-
ca factuʒ proprium:tamen non preiudicat probato contrario seu
probato rem se aliter habere q2 nõ potest qs se exꝑsse volẽdo arta-
re ad penã capitis.d.l.liber homo:⁊ ꝓpterea inuitus quãdoqꝫ de-
fenditur.l.aditos.C.de epi.audiẽ.⁊.l.nõ tantum.de appel.ita nec
tacite cõfitendo sibi preiudicat ar.l.qui ad certũ.ff.loca.⁊.l.cũ quid
si cer.peta.cum si.prout formaliter concludit Jmola.in.d.l.credi-
tor.§.iussus.adducens etiã.l.j.§.fi.de quest.quasi velit si ꝓbatio in
nocẽtie releuet post sentẽtiam quãtofortius ante sentẽtiã post cõ-
fessionem ꝙ voluit Bal.in.l.ꝑinde.j.§.si quis hoiem.ff.ad.l. aql.
post gloss.ibi.Facit optĩe ꝙ no.Barto.in.l.j.circa fi.ff.de cust.reo
rum.dicens qõ confessio in criminalibus trãsfert onus ꝓbãdi in cõ
fitentem.⁊ tamẽ criminalia cõmuniter intẽtãtur in facto proprio
accusati vel inquisiti.q2 pene tenent suos auctores.l. sancimus.C.
de pe.vnde cõfessio delicti quasi semꝑ in criminalibus versatur in
facto proprio:iõ prout admittitur ꝓbatio cõtra verã cõfessionem
ita cõtra fictam ar.d.l.qui ad certũ.⁊.l.bonorũ rẽ ratã haberi.⁊ no-
tata in proprijs terminis ficte cõfessionis per Jo.an.d.Ant. imo.
⁊ Pet.de anch.supra relata.non em̃ plus operatur ficta confessio
q̃ꝫ vera dicit Pe.de anch.in.d.c.si post prestitum.immo vltra eum
quãdoqꝫ minus iuxta no.per Bar.in.l.eius qui delatorẽ.ff.de iure
fisci.⁊ al's verus cõtumax nõ appellat ⁊ fictus sic per iura vulgaria
et ſcõm ꝑdicta procedat ꝙ no. Jo.an.in addi.Spe.in ti.deposi.§.
nono.versi.verũ.vbi vult ꝙ paciscens super furto fingatur cõfiteri.
tamẽ admittitur ꝓbatio in cõtrarium adeo ꝙ si probaret se nõ cõ-
misisse furtũ deberet audiri prout refert ⁊ videt sequi Jmo.in.d.§.
iussus merito non obstãte dicta ficta cõfessione debet admitti de-
fensor ⁊ probata innocẽtia seu impunitate ruit dicta cõfessio adeo
ꝙ inquisiti veniũt absoluẽdi ⁊ hoc pro certo fuit de intẽtione Dy.
Bar.⁊ sequaciũ qui in.d.§.ad crimẽ.⁊.d.§.publice trahunt regulã
§.publice ad statuta que sunt cõmuniter per italiam ꝙ absens con
tumax possit dãnari ꝙ cõmuniter statuta ꝑ italiã cõiter dictãt qõ
contumax habeat pro cõfesso:⁊ ideo condẽnet prout viget in ista
ciuitate que quidem statuta non erant incognita Dyn. Bar.⁊ se-
quacibus.ideo verisimiliter non erãt incognita q̃ in eis cõtinebã-
tur ꝙ cõtumax habeat ꝓ cõfesso:vnde cũ ipsi teneãt ꝙ in terminis
statutorũ italie admittat defensor ⁊ probata ꝑ eum defensione ab-
sens sit absoluendus satis aperte colligit ipsos velle ꝙ lʒ extet sta-
tutũ ꝙ absens habeat pro cõfesso ⁊ condẽnet:nihilominus põt de
fensor admitti ad probãdum innocẽtiam ⁊ probata releuat:vt ab-
sens absoluatur:nõ em̃ admitteret quis ad probãdũ id qõ proba-
tum non releuaret.l.ad probationẽ.C.de proba.cum si.⁊ ita in ter-
minis dicti statuti specifice disponentis ꝙ cõtumax habeat ꝓ con
fesso refert Dy.Jmo.in.d.§.ad crimẽ.⁊ similiter eũdem Dy.de fa
cto cõsuluisse in terminis statuti ꝙ absens habeatur pro confesso:
15 ideo condẽnet refert Pau.de ca.in.d.§.publice.† Nec ob.ꝙ dicit
Bal.in.d.l.j.C.quorũ app.q2 nõ se fundat in eo ꝙ nõ sufficeret ꝓ-
bare innocẽtiã:sʒ in ea rõne q2 appellatio cõfessi ⁊ cõuicti non ad-
mittit vt in.l.ij.eo.ti.ideo prout vere cõfessus ⁊ cõuictus nõ appel
lat:ita nec ficte cõfessus ⁊ cõuictus appellat vbi aũt haberet absen
tẽ pro solo confesso sec⁹ dicendũ esset prout vult glos.ibi.⁊ in dicto
§.iussus.⁊ glo.⁊ Ange.in.l.ij.§.ꝙ si actor.C de iuramẽto calũ.qn-
immo etiam vbi habetur pro cõfesso ⁊ conuicto appellare põt di-
cit Bal.in.l.ita demũ.C.de procu.ratio tamen sua tendit ad aliud
16 nec multum pertinet ad presentem discussionẽ.† Nec ob.ꝙ dictuʒ
statutum permittẽs impune offendi bãnitũ videt loqui de vere bã
nitis ⁊ cõdẽnatis:q2 respõdet ꝙ dictus Britius põt dici ꝙ fuerit
vere bãnitus ⁊ cõdẽnatus per.d.l.municipalẽ ꝓut ⁊ supra demon-
stratũ est ⁊ insuꝑ nõ est expeditũ ꝙ statutũ loquẽs in bãnito nõ ve
rificet in eo qui ficte habet pro bãnito.nã Bar.in.l.si is qui pro em
ptore de vsuc.relinquit hoc indecisum.⁊ idem Bar.in.l.si maritus
sit in magistratu.§.j.ff.de adul.cõcludit ꝙ ille q mediante fictione
statutaria habetur pro ciue cõsequit oĩa priuilegia ⁊ cõmoda que
consequunt veri ciues per leges munipales:⁊ ꝑ cõsequẽs vult ꝙ sta
tuta loquẽtia de ciuibus etiã in effectu verificant in his qui haben
tur pro ciuibus etiã ꝑ viã fictionis:ex quo em̃ statutũ fingit eũ esse
ciuẽ simpl'r ⁊ vult haberi pro ciue videt velle quo ad oĩa habeat ar.
l.de precio cũ si.⁊ facit ꝙ ipse no.in.l.sacrilegi.ff.ad.l.iuliã pecu.et
in extrauaganti ad reprimẽda in verbo perinde.⁊ idẽ Bart.in.l.j.
§.lex falcidia.ff.ad.l.falci.vbi vult per illũ tex.ꝙ leges loquẽtes sim
pliciter verificent etiã in casu vbi militat fictio:lʒ em̃ statutũ fictio
nẽ inducẽs nõ extẽdatur actiue tamen patitur interpretationem
passiuã.vt leges trahantur ad ipsum casum fictũ prout est theorica
Bar.infert ibi Jmo.licet forte Bar.possit aliter intelligi: ⁊ videt
ratio vrgẽs pro opinione Bar.q2 si statutũ simpl'r dicit ꝙ talis ha
beatur pro ciue ⁊ nil vlterius se declarat si iura loquẽtia in ciue nõ
verificarentur in eo frustratoria resultaret dicta dispositio ⁊ simili
ter si statutũ dicit ꝙ quis habeatur pro bãnito si iura de bãnito di
sponentia nõ militant elusoria esset dicta dispositio:nã si dicat im
mo disponit:q2 tunc patiat penam capitis si veniet in fortiã ipsi⁹
statuẽtis vel ipsius magistratus respondebitur ꝙ non debebit pa
ti talem penã nisi leges dicunt ꝙ de condẽnationibus debet fieri
executio:⁊ propterea ex mẽte Bar.videtur dicẽdũ ꝙ si lex in fauo
rem alicuius dicit ꝙ habeatur pro ciue.lʒ non disponat vere:sed fi
cte ꝙ quãdo sit patet ex notatis per Bar.in.d.l.si is qui ꝓ emptore
tũc leges municipales loquentes in fauorem ciuium verificabunt
in tali ciue ⁊ ex aduerso eadem ratione videt dicẽdũ ꝙ si statutum
in odiũ delinquentis vel cõtumacis hʒ eũ pro bãnito ⁊ condẽnato
iura q̃ loquũtur in odium bãnitorum vidẽtur verificari in eo q ha
bet pro bãnito ⁊ cõdẽnato.lʒ per viã fictionis cũ cõtrariorũ soleat
esse eadem natura.l.⁊ si cõtra.de vulg.⁊ pupil.⁊.l.si toto.in prin.de
lega.j.cum si.sed iura loquẽtia de bãnitis vel ciuilibus ad alium fi-
nẽ ꝙ in fauorẽ vel in odiũ ipsorum ciuium vel bãnitorũ non verifi-
cẽtur in talibus ficte bãnitis vel ciuibus:⁊ ita procedat ꝙ dicimus
statuta loquẽtia in casu vero vel simpliciter nõ verificari in casu fi-
cto pro quo optime facit.l.fi.C.de his qui veniam etatis impetra-
uerunt:licet predicta non oporteat aliter firmare cũ in casu nostro
dictus Britius vere fuerit bãnitus ⁊ condẽnatus per legem muni
cipalem non ficte vt supra deductum est.Nec etiam ob.ꝙ statutuʒ
loquens in condẽnato pro homicidio nõ verificatur in condemna
to in cõtumaciam prout dicit Bal.in.d.l.transigere.nec etiaʒ si lo-
quatur in cõdemnato pro maleficio prout dicebat Cynus in rubri
ca de crimine stelliona.vt supra retuli:q2 respõdetur ad dictũ bal.
ꝙ loquitur in casu satis separato:nõ enim loquitur in cõdemnato
pro homicidio:sed loquitur de ipso homicidio hoc est ꝙ possit fie-
ri pax cum eo qui in cõtumacia est pro homicidio condẽnatus si ali
ter de homicidio nõ apparet:stãt enim hec simul ꝙ fuerit pro ho-
micidio condemnatus.⁊ sic inciderit in inimicitiam:⁊ tamen non
cõmiserit homicidium:ad dictum autem Cy.respõdetur ꝙ cõtra-
riũ determinat ibi Saly.fundans se inter cetera ꝙ ex cõmuni vsu
loquẽdi dicitur quis cõdemnatus pro homicidio si de homicidio
inquiritur contra eum vel accusat ⁊ in contumaciam ratione ficte
confessionis condẽnatur.⁊ idem sumitur ex dictis Bar.in.d.l.cuʒ
filius.in prin.de verbo.obli.⁊ insuper sentẽtia solet referri ꝓut et
debet ad libellum.l.vt fundus cõmuni diui.⁊.c.qualiter ⁊ quando
el grande.de accu.⁊.c.licet eli.de symo.⁊ cle.sepe.de verbo.sig.et li-
bellus cantat de crimine ꝙ intentatur non de cõtumacia: cõtuma
cia autem causat fictam confessionem ꝑ quã fictam contumaciã ꝓ-
batur delictum.ꝓut em̃ vere cõfessus condẽnatur pro delicto in li-
bello deducto nõ cõdẽnatur ꝓ confessione ita ⁊ recte intuenti si fi-
cte cõfitetur non cõdẽnatur ꝓ ficta cõfessione:sed pro maleficio in
libello deducta nec cõdẽnatio tẽdit ad penã cõtumacie:sed ad pe-
nã delicti intẽtati ⁊ ꝓbati ꝑ fictã confessioneʒ que ficta cõfessio est
pena cõtumacie ꝙ ⁊ satis deducit ex dictis supra dũ diximus ꝙ cõ
tra fictam cõfessionẽ admittitur probatio ⁊ si cõtra probat absens
absoluitur prout supra deductum est.⁊ tamẽ lʒ probetur delictũ fi-
cte cõfessatũ non fuisse ꝑpetratũ ꝑ ipm ꝯfitẽte:non tamẽ desinit il
le fuisse cõtumacẽ ex quo euidẽter deducit ꝙ nõ cõdẽnat pro cõtu-
macia:sed cõtumacia causat ꝓbationẽ delicti mediãte ficta confes-
17 sione.† Et apparet ex cõmuni stilo ꝓnunciãtium:qm̃ dicũt cõmu-
niter

niter iudices: quia constat nobis ex contumacia inquisiti predicta omnia perpetrasse: ideo condẽnamus &c. ex quibus verbis sententie apparet q̄ cõdẽnatur ꝑ delicto deducto in libello & ꝓbato per confessionẽ causatã ex contumacia: ideo verificari videreť statutũ etiã si loqueretur de condẽnato ꝑ homicidio: & maxime q2 & si nulla ꝓbatio precessisset res iudicata probaret delictũ fuisse cõmissũ: q2 res iudicata habetur pro veritate. l. res iudicata pro veritate. de reg. iur. ideo & pro veritate habeatur lata ex ficta cõfessione loquor quo ad ipsum condẽnatum & in eius preiudiciũ nõ in preiudicium patris: tñ statutum nõ loquitur de homicidio: sed loquiť de condẽnato ex tali crimine: vñ pena ingeriť corporalis: & ex quo venit imponẽda pena corporalis hoc casu certe cõdẽnatio ex crimine resultat: q2 sine crimine nõ ingereret talis pena siue ingerať ex crimine cõtumacie siue ex crimine homicidij verificanť ṽba statuti & cõtumacia de iure est delictũ: & sic crimẽ cẽseť. l. oẽ delictũ. & ibi ꝑ Bar. ff. de re mili. & ex quo causať pena criminalis satis videť dicẽdũ q̄ causatur ex crimine arguẽdo ab ethymologia prout licet. l. tigurij. de verb. sig. & l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. & lȝ nõ appareat de vera contumacia satis est q̄ sit presumpta cõtumacia: q2 presumptiones iuris reputantur liquide ꝓbationes. l. lȝ imperator. de lega. j. nec casus presumptus solet a veritate deuiare: immo veritati cõiter conformatur vt patet ex. l. filiũ diffinimus. de his qui sunt sui vel alie. iur. et que ibi habẽtur. & in. c. transmisse. qui filij sint legi. & extra de presump. quasi per totũ. & in. l. si vicinis. C. de nup. cũ si'i. ideo non obstat dictũ Cy. in ꝯtrariũ adductũ cui ex premissis appareat multifariã r̃nsum. preterea si secus diceremus perraro & quasi nũq̄ verificarenť hmõi statuta q̄ bãniti possint impune offendi qđ nõ est

18 de mẽte statuentiũ. ¶ † Nec obstat qđ vltimo loco in cõtrariũ adducebať. s. q̄ dictũ statutũ sub rubrica de offendẽte bãnitum in. §. statuimus loqui videť de eo bãnito qui poterat impune offendi: et ideo non verificeť in eo qui non põt absolute & indifferẽter offendi prout erat ille Britius qui anteq̄ incendiũ vel rapinã ꝑpetrauerit nõ poterat occidi nec sibi mẽbrũ abscidi vel debilitari: q̃m r̃ndetur omittendo id qđ dici posset qđ in. d. §. statuimus. nõ exprimiť de bãnito & ꝯdẽnato qui põt impune offendi: sed simpl'r & generaliter loquitur in bãnito & ꝯdẽnato: & ideo gñaliter intelligatur ꝑ ea iura que in ꝯtrariũ adducũtur: sed intelligendo dictũ. §. statuim⁹. in eis bãnitis & ꝯdẽnatis qui poterãt impune offendi prout in talibus bãnitis & condẽnatis loquiť precedẽs. §. eiusdẽ statuti r̃ndeo q̄ argumẽtũ in cõtrariũ adductũ qđ indefinita equipollet vniuersali retorquetur ꝑ hac parte: nã tale statutũ indefinite loquẽs verificatur in omni qui potest offendi impune siue possit offendi quali bet offensione etiam letale siue nequeat offendi in mẽbri debilitatione siue minori offensione. in oĩbus eñ verificãtur ṽba statuti. s. q̄ possit impune offendi: prout si statutũ diceret oĩs bãnitus qui qualitercũq̄ offendi põt: & sic ꝑ ṽlem: ita ergo & verificeť cũ ꝑ indefinitã loquať & nulli dubiũ q̄ vera esset talis locutio bãnit⁹ in cẽtũ põt ĩpune offendi ex q̄ regulariter põt offendi lȝ exceptuenť nonnulle offense nec reputareť bona locutio talis bãnitus nõ põt ipune offendi: q2 non põt occidi vel mẽbrũ sibi debilitari: & vniuersalis locutio nedum indefinita satis est qđ regulariter verificetur licet in nõnullis fallẽtijs non verificetur vt est videre fere in oĩbus regulis que loquunť ꝑ vniuersalia ṽba que sunt multe. ff. de regu. iur. & extra eo. maxime in. vj. & tñ rare vel nulle sunt que nõ habeãt fallẽtias q̄plures. ad idẽ. l. nũq̄ iuris. de vsuc. iũcto. c. cũ dilectus. de consue. et qđ ibi ꝑ doc. & per Jo. an. in. c. vnico. de postu. prela. lib. vj. & mille hmõi in iure reperiuntur merito. d. §. statuimus. verificatur in dicto Britio qui regulariter poterat impune offendi: lȝ certis offensis nequiret offendi: ex his itaq̄ oĩbus concludo q̄ partes iudicis sunt in absoluendo dictos inquisitos.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxij.

1 ☞ Edificare an possit iuxta turrim relicto spacio condecenti is qui fundum prope dictam turrim emit: ita q̄ si turris longo tẽpore post edificationem corruerit non teneatur ipse emptor illam reficere. per totum. vsq̄ ad nu. 12.

2 Dãnum qđ fortuito casu contigit cui ascribatur. nu. seq.

3 Edificans iuxta priuatum seu publicum edificium qđ spacium relinquere debeat.

4 Edificare quis potest vel opus facere in suo qđ noceat vicino dummodo non faciat animo iniuriandi vel nocendi. Nocendi animus non presumitur.

5 Domus propria seu terra an debeat alteri iuuamen prestare. Dãno infecto qñ non tenetur dñs domus rõne ruine. nu. sequẽ. et vsq̄ ad fi. consi.

6 Fouea & puteus differũt & quod spacium habere debeãt vt legitime fieri possint. nu. seq. & quid sit fouea. nu. 8.

7 Italia nõ est prouincia sed princeps & domina prouinciarum.

8 Peritis in arte sua leges indifferenter credunt. in fi. numeri.

9 Dãnum inferẽs sine sui culpa ad nihil tenetur. Et an si cauerit de futuro dãno resarciẽdo teneatur ad illud etiam sine culpa sua illatum. nu. 13. ibi dato. vsq̄ ad nu. 15.

Consilium peritorum culpam facit cessare.

10 Pluuie et niues insolite sunt de casibus fortuitis. Argumentum a solitis et cõmuniter accidentibus est in iure optimum. in fi. numeri.

11 Mortuus ex vulnere qñ quis presumatur & qñ non.

12 Dãno illato causa ruine domus vel turris an possit vicinus retinere rudera domus vel turris lapse super domo vel fundo & hac rõne dicti dãni infecti et cuius esse debeãnt dicta rudera si debeãt restitui. nu. seq. et. 14.

Dominij probatio an sit difficilis et quibus dominium rei possit probari. nu. seq.

Genitiuus solet dominium denotare.

13 Possessio antiqua presumitur iustior.

Probatio dȝ in fauorem rei terminari vbi sunt probationes equales & debet de necessario concludere.

14 Dãnum illatum cã ruine domus an debeat resarcire dñs edium: & an & qñ illud passus possit petere sibi id resarciri.

15 Edificare in via publica an sit licitum et an edificium factũ in ea debeat demoliri.

¶ Consilium. cclxxxij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † In hac cõsultatione circa primũ cõsultationis articulũ tres casus sunt considerandi. primus si dicta turris cecidit ꝑpter illã incisionẽ factã de dicta ripa & hoc cõstat. secũdus si nõ cecidit ꝑpter illã incisionem sed ꝑpter pluuias & hoc cõstat. tertius quid si neutrũ cõstat. Et profecto vt a scđo incipiamus si incisio illius ripe non dedit cãm ruine

2 res est indubia q̃m ruit omne fundamentũ cõitatis. † Dãnũ enim qđ casu cõtingit regulariter ascribiť dño rei q̄ interit. l. q̄ fortuitis. et. l. si creditor. C. de pigno. actione. & idẽ vř si non põt deprehendi an casu & sic ꝑpter pluuias fuerit cãtã ruina predicta: an vo ꝑp illã incisionẽ: nã agẽti incũbit onus ꝓbãdi. l. qui accusare. C. de eden. l. actor qđ asseuerat. C. de proba. c. cũ ecclesia sutrina. in fi. extra de cã pos. & ꝓprie. cũ si. cũ itaq̄ cõitas nullũ possit ꝓtẽdere verũ fundamẽtũ: quinimmo neq̄ coloratũ nisi ea rõne q2 incisio illa prestitit cãm ruine: ideo ad ipsam cõitatẽ spectat onus probãdi ꝑ fundãda eius intẽtione ꝑ predicta & alia iura. si itaq̄ nõ ꝓbat hȝ succũbere: & ista hactenus sunt luce meridiana clariora circa hmõi ꝓbationem aliqua inferius reassumã: sȝ attingamus ammodo primũ casum. s. presupposito q̄ dicta turris ruinã fecerit rõne dicte incisionis: & profecto videť dicendũ q̄ dictus emptor debeat resarcire dãnũ cõitati ꝑdicte & dicta cõitas possit agere ꝯtra dictũ emptorẽ: nã ex quo ipse fuit cã dãni ipse vř dãnũ dedisse: & ꝑpterea vř q̄ teneať tanq̄ dãnũ dãs. c. fi. de iniurijs & dãno dato. & l. qui occidit. §. in hac. ff. ad l. aqui. & in. c. de cetero. de homi. & ꝓsertim qñ datur opa rei illicite. ar. c. tua nos. & c. ioãnes a ꝯtrario litere. de homi. & c. penul. eo. tit. prout ꝯtingit in casu nostro cũ dictus emptor fodiẽdo vř q̄ debebat dimittere spaciũ inter fossam & rẽ vicini quãtũ profundo fodiebat ꝑ. l. fi. ff. finiũ regũ. sed dictus fodiẽs nõ dimisit tãtũ spacij merito dedisse vř operã rei illicite: & gñr sibi imputãdũ sit dãnũ inde cõ-

3 tingẽs. ar. dictor iuriũ. † Preterea q̄ edificauit iuxta edificiũ vicini vř q̄ dimitere debeat spaciũ decẽ pedũ si edificiũ vicinũ erat priuatũ & si erat publicũ dȝ dimittere spaciũ. xv. pedum. l. meuiana. C. de edifi. priua. sed nõ presupponiť fuisse dimissum spaciũ. x. vel saltẽ. xv. pedũ merito fuit in culpa: & ꝑ ꝯñs vř q̄ dãnũ inde causatum debeat resarciri dicte cõitati. insuꝑ ꝑ hoc vř quodãmodo tex. in. l. fluminũ. §. fi. ff. de dãno infec. vbi est tex. q̄ qui tam alte. i. profunde fodit vt edificium vicini stare non possit tenetur de dãno infecto.

4 ¶ † Tamẽ his nõ ob. ꝯtrariũ puto ꝯcludẽdũ esse. s. etiã ꝑsupposito q̄ dicta turris ruinã passa fuit ꝑpter incisionẽ dicte ripe: nã dictus emptor prout presupponiť incisionẽ et edificia fecit in suo et nihil tetigit in alieno: vñ in suo sibi licet fodere & edificiũ facere: et si ex hoc ruit edificiũ vicini nõ teneť edificãs vel fodiẽs probatur in d. l. fluminũ. §. fi. versi. si tamẽ. nã presupponẽdũ est q̄ vbi aliud remediũ cõpetit nõ interponiť stipulatio de dãno infecto nec interposita cõmittiť. l. qui bona. §. de illo. & l. dãni infecti stipulatio cõpetit. §. j. & l. inter fructuariũ. de dã. infec. & nota. glo. & Barto. in. l. trebatius. eo. ti. ergo cũ in. d. versi. si tamẽ dicať q̄ stipulatio cõmittatur dicẽdũ est q̄ nõ interposita stipulatione nullũ remediũ competit etiã vbi ego tam ꝓfunde fodio q̄ totus paries stare nequeat suadet eñ ratio q2 rei mee ego sum moderator & arbiter. l. in re mãdata. C. mãdati. & põt q̄s in suo facere opus qđ vicino nocet dũmõ nõ faciat aĩo nocẽdi. l. j. §. deniq̄. ff. de aqua plu. arcẽ. nec anim⁹ no-

5 cẽdi presumiť. ar. l. merito. ff. ꝓ socio. & l. dolũ. C. de dolo. † & no. glo. in his terminis in. d. l. fluminũ. in fi. & si meũ terrenũ dedit aliquãtulum tpis iuuamẽ tuo edificio & postea rõne alicuius mei interesse volo illud iuuamẽ remouere nõ habes qd mihi imputes. & hoc vult glo. in. d. l. fluminũ. §. fi. dicẽs q̄ ibi stipulatio nõ debebat interponi: tñ interposita fuit spõte & sic sciẽs nõ teneri ad illud dãnũ resarciẽdũ tñ voluit teneri & sic ex certa scia se obligauit. ideo teneť put vult glo. ibi. qđ & tenẽt ibi Jac. de Are. Bart. & docto. cõiter prout

dicunt moderni ꝛ ex quo est cōis opi. illā est cantū sequi iuxta not. per glo. in. l. oīs diffinitio. ff. de reg. iur. Bal. in. l. precibus. C. de impu. dicētes adhereas carrocio. notāt etiā doc. i. l. ne innitaris. de cō
6 sti. in. l. platis. ff. de re iudi. †Et lʒ Jmo. recedat ibi a dicta cōi opi. nō absonā rōne dās aliā lec. s. ꝙ differētia ibi sit inter puteū ꝛ aliaʒ foueā: qꝛ in puteo dʒ dimitti spaciū vnius passus vt. l. fi. ff. finiū regū. hoc est. v. pedū. glo. ꝛ Bar. in. l. iij. ff. de vb. sig. ꝛ glo. in cañ. sicut antiquitus. xvij. q. iiij. sed fouea a principio nō hʒ spaciū limitatū: nā dʒ dimitti spaciū quātū est postea profunditas fouee: ideo quia ignorat̄ quāta est futura ꝓfunditas fouee caueтur de dāno infecto vt sic si magis ꝯcauet foueā ꝙ sit pmissuʒ cōmittat̄ stipulatio: ꝛ ista est lec. illius tex. ſm eū ſm quē opʒ ꝓsumere ꝙ fodiēs venit contra dispositionē. d. l. fi. ꝙ lʒ sit diuinare: tñ satis est verisi͏̄le: sed sua lec. ꝙ ꝓbat intentū: nā ex quo vt premissum est remediū ex hmōi stipulatione de dāno infecto causatū est subsidiarium infert̄ necessario ꝙ vbi nō interuenit stipulatio de dāno infecto passus dānū nullū hʒ regressum aduersus fodientē etiā si fodit cōtra formā iuris ita infertur ex lec. Jmo. ita etiā ꝓbat̄ ibidē ſm lec. cōem intelligēdo tex. vt iacet generaliter siue magis alte foderit ꝙ sibi a iure pmitteret̄ prout est verisi͏̄le siue minus cū nō magis vno casu ꝙ altero loquat̄ et tex. gñaliter loquēs sit gñaliter intelligendus. l. j. §. ꝛ gñaliter. de leg. prestā. c. qꝛ circa. de priui. cañ. si romanorū. xix. dist. ad cōtrariū pōt rñderi ꝙ nō censet̄ dare dānū vel cām dāni: qꝛ suo iure vtitur remouēdo substētamētū rei sue qd̄ prebebat fundamēto edificij vicini: ꝛ in suo pōt quis facere ꝛc. vt dictū est. Et lʒ precipiat̄ ꝙ dimittat plus spacij: tñ tale ius disponit vt possit prohiberi vel factum restaurari ne dānum sequat̄: nō aūt prouidet vt factū dānū preteritū resarciat̄: prout ꝛ si est dānū accidit vitio soli vel operis nō datur remediū pro dāno iam illato: ꝛ tñ prouidet̄ circa futurū: qꝛ cogitur quis cauere: rōne itaqꝫ dāni illati cēsetur suo iure fecisse ꝛ non rōne dāni futuri: attēto ꝙ in euitādo dāno futuro nō agit̄ de dāno ꝓhibiti: sed in resarciēdo dānum preteritū secus ideo nō mirū si respectu dāni preteriti nō resarciēdi considerat̄ ꝙ fodiēs nō dat dānum sed remouet iuuamē qd̄ prebebat res sua edificio vicini. Et ꝑdicta attingūt casum qñ dictus emptor fuisset in culpa fodiēdo seu incidendo ripā ꝛ non dimittendo legitimū spaciū a iure requisitū ꝛ ex tali incisione absqꝫ insperato extrinseco impetu ruina emanasset: quibus cōcurrentibus mirabile foret eū nō teneri prout necessario videtur probare tex. d. l. fluminū. §. fi. in fi. cū ibi notatis vt. s. inductis: lʒ si talis casus occurrisset nō fuissem ausus cōsulēdo id firmare: tñ in casu nostro plura concurrūt ꝙ reddūt rem clarā. Primo qꝛ dictus emptor nō fecit rem sui natura illicitā: nā lʒ. d. l. meniana requirat spaciū. xv. pedū si erat publica dicta turris ꝛ. x. si erat res priuatorū ꝛ. xv. pedū spaciū non fuerit dimissum. Tamē nō ꝓpterea ex hoc cēsetur rem prohibitā attētasse. primo qꝛ. d. l. meniana loquit̄ in menianis nō loquit̄ in muris aut domib⁹: sed in eis loquitur. d. l. fi. finiū regū. que in muro exigit solū spaciū vnius pedis ꝛ i domo duorū pedū menianū est solariū qd̄ exportat extra domū ꝛ non requiescit ex vna parte in aliquo prout sunt ꝓfelli orticelli subgrūde et hmōi. l. malū. §. j. ff. de ver. sig. l. ij. §. cū quidā. ff. ne quid in loco publico. et glo. ibi ꝛ in. d. l. meniana. in glo. j. ꝛ istā differētiā inter meniana ꝛ alia edificia tāgit glo. in. d. l. fi. ꝛ firmat Bal. in. d. l. meniana lʒ in. d. l. meniana velit intelligere etiā in alijs edificijs ꝛ faciat text. ibi in versi. quē intercapedinis ibi edificaturis: ꝛ ibi edificare: tñ de stricto iure vr̄ ꝯtrariū dicendū: qꝛ tex. cōtinuat eūdē casum. ꝛ in secūda parte alternatiue ponit verbū menianū nō loquit̄ de alio edificio: ideo generale vbū edificaturis ꝛ verbū edificare vr̄ restringēdū ad edificationē meniani ex precedētibus ꝛ sequētibus argu. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. iij. ꝛ. l. heredes palā. §. sed si notam. de testa. et maxime qꝛ est ibi relatiuū substātie quem: nā si de alio edificio loqueret̄ videret̄ facere potius relationē simplicē ꝙ ꝓpriaʒ qd̄ esset impropriare iuxta nota. p Bar. in. l. iulianus. de heredi. insti. Posset etiā dici ꝙ loquitur in edificijs factis in puincijs vt patet
7 in principio legis. †Jtalia aūt nō est prouincia sed princeps ꝛ dña prouinciarū glo. j. in. l. fina. C. sine censu vel reliquis. ꝛ in auē. vt oēs obed. iud. prouin. §. fi. ꝛ gl. in vbo prouincia. in auē. qua in prouincia. C. vbi de crimine agi opʒ. Jtē dicit ibi glo. ꝙ illa lex nō hʒ locū qñ fieret edificiū vicinis scientib⁹ ꝛ non prohibentib⁹ prout cōtingit in casu nostro. vltimo rñdet̄ ꝙ illius legis dispositio hodie non seruatur prout dicit ibi glo. fi. ꝛ est notoriū facti permanētis qd̄ palam exhibet se oculis oīm: qꝛ domus sunt inuicem contigue in qualibet ciuitate ꝛ quolibet oppido: ideo lex per desuetudinē abijt ab aula: et propterea non meretur allegari: nam qui allegat legē correctam incidit in penā falsi. l. fi. ff. de falsis. Et dato qd̄ fuisset turris cōitatis non est propterea publica. l. bona ciuitatis. et. l. inter publica. de vb. sig. Preterea vt audio est dimissum debitū spacium: quia vltra. x. et. xv. pedes a muro turris: sed instabit cōitas non nitor. d. l. meniana. sed nitor. d. l. fi. finiū regū. quia non est dimissum tātum spacium quātum est profunde incisa ripa: ꝛ sic fouea est magis profunda ꝙ sit latitudo spacij dimissi a summitate scarpe vbi inchoata est incisio ripe vsqꝫ ad turrim ad qd̄ quidē pluribus modis rñdetur. primo ꝙ dato sine preiudicio veritatis ꝙ. d. l. fin. esset trahenda ad hunc casum qd̄ minime fatendum duxi vt. j. subijciā: tamen nō deberet tali modo mēsurari profunditas fouee ꝛ latitudo spacij dimissi vt. s. deductum est. nam in summitate scarpe non est fouea profunda quanta est latitudo spacij dimissi: sed profunditas maior est in pede scarpe: ꝛ ille pes magis distat a regione vicini ꝙ distet summitas scarpe: ꝛ fortasse facta recta mēsuratione quātum distabat scarpa in pede a fundamento turris esset seruata forma. d. l. fi. nō tñ facio in hoc magnā vim: quia cōsultās nō est de hoc omnino certus lʒ ita arbitretur: onus autem probādi spectaret ad actorem qd̄ non esset dimissum tātum spacij quātum lex exigit. argu. d. l. actor qd̄ asseuerat. de proba. cum cōcordā. Qd̄ autē debeat fieri tali modo mēsuratio probatur rōne: nā non ex alio est statutū qd̄ fouea debeat distare a regione vicini nisi ne labat̄ vicinus fundus in foueam: nā ꝙtomagis est profunda tātomagis terrenū labitur: sed quāto per modum scarpe fit fouea non labitur prout qñ per rectum foditur merito a rōne predicta dʒ fieri talis cōmensuratio cū mens id suadeat que est ipsa ratio Dy. in. c. fi. de reg. iu. Barto. ꝛ Bal. in. l. non dubiū. C. de leg. ad hoc qd̄ per Bal. in. l. fi. cū mulier. ff. so. mat. per tex. ibi. nec quidem vba repugnant cū non dicat lex vnde habeat fieri talis commensuratio: alias si diceremus ꝙ deberet commēsurari in summitate fouee sequeretur ꝙ si summitas fouee distaret quātū esset profunditas esset satisfactū legi etiam si fouea in profunditate esset propinquior: qꝛ esset facta p cōtrariuʒ ad scarpā versus vicinū: quia quātomagis foderetur tantomagis appropinquaretur regioni vicini: qd̄ quidē esset absonum ꝛ cōtra mentem legis vt de se est notum. facit optime ad predicta qd̄ mē-
8 suratione fouee ingt Bar. in tractatu tyberiadis. ij. colū. ¶†His tñ omissis scdo rñdeo ꝙ nec mens nec vba. d. l. fi. militant hoc casu: nam. d. l. fi. loquitur in fouea. fouea aūt dr̄ qñ fit concauitas ita qd̄ terrenū remanet altū ex vtraqꝫ parte concauitatis: qñ aūt non est concauitas habēs ripas altas ex vtraqꝫ parte: sed ex vno latere tātum illa non appellatur fouea sed ripa: ꝛ hic plerumqꝫ appellatur greppus vulgari sermone: si itaqꝫ vnus fundus est longe altior ꝛ vicinus longe inferior non cauetur iure ꝙ si ripa est fundi inferioris ipsa debeat distare a fundo superiori per aliquod spacium: et si in summitate est aliqua distantia a fundo vicino non possit ripa vlterius protrahi vsqꝫ ad finē regionis fundi vicini non video legem ꝙ id prohibeat ꝛ militat regula qd̄ rei sue quilibet est moderator et arbiter. d. l. in re mandata a qua regula nō reperitur exceptuatus iste casus merito ꝛc. Tertio rñdeo ꝙ quicquid sit in foueis ꝛ in ripis rusticis in domibus minime hoc seruatur: nā in terris mōtuosis domus inferior cōiter facit solum domus planū: ꝛ lʒ domus sit iuxta rem vicini: nihilominus fodit a latere superiori vt equet cuʒ solo partis inferioris ꝛ necessario fodit prope rē vicini vsqꝫ ad murum parietis qui non distat quātum concauatur. item etiā in terris planis ꝛ montuosis fiunt cātine. item cellaria concauata nec curatur si sunt minus bassa ꝙ locus vicini etiam si sit propinquior ꝙ sit profunditas cantine cellarij vel alterius cōcauitatis ꝛ merito id qd̄ statuitur in fouea in. d. l. fi. que forte habuit respectum ad ꝑdia rustica prout ꝛ dicebat glo. in. d. l. meniana. lʒ illam glo. aliter nō firmen non trahitur ad istas concauitates ꝛ foditiones que fiunt in domibus intra muros domorum que non appellantur fouee: ideo cessant verba nec mens militat maxime qꝛ muri medij inter illā concauitatem ꝛ fundum vicini resistit ne ita labatur terrenū fundi vicini prout cōiter contingit in foueis que fiunt in agris. et. ll. adaptātur ad ea que cōiter accidunt. l. nam ad ea. de. ll. ꝛ hoc approbat cōsuetudo que est optima. ll. interpres. l. cū de interpretatione. de. ll. et. c. cum dilectus. de consue. ideo. l. fi. loquens de fouea interpretatur qd̄ non procedat in istis foditionib⁹ que fiunt intra muros domorū: ꝛ ex his demonstrat̄ ꝙ nihil attētauit iuri contrarium: ideo non potest dici ꝙ dederit operam rei illicite vel qd̄ fuerit i culpa ea rōne qꝛ inciserit ripam contra formā iuris. Qd̄ maxime dicendum est quia mihi presupponitur ꝙ ipsa cōitas ꝛ alij priuati fecerunt similes incisiones non minus distantes ꝙ fecerit dictus emptor: ideo non vr̄ esse in culpa si fecit quā solitum est fieri. insuper cessat culpa quia presupponitur in puncto ꝙ dictus emptor fecit dictam incisionem ꝛ dictam scarpam de consilio peritorum in illa arte qui consuluerunt ei ꝙ talis incisio non erat ablatura dānum neqꝫ erat timendum de ruina: qd̄ et verisimile est quia ruina futura non erat allatura dānum vicino quin ꝛ sibi inferret prout ꝛ docuit ipsa experientia: cum et domus seu ruinam passa fuit nec erat verisimilis ruina turris sine magno dāno sue domus: ita qd̄ est multum verisimile qd̄ voluerit bene cogitare ꝛ ꝯsulere peritos in arte ne i cassum faceret magnuʒ sumptum in edificio passo ruinam: ideo probatio quam intendit super hoc facere dictus emptor iuuatur magna verisimilitudine qd̄ plurimum attenditur in probationibus. c. licet causam. de proba. facit. l. quia verisimile qd̄ metus causa. cum simi. Leges autem ipse credunt peritis in arte sua. l. j. in prin. ff. de ven. inspi. in auē. de non elig. §. qd̄ autem. co. iij. ꝛ. c. causam matrimonij et. c. proposuisti. de proba. cū multis si. si igitur. ll. ꝛ iuris periti credunt peritis in arte non est imputanda aliqua culpa alicui prius adto si eis credit. itaqꝫ nō potest aliqua culpa iputari dicto emptori si fodit

9 si fodit ⁊ edificauit de consilio peritorū. †Consuetudo itaqȝ aliorū et cōsilium peritorū ostēdit cessare culpā. Dānum aūt inferēs sine sui culpa ad nihilū tenet. c. si. de iniur. ⁊ dāno dato. l. si putator. ⁊ l. qui foueas. ⁊ l. itē mella. ff. ad. l. aqui. ⁊ in sīlibus ruinis ꝙ cessante culpa nō resarciat dānū etiā interposita stipulatione de resarciendo dānum ⁊ sic stipulatione de dāno infecto probatur in. d. l. flumināū. §. vitiū. ⁊ §§. seq. ⁊ no. doc. ibi. ⁊ in. l. dāni infecti stipulatio competit. §. ei qui. ff. de dā. infec. †et sic multiphariā multisqȝ vijs deducitur dictū emptorē nō teneri etiā presupposito ꝙ nō cecidisset dicta turris si non fuisset facta dicta incisio. quod ⁊ deducendū est ex alio quia dato ꝙ non cecidisset si nō fuisset facta dicta incisio dicte ripe: tū nō imputatur fodienti si nō cecidisset dicta turris nō interueniēte insolita pluuia ⁊ multitudine aquarū: lȝ fortasse illa insolita pluuies ⁊ multitudo aquarū non fuisset tāte potentie ꝙ fecisset ruere dictam turrim si non fuisset facta illa incisio dicte ripe: nihilominus non teneretur dictus incisor ripe: qꝛ talis ruina tunc ascribitur casui fortuito non incisioni precedenti. d. l. fluminum. §. itē apud viuianum. maxime in versi. nisi forte. Pluuie em̄ ⁊ niues insolite ascribuntur casui fortuito. l. fistulas. §. frumenta. ff. de contrahē. emp. Cū igitur illa pluuia ⁊ multitudo aquarū fuisset insolita ascribenda est casui fortuito adeo ꝙ non ascribitur vitio operis vel soli vt dictis iuribus: ⁊ maxime qñ est talis ꝙ perrarissime solet accidere: nam talis casus est nullatenus in cōsideratione adeo qꝺ ⁊ si quis promisisset resarciare dāna que contigissent in posterū casu fortuito nō teneretur ad dāna contingentia ex casu penitus insolito. iste est tex. ꝫm vnā lecturā Bar. lȝ litere non cōformē in. d. §. frumēta. ad hoc. l. seio. §. medico. de annuis legatis. vbi Bart. hoc voluit qꝺ ⁊ voluit in. l. sed ⁊ si quis. §. quesitū. ff. si quis cau. vbi idē tenent Pon. ⁊ etiā dñs meus ⁊ ego ibi legendo secutus fui ⁊ etiā consulendo hoc anno hic apud perusiū: ⁊ prout audio huius nature fuit illo anno illa pluuia ⁊ aquarū penitus insolita copia: adeo qꝺ nullatenus est imputandū ei qui talem casum non considerauit et dānum tali casu contingens ascribitur dānum passo nō resarcitur ab aliquo nec cuiqȝ imputatur ꝑ predicta: lȝ in casu isto in quo nemo se astrinxit ad casum fortuitū. idē sit etiā si nō fuisset penitus insolita dūmodo fuerit insolita ita ꝙ ascribatur casui fortuito cū periculum casus fortuito imputetur dño seu alias dāno passo. l. que fortuitis. C. de pigno. act. ⁊ l. cū duobus. §. dāna fatalia. ff. ꝓ socio. et in titu. de pericu. ⁊ cōmo. rei ven. quasi ꝑ totū. ff. ⁊ C. Verisimile autē est ꝙ occurrerit in casu nostro potius propter pluuiā insolitā ꝙ̄ alias ex quo steterat ꝑ octo vel decē annos vel circa ꝙ dicta turris non ceciderat post dictā factam incisionē. credendū est enim qꝺ si incisio fuisset cā casure ꝙ prius cecidisset dicta turris: ⁊ saltem fecisset paulatim signa casure ⁊ continuo fuissent augmentata ⁊ non fuisset subita et instantanea ruina prout audio ꝙ fuit ista de qua agitur. ita enim solet fieri ⁊ a solitis seu cōiter cōtingentibus bonū est argumentū etiā in materia probationis vt notant glo. et Bal. in. l. neqȝ natales. C. de probationibus. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. l. nō hoc. C. vnde legitimi. facit glo. in. l. j. C. de arbitris. ⁊ l. fi. C. de pigno. cū
11 multis sīlibus. †Facit etiam ad predicta qꝺ alias in simili dicimus de vulnerato qui postea decedit. Nam si decedit post longū tempo ris interuallum censetur non decessisse ex vulnere. c. ij. de cle. ꝑcusso re si decedit infra modicū tēpus secus. cañ. si qua femina. l. di. ⁊ in. c. presbyterum. de homi. ⁊ in. l. mosayca. quam refert glo. in. l. j. C. de emenda. seruoꝝ dꝛ ꝙ si vulneratus per triduū ambulauit in baculo si postea moritur nō cēsetur ex vulnere decessisse: ita ꝙ mors nō ascribitur vulneräti. ⁊ idē sequitur glo. ⁊ doc. ibi trāseūt. ita in simili dicamus ꝙ si turris per octo vel decem annos stetit immobilis post dictā incisionē non censeatur ex incisione ipsa perijsse hoc est ruinasse. Et alias habetur ꝙ si vulnus sui natura non erat mortale si postea ex alio extrinseco vel incuria vel malis medelis mors sequitur ex vulnere non tenetur vulnerans de occiso: nec illud dānū mortis ex vulnere causatū imputatur vulneräti. l. qui occidit. §. fi. ad. l. aquil. ⁊ l. si ex plagis. in ꝓin. a cōtrario sensu. eo. ti. ⁊ tū cōstat ꝙ eo casu vulnerās fuit in dolo vel culpa: quia tū illa culpa nō erat ordinata ad mortem nō imputatur ipsi culposo: lȝ postea mors sequatur ex illo facto culposo seu doloso: fortius in ꝓposito nostro in quo nō sequitur ruina ex illa incisione: lȝ remotū fuerit substētamētum qꝺ forte impediuisset ruinam: lȝ hoc non fateatur qꝺ. s. impediuisset: sed dato qꝺ impediuisset: nihilominus ex quo sui natura non erat ordinata ista incisio ad ruinam turris: quia turris non ruinasset nisi casus occurrisset insolite pluuie non videt talis ruina ascribēda facienti incidi dato ꝙ talis incisio fuerit culposa ex quo non erat culpa ad hanc ruinā ordinata ex quo non occurrisset non interueniēte tū insolita aquositas ꝙ non occurrisset satis apparet ex stabili firmitate tam lōgi tēporis prout. ꜩ. deductū est nō obstat qꝺ dans operā rei illicite ⁊c. d. c. tua nos. et alijs. ꜩ. allegatis: qꝛ illa iura loquuntur quo ad incurrendā irregularitatē que magis de facili incurrit. ar. c. significasti. eo. ti. ⁊ iuriū predictorū. nemini em̄ dubium est ꝙ in illis casibus non teneretur de occiso nec ad resarciendum dānum dño occisi si mortuus fuisset seruus: ex his intrepide concludēdum arbitror dictam communitatem nullatenus habere regressum aduersus dictum emptorem pro dāno causato ex dicta ruina dicte turris: dato etiā sine preiudicio veritatis ꝙ turris esset
12 dicte cōitatis qꝺ tū negatur ⁊ tāgetur in sequenti dubio. †Modo videndū est de ruderibus illius turris que vt dꝛ fuerūt sublata per dictū emptorē: ⁊ quidē est aduertendū cuius fuerint dicta rudera qꝺ dependet a dominio turris: nā si dominiū turris erat cōitatis similiter ⁊ rudera si erat filioꝝ Lippi seu suoꝝ successorū tūc sīr ⁊ rudera. l. pretor ait. §. fi. ⁊ ll. seq. ff. de dā. infec. lȝ qñqȝ cōtingat ꝙ domus sit vnius ⁊ tū materia ex qua cōstructa est domus sit alterius. l. adeo. §. cū in suo. ⁊ §. ex diuerso. ff. de acqui. re. do. ⁊ insti. eo. ti. §. cū in suo. ⁊ §. ex diuerso. quo casu destructa domo rudera sint prioris dñi dictis iuribus. ⁊ l. ij. C. de rei ven. tū illud est probandū. si itaqȝ cōitas probabit ꝙ turris erat sua ⁊ ꝙ dictus emptor habuerit illa rudera poterit illa repetere: tū ꝫm ea que. j. subȷ̄ciā: al's secus. probatio aūt dominij est difficilis vt habetur in. l. cum res. C. de ꝓbatio. maxime cū dictus emptor habeat iura filiorum Lippi seu successorū qui pretendebant se fuisse dominos illius turris: pro quibꝰ plura concurrunt. primo cōis nūcupatio: qꝛ dꝛ turris filioꝝ Lippi nomina autē solent esse rei consequētia. insti. de dona. §. est ⁊ aliud. et. l. ij. §. mutui. ff. si cer. pe. ⁊ l. tigurij. de ver. sig. cū si. ⁊ genitiuus solet denotare dominiū. l. ij. §. j. ff. de reg. ⁊ sump. fu. Scdo ꝟ get quia ipsi semper possederunt solum ⁊ continuo ⁊ superficies ce dit solo. l. ij. C. de rei vendi. ⁊ dictis. §§. cum in suo ⁊ necessario hȝ directum dominium superficiei. item possedit superficiem vsqȝ ad medium. similiter cōtinuo retinendo pro eoꝝ domo ⁊ inhabitando. item a parte superiori que erat inhabitabilis sīr eam possedit capiendo pipiones ⁊ hmōi faciendo. ⁊ isti actus possessionē indicantes erāt continui ⁊ tpe pacis ⁊ tpe guerre. cōitas autem solum deputabat custodes ⁊ vigiles tēpore guerre: ⁊ sic non cōtinuo prout cōtinuo fiebant actus possessorij ex parte heredum Lippi: ideo potius censeatur ipsoꝝ quā dicte cōitatis: tum quia sunt plures: tum qꝛ magis cōtinui: tum qꝛ superficies cedit solo: ⁊ sic possessio dictoꝝ filiorum Lippi sit dignior ⁊ potentior ⁊ magis incalescit merito cēsentur turris ipsoꝝ potius ꝙ̄ cōitatis. ar. l. cū queritur. ff. de statu. homi. et. c. qꝺ in dubijs. de consec. eccle. vel alta. ⁊ cañ. non estimemus.
13 xij. q. ij. †Et erat possessio magis antiqua que presumitur iustior iuxta ea que habentur in. l. si duo. ff. vti possi. et in. l. naturaliter. C. nihil cōe. de acqui. pos. ⁊. c. lȝ cām. de ꝓba. ⁊ sunt actus magis cōsoni dominio. ⁊ ideo magis circa indicationē dominij vero proxima merito magis artent. de ꝓba. c. lȝ cām. ⁊ l. ob carmē. §. fi. ff. de testi. magis em̄ de facili contingit qꝺ in re priuata acta ad custodiā fiat publica custodia tpe guerre ꝙ̄ qꝺ in domo vel turri cōitatis habitent priuati continuo vel vtātur vt re sua ⁊ tpe pacis ⁊ tpe belli: et maxime in istis oppidis non multū magis: ⁊ ideo est magis verisimile ꝙ proprietas turris fuerit illoꝝ successoꝝ Lippi ꝙ̄ cōitatis: et si ꝓbationes essent pares dictus emptor est futurus reus merito in re dubia ⁊ in pari cā est absoluendus. c. cum sint partium. c. in pari causa. ⁊ in. c. fauorabiliores. de reg. iur. in. vj. cum infinitis similibus. Et insuper dicta cōitas non poterat ꝓtendere ius nisi in illa summitate superficiei: quia non narratur ꝙ residuum vnqȝ possederit: ⁊ successiue si quod ius haberet non haberet ius nisi in ruderibus illius superficiei que vt arbitror non essent magni precij: nec forte posset discerni ꝙ illa magis ꝙ̄ alia susceperit ipse emptor nisi forte oīa suscepisset: probatio autem debet necessario concludere. c. in ꝓñtia. de proba. l. non hoc. vnde cog. cū si. Dato autem sine preiudicio veritatis ꝙ dicta cōitas probaret rudera vel totius turris vel illius superficiei esse ipsius cōitatis non posset rudera tollere nisi tolleret ⁊ vtilia ⁊ inutilia. vt. d. l. pretor. §. vnde queritur. et. l. hoc amplius. §. de his. ver. alfenus. in fi. de dāno infec. ⁊ l. euenit. in fi. eo. ti. insup nō posset rudera tollere nisi cauerit de resarciendo dāno futuro. d. §. vnde queritur. ver. nec solum. et seq. ll. ⁊ hoc clarum: quinimmo tex. in. d. ver. nec solum. probat ꝙ non potest rudera petere seu tollere quin resarciat vel de resarciendo caueat etiā dānuȝ iam factum ex ipsa ruina: ⁊ loquitur ille tex. generaliter nec distinguit fuerint domus ipse vitiose necne: ita ꝙ dānum contingerit vitio edium vel vitio soli: an vero al's: ⁊ sic casu fortuito: nec glo. nec doc. quos vidi Bart. Ang. Imo. Pau. de ca. ⁊. d. Lndo. sīr distinguunt: vnde suadere videtur ratio ꝙ nec nos distinguamus. l. iij. in fi. de offi. pref. l. de precio. de pub. cū infinitis si. ⁊ hoc clarum est si dānum ruine cōtigit vitio ediū vel soli: puta qꝛ turris fuerit male fundata prout audio ꝙ fundamēta erant quasi in aere: adeo qꝺ qñ venti acriter insufflabant turris ipsa mouebat ⁊ sentiebāt inhabitantes: ita ꝙ ex hoc potest deduci qꝺ vitio edium vel soli ruina
14 illa occurrerit. †Et videtur ꝙ vitio edium vel soli dānum censeat in dubio datum ex quo ruina edium dedit dānum: nam in toto ti. de dā. infec. generaliter tractatur ꝙ vbi est interposita stipulatio de dā. infec. tenetur dñs edium resarcire dānum. et in. d. l. pretor. §. vnde queritur. simpliciter dicitur de resarcione dāni: ꝫm varios tamen casus: nec distinguit ita ꝙ eliciendum de duobus alterum: vel qꝺ in dubio presumatur ruina occursa vitio edium vel soli vel qꝺ etiam alias generaliter teneatur ipse dominus edium quarum ruina dedit dānum: ⁊ sic ⁊ alias putarem ꝙ si animal dedit dānum nō

incūbat dānum passo onus probandi q defectu animalis non casu dānum illatū fuit per generalitatē.l.j.in princ.ff.si quad.pau. feci. dica.z sil'r si quis dat dānum vel cām dāni presumit culpa,z tenetur aquilia.l.si quis fumo.§.j.ff.ad.l.aqui.ēm lec.glo.z ideo nō mirum si nec tex.nec glo.nec doc.distinguūt in.d.§.vnde queritur.sed simpliciter dicūt q volēs rudera tollere teneť cauere de dāno preterito z futuro.z pro hoc in sil'i viget text.in eadē.l.hoc amplius.§.de his.versiculo alfenus ēm literā affirmatiuam iam facto.Et l3 glo. ibi dicat q melior est litera negatiua forte mouetur ,ppter id quod subditur in versiculo nā arbitrio iudicis.qui videtur obstare prece dēti litere affirmatiue:tñ pōt dici q.d.versi.nā arbitrio.nō obstat dicte litere affirmatiue:qz pōt intelligi de officio iudicis mercēnario cuius arbitriū versatur circa ea que incidūt post litem cōtestatam.l.ediles.§.sciendum.ff.de edi.edic.quasi velit ille tex.ideo opz per nostrū edictum z p officiū iudicis nobile cōpelli ad cauendū de dāno iam facto:qz p mercenarium nō pōt cōpelli nisi ad futurū.s. post litē cōtesta.emanās:z ēm hoc in.d.ver.nam arbitrio redditur ratio ad precedentē casum expressum nō ad inclusum sub ɔtrario sensu.et hoc respectu.d.ver.nā arbitrio magis adaptatur ad literā affirmatiuā q ad negatiuā:quicquid tñ sit de litera.d.ver.alfenus affirmatiua.s.negatiua:tñ text.in eodē.§.de his.ver.neratius. hoc idē probat z est ibi casus in sil'i q res inanimata casu fortuito dās dānum potest retineri pro ipso dāno:z hoc ēm lectu.Jac.de are.et Dy.quā approbat ibi Bar.nec ob.si in cōtrariū dicať ,pmittēs resarcire dānum anteq domus rueret non tenetur ea diruta resarcire dānum qd emanasset casu fortuito puta vi fluminū vel ventorū non vitio soli vel edium:nec pro tali dāno futuro cautio dz prestari.l.fluminū.§.vitiū.z.§.hec stipulatio.z.§§.seq.ff.de dā.infec.multo ergo minus si nō est interposita cautio:z maxime pōderato tex. in.d.l.hoc amplius.in prin.ibi.qd em̄ re integra custodiť hoc non inique etiā post ruinā ediū prestabitur qui arguit qd post ruinam edium tenetur cauere dānum preteritū resarcire de quo cauere tenebatur ante ruinā:z qd fortius est intelligitur ille text.qñ passus dānum fuerat impeditus petere cautionē impedimēto probabili et necessario non ita si nōr. fuerit impedimentū vel fuit probabile non necessariū vt ibi in.ll.precedentibus prout declarat ibi Bart. z docto.cōiter post eum.Adhuc em̄ rñdetur qd verū est qd post ruinam nō potest dānum passus petere eidē dānum resarciri nisi edes fuerint vitiose prout z loquitur tex.in.d.l.hoc amplius. z per ɔ̄ns non pōt peti dānum resarciri nisi forte cōtigerit vitio ediū vel soli et dānum passus fuerit impeditus sibi prospicere p cautionē ante ruinā:casu em̄ quo cautione pstita vel interueniēte iusto z necessario impedimēto ageretur nō posset dñs domus ruinose se exonerare habēdo rudera vel edes se pro derelictis:ideo agiť tunc de maiori preiudicio:nec in casu nostro agitur vt dñs turris cogatur inuitus resarcire dānum qd ex ruina illatum fuit:sed agitur vt si velit petere rudera teneatur prius resarcire dānum illatū ex ipsis ruderibus z sic casus sunt separati z de separatis non est illatio.l.si.ff.de calū.z.l.naturaliter.§.nihil cōmune.ff.de acqui.pos.cū si.Sil'r non ob.si dicatur ex dāno dato per rem meam animatā nō teneor etiā ad dādum pro noxa rem ipsam que dedit dānum si casu dānum dedit sine vitio ipsius rei animate.l.j.§.itaq.cū plurib⁹.§§.sequē.ff. si quad.pau.fec.dica. ergo multominus p dāno qd dedit res ipsa inanimata.arg.d.l.pretor.§.hoc edicto.de dā.infec.qz rñdeť fateor qd tunc non possit agi vt dānum resarciat siue dederit dānum res animata siue res inanimata:z per ɔ̄ns cessat deductio noxe: qz tūc datur animal vel seruus pro noxa qñ dñs est obligatus ad dānum resarciendū vt in ti.de noxa.z in ti.si qua.pau.feci.dica. quasi p totos.ita loquitur.d.§.hoc edicto.sed licet agi nō possit per dānum passum non sequitur q nō possit excipi z retineri res ipsa q actualiter dedit dānum:z sic ipsa rudera que dederūt dānum z ex se delata sunt in re dānum passi.non enim sequitur nō pōt agere ergo nō potest retinere z excipere patet indebito naturaliter.l.error.C.ad l.fal.z.l.naturaliter.et.l.qd pupillus.z.l.si qd.ff.de cōdi.inde. Itez et alias plerūq est locus retentioni vbi nō esset locus petitioni in toto titu.de cōdi.ob turpē cām.z in regula in pari.in.vj.cū concor. et in.l.pure.ff.de exceptione doli.et.l.militis codicillis.§. veteranus.ff.de mili.testa.z.l.penul.§.fi.ff.de bonor pos.ēm tab.insuper si bos dat dānum cū vno cornu non datur cornu illud pro noxa sed bos ipse totus:sed in nostris terminis non retinetur domus ipsa tota que dedit dānum sui ruina:sed ipsa rudera que actualiter dederunt dānum.vnde non mirum si in hoc aliqua daretur differen-
15 tia propter dictas rationes differentie.†Circa scōm autem principale de quo queritur.s.de illo murello facto per vicinum in via publica breuibus rem absoluam:qm̄ res est clara:nam z iure municipali z iure cōi prohibetur edificari in via publica.nam de iure communi emanauerunt specialiter duo interdicta sup hoc vnū ,phibitorium per qd prohibetur quis in via publica vel itinere publico aliquid immitere vel facere per quod ea via id ve iter deterius fiat: vt est expressum in.l.ij.§.ait pretor in via.ff.ne quid in loco publico.et qñ deterior censeatur facta declaratur eadem.l.§.deteriorem vbi inter cetera dicitur qñ ex latiore fit angustior ad idem.s.ea.l.§. merito.ver.dānum ibi aditus fit deterior aut angustior.cum itaq faciens dictum murellū in via fecerit dictā viā deteriorē:quia angustiorē non licite fecit z cōtra prohibitionem dicti interdicti successit aliud interdictum disponens q factum vel immissum in via per quod via vel iter deterius fiat deberet demoliri seu remoueri: vt.e.l.§.pretor ait qd in via.per qd interdictū agitur vt demoliatur et remoueatur cōtra eū qui h3 factū vel immissum nō cōtra eū qui fecit vel immisit:vt.e.l.ij.§.hoc interdicto non is.differt autē istud scōm a primo:qz primū interdictū est prohibitoriū scōm est restitutoriū:vt.e.l.§.hoc interdictū ex eadē cā.si tñ non emanasset scōm stante prohibitione primi deberet opus prohibitū restitui.l.si.eo. ti.facit.l.qui ad statuas.ff.de acqui.re.do.ideo dictū opus dz restitui.i.ad pristinū statū reduci.vt.d.§.pretor ait. Nec ob.qd presidentes cōitati dederūt licentiā:qz de iure non pñt cū statutū eis nō cōcedat nisi accedēte consensu duorū proximiorū vicinorū qui minime consenserūt immo interuenit cōtradictio ,primioris vicini cui magis officit nec de iure cōi permitti pōt nisi a principe vel senatu dicit glo.in.l.fluminū.in prin.de fun.instru.per.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne quid in loco publico.z.l.quominus.ff.de flumi.z qñ cōceditur vt fiat per habentē potestatē concedendi nō pōt fieri si aliqs incōmodatur vt.d.§.si quis a principe.et.e.l.§.merito.vbi declaratur vicinū incōmodari qñ h3 vicinus vsum vie vel itineris z incommodatur qz deterior vel angustior fit: ideo dictus murellus debet destrui et in pristinum statum reduci p vicinū qui illud fecit z qui immissum habet.Et hoc vigore iuris cōmunis et vigore iuris municipalis de quo in themate.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cclxxxiij.

¶Heres grauatus cōmunicare heredi certas res per ipsum heredē emptas an soluendo legata in testamento relicta dicatur habere notitiam dicti oneris communicandi:ita q cōicando dictas res videatur satisfacere dicte cōditioni z nō vt consequereť quictationem omnium bonorum per eū alienatorum.per totum consi.

1 Pacta vbi plura fiunt inter easdem partes z eodē instanti qñ nō cēseantur semper correspectiua.nu.seq.et.10.

2 Vicinitate actuum presumitur actus gestus ob eam rem.

3 Legata domo titio si titius legatarius permutet seu vendat illam cū herede an videatur heres satisfecisse legato.nu.seq.nu.11.et.12.

4 Conditio debet impleri in forma specifica z sciente animoq implēdi non autē facto presertim qñ depēdet a potestate onerati.nu.12. quod secus est si non respiciat oneratum quia sufficit qualitercūq adimpleatur.nu.13.

5 Testamēti notitiam an presumatur in totum habere vel habuisse heres solutione certorum legatorum.nu.seq.et.21.
Animus non videť posse applicari ad ignorata in specie vel genere.in prin.numeri.

6 Obligatus ad factum aliquod et reperitur factum aliquid presumitur iam factum pro dissoluenda obligatione quia in dubijs hominum actibus semper debet attendi pro actus interpretatione.

7 Cause due qñ simul instant ob quas potest censeri esse factam aliquam rei sue translationem in alteram interpretatur esse factaʒ in causam duriorem ipsi a se rem suam abdicandi.

8 Factum seu actus alicuius interpretatur ex consuedine faciēs.
Contractus pignoratitius iudicatur ex precij inequalitate.

9 Dolus re ipsa resultat vbi est disproportio inter contrahentes hincinde collata.

10 Presumptio vna tollit aliam minus efficacem.
Litibus non vexari nostra interest.

11 Legatario non tenetur heres quando rem legatam consequiť etiā si non ex causa legati si nihil abest pro ipsa re legata licet legatum solui debeat gratis et si aliquid abest non teneť nisi ad id qd abest.

15 Ad legati implementum sufficit qualitercūq res peruenerit ad legatarium.

¶Consilium.cclxxxiij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶†Pars dicti Joannis saluati videť in hac
1 consultatione fouere iustitiam:nam est premittendū q vbi plura pacta fiant eodem instanti inter partes vnum vel aliqua ex vna parte et aliud vel plura ex altera parte censentur correspectiua hoc est vnum pactum factum propter aliud.l. fundi partem.ff.de contrahen.emp.z.l.iurisgentium.§.quinimmo ff.de pactis.vbi pacta incontinenti apposita iuxta contractum censentur inesse contractui et dant illi legem:hinc dicunt vltramō. q qñ pactum est pro vno et contractus pro altero seu p vtroq resultat contractus innominatus adeo q oritur actio prescriptis verbis ex ipso contractu innominato:et dicunt non oriri actionem ex pacto tanq vestito coherentia contractus:et licet a doc.reprobētur in eo qd dicūt nō vestiri pactum coherentia cōtractus:tamē nō dānantur in eo qd dicūt resultare cōtractū innominatū prout hoc no.doc.in.d.§.quinimmo.z in.l.in bone fidei.z in.l.petēs.C.de pactis.facit glo.in.d.l.petens.ibi forte gratia vsurarū.z qd ibi Saly. super ea

super ea. facit etiam qđ no. Bal. ꝛ doc. in. l. pe. §. mulier. ff. sol. mat. in eo qui cõfessus est recepisse dotem a titio qui promisit statim ꝛc. Nam cẽsetur dotem cõfiteri ꝓpter illã promissionẽ tũc immediate
2 secutam. † Ex vicinitate em̃ actus presumitur ob eã rẽ gestus. ar. l. si vẽtri. §. fi. ff. de priui. credi. ꝛ qđ est fortius not. Bal. in altera repetitione. d. l. petens. ꝙ si reperiunť duo cõtractus facti hincinde inter easdẽ ꝑsonas eodẽ die loco ꝛ testibus cẽsentur correspectiui ꝛ sic facti vnus cõtemplatione alterius ꝛ vidi plures idẽ consulendo tenere. facit. l. cõtinuus. in prin. ff. de verb. obli. tãgit etiã Bar. cõsi
3 lio. lxxix. incip. † proponitur ꝙ syndicus. si itaq; cẽsetur dñs Honofrius ideo accõmunasse qꝛ dictus Joãnes franciscus ex aduerso ratificauit alienationes ꝛ fecit finẽ ꝛ refutationẽ ꝛc. non vř satisfactũ volũtati testatoris: qꝛ testator vř eidẽ iniũxisse qđ gratis accõmunaret nõ aũt qđ vaderet illã cõionẽ prout si cõtingeret ꝙ testator legaret domũ heredis titio ꝛ titius postea illã domũ emeret ab herede vel pmutaret cũ illa domo aliã suã rẽ ꝛ heres ex causa venditionis vel pmutationis traderet illam rem nemo dixerit satisfactũ fuisse legato ꝛ probatur in. §. si cui. insti. de lega. in generalitate sui et in. §. si res aliena. iuncta glo. in verbo viuo. e. ti. ꝛ qđ p Barto. et
4 doc. in. l. plane. j. §. ꝙ si rem. de leg. j. † Facit etiã qꝛ ɔditio dȝ impleri sciẽter ꝛ aio implẽdi nõ facto qñ dependet a ptãte onerati. l. ij. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ p Dy. ꝛ Bar. ꝛ doc. in. l. cũ seruus. de verb. oblig. si itaq; d. dñs Honofrius cõicauit ob aliã cãm nõ vř impleuisse vt ita dixerim conditionẽ que faciebat deficere relictũ. ccccc. flore. que cõditio erat si nõ volebat accõmunare. nã dicta cõditio vř intelligẽda si nolebat accõmunare ex cã dicti relicti p pdicta: ꝛ maxime hoc videtur procedere si. d. dñs Honofrius ignorauit dictũ relictũ put videtur presumi qđ ignorabat cũ cõsisteret in facto alieno. l. verius
5 de proba. l. si. ff. p suo. c. presumiť ignorantia. de reg. iur. in. vj. † ꝛ licet forte habuerit notitiã de aliquib⁹ aliјs legatis: tñ potuit esse ꝙ nõ habuit notitiã de isto ꝛ pbatio dȝ necessario ɔcludere. l. nõ hoc. C. vnde legi. ꝛ c. in pñtia. de proba. ꝛ. l. neq; natales. ꝛ. l. ad pbationẽ. C. eo. titu. si em̃ ignorabat dictũ relictũ nõ poterat accõmunasse ex cã dicti relicti qm̃ ad ignorata in genere ꝛ in specie nõ applicať animus. l. si is ad quẽ. ꝛ. l. si heres institutus. ff. de acqui. here. ꝛ. l. cũ aquiliana. ff. de trãsac. cũ si. ꝛ re ipsa apparet. ꝛ insup dato ꝙ. d. dñs Honofrius dederit p obseruãtia relicti: tñ. d. Joãnes saluatus qui forte ignorabat testm̃ predictũ prout ꝛ ignorasse presumitur dicta regula presumitur. in. vj. ꝛ. d. l. verius. nõ vř recepisse ob eã cãm: sed ob cãm onerosã. s. qꝛ ipse ex aduerso gratificauit. d. dño Honofrio ratificãdo ꝛ approbãdo oẽs vẽditiones ꝛc. faciẽdo refutationem de gestis ꝛ administratis ꝛ cõfitendo dotes ꝛ cõcedẽdo vestes ꝛ pãnos ꝛc. prout in instrõ cõtinetur. ¶ Tamẽ his nõ ob. cõtrariã partem arbitror magis iuri cõsonã: pro cuius rei euidẽtia premittẽdũ est ꝙ. d. dñs Honof. tpe dicte facte cõionis dictorũ bonoꝝ emptorũ a camera. d. dñs Honofrius habebat notitiã dicti testamẽti: nã presupponitur ꝙ ipse soluerat nõnulla legata in dicto testõ relicta qđ minime fecisset si eorũ notitiã nõ habuisset vt de se notissimum est: ꝛ qui vnius particule testamẽti notitiã hȝ maxime heres censeť totius testamẽti notitiã habuisse in. l. non est ferẽdus. ff. de trãsac. et qđ ibi p doc. ꝛ p Bar. in. l. cũ heres. de libe. leg. ꝛ in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de vb. ob. scđo premittendũ est: prout ꝛ per cõsultãtem presupponitur ꝙ alie res accõmunate p. d. dñm Honofriũ dicto Joanni saluato nõ minus cõmodi attulerunt. d. Joãni saluato ꝙ̃ eidẽ affuerit ex his que ipse ex aduerso fecit ꝛ contulit. d. dño Honofrio immo plus: quib⁹ quidẽ presuppositis est presumẽdũ ꝙ. d. dñs Honofrius voluerit accõmunare dicta bona ad que cõicanda erat astrictus vt ipse satisfaceret oneri sibi a testatore iniuncto cuȝ pium sit exequi defunctoꝝ voluntates. l. cũ quidã. C. de necessarijs seruis heredi. insti. ꝛ in auť. de heredi. ꝛ fal. §. si vero expressum ꝛ fauorabilis est cã liberationis. l. arianus. ff. de acti. ꝛ obli. ꝛ. l. tale pactum. in princi. ff. de pac. ꝛ qꝛ non presumitur quis iactare suũ. ff. de proba. l. cũ de indebito. ꝛ facit. l. si cum aurũ. ff. de solu. ꝛ nõ voluisse
6 ob aliam cãm id fecisse. † Cũ in dubijs actibus hoĩm semp dȝ attẽdi pro actus interpretatione id qđ est magis verisimile. l. in obscuris inspici. de reg. iur. ꝛ regula inspicitur in obscuris. lib. vj. cum sili. ideo est ꝙ qñ quis facit id qđ est eidẽ iniunctũ si illud scit censetur ex ea cã fecisse. sola em̃ scientia sufficit. l. ij. et ibi p Bart. ꝛ doc. ff. de cõdi. ꝛ demõ. immo qđ plus est qñ quis est obligatus ad aliquid faciendũ ꝛ reperitur illud factũ ꝛ facienti hȝ ob id aliquid abesse presumitur factum pro dissoluẽda illa obligatione ab eo qui erat astrictus illud facere. l. fi. C. de ali. pu. prest. ꝛ Bart. Bal. ꝛ Saly. ꝛ Bart. in. l. cũ seruus. ff. de vb. obli. ꝛ est cõmune dictũ licet quidã contra: quãto ergo fortius presumendũ est ꝙ ob eam cãm factũ fuerit quã
7 do cõstat esse factũ ab eo qui id facere tenebatur. † Qđ etiã demonstratur qñ due cause instãt ob quas potest cẽseri esse factã aliquam trãslationẽ rei sue in alterũ interpretatur esse factã in causam que erat magis dura ipsi a se abdicãti rẽ suã. l. j. ꝛ. l. iij. iiij. ꝛ. v. i prin. ff. de solutio. ꝛ ceteris paribus in antiquiorẽ. d. l. in his. in prin. eo. ti. ꝛ. l. si ex pluribus. §. fi. ꝛ. l. vbi fideiussor. eo. ti. in casu nostro imminebat dicto dño Honofrio cõicanti res suas duplex cã: vna soluẽdi ꝛ liberãdi ab obligatione personali resultante ex legato ꝛ ab hypotheca ria que pro legato cõpetit. l. j. ꝛ. ij. C. cõmunia de leg. ꝛ. l. cũ filius. §. varijs. de lega. ij. Item causa se liberandi ab obligatione quã forte incurrerat ratione administrationis rerũ ipsius Joãnis saluati et ex venditione rerum forte cõmunium: illa quidẽ que ex legato erat profecto durior: qꝛ sub hypoteca ꝛ sub pena alia sine hypoteca et sine pena. item illa que ex testõ clara ꝛ liquida ista alia nõ ita: et iđ debet censeri facta accõmunicatio in illam causam dutioreȝ. qđ em̃ censeatur durior ex causis ponderatis cõstat ex his que habentur in iuribus preallegatis maxime in. d. l. j. ꝛ. d. l. in his. de solutionibus. ꝛ maxime hoc apertius dicendũ est qꝛ ex illis aliјs obligationibus nõ erat astrictus ad hoc qđ fecit. s. accõmunare dictas possessiones emptas a camera apostolica: sed bene erat ad id obligat⁹ ex testõ: ꝛ presertim considerato qđ. d. dñs Honofrius in dicto contractu cõtulit tot alia ad que nõ erat astrictus in dictum Joãnem saluatũ qđ erãt equiualentia omni eo qđ. d. Joãnes saluatus cõtulit ex eodẽ cõtractu in ipsum dñm Honofriũ ita ꝙ equũ est ꝙ liberatus fuerit ex vtraq; obligatione et est benignius. argu. d. l. arianus. ꝛ. l. benignius. ff. de legi. ꝛ longe magis verisimile maxime attẽta qualitate dñi Honofrij qui est hõ astutus ꝛ nõ solitus proijcere spernere aut paruifacere bona sua: immo cautus ꝛ vigilãs in que
8 rendo ꝛ conseruando quesita. † Qđ etiam est ponderandum qm̃ ex cõsuetudine cuiusq; interpretantur eius gesta ꝛ vba. l. vel vniuersorũ. ff. de pignora. actione. ꝛ. l. qui semisses. ff. de vsur. ꝛ in. c. ad nostram. in fi. de emp. ꝛ ven. ꝛ. l. si seruus plurĩũ. §. fi. ff. de lega. j. cum si. Item ex quãtitate rei exposite elicitur presumptio mentis ɔtrahẽtium adaptari ad eam qualitatẽ actus gesti ex qua resultet iustitia actus qui celebratur. argu. eius qđ per glo. not. in. l. j. in prin. ff. de superficiebus. vbi ex quãtitate pecunie soluenda interpretať cõtractus emptionis vel conductionis. et qđ per doc. in. l. si donatione. C. de collatio. vbi si fit datio ob merita vsq; ad equiualentiã meritorũ censetur datio ob cãm abinde supra iudicatur mera donatio. et idem Bal. in auť. ex testõ. eo. ti. ad idẽ qđ not. Bart. ꝛ doc. in l. aristo. de do. ad idem. d. c. ad nostrã. vbi ex inequalitate precij ad rem venditam iudicatur cõtractus pignoratitius lȝ fuisset expssa causa venditionis quãtomagis vbi non exprimitur cã prout cõtin
9 git in casu nostro. † Confirmãtur predicta qꝛ vbi disproportio collata inter ɔtrahentes hincinde resultat dolus re ipsa ꝛ est iuri exosus. l. si quis cũ aliter. de vb. obli. adeo qđ vbi est enormis lesio que resultat ex maxima seu magna disproportione ꝛ inequalitate datorum hincinde presumiť dolus ex proposito. arg. l. omnes. §. lucius. cum ibi no. ff. de his que in frau. credi. ꝛ not. doc. in. d. l. si quis cum aliter. ꝛ in. c. cum contingat. de iureiur. ꝛ in. c. quintaualliis. eo. titu. et per Bar. in simili in. l. si societatem. §. arbitrorũ. ff. pro socio. dolus autem non presumitur. l. dolum. C. de dolo. l. merito. ff. p socio. et. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de proba. ex quibus oibus cõcludẽdum duxi ꝙ. d. dñs Honofrius censeatur satisfecisse dicto relicto ꝛ communicasse dicta bona pro satisfactione oneris eidẽ iniũcti iuuatur dicta conclusio ex his que habenť in. l. j. C. de impo. lucra. descrip. lib. x. et in. l. minus instructus. C. de acqui. pos. ꝛ in. l. quedam mulier. ff. de rei vẽ. in quibus iuribus traditur theorica qđ res que ex aliquo titulo apparet debita si reperitur esse penes creditorem presumitur fuisse ex illo titulo precedenti: ita ergo presumatur hoc casu facta ista cõicatio ex dicto titulo legati: ꝛ memini ꝙ al's consulẽdo super interpretatione dicti contractus lȝ super alio dubio clarissimus iuris interpres. d. dñs Bal. de bartholy. pater ꝛ dominus meus incidenter in suo cõsilio hȝ pro expedito ꝙ dicta cõicatio cẽseatur facta vigore dicti relicti cuius consilio me subscripsi idẽ etiã
10 tunc sentiens. ¶ † Nec ob. adducta in contrarium: non em̃ ob. qđ pacta censeantur in dubio correspectiua qñ sunt reciproca facta in continenti hincinde: quia respondetur qđ illud procedit regulariter ꝛ in dubio: quia ita est verisimile: sed vbi sunt in cõtrarium tot alie coniecture qđ illud non est verisimile cessare videť dicta coniectura ꝛ magistralis presumptio. vna enim presumptio tollit aliam minus efficacem. l. diuus. cum sua glo. ff. de presump. et due vincũt vnam. argu. auť. itaq;. C. cõmunia de suc. in casu nostro concurrũt plures coniecture ꝙ cõicatio fuerit facta pro solutione debiti per superius dicta merito ꝛc. preterea ꝛ clarius potest censeri facta solutio illius relicti etiam ob cãm pactorũ que in contractu illa emanant ex parte Joãnis saluati: nam ex quo. d. dñs Honofrius non erat precise astrictus ad cõicandum dictas possessiones emptas a camera apostolica. poterat enim se liberare dando. ccccc. flore. vt ex ipso testamento apparet iuncta. l. j. ff. de penu leg. ꝛ. l. j. §. si quis ita ff. ad. l. fal. ꝛ. l. obligationum fere. §. fi. de ac. ꝛ obli. potuit. d. dñs honofrius dicere ego eligam partẽ cõicandi dictas possessiones pnt mihi iniunctum ꝛ faciam sic: ꝛ sic ad hoc vt tu approbes venditiones ꝛc. ꝛ facias refutationem ꝛc. Et forte. d. Joãnes saluatus magis affectabat communionem dictarum possessionum ꝙ̃. ccccc. flore. ꝛ maxime quia vt al's audiui dicte possessiones valebant vltra 2000. flo. ꝛ forte. d. Joãnes saluatus sibi persuadebat ꝙ. d. dominus Honofrius teneretur eidem dare dimidiam ꝛ non quartã per tem dictorum bonorum super quo vt arbitror est vel fuit inter eos controuersia super qua al's consuluimus. d. Bal. ꝛ ego: nec est in ea

parte res aliena a dubitatione itaq; non fuisset mirum si ob hoc solum. d. Joānes frācis. aliqua pactus fuisset. d. dño Honofrio vt dictam cōicationem faceret etiam pro satisfactione dicti relicti. Et hoc modo verificant̄ ꝛ cōiectura actuū correspectiuorū ꝛ cōiectura solutionis ꝛ traditionis ex precedenti titulo et cessatio lesionis et doli re ipsa ꝛ ex proposito ꝛ omnia plane procedūt: quinimmo ꝛ si nihil interesset dicti Joānis saluati nisi reciperet suū creditū non fuisset mirum si ob eam causam deuenisset ad pacta reciproca: nam creditor pro consequendo suo credito plerūq; insudat ꝛ laboribus et expensis fatigatur ꝛ interest nostra litibus nō vexari. l. minoribꝰ xxv. annis subuenitur. ff. de mino. ꝛ facit qđ habetur in. l. lucius. §. fi. ff. ad trebel. ꝛ in. l. per diuersas. C. mādati. ꝛ in. l. ij. C. de rescin. vē. non em̄ valet tantū actio ad rem quantū ipsa res habita in manibꝰ prout habetur in iuribus preallegatis: ideo potuit dicta festina solutio esse aliqualis cā dictorum pactorum que fecit ex aduerso dictus Joānes saluatus ꝯcurrentibus tn̄ etiam alijs q̄ ex aduerso fecit. d. dñs Honofrius eidem Joāni saluato: sic ꝛ alias videmus qđ tēpore traditionis rei debite fiunt pacta. l. in traditionibus. l. si diuisionis. ff. de pac. l. quotiēs. ff. so. ma. l. si auia. C. de iure do.

11 ¶ †Nec ob. qđ heres dꝫ gratis soluere legatū ꝛ nō tradere legatario ex cā onerosa vt in adductis in cōtrariū deductum est: q2 rñdetur ꝙ ꝯtrariū procedit qñ res legata traditur legatario non ꝑ solutione legati sꝫ ex alio titulo oneroso onere proportionabili: nā tūc nō hꝫ illam rē ex cā legati: sed hic habuit rem legatā ex causa legati prout. s. deductum est: nam ita presumitur vt deductū est ꝛ sic termini sunt penitus separati: ꝛ maxime q2 ex quo legatarius in casu nostro ꝓ his que ipse cōtulit habuit equiualentē recōpensam: q2. d. Honofrius non minus cōtulit in Joānem saluatum per alia eius pacta q̄ ecōtra Joā. sal. in ipsum. d. Honofriū: ꝛ ꝑ ꝯñs pōt merito dici ꝙ nihil sibi abest ꝑpter istas res legatas: ex quo si aliquid abest pro eo qđ sibi abest tantūdem adest: ꝛ qñ legatarius rem legatam consequit̄ etiā si nō ex cā legati si nihil abest pro ipsa re legata non tenetur heres oneratus ipsi legatario. l. meuius. §. duobus. de leg. ij. ꝛ. §. si res aliena. ver. nam traditū est. insti. eo. tit. ꝛ si aliquid abest nō tenetur heres nisi dūtaxat ad id qđ abest: vt probatur in. d. §. si res aliena. in prin. ꝛ in. §. si cui fundus. eo. ti. ꝛ in. d. l. plane. §. qđ si rem emissez. vnde nō deberet dictus Jo. sal. cōsequi. ccccc. flo. in penā non seruātis relictos: sed dūtaxat id qđ ꝓbaret sibi abesse ꝑpter cōicationē sibi factam de dictis rebus in dicto legato deductis per dicta iura qđ vt puto nihil esset.

12 ¶ †Nec ob. qđ in cōtrariū dicebatur ꝙ conditio non dꝫ impleri facto sed scienter aio ꝛc. d. l. ij. de cōdi. ꝛ demō. vt in cōtrariū dicebatur: q2 rñdetur pluribus modis. primo ꝛ principaliter ꝙ. d. dñs Hono. sciebat dictum relictū ꝛ eius qualitatē vt supra demonstratū est: et ꝑ ꝯñs. d. l. ij. et que ibi ꝑ doc. faciūt pro nō cōtra: ꝛ lꝫ nō inferatur necessario scit partē testamenti: ergo scit totū ꝛ oēs eius partes ex quo possibile est ꝙ vnā particulā sciat ꝛ aliā ignoret: tn̄ presumptio est ꝙ oia sciat saltē heres institutus. d. l. nō est ferendus. ꝛ iuris presumptio sufficit ad probandū cū ꝓsumptiones iuris sint liquidissime probationes. l. lꝫ imperator. de leg. j. ꝛ. l. fi. ff. qđ metus causa. ꝛ extra de ꝓsump. quasi ꝑ totū. lꝫ thema nostrū non cōferat ad terminos. d. l. ij. q2 in casu nostro legatū est purū nō est cōditionale: nec agitur de implemēto conditionis sed de implemēto ꝛ solutione legati. s. facti de cōicando ꝛc. ꝛ relictum factuꝫ de ccccc. flo. nō est factum sub conditione si voluerit sed si noluerit vel recusauerit cōicare: qui autem cōicauit voluit cōicare non autē noluit nec recusauit cōicare.

13 †Pro implemēto seu satisfactione legati sufficit qualitercūq; res perueniat ad legatariū siue scienter siue facto siue ab onerato siue ab alio penitus extraneo dūmodo nihil absit alias quatenus abest non cēsetur satisfactum legato saltē si ex alia cā habuit ipsam rem legatam: abinde vero. s. fic. d. §. si cui. ꝛ. d. §. qđ si rem emissem vt. s. deductum est: ꝛ per hoc patet ꝙ nō est necesse ꝙ dictus Joānes saluatus sciuerit dictum relictum eidē factū de dicta cōicatione: qñ em̄ creditor soluit ob vnam causam ꝛ creditor recipit ob aliam cedit solutio in causam duriorē: vt. d. l. j. et. d. l. in his. cum si. sed illa legati est durior cum alia non ligaret vt et. s. latius deductum est. preterea non requiritur ꝙ sciat is cui conditio hꝫ impleri: sed satis est ꝙ sciat is ad quem spectat conditionē implere ꝛ a cuius facto dependet: nā eoipso ꝙ ipse scit sufficit vt. d. l. ij. et quod ibi not. Bar. ꝛ doc. insuper satis est qđ ex quacūq; causa habeat legatarius dūmodo sibi nō absit propter ipsam rem. insuper ad euitādum penam sufficit conditionē facto seu qualitercūq; impleri: vt. l. si puellam. C. si emancip. ita fue. alie. vt manu. prout per illam. l. tradit Barto. in. l. cum seruus. ff. de verb. obli. cum quo doc. transeunt. ideo videtur ꝙ ad euitandam dictam penam. ccccc. aureorum sufficiat fuisse factā cōionē que facta fuit ꝛ sic multipharia varijsq; medijs deducitur clara iustitia. d. dñi Honofrij.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxiij.

1 ¶ Transactio facta per mandatarios cuiusdam castri an possit pretextu lesionis enormis vel enormissime rescindi. nu. se. ꝛ ꝑ totū.

2 Possessio tanti temporis cuius initij memoria non extat habet vim constituti.

3 Solēnitates iudicij presumuntur interuenisse in actu antiquo temporis lapsu qui hodie fieri non posset sine solēnitate.

4 L. ij. C. de rescin. vend. an habeat locum in actu stricti iuris.

5 Restitutionem in integrum habet ciuitas seu magna vniuersitas que propter sui magnitudinem non expendit sua negotia per seipsam sed per alios deputatos fieri.

6 In mandato generali non veniunt ea que mandatarius non esset verisimiliter concessurus.

7 Alienatio rerum ciuitatis requirit plures solēnitates sine quibus non tenet alienatio.

8 Prescriptio aduersus ciuitatem ꝙ non possit esse minor centenaria in quatuor casibus an procedat in castris ꝛ villis.

Restitutionis in integrum beneficium an possit impetrare castrū seu parua villa aduersus facta seu gesta per quosdam sanos administratores vbi potuit illa regi ꝛ gubernari per seipsam.

9 Contractus habentis potestatem legis condēde cēsetur ipsa lex.

Statutum seu lex loquens de contractu intelligitur de valido.

Princeps licet non videatur legibus ligatus etiam per eum conditis tamen ex contractu suo astringitur.

¶ Consilium. cclxxxiij.

Repetito diuino numine.

1 ¶ †Copiose quidem et eleganter discussa est presens consultatio per excel. legum doctorem. d. Amicum de signarellis de monte millone mihi vti fratrem honoet amantissimum adeo ꝙ de subscriptione requisitus non ab re factum esset si sine vlteriori discussione ad eam prosiluissem verum ne videar minus accurate processisse aliqua ad corroboratione subnectā: ꝛ ꝑfecto mihi apparet res idubia ꝙ dicta trāsactio si trāsactio dici meretur vel sit nulla vel saltem si qua est sit inefficax seu rescindenda.

2 †Nam premittenduꝫ est ꝙ nemini dubiū apparere dꝫ quin dicta bona stātibus presuppositis in themate essent dicte cōitates dicti municipij: nā possessio tāti tpis cuius initij memoria hominū non existit hꝫ vim constituti. l. hoc iure. §. ductus aque. de aqua quoti. ꝛ esti. ꝛ. l. j. §. deniq;. ff. de aqua plu. arcē.

3 †Et sic habetur pinde ac si concessa fuissent dicta bona per habētē ꝑtātē cōcedendi vt dictis iuribꝰ ꝛ in eis ꝑ doc. ꝛ in. c. sup quibusdā. ꝛ in. c. quid ꝑ nouale extra de verb. si. cū si. prout ꝛ latius de hac longissima scriptione cadit dñs consulens non me extendo ꝛ maxime militet hoc casu cū ꝑ cōitate vigeat laudū ꝛ etiā ꝯtractus postea conformis laudo: ꝛ licet forte non appareāt solēnitates requisite in alienatione rerū ecclesie: tn̄ secuta continuatione possessionis etiā nō tam lōgissime facit presumi solēnitates requisitas ad actum interuenisse. l. si filius. C. de peti. here. ꝛ. l. qui in aliena. in princi. ver. sed non adiecit. ff. de acqui. here. ꝛ facit. l. cū de in rem verso. ff. de vsuris. ꝛ qđ ibi ꝑ Bart. cuius dicta in hac parte approbat Panor. in. c. peruenit. de cēsi. ad idē qđ no. Inno. d. Ant. Bal. ꝛ Imo. in. c. ea noscitur. de his q̄ fiūt a prela. sine cōsen. cap. vbi vult Imo. ꝙ sufficiat longū tps ꝑ presumenda solēnitate extrinseca in his in quibꝰ dat̄ possessio vel quasi in alijs in quibus non cadit possessio vel quasi requirit maius tempus per no. per Jo. an. in. c. albericus. de testi. et per Cy. in. l. emancipatione. C. de fide instru. In quibus iuribus prefati doc. ꝛ Bal. ꝛ etiam moderni volunt ꝙ si est elapsum tm̄ tēporis ꝙ non possit ꝓbari presupponitur solēnitas interuenisse: sed qđ sufficiat lapsus lōgi tpis volunt. d. Ant. ꝛ Flo. in. c. peruenit. de emp. ꝛ vendi. prout ibi refert Imo. et referens cum eis transit ratione tn̄ subiecte materie loquuntur in casu quo cadit possessio: sed postea ibi dicit ꝑ tex. et glo. ibi. qđ vbi agitur de preiudicio tertij requiritur spaciū. xxx. an. vt presumatur solēnitas interuenisse ꝛ in alienatione rei ecclesie ꝙ presumantur interuenisse solēnitates ex lapsu lōg. tē. in meo ordine informis est numero. cxxxv. ꝛ id dicit reperio relatum consuluisse Pet. de ancha. cōsi. cxxx. incip. ex consilijs excellentium virorum lꝫ in meo libro suorū cōsi. non reperiam: sed siue requiratur tātum tēpus qđ impossibilis sit probatio siue. xxx. anno. siue sufficiat longum tēpus nō refert in casu isto ex quo omnia predicta cōcurrūt: ideo nullo pacto est fienda hesitatio aliqua quominus presupponatur dicta bona fuisse dicti municipij.

4 †Ideo in re tam clara cōpositio tam nociua dicte cōitati absq; dubio vel nulla vel saltem venit rescindenda lesio est enormissima nedum enormis immo net itaq; si illa concessio valuit venit rescindenda remedio. l. ij. C. de rescin. ven. ꝛ. c. cū dilecti. et. c. cum causa. de em p. et ven. que iura licet loquantur in contractu emptionis et ven. tn̄ locū habēt effectualiter etiam in contractu stricti iuris si non est secuta traditio per. l. si quis cum aliter. de verb. obligatio. et habet locum etiam in transactione quando resultat lesio habita consideratione dubij litis euentus et expensarum ꝛ aliorum onerum prout voluit Bart. in. d. l. ij. et in. l. lucius. §. fi. ad trebel. vbi etiam Imo. tangit lꝫ hoc medium non sit tutum: quia multi sunt in ꝯtraria snia in trāsactione quos recensere non expedit: sed hoc omisso saltem ex enormissima lesione presumitur dolus ex proposito prout tangit dñs consulens et plures consului non insisto super eleganter demonstratis. addo tamen qđ lꝫ alleget Imo. tenere contrarium: tamē idē Imo. in. d. c.

in.d.c.cum cõtingat.de iureiur.in.xxxij.char.⁊ seq.vadit cespitãdo
nec bene figit pedes:tñ videtur residere ꝙ si leduntur mulier rusti-
cus vel minor tunc etiã iuramentũ nõ iuuet aduersus talẽ lesionẽ
secus sentit in iuramẽto maioris:⁊ ita potest intelligi ꝙ ipse alle-
gat contrarium tenuisse:sed eadẽ ratio videtur in hmõi vniuersita
te in qua sunt ⁊ minores ⁊ miserabiles psone:ideo idẽ ius ad hoc q̃
infra subdam vnde causat vel exceptionem doli vel actionem de
5 dolo.†Et dato ꝙ tale remedium cessaret nihilominus tale munici
pium rõne enormis lesionis haberet ius petẽde restitutionis in in-
teg.quia magna vniuersitas q̃ ppter sui magnitudinẽ nõ expedit
negotia sua p seipsam sed p alios ab ea deputatos hȝ restitutionez
in integ.prout voluit Bar.in.l.rem publicã.C.de iure reipublice.
lib.x.⁊ idem voluit Jo.an.in addi.Spe.in ti.de resti. in integ.§.ij.
ver.idẽ quoqȝ.⁊.d.Anto.in.c.j.⁊.c.auditis.de in inte.resti.⁊ Bar.⁊
Bal.in.l.respublica.C.ex quibus cau.ma.⁊ ibi Ja.bu.Ang. Saly.
Raph.⁊ Pau.de cast.⁊ Jmo.in.d.c.auditis.et ipse Panor.in.d.
c.j.de resti.in integ.sunt enĩ in castris hmõi psone miserabiles pu-
ta infantes et alij minores adeo ꝙ Jo.and.in.d.addi.⁊ Jac.de are.
Bal.Saly.⁊ Pau.de ca.in.d.l.respublica.⁊ Panor.in.d.c.j. post
Guid.de suz.qd etiã si sit parua vniuersitas ita ꝙ per seipsam rega
tur poterit petere resti.in integ.s.ex clausula generali si qua mihi:
sed qñ est magna qd non administrat per seipsam nec id facile face
re potest prout arbitror ꝙ sit dicta vniuersitas dicti castri tũc quasi
oẽs concordãt qd habeat resti.in integ.lȝ forte hoc mediũ nõ sit tu
tum ppter elapsum forte quadriẽnij qd solet dari ad cõsequendam
resti.in integ.l.fi.C.de temp. in integ.resti.⁊.c.j.de resti.in integ.li.
vj.tutius ergo videtur illud mediũ qd nõ valeat dicta conuentio ⁊
alienatio dictorũ bonorũ ppter defectũ mandati qd nõ trahit̃ ad
hmõi actũ meticulosum ⁊ tam enormissime lesionis p ea circa hanc
6 partẽ tradit dñs cõsulens nõ repeto.†Nõ enĩ est verisimile qd mã-
dantes in specie talia mandassent ⁊ in mãdato generali nõ veniũt
ea que mãdãs nõ esset verisimiliter mãdaturus.c.in generali.de re-
gu.iu.lib.vj.c.fi.de offi.vica.eo.li.l.qui peculij.ff.de pecu.l.si procu
ratori.§.celsus.de conditio.indebi.et.l.obligatione generali.ff.pi
7 gno.†vnde ratione defectus mãdati vr̃ ꝙ actus fuerit nullus.qd
et videtur ex alio dicendũ q2 in alienatione rerũ ciuitatis requirũ-
tur plures solẽnitates sine quibus alienatio nõ valet.l.fi.C.de ven.
rebus ciui.lib.x.que solẽnitates nõ presupponũtur interuenisse in
dicta cõstitutione dictorũ hominũ ad trãsigendũ:ideo ex hoc etiã
capite sit nulla.licet enim.l.fi.loquatur in ciuitate ⁊ possit dici spe-
cialitatẽ continere nihilominus videtur ꝙ procedat etiã in castris
et oppidis que propter sui magnitudinẽ nequeũt regi ⁊ gubernari
per seipsos sed p particulares ad id deputatos::nã iura etiã exor-
bitantia que in ciuitatib' loquũtur etiã in talib' castris ⁊ oppidis
prout volunt Gui.de cu.⁊ Jac.bu.post glo.in.l.ciuitas.ff.si cer.pe.
qd ⁊ volunt ibi Ric.de sali.⁊ Bal.⁊ idẽ vr̃ velle ibi Pau.de ca.inci
dẽter dicẽs ꝙ doc.volũt.d.l.ciuitas procedit etiã in alijs vniuersi-
tatibus magnis q̃ regũtur p alios:⁊ in specie in castro ⁊ villa con-
cludit ibi Pon.dicẽs qd si castrũ est magnũ ita qd de necessitate re
gitur p alios tũc est eadẽ ratio que in ciuitate:ideo idẽ ius secus si
est adeo paruum qd põt regi per seipsum.nã tunc est diuersa ratio:
ideo diuersum ius ₰m eũ.ad idẽ que habent̃ in.d.l. respublica.et q̃
8 supra dicta sunt circa restitutionẽ in inte.†Ad idẽ qd tradit Bar.
in.l.fi.C.de sac.san.eccle.col.l.firmãs ꝙ.d.l.fi.que est exorbitantissi-
ma disponẽs ꝙ aduersus ciuitatẽ nõ iuuet prescriptio minor cẽte-
naria in quatuor casib' ibi expressis pcedat etiã in castris ⁊ villis.⁊
idẽ firmãt ibi Gui.de cu.Bal.⁊ Pau.de ca.lȝ glo.in vna solutione
quã videntur approbare ibi Bar.⁊ Jmo.in.l.si finita.§.si de vecti-
galibus ɔtrariũ velint sȝ pñt ɔcordari p dictas distinctiones.s.aut
castrũ vel villa est adeo paruũ qd põt sua negotia regere p seipsum
et tũc pcedat opi.glo.⁊ Bar.in.d.§.si de vectigalibus aut est adeo
magnũ habẽs miserabiles psonas plures adeo ꝙ regi non põt per
seipsum prout dictũ castrũ piri ⁊ tũc pcedat dicta opiñ.Gui.de cu.
Bar.Bal.⁊ Pau.de ca.in.d.l.fi.⁊ Bal.in.l.j.§.cũ vrbẽ.de offi.pte.
vrb.⁊ hoc p not.in.d.l.ciuitas.⁊ alijs dictis supra similẽ distinctio-
nẽ.facit etiã Bar.in.l.j.ff.de albo scrib.multo ergo fortius idẽ di-
camus in terminis.d.l.fi.de ven.rebus ciui.in quibus non est talis
9 exorbitãtia.†Nec huic medio obstat si dicat̃ ꝙ derogatur illi legi
fi.si ciuitas facit statutũ sup alienatione sue rei preter illã formam
prout voluit Bar.⁊ post eũ Ang.in.l.phibere.§.plani.ff.qd vi aut
clam.per tex.ibi.sed ɔtractus habẽtis ptãtẽ legis cõdende cẽsetur
lex.l.cesar.ff.de pub.⁊ ibi p Bar.⁊ doc.⁊ in.l.antepe.C.de dona.in-
ter virũ ⁊ vxo.sed forte illi qui constituerũt illos syndicos habue-
rũt ptãtẽ legis cõdẽde merito ⁊c.sed rñdetur ꝙ dicta iura debẽt in
telligi in cõtractib' validis.arg.l.iiij.§.condẽnatum. de re iudic.et
cle.pastoralis.eo.ti.sed nõ seruata solẽnitate.d.l.fi.de vẽd.bo.ciui.
cõtractus alienationis est nullus:ideo nõ hȝ vim legis neqȝ aliam
virtutẽ al's illa lex fi.seruiret nobis de vento.⁊ Bar.⁊ Ang.in.d.§.
prohibere.volũt qd prius fiat lex dans formã alienationi future et
illa sit que derogat.d.l.fi.nõ ipse cõtractus cui derogat̃ p illam legẽ
insuper cõtractus hȝ vim legis vt.s.subditi lȝ nõ cõtrahãt teneant̃
ad cõtractus obseruãtiam non antẽ quo ad ipsum cõtrahẽtem qui
astringitur contractu non lege:quia nemo ligatur sua lege.argu.l.
princeps legibus.ff.de legi.⁊.l.si quis.in prin.de testa.ff. de leg.iij.
et tñ etiã princeps ligatur contractu suo.c.j.de proba.⁊.l.bene a ze
none.C.de quad.prescrip.ex his itaqȝ ⁊ alijs latius traditis p dñm
consulentẽ cõfirmo decisionẽ dñi consulentis qd dicta alienatio et
cõtract' de quo in themate fact' p dictos mãdatarios sit inefficax.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxxxv.

☞ Dote a principio per extraneum pmissa quã non stipulatus
est sibi reddi sed ex interuallo fuit cũ iuramento viri stipulata resti-
tui eidem extraneo qui eam soluit an valeat hmõi promissio in pre
iudiciũ vxoris et eius heredum.per totum.
1 Dos eoipso qd est data vel promissa viro censetur tacite inter vi-
rum et vxorẽ stipulata reddi et restitui soluto matrimonio vel alio
casu vcȝ propter inopiam mariti.
Mariti stipulatio an querat vxori actionem vel exceptionem con
tra vxorem.
2 Dos promissa sine conditione potest duobus tm̃ testib' probari.
3 Incontiti non dicitur factum qñ extraneus actus intermediat.
4 Enũciatiui actus in instrumento inserti presumuntur facti tẽpore
confectionis instrumenti.
5 Juramentum quod sine dispendio salutis eterne seruari potest va
lidat cõtractum.
Stipulatio sine causa an sit inefficax etiam si firmetur iuramento
tanq̃ videatur cõparari solutioni indebiti qd repetitur.nu.seq.
Solutio et promissio equiparantur et vti soluens indebitum id re
petit:ita et promissio sine causa reuocatur etiam solutione facta:⁊
hoc condictione indebiti.
6 Renũcians exceptioni solutionis indebiti non sibi preiudicat vbi
indebitum soluit et promisit nec iuramento firmatur talis renun-
ciatio:quia qui credit se teneri faciliter inducitur ad iurandum.
7 Absolutionis iuramenti vires pertinent ad forum ecclesiasticum.

¶ Consilium.cclxxxv.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi.¶†Presens cõsultatio est parui regni: ideo
breuiter cõlusione procedã. Et ad euidentiã pmitto
qd eoipso qd dos est data vel promissa merito eoipso
censetur actũ inter maritũ ⁊ vxorez qd soluto matrimonio vel alio
casu restituẽde dotis puta ppter inopiã viri iuxta.l.si constãte.in
princ.so.ma.et.l.vbi adhuc.C.de iure doti.dos restituatur mulieri
vel eius heredibus.l.vnica.in prin.⁊.§.accedit.de rei vxo.act.adeo
qd lȝ stipulatione que cõtrahitur inter maritũ ⁊ dotantẽ nõ quera
tur actio vxori nec eius heredib' aduersus pmittẽtẽ vt dotẽ det:
vt.l.si p te.C.de dot.pmis.tñ querit̃ actio vxori vel eius heredibus
eius virũ vel heredes viri vt dotẽ habitam ei vel eis restituat vt est
expressum in.d.l.vnica.⁊ hoc nisi tpe pmissionis dotis ipse dotans
stipulatus vel pactus fuerit sibi restitui ⁊ sic incõtinẽti nõ ex inter
uallo.l.post mortẽ.in fi.C.de pac.cõuen.⁊.l.si auia.C.de iure dot.et
d.§.accedit.⁊ hoc in extraneo dotante qui dotare nõ erat astrict'.
si vo dotaret pater tũc actio esset cõis.l.ij.§.ꝙ si in patris.sol.mat.
cũ si.nisi pater incõtinẽti stipularet̃ sibi reddi: secus si ex interual-
lo vt est expressum in.l.quotiẽs.ff.so.ma.nec sufficeret simplex pa-
ctũ.l.si auia.⁊ hoc saltẽ de iure ciuili de iure canonico esset dubium:
sed nõ est casus noster:ideo nõ curandũ:cũ itaqȝ in casu nostro ex-
tranei pmiserint dotẽ p dña humilita prout probat̃ p duos testes
et imminet cõfessio sansoneti de dote recepta.qd ⁊ presupponit̃ p
oẽs:ideo dos predicta restitui dȝ vxori seu eius heredib':q2 regula
est pro hac parte:nã heredes vxoris habẽt fundatã eox intẽtionẽ
aduersarij est opus qd se fundẽt in limitatione ⁊ sic in pacto incõti
nẽti apposito iuxta cõtractũ dotis p predicta: ⁊ qui nitit̃ ex fallen-
tia hȝ ipse pbare p no.p glo.⁊ doc.in cle. fi.de rescrip.⁊ p Bal.in.l.
si quis nõ dicã rapere.de epis.⁊ cle.⁊ facit.l.in exceptionibus.ff. de
pba.itẽ theorica Bar.in.l.quotiẽs.ff.qui satisda.co.qui dicit qd p
2 regula presumitur.†Cũ itaqȝ heredes vxoris se fundẽt in regula
nec pñt repelli nisi pbaret̃ pactũ de restituẽdo dotãtib' incõtinẽti
appositũ:ideo is q nititur ex tali pacto vr̃ ꝙ debeat illã qualitatez
qd incõtinẽti interpositũ fuit legitime pbare cũ aduersarius q di-
cit dotẽ debere restitui vxori habeat p se iuris p̃sumptionẽ p p̃di-
cta.in casu autẽ nostro nõ solũ partẽ heredũ vxoris ac ipsius sanso-
neti rei cõuenti iuuat nõ solũ talis p̃sumptiua pbatio:sed etiã pro
batio p duos testes qui audacter pbãt ꝙ dos fuit pmissa sine con
ditione ⁊ pacto.in ore enĩ duorũ vel triũ stat omne vbũ inquit ipsa
veritas.c.in omni.de testi.⁊.c.cũ esses.⁊.c.relatũ. de testa.cũ si.vnde
duo testes sufficiũt ⁊ hoc clarũ vt dictis iurib'.⁊.l.vbi numerus.ff.
3 eo.ti.†Prestãt insup ɔiecturã vba instri.s.ꝙ pmissio dotis ema-
nauerit ex interuallo cũ sansonetus fatetur se recepisse dotẽ ⁊ sic p
vba non presentis tpis sed preteriti plusq̃perfecti p matrimonio
olim cõtrahẽdo:⁊ lȝ dictio olim habeat varios significatus:tñ so-
let cõiter poni p tpe preterito distãti:cũ ergo dicat p matrimonio
cõtrahẽdo ⁊ demũ cõtracto innuitur ꝙ dos non fuerit soluta tẽpo
re pmissionis neqȝ tpe dationis dotis:⁊ maxime cũ subdat̃ ⁊ ma-

trimonio carnali copula cōsummato ꝑfecto copula matrimonia-
lis nō īteruenit palā tpe ɔctus dotalis initi corā notario ⁊ testib⁹
sed fit in secreto: vñ deuenitur ad extraneū actū: nō ergo fit incōti-
nēti vbi extraneus actus intermediat. l. reos. §. cum in tabulis. de
duob⁹ reis: ⁊ no. doc. in. l. in bonefidei. C. de pac. ⁊ in. l. iurisgētiū. §.
quinimmo. ff. eo. tit. ⁊ in. l. lecta. ff. si cer. pe. ⁊ lʒ ille extraneus actus
nō emanauerit inter ɔtrahētes: tñ saltē ex qualitate negotij euidē
ter deducitur ꝙ inter dotē habitā vel ꝓmissam ꝓ matrimonio cō-
trahendo ⁊ promissionē de dote restituenda dictis Joāni ⁊ agnati
interuenit interuallū tpis cū cōstet ex verbis in instr̄o relatis qd̄ in
terim interuenit cōtractus matrimonij: ⁊ successiue copula carna-
lis que solet quasi semp sequi ex interuallo ⁊ nō mediocri saltē quā-
do matrimonia fiūt palam ⁊ non furtiue prout palā apparet istud
fuisse ɔtractum cū interuenerint parētes ⁊ testes. argu. aūt a cōiter
accidētib⁹ vrgēs est in iure etiā in materia ꝓbationis no. gl. ⁊ Bal.
in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. sumitur ex glo. ⁊ doc. in. l. nō hoc. C. vn
de leg. facit gl. in. l. j. C. de arbi. facit. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. cū si.
4 ff. de edi. edic. †Cū ergo cōiter ⁊ quasi semp accidat ꝙ sit distantia
tpis inter cōtractū matrimonij ⁊ numerationē dotis vel etiam pro
missionē ⁊ matrimonij ɔsummationē maxime iam perfectā q̄ inno
teat palā alijs ⁊ quasi nūꝙ ista simul eodē tpe interueniēt: restat ꝙ
instr̄m refert dotem cōuentā ꝓ matrimonio ɔtrahēdo nō fuisse tē-
pore stipulationis de restituēda dote que stipulatio apparet qd̄ in
teruenit post matrimoniū ɔtractū ⁊ carnali copula ɔsummatum:
et sic nō sumus in illo dubio vtrū actus enūciatus in instr̄o ꝓsumat
celebratus tpe instr̄i in quo solet dici ꝙ sit vt ꝑ Bar. in. l. post dotē.
so. ma. ⁊ in. l. predia. de acq. pos. in. l. sciendū. de ver. ob. in. l. j. C. de fi
de instru. ⁊ iure aste fisca. li. x. ⁊ doc. in dictis iurib⁹ ⁊ multis alijs iu-
ris partib⁹ quas omitto. in casu em̄ nostro apparet satis plane ex
verbis ipsius instr̄i ex dictis testiū maxime simul iūctis ꝙ stipula
tio ꝑdicta de dote restituēda Joāni ⁊ agneti nō interuenit tpe cō-
tract⁹ dotalis: ⁊ dato ꝙ solutio tūc. s. tpe dicte stipulationis facta
fuerit cuius cōtrariū innuūt ɣba instr̄i vt. s. ꝑōderata nihilomin⁹
nō releuaret dicta stipulatio: qꝛ dʒ emanare tpe ɔtract⁹ dotis: ⁊ sic
5 anteꝙ sit quesitū ius parti mulieris ꝑ iā dicta. †Solū restat vnus
scrupulus: qꝛ nō agit̄ nunc inter Sāsonetū ⁊ heredes mulieris: nec
inter heredes mulieris ⁊ stipulātes: sed inter stipulantes seu eorūʒ
cessionariū ⁊ sansonetū q̄ promisit eis reddere ⁊ iurauit. lʒ enim nō
posset ꝑiudicare vxori vel eius heredibus ipse Sansonetus: tñ po-
tuit sibyꝑi ꝑiudicare saltē ex quo iurauit cū iuramētū illud possit
seruari sine dispēdio salutis eterne merito seruandū sit ⁊ inuet con
tractū. c. cū cōtingat. de iureiur. ⁊. c. ꝙuis. de pac. in. vj. ⁊. c. lʒ mulie
res. de iureiur. eo. li. ideo vr̄ ꝙ possit astringi ad obseruantiā cōtra-
ctus hoc quidē vr̄ facere dubiā aliquātisper hāc ɔsultationē: tamē
aduertendū ꝙ stipulatio al's valida si sine cā emanat est inefficax. l.
ij. §. circa. de excep. doli. ⁊ si qs stipulat̄ indebitū obstat exceptio in
debiti: ⁊ pōt cōdici liberatio. l. si sine. ff. de cōdi. sine cā. iūcta. l. j. e. ti.
equiparari em̄ solēt solutio ⁊ ꝓmissio. l. f. C. ad. l. fal. cū cōcor. forti⁹
ergo cōpetit exceptio. l. inuitus. §. cui damus. ff. de reg. iur. ⁊. l. j. §.
is aūt. ver. nā cui damus. de suppl. ⁊ hoc clarū si nō obstat iuramētū:
ꝙ quidē iuramētū nō hʒ obstare: qꝛ iniquū esset ꝙ. d. Sāsonetus
artaret̄ bis soluere ⁊ restituere vnicā dotē. s. heredib⁹ vxoris semel
ac etiā al's dictis Joāni ⁊ Agneti seu eoꝝ cessionario alia vice. itē
iniquū est ꝙ dicti ioānes ⁊ agnes ɔseqnātur pecuniā alijs debitā. l.
6 si me ⁊ titiū. ff. si cer. pe. †Jdeo ne iuramētū sit iniquitatis vincu-
lū dʒ eps relaxare tale iuramētū prout voluit Bal. in rubri. de rerū
permu. volēs ꝙ iuramētū non reddit efficacē stipulationē sine cā:
sed tāꝙ iniquitatē ɔtinēs dʒ relaxari ꝑ ep̄m. ⁊ lʒ Bal. loquat̄ qñ ex
simplicitate quis ꝓmisit: tñ rō militat etiā al's dūmodo nō scienter
qꝛ tūc esset sibi imputādū ⁊ forte subintelligeret̄ cā donationis. ar.
l. eius qd̄ ꝑ errorē. de regu. iur. ⁊. l. j. de cōdi. indebi. ⁊. l. hoc iure. §. j.
de dona. ⁊ est sñia Bal. lʒ nōnulli ɔtra de quo in. l. x. de ɣb. oblig. et
d. §. circa. in casu isto est verisile qd̄ ꝓmiserit qꝛ putauerit se teneri
restituere dotē eis q̄ soluerāt: ex quo ob eā cām qꝛ pceperat vr̄ illā
dotē restituere: iō lʒ forte fuerit maior tñ satis ex simplicitate pro-
misit credēs se teneri ad id ad qd̄ nō tenebat̄: ⁊ ea facilitate qua in-
ductus fuit ad promittendū fuit inductus ad iurādum. arg. l. fi. C.
de nō nu. pe. et credēs se teneri faciliter inducit̄ ad iurādum prout
al's no. dicit Bar. in. l. fi. §. idē quesitū. de cōdi. inde. dicēs ꝙ qui pro
misit vel soluit indebitū ⁊ renūciauit exceptioni vel cōditioni inde
biti nō sibi preiudicat: qꝛ ea facilitate qua fuit tractus ad soluēdū
vel promittendū indebitū eadē facilitate inducit̄ ad iurandum: et
ideo si quis credens se teneri ꝓmittit ⁊ iure dʒ relaxari iuramētuʒ:
qꝛ ille qui recepit iniuste recepit. l. si ꝓcuratori. §. celsus. de cōdi. in-
debi. ⁊ ideo dʒ fieri absolutio a iuramēto: vt in. c. j. de iureiur. iūcta
l. si nō sortē. in princi. ff. de cōdi. inde. ⁊ qd̄ habetur in. c. michael. de
7 vsuris. †Jnsuper aduertendū duxi ad supplicationē ⁊ signaturā:
nam supplicās narrat ꝙ. d. Sāsonetus recusat soluere indebite et
iniuste: ⁊ che il dicto sansoneto sia streto ad farli il donere la verita
del facto: ⁊ signatura dicit ꝙ collateralis se informet de veritate et
cōpertaveritate faciat solui supplicanti qd̄ iustū est: ꝑfecto iniustū
est cōperta supradicta veritate qd̄ id quod dʒ esse heredum vxoris
soluatur: tertio ideo non debet ad id astringi attenta forma suppli
cationis ⁊ signature saltem ex quo non est facta mētio de iuramen
to: nec super eo factum fundamētum. nec est verisile ꝙ si superiori
fuisset narratum ꝙ fuit promissio indebite ⁊ sine cā iusta seu erro-
nea cā facta ꝓmissio ꝙ superior ipse voluisset cōmittere qd̄ sine di-
latione habita simplici informatione veritatis erronee promissio
nis: lʒ iuramēto vallate facte de re alteri debite fecisset talem com-
missionē: ideo his oībus ponderatis puto partes iudicis non esse
in condēnando dictū sansonetū: consulerem tñ dicto sansoneto qd̄
peteret absolutionē a iuramēto a dño epo ne incidat in periuriuʒ.
et si ꝑ parte actoris sit fundamentū in iuramēto allegetur qd̄ dʒ re
laxari ⁊ pendente iudicio super relaxatione a iuramēto qd̄ spectat
ad forum ecclesiasticum dʒ supersederi in foro seculari. c. cū tuā. de
ordi. co. ⁊ ibi per oēs. ⁊ in. c. cū sit generale. de foro cōpe. ⁊ in. l. titia.
solu. matri. ⁊ in varijs multis locis. item allegetur ꝙ veritas est qd̄
debet relaxari iuramentum ⁊ relaxato non debet solui actori: ideo
ex tenore commissionis non debet astringi ad soluendum.

Laus deo.

¶Summariū super consilio. cclxxxvj.

1 ☞Testes forenses ꝙ non admittātur nisi prestita prius cautio-
ne de soluendo quinquaginta libras statuto an procedat si testes
fuerunt per alium iudicem examinati virtute commissionis iudi-
cis loci statuti.

2 Delegatus a iudice alterius territorij an debeat seruare statuta lo
ci iudicis delegantis vel statuta loci eiusdem delegati.

¶Consilium. cclxxxvj.

IN nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶†In causa vertente inter Antoniam et
Rignaldellū visa forma statuti castellioni de qua infra
fiet mentio ⁊ examinatione ipsorum testium facta non prestita sa-
tisdatione a dicto statuto requisita: lʒ statutum clare prouideat ꝙ
attestationes forensium nequeant recipi contra terrigenā de castel
lione non prestita prius satisdatione de soluendo quinquaginta li
bras in casu ⁊c. Et ꝙ nō valeant aliter recepte attestationes: ⁊ vbi
est casus legis cōis vel municipalis non est dubitādum. l. ancille. C.
de fur. et. l. illam. ver. de modo. C. de colla. Tamē videtur posse dici
ꝙ dictum statutum non militet in casu isto ex quo dicti testes non
fuerunt examinati nec recepti in territorio castellionis: nec per iu-
dicem castellioni presidentē: sed extra territorium per iudicem al-
terius territorij ad quem iudicem ⁊ ad locū extra territoriū existen
tem non extenduntur vires statuti. ar. l. extra territoriū. de iurisdi.
om. iu. vbi doc. tradunt ꝙ statutum non ligat non subditos saltēʒ
gerentes actū extra territoriū. qd̄ ⁊ no. Bar. ⁊ Bal. in. l. cūctos po-
pulos. C. de sum. tri. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. l. omnes populi. de iusti. ⁊ iur.
⁊. c. vt animarū. §. statuto. de consti. lib. vj. vbi optimus tex. ⁊ est no
tissimum. preterea dicta solēnitas videtur respicere ordinationem
iudicij: quia respicit modum ⁊ solēnitatem examinationis testium
sed circa ordinatoria iudicij vel alterius actus dʒ attendi statutuʒ
et consuetudo loci vbi actus celebratur. l. iij. ff. de testi. ⁊ prout etiā
in alijs actibus. l. si fundus. ff. de euic. l. j. C. de eman. libe. ⁊ in. l. ij. C.
quēad. te. ape. per Cy. Bart. ⁊ Bal. in. d. l. cūctos populos. ⁊ ꝑ doc.
in rubrica de consue. maxime Jmo. et per Spec. in ti. de sen. pla. §.
2 quid ergo. ver. item scdm. †Jtem si celebratur iudicium corā dele-
gato non attenditur statutum vel consuetudo ipsius delegantis:
sed statutum ⁊ consuetudo loci ipsius delegati qui in hoc non fun-
gitur vice delegantis: prout volunt Cōpo. Jo. an. Pe. de perusio.
d. Ant. Pet. de ancha. ⁊ Jmo. in. d. rubri. de consue. et Flo. in. c. fi.
q. l. eo. ti. ad hoc quod habetur in. c. cum venissent: vt in pos. leg. et
in. c. constitutus. de in integ. resti. ⁊ in. c. qd̄ clericis. de foro compe.
et ideo cū dicti testes nō fuerint examinati per presidentem terri-
torio castellionis sed per potestatem aretinum seu iudicem. vbi nō
viget tale statutum vel talis cōsuetudo videtur ꝙ tales depositio-
nes non debeant ex hoc vitiari. ¶Tamen his minime refraganti
bus contrarium arbitror de iure respondendum. s. qd̄ dicte attesta
tiones non valeant. nam est aduertendum qd̄ dicti testes fuerunt
petiti examinari et publicari coram potestate castellionis: et co-
ram eo fuit narratum in petitione quod erant testes forenses non
subiecti iurisditioni ipsi⁹ potestatis castellionis: ⁊ fuit citatus Ri
gnaldellus de dicta terra et cum eo fuit litigatum: ita ꝙ ad ipsum
potestatem spectabat cognoscere ⁊ videre an ipsi testes essent ad-
mittendi et recipiendi necne: et ipse potestas pronunciauit quod
testes essent examinandi pronunciando quod deberet fieri com-
missio potestati ciuitatis aretie quod dictos testes in actis nomi-
natos examinet. vnde ipse potestas castellionis committit ⁊ man-
dat potestati dicte ciuitatis aretine qd̄ illos testes recipiat ad iura
menta et examinet ille vt cōmissarius: nō habet excedere fines mā
dati. arg. l. diligenter. ff. mandati. et. c. cum olim. de offi. deleg. et. c.
cum dilecta. de rescrip. Ad ipsum autem potestatē castellionis spe
ctabat videre an essent examinandi an ɣo non examinādi corum
quo cā pēdebat ⁊ qui de meritis cause erat informat⁹ ⁊ nō ad ipsuʒ
potestatem

potestatē aretinū qui tenebatur vt minister iustitie obtēperare cōmissioni sibi facte q̄ illos testes examinaret. et ideo ipse cōmittens cēsetur examinasse. ex quo per alios examinat: vt in regula qui per aliū facit in. vj. ꝛ in. l. j. §. deiecisse. de vi ꝛ vi arma. ꝛ in. c. mulieres. de sen. excō. vbi est tex. q̄ vere cōmittit is cuius mādato cōmittitur. ꝛ Bar. in. l. sed si vnius. §. si seruus. de iniur. dicit q̄ qn̄ is cui mādatur tenetur exequi mandatū. tunc actus gestus cēsetur vere perpetratus per mandantē ꝛ saltē ipse censetur admisisse testes ad testificandum ex quo mādauit examinari. precedit enim admissio ipsam examinationē ꝛ testificationē: ꝛ satisdatio debet pcedere admissionem. ideo spectabat fieri corā iudice cause. et sic potestate castellionis qui cōmittebat testium examinationē qui erant in actis nominati. ideo ex his et testes ꝛ attestationes cēsentur recepti ꝛ recepte admissi ꝛ admisse a potestate castellionis qui mādauit ipsos testes examinādos ab eo iudice ad quē nō spectabat videre an esset satisdatum cum nō incūberet eius officio: sed solū exequi eidē iniūcta. est enim tanq̄ minister ꝛ executor ipsius cōmittentis dicit Nico. de mat. in auē. apud eloquentissimū. de epis. ꝛ cle. ꝛ qui potestas castellionis recepit ipsas attestationes eidē transmissas. ꝛ illas aperiri ꝛ publicari iussit. ideo verificantur verba dicti statuti ꝛ fortius mens quia non ex alio voluit q̄ testes forenses nō admittantur nisi data satisdatione ne detur occasio inueniēdi testes falsos. de quorū falsitate nequeat fieri cōmoda punitio per potestatē dicte terre. ꝛ quia non ita de facili deponit vnus falsum cōtra suū terrigenam: prout forensis. item nō ita de facili inueniet falsariū terrigenā prout forēses qui sunt plures ꝛ nō ita noti in loco vbi tandē habet causa ventilari: ita q̄ ratio statuti militat in casu statuti. et cōsequēter mens statuentiū cum ratio legis sit mens legis inquit Dy. in regula fi. in vj. ꝛ Bar. ꝛ Bal. in. l. non dubiū. C. de legi. facit. l. cum mulier. et qd̄ ibi Bal. ff. solu. ma. ꝛ q̄ per Bal. in auē. itaq̄. C. cōmunia. de succes. ideo statutum hunc casum decidat cum mens ad hunc trahatur. ꝛ verba adaptantur: vt premissum est. Et maxime quia parata esset via fraudādi statutū. nam semper volens inducere testem forēsem quem vellet inducere sine satisdatione. posset forēsem facere absentare ꝛ facere per alium examinari. materia autē fraudandi legē nō est premittēda. c. quāto. de diuor. ꝛ. l. j. §. exceptiones quarū rerum actio non datur. nec debet lex reddi ludibrio: vt ibi. ꝛ. c. cōmissa. de elec. lib. vj. Item qd̄ vna via prohibetur alia nō permittitur regula qd̄ vna via in. vj. cum cōcor. nō ob. adducta in cōtrariū que satis patent sublata per iam dicta. causa cū ista spectabat ad iudicē castellionis. ꝛ ipse censetur admittere testes. ex quo coram eo ventilabatur vtrū deberent examinari et admitti: necne. quando enim tota causa delegatur tunc procedit qd̄ dixi q̄ debet seruari consuetudo sua seu sui loci. ꝛ que dixi in contrariū in casu isto est cōmissa examinatio certorū testium. in qua examinatione nō habebat fieri satisdatio: sed debebat antecedere: vnde hoc habebat fieri potius in castellione quam aretij. ꝛ non habebat fieri ad solēnizandum actum: sed potius ad habilitandū personas testium forēsium et remouendum eorum suspitionem vnde non obstant. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxvij.

1 ☞ Fideiussio seu promissio de dote restituenda cum iuramento per tertium facta qui se vt principalis obligauit an noceat contra titulum. C. ne fideius. dot. den. per totum.
Prohibitio legis reddit actum impossibilem. nu. seq.
2 Lex habet vim apostoli ꝛ qui venit contra legem etiam prohibitiuam an peccat mortaliter cui prohibitiue legi renunciari nō licet etiam cum iuramento. nu. ij. vsq̄ ad fi. consi.
Iuramētū cōtra prohibitionē legis nō ligat tanq̄ pcti nutritiuū.
3 Iuramentū si potest seruari sine dispēdio salutis eterne an firmat contractū alias statuto vel aliqua lege ciuili nullum fauore iurantis ob varias hominū vtilitates. ꝛ nu. 9.
4 Ne dictio facit in dubio modum ꝛ exponitur prout non.
5 Petro solo apostolo ꝛ suis successoribus animas ligandi ꝛ dissoluendi data est potestas.
6 Lex ciuilis quātūcūq̄ dirigat verba in psonā non videt̄ illaqueare ad pctm̄ cum non cōsideret animā sed bonū polyticū societatis humane immo et si vellet illaqueare non posset qm̄ potestas ligandi transgressores ad peccatū tanq̄ res spūalis nō dr̄ esse penes laicū.
7 Mulier q̄ iure ciuili pro alio nequeat intercedere iuramēto interueniente in dicta fideiussione valet dicta intercessio.
8 C. ij. de maio. ꝛ obedien. quomodo intelligatur.
9 Donatio inter virum ꝛ vxorem firmatur iuramento quantūcunq̄ fuerit etiam alias de iure ciuili inualida dum tamen possit seruari iuramentum sine dispendio salutis eterne. nu. seq.
Iuramenti obseruantia nō debet impediri lege ciuili licet resultet ex ea alterius peccatū a quo ille alter potest se abstinere ꝛ iuramentum licet non firmet contractū etiam improbatū odio recipientis tamen ligat ꝛ quid si interueniat in cōtractu minoris filijfa. nu. 11.
Usura licet sit prohibita iure cañ. iurans tamen illam soluere obligatur ad solutionem illius ex quo potest implere sine dispendio salutis eterne quia cui soluitur potest a peccato abstinere.
10 Absolutio iuramenti an sit concedenda licet videatur interpositū super contractu reprobato iure ciuili vel fauore ipsius iurantis vel ob varias hominum vtilitates ex quo seruari potest sine dispēdio salutis eterne. nu. seq. ꝛ. j. cōsi. cclxxxiij. nu. 7.
11 Contractus minoris vel alterius improbatus lege vel statuto an improbetur iuratus.
12 Pactum nudū quod vestitur coherētia cōtractus seu dictus contractus solutione vel acceptilatione tollatur seu a contrario sensu non tollitur propterea validitas pacti et eius efficacia causata ex contractus coherentia.

¶ Consilium. cclxxxvij.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † Tota vis presentis cōsultationis consistit: 1
an dicta promissio facta per dictū Franciscum firmetur iuramēto necne. Nam de iure videtur q̄ talis cōtractus citra iuramentum nō valeat per. l. ij. C. ne fideius. dot. den. ꝛ in rubrica eiusdē tituli tex. tñ rubri loquitur in fideiussore et in accessoria obligatione videtur etiā loqui nigrū. nos aūt sumus in reo debendi qui principaliter se obligauit vt apparet ex verbis instrumenti. ꝛ Dy. quē refert Saly. in. d. l. ij. dicit q̄ non procedit in reo debendi: a deo qd̄ super hoc posset instari: sed nō intendo in hoc facere instantiam. presupposito autē pro constanti q̄ pro dote conseruanda vel restituenda nequeat interuenire fideiussor neq̄ etiā qui principaliter insolidum pro marito se obliget. ꝛ per q̄ns dispositio dicti tituli ne fideius. do. den. trahatur ad casum istum quo alius principaliter se obliget ad restitutionē dotis quam maritus solus recepit. videtur q̄ talis promissio a iure reprobata nō firmetur iuramēto. nam verba legis videtur esse prohibitiua ne dentur ꝛc. ꝛ qn̄ lex phibet actū redditur de iure impossibilis. ꝛ habet̄ pro infecto. l. iubemus nulli. §. sane. C. de sacrosan. eccle. ꝛ. l. cum lex. de fideius. ꝛ. l. nō dubiū. C. de legi. vbi vitiatur etiā omne id qd̄ propter id agitur: sed iuramentū interponitur pp̄ter cōtractū qui est prohibitus. ergo ꝛ iuramentū vitietur: vt ibi. ꝛ. l. si quis inquilinos. §. fi. de leg. j. † habet enim lex 2
vim apostoli dicit glo. in. l. adigere. §. q̄uis. de iurepatro. nec tali legi prohibitiue potest renūciari: vt no. glo. ꝛ doct. in dicta rubrica ne fideius. do. den. ita ꝛ videtur q̄ nō liceat mediante via indirecta: quia qd̄ vna via prohibetur: non debet alia cōcedi. c. qd̄ vna via. de reg. iur. in. vj. Preterea qui venit cōtra. l. prohibitiuā peccat mortaliter qn̄ verba phibitiua diriguntur in personā: quia obligamur lege dei obedire supiori. c. ij. de maio. et obe. vbi nō obedit principi dicitur q̄ morte moriatur: idem scd̄o regū. iij. c. ꝛ. c. per venerabilē. circa mediū que loquūtur etiā in nō obediētē inferioribus a principe. ad idē. c. omnis anima. de censi. ꝛ. xj. q. j. cañ. omnis. ideo iuramētum tanq̄ nutritiuū peccati nō ligat. et nō firmat cōtractū vt ingt Bar. in. l. si quis pro eo. de fideius. ꝛ in auē. decernimus. C. de arbi. ꝛ ibi etiā Bal. ꝛ Ang. ꝛ Bar. in. l. seius ꝛ augerius. ad. l. fal. sed dādo hmōi satisdationē deuenitur cōtra hmōi legis prohibitionē. merito non iuuat iuramentū per dictā rationē prout cōcludit Bar. fretus dicta ratione in. d. l. si quis pro eo in scd̄o mēbro princi. volens in pp̄ijs terminis q̄ iuramentū nō iuuet hmōi cōtractū: adducit etiā ad propositū q̄ no. Hosti. ꝛ Jo. and. in glo. in. c. licet mulieres. de iureiur. lib. vj. ꝛ ibi Pe. de ancha. refert dictū Bar. ꝛ trāsit. idem voluit do. Ant. in. c. cum cōtingat. ad finē. de iureiur. nō motus ratione Bar. sed q: talis satisdatio inhibet̄ ne detur occasio: vt perfidia oriatur inter cōiuges. d. l. ij. in fi. ne fideius. do. den. ¶ † Tū his 3
nō ob. cōtrariā sententiā arbitror veriorē. in qua sn̄ia etiā fui legēdo auē. sacramēta pub. C. si aduer. ven. nam rationis theorica ꝛ Bar. ꝛ quasi omniū est qd̄ qn̄ cōtractus annullatur statuto vel lege aliqua ciuili fauore iurātis vel ob varias vtilitates hominū tūc cōtractus firmatur iuramēto si iuramentū pōt seruari sine dispendio salutis eterne. ista theorica pbatur per. d. auē. sacramēta pub. ꝛ per. d. c. cū cōtingat. ꝛ. c. q̄uis. de pac. in. vj. ꝛ. d. c. licet mulieres. et est cōis fere omniū sn̄ia. ꝛ licet do. Anto. fuerit in ea sn̄ia q̄ tunc iuramentū nō validet cōtractū sed sit seruādū iuramentū. et hoc casu etiā heredes teneātur ad obseruātiā. tñ Bar. ꝛ Ang. et Jmo. in. d. l. si qs pro eo. et doct. in auē. sacramenta. ꝛ canoniste in dictis iuribus cōiter oēs tenent q̄ firmet̄ cōtractus. ꝛ satis pbat tex. in. d. c. q̄uis. nec est hoc in via decisiua in dubiū reficādū. cum itaq̄ in casu nostro istud iuramentū seruari possit sine dispendio salutis eterne cum restituere dotes dicte pauperi mulieri nō solū non sit pctm̄ seu turpe. immo honestissimū et vt arbitror permaxime meritoriū ne infelix mulier remaneat imputata qd̄ iurislatori est molestum. l. si ego. in. §. j. ff. de iure do. ꝛ. l. cum is. §. mulier. ff. de cōdi. inde. ꝛ propterea infinita vt ita dixerim priuilegia dotibus cōceduntur in iure. Et hanc partē q̄ hoc casu cōtractus firmetur iuramēto firmat Jo. de imo. in. d. c. cum contingat. xlviij. char. licet viderit Bar. et do. Anto. quorum auctoritates nec rationes eorūdē eum mouerunt: nec Panor. qui ibidem in vltimis verbis relatis primo Bar. et do. Anto. videtur approbare hāc partē: hanc etiā partē firmat Pau. de cast. in. d. l. si quis pro eo. de fideius. ꝛ in cōsi. clxvij. incip. prefati promissores. in fi. et in cōsi. seq. clxviij. incip. cum tēpore cōtracti matrimonij. colū. iiij. ꝛ etiā in. d. l. si quis pro eo. cū hoc etiā trāsit integerrimi iudicij

doct. pater ⁊ preceptor do. Benedi. in. d. c. cum contingat. qui oẽs
viderunt. ⁊ auctoritatẽ Bar. ⁊ do. Anto. ⁊ eos nõ mouerunt dicte
rationes tanꝙ nõ vrgentes: nec etiam auctoritates in ipsis ratio-
nibus fundate. ⁊ hanc partẽ legendo. d. auf. sacramẽta puberum.
amplexus fui. ⁊ semp visa fuit iuri cõsentanea. Nec ob. ratio Bar.
nam primo Bar. põderat ꝙ verba legis prohibitiue dirigantur in
personã: secus volens si verba legis prohibitiue dirigãtur in rem. ⁊
licet dicta differentia damnãda sit: vt. ĩ. dicã. tamen ea retẽta vide-
tur facere pro parte affirmatiua. s. ꝙ iuramentũ iuuet contractum
licet cõtra legẽ. nam verba nigri in. d. ti. ne fideiuſ. do. den. nõ sunt
directa in psonas sed impersonaliter prolata. ⁊ sic potius in rem. ⁊
si auderem possem audacter dicere ꝙ non sunt verba prohibitiua
4 neqꝫ in rem neqꝫ in personã. † Nam verba nigri cõstat ꝙ non sunt
prohibitiua verba aũt rubrice nõ habent orationẽ perfectã si expo
nemus. ne. i. vt nõ prout est de ꝓpria vi verbi. l. cum pater. §. titio.
de leg. ij. vbi glo. in verbo retineat. in si. exponit ne retineat. i. vt nõ
retineat. idem Bar. in. l. quibus. §. termilius. de cõdi. ⁊ demõ. ideo
dicit ꝙ in dubio facit modũ dictio ne. ⁊ idem vult dicta glo. in ver-
bo retineat. ⁊ glo. ⁊ Bar. in. l. qui absenti. §. j. ff. de acqui. pos. ⁊ hoc
modo oratio veniret pficienda per dispositionẽ que in nigro. nam
annullat actũ ne dentur ⁊c. itẽ si volumus ꝙ suppleat per seipsam
subintelligi põt verbũ volumus prout verbum disponimus. Item
verbũ dentur potest esse optatiui modi prout imperatiui. et nemo
dixerit ꝙ licet impator dicat in rubrica vt ꝓponatur nomẽ impa-
toris in documẽtis. ⁊ vt literis latinis ⁊c. ꝙ si secus fiat sit peccatũ:
item in rubrica in auf. vt nuptialis donationis ⁊c. nemo diceret ꝙ
non obtemperare illi iuri sit peccatũ adeo ꝙ cõtractus nõ firmare-
tur iuramẽto: quia non magis inhibetur alienatio vel pignoratio
rei donate propter nuptias quã rei dotalis maxime cum prohibea
tur dicta alienatio rei donate ꝓpter nuptias principaliter fauore
dotis vt sit magis tuta. si itaqꝫ alienatio rei dotalis firmatur iura-
mento cum non. ⁊ alienatio rei donate propter nuptias: nõ video
itaqꝫ quid nos artet ad tenendum ꝙ datio fideiussorum sit prohi
bita licet sit a iure reprobata. et multominus ꝙ sit prohibita per
verba prohibitiua in personã sed dato ꝙ dicta dispositio sit prohi
bitiua qḋ non auderem negare cum id sit de mente doct. ⁊ insuper
dato ꝙ sint verba ꝓhibitiua in personã. nihilominus nõ propter-
ea veniens cõtra peccat: quia nõ quicquid verbis imperatiui modi
in dispositionibus seu legibus nedũ potestatis secularis sed nec po
testatis ecclesiastice etiã summi põtificis obligat ad peccatũ: vt est
expressum in cle. exiui. de verb. sig. in. §. nos itaqꝫ. qui in securis et
qḋ est fortius loquitur in cõstitutione que nõ habet aliũ intentum
nisi circa animas. Quãtofortius hoc debemus dicere in cõstitutione
principis secularis prouidẽs ⁊ verbis et mente circa res tẽporales.
et nullũ habens respectũ ad animã prout cõtingit cõiter circa. ll. ci
5 uiles ⁊ statuta. † Et Jo. de lig. in. d. c. cum cõtingat. vt ibi refert. et
sequitur Panor. dicit nõ esse verum absolute ꝙ ille qui venit cõtra
legẽ imperantẽ peccet. ⁊ hanc partẽ cõtra Bar. videtur etiã tenere
Bar. ⁊ Ang. in. l. is cui bonis. de verb. obli. vbi cõtra dictã rationẽ
ibi etiã assignatã cõtra Bar. ad probandũ ꝙ cõtractus prodigi nõ
firmatur iuramento: quia facit cõtra preceptũ iudicis. allegant ꝙ
etiã alienatio minoris est in personã prohibita. vt. l. non solũ. ⁊. l. et
si quidẽ. C. de predi. mino. ⁊. l. lex que tutores. C. de admi. tu. ⁊ idem
firmat ibi Ponta. per. l. ⁊ si is. ⁊. l. ad resoluendũ. de predi. minorũ:
licet ad illas. ll. conetur respõdere ibi Jmo. item mouetur Põta.
quia videtur falsum ꝙ. l. ciuilis tendat ad illaqueãdũ animã pecca
to sed solũ tendit ad illius actus inualidationẽ. l. non dubiũ. de. ll.
quod aperte probatur quia. l. ciuilis si etiã expresse vellet nõ posset
disponere ꝙ faciens contra eius dispositionẽ illaqueatur peccato.
Petro enĩ solo ⁊ suis successoribus ligandi animã ⁊ dissoluendi da
ta potestas fuit. de peni. ⁊ remis. c. noua quedã. qḋ ⁊ probare vide-
tur tex. in can. xj. q. iij. qui tex. in si. loquẽs de ⁊ de imperatore ⁊ de
venientibus cõtra eorũ precepta dicit tu. s. imperator carcerẽ ille. s.
deus infernalẽ penã minatur. vnde ibi videtur expressum ꝙ. l. ciui
lis nõ illaqueat penã anime venientẽ cõtra eius precepta ẽm eundẽ
6 Ponta. † Item cõtra dictam rationẽ Bar. firmat do. Anto. in cõ-
mento. d. c. cum cõtingat. hanc etiã partẽ firmat Pe. de ancha. in
repeti. c. j. de cõsti. col. lxxvij. dicens ꝙ de dicta differentia Bar. nõ
curauit Fede. in consi. lxviij. nec est curandũ ẽm eum: quia dicta di-
stinctio Bar. est potius verbalis quã realis: quia non refert in quẽ
verba dirigantur. l. cum pater in. §. donationis. de leg. ij. ibi latius
per eum. idem eadẽ ratione ⁊ ꝙ pluribus aliis firmat Põta. in. d. c.
cum cõtingat. dicens ꝙ dicta opi. Bar. nõ placet cõmuniter cano-
nistis. ⁊ ꝙ ipse publice disputando tenuit contrariũ ꝙ ⁊ firmat ibi
Jmo. alia ratione scꝫ quia. l. ciuilis quãtũcũqꝫ dirigat verba in pso
nam. tamẽ non videtur illaqueare ad peccatũ cum non consideret
animã sed bonum politicũ societatis humane. immo ⁊ si vellet illa-
queare nõ posset cum potestas ligãdi transgressores ad peccatum
tanꝙ res spirituales non videatur esse penes laicum per no. in. c.
quẽadmodũ. de iureiur. ⁊ ibi per Host. ⁊ Jo. and. ⁊ no. per glo. in. c.
pastoralis. de offi. ordi. ẽm eundẽ Jmo. ad hoc etiam in. c. solite. de
maio. ⁊ obe. hanc etiam partẽ contra Bar. videntur tenere Pe. de

bellaperti. Cy. Bal. Ange. Rapha. ⁊ Pau. de cast. in. d. auf. decer-
nimus volentes cõtra Bar. ibi ꝙ dispositio illius auf. licet sit phi-
bitiua in personã non procedat de iure canonico per. d. c. cum con-
tingat. idem firmat Rapha. fulg. in. d. auf. sacramenta pube. dicẽs
ꝙ bis cõsuluit cõtra Bar. ⁊ ꝙ vidit quendã egregiũ decretistam pu
blice disputantẽ cõtrariũ. ⁊ apud fere canonistas vidit determina-
tum cõtrariũ. ⁊ in alia lec. dicit ꝙ vidit cõsilia cõtraria multorũ ca-
nonistarum. ⁊ idẽ ipse firmat negãdo rationes Bar. l. prohibitiua
illaqueat peccatũ. ⁊ posito ꝙ faciat cõtra. l. peccaret. ⁊ sic cõtrahen-
do dicto casu peccaret mortaliter. tamẽ si post contractũ taceret et
nõ veniret contra. nõ propterea peccaret tacendo ⁊ non veniendo
cõtra. ⁊ sic seruando iuramentũ: quia preceptũ. l. idem nõ disponit
ẽm ipsum Rapha. dictã eandẽ rationẽ assignat Jmo. in. d. c. cum
contingat. ⁊ Ponta. in. d. l. is cui bonis. adducens. c. debitores. de
iureiur. nam recipiẽs ad vsuras qñqꝫ peccat. ⁊ tamẽ iurans soluere
vsuras aptatur soluere ratione iuramẽti per. d. c. iuramẽti per. d. c.
debitores ẽm eum. dictã autẽ rationẽ põderat Panor. adducẽs. c.
si christus. de iureiuran. ⁊. c. mouet. xxij. q. j. iuncto. §. illicitũ eadem
7 causa. q. iiij. † Et hanc partem latius prosequendo firmat Pau. de
cast. in. d. auf. sacramenta pube. per dictas rationes adducens etiã
quia senatuscõ. velleia. loquitur per verba prohibitiua in personã.
l. j. in prin. ff. ad velleia. ibi senatuscõsulto cõprehensum est ne pro
vllo femine intercedant. ⁊ tamẽ firmatur iuramento cõtractus mu
lieris intercedẽtis pro altero. allegat. d. c. cum cõtingat. melius fa-
cit. d. c. ex rescripto. eo. ti. idem etiã firmat idem Pau. de cast. dicto
cõsi. clxvij. incip. cum tẽpore cõtracti. col. iiij. dicens ꝙ dictũ Bar.
cõmuniter reprobatur a Modernis. ⁊ subdit consultũ esse a pluri-
bus valentissimis viris. ⁊ loquitur ad propositũ nostre cõsultatio-
nis interserẽs ꝙ hmõi iuramentũ est seruãdũ sine dubio quicquid
dicat Bar. ex his itaqꝫ habemus cõmunem sententiã ꝙ licet. l. vel
statutũ superioris secularis dirigat verba in personam non artet.
propterea ad peccatũ nec tollatur virtus iuramẽti quominus fir-
met cõtractũ ⁊ ita pluries cõsulendo tenui etiã legẽdo. d. auf. sacra
menta pube. ideo auctoritas Bar. in hac parte nõ est magnifaciẽ-
da. ex quo motus ratione que fere ab oĩbus reprobatur. ⁊ ea subla
ta cõtraria sñia sumenda est ex aliis eius dictis. nec etiã est curãda
in hac parte auctoritas Pe. de ancha. in. d. c. licet mulieres: quia
ipse ibi premittit ꝙ vult dare notitiam dictorũ Bar. in. d. l. si quis
pro eo. itaqꝫ procedit potius referẽdo quã approbãdo cum videa-
mus ꝙ vbi firmãdo procedit. s. in repetitione. d. c. j. de cõsti. aperto
8 ore reprobat dictã rationẽ Bar. ¶ † Nec ob. d. c. ij. de maio. ⁊ obe.
et. d. auf. sacramẽta pube. extra glo. iiij. q. char. xij. ⁊ in. d. cle. exiui.
prout ⁊. s. induxi. ⁊ procedit ibi papa declarãdo non statuendo de
nouo: patet ex verbo declarãte qḋ ibi precedit ⁊ verbo declaramus
qḋ ibi sequitur. facit etiã quia respõdet cõsultationi per ea que ha-
bentur in. c. cõsultationi. de temp. ordi. ⁊ per glo. in verbo respõde-
mus. in. c. si. de verb. signi. lib. vj. qui tex. est summopere ponderan-
9 dus ad hoc propositũ. ¶ † Nec ob. ratio do. Anto. qm̃ respõdetur
ꝙ nõ dicitur in. d. l. ij. ꝙ ex tali satisdatione detur semper et directe
causa perfidie sed interdũ ⁊ occasionaliter prout respõdet Jmo. in
dicto. c. cum cõtingat char. xxxviij. ⁊ ita etiã respondet ibi Panor.
tales enĩ occasiones sunt remote. ⁊ vt remote non sunt attendende
quominus seruetur iuramentũ ꝙ potest seruari sine dispẽdio salu-
tis eterne per id ꝙ notat glo. in. c. si vero. de iurein. ⁊ per glo. ⁊ Jo.
and. in. c. ꝙuis. de pac. in. vj. prout dicit Jmo. in. d. c. cum cõtingat.
in illo articulo an iuramentũ firmet donationẽ inter virũ ⁊ vxorẽ.
ita respõdet Fede. de senis in suo consi. cxl. al's. cxxxvij. ⁊ propterea
dicimus ꝙ licet in donatione requiratur insinuatio ne cõmittãtur
fraudes: vt. l. data opera. C. de dona. nihilominus talis donatio si
non insinuatur firmatur iuramẽto: prout voluit Jo. and. in addi.
Specu. in ti. de instru. edic. §. porro. in vltima additione per. d. c.
cum cõtingat. ⁊. d. c. ꝙuis. et idẽ firmat Jmo. in. d. c. cum cõtingat.
in antepenul. char. ⁊ ibidẽ Panor. maxime ea ratione: quia. l. ciui
lis nõ presumit firmiter dolũ sed inducit illã dispositionẽ vt eunte-
tur fraus que possit interuenire sine insinuatione. d. l. data opera.
ad quã etiã ita rñdet Jmo. dicens ꝙ licet sit inducta insinuatio vt
tollat occasionẽ faciẽdi donationes per fraudẽ. tamẽ dicta occasio
nõ est attẽdenda per notata per gl. in. d. c. si vero. ⁊ in. d. c. ꝙuis. ẽm
eum. ⁊ ita. s. ꝙ donatio nõ sit insinuata firmetur iuramẽto nõ obstã
te. d. l. data opera cõiter tenetur ⁊ pluries cõsului. ⁊ vidi a pluribus
cõsultum ꝙ multũ confert ad propositũ cõtra dictam rationẽ do.
Anto. posset etiã dici ꝙ nõ debet impediri obseruatio iuramenti
si potest seruari sine dispendio salutis eterne: licet ex obseruantia
resultet alterius peccatum a quo ille alter potest se abstinere per id
qḋ habetur in. c. j. ⁊ in. c. debitores. de iureiuran. ⁊ in. c. insinuante.
de pigno. cõstat enim ꝙ in solutione vsurarum cõtrahitur peccatũ
per recipientẽ. ⁊ tamen iuramentum de vsura soluẽda artat ipsum
iurantem. ex quo ipse potest implere sine dispendio sue salutis. et
cui soluitur potest a peccato abstinere. ita etiam artet iuramẽtum
dato sine preiudicio ꝙ maritus induceretur ad peccandum seu ad
perfidiam habendũ. ex quo potest ab illa perfidia abstinere prece-
dens tamen ratio magis placet. Ex his itaqꝫ remanet conclusio
firma. s.

firma.s. φ dicta obligatio facta per dictū Franciscū interueniente iuramēto sit efficax adeo φ ex ipso cōtractu possit astringi ad resti tuendum dictā dotē prout pmisit. τ etiā antifaciā si venit lucrādū
10 ex forma iuris municipalis prout pmissum fuit.† Nec subest ratio quare dictū iuramentū sit relaxandū seu absolutio cōcedēda maxi me cum hodie mortuo viro cesset dicta ratio phidie inter cōiuges. τ regulariter iuramēta super obseruātia cōtractus nō sint relaxāda: sed inuiolabiliter obseruandū est iuramentū tam qñ interponitur super cōtractu qui reprobatur a iure vel fauore ipsius iurantis vel ob varias vtilitates hoim: vt in terminis. d. auť. sacramēta pube. τ d. c. q̄uis. τ d. c. cum cōtingat. que iura adaptātur ad dictos casus. et cōsequēter ad casum nostrū. Nam tex. in. d. auť. sacramēta pube. dicit φ inuiolabiliter obseruetur. τ ex quo dicit inuiolabiliter dene gat absolutionē in sui generalitate: q2 si cōcederet absolutio obser uanti violaretur saltē si secuta absolutione non posset astringi ad obseruātiā cōtractus. cuius obseruātia in iuramēto deducta fuit. Ad idem tex. in. d. c. q̄uis. vbi tex. qd̄ oino seruandū est sed nō ser uaretur dicta vniuersalis oino si mediāte absolutione nō esset seruā dum. et hoc sentit Bar. in. d. l. si quis pro eo. de fideiuſ. solū eo casu quo cōtractus reprobat odio recipiētis iuramentū liget τ sit seruā dum. tamē non firmat cōtractū τ peti pōt absolutio in aliis casibus quos premisi attingentes casum nostrū dicit φ cōtractus firmatur iuramēto. τ de absolutione tacet quasi velit φ nō sit cōcedenda qñ in casibus p̄dictis. ar. l. cum ptor. de iudi. cum cōcor. prout hanc esse mentē Bar. deducit Jmo. in. d. c. cum cōtingat. dicēs φ idē voluit Archi. quē etiā allegat Panor. in. d. c. cum cōtingat. col. xxv. et idē firmāt ibi do. Anto. Jmo. τ Panor. pōderantes dictū verbū oino positū in. d. c. q̄uis. licet vere alind velit. τ nō bene fm eosdē Jmo.
11 et Panor.† Ad idē φ voluit Ang. in. d. l. si quis pro eo firmans φ in terminis. d. auť. sacramēta pube. τ. d. c. cum cōtingat nō est cōce denda absolutio a iuramēto. τ hoc tenendū arbitror per predicta: licet in cōtrariū aliqualiter faciat φ voluit Fede. de senis in consi. cclxxii. quatenus vult φ si statutū disponit φ contractus filiifami. sine cōsensu patris nō valeat ipso iure etiā si fuerit iuratū. nam tūc iuramentū ligat: sed tunc recipiēs cogitur relaxare. ex quo fecit cō tra legē cui obtemperare debuit: prout in. c. debitores. de iureiur. iuramētū eñ est interpositū sup re illicita fm eum. cuius dictū pōt procedere si statutū disponit odio contrahentis cum filiofami. ad exēplū macedoniani. ad qd̄ adaptatur allegatio. d. c. debitores. itē in casu Fede. de senis statutū. puidet etiā si interuenit iuramētū φ nō est in casu nostro. dicit eñ Pau. de ca. in. d. auť. sacramēta pub. φ qñ statutū disponit simplr super cōtractu eum improbando pōt intelligi qñ. s. nō est iuratū. τ sic limitetur vbi est iuratus cōtractus. procedat itaφ dictū Fede. qñ iuramētum licet liget tñ non firmat cōtractū: sed in casu nostro firmat cōtractū vt premisi. merito cōclu dendum est φ nō est cōcedēda absolutio maxime hodie cum ratio phibitionis legalis cesset cum nō appareat orta phidia inter coniu ges pter hoc. τ si fuisset orta est sublata nec pōt amplius oriri ma rito mortuo. et cessante causa cessare debeat effectus. c. cū cessante. de app. τ. l. adigere. §. q̄uis. de iurepa. cum si. τ ideo saltē ad effectū qui restat scʒ φ non cōcedatur absolutio. τ nō artetur creditrix ad relaxandū pōderetur φ cesset causa phibitionis. Ex quo aūt talis cōtractus dicti Frācisci est firmatus τ validatus iuramēto ipse con tractus est de se validus. τ cōtractus ipse pducit actionē non inra mentū. ideo licet dictus Frācisus absolueretur a iuramēto: tamē remaneret debitor ex cōtractu prout hāc theoricā firmat Ange. in cōsi. clx. incip. dña Catherina: al's incipit pro decisione qstioni τc. in. iii. col. cōsi. quē refert τ approbat Panor. in. d. c. cū cōtingat. in xii. col. dicēs esse menti tenendū licet fm eum cōtrariū videātur sen tire Jo. cal. et Pau. de leaz. in quodā eorū cōsilio inquātū dicūt φ petēs absolutionē a iuramēto cōfirmāte cōtractū debet facere cita re partē q2 tractatur de eius piudicio cum sublato iuramēto sequa tur rescissio contractus: vt refert ibi. d. Nico. qui formaliter subdit mihi hoc dictū nō pl3: quia vt. s. dixit per interpositionē iuramēti lex tollit phibitionē. τ sic cōtractus remāsit validus sine alia prohi bitione. nō ergo debeat rescindi per appellationē iuris: q2 contra ctus assumpsit vires ex cōsensu partiū. vñ annullato iuramēto tūc nō cessat ex toto causa cōfirmans. ar. C. qñ liceat ab emptio. disced. per totū. τ. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iu. τ. c. j. extra. eo. ti. et hoc teneas. vñ merito dixit tex. in. d. auť. in xbo inuiolabiliter. et in. d. c. q̄uis. in verbo oino seruādū. in cōtrariū faciūt multa que sequū tur. s. eadē questione in. d. auť. itē fm opi. Ange. inutilis sepe esset hec absolutio. si cōtractus postea foret irreuocabilis. d. c. si vero. de iureiurā. vbi bonus tex. vnde pōt sic distingui φ aut cōtractus hic tenebatur solo iuramēto. τ tūc sublato iudicio colliditur cōtractus q2 tollitur illud vinculū quo solo sustinebatur. ar. optimū. l. stichū. §. naturalis. ff. de solu. τ in. c. cū cessante. de app. aut sustinebat etiā alio iure. et tunc sublato iuramento datur facultas intētandi illud remediū φ prius cōpetebat ad rescissionē cōtractus exēplū qñ qs fuit deceptus vltra dimidiā iusti pcii quo casu cōtractus ipso iure est nullus: sed iuramēto sublato potest agi cōditio. l. ii. C. de rescin. ven. τ. c. penul. τ. c. cū dilecti. de emp. τ vēdi. vel qñ in cōtractu inito per metū interuenit iuramētū sic pōt intelligi. d. c. si vero hec sunt sua verba formalia. que videntur cōtinere quandā repugnantiā et intolerabile dictū Ang. τ qd̄ dixerat tenendū. et approbaret dictū Jo. cal. τ Pau. de leaz. τ prius dixerat nō placet quia non est verisi mile. arg. l. nam ad ea. ff. de cōdi. et demō. quare dicas sequēdo eius mentē vt arbitror quādo cōtractus nō firmatur iuramēto sed susti netur eo respectu quia cōtrahens artatur ad obseruandū cōtractū licet inualidū timore periurii: vt in terminis. d. c. debitores. τ. d. c. significasti. et hoc sublato iuramēto tollitur cōtractus vt. s. per eū. si vero contractus erat de se validus sed aduersus eum cōpetebant iuris remedia que tolluntur per iuramentū vt in exēplis. d. Nico. τ tunc procedat fm eius membrū. τ similiter si minor valide cōtrahe ret etiā sine iuramēto ita φ iuramentū tūc tolleret solā in integrū restitutionem: tunc absolutione petita posset peti restitutio: quia cessat causa periurii in qua se fundat tex. in. d. l. j. §. eo. si vero cōtra ctus erat al's inualidus vt in terminis. d. c. cū cōtingat. τ. d. c. q̄uis. et hoc saltē in alienatione rei immobilis. et tūc cōtractus firmatus iuramento: sed firmatus sustinetur vinculo suipsius quia est de se validus: licet illud vinculū sit firmatū mediāte iuramēto τ sublato iuramento per absolutionē remouetur contractus firmus seu vali
10 dus. τ ita procedat opinio Ang.† Sic τ al's pactū nudum firmatū coherentia contractus si cōtractus tolleretur solutione vel accepti latione vel cōtrario sensu: nō propterea impediretur validitas pa cti. τ eius efficacia causata ex coherentia cōtractus. ita et videmus φ licet filius causetur ex patre τ matre ipsis parētibus sublatis de medio. remanet tñ filius ab eis causatus: ita licet validitas fuerit causata virtute iuramenti ex quo ille effectus. s. validitatis fuerit causatus propter virtutē iuramenti nō tollitur ipsa validitas con tractus maxime quia virtus cōtractus nō fundatur in solo iuramē to: sed in seipso. τ in mutuo cōsensu cōcurrente τ iuuāte iuramēto. ideo nō debet vitiari effectus inesse productus ex cōtractu nisi vi tietur etiam cōtractus. facit. l. nihil tam naturale. de reg. iur. τ. l. ab emptione. cum ibi no. de pac. probatur naturalibus exēplis si quis caret calore calefit igne licet extinguatur ignis. tamē natura fortifi cata mediāte igne retinet suū calorē τ multa hmōi possent adduci. Et per hec patent decisa omnia quesita: ex quibus concludendū φ partes iudicis sunt in cōdemnando dictū Franciscū. τ hec pars est amplectenda benigne per iudicem: qm̄ vltra rigorē iuris est huma nior. τ fauet doti: ideo sequenda in re dubia. arg. l. in ambiguis pro dotibus respondendum est. ff. de iure dotiū. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxviii.

1 ☞ Clericus emēdo aliquā rem pro alio an presumatur emisse ex pecunia sue ecclesie cuius erat rector adeo φ ipsa res empta quera tur ecclesie τ possit vendicari per successorē in dicta ecclesia seu per hypotecariam abuocari. per totum consi.

2 Ecclesie curatus seu rector in dubio presumitur habere ea que ha bet ex rebus ecclesie τ post eius mortē reseruātur eidē ecclesie. nu. 5.

3 Empta res ex pecunia aliena licet efficiatur ementis: vt nu. 10. an procedat regula quando presbyter vel tutor seu curator emit ex pe cunia ecclesie seu minoris. nu. 2.

Ecclesia equiparatur minori.

4 Solutio precii ex cōtractu emptionis facta longo post dictū con tractum quādo non presumatur facta per ipsum emptorem.

Cōfessio debet esse certa τ de necessario cōcludere put alia pbatio.

5 Presbyteri seu clerici bona si habet aliūde prouenta vt ex suo pa trimonio ille nō pertinent ad ecclesiā q̄uis fuerint etiā quesita ex sua industria seu opera licet fuerint per eum reperta possessa tem pore sue mortis.

6 Dominiū seu quasi dominium rei vendite quando non videatur transire in emptorem. nu. seq. τ. 8.

7 Actio publiciana requirit traditionem rei.

Publicianam non habet qui non potest vsucapere.

8 Publiciana an possit causari ex titulo habili ad translationē do minii sine possessione. nu. seq.

9 Possessio nihil habet cōmune cum proprietate nec eo ipso queri tur possessio quo iure potest causari seu queri dominiū.

10 Publiciana non solet competere contra titulo possidentem.

12 Donatio nudo pacto perficitur τ quando donatio presumatur.

Specialia duo non possunt simul cōcurrere.

¶ Consilium. cclxxxviii.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶† Quāφ cōsultationē hanc clarā satis censeā. tamen seruabo solitū morē. videtur itaφ primo aspectu dicendū qd̄ dicta ecclesia sancte techie. et eius rector nomine ipsius ecclesie possit dictū molendinū pro rata qua fuit emptū per dictū dñū Dominicū vēdicare seu saltē per hypotecariā abuocare a di ctis possessoribus pro pcio exposito per dictū Dominicū in dictā

2 emptionē dicti molēdini.† Nam ea que habet rector eccl'ie psumi tur habuisse ex bonis ecclesie. τ post eius mortē sunt reseruāda ipsi ecclesie: vt est tex. in. c. j. τ. c. vnusqsφ. τ in. c. fi. de pecu. cle. τ facit tex. in. c. presbyter. eo. ti. ad hoc etiā φ habetur in auť. licētia. C. de epi.

et cleri. vbi est tex. q id quod non probatur epm habuisse tempore adepti epatus vel probatur quesitū aliunde quā de bonis ecclesie vel eius cōtemplatione: tunc presumitur quesitū ex bonis ecclesie adeo q ecclesie esse censetur: vt ibi est tex. ad idem. c. requisisti. de testi. et ideo ea que habebat dictus dōnus Dominicus censentur fuisse dicte ecclesie. & ideo pecunia exposita in emptionē dicti molēdini per dictum dōnum Dominicū plebanū dicte ecclesie videtur in dubio presumendū q foret dicte plebis. vnde resultat q dictum molendinū pro quarta parte censetur emptum de pecunia ipsius ecclesie. res autē empta per rectorem de pecunia ipsius ecclesie efficitur ipsius eccle: vt res empta de pecunia militis efficitur ipsius
3 militis: vt est tex. in. l. si vt proponis. C. de rei vendi. † Et similiter res empta ex pecunia minoris efficitur ipsius minoris: vt est tex. in. l. ij. ff. quando ex fac. tut. ad idem. l. curator. C. arbi. tut. & no. glo. et doc. in. d. l. si vt proponis. & illud trahunt ibi glo. & doc. ad empta ex pecunia ecclesie q efficiantur ipsius ecclesie cum ecclesia cōparetur minori. c. j. de in integ. resti. lib. vj. & l. orphanotrophos. C. de episco. & cleri. & hoc etiam no. glo. in. c. j. xix. q. iij. & in. c. apostolicos. eadē causa. q. ij. & satis probatur in. c. j. de pecu. cle. vj. & no. ibi doct. et maxime hoc procedit in subsidiū per. l. filie. ff. de solu. prout per illam. l. dicunt Bar. & Ange. in. d. l. si vt proponis. licet Bal. ibi aliter illam. l. intelligat. nō tamē in hoc discrepat. ad idem. l. vxor marito cum ibi no. ff. de dona. inter virū. cum itaq prout pcepi dicta ecclesia nequeat habere regressum cōtra dictū dōnum Dominicū iam defunctū nec contra eius heredes videtur q in subsidiū vendicare possit dictā rem emptam ex sua pecunia. & procedere videntur predicta etiam si emeret nomine alieno: vt cōtingit in casu isto vt est tex. in. c. vnusquisq. de pecu. cleri. saltem res empta ex pecunia minoris ecclesie obligatur pro precio exposito in ipsa emptione prout dicitur in pupillo in. l. iij. ff. de reb. eo. et in. l. penul. C. de ser. pig. dato manu. & no. Bald. in minore. & ecclesia in. d. l. si vt proponis. & ideo si nō posset vendicare saltē agere possit hypotecaria per
4 predicta. ¶ † His tamē minime refragātibus ex pluribus dicendū videtur q dicta ecclesia nec eius rector valeat dictū molendinū pro rata empta per eius rectorē vendicare nec per hypotecariā abuocare ex pluribus & primo & principaliter quia licet dictū molēdinū fuerit emptū per dictū dōnum Dominicū pro quarta parte. tamē nō apparet q fuerit emptū de pecunia dicte plebis. tum quia non apparet q ipse soluerit quicq. tum etiā quia si appareret q dictus dōnus Dominicus soluisset preciū de pecunia apud eum existēte. nō propterea presumeretur pecuniā fuisse dicte sue ecclesie: vt inferius deducetur. qd autem nō appareat q ipse dōnus Dominicus soluerit dictū preciū pro sua rata ostēditur: quia presupponitur q dicta solutio precij nō possit nunc aliter probari nisi per instrumentum dicte emptionis. in quo apparet refutatio dicti precij & cōfessio de recepto facta per venditorē: sed licet dictus venditor cōfessus fuerit se habuisse & recepisse totū dictū preciū & fecerit pactum propterea de nō petendo. tamē non fuit cōfessus recepisse dictum preciū a dicto dōno Dominico. vnde dicta cōfessio verificatur etiā si recepisset a Christophoro. cuius nomine fiebat emptio vel etiam quouis alio pro Christophoro recepisset adeo q si dictus dōnus Dominicus voluisset pecuniā repetere a dicto Christophoro nō potuisset se niti ex dicta cōfessione nisi aliter probaret se soluisse dictum preciū. Confessio eīm ad hoc vt probet debet esse certa. l. certum. ff. de cōfes. & debet necessario concludere prout & quelibet alia probatio. c. in presentia. de proba. & l. non hoc. C. vnde legi. & l. ad probationē. C. eo. ti. cum si. presertim hoc procedit cum verisimiliter nō fuerit tūc tempore cōtractus soluta pecunia. prout est verisimile ex quo instrumentū continet solam confessionē de recepto. et vbi fit actualis solutio tempore instrumenti solent notarij scribere et habuit & recepit in presentia mei notarij & testiū suprascriptorū. et a solitis procedit. ar. etiam in materia probationis: vt per glo. et Bal. in. l. neq natales. C. de proba. & per glo. et doct. in. d. l. non hoc. & per Bar. in. l. j. ff. si certū peta. saltē ergo deficit dicte ecclesie pbatio dato q forte nō deficeret ius: ideo silere debet iuxta. l. duo sunt titij. ff. de testa. tute. & l. si fuerit. ff. de reb. dub. actore enim nō probāte reus absoluitur. l. qui accusare. C. de eden. & c. cum ecclesia sutrina. in fi. extra de causa posses. & proprieta. Dato aūt q probaretur dictū dōnum Dominicū soluisse dictum preciū pro sua rata. nihilominus nō appareret q dicta pecunia fuisset dicte plebis sue
5 ecclesie. † Nam licet regulariter bona clerici pertineāt in dubio ad suam ecclesiam. tamē si habet aliūde prouenta illa nō pertinent ad ecclesiā etiā si illa quesiuerit ex industria seu opera sua: quia illud qd prelatus seu alius clericus querit ex sua industria censetur proprium ipsius querētis & nō sue ecclesie: vt est expressum in. c. relatū. el secundo. ibi vel artificio aut doctrina peruenerunt. de testa. & ibi doct. notant. & est tex. etiam in. c. quia vos. eo. titu. vbi Host. Pet. de perusio dñs Anto. & Cardi. floren. et Jmo. hoc firmant si itaq peruenerūt ex industria vel aliter non cōtemplatione ecclesie non censentur quesita ecclesie nec ad ecclesiam spectant post mortem clerici. c. j. de succes. ab intesta. & d. c. requisisti. §. illud. et similiter si sunt redacta ex eius alijs redditibus. d. c. j. de pecu. cleri. a cōtrario sensu. et habetur in. d. c. cū in officijs. & in alijs iuribus. s. adductis. cum igitur dictus dōnus Dominicus haberet industriam ex qua superlucrabatur. vt deducitur in pūcto & etiam habebat redditus aliarum ecclesiarū si dicte pecunie fuerunt redacte ex sua industria vel ex fructibus aliarū ecclesiarum non pertinet ad dictā ecclesiam plebanatā. si autē non probatur vnde peruenerint prout est verisimile q directo probari nequeat. & tunc licet in dubio & alio nō docto cōmunis sentētia doct. in dicta aut. licentiā. & in. d. c. quia vos. et in. d. c. cum in officijs. sit q presumptio sit pro ecclesia licet posset attentari aliud esse in ecclesia cōmendata. quia dicta aut. licentiā & similia loquūtur in ecclesia que habet propriū titulum nō in ecclesia cōmendata. tamen in hoc non insisto. & est aduertendū q etiam expense que verisimiliter fuerūt necessarie & oportune pro victu et alijs indigentijs ipsius clerici sunt detrahende de redditibus ecclesie: quia pertinent ad onus ecclesie. c. cum sm apostolū. de preben. et. xxj. q. ij. de his. & c. ad corinth. ix. c. & Jo. and. & Jmo. in. d. c. cum in officijs. Et ideo cum dictus dōnus Dominicus deseruiret dicte ecclesie plebanate debebat inde recipere alimēta & victū iuxta. d. c. cum sm apostolū. cum concor. & prout audio redditus dicte plebis erant tenues. et fortasse nō sufficientes pro supportandis expensis necessarijs & oportunis dicto dōno Dominico. Restat q dicte pecunie nō presumantur verisimiliter puenisse ex redditu dicte ecclesie saltē ex toto sed potius aliūde. & maxime cum possessio sit apud reos cōuentos. Et in dubio pro possessore iudicādū est: vt iuribus vulgaribus. ideo possessores si a dicta ecclesia cōuenientur debebūt absolui. ex quo non apparet quid vel quantū fuerit de pecunijs dicte ecclesie solutū. et sententia debeat ferri certa. §. curare. insti. de act. & C. de sententijs que sine certa quanti. quasi per totū. & quādo sunt iura partiū dubia reus venit absoluendus: vt regula cum sint
6 partiū in. vj. cum cōcor. † Corroborātur supradicta: quia dicti venditores fortasse nō habebant dominiū dicti molendini prout cōiectura sumi pōt. ex eo quia noluerunt teneri de euictione sed de suo dato & facto tantū. & etiam ex bulla postea impetrata per vltimos emptores. ex cuius tenore & etiā ex tenore primi instrumenti deprehenditur q dicta bona fuerunt cōmunitatis asisij et cōcessa primo vēditori per quendā qui tūc temporis dominabatur dicte cōitati adeo q cōcesserat rem non suā si rem cōmunitati sibi subdite: illud autē constat q si ecclesia vult vendicare dictū molendinū pro dicta rata habet probare dñm venditoris: quia si venditor non erat dñs non poterat illud transferre in ementē nec in ecclesiā. l. traditio. de acqui. rerū domi. & l. nemo plus iuris. de reg. iur. non eīm sufficeret probare q vēditor possidebat ex quo dominiū principaliter deducitur: et maxime probando possessionē de preterito nō de presenti iuxta no. per Bar. in. l. quidā in suo. ff. de cōdi. insti. & si vellet intentare publicianam haberet necesse probare q dictus dōnus Dominicus possedisset. et nō dictus Christophorus cuius nomine emit.
7 ¶ † Quia quasi dominiū ex quo causatur publiciana requirit traditionem possessionis. & sic possessionē fuisse apud eum qui nititur ex publiciana prout requiritur in vsucapione. l. j. & l. eum qui. in prin. & l. traditionē. & l. quecūq cause. & quasi per totū. ff. de publi. & insti. de act. §. alie. & licet ecclesia sit priuilegiata vt in ea transeat dominiū absq traditione: vt in. l. fi. C. de sacrosan. eccle. tamen non est priuilegiata vt sine possessione queratur quasi dominium. nam quasi dominiū queritur ea pretensa causa: quia is qui possidet ti. et bonafide. et incipit vsucapere censetur quasi dñs adeo q si postea cadit a possessione vēdicat illam rem quasi prius vsucepit: vt dicit tex. in. d. §. alie. hinc est q qui nō potest vsucapere nō habet publicianam. & ecōuerso qui vsucapiebat a possessione cecidit publicianā habet. d. l. eum qui. in prin. & d. l. traditionē. & d. l. quecūq. sed sine possessione nō procedit vsuca. l. sine possessione. ff. de vsuca. & c. sine possessione. de reg. iu. in. vj. merito si ecclesia nō possedit nō potuit vsucapere. et ppterea nō quesiuit sibi publicianā prout in proprijs terminis firmant Jo. and. do. Anto. flo. Jmo. & Panor. in rubrica extra. de cōsue. Spe. in ti. de locato. §. nunc aliqua ver. lviij. & Bal.
8 in. d. l. fi. C. de sacrosan. eccle. † Et idem generaliter q titulus habilis ad translationē dñij sine possessione nō sit habilis ad causandā publicianam firmant Bar. & Bal. in. l. j. ff. de publi. & Bal. in. l. sine autē. §. si duobus. eo. ti. nec ob. l. clauibus. de cōtrahen. emp. iuxta d. l. quecūq. in prin. quia respondent do. Anto. Jmo. & Panor. in dicta rub. de cōsue. q regula. d. l. clauibus. debet intelligi dūmodo interueniāt alia requisita ad vsucapiendi cōditionē prout est possessio dicta regula sine possessione in. vj. sm eos. Item vltra eos si emptio est mala fide facta a dño: quia emptor credebat venditorē non esse dñm si postea tempore traditionis sciebat dñm cui dubiū q dominiū queritur dicto emptori. & tamē si est facta a nō domino queritur quasi dominium seu publiciana. d. l. eum qui. §. fi. et dicit Panor. q ista opi. est verissima. si tū vendens vel simile titulū prestans haberet publicianā illā absq possessione trāsferret in ecclesiā prout & dominiū si illud haberet per no. per glo. in. l. cum sponsus. §. j. de pub. & in. l. ij. eo. ti. et ita pcedat opi. Jnno. qui tenuit q solo titulo ecclesia querat publicianā: prout dicūt do. Anto. & Jmo. in dicta rub. & Flo. ibi dicēs q idē voluit Bal. in. d. l. fi. de sa. san. eccle.

¶ Restat

9 ¶ † Restat itaq; q dicta ecclesia non habet publicianã si dictum molendinũ fuit possessum per Christophorũ. & non per dictũ dõnũ Dominicũ: quinimmo videtur posse attentari qđ etiam si dictus dõnus Dominicus possedisset nomine proprio nõ quesiuisset sue ecclesie publicianã. nam licet sit specialiter sancitũ q res empta ex pecunia ecclesie per suũ rectorem efficiatur ipsius ecclesie. tamẽ nõ est sancitũ q eo casu possessio queratur ipsi ecclesie: licet per rectorẽ possideatur nomine proprio. quia hmõi iura exorbitãtia nõ extenduntur. l. ius singulare. & l. qđ vero. cõtra. de legibus. & regula que a iure cõmuni exorbitant in. vj. nec possessio habet aliquid cõmune cum proprietate. l. naturaliter. §. nihil cõmune. de acqui. posses. et ideo non queritur ipso iure possessio his casibus quibus ipso iure queritur dominiũ. l. cum heredes. in prin. de acqui. rerũ domi. & l. si ager. cum sua glo. de rei vẽdi. & in proprijs terminis ecclesie patent ex his que habẽtur in. d. l. fi. de sacrosan. eccle. et in dicta rubrica. de cõsuetu. et dictis. §. Licet enim nõ loquantur quãdo rector ecclesie possideret. tamen satis est q volunt q ius specialiter disponens q dominiũ queratur ecclesie nõ extenditur vt eo casu queratur possessio. & ideo ad propositũ nostrũ licet iura disponant q si rector ecclesie emit nomine proprio de pecunia ecclesie queratur ipsi ecclesie dominiũ saltem vtile nõ sequitur propterea q queratur possessio. &

10 si nõ queritur possessio nõ queritur publiciana per pdicta. † Preterea publiciana non solet cõpetere contra alium titulo possidentem: vt est tex. notabilis in. l. siue aũt. §. si duobus. ff. de publi. ergo dicta ecclesia nõ valeat intentare publicianã contra dictos possessores qui habent titulũ emptionis quẽ habent non solũ a Christophoro vendente: sed etiam roboratũ a sede apostolica. et predicta etiã militant si intentaretur hypotecaria. quia hypotecam nõ constituit nisi dñs vel quasi dominus. l. si rem alienã. ff. de pig. acti. & l. aliena res. eo. titu. & l. prediũ. & l. fi. C. si res alie. pig. data sit. et ideo si vendens nõ probatur dñs non potuit cõstituere hypotecam nec etiam dictus dõnus Dominicus qui si emit de pecunia ecclesie nõ quesiuit dominiũ si ille non erat dñs nec quasi dominiũ si nõ possedit ipse per supradicta. Et si possedit fuit in dolo & malafide volendo fraudare ecclesiam. ideo nõ prescribit nec habet publicianã. d. l. eum qui. §. fi. cum si. Item si hypoteca cõstituitur a quasi dño non potest intentari contra titulo possidentẽ cum illud quasi dominiũ non poterat deduci cõtra titulo possidentẽ per. d. §. si duobus. nec videtur q possit quis plus iuris in aliũ transferre cõstituendo hypotecam quã ipse cõstituens haberet. arg. d. l. nemo plus iuris. de reg. iu. & probatur quasi in proprijs terminis in. l. si ab eo. ff. de pig.

11 et facit. l. grege. §. cum pignori. & l. lex vectigali. eo. ti. ¶ † Posset insuper attẽtari q licet quãdo ecclesia vel alius eius nomine emit rem queratur dominiũ sine possessione per. d. l. fi. Itẽ quãdo rector emit nomine proprio vel alieno. de pecunia ecclesie et possessionẽ quesiuit dominiũ queratur ipsi ecclesie per dicta. §. quia dictis casibus vnum solũ speciale militat sed quãdo rector emit nomine proprio & non quesiuit possessionẽ. & non apparet cuius pecunia soluerit preciũ ecclesia. tunc nõ querat dominiũ vel quasi dominiũ. quia tunc cõcurrent fauore ecclesie plura specialia vnum q queratur dominium vel quasi dominiũ sine possessione cõtra. l. traditionibus. de pac. secũdo q emptum per aliũ nomine alieno de pecunia ecclesie queratur ecclesie cõtra regulam. l. si ex ea pecunia. C. de rei vẽdi. & l. j. C. si quis alteri vel sibi. & l. si patruus. C. cõmunia vtriusq; iud. Tertio q si nõ apparet vnde pecunia prouenerit ad manus rectoris ecclesie. & sic per eum exposita in emptionẽ presumatur fuisse de bonis ecclesie. cum regulariter ei qui aliquid dicit incumbat onus probãdi. l. ei qui dicit. ff. de proba. & l. actor qđ asseuerat. C. de pba.

12 cum simi. † Hinc dicebat Bar. in. l. si tibi. x. milia. in prin. ff. de pac. qđ licet hodie nudo pacto perficiatur donatio. l. si quis argentum. C. de dona. & §. perficiũtur. insti. eo. ti. tamẽ si nõ exprimitur causa donationis quãdo aliquid promittitur etiam si sumus in casu quo extante stipulatione presumeretur donatio & valeret: tamẽ ne concurrant duo specialia contra. l. j. cum ibi no. C. de dotis promis. s. q ex pacto nudo seu propter pactũ nudũ oriatur actio. de iure ciuili contra. l. legẽ. C. de pac. & l. iurisgentiũ. §. sed cum nulla. & §§. seq. ff. eo. ti. Et q donationis causa presumatur nõ procedit tunc specialitas. d. l. si quis argentũ. fm eum. & idẽ voluerũt Ray. Bal. & Ang. in. d. §. sed cum nulla. & seq. & Bal. in. l. si pacto quo penã. C. eo. ti. et Saly. in. d. l. legem quorũ permaxima est auctoritas. similiter ergo non cõcurrant fauore ecclesie tot specialitates: nec etiã due ex eis fm dictã sententiã prefatorũ doc. & fm hoc etiã si ipse dõnus Dominicus emisset & possedisset & soluisset ipse pecuniam. & res fuisset in dñio vẽditoris & hec omnia probarẽtur: tñ si non probaretur qđ pecunia fuisset de bonis ecclesie: licet psumatur cessaret specialitas pdicta q queratur ecclesie eo q2 empta de pecunia ecclie cum illud non cõstet nisi per presumptionẽ prout cessat in simili specialitas. d. l. si quis argẽtũ. si causa donationis nõ probatur nisi per presumptionem fm dictã theoricã doct. Licet autẽ hoc vltimũ qñ oia alia docerẽtur nisi vnde pecunia obuenisset nõ auderẽ firmare: tñ quia plura alia deficiũt arbitror rem clarã ex alijs pluribus. s. adductis. per que apparet rñsum ad omnia in cõtrariũ adducta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxix.

1 ¶ Donans dimidiam partem suorũ bonorum an censetur donasse deducto ere alieno etiam si donatio fiat filio. per totum. vsq; ad nume. 8.
Bona an dicãtur deducto ere alieno etiam in beneficijs et vltimis voluntatibus alijsq; cõtractibus. nu. seq.
2 De legatis seu institutione particulari an deducatur es alienum.
3 Bonorũ singulorum & immobiliũ appellatione non veniunt iura et actiones & vbi donantur mobilia vel immobilia an habeatur cõsideratio eris alieni. vsq; ad nu. 8.
Seu quando sumetur pro copula & cuiusnam sit nature.
4 Actiones & iura non habentur a debitore sed sunt creditoris quia actio est ius persequendi quod cuiq; debetur.
5 Uniuersalis dictio distributiua non operatur quin dispositio censeatur vniuersalis.
Quicquid & quisquis quicũq; omnis an sint dictiones vniuersales distributiue vel collectiue.
Singulus & singularis an sit distributiuum.
6 Uerborum geminatio solet plurimũ operari ad validitatẽ actus.
7 Actiones & debita an dicantur posse possideri.
Inequalitatẽ maxime inter liberos reprobant iura ratione discordie vitande.
8 Legitime supplemẽtum an possint petere filie testatoris qui dedit omnia sua bona extraneo.
9 Conferre an debeat filius succedẽs ab intestato bona sibi donata. nu. seq. vel si succedat ex testamento. nu. 16. & per totum.
10 Donatio inter viuos facta per patrem filio an sit conferenda. vsq; ad finem consilij.
11 Donatio an dicatur causa mortis ex eo q in ea fit mentio mortis & que dicatur esse donatio causa mortis & quãdo donatio causa mortis transeat in donationis cõtractum inter viuos. nu. seq.
12 Reuoco quod verbum est.
13 Donatio inter patrem & filium an firmetur iuramento.
Actio non queritur per liberam personam sine cessione.
14 Donatio facta filio propter benemerita an dicatur aduentitia et an dicta donatio debeat cõtinere merita in genere vel specie et an probetur assertione cum iuramento donatoris. vsq; ad fi. consi.
15 Iuramentum nõ probat actum confessatum seu assertum vt bene merita donatione inserta propter quod habilitatur actus.
16 Hereditati se immiscens filius sine protestatione coactus tamen a iudice.

¶ Consilium. cclxxxix.

In nomine dñi nostri Iesu

1 christi. ¶ † Circa primũ consultationis articulũ premittendum est q quando aliquis per contractum concedit alteri bona sua intelligitur deducto ere alieno. l. subsignatum. §. bona. de verb. signi. & l. mulier. de iure do. & fundatur illa dispositio in vi verborũ: quia bona naturaliter sumpta appellatione dicũtur quatenus habeant vt inquit iuriscõsultus in. l. bonorũ appellatio. eo. titu. & in. l. iij. in prin. de bono. pos. ti. generali. & Pe. Cy. Bal. & Saly. in. l. tutores. C. ad legẽ iul. de vi. & Saly. in. l. eris alieni. C. de dona. & in cõtractibus ita sumũtur vt no. Bar. in. l. princeps bona. et in. l. proprie. eo. titu. in beneficijs autem sumũtur aliter: quia nõ deducitur es alienũ: sed ille cui bona cõcedũtur omnia nihilo deducto cõsequitur: tamen ipse sustinet onus eris alieni: vt est tex. in. d. l. princeps bona. et assignari solet ratio quia in beneficijs latior fit interpretatio. l. fi. ff. de cõsti. prin. & in. c. quia circa. de priuileg. item potest esse ratio quia princeps põt transferre iura actiua & passiua in alium per contractũ non possunt transferri. l. hereditatem. ff. de dona. & l. si seruus cõmunis meuũ. §. de stipu. ser. prout hãc rationẽ assignat Bal. in. d. l. tutores. Et ideo debitor donare non põt iura passiua: quia non sunt sua sed creditoris: vt no. Bal. in. l. suum. §. si ante. ff. de pact. dicens eam esse rationẽ illius tex. ad quod quidam ibi allegant. l. rem in bonis. de acqui. rerum domi. & l. bonorũ. §. in bonis. de verb. signi. ad hoc etiam tex. in. l. item videndum. §. fi. de peti. here. vbi dicitur q vniuerse res hereditarie siue iura siue corpora veniunt in petitione hereditatis. sed constat es alienum non venire in petitione hereditatis. ergo non est hereditariũ. & per cõsequens non erat defuncti. In vltimis autem voluntatibus si bona omnia relinquũtur interptatio fit vt in beneficijs. s. q omnia iura actiue & passiue transferãtur et nihil deducatur. l. nam qđ. §. fi. cum l. sequẽtibus. ff. ad trebel. & l. vsufructus bonorũ. de vsufru. lega. & l. quotiens. §. fi. de vsufru. si vero relinquitur pars bonorum. et tunc interpretatur vt veniant in legato seu fideicõmisso res singulares deducto ere alieno. l. non amplius. §. cum bonorũ. & l. seq. ff. de leg. j. & l. si quis seruũ. §. fi. cum. l. seq. de lega. ij. & l. generali. §. fi. & l. fi. de vsufruc. lega. & in eis per Barto. & per doct. maxime in dicta. l. non amplius. §. cum bonorum. & in. d. l. si quis seruũ. §. fi. vbi etiam glo. in casu autem nostro ex duplici capite videtur q detrahi debeat es alienum. primo q sumus in cõtractibus secundo quia non omnia bona sed pars bonorum est concessa. et insuper si bona sumerentur

prout sumuntur in.d.l. princeps bona.z in.d.l. nam qd.§.fi.et in.l.
cogi.eo.ti. quo ad intentũ nostrũ resultaret idẽ effectus. nam licet
dicta dña Frãcisca dimidiã omniũ susciperet: tñ testaretur soluere
2 alienũ qd fere in idem redũdaret.† Tamẽ videtur ea ratione non
deducendũ es alienũ quia qñ relinquũtur vel donãtur res singula-
res seu vnaqueq3 res vel pars vniuscuiusq3 rei: nõ deducit̃ es alie-
num prout q2 nõ sequitur res singulares es alienũ.l.j.§.si heredes.
ff.ad treb.z.l.cogi.§.inde queritur.eo.ti.z.l.fi.de vsuf.leg.qnimmo
si cõceditur alicui dimidia bonorũ mobiliũ et immobiliũ nõ dedu-
citur es alienũ prout determinat Bar.in.d.l.fi.de vsuf. in casu aũt
nostro videtur donate singulariter ipse res:put denotat illud ver-
bum singulorũ in ver. oĩa z singula qd est distributiuũ: vt.l.hmõi.
§.quibus ita.z ibi notatur.de leg.j.z per Jo.and.in.c.in causis. de
elec.ad hoc tex.z notata per glo.z doc.in.c.vt circa.de elec.lib.vj.z
per Bal.in.l.ij.C.de pba. ideo nõ solũ bona in vniuerso z collecti-
ue:sed etiã singulariter cũcta censentur donata pro dimidia. ergo
quatenus singule sunt res donate nõ detrahatur ex eis es alienũ.
3 ¶ †Quod z dicendũ videt̃ alia ratione quia dictus Geminianus
non donauit dimidiã omniũ bonorũ ita in vniuerso:sed dimidiam
omniũ bonoꝝ mobiliũ z immobiliũ.z sic verbũ bonorũ nõ sumitur
generaliter put in casu.d.l.subsignatũ.§. bona.d.l.bonorũ. j.z.d.l.
proprie.z.d.l.nõ amplius.§.cum bonorũ.z.l.seq.z in.d.l. si quis ser
uum.§.fi.z seq.z.d.l.generali.§.fi.z.l.fi.eo.ti. et in.l.papinianus.§.
quarta.z in multis iuribus que adducũtur:sed restringit̃ per adie-
ctiua mobiliũ z immobiliũ nec sub illo verbo bonorũ cõprehẽdun-
tur hoc casu iura z actiones que nõ veniũt appellatione mobiliũ z
immobiliũ.l.a diuo pio.§.in venditione. de re iudi.et.l. ꝙ tubero-
nis.§.in peculio.ff.de peculio.z no.in.l.mouentiũ.ff.de verb.signi.
et per Barto.in.d.l.fi.de vsufru.lega.sed ponuntur in dicta dona-
tione vt species distincte:quia de iuribus z actionibus immediate
subditur mediãte copula seu puncto qui habetur pro copula.l.tri-
plici.de verb.sig.z pluries in dicto instrumẽto donationis ponun-
tur hec verba dictorũ bonorũ z iuriũ.z ponuntur vt diuersa prout
est de natura copule.vt no.per glo.in rub.ff.de iuris z fac.igno. igi
tur sub dictis verbis omniũ z singulorũ bonorũ nõ veniunt iura et
actiones tantũ bona mobilia z immobilia z vbi donãtur vel legan
tur bona mobilia z immobilia seu eorũ pars non habetur cõsidera
tio eris alieni:quia cẽsentur res singulares relicte nõ quid vniuer-
sum prout inquit Bar.in terminis in.d.l.fi.de vsufr.leg. Item nec
sub sequẽtibus verbis iuriũ z actionũ nõ videtur venire es alienũ:
tum quia dictus Geminianus dicit se donare medietatẽ iurium et
actionũ zc. Sed artare ad subeundũ non esset donare qd est bene-
ficium conferre.c.j.z.c.cum dilecti.de dona.z donũ dare.l.senatus.
§.j.de donatione causa mortis et liberalitatẽ exercere sed quẽ one-
rare ere alieno non est liberalitatis nec est beneficiũ nec est doni da
tio.merito donatio medietatis iurium z actionum intelligatur de
4 actionibus z iuribus actiuis non passiuis.† Quod z videtur ex eo
quia subditur que z quas dictus donator habet tenet et possidet:
sed iura z actiones nõ habẽtur a debitore sed a creditore prout ha-
betur in.d.§.si ante.ad hoc dicta.s̃.circa prin.qd et probatur quia
actio est ius persequendi qd cuiq3 debetur.insti.de act. in prin. sed
ius persequendi habet creditor qui agere potest non reus qui non
persequitur sed se defendit ab alio qui eum psequitur.l.j.C. de edẽ.
et est notissimũ.ideo sub dictis verbis non cõprehendantur actio-
nes passiue. z ideo nõ habeatur hoc respectu cõsideratio eris alie-
ni.ex quo infertur ꝙ censentur sigillatim donata mobilia z immo-
bilia et iura z actiones actiue cõpetentes donatori. Et ideo prout
si fuissent donata sola bona mobilia z immobilia nõ detraheretur
es alienũ.et si fuissent donata sola iura z actiones actiue seu predi-
ctorum medietas seu alia quota nõ venirent actiones passiue nec
haberetur cõsideratio eris alieni.ar.d.§.si heres.et que supradicta
sunt. Ita z si simul z mobilia z immobilia z iura et actiones sigilla-
tim vno cõtextu sunt donate non habeatur cõsideratio eris alieni
quia eadẽ videtur ratio ergo z idem ius.l.illud. ad legẽ aquil.z.l.a
titio.de verb.obli. ¶ Tertio idem deducitur qm̃ bona intelligun-
tur deducto ere alieno nõ trãsit dominiũ etiã vbi al's ex solo titulo
trãsferretur:puta si legatur pars bonorũ:quia tunc nõ transfertur
dominiũ.l. si quis bonorũ.ff. de lega.j.prout ibi notant Cy. Bar.
Bal.z Ang.z Bal.z Pau.de cast.in.d.§.cum bonorũ.z idem vide
tur ibi velle Rapha.cu. et est cõmunis opinio. licet dicatur Bar.
aliud voluisse in.d.§.cum bonorũ.z.l.seq.et Jmo. ibi aperte cõtra-
rium tenuit:sed prout al's dixi legendo ibi Bar.non videtur fuisse
cõtrarius nec motiuũ Jmo. vrget non est ammodo instandũ quia
non est in hoc magna vis satis sit ad propositũ hanc esse cõmunem
sententiã. et ea est ratio quia es alienũ diminuit vniuersum patri-
monium.l.fideicõmissum.§.tractatũ.de iudi.ideo diminuit legatũ
partis bonorũ.d.§.cum bonoꝝ.nescitur aũt pro quota parte.ideo
impeditur translatio dominij partis incerte.z ea de causa deueni-
tur ad prestationẽ estimationis.d.§.cum bonoꝝ.z.l.seq. prout aũt
nõ transfertur dominiũ. ita nec possessio videt̃ posse queri ratione
dicte incertitudinis.s.bonorũ deducto ere alieno: q2 ratione incer
titudinis impeditur possessio.l.iij.§.incertã.z.l.locus incertus. de

acqui.pos.sed dictus donator cõstituit se precario nomine donata
rie possidere dictã dimidiã bonorũ donatoꝝ.ergo nõ videtur velle
ꝙ diminuatur per es alienũ: q2 ex quo vult possidere pcario bona
donata. z illa nõ possunt possideri si diminuerẽtur ꝑpter es alienũ
ratione incertitudinis vt pmisi. ideo videtur velle ꝙ bona ipsa nõ
diminuatur ꝑpter es alienũ. nam qui vult vnũ videtur velle omne
id sine quo non põt stare id qd vult.l.illud. de acqui.here.l.ad rem
mobilẽ.z.l.ad legatũ.de procu.cum si. Licet aũt iste subtilitates et
verborũ cauillationes videantur plurimũ vrgere z difficilis appa-
reat solutio. tñ diligenter perscrutãdo z veritati z realitati institie
inherendo cõtrariam partẽ arbitror iuri magis consentaneã.nam
aduertendũ est ꝙ naturalis z propria significatio verbi bonorũ est
qd significet bona quatenus cõmodũ afferũt.z sic quatenus supest
deducto ere alieno.d.l.proprie.z.d.l.bonorũ.de ver.sig.z.d.l.subsi-
gnatum.§.bona.ciuilis autẽ significatio verbi bonorũ est ꝙ cõpre-
hendat es alienum et nõ detrahatur.l.bonorũ.lultima.eo.titu.z.l.
bona.de bo.pos.z.d.l.princeps bona.z.d.l.nam qd.§.fi.z.l.cogi.ad
treb.z.d.l.bonorũ.in fi. Et ideo nõ recedẽdo a verbis nõ videtur ꝙ
verbũ bonorũ in dicta donatione positũ nõ patiatur ciuilẽ nec na-
turalem significationẽ ciuilẽ qnidẽ et impropriã hoc casu cõmode
pati nõ põt ea ratione quia debitor nõ põt in passiuã actionẽ cede
re prout.s̃.deductũ est:licet posset pati eo modo quo in.l.heredita
tem.de dona.s.virtualiter cõueniẽdo ꝙ donataria dimidiã omniũ
cõsequeretur:tñ artaret̃ subire onus eris alieni pro ea dimidia: sed
magis ꝑprie patiat̃ naturalẽ significationẽ.s.ꝙ donet dimidiã bo
norum que habet nõ autẽ censetur habere nisi ꝗtũ valent deducto
ere alieno.d.l.ꝑprie.z.l. prope modũ.eo.ti.z.d.l.bonorũ.j.ideo nõ
recedẽdo a ꝑpria vi verbi bonorũ dicẽdũ est haberi cõsiderationẽ
eris alieni: nec a verbis et eorũ significatione vbi de mẽte nõ cõstat
est recedendũ.l.non aliter.de leg.iij.l.j.§.si is qui nauẽ.de exer.siue
itaq3 sint bona mobilia siue immobilia siue alia videt̃ ꝙ nõ debeat
dici bona nisi quatenus cõmodũ afferat vt dictis iuribus nõ detra
hatur es alienũ cum es alienũ vniuersum patrimoniũ minuat.d.§.
tractatũ.et faciat nõ deberi integras res.d.§.cum bonorũ. cum ibi
no.z hoc respectu censeatur singulas res in relicto deductas dimi-
nuere vt ibi ita z diminuat donationẽ bonorũ mobiliũ z immobi-
lium ne a verbis discedamus.z licet Bar.in.d.l.fi.de vsuf.leg.con-
trarium dicat qñ legatur dimidia bonorũ mobiliũ z immobiliũ:tñ
nihil allegat z ratio sua nõ artat:licet em̃ appellatione bonorũ mo-
bilium z immobiliũ nõ veniãt actiones put ipse dicit z prout.s̃.di
ctum est: tñ nõ sequit̃ ꝙ ꝑpter es alienũ nõ minuat legatũ. nam in
terminis.d.§.cum bonorũ:z.d.l.si qs seruũ.§.fi.z filibus nõ veniũt
actiones passiue nec dr̃ relictũ vniuersale iuxta.d.l.cogi.§.inde qrĩ-
tur:z ꝙ ibi per Bar.z doc.z tñ minuitur ꝑpter es alienũ. Nec talẽ
legatariũ sequitur es alienũ: quia ipse nõ tenetur subire onus eris
alieni. Tamẽ in bonis eidẽ relictis censetur tãtominus ꝗtũ est in
ere alieno put qñ testator mãdat restitui bona deducto ere alieno
seu deductis debitis et legatis tunc est legatarius seu fideicõmissa-
rius singularis:z ideo eum nõ sequitur es alienũ: tñ diminuit eius
relictũ vt verba sonant put hec habẽtur in.d.§.inde queritur.ita z
qñ relinquit̃ pars bonorũ nõ cõprehendũtur iura et actiones pas-
siue:nec tale onus eris alieni legatariũ sequit̃ nec põt ipse cõueniri
sed heres a creditoribus put habetur per oẽs in.d.§.cum bonorũ.
et in.d.l.si quis seruũ.§.fi.z al's in.d.l.mulier bona.z in.d.l.subsigna
tum.§.bona.prout etiã al's cõtingit in succedẽte in legitima.l.pa-
pinianus.§.quarta. de inoffi.testa.z per gl.in.l.cum a matre.C.de
rei vendi. Et tñ es alienũ minuit z tale relictũ z legitimã vt dictis
iuribus. Nõ ergo videtur inferri nõ est relictũ vniuersale z nõ cõpre
hendũtur iura z actiones passiue ergo nõ minuit̃ ꝑpter es alienũ:
ideo ratio Bar.nõ videt̃ cõcludere nec legẽ allegat et generalitas
d.§.bona z.d.l.proprie.z.d.l.prope modũ. faciũt cõtra eius dictũ.
Et si qs dixerit Bar. loquitur qñ nõ veniũt in relicto iura z actio-
nes non solũ passiue sed nec actiue put in casu suo cõtingit: nõ aũt
loquitur qñ non veniũt iura passiua veniũt tñ iura actiua prout cõ
tingit in iuribus.s̃.allegatis rñdetur ꝙ relictũ iuriũ actiue non fa
cit relictũ esse vniuersale vt aperte probatur ex notatis per Bar.z
Jmo.in.d.§.inde queritur.z per Bar.in.l.titius.eo.ti.z euidenter
apparet ex.d.§.cũ bonorũ.z clarius in.d.l.si qs seruũ.§.fi. z ibi per
Bar.z doc.z si nolumus a Bar. recedere a quo nec ego libenter in
decisiuis recederẽ rñsio est plana. Bar. em̃ nõ loquitur qñ sunt reli
cta bona mobilia z immobilia et iura z actiones seu quota aliqua
predictorũ:sed qñ est relicta quota bonorũ mobiliũ z immobiliũ et
fundat se q2 in relicto nõ veniũt iura et actiones ergo ille casus est
separatus a casu nostro in quo sunt donata nedum bona mobilia z
immobilia:sed z iura z actiones:ideo dictũ Bar.a cõtrario sensu z
a ratione dicti cessante facit pro hac parte non cõtra per iura vul-
garia. Nec ratio suadet ꝙ desinat esse dispositio vniuersalis licet
omnes species sub vniuersitate cõprehense exprimãtur:si em̃ testa
tor instituit aliquẽ in oĩbus bonis mobilibus z immobilibus iuri-
bus et actionibus nemo dixerit eum nõ esse vniuersaliter institutũ
dato etiã ꝙ alius sit simpliciter institutus: qnimmo in institutio-
ne vniuersali cõis stilus notariorũ est dicere in omnibus alijs suis
bonis

bonis mobilibus ꝛ immobilibus iuribus ꝛ actionibus ꝛc. talē here dem instituit nec quispiā vt arbitroꝛ attentaret ꝙ si testatoꝛ rogat heredem vt restituat omnia ꝛ singula bona mobilia ꝛ immobilia ꝛ iura ꝛ actiones nō cēseatur relictū vniuersale nec iura nec doc. vidē tur facere vim nisi vtrū sint relicta omnia bona: an vero quota bo norum nec faciūt vim vtrū sint specificate species bonoꝝ: an vero vnico verbo sint cōpꝛehēse: nec verisimilis mens cōtrahētiū facere solet in hoc vim: sed ad maioꝛē expꝛessionē solet fieri specialis dinu meratio ꝛ a solitis bonū est argumētū. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edili. edic. l. si prius. de aqua plu. arcē. l. fi. C. de fideiuſ. per gl. ꝛ Bal.
5 in. l. neqꝫ natales. de pba. cum multis simi. † Nec verbū vniuersale distributiuū operatur quin dispositio cēseatur et sit vniuersalis vt pbatur in. d. l. titius. ꝛ in. d. l. cogi. §. sed et si quis. nam dictio quic quid est distributiua et tamen dispositio censetur vniuersalis ꝙ sit distributiua probatur in. l. fi. C. de impube. ꝛ in. l. qui liberis. §. hec verba. ff. eo. ti. ꝛ ꝙ per Bar. Bal. Ang. ꝛ Jmo. in. l. hoc articulo. de heredi. insti. et per Bar. in. l. ex duobus. §. j. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ per eum ꝛ Jmo. in. l. si pater. j. eo. ti. qui licet loquātur in dictione quis quis tū idem in dictione quicquid: nam eadē est dictio nisi ꝙ diuer sificant in genere prout qui ꝛ ꝙ verbū ergo distributiuū nō opera tur quin dispositio cēseatur vniuersalis: ideo nō obstat illud verbū singuloꝝ quia sit distributiuū facit qꝛ pariter dicūtur vniuersalia quicūqꝫ quilibet quisquis quicquid singuli ꝛ hmōi que sunt distri butiua prout dictio omnis quisqꝫ ꝛ hmōi que sunt collectiua: ergo nō desinat quid vniuersalē censeri licet sit signū distributiuū: ideo es alienū diminuat ꝛ cōtractū ꝛ legatū parte bonoꝝ factū ꝛ per ver ba vniuersalia collectiua ꝛ vba vniuersalia distributiua: nec obstat qđ iura actiua nō sunt expꝛssa sub verbo bonoꝝ quia qū dispōnitur de parte bonoꝝ etiā per alia verba puta per verbū rerū es alienū minuit relictū vt. d. l. fi. ꝟm vnā literā. ꝛ ibi Bar. de vsuf. leg. ꝛ idē ꝙ in vltima volūtate dicendū est in cōtractu. ar. l. seruū filij. §. eum qui cyrographū. de leg. j. ꝛ. l. si ex legati causa. de verb. obli. cum concoꝛ. cōfert ad predicta quia naturale est ꝙ qui sentit cōmodū sentiat et onus. l. ꝟm naturā. cum cōcoꝛ. ff. de reg. iur. ideo rationabile esset ꝙ donataria partis bonoꝝ sentiret etiā onus eris alieni si nō per viā vt teneaꝛ ipsa ꝙ fieri non pōt per hmōi cōtractū sed quo ad effectū vt sic diminuatur cōcessio vel ipsa satisfaceret seu satisfacienti pro
6 rata refunderet. † Et possent verba ad hoc adaptari sumendo ver ba illa iura ꝛ actiones actiue ꝛ passiue ꝛ sic vniuersaliter cum prece dant vba geminata vniuersalia que geminatio solet plurimū ope rari vt. l. balista. cum ibi notatis. ff. ad treb. ꝛ per glo. in verbo oia ꝛ singula in. d. c. vt circa. de elec. in. vj. et per glo. in verbo datur in. l. liber homo. §. titius. j. de heredi. insti. Bar. in. l. si pater. j. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ per Ang. in. l. stichū. §. stipulatio. de ver. obli. ꝛ per Bal. in
7 pace cōstātie in verbis cassentur ꝛ in irritū deducātur: † nec obstat ꝙ dicit que habet tenet ꝛ possidet. nam ꝑprie actiones nō tenētur nec possidentur. l. iij. in pꝛin. ff. de acqui. pos. tū aliquo respectu etiā debitoꝛ dꝛ possidere debitū: ꝛ ideo pōt conueniri petitione heredi. d. l. nec vllā als. l. etiā. §. item a debitoꝛe. ff. de peti. here. ꝛ als dꝛ qs habere id qđ patitur: nam vulgari sermone talis habet tale debitū talē defectū talem moꝛbū habet ita ꝛ possumus dicere talis habet tale ius. s. aduersus se ꝛ hoc operentur illa vniuersalia geminata. s. oia iura ꝛ actiones. s. que habet pro se ꝛ que habet cōtra se ꝛ tūc ha beret cōsultans intentū suū: nam licet nō possent creditoꝛes agere cōtra donatariā hoc respectu tū posset heres Geminiani agere cō tra eā vt satisfaciat creditoꝛibus. d. l. hereditatē. ff. de dona. nec ob. ꝙ nō est donare trāsferre onus qꝛ fatendū est ꝙ si solū onera trāsfe rentur nō esset donare: tū si trāsferūtur bona cum honoꝛibus ꝛ one ribus tūc donatio ꝛ beneficiū cōfertur et ipsa vniuersalitas diciꝛ in donū ꝛ bñficiū concessa vt ꝑbatur in. d. l. princeps bona. de ver. sig. et in. d. l. hereditatē. de dona. ita hoc nr̄o casu. licet veniāt effectua liter etiā onera tū diceret ꝑprie donatio ex quo lōge plus cōmodi affert quā incōmodi et pro hac interꝑtatione suadet ratio maxime inequalitatis euitāde inter liberos. nam inequalitas solet ꝑducere inuidiā. ꝛ cōseqūeter maioꝛē magis inter liberos inter se quā inter extraneos. l. cum opoꝛtet. in fi. pꝛincipij. C. de bonisqꝫ lib. ideo iura conantur liberos pro posse ad equalitatē reducere. l. vt liberis. ꝛ. l. illud. C. de col. ꝛ. l. fi. C. cōia vtriusqꝫ iud. si enim dicta dña Francisca neptis haberet oēs res pro dimidia nec subiret aliqđ onus nec per viā detractionis et diminutionis ratione eris alieni nec per viā vt teneaꝛ donatoꝛi vel eius heredibus satisfacere pro dimidia credito ribus esset magna inequalitas inter neptē ꝛ filiā: ideo equū est eam dari interꝑtationē vt modereꝛ dicta iniqtas disparitate causa inui die inter ipsas descēdētes ꝛ magis de mēte donātis qui ꝑsumitur summopere etiā aliam filiā iuxta. l. fi. in pꝛin. C. de cura. fur. ꝛ. l. isti quidē. ff. ꝙ metus causa. cum si. ita ꝙ non est verisimile ꝙ voluerit tantā disparitatē inter filiam ꝛ neptē inducere cōuenit itaqꝫ dicta interpꝛetatio ꝛ mēti iuris ꝛ verisimili mēti donātis ꝛ nō repugnat pꝛopꝛie vi verboꝝ pōderata ꝑpria significatione verbi bonoꝝ. s. deducta merito amplectēda: ꝛ maxime cum sit benignioꝛ. ar. l. beni gnius. ff. de legi. ꝛ in hanc cōclusionē pōt etiā deueniri per aliā viā scꝫ ꝙ censeaꝛ donata dimidia omniū bonoꝝ ꝛc. vt sic detrahatur es

alienū tanqꝫ donatio dimidie vniuersoꝝ bonoꝝ virtute vniuersa lis collectiui omniū ꝛ bona quatenus restarēt. s. es alienū censean tur singula pro dimidia distributiue donata vt sic saluet vis verbi collectiui ꝛ vis verbi distributiui ꝛ quodlibet verbū stet in sui virtu te vt decet ꝛ cōstat ꝑualere ꝛ magis debere cōsiderari natura verbi pꝛimo expꝛssi. ar. tex. l. si cōis seruus ita. ff. de stip. seruo. ꝛ ꝙ per glo. et doct. in. l. nōnūqꝫ. ad treb. ꝛ per doc. in. c. qm̄ abbas. de offi. deleg. facit etiā. l. quotiēs. in pꝛin. de vsuf. ideo magis cōsideretur natura verbi collectiui omniū qꝫ natura verbi distributiui singuloꝝ si hoc respectu aduersarētur: ita ꝙ alteri esset inherendū pōt etiā adduci l. qsquis. ꝛ ꝙ ibi per Bar. de leg. iij. vbi dꝛ ꝙ verba ꝑcedētia magis influūt in sequētia quā ecōtra sed cōtra illā theoꝛicā vget tex. in. c. inqsitioni. de app. alij tū sunt termini illoꝝ iuriū recte intuēdo: id aūt qđ in cōtrariū dꝛ ꝙ es alienū non seqtur fundū seu res singula res et qū donātur res nō diminuūtur pꝛopter es alienū rñdetur ꝙ ꝑcedit qū legantur noiatim ipse res nō vniuersaliter vel indefinite oia vel quota vniuersaliter rerū siue per signū vniuersale collectiuū siue distributiuū vt ptꝫ ex ꝑdictis ꝛ per id qđ habeꝛ in. l. quotiens.
8 §. fi. ff. de vsufru. ꝛ in. l. si peculiū. ij. de pecu. leg. ¶ † Deueniēdo ad scđm cōsultationis articulū pꝛemittendū est cōstat ꝙ filie dicti Da nielis pn̄t petere supplementū legitime: nam constat ꝙ de iure cōi tale supplementū peti pōt a filiabus que sunt a patre honoꝛate in minus legitima per. l. oimodo. ꝛ. l. si qū. ꝛ. l. scimus. C. de inoffi. test. etiā si sint ꝓhibite plus petere per tex. in. §. ceterū. in auꝛ. vt cum. de app. cogno. ꝑut per illū tex. notat Bal. in. d. l. si qū. §. ꝛ genera liter. in pꝛin. ꝛ in. d. l. oimodo. in pꝛin. ver. vltimo q̄ro et ꝙ per Jac. de bel. in. d. §. ceterū. nec statutū in hoc repugnat immo admittit ad successionē filias dotatas et nō dotatas vna cū masculis foꝛtius itaqꝫ vbi non sunt masculi vt in casu nostro itaqꝫ non opꝫ aggredi tritū ꝛ dubitabilē articulū an filia exclusa per statutū ab intestato possit agere ad supplementū legitime nec etiā in themate ꝑsuppo nitur ꝙ dicte filie acceptauerint relicta eis facta in testamento nec ꝙ qcqꝫ refutauerint: ideo nō est necesse insistere an censeātur dicte filie sibi ꝑiudicasse in suppleméto legitime: licet etiā vbi acceptas sent ꝛ refutassent nō facta mētione de suppleméto legitime sibi nō ꝑiudicassent per tex. satis apertū in. d. §. ꝛ gn̄aliter. ꝛ ibi circa pꝛin. hoc determinat Bal. ꝛ idem no. Ang. in. d. l. oimodo. ꝛ facit ꝙ per illū tex. notat Guil. de cu. in. d. l. de his. ff. de trāsac. quē refert Bal. in. d. §. ꝛ gn̄aliter. post summariū: illa em̄ ꝓhibitio facta in testamē to nō operatur sed potius reijcitur quo ad supplemētū legitime. l. qm̄ in pꝛioꝛibus. C. de inoffi. testa. ꝛ. d. §. ceterū. ꝛ notat Bal. in. d. l. oimodo. d. versi. vltimo quero: ideo acceptatio relicti facti cū illo onere nihil vlterius petendi non ꝑiudicat per predicta clarū itaqꝫ est ꝙ legitima in bonis dicti Danielis integre eis debetur ꝛ eis cō petit ius agēdi ad supplementū ꝛ pro tali suppleméto cōpetit cōdi ctio ex lege ꝑut post gl. in verbo exigere. in. l. oimodo dicit Bal. in l. si qs filiū. circa mediū. C. de inoffi. testa. ꝛ idē Bal. in. d. l. si qs. suo versi. quero ergo quo iure post Odofr. in. d. l. omnimodo. ꝛ idē no. Ang. in. d. l. oimodo. in cōsi. mihi. lxix. incip. queriꝛ vtrū ius agēdi ad supplementū. ꝛ Richar. ꝛ Bar. de saly. in quodā cōsilio qđ inci pit in casu ꝑposito viso puncto ꝛ oēs tenent: ideo dictus Geminia nus erat debitoꝛ: ideo dicta legitima vt es alienū diminuit dictam donationē per predicta: ꝛ insup alia ratione quia supplemētū legi time fit a lege ipso iure vt est expꝛessum in. d. l. scimus. in pꝛincipio a pꝛincipio quidē cōmutabiliter sed post acceptationē incōmuta biliter vt dicit Bal. ibi sicut alias ipso iure trāsit dominiū rei lega te in legatariū vere a die adite hereditatis cōmutabiliter: sed post acceptationē incōmutabiliter. l. si tibi homo. §. cū seruus. de leg. j. ꝛ alias falcidia ipso iure resecat. l. linea. margaritarū. ff. ad leg. fal. et in. l. penul. C. eo. titu. ideo pariter ꝛ foꝛtius legitima inquit Bal. in d. l. si quis filiū. circa mediū. ideo ꝟm quosdā supplementū legitime petiꝛ petitione hereditatis prout dicit Bal. in. d. l. si quis. in suo. ꝛ in. d. l. si quis filiū. circa mediū: idcirco cum ipso iure fuerit facta re pletio dicte legitime quatenus ascēdebat dictū supplementū legi time filiarū nō erat in bonis dicti Geminiani sed erat in bonis di ctarum filiarū: ideo nō venit in dicta donatione facta dicte Franci sce id qđ erat dictis filiabus a lege repletum ipso iure: et sic integra legitima filiarū que est tertia pars omniū bonoꝝ dicti Danielis si remāserunt due filie ꝑut dꝛ in ꝑūcto in testamēto aūt fit mentio de gnqꝫ filiabus que si supfuissent foꝛet dimidia. auꝛ. nouissima. C. de
9 inoffi. testa. ¶ † Descēdendū modo est ad tertiā hesitationē videꝛ dicendū ꝙ dicta bona donata nō cōferantur ex pluribus et pꝛimo quia talis donatio videꝛ esse donatio causa moꝛtis ex quo collata fuit donatio post moꝛtē. l. seia. cū ibi notatis. ff. de dona. causa moꝛ tis. ꝛ. l. seia. ff. de dote ꝑleg. itē ꝙ sit deduciꝛ qꝛ disponit ꝙ sit dona tio inter viuos in casu quo ipse ipsam donationē reuocauerit ergo a cōtrario sensu in casu quo nō reuocauerit voluit ꝙ nō esset dona tio inter viuos: ꝛ per ꝯñs donatio causa moꝛtis cū due tm̄ spēs do nationis pꝛincipaliter inueniātur. s. inter viuos ꝛ cā moꝛtis: nulla em̄ donatio reperiꝛ que non sit inter viuos nisi sit donatio cā moꝛ tis ad hoc. l. j. ff. de dona. ꝛ. l. vbi ita donaꝛ. de dona. causa moꝛ. qđ ꝛ ꝑsuadetur qꝛ si voluisset donare inter viuos frustra dubitādū erat

de reuocatione ex quo itaq̧ voluit prouidere cum tot clausulis et
expressis cōuentionibus ꝙ non possit mutata voluntate reuocari
videtur ꝙ mens donātis fuerit nolle donare inter viuos: sed causa
mortis ne tot expressiones fuerint ludibrio posite cum nullum ver
bum debeat interpretari frustra positū. ar. l. si quādo. de leg. j. ⁊ c. si
papa. de priuile. lib. vj. ⁊ qȯ per Bal in rubrica. C. de fide instru. qȯ
et videntur aperte demonstrare illa verba instrumenti ex eo posse
promissionē ipsam reuocari cum facta sit post mortem: nam dicta
verba declarant ꝙ dicta donatio erat sui natura reuocabilis ergo
donatio causa mortis nō donatio inter viuos. Nec obstat. l. vbi ita
donatur. ff. de dona. causa mortis que vult ꝙ etiam si expresse dica-
tur ꝙ donat causa mortis si sit pactum ꝙ nō sit reuocabilis reddi-
tur donatio inter viuos ergo multofortius reddatur donatio in-
ter viuos q̄n non ita specifice exprimitur sed verba aliqua innuunt
donationē causa mortis q̄m videtur r̄nderi posse ꝙ. d. l. vbi ita do-
natur procedit q̄n paciscitur ꝙ nullo casu donatio reuocetur et sic
neq̧ per reconualescentiam donatoris neq̧ per presentiā eiusdem
neq̧ quia prior decedat donatarius prout istis modis solent reuo-
cari donationes causa mortis. l. non omnis. si cer. pe. ⁊ l. si alienā. §.
marcellus. ⁊ l. si mortis causa res donata. ⁊ l. seq. l. senatus. §. et sic
donari. ff. de dona. causa mortis: si itaq̧ fiat pactum qȯ nullo casu
reuocetur tunc transit in donationē inter viuos ⁊ sic mutat speciē:
vt. d. l. vbi ita donatur. ⁊ d. §. marcellus. in fi. cum sua glo. ⁊ d. §. ⁊ sic
donari potest. cum sua gl. sed si nō sit pactū ita generale sc̄ʒ ꝙ nullo
casu reuocetur sed ꝙ non reuocetur vno vel duobus ex dictis casi-
bus vel similibus quibus alias donatio causa mortis puta qȯ non
reuocetur per recōualescentiam nec si donatarius predecedat tūc
valet vt donatio causa mortis quia nō est omnino cōtra naturā do-
nationis causa mortis ⁊ similiter si cōueniat ꝙ nō reuocetur per cō-
trariam voluntatē videtur ꝙ nihilominus remaneat donatio cau-
sa mortis prout hec vidētur probare tex. d. §. marcellus. ⁊ d. l. sena-
tus. §. penul. maxime iūctis dictis glossis que solūmodo in vltimo
casu illorū iurium dicunt resultare donationē inter viuos et sic in-
nuunt in alijs casibus remanere donationē causa mortis ⁊ doc. ibi
transeunt ⁊ sic videntur idem velle qȯ et aperte firmat ibi Pau. de
cast. ⁊ sic quādo expresse conuentū est ꝙ non reuocetur per penitē-
tiam est donatio causa mortis nec tunc potest reuocari per cōtra-
riam voluntatem prout voluit glo. in. d. §. ⁊ sic donari qȯ ⁊ volunt
Barto. Imo. ⁊ Pau. de cast. in. d. §. marcellus. ⁊ Imo. et Pau. de
cast. in. d. §. ⁊ sic donari pōt. licet aliud velit glo. in. d. §. marcellus. ⁊
ibi Jaco. de are. ⁊ Ang. cum itaq̧ in casu nostro nō sit expresse con
uentum ꝙ nullo casu reuocetur: sed solū est prouisum ꝙ nō reuoce-
tur per cōtrariam voluntatē donantis: ideo non desinat esse dona
tio causa mortis nisi eo casu quo reuocaretur si est donatio causa
mortis que confirmationē per mortem donatoris expectat nō con
fertur vt est tex. in. l. penul. ſm vnam lecturā. ff. de colla. qui non est
alibi ſm Cy. in. l. si donatione. C. eo. titu. et probatur etiam ibi in
10 generalitate litere ⁊ omnes tenent ⁊ est clarū. ¶ †Similiter ⁊ scđo
si est donatio inter viuos non videtur ꝙ sit conferenda quia dona-
tio inter patrē ⁊ filium nō valet. l. ij. C. de inoffi. dona. ⁊ que haben-
tur in. l. frater a fratre. ff. de cōdi. indebi. sed expectat cōfirmationē
mortis vt. l. donationes que. C. de dona. inter virum. ⁊ l. filie cuius.
C. fami. hercisc̄u. ⁊ ideo non cōfertur. d. l. si donatione. primo respō
so. ⁊ ibi glo. C. de colla. facit. l. nec emācipati. ⁊ l. ea demum. ⁊ l. a pa
tre. eo. titu. ⁊ notant glo. ⁊ docto. cōmuniter. in aut. ex testamento.
eo. titu. ⁊ Bar. in. l. j. §. sed nec castrēse. ff. de colla. bono. nec videtur
qȯ firmetur iuramento cum nemo dixerit ꝙ si dn̄s donat seruo et
iurat res donata queratur dn̄o. ita pari ratione videtur in ꝓfecti-
tijs in filio cum parificentur filius ⁊ seruus in profectitijs. l. placet.
de acqui. heredi. l. cum filio. de lega. j. iuncta. l. vt tantū. ff. de seruis
fugi. ⁊ ꝙ per glo. ⁊ doct. in. l. si quis seruo. C. de furtis. ⁊ non potest
pater vel dn̄s facere qȯ seruus vel filius nō querant eis. l. seruus ve-
tante. de verb. obli. ⁊ l. etiā inuitis. de acqui. rerū domi. ideo nō vi-
detur ꝙ iuramentū patris habilitet filium vt sit capax eius de quo
iura faciunt eum incapacē. ⁊ sic videtur qȯ ratio inualiditatis do-
nationis facte per patrē filio duret etiam interposito iuramēto et
hanc partē consulēdo firmat Pau. de cast. in suo quodā cōsilio in-
super ⁊ tertio si iuramentū validat donationē factā per patrē filio
cōfessio meritorū et expressio talis cause nō est suspecta tanq̄ facta
inter personas prohibitas iuxta. l. qui testamentū. ff. de proba. ⁊ l.
cum quis decedens. §. titia honestissima femina. de leg. iij. ⁊ quādo
donatio sit ob merita non cōfertur quia censetur facta vt extraneo
et reputatur aduentitia que non cōferuntur. l. fi. C. de colla. prout
Jaco. de are. ⁊ Bar. volunt prout dicit Bal. in. d. aut. ex testamēto
idem tenens que cōcorditer notātur per glo. ⁊ doct. in. d. l. si dona-
tione. C. de colla. ad hoc facit qȯ habetur in. l. aquilius regulus. et
in. l. si pater. ff. de dona. cum itaq̧ in dicta donatione donans cōfi-
teatur magna merita precessisse ⁊ propter illa se donare videtur qȯ
tanq̄ extraneo valeat ⁊ vt aduentitia non cōferatur per predicta.
Quarto dato qȯ sit donatio facta nepti vt nepti ⁊ valeat ab initio
non videtur ꝙ sit cōferenda quia constare videtur ꝙ iure antiquo
inter filios in potestate non erat dispositū de collatione nisi solum

in dote. et de iure. C. nō videtur vltra dispositū nisi per. l. vt liberis.
et. l. illud. C. eo. ti. ⁊ sic est extensum ad donationē propter nuptias
et ad donationē inter viuos in duobus casibus de quibus in. d. l.
illud. et de iure nouissimo de quo in. d. aut. ex testamēto est statutū
qȯ eo casu quo iure antiquo habebat locum collatio in successione
intestati habet locū hodie in successione ex testamēto vt ꝓbat tex.
d. aut. in fi. ibi omnibus que prius sancita sunt in sua virtute manē
tibus ⁊ in corpore ibi ſm ꝙ iam dispositū erat iuncta glo. que sup-
plet. s. ab intestato ⁊ hoc argumentū sufficit in materia collationis.
l. illam. C. de colla. ⁊ hac ratione dicūt doc. ꝙ descēdentes per lineā
femininā non cōferūt hodie prout nec olim nisi quatenus per. d. l.
vt liberis. ⁊ d. l. illud. ⁊ hinc multi tenent ꝙ emancipati hodie non
cōferant inter se donationē simplicē prout voluit Ange. in repe. l.
si emācipati. C. de colla. et Pau. de cast. adducunt. l. vt liberis. in fi.
ibi pro tenore veteri legū. eo. ti. ꝙ ⁊ tenet Ponta. in. d. l. si emanci
11 pati. ⁊ Rapha. fulg. in. d. l. vt liberis. ¶ †Tamē his minime refra-
gantibus cōtrariā partē arbitror iuri magis cōsentaneā. s. ꝙ dicta
dn̄a Constātia teneatur cōferre filie coheredi ea que dictus Gemi-
nianus sibi auus ⁊ coheredi pater donauit quo probato preceden-
tium dubiorū disceptatio maxime primi dubij est superflua ⁊ inanis:
circa ꝙ est premittendū ꝙ dicta donatio debet censeri donatio in-
ter viuos: nam constat ꝙ dicta donatio in nulla sui parte appella-
tur donatio causa mortis: licet cōferatur post mortē: nihil em̄ repu
gnat quin donatio inter viuos possit conferri post mortē prout et
ceteri cōtractus inter viuos. C. vt actiones ab heredibus. ⁊ contra
heredes. l. j. ⁊ l. scrupulosam. ⁊ l. si quis spopōderit. C. de cōtrahen.
et cōmit. stipu. ⁊ l. hereditatū. ff. de bono. auc. iud. pos. ⁊ licet in du-
bio collata post mortē in dubio censeatur donatio causa mortis vt
dictis. ll. seia. preallegatis q̄uis Ponta. in cōsi. mihi. cccccxij. inci-
piente dicat ꝙ tunc mentio mortis facit presumi donationē causa
mortis q̄n est apposita per modū cause licet eius dictū sit maxima
restrictio ad dicta iura: ideo nō omnino tutū: tamē ab ista cōiectu-
ra seu presumptione de facili receditur: nam primo cōtrariū proba
tur in. l. cum maritus. §. fi. ff. de pac. dota. vbi ponitur fere idem ca-
sus qui in. d. l. seia. de dote preleg. ⁊ tamē in. d. l. cum maritus presu
mitur donatio inter viuos. et in. d. l. seia donatio causa mortis. et
Bar. in. l. que dotis. ff. solu. matri. in. ij. col. ponderat ꝙ in. d. l. cum
maritus interuenit bina stipulatio. ⁊ in. d. l. seia vna sola. ⁊ ꝑpterea
vult ꝙ propter binū actum promissionis cēsetur donatio inter vi-
uos licet talis coniectura videatur multū leuis ⁊ nihilominus vin
cit illā ꝙ ex sola mentione mortis cōiecturetur donatio causa mor
tis ſm eum. item Bal. in. l. ij. C. de iure do. vbi signāter dicit ꝙ si sit
mentio heredis donatarij in donatione collata post mortē donan
tis que mentio heredis ⁊ donatarij fuit facta etiam in casu nostro.
item Bal. in. d. l. ij. C. de iure do. refert Dy. velle ꝙ q̄n tempus mor
tis est appositū ad taxationem tunc demū resultat donatio causa
mortis. item subdit ꝙ recurrendū est ad cōiecturas an sit donatio
causa mortis an inter viuos licet sit facta mentio mortis. Item al's
in ardua causa vidi cōsultū ꝙ si verba post mortē sunt apposita ver
bis executiuis nō verbis dispositiuis tūc nō apponitur mors tāq̄
causa finalis: sed adijcitur causa declarādi tempus executionis ⁊ di
cebatur esse singulare dictū Bal. in addi. Specu. in titu. de instru.
edic. in vltima col. versi. si quis donat. ⁊ ita dicit esse de mēte Spe.
in eo. ti. §. porro. versi. donatio firmatur. et ꝙ q̄n mors adijcitur ad
dilationē solutionis nō importet donationē causa mortis voluit
Ponta. in. d. l. que dotis. ⁊ dicebatur per hāc vltimā rationē fuisse
cōsultū al's per solēnes doctores inter quos allegabatur fuisse dn̄m
Alexandrū de imola que ratio nō magis poterat applicari ad illū
casum quā ad casum nostrū cum in casu isto verba dispositiua sunt
collata in ꝑsonā illustrissimi dn̄i ducis ⁊ notarij et verba executiua
in personā dn̄e Frācisce ⁊ immediate post verba executiua sit men-
tio mortis. ⁊ quicquid sit de dicta ratione ex premissis aperte elici-
tur theorica ex mente doct. ꝙ leuis cōiectura tollit illam presum-
ptionem resultantē ex mentione mortis ꝙ. s. presumatur donatio
causa mortis: in casu autē nostro plura cōcurrunt vt censeatur do-
natio inter viuos potiusq̄ donatio causa mortis. primo qȯ est fa-
cta donatio dn̄e Frācisce ⁊ eius heredibus per no. per Bal. in. d. l.
ij. omitto inducere ꝙ respicere videntur verba executiua illa verba
post mortē. item cōcurrit quia dicta promissio facta fuit omni me-
liori modo iure via ⁊ forma quibus magis et melius potuit ⁊c. cui
autem dubiū ꝙ meliori modo ⁊ melius ⁊ magis datur q̄n donatur
inter viuos quā vbi causa mortis: si em̄ binus actus: quia videtur
maioris efficacie causat sufficientē coniecturā donationis inter vi
uos per. d. l. cum maritus. §. fi. ⁊ theoricam Bar. de qua. s̄. fortius
videtur id coniecturandum quando promittit dare omni meliori
modo via iure ⁊ forma quibus magis ⁊ melius dare potest. item mi
litat alia ratio quia asserit ex tunc. s. tempore cōtractus dat tradit
et libere cōsignat: si libere ergo illa datio non dependet a volūtate
alterius nec videretur libera si morte vel aliter reuocaretur. ar. eo-
rum que habētur per glo. in verbo libere. ⁊ doct. ibi in cle. fi. de eta.
et quali. ⁊ in cle. dudū. in verbo libere. de sepultu. ⁊ per doc. in. c. de
multa. de preben. ⁊ in. c. si bn̄ficia. eo. ti. lib. vj. ⁊ in. c. ordinarij. §. ꝙ si
forte.

forte. de offi. or. ꝛ ibi per glo. ꝛ Joan. an. ꝛ per Arch. in. c. pro huma ni. de homi. li. vj. ꝛ in gl. in. c. si plures. de off. deleg. lib. vj. ꝛ per doc. in. c. per venerabilem qui filij sint legi. tex. ꝛ ibi per doc. in. c. irrefra gabili circa pncipium. de offi. ordi. in antiquis cum multis si. ꝛ ma xime iuncta virtute precedentium verborum omni meliori mõ ꝛc. quo magis ꝛc. que in prin. posita debent respicere oia sequentia. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum. ff. de eden. l. ij. §. si fi lius. de libe. ꝛ posth. cũ si. sed nulli dubiũ ꝙ magis libere dat ꝛ assi gnat qui dat via ꝛ forma donationis intervivos ꝙ qui dat via do nationis causa mortis merito ex vi verborum resultet donatio in ter vivos ꝙ ꝛ deducitur ex alijs sequentibus dũ dicitur in dicto in strumento. Constat enim ꝙ donatio causa mortis nõ recipit fina lem ꝛ omnimodã cõfirmationem in vita glo. in. l. post legatum. §. q mortis de his quibus vt indig. ꝛ ideo non est omnino confirmata in vita ex quo revocabilis varijs modis vel altero eorũ vt pmissum est: sed dictus donator voluit dictã donationem omnino cõfirma re. ꝛ sic per dictionem vniversalẽ omnino de cuius natura est omnẽ confirmationem cõprehendere: sed donatio causa mortis expectat confirmationẽ. ꝛ non habet omnem confirmationem: ergo non ve rificantur illa verba omnino cõfirmare ꝛc. est enim dictio vniversa lis oia includens vel excludẽs prout affirmative vel negative pfer tur cle. j. ꝛ ꝙ ibi glo. de eta. ꝛ quali. c. in pertractandis de iuramẽto calũ. c. qualiter de iudicijs. l. grece. §. illud. de fideiuſ. c. j. de heredita ti. ꝛ ibi Jo. an. c. ꝙuis de pactis in. vj. ꝛ quod p illũ tex. dicit Jmol. in. c. cũ contingat secunda char. de iureiur. cũ multis similibus: igi tur cum intenderet ipse donans ꝙ dicta donatio esset oĩo cõfirma ta ꝙ facere nõ poterat nisi foret donatio intervivos: ideo videtur velle intervivos post mortẽ donare: esset' enĩ contra substantiã do nationis causa mortis ꝙ oĩno ab initio cõfirmaretur. ꝛ sic nullo ca su revocaretur prout notant doc. in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. causa mortis per tex. ibi: ideo volendo ꝙ oĩno confirmaret̃ cẽsetur velle ꝙ sit donatio intervivos. ar. l. illud. de acqui. hered. ꝛ. l. ad rem mobilem. ꝛ. l. ad legatum. de procur. cum concor. Ultimo hec con clusio videt̃ decidi per casum. d. l. vbi ita donatur: nam in casu isto virtualiter conventũ fuit ꝙ nullo casu revocaretur: ex quo eñ om nimodo via ꝛ forma quibus magis ꝛ melius potuit voluit ꝙ si vn quã casus revocationis ꝛc. illa revocatio esset nulla. ꝛ ex nũc prout ex tunc ꝛ ex tũc put ex nũc censeret̃ donatũ intervivos evidentissi me voluit ꝙ nullo casu revocari posset: ideo sumus in casu. d. l. vbi ita donat̃ ꝛ fortiori: nã ibi fuerat expressum ꝙ donabat̃ cã mortis hic solũ erat donatio post mortẽ collata. ꝛ sic sola mẽtio mortis in ducebat cõiecturã donationis causa mortis a qua cõiectura de fa cili recedit̃. vt. s. dictũ nõ ita de facili recederet̃ quãdo exprimit̃ qõ donat cã mortis ꝙ profecto nemo negaret: nec obstat ꝙ in contra riuz inducebat̃ ꝙ donavit intervivos in casu revocatiõis: ergo al's non intervivos: qꝛ respõdet̃ ꝙ ista cõsequẽtia nõ elicit̃ nisi p cõtra rium sensum qui nõ põt sumi quãdo cõtrariaretur expresso: nam si al's esset donatio cã mortis nõ dedisset oĩmodo quo magis libere dare poterat put dederat. itẽ non oĩno cõfirmaret: nõ eñ sumitur contrari⁹ sensus cõtra aliũ expressum sensum put no. Bar. in. l. om nes populi. de iusti. ꝛ iur. Bal. in. l. cõnẽticulam. de epi. ꝛ cle. ꝛ. l. cuz mulier. ff. so. ma. ad hoc glo. ij. in. c. j. de eta. ꝛ qua. li. vj. ꝛ in. c. signifi casti de foro cõpe. ꝛ glo. in verbo. ob. servari in cle. j. de snia excõ. ar chi. iij. q. j. c. beatus Saly. in. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iurisditio. item esset absonũ: nã esset impossibile ꝙ sit donatio causa mortis ꝛ omnis revocatio sit nulla maxime cũ verba precedẽ tia non se restringant ad revocationem que causaretur ex presen

12 tia vel mutatione voluntatis. † Nam verbum revocare seu revoca tio est generale vt. d. l. si alienã i fi. ꝛ. d. l. vbi ita donatur. si ergo vbi foret expresse cõventũ ꝙ esset donatio cã mortis: ꝛ revocatio non posset fieri non valeret vt donatio causa mortis vt ibi nõ debet su mi tacitus sensus per ea que habentur in. l. ij. C. de cõditio. inser. ꝛ in. d. c. publicato. ꝛ in. l. conventiculã. de epi. ꝛ cle. ꝛ si contrari⁹ sen sus sumendus est debet sumi ꝙ si cõtingeret ꝙ revocaret̃. s. revoca tione que cadere poterat. s. nulla ex tunc censeret̃ facta donatio in tervivos ꝛ nõ post mortẽ quasi tũc sortiret̃ effectũ ꝛ nõ expectaret̃ mors donãtis ista fuit forte mens ipsius donatoris nec obstat qõ dicebat̃ in contrarium ꝙ pvidit in casu quo revocaret̃ ab ipso do natore ꝛ remaneat nihilominꝰ donatio cã mortis ex quo poterat revocari morte. ar. d. l. si alienam. ꝛ. d. l. senatus. qꝛ respõsum est su pra ꝙ verba instrumenti loquuntur generaliter. s. in casu revoca tionis non se restringit ad revocationẽ per donatorem. ꝛ ita indefi nite loquitur. d. l. vbi ita donatur per similia verba preterea ex quo donatio est facta ipsi Francisce ꝛ heredibus non poterat revocari nisi penitẽtia qꝛ non erat casus cõtingibilis ꝙ dicta donataria de cederet sine herede. ꝛ heres sine herede ꝛ heres heredis ꝛc. l. fi. C. de he redi. insti. ꝛ licet possibile foret: tamen est adeo rarũ ꝙ a iure habet̃ pro non contingibili. l. ex facto. §. fi. ff. ad trebel. cũ ibi notatis vbi verba sine herede impropriantur vt intelligantur. i. sine filijs: quia nunꝙ quis decedit sine herede vel adeo raro ꝙ non est in conside ratiõe ꝛ al's in. l. antiquitas. C. de vsuf. restringitur significatio ver bi heredes ne proprietas reddatur inutilis iudicaretur si vsusfructꝰ transiret in omnes heredes: ideo in casu isto non consideretur saltẽ vt in re dubia interpretetur donatio causa mortis propter hũc ca sum non sperandum. item ꝛ al's non consideratur casus ꝙ ascẽdẽs decedat post descendentem vt est tex. in. l. cum tale in principio. de condi. ꝛ demonstra. qui etiam potest applicari ad casum nostruz in quo auus donat nepti ꝙ non censeatur cogitasse hunc casum lcꝫ si ipse decederet post mortem neptis donatarie contra votum parẽ tis prout non consideratur in. d. l. cum tale. ex quibus patet qõ re sponsio data ad. d. l. vbi ita donatur nil valeat. Nec refragatur qõ non erant necessarie tot conventiones si erat donatio intervivos quia respondetur quod fuerunt necessarie: qꝛ si donasset post mor tem fuisset de facili interpretanda donatio causa mortis propter mentionem mortis. ꝛ licet satisfuisset non refert quia abundãs cau tela non nocet. l. testamentum. C. de testa. ꝛ. l. si pupilli in principio de neg. gest. cum similibus fuerunt eñ cumulata ratiõe dubitatio nis tollende: ideo non redunt nec ius immutavit. l. que dubitatio nis tollende causa. de regulis iur. item potest dici quod illam pro missionem in casu revocationis voluit facere vt resultaret statiz do natio non post mortem: ne induceretur ad revocandum etiam de facto licet de iure non posset prout ꝛ supra tetigi. ꝛ licet potuisset apertius ꝛ clarius se declarare vel in vnam vel in alteram partẽ ex quo aperte deprehenditur imperitia notarij ꝛ contrahentiuz qui vt credendum est non capiebant istos iurisapices. accedat quod in simili dicit Ange. in consi. ccliij. fm ordinem informis incipien te domina Antonia al's hec questio multum est mihi dubia circa fi nem qui forte putabant quod omnis donatio post mortem eẽt re vocabilis nisi specifice diceretur ꝛ forte quod nõ diceretur inter vi vos nisi quãdo in vita donantis posset peti: ideo tot cumulavit et ad hoc tẽdant illa verba. ꝛ ex eo pmissionem ipsam posse revocari cum facta sit post mortem vel dicamus ꝙ intelligantur posse revo care. s. prima sui figura vel de facto licet nulliter vel quia alio nõ de clarato interpretaretur donans donatiõe causa mortis tamẽ decla rat postea ex seqũtibus verbis qõ non esset sua intentio ꝛ pvidet qõ omnino valeat ꝛ addicit seqũtes clausulas ad hunc finez vt sit omnino irrevocabilis: ideo ex his omnibus intrepide duxi cõclu dendum qõ sit donatio inter vivos nec possumus dicere qõ fuerit vna donatio cã mortis ab initio ꝛ alia inter vivos sub conditione si revocaret̃ qꝛ respõdet̃ ꝙ verba nõ patiuntur ꝙ vltra pdicta pro batur: nã ipse donans venit ad illã cõventionẽ volens ꝛ intendẽs ipsam promissionem oĩno confirmare ꝛ roborare ideo ꝛc. si eñ illa promissio esset donatio causa mortis ꝛ donatio causa mortis vitia ret̃ ꝛ nova fieret nõ cõfirmaretur ipsa pmissio sed nova fieret: ideo verba ipsa artãt ꝙ eadẽ donatio fit tamẽ in casu quo veniatur ad actũ revocationis removeatur tempus mortis ꝛ statim sortiat̃ effe ctum alteratur ergo qualitas temporis non substantia donatiõis

13 in casu revocationis. ¶ † Hoc psupposito. s. ꝙ sit donatio intervi vos advertendũ est ꝙ lꝫ donatio inter pꝛem ꝛ filiũ nõ valeat tamẽ multi firmant ꝙ valideẽ iuramẽto prout allegat̃ hoc tenuisse bal. in. l. iij. C. p donato ꝛ in repe. l. ij. ff. de iureiur. ꝛ Jo. an. in additio. Spe. in ti. de testa. §. in primis in addi. que incipit obertus ꝛ Põ ta. in repe. rubrice. de iureiur. super quo non insto qꝛ pcipio ꝙ ad vocati cuiuslibet partis hoc fatentur nec ego intendo super hoc in stare cũ mihi semper ꝛ legendo ꝛ cõsulendo ꝛ piñs disputando vi sum fuerit contrariũ etiã anteꝙ viderem Pau. de ca. respondẽdo ad dicta Bal. ꝛ Jo. an. nec in presentiarũ sum alterius snie in sim plicibus illis si pater donat filio cũ iuramento: in casu aũt isto vide tur non oĩno militare illa ratio principalis annullativa donatio nis: qꝛ filia querit patri quicquid profectitium querit: nã hoc casu saltem ex stipulatione ducis non querebat̃ actio dicte Francisce ni si mediante cessione: qꝛ per liberam personam non queritur actio sine cessione. l. possessio. §. ꝛ si possessio. ff. de acquiren. pos. ꝛ. l. per li beram. C. per quas personas no bis acqui. itaꝙ illa promissio: licꝫ ex causa donationis conferẽde in filiã ꝛ nomine filie ex quo hꝫ sub sistentiã in persona ducis ꝛ sibi põt queri duci lꝫ cedẽda ipsi filie. et ideo cessante principali rõne invaliditatis donationis possit hoc casu valere saltẽ cõcurrẽte virtute iuramẽti. tamẽ si non valeret ab initio non videt̃ cõfirmaret̃ morte donãtis hoc casu qꝛ donatio inter patrem ꝛ filium ita demũ morte cõfirmat̃ si fuit filio facta tra ditio ꝛ nõ al's ar. l. papinianus. de dona. inter virũ iuncta. l. dona tiones que. C. eo. titu. vbi hoc firmat ang. ꝙ ꝛ firmat Bald. in. l. ij. C. de inoffi. dona. sed in casu nostro non intervenit traditio: vera enim traditio constat ꝙ non intervenit nec etiam intervenit ficta traditio ea ratione ꝙ constituerit se tenere ꝛ possidere noĩe dicte dñe Francisce qꝛ prout cõtulit donationem ꝛ promissionem in tps post mortem vel post revocationem. ita ꝛ illam cõstitutionẽ post il la tpa contulit ꝛ maxime qꝛ ex quo interim dicta bona remanserũt interim sua non potuit ipse dñs pro illo tpe cõstituere se pro non domino possidere. l. si de eo. §. fi. de acqui. pos. ꝛ. l. de rebus. §. fin. de precar. ꝛ. l. ei a quo. §. fi. de vsuc. ꝛ. l. neꝙ pignus. de reg. iur. preter ea in vita non intervenit cõsensus donatarie. ꝛ post mortem nõ ca dit illa constitutio mors omnia tollat in auct. de nup. §. deinceps merito si non valuisset ab initio non confirmaretur morte et dicta

Francisca non haberet illā dimidiā precipuā tenēdo itaq ꝙ ab ini
tio valuerit restat ꝙ sit conferenda. Nā cōmunis snīa doc. est ꝙ qñ
donatio inter viuos facta filio in potestate valet in vita ⁊ nō expe
ctat aliā confirmationem per mortem illa confertur prout eam fir
mat Bar. in. l. j. §. lz nec castrense. ff. de colla. bono. v. col. versi. que
ro quid si pater ibi sed melior ratio est ⁊ doc. transeunt in. d. autē. ex
testō. de colla. ⁊ maxime ibi firmat Ponta. ⁊ est de mente glo. ibi ⁊
docto. qui omnes dicūt ꝙ ideo suus non confert donationem in
ter viuos qꝛ habet vim relicti ex quo requirit confirmationem per
mortem. ⁊ sic glo. ⁊ sequaces sentiūt ꝙ al's secus esset ⁊ minime mu
tanda sunt in decisiuis q̃ semper ⁊c. l. minime. ff. de legi. sed inherē
dū est carroccio vt dicit gl. in. l. omnis diffinitio. de regu. iur. ⁊ per
Bal. in. l. precibus. C. de impu. ⁊ doc. in. c. ne innitaris. de consti. et
in. l. cum prolatis de re iud. nec video super hoc instari per aduoca
tos partium: ideo licet rationes videantur satis artare in via di
sputatiua tamen in dubio huic parti est inherendum saltem cō
currente generali dispositione iuris municipalis disponentis ge
neraliter quod filia succedens conferat omnia que a patre habuis
set: ⁊ sic etiā donationē inter viuos saltē que fuit valida in vita pa
tris: nec obstat si dicatur statutū loquit in muliere dotata q̃ cōfert
dotē ⁊c. nos aūt sumus in non dotata merito ⁊c. d. l. illā rñdet ꝙ est
maior rō ꝙ illa que habuit solā donationē illā cōferat q̃ si habuit
dotem ⁊ donationē cōferat vtrūq: vnū onus nō suadet ꝙ etiā aliō
adiungatur sed potius ecōtra. l. eū qui. in pn. ff. de iureiur. ⁊. l. illud
de colla. vbi qui oneratur in collatione dotis releuat vt alius sibi
conferat donationē simplicē nō ꝙ ipse cōferat ⁊ quodāmodo ab
surdū videret ꝙ qs cōferat duo si duo habuit ⁊ nō cōferat alteruz
si alterū tantū habuit ⁊ argumētū ab absurdo in iure efficacissimū
est. l. nam absurdū. de bo. lib. cū si. ⁊ sil'r a rationis maioritate autē.
multomagis cū si. C. de sac. sanc. ec. ideo artet dicta Francisca lz nō
dotata ad cōferēdū dicta donata ex quo illa habuit ab auo: qꝛ ma
xime facere debet si dicta diamātes habuit dotes a dicto Geminia
no. nā tunc cū illas cōferre teneat etiam sibi cōferri debent dona
14 ta alteri. d. l. illud de colla. ¶ † Nec obst. ꝙ donatio dicat facta ob
merita: qꝛ rñdetur ꝙ meritorū assertio nō sufficit ex quo emanauit
cōfessio inter psonas inhabiles ad donationē pficiēdā ar. d. l. que te
stamētū. ⁊. §. titia. ⁊ p doc. in infinitis ⁊ ita dixerim locis ⁊ in pro
prijs terminis in pr̄e donāte filie in ptāte vl' in auo donāte nepti
volūt ꝙ nō stet assertiōi ⁊ cōfessiōi donāt gl. Bar. ⁊ oēs in. d. l. si do
natiōe nō instādū lz dubiū facit qꝛ ex quo iurauit tenēdo ꝙ iuramē
tū validet donationē nō videt emanasse inter psonas phibitas ex
quo talis donatio medio iuramēto fieri poterat etiā citra merita.
et quando actus erat permissus standū est cōfessiōi hmōi vt p bar.
in. l. si forte. de castrē. pecu. lz respōdet ꝙ dato ꝙ iuramētū validet
donationē ⁊ obligationē ex pmissione facta cā donatiōis ⁊ illā na
turalē obligationē q̃ orit inter pr̄em ⁊ filiū iuxta. l. frater a fratre.
de cōdi. inde. ⁊ q̃ ibi habētur reddat efficacē ad agēdū tñ pro certo
nō videt tāte efficacie ipsum iuramētū ꝙ dñium ex ipsa donatiōe
trāseat in filiū penes eū remansuet etiā durāte pr̄ia ptāte cuz ista
virtus nō videā ꝙ sit attributa iuramēto ab aliquo iurislatore nec
ipsa retranslatio dñij in pr̄em donantē esset venire cōtra donatio
nē per ipsum pr̄em donantē ⁊ sic non causat dispēdiū salutis eter
ne pter qd ius canonicū roborat ꝯtractū iuratū qui al's esset nul
lus ⁊ lz liget manus vt ita dixeriz ipsi iuranti vt nequeat venire cō
tra lz astringat ad obseruantiā cōtract' firmati iuramēto: nō tamē
ligat man' iurislatori ⁊ legali virtuti operanti ꝙ dñium q̄situ per
filiū querat patri nec reperio doctores hoc attentantes: vnde cum
saltē aliquo casu volebat ipse auus hñs neptē in ptāte donare invi
ta ⁊ trāsferre possessionē ⁊ dñium efficaciter in ipsam neptē dona
tariā qd nō poterat facere virtute iuramēti: iō remanet suspitio et
phibitio actus qui gerebatur: si enim postea reuocasset donatio
nē in vita certe eo casu donatio fuisset purificata ⁊ cōstitutio pos
sessionis ⁊ translatum fuisset dñium ⁊ pos. si merita pcessissent cui'
cōtrariū fuisset si merita nō pcessissent ⁊ iō militat dicta cōis theo
rica gl. ⁊ doc. ⁊ cessat cōtrariū de dicto Bar. qd etiā est de mēte alio
rū. Preterea ⁊ secūdo tpe cōfessionis adhuc nō erat pstitū iuramē
tum de obseruantia cōtractus qd validat ꝯtractū ⁊ nō iuramentū
assertiuū: ideo emanauit inter psonas phibitas: ⁊ maxime qꝛ abso
lute loquēdo sunt psone phibite seu inhabiles ad faciendū similez
donationē ⁊ licet possit adhiberi cautela ita ꝙ cesset prohibitio. s.
iurando tamē suspitio remanet nevoluerit prius aliā fraudulentā
cautelā adhibere omitto ꝙ Bar. dicit qñ libere pōt facere actū qd
verbū libere potest ponderari ad id qd pxime dixi: itē omitto qd
est dubium an talis donatio firmet iuramēto: ita ꝙ iminet suspi
tio ne talis cōfessio emanauerit ad tollendū talē dubitationē: itez
prout audio dicta donatio fuit multū excessiua: adeo ꝙ forte indi
gebat insinuatiōe ⁊ facta ob merita coequena nō idigeret insinua
tione p ea que habētur in. l. aquilius regulus ⁊ in. l. si pr̄. de dona. ⁊
in. d. l. si donatione. ⁊ notant doc. in. l. illud. C. de sac. san. eccl. ita ꝙ
suspitio iminet ne emanauerit ad euitandā necessitatē insinuatio
nis: ideo nō pbet lz ⁊ tūc incidamus in aliud dubiū an donatio nō
insinuata firmetur iuramento necne sup quo doc. variant nō intē
do illud nūc attingere: insup dicta cōfessio fuit gñalis ⁊ equiuoca
non exprimens q̃ ⁊ qualia merita pcesserint ad hoc em vt merita in
ducāt cām aduentitiā ⁊ de se valident donationē iter pr̄em ⁊ filiā
vel neptē in ptāte requirūt merita coequa put voluit Bal. in. l. illō
C. de sac. sanc. eccle. ⁊ Salyce. ibi qui allegat Jo. an. in addi. Spec.
in rubrica de reb' ec. nō alie. per. c. relatū. ij. §. lz. de test. ⁊ idē voluit
Jmo. in. d. l. aqui. volens qd si donat ob merita intantū censetur re
muneratoria q̃tum valent merita pter que donatur: ideo abide
supra censet mera donatio: iō insinuatione indiget fm eū idē vult
Bar. in stipulatiōe facta per patrē filio dicēs ꝙ si pcessit tale meri
tū pter ꝙ extrane' meruisset illud qd stipulatur filio ⁊ tūc censet
vt extraneo ⁊ sic cā aduēticia stipulari. Jdē voluit ipse Bart. ⁊ cla
rius in. l. si quis pro eo. §. j. in fi. vbi voluit ꝙ donatio facta p patrē
filio ob merita censeatur aduēticia si pcedunt talia merita pter q̃
donator tantūdem donasset extraneo tūc censet aduenticiuz illud
donatum lz a patre pfectū. ⁊ idē voluit ipse bar. in. l. frater a fratre
in vltima col. ff. de cōdi. inde. Bal. vero in aut. ex testō vult ꝙ si est
equalētia ad dimidiā iusti precij donatorum prout si pr̄ emisset p
centū domum valoris. cl. valeret cōtractus nec rescinderet: ita i do
natione facta pter merita minus valētia fm eū cuius dictū pro
cedere forte posset qñ cōstaret qd solū pter merita donasset nō ex
affectione pr̄na qd ⁊ videt de mēte eiusdē Bal. cū ibidez teneat ꝙ
etiā si merita pcesserint psumitur potius ex affectione pr̄na donas
se q̃ pter merita pcedētia. ⁊ ideo psumit potius pfectitiū q̃ ad
uentitiū illud donatum fm eū cuius snīam in hac parte approbat
Pau. de ca. in. d. l. si donatione. ⁊ qcquid sit de veritate illi' dci sa
tis est ad ppositū ꝙ Bal. ita vult vnde dum ipse dicit ꝙ sufficit eē
equiualentiā meritor ⁊c. hz intelligi quādo cōstat ꝙ ob merita nō
ex affectione paterna donat sed quicqd sit non refert: qꝛ nec appa
ret ꝙ merita fuerint valoris dimidie iusti precij donatorū nec ē ve
risil'e ꝙ fuerint valoris decime nec forte cētesime ptis valoris reruz
donatarū que prout audio erāt maximi valoris ⁊ illa Frācisca erat
puella tenere etatis que parū poterat ab auo promereri circunscri
pta affectione auita: ⁊ maxime qꝛ recipiens alimēta ab auo teneba
tur eidem operari. l. sicut de bo. li. ⁊ propter opa obsequialia nō me
rebat gcq̃ talibus meritis que causarēt aduentitiā cām in dōatio
ne qꝛ nō habemus aliqd extorq̄re pter id ad qd gratis faciendu z
obligamur: imo turpe esset inde gcq̃ recipere. l. iiij. §. si tibi. ⁊. l. pe
nul. ff. de cōdi. ob turpē cām: qd aūt possint mereri ope industria
les vnius mulieris talis etatis supra victum ⁊ vestitū quilibet pōt
arbitrari qualitas igit persone ⁊ etiā verba cōfessionis suadent qd
merita fuerūt pter seruitia obseqalia ibi ⁊ seruitijs plurib' annis
magnis laborib' ⁊ sūma obedientia in sua graui senectute amabi
liter ⁊ fideliter sibi per ipsam dñam Franciscam prestitis pfecto et
amabiliter ⁊ fideliter tenebat ei seruire in senectute lz graui ⁊ lz p
pterea multa mereret nō tali merito qd preciū recipe deberet cum
ad ea obligaretur per predicta. Et insup si qd mereret nullaten' il
lud esset cōparandū tante donationi: ideo dicta cōfessio ita icertaz
indiscreta nō pbat merita q̃ inducūt cām aduentitiā put require
retur vt cessaret ex hac causa collatio: ideo dcā assertio nō releuat
tanq̃ incerta ⁊ non cōcludēs necessario. vt debet. l. certum. ff. de cō
fes. ⁊. l. non hoc. C. vnde legi. ⁊. c. in presentia. de proba. ⁊ maxime cū
dictus donator nō asserat se donare ex illa causa dūtaxat sed addu
cit aliā cām. l. qꝛ ipsa est filia Thome vnici filij ipsius donatoris ad
quē si non pdecessisset erat puentura integra hereditas ipsi' donā
tis quā qualitatē bis in principio instrī annectit ad maiorē expssio
nem sue mētis: itaq reddit magis incerta inquātū in dicta dona
tione habuerit respectū ad merita: ideo pbatio dicte cōfessiōis tā
quā incerta ⁊ nō concludens nō releuat ⁊ accedat qd no. Bal. in le
cty. antiqua post Cy. faciens differentiā vtruz sit facta assertio me
ritorū in genere an in specie. ⁊ idem videt velle Bal. in. d. l. illud q̃
stione quarta: item qd no. Pau. de ca. in. l. affectionis. ff. de donat.
volens duo requiri scilicet qd exprimatur species meritorum ⁊ pro
bentur merita condigna. ¶ Et eadem ratione nō releuat iuramē
tum quo iurat omnia ⁊ singula vera esse nec successiue obstat dictū
Bal. in. d. l. si donatione quatenus vult ꝙ iuramentū quo iuratur
vera esse obstat heredibus per aut. quod obtinet. C. de proba. naz
ipse Bal. loquitur quādo est expressa species ⁊ qualitas meritoruz
que minime expresse fuerūt in casu nostro ⁊ si qua expressio emana
uit illa iuuat hanc partem. l. qꝛ expressio suadet qualitatem merito
rum obsequialiū que nō causarent cām aduētitiam vt premissum
est: lz etiā si fuisset facta expressio speciei ⁊ qualitatis meritorū idē
respondēdum videretur qꝛ. d. aut. qd obtinet non loquitur quādo
15 confitetur in casu in quo iurans non poterat actū gerere. † Et al's
qui non potest actum gerere si confitetur cū iuramēto aliquid pro
pter qd habilitatur ad faciendum nō statur tali iuramento prout
post Petrum dicit Cynus in. l. j. in fine. C. de sanc. eccl. in marito q
confitetur se recepisse ab vxore centum que promisit restituere: cen
setur enim facta in fraudem non obstante iuramento ita et al's no
tat Bartol. in. l. cum quis decedens. §. titia. de legatis. iij. ⁊ in. l. au
relius. §. fi. de lib. leg. ⁊ Bald. in. l. j. v. colum. versi. ⁊ hoc inducit ibi
Bar. ⁊c. vbi post Bar. in dicto. §. titia dicit qd confessio iurata nō
releuat

relevat ꝑpter hmõi coniecturã fraudis.ꝛ loquuntur prefate aucto
ritates etiã quãdo est expressa in specie causa qꝛ fatetur se recepisse
centũ ꝛ iurat verũ esse.ideo in casu hmõi non est curandũ sit expssio
in specie dũmodo nõ ꝓbentur.in casu autez nostro vtrunqꝫ deficit
scꝫ ꝛ expressio ꝛ probatio.merito nullatenus relevat etiaz retento
ꝑallegato dicto Baldi in.d.l.si donatione.nec etiam alterius dicti
Bal.in.d.l.fi.de exerci.vbi vult ꝙ lꝫ quãdo actus est ꝓhibitus non
sufficiat specialis assertio nisi aliter ꝓbetur.tamẽ quando non po
test alr̃s actus fierit sed est ꝓhibitus quo casu vult ꝙ lꝫ nõ sufficiat
assertio gñalis.tamẽ sufficit exprimi specialiter:puta in hmõi ter
minis.nam pater nõ est ꝓhibitus donare filio licet donatio sit nul
la.ꝛ allegat bal.in.d.l.aquilius.que non facit qꝛ non dicit qualiter
merita probentur sed presupponit merita precessisse nec aliter pro
bat iure dictam differẽtiam ꝛ aliȷ̃ pariter vtroqꝫ casu.idem tenent
vt patet ex notatis per Bar.in.l.si forte.de castren.pecu.ꝛ in.l.sciẽ
dum.de verbo.obliga.ꝛ per doc.ibi.ꝛ per eum in.l.j.C.de fide instr.
et iure aste fisca.lib.x.ꝛ per eum Ange.ꝛ Raph.in.d.l.si donatiõe.
et per ipsum Bal.ibidem.ꝛ in.d.l.j.de inoffi.dona.ꝛ Petrus ꝛ Cy
nus in.d.l.j.in fi.de sac.sanc.eccle.in quibus locis ꝛ multis aliȷ̃s ipsi
ꝛ cõmuniter doc.volunt ꝙ etiam specialis expressio nõ iuvat quan
do confitentes nõ poterant actum gerere.ex quibus remanet con
clusio ꝙ dicta bona donata dicte Francisce sunt cõmunicanda di
16 cte Diamanti coheredi. ¶ † Circa quartã hesitationẽ visum fuit
nõ interesse dicte Francisce:an consequat̃ dimidiã vigore donatio
nis:an vero vigore successionis de bonis donatis detrahit̃ es alie
num tamẽ animaduerto ꝙ interest ꝑpter relicta facta in codicil
lis.circa illam itaqꝫ dicendũ est ꝙ si se immiscuit sine protestatiõe
constat ꝙ non põt se abstinere.l.sicut.C.de repu.ꝛ absti. heredita
te.ꝛ heres qui adiuit vel immiscuit se hereditati potest invitus co
gi ad cõferendũ non solũ per denegationem actionũ:vt.l.si mari
tus.ꝛ.l.posthumo.ꝛ.l.filie.lꝫ in sacris.de colla.tamẽ fit etiam ꝑ offi
ciũ iudicis cogendo heredem ad conferẽdum.l.si soror.ꝛ ibi glo.et
doc.C.eo.tit.ꝛ gl.in.l.j.in ꝓ̇ncipio.ff.de colla.dot.ꝛ hoc clarũ si nul
la precessit ꝓtestatio.ꝛ idẽ si precessit ꝓtestatio si nõ fuit taliter cõ
cepta ꝙ redderet immixtionẽ nõ factã:vt qꝛ fuisset cõditionaliter
facta:puta qꝛ dixisset immisceo me hereditati si nõ teneor conferre
iã donata.sed si immiscuisset se protestãdo ꝙ nõ intẽdit cõferre do
nata.tũc prestatio nõ relevaret:qꝛ nõ potest quis facere ꝙ.ll.ipsuz
non astringãt ꝛ nõ militẽt in suis actibus:vt.l.nemo potest.de leg.
j.ꝛ ideo nõ põt reddere ĩmixtionẽ revocabilẽ cũ hoc nõ dependeat
a potestate ꝓtestantis iuxta notata per Bar.ꝛ doc.in.l.nõ solũ.§.
morte.de novi ope.nun.ꝛ per doc.in.c.si.de cõditioni.appo. esset
itaqꝫ videnda forma protestationis. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.ccxc.

☞ Substitutio facta per patrem tribus suis filiȷ̃s institutis ꝑ hec
verba substituit eis superviventes mares dicti testoris:an cõphen
dat nepotes ipsius testantis ita ꝙ filius vltimo loco supvivẽs non
potuerit de dicta hereditate testatri.
1 Filiorũ appellatione an veniãt nepotes scd̃m propriã significatio
nẽ in vltimis volũtatibꝰ et aliȷ̃s cõtractibꝰ vbi substituitur si deces
serit sine filiȷ̃s ex se natis si proferatur enunciative vel demonstrati
ve.nu.seq.ꝛ per totum.
Ex dictio denotat causam proximam.
2 Argumentum ab ethimologia vocabuli lꝫ valeat de quo.nu.i.tñ
debet ethimologia verbi attendi vt apte cõveniat rei que per ipm
vocabulũ seu verbũ demonstratur.
3 Provisio facta filiȷ̃s in vltima volũtate nõ trahitur ad nepotes.
4 Dilectio in institutione prestat nõ levẽ cõiecturã circa interpreta
tionem substitutionis.nu.seq.
5 Prohibitio alienationis vel iuris accrescẽdi inter institutos a te
statore facta videtur favore substitutorum.
6 Dictio seu nomẽ aut verbũ cõe quod ad plura significata põt re
ferri si positũ repiat̃ ĩ diversis ꝑtibꝰ oratiõis ita ꝙ possit ad vtrãqꝫ
significationẽ adaptari in q̃ significatiõe videat̃ tantũ positum.
7 Filiorum appellatione non veniunt posthumi in legatis et fidei
commissis.

¶ Consilium.ccxc.

In nomie domini nostri
Jesu christi. ¶ Tota vis consultationis est an dicta
substitutione censeantur invitati nedum dicti tres fi
liȷ̃ heredes instituti:sed etiam aliȷ̃ eorũ descendentes.
1 ¶ † Et profecto videtur prima facie dicẽdum:ꝙ ex quo filius dr̃ a
philos qđ amor.ꝛ amor habeat̃ etiã erga nepotem ꝓprie loquẽdo
etiã nepos dicat̃ filius ẜm ꝓpriã significationem ꝓut hec voluit gl.
in.§.fi.in verbo appellantur insti.qui dari tut.possunt.ꝛ gl.que in
cipit hac appellatione in.§.cũ igit̃ in aut.de nõ elig.secũdo nubẽ.
licitum enim est argumẽtum ab ethymologia vocabuli.l.iȷ̃.§.mu
tuum.ff.si cer.peta.ꝛ.§.est ꝛ aliud.insti.de dona.cum si.si igitur mi
litat propria significatio vocabuli a qua non debet in dubio recedi
l.non aliter.de leg.iȷ̃.ꝛ.l.j.§.si is qui navem.de exer.ꝛ favor vltime
voluntatis que est ampliãda.l.in testamentis.ff.de reg.iur.ꝛ.c.cuz
dilecti in fi.de dona.videtur qđ veniat dictus nepos ex dicta substi
tutione ad dictam hereditatem tanquam comprehensus sub illis
verbis filios mares superstites quod ꝛ videtur dicendũ ex eo quia
si voluisset solum invitare ipsos tres filios institutos nõ erat opus
addere verbũ mares sed ex quo volebat etiã alios liberos substitue
re qui poterant esse femine ꝓut mares:qꝛ volabat ꝙ venirent femi
ne.iđ ꝑsuadet̃ ꝙ posuerit illud ṽbũ mares. Et insup regulariter vi
det̃ dicẽdũ ꝙ in materia favorabili filiȷ̃ ꝛ nepotis appellatiõe filio
rũ veniũt nepotes per.l.iuxta.ꝛ.l.filiȷ̃ appellatione.de verbo.signi.
et.l.lucius in vltimo de heredibus insti.vbi in testamẽto fit mẽtio de
filiȷ̃s iurisconsultꝰ postea subnectit de liberis ꝓut per dicta iura cõ
cludit Bar.in.l.liberoꝝ.de ver.sig.in specie ꝙ in vltima volũtate si
invitant̃ filiȷ̃ veniãt etiã nepotes.ꝛ ꝑpterea dicũt ang.ꝛ Jmo.i.d.l.
luciꝰ ꝙ si testõr aliquẽ subiũxit ꝙ si decesserit sine filiȷ̃s ex se natis
substituit aliũ lꝫ dictio ex soleat denotare cãm ꝓximã.l.j.C.si ẜuus
extero.ꝛ ꝑ bar.i.l.j.§.ex icẽdio.ff.de icẽ.rui.ꝛ nau. nihilominꝰ nõ di
cet̃ decessisse filiȷ̃s ex se natꝫ si decessit cũ nepote.ꝛ idẽ voluit Bal.in
quodã suo cõsilio incipiẽ.titiꝰ instituit sororẽ.ꝛ idẽ voluit in.l.j.C.
de condi. inser.in conditione si decesserit sine filiȷ̃s ex suo corpore
descendẽtibus nec videt̃ rõ differẽtie inter casum qñ verbũ filiꝰ pro
fertur a testatore enũciative in cõditione ꝛ casum qñ profert̃ dispo
sitive licet dictã drĩam in vna respõsione videatur facere Bal.in.l.
gallus.§.vt instituens.de libe.ꝛ posth.sed potiꝰ si differẽtiaz fieret
videret̃ esse in contrariũ qꝛ cõditiones debent regulariter ĩpleri ꝓ
prie ꝛ specifica forma.l.qui here.ꝛ.l.mevius.ff.de condit.ꝛ demon.
prout hanc rationẽ põderat dñs Anto.in.c.quibusdã.de penis te
nens idẽ qđ Bar.s.ꝙ vltima volũtas honorãs filios cõprehendat
etiã nepotes.idẽ voluit Jac.but.in sua quadam disputatione quã
refert Pe.de anch.in sua maxima repe.c.canonũ.de consti.xiiȷ̃.q.
ꝓ̇ncipali.versiculo tertio ꝓ̇ncipaliter querit̃ col.clx.ꝛ seq.Facit pro
hac parte qꝛ cõiter oẽs concordant ꝙ in dispositione legali appel
latione filiorũ veniãt nepotes sed dispositio testatoris habet̃ pro le
ge aut.de nup.§.disponat ergo similiter in dispositione testatoris
filiorũ appellatione veniãt ꝛ nepotes maxime cũ in testamẽtis ver
ba dispositiva sint late interpretanda vt ꝓ̃missuz est.ꝛ potissime qñ
dispositio cõfert̃ in descẽdẽtes.ar.eorũ que habent̃ in.l.cũ alienaz.
C.de leg.ꝛ in.l.si servus pluriũ.§.fi.ibi ꝛ charitas ꝛ necessitudo. de
lega.j.ꝛ q̃ per Bart.in.l.que dotis.ff.solu.ma.qđ ꝛ ꝓ̃sertim dicẽdũ
videt̃ in casu isto qꝛ si appellatiõe filiorũ nõ cõprehenderent̃ nepo
tes dcã substitutio redderet̃ inefficax ꝛ caduca ex quo nulli filiȷ̃ sup
sunt.iđ ne dcã substitutio in hac ꝑte reddat̃ inanis intelligat̃ vt ap
pellatione filioꝝ nepotes cõprehendant̃.ar.l.quotiẽs in stipulatio
nibus.ff.de ver.ob.cũ si.quã rõnẽ ponderãt Jac.de are.ꝛ Cy.vt re
fert Bal.in.d.§.vt instituens volentes ꝙ vt actus nõ valeat ꝛ non
pereat appellatione filiȷ̃ nepos comprehendatur.ꝛ propterea ibi
Jmo.latius declarando cõcludit ꝙ si dispositio testatoris loquẽs
in filio confertur in tꝑs presens si testator tunc filium habebat non
comprehẽditur nepos.si vero tunc filium nõ habebat sed nepotẽ:
tunc nepos cõprehẽditur.si vero dispositio testatoris confertur in
tẽpus futurum tunc si tꝑe in qđ confertur dispositio testatoris re
peritur filius nõ comprehẽditur nepos.si vero tũc tꝑis nullus sub
substituit filius.tunc nepos cõprehẽditur vt actus valeat ẜm eum.
et ideo cum in casu isto tꝑe quo decessit.d.Bar.non remanserit ali
quis filiꝰ dicti testatoris:sed solus Raynaldinꝰ nepos ipsiꝰ: vt di
cta substitutio nõ censeatur evanuisse videt̃ ꝙ.d.Raynaldinus cõ
2 prehẽdatur sub dictis verbis filios mares. ¶ † His tamẽ minime
refragãtibus contrariam partẽ in hoc individuo puto magis iuri
consentaneam.ꝛ primo ex propria significatione verbi filios nõ cõ
prehendit nepotes.ꝓut voluit Bar.in.d.l.liberorũ per.d.l.iusta.ꝛ
argu.d.l.liberorũ.nec ob.ethymologia vocabuli.nã si illa attende
ret̃ ꝛ pater ꝛ avus dicerent̃ filiȷ̃ qꝛ a filiȷ̃s solent ꝛ debẽt amari:quin
immo ꝛ ipse deus qui sup cunctis rebus est amandus ẜm fidem no
strã.ꝛ tamen absonũ esset ꝙ ꝓprie diceretur filius ethymologia au
tem verbi attẽdi solet vt cõveniat rei que ꝑ ipm verbũ demonstrat̃
nõ vt comprehendat verbũ oẽs res quibus ethymologia convenit
vt apparet in.d.§.mutuũ.nã omnes cõtractus per quẽ fit de meo
tuum nõ est mutuum.ꝛ in.l.j.de testa.nõ enim omnis testatio mẽ
tis est testamẽtum;sed omne testamẽtũ est testatio mẽtis ꝛ in om
ni proprio mutuo fit de meo tuum.ita etiã in.§.est ꝛ aliud.insti.de
dona.ꝛ fere semꝑ:ita cõtingit circa ethymologiã vocabuli:vt ẽ vi
3 dere in tutore ꝛ curatore ꝓ̃lato ꝛ similibꝰ. ¶ † Itẽ videmus ꝙ in vl
tima volũtate ꝓvisio facta filiȷ̃s nõ trahitur ad nepotes:vt ꝓbat̃ ꝑ
tex.in.l.quid si nepotes.ff.de testa.tuto.ꝛ.§.fi.insti.qui dare tuto.
possunt.ꝛ videtur etiã tex.in.l.gallus.§.instituens.de lib.ꝛ posth.
et ibi per Bal.ꝛ Ponta.hoc firmat in cõsilio suo incipiẽte in casu
cõsultationis in vltimo dubio hoc firmat adducit ꝙ voluntas te
statoris est interpretãda ẜm cõmunẽ vsum loquẽdi.l.librorũ.§.qđ
tamen cassius.de leg.iȷ̃.ꝛ.l.labeo.§.idem tubero.de suppel.leg.cũ
si.ꝛ cõmunis vsus loquẽdi aliter vocat filios alr̃ nepotes.d.l.ꝙ si ne
potes.ꝛ.d.§.fi.ꝛ no.glo.in.§.cum igit̃ in aut.de nõ eli.secũdo nub.
ẜm eum qui dicit ꝙ supra allegata cõsideratio Jmole est cõtra tex.
cum gl.in.l.cũ pater.§.hereditatẽ.j.de leg.iȷ̃.ꝛ pro hac parte in di

uersis causis semper vidi ꝑ hac pte cōsultū.⁊ licet vbi essent simplices termini:ita ꝙ non essent cōiecture pro vel ꝯtra anceps forē ꝓpter varias sententias doc.⁊ iura hincinde vrgentia:adeo ꝙ aliqñ consultus nolui me intromittere:tamē pluries cōsulēdo visuꝫ fuit ꝙ de facili in vnā vel in alterā partem snīa volui pōt ₰m casuū varietatē ꝓut alie ꝯiecture in indiuiduo de quo agitur alterā ptē suadent ꝓut ⁊ contingit alias in illo trito articulo an cōpendiosa fcā per verba cōmunia sine dinumeratione tēporum fit intra pupillarē etatē directa an fideicōmissaria:nā lꝫ bar.velit ꝙ sit directa in dubio:tñ leuibus extrinsecis cōiecturis recedit a tali snīa vt pꝫ ex notatis per eum in.l.cēturio.de vulga.⁊ pupil.⁊ per doc.in.l.precib⁹ C.e.ti.⁊ ego pluries cōsului ꝙ lꝫ regulariter censeaᷓ in dubio directa

4 tñ ex cōiecturis de facili suadeatur contrariū.†Item etiaꝫ al's consului ⁊ his diebus proximis apud modinam ⁊ al's apud pisas ꝙ lꝫ donatio in qua est facta mētio mortis donātis interpretet in dubio donatio causa mortis per.l.seia.de dona.cā mor.⁊.l.seia. de dote prele.tñ de facili ⁊ leui cōiectura interpretet iter viuos ꝑ.l.cū maritus.de pac.dota.⁊ quod no.Bar.per illam.l.in.l.que dotis.⁊ ꝙ per Bal.in.l.ij.C.de iure dotiū:in hoc aūt indiuiduo plura iminent que me impellūt in assumēdo partem negatiuam cōtra nepotem:primo qꝛ dicti filij primi gradus sunt inuitati in institutiōe et non nepotes ⁊ dilectio in institutione prestat nō leuē cōiecturam circa interpretationē substitutiōis.l.si pater.⁊.l.si plures.ff.de vul.⁊ pupil.⁊.l.j.C.eo.titu.ad hoc facit qđ voluit Raph.fulg.in.l.j.C.de condi.inser.dicens ꝙ si testatoꝛ instituit filios masculos vniuersales heredes ⁊ filiam instituit in re certa ⁊ subdit si quis ex dictis filijs decesserit sine filijs substituit fratrem ⁊ eius filios licꝫ alias appellatione filiorum venirēt filij filie:ita ꝙ faceret deficere substitutionem per tex.ibi tamē quia in institutione non fuit dilecta femina vt masculi ita nec videntur dilecte femine circa substitutioneꝫ:ideo talis nepos non cōsideratur in dicta substitutione ₰m eū ꝗ dicit alias se ita respōdisse ⁊ postea cōsuluisse.⁊ idē dicit ibi Paul.de ca.se consuluisse in simili casu in quo sub dicta forma erat substitutus pius locus ⁊ ꝙ postea cōsuluit collegiū florentinum ⁊ oēs aduocati curie romane qui erant plures ⁊ solēnes ₰m eum ⁊ ꝙ est fortius in casu illo vigebat in contrariū fauoꝛ pie cause.secūdo ꝑsuadetur qꝛ testatoꝛ substituit filiabus per hec verba ⁊ si aliqua dictarū filiarū nō nuptarū decederet anteꝙ̄ nuberet substituit ei infrascriptos suos filios ⁊ heredes:ꝑfecto sub dictis verbis non cōprehendunᷓ nepotes qui nō sunt instituti heredes ⁊ dato ꝙ eēnt substituti tamē nō sunt instituti heredes saltē eo casu quo substitutio efficitur fideicōmissaria ꝓut cōtigit in casu quo fili⁹ decedit pubes post aditam hereditatē:vt in nostro indiuiduo occurrit adeo quod iste nepos nō cōprehenderet in substitutione facta filiab⁹ ita ⁊ a simili est verisi'e ꝙ nō cōprehendaᷓ in substitutiōe facta filijs masculis facit qꝛ de filibus idē est iudiciū.c.inter ceteras de rescriptis.et l.nō possunt de legi.⁊ ex ꝑcedentibus sequētia ⁊ econtra declarantur ⁊ interpretanᷓ.l.heredes palam.§.sed si notam.de testa.l.si ser-

5 uus pluriū.§.fi.de lega.j.⁊.l.qui filiabus.e.ti.†Tertio hoc persuadetur qꝛ vbi testatoꝛ voluit nepotes cōprehēdi vsus fuit verbis liberis vt in cōditione substitutioni apposita si decesserit sine liberis ita ⁊ verisi'r,si in substitutione voluisset inuitare oēs descendentes vsus fuissꝫ verisimiliter si'i verbo liberos quarto hoc ꝑsuadetur ex eo qꝛ ꝓhibuit postea dictos filios alienare sine licētia suorū fratrū:et si vult alienare teneaᷓ alienare suis fratribus sub pena si secusfecerit danda suis fr̄ibus ⁊ qđ dicta alienatio videᷓ ꝓhibita cōtemplatione substitutorū ꝓut ⁊ eorū contēplatione ꝓhibeᷓ iuris dispositione.l.fi.§.sed qꝛ nostra maiestas.⁊.§.finautem sub conditiōe.C.com.de lega.sicut alias qñ testatoꝛ ꝓhibet ius accrescēdi censeᷓ ꝓhibere fauore eorū quorū iterest puta fauore coheredis vel fauore venientiū ab intestato ₰m varietatē casuū.vt ꝑ Bart.⁊ doct.in.l.quoties.§.si duo.ff.de here.insti.iō si censerenᷓ substituti etiā nepotes ꝗ nō sunt fratres suoꝝ ꝓhibitoꝝ alienare verisi'r disposuisset ꝙ nō posset alienare nisi accedente eorū licētia quid enim si Bar.qui nō habebat fratres voluisset alienare cum nō potuisset alienare fratribus nec eorum licētia adhiberi videᷓ ꝙ nō fuerit prohibitus a testatore qđ non vᷓ ex alio verisimiliter factū nisi qꝛ non erāt alij ad quos testatoꝛ prouidisset dicta bona ꝑuenire eo qꝛ intellexerat sub

6 stituisse filios non nepotes.¶ † Quinto hoc etiā ꝑsuadeᷓ ex alio qꝛ in dicto testō pluries fit mētio de filijs ⁊ nō veniūt nisi filij primi gradus vt ⁊ deprehendi pōt ex supradictis ⁊ insup postea circa tutelā vtitur his verbis:tutores aūt dicti Petrifrancisci ⁊ alioꝝ suorū filioꝝ pupillorū esse voluit ⁊c.in quib⁹ verbis cōstat ꝙ appellatiōe filiorū nō comprehendant nepotes per tex apertū.d.l.ꝙ si nepotes.⁊.d.§.fi.insti.qui dare tu.po.ergo apparet ꝙ in hac parte testamenti verbū filiorū simpliciter positum; vnde succedit theorica Bar.in.l.centurio parū post mediū.iij.q.ꝑncipali col.ix.vel.x.ver.vel quid si in ꝑcedentibus verbis.ff.de vul.⁊ pup.volens ꝙ vbi verbū cōmune referᷓ ad plures significatioꝛes si reperiᷓ positū in vna parte testamenti in altera ex illis significationib⁹ ⁊ in altera parte repiᷓ simpl'r positū:ita ꝙ posset in illa alia pte ad vtranqꝫ significationem adaptari interpretaᷓ positum in illa significatiōe in ꝗ constat esse sumptū in alia parte etiā si alias cōtrariū interpretandum esset ex qua rōne cōcludit Bar.ibi ꝙ lꝫ substitutio cōpendiosa facta filijs sine distributiōe tēporū ꝑ vbū cōe substituo iterptet obliqua etiā in casu quo filius decesserit in pupillari etate matre existēte in medio tñ secus si idē vbū substituo reperiᷓ positū in alia parte testamēti in significatione directa:tūc etiā in alia pte simpl'r positū interpretaᷓ in directa significatione:ita ꝙ vbi alias iportaret obliquā substitutionē ex hac sola cōiectura vult bar.ꝙ importet directā substōnē ⁊ idem sentit econuerso cum pariter vtroqꝫ casu faciat.l.si seruus pluriū.§.fi.de leg.j.quē allegat.⁊ doc.cū eo trāseūt:ita in ꝓposito cū verbū filius sit dubiū:ita ꝙ quādoqꝫ significat descendentes primi gradus:qñqꝫ etiā vlterioꝛes:⁊ sic nepotes ⁊ pronepotes ⁊ varia diuersimode sumere vidētur iō doc.variant vt patet ex predictis ⁊ ex hac cōiectura qꝛ in eodem testamento reperiᷓ positū in ea significatione vt cōtinuat solum liberos primi gradus in tanta dubietate censeaᷓ:ita etiā positū in alia parte de qua agiᷓ in eadē significatiōe ⁊ hoc saltē cōcurrentibus alijs cōiecturis ⁊ rationibus supra ponderatis cōcurrētibus in vnū in hoc indiuiduo vt si nō prosunt singula multa iuuāt.l.excusanᷓ.in prin.cum cōcoꝛ.ff.de excu.tut.Per que quidem patent sublata adducta in contrarium maxime quia licet in simplici quesito an si in vltima voluntate honorantur filij veniant nepotes casus sit disputabilis ⁊ nō peccaret qui vni vel alteri opi.inhereret tñ in h indiuiduo propter dictas rationes puto intrepide hanc partē amplectendā cum nullaꝫ rationē persuasiuā videam in contrariū:illud enim verbum mares nil penitus facit ex quo erant filie testatoris poterat probabiliter dubitari vtrū masculinum conciperet femininū per iura vulgaria probantia ꝙ sic:ideo potest coniecturari appositū vt excluderet fi-

7 lias feminas primi gradus.†Et maxie cōclusio suprafacta ꝑcederet si dictus Raynaldinus fuit natus post mortē dicti Guidi testatoris cū in legatis vel fideicōmissis appellatione filiorū nō veniāt posthumi.d.l.qui filiabus.de leg.j.ista autē substitutio nihil aliud est ꝙ̄ fideicōmissum vniuersale merito ⁊c.⁊ presertim si fuisset cōceptus post eius mortē cum tunc nihil attineret ipsi defuncto.l.j.§.si quis proximioꝛ.ff.vnde cognati.⁊.l.titius.ff.de suis ⁊ legi.⁊ relictū coniunctis seu cognatis testatoris verificaᷓ in cōiunctis existētib⁹ tpe testamenti vel tpe mortis ⁊ eadem videᷓ ratio in relicto facto liberis suis vt intelligatur in liberis tempore testamenti vel tempore mortis:super hoc tamen non insisto ex quo non declaraᷓ in themate vtrum dictus Raynaldinus natus fuerit vel conceptus i vita testatoris. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.ccxcj.

1 Renūciatio facta ꝑ filiā future pr̄is successiōi cū iuramēto:an sit seruāda ita ꝙ dicta filia alijs nō superexistētib⁹ excludat a sorore sui patris vigore talis renūciationis.nu.seq.⁊ per totum.

2 Renunciari licet iuri futuro per pactum.

Repudiata hereditate non datur repudiāti redeūdi regressus.

3 Renūciatio facta de futuro iure aliquid nō dato aut promisso renunciāti an teneat.nu.14.⁊ per totum.

4 Pater plus diligit filiū ꝙ̄ seipsum cuius pr̄is votū est vt oīa sua ꝗrat descendentibus.

5 Uxoꝛ reputatur vna caro cū suo marito ⁊ sequiᷓ forū viri tāꝙ̄ videatur esse quodāmō de aliena familia facta.

6 Fratres simul habitantes ⁊ viuētes longe magis solēt inuicē diligi ꝙ̄ si separatim viuerent.

Testm̄ nō pōt impugnare qui est ꝓhibitus succedere ab intestato.

7 Ratio que pōt probabiliter cogitari habeᷓ pro expressa.

8 Accrescendi ius:an videaᷓ prohibitū instituto in re certa vbi propter clausulā qua prohibitus est ne plus petat.

C.quāuis de pactis in.vj.quomodo intelligatur.

Pactū iuratū inter patrē ⁊ filiā sup renūciatione futuri iuris ⁊ factū cōtēplatione filiorū viuētiū si filij nō extant tpe mortis an liget filiam vt succedere nequeat pr̄i ⁊ nō ꝑdest pactū ꝑ exceptioneꝫ cui non interest paciscentis.nu.seq.⁊ vsqꝫ ad fi.cōsi.

9 Heredem petit se pronūciari qui agit hereditatis petitione ⁊ rerū restitutio venit incidenter officio iudicis mercenario.

10 Exceptio vcꝫ tibi nō cōpetit ius non diciᷓ proprie exceptio.

Iuramēti natura an sit annullare actū ꝗ fit postea ꝯtra iuramētuꝫ vt si ꝑmitto nō alienare cū iuramēto vel testamentum nō reuocare si postea alieno seu testm̄ reuoco tenet alienatio seu reuocatio tamē incido in piuriū idē si ꝑmitto nō adire vel nō succedere.nu.seq.

11 Fideicōmisso ꝯditionali an possit renūciari cū pacto iurato:ita ꝙ adueniente illius purificatione videatur impedit renūcians posse illud petere tanꝙ̄ videatur illud repudiasse.

12 Iuramentū lꝫ firmet cōtractuꝫ renūciatiuū an firmet repudiationē vt exclusiuam funditus iuris querendi.vsqꝫ ad fi.cōsi.

13 Iuramētum an sit seruandū donec absolutione petita.

Consilium.ccxcj.

In nomine domini nostri

1 Iesu christi.¶ † Uidetur prima facie clara fronte dicēdū ꝙ dicta.d.Ioāna foueat iustitiā:qꝛ dictum pactū iuratum

ratum videt oio servādū dicit tex. in. c. quis de pactis in. vj. ꝛ ideo dicta Peregrina paciscēs artet dicto pacto iurato ꝛ ꝑ illud excludatur a dicta hereditate. Potest enim quis renunciare per pactū iuri futuro. l. j. C. de pac. ꝛ. l. j. §. si vel parens. ff. si quis a paren. fuerit manumis. ꝛ in. l. in plurium ꝑm vnā lec. de acqui. here. ꝛ ex quo dictum capitulum vult ꝙ oino servetur videt qd nullatenus possit succedere. ꝛ facit quod notant Bar. ꝛ ceteri in. l. qui superstitis. ff. de acqui. here. ꝛ Bar. ꝛ moderni in. l. pactum qd dotali. C. de colla. qui volūt ꝙ filia tunc nō admittat: adeo ꝙ sit locus sequenti in gradu. ꝛ per hoc videt tolli qd allegatur in contrariū scꝫ ꝙ non impedit adire licet pactū sit servandū. nam immo videt ꝙ illud pactū sapiat vim repudiationis: adeo ꝙ ipsa renuncians sit privata facultate redeundi. nec requirat alia repudiatio ꝑ pdicta ꝛ argumēto eius qd notat Bar. in. l. j. §. filium. de bonoꝝ pos. contra tab. ꝛ maxime cū in casu isto dicta. d. Peregrina nō solum pacta fuit de non habendo regressum ad bona paterna sed etiā expresse ex tpe cōuētionis repudiasse videtur dictā hereditatem vtēdo formaliter his verbis. ꝛ ex nūc dictis bonis paternis ꝛ maternis ꝛ omni successioi ꝛ spei future successionis quā dicta Peregrina hꝫ ꝛ habere potest ꝛ sibi competere posset. quoquomō in futurū ipsi vel eius heredes et in bonis dictoꝝ patris ꝛ matris ab intestato succederet ex nunc expresse eius proprio motu ꝛ ex certa sciētia renūciauit q̄ verba sonant ꝙ in renūciationē potiusꝙ̄ in simplex pactū de nō petēdo. et tamē dicta renūciatio est pacto vallata ergo vr̄ ꝙ valeat vt renun-
3 ciatio. ꝛ sic repudiatio hereditatis. †Nec videt iuvare si dicta quātitas dotis promissa est parua quantitas respectiue ad estimationem hereditatis cui renūciauit qꝛ generalitas. d. c. quis tollit dcm̄ contrariū ꝛ vult Ponta. in. d. l. qui supstitis ꝙ etiā si nihil fuit promissum pro dote filie procedit. d. c. quis. multo ergo fortius si fuit promissum in cōtractu parue dotis q̄ magnā haberet disproportionem cū hereditate repudiata. nulla eni potest esse maior disproportio ꝙ̄ inter nihil ꝛ aliqd: lōge maior ꝙ̄ inter paruā ꝛ magnā q̄titatē nec etiā videt iuvare dictā dn̄az Peregrinā id qd allegat ꝙ dictū pactū emanauit contēplatione nepotis. ꝛ ideo cessante causa euanescere debet pactum per iura vulgaria. ꝛ ꝑut in his terminis notant doct. in. d. l. qui superstitis. ꝛ. l. pactum qd dotali. C. de coll. qꝛ videtur posse respōderi ꝙ dicta ratio eaꝝ non iuvat: qꝛ de dicta causa non apparet. ꝛ paria sunt nō esse ꝛ non apparere. l. duo sunt titij. de testa. tut. l. in lege. ff. de contrahenda emp. l. cū res. §. itaqꝫ. de lega. j. ꝛ memini alio anno dū legebamus pisis clarissimū iuris interpretem cōsuluisse senis ꝙ quedā similis renūciatio non deberet vitiari ea ratione que allegabat. s. qꝛ nepos ex fratre q viuebat tpe renunciationis decesserant tpe quo decessit ille pater. cui[9] bonis erat renunciatū. ꝛ ego vna cū sua dominatione cōsului. itaqꝫ vi-
4 detur in hoc themate respondendū. ¶†Tamen his non obst. cōtrariā partē arbitror iuri magis cōsentaneā dictis trib[9] medijs q̄ supra sunt adducta ꝛ repulsa. nō enim est vllo pacto credēdū ꝙ pater voluerit filiā priuare sua hereditate seu suis bonis ea ꝑncipali causa vt eidē noceret: sed vt sibi patri stipulanti ꝓdesset seu ei[9] voto qd in aliū dirigebat satisfacere. ꝛ sic vt alteri in quē putabat sua bona deuoluēda prouideret. nō enim credendū est patrē hr̄e odio filiā suam. imo summope diligere ꝛ nōnunꝙ̄ plusꝙ̄ seipm. l. isti qui dē. ff. quod metus causa. ꝛ. l. fi. in ꝑn. C. de cura. fur. ꝛ. l. cū acutissimi C. de fideicō. cum cōcor. ꝛ votum patris esse solet vt bona sua in descendentes deuoluātur. l. scripto. ff. vnde liberi. l. nā ꝛ si parentib[9]. in prin. ff. de inoffi. test. ꝛ. l. vnica. circa fi. C. de his qui ante apertas tab. nec in indiuiduo nostro dicitur ꝙ dictus pater haberet causaꝫ non affici dicte filie solita dilectiōe paterna. itaqꝫ nullo pacto psuaderi pōt ꝙ sine vrgenti causa fuerit motus pater ad volendū ꝙ dicta filia renunciaret dictis bonis dubia profecto causa est seu non apparens cā in dubijs autē interpretari debet id qd verisimili[9] est. et qd plerūqꝫ fieri cōsuenit. c. inspicitur in obscuris id qd verisimilius est. ꝛ qd plerūqꝫ fieri consueuit. de reg. iur. in. vj. ꝛ. l. in obscuris
5 inspici. ff. eodē tit. cum concor. †Profecto nulla persona erat sibi adeo coniūcta q̄ speraretur succedere. ꝛ cui[9] cōtēplatiōe possit persuaderi ꝙ extorserit tale pactū nisi aut dicta soror que in ꝑsentiaꝝ insurgit vel filius fratris qui de iure vna cuꝫ sorore equaliter ab intestato hodie succedit aut. cessante. C. de legi. hered. profecto cū soror esset eiusdē sexus quo filia. ꝛ iā nupserit. ꝛ facta vna caro cū marito. c. gaudeam[9]. de diuor. ꝛ Genesis scdo ad finē. ꝛ Matthei. xix. et quodāmodo de aliena familia facta. l. cū qdam puella. in ꝑnc. de iuris. om. iud. ꝛ alienam habebat ꝓpagare familiā non ꝓpriā ipsi[9] stipulātis prout ꝛ filia sua. l. ꝓnunciatio. §. familie. ff. de vb. sig. nō est ratio neqꝫ vlla verisimilitudo ꝙ ꝓpter sororē iam nuptā voluisset priuare filiā nupturā ꝛ nunꝙ̄ seu ꝑ raro id fieri solet. s. ꝙ quis priuet filiā nō immeritā contēplatione sororis maxime existētis i aliena familia apud virū: ita ꝙ nullo pacto est verisil'e nec plerūqꝫ fieri solet: sed dict[9] nepos erat de eadē familia ꝛ masculus qui verisimiliter habebat familiā agnationē ipsius stipulātis ꝓpagare ꝛ conseruare post mortē ipsi[9] stipulātis: itaqꝫ satis est verisil'e ꝙ voluerit dignitati sue agnationis prouidere. arg. l. j. §. publice. ff. de ventre inspiciendo hanc rōnē videmus per iura municipalia in italia

fere vbiqꝫ pōderari ꝛ ob eā masculos feminis ꝑferre ꝛ quādoqꝫ fratres ꝛ agnatos filiabus feminis dotatis in successionibus anteponere. vt per Cy. in. l. si publico. C. de adul. per Bal. ꝛ doc. in. l. maximum vitium. C. de lib. prete. nec statuta fiūt nisi ꝑ hoies italicos: itaqꝫ demonstrat in mentē multoꝝ inesse hanc rationē. ꝛ plerūqꝫ vidi simpliciter ꝛ in genere institutū seu substitutū cippum dom[9].
6 †Ideo persuaderi debꝫ ꝙ dictus pater voluerit deuenire ad illud pactū contēplatione ipsius nepotis q vna secum habitabat ꝛ erāt socij cōmunis mense iuxta id qd habet in. c. ij. de duobus fratribus in eadē ca. habi. x. col. ꝛ in. l. fi. C. de coll. habitantes enim ꝛ cōiter viuentes longe magis solēt inuicē diligi ꝙ̄ separatim viuentes vt experientia docet que est rerū magistra. c. ꝙ̄ sit in ꝑn. de elec. li. vj. ꝛ. c. statutum. in prin. eo. ti. ꝛ lib. hinc inducitur ꝙ domestici repellunt a testimonio. l. eos. C. de testi. itē bona cōmuniter possidebant: ita ꝙ erat verisimile ꝙ post mortem ipsius stipulātis ipsa bona apud ipsum nepotē remāsura forent: ꝛ maxime mobilia ꝛ dom[9] habitationis ꝛ etiā immobilia alia que in vita ipsius stipulātis cōiter possidebantur post mortem ꝑ eum solū superstitē possiderent nisi ꝑ ipsam filiā impediret que omnia nos impellunt ad arbitrandū ꝙ cōtēplatione ipsius nepotis pactum illud emanauerit nisi forte coniecturet ꝙ emanauerit vt prouideret futuris filijs quos habere speraret vel voluerit sibi ꝓuidere vt de ipsis bonis voluerit ꝓ libito disponere vel alienando vel maxime relinquendo cui liberet cū ꝓhibitus succedere ab intestato nequeat testamentum impugnare. argu. l. j. §. vocantur. ꝛ. §. penul. de bono. pos. contra. ꝛ. l. j. §. recte si tab. testa. nul. exta. ꝛ no. Barto. in. l. fi. ad tertu. ꝛ Bal. in. l. gallus §. ꝛ quid si tantū. de lib. ꝛ posth. dicens se ita consuluisse florētie qd et tenet ibi Ange. adducens. l. illud. §. j. de contrata. ꝛ idē tenet ibi Paul. de cast. adducens. d. l. j. ꝛ. l. post mortē. eo. ti. ꝛ ita cōmuniter tenet ꝑut dicit Imo. in. d. §. ꝛ quid si tantū. qd ꝛ voluit Bald. in. l. maximū vitiū. ꝛ in suo famoso cōsilio incipiente famosum statutū. et Bar. in. l. ex filio. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ Ponta. ꝛ legentes in. l. vt li-
7 beris. C. de colla. †Profecto iste etiam cause possunt cōiecturari et nulla alia que sit persuasione digna. ideo cū iste sole sint ꝓbabilr cogitande iste habentur pro expressis ꝑ id qd habet in. l. quis simpliciter. C. de fideicō. vbi Bal. ꝙ vbi vna sola ratio ꝓbabiliter cogitari pōt illa attendit ꝑut expressa qui idē no. in. l. maximum vitiū.
8 C. de libe. prete. ꝛ idē Pau. de ca. in. d. l. quis. †Sic ꝛ al's in. l. quotiens. §. si duo. de here. insti. doc. dicunt quod si testator ꝓhibuit institutum in re certa plus petere seu per alia vba prohibuit manifeste ius accrescendi iterpretatur prohibitionē factā vel fauore alterius instituti si extat vel venientium ab intestato si nō extat ali[9] institut[9]. ꝛ tn̄ ibi illa mens non apparet similiter in. d. l. quāuis illa mens que ibi interpretatur nō apparet. ꝛ in multis iuris partibus reperitur qd interpretatur mens testatoris que nō demonstrat aliter nisi virtute verisimilitudinis. quecūqꝫ autem ex dictis causis q̄ aliquā verisimilitudinē habent fuerit causa talis pacti nō curādū siue omnes concurrerint siue vnam vel due ex eis. ex quo oēs cessauerunt: qꝛ nepos est premortuus pater stipulator nemini reliquit. sed intestatus penitus decessit. nec in vita alienauit: ita ꝙ timeatur ne filia reuocaret. merito. militat hoc casu theorica doc. qui volunt ꝙ si huiusmodi pactū sit aliqua contēplatione que cessat post ea dū euenit casus successionis iuramentum nō arctat ꝛ limitatur hoc casu dispositio. d. c. quis. de pac. in. vj. ꝑut volūt Bal. in quarta questione in. d. l. pactū dotali. ꝛ Richar. ꝛ Bartholome[9] de Saly. ꝛ Pau. de ca. ꝛ Pōta. in eadē. l. pactū dotali. ꝛ Imo. ꝛ Pōta. in d. l. si supstitis. ꝛ lꝫ ipsi loquant quādo habet pater masculos ꝙ censetur eoꝝ contēplatione pactus. ꝛ ideo filijs premorietibus pactū etiam iuratum non prodest: ꝑm eos. tamen idem dicendum est ex eorum mente quando aliorum contemplatione factum esset et illi cessarēt. nā militat tunc eoꝝ ratio filios masculos ponderant loco exempli: qꝛ est maior coniectura ꝙ eoꝝ contemplatione fiat quā contēplatione aliorum in quos non est cōmuniter tantus amor et successiue tanta verisimilitudo coniecturandi mēteꝫ paciscentis non tollit propterea ꝙ si oīs causa propter quam potuit verisimiliter moueri ad paciscendū cessat non sit idē respondendum prout si filij fuerunt causa paciscendi: iti tēpore successionis cessant quia premortui vel aliter insuccessibiles adeo ꝙ si alia contēplatiōe motus fuit ꝛ illa cessat similiter pactū iuratum non astringat per notata per prefatos doc. Pactum enim nō prodest ei cui non interest paciscentis ꝙ prosit. l. here. §. j. ff. de pactis. dicit Ponta. in. d. l. pactum dotali. adducitur etiam qd habetur in. l. si actionē. C. de pact. optime confert quod habet in. d. l. quotiēs. §. si duo vbi manifesta prohibitio testatoris inhibentis ius accrescendi non sortitur effectum si cessat postea causa cōtemplatione coniecturatur facta illa prohibitio ꝙ ibi doct. notant: non ergo obstat si nō apparet qꝛ lꝫ nō appareat expresse satis est ꝙ ex verisimilibus cōiecturis deꝑhēdatur ꝑut supra deductuꝫ est: prout nec in. d. §. si duo in terminis doct. apparet. nec similiter in terminis doc. in. d. l. qui superstitis ꝛ in. d. l. pactum dotali supra relatis. ꝛ tamen doc. concordant ꝙ vbi eueniente tempore successionis vel iuris accrescendi si non militat illa cā contemplatione pactū vl' ꝓhibitio emanauit singula singu-

lis referendo, pactum vel inhibitio non sortitur effectum. Nec ob.
id quod alias consuluimus vt supra relatum fuit quoniã ibi alia cō
iectura militabat ⁊ fauor nepotis non poterat probabiliter cogi-
tari: nam illo casu fuerat data ampla dos filie ⁊ remanserunt plu-
res alie filie non dotate que verisimiliter non erant habiture tam
excessiuam dotem: ideo nepos non sperabat successionem intesta-
ti q̄r veniebat excludendus a filiabus nec in mente patris paciscē-
tis habebat probabiliter versari ex iuris interpretatione ꝙ om̄es
ille filie non dotate decederent ante eum per id quod habetur in. l.
cum tale. in principio. ff. de condi. ⁊ demō. ideo in illis termīs erat
9 penitus diuersa ratio q̄ in terminis nostris. ¶ † Secundo in hāc
sententiam deuenitur ille pater stipulatus est sibi ⁊ heredi dcā dña
sua soror non est heres q̄r filia eam precedit. autē. in successiōe. C. de
suis ⁊ legi. ⁊ autē. cessante. C. de legi. heredi. ex tali pacto iurato ei-
dem non competit actio ex persona sua q̄r sibi nihil est promissum
⁊ nullum negotium gestū est cum ea. l. si in area. ff. de cōdi. inde. ⁊ l.
si pupilli. in princ. de neg. gest. item sibi non competit exceptio pa
ri ratione q̄r tertio non queritur exceptio ex pacto nisi paciscentis
intersit vt dictum est ⁊ insup ipsa non cōuenitur sed agit ⁊ qđ ē for-
tius agit petitione hereditatis ⁊ p̄supponit se heredē: ideo depen
det tota vis an ipsa sit heres necne: qui em̄ agit petitione heredi-
tatis petit pnunciari se heredē in hoc cōsistit p̄ncipalis pars con-
clusionis ⁊ hoc venit in actione: restitutio autem rerū venit incidē
ter officio iudicis mercēnario put hec habētur in. l. j. in prin. ff. de
eden. in. l. diuus. ff. de peti. here. ⁊ est indubitatum. licet autem pa-
ctum istud de quo agitur sit seruandum ⁊ non possit dici nullū vel
10 propter hoc euitari eius obseruantia per. d. c. quāuis. ¶ † Sed qđ
excludat ipō iure a potestate adeūdi ⁊ succedēdi hoc quidem nō re
perio iure cautum nec natura iuramēti est an nullare actum qui fit
postea contra iuramentū nam si pmitto non alienare ⁊ iuro si ꝯue
nio q̄r alieno valet alienatio licet alienans obligetur ex pacto ⁊ ex
iuramento prout est cōmunis theorica doc. in. c. intellecto. de iure
iur. ⁊ voluit Jo. and. in regula qđ semel in. vj. dicens ꝙ iurans non
reuocare testamentū licet reuocans sit periurus tamē reuocatio te
net ita ⁊ si promitto ⁊ iuro non succedere seu non adire valeat suc-
cessio ⁊ aditio licet promittens incidat in periuriū ⁊ teneat ex pa-
cto ei cui promisit vel promisisse intelligitur nec in hoc contrariat
d. c. quāuis ⁊ facit optime tex. in. d. l. j. §. si vel parens si quis a parē
te fuerit manumis. vbi pactum validum de non contratabulando
non tollit contratabulas nisi exceptione doli mali: exceptio autē
presupponit actionem ⁊ ius petendi competere ei aduersus quem
opponitur. l. j. ff. de excep. ⁊ ibi per Bar. exceptio enim tibi nō cō-
petit ius licet appelletur exceptio intentionis ⁊ facti vel exceptio
doli tamen non est proprie exceptio vt habetur ibi ⁊ in l. qui se de-
bere. de condi. ob causam ⁊ in. l. vbi pactum. C. de transac. verba au
tem debēt in dubio sumi proprie ⁊ non improprie. l. non aliter. de
11 lega. iij. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. Item hoc idem videt̄ de mē
te glo. ⁊ docto. in. l. j. C. de pac. vbi per pactum fuit remissum fidei-
cōmissum conditionale totius hereditatis pro sextante de presen-
ti ⁊ constat quod fideicommissum purificatum licet ipso iure ante
acceptationem ex eo queratur ius tamen repudiatione funditus
tollitur ⁊ habetur pro non quesito. d. l. si tibi homo. §. cū seruus. de
leg. j. ⁊ tamen per illud pactū nō videt̄ repudiatū fideicōmissū: ita
ꝙ eueniente cōditione non posset peti: ita est de mente glo. que re
quirit aquilianā stipulationem ⁊ acceptilationem ⁊ doc. transeūt
cum glo. ⁊ sic satis plane videntur presupponere ꝙ pactū factū pē
dente conditione fideicōmissi per qđ renunciatur dicto fideicom-
misso conditionali nō inducit validā repudiationē fideicommissi:
sed virtualiter pactū de nō petendo fideicōmissum ⁊ hinc insurgit
vt arbitror ꝙ in illa. l. doc. nunq̄ vtunt̄ verbo repudiatio semper
verbo renūciatio: sed in huiusmodi iuribus non acquisitis sed acq-
rendis vel non acquisitis incommutabiliter iura loquuntur verbo
repudiationis non verbo renūciationis vt est videre in rub. C. de
abstinenda ⁊ repudianda hereditate ⁊ in multis. ll. illius tituli. et
ff. eo. ti. ⁊ in. l. legatū. j. de leg. j. ⁊ in. l. si ita sit scriptum filiab⁹. §. sub
conditione. de leg. ij. ⁊ l. j. §. decretalis. de succes. edict. ⁊ in mille vt
ita dixerim iuribus. ⁊ tamē doc. in. d. l. j. de pac. nūq̄ vtuntur v̄bo
repudiationis ⁊ simil̄r in. d. l. qui superstitis ⁊ in. d. l. pactum. ꝙ do
tali nunq̄ dicūt ꝙ tale pactū causet repudiationē. Et Bal. aperte
facit differentiā inter repudiationē ⁊ exclusionem que resultat ex
huiusmodi pacto iurato dicens ꝙ per huiusmodi pactum queri-
tur exceptio pacti heredi vniuersali: ⁊ resultat quedam collatio
in heredem vniuersalem ⁊ vult aperte ꝙ nō habeat̄ pro repudiā-
te hereditatē: ideo non succedat illa persona que succederet filia ex
clusa per renūciationem ⁊ vult Bal. ꝙ tale pactū de non succeden-
do habeat virtutē pacti de nō petendo hereditatē sibi deferendaʒ.
ideo excludit nepotem ex ea qui admitteretur ea exclusa per renū-
ciationem ⁊ hoc si ipsa superest tēpore delate hereditatis put hoc
voluit Bal. in. l. fi. ij. principali. q. versi. sed hic incidenter col. vij. C.
de pac. ⁊ ꝙ filius qui habuit aliquid ⁊ paciscit̄ de nō succedēdo cuʒ
iuramento excludat eos quos excluderet si succederet except⁹ his
quorum contemplatione fuit facto exclusus sumitur etiā ex dictis

Bal. in. d. l. j. §. filiū ver. quero quarto. de contratab. ⁊ s̄m hoc ipsa
soror nō possit petere hereditatē cū nō succedat dato sine p̄iudicio
veritatis ꝙ si ipsa possideret posset exceptione pacti excludere fi-
liā potētem ⁊ per hanc viam satisfit mēti cōtrahentiū qui verisimi
12 liter noluerūt puidere dicte sorori alteri nupte. ¶ † Nec ob. ꝙ ipa
in dicto instr̄o dixit ꝙ exp̄sse renūciauit dictis bōis paternis ⁊ ma
ternis ⁊ oī successioni ⁊ spei successionis quā ipsa hʒ vel sibi cōpete
re posset in futurū ipa vel eius heredes ⁊ in bonis dictoꝝ patris ⁊
matris succederet q̄r rñdet̄ ꝙ lʒ iuramentū firmet cōtractū renun-
ciatiuū tamē non firmat repudiationē vt exclusiuā fundit⁹ iuris q̄
rendi: nam hoc iure nō reperit̄ nec vr̄ de mēte doc. in. d. l. j. de pac. ⁊
Bal. in. d. l. fi. eo. tit. lʒ dicat ꝙ sit cautius vti verbis de nō petendo
q̄ verbis renunciatiuis: tamē videt̄ velle ꝙ vtroqʒ casu idem dicē-
dū sit ⁊ insup nō renūciat etiā si ipsa in bonis succederet: sed si suc-
cederet renūciatio nō potest operari nisi pactum de nō petēdo li-
cet quis dicere posset ꝙ intelligatur succederet. s. si nō esset hoc pa
ctū lʒ sit aliq̄lis violentia verbis illā clausulā nō expressam subitel-
ligendo. iteʒ est aduertendū ꝙ nunq̄ renunciat hereditati nec pro
mittit non habere regressum ad hereditatem sed ad bona eoꝝ nec
in eis aliquid petere: ⁊ lʒ subdat noīe ⁊ occasiōe hereditatis ⁊c. ta-
men nō promittit nō petere hereditatē sed aliqd in bonis nomīe
occasione hereditatis ⁊ portionis ad eam spectantis que verba so-
nant ꝙ spectante ad eā portionem hereditatis ipsa nihil petet in
bonis qđ ⁊ suadent verba sequentia ⁊ que ad eam spectare ⁊ perti
nere poterit in dictis bonis que verba presupponunt ꝙ poterit p
tinere ⁊ spectare sʒ si per repudiationeʒ excluderetur nihil pertine
re posset in futurum: ideo verba suadent ꝙ non excludatur fundi-
tus a iure succedendi sed effectualiter. s. a iure petendi aduersus he
redes stipulantium. Et ideo vt sequētia verba non discordēt dū d̄r
renunciauit omni successioni ⁊ spei successionis intelligatur in di-
ctis bonis scilicet ex nunc promittendo non petere vt sic cōcordet
cum sequentibus verbis dum dicit succederet ⁊ precedentibus ibi
spectantes ⁊ ibi spectare ⁊ pertinere poterit vt supra ponderatis.
item dicta verba determinantur per precedentia ⁊ sequētia scilicʒ
successioni in dictis bonis: bona aūt in cōtractibus intelligunt̄ de
ducto ere alieno. l. subsignatū. §. bona. l. pprie. l. ppemodū. ff. de ver
bo. sig. iō nō promisit nō succedere in ipsis bonis deducto ere alie-
no: sʒ iurib⁹ passiuis ⁊ quatenus venit detrahendū de ipsis bonis.
propter es alienum s̄m ꝙ verba sonāt vidētur ⁊ insuper potest di-
ci ꝙ cēseat̄ renunciare bonis presentibus ⁊ non bonis futuris per
id quod habetur in. l. si ita. ⁊ qđ ibi per Bar. ff. de auro ⁊ argen. leg.
et tantomagis quanto verba cōtractus magis stricte interpretan
tur q̄ verba vltime voluntatis. c. cum dilecti in fi. de dona. salteʒ in
fauorem stipulantis. l. quicquid astringende. §. j. de ver. obli. ⁊ l. ve
teribus. ff. de pac. ⁊ maxime vt resultet minor lesio ip̄i⁹ filie que p
modico renunciauit multoplurī. ⁊ maxime q̄r pater oīmodo arta-
batur ad dotādū. l. obligamur. §. lege. ff. de acti. ⁊ obli. ⁊ l. fina. C. de
dot. promis. ⁊ l. qui liberos. ff. de ritu nup. ⁊ si renūciasset bonis pre
sentibus. s. tēpore contractus ad patrē ⁊ matrē spectantibus ⁊ nō
postea querendis vel bonis deducto ere alieno. cōstat ꝙ non renū-
ciasset hereditati que aliter assumitur q̄r cōprehēdit oīa iura acti-
ua ⁊ passiua non deducto ere alieno. l. hereditas. de reg. iur. ⁊ l. he-
reditatē. de dona. cū si. ¶ Nec ob. ꝙ pmisit non hr̄e regressuʒ post
mortē eorū ⁊c. ⁊ sic videat̄ ad bona tūc tp̄is eorū vt qualitas adie-
cta verbo intelligatur s̄m tp̄s verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff.
de noxa. q̄r respōdet̄ ꝙ illo tp̄e non pūt verificari illa qualitas. naʒ
mortui nulla sunt bona. nam mors oīa soluit in aut̄. de nup. §. dein
ceps. tertio deducitur iustitia dicte. d. Peregrine: q̄r ipa vr̄ enor-
missime lesa in dicta renūciatione. ex quo mihi p̄supponit̄ ꝙ ipa p
xl. datis in dotē renūciauit bonis q̄ valebāt. cc. cū ergo nō renūcia
uerit ipsis quadraginta. sequitur ꝙ cōputata dote valebant bona
paterna. ccxl. ⁊ vltra. ⁊ sic ipsa habuit minus sexta parte etiā si solis
bonis paternis renunciasset sed ex quo etiā bonis maternis renū-
ciauit. tāto plus est lesa q̄r forte de bonis paternis ⁊ maternis non
habuit partē septimā de his q̄ sperabat hr̄e. ⁊ tātomin⁹ si intellige
ret̄ renūciasse hr̄ditati ita ꝙ traheret̄ ad futura cū quib⁹ p̄sumatur
13 ditari. ar. l. si defunctus. C. de arbi. tuto. † Et si dicatur est cōsiderā
dū ꝙ habuit de p̄nti ⁊ renunciauit ei qđ erat habiturū de futuro
iuxta illud vulgatū ad p̄ns oua cras pullis sunt meliora. de quo ha
bet̄ in. l. cū hij in p̄n. ff. de transa. ⁊ illa. xl. erāt certa ⁊ successio futu-
ra erat incerta cū potuisset decedere filia ante p̄rem ⁊ matrē. ex ad-
uerso etiā est considerādū quid pr̄ aut mater dederūt q̄r id qđ etiaʒ
citra renunciationē dādū erat ex necessitate qđ non est minus i cō
sideratione q̄ que supra ex aduerso deducuntur negari itaqʒ neq̄t
quin fuerit enormis ⁊ enormissima lesio. dicit autem Vincenti⁹ in
c. cum contingat. de iureiur. ꝙ iuramentum est seruandū donec pe
tatur absolutio. put eum refert Jo. an. nō impugnās. ⁊ Fede. de se
nis in suo consilio. cclxxij. concludit ꝙ si statutum dicit qđ contra-
ctus filijfami. factus sine consensu patris etiam si fuerit iuratus nō
valeat licet iuramentum liget tamen creditor cogitur relaxare iu-
ramentum rationibus de quib⁹ per eum. ⁊ licet ista dicta nō proce
dant sine scrupulo ita indistincte tamē sine dubio pōt peti absolu
tio quādo

tio quãdo interuenit dolus aduerſarij per.d.c.cũ contingat.⁊.d.c.
q̃uis.ad hoc etiã capitulũ verũ.⁊.c.ſi vero.de iureiur.⁊ multi tenẽt
ꝙ nõ ligat iuramẽtum ⁊ ꝙ ſaltẽ nõ firmet contractũ.vr̃ clarũ ꝑ tex.
dictorũ iuriũ.⁊ facit aut.ſacramẽta puberũ in fine.⁊ idẽ dr̃ ſi inter-
uenit enormis leſio.nã tunc iuramẽtum nõ adeo ligat quin poſſit
peti abſolutio a iuramento prout dicit.d.Ant.in.d.c.cũ cõtingat
in quarto ſuo caſu principali.¶ Cũ itaq; in caſu noſtro fuerit mu
lier ⁊ minor opi.Jmo.iuuat hanc partem.⁊ lꝫ Jmo.proſequat̃ qñ
exceſſus eſt vltra dimidiã.quo caſu eſt magis dubiũ.tamẽ hoc caſu
fuit leſa multũ exceſſiue non in ſola dimidia vel parũ vltra:ſꝫ in tri
plo pluri fuit leſio q̃ in dimidia.ideo videt̃ ꝙ cõtract⁹ nõ firmet̃ iu
ramento ⁊ poſſit peti abſolutio ꝑ iudicẽ ꝑ ſupradicta.⁊ ita vidi in
hac ciuitate cõſultũ in renũciatione quadã quã fecit q̃dam puella
prout fecit iſta ſcꝫ ꝙ ꝓpter magnã leſionẽ poſſet venire contra nõ
obſtante iuramento ſaltẽ petita abſolutiõe.⁊ hoc ꝑ clariſſimos iu-
recõſultos ⁊ integerrimi cõſulentes dñm Joãnẽ petrutij ⁊ nobili-
bus de monte ſperello.⁊ dominũ Benedictũ caprã patres ⁊ dños
14 meos obſeruandos.¶ †Nec hꝫ obſtare id qd̃ dr̃ ꝙ.d.c.q̃uis.ꝓce-
dit etiã ſi nihil datur in dotẽ:qr̃ lꝫ id dubiũ ſit ⁊ nonnulli teneãt cõ
trariũ inter quos fuerũt Richar.⁊ Bartho.de Saly.in.d.l.pactuꝫ
dotali.⁊ videt̃ de mẽte etiã Raph.ful.ibi tñ p̃ſuppoſito ꝙ ꝓcedat
nihilomin⁹ non cenſet̃ tãta leſio qñ quis gratis facit:puta qr̃ do-
nat ꝓut qñ facit ob recõpẽſaꝫ nõ codignã pꝫ:qr̃ donatio fundi eſti
mationis centũ nõ reſcindit̃.⁊ tñ vẽditio ꝑ.xl.reſcindit̃.merito ⁊c.
et non ita decipiunt̃ mulieres ad donandũ ꝓut ad renũciandũ ali-
quo recepto.facit.l.ſed ⁊ ſi ego.ff.ad velleia.⁊ profecto hec pars vi
det̃ iuuãda qr̃ puelle multotiẽs renunciant ob nimiã reuerẽtiã.et
ne al's cogant̃ ſtare innupte lꝫ ꝓbari nequeat ex quib⁹ oib⁹ dato ꝙ
forte vnũquodq; mediũ non arctaret neceſſario cõcludẽdũ duxi ꝙ
ſaltẽ petita abſolutione dicta.d.Peregrina veniat abſoluẽda ab
impetitione dicte domine Joanne. Laus deo.

¶ Summariũ ſuper conſilio.ccxcij.

1 ☞ Societas que dicatur inter fratres contrahi.

¶ Conſilium.ccxcij.

Epetito diuino numine.

1 ¶ †Multũ diffuſe ⁊ egregie quidẽ proſecutus eſt dñs
conſulẽs excellẽtiſ. U.J.doctor.⁊ mihi vti frater ho
no.⁊ amantiſſim⁹ dñs Hieronym⁹ baldolus de fulgi-
neo hanc cõſultationẽ.itaq; ego de ſola ſubſcriptione requiſit⁹ nõ
ab re contẽtus eſſem ſolis ei⁹ elegãtib⁹ dictis approbando ei⁹ deci
ſiones ad dubia premiſſa.qd̃ quidẽ maiori ex parte faciã.aliqua tñ
ad corroborationẽ addã ne videar inaccurate ⁊ illotis quodãmo-
do manibus ad ſubſcriptionem deſcendiſſe:placet itaq; concluſio
dñi cõſulẽtis.ſ.ꝙ nulla ſocietas niſi cõis menſe fuerit cõtracta iter
dictos Menecutiũ ⁊ frãciſcũ ſtãtib⁹ his q̃ in themate ⁊ cõſilio ĩ ſcõ
p̃ſupponuntur.q eñ nitit̃ ex ſocietate hꝫ illã ꝓbare vel expreſſe cõ
tractã vel tacite ex actib⁹ qui ſocietatẽ indicẽt nec ſoliti ſint fieri in
ter ſocios ꝑ regulã vulgatã.l.ei qui dicit.de ꝓba.cũ ſi.vulgaribus.
itaq; incũbit onus ꝓbandi.d.Frãciſco q ex ea nitit̃ qd̃ minime face
re põt qr̃ ex his q̃ deducunt̃ in pũcto nõ reſultat talis ꝓbatio ꝓut
deducit p̃fatus cõſulẽs ⁊ recte merito ⁊c.⁊ inſuꝑ dato ꝙ ꝓbaret̃ ſo
cietas lucri ⁊ q̃ſtus tacite vel exp̃ſſe ſimpl'r cõtracta iter dictos fra
tres.tñ parũ ꝓdeſſet.d.Frãciſco q vt p̃ſupponit̃ parũ poſuiſſet in
cõi ſocietate reſpectiue ad id qd̃ poſuiſſet.d.Menecuti⁹.nã ſꝑ fui
eius ſñie ⁊ cõſulẽdo ⁊ legendo ꝙ partes lucri inter ſocios lucri ⁊ q̃
ſtus debeãt eſſe equales ꝓportionabiliter ad ea que ſunt ꝑ eos po
ſita in ſocietate:ita ꝙ ſi vn⁹ plus in duplo in ſocietate ponit q̃ al-
ter de lucratis duas de trib⁹ partib⁹ detrahat ſi in triplo plus tres
partes de quatuor capiat.⁊ ſic de ſingulis.⁊ hoc eſt equitati conſo-
num ⁊ iuris diſpoſitioni prout voluit gloſſella interlinearis.inſti.
de ſocieta.§.j.in verbo equales cum ſi.⁊ per hoc de ſubſcriptiõe ſo-
lum requiſitus confirmo concluſionem conſulentis. Laus deo.

¶ Summariũ ſuper conſilio.ccxciij.

☞ Confitens ſe muto accepiſſe centũ:⁊ renuncians cum iuramẽ
to exceptioni non numerate pecunie an poſſit petita abſolutione
iuramenti cum ſit intra bienniũ dictam confeſſionem reuocare aſſe
rens illam ſe feciſſe ſpe future numerationis ⁊ pecuniam nũq̃ ſibi
fuiſſe numeratã.per totum.

1 Exceptio non numerate pecunie que dꝫ intra biennium opponi:
an per renunciationẽ cum iuramento tollatur niſi excipiens velit
aſſumere in ſe onus probandi.

2 Debitor qui debitũ ſoluere ꝓmiſit cũ iuramẽto ſi nõ ſoluat.ĩ.tp̃s
et ſic fuerit in mora an ſit periurus.

3 Juramenti abſolutio ſeu relaxatio an debeat concedi ſi inſtat tem
pus ſolutioni deſtinatum.

4 Solutum indebite timore periurij cũ iuramento de non veniendo
contra dictam ſolutionẽ an poſſit repeti condictiõe indebiti.vſq;
ad finem conſilij.

5 Juramenti abſolutio in quib⁹ ſine difficultate poſſit cõcedi ex quo
quis renũciauit omni exceptioni ac remedio iuris.⁊ nu.9.

6 Epiſcopus an poſſit a quolibet iuramento abſoluere.
Judex an poſſit interponere officium ſuum nemine petẽte quan
do aliter poteſt ſuccurri parti.

7 Renũciatio generalis omiq; alij legũ ac iuris auxilio an tollat ius
petendi abſolutionem a iuramento.

8 Juramentum an faciat de non debito debitum.

9 Juramenti virtus non auget vim contractus ſed cõfirmat.

10 Credere non aſtringitur iudex vel priuatus quod lex nõ credit.

Conſilium.ccxciij.

N nomie domini noſtri

1 Jeſu chriſti.¶ †Jn hac cõſultatiõe videt̃ p̃ma facie
dicẽdũ ꝙ dicti magr̃ baptiſta ⁊ dña Polyſena aſtrin
gantur ad ſoluẽdũ dictã q̃titatẽ.ccxl.flo.quos cõfeſſi
fuerũt recepiſſe mutuo a.d.Samule ea rõne qr̃ licet iura ꝑmittant
opponi exceptionẽ nõ nũerate pecunie intra biẽniũ:vt inſti.de lr̃a
rũ obligationib⁹.⁊.C.de non nu.pecu.l.ſi ex cautiõe.⁊ quaſi per to
tũ.ti.Tamẽ talis exceptio vr̃ ꝙ tollat̃ per renũciationeꝫ niſi exci-
piens velit aſſumere in ſe onus ꝓbãdi ꝓut voluit gl.in.d.l.ſi ex cau
tione.⁊ gl.in.l.j.C.de dote cau.nõ nu.qd̃ maxie videt̃ ꝓcedere qr̃ iu
rauit nõ cõtrauenire qd̃ iuramẽtũ ſeruari nõ põt ſine diſpẽdio ſalu
tis eterne.ergo eſt ſeruãdũ.c.j.c.debitores.c.cũ cõtingat.⁊.c.ad no
ſtrã.de iurein.qd̃ ⁊ voluit Bar.in.l.ſi.C.de nõ numerata pecunia
dicens ꝙ ſi renunciat ⁊ iurat nõ põt opponere:ſꝫ ne incidat in per
iuriũ ſoluat ⁊ repetat.⁊ idẽ voluit Ang.in.l.in contractibus.i p̃n.
C.eo.ti.dicens ꝙ ſi quis renũciat ⁊ iurat non opponere exceptio-
nem nõ numerate pecunie.tũc tale iuramẽtũ cũ renunciatiõe clau
dit os debitori vt nihil poſſit opponere.ex quo iuramẽtũ ſeruari
põt ſine diſpendio ſalutis eterne allegat.d.c.debitores.⁊.d.c.ad no
ſtrã.ex quo ſimpl'r dicũt ꝙ hꝫ ſoluere ⁊ nõ diſtinguũt petita abſo-
lutione vel nõ petita videt̃ ꝙ indiſtincte velint ꝙ ſit ſeruandum.et
Jmo.in.xlij.char.ver.aduerte qr̃ Bar.in.c.cũ contingat.de iureiu
2 ran.videt̃ velle ꝙ nec poſſit repetere ſolutũ.†Et hoc ꝙ non poſſit
petere abſolutionẽ:maxime videt̃ dicẽdũ qr̃ dicti magr̃ Baptiſta ⁊
dña polyſena renũciauerũt oi iuris auxilio cõpetẽti ⁊ cõpetituro:
ſꝫ iuris auxiliũ videt̃ eſſe poſſe petere ⁊ obtinere abſolutionẽ.a iu-
ramento ergo petẽdo abſolutionẽ incidat in ꝑiuriũ.⁊ ꝑ ꝯñs nõ ſit
audiẽdus cũ nõ audiat̃ petẽs abſolutionẽ ſi periuriũ incurrit ꝓut
infra ꝓxime dicã.itẽ dicti debitores ꝓmiſerũt ſoluere ⁊ iurarũt ob
ſeruare dictã ꝓmiſſionẽ.iõ videt̃ ꝙ interpellati etiã extraiudicial'r
cõſtituti fuerint in mora.l.qd̃ te ſi cer.pe.⁊.l.ſi ex legati.de ver.obl.
⁊.l.mora.de vſur.cũ ſi.ſi in mora ergo vr̃ ꝙ ſit ꝑiur⁹ nõ obſeruando
iuramẽtũ.l.ſi qs maior.C.de trãſac.⁊ forti⁹ ſi in iudicio peteretur.
3 †Uolunt eñ docto.ꝙ ſi quis promittit ſoluere vſuras ⁊ iurauit lꝫ
poſſit agere vt iuramẽtum relaxetur:vt in.c.j.de iureiu.⁊.c.ad no-
ſtram.eo.tit.tamẽ ſi inſtat tempus ſolutioni deſtinatũ:ita ꝙ abſo-
lutio nõ hꝫ cõcedi anteq̃ tp̃s ſolutionis veniat petens abſolutio-
nẽ non eſt audiendus:ſꝫ ſoluat ⁊ repetat ne incidat in ꝑiuriũ prout
ſentit Uin.in.d.c.debitores.⁊ Jo.an.ibi qd̃ ⁊ voluit Jo.an.in ad-
di.Spe.in rubrica.de iureiurã.in vltima.q.qd̃ ⁊ videt̃ etiã velle in
no.in.d.c.debitores.⁊ Panor.ibi.⁊ in.c.eo.tit.⁊ etiã eſt de mente
Jmo.in eodẽ.c.j.⁊ idẽ ſi prius fuerat in mora ⁊ cõſequẽter incurſit
ꝑiurium:nã ex quo interim ſtat in peccato ꝑiurij nõ eſt audiendus
prout voluit Fed.de ſenis cõſi.cclxxxix.ꝓut refert ⁊ ſequit̃ Panor.
in.d.c.j.de iureiur.ita ⁊ pari rõne in caſu noſtro ſi fuit interpella-
tus vel interpellet̃ anteq̃ cõcedatur abſolutio q̃ non eſt conceden
da niſi citato dicto Samuele cui eſt preſtitũ iuramentum ⁊ cui⁹ in-
tereſt ne concedatur prout voluit Jo.an.poſt Uincẽ.in.d.c.debito
res.⁊ Jo.an.in dicta addi.⁊ Fede.in.d.cõſi.cclxxxix.⁊ Jmo.⁊ Pa-
nor.in.d.c.j.⁊ per cõſequẽs prius cõſtituatur in mora q̃ ſit cõceſſa
abſolutio videt̃ ꝙ nõ ſit cõcedenda cũ illaqueatus videat̃ iuramen
to per predicta ⁊ potuiſſe nõ videt̃ cõcedẽda dicta abſolutio quia
ignorãs an re vera dicta q̃titas cõfeſſata fuerit numerata et mu-
tuata necne ⁊ in dubijs tutior via ꝓ aĩa eſt eligẽda.c.ad audientiã.
⁊.c.ſignificaſti.ij.⁊.c.penultimo.de homi.⁊.c.iuuenis.de ſpõſali.iõ
4 tutius eſt cõpellere ad ſoluendũ ⁊ ſi vult poſtea repetat.¶ †Tamẽ
his non ob.videt̃ cõtrariũ tenendũ:nam Bar.⁊ Ang.vidẽtur hũc
caſum aſſimilare iuranti ſoluere vſuras qd̃ iuramẽtũ poteſt ſeruari
ſine diſpẽdio ſalutis eterne:ideo eſt ſeruãdũ.c.j.c.debitores.⁊.c.ad
noſtrã.de iureiur.q̃ iura allegãt prefati doc.⁊ merito qr̃ neutro ca-
ſu peccat iurans in ſeruando id qd̃ iurauit ⁊ vtroq; caſu peccat in
recipiẽdo is qui recipit:nã ſi ego confeſſus fui me recepiſſe cõfiſus
in te vt tu mihi numeres ⁊ tu non numeraſti ⁊ eo nõ obſtãte recipe
re vis a me pecuniã vt mutuatã quã nõ mutuaſti nulli dubiũ qd̃ tu
peccas ⁊ vtroq; caſu citra iuramẽtũ põt ſolutũ repeti ꝯdictione in
debiti ſi ignorãter ſoluit̃:⁊ ideo ſm̃ eos vtroq; caſu extãte iuramẽ
to põt etiã ſciẽter ſolutum repeti:nõ eñ cenſet̃ donare lꝫ ſciẽter ſol
uat indebitũ nec militat regula.l.ei⁹ qd̃ per errorẽ.de reg.iur.⁊.l.j.
ff.de cõdi.inde.qr̃ ſoluit timore periurij:ideo nõ cẽſet̃ donare ꝓut
etiã dicit Jmo.in.d.c.debitores.vbi hoc probat̃ quotiẽs etiã mili-
tat alia cauſa nunq̃ preſumit̃ cã donationis.l.ſi cũ aurũ.de.ſol.⁊.l.
cũ de indebito.de proba.iõ cũ Bar.⁊ Ang.equiparẽt ⁊ aſſimilent
iſtos caſus ⁊ ſimilitudo ex premiſſis ſatis aperte ſuadet̃ ⁊ de ſimili-

bus idem sit iudicium.c.inter ceteras de rescriptis.l.non possũt.de
5 ll.cum si.¶ †Restat ꝙ prout põt peti absolutio a iuramento pstito
to super prestandis vsuris creditori vt oẽs cõcordant.in.d.c.j.c.de
bitores.⁊.c.ad nostrũ.de iureiur.ita ⁊ possit peti absolutio a iura
mento prestito sup mutuo ciuili ⁊ renũciatione exceptioni nõ nũe
rate pecunie qđ ⁊ aperte videt̃ velle Jmo.in.d.c.cum cõtingat i di
cta.xlij.char.ver.aduerte quia Bar.circa principiũ vbi recitat di
ctũ Bart.in.d.l.fi.de nõ numerata pecunia subdit formalr̃.⁊ ꝑ hoc
etiã videtur velle ꝙ si quis renunciasset exceptioni simulationis et
iurasset nõ contrauenire quãdo re vera cõtractus fuisset simulatus
silr̃ idem videret̃ dicẽdum eadẽ ratione qđ possit fieri solutio ꝓ ob
seruando iuramentum vel etiã ante peti absolutio facit ⁊c.⁊ ꝑ hoc
vult Jmo.ꝙ eo casu quo in his terminis potest solutũ repeti pari
ter possit ante solutionem peti absolutio:vt insup idem Jmo.post
dñm Anto.in charta precedenti eodẽ.c.generaliter videt̃ velle qđ
qñ contract⁹ non põt seruari sine dispẽdio salutis eterne ex parte
recipientis lꝫ seruari possit ex parte soluẽtis tunc iuramẽtum non
astringat effectualiter ⁊ sic possit peti absolutio ⁊ lꝫ se exemplificet
in cõtractu feneratitio tñ dictũ est generale nec exẽpla solẽt restrin
gere dictũ.l.j.§.qđ dr.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊.c.j.extra ne cle.vel mo.⁊.l.dã
6 ni infec.stipulatio cõpetit de dãno infecto.†Jtẽ Panor.in.c.j.de
iureiur.dicit ꝙ eps põt non solũ absoluere a iuramẽto turpiter ac
cepto de prestandis vsuris:sed etiã a quolibet iuramẽto alias tur
piter suscepto sed ꝙ non recipiẽs pecuniã nõ obstãte ꝙ nõ recepe
rit artetur reddere negari neqt quin sit turpe ipsi recipienti ⁊ pec
catũ merito peti possit absolutio a iuramento ⁊ concedi debeat et
aduertendũ etiã est qr dicit dñs Anto.in.d.c.j.ꝙ iudex cum videt
creditorẽ paratũ petere potest ex officio eum cõpellere vt desistat
a petitione ⁊ sic impedire quominus petat per id qđ notat̃ in.c.ex
literis.de sponsa.⁊.xxij.q.ij.canone hoc videt̃.⁊.c.per tuas de vsu
ris.⁊ lꝫ Jmo.in eodẽ.c.j.impugnet quãdo iurans hꝫ aliud reme
diũ.s.soluẽdi ⁊ repetendi:nã iudex non debet interponere officiuꝫ
suũ nemine petente qñ potest aliter succurri parti ꝓm euꝫ adducit
ea que habentur in.l.iiij.§.hoc aũt iudicium de dãno infec.⁊.c in
notuit in fi.de elec.⁊ no.Jnno.in.c.ad nostrã.ij.de iureiur.ꝓm euꝫ:
tamen si cessaret remediũ repetendi solutũ prout ipse Jmol.tenet
in casu quo est renunciatum exceptioni non numerate pecunie et
iuratum illam renũciationem obseruare.⁊ tũc dicit Jmol.ꝙ iudex
ex officio posset cõpellere partem vt nõ petat etiã nemine instante
dicens ꝙ satis probatur in.d.c.ad nostram.ij.⁊ qđ ibi hoc not.Jn
7 no.†Et saltẽ si illa generalis renũciatio comprehensa sub illa clau
sula ⁊ omi alij legũ ⁊ iuris auxilio tolleret etiã ius petẽdi absoloñẽ ⁊
relaxationẽ a iuramẽto videret̃ ꝙ militaret h remediũ.s.inducẽdi
iudicẽ ꝙ ex suo officio cõpelleret reũ ad non petẽdũ illicite qđ non
numerauerit ⁊ cautũ arbitrarer conari vt iudex ex officio ꝑciperet
vt ille samuel nõ exigeret saltẽ donec super absolutiõe iuramẽti co
gnoscat̃:nec iudex deberet recusare vt securi⁹ ↄsuleret aĩe vtriusqꝫ
partis illi ne illicitã exactionẽ faciat isti ne detur occasio incidẽdi
in periuriũ:tñ hoc alr̃ nõ firmo:sed firmo ꝙ possit peti absoloñ a di
cto iuramẽto salua semp sñia melius sentiẽtis ⁊ submoto iuramẽti
vinculo per absolutionẽ iudicis ecclesiastici poterit se tueri exce
ptione non numerate pecunie ex quo non est elapsum biẽniuꝫ nõ
obstãte renũciatione:nã lꝫ gl.voluerit ꝙ si est renunciatũ exceptio
ni nõ numerate pecunie tali exceptioni oppõi nequeat nisi oppo
nens assumat in se onus ꝓbandi negatiuã.s.pecuniã nõ esse nume
ratã ⁊ nõnulli eã sequant̃:tamẽ cõis opi.est in ↄ̃triũ:nã ꝙ simplici
ter renũciatio nõ p̃iudicet tenent Jac.de are.⁊ Cy.in.d.l.si ex cau
tione.C.de nõ numerata pecunia.⁊ ita tenent cõiter doc.prout ibi
Bar.idẽ tenens qđ ⁊ tenent ibi Bal.⁊ Saly.⁊ Ange.ibi ⁊ in.l.j.C.
de dote cauta non nume.⁊ Jmo.hoc presupponere videt̃ ꝓ cõstãti
in.d.c.cũ cõtingat vbi.s̃.⁊ assignãt doc.rõnẽ qr eadẽ facilitate qua
inducitur ad cõfitendũ inducitur ad renũciandum ⁊ ꝓut cõfitetur
spe future numerationis ⁊ sub eadẽ spe ⁊ quadã tacita cõditione si
numerabitur obligat ad reddendum licet simpliciter se obligat ad
reddendum ⁊ reddere iuret.l.fi. C.de nõ numerata pecunia.ita et
sub eadem spe ⁊ tacita cõditione predicta censeat̃ ad renũciationẽ
deuentum fuisse.Nec ob.ꝙ iuramẽtum põt seruari sine dispẽdio sa
lutis eterne ideo ⁊c.qr fatẽdũ est ꝙ seruari põt ⁊ si non tollat̃ ꝑ ab
solutionẽ vl̃ relaxationẽ apte claudit os debitori ⁊ nõ põt oppone
re exceptionẽ ꝓut dicũt bar.⁊ Ang.tñ nõ dicũt ꝙ nõ possit peti ab
solutio a iuramẽto:imo ↄ̃triũ vñr velle ꝑ iura que allegãt:nã dicta
doc.hñt interpretari ꝓm iura que allegãt dicit Bar.in.l.nõ solum.
§.liberationis verba.ff.de libe.lega.et.l.quidam de rebus dub.
8 ¶ †Nec ob.ꝙ dicit Jmo.in.d.c.cum contingat dicta.xlij.char.s.
ꝙ nec possit repetere solutum qr primo dicit ꝙ Bar.dictũ est equũ
si equum ergo videt̃ seruãdũ cũ rigor non videat̃ scriptus in cõtra
riũ ⁊ equitas etiã nõ scripta p̃fert̃ rigori nõ scripto.l.placuit.C.de
iudi.⁊.l.j.C.de legi.nec rõ Jmo.vrget in cõtrariũ.nam dicit Jmol.
ꝙ iuramẽtum facit debitũ ⁊ debitor voluit se obligare etiã si nõ fie
ret solutio ideo sibi imputet.⁊ ꝓpterea nõ possit solutum repetere
nec absolutionem petere ꝓm eũ sed negat̃ ꝙ iuramẽtum faciat de
bitũ:nã aut loqmur de iuramẽto de reddendo ⁊ istud nõ facit debi
tũ vt est expssum in.d.l.fin.C.de nõ numerata pecunia aut in iura
mento de obseruãdo renunciationẽ exceptioni nõ numerate pecu
nie ⁊ tũc silr̃ non tẽdit ad faciẽdũ debitum sꝫ ad obseruantiã renũ
ciatiõis:stant.n.hec simul ꝙ ego nequeã opponere exceptionẽ ti
more periurij ⁊ tñ non sit debitũ nec est verũ ꝙ in hmõi in quibus
creditor turpiter recepit iuramẽtũ faciat debitũ.vt ꝓbat̃ in.d.c.j.⁊
d.c.debitores.⁊.d.c.tuas.nõ aũt minus turpe est ab eo q anhelat
mutuũ extorquere cõfessionẽ mutui recepti ⁊ ꝓmissionẽ de reddẽ
do velle ab eo recipe pecuniã cõfessatã nõ obstãte ꝙ pecunia non
fuerit mutuata q̃ mutuare pecuniã ⁊ aliqd vltra mutuataꝫ pecu
niã exigere:iđ ꝓut iuramẽtũ nõ facit debitã q̃titatẽ promissam vl
tra q̃titatẽ mutuatã:ita nec faciat debitam q̃titatem promissam
qñ nihil est mutuatũ saltem qñ tacite actum censet̃ ꝙ mutuet̃ ideo
Bar.Ang.melius loquũtur q̃ Jmo.⁊.d.Ang.de are.insti.de exce
ptio.§.idẽ iuris in.vij.⁊.viij.charta lati⁹ ꝓsequit̃ hũc articulũ.s.re
nũciationis iurate exceptioni nõ numerate pecunie ⁊ cõcludit qđ
nõ obstet etiã citra iuramentum:sꝫ nõ placet negãdum etiã est id
qđ presupponit Jmo.s.ꝙ iurans censeat̃ velle se obligare etiam si
non fuerit eidẽ pecunia numerata qr hoc suũ presuppositum non
probat iure nec ratione:immo ratio ꝑsuadet cõtrarium:qr est veri
simile ꝙ renunciauit ⁊ iurauit sperans ꝙ ille numeraret in futurũ
ar.d.l.fi.de nõ numerata pecunia ⁊ quod dicũt doc.in renunciatio
ne qđ scꝫ censeat̃ facta ea facilitate ⁊ ea spe qua confessio ⁊ ꝓmissio
ita ⁊ iuramentum licꝫ ex hoc iuramentũ nõ reddat̃ inefficax:⁊ ma
xime qr solent ex quadam sua consuetudine notarij adijcere huius
modi clausulas.s.renũciationũ ⁊ iuramentorũ prout alias dicebat
Bar.in simili in.l.j.ff.de iure codi.⁊ lꝫ non ex hoc dici debeat appo
situm sine virtute operãdi tamẽ satis videt̃ posse adduci dcã cõside
ratio vt non possimus ita elicere mentẽ iurantis ⁊ renũciantis vl
tra q̃ vis verborũ necessario nos artet cũ ita verba nõ artent ꝙ vo
luerit se obligare pecunia nõ numerata ideo ⁊c.⁊ sic remanet opiñ.
9 Jmo.contra Bar.⁊ Ang.sine ratione ⁊ non bona.†Nec etiam ob
stat ꝙ renunciauit omni alij legũ ⁊ iuris auxilio qr per hoc non vi
detur renunciasse petitioni absolutionis a iuramẽto qr verbũ alij
est nota similitudinis.l.ij.cum sua glo.C.de ser.fugi.glos.in verbo
aliarũ in.c.hinc etiã.§.impetiginem.xlix.di.⁊ per Bal.in.l.fi.C.de
his qui a non dño manum.per doc.in.c.sedes de rescriptis.ideo cũ
superius expresserit auxilia que cõpetebant aduersus cõfessionẽ de
recepto ⁊ promissionem de reddendo non aduersus iuramentum:
ideo non cõprehendant dicta verba hanc petitionem absolutiõis
⁊ maxime cum iuramentum istud se habeat tanq̃ posterius ⁊ in or
dine scripture ⁊ in ordine intellect⁹ ex quo iurat seruare suprascri
pta nõ videt̃ ꝙ dicta renũciatio precedens in illis verbis generali
bus trahatur ad hoc iuris auxilium:facit etiã qr huiusmodi gñali
tates non solent trahi ad maiora expressis.l.sed ⁊ si quis.§.quesitũ
ff.si quis cau.⁊.d.c.sedes.⁊ in cle.ij.de procura.prout ⁊ volũt Guil.
de cu.Bar.Bald.Salyce.Ange.⁊ cõmuniter omnes in.d.§.quesi
tum.Et si conuentio vel renunciatio sit iurata:quia iuramentum
confirmat non auget.vt no.glo.in aut.sacramenta puberum.C.si
aduer.ven.facit.l.fin.C.de non numerata pecunia.⁊.l.fi.C.qui sa
tisd.cog.scđm Ange.in.d.§.quesitũ.refert̃ enim iuramentum ad
ea ad que refertur renunciatio vt dictis iuribus ꝓut dicit Bartol.
in.d.§.quesitum nec operat̃ aliquid circa ea que debent specificari
et nõ veniunt sub generalitate no.gl.in.d.aut.sacramenta puberũ
ꝓut dicit Bal.in.d.§.quesitũ.sed si traheret̃ ad hoc auxilium vide
ret̃ trahi ad maius quia nõ ita de facili tollit̃ hoc remediũ merito
⁊c.insup ⁊ si esset expresse actũ ꝙ nõ peteret absolutionem tñ pos
set petere absolui ab isto iuramẽto de nõ petẽdo absolutionẽ ꝓut
dicit Jmo.in.d.c.j.in fi.de iureiur.dicens ꝙ super petitiõe huius
absolutionis a iuramẽto de nõ petendo absolutionem nõ requirit̃
aliqua citatio allegat Jo.an.in rubrica.de iureiur.ideo Jo.and.⁊
Jmo.volunt ꝙ ab isto iuramento de non petendo absolutionẽ po
test peti absolutio etiam si expresse actũ esset ⁊ iuratum ꝙ nõ peta
tur absolutio multofortius si sub generalitate verborũ diceret̃ cõ
prehendi promissio ⁊ iuramentum de non petendo absolutioneꝫ.
¶ Nec obstat qđ dicebat̃ in cõtrariũ ꝙ qui incidit in periurium vl̃
dubitat̃ ne incidat in periuriũ non admittit̃ ad petendum absolu
tionẽ:nã circa hoc aduertendum est ꝙ in casu isto duplex iuramẽ
tum est virtualiter cõsiderandũ vnũ de reddẽda pecunia que confi
tet̃ habita ⁊ mutuata ⁊ istud iuramẽtum nõ obligat ad periurium
si intra biẽniũ agitur ⁊ nõ apparet ꝙ pecunia sit soluta iste est tex.
in.d.l.fi.C.de non numerata pecunia vbi casus:iuramentũ eñi nõ
auget naturã sup quo interponitur:sed actum ꝓm sui naturã cõfir
mat vt ibi.⁊.d.l.fi.q satisd.cog.fi.⁊ no.gl.⁊ doc.in.c.queadmodũ de
iureiur.itaqꝫ iuramẽtum quatenus respicit promissionẽ de reddẽ
da pecunia cõfessata nõ astringit ad periurium lꝫ iurans interpel
latus extra iudiciũ vel etiã iudicialiter nõ soluat per.d.l.fi.q̃ etiam
in foro poli tenet̃ per gl.⁊ doc.in.d.c.queadmodum aliud iuramen
tũ inest in dcã gñalitate verborum.s.ꝙ seruabit ⁊ non veniet cõtra
renũciationes istud quidẽ iuramẽtũ seruat̃ si nõ opponit exceptio
nes qb⁹ renũtiauit ⁊ nõ ãplectit̃ iuris auxilia qb⁹ renũciauit:si aũt
iterpellatus nõ recurrit ad iuris auxilia ⁊ nõ opponit exceptiones
qbus

quibus renunciauit non venit cōtra iuramentū: ideo nō incidit in periuriū lz interpellat⁹ siue interpellet iudicialiter siue extraiudicialiter: ⁊ insup si alia remedia deficerēt iudex ex officio deberet dictum Samuelē ex officio cogere ad non exigendū dictā pecuniam confessatā ⁊ non numeratā ar. d. c. tuas. ⁊ d. c. ad nostrā. ⁊ qđ ibi per Jo. an. ⁊ dictoꝝ supra. ⁊ insuper non est expeditum ꝙ qui iurauit ⁊ incidit in periurium non possit petere absolutionē ab ipso iuramento. nam do. Anto. de but. in d. c. debitores tenet 9trium put refert Jmo. in d. c. debitores col. añpenultima ⁊ similiter idē Jmol. c. debitores in. iiij. col. refert Jnno. ⁊ Hostiē. tenere ꝙ iudex possit absoluere etiam si instet tps solutionis tñ super hoc non insisto qꝛ vt dixi cessat periurium lz immineret interpellatio extraiudicialis
10 vel etiā iudicialis. ¶ †Nec obstat ꝙ vltimo loco dicebat ꝙ tutior via pro aia est eligēda qꝛ hoc fatēdum est: sȝ ipsi debitores sunt certi vtrū in foro aie sint obligati necne: ideo quo ad eos nō est res dubia: ideo cessat dicta regula q̄ dictat ꝙ in dubijs ⁊c. quo ad iudicez profecto alter vel creditor vel debitor peccat: iō cū apud deū nō sit acceptio psonarū. c. nouit de iudi. j. q. vij. hinc Petrus ⁊ Deuteronomio. c. j. ⁊ Actuum. c. xlix. ita nec apud iudicem argumēto dictorum iurium. ⁊ c. cum eterni de re iudi. lib. vj. non dȝ p hoc in alterā partē inclinare: sed se conformare cū iuris presumptione nec iudex nec etiam priuati tenent̄ credere ꝙ lex non credit adeo ꝙ vbi lex p̄sumit aliquid lz aliqua vrgens coniectura sit in 9triū non peccam⁹ si 9formamus nos cū dispōne iuris put notabiliter dicunt doct. in l. filium diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ in. l. si vicinis. C. de nup. ⁊ in. c. transmisse extra qui filij sint legi. inter cetera ponētes exēplū ꝙ quidā regulus natus ex vxore regis constante matrimonio successit in regno ⁊ illud tenuit viua matre demuȝ mater in articulo mortis eum vocauit ⁊ dixit ꝙ ipse non erat filius regis. et ideo non tenebat regnum cum bona conscientia ⁊ ille repudiauit: tamen concordant legiste ⁊ canoniste ꝙ ille poterat cum bona cōscientia retinere regnum ex quo ius p̄sumebat ipsum esse filium regis: per. d. l. filium diffinimus. ita in ppositō ex quo lex intra bienniū p̄sumit pecuniā non numeratā. d. l. si ex cautione. ⁊ d. l. fi. ⁊ quasi per totum in rubro ⁊ nigro ⁊ docto. concordāt iudex dȝ se conformare cū ista iuris presumptione ⁊ absoluere presumendo prout lex presumit quod pecunia non fuerit numerata. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxciiij.

1 ¶ Pena adiecta si sponsalia ⁊ matrimoniū non contrahātur an possit licite peti p illū qui se offert paratum adimplere ex parte sua ⁊ an sit talis stipulatio contra bonos mores. p totum.
2 Juramentum an validet penalem stipulationem.
3 Regula. c. non est obligatoriū de regu. iur. quomodo intelligatur. nu. seq. vsqꝫ ad fi. 9sil.
4 Testamētum irreuocabile cum iuramento an possit reuocari non obstante dicto iuramento.
5 Juramentum non validat 9ctus qui sunt contra bonos mores naturales sed bene illos qui sunt contra bonos mores ciuilis.
6 Legales dispositiones an videantur approbate iure canonico.
7 Inter bonam fidem seu bonos mores ⁊ malā fidem seu malos mores est dabile medium.
8 Stipulatio penalis si matrimoniū contrahatur an possit iuramento firmari ex quo videtur esse contra bonos mores legales vbi matrimonia debent esse libera.
Juramentum habet vim clausule vt actus valeat eo modo quo valere poterit.

¶ Consilium. ccxciiij.

Repetito diuino numīe.

1 ¶ †Egregie ⁊ seriose disseruit hanc consultationē excellē. vtriusqꝫ iuris doctor dñs Petruspaulus de raynerijs de perusio mihi vti frater plurimuȝ hoñ. ego aūt de sola subscriptione requisitus contentus suis egregie dictis solū aliqua subnectā circa vltimū articulū super quo pendere arbitror pōdus consultationis. s. an dicta pena exigi
2 possit. †Et profecto si iuramētum nō fuisset appositū clara videretur 9sultatio in partē negatiuā p. c. gēma de spō. ⁊ alia iura adducta p dñm consulentē. ⁊ lz iura ciuilia q̄ adducunt̄ loquant̄ de 9ctu penali interposito inter ipsos de quoꝝ mrimonio 9hendo agit̄ tñ idē est in 9ctu celebrato inter eoꝝ parētes vt vr̄ pbare text. in. d. c. gēma prout ibi declarat do. Anto. ⁊ 9cordant doc. idē esse in 9tractu parētū maxime si filios hñt in ptāte put ibi dicit Hosti. sȝ dubitatio est an iuramētū validet talē stipulationē penalē tex. eñi in. d. l. titia de vb. obli. vr̄ pbare ꝙ talis stipulatio sit 9 bonos mores et inhonesta: iō iuramētū nō vr̄ esse obligatoriū p. c. non est obligatoriū 9 bonos mores p̄stitū iuramētū. de reg. iur. in. vj. ⁊ eo argumento fretus firmat Bar. in. d. l. titia. ꝙ iuramentū nō validat talem pmissionē pene Bar. eñi vbiqꝫ firmat ꝙ vbi de iure ciuili dr̄ aliqd eē 9 bonos mores eo casu iuramētū nec firmet 9ctū nec artet ad peccādū p. d. c. nō est obligatoriū. ita gñalr̄ tenuit in. l. si qs p eo de fide iuss. in. l. stipulatio hoc mō 9cepta de vb. obli. ⁊ in. l. seyus ⁊ augeriꝰ. ff. ad legē fal. ⁊ in. l. si qs in pn. testi. de leg. iij. ⁊ maxime hoc vr̄ dicē-

dū in casu nostro qꝛ tale ius ciuile in nostris terminis est approbatū p ius canonicū in. d. c. gēma. ⁊ do. Ant. in. c. cū 9tigat de iureiur.
3 vr̄ approbare dictū Bar. †Tñ circa hoc est aduertendū ad intellectū. d. c. nō est obligatoriū qđ est fundamētū Bart. ⁊ si q sunt eı̄ sequaces: nā illud capl'm nō intelligit̄ qñ aliqd est 9 bonos mores ciuiles hoc est qꝛ ius ciuile dicit esse 9 bonos mores sȝ qñ vergit in dispendiū salutis eterne p. d. c. cū 9tingat de iureiu. ⁊ c. q̄uis de pac. in. vj. ita vident̄ 9cordanda dicta iura. ⁊ ita p dicta iura voluit bal. in. l. pacta q̄ cōtra. C. de pac. ⁊ Pau. de ca. post eū ibi volētes qđ pacta q̄ sunt 9 bonos mores ciuiles firmantur iuramēto p dicta iura ⁊ idē opus Cy. voluit Bal. in. l. si quis inquilinos. §. fi. de leg. j. ⁊ dixi in auť. sacra pubeꝝ. vij. q. pncipali. ⁊ ita pñt itelligi quod dicūt Dy. ⁊ Jo. an. in. d. c. non est obligatorium dicētes ꝙ illa regula pcedit qñ est cōtra bonos mores pter eius turpitudinem nō alias.
4 †In hac etiam opi. fuit. Dy. qui 9sulēdo tenuit ꝙ iurans non reuocare testū liget̄ iuramēto put eū refert Bart. in. d. l. si qs p eo et tñ illud p̄supponit̄ esse cōtra bonos mores p. d. l. stipulatio hoc mō 9cepta ⁊ pterea stipulatio iure ciuili ānullat̄ vt ibi ⁊ tñ Dy. vult ꝙ firmet̄ iuramēto. ⁊ idē voluit Spec. in tit. de fide instru. §. cōpendiose. §. si iurauerit dicēs ꝙ qui pmisit nō reuocare testū ⁊ iurauit non poterit illud reuocare: ⁊ sic non curat ꝙ iura dicant esse cōtra bonos mores ⁊ lz reuocatio valeat put voluit Jo. an. ibi in addi. ⁊ in regula quod semel in. vj. ⁊ cōiter tenetur prout dicit Jmo. in dicto. c. cum contingat char. xij. quia iuramentum nō inualidat actū qui in contrariū sequitur. c. intellecto ⁊ ibi per docto. de iureiuran. ⁊ qđ habetur in. c. fi. de pcur. lib. vj. vbi si quis iurat non reuocare pcuratorem: si tñ postea reuocat reuocatio tenet ẜm eū: sed lz reuocatio testamenti non obstante iuramento 9trio teneat tñ reuocans est periurus prout concludit Joan. an. in dicta regula quod semel quem latius prosequendo approbat Jmola. in. d. c. cum contingat char. xij. dicens quod licet sit contra bonos mores ẜm leges non reperitur contra bonos mores ẜm canones: ideo cum possit seruari sine dispēdio salutis eterne est seruādum ẜm eum que directe adaptari pñt ad terminos nostros cum non reperiatur hoc esse contra bonos mores ẜm canonos ⁊ possit seruari sine dispēdio salutis eter-
5 ne. †In hac etiā snīa fuit Panor. in. d. c. cū contingat col. iiij. ⁊ x. dicens ꝙ iuramentum non validat contractus qui sunt 9tra bonos mores naturales: sed validat illos qui sunt contra bonos mores ciuiles: ⁊ sic validat illos contractus qui ideo reprobantur quia artificio iuris ciuilis reputantur cōtra bonos mores: itaqꝫ in hac conclusionem scȝ ꝙ lz aliqd reprobetur a iure eo quia ius ciuile dicat ꝙ sit 9 bonos mores tñ iuramentum obliget concordant Spe. Dy. Cy. Joā. and. Bald. Jmo. Pau. de cast. ⁊ Panor. ⁊ per consequens videt̄ cōis opi. quicqd dicat Bar. qui fuit legista ⁊ in nōnullis alijs reprobatur p canonistas in tractatu iuramenti ⁊ per hoc tollitur fundamentum Bart. ⁊ sequacium qꝛ lz hec stipulatio penalis esset cōtra bonos mores (de quo aliquid infra) tamen ex quo non reperitur quod cānones dicant esse contra mores nec tendat in dispendium salutis eterne ergo seruādum ⁊ militet generalitas d. c. cum contingat ⁊. d. c. q̄uis in eorum generalitate in ratiōe sui.
6 ¶ †Nec ob. quod dispositio legalis approbetur per ius canonicū p dictū. c. gemma. quia licet approbetur dictū ea ratione quia matrimonia debent esse libera prout hanc rationem ibi pōderat tex. tñ non propterea reputat esse contra bonos mores canonicos: ⁊ lz ius canonicū reputaret esse contra bonos mores legales nō sequeretur pterea ꝙ simpl'r reputaret cōtra bonos mores ⁊ si papa cōsultaret vtrū pmissio de nō reuocādo testū teneret rñderet ꝙ non ⁊ tñ non minus iuramētū ligaret: posset etiā attentari ꝙ nec appa ret qđ ius ciuile velit ꝙ ista stipulatio penalis sit 9 bonos mores: nā solum tex. dicit. l. titia reperio in his terminis loq de bonis moribus: lz plura iura sint q̄ dicunt penas hmōi nulliter stipulari tex. aūt. d. l. titia. non dicit cōtra bonos mores sed dicit non ẜm bonos
7 mores. †Videt̄ autem qđ possit dare medium inter ẜm bonos mores ⁊ contra bonos mores put alias inter bonā ⁊ malā fidē. i. nō bonam neqꝫ malam vt dubiam vt per glos. in. l. iij. §. genera. ff. de acquiren. posses. ⁊ alias inter ẜm legem ⁊ contra legem. i. preter legeȝ vt habet̄ in. l. non dubium. C. de. ll. ⁊. l. stipulatio ista. §. alteri de verboꝝ oblig. ⁊ al's differentia dat̄ inter velle ⁊ nolle. i. non velle. l. j. §. scientiam de tribu. ⁊ qđ notat̄ in. l. nolle de acqr. heredi. ita ergo inter bonos ⁊ malos mores sit mediū non boni mores. mali autē mores sint illi qui indicantur contra bonos mores nec ob. quod in fine dicitur inhonestum quia non omne quod non est honestum est cōtra bonos mores immo q̄nqꝫ id quod nō est honestum est licituȝ
8 vt in regula nō omne qđ licet honestum est in sexto. † Et pfecto si daretur audacia hoc tenerem ꝙ nō pbaret̄ iure etiā ciuili ꝙ sit cōtra bonos mores: sȝ qꝛ bar. ⁊ doc. dicūt 9. ⁊ ego cū eis teneo in hoc q. s. sit de iure ciuili 9 bonos mores simplex stipulatio penalis si mrimoniū nō 9het̄: sed tñ ꝙ iuramentū liget ⁊ pterea si stipulatio sit iurata possit pmissor compelli ad eam soluendam firmandū pter premissa. ⁊ lz Bar. cōtra teneat. ⁊. d. Anto. perfunctorie ipsum sequatur tñ Barto. mouetur fundamento non bono. ⁊ pter ea non tenendum attentis tot auctoritatib⁹ in 9trariū pōderatis.

9 †Juuat etiam premissam conclusionē quia ex quo dicti parentes
promiserunt se acturos ⁊ curaturos quod filij contrahent mr̄imo-
nium sub pena ⁊c. non videt̄ ꝙ impediat̄ libertas matrimonij: naꝫ
pena non committitur si ipsi parentes adhibuerunt curam eis pos-
sibilem licet matrimonium non sequatur prout voluit Fede. de se-
nis consi. clxiiij. ꝑut referunt ⁊ sequunt̄ do. Anto. ⁊ Panor. in. d. c.
gēma. ar. l. si vehenda. §. idē iuris. ff. ad. l. rodiam de iactu. ⁊. l. conti
nuus. §. illud de ꝟbo. obli. nec d̄r qs posse qđ honeste non pōt. l. ne
pos proculo de ꝟbo. signi. ⁊. l. filius. ff. de condi. insti. ideo nō intel-
ligitur ꝙ adhibuit curam ⁊ diligentiam vltra honestū modū cogē
do filiaꝫ quodāmodo inuitā sed intelligatur ꝙ curet ⁊ faciet hone
sto modo nō tñ vltra q̄ꝑ ꝑmittat pr̄na pietas per. d. l. filius. ⁊. d. l. ne
pos proculo ⁊ hoc modo intelligendo nō impedit̄ libertas matri
monij: ⁊ maxime q2 iuramentū hꝫ vim clausule vt actus valeat eo
modo quo melius valere pōt. l. cū pater. §. filijs matrem. de lega. ij.
ideo intelligatur de tali facto ⁊ cura adeo moderato quod non vi-
tiet stipulationem. ⁊ ꝑ ꝯñs cessat ratio dicta. l. titia. ⁊. d. c. gemma.
si autem ipsi contrahentes ꝓmittunt penam predicta cessant ideꝫ
forte si parentes ꝓmitterent penam simpliciter si filie nō contrahe
rent matrimoniū ꝓut loquūtur Bar. ⁊. d. Ant. ⁊ ita posset euitari
eoꝝ opi. si itaqꝫ vt p̄supponitur dictus pater nō ꝓbat se adhibuisse
curam sibi possibilē ⁊ fecisse quicquid potuit vt filia ipsa non nube
ret alteri puto satis plane posse concludi ⁊ cōcludo quod dicta pe-
na peti possit prout ⁊ concludit dominus consulens.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxcv.

☞ Via ꝙ possit fieri latitudine. x. pedū terre arbitrio ꝯpromissa
rioꝝ an videat̄ data proprietas dictoꝝ. x. pedū an vero seruitꝰ tm̄
illis quibus data fuit facultas dictam viam faciēdi. Et posito ꝙ ꝓ
prietas dicte vie intelligatur cōcessa an potuerit dicta via laborari
inuito proprietario. ꝑ totum. vsqꝫ ad nu. 9.

1 Do. das dedi dederunt denotat dñij translationem. nu. 7.
2 Proprietas an videatur cōcessa qñ conceditur alicui certa res ad
aliquem. nu. seq. ⁊ vsqꝫ ad nu. 9.
3 Finis quis dicatur.
4 Cum qñ aliquid coniungit venit accessorie.
5 Dominium an veniat appellatione rei. nu. 7.
6 Via quid significet.
7 Residuū an sit ꝟbum exclusiuum ibi nec obstat in. ij. in fi.
8 Laborare non pōt in via cui vie seruitus est concessa.
9 Laudum latum vigore compromissi facti acceptatum ꝑ vnū ex fra
tribus an preiudicet ceteris fratribus non ratificantibus.

¶ Consilium. ccxcv

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ †Videt̄ prima ꝯsideratione dicendū
ꝙ dicti decē pedes dicti terreni cōcessi pro via dictis
Dionysio Baldino ⁊ Agneti ⁊ eoꝝ curatori patri-
gnano spectet ad ipsos iure dñij ⁊ ꝓꝓetatis: nā ꝟba dicti laudi ita
videntur sonare q2 d̄r ꝙ dicti arbitri dederūt in partē terrenū cum
via ⁊c. ⁊ sic ꝟbū dederūt refert̄ etiā ad id qđ designat̄ ꝑ illa ꝟba cuꝫ
via. Verbū aūt dederūt denotat dñij translationē. l. fi. ff. de cōdi. ob
cām ⁊ insti. de act. §. sic itaqꝫ. ergo videat̄ trāslatū dñiū dictoꝝ. x. pe
dū. ꝙ ⁊ vr̄ dicēdū ex eo q2 vnū determinabile determinās plura de
terminabilia dꝫ illa pariter determinare. l. iā hoc iure de vul. ⁊ pu.
⁊. l. hr̄ditatē. ⁊. l. q̄ꝑuis. C. eo. ti. ⁊. l. fi. C. de sñijs ⁊ interlocu. oīꝫ iu. iđ
ꝓut ꝟba illa dederūt in ꝑtē determināt illa ꝟba ꝑtē vniꝰ petie ter
re ⁊c. quo ad dñium q2. s. dñiuꝫ dicte ꝑtis designate cēset̄ esse trāsla-
tū in dictū patrignatū curatorio noīe ipsoꝝ p̄ncipaliū seu in ipsos
eiꝰ adultos p̄ncipales de quo nō est dubium ita ⁊ sir̄r quo ad dñiuꝫ
determinat illā viā. x. pedū vt sic censeat̄ ꝯcessum eisdē dñium dicti
terreni qđ capiūt dicti. x. pedes: ita ꝙ etiā illud sit eorūdē ꝓut resi
duū ꝯprehensum sub ꝟbis p̄cedentibus argumēto dictorū iuriuꝫ.
2 †Ad idē ⁊ tertio qñ aliqd alicui cōcedit̄ lꝫ ad aliquē vsum cēset̄ cō-
cessa ꝓprietas. l. species. ff. de auro ⁊ argēto leg. ⁊. l. libertis liberta
busqꝫ. ff. de alim. ⁊ ciba. leg. ⁊. l. donatiōes in ꝯcubinā. ff. de dona. et
l. cū hij. §. si vni. ff. de trāsac. ⁊ in eis ꝑ doc. ideo cēseat̄ ꝯcessum dictū
terrenū dictoꝝ. x. pedū quo ad ꝓꝓetatē: tñ ꝑ vsu vie ⁊ hoc etiā sua-
det̄ ex eo q2 dicti arbitri cōcesserunt residuū dicte petie terre dicto
Joāni Baldi alteri parti ꝙ residuū vr̄ intelligi a dicta ꝑte dicte pe
tie terre cū dictis. x. pedibꝰ dicte petie terre assignatis alteri ꝑti vꝫ
dicto patrignano dictis noībus: nā illud ꝟbū residuꝫ vr̄ ꝙ gñalr̄
referat̄ ad oīa dicto patrignano assignata ⁊ illa oīa excludere ꝓut
est de natura ipsius ꝟbi residuū vt de se pꝫ ad hoc. c. prudētiam in
p̄n. de offi. dele. l. qui nō militabat in fi. cū. l. seq. ff. de heredi. insti. et
qđ ꝑ Bal. in. l. fi. C. de vsur. si itaqꝫ residuū ⁊ nō dicti. x. pedes dicte
petie terre est ꝯcessuꝫ. d. Joāni ergo est verisir̄e ꝙ dicti. x. pedes sint
absolute ꝯcessi dictis eiꝰ aduersarijs cū nō sit ꝟisir̄e ꝙ ꝓprietas di-
ctoꝝ. x. pedū dicte terre remāserit indiuisa cū cetera oīa fuerint vt
puto diuisa ⁊ dicti arbitri fuerint electi gñaliter ad diuidēdum oīa
eoꝝ bona ⁊ in dubijs ꝯsiderat̄ id qđ est magis verisimile ⁊ qđ plerū
qꝫ fieri cōsueuit. l. in obscuris inspici. ff. de reg. iur. ⁊ in. c. inspicit̄ in
obscuris. eo. ti. li. vj. ⁊ insuꝑ si remansisset ꝓprietas cōis nō potuis-
set alteri socioꝝ seu hñtiū rem cōem ꝯstitui seruitus vie vel alia ser-
uitus. l. in re cōi ⁊. l. sequēti. ff. de seruit. vrba. p̄di. ¶ His tñ minime
refragantibus cōtrariā partē arbitror de iure veriorē: nā immo di-
ctis Dionysio Baldino ⁊ Agneti nō vr̄ concessa ꝓprietas terreni
vbi est designata latitudo. x. pedū. sed imo ꝓprietas dicti loci assi-
gnata fuit in partē dicto Joāni Baldini ⁊ ꝑ ꝯñs spectat ad dictos
Joānē baptistā ⁊ fratres filios ⁊ hr̄des dicti Joānis baldini: nā ꝓ
ut p̄supponit̄ in laudo ⁊ in puncto dicti arbitri anq̄ꝫ laudarent po
suerūt signa in dicta petia terre ad q̄ signa se retulerūt in dicto lau-
do ⁊ p̄supponit̄ ꝙ signa p̄dicta nō cōprehendebāt dictā latitudinē
x. pedū ex latere assignato dicto patrignano intelligendo de illa la
titudine. x. pedū vbi ad p̄ñs est q̄stio: sed in assignatiōe facta dicto
Joāni Baldini de parte dicte petie terre hr̄ relatio ad dicta signa
q2 ei assignauerūt residuū dicte petie terre ꝓut signatū est ergo in
residuo ꝯprehendit̄ illa latitudo. x. pedum de qua agit̄: nā nō est si-
gnatū illud residuū citra illos. x. pedes dicte terre: sꝫ vltra illos. x.
pedes dicte terre: ideo ex hoc clare deducit̄ ꝙ dictum residuū assi-
gnatū. d. Joāni baldini ꝯprehendit̄ illud terrenū de quo vertit̄ cō-
trouersia: ⁊ ideo ꝓprietas dicte terre etiā dicti loci dictoꝝ. x. peduꝫ
de quo agit̄ spectat ad hr̄des dicti Joānis baldini. †Qđ ⁊ euiden
3 ter deducit̄ q2 si voluissent dicti arbitri ꝙ pars dictoꝝ Dionysij et
fratrū esset etiā quo ad ꝓprietatē in latitudine dictoꝝ. x. pedū po-
suissent signa q̄ ꝯprehenderēt dictā latitudinē a latere partis assi-
gnāde dictis Dionysio ⁊ fratribꝰ ⁊ nō ꝓut posuerūt ita scꝫ ꝙ rema
neret extra signa: ⁊ sic a latere ꝑtis assignāde Joāni baldini ad qđ
em̄ ponunt̄ signa inter vnā ꝑtē ⁊ alterā nisi ad ondendū ꝙ vbi sunt
signa est finis vtriusqꝫ ꝑtis ⁊ q̄libet ꝑs se extēdit vsqꝫ ad signa iđ in
iure appellantur fines. ff. ⁊. C. finiū regū. quasi ꝑ totos ⁊ vulgariter
dicunt̄ termini. ⁊ ita etiā qñqꝫ in iure. l. eos terminos. ff. eo. tit. ⁊ ad
hūc finē verisir̄r fuerūt posita illa signa vt terminarēt ꝑtes assignā-
das vtriqꝫ parti arguēdo a solitis ꝙ p̄stat optimū argumētū etiaꝫ
in materia ꝓbationis. l. qđ si nolit. §. qui assidua de edili. edic. ⁊. l. si
prius. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ ꝑ glo. ⁊ Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de pro
ba. ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. nō hoc. C. vñ legi. ⁊ ꝓ certo istud est verisir̄e: ⁊ iđ
ita interp̄tari dꝫ. d. l. īspicit̄ in obscuris ⁊ in. d. c. in obscuris inspici
⁊. l. q2 verisir̄e. ff. ꝙ metus cā cū si. p̄stat etiam vrgentem cōiecturā ⁊
verisimilitudinē q2 ex quo in dicto petio terre nunq̄ꝫ fuit via maxi
me in loco vbi fuit designata per dictos arbitros si ipsi arbitri vo-
luissent dictā latitudinē. x. pedum assignare dictis Dionysio ⁊ fra-
tribus in proprietateꝫ nō erat opus dicere cū via: sꝫ dixissent cū la
titudine. x. pedū cōtiguoꝝ vltra dicta signa versus tale latus: si em̄
plena ꝓprietas spectaret ad dictos Dionysiū ⁊ Fabianū quid in-
tererat dicto Joanni Baldi ꝙ ibi esset via necne ⁊ ex aduerso qua
re assignabat̄ illis pro via cum in suo proprio poterant pro libito
facere viā ⁊ latitudinis. x. pedū ⁊ pluris ⁊ minoris latitudinis. ar. l.
in re mādata. C. mādati. ideo cum non sit verisimile ꝙ ludibrio di-
cta fuerint illa ꝟba cum via ⁊c. q̄ via sit larga. x. pedū. arg. l. si qñ. ff.
4 de le. j. ⁊. c. si papa de priui. lib. vj. cū si. †Confert etiam q2 si in parte
dictoꝝ Dionysij ⁊ fratrū essent etiā dicti. x. pedes etiā quo ad pro-
prietatē certe dicti. x. pedes venirent eque p̄ncipaliter in eoꝝ par-
te non accessorie ⁊ congruentius fuissent adiecti ꝑ copulam ⁊ q̄ꝫ ꝑ
cōiunctionē cū que potius vr̄ denotare quādam accessionē ⁊ sic qđ
illud qđ cōiungitur per dictionem cū veniat accessorie q̄ꝑ principa
liter. c. j. ⁊. ij. ⁊. iij. de pecu. cle. cum sua glo. in ꝟbo duo. ⁊ ideo deno-
tet seruitutem vie cum seruitus accedat fundo domināti. l. seruitu
tes rusticorum. ff. de seruit. titulo generali ⁊. l. via. §. si fundus. ⁊. §.
quēadmodum. ff. de serui. rusti. predi. ⁊. l. q̄ꝑ q̄ꝑ. §. fi. ff. de neg. gestis.
5 †⁊ insuper aliud est ꝓprietas rei aliud est via residuum terre est assi
gnatum Joanni baldini appellatione terre venit dñium ipsiꝰ. l. si
6 alij fundū. ff. de vsuf. leg. l. si rem de ꝟbo. obli. cū si. †Via aūt non si
gnificat ꝓprietatē loci in quo cōstituit̄ sed potius seruitutē eundi
vel facultatē eundi. d. l. via ꝯstitui ⁊. l. j. l. vna est via. e. ti. ⁊. l. viā pu-
blicā de via publica cū infinitis similibꝰ: ideo ⁊ ꝓpria vis ꝟborum
a qua minime est recedendum. l. non aliter. de leg. iij. ⁊. l. j. §. si is qui
nauem de exerci. ⁊ verisimilis mens que ex pluribus deprehendi-
tur concurrit in hanc interpretationem qđ proprietas pertineat
ad heredes dicti Joānis baldini ⁊ hoc intrepide puto tenendum
7 per predicta: non obstantibus adductis in contrariū. ¶ †Non em̄
obstat ꝙ verbum dederunt denotat dñij trāslationē quia verbum
dederunt determinat partē petie terre que signata fuit ⁊c. et illius
respectu significat dominij translationem seu assignationem terre
quo ad dominiū non regit directo illa verba cum via ⁊c. immo illa
verba ꝯiungūt̄ accessorie cū petia terre vt p̄misi ideo cū vna ꝓprie-
tas eque principalis prout alia non haberet in diuisione accedere
alteri non significet dñium et saltem cum non dicat qđ dedit illam
partē cum. x. pedibus ⁊c. sed cum via ꝓfecto via non poterat dari
quo ad dñium q2 esset dñium partis fundi non vie: ideo magis ver
ba iproprarent̄ si per eam interpretationē ꝙ ꝓprietas rei compre
hēderet̄: p̄terea ⁊ vie dat̄ dñium ⁊ late sumptū qđ appellat̄ q̄si dñiū
⁊ q̄si possessio ipsius iuris ꝑ tex. ⁊ glos. ⁊ q̄ ibi hñtur in. l. ait p̄tor. §.
si autem. ff. ex quibus causis maior. ⁊ in. l. iij. in p̄n. de acquir. possess.
⁊ in. c.

τ in.c.cum ecclesia sutrina de causa pos.τ pprie.τ hoc mõ determinet vtrũq; eo mõ quo põt pariter: nõ em̃ põt aliter sine maiori impropriatione equaliter diuidere τ sic nõ obstat etiã secũdũ ꝯtrã qð etiam q2 de facili vnum determinabile diuersimode determinat vt in.l.ij.cum concoꝛ.ff.de offic.proconsu. ¶ Nec obstat tertium τ sic d.l.species cũ concoꝛ.supra adductis q2 rñdetur ꝙ illa iura ꝓcedũt qñ donatur legatur vel simili titulo ꝯcedit aliqua res puta fundus ad aliquem vsum puta ad alimẽta domus ad habitandũ τ sic de singulis τ posset trahi ad istos terminos si arbitri assignassent Dionysio τ fratribus illã partẽ terre ad habendũ viã sed nõ ita fecerũt q2 non dederunt illã partẽ terre signatã cum latitudine decẽ peduz amplius ad viam ꝯstituendã sed dederũt illam partem terre signatã cũ via τc.τ sic termini sunt penitus dissimiles. ¶ Nec etiã obstat quod dicebatur in contrarium quod illud verbum residuum excludat oĩa que erãt assignata alteri parti: q2 rñsio apparet ex supra deductis: nam dicit residuum terre signaturus τc. itaq; excludit aliaz partem terre alteri parti assignatam non dicit residuum simplr̃ τ si diceret non esset vis q2 excluderetur via hoc est seruitus vie non locus vbi via constituitur insuper aiaduerto ꝙ verba laudi possent adaptari qð via fiat intra signa ex latere dictoꝛum Dionysij τ fratrum prout quod fiat ex latere dicti Joãnis q2 verba non aperiũt

8 qð percipiam tñ in hoc vltimo nõ facio vim. ¶ † Uenio nũc ad secũdum dubium qð ꝑfecto non video quaz dubitationẽ habeat: nã si pꝛoprietatis dicte terre quatenus ꝓtendunt illi.x.pedes spectat ad hr̃des dicti Joã. Baldini τ nõ ad dictos Dionysiũ τ Fabianũ cui dubiũ ꝙ.d. dionysi⁹ τ fabian⁹ arãdo τ cultiuãdo rẽ alienã tãꝗ suã licite nõ potuerũt si em̃ fecissent tãꝗ in re aliena q2 forte rẽ vtilẽ fecissent non tenerent ipsi: sed potius dñi tenerent actione neg.ge. retribuere eis qui vtiliter gesserunt negotium in re ipsa spectante ad dictos heredes.l.si pupilli.§.quod ergo.ff.de neg.gest.sz q2 fecerunt in re aliena tanꝗ in re sua si ꝓhibiti censentur vim fecisse si non prohibitus debebant timere controuersiã eis moturã: ideo cẽsentur clam fecisse qð non licuit.l.j.in prin.τ.§.quid si factũ cũ.§§. τ trib⁹.ll.sequentibus: vñ vi: vbi declaratur primo in.d.§.qd sit vi factũ vsq; ad.l.tertiam.§.clam qñ dicatur vi factuz τ in.d.§.clam τ ll.sequentibus declarat̃ qñ dicat̃ clam factũ τ neutrũ lz facere vt in d.l.j.in ꝓncip.τ quasi per totum titulũ τ in indiuiduo in eo qui ara uerit terram est tex.apertus in.l.si vitẽ.§.si quis vi aut clam araue rit.eo.ti.constat aũt ꝙ dicti Dionysius τ Fabianus putabant eis mouendam esse cõtrouersiam sup illo ope laborandi vt rem eoꝛũ dictam terram a latere vbi destinata erat dicta via τ si non putabant putare debebãt qð in idẽ recidit.d.§.clã τ.l.sequenti. ideo hoc ꝓm quesitum puto a dubitatione alienũ nec possunt excusari q2 eis est ille locus assignatus pro via q2 non pertinet ad seruitutẽ vie laborare locum vie sed ad dñium τ possessionem immo solet esse aduersus commoditatẽ vie: τ hoc constat: ideo non insto maxime instan

9 te maxima festinantia consultantis. ¶ † Tertium etiã quesitũ puto a dubitatione coloꝛata semotũ nulli em̃ dubium ꝙ frater ꝯpromittendo non potuit ꝓiudicare fratri: q2 res inter alios acta alijs non preiudicat vt.C.res inter alios acta in rubro τ nigro τ.c.pe.extra de re iud.cum multis cõcoꝛ.τ factũ non hñtis mandatũ: lz gestũ noĩe alieno non valet in preiudiciũ dñi nisi ratificet.l.j.lz.C.de ꝓcur. τ.l.lz de iud.cuz si.qcqd ergo laudauerit dñs actus nullo pacto potest preiudicare nisi dicto Joannibaptiste qui cõpromisit: non aũt alijs qui non compromiserunt cum oĩs ptãs arbitri τ arbitratoris dependeat a compromisso.l.nõ distinguemus.§.de officio.ff.de arbi.cum itaq; locus ille de quo agitur τ in quo dr̃ datum damnũ ptineat ad Joannembaptistam τ fratres τ non ad Fabianum virtute primi laudi: nec laudũ secũdũ ꝓiudicet in aliquo dictis fratrib⁹ restat ꝙ si quod damnũ ibi dederũt in re pꝛopꝛia eoꝝ τ dicti Joãnisbaptiste τ non in re Fabiani nisi forte quis dixerit qð lz dñs actus non potuerit ꝓiudicare fratribus dicti Joãnisbaptiste: tñ potuit preiudicare ipsi Joannibaptiste in eius poꝛtione τ dñium dicte sue poꝛtionis transferre in dictos Dionysium τ Joannẽbaptistã donec τc. Et per hanc viaz Fabianus sit factus dñs pro parte rõne sue poꝛtiũcule passus dãnũ valeat accusare: nam idẽ iuris est de toto ad partem.l.que de tota de rei ven.τ.l.qui scit de vsur.τ.c.pastoꝛalis.§.si quis cũ totũ de offi.dele.non em̃ lz dño dare damnũ in re sua in qua alius aliqua ex parte ius habet τ hoc respectu etiaz dicti fratres Joannisbaptiste possent pariter accusare dictũ Fabianum si qð damnum daret: sed lz predicta possent forte ꝓcedere si dictus dñs actus assignasset dictũ terrenũ dicto Fabiano: tñ id non fecit sed solum laudauit ꝙ dictus Fabianus non deberet exire de possessione dicti terreni seu dicte vie donec τc. nõ dat ergo ei aliquod maius ius ꝗ̃ prius haberet maxime sup ꝓprietate τ nõ dñs non accusat.l.item mela.§.legis ad.l.aql.τ.l.ob id.eo.ti.τ maxime cũ loquatur alternatiue non debeat exire de possessiõe dicti terreni seu vie: τ non dicit ꝙ debeat intrare possessionem sed non exire τ sic ꝓsupponit ꝙ eam habeat τ disponit ꝙ interim non priuetur τ aliud est exire τ perdere ꝗ̃ quis hz ꝗ̃ non querere vt de se constat ad.l.fi.C. de codi. ideo cum dictus fabianus non habuerit saltem bona fide possessionem dicti terreni nisi rõne seruitutis vie ꝑ ea que.s̃.tradidi in primo quesito: restat ꝙ laudum ꝑdictum seu arbitramentum intelligat̃ in possessione ratione vie non rõne ꝓprietatis: cũ vt dixi laudũ ipsum non tendat ad dãdum nouũ ius ipsi fabiano: q2 ꝟba laudi id non sonant τ verba laudi prout snĩe sunt stricte interpretande.ar.l.j.C.si plures vna snĩa.τ.l.paulus rñdit eos de re iudi.τ.l. veteribus de pac.τ si dictus Fabianus allegaret se fuisse bone fidei possessoꝛem cui competit agere de dãno dato.d.l.itẽ mela.§.sed τ si seruus bona fide.τ dicat se putasse de iure sibi competere ꝓprietatẽ vigoꝛe primi laudi respondetur ꝙ iste iuris erroꝛ non presumitur potius mala fides vt per Bar.τ Ang.in.d.§.scire facit.l.queãdmodum.C.de agri.τ cen.lib.xj.τ regula qui cõtra iura mercatur in.vj. nec talis bona fides que causatur ex ignoꝛantia iuris causat quasi dñium.ar.l.nunꝗ̃ iuris.ff.de vsuca.iuncta.l.j.in pn̄.τ.l.eñ q in pn̄. τ.l.traditionẽ.τ.l.quecũq; in pn̄.ff.de pub.posset etiã instari ꝙ laudum dicti.d. Acti nõ tenuerit sed q2 nõ querit̃ nõ me intromitto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxcvj.

☞ Episcopus cuius predecessoꝛes ab aliquibus hoĩb⁹ exegerũt funeralia an possit illa exigere ab eadẽ vniuersitate tanꝗ̃ ꝑ dictas exactiones sit inducta cõsuetudo.ꝑ totum consi.

1 Funeralia que dicant̃ τ an sint a iure permissa τ an possint solui co actione ex consuetudine solutionis. vsq; ad fi.ꝯsil.

2 Pietas τ mĩa sunt virtutes que laudes τ fauoꝛes merentur.

3 Consuetudines pie τ honeste sunt seruande quas niti dz obseruari eṕs tanꝗ̃ sit eius propꝛium.

4 Symonie species est aliquid exigere pro funeralibus etiam solui consuetis. vsq; ad fi.consil.

Peccatum auget tempoꝛis diuturnitas τ veniale efficitur moꝛtale propter consuetudinem.

Consuetudo mala dr̃ coꝛruptela ex qua quis inducitur ad peccandũ τ ꝗ̃tomagis ꝓtenditur tantomagis est detestanda.

5 Consuetudo fundatur tacito populi vel maioꝛis partis consensu τ qui actus faciant consuetudinem vt ex ea quis possit compelli.

6 Consuetudo an inducatur si quis iuerit ad furnum vel molendinum decennio.

¶ Consilium.ccxcvj.

In nomine domini nostri

1 Jesu chꝛisti. ¶ † Circa primum ꝯsultationis articulũ videt̃ pmo aspectu dicendũ ꝙ funeralia de iure debeãtur: nam funeralia sunt a iure pmissa in clemẽ.dudum §.verũ de sepul.vbi glo.vr̃ velle ꝙ funeralia sunt oĩa que ꝑ funere expendũtur: τ idẽ voluit ibi doc.maxime Pau.τ zaba.ad hoc.l.funeris sumptus.ff.de reli.τ sum.fune.quinimmo hmõi expẽse funeris que funeralia nũcupant̃ nedũ ꝙ sint permissa: sz sunt a iure priuilegiata: nã pferũt etiã alienis creditis.l.pe.ff.de relig.τ sumptibus fu.etiã si bona sunt hypothecata.l.at si qs.§.j.e.ti.τ a iure dat̃ ꝑ expẽsa funeris actio funeraria q̃ in subsidiũ in casu vbi ꝑ alia ipẽsa actio nõ ꝯpeteret.d.l.at si qs.§.labeo ait vbi em̃ alia actio ꝯpeteret agit̃ ea actiõe: vbi ꝟo res ita se hz vt materia ipã non sit apte nata ꝑducere actionẽ in subsidiũ fauoꝛe funeris est inducta actio funeraria vt ibi τ.§.q mãdato ea.l.τ merito q2 act⁹ humanitatis pietatis τ mĩe est facere hmõi expẽsas q̃ ad fun⁹ ptinent.d.l.at si qs.§.

2 interdũ.τ.§.põt tñ. † Pietas aũt τ mĩa sunt ꝟtutes q̃ laudes τ fauoꝛes merent̃: nõ aũt sunt phibitione digne: humanitas em̃ sola ẽ ꝑ quã dei imitatio seruat̃ dicit tex.in.l.fi.in fi.C.de dona.inter virũ τ mĩa est maxĩa ꝟtutũ dicit beat⁹ Thomas.ij.ij.q.xxx.art.iij.τ.iiij. τ q nõ impẽdit mĩam dr̃ negare Chꝛistũ.vij.q.j.oĩs q2 pietas ẽ virtus spãlis beatus Thomas.ij.ij.q.cj.arti.iij.τ est virtus annexa iustitie: idẽ.ij.ij.q.lxxx.ar.j.τ patrie eterne τ pñtis vite ipetrat subsidia ad Thimotheũ.iij.τ canone hospitalẽ.iij.τ multa possent adduci.τ ad hmõi expẽsas opoꝛtunas τ cõgruas artant̃ hr̃des defuncti τ ceteri successoꝛes.d.l.at si qs.§.f.τ legib⁹ sequẽtibus τ cõgrue expẽse fieri debẽt ꝑ dignitate τ facultatib⁹.l.in pr̃ez de relig.τ sump. fune.τ.d.l.at si qs.§.equũ.τ.§.iudex.multofoꝛti⁹ debent artari ad hmõi solitas expẽsas q̃ pro aĩa erogant̃ ecclesijs τ pijs locis cũ aĩa sit lõge digniõr coꝛpe.l.sancim⁹.C.de sa.san.eccl.τ de peni.τ remis. c.cũ infirmitas in fi.τ.xij.q.j.ꝑcipim⁹.τ in iure ĩfinita vt ita dixerim ꝑuilegia ꝯceduntur pijs causis: iõ heredes τ alij successoꝛes de iure cogant̃ hãc piã funerariã impẽsam erogare maxĩe cũ tenuissima sit ꝑ dignitate aĩe τ facultatib⁹ ꝙ maxime dicẽdũ vr̃ ꝓsupposita consuetudine q̃ videt̃ ꝓsupponi ex themate cũ ista videat̃ bona ꝯsuetu

3 do τ pia ꝙ.s.ꝑ aĩa defuncti tpe funeris aliqd pio loco eroget̃. † Et ad episcopũ pertinet pias τ bonas cõsuetudines facere obseruari c.ad apostolicã de symonia vbi ad hoc videt̃ tex.singularis prout dicit ibi Panoꝛ.scz quod licet pro exequijs moꝛtuoꝛũ τ pro benedictionibus moꝛtuoꝛum τ huiusmodi nõ possit aliquid ab initio extoꝛqueri. Tamen si est ꝯsuetum gratis aliquid prestari tẽpoꝛe quo talia exhibent̃: licet non debeant talia denegari si consueta nõ prestantur: tamen si sponte prestantur est laudabile: τ si consuetudo erat illa prestandi episcopus post prestita talia spiritualia cogi etiam laycos ad obseruantiã talis ꝯsuetudinis vt est tex.ibi vald

notabilis ꝟm lec. Gof. ꝛ Hostie. ibi ꝛ Panoꝛ. ibidem. ꝛ in. c. sua no-
bis. eo. ti. vbi glo. idem videt velle quod ꝛ vult ipe Panoꝛ. de sepul
turis. c. abolende. vbi etiam dicit esse singulare ad hoc. d. c. ad apo-
stolicam ꝛ adducit bonum tex. ad hoc de iure ciuili in. l. priuilegia.
C. de sac. sanc. eccle. vbi mandantur obseruari bone ꝯsuetudines in
troducte in fauoꝛem ecclesie: que licet sint per laycos itroducte nõ
possunt per eos tolli prout ꝛ no. ibi Bar. ꝛ Panoꝛ. in. d. c. abolẽde
ꝛ quod alias in simili per doct. in. c. nouit de iudi. Et maxime si est
consuetudo ꝙ prestetur post exequia ꝑstita q2 tunc non est presum-
ptio quod pro ipsa sepultura seu exequijs ideo talis cõsuetudo est
seruanda prout volunt Inno. ꝛ do. Anto. in. d. c. ad apostolicam. ꝛ
maxime si est quid paruū ad quod non applicatur animus prout
dicit do. Anto. de but. in eodẽ. c. ad apostolicã: cum igit eps solit⁹
sit facere hmõi exactiones post coꝛpoꝛa tradita sepulture ꝛ perfe-
ctis exequijs ꝛ vtplurimuꝫ satis ex interuallo postea exegerit: ꝛ qd
minimum solitum sit prestari videt ꝙ ꝛ in futuruꝫ cogant ad talis
consuetudinis obseruantiam ꝓbata ipsa consuetudine ꝑ qua pro-
banda videt multũ conferre ꝙ vigoꝛe ꝯsuetudinis fuerunt multo
tiens hmõi funeralia exacta ab inuitis prout ꝑsupponitur: ideo vi
detur dicta cõsuetudo multotiens obtẽta in ꝯtradictoꝛio iudicio
ad hoc tex. in. l. cum de consuetudine. ff. de legi. ꝛ quod notat ꝑ glo.
ꝛ Jo. an. in. c. fi. de consue. ꝛ per glo. in canone q2 frustra. viij. distin.
ꝛ tex. cum glo. in. c. abbate sancti Siluestri de vboꝝ signi. ꝛ sufficit
consuetudo longi tempoꝛis nec requiritur ꝙ sit ꝑscripta cum sit in
ducta per laycos ꝛ non videat contra ius: ideo lõgeua sufficit. l. de
quibus. ꝛ. l. diuturna. ꝛ. l. sed ea q̃ longa. ff. de. ll. ꝛ. C. que sit lõga cõ-
suetudo. in rubro ꝛ nigro qñ non inducit ꝑ cleꝝ ꝯ ius requirit ꝙ sit
4 prescripta longissimo tpe. c. fi. de ꝯsuet. ¶ †Cũ his non ob. ꝯriũ
arbitroꝛ de iure rñdendum. nam ꝑmo constat ꝙ pro funeralib⁹ ali
quid exigi ꝑ ecclesiã vel clericos est species symonie ꝛ a iure ꝓhibi-
tus q2 symoniacum est ꝓhibitũ. c. cũ in ecclesie coꝛpe. c. non satis. ꝛ
c. suam de symo. ꝛ. d. c. abolende nec iuuat aliqua vetusta ꝯsuetudo
vt. d. c. non satis. ꝛ. d. c. cum in ecclesia coꝛpoꝛe ꝛ canone questu. xiij.
q. ij. ꝛ facit. c. Jacobus de symo. ꝙto eñ mala cõsuetudo magis ꝑtẽ
ditur tantomagis est detestãda: nã diuturnitas tpis peccatum au
get non minuit. c. cũ haberet circa fi. ꝛ. c. cũ tanto in prin. de cõsue.
ꝛ. d. c. cum in ecclesie: adeo ꝙ pctm̃ veniale cõsuetudinem redditur
moꝛtale. xxxv. distin. §. criminis ꝛ per glo. in canone deniq3. iiij. dis.
itaq3 per dicta iura videt aperte decidi ꝙ talis ꝯsuetudo dꝫ appel
lari coꝛruptela ꝛ nullatenus excusat hmõi ꝯsuetudo exigendi simi
lia funeralia etiam si consuetudo ꝓbaretur longa vel lõgissima lꝫ
ex deductis in themate videatur dicẽdum ꝙ consuetudo non pro-
5 betur. †Nam consuetudo fundatur in tacito consensu populi qui
ex frequentia actuum cũ diuturnitate tempoꝛis presumitur ꝓbat
in. d. l. de quib⁹ de. ll. tacitus enim cõsensus populi est ꝑxima causa
cõsuetudinis dicunt Pe. ꝛ Cy. in. d. l. de quibus prout ibi versicu-
lo quero quot actus refert Bart. idẽ volens qꝺ ꝛ cõiter tenet: ideo
requiruntur tot ꝛ tales actus qui verisilr ꝑuenerint in notitiã po-
puli qui põt legẽ ꝛ ꝯñter ꝯsuetudinem inducere: prout volunt pre
fati doc. in. d. l. de quibus vt ꝑ Bart. ibi in dicto versi. ꝛ volũt ꝑfati
doc. in. d. l. de quibus vt per Bar. ibi in dicto versi. ꝛ volunt Jo. an.
ꝛ alij in. d. c. cum tanto. non eñ põt consuetudo induci nisi sciente
eo qui posset legem condere prout volunt glos. fi. ꝛ doc. in. d. c. cum
tanto. ideo si consuetudo inducitur a populo requiritur scientia
totius populi vel maioꝛis partis. arg. l. quod maioꝛ ad munici. ꝛ. l.
aliud. §. refertur. ff. de reg. iu. prout voluit Cy. in. l. ij. C. que sit lon.
consuetu. ꝛ Joã. and. do. Anto. Jmo. ꝛ Panoꝛ. in. d. c. cum tãto. et
Floꝛ. ibi. q. xiij. ꝛ. xv. ꝛ glos. in. d. l. de quibus videtur velle ꝙ reqrat
scientia populi ꝯgregati. ꝛ Bar. recitat ꝛ non impugnat in. d. l. de
quibus prout ꝛ dicit do. Anto. in. d. c. cum tanto. lꝫ hoc ꝙ requira
tur scientia populi vel maioꝛis partis ipsius ꝯgregati non trãseat
sine dubio nec approbem Jo. and. in. d. c. cum tanto in sua summa
v. membꝛo ꝑncipali versi. sic practicant legiste: sed qꝺ scientia reqri
tur est expeditum ꝛ talis scia requirit q2 ignoꝛans non consentit. l.
cum quis decedens. ff. solu. ma. ꝛ. l. si per erroꝛẽ. ff. de iurisdi. om. iu.
ꝛ. l. ij. ff. de iudi. cum simi. Consensus autem populi vel maioꝛis par
tis populi est necessarius immo est fundamentũ consuetudinis vt
predixi ꝛ volunt Jo. an. ꝛ ceteri in. d. c. cũ tanto. ideo si non fuerint
facti tales actus ex quibus resultet verisimilis consensus saltẽ ma-
ioꝛis partis populi nõ resultat cõsuetudo prout sumitur ex dictis
oim scribentium: in casu aũt nostro ꝑsupponit ꝙ quidam soluerũt
ꝛ quidam non soluerunt: ideo non videt depꝛehendi determinat⁹
ꝛ ꝑcisus ꝯsensus populi: sed sum⁹ in dubio an consensus ppl̃i adhe
sit vni parti an alteri: in dubijs aũt inherere debemus partibus cõ
uentis regula fauoꝛabilioꝛes ꝛ regula cum sint partiũ iura obscura
in. vj. cũ concoꝛ. ꝛ maxime cum soluentes qñq3 plus qñq3 minus sol
uerint ita ꝙ nõ potest depꝛehendi quid certũ haberet solui qñ ali-
quid soluendũ esset: lex aũt siue scripta siue non scripta ꝑut est con
suetudo. §. ex non scripto instit. de iure na. gen. ꝛ ci. debet esse certa
ꝛ manifesta non obscura ꝛ incerta. c. abbate sancti siluestri post me-
dium ver. hoc autem sensus. de verb. signi. ꝛ cañ. erit aũt. iiij. distin.
Preterea prout percepi ipsa cõitas semꝑ ostẽdidit signa dissensus
q2 re vera continuo a multo tpe citra pluries querelauit cõitas qꝺ
ista exactio istoꝝ funeraliũ fiebat indebite a particularibus cõtra
eoꝝ voluntatẽ ꝛ cõdolere de hmõi exactiõib⁹ hoꝝ funeraliũ itaq3
ex tunc non fuit causat⁹ consensus: lꝫ poti⁹ dissensus fuit ostensus.
ꝛ ex postea gestis presumit in ꝑteritum canone cũ ꝑ bellicã. xxxiij.
q. ij. ꝛ. xviij. dist. ꝑuenit. ꝛ. xiij. dis. multis. ꝛ maxime q2 nõ ꝑsumitur
6 variatio volũtatis. ar. l. eius qui mutatã. ff. de ꝓbat. †Si itaq3 ꝑus
tacite cõsensisset populus non est presumptio ꝙ postea dissentiret
dissensit postea ꝛ hodie dissentit ergo ꝑsumat nunꝙ̃ consensisse: et
lꝫ hec verisimilitudo non artet nimium: tñ nec ex aduerso habem⁹
quid nimium artet propter quod appareat de consensu inducendi
consuetudinem attento ꝙ isti actus non sunt actus qui cõiter fiãt
palam ꝛ attento ꝙ ꝛ contrarij actus interuenerunt. ꝛ illi qui affir-
matiue interuenerunt non fuerunt vniformes vt supra premissum
est ꝛ insup attento qꝺ si fuerũt spõte prestita ista funeralia sui natu
ra sunt talis cõditionis ꝙ non videntur fieri ex obligatione: q2 ex
his que gratis ꝛ liberaliter cõferunt non solet esse animus obliga-
tionẽ inducendi ar. ei⁹ qꝺ no. glo. ꝛ doc. in. l. solent. ff. de offi. ꝓcon.
de rustico qui detulit multis annis vnũ par caponum ꝛ silr Bar. in
l. cum de in rem verso de vsur. ꝛ lꝫ ꝑ decennium cõtinuauerit ire ad
molendinũ vel ad furnũ alterius: ꝛ sic lucrũ attulerit: non ꝑpterea
inducit cõsuetudo aliqua vel presumptio ꝙ teneat in futuꝝ prout
voluit Cy. in. l. j. ꝛ. ij. C. de serui. ꝛ aqua. ꝛ idẽ dicit Innoc. in. c. bone
ij. de postu. ꝑla. in eo qui multotiens recepit aliũm venientẽ ex lõ
ginquo ad eius hospitium. ad idem qꝺ ꝑ Joã. an. in. c. Joannes de
cleri. cõiug. sunt enim ista facultatis. ideo non tendant ad inducen
dũ obligationẽ ꝑut ꝛ dicit Panoꝛ. in. c. tua nobis de symonia. ꝛ lꝫ
ipse conet respondere ꝙ non obstantibus ꝑdictis possit induci cõ-
suetudo tñ negari nequit qn astringat ꝙ nõ ita de facili resultet cõ
suetudo ꝑut in alijs que nõ sunt facultatis seu libertatis ꝑut ista.
Ecce in simili consuetum est perusie dare panẽ pauperibus hostia
rijs. Et tñ nemo dixerit ꝙ ex hoc inducatur ꝯsuetudo: lꝫ pro maio
ri parte diuites dent ꝛ magis consuetũ dare fratribus diuersoꝝ cõ-
uentuum: ꝛ tñ nemo dixerit ꝯsensum populi causari inductiuũ cõ-
suetudinis vt quis inuitus cogat: possibile aũt foret ꝙ interueni-
rent tot actus ꝛ adeo vniformes ꝛ tanto tempoꝛe ꝛ talibus circun-
stantijs ꝙ tacitus consensus populi resultaret qꝺ hmõi fierent ex
necessitate: ꝛ tunc resultaret consuetudo ꝛ ꝓcedat. d. c. ad apostoli-
cã ꝛ quod per doctoꝛes ibi ꝛ in. d. c. abolende. ꝛ in. d. c. tua nobis ma
xime per Panoꝛ. sed attento ꝙ actus non fuerunt vniformes: ꝛ ꝙ
quidam soluerunt ꝛ quidam non iuncta natura ꝛ qualitate hmõi
funeralium de quibus agitur: ꝛ etiam tali dissensu ꝛ cõtradictione
populi postea sequuta ista simul conglutinata videntur artare qꝺ
non fuerit inducta aliqua consuetudo artatiua ad ꝑdicta faciẽduꝫ
ex necessitate. Et si dicat soluerunt cõpulsi multi a multo tempoꝛe
citra. Et per hoc tollatur dicta allegatio quod gratis ꝛ liberaliter
vel quod fuerint facultatis respondetur ꝙ hoc principaliter pon-
derandum est contra episcopum: quia non potest consuetudo in-
duci quod exigantur ab inuitis huiusmodi funeralia vt est expres-
sum in dicto. c. non satis. ꝛ in dicto. c. cum in ecclesie coꝛpoꝛe cũ alijs
supra adductis. Licet posset induci consuetudo ꝙ a volẽtibus pre
stentur qua bona consuetudine a principio inducta per volunta-
rias prestationes coguntur inuiti illam obseruare per episcopum
iste est tex. in dicto. c. ad apostolicam adeo quod non debebit volẽs
ista funeralia illa exigere tanꝙ̃ debita: sed debet instari quod illa
laudabilis consuetudo obseruetur ꝛ pro eius obseruantia cogãtur
talis ꝛ talis soluere funeralia prout est consuetum: nam dicit Ho-
stien. faciendam vim in verbis: quia non debet dicere quis ego pe-
to tale quid ꝑ funeralibus seu pro sepultura vel pro officijs: nam
tunc succumberet: sed debet dicere peto obseruari talẽ cõsuetudinẽ
prout refert. d. Anto. in. d. c. ad apostolicã. ꝛ Panoꝛ. in. d. c. abolẽ-
de ꝛ nõ impugnant. Ex quibus patet qꝺ prius debet ꝑcedere lau-
dabilis consuetudo ꝑcedens ex liberalitate ꝯferentium si aũt inci-
peret ab exactione nunꝙ̃ induceret. d. c. ad apostolicã. ꝛ. d. c. non sa
tis. ꝛ. d. c. cum in ecclesie. ꝛ hoc casu procedat opi. Jnnocen. qui vo-
luit quod nunꝙ̃ possit induci consuetudo quod tpe quo cõferũtur
spiritualia seu sepultura aliquid prestetur: q2 tunc non cẽsetur ha-
bere ꝑncipiuꝫ volũtariũ ꝟm eũ: sed si solutũ est dari postea iuisse cẽ
setur volũtariũ initium: ideo valet ꝟm eũdem Jnno. quem ꝛ refert
ꝛ non impugnat ibi dñs Anto. ꝛ licet Goffre. ꝛ Hostien. velint qꝺ
possit induci etiam ex collatione tempoꝛe sacramenti: tamẽ salteꝫ
Hostien. loquitur de prestatione voluntaria: ꝛ hoc apertissime fir
mat Panoꝛmit. in. d. c. ad apostolicam ꝛ in dicto. c. abolende. ideo
prestationes facte per inuitos seu coactos non possunt adduci ad
probandam inductionem consuetudinis: nec ad inducendum con
suetudinem ꝛ tantominus: quia ipsemet vel alius eius nomine ad
sui vtilitatem fecit dictam coactionem ex quo magis suspicanduꝫ
ne incurrat vitium symonie. ꝛ licet vnica prestatio sit quid paruuꝫ
tamen multiplicatio non faciunt quid minimũ immo tale ꝙ ani-
mus applicatur prout ꝛ rei experientia docet rerum magistraliuꝫ
c. ꝙ̃ sit in ꝑncipio de elec. lib. vj. ꝛ. c. statutũ in princi. eodẽ ti. ꝛ libꝛo:
sed deberet probari prestatio laudabilis voluntaria facta pri⁹ per
tot

tot personas ⁊ tot vicibus quod eliceretur tacitus consensus po-
puli ⁊ cum cursu temporis requisiti ad consuetudinem inducēdam
que probatio ex deductis in puncto non resultat nec ex his que in
tellexi fieri potest: quod ⁊ persuadenduz est attentis his que supra
deduxi. Concludo ergo quod talia funeralia exigi non possunt nec
tempore funeris quod est clarissimum per. d.c. ad apostolicam: nec
etiaz postea per iam dicta per que sunt sublata ea que videbantur
magis obstare ex adductis in contrarium scz que respiciebant. d.c.
ad apostolicam cui est responsum: nec obstat quod expense funeris
sunt licite ⁊ permisse immo ex fonte pietatis ⁊ misericordie nōnun
q̄ procedunt: qꝛ hec omnia fatenda sunt: sed q̄ persone ecclesiasti-
ce pro funere aliquid exigant est penitus reprobatum ⁊ damnabi-
le per iura iaz dicta: nec ad ista compelli potest heres: sed ad ea que
pro funerando honorabiliter ꝯm qualitatem persone ⁊ facultates
sunt oportuna vt in iuribus adductis supra primo loco iunctis. d.
c. non satis. ⁊. d.c. cum in ecclesie cum simili. Ista autem constat qđ
non debentur de iure communi non probata consuetudine lauda-
bili que non probatur valida per supradicta merito ⁊c.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxcvij.

1 ☞ Testamentū secūdo loco factum a testatore qui filium suū pre
mortuum instituit quem viuere credebat ⁊ ei qñcūq; decesserit sub
stituit fraternitatem quandam filiasq; instituit in dotibus an va-
leat ita quod dicta fraternitas tanq̄ substituta possit testatori suc-
cedere presupposito quod filie sunt mortue sine filijs matre relicta.
per totum consilium.
2 Testamentum in quo sunt instituti venientes ab intestato an pos
sit substentari. v. testibus vbi cōiter requiruntur septem.
3 Testamentum minus solēne inter liberos factum admixta vel ad-
iuncta persona extranea an valeat.
4 Fraternitas seu confratria laycoꝝ an dicatur pius locus.
5 Institutio in re certa trahitur ad vniuersum euacuata institutio-
ne vniuersali.
Clausula codicillaris posita per verbum futuri vel presentis tpis
an valeat ad testamentum firmandum virtute fideicommissi vbi in
ualiditas causatur natiuitate posthumi.
6 Testamentum factum coram presbytero parrochiali ⁊ duobus te
stibus quomodo valeat in vtroq; foro scz canonico ⁊ seculari vir-
tute. c. cum esses de testamentis.
7 Animaꝝ cura si ad plures pertineat est cuilibet insolidum.
8 Substitutio compendiosa qñ comprehendat vulgarem expressam
vel tacitam ⁊ pupillarem ⁊ an valeat vbi quis est institut⁹ quem te-
stator credebat viuere.
9 Testis varians in suo dicto an incurrat falsum.

¶ Consilium. ccxcvij.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † Uidetur quod dicta fraternitas nō
foueat iustitiam super bonis ⁊ hereditate dicti Joā-
nis: sed vniuersa eius hereditas sit deuoluta ad mr̄ez
filiarum dicti testatoris ex personis suaꝝ filiarum: nam videt̄ quod
dictus testator censeatur decessisse ab intestato cum testamenta q̄
in themate deducuntur videantur esse nulla ea pretensa ratione:
2 quia carent debita solemnitate testium. † Nam in testamentis re-
gulariter requiruntur. vij. testes alias testamentum est nullū. l. hac
cōsultissima in pn. ⁊. §. p nūcupationē. C. de testa. ⁊. §. fi. insti. eo. ti.
⁊. l. in testō. C. eo. ti. Fallit in testō militis. l. j. ff. de mili. test. ⁊. l. luci⁹.
eo. ti. ⁊. l. iij. ⁊. l. milites. C. eo. ti. itē in testō inter liberos. d. l. hac con
sultissima. §. ex impfecto ⁊ aut. ibi positis. ⁊. l. fi. cū sua aut. C. fami.
her. itē in testō ad pias causas. l. j. cū ibi no. p Bart. ⁊ doct. C. de sac.
san. eccle. ⁊ in. c. relatū de test. ⁊ in. c. cū esses. eo. ti. in quibus casibus
sufficerent duo testes cū sint sublate solēnitates iuris ciuilis ⁊ res
reducta ad meros terminos iuris naturalis vt dictis iuribus habe
tur quo iure naturali emanauit illud vulgatū in ore duoꝝ vel triū
stat oē verbū. c. in oī de testibus. ⁊. d.c. cū esses in rōne sui. ⁊. d.c. rela
tū. ⁊. l. vbi numer⁹. ff. de testi. itē fallit in testō in quo essent instituti
venientes ab intestato quo casu corā qnq; testibus valet testm̄ vt
cā intestati. d. l. hac ꝯsultissima. §. si qs autē. ⁊. l. ij. ff. de iniu. test. sub
qbus fallētijs nō vr̄ ꝯphēdi casus nr̄. nā dict⁹ testōr nō erat miles ⁊
sic cessat pma fallētia dicta fraternitas nō est de liberis ⁊ sic quo ad
eā ⁊ q̊ ad ceteros preter liberos non militat specialis dispō. d. §. ex
3 imperfecto ⁊ similiū. † Qñ enim testamētū fit iter liberos admixta
psona extranea valet solū quatenus factū est inter liberis nō autez
quaten⁹ est admixta extranea psona: nā quo ad alios testm̄ est nul
lū vt est expssuz in. d. §. ex impfecto in fi. ⁊ ibi p oēs: nec etiā est ipsa
fraternitas de descēdētib⁹ ab intestō: nec interuenerūt qnq; testes
⁊ sic cessat quarta fallentia. 3. posita silr̄ pari mō cessat alia q̄ sumit̄
ex. l. fi. C. de testa. vbi qnq; testes requirunt̄. nec est testm̄ factū in ru
re nec p rusticos factū. tale em̄ puilegiū ꝯcedit̄ psone ⁊ loco put di-
cit Bar. ibi ⁊ in. l. cunctos pplos. C. de sum. tri. q̄ ⁊ firmant ibi Ra
pha. ⁊ Pau. de ca. reprobantes ex hoc dictū Nic. de mat. q volebat
q̄ illa spālis dispō militaret gn̄aliter quotiēs esset penuria testiuz
loco ⁊ tpe testi ꝯditi puta tpe pestis: nā vr̄ eadē rō: ⁊ ꝯñter idē ius
ꝯm eum cui⁹ opi. ego est ꝯm Bal. ibi. qui tñ vr̄ poti⁹ inherere pce-
dēti opi. cui etiam inherere vr̄ Ang. Saly. ⁊ Bñdi. de plū. Et qđ
tpe pestis saltem minor numerus qnquēnario nō sufficiat oēs con
cordant: silr̄ non sumus in terminis. l. oīm. C. de test. qꝛ nō interue-
nit pñtia pncipis. nec fuit apud acta testm̄ celebratum: ⁊ sic cessant
termini. l. oīum. C. de testa. nec presupponitur aliqua municipalis
cōstitutio vel consuetudo spālis vel priuilegium ⁊ sic cessant termi
4 ni. l. si nō spāli. e. ti. ⁊ que hñr in. d. l. fi. † Item dicta fraternitas que
psupponit̄ esse fraternitas laycoꝝ non videt̄ q̄ censeat̄ locus pius
vt no. Bal. in. l. si quis ad declinandū. C. de epi. ⁊ cle. ver. x. queritur
col. xvij. ⁊ in aut. hoc ius porrectū. C. de sa. san. eccle. ⁊ in quodā suo
ꝯsi. qđ incip. in dicto testō ⁊ in alio qđ incipit frater. ⁊ idē latius p-
sequēdo ꝯcludit Imo. in. c. officij extra de testa. Et p hoc nō vr̄ qđ
militet aliqua spālitas fauore pie cause cū hmōi fraternitates non
vr̄ q̄ gaudeāt puilegijs pie cause per pdicta: ⁊ p ꝯñs iste casus vr̄ re
manere sub regulari dispōne iuris cōis quo cauet̄ q̄ testm̄ carēs nu
mero septē testiū rogatoꝝ nō valeat sed sit ipo iure nullū. Dato au
tem q̄ valeret dictū testm̄ videret̄ simili mō rñdendū p matre. naz
p scōm testm̄ rūpitur primum. §. posteriore insti. quib. mo. testa. in
fir. l. sancimus. C. de testa. quādo valet secus alias. l. si iure. ff. de leg.
5 iij. in scdo aūt testō sunt institute filie in rebus certis. † Institutio
aūt in re certa trahitur ad vniuersuz euacuata vel nulla instōne vni
uersali. l. j. §. si ex fundo. l. quotiens. §. si duo. ⁊. l. ex facto. ff. de hr̄di.
insti. ⁊. l. quotiens. C. eo. ti. ideo cum institutio Baptiste filij mascu
li fuerit nulla ⁊ p nō scripta cū non esset tūc tpis in rerū natura tpe
testi. l. vnica. §. ⁊ cum triplici ⁊. §. seq. C. de cad. tollen. silr̄ ⁊ substō fa
cta dicto filio de dicta fraternitate vr̄ q̄ euanuerit: quia fuit in ca-
su quo dictus filius postea decederet quia illud vbū decederet tra-
hitur ad tp̄s futurū. l. si debitor. §. verisimile de ꝯhen. emp. ⁊. l. cum
cert⁹ de vino tritico ⁊ oleo leg. ⁊. l. q rome. §. augerius. ⁊ ibi Bar. de
vb. obli. ⁊ iō dicunt doc. in aut. ex cā. C. de libe. pte. ⁊ Bal. in. l. fi. C.
de codicil. ⁊ Bar. in. l. j. ff. eo. ti. q̄ clā codicillaris apposita p vbum
pñtis tpis valet nō iuuat si inualiditas causatur ex post facto puta
natiuitate posthumi secus si p vbuz futuri tpis valebit ⁊ idē si per
vbum valeret qꝛ tale vbuz trahitur etiā ad futurū put dicūt doc.
ar. d. §. verisimile ⁊ alioꝝ iurium supra adductorū: ideo dicta frater
nitas videt̄ inuitata sub ꝯditione si decedet in futurū p dicta iura
sed dicta ꝯditio non videt̄ purificata qꝛ postea non decessit cū pri⁹
decesserit: ideo defecta ꝯditione remanere vr̄ testm̄ sine vl̄i instōne
ideo instōnes in rebus certis attrahunt ad se totā hr̄ditatē. ⁊ lʒ de
cesserint sine liberis dicte filie tñ substō eis facta vr̄ euanuisse. nam
primo substitutus fuit filius qui iam decesserat. ⁊ sic fuit pro nō scri
pta filio fuit substituta fraternitas filius autē non potuit onerari.
ar. l. ab eo. C. de fideicō. pterea dicta substō fuit facta p eadez verba
prout substō vl̄is: ideo prout supra deductum est q̄ non valeat sub
stitutio vl̄is qꝛ nō videt̄ euenisse casus substōnis pariformiter vide
tur q̄ non valeat ista pticularis substō p easdē rōnes: ideo ipse filie
trāsmiserūt in eoꝝ matrē hr̄ditatē pr̄is p eas agnitā ⁊ si non immi
scuissent hr̄ditati illā nihilominus transmisissent iure suitatis ma
xime in matrem. l. apud hostes. C. de suis ⁊ legi. ⁊. l. si fratris. C. de li
6 beris ⁊ posthu. l. qui duos. ff. de rebus dub. cū multis si. ¶ † Tamē
his minime refragantibus contrariā partem arbitror magis iuri
consonam: nam attento q̄ dictus domnus Bñdictus tēpore dicti
cōditi testamēti habebat curaz aīarum hoīm dicte parrochie ⁊ per
ꝯñs prout psupponit̄ erat psbyter parrochialis dicte ecclesie ⁊ ꝯñr
habebat curā aīe dicti testatoris q erat parrochian⁹ dicte ecclesie
ex hoc capite dictū scōm testm̄ iuuat̄ p. d.c. cū esses de testa. nam di-
ctum capitulum cum esses lʒ patiatur plures lec. tñ cōis lectura est
q̄ in terris ecclesie in vtroq; foro scz in terris imperij ⁊ in foro ca-
nonico valet testamentum coram psbytero parrochiali ⁊ duobus
alijs testibus prout hanc opi. habuit Joan. andr. in. d.c. cum esses.
dicens ita in pratica seruari: ⁊ hanc opi. tenuerunt Joan. cal. Pe-
trus de perusio Pet. de anch. ⁊ Florē. in. d.c. cum esses. ⁊ ista est cō-
munis opi. put dicit Imo. in. d.c. cum esses idem tenens. ⁊ hoc pre
supposito quod sit presbyter parrochialis: prout psupponitur qꝛ
mihi non innotuit: audiui tamen ex relata aliorū quod forte tunc
erant plures qui illo tempore habebant curam animarū dicte par-
7 rochie: non tamen arbitror quod istud haberet obstare. † Quia cu
ra ipsa animaꝝ ptinens ad plures ptinet ad quēlibet insolidū cum
sint ordinarij iudices animarū. c. si sacerdos. de offic. ordi. vel saltez
similes ordinarijs cū habebat facultatem a seipsis ⁊ nō ab alijs nec
aliquem representēt nisi deum. d.c. si sacerdos. plures autem ordi-
narij hñt iurisditionem ⁊ iurisditionis exercitium insolidū. l. j. ff. de
offi. consu. ⁊. l. impator. ff. ad munici. qđ maxime est dicendū in pre-
sbyteris hñtibus curaz animarū: qꝛ plura incumbentia officio pre
sbyteri prochialis nō exercent̄ p plures sʒ p vnum insolidum puta
consecrare ⁊ audire confessionē: cū ergo vnusquisq; eorū sit presby
ter parrochialis verificātur verba. d.c. cum esses. quia verum est fa-
ctum esse testm̄ coram presbytero prochiali ⁊ duabus alijs perso-
nis: ex quo ergo interuenerunt duo testes vna cum tertio. s. presby-
tero parrochiali ⁊ sim⁹ in terris ecclie tenēdū est q̄ dictū ꝯm testm̄

valeat non obstante defectu numeri. vij. testium. ⁊ ita pluries consului et legendo dicta. l. hac consultissima tenui. et ex quo dictum scḋm testamentū valet in consequentiam tollit primum per. d. §. posteriore. ⁊. l. cum in secūdo. ff. de iniu. testa. ⁊. d. l. sancimus. C. de te. ideo est videndum quis ex dicto secūdo testō succedat: ⁊ pfecto cōstat ꝙ institutio vniuersalis facta de baptista filio testōris non valet prout. s̄. deductum est. item cōstat qḋ institutiones facte in certis quantitatibus de filiabus testatoris valent: sed dubium residet in substitutionibus factis de dicta fraternitate: ⁊ capiendo primo substitutionem vniuersalem cōcludendum censeo qḋ dicta substitutio valeat teneat ⁊ succedat dicta fraternitas ex substitutione.
8 vulgari. †Constat eñ ꝙ substō compendiosa ɔprehendit vulgarē expressam verbis gñalibus ⁊ etiā pupillarem maxime qñ est facta per verba directa ciuilia ꝓut sunt illa vba heredem esse iuxta. l. verbis ciuilibus de vulg. ⁊ pupil. ⁊ pbaẗ in. c. si pr̄ de test. in. vj. vbi hoc videẗ pbari etiā in verbis cōibus vel directis iurisgentiū. ⁊ ita per illū tex. tenent cōiter oēs moderni ibi etiā si mater sit in medio ⁊ in c. raynutius. eo. ti. in antiquis ⁊ in. l. centurio de vul. ⁊ pu. ⁊ in. l. pcibus. C. de impu. ⁊ lz Bart. idē qñ mater nō est in medio ⁊ ɔtriū velit qñ p verba cōia ⁊ mater est in medio ⁊ multi sequātur ⁊ antiqui ante Bar. cōiter tenent vtroqꝫ casu ɔtrium. tñ oēs cōcordant qñ p verba directa ciuilia ꝓut in casu nostro. ⁊ lz in verbis cōibus disceptatio ardua fiat circa substitutionē pupillarē in qua ego ⁊ legendo et consulendo solit⁹ sum tenere ꝙ cōtineatur saltē si mater non est in medio: tñ non fit in vulgari similis disputatio sꝫ doc. in iuribus pallegatis simplr̄ psupponunt ꝙ vulgaris cōtineatur nec adhibent distinctionem ꝓut pleriqꝫ faciunt circa pupillarē ⁊ merito: qꝛ si nō cōtinereẗ vulgaris ⁊ institutus decederet viuo testōre vel aliter nō adita vel trāsmissa hereditate substō rueret: qꝛ non posset verificari in fideicōmissaria ex quo nō heres non potest rogari. arg. l. ab eo C. de fideicō. cum concor. ad hoc. l. ille a quo. §. si de testō. ff. ad treb. nec quo ad hereditatem testōris ⁊ sic quo ad vulgarē est in consideratione mater pupilli vxorqꝫ testōris: sed mater ipsius testōris vt per glo. Barto. ⁊ ceteros in. l. si. C. de insti. sub condi. fac. ⁊ p Bart. in. l. j. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ habetur etiam in. d. l. precibus ⁊ per repetentes in. d. c. si pater. ⁊ in. d. c. Ray. elicitur ergo indubitata conclusio ꝙ dicta fraternitas fuit vulgariter substituta dicto filio instituto non simpliter sed in casu quo decederet non heres ⁊ sine filijs sub istis cōditionibus cēsetur ɔcepta vulgaris ex vi vboꝝ a qua vi verboꝝ non est recedendum. l. non aliter de lega. iij. l. j. §. si qui nanē de exerci. Substitutio autem expressa in vno casu comprehendit tacitam vulgarem in alium casum vt est casus in. l. cum quidā pgnantem. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. scḋm lec. Bar. ⁊ ibi per doc. ⁊ in l. gallus. §. ⁊ quid si tm̄ de libe. ⁊ posthu. ⁊ ibi per Bart. ⁊ doct. ⁊ per Bar. in. l. j. de vul. ⁊ pup. ⁊ erit substitutio partim tacita partim expressa prout dicit Bart. ibi ⁊ in. l. ij. eo. ti. ideo qualitercūqꝫ illa verba si decederet intelligantur. ⁊ sic siue purificetur substitutio vulgaris expressa verbis generalibus siue defecerit tamen satis est qḋ purificetur tacita vulgaris in aliuꝫ casum ⁊ sic substitutio facta sub conditione si decedet verificatur etiam si decesserit ex tacita mente quia verisimile est quod prout voluit fraternitatem substituere et preferre filiabus filio postea decedente ipso viuo vel mortuo ita et coniecturatur ꝙ voluisset substituere si cogitasset eum iam mortuū prout alias si substituit sub conditione si filius decesserit in pupillari succedit substitutus filio viuo recusante hereditatem. l. iā hoc iure de vulga. ⁊ pupil. ⁊. l. precibus. C. de impub. ⁊ dicta. l. cum qdā pregnātem scḋm lec. glo. ⁊ hec ratio videtur concludens ad cōcludendum ꝙ sit locus substitutioni non obstante ꝙ filius iam decesserit. Confirmatur ⁊ scḋo dicta ɔclusio qꝛ illa conditio si decederet intellecta duntaxat in tempus futurū erat scḋm naturam impossibilis qꝛ ex quo ipse Baptista non erat amplius in rerum natura cuꝫ mors omnia soluat in auẗ. de nup. §. deinceps ⁊ non entiū nulle sint cause scḋm philosophum ⁊ pbatur in. l. eius qui in prouinciam si cer. pe. ⁊ in. l. ij. ff. de vsufru. ⁊ in. l. adeo. §. quod si toto de acqui. reꝝ do. impossibile erat ꝙ amplius moreretur conditio impossibilis vitiatur ⁊ non vitiat vltimas voluntates maxīe institutiōes ⁊ directas substitutiōes. l. j. ff. de condi. insti. §. impossibilis insti. de heredi. insti. ⁊. l. obtinuit. ff. de cōdi. ⁊ demonstra. nec ob. l. seruo manumisso. ff. de condi. ⁊ inde. per quam legem doc. limitant dictam regulam pmissam scꝫ quod conditio impossibilis non vitiat vltimam volūtatem non procedere quando testator putabat cōditionem possibilē que limitatio lz mihi visa sit non rationabilis: tamen quia non sumus in presentiarum in via disputatiua sed decisiua non recedendum duxi a cōmuni sententia: tamen in dubio standum est regule que probatur in primis iuribus allegatis que simpliciter ⁊ generaliter loquuntur ⁊ qui se fundat in regula habet intētionem fundatam: ideo aduersario incumbit onus probandi vt per glo. ⁊ docto. in cle. si. de rescrip. presumitur enim pro regula inquit Barto. in. l. quotiens. ff. si quis cau. ⁊ facit quod no. Barto. ⁊ docto. in. l. ex qua cunqꝫ. ff. si quis in ius vocan. non ierit: itaqꝫ habebit probare qui allegat quod ille testator putabat quod non esset mortuus. Et si dicatur satis apparet ex ipsa institutione quia alias frustra ipsum institui sset respondetur quod poterat dubitare an esset viuus an mortuus: ⁊ ideo voluit instituere: quia existens viuus succederet: ⁊ voluit substituere sub illa cōditione vt si esset viuus ⁊ decederet in futurum ⁊c. succederet ipsa fraternitas non ignorans forte ius qḋ non ignorari presumitur. l. leges sacratissime ⁊. l. si. C. de. ll. ⁊ regula qui cōtra iura mercatur in. vj. ⁊ per Bar. ⁊ Ang. in. l. sed ⁊ si lege. §. scire de pe. here. ⁊ per consequens non ignorans quod si decessisset conditio impossibilis reijcitur. Et successiue hoc attento esset consultum fraternitati vtroqꝫ casu siue iam decesserit siue in posteruꝫ: ⁊ hoc satis persuaderi potest ex quo prout audio sciebat filium infirmatum ex peste ita quod poterat sibi persuadere de eius morte licet forte quidam assererent contrarium non enim ignorant prudentes viri quod patri in extremis constituto nō nunciatur mors filij itaqꝫ poterat esse dubius ⁊ titubans ⁊ non putare possibilē vel impossibilem ⁊ inter titubantem ⁊ ignorantem vel putantem sit differentia vt per glo. in rubrica. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. de statu. ⁊ in. l. si. C. de condi. indebi. ⁊ per glos. in verbo titubare in. c. in nostra de procura. ⁊ glos. in verbo quid sciat in. c. presentium. de testi. lib. vj. ⁊ qꝛ forte erat dubius vsus fuit verbo equiuoco decederet ꝙ quidem verbum est verbum temporis preteriti imperfecti quod non applicatur ad futurum de propria significatione verbi. l. cum stipulamur de verborum obligationibus ⁊. l. scribit. §. scribit. ff. de pecu. lega. adeo quod si potest verificari in tempore presenti nō verificatur in futuro dictis iuribus licet quando in presenti tempore non verificatur trahatur in futurum ne actus reddatur elusorius: vt dicto. §. verisimile. ⁊ alijs iuribus supra adductis ⁊ licet viuens dicatur mori ⁊ decedere. l. finali. ff. quando dies lega. ced. tamen in substitutione ista denotat tempus post mortem cum non sit verisimile quod voluerit testator quod fraternitas in vita filij succederet. Et maxime quia per compendiosam prout est ista succeditur etiam pupillo per pupillarem substitutionem prout ⁊ supra deductum est ⁊ per pupillareꝫ non potest succedi nisi post mortem: quia non agitur in vita de hereditate cuiusqꝫ. l. ij. §. ceterum. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. prima. ff. de hereditate vel actione ven. ideo per verbuꝫ illud decederet denotatur actus mortis consummate sed si importat mortem consummatam si pro quia ⁊ de propria vi significat tēpus presens testamenti quo tempore erat mortuus ergo verificari possunt verba quibus standum est ex quo de mente contraria non constat ⁊ maxime vt substitutio valeat ⁊ non reddatur frustratoria. arg. l. quotiens in actionibus de rebus dubijs ⁊. c. si papa de priuileg. libro. vj. ideo dicta ratione ⁊ etiam quia sepe ponitur tēpus pro tempore. l. verbum erit cum similibus. de verborum significationibus ⁊ iste rationes excepta forte prima si filie predicte decesserunt puberes militant pariter in prima substitutiōe facta filiabus de ipsa fraternitate ⁊ hec pars est iuuanda tum fauore vltime volūtatis: quia verisimile est quod ista fuerit vel fuisset mens testatoris tum quia satis persuadendum est quod amore dei substituerit fraternitatem ⁊ sic ad pias causas: licet non auderem firmare quod censeatur ad pias causas nec est opus attentis alijs supra adductis ex his patet responsum ad adducta in cōtrarium. ⁊ decisa sunt prima dubia vꝫ quod testamentum valeat: ⁊ sit locus dicte substitutioni facte filio instituto licet filius fuerit iam defunctus tempore testamenti. Ex premissis etiam infertur ad decisionem tertij dubij: nam si dicte filie decesserunt impuberes substitutio pupillaris videtur militare per ea que dicta. s̄. sunt respicientia secundum quesitum nisi quod incidimus in illud tritum ⁊ diffusum dubium: an compendiosa facta filiabus impuberibus per verba communia sine dinumeratione temporum comprehendat pupillarem in qua pro vna parte scꝫ quod non sunt omnes fere antiqui vsqꝫ ad Bar. qui tenebant indistincte hanc partem idem Bart. in casu quo mater pupilli esset in medio quem multi sequuntur: tamen moderni communiter tenent quod etiam matre existente in medio comprehendatur pupillaris per tex. dicto capitulo si pater. ita quod articulus est multum dubius: ⁊ vtraqꝫ pars potest probabiliter teneri tamen in hoc indiuiduo quod comprehēdatur astringit quod verbum substituit circa substitutionem factam filiabus tribus vicib⁹ est appositum: primo enim ipsas filias inuicem substituit secundo eis substituit baptistam filium: tertio substituit fraternitatem: in primis aūt substōnibus fauore filioꝝ ⁊ attēto amore paterno interpretāda est substō pupillaris: lz mr̄ pupilli sit in medio ꝓut voluit bar. in. d. l. precibus ⁊ in. d. l. cēturio. ⁊ sic verbū substituit ponit in directa significatione vt comprehendat pupillarem. ita ergo ponatur etiam quo ad fraternitatem in tertia substitutione: prout hanc rationem ponderat Barto. in dicta. l. centurio post medium versi. vel quid si in precedētibus verbum. Et si dicatur verbum cōmune est adiectum certe rei non vniuersitati ergo non trahitur ad directam vt per Barto. in dicta. l. centurio in colum. vj. versi. quid si testator substituit aliquem compendiose ⁊ in charta penultima versiculo quero vlterius quem doc. sequuntur. respondetur quod non est facta substitutio in dictis quantitatibus sed substituit eius filiabus ita ꝙ pōt censeri facta etiam in earum hereditatibus. Barto. eñ se declarat quādo substituit in tali re non autem loquiẗ quādo substituit

substituit persone: et ex quo substituitur indefinite ipsis institutis videtur substituisse generaliter in his in quibus poterat substituere: et sic non se restringere ad certam rem facit text. in. d. c. si pater in ratione sui ubi trahitur theorica quod quotiens substitutio directa potest convenire verbis et personis in dubio interpretatur directa non obliqua: et fateor casum dubium inclino: tamen in hanc partem non me extendo presertim quia non sum clarus: utrum decessissent puberes an impuberes: si enim decessissent puberes dicta disceptatio foret superflua: quoniam non potuisset eis substitui in bonis earum. l. post aditam. C. de impuberis. et. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. Nec in legitima. l. quoniam in prioribus. eo. titu. itaque in predictis sine dubio succederet mater: si quid autem restaret s. legitimam puta rem quod succederet dicta fraternitas per dicta. s. circa secundum dubium: licet non transeat sine scrupulo: quia tacita substitutio non cadit in fideicommissaria substitutione prout in directa ita quod non militaret hoc casu prima ratio ibi assignata que reddit illam decisionem magis claram arbitror autem quod parum supersit ultra legitimam: ideo parum instandum. et maxime cum non innotuerit quando decesserint. et longum esset utrumque casum plene discutere.

9 ¶ †Circa quartum vero dubium breuibus utar: licet enim Bar. in. l. eos. ff. de falsis voluerit quod si testis primo dixit unum extra iudicium sine iuramento et postea in iudicio solenniter dixerit contrarium incidat in falsum. et ideo non sit idoneus testis. et ipsum sequi videatur. d. Ant. in. c. cum in tua diocesi extra de testibus. item Pe. de perusio in consi. incip. testis extra iudicium habes lib. ij. car. clxxxvj. dicit esse casum in. c. per tuas de proba. et. c. literas de presump. et allegat tex. d. l. eos. et se subscripserunt. d. Honofrius de perusio. et d. Marcus angelelli de perusio. Tamen ratio id non suadet cum potuerit dicere mendacium primo loco quo casu non commisisset falsum ita quod non infertur necessario in crimen falsi ad quod probandum debent esse probationes concludentes. c. in presentia de proba. et. l. non hoc. C. unde legi. cum si. et maxime in criminalibus in quibus probationes debent esse luce clariores. l. sciant omnes. C. de proba. et contrarium scilicet quod stetur dicto in iudicio firmavit Spec. in ti. de testibus. §. j. ver. qui si idem testis. et gl. fi. in fi. in. c. cum causam que de testibus quam sequitur ibi Jo. an. et communiter canoniste. et licet loquantur in eo qui nulliter deposuit in iudicio. et postea valide tamen est eadem et maior ratio si primum dictum est extraiudiciale. et ad istum casum extendit ibi Jmo. ex hoc reprobans illud dictum Bart. quod et reprobat Jmo. in. d. c. cum in tua diocesi. et Bal. in. l. gesta. C. de re iu. ij. eo. tenet contra Bart. et similiter in consi. mihi. ccccxliiij. incip. licet assessores euntes post Bar. sicut ceci etc. reprobat Bar. per. d. glo. d. c. cum causam que et per rationem supra assignatam et per tex. unicum in iure in. c. j. quid sit investitura. x. col. quod testis qui extra iudicium dixit se nescire potest in iudicio testificari veritatem. Et respondet ad. d. l. eos per quam Bar. se fundat quod non loquitur quando dixit contrarium extra iudicium: sed quando in eadem depositione solenni est sibi contrarius vel quando est contrarius suo sigillo vel quando in diversis depositionibus solennibus secundum eum quod miratur quod tam preclarus doctor ita erraverit presertim in casus positione. et idem tenet in alio consi. mihi. dcliiij. incipiente quia lectio actorum Bar. etiam damnat Ang. in. d. l. eos. et in consilio. ccxxxiij. secundum ordinem informis incip. quedam dna Margarita col. iij. adducens cle. de testibus dicens quod nunquam dictum Bar. sibi placuit et respondet ad. d. l. eos quod ibi loquitur in depositione extra iudicium valida propter subiectam materiam. item contra Bar. firmat etiam Panor. in. c. per tuas. de proba. facit quod habetur in. l. si postulaverit. §. sed si negaverit. ff. de adul. et in. c. inquisitionis ver. aut etiam extra de ac. ubi videtur bonus tex. secundum Panor. in. d. c. per tuas. qui etiam tangit in consi. mihi. l. incip. quidam in egritudine dicens quod dictum Bar. potest morderi non tamen prosequitur quia reprehensio non faciebat pro sua decisione quam tamen alijs medijs iuvavit: et communis ergo sententia est contra dictum Bar. merito etc. et maxime quod multotiens in scribendo erratur in omittendo maxime aliquid et equivocando videmus exemplantes libros sepenumero errare ita potuit contingere in istis terminis esset etiam videndum utrum scriptura et depositio possint salvari et interpretari ut non contrarientur super quo non me extendo: quia non innotuit in quo varient.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxcviij.

1 ☞ Substitutio facta heredi in prelegato sibi relicto de tribus suis filiabus quas invicem substituit et si omnes dicte filie morerentur sine liberis substituit illis coheredem an habeat locum si sunt mortue due ex dictis filiabus altera superstite ita quod dictus coheres substitutus excludat dictam filiam superstitem. nu. seq. et per totum consil.

2 Conditionem facit tempus mortis onerati vel tertij tanquam videatur in diem incertum collata ut quando substitutio sit post mortem.

3 Legata seu fideicommissa conditionalia an possint transmitti.

4 Substitutio facta titio et sempronio post eorum mortem et pro eorum portionibus quando uno decedente tamen admittatur substitutus ad portionem mortui non expectata morte alterius tanquam videatur substitutus posse preferri coniuncto ubi fit in persona ultimi decedentis.

Pluralitas respiciens plures effectus resolvitur in singularitates.

5 Substitutus non prefertur coniuncto si in substitutione pluribus filijs facta verificatur conditio in persona unius tantum

6 Substituendo testator post mortem plurium censetur reservare ius succedendi inter eos ab intestato tanquam videatur velle se conformare cum dispositione iuris communis.

7 Jus accrescendi inter quos habeat locum.

8 Substitutio vulgaris facta pluribus sub conditione si illi non succedant requirit quod omnes illi non succedant.

¶ Consilium. ccxcviij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ †Circa hanc consultationem est premittendum quod dicta dna Margarita fuit dotata a patre et dos constat quod computatur in legitimam. l. quoniam novella. C. de inoffi. te. et. l. illud in prin. C. de col. iuncto titulo de col. do. per totum. et l. ut liberis. et. l. filie dotem cum si. C. eo. ti. et dos ipsa excedit legitimam prout presupponitur: ideo dicta dna margarita potuit onerari in dictis rebus sibi prelegatis: tamen quia prout mihi narratur in prelegatis factis. d. dne Margarite et dicto Francisco heredibus institutis distributa fuerunt omnia bona: ideo cum dicta dna margarita sit onerata omni emolumento quo honorata fuit debet detrahere falcidiam que est quarta in qua falcidia non computatur dos nec alia que non habuit iure hereditario. l. id autem. et. l. quod autem. et l. in quarta ad. l. ubi late. ideo videndum est de viribus et effectu dicti oneris dictarum substitutionum quas testator apposuit super dictis prelegatis factis dicte dne margarite et quis succedat tam in quarta falcidia quam in residuo dictorum prelegatorum. et quidem dicendum est quod heredes qui succedunt dicte dne margarite in dote sua et in residuo hereditatis succedent pariter in ista quarta. et quidem de iure communi ab intestato succedunt filie. aut. in successione. C. de suis et leg. cum concor. de iure municipali quid dicendum non innotuit satis sit quod in ista quarta falcidie succedent illi qui successerunt in dote. et si qua alia tempore mortis habebat dicta dna margarita. et si successerunt dicte filie prout succedunt de iure. et prout audio quod in viriles successerunt in dote: tunc quilibet transmisit portionem suam sine onere dicte substitutionis ad eius heredes. et pro presenti presupponatur quod heres dne Vagge sit eius pater. et heredes. d. dne Elisabete sint filij ad eos pro earum ratis pertinent: circa residuum autem ante omnia est videndum utrum pater et heres. d. dne vagge debeat in aliquo succedere. et profecto dicendum est quod non: tamen quia ipsa non apparet honorata in dicto testamento in dictis bonis: licet enim sit posita in conditione: quia sunt substitute dna elisabetta et dna blasia post mortem ipsius dne Vagge: tamen non fuerat ipsa expresse invitata quod quidem constat ex inspectione testamenti et positi in conditione licet censeantur in mente testatoris predilecti. et prelati ipsis substitutis: tamen non censentur honorati per tex. cum glo. in. l. lucius. in fi. de heredi. insti. et in. l. filiusfami. §. cum quis. de leg. j. ita licet sint varie opi. Tamen est communis opi. tamen etiam: quia si fuisset honorata honor ille fuisset temporalis ad vitam ipsius nam post mortem fuerunt illa bona relicta dictis elisabette et blasie: ideo ipsa et eius heredes private fuerunt. l. fi. C. de leg. Nec honoratus titulo singulari prout esset iste. et post ea oneratus aliquid retinet. l. lex falcidia. §. nunquam ad. l. falcidiam. et. l. mulier. §. fi. ad trebellianum. ideo de dictis prelegatis nihil devenit ad heredes dicte Vagge non loquor de quarta que remansit apud heredes dne Margarite sine onere de qua supra rursum nec de ea intendo amplius loqui.

2 ¶ †Secundo videndum est an dicta prelegata spectent in aliquo ad dictos filios et heredes dne Elisabette circa quod licet videatur dicendum quod ipsi succedant in locum matris cum filij in successione intrent locum parentis predefuncti instituta de heredibus ab intestato. §. cum filius. et in auth. eo. ti. §. j. versiculo sic tamen. et hereditas ascendentis. et etiam legata per descendentem transmittuntur in descendentes. l. unica. C. de his qui ante aptas tabulas. et in onere iniuncto dicte Elisabette post eius mortem subintelligitur conditio si decesserit sine liberis. l. cum acutissimi. C. de fideicom. et. l. generaliter. §. cum autem. C. de institu. et substi. sub conditione factis. et. l. cum avus de conditio. et demonstra. Tamen in contrarium est aperta iustitia: nam dicta elisabetta fuit honorata in dictis prelegatis post mortem dne Margarite et dne Vagge. et tempus mortis onerati vel tertij facit conditionem. l. cum heres quando dies lega. ced. l. heres meus. ff. de conditio. et demon. est enim dies incertus qui habetur pro conditione. l. dies incertus de condi. et demon.

3 † Relicta vero conditionalia non transmittuntur sed caducantur si honoratus decedit pendente conditione. l. unica. §. sin autem sub conditione. C. de cad uc. tol. l. si pecuniam. §. primo. de legatis. ij. et dicta. l. cum heres. et dicta. l. heres meus: in dicta Elisabetta decedens in vita domine Vagge non transmisit relictum ei factum post mortem domine Vagge sed fuit caducatum: et licet subintelligatur tacita conditio si decesserit sine liberis in onere iniuncto ipsi Elisabette post eius mortem: tamen non propterea eius filij censerentur honorati concurrerent enim duo specialia unum quod filij ipsi censerentur positi in conditione aliud quod ex hoc censerentur tacite invitati contra. l. j. et que ibi habentur. C. de dotis promi. cum ut premisi etiam expresse positi in conditione non censeantur tacite invitati prout est communis opi. et in decisivis indubia. et licet filij subrogentur in locum matris in successione intestati ut dictum est non ita in relictis conditionalibus per iam dicta.

4 ¶ †Descendendum est ad dictum Franciscum et profecto dicendum videtur quod ipse admittatur ad dimidiam predictorum prelegatorum: nam ex quo sunt. d. prelegata ei relicta post mortem dne Elisabette et domine Blasie videtur quod in portione relicta Elisabette non

attendatur nisi eius mors. et in portione dñe Blasie sola mors ipsi⁹ Blasie consideretur vt vř expssum in.l.lucius.§.gaio.ff.ad trebel. vbi si relinquitur titio et sempronio hereditas p eorum portionib⁹ et rogantur restituere post eorum mortē tunc titio decedente substitu tus admittitur ad partē ipsius titij nō expectata morte sempronij ad idē.l.heredes mei.§.cum ita eo.ti.vbi simil'r euenit cōditio in p sona vnius et non aliorum.et tñ quo ad eius portionē purificat substō: lz fuerit facta sub conditione si oēs decesserint sine liberis.plurali tas em̄ respiciens plures effectus solet resolui in singularitates.l. falsa demonstratio.§.fi.de condi.et demon.cum multis cōcor.addu ctis ibi p glo.pterea qñ legatū alicui factū vitiat vel qr fit p nō scri ptum vel qr in cām caduci vel qr proprie fiat caducum deuoluit pri⁹ ad substitutū scdo scz deficiente substituto ad cōiunctum tertio de ficiētibus substituto et cōiuncto remanet apud eū a quo derelictū est.l.vnica.§.in primo.et.§.p secūdo.et.§.sinaūt sub cōditione.C.de cadu.tollē.substitutus:ergo prefertur omnibus sed in casu nr̄o di ctus Franciscus est substitutus:ergo ipse preferatur dicte dñe Bla sie que est coniuncta.et ceteris.l.heredibus dñe Margarite a qua hmōi prelegata sunt relicta post eius mortē. ¶ † Tñ his non ob
5 stantibus 3rium est veritas scz qđ dictus Franciscus in nihilo ha ctenus successerit.dicta em̄ bona prelegata dñe Margarite sunt.et relicta sub cōditione si dicte Elisabetta.et dña Blasia decesserint et subintelligitur tacite si decesserint sine liberis dicta autē expressa conditio non est verificata qr nō est verū dictas filias decessisse lz al tera decesserit:qr pluralis locutio nō verificat in vno regula plura lis in.vj.et.l.inter illā.§.fi.ff.de verb.sig.omitto q illa tacita condi tio nō est adhuc purificata in persona alicuius:ideo quo ad verba non est purificata dicta substō:nec hoc casu dicta pluralitas resol uēda est in singularitates:qr nō sunt rogate dicte Elisabetta et bla sia restituere dicta legata dicto francisco quo casu.quelibet censere tur rogata de portione sua.put hoc casu loquitur.d.§.gaio.iō que libet censet rogata post mortē suam:sed in casu isto est dispositum quod dicta prelegata deueniant ad dictum Franciscum post eo rum mortē:que qdem dispō pōt verificari q non sint rogate ipse: sed ipsa Margarita prima honorata et onerata ipsa quidem one rata fuit Francisco restituere si post suā mortē et dñe Vagge nō sup fuissent dña Elisabetta et dña Blasia.et si hoc casu in aliquo succe deret dict⁹ Franciscus hr̄des dñe Margarite ex psona dñe Mar garite tenerentur:ideo cū ipsa sit rogata restituere dicta prelegata nō vř q dicta pluralitas respiceret diuersos effectus: sed vnū ideo non resoluatur in singularitates:sed stetur regule q locutio plura lis non verificatur in vno.Et qđ dr̄ in.d.§.in primo.et seq.cum con cor.q substitutus prefertur cōiuncto est verum si purificata est sub stitutio:nam defecta cōditione non censet esse nec est substō.l.j.in prin.ff.de reg.catho.et arg.l.cōmodissime.de libe.et posthu.et ideo non ob.adducta p parte Francisci:re vera aūt in hac materia quā do substitutio obliqua vel directa cōcipitur post mortem plurium qui primo loco sunt honorati:lz latius distinguendo exordiantur materiam in.d.l.heredes mei.§.cū ita.et in.l.pe.C.de impu. Tñ cōi ter distinguūt q vno decedente aut altera psona supstes est talis q̄ ex verisimili mente defuncti excluderet substitutū.et tunc substitu tus excluditur.et ita pcedit.l.pe.C.de impubes.aut non superest p sona que ex verisimili mēte defuncti excluderet substitutū.et tunc si ne cōditio fm verba sit purificata siue nō sit purificata fm v̄ba ta mē ex mente cēset purificata iste est tex.in.d.l.heredes mei.§.cū ita et in.d.§.gaio.et.l.fi.§.filium.de le.ij.et hinc est q si in substōne facta pluribus filijs verificat cōditio in psona primo decedētis nō admit titur substitutus secus si in persona vltimi vt probatur coniungen do.d.l.pe.cum.d.l.heredes mei.§.cum ita.et censetur superesse pso na que verisimili mente excludit substitutum qñ persona superstes
6 esset alias successura.† Testōr em̄ substituendo post mortē pluriū censetur inter ipsos reseruare ius succedendi ab intestato.l.vel sin gulis.et.l.qui duo.ff.de vul.et pu.et no.doc.i.d.l.pe.et.d.§.cū ita.Cē setur em̄ testator se conformare cum dispositione iuris vel munici palis prout viget prout cōsuluit Dy.quem ad hoc propositum se quuntur Bar.Ange.Raph.cuma.in.d.§.cum ita.et Pau.de cast. ibi in lec.padnana:sic et alias dicebat Bar.in.l.iurisiurandi.§.si li beri de oper.lib.q stipulator censetur se conformare cum iure cōi vel municipali.et idem consuluit in consil.incip.quidam accepit a quodā abbate in ordine mihi.cxxxij.quem sequitur Jmo.in.l.fi.ff. de condi.et demon.et in.c.potuit in vlti.colū.extra de loca.et Pet. de an.in cle.ij.de iure patro.et in.l.sed si hoc.§.liberos de in ius vo. et in repe.c.canonū.xiiij.q.prin.post recitatam qōnem Pillei de cō sti.et possem circa hoc plura hmōi adducere in varijs terminis in q bus doc.dicunt q testator et contrahentes censentur se cōformare cum dispositione iuris:ita in istis terminis verisimilis mens testa toris in qua se fundat imperator in.d.l.pe.C.de impu.censeat esse conformis iuris dispositioni:ideo si non viget alia municipalis cō stitutio cum filia ab intestato succedat matri et sorori excluso auūcu lo aut.in successione de suis et legi.et aut.cessante.C.de legi.heredi. ideo Franciscus substitutus excludatur superstite sorore attento saltem q nec verba eum admittant per predicta.Sinautē statutū

preferret fratrem filiabus.et auunculum sororibus esset magis du bitandum:tñ omnimodo idem tenerem scz q dictus Francisc⁹ nō vocetur ad dicta prelegata pro aliqua portione saltem durante vi ta dicte Blasie:nam in bonis relictis dicte margarite testator pre tulit ipas filias Margarite neptesq ipsius testōris ipsi Francisco cum eas primo loco inuitauerit et eis substituerit Franciscū.substi tutus em̄ non censet ita dilectus prout ille cui substituit.l.publius ff.de condi.et demon.et in portione vni ex liberis relicta testator cen setur illius sobolē alteri filio substituto pferre etiā vbi verba appa rentia oino repugnant.l.cū anus de cōdi.et demon.et.l.generaliter §.cū autem de insti.et substi.sub condi.fac.fortius vbi verba conso
7 nant.† Cum igitur in casu nr̄o de propria vi verborum non vocetur dictus substitutus prout.s.demonstratum est.et dicta dña Blasia videatur magis dilecta in dictis bonis quam dictus Francisc⁹ pre dictas rōnes:ideo non videt esse locus dicte substōni:ex quo ex ve risimili mente testatoris dicta Blasia in dictis bonis plegatis mar garite censetur magis dilecta.et lz dicta dña blasia ab intestato nō succederet dicte dñe Margarite vel dicte Elisabette sed pferreret Franciscus ex censura municipali prout alter ex cōsultantibus pre supponit q vř mihi durum:tñ dicta Blasia succedere pōt in dictis prelegatis tanq̄ coniuncta per ius accrescendi seu ius nō decrescē di cū sit coniuncta dicte Elisabette re et verbis.l.si duobus.§.fi.de leg.j.l.re coniuncti de le.iij.et.l.si coniunctim.eo.tit.et.C.de cad.tol. l.vnica.§.vbi aūt legatarij.et.§.seq.et ideo testator censeatur substi tuisse post mortē filiarum volens inter eas reseruare istud ius non de crescendi seu accrescendi non intrando illā difficultatē an inter cō iunctos re et verbis sit locus iuri accrescendi an vero iuri non decre scendi.nam quo ad ppositum nr̄m non refert ita sumi potest ex di
8 ctis Bar.Bal.et doc.cōiter in.d.l.pe.C.de impub. ¶ † Qñ em̄ sub stitutio vulgaris fit pluribus sub conditione si illi non succedēt re quiritur q ipsi oēs non succedant nec est locus substōni vulgari cō ditio purificatur in persona vni⁹.et nō in psona alterius iste est tex. in.l.q̄uis.C.de impub.fm lec.quā dat ad illum tex.glo.ibi.et sentit glo.in.l.hoc articulo de hr̄di.insti.et in.l.falsa.§.fi.de cōdic.et demō. et concludunt Bar.Jmo.et Pau.de ca.in.d.l.hr̄des mei.§.cū ita.et idem vult Bar.et Bal.in.d.l.pe.et est cōis opi.put.et dicit Paul.de ca.in.l.quidā testō pculū.ff.de vul.et pu.et assignabat Bar.duas rō nes:vna qr agitur de vna hereditate:alia qr est locus iuri accrescen di:ideo superest persona que ex verisimili mēte defuncti excludit substitutū q̄ rōnem secūdam assignat etiā Bald.in.d.l.pe.col.ij.et eā rōnem assignat Jmo.in.l.d.§.cum ita in.v.col.dicit em̄ q quan do euenit conditio in persona vnius substitutus nō admittitur in vulgari ex eo qr instituti sunt magis dilecti q̄ substitutus.d.l.pu blius.ideo verisimile est q in portionē deficiētē voluerit primo in uitare institutū q̄ substitutum cū in dubijs attendat id qđ est ma gis verisimile.l.in obscuris inspici.de reg.iur.et.l.voluntatis.C.de fidei.cum si.fm eum:lz postea in col.pe.attētet 3rium nō bonis ra tionibus.put alias legendo dixi in.d.§.cum ita.et etiam in.d.l.pe. col.v.vj.et.vij.q̄ omitto recēsere qr prolixior esset:profecto dicta ra tio pariter militat in casu isto in quo pōt esse locus iuri accrescēdi. et dictus Franciscus non potest hoc casu censeri substitutus dicte Elisabette nisi vulgari substitutione:ex quo in hunc casum ipa nō admittitur ideo non oneratur.Et lz.d.l.quāuis loquatur in substi tutione in hr̄ditate.et doc.etiam in ea loqui videantur:tñ etiam in legatis cadit substō vulgaris.l.vt heredibus de le.j.et in legatis pa riter cadit dicta ratio.put in institutionibus ergo eū militet oino eadem ratio.ergo idem ius.l.illud ad.l.aql.et.l.a titio de fur.cum si. et hoc qñ legatarij quibus facta est substitutio sunt cōiuncti in insti tutis hoc non requiritur:qr etiam inter heredes etiam non cōiun ctos est locus substitutioni.l.vnica.§.his itaq.C.de caduc.tol.sec⁹ in legatis.ideo magis gñaliter dicta ratio militat in vulgari substi tutione facta heredibus q̄ in facta legatarijs:item frequentibus fit vulgaris substitutio institutis q legatarijs:ideo mirum si verba doctorum magis cōiter adaptantur ad substitutum institutis quam ad substitutum legatarijs tñ attenta eorum rōne idē rn̄dissent in sub stituto pluribus legatarijs.Ratio etiam prima Bart.si vera est in hereditate ita et in re legata si quis diligenter intueatur non curo tñ insistere sup hoc:qr dicta secūda ratio magis placet et est magis cōis.Et dicunt doc.in.d.§.cū ita.et in.d.l.pe.q in substōne compē diosa et in breuiloqua que non sunt substantiales species substōnū sed magistraliter ita nuncupate p clariori doctrina danda est con siderandum in qua substōne purificet ipsa substō compendiosa vel breuiloqua de ea iudicandum est:put si illa sola substō specialr fa cta fuerit cum cadat identitas rōnis in casu nostro dictus Franci scus fuit compendiose substitutus dictis Elisabette et margarite: qr sub compendio verborum plura fuerunt comprehensa tempo ra et substitutiones iuxta doctrinam doc.in.l.precibus de impub.et in similibus in quibus exorditur materia compendiose substōnis: licet autem in casu isto non comprehendatur pupillaris:tamē com prehendi poterat vulgaris.et fideicommissaria:cum itaq verifica ta fuerit vulgari quia dicta Elisabetta non fuerit legataria cū non cesserit dies sui relicti in eius vita:ideo iudicandum est de ea prout de mera

de mera vulgari per iam dicta: ideo puto hoc casu ex iam dictis cõcludendum q̃ nõ sit adhuc locus dicte substitutioni: sed dicta prelegata sint devoluta ad dictam dominã Blasiam exclusis alijs. Nec ob. q̃ substitutus prefertur cõiuncto quia respõdetur q̃ verum est purificata conditione substitutionis. nam ꝛ hic si Frãciscus fuisset substitutus Elizabette post eius mortẽ ipse preferreretur domine Blasie coniuncte sed ipse fuit virtualiter substitutus post mortem Elizabette ꝛ Blasie: ideo nõ est purificata cõditio neq̃ quo ad verba neq̃ quo ad mentẽ: ideo nõ purificata cõditione nõ potest dici in hunc casum substitutus ꝛ nemo solet admitti ante eventũ conditionis. l. cedere diem. de verbo. signi. cum infinitis similibus. Item ad. d. §. gaio. ꝛ similes est. s. responsum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxcix.

1 ¶ Frater cõmuniter vivens cum altero fratre cõmunicando ea que sua opera et industria lucratus an debeat in divisione maiorẽ partem accipere si erat altero fratre industriosior vel an debeat sibi totum appropriare ac si inter eos nõ dicatur esse cõtracta societas.

2 Societas inter fratres simul habitãtes ad vnam mensam ꝛ patris hereditatem possidentes indivisam quorum vnus multum operatur alter vero non an presumatur cõtracta.

3 Divisione bonorũ paternorũ inter fratres qui simul habitaverũt quorũ vnus sua industria lucratus est multa que exposuit in rebus cõmunibus vel maiores operas in idem rebus exposuit plus de patrimonio debet consequi.

¶ Consilium. ccxcix.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Premittendum est q̃ fratres indivisam patris hereditatẽ tenentes. ꝛ simul habitãtes ad vnã mensam alio non docto nõ censentur cõtraxisse societatẽ aliquã. l. cum duobus. §. papinianus al's. l. si fratres. ff. pro socio. ꝛ. l. ex parte. §. si filius. ff. fami. herciscun. ꝛ no. Bar. in. l. titiũ ꝛ meviũ. §. altero. ff. de admini. tu. ꝛ no. Bal. post Ilico. de mat. in. l. j. C. qui testa. face. pos. et Ang. in cõsi. lx. ſm ordinẽ informis incip. morte dicti filij. ꝛ Pe. de ancha. in cõsi. xxx. incip. quia questio modica ꝛ in cõsi. ciij. incip. parũ subtiliter. ꝛ Ponta. in cõsi. incip. in casu proposite cõsultationis in ordine. cccxxiij. ſm ordinẽ non informis. ꝛ resultat societas cõmunis mense in qua si vnus pro expẽsis plus cõmunicat quã sibi incũberet nõ potest repetere fructus eñ erogati pro cõi mẽsa non repetũtur vt habet per doc. in dictis iuribus. ꝛ Ang. in cõsi. lxxxv.
2 ſm ordinẽ informis incip. pater habẽs in fine. † Itẽ premittendũ est q̃ si vnus ex pluribus fratribus simul habitãtibus negotiatur. et alter nõ: non censetur cõtracta societas prout cõcludit Bar. in dicto. §. altero. ꝛ in. d. l. si patruus. ꝛ ibi Bal. Saly. et Rapha. fulg. Si autẽ ambo negotiãtur ꝛ ponũt lucra in cõmuni tunc censentur tacite cõtraxisse societatẽ. l. coiri cum. ll. seq. ff. pro socio. ar. l. de quibus. de legi. ꝛ. l. in cõcubinatu. de cõcubi. ꝛ. l. itaq̃ pro socio iũcta. l. nihil tam naturale. de reg. iur. prout post Old. ꝛ Richar. malũ. cõcludit Barto. in. d. §. altero. ꝛ in. d. l. si patruus. ꝛ ibi Bal. Saly. et Rapha. fulg. ꝛ Bal. in. l. cum oportet. C. de bonis q̃ lib. ꝛ in. l. rei iudicate. §. fi. solu. ma. et Ponta. late probat plures rationes in cõsi. mihi. cccij. incip. cum isti fratres ꝛ omnes cõcordant: prout ꝛ videtur dicere Pe. de ancha. in cõsi. ccciij. ſm ordinem informis incip. materia de quo queritur in prin. tamẽ censetur cõtracta talis societas qualẽ sociales actus demõstrant et inferunt ideo si indifferẽter omnia lucra vndecũq̃ ex questu obvenerunt cõmunicent censetur vniversalis societas lucri ꝛ questus cõtracta. Si vero solũ cõmunicant lucra vnius negotiationis. ꝛ tunc resultat tacita limitata societas circa illã negotiationẽ prout cõcludit Bar. in. d. §. altero. et in. d. l. si patruus. vbi idem Saly. ꝛ Rapha. fulg. idem Bar. ꝛ Ang. in. l. j. §. si quis hoc interdicto. ff. de itinere actuq̃ privato. idẽ Bal. in cõplemento tractatus Bar. prope finẽ idem Ang. in cõsi. predicto. lxxxv. circa finẽ. ꝛ in cõsi. cxij. ſm ordinẽ informis q̃ cõsiliũ incipit Pãnutius. ꝛ Antonius. j. col. ꝛ Ponta. in dicto cõsi. ccciij. et in cõsi. clxviij. incipiente circa primum quo queritur ꝛ Pe. de ancha. sequitur etiã in hoc Bar. in consi. cxlviij. ſm dictũ ordinẽ informis incip. plura dubia elicita. ꝛ in cõsi. ccciij. incip. materia de qua queritur col. iij. ꝛ Panor. in consi. incip. attingã breuissime in ordine lxvj. ſm ordinẽ informis: limitata eñ causa limitatũ producit effectum de his que in testamẽto delentur. l. cãcellaverat. ꝛ. l. limitatis agris. de acqui. rerũ domi. Actus eñ nostri nõ operãtur vltra quã gerãtur dicit Bar. in. d. §. altero allegat. l. fi. C. ne vxor pro marito. l. tutores qui. de admi. tu. l. tutori. C. de neg. gest. ad idem facit. d. §. si quis hoc interdicto. ꝛ sequentibus: facit in simili q̃ notat Inno. in. c. dilectus. de capel. mona. facit etiã in. c. auditis. ꝛ. c. cum olim. de prescrip. ꝛ. xij. q. j. manifesta. ¶ His premissis devenio ad consultationem cum presupponatur dictos Bartholomeũ Petrum et Andreã fratres contraxisse societatẽ super opere rurali: ꝑfecto circa illa opera ruralia contracta societas operaretur dũtaxat circa obvẽta ex rurali exercitio. ꝛ circa illud respiciẽtia subditur in puncto cõmunicando cuiusq̃ ꝛ singulorũ ipsorũ bona prout faciebant in vita eorũ patris profecto si cõmunicaverunt bona que tũc habebant circa cõcernẽtia illa bona ꝛ redditus illorũ bonorũ censebitur contracta societas idem si cõmunicaverunt idest in cõmuni vsu posuerunt bona illa que tunc habebãt si vero cõmunicaverunt etiam que indies postea obvenerũt hincinde. et tunc cẽseretur generalis societas cõtracta vel lucri ꝛ questus sola lucra questuaria cõmunicaverunt vel generalior ꝛ latior si etiam alia passim cõmunicabant non insisto quia mihi fertur q̃ non cõtingit cõmunicari nisi redditus prediorũ ꝛ lucra que ex opere rurali obvenerant. qui autẽ allegat societatẽ magis generalẽ habebit necesse ꝓbare actus promiscuos inferant in generalẽ societatẽ lucri et questus de qua agitur quia nõ allegatur societas omniũ bonorũ. habebit itaq̃ per regulam. l. ei qui dicit. ff. de ꝓba. ꝛ. l. actor. cum cõcor. probare qui ex tali tacita societate nititur q̃ soliti sunt ꝓmiscue cõmunicare lucra ex questu cuilibet eorũ obveniẽtia quo facto foveret intẽtiõ q̃ quidẽ non vidi probatum ex nõnullis actis que legi: sed potius ex actis innuitur contrariũ cum petatur adversus dictũ Bartholomeũ lucra pluriũ negotiationũ que ipse quesivit varijs tẽporibus ea pretensa causa quia apud se retinuit ꝑfecto apud se retinere plurima lucra ex varijs negotijs. ꝛ revolutis annis precepta sunt actus qui cõveniunt non socijs. item deducitur per adversarios q̃ ipse emit nomine proprio ꝛ erogavit in emptiones ipsas pecunias ex suis lucris ad se perventas profecto etiã istud adversatur cõiecture societatis quia pecuniã ad societatem pertinentẽ non debet socius sibi appropriare nec reperio probatos aliquos actus qui non possent seu nõ soleant fieri citra ius et nomẽ societatis prout hmõi verbis vtũtur doct. in hac materia ad exemplũ aditionis hereditatis que resultat ex his actibus qui nõ possunt fieri citra ius ꝛ nomen heredis. l. pro herede. §. papinianus. ff. de acqui. here. Quinimmo nec reperio articulatos dictos actus itaq̃ ex scripturis quas vidi non percipio esse aliquo pacto probatã generalẽ societatẽ lucri. et questus inter dictos tres fratres: non eñ probatur q̃ dictus Petrus lucra poneret in cõmuni saltem pro maiori parte: quinimmo mihi dicitur q̃ dictus Petrus nõ ponebat sua lucra in cõmuni sed pro se retinebat: Andreas aũt se exercebat in opere rurali in laborãdo cum bobus et prout audio dictus Bartholomeus ꝓvidebat circa omnia alia ruralia ꝛ respicientia culturã agrorũ et recollectionem fructuũ vel suis operis. ꝛ filiorum vel forte pecunia: licet in hoc nõ faciam magnũ fundamentũ cum non reperiã ex actis que vidi hec probata sed principale fundamentũ q̃ facio est quia nõ presupponitur in puncto q̃ intervenerint actus sociales nisi circa exercitia ruralia nec ex scripturis que vidi reperio aliquid probatum vt ꝛ. s. premisi ꝛ vt. s. premissum est actus sociales circa vnũ exercitiũ non inducunt nec probant tacitã societatẽ circa lucra ex alijs negotijs proveniẽtia: ideo cum nõ deducãtur actus sociales nisi circa redditus possessionũ cõmuniũ. et circa culturam agrorũ ex quo resultat indubia cõclusio q̃ dictus Bartholomeus alio nõ docto non tenetur cõmunicare lucra que ipse ꝑcepit ex alijs negotiationibus seu societatibus q̃ maxime ꝓcederet respectu dicti Petri qui multis annis se exercuit extra domũ nec docet sua lucra cõmunicasse attẽto q̃ tacita societas nõ resultat qñ vnus frater negotiatur. et alter non vel vnus expendit in cõmuni lucra sua. ꝛ alius nõ vt ex evidentialibus suprafactis evidẽter apparet. † Advertendũ etiam duxi q̃ si ꝓbaretur ex actibus socialibus cõtracta societas ꝛ opera dicti Bartholomei fuisset pluris facienda quã opera dicti Andree aut dicti Petri quia esset notabiliter magis industriosus. ita q̃d eius opera et industria fuisset maioris estimationis quam opera dicti Andree seu dicti Petri: vel al's plus posuisset in societate puta operas ꝛ industriã filiorũ in dividendis lucris deberet maiorẽ partem sumere pro mensura eorũ que posuit vnusquisq̃ sociorũ in societate semper eñ fui huius sentẽtie ꝛ pluries cõsului. ꝛ idem cõsuluit Ponta. in cõsi. clxv. ꝛ facit q̃ notat Ang. in cõsi. cxij. ꝛ Pe. de ancha. in cõsi. ccciij. colũ. penul. Et ita iam diu al's cõsului in ardua causa apud montẽ falconem in qua pro eadẽ parte alius excellens doctor perusinus idem etiã dum pisis legebã consului in agro pisano in causa non levi in qua excellentissimus ꝛ famosissimus. U. J. doct. d. Bal. ser Cole pater honorandus consuluerat et motus fui quasi formaliter dictis medijs si itaq̃ dictus Bartholomeus erat magis industriosus. ꝛ ideo eius opera preciosior quam esset dictus Andreas ꝛ propterea plus cõtulit societati quã dictus Andreas. et plusq̃ dictus Petrus qui parũ vt aiunt operabatur pro societate debet in partiendis lucris preferri socijs in maiori portione. et idem si plus cõtulit societati: quia posuerit operas filiorũ. ꝛ nõ alij socij qui eos forte nõ habebant: nam tunc est eadẽ ratio merito ꝛc. et hoc in terminis decidit Ange. in cõsi. cxij. ſm ordinẽ informis incip. quid autem si fratres vbi in fine dicit formaliter. et partes in societate debẽt esse equales vbi equaliter pecunie ꝛ opere collectio facta est per fratres vbi vero dispariter quisq̃ pro rata collatorum plus ꝛ minus feret ꝛ detrahet nisi aliud dictum fuerit. l. si non fuerint. ff. pro socio idem si pater dicti nepotis quatenus plus in societate de opera posuit propter filium suũ eatenus de bonis societatis plus feret. d. l. si non fuerint hec Ange. ad literam que in terminis conferunt ad nostrum propositum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccc.

1 ¶ Frater cōsanguineus an possit dotare sororē suam consanguineam inuitam vt eam ab intestato excludat ab hereditate fratris vtrinq̧ cōiuncti ipsi sorori si pater eam nō dotauit in testamento suo de ea nō faciens mentionē licet dederit certū quid monasterio pro elemosyna: stante statuto de quo.j.isto nu.1.per totū.

Legitima an possint filij priuari per patrem erogantem sua pauperibus.in fi.nu.

2 Dotata filia ꝙ statuto excludatur a successione intelligitur de dotata tempore delate hereditatis.vsq̧ ad fi.consi.

3 Damnum pati ꝛ lucrum non capere non est eadem ratio.

Successionis impeditiua qualitas non aufert iura quesita.

Status mutatio que ante petitā bonorum possessionem nocet si sequatur post petitam dictam bono.pos.nō preiudicat.nu.seq.

4 Statutum per quod nupta extra territorium non succedat habet locum in acquirendis non autem in acquisitis.

Contractus seu pacta debent intelligi rebus sic stantibus.

¶ Consilium.ccc.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Viso themate ꝛ statuto nostro de quo mentio fit in pūcto est premittendū ꝙ principiū statuti pdicti excludit filiā dotatā a patre.ꝛ in.§. item si aliquis excludit filiā post mortem patris dotatā a fratre de bonis patris vel aui videamus itaq̧ de vtraq̧ dispositione an militet in casu nostro ad exclusionem dicte dñe Agnesine. Et capiendo primū caput statuti illud militat si filia est dotata a patre: qr de filia dotata lex municipalis loqtur ergo nō trahat ad nō dotatā a patre.arg.l.si vero.§.de viro lex loquitur.ff.so.ma.cum simus in exorbitantibus seu correctiuis ergo restringēdis.l.maximū vitiū.de libe.prete.ꝛ.l.precipimus. de appel.ꝛ.l.ius singulare.ꝛ.l.ꝙ vero contra.de legi.ꝛ.c.cum dilectus. de cōsue.cum cōcor. quinimmo a cōtrario sensu in nō dotata statutum secus disponere cēsetur.ar.l.j.§.huius rei.de offi. eius cui mā. est iurisdi.l.si quis ex argētarijs.§.prohibet.ff.de edē.ꝛ.c.cum apostolica.de his que fiunt a prela.cum si.quin insuper statutum predictum in.§.et si mulieres. expresse disponit ꝙ mulieres que dotate non essent ad successionē premissarū in statuto personarū ab intestato admittantur: sed dictū fuerat etiā de personis parentū ꝛ fratrum merito de eis loquitur dictus.§.ꝛ si mulieres. ꝛ clarissimū est ꝙ non dotata nō excluditur dos autē presupponit matrimonium quia sine eo esse nō potest.l.fi.C.de donatio.propter nup.ꝛ.l.dotis pmissio.de iure dot.ꝛ.l.promittēdo.in prin.eo.ti.sed dicta Agnesina nullū matrimoniū cōtraxit: nec spes est vt cōtrahat non dico ꝙ non posset contrahere: sed mulieres que illum locū sancti Antonij intrant licet nō artentur ad votū castitatis nō solent nubere ꝛ a solitis est sumendū argumentū ꝙ non sit spes nec fuerit tempore ingressus ꝙ ipsa sit vel foret nuptura viro: a solitis em̄ bonū est.ar.l. fi.C.de proba.ꝛ.l.ꝙ si nolit.§. qui assidua. de edili.edic. per glo. et Bal.in.l. neq̧ natales.C.de proba.per glo.in.l.j.C.de arbi. Preterea nō dicitur in themate ꝙ pater aliquid ipsi filie dederit: sed ꝙ dedit monasterio pro elemosyna: non ergo pro dote sed pro elemosyna nō ipsi filie sed monasterio hoc est cōuentui illarū sororū tertij ordinis dicti loci sancti Antonij de Padua si fuisset dos cēseretur patrimoniū ipsius mulieris.l.iij.§.sed vtrū.ff.de mino. maxime in non habente virū: sed datum cōuentui pro elemosyna nō pertinet aliquo iure ad ipsam Agnesinā iuxta.l.sed si hac.§.qui manumittitur.de in ius vocā.ꝛ.l.intantū.§.vniuersitatis.de rerū diui.merito non est satisfactū dicto statuto. et maxime: quia statutū se declarat qñ mulier intelligitur dotata in.§.et intelligātur mulieres dotate si pro dote mulieri in testamēto vel codicillis fuerit aliquid relictū per aliquē de personis predictis vel datum vel promissum. ꝛ si pro dote mulieri datum vel promissum: nam verba pro dote mulieri in principio orationis posita determināt omnia sequētia.ar.l. si quis ex argentarijs.§.si initiū tabularū.de edē.ꝛ.l.iij.§.si filius.de libe.ꝛ posthu.sed in.§.seq. item si aliquis ꝛc. idem disponit in pmissione dotis facta marito vel alteri pro eo: sed si est facta marito virtualiter videtur facta ipsi mulieri cum cedat eius lucro.ꝛ si dotat extraneus mulieri censetur donatū.l.fi.C.de iure do.ꝛ.l.vnica.§.accedit. C.de rei vxo.act. nō ergo extendatur dictū statutū ad data cōuentui pro elemosyna cum verba omnino deficiant: nec sit equū filiam priuare legitima successione ascēdentis pro erogādo in elemosynā vel pro dando ecclesie cañ.si.xvij.q.iiij.ꝛ per glo.in.l.si quis ad declinandam.in prin.C.de epi.ꝛ cle.clara itaq̧ resultat cōclusio ꝙ dicta domina Agnesina nō excluditur a successione patris vel fratris ea ratione quia nō censeatur fuisse dotata a patre. ¶ Videndum est itaq̧ an possit dotari de bonis patris vt habita dote excludatur ex tunc a successione patris ꝛ descendentiū a patre tanq̄ censeatur a patre dotata. Et videtur dicendū ꝙ sic: quia dictus.§.item si aliquis videtur clare disponere super hoc: nam expresse disponit ꝙ si pater decedit intestatus filius pōt dotare filiā eiusq̧ sororē ꝛ ea dotata ex tūc excludatur a successione ipsius patris et aliarū psonarū de quibus et prout supradictū est: sed supradictū est ꝙ excludatur filia dotata a successione patris ꝛ descendentiū a patre donec supest masculus descendens ab ipso dotāte: ideo etiā idem dicendū videtur in casu isto quo filius post mortē patris dotauit sororem de bonis cōmunis patris si hoc est: ergo cum dictus Symon fuerit descēdens ex ipso patre de cuius bonis dotatur ꝛ supersit alius filius.et sic descēdēs masculus ab eodē sequi videtur ꝙ ipsa debeat excludi a successione dicti Symonis sui fratris si alius frater supstes eam

2 dotauerit de bonis patris. ¶ † Tamē hoc nō obstante cōtrarium puto de iure respōdendum: nam hmōi statuta excludētia feminas dotatas cōtra ius cōmune videtur ꝙ sint intelligēda qñ sunt dotate tempore delate hereditatis.et nō sufficiat si postea dotētur.ar.l. si quis filio exheredato.in prin.de iniusto testa.ꝛ.l.iij.§.proximū.ff. de suis ꝛ legi. in qbus iuribus pbatur ꝙ circa qualitatē que requiritur ad successionē ab intestato attenditur tēpus quo deferī hereditas ab intestato ad idē facit tex. in.l.j.§.si liberi.ff.de cōtratabu. et hoc videtur voluisse Bal. in cōsi. mihi.lxxiiij.incip. gdā decessit intestatus ꝙ ꝛ videtur voluisse Pau.de ca.in cōsi.cvj.incip. sup eo de quo queritur simpliciter dicens ꝙ excluditur in hmōi statutis filia si dotata fuit tēpore delate hereditatis. ꝛ idē dicit in cōsi.cvij. incip.sup primo dubio col.ij.et in cōsi.cccxxxvij.incip.pmisso idem Pe.de ancha.in consi.cccj.incip.facit ꝙ no. Bal.in.l.si plures. de condi.inser.facit optime ꝙ reperio voluisse Jmo.in consi.incip.ad idem circa primū dubiū: idem cōsuluit Pau.de cast. in cōsi.incip. Frāciscus habuit vxorē.ꝛ sic ẜm prefatas cōsiderationes.ꝛ auctoritates non videī sufficere ꝙ sit dotata tēpore adite hereditatis: sed requiratur ꝙ sit dotata tpe delate hereditatis. pro quo facit: tum quia hmōi statuta sunt correctoria iuris cōmunis: tum qr inducūt differentias inter mares ꝛ feminas in successione parentū sunt plurimum restringēda per ea que habētur in.l.maximū vitiū.C.de lib. prete.ꝛ in.l.sancimus.C.de testa.ad hoc ꝙ no.Bal.in.l.illam.C.de colla.ꝛ in.l.quicūq̧.C.de ser.fugi.ꝛ doc.sparsim in multis locis.Et dato ꝙ nō sufficiat ꝙ sit dotata tēpore delate hereditatis.sup quo esset insistēdū: tamē saltē requiritur ꝙ sit dotata tpe quo vult adire hereditatē: nam tria tēpora considerantur circa qualitatē heredis cui defertur hereditas ex testamēto.s.ꝙ sit habilis tpe testamenti tēpore delate hereditatis ꝛ tpe quo aditur hereditas insti.de here. quali.ꝛ dif.ꝛ.l.si alienū.§.in extraneis. de here.insti. media tēpora non curātur vt dictis iuribus.ꝛ.l.sed si in cōditione.§.solemus.eo. ti.vbi vero defertur hereditas ab intestato nō pōt cadere cōsideratio tpe testamēti: ideo attenditur tēpus delate hereditatis ꝛ adite hereditatis vt ratio suadet ꝛ est de mēte glo.ꝛ Bar.in.d.l.si alienū. §.in extraneis.tēpus ergo post aditā hereditatē nō est in cōsideratione: quia facilius impeditur acquisitio quā auferātur iam quesita iuxta illud turpius eijcitur quā nō admittitur hospes.c.quēadmodū.extra de iureiur. et multa impediūt faciēda que nō perimūt seu tollūt iam facta.l.patre furioso. de his qui sunt sui vel alie.iur. et.c.ad apostolicā.de reg.cum cōcor. Jtem post agnitā ꝛ quesitam hereditatē agitur de diminutione patrimonij iam aucti per acquisitionem hereditatis: ideo tunc agitur de damno ꝙ est patrimonij

3 diminutio.l.iij.ff.de dam.infec. ¶ † Nec est par ratio damnū pati ꝛ lucrū nō capere.l.fi.§.si quis vero.C.de codi.ꝛ.l.iuris ignorātia.ꝛ.l. error.ff.de iuris ꝛ facti ignorā. nec de facili semel heres desinit esse heres.l.ei qui soluēdo.ff.de here.insti.ꝛ.l.ꝛ si fine.§. sed ꝙ papinianus.ff.de mino. ꝛ sic multa cōferunt ꝙ qualitas impeditiua successionis non auferat bona quesita: ad hoc optime.l.fi.ff.vñ liberi.vbi mutatio status de habili ad inhabilē cōtingēs ante petitā bonorū pos.nocet secus si post petitā bonorū possessionē: quia tunc nō nocet ad idē tex.in.l.iij.§. si emācipatus.ij.ff.de cōtratabu. a cōtrario sensu ꝛ ibi Bar.qui idē vult in hereditate ꝙ in bonorū possessione: nec est ratio diuersitatis. ergo idē ius.l.posthumi.ff. de iniu.testa.

4 l.j.in fi.C.de lib.prete.l.illud.ad.l.aqui. † Ad idem ꝙ no. Bal.in.l. vbi auiarū.C.de suis ꝛ legi.here.dicēs ꝙ statutū Mediolani disponens ꝙ nupta extra territoriū nō succedat habet locū in acquirendis nō in acquisitis. ꝛ ideo si filia nupsit post ꝙ se immiscuit hereditati paterne: nō ob.sibi statutū per.d.l.fi.ff.vnde lib.secus ergo innuit si nupsit post mortē patris anteq̄ immiscuisset se hereditati: dicunt Rapha.cu.ꝛ Lud.in.l.heres per seruū.ff.de acqui.heredi.ꝛ adducit Pōta.prefatū dictū Bal.ꝛ.d.l.fi. ꝛ ideo dixit Bal.in.d.l. vbi auiarū ꝙ si filius effectus esset frater minor anteq̄ immisceret succedūt alij cōsanguinei secus si post immixtionē. et illud dictum Bal.in.d.l.auiarū. refert ꝛ sequitur Pe.de ancha. in repe.in.c.canonum.xij.q.prin.col.cj.vel.cij. non tñ loqtur per verbū immiscuit sed per verbū successit. Jn casu aūt nostro presupponitur ꝙ hereditas fratris fuit adita ꝛ patris immixta: ideo ẜm vtranq̧ opi. tam que vult ꝙ debeat esse dotata tpe delate hereditatis quā scda que vult ꝙ attēdatur tēpus adite hereditatis debet cessare dictū statutum saltē quo ad hereditatē fratris: quantū vero ad hereditatem patris: constat ꝙ habet locū post hereditatē delatā: ex quo loquitur ab intestato post mortē patris.nō tamē loquitur de hereditate aliarū personarū iam delata.et si dicatur vnū determinabile determinat successionē patris ꝛ successionē aliarū personarū ergo debet ea pariter terminare.l.iam hoc iure.de vulga.ꝛ pupil.cum concor. respondetur

respõdetur ꝙ si hoc ar. militaret nõ decideret casum quãdo frater non decessisset tempore quo dotaretur: sed solũ quãdo frater esset mortuus tunc tẽporis prout loquitur qñ pater est mortuus tẽpore quo dotatur: ꝙ nullatenus est de mente. Et insuper dato ꝙ intelligeretur in hereditate delata nõ tamẽ loquitur in hereditate quesita ꝛ acceptata: nec est eadẽ ratio per supradicta. Cõfert quia statutum dicit ꝙ teneatur ꝛ debeat dotare de bonis patris vel aui: ista autẽ bona exiuerũt iam patrimoniũ patris ꝛ sunt effecta bona fratris: vnde tẽpore dotationis nõ debẽt cẽseri bona patris sed bona fratris cum iam sint effecta vnũ patrimoniũ. ꝛ licet olim fuerint bona patris: tñ debet intelligi rebus in eodẽ statu permanentibus. l. cõtinuus. §. si quis ita. de ver. obli. ꝛ. l. ꝙ seruius. ff. de cõdi. ob cau. cum sua glo. ꝛ. c. queadmodũ. de iureiurã. sed postꝙ ipse Symon se immiscuit hereditati paterne ipsa bona maxime cum quo ad aliũ fratrẽ pro portione ipsius Symonis nõ sunt in eodẽ statu merito nõ verificetur dictũ statutũ in casu isto: ꝑsertim quia hmõi statuta exorbitantissima ꝛ iuris correctiua debent pro posse restringi non ampliari. ar. l. precipimus. C. de appel. ꝛ. l. maximũ vitiũ. C. de libe. prete. ꝛ. c. cum dilectus. de cõsue. cum si. ꝛ insuper cum de iure dicta bona fraterna sint delata ipsi Agnesine et aditione sint sibi quesita: quia ius cõmune eam inuitat. et statutũ absqꝫ dubio hactenus non exclusit: ideo non potest frater qui nullũ ius in eis habet de dictis bonis dotare: si aũt dotabit de portione sua mittet se in discrimine amittẽdi dotẽ quã dabit ꝛ nõ querendi bona Symonis: ideo non arbitror ꝙ futurus sit ita alienatus a mente: cõcludo itaqꝫ ex omnibus premissis ꝙ dicta domina Agnesina succedat fratri suo vtrinqꝫ cõiuncto excluso consanguineo non ob. ꝙ frater consobrinus offerat velle dotare de ipsis bonis olim patris. et ad adducta in contrarium satis patet responsum. s. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccc j.

¶ Institutio vxoris facta sub his verbis item reliquit suã heredem vniuersalẽ in omnibus suis bonis dominã Catherinam suam vxorẽ cum hac cõditione ꝙ si dicta vxor decesserit ante filiam testatoris ꝙ omnia sua bona deueniant ad dictã filiam. Et si dicta filia sine filijs decederet ante vxorem tunc dicta hereditas deueniat ad vxorẽ an valeat ita ꝙ vxor potuerit testari de dictis bonis posito ꝙ dicta filia ante vxorẽ decesserit relictis quatuor filijs. ꝑ totũ cõsi.

1 Questio voluntatis nõ admittitur vbi testatoris verba sunt clara et aperta.

2 Usufructuarius rei sue nemo dici potest vbi proprietas ꝛ vsusfructus sunt duo incõpatibilia.

Coniuncta potest quandoqꝫ in disiunctam resolui.

3 Conditionẽ vel modũ an faciant ista verba adiecta in substitutionibus si institutus decesserit ante gaium ꝙ omnia sua bona deueniant in gaium ꝛ an verbum conditio significet onus quandoqꝫ et modum. nu. seq. ꝛ. 7.

4 Argumentũ a contrario sensu valet in vltimis voluntatibus.

5 Institutionem seu hereditatẽ ꝙ testator non possit in alium directo transferri nisi precedente institutione sub contraria cõditione an procedat in legatis ꝛ fideicõmissis.

6 Legitima debetur sine cõditione casuali.

¶ Consilium. ccc j.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Circa cõsultationẽ istã videtur primo aspectu dicendum ꝙ dicta dña Catherina sit heres vniuersalis: nam verba sunt expressa quibus dicta Catherina relinquitur heres vniuersalis: nam simplr̃ reliquit eam heredẽ vniuersalem in oĩbus bonis nõ legatis. et cũ verba videãtur esse in hac parte clara nõ est admittenda volũtatis questio. l. ille aut ille. §. cum in verbis.

2 de leg. iij. † Nec refragari videtur sequẽtia verba dum etiã reliquit eam dominã Massariã. et vsufructuariã omniũ suorũ bonorũ cum nõ possit esse vsufructuaria rei sue insti. de vsuf. §. item finitur. scdo rñso. ꝛ. l. si tibi vsuff. ff. quib. mod. vsusfru. amit. ꝛ facit. l. in re cõmuni. ff. de serui. vrb. ꝑdi. nam illud qđ adijcitur ad augmẽtũ nõ debet inducere diminutionẽ. ar. l. ꝙ fauore. C. de legi. ꝛ. c. ꝙ ob gratiã. de reg. iur. in. vj. ꝛ. l. legata inutiliter. de leg. j. preterea põt intelligi de vsufructu causali qui est concretus cũ ꝓprietate qui vsusfructus dr̃ large loquẽdo vt no. in. l. id qđ nostrũ. ff. de vsuf. ꝛ. l. si titio fundus. de vsuf. leg. item ꝛ tertio põt saluari ꝙ cẽseatur relicta ꝓprietas. et vsusfructus que sunt incõpatibilia. ꝛ intelligat̃ alterũ relictũ prout forte ipse elegerit: qꝛ cõiuncta resoluitur in disiunctã. l. si titio fundus. de vsuf. leg. ꝛ facit. l. recusare. §. titius. ad treb. ꝛ. l. plane. j. §. si.

3 de leg. j. † Nec ob. illa verba cum hac cõditione: qꝛ dicta verba non videtur facere cõditionẽ sed modũ quendã ꝛ onus iniũctũ vt patet ex his que immediate sequunt̃ que nõ adaptãtur ad cõditionẽ que suspendat: sed ad modũ sic ponitur in. l. ij. §. titio. ff. de dona. ꝛ hec interpretatio videtur amplectẽda qm̃ videtur ꝙ dictũ testamentũ aľs nõ valeret saltẽ vt testm̃ nam deficeret heredis institutio: nam dicta Catherina cẽseretur instituta sub cõditione si dicta domina Mustiola ꝑdecesserit sine liberis que cõditio expirauit cum predecessit cum liberis. item dicta Mustiola nõ est inuitata nisi sub cõditione que defecit: filij aũt Mustiole sunt positi in cõditione. ꝛ propterea nõ censentur inuitati ꝓm magis cõmunẽ opi. in. l. lucius. de heredi. insti. ꝛ in. l. filiusfami. §. cum quis. de leg. j. ꝛ in. l. j. C. de cõdi. inser. ꝛ ea interꝑtatio adhiberi debet vt actus valeat nõ vt pereat. l. quotiẽs in actionibus. de reb. du. ꝛ. l. quotiẽs in stipulationibus.

4 de ver. obli. ꝛ. c. si papa. de priuile. ¶ † Tamẽ his minime refragantibus cõtrariũ arbitror iuri magis cõsentaneũ: nam licet verba dicti testamẽti videantur prima facie sonare qđ dicta Catherina sit simplr̃. et pure instituta ꝛ ad cõtrarietatẽ sequẽtiũ verborũ possent dari. s. posite rñsiones si verũ fuisset ꝑsuppositũ ꝙ. s. dicta Catherina fuisset simplr̃ ꝛ pure instituta: tñ negatur ꝙ fuerit simpliciter ꝛ pure instituta immo fuit instituta sub conditione causali. s. si Mustiola decederet sine liberis ante eam: qm̃ ipsa fuit instituta cũ hac cõditione ꝙ hereditas ad eam pueniat si dicta Mustiola filia testatoris decederet ante ipsam Catherinã ꝓut exꝑsse voluit testator. ꝛ si casus euenerit ꝙ dicta Mustiola decesserit sine filijs ꝛc. anteꝙ dicta Catherina tũc voluit dictã hereditatẽ deuenire dicte Catherine sue vxori illa eñ verba apertã mentẽ testatoris ostẽdunt ꝙ non vult ꝙ prius deueniat hereditas ad ipsam Catherinã nõ solũ a cõtrario sensu dictorũ verborũ qui contrarius sensus ꝑstat fortissimũ argumentũ mentis ipsius disponẽtis. l. j. §. huius rei fortissimũ est argumẽtũ de offi. eius cui mã. est iurisdi. ꝛ procedit etiã in vltimis volũtatibus. l. statu liberũ. §. stichũ. de leg. ij. et in cõtractibus. l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pac. dot. ꝛ. l. eum qui ita. §. qui ita. de verb. obli. sed etiã quia si ꝓcessisset institutio pura ab initio Catherina potuisset adire et adeũdo hereditas ad eam peruenisset si iam fuisset heres testatoris ante mortẽ Mustiole nõ deueniret tunc. s. post mortẽ ipsa hereditas: nam qui diu huc venit nõ potest dici qđ nunc veniat: ideo cum illa dictio tũc denotet ꝓcisum tẽpus ꝛ tẽporis extremitatẽ. l. obtinuit. ff. de cõdi. ꝛ demõ. non verificarẽtur illa verba tunc deuenire ꝛc. Ex quo demõstratur ꝙ volũtas testatoris nõ fuit velle dictã Catherinã pure ꝛ simplr̃ instituere: sed sub cõditione si Mustiola eius filia decesserit ante eam sine liberis. et ꝓm hoc illa verba cum hac conditione stant proprie hoc respectu quia instituit heredẽ vniuersalẽ si euenerit casus ꝛc. ꝛ licet qñqꝫ verbum cõditio significet onus. ꝛ modũ. d. §. titio. tamẽ magis ꝓprie significat cõditionẽ vt de se patet. ꝛ in rubrica. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ quasi per totũ titulũ. ꝛ. C. eo. ti. iũcto titu. de his que sub modo. ꝛ dato ꝙ respectu proximi sequẽtis dicti nõ videatur importare cõditionẽ: tamẽ nõ sequitur ꝙ nõ importet cõditionẽ respectu alterius sequẽtis dicti in quo nõ cadit ꝙ importet modũ vt de se euidẽter patet per ea que habẽtur in. l. ij. ff. de offi. procõsu. cum concor. ꝛ maxime ad hoc vt inquantũ potest seruẽtur verba in ꝓprio significato cui inherendũ est. l. non aliter. de lega. iij. l. j. §. si is qui nauẽ. de exerci. Cõfirmantur predicta quia si secus diceremus non posset stare sequens dictũ vt iacet: nam sequitur immediate post dicta verba cũ hac cõditione ꝙ testator fecit heredẽ dictã Mustiolã si Catherina predecederet certe illud verbũ heredem est verbũ directum ciuile ꝙ importat institutionẽ vel substitutionẽ directam nõ obliquã seu fideicõmissariã. l. verbis ciuilibus. de vulga. et pupil. sed si dicta Catherina foret ab initio heres: quia fuisset pure instituta ꝛ adeũdo fuisset effecta heres in vita nõ potuisset testator facere qđ post eius mortem foret heres dicta Mustiola cum nõ possit testator facere ꝙ factus heres desinat esse heres. l. ei qui soluendo. de heredi. insti. nec ꝙ duo sint heredes. ar. l. si vt certo. §. si duobus vehiculũ. ff. cõmo. † Preterea ꝛ datũ simplr̃ ꝛ sic quo ad verba pure ꝛ in aliũ

5 translatũ sub cõditione interpretatur datũ sub cõtraria cõditione ita ꝙ non resultat datio pura sed cõditionalis. l. aliqñ. ff. de cõdi. et demon. ꝛ. l. iij. §. sub cõditione. ff. de adimẽ. leg. ꝛ licet dicta iura loquantur in legatis. ꝛ fideicõmissis: tñ procedit etiã in institutionibus vt no. Bar. ꝛ Jmo. in. l. si pater. ij. ff. de here. insti. ꝛ viget nedũ idẽtitas rationis que sufficit. l. illud. ad. l. aquil. ꝛ. l. a titio. de verb. obli. sed etiã maioritas rationis: nam testator nõ potest aliter trãsferre institutionẽ seu directo hereditatẽ in aliũ nisi ꝓcedat institutio sub cõtraria cõditione per dicta. s. secus in legato ꝛ fideicõmisso. l. si. C. de lega. ideo si adẽptio vel trãslatio legati facti in aliũ sub cõditione reddit legatũ cõditionale fortius hoc dicendũ est in institutione. ꝛ hec interpretatio videtur magis cõformis mẽti: quia nõ suadet ꝙ testator voluerit ꝙ filia non succederet in aliquo directe. item ꝙ filia decedente cum liberis ipsa vxor totam haberet ꝛ liberi nihil voluit eñ ex mẽte testator liberos Mustiole descendentesqꝫ ipsius testatoris preferre in hereditate sue vxori cum filios posuerit in cõditione. arg. l. lucius. in fi. de heredi. insti. et ꝙ notatur in. l. filiusfa. §. cũ quis. de leg. j. Item per hanc viã magis cõmode cõcordantur sequẽtia verba ac dominã ꝛc. nam interim habebat esse vsu

6 fructuaria: ꝛ eueniẽte cõditione fuisset heres vniuersalis. ¶ † Cõclusio ergo sit ꝙ dicta Catherina non fuerit heres vniuersalis nec hereditas ad eam ptinuerit ex quo nõ euenit cõditio sub qua inuitata fuit. s. ꝙ Mustiola decesserit sine liberis. ꝛ ideo non potuit disponere de dictis bonis dicti testatoris sed dicta bona spectare debeant ad dictos filios dicte dñe Mustiole vel ex testamento vel ab intestato ꝓm ea que immediate subdam: nam si tenemus opi. que

habet ꝙ cõditio etiã casualis reijciatur vsqꝫ ad cõcurrentẽ quanti-
tatem legitime vigore. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. testa. ꝛ. l. sci-
mus. §. cum autẽ. eo. ti. prout hãc opi. allegatur tenuisse glo. prima
in fine in. l. si pater. C. de insti. ꝛ substi. sub cõdi. fac. licet possit aliter
intelligi prout ibi dicũt Rapha. fulg. ꝛ Pau. de cast. ꝛ eam firmat
Barto. ibi. ꝛ in. d. l. qm̃ in prioribus. ꝛ in. l. suus quoqꝫ. ff. de heredi.
insti. per casum ẜm eum apertũ in. d. §. cum aũt. ꝛ idẽ per eundẽ. §.
tenuerat ante Bar. Richar. malũ. prout refert Bal. in. d. l. si pater.
et licet multe respõsiones fuerint date per varios doc. quas recito
in. d. l. si pater. tñ dicit Pau. de ca. ibi ꝙ nulla bona rñsio data fuit.
et ꝙ totus mũdus sequitur Bar. ꝛ ipse ẜm eum pluries cõsuluit. et
ita ibi firmat ꝙ ꝛ post multa tenet Jmo. in. l. fi. ff. de cõdi. insti. ꝛ pu
to magis de mẽte iuris: licet multi quos recenseo in. d. l. si pater te-
neant cõtrariã partem. ꝛ etiã illa opi. sit in pũcto iuris sustẽtabilis
sed nõ refert in hoc nostro indiuiduo quia si nõ reijcitur testm̃ ẜm
oẽs est nullũ. d. l. si pater. ꝛ. d. l. suus quoqꝫ. ꝛ que habẽtur ibi. et in. l.
si mater. de vulg. ꝛ pup. ꝛ in. d. l. fi. de cõdi. insti. et ideo ipsi filie fuis-
set deuoluta hereditas ab intestato. ꝛ decedẽs transmisisset heredi
tatem. ꝛ bñficio suitatis. ꝛ. l. iij. C. de iure delibe. l. apud hostes. C. de
suis ꝛ legi. heredi. cum si. et bñficio. l. vnice. C. de his qui ante aper.
tab. iuncta gl. que illam legẽ loquentẽ in causa testati trahit ad cau
sam intestati. ꝛ doc. eam sequũtur si aũt reijcitur testm̃ valet: qꝛ filia
resultat pure instituta in legitima ꝛ defectis cõditionibus institu-
tionis facte de dña Catherina et facte de dña Mustiola remanet
institutio sola facta in legitima: ideo accrescit residuum per ea que
habẽtur in. l. j. §. si ex fundo in. l. quotiẽs. §. si duo. et in. l. si quis ita
heres instituatur excepto fundo. ff. de here. insti. et in. l. quotiẽs. C.
eo. ti. ꝛ similiter eisdẽ beneficijs hereditatẽ ex testamento deuolutã
trãsmisisset in eius posteros itaqꝫ quauis opi. retẽta resultat exclu
sio dicte Catherine ꝛ admissio dictorũ filiorũ Mustiole ad heredi-
7 tatem dicti testatoris. ¶ † Nec ob. adducta in cõtrariũ: qꝛ apparẽt
sublata per adducta pro hac parte: nõ em̃ ob. ꝙ primo instituit sim
pliciter dictã Catherinã: qꝛ negatur. nam illa verba cum hac cõdi-
tione modificant seu qualificant precedẽtia verba: ita ꝙ nõ censen
tur simpliciter posita maxime ex quo in eadẽ oratione sunt posita.
ꝛ sequẽtia verba declarant precedẽtia. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg.
j. l. heredes palã. §. sed si notã. de testa. Et insup datũ pure ꝛ transla
tum in alium sub cõditione reddit dationẽ conditionalẽ prout. s.
probatũ est: ꝛ licet actus debeat interpretari vt valeat ꝛ fatẽdũ sit:
tñ nõ magis valet per illã interp̃tationẽ quã per istã: nam aut cõdi
tio institutionis facte de dicta Mustiola nõ reijcitur. ꝛ tunc testa-
mentum redditur nullũ preteritione vt p̃misi aut reijcitur vigore.
d. l. qm̃ in prioribus. ꝛ tũc vtroqꝫ modo testamẽtũ valet. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccciij.

1 ☞ Heres grauatus dare pro elemosynis si que bona supfuerint
pro anima testatoris suo arbitrio et prout sibi videbitur ac place-
bit an cadat ab hereditate si non distribuit bona legata infra annũ
et an debeat distribuere omnia dicta bona in dotãdis filiabus vel
pro anima vel videatur ꝙ heres habeat sub fide sua cõmendatam
animam testatoris. per totum.
Uidebitur verbum denotat arbitrium boni viri.
2 Legatum pro anima censetur ad pias causas.
Legatũ continens duas causas vnam magnã ꝛ alterã minimã licet
in dubio videatur minima legata fallit in relicto ad pias causas
idem si fiat ad tempus vt quia relinquitur soluendũ illud tali anno
licet peti nequeat ante finitũ annum tamẽ incõtinenti potest peti
vbi est factum pie cause.
3 Testator cõmittens extremã suam voluntatẽ dispositioni titij vel
suorum bonorum dispositionẽ an censeatur eum facere heredem
nomine tantũ ꝛ testari ad pias causas. nu. seq.
4 Heres institutus vniuersaliter cui postea est recõmendata anima
testatoris nõ dicitur heres verbalis sed realis in vniuerso.
5 Uoluntas testatoris ambigua interpretatur per heredes.
6 Dictio prout est precedentium restrictiua ꝛ moderatiua.
7 Legata incerta ad pias causas intelliguntur cum moderatione
inspecta.
8 Legatum non dicitur incertũ quod remittitur ad arbitrium tertij
quia paria sunt aliquid esse certũ per se vel per relationẽ ad aliud.
9 Terminus datus heredi ad exequendum testatoris voluntatẽ ad
pias causas quando currere incipiat.
10 In cõditionalibus legatis nõ currit tẽpus ante cõditionis euẽtũ.

¶ Consilium. ccciij.

N nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Premittendũ est qualis interpretatio adhi
beri debeat dictis verbis in fine dicti testamenti apposi
tis vcꝫ. ꝛ si qua bona supfuerint recõmisit animã suã dicta testatrix
eisdẽ heredibus in elemosynis ꝛ alijs eorũ arbitrio disponẽdis put
eis videbitur ꝛ placebit. ¶ Circa ꝙ videtur prima facie dicendum
ꝙ dicta particula testamẽti sit interpretãda ꝙ testator voluerit qd̃
residuũ bonorũ ꝙ restaret legatis executis erogaretur pro anima
ipsius testatricis et arbitrium de quo subditur versetur in modo
disponẽdi pro anima seu in qbus rebus an in cõstructione locorũ
piorum vel in ornamẽtis ecclesiarũ an in elemosynis pauperibus
erogãdis an in dotãdis puellis: an in faciẽdo dici missas vel officia
et hmõi. ꝛ licet subdãtur illa verba prout eis videbit̃ ꝛ placebit per
que verba videtur ꝙ noluerit eos artare sed remittere in eorũ volũ
tatem adeo ꝙ nõ artentur vltra quã eis videatur: tamẽ rñdetur ꝙ
dicta verba nõ important merã voluntatẽ ipsorũ heredũ sed regu-
latam ratione que regularet bonũ virũ: nam significant arbitrium
boni viri vt de verbo videbitur in. l. fideicõmissa. §. q̃ꝙ. de leg. ij. et
per Bar. in extrauagan. ad reprimẽ. in verbo videbitur. ꝛ de verbo
placebit. est tex. in. l. lucius. de fideicõ. lib. ꝛ ibi Bar. et clarius in. l.
thais ancilla. §. sorore. eo. ti. ꝛ de vtroqꝫ per Bar. in. l. lucius. ff. mã.
arbitriũ boni viri videtur suadere ꝙ quãtomagis erogaretur pro
anima ꝛ amore dei tanto melius cũ anima sit ceteris rebus antepo
nenda. l. sancimus. C. de sacrosan. eccle. ꝛ. c. cum infirmitas. in fi. de
2 peni. ꝛ remis. ꝛ. xj. q. j. precipimus. ꝛ. xxiiij. q. iij. si habes. † Jtẽ reli-
ctum pro anima cẽsetur relictũ ad pias causas glo. Bar. ꝛ doc. in. l.
si qs titio. ff. de lega. ij. ꝛ relictis ad pias causas iura multũ fauent ꝛ
ampliãtur adeo ꝙ licet regulariter minimũ in dubio cẽseatur esse
legatũ. l. nũmis legatis. de lega. iij. l. si ita sit scriptũ. l. apud iulianũ.
§. scio. de lega. j. cum si. tamẽ fallit in relictis ad pias causas: quia in
dubio venit ꝙ est maius. l. titia. §. fi. de auro et argẽ. lega. vbi casus
singu. put inquit Põta. in sua repe. aut. similiter. C. ad. l. fal. dicẽs
ꝙ Bal. faciẽdo festũ per illũ tex. dicit ꝙ si quis p̃cepit heredi ꝙ fa-
ciat calicẽ in tali eccl'ia debet intelligi de calice aureo si patrimonij
quantitas suppetat ꝛ maxime si qualitas psone legantis suggerat
arbitriũ ergo dicti heredis debeat esse in arbitrãdo ꝙ maius est. et
sic ꝙ totũ residuũ expẽdatur pro anima testatricis: ad idẽ optimus
tex. in simili in. l. paulus. §. paulus. de fideicõ. lib. vbi interpretatur
circa id qd̃ est maius ꝛ gratius. ꝛ sunt ibi verba adulatoria ꝛ multũ
gñalia. ꝛ incerta sic ꝛ al's licet si relinqtur vel promittitur tali anno
sufficiat solui in fine anni. et nõ possit prius peti. l. qui hoc anno. de
verb. obli. ꝛ. l. si in annos. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ per glo. in. l. j. C. qñ dies
leg. ced. secus si relinquitur tali anno ad pias causas: nam in prin.
anni debet̃. ꝛ sic ꝙ plus est respectu tpis vt est tex. in. l. si ita fuerit li
bertas relicta. de manu. testa. put per illũ tex. dicit Pon. in. d. aut.
similiter in. xxxj. specialitate circa vltimas volũtates col. lxj. facit ꝙ
dictũ est. s. prime licet Bar. in. l. si cui legetur. de leg. j. aliter intelli
3 gat. d. l. si ita fuerit libertas. † Jtẽ al's incerta ꝛ ambigua voluntas
interpretatur tota ad pias causas: nam si testator cõmisit extremã
volũtatem dispositioni titij vel cõmisit dispositionẽ suorũ bonorũ
tali censetur eum facere heredẽ noie. et testari ad pias causas. ꝛ sic
ipse heres distribuat ad pias causas vt est tex. in. c. cũ tibi. de testa.
ẜm vnã lect. Jnno. ibi quã ipse postea latius declarat in addi. ꝛ per
Bar. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. col. xv. ver. tertio quero. ꝛ talis lect.
cõiter tenet̃ per canonistas et legistas put dicit Panor. in. d. c. cũ
tibi. bonus em̃ vir debet ita arbitrari dicit Bar. in. d. l. j. dicto ver.
tertio quero. ita ergo in casu nostro verset̃ arbitriũ dictorũ heredũ
tãꝙ boni viri in distribuẽdo totũ residuũ si quid restat in pias cau-
sas. ꝛ sic pro aĩa testatricis. ꝛ q̃ꝙ primum possent. nam ꝛ illud est gra
tius anime testatricis. ꝛ plus cẽsentur facere qui prius faciũt insti.
de act. §. plus. ꝛ hoc psuadetur qꝛ ipsa testatrix exp̃sse ꝛ spãl'r religt
ipsis heredibus id qd̃ volebat ꝙ pro se retinerent faciẽdo eis p̃lega
ta de rebus certis: alia ergo videt̃ voluisse ꝙ pro anima sua eroga-
rentur: satis em̃ videtur heredẽ fideicõmisso onerare adijciẽdo illa
verba recõmitto animã meã heredibus meis in elemosynis: verba
em̃ illa demõstrant intentionẽ defuncti ꝙ desiderat ita fieri ꝙ suffi
cit ad fideicõmissum inducẽdũ. l. ꝛ eo modo. ꝛ. l. ꝛ hoc modo. de leg.
j. ꝛ. l. peto. in prin. de leg. ij. ꝛ. l. vnũ ex familia. §. fi. eo. titu. ꝛ. d. l. pau
lus. §. paulus his presuppositis debuerũt ipsi heredes infra annũ
erogare et distribuere dicta bona in pios vsus pro aĩa ipsius testa-
tricis per ea que habẽtur in. c. nos quidẽ. de testa. ꝛ in. l. nulli. C. de
epis. ꝛ cle. ꝛ per Bal. in. l. id qd̃ pauperibus. de epis. ꝛ cle. ꝛ doc. in. c.
si religiosus. de test. lib. vj. ꝛ. c. tua. eo. ti. in antiqs Fed. de senis cõsi.
cxxiiij. ꝛ per Bar. in aut. hoc amplius. C. de fideicõ. per Panor. in
c. si heredes. de testa. in quo si negligẽtes fuerũt videt̃ ꝙ talis ptãs
distribuẽdi ad pias causas sit deuoluta ad ep̃m diocesanum qui vt
aiunt cõcessit iura sua cuidã eccl'ie. ꝛ ideo dicta bona nõ videtur ꝙ
4 amplius ptineant ad dictos heredes. ¶ † Tamẽ his nõ ob. cõtra-
riam partẽ arbitror iuri magis cõsonã verba em̃ testamẽti nõ im-
portant sui natura ꝙ oĩa residua bona a legatis supra habeãt ipsi
heredes distribuere pro anima testatricis ipsos em̃ primo instituit
heredes vniuersales simpl'r ꝛ absolute ꝛ illa institutio est interpre-
tanda effectualis nõ verbalis. ar. l. ij. in fi. C. cõia de leg. ꝛ. l. penul. §.
docere. ff. ne quis eum qui in ius voc. est vi eximat deinde nõ dispo
suit ꝙ ipsa bona que. s. particularia relicta restarẽt illa oĩa vel eorũ
partẽ pro anima distribueret: sed recõmisit animã suã ipsis heredi-
bus in elemosynis ꝛc. sub cõditione si aliqua restarent ꝛc. illa quidẽ
verba significãt ꝙ faciat elemosynas vel alia pia opera pro anima
ipsius testatricis si em̃ pro anima sua iret ad sanctuꝫ Jacobum vel
ad sepulchrũ elemosynãdo vel ieiunaret diceret orationes vel alia
opa deo accepta faceret sine sumptu nõ minus anime pficua quã si
bona

bona erogaret nemo dixerit non esse ipsis heredibus recōmissam animā testatricis arbitrio boni viri: ex quo datur intelligi φ dicta verba nō importāt φ bona testatricis erogentur pro anima ipsius testatricis. item licet facerent elemosynas possent facere de ꝓpria pecunia et bona testatricis retinere: nec posuit ipsa testatrix metā in quātitate qualitate vel tēpore circa recōmendationē predictā:
5 sed ꝓdicta oia remisit in ipsos heredes vt verba aperte sonāt. † Noluit autē ipsa testatrix ponere metā seu declarationē aliquam circa ipsam recōmendationē sed generaliter et indeterminate recōmisit animā suā ipsis heredibus: ideo ex hoc primo ⁊ ante omnia veniebat interpretāda ipsa volūtas testatricis ambigua ad ipsum heredem ad quē pertinet interpretari mentē defuncti. l. si quis a filio. §. si quis plures. de leg. j. ⁊ ibi per gl. Bar. ⁊ ceteros. in. l. si quis seruū. §. inter. de leg. ij. maxime cū verba dirigātur ad ipsos heredes. arg. eorū que habentur per glo. ⁊ doct. in. l. lucio. de leg. ij. ⁊ in. l. legato generaliter. de lega. j. sed testatrix nihilominus voluit se declarare subdēdo remittendo in arbitriū ipsorū heredū dicendo in elemosynis ⁊ alijs pro arbitrio heredū disponēdis. et etiā ad maiorē animi exaggerationē ⁊ demōstrationē φ nolebat eos artare ad oia bona erogāda pro ipsius aīa subiūxit alia verba prout eis videbit̄ et pla
6 cebit. ¶ † Dictio em̄ ꝓut est ꝑcedētiū restrictiua. ⁊ moderatiua. l. edita actio. in fi. C. de edē. ⁊ ibi ꝑ gl. Cy. Bar. Bal. xxxij. col. ⁊ doct. ⁊ Bar. in extrauag. ad reprimē. in verbo ꝓut. ⁊ geminatio verborū que subdit dicēdo videbit̄ ⁊ placebit pōderanda est: qꝛ solet augere vim verborū. ar. l. balista. ⁊ que ibi habētur. ff. ad treb. ⁊ φ ꝑ Ange. in. l. si stichū. §. stipulatio. de ver. obli. ⁊ Pōta. in. l. adoptiuū. §. patronū. de in ius voc. et ꝑ Pau. de ca. in. l. ex hac scriptura. de dona. facit tex. ⁊ φ ibi Bar. ⁊ Ang. in. l. scimus. de agri. ⁊ cēsi. lib. xj. ⁊ φ ꝑ glo. in. c. vt circa. de elec. li. vj. ad φ plura sīa adduci possent: cēseatur itaqꝫ cōmissum arbitrio ⁊ iudicio ipsorū heredū nedū qualitas et modus distributionis sed ⁊ quātitas distribuēda ⁊ qd distribuatur vt geminatio aliqd operetur ⁊ ne illa verba ꝓut videbit̄ ⁊ placebit cēleant̄ adiecta ludibrio sine virtute aliqd operādi. ar. l. si qn̄. de leg. j. ⁊ c. si papa. de priuile. lib. vj. ⁊ φ per Bal. in rubrica de fide instru. satis em̄ erat prouisum circa qualitatē et modū prouidendi per illa verba pro arbitrio disponēdis vt ergo illa verba sequentia prout eis videbitur ⁊ placebit aliquid operētur saltem importent arbitriū circa quātitatē erogādā ⁊ quid erogandū sit. ⁊ quo tēpore. et ꝓut audio quolibet anno factū fuit certū quid pro anima ipsius testatricis. ⁊ illud fuit visum placuit heredi ad quē spectabat exeq altero predefuncto vt in. d. c. religiosus. §. sane. de testa. in. vj. et si quid plus fieri conueniret arbitrio boni viri illud plus est paratus facere. ⁊ tēpore cōgruo: itaqꝫ nihil iuris cōpetit dicte ecclesie: sed dictus ser Petrus est heres insolidū portione dicti Frācisci coheredis instituti facta irrita in causam caduci per eius mortē cōtingentem in vita testatricis. l. vnica. §. ⁊ cum triplici. ⁊ §. pro secundo. C. de cad. tollē. ⁊ bona dicte testatricis insolidū ad eum spectāt pleno iure non solū prelegata sed etiam alia omnia exceptis his que alijs sunt particulariter relicta imminet tn̄ ei onus habēdi recōmissam animā testatoris pro suo arbitrio regulato ab arbitrio boni viri. ⁊ sic discrete non φ omnia erogentur ⁊ immediate: sed cum moderatione ⁊ respectu tēporis ⁊ respectu quātitatis habita etiā cōsideratione quātitatis patrimonij restantis. s. legata cum ad illa habue
7 rit respectū ipsa testatrix. ¶ † Hmōi enim incerta relicta facta ad pias causas debentur cum moderatione inspecta quātitate patrimonij. ⁊ personarū qualitate. arg. l. si cui. de annuis lega. ⁊ l. penul. de alimē. ⁊ cib. leg. ⁊ l. stichus. de leg. iij. ⁊ l. quidā ita. de leg. ij. prout per dicta iura dicit Pon. in. d. aut. similiter. col. lx. xxvij. specialitate circa vltimas volūtates. audio etiā φ dicta testatrix erat multū affecta dicto Petro qui erat sanguine cōiunctus ⁊ de ea benemeritus que qualitas etiam cōfert ad cōiecturandā verisimilē mentem testatricis. argu. l. procula. de proba. ⁊ l. cum alienā. C. de lega. ⁊ l. si seruus. de dona. inter virū. cum si. Et ex quo testatrix cōfisa fuit de iudicio. ⁊ discretione ⁊ arbitrio ipsius ser Petri ipse videtur habere pro se fundatā intētionē in ipso testamēto dicto respectu. ⁊ etiā quia ipse est heres vniuersalis ex manifesta ⁊ indubia institutione. et heres ergo dn̄s. §. fi. insti. de heredū quali. ⁊ differē. ⁊ successor in vniuersum ius defuncti. ar. l. nihil aliud. de verb. sig. ⁊ l. hereditas. de reg. iu. ideo aduersarijs incūbit onus probādi φ nō fecit ea que sibi fuerūt iniūcta seu φ nō bene fuerit arbitratus dicta ratione. ⁊ quia se fundat in negatiua: ideo illā habet necesse probare. l. si quis cōsortiū. C. de fabricēsibus. lib. xj. ⁊ l. hoc iure. de verb. obli. ⁊ ibi per Bar. ⁊ doc. ⁊ per Inno. ⁊ doc. in. c. super his. de accusa. ⁊ in. c. bone.
8 j. de elec. habetur in aut. hoc amplius. C. de fideicō. ¶ † Nec obstāt adducta in cōtrariū que maiori ex parte sunt sublata per adducta pro hac parte: non enim obstat φ nō est cōmissum mere voluntati ipsorū heredū: sed per verba denotātia arbitriū boni viri. quia hoc non negatur: sed nō propterea habent arbitrari φ omnia ꝑ̄primū erogentur: sed ipsorū discretioni ⁊ moderationi se cōmisit testatrix ⁊ circa tps modū quid ⁊ quantū erogetur pro anima sua per ipsos maxime cum tot reiteratis verbis eorum discretioni se cōmiserit. ⁊ licet relictū respectu qualitatis incertū ad pias causas amplietur quando testator nō se retulit ad aliud per qđ veniat declarandum prout loquitur. d. l. titia. §. fi. de auro ⁊ argē. leg. tamē non infertur φ idem dicendū sit qn̄ testator ꝓuidit qualiter incertitudo illa sit declarāda ꝓut fecit in casu nostro: qꝛ id remisit in arbitrio ⁊ discretione ipsorū heredū: ideo ex eorū arbitrio venit in casu isto declarāda voluntas testatricis. Et paria sunt aliqd esse certū per se vel per relationē ad aliud. l. si ita scripsero. ⁊ l. asse toto. de here. insti. cū si. si aūt ipsa testatrix voluisset φ totū residuū distribueretur pro anima sciuisset dicere nō dixit ergo ⁊c. c. ad audientiā. de deci. ⁊ non cōmisisset per tot geminata verba in ipsos heredes. et ita etiā rn̄deri pōt ad. d. l. paulus. §. paulus. itē ibi seruo nihil poterat ꝑstari si nō manumittebatur cum nō esset capax bonorū ⁊ insup ipsi legatario quid maximū ⁊ inestimabile ꝑstabatur. l. libertas. de reg. iur. ⁊ prestans qd sibi paruū amittebat. s. in effectu estimationē serui ⁊ tātominus quia ⁊ post manumissionē aliqd iuris sibi remanet. s. ius patronatus. ¶ Nec ob. d. c. si tibi. nam ibi testator remisit extremā voluntatem suam in aliū ꝺm φ verba tex. sonant. ⁊ sic esset captatoria que non valeret si nō esset ad pias causas. l. captatorias. C. de testa. mili. l. captatorie. de leg. j. cum si. item ibi cōmissa fuit dispositio bonorum generaliter. ⁊ sic nō indigemus interꝑtatione respectu quātitatis sed qualitatis circa φ iurislator interꝑtatur φ voluerit qđ arbitraret̄ in distribuēdo ad pias causas sed in casu isto mens testatricis est in hoc certa φ vult disponi ad pias causas: sed quid qn̄ et quantū remittit in arbitriū ⁊ iudiciū ipsius onerati: ideo termini sunt penitus separati ⁊ de separatis nō fit illatio. l. fi. de calū. l. si maritus. C. de dona. inter virū. l. naturaliter. §. nihil cōe. de acqui. pos. ¶ Nec ob. φ prelegauit ipsis heredibus res certas: quia nō ex hoc infert̄ φ noluerit φ effectualiter plus cōsequerentur ex eius bonis vigore institutionis eorū: potuit em̄ ea ratione prelegata facere vt illa separata ⁊ diuisa haberēt residuū vero bonorū cōmune pro indiuiso: quotidie em̄ accidit φ pluribus heredibus institutis fiunt eis ꝑlegata. ⁊ tn̄ residuū hereditatis capiūt ex institutione. item voluit testator φ dicta prelegata haberent sine onere adeo φ si nihil vltra ꝑlegata remāsisset noluisset eos onerare in aliquo sed si remaneret secus: qꝛ voluit eos onerare non in toto residuo sed respectu
9 residui prout eis videbitur ⁊c. ¶ † Nec ob. φ post annū trāsit potestas disponēdi ad dyocesanū de relictis ad pias causas quia primo aduertēdū est φ de iure annus nō currit nisi a die monitionis. d. c. nos quidē. ⁊ docto. ibi ⁊ Bal. in. d. l. id qđ pauperibus. ideo si non prouidet sup hoc specialis cōstitutio synodalis nō est elapsus talis annus cum nō fuerit reqsitus dictus ser Petrus: si xō viget talis cōstitutio tūc ex alio nō obstat: quia dictus ser Petrus pretēdit se fecisse debitū inherēdo verbis testamēti. ⁊ si ad plus tenerer̄ est paratus facere ꝑ̄primū instruitur ad qd teneatur tale em̄ tps nō currit ignorāti prout voluit Bal. hoc disputās in. d. l. id qđ pauperibus. ⁊ Panor. in. d. c. nos quidē. et error seu ignorantia iuris dubij equiparatur ignorātie facti. c. cum dilectus. vbi casus ꝺm vnā lect. extra de cōsue. prout ⁊ ibi volunt Pe. de ancha. do. Anto. Imo. ⁊ Panor. per tex. ibi. ⁊ per no. per gl. in. c. vnico. de postu. ꝑla. lib. vj. φ ⁊ voluit do. Anto. in. c. de quarta. de prescrip. ⁊ Imo. in. c. si diligenti. eo. ti. per. d. c. cum dilectus. ⁊ d. c. vnicū. cum ibi no. sed dicta verba sunt ambigua ita φ saltē remanet ꝓbabile dubiū iuris: ideo tēpus sibi nō currat: ⁊ excusetur a dicta pena. ⁊ maxime qꝛ arbitriū versatur nō solū circa qualitatē ⁊ quātitatē sed etiā circa tps: ideo si nō fuit visum φ vsqꝫ in hūc diē nō prestatur amplius pro anima quā erogatū fuerit non venit cōtra disposita per testatorē. ⁊ illa verba prout videbitur videtur facere cōditionē. l. j. ff. de leg. ij. ⁊ l. si qs arbitratu. de ver. obli. ⁊ l. fi. C. de cōtrahē. emp. ⁊ saltē respectu qua
10 litatis tpis vel quātitatis. ¶ † Nec potest quis implere si nō cōstat quid ⁊ qualiter sit implendū vt de se constat. ⁊ in relictis cōditionalibus nō currit tēpus ad exequēdū ante euentū cōditionis vel diei prout determinat Bal. in. d. l. id qđ pauperibus. ij. q. Item anteqꝫ declaretur est impeditus exequi: ⁊ impedito nō currit tale tempus prout voluerūt Host. ⁊ Jo. and. in. d. c. nos quidē per. c. odoardus. de so. φ ⁊ voluit Fede. de senis consi. cc.xxix. prout refert ⁊ sequitur Imo. in. d. c. nos quidē. ⁊ si dicatur declarare spectabat ad eum: respondetur φ ipso facto declarabat faciēdo annuatim certū qd pro anima ipsius testatricis facto em̄ datur volūtas intelligi. l. reprehēdenda. C. de insti. ⁊ substi. sub cōdi. fac. nec natura rei cōmisse suadebat φ ab initio arbitraretur quid fiendū pro anima: sed de tēpore in tēpus prout cōgruū videbatur de tēpore in tēpus. et si in pūcto iuris aliud forte esset φ non puto saltē erat probabilis error maxime apud virū iuris ignarū prout est. d. ser Petrus: ex quibus puto φ in episcopū non sit deuoluta potestas dispensandi dicta bona: sed pertineant ad dictū ser Petrū per predicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccciij.

1 ☞ Dotē accipiēdo filius de patris cōsensu et iussu ab eius vxore an obliget patrē ad dotis restitutionē ita φ si pater instituit dictū filiū vna cum alio suo filio heredes vniuersales eos adinuicē substituendo teneantur heredes patris istius filij ad restitutionem dicte dotis nō obstante φ ipse filius instituerit vxorē suam heredē vniuersalem que eius hereditatē adiuit. nu. seq. ⁊ per totum.

2 Promittere aliud est ⁊ promittenti consentire.
3 Successio an habeatur loco solutionis.nu.seq.⁊.12.
4 Mandans an videatur accessorie obligatus ad restitutionem rei suo mandato recepte.
5 Pater an teneatur ꝙ iussu ex cõtractu celebrato sine consensu patris.vsqꝫ ad fi.consi.
6 Absolute est verbum precisum significans ex toto sine conditione vel tergiuersatione vel indistincte.
7 Pater ex cõtractu sui filij celebrato eius iussu tenetur vt principaliter ⁊ non accessorie vel iussu.
8 Creditor si succedat vni ex duobus insolidũ obligatis an videatur liberatus alter debitor superuiuens.
9 Dotalis pecunie filij an sit patris cura seu administratio.
10 Dote a patre ⁊ filio simul recepta quomodo obligentur.
11 Pater ex contractu filij obligatus an habeat beneficiũ cedendarũ vel actionem negotiorum gestorum.
13 Venditio est quedã pmutationis species large sumpte vt si do.x. pro tali domo vel trado tibi domũ pro.x.resultat ex hoc venditio.
14 Pro prepositio significat modum.
Alienata per filium cõputantur in legitimã ⁊ trebel.
15 Debitum non censetur esse in bonis debitoris sed creditoris.
Clausula pro omni iure debito quid importet.
Donationem propter nuptias ꝙ vxor lucretur pacto an valeat dictum pactum vbi etiam iuramentum interuenit.

¶ Consilium.cccij.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † In hac cõsultatione videtur prima facie dicendum ꝙ dicta dña Thomasia nõ possit aliqd petere aduersus filios et heredes dicti Caroli occasione dictarũ suarũ dotium que fuerũt solute Frãcisco suo marito.et nõ dicto Valeriano prout ex serie instrumẽti apparet. Et ipse Franciscus nõ ipse Valerianus pmisit ⁊ se ac suos heredes obligauit pro restitutione dicte dotis: ideo nõ videtur ꝙ heredes dicti Valeriani sint obligati ad restitutionẽ dicte dotis sed dũtaxat in heredes dicti Francisci erat
2 passiue transitura obligatio ⁊ actio dotalis. ¶ † Nec videt̃ obstare ꝙ pater cõsensum pstitit obligationi ⁊ promissioni filij: q: aliud est promittere aliud cõsentire promittẽti.l.aliud est vẽdere.ff.de reg. iur.⁊.l.non solũ.§.necessitate.C.de bonisqꝫ libe. ⁊ ex quo ipsi Frãcisco futuro marito soluta fuit dos, ⁊ ipse ad restitutionem se obligauit videtur verisimile ꝙ eius cõtemplatione fuerit facta solutio ꝙ quidẽ attenditur ad propositũ nostrũ.s.dum queritur quis obligetur ad dotis restitutionẽ qñ solutio dotis est facta filio sub patria potestate cõstituto prout volunt glo.Bar.⁊ doct.cõiter in.l.si cum
3 dotem.§.trãsgrediamur.ff.solu.ma. † Scdo hoc idem.s.ꝙ heredes dicti Caroli nõ teneantur ad dotis restitutionẽ videtur dicendũ: quia posito ꝙ pater et sic dictus Valerianus ⁊ successiue eius heredes fuerint obligati pro restitutione dicte dotis ex forma dicti cõtractus:tamen cõstat ꝙ fuit obligatus principaliter ipse filius qui dotẽ accepit ⁊ qui specifice se obligauit ad dotis restitutionẽ.et dicta Thomasia cui quesita erat actio pro dote predicta, successit ex testamẽto ipsi Frãcisco.⁊ sic creditor successit debitori.⁊ propterea extincta fuit actio ⁊ obligatio.l.debitori.C.de pac.⁊.l.si debitori.⁊ l.vrãnius.ff.de fideius. cum si. Et talis successio loco solutionis cedit.l.stichũ.§.aditio.de so.l.si id qõ mihi.de libe.lega.⁊.d.l. si debitori.creditor solutione aũt eius ꝙ debet̃ omnis tollitur obligatio. insti.quib.mo.tol.obli.in prin.nec refert quis soluat dũmodo debitum soluatur. ar.l.solutionem ⁊ iudiciũ.ff.de solu.⁊.l.soluendo. de neg.gest.ideo licet plures insolidũ ad idem teneãtur tñ vnius solutione oẽs liberãtur.l.modestinus.de sol.⁊.l.ij.in fi. de duobus reis. non em̃ patitur bona fides ꝙ bis idẽ exigatur.l.bona fides nõ patitur.de reg.iu.si itaqꝫ solutio tollit omnẽ obligationẽ. ⁊ successio habet vim solutionis ergo et successio omnẽ tollat obligationẽ dato etiã ꝙ pater esset insolidũ obligatus vna cum filio insolidũ obligato.et si nõ liberaretur in totũ saltẽ videtur ꝙ veniat liberãdus ope exceptionis pro dimidia prout qñ sunt duo rei debẽdi ⁊ vnus debitor succedit creditori vel ecõtra: tunc alter reus debendi est tutus pro dimidia:prout voluit glo.in.l.vrãnius.de fideius.ita intelligẽs
4 tex.ibi in versi.sed cum duo. ¶ † Tertio hoc iuuatur q: pater videtur teneri pro filio tanꝙ intercessor ⁊ accessorie obligatus pro filio. ar.l.ij.in prin.ad muni.⁊.l.fi.in fi.ff.ꝙ iussu.vbi dicit ꝙ dñs est similis mãdanti qui mãdãs est accessorie obligatus prout ibi dicit gl. ad hoc.d.l.vrãnius.⁊ in aut.de fideius.⁊ manda.in rubro ⁊ nigro. nam mãdator est accessorius debitor prout fideiussor vt dictis iuribus. et.l.papinianus.ff.man.⁊ idẽ ꝙ in dño dicitur in.d.l.fi.dicendũ est in patre: q: procedunt a pari in terminis illius tituli vt eadẽ.l.fi.in primo rñso.⁊ in.l.si mãdator.C.ꝙ cum eo ⁊c. ⁊ generaliter sunt pater ⁊ dñs equiparati.l.vt tantũ.ff.de seruo cor.⁊ no. per glo.⁊ doct. in.l.si quis seruo.C.de furtis ⁊ seruo cor.ad hoc ꝙ no.Bal.in.l.j.in fi.C. ꝙ cum eo dicens ꝙ qñ pater obligatur magis accedit fideiussori quã ⁊c. Si autẽ creditor succedit principali debitori non tenetur fideiussor vel mandator seu alius accessorius debitor: q: regula est ꝙ non põt quis esse intercessor pro eodẽ apud eundẽ prout hec theorica ⁊ illatio aperte traditur per iurisconsultũ in.d.l.vrãnius. ideo cum in casu nostro dña Thomasia creditrix successerit Francisco filio Valeriani principaliter obligato videtur successione liberatus heres dicti Valeriani: ⁊ sic sublata videt̃ nedũ ipsa obligatio qua tenebatur ipse Frãciscus filius principaliterqꝫ obligatus: sed etiã ipsa obligatio patris qui videt̃ accessorie obligatus : licet fore nõ vigore solutionis vel cõfusionis saltẽ vigore regule ne qs apud eundẽ pro eodẽ reperiatur intercessor. ¶ Quarto videtur ꝙ dicta dña Thomasia ex alio petere nequeat dictã dotẽ: ea ratione quia cõstat ꝙ dictam dotem petere poterat ab hereditate dicti Frãcisci anteꝙ ipsam adiuisset et sic istud ius passiuũ remãsit in hereditate Frãcisci: ⁊ ppterea ipsi.d.Thomasie adeũdo videt̃ habuisse et sibi cõpetijsse istud ius in hereditate predicta ⁊ istud ius petendi dotẽ erat ius sibi debitũ in hereditate Frãcisci: sꝫ arbitri ⁊ arbitratores adiudicauerũt eidẽ Thomasie qntã partẽ hereditatis Valeriani pro omni iure sibi debito in hereditate Frãcisci quacũqꝫ occasione put sonãt aperte verba dicti laudi emologati per partes ergo sub illis verbis vniuersalibus cõprehẽditur etiã istud ius petẽdi dotẽ. Si aũt pro isto debito fuit sibi adiudicata quinta pars hereditatis Valeriani de ipsius cõsensu ⁊ volente creditore aliud pro alio solui põt.l.j.§.j.in fi.ff.si cer.pe.ideo censeatur solutũ istud debitũ.⁊ per ɔ̃ñs nihil amplius peti possit cũ solutione omnis obligatio tollatur prout ⁊ supradictũ est:nec videntur obstare illa verba posita in fine laudi qõ si que dotes extrahẽde fuerint fm adiudicationẽ per eos suprafactã restitui debeant: q: illa verba loquũtur de dotibus postea extrahẽdis:sed ista dos nõ videtur ꝙ sit extrahenda ex quo pro ista dote fuit adiudicata eidẽ illa qnta pars hereditatis Valeriani:ac etiã ex alijs rationibus.s.adductis: ideo nõ videt̃ ꝙ dictũ capitulũ dicti laudi iuuet dictã Thomasiã sed referat̃ ad alias dotes que essent extrahende de dicta hereditate Valeriani: et hoc ne cõtrarietur generalitati dicti laudi dum in sui principio adiudicat
5 quintã partẽ hereditatis pro omni iure debito ⁊c. ¶ † His tñ minime refragãtibus puto cõtrariũ de iure rñdendum.s.ꝙ dicta dña Thomasia debeat dotes suas cõseq pro quatuor partibus de qnqꝫ partibus a dictis filijs et heredibus dicti Caroli eius aduersarijs: pro cuius rei euidẽtia videndũ est primo dicta dos dñe Thomasie vnde erat extrahenda ante latũ laudũ. Et sic quis erat obligatus ⁊ debitor in dicta dote Thomasie: ⁊ hoc viso successiue videndũ erit an debitũ sit sublatũ vel cõfusione vel solutione vel virtute laudi: circa primũ est aduertendũ ꝙ qñqꝫ dos soluitur filiofamilias non precedẽte iussu vel mãdato patris ⁊ nõ interueniẽte eius consensu in ipso actu: qñqꝫ precedente iussu seu mãdato qñqꝫ interueniente cõsensu patris in actu qñqꝫ ambo se obligant ad dotis restitutionẽ quã vterqꝫ recepit:primo casu solus filius obligatur prout volunt Bar.⁊ doc.in.l.si cũ dotẽ.§. trãsgrediamur.solu.ma.nõ autẽ tenetur pater nisi de peculio vel de in rem verso fm eos qñqꝫ interuenit iussus patris:⁊ tunc licet glo.distinguat an fuerit soluta cõtemplatione patris:an cõtẽplatione filij ⁊ doc. trãseunt.s.ꝙ ille obligetur que soluẽs habuit animũ obligãdi: tñ si nõ cõstat de animo vterqꝫ obligatur:q: censetur habuisse animũ obligãdi vtrũqꝫ : ideo pater tenetur licet dos sit soluta filio put est tex.in.d.§.trãsgrediamur.⁊ ita tenẽt ibi Bar.Bal.⁊ oẽs et Specu.in ti.de do.post diuor.resti. §.formatis.ver.quid si filiussa.recepit dotẽ:vbi vult ꝙ pater teneatur actione de dote ⁊ eius bona sint tacite obligata pro dotis restitutione. Et hoc est regulare nedũ in dote sed etiã in alijs cõtractibus ꝙ si filius cõtrahit iussu patris ꝙ pater tenet̃ qõ iussu vt in.d. l.fi.primo rñso qõ iussu.ff.⁊.l.si mãdator.C.qõ cum eo ⁊ tenet̃ insolidum dñs vel pater actione qõ iussu regulariter.l.j. in prin.⁊.d.l.fi. in fi.⁊ in nostris terminis cõcludit Bal.in.d.§.transgrediamur.dicens ꝙ qñ dos soluit̃ marito filiofamilias iussu patris qui.s.pater ⁊ filius insolidũ obligãtur.⁊ idẽ presupponit pro firmo ibi Põta. in iij.col.versi.sed succedit dubitatio pulchra ⁊ satis pbat tex.in.d.§. trãsgrediamur.simplr dicẽs ꝙ pater tenetur ad dotis restitutionẽ et insup dicit ꝙ absolute tenetur sed nõ videretur absolute teneri si solũ ad dimidiã teneret̃: ideo indubie tenendũ est ꝙ insolidũ teneãtur qõ etiã est de mẽte doc.in.d.§.trãsgrediamur. qui simplr tenẽt in hoc casu ꝙ pater tenetur ⁊ ꝙ filius tenet̃ ad dotis restitutionẽ ⁊ in casu quo pater ⁊ filius fatẽtur recepisse dotẽ ⁊ promittũt restituere dicũt ꝙ quilibet cẽsetur obligatus ad restituendũ pro dimidia.ar. l.reos.§.cum in tabulis.de duobus reis.⁊.l.si mihi ⁊ titio. de verb. obli.cum si. Cum ergo hoc casu quo ambo recipiũt ⁊ ambo se obligant querũt an insolidũ an pro dimidia psuadet̃ ꝙ in supiori questione.s.qñ filius iussu patris recepit psupponitur pro claro ꝙ glibet in totũ ⁊ idẽ dicendũ est qñ precedit mãdatũ:nam mãdatũ habetur pro iussu.l.j.§.sed et si mãdauerit.ff.qõ iussu. idẽ videt̃ in his terminis tenere Bar.qñ solus cõsensus patris interuenit: et doct. cõiter transeũt cum distinctione Bar. licet nõ sit necesse super hoc instare: q: pater in casu isto nõ solũ adhibuit cõsensum:sed etiã mãdauit vt ptꝫ in principio instrumenti ibi cum cõsensu volũtate verbo ⁊ mãdato ⁊c. que verba in principio posita ad oĩa sequẽtia referenda videntur.ar.l.si qs ex argẽtarijs.§.si initiũ tabularũ.ff.de edẽ.

et.l.ij.§.ſi filius.ff.de lib.⁊ poſthu.qḋ ⁊ repetitur poſtea ſpecialiter in receptione dotis ibi ſimili volũtate verbo ⁊ mãdato dicti Ualeriani ſui patris habuit ⁊ recepit.

6 †Cum ergo dictus Franciſ.filiuſfami. dicti Ualeriani de mãdato ipſius Ualeriani receperit dictã dotẽ ⁊ pro ea ſe obligauerit dictus Ualerianus abſolute fuit inſolidum obligatus pro dicte dotis reſtitutione ⁊ verbũ illud abſolute eſt verbũ preciſum ſignificãs ex toto ſine cõditione vel tergiuerſatione vel indiſtincte.c.contra chriſtianos.de here.c.beneficiũ.de regu.lib.vj.c.cõſulti.eo.ti.in antiquis.c.exijt qui ſeminat.§.in primis.de verb.ſigni.lib.vj.c.maiores.de baptiſmo.⁊ in aut.de reſti.⁊ ea que parit.§.j.col.vij.⁊ in aut. vt fratrum filij.col.ix.⁊ in.l.j.ff.de dona.⁊ in.l.euidenter.C.de excu.mu.lib.x.⁊ in.l.j.de ſequeſt.poſ.⁊ fruc.pciſe itaqꝫ tenetur ⁊ inſolidũ pater nõ diſtinguẽdo ad quẽ pecunia peruenerit ex quo iuſſu ſuo ſoluta fuit:cõfirmatur qꝛ ille verſi. plane cõtinuatur ad precedens rñſum per aduerſatiuã plane que denotat diuerſitatẽ in iure ⁊ in facto niſi adijciat̃ aliqua dictio implicatiua:nam tũc diuerſitatẽ in facto ⁊ cõformitatẽ in iure ſignificant per ea que habentur in.l.ſed ⁊ ſi lege.in prin.de peti.here.⁊ in l.ij.ff.ne qs eum.ſed in.d.verſi.plane dr̃ ꝙ adhuc tenet̃ ⁊ in pcedẽti caſu ſilr̃ dr̃ ꝙ tenet̃ pater ideo nõ denotat diuerſitatẽ in iure: ideo illa dictio adhuc ſtat vt implicatiua. facit etiam.l.vbi adhuc.C.de iure dot. et per ꝯñs idẽ iuris diſponit in caſu.verſi.plane ⁊ in caſu verſi.precedẽtis. ſed nulli dubiũ ꝙ in caſu verſi. precedentis pater effectualiter tenet̃ ⁊ inſolidũ:nec põt tueri aliqua exceptione.ergo ⁊ in caſu verſi.plane pater effectualiter inſolidũ tenet̃ ſine ope exceptionis.

7 †Quibus ꝓſuppoſitis infert̃ ad deciſionẽ conſultationis: nam primo infert̃ ꝙ dicta dos poterat inſolidũ et efficaciter exigi ab ipſo Ualeriano ſeu ipſius herede vel heredibus:item ſcḋo infertur ꝙ licet etiã ipſe Frãciſcus ſeu eius hereditas foret inſolidũ debitrix dicte dotis ⁊ dicta dña Thomaſia creditrix dicte dotis ſucceſſerit dicto Frãciſco debitori ⁊ ſucceſſione fuerit cõfuſa obligatio dicti Frãciſci que trãſiuit in eius hereditatẽ per.d.l.debitori. cũ ſi. vulgaribus ⁊ eius perſona fuerit remota a dicta obligatione tñ remanet obligatio Ualeriani qui etiã erat inſolidũ obligatus ⁊ erat principaliter nõ acceſſorie obligatus qꝛ tenet̃ ipſe pater quaſi ipſe cõtractũ illũ fecerit ex quo obligatio cauſat̃ vt eſt tex.in.l.j.in prin. ff.qḋ iuſſu.ita ꝑ dictã rationẽ cõcludit Bal.in.l. ſi mandatoꝛ.C.qḋ cum eo.ſ.ꝙ pater qui iuſſit filio tenet̃ principaliter nõ acceſſorie facit.l.j.§.quid ergo.⁊.§.ſed qꝛ aliud.ff.qḋ iuſſu.

8 ¶†Et qñ ſunt duo principaliter obligati ⁊ creditoꝛ ſuccedit vni ex ipſis principaliter inſolidũ obligatis tunc alter principaliter obligatus nõ liberat̃ in aliquo vt eſt tex.in.d.l.vrãnius.ſed cum duo rei.⁊ verſi.cum altero aũt ⁊ ſm oẽs iſtud pcedit de rigore ⁊ ipſo iure:de eqtate aũt et ope exceptionis liberat̃ qñqꝫ: nam obſtat exceptio in duobus caſibus. ſ.qñ ſoluẽs per actionẽ negotioꝝ geſtoꝝ haberet repetere ab ipſo correo vel qñ debitoꝛ haberet cedere actionẽ aduerſus correũ:nam dictis duobus caſibus ſucceſſio opatur ꝙ etiã correus liberat̃ ope exceptionis in totũ ſi in totũ fuiſſet locus repetitioni per actionẽ negotioꝝ geſtoꝝ vel in totũ eſſet cedenda actio ante ſolutionẽ: ſi vero pro parte eſſet locus repetitioni vel beneficio cedẽdarũ tunc pro parte correſpectiua liberaret̃ ope exceptionis correus cõfuſione actionis reſultãte ex eo qꝛ creditoꝛ ſucceſſit alteri correo prout has theoricas latius proſequẽdo tradũt doctores maxime Bar. ⁊ Jmo.in.d.l.vrãnius.vbi etiã tradunt aliã theoricã ⁊ ſic fallit ꝙ qñ habetur loco ſolutionis tũc ſucceſſione facta vni liberãtur oẽs ad id inſolidũ obligati:qꝛ bona fides nõ patitur vt bis idẽ exigatur.l. bona fides nõ patitur.de reg.iu.vbi ẏo ceſſant oẽs dicte tres qualitates.ſ.quia nõ eſſet ſoluti repetitio nec cõpeteret beneficiũ cedendarum nec ſucceſſio habet̃ loco ſolutionis tũc ſucceſſione facta vni ex reis debẽdi nõ liberant̃ alij iſte eſt tex.in.d.l.vrãnius.ſm eos ſed dicte regule inductiue liberationis alterius principaliter obligati videt̃ ꝙ ceſſent:nam pater tenet̃ quaſi ipſe feciſſet cõtractũ dotis ⁊ ſic ipſe recepiſſet dotem.d.l.j.in prin.ff.qḋ iuſſu.⁊ per Bal.in.d.l.ſi mãdatoꝛ ſed ſi ipſe dotẽ recepiſſet nõ deberet eidẽ cedi actio aduerſus filiũ nec ſoluens haberet actionẽ negotioꝝ geſtoꝝ contra filiũ attẽtis his que tradũt Bar. ⁊ doct.in.d.l.vrãnius.⁊ in.d.l.modeſtinus.ergo nec hoc caſu in quo obligatur ea pretẽſa cauſa: qꝛ cẽſetur ipſe cõtraxiſſe.

9 †Et hoc videtur iuuari ea ratione: qꝛ ad ipſum patrem ptinebat cura ⁊ adminiſtratio dicte pecunie dotalis. ar.l.j.C. de bonis mater.⁊.l.cum opꝫ.§.ſi.C. de bonisqꝫ libe. ideo veriſimile eſt ꝙ de ea pecunia curã aſſumpſerit cũ ⁊ vſuffructus ⁊ libera adminiſtratio ad eum ptineret:⁊ maxime attẽta qualitate pr̃is ⁊ ipſius filij:nam prout ⁊ percepi pater erat homo prudẽs ⁊ frugi ⁊ cautus induſtrioſus ⁊ habebat curã et adminiſtrationẽ bonoꝝ et familie: ita ꝙ nõ eſt veriſimile ꝙ permiſiſſet filiũ iuuenẽ nõ induſtrioſum ⁊ non deditũ alicui exercitio laudabili vel queſtuario pro quo indigebat pecunia retinere penes ſe tantã quãtitatẽ pecunie perceptã ſuo mãdato ⁊ pro ſubeũdis oneribus matrimonij. arg.l.pro oneribus.C.de iure dot.⁊.l.dotis fructus.ff.eo.ti.ſaltẽ ſi ipſe pater ſuſtinebat onera matrimonij in exponẽdo pro victu ⁊ veſtitu mariti et vxoris ⁊ filiorum ſi quos habuit cum ibi deberet eſſe dos vbi onera matrimonij.l. ſi is qui ſtichum.§. ibi dos.ff.de iure dotiũ. ideo tot concurrentibus credendũ eſt ꝙ ipſe pater non poſſit niti aduerſus filiũ:eo quia pecunia ad eum puenerit: nam maxime inter patrẽ et filiũ recurritur ad cõiecturas attẽtis his que habẽtur per gl.⁊ doc. in.d.l.cum opꝫ.in prin.⁊ per Bar.in.l.titiũ ⁊ meuium.§.altero.de admini.tu.⁊ in.l.ſi patruus.C. cõia vtriuſqꝫ iudi.

10 ¶†Accedat qḋ no.Dy.in.d.§.trãſgrediamur. volens ꝙ qñ pater eſt homo induſtrioſus et habẽs curã familie ⁊ filius nõ induſtrioſus ⁊ nõ habens curã familie preſumitur ad manus patris pueniſſe pecuniã: ⁊ licet Bal.in.d.§.trãſgrediamur. dicat ꝙ dictũ Cy. pcedat de equitate que equitas cedit rigori ſcripto: tamẽ nõ loquitur Bal.nec Cy. in caſu quo pcedit iuſſus patris:ſed qñ pater ⁊ filius ſimul receperunt dotẽ:nam intelligitur quilibet pcepiſſe pro parte:⁊ ideo qlibet pro parte obligat̃ nõ inſolidũ ⁊ pro parte habet filius detrahere ipſam dotẽ poſt mortẽ patris de hereditate paterna non põt petere totã dotẽ ſed dimidiã ſm ipſum Bal.⁊ ex quo vult Bal.ꝙ nõ teneãtur inſolidũ apparet ꝙ nõ preceſſit iuſſus: quia tunc pater obligatus fuiſſet inſolidũ prout ⁊ ipſe dicit in.d.l.ſi mãdatoꝛ.⁊ prout.ſ.deductum eſt.item Bal.loqtur quo ad obligationẽ querendã creditori vel filio contra patrẽ:non aũt loquitur quo ad hoc vt pater velit ſe niti: ex eo qꝛ pecunia cẽſeatur effectualiter pueniſſe ad filiũ ⁊ nõ ad eum: quo caſus ipſe pater fundat ſe in eo ꝙ effectualiter peruenerit ad filiũ:⁊ in caſu Bal. filius ſe fundaret in hoc ꝙ cẽſeretur pueniſſe ad patrẽ.Et quilibet regulariter probare tenetur id in quo fundatur intẽtio ſua ſiue agendo ſiue excipiẽdo.l.ei qui dicit.⁊.l. in exceptionibus.ff.de proba.cum ſi.ideo plura cõcurrunt in caſu iſto que nõ cõcurrunt in terminis Bal. ideo nõ ab re in caſu iſto procedere põt opi.Cy.quã ſequitur ibi Jmo.⁊ maxime ad cõiecturandã mentem arbitratoris ⁊ interpretandum arbitramentũ qḋ.ſ.voluerit ꝙ iſta dos ſit ſoluẽda per heredes ipſius Ualeriani: vcꝫ per alios heredes pro quatuoꝛ partibus de qnqꝫ partibus dum in arbitramento diſpoſuit ꝙ ſi alique dotes reſtituẽde fuerint pro rata ſm adiudicationem hereditatis ſuprafactã reſtitui debeãt interpretãdo ꝙ intellexerit etiã de dote que ex equitate reſtituenda erat cum talis arbitratoꝛ ex latiſſima facultate ſibi per cõpromiſſum conceſſa habuerit poteſtatẽ arbitrãdi etiã de equitate.

11 ¶†Inſup nõ reperitur iure cautũ ꝙ pater obligatus ex contractu celebrato per filium iuſſu patris habeat beneficiũ cedendarũ vel actionẽ negotioꝝ geſtoꝝ ad repetendũ a filio ſi ſoluit merito ⁊c.l.illã.C. de colla.⁊ in aut.de triẽte ⁊ ſemiſſe.§.cõſideremus.nec eſt caſus ſimilis alijs caſibus in quibus p̃dicta beneficia cõpetunt ex quo pater ſoluit quaſi ipſe cõtraxerit illũ contractũ ex quo filius obligatur:⁊ attẽto ꝙ ad eum ſpectabat cura ⁊ adminiſtratio dicte pecunie:adeo ꝙ eſt quid ſibi imputetur cum ſciẽs vel ſcire debẽs ſe inſolidũ obligatũ ⁊ poſſe inſolidũ artari ad ſoluẽdũ nõ curauit vt pecunia ad eum pueniret prout et ad eius manus puenire debebat.Et ſatis eſt veriſimile qḋ puenerit ad eum per ſupradicta ⁊ ea que ꝑ Cy.⁊ Bal.⁊ Jmo.in.d. §.trãſgrediamur. nec etiã videtur militare in caſu iſto alia regula que eſt ne bis idẽ exigatur:nam illa regula obſtat qñ ſucceſſio habetur loco ſolutionis prout declarat Bar.in.d.l.vrãnius.

12 ¶†Loco autẽ ſolutionis habetur qñ al's heres incideret in damnũ vt igitur euitet damnũ habetur ſucceſſio loco ſolutionis:ſed nõ qñ ex hoc ꝙ haberetur in loco ſolutionis heres pateretur damnũ regulariter ſecus vt not.Bar.in.l.heres a debitoꝛe.§.ſi. ⁊ in.l.ſi debitori creditoꝛ.de fideiuſ.⁊ in.l.ſtichũ.§.aditio.de ſolu.⁊ idẽ no.Jmo.in dictis iuribus ſaltem quo ad tertiũ dicit Jmo.in.d.l. ſi debitori creditoꝛ. ad hoc.l.ſi ſocer. in prin.ſolu.matri. ideo qñ creditoꝛ habet plures inſolidũ obligatos ſucceſſio non habetur loco ſolutionis prout eſt tex.apertus in.d.l.vrãnius.⁊ ibi Bar.⁊ doc.⁊ ideo in caſu iſto videtur ceſſare oẽs regule que impediunt agi cõtra alterũ ex obligatis inſolidum:ideo videbatur ꝙ dicta Thomaſia potuerit exigere ab heredibus dicti Ualeriani dotes ſuas licet inſolidũ ſucceſſerit dicto Frãciſco:⁊ hoc pro portionibus hereditatis p̃dicte que ſpectabat ad coheredes dicti Frãciſci: qꝛ quo ad portionẽ dicti Franciſci non poterat agere niſi cõtra Franciſcũ cuius obligatio ⁊ actio que aduerſus eum cõpetebat fuit ſublata cõfuſione ex ſucceſſione reſultans:cum igitur iſta dos fuerit reſtituẽda:ideo militat dictus verſiculus laudi. Jtẽ declaramus ꝙ ſi alique dotes reſtituẽde fuerint pro rata ſm adiudicationem ſupra per nos factã reſtitui debeant.

13 ¶†Nec refragatur dicte Thomaſie ſi dicatur ꝙ dictus Franciſcus fuit heres dicti Ualeriani pro dimidia ⁊ dicta Thomaſia eſt heres inſolidũ dicti Franciſci. Jdeo in cõſequentiã eſt heres pro dimidia dicti Ualeriani:ideo ſaltẽ pro iſta dimidia non poſſint cõueniri dicti filij ⁊ heredes dicti Caroli: qꝛ primo preſupponitur ꝙ illã dimidiam erat dictus Frãciſcus rogatus reſtituere dicto Carolo ⁊ eius filijs prout mihi dicit̃. Et facta reſtitutione pro rata reſtituta dos veniebat detrahẽda per ea que habentur in.l.ij.C.ad trebel.Et ſm hoc pro quarta parte eſſent immunes heredes dicti Caroli.Tamẽ quia poteſt hereditas reſtitui nõ detracta trebellianica ⁊ tunc pro ſexta parte fuiſſent tuti dicti her edes Caroli: ideo non immerito arbitratoꝛ voluit declarare ꝙ pro quinta parte veniret detrahẽda iſta dos ab heredibus Caroli qui bus quatuoꝛ partes dicte hereditatis fuerũt adiudicate inſup eſt aduertendũ ad verba arbitramẽti

ſibi volentes dictã dominã Thomaſiã eſſe contentã quinta parte
bonorũ Ualeriani pro omni iure ſibi debito in hereditate Frãciſci
quacũq; occaſione ⁊c. Conſtat enĩ ꝙ hereditas Franciſci erat ſua ⁊
vigore dicte clauſule bona et hereditas dicti Franciſci ſi quid erat
vltra hereditatẽ Ualeriani nõ videtur ꝙ amplius ꝑtineat ad eam:
ſed pro ipſa hereditate ꝑceperit quintã partẽ bonorũ Ualeriani.
Et cenſeatur reſultaſſe quedã permutatio ꝙ loco hereditatis dicti
Franciſci effectualiter cõſequeretur quintã partẽ bonorũ dicti Ua-
leriani: nam ſi do tibi decẽ pro tali domo vel trado tibi domũ pro
decem nulli dubiũ ꝙ reſultabit vẽditio ad hoc inſtituta per quas
perſonas nobis acquiritur. §. hoc quoq;. verſi. ideoq; ſtatuimus. fa
cit. l. ſi pro fundo. C. de tranſac. in fi. principij et venditio eſt quedã
ſpecies permutationis large ſumpte. l. j. ff. de rerũ permuta. ideo ſi
14 do rem pro re cẽſetur quedã permutatio. ¶ †Dictio enĩ pro facit
modũ. l. qbus diebus. §. termilius. de condi. ⁊ demõ. ⁊ ibi per Bar.
et doct. ideo vidẽtur importare dicta verba dicti arbitramẽti ꝙ. d.
Thomaſia habeat quintã partẽ bonorũ Ualeriani ⁊ heredes dicti
Caroli reſiduũ dicte hereditatis ⁊ bonorũ dicti Ualeriani et here-
ditatis dicti Frãciſci ſi quid forte dictus Frãciſcus habuiſſet aliũ-
de quã de bonis dicti Ualeriani pertineat ad dictos heredes dicti
Caroli ⁊ ſi ita eſt infertur ꝙ ex quo hereditas Frãciſci eſt adiudica
ta dictis heredibus Caroli ipſi teneãtur ſubire onera hereditaria
etiã illud qḋ per aditionẽ creditoris fuerat aditionẽ ſublatũ vt eſt
tex. in. l. ij. §. cum quid. ff. de hereditate vel acti. ven. et ideo ſm hoc
iſtud onus hereditariũ dicti Franciſci ex forma dicti arbitramenti
ſpectat ad dictos heredes dicti Caroli qui pro dicta hereditate cẽ-
ſentur dediſſe dictã quintã partẽ dictorũ bonorũ Ualeriani ⁊ ſi di-
catur nihil cẽſentur dediſſe dicti filij ⁊ heredes dicti Caroli in cõpẽ
ſationem dicte hereditatis dicti Frãciſci cum ad dictã Thomaſiã
ex perſona dicti Frãciſci ſpectaret maior pars quã quinta pars bo
norum dicti Ualeriani: attẽto ꝙ ſi ex perſona dicti Frãciſci fuit ro
gata reſtituere dictã hereditatẽ detracta legitima et trebellianica
remanſiſſet apud eam quarta pars totius hereditatis: ſi vero non
fuiſſet aſtricta ad reſtituendũ tũc ad eam ſpectaſſet dimidia: ⁊ ideo
in vtroq; caſu ad eam ſpectabat vltra dictã quintã partẽ de bonis
dicti Ualeriani rñdetur ꝙ immo prout deprehẽditur ex ſerie arbi
tramenti dictus Frãciſcus alienauerat de bonis dicte hereditatis
Ualeriani que bona alienata per eum imputãda erant in ſuas legi
timam ⁊ trebellianicã. l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. ⁊ auť. res
que. C. cõmunia de leg. ita ꝙ poterat contingere ꝙ quinta pars bo
norum Ualeriani que reſtant ſint tante eſtimationis et pluris quã
tota hereditas Frãciſci. Eſt enĩ veriſimile ꝙ ex quo vendidit bona
patrimonialia ſubiecta reſtitutioni nõ augmẽtauerit patrimoniũ
adeo ꝙ hereditas Frãciſci veriſimiliter erat circa alia quã circa bo-
na que fuerãt Ualeriani inter parũ ⁊ nihil itaq; ſtare probabiliter
poteſt ꝙ loco hereditatis dicti Franciſci conſignauerit arbitrator
dictã quintã partẽ dictorũ bonorũ dicti Ualeriani: nec etiã obſtat
qḋ dicebatur ſupra. ſ. ꝙ dicta quinta pars fuit dicte Thomaſie cõ-
ſignata pro omni iure dicte Thomaſie debito in hereditate dicti
Franciſci: ſed iſtud ius dotis erat ſibi debitũ ⁊ videtur ꝙ eſſet debi
tum in hereditate Frãciſci ex quo hereditas Frãciſci ante aditam
hereditatẽ tenebatur ad iſtud debitum ⁊ aditione fuit confuſum:
ideo iſtud ius veniat ſub dictis verbis pro omni iure ſibi debito ⁊c.
⁊ ſucceſſiue etiã loco huius dotis cẽſeatur habuiſſe cõſignatã dictã
quintã partẽ bonorũ Ualeriani: ideo nihil amplius petere poſſit
quia reſpõdetur ꝙ illud ius nunꝙ̃ fuit in hereditate: ſed aduerſus
hereditatẽ: actio enĩ ⁊ ſic ius crediti eſt apud creditorẽ ⁊ eſt credito
ris nõ debitoris nec dicitur eſſe in vel de bonis debitoris. l. iuregen
tium. al's. l. ⁊ ſuũ. §. ſi ante. ff. de pac. iũcta. l. fi. C. eo. ti. prout ⁊ in. d.
§. ſi ante. põderat Bal. dicẽs ꝙ ideo ibi pactũ filij ſuper debito pa-
tris collatũ poſt mortẽ patris valet abſq; cõſenſu patris quia non
cenſetur factũ ſuꝑ bonis patris debitoris ſed ſuꝑ bonis creditoris
et propterea nõ ob. d. l. fi. ſm eum ⁊ quidam moderni ibi ad hoc ꝙ
debitũ non cẽſeatur eſſe in bonis debitoris ſed creditoris allegãt.
l. rem in bonis. ff. de acqui. rerũ domi. ⁊. l. bonorũ. §. in bonis. ff. de
verb. ſig. ad hoc. l. item videndũ. §. fi. ff. de peti. here. vbi dicitur vni
uerſaliter ꝙ in petitione hereditatis veniunt oẽs actiones heredi
tarie: ſed es alienũ cõſtat ꝙ nõ venit in petitione hereditatis: nam
heres ipſe eſt obligatus nõ poſſeſſor bonorũ hereditatis: ideo non
petitur. et ideo datur intelligi ꝙ nõ eſt actio hereditaria actio que
datur cõtra hereditatem: ideo nõ eſt in hereditate ipſa actio: ideo
illa verba pro omni iure ſibi debito in hereditate comprehendunt
actionẽ que non eſt in hereditate ſed cõpetit contra hereditatẽ: ex
his itaq; remanet cõcluſio ꝙ dicta dos dicte Thomaſie venit ſol-
uenda pro dictis quatuor partibus de qnq; partibus per heredes
dicti Caroli vigore dicti arbitramẽti nõ obſtãtibus adductis in cõ
15 trarium que ſunt ſublata per adducta. ſ. ¶ †Circa ſcḋm aũt queſi
tum videť dicendũ ꝙ pactũ iſtud de lucrãda donatione ꝑpter nu-
ptias nõ valeat: nam pactũ de lucranda donatione ꝑpter nuptias
requirit pactũ de lucrãda dote ex parte viri ſub eadẽ cõditione al's
nõ valet pactũ vt eſt tex. in. l. ex morte. C. de pac. cõuẽtis: debet enĩ
eſſe equale pactũ de lucrãda donatione ꝑpter nuptias ⁊ pactũ de
lucrãda dote vt ibi ⁊ in auť. equalitas. eo. ti. ⁊. c. donatio. extra eo.
ti. adeo ꝙ ſi minus eſt in vno pacto ⁊ in alio eſt maius qḋ eſt lucran
dum attenditur qḋ eſt minus ⁊ pactũ de pluri lucrãdo trahitur ad
illud minus. l. lege leonis. C. eo. ti. cũ itaq; in ꝑpoſito ex parte mari
ti emanauerit pactũ ꝙ ipſe maritus nihil de dote lucrareť muliere
predecedẽte ſine liberis qḋ ex eo patet q2 cõuentũ fuit ꝙ tunc ⁊ eo
caſu dos reſtitueret intra anni dimidiũ a die obitus ipſius vxoris
datur intelligi ꝙ noluerũt maritũ eam lucrari: qnimmo diminuta
fuit per pactũ dilatio legalis que olim erat annua bima trima die:
hodie vero eſt annus. l. vnica. §. cum aũt. ⁊. §. exactio. C. de rei vxo.
act. reſtare videtur ꝙ dictũ nõ valeat ex quo nihil cõuentũ eſt de lu
cro dotis et ꝙ nihil eſt minus eſt. l. minus. ⁊. l. verbũ amplius. in fi.
de verb. ſig. ⁊. l. illud. §. minus. ff. de tribu. ¶ Tamẽ hoc nõ obſtãte
cõtrariũ puto de iure verius. Nam primo iſta iura cõſuetudine cõ-
muniter nõ ſeruantur ꝑut ⁊ tangit glo. in. d. auť. equalitas. ⁊ Bal.
ibi et ſatis mihi ꝑſuadeo qḋ talis cõſuetudo rome vigeat cũ in iſto
inſtrumento nulla ſit equalitas nec in quãtitate dotis nec circa lu-
cra nuptialia. Et ſi conſuetudo eſt qḋ per pactũ vel ſine vxor lucreť
donationẽ propter nuptias illa valet vt eſt tex. in. d. c. fi. de dona.
inter virũ. ⁊ ſatis volũt glo. ⁊ doct. in. d. auť. equalitas. ⁊ pari ratio-
ne valet ſtatutũ ꝙ mihi ꝑſuadeo ꝙ ſuper hmõi lucro vigeat rome
ꝑpter tenorẽ inſtrumẽti dotalis q2 paciſcẽtes de lucrãdo donatio-
nem ꝑpter nuptias ſe referũt ad formã ſtatutorũ: ſed circũſcriptis
cõſuetudine ⁊ ſtatuto idẽ dicendũ eſt: quia dictũ pactũ eſt iuratũ ⁊
põt iuramentũ iſtud ſeruari ſine diſpẽdio ſalutis eterne: ideo ſeruã
dum eſt ⁊ validat cõtractũ ſuꝑ quo eſt interpoſitũ. c. cum cõtingat.
de iureiurã. ⁊. c. licet mulieres. eo. ti. lib. vj. ⁊. c. ꝙ̃uis. de pac. lib. vj. ⁊
in auť. ſacramenta pube. C. ſi aduer. ven. ⁊ per Bar. in. l. ſi quis pro
eo. de fideiuſ. ⁊ doct. in dictis iuribus. Et per hec tolluntur omnia
adducta in contrariũ ⁊ remanet cõcluſio ꝙ dicta dña Thomaſia lu
crata fuit dictã donationẽ ꝑpter nuptias de dicto medio caſali ⁊ ſi
fuit facta traditio in vita: ita ꝙ poſſumus dicere traditione mediã
te tranſlatũ dñium vel ex forma ſtatutorũ tunc iſta donata ꝑpter
nuptias nõ eſſent de hereditate valeriani nec de hereditate ipſius
Franciſci: ideo eſſent precipua ipſius Thomaſie: ſin autem eſſent
ſolũmodo cõuentione donata adeo ꝙ actio ad rem cõpeteret non
ius in re niſi hypotece illa fuiſſet aditione confuſa ⁊ tunc militant
dicta circa precedens queſitũ que etiã trahi poſſunt ad iſtud debi-
tum donationis ꝑpter nuptias niſi quatenus dicta ſunt pro ⁊ con
tra circa illũ verſi. item declaramus ꝙ ſi alique dotes ⁊c. et maxime
iunctis notatis per Bar. in. d. §. trãſgrediamur. maxime circa arti
culum an pater cõſentiens filio obligetur ex cõtractu filij cũ cuius
theorica doc. ibi cõmuniter tranſeunt: ita ꝙ etiã eo caſu inclino in
eãdẽ ſñiam. ſ. ꝙ heredes dicti Caroli teneãtur ad dictã donationẽ
propter nuptias ſaltẽ pro tribus partibus de quatuor. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccciiij.

1 ☞ Subſtitutio facta heredi ſi deceſſerit ſine filijs vel nepotibus
maſculis de filia teſtatoris an procedat ſi duo filij heredis deceſſe-
rint ſine filijs poſt mortẽ heredis ſuperſtite dicta filia et altero filio
dicti heredis. nu. ſeq. ⁊ per totum cõſi.
2 Succedere qs poſſit filio decedẽti ab inteſtato relictis filijs ⁊ pr̃e.
3 Subſtitutio fideicõmiſſaria nihil aliud eſt ꝙ̃ legatum ⁊ fideicõmiſ-
ſum vniuerſale que propter merita fiunt.
4 Solutionis loco an ſit ipſa ſucceſſio.
5 Legitimam non trahunt tranſuerſales niſi a fratre turpi tamen
perſona inſtituta.
Trebellianica detrahitur de fideicõmiſſo vniuerſali per eum tantũ
qui fuit primo rogatus ⁊ an illius loco ſuccedãt fructus percepti.
6 Legitime loco ſeu in eius deductionem veniũt dotes a patre date
et alia relicta teſtamentaria.

¶ Conſilium. ccciiij.

N nomine dñi noſtri Jeſu
1 chriſti. ¶ †Quãꝙ̃ hec conſultatio ſatis clara appareat:
tñ videtur poſſe dici ꝙ bona dicti Bar. ⁊ eius hereditas
pertineat ad dictũ Archangelũ filiũ dicti Telli et fratrẽ carnalem
dictorũ Angeli ⁊ Pauli filiorum dicti Telli: nam hereditas dicti
Bar. fuit primo deuoluta in ipſum Tellũ qui adeundo fuit heres
ex teſtamẽto ipſius Bartoli poſt ipſius Telli mortẽ ei veriſir̃ ſuc-
ceſſerunt Angelus Paulus ⁊ Archãgelus eius filij ⁊ hereditas di
cti Bar. fuit inuẽta in hereditate Telli. ⁊ per hãc viã trãſiuit here
ditas Bartoli in dictos tres filios ⁊ heredes dicti Telli heredis di
cti Bartoli. Nam heres heredis teſtatoris eſt heres. l. fi. C. de here.
inſti. dicti autẽ Angelus ⁊ Paulus fuerunt ſubſtituti dicto Tello
poſt eius mortẽ ⁊ preſupponitur ꝙ dictus Tellus tunc temporis
non habebat alios filios niſi ſolum dictos duos quos ſubſtituit eſt
veriſimile ꝙ ſi cogitaſſet dictũ Tellum tpe mortis habiturũ fuiſſe
alios filios etiã illos ſubſtituiſſet cũ ipſos nepotes videať dilexiſſe
propter fratrẽ. arg. l. dedit dotẽ. de colla. bonorũ ⁊ maxime ex quo
filios naſcituros dictorũ Angeli ⁊ Pauli ꝓtulit ſubſtitute ex quo
illos poſuit in cõditione. l. lucius. in fi. ff. de here. inſti. ⁊ qḋ per glo.
in. l. cum pater. §. cum quis. de lega. ij. ita ⁊ ꝑſuadetur ꝙ pretuliſſet
Archangelum

Archangelum magis coniunctum sibi et dicto Tello primo loco instituto. Tellum enim pretulit Angelo et Pau. ergo filios telli videntur preferendi filijs Angeli et Pau. ar. l. publius. ff. de condi. et demonstra. ideo ex mēte testatoris videtur q. d. Archāgelus filius Telli sit preferendus dn̄e Marga. substitute: ita q prout si dicti Angelus et Pau. decessissent cum filijs expirasset substitutio ita et expiret per superexistentiam dicti Archāg. filij Telli. Preterea dicti Angelus et Pau. fuerunt onerati fideicōmisso hoc est onere restituendi hereditatē. d. Margarite post eorū mortem si quidem ipsi acceptauerunt fideicōmissum eis relictum et fuit eis restitutum presupposito q cōditio vltime substitutionis fuerit purificata tenerentur illam hereditatē restituere dicte Marga. vltimo substitute: sed si illud non acceptauerunt vel non fuisset restitutū non videtur q onus eis iniūctum ꝓpter fideicōmissum eis relictū subsistat ex quo non pn̄t restituere qđ nō habēt. l. nemo plus iuris. de regu. iur. et. l. traditio. de acqui. re. do. quinimmo honor eis accōmodatus per primā substitutionem videtur confusione sublatus ꝓ rata qua fuerunt heredes. d. Telli. l. vrānius. de fideiu. l. stichum. §. aditio. de solu. et. l. debitori. C. de pac. ergo cēseatur sublatus onus eis iniunctum ꝓpter illum honorem cum vnum videatur regulari ab altero. ar. l. ab eo. C. de fideicō. et. l. imperator. de leg. ij. et. l. filie. §. ma

2 tri. ff. de adimen. leg. ¶ † Tamen his non obst. contrariā partem arbitror iuri magis consentaneā: nā cōstat q. d. Marga. est substituta dictis Angelo et Pau. sub conditione si ipsi Angelus et pau. decederent sine filijs et verum est ipsos Angelum et Pau. decessisse sine filijs in vita dicte Marga. ita q purificata est conditio fideicōmissi: ita q cessit dies fideicommissi: et ideo clarum est q ex verbis testamenti debebatur dicte dn̄e Marga. nec a verbis est recedēdū. l. non aliter. de lega. iij. et. l. j. §. si is qui nauem. de exercitoria. et. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. lega. nec de mente contraria apparet: immo videtur magis verisimilis mens testatoris directa in dominam Marga. filiam ipsius testatoris q̄ in Archāgelum filiū fratris: cum votum parentis presumatur q eius bona deuoluātur in eius sobolem potius q̄ in alienaz. l. cum acutissimi. C. de fideicō. l. nam et si parentibus. in princ. de inoffi. testa. et. l. j. C. de his qui ante aper. tab. ibi aduersus auitum vel proauitum desiderium: et maxime cum. d. Anchāgelus natus fuit post mortem dicti Bar. ita qđ non ea affectione verisimiliter ducebatur aduersus eū prout si natus fuisset in vita vt de se innotescit et habetur in. l. qui filiabus. de lega. j. quinimmo fortasse conceptus fuit post mortem dicti Bart. itaq nulla agnatione sibi testatori vnq̄ coniunctus tūc fuisset. l. j. §. si quis proximior. ff. vnde cogna. l. titius. ff. de suis et legi. et. l. pau

3 lus. §. paulus. de bonis libe. † Nec refragatur qđ dicebatur in contrarium prout magis dilexit Angelum et paulum filios Telli ita et dilexisset Archāgelum si credidisset eum nasciturum ex ipso tello: quia hoc est penitus diuinare et a verisimili alienum: quia dicti angelus et Paulus poterāt meruisse honorari et a dicto Bar. propter beneficia in eum collata et non potuit ipse Archāgelus nō existēs tempore testamenti forte in rerum natura nec forte tēpore mortis dicti Bar. et saltem tunc non erat natus: ideo nulla merita poterāt subesse et legata et fideicommissa fiunt propter merita. l. nec adiecit. ff. pro socio. et substitutio fideicōmissaria nihil aliud est q̄ legatum vel fideicommissum vniuersale: nec etiam vt dixi eadem affectio habetur erga non natos prout erga natos: hinc est q legatum factū filijs non extenditur ad posthumos natos. s. post mortem testatoris multofortius nō cadit affectio in natis fratri post ipsius testatoris mortem: et si dicatur fuerunt dilecti filij filiorum Telli etiam nati post mortem testatoris: ideo est verisimile q pariter dilexisset filios Telli cuz Tellus fuerit magis dilectus in dicto testō q̄ dicti Angelus et Pau. eius filij. ar. d. l. publius. rn̄detur q in vita magis dilexit Tellum: sed post mortem ipsius Telli magis dilexit ipsos Angelum et Paulum cum ipsos honorauerit et onerauerit respectu eius tēporis ipsum Tellum et ipsos pretulit alijs futuris filijs ipsius Telli et satis dilectionis ostendidit ipsi Tello cum eū prius instituerit et postea expresse honorauerit eius filios licet nō omnes nec existentia aliorum excludebat primam substitutionem qđ nemo negaret. cum autem prima substitutione voluerit inuitare dictos Angelum et Pau. et non ceteros filios futuros ipsius Telli condecētius erat in locum ipsorum Angeli et Pau. tacite quodāmodo inuitare eorum filios q̄ filios telli postea nascituros: ideo nō valet argumentum voluit preferre vltime substitute filios dictorū Angeli et Pau. ergo fortius filios Telli: et maxime cum agatur de exclusione filie proprie ipsius testatoris nec debet subintelligi et diuinari dies vel conditio que non exprimitur. ar. l. liberis libertabusq de alimē. et ciba. leg. et. l. eum qui kalēdis. §. quotiēs. de vb. ob. cū si.

4 ¶ † Nec obst. si dicti Angelus et Pau. non acceptauerunt dictū fideicōmissum: q si repudiassent per repudiationem fuisset caducatum. l. vnica. §. et cū triplici. cum glo. sua. C. de cad. tol. et reduxit ad oneratum cū suo onere: et sic hoc casu transisset in substitutū eueniēte conditione. d. l. vnica. §. in primo. §. pro scđo. et. §. sin autē sub conditione. in fi. sin autem acceptauerunt prout vba puncti suadent: tunc licet non fuerit restitutum habebant actionem aduersus heredes Telli vt restitueretur fideicōmissum: vnde saltem illam cedere tenentur quam haberent si non fuisset confusa prout pro parte hereditaria Archāgeli non est confusa: immo prout verba puncti innuunt fuit forte illa portio restituta dictis Angelo et Pau. sed non multū refert: pro portionibus autem hereditarijs eorū ꝓ quibus actio est confusa non potest se excusare q non habēt quid restituāt cū hereditatē restituendā habeāt est clarū. Et insup successio ipsa est loco solutionis. dicit text. in. l. vrānius. de fideiu. et. l. si debitori creditor. e. tit. l. si ei qui. §. fi. de euictio. suadet eīn equitas haberi loco solutionis vt magis recta via destinata per testatorem fideicōmissum impleatur: et maxime si alr̄s diceremus generari in preiudicium ipsi substitute et successiue ipsi onerati lucrarentur indebite cōtra voluntatē testatoris. vbi eīn subest equitas qđ habeat pro solutione ipsa successio tunc habetur pro solutione prout habetur in dictis iuribus. et in. l. heres a debitore. §. cum fideiussor. p Barto. et alios de fideius. iō nō obstat qđ dictū est de cōfusione: restat itaq clarissima decisio primi dubij. s. qđ est locus dicte substitutioni: et sic hereditas dicti Bar. deuoluta fuit ad dictam Marg. et ea decedente trāsmittitur ad eius filias: quia legata seu fideicōmissa purificata trāsmittuntur ad heredes. l. a titio. ff. de fur. l. vnica. in pric. C. de cad. tol. cū multis si. et maxime facta ab ascendente trāsmittuntur per descēdentes et eorū descendentes cū eo casu etiā hereditas non adita transmittatur beneficio. l. vnice. C. de his qui ante aptas tab.

5 ¶ Deueniendo ammodo ad scđm dubiū: cōstat q. d. Tellus q nō erat descēdēs nec ascendens testatoris non hz detrahere legitimam que nūq̄ detrahitur a trāsuersali nisi dūtaxat a fratre qñ turpis persona est instituta. C. de inoffi. test. l. fratris. et. l. fratres qđ nō cōtigit in casu nostro. de fideicōmisso aūt vl'i prout est istud relictū dicte Marga. venit detrahenda trebellianica vt. d. l. qui quadringēta. et. d. l. marcellus. et. l. in fideicōmissaria. ff. ad trebel. et in multis legib⁹. e. ti. ff. et. C. itaq trebellianica hz retineri de dictis bonis per heredes dicti Telli ex persona ipsius telli qui fuit primo rogat⁹ de restituēdo in dicta autē trebellianica sunt cōputādi fruct⁹ pcepti in vita. d. Telli. l. in fideicommissaria. in prin. ff. ad treb. et. l. iubem⁹.

6 C. eo. ti. argumēto sumpto a spāli et est clarū. † Debet aūt ante oīa de dictis bonis detrahi legitima q̄ est tertia toti⁹ hereditatis auf. nouissima. C. de inoffi. test. cōputata in ipsa legitima dotē si eā habuit a patre. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. testa. et sibi relictis in testō. l. omnimodo. l. si qñ. et. l. scimus. C. eo. ti. de residuo autē. s. de eo quod restat supra legitimā. d. Tellus et ex eius psona sui heredes debent habere quartā partē que quarta pars dz detrahi de bonis prouenientis ex dicta substitutione ad dictā dominā Marg. et successiue ad eius filias et heredes. itē ex alijs relictis pro rata fm cōtributionem que fit in. l. qui quadringēta. et in. l. marcellus. in prin. ff. ad trebel. et pro rata pro qua dicta quarta dz detrahi de bonis deuolutis dicte Marga. debēt cōputari dicti fructus percepti in vita. d. telli per ipsum Tellū hoc est dz diminui dicta quarta quātum estimantur dicti fructus et p hoc satisfactum est scđo dubio. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccv.

1 ¶ Dotata filia a fratre qui successerat eius patri an possit succedere dicto fratri ab intestato decedenti nullis filijs ex eo remanentibus sed tantum altero fratre ex cōi patre et dicta filia stāte presertim statuto de quo. j. isto consi.

Bona paterna vel materna que dicātur et an dicātur semper paterna vel materna ex quo ad filium peruenerunt. nu. 6.

2 Statutum generaliter loquens est generaliter intelligendum et statuta feminarum exclusiua ꝓpter masculos quare sint inducta. nume. seq. et. 8. et. 11.

3 Statuta excludentia feminas dotatas intelliguntur in bonis eas dotantis.

4 Fratri heredi sui patris qui succedit non dicitur succedere patri.

Dotata filia q non succedat patri dotāti non prohibetur succedere fratri licet fuerit heres patris dotātis. vsq ad fi. consi.

5 Causa proxima concurrente cum remota proprie et in dubio attēditur proxima.

7 Legitima et trebellianica ex quo censentur detrahi contra volūtatem testatoris an videātur prohibita stāte statuto q succedere nullus possit cōtra testatoris voluntatem.

6 Hereditatem fratris non aditā an trāsmittat soror.

10 Adijsse hereditatem an presumatur presens et qui tacuit p sex mēses vt videatur creditoribus hereditarijs obligatus. nu. seq.

Ut aduerbium denotat similitudinem.

Intelligatur verbum denotat quādam fictionem vel improprietatem et qñq veritatem et qñq presumptionem. nu. 13.

11 Fictio nititur semper ex equitate et vbi cessat equitas cessat fictio et qñq operatur idem qđ veritas. nu. 13.

Copulatiue natura est augmētare dispositionem non autē restringere et limitare.

Heredes necessarij et inuiti an sint hodie seruus et filius.

12 Multotiens aduerbium quid importet.

Sicut aduerbium denotat qñq veritatem.

13 Fictio quid sit et cuius sit effectus.

¶ Consilium.cccv.

 In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † In hac cõsultatione vr̃ primo aspectu dicẽdũ ꝙ.d. dña Modesta nõ potuerit ab intestato succedere in bonis paternis lꝫ ex psonis Ricciute ꝛ Joãnis francisci: nã verba statuti scđo loco descripti in themate.s.sub rubrica de muliere dotata vel dotãda tam in rubro ꝙ̃ in nigro sunt gñalia ꝙ mulier dotata a patre vel fratre non possit habere regressum ad bona paterna vel materna dummodo ex patre filij masculi vel nepotes masculi ex filio supsint: sed p̃supponit̃ ꝙ.d. Modesta fuit dotata a fratrib⁹ vel ab alijs eorũ noĩe. itẽ qđ supest stephanus filius masculus.d. Archãgeli cõis patris: ergo vr̃ clarũ ꝙ.d. modesta non poterat habere regressum ad bona paterna q̃ vident̃ sup hoc ỽba clara et vbi ỽba sunt clara nõ est admittẽda volũtatis qõ.l.ille aut ille.§. cũ in ỽbis.de leg.iij.ꝛ.l.illã.ỽsi.de modo.de col. Cũ igit̃ agatur de habẽdo regressum ad bona q̃ fuerũt.d. Archãgeli cõis patris vr̃ ꝙ militẽt ỽba dicti statuti ad exclusionẽ dicte modeste ne possit habere regressum ad dicta bona paterna: lꝫ aũt dicta bona delata fuerint ad Joãnẽ frãciscũ ꝛ ad Ricciutã p eorũ ratis: tñ bona pdicta lꝫ ad filiũ deuoluta paterna dicunt̃ vt pbat̃ in.l.de emãcipatis.C. de legi.here.ꝛ in rubri.C.de bonis mater.ꝛ in.l.j.ꝛ fi.e.ti.ꝛ in.c.raynaldus.in ỽsi.porro.de testamẽ.ibi paterna bona legauit.ꝛ in.c.si duo fratres.ibi paternũ feudũ.de feudo marchie. et in.c.vnico.an maritus succe.vxori.colla.x.ꝛ in.c.j.in princ.de alie.feu.ꝛ in.c.j. an agnatus vel filius.ꝛ in.c.j.de natura suc.feu.x.col.vbi post mortem fratris fraternũ feudũ đr id qđ acquisitũ a patre paternũ id qđ q̃situm a patre ꝛ in filiũ trãslatũ.ꝛ in.c.satis.de phi.feu.alie.p lotta.et ita in sili statuto terre sancti Seuerini đr ꝯsuluisse Bar.in cõsi.incipiẽ.viso pũcto ꝛ visis dictis trib⁹ statutis dicti Andree: thema ỽo dicti cõsilij incipit q̃ ppter statutũ factũ de quo querit̃ ꝛc. predicta rõne se mouẽs q̃ bona q̃ filius hꝫ a patre dicuntur paterna ꝛ habita a matre dicunt̃ materna: vt.C.de leg.here.l.de emãcipatis ibi exceptis maternis.ꝛ.C.de bonis maternis.p totũ.vbi bona materna dicunt̃ q̃ per successionẽ matris deuenerũt in filios.ꝛ de ỽb.sig.l.licet.§.patronos.vbi dicimus libertos patronos eos quos a patre habemus: hec sunt ỽba dicti cõsilij qđ Bar.ascribitur.cuius maxima est auctoritas ꝛ gñalitas dicti statuti vr̃ cõprehẽdere casuꝫ istũ

2 iũctis iuribus prenotatis. † Et statutũ gñaliter loquẽs est gñaliter intelligendũ.l.j.§.ꝛ gñaliter.de lega.prestã.canone romanoꝝ.xix. dist.ꝛ.c.q̃ circa.de priuile.ꝛ maxime cũ hmõi statuta fiãt p ꝯseruãdis agnationib⁹ seu masculis descendentib⁹ p lineã femininam vt p Cy.ꝛ doc.in.l.publico.C.de adul.ꝛ p Bal.in.l.maximũ vitiũ.C. de libe.prete.ꝛ dicit Frãcis.de albergotis in consi.incip.factũ super quo.qđ silia statuta sunt fundata in rõne agnationis: ꝛ lꝫ statutum terre burgi sancti sepulchri inuitet filios sororis q nõ sunt agnati l.sunt autẽ agnati.ff.de leg.tu.ꝛ insti.e.ti.in prin.l.pnũciatio.§.familie.ff.de ỽbo.sig.lꝫ em̃ in casu illo deuiet actione nõ tñ deuiat in alijs prout ipse dicit: ita etiã possum⁹ dicere in casu nostro lꝫ inuitet descendẽtes ex matre qui nõ sunt agnati: tñ in descendentibus ex patre dicamus ꝙ militet illa rõ agnationis ꝑm ꝯsiderationẽ prefati Frãcisci de alber.vel dicamus ꝙ voluit fauere masculis ꝛ descẽdẽtibus masculis ex ipsis masculis: ꝛ lꝫ mater non propaget agnationẽ: tñ solet magis affici masculis suis ꝛ descẽdentibus masculis ex eis: ideo talis fauor cõsideretur p rõne statuti et quecũqꝫ ex dictis rõnibus assignetur militat in casu nostro: ꝛ ideo talis idẽtitas rõnis opet̃ vt ỽba latius trahãtur ꝙ̃ al's traherent̃ ad hoc glo.no. in ỽbo eligãtur.in cle.j.de elec.iuncta.l.quãuis.ꝛ ꝙ ibi per glo.C. de fideicõ.vbi Bal.no.ꝙ qñ in statuto vnica rõ potest assignari potest ex ea argui prout si esset expressa.ꝛ idem voluit in.l. maximum

3 vitium.C.de lib.pre. † Cõfert ad predictã interpretationẽ: q̃ statutum loquitur etiã de dotata a fratre: ꝛ tñ nihil interserit de successione fratris: ꝛ nihilominus hmõi statuta excludẽtia feminas dotatas solet intelligi ꝙ nõ succedãt ipsis dotãtibus vt no. Bal.in.l. j.C.de legi.here.argu.illius.l.ꝛ idem tenet ibi Pau.de ca. ꝛ quotidie allegatur.facit.l.vt liberis.de col.do.ꝛ ita vidi pluries cõsultuꝫ qñ statutum simplr̃ loquitur ꝛ a doctoribus huius tẽpestatis ꝛ antiquioribus: ideo inherẽdo dicte theorice interpretetur ꝙ dotata a fratre nõ succedat eidẽ fratri in bonis paternis vel maternis dũmodo supsint ꝛc.ꝛ si ista daretur interpretatio necessario inferrere tur ad exclusionẽ huius dñe Modeste: nec videt̃ ꝙ hoc casu possit adhibere interptatio ꝙ dotata a patre excludatur a bonis patris ꝛ dotata a matre excludatur a bonis matris: attẽto ꝙ loquitur de bonis fratris: ita ꝙ statutũ nõ videtur ꝙ patiatur talẽ interpretationẽ. Qđ ꝛ vr̃ confirmari ex alio q̃ dictũ statutũ subdit ꝙ dotata a patruo excludit̃ extantibus filijs patrui: hoc quidẽ mẽbrũ statuti nõ vr̃ intelligendũ ꝙ excludat ab hereditate ꝛ bonis ipsius patrui dotãtis: q̃ hoc nõ erat opus disponere: nã oĩ iure erat expeditum ꝙ filij excludunt trãsuersales iura sunt vulgaria: iõ in hac parte lex ista municipalis esset derisoria ꝛ de casu indubio contra legẽ qđ labeo.ad carbo.ideo intelligatur qđ dotata a patruo excludat a bonis paternis ꝛ maternis. vltimo hoc idem persuadetur ex alio: q̃ si intelligeret̃ istud scđm statutũ solũ qđ nõ succederẽt patri vel matri immediata successione istud statutũ fuisset supfluũ maxime quatenus disponit de dotatis a patre vel auo cũ hoc idẽ fuerit sancitum per statutũ superius: ideo ne frustra occupet mẽbranas intelligat̃ ꝙ addat qđ nec ipsi patri succedat nec in bonis paternis: et ex his videt̃ concludendũ ꝙ.d. Modesta non potuerit succedere.d. Ricciute ꝛ Joãni frãcisco in bonis paternis vel maternis ad eos deuolutis: ꝛ hoc presupposito non cadit transitus ad secundũ quesituꝫ.

4 ¶ † His tñ minime refragãtibus cõtrariã partẽ iuri arbitror magis consentaneã ea potissima rõne quia qui succedit fratri nõ censetur succedere in bonis ꝛ hereditate patris: q̃ qualitas adiecta verbo intelligit̃ ꝑm tps verbi.l.in delictis.§.si extraneus.et.l.qđ ait.§. fin.de noxa.ꝛ.l.si alienũ.de tribut.succedit̃ enim tunc fratri ꝛ in hereditate fratris: licet in bonis que olim fuerũt patris ꝛ remãserũt in hereditate patris: ideo habito respectu ad tps iam preteritum possunt nũcupari bona paterna eo q̃ a patre processerũt sed habito respectu ad tps pñs debent dici bona fraterna ꝛ hereditas fratris nõ hereditas patris: iam enim desijt esse hereditas patris eo ipso qđ fuit adita per filium vel aliũ eius heredem vt per glo.ꝛ doc. in.l.j.§.veteres.ff.de acqui.pos.ꝛ est effecta vna hereditas et vnum patrimonium vt ibi.et.l.sed ꝛ si plures.§.filio.ff.de vulg.ꝛ pupilla. et habetur in.l.cum quidam elogio.C.de iure delibe.ꝛ in.l.quesitũ. et sequen.ff.de acqui.heredi.nec curandum ꝙ quãdoqꝫ in iure appellantur paterna ea que sunt a patre profecta ꝛ materna ea q̃ sunt a matre profecta: quia ille dictiones materna ꝛ paterna demõstrãt qualitatem remotam ꝛ non proximam: ꝛ sumi possunt huiusmodi vocabula ꝑm subiectam materiam multis varijs modis.dicitur em̃ via romana qua itur versus romaꝫ: Scipio africanus quia deuicit africam: filius habet effigiem paternam vel mores paternos quia similes mores vel effigiem prout ꝛ genitiuus licet sui propria natura significet dominium.ff.de reli.ꝛ sum.fun.l.ij.§.in locum: tamen et multis alijs modis in iure sumitur prout late habentur in rubrica de noui operis nũcia.ꝛ multa circa hoc possent adduci. nõ itaqꝫ mirum si ꝛ iurislatores nonnunꝙ̃ appellant bona paterna quia a

5 patre profecta ꝛ bona materna quia a matre profecta. † Et maxime quia ad denotãdum differentiã inter ista bona ꝛ alia bona filij: et dum loquitur de feudo ad denotãdum differentiã inter feuduꝫ nouum ex quo de nouo quesitum per filium ꝛ feudum antiquum.i. profectum in filium ex persona patris: itaqꝫ similiter si statuentes locuti fuissent de successione fratris dixisset in bonis paternis vel maternis: quia tunc appareret qđ nõ denotãt qualitatem seu causam proximam illa verba paternis et maternis caderet dicta interpretatio prout et in simili casu loquuntur omnia iura supra adducta: non autem loquuntur quãdo absolute fit mentio de bonis paternis seu successione bonorum paternorum non respectiue ad personã filij in quem bona patris sunt trãslata: quãdo enim loquimur de bonis filij ꝛ tunc constat ꝙ illa ỽba paterna vel materna denotãt ꝛ demonstrãt qualitatẽ quia a patre profecta vel a matre singula referendo singulis ꝛ significãt causam remotã non proximã: proprie autem et in dubio consideratur causa proxima non causa remota.l.socium qui in eo.ff.pro socio.et a proxima denominatur ꝛ indicatur.l.de die.§.planc.ff.qui satisda.cog.non tamen inconueniẽt si quandoqꝫ etiam causa remota consideretur ꝛ denominetur.l. non dubium.C.de legi.l.j.§.de incendio.et qđ ibi per Bar.de incẽ. rui.ꝛ nau.ꝛ in.l.qui domum habebat.ff.loca.et in.c.de cetero.cum

6 sua glo.de homi. † Due itaqꝫ regule iuuant hanc interpretationẽ scꝫ quia qualitas intelligitur ꝑm tempus verbi: ꝛ quia ĩ dubio attẽditur causa proxima non remota que maxime sunt amplectẽde in casu nostro cum sciamus in statuto iuris communis correctio cum de iure communi sit in materia successionis ab intestato sublata omnis differentia sexus ꝛ agnationis ꝛ cognationis ꝛ inter descẽdentes ꝛ collaterales.in auten.in successione.C.de suis ꝛ legi.heredi. et aut.cessante.ꝛ autenticis sequentibus.C.de legi.here.ꝛ maximũ vitium reputat Justinianus facere huiusmodi differentias inter mares ꝛ feminas.l.maximum vitium.C.de libe.pre. ꝛ nedum iura hmõi correctiua: sed etiam exorbitantia sunt pro posse restringenda vt quãtominus fieri potest ledant ius commune.l.ius singulare.et.l.quod vero contra.ff.de legi.c.cum dilectus. de consuetudine.et regula que a iure communi exorbitant.in sexto.et habet per docto. de istis statutis excludentibus feminas propter masculos vel cognatos propter agnatos multa dicta doc.quod sunt restringenda vt per Baldum et alios in.l. illam.C.de collatio. et in.d.l. maximum vitium et in multis locis quos longum esset recensere: et ea ratione ego obtinui in causa propria quod stante statuto nostro disponentequod si quis ab intestato decesserit non superstitibus descendentibus vel ascendentibus vel fratribus succedant patrui et filij patruorum et auunculi non succedant vigore talis statuti non censeantur excluse matertere vel filie materterarum et in ea causa consuluerunt integerrimi iudicij et famosissimi iuris interpretes dominus Joannes de montesperello dñs Benedictus capra dñs Bald. de bartolinis ꝛ omnes alij doctores perusini qui tunc erant

tunc erant alicuius precij necnõ ſenis primarij doc.⁊ tñ in caſu illo
vigebat ratio fauoris agnationis ⁊ regula ꝙ maſculinũ ſolet cõci-
pere femininũ ꝑ iura vulgaria ⁊ paritas ſeu maioritas rõnis: ⁊ ta-
mẽ nõ ob. omnibus premiſſis oẽs cõcluſerunt ꝙ quia hmõi ſtatuta
ſunt pro poſſe reſtringẽda non curẽtur premiſſa⁊ aduerſarius tunc
plura gimnaſia peragrauit nec potuit inuenire qui in cõtrariũ vo-
luerit iudicium reddere ⁊ agebatur de ſucceſſione trãſuerſaliũ que
nõ eſt adeo debita prout deſcẽdentibus.l.fi.C.de codicil.⁊.l.ſi emã-
cipata.cũ ſua gl.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊.l.cũ ratio de bonis dãna.cũ
itaqꝫ hmõi ſtatuta ſint reſtringẽda reſtringi debẽt ad bona ꝓprie
paterna vel materna que tpe ſucceſſionis proprie dici pñt paterna
vel materna de preſenti nõ que improprie ⁊ de preterito fuerũt pa
terna vel materna. Et maxime ne reſultet alia exorbitãtia cũ regu-
lariter ſuccedẽs in hereditate ſuccedat in vniuerſum ius defuncti.
arg.l.hereditas.de reg.iur.⁊.l.nihil aliud.de vb.ſig.cẽſetur eñ he-
res eadem perſona cum defuncto.in auc.de iureiur. a mo.preſtito.
nec ſolet repreſentare heredẽ niſi inſolidũ vel per quotas.hinc eſt
qꝺ heres in bonis certis non in quota hereditatis reputaẜ potius
vt legatarius ꝙ̃ vt heres.l.quotiẽs.C.de here.inſti.l.ex facto.ff.eo.
ti.ſed cõſtat ꝙ bona paterna nõ ſunt aliqua quota hereditatis fi-
lij:ideo regulariter non cadit hmõi ſucceſſio in aliquibus bonis:ſo
lum reperio hoc ſancitum inter vterinos ⁊ cõſanguineos fratres.⁊
in caſu.l.qꝺ ſcitis.C.de bo.q̃ libe.ẜm lec.Bar.que tñ nũꝙ̃ mihi pla
cuit:ſed nõ eſt preſentis diſcuſſionis.⁊ ſi qui caſus hmõi cõperiun
tur ſunt caſus ſpeciales ⁊ exorbitantes cum regulariter ab inteſta-
to ſuccedatur per quotas in vniuerſo non per genera bonorum vt
euidenter apparet ex lectura totius tractatus ſucceſ.inteſtati.⁊ in
ſtitu.de here.ab inteſta.⁊ ſequẽtibus titulis.⁊ in auc. eo.ti.et.C.de
ſuis ⁊ legi.⁊ de legi.heredi.⁊ ad tertu.⁊.ff.eo.ti.⁊ vt ita dixerim per
vniuerſum corpus iuris de materia loquẽs. cõfert quia prohibitio
que fit de aliquibꝰ bonis plerũqꝫ ceſſat qñ illa bona trãſeũt cũ vni-
uerſitate:ſed militat qñ de ipſis de ꝑ ſe agitur ⁊ ſegregatim ab vni-
uerſitate.l.quedã.de acqui.rerũ do.et.l.⁊ in modicis.ff.de cõtrahẽ.
emptio.⁊.c.ij.§.ex eadẽ lege.de lege corra.in vſi.feu.vbi glo.⁊ Bal.
⁊ ideo nõ ſuccedat ipſa filia dotata in bonis paternis qñ de illis de
per ſe ⁊ principaliter tractatur:tñ in eis ſuccedat qñ veniũt cũ vni-
uerſitate hereditatis fratris per dicta iura. Itẽ pôt dici qꝺ dictum
ſtatutum permittit de patre:⁊ matre dotãte cum loquatur in prin
cipio de dotata a patre vel matre:nec aliter de patre loquitur licet
de bonis paternis ſubdit ſi tali patri vel matri ſupſint filij ⁊c. ideo
illud verbũ tali videtur referre ⁊ demõſtrare patrẽ de quo p̃miſit.ſ.
patrem dotãtem:⁊ iſtud ſignificet verbum tali qꝺ ⁊ perſuadeẜ quia
id ſignificat in patruo dum ſubdit talis patrui maritãtis:preterea
cumulat pariter de bonis patrui:⁊ tñ non excludit a bonis patrui
niſi ſuperſint filij ex ipſo patruo dotãte vel ex eius fratre maritan-
te:⁊ licet ille frater ſit forte patruus:tñ non conſiderat eũ tãꝙ̃ pa-
truum:ſed tãꝙ̃ fratrem patrui maritãtis. item ẜm vba nõ exclu-
dit a bonis patrui lꝫ ſuperſit frater patrui:⁊ lꝫ ſit eadem vel maior
ratio in fratre ꝙ̃ filio fratris:tamẽ a paritate vel maioritate rõnis
nõ ampliatur legum correctio.auc.quas actiones.C.de ſac.ſan.ec.
vbi per doc.⁊ patet ex ſupradictis:maxime circa interpretationeꝫ
noſtri ſtatuti peruſini de quo.ſ̃.item nõ excludit a bonis patrui ſi
ipſe patruus nõ dotat ſeu maritat ita ⁊ nõ excludat a bonis patris
qui nõ maritauit:⁊ per ꝯñs referãtur ſingula ſingulis:⁊ maxime qꝛ
ab eiſdem determinabilibus determinantur bona patrui et bona
paterna ⁊ bona matris:ideo debẽt pariter determinari iuxta.l.iaꝫ
hoc iure.de vulga.⁊ pupil.⁊.l.hereditatem.⁊.l.ꝙ̃uis.C.eo.tit.⁊.l.fi.
C.de ſententijs.et ideo prout lꝫ ab auo ⁊ a fratre ſunt ſuperfluo po
ſita quo ad bona patrui ita ſint ſuperfluo poſita quo ad bona pa-
terna:magis tñ me mouet prima conſideratio ꝙ.ſ.a bonis pater-
nis excludatur qñ agitur de hereditate patris ⁊ non qñ agitur de-
hereditate fratris per ſupradicta non obſtantibus adductis in cõ
trarium que vere non obſtant. ¶ Non eñ ob.qꝺ dixi allegando iu
ra in quibus paterna⁊ materna dicuntur ea que trãſiuerunt in filiũ
ex pſona patris vel matris:quia ſupra patet rñſum qꝺ illa iura im-
proprie loquũtur.item loquũtur vbi patet qꝺ agitur de bonis filio
acquiſitis:ita ꝙ illa vba materna vel paterna nõ poſſunt aliter in
telligi.nos autem loquimur vbi ſunt vba ſimpľr prolata nõ habi-
to reſpectu aperte ad perſonã filij ſed abſolute ſunt poſita illa ver-
ba paternis bonis ⁊ ſumus in materia ſtricta quia correctoria iu-
ris communis merito ⁊c.vt ſupra deductũ eſt: cõcurrentibus etiaꝫ
7 alijs rõnibus adductis. ¶ † Nec ob.auctoritas Bar.in cõtrarium
ponderata:qꝛ rñdetur primo ꝙ inter cõſilia Bar.nõ reperio. non
enim eſt inter conſilia Bar.redacta informis:nec inter cõſilia que
prius habebãtur peruſie que adinuicem ſe habent vt excedentia et
exceſſa:ſed reperitur in quodam quolibeto ⁊ aſcribitur Bar. deus
nouit ſi eſt Bar.conſilium.preterea ſtatutũ terre ſancti Seuerini
ſub alia forma cõcipitur ꝙ̃ ſtatutum de quo ad pñs agitur: nã ſta-
tutũ illud hꝫ duo rñſa.in primo eñ abſolute ꝓhibet dotatã venire
ad ſucceſſionẽ cũ pſonis in eo deſcriptis.in ſcꝺo ꝓhibet venire ad
ſucceſſionẽ de bonis paternis vel maternis:vñ forte.d.cõſulẽs vo-
luit ꝙ in hoc primo rñſo differret a precedẽte lꝫ re vera in alio diffe
rat.et inſuper mihi perſuadeo ꝙ non fuerit cõſiliũ Barto. qꝛ meo
iudicio fundatur in ratione etiã ex alio inepta:nã vult ꝙ ex quo fi-
lius inſtitutus a patre erat rogatꝰ alteri reſtituere filia dotata non
poſſit ſuccedere fratri in bonis paternis q̃ in hereditate ipſius fra
tris remãſerũt vigore legitime ⁊ trebellianice que detrahebãtur de
illo fideicõmiſſo:nã dicit ille ꝯſulẽs ꝙ ſtatutũ diſponit ꝙ nõ poſſit
ſuccedere ꝯtra volũtatẽ dotãtis:ſed legitima ⁊ trebellianica detra-
hũtur ꝯtra volũtatẽ teſtatoris.l.titia.ff.ad.l.fal.ergo dicta filia do
tata ſuccederet ꝯtra volũtatẽ ipſius teſtatoris: dicta autẽ rõ videẜ
inepta qꝛ legitima ⁊ trebellianica ipſo iure detrahũtur.l.linea mar
garitarũ.ad.l.fal.⁊.l.penul.C.eo.ti.⁊.l.qm̃ in prioribus.⁊.l.ſcimus.
in prin.C.de inoffi.teſt.⁊ iſta detractio fieri dꝛ ꝯtra volũtatẽ teſta-
toris.ſucceſſio aũt ſororis fit ex interuallo nec ꝓpterea cenſeẜ facta
ꝯtra volũtatẽ teſtatoris nec ad iſtã ſucceſſionẽ aliqd facit.d.l.titia.
qua cõſulens nititur.preterea teſtator veriſiľr non cogitauit de tre
bellianica quia ſi cogitaſſet aut nõ curaſſet eam detrahi aut diſpo-
ſuiſſet veriſiľr ꝙ non detrahereẜ.ſi aũt non cogitauit nõ ꝓprie de-
trahitur ꝯtra eius volũtatẽ:qꝛ non cadit nolle nec velle circa inco-
gnita vel nõ cogitata.ar.l.mater decedẽs.de inof.te.⁊.l.cũ aquilia-
na.C.de trãſac.⁊.l.heres inſtitutus.⁊.l.ſi is ad quẽ.de acqui.hered.
iuncta.l.nolle.eo.ti.⁊ ſtatutũ illud cũ ſit exorbitãs ſeu correctiuum
videatur intelligẽdũ qñ ꝓprie eſt ꝯtra volũtatẽ vt ſic quãtominus
poteſt ledat ius cõe vt decet ꝑ iura vulgaria.diciẜ etiam quarta de
trahi ꝯtra volũtatẽ qꝛ eſt veriſimile ſi cogitaſſet noluiſſet eam de-
trahi prout aľs in ſimili dicimus circa tacitas ſubſtitutiones q̃ ple-
rũqꝫ dicũtur ꝓcedere de tacita volũtate teſtatoris eo reſpectu qꝛ ſi
cogitaſſet illũ caſum futurũ etiã in eodẽ caſu prouidiſſet vt hẜ in.l.
j.et.ij.ff.de vulg.⁊ pupi.⁊ in.l.precibus.eo.ti.⁊ in.l.fi.C.de inſtitu.⁊
ſubſtitu.ſub condi.fac.tñ dicta tacita volũtas dicto modo cõſidera
ta non eſt tãte efficacie prout tacita volũtas preſumpta vt qꝛ pre-
ſumatur ꝙ ita cogitauerit ⁊ voluerit ita diſponere ptꝫ qꝛ vno caſu
tacita ſubſtitutio admittiẜ ꝯtra matrẽ aľs ſecus vt habeẜ in iuribꝰ
preallegatis:ex his itaqꝫ mihi pſuadeo ꝙ illud non fuerit ꝯſilium
Bar.⁊ lꝫ foret cõſiliũ Bart.nihilominus ſtarem cũ ſnia.ſ̃.firmata
8 ex rõnibus premiſſis. ¶ † Nec ob.qꝺ rõ ſtatuti fundata vẜ in fauo
re agnationis ⁊ maſculoꝝ qꝛ ex dicta tacita rõne nõ dꝫ extẽdi hmõi
ſtatutũ adeo exorbitãs maxime cũ non ſit ſcripta prout ⁊ põderat
Bar.in.l.liberorũ.de vb.ſig.⁊ ſatis eſt ꝙ agnatis faueaẜ in ſucceſ-
ſione q̃ fieret patri ⁊ matri.facit.l.tutori.C.de neg.geſt.⁊ lꝫ velit fa
uere in ſucceſſione paterna non ſequiẜ ꝙ velit fauere in hereditate
fraterna.ſi eñ vellemus extẽdere ex rõne fauoris agnationis etiaꝫ
eſſet fauor ſuccedere fratri ⁊ nepoti et pronepoti: et tamen non ſit
extenſio ⁊ in caſu.ſ̃.relato circa ſtatutum noſtrũ erat fauor patrui
ſuccedere excluſis materteris:⁊ tñ non trahitur ad cũ caſum.et idẽ
in terminis Bal.i.l.quicũqꝫ.C.de ſer.fug.⁊.l.illã.C.de col. Nec ob.
qꝺ tertio loco dicebatur.ſ.qꝺ dũ ſtatutum loquiẜ qñ extãt filij pa-
trui dotãtis qꝺ non poteſt probabiliter intelligi in caſu quo ſucce
datur ipſi patruo dotãti:nec fuiſſet deciſio deriſoria:qꝛ rñdetur ꝙ
ſi ſtatutũ volens extendere ius cõe interſerit caſum a iure cõi deci-
ſum ⁊ addit alium nõ incõuenit:nã pluries videmus ꝙ in legibus
nouis ponũtur aliqui caſus a iure antiquo clare deciſi vt addatur
alius caſus nouiter deciſus.et inſuper dato ꝙ dotata ab vno exclu
deretur a ſucceſſione alterius non propterea concluderet ad caſuꝫ
noſtrum:quia licet excluderetur a bonis paternis.i. hereditate pa
terna non propterea ab hereditate et a bonis fraternis prout ſunt
9 iſta de quibus agitur propter ſupradicta. † Nec obſtat vltima ra-
tio in cõtrarium adducta:quia negatur ꝙ iſtud ſcꝺm ſtatutũ eſſet
ſuperfluum ſi intelligitur vt ſupra intellectum eſt:nam ſaltẽ iuuat
quia ſcꝺm ſtatutum trahitur etiam ad caſus preteritos primum ſe
cus.item primum excipit religioſos.ſcꝺm generaliter loquiẜ. item
primum ſtatutum loquitur ſolum de paſſiua ſucceſſione patris.ſe
cundum de paſſiua ſucceſſione matris ⁊ patrui:remanet ergo con-
cluſio ſuprafacta ꝙ ſoror non excludatur a ſucceſſione fratris vel
ſororis ſed eis ſuccedat prout de iure communi etiaꝫ quo ad bona
a patre in eos ex teſtamẽto vel ab inteſtato tranſlata ⁊ memini me
iam diu in eadem ciuitate conſultum fuiſſe in hac ſnia licet et tunc
vidiſſem dictum aſſertum conſilium Bar.conſului tamen pro con
ſultãte ex ratione fretus quia ſoror dicebatur deceſſiſſe hereditate
non adita:licet an eſſet adita verteretur in dubium propter quãdã
donationem propter quam dicebatur cenſeri aditam demõſtraui
contrarium:⁊ ideo concluſi eam excluſam morte ex regula quia he
reditas non adita nõ trãſmittitur.l.qm̃ ſororem.C.de iure deli.⁊.l.
j.§.in nouiſſimo.C.de cadu.tol.nõ tñ fuit in cõſultatione deductũ
10 ſtatutũ ꝙ quilibet ſucceſſit alicui ⁊c.de quo in themate. † Qꝺ ſtatu
tum vẜ nõ iuuare dictã Modeſtã qꝛ ſtatutũ vẜ diſponere qꝺ intelli
gatur adiuiſſe pñs qui tacuit ꝑ ſex menſes:qꝛ vẜ ꝙ cenſeaẜ adiuiſſe
in preiudicium ipſius tacẽtis.ſ.vt teneatur creditoribꝰ aľs fruſtra
adderentur verba ſequentia in ipſo ſtatuto ⁊ conueniri poſſe vt he
res non quo ad hoc vt decedens hereditatẽ trãmittat:quod ⁊ ſua-
detur qꝛ illa vba vt heres videnẜ denotare ſiľitudinẽ ⁊ nullum ſiľe
eſt.l.qꝺ nerua nepoti ergo non vẜ qꝺ ſit heres qꝺ ⁊ tertio ſuadeẜ qꝛ
verbum intelligatur vẜ qꝺ denotet quãdam improprietatem.l.qm̃

intelligitur.ff.de infa.l.liber homo.ij.in fine principij.de verb.obli.
in.l.pater.de captiuis.in.§.ei v̄bo q.insti.de inuti.stip.cū multis si.
11 ¶†Cū his nō obst.ꝯtrariū verius arbitror:nā dictū statutū clare
loquit̄ ꝙ intelligat̄ adiuisse ⁊ gn̄aliter loquit̄ ergo est gn̄aliter itel-
ligēdū.l.j.§.⁊ gn̄aliter.de lega.prestā.⁊.l.de precio. de pub.⁊ cañ.si
romanoꝝ.xix.di.cū si.nō ergo distinguit̄ ꝙ censeat̄ adiuisse quo ad
incōmoda seu quo ad onera eris alieni ⁊ nō quo ad cōmoda:ergo
nec nos distinguamꝰ.l.iij.de offi.ꝑsi.⁊.l.de ꝑcio.de publi. cū cōcor.
⁊ insuꝑ iniquū esset ꝙ subiret onera hereditaria ⁊ nō cōsequeret̄ cō
moda:nā ꝭm naturā est ꝙ qui sentit onus sentiat cōmodū.l.ꝭm na
turā.ff.de reg.iur.cū cōcor.ibi ꝑ gl.adductis. iniqssimū em̄ esset qd̄
qs fingeret̄ heres solū quo ad onera ⁊ cōmoda non ꝯseqneret̄ vt de
se est notū.fictio aūt semꝑ nitit̄ equitate dicit Bar.in.l.si is qui pro
emptore.de vsucap.in.vj.q.principali.vbi cōcludit ꝙ eqtas est cā
fictionis adeo ꝙ vbi cessat eqtas cessat fictio:iō nūꝗ mediāte fictio
ne qs patit̄ dānū sine vrgēti cā prout sumit̄ ex eius dictis q̄ ꝓsequit̄
ꝑ plura media:sꝫ in casu isto pateret̄ qs dānū sine cā cū maxima ini
quitate:iō ꝯcludendū est ꝙ intelligit̄ heres ex forma dicti statuti
nedū vt satisfaciat oneribꝰ hereditarijs sꝫ etiā vt absolute sit heres
etiā quo ad cōmoda ⁊ quo ad bona nec illa v̄ba sequētia ⁊ cōueniri
possit ⁊c. restrigūt ꝑcedētia.natura em̄ copule est augmētare dispo
sitionē nō restringere ⁊ limitare ꝑ text.ꝭm Dy.singularē in.l.ea tñ
adiectio.de leg.iij.⁊ not.doc.in.l.gallus.§.etiā.de liber.⁊ posthu.et
in.c.ij.extra de rescrip.nec ob.illa v̄ba vt heres:qꝛ denotāt veritatē
nō silr̄itudinē:nā ex quo ꝑmittit ꝙ intelligit̄ adiuisse ⁊ subdit̄ ꝙ nō
pōt repudiare satis resultat ꝙ ex post efficit̄ heres prout in iure ser
uus institutus q nō pōt repudiare est heres inuitus. insti.de here.
quali.⁊ differētia.in princi.etiā hodie ⁊ suus erat olim in.l.necessa-
12 rijs.de acq.here.cū si.†Et dictio vt multotiēs denotat veritatē.l.
cū alijs.de secū.nup.⁊ ibi not.gl.⁊ Bal.in fi.⁊ qñꝗ ponit̄ causatiue
pro qꝛ.glo.j.in cle.j.de iurepa.⁊ hr̄ in.c.cū inferior.de maio.⁊ obe.⁊
facit.c.sicut.de symo.vbi hoc idē notat Ioā.an.de dictione sicut:q̄
etiā dictio sicut denotat nōnūꝗ veritatē.c.si v̄o.ij.de snīa excō.⁊ in
c.ꝓuenit.j.de appel.⁊ in.c.j.de cōiug.seruoꝝ.prout etiam tāꝗ sepe
veritatē ponit vt in.c.si vere.de snīa excō.c.nōnulli. in fi.de rescrip.
tex.⁊ gl.fi.in.c.cū ꝓ cā.de snīa excō.c.si post ꝑstitū.de ꝯfes.li.vj.pau.
13 in cle.j.de vsu.†Nec ob.v̄bū intelligit̄ ⁊ primū rō in ꝯtrariū addu-
cta:nā ⁊ tale v̄bū sepe denotat veritatē.l.si tibi hō.§.cū seruus.de
leg.j.⁊.l.q solidū.in prin.de leg.ij.in.l.cū em̄.ff.de noua.in.l.clā pos-
sidere.§.q ad nūdinas.⁊ in.l.cōis seruus.in prīc.ff.de acq.pos.⁊ isti.
de rerū diui.§.plane.§.naturalē.in pluribꝰ.§§. eius tituli qñꝗ si-
gnificat ꝑsumptionē.c.ex studijs.⁊ ibi gl.de ꝑsump.⁊ dicit Bar.i.l.
oēs ppl̄i.circa prin.vltime charte.qd̄ est nota tacite intellectꝰ si pre
sumptionē satis est:qꝛ ꝑsumptiones iuris sunt liqdissime ꝓbatio-
nes.l.lꝫ imperator.de leg.j.⁊ tacitū idē solet oꝑari qd̄ exꝑssum.l.cū
qd.si cer.pe.cū cōcor.⁊ si denotaret fictionē prout ⁊ plerūꝗ signifi-
cat vt.d.l.qm̄ intelligit̄.⁊.l.pater.de cap.⁊.l.postliminij ius.i princ.
eo.ti.nō refert:qꝛ fictio solet idē oꝑari qd̄ veritas:qꝛ nil aliud est fi-
ctio ꝙ rei certe possibilis ꝯtra veritatē ꝓ veritate a iure assumptio
prout post multa diffinit Bar.in.d.l.si is q ꝓ emptore.in.j.q. et ex
fictione causant̄ veri iuris effectus ⁊ ꝓprij q causarent̄ a veritate eiꝰ
qd̄ fingit̄:ideo ficta traditio causat verā ⁊ ꝓpriā possessionē.l.certe
§.si ꝓcurator.ff.de preca.⁊.l.j.⁊.l.quisqs.C.de dona.⁊.l.qd̄ meo.in
princ.de acqui.pos.⁊ ex ficta stipulatione vera actio oritur.l.vnica.
C.de rei vxo.actio. prout et est videre in qualibet fictione: itaꝗ ex
ficta aditione causetur vera essentia heredis:⁊ per hoc sint sublata
omnia contraria.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cccvj.

☞Substitutio facta luribꝰ institutis si oēs decesserint sine libe
ris de cyppo domus que tñ solū probat̄ per quatuor testes ⁊ non ꝑ
instr̄m testamēti an valeat ita ꝙ neptis testātis admittatur nullis
alijs existētibꝰ de cippo domus nisi neptis ꝑdicta.nu.seq.⁊ ꝑ totū.
1 Positi in conditione an cēseant̄ positi in dispositione.nu.4.
2 Substitutio facta pluribus sub his v̄bis si decesserit oēs sine filijs
an resoluat̄ in singularitates ⁊ in ꝑsona vniꝰ possit verificari.nu.8.
3 Femina que potest esse finis domus an veniat appellatione cippi
vel domus.
4 C.cum esses.an procedat in causa prophana quādo nō interuenit
presbyter parochialis.
5 Testm̄ inter liberos valet etiā sine solēnitate aliqua iuris positiui.
6 Collectiuo noīe inuitati qñ videant̄ proximiores vocati.
7 Masculinum concipit femininum iure communi.
8 Pluralitas potest resolui in vna singularitate.

¶Consilium.cccvj.

In nomine domini nostri
1 Iesu christi.¶†Uidetur prima facie dicendū in hac cō
sultatione ꝙ veniat dictus extraneus institutus ⁊ nō di
cta filia dicti Frāc.in bonis ꝑ.d.dominā Ioannā in dicto testō reli-
ctis.d.Ioāni:nā prout presupponit̄ in themate in instr̄o testamē-
ti nō est vocata ipsa filia expresse nec virtute illius cōditionis si de-
cesserint sine filijs cēsetur virtualiter inuitata qꝛ posita in cōditio-
ne non censentur posita in dispositione.l.si quis sub cōditione.ff.si
quis omis.cā testa.⁊ lꝫ multa dicātur hincinde an filij positi in con-
ditione cēseāt̄ tacite iuitati:tñ cōis snīa gl.⁊ doc.est ꝙ nō:ꝓut no.
glo.Bar.⁊ doc.in.l.lucius.in fi.de here.insti.in.l.filiusfa.§.cū quis.
de leg.j.⁊ habet̄ ꝑ nōnullos.in.l.j.C.de cōdi.inser.⁊ in.l.j.C.de pac.
2 et in.l.si cū dotem.in prin.ff.sol.matri. ¶†Preterea illa plurali-
tas si decesserit sine filijs ⁊ filiabus resoluēda est i singularitates ar.
l.falsa demōstratio.§.fi.de cōdi.⁊ demō.cū cōcor.allegatis ibi in gl.
et.l.lucius.§.gaio.ad treb.qd̄ est necessario dicendū in casu isto ex
quo cōditio ista si decesserint sine filijs est facta de vno in alterū:ita
ꝙ si ambo decessissent sine liberis nō posset verificari dicta substitu
tio qꝛ nō esset in rerū natura substitutus ⁊ cōditio substitutionis ⁊
inuitatio quecūꝗ ex testō requirit̄ ꝙ purificet̄ in vita honorati.l.
si ex pluribus.in fi.ff.de suis ⁊ legi.heredi.⁊.l.heres meus.in princ.
ff.de cōditio.⁊ demō.⁊.l.vnica.§.sin autē sub cōditione.C. de cadu.
tol.cū multis silr̄ibus.opꝫ itaꝗ ꝙ vnus cēsetur substitutus alteri q
sine liberis decesserit:nō aūt filius vnius est substitutus alteri: naꝫ
in effectu vnus cēsetur substitutꝰ alteri si ille alter decesserit sine libe
ris.ex his itaꝗ apparet ꝙ v̄ba instr̄i nō iuuāt dictā filiā dicti Frā
cis.silr̄ non videt̄ ꝙ iuuetur dicta filia dicti Frācis.vigore attestatio
nū dictorū quatuor testiū ea rōne qꝛ in testamētis requirunt̄ septē
testes.l.hac cōsultissima.in prin.et.§.ꝑ nūcupationē. scd̄a de testa.
et.l.in testamētis.C.de testa.⁊.§.fi.insti.eo.ti.⁊ in alijs vltimis volū
tatibus ad minus quinꝗ testes sunt necessarij.l.fi.§.in omni.C.de
codi.⁊.l.fi.C.de dona.cā mor.nec ius canonicū videat̄ in hoc aduer
sari iuri ciuili nisi in testamētis ad pias causas.c.relatū.de testa.et
qñ interueniret presbyter parochialis.c.cū esses.eo.ti.et lꝫ suꝑ lec.
d.c.cū esses.varient doc.tñ ista est magis cōis lec.nec est inducenda
discrepantia inter ius canonicū ⁊ ciuile.c.cū expediat iura iuribus
cōcordari.de elec.lib.vj.⁊.l.vnica.C. de inoffi.doti.⁊ qd̄ habet̄ in.c.
3 j.de no.ope.nūcia.†Sed in casu nostro nō deponunt nisi quatuor
testes suꝑ substitutione filiorū ⁊ cippi domus merito nō sufficiant:
et maxime cū videātur laborare aliqua suspitione cū notarius suꝑ
inde cōfecerit instr̄m ⁊ de hmōi substitutionibꝰ filiorū ⁊ cippi do-
mus nulla fiat mētio in instr̄o nec vr̄ verisil̄e ꝙ notarius istā partē
testamēti adeo ꝑōderosam testamēti omiserit in instr̄o. ⁊ insuꝑ vi-
deatur ꝙ filij cēseant̄ substituti parētibꝰ eorūdē:ita ꝙ filius vel filia
Ioānis ipsi Ioāni ⁊ filius vel filia ipsius Frācisci Francisco ⁊ non
Ioāni.ar.d.§.gaio.cū si.nec etiā videat̄ ꝙ appellatione cippi do-
mus veniat femina q̄ pōt esse finis:nō aūt principiū ⁊ fundamētū
domus iuxta.l.ꝓnūciatio.§.familie.ff.de v̄b.sig.⁊.l.sunt aūt agna-
ti.de legi.tu.⁊ insti.e.ti.§.j.⁊ insti.de legi.agna.suc.§.j. cippi auteꝫ
domus significationē nō habemꝰ in iure vt cōperiā:sed est idioma
vulgariū ad sil̄itudinē cippi arboris qui est fundamentum in quo
substētatur ⁊ a quo deriuatur suꝑficies ⁊ palmites seu rami et alie
partes arboris ⁊ domus materialis ⁊ memini me pluries ꝯsuluisse
ꝙ appellatione cippi domus vel agnationis nō veniāt femine: ex
quibꝰ oibus vr̄ ꝯcludendū ꝙ.d.filia nō probetur legitime ꝙ fuerit
substituta.d.Ioāni:ideo nō veniat ipsa ad portionē.d.Ioānis:lꝫ
4 heres ab eo institutus lꝫ sit extraneus. ¶†His tñ nō ob. cōtrariā
arbitror snīam veriorē ⁊ quidē satis lucidā:⁊ ꝑfecto premitto ꝙ nō
est expeditū ꝙ filij positi in cōditione non cēseantur tacite a testa-
tore inuitati:nā tex.d.l.lucius innuit satis vrgenter ꝙ sic:et.l. titia
seio tesserā.§.seia.de lega.ij.⁊ glo.etiā inducit̄ in.d.l.filiusfa.§.cum
quis.adeo ꝙ multi tenent ꝙ filij positi in cōditione censeātur ex te
stamēto inuitati.Pōtanus enim in.l.si cū dotem.in prin.ff.so.ma.
dicit hoc esse verissimū ⁊ adducit vltra predicta.l.j.C.de pac.⁊ in si-
mili.l.fideicommissa.§.hec verba.de leg.iij.hanc etiam partem te-
nuit Oldra.in.l.j.C.de condi.inser.et etiam Bal.ibi in lec.antiqua
per pulchras rōnes vt refert Pau.de cast.in.l.filiusfa.§.cum quis.
ff.de lega.ij.dicens ꝙ hec opi.semper sibi multum placuit de iure:
adeo ꝙ si habuisset consocium pro ea parte consuluisset:licet quia
illa lec.Bal.communiter non habetur non fuit ausus cōsulere:ta-
men Saly.in.d.l.j.C.de conditio.insertis hanc partem expresse te-
nuit si liberi positi in conditione sunt de liberis testatoris prout
in casu nostro quod reperio allegatum tenuisse Pet. de ancha.in
consi.lxx.incipiē.contra Philippam.et Bal.in consilio incipien-
te petrus heredem.⁊ vidi alio anno consultum per dominum Ma
rianum suzzi.qui dicebat se pluries consuluisse.et idem consulue-
runt.d.Anto.de prato veteri ⁊ plurimi bononienses et Pau. de
cast.Rapha.fulg.et Antonius de rosellis ⁊ plures alij quos nomi
4 nabat predictus dominus Marianus.† Item premitto qd̄ licet
communiter teneatur qd̄.d.c.cum esses.non procedat in causa pro
phana quando non interuenit presbyter parochianus:tamen nō-
nulli sunt in contraria sententia scilicet qd̄ etiam non interuenien-
te presbytero parochiali sufficiant duo vel tres testes prout vult
ibi dominus Antonius per rationem ibi in tex.exꝑssam:et ꝭm eū
si teneatur cōis opiñ.ad illū tex.s.ꝙ nō teneat testamentum coram
duobus vel tribus testibus sine presbytero parochiano:tamē suffi
ciat coram quatuor testibus: quia duo testes sunt maioris fi-
dei quam presbyter parochialis. Ideo si valet factum coram
duobus

duobus testibus et presbytero parochiali et sic tribus testibus for-tius valeat corã quatuor testib⁹ vt sic duo testes teneãt locũ vnius presbyteri parochialis s̃m eũ: et idẽ originaliter tenuit Spec. in ti. de instru. edic. §. cõpendiose. vers. itẽ per ius canonicũ. quẽ refert et sequit̃ Panor. in. d. c. cũ esses. et idẽ firmat Pon. in repe. aut̃. si̅r. C. ad. l. fal. quorum pfecto magna est auctoritas. et s̃m hoc ex duplici capite posset iuuari dicta filia Frãcisci. s. vigore instr̃i tenẽdo q̃ filij positi in cõditione censeant̃ inuitati. itẽ vigore attestationũ qua-tuor testiũ tenẽdo opi. Fede. de senis. d. Anto. Panor. et Põta. cõ cordãt aũt doc. post. d. c. cũ esses. seruãdũ sit in terris eccl̃ie quicqd teneat̃ in terris imperij: nõ tñ est necesse aliqđ ex dictis medijs fir-
5 mare in casu nostro cũ i eo militet aliud mediũ clare ꝯcludẽs. †Nã testm̃ parentis quatenus disponit inter liberos valet absq̃ aliqua solẽnitate iuris positiui: ideo duo tm̃ testes etiam nõ rogati suffi-ciũt. d. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto. et autẽticis ibi positis. et l. fi. cũ autẽtica sua. C. fami. herci. cõstat etiã q̃ neptis ex filio est de liberis. l. liberorũ. ff. de v̾b. sig. l. j. C. de cõdi. inser. l. sed si hac. §. libe ros. de in ius voc. quaten⁹ ergo filij filior̃ sunt filijs substituti testm̃ est inter liberos: ideo valeat etiã si tm̃ duo testes interuenissent seu per duo tm̃ pbaret̃: fortius ergo si probatur p quatuor. ex his ptz q̃ defectus numeri testiũ nõ hz in aliquo obstare dicte substitutio-ni de filijs facte bene potuisset obstare quo ad substitutionẽ factaz de cippo domus quatenus venirent extranei de quo nõ agitur: cũ itaq̃ sit probatũ per quatuor testes qđ testatrix filijs institutis sub stituit eorũ filios post mortẽ ipsorũ filiorũ v̾ba generaliter sonãt q̃ filij succedãt in bonis ipsius testatricis post mortẽ institutorũ: et lz illa pluralitas decederet resolueret̃ in singularitates: ita q̃ si vnus decederet succedãt filij substituti qđ dicendũ videt̃ casu quo dece-deret vnus cũ filijs: nã tunc eius filij censent̃ sibi substituti. arg. d. §. gaio. et. d. l. falsa. §. fi. et eor̃ que habent̃ in. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. et. l. penul. C. de impu. in quib⁹ iurib⁹ traditur theorica qđ in si̅libus substitutionibus si querit̃ vtrũ verificet̃ substitutio facta plurib⁹ sub si̅li cõditione collata post mortẽ pluriũ purificata con ditione in psona vnius cõsiderat an supsit psona q̃ ex verisimili mẽ te testatoris excludat substitutũ et tunc nõ sit locus substitutionis d. l. penul. C. de impu. an nõ supsit psona que ex verisi̅li mẽte testan tis excludat substitutũ quo casu est locus substitutioni. d. l. heredes §. cũ ita. et. d. l. lucius. §. gaio. et cũ hac theorica trãseũt cõiter oẽs in dictis iurib⁹ lz qñq̃ verba impropriarent̃ vt probatur in dictis iu
6 rib⁹. †Si itaq̃ hoc casu cadit decedit vnus aut cũ liberis pnt ꝯti-git in psona Frãcisci et tũc succedũt eius liberi q̃z lz supesset alter fi-lius testatricis: tamen quo ad portionem ipsius Francisci cẽsentur magis dilecti filij ipsius Frãcisci q̃ ipse Joãnes prout apte proba tur in. l. cũ auus. ff. de cõdi. et demõstra. nec in dicta substitutione ve nissent filij Joãnis si supfuissent: q̃z inuitati sub illo collectiuo filij predictorũ censent̃ inuitati proximiores. l. cũ ita legat̃. §. de fideicõ misso. et. l. peto. §. fratre. de leg. ij. et. l. fi. C. de v̾b. sig. idẽ eñ qđ in ver bo familie dicendũ est in si̅li verbo collectiuo denotãte psonas plu riũ inter quos cadit ordinis prelatio prout dicit ibi Bal. per. d. §. de fideicõmisso. et. c. ij. extra q̃ filij sint legitimi. idem ergo sub noĩe li berorũ dicit Raph. cu. in. l. gallus. §. quidã recte. de libe. et posthu. et Ange. cõsi. xxxviij. pari rõne in v̾bo filij in casu cũ sit ordinis prela-tio: nã filij Frãcisci sunt proximiores Frãcisco et filij Joannis si ha-buisset fuissent proximiores Joãni. si v̾o Joãnes predecessisset su-perstite Frãcisco forte filij Frãcisci nõ successissent vigore substitu-tionis predicte facta de filijs cũ Frãciscus sit proximior et videatur magis dilectus vigore substitutionis primo facte de qua in instr̃o. itẽ q̃z institutus cẽsetur substituto predilectus. arg. l. publius. ff. de cõdi. et demõ. sed ex quo Joãnes decessit sine filijs nõ supstite Fran-cisco et superstite filia ipsius Frãcisci nõ supest psona que ex verisi̅li mẽte testatricis excludat ipsam filiam Frãcisci neptẽq̃ testatricis:
7 ideo ipsa veniat ad dictam substitutionem. †Nec sibi ob. qđ est fe-mina qđ masculinum concipit femininum. l. j. ff. de verb. sig. et. l. qui
8 duos. de leg. iij. cũ si. †Nec ob. qđ est vna q̃z verificatur dicta plura-litas etiã in vna singularitate. l. j. C. de condi. inser. l. non est fine li-beris. de v̾b. sig. et ar. d. l. falsa. §. fi. et. d. §. cum ita. et. d. §. lucio. cum si. nec ob. dicebam q̃ filij censeantur substituti parentibus eorũdẽ: q̃z negat̃ et verba sonãt magis generaliter: et ita verisimilis mẽs testa tricis: nec artant iura in ꝯtrariũ adducta in quib⁹ recedit̃ a verbis ꝓpter verisimilẽ mẽtẽ testatricis qđ non cõtingit in casu isto: ideo standum est ꝓprie vi v̾borũ. l. nõ al̾r. de leg. iij. l. j. §. fi. is qui nauez. de exerci. cũ si. ad alia patet clara respõsio ex premissis cõcludo itaq̃ q̃ dicta filia Frãcisci succedit in portione relicta dicto Joãni p di-ctam testatricem et dicta portio debet ei restitui vigore dicte substi tutionis detracta legitima et trebellianica.

Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. cccvij.

☞ Auia paterna an videatur exclusa ab hereditate sui nepotis ex filio a fratre patruele dicti nepotis stãte statuto excludẽte descẽ dẽtes ex materno latere. per totum consi.

1 Ascendentes preferunt̃ collateralibus in successione descendentiũ exceptis fratribus et filijs fratrum.

Fratres patrueles an excludant auiam maternam et ascendentes per lineam maternam.

Casus omissus a statuto vel contrahentibus remanet sub disposi-tione iuris communis.

2 Statuta correctiua sunt pro posse restringenda tanq̃ odiosa ma-xime ascendentes excludẽtia a successione d escendentium. nu. seq.

3 Masculinum q̃ non concipiat femininum maximum reputat vi-tium Justinianus: licet secus dicatur in materia differẽti. nu. 10.

4 Hereditas non adita an et quando possit transmitti.

Fratrum appellatione an veniant sorores.

5 Error iuris non presumitur sed potius mala fides.

6 Prescriptio que fundatur etiã in mera negligentia non petentis non currit nec currere incipit contra hereditatem iacentẽ. nu. 12.

7 Jura noua generaliter disponentia solent limitari et distingui per iura antiqua.

8 Linea feminina de auia in nepotem quo respectu dicatur paterna et materna.

Statutum quod excludit descendentes ex latere materno an cẽsea tur excludere matrem vel auiam maternam.

9 Statutum excludens matrem an trahatur ad exclusionem aui et aliarum personarum que excluderentur per ipsam matrem.

Auia venit appellatione matris iusta interpretatione.

10 Agnatorum appellatione licet veniant femine tamen nõ releuãt agnationes.

11 Jgnorantia iuris multũ dubij an videatur posse equiparari igno-rantie facti.

12 Prescriptio fundata in mera negligẽtia non petentis non proce dit eadem ratione in prescriptione longi temporis: et an currat ex iuris ignorantia.

13 Trebellianica seu falcidia an possit detrahi de legato seu fideicom misso v̾l facto fraternitati quã hodie vocãt confratriã laicorũ.

¶ Consilium. ccc vij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ †Jn hac ꝯsultatione dicendũ v̾r q̃. d. Mar cus nõ debeat cõsequi dicta bona. d. Catherine maxi-me insolidũ. cõstat eñ q̃ de iure cõi. d. Marcus nõ suc cedit insolidũ: immo in nihilo supstite ceccha auia paterna. d. Ca-therine de cuius bonis agit̃: nã cõstat q̃ quilibet ascendẽs prefert̃ collateralib⁹ exceptis fratrib⁹ et filijs fratrũ. in aut̃. de here. ab inte. ve. §. cõsequẽs. vñ sumit̃ aut̃. defuncto. C. ad ter. et in aut̃. vt fratrũ fi lij. in rub. et nig. de iure aũt municipali nõ v̾r hoc casu al̾r dispositũ nã lz disponat̃ q̃ fratres patrueles excludãt matrẽ et ascẽdẽtes p li neã m̃rnã: tñ nõ v̾r q̃ excludat̃. d. ceccha q̃z est ascẽdẽs p lineã p̃rnã d. Catherine nõ aũt est ascẽdẽs p lineã m̃rnã: nã de Catherina ad Cecchã ascendit̃ mediãte p̃re Catherine: iõ dr̃ auia p̃rna: iõ ascen-dẽs p lineã p̃rnã dici dz nõ ascẽdẽs p lineã maternã merito v̾ba di cti iuris municipalis nõ vident̃ cõplecti. d. cecchã merito iste casus tanq̃ omissus remaneat sub dispõne iuris cõis. arg. l. si v̾o. §. de viro lex loquit̃. ff. so. ma. et. l. cõmodissime. de libe. et posth. et. l. ꝑcipim⁹. C.
2 de appel. cũ si. †Statuta eñ correctiua sunt p posse restringẽda di ctis iurib⁹. et. l. lancim⁹. C. de testa. et aut̃. quas actiones. cũ ibi no. C. de sac. san. ec. et de appel. l. precipim⁹. et maxime hm̃oi statuta exclu-dẽtia ascendẽtes a luctuosa hereditate descendẽtiũ. argu. fin. C. de insti. et substi. sub cõdi. fac. et. l. nã et si parẽtib⁹. in prin. de inoffi. test. adeo qđ dicit Bal. in. l. quicũq̃. C. de ser. fug. qđ statutũ excludens auũ m̃rnũ ꝓpter patruũ censet̃ odiosum odio irrationabili: iõ non excludit̃ auia m̃rna s̃m eũ lz vigeat maior vel saltẽ eadez rõ: et licet masculinũ soleat cõcipere femininũ p iura vulgaria: tñ ꝓpter odio sitatẽ statuti excludẽtis ascẽdẽtes ꝓpter trãsuersales secus est s̃cdz eũ. et al̾s dicit Bal. in. l. illã. C. de colla. q̃ hm̃oi exclusiones q̃ a iure municipali fiũt de descendẽtib⁹ vel ascendẽtibus feminis sapiunt quãdã exheredationẽ: iõ nõ trahũtur ad alias psonas q̃ nomina-tas in ipso iure municipali. arg. l. cum quidã. de libe. et posthu. et eo.
3 ti. l. j. et. ij. †Et Justinianus reputat maximum vitium facere hm̃oi differentias in successione inter masculos et feminas. l. maximũ vi-tium. C. de libe. prete. et lz loquatur in filijs: tñ idem videt̃ inter ascẽ dẽtes qui sunt a iure communi equiparati. d. §. cõsequẽs. et. d. aut̃. defuncto. cũ eis debeatur hereditas descendentium prout ecõuer-so. d. l. nam et si parentibus. in prin. et nedum hm̃oi exclusiones ascẽ dentiũ vel descendentiũ in successionibus ab intestato cõtra dispo sitionem iuris communis sunt plurimum restringende: sed etiam exclusiones transuersalium qui de iure communi succederent: sunt similiter restringende vt non trahãtur ad alias personas ea rõne quia iuriũ correctio est euitãda p iura vulgaria adeo qđ in cã ꝓpria in iuuentute mea obtinui q̃ statutum nostrum disponẽs q̃ patrui et filij patruorũ succedant et non succedant auũculi: sed exclusi in-telligantur a successione vigore talis statuti non excludantur ma-tertere: et ita fuit consultũ p clarissimos iure consultos perusinos dominum Benedictum caprã et dñm Joã. petrutiũ et. d. Baldũ de bartolinis. d. Philippũ franche. d. Mansuetum et quãplurimos alios: ac etiam senenses celeberrimos iuris interpretes dominum

Marianū suzzinū ⁊ dn̄m Thomā doctū: ac etiam mira doctrina pollentē dn̄m Frācīscū areti. qui multa in mediū adduxerūt q̄ breuitatis cā nō recēseo. †Ex his aūt ꝯcludendū vr̄ ꝙ. d. Marcus nō
4 excludat. d. Ceccā que nō est mater nec ascendēs ꝑ lineā maternā d. Cecche: sed ab ea de iure cōi excludat: ⁊ dato ꝙ ipsa Ceccha non succederet: vel q̄ exclusa a statuto: vel q̄ decesserit nō adita hereditate cū hereditas nō adita nō trāsmittat. l. vnica. §. i nouissimo. C. de cad. tol. ⁊. l. qm̄ sororē. C. de iure delib. etiā hereditas ascendētis. l. ij. C. ad orfi. et. l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad tertu. nisi in descendentes trāsmittētis pariterq̄ in ꝯsequētiā descendentes ei⁹ de cui⁹ hereditate agit. ⁊ in. l. vnica. C. de his qui ante aptas tab. ⁊ in eis ꝑ doc. ita nec hereditas descēdētis trāsmittit ꝑ ascēdētē i posteros qui nō sunt posteri eius de cuius hereditate agit: nec iste casus exceptuatus est a regula prout ꝓsupponere vident doc. in. d. l. vnica. et est clarū solū fallit in terminis. l. si infanti. C. de iure delib. ꝙ ascēdēs hereditatē descēdētib⁹ nō aditā transmittit videret ꝙ exclusa succederēt pariter dn̄a Alexādra soror patruelis ⁊ dn̄a Bartholo. soror amitina cū oēs sint in quarto gradu: ⁊ iō oēs pariter admittū tur iure nouissimo sublata differentia agnationis et cognationis. aut. post fratres fratrūq̄ filios. C. de leg. here. ⁊ in corpore: ideo. d. Bartholo. nō excludat: lz sit cognata ⁊ nō agnata: ⁊ multofortius admittat Alexādra que est in eodē gradu agnationis cū nullo iure nec antiquo legis. xij. tab. nec posteriori inter agnatos maxime trāsuersales differētia sit inter mares ⁊ feminas in successione ab intestato: ⁊ maxime q̄ masculinū fratres solet cōcipere etiā sorores. l. tres fratres. ff. de pac. cū si. ideo vr̄ ꝙ si esset exclusa. d. Ceccha nō ꝓpterea excluderent dicte sorores maxime. d. Alexandra soror patruelis: sed potius in statuto cōprehēdatur appellatione fratrū patrueliū ne alia exorbitantia inducat. s. ꝙ frater patruelis excludat
5 sororē patruelē ⁊ amitinam. †Nec vr̄ innari posse vigore statuti de quo in themate de prescriptione disponētis: q̄ error iuris nō presumitur poti⁹ presumit mala fides. l. quēadmodū. C. de agri. ⁊ cēsi. lib. xj. ⁊ regula q̄ ꝯtra iura mercat. in. vj. ⁊ ꝑ gl. ⁊ doc. in. c. si diligēti. de prescrip. ⁊ facit. l. leges sacratissime. ⁊. l. fi. C. de. ll. et not. specifice
6 Bar. ⁊ Ang. in. l. sed ⁊ si lege. §. scire. de peti. here. †insup ꝑscriptio non incipit currere ꝯtra hereditatē iacentē. l. ea q̄. ⁊ ibi ꝑ doc. C. de tēpo. in inte. resti. ⁊ not. Pe. Cy. ⁊ Bal. in. l. lz. C. de iure delib. iō si d. dn̄a Agnes nō adiuit hereditatē. d. Chaterine nō vr̄ ꝙ inchoauerit dicta prescriptio. ⁊ lz dicat si nō adiuit ergo nō trāsmisit hereditatē ꝑut ꝑmissum est: r̄ndet ꝙ dicte sorores patruelis ⁊ amitina videt ꝙ succedāt ex ꝑsonis ꝓprijs prout ⁊. s. deductū est: ideo ipse succedāt ⁊ nō repellātur vigore prescriptionis iuris cōis dicta rōne q̄ ꝑut vr̄ sine iusto titulo possedit ꝑ portione dictarū sororū ideo cesset prescriptio lōgi tp̄is: nec longissimū tp̄s allegat sufficiēs ad longissimā prescriptionē: nec vr̄ militare prescriptio iuris municipalis ea saltē rōne: q̄ ꝯtra hereditatē iacentē non incipiat currere
7 prescriptio. †⁊ iura noua etiā municipalia generaliter loquētia solent limitari ⁊ distingui ꝑ iura antiquiora. l. si serui vestri. C. de noxa. ⁊. c. cū dilectus. de consue. ⁊. l. non est nouū. ⁊ sequenti. ff. de. ll ad qō notata ꝑ glo. j. ⁊ ibi per doc. in. l. sciendū. in prin. ff. qui satisd. co.
8 ¶ †Nō ob. autē premissis ꝯtrariū arbitror de iure verius: nā premittendū est ꝙ mater excludit a fratre patrueli nō solū a successione filij: sed etiā a successione descendentiū ex filio. sunt em̄ v̄ba mater insup vel aliq̄s ascendēs ꝑ lineā maternā ad successionē filij vel filie vel descendentiū ex eis nō admittātur existēte ⁊c. illa itaq̄ verba filij vel filie vel descendentiū ex eis pariter referunt ad matrem prout ad ascendētes ꝑ lineā maternā: tū q̄ v̄ba ipsa oia ab eodem terminabili admittunt ad successionē: ⁊ ꝓpterea pariter terminentur. l. fi. C. de sentētijs. ⁊. l. iam hoc iure. de vul. ⁊ pupil. cū cōcor. tum q̄ v̄ba in fine posita ad precedētia oia referunt. l. iij. §. si filius. de libe. ⁊ posthu. l. talis scriptura. de leg. j. nō solū in materia fauorabili. d. l. talis scriptura. sed etiā in materia odiosa. d. l. iij. §. si filius. et l. j. C. e. ti. ac etiā in materia al's stricta ⁊ exorbitāti. c. scdo requiris. et. c. inquisitioni. de appella. sed si Ceccha succederet. d. Catherine succederet descendenti ex filio ꝯtra v̄ba clara dicti statuti vt supra intellecti: iō lz nō veniret fortasse tāq̄ ascendens per lineā maternā: tū cōprehēditur tāq̄ mater filij exclusa a successione descendentium ex filio: nō tū putarē absonū dicere ꝙ diceremus ascendens ꝑ maternā lineā: nā linea de auia in nepotē deriuatur ab auia tanq̄ a principio: ⁊ finitur in nepotē per mediū patris respectu medij oz nūcupari paterna linea: sz respectu initij ⁊ primordialis cause que fuit mater vr̄ posse ꝓbabiliter denominari materna. principiū autē cuiusq̄ rei potissima res est dicit iuriscōsult⁹ in. l. j. ff. de orig. iur. et originē esse spectādū ꝓbat in. l. j. C. de impo. lucra. descrip. lib. x. et de cōsecra. dist. j. placuit. et. l. in venditionib⁹. et ibi glo. in verbo
9 initiū. ff. de cōtrahē. emp. ⁊. xlij. q. iij. sacerdotes. cū si. ¶ †Nec refragat si quis diceret ꝯm hāc interpretationē frustra adderent illa v̄ba vel aliq̄s ascendens ꝑ maternā lineā: nā immo nō frustra. illa em̄ dictio aliq̄s est masculini generis cuius femininū est aliqua: q̄ potuissent dubitari an ascēdēs masculus ꝑ lineā maternā excluderet ad tollendū oēm dubitationē posuit ḡnale signū masculini generis: ⁊ suadet rō hāc interpretationē: q̄ cōstat qō plus attinet ali⁹

cui mater ꝓpria ꝙ mater patris prout est auia paterna. mater em̄ in primo auia in scdo gradu: idcirco nō immerito mater excludit a successione ⁊ auiā maternā ⁊ paternā. aut. defuncto. C. ad tertul. in natur: q̄ appellatione matris iusta interꝑtatione venit etiā auia. l. iusta interꝑtatione. itē cū statutū intēdat fauere agnationi iuxta not. ꝑ Jac. de are. Cy. ⁊ doc. in. l. publico. C. de adul. ⁊ ꝑ doc. i. l. maximū vitiū. C. de libe. ꝓte. ⁊ Bal. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri ni. xvij. col. vsi. subsequēter sequit. ⁊ Bar. in. l. ij. §. vidēdū. ad tertu. et dicit circa statutū terre burgi Frāci.. de alber. in suo cōsi. incipiē. factū sup quo. ꝙ hm̄oi statuta excludētia feminas habēt rationē agnationis: lz inter ceteros inuitent filij sororis ꝑut cōtingit in illo statuto qō ⁊ applicari pōt ad statutū nostrū: q̄ quidē rō ita aduersatur auie paterne prout matri vel auie materne: nā oēs sunt cognate: cōcurrūt itaq̄ in casu nostro ⁊ v̄borum ꝓpria vis ⁊ idētitas seu maioritas rōnis ⁊ iusta iuris cōis interpretatio: ⁊ mēs statuentiū que est idē ꝙ rō: vt ꝑ Dy. in regula si. in. vj. per Bar. ⁊ Bal. in. l. nō dubiū. C. de. ll. facit. l. cū mulier. ⁊ qō ibi ꝑ Bal. ff. so. ma. ideo vr̄ aperta frōte cōcludendū ad exclusionē Cecche auie paterne exclusa Ceccha excludit etiā dn̄a Bartholomea soror amitina descēdēte ex dicta Ceccha que non attinet dicte Chaterine nisi mediante Ceccha. si itaq̄ Ceccha excluditur fortius alij remotiores qui nihil attinēt ꝑsone defuncte nisi mediāte Ceccha qm̄ natura nō patitur vt de vno extremo non deuenitur ad aliud nisi ꝑ mediū. Et hoc est qō voluit Bar. in. d. §. videndū. volēs ꝙ hm̄oi statutū excludēs matrē trahitur ad exclusionē aui paterni: ⁊ licet verba sequētia Bart. et rō capitis inclusiui quā ipse ponderat tendāt ad exclusionē oim cognatoꝝ: tū saltem procedit in cognatis qui attinēt defuncto mediāte matre que est expresse exclusa ꝑ statutū: qō ⁊ voluit Bal. in. d. l. maximum vitium. in. ij. col. ⁊ Cy. in. l. j. C. que sit longa cōsuetudo. ⁊ Joā. an. in rubri. de testa. ⁊ precise firmat Pau. de ca. in. d. l. illam. facit optime. l. si viua matre. §. nepotibus ibi deteriores esse nepotibus filij nō finantur: ⁊ maxime quia domina Ceccha erat in medio tempore quo hereditas delata fuit: ita ꝙ de iure communi illa Bartholomea exclusa fuisset ꝑ auiā suam pariterq̄ auiā catherine ab ipsi⁹ hereditate: patruelis itaq̄ excludit auiam ad sui commodum non ad commodū alterius prout dicit Bal. in. d. l. si defunctus. et hanc partem ꝙ quando persona exclusa a statuto est in medio tunc excluduntur alie persone que a dicta persona excluderentur concludunt Ang. ⁊ Raph. fulg. in. d. l. illā. et de hoc est melior tex. qui sit in iure in. d. l. si defunctus. prout dicunt Bald. ⁊ Pau. ibi. ⁊ in. d. l. illam. ille enim qui excludit de iure speciali excludit pro se nō pro alio. dicit Pau. in. d. l. illam per tex. in. l. si mulieri ⁊ titio. de condi. ⁊ demōstra. secus dicit qn̄ persona exclusa non esset in medio: et illa de qua agitur non atinet ea mediāte: et dicit dictam eius distinctionem esse veram sicut euangelium. et eam approbat etiam in. d. l. si defunctus. Et hec ratio et ratio capitis inclusiui quam ponderat Bar. in. d. §. videndū. ⁊ Bal. in. d. l. maximum vitium. ⁊ in. d. l. si defunctus vrgent non solū contra dictam Bartholomeam: sed etiam contra dictam Alexandram sororem patruelem: naz ex quo frater patruelis excludit auiā a statuto inuitatus: et ex quo ipse inuitatur omnes alij censentur exclusi. arg. l. hereditatem. de castren. pecu. ⁊. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commo. prout hanc rationem ponderat Bar. et Bal. vrget etiā illa regula si vinco vincentem te: ergo ⁊ vinco te. l. de accessionibus. ff. de diuer. et temp. prescrip. ideo cum auia vincat sororē patruelem et frater patruelis vincat auiam: ergo frater patruelis
10 vincat sororem patruelem per dictam regulam. ¶ †Nec obst. qō per hoc ius correctiuum loquens in ascendente extenditur ad transuersalem quod fieri non debet etiam ex maioritate rationis prout. s. latius deductum est in adductis pro parte cōtraria: quia respondet ꝙ nulla resultat iuris correctio: nam soror patruelis nō est a iure inuitata extante matre vel auia paterna vel materna per d. aut. defuncto. ⁊ in. d. §. consequēs. in aut. eo. ti. si itaq̄ statutū vocat fratrem patruelem ad hereditatem que de iure communi defertur matri vel auie non sibi sorori non facit iniuriam sorori nec quo ad sororem inducitur aliqua correctio vt ex his patet: sed si mater vel auia non superessent tempore delate hereditatis tunc bene induceretur correctio iuris respectu sororis si soror excluderetur: et propterea docto. vt supra retuli ponderant an mater que a statuto excluditur sit in medio scilicet tempore quo defertur hereditas necne: vnde non est opus dicere qō appellatione fratris comprehēdatur soror ne resultet iuris correctio in exclusione sororis patruelis: quinimmo si masculinum fratribus patruelibus conciperet femininum ampliaretur legum correctio: nam si comprehenderētur sorores appellatione fratrū patrueliū tunc excluderet materꝫ auia et alij ascendentes per lineam maternam non solum extante fratre patrueli: sed etiam extante sola sorore patruele: et sic ampliaretur legum correctio ⁊ ad casum in quo non viget tātus fauor agnationis cum femine non releuent agnationes: licet ipse sint agnate. l. pronunciatio. §. familie. ff. de verb. sig. et. l. sunt autem agnati. ff. de legi. tute. ⁊ institu. eo. titu. §. j. et instit. de legi. agna. suc. §. j. ⁊ hinc sumpta ratione dictum statutum de quo agitur ⁊ similia statuta de successionibus

successionibus ab intestato disponētia preferunt in multis mascu/
los feminis etiā agnatis:⁊ ex hoc materia dʒ reputari in materia
differēs inter masculos ⁊ feminas:⁊ materia differēti inter mares ⁊
feminas masculinū nō cōcipit femininū.l.fi.ff.de tute.no. Bart.in
l.j.ff.de vb.si.Jo.an.Pe.de an.in.c.generali.de elec.lib.vj. Saly.
Ang.⁊ moder.in.l.quicūq.C.de ser.fug.⁊ subnectere femininū qn̄
volūt feminas cōprehēdi:vt ptʒ in eodē.§.mater insup.de cui⁹.§.
interpretatione agit ibi existēte fratre vel sorore defunctivel defun
cte:⁊ ibi filij vel filie.itē in prin.statuti aliud cap̄lʒ facit de successio
ne partis aui vel paui ⁊ aliud de successione matris auie vel pauie:
lʒ idē disponat in vno rūo qd̄ in alio:⁊ sic appellatione patris aui
vel proaui nō cōprehendit mater auia vel proauia:⁊ ex quo euiden
ter deprehendit q statuentes in hoc statuto nō intēdūt nec solent
sub termino masculini generis cōprehendere femininū:⁊ ex stilo ⁊
cōsuetudine loquēdi deprehendit mēs ipsor loquentiū.l.si seruus
pluriū.§.fi.de leg.j.⁊ qd̄ hr̄ in.l.q filiab⁹.eo.ti.⁊ p Bar.in.l.cēturio
11 circa mediū.de vul.⁊ pu.†Ex quib⁹ oib⁹ intrepide cōcludendū ar/
bitror q sub dictis vbis existētib⁹ fratrib⁹ patruelib⁹ vel patruele
nō cōprehendant sorores patrueles:⁊ sic nō cōprehēdit etiā dicta
Alexādra:ideo rōnes pallegate vidētur militare ⁊ plurimū vigere
ad exclusionē.d.Alexādre ⁊ fortius ad exclusionē Cecche ⁊ bartho
lomee pdictarū vel saltē rē vehemēter dubiā cū dicte theorice doc.
videant militare aduersus dictas sorores ⁊ aduersus dictā auiam
vigeāt vba dicti statuti ⁊ alia.s.adducta.Et ignorātia iuris vehe/
mēter dubij qd̄ pōt plurib⁹ modis intelligi:lʒ vnus sit verior equi
parat ignorātie facti.c.j.de postu.pla.in.vj.cū ibi not.p Jo an.⁊ est
tex.ſm lec.dn̄i Anto.Pet.de an.Jmo.⁊ Panor.in.c.cū dilect⁹.de
cōsue.in antiquis.adeo q si talis ignorātia ⁊ error sup intelligētia
statuti qui versatur circa titulū hr̄ p iusto titulo sufficiente ad pre/
scribendū prout iustus error facti p titulo hr̄.l.celsus.de vsuca.⁊.l.
seruus.⁊.l.qd̄ vulgo.ff.p emptore.⁊ hoc qd̄ talis error iuris causet
et bonā fidē ⁊ habeat p titulo ad causandā lōgi tp̄is prescriptionē
firmāt in.d.c.cū dilectus.d.Ant.⁊ Pe.de anc.p tex.ibi.⁊ idē Jmo.
et Panor.ibi.⁊ per.d.c.vnicū.de postu.pla.cū ibi nota.qd̄ ⁊ volue/
rūt.d.Ant.in.c.de quarta.de prescrip.⁊ Jmo.in.c.si diligenti.e.ti.
per eadē iura.⁊ ita fuit consultū in sil'i circa statutū nostrū perusinū
qd̄ fuit interpretatū p multos celeberrimos doc. cōtra eū qui posse
derat lōgo tp̄e:⁊ tn̄ ex aduerso fuit cōsultū p excellentissimos doc.
q intellectus statuti erat dubius ⁊ causauerat iustū errorē q habe/
batur p titulo habili ad causandā prescriptionē lōgi tp̄is:ideo cuʒ
dictus tāq heres dicte Catherine possederit bona hereditaria per
xx.annos ⁊ vltra censeat legitime prescripsisse etiā de iure cōmuni.
12 ¶†Nec ob.qd̄ cōtra hereditatē iacentē nō incipit currere prescri/
ptio:qr rn̄detur q lʒ prescriptio q̄ fundat in mera negligētia nō pe
tētis nō currat ɔtra hereditatē iacentē vt pbat.d.l.ea que. cū non
cadat negligētia in hereditate iacēte prout dicit ibi Raph.ful.vel
ibi in prescriptione q̄ ab initio hʒ tpa vtilia.l.fi.eo.ti.ſm eū in alia
lectura:tn̄ nō est eadē rō in prescriptione lōgi tp̄is que non fundat
in sola negligētia nō petētis:⁊ nō hʒ tpa vtilia qm̄ nō est eadē rō ⁊
iura simplr̄ ⁊ gn̄aliter loquētia nō vidētur restringenda p iura lo/
quētia in casu separato nō habēte paritatē rōnis cum de separatis
nō sit illatio.l.fi.de calū.⁊.l.si maritus.C.de dona.inter virū.⁊.l.na
turaliter.§.nihil cōe.de acq.pos.⁊ ita firmat Raph.fulg.ibi p.l.iu/
lianus.in prin.ff.ex quib⁹ causis maio.vbi bonus tex.⁊ p.l.sed si in
cōditione.§.seruus.de here.insti.⁊ idē tenēt gl.Ange.⁊ Jmo.in.l.
furtū.§.j.ff.de vsuca.p text.ibi.⁊ iō nō vr̄ obstare q hereditas non
fuerit adita:⁊ maxime stantib⁹ generalib⁹ ⁊ vbis:⁊ precisis ver/
bis statuti de quo in themate ibi nullū ius reddat ⁊c.⁊ attento qd̄
ius cōe nō disponat clare q ɔtra hereditatē iacentem non currant
hmōi prescriptiones q̄ non fundant in mera negligētia nō peten/
tis p predicta:⁊ pptera nō ob.qd̄ in cōtrariū dicebatur q lex anti
qua limitat nouā:qr pcedit qn̄ spāliter loquit ⁊ apparet: preterea
iure antiquo aliud rn̄detur vt premisi:⁊ per hoc in effectu apparēt
sublata oia adducta in cōtrariū.Nec ob.q prescriptio lōgi tp̄is nō
currit ex ignorātia iuris:qr pcedit regulariter:qr regulariter igno
rātia iuris est iniusta ⁊ improbabilis:ideo non iuuat vt hr̄ in.l.late
culpe.de vb.sig.⁊ in iurib⁹ in contrariū adductis:⁊ fallit qn̄ est pro
babile dubiū iuris:nā tunc iuuat ⁊ tunc presumitur potius igno/
rātia iuris q mala fides ⁊ dolus.d.c.cū dilectus.⁊ volūt doc.vbi.s.
nec eī dolus presumitur.l.dolū.C.de dolo.⁊.l.quotiēs.§.qui dolo.
de pba.hoc ergo casu non presumit p supradicta:remanet itaq cō
clusio q bona.d.dn̄e Catherine possessa p dictū Marcū tp̄e.xx.an
norū ⁊ vltra ptineāt insolidū ad.d.Marcū:nec possit in eis legiti/
me inquietari a dictis sororib⁹ nec ab heredib⁹.d.Cecche ex dupli/
13 ci capite suprascripto vel saltē ex altero ex eis.¶†Deueniēdo mo
do ad vltimū quesitū vʒ vtrū heredes dn̄e Cecche possint detrahe
re trebellianicam de vl'i fideicommisso facto fraternitati:lʒ possint
multa adduci pro ⁊ contra.⁊ primo non est expeditū qd̄ de relictis
ad pias causas nō detrahit trebellianica vt late inter ceteros prose
quitur recitādo alior opi.Pōta.in auf.sil'r.ad.l.fal.sed psupposi/
to qd̄ non detrahat prout tandē vr̄ esse cōis sn̄ia esset tractandū an
et qn̄ hmōi fraternitates seculariū cēseantur loca pia quē articulū
latissime prosequit Pe.de perusio in suo tractatu de quarta epali:
et etiā late Jmo.in.c.officij.extra de testa.sed non datur ad p̄sens
otium predicta late discutiēdi ⁊ considerandi plures species hmōi
fraternitatū prout considerant p doc.sed loquēdo simplr̄ in frater
nitate seculariū prout simplr̄ loquit thema:cōcludo q nō dʒ cense
ri locus pius ex quo est simplex collegiū seculariū.nō eī reperit in
re cantū q tale collegiū habeat priuilegia ecclesiarū vel alior pio
rū locor merito ⁊c.argu.l.illam.de colla.in auf.de triēte et semi.§.
consideremus.⁊ hoc firmat Bald.in auf.hoc ius porrectum.de sac.
sanc.eccle.qd̄ hmōi fraternitates non iudicant esse pia loca:iō iura
loquētia de ecclesijs non militāt in hmōi fraternitatib⁹ seculariū
psonarū.⁊ pptera dicit Bal.in quodā suo cōsi.clx.qd̄ incipit in di
cto testō q de relictis factis hmōi fraternitatib⁹ detrahit trebellia
nica.⁊ idē latius psequēdo ɔcludit Jmo.in.c.officij.extra de testa.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cccviij.

1 ☞Vsufructus omniū bonor vxori in vltimo loco relictus an
tollat legata eidem vxori facta in primo loco in eodem testō ⁊ quo/
modo vsusfructus formalis est proprie vsusfructus ⁊ nō potest esse
apud proprietarium.nu.seq.
Legatum factum in secundo loco an tollat vim legati eiusdem rei
facti in primo loco.
2 Lex antiqua an limitet legem nouam ex interuallo emanatam an
vero lex antiqua per nouam tollatur.
3 Vsufructuaria dn̄a ⁊ massaria vxore relicta qd iportēt hmōi vba.
Vxor transiens ad scd̄a vota an perdat legata ⁊ vsumfructum bo/
norū sibi per virū in testō facta ea cōuolāte ad secunda vota.
4 Argumētum a contrario non corrigit vel reuocat expresse decisio
nes seu dispositiones contrarias.

¶Consilium.cccviij.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi.¶†Qd̄ dicta dn̄a non debeat consequi di/
cta legata duplici videt medio deducendū.primo qr vlti
mū relictū vsusfructus oim ⁊ singulor bonor dicti testatoris non
videt cōpatibile cū relictis alijs eidē factis circa principiū testamē/
ti.Nā vsusfructus formalis qui pprie est vsusfructus vt demōstrat
in toto titulo de vsuf.ff.et.C.⁊ insti.⁊ in titulis sequētib⁹.⁊ probat
in.l.si alij fundū.ff.de vsuf.lega.sed vsusfructus formalis nō pōt esse
apud pprietariū.vt.l.si titio.de vsuf.leg.cū ibi notatis.⁊ institu.de
vsuf.§.itē finit.§.seq.ideo scd̄m relictū factū vxori nō est cōpatibi
le cū primis relictis eidē factis cū in primis cōtineant plena domi
nia rerū in specie sibi relictarū.l.si alij fundū.de vsuf.leg.⁊.l.si titio.
eo.ti.⁊.l.legatū lultimo.de leg.ij.⁊.l.a titio.de fur.cū sil'ibus.⁊ in se
cūdo oim bonor vsusfructus relinquat ⁊ singulor ⁊ sub illis vbib⁹
maxime cū sint duplicata etiā illa bona eidem relicta videnť com/
plecti argumēto.l.int.de lega.iij.c.solite.de maio.⁊ obe.⁊.l.balista.
ad trebel.ideo videt q primū sit p vltimū reuocatū p tex.in.l.quod
traditū.⁊ in.l.non ad ea.ff.de condi.⁊ demō.vbi scd̄m relictū de ea/
dē re eidē factū non est cōpatibile cū primo relicto censet a primo
recessum si scd̄m non emanat incōtinenti ⁊ censet ex interuallo fa
ctum scd̄m relictum etiā si in eodē testō seu eodem codicillo ambo
fiāt interpositis.s.alijs ad materiā testamēti vel codicilli circūferē/
tibus prout volūt ibi glo.Bar.et doc.nō eī intelligendo de lega/
tis factis in testō pōt sumi ex interuallo:nā totuʒ testm̄ dʒ fieri vno
cōtextu.l.cū antiquitas.C.de testa.l.heredes palam.§.vno ɔtextu.
ff.eo.tit.et si aliud fieret reuocaret primū testm̄ ⁊ legata in eo facta
etiā si de legatarijs in primo testō factis nulla fieret mētio.§.poste
riore.insti.quib.mod.testa.infir.l.fi.ff.de here.insti.l.si iure.de leg.
ij.item ponderat ibi Jmo.tex.qui dicit iuncta scriptura est:sed in
ter prima relicta facta huic vxori ⁊ vltimum eidē factū sunt inter/
media plura legata alijs facta merito ex interuallo censeat factum
ipsum vltimum relictum vxoris.scd̄o videtur q dicta relicta cēseā/
tur facta irrita:qr nimis propere trāsiuit ad scd̄a vota p tex.qr hoc
probat in.l.j.C.de secūdis nup.cū eī nupserit intra annū luctusvi
detur q amiserit omnia que ex testamēto viri perceperat.l.j.§.his
etiam.C.de secundis nup.¶His autem minime refragātibus cō/
trariam arbitror sententiam veriorem.non enim est verisimile qd̄
testator tam propere mutauerit sententiam et frustratorie fecisset
tot specialia relicta ipsi vxori:nam primo fecit eidem donie tria se
parata legata de diuersis rebus in diuersis capitulis testamēti se/
paratis:licet continuatis quarto loco de vna re relicta eidē in vno
ex dictis legatis disposuit post mortem ipsius donie ⁊ filior:itaq
in ea particula demonstrauit illam rem voluisse transire in filios
ipsius donie:et consequenter cogitauit ipsam transituram ad am/
plexus alterius hominis ⁊ nihilominus voluit durare relictū.non
enim censetur intellexisse de filijs ex eodē matrimonio cum illos vt
arbitror nō haberet nec habere speraret cogitās fortasse tūc mortē
subire cū fratres sibi heredes vniuersales instituit.si eī filios ha/
buisset vel sperasset habere eos verisil'e fratrib⁹ pretulisset:⁊ saltē
de eis verisil'r fecisset mentionē ne testm̄ suū redderet inefficax cum
nullitas testamenti iudicetur pena ipsius testatoris.l.finali in fine.

C.de posthu.her.insti.r.l.senatuscēsuit.de ꝯtrahē.emp.itē quinto
loco reliquit eidem vxori oīa bona mobilia q̄ habeat in certa domo
quā testator ipse reliquerat sue nepti: mutatio autē volūtatis non
presumit.l.eū qui mutatā.ff.de pba.r.l.fideicōmissa.§.si rē.de lega.
iij.ibi pbationē mutare volūtatis ab herede exigendā. Qd̄ em̄ non
mutat quare stare phibetur dicit als tex.in.l.sancimus.C.de testa.
ēt volūtas testatoris habet p lege in aut.de nup.§.disponat.legis
autē correctio r sic mutatio volūtatis legislatoris nō psumit r pro
posse est euitanda.l.precipimus.C.de appel.cū ibi nota. et in aut.
quas actiones.C.de sac.sanc.eccle.r in.c.cū dilect⁹.de cōsue.ita r vi
detur q p posse sit euitanda correctio r mutatio volūtatis ipsius
testatoris:r maxime ita de primo. Cum nō soleāt quodāmodo in
instanti fieri hmōi mutationes r reuocationes relictorum.r argu-
mentū a solitis est probabile in iure.ar.l.fi.C.de fideiuss.r.l.qd̄ si no
lit.§.qui assidua.de edi.edic.r.l.j.cū glo.sua.C.de arbi. etiā in ma-
teria pbationis:vt p glo.r Bal.in.l.neq3 natales.C.de pba.r p gl.
et doc.in.l.nō hoc.C.vnde cogna.r maxime fieri nō solēt qn̄ exinde
rogat notarius r cōficit instrm̄:q2 notarij solēt prius scribere volū
tatē testatoris r postea illā legere corā testatore r testibus:r si testa
tor aliquid primo dictauit:r postea penitet solet per notariū tunc
cessari r nō solet exinde fieri postea instrm̄ publicū:ideo cū notari⁹
oīa dicta relicta facta vxori extēse redegerit in publicū instrm̄ pro
fecto nō est verisimile q fuerint tpe testamēti p testatorē reuocata
cū id fieri nō soleat vt premisi r in re dubia attendit id qd̄ est verisi-
mile:r qd̄ plerūq3 fieri cōsueuit.l.in obscuris inspici.de reg.iur.r.c.
inspicitur in obscuris.eo.ti.lib.vj.r maxime nō est verisimile attē-
to q vt dixi fuerūt multa relicta eidē facta nō vnū dūtaxat r pau-
ca relicta fuerūt intermedia:maxime q2 inter vltimū legatū parti-
culare eidē donie vxori factū de bonis mobilib⁹ in certa domo per
manētibus r relictū generale eidē factū nil intermediat nisi vnum
breue relictū alteri factū:ideo tātominus est cōiecturāda reuoca-
tio:tū ppter vicinitatē scripture:tū propter pluralitatē relictorū.
Et hoc.s.vicinitatē scripture pōderat Jmo.in.d.l.nō ad ea.dicēs.
q videt distinguendū an inter primū r scōm relictū incompatibile
sint intermedij multi actus an pauci si pauci censeātur ꝫm factum
incōtinenti si multi:secus facit q2 inter parum r nihil nō solet fieri
differētia.c.de multa.de prebē.cū ibi not.r in aut.preterea.C.vnde
vir r vxor.r in.l.quāuis.ff.de cōdi.r demō. itaq3 dicamus q prima
relicta nō censeātur reuocata p vltimū p predicta:ac etiā q2 gene-
ralis clausula nō videt reuocare spālem:non em̄ trahit ad spāliter
disposita.l.doli clausula.r.l.stipulationis commodissimum.§.doli
clausula.de vb.obli.r.l.sancio legū.ff.de penis.sed spāliter disposi
ta non censent cōprehensa in illa generalitate:etiā dato q non vi-
tiaretur si cōprehensa cēseātur prout loquunt dicta iura:quātofor
tius nō cōprehendātur si ex cōprehensione cāret vitiatio r annul-
latio spāliter dispositorū prout agit q reuocata censeant in casu
isto.potius autē dicendū esset q spāliter disposita derogarēt gene
rali dispōni cū regula sit q generi per speciē derogetur vt in regu-
la generi.in.vj.r.l.alimenta.§.basilice.de alimē.r ciba.lega.cū mul
tis silibus.r ideo si qua derogatio fienda esset potius de illo gnāli
relicto excipienda essent illa spāliter relicta p dicta iura q̄ q pmo
2 relicta essent ex toto sublata.† Uidemus in simili q potius sole-
mus dicere q lex antiqua limitet generalitatē legis noue etiam ex
interuallo emanate q̄ q per generalitatē legis noue tollat lex an-
tiqua.l.si serui vestri.C.de noxa.r.l.sz si lege.§.vt gradatim.de mu
ne.r hono.r qd̄ p glo.r doc.in.l.sciendū.in prin.ff. qui satisda.cog.
etiam si lex noua loquatur p vba vlia etiā duplicata:vt habet in.l.
j.C.de sac.san.eccle.r in.l.fi.C.sine cēsu vel reli.ideo illud gnāle reli-
ctum potius limitet p spāles dispōnes in eodem testō factas q̄ alie
reuocent r annullent:r maxime q2 dictum relictū gnāle vr factum
in fauorem donie vxoris r in augmentum:r inducta in augmentū
non debēt inducere diminutionē vel ecōtra.l.legata inutiliter. de
leg.j.r.l.legata inutiliter.de adimē.lega.nec inducta in fauorē de-
bēt nocere.l.qd̄ fauore.C.de legi.r.c.qd̄ ob gratiā.de reg.iur.in.vj.
cū cōcor.omitto qd̄ posset negari q illa.l.nō ad ea loquat qn̄ vtrūq3
relictum fuerit factum in eadem vltima voluntate cū alterū potue
rit fieri in codicillis maxime si testō fuissent cōfirmati: r satis videt
dici cōiuncta scriptura si vnica est scriptura totius testamēti vel co
3 dicillorū.† Et ex his multiplex sumi pōt rn̄sio ad.d.l.nō ad ea. vna
q ibi loquitur qn̄ vtrūq3 relictum r primū r scōm incōpatibile fue
rint spālia.in casu nostro prima sunt spālia scōm est generale. scōo
q relictum factum in fauorem redūdaret in odium ibi si primo pu
re scōo sub conditione scōm non videtur factum in fauorem:sz po-
tius ad detrahendū.itē ibi vnum relictum reuocatur hic multa ex
vnica dispōne incōpatibili si incompatibilis dici potest iuxta illud
que non prosunt singula multa iuuant.l.excusantur.in prin.cū cō-
cor.de excu.tu.hic aūt pōt censeri cōpatibile cū primis.s.interpre-
tādo q intelligatur in oībus r singulis bonis exceptis spāliter reli
ctis:r maxime cōcurrentib⁹ ꝯiecturis r verisilibus.s.ponderatis.
item in casu isto potest dici relictum generale incōtinenti subsecu-
tum ex quo paruum intermedium est per dicta..s.item vltra pre-
dicta potest rn̄deri q illa vba dominam massariā et vsufructuariā
significent quādam preeminentiam in domo r bonis testatoris et
alimenta prout habebat in vita testatoris:attento q als.s.fauore
filiorū consuetudine seu ex verisimili mēte testatoris: ita interpre-
tātur dicta vba vt p glo.r doc.in aut.hoc locū.C.si scōo nup.mul.r
per Bar.in.l.titia.§.fi.de lega.ij.r p Bal.in.l.fi.C.de interdic. vid.
adeo q nō incōueniret si hoc casu fauore ipsius vxoris cuius fauo-
re sunt dicta vba prolata r fauore fratrū ipsius testatoris qui sunt
heredes instituti r fauore aliorū legatariorū.r insuper ne eodē cō-
textu cēseatur variasse r tot spālia legata elusorie fecisse:ita q oīa
ista simul iuncta operent de duob⁹ alterū vel qd̄ solet operari solus
fauor liberorū.s.dictā impropriationē verbor nec incōuenit: quia
quotidie pro concordia legū r concordia attestationum fiunt ver-
borum impropriationes per iura vulgaria r infinita vt ita dixeriz.
Jnsuper dicta vba pn̄t interpretari q sit vsufructuaria oīm r sin-
gulorū bonorū:tn̄ diuersimode:vcz q2 in bonis eidē donie spāliter
relictis habeat vsumfructū causalē in alijs habeat formalē nec in-
cōuenit:q2 de facili contingit p euitādis cōtrarietatibus vnū vbū
diuersimode r proprie r improprie ponat.l.ij.ff.de offi.procōsul.l.
sciendū.§.si fundus.ff.qui satis.cog.cū cōcor.allegatis p glo.in.d.l.
ij.item possent dicte dispōnes cōcordari q dicta donia haberet bo
norū oīm r singulorū vel dominiū vel vsumfructum dū honeste et
caste vixerit r vitam vidualem seruauerit r postea a cōtrario nō ha
beret dominiū nec vsumfructum omniū r singulorum bonorū: sed
solūmodo dictorum relictorum in specie:ita q argumentum a cō-
trario firmet non vitiet relicta expresse facta:quia non solet tacitū
preualere expresso argumento.l.nonnūq̄.de condi.r demō.et.l.ex
4 pressa nocent.de regu.iur.† Et ideo solet dici q per argumētum a
contrario nō corrigitur nec reuocatur expressa decisio cōtraria ad
hoc glo.in verbo sciuerint.in cle.j.de sn̄ia excō.glo.ij.in.c.j. de eta.
et quali.lib.vj.r glo.in.c.significasti.de fo.cōpe.r Archi.iij.q.j.cañ.
beatus. Jo.an.in.c.publicato.Bar.in.l.oēs populi.de iusti.et iur.
Bal.in.l.qui testō.§.mulier.ff.de testa.in.l.cōuenticulā.C.de episc.
et cle.Saly.in.l.j.§.huius rei.de off.eius cui māda.est iuris.multis
itaq3 medijs euitatur primum contrarium.s.de.d.l.non ad ea.non
ob.q ipsa donia trāsiuit intra tēpora luctus ad secūdas nuptias:
quia licet de iure ciuili dicte pene sint imposite vxori secūdo nuben
ti intra annum post mortez viri:tamen secus est de iure cañ. prout
voluit glo.in.l.librorum.§.notantur.ff.de his qui notantur infa.r
in.d.l.j.C.de secundis nup.per tex.in.c.fi.extra de secundis nup.et
idem voluit Jnno.in.d.c.fi.qd̄ et omnes volunt prout dicit Bart.
in.d.l.j.de secundis nup.idem vult Bal.r Saly. in.l.decreto.C.ex
quibus causis infami.irrog.qd̄ r voluit Host.in.d.c.fi.r Albericus
in.d.l.decreto.idem tenet:dicens q vidit eam in pratica seruari:et
saltem pcedit de iure canonico:q2 est casus in.d.c.penul.r fi. r. cañ.
ibi cōiter oēs tenēt:ita q saltē de iure canonico hec opinio est in-
dubia:sed ius canonicū est seruandū in terris imperij: vt habetur
in.c.j.de no.ope.nū.r per glo.r doc.in.c.ij.de arbi.lib.vj.r in.c.ij.de
reg.iur.eo.lib.per Bar.r Bal.in.l.placet.de sacrosanc. eccle. ideo
apud spoletum hec opi.est tenenda. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccix.

1 Testes an debeāt rogari in testamento ad pias causas vt valeat:et quot requirantur.per totum.
2 Testes adhibiti an presumantur rogati et qui dicantur fortuiti et rogati.
3 Testes ad solēnisandum testm̄ an debeant esse rogati.nu.12.
4 Regula qd̄ in ore duor vel triū an debeat verificari in vtroq3 adeo q̄ nō sufficiāt duo testes ad actus validitatē sed q requirātur tres ne clausula vel triū remaneat ludibrio sine virtute aliquid operādi maxime in testamētis.nu.seq.r.13.
5 Testes quare debeāt esse in maiori numero in testamētis q̄ in alijs actibus r an debeant illi examinati deponere super toto testamēti tenore vt testm̄ dicatur legitime factum.nu.14.
6 Solēnitates totius iuris videntur remisse r cessare in actib⁹ celebratis in fauorem pie cause.
Testis esse pōt mulier sine masculo in testamētis ad pias causas.
7 Testes multum iuuat dignitas r verisimilitudo.
8 Presens esse nō dicitur qui n ō intelligit:r presentia naturalis vel ciuilis que requirat.
Possessionis appellatione an veniat illa que est iuris q̄ aīo retinet vel ea q̄ corporalr detinet etiā si testes deponāt q talis possedit
9 Uolo relinquere a testatore prolatum quid importet.
10 Causa seu modus respiciēs fauorē honorati cui adijciatur an inducat dispositionem.
11 Testes non citati an presumātur suspecti.
15 Testis an possit esse aduocatus seu procurator etiam in testamentis.et nu.5.ibi et insuper.

¶ Consilium.cccix.

In nomine dn̄i nostri iesu
1 christi. ¶ † Ex pluribus videtur prima facie dicendū
q dicta vltima voluntas non teneat.et primo q2 non
fuerūt testes adhibiti rogati seu requisiti vt adessent
dicte

dicte vltime voluntati prout exigi videt̃ ad validitatem vltime vo
luntatis:etiam ad pias causas vt videtur expressum in.c.relatum
idest extra de testa.ibi tribus aut duobus testibus legitime requisi
tis prout nonnullos vidi ad hoc ponderare illum text.inter quos
est Ponta.in autentica similiter.C.ad.l.fal.xj.specialitate circa vl
timas voluntates co.xxviij.dicens de hoc esse casum expressum in
d.c.relatum quod capitulū loquitur in relictis factis ecclesie:ꝛ sic
2 ad pias causas.ꝛ tñ requiritur rogitus testium.†Quia nihil aliud
est rogari testes ꝗ̃ ipsos requirere ad id:ita ꝙ non sint fortuiti vt
satis demonstrat vis verbi:ꝛ optie facit.l.fin.§.in omni.C.de codi.
vbi ponuntur vt species ꝯrie quasi ille sole reperiūtur scʒ testes ro
gati ꝛ testes fortuiti.vnde rogati censent̃ oēs non fortuiti:sed req-
siti non sunt fortuiti merito rogati ad idē.l.nullū cuʒ sua glo.C.de
diuor.vbi testes adhibiti.i.ad id habiti cēsentur testes rogati ergo
pariter testes requisiti ad idem adducit Ponta.in simili.l.diuus.
ff.de mili.testamento vbi probatur qd̄ lʒ militis potestas in testan
do sit libera ꝛ absoluta ab omni solennitate iuris positiui.l.j.ff.eo.
ti.ꝛ omnes fatentur tamē non valet sine rogitu testium:vt est text.
no.in.d.l.diuus.ergo ꝛ similiter in relictis ad pias causas dicam⁹
quod licet liber sit stilus in testando ad pias causas.l.j.C.de sacro-
san.eccle.ꝛ.d.c.relatū.tamen requiratur rogitus testium prout vo
3 luit Ponta.vbi supra.†Et dato quod non requiratur ad solēnita
tem:tamen requiratur ad demonstrandum voluntatem testantis
qd̄ scʒ non dixerit inaccurate vel iocose seu animo blandiendi pro
ut hoc ponderat tex.in.d.l.diuus.ꝛ ita possent cōcordari hec opi.
tenentium ꝙ non requiratur rogitus testiū in testamento ad pias
causas intelligantur ꝙ non requirantur ad solēnizandum testamē
tum ex quo non requiritur solēnitas iuris positiui:sed requiratur
ad ostendendum mentem loquentis ꝙ verba protulit dispositiue
deliberato animo testādi sicut alias adhibetur dicta consideratio
4 in.l.pāphilo.§.propositū ibi accersitis amicis.de leg.iij.† Secūdo
contra monasterium videtur concludendum:qꝛ text.requirit tres
testes vel duos in.d.c.relatum.ꝛ similiter auctoritas euangelica et
diuina veteris ꝛ noui testamenti dicit in ore duorum vel trium stat
omne verbum vt ibi ꝛ in.c.proxime precedenti.ꝛ in.c.in omni de te
stibus Matthei.xviij.ꝛ Deutero.c.xix.videt̃ ergo dicēdum quod
in rebus arduis saltem vbi testes aliqua suspitione laborāt nō suffi
ciant duo sed requirantur tres:vt sic illa pars alternatiue vel triuʒ
non sit ludibrio posita.argu.eius quod habetur in.c.commissa.de
elec.lib.vj.ꝛ.§.quibus in prima consti.C.ꝛ.l.si qñ.de lega.j.ꝛ.c.si pa
pa.de priuil.lib.vj.causa autem ista videtur grauis ꝛ ponderosa cū
vt audio bona que attestātur relicta dicto monasterio sunt nō me-
5 diocris extimationis:†item sumus in vltima voluntate in qua iu-
ra requirunt maiorem numerū testiū ꝗ̃ in ceteris actibus.l.hac cō
sultissima in ṗn.ꝛ.l.in testis.C.de testa.ꝛ.l.fi.§.in omni.C.de codic.
ꝛ.l.fin.in fi.C.de fideicō.cum si.ideo interpretemur ꝙ in hac vltima
voluntate ad eam ꝓbandam non sufficiant dicti duo testes: tuʒ qꝛ
causa videt̃ grauis:tum qꝛ dicti testes nō videntur oino integri.sʒ
laborare suspitione ꝛ nō esse oi exceptione maiores.ṗmo qꝛ ambo
allegant in contestē quēdam Ludouicum:qui tñ examinat⁹ vr̃ di-
cere ꝙ nō interfuit dicto relicto:ꝛ sic in hac parte vident̃ nō depo-
suisse veritatē:tum etiā qꝛ non deponunt de integra vltima volun
tate:nam ꝓut deprehendit̃ ex eoꝝ attestatiōibus maxime ex depo
sitione Ludouici plura relicta fuerunt facta:ꝛ tñ isti duo testes in
quibus stat totum pondus pñtis ꝯsultationis nihil deponunt de
illis:ꝛ ideo tanꝗ̃ non deponentes de integra vltima voluntate vi-
deantur nō idonei quasi nō fuerint pñtes toti vltime voluntati ar.
l.cum antiqtas.C.de testa.ꝛ qd̄ ibi per Bal.ꝛ Pau.de cas.notātes
ex illo tex.ꝙ testes debent deponere totū tenorē testamenti: adeo
ꝙ si aliqui ꝓbant plus aliq minus non releuant quasi nō interfue-
rint toti tenori testamēti ẜm eos.ꝛ dicit Bald.hoc esse notandū:ꝛ
insuper.d.dñs Franciscus ꝓut mihi dꝛ est generalis aduocatus di
cti monasterij.aduocatus aūt non videt̃ ꝙ ipse sit idoneus:qꝛ vide
tur ꝙ habeat affectionem ad cām:ideo ꝓhibentur esse testes.l.fin.
ff.de testi.ꝛ in.c.romana.de testi.lib.vj.iiij.q.iij.versi.testes quos fa
cit.l.pe.ff.de offi.asse.ꝛ.l.fi.C.eo.ti.ꝛ.ij.q.vj.statuendum.item dict⁹
d.Frācis cus interserit testimonium pro sua vxore:qꝛ deponit de re-
licto facto sue vxori:adeo quod quodāmodo videt̃ deponere ꝓ se-
6 ipso:qꝛ vir ꝛ vxor censentur duo in carne vna. ¶†His autē mini-
me refragantibus contrarium arbitror de iure respondendū: nam
premittendum est ꝙ in relictis ad pias causas omnis iuris positi-
ui solēnitas est relaxata:adeo quod soluʒ remittitur ad ius gentiū
quod non requirit aliquā solēnitatem super hmōi actibus sed solū
requiritur qd̄ vltima voluntas appareat iste est tex.in dicto.c.rela-
tū.j prout ꝛ communiter oēs intelligunt.ꝛ in.l.j.C.de sacrosan.ec
cle.ẜm lec.Barto.qui idem tenet quod ꝛ tenet ibi Bal.in fine.ꝛ est
indubitata cōmunis opinio:maxime de iure canonico prout ꝛ su-
pra dictum est:adeo ꝙ sufficiunt etiam in testamento ad pias cau
sas due testes mulieres etiam non rogate prout dicit Bal.in.d.l.j.
in fine.ꝛ est de mente doc.in.d.c.relatum.quod ꝛ vult Panor.in ca
su fortiori scʒ in terminis.d.c.cum esses.item presupponendum ꝙ
dicti testes non deponunt pro interesse ꝓprio sed pro interesse mo
nasterij.de quibus non debet haberi sinistra suspitio.s.ꝙ sint causa
quod testes falsitatis aliquid immisceant.ar.c.cum ex iniuncto in
versiculo super eo.de noui ope.nunci.ꝛ ibi glo.in verbo fecissent:ꝛ
in canone expedit.xij.q.ij.vbi glo.in verbo si scirent que glo.not.ex
illis iuribus quod religiosi presumuntur habere iustam litem.non
enim est verisimile qui abnegauerunt oīa propria propter deum ve
lint ꝓ ecclesia cōi mouere iniustam causam.argu.c.nimis in qua.de
exces.prela.quod enim cōmuniter possidetur non extimatur pari-
ter vt propria iuxta illud quod communiter possidetur ꝯmuniter
negligit̃.l.ij.C.qñ ꝛ quibus quarta pars deb.li.xj.ꝛ.§. necesse.xlvij.
distin.ideo illi de capitulo non suspicantur aliquid sinistrum cogi-
tare pro querendo aliquid capitulo.c.cum venissent in glos.j.de re
sti.spolia.ideo illi de capitulo sunt legitimi testes in causa capituli
seu clericus pro sua ecclesia.c.insuper.ꝛ.c.cum nuncius.de testibus
ꝛ.xiiij.q.iij.canone super prudentiam.ꝛ.c.ꝛ si christus in fine.de iu-
reiur.ꝛ quod habetur in.l.sed si hac.§.qui manumittitur.de in ius
vocā.cañ.xij.q.ij.qui manumittitur.ideo non est suspicandū quod
dicti testes deponētes ad petitionem monasterij sint inducti amo-
re monasterij ad deponendum aliquid alienum a veritate maxime
quia non est verisimile quod illi de monasterio cum seculo ꝛ bonis
renunciauerint vellent quod aliquis pro eis a veritate deponēdo
7 deuiaret. ¶†Nec solent testes nisi ad instantiam partis pretēden
tis interesse a tramite veritatis deuiare:ideo nihil est suspicandum
quod gratia monasterij deponant quod est plurimum pōderandū
l.ob carmen.§.fin.aut gratie suspitione caret.ff.de testib⁹ itaqꝫ ista
multum iuuant dictos testes quod attestationibus lux veritatis
assistat ꝛ verisimilitudo multū iuuat attestationes.l.lʒ causaʒ post
medium de proba.ꝛ.d.l.ob carmen.§.fi.ꝛ.iiij.q.iij.si testes.itē pluri
mum iuuat dignitas testium. audio enim quod alter est doctor
vtriusqꝫ iuris ꝛ senio iam constitutus alter artium ꝛ medicine do-
ctor.dignitas enim testium ꝛ auctoritas hoc est quod pro fidedi-
gnis habeantur multum iuuat attestationes.d.l.ob carmen.§.fi.in
fi.adeo quod nonnunꝗ̃ preualet multitudini.c.in nostra in fi.de te
sti.attento itaqꝫ fauore pie cause ꝛ dignitati illorum duoruʒ testiū
puto intrepide concludendum quod dictum relictum factum pie
cause valeat ꝛ legitime probetur per dictos duos testes concordes
quibus etiam adminiculatur dictum alterius testis:qui licet non
concordet omnino cum alijs:tamen plurimum adminiculatur:qꝛ
deponit quod tunc temporis dixit quod volebat relinquere illud
potere dicto monasterio.licet enim non dicat quod interfuerit tē-
pore dicti relicti:quia inde discessit:tamen deponit de mente illi⁹
defuncte:ac etiam deponit quod alias audiuit ab ea quod volebat
dictum potere relinquere dicto monasterio:itaqꝫ satis adminicu-
latur ad mouendum mentem iudicis quod illa fuerit mens ipsius
defuncte nec ad aliud tendunt principaliter probationes nisi vt iu
dicem moueant ad credendum probabiliter ꝛ existimandum verū
esse id de quo probando agitur.l.iij.§.eiusdem ibi:sed ex sententia
animi tui existimare debes quid aut credas aut probatum tibi opi
8 naris. †Et licet alij testes deponant de eius presentia ꝛ ipse neget
non propterea sunt contrarij:quia potest probabiliter persuaderi
quod dum ille Ludouicus erat in discessu illa domina continuan-
do sermonem anteꝗ̃ ex toto recederet deuenerit ad tale relictum
explicandum:ita ꝙ potuisset audire:sed alio tendēs non aduerte-
rit:ita quod ipse negans presentiam verum deponat:quia non cē-
setur presens qui non intelligit.l. diem proferre.§. coram de arbi.
ꝛ.l.coram.de verbo.signi.alij vero testes deponētes de eius presen-
tia se referunt ad presentiam corporis non mentis ꝛ intellectus:qꝛ
non se exhibent oculis testium prout testes qui deponunt de pos-
sessione non intelliguntur de possessione que est iuris ꝛ animo re
tinetur sed de corporali detentatione que sensu testium percipi-
tur:vt per glossam ꝛ doctores in.l.stipulatio ista.§.hec quoqꝫ.de
verborum obligationibus ꝛ in indiuiduo in testibus affirmanti-
bus presentiam alicuius qui negat se fuisse presentem quod dicto
modo concordentur ꝛ non reputētur contrarij:qꝛ vnus qui negat
intelligitur de presentia que includit intelligentiam alius de pre-
sentia corporis notant Bal.Ang.ꝛ Imo.in.l.heredes palā in ṗn.
ꝛ dicit Bal.ꝙ Bar.ita tenet.Presentia enim ciuilis requirit ītelli
gentiam:sed naturalis presentia non includit intelligētiam.vt no.
Barto.in.l.j.in.fi.ff.de aucto.tut.ꝛ Bal.in.d.l.heredes palam.ꝛ ꝓ
pterea magister honofrius qui deponit de presentia Ludouici nō
est contrarius ipsi Ludouico: dato quod ipse Ludouicus dixisset
se non fuisse presentem.dominus autem Franciscus non affirmati
ue loquitur de presentia Ludouici:sed suo videri:insuper Ludoui
cus nō negat se fuisse presentem dicto relicto facto monasterio:sed
dicit nescire si aliter vel per alia verba seu aliam dispositionem di-
cta domina Lucia disposuerit relinquendo dicto monasterio stāt
hec simul quod ipse fuerit presens:ꝛ intellexerit ꝛ tempore deposi-
tionis nesciat:quia oblitus cū memoria hominis sit fragilis.l.per-
egre.de acquiren.posses.l.ij.circa medium.C.de veteri iure enucle.
9 †item illa verba que ipse deponit fuisse prolata forte fuerunt tali-
ter prolata quod induxerunt dispositionem ꝛ relictū:nam si testādꝛ
dicit ego volo relinquere interpretatur quod reliquerit ꝓ not.per

glo.⁊ Bar.⁊ Bal.in.l.serui electione in prin.de lega.j.⁊ per Bart.
in.l.pamphila.§.propositum.de lega.j.⁊ optime faciūtque de ver
bo volo inquit Bald.in.l.cunctos populos.C.de summa tri.⁊ ma
xime ad pias causas:nam ad pias causas facilius interpretant̄ ver
ba prolata animo disponendi q̄ in profanis:nam prout dicit Pō
ta.in.d.aut.similiter in.xxvj.specialitate in vltimis voluntatibus
col.lix.licet verba adulatoria erga honoratum directa non dispo
nant.vt in.c.cum venissent.de insti.cum si.tamen fauore pie cause
secus vt est tex.vnicus in.l.paulus respondit.§.paulus.de fideicō.
10 lib.ſm eum.†Item licet causa seu modus respiciens fauorem ho
norati cui adijcitur non inducat dispositionem.l.titio centum in
prin.secundo responso.de cōdi.⁊ demon.⁊.l.ij.§.fi.cum sua glos.ff.
de dona.tamen secus est vbi respicit piam cām.l.si quis pro redem
ptione.C.de dona.⁊.l.si ego in p̄n.ff.de iure dot.prout per dicta in
ra.dicit Bar.in.d.l.ij.§.fi.de dona.⁊ Ponta.in.d.aut.similiter col.
lxxiij.specialitate.xxxviij.circa vltimas voluntates ex quibus pōt
probabiliter concludi quod si testes dicunt ꝙ talis dixit se velle p
anima sua relinquere monasterio tale potere ꝙ censeantur proba
re relictū:⁊ ſm hoc ille Ludouicus.esset potius contestis cum alijs
duobus q̄ eis contrarius confert verbum alia ⁊ verbum aliam cui⁹
natura est implicare qualitatem similem:⁊ sic facere relationem si
milis qualitatis per ea que habentur in.l.ij.C.de ser.fugi.⁊ in.c.se
des.de rescrip.per Bald.in.l.conuenticulam.C.de epis.⁊ cle.p doc.
in cle.j.de rescrip.in cle.si vna de rebus eccle.nō alie.per Cy.in aut.
sed neq; curialem.C.de epi.⁊ cleri.ideo verba predicti testis potius
implicant ꝙ per illa verba disposuerit relinquendo dictū potere
q̄ quod non disposuerit ponderata propria natura verborum per
predicta:itaq; dictum istius testis non refragatur:imo coadiuuat
premissam cōclusionem scʒ ꝙ dictum relictum legitime probatur.
11 ¶ †Nec obstant adducta supra in cōtrarium.non eñ obstat quod
non fuit adhibitus rogitus testium:nam lʒ in testamētis rogitus
requiratur:tamen secus in alijs vltimis voluntatibus per.l.fi.§.in
omni.C.de codi.ideo cum dicta dispositio non fuerit testamentū
frustra est tractare de rogitu testium:⁊ hoc clarissimum insuper cō
munis fere omnium sententia est: qḋ etiam in testamento ad pias
causas non requiratur rogitus testium qui est solennitas iuris po
sitiui:nec ob.d.c.relatum.q2 immo facit pro in ratiōe sui in qua nō
fit mentio de requisitione seu rogitu testium:nec in dicto facit con
tra:quia verbum requisitis non refertur ad tempus testamēti nec
dirigitur ad solēnitatem testamenti nec verba precedentia tex.di
riguntur ad testatorem:sed ad iudicem:ideo dicta verba sequentia
pariter ad actus iudicem respicientes referenda videntur maxime
cum determinētur ab eodem verbo ⁊ qualitas adiecta verbo intel
ligenda est ſm tempus verbi.l.in delictis.§.si extraneus. de noxa.
cum concor.ideo cum premittatur verbum tractetur intelligatur
quod requirantur dum tractatur:⁊ sic requirantur ad probationē:
⁊ sic verbum requisitis significet quod requirantur duo vel tres te
stes ad probanda illa relicta pia vel requirantur ad deponendū nō
vadant spontanei:q2 non carent suspitione testes qui non reqsiti a
iudice vel a parte se ingerunt ad deponendum.arg.l.que omnia.ff.
de procur.vbi doc.dicunt quod testes qui non citati vadunt ad de
ponendum sunt suspecti:adeo quod eis non creditur per illū tex.
ibi ⁊ per notata in.l.post legatum.§.is vero.ff.de his quibus vt in
dig.vbi late per Barto.⁊ Jaco.de bel.in aut.de testi.§.si vero igno
ti.dicit tamen Pau.de ca.in.d.l.que omnia quod parum vidit ser
uari maxime florentie vbi testes nunq̄ citantur sed producuntur
a parte ſm eum satis est prout declarat Barto.in dicto.§.is vero
tex.ergo dicto.c.relatum potest intelligi requisitis scʒ a iudice vel
a parte vt deponant:⁊ intelligendo dictis modis vel altero eorum
non obstat communi opinioni.⁊ talis intellectus est necessarius:
q2 tex.non premittit aliquid de testamento: sed solum de relicto:
itaq; potest intelligi in relicto facto in alia vltima voluntate p̄ut
in relictis factis in testamento:⁊ maxime quia premittitur de quī
q; testibus qui de iure communi regulariter non sufficiunt in testa
mentis.vt.l.hac consultissima.⁊.l.in testamentis.C.de test.ideo de
monstratur quod loquitur de alia vltima voluntate in qua non re
quiritur rogitus testium:ideo absonus esset intellectus quod illud
capitulum tendens ad relaxationem solemnitatis iuris positiui in
relictis ad pias causas oneraret relicta ad pias causas onere solem
nitatis iure positiuo non requisite:ideo necessarius est intellectus
supradatus ad illum tex.scilicet quod non loquatur de rogitu tp̄e
12 testamenti.¶ †Nec obstat dicta.l.diuus.de testamento mili.tum
quia loquitur in testamento non in alia vltima voluntate per.d.§.
in omni.tum quia ibi rogitus testium non requiritur in testamen
to militis ad solemnitatem testamenti:sed ad demonstrandum vo
luntatem militis quod voluerit testari que ratio magis militat in
militib⁹ quam in alijs:quia sunt magis simplices alijs circa huius
modi que consistunt in iuris dispositione.ar.l.fi.in principio.C.de
iure delibe.in relictis autem ad pias causas magis presumenda est
mens disponendi per dicta supra:ita quod non cadit illa verisimi
lis deceptio que cadit in terminis.d.l.diuus.ideo non mirum si cō
munis opi.habet quod etiam in testamentis ad pias causas nō re

13 quiritur rogitus.†Nec ob.ꝙ secundo loco dicebatur quod tex.di
cit tres vel duo.ideo non semper sufficiant duo ne superfluo fuerit
facta mentio de tribus q2 respondetur ꝙ ad veritatem alternatiue
sufficere solet alteram partem esse veram regula in alternatiuis in
vj.⁊.l.plerūq; in fi.de iure dotium cum concor.⁊ probatur in.d.c.in
omni.de testi.vbi ex illa auctoritate infert quod sufficiant duo te
stes:⁊ dato quod non semper sufficiant duo puta forte quādo cau
sa est multum ponderosa ⁊ res esset verisimiliter pluribus notā ⁊ te
stes non essent omnino integri.non tamē propterea tollitur quin
regulariter sufficiant duo testes ad hoc.l.vbi numerus.ff.de testi
bus.⁊ hoc est clarum.Nec obstant ea que aduersus dictos testes
impingebantur.non eñ obstat quod allegant in contestem Ludo
uicum ⁊ ille dicitur in hoc aduersari:nam ad hoc supra est respōsū
⁊ adductum quod immo attestatio illius tertij testis adminiculat̄
14 fidei dictorum aliorum duorum testium non detrahit.¶ †Nec ob.ꝙ
non videntur deponente de integra vltima voluntate:q2 lʒ testa
mentum debeat fieri vno contextu vt in adductis in contrariū nō
reperitur hoc in alia vltima voluntate.q2 nil repugnat: quomin⁹
possint esse plures codicilli vel alie vltime voluntates proūt repu
gnat in testamentis.§.posteriore insti.quibus modis testa.infir.cū
concordan.preterea ista est solennitas iuris positiui que est relaxa
ta in relictis ad pias causas in quibus sunt remisse solēnitates iu
ris positiui prout communiter fere omnes tenent in.d.l.j.de sacro
san.eccle.⁊ in.d.c.relatum.ideo si dicti testis non deponūt de alijs
relictis nihil repugnat presertim cum non fuerint de alijs interro
gati nec alia relicta circunferebant ad causam.ideo non est impu
15 tandum si de alijs non deposuerunt non interrogati.†Nec ob.qḋ
dictus.do.Frāciscus dicitur esse generalis aduocatus dicti mona
sterij pro quo deponit:quia respondetur quod etiā si fuisset assum
ptus specialis aduocatus ad illam causam si non assumpsisset ad
huc patrocinium cause esset nihilominus idoneus testis vt probat
tex.a contrario sensu in.d.l.fi.ff.de testi.⁊ ibi glos.cum qua doc.cō
muniter transeunt.⁊ Raph.expresse approbat quod ⁊ firmat Spe
cu.in titulo de testi.§.j.versic.item quod fuit in eadem causa dicēs
quod licet perceperit salarium pro aduocatione in tali causa:tamē
si non assumpsit patrocinium potest esse testis ſm eum.cessat enim
affectio ad causam quam non suscepit propter quam affectionem
aduocatus repellitur prout dicit Pe.de ancha.in.d.c.romana.cū
itaq; dictus.d.Franciscus non susceperit patrocinium non susce
pit affectionem ad causam illam.ideo non est a testimonio repellē
dus:maxime quia non fuit deputatus ad illam causam in spē:⁊ ex
hoc quod non patrocinetur in illa causa non sit consecuturus for
tasse plus vel minus sui ordinarij.nec videtur quod ex eo quia iter
seratur de relicto facto vxori proprie non videtur ex hoc repellen
dus cum q̄uis valeat relictum factum monasterio non propterea
valet relictum p̄fanum factum vxori quod nō valet factum coram
duobus vel tribus testibus.d.§.in omni cuius dispositio verisimi
liter est notissima doctori:itaq; non est verisimile quod voluerit ex
hoc a veritate deuiare presertim cum non minus valiturum sit reli
ctum sue vxori si non valeret vel non probaretur relictum monaste
rij.nec magis valet vel probatur relictum vxoris si probatur vel va
let relictum factum monasterio.attento quod casu quo deberetur
vtrūq; relictum non deberet monasterium illud relictum vxoris lʒ
heres facit.§.legatarijs insti.de testa.⁊.l.qui testamento in princi.
ff.eo.tit.⁊.l.dictantibus.C.eodē tit.quatenus in eis dicitur quod
legatarij possunt esse legitimi testes ⁊ deponere in causa heredis:⁊
fortius in causa alterius legatarij quantofortius suus attinēs.ita
ergo in proposito ⁊ rationes que ibi assignantur per doct.militant
etiam in casu isto iuuantur iam dicta:quia si qua suspitio causare
tur contra istum testem:tamen eius fides iuuatur ratione qualita
tis litigantium de quibus nihil sinistri est suspicandum.item quia
habet cōtestem prout arbitror ex his que mihi narrantur omni ex
ceptione maiorem ⁊ defectus fidei que esset in vno teste suppletur
⁊ deletur per legalitatem alterius prout notant Bal.⁊ Ang.⁊ mo
derni in.. l.si quis ex argentarijs in princi. de eden.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccx.

1 ☞ Societas omniū bonorū cōtracta inter fratres eorum patre
viuēte duratura cētum annis ⁊ iuramento firmata an teneat ita ꝙ
heredes vnius fratris debeant in diuisiōe habere precipuos mille
florenos quos fuit confessus in testamēto pater dictorum fratrū
habuisse ab eo ⁊ quos possint in societate quosq; pater sibi prele
gauit.p totum consil.
Societas debet esse equa ⁊ iusta boni viri arbitrio ⁊ se habet adin
star fraternitatis.
2 Societas an finiatur morte alterius vbi socius non vixit pro tēpo
re societatis durature.nu.seq.
Viuere nullus p̄sumitur vltra cētum annos.
3 Societas contracta sub ꝟbo cōtrahunt inter se societatem an obli
get heredes alterius socij.
4 Perpetuum nomen quomodo intelligatur.
5 Filijfa.an possint inter se cum iuramento obligari.nu.1.

6 Societatis partes an possint esse equales vel inequales quō intel- ligatur.nu.1.ꝛ vsq; ad fi.cōsil.
7 Confessio patris vel alterius in testamento an probat in p̄iudiciū tertij vel ipsius confitentis.
8 Societas omnium bonoꝝ an trahatur ad omnes hereditates presentes ꝛ futuras.
9 Pactum super re viuentis post mortem collatum an valeat.

¶ Consilium.cccx.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Qō dicta societas non valeat ꝛ dicti heredes dn̄i Acti debeant habere precipua dicta mil le eidē relicta p̄ eius patrem:ꝛ alia plura q̄ ipse q̄siuit vltra q̄.d.Hieronym⁹.Nā videt̄ ꝙ dicta societas nō tenuerit plu- ribus rōnibus.ꝛ p̄mo q̄z ipsi erāt filijfamilias: ꝛ in illa societate ve- niebant ex cōuentione partiū etiā bona aduētitia in qbus pr̄i que rendus erat vsusfructus s; de illis bonis aduētitijs non pōt fili⁹ di sponere p.l.fi.§.filijs aūt.C.de bonisq; libe.ꝛ volūt Bal.Saly.Ra pha.ꝛ Pau.de ca.ꝙ iuramentum nō validat alienationes talium bonoꝝ:ꝙ aūt dictus ɔctus non valeat ex alio deducit̄: q̄z societas est contractus qui dꝫ esse equus ꝛ iustus arbitrio boni viri.l.qō em̄ §.j.ꝛ.l.in ꝓposita.ꝛ.l.si societatē mecū coieris.ff.pro socio.ꝛ.l.ij.eo. ti.ꝛ contrahitur ad instar cuiusdā fraternitatis.l.verꝰ in p̄n.eo.tit. ꝛ requirit in supremo bonā fidē inquit Bal.in ɔsil.mihi.cclxxxiiij. incipiente examinanda sunt capitula.iij.co.ꝛ in ɔsi.incip.videam⁹ q̄ societas:ideo nō videt̄ valere pactū ab eqtate alienum in ɔctu so cietatis:vt videt̄ ꝓbare tex.in.l.si nō fuerint.§.j.versic.si modo ali- quid plus contulit societati:adeo ꝙ partes debent esse eque respe- ctu eius ꝙ immittit̄ in societate:vt ꝓbat text.insti.de socieṫa.in.§. j.iuncta glossella interlineari sup v̄bo equales dum supplet ꝛ dicit equale fuisse capitale:adeo ꝙ nō videt̄ ꝙ valeat pactū quod vnus consequatur plus debito seu plusq; mereat̄ suum capitale seu id qō ipse meretur p̄ his que in societate ponit argumēto dicti v̄siculi si mō a ɔrio sensu ꝓut firmat Azo.prout refert ꝛ seqtur ibi Accu.qō ꝛ vr̄ velle Saly.in.l.muti⁹.ff.pro socio.ꝛ est cōis opi.ꝓut dicit Ra pha.in.d.l.si non fuerint.§.j.vbi cū hoc residet.ꝛ idē sentit in.l.si so cietatē mecum coieris eo.tit.facit etiā text.in.d.l.si non fuerint.§. ita coiri ibi si tanti est op̄a q̄ti est damnū p̄ que videt̄ restringenda ḡnalitas tex.d.l.si nō fuerint.§.j.p̄mo rn̄so.ꝛ.d.§.j.isti.eo.ti.in gb⁹ iuribus dr̄ ꝙ cōuentio ꝙ partes sint equales vel inequales est ser- uanda:nā dꝫ intelligi dummodo se ɔformet cū positis in societate vel non appareat notabilis disꝓportio alias societas nō censere tur equa arbitrio boniviri nec haberet in supremo bonā fidē prout est de natura ɔctus societatis ꝓut p̄missum est.Cum itaq; dict⁹.d. Actus posuerit mille que dicebant̄ esse sua seu saltem eidem p̄ p̄ce ptionem legata p̄ patrem.itē erat verisil̄r plura lucraturus: q̄z ei⁹ op̄a apparebat p̄ciosioꝝ:ꝛ ex ea fuerat plura lucratus q̄ alter:ideo tale pactum videt̄ iniquum:ꝛ ꝙ non valeat ex natura societatis ꝙ ꝛ tertio vr̄ dicendū ea rōne ꝙ videtur fuisse pactū sup hereditate ꝛ re alterius post eius mortē collatū:q̄z cōicauerunt obuentura ex successione patris ꝛ matris.hoc em̄ sp̄aliter conuentum fuit.itē di- ctus.d.Actus cōicauit specialiter ꝛ exp̄sse illa mille eidē prelegata ꝛ sic obuenienda post mortez patris:sed pactum de hereditate:vel etiā re alterius post eius mortem certo modo diuidenda vel distri buenda est a iure reprobatum tanq; contra bonos mores:q̄z plenū tristissimis euentib⁹ dicit tex.in.l.fi.C.de pac.ꝛ ibi oēs cōcordāt me rito nec ista conuētio teneat.

2 †Quarto videt̄ ꝙ non valeat dict⁹ cō tractus societatis alia rōne sc; q̄z apparet ɔcta societas: duratura etiam post mortē socioꝝ:nam lōgissimū vite spacium est cētum an noꝝ:adeo ꝙ nullus sperat̄ viuere vltra centum annos.l.fi.C.de sa crosan.eccl.ꝛ.l.an vsusfructus nomine in fi.ff.de vsuf.ꝛ in aut.vt ec cle.roma.centum annoꝝ gau.spacio.§.j.s; dicta societas fuit eo pa cto ɔcta vt duraret p̄ cētum annos postea secuturos dicti aūt ɔhē tes erāt tp̄e ɔctus in etate virili vt pcepi ꝛ dep̄hendi pōt ex ipso in strumēto cum dictus dn̄s Actus foret tunc tēporis legū doctoꝝ:ꝛ dicebat̄ lucratum fuisse mille flo.q̄ non breui tēpore suplucrantur: ꝛ dictus dn̄s Hieronymus dr̄ iuris peritus in dicto instrumēto: iō cētum anni futuri erant duraturi p̄ multos annos post mortē alte rius eorū:immo post mortez vtriusq; eoꝝ ex quo infert̄ quod socie tas fuit ɔcta etiam post mortē contrahētiū qō est contra naturam societatis que non pōt cōtrahi vt duret post mortē contrahētium: nam societas finit̄ morte alteri⁹ cōtrahētiū.l.verū.§.fi.ꝛ.l.actione. §.morte.ff.pro socio.adeo ꝙ non valet societas in eternum contra cta.l.nulla.ff.eo.ti.nec valet pactum ꝙ societas transeat in heredē l.nemo.ꝛ.l.adeo in p̄nci.ꝛ.l.verum.§.in heredem.eodē tit. ideo cō cludatur quod dictus ɔctus societatis sit nullus:ꝛ p̄ ɔn̄s nihil ex eo cōtracta nullo fuerit cōicatum vel veniat cōicandum:sed hr̄des domini Acti habeant ꝛ mille eidem domino Acto relicta ꝛc.q̄ ipe suplucratus fuit hr̄des dn̄i Hieronymi habeāt ea q̄ remota socie

3 tate habuissent. ¶ †Tn̄ his minime refragātibus ɔrium arbitroꝝ de iure respondēdum p̄ cuius rei euidētia p̄mittendū est ꝙ dicta societas nō fuit expresse ɔcta ꝙ transiret in heredem nec fuit aliqd conuentū de bonis peruēturis ad heredes.sed ipsi ɔxerunt societa tē de bonis ad eos p̄uenientibus non de bonis heredum nec circa ip sum ɔctum societatis faciunt mentionē de heredibus. dicunt em̄ ꝙ ipsi contrahūt societatē:nec dicūt per se ꝛ suos heredes nec ver- bum ɔhunt pōt intelligi de heredib⁹ qui saltē cū qualitate hr̄des non erant tunc temporis in rerū natura:ꝛ p̄ consequēs v̄bum ipsi qō regit a v̄bo contrahunt non potest referri ad heredes.de hr̄di- bus aūt eoꝝ solū fit mētio dū tractatur de modo diuisionis dū dr̄: ꝛ si ɔtigerit fieri diuisionē inter eos vel eoꝝ heredes ꝛc.considerati itaq; fuerunt ipsoꝝ heredes circa diuisionez nō circa societatē.ꝛ in p̄fatione instr̄i fit mētio de heredibus circa iurgia dissensiōes ꝛ du bitationes:ista etiā solēt cōiter ɔtingere tp̄e diuisionis ad quā de- uenitur finita societate nec in dicto ɔctu fit vnq; mentio de bonis heredū:sed semp de bonis ipsoꝝ contrahētiū nec vnq; repetitur de hr̄dibus dum agitur de bonis sup quibus fit vel ꝑpter q̄ cōtrahit̄ societas:vt pꝫ ibi que p̄ eos aut alteꝝ ex eis possident̄ vel in futurū possidebūt̄ p̄fecto illud relatiuū eos ꝛ relatiuū eis refert principa- les.non aūt heredes maxime cum determinent pariter v̄bum pre- sentis tp̄is prout v̄bum futuri temporis:ꝛ sil̄r in sequentibus ver bis acq̄sitarū ꝛ acquirendaꝝ:q̄z relatiuum ipsoꝝ refert p̄ncipales ꝛ non hr̄des quos non pōt referre respectu tp̄is p̄sentis:ꝛ vnum de- terminabile plura determinans habet si potest pariter determina re.l.iam hoc.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.hereditatē.ꝛ.l.q̄uis.C.eo.ti.ꝛ.l.fin. C.de sententijs ꝛ interlocu.oīm iudi.ꝛ sequens v̄bum eoꝝ:constat etiam ꝙ solum ipsos dn̄m Actum ꝛ dn̄m Hieronymum refert ibi: dum dicit eoꝝ patrem:ꝛ simil̄r relatiuū eos ꝙ postea sequitur in di cto instr̄o ibi fuisse gestū inter eos ꝛc.ꝛ sil̄r inferius ibi inter eos et eoꝝ heredes solūmodo dictos dn̄m Actū ꝛ dn̄m Hieronymū refe runt:ideo v̄ba sequētia dū dr̄ ꝙ ɔhūt societatē oīm bonoꝝ mobi- liū ꝛ imobiliū p̄ntiuꝫ ꝛ futuroꝝ:ꝛ dū postea subditur ꝙ diuidātur in duas partes oīa eoꝝ ꝛ cuiusq; ipsoꝝ bona ꝛc.intelligēda sunt de bonis ipsoꝝ dn̄i Acti ꝛ dn̄i Hieronymi:ꝛ non de bonis heredū eo rundem.Ex p̄cedentibus enim sequentia declarantur.l.si seru⁹ plu rium.§.fi.de leg.j.ꝛ.l.qui filiabus cum ibi notatis eo.ti.ꝛ.l.heredes palā.§.fed si notā.ff.de testa.ex quo infert̄ ꝙ non est cōtracta socie- tas de bonis heredum:nec vt heredes sint socij:ꝛ sic non fuit actuꝫ vt societas ipsa transiret in heredes sed solūmodo inter ipsos ɔtra hentes:ꝛ de bonis p̄ eos acquisitis vel acgrēdis ꝓut sonant v̄ba in strumēti:ꝛ si qua dubietas ex verbis resultare posset:tn̄ dicta inter p̄retatio est amplectenda ad hoc vt actus valeat ꝛ nō pereat argu- mento.l.quotiens in stipulationibus.ff.de v̄b.obli.ꝛ.l.quotiēs in actionibus.ff.de rebus dubijs.ꝛ.c.si papa.de priuil.li.vj.ꝛ ꝑpterea videtur ꝙ dicta societas valuerit non obstante ꝙ fuerit contracta per tp̄s cētum annoꝝ:quia ex quo fuit cōtracta societas debet cen seri contracta s̄m naturā ipsius societatis que est quod dissoluatur morte contrahentium vel alterius eoꝝ.vt.d.l.verum.§.finali.ꝛ.d.l. actione.§.morte.si enim fuisset conuentum ꝙ duraret per decē an nos si interim decessissent ipsi contrahentes vel alter eoꝝ nulli du bium quod dissolueretur societas non obstante appositione tēpo- ris decēnalis per iura preallegata:ita etiam non ob.conuentione quod societas contrahatur p̄ tp̄s centum annoꝝ subintelligat̄ nisi interim decedant ipsi socij vel alter eoꝝ.verba em̄ contractus intel liguntur s̄m subiectam materiā:ꝛ s̄m naturā cōtractus.l.si.vno in p̄nci.ff.loca.ꝛ.l.si ita stipulatus.ff.de vsu.cum concor. Item conuē tiones intelliguntur rebus sic se habentibus.l.continuus.§.cū qs. ff.de verb.obli.ꝛ.c.quemadmodum extra de iureiur.ꝛ.l.qō seruus cum sua glo.ff.de condi.ob causam.ad hoc etiam.l.si conuenit.ff.p̄ socio vbi est expressum:quod licet expresse cōueniat ꝙ societas du ret per aliquod tp̄s nec possit ab ipsa discedi durante illo tp̄e nihi- lominus societas diuidit renunciatione ꝛ renunciatio licite fit ex causa superueniēte:puta quia socius efficiatur molestus: vel quia causa propter quam fuit contracta societas cesset: vel quia alter so cius sit necessaria causa affuturus vt ibi ꝛ in.l.sequenti.ꝛ sic expres sa conuentio ꝛ clara quo ad verba recipit interpretationē ex natu- ra societatis:ꝛ intelligitur nisi causa iusta superueniat.si itaq; sup- uenit mors que est iusta ꝛ necessarijssima causa dissoluitur societas ꝛ non obstante ꝙ non sit elapsum tempus conuentum sed pactum illud circa tp̄s appositū interpretatur dūmodo natura societatis patiat̄ ꝙ duret ꝛ interim nō dissoluatur ex ipsius ɔtractus natura p̄ p̄dicta:nec refragatur si quis dixerit predicta p̄cedere qn̄ appo- nitur tale tp̄s qō est possibile perfici ꝙ non videtur contingere in casu nostro argumento.d.l.fi.C.de sacrosan.eccle.cum concor.quia ad hoc rn̄detur ꝙ dicta limitatio iure nō ꝓbat̄.itē ꝛ scdo ꝙ l; quis non p̄sumat̄ viuere cētum annos:tn̄ possibile est ꝙ etiā vltra duret vita hoīs:ꝛ l; sit de raro ɔtingentibus:non tn̄ est impossibile: ideo nō ob.sed videt̄ interpretanda mens contrahentium ꝙ voluerint tp̄s adeo longissimum apponere vt designarēt ꝙ ipsa societas du- raret q̄tum esset possibile:adeo ꝙ lapsu tp̄is nunq; dissolueret̄.nō autē cēseatur appositum tale tp̄s vt recederetur a natura societa- tis presertim si ex hoc vitiaretur ipse contractus p̄ theoricas.s.re citatas: ac etiam quia virtus iuramenti que est si actus non valet vt agitur censeatur actū vt valeat eo modo quo meli⁹ valere pōt.l.

cum pater.§.filijs matrem.ff.de leg.ij.ideo si dictus ꝯctus celebra/
tus fuisset: vt oīno duraret per cētum annos si ex hoc non valeret
virtus iuramenti operaret̄ ꝙ fieret interpretatio vt censeat̄ contra
cta ad illud tp̄s non precise si eo modo valere non pōt: sed ꝙ dura/
ret per dictum tp̄s quatenus durare posset ne alias actus redderet̄
4 inualidus.ar.d.§.filijs matrē. ¶ †Confert optime ad p̄dicta id qđ
hr̄ in.l.j.ff.pro socio vbi si societas in ꝑpetuum durat ad tp̄s vite
alterius contrahentium p̄morientis: ⁊ sic illud ꝟbum in perpetuū
interpretatur nisi interim alter ex ꝯhentibus decedat: adeo ꝙ rece
ditur a vi verboꝝ ꝑpter naturā societatis que nō pōt durare post
mortē.itē ⁊ si ꝯhatur ꝑ tempus cētum annoꝝ ꝟba restringant̄ nisi
interim alter ex contrahentibus decedat: coadiuuantur p̄dicta ex
ꝟbis sequētibus in quibus fit mentio de diuisione fiēda inter ipos
ꝯhentes ꝑ que ꝟba demonstrat̄ ꝙ sit ꝯtingibile ꝙ dicta societas
finiat̄ inter ipsos ꝯhentes: qꝛ potuerunt cogitare ꝙ euenire posset
vel qꝛ putauerint esse possibile ꝙ ipsi tanto tp̄e viuerent: vel qꝛ co/
gitauerint ꝙ societas etiam intra tp̄s ꝯuentum varijs modis dis/
solui potest.de quibus in.d.l.verū.§.fi.⁊ insti.de socie.§.finit̄ cū.§§.
sequētibꝰ: ⁊ sic ꝯhentes intellexerint ꝙ ꝑpter appositionē tp̄is li/
mitati non censeatur recessum a societate: adeo ꝙ noluerint finiri
societatē ex causis ex quibus societas necessario finit̄: confert etiaꝫ
ad p̄dicta illud vulgatuꝫ vtile ꝑ inutile nō vitiat̄ vt in regula iuris
vtile ꝑ inutile in.vj.cū cōcor.ex q̄bus oībꝰ puto ītrepide ꝯcludēdū
ꝙ dicta societas tenuerit nō ob.appositiōe tp̄is cētenarij: nec etiā
validitate dicte societatis habent obstare alia in ꝯtrariū adducta.
5 ¶ †Non eñ ob.ꝙ dicti ꝯhentes erant filijfamilias: qꝛ licet filijfa/
milias nequeant alienare vel pignorare bona aduentitia in quibꝰ
patri queritur vsusfructus per.d.§.filijs aūt.tñ videt̄ ꝙ lꝫ facultas
alienandi sit ꝓhibita cū administratio non pertineat ad eos sꝫ ad
patrem: qui videt̄ quodāmodo dñs ⁊ tanq̄ dñs administrat.l.j.cū
ibi notatis.C.de bonis maternis.tñ non videt̄ ꝙ contractus socie
tatis: licet tendat ad cōicandum etiā bona aduētitia debeat ꝑpter
ea vitiari etiā respectu ipsoꝝ bonoꝝ aduentitioꝝ: saltē interueniē
te iuramēto contrahentium ex quo talis ꝯctus seruari pōt sine di/
spendio salutis eterne.lꝫ eñ non potuerint forte transferre dñium
vel etiā pignorare ipsa bona aduentitia ex quo facultas disponēdi
videt̄ cōcessa patri ⁊ filio.interdicta tñ obligatio ꝑsonalis ad trāsfe
rendū dñium qñ facultas subuenit transferendi videt̄ obseruanda
ex quo sine peccato vt dixi seruari potest.arg.c.cum contingat.de
iureiuran.⁊.c.quāuis.de pac.in.vj.⁊ aut̄.sacramenta pube.C.si ad/
uersus ven.⁊ que habentur in dictis iuribus.⁊ ꝑ Bar.in.l.si quis ꝓ
eo in p̄n.de fideius.⁊ maxime cum talis obligatio nō sit ꝓprie alie/
natio sed obligatio ad alienandum ꝓut est vendere aliud pactū de
vendendo iuxta.l.si necessarias.§.de vēdendo.ff.de pig.acti.⁊ ꝓut
alias dicit Bar.in.l.iurisgentiū in p̄nc.ff.de pac.ꝙ donatio que fit
consensu nudo a traditione non est proprie donatio sed pactuꝫ de
donando.⁊ ideo obligatio ad alienandū non sit ꝓpria alienatio.et
ideo non militant verba.d.§.filijs auteꝫ que prohibēt alienationē.
⁊ lꝫ nōnulli teneant ꝙ iuramētum non validet illam alienationem
factā ꝯ.d.§.filijs autē.tñ Ang.in mea lec.ibi tenet ꝙ iuramentum
validet ibi alienationem ex quo pōt sine dispendio salutis eterne
seruari per iura p̄allegata.⁊ idē videt̄ velle gl.ibi que querit de dua
bus questionibus: ⁊ rñdet simpl'r ꝙ sic ita ꝙ videtur respondere ad
vtrāq̄ questionē.ar.l.si defensor.§.qui interrogatus.de interroga.
actio.⁊.§.preterea insti.de inuti.stipu.⁊ idem tenet Jmo.in.c.cum
contingat.de iureiur.negando rōnem qua mouētur Bal.⁊ sequa/
ces tenentes contrarium que fuit ꝙ filij prohibent̄ illo casu aliena/
re ad instar ꝓdigi: nam ꝓut ipse dicit ille non aperit.d.§.filijs aūt.
¶ Preterea non est expeditum ꝙ contractus ꝓdigi non firmet̄ iura
mento.de quo per doc.in.l.is cui bonis.ff.de ꝟbo.obli.⁊ in.d.c.cū
ꝯtingat.⁊ hec pars ꝙ hmōi ꝯctus firmetur iuramēto nō obstāte.d.
§.filijs aūt fuit al's visa verior ꝯsulendo.⁊ etiā legendo.d.aut̄.sacr̄a
pube.⁊.d.§.filijs aūt ꝑ gñalitatē.d.c.cū contingat.⁊.d.c.q̄uis in eo
rū rōne: dato insuꝑ ꝙ etiā stāte virtute iuramēti non possint filijfa
mi.se obligare ad alienandū bona aduētitia in quibꝰ patri querit̄
vsusfructus quasi in eis nō habeāt plenū dñiuꝫ seu facultatē dispo
nēdi vt libet: ⁊ ꝯñter viuo pr̄e nō cōicet̄ dñium nec partes fuerint
astricte interim ad cōicandū: tñ mortuo postea patre ex natura ge/
neralis societatis oīm bonoꝝ cū post mortē patris sit quesita plena
proprietas ⁊ plena facultas disponēdi videt̄ ꝙ dicta bona veniant
cōicanda p̄sertim ꝟtute iuramēti appositi suꝑ ꝯctu ⁊ insuꝑ multa
transeūt in vniuersitate que nō pñt spāliter in ꝯctu deduci.l.in mo
dicis.ff.de contrahen.emp.⁊.l.quedā.ff.de acqr.re.do.⁊.l.si merce/
dē.§.j.ff.de actio.emp.itaq̄ arbitror: ꝙ etiā bona aduētitia in qui
bus patri querebat̄ vsusfructꝰ veniāt in dicta societate.vtrū aūt in
vita: an vero post mortē pr̄is cēseāt̄ cōicata: ⁊ sic inuicē alienata nō
est vis quo ad effectū: ideo nō insisto: ⁊ insuꝑ dato ꝙ in dicta socie/
tate nō potuissent deduci dicta bona aduētitia: ⁊ quo ad ea nō va/
leret societas: tñ valeret quo ad alia qꝛ vtile ꝑ inutile nō vitiat̄.d.re
gula vtile in.vj.bona aūt que q̄siuit dictꝰ.d.Actus cōiter erāt vt ꝑ/
cipio quasi castrensia in quibꝰ pr̄i nihil querit̄.l.forus.⁊.l.aduocati
C.de aduo.diuer.iud.iuncta.l.fi.C.de inoffi.te.⁊.l.fi.C.q test.facere

pñt: ideo vt arbitror de bonis aduentitijs in quibus pr̄i q̄reretur
vsufr.ꝓut arbitror nulla vel parua erit controuersia: qꝛ pauca for/
tasse esse reperientur: ⁊ si plura modicus erit concessus ex vna par/
6 te magis q̄ ex altera. †Nec ob.qđ secūdo loco in cōtrariū deducit̄.
qꝛ lꝫ in societate lucri ⁊ questus debeat fieri diuisio ſm q̄titatē ca/
pitalis hoc est eoꝝ que ponuntur in societate.in hac enim societa/
te videt̄ loqui tex.in.§.j.insti.de societate cū tractet̄ de lucro ⁊ dam
no de quibus solet in hmōi societatibus lucri ⁊ questus cōiter agi:
⁊ etiā continuando illū.§.ad ꝓxima.⁊ similiter in tali societate vi/
det̄ loqui text.d.l.si non fuerint attentis his que subdunt̄ in.§.ita
coiri eadem.l.tñ in societate omnium bonoꝝ nō videt̄ eadem ratio
maxime qꝛ sunt incerta ea que sunt obuētura cū possint ex fortuna
⁊ ex causa non cogitata plura obuenire ⁊ forte ipsi contrahētes ali
qua cogitabant obuentura que non sunt nota alijs: ideo non debe
mus interpretari ꝙ tale pactū fuerit iniquum ⁊ inualiduꝫ maxime
cum talis decisio ꝙ partes in diuisione debeant esse correspondē/
tes ad immissa nō reperiatur facta in societate oīm bonoꝝ nec a iu
rislatoribus nec a doctoribus saltem aperte: nec videt̄ eadem ratio
per predicta: ac etiā qꝛ si haberetur respectus ad ea que ponuntur
in societate tunc parum prodesset ipsa societas si quilibet retrahe
ret q̄tum mitteret: nec vllo pacto est de mente contrahētium. si ve
ro ab initio fuerunt haberetur respectus ad ea que sperabātur ob/
uenire similiter non congruit: qꝛ veniunt in ea etiam ea de qua nul
la erat spes: ideo non videt̄ ꝙ talis spes sit in consideratione: ⁊ ma
xime qꝛ hmōi spes non est alijs nota: ita ꝙ nō posset facile extima/
ri presertim longo tempore post elapso ꝓut contingit in casu isto
7 ⁊ difficilius fuisset si longiori tp̄e vixissent. †Jtem p̄legata tunc tē/
poris erant reuocabilia: itaq̄ non erant magni extimanda.iteꝫ in
dicto contractu societatis presupponitur aliam prius fuisse initaꝫ
societatem ex qua forte poterat pretendi illa q̄sita fuisse cōia si que
sita fuerāt per dictum dominum Actum ꝓut pater in suo testamē
to fatetur: licet illa confessio facta in testamento patris non ꝓbet:
tum qꝛ facta absente patre.l.certum.§.si quis absente.ff.de confes.
⁊.l.fi.ff.de interroga.ac.⁊ qđ habetur in.l.j.⁊.l.si non designata.C.
de falsa causa adie.lega.tum qꝛ facta inter eos inter quos non pōt
cadere donatio seu obligatio ex causa profectitia.l.ij.C.de inoffici.
dona.l.frater a fratre.ff.de condi.inde.⁊.l.si donatione.C.de colla.
⁊ inter similes personas cōfessio est suspecta: adeo ꝙ etiā inter pre/
sentes non probat.l.qui testamentum.ff.de proba.⁊ in.l.cum quis
decedens.§.titia honestissima.ff.de leg.iij.⁊ habetur in.d.l.si dona
tione insuper Bar.in consilio mihi.xcviij.incipiente ex facto ꝓpo
nitur ꝙ Julianus de cortonio in casu quo versabatur forus poli et
forus fori conclusit ꝙ etiam in societate lucri ⁊ questus valeat pa/
ctum ꝙ partes sint equales hoc est quilibet ex socijs tantūdem ha
beat in diuisione: licet vnus plus posuerit q̄ alter cuius Bart.non
est parua: immo permaxima auctoritas.Et concordando eius sen
tentiam cum opi.Accursij ⁊ aliorum supra relata potest dici quod
dictum pactum ꝙ vnus ex socijs maiorem partem altero in diuisio
ne societatis consequatur non valeat si ipse non contribuit plusq̄
alter in societate: ita loquuntur termini glo.⁊ doc.in.d.l.si non fue
rint.§.j.⁊ tex.ibi ⁊ tex.in.§.ita coiri eadem.l.sed valeat pactum qđ
partes sint equales ⁊ quilibet socius tantundem cōsequatur in di/
uisione: licet vnus plus ponat in societate q̄ alius ⁊ isti fuerunt ter
mini in quibus Bar.consuluit qđ pactum valeret: ⁊ presertim si di
sproportio positoꝝ in societate erat euidens ⁊ non incognita con/
trahentibus: adeo ꝙ non est deceptio: ⁊ qui posuit poterat in so/
cium liberalitatem conferre: itaq̄ si natura societatis non patieba
tur iniquitatem pacti illam tolleret tacita voluntas liberalitatem
conferendi vt actus non pereat argumento.d.l.quotiēs cum con/
cordātijs.Et maxime inter fratres inter quos de facili presumitur
animus donandi argu.l.si seruus.de dona.inter viruꝫ.⁊.l.procula.
ff.de ꝓba.⁊ que per Bar.in.l.que dotis.ff.soluto matri.concurrē/
te potissime virtute iuramēti que facit actum interpretari: eo mo/
do quo melius valere pōt si non pōt valere vt agitur.d.§.filijs ma/
trem.itaq̄ si non posset valere vt simplex contractus societatis va
lere censeatur vt mixtus cum tacita donatione illius qui plus com
municabat q̄ alter ꝓut hec omnia militant in casu nr̄o: nam inter/
uenit iuramētum itē societas celebrata inter fratres qui vt intelle/
xi ingenti amore etiam vltra solitum erāt coniuncti: ⁊ notum erat
eis quod cōicabat nec.d.Actus qui dr̄ plus cōicasse erat eius con/
ditionis ꝙ ignoraret quid societati conferret: ⁊ pactuꝫ non fuit ꝙ
vnus plus consequeretur q̄ alter: videtur autem plus alienum ab
equitate ꝙ vnus socius plus altero percipiat: lꝫ non plus cōferat
q̄ versa vice tantundem percipiant: lꝫ vnus plus conferat primum
quidem abhorreret bona fraternitas ſm plurimum congruit opti
me fraternitati ad cuius similitudinem redigitur societas.d.l.veꝝ
in p̄ncipio.ex quibus oībus simul consideratis: ac etiam concurrē
te ꝙ non est societas lucri ⁊ questus: sed omniū bonoꝝ puto intre/
pide cōcludendum ꝙ ex hoc medio non vitietur dictus contractꝰ
8 societatis. †Nec etiā debet vitiari tertio medio in contrarium ad/
ducto.nam ex natura societatis oīm bonoꝝ veniunt omnes here/
ditates.l.iij.§.de illo.ff.pro socio.⁊ lꝫ pactū de hereditate viuentis
non

non valeat regulariter: tñ fallit qñ id venit ex natura ꝓcedẽtis con tractus ita dicunt doc. in d. l. fi. C. de pac. per text. in. l. si qs seruũ. ff. de acti. empti. sup glo. penul. que etiam tangit ibi. ⁊ in. d. l. si qs ser uum. idem si venit cũ vniuersitate. vt in. l. ij. §. illud. de hrditate vel acti. ven. ẜm solutionem Bar. in. d. l. fi. de pac. cum aũt hoc casu na tura ꝯtus societatis oim bonorum sit sub vniuersitate comprehẽ dere etiã bona pꝑna ⁊ materna: nõ vr̃ vitiari pactuz specificũ factũ sup bonis ipsis: lz viuentiũ ⁊ insup dato ꝙ non valeret pactũ expꝓ sum: tñ remaneret cõuẽtio generalis facta sup societate oim bono rũ in qua veniunt etiã bona viuentiuz p. d. §. de illo. ⁊ notat̃ in. d. l. fi. sup. d. glos. penul. posset etiã instari ꝙ iuramẽtũ iuuet pactũ sup hereditate viuentis: qꝛ iuramẽtum põt seruari sine dispendio salu tis eterne. ergo ⁊c. lz em̃ inuitare possit ad delinquendũ ⁊ nonnun ꝙ inuitet: ⁊ propterea vitietur nõ seq̃tur ꝙ inuitet semp: ⁊ maxime hmõi pactum inituz inter filios ꝙ hereditas patris ⁊ matris inter eos equalr̃ post mortẽ diuidat̃. nemo em̃ dixerit hoc casu filios inui tari ad necandũ patrem: nec magis inclinari ꝙ̃ cessante pacto: vt de se innotescit: ⁊ alias videmus quod donatio mandat̃ insinuari ne fraudes fiãt. l. data. C. de dona. ⁊ tamẽ solet teneri quod iuramẽ tum validet donationem nõ insinuatam: ⁊ videamus ꝙ dicta ꝓhi

9 bitio nõ habeat ꝑpetuam cãm ꝓhibitionis. †Nam nõ obstãte ista dubietate valet pactũ sup re viuentis post mortẽ collatũ. l. ⁊ suũ. §. idem probat. ff. de pac. put dicunt doc. in. d. l. fi. de pact. ⁊ etiã in. d. §. idẽ ꝓbat. lz ⁊ aliter possit intelligi. item valet hoĩs incerti. d. §. de illo. ⁊ in cõsequentiam ꝯtus. d. l. si qs seruũ. ⁊. d. §. illud. itaq̃ nõ cẽ setur dicta rõ tanti ponderis qn̄ de facili non curetur: ita nõ incõ ueniret: si etiã rõne iuramenti non curaretur: put etiam hec tetigi in aut. sacra pubex in. viij. q. ꝓnc. non tñ firmaui nec ad presens me fundo in virtute iuramenti hoc respectu: lz non paruifaciam etiaz hoc tñ ex alijs premissis euitatur hoc tertiũ ꝯrium. ¶ Ad vltimuz vero contrarium est. s. rñsum: ideo remanet firma cõclusio. s. facta scz ꝙ dicta societas teneat non ob. adductis in ꝯrium. itẽ ex ꝓmis sis infert̃ ꝙ dicta societas fuit dissoluta morte: ita ꝙ nõ veniũt cõi canda q̃sita post mortẽ alteri⁹ ex socijs nec trãsiuit ad heredes per supradicta. item ⁊ tertio ꝙ veniunt cõicanda oĩa ⁊ ea aduẽtitia. de qbus pr̃i q̃situs fuit vsusfructus put alia: ⁊ illa mille put cetera: cir ca alia quesita que non vident̃ mihi multũ oportuna nõ me intro mitto: qꝛ alijs occupatus put ⁊ ante omnia dixi consultanti.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxj.

☞ Sorores vterine vel consanguinee: an succedãt fratri vterino in bonis maternis ad eũ peruentis exclusis fratribus vterinis stan tibus statutis de quibus. j. nu. 1.

1 Sorores etiã dotate vel fratres ex vtroq̃ vel altero tm̃ latere quõ succedant fratri defuncto cum filijs fratrum.

2 Hereditas non adita seu ius restitutionis petende an et quando transmittatur.

3 Jus deliberandi an transmittatur.

¶ Consilium. cccxj.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ †Hec consultatio de iure cõi esset cla ra: qꝛ mr̃i succedũt filij pariter vtriusq̃ sexus ⁊ fratri bus ⁊ sororibus succedunt fratres ⁊ sorores cõiuncti ex vtroq̃ parẽte si extant. ⁊ si nõ extant fratres ⁊ sorores ex altero latere tm̃ pariter nõ habita distinctione sexus vel agnationis ⁊ co gnatiõis exclusis oĩbus alijs transuersalibus exceptis tm̃ filijs fra trum aut̃. in successiõe. C. de suis ⁊ leg. he. ⁊ aut̃. cessante. ⁊ aut̃. post fratres. C. de legi. here. Et ꝓdicta ꝓcedunt regulr̃ fallit qñ concur rũt fratres vel sorores vterini tm̃ ex vna parte: ⁊ ex altera parte fra tres vel sorores cõsanguinei tm̃: qꝛ tũc in bonis paternis succedũt ꝯsanguinei tm̃: in bonis xo maternis succedũt vterini tm̃: in cete ris autem bonis oẽs equaliter succedũt. l. de emãcipatis. C. de legi. here. cũ simi. itaq̃ vterini hñt potiora iura in bonis maternis ꝙ̃ in alijs. itẽ vterini hñt ꝑcipuum ius vltra alios cognatos: qꝛ cẽsentur hr̃e iura agnationis ⁊ succedunt vt agnati. l. meminim⁹. C. de legi. heredi. ⁊ sic p viam quandam fictionis succedũt vt agnati dicit ibi Bald. ⁊ videnť idẽ velle ceteri p quam legẽ limitat̃ generalitas iu rium que militabãt illo tp̃e quibus agnati ꝑferabãt cognatis: ita etiã nõ incõgruit si limitat̃ gñalitas statuti. de quo in themate di spõnẽtis ꝙ agnati noĩati in statuto ꝑferant̃ ꝯiunctis ex latere ma terno: put est frater vel soror vterinus saltem qñ agit̃ de bonis ma ternis. Corroborat̃ dicta decisio satis plane ex no. per Bar. in. d. l. de emãcipatis. ⁊ Bal. ibi. Ex his itaq̃ patet rñsum ad. d. l. munici palẽ sub rubrica. de succe. ab intestato in. §. item mater ⁊ coniuncti scz ꝙ succedãt agnati ibi nomiati cognatis exclusis: fallit in fratre vterino quo ad bona mr̃na p ꝓdicta ⁊ maxie vt euitet̃. ll. correctio: iuxta ea q̃ habent̃. in. l. ꝑcipim⁹. C. de appel. in. l. sancim⁹. C. de test. in aut̃. quas actiões. C. de sac. san. ec. Et coadiuuant dicta interpre tatio vigore secũdi statuti sub rubrica de restit. dotis ⁊ donationis in. §. ⁊ si qua mulier. nã in ꝓcedẽti. c. ipsius statuti excludit̃ soror do tata a successione fratris: ⁊ postea subdit̃. ⁊ si filia illa nata esset ex alia matre ⁊ haberet fratres ex latere paterno tm̃ habeat ius saluũ in dotib⁹ maternis. non obstat ⁊c. hoc quidem statutũ referẽdo ad oĩa superiora põt intelligi etiam in successione fratris ꝙ in dotib⁹ mr̃nis habeat ius saluum: vt. s. in eis succedat fratri suo vterino vel vtriq̃ ꝯiuncto. nõ ob. ꝙ sit frater ꝯsanguineus. ⁊ p hãc interꝓta tionẽ moderat̃ correctio iuris cõis. ⁊ ꝓpterea suadetur amplecten da. c. cũ dilectus. de cõsue. cũ si. itẽ nõ distinguitur dos materna trã sierit in fratrẽ siue nõ. ergo nec nos destinguamus. l. iij. ff. de offic. ꝑresi. sed indefinite. ⁊ sic generaliter loquens gñaliter intelligat̃. l. j. §. ⁊ gñaliter. de leg. ꝑrest. ⁊ canone si romanox. xix. dis. c. qꝛ circa. de priuil. ⁊ lz bona matris transeant in filiũ: nõ amittũt nomen qn̄ di cant̃ bona materna vt. C. de bo. ma. in rubrica. ⁊ in. l. j. ⁊. l. fi. eo. ti. et in. l. de emancipatis. C. de legi. hr̃di. ⁊ in. c. raynaldus in ver. porro. de test. ibi paterna bona legauit. ⁊ in. c. si duo fratres ibi paternum feudũ. de feudo marchie. ⁊ in. c. v. an maritus succ. vxo. colla. x. ⁊ in c. j. in princ. de alie. feu. ⁊ in. c. j. an agna. vel filius. ⁊ in. c. j. de natura suc. feu. vbi fraternum feudũ post mortẽ fratris dr̃ id qd̃ acq̃situm est a fratre paternũ id qd̃ q̃situ̇ est a patre ⁊ in filiũ translatũ. ⁊ in c. satis. de ꝓhib. feu. alie. p lota. Et ita in simili dr̃ ꝯsuluisse Bart. in ꝯsi. incip. viso puncto. ⁊ visis dictis tribus statutis dicti Andree cõ cludentẽ ꝙ statutum terre sancti seuerini disponens ꝙ mulier do tata non possit habere regressum ad bona pꝛ̃na extantibus agna tis excludet sororẽ a successione fratris in bonis pꝛ̃nis ad fratrẽ de nolutis: qꝛ bona q̃ filius habet a patre dicunt̃ paterna. ⁊ q̃ habuit a matre dicunt̃ materna p. d. l. de emãcipatis. ⁊. l. lz. §. patron⁹. ff. de ver. signi. ẜm eum: put vidi ꝯsilium in quodã magno quolibeto in titulatum Bart. quod videri põt hic perusie. ⁊ ẜm illud consiliũ vi di alio anno ꝯsultũ apud ciuitatẽ narnie. ⁊ lz illa interpretatio mi hi satis dubia appareat in illis terminis in quibus per eam interꝓ tationẽ iurium correctio amplia. tamen non displicet in terminis nostris in quibus per hanc interpretationẽ minus leditur ius cõe. Et retenta hac interpretatione ꝙ soror vterina etiã dotata exclu dit fratrem consanguineum a successione fratris in dote materna prout de iure cõi longe fortius frater vterinus cum sit eadem ⁊ ma ior ratio ⁊ a paritate rationis optimum est arg. l. illud ad. l. aq̃l. l. a titio. de ver. ob. cũ concor. maxime cũ p hoc minus ledat̃ ius cõe ex quibus oĩbus videt̃ cõcludendũ ꝙ fratri in bonis maternis maxi me in dote materna: qꝛ vt arbitror nil aliud habebat dicta mater frater ⁊ soror vterini excludũt fratres ⁊ sorores cõsanguineos: qua ꝯclusione facta facilis est decisio oĩs cõsultatiõis. nã capiẽdo ꝓmuz quesitum de iure cõi est clarũ qd̃ hereditas materna deuolueret̃ p virilibus ad quatuor filios q ex ea remãserunt: tñ ex forma statuti sub rubrica de suc. ab intest. filie femine excludunt̃ a fratribus: siue sint dotate siue non: lz non dotate debeant dotari. iõ attento ꝙ re licta est dos ab auo paterno ⁊ attẽta pupillari etate cum adhuc nõ egeãt dote puto eas non succedere concurrente dispõne statuti de restitutione dotis quo disponit̃ qd̃ dotata ab auo non possit pete re dotes maternas a fratribus: nec forte inter eas. ⁊ Joannẽ earuz fratrem vtriq̃ coniunctum est controuersia. ideo non insisto am

2 plius super hoc. ¶ †Circa scd̃m autẽ quesitũ constat ꝙ de iure cõi dicta nãna ⁊ lucia sorores cõsanguinee nõ succedũt in bonis mater nis p dicta. s. nec aũt municipale sit̃ eos nõ iuuat p dicta. s. Et iõ non est agendũ de transmissione hr̃ditatis delate hr̃ditas aũt dela ta sorori non transmittit̃. l. qm̃. sororẽ. C. de iure deli. ⁊. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cad. tollẽ. cũ cõcor. lz posset instari vtrũ pupilla de functa transmittat ius petẽdi in integ. resti. ⁊ similis disceptatio ca dere posset vtrũ ioachinus trãsmitteret hr̃ditatem mr̃is p portio ne sibi delata in eius hr̃dẽ. nam ꝯstat ꝙ hr̃ditatẽ non trãsmittit. ⁊ si non transmittit ex alio capite excludunt̃ ab hr̃ditate mr̃is dicte nãna ⁊ lucia. nec venire possent ad dictã hr̃ditatẽ etiã si succederẽt dicto ioachino. cui⁹ cõtrariũ supra est cõclusum ⁊ recte. ideo nõ est opus insistere super restitutione in integrum. Item non est opus ꝙ hereditas dicti ioachini adeatur infra annum. nam potest adiri

3 intra. xxx. annos. l. licet. C. de iure deli. †Lapsus autẽ anni solũ at tẽditur respectu iuris deliberãdi qd̃ non trãsmittit̃ nisi defunctus sciuerit hr̃ditatẽ sibi delatã. l. cũ antiquioribus. C. de iure delib. ⁊ p Bar. in. l. qui duos. de re. dub. vbi qualis scia requiratur in hr̃dita te pupillo delata. nõ aũt interest dicti Joãnis ꝙ Joachinus trans mittat. nã si successores ioachini excluderent̃ ab hereditate matris ipsius ex persona dicti ioachini. d. Joannes succederet insolidum matri ex persona ꝓpria. ⁊ per hec rñsum est ad omnia quesita soluz restaret videre vtrum in portione delata dicto ioachino bonis ma ternis succedant in aliquo dicte filie ꝓmi mr̃imonij vterine sorores dicti ioachini qd̃ indigeret latiori discussiõe. ad quã in ꝓñtiarũ nõ datur otium: nec arbitror ꝙ controuersia inter eas ⁊ fratrẽ vtriq̃ coniunctum vertatur. ideo ad presens non decido. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxij.

☞ Uxore decedente cũ filia pupilla sup̄stite ⁊ marito q dotẽ reti nuit p ꝗnquẽniũ an decedente dicta filia in pupillari etate ei succe dar pr̃ vxoris an vero maritus si non appareat ꝙ maritus aduenerit hereditatẽ dicte pupille. p tot um.

1 Pr̃ filie vxorate ꝑfert̃ marito in successiõe eiusdẽ filie ab intestato.

2 Adire hereditatē vxoris an videatur maritus dotem retinendo & ex quibus actibus resultet aditio. nu. 5. & 6.
3 Debitor qui nō soluit hereditate iacente an incurrat morā. Mora vt non videatur cōmissa ex quibus purgari possit.
4 Tacens qñ videatur aliquid posse dici gessisse contra actum.
5 Aditio an resultet ex sola voluntate non declarata ex actibus exterioribus sed in mente retentis & an solēniter presumatur facta pos sessione alterius.
6 Pater qui non adiuit hereditatem sui filij pupilli an possit filio defuncto obtinere beneficium restitutionis in integrum gratia dicte hereditatis adeunde.

¶ Consilium. cccxij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Videt in hac ꝯsultatiōe primo aspectu dicendū ꝙ hr̄ditas dicte mulieris defuncte pertineat ad eius patrem. & nō ad maritū lʒ patrē cōis filie postea defuncte. Constat em̄ ꝙ pater pfert marito in successiōe ab intestato: vt in. l. j. C. vñ vir & vxor. itē cōstat ꝙ hr̄ditas nō adita regulariter non trāsmittit. l. vnica. §. in nouissimo. C. de ca. tol. & in. l. qm̄ sororē. C. de iure deli. & lʒ hr̄ditas ascēdentis non adita p descēdentē transmittat in posteros remedio. l. vnice. C. de his qui ante aper. tab. tñ non transmittit in ascēdētē. l. ij. C. ad senatusc. orfi. ɓm q̄d no. Cy. Bar. Ang. Saly. & Pau. de ca. ibi. & Bar. & Ange. in. d. l. vnica. de his q ante aper. tab. allegantes etiā tex. in. l. ij. §. si qs ex liberis. ff. ad ter. q̄d etiā voluit idē Bar. in consi. incip. q̄ne ppoſita dubiū est cū hoc hr̄ditas &c. in ordine mihi. cccxxiij. dicēs ꝙ doct. ita tenēt. & ꝙ semper hoc sibi visum fuit. & est opi. cōiter a doct. approbata ɓm Rapha. ful. in. d. l. vnica. & l. si infanti. C. de iure delib. qui idē tenet: lʒ em̄ pater hereditatē delatā filio adire posset filio recusante. l. cū non solū in princi. C. de bo. que lib. tñ adire non potest filio mortuo: put volūt Richar. malū. & Ray. de for. ɓm Salyce. in d. l. ij. C. ad orfi. qñ enim filius est mortuus non est persona quā pater posset representare non sic in filio recusante ɓm Richar. ma. et hoc tenent cōmuniter doc. ɓm Saly. & Pau. de ca. in. d. l. ij. idem tenentes. quod & volunt Cy. & Richar. malum. in dicta. l. cū non solum. & idē vult ibi Raph. ful. & etiam Bald. ibi lʒ aliud videatur voluisse in. d. l. ij. in fi.
2 † Et lʒ non restituerit dotem nō videt ꝙ ex hoc censeatur adiuisse hereditatem: quia pater nihil vr̄ gerere nō restituendo dotem. & qui nihil gerit nō videtur adire. l. cum antiquioribus. C. de iure delib. p quem tex. concludit Bald. ibi in. ij. col. ꝙ pater non restituens infra annū dotem in quantitate ꝯsistentē nō cēsetur adire. & idēʒ tenent alij put ipse dicit in. l. dos a patre pfecta. C. solu. ma. & in. l. j. C. qui admit. in. iij. q. & idem Bal. in. l. & in his. §. seruus. ff. so. ma. & l. non hoc. C. vnde leg. dicens ꝙ silentium nō habet verum actū animi vel corporis in quibus cōsistit aditio. nam silens nihil gerit. l. ij. C. de ser. & aqua. Itē quādiu non restituit dotēʒ videt retinere ex titulo dotis non ex futuro titulo p herede nisi forte tenuerit p decēniū. l. filius. C. de pe. here. q᷑ ex longo tpe videt qs tenere ex titulo suo. & p ꝯ̄s possidere. arg. l. si qs diuturno. ff. si ser. ven. & q̄d habet in. l. pe. C. cōi diui. ɓm eū. itē p delictū nō inducitur aditio: put ipse dicit in. d. l. j. admit. & idē tenet Saly. in. d. l. cū antiquioribus ver. ideoq̄ʒ adducēdo. l. ij. C. de legi. he. & l. filiusfamilias de acq. here. & idēt ʒ in. d. l. ij. remittēs se ad latins dicta p se in. l. si filius. C. de pe. here. & idē cōtra Bar. tenuit Fran. de alber. de aretio in ꝯ̄si. q̄d incip. pdicte rōnes dicens inter cetera ꝙ debitor nō est in mora iacente hr̄ditate per. l. pecunie fenebris. ff. de vsur. & q̄d no. in l. fi. in glo. j. de nau. feno. & dictā rōnē ponderat etiā Paul. de ca. in d. l. cū antiquioribus col. iiij. ppterea reprobans rōnem Bart. qui fuit in cōtraria opi. & plures al's rōnes p hac parte adducit Bart. in sua dispu. q̄ incipit debitor in diem. ¶ His tñ non ob. Jo saluam sententiam arbitror veriorē vcʒ ꝙ pr̄ dicte filie maritusq̄ʒ mulieris de cui⁹ hr̄ditate agit admittat. nā primo videt ꝙ nō soluēdo dotē pr̄ cēset adire p infante p quo solus pōt adire. l. si infanti. C. de iure delibe. Nā ex quo tenet dotē restituere intra annū. l. j. §. exactio. C. de rei vxo. ac. dies interpellat. & ꝯstituit debitorē in mora. l. magnā. C. de ꝯhen. & cōmit. stip. & l. traiectitie. §. de illo. ff. de act. & oblig. & l. si fundū certa die. de vb. ob. cū si. mora aūt nō est sine dolo vel culpa l. omne delictū. de re militari. & l. q̄d te si cer. pe. & l. hoiem. ff. māda. Ideo cū illa retētio potuerit fieri licite p ipm patrē adeūdo hereditatē delatā filio infanti censeat voluisse p eo adire potiusq̄ʒ facere cām illicitā. arg. l. merito. ff. p socio. & l. itē apud labeonē. §. cōeʒ. de iniurijs. & l. si qs seruum. de seruo corrupto. & l. semper in dubijs benigniora put p dicta iura. & al's plures ratiōes ꝯcludit Bar. in disputatione sua que incip. debitor in diē. nā ɓm eū ad aditionē hereditatis sufficit sola voluntas saltē declarata ex aliquo extrinseco q̄ voluntas pōt pbari p nō factū sicut per factū. l. si. §. si qs aūt temerario. C. de iure delibe. & p no. in. l. ꝙ diu. ff. de acq. here. ad hoc. l. recusari eo. ti. ɓm lec. Jaco. de arena. iō pbat p istā non solutionē ɓm quē vr̄ p hoc casus recte intelligēdo in. l. si peculiū. §. sicut autē. de pecul. leg. vbi si dn̄s est debitor serui & cessat ei soluere: statim videt habere animum adimēdi peculiū nisi ꝯ̄riū pbetur ita & a pari debitor nō soluēdo videat hr̄e aim adeundi hereditatem. saltem si non est suspecta ꝙ dicit Bart. esse verū si ipe q cessauit soluere asserat se voluisse ex illa nō solutione adiuisse hereditatē put ipse ꝯcludit in d. sua dispu. q idem voluit in. l. gerit. de acq. here. & eandē opi. seqt Jmo. & in hāc partē inclinat Pau. de cast. in. d. l. cū antiquiorib⁹ lʒ nō inhereat rōni Bar. supra primo loco recitate. Q̄d maxime dicēdum vr̄ si interuenit pena & iuramētū put solet apponi in quolibet instro. nā ne incidat in dubium incurrēdi piuriū vr̄ magis de facili psumēda volūtas adeūdi ꝯcurrēte postea assertione eiusdē. naʒ de ꝯsistētibus in aio standū est iuramento eius de cuius aio agit vt est glo. notabilis in. §. alie insti. de actio. & hr̄ in. l. fine possidetis. C. de pb. in eo q semel possedit vtrū aio quo retinuerit possessionē adeo ꝙ postea cēseat pdurasse in possessione. nā cōiter tenet ꝙ in hoc statur sue assertioni put volūt doc. ibi & in. c. cū ad sedē. de resti. spolia. ideo non incōuenit si etiā hoc casu stat assertiōi ipsius patris vtrū scʒ habuerit aim adeundi necne q̄ ratio vr̄ militare etiā si teneatur q̄d mora cesset iacente hereditate creditoris: put etiaʒ cessat mora in. d. §. sicut. mora enim cessat vbicūq̄ʒ cessat petitio. l. si pupill⁹. de verb. ob. & l. nulla intelligit mora. de reg. iur. & etiā in terminis de q bus in. d. l. fine possidetis cessat dicta ratio more vel culpe. & nihilominus stat assertioni eius de cuius animo dubitat. & p hoc respōderi pōt ad. d. l. pecunie fenebris. & q̄d notat p glo. in. l. fi. de nau. feno.
3 † Licet non sit alienū a dubitatione an debitor q non soluit hr̄ditate iacente incurrat morā. nam Pau. de ca. in. l. ad diem. de vbo. oblig. dicit ꝙ vbi hereditas creditoris est iacēs requirit depositio & consignatio p. l. acceptā. C. de vsu. pro quo faciunt notata p bar. & Bald. in. l. si reus paratus. ff. de pcu. vbi maxime Bal. requirit depositionem & cōsignationem qñ non est creditor cui possit offerri. idem Bar. in. l. itē illa. de consti. pecunia in. ij. colū. vult ꝙ quando creditor hʒ ire p solutione recipienda ad domum debitoris sufficit ꝙ debitor dicat ego sum parat⁹ soluere si esset qui reciperet qua si vel q̄d non sufficit si taceat. facit ꝙ alias habet in. l. qui cōmeatus ff. de re militari p quem tex. vt singularem vult Bar. ibi ꝙ impedimentum non releuat impeditū nisi probet se fuisse paratum facere adeo ꝙ verisimiliter fecisset si non superuenisset impedimētum. ad hoc etiā bonus tex. & ibi per doc. in. l. ij. §. si quis tñ. ff. si qs cautionibus. in casu aūt nostro non apparet ꝙ pater soluisset dotē si fuisset cui posset offerre. ideo impedimentum nō videat ipsum excusare.
4 † Et ad iura & rōnes in cōtrarium adductas potest responderi. nā lʒ silens qñq̄ʒ nihil gerat & nihil gerere censeatur qñ non tenebatur aliqd gerere. tñ qñ tenetur aliquid gerere si illud nō gerit censetur facere aduersus id quod dʒ. insti. de nup. §. si vxor. & l. qui non facit.
5 ff. de reg. iur. † Et insup non est mediocris hesitatio vtrum aditio resultet sola voluntate non declarata ex actibus exterioribus sʒ retenta in mente. de qua in. l. pro herede. de acqui. here. vbi glos. dicit ꝙ solus animus sufficit. & in. d. l. gerit. vbi Ang. firmat ꝙ aditio vere resultat ex sola voluntate etiā non declarata per aliqua extrinseca. & Bar. in dicta disputatione in. iij. particula in pn̄. dicit ꝙ doct. cōiter hoc tenent. & cum hoc videt ipse trāsire. & idē concludit glos. in. l. potuit. C. de iu. delib. q̄d & tenent doc. moderni prout dicit ibi Bar. idem tenēs. & idē tenet Ange. ibi allegans glo. in. l. q᷑ plerūq̄ʒ de interroga. act. & hanc opi. etiam Petr. & Cy. in. d. l. potuit. quos refert ibi. & sequitur Rapha. & facit. l. si auia in fine. eodem titu. ibi sola animi destinatiōe. & insti. de heredū quali. & diffe. §. fi. licet nōnulli sint in contraria sententia. Nec. l. ij. C. de legi. hered. astringit. nec. l. si filius. de peti. hereditatis. lʒ enim non presumat solēnis aditio per possessionem alterius. cuius animus solus non sufficit non infertur ꝙ non sufficiat nō solum quid facere debebat is cuius sola voluntas sufficiebat.
6 † Nec etiam obstat q̄d dicebat Bal. ꝙ p delictum non adit hereditas q᷑ nō rn̄detur ꝙ non vult Bar. ꝙ p delictum inducatur aditio sed q̄d presumitur aditio ppter quam euitatur delictum adeuntis. istud tñ medium nō est alienum a dubitatione. si autem non resultasset aditio. tñ heres dicte pupille: prout est pater posset sibi consulere remedio restitutionis in integrū aduersus hereditatem non aditam. l. qui duos. de rebus dubijs secundum lectu. Barto. & l. prima. C. de resti. mili. & argumen. l. pantoni⁹ de acqr. here. & facit. l. vētre. eo. ti. & l. illud. §. fi. de bo. pos. contrata. put hoc firmāt Jaco. de are. Oldra. & Cy. in. d. l. q duos per tex. ibi. & d. l. pantonius. & Jaco. bu. ibi. & in. d. l. j. de resti. mili. & Joan. an. in. c. in presentia. de pba. & Bar. Bald. & Jmo. in. d. l. pantonius. et Bar. & Jmo. in. d. l. vētre qui Jmo. refert idem tenere Bar. in. d. l. qui duos. & Rapha. ful. in. d. l. si infanti. & in. d. l. j. de resti. mili. & illam vt cōem firmat etiam Pau. de ca. in. d. l. si infanti. & eam ibi firmat. d. Jo. petrutij de monte sperello pater & dn̄s meus & ɓm eam tenui & legendo & ꝯsulendo. & est cōis opinio: lʒ quidam teneant cōtra maxime in infante q̄d nō est presentis discussionis. Et lʒ imputandum sit patri nō refert q̄ petit restōnē ex psona sua sed tantū q̄ glibet heres illi⁹ pupille. & istud medium est in iure magis clar.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxiij.

Confiscate an censeantur possessiones hominuʒ particulariū de monte bodio possidentiū in districtu sinogalie stāte bulla Sixti de qua

de qua.j.isto.nu.1.ex quo ipsi possidentes non docuerunt de eorũ iustis titulis.per totum.vsq ad nu.10.
2 Alioquin dictio quid significet.nu.5.ꝛ.7.
3 Princeps an possit dñium rei alicui subdito suo auferre.
4 Possessor presumitur dominus ꝛ absurdum est quod priuetur dominio sue possessionis de pñti lz non probauerit possessionẽ cũ petitori incumbat onus probandi.
6 Dominium rei aufertur a possessore per non solutionem cẽsus seu canonis.
7 Clausula in fine posita seu dictio an ꝛ qñ possit referri ad oĩa precedentia vel proxima tantum.
8 Pena apposita in cõtractu vt alter contrahens possit dici incurrisse illam an requirat monitionẽ in gñe vel in spẽ.nu.seq.
Citatio an debeat fieri in genere vel in specie vt legitime citatus possit dici contumax.
9 Publicata an presumantur posse dici ignorata ꝛ quo tempore debeat fieri proclama seu publicatio.
10 Clausula motu proprio vel certa scientia an excludat subreptionẽ in rescriptis.nu.seq.
11 Clausula in pn.apposita nõ refertur ad omnia sequentia que sunt iuri contraria ꝛ absolute clausule magis respiciunt ꝛ afficiunt precedentia ꝙ sequentia.
12 Possessio longissima causat titulũ ꝛ habet vim constituti.
13 Prescribi an possit aduersus ciuitatẽ minori tpe centum annoꝝ.
14 Dñij questionem an possit referre ciuitas pro bonis in eius territorio sitis stantibus his de quibus supra.nu.1.
15 Dominium qñq significat quandam preeminentiam ꝛ dñi ciuitatis reputantur qui habent iurisditionem.

Consilium.cccxiij.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. †Alias per me ac clarissimum iuris interpretem dominum Bald.de bartholinis patrem ꝛ dñm hoñ.consultum fuit in hac causa super diuersis tñ articulis ꝛ multa oportuit ꝑ illis articulis dilucidandis in medium hincinde adducere.ideo ne iudici nimia ꝓlixitate fastidium inferatur aliqua in hac cõsultatiõe resecãda erũt. Deueniendo ad primum quesitum videt prima facie dicendũ ꝙ bulla.S.D.N.clare loquatur in hac parte.s.ꝙ hoĩes singulares.de terra montisbodij priuati censeantur eoꝝ iuribus si qua habebant sup possessionibus ꝛ terris ꝛ alijs bonis per eos possessis in territorio ciuitatis sinogalie.nam superior mandat ꝙ homines particulares cum effectu docere debeant de eorum iuribus infra.xx.dies alioquin sint ꝛ esse censeantur penitus confiscata camere cõis dicte ciuitatis.ꝛ dicti.xx.dies videntur diu elapsi nec dicti particulares hoĩes quicꝙ docuerũt de eoꝝ iustis titulis.iõ dicta bona ꝑ eos possessa censeantur ꝛ sint cõfiscata.duo eñ iniungunt ꝑ dictã bullã dictis particularibus hoĩbus.pmo qꝺ doceant de eorũ iustis titulis scdo ꝙ postꝙ id docuerint teneant oĩno ad eã solutionem faciendã ad quã antea astricti erant.ꝛ subdit alioqin sint ꝯfiscata ꝛc.ideo si non sint ambo illa obseruata sit locus dicte pene.qñ enim duo copulatiue mãdant ꝛ si non seruant imponit pena.sufficit alterũ nõ seruari.l.is q cc.§.cũ ita.ꝛ.§.vtrũ.ff.de rebus du.ita ꝛ in casu nr̃o qꝛ sub illa ꝯiunctione alioqn hoc totũ ꝯtinet.†Nã huius dictionis alioquin significatio est mirabilis dicit Bar.in.l.j.ver.quarto quero de cõiunctione.de condi.ꝛ demonst.ꝛ in tractatu suo tyberiadis tertio libro.de alueo in ver.al's hꝫ in se inclusam oratione ꝯiam precedentibus et sequentẽ orõnẽ reddit ꝯditionalẽ de ꝑprio eius significatu ꝑut ipse inquit allegans multa iura.ꝛ refert ad oĩa superiora.c.vt circa.de elec.li.vj.iuncta glos.in verbo alioquin.ꝛ in.c.post trãslationem iuncta glo.pe.de renun.in antiqs ꝛ eius natura est separatiua ꝛ separans a ꝑcedentibus nõ solũ sequẽtia sed etiã oĩa alia ꝑcedẽtibus aduersa vel diuersa.ꝑut no.Pon.post Richar.ꝛ Barto.de saly.in l.ij.in prin.in vltimis verbis.ff.si cer.pe.ideo cum dicti hoĩes particulares non soluerint quicꝙ nec docuerint de eoꝝ iuribus.verificatur in eis significatio dicte dictiõis.alioqn ꝛ oratio sub ea ꝯtenta.
3 †Et lz sit nõ immediocris altercatio vtrũ ꝑnceps possit dominiuꝫ alicui sine causa auferre.ꝛ magis cõiter teneat ꝙ nõ ꝑut habet in.l. bene a zenone.C.de quad.ps̃.in.c.cũ ab ecclesiaꝝ.de ꝯsti.ꝛ in.l.quotiens.C.de ꝑcibus impera.offeren.ꝛ in.l.fi.si cõtra ius vel vtili.publicã.tñ ꝙ ex causa possit omnes cõcordant ꝛ mille iuribus ꝓbatur hoc aũt casu apparet causa:qꝛ non obtẽperat mãdato superioris.naꝫ veteri ꝛ nouo testõ ꝑcipitur ꝙ supiori subditi obtemperẽt.al's puniant.c.ij.de ma.ꝛ obe.ꝛ.c.omnis anima.de cẽsi.ꝛ.xj.q.j.omnis.ꝛ paulus in epistola ad romanos.xiij.c.ꝛ etiã si causa non appareat in dubio ꝑsumit causa in ꝑncipe ꝑut no.Innoc.ꝛ doc.in.d.c.cũ ab ecclesiaꝝ.ꝛ per Cy.ꝛ doc.in.d.l.quotiens.ꝛ per Panor.in.c.cũ parati.de appel.super glo.qꝺ limitant duobus modis qui non tãgũt thema nostrũ.ideo videt ꝙ dicta bona sint penitus cõfiscata cõitati sinogalie.ꝛ sic ipso iure absq alia sñia:tum qꝛ participiũ ꝯfiscata est tpis ꝑteriti nõ futuri iuxta theoricã glo.ꝛ docto.in.l.in crimina li.C.de iuris.om.iu.ꝛ in.c.si diligenti.de foro cõpe.ꝛ in.l.iubemꝰ.§. sane.de sac.san.eccle.ꝛ ꝑ glo.magnã circa mediũ in.l.si qs in tantã.C.vnde vi.tũ etiã ex virtute dictionis penitus determinãtis participium ꝯfiscata ꝑ tex.cũ glo.fi.in.l.si qui in fi.C.de posthu.ꝛ qꝺ per doc.in verbo prorsus in.c.in qbusdã.de penis.vbi hoc in vbo pe-
4 nitus dicit Panor.per ibi no.ꝛ ꝑ.c.fi.eo.ti. †Cũ his non ob.in contrariũ arbitror esse apertã iustitiã.ad cuius rei euidentiam premitto ꝙ artari quẽ ad docẽduꝫ de suo iusto titulo rei quã possidet.al's res ipsa alterius efficiat est iuris cõis correctoriũ:qꝛ iure cõi qs non cogitur nedũ ꝓbare sed nec allegare tituluꝫ sue possessionis.l.cogi.C.de pet.here.cũ ꝯcor.ibi adductis.ꝛ maxime nemine petente ipsas res prout occurrit in casu isto.ꝛ si esset petitor oĩa iura clamant ꝙ nisi petitor doceat de iure suo res est relaxãda penes possessorẽ.ꝛ merito qꝛ possessor presumitur dñs:vt no. Inno.in.c.olim de priuil.moderni in rubrica de noui ope.nun.ꝓbat in.l.sicuti.§.lꝫ si querat.ff.si cer.ven.ꝛ ibi glo.allegat concor.ad hoc tex.cum glos.in.l.j.ff.fami.her.glo.ꝛ Bart.in.l.quidam in suo.ff.de cõdi.insti.lꝫ dicta presumptio non sit tante efficacie ꝙ iuuet ad victoriam quãdo dominium deducit principaliter ex parte actoris:vt per Bart.in.d.l.quidã in suo:sed si inducitur ex parte rei anteꝙ aduersarius fundet suam intentionem dicta presumptio iuuat:vt ꝑ glo.ꝛ Bal.in.l.ob maritorum.C.ne vxor pro marito.ꝛ sic in pluribꝰ discrepat a iure cõi.ꝛ ipsi derogat.item est inhumanuꝫ ꝛ ex eo resultat quoddam absurdum.nam si sunt vere dñi ꝛ non possunt docere de titulo est inhumanum ꝙ bona ipsa ꝯfiscentur.si vero sunt aliena est absurdum ꝙ ꝑpter non probationem possessionis dñs priuet dñio rei sue quam non possidet.ꝛ cui nõ iniungit per illam bullã ꝙ ꝓbet sed mandat eis qui tenent ꝛ possidẽt ꝙ ꝓbẽt iustum titulũ.argumentũ aũt ab absurdo est validissimuꝫ in iure.l.nam absurdũ.ff.de
5 ope.li.ꝛ.l.scire oportet.§.quotiens.ff.de admi.tu.†Ad euitandũ itaq absurdũ istud non esset absonũ restringere dictã bullã qꝺ pena censeatur apposita solũ non soluenti que soluere cõsueuerant.ꝛ sic dictio alioquin referatur ad proxima nõ aũt ad remota.ad quã interpretationem faciendam plura concurrunt.pmo ad euitandã iurium correctionẽ que pro posse est euitanda seu restringẽda quãtũ cõmode fieri põt.ar.l.sancimus.C.de test.ꝛ.l.precipimus cuꝫ ibi no.C.de appel.ꝛ.c.cum dilectus.de consue.ꝛ aut.quas actiones.et que ibi per doc.C.de sacrosan.eccle.ꝛ.l.si vero.§.de viro.solu.ma.ꝛ que ibi per Imo.secundo moderatio pene cum pene sint moliẽde non ampliande.l.si preses.ꝛ.l.interpretatiõe.de penis ꝛ regula in penis in.vj.tertio qꝛ precedentia id suadent.nã prime lr̃e ad quas tollendas secunde lr̃e emanarunt releuabant illos de mõte bodio a solutione solito prestari ꝑ fundis per eos possessis in territorio sinogalie.ꝛ ne scdẽ tollãt pmas.ꝛ illas subreptitias.ꝛ inefficaces declarant ꝛ vniuersitatem ꝛ hoĩes de monte bodio ad solutioneꝫ.xij.flore.annuam teneri.ꝛ postea interserit qꝺ hoĩes particulares si ꝑdicta bona tenent ꝛ possidẽt teneantur ꝛ debeant intra.xx.dies a die publicationis ꝛc.docere de iustis titulis.ꝛ postea ad eam solutionem faciendam ad quam antea astricti erant omnino.teneãtur itaq omnia que in dicta bulla ꝯtinentur:ꝛ in ratione sui.ꝛ in prefationibus respiciunt huiusmodi solutionem ꝛ verba dispositiuabis repetunt.ꝛ astringunt ad eam solutionem soluꝫ in medio interseritur preceptum illud inhumanum ꝙ teneantur docere de iustis titulis.ꝛ etiam illud preceptum respicere videtur ipsam solutionẽ cum immediate subdatur qꝺ postꝙ docuerint ad illam solutioneꝫ teneantur omnino.ideo suadet coniectura ꝙ potiꝰ ad ipsam solutionem referatur ipsa pena ꝙ ad probationẽ.concurrit etiã qꝛ non solent in iure confiscari lꝫ quis non probet rem quam possidet esse suam.Sed ꝑpter non solutionem eius ad quod tenetur reipublice
6 ratione rei.res ipsa queratur ei cui non soluitur.†Et quandoq ex hoc confiscetur pluries reperitur:vt patet in non soluente canonẽ emphyteoticum.l.vectigalia.§.fi.ꝛ.l.commissa.de publi.cũ fi.ꝛ est longe maior ratio ꝙ propter non solutionem eius ad qꝺ rõne rei annuatim tenet res ipsa amittatur ꝙ qꝛ non ꝓbet de iusto titulo.
7 †Et clausula in fine posita ad omnia precedentia refert quãdo est eadem ratio in omnibus.secus si non est eadem ratio:vt ꝓbat text.a contrario litere in.l.j.C.de libe.prete.ꝛ maxime hoc persuadetur qñ ratio magis suadet in proximis ꝙ in remotis.argu.l.cum delanionis.§.asinam.de fundo instruc.ibi ꝓxima copulata succedant.ꝛ eorum que habentur in.l.si idem cũ eodẽ in fine.de iurisdi.omniũ iud.ꝑut contingit in casu isto cum suadeat ratio ꝙ incidat in commissum si non soluit ꝛ repugnet ꝙ incidat in cõmissum si non ꝓbat iustum titulum.Et maxime qꝛ artari ad docendum de iusto titulo est contra ius cõmune.ꝛ artari ad solutionem solitam conformat iuri communi.ꝛ clausula in fine posita non refertur ad iuri contraria:vt est glos.fi.que solet dici singularis in.l.talis scriptura.de leg.j.que monetur per.l.vxori.§.vxori.de lega.iij.cuꝫ qua doc.trãseũt. Ex quibus omnibus iuncta absurditate supra ponderata videtur posse concludi quod dictio alioquin non referatur ad omnia. Sed dumtaxat ad proxima sic.ꝛ alias eadem dictio in fine posita non refertur ad omnia precedentia vt est tex.ꝫm lec.glo.in verbo priuatũ in.c.extirpande in fi.de preben.que monetur propter rigorositatẽ seu odiositatem quaꝫ contineret illa dispositio si ad oĩa referreret.

⁊ idem dicendum est secundum aliam lec. que magis cōiter placet doc. maxime Hostiē. Joan. an. Jo. cal. ⁊ d. Anto. sed longe maior humanitas resultaret in casu isto si ad omnia precedētia pena ista
8 referreretur. merito ⁊c. † Confert etiam ad predictam conclusionē theorica quam tradit Inno. in d. c. extirpande. volens ꝙ vbi pena imponitur negatiue non committitur nisi precedat monitio. ⁊ ꝑ ut ibi dicit Panor. per omnes allegatur. ⁊ doct. eam cōmuniter sequuntur maxime Jo. an. d. Anto. ⁊ Pe. de perusio. ⁊ ideo cum nō fuerit facta monitio saltem in specie de personis que erant certe ꝑ ut specialis citatio fieri debet quando contra certas personas actꝰ geritur. vt habetur per Innoc. in c. humilis. de ma. ⁊ obe. ꝑ Bart. ⁊ doct. in auẗ. si omnes. C. si vt se ab hereditate abstineat. ⁊ in l. j. §. pe. de ven. inspi. ⁊ qđ not. in l. iij. §. si causa cognita. ff. de bo. possef. ⁊ in l. si curatoris. C. de iure delibe. ⁊ in l. j. C. si cui plusꝙ per. l. fal. ⁊
9 in auẗ. hoc si debitor. C. de pig. ¶ † Preterea lȝ in puncto dicatur quod citati fuerunt omnes generaliter: nō tamen dr̄ ꝙ fuerint moniti vt probarent. vnde cum fuerint forte citati vt comparēt ad dicendum causam quare quedam bulla non deberet mandari executioni. ⁊ dato ꝙ fuerint contumaces in non comparendo nō fuerūt propterea cōtumaces in non ꝑbando: qꝛ tamen non vidi formam citationis: ⁊ qꝛ in bulla est assignatus certus dies: non facio in hoc fundamentū sed vltra supradicta ex alio etiam dico dicta bona nō fore confiscata: qꝛ licet dicta bulla fuerit coram locumtenente fani presentata ⁊ fore publice lecta: ⁊ dicti possessores fuerint ita in gñe citati: non propterea apparet bulla publicata illa vt currant illi viginti dies assignati. nam debet publicatio fieri congruo loco ⁊ tempore. arg. l. sed si pupillus. §. proscribere. de instito. ⁊ cle. causaȝ que de electio. ⁊ in auẗ. vt noue constitutiones. ⁊ in l. si mora in ꝑnci. ff. de vsuris. Non eñ licet ignorare que sunt publicata. ar. c. nulli. cuȝ sua glo. liiij. distin. c. cum in tua extra qui matri. accu. pos. c. cum in tua. ⁊ c. j. de post. prela. ⁊ in canone qꝛ ⁊ humanis. xij. q. ij. ⁊ in canone si. xvj. dist. cum concor. Sed ea que sunt publica in vno loco nō innotescunt in alio vt experientia docet rerum magistra. c. quā sit in principio de election. lib. sexto ⁊ in c. statutū in ꝑn. eo. tit. ⁊ lib. ⁊ satis ꝑbatur in d. §. ꝓscribere. Ideo attendit an sit publicatum in loco vnde est is de cuius ignorantia vel scientia tractatur vt ꝑbaẗ in d. c. cū in tua. ⁊ in d. c. si. xvj. dist. ideo ex quo non fuit publicata in loco vbi sunt hi quibus probatio iniungitur non cēset facta publicatio ipsarum lr̄arum. ⁊ insuper lȝ fuerint lr̄e presentate corā locumtenente non ex hoc dicuntur etiam in eo loco publicate cum non sint publice vbi multitudo verisimiliter conueniat manifeste. ar. supradictorum ⁊ maxime cum simus in materia exorbitantissima inhumana ⁊ penali maxime si intelligeretur ꝙ confiscatio fieret eo solo qđ nō fieret ꝑbatio de iustis titulis per possessores: ideo verba sunt plurimum restringenda per iura vulgaria: ⁊ per supradicta. remanet ergo cōclusio ex premissis qđ licet particulares homines non ꝑbauerint tamen non sint neqꝫ intelligantur bona publicata. ⁊ adductis in contrarium ptȝ responsio ex deductis supra
10 ꝑ hac parte. † Restat modo ad secūdū consultationis articulū descendere circa quē videẗ primo aspectu dicendum ꝙ dicte lr̄e nullatenus censeantur subreptitie: qꝛ clausula motus ꝓprij excludit vitium subreptionis: vt in c. si motu ꝓprio. de preben. li. vj. papa aūt in sua bulla declarat se rescribere motu ꝓprio. ⁊ ad maiorem explosionem subdit ꝙ non rescripsit ad instantiam ipsius cōitatis nec alterius ꝑ eis oblate petitionis: ac etiam subnectit clausulā ex certa scientia que etiam tollit vitium subreptionis vt vis verboꝝ demonstrat. ⁊ habetur in cle. ij. de ele. ⁊ in c. ad hec sumꝰ. de rescriptis vbi etiam no. gl. ꝙ ex hac clausula censeẗ papa vti plenitudine potestatis. ⁊ hoc si talis clausula est in literis expressa vt voluit glos. fi. in cle. ij. ⁊ glo. in verbo literarum in c. statutum. §. j. de elec. lib. vj. et habeẗ maxime ꝑ Panor. in c. nonnulli. de rescript. in antiqs. ideo videẗ ꝙ vigore dictarum lr̄arum possint astringi ad docendū de iustis titulis facta publicatione ipsius bulle. alias veniant ipsa bona publicanda: nec videtur obstare quod longissimo tp̄e cuius nō extet memoria possederint. nam aliud est possessio ꝙ̄tūcūqꝫ longissima aliud est titulus possessionis: qꝛ titulꝰ possessionis est iusta causa cuius pretextu possidetur. l. diutina. C. de lon. temp. prescri. ⁊ insti. de vsuca. in prin. ⁊ in l. j. C. de impo. luc. descrip. lib. x. ad hoc. l. cogi. C. de petit. here. ⁊ l. hereditatem cum sua glos. C. in quib. causis cessat lon. tempo. prescrip. ¶ Tamen hoc non ob. videtur aperta fronte dicendum contrarium videlicet ꝙ probata possessione tanti temporis non possint cogi ad docendum de alio titulo. nā ꝑmo nullo pacto est verisimile qđ si innotuisset pape ꝙ possessores possedissent tanto tp̄e artasset ad docendum de alio titulo ⁊ maxime cum titulus primeuus non possit verisimiliter ꝑbari cū nō habeaẗ memoria initij ita ꝙ non esset verisimile quod rescribens voluisset ipsos possessores ad id artari. ⁊ saltem si forte concessisset non de leui concessisset quod sufficit ad reddendas literas subreptitias: vt est tex. sing. in c. postulasti in fi. de rescript. prout ⁊ ibi doct. no. ⁊ lr̄e huiusmodi que non sunt lr̄e iustitie ex subreptione redduntur nulle ipso iure. c. ad audientiam. ij. de rescrip. non ob. dicte clausule motu proprio ⁊ ex certa scientia. ⁊ illa non a dicte ciuitatis aut alteriꝰ instantiam: quia est aduertendum quod dicte clausule non ponuntur in capitulo quo iniungitur necessitas probationis: sed in precedentibus capitulis. ideo hoc capitulum respiciens preceptuȝ ꝙ possessores probent titulos possessionum suaꝝ nō hȝ dictas clau-
11 sulas: nec similiter penam confiscationis q̄ postea subseqtur. † Nec ob. ꝙ clausula in ꝑnci. posita ad oīa sequentia solet referri. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum. ff. de edē. ⁊ l. iij. §. si filiꝰ. ff. de libe. ⁊ posthu. qꝛ respondetur ꝙ dicta regula non procedit in his q̄ sunt iuri contraria. argu. d. l. vxori. §. vxori. ⁊ dicte glos. in d. l. talis scriptura ꝓut eas induxi supra ad interpretationem dictiōis: alioquin supra ponderata in primo dubio. Et alias memini consultuȝ per recolende memorie dominum Bñdictum capram mihi patrē ꝑceptorem ⁊ dominum quod clausula vt petitur apposita in signatura rescripti habentis plura capita non referatur ad ea que erant iuri communi contraria ⁊ suo consilio in iuuentute mea me subscripsi. ⁊ si quis dixerit dicta glo. ⁊ dictum cōsilium loquebatur in clausula posita in fine. in casu nostro clausule iste de quibus agitur sunt posite in principio. respondetur ꝙ clausule absolute posite magis afficiunt precedentia ꝙ̄ sequētia: vt est textus in c. inquisitioni extra. de appellationibus. vbi clausula appellatiōe remota posita in medio plurium capitulorum determinat precedentia capitula et non sequentia. ideo si clausula in fine posita non determinat capitula iuri contraria: ita nec clausula in principio posita. Confert etiam quia non est eadem ratio in omnibus capitulis. merito ⁊c. l. j. C. de liberis preteritis: ⁊ que per eam dicta sunt in proximo precedenti dubio. referaẗ ergo dicte clausule ad proximum sequens capitulum ipsius bulle. argu. eorum que habentur in l. si idem cū eodem in fi. de iurisdi. oīm iudicū. Quod ⁊ aperte deducitur fuisse de mente rescribentis qꝛ alio capitulo immediate sequēti repetitū sit de eisdem clausulis in medio ipsius capituli ꝑ illa vba motu ⁊ sciētia similibus. si enim ille clausule fuissent in princi. posite vt omnia sequentia respicerent ⁊ determinarent superfluo fuissent repetita illa verba motu scientia ⁊ similibus. ⁊ si ad abundantiorē cautelam repetijsset pari ratione in alio subsequenti capitulo magis distanti ⁊ minus primo capitulo cōformi repetijsset quod minime factū ideo persuadetur fuisse mentem rescribentis illas clausulas ad primum dūtaxat capitulum voluisse referri quod maxime ostenditur qꝛ si ille motus proprius ⁊ illa certa scientia determinaret omnia sequentia tunc debuisset dici motu ⁊ scientia eisdem non similibus qꝛ nullum simile est idem. l. quod nerua cuȝ ibi notatis. ff. depositi. itaqꝫ ex illo verbo similibus demonstratur ꝙ motus ⁊ scientia que respiciunt scđm capitulum non comprehenduntur sub precedentibus clausulis appositis in princi. ex quo infertur quod ille clausule necessario non referuntur ad secūdum capitulum si non determinant scđm capitulum. multominus determinant tertium ⁊ quartū que sunt magis distantia ⁊ magis rigorosa ⁊ odiosa. dato autem si ne preiudicio veritatis quod dicta bulla non sit subreptitia. tamē
12 satisfactum erit dicte bulle si ꝑbatur tāti temporis possessio. † Nā ex tali tam longissima possessione presumptiue probatur titulus seu causatur cum habeat vim constituti. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ l. j. §. deniqꝫ in fi. ff. de aqua pluuia arcen. ⁊ que habentur in eis. ⁊ in c. sup quibusdam. de verbo. signi. ideo satis vr̄ satisfactum dicte bulle si probatur possessio tanti temporis cum per tanti temporis possessionem censeatur titulus in genere ꝑ dicta iura. nō eñ exigit bulla quod probetur iste vel ille titulꝰ seu probetur titulus in specie vel singulariter sed simpliciter. ideo satis est si probatur titulus in genere. ⁊ insuper ex quo per tanti temporis possessionem queritur dominium: vt in iuribus preallegatis licet prius nullum titulum habuisset: tamen quesito dn̄o habet titulum ꝑ suo: quia possidet rem suam. qualitercūqꝫ enim quis possideat rem ex causa ex qua queritur dominium pro suo possidet. l. j. ⁊ ij. ff. ꝑ suo. ⁊ post vsucapionem possidet quis ꝑ suo. d. l. j. ibi. ⁊ ante vsucapionem ponderata virtute implicatiue. ⁊ qnimmo ⁊ si bona fide. xxx. annis possedisset cum tali possessione vtile dominium queratur. l. si quis emptionis. C. de ꝓscriptione. xxx. vel. xl. annorū satis posset dici quod vtili titulo ꝑ suo possideret. ex quo respectu vtilis dominij res sua est. ⁊ maxime cum ex hoc modificatur pena ⁊ odiositas ⁊ exorbitantia bulle restringitur: vt decet per iura vulga-
13 ria. † Nec refragatur quod aduersus ciuitatem non prodest prescriptio nisi centenaria. l. fina. C. de sacrosan. eccle. quia respōdetur qđ in casu isto non agitur. de prescriptione contra ciuitatem. nam ciuitas non habet dominium rerum singulariuȝ licet sint site sub suo territorio sed est cōmuniter apud singulares personas. ⁊ potest eē in nullius bonis. ⁊ si quod habet dominium est dominium vniuersale seu iurisdictionale prout dicimus in principe: vt habetur in l. deprecatio ad l. rodiam. de iactu. ⁊ in l. bene a zenone. C. de quad. prescrip. preterea dicta l. fina. dat priuilegium ciuitati in quatuor casibus in ea expressis. in alijs vero prescribitur contra eā: prout ꝯ singulares personas: vt ibi probatur. cū itaqꝫ nō probentur illi casus etiā si tractatur de prescriptiōe militat ꝓscriptio. xxx. vel. xl. annorum. Et hoc saltem stante breui reuocatorio bulle circa prescriptionem ⁊ appellationē ꝑ qđ breue. S. D. N. declarat ꝙ intēdit ꝙ prescriptiones

prescriptiones admittant. adducta autē in contrarium apparent sublata ex adductis p hac parte: vñ nō est ampli⁹ sup eis insistēdū.
14 ¶ †Sed deueniendū est ad tertiū quesitū circa qd licet res sit clara. tamē ꝙ ciuitas sinogalie possit referre questionē dñi ex quo bona sunt sub suo territorio. ideo videt fundata intētio cōitatis put fundata est intentio epi in sua diocesi. xvj. q. vij. omnes basilice. et c. cū persone in fi. de priui. in. vj. Preterea videt ꝙ ex quo nō est facta probatio iusti tituli cēseant cōfiscata bona illa. ideo sint ex alio capite facta cōmunitatis sinogalie tertio dicta terra montisbodij si rehabebit dicta bona mediante conditione ob cām vel sine causa. cā. s. reducta non causam vel causa non secuta. tamen ex quo cōmunitas ipsa non poterit probare iustum titulum ipsa bona venient confiscāda ⁊ successiue restituēda ipsi ciuitati sinogalie adeo quod videtur obstare exceptio dolo facis petere qd restitutura es
11 l. dolo facis. ff. de excep. doli. ¶ †Tamen his tanꝙ friuolis nō ob. contrarium est intrepide tenendum. nam constat qd ex quo dicta bona fuerunt tradita dicte cōmunitati sinogalie seu alteri pro ea recipienti ex causa transactionis quam ciuitas sinogaliensis nō acceptauit. ⁊ sic saltem hodie non subest causa. l. j. ⁊. l. si fullo. ff. de cōdi. sine causa. ⁊. l. dissolute. C. eo. tit. Et si forte non fuerit translatū dominium: quia recipiens forte non habebat mandatuz: ⁊ ciuitas ipsa non occupauit tanꝙ recipiens ex dicta causa transactionis: sed potius forte de facto. tunc possent vēdicari dicta bona. ⁊ in omnem euentum bona predicta sunt restituenda dicte cōitati montisbodij. nec potest dicta ciuitas sinogalie referre questionem dñij. licet enim res sint sub territorio ciuitatis ⁊ subsint ratione iurisditionis etiam forte meri ⁊ mixti imperij ex quadam consuetudine cum de iure apud ciuitates non sit merum vel mixtum imperium seu gladium: vt in autenti. de defen. ciui. §. audient. Et late ex dictis Barto. ⁊ docto. in. l. imperium. ⁊ in. l. magistratibus. ff. de iurisdi. om. iudi. sed non refert. quia de iurisditiōe et mero et mixto imperio non agitur. nec de huiusmodi vniuersali dominio: quod ita large nuncupari potest cum habentes merum ⁊ mixtum imperiū in loco nō tēporale dicunt domini illi⁹ loci aut. si vero dñs tēporalis. C. de here. ⁊ no. Ang. in cōsi. cclxviij. incip. in anno dñi post pncipium. ⁊ dominium quandoqꝫ significat quandam preeminētiaz l. pronunciatio. §. pater. ff. de ver. sig. ⁊. l. cum si. exhibuissent. §. j. et ij. ff. de pub. ⁊. l. ij. ff. rerū amo. ⁊ ita pcedit simile de epo quo ad suā prouinciam: qꝛ habet fundatam suā intentionem respectu iurisditionis ⁊ superioritatis in tota sua diocesi non ꝙ habeat dominiū rerum particularium ita loquitur. d. c. cum persone. ⁊. d. canonico oēs basilice. Nec ob. ꝙ allegat de cōfiscatione ⁊c. qꝛ respondet ꝙ cōfiscatio cessat per adducta in primo dubio non repeto sed duo in his termis addo ad ibi dicta. nam verba dicte bulle non attingunt casum istum. nam dicta bulla mandat ꝙ probent iustum titulū super bonis q̄ tunc temporis tenebant ⁊ possidebant: sed illi de mōte bodio dicta bona tpe date dicte bulle non tenebant nec possidebant: ex quo illa iā tradiderāt cum possessio sola voluntate amittatur etiam si alij non queratur. l. si quis vi. §. differentia. ⁊. l. qd meo. §. si per venditorem. ff. de acq. pos. ideo si non possidebant tpe date cessant verba bulle. ideo cesset ipsa dispositio. ar. l. quarta. §. pretor ait. de dam. infec. ⁊. l. ita autē. ff. de admi. tu. ⁊. l. si seruuz. §. nō dixit pretor. ff. de acqui. here. item verba dicte bulle in hac parte dirigūtur ad particulares homines non ad cōmunitatē. ⁊ lꝫ forte reuera cōmunitas montisbodij possideret illud tenimentū castellare plani. tamen pontifici non innotuerat communitatem tenere dictum tenimentum. et satis est quod nihil iniūgit dicte vniuersitati quo ad onus probandi sed de particularibus loquit. ideo non trahēdū ad vniuersitatem. ar. l. si vxo. §. de viro lex loquitur. ff. solu. ma. et. l. si seruum. §. non dixit pretor. de acqui. here. cum si. ¶ Circa quartū autē quesitū videtur concludendū ꝙ nō possint noua onera imponi non consueta imponi pro possessionibus ⁊ bonis de quibus cantat breue pape Pij. si enim soliti sunt collectari ⁊ onerari vniformiter: licet alij aliter collectati ⁊ onerati fuerint verba breuis pape Pij non verificarentur si grauis in posterum onerarentur: prout in consilio al's reddito late demonstratum fuit. ideo ex his q̄ in illo consilio deduxi etiā denuo cōcludo ꝙ nequeant de nouo onera imponi ⁊ vigore breuis pape per successores in genere ꝯfirmari. ⁊ propter alia q̄ in dicto cōsilio deduxi non repeto. Laus deo

¶ Summariū super consilio. cccxiiij.

1 ☞ Fratres consanguinei mulieris dotate: an excludant patrem filie eiusdē mulieris dotate in pupillari etate defuncte cū dicti fratres fuerint nati post mortē mulieris Stante statuto de quo infra in princ. huius consi.
2 Argui an ⁊ quādo licet a verbis rubrice dispositiuis. nu. 6.
3 Succedendi non dant causam iura affinitatis.
4 Vxori transeūti ad scda vota auferūtur ea que sua erant causa viduitatis ⁊ filijs primi matrimonij applicantur tanꝙ scde nuptie videātur exose anime viri primi.
5 Statuta excludentia femias etiā dotatas quō intelligātur. nu. 7. quod est ibi multū ad longū discussum.
8 Maior decedēs nō adita hrditate an illā seu ius adeūdi trāsmittat.

¶ Consilium. cccxiiij.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ †Videt primo aspectu in hac consultatione dicendū ꝙ dictus brunus nō succedat: sꝫ potius succedāt filij dicti Blasij vigore iuris municipalis sub rubrica ꝙ mulier dotata nō possit redire ad hereditatē nisi in certis casibus. nā dictū statutū in primo respōso excludit dotatam a patre ⁊ descēdentes ex ea si supersunt fratres ipsius mulieris dotate vtrinqꝫ cōiuncti vel cōsanguinei tm̄. ⁊ licet primū respōsuz loquat in hereditate pr̄is ⁊ ascēdentiū per lineā paternā. tamen in scdo rñso in hereditate matris ⁊ ascēdētiū per lineā maternā subdatur. similiter ꝙ excludant ab hereditate matris ⁊ ascendentiū per lineam maternam. Et licet non repetat in sequēti rñso de fratre cōsanguineo tamē videtur ꝙ debeat subintelligi p viā repetitiōis. nā dictum in vno capitulo legis censet repetitū in alio capitulo non multū distanti. l. queādmodū. §. si. ff. ad legē aq. insti. e. ti. §. hoc tamen capite. ⁊. l. j. in principio. de incen. ruina. ⁊ nauf. iūcta. l. iij. §. ꝙ ait pretor. ff. de incen. rui. ⁊ nauf. Quod maxime videtur dicenduz qꝛ etiam postea in alio capitulo sequenti repetit de fratre ꝯsanguineo ad exclusionē dotate ⁊ descendentium ex dotante: media autē ex precedentibus ⁊ sequentibus declarantur ⁊ determinātur. l. heredes palam. §. sed si notam. de testa. l. si seruus plurium. §. si. de le-
2 ga. j. ¶ †Coadiuuantur premissa ex generalitate rubrice q̄ generaliter excludit mulierem dotatam. ⁊ sunt verba dispositiua a quibus licet argui. vt not. per glo. ⁊ doc. in rubrica. C. ne fideiusso. dođen. ⁊ per docto. in proemio vj. in verbo titulus. et per Jmola. in rubrica. de verbo. obliga. saltem ad ampliandum verba nigri magis specialiter loquentia prout hanc theoricam tradit Ponta. in suis singularibus. itaqꝫ in proposito: licet statutū in scdo responso dicat extantibus fratribus vtrinqꝫ coniunctis. tamen ex generalitate rubrice intelligitur magis generaliter etiā extante fratre consanguineo. corroborant premissa ex generalitate. §. nec etiā possit vbi generaliter disponit ꝙ mulier dotata. ⁊ descēdētes ex ea non possint aliquid petere ⁊c. ⁊ ex quo generaliter loquitur generaliter videtur intelligēdus. l. j. §. ⁊ generaliter. de leg. prest. canone si ro-
3 manoꝝ. xix. di. ¶ †Sed pmissis nullatenus habētib⁹ extare cōcludendum est ꝙ dicti filij dicti Blasij nullatenus succedant in bonis dicte Margarite. cōstat enim ꝙ dicte domine Margarite in nihilo attinent ex quo nati ⁊ concepti fuerunt post eius mortem adeo quod si alias fuissent coniuncti iure agnationis vel cognatiōis ex hoc quod non fuerunt concepti in vita defuncte nihil censerētur attinere. l. j. §. si quis proximior. ff. vnde cogn. ⁊. l. titius. ff. de su. et le. ⁊. l. paulus. §. paulus. ff. de bo. lib. item dato quod fuissent cōcepti in vita nihil poterant attinere dicte Margarite nisi iure affinitatis que nullius est considerationis in materia successionis. l. vi-
4 ctrico. ⁊. l. affinitatatis. C. com. de suc. †⁊ insuper absurdissimuz foret qd secūde nuptie que censentur esse exose aīe prime vxoris: vt in aut. de nup. §. non igitur videntes iuncta glo. interlineari super verbo defuncti. ⁊ facit. §. nec illud quoqꝫ. eodem titu. ibi iniuriam passi sunt causent successores in bonis prime vxoris ad exclusionez filie primi matrimonij. †Cū iura multum faueant filijs primi matrimonij vxore vel marito secundo nubente auferendo ab ipso secūdo nubente qd factū erat suum. ⁊ transferendo in filios pmi matrimonij contra rigorem iuris. l. femina cum legibus sequentibus. et auctenticis positis super eis. C. de secun. nupt. ideo nullo pacto est interpretandum dictum statutum quod intendat filiabus proprijs aliquo modo preferre filios secundi matrimonij in successiōe prime vxoris predefuncte que si viueret nouerca esset eis censenda accedat quod plerunqꝫ cōsulendo solebat dicere Bal. s. ꝙ statuta debent interpretari ita vt non mereantur a sapientibus reprehendi per. l. saluius aristo. de lega. prestā. adeo quod si verba statuti id suaderent non deberent interpretari quod excluderētur filia propter vt ita dixerim priuignos. ⁊ longe minus ꝙ priuigni: tum qꝛ concepti post mortem eius de cuius hereditate agitur: tum etiam qꝛ concepti ex coitu odioso ⁊ quodāmodo iniurioso ipsi defuncte p iam dicta ꝙtofortius ea interpretatio est respicienda vbi verba statuti repugnant put repugnant in casu nostro. nā licet dum tractatur de successione patris vel ascendentiū per lineā paternam vocet fratres vtrinqꝫ cōiunctos ad exclusionē filie dotate ⁊ descendētiū ex ea: tamē dum tractat de passiua successiōe mr̄is ⁊ ascendētiū per lineā maternā inuitat solūmodo fratres vtrinqꝫ cōiūctos. er-
5 go a cōtrario sensu. secus si essent fratres cōsanguinei. †Argumētū autē a cōtrario sensu validissimū est in iure. l. j. §. huius rei fortissimū est ar. ff. de offi. ei⁹ cui mā. est iurisdi. c. cum apostolica. de his que fiūt a prela. sine cōsensu capituli. l. si qs ex argētarijs. §. phibet de eden. cum multis similibus. ⁊ maxime est amplectendum dictū argu. hoc casu quia se conformat cum iure cōmuni al's esset correctorium iuris antiqui quam correctionem iura pro posse fugiūt. l. precipim⁹. de appel. c. cū dilectus. de cō sue. l. sancim⁹. C. de testa. et maxime qꝛ resultaret al's abson⁹ intellectus per iā dcā ⁊ resultaret absurdum que sunt euitanda. l. ij. C. de cond. inser. l. nam absurdū.

ff. de bonis liber. l. scire oportet. §. aliud autē. ff. de excu. tut. quinimmo in hmōi statutis exclusiuis feminarū propter masculos etiā qñ verba statutorū sunt clara: tamē limitant̄ si masculi sunt al's successibiles ꝛ succedunt: ita ꝙ masculi qui al's non succedunt non excludunt feminas. ar. l. ij. §. si sit agnatus. §. si consanguinea. ff. ad senatusconsul. tert. ꝛ. l. j. §. filiū. ff. de bono. pos. ꝯtratab. ista est theorica Bar. ꝛ Ang. in. d. §. filiū. facit tex. in. l. in substitutione. §. nō simili in ratione sui. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ ibi per Bal. ꝛ per eundem Bal. in l. omnes populi. de iusti. ꝛ iur. quē refert ꝛ sequitur Pe. de ancha. in repe. c. canonū. de cōsti. xiiij. q. pn. col. cliij. ꝛ no. Bal. in. d. l. maximum vitiū. cū itaq̄ dicti filij secūdi matrimonij nō sint al's habiles ad successionē. ideo etiā si statutū generaliter loqueret̄ de fratrib⁹ non verificaretur in eis qui non sunt habiles ad successionez. facit q: lex generaliter loquens de personis intelligit̄ de habilib⁹. l. j. C. de sac. sanc. ec. ꝛ. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mune. ꝛ hoñ. et statuta lex noua recipiunt passiuā interpretationē per iura antiqua. l. si serui vestri. C. de noxa. d. c. cum dilectus. l. non est nouū. ꝛ. l. nā ꝛ posteriores. ff. de. ll. ꝛ quod no. gl. in. l. sciēdū. in pn. qui satisda. cog. et hoc quidē est luce meridiana clarius. ¶ Nec ob. adducta in contrariū. non em̄ ob. ꝙ primo loco dicebat̄ ꝙ in pcedenti respōso ꝛ sequenti fit mētio de fratribus consanguineis: ergo per viam repetitionis ꝛc. Quia respōdetur ꝙ dicta repetitio fit quādo in superiori capl'o legis aliqd annectitur respiciens dispositionē secus si respicit facti narrationem. nā tūc non fit hmōi repetitio. l. pretor ait ij. §. eritq̄ differentia. ff. vi bonoꝝ rap. vbi Bar. tradit dictā theoricā: s3 in casu isto femina excludit̄ si fratres supersunt mētio fratris concernit factū ꝛ pariter expressio de fratrib⁹ consanguineis. merito non censeat̄ facta repetitio p dictā theoricā: ṗterea etiā si respiceret dispositionē repetitio haberet fieri qñ non esset ratio differētie in alio. c. ar. l. j. in fi. C. de libe. prete. iuncto. c. inquisitioni. de appel. naz quādo clausula pcedēs vel sequēs pōt pariter respicere oīa precedentia vel sequētia nō determiat oīa si nō est ratio eadē in oībus: vt. d. l. j. in fi. quantoforti⁹ vbi est apposita in vno capitulo nō determinat aliud in quo est diuersa ratio arguēdo a maiori. ar. l. iij. §. si filius. ff. de lib. ꝛ posth. qō sit lōge diuersa ratio patet euidenter nā in capitulis in quibus fit mētio de fratribus cōsanguineis agit̄ de passiua successione pr̄is vel ascēdētiū p lineā paternā. quo casu fratres cōsanguinei sunt successibiles patri pariter ꝓut vtrinq̄ cōiuncti ipsi filie dotate. sed si agit̄ de passiua successione matris filie dotate eius fratres cōsanguinei nihil attinent ipsi matri de cuius hereditate agit̄. merito est longa ratio differētie inter ipsos casus iō statuētes noluerunt in isto casu repetere de fratribus cōsanguineis. ꝓut expresserūt in superiori ꝛ īferiori capitulis. sciuissent em̄ in hoc capitulo medio repetere de ꝯsanguineis. ꝓut fecerāt in superiori ꝛ inferiori capitulis si voluissent. c. ad audiētiā. de decimis. et l. vnica. §. sinaūt a deficientis. C. de ca. tol. ꝛ cū in superiori capitulo fratres vtrinq̄ cōiunctos ꝛ fratres cōsanguineos noīauerint et in sequenti admiserint fratres vtrinq̄ cōiunctos videt̄ cōsanguineos excludere. ar. c. nōne. de presumptio. ꝛ. l. cum pretor. ff. de iudi. ꝛ insuper si generaliter fratres admisisset intelligeretur de habilib⁹ ad succedendum quales non sunt isti prout supra demonstraui. merito ꝛc.

6 † Nec ratio de ḡnalitate rubrice h3 obstare. nam dicta ḡnalitas recipit limitationes in certis casibus qui nō declarant̄ in rubro vnde necessario veniūt declarandi p nigrū ipsius statuti. statutuz aūt a cōtrario sensu admittit filiā dotatā ꝛ descēdentes ex ea si non supersunt fr̄es vtrinq̄ cōiuncti ꝓut nō supsunt. in casu isto merito non ob. rubrica q̄ in se nō h3 cōgruam significationē nisi determinet̄ per nigrū. nā abiurdū esset verba illa indefinita vniuersal'r intelligere cū nō distinguat de qua muliere nec a qua hr̄ditate: nec vtrū ab intestō an ex testō vel ex actu inter viuos: puto ex vēditiōe emanata in vita forte de cōsensu ei⁹. de cui⁹ hereditate agitur vel post mortē. ꝛ an in dotata a seipsa an in dotata ab eo de cui⁹ hereditate agitur: an in dotata a tertio. si itaq̄ indefinita locutio rubrice indistincte intelligeret̄ esset absurda dispositio q̄ esset euitanda. arg. d. l. nā absurdū. cū concor. si venit limitanda aut ex forma iuris cōmunis: ꝛ tūc habemus intētū ꝙ filia ꝛ neptis succedūt matri ꝛ auie nō ob. filijs natis ex marito post mortē ipsi⁹ mr̄is ꝛ auie p supradicta: aut ex forma nigri ipsius statuti. ꝛ tunc est limitanda quo ad hereditatē mr̄is vel auie si supsunt fr̄es vtrinq̄ cōiūcti ꝛ non al's p ꝯtrariū sensum ipsi⁹ statuti. ꝛ tūc quādo ipsi fratres essent habiles ad succedendum ꝛ succederēt p supradicta coadiuuant̄ iā dcā q: verba rubrice sunt indefinita. ꝛ indefinita oꝛ̄o nō equipllet vl'i ex propria vi verboꝝ s3 ex humanitate. vt est tex. in. l. seruit⁹. ff. de serui. verba. predio. ꝛ notat Bar. p illū tex. iij. l. si plurib⁹. de lega. ij. sed hoc esset magna inhumanitas ꝛ iniquitas si exclusio vniuersaliter intelligeretur. merito nō est vniuersaliter intelligēda preter propriam verborū significationē ad ampliationē correctionis multorū iuriū que correctio est plurimum restringēda non amplianda ꝓut etiaz superius deductum est.

7 ¶ † Item hmōi statuta excludentia generaliter mulieres dotatas in dubio intelligunt̄ si sunt dotate ab eis de quorū hereditate agit̄ per no. per Bal. ꝛ Pau. de ca. in. l. j. C. de leg. heredi. cū quo dicto cōmuniter doc. ꝛ legēdo ꝛ cōsulēdo trāseūt merito si rubrice nō distinguerētur p nigrum ipsi⁹ statuti nō militarēt in casu isto in quo nō agit̄ de hr̄ditate dotātis. Si vō distinguūt̄ piter nō militāt: q: nigrū nō militat isto casu ꝓut deduxi. itē indefinita tunc generaliter intelligitur quādo est eadē ratio ꝛ cōditio oīum sub vniuersali oꝛ̄one. vt no. gl. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. et Bar. in. d. l. si pluribus: sed in casu nostro est lōge diuersa ratio ꝛ cōditio cōprehensoꝝ sub vl'i vt est notissimū. ꝛ etiā supradicta euidēter ostēdūt. merito ꝛc. Ista quidē cessant in terminis dicte rubrice ne fideiuss. do. denē. ꝛ. d. gl. in. l. j. de cap. ciui. censi. exim. ꝛ. §. j. i autē. vt facte noue cōsti. ideo nō sunt trahēde ad terminos nostros. ꝛ insuper iura illa erāt ꝑm verba nigri localia. nec erat verisil'e ꝙ verba rubrice restringerent̄ ad loca certa in quibus non erat alia ratio q̄ in alijs locis. iō large interpretant̄. Nec ob. d. §. nec etiā possit: q: d. §. est intelligendus ꝑm terminos pcedētes. s. qñ mulier dotata et descendentes ex ea sunt exclusi ab hereditate ascēdētiū per ipsum statutū cū pcedētia declarēt sequētia p iura vulgaria. ꝛ q: d. §. non excludit eos ab vniuersali successione s3 a iure petēdi legitimā que legitima non petitur ab his q vniuersaliter succedūt adeo ꝙ si quis vellet tenaciter insistere. in virtute verboꝝ generalium. d. §. potest pariter sibi respōderi ꝙ inherendo verbis ille. §. nihil facit q: non agitur de petēdo bonorum subsidio sed de succedēdo in vniuersa hereditate. ꝛ de agendo vniuersali petitiōe hereditatis. debitū autē bonoꝝ subsidiū est quotitatiua portio bonorum. non autē hereditatis. l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. test. ꝛ no. p glo. ꝛ doct. in. l. cū a matre. C. de rei ven. Postremo hmōi statuta exclusiua feminarū propter certos masculos pcedere vident̄ qñ masculi supersunt tpe delate hereditatis. nā vbi agit̄ de successione ab intestato solet tēpus delate hereditatis attēdi qs sit successibis. ꝛ quis preferatur. l. si quis filio exheredato. in pn. ff. de iniu. test. ꝛ. l. si ex duobus vnde liberi. ꝛ. §. primus. insti. de leg. agna. suc. ꝛ. l. ij. §. primus ff. de suis. ꝛ leg. ꝛ ideo dicit Bar. in cōsi. lxxiiij. ꝑm ordinē non informis qui habet̄ perusie incip. qdā decessit intestatus qō statutuz excludēs filiā dotatā d3 intelligi si fuit dotata tpe delate hereditatis et idem voluit Pau. de ca. in consi. cvj. incip. super eo. de quo queritur. ꝛ in cōsi. cix. incip. super primo dubio. ij. col. ꝛ in cōsi. cccxxxvij. incipien. presupposito. ꝛ idem voluit Petr. de anchara. in consilio cccj. incipien. posset probabiliter dubitari. facit quod not. Bal. in l. si plures colū. antepenul. versi. iuxta predicta. ꝛ al's reperio cōsuluisse Imo. in consi. incipiē. ad id circa primum dubium qō statuta huiusmodi non vendicāt sibi locum in hereditate delata tempore conditi statuti. ꝛ dicto consilio se subscripsit dominus Florian⁹ de sancto Petro. ꝛ idem consuluit Pau. de cast. in consi. incip. Franciscus habuit vxorem. al's incipit super primo quesito cui se subscripsit dominus Antonius de rosellis quod etiam confert vt attēdatur tempus delate hereditatis quo tempore non erant nati dicti filij secūdi matrimonij. ideo pdicta faciunt ꝙ vbi alia cessarent omnino cessaret exclusio filie vel neptis: attento ꝙ causa exclusionis cessabat tēpore delate hereditatis. ꝛ saltē dicta ratio militaret si p dictam Thomassam fuisset adita hereditas tempore natiuitatis dictorum suorū fratrum cōsanguineorū. Ad hoc ꝙ no. Bal. in. l. si matrē. C. de suis ꝛ legi. dicens ꝙ statutū Mediolani dictās ꝙ mulier nupta extra territorium Mediolani nō succedat in territorio Mediolani militat in hereditate querenda nō in acquisita anteq̄ nuberet. ꝛ eum refert et sequitur Pe. de ancha. in repe. c. j. de cōsti. in antiquis. xij. q. prin. col. cj. vel circa: circūscripto aūt hoc medio idem cōcludendū est per alia media. s. adducta. video autē ꝙ filia et neptis sunt defuncte. ꝛ non deducitur in puncto vtrum hereditatem adiuerint nec consultanti innotuit. ideo posset inijci scrupulus: quia hereditas non adita regulariter non transmittitur. l. qm̄ sororem. C. de iure delibe. ꝛ. l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tollē. Et licet hereditas ascendentis per descendentē transferatur in descendentem beneficio. l. vnice. C. de his qui ante aper. vt ibi. ꝛ in. d. §. in nouissimo. tamen nō transmittitur per descendentem in ascendentem: vt est tex. in. l. ij. C. ad senatuscōsul. orficia. vbi est de hoc casus. ꝓut ibi dicit Cy. ꝛ ita cōmuniter tenetur per illū tex. ꝛ per. l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad tertul. ꝛ idem voluit Bar. in. l. vnica. C. de his qui ante apertas tabu. ꝛ in consi. qō incipit in questione preposita dubium est dicens ꝙ doct. ita cōmuniter tenent. ideo cum agatur de transmissione fienda in patrem dicte neptis nō videtur ꝙ facta fuerit. ꝛ per cōsequens non videtur ꝙ dictus Brunus possit adire dictam hereditatē dicte dn̄e Margarite. ꝛ per cōsequens nō possit agere vt eius heres si nō fuit adita eius hereditas per dictā Thomassam aut dictā Masciam qō quidem verū videtur. tamē prout audio dicta dn̄a Mascia erat minor tēpore dicte sue mortis ꝛ non

8 est elapsum quadriennīū a tempore sue mortis. ¶ † Minor autē decedens hereditate nō adita si non transmittit ius adeundi hereditatē: tamen tanq̄ in non adeundo hereditatē transmittit ius petendi in integ. restitutionē aduersus hereditatem nō aditā prout voluerunt Iaco. de are. Odfra. ꝛ Cy. in. d. l. qui duos. per tex. ibi. ꝛ per. d. l. pantonius. et Iaco. butri. in. d. l. pantonius. et in. d. l. j. de resti. mili. Ioā. andr. in. c. in presentia. de pba. ꝛ Bar. Bal. ꝛ Imo. in. d. l. pantonius. ꝛ Barto. et Imo. in. d. l. ventre qui. Imo. refert idem

idē tenere franciscū de rāponibus.⁊ idē tenet Bar.in.d.l.q duos.
qđ ⁊ firmat Raph.ful.in.d.l.si infanti.⁊ in.d.l.j.de resti.mil.⁊ illaȝ
vt cōem firmat etiā Pau.de ca.in.d.l.si infanti.⁊ eaȝ firmat ibi cla-
rissimus doc.dñs Jo.de mōte sperello pr̄ ⁊ dñs meꝰ ⁊ ꝭm eā vt cō-
munē pluries cōsului.⁊ legēdo etiā illā tenui ꝓut ⁊ in presentiaruȝ
videt̄ tenēda. Et ideo dictus Brunus vt heres.d.Mascie sue filie
poterit impetrare dictā restitutionē in integrū.⁊ ea īpetrata adi-
re hereditatē dicte.d.Margarite ex ꝑsonis dictaꝝ dñaꝝ thomasse
et Mascie.⁊ petere bona hereditaria.d.dñe Margarite aduersus
possessores ꝑ iam.d.Nec ob.statutū.de succes.ab intest.qꝛ in nullo
eiꝰ capl'o video ꝙ quicꝙ̄ cōferat ad casuȝ nostrū ꝯtra dictas filiā ⁊
neptē. nā solū ꝑmū.c.loquitur de decedētibꝰ ab intestato supersti-
tibꝰ liberis qđ admittit ad successiones masculos ⁊ feminas nō ex-
cludit feminas dotatas ꝓpter masculos nisi quatenus per aliđ sta
tutum de quo.s̄.excluduntur. Laus deo.

Summarium super consilio.cccxv.

1 ☞ Censualis res:an probetur si illa est descripta in loco censuali
probata solutione census per testes.nu.seq.
2 Possessio seu dñium rei:an probetur per receptionē pensiōis etiā
aduersus tertium possessorem.nu.3.
3 Solutio annui census vel pensionis non probat rei possessionem.
4 Possessio de preterito non probat dñium de presenti.

Consilium.cccxv.

In nomie domini nostri
1 Jesu christi. † Videtur in hac cōsultatiōe ꝑma fa-
cie,dicēdū ꝙ pars dicti Archipresbyteri foueat insti-
tiā:eo qꝛ ꝓbasse videt̄ per tres ex quatuor testibus ꝙ
dicta vinea fuerit ⁊ sit cēsualis cū deponant ꝙ pro dicta vinea fue-
rit solutus census pluribus annis a possessoribus dicte Vinee.⁊ ꝑ
cōsequēs videtur ꝙ ex hoc deducatur ꝙ ipsi tenuerint dictā vineā
tanꝙ̄ censualē.⁊ per ꝯñs videt̄ ꝙ dicta ecclesia cēseat̄ fuisse in ciui-
li possessione dicte vinee cū emphyteota habeat naturalem posses
sionem ⁊ dominus habeat ciuilem ad exemplum vsufructuarij. et
proprietarij.ar.l.j.in ꝑrin.⁊.§.proponit̄.⁊.§.qđ autē.ff.de supfici.
2 † Et per receptioneȝ pensionis videtur probari possessio ꝑ ea que
habentur in.l.qui vniuersas.§.quod per colonum.⁊ in.l.ꝙ̄uis.§.
ꝯductor.ff.de acqui.pos.probato aūt ꝙ dicta vinea sit censualis di
cte ecclesie dicti archipresbyteri constat partē dicti Archipresbyte
ri fouere institiā:qꝛ ꝑ non solutionē canonis ad biēnium ꝑdit em-
phyteota ius suum,⁊ emphyteosis redit ad ecclesiā proprietariaȝ.
lȝ in priuato requiratur triennium:vt in.c.potuit extra de loca.et
in.l.ij.C.de iure emphyteo.⁊ in aut̄.quidē.C.de sac.sanc.eccle.⁊ suf
ficit proprietario allegare solutionem non factam qꝛ incūbit onus
probandi ipsi emphyteote quod canon sit solutus.vt nota.gloss.⁊
docto.in dicta.l.ij.⁊ in alijs iuribus prealleg.⁊ Bart.⁊ alij in.l.hoc
iure.ff.de ver.oblig.cum itaqꝫ non probet̄ dictum canonem fuisse
solutum per triēniū iam elapsum:quinimo nec alleget̄ videt̄ ꝙ ius
emphyteoticū sit amissum ⁊ redierit ad ecclesiā ꝓprietariam ⁊ so-
let teneri in iuribꝰ preallegatꝭ ꝙ ꝓpria auctoritate posset ingredi
possessionē rei emphyteotice ꝓpter nō solutū canonē lȝ tutius et
humaniꝰ sit eā capere manu iudicis ꝓut intendit facere dictꝰ Ar-
chipresbyter:ꝓut doc.dicūt in iuribus preallegatis.ad hoc qđ ha-
bet̄ in.l.iij.C.de pig. ¶ His tamē nō ob.in cōtrariū puto esse indu
biā iustitiam.nā premittēdum est ꝙ victoria rei cōuēti causari pōt
ex duplici capite.s.ex iure suo.⁊ ex non iure agentis.l.fi.C.de rei vē
di.satis est enim reo ꝙ actor non probet suā intētionē.l.qui accu-
sare.C.de eden.⁊.c.cū ecclesia sutri.in fi.de cau.pos.⁊ proprie.cū in
finitis vt ita dixerim similibus.ideo cū pro parte dicti archiꝑsbyte
ri nō sit fundata eius intētio vt ꝓbabo.merito.d.Antonius debȝ
absolui.⁊ non molestari in sua possessione:quod autē non sit fun-
data intētio dicti Archipresbyteri apparet ex eo qꝛ dicti tres te-
stes nō ꝓbāt eius intētionē:qꝛ dicti testes nō sunt cōtestes etiaȝ in
solutiōe dicti cēsus.nā nicolaus antonij al's malacarne ꝑmꝰ testis
deponit ꝙ ipse habuit,⁊ recepit pro cēsu dicte vinee ꝓ dño Franci-
sco olim archiꝑsbytero dicte ecclesie bocalie vini ꝓ quolibet anno
vel circa a magistro petro de bononia barbitonsore.⁊ ꝙ ipse perso
naliter accedebat ad domū magistri petri ꝓ dicto vino. Nicolaus
aūt ser vānis scđs testis deponit ꝙ duobus annis vel plus recepit
viginti bocalia vini pro quolibet anno ꝓ dicto censu a dicto magi
stro Antonio ꝓ dño paulopetro eius filio:tūc archipresbytero di
cte ecclesie sancti secundiani iste quidē testis variat in pluribus:qꝛ
in tempore cū deponat de tp̄e cū sunt septem anni vel circa ⁊ pre-
cedens testis ꝙ sunt.x.anni:dicit itē secundus variat a primo in ꝑ
sona recipiente et in persona soluente et in perso na pro qua reci-
pitur:ex quibꝰ euidēter apparet ꝙ nullatenus sunt cōtestes:alius
aūt testis vcȝ.d.Frāciscus deponit.d. magister petrus ꝑ singulos
annos ꝓ canone hoc est ꝓ annuo censu soluit bocalia vini viginti.
⁊ de talibus solutionibus petijt refutatiōes a dño Frācisco ⁊ a ser
Chiriāno.de annis tūc factore ipsius dñi frācisci:iste dñs frāciscus
cōstat ꝙ nō est contestis causa scđo teste cū deponat de solutiōe fa-
cta ꝑ magistrū petrū.⁊ secūdus deponat de solutiōe facta ꝑ magi-
strū Antoniū.⁊ dictus secūdus testis deponit de solutione facta ꝓ
Paulopetro tūc archiꝑsbytero ⁊ dictus dñs Frāciscus videt̄ depo
nere de deceptione facta tp̄e sui archipresbyteratus.ex quo depo-
nit ꝙ refutatio petebatur ab eo ⁊ ex eius factore ꝙ suadet̄ ex tp̄i-
bus quibꝰ deponūt ex quibꝰ clarissime appet ꝙ.d.Nicolaꝰ ser vā-
nis,secūdus testis est singularis:qꝛ nullū hȝ cōtestē.ergo nihil pro-
bat.qꝛ testi singulari nō credit̄.c.cū dilecti.de ele.l.iurisiurādi.C.de
test.⁊.c.tā literis extra.e.ti.⁊ idcirco ꝙ dictus magister antonius
effectualiter reus cōuētus censum soluerit nullo pacto ꝓbat̄.itē nō
apparet ꝙ dictus vltimus testis cōcordet cū ꝑmo:qꝛ nō deponit
de,solutiōe facta.d.Nicolao al's malacarne:īmo ex eius dispōne in
nuit̄ ꝯriū.ex quo deponit ꝙ petebat̄ refutatio ab ipso dño Franci
sco ⁊ a chiriāno factore ipsiꝰ dñi Frācisci:⁊ nō deponit de dcō nico
lao q asserit ꝙ tūc tp̄is ip̄e nicolaꝰ erat factor ita ꝙ est verisil'e qđ si
ipse nicolaus erat factor ⁊ receperat solutionem ab eo fuisset peti-
ta refutatio potiusꝙ̄ a chiriāno alio factore ⁊ maxīe eo p̄ñte: ꝓut
de eius presentia deponit dictus dñs Frāciscus. Itaqꝫ cū nō appa
reat ꝙ dictus dñs frāciscus deponat de eisdē solutionibꝰ de qbꝰ de
ponit.d.nicolaus non videt̄ ꝙ sint cōtestes:attēta notabili theori
ca Bal.in.l.edicto.C.de edic.diui.col.xij.dicens quod sicut testes
singulares nō ꝓbāt ita nec testes q p̄ñt esse singulares sicut ꝯtestes
puta qꝛ nescimus an voluerint deponere de ijsdē annis an de alijs.
ar.cañ.nihilominus.iij.q.viij.⁊ dicit hoc tenere Bar.in.l.celsus.de
vsuca.⁊ idem voluit idem Bal.in.c.bone.de ele.in antiquis:qđ di
ctum est nota,dignū ⁊ probabile in casu isto in quo est verisimile ꝙ
potius deponant de diuersis tp̄ibus ⁊ diuersis solutionibus ꝑ iaȝ
dicta:ac etiā attenta depositione ipsius nicolai qui dicit ꝙ ip̄e ac-
cedebat pro dictis.xx.bocalibus vini ad domum dicti magistri pe
tri:nec est verisil'e ꝙ dictus dñs Franciscus archiꝑsbyter fuerit vna
cū eo ad domū dicti magistri petri ita ꝙ potuerit ꝓbare dictā solu
tionem per sensuȝ corporis prout requiritur in teste.l.qui testā.§.
fi.ff.de testamē.⁊.l.testium.C.de testi.⁊.c.cum causamqꝫ.⁊ quod ibi
per Inn.extra.eo.ti. Preterea dictus dñs Franciscus videtur de-
ponere de dictis solutionibus dum fuit interrogatus in causa sciē
tie super ꝑncipali interrogatione an dicta vinea fuerit cēsualis nec
ne:attenta serie sue depositionis et testis qui interrogatur in cau-
sa scientie debet reddere ip̄am causam sciētie ꝑ aliquē sensuȝ corpo
ris per no.per glo.⁊ doc.in.l.solam.C.de test.⁊ per doc.post Inno.
in.d.c.cū causamqꝫ.⁊ habet̄ in.d.l.testiū.⁊ in.d.§.fi.itē contra depo
sitionē dicti dñi Francisci confert qꝛ ipse nō deponit specifice ꝙ di
cta solutio fuerit facta pro canone dicte vinee.⁊ dictum testis am-
biguū non probat:qꝛ ꝓbatio debet esse necessario cōcludēs per ea
que habentur in.c.in presentia.de proba.⁊ in.l.nō hoc.C.vnde leg.
ad hoc etiam quod habetur in.l.inter stipulantem.§.si stichuȝ.ff.
de verb.obli.itē non deponit ꝙ dicta solutio fuerit facta recipiēti
pro dicta ecclesia licet ex eius depositione dicta duo vltima innuā
tur.⁊ ex his depositio dicti domini Frācisci nō releuat ⁊ multomi-
nus releuaret prout intellexi dictus dñs Franciscus pretendit re-
habere dictū Archipresbyteratū sancti secūdiani:qꝛ tūc ageretur
quodāmodo proprio interesse. Ex his itaqꝫ apparet ꝙ dicta ānua
3 solutio sensus nō est legitime ꝓbata. † Preterea dato ꝙ fuisset ꝓ-
bata annua solutio cēsus facta per dictū magistrū petrū nō ꝓbaret̄
necessario possessio dctē ecclesie:qꝛ receptio mercedis nō ꝓbat pos
sessionē aduersus tertiū possessorē ꝑ ea q̄ habētur in.d.§.si condu-
ctor.⁊.in.d.§.qđ si per colonū ⁊ pari ratione nec solutio annui cen-
sus ꝓbat possessionē ecclesie.ar.l.j.in ꝑn.de supfi.⁊.l.j.si ager vec.vl'
emphy.peta.cū contractus emphyteoticus videatur quedam lo-
catio per longū tp̄s per dicta iura.⁊ sic eadem ratio sit in receptio
ne cañ.emphyteotici.⁊ in receptione annue mercedis pro tp̄ali lo
catione. ergo idem ius.l.illud ad.l.aq.⁊.l.a titio.de ver.obli.cum
cōcor.iđ dicta solutio facta per dictū magistrū petrū casu quo ꝓba
ret̄ ꝓbaret possessionē aduersus dictā dñaȝ cecchā.cuius auctores
possederūt dictā vineā.⁊ postea ēt ipsa possedit ⁊ lȝ appareat for-
tasse ꝙ possederit etiā.d.magister petrus suus maritus.tamē cēset̄
potius possedisse iure familiaritatis ꝓut mariti solēt eē in posses-
sionibus vxorū.iuxta.l.qui iure familiaritatis.⁊ q̄ ibi ꝑ doct.ff.de
acq.pos.presertim cū appareat titulus antiquus auctoris.d.domi
ne Cecche.⁊ ex ꝑmordio tituli posterior formet̄ euētꝰ hec possessio
sequēs cēset̄ habita vigore tituli ꝑcedētis.l.nimis instructus.C.de
acq.pos.⁊.l.quedā mulier.ff.de rei vē.⁊.l.j.C.de impo.lucra.descri.
li.x.⁊ ꝓpterea dcā sol'o cēsus nullatenꝰ ꝓbat saltē ꝯ dictā dñaȝ cec
4 chā ⁊ eiꝰ successorē. † Insup dato sine ꝑiudicio veritatis ꝙ ꝓbaret̄
dictā ecclesiā possedisse tanꝙ̄ rē censualeȝ tp̄e dicti magistri petri:
nō ꝓpterea ꝓbat̄ dñiū:qꝛ ex preterita possessione nō ꝓbatur dñiuȝ
maxime de p̄ñti ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.cū quidā in suo.ff.de condi.insti.
qnīmo nec ꝑ possessionē de p̄ñti dñiū ꝓbat̄ ꝓbata possessione quā
do ꝑncipaliter deducit̄ dñium ꝑ no.ꝑ doc.in.l.cū res.C.de ꝓba.et
per Bar.in.d.l.quidam in suo.⁊ qđ habet̄ in.l.natural'r.§.nihil cō
mune.de acq.pos.⁊ in.l.q̄ nōdum.§.quod dꝛ.de pig.⁊ in.l.si fur.ff.
cōmoda.⁊ maxīe cōtra possessorē prout est dictus magister Anto-
nius qui possidet de p̄ñti ⁊ habet titulū respiciēs directū dñiuȝ.nō
aūt vtile ꝙ cōpetit emphyteote.⁊ idcirco ex suo titu.dotali secuta

possione ipse saltē habet quasi dominium per ea que habentur in l.j.ꝛ quasi per totum.ff.de publiciana.ꝛ in.c.abbate.de re iudicata libro.vj.Et per consequēs ipse magister Antonius probat de suo potiori iure quā dicta ecclesia:q2 ecclesia nullatenus probat de aliquo ti.ꝛ sic nec de dominio vel quasi dominio nec de possessione de presenti.ideo dictus magister Antonius debet obtinere ex vtroqꝫ capite.s.ex non probato iure agentis ꝛ ex ꝓbatione iurisui.s.qua si dominij quādo probationes essent hincinde pares pro eo q possidet ꝛ conuenitur esset in dubio ferenda sententia.vt in.c.cū sint partium iura obscura.de reg.iur.in.vj.ꝛ in.l.fauorabiliores.ff.eo.tit.cū similibus. ¶ Nec ꝓdicte cōclusioni refragaꝛ ꝙ dictus Nicolaus primus testis interrogat⁹ de fama dixit ꝙ pluries et pluries audiuit dictam vineam fore ꝛ esse censuariam.ꝛ similiter Nicolaus secūdus testis.isti testes in hoc nihil probant:q2 deponūt de auditu alieno.d.c.tam literis.in prin.cū concor.ibi adductis in ꝑma gl. et per glo.ꝛ Bart.in.l.ij.§.idem labeo de aqua plu.arcē.ꝛ maxime q2 potuerunt audiuisse a pretēdentibus interesse.ꝛ post litem motam.nec etiā ob.depositio dicti domini Francisci quatenus deponit ꝙ audiuit a Laurentio ꝛ a predicto magistro petro:q2 singularis in suo dicto.ꝛ non deponit quid audiuerit.nec etiā ob.alia depositio dicti dñi Francisci deponētis ꝙ vidit dictā vineā fuisse inter alias possessiones liuellarias dicte ecclesie in libris dicti Archipresbyteratus dictā vineā fuisse descriptā vt censuariā:q2 in hoc est singularis ꝛ insup dato ꝙ appareret descripta in libro cēsuario ecclesie nō ꝓbaret esse cēsualē nisi forte in ꝓiudiciū eius q fecerit fieri ipsam scripturam:vt ꝓbatur in.l.solēnibus.C.de rei vēdi.ꝛ ibi p Bal.ꝛ doc.in.l.cēsualis.ꝛ q ibi p bal.C.de do.nec etiā p descriptionē in libro cēsuali:vt ibi sumiꝛ ex summarijs Bar.ꝛ bal.Ex quibus oībus clarissime appet ꝙ ptes iudicis sunt in ꝓnūciādo ꝯ ptē Archipsbyteri.ꝛ insup in condēnando eū in expensis. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.cccxvj.

1 ☞ Dos per fratrem soluta pro filia sui fratris cui debeat filia defuncta restitui:ꝛ an dicatur soluta animo non repetendi nō obstāte diuisione de qua.ꝫ.nu.6.isto consi.

2 Rei debendi si sint plures promittētes ex cā lucratiua:an cēseatur vnus pro alio intercedere vt soluens possit repetere a correis.

3 Frater promittens dotem cū patre filie dotande censetur promittere vt fideiussor.nu.5.

4 Dos soluta pro filia alterius fratris viuo auo an veniat ascribenda vtriqꝫ.

6 Renunciatio generalis per quam quis promittit non venire contra diuisionem non trahitur ad actiones personales vt in debitis repetendis ꝛ alijs similibus.

¶ Consilium.cccxvj.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ †In consultatione tria dubia eliciuntur:quorū duo deciduntur p excellentissimū doctorē dñm Bernardū aretinum vti patrē hoñ.dñm consulentem ꝯm eius sniam deciduntur.Super quibus non versabor in presentiarum.non enim datur otium illa differendi.pluribus eniꝫ implicitus vix tempus suppetit aliqua circa tertium cōsultatiōis articulum qui restat quid sentiam breuibus in medium adducere. cuius quidem tertij quesiti decisio magis meo indicio expedit consultanti cū restitutio dotis ex censura legis municipalis tertia parte diminuta fieri debeat prout ex serie puncti dignoscitur.ꝛ per cōsequens etiam si restitutio dotis solis heredibus dicti pippi fiēda esset interest sua saltem pro illa tertia habere regressum aduersus heredes dicti Ludouici.Uidetur autem prima consideratione dicendū ꝙ dictus pippus soluēdo dictā dotē nullū habuerit regressum aduersus.d.Ludouicum.ꝛ successiue nec eius heredes.nam dictus Pippus quo ad dictam dominam Nastasiam est extraneus. l.vnica.§.extraneū.C.de rei vxo.acti.extrane⁹ autē dādo vel ꝓmittendo dotem nisi quatenus sibi reddi stipulaꝛ censetur dotē constituere animo donādi ipsi mulieri.d.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo. acti.ꝛ.l.cū quidā.in ꝓn.C.de iure dot.si aūt ꝓmittit aio donādi.er
2 go nō aio repetēdi ab alio.ꝛ sic a fratre.†itē quādo plures rei debēdi promittūt ex cā lucratiua nō cēsetur vnus intercedere p altero: adeo ꝙ soluēs nō repetit a correo debēdi ꝓut voluit bar.in.l.reos. in ꝓn.ff.de duob⁹ re.per.l.iuꝛ.aꝛs incipit in.l.falcidia iuꝛ.ff.ad.l.falcidiā.ꝛ cū hac theorica trāseūt doc.ibi.ꝛ ipe ꝛ doc.in.l.j.C.de duobus reis.ꝛ Raph.ful.in.d.l.vir vxori.§.si.ad velle.ergo vꝛ ꝙ nullatenus cōpetat repetitio aduersus heredes.d.ludouici qd ꝛ dicēdū vꝛ ex alio q2 ipsi ludouicus ꝛ pippus deuenerūt ad diuisionē.ꝛ fcā ipsa diuisiōe fecerunt inuicē refutatiōem gñalē.ergo vꝛ.d.Pipp⁹ sibi ꝓiudicasse per dictā refutationē:attēto ꝙ repetitio dicte pecunie solute p dicta dote tunc tpis cōpetebat cū antea dicta dos per eū fuerit soluta.Tamē his nō ob.ꝯriā arbitror sniam veriorē.nam in duob⁹ reis debendi si causa ꝓpter quam se obligant pertinet ad vtrūqꝫ cēseꝛ inuicē fideiubere quilibet p rata sui correi.ꝛ si cā ipsa ꝓpter quā se obligāt spectat ad alterū tm ipe nō cēseꝛ p suo correo fideiubere sꝫ ecōtra ali⁹ correus ad quē negotiū nō pertinebat censetur insolidū fideiubere p ipso correo ad quē negotiū pertinebat. ita cōcludit Bar.in.d.l.reos allegādo.l.vir vxori.§.si.ad vell.ꝛ.l.si pro pꝛe.§.si.de in rem verso.ꝛ.l.sꝫ ꝛ iulianus.§.itē si duos.ff.ad maced.ꝛ idē tenet ibi.s.in.d.l.reos Ange.ꝛ cū hoc trāsit ibi Jmo.ideꝫ etiam concludit Bald.in.l.j.C.eo.ti.qd ꝛ volūt Raph.ful.ꝛ paul. de cast.in.d.l.vir vxori.§.si.ꝛ propterea si causa obligatiōis erat cōmunis ꝛ alter ex eis solidum debitum soluit repetit p parte a suo correo:vt est expressum in.d.l.j.C.de duobus reis.ꝛ similiter si causa obligatiōis insolidū ꝑtinebat ad vnū ꝛ alter insolidū soluit totā pecuniā repetit ab eo ad quē cā obligationis ꝑtinebat cū sit idē iuris de toto quo ad totū ꝙ de parte quo ad parteꝫ.l.q̄ de tota.ff.de rei ven.ꝛ.l.qui scit.ff.de euic.ꝛ.c.pastoralis.§.si quiscum totum.de offi.dele.qd ꝛ volunt doc.ꝫ.noiati.ꝛ ceteri in iuribus supra adductis ꝛ per Bar.in.l.modestin⁹. ff.de sol.ꝛ est cōis opinio.indubia.
3 †Et applicādo ad terminos nostros cū officiū dotādi filiā spectat ad patrē nō ad patruū extāte pꝛe.l.fi.C.de dot.ꝓmis.ꝛ.l.q liberos. ff.de ritu nup.ꝛ.l.obligamur.§.lege cū sua glo.ff.de act.ꝛ obli.ꝛ no. Spe.in titu.de iudi.quarta parte.§.sequiꝛ ver.qd si vnus ex fratribus coheredib⁹.ꝛ Bal.in.l.fi.C.de dot.ꝓmis.ideo causa ex qua dicti Ludouicus ꝛ pippus se obligauerūt ex cā dotis ꝓmisse pro filia dicti ludouici.constat ꝙ causa obligationis ꝛ negotiū sup quo emananit dictū debitū spectabat solū ad dictū Ludouicū.non autē ad d.Pippū.ideo dictus pippus cēseaꝛ interuenisse in dicta obligatiōe tanqꝫ fideiussor.d.Ludouici quo ad finē repetitionis causande inter Pippū ꝛ ludouicū ꝯm theoricas supra traditas.ꝛ ideo dictus Pippus soluendo integram dotem filie dicti Ludouici cen
4 seatur extunc obligasse sibi dictum Ludouicū.†Et hoc videtur de mēte Bal.in.l.fi.C.de dotis promis.versi.q̄ro qd si sunt duo fr̄es. vbi vult ꝙ dos soluta viuo auo pro filia alterius fratris venit ascribenda vtriqꝫ ꝛ loquitur generaliter nō apparet an auus an pater an patruus soluerit.ꝛ sic imputaꝛ ei ad cuius onus spectabat dotare qd ꝛ sumiꝛ ex dictis eiusdē Bal.in ver.se.sꝫ pone vbi si filius pro sua filia dat dotem de peculio dos imputaꝛ auo ad queꝫ spectabat onus dotandi.cōfert etiā qd habeꝛ in.l.si socius pro filia.ff.p socio vbi si dotatur filia vnius ex socijs omniū bonorū finita societate videꝛ ꝙ ascribaꝛ oneri patris ꝓut innuit illa.l.ꝛ aꝛs cōsulendo visum fuit licet non transeat sine dubio.ꝛ ibi Rapha.fulg.in.j.colū.dicit ꝙ id quod ibi dicitur in socijs omniū bonoꝝ.s.ꝙ soluto matrimonio dos reuertatur ad societatem equitas suadet.ꝙ etiam in fratribus non socijs oium bonorū qui hereditateꝫ cōem ex cā societatis retinuissent.l.cū duobus.§.papinianus eo.tit.equitas suadet qd dos redigeretur in cōi mortua filia.ꝛ sic ꝓsupponit non censeri donatā pro parte patrui.item idem Rapha.fulg.ibi super glo.in verbo ceterū dicit ꝙ non solum si pater promisit dotem debet dos soluta reuerti ad societatem vt ibi dicitur:sed etiam si ipse pater non ꝓmiserit:q2 licet pater nō se obligauerit:tamē onus spectabat ad patrē dotādi.d.l.qui liberos.ꝛ.d.l.fin.de dot.promis.ideo licet nō clare loquatur:tamē videꝛ velle ꝙ etiā si alter socius dotauerit censeatur dos ꝓfectitia.ꝛ sic soluta rōne oneris paterni:ꝛ nihilomin⁹ extraneus erat q dotabat.d.§.extraneū.suberat enim vbi alia coniectura.ideo cessat illa ꝓsumptio donationis.de qua in.d.§.accedit q̄ cessat quādo imminet alia coiectura ꝓut vult gl.in.d.l.fi.de dotis ꝓmis.ꝛ doc.ibi idē volunt puta qñ ꝓmittēs vel soluēs doteꝫ gerebat negotia vel mulieris de cui⁹ dote agiꝛ vel patris ad cuius onus spectabat.nā tunc nō censetur animo donādi:sed potius animo gerendi negotium eius cuius negotia gerebat.prout Jaco.de
5 are.ꝛ doc.cōiter omnes concordant. †Similiter hoc casu cum sub sit alia coniectura que est ꝙ ꝓmiserit animo intercedēdi pro ei⁹ fratre ad quem negotiū illud dotandi tāgebat cesset ꝓsumptio donatiōis accedat illud vulgatū qd vbi pōt cadere alia ꝓsumptio cessat ꝓsumptio donatiōis.l.si cum aurū.de solu.ꝛ.l.cū donationis.C.de proba.et pro certo nemo arbitraretur fratreꝫ promisisse dotē pro nepte ex fratre vna cū eo nisi fratris cōtēplatiōe.ꝛ p onere iniūcto fratri dotandi filiā.ꝛ ꝙ soluens dotē aio gerendi negotiū patris repetit a patre.l.ꝛ ideo cū.l.seq.ff.de in rē verso.ꝛ in hmōi terminis allegeꝛ consuluisse Bal.pro hac parte in consilio incipiente factuꝫ
6 tale est ventrucius ꝛ fuscerius. ¶ †Nec ob.adducta in cōtrarium. ad primā enim rationē in cōtrariū adductā est.ꝫ.respōsum.ad secūdā autē respōdeꝛ ꝙ lꝫ in instr̄o diuisionis bonoꝝ cōium dicatur ꝙ d.Pippus hꝫ pro parte sua oīa bona mobilia ꝛ stabilia que sunt ꝛ reperiunꝛ in territorio ciuita noue cū clausulis generalibus q̄ subdunꝛ i themate.nō tñ narraꝛ in pūcto ꝙ fuerit facta refutatio lꝫ cōsultās aliqd perfunctorie verbo dixerit ꝙ fuerit facta refutatio de bonis mobilibus.ꝛ immobilibus sitis ꝛc.tamē si refutatio emanauit prout est satis verisimile ex ratione subiecte materie diuisiōis verisiꝛe est qd emanauerit refutatio de bonis cōmunib⁹,ista auteꝫ actio ad repetēdū pecuniā ꝓpriā solutā pro dote filie ludouici nō erat cōis sed ꝓpria insolidū ipsius pippi.ideo nullo pacto veniret sub gñali refutatione bonoꝝ cōium.item etiam cōstat ꝙ actiones saltē personales nō veniunt appellatione bonorū mobilium ꝛ immobiliū sed sunt tertia species de p se.l.a diuo pio.§.in vēditiōe. de re iu.ꝛ.l.ꝙ tuberonis.§.i peculio.ff.de pec.ꝛ no.Ja.de are.in.l. mouētium.

mouentium.ff.de verbo.signi.z Bart.in dicta.l.potest.de aucto.
tuto.z Specu.in titu.de fruc.z interesse.§.j.ver.secundo queritur
qd z volunt Bar.z doct.in.l.j.C.si aduer.transac.cum si. Dicta er-
go actio non venit appellatione mobilium z immobilium.nec di-
citur sita in loco.merito zc. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxvij.

1 ☞ Frater consanguineus:an excludat sororem vtrinq; coniũctã
et matrem eius stantibus statutis ꝙ vnus frater consanguineꝰ ex
cludat sororem vtrinq; coniunctam z altero statuto ꝙ matrẽ exclu
dat z si dictus frater consanguineus fuit dicto defuncto per fidei-
commissum substitutus an heredes ipsius possint detrahere legiti
mam z trebellianicam.
2 Statuta feminarum exclusiua quomodo procedant.
3 Trebellianica z legitima non obstante verbis testamẽti integre z
sine aliqua diminutione an possit detrahi.
4 Heres grauati potest detrahere legitimam vel trebellianicaz que
debetur ipsi grauato.

¶ Consilium.cccxvij.

IN nomine domini nostri
Jesu christi. ¶ †Licet de iure cõi mater z soror vtrinq;
cõiuncta excludat fratrẽ cõsanguineum.z in viriles suc-
cedãt.aut.defuncto.C.ad ter.z aut.cessante.z auct.post fr̃es.C.de
leg.hered.z aut.itaq;.C.cõia.de suc.tamẽ de iure municipali frater
consanguineus.videt ꝙ excludat sororẽ vtrinq; cõiunctã cum ius
municipale excludat sororẽ dotatã a patre vel a fr̃e ab hereditate
pr̃is.z ab hereditate fr̃is si supest frater cõiunctus ex latere pr̃is.vt
vident aperte sonare verba ṗmi statuti in themate descripti.nã di
sponere vr̃ ꝙ excludat ab hereditate fr̃is soror dotata a pr̃e vl' a fr̃e
z ad veritatẽ alternatiue sufficiat alterã partẽ verificari regula i al-
ternatiuis in.vj.l.si heredi pluresin fi.de cõsti.c.inter ceteras.de re
scrip.itẽ alio iure municipali filia eiusdẽ matrimonij excludit ma-
trẽ.z ideo dicta zitadiana excludit matrẽ a successione intestati di-
cti Diamãtis.ideo.d.Joãnesantonius excludat dictã matrem.ex
quo prefert zitadiane q̃ prefert matri.arg.regule teadite in.l.de ac
cessionibus.de diuer.z tẽpo.prescrip.q̃ est ꝙ si vinco te:ergo vinco
vincentem te.itẽ ille qui vincit aliũ vincit pro se non ꝑ alio.not.in
l.pater filium.ff.de inoffi.test.prout dicit Bal.in.l.si defunctus.C.
de su.z leg.here.z in.l.si quis vel si qua.C.ad treb.sed dictus frater
consanguineus vincens sororẽ vtrinq; coniunctam.ergo vincat ꝓ
se non pro matre que ab ipsa sorore excludit:quam rõnem adducit
Bal.in dictis iuribus quo ad interpretationẽ sil'is statuti.ita ergo
dicamus in casu nostro ꝙ frater cõsanguineus excludens sororem
vtrinq; cõiunctã excludat ad sui vtilitatẽ nõ ad vtilitatẽ matris q̃
excluderet al's a sorore predicta.cõfirmãt ṗdicta ex dictis ꝑ Pau.
de ca.in.l.illam.C.de col.sic ergo in casu nostro:ex quo soror Zita-
diana excluditur a fratre cõsanguineo de iure spãli excludit sororẽ
ideo excludit alios ac si ipsa soror nõ esset ab eo exclusa:sz si dicta zi
tadiana non esset exclusa a fratre excluderet dictã matrez.ergo di-
ctus frater cõsanguineꝰ excludit matrẽ ẜm.d.theoricã. ¶ Tñ hoc
minime obstãte contrariũ puto de iure verius scz ꝙ.d.ser Ant.in
nihilo succedat.d.Diamãti ab intestato.nã cõstat ꝙ de iure cõi ip
se ser Joãnesantonius excluditur a successiõe intestati.d.Diamã
tis per aut.s̃.adductas.z excluditur in totũ.itaq; dicta mater põt
dicere ser Joãniantonio ego vinco te de iure cõi.z tu vincis zita-
dianã.ergo ego vinco te z zitadianã.itẽ zitadiana põt dicere ego
excludo matrem ex forma secũdi statuti in themate descripti z ma-
ter te excludit.ergo ego z matrẽ z te excludo.ideo dicto medio quo
vtitur.d.ser Joãnesantonius aduersus matrem z sororẽ.pñt etiã
vti dicta soror z dicta mater.itẽ sil'r medio quo vtitur Bald.s.ego
vinco pro me nõ pro alio.possunt etiã ipse vti:z retorquere contra
dictũ fratrẽ si quis recte intueatur.itẽ fundamẽtum Pau.de.cast.
iuuat pariter dictã sororẽ q̃ de iure speciali excludit matrẽ:iõ etiaz
ipse põt dicere fratri:ego vinco z excludo matrẽ de iure spãli.ergo
excludo te qui exclusus esses a matre.Frater autẽ cõsanguineꝰ ma-
gis afficitur:qz excludit a sorore ꝑpter pluralitatem vinculoꝝ per
d.aut.itaq; z a matre ꝑ.d.aut.defuncto.neutra aũt ex alijs reperit
exclusa nisi vno iure z ab vna ꝑsona tm̃.itẽ frater cõsanguineus eo
iure quo excludit ab vniuersa excludit hereditate.mater aũt z soror
2 secus quia vtriq; reseruatur legitima.†Hmõi aũt statuta exclusiua
mr̃is seu aliaꝝ feminarũ vel cognatorũ propter aliquos masculos
vel agnatos:ita demũ militãt qñ illi qui sunt cã exclusionis.z sic il-
li quos inuitat statutum succedunt.secus si succedere nequeũt. vel
qz alijs eis preferunt:vel qz repudiauerunt hereditatẽ ꝑut inquit
Bar.in.l.j.§.filiũ.ff.de bono.pos.ↄtrata.vltimo etiã cõcurrit aliud
qd semꝑ in sil'ibus terminis magnifici.d.§.si sit agnatus.z.d.l.egssi
mũ.z.c.auctoritate.de cõces.ṗbẽ.loquũt qñ sunt tres ꝑsone q̃ iuicẽ
excludũt z excludunt ita ꝙ neutra repit q̃ in aliq° iure nõ sit exclusa
in totũ q° ẽt casu loqt bal.in.d.l.illã.z i.d.l.si defunctꝰ.z i.d.l.si qs vl'
si qua v t in eoꝝ lecturis clare appet.aliꝰ est casus qñ sunt ꝑsone q̃rũ
due diuersis respectibꝰ excludunt in totũ.tertia excludit ab vna ex
dictis duabus ꝑsonis.z ipsa excludit alterã.iste est casus nr̃ in quo
mater nullo iure reperit exclusa in totũ.ipsa vero oĩ iure excludit
fratrẽ consanguineũ.d.aut.defuncto ad tertu.sed cũ matre amitti
tur soror vtrinq; cõiuncta:itaq; sumus extra terminos iuriũ q̃ su-
pra adducunt.in quibꝰ quelibet persona põt dicere alteri tu me nõ
excludis:qz nõ succedis exclusus ab alio quẽ ego vinco.nã in casu
isto frater consanguineus non põt dicere matri tu me nõ excludis
qz esses exclusa a sorore quam ego vinco.ex quo soror non excludit
matrẽ in totũ.sed admittit cũ ea illegitima.si aũt mater repudia-
ret posset forte frater cõsanguineus dicere sorori vtrinq; cõiuncte
ꝙ mater que eũ excludit nõ est in cõsideratione.iste videt tex.in.l.
ij.§.si sit cõsanguinea.ff.ad tert.ex his cõcludit ꝙ.d.frater consan-
guineus excluditur in totũ.z admittunt soror vtrinq; cõiuncta et
mater.lz qual'r inter se debeãt succedere nõ esset inuestigatio alie-
na a dubitatione:verũ qz inter se sunt cõcordes.ideo omitto.pos-
set z alio medio instari cõtra dictũ fratrẽ cõsanguineũ.s.ꝙ ipse ex-
cludat iure cõi a sorore vtrinq; cõiũcta ꝑ.d.aut.cessante.z aut.post
fratres.z.d.aut.itaq; z non excludat ex forma statuti ea rõne quia
nõ fuit dotata a fratre sed a pr̃e.z statutũ excludẽs ab hereditate
fratris vel pr̃is dotatã a pr̃e vel fr̃e.ad hoc vt minus exorbitãtie z
correctiõis iuris cõis habeat vt decet ar.c.cũ dilectꝰ.de cõsue.cũ si.
intelligat statutũ referẽdo singula singulis.i.dotata a patre exclu
dat ab hereditate patris dotata a fratre excludat ab hr̃ditate fra-
tris sicut in simili fit hmõi relatio.vbi verba magis repugnãt in.l.
lucius.§.gaio ad treb.z in.l.falsa.§.fi.de condi.z demõ.z.l.quotiẽs
C.fami.herc.cũ si.ꝑut em̃ qñ statuta loquũt simpl'r qm̃ dotata ex-
cludat a successione interpretet ꝙ excludat a successione dotãtis.
prout volũt Bald.z Paul.de castro.in.l.j.C.de legi.here.z cõmu
niter tenetur pari rõne potest intelligi in casu isto ꝙ excludatur ab
hereditate dotantis.ꝑut enim generalis exclusio limitat supplen
do in exclusione verbũ dotantis.vt scilz dũ statutum dicit mulier
dotata excludatur ab hereditate suppletur scilicet dotantis ita z
dum specialiter excludit ab hereditate patris vel fratris suppleat
scz dotantis.nam vtroq; casu pariter adaptatur talis suppletio
et vtrobiq; cadit eadẽ ratio.ergo zc.l.a titio.de verborũ obliga.cũ
cõcor.Et vidi pluries cõsultũ pro sil'i interpretatione z in casibus
quibus verba magis repugnabãt.z lz hoc medium non displiceat
magis apud me artant alia supra adducta. z ex adductis pro hac
3 parte ptz satis respõsum ad adducta in contrariũ. ¶ †Descẽden-
do ad secundum consultationis articulũ:circa quem est concluden
dum qd dictus ser Joannesantonius est ꝑ fideicõmissum substitu
tus dicto Diamãti:ita qd portio sua hereditatis paterne est sub-
iecta restitutioni detracta legitima z trebellianica.ex quo diuerso
tempore veniunt detrahẽde.c.Raynutius.z.c.Raynaldus.de te
sta.z.c.si pater.eo.titu.lib.vj.z per docto.in.ll.ꝙꝙ.C.ad.l.fal.z in
l.filium quem habẽtem fami.herc.z est opi.cõmunis.z hodie indu
bitata in via decisiua nec fructus medio tẽpore percepti computã
tur in trebellianicam in filijs primi gradus.l.iubemus.C.ad treb.
nec etiam obst.verba illa testamẽti integre sine aliqua diminutiõe
per que verba videt ꝓhibita detractio quarte per ea que habẽtur
in aut.sed cũ testator.C.ad.l.fal.qz respõdet quod illa verba nõ ad-
ijciunt in substõne facta inuicem inter ipsos filios heredes institu
tos:sz in substõne facta dñe Benedicte prout appet ex continua-
tione verboꝝ.nã illa substitutio in qua sunt apposita illa vba fuit
fcã sub cõditionibꝰ si dcã Bñdicta decedet aut ad vota scða trãsi
uerit que conditio refert ad vtrũq; membrũ substõnis q̃ immedia-
te subdit q̃ cõditio adhuc nõ est purificata z illa vba dictam here-
ditatẽ apposita in scðo mẽbro sunt intelligẽda de hr̃ditate relicta
d.benedicte ꝑut z se declarauit testõr in ṗmo mẽbro substõnis ṗdi
cte. ¶ Coadiuuat hec interpretatio qz ṗmo loco substituti sunt
magis dilecti quam secundo loco substituti.de se constat.ideo nõ
debet censeri magis honoratus secundo institutus.argumẽ.legis
publiꝰ.ff.de condi.z demon.ideo cum Diamantes non sit vocatꝰ
per dictam substitutionẽ nisi ad hereditatẽ quatenꝰ est delata.d.
Benedicte.ita etiã nec dictus ser Joannesantonius.z maxime qz
illa verba integre z sine aliqua diminutione non possunt verificari
nisi in illa portione relicte dicte domine Bñdicte qz in residuo iste
institutus in parte Marianus de quo non fit mẽtio in dicta substi
tutione.itẽ saltẽ imminebat necessario diminutio legitime.z sic he
reditas integra non poterat deuenire vigore dicte substitutionis
ad dictũ Joãnẽantoniũ.vnde interpretetur de ea portione delata
d.Benedicte de qua poterat integre disponere dictus testator cõ
fert etiaz qz si prius substitutionẽ fecisset Diamanti z posthumis
etiã in eoꝝ portionibus nõ fecisset eis aliã substõnẽ immediate nec
verisil'r repetijsset eos simpl'r in reciproca cõpendiosa substõne in
qua vniformiter actiue z passiue noĩatur ipse Diamãtes sicut alij.
z ꝑ idẽ determinabile oẽs determinant.ergo debẽt pariter termi-
nari.ar.l.iã hoc iure.de vulg.z pup.z.l.hereditatẽ.z.l.ꝙuis. C.eo.
ti.z.l.fi.C.de sentẽtijs cũ similibus:sed dictis Joãniãtonio z Ma-
riano nõ fuit aliquo pacto fcã substõ cũ ꝓhibitiõe trebellianice er
go nec cẽseat facta.d.Diamãti z maxime qz ꝑ hoc magis seruatur
equalitas inter filios ꝑut iura suadẽt equalitatẽ seruari iter ipsos
liberos.l.vt liberis.z.l.illð in fi.C.de colla.z.l.fi.C.cõia vtriusq; in.

4 †Clarissimum itaqz remanet φ heres dicti Diamātis retenta legitima. ꝛ treb. hꝫ restituere residuum hereditatis paterne. d. Ioāniantonio ꝓ portione delata eidē Diamanti: posset aūt instari quota censeat̄ esse legitima portio dicti Diamantis: ꝛ de iure cōmuni tradit̄ theorica q̄ appet clara in aut. nouissima. C. de inoffi. testō φ ꝓ numero liberoꝝ sit q̄nqz tertia q̄nqz dimidia ꝑut ibi declarat̄ ex themate deprehēdūtur fuisse quatuor: sꝫ vt ꝑcipio. fuerūt ēt q̄nqz aliȷ̄ nepotes ex filio vel filia ꝑdefuncte de quibus nō fit mētio in themate: forte q꜄ descēdētes ex filia dotata cōsanguinea. d. Diamātis hoc iminet vna dubitatio multū ardua. s. q̄r fiat cōsideratio de filia dotata in cōputatiōe legitime vtrū. s. augeat nūerū liberoꝝ de qua q̄one ꝑ Ang. Imo. ꝛ Pau. de ca. in. l. plane. §. si duob⁹. de lega. j. ꝛ ꝑ Ang. ꝛ Raph. ful. in. l. papinianus. §. vn̄ si qs. ff. de inoffic. test. ꝛ late ꝑ Pōta. in. l. j. C. q̄n nō pet. par. ꝛ ibi in fiñ aliqd ꝑ Bal. de quo etiā ꝑ Bar. in repe. l. ꝑ̄ filiū. de inoff. test. ꝛ doc. in aut. nouissima. C. e. tit. sup q̄ doc. variāt. aduertēdū est φ. d. Diamātes nō est honorat⁹ nisi in dimidia tertie ꝑtis. itaqz si legitima est tertia tertie ꝑtis nō habita cōsideratiōe ꝑsone filie dotate sexta dūtaxat ꝑs sue tertie ꝑtis erit restituēda detracta q̄rta illi⁹ tertie ꝑtis adeo qꝺ si itegra tertie h̄ēditatis erat octo ꝛ tota hereditas ascenderet ad xxiiȷ̄. vnū tm̄ venit restituēdū ꝫ meū cōputū. d. ser Ioāniantonio: ꝫ si l'tia eēt dimidia īter oēs q̄nqz tūc min⁹ eēt restituēdū.

¶ Summariū super consilio. cccxviij.

Mulio seu vecturalis perdens vel se asserens perdidisse quādā sacculam que erat argētum ꝛ aurum in massa quam dictus mulio acceperat vt eam portaret mercatori florentino an teneatur resarcire dānū rei ꝑdite ꝛ quō probetur dicta amissio. ꝑ totum.

1 Damnum contingens nocet domino.
2 Culpa vel dolus non presumitur ꝛ culpā alleganti ꝓbare debet.
3 Culpa leuis ꝛ non leuissima imputatur in contractibus qui fiunt gratia vtriusqz.
4 Furtum per quod quis dicit se amisisse rem vel alias debet probari per illum qui dicit ꝛ ꝓbauit amissionem et an iuramentum eius qui dicit stetur.
Iuramento eius qui dicit se amisisse rem sibi datam sub custodia: an ꝛ quando credatur.
5 Iuramentum est exoneratio ab onere probandi.
6 Mulio an teneatur de furto cōmisso in re sibi data ad portandū.
7 Estimatio rerū in sacculo consignatarū quomodo probetur.
8 Iuramento partis an stetur si nō presumatur res amissa culpa vel dolo accipientis.

¶ Consilium. cccxviij.

N nomie domini nostri Iesu christi. ¶ †Pro vecturali contra dictū mercatorē perusinū vr̄ ꝑma facie rn̄dendū: q꜄ casus ꝯtingēs
1 nocet dn̄o si circa rē suā ꝯtingit. l. q̄ fortuitꝫ. C. de pig. acti. ꝛ. l. si nulla. ꝛ. l. pignus. eo. ti. ꝛ. l. j. ꝛ. l. iiȷ̄. C. de loca. ꝛ cōduc. cuꝫ si. Itē liberat debitorē ꝛ cedit dāno creditoris hoc est in ꝑiudicium sui crediti ꝛ actionis sibi creditori cōpetētis nisi interueniat dol⁹ mora vel culpa debitoris. l. si ex legati cā. ff. de ver. ob. l. qꝺ test. ff. si cer.
2 pe. l. j. ꝛ quasi ꝑ totū. ff. de pericu. ꝛ com. rei ven. †Culpa aūt vel dolus nō ꝓsumit̄ vt de dolo est exp̄ssum in. l. quotiēs. §. qui dolo. ff. de ꝓba. ꝛ. l. dolū. C. de dolo. item de culpa φ nō ꝓsumat̄ ꝫ allegāti incūbat on⁹ ꝓbādi: ꝑut no. glo. Bart. ꝛ doc. cōiter oēs in. l. si qs ex argētariȷ̄s. §. fi. ff. de edē. regula insup est φ casus nō imputat̄ debitori vel alteri nō dn̄o. d. l. q̄ fortuitis. ꝛ. l. ꝯctus. ff. de re. iur. et aliȷ̄s iurib⁹. ꝫ. adductis cū multis ꝟlib⁹. ꝛ ꝓ regula ꝓsumit̄ adeo φ id ꝓ quo est regula nō cēset̄ esse dubiū. vt no. bar. in. l. quotiēs. ff. si quis cau. ꝛ faciūt q̄ hn̄r ꝑ bar. ꝛ alios in. l. iȷ̄. si qs in ius voc. nō ie. ꝛ Inn. et doc. in. c. ꝑterea extra. de dila. Et iō q se fundat in casu a regula exorbitāti subiȷ̄t on⁹ ꝓbatiōis ad h̄ no. ꝑ gl. ꝛ doc. in cle. fi. de rescr. et qꝺ ꝑ bar. in. l. si qs nō dicam rapere. C. de epi. ꝛ cle. facit. l. in exceptionib⁹. ff. de ꝓba. nec sufficeret h̄ casu docere de culpa leuissima cū h'mōi vecturales deferūt sub mercede. ꝛ ita presuppono φ faciebat dictus Becus. ideo locasse operas suas ꝛ multorū suorum censet̄. l. naturalis. §. at cū do. ff. de prescrip. ver. l. cū in plures. §. seruuꝫ meū mulionē. ff. loca. vel ꝯctū innoiatū sitem ꝯctui locatiōis qui. ꝑ q̄ns naturā ꝯctus locatiōis ꝛ ꝯductionis assumit. d. l. naturalis. §.
3 fi. †In cōtractibus aūt qui celebrant̄ gr̄a vtriusqz leuis culpa iputat̄ non leuissima. l. si vt certo. §. nūc videnduꝫ. j. ff. cōmo. vbi est expressum φ locator ꝛ cōductor tenent̄ de leui culpa ꝛ si alias res perit nō imputatur locāti vel cōducēti: sed perit dn̄o vt eodem. §. ver. qꝺ vero ꝛ ver. proinde ꝛ est clarissimū: ideo cōcludendū vr̄ φ. d. mulio nō teneat̄ nisi doceatur de sua culpa per ꝑdicta ꝛ per tex. in. d. l. cū in plures. §. seruū tuum mulionē. casus aūt vr̄ ꝓbari posse per
4 iuramentum. l. si in fi. de bo. aut. iud. pos. †Cū his non ob. ꝯriū scꝫ d. Mulionem teneri etiā alio nō docto puto verius: nā ꝑmo amissio hꝫ ꝓbari per ipsum mulionē cum ipse nitat̄ ex ipsa amissione casuali: ꝛ ideo sibi incūbit on⁹ ꝓbādi. l. si creditor. C. de pig. act. ꝛ no. glo. Bar. ꝛ doc. cōmuniter in. d. l. si quis ex argentariȷ̄s. §. fi. ꝛ glo. fi. insti. quib. mo. re contrahitur obliga. ꝛ per Iaco. but. in. l. si qs fundum. §. imperator. ff. loca. per Bar. in. l. iȷ̄. C. de nau. li. xj. ꝛ gl. in verbo exceptionem. ff. nau. cau. sta. Spe. in tit. de pig. §. j. ver. ꝛ not. et ver. seq. ꝛ ibi Io. an. ꝛ Spec. in tit. de cōmo. §. iȷ̄. ꝛ glo. in verbo sacramentum in. l. fi. C. de fid. instru. ꝛ ibi Cy. ꝛ Bar. ꝛ Cy. Bart. ꝛ Bal. in. l. si creditor. C. de pig. ac. ꝛ Ange. ibidem. ꝛ Bar. in tract. suo de teste in rubrica de perēptione ꝛ ex quo apparet φ res de quib⁹ agitur peruenerunt ad ipsum vecturalē debet plena adhiberi ꝓbatio nec statur iuramento dicētis se amisisse ꝑut cōcludit Bar. in. d. l. si quis ex argētariȷ̄s. §. fi. ꝛ i dicto tractactu de teste. quādo aūt nō apparet ad aliquē peruenisse ꝛ ipse dicat se nō habere tūc statur ei⁹ iuramento. l. ꝑtor. §. sed ꝛ si seruus. de eden. l. cū ita legatur. §. ꝯpēs. de leg. iȷ̄. l. fi. §. licentia. C. de iure deli. pront volūt Bar. ꝛ doc. in. d. l. si quis ex argentariȷ̄s. §. fi. ꝛ tale iuramentū est iuramētum purgationis dicit ibi Saly. ꝛ per cōsequēs onus ꝓbādi ꝑtinet ad aduersariū qui dicit eū habere ꝑut ibi dicit Raph. ful. Ex quoruꝫ dictis infert̄ φ q̄n de amissione credit̄ iuramēto partis nō censet̄ on⁹ probandi spectare ad eū cuius iuramēto statur sed potius spectare ad aduersarium nec illud iuramētum censet̄ probatio sed potius pur
5 gatio quedam. †Facit optime tex. in. l. eū qui. in ꝑn. ff. de iureiurā. vbi probat̄ φ iuramētū est exoneratio ab onere ꝓbandi non ꝓbatio ad idē no. gl. in. l. cū de indebito. in ꝑn. ff. de ꝓba. sup ꝟbo legitimis. q̄nqz ergo est releuatio ab onere ꝓbandi. vt. d. l. euꝫ qui q̄nqz onus purgationis prout ꝛ dicūt doc. in. d. l. ꝑtor. §. sed si seruus de edēdo. ꝫ glo. ꝛ doc. volūt φ onus probandi spectat ad eum qui dicit casum amissionis euenisse merito doctores volunt qꝺ probetur aliter q̄ per iuramentum: facit etiam bonus tex. in. d. l. pretor ait. §. sed si seruus. ff. de eden. al's sequeretur inconueniens quod vnicuiqz cōmodatario conductori locatori pignora habenti et similibus habentibus res alienas volūtati domini esset aperta via fraudandi creditorem dicendo ego amissi casu stetur meo iuramento: possunt tamen cōcurrere tales coniecture in re difficili ad probandum qꝺ crederetur eius iuramēto puta si probaret tenuisse res in horreo ꝛ de nocte fuerunt fracta ostia vel aufugit famulus et erat res que facile poterat auferri ꝛ asportari a famulo prout huiusmodi coniecturas tradunt doct. in dicta. l. si quis ex argentariȷ̄s. §. fi. que non militant in casu isto. nec obst. d. l. fin. de bo. aut. iud. pos. q꜄ aliȷ̄ sunt termini illius text. aliȷ̄ tex. nostri ibi amissio ex causa dāde actionis: quo casu Bartol. ꝛ doc. cōmuniter ibi et in dicta. l. si qs ex argentariȷ̄s volunt qꝺ regulariter non sufficiat probatio per iuramentum: fallit illo casu licet varias rationes fallentie adducant que non attingūt casum nostrum: ideo eas omitto: potest etiaꝫ dici qꝺ ibi agitur de leui preiudicio aduersariȷ̄ contra quem iurat̄ facit. l. thesaurus et qꝺ ibi habetur. ff. ad exhibē. Quādo autēꝫ amissio est causa defensionis vt q꜄ debitor vult se liberare ab eo ad qꝺ tenebatur tunc habet necesse probare plenis probationibus si nititur se defendere ab eo ad quod tenebat̄ iure actionis: ꝛ qꝺ ꝓbatur ad eum peruenisse prout contingit in casu isto prout volunt Barto. et doct. in dicta. l. si quis ex argentariȷ̄s. §. fi. pront ꝛ probatur ex aliȷ̄s supra adductis agitur insuper de graui ꝑiudicio scꝫ de amissione rei proprie. Et agitur de lucrando rem alienam iniuste si de-
6 ieraret ideo augetur suspitio. †Ex his itaqz constat qꝺ si mulio nō probaret amissionē ipse indubio teneretur: si vero probaret amissionem forte parte confitente tunc si probatur amissio propter furtuꝫ: quia alius abstulit eo inscio ipse mulio tenetur q꜄ fuit in culpa non custodiēdo ita vt facile furto subtrahi nequiret: debuit eñ custodire ita vt furto non damnificetur. l. cum duobus. §. dāna fatalia. ff. pro socio vbi text. probat quod furtū ascribitur ei qui habet rem custodire ꝛ presumitur eius culpa emanasse pront ꝛ ibi notat Bart. Bald. ꝛ docto. ꝛ not. Bald. in dicta. l. si creditor. C. de pignora. acti. Et appellatione culpe in dubio intelligitur de leui: dicta. l. si vt certo. §. nunc videndum si recte aduertatur. ꝛ. l. si filio. §. maritum. ff. soluto matrimo. ꝛ Bal. ibi dicit qꝺ socius (qui tenetur de leui culpa tenetur de furto quod maxime dicendum est hoc casu ex qualitate facti: quia dictus Mulio dicit subreptā fuisse in itinere dictam sacculam existente super mulo debebat enim rem tante estimationis ꝛ tam paruam aptare eo loco qꝺ nō videretur ꝛ nō posset facile auferri: nec ipse debebat dimittere mulum quē non videret si habebat tales res que subtrahi poterant et multo fortius esset culpe ascribendū si taliter aptasset quod per viam cecidisset: q꜄ non solent diligentes vecturales salmas seu res preciosas: ita ligare in salmis quas deferunt qꝺ per viam cadant ex salmis ꝛ si suspitio cadit ne caderent diligens animaduerteret itaqz perspicua coniectura viget quod culpa aut lata aut leui id acciderit ideo ex qualitate negotiȷ̄ culpa presumenda est que ex inditiȷ̄s etiam probari potest. arg. eius qꝺ dicimus in furto ꝛ incēdio: q꜄ qꝺ est fortius et dolus qui plus est quā culpa ex inditiȷ̄s probatur. l. dolum. C. de dolo. non enim sufficit probare casum qui plerūqz solet culpaꝫ habere annexam inquit Bald. in. d. l. si creditor. nemo autem sani capitis arbitraret̄ q̄n culpa muliōis occurreret si res ꝑciosa sibi tradita de ferenda sub mercede ex mulo per viam perderetur: q꜄ furto subtracta esset aut cecidisset ex salma: ꝛ ideo intrepide cōcludēdū restat φ ipe mulio vecturalis tenet̄ resarcire mercatori ipas res sibi traditas

sibi traditas vel earū estimationem: ꝛ hoc est intrepide tenendū.
7 †Sed imminebit scrupulus q̄r nō apparet que vel cuius estimatio nis forent res que in saccula tradite fuerunt: circa qđ aduertendū est ꝙ si mercator nō fatetur casum amissionis ꝛ petit sibi reddi sacculū suam quam eidē tradidit si mulio non reddit q̄r non presumitur amisisse: ꝛ per ꝯńs penes se hr̄e ꝛ si hoc ꝛ non restituit est in dolo et aduersus dolosum in actionibus bonefidei prout est actio locati ꝛ conducti. §. actionum insti. de acti. iuratur in litem. l. in actionib⁹. in pnci. ff. de in lit. iur. ꝛ etiā statur iuramento partis in actionibus stricti iuris quādo imminet difficultas ꝓbationis vt. eo. l. in actionibus. §. plane. minime aūt dubiū est ꝙ si nō amisisset ꝛ nō restitueret esset in dolo ꝛ amissio nō presumitur nisi probet vt probari dz: ideo videt standū iuramēto facit qđ al's dr̄ in eo qui tradidit sacculū sigillatū ꝛ postea reddit disigillatū dr̄ alias plures res puta maiorē q̄titatē pecunie fuisse in sacculo ꝛ alius negat: nam eo casu dicit Inno. in ti. de fur. §. j. ver. sed qđ si res assignauit ꝙ statur iuramento eius qui assignauit p̄missa taxatione iudicis: ꝛ idem vult in no. in. c. fi. extra de his que vi metus ve cā gesta sunt. ꝛ idē vult Rapha. ful. in. l. j. §. si cista. ff. depositi quod ꝛ videtur velle Pau. de castro. ibi ꝛ Bal. in Rubri. C. depositi. licet glo. ꝛ Bar. aliud velint in d. §. si cista ꝛ Bar. in. l. j. ff. furti aduer. nau. ꝛ idem sentiat in. l. cum seruus. de condi. ꝛ demon. sed ibi apparet casus disigillationis nō apparet per quem fuerit disigillatio facta: vnde nō apparet de dolo. vult Bar. sed hic non apparet de casu amissionis: ideo dato qđ opi. ꝛ Barto. procederet nō obstaret si vero procederet altera opi. tunc multofortius dicendum esset ꝙ staretur iuramento qui nullo
8 modo restituit q̄ contra eum qui restituit disigillatam. † Si vero presumeretur amissio culpa non dolo mulionis tunc nō videretur standum iuramento partis per ea que habenī in. d. l. in actionib⁹ ꝛ l. nullus idoneus. ff. de testi. ꝛ plerūq; deficit probatio nō ius iuxta l. duo sunt titij. ff. de test. tu. ꝛ. l. si fuerit. de reb. du. verū q̄r mulio est obligatus ad factum hoc est ad deferendū rem illā sibi traditā florentiam ꝛ tradendum mercatori florentino ad quem dirigebat: seu saltē ad rē ipsam restituēdā in obligationib⁹ aūt facti succedit obligatio ad interesse. l. stipulationes non diuidūtur ver. celsus. de verbo. ob. l. j. de act. emp. cum multis si. licet aūt q̄titas interesse ꝓbari debeat p errorē. l. certi cōdictio. in p̄n. ff. si cer. pe. vbi gl. ꝛ doc. tn̄ si non probat estimari pōt per iudicē. ar. l. si qđ ex pāsila. ff. de le. ij. ꝛ quod ibi bar. ꝛ doc. ꝛ hoc ꝙ lz quātū itersit nō probet tn̄ iudex estimet cōcludit ipse Bar. in. l. vnica. C. de sen. q̄ pro eo quod interest. et not. Jaco. cal. ꝛ Panormi. in. c. cum causamq;. ij. extra de testib⁹ quod iudex quādo videt reū esse condēnandum ad estimationem alicuius rei vel ad interesse et nō probatur estimatio rei, quanta sit aut q̄tum intersit non debet iudex absoluere quasi actor non probauerit ita vt certa sn̄ia ferri possit put debet. §. curare inst. de act. ꝛ. d. l. certi condictio. in prin. cum ibi no. sed potius debet ipse estimare quātitatē interesse hoc casu fm eos. ꝛ lz iudex rem nō videat tamen poterit videre libros mercatoris ꝛ arbitrari prout sibi equū videbitur maxime si scriptura mercatoris apparebit facta ante casum amissionis prout est verisimile ꝙ facta fuerit tūc tpis cum sacculam sigillatam tradit mulioni. nā mercatores solēt pri⁹ scribere q̄ res exeat de eorum manibus. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cccxix.

1 ¶ Testamentum seu vltima voluntas ad mariti suggestionem facta: an teneat si in ea est maritus institutus pro medietate et pro alia medietate ipsa ecclesia ꝛ an possit probari testibus in vbis discordantibus. per totū. vsq; ad nu. 8.
2 Institutio in parte trahit ad se totum ꝛ omnes dicere nesciunt heredem instituo.
2 Accrescendi ius inter quos habeat locum ꝛ quando videatur cessare inter institutos ratione testamēti inualidi. nu. 7.
Coniuncti vel disiuncti re seu verbis qui dicantur.
4 Testes qui non concordant in verbis quādo nō probāt. ꝛ qui dicātur testes singulares. nu. seq.
5 Institutio heredis facta ad interrogationem alterius vt q̄r dr̄ testatori si talē velit facere heredem ꝛ respondet ꝙ sic non valet tāq̄ facta cum suggestione. nu. seq.
6 Uolo verbum an inducat mandatum.
7 Filij sororis premortue an succedant vna cū fratre ꝛ nepote ex altero fratre stante statuto de quo. j. ꝛ nu. seq.
9 Fratres ꝛ sorores vtrinq; cōiūcti an pariter succedant cum filijs ex fratribus vel sororibus vtrinq; coniuncti s.

Consilium. cccxix.

In nomīe dominí nostri
1 Jesu christi. ¶ † In hac consultatione videt p̄ria facie dicēdū ꝙ dicta dispositio dn̄e Pandulphine teneat. Nā lz nō valeat testm̄ vel alia vltima volūtas in causa ꝓfana corā duobus vel tribus testib⁹: sed reqrat maior nūerus testiū saltē quinq;. l. fi. §. in oi. C. de codicillis. l. fi. C. de donatione causa mortis. ꝛ in testō septē requirunt. l. hac cōsultissima. i p̄n. ꝛ. §. per nūcupationē. ꝛ. l. in testamētis. C. de test. Tamen ad pias causas sufficiunt duo vel tres testes. c. relatū. j. extra. de test. fm cōmunē lec. ꝛ. l. j. C. de sac. sanc. eccl. putr est cōis oium sn̄ia. iō lz dicta vltima volūtas ꝓbata p duos vel tres testes nō valeat in fauorē venātij ꝛ quatenus vt dr̄ venātio reliquit dimidiā suoꝝ bonoꝝ. tn̄ valere videt quatenus religt aliā dimidiam bonoꝝ suorū pro opera ecclesie sancte Marie. ex quo de tali relicto deponūt tres testes. et videnī illud ꝓbare. ꝛ lz ꝓ tali opa sit relicta sola dimidia bonoꝝ. tamē vr̄ ꝙ debeātur dcē opere vniuersa bona. nā verbū relinquo adiectū vniuersitati bonoꝝ alio nō instituto iportat institutionē. vt no. glo. ꝛ doc. in. l. his verbis. in p̄n. ff. de here. insti. facit text. ibi bene facit. l. diuus titianus. de mili. test. ꝛ tex. ꝛ gl. in verbo relictis
2 in auī. de here. ꝛ fal. in. §. si vero nulla. † Oēsem nesciūt dicere heredem instituo dicit gl. in. l. quotiēs. C. familie herciscunde. Ex quo ergo vniuersa bona distribuit per verbū relinquo ꝛ nullus aliusest institutus videt ꝙ cēseat iure institutionis relictū: attēto ꝙ dicta dispositio pōt pariter valere vt testm̄ ꝛ vt alia vltia voluntas quia quo ad piā cām vtroq; mō valere pōt ꝛ quo ad venātiū neutro mō institutio aūt i parte trahit ad se totū. l. j. §. si ex fundo. ꝛ. l. quotiēs. §. si duo cū si. de here. insti. ꝛ p hāc viā pia cā in totū succedat. itē si tale relictū non intelligeret iure institutionis: videret ꝙ per aliam viā pia causa totum cōsequeret. nā videtur ꝙ dicta pia cā ꝛ venantius fuerit mediāte copula cōiuncti vbis. inter cōiunctos aūt verbis est locus iuri accrescēdi etiā inter legatarios. l. vnica. §. in p̄mo ꝛ. §. pro scdo. ꝛ. §. vbi aūt legatarij. C. de cad. tollē. ideo totū accrescere videtur dicte pie cause. ꝛ p ꝯsequēs habeat totū siue iure directo siue iure obliquo censeat esse relictum. ꝛ lz regulariter in fideicommissarium vniuersalē non transeant iura nisi restituta hereditate. l. j. in princi. ꝛ. l. facta restitutione. ꝛ. l. restituta. ff. ad trebel. cum si. tamen videtur qđ fallat fauore pie cause per. l. fi. C. de sacrosanc. eccle. prout disputando concludit Bar. in disputa. sua que incipit filium adultū. ꝛ Bal. in. l. sancimus. §. cum autē. C. ad treb. ꝛ Raph. ibi. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. fi.
3 ¶ † Tamen his non obst. contrariū puto de iure verius. nam videtur qđ dicta asserta vltima voluntas nō sit seruanda neq; vt testamētum: neq; vt vltima voluntas. naz premittendum est qđ tres testes sunt examinati sup dicta vltima volūtate vnus non fuit inductus examinatus inter easdē personas qa venantius Leonardi inductus fuit pro parte Gasparis ꝛ Jacobi heredum dicti Uenantij Andree. ideo nō probat in causa pie cause ar. tit. l. res inter alios acta. C. in rubro ꝛ nigro. ꝛ. c. inter dilectos post mediū versiculo nec attestationes. de fide instru. ꝛ etiam nō videtur multū bene se conformare cū alijs testibus maxime cum alij deponāt ꝙ semel reliquit dimidiā suorum bonoꝝ pro dicta opera et dimidiū dicto venātio ꝛ venantius Leonardi dicit ꝙ bis religt. vtrū autē sit tāta dissonātia ꝙ repelleret ipsos testes non est opus instare. ex quo iste venātius est ab alia ꝑsona product⁹. ꝛ ex hoc nō releuat: alij autem duo testes ad instātiā pie cause examinati non videntur concludere ex eo q̄r sunt varij in verbis. ꝛ insup ex verboꝝ varietate resultant diuersi effectus vt deducam. merito multofortius non ꝓbent qđ resultent diuersi effectus. probatur q̄r ex dispositione mariani resultat ꝙ pia causa ꝛ Marianus sint coniūcti verbis. ex quo diuerse portiones exꝑsse duobus relinquunī in vna oratione: q̄r sub vno verbo p̄ncipali. ꝛ ex depositione Cypriani resultant disiuncti re ꝛ verbis attento ꝙ sub duab⁹ orationibus ꝛ ad diuersas portiones sunt honorati: vt hec apparēt ex notatis p Bar. in repetitione. l. re cōiūcti. de leg. iij. per glo. in verbo separatim in l. j. §. penul. ff. de vsuf. accrescen. ꝛ per glo. ꝛ doct. in. l. si duobus. §. fina. de leg. j. inter cōiūctos aūt verbis tm̄ solet esse loc⁹ iuri accrescēdi. vt dictis iuribus. ꝛ in. j. §. vbi aūt legatarij. de cad. tol. ꝛ. §. in primo. ꝛ. §. pro scdo. eo. tit. secus inter non cōiunctos re nec vbis put
4 habetur in dictis iuribus. † Itē variāt in vbis referēdo vba testatoris ꝛ sunt multū difformia. ꝛ sic cū deponant de vbis penit⁹ dissonantib⁹ dato ꝙ possint forte reduci ad eūdem sensū. tn̄ ex quo nō deponūt de effectu sz de verbis p aliū prolatis suadere videt ratio ꝙ nō ꝓbent. ꝛ ꝑsertim. q̄r potuerūt vba diuersa ꝓferri eodē die loco ꝛ testibus. ꝛ aliqua ab aliquib⁹ audiri. ꝛ aliqua ab alijs sic testes p̄nt de facili esse singulares circa ea q̄ deponūt. Et put dicit Bald. in. d. l. edicto. C. de edic. diui. col. xxij. put nō ꝓbant testes singulares per iura vulgaria. ita nec ꝓbant testes qui possunt esse singulares ꝛ contestes allegat nota. per Bart. in. l. celsus. de vsucap. et ita etiam voluit idem Bald. in capl̄o bone. de elect. in antiquis. ꝛ loqtur etiā quando non est dissonātia in verbis seu non deponunt de
5 verbis ab alio prolatis. † Itē ꝙ sola dissonantia in cortice verborū reddat testes varios aut singulares firmant domi. Anto. de but. et Panor. in. c. nihil. de verbo. signi. variant etiam dicti testes: quia Cyprianus deponit qđ dicta Pandulphina ad interrogationem mariti interrogatus cui volebat relinquere bona sua illa respōdit quod relinquebat dimidiam pro fabrica ꝛc. Et Marianus deponit ꝙ ad dictā interrogationē dicta. d. respōdit lasso tutto ad voi. et nihil ad dictam interrogationem respōdit ꝙ relinqueret pro fabrica sed dū nominauit fabricam respondit ad aliam interrogationē qua dictus Maritus dixit ꝙ volebat ꝙ ita relinqueret: q̄ dissonātia non est in solo corticeverborū sed etiā respicit effectum circa

interpretationē mentis testatricis. nā esset longe maior coniectura mentis testatricis q verba illa ptulisset animo disponēdi i piā causam quādo ad simplicē interrogationē cui vis relinquere ipsa responderet dimidiā pro fabrica dimidiam tibi. tunc enim relictuz pro fabrica non haberet coniecturari q esset factum animo blandiendi z complacendi ipsi interroganti: sed nō ita si contingit ꝓut deponit marianus: qꝛ interrogata a marito cui vis relinquere rñdit tutto ad voi z marito instante non voglio cosi ma voglio che tu lassi lamita a lopera zc. z ipsa respondit si e son ꝯtenta che la mita del mio sia per lopera. nam ex hac depositione est magna suspitio q illa dixerit illa verba ad complacēdum marito. solent eniz infirmi respondere interrogantibus annuēdo eoꝝ postulationibus. ꝓut not. Jo. an. post Albertum papiensem in addi. Spe. in titulo de testa. §. j. versi. quid si is qui infirmi mortis cogitatione turbati solent de facili applaudere omnibus z omnibus de quibus interrogantur respondere q sic. Et propterea dicit Paul. de cast. in. l. iubemus. C. de test. q si quis a non adhibito per eum ad illum actum interrogatur an velit facere talem heredem z ipse respondet quod sic. tunc videtur quedā suggestio z non videṫ voluntas testatoris. ideo non valet ꝑm eum ibi qui dicit ita se cōsuluisse aretij. z opi. gl. ibi z sequacium intelligit quādo interrogatur a notario vel ab alio ad id adhibito z in nō adhibito testatore procedat opi. Alber. papien. relati. vbi supra p Jo. an. z idē dñs Anto. in. c. cū tibi. de test. et hec coniectura iuuatur in casu nostro pluribꝰ verisimilibꝰ. ꝑmo qꝛ dicta pandulfina infirma peste. nam tali morbo grauati de facili ab omnibus deseruntur. ideo poterat ꝓbabiliter dubitare ne si nō cōplaceret in cūctis suo marito illam deseret. z maxime attento q prout presupponitur ipse maritus solitus erat eam etiam in sanitate male tractare. ex quo suspitio ꝓbabiliter augeri debebat. tertio quia excitata a somno subito interrogata respondit prout ex depositionibus testiū apparere potest. A somno autē excitati nō sunt omnino ita mentis compotes prout alʼs vt docet experientia rerū magistra. c. q sit. in prin. de elec. lib. vj. ideo maior suspitio sug-
6 gestionis augeṫ. † quarto qꝛ nō fuit simplex interrogatio sed quasi quoddā preceptum dicēdo io voglio che tu lasse zc. verbum em̄ volo inducit mandatum. l. j. ff. manda. quinto qꝛ alʼs ipse maritus adhibito notario z testibus eam instigauit q vellet relinquere partem bonoꝝ suoꝝ dicte ecclesie sancte Marie zc. z residuum sibi et ipsa nunq rñdidit lꝫ ipse pluries diceret di che si: ex quibꝰ dephendit maxima suggestio seu cognatꝰ suggestiōis ex pte mariti: adeo q potest cōiecturari qua suggestione ipsam miserā taz acerbo morbo laborantem ipsam alʼs molestabat: ita vt de se facili inuita ānueret: ex quibus omnibꝰ videṫ cōcludendū pro hac parte. s. q dicta vltima voluntas non valeat in aliquo attentis predictis: z attēto q etiā vbi iura multū fauent vltime volūtati z nullā solēnitatem requirunt dūmodo de voluntate constet vt in milite. l. j. cū si. ff. de mi. te. non sufficiunt verba a milite prolata ego relinquo bona mea titio qꝛ suspicaṫ iurisꝯsultor ne id dicat aīmo blandiendi: iō vt dicta verba vel similia validā reddant dispōnem exigitur rogitus testiū nō pro solēnitate que nō requiriṫ sed ad demonstrandū verba prolata aīo vere disponendi iste est tex. no. in. l. diuus. ff. de mi. test. Et attento etiā q non dicunt iura simplr q sufficiāt duo testes sed q sufficiūt duo vel tres. d. c. relatū. z. c. in omni. de testi. cū concor. z illa vba vʼ trium non debent esse posita sine virtute aliquid operādi. arg. l. si qñ. de leg. j. z. c. si papa. de priui. li. vj. sed vt denotet q non semper sufficiāt duo testes: sed quādoq requirant tres testes puta qñ non sunt oino integri sed laborāt aliquo morbo lꝫ non mortifero ꝑ est non reddente eos vel alterū inhabilē ad deponendū z talē in casu isto allegata contra. s. dictos testes si eos nō repellit in totū saltem repellat eos adeo quod non sufficiant duo dūtaxat p ꝓdicta.
7 † Dato aūt sine preiudicio q dicta vltima voluntas valeat pro dimidia relicta pro fabrica nō ꝓpterea debet in fabricā totum distribui sed pro pte que dr̄ relicta dicto Uenantio remaneat apud heredē ab intestato qm̄ cessat hoc casu ius accrescēdi cū non ꝓbetur aliqua coniūctio inter fabricā z ipsum Uenātiū nisi per vnū testē z dictū vnius dictū nullius. l. iurisiurandi. C. de testi. cum multis si. nec ob. si dicatur ex relicto facto de quota bonoꝝ resultat institutio qꝛ respōdeṫ primo q de hoc est controuersia inter doc. vt habeṫ in. l. his verbis. de here. insti. qꝛ rñdeṫ q non est factū relictū ecclesie sancte marie que representatur per rectorem sed relinquitur pro fabrica: fabrica autē nō est persona vera vel representata que possit adire hereditatem cum aditio requirat aīum. l. pro herede. de acquir. hereditate. z. l. auia. C. de iure deli. ideo censeatur legatum vel fideicōmissum non institutio. z maxime qꝛ vnus testis non deponit qd relinquat fabrice: sed pro fabrica que verba verificātur si hꝛs astringitur ad dispensandum ipsa bona pro fabrica insuper tenent bal. Saly. z Pau. de ca. in. l. senium. C. qui testamenta facere possunt q si in testamento minus solēni relinquitur ad pias causas coniunctim cum altero ita quod relictum pro parte profana non tenet nō accrescit pie cause ne multiplicetur inconueniens arg. l. si mulieri z
8 titio. de condi. z demonstra. secūdum eos. ¶ † Descendendū ammodo duxi ad secūdum cōsultationis articulum circa illum licꝫ de iure cōmuni pariter succedant mater fratres z sorores vtrinq coniuncti z filij ex fratribus vel sororibus vtrinq coniunctis predefūctis vt in autenti. defuncto. C. ad tertul. z in autenti. cessante. C. de legi. heredi. z secūdum hoc ius preteritio facta de matre nō expssa causa redderet testamentum nullum de iure nouissimo scdm̄ cōmunem opi. de qua late dixi in autē. ex causa in verbo irritū col. xlviij. et sequenti. tamen in casu isto secus respondendum est attenta cēsura municipali quod femine non habeant legitimam in rubro et nigro: nam per tale statutum excluditur mater que non succedunt ab intestato non habent necesse ex testamēto honorari nec eorum preterito vel exheredatio viciat testamētū prout voluit Bar. in. d. l. fin. quod maxime procedit in casu nostro in quo statutum excludit matrem nedum ab intestato: sed etiam contra testamentum cū dicat quod non possit habere aliquam legitimam vel portionē bonorum filij decedentis ex testamento vel ab intestato: sed solum id quod ei relictum est: profecto illa verba decedentis ex testamento non importat nisi quando vellet venire contra testamentum scꝫ quia eum vellet impugnare vel petere supplementum legitime tamen quia huiusmodi exclusio ab intestato non habet locum si hij qui sunt causa exclusionis non succedunt sed ita demum si sunt successibiles z succedunt prout notant Barto. z Ang. in. l. j. §. filium. ff. de contratab. facit tex. in. l. in substitutione. §. non simili modo in ratione sui. ff. de vulga. z pupilla. z ibi per Bald. z per eundem in. l. omnes populi. ff. de institia z iur. quem refert z sequitur Pet. de ancha. in repetitione capituli canonum. de constitu. xiiij. questione principali col. cliij. z not. Bald. in. l. maximum vitium. C. de libe. prete. sed in terminis nostris filij ipsius matris sunt causa exclusionis materne qui non succederent si pia causa admitteretur vt heres ex testamento merito ipsa mater nō censeretur exclusa: si nō exclusa ergo vitiaret testm̄ eius pteritio: z ꝯsequenter pia causa excluderetur saltez ab vniuersa hereditate hec tamē inuestigatio nō erat multum necessaria facta prima cōclusione super primo quesito tamen visum fuit interserere qꝛ tangitur de hoc aliquid in puncto: z etiam qꝛ z hoc pōt conferre contra piam causam maxie si vellet consequi totam hereditate tanq instituta in pte nullo alio existente herede vniuersali: omnimoda em̄ preterito filij vitiat institutionem pie cause prout voluit Bar. in. l. j. C. de sac. san. eccle. xiiij. colum. secus dicens si aliquid est relictum filio iure legati licet Bald. ibi in repeti. in hoc contra: ita ergo potest dici in omnimoda prete-
9 ritione matris ar. l. nam z si parentibus. in prin. de inoffi. test. † Verū remanet dubitatio inter filios sororis dotate predefuncte z fratres dicte Pandulphine defuncte: z licet in puncto non declareṫ a quo fuerit dotata tamē est verisimile q fuerit dotata a patre vel matre vel auo paterno seu materno ꝓut cōmuniter contingit quo casu verba statuti sub rubrica de dote z dotatis mulieribus. in ꝑn. videntur multū clara ad exclusionem dictoꝝ descendentiū ex ipsa muliere dotata cū supersit frater z nepotes ex altero fratre ꝑdefuncto descendente verisimiliter ex ipsa persona dotante presertim qꝛ mihi persuadeo qd fuerint fratres vtrinq cōiuncti cū soleat exprimi in puncto quādo loquimur de fratribꝰ ex vno tantū latere coniuncto z tunc iudicio meo stamus magis claro quia sunt descendētes ex ipso dotante q̄uis verba predicta statuti militent etiaz si supersunt descendentes etiā ex non dotantibus de quibus premittitur in ipso statuto. idem etiam dicendum est si dotata fuerit a fratre: maxime quia verba illa vel descendentiū ab eisdem. vel aliquo predictorum decet q vel referantur ad omnia precedentia vel ad proxima tantum iuxta ea que habētur in. l. si idem cum eodem de iurisd. om. in. alʼs autem memini tpe iuuētutis mee fuisse arduāq stionem sup interpretatione huius nostri statuti qꝛ nonnulli magni viri consulendo interpretabantur q dictū statutum intelligat existentibus descendentibus ex eo de cuius hereditate agiṫ vt euitetur absurditas quedā que alʼs resultaret videtur ex dicto statuto aliter intellecto: nā facile contingere potest q descendēs ex altero ex noiatis in statuto nihil attineat ei de cuius hereditate agitur: z tamen ꝑm verba dicti statuti gñaliter intellecta filie dotate excluderentur ab hereditate suoꝝ perētum qd videbatur absurdū z ꝓ ista interpretatione adducebaṫ. §. saluo q femine tamen ego tunc bis consului q dicta verba vñr gñaliter intelligēda vt iacent z non est nostrū verba statuti ita immutare: z ita in presentiarū magis vr̄. nā ꝑncipium dicti statuti loquitur etiā in dotatis a fratre: z tamē eo casu statutū excludit sororem a successione fratris dotātis z etiaz a successione fratris nō dotantis etiā si nō supest descendēs ex eo de cuius hereditate agitur vt apparet euidenter ex. §. z si mulier plures habuerit zc. vbi dotata ab vno fratre excluditur ab hereditate fratris decedentis sine liberis z sic donec superest descendēs ex fratre de cuius hereditate non agitur: ideo cū respectu fratris dotantis non consideretur quod supersint descendentes ex eo de cuiꝰ hereditate agitur: immo elusorium fuisset prohibere propter dotem sororem succedere fratri decedenti cum liberis. Cum omni iure descendentes ex masculis excludant transuersales mares z feminas dotatas z non dotatas maxime iure nouissimo autenticorum antē. in successione. C. de suis z leg. z autē. cessante de leg. heredi. cum itaq

itaq; in sorore dotata a fratre non intelligatur principium donec superest descēdens ex aliquo predictorū.s.de cuius hereditate agitur pariter indotata a patre vel matre non intelligatur q̄ excludatur donec superest descēdens ex eo de cuius hereditate agitur maxime cum principiū excludat ab hereditate fratris etiā dotatam a patre vel matre ꝛ vnū determinabile determinās plura determinabilia debeat pariter determinare.l.iam hoc iure.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.fi.C.de sentē.cum si.et dictū incōueniens quo mouebātur in cōtrarium cōsulente nō eneruatur propter dictā suppletionē: nam simile incōueniens cadere potest circa ipsas principales personas qm̄ auus paternus nihil penitus attinet auo materno ꝛ tamē ſm verba filia dotata ab auo materno excluditur extante auo paterno et plura similia adduci possunt ex verbis dicti statuti que nō possunt euitari per illā suppletionē de cuius hereditate agitur:ideo ꝓpter illud incōueniens euitandū nō debet fieri tanta violētia verbis statuti cum illud incōueniēs al's multū de facili generaliter euitatur ex quo hm̄ōi statuta excludētia feminas ꝓpter mares semp interpretantur dūmodo ipsi masculi qui sunt causa exclusionis sint al's successibiles ꝛ succedant remoto obstaculo feminarū que excludun tur:non em̄ intendūt hm̄ōi statuta prouidere sup aliis impedimentis exclusiuis a successione: sed solū super impedimento qd̄ al's causatur propter existentiā feminarū interpretādo itaq; istud statutū per dictā generalē theoricā qua ꝛ alia statuta solent interpretari vt premisi euitatur omnino dictū incōueniens vt recte intuenti euidenter apparere potest. Et ad dictū.§.saluo q̄ femine plures dantur respōsiones vna q̄ interpretetur ſm precedētia si descendētes per lineā masculinā masculi nō supsunt scʒ descendentes ex aliquo supradictorū. non em̄ dicit ibi tex. statuti si descendentes ex eo de cuius hereditate agitur.ideo per aliā partem statuti interpretetur vt premisi cum per precedētia sequētia declarētur.l.heredes palā.§.sed si notā.de testa.ꝛ.l.si seruus pluriū.§.fi.de leg.j.scdo respōdetur q̄ illud verbū de iure intelligatur scʒ cōmuni vel municipali.et tunc nihil obstat tertio q̄ referatur ad proximū respōsum dum dispositio ipsa trahitur etiā ad preterita qd̄ est cōtra naturā nouorū iurium.l.leges ꝛ cōstitutiones.C.de legi.ꝛ.c.fi.extra eo.ti.nam circa casus preteritos fiat dicta moderatio per.d.§.saluo non circa futuros ꝛ sic per alterā ex istis viis.quarū prima magis placet concordet.d.§.saluo q̄ femine.cū principio statuti.ꝛ cum.§.ꝛ si mulier. plures alias et principiū:ꝛ maxime.d.§.et si mulier destrueretur si dictus.§.saluo q̄ femine intelligatur generaliter solū in descēdentibus masculis ex eo de cuius hereditate agitur.qd̄ nō est dicendū sed potius adhibenda est cōcordia modis quibus.s.arg.l.vnice.C.de inoffi.doti.ꝛ.c.cum expediat. in prin.de elec.lib.vj.ꝛ maxime in eodē statuto.ar.l.non ad ea. de condi.ꝛ demō.ꝛ al's dum imminuit dicta disceptatio circa interpretationē istius statuti fuit repertum camerini cōsiliū Pau.de cast. al's redditū in cōsultatione decisiua. in quo paruifaciebat illā interpretationē q̄ intelligatur de descendentibus ex eo de cuius hereditate agitur. ꝛ etiam aliud cōsilium Baldi sup interpretatione eiusdē statuti. pro hac parte qui ad.d.§.saluo dabat primā responsionē supra datam.ꝛ ꝑ hac interpretatione facit optime qd̄ cōcludit Pau. de ca. in cōsi.cccxxxvij.incip. presupposito q̄ dictū.et Pe.de ancha.in consi.clv. incipiente pro veritate premittendū est. ¶ Cum itaq; statutū excludat dotatā et descēdentes ex ea donec supersunt aliqui ex nominatis in statuto inter quos nominatur frater:ideo ipsi filij sororis dotate excludantur ex primo capite principij ipsius statuti cum supersit aliquis ex nominatis in ipso statuto.et ideo stante etiaʒ interpretatione que dabatur in cōtrarium non habet obstare in casu isto quia licet illa obstaret nepotibus ex fratre premortuo qui nō sunt descendentes ex ea de cuius hereditate agitur nec sunt nominati in principio statuti.tamen non obstat fratri qui comprehenditur sub precedentibus verbis donec superest aliquis masculus legitimus ꝛ naturalis de predictis vel aliquo predictorum. et satis est q̄ excludantur ab vno vt admittantur alij venientes de iure cōmuni cum ipso excludente.l.j.§.si fit cōsanguinea.ff.ad tertullianū.ꝛ insti.eo.titu.§.sed si fuerunt frater et soror. ideo succedant frater et nepotes ex fratre per auē.cessante. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxx.

☞ Substitutio facta de pia causa cum conditione si filius masculus ipsi testatori nascatur ꝛ decesserit sine liberis an teneat si nascitur femina que reperitur in dicto testamento preterita.per totū.

1 Testamentum non valet sine heredis institutione.

2 Legati vel fideicōmissi titulo relictum an validet testamentum factum sine heredis institutione.

3 Relinquit verbum adiectum certe rei.nu.8.
Uerbum cōmune adiectū certe rei vel quātitati ꝛ non vniuersitati bonorum non inducit directam substitutionem que nihil aliud est quam conditionalis institutio.nu.8.

4 Clausula codicillaris an operetur circa institutionem vel q̄ debeatur hereditas virtute fideicōmissi per venientes ab intestato.

5 Substitutio facta in vnū casum an trahatur ad alium in directis substitutionibus.

6 Substitutio facta si institutus moriatur sine liberis quando operatur ibi q̄ filij positi in conditione videantur a testatore inuitati et an dicatur compendiosa dicta substitutio.nu.seq.

7 Substitutio ita resultat ex tacita voluntate prout ex expressa.
Substitutio compendiosa que dicatur et quot substitutiones cōprehendat.nu.13.

9 Substitutionum appellatione in dubio veniunt directe et ex quibus verbis directe substitutiones censentur.nu.seq.
Fideicommissa vel institutiones singularia seu vniuersalia que dicantur ꝛ ex quibus verbis inducātur fideicommissa.

10 Uolo verbum an inducat institutionē vel fideicommissum.

11 Anima est cunctis rebus preponenda.
Testamenta seu voluntates vltime sunt late interpretāda et in fauorem filiorum seu pie cause.nu.seq.

12 Ita aduerbium est similitudinis nota.

14 Institutus an presumatur is cui relictum est gubernium bonorum testatoris.nu.seq.

15 Preteritio filij an vitiet testamentum ad pias causas.

¶ Consilium.cccxx.

In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ † Dubia quidem apparuit ꝛ scrupulosa presens consultatio:nam videbatur primo cōgressu testamentum nullum fore ex quo non apparebat in eo aliqua heredis institutio sine qua testm̄ esse nō potest cū caput testamētiꝰ sit heredis institutio adeo qd̄ sine ea nihil in testamēto factū tenet.l.j.in fi.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ.l.proxime.ff.de his que in testa. delē.preterea testm̄ preteritione filij redditur nullū.l.si filius qui in potestate.ꝛ.l.inter cetera.de libe.et posthu.ꝛ natiuitate posthumi preteriti rūpitur testamētum casu quo valeat.l.posthumo.C.de cōtrata.ꝛ.l.j.C.de posthu.heredi.insti.cum si.vtrūq; obstaculum imminere videtur aduersus istud testm̄ de quo agitur.nam ꝛ filia nata non instituta vr̄ et nata posthuma pariter non instituta. † Nec relictum eis titulo legati vel fideicommissi factū iuuat testamentū iure nouissimo.§.aliud quoq; capl'm.in auē.vt cum de appel. cog. prout tenent cōiter oēs ibi.ꝛ in auē.nouissima.C.de inoffi.testa.et in auē.ex causa.ꝛ auē.nō licet.C.de libe.prete. † et verbum reliquit adiectum certe rei non inducit institutionē:vt per glo. et doc.in.l.his verbis.in prin.ff.de here.insti.ꝛ qd̄ per Bart.ꝛ doc.in.l.centurio.de vulg.ꝛ pup.ꝛ in.l.precibus.C.de impu. vbi traditur qd̄ verbum commune non adiectum vniuersitati bonorū sed certe rei vel quātitati non inducit directam substitutionē que nil aliud est q̄ cōditionalis institutio.l.j.§.id quod ex substitutione.ff.ad.l.fal.ꝛ per tex.cum glo.in.l.gallus.in princi.de libe.et posthu. est em̄ secūdus gradus institutionis.l.j.de vulg.et pupil. † ꝛ testamento nullo nō potest valere dicta dispositio facta in Carolum in piā causam nisi vt fideicommissum vel quia de se censeatur substitutio fideicōmissaria confirmata per auē.ex causa vel virtute clausule codicillaris. et sic tanq̄ venientes ab intestato sint onerati quia ea est vis clausule codicillaris:vt notatur per glo.ꝛ Bal.in.l.ex testō.C.de fideicō. et per gl.in.l.ex ea scriptura.§.fi.de test.ꝛ.l.lucius.§.filia. ꝛ.l.codicill. §.fi.de lega.ij.facit etiā.l.si iure.de manu.test.ꝛ doc. in dicta auē.ex causa.Sed licet glo.j.voluerit in dicta auē.ex causa q̄ clausula codicillaris non operetur circa institutionem vel directam substitutionē que vitiatur ratione preteritionis vel exheredationis:sed solum vbi vitiatur ratione omisse solēnitatis: prout eam recitant ibi Dy.Cyn.Barto.ꝛ Bal.ac etiam ipsi Barto.et Bal.in.l.j.de iure codi.et Dyn.dicit esse vnicam.Ange.vero dicit esse sociam in.l.ex ea.ff.de testa.in solutione contrarij.l.titia.et eam sequuntur Ray. Jac.de are.et Old.in preteritione et exheredatione iam nati.ꝛ ſm hoc si dicta particula testamenti interpretatur substitutio directa vitiatur pretextu preteritionis ꝛ non substentatur virtute clausule codicillaris ſm supradicta.si autem interpretetur esse substitutionem fideicōmissariam:tunc deficit conditio sub qua dicta substitutio est concepta:nā ꝯcepta est sub conditione si filij masculi nascētur ꝛ decedēt sine liberis que ꝯditio deficit:ideo.d.Carolus et pia causa nō sunt ſm vba honorati in hoc casu:q: cōditio sub qua inuitati fuerūt nō euenit lʒ defecit.ideo.d.Carolus ꝛ sui ꝛ pia causa nō censent̄ honorati ex quo cōditio defecit.l.j.in prin.de regula cato. est casus omissus si omissus ergo vere nō disposit'.ꝛ insup nec quo ad effectuʒ q: casus omissus habetur pro omisso.l.cōmodissime.ff. de libe.ꝛ posthu.ꝛ.l.si extraneus.ff.de cōdi.ob cām.ꝛ.l.si cum dotē.

5 in prin.ff.solu.matri. † Et lʒ in substitutionibꝰ directis substitutio facta in vnū casum trahatur tacite ad aliū.l.fi.C.de insti.ꝛ substitu. sub condi.fac.ꝛ.l.iam hoc iure.de vul.ꝛ pup.ꝛ.l.gallus.§. quid si tātū.de li.ꝛ posthu.ꝛ q̄ ibi habent̄ ꝑ doc.ꝛ hr̄ in.l.j.ꝛ.ij.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ in.l.precibus.C.de impu.ꝛ in.c.raynutius.de test.ꝛ in.c.si pater.eo.ti.lib.vj.tn̄ in substitutione fideicōmissaria non reperio traditam similē theoricā:nec est eadē rō.nā substitutio directa est magis fauorabilis.d.c.si pater.versi.premisse autem.et merito quia in directa agitur de mero fauore ꝛ honore substituti.in substitutione autem fideicōmissaria agitur de fauore substituti ꝛ onere instituti

qui censetur magis dilectus quã substitutus.l.publius.ff.de cõdi. et demõ.cum itaqz vt dixi pia causa nõ videatur esse substituta nisi per fideicõmissum stante preteritione filiarũ nate.s.ꝛ posthume. ac etiam quia videtur honorata in redditibus. non autẽ in vniuersa hereditate cum oneretur per illa verba il resto de le intrate dare amore dei o maridare ognãno qualche donzelle et fazzano secũdo la cõscientia lhoro. et ideo non censeatur substitutio directa per ea que habẽtur in.l.cogi.§.ꝛ generaliter.ff.ad treb.ꝛ in.d.l.ex his verbis.in prin.ꝛ dicta supra circa institutionẽ filiarũ restare videtur ꝙ deficiente cõditione substitutionis fideicõmissarie expresse nõ trahatur ad alium casum accedat theorica Bar. ꝛ doct.in.d.§.ꝛ quid si tantum. vbi traditur theorica ꝙ in dispositionibus cõditionalibus vltimarũ voluntatũ aut est expressa cõditio necessaria.ꝛ tunc si deficit cõditio expressa ꝛ euenit cõditio similis. tunc dispositio purificatur ꝛ sortitur effectũ:vt ibi cum cõcor.sinantẽ est cõditio volũtaria.ꝛ tunc secus.nam si deficit conditio expressa euanescit dispositio.d.l.cõmodissime.cum si. applicando dictam theoricã ad terminos nostros ista cõditio si filij morerẽtur sine filijs nõ videtur conditio necessaria fideicõmissarie substitutioni. cum etiã viui poterant onerari tali fideicõmisso.ac etiã liberi filiorum. merito casus omis-
6 sus habeatur pro omisso in casu nostro. ¶†Tamen his nõ obstantibus contrariã sententiã arbitror iuri magis consentaneam.nam premittendũ duxi ꝙ filius vel filij masculi cẽserentur instituti si natus fuisset et successisse dictus Carolus ꝛ sui propria causa cẽsentur ei substituti directo ex mente testatoris:vt probabo.ꝙ autem primus gradus institutionis censeatur factus de filio masculo si nasceretur probatur nõ mediocris est in iure hesitatio vtrũ filij positi in cõditione censeãtur honorati:necne. nam al's in casu quo facta est substitutio si institutus decesserit sine liberis. an dici liberi positi in dicta cõditione censeãtur ipsi substituti ꝛ sic inuitati a testatore est non mediocris hesitatio. nam ꝙ sic innuit tex. in.l.lucius.ff.de heredi.insti.ibi dum dicit. non solũ enim fratrem pretulit substituto:sed etiã eius liberos.ꝛ videtur sentire glo.in.l.filiusfami.§.cum quis.ff.de leg.j.vbi glo. dicit ꝙ hmõi cõditio videtur apposita causa filiorũ vt habeant: si autẽ censetur apposita causa filiorũ ad hoc vt habeant hereditatẽ censetur non resultare substitutio.† Nam
7 ita resultat substitutio ex voluntate tacita prout est expressa.l.cum preponeretur.cum ibi not.per glo.ꝛ doct.ff.de leg.ij.facit etiã tex. in.l.si mater.§.si filius.ff.de vulg.ꝛ pupil.iuncta.l.gallus.in prin.et quasi per totã.l.ff.de lib.ꝛ posthu. vbi patet ꝙ testamentũ ßm cõsilium galli fit sub hac forma si filius me viuo morietur ex eo nepotẽ meum instituo.d.l.gallus.in prin.ꝛ sic filius ponitur in cõditione ꝛ tamẽ in.d.l.si mater.§.j.dicitur si filius ꝛ ex eo nepotes ita heredes instituantur vt gallo aquilio placuit ꝛc. ergo ex institutione facta ßm consiliũ galli filius ponitur in cõditione:ergo positus in conditione censetur institutus. quarto facit tex. in.l.fideicõmissa.§. hec verba.ff.de leg.iij.vbi verba non importãt sui natura fideicõmissum.et tamen ex mente resultat fideicõmissum. quinto tex.in ea.l. fideicõmissa.§.cum esset vbi hec verba accepta certa quãtitate inducunt fideicõmissum facit.vj.quia alias resultat fideicõmissum:licet verba id nõ sonent.l.peto.in prin.ff.de lega.ij. vbi ista verba sis contentus centũ aureis inducunt dispositionem in residuo de quo nihil est dictum.vij.facit tex.in.l.ij.§.si duo.ff.de cõtratabu.ꝛ hanc partẽ dicit esse verissimã Ludo.Ponta. in.l.si cum dotẽ.in princi. ff.so.matri.ista fuit originaliter opi.Oldra.in.d.l.j.de condi.inser. prout ibi refert Saly. dicens ꝙ putat veriorẽ licet relinquat cogitandum.ꝛ Pau.de cast.in.d.§.cum quis.refert Bal.in dicta.l.j.de cõdi.inser.in lect. antiqua tenuisse hanc partẽ per pulchras rationes ꝛ dicit ꝙ hec opi.semper sibi placuit ꝛ si haberet consociũ cõsuleret pro hac parte idẽ cõsuluerunt pleriqz doc. prout refert Jmo. in.d.§.cum quis.ꝛ in.d.l.lucius.ꝛ hãc partẽ dicitur cõsuluisse Bal. in quodã cõsi.suo incip. Petrus heredẽ ꝛ ego vidi dñm Marianũ suzzinũ in quodã suo cõsilio allegantẽ Rapha.fulg.Pau.de cast. et do.Anto.de rosel.ꝛ plerosqz alios tenere hanc partẽ cõsulendo: tamẽ ego licet fuerim pluries de hoc cõsultus abstinui: tamẽ tot ꝛ tantis doc.videtur inherendũ: maxime cum faueat verisimili mẽti et volũtati testatoris quã iudex debet sequi sicut venator leporem dicit Bal.in.l.cum quidam.C.de neces.ser.heredi.insti. ꝛ hanc partem similiter tenuit Benedictus de plũbi. in repeti.d.l.si cum dotem.in prin. Et licet hec opi. non sit omnino tuta: tamen est satis sustentabilis ꝛ est non mediocris cõiectura ꝙ ea fuerit mens testatoris.s.ꝙ voluerit ex ipso testamẽto esse honoratos positos in conditione intantũ ꝙ dato ꝙ sola non sufficeret:tamẽ iuncta alia cõiectura que de per se certũ esset ꝙ non sufficeret induceretur sufficiẽs probatio:adeo ꝙ positi in cõditione censerẽtur honorati ista theorica sumitur ex dictis Bar. in.d.l.centurio. in penul.char.versicu. quero vlterius qd si testator vbi vult ꝙ si est facta substitutio post mortem instituti et suorũ liberorum si ipsi liberi censentur onerati fideicõmisso censentur etiam honorati ꝛ idem vult in.l.si sic.de leg. iij.ꝛ in.l.codicillis.de vsufru.leg.ad qd facit tex.in.d.l.codicillis. et licet Jmo.in.d.l.centurio.ꝛ in.d.c.raynutius. et nõnulli conentur impugnare dictũ Bar.per rationem.l.ab eo.C.de fideicõ. et Jmo.

vbi supra respondere conetur ad iura Bart. assignando rationem quare in eis resultat tacita inuitatio tamẽ prout et ipse fatetur ratio illa non erat de se sufficiens:due ergo cõiecture quarum neutra est de se sufficiens inducunt dispositionem in terminis iurium que adducit Bart.prout ꝛ ipse Jmo.fatetur.ita ꝛ in casu Bart.licet ex hoc solo ꝙ quis sit oneratus non inducatur sufficiens coniectura ꝙ oneratus honoratus censeatur.Tamen dato ꝙ positi in conditione non censeantur inuitati nihilominus iuncto alio.s.ꝙ oneratus sit positus in conditione ꝛ in vita magis dilectus ꝙ̃ is cui est oneratus tunc causatur ꝙ ipse oneratus positus in conditione cẽseatur honoratus ita soluetur Bar.ꝛ idem ꝙ Bar.firmat Pet.de ancha.in.xij.no.in.d.c.si pater.de testa.lib.vj.et sentit Jmo.in.l.si iussa.§.cum quis.de leg.j.et idem vt quidam referunt tenet Rapha.cuma.in.d.§.cum quis.ꝛ in.d.l.lucius.ꝛ in.l.hereditas.ad statium.de here.insti.et ego post dñm meum legendo firmani in.d.l. ab eo.ꝛ pluries consulendo visum fuit ꝛ al's apud ferrariam memini me consuluisse vna cum famosissimo iurisconsulto.d. Baldo de bartolinis ꝙ ex quibusdam coniecturis que in casu occurrenti imminebant positi in conditione censeantur honorati:non enim est minor coniectura ꝙ censeantur inuitati positi in conditione ꝙ̃ ꝙ censeãtur inuitati ipsi onerati:immo maior quia nemo dubitat ꝙ solum onus iniunctum non causat honorem:etiã si alias onus iniunctum reddatur inutile ꝛ sic vitietur dispositio.d.l.ab eo.d.l. hereditas ad statium.et tamen multi firmant ꝙ positi in conditione censeantur honorati etiam vbi al's dispositio nulla ex parte reddatur inutilis vt patet ex iam dictis lз ratio ne reddatur inutilis dispositio plurimum al's vrgere soleat.l.quotiens in stipulationibus. de verbo.oblig.c.si papa.de verbo.signi.lib.vj.ideo prout coniectura oneris iniuncti vna cum alia leui cõiectura illud causat prout etiã vult Jmo.fortius ꝛ positi in conditione censeantur inuitati quando alia etiam non vehemens coniectura concurrit. in casu autem nostro multe coniecture imminent ꝛ vrgentes ꝙ testator voluerit filium masculum vniuersaliter heredem instituere: nam substituta est pia causa sub cõditione si filius masculus ipsi testatori nascatur et decesserit sine liberis ꝛ sic facta est substitutio compendiosa que plura tempora cõplectitur ꝛ apte nata pluries cõprehẽdere substitutiones iuxta ea que habentur p Bart.ꝛ alios in.d.l.centurio.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ per glo.ꝛ docto.in.d.l.precibus.C.eo.tit. ꝛ per cañ. in.d.c.raynutius.et in.d.c.si pater. Et hec cõpendiosa substitutio inter alias cõprehẽdit etiã fideicõmissariam substitutionẽ vt in dictis iuribus omnes cõcordant sed non pñt congruẽtius censeri esse alios oneratos ꝙ̃ ipsum filium nasciturum in casu quo decederet. item est positus in cõditione si natus est ꝛ decederet sine liberis.in vita em̃ sua non admittitur substitutus ꝛ sic ipse prout liberi est in conditione positus.item concurrit ꝛ alia coniectura quia Jacoba filia iam nata est honorata in maiori quãtitate si nasceretur masculus ꝙ̃ eo non nato et similiter Baldasar legatarius est magis honoratus sub conditione si filius non nascetur ex quibꝰ datur intelligi ꝙ testator nolebat hereditatem nimium onerare masculo nato vt ipse filius masculus qui postea nasceretur bonis cum minoribus oneribus frueretur.item videtur mẽs ipsius testatoris ꝙ nato filio masculo non decedente sine liberis vel quia viuat vel quia decedat cum liberis non habeat cũ vniuersa sua familia expẽsas ꝛ habitationẽ in domo testatoris ꝛ gubernationẽ nisi forte durãte tutela filij nascituri:ita sumitur ex contrario sensu capitali ipsius testamẽti. itẽ che hauẽdo filioli maschi ꝛc.contrarius em̃ sensus in testamẽtis sumitur.l.statu liberũ.§.stichũ.de leg.ij.prout ꝛ in cõtractibꝰ.l.inter socerũ.§.cũ inter.de pac.dota.et.l.cũ qui ita.§.qui ita.de vb.obli. et per illũ ɔtrariũ sensum sumẽdũ ex.d.c.testamẽti.itẽ che hauẽdo filioli maschi limitãda vñ indefinita posita in sequẽti caplo como io fussi passato de questa vita ꝛc.s.ꝙ Carolus ꝛ sui habeant impensam ꝛc.nõ tñ semp sed nõ nato masculo vel eo decedẽte sine liberis: non aũt viuẽte masculo saltẽ finita tutela vel mortuo cum liberis: licet hoc sic firmare nõ sit necessariũ.cũ itaqz in tot partibꝰ testamẽti testator voluerit ꝓuidere ꝙ extãte filio masculo hereditas non oneraretur sumitur vrgens cõiectura ꝙ testator intendebat ꝙ hereditas sua esset filij masculi nascituri ꝛ cum vellet decedere testatus coniecturandum est ꝙ voluerit ipsum in testõ honorare nõ ab intestato cũ nequeat ab intestato succedi extãte successione testati.l. quãdiu.la.ij.ff.de acqui.heredi.ꝛ.l.anteꝙ̃.C.cõia. de suc.cũ cõcor. Jtẽ cõpendiosa cõprehẽdit vulgarẽ ßm oẽs:sed vulgaris substõ facta filio videtur fingere filiũ honoratũ:vt in.l.coheredi.§.si.de vulga. et pup.prout ꝛ ibi dicit Bar.in.l.si quis eũ.§.si.eo.ti.ꝛ in.l.gallus. in princ.de libe.ꝛ posthu.lз hoc nõ magnificaciã ad propositũ: tũ qꝛ multi dãnãt Bar.in dictis locis:tũ qꝛ Bar.nõvult ꝙ filius ex testõ succedat vt institutus sed potius innuere vñ ꝙ ab intestato:sed eo casu nõ imminẽt alie coniecture quas hic põdero.insup hoc demonstratur qꝛ ipse testator fecit testatur solẽniter corãm notario ꝛ testibꝰ asserit facere institutiones ꝛ substõnes in illo foro cõtentas ꝓfecto nulla substõ apparet in dicto folio ad quã referri possit dictum verbũ substõnes nisi inquãtum honoratur.d.Carolus et sui in caplis.s. põderatis seu pia causa:ergo aperte demonstratur ꝙ testator voluit dictum

dictum Carolum seu piam causam substituere: substitutio autē est secundus gradus institutionis.l.j.de vulg.ꝛ pupil.secundus ꝓsupponit primum vt de se est notissimum: ergo testator habuit pro primo gradu institutionem filij quia nulli potest censeri facta substitutio nisi filio masculo nascituro de quo premisit: attento quod femine non erant honorate nisi in rebus certis: ergo filius nasciturus
8 censetur vultimo gradu honoratus.† Ultimo iuuantur premissa ex verbis instrumenti quibus testator confirmat ꝛ dicit se facere institutiones in illo folio contentas que verba non minus probabiliter adaptantur ad institutionem filij nascituri quam adaptētur ad filias feminas q̄ sunt honorate in certis quantitatibus nō vniuersaliter.constat enim communem fere esse omnium sententiam quod etiam filie honorate in certis quantitatibus per verba cōmunia non censentur institute prout ꝛ late prosequitur primus consulens non repeto allegat.§.ceterum.ꝛ docto.cōmuniter in.l.his verbis.de heredi.insti.Bar.ꝛ alij in.l.illa institutio Dyn.ꝛ alij in.l.cogi.§.ꝛ generaliter ad trebellia.docto.magis cōmuniter in.d.c.ray. et in.c.si pater post glo.in.c.si pater.eodem titu.lib.vj.ꝛ ibi Bald. dicit esse cōmunem opiñ.citramontanorum ꝛ Saly.in.l.quotiens C.de heredi.insti.ꝛ in.l.fina.C.fami.herci.ꝛ in auꝫ.nouissima.C.de inoffi.testa.ꝛ Bal.in.l.non codicillum in fi.cum concor.licet cōtra Jac.de are.ꝛ Petr.ꝛ Bal.in.d.l.quotiens et omnes doct.tolosani vt refert Bald.in dicta.l.fi.fami.hercisc.in penulti.col.ꝛ Bald.in l.captatorias.C.de mili.test.ꝛ dominus Cardi.in.c.Raynuti⁹ per plures rationes verbū autem relinquo quod est latinum vulgaris lasso est vbū cōmune scōm Bal.in.d.l.his verbis.ꝛ Jmo.ibi in vltima char.ꝛ in.c.cum tibi.de testa.in.xxvij.col.item verbuꝫ habeat latinum verbi habita est similiter verbum cōmune scōm Bar.in.d. l.centurio.ꝛ Bal.in.d.c.si pater.sperabat autem testator vnū filiū nascitur ū ex his que deprehendunt ex verbis testamenti.ꝛ eo nato vna fuisset institutio.verbum autē institutiones est pluralis numeri qui numerus pluralis non est contentus vno.l.inter illam in fin.de verborū signifi.ꝛ.l.vbi numerus.de testi.ꝛ in.c.pluralis locutio in.vj.adeo quod per hanc interpretationem quam dedi dicto verbo institutiones referendo ad institutionem filij masculi si natus esset non tollitur quin referri possit etiam ad relicta facta filiabus super quo articulo eleganter allegat excellentissimus doctor dominus Bartholomeus suzzinus secundus consulens.ideo me non intromitto: cum itaqꝫ vniuersaliter instituto sit facta substitutio compendiosa debet interpretari directa quia quotiens substitutio potest interpretari directa nunꝗ interpretatur fideiōmissaria: vt est expressum in dicto capl'o si pater.§.premisse.probaꝉ etiaꝫ in.l.iam hoc iure.ꝛ in.l.centurio.ꝛ.l.lucius.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛper
9 glo.in.l verbis ciuilibus.eo.titu.† Et appellatione substitutionū veniunt in dubio solum directe substitutiones: vt in rubrica.C.de impub.ꝛ alijs substitu.iuncto nigro.ꝛ in rubrica.C.de insti.ꝛ subst. et resti.vbi copula et ponitur inter verbum institutionibus et verbum substitutionibus ꝛ natura coniunctionis est poni inter diuersa.vt in rubrica.ff.de iu.ꝛ fac.igno.ꝛ in.l.generaliter.in princip.ibi substitutioni vel restitutioni.et ibi substitutionis vel restitutionis de institu.ꝛ substitu.ꝛ.l.recusari.§.titius.ꝛ.l.scenola.ff.ad treb.put et notant iſtico.de mat.Bald.Salyc.ꝛ Pau.de castro in dicta rubrica.C.de impub.ad idem.l.qui duos.ꝛ quod ibi per Dy.ff.eo.ti. ꝛ per Bar.in.l.hereditatem.C.eo.ti.nulla autē alia substō directa est facta in dicto testamento.ideo non est ad quid possit referri dictum verbum substitutiones nisi substitutiones sint ille facte de carolo ꝛ suis.ꝛ de pia causa.ideo interpretentur ille substitutiōes directe.nec obst.quod pia causa censetur inuitata solūmodo in redditibus.ꝛ ita etiam videtur inuitatus dictus carolus.ꝛ per consequens honorati cōmodis hereditarijs nō onerati incōmodis seu oneribus hereditarijs.ideo nō cēseatur vniuersale relictū sed singulare.l.cogi.§.generaliter.ꝛ que ibi per Barto.ꝛ doct.ff.ad trebel.ꝛ ideo nisi sint adiecta verba directa ciuilia nō causetur directa substitutio per ea que habentur in dicta.l.his verbis.in prin.ꝛ in alijs locis supra adductis quia respondetur pluribus modis.primo qa tunc esset legatum seu fideicommissum quia hodie legata censenꝉ fideicōmissa ꝛ econtra.l.ij.C.cōmunia.de lega.ꝛ ita assumpsit ipe testator cuꝫ in sua vltima dispositione solū mētionē faciat de legatis factis non de fideicōmissis.vt patet ibi dū dicit ꝙ legata ꝛ institutiones heredum ac substitutiones ꝛc.ꝛ tamen in dicto folio fecerat etiam fideicommissa: saltem vltimum: relictum factum Baldasari.
10 † Jtam verbū volo inducit fideicōmissum.§.fi.insti.de singulis rebus per fideicō.relic.ꝛ in.l.ij.in prin.C.cōmunia.de leg.ꝛ.l.ꝛ eo modo.ff.de leg.j.vbi etiam verbum exigo quod nō videꝉ magis deprecatiuū ꝙ verbum intendo fideicōmisso adaptatur.facit etiam.l.et hoc modo.eo.ti.itē relictū factū posthume est ꝑ verbū volo.ꝛ similiter scōm mēbrū relicti facti filie iā nate ascribēdū esset fideicōmisso nō legato si sumerentur vt diuersa legataꝛ fideicōmissa ꝑ iura pallegata nisi interpretarētur esse institutiones in certis rebus.prout late disputat ꝛ concludit prefatus secūdus consulens.si itaqꝫ testator assumit pro eodē legata ꝛ fideicōmissa ꝛ substitutio obliqua nil aliud sit ꝙ legatum aut fideicōmissum vniuersale substitutio obliqua comprehendebatur sub illo verbo legata cum nō se restringat ad legata singularia.ideo vt verbum substitutiones aliquid addat ꝛ non sit superfluo positum contra.l.si quando.de lega.j.c.si papa. de priuil.lib.vj.ꝛ vt differat a premissis.vt est de natura copule: vt premissum est verbum substitutiones non adaptetur ad obliquaꝫ substitutionem que non est propria substitutio sed adaptetur ad substitutionem directam que est propria substitutio.secūdo respōdetur ꝙ illa verba testamenti e fazzano secondo la scientia sua: nō restringantur ad introitus de quibus premiserat: sed vniuersaliter omnia respiciāt.indefinita enim oratio equipolleat in hoc vniuersali iuxta.l.si pluribus.de lega.ij.ꝛ.c.vt circa.de elec.lib.vj.ꝛ in.c.qꝛ circa.de priuile.ꝙ scilicet faciant ꝺm conscientiam suam de omnib⁹ bonis.ꝛ non esset conscientia non satisfacere creditoribus.ꝛ hoc respectu contineat etiam onera.ꝛ si videretur sue conscientie vendere aliqua bona pro aliquo pio opere etiam censeatur sibi ꝑmissum
11 vigore dictorum verboꝝ.† Accedat quod vltime voluntates sunt late interpretande.l.in testamentis.ff.de regu.iur.ꝛ.c.cum dilecti. de dona.ꝛ maxime fauore pie cause ꝛ anime que cunctis rebus est preponenda.l.sancimus.C.de sacrosanc.eccle.ꝛ.c.cū infirmitas.de peni.ꝛ remis.ꝛ ideo qꝛ pia causa est multum fauorabilis ꝛ infinita vt ita dixerim priuilegia ꝛ specialitates pie cause conceduntur.de quibus latissime per Ponta.in repetitione autem similiter.C.ad l.fal.ideo vt faueatur pie cause ꝛ vt verificetur propria significatio verbi substitutiōis: prout in iure sumitur illa verba ꝛ fazzano secōdo la sua conscientia interpretentur quod de cunctis faciant secundum suam conscientiam ꝛ in exonerando animam ipsius testatoris ab his quibus foret obnoxius ꝛ in disponendo ad pias causas seruatis alijs dispositis per testatorem redditis ꝛ alia ipsius bona. constat enim quod remittendo dispositioni sue secundum suā conscientiam censetur committere ꝙ in piam causam conuertat ꝑ tex. in.c.cum tibi.de testamē.ꝺm vnam lec.que a doc.approbatur.ꝛ maxime hec interpretatio videtur amplectēda: quia hoc idem innuūt verba sequentia eiusdem testamenti dum subditur quod immediate quod ipse testator decesserit Carolus ꝛ soror testatoris ꝛ omnes sui irent ad standum in domo ꝛ ad gubernandum introitus ꝛ totū ꝛ sic a pari iudicat ibi ipse testator de introitib⁹ ꝛ de toto scꝫ patrimonio.de introitib⁹ autem ideo specialiter exprimit quia arbitrabatur quod ipse Carolus ꝛ sui nollent alienare bona cum ex eis haberent alimenta percipere.arbitrabatur ergo quod introitus qui vltra alimenta restarent essent in piam causam erogandi. tamen ꝛ gubernium ꝛ dispensationem generalem voluit ei concedere.ꝛ per ista verba que sunt clara circa gubernium.ꝛ per illa verba precedentia ꝛ fazzano secondo la conscientia lhoro qui patiuntur hāc interpretationem per supradicta.ꝛ maxime cum verba sequentia subnectantur per modum quendam similitudinis per illa verba e cosi intendo quasi voluerit dicere prout supra commisit omnia conscientie Caroli ꝛ suorum quando filij masculi nascerentur ꝛ decederent sine liberis: ita ꝛ si nascerentur ꝛ viuerent vel non nascerentur masculi: sed femina voluit committere ꝛ personas filiorūꝫ ꝛ introitus
12 ꝛ omnia eorum conscientiali gubernio.† Uerbum enim ita est nota similitudinis.vt.l.j.§.illud tamen.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ.c.fi.de offic.archipresby.ideo prout infra super toto prouidet testator cōmittendo gubernio ipsius Caroli: ita ꝛ supra proxime de toto censeatur prouidisse committendo conscientie sue.ꝛ insuper prout in superiori casu conscientia habet versari in dispensando amore dei in piam causam ita ꝛ in sequenti casu gubernare versetur: similiter in hoc dūmodo filius masculus preferatur pie cause prout ꝛ preferatur in precedenti dispositione testatoris vbi piam causam inuitat post mortem filiorum masculorum.ita ꝛ in sequenti simili dispositione inuitet cessantibus filijs masculis: qꝛ non nati vel qꝛ mortui. ꝛ illud gubernare prout refertur ad tempus quo extant filij masculi intelligatur ꝙ gubernet totum in vtilitatem filiorum masculorū ꝛ in casu quo non extarent masculi gubernet totum in vtilitatem pie cause a legatis ꝛ ceteris oneribus supra.ꝛ sepe occurrit ꝙ vnuꝫ verbuꝫ diuersimode ponitur respectu diuersorum que determinat l.ij.de offi.proconsul.cum multis similibus adductis ibi per glos.ꝛ l.si cum dotem in principio secundum vnam lec.solu.matri.ꝛ secūdum hoc substitutio est facta non solū in redditibus sed in toto.et sic in vniuerso patrimonio.ꝛ per consequens est directa substitutio si testamentum valet.item est facta non solum sub conditione si nati fuerint masculi sed etiam si non fuerint nati. Et ita verificatur verbum substitutiones capiendo pro directis prout est propria significatio verbi: vt premissum est.ꝛ etiam pluralitas verificatur ꝑut designat plurale substitutiones alias potius diceretur vna substitutio quia facta in vnum casum ꝙ plures secundum communem vsum loquendi.ꝛ si cui videretur ex predictis fieri aliqualem violentiam verbis animaduertat quod non potest duci ista cena sine violatione.non enim potest dici substitutio facta si filij non sunt instituti cum nulla sit substitutio in hoc testamento nisi ista de qua agitur que fit filio nascituro ꝛ postea decedēti sine liberis. ꝛ que fit filio non nato.item verbum institutiones non potest proprie sumi ex verbis descriptis in illo folio.ꝛ profecto hec interpretatio magis

conuenit menti testatoris que apparet ꝙ voluit honorare filiā natam ꝛ filiam nasciturā in quantitatibus certis ꝛ non vltra. ideo est verisimile qđ non minus voluerit instituere masculum quam feminas. item deprehenditur ꝙ mens testatoris fuit vltra quantitates taxatas preferre piā causam ipsis filiabus: nec suadet ratio qđ voluerit magis honorare in casu quo filij masculi nascerentur quā eo casu quo non nascerentur: ita ꝙ est verisimile quod vtroꝗ casu voluerit piam causam honorare. et etiam Carolum circa gubernationem et dispositionem faciendam in pios vsus. al's resultaret inconueniēs respectu mentis testatoris. s. ꝙ filij masculi haberēt vniuersa bona cum onere ꝛ filie femine consequerentur ipsa bona sine onere qđ nullo pacto fuit de verisimili mente testatoris que in cunctis ostendidit maiorem affectionem erga masculos ꝙ̄ erga feminas: ideo inherendo menti testatoris que in omnibus est preponē da. l. in conditionibus primum locum de conditio. ꝛ demon. ꝛ. l. cū virum. ꝛ. l. cum acutissimi. C. de fideicom. cum multis similibus: interpretatio predicta est amplectenda per quam filij masculi censentur honorati a testatore magisꝙ̄ femine quia vniuersali titulo institutionis et femine titulo singulari. item magis onerati masculi quod ꝛ pia causa: ꝛ pia causa magis honorata quam femine nō extantibus masculis: ideo hec via est amplectenda cuꝫ verba possint concordari cum mente per ea que supra adduxi: et hec interpretatio est benignior ergo amplectenda arg. l. benignius. ff. de legi. Et amplectenda est illa interpretatio que facit pro religione seu pia causa. l. sunt persone. de religio. ꝛ sum. fun. sumitur ibi religio pro sepultura ꝛ pertinentibus ad eam ꝛ sic pro respicientibus corpus ab anima separatum ꝛ sic cadauer: ergo multofortius pro religione que respicit animam a corpore separatam argumento dicto capitulo cum infirmitas de penitentijs ꝛ remis. cum concordātijs sic et alias interpretatio in dubio fit pro dote. l. in ambiguis de iure dotium. et. l. in ambiguis pro dote de regulis iuris cum dos sit causa pia. l. cum his. §. mulier. ff. de conditio. indebi. quantofortiꝰ pro causa vere pia et longe magis priuilegiata ꝛ fauorabili quam causa dotis: et coadiuuantur premissa quia sumus in materia substitutionum in qua iura interpretātur eam verisimilem mentem testatoris quod substitutio facta in vnum casum sortiatur effectum etiam in alium casum dicta. l. iam hoc iure. et. l. quamuis in principio. C. de impube. et. l. fina. C. de institu. et substitu. sub conditiōe factis. ꝛ per Bartol. ꝛ ceteros. in. l. j. ꝛ. l. scđa. ff. de vulgari. ꝛ pupillari. et in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. de liberis. et posthumis. si ergo iura trahunt substitutionem ad casum nullatenus in verbis cōprehensum et hoc ex verisimili mente defuncti quantomagis debemus trahere ad casum qui potest verbis complecti. prout est ca-

13 sus noster prout supra demonstratum est. ¶ † Compendiosa autē comprehendit substitutionem vulgarem expressam verbis generalibus vt omnes firmant in dicta. l. precibus. ꝛ vbiꝗ vbi exordit materia substitutionis compendiose: nam si ille cui fit substitutio decedit hereditate non adita vel quia nolit vel quia decedit ante delatam hereditatem verba verificantur et est locus substitutioni vulgari ex mente ꝛ verbis testatoris: cum ergo substitutio vulgaris facta in vnum casum trahatur ex mente testatoris in alium casum substitutionis vulgaris quicunꝗ occurrat vt in dicta. l. fin. C. de institu. ꝛ substitu. sub conditione fac. secundum lec. Bar. quam omnes approbant tanꝙ̄ in seueram. ꝛ per Bar. in. d. §. ꝛ quid si tātū: ideo etiam si verba deficerent verisimilis mens esset trahenda ad hunc casum quo masculus non esset natus per. d. l. fi. ꝫm vtrūꝗ casum. ꝛ licet ista vulgaris tacita traheretur contra filios vel filias testatoris: tamē non refert: nā prout in casu expresso testatoris in bonis est magis dilecta pia causa ꝙ̄ sint filie ꝛ etiam ipse Carolus ꝛ sui saltem circa gubernationem ꝛ distributionem in pios vsus: ita pari ratione censentur magis dilecti in casu tacito prout hanc rationem in simili ponderat Barto. contra fratrem impuberis in. l. ij. ff. de vulga. ꝛ pupilla. in antepenultima col. versiculo vlteriꝰ quero. ꝛ maxime quia testator limitauit quantum volebat quod haberent filie de bonis ipsius testatoris ꝛ in his est questio mentis testatoris dicit tex. in. d. l. fi. C. de insti. ꝛ substi. sub conditione fac. ꝛ bar. in. d. l. j. ꝛ. l. ij. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ ceteri omnes ꝛ secundus consulens pro interpretanda hac verisimili mente in mediuꝫ adducit plures coniecturas et rationes et casus similes que breuitatis causa omitto quia satis est ab eo fore recensita: et insuper ego deduxi qđ verba hunc casuꝫ comprehendere possunt. conferunt tamē ille coniecture et rationes ille quod dicta interpretatio verborum amplectenda sit vt verba menti conueniant etiam si aliqua verbis fieret

14 impropriatio seu violētia. ¶ † Ex his ita eliciatur cōclusio qđ in hoc casu censeatur ex mente ꝛ vbis testatoris vniuersaliter directo honorata pia causa ꝛ pro ea dictus Carolus ꝛ alij simul cum dicto Carolo nominati ꝫm ea que habentur in. d. c. cum tibi ꝛ ex quo testator prouidet ꝙ iste Carolus ꝛ sui capiant bona ꝑpria auctoritate ꝛ gubernēt omnia ꝛ gubernatio versetur etiam in dispensando ꝑut est de mēte testatoris vt pꝫ ex primo capite substōnis ꝛ dñs est etiā proprius gubernator rei sue. ar. l. in remādata. C. mādati ꝛ ipse Carolus ꝛ sui videnť vocati in fauorē tñ ꝛ vtilitate pie cause: ꝛ maxime cum iudicanda sit substitutio directa per ea que supra deduxi et magis plane interpretanda sit directa si censentur honorati substitutione ipse Carolus ꝛ sui quam si sola pia causa: vt patet ex his que habentur in illa satis trita questione quando testator dixit si filius meus decesserit bona distribuantur in pauperes per meos fideicommissarios de qua per Bartoluꝫ in sua disputatione que incipit filium instituit adultum. vbi tenet quod sit fideicommissaria. et idem tenet Bal. in. l. precibus. dicēs se ita cōsuluisse verone idē Jmola. in dicto capl'o cum tibi. ꝛ idem ibi dominus Florentinus dicens ita fuisse consultum padue. ꝛ idem tenet Jmol. in dicta. l. cēturio colū. xxj. cuꝫ tribus sequentibus. ꝛ in dicto capl'o Raynutiꝰ colū. xxiij. ꝛ sequenti. dicens se ita consuluisse: sed contrariū tenuit Barto. in dicta. l. centurio col. vij. quem sequuntur ibi Ange. ꝛ docto. prout dicit ibi Jmo. in antepenultima charta queꝫ ꝛ sequitur Saly. in dicta. l. precibus nec contrarium voluit Barto. in dicta disputatione. quia loquitur in filio adulto cui non potest pupillariter ꝛ sic directo substitui post aditam hereditatem. ꝛ ego legendo d. l. precibus defensaui Barto. ab obiectis in contrariuꝫ col. xliij. fortius in casu isto sint loco heredū ꝑ supra adducta: derisoria autem videtur illa allegatio qđ clausula codicillaris non relenet: quia non facta in testamento quoniam clausula codicillaris operať qñ testamentum non valet. ꝛ sic reducta ad cām intestati ꝛ paria sunt esse testamentum nullum ꝛ non esse testamentum. l. iiij. §. condemnatum de re iudi. cum cōcordantijs. ꝛ cōstat codicillos nullo condito testamento ꝛ sic ab intestato fieri posse. l. si quis cum nullum. ꝛ. l. conficiuntur. in princip. ꝛ. l. ab intestato de iure codic. ꝛ ante ꝛ post testamentum fieri posse institu. eodem titulo. §. sed cum ante. ꝛ. ff. eodem titulo. l. diui. §. licet. ꝛ. §. fina. re vera autem tempore instrumenti fuit perfectum testamētum seu quecunꝗ fuerit vltima volūtas: primo enim dum fuit scriptum illud folium fuit quedam ordinatio testamenti faciendi ꝛ non valebat: tū quia omni carebat solēnitate: tum etiam quia erat facta ea intentione: vt postea corā testibus fieret: vt cōtingit in. l. fideicōmissa. §. quotiēs. ꝛ ꝙ ibi Bart. ff. de lega. iij. tempus ergo testamenti est tempus instrumenti ꝛ instrumentum ipsum est instrumentum testamenti. licet ipsuꝫ instrumentum declaretur per relationem ad ipsum filium primo scriptū prout alias in. l. si ita scripsero. ꝛ que ibi habentur. de cōdi. ꝛ demōstra. ꝛ. l. asse toto. de heredi. institu. ꝛ. l. institutio talis. de condi. in sti. cum similibus. † Nec obstant adducta in contrarium: non enim

15 obstat quod testamentum vitietur preteritione filie nate ꝛ nō honorate titulo institutionis ꝛ si valuisset ruptum fuisset natiuitate posthume: quia ad hoc dantur plures responsiones per alios consulentes quas non repeto ne nimio labore afficiam in bina lectione habenteꝫ iudicare inter ceteras Sum. quod preteritio filij nō vitiat institutionem ad pias causas quando filio est aliquid relictum iure legati prout hoc dicit Bar. in repe. l. j. C. de sacrosanc. eccle. in xv. col. ꝛ subdit Sum. ꝙ licet Bal. ibi in repetitione teneat contrarium tamen Mattheus de mathesilanis in suo tractatu extensionum dicit ꝙ per italiam seruatur opi. Bar. ꝑut ꝛ simili causa multa omisi que per alios adducuntur: insuper cum vigeat clausula codicillaris posita per verbum valeat ꝙ esse potest temporis presentis subiunctiui ꝛ futuri optatiui fauore vltime voluntatis cuiꝰ fauore multa in iure inducuntur ꝛ vt actus valeat ꝛ non pereat quod plurimum solet ponderari per iura vulgaria videtur interpretandum: vt sit futuri temporis si in tempore presenti positum non releuaret prout per hanc rationem concludit Bar. in verbo valeret in. l. j. in. vij. questiōe de iure codicil. et idem in verbo valeret voluit Bal. in. l. fin. C. eo. titulo. ꝛ dicunt docto. in autenti. ex causa de lib. prete. ꝛ non minor immo maior ratio est in verbo valeat quam in verbo valeret si diligenter intueatur. et sic validaretur substitutio directa in vi fideicommissi vt ꝛ supra dictum est ꝛ cum probauerim qđ substitutio vniuersalis etiam expressa militet ex verbis ꝛ mente testatoris non obstat si in obliqua substitutione facta in vnum casum non reperitur statutum qđ comprehendatur tacita prout in directa: preterea si testator voluit facere substitutionem directā et trāsfundiť in fideicōmissariā virtute clausule codicillaris illa fideicōmissaria est alterius nature ꝙ̄ fuisset fideicōmissaria simplex: nā trāsfundiť directa in fideicōmissariā cū sui natura ꝑut voluit Bar. in. l. j. ff. de iure cod. in ꝑma co. ꝑ tex. in. l. querebať. ff. de mili. te. vbi tex. ꝙ vis testamēti trāsfundiť i fideicōmissuꝫ ꝑut pōderat etiā ibi Bar. ideo ꝫm hoc ꝑut si valeret vt testm̄ tacita substitutio cōprehēdereť in casu nō expresso. ita ꝛ cōprehendať tacita substitutio si valet vt fideicōmissum ex quo ius testamēti trāsferť in fideicōmissum: nō tñ est necessariū recurrere ad tacitā substōnem ex quo militat expressa: vt superius deductum est. Laus deo.

¶ Sūmarium super cōsilio. cccxxi.

1 Castrorum dominia an possint alienari per dominos dictorū castrorum irrequisitis subditis ita ꝙ si dominus vnius castri donauit domino sine subditorum consensu alicui ꝛ postea alteri cū consensu subditorū sit preferendus is qui habet consensum subditorū ex quo fuit conuentum inter dominū ꝛ subditos de non alienādo castrum. nu. seq. per totum consi.

Alienationis

2 Alienationis prohibitio seu conuentio an reddat actum alienationis secute nullum.
3 Vassallus non potest se alteri subijcere nec alios loco illius facere subditos irrequisitis dominis et sine eorum consensu.
4 Consuetudines extenduntur ad casus similes.
5 Moderator non est quilibet rei sue cui est a lege prohibitum alienare vel aliud simile.
6 Contra factum proprium vel sui auctoris an quis possit venire. Dominium rei non transfertur ex contractu inutili.
7 Donare an possit pater filie illegitime ex dānato coitu nate.
8 Castri donatione an veniant pascua nemora et alia pertinentia vt molendina iurisditiones et similia.
9 Consensus in actu alieno vel qui actus concernit preiudicium vel factum ipsius consentientis seu circa alienationem rei sue per extraneum facta quid operetur.
10 Fienda quando non veniant in generali cōcessione seu donatione.

Consilium.cccxxi.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † In hac cōsultatione non sequēdo ordinē quesitorū differentium duxi quis foueat potiora iura in dicto castro an vcȝ cōitas dicte ciuitatis an alij primi donatarij et premitto ad euidentiā ꝙ cōitas prout ex themate ꝛ quesitis deprehenditur vr plurimū niti ad impugnationē primarū donationū ex cōuentione que inter ipsos nobiles domicellos emanauerat de nō alienādo extra ipsos ꝛ ꝙ si alienatio fieret esset ipo iure nulla ꝛ deuolueretur ad nō alienātē cuius cōuentionis formā nō reperio inter scripturas trāsmissas que fuisset necessaria ad dignoscēdum
2 an vigore dicte cōuentionis prime donationes veniāt vitāde. † Est em̄ animaduertendū ꝙ regulariter cōuentio de nō alienando: ꝛ sic prohibitio de nō alienādo nō reddit inefficacē alienationē postea secutā.l.ea lege.C.de cōdi.ob causam.ꝛ ibi glo.Bar.Bal.ꝛ ceteri. et in.l.si ita qs.§.ea lege.de vbo.obli.ꝛ ibi etiā p doc.ꝛ p glo.in.l.fi. C.de rebus alie.nō alie.ꝛ p Inno.in.c.raynutius.in glo.pactū em̄ extra de testa.sed lȝ hoc sit regulariter verū ꝛ indubitatū: tñ dicta regula fallit qñ si alienaret̄ fieret pactū ꝙ retrāsferret̄ dominium in aliū cui fit pactū de nō alienādo ꝛ insup apponeretur cōstitutio precarij: nam tunc ante perfectā alienationē trāsfert̄ dominium in paciscentē: ita ꝙ alienās nō pōt dominiū qđ nō hȝ in aliū trāsferre qꝛ nemo dat qđ nō hȝ.l.traditio.de acqui.re.do.ꝛ.l.nemo plus iuris.de reg.iur.cū si.prout hāc cautelam tradit Bar.in.l.qui absenti.§.j.ff.de acqui.re.do.dicens eā procedere si dicat̄ si alienabis: secus si alienaueris allegat pro dicta cautela.l.quidā testō.de fideicō. libe.ꝛ idem voluit ibi Imo.qđ ꝛ voluit Odof.in.d.l.ea lege.vt refert ꝛ sequit̄ ibi Ange.qđ ꝛ tenet ibi Bal.dicēs doc.idē ibi velle: si itaqꝫ in dicto instr̄o fuit clausula precarij ꝛ pactū ꝙ retransferat̄ in nō alienātes si alienarēt talis conuētio vitiasset alienationem factā per dictum dñm Gabrielē in extraneā personā ꝛ traslatio dominij fuisset facta in nō alienātes: finaūt talis cautela non fuit legitime adhibita. Potuit ex alio impediri dicta alienatio facta in dictā extraneā psonā si dicta bona fuerūt hypothecata. nā cōuentio de nō alienādo facta p eū qui sibi reseruauit ius in re que prohibet̄ alienari impedit alienationē q̄ postea fieret. iste est text. singularis in.l.si creditor.§.fi.ff.de distra.pignoris fm literā pisanā.ꝛ ibi bar. et Bal.qđ ꝛ voluerūt ipse Bar.ꝛ doc.in.l.q absenti.§.si quis possessionē.de acqui.pos.ꝛ Nic.de mat.ꝛ Bal.in.d.l.ea lege. si itaqꝫ in dicto instr̄o conuētionis de nō alienando dictū castrū fuit hypotecatum sitr ex hoc capite resultaret inefficacia alienationis p illū tex.sed circa hoc imminet dubitatio meo iudicio nō leuis an p̄stet tale impedimentū hypoteca generalis: nam in hypotheca speciali omnes cōcordāt circa qđ Imo.in.d.l.si ita quis.§.ea lege.col.iij. extra glo.versiculo primo casu cōcludit ꝙ nō dicēs cōprehēdi ex dictis Bar.in.d.l.qui absenti.§.si quis possessionē.in fi. itē qꝛ iste casus est exorbitās a regula que sumitur ex.d.§.ea lege.ꝛ ex.d.l.ea lege.ꝛ fm eum vr̄ loqui in hypoteca spāli: ergo nō extendat̄ ad aliū casum fm eū ꝛ sitr Bal.referendo Bar.loquitur quādo est actū qđ pro obseruantia pacti res ipsa specialiter est obligata. Sed aduertendū vr̄ ꝙ.d.l.si creditor.§.fi.non aperit qđ loquatur in hypoteca speciali: sed solum facit mētionē de hypoteca qđ verbum pōt verificari ꝛ in hypoteca generali ꝛ in hypotheca speciali cū vtraqꝫ ppriē loquēdo sit hypoteca.ꝛ ideo illa lex indefinite ꝛ sic generaliter loquendo generaliter intelligatur.l.j.§.ꝛ generaliter.de lega.prestā. l.de precio.de pub.cañ.si romanorū.xix.dist.cum si.ꝛ Bar.ꝛ Bald. ibi simpl'r dicunt ꝙ pactum de nō alienando interpositum per eū qui hȝ ius in re impedit alienationem.ꝛ ita.d.theoricam tradūt in d.l.ea lege.Nic.de mat.Bar.Bal.Ang.ꝛ Rapha.fulg. ꝛ nō restringunt se ad hypothecā: sȝ generaliter tradūt in habēte aliquod ius in re certa.idem ius hȝ in re habēs hypothecā generalē qđ hȝ habēs hypotecam specialem: ideo doc.prefati loquētes in habēte aliquod ius in re vidētur cōprehendere etiam habentem ius hypotece generalis accedat illa theorica qđ idē operatur generalis dispositio circa ea que comprehendūtur sub illo genere prout specialis dispositio probatur in.l.si duo.in fi.ff.de admi.tuto.in.l.omnes.C. de prescrip.xxx.vel.xl.annorum.Nec Bar.in.d.l.qui absenti.loquitur de speciali hypoteca: sed dicit remediū est qđ promittas mihi hanc rem specialiter non alienare: tunc si obligas mihi eam rē tūc impeditur alienatio: non autem dicit in mea lec.qđ requiratur specialis hypoteca: sed in hypoteca loquitur simpl'r: sed circa promissionem ne alienaretur loquitur per verbū specialiter si mea lec.non est corrupta nec ipse nec Bal.eum referens dicunt ꝙ non sit idē in generali prohibitione alienationis vel in generali hypoteca ꝛ alia eorum dicta et aliorum inferūt ꝙ sit idem: ideo potius videtur ex eorum auctoritate dicendū ꝙ idē sit in iure causato ex generali hypoteca ꝙ in iure causato ex speciali hypoteca cū ipsi ꝛ alij tradant generalem theoricam ꝙ impeditur alienatio si paciscēs de nō alienando habet aliquod ius in re: nec dicunt ius causatū speciali prouisione vel generali ꝛ Rapha.fulg.dicit in.d.l.ea lege fecisse obseruari in diuisione facta inter eum ꝛ suos fratres: quia de consensu omniū fecit pacisci ne bona possessiones castra ꝛ iurisditiōes quas diuidebant alienarentur sub pena mille pro qua res ipsas obligauerunt ꝛc.profecto illa fuit potius generalis hypoteca q̄ specialis nam vnus fundus qui postea contingeret alienari posset dici specialiter obligatus ex quo sub vno generali verbo plura bona complectens extitit obligatus: licet non esset tanta generalitas quāta in obligatione omniū bonorum non aūt videtur maioris efficacie illa indefinita expressio que referebatur ad maiorem partem suorū bonorum q̄ vniuersalis expressio que ad omnia bona referatur: qꝛ licet sit magis generalis illa concepta per verba vniuersalia dicto casu concepta per verba indefinita: tamen versa vice est magis efficax expressio per vniuersalem q̄ per indefinitam.l.iulianus. de lega.iij.et qđ habetur in.l.si pluribus.de leg.ij.ꝛ in.c.vt circa.de elec. lib.vj.et licet aliqui se exemplificent in casu quo esset specialis hypoteca exempla non artant regulam.l.dāni infecti stipulatio competit.de dāno infec.et.l.j.§.qđ dicitur.de vi et vi arma.et.c.j. extra ne cleri.vel mona.quia tamen non vidi tenorem dicte conuentionis de non alienando non facio super hoc magnum fundamentū. Sed ex alio videtur ꝙ primi donatarij non foueant iustitiam ea ratione quia subditi de quorum preiudicio agi videtur non prestiterunt consensum: licet enim videatur ꝙ eorum consensus non sit necessarius: nam sue rei quilibet est moderator et arbiter.l.in re mandata.C.mandati.ꝛ.l.dudum.C.de contrahen.emp.vbi iniuriosum et inhonestum iudicatur artare dominū nepto suo volūtatis arbitrio rem suam vēdat seu alienet.et facit.l.nemo exterus.C.de iudeis.et.l.falso.C.de cōmunium rerum alie. cum itaqꝫ dñi donauerint ius eorum nō iura subditorum videtur ꝙ donatio predicta valuerit: licet subditi nō cōsentiant: et licet possit generari preiudiciū si forte habuerint duriorem ꝛ peiorem dominum: tamē etiā posset resultare cōmodum habendo leniorem ꝛ meliorem nouum dominum: ideo saltem si nouus dominus non reddat duriorem causam dictorum subditorum videtur ꝙ dictam dominij alienationē nequeant impugnare.ꝛ insupet dato sine preiudicio veritatis qđ ipsi subditi valeāt dictam donationem impugnare pro ipsorum interesse non videtur ꝙ ipsimet alienantes possent donationem impugnare nec habens ab eis causam cum regulariter quis nequeat venire contra factum suum etiam si non esset efficax.l.post mortem.ff.de adoptio.et.l.per fundum.ff.de serui.rusti.predi.et.C.de renu.pig. l.j.cum si.et si ipse alienans non potest venire contra non videtur ꝙ possit alteri illud ius veniendi contra concedere cuȝ nemo plus iuris in alium transferre possit q̄ ipse habeat.l.nemo plus iuris.ff. de regu.iur.et.l.traditio.de acqui.re.do.et.c.qđ autem.de iure patro.ꝛ qui in ius alterius succedit eo iure vti debet.l.qui in ius.ff.de regu.iur.ꝛ in.c.cum quis in ius.eo.ti.lib.vj.nec debet quis esse melioris cōditionis q̄ foret eius auctor.l.in his.§.non debeo.ff.eo.titu.ꝛ maxime si sunt successores ex causa lucratiua cuȝ exceptio que obstat cedenti obstat etiam cessionario saltem ex causa lucratiua.l. apud celsum.§.de auctoris.et.§.sed cum legitima.ff.de excep.doli. et ibi per Bar.et Ange.et per Dyn.in dicta regula cum qs in ius. et per Imo.late in.l.doli mali.ff.de nouatio.ideo prout ipsi domini Franciscus ꝛ Brachius non poterant venire contra eorum donationem et veniendo contra repellebantur exceptione: ita et dicta ciuitas eorum donataria non videtur qđ possit venire contra: et si contra venire velit repellatur per iam dicta. ¶ † Tamen in cō
3 trarium videtur veritas quoniam domini nō possunt alienare dominium qđ habent in aliquod castrum vel ciuitatem seu aliud oppidum nisi consentiant ipsi subditi seu vasalli prout vasalli appellantur in instrumento facto inter dictos domicellos dominos Franciscum et Brachium et homines dicti castri ex vna: ꝛ dictam cōmunitatem dicte ciuitatis ex altera: et etiam in donatione facta domino Gabrieli per dñm Baptistā.prout enim vasalli non possunt alteri se subijcere nec alios loco eoruȝ facere subditos dñorum.ita nec dñi pñt alios facere superiores ipsis subditis: vt probat text.in.c. imperialem.§.preterea ducatus.de prohibi.feud.alie.per Fede.x. col.ꝛ in.c.j.§.ex eadem lege.de lege corradi.eadem collatione.a pari enim in hmōi iudicātur domini ꝛ vasalli.c.j.in fi.de forma fideli.

et in.c.dñi committentis si de feudo fuerit controuer.⁊ hoc idẽ determinauit Azo in suis questionib' vt refert Cy.in.l.j.C.de noua. questione incipiente an dominus rex.idem post petrum sequens et eum etiam refert Jo.an.in addi.Spe.in ti.de feudis.§.quoniã. versiculo.xxx.⁊ dicit qd idem tenet Dyñ.in.l.ij.ff.so.ma.⁊ cum hoc videtur etiam transire ipse Jo.an.nisi immineat casus necessitatis ꝑm eum.et licet predicta iura loquantur in feudis ⁊ iura feudabilia in multis discrepant ab alijs iuribus:sunt enim cõiter iura consuetudinaria:vt patet ex prima rubrica.x.collationis.et in.c.j.de feudi cogni.⁊ ideo vbi iura.x.collationis allegam' dici solet in vsibus feudorum quasi ille liber cõtineat speciales vsus feudorum nõ iura cõia:tamẽ prefati trahũt etiã ad dominos habẽtes subditos:
4 puta reges ⁊ domini ciuitatũ.†Et non immerito quia ⁊ cõsuetudines ad casus similes extendũtur.l.de quibus.in fi.ff.de.ll.et insuper prohibitio ista nõ descendit ex iure cõsuetudinario populorũ: sed ex lege imperatorum.d.l.imperialem.§.preterea ducatus.⁊.d. §.ex eadem.l.de lege corradi.⁊ ad hoc dictum.§.preterea ducatus. adducit Joã.an.in.c.dilecti.de maio.⁊ obe.in verbo preiudicium. et illum text.d.c.preterea.adducit etiam ad dominos temporales Panor.in.d.c.dilecti.et etiam Jmo.post Joã.and. interest enim subditorum non mutare dominos prout dicit Jnno.in.c.auditis. de prescrip.in glo.illa iura.et bene prout dicit ibi Panormi. qui adducunt.d.§.preterea ducatus.⁊.d.§.ex eadem lege.⁊ sic iura que loquuntur in feudis trahunt doc.ad dominos castrorum vel aliorum vniuersitatum:ideo ipsi subditi possunt cõtradicere ⁊ resistere si dominus vult suum ius dominij ⁊ superioritatis transferre in alium prout dicunt Host.Jo.an.Jmo.⁊ Panor.in.d.c.dilecti.non ergo subijciuntur per alienationem dominij nisi ipsi consentiant:immo alienatio est nulla prout sumitur ex.d.§.preterea ducatus ⁊.d.§.ex eadem lege.et hoc idem firmat Bal.in.c.ij.quo tpe miles in vsibus feudorum per eadẽ iura que in feudis loquũtur:⁊ saltem nõ trãsfertur ius ex cõtractu cum ipsa alienatio nõ sit permissa:cũ itaqꝫ sit facta scḋa donatio dicte cõitati ciuitatis cũ cõsensu ipsorum subditorum ⁊ subditi velint esse subiecti dicte cõitati ⁊ nõ illi primo donatario infertur cõclusio qd dictum castrum spectat ad dictam communitatem ⁊ non ad primum donatarium non obstantibus addu
5 ctis in cõtrarium. ¶†Non enĩ ob.qd primo loco in cõtrariũ adducebatur.s.qd rei sue quilibet ⁊c.nam rñdetur ꝙ verum est nisi lege prohibeatur.d.l.dudum.in fi.prout cõtingit in casu isto per iura superius adducta ⁊ subest causa ne alteri preiudicium generet prout et multis casibus alienationes a proprijs dominis non possunt fieri de iuribus ipsorum diuersis rõnibus vt in fundo dotali predijs minorũ ⁊ predijs ecclesiarum res subiecte restitutioni ⁊ hmõi: vbi autem non subest ratio prohibendi aut lex non prohibet est iniuriosum ⁊ inhonestum impedire dñm vẽdere ⁊ alienare iura sua pro
6 libito voluntatis ita procedunt contraria.† Nec etiam obstat qd quis nõ potest venire ꝯtra factum suum:⁊ propterea si ipse qui donauit ageret fortasse repellet̃ dicta ratione ex quo actus nõ annullatur sui fauore:sed fauore subditorum ꝑm theoricam Bart.in d.l.post mortem.tamen venire potest cõtra dictus donatarius maxime quia nõ hꝫ mere causam ab eo:sed etiam ab eius subditis qui cõsenserunt ⁊ quorum cõsensu fuit validata donatio dominorum: preterea in cõtractibus ex quibus causatur ius in re ille est potior in quem prius ius in re transfertur:⁊ sic in cuius personam interueniunt ea ex quibus transferuntur iura realia:puta dominiũ: et ille potest venire cõtra alium:licet ille alter habeat priorem titulum: vt est tex.in.l.quotiens.C.de rei vendi.⁊.l.multum interest.in fine. C.si quis alteri vel sibi.cum itaqꝫ ex prima donatione non fuerit translatum ius in primum donatarium cum alienatio a iure vitietur ⁊ ex inutili cõtractu lege reprobato nõ transferatur dominiũ.l. non dubium.C.de legi.⁊.l.iubemus.§.fi.C.de sacrosanc.eccle.⁊ qd habetur per Bart.et doc.in.l.j.§.si vir vxori.ff.de acqui.pos. et per predicta probatur qd in huiusmodi terminis potest cessionarius vt ita dixerim iuris realis:puta dominij insurgere contra factũ sui auctoris licet habeat causam lucratiuam:⁊ sic non militat theorica que traditur in.d.l.apud celsum.§.auctoris.et.§§.sequentibus. ff. de excep.doli.et in similibus iuribus supra adductis scilicet ꝙ exceptio que obstat cedenti obstat cessionario ex causa lucratiua nec in his terminis donatarius vtitur iure cesso:immo nititur ex directo dominio causato ex contractu donationis et traditione.l.traditionibus.C.de pac.et.l.traditio.ff.de acqui. rerum do. et licet.d.§.de auctoris.et sequentes militent etiam in successore habẽte iura realia:tamen non militat in his terminis prout et patet ex notatis ibi per glo.in verbo exceptionem. in.§.si cum legitima. et maxime quia hic non interuenit aliquis dolus nec in prima nec in secunda donatione.item vniuersitas dicte ciuitatis non pretendit meram causam lucratiuam cum assumat in ipso cõtractu in se onus tuendi et defensandi ipsos donatores in vsufructu dominij ipsius castri et rerum donatarum.et insuper dicta communitas promisit impẽdere omnem fauorem ei possibilem pro recuperatione aliorũ castrorum dictorum donantium ad omnem eorum requisitionez qui oĩs fauor possibilis potuisset fortasse magnoperẽ estimari: omitto qd

asserunt se facere ob merita precedentia dicte ciuitatis.si enim merita equiualentia precedunt donationem donatio non cẽset̃ prestare causam lucratiuam nec dicitur proprie donatio.l.si pater.cũ sua glo.ff.de dona.et per doc.ibi.et in.l.modestinus.eo.ti.et in.l.si donatione.C.de colla.Jnsuper dicta theorica procedit in quẽto qui se defendit exceptione:nam prout exceptione tutus esset si egisset cedens ita ⁊ tutus est aduersus agentem ex iure cesso:sed si habens ius cessum cõuenitur nõ militat dicta theorica.l.an vitium.ff.de diuer.et temporalibus prescrip.prout et per illam.l.notat glo.in verbo noceat.in.l.ij.in princ.de excep.doli.quam sequitur Bar.ibi.et Ange.in.d.§.de auctoris in summario.⁊ maxime quia dicta exceptio qd auctor non potest venire contra factum suum cõpetit etiã secundo donatario:ideo in pari causa potior est cõditio possidẽtis vt in regula in pari.in.vj.et in.l.in pari.ff.eo.ti.cum multis simili. puto autem ꝙ dicta cõmunitas sit in possessione merito ⁊c.licet autem non esset in possessione:tamen idem dicendum esset per alias responsiones supra datas:remanet itaqꝫ cõclusio ꝙ dicta cõmunitas habet potiora iura in dicto castro vigore sue donationis: licet posterioris ꝙ͂ habeat primus donatarius ad eam pertinet dictum castrum:non autem ad dictum primum donatarium:maxime cuz ei subijci nolint homines dicti castri:sed volunt subijci dicte cõmu
7 nitati ciuitatis predicte.†Et per hec redditur respõsio ad prima tria quesita:nam predicta omnia militant etiam in donatione facta per alium sue filie illegitime cui donationi non prestiterunt cõsensum dicti subditi homines.s.dicti castri:⁊ tanto plus quia pater donare non potest filie illegitime.si tñ nata est ex dãnato coitu. §.si vero effusa.et.§.fi.in aut.qui.mo.na.effi.sui.vij.col.⁊ in.§.fi.in aut.quib.mod.na.effi.leg.vj.collatione.ex quibus sumitur aut.ex complexu.C.de incestis nup.nec potest obijci dicte communitati conuentio de non alienando in extraneos:nam illa cõuẽtio fuit facta ea cõtemplatione:vt remaneret de vno in alterum prout tũc primo inter eos conuenerat que ratio cessat cum ipsi vltimi alienauerint qui potuerunt illi conuentioni renunciare.l.si quis in conscribendo.C.de pac.cũ cõcor.⁊ cessante cã cessat effectus.c.cũ cessante.de appel.et.l.adigere.§.quãuis.ff.de iure patro.⁊.l. qd dictum. de pac.ad hoc.l.cum pater.§.libertis.de leg.ij.et facit.l.filiusfami.
8 §.diui.de lega.j.¶†Deueniendum mõ est ad quartum consultationis articulum circa quem premitto ꝙ licet in ipso quesito presupponatur ꝙ fiat mẽtio specifica de nemoribus ⁊ pascuis qd esset non mediocriter ponderandũ:tamẽ ꝑm copiam ad me delatã non reperio qd aliqua specifica mentio fiat de predictis:sed solum dicitur ꝙ donant totum dominium dicti castri belmontis ⁊ tenutam ipsius castri siue tenimentum positum in diocesi ⁊c.fines ⁊c. libera scapula et absoluta cum omnibus et singulis iuribus actionibus vsibus et requisitionibus et pertinentijs suis prefatis dominio et tenimento et cuilibet ipsorum aut ipsis donatoribus quomodocũqꝫ et qualitercũqꝫ competentibus et cõpetituris ad habendum tenendũ ⁊c.hec sunt verba formalia in quibus designantur ea que in donatione deducuntur. pro decisione itaqꝫ huius quarte ⁊ etiã sequentis quinte consultationis est in mediuz deducenda questio quam formant docto.s.an concesso castro censeantur concessa molendina que sunt in territorio dicti castri:et dictã questionẽ disputauit Jaco.but.disputando an translata ciuitate in dominium et iurisditionem alterius censeantur in consequentiam translata iura molendinorum ipsius ciuitatis in qua disputatione adducit rationes et iura hincinde que et quas seriose recitat Bal.in.c.j.de capi.qui curiam vendidit.ipse vero Jaco.but. concludit ꝙ censetur translata iurisditio non autẽ molendina:sed remanẽt apud ipsam ciuitatem tanꝙ͂ peculium ipsius ciuitatis ꝑm eum qd verum intelligit ipse Bal.si est concessa ciuitas:quia tunc non veniunt ea que sunt extra ciuitatem et sic nec ipsa molendina.arg.l.nam qd liquide.§.si ita legetur.ff.de penu lega.et.c.si ciuitas.de sententia excõ. idem si ipsa molendina non erant sub dominio cõcedentis sed ad ciuitatem pertinebant iure priuato accedat.l.sed et celsus.in prin. ibi non in pecunia communis iuncta gl.j.ff.de contrahenda emp. et qd de molendinis communis bononie dicit glo.in.l.inter publica.ff.de verbo.signi.sinautem sit mentio de ciuitate et pertinentijs et dominium molendinorum spectat ad concedentem tunc veniũt non solum iurisditiones sed etiam ipsa molendina in pertinẽtijs existentia ꝑm eum in.d.c.j.Ubi etiam querit si imperator cõcessit alicui castrum an censeatur concessisse etiam molendina que sunt in aqua ipsius castri:et decidit qd aut concessit solam iurisditionẽ et tunc non censetur concessisse molendina que sunt ipsius castri: adducit.d.l.sed et celsus.cum ibi notatis.aut concessit castrum cuz pertinentijs suis ad ipsum castrum spectantibus:et tunc censetur concessisse molendina accessorie nisi essent molendina priuatarum personarum.adducit in argumentum.l.si adoptauero.ff.de preca. et quod notatur in.d.l.inter publica.ex quibus potest audacter sumi decisio huius consultationis.s.qd ex quo dicti domini cum consensu hominum dicti castri donauerunt dicte vniuersitati ciuitatis omne dominium ipsius castri cum pertinentijs et tenimentis suis et omnia iura ad ipsum castrum et dictos dominos spectãtia et pertinentia

et pertinẽtia veniat in dicta donatiõe omnis iurisditio q̃ inerat di
cto castro ꝛ quã exercebãt dicti dñi cũ ꝑ̃supponat̃ qꝺ statutꝫ suis vi
uebãt ꝛ habebãt officiales qui iurisditionem exercebãt: ideo dicta
iurisditio censetur in totum trãslata in dictã cõmunitatẽ dicte ciui
tatis donatarie. prout supra dicit Bal. qꝺ concessa ciuitate censet̃
cõcessa iurisditio ꝛ pari ratiõe in castro qꝺ nõ est pars alicuius ci-
uitatis: illa enim castra que subsunt ciuitati ꝛ sunt de cõmitatu ip-
sius nõ habẽt iurisditionẽ. l. qui ex vico cũ ibi notatis. ff. ad muni-
ci. notat Inno. ꝛ docto. maxime Panoꝛ. in. c. ex literis de iure pa-
tro. Bal. in. d. c. j. de cap. qui cur. ven. ꝛ Bar. in cõsi. mihi. xiiij. scꝺm
ordinem qui habet̃ perusie nõ informis ꝙ incipit primo queritur
vtrũ iurisditio ꝛ Bart. in. l. omnes populi secũda col. ff. de iurisdi.
omniũ iudi. ꝛ hoc nisi ex cõsuetudine vel concessione ꝓut dicit pa-
noꝛ. post Inno. in. d. c. ex literis. ꝛ Bar. in. d. consi. xiiij. ꝛ videt̃ pre-
supponere prefati doct. ꝙ si nõ subsunt oĩno ciuitati ꝙ iurisditio
nẽ habeãt: lꝫ aũt quo ad aliqd subsint non propterea dicunt̃ pars
vel mẽbrum ciuitatis arg. l. scapham. ff. de euic. prout per illũ text.
dicit ibi Bal. qualitercũqꝫ autẽ sit ꝙ habuerit iurisditionẽ vel ip̃a
vniuersitas dicti castri vel dicti domini predicti donatores illa cẽ-
setur trãslata in dictam ciuitatẽ donotariã ex quo verba sunt vni-
uersalia qꝺ donant omnia iura prefato dominio ꝛ tenimẽto et ip-
sis dominis cõpetẽtia. ꝛ postea tenimẽtũ exponit. i. territoriũ: ter-
ritoriũ vero dicit̃ a terrẽdo qꝺ iurisditionẽ oñdit. l. pupillus. §. ter
ritoriũ. ff. de verbo. sig. Itẽ veniũt palatia domus nemora pascua
molẽdina si qua sunt ꝛ omnia alia q̃ tanq̃ domini castri ꝛ territorij
possidebãt: ista eñ veniũt sub illa vniuersitate donatiõis castri cuꝫ
tenimento territorio seu pertinẽtijs: vt ptꝫ ex dictis supra ƀm bal.
in. d. c. j. de capi. qui curiã vend. ꝛ faciũt notata per Innocẽ. ꝛ Pa
noꝛ. in. d. c. ex literis de iure patro. ꝛ ꝑ doct. in. l. in modicis. de con
trahẽ. empt. ꝛ ad dictos dños pertinebãt vt arbitroꝛ etiã alia q̃ so-
lent esse vniuersitatũ: vt teatra stadia ꝛ hmõi que lato sumpto voca
bulo dicunt̃ publica. §. vniuersitatis instituta de reruꝫ diui. ꝛ. l. j. in
fi. ff. eo. titu. ꝛ hoc etiã significãt vniuersalia ṽba dicte donationis
cuius ṽba sunt latissime interpretãda. c. cũ dilecti in fi. de dona. et
qui vniuersalibꝰ verbis vtit̃ nihil excludit. c. solite. de maio. ꝛ obe.
et. l. iulianus. de lega. iij. ꝛ. c. si romanoꝝ. xix. dist. cuꝫ itaqꝫ donaue-
rint totũ dñium ipsius castri ꝛ tenimẽtũ ipsius cũ omnibꝰ ꝛ singu-
lis iuribus vsibus ꝛ requisitionibꝰ ꝛ ꝑtinẽtijs suis ꝑ̃fato dñio et te-
nimẽto ꝛ cuilibet ipsoꝝ aut ipsis dñis donatoribꝰ quomodolibet
et qualitercũqꝫ cõpetẽtibus ꝛ cõpetituris oĩa que ad ipsospertine
bãt saltẽ ratione vniuersalis dñij dicti Castri veniunt in dicta do-
natiõe ꝛ feuda ex quibꝰ causat̃ prestatio operarũ ꝛ alioꝝ seruitioꝝ
et alia hmõi: cum itaqꝫ vtat̃ vniuersalibꝰ verbis circa iura ad ip̃os
dominos pertinẽtia. ꝛ circa iura ꝑtinẽtia ad ipsa tenimenta: ergo
9 nihil vidẽtur excludere per iura vulgaria. † Et maxime cũ gemina
uerint verba vniuersalia et vsi fuerint verbis vniuersalibus dupli
catis iuxta. l. balista. ꝛ que ibi habentur. ff. ad trebellia. ꝛ que habẽ-
tur in capl'o vt circa. de elec. lib. vj. ꝛ per Ange. in. l. si stichum. §. sti
pulatio. de verbo. obliga. ꝛ per Bal. in pace cõstantie in ṽbo casse-
tur ꝛ irritetur ꝛ multa q̃ possent adduci de virtute geminationis
actuũ seu verboꝝ ponderando etiã quod accessit cõsensus vniuer
sitatis hominum ipsius castri ꝛ qꝺ qui cõsentit alienationi rei sue
sibi ꝑ̃iudicat quo ad ipsa iura que habet in ip̃a re que alienatur. l. si
fundum per fideicõmissum. in princi. ff. de lega. j. ꝛ. l. codicillis. §. li-
bertis. de lega. ij. ꝛ. l. ij. C. de remi. pignoꝛa. ꝛ not. glo. in. l. aliud est
10 vendere aliud vendẽti consentire. in princi. ff. de regu. iu. ¶ † Nec
obst. qꝺ in generali concessione non veniũt feuda vt in dicto. c. j. de
capi. vendẽ. cur. ꝛ in. c. in generali. de controuer. inter dominũ ꝛ va
sal. qa respõdet̃ qꝺ predicta vera essent si simpliciter castrum cõces-
sisset prout in dicto capl'o. j. general'r cõcessit curiam: qꝛ non censet̃
concessisse feuda que in ea curia habet saltẽ. vbi non cõsentiunt va
salli: sed hec de consensu vasalloꝛum vendiderunt et castrum ꝛ vni-
uersaliter non dico generaliter seu indefinita omnia iura ꝛ per plu
ra verba vniuersalia et geminata: ideo etiam feuda veniunt virtu
te verboꝛuꝫ ꝛ quia cessat iuris prohibitio: ꝛ ꝑ hoc puto satis respõ
sum ad vltima quesita. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. cccxxij.

☞ Penam an incidãt hebrei poꝛtãtes pignoꝛa transactata. ꝛ re
caduta extra ciuitatem Stãtibꝰ capitulis qꝺ iudei nõ possint trãs-
poꝛtare pignoꝛa extra ciuitatẽ sub certa pena. ꝑ totum.
1 Pignus seu pignoꝛa quid sit ꝛ quomodo sumatur in iure.
Obligatio est quid incoꝛpoꝛeũ quod nõ clauditur loco.
2 Pignus an desinat esse postq̃ res pignoꝛata est effecta creditoꝛis
et quõ pignoꝛis appellatiõe nõ venit res q̃ desinit esse pignꝰ. nu. 8
3 Pignoꝛis appellatiõe an veniat subpignus: ꝛ statutũ loquẽs de-
pignoꝛe quõ intelligatur. vsqꝫ ad fi. consi.
4 Faciens aliquid sciente tertio: an tertius videatur ꝑmittere.
5 Pena tãtomagis dignus est qui peccat ꝛ quanto plus tẽpoꝛe ve-
nit contra legem.
6 Actus qui fieri ꝑtest ꝓprie ꝛ vere nõ ꝑmittitur fieri ip̃roprie.
Intelligatur verbum denotat veritatem.
7 Ut dictio multotiens denotat veritatẽ ꝛ nõ similitudinem.
Sicut quid impoꝛtet.
Tanq̃ dictio: an denotet improprietatẽ seu veritatẽ vl' silitudinẽ
9 Ciuitatis appellatione veniunt suburbia ꝛ alia que possunt ter-
minari muris eiusdẽ ciuitatis.
10 Pene conuẽtionales: an applicentur parti cõtrahẽti seu fisco.
Fiscus per quos censeatur repꝛesentari.

¶ Consilium. cccxxij.

IN nomĩe domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † In presenti cõsultatione videt̃ ꝑ̇ma
facie dicẽdũ ꝙ dictis habreis non licuerit dictas res
pignoꝛatas extrahere de ciuitate camereni pro cuius
rei euidentia premittẽdũ est ꝙ in dictis capitulis pignoꝛa nõ po-
nunt̃ propꝛie prout in iure capiunt̃. s. ꝑ quadã obligatiõe qua res
ipse obligantur seu onerant̃ ꝓut ptꝫ instituta de act. §. inter pignꝰ
et. l. obligatione generali. ꝛ. l. ea q̃ nonduꝫ. §. q res. ꝛ. l. si fundus. §.
aliena res. ꝛ. l. creditoꝛ. de pig. cũ infinitis silibus. Sed pignoꝛa su-
muntur pro ipsis rebus datis in pignus prout ptꝫ euidẽter ex te-
noꝛe ipsoꝝ capituloꝝ quasi per tota ipsa capitula: ꝛ maxime dũ ꝺꝛ
ꝙ liceat hebꝛeis pignoꝛa vẽdere: nõ eñ vendit̃ illa obligatio q̃ res
onerat̃: sed vendit̃ res data in pignus. itẽ dũ ꝺꝛ ꝙ non liceat ip̃a pi
gnoꝛa poꝛtare extra ciuitatem camereni ꝑfecto capit̃ tunc pro re-
bus subpignoꝛatis: obligatio eñ est qd incoꝛpoꝛeũ ꝙ nõ claudit̃
loco. l. fideicõmissum. §. tractatum. ff. de indi. non antẽ poꝛtatur ex
tra ciuitatem obligatio: sed poꝛtantur ip̃e res obligate: vt est de se
2 notissimum. † Itẽ est ꝑ̃mittendũ ꝙ lꝫ postq̃ res est facta credito-
ris non sit amplius pignus: qꝛ res mea non põt esse mihi obligata
pignoꝛi. l. neqꝫ pignus. ꝛ. l. si rẽ alienam. ff. de pigno. acti. ꝛ ideo pi
gnoꝛa tradita dictis Hebꝛeis non sint amplius pignoꝛa postq̃ de
fierũt esse pignoꝛãtiũ ꝛ sunt trãsactata: vt vtar vocabulo dictoꝝ ca
pituloꝛũ hoc est postq̃ inciderũt in cõmissum ꝛ trãsierũt in dñium
ipsoꝝ hebꝛeoꝛũ prout mihi exponitur verbũ illud trãsactata et sa
tis sumitur ex alijs verbis dictoꝝ capituloꝝ. tamẽ in dictis capitu
lis verbũ pignoꝛa sumit̃ etiã postq̃ pignoꝛa sunt trãsactata. et sic
postq̃ sunt facta ipsoꝝ hebꝛeoꝝ ꝓut euidẽter sumit̃ ex illa ꝑte capi
tuloꝝ dũ cõtinet̃ ꝙ elapsis. xv. mensibus ipsa pignoꝛa cẽseant̃ trãs-
actata ꝛ intelligant̃ vt res ipsoꝛum hebꝛeoꝛum ꝛ subditur ꝙ dictis
hebꝛeis liceat dicta pignoꝛa vendere ad eoꝛum libitum ꝛ volunta-
tem: ꝛ per consequẽs appellantur pignoꝛa postq̃ dictis hebꝛeis. lꝫ
3 vẽdere ad eoꝝ libitũ volũtatis. ¶ † His ꝑ̃suppositis vr̃ necessario
inferri ꝙ ex quo ipsis hebꝛeis est inhibitũ ex eoꝛũ cõuentiõe ꝙ nõ
possint dicta bona pignoꝛata extrahere extra ciuitateꝫ camereni
sub pena in ipsis capitulis cõuẽta ꝛ pignoꝛa appellant̃ etiã postq̃
fuerint trãsactata. vt capituloꝝ vocabulo vtar nõ licuerit dictis he
bꝛeis nec liceat dcã bona eis subpignoꝛata poꝛtare etiam post. xv.
mẽses extra ciuitatẽ camereni ex ꝓ̃cedentibꝰ. n. sequẽtia declarant̃
l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. j. ꝛ. l. hr̃des palã. §. sed si notã. ff. de te
sta. ꝙ ꝛ iuuat̃ qꝛ nõ vr̃ ꝙ dicta pignoꝛa desierint esse pignoꝛa post
xv. mẽses etiã seruatis ꝑ hebꝛeos seruãdis: qꝛ nõ sequit̃. lꝫ eis vẽde-
re pro eoꝛũ libito voluntatis: ergo sunt dñi: nam ꝛ res aliena vẽdi
põt. l. si rem alienã. de cõtrahen. emp. ꝛ licite de volũtate dñi vel au
ctoꝛitate legis. de distra. pig. ff. ꝛ. C. quasi per totũ. l. si cõuenerit. ff.
de pig. acti. ꝛ. C. de pigno. ac. l. pignoꝛis in fi. ꝛ in titulo de bonis au
to. iu. pos. ff. ꝛ. C. quasi per totos. ꝛ. l. si locus. §. fi. ff. quẽadmodũ ser
ui. amit. item non dicũt ṽba capituloꝝ ꝙ ipsa pignoꝛa sint res ip-
soꝝ hebꝛeoꝛũ: sed intelligant̃ esse: vt res ipsoꝝ hebꝛeoꝝ illa dictio:
vt denotare videt̃ similitudinẽ. c. cõsultatiõi in fi. ꝛ. c. laudabileꝫ ex
tra. de frig. ꝛ malefi. nullũ aũt simile est idẽ. l. ꝙ nerua. ꝛ ꝙ ibi habet̃
ff. depositi. coadiuuant̃: qꝛ verbũ intelligat̃ solet denotare ip̃roprie
tatẽ nõ rei veritatẽ in. l. liber hõ el secũdo in fi. ꝑ̇ncipij. ff. de ver. ob.
in. l. qm̃ de infa. in. l. pr̃. ff. de capt. in cle. q̃uis rigoꝛ. §. sil'r. de app. in
l. vnic. in ꝑ̇n. C. de rei vxo. act. cũ multꝫ si. Cõfirmant̃ ꝑ̃missa qꝛ si dcã
ṽba ip̃oꝛtarẽt ꝙ efficerent̃ ip̃oꝝ hebꝛeoꝝ frustra fuissent addita il-
la ṽba ꝛ liceat vẽdere ꝛc. qꝛ qlibet est sue rei moderatoꝛ ꝛ arbiter. l.
in re mãdata. C. mãdati. iꝺ cuilibet lꝫ vẽdere rẽ suã cui vult ꝛ ꝓut si
bi libet ad idẽ. l. dudũ. C. de cõtrah. emp. iꝺ ne dicta ṽba sint super-
flua: sꝫ aliqd operent̃ vt decet intelligãtur durare ip̃a pignoꝛa ꝛ nõ
trãsire sub dñio ipsoꝝ hebꝛeoꝝ. ꝛ qꝛ ꝑ hoc videbat̃ ꝙ nõ possint vẽ-
4 dere pro libito volũtatis: ideo subdant̃ illa ṽba ꝛ liceat ꝛc. † Nec vi
det̃ obstare ꝙ dicti hebꝛei soliti sunt poꝛtare dicta pignoꝛa scienti-
bus illustribꝰ dñis de varano: qꝛ lꝫ scirent nõ ꝓpterea ꝑmiserũt. nã
q tacet nõ ꝓpterea cõsentit: vt in. c. is q tacet. de re. iur. in. vj. ꝛ in. l.
qui tacet. ff. eo. ti. ꝛ in. l. sicut. §. nõ vr̃. ff. quibꝰ mo. pig. vel hypo. sol.
5 † ꝛ quanto tp̃e plus qs venit ꝯtra legem. ꝛ sic peccat tãtomagis di
gnus est pena ar. c. cũ tãto. de cõsue. c. cũ haberet de eo q duxit ĩ ma
trimoniũ quã polluit ꝑ adul. ꝛ. c. cũ in ecclesia. ꝛ. c. nõ satis de symo.
ideo lꝫ lõgissimo tp̃e soliti sint extrahere dicta pignoꝛa de camere-
no nõ ꝓpterea vñr excusandi: nec vñr cadere termini. l. cũ de in rem
verso. ꝛ siles. ff. de vsur. qꝛ ibi is de cuiꝰ ꝑ̃iudicio agit̃ aliqd fecit reci
piẽdo puta vsuras vel censuꝫ vel qd simile at hic secus nec videt̃ re
fragare ꝙ ꝑmittat̃ vendere ad libitũ ꝛ voluntatẽ: qꝛ dicta generali
tas restrigi ꝺꝫ dũmodo nõ extrahãt extra ciuitatẽ camereni: qꝛ nõ

inconuenit ꝙ generalitas precedẽs restringat̃ ꝑ specialẽ prouisio-nẽ subsecutã cũ generi per speciẽ derogetur:vt in regula generi in.vj. cũ concor.⁊ maxime qꝛ vẽditio põt vbiqꝫ fieri ⁊ nõ ꝓhibet̃:ſꝫ porta tio est inhibita remanere itaqꝫ ex his videt̃ aperta ⁊ clara cõclusio ꝙ dictis hebreis nõ licuit nec liceat in futurum dictas res pignora tas portare extra ciuitatẽ camerenẽ ⁊ portãtes inciderint in penã conuentionalem. ¶ His tamẽ minime refragãtibus cõtrariã sen tentiã arbitrori iuri magis cõsentaneã:nam premittendũ est ꝙ ex forma dictorum capitulorũ res pignorate efficiũtur ipsorum Hebreorum elapsis dictis.xv.mẽsibus ⁊ factis bãnimentis requisitis ex forma dictorũ capitulorũ.ex quo enim ex forma dictorũ capitu lorũ que sunt inita ⁊ cõfirmata per habẽtes potestatem legis cõdẽ de prout ⁊ ꝑsupponẽdũ est alias dicta capitula non valerent in pre iudiciũ priuatarũ personarũ.⁊ tamẽ presupponit̃ ꝙ valeãt ⁊ conse quẽter habẽt vim legis:nã cõtractus celebrati per habentes pote statẽ legis cõdẽde constituũt legẽ ⁊ pro lege seruant̃.l.cesar.ff.de pu bli.⁊.l.antepenultima.C.de don.inter virũ ⁊ vxorẽ cõstat aũt quod legis auctoritas põt facere de meo tuũ ⁊ quotidie ita facit:vt ꝓbat̃

6 infinitis:vt ita dixerim iurib⁹. ¶ †Itẽ pmittendũ est ꝙ quando actus fieri potest vere ⁊ ꝓprie nõ fit improprie ⁊ sic ficte.l.in rebus in fi.⁊ ibi Bal.C.de iure dot.⁊ not.Bar.in.l.si is qui pro emptore. ff.de vsuc.itẽ ⁊ tertio premittendũ duxi ꝙ dictio intelligat̃ solet de notare veritatẽ.l.qui solidũ.in prin.de leg.ij.in.l.si tibi homo.§.cũ seruus.de lega.j.in.l.clã possidere.§.qui ad nundinas.de acq.pos. in.l.cũ eni.de noua.⁊ in.l.cõmunis seruus.in prin.ff.de acq.here.et insti.de rerũ diui.§.naturalẽ.⁊.§.illud cũ plurib⁹.§§.eiusdẽ tituli

7 siſr †Et dictio vt nõnũꝗ veritatẽ ⁊ non similitudinẽ significat:vt not.Bal.in.l.cũ alijs in fi.C.de secũdis nup.prout dictio sicut tex. de snia excõ.c.nulli.⁊.c.sequenti.⁊ ibi notatur per Jo.an.extra de snia excõ.⁊.c.si vero.ij.eo.ti.⁊ de appel.peruenit.⁊ de cõiung.suo. c.ij.put ⁊ in simili dictio tãꝗ cle.j.in fi.de vsur.⁊ ibi Pan.de lea. tex.in.c.solite de maio.⁊ obe.tex.⁊ doc.in cle.j.§.porro ad finem de summa tri.tex.in.c.si post prestitum.de cõfes.lib.vj.⁊ ibi Domini. et per glo.in.c.cũ proinde de snia excõ.tex.in.§.finautem hec ob seruata non fuerint in autẽ.vt cũ.dẽ appel.cognoscitur iuncta cõ muni opi.doc.ad intelligentiã illius tex.ad idem tex.in.c.ad trãs lationem.de offi.leg.⁊ in.c.licet eodem titulo iuncto cõmuni sum-

8 mario.†Cum ita premittatur ꝙ pignora sint transactata ꝑscõm vulgare loci significat ꝙ sint deperdita ⁊ postea subdatur ꝙ nõ te neant̃ hebrei amplius reddere primis dñis q subpignorarũt ⁊ sub dat̃ ꝙ possint vendere ad eorũ libitũ ⁊ voluntatẽ.⁊ sic ꝙ possint vẽ dere ⁊ retinere prout voluerint ⁊ sic disponit̃ ꝙ se habeãt circa eas res put se hñt alij veri dñi.⁊ sic dicta lex municipalis concedit ipsis hebreis ꝙ disponere possint de dictis bonis put alij dñi disponũt de reb⁹ in quib⁹ dñiũ hñt ⁊ pmis dñis adimit facultatẽ ipsa bona recuperãdi ⁊ oẽm spẽ:iõ lex ipsa censet̃ dicta bona pignorata trãs ferre in dñio ipsor hebreor ⁊ priuare pmos dños facit.l.habebat. et ꝙ ibi per gl.⁊ Bar.de leg.iij.⁊ ꝑ cõsequẽs ipsa bona nõ sint am plius pignorata ex quo nemo hr̃e põt in pign⁹ rẽ suã per.d.l.neqꝫ pignus.⁊.d.l.si res aliena.⁊ iõ non possint dici pignorata ⁊ ꝓpter ea dũ pro pte cõitatis paciscitur ꝙ nõ liceat hebreis dicta pignora portare extra ciuitatẽ sub pena dicta vba nõ debẽt verificari i his que nõ sunt ampli⁹ pignora cũ verba debeãt ꝓprie intelligi ꝙ pñt l.nõ alr.de leg.iij.⁊.l.j.§.is qui nauẽ.de exerci.cũ si.⁊ maxime i pe nalibus:vt pene sint moliẽde put decet.l.si pses.⁊.l.interpretatiõe de penis regula in penis in.vj.⁊.c.statutũ.de ele.lib.vj.⁊ insup im putãdum est cõitati ⁊ eam representantibus quare nõ apertius le gẽ dixerunt.l.veteribus ff.de pac.iõ verba sunt ꝯtra cõitatẽ inter pretãda.d.l.veterib⁹.⁊.l.quicquid astringẽde.de ver.ob.⁊.l.labeo ff.de cõtrah.emp.Et insuper dicta vba dicte penalis cõnetionis sunt indefinita nõ vniuersalia ⁊ indefinita nõ cõprehẽdit oĩa ex ꝓ pria vi verborũ:ſꝫ ex humanitate ꝓbat tex.in.l.si seruitus.ff.de ser ui.vrb.pred.⁊ ita per illũ tex.notãt Bar.⁊ doc.post eũ in.l.si pluri bus.de leg.ij.sed nulla humanitas vr̃ esse ꝙ dicta cõuẽtio penalis amplieẽ imo humanitas ⁊ benignitas est ꝙ pena euitet̃.ar.d.regu le in penis benignior interpretatio est amplectẽda in.vj.ergo dcã indefinita nõ equipolleat vniuersali:ſꝫ intelligat̃ i proprijs pigno rib⁹.⁊ sic in reb⁹ pignoratis durãte obligatiõe pignoris:attẽto ẽt ꝙ indefinita nõ eqpollet vl̃i qñ nõ est eadẽ rõ ⁊ cõditio oĩn cõpre hensor sub vniuersali put est gl.⁊ doc.in.c.vt circa.de ele.li.vj.pe. de bella.Bar.⁊ doc.in.d.l.si plurib⁹.de le.ij.Dy.in rubri.de re.iur. lib.vj.sed in casu nr̃o non est eadẽ rõ ⁊ cõditio oĩm deductor sub il la indefinita dicta pignora:nã alia est rõ in pignorib⁹ q̃ nõ sũt trãs actata sed soluto debito sunt reddenda pignoratib⁹ ⁊ sunt ipsorũ debitorũ:nã de illis non hñt disponere hebrei creditores ꝓ libito volũtatis:nam illa debẽt retinere hebrei creditores pro sua caute la in ciuitate camereni:vt sit magis facile debitorib⁹ ipsa pignora reluendi ꝙ si extra ciuitatem camereni essent transportata:ita qõ interest debitorũ ꝙ bona ipsa non extrahantur de ciuitate et non agitur de cõsiderabili interesse hebreor si ad alia loca nequeũt ipsa pignora trãsportare:alia vero est rõ in reb⁹ pignoratis q̃ non per tinẽt ampli⁹ ad primos dños;qꝛ eis nõ sunt reddẽde:ſꝫ pertinent ad ipsos hebreos pro eorũ creditis:nã tunc nõ interest ipsor ante

9 riorũ dominorum ꝙ dicta bona non portẽtur extra ciuitatẽ.†In terest autem ipsorum hebreorum qõ illa possint deferre quo volue rint ⁊ causa vendẽdi ⁊ causa vsus:quid eñ si esset vnus anulus quẽ ipsi vel eorum mulieres vellent portare in digito vel zona vl̃ vestes et huiusmodi quibus vellent vti iniquum et durum esset quod nõ possent secum portare quo vellent incidere et si dicatur interest rei publice: vt bona ipsa vendant̃ in ciuitate:vt habeantur in melio ri foro ꝓfecto aliquale interesse versatur sed leue:et maxime quod non portentur extra ciuitatem etiam in comitatum:nam appella tione ciuitatis dum habetur respectus ad locum murorum ambi tu videtur terminari.c.si ciuitas de sententia excom.lib.vj.⁊.l.scda primo responso.⁊.l.vt alfenus primo responso.de verborũ signifi. vel saltem suburbijs ⁊ continentibus edificijs terminantur:vt di ctis iuribus.et.l.qui continentibus.eo.titu.et per docto.in dictis iuribus maxime in dicto capl̃o si ciuitas.⁊ per Barto.in consilio mihi.xxix.incipiẽ.in ciuitate camereni.et insuper possunt nõ por tari extra ciuitatem.⁊ tamen non vendi.ex his itaqꝫ clare deduci tur quod nõ est eadem ratio in omnibus rebus datis in pign⁹:sed diuersa in rebus que sunt transactate et in alijs.item non est eadẽ conditio omnium ipsorum pignorum quedã sunt trãsactata que dam non ⁊ in hoc plurimum variatur conditio vt ex premissis cla re constat:ideo dicta indefinita non comprehendat omnia maxi me ad ampliandum dispositionem penalem que est restringenda per iura vulgaria plura itaqꝫ iuuant predictam interpretionem. Et insuper confirmatur ex obseruantia postea secuta:nam ex quo dicti hebrei a dicto tẽpore.⁊ citra continuo soliti sunt portare di cta pignora extra ciuitatem pro eorũ libito voluntatis ⁊ nunꝗ ea occasione aliquam molestiã passi sunt est verisimile ꝙ ipsi ita intel lexerint verba dicte ꝯuentionis cũ ex postea gestis prius gesta in terpretẽtur vt in.c.cũ per bellicam.⁊.xxxj.q.j.requisisti.⁊.xxij.q.ij. cañ.ꝙ ait.⁊ notatur in.c.scribã.de presum.⁊ maxime attenta quali tate personarum:nam hebrei solẽt esse multum timidi ⁊ summope re cauere ne talia cõmittãt ex quibus superiores possint eos puni re:maxime circa obseruãtiam capitulorũ que faciunt circa huius modi cũ cõmunitatibus vel dominis locorũ:nã solẽt facilius penis pecuniarijs affici ꝙ christiani:⁊ ideo sunt magis cauti in non pua ricando:adeo ꝙ non est verisimile ꝙ si conuentum fuisset de nõ ex trahendo res pignoratas etiam elapsis.xv.mensibus dicti hebrei ita possint tãto tẽpore ipsas res extraxisse nec est verisimile ꝙ tan to tempore extraxerint ⁊ non innotuisset municipibus qui nego tia ciuitatis administrãt ex quo ꝑsupponitur qõ illustribus domi nis ipsius ciuitatis innotuit ⁊ sic innotuit eis ad quos ꝑtinebat cura exigende dicte pene:nam dicte pene aut ad dominos ciuita

10 tis applicabantur aut ad ipsam cõmunitatem que cõtraxit.†Cũ pene conuentionales contrahentibus applicẽtur.l.si quis maior. C.de transac.ipsi enim contrahẽtes sibi ⁊ non alijs censentur paci sci cũ non subintelligatur in contractibus extrinseca ꝑsona.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.de verbo.ob.⁊ pene legales fisco applicẽ tur cõmuniter:vt habetur in.l.agraria de termino moto fiscũ au tem vt aiunt in dicta ciuitate representãt dicti illustres domini de varano ciuitas autem representatur per municipes qui negotia ci uitatis administrant.l.municipibus.ff.de conditio.⁊ demonstra.⁊ l.municipes.ff.ad munici.et.l.ij.de acquiren.possess.cum sua glo.et quod habetur in.l.aliud.§.refertur.ff.de regulis iuris vnde est ve risimile quod si fuisset prohibitum dictis Hebreis ⁊ penale extra here dicta pignora etiam post lapsum.xv.mensium ipsi hebrei non extraxissent ⁊ si extraxissent fuissent aliqñ puniti.⁊ saltẽ molesti in interpretandis autem contractibus et ceteris que sunt ambigua plurimum attenditur id quod est verisimile et quod solet fieri.l.in obscuris inspici.ff.de regulis iur.⁊ in.c.inspicitur in obscuris.eo.ti tu.li.vj.negari aũt non põt quin saltẽ sit obscurũ an sint prohibita extrahi pignora transactata:an vero demum antequam sint reca duta:ideo dicta interpretatio adhibeatur tanquam magis verisi milis ex his que postea secuta sunt per iam dictã cõsuetudo post ea secuta interpretat̃ statutum ꝙ alias alter interpretaret̃:vt est ex pressum in.c.cũ dilectus extra.de cõsue.⁊ si fuissent tot actus et ta les qui verisĩr venissent in notitiam populi prout est verisimile at tenta diuturnitate tanti temporis ⁊ attento ꝙ verisimiliter dicti hebrei palam ⁊ non secrete dicta pignora transactata ⁊ recaduta transportarunt.

Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.cccxxiij.

1 ¶ Datio in solutũ facta contra forensem cõtumacẽ ex forma sta tuti si nõ fuit forensis legitime citatus an valeat.vsqꝫ ad nu.4. Consilia an possint ꝑ doctores fieri:⁊ dari in decisiuis sine iuriũ ⁊ rationum allegationibus.

2 Rescriptũ seu simplex signatura interꝑtat̃ scdm postulata.⁊ inde x virtute dicti rescripti seu signature in quib⁹ videat̃ delegatus. Probari debet qualitas rei per eum qui se fundat in ea etiam si sit in iure exorbitanti.

Citatio

3 Citatio vt valeat continere actus seu fines rei propter quam fit an debeat vbi citatur forensis.
Forensis an habeatur pro subdito ex quo ratione contractus sorti tur forum.
4 Appellationis seu nullitatis causa an dicatur deserta vigore statu ti de quo.j.isto.nu.
5 Nullitas pōt incidenter deduci in causa appellationis.

Consilium.cccxxiij.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. †Animaduertens ad theoricā Spe. qui fuit summus practicus qui in titulo de consiliū re quisitione versic.porro instruit φ in consultationib⁹ decisiuis prout est presens consultatio reddatur consilium sine iu rium τ rationum allegationibus facit φ ipse no.in titulo de alle.et dispu.§.porro versic.in summa.τ in titulo de sententijs.§.qualiter versic.verum.τ φ per Jo.an.τ doc.in.c.sicut de re iu.τ per Panor. in suo consi.incip.dum esset materia questionis in ordine.ij.ſm or dinem informis quā theoricam sepe secutus fui:pluries tamē bre uiter τ conclusiue procedere solitus sum in huiusmodi.τ ita in pſen tiarum facere institui:primum autem pondero φ lʒ coram iudici bus fuerit appellatum.tñ fuit supplicatum comiti φ committeret cām nullitatis:τ lʒ in narratione supplicationis fiat mentio φ fuit appellatum τ de nullitate dictum tñ petiť φ cōmittať cā nullitatis per illa vba se supplica e domanda de gratia se degna commette re li a imola ad chi parra adessa che summarie habbia a cognosce re e terminare la nullita de asserta sñia τc.τ p sequētia vba τ cogni to de dicta nullita sia restituito τc.nō fuit itaq; petitum φ cōmit teretur cā appellationis seu iniquitatis:sed solū φ cōmitteret cau
2 sa nullitatis.†Et signatura fuit simplex:ideo interptatur ſm po stulata.l.si defensor.§.qui interrgogatus.ff.de interro.acti.τ.l.j.§. si ita.τ.l.titia rñdit.§.idē respondit de vbo.oblig.τ hř in.c.sup lřis de rescrip.ideo iudex delegatus nō hʒ cōmissionem τ cōsequenter iurisditionē nisi sup nullitate:qꝛ nō pōt exire limites cōmissiōis.c. cū dilecta de rescrip.c.cum olim de offic.deleg.l.diligenter.ff.man dati.τ hoc voluit Saly.in.l.preses.C.quō τ qñ ind.in vltima col.et in.l.j.in penultima col.C.qñ puo.nō est necesse.τ Jmo.in.l.si exps sim,penultia col.dicēs esse notādū:cōstat aūt φ de iure cōi oia acta essent nulla:qꝛ nulla citatio de iure cōi valida pcessit:ita φ nisi fo ret ius municipale cuius forma est seruata nullitas esset clarissima videndum est itaq; an dictum statutum militet in casu nostro τ q dem constat φ dictum ius municipale est exorbitantissimuʒ a iure cōi:ita φ est stricte interpretandū p iura vulgaria. Qui aūt se fun dat in iure exorbitanti hʒ necesse pbare qualitates q̄ ponunť in ip so iure exorbitanti prout voluit Jo.an.in.c.j.de homi.lib.vj.volēs φ qui nitiť ex illa noua ꝯ assignantes aliquē xpianorū hʒ necesse p bare occisum ab asino fuisse xpianū.τ idē post eū no.Bal.in.l.si qs non dicā rapere.iij.co.C.de epi.τ cle.not.gl.τ doct.post eam in cle. si.de rescrip.τ legentes in.l.si quis maior.C.de trāsactio.facit φ no. Bar.in.l.quotiens.ff.si qs cau.dicens φ qui habet pro se regulā p eo pſumiť τ aduersario incumbit onus pbandi:idcirco qui se fun dat in dicto iure municipali incumbebat onus pbandi ea q̄ in eo cōtinentur in dicto statuto dʒ si forensis nō inueniretur in ciuitate vel districtu Jmole ista negatiua debuit deduci τ pbari. Nam qui se fundat in negatiua debet illam pbare.l.hoc iure de verbo.oblig. τ ibi per Bar.τ doc.per Host.τ doc.in.c.sup his de accu.τ Joā.an.
3 in.c.bone de ele.†item requirit φ ciuis asserat forensem sibi debi torē ꝯtraxisse vel destinasse solutionē in ciuitate vel districtu Jmo le:sed non reperio deductuʒ τ pbatum φ Jacob sit ciuis Jmo.nec in petitione dʒ φ.d.dñs Nicolutius ꝯ xerit debitum in ciuitate mu tine vel ei⁹ districtu nec φ illuc destinauerit solutionē nec in libris dʒ vbi contractum fuerit debitum:debuit eñ id dici anteq; ample cteretur via statuti aliena a via iuris cōis.itē debuit illud deduci in citatorio ad hoc vt forensis citatus teneret cōparere corā citante alias citatio non artat citatū prout notant doc.in.c.preterea de di la.τ in.l.ex quacunq;.ff.si quis in ius vocā.non ierit.τ in.c.super li teris de rescrip.adeo φ si dictus.d.Nicolutius fuisset citat⁹ in pso nam nō potuisset ꝯ eum pcedi vt ꝯtumacem admissionem in pos sessionem qꝛ citatio non artasset citatum:τ ideo.d.dño Nicolutio existente forense pcessus contra eum agitatus fuit τ est nullus vl tra nullitatem que per patronum cause principaliter deducitur.s. φ cōmissio fuit facta cōtra subditos cōmittentis:qꝛ ita petitur in supplicatione.τ ita etiā cōtinetur in delegatione.τ si dicať si cōtra xit in territorio subest iurisditioni:ideo dicatur subditus.respōde tur φ licet ratione cōtractus sortiať forū saltē si ibi inueniať.tñ nō censetur subditus ppřie loquendo put notabiliter dicit glo.in ver bo subditos in fi.in cle.j.de foro compete.quam glo.vt singularem notat ibi Jmola τ eam sequitur.quam τ seqtur Pe.de anc.in.c.ro mana.§.ꝯhentes de foro cōpe.p tex.ibi.eo.ti.li.vj.p quem tex.idē notat Paul.in.d.cle.j.si ibi nō inueniať:cū aūt iurisditiones dele gate sint odiose τ stricte interpretande vt notant glo.τ doc.in cle.j. de offi.dele.τ in.c.j.de rescrip.li.vj.τ doc.in.c.sedes.eo.ti.in antiqs iō cōmissio facta ꝯ subditos nō dʒ trahi ad forēses q sortiunť forū rōne ꝯctus saltē si ibi nō inueniantť τ lōge fortius si nō allegať con tractū factū in territorio delegantis prout non reperio probatum nec deductum ex quibus omnibus concludo processum τ sñias la
4 tas in cā pncipali fuisse τ esse nullas. †Restat videre an cā nulli tatis sit deserta:allegať eñ eē desertā vigore ꝯstōnis posite in.vj.li. cōstitutionū sub.vj.rubrica sup qua desertiōe repio multa allegata hincide τ vř p allegātes pſupponiť dictā ꝯstōnē militare in termi nis nřis:lʒ instať φ nō cēseať deserta quasi steterit p superiorē qui cāʒ nō ꝯmisit τ nō p appellātē seu dicētē de nullitate sup qua negli gentia nō intendo insistere:qꝛ puto rē satis cōstare de negligentia appellātis nō obstātibus his que egregie allegant p patronos cāe appellātis:maxie qꝛ non sufficiebat cām delegari:lʒ in terminū te nebať appellans appellationem prosequi faciendo citare partem appellantem attento φ requisitio facta de superiore φ cām cōmit tere dicatur facta in vltima die termini:ita φ non est verisimile qđ si illa die cōmisisset fuisset in termino facta dicta citatio:τ attento etiā φ iudex ad quē non erat princeps sed principis vicarius corā quo poterat appellatio interponi τ peti quod citatio committere tur put petitum fuit φ causa delegaretur τ multa dici possent ad hoc ppositum que causa breuitatis omitto qꝛ non obstante dicto lapsu termini octo dierū post appellationē interpositam,τ non fa ctam psecutionem puto non esse desertam cām nullitatis delega tam:qꝛ non puto quod dicta constitutio militat in casu isto:quia loquitur in causis nullitatis appellationis vel reductionis τc.co ram rectore puincie vel eius iudicibus seu ad eos vel eoꝝ curia in terpositis:nō aūt loquitur in interpositis coram vicario pape vel ad eum deuolutis qui non est rector puincie sed vicarius in terri torio Jmole:τ dicta constitutio a iure exorbitans nō est trahenda extra suos casus:τ vbi vba ꝯstōnis non adaptantur per ea que di cta sunt.s.circa ius municipale que trahi pñt etiaʒ ad hanc ꝯstitu tionem que est a iure cōmuni satis exorbitans ita φ vba sunt pro prie intelligenda τ restringenda vt minus ledant ius cōmune per c.cum dilecti.de cōsuetu.cum si.cum ergo pluries faciat mentionē de rectore prouincie τ eius curia vel eius iudices nō videtur quod sit trahēda ad vicarium pape qui tenet locum principis in solo ter ritorio Jmole.τ nō in tota prouincia τ hoc medium mihi videtur clarum n contrarium non se habet consuetudo quā non video ap probatam neq; allegatam. Preterea pōt attentari φ dicta consti tutio dum dicit τ dictis temporibus fatalibus elapsis causa intel ligatur oino deserta etiam sine aliqua pnuncia τc.non intelliga tur de termino octo dierum assignato ad psecutionem τ citationē partis sed ad tempora assignata ad expeditionē cause que tempo ra solent proprie appellari fatalia.τ.s.in eadē constitutione dicta tempora fatalia appellantur put etiam appellatur in.l.ij.C.de tē po.appel.τ sic referantur dicta verba ad proxia nō ad remota:pre terea pondero φ in libello appellatorio pducto corā iudicibus a quibus non deduxit appellans principaliter causam nullitatis:li cet enim narrauerit sententiam nullam:tñ in conclusione dixit qđ prouocat τ appellat τ non cōclusit prout dici solet scilicet dico sen tentiam nullam τ si qua est appello:ita quod videtur quod nulli
5 tas fuerit deducta incidenter non principaliter.†Nam in appella tione deducitur incidenter etiam nullitas.l.carmelia pia.de iure patrona.τ.l.quedam mulier.ff.famil.hercisců.τ per Barto.τ alios in.l.si expressim.ff.de appel.τ per doct.in.c.dilecto.extra eodem ti tulo.ita quod dato sine preiudicio veritatis quod dicta causa ap pellationis τ nullitatis incidenter deducta censeretur deserta per lapsum octo dierum non tamen censeatur deserta causa nullitatis principaliter deducta:nam per desertionem appellationis licet cē seatur deserta causa nullitatis incidenter incluse in appellatione. arg.l.tertia.§.qui habet.ff.de serui.rustico.predio.tamen non cen setur deserta causa nullitatis principaliter deducta vel deducenda per dictam.l.si expressim prout voluit ibi Bartolus quod τ voluit Specula.in titulo de appellatio.§.iuxta.in fine.§.τ in verbo quid si a sententia τ Baldus in.l.tale pactum.§.qui prouocauit versicu lo decimotertio quero.ff.de pactis.quod τ tenuit idem Bald.in.l. prima.C.quando prouoc.non est neces.idem voluit Joan.and.in additio.Specula.in dicto.§.iuxta ver.in summa.τ Jmol.in dicto capitulo dilecto.colum.x.τ Panormita.ibidem.τ Jmol.in dicta l.si expressim.colum.xxxv.versiculo iuxta predicta potest dubita ri.licet itaq; fuisset deserta causa appellationis τ incidentis causa nullitatis:tamen potuit committi causa nullitatis principaliter deducte prout suadetur ex quo sola causa nullitatis fuit commis sa τ ex quo commissio fuit facta post lapsum octo dierum τ ista in terpretatio amplecti debeatvt actus valeat τ non pereat argumē tū.c.si papa.de priuileg.libro.vj.τ.l.quotiens in actionibus.ff.de rebus dubijs τ.l.quotiens in stipulationibus.ff.de verbo.oblig.ex quibus concludo φ dicta causa nullitatis non est deserta.per cōse quens φ partes iudicis sunt in pnunciando sententiaʒ latam per iudices a quo τ datione insolutum per eos factā fuisse τ esse nullas. τ consequenter bene fuisse dē nullitate dictum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxxiiij.

1 ☞ Uxor inops an possit petere quartaȝ in bonis mariti diuitis defuncti vigore autētice ꝑterea. C. vnde vir ꝛ vxor.

2 Uxor an succedat viro non existentib⁹ heredibus succedere possentibus dicto ab intestato ꝛ ex quo sibi tanquā pauperi datur a lege quarta pars bonorum defuncti sui viri diuitis an succedere possit in alijs tribus iure accrescendi an vero fisco querantur. numero. 7. vsqȝ ad nume. 10.

3 Accrescēdi ius an habeat locū inter succedētes diuerso iure. nu. 10.

4 Uxor inops que habet quartam in bonis sui viri diuitis an dicat̄ succedere in dicta quarta vt heres. vsqȝ ad nu. 7.

5 Legatum factum vxori per maritum in minori summa ꝙ quarta vel vltra quartam sibi debitam an faciat cessare dispositionē autētice ꝑterea. C. vnde vir. ꝛ vxor. nu. 3.

6 Fideicommissarius facta restitutione habetur loco heredis.

7 Fisc⁹ qn̄ succedat in bonis alicuius ab intestato decedētis. nu. seq.

8 Legata vel fideicōmissa an requirant aditionem hereditatis.

9 Statutū ꝙ prohibet virū succedere vxori vltra partem octauā ab intestato an vir succedat in toto cessantibus oībus consanguineis.

¶ Consilium. cccxxiiij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Cum in puncto ꝑsupponatur dictū Joānem maritum dicte clare tpe sue mortis fuisse diuitem ꝛ dictā Claram fuisse inopē ꝛ indotatā clarissima est cōclusio ꝙ quarta portio hereditatis dicti Antonij delata fuit dicte clare ex quo non supersunt tot liberi ꝙ dictā quartā minuant cū nulli superessent etiā tpe mortis casus est de predictis in terminis in auē. preterea. C. vnde vir ꝛ vxor ꝛ in corpore vñ non est de hoc dubium ꝙ habuit ius ad quartam partem ꝑdictam nec etiā dubiū ꝙ possidendo ꝛ habitando domum testatoris ꝛ fructus recolligendo ex vinea ꝙ censetur acceptasse dictā portionē: ꝛ consequenter transmisit post eius mortē ad eius hr̄des ex quo licite retinere nō poterat citra ius dicte portionis ad hoc. l. j. ꝛ ꝙ hr̄. C. de repu. here. ꝛ in. l. ꝑ herede. ff. de acqui. here. ꝛ per bart. in. l. gerit. eo. ti. ꝛ per Bal. ꝛ doc. in. l. non hoc. C. vñ cogna. qui heredes sunt ꝑdicti Sanctes ꝛ Jacobus ex quo eoꝝ pr̄ qui eos ꝑcedebat fuit exclusus decedendo nō adita hr̄ditate ꝛ sic mediante successorio edicto ꝙ hodie locum habet inter agnatos insti. de leg. agna. suc. §. placebat. qui Sanctes ꝛ Georgius presupponitur ꝙ adiuerunt hereditatem: cōcludimus ergo hucusqȝ ꝙ ipsi habent quartam hereditatis.

2 ¶ † Restat am〈m〉odo videre cui cōpetant alie tres portiōes ex quo non supsunt descendētes ascēdētes nec transuersales nec alius qui possit succedere nisi dicta clara vxor vel fiscus circa ꝙ ante omnia est aduertendū ꝙ vxor non vocatur ad hr̄ditatem viri ꝛ ecōtra de iure ciuili: sed dūtaxat de iure honorario. l. j. ꝛ ibi notant doc. C. vñ vir ꝛ vxor. ꝛ. l. j. ff. eo. ti. quam bonoꝝ possessionē nō agnouit: iō non transmisit. l. qm̄ sororē. C. de iure delib. ꝛ. l. emancipata. C. qui admit. ꝛ maxime q2 est elapsum tp̄s ad petendum bonoꝝ possessionem de quo in. l. j. ꝛ. ij. C. qui admitti. ꝛ. l. j. §. ꝙ dicimus. ꝛ. §. largius ff. de suc. edic. restat ergo ꝙ vxor non excludit fiscum tanꝙ successerit per titulum vñ vir ꝛ vxor quo casu excluderet fiscum ex quo ab illa successiōe est exclusa lapsu tpis ꝛ p mortem p ꝑdicta: verū quia succedit vt supra dictū est p auē. ꝑterea. e. ti. vñ vir ꝛ vxor ꝛ illa auē. vocat ad quartā dictā vxorem ꝛ nō defert ei vltra quartā vr̄ ꝙ non debeat hr̄e nisi dictam quartā portionē ꝛ in residuo vocetur fiscus: nam constat ꝙ de iure. ff. ꝛ. C. fiscus hoc casu admitteretur ex quo vt supra dictum est vxor non vocatur nisi ad bonorum possessionē a qua est exclusa ꝛ fiscus postea succedebat: ideo ex quo iura autēticoꝝ nō derogant iuri antiquo nisi in quarta portiōe in residuo debemus stare iuri antiquo ne inducamus. ll. correctionē vltra ꝙ ꝟba iuris noui non artent. l. precipimus. C. de appel. ꝛ. l. sancimus. C. de testa. cum fi. Scḋo hoc idem oñditur q2 dicta auē. preterea dicit qḋ vxor succedat vna cum liberis in quartā vel in virilem vt patet ibi succedit vna cū liberis cōibus alterius ve matrimonij ꝛc. ꝛ tamē nō existentibus liberis sed ascendentibus vel agnatis seu cognatis nō admittitur nisi ad quartam vt tenuit Plac. cui⁹ opi. vltimo refert glo. in. d. auē. preterea ꝛ in corpore in auē. de exhi. reis. §. quoniam vero. ꝛ sic videtur eius opi. approbare argumento eoꝝ que habent in. l. qui filium. §. sabinus. ad treb. ꝛ eam sequūtur Bar. Bal. Ang. Rapha. ꝛ docto. cōiter oēs in dictis locis: ea ergo ratione qua ascendentes ꝛ transuersales non nominati in. d. auē. excludūt dictā vxorem in residuo: excludat etiā fiscus ex quo habemus fundamentuȝ ꝙ alij successores post liberos eam excludunt nec habemus in hoc casu. l. nec rōnem. l. approbatam per quam possimus dicere ꝙ in residuo admittat post trāsuersales ꝛ ante fiscū ex quo simpliciter venit ad quartam vna cum liberis ꝛ de trāsuersalib⁹ nullā mentionē facit put nec de fisco: succedit em̄ fisc⁹ hoc casu vt hr̄s put ꝛ agnati ꝛ cognati vt dixit bal. in. l. si vacātia. C. de bo. va. li. x. circa finē in versiculo quero bona deferuntur fisco an efficiatur statim hr̄s ꝛc. ꝛ in. l. facultas in euidētiali. vbi dicit ꝙ venit vt heres p caput vnde fiscus ꝙ ꝯstat q2 ꝯpetit ei petitio hereditatis ꝛ ꝑpria. l. itē veniūt §. pridie. ꝛ. §. ait senatus. ff. de peti. here. ꝛ in. l. j. C. eo. ti. ꝛ p Bart. ꝛ Bal. in. d. l. facultas. ꝙ aūt agit petitione hr̄ditatis ꝑncipalr̄ concludit se ꝑnunciari hr̄dem vt per Bar. ꝛ doc. in. l. j. in p̄n. de eden. ꝛ in. l. diuus. ff. de peti. heredi. merito constat ꝙ vt heres admittit̄ ad hereditatem videmus aūt ꝙ heres impropriꝰ nō habet ꝑpriā hereditatis petitionem vt constat in bonoꝝ possessione in titulo de bonorum pos. hr̄ditatis peti. vt in fideicōmissario vniuersali in ti. de fideicommissaria heredi. peti.

3 † Ad idem ꝛ hoc est fundamenta le facit rō p quam Jac. de bel. in. d. §. qm̄ vero approbat opi. Plac. que cōiter tenet̄ ꝙ rō est q2 inter succedentes diuerso iure non est locus iuri accrescendi p. l. sed cum patrono. de bono. pos. titulo generali ꝙ rō cōcludit ꝙ cesset ius accrescendi indistincte. ꝛ p ꝯn̄s etiam cessantibus agnatis ꝛ cognatis cesset ius accrescendi ex quo dicta ratio pariter militat. ar. l. illud ad. l. agl. ꝛ. l. a titio. de ꝟbo. ob. cū si. militat etiā ratio quā assignat Bart. dicens hoc aūt nō assignat vltra quartam quasi dicat in omnē euentū ꝛ in oēm casum vltra metam limitatam non defertur vxori vigore illius dispōnis ꝙ succedant diuerso iure constat q2 liberi ascendētes ꝛ cognati de iure cōi vxor de iure spāli: immo illi vt heredes vxor aūt non vt hr̄s sed conditione ex. d. auē. preterea vt tenuit Bal. ibi ꝛ post eum Rapha. ꝙ ꝛ probatur quadruplici medio. ꝑmo q2 tex. in. d. auē. preterea. dicit ꝙ legatum imputat̄ in quartam: vñ ponamus ꝙ legatum excedit quartā dicem⁹ ne dictā vxorem vocari ad dictā quartā certe non p illū tex. tū q2 cessat rō ꝙ ibi a doc. assignat̄ ne vxor laboret inopiat: ū q2 tex. vult ꝙ ēt si ex titulo legati habeat quartā satis sit vt est tex. expressus in auē. de exhiben. reis. §. si. ibi etiam hoc volumus obtinere nisi tātum ip̄e vir aut legatum ei aut aliquam partem institutionis reliquerit: ꝛ facit etiam tex. in eodem titulo. §. qm̄ vero ibi si tantum legatum ei reliquerit vir minus quarta parte compleri ꝛc. qui a ꝯrio sensu vult ꝙ si nō minus quarta parte cessaret illa dispō.

4 † Secundo medio ꝑbat̄ q2 tex. in corpore dicti auē. in anc. vt liceat matri ꝛ auie. §. q2 ꝟo legeȝ dudum posuimus colla. viij. vult quod liberis cōibus existētibus succedat solū in vsufructu ergo nō vt heres saltē vniuersalis vt patet ibi: ita quippe vt vsum in talibus rebus mulier habeat dñium vero filijs seruetur. tertio medio probat̄ q2 heres in quota put est quarta tenet̄ ad onera hereditaria. l. j. C. si cer. pe. l. p hereditarijs. ꝛ per totum. C. de here. acti. vt ꝛ patet in instituto qui detrahit quartā trebellianicam q tenet̄ p quarta portione creditoribus instit. de fideicō. here. §. sed q2 stipulationes sed ista mulier non tenet̄ creditoribus: ergo fortius nec legatarijs vt videt̄ ꝑbare de directo tex. in corpore de exhibē. reis. §. si ꝟo quasdam res ꝑprias mulier in domo viri aut alibi repositas habuerit haꝝ actionē retentionē habeat oībus modis in minutā subiacere viri creditoribus hmōi rebus nullo modo valentibus ꝛc. ergo constat ꝙ non venit ista vxor vt heres. quarto ꝑbatur per text. in. d. §. qm̄ ꝟo ad clementiam qui equiparat vxorem succedentē in quartam vigore huius nostre dispositionis vxori succedenti vigore. l. fi. C. de repud. ꝛ. §. fi em̄ filij fuerint in auē. de nup. sc3 qn̄ vir sine causa expulit vxorem vt ꝑbat tex. d. §. qm̄ vero ibi. ꝛ sicut scripsimus legem volentem si sine dote existentem vxorē vir dimiserit quartam partem eius substantie accipere eam sic etiā hic ꝛ clarius. j. ibi vt sicut illesas eas iuuamus si forte dimisse fuerint a viribus indotate ꝯsistens ita ꝛ si ꝑdurauerint semp cum eis eadē fruantur ꝑuidētia in oībus ſm instar illius nr̄e ꝯstitutionis ꝙ quartā decernit ꝛc. ad idē tex. in. d. §. q2 ꝟo legē dudū posuimus in corpore vt liceat mr̄i ꝛ auie ibi accipere silr̄ ꝛ eā quartā ptē ꝛc. ꝛ infra in eodē. §. ibi vxorē aūt ex vtroqȝ hoꝝ casuum si qdē vsqȝ tres filios ꝛc. quartā partē ex substantia viri accipere ꝛc. ꝛ sic ꝟbū accipere determinat vtrūqȝ casum: ergo d3 pariter terminare. l. iā hoc iure. de vul. ꝛ pup. ꝛ. l. in testō. C. de test. mi. cū si. sed si mulier dimittit̄ a viro claꝝ est ꝙ nō accipit quartā vt hr̄s vt ꝑbabo ergo silr̄ nec vt heres capiat qn̄ succedit vigore dicte auē. ꝑterea ꝛ sic in casu nr̄o ꝑpter eqparationes. ꝫ. facta ꝙ primo casu non capiat vt hr̄s cōstat: q2 capit in vita mariti vt ꝑbat̄ in. d. l. fi. ꝛ in. d. §. si em̄ filij. ꝛ no. gl. in. d. §. qm̄ ꝟo legē in verbo accipere nec de hr̄ditate viuētis tractat̄ ꝛ sic vincēs nō h3 hr̄dem l. moribus. §. interdū. de vul. ꝛ pup. cū cōcor. ibi in gl. allegatis. ꝛ. l. j. de here. vel act. ven. si ergo dicta vxor nō capiat dictam quartā vt hr̄s non video quo iure possit ꝯsequi residuum; q2 p ius accrescēdi non q2 vendicat sibi locū inter coniunctos. l. j. §. his itaqȝ. ꝛ. §§. seq. C. de ca. tol. l. j. qn̄ nō petē. par. ꝛ. l. re cōiuncti cū si. de leg. iij. hic nulla est coniunctio saltem non superstitibus liberis ꝛ si qua cōiunctio posset cadere non esset nisi cōiunctio legalis que nō causat ius accrescendi nisi inter heredes. l. ꝑ proculo. de leg. ij. ꝛ. l. seruus cōis ab extero: vñ dicamus ꝙ in legitima nō cadit inter filios ius accrescendi. ꝛ p Barto. in. l. pater filiū. de inoffi. te. de quo. in. l. plane. §. si cōiunctim. de leg. j. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. ꝑculo. ꝛ in. l. plane. §. si ꝯiunctim. de le. j. ergo cum vxor nō sit hr̄s ꝛ cessat ius accrescēdi cessante cōiunctione hominis: ꝛ marie q2 resultaret incōueniēs ꝙ nō hr̄di accresceret portio hr̄ditaria. ¶ His tū non ob. ꝯriam arbitror sententiam veriorē. s. ꝙ dicta vxor veniat ad quartā vt heres deficiētibus descendentibus ascēdentibus ꝛ transuersalibus ipsa succedat etiā in residuo añ oia ꝑbabo ꝙ ipsa succedat vt hr̄s in quartā quo

probato

probato cõfutabuntur multa in contrarium.s̄.adducta:ꝛ ꝙ succe-
dat vt heres facit tex.in.d.auṫ.preterea ibi vna cum liberis succe-
dit sed liberi succedunt vt heredes ergo et vxor vt verbũ succedat
pariter determinet vxorem ꝛ liberos vt decet per iura vulgaria.s̄.
adducta similis tex. est in corpore. de exhi.reis in.d.§. q̃m vero ibi
in successionẽ cum liberis ꝛc. ad idem accedit auctoritas Irne. qui
posuit.d.auṫ.in titu.vnde vir ꝛ vxor:ex quo sensit ꝙ dicta vxor ve-
niat succedendo ad similitudinẽ illius edicti ex quo succeditur per
bonorũ possessionẽ ex edicto pretoris: sed quia dispositio illa est iu
ris ciuilis nõ possumus dicere ꝙ succedat per bonorũ possessionẽ.
ideo dicendũ est ꝙ succedit vt heres de iure ciuili assimulando ma-
gis quã possumus illi successioni:tertio de hoc videtur casus rotũ-
dus in.d.auṫ.de exhibẽ.reis.§.si vero quasdã ibi sed ex hac.l.heres
existat. facit ad hoc opi.bul. qui volebat ꝙ etiã existentibus colla-
teralibus accresceret que forte fuit opi.glo.ꝛ.d.§.q̃m vero.et in.d.
auṫ.preterea.quia loquitur in psona propria dicendo respõdeo ꝛc.
et sic sua responsio videtur illa licet postea dicat sed Placentinus
5 cõtra ꝙ tamẽ non expediat firmare. ¶ † Nec ob.in cõtrariũ addu-
cta:quia licet legatũ ascendens quartã faciat cessare dictã disposi-
tionem:non tamẽ sequitur ꝙ saltẽ ab intestato vbi cessat legatũ et
sic procedat dispositio illius auṫ. nõ succedat vt heres simile vide-
mus de iure.C. ꝙ si legitima relinquitur iure legati filius nõ succe-
dit vt heres.l.omnimodo.ꝛ.l.si quando.C.de inoffi.testa.ꝛ in auṫ.
nouissima.eo.titu.ꝛ tamẽ cessante legato succedit vt heres tam fra
cto testamento per querelam per titulũ de inoffi.testa.per totũ vel
per ius dicendi nullũ quã penitus ab intestato per titulũ de suis et
legi.per totũ. et sic tollitur primũ mediũ:nec ob.alia media q̃ licet
equiparatio inter illos duos casus videatur fieri per illos tex.s̄.
adductos: tñ intelligatur facta quo ad quedã ꝛ non quo ad omnia
per predicta:cõstat enim ꝙ nõ quo ad omnia quia in vno casu suc-
ceditur in vita in alio post mortẽ ita ꝛ differt in cõsequentiã ꝙ vno
casu non succedit vt heres ꝛ alio sic per predicta: promptũ enim est
leges legibus cõcordare vt in dicta auṫ.de exhibẽ.reis.§.fi.et in.l.j.
C.de inoffi.doti. ꝛ in.c.cum expediat. de elec.in.vj.verba em̃ gene-
ralia patiũtur sepenumero restrictionẽ vt videmus fere in omni-
bus regulis iuris ad hoc ꝙ habetur in.l.omnis diffinitio. de regu.
iur.ꝛ per hoc respondetur vltimo medio ꝙ magis vrgebat. ¶ Nec
ob. scõm quia licet possem respõdere ꝙ immo habeat dominiũ sed
nõ effectuale ex quo nõ potest de eo disponere ꝛ hoc respectu dica-
tur in.d.§. quia vero legem vsum in talibus rebus habeat ꝛc.ꝛ hoc
denotant verba sequẽtia ibi dominiũ vero filijs seruetur:nam si nõ
quereret interim nisi vsum vel vsumfru statim filijs quereretur do-
minium ꝛ sic nõ seruaretur eis sed incõtinenti haberent ꝙ ꝛ quidã
tenent in.d.auṫ.preterea ꝙ non expedit firmare: quia ꝛ in vsu ꝛ in
alia singularia potest quis esse heres.l.quotiẽs.C. de heredi.insti.
et in.l.ex facto.ff.eo.titu.vnde dato ꝙ ibi succedat in vsufru.succe-
det tamẽ vt heres ꝛ dato ꝙ nõ vt heres vniuersalis dicto casu quo
nõ habet quotã hereditatis tamẽ in casu quo habebit quotã here-
ditatis prout est regulariter quia filijs cõmunibus nõ existentibus
cessabit dicta ratio et sic erit heres vniuersalis. item licet quis non
teneatur vltra vires hereditarias et bona heredis nõ sint obligata
creditoribus nõ sequitur ꝙ propterea nõ sit heres vt cõstat hodie
in herede cõficiente inuentariũ et olim in eo qui hereditatẽ coacte
adibat ꝛ per hoc tolluntur cõtraria.ad hoc.s̄.adducta: et remanet
6 conclusio firma ꝙ succedat vt heres. ¶ † Nec ob. ꝙ dicunt Bal.et
Raph.quia dato ꝙ ipsi verũ dicant in casu quo loquũtur ꝙ detur
cõditio ex lege:quia loquũtur quando veniret contra testamentũ:
tamen in casu quo veniret ab intestato sentiunt a contrario sensu
eorum dicta ꝙ cesset cõditio ex lege ꝛ succedat simpliciter vt heres
et sic potius facit pro:preterea licet detur cõditio ex lege ad abuo-
candam illã quartã hereditariã:tamẽ ea abuocata forte erit heres
prout videmus in querela inofficiosi testamẽti vt.l.papinianus.in
§.si ex causa.ꝛ.l.circa.de inoffi.testa.ꝛ per totũ. ꝛ in fideicõmissario
vniuersali qui agit actione ex testamento vt sibi restituatur heredi
tas.l.j.C.cõmunia de lega. et tñ facta restitutione est loco heredis.
l.postulante.ꝛ.l.qui quadringenta.ff.ad trebel. ꝛ in.l.si filius.in.§.
j.ff.ꝙ cum eo.ꝙ tamẽ similiter nõ expedit firmare : quia nõ sumus
7 in illo casu. ¶ † Restat ammodo videre an residuũ vxori accrescat
vel deferatur fisco:et breuiter dicendũ est ꝙ admittatur ad residuũ
ipsa vxor prout voluit Bal. in.d.auṫ. preterea formaliter decidẽs
hanc questionẽ:ꝛ idem voluit in casu simili Rapha.ibidem dicens
in questione glo. quando supersunt transuersales ꝙ si repudiant
accrescit vxori residuũ ꝛ subdit ꝙ nõnulli hoc tenent.ꝛ ꝙ idem sen-
tit Nico. de mata. ꝙ et probatur ratione fiscus admittitur in istis
terminis ad bona vacãtia ꝓbat tex.in.l.j.§.diuus. de iure fisci.ff.et
in.l.j.§.j.de succes. edic.ꝛ.C.de bonis vacã. in rubro.ꝛ in.l.vacãtia.
ꝛ in.l.si vacãtia.lib.x.ꝛ admittiṫ demũ vbi nullus alius aliquo iure
succedere potest dicit tex.in terminis in.d.l.vacãtia.vbi tex. vacan
tia mortuorũ bona ad fiscũ iubemus tunc transferri vbi nullum ex
qualibet sanguinis linea vel iuris titulo legitimũ reliquerit here-
dem. Ad idẽ tex.in.d.§.diuus ibi.ex quo certũ esse ceperit nullum
neqꝫ heredẽ neqꝫ bonorũ possessorem ꝛc.ꝛ tex.in.l.j.de bonis vacã.
ibi qui sine legitimo herede decesserit:ꝛ facit etiã tex.in.d.l.si vacã-
tia.ꝛ tunc dicũtur bona vacantia quãdo non potest aliquis preter
fiscum succedere dicũtur bona iacere vt dicit tex.in.l.j.§.largius.de
succes.edic.ꝛ hanc differentiã facit Bal.inter bona iacẽtia et bona
vacãtia facit aliqualiter hoc cõtra tex.in.l.iiij.§. eadem cõstitutio.
de fideicõ.lib. siue vacent bona ꝛc.Bal. in auṫ. ingressi.C. de sacro
san.eccle.circa mediũ.versi. et hoc premisso:hinc est ꝙ appellamus
hereditatẽ iacentem ꝛ non hereditatẽ vacantem s̃m eum vnde ad
hoc vt fiscus admittatur regritur ꝙ nullus aliquo iure possit succe
dere ꝛ sic dicantur bona vacantia vt probant dicta iura:et sic fiscus
nihil obstat huic vxori ꝛ tantum potest succedere quantũ si fiscus
esset penitus exclusus quia si ipsa aliquo casu separaretur succede-
re non admitteretur fiscus per predicta: venit em̃ fiscus non(vt pu
to)proprie vt heres sed tanq̃ occupans bona que nemini possunt
cõpetere. non em̃ dicitur vnq̃ ꝙ veniat ad hereditatẽ sed semper
8 ad bona vacantia vt probant iura prealleg. † Et puto arg.illorum
iurium ꝙ cum relicta que ab intestato relinquũtur requirant adi-
tionem hereditatis vt probat tex.in.l.ij.ꝛ.iij.de fideicõ.lib.ꝛ ibi per
Barto.ꝛ est glo.que dicitur singu.in.l.qui filio.in prin. de heredi.
insti.ꝛ ibi per doct.ꝙ si sunt facta fideicõmissa in codicillis ab inte-
stato ꝛ nullus adeat nisi quia fiscus occupat bona vacantia ꝙ lega
ta nõ debeãtur pro quo facit tex.insti.de eo cui liberta.causa bona
adijciuntur in.§.ꝛ ne hmõi vbi videtur specialiter disponi ꝙ fiscus
teneatur ad prestandũ libertates ꝛ sic non tenetur ad legata. ꝛ hoc
probat tex.iuncta glo.in.l.iiij.§.eadẽ cõstitutio.de fideicõ.heredi.
in glo.in verbo alia ratione. et voluit Bar.illum tex.allegando in
rubrica.de acqui.heredi. vbi expresse dicit ꝙ qui succedit in bonis
vacantibus nõ succedit in hereditate allegat.l.j.ad municip. facit
quia insti. de heredi. que ab intesta. deferũtur cum titulis sequen-
tibus vbi enumerãtur heredes ab intestato succedentes nõ enume
ratur fiscus.ꝛ similiter in auṫ.de hereditati.que ab intest.ꝛ in.C. de
suis ꝛ legi.cum titu.sequẽ.vsqꝫ in fi.lib. ꝛ similiter in.ff. si tabule te.
nu.exta.l.j.post principiũ.ꝛ in titu.sequen.sed solũ de eo dicitur in
titulo de iure fisci. ff. ꝛ.C. de bonis vacan. qui tituli sunt penitus
separati a titulis tractantibus de successionibus ex testamento vel
ab intestato ex quo datur intelligi ꝙ non succedit vt heres ab inte
stato:bonum est enim argumentũ ab ordine titulorũ vt no.glo. in
rubrica.ff.de eo per quẽ fac.est.ꝛ facit.l.ij.de statu homi. ꝛ in.l.cum
delanionis.§. asinam. de fundo instruc. ¶ Nec ob.tex. in.d.l.item
veniunt.§.predic. quia loquitur in alio casu.quando deferebatur
ad fiscũ hereditas tanq̃ caduca ꝛ ꝙ subditur in eadem.l.§.item.ꝛ si
vacantia potius facit cõtra quia videtur facere differentiam inter
casum quãdo fiscus peteret hereditatẽ ꝛ quando vendicaret bona
vacantia ꝛ sic videtur velle ꝙ nõ agat petitione hereditatis ꝛ non
petat hereditatẽ quando vendicat bona vacantia pro quo facit ꝙ
immediate subditur vel ex alia quacũqꝫ causa bona ad eum perti-
nent nõ dicit hereditates pertinent ꝛ cõstat ꝙ sepe bona ad fiscum
competunt nõ vt heredẽ vt patet ex his que habentur in.l.j.ꝛ in.l.
intelligitur.§.cum ex causa.de iure fis.ꝛ in.l.ij.C.ad leg.iul.de vi.et
in.l.inter eos.in fi. de fideius.cum si. facit etiã ꝙ ibi subditur in.§.
non solum.similiter ꝛ tex.in.l.j.C.de peti.heredi. loquitur in mate
ria caducorũ:et ideo posset sustentari ꝙ non cõpetat petitio here-
ditatis quãdo fiscus admittitur ad bona vacãtia: si tamẽ volumus
prout voluit Bar. ꝛ Bal.ꝙ cõpetat petitio hereditatis: ꝙ ꝛ in de-
cisius tenendũ videtur propter eorũ auctoritatẽ possumus dicere
ꝙ non propria petitio hereditatis:sed appellamus petitionẽ here
ditatis prout bonorũ possessionem hereditatis petitionẽ ꝛ fideicõ
missariam hereditatis petitionẽ: verum quia in casu nostro nõ est
attributũ sibi aliud cognomẽ vocetur simpliciter petitio heredita
tis. Et similiter largo modo dicatur heres: ex quo heres idem est
ꝙ dñs.insti. de here.quali.ꝛ dif.§.fi. Cum ergo fiscus nõ impediat
ius accrescẽdi per ꝑdicta ꝛ nõ veniat forte vt heres per iam dicta:ꝛ
incõueniẽs ꝛ absurdũ videtur ꝙ qs decedat pro parte cum herede
et pro parte sine herede:nam sic repsentaretur medius homo:quia
heres representat personã defuncti vt in auṫ.de iureiur.a mo.ꝓsti.
§.j.ꝛ sic representaretur quedã fantasma ꝙ videtur incõueniens ꝛ
absurdũ hinc est ꝙ magis admittiṫ ius accrescẽdi in hereditatibus
quã in alijs rebus vt.s̄.ptꝫ ex iam dictis:hinc etiã videmus qđ insti
tutus in re certa in vniuersali instituto repudiãte cõsequitur totũ
siue loquamur ꝑ viã iuris accrescẽdi siue per viã iuris vt ita loquar
attrahẽdi totũ vt habeṫ in.l.quotiẽs.C.de here.insti.ꝛ in.l.j.§.si ex
fundo.ff.eo.ti.ꝛ.l.ex facto ꝓponebatur. eo.ti. ad idẽ optimus tex.
in.l.quotiẽs.§. si duo. ibi si modo patrisfamilias volũtas manife-
stissime nõ refragareṫ.ff.eo.ti.necessario opꝫ dicere qđ vxor in ter-
minis nostris sit vocata ad quartã detracta mẽtione quarte succe-
9 dat in totũ per palle.iura. † Et pro hac cõclusione optime facit qđ
no.Bal.in.l.j.in fi.C.de secũ.nup.vbi format q̃stionẽ si statutũ ꝓhi
bet virũ succedere vltra octauã partẽ ab intestato an cessantibus
cõsanguineis succedat in residuo: ꝛ cõcludit ꝙ aut ꝓhibitio fuit fa
cta fauore cõsanguineorũ ꝛ tũc eis cessantibus admittiṫ ad residuũ
aut in odiũ viri ꝛ tũc secus vult ergo qđ vigore portionis sibi dela-
te totũ querat nec põt intelligi eo casu quo succederet per vũ vir et

vxor: quia illud edictũ vocat demũ nullis transuersalibus existen-
tibus. vnde non posset cõsiderari fauor transuersaliũ. oportet ergo
intelligere vel quãdo deferretur portio hereditaria vigore. d. aut.
preterea. vel quãdo ex alio iure speciali ⁊ nihilominus vult ꝙ resi-
duum capiat non ob. ꝙ statutũ prohibeat vltra succedere fortius
ergo in casu nostro vbi nõ est aliqua dispositio prohibitiua vltimo
hanc partem iudicio meo decidit tex. in. d. aut. de exhibẽ. reis. §. si
vero quasdã. vbi vult ꝙ bona vxoris non sint obligata nec possint
capi a creditoribus pro satisfactione eorũ crediti nisi nullus heres
existat ex alia lege quã ex illa vult ergo ille tex. ꝙ alio non existente
herede teneatur vxor vltra vires ⁊ de suo satisfacere creditoribus
secus si alij existunt ꝙ non videtur esse ex alio nisi quia alijs nõ exi-
stentibus heredibus ipsa consequitur solidam hereditatẽ. et ideo
succedit vt quilibet alius heres istam puto esse mentem illius tex.
ꝙ si verum est decidit casum nostrũ ꝙ iure accrescẽdi vel quasi iure
accrescendi residuũ cõsequatur quo presupposito excluditur fiscus
cum non sit certũ neminẽ esse heredẽ vt requirit tex. in. d. §. diuus.
10 et in. d. l. vacantia. ⁊ in. l. j. eo. titu. vt ⁊ superius demõstraui. † Nec
obstat ꝙ inter succedẽtes diuerso iure non sit locus iuri accrescẽdi
vt dicebat Jaco. de bel. quia respondet Bal. in. d. aut. preterea. ꝙ
illa regula non militat in heredibus qui solo animo fiunt heredes
sed in succedẽtibus de iure pretorio. preterea nos videmus in insti
tutio in re certa et institutio vniuersali. nam clarum est ꝙ diuerso
iure succedunt: nam vnus heres vniuersalis alius non sed habetur
loco legatarij. l. quotiens. C. de heredi. insti. ⁊ tamẽ inter eos habet
locum ius accrescendi quãdo enim nullus vniuersalis heres adiret
heres in re certa solidũ consequeretur vt habetur in. d. l. quotiens.
et in. d. l. ex facto. ⁊ in. d. §. si ex fundo. ⁊ potest dici ꝙ nõ sit proprie
ius accrescendi. vt. s. dixi ⁊ vt videtur fuisse dictũ Ang. in. d. l. quo-
tiens. in recollectis Florentinis. et hoc forte voluit glo. in. d. aut.
preterea. et in corpore dum dicit quasi iure accrescendi si eñ essent
plures heredes vniuersales etiam nullatenus cõiuncti: quia in di-
uersis orationibus instituti ⁊ in separatis partibus expresse ⁊ esset
institutus in re certa ⁊ vnus institutus in quota puta: quia diceret
testator instituo titium ⁊ seium titiũ in tali re ⁊ seium in quota vel
titium ⁊ seium instituo in eo ꝙ infra ascripsero deinde vni ascripsit
rem certã alteri quotam negari non potest quin sint verbis cõiun-
cti tamẽ tunc videtur ꝙ seio in quota instituto repudiante accre-
sceret coheredibus vniuersalibus ⁊ nõ coheredi instituto in re cer-
ta per not. in. d. l. quotiens. cum simi. s. allegatis. et sic nõ vendicat
proprie sibi locum ius accrescendi in terminis autẽ. d. l. sed cum pa
trono erant alij qui succedere poterant: ⁊ ideo cessat ius accrescẽdi
et ꝙ in casu nostro habeat locũ ius accrescendi probatur tali exem
plo ponamus ꝙ supersunt vxor ⁊ liberi vel vxor et transuersales li-
beri vel trãsuersales adeunt pro tribus portionibus demum vxor
repudiat certe nemo negabit quin immediate queratur filijs vel
trãsuersalibus ecce ꝙ habet locũ ius accrescendi vel quasi dato qꝺ
diuerso iure succedant. Ad predicta optime facit. l. si quis heres
institutus ex parte. in prin. ⁊. §. j. de acqui. heredi. vbi portio diuer
so iure delata accrescit alteri portioni diuerso iure delate quia vna
erat delata ex institutione altera ex substitutione et melius facit
tex. singularis in. l. qui patri. eo. ti. vbi hereditas filij delata ex sub-
stitutione pupillari ⁊ sic ex testamento filij accrescit hereditati pa-
terne delate ex institutione et testamẽto patris ex quo patet ꝙ nõ
est generalis illa regula ꝙ diuersitas iurium ex quibus portiones
deferũtur faciat cessare ius accrescendi nec ob. ꝙ nõ reperitur ius
antiquũ immutatũ nisi in quarta ergo solum in quarta fiscus exclu
datur. arg. l. sancimus. cum si. quia admittendo vxorẽ ad istud resi-
duum non mutatur ius antiquũ propter hoc: quia ius antiquũ di
ctat qꝺ fiscus admittatur vbi nullus alius potest esse heres: vt. s.
deduxi ꝙ ius etiam hodie stantibus predictis cõclusionibus rema
net intactũ et in nihilo immutatũ. Preterea ex regula iuris anti-
qui deuenitur ad extensionẽ. l. correctine. vt tradunt Bar. ⁊ Bal.
et doct. in. l. ij. ff. de lega. j. ⁊ Jmo. in. l. si vero. §. de viro. solu. matri.
expressius hoc firmat adducendo inter cetera glo. in aut. qui semel.
C. quomodo ⁊ quãdo iud. ad hoc ꝙ no. in. l. si quis seruo. C. de fur. ⁊
facit tex. in. l. regula. in fi. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ p supradicta appa-
ret etiam respõsum ad secundam rationẽ. s. in contrariũ adductã:
quia immo est ratio. ll. roborata quare excludatur fiscus ⁊ nõ exclu
dantur transuersales vt patet ex iam dictis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxxv.

☞ Episcopus cõcedens saluumcõductum canonico sue maioris
ecclesie ⁊ multũ beneficiato in sua diocesi rumpendo ipsum saluum
conductum faciendo capere dictum canonicum cum armatorum
multitudine an incidat in excõmunicationem. per totum.
1 Clericorum excessus corrigere pertinet ad episcopum.
Episcopus debet esse clemens ⁊ seruare regulam.
2 Clericus qñ possit impune incarcerari ⁊ que requirant. nu. seq. ⁊. 5.
3 Clericus non debet capi ⁊ incarcerari sola hois psumptione. nu. 5.
4 Carcer quid sit ⁊ modus detinendi clericum in carceribus ⁊ quare
inuentus sit carcer. nu. 1.
5 Clericus incarceratus an debeat cautione fideiussoria vel pigno-
ratitia relaxari.
Clericus an possit capi absq denũciatione tamẽ propter notorie-
tatem sui criminis.
6 Excõmunicationis sententiam an incurrat etiã eps qui procedit
in clericum nõ seruatis regulis iure canonico limitatis de quibus
in presenti consilio tractatur.
7 Laudum latum per episcopũ non toleratum an valeat.
Toleratus quis dicatur.

¶ Consilium. cccxxv.

n nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † Quantũ ad primũ dubiũ videtur ꝙ eps iste
excõmunicationẽ nõ incurrit: nam ad epos ptinet corri
gere excessus clericorũ. c. irrefragabili. de offi. ordi. cum si. ad hmõi
autẽ correctionẽ qñ necessaria est carceratio vt in. c. fame. de sentẽ.
excõ. ⁊. c. quis. de pen. lib. vj. ergo videtur ꝙ ipse eps licite potuit
incarcerare. Pro solutione pmitto ꝙ eps debet esse multũ clemẽs
pre ceteris ⁊ precipue seruare regulã apostoli vꝫ argue obsecra in-
crepa in omni patiẽtia ⁊ doctrina vt dicit canon. xlv. dist. c. j. vnde
beatus Gregorius vniuersis epis per Galliã et Europã ⁊ Germa-
niam cõstitutis inter cetera sic loquitur: licet plerũq accidat sacer
dotibus que sunt reprehẽdẽda plus coartatio quã cõminatio beni
uolentia quã seueritas plus charitas quã potestas cũ nemo vestrũ
sine reprehẽsione viuat canonizata sunt illa verba. xlv. dist. c. licet.
ad idem verba beati Leonis canonizata in. c. licet nõnunq. c. dist.
plus tamẽ erga corrigendos agat beniuolentia quã seueritas plus
coartatio quã cõminatio plus charitas quam potestas: sed ab his
qui que sua querunt nõ que iesu christi facile ab hac luce disceditur
dum dominari magis quam cõsulere subditis placet honor inflat
superbiã ꝙ prouisum est ad cõcordiã tendit ad noxã: ⁊ quia ipsi iu-
rant regulas sanctorũ patrũ custodire vt in. c. ego. N. ipsi libertatẽ
ecclesiasticã potius custodire quam violare debent: exemplo beati
Thome qui pro libertate ecclesiastica gladijs impiorũ occubuit et
2 ex hoc sanctorũ cathalogo meruit cõnumerari. † Et qꝛ inter alias
libertates ecclesiasticas sacri canones volũt psonas clericorũ facile
nõ ledi multa statuerũt pro eorũ cõseruatione: verũ qꝛ etiã ad epos
ptinet corrigere clericorũ crimina a sacris canonibus ⁊ ecclisticis
traditionibus determinatũ est qbus medijs et modis hoc fieri de-
beat. ⁊ per quas formas ad veritatẽ et tãdẽ ad correctionẽ criminũ
sit pcedendũ: vnde magno tpe dubitatũ fuit: an licitũ esset epo pro
quocũq crimine clericos sine excõicationis incursu carceribus mã
cipare hoc dubiũ tpe Jnnocentij ad cõsultationẽ Lugdun. epi de-
terminatum fuit vt in. c. vt fame. de sen. excõ. vbi tex. dicit ꝙ clerici
de crimine cõdẽnati possunt custodie mãcipari ⁊ adijcit qui cũ sint
incorrigibiles ⁊c. per que verba glo. Ber. tenuit ꝙ clericus etiã per
suũ platũ capi nõ posset nisi esset incorrigibilis: ⁊ hoc tenuit glo. in
c. vt fame preallegato in verbo violentus hodie aũt declaratũ est ⁊
ordinatũ. in. c. si clericos. de sen. excõ. in. vj. que vel qualia requiran
tur et quibus modis platus clericũ suũ capere possit: his ergo pre-
suppositis videt ꝙ eps ille in casu predicto sententiã excõicationis
incurrit ⁊ tanꝙ excõicatus debeat vitari multis rationibus ⁊ mo-
tiuis. Primo nam ad hoc vt eps clericũ capere ⁊ incarcerari possit
regritur ꝙ clericus ille sit fugitiuus tex. est in. c. vt fame. palleg. ibi
oportunitate fugiẽdi captata ⁊ in. c. si clericos. eo. ti. li. vj. ne fugiat
et ita cõiter intelligũt doc. Sed ille non dr fugitiuus neq de fuga
suspectus qui tam notabiliter vt habet casus bñficiatus est in illa
dioces vt dicit Jo. and. ⁊ post eum. d. Dñicus ⁊ cõiter oẽs in. d. c. si
clericos. vnde qꝛ de fuga suspectus nõ erat nõ fuit iuste captus nec
incarceratus. ⁊ per ꝯñs capiens vel mandans sententiã canonis si
quis suadẽte inciderũt. Preterea ad hoc vt clericus capi possit sine
excõicationis incursu etiã per prelatũ vltra pdicta regrit ꝙ de cri-
mine constet ita tenet Jo. and. in. d. c. si clericos. in verbo cõmissos
vbi inter cetera dicit caueãt sibi prelati nostri tẽporis qui capiunt
statim qꝛ dicit eos excõicationẽ incidere: ⁊ idem tenent cõiter doc.
cum ergo de nullo crimine cõstiterit ⁊ ipse clericus licere sibi assere
bat que sibi eps obiecit ita qꝺ adhuc nõ cõstabat ipsum clericũ deli
quisse vel ne etiam si totũ ꝙ sibi imponebatur fuisset verũ: certũ est
ꝙ nõ pot dici de crimine cõstare: vnde eps ille videtur esse excõica-
3 tus. † Nec ob. si diceret aliqs ꝙ sola psumptio de crimine sufficeret
ad capturam clerici vt voluit dñs Dñicus ad hoc dr ꝙ qñq cõstat
de crimine ⁊ nescitur quis fecit: est tñ certũ ꝙ in se est crimẽ sicut est
furtũ ⁊ similia: et tũc dicit si notabilis suspitio est cõtra clericũ ꝙ ex
illa suspitione capi possit dũmodo alia cõcurrant ad capturã requi
sita sic voluit dicere. d. Dñicus qñq autẽ factũ ꝙ opponit est tale
ꝙ pot esse delictũ vel non delictũ sicut in casu nostro vbi dicit cleri-
cus captus ꝙ non sit excessus nec peccatũ illud qꝺ sibi imputatur
ꝗdiu ergo hoc nõ est declaratũ nõ dicit de crimine cõstare: est ergo
mens. d. Dñici ꝙ saltẽ clare dꝫ cõstare crimẽ esse cõmissum et qd sit
crimẽ: sed vbi incertitudo est qs cõmiserit tũc suspitiones pñt esse
4 tales ꝙ sufficerẽt ad capturã sic nõ est in casu pposito ergo ⁊c. † Ter
tio ad idem nam certũ est ꝙ etiam si essemus in casu quo iste cleri-
cus capi ⁊ incarcerari potuisset: tamen ista captura ⁊ incarceratio
debuit

debuit esse ad custodiam ꝛ non ad penā vt innuit text.in.d.c.cleri-
cos cum dicit pena debita postea castigandos vt vult gloss.in ver.
postea quam omnes sequunt᷑:carcer aūt custodie nō debet esse sub
terraneus ſʒ liberum lumen hr̄e nec debet cathenis seu ferreis ma-
nicis detineri sed taliter custodiri ꝙ non sit sibi penale vt multum
no.dicit tex.in.l.j.C.de cust.reo.qui etiam in laicis loquitur: vñ qꝛ
in casu nostro ad locū subterraneū positus ꝛ compedibꝰ ferreis cō-
tinuo detentus est non solum ad custodiā:sed ad penā dꝫ carceratꝰ
ꝛ hoc nō debuit fieri nec perpetuo neqꝫ ad tp̄s nisi postꝙ̄ de crimi-
ne fuisset conuictus vel saltē de crimine constitisset vt est text.in.c.
ꝙ̄uis.de pen.li.vj.vnde etiam si causa sufficiens suffuisset captiuā-
di.ꝛ p consequens ille ep̄s cuius mandato seu auctoritate sic captꝰ
5 ꝛ carceratus fuit non pōt ab excōmunicatione excusari.†Quarto
certum est ꝙ etiā si licitum fuisset in casu nr̄o capere clericum ipsiꝰ
qñ tñ offerret se stare iuri debet sub fideiussoria cautione dimitti
vel etiam pignoratitia vt in.d.glo.per doc.sed in casu nostro obla
te fuerunt sufficientes cautiones p captiuo:qꝛ captꝰm totum se ob
tulit coram ep̄o captiuante ꝛ coram legato sedis apostolice:ſʒ ipse
ep̄s noluit has admittere:sed multo tp̄e postea detinuit captiuū ꝛ
compedibus ferreis die noctuqꝫ ligatum:vñ ex hmōi detētatione
ipse ep̄s etiam si omnia alia licita fuissent excōicationem icurrisset:
ꝛ qꝛ omnia ista sunt notoria ꝛ publica vt habet casus ep̄s iste meri-
to sine aliqua denunciatione debet vitari per tex.c.cum nō ab ho-
mine sen.ex.tex.est in.c.vr̄a.de coh.cle.ꝛ mu.ppe finē.ibi dum dicit
ꝙ̄diu tolerantur nec habent operis euidentiam per que verba cla
re innuitur ꝙ euidentia operis impedit tolerantiam vñ glos.ꝗ̄ et
sup verbo euidentia equiparat notorietatē delicti cōfesso ꝛ condē-
nato ꝛ illam glos.oēs sequuntur.ad idem allegatur glos.no.in.c.cō
stitutus.de pur.ca.ꝛ est glo.si.que dicit ꝙ non cōdemnati de crimi-
ne non dicuntur tolerati qꝛ per hoc factum efficitur notorium vt
ppter hoc non tolerentur qꝛ glo.innuit plus esse notorium ꝙ̄ cō-
demnationē ꝛ illā glos.ibi cōmuniter sequuntur docto.idem tenet
Innoc.in.c.veritatis.de dolo ꝛ contu.ꝛ clarius super v̄bo excōica-
tionem circa medium in ver.dicunt tñ aliq ibi valet ꝙ sit ab eis quā
diu tolerantur ꝛ subditur nisi forte esset notoriū.ecce clare Innoc.
innuit ꝙ notorium tollit tolerationem seu tolerantiam. idē sequū
tur ibi Hosti.Jo.an.ꝛ.d.Anto.in vlti.oppo.in ver.aduerte.idem
tenet ipse Anto.latius in repetitione.c.ꝯsultationibus.de iure pa
tro.circa medium in ver.sed tunc dubium est qñ dicantur non tole
rati vbi clare dicit ꝙ tm̄ operat᷑ notorietas vitij ad impediendā to-
lerantiam sicut sn̄ia hoīs ꝛ allegat dictū Innoc.in.c.veritatis.ideʒ
Car.in.d.c.veritatis.vbi dicit hoc notandum ꝙ notorietas impe-
dit tolerantiam modo ad ppositum in casu nr̄o pponitur captiua
tio notoria palam ꝛ publice iuri se stare offerentē ergo negari non
potest quin vitium sit notorium ꝛ p ꝯn̄s si nemo eū vitaret adhuc
tñ non diceret᷑ toleratus:ꝛ ita sn̄ia quam tulit si notorie excōicatus
dꝫ esse nulla.pterea ad idem videmus ꝙ lʒ cōiter dicat᷑ sn̄ie excō-
cati valere si sit toleratus:ſm oēs tñ modernos adhcit᷑ ꝙ illa tolerā
tia dꝫ esse ex pbabili ignorātia:vnde scienti excōicatione nihil pro
dest tolerantia hec est cōis sn̄ia Calde.Fede.de se.in consi.dñi Ant.
ꝛ.d.Panor.in.d.c.ad probandum.vbi aūt notorie patet vitiū non
pōt esse pbabilis ignorātia.ꝛ p ꝯn̄s sn̄ia ꝛ laudū nequaquā dꝫ vale
6 re. ¶†Ultimo ad idē ꝛ fortius nā videmus ꝙ tm̄ est excōicatio et
cōicationis periculū ꝙ vbi tolerantia opat᷑ in alijs in excōicationi-
bus nō opat᷑ vñ ꝙ̄tūcūqꝫ p̄latus aliquis vel alius toleret᷑ a supiore
ꝛ nō possit sibi opponi ꝙ sit seruus infamis ꝛc.ppter tolerātiā su-
pioris q hoc ipedit tñ si opponit᷑ excōicatio admittit᷑ illa exceptio
etiā ppter qualitercūqꝫ tolerantū ppter periculū cōionis seu cōica-
tionis:ita no.Inno.quē cōiter sequūt᷑ doc.in duobus locis in.c.ni
hil est.de elec.in glo.magna prope fi.ꝛ in.c.cū sup.de offic.deleg.in
gl.magna vltra mediū in v̄bo in ordinarijs aūt cū ergo in casu nr̄o
loqt᷑ de tolerata in excōicatione difficilius dꝫ tolerari opatio in eo
ꝙ̄ in alio quocunqꝫ casu ꝛ sic notorietas facti seu vitij efficacius dꝫ
impedire tolerātiā in sn̄ia excōicationis ꝙ̄ in quocūqꝫ alio casu: ex
oībus illis vr̄ posse ꝯcludi ꝙ notorietas excōicatiōis extraiudicia
lis ꝛ alie notorietates supiꝰ inducte ipediūt ꝙ iste ep̄s nō dꝫ tolera
tus.ꝛ si eēt aliqua tolerātia illa eēt ex improbabili ignorantia ꝛ qō
maxime ꝛ fortiꝰ impedit᷑ tolerātia ex quo fundat᷑ sup excōicatiōe ꝛ
periculo cōionis:ſʒ diceret aliqs oīa ista pcederēt si ep̄s esset excōi-
catus ab hoīe p sn̄iam:nā tunc certū est ꝙ factū est notoriū.sed hoc
si eēt excōicatus hoc eēt a iure ꝛ illud nō cadit in tātā certitudineʒ
p ea q̄ no.Jo.an.in regula mora.de reg.iur.in.vj.vbi dicit ꝙ qñ ali-
qs excōicat᷑ si hoc nō fecerit nonpōt vitari donec p sn̄iam sciat an
nō sit factū:ad hoc rn̄det᷑ qñqꝫ sn̄ia fert᷑ sup aliquo nō facto ꝛ ppter
incertitudinē opus est sn̄ia illud nō esse factū:ita loqt᷑ Jo.an.qñqꝫ
aūt fert᷑ sn̄ia a iure affirmatiuo.s.si qs hoc fecerit ꝛ tunc si factū est
notoriū nō est opus alia sn̄ia ſʒ sufficit operū euidētia etiā si a suis
supioribus toleret᷑ no.dicit Inno.quē oēs sequūt᷑ in.c.vr̄a.de coh.
cle.ꝛ mul.in v̄bo opis. Sʒ diceret aliqs p̄dicta possent pcedere in
simplici captiuante clericum q nō hʒ in eum iuris ministeriū ſʒ qñ
p̄latus capit clericum dꝫ p̄sumi ꝙ p̄latus hoc faciat ex rōnabili cā:
nā p iudicibus p̄sumit᷑ iuxta no.glos.in.c.p̄ntia.vij.q.j.ꝛ faciūt no.
in.c.qm̄ cōtra de pba.cuʒ si.ad hoc rn̄det᷑ qñ p̄latus vel alius iudex
facit actus suos iudicialiter tūc nō p̄sumit᷑ p eo seu facto eiꝰ tex.est
in.c.ꝯquerente.de resti.spo.vbi lʒ patriarcha spoliasset clericū bn̄fi
cio qꝛ extraiudicialiter factū fuit papa mādauit restitui sicut si gli-
bet p̄uatus fecisset vñ ibi cōiter tradit᷑ p theorica ꝙ in extraiudicia
libus ita modicū p̄sumit᷑ p p̄lato sicut p alio:vñ dn̄s Caro.in repe.
c.ppendimus.de sen.excō.in vlti.seu pe.opp.dicit ꝙ si iudex cleri-
ci inijcit manus in eū sine iuris ordine incurrit excōicationē cano-
nis si quis suadente sicut glibet p̄uatus ꝛ allegatur ad hoc casus in
c.vniuersitate.eo.ti.vbi abbas habens ptāteʒ manus inijciendi in
monachū aīr inijcit ꝙ̄ ordo iuris requirit sn̄iam incurrit sic ad p̄o
positum iste ep̄s nō ordine iuris sed publice via facti clericū non fu
gitiuū:sed bn̄ bn̄ficiatū in sua diocesi nō ꝯuictum de crimine immo
crimen negante ꝛ ad parendū iuri se publice offerentem carceribꝰ
palā ꝛ publice mācipauit:nec ob.ꝙ iste actus scꝫ corrigere vel cape
re clericos pertinet ad officium dignitatis ep̄alis vt habet rō supe
rius in cōtrariū allegata.ad hoc rn̄det᷑ verū est sed ep̄s dꝫ istos actꝰ
in forma iuris exercere:nā sicut ius dat sibi ptātem agendi sic etiā
dat formaʒ ꝛ modū qualr̄ agere debeat:ꝛ qñqꝫ istā formā nō seruat
tunc grauius ꝙ̄ alter peccat vt in palle.c.cū querente.ꝛ qꝛ publicuʒ
est ꝙ istū actum aliter egit ꝙ̄ habeat forma iuris nō videbit᷑ dubiū
qn sit tanꝙ̄ excōicatus vitandus.sunt em̄ duplices actus ptinētes
ad officiū ep̄i aliq debent fieri in forma iuris sicut punire clericos
carcerare vel similia.ꝛ ista extra iudiciū facta hn̄t p̄sumptionem cō
tra se.aliqui sunt actus qui de sua natura extra iudiciū fieri debent
sicut ordinare bn̄dictiones dispensationes p istis in dubio bn̄ p̄su
mitur.vbi autem notorie constat ꝙ actus est gestus aliter ꝙ̄ ius di
sponit sicut in casu nr̄o vbi notorie constat ꝙ captus non fuit fugi
tiuus notorie ꝯstat ꝙ ad parendum iuri se obtulit notorie constat
ꝙ non fuit conuictus nec cōdemnatus certū est ꝙ oīs presumptio
cessabat. Ultimo nō pōt excusari a sn̄ia quā singulis ānis iteratis
vicibus papa pfert in capientes romipetas que extenditur in oēs
cuiuscunqꝫ p̄eminentie vel dignitatis.est etiā in pposito aduerten
dum ꝙ lʒ in alijs materijs penalibus in dubio potius sint restrin-
gende:tñ in vitatione excōicati aliter est seruandum:nā si esset du
bium an quis esset excōicatus vel ne in dubio potius debet reputa
ri excōicatus text.est in.c.illud.de cle.ex.mi.vnde sola fama causat
vitationē excōicati vt in.c.cum desideres.ver.ij.de sent.excom.vn-
de si oppositiōes essent vel dubia in casu nostro in dubio tutius est
eligendum:qꝛ illa sententia est medicinalis ꝛ fit vitatio vt excom-
municatus ad cor redeat ꝛ citius penitentiam agat ꝛ ad ecclesiā re
uertatur. ¶†Quantum ad scōm dubium vtrū vꝫ sn̄ia laudi p eūʒ
7 lata teneat attento ꝙ cōiter nō vitat᷑:ꝛ vr̄ primo ꝙ teneat:nā cer-
tum est ꝙ sicut tenet sn̄ia iudicis ordinarij vel delegati excōicati ꝙ̄
diu est toleratus:ita tenet sentētia arbitri excōicati tolerati.Spec.
in tit.de arbi.§.differt.versi.item scōm eum ꝛ seq.ꝛ ita cōiter tenēt
doc.moderni in.c.ad pbandum.de re iudi.qꝛ arbitraria sunt reda-
cta ad instar iudiciorum.l.j.ff.de arbi.ꝛ quia iste episcopus tolerat᷑
cōmuniter ꝛ non vitatur videt᷑ ꝙ sententia teneat per eum vt arbi
trum promulgata. Pro expeditiōe dicti dubij premittitur quod
difficultas in hoc stat an ille dicatur toleratus necne:naʒ si esset to
leratus pbabili ignorantia actus valet:si autem non est toleratus
vt premittitur actus non valet ꝙ aūt iste ep̄s non posset dici tole-
ratus pbatur auctoritate ꝛ rōne.primo nam vbicunqꝫ factum ex
quo debet surgere vitatio est notorium ille tunc faciens non dicit᷑
toleratus ad propositum in casu nostro est operis euidentia ꝛ mul
te notorietates de quibus.s̄.vnde sufficit illa notorietas facti pro
certitudine sententie ad hoc tex.in.c.cum non ab homine.de sentē
tia excommuni.vbi clare apparet quod iniectio notoria sine denū
ciatione causat vitationem ꝛc.vñ non est differentia an sit excōmu
nicatus a iure vel ab homine sed solum attenditur an sit factū no-
torium vel non ꝛ ista est mens Jo.an.cōiter docto.de hoc loquētiū.

Laus deo.

¶Expletum est Quartum ꝛ vltimum volumen Cōsiliorum emi-
nentissimi.U.J.docto.domini Petriphilippi cornei de perusio.
Additis summarijs nouissimis per venerabilem ꝛ egregium virū
magistrum Florum de Sura Lugdunēsem:Jurium professorem.
Lugduni solertia probi viri Jacobi Myt excusum. Sumptibus
autem non modicis illustrium dn̄orum Hugonis de porta ꝛ Lu-
cemburgi de Gabiano.Anno salutis.M.D.xxxj.die vero Quin
ta Aprilis.

Regestum.

aaaa bbbb cccc dddd eeee ffff gggg hhhh iiii kkkk llll
mmmm nnnn oooo pppp qqqq rrrr ssss tttt vvvv xxxx
yyyy ʒʒʒʒ AAAA BBBB CCCC DDDD EEEE
FFFF GGGG HHHH IIII KKKK.Oēs sunt quaterni

D. PETRI
Philippi
Cornei
In quat. Digest. part.
Volum. Quart.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm